

ENSTÎTUYA KURDÎ YA STENBOLÊ

**FERHENG
KURDÎ - TIRKÎ**

Amadekar: Zana Farqînî

Ferhenga Mezin a Kurdî - Tirkî
Büyük Kürtçe - Türkçe Sözlük

Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê
İstanbul Kürt Enstitüsü

**ENSTÎTUYA KURDÎ YA STENBOLÊ
İSTANBUL KÛRT ENSTÎTÛSÛ**

**FERHENGA
KURDÎ - TIRKÎ**

**KÛRTÇE - TÛRKÇE
SÖZLÛK**

Zana Farqînî

Rêzeva Ferhengsaziyê
Sözlük Dizisi

2

© Hemû mafên çapê yên vê berhemê yên
Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê ne

Sererastkirin
Redaksiyon

Yaşar Eroğlu
Kerem Soylu

Rûpelsazî
Mîzanpaj

Aysel Çetin

Çapa Yekem
Birinci Baskı

Avrêl / Nisan 2004

Çap & Cîld
Baskı & Cilt

İmaj Matbaacılık

ISBN

975-6282-18-5

Çapa Duyem
İkinci Baskı

Avrêl / Nisan 2005

ZEND Bilim Kültür Eğitim Basın Yayın Ltd. Şti.

Namık Kemal Cad. Gençoğlu İş Merkezi No:19/6

AKSARAY - İSTANBUL

Tlf: (0212) 586 39 73-84 **Fax:** (0212) 586 39 90

Naverok

İçindekiler

Pêşek	Sunu	● 7
Pêşgotin	Önsöz	● 11
Çavkanî	Kaynakça	● 17
Bikaranîna ferhengê	Sözlüğün kullanımı	● 19
Kurtebêja peyvan	Kısaltmalar	● 21
Ferheng	Sözlük	● 23

Filozofê mezin Ehmedê Xanî berî 300 salan wiha gotibû: "*Saftî şemirand, vexwarî durdî/ Manendê durê lisanê Kurdî / inaye nîzam û întizamê / kêşaye cefa ji boyê amê / da xelq nebêjtin ku Ekrad / bêmerîfet in, bêesl û binyad.*" Wî, çawan ku pîrsgirêkên Kurdan hê wê demê dîtibû wisan jî girîngiya zimên dîtibû. Ji ber vê yekê serê xwe ji bo zimên eşandibû. Boneya ku zarokên Kurdan bi ilm û îrfanê, Kurdî fêr bibin bi navê Nûbarê bingeha ferhenga Kurdî danibû. Ehmedê Xanî zanibû ku hêmanên nasîna neteweyekê yek ji ziman e û yê bingehîn e. Ziman nasnameya neteweyan e. Berî her tiştî netewe bi zimanê xwe tên nasîn. Bêyî ziman, netewe taybetiyên xwe yên bingehîn winda dikan û nayên nasîn.

Heyîna gotin û peyvên neteweyekê gencîna wî ya zimên e. Ferheng îfadeya vê gencînê ye. Zimanên negihîştine asta nivîskî, di bin bandora ziman û çandên serdest de roj bi roj ji heyîna xwe tiştek winda dikan, qels dibin û dihelin. Zimanê neteweyên xwedî ferheng nikarin bîn înkarkirin. Ferheng, çavkaniya gotin û peyvên zimanê nivîskî yê razber e. Wekî çand, huner, wêje û hwd. gava tî dibin ji kaniya ferhengê pêdiviyên xwe pêk tînin; geş û fireh dibin.

Ew kesên ku di serî de dest avêtine karê ferhengê ev rastî û girîngiya wê dîtine. Loma jî îro ferhengnasî wek zanistêke serbixwe, xwe daye pejirandin. Her netewe û gelên ku ev pêwistî dîtine ji bo ferhengçêkirinê sazî ava kirine, xebat dane meşandin û li ser vê xebatê hûr û kûr bûne.

Îro zimanê Kurdî di bin mercên dijwar de xwe diparêze. Li ser zimên çiqas qedexeyên, çewisandin û dijwariyên din hene, tên zanîn. Ligel pîrbûna zaravan û

Büyük filozof Ehmedê Xanî 300 yıl önce şöyle demişti: "*Duruyu bir yana itip içti tortuyu\ İnci gibi olan Kürt dilini \ Düzene koydu, intizama getirdi \ Böylece amme için çekti cefa \ Ki el demesin Kürtler \ İrfansız asılsız ve temel-sizdirler.*"

Ehmedê Xanî daha o dönemde Kürtlerin önemli sorununu gördü ve dilin önemine dikkat çekti. Bu nedenle dil üzerine kafa yordu. Kürt çocuklarının ilim ve irfanla Kürtçeyi öğrenineleri için Nûbar adıyla Kürtçe sözlüğün temelini attı. Ehmedê Xanî bir ulusu vareden temel unsurlardan birinin de dil olduğunu biliyordu. Dil ulusların kimliğidir. Her şeyden önce, ulus diliyle tanınır. Dilini kaybeden bir ulus temel özelliğini kaybetmiş sayılır.

Bir ulusun söz varlığı dilin hazinesidir. Sözlük bu hazinenin ifadesidir. Yazılı düzeye ulaşmayan diller, egemen dil ve kültürlerin etkisi altında gün be gün varlıklarından bir parça kaybeder, zayıflar ve erirler. Sözlük sahibi uluslar inkar edilemezler. Sözlük yazılı dilin söz varlığının en somut kaynağıdır. Kültür, sanat ve edebiyat susadığında sözlük pınarından beslenir, ihtiyaçlarını giderir; gürleşir ve genişler.

Daha başta sözlük işine el atanlar, bu gerçeği ve önemini görmüşlerdir. Bu nedenle bu gün sözlük bilimini ayrı bir bilim dalı olarak kendini kabul ettirmiştir. Bunu bir gereksinin olarak gören her ulus ve halk sözlük yapmak için kurum oluşturmuş, çalışmalar yürütmüş ve bu çalışmalar üzerine yoğunlaşıp, derinleşmişlerdir.

Bu gün Kürt dili zorlu koşullar altında kendini korumaya çalışıyor. Kürt Diline yönelik uygulanan baskı-yasaklar ve Kürt dilinin içinde bulunduğu zorluklar bilini-

devokan, zimanê Kurdî di nav aloziyekê de ye. Ev şert û merc nahêlin ziman bi peş ve biçe, bibe zimanekî hevîrtî û yekgirtî. Pêwîstî bi berhemên wisan heyê ku xizmeta hevîrtin û yekgirtina zimanê Kurdî bike. Yek ji van berheman jî ferheng e.

Ji ber mercên ku Kurd tê de dijîn, loma jî di qada ferhengê de mixabin em dereng mabûn. Diviya bû ku Kurdan di her qadê de hewl û hêz bidana xwe ku astengên dijwar û kambax ji holê rakirina û rîya xwe vekirina. Bi rastî Kurdên ku di vê qadê de dixebitin, ji van astengên han ên dijwar gelek ji ber xwe rakirin û berhemên hêja afirandin. Em ji afirêndêrên van berheman re spasdar in.

Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê piştî çapkirina Ferhenga Tirkî - Kurdî, amadekirina Ferhenga Kurdî - Tirkî hilda programa xwe. Ji bo pêkanîna vê xebatê bi her awayî piştgiriya Zana Farqînî kir. Ev ferhenga di destê we de bi piştgiriya Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê û bi keda Zana Farqînî derketiye holê. Em ji Zana Farqînî re dibêjin mala te ava û dest û pêçiyên te ter bin.

Îro em bi mîzgînî dibêjin ferhenga Kurdî - Tirkî ya mezin va ye di destê we bikarhêneran de ye. Em bawer in ku her Kurdek ji ber vê ferhenga Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê şanaz û serbillind e.

Ji sedemên ku me di ferhenga yekem de diyar kiribû, ferhenga Tirkî - Kurdî derket. Lê ya herî girîng ferhenga Kurdî - Tirkî bû. Ev qada vala, diviyabû ku bê tijekirin. Bi vê ferhengê, ev valayî ji holê rabû.

Di vê ferhengê de heyîna gotin û peyvan, hêza zimanê Kurdî dide ber çavan. Cîvak çawan li jîyanê û li dinyayê dinîhêre, nîrx û toreya wê çi ne, çawan xwe radigihîne hev; keser, êş, coş û kêfxweşiyên wê çi ne, radixe holê. Ji bilî peyvan, wek nimûne bi deh hezaran biwêj di vê ferhengê de cih girtine. Di

yor. Egitim ve öğretim dili olarak kullanılmadığı için Kürtçe'de birçok lehçe ve şive varlığını sürdürüyor. Bu da Kürt dilini bir karmaşaya sürüklüyor. Bu koşullar dilin gelişmesini, birleşik ve standart bir dil olmasını engelliyor. Dilin birleşik ve standart hale gelmesine hizmet edecek eserlere gereksinim vardır. Bu eserlerden biri de sözlüktür.

Kürtler, içinde yaşadıkları koşullar nedeniyle ne yazık ki sözlük yaratma konusunda geç kalmışlardır. Ancak mevcut durumu aşmak ve ihtiyaca cevap vermek üzere çaba ve emek sahibi kurum ve şahısların varlığı sevindiricidir. Bu alanda faaliyet gösteren, zor engellerin bir çoğunu ortadan kaldırıp, değerli eserler yaratanlara müteşekkirimiz.

İstanbul Kürt Enstitüsü, Türkçe - Kürtçe Sözlüğün yayımlanmasından sonra Kürtçe - Türkçe Sözlüğü programına aldı ve çalışmanın tamamlanması için Zana Farqînî'ye gerekli olan maddi desteği sağladı.

Elinizdeki bu çalışma İstanbul Kürt Enstitüsü'nün yardımı ve Zana Farqînî'nin değerli emeği ile ortaya çıkmıştır.

Değerli emeğinden dolayı Farqînî'ye teşekkür ediyor ve ellerine sağlık diyoruz.

Kürt diline olduğu kadar Türkçe'ye de katkı sunduğuna inandığımız bu çalışmanın yayımlanmasında ve sizlerin istifadesine sunulmasından büyük bir mutluluk duyuyoruz. Kürt diline ve kültürüne sahip çıkan herkesin bu çalışmadan gurur ve memnuniyet duyacağına inanıyoruz. Elinizdeki bu sözlükle büyük bir boşluk doldurulmuş oldu.

Bu sözlükteki söz varlığı Kürt dilinin zenginliğini ortaya koyuyor. Kürt toplumunun nasıl yaşadığını, nasıl dünyaya baktığını, değer ve geleneklerinin ne olduğunu, kendisini nasıl birbirine ulaştırdığını, keder, acı, coşku, sevinçlerinin ne olduğunu göz önüne seriyor. Sözlükte, sözcüklerin yanı sıra binlerce deyim var.

heman demê de peyv û têgînên nû yên ku hewcedariya me bi wan hebûn, dîsan di ferhengê de em rastî wan tîn ku bi piranî ji zarava Kurmanciya jêr (Sorani) hatine girtin. Bi vê yekê zaravayên Kurdî nêzî hev dibin û termînolojiyeke hev girtî çêdibe. Ev yek herêman radigihîne hev, ji hev agahdar dîke lê ranaweste; riya çand, huner û wêjeya nûjen vedike. Ev vejîna zimên e. Ziman vejîna giyan û nasnameya gel e.

Peyvên ku di ferhengê de cih girtine, her yek ji wan di nava jiyana me de bi serê xwe bûn. Hinek jî di quncên tarî de hatibûn jibîrkirin, belkî di demeke dirêj de wînda bibûna. Lê bi lêkolîn, berhevkerin û xebatên bi vî rengî hatin cem hev, kom bûn û li ser kaxiz bûn ferheng. Ji wan hêza zimên derket holê. Heke ev hêz, ligel vê ferhengê bikeve zimanê nivîskî û yê rojane dê rist û xizmeteke mezin bîne cih. Ew peywira me tevan e.

Berî vê ferhengê hinek ferhengên Kurdî - Tirkî hatibûn amadekirin. Lê ev ferheng ji wan hemû ferhengan mezintir, dorfirehtir û dewlementir e. Di serî de Kurd, her kesên ku bixwazin Kurdî hîn bibin, jê sûd wergerin û sînorê hêza zimanê Kurdî binasin, ji bo wan çavkaniyeke bîngehî e.

Kedekê hêja di nav her peyveke vê ferhengê de heye. Em dikarin bi dilrihefî bibêjin ku ji lêkolîn û berhevkerina peyvan, ji xebata amadekirinê heta serastkirina wê metoda zanistî pêk hatiye.

Pêşiyê ferhengdanerê Kurdan Ehmedê Xanî ye. Bi amadekirina vê ferhengê em bawer in ku Ehmedê Xanî di gora xwe de, dê bêhtir bihizûr be.

Di her berhemên zanistî de jî kêmasî çêdibin. Em ji nîrxandî û rexneyan re vekirî ne. Heke bikarhênerên ferhengê kêmasî û şaşiyên wê bibînin, daxwaza me ew e ku rexneyên xwe ji Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê re bi nivîskî bişînin. Dîtî û rexneyên we ji bo çap û xebatên din dê alîkar bin û hêz bidin me

Çoğu Aşağı Kurmanci'den alınan ve ihtiyaç duyduğumuz yeni sözcük ve kavramlar yer alıyor. Böylece Kürtçe'nin lehçeleri yakınlaşıyor, birkleşik bir terminoloji oluşuyor. Bölgeleri birbirine ulaştırıp, haberdar ediyor fakat onunla kalmayıp; çağdaş kültür, sanat ve edebiyatın yolunu açıyor. Bu dilin dirilişidir. Dil ruh ve kimliğin dirilişidir.

Sözlükte yer alan sözcüklerin her biri yaşamımızda kendi başına idi. Bazıları ise karanlık köşelerde unutulmuştu, belki de uzun bir zaman sonra kaybolacaktı. Fakat araştırma, derleme ve buna benzer çalışmalarla bir araya geldiler, toparlandılar ve kağıt üzerinde sözlüğe dönüştüler. Onlarla dilin gücü meydana çıktı. Eğer bu güç, yazılı ve günlük dilde kullanılırsa büyük bir rol ve hizmeti yerine getirecektir. Bu hepimizin görevidir.

Bu çalışmadan önce Kürtçe - Türkçe birçok sözlük hazırlandı. Fakat bu sözlük hepsinden daha büyük, kapsamlı ve zengindir. Başta Kürtler olınak üzere, Kürtçe öğrenmek, yararlanmak ve Kürt dilinin gücünün sınırlarını tanımak isteyen her kes için temel bir kaynaktır. Her kelimesinde değerli bir emek vardır. Yine gönül rahatlığı ile söyleyebiliriz ki, sözcüklerin araştırılması ve derlenmesinden, hazırlık çalışmalarından tutalım redaksiyonuna kadar bilimsel bir yöntem takip edilmiştir.

Kürtçe sözlüğün öncüsü büyük filozof Ehmedê Xanî'dir. Bu sözlüğün hazırlanması ile inanıyoruz ki Ehmedê Xanî mezarında daha huzurlu olacaktır. Her bilimsel eserde eksiklik ve hatalar olabilir. Biz değerlendirme ve eleştirilere açığız. Eğer sözlüğün kullanıcıları eksiklik ve yanlışları görürlerse, eleştirilerini Kürt Enstitüsüne yazılı olarak göndersinler. Görüş ve eleştirileriniz başka baskı ve çalışmalarda bize yardımcı olacak, güç verecektir.

Estîtuya Kurdî ya Stenbolê bi vê baweriyê xebatên xwe kûr dike. Armanca me ew e ku em piştî vê xebatê, ferhenga Kurdî - Kurdî, ferhenga zaravayên Kurdî; di serî de jî ferhenga Kurmanckî (Zazakî) - Kurmancî, ferhenga biwêjan, ferhenga riwekan amade bikin. Ev xebatên dûvedirêj in, ji bo wan sebr û aram divê. Lê berî her tiştî alîkarî û piştgiriya we divê.

Heta ev xebat hate ber destê we pir astengî û dijwarî hatin kişandin. Hûn dizanin ku ji bo Kurdan kîjan sazî û kes hewl bide xwe ku tiştê bike, di serî de pêşîya wan tê girtin. Ev yek bi serê me de jî hat.

Di dema sererastkirin, rûpelsazî û çapkirina ferhengê de, pir kesan ked dan û ketin nav hewleke hêja. Ji bo vê yekê jî hemîyan re em spas dikin. Ji bo rûpelsazî jî Aysel Çetîn, ji bo serastkirinê jî Kerem Soylu û Yaşar Eroğlu, ji bo piştgiriya diravî jî birêz Feridun Çelik, ji birêz Mehmet Can Tekin, ji birêz Remzi Azizoğlu, ji birêz Hüseyin Kalkan, ji birêz Cabbar Leygara û ji birêz Cezayir Serin re em spasîyên xwe pêşkêş dikin.

Her wiha jî ber piştevanîyê em spasiya Serekkonsolosiya Holandayê ya Stenbolê jî dikin.

Ji aliyê programa Matra Kap a Serekkonsolosiya Holandayê ve piştgiriya vê ferhengê hatiye kirin.

Em bi dilşadî û bextewarî, ferhenga Kurdî - Tirkî diyarî gelê Kurd dikin.

ENSTÎTUYA KURDÎ YA STENBOLÊ

İstanbul Kürt Enstitüsü bu inançla çalışmalarını derinleştiriyor. Bu sözlükten sonra programımızda başta Kurmancki (Zazaki) Kurmanci olmak üzere Kürtçe lehçeleri sözlüğü, Deyimler sözlüğü ve botanik sözlüğü vardır. Bunlar uzun erimli çalışmalardır ve sabır gerektirir. Her şeyden önce de yardım ve desteğinize ihtiyaç vardır. Bu desteğinizi bizden esirgemiyeceğinize inanıyoruz.

Bu çalışma elinize geçinceye kadar bir çok engel ve güçlüklerle karşılaşıldı. Bilindiği gibi Kürtler için kiın bir şey yapmaya kalkışırsa daha başta önü kesilir. Bu durum bizim de başımıza geldi.

Bu eserin hazırlanmasında birçok kişinin emeği vardır. Bu nedenle hepsine teşekkür ediyoruz. Özellikle mizanpajdan dolayı Aysel Çetin'e, redaksiyondan dolayı Kerem Soylu ve Yaşar Eroğlu'na, maddi desteklerinden dolayı sayın Feridun Çelik'e, sayın Mehmet Can Tekin'e, sayın Remzi Azizoğlu'na, sayın Hüseyin Kalkan'a, sayın Cabbar Leygara'ya ve sayın Cezayir Serin'e teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Ayrıca desteklerinden dolayı Hollanda'nın İstanbul Başkonsolosluğuna teşekkür ediyoruz. Bu sözlük Hollanda Başkonsolosluğu, Matra Kap programı tarafından desteklenmiştir. Sevinç ve mutlulukla Kürtçe - Türkçe sözlüğü siz sevgili okuyucularımıza sunuyoruz.

İSTANBUL KÜRT ENSTİTÜSÜ

Pêşgotin

Pîştî xebateke dûr û dirêj û ew çend jî dijwar, min ev xebata xwe ya Ferhenga Kurdî - Tirkî jî bire serî. Ji ber vê yekê ez pir şad im. Çimkî, piştî amadekirina ferhenga Tirkî - Kurdî, îcar bi Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê re me amadekirina ferhenga Kurdî - Tirkî wek armanc danîbû ber xwe. Ev e, em gihîştin vê mebest û armanca xwe, ji lew re jî ez bi temamkirina vê ferhengê, gelek şad û bextewer im.

Bi rastî karê çêkirina ferhengan pir zor e. Îcar zorahiya vî karî li aliyê din, lomeyên wê jî zehf in. Tu çi bikî, tu nikarî dilê her kesî xweş bikî. Bi vê zanebûnê, min xwe li vî karî qirase kir. Biryara serketîbûn an jî serneketîbûna vê xebatê, ez ji kesê pispore vî karî re dihêlim, teqdîr a wan e.

Beriya her tiştî ev ferhengeke du zimanî ye. Bi gotîneke din, ferhenga Kurdî - Tirkî ye. Ev, taybetiya vê ferhengê ye û bi vê azînê hatiye çêkirin. Heta ji dest min hatiye, ez lê xebitîme ku li hemberî peyvên Kurdî ligel hemû wateyên wan û bi awayekî rast, Tirkîya wan deynim. Bi vê yekê jî min qîma xwe neanî, min berdewamiyên peyvên Kurdî jî nivîsandin û bergindên wan ên Tirkî jî dan. Ji bo ku peyv baş bîn têgihîştin û mijar ronî bibin, min hevokên nimûneyî jî dan.

Önsöz

Uzun ve bir o kadar da çetin bir çalışma sonucunda Kürtçe - Türkçe sözlük çalışmamı tamamlayabildim. Bundan dolayı çok mutluyum. Çünkü, Türkçe - Kürtçe sözlük çalışmasından sonra İstanbul Kürt Enstitüsü ile birlikte bu kez Kürtçe - Türkçe sözlük çalışmasını bir hedef olarak önümüze koyduk. İşte bu hedefimize ulaştığımız ve bu sözlüğü de bitirebildiğimiz için mutluyum.

Gerçekten, sözlük çalışmaları çok zordur. Bu işin zorluğu bir yana, bu tür çalışmaların sitem ve serzenişleri de fazla. Ne yaparsan yap, herkesi memnun etmen mümkün değil. Ben bunun bilinciyle bu çalışmaya da başladım. O yüzden bu çalışmanın başarılı veya başarısız oluşunu işin ehline bırakmak istiyorum, takdir artık onlarınıdır.

Herşeyden önce bu iki dilli bir sözlüktür. Diğer bir deyişle, Kürtçe - Türkçe sözlüğüdür. Sözlüğün bu özelliği dikkate alınarak hazırlanmıştır. Elimden geldiğince, Kürtçe kelimelerin bütün Türkçe karşılıklarını doğru bir biçimde vermeye çalıştım. Sadece bununla da yetinmedim, madde başı Kürtçe sözcüklerin madde sonlarına da yer verdim. Kelimeler net ve iyi anlaşılсын diye, örnek cümleleri vermeyi de uygun gördüm.

Bu sözlük, yıllarca süren bir çalış-

Ev ferhenga li ber dest, encama kedeke xebata bi salan e. Her çendî piştî derketina ferhenga Tirkî - Kurdî, ku di Pûşpera 2000'î de derket, min dest bi xebata amadekirina vê ferhengê kiribe jî, kar û barên ji bo çêkirina vê ferhengê, hê pir ji berê ve ye.

Bi kurtasî, di encama lêkolîn û lêgerînên min ên ku bi salan ajotin û di dawiya xebata çar salan de ev ferheng ji çapkirinê re amade bû. Çar salên bi şev û roj û neşikandî.

Min divê ku ez hinek der barê naveroka ferhengê de jî tiştinan bibêjim. Di ferhengê de 131 hezar û 266 peyvên Kurdî û 35 hezar jî berdevamiya van peyvên cih digirin. Ev 35 hezarê hanê jî, dewama serê madeyê ne, ku ji lêkerên alîkar, biwêj û hwd. pêk tînin. Li aliyê din, dixwazim bidim xuyakirin ku, nêzî 6 hezar peyv û bêje jî li ber destê min man û min ew di ferhengê de bi kar neanîn. Sedem jî ev bû, ji ber ku min başbaş mane û wateyên wan nizanibû, loma min dest neda wan.

Li aliyê din, divê bê gotin ku, kapasîteya zimanê Kurdî ne ev e. Jixwe angaşt angê îdiayeke me ya wisan tune ku em bibêjin hemû peyvên zimanê me di vê ferhengê de bi cih bûne. Heta ku di rewşên bikeys û azad de, lêkolîn û vekolînên berhemên me yê nivîskî, berhevkirina zargotina me û lêgerînên qadî û meydanî çênebin, gencîneya zimanê me tam dernakeve rastê. Bi awayekî giştî, bi hêsanî em dikarin bibêjin ku em hîna ji kirina van xebatan bêpar in. Ji ber ku di van waran de pir kêr xebat hatîne kirin. A di van mercên giran de, me karî ew qas peyv berhev bikin û di ferhengê de bi cih bikin.

manin, bir emegîn sonucudur. Her ne kadar Türkçe - Kürtçe sözlüğün çıkmasından sonra, ki bu sözlük 2000 Haziran'ında çıktı, ben bu sözlüğü hazırlamaya koyulmuşsam da, aslında çalışmalarım çok daha eskilere dayanıyor.

Kısaca, yıllarca süren araştırma ve derleme çalışmalarımın ile dört yıl geceli gündüzlü bir şekilde süren bir çalışma sonucundan sonra bu sözlük basıma hazır hale gelebildi.

Sözlüğün içeriği hakkında da birkaç söz söylemek istiyorum. Sözlükte 131 bin 266 Kürtçe sözcük ve 35 bin de bu kelimelerin devamları yer almakta. Bu 35 bin de, sözcüklerin madde sonu ve deyimlerden oluşmakta. Diğer tarafta, 6 bine yakın kelimeye de sözlükte yer vermedim. Bu sözcüklerin gerçek anlamları hakkında yeterli ve kesin bir bilgiye sahip olmadığım için, böyle bir yola başvurmayı uygun gördüm.

Kürt dilinin kapasitesinin bu olmadığını belirtmem gerekiyor. Zaten böyle bir iddiamız yok ve bu sözlük Kürtçedeki bütün kelimeleri de içermektedir. Uygun ve özgür koşullarda Kürtçe yazılı eserler ve sözlü edebiyat üzerine yeterli araştırmalar ile alan araştırmaları yapılmadığı müddetçe, Kürtçenin zenginliğinden bahsetmek mümkün değil. Genel olarak, diyebiliriz ki, biz daha bu tür çalışmalardan yoksunuz. Çünkü, gerçekten, bu alanlarla ilgili araştırmalar son derece azdır. İşte biz böylesi şartlarda ancak bu kadar kelimeyi bu sözlükte biraraya getirebildik.

Bununla beraber, bu alanlarla ilgili çalışmaların azlığından dolayı, gücümüz yettiğince ve olanaklarımız el verdiği

Lê belê, ji ber kêmbûna xebatên li ser van waran, ku me li jor ji wan behs kir, heta ji me hatiye û derfetên me dest dane, em lê xebitîne ku em hinek kêmasiyên xwe kêmtir bikin. Hem beriya dema amadekirina ferhenga Tirkî - Kurdî û hem jî di dema ferhenga Kurdî - Tirkî de min bi xwe, gelek berhemên nivîskî, bêyî ku ez li cureyên wan binêrim, tev dane, vekolandine û min ji wan peyv û biwêj berhev kirine. Vekolîn û lêgerînên min ên der barê berhevkirina peyvên de, ku ji ber vê yekê navê 'nêçîrvanê peyvên' li min hatiye danîn, heta destpêka salên 1980'î diçin.

Ji ber ku ez van her du ferhengan ango xebata xwe ya pêşîn Ferhenga Tirkî - Kurdî û Ferhenga xwe ya dawî Kurdî - Tirkî, ne ji hev cihê lê belê wan wek berdewamiya hev dibînim. Jixwe bêyî ku navber bikeve nav wan, min ev xebat pêk anîne. Loma jî der barê awayê berhevkirin û lêkolîna li ser çavkaniyan, jixwe min bi awayekî berfireh û aşkera di ferhenga xwe ya Tirkî - Kurdî de, dabû xuyakirin. Bi kurtasî berhemên ku min ji wan sûd vergirtine, yeko yeko ne gengaz e ku ez li vir navên wan tevan aşkera bikim. Lê, berhemên ku diviya wek çavkanî me ew hildane dest, jixwe di beşa çavkaniyan de hatine diyarkirin.

Di warê rastnivîsa hin peyvên Kurdî de astengiyên me çêbûn. Wek tê zanîn, di warê rastnivîsê de zimanê me yê nivîskî hîna tam baş rûneniştîye. Bandora zimanê devkî, ku herêma herêma xwedî cudahiyan e û aşkera ye ku pîvaneyeke hevgirtî di zimanê devkî de tune ye, li ser zimanê me yê nivîskî heye. Ji ber vê yekê, em neçar man ku em cih bidin hemû awayên peyvê. Lê belê, digel vê yekê, me jî nav

ölçüde, bu alanların eksikliğini gidermeye çalıştık. Hem Türkçe - Kürtçe sözlükten önce ve hem de Kürtçe - Türkçe sözlüğü hazırlama aşamasında, türlerine bakmaksızın bir sürü Kürtçe yazılı eseri okuyup inceledim ve onlardan kelime ile deyim derledim. Kelime derlemem ve onların anlamları hakkındaki çalışmalarım, ki bundan dolayı 'kelime avcısı' lakabı bana takıldı, 1980'li yılların başlarına kadar gitmekte.

Bu iki sözlüğü yani ilk çalışmam olan Türkçe - Kürtçe sözlük ile son çalışmam olan Kürtçe - Türkçe sözlüğü birbirinden ayrı olarak değil bir birinin devamı olarak görüyorum. Zaten aralarına zaman girmeden ben bu çalışmalarımı tamamladım. İşte bundan dolayı, ilk sözlükte, önsüzde kelime derleme ve kaynaçalar üzerindeki araştırmalarım hakkında yeterli bilgiyi vermiştim.

Kısaca, yararlandığım bütün eserleri burada teker teker adlarını zikrederek açıklamam mümkün değil. Ama kaynakça olarak belirtmem gereken eserleri zaten kaynakça bölümünde gösterdim.

Bazı Kürtçe sözcüklerin imlâları konusunda birtakım sıkıntılarımız oldu. Bilindiği üzere Kürtçe yazı dilinde yazım kuralları tam anlamıyla oturmamıştır. Bölge bölge farklılık arzeden ve bir standarda sahip olmayan konuşma dilinin etkisi, hâlâ yazı dilimiz üzerinde etkilidir. Bu durumdan ötürü bazı sözcüklerin birden fazla telaffuz biçimine yer vermek durumunda kaldık. Fakat, bunu yaparken, içlerinden yazı dilinde en fazla tercih edilenini esas aldık. Diğerlerini de bnr (bakınız) kısaltmasıyla sözlük kullanıcılarını tercih edilen kelimeye yönlendirdik. Bu tercihi yaparken de, dil

wan şeweyan hebek bijart ku bi piranî di zimanê me yê nivîskî de êdî cihê xwe girtiye. Bi kurtebêjeya *bnr* me berê bikarhênerên ferhengê da şeweya peyvê ya hîlbijartî. Gava me ev yek kir jî, me rêbazên zimannasîyê ji xwe re hîm û rêber girtin. Nemaze ew peyvên hevedudanî û yên ku di wan de guherîna denga çêbûne, ji aliyê peyv-nasî û şewenasîyê ve hatine vekolandin û awayên wan ên rast hatine ter-cîhkirin.

Pîştî daxuyandina van gotinan, li ser navê ferhengê jî hewce ye ku ez çend gotinan bibêjim. Her çi qas navê ferhengê, ferhenga Kurdî - Tirkî ye jî, lê ya rast di şûna Kurmancî de, me peyva Kurdî tercîh kir. Ji ber ku piraniya Kurdan bi zaravayê Kurmancî diaxivin û di şûna Kurmancî de bikaranîna peyva Kurdî bi taybetî di warê ferhengan de bûye kevneşopeke jêner.

Ev peyvên ku di vê ferhengê de cih girtine, peyvên zaravayê Kurdî yê herî mezin ên Kurmancî ne. Loma ev ferheng di rastiya xwe de, ferhenga Kurmancî - Tirkî ye. Ev yek wiha bê zanîn dê baş be. Lê belê divê ku ez tiştekî aşkera bikim. Nemaze di van deh-pazdeh salên dawî de, gelek peyvên zaravayên Kurmanciya naverast (Sorani) ketin nav Kurmanciya nivîskî, ku pêwîstî bi wan peyvên nû hebûn. Bi taybetî wek peyvên zanistî, rêveberî, hîqûqî, siyasî, wêjeyî û hwd. Me di vê xebata xwe de cih da wan peyvên jî. Lê hewce bi dubarekirinê heye, ev ferheng, ferhenga zaravayê Kurmancî ye.

Malavayî

Di heng û heyama amadekirina vê ferhengê de, gelek kesan peyvên ku ji

bilim metodunu kendimize rehber edindik. Özellikle de bileşik kelimeleri ve bünyesinde ses değişimleri yaşanmış sözcükleri etimolojik ve morfolojik yön-leriyle ele alıp inceledikten sonra en doğru formunu tercih ettik.

Bu açıklamalardan sonra sözlüğün ismi üzerine de birkaç söz söylemek istiyorum. Her ne kadar sözlüğün ismi Ferhenga Kurdî - Tirkî (Kürtçe - Türkçe sözlük) ise de, aslında biz 'Kurmançî' sözcüğün yerine 'Kurdî' sözcüğünü tercih ettik. Çünkü Kürtlerin büyük bir çoğun-luğu Kürtçenin Kurmançî lehçesini konuşurlar ve Kurmançî kelimesi yerine Kurdî kelimesinin kullanılması, özellikle sözlük alanında nerdeyse şaşmaz bir gelenektir.

Bu sözlükte yer alan kelimeler, Kürtçenin en büyük lehçesi olan Kurmançî lehçesinin sözcükleridir. O yüzden, aslında bu Kurmançî - Türkçe olan bir sözlüktür. Bunun bilinmesinde fayda vardır. Fakat bir şeyi açıklamam gerekiyor. Özellikle bu son on-on beş yılda, Kürtçenin diğer şivesi olan Orta Kürtçeden (Soraniceden) Kurmançî lehçesinin yazı diline ihtiyaç duyulan bir sürü yeni sözcük girdi. Bilhassa bu sözcükler daha çok bilimsel, hukukî, idarî, siyasî ve edebî gibi alanlara ait kelimelerdir. İşte bu sözlük çalışmamız-da bu tür kelimelere de yer verdik. Tekrarlamakta fayda var, bu Kurmançî lehçesinin sözlüğüdür.

Teşekkür

Sözlüğün hazırlık aşamasında birçok kişi, kendi yörelerinden derlemiş olduk-ları sözcükleri bana gönderdi. Bu kişi-lerin adlarını belirterek teşekkürlerimi

herêmên xwe berhev kirine, ji min re şandin. Dixwazim navên wan kesan bidim xuyakirin û spasiyên xwe pêşkêşî wan bikim:

Xemgîn/Zara, Yücel Atalay/İdir, Seyda Goyan/ Şirnex, A. Vahap Karaaslan, Mehmet Kömür/Elbistan, Evdile Koçer/Dihê, Ehmedê Neco/Mêrdîn, Mazlum Dogan/Elbistan, Besa Mala Hesenê Kalê/ Elbistan, Aqîde Arslan, Cebbar Barış/Şêrwan û Mele Nûriyê Hesarî/ Qamişlo.

Her wiha spas ji bo Kerem Soylu, ku ferhenga Ali Seydo Gewranî ya bi navê 'Ferhenga Kurdî Nûjen' ku bi Kurdî - Erebî ye û xebata Ezîz Reşîd Akreyî ya bi navê 'Rêbera Sê Zimanî' ku bi Kurdî, Erebî û Îngilîzî ye, ji bo min vekolandin û peyv ji wan deranîn. Dîsa spasiya Şefîk Beyaz dikim, ku xebata xwe ya ferhenga Kurdî - Tirkî da min da ku ez jê sûd û havil bigirim.

Li aliyê din, min divê ez spasiya wan hevalên xwe bikim ku em bi hev re di desteya rêveberiya Enstîtuyê de bûn û me bi hev re biryara amadekiri-na vê ferhengê dabû. Di serî de rehmetî Feqî Huseyn Sağnıç, Hasan Kaya, Kerem Soylu, Mûlazım Özcan û Eşref Doğaner, ji bo we tevan dibêjim mala we ava.

Wekî din, min divê ez spasiya hin dost û hevalên xwe yê hêja bikim ku hem ji alî darayî û hem jî, ji aliyê manevî ve tim ji min re bûn alîkar. H. Mem, H. Başer, İbrahim Gürbüz, Mehmet Aktı, M. Şafî Ekinci û pis-mamê min Nezmî, zor spas û mala we ava.

Di bin vê sernavê de wek gotina dawî dixwazim ji dil û can spasiya hevsera xwe ya delal Siltanê, diya Ronî û Rojan bikim ku me bi hev re gelek tengî û firehî, tehl û şîrîn ên jiyanê dîtine.

sunmak istiyorum:

Xemgîn/Zara, Yücel Atalay/İğdır, Seyda Goyan/ Şırnak, A. Vahap Karaaslan, Mehmet Kömür/Elbistan, Evdile Koçer/Eruh, Ehmedê Neco/Mardin, Mazlum Dogan/Elbistan, Besa Mala Hesenê Kalê / Elbistan, Akîde Arslan, Cebbar Barış/Şirvan û Mele Nûriyê Hesarî/ Kamışlı. Diğer taraftan Kerem Soylu'ya, Ali Seydo Gewranî'nin Kürtçe - Arapça 'Ferhenga Kurdî Nûjen' adlı sözlüğü ile Ezîz Reşîd Akreyî'nin Kürtçe, Arapça ve İngilizce olarak hazırlamış olduğu 'Rêbera Sê Zimanî' (Üç Dilin Rehberi) adlı eserini benim için tarayıp kelime derlediği için teşekkür etmek gerekiyor. Yine Şefîk Beyaz'a da bana yararlanmam için kendi Kürtçe - Türkçe kelime çalış-masını verdiği için teşekkürlerimi sunu-yorum.

Öte yanda, beraber Enstitü Yönetim Kurulu'nda çalıştığım ve birlikte bu sözlüğün hazırlanması için karar aldığımız arkadaşlarıma, başta merhum Feqî Huseyn Sağnıç'a, Hasan Kaya'ya, Kerem Soylu'ya, Mûlazım Özcan'a ve Eşref Doğaner'e de teşekkür etmek istiyorum.

Ayrıyetten, bazı değerli dost ve arkadaşlarım da bana hem maddî hem de manevî olarak hep destek oldular: H.

Mem, H. Başer, İbrahim Gürbüz, Mehmet Aktı, M. Şafî Ekinci ve amcaza-dem Nazmî, sizlere de sonsuz teşekkür-ler.

Bu başlık altında son söz olarak ta, sevgili eşim ve Ronî ile Rojan'ın anneleri Sultan'a canı gönülden teşekkürlerimi belirtmek istiyorum, o da benimle birlik-te birçok sıkıntı çekti, hep birlikte acı tatlı günler gördük.

Gotina Dawî

Em spasdârên wan kesan in ku di warê vî zimanê dêrin, şîrîn û tehdedîfî de ked dane û xebatan ji bo nîfşên nû kirine. Bi saya xebatên wan îro em dikarin ferhengên wiha amade bikin û pê şanaz bibin. Mala we jî ava ey kesên ku ji bo zimanê Kurdî xem xwarine, zend û bend badane, dest birine xwe û xebat kirine.

Zana Farqînî
Stenbol, 19. 03. 2004

Son söz

Bu kadim ve baskı görmüş şîrin dil için emek vermiş, yeni kuşaklar için çalışmalar yapmış olanlara minnettarız.

Çünkü bugün onların bu çalışmaları sayesinde böylesi sözlükleri yapabiliyoruz. Kürt dili için kaygı duymuş, kolları sıvayıp bu alanda çalışmalar yapmış olanlara tekrar binlerce kez teşekkürler.

Zana Farqînî
İstanbul, 19. 03. 2004

ÇAVKANÎ - KAYNAKÇA

Ferheng Sözlükler

1. İzolî, D.; Ferhenga Kurdî-Tirkî, Tirkî -Kurdî, Weşanên Deng, Stenbol 1992
2. Torî, Ferheng Kurdî-Tirkî Türkçe-Kürtçe, Berfîn Yayınları, Çapa Duyemîn, Stenbol 1999
3. Farizov, I.O; Ferhenga Tirkî-Kurdî, Özge Yayınları, Enqere 1994
4. Türkçe-Kürtçe Sözlük, Sosyal Yayınları, Stenbol 1992
5. Yusuf Ziyaeddin Paşa'nın El Hediye-tül Hamidiye'sinden Osmanlıca Türkçe Taraması, Prof. Saimê İnal Savi, Elektronik İletişim Ajansı Yayınları, Ankara
6. Ferhengçe Kurdî - Osmanî, Osmanî Kurdî (??)
7. Saadallah, Salah; Ferhenga İngilizî-Kurdî ya Selahedîn, Weşanên Avesta, Stenbol 2000
8. Gewranî, Ali Seydo; Ferhenga Kurdî Nûjen (Kurdî - Erebi), Urdûn 1980

Weşanên vedor Süreli yayınlar

1. Hawar (di 15'ê gulana 1932'yan de li Şamê dest bi jiyana xwe ya weşanê kir û 57 hejmar derket. Ji hemû hejmarên wê sûd hatiye wergirtin -15 Mayıs 1932 yılın-da Şam'da yayın hayatına başlayan bu derginin 57 sayısı çıktı. Bütün sayılarından yararlanıldı.)
2. Ronahî (Ji hemû hejmarên vê kovara mehane sûd hatiye wergirtin ku paşkoya Hawarê ye û di 1'ê Avrêla 1942'yan de li Şamê dest bi jiyana weşanê kiriye û li ser hev 28 hejmarên wê derçûne - 1942 yılın-da Hawar dergisinin aylık eki olarak yayınlanan Ronahî'nin her 28 sayısından yararlanıldı.)
3. Roja Nû (rojnameya Heftêyî ku di 3'yê Gulana 1943'yan de li Bêrûdê derketiye û heta 13'ê Gulana 1946'an weşana

xwe berdewam kiriye - Beyrut'ta haftalık olarak 3 Mayıs 1943 yılında yayınlanmaya başlanmış ve bu yanını 13 Mayıs 1946 yılına dek sürdürmüştür.)

4. Welat (Ji gişt hejmarên vê rojnameya heftêyî ya bi Kurdî sûd hatiye wergirtin ku di 22'yê Reşemîya 1992'yan de li Stenbolê dest bi weşana xwe kir û tevî hev 115 hejmarên wê derketin - 22 Şubat 1992 tarihinde İstanbul'da yayımlanan haftalık Kürtçe gazetesinin çıkan 115 sayısından yararlanıldı.)

5. Welatê Me (Ji hemû hejmarên vê rojnameya heftêyî ya bi Kurdî sûd û havil hatiye wergirtin, ku ev rojname li Stenbolê di 20'ê Sermaweza 1994'an de dest bi jiyana xwe ya weşanê û 46 hejmarên wê derçûn - 20 Kasım 1994 tarihinde İstanbul'da haftalık Kürtçe olarak yayınlanan bu gazetesinin her 46 sayısından yararlanıldı.)

6. Azadiya Welat (Ji 220 hejmarên vê rojnameya heftêyî ya bi Kurdî sûd hatiye wergirtin ku di 21'ê Rêbendana 1996'an de dest bi jiyana xwe ya weşanê kir û hîna jî weşana wê didome - 21 Ocak 1996 yılında İstanbul'da haftalık Kürtçe olarak yayın hayatına başlayan ve halen yayını süren bu gazetesinin 220 sayısından yararlanıldı.)

7. Rewşen (Ji hemû hejmarên vê kovara mehane ya Navenda Çanda Mezopotamyayê sûd hatiye wergirtin, ku di 1'ê Reşemîya 1991ê de li Stenbolê dest bi jiyana xwe ya weşanê kir û tevî hev 23 hejmarên wê derçûne -1 Şubat 1991 yılında Mezopotamya Kültür Merkezi'nin aylık yayın organı olarak yayın hayatına başlayan bu derginin çıkan 23 sayısından yararlanıldı.)

8. Kurmancî (Ji 25 hejmarên rojnameya taybetî ya Enstituya Kurdî ya Parîsê li ser pirsên zaravê kurmancî sûd hatiye girtin-

Paris Kürt Enstitüsü'nün Özel Kurmancî gazetesinin 25 sayısından yararlanıldı.)

Pirtûk Kitap

1. Bedir Xan, Emîr Celadet & Lescot, Roger; Kürtçe Dilbilgisi, Weşana Doz, Çapa Sêyemîn, Stenbol 1997

2. Bedir Xan, Kamuran, Kolay Kürtçe, Weşanên Doz, Çapa Duyemîn, Stenbol 1997

3. Sağnîç, Feqe Huseyn; Hêmana Rêzimanê Kurdi, Melsa Yayınları, Stenbol 1991

4. Sağnîç, Feqe Huseyn; Pêşeriya Hewisina Zmanê Kurdi (Kürtçe Öğrenme Metodu) 1, Melsa Yayınları, Stenbol 1990

5. Sağnîç, Feqe Huseyn; Pêşeriya Hewisina Zmanê Kurdi (Kürtçe Öğrenme Metodu) 2, Melsa Yayınları, Stenbol 1992

6. Karacadağ, Nurrettin; Zimanê Kurdi (Kürt Dili) (weşana nivîskar bi xwe ye, yazarın kendi yayını)

7. Xanî, Ehmedê; Mem û Zîn, Hasat Yayınları, Çapa Sêyemîn, Stenbol 1990 (Wergera M. Emîn Bozarslan ku wî ferhengokê li dawiyê amade kiriye- M. Emin Bozarslan'ın çevirisi ve çevirmenin kitaba eklediği küçük sözlük)

8. Badîllî, Kemal; Türkçe İlahî Kürtçe Grameri (Kürmançça Lehçesi), Med Yayınları, Stenbol 1992

9. Rizgar, Baran; Uygulamalı Kürtçe Dersleri (Dersên Kurdi), Çapxaneya Lithosphere prîngtin Çoperative, London 1993

10. Bender, Cemşîd; Kürt Mutfak Kültürü ve Kürt Yemekleri, Melsa Yayınları, Stenbol 1992 (ji navê xwarin û amrazên metbexê sûd hatiye wergirtin - yemek ve mutfak araç gereçlerin isimlerinden yararlanılmıştır.)

11. Sağnîç, Feqe Huseyn; Çîrokên Kurdi, Weşanên Enstituya Kurdi ya Stenbolê, Stenbol 1999

12. Teyran, Feqiyê; Ey Avê Av û Şêxê Sen'anî, Weşanên Enstituya Kurdi ya Stenbolê, Stenbol 1999

13. Ciwan, Mûrad; Ahmedê Xanî 'jiyan, berhem û bîr û baweriyên wî', Weşanên

nên Doz, Stenbol 1997

14. Ciwan, Mûrad; Türkçe açıklamalı Kürtçe Dilbilgisi (Kurmancî Lehçesi), Weşanên Jîna Nû, Sweden 1991

14. Bali, A; Rêzimana Kurdi (Kürtçe Dilbilgisi, Türkçe açıklamalı), Alan Yayıncılık, Stenbol 1992

15. Dost, Jan; Kela Dimdimê, Melsa Yayınları, Stenbol 1991

16. Varlı, Abdullah; Quran a Pîroz û Arşa Wêye Bilind (Kur'an-i Kerim ve Kürtçe Meali), Çapa Yekemîn 1994 (weşana nivîskar bi xwe- yazarın kendi yayını)

17. Zêrevan, Arif; Bingehên Rastnivîsandina Kurdiyê (kurmancî), Weşanxana Nefel, Stockholm 1997

18. Tan, Samî; Waneyên Rêzimanê Kurmancî; Weşanên Welat, Stenbol 2000

19. Kızılkaya, Muhsin; Kayip Diwan, İletişim Yayınları, Stenbol 2000

20. Sadînî, M. Xalid; Feqiyê Teyran (jiyan, helbest û berhemên wî), Weşanên Nûbihar, Stenbol 2000

21. Siyahpûş (tîpguhêziya M. Reşîr Irgat), Çend Xezel û Helbest, Weşanên Enstituya Kurdi ya Stenbolê, Stenbol 1999

22. Hazim, Rojen; Zimanê Wêneyan, Weşanxaneya Xanî & Bateyî, Danimarka 2000

23. Akreyî, Ezîz Reşîd; Rêbera Sê Zimanî (Kurdi, Erebî, İngilîzî),? 1980

Nîşe: *Ji ferhengok û nivîsên van berheman (weşanên vedor û pirtûk) sûd û kelk hatiye wergirtin.*

Not: *Bu eserlerin (sürelî yayınlar ve kitapların) küçük sözlüklerinden yararlanılmıştır.*

Der barê bikaranîna ferhengê de

Me divê ku em der barê vekîta zimanê Tirkî de çend gotinan bibêjin. Di warê vekîta angostastnivîsa zimanê Tirkî de jî alozî û gelş hene. Ji ber ku di vî warî de hevîrtînek tune ye, ligel ku rexne li rastnivîsa ferhenga Tirkî ya 'Türk Dil Kurumu'yê hene jî, me çapa wê ya sala 1988'an jî xwe re wek rêber hîlbijart û me da ser şopa rastnivîsa vî sazîyê. Ji lew re em dixwazin ku haya we bikarhênerên ferhengê jî vî yekê hebe.

Ji bilî vî daxuyaniyê, agahiyên li jêrê yên der barê bikaranîna ferhengê de, ji bo ku bi awayekî baş sûd û kelk jê bê wer-girtin pêwîst in.

1) Hemû made li gor rêza alfabeyê hatine birêzkirin. Lê, hêmanên ku ji çend peyvên hatine pê û bi serenavekê dest pê dikin, li gorî peyvên ku piştî serenavekê tînin, hatine birêzkirin. Ji lew re pêwîst e ku bikarhêner li peyva piştî serenavê binêre.

2) Me cureyên peyvên li pêşîya peyvên Kurdî danîn û me bi îtalîkan ew dan xuyakirin; nimûne:

bav *n* baba (li vir bi kurtebêja 'n'ê hatiye nîşandan ku peyva 'bav' di Kurdî de peyveke nêr e.)

dê *m* anne (bi kurtebêja 'm'yê jî hatiye nîşandan ku peyva 'dê' di Kurdî de peyveke mê ye)

heval *nd/nt* arkadaş (di zimanê me de jî bilî nêr û mêtîya bêjeyê, nêtariya wê jî heye. Bi gotîneke din, heman peyv dikare hem nêr be û hem jî mê be, ji bo aşkerakirina vî rewşê me li pêşîya peyvên bi vî awayî 'nt' danî. Bi vî kurtebêjê jî me ev peyv ji yê din cihê kirin.)

3) Lêkerên hevedudanî û yê biwêjî di rewşa navdêr de bi hev ve, lê gava ku wek lêker hatibin bikaranîn, ji hev cuda hatine nivîsandin. Ev yeka hanê, ji bo hemû cureyên lêkeran e. Nimûne:

Sözlüğün kullanımı hakkında

Türkçe imlâ konusunda değişik görüşler olduğu için, eleştiriler olmasına rağmen Türk Dil Kurumu'nun 1988 baskılı Türkçe sözlüğünün, imlasını, Türkçe kelimeler için temel aldık. Sözlük kullanıcıların bundan haberdar olmalarını önemle vurguluyoruz.

Aşağıda, maddeler halinde verdiğimiz bilgiler kullanıcılar için gerekli bilgilerdir.

1) Bütün maddeler alfabetik sıraya göre yer almıştır. Ancak, bir özel adla başlayan ve birkaç sözcükten oluşan öğeler özel ad ya da adlardan sonra gelen ilk sözcüğe göre sıralanmıştır. Bundan ötürü kullanıcılar özel isimden sonraki sözcüğe bakmalılar.

2) Kelime türlerini Kürtçe kelimelerin sonlarına koyduk ve onları italiklerle belirttik:

bav *n* baba (buradaki italik olan 'n' kısaltması Kürtçe kelimenin eril olduğunu gösteriyor)

dê *m* anne (buradaki italik olan 'm' kısaltması Kürtçe sözcüğün dişil olduğunu gösteriyor)

heval *nd/nt* arkadaş (italik olarak verilen 'nd/nt', kelimenin isim olduğunu ve hem eril hem de dişil olarak kullanıldığını gösteriyor. Böylesi kelimelere biz Kürtçe'de 'nötr kelimeler' adını veriyoruz.

3) Bileşik fiiller ile deyim fiiller, isim halinde bitişik fiil halinde ise ayrı yazılmıştır:

sorkirin (ad olarak bitişik)
sor kirin (bileşik fiil olarak ayrı)

sorkirin (ji ber ku mîna navdêr hatiye bikaranîn bi hev ve hatiye nivîsandin)

sor kirin (wekî lêkereke hevedudanî ji hev cihê)

lihevkirin (wek navdêr bi hev ve)

li hev kirin (wekî lêkereke biwêjî ji hev cihê)

4) Ji bilî peyvê, me cih da berdewamên wê jî. Nimûne: **qul** delik ~ **kirin** delmek

5) Piştî peyva Kurdî ya ku pê serê madeyê dom dikir me nîşaneka ~ di şûna wê de danî û bi peyv (an jî peyvên din) dewam kir. Wekî **birçî** aç ~ **man** aç kalmak. Gava ku peyva piştî madeyê berdewama wê bû me nîşaneka (~) bi peyvê ve nivîsand. Wekî: **bav** baba ~ **ê ruhanî** manevî baba

6) Piştî peyva serê madeyê, di şûna hin peyvên de me nîşaneka (...) bi kar anî: **rastî** (...) **hatin** (biriyle veya bir şeyle) karşılaşmak, rastlaşmak

7) Gava ku bi pêrkîten /bê-/ û /bi-/yê rengdêr hatibin çekirin, bi peyvê ve, lê çaxa ku bi wan hoker hatibin çekirin, ji peyvê çu-da hatine nivîsandin.

8) Di zimanê me de, hin peyv dikarin bi çend şêweyan bîn bilêvkirin, ji ber ku hîna di ziman de standardeke baş çênebûye, loma me cih da hemû awayên wan ên jî dan: Wekî

pan/pehn, tat/teht, bêhn/bîn, mirov/meriv, loma/lewma, bêhtir/bêtir, bihost/bost.... Lê ji nav wan, şêweya ku di zimanê nivîskî de herî tê bikaranîn me esas girtiye û yê din jî bi kurtebêja **bnr** bikarhêner aresteyî wê peyvê kiriye.

9) Me nîşaneka (*) di serê her hevoka nimûneyê de bi kar anî, ji bilî vê yekê me dişa ev di serê peyva Kurdî ya ku di awayê kişandî de ye, da. Ji bo hevoka nûnûne: **nihêrtin** bakmak... * **li vir binêre** buraya bak, * **wan rojan jî bîr meke** o günleri unutma * **ca tu lê binêrel** bak bak!

10) Hin caran me jî bo berginda peyvên Kurdî, rewşa navdêrên Tirkî wekî -e, -de/da, -den/dan da xuyakirin. Ji bo nimûne: **jê xwestin** -den istemek

lihevkirin (ad olarak bitişik)

li hev kirin (deyim fiil olarak ayrı)

4) Madde başı sözcük dışında, madde başı sözcüğün devamı olan kelimelere de yer verdik: **qul** delik ~ **kirin** delmek

5) Madde başının devamı olan kelimelerde, madde başı için '~' işaretini kullandık ve diğer kelimeleri ondan sonra yazdık: **birçî** aç ~ **man** aç kalmak. Diğer taraftan madde başının devamı olup onunla bitişik olması gereken kelimeyi '~' işaretiyle bitişik yazdık:

bav baba ~ **ê ruhanî** manevî baba

6) Madde başı kelimedden sonra bazı kelimelerin yerine (...) işaretini kullandık: **rastî** (...) **hatin** (biriyle veya bir şeyle) karşılaşmak, rastlaşmak

7) Kürtçede /bê-/ ile /bi-/ önekiyle sıfatlar yapılmışsa bitişik, yok eğer zarf yapılmışsa ayrı yazılmıştır.

8) Kürtçede bir kelime birkaç şekilde telaffuz edilebilir. Dilimizde bazı kelimelerde tam anlamıyla standarta gidilmemiş olduğundan dolayı bütün formlarını verdik, örneğin; *pan/pehn/, tat/teht, bêhn/bîn, mirov/meriv, loma/lewma, bêhtir/bêtir, bihost/bost...* Fakat **bnr** kısaltmasıyla diğerlerini en fazla yazı dilinde tercih edilene yönlendirdik:

9) Her örnek cümleinin başında (*) işareti kullandık. Bunun dışında aynı işareti, yine çekimli haldeki Kürtçe kelimelerin başında da kullandık: **nihêrtin** bakmak * **li vir binêre** bak buraya!, * **wan rojan jî bîr meke** o günleri unutma * **ca tu lê binêrel** bak bak!

10) bazı Kürtçe kelimelerin Türtçe karşılığı için Türkçedeki ismin -e, -de/da, -den/dan hallerini belirttik. Örnek: **jê xwestin** -den istemek

KURTEBÊJA PEYVAN

K I S A L T M A L A R

ab	aborî: ekonomi	l/gh	lêkera negerguhêz: geçışsiz fiil
ant	anatômî: anatomi	l/tb	lêkera tebatî: edilgen fiil
ark	arkeolojî: arkeoloji	lb	lebatî: etken
ast	astronomî: astronomi	l	lêker: fiil
az	avahîsazî: mimarî	Lşk	leşkerî: askerî
b	baneşan: ünlem	man	mantik: mantik
biy	biyolojî: biyoloji	mat	matematik: matematik
bj	bişîşkî: tıp	m	mê: dişil
bnr	binêre: bakınız	mec	mecazî: mecazî
bot	botanîk: botanik	meteor	meteor: meteor
bw	biwêj: deyim	met	meteor olojî: meteoroloji
bz	bazirganî: ticaret	mîn	mînerolojî: mineroloji
c	cînavk: zamir	mzk	muzîk: müzik
d	daçek: edat	nd	navdêr: isim
der	deryavanî: denizcilik	nd/rd	navdêr û rendêr: isim ve sıfat
dîr	dîrok: tarih	ngh	negerguhêz: geçışsiz
el	elektrîk: elektrik	n	nêr: eril
erd	erdnîgarî: coğrafî	nt	nêtar: nôtür (hem eril hem dişil)
fel	felsefe: felsefe	ol	olî: dinsel
fiz	fizîk: fizik	ped	pedegojî: pedagoji
fizy	fizyonômî: fizyonomi	psî	psikolojî: psikoloji
fot	fotografkêşî: fotoğrafçılık	rd	rengdêr: sıfat
geo	geometrî: geometri	rz	rêziman: dilbilgisi
gh	gerguhêz: geçışli	sn	sînema: sinema
g	gîhanek: bağlaç	sî	siyasî: siyasî
he	hewavanî: havacılık	sos	sosyolojî: sosyoloji
hiq	hiqûqî: hukukî	sp	spor: spor
h	hoker: zarf	şn	şano: tiyatro
jeo	jeolojî: jeoloji	tb	tebatî: edilgen
kîm	kîmya: kimya	tek	tekînk: teknik
l/bw	lêkera biwêjî: deyim fiil	wj	wêje: edebiyat
l/gh	lêkera gerguhêz: geçışli fiil	zoo	zoolojî: zooloji
l/lb	lêkera lebatî: etken fiil		

Diyarî

Ez vê ferhengê di kesatiya ferhengdanerê me yê pêşîn Ehmedê Xanî de, diyarî neviyên wî Celadet Bedirxan, Musa Anter, Feqî Huseyn Sagnîç û hemû xemxw-erên zimanê Kurdî dikim.

Îthaf

Bu sözlüğü ilk sözlükümüz olan Ehmedê Xanî'nin şahsında torunları Celadet Bedirxan, Musa Anter, Feqî Huseyn Sagnîç ve Kürtçe için gam çekenlere ithaf ediyorum.

A

- a, A** *m* 1. Kürt alfabesinin ilk harfi olup ses bilimi bakımından uzun ve artçı ünlüleri gösterir, *a* şeklinde telafüz edilir 2. *mzk* nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde *la* sesini bildirir
- a** (I) *b* 1. *a* (şaşmayı bildirir) * *a tu lê, çi qas xweşik e* *a* bak ne de güzel * *a çi xweşik e!* *a* ne güzel! 2. *a a* (şaşa kalma) 3. *h* işte * *a ev kesê hanê* işte bu adam
- a** (II) *rz* 1. belirli dişil tekil takısı * *hevala baş iyi arkadaş* 2. dişil iye lik eki * *ev rojname, a min e* bu gazete benim 3. -ki, ilgi eki (ya şeklinde de kullanılır) * *a êvarê aqşamki* 4. yönelme eki görevini yerine getirir * *bera min da, beni kovdu* * *qesta malê kir* eve gitmeye yeltendi
- a** (III) *rz* belirsiz dişil tekili gösterir ~ *baş* (an *ji çêtir*) 1) iyisi 2) iyisi mi ~ *baş* (an *ji çêtir*) *ew e ku iyisi* * *a baş ew e ku tu têkîlî bi vî tiştî mekî* iyisi bu işe karışma ~ *ber mal û mîran bûn* 1) (kız) evlenme çağına gelmek 2) (kız veya kadın) evliliği yürütecek güçte olmak ~ *beyanî* sabahki ~ (yekî) bi (yekî) *man* ettiğiyle kalmak ~ *bi xêr ew e ku ez wî nebsînim* (birini) gözüm görmesin ~ (yekî) *bi ya (yekî) nedan* onu biriyle değiştirmek ~ *çêtir* 1) iyisi 2) iyisi mi ~ *çêtir ew e ku iyisi* * *a çêtir ew e ku tu têkîlî bi vî tiştî mekî* iyisi bu işe karışma... ~ *çi halê çi ne gezer* * *kara çi, halê çi kâr mî, ne gezer e-fendim* ~ *dawîn* (an *ji paşîn*) sonuncu ~ (yekî) *di (...)* *de man* boyunun ölçüsünü almak * *te gotibû ez dê bikim, îcar a te di te de ma?* sen yapacağını söylemiştin, şimdi boyunun ölçüsünü aldın mı? ~ *dilê xwe gotin* anlatmak (veya meramını anlatmak) ~ *dilê xwe kirin* dilediğini yapmak ~ *din* (an *ji dî-tir*) başkası ~ *do* (duh) çünkü * *pîling a duh* çünkü kaplan ~ *ewa* böylecene, böylelikle, böylesi ~ *ewil* eski göz ağrısı ~ (yekî) *êrişa ewil bûn* bir atımlık barutu olmak (ve-

ya kalmak) * *dev jê biqerin, jixwe a wî êri-şa ewil e* adamı boş verin, zaten onun bir atımlık barudu var ~ *gavek berê* kısa bir sü-re önce ~ *gavekî din* demincek, deminki ~ *hê* (hêja an *ji hîna*) *temam çûn* yeri soğumadan ~ *ji min ji ew qas* benden de al o kadar ~ *ji te re al sana, gördün mü* ~ *ku ... dît* birdenbire * *a ku me dît deriyê odeya ku em lê bûn, vebû* birden bire bulunduğunuz odanın kapısı açılıverdi ~ *ku me di ber dilê xwe re anî, tu nebû* hayal ettiğimiz hiçbir şey gerçekleşmedi ~ *li dû* sonraki ~ *li pey* sonraki ~ *mayê pê kirin* elden ne geldiye yapılmak ~ *me* bizimki (dişil için) ~ *mêran bûn* evlilik çağında olmak (kız için) ~ *navîn* orta boy * *qedeh a navîn* orta boy bardak ~ *nebûyî* görülmemiş şey * *a nebûyî anî serê wê* ona görülmemiş bir şey yaptı ~ *nekîrî* görülmemiş, yapılmamış şey ~ *nemayî anîn* *serê (yekî)* (birinin) başına getirmedik şey bırakmamak, (birinin) alnını karışlamak ~ (yekî) *pê hatin* dileği yerine gelmek, istediği olmak ~ *piştî (yekî)* sonraki ~ *pordirêja dînik* saç uzun aklı kısa ~ *qasek berê* demincek ~ *qenciyê qenc*, ~ *xerabiyê xerab* *dibêje* iyiye iyi kötüye kötü demek ~ *rast* 1) iyisi, doğrusu, en doğrusu * *a rast, ê ku ew tişt kiriyê ew e doğrusu*, bu işi yapan odur 2) bir kere (aslında) * *a rastî ew vîrek e* bir kere o yalancı ~ *sibehê* (an *ji beyanî*) sabahki (...) *û (...)* *qedîn* bir daha yüzüne bakmamak (darılıp ilişkiyi kesmek) ~ *vê gavê* demincek ~ *xerab* işin kötüsü (veya fenası) ~ *xwarinê* kaşık düşmanı (şaka; kadın, eş) ~ *xwe kirin* bildiğini yapmak ~ *xwe kirin* yek ittifak etmek ~ *xwe qedandin* koparıp atınak (ilgisini kesmek) ~ *xwe û (yekî) qedandin* (birini) defterden silinek

a *a h* eh eh, dandini (uyku, uyuma) ~ ~ *kirin* eh eh yapmak (çocuk dilinde uyumak)

abad *bnr* ava

abadan *rd* bayındır, imar halinde
abadanî *m* bayındırlık
abadî *nd* abadî (açık saman renginde ve kalmaca bir kâğıt türü)
abadîn *rd* 1. ebedî, bengî, sonsuz 2. ölmez, ölümsüz, kalıcı, sürekli
abadînbûn *m* 1. ebedileşme, bengileşme, sonsuzlaşma 2. ölümsüzleşme
abadîn bûn *l/gh* 1. ebedileşmek, bengileşmek, sonsuzlaşmak 2. ölümsüzleşmek
abadînbûyî *rd* 1. ebedileşmiş, bengileşmiş, sonsuzlaşmış 2. ölümsüzleşmiş olan
abadînbûyîn *m* 1. ebedileşme, bengileşme, sonsuzlaşma 2. ölümsüzleşme
abadînî *m* 1. ebedilik, bengilik, ebediyet, sonsuzluk 2. ölümsüzlük, ölmezlik
abadînkirin *m* 1. ebedileştirme, bengileme 2. ölümsüzleştirme, ölmezleştirme
abadîn kirin *l/gh* 1. ebedileştirmek, bengilemek 2. ölümsüzleştirmek, ölmezleştirmek
abadînkirî *rd* 1. ebedileştirilmiş, bengilemiş 2. ölümsüzleştirilmiş olan
abajûr *m* 1. abajur 2. abajur (üzeri siperli masa lâmbası veya ayaklı lâmba)
abajûrfiroş *nd/nt* abajurcu (satan kimse)
abajûrfiroşî *m* abajurculuk
abajûrker *nd/nt* abajurcu (yapan kimse)
abajûrkerî *m* abajurculuk
abakus *m* abaküs, çörkü (sayı boncuğu)
abal *rd* dönme (din değiştirmiş olan)
abalbûn *m* dönme (inanç veya din değiştirmek)
abal bûn *l/gh* dönmek (inanç veya din değiştirmek)
abalbûnî *m* ihtida
abandone *m* abandone
abanûz *bnr* ebenûs
Abaze *bnr* Abxaze
abece *m* abece, alfabe
abegîne *rd/nd* billûr
abenoz *bnr* ebenûs
aberasyon *ast/m* aberasyon, sapınç
abes *nd* saçma, abes
abestî *m* saçmalık
abid *rd* abit, ibadet eden
abidane *h* abitçe
abidî *m* abitlik
a bi xêr *rd* 1. hayırlı (veya hayırlısı) olsun 2. hayırdır inşallah (şaşma ve merak veren olgular karşısında anlatılır) ~ **ji Xwedê de hayırdır inşallah**
abîdar *rd* sulu
abîde *m* abide, anıt
abîdewî *rd* abidevî, anıtsal
abîdeyî *rd* abidevî, anıtsal
abîdeyîbûn *m* abideleşme
abîdeyî bûn *l/gh* abideleşmek
abîdeyîbüyî *rd* abideleşmiş olan
abîdeyîbüyîn *m* abideleşme
abîdeyîkirin *m* abideleştirme

abîdeyî kirin *l/gh* abideleştirmek
abîdeyîkirî *rd* abideleştirilmiş
abîs *erd/m* abis
ablûqe *m* abluka ~ **hildan** (an **jî rakirin**) **abluka** kayı kaldırmak ~ **qelaştin** **ablukayı** yarmak
ablûqekirin *m* abluka etme
ablûqe kirin *l/gh* abluka etmek
ablûqekirî *rd* abluka edilmiş
ablûqeşikên *rd* ablukayı kıran, yaran
abone *nd* 1. abone (önceden ödemede bulunarak süreli yayınlara alıcı olma işi) * **ez bûm aboneyê kovarê** dergiyi abone oldum 2. *nd/nt* abone (peşin para ile belli bir süre için bir şeye alıcı olan kimse) * **aboneyê kovara me** dergimizin abonesi 3. 3. abone (elektrik, telefon, su vb. için) 4. *mec* abone (bir yere gitmeyi alışkanlık haline getirmek)
abonedar *rd* aboneli
abonetî *m* abonelik
abonman *m* abonman
abor *m* geçim ~ **a xwe kirin** geçinini sağlamak, geçimini temin etmek, hayatını kazanmak
aborandin *m* geçindirme
aborandin *l/gh* geçindirmek
aborandî *rd* geçindirilmesi
aborbûn *m* geçinme
abor bûn *l/gh* geçinmek
aboriyî *bz/rd* ekonomik, iktisadi
aborî *m* 1. ekonomi, iktisat 2. ekonomi (bilim dalı olarak) 3. geçimin ~ **ya girtî** kapalı ekonomi ~ **ya neteweyî** millî ekonomi ~ **ya pazarê** piyasa ekonomisi ~ **ya plankirî** plânlı ekonomi ~ **ya ramyarî** ekonomi politik ~ **ya siyasî** politik ekonomi ~ **ya têkel** karma ekonomi ~ **ya vekirî** açık ekonomi
aborîn *m* geçinme
aborîn *l/gh* geçinmek
aborînas *nd/nt* ekonomist, iktisatçı
aborînasî *m* 1. ekonomi bilimi, iktisat bilimi 2. iktisatçılık, ekonomizm
aborîzan *nd/nt* ekonomist, iktisatçı
aborîzanî *m* 1. ekonomi bilimi, iktisat bilimi 2. iktisatçılık, ekonomizm
aborkirin *m* geçindirme
abor kirin *l/gh* geçindirmek
abornas *bnr* aborînas
abstraksiyonîzm *fel/m* abstraksiyonizm, soyutçuluk
abstrakt *fel/rd* abstrakt, soyut
abû *rd* tecavûza uğramış kimse
abûb *m* bahane
abûr *bnr* abor
abûtî *m* tecavûza uğrama durumu
Abxaze *nd* Abaza (Kuzeybatı Kafkasya'da yaşayan halk ve bu halkın soyundan olan kimse)
Ac kîm *Ac* (aktinyum'un kısaltması)
ac *m* fil dışı ~ **a diranan** *ant/nd* fil dışı
acanta *bnr* acente
Acar *nd* Acar (Acar halkı)

acar *rd* yeni, teze
accelerando *mzk/m* accelerando
acel *m* el tablası
acente *m* acente ~**ya** **geşt û guzarê** seyahat acentesi ~ **seyahetê** seyahat acentesi
acentatî *m* acentelik (acentenin yaptığı iş)
acer *bnr* yeni, teze
acero *bnr* ajero
acis *bnr* aciz
acisî *bnr* acizî
aciz *rd* sıkın (yek) ~ **kirin** (birini) rahatsız etmek ~**ya** **can** can sıkıntısı ~**ya** **rojîyê** raman keyfi
acizandin *m* 1. bunalıtma 2. usandırma, bezdirmeye 3. kızdırma
acizandin *l/gh* 1. bunalıtmak 2. usandırmak, bezdirmek 3. kızdırmak
acizandî *rd* 1. bunalıtılmış 2. usanık, usandırılmış, bezdirilmiş 3. kızdırılmış
acizbûn *m* 1. sıkılma, bunalma, sıkıntı basma (can sıkıntısı duyma) 2. bıkma, usanma, bezme, gına gelme 3. kızmaya 4. rahatsız olma
aciz bûn *l/gh* 1. sıkılmak, bunalmak, sıkıntı basmak (can sıkıntısı duymak) 2. bıkma, usanmak, bezmek, gına gelmek 3. kızmak 4. rahatsız olmak
acizbûnî *m* bıkınlık
acizbûyî *m* 1. sıkın, sıkılmış, bunalmış, 2. bıkın, bıkılmış, usangan, usanmış, bezmiş, 3. kızmış 4. rahatsız olmuş olan
acizbûyîn *m* 1. sıkılış, bunalış, 2. bıkış, usaniş, beziş, 3. kızına 4. rahatsız oluş
acizî *m* 1. sıkılma, bunalma 2. usanç, gına, bıkma, bezginlik 3. rahatsızlık 4. tacizlik
acizkirin *m* 1. yüksünme 2. gıcık kapma 3. rahatsız olma
acizî kirin *l/gh* 1. yüksünmek 2. gıcık kapmak 3. rahatsız olmak
acizîn *m* usanma
acizîn *l/gh* usanmak
acizker *rd* 1. sıkıcı, bayıltıcı, öldürücü * **germên acizker dest pê kirin** öldürücü sıcaqlar başladı 2. usandırıcı, bıkırtıcı 3. kızdırıcı 4. sırtışık
acizkerî *m* 1. sıkıcılık, bayıltıcılık 2. usandırıcılık, bıkırtıcılık 3. kızdırıcılık 4. sırtışıklık
acizkirin *m* 1. sıkma, sıkboğaz etme, can sıkma (sıkıntı verme) 2. bıkırma, usandırma, bezdirmeye, bıkınlık verme 3. kızdırma, germe, sinirlendirme 4. üzme 5. rahatsız etme, rahatsızlık verme, taciz etme 6. bozma (dokunma, zarar verme) 7. tırmalama (tedirgin etme) 8. sıkıntı verme
aciz kirin *l/gh* 1. sıkmak, sıkboğaz etmek, can sıkma (sıkıntı vermek) * **ez we zêde aciz nekîm, dawî li gotinên xwe bînim** sizi fazla sıkmadan sözlerime son veriyorum 2. bıkırtmak, usandırmak, bezdirmek, bıkınlık vermek 3. kızdırmak, germek, sinirlendir-

mek * **payîna li encamên ezmûnan ez aciz kirim** sınav sonuçlarını beklemek sinirlerimi gerdi 4. üzme * **diya xwe aciz** meke ananı özme 5. rahatsız etmek, rahatsızlık vermek, taciz etmek 6. bozmak (dokunmak, zarar vermek) * **vê xwarinê ez aciz kirim** yemek midemi bozdu 7. tırmalamak (tedirgin etmek) 8. sıkıntı vermek

acizkirî *m* 1. sıkboğaz edilmiş, sıkıntı verilmiş 2. bıkırılmış, usandırılmış, bezdirilmiş, bıkınlık verilmiş olan 3. kızdırılmış, gerilmiş, sinirlendirilmiş 4. özdürülmüş 5. rahatsız edilmiş, rahatsızlık verilmiş, taciz edilmiş 6. dokunulmuş 7. tedirgin edilmiş 8. sıkıntı verilmiş

acil *rd* acil, evgin, ivedi

aciz *rd* âciz * **kalekî aciz** âciz bir ihtiyar

acizane *h* âcizane

acûr *m* kiremit, tuğla

acûrfiroş *nd/nt* kiremitçi, tuğlacı (satan)

acûrfiroşî *m* kiremitçilik, tuğlacılık

acûrker *nd/nt* tuğlacı (imal eden kimse)

acûrkerî *m* tuğlacılık

acûrpêj *nd/nt* kiremitçi (imal eden)

acûrpêjî *m* kiremitçilik

acûs *rd* çirkin

acûsî *m* çirkinlik

ada *m* ada (çevresi yollarla belirlenmiş arsa ve böyle bir arsayı kaplamış yapılar)

adabtor *m* adabtör, uyarlaç

adagio *mzk/h* adagio

adak *rd* verimli

adan *m* 1. besin, gıda 2. öz, bereket

adanî *m* 1. bereket 2. ahdetme

adar *m* mart (yılın 31 gün süren üçüncü ayı) *

adar e mirov dike dar e mart ayı dert ayı ~ **e, bibare nebare xedar e** mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır ~ **e, dew li dar e** mart ayıyla katıgını bollaştığını ifade eden bir deyim ~ **e, serê sibehan sar e, berê êvarê kûçik xwe didin siya dîwar e** mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır ~ **ê a-gir xwestir e ji savarê** mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır ~ **ê berfê da guliyê darê nema danê êvarê** mart ayında havaların istikrarsız olduğunu anlatan bir deyim ~ **ê berf giha guliyê darê nema danê êvarê** mart ayında havaların istikrarsız olduğunu anlatan bir deyim

adarik *bot/m* mart çiçeği

adarok *bot/m* mart çiçeği

adav *m* iltihap ~ **ketin (...)** (bir şey) iltihaplanmak

ade *m* 1. budama 2. ayıklama (yabanî ot ayıklama)

adebûn *m* 1. budanma 2. ayıklanma (yabanî ot ayıklama)

ade bûn *l/gh* 1. budanmak 2. ayıklanmak (yabanî ot ayıklamak)

aded *rd/nd* adet, tane

adekirin *m* 1. budama 2. ayıklama

ade kirin */gh* 1. budamak 2. ayıklamak

adekirî *rd* budanmış olan

Adam *nd* Âdem (dinî inaçlara göre ilk yaratılan insan ve peygamber)

ademî (I) *nd* âdemoğlu, insan

ademî (II) *nd* irice koyun türü

ademî merkezîyet *hiq* yerinden yönetin

ademîzât *nd* âdemoğlu, insanoğlu, benîâdem

ademîzâtî *m* beşeriyet, insanlık

ademzade *nd* âdemoğlu

adenît *bj/m* adenit

adeptasyon *wj/m* 1. adaptasyon, uyarlama 2. *biy* adaptasyon

adepte *rd* adapte, uyarlanmış

adepteke *rd/nt* uyarlayıcı

adeptekeirin *m* adapte etme, uyarlama

adepte kirin */gh* 1. adepte etmek, uyarlamak (edebî eserleri sinama, tiyatro, radyo ve televizyonun tekniklerine uyarlamak) 2. adepte etmek, uyarlamak (bir yabancı eseri, kişi ve yer adlarını değiştirerek yerli bir eser durumuna getirmek)

adeptor *m* adaptör, uyarlaç

ader *rd* asil, soylu

adese (I) *bot/m* kovucuk

adese (II) *fiz/m* adese, mercek

adesedar *rd* adeseli, mercekli

adet *n* 1. âdet, alışkı, huy * **kırına vî tiştî ji xwe re kiriye adet** bunu yapmayı kendine adet edinmiş * **me ji xwe re kiriye adet, piştî nivro em bi tombela dileyîzin** alışkı edinmişsiz, öğleden sonra tombala oynuyoruz 2. âdet, töre 3. ay başı, âdet ~ **bûn** âdet olmak, ay başı olmak ~ **ê fatûre stendinê** faturalı yaşam

adetî *rd* 1. olağan, normal (kuralla uygun, alışılana uygun, düzgünlü) 2. *nd* normal (bu durumda olan) 3. geleneksel 4. alışılmış

adetîbûn *m* 1. olağanlaşma, normalleşme 2. olağanlık

adetî bûn */ngh* olağanlaşmak, normalleşmek

adetîbûyî *rd* olağanlaşmış, normalleşmiş

adetîbûyîn *m* olağanlaşma, normalleşme

adetkî *h* 1. âdete göre 2. alışılana göre

adetperest *nd/nt* gelenekçi, muhafazakâr

adetperestî *m* gelenekçilik, muhafazakârlık

adey *b* ole

adê *m* yabani ot ayıklama

adêkirin *m* yabani ot ayıklama

adê kirin */gh* yabani ot ayıklamak

adêkirî *rd* yabani otu ayıklanmış olan

adil *rd* âdil, adaletli

adilane *h* âdilane

adilbûn *m* âdil olma

adilbûnî *m* adaletlilik

a din *nd* 1. öte, öteki (bir şeyin arkasından gelen) * **tu a (an jî ya) din jî min re bihêle** ö-

tekini bana bırak 2. öbür, diğeri, beriki * **vê pirtûkê na a (an jî ya) din bîne** bu değil öbür kitabı getir 3. *c* öteki, ötekisi * **vê pênuşê na a (an jî ya) dinê bide** bu kalemi değil öteki kalemi ver * **ev kursî şikandî ye, rahêje a (an jî ya) dinê** beriki kursi kırık, ötekisini al

a dinî *nd* ertesi, devrisi, erte, yarınki (gün, hafta, ay, yıl için; bir sonraki) * **a dinî rojê** devrisi gün

adir *bj/m* sara

adire *nd* 1. frengi 2. uçuk

adirge *bot/m* düğün çiçeği (Ranuncus)

adirkede *bnr* ağırgede

adiroyî *rd* saralı

adiyane *h* adiyane, alçakça

adiz *bnr* aciz

adî *rd* 1. adi, bayağı, sıradan 2. rezil

adîbûn *m* 1. adileşme, bayağılaşma 2. alçaklaşma

adî bûn */ngh* 1. adileşmek, bayağılaşmak 2. alçaklaşmak

adîbûyî *rd* 1. adileşmiş, bayağılaşmış olan 2. alçaklaşmış olan

adîbûyîn *m* 1. adileşine, bayağılaşma 2. alçaklaşma

adîkirin *m* adileştirme, bayağılaştırma

adî kirin */gh* adileştirmek, bayağılaştırmak

adîkirî *rd* adileştirilmiş, bayağılaştırılmış

adîşyon *m* adisyon

adîtî *m* adilik, düşüklük, alçaklık

adkirin *m* ahdetmek

ad kirin */gh* ahdetmek

adkirî *rd* ahdedilmiş

adode *m* 1. demirli sopa 2. kazgıç

adodek *m* ucu demirden kazgıç

adotk *m* kazgıç

adoy *n* kanca

adrenalin *m* adrenalin

adres *m* 1. adres (bir kimsenin oturduğu, arandığında bulunduğu yer) 2. adres (gönderilen şeyin üzerine, alıcının adını ve bulunduğu yeri bildirmek için yazılan yazı) ~ **dan** 1) adres bırakmak (göstermek veya vermek) 2) adres vermek ~ **danîn** adres bırakmak ~ **nîşan dan** adres göstermek

adû *rd* yılışkan, sırnaşık

adûker *nd/nt* asıntı (sırnaşan)

adûtî *m* yılışkanlık, sırnaşıklık ~ **kirin** asıntı olmak

aerodînamîk *m* 1. aerodinamik 2. *rd* aerodinamik (bu bilim alanıyla ilgili) 3. *m* aerodinamik (fizik biliminin gazların hareketini inceleyen dalı)

aerolojî *m* aeroloji, havacılık

aerometre *m* areometre, sıvıölçer

a êvarê *nd* akşamki

afandin *m* apıştırma (hayvan yorgunluktan çöküverme)

afandin *l/gh* apıstırmak (hayvan yorgunluktan çöküvermek)
afat *rd* 1. afet, çok kötü 2. *bj/m* afet (hastalıkların dokularda yaptığı bozukluk) 3. afat ~ **pê de anîn** per perişan etmek ~ **pê de hatin** afete uğramak, per perişan olmak ~ **ên tabî** etê doġal (ya da tabîi) âfetler
afar *nd* siyaha yakın renkli deve
afêrîde *rd* yaratık, inahlûk
afêrîdok *nd/nt* yaratıcı
afêrîdokî *m* yaratıcılık
afêrîj *bnr* aferiş
afêrîm *bnr* aferîn
afêrîn *b* 1. aferin, bravo, yaşa, var ol 2. *m* aferin (eskiden öğrencilere verilen beġenme kâġıdı) ~ **stendîn** (an jî **girtin**) aferin almak
afêrînek *m* 1. yaradılış, karakter, seciye 2. yapıt, eser
afêrînxwan *nd/nt* methiyehan
afêrîş *m* 1. yaradılış 2. yaradılış, fitrat, karakter, huy
afêrîşî *rd/h* 1. doġuştan (doġumla beraber, yaradılıştan) 2. *fel/psi* doġuştan (doġduğundan beri var olan, sonradan öğrenilmemiş, doġuşla birlikte gelen)
afêrîştî *psi/m* doġuştancılık
afet *m* afet
afetjêntî *rd* afetzade
afetwer *rd* afetzade, afete uğramış kimse
afetzade *rd* afetzade
Afgan *nd/rd* 1. Afgan, Afganlı 2. *rd* Afgan (bu halka özġü olan)
Afganistan *m* Afganistan
Afganî *nd/rd* Afganlı, Afgan
afir (I) *m* yemlik (hayvanlara yem verilen yer veya kap) ~ **ê gayê kilo** sümüklü, burnu sümük dolu kimse
afir (II) *bnr* nifir û afir
afirân *m* yaratım
afirandar *bnr* afirandêr
afirandek *rz/m* türeme
afirandêr *nd/nt* 1. yaratıcı 2. yaratıcı, kreatör
afirandêrî *m* 1. yaratıcılık 2. yaratıcılık, kreatörlük
afirandin *m* 1. yaratıma, yaratış 2. yaratma (yeni bir şey yapma) 3. türetme
afirandin *l/gh* 1. yaratınak 2. yaratmak (yeni bir şey yapınak) 3. türetmek
afirandî *nd* 1. yaratık, mahlûk 2. *rd* yaratılmış olan
afirandox *nd/nt* yaratıcı
afirandoxî *m* yaratıcılık
afiredok *rd* yaratıcı
afirendekar *bnr* afirîdekar
afirendekarî *bnr* afirîdekarî
afirîde *nd* 1. yaratık 2. *m* yapıt, eser
afirîdekar *rd* yaratıcı
afirîdekarî *m* yaratıcılık
afirî *rd* yaratılmış olan

afirîn *m* yaratılma
afirîn *l/gh* yaratılmak
afirîndar *bnr* afirandêr
afirînek *m* 1. yaratı, yaratım, kreasyon 2. yaratı, kreasyon (bir terzinin veya moda evinin yarattığı her türlü yeni model) 3. eser * **afirînekên bijartî yê Celadet Bedîrxan Celadet Bedîrxan**'ın seçilmiş eserleri
Afirînende *n* 1. Yaradan 2. *rd* yaratıcı
afirînendetî *m* yaratıcılık
afirîner *rd* yaratıcı
afirînerî *m* yaratıcılık
afirînok *bnr* afirîner
afirînokî *bnr* afirînerî
afîrok *m* huy, yaradılış
afîrîş *m* yaradılış, fitrî
afîrîştî *m* doġuştancılık, fitriye
afîn *m* apışma
afîn *l/gh* apışmak (hayvan yorgunluktan çöküvermek)
afîş *m* afiş ~ **daliqandin** (an jî **bi dar de kirin**) afiş asmak ~ **pê ve danîn** (an jî **kirin**) afiş asmak
afîşker *nd/nt* afişçi
afîşkerî *m* afişçilik
afîtab *m* güneş
aforîzma *m* aforizm
aforoz *m* aforoz ~ **bûn** aforoz olmak ~ **kirin** aforoz etmek
aforozkirin *m* aforoz etme
aforoz kirin *l/gh* aforozlamak
aforozkirî *rd* aforozlu, aforoz edilmiş olan
afra *sp/m* güreş ~ **girtin** güreş tutmak ~ **hatin girtin** güreşilmek
afragir *nd/h* güreşçi
afragirî *m* güreşçilik
afragirtin *m* güreşme
afra girtin *l/gh* güreşmek
afret *m* avrat, kadın
Afrika *m* Afrika
Afrîkayî *nd* 1. Afrikalı 2. *rd* Afrikalı (Afrika'ya özġü olan, Afrika ile ilgili olan)
Afrîkî *nd* 1. Afrikalı 2. *rd* Afrikalı (Afrikaya özġü olan, Afrika ile ilgili olan)
afrumend *rd* değerli, antika
afsûn sihir, büyü
afsûnbaz *nd/nt* büyücü
afsûnbazî *m* büyücülük
afsûnkar *nd/nt* büyücü
afsûnkarî *m* büyücülük
afsûnkirin *m* büyü yapma, sihir yapma
afsûn kirin *l/gh* büyü yapmak, sihir yapmak
afsûnkirî *rd* büyü, büyü yapılmış olan
afstave *m* tava
afyon *m* afyon
afyonkêş *n/nt* afyonkeş, afyon içicisi
afyonkêşî *n/nt* afyonkeşlik, afyon içiciliġi
Ag kîm Ag (gümüşüm kısaltması)
aga *bnr* agah

agah *rd* 1. haberdar, haberli, malumat sahibi 2. vâkif ~ **bûn** haberdar olmak ~ **kirin** haber etmek

agahdar *rd* 1. haberdar, haberli, malûmatlı, bilgi sahibi 2. bilgili, vukufî ~ **bûn** haberdar olmak ~ **kirin** haberdar etmek

agahdarbûn *m* haberdar olma, bilgilenme

agahdar bûn *l/gh* haberdar olmak, bilgilenmek

agahdarbûyî *rd* haberdar olunmuş, bilgilenmiş olan

agahdarbûyîn *m* haberdar oluş, bilgileniş

agahdarî *m* 1. enformasyon, bilgilendirme 2. danışma (danışılan yer)

agahdarker *nd/nt* bilgilendirici

agahdarkirin *m* haberdar etme, bilgilendirme

agahdar kirin *l/gh* haberdar etmek, bildirmek
* **bi nameyê min ji encama ezmûnê agahdar bikin** sınav sonucunu mektupla bana bildirin

agahdarkirî *h* haberli, haberdar edilmiş olan * **ku em jê agahdarkirîbûna, me dê xwe amade bikira** haberli olsaydık hazırlanırdık

agahdarname *m* tebligat, bildirim

agahder *nd/rd* bilgilendirici

agahderî *m* bilgilendiricilik

agahdêr *bnr* agahder

agahgir *nd/nt* haber alıcı, haber alan

agahgirî *m* haberalma

agahgirîti *m* haber alıcılık

agahî *m* 1. bilgi, malumat (insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütün) 2. bilgi (öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek) * **bavê wê, der barê raboriya malbata xwe de gelek agahî dabûnê** babası ailelerinin geçmişi hakkında bir çok bilgi vermişti 3. *fel* bilgi, malumat (genel olarak ve ilk sezi durumunda zihnin kavradığı temel düşünceler) 4. haber, bilgi (bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık) * **agahiya şagirt ji tiştêkî nîn e** çırağın bir şeyden haberi yok * **agahiya wî ji hunerê nîn e** sanatın haberi yok ~ **bi dest xistin** bilgi edinmek, malumat edinmek ~ **dan 1)** bilgi vermek, malumat vermek 2) haber vermek ~ **dan (yekî) 1)** (birine) bilgi vermek 2) (birine) haber vermek ~ **girtin** (an jî **stendin**) bilgi almak, malumat almak ~ **jê girtin** (an jî **stendin**) (birinden) bilgi almak, malumat almak ~ **jê hîlanîn** bilgi almak ~ **stendin** bilgi almak, malumat almak ~ **ya misoger** kesin bilgi ~ **ya olî** din bilgisi ~ **ya siruştî** doğa (ya da tabiat) bilgisi ~ **ya teqrîbî** *man* yaklaşık bilgi ~ **ya vebir** (an jî **misoger**) *fel* kesin bilgi ~ **ya xwenasiyê** kendini tanıma bilgisi ~ **yên welatîyê** yurttaşlık bilgisi

agahîdan *m* 1. bilgi verme 2. haber verine

agahî dan *l/gh* 1. bilgi vermek 2. haber vermek

agahîfiroş *nd/nt* malumatfuruş

agahîfiroşî *m* malumatfuruşluk

agahî stendin *l/gh* 1. bilgi edinmek 2. haber almak

agahker *nd/nt* 1. bilgilendirici 2. *rd* uyarıcı

agahkerî *m* 1. bilgilendiricilik 2. uyarıcılık

agahkirin *m* uyarma

agah kirin *l/gh* uyarmak

agahname *m* ajanda, not defteri

agahnivîser *m* bilgiyazar

agahstendin *m* 1. bilgi edinme 2. haber alma

agahzanî *m* bilgi işlem

agal *m* develerin ön ayaklarına vurulan pranga

ageh *bnr* agah

agihandin (I) *m* bilgilendirme, haberdar etme

agihandin (II) *m* kısıtlama, tahdit etme

agihandin (I) *l/gh* bilgilendirmek, haberdar etmek

agihandin (II) *l/gh* kısıtlamak, tahdit etmek

agihandî (I) *rd* bilgilendirilmiş olan

agihandî (II) *rd* kısıtlı, kısıtlanmış, tahdit edilmiş

agihîn *m* bilgilenme

agihîn *l/gh* bilgilenmek

agir *n* 1. ateş, od * **şaristanî ji agir çêbûye** uygarlık ateşten doğmuştur 2. ateş (tutuşmuş olan cisim) * **sotikê agir** ateş közü 3. ateş (ısıtma veya pişirme için kullanılan yer veya araç) * **min xwarin ji ser agir danî** yemeği ateşten indirdim 4. ateş (patlayıcı silâhların atılması) * **agirê topan heya nîvê şevê dom kir** top ateşi geceye kadar sürdü 5. ateş, hararet, kızdırma (yüksek vücut ısı) * **agirê canê nexweş rabû** hastanın harareti arttı 6. yangın 7. ateş (tehlike, felâket) * **hûn xwe diavêjin nav agir** kendinizi ateşe atıyorsunuz 7. *mec* yaramaz (haşarı) 9. acı, zehir zemberek (son derece acı) * **îsot eynî agir** biber zehir zemberek 10. ateş, çok çalışkan * **eynî agir e** çok çalışkan biri 11. *rd* ateşli (coşkulu, coşkun) ~ **avêtin (tiştêkî) 1)** (bir şey) tutuşmak, ateş almak 2) (bir şeyi) tutuşturmak ~ **ber bûn** yanmak, yangın oluşmak ~ **berdan (tiştêkî) 1)** (bir şeyi veya yeri) ateşe verinek, tutuşturmak 2) kundaklamak ~ **berî (tiştêkî) dan** ateşe vermek ~ **bestin** ateş kesmek ~ **bi cegera (yekî) ketin** ciğeri kebab olmak ~ **bi çîya bikeve ter û hişk** tevde dişewitin yaş ve kuru birlikte yanar ~ **bi dilê (yekî) ketin** içi sızlamak ~ **bi erdê bikeve gurzek** (an jî **pûşek**) **wî naşewite** tuzu kuru, hiç birşeyi tasa etmeyen ~ **bi erdê bikeve pûşek (yekî) naşewite** tuzu kuru ~ **bi (cihekî) ketin** ateş çıkmak, yangın çıkmak ~ **bike!** *l/gh* ateş! ~ **bikeve dehlê** qevdek **pûşê min tê tune** ye (an jî **nîn e**) ne dağda bağım var, ne kaldandım davam, keyif benim köyü Mehmed ağasının ~ **bi kezeba (yekî) ketin** içi yanmak (büyük bir acı vb. se-

bebiyle çok üzülmek) ~ **bi kezeba** (yekî) **xistin** içini yakmak ~ **bi kezab û cîgerê** (yekî) **ketin** içi yanmak ~ **bi konê bavê** (yekî) ve **danîn** (birini) mahvetmek ~ **bi lingê** (yekî) **ketin** neye uğradığına şaşırarak ~ **bi mala bavê te nekeve** evin barkın yansın, ateşlere gelesin ~ **bi mala derewînan ket kesî** (pê) **bawer nekîr** yalancının evi yanmış kimseler inanmamış ~ **bi mala** (yekî) **ketin** evin barkın yansın emmi, ateşlere gelesin ~ **bi mala te bîkeve** evin barkın yansın ~ **bi mala vîrekan ketiye**, **kesî bawer nekiriye** yalancının evi yanmış, kimse inanmamış ~ **bi mala xwe xistin** yuvasını yıkmak (aile düzenini yok etmek) ~ **birîn** ateş kesmek ~ **bi serî ketin** başına belâ gelmek ~ **bi** (yekî) **xistin** ateşe vermek (aşırı telâşa düşürmek) ~ **bûn** çok çalışkan olmak * **eynî agir** e çok çalışkan biri ~ **dadan** ateş yakmak ~ **dan ber barûdê** üzerine tuz biber eklemek ~ **der-xistin** yangın çıkarmak ~ **di çavan de bûn** gözü kan bürümüş olmak ~ **di çavê** (yekî) **de bûn** gözlerini (veya gözünü) kan bürümek (adam öldürecek kadar öfkelenmek) ~ **dibare** durum çok kötü ~ **e** ateş gibi (zekî, çalışkan ve becerikli) ~ **e** (em) **ketinê** bir belâdır düşmüşüz ~ **geş kirin** ateşi uyandırmak (sönmek üzere olan ateşi canlandırmak) ~ **girte mala derewîna kesî bawer nekîr** yalancının evi yanmış kimseler inanmamış ~ **girtin** ateş alınak ~ **gur bûn** alev saçağı sarınak, ateş bacayı sarmak (bir olay önüne geçilmez, tehlikeli bir hal almak) ~ **gur kirin** alevlendirmek, harlamak ~ **heye di qocan de re** varsa yaşlılarda var ~ **jê barîn** ateş püskürmek ~ **jê rişîn** 1) ateş saçmak 2) ateşi çıkmak (veya yükselmek) ~ **ji ber çûn** ateş püskürmek ~ **ji devan rişîn** sap yiyip saman sıçmak ~ **ji dev barîn** ateş püskürtmek ~ **ji dev çûn** ateş püskürmek ~ **ji dev rişîn** ateş kesilmek ~ **ji devê** (yekî) **barîn** ateş püskürmek ~ **ji devê** (yekî) **çûn** ateş püskürmek, ateş fişkırmak ~ **ji devê** (yekî) **rişîn** (an jî **pekîn**) ateş püskürmek ~ **ketin** ... ateş düşmek, yangın çıkmak ~ **ketin** (cihekî) yangın çıkmak, ateş çıkmak ~ **ketin** (yekî) 1) ateş alınak, paniğe kapılmak (telâşlanınak) 2) azmak, azgın olmak (cinsel duyguları artmak) ~ **ketin binî** etekleri tutuşmak ~ **ketin dawa** (yekî) etekleri tutuşmak ~ **ketin** (nava) **dilê** (yekî) içine ateş düşmek, yüreğine ateş düşmek ~ **kirin** 1) ateş yakmak 2) ateş açmak, ateş etmek ~ **kirin** (an jî **xistin**) **dilê** (yekî) yüreğine ateş düşürmek ~ **ku li erdê dikeve** (an jî **ket**) **hişk û ter bi hev re dişewetin** yaş ve kuru birlikte yanar ~ **lê barandin** ateş yağdırmak (ateşli silâhlarla aralıksız mermi atmak) ~ **lê barîn** büyük bir müsibetle karşılaşmak ~ **lê**

hilanîn bir işi çabuk bitirmek ~ **li ber kulfîna xwe dadan** evini kendi eliyle yakmak ~ **li binî bûn** çok sıcak yemek ~ **li heriyê çûn** etkinliği olmayan, verimsiz ~ **li pûş xweş diçe**, **hema dewama wî tune** hızlı sağanak tez geçer ~ **nebe dûman dernayê** ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ **pê ketin** 1) ateş almak, tutuşmak, alev almak 2) yanıp tutuşmak 3) biber gibi yanmak (deri, göz vb. çok acımak) ~ **pê ve danîn** 1) ateşle yakmak 2) tutuşturmak ~ **qut kirin** ateş kesmek ~ **rabûn** yalazlanmak ~ **rawestandin** ateş kesmek (jî) ~ **re tirûşa** (tiştêkî) **heye** ateş dayanaklı ~ **rû girtin** ateş imızganmaya yüz tutmak ~ **tê de bûn** 1) yerinde durmamak 2) ateşli (cinsel olarak) ~ **û barûd li ba** (nik an jî **cem**) **hev nabin** ateşle barut bir yerde durmaz ~ **û barûd nêzî hev kirin** üstüne tuz biber eklemek ~ **û pîşo li cem hev nabin** ateşle barut bir yerde durmaz ~ **û pûş li cem hev nabe** (an jî **nabin**) ateşle barut yanana durmaz ~ **û xurî tê de bûn** yerinde durmamak ~ **vedan** 1) ateş saçmak 2) ateş açmak ~ **xistin dawa xwe** belâ satan, nifak kavga arayan kinse ~ **xistin dilê** (yekî) yüreğine ateş düşürmek ~ **xurt kirin** ateşi harlamak ~ **xweş bûn** alev saçağı sarmak, ateş bacayı sarmak (bir olay önüne geçilmez, tehlikeli bir hal almak) ~ **xweş e lê xwelî jê çêdibe** her şeyin bir olumsuz yanı vardır anlamında bir deyim ~ **xweş kirin** 1) ateşi uyandırmak (sönmek üzere olan ateşi canlandırmak) 2) ateşi harlamak 3) yangını köriklemek ~ **ekî sor** 1) eli bayraklı (veya maşalı) şirret 2) çok yaramaz, haşarı ~ **ê ahengê** şenlik ateşi ~ **ê** (yekî) **avêtin nav dilê** (yekî **dîtir**) içi götürmecek, silkelemek (acıklı bir durum karşısında dayanamamak) * **agirê rewşa xerab a zarokên koçberan avêtê nava dilê min** göçmen çocukların kötü durumu beni silkeledi ~ **ê** (yekî) **bi dilê** (...) **ketin** (birinin) acısı * **ji ber wê rewşa wî agirê wî bi dilê min** ket onun bu hali yüreğimi dağladı ~ **ê binê kayê** sinsî, saman altında su yürüten ~ **ê binê kayê bûn** saman altında su yürütmek ~ **ê canê** (yekî) **rabûn** hararet basmak (vücut ısısı artmak) ~ **ê çiliyan** çocuk doğduktan sonra 40 gün boyunca evden ateş çıkarılmaz, eğer o esnada ateş verilirse çocuğun azgın olacağına inanılır. Çocuğun kırkı çıktıktan sonra 'agirê çiliyan' olayı biter ~ **ê** (yekî) **danîn** ateşi düşmek ~ **ê** (yekî) **daxistin** ateşini almak, ateşini düşürmek * **paçê bisirke deynin ser enîya wê, dê agirê wê daxîne** sirkeli bezi alına koyun, ateşini alır (di) ~ **ê** (yekî) **de şewitîn** (birinin) ateşine (veya nârına) yanmak ~ **ê dostan mirovan naşewitîn** dost ateş bile olsa adamı yakmaz ~ **ê geş** harlı ateş ~ **ê gumreh** harlı ateş ~ **ê**

(yekî) hildan ocağını söndürmek ~ê kayê fazla ısı vermeyen ateş, ölgün ateş ~ê kulê bi mala (yekî) ketin ateşlere gelmek ~ê no harlı ateş ~ê (yekî) pîvan ateşini ölçmek ~ê pûş saman alevi ~ê qocan kütük ateşi, tecrübeli kimseler için söylenen deyin ~ê qurman kalıcı ateş ~ê sor e 1) yaman ve yaramaz kimse 2) ateş pahası (veya pahasına) (bi) ~ê (yekî) şewitîn (birinin) ateşine (veya nârına) yanmak ~ê Xwedê 1) çok çalışkan, becerikli 2) azgın 3) inatçı 4) aınansız dert ~ê (yekî) zêde bûn ateşi çıkmak (veya yükselemek)

agiravêj *m* 1. lav silâhı 2. mancınık
agirbar *rd* 1. ateşli (ateşi olan) 2. ateşli * çekên agirbar ateşli silâhlar
agirbaran *m* 1. ateş yağmuru 2. yaylım ateş, ateş gibi yağma 3. simli ve ışık saçan bir tür kumaş
agirbaz *nd/nt* ateşbaz, ateşle oynayan canbaz
agirbazî *m* ateşbazlık, ateşle oynama
agirber *rd* 1. tutuşturucu 2. ateşleyici 3. *m* ateşli silâh
agirberdayî *rd* ateşe verilmiş olan
agirberdêr *nd/nt* kundakçı (yangın çıkaran)
agirberdêrî *m* kundakçılık
agirbest *lşk/m* ateşkes, bırakışma
agirbestan *bnr* agirbest
agirbest kirin *l/gh* ateşkes yapmak, bırakışmak
agirbir *m* 1. ateş düşürücü 2. ateşkes
agirbiran *m* ateşkes, bırakışma
agirbirankirin *m* ateşkes yapma, bırakışma
agirbiran kirin *l/gh* ateşkes yapmak, bırakışmak
agirbirî *lşk/m* ateşkes
agirbirî *m* 1. ateşkes 2. ateş kesme
agirbûnî *m* ateşlilik
agirçav *rd* atak, gözü pek, cüretkâr (düşünce-sizce her işe atılan)
agirçavî *m* ataklık, gözü peklik, cüretkârlık
agirdadan *m* 1. ateş yakma veya tutuşturma 2. ateş etme
agir dadan *l/gh* 1. ateş yakmak veya tutuşturmak 2. ateş etmek
agirdan *bnr* agirdank
agirdank *m* 1. ateşlik, mangal 2. ocak 3. ateş-gede
agirdar *rd* 1. ateşli 2. ateşli (ateşi olan)
agirdarî *m* ateşlilik
agirde *m* yakacak
agirdêr *nd* ateşleyici
agirdiz *n* 1. çakmak taşı 2. çakmak (taşa vurularak kıvılcım çıkan çelik parça)
agire *bj/m* frengi
agirê cinan *nd* uçuk
agirê filan *nd* rumî takviinine göre 14 Şubat (miladî 27 şubat) akşamı halk meşalelerini yakar, halay çeker ve eğlenirler. İnanca göre

gunahlardan arınmak için bu eğlenceyi yaparlar. Bitlis yöresinde bugüne xetre adı verilir.

agirê şevê (I) *nd* ateş böceği (Lampyris noctiluca)
agirê şevê (II) *nd* 1. frengi 2. uçuk
agirfeşan, agirfişan *m* 1. ateşsaçan 2. volkan
agirfişan *bnr* afirfeşan
agirgede *m* ateşgede
agirgeh *m* 1. ateşlik 2. eteşgede, ateşgâh
agirgeş *nd* harlı ateş, parlak ateş
agirgir *rd* 1. tutuşkan 2. yamcı
agirgire *rd* tutuşturucu
agirgirtî *rd* tutuşuk, ateşli, ateş almış olan
agirî *rd* 1. ateşle ilgili 2. volkanik * çiyayên agirî volkanik dağlar
agirîn *rd* 1. ateşle ilgili 2. tutuşucu, tutuşabilin 3. ateşli * nexweşînên agirîn ateşli hastalıklar 4. ateşli, coşkun
agirker *nd/nt* 1. ocakçı 2. kazancı (kazan daire-sinde) 3. ateşçi * agirkerê keştîyê gemi ateşçisi
agirkerî *m* 1. ocakçılık 2. kazancılık 3. ateşçilik
agirketî *rd* 1. tutuşmuş, ateş almış olan 2. *mec* yaramaz, yerinde duramayan
agirkirin *m* 1. ateş yakma 2. ateşleme (patlayıcı maddeleri patlatma) 3. sıkma, ateş etme (silâhlar için)
agir kirin *l/gh* 1. ateş yakmak 2. ateşlemek (patlayıcı maddeleri patlatma) 3. sıkmak, ateş etmek (silâhlar için)
agirkuj *rd* 1. ateş söndürücü 2. *nd/nt* itfaiyeci, yangıncı ~ê teberdar baltacı (itfaiye eri)
agirkujî *m* itfaiye
agirkujî *m* itfaiyecilik
agirlîstin *m* ateşle oynama
agirlîz *nd/nt* ateşbaz, ateşle oynayan canbaz
agirmend *rd* ateşli (ateşi olan)
agirmendî *m* ateşlilik
agirmîzac *rd* asabî, sinirli, ateş mizaçlı kimse
agirnak *rd* 1. ateşli (ateşi olan) 2. yakıcı 3. ateşin, ateşli, coşkun
agirnaki *m* 1. ateşlilik, coşkunluk 2. yakıcılık
agirnîşan *m* nişangâh
agirnok *rd* asabî, huysuz
agirnokî *rd* asabîce, huysuzca
agirok *rd/nd* 1. kül kedisi 2. çok ağlayıp zırlayan (bebek) 3. asabî, yaramaz 4. sıcak rüzgâr 5. yüz ve göz çevresinde çıkan bir tür si-vilce
agirokî *rd* 1. kül kedisi gibi 2. çok ağlayıp zırlayan (bebek)
agirokî bûn *l/gh* 1. ateşe çok sokulmak, ateşe yaklaşıp ısınmayı sevmek 2. çok ağlayıp zırlamak (bebek için)
agirpare *n* 1. ateş parçası 2. *rd/mec* atılğan
agirparêz *rd* ateşperest
agirparêzî *m* ateşperestlik

agirperest *rd* ateşperest
agirperestî *m* ateşperestlik
agirperêş *bnr* agirperest
agirpeşk *n* çakmak (taşa vurularak kıvılcım çıkaran çelik parça)
agirpêketin *m* 1. ateş alma, ateş çıkma, yangın çıkma 2. tutuşma 3. etekleri tutuşma 4. yanmak (vücut veya nesneler için ısıyı arttırma)
agir pê ketin *l/bw* 1. ateş alınmak, ateş çıkmak, yangın çıkmak 2. tutuşmak 3. etekleri tutuşmak 4. yanmak (vücut veya nesneler için ısıyı arttırma) * **dî nav şewatê de, bi rojan ricî û agir pê diket** ateşler içinde, günlerce titreyerek yandı
agirpêketî *rd* 1. ateş almış, yangın almış olan 2. yanık, yanıp tutuşan 3. ateşli (cinsel açıdan) 4. etekleri tutuşmuş olan
agirpêxistin *m* 1. tutuşturma 2. ateşe verme (aşırı telâşa düşürme) 3. kundaklama, kundaklayış (ateşe verme)
agir pê xistin *l/bw* 1. tutuşturmak 2. ateşe vermek (aşırı telâşa düşürmek) 3. kundaklamak (ateşe vermek)
agirpêxistî *rd* 1. tutuşuk, tutuşturulmuş olan 2. ateşe verilmiş, kundaklanmış olan
agirpij *m* 1. ateş püskürten 2. volkan
agirqûnî *rd* azgın (cinsel olarak; argo) ~ **bûn** azgınlaşmak
agirrawestan *m* ateşkes
agirrawestî *m* ateşkes
agirrêj *rd* ateş saçan
agirsong *nd/nt* itfaiyeci
agirsongî *m* itfaiye
agirsongîtî *m* itfaiyecilik
agirsotî *rd* ateşle yakılmış olan
agirtefîn *rd* 1. ateş söndürücü 2. hararet giderici
agirtemêr *rd* 1. ateş söndürücü 2. hararet giderici 3. *nd/nt* itfaiyeci
agirtemêrî *m* 1. ateş söndürücülük 2. hararet gidericilik 3. itfaiyecilik
agirvan *nd/n* 1. ocakçı 2. ateşçi, ateş nöbetçisi
agirvanî *m* 1. ocakçılık 2. ateşçilik
agîrvêş *nd/nt* itfaiyeci
agîrvêşî *m* itfaiye
agîrvêşîtî *m* itfaiyecilik
agirxane *m* 1. ateş evi 2. demirci ocağı 3. kazan dairesi
agirxweş *rd* sevimli, şirin, cana yakın
agirxweşbûn *m* sevimlileşme, şirinleşme
agirxweş bûn *l/gh* sevimlileşmek, şirinleşmek
agirxweşî *m* 1. sevimlilik, şirinlik 2. 9 mart'a esenlik için ateş yakılma ritüeli
agirxweşkirin *m* sevimlileştirmek
agirxweş kirin *l/gh* sevimlileştirmek
agitato *mzk/h* agitato
agît *rd* yiğit
aglutinasyon *biy/m* kümeleşim

agnostik *nd/rd* agnostik, bilinemezci
agnostizm *fel/m* agnostizm, bilinemezcilik
agnozî *psi/m* agnozi, tanışsızlık
agora *m* agora
agorafobî *bj/m* agorafobi, alan korkusu
agradîsman *m* agradisman, büyültme (fotograf ve resimlerde boyut kazanma işlemi)
agrafi *psi/m* agraft, yazma yitimi
agrandîsor *m* agrandisör, büyültec
agreje *nd/nt* agreje
agremen *m* agreman
agû *b* agu
ah *m* ah, beddua ~ **û wah ah vah** ~ **ê bizina kol ji bizina kel** (an **ji biqiloç**) **re namîne** boynuzsuz keçinin ahı boynuzlu keçiye kalmaz ~ **ê bizina kol ji ya kel re namîne** boynuzsuz keçinin ahı boynuzlu keçiye kalmaz ~ **ê kesî li kesî namîne** kimsenin ahı kimseye kalmaz, kimsenin ahı yerde kalmaz ~ **ên vî destî namîne li wî destî** kimsenin ahı yerde kalmaz
aha (I) *b* 1. aha * **aha erd dîsa hejiya** aha yer yine sallandı 2. **ihî** 3. **h** aha, işte (anlatılan bir sözün söylenir) * **aha, hemû mesele ev e!** İşte, bütün mesele bu!
aha (II) *bnr* wiha
a halo *h* böylecene, böylelikle, böylesi
ahar *m* desen
ahardar *rd* desenli
ahd *m* aht, ahit, ant * **li min ahd be ahdim** ol-sun * **ahda min heye, ez dê vî karî bikim** andım var, bu işi yapacağım ~ **dibêjin îman nabêjin** Nuh deyip peygamber dememek ~ **kirin ahdetmek** ~ **û wehd** yemin billah ~ **û wehd kirin** yemin billah etmek
ahdkirin *m* ahdetme
ahd kirin *l/gh* ahdetmek
ahen *m* özel olarak silâh yapımında kullanılan demir
aheng *m* 1. uyum, aheng * **ahenga civatê pelîşî** topluluğun ahengi bozuldu 2. eğlence, müzikli eğlence 3. gösteri, konser, dinleti * **em jî wek kom tevî ahengên Newrozê bûn** Nevruz gösterilerine biz de grup olarak katıldık 4. ritim, dizem ~ **çêkirin** 1) eğlence yapmak 2) gösteri yapmak ~ **a deman** *rz* zamanların uyumu ~ **a dangan** *rz* ses uyumu ~ **a dengdêran** *rz* ünlü uyumu ~ **a muzîkê** müzik dinletisi ~ **a raweyan** *rz* kiplerin uyumu ~ **a stranan** (an **ji goranî**) müzik dinletisi
ahengbêj *bnr* stranbêj
ahengbêjî *bnr* stranbêjî
ahengdar *rd* 1. uyumlu 2. eğlenceli 3. dizemli 4. *mzk* düzenli
ahengdarkirin *m* uyumlulaştırma, ahenkleştirme
ahengdar kirin *l/gh* uyumlulaştırmak, ahenkleştirmek
ahengsaz *rd* 1. uyumlu 2. *nd/nt* bestekâr

ahengsazî *m* 1. uyum 2. bestekârlık
 ahengxweşî *mzk/rd* akıcı
 ahengxweşî *mzk/m* akıcılık
 ahenî *rd* ahen demirinden yapılmış olan *
 şûrên ahenî ahen demirinden yapılmış kılıç
 ahenpûş *n* demir zırh
 a heqiyê *h* hakçası
 aheste *rd* yavaş ~ yavaş yavaş
 a hêja *h* az önce, biraz önce, şimdi * otobus a
 hêja derbas bû otubüs şimdi geçti
 ahên *m* ıstırap, elem
 ahfad *rd* yiğit
 ahiz *m* kasıt
 ahik *n* ah, beddua, ilenme
 a hîna *h* az önce, biraz önce, şimdi * otobus a
 hîna derbas bû otubüs şimdi geçti
 ahînok ah, beddua
 ahîze *fiz/m* ahîze, alıcı, reseptör
 aho *bnr* ahû
 ahsûme *m* boza
 ahsûmefiroş *nd/nt* bozacı (satan kimse)
 ahsûmefiroşî *m* bozacılık
 ahsûmeker *nd/nt* bozacı (imal eden)
 ahsûmekerî *m* bozacılık
 ahtepot *zo/m* ahtapot (Octopus)
 ahû *zo/m* ahu, ceylan, karaca
 aîd *d* ait * gelşeke aîdî we size ait bir sorun ~
 bûn ait olmak
 aîdandin *m* karıştıрма
 aîdandin *l/gh* karıştırmak
 aîdat *m* aidat, ödenti
 aîdbûn *m* ait olma
 aîd bûn *l/gh* ait olmak
 aîdiyet *m* aidiyet, ilişkinlik
 aîdî *m* aidiyet, ilişkinlik
 aîdîbûn *m* aidiyet, ilişkinlik
 aîle 1. aîle (evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik) 2. aîle (karı, koca ve çocuklardan oluşan topluluk) 3. aîle, famîle (aynı soydan gelen kimseler zinciri) 4. aîle (aralarında kandaşlık veya hısımlık bulunan kimselerin tümü) 5. aîle (birlikte oturan hısımlar ve yakınların tümü) 6. aîle (eş, karı) 7. aîle (aynı gaye üzerinde anlaşılan ve birlikte çalışarak kimselerin bütünü) * malbata perwerdehiya neteweyî milli eğitim ailesi 8. aîle (temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu) * malbata ziman dil ailesi
 aîfewî *rd* ailevî
 aj (I) *m* güzellik
 aj (II) *m* filiz, fışkın, sürgün (yeni sürmüş körpe ve küçük yaprak) ~ dan filizlenmek, sürgün vermek
 ajal (I) *m* 1. hayvan (bitkilerden farklı olarak duygu ve hareket yeteneği olan canlı yaratık) 2. hayvan (insandan farklı olarak, dil ve akıldan yoksun canlı yaratık) ~ên riwekokî

(an jî helezokî) zo bitkimsi hayvanlar ~ên
 (an jî heywanên) xwînsar soğuk kanlı hayvanalar ~ên yeksimî zo/nd toynaklılar
 ajal (II) *m* otsu bitki sapı
 ajalane *rd* hayvanca, hayvana yaraşır bir biçimde
 ajalbûn *m* hayvanlaşma
 ajal bûn *l/gh* hayvanlaşmak
 ajalbûyî *rd* hayvanlaşmış olan
 ajalbûyîn *m* hayvanlaşma
 ajaldar *nd/nt* 1. hayvancı 2. hayvan sahibi
 ajaldarî *m* 1. hayvancılık 2. hayvan sahibi olma durumu
 ajalên dirende zo/nd yırtıcılar
 ajalên dusimî zo/nd çift parmaklılar
 ajalên kavêj zo/nd geviş getirenler
 ajalên nekavêj zo/nd geviş getirmeyenler
 ajalên pêpencik zo/nd karından bacaklılar
 ajalên pîrpêk zo/nd çok ayaklılar
 ajalên pûrtbijî zo/nd kirpikliler
 ajalên qalîkdarî zo/nd kabuklular
 ajalhez *nd/nt* hayvansever
 ajalhezî *m* hayvanseverlik
 ajalî *rd* 1. hayvanî, hayvansal 2. hayvansal (hayvanlardan elde edilen)
 ajalkî *rd/h* hayvanca, hayvanî, hayvana yaraşır bir biçimde,
 ajalnas *nd/nt* hayvan bilimci, zoolog
 ajalnasî *m* hayvan bilimi, zooloji
 ajalok *n* hayvancık
 ajalparêz *nd/nt* hayvan hakları savunucusu
 ajalîfî *m* hayvanlık, hayvaniyet
 ajalvan *nd/nt* hayvancı
 ajalvanî *m* hayvancılık
 ajan *nd/nt* ajan, casus
 ajanda *m* ajanda
 ajanî *m* ajanlık, casusluk
 ajans *m* 1. ajans (haber toplama ve yayma işleriyle uğraşan kuruluş) 2. ajans (bir ticarî kuruluşu tanıtan, onunla ilgili bilgi aktaran ve bu yolla kazanç sağlayan kuruluş) * ajansa reklaman reklâm ajansı 3. ajans (bu iş kollarının çalıştığı büro) ~a nûçeyan (an jî dengûbehsan) haber ajansı
 ajantî ajanlık
 ajar (I) *m* soy, soy sop, sülale (bir atadan gelen topluluk) ~a (yekî) qelandin soyunu so-punu kurutmak
 ajar (II) *m* cephane
 ajarî *rd* soysal
 ajarnas *nd/nt* soy bilimci
 ajarnasî *m* soy bilimcilik
 ajarzan *nd/nt* soy bilimci
 ajarzanî *m* soy bilimcilik
 ajat *m* soy, soy sop * ajata te biqeale soyun so-pun kurusun
 ajawe *m* 1. karışıklık, kargaşalık, anarşi 2. kalabalık
 ajawebûn *m* kalabalıklaşma

ajawe bûn *l/gh* kalabalıklaşmak
 ajawebûyî *rd* kalabalıklaşmış
 ajawegêr *rd* 1. anarşist (anarşi ile ilgili olan)
 2. *nd* anarşist (anarşizm yanlısı olan kimse)
 ajawegêritî *m* anarşizm
 ajaweyî *rd* anarşik
 ajber *nd/ht* yüzücü
 ajberî *m* yüzme, çimme
 ajberitî *m* yüzücülük
 ajda *m* filiz, sürgün
 ajdan *m* filizlenme, sürgün verme
 aj dan *l/gh* filizlenmek, sürgün vermek
 ajdayî *rd* filizlenmiş, sürgün vermiş olan
 ajdayîn *m* filizleniş, sürgün veriş
 ajal *bnr* ajal
 ajeldar *bnr* ajaldar
 ajeldarî *bnr* ajaldarî
 ajelnas *bnr* ajalnas
 ajelnasî *bnr* ajalnasî
 ajeqor *rd* sıska, zayıf
 ajeqorî *m* sıskalık, zayıflık
 ajero *m* filiz, sürgün
 ajerodan *m* filizlenme, sürgün verme
 ajero dan *l/gh* filizlenmek, sürgün vermek
 ajewa *m* provokasyon
 ajik (I) *bot/nd* 1. acı badem (*Amygdalus amara*) 2. acı badem (bu ağacın acımtırak meyvesi)
 ajik (II) *m* fişkın, sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)
 ajinîn *m* acıma, incinme
 ajinîn *l/gh* acıamak, incinmek
 ajne (I) *m* yüzme ~ kirin yüzme, çimmek
 ajne (II) *m* diz
 ajneber *nd/ht* 1. yüzücü 2. yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)
 ajneberî *m* yüzme
 ajneberî kirin *l/gh* yüzme
 ajneberitî *m* yüzücülük
 ajneker *nd/ht* 1. yüzücü 2. yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)
 ajnekerî *m* yüzücülük
 ajnekirin *m* yüzme
 ajne kirin *l/gh* yüzme
 ajnevan *nd/ht* 1. yüzücü 2. yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)
 ajnevanî *m* yüzücülük
 ajneya baskan *nd* kulaçlama (yüzme)
 ajneya beqê *nd* kurbağalama (yüzme)
 ajneya beqanî *nd* kurbağalama (yüzme)
 ajneya çiftê *nd* çift vuruşlu yüzme
 ajneya mihê *nd* koyun gibi, suda çalkantı yapmadan bir tür yüzme
 ajneya ser ligan *nd* ayak üstü yüzme
 ajneya ser piştê *nd* sırt üstü yüzme
 ajnû *m* diz
 ajo *m* 1. güdü, saik (bilinçli veya bilinçsiz olarak davranışı doğuran, sürekliliğini sağla-

yan ve ona yön veren herhangi bir güç) 2. *fel* güdü (kaynağı duygulanma değil, akıl olan sebep) * **hezkirin tehn û erk ji ajo ye** sevgi bir dürtü ödev bir güdüdür 3. *sos* dürtü
 ajobar *rd* sürülebilir
 ajobarî *m* güdüm
 ajok (I) *m* ağacın açılmakta ya da oluşmakta olan filizi
 ajok (II) *m* 1. dürtü 2. *rd* teşvik edici
 ajok (III) *nd/ht* şoför, sürücü
 ajokar *nd/ht* şoför, sürücü ~ê **traktorê** traktör-cü, traktör sürücüsü
 ajokarî *m* şoförlük, sürücülük
 ajoke *m* sürücü (disk sürücüsü) * **ajokeya dîs-**
kan disk sürücüsü
 ajoker *nd/ht* 1. sürücü 2. güdücü
 ajokerî *m* şoförlük, sürücülük
 ajoname *m* sürücü kartı
 ajotebar *rd* güdümlü
 ajotin *m* 1. sürme 2. sürme, çekme (yol, ay için) 3. çift sürme 4. sürme, devam etme, uzama 5. hamle yapma (satrançta) 6. *mec* yaşatma (sürdürme) 7. gütmek (hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürme) 8. *mec* gütmek (bir düşüncüyü, bir ilkeyi veya bir duyguyu gerçekleştirmeye çalışma) 9. *mec* gütmek (bir kimseyi, bir topluluğu kendi düşünce ve amacı doğrultusunda yönetme, sevk ve idare etme) 10. sürme (önüne katıp sürme) 11. sürme, sürgün etme 12. yürütme (gerektiği gibi yapma, uygulama)
 ajotin *l/gh* 1. sürmek * **erebevano hêdî bajo** arabacı yavaş sür 2. sürmek, çekmek (yol, ay için) * **ev meh 30 roj diajo bu ay 30 gün çekiyor** * **rê bîst saet ajot yol yirmi saat çekti** 3. çift sürmek * **piştî ku gayê wî mir zeviya xwe neajot** öküzü ölünce tarlasını süremedi * **me erd ajot** tarlayı sürdük 4. sürmek, devam etmek, uzamak, tutmak * **karê me pir ajot** işimiz çok uzadı * **vî karî tam du saet ajot** bu iş iki saat tuttu 5. hamle yapmak (satrançta) 6. *mec* yaşatmak (sürdürmek) 7. gütmek (hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürmek) 8. *mec* gütmek (bir düşüncüyü, bir ilkeyi veya bir duyguyu gerçekleştirmeye çalışmak) * **kîn ajotin** kin gütmek 9. *mec* gütmek (bir kimseyi, bir topluluğu kendi düşünce ve amacı doğrultusunda yönetmek, sevk ve idare etmek) 10. sürmek * **mihan diajo** koyunları sürüyor 11. sürmek, sürgün etmek 12. yürütmek (gerektiği gibi yapmak, uygulamak) 13. sürmek, yağdırmak (çok sayıda ortaya koymak) * **mal ajotin piyaseyê** piyasaya mal yağdırmak ~ **pêş ône** sürmek (birini ilkin harekete geçirilmesi için önermek) ~ **ser (yekî)** 1) üzerine sürmek, üstüne yürümek 2) birine saldırmak, saldırıya geçmek ~ **ser namûsa (yekî)** namusuna tecavüz etmeye yel-

tenmek ~a rihetiya malbat û pergalê tütünü nün tütürmek

ajotî rd 1. sürülmüş 2. sürülmüş (tarla) 2. hamle yapılmış (satrançta) 4. sürülmüş (araba vb.) 5. güdümlü

ajotîbûn m güdümlülük

ajotkar bnr ajokar

ajovan nd/nt şoför, sürücü

ajovanî m şoförlük, sürücülük

ajro bnr ajaro

ajûtin m çıglik atma

ajûtin l/gh çıglik atınak

aka rz/c bu (çocuk dilinde)

akademî m 1. akademi (bilginler, yazarlar, sanatçılar kurulu) 2. akademi (yüksek okul) 3. akademi (çıplak modelden yapılmış insan resmi) ~ya şer (an jî cengê) harp akademisi

akademîk rd akademik

akademîker nd/nt akademisyen

akademîkerî m akademisyenlik

akademîparêz nd/nt akademici

akademîparêzî m akademcilik

akademîsyen nd/nt akademisyen

akademîsyenî m akademisyenlik

akam m 1. sonuç, netice 2. akibet ~ dan sonuç vermek, netice vermek

akasya bot/m akasya (Acacia)

akêr m kağıt karôserinin yük bağlama sırtığı ~a sirniyê kağıdının dingil tespit çubuğu

akincih bnr akincî

akincî rd/nd 1. yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) * ez akinciyê vê derê me ben buranın yerlisiyim 2. yerleşik, sakin (yerleşik kimse)

akincîbûn m yerleşme

akincî bûn l/gh yerleşmek, sakin olmak (bir yerde yerleşmek) * çûne li semteke xweş akincî bûne gidip güzel bir semte yerleşmişler

akincîbûyî m yerleşmiş olan, iskan olmuş olan

akincîbûyîn m yerleşme, iskan olma

akincîgeh m yerleşim yeri (birimi)

akincîkirin m yerleştirme

akincî kirin l/gh yerleştirmek

akincîkirî m yerleştirilmiş, iskan edilmiş olan

akirin m yatma (çocuk dilinde)

a kirin l/gh yatmak (çocuk dilinde)

akîne nd/nt çiftçi

akîs man/m akis, evirme

akordeon bnr akordiyon

akordiyon mzk/m akordeon

akordiyonjen nd/nt akordeoncu

akort mzk/m akort, düzen ~a wê xerabe ye akort bozuk

akortdar rd akortlu

akortker nd/nt akortçu

akortkirin m akort etme (veya yapma), düzen verme, düzene koyma (veya sokma)

akort kirin l/gh akort etmek (veya yapmak),

düzen vermek, düzene koymak (veya sokmak)

akortkirî rd akortlu, düzen verilmiş

akortnekirî rd akortsuz

akreditîf m akreditif, kredi mektubu

akrobasi m akrobasi

akrobat nd/nt akrobat, canbaz

akrobatik rd akrobatik

akromatik fiz/biy m akromatik, renksemez

akromatî biy/m akromatin

akropol m akropol

akrostîş wj/m akrostiş, muvaşşah

aksan m aksan ~ê (yekî) xerab e aksanı bozuk

akselerograf m akselerograf, ivmeyazar

akselerografi m akselerografi

akselerometre m akselerometre, ivmeölçer

aksesuwar şv/nd aksesuar

aksesuwarvan nd/nt aksesuarcı

aksiyom man/m aksiyom, belit

aksiyon m 1. aksiyon 2. şn aksiyon (bir oyunun sahne üzerindeki hareketi, bu hareketten ortaya çıkan gelişim) 3. şn aksiyon (oyunun temasını geliştiren başlıca olay) 4. bz aksiyon (sermayenin belirli bir bölümü)

akson ant/m aksion

aktif rd 1. aktif, etkin 2. n aktif, etkin (bir ticarethanenin, ortaklığın para ile değerlendirilebilen bütün mal varlığı)

aktifbûn m aktifleşme, etkinleşme

aktif bûn l/gh aktifleşmek, etkinleşmek

aktifbûyî rd aktifleşmiş, etkinleşmiş olan

aktifbûyîn m aktifleşme, etkinleşme

aktîvî kûn/nd aktinit (aktinyim, toryim, protaktinyum, tulyum, plutonyum, amerikyum, kuryum ve berkelyum elementlerinin ortak adı)

aktînyûm kîm/m aktinyum (kısaltması Ac)

aktîvîst rd/nd 1. fel aktivist, etkin 2. aktivist, eylemci

aktîvîzm fel/m 1. fel aktivizmin, etkinlik 2. aktivizm, eylemcilik

aktor n aktör

aktorî şv/m aktörlük

aktrîs şv/m aktris

aktrîstî şv/m aktrislik

aktûalizm fel/m aktüalizm

aktûalîte m aktüalite, güncellik

aktûel rd 1. aktüel, güncel 2. fel/rd aktüel, edimsel

aktûelbûn m aktüelleşme, güncelleşme

aktûel bûn l/gh aktüelleşmek, güncelleşmek

aktûelbûyî rd aktüelleşmiş, güncelleşmiş

aktûelbûyîn m aktüelleşme, güncelleşme

akupuntûr m aküpüntür

akustîk m akustik, yankı bilimi

akû m akü, akümülatör, akımtoplar

akûmulator fiz/m akümülatör, akımtoplar

akûşke m pencere

akût rd akut (hâd safhaya gelmiş hastalık)

akvarel *m* akvarel (sulu boya resmi)
akvaryûm *m* akvaryum
Al kîm *Al* (alüminyum'un kısaltması)
al (I) *bnr* ala
al (II) *n* 1. kızıl 2. *rd* kızıl (bu renkten olan)
ala (I) *m* 1. bayrak 2. flâma (iki veya üç köşeli, küçük boyutlu bayrak) 3. *mec* bayrak (öncü) ~ **dabinartin** bayrak çekmek (veya asmak) ~ **daçikandin** (an jî **çikilandin**) bayrak dikmek ~ **daleqandin** (an jî **bi dar de kirin**) bayrak çekmek (veya asmak) ~ **da-xistin nîvî** bayrağı yarıya indirmek ~ **ya sor** kızıl bayrak
ala (II) *m* 1. ince ve nazik tül parçası 2. gelinlik
alabanda *der/m* alabanda ~ **kirin** alabanda etmek
alabora *der/m* alabora ~ **bûn** alabora olmak
alabros *rd* alabros (fırça gibi dik kesilmiş erkek saçı)
aladar *rd* bayraklı
alag *m* düzen, tertip
alagarson *rd* alâgarson (oğlan saçı biçiminde kesilmiş kadın saçı)
alagir *n* bayraktar
alagîrî *m* bayraktarlık
alagoşk *bj/m* kaba kulak
Alah nd Allah ~ ~ 1) Allah Allah! (şaşıma veya can sıkıntısını anlatan bir nida) 2) Allah Allah! (hücum narası) ~ **û alem** Allah ü âlem
alahilgîr *n* bayraktar
alahilgîrî *m* bayraktarlık
alak *m* etek
alakart *nd/rd* alâkart
alakêş *nd* bayraktar
alakêşî *m* bayraktarlık
alal (I) *bot/m* hoş kokulu kızıl yapraklı bir bitki
alal (II) *m* kırmızı renkli bir çeşit tül
alale *bot/m* lale
alame *rd* allâme
alandin *m* dolama
alandin *l/gh* dolamak
alandî *rd* dolanık, dolanmış
alang *m* etek
alarm *m* alârm
alastin *m* yalama, yalayış
alastin *l/gh* 1. yalamak (bir şeyin üzerinden dilini sürüp geçirmek) 2. yalamak (dilini gezdirerek bir şeyin üzerindeki alınak)
alastî *rd* yalanık, yalanmış
alaş *n* 1. kırış 2. dal (ağacın gödesinden ayrılan kollardan her biri)
alaşkirin *m* kırışleme, kırış kaplama
alaş kirin *l/gh* kırışlemek, kırış kaplamak * **em dê ser xanî alaş bikin** evi kırışleyecegiz
alaşkirî *rd* kırışlenmiş, kırış kaplanmış olan
alat *m* baharat
alav (I) *m* 1. alev, yalım, yalaz 2. çavma ~ **bi** ~ buram buram (duman, koku gibi havada yayılan şeyler için) * **li hundir alav bi alav**

bêhna xwarinê hebû içerde buram buram yemek kokusu vardı
alav (II) *m* 1. araç 2. âlet, aygıt
alav (III) *m* yem, hayvan yemi
alavavêj *m* alev lâmbası
alavdan *m* 1. alevlenme 2. çavma (koku etrafa yayılma)
alav dan *l/gh* 1. alevlenmek 2. çavmak (koku etrafa yayılmak)
alavdayî *rd* 1. alevlenmiş 2. çavmış
alavdayînn *m* 1. alevleniş 2. çavma (koku etrafa yayılma)
alavdar (I) *rd* alevli
alavdar (II) *rd* âletli
alavî *rd* alevle ilgili
alaweys *mzk/nd* Kürt müziğinde bir makam adı
alay m 1. alay (herhangi bir törende veya gösteride yer alan topluluk) * **alaya yelmûmê fener alayı 2. alay (çok kalabalık) 3. *lşk* alay ~ **girê dan** alay kurmak
alayîş *m* gösteriş, göz alıcılık
alaz (I) *m* 1. kasıt (amaç, gaye, istek) 2. kasıt (kötü niyet)
alaz (II) *rd* seyreke
alazdar *rd* kasıtlı, gayeli, amaçlı
alazî *m* kasıt
alazkirin *m* kastetme
alaz kirin *l/gh* kastetmek
Alban *nd/nt* Arnavut
Albaniya *m* Arnavutluk
albastr *m* albastr, kaymak taşı, su mermeri
**albatros zo/m albatros (Diomedea exulans)
albeşk *n* bileyi taşı olarak kullanan çok sert bir taş türü
albînos *rd* albinos, akşın
albûm *m* 1. albûm (resim, fotoğraf, pul gibi şeyleri dizip saklamaya yarayan bir tür defter) 2. albûm (herhangi bir konu ile ilgili kısa açıklamalar verilerek resimler basılmış kitap) 3. albûm, kaset
albûmîn *m* albûmin
alçen *ant/m* alt çene
alçimek *m* atın alt çenesi
aldar *rd* bayraklı
aldehit *kim/m* aldehit
ale *rd* al, kızıl
alegor *m* deşîş, deşîş tokuş, takas
alegorî *wj/m* alegori
alegorîk *wj/rd* alegorik
alegorkirin *m* deşîş tokuş etme, takas etme
alegor kirin *l/gh* deşîş tokuş etmek, takas etmek
alegreto *mzk/h* allegretto
alegro *mzk/h* allegro
alek (I) *bot/m* Hint sümbülü
alek (II) *m* yanak
aleksî *bj/m* aleksi, okuma yitimi
alelade *rd* 1. alelade, olağan 2. alelade, sıradan, bayağı****

aleladeyi *m* alelâdelik

alem *m* 1. âlem (yer yüzü ve gök yüzündeki nesnelerin oluşturduğu tüm evren) 2. âlem (aynı konu ile ilgili kimseler veya bu kimselerin uğraşlarının bütünü) 3. âlem (hayvan veya bitkilerin bütünü) * **alema ajalan** (an jî **heywanan**) hayvanlar âlemi 4. âlem, dünya (inançları bir olan ülke veya insanlar topluluğu) * **alema îslamê** islam dünyası 5. âlem (herkes, başkaları) * **wê xelk û alem ji vî tiştî re çi bibêje?** bu işe el âlem ne der? 6. ümmet * **alema Muhemed** Muhammed'in ümmeti ~a **Filehan** (an jî **Xiristiyanan**) Hristiyan âlemi ~a **Filehiyê** Hristiyanlık âlemi ~a **Îslamê** İslam âlemi

alemfirûz *rd* dünyayı aydınlatan

alemgir *rd* cihanşumul

alemgirî *m* cihanşumulluk

alemgîştî *rd* evrensel, cihanşumul (bütün insanlığı ilgilendiren)

alemgîştîbûn *m* evrenselleşme

alemgîştî bûn *l/gh* evrenselleşmek

alemgîştîbûyîn *m* evrenselleşme

alemgîştîkirin *m* evrenselleştirmek

alemgîştî kirin *l/gh* evrenselleştirmek

alemgîştîfî *m* evrensellik

alemî *rd* evrensel

alençe *bot/m* erik

aleqet *m* alaka, ilişki

alerjî *m* alerji * **ji çiçekan re alerjiya min he-**
ye benîm çiçeğe karşı alerjim var

alerjîk *rd* alerjik

alesor *bot/m* bir tür armud

aleşt *m* alış veriş

alet *n* 1. âlet 2. âlet (bir sanatı yapmaya, uygulamaya uygun ayt) * **ji aletên muzîkê ez ji meyê hez dikim** müzik âletlerinden meyî seviyorum 3. âlet (bir makineyi oluşturan ve işlemesine yardım eden parçalardan her biri) 4. *mec* âlet (hoş görülmeyen bir işe yardımcı veya aracı olan kimse, maşa) * **wî di karê xwe de mîna alet bi kar tîne** onu işlerinde bir âlet gibi kullanıyor ~ **û malet** âlet adavat ~ **ê sûc** suç aleti ~ **ên sîsmîkê** sis-mik araçlar

aletdar *rd* âletli

aletê tovîrînê *nd* mibzer, tohum ekme aleti

Alewî *nd/rd* Alevî

Alewîfî *m* Alevîlik

aleykumselam *b* aleykûmselâm

alêjin *m* davarın ikindide otlatılması

alênc *m* ikindi ile akşam sağımı arasında davarın otlatılması

alêsek *rd* yalayıcı

alêsekî *m* yalayıcılık

alfa *m* alfa (Yunan alfabesinin birinci harfi)

alfabe *m* 1. alfabe, abece (bir dilin seslerini gösteren, belirli bir sıraya göre dizilmiş harflerin bütününe verilen ad) 2. alfabe (bir

dilin harflerini tanıtarak okuma öğrenmeyi sağlayan kitap) 3. yazı (düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi ~**ya denganî** (an jî **fonetîk**) sesçil alfabe ~**ya morsê** mors alfabesi

alfabetîk *rd* alfabetik, abecesel

alfabeya destî *nd* manuel alfabe

alfabeya Latîn *nd* Lâtin alfabesi

al girtin *l/gh* peş peşe gelmek

algijik *m* karabasan

algon *rd* koyu pembe

algoritma *mat/m* algoritma

alguher *m* davarları dinlemeden araya kaldırılması

algûne (I) *m* allık (kadınların süslemek için yanaklarına sürdükleri al boya)

algûne (II) *m* serap

algûşk *m* şakak

alif *n* 1. yem (hayvan yiyeceği) 2. yemlik (hayvanlara yem vermede) 3. *mec* yemek ~ **dan** yem kestirmek (hayvanlara yem vermek) ~ **nekirin** der yemek yemek ~ **xwarin** yem kesmek (hayvan yem, saman yemek) ~a **vala 1)** çocuk yapamayan, kısırlaşmış kadın 2) başı olmayan ev, aile

alifandin *m* yemleme, yem verme

alifandin *l/gh* yemlemek, yem vermek

alifdan *m* yemleme

alif dan *l/gh* yemlemek (büyük ve küçük baş hayvanlara yem vermek)

alifin *m* yem yeme

alifin *l/gh* yem yemek

alifkirin *m* yemleme

alif kirin *l/gh* yemlemek

alifte *rd* alûfte (ifetsiz kadın)

alifxweş *rd* 1. iştahlı (hayvan) 2. *argo* iştahlı, herşeyi yiyen obur insan

alîk (I) *nd* karabasan,

alîk (II) *zo/m* saksâğan kuşu

alîk (III) *m* çir, kurut (meyve kurutu)

alîm (I) *nd/nt* 1. âlim, bilgin 2. din adamı ~ **ji bîr dike, qelem ji bîr, nake** âlim unutsa da kalem unutmaz ~ **ê dînî** din adamı

alîm (II) *m* yanak

alîmî *m* âlimlik

alîmtî *m* âlimlik, bilginlik

alînc *m* davarları öğlenleyin otlamaya kaldırma

alînc kirin *l/gh* sıcakta hayvanları hava almaları ve serinlemeleri için biraz gezdirmek

alîqandin *m* asma

alîqandin *l/gh* asmak

alîqandî asılı, takılı * **şehîn bi darîk ve alî-qandî** ye terazî ağaca asılı

alîqî *rd* 1. takılı 2. dolanık

alîqîn *m* 1. takılma 2. dolanma

alîqîn *l/gh* 1. takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak) 2. dolanmak

alistandin *m* yalatma

alistandin *l/gh* yalattmak

alistin *bnr* alastin

aliyan *rd* batik

aliyayî *rd* dolanık, dolanmış

aliyê din *nd* 1. öte * **aliyê din yê rê** yolun ötesi 2. *rd* öte (karşı taraf)

aliyê malê *nd* harem, haremlik

aliyê sereke *nd* ana yön

alizandin *m* karmaşıkleştirme

alizandin *l/gh* karmaşıkleştirmek

alizandî *rd* karmaşıkleştirilmiş

alizîn *m* karmaşıkleşme

alizîn *l/gh* karmaşıkleşmek (birbirine girip karışmak)

alî (I) *n* 1. taraf (ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri) * **her aliyê xanî bi dîwar hatibû girtin** evin her tarafı duvarla çevirilmişti 2. yön, taraf, yan, doğrultu, cephe, cihet * **li aliyê deryayê mih diçêrin** deniz tarafında koyunlar otluyor * **ez naxwazim bi wêjeyên yekalî bixapim** tek cepheli edebiyatlara aldanmak istemiyorum 3. taraf (yöre, yer) * **li aliyê me dabên wiha nîn in** bizim taraflarda böyle âdetler yok 4. taraf, yan (istekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri) * **tu ji kîjan aliyê yî?** sen hangi taraftansın? * **ew ji alî diya xwe** ye o anasının tarafından 5. taraf (bir kişinin soyundan gelenlerin hepsi) * **ji aliyê bavê ve zengîn e** baba tarafından zengin 6. taraf (bir şeyin belli bölümü) * **aliyê pêşî yê şanoyê ji bo mêvanan hate veqetandin** tiyatronun ön tarafı konuklara ayrıldı 7. bakım, aç, taraf (bakış açısı, bakma şekli, görüş) * **eger tu ji vî aliyê ve li bûyerê binêrî ne welê ye** bu taraftan bakınca olay öyle değil 8. yan (bedenin bir bölümü) * **aliyê wê yê rastê felç bûye** sağ yanına felç inmiş 9. geçce, yaka, karşı (yol, ırınak vb. nîn öbür kıyısı veya yanı) * **wî aliyê avê** suyun öteki geçesi (veya yakası) * **li kersaxa wî alî silav li me kirin** karşı kıyıdan bizi selamladılar 10. öte * **aliyekî mala me bexçe aliyê din kuçe** ye evinizin bir yanı bahçe öte yanı sokak ~ **(yekî) kirin** taraf tutmak (çıkma) ~ **vala bûtin** çalışmalarını boşa giden, umduğu neticeyi alınamamış olan ~ **vala bûn** sıfırı tüketmek ~ **jê derketin** sıfıra sıfır, elde var sıfır ~ **yê din î meseleyê** maddyanın (veya inşaatın) ters tarafı (veya tersi) ~ **yê mala bavê keçikê** (an jî qîzikê) kız tarafı ~ **yê rastê** 1) sağ taraf 2) sağ eğilim

alî (II) *n* 1. yardım 2. taraf tutma, arka çıkma ~ **girtin** taraf tutmak (birinden yana çıkmak) ~ **(yekî) girtin** 1) taraftarlık etmek 2) kayırmak, iltimas etmek (veya geçmek) ~ **(yekî) kirin** 1) (birine) yardım etmek (veya yapmak) 2) (birinin) tarafını tutmak, taraf tutmak

alîdar (I) *rd* yönlü

alîdar (II) *nd/rd* taraftar, yandaş, destekleyici,

alîdarî *m* taraftarlık, yandaşlık

alîgir *nd/rd* 1. taraftar, tarafgir, yandaş 2. hamî, kayırmacı (kimse) 3. taban, yandaş, partizan (parti taraftarı) * **alîgirên partiyê** partinin tabanı 4. *rd* yanlı ~ **(yekî) bûn** yandaş olmak

alîgirane *h* taraflica

alîgirî *m* 1. taraftarlık, tarafgirlik, yandaşlık 2. yan tutma, bağlanım 3. hamilik, adamlılık ~ **kirin** tarafgirlik yapmak

alîgirtin *m* 1. taraf tutma, yan tutma 2. kayırmak, iltimas etme

alî girtin *l/gh* 1. taraf tutmak, yan tutmak 2. kayırmak, iltimas etmek

alîgirtî *rd* 1. taraflı, taraf tutmuş olan 2. kayırmış, iltimas etmiş olan

alîgor *n* mezar taşı

alîguşk *m* çene kemiğinin art kenarı

alîk *zo/m* bir tür kuş

alîkar *rd/nt* 1. yardımcı, yardımcı olan 2. yardımcı, muavin (bir görevlinin, bir yöneticinin işine yardım eden, yokluğunda yerini ve yetkilerini üzerine alan kimse) 3. yedek, ihtiyat ~ **bûn** yardımcı olmak ~ **ê serok** (an jî serek) başkan yardımcısı ~ **ên hîndekariyê** öğretim yardımcıları

alîkariya pêşîn *nd* ilk yardım

alîkarî *m* 1. yardım * **eger ne ji alîkariya we bûya ez dê bi ser neketama** sizin yardımınız olmasaydı başaramayacaktım 2. yardım (etki) * **peşkên baranê yê li ser pelan bi alîkariya bayê ziwa bûn** yapıkların üstündeki yağmur damlacıkları rüzgârın yardımıyla kurudu 3. yardım (bağış, iane) 4. katkı 5. yardımcılık, muavinlik 6. yedeklik, ihtiyatlılık ~ **berhev kirin** yardım toplamak ~ **dan** yardım vermek, yardımda bulunmak ~ **dan (yekî)** (birine) yardımda bulunmak ~ **hatin kirin** yardım yapılmak ~ **ya însanî** insanî yardım ~ **jê stendin** destek görmek ~ **kirin** yardım etmek (veya yapmak) ~ **pê kirin** 1) (birine) kolaylık göstermek 2) katkıda bulunmak ~ **pê re hatin kirin** yardım görmek ~ **pê re kirin** (birine) yardımda bulunmak, (birine) yardım etmek (veya yapmak) ~ **xwestin** yardım istemek ~ **ya civakî** sosyal yardım ~ **ya (...)** gihîştin **(yekî)** yardımı (veya yararlığı) birine dokunmak ~ **ya hev kirin** yardımlaşmak ~ **ya (yekî) kirin** 1) (birine) yardım etmek (veya yapmak) 2) (birinin) tarafını tutmak, kayırmak ~ **ya mirovî** (an jî însanî) insanî yardım

alîkarîti *m* yardımcılık

alîkarîxwaz *nd/nt* yardım talebinde bulunan

alîkarîxwazî *m* yardım talebinde bulunma

alîkarîxwestin *m* yardım isteme

alîkarxwaz *rd* yardımsever

alîkarxwazî *m* yardımseverlik

alîkêş *rd* geçimsiz, serkeş ~ **bûn** geçimsiz olmak

alîkêşî *m* geçimsizlik

alîkirin *m* 1. yardım etme, yardım yapma 2. destekleme (arka olma, arka çıkma) 3. destekleme (yardım sağlama)

alî kirin *l/gh* 1. yardım etmek, yardım yapmak 2. desteklemek (arka olmak, arka çıkmak) 3. desteklemek (yardım sağlamak)

alîkirî *rd* 1. yardımda veya dayanışmada bulunmuş kimse 2. korunmuş,

alîkirox *nd/nt* yardımcı

alîkiroxî *m* yardımcılık

alîla *bot/m* cacik ve bulgur gibi aşlara da katılan bir bitki

alîn *m* dolanma (bir şeyin çevresine sarılma)

alîn *l/gh* dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak)

alînazîk *m* alinazik

alînce *m* erken çıkan erik türü

alînegir *rd* tarafsız, yansız, taraf tutmayan

alînegirî *m* tarafsızlık, yansızlık

alînegirtî *rd* tarafsız, tarafsız olan

alînegirtîbûn *m* tarafsızlık

alîsor *bot/m* bir armut türü

alîstîn *bnr* alastin

alîşan *rd* şanlı

alîşanî *m* şanlılık

alîterasyon *wj/m* alliterasyon

alîze *m* alize

alkalî *kîm/m* alkali

alkalik *kîm/rd* alkalik, kalevî

alkalîmetre *m* alkalimetre, alkaliölçer

alkalîpîv *m* alkaliölçer

alkaloît *nd* alkaloit

alkîl *kîm/m* alkil (alkol kökü)

alkol *m* 1. alkol (bira, şarap gibi sıvıların veya pancar, patates nişastasının şekere dönüştürülmesi ve onların kimyasal işlemlerden geçirerek elde edilen uçucu, yanıcı, renksiz sıvı) 2. alkol, içki (her türlü alkollü içki) ~ **vexwarin** içki içmek ~ **a asîd** *kîm* asit alkol ~ **a bijîn** (an jî **petî**) saf alkol

alkoldar *rd* alkollü (içinde alkol bulunan)

alkolfiroş *nd/nt* içkici (içki satan kimse)

alkolfiroşî *m* içkicilik

alkolik *rd* alkolik

alkolizm *m* alkolizm

alkolker *nd/nt* içkici (içki yapan kimse)

alkolkerî *m* içkicilik

alkolpîv *kîm/m* alkolölçer

alkolvexwarin *m* alkol içme, alkol kullanma

alkol vexwarin *l/gh* alkol içmek, alkol kullanmak

alkolvexwarî *rd* alkollü, içkili (alkol içmiş olan kimse)

alkolxur *nd/nt* içici, alkolik

alkolxwar *nd/nt* içici, alkolik

alkolxwarî *m* 1. içicilik, alkoliklik 2. *rd* alkol-lü, içkili (alkol içmiş olan kimse)

Alman *nd* 1. Alman, Germen, 2. *rd* Alman, Germen (Alman halkına, Almanyaya özgü)

* **hikûmeta Alman** Alman hükümeti

almanak *m* almanak

Almanhez *nd* Germanofil

Almanhezî *m* Germanofilik

Almanî *m* 1. Almanca 2. *rd* Almanlara özgü

Almanîzan *nd/nt* Almanca bilen

Almankî *m* 1. Almanca 2. *rd* Almanlara özgü

* **pîrtûka Almankî** Almanca kitap

Almanvanî *nd/nt* Almanca

alması *m* elmas * **almasta min** elmasının

almasta reş *nd* kara elmas

almastıraş *m* 1. elmaştırış (araç için) 2. elmaştırış (üzeri elmas gibi yontulmuş)

almisî *rd* sarkık * **guhanelmisî** sarkık memeli

alo (I) *bot/m* erik

alo (II) *bot/m* yenilir bir bitki

alo (III) *b* alo

alobal *bot/m* kiraz eriği

alogor *m* takas

alole *m* sarma

alolek *m* 1. ara sokak, yan sokak 2. çıkmaz yol veya sokak

aloq *ant/n* bademcik

aloqîbûn *m* bademcik hastalığına yakalanma

aloqî bûn *l/gh* bademcik hastalığına yakalanmak

alorî *rd* haşarı

alorîtî *m* haşarılık

alos (I) *bnr* aloz

alos (II) *rd* şımarık

alosî *rd/h* şımarık, şımarıkça

alosîbûn *m* şımarma

alosî bûn *l/gh* şımarık

alosîbüyî *rd* şımarık, şımarık

alosîbüyîn *m* şımarma, şımarış

alosîkirin *m* şımartma

alosî kirin *l/gh* şımartmak

alosîkîrî *rd* şımartılmış olan

alosîftî *m* şımarıklık

alos *rd* yalaka

alosî *m* yalakalık ~ **kirin** yalakalık yapmak

alotropî *m* alotropi

aloz *rd* 1. karışık, karmaşık, mudil kompleks (hemen kavranamayan, çözümü güç olan) *

rewşeke aloz karmaşık bir durum 2. karışık (açık seçik olmayan, anlaşılması güç) 3. çetin, çetrefil, girift, girişik. çetrefilli 4. çetrefil (yapı ve ses kurallarına aykırı kullanılan dil) *

zîmanekî aloz çetrefilli bir dil 5. hırçın, haşin, kaba, incelikten yoksun 6. soğuk, fırtınalı hava 7. çöruk 8. *m* kargaşa, karışıklık

alozandin *m* 1. karmaşılaştırma, karmaşık hale getirme 2. çetrefilleştirme, giriftleştirme

alozandin *l/gh* 1. karmaşıklaştırmak, karmaşık hale getirmek 2. çetrefilleştirmek, giriftleştirmek

alozandî *rd* 1. karmaşık, karmaşık, hale getirilmiş, komplike * **gilokek porê alozandî** karmaşık saç 2. çetrefilleştirilmiş 3.

alozbar *rd* 1. karışık, karışık 2. girift, çetrefil 3. çürüyebilen

alozbûn *m* 1. karmaşıklaşma, karışıklaşma 3. hırçınlaşma, kabalaşma 5. dallanma (bir iş güç duruma gelme, karışık hal alma)

aloz bûn *l/gh* 1. karmaşıklaşmak, karışıklaşmak * **mêjiyê min aloz** bû beynim karmaşıklaştı 2. çetrefilleşmek, girift olmak 3. hırçınlaşmak, kabalaşmak 5. dallanmak (bir iş güç duruma gelmek, karışık hal almak)

alozbûnî *m* karmaşıklık

alozdar *rd* giriftar

alozdarbûn *m* giriftar olma

alozdar bûn *l/gh* giriftar olmak

alozî *m* 1. karışıklık, kargaşa, karmaşa, kaos, başıboşluk 2. giriftlik 3. sorun, proplem, düğüm (karışık durum) 4. çürüklük ~ **çêkirin** kargaşa yaratmak ~ **derxistin** kargaşa çıkarmak

alozîfî *m* kargaşalık

alozkar *rd/hd* 1. kargaşacı 2. fitneci, karıştırıcı

alozkarî *m* 1. kargaşacılık 2. fitnecilik, karıştırıcılık

alozker *bnr* alozkar

alozkerî *bnr* alozkarî

alozkirin *m* 1. karmaşıklaştırma, karmaşık hale getirme 2. çetrefilleştirme 3. dallandırma

alozkirin *l/gh* 1. karmaşıklaştırmak, karmaşık hale getirmek 2. çetrefilleştirmek 3. dallandırmak

alozkirî *rd* 1. karmaşıklaştırılmış, karmaşık hale getirilmiş 2. çetrefilleştirilmiş 3. dallandırılmış

alozokî *rd* 1. komplike 2. çetrefilce

alqût *bnr* yaqût

altax *nd/nt* 1. işbirlikçi (olumsuz anlamda) 2. yarıdakçı, yaltakçı 3. ihbarcı

altaxî *m* 1. işbirlikçilik 2. yarıdakçılık, yaltakçılık 3. ihbarcılık, muhbirlik ~ **kirin** 1) işbirlikçilik yapmak 2) yarıdakçılık (veya yaltakçılık) yapmak 3) ihbarcılık yapmak

altaxîfî *bnr* altaxî

alternatîf *m* alternatif, seçenek

alternator *fiz/m* alternatör, dalgalı akım üreteci

altimetre *m* altimetre, yükseklikölçer

alto *mzk/m* alto, kontralto (sesi en kalın olan bayan sanatçı)

alumîn *m* alümin

alumînyûm *kîm/m* alüminyum (kısaltması Al)

aluz *rd* sarımaş

aluzî (I) sarımaşık

aluzî (II) *rd* asabi

alû (I) *bot/m* 1. erik (*Prunus domestica*) 1. erik (bu ağacın meyvesi)

alû (II) *ant/h* bademcik

alû (III) *m* kamaşıma

alûbal *rd* içli dışlı * **bi wan re pir alûbal me-**
bin onlarla fazla içli dışlı olmayın, sıkı fıkı olmayın

alûbalbûn *m* içli dışlı olma

alûbal bûn *l/gh* içli dışlı olmak

alûbûn *m* kamaşıma (dış için)

alû bûn *l/gh* kamaşmak (dış için)

alûbûyî *rd* kamaşmış olan

alûbûyîn *m* kamaşma

alûce *bnr* alûce

alûce *bot/m* 1. erik (*Prunus domestica*) 1. erik, can eriği (bu ağacın meyvesi)

alûcefiroş *nd/nt* erikçi (erik satan kimse)

alûcefiroşî *m* erikçilik

alûceya Maltayê *bo/hd* yeni dünya

alûcîk *bnr* alûce

alûç *rd* silindirîk

alûçe *bnr* alûce

alûde *rd* 1. bağımlı, müptela 2. bulaşmış, bulaşık 3. *m* pislik (kir) 4. zerk etme

alûdekirin *m* zerk etme

alûde kirin *lgh* zerk etmek

alûdetî *m* bağımlılık, müptelalık

alûdetîbûn *m* bağımlılık

alûgor *m* değıştirme, takas

alûk (I) *m* fidan, meyve fidanı

alûk (II) *m* tandır bankı

alûkirin *m* kamaşırtma

alû kirin *l/gh* kamaşırtmak

alûte (I) *m* hayasız

alûle (II) *m* 1. yan sokak, ara sokak 2. çıkmaz sokak (veya yol)

alûlek *bnr* alûle (II)

alûs *rd* zarîf

alûsdar *rd* zarîf

alûsî *m* 1. zerafet 2. işve

alûş *m* atın alt çenesi

alûşk *an. m* çene

alûte *rd* zayıf ve cılız hayvan

alûz *rd* güzel insan

alûze *m* esef, acınma, yerinme

Am kîm Am (Amerikanyum elementinin kısaltması)

am (I) *nd* 1. amme, kamu 2. amme, herkes ~ **û tam** (an jî xas) dünya âlem, herkes, bütün insanlar

am (II) *n* amca

amabile *mzk/h* amabile

amac *bnr* armanc

amad (I) *m* 1. istek, istenç, irade * **hûn bêhemd û amadê xwe dixebitin** isteksiz çalışıyorsunuz 2. hazırlık

amad (II) *m* vaftiz ~ **kirin** vaftizetmek

amade *rd* 1. hazır (harekete hazır, tetikte) 2. hazır, anık (bir işi yapmak için gerekli her şeyi tamamlamış olan) * **ez amade me, em herin** ben hazırım, gidelim 3. hazır (belli bir

işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş) * **nan amade ye** yemek hazır 5. hazırlıklı ~ **be!** hazır ol!, rahat ol! ~ **bûn 1** hazır bulunmak veya olmak (bir şeyi hemen yapabilecek durumda olmak) 2) hazır olmak (hazır durumda bulunmak) * **gava ku hacet amade bûn xeberê bidin min** aletler hazır olunca bana haber verin (**tişte**) ~ **kirin** (bir şeyi) hazır etmek ~ **sekinin** aleste beklemek
amadebûn m 1. hazırlanma, hazırlanış 2. düzenlenme, tertiplenme
amade bûn l/gh 1. hazırlanmak 2. düzenlenmek, tertiplenmek
amadebûnî m hazırlanma
amadebûyî rd hazırlanmış olan, hazırlanmış durumda olan
amadebûyîn m hazırlanış, hazırlanma
amadehî m hazırlık ~ **kirin** hazırlık görmek, hazırlık yapmak
amadekar nd/nt 1. hazırlayıcı, hazırlayan 2. düzenleyici, tertipleiyici, tertipleyen 3. yapımcı, programcı (radyo, sinema programlarını düzenlemekle görevli kinse)
amadekarî m 1. hazırlık 2. hazırlayıcılık 2. düzenleyicilik, tertipleiyicilik 3. yapımcılık
amadeker bnr amadekar
amadekerî bnr amadekarî
amadekirin m 1. hazırlama, hazırlayış, anıklama (bir şeyi kullanacak, yararlanacak duruma getirme) 2. hazırlama (bir şeyi ortaya koyma, gerçekleştirme) 3. hazırlama (birini herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirme) 4. düzenleme, tertipleme, tertip etme 5. **kîm** hazırlama (bir maddeyi elde etme)
amade kirin l/gh 1. hazırlamak, anıklamak (bir şeyi kullanacak, yararlanacak duruma getirmek) * **ode ji bo mêvanan amade kirine** odayı konuklar için hazırlamışlar 2. hazırlamak (bir şeyi ortaya koymak, gerçekleştirmek) * **ferheng amade kirin** sözlük hazırlamak 3. hazırlanmak (birini herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirmek) * **me kurik ji bo ezmûnan amade kir** çocuğu sınava hazırladık 4. düzenlemek, tertiplemek, tertip etmek 5. **kîm** hazırlamak (bir maddeyi elde etmek) (**yek**) ~ **yî (tişteki) kirin** hazırlamak, alıştırmak * **me ew amadeyî xebera sar kir** onu kötü habere hazırladık
amadekirî rd 1. hazırlanmış, müstahzar, hazırlıklı 2. düzenlenmiş olan, tertipli
amadetî m hazırlık, anıklık
amadeyî (I) m lise
amadeyî (II) m hazırlık, anıklık ~ **kirin** hazırlık yapmak, hazırlık görmek,
amadeyîkirin m hazırlık yapma
amadeyî kirin l/gh hazırlık yapma
amaje m 1. belirti, alamet 2. işaret ~ **kirin** işa-

ret etmek, değinmek * **me ev babet amaje kiribû** bu konuyu işaret etmişik ~ **yî pê kirin** -e belirtmek

amajekirin m 1. belirtme 2. değinme
amaje kirin l/gh 1. belirtmek 2. değinmek
amajekirî rd belirtili, belirtilmiş olan
amajgar nd/nt danışman, müşavir
amajgarî m danışma, müşavere
amajgarî m danışmanlık, müşavirlik
aman (I) m 1. kap (içi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen içi oyuk nesne) 2. bulaşık (yıkınmamış kap kakak) ~ **a ezmûnê** deney kabı
aman (II) m maya
aman (III) rd sıradan, adi
aman (IV) b aman (yardım istemeyi anlatır) ~ **deman aman yaman** ~ **xwestin aman** dilemek
amanc bnr arnanc
amandank m kaplık (kab kakak konulan yer)
amandiş m ihzarat, inzar
amane m ülkü, ideal
amanedar nd/nt ülkücü, idealist
amanedarî m ülkücülük, idealistlik
amanşo nd/nt 1. bulaşıkçı 2. m bulaşık bezi
amanşotî m bulaşıkçılık
amar n hesap
amas m 1. irin 2. verem
amator rd/nt amatör, özenci, özengen
amatorî m amatörlük, özengenlik
amaye m belirti
amazon m amazon
ambalaj m ambalaj
ambalajker nd/nt ambalâjcı
ambalajkerî m ambalâjçılık
ambalajkirin m ambalâjlama
ambalaj kirin l/gh ambalâjlamak
ambalajkirin m ambalâjlı, ambalâjlanmış
ambargo m 1. ambargo (bir devletin, gemilerin kendi limanlarında ayrılmasını yasaklama buyruğu) 2. ambargo (bir inalin serbest sürümünü engellemek için konulan yasak) * **ambargoya çekan** silâh ambargosu ~ **danîn ser (...)** ambargo koymak * **dixwazin ambargo deynin ser çekan** silâhlara ambargo koymak istiyorlar ~ **hilanîn** (an **jî rakirin**) ambargoyu kaldırmak
amblem m amblein, belirtke
ambolî bj/m amboli
ambûlans m ambulâns
ambûr araç, âlet
ambûrîn nd gereç, malzeme
amda m genel, umum
amdagirtî rd 1. genel, umumî 2. **man/fel** tümel, külli
ame m hokka
amel m 1. amel, edim 2. amel, ishal
ameliye m ameliye, iş
amena b amenna

Amerikan *nd/rd* Amerikan * **nivîskarê Amerikan** Amerikan yazarı * **malê Amerikan** Amerikan malı

Amerikanî *nd/rd* Amerikan, Amerikalı

Amerikanîst *nd/nt* Amerikanist

Amerikanîkî *m* 1. Amerikanca 2. *rd/h* Amerikalılara özgü, onlara yaraşır tarzda

Amerikanparêz *nd/nt* Amerikancı, Amerikan yanlısı

Amerikanparêzî *mt* Amerikancılık

Amerikanzan *nd/nt* Amerikanist

Amerikanzanî *m* Amerikanizm

Amerikayî *rd/nd* Amerikalı

Amerikiyê Resen *nd/nt* Kızılderili

Amerikî *rd/nd* Amerikalı

amerikyûm *kîm/m* amerikyum (kısaltması Am)

amerzandin *m* bağışlama

amerzandin *l/gh* bağışlamak

amerzîş *m* af, bağışlama (bir suçu, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama)

ametal *nd* ametal

ameyn *n* maya

amêjen *kîm/m* alaşım, halita

amên *n* maya

amêr *m* araç, âlet

amêrger *rd* mekanik

amfî *m* amfi (amfiteatr'ın kısaltması)

amfîbî *biy/rd* 1. anfibi, iki yaşayışlı 2. *m* anfibi, yüzer gezer

amfibol *jeo/m* amfibol

amfiteatr *m* amfiteatr

amir *nd/nt* 1. âmir * **amirê daîreyê daire âmirî** 2. kâhya * **tu amirê serê min î?** keyfimin kâhyası mısın? ~ê **emniyetê** emniyet amiri ~ê **serê (yekî)** ağız kâhyası * **ma tu amirê serê min î, ez çî bixwazim ez dê wê bibêjim** sen ağzımın kâhyası mısın, ben istediğimi söylerim

amirê derya *nd* oramiral

amirê hêz *lşk/h* alay beyi, kuvvet komutanı

amirhêz *nd/nt* komutan

amirhêzî *m* komutanlık

amirî *m* 1. âmirlik 2. kâhyalık ~ **kirin** kâhyalık etmek ~**ya deryayê** oramirallık

amirtî *m* âmirlik

amiyane 1. *h* amiyane 2. *rd* aniyane, bayağı * **gotineke amiyane** bayağı bir söz

amiyanebûn *m* bayağılaşma

amiyane bûn *l/gh* bayağılaşmak

amiyanebûyî *rd* amiyaneleşmiş, bayağılaşmış olan

amiyanekirin *m* bayağılaştırma

amiyane kirin *l/gh* bayağılaştırmak

amiyanekirî *rd* amiyaneleştirilmiş

amî *rd* avam

amîgo *sp/m* amigo

amîgotî *m* amigoluk

amîlaz *kîm/m* amilaz

amîn (I) *b* 1. âmin 2. *m* güven

amîn (II) *kîm/m* amin (amonyak'tan)

amîndar *rd* güvenli rojên amîndar

amînî *m* emniyet, güvenlik ~ **pê anîn** güvenmek, emniyet etmek ~**ya xwe pê anîn** (biri-ne) güvenmek

amîp *zo/nd* amip

amîpdar *rd* amipli

amîr *m* 1. araç, âlet 2. bir karasaban parçası

amîral *n* amiral

amîralê mezin *lşk/nd* büyük amiral

amîret *n* 1. donatı 2. enstrüment

amîrhêz *lşk/n* albay

amîrhêzî *m* albaylık

amît *kîm/m* amit (amonyak'tan)

amîtoz *kîm/m* amitoz

amnezî *m* amnezi, belek yitimi

amoçyar *nd/nt* akıl veren, akıl hocası

amoçyarî *m* akıl hocalığı

amoj *m* 1. eğitim 2. nasihat, öğüt 3. istişare

amojgar *nd/nt* 1. danışman, müşavir 2. öğütçü, öğütleyen

amojgarî *m* 1. danışma 2. danışmanlık, müşavirlik 3. öğütçülük

amojgeh *m* enstitü

amojger *bnr* amojgar

amojgerî *bnr* amojgarî

amojîn *m* 1. yenge (bir kimsenin amcasının eşi) 2. yenge (kendinden büyük kadınlara seslenme sözü)

amojînê *b* 1. yenge (kadınlar için bir seslenme sözü) 2. teklifsiz konuşmalarda yenge (amca eşi için)

amojînî *m* yengelik

amojî *m* danışına

amojkar *nd/nt* 1. eğitici 2. müsteşar 3. fikir adamı 4. öğütçü, nasihatçı

amojkarî *m* 1. eğiticilik 2. müsteşarlık 3. görüşme 4. fikir adamlığı 5. öğütçülük, nasihatçılık 6. danışına ~**ya giştî** genel görüşme

amojkirin *m* istişare etme

amoj kirin *l/gh* istişare etmek

amojkirî *rd* istişareli, istişare edilmiş olan

amonyak *kîm/m* amonyak, nişadır ruhu ~ **karbonat** amonyak karbonat

amonyûm *kîm/m* amonyum ~ **karbonat** amonyum sülfat, nişadır kaymağı

amoralîzm *fel/m* amoralizm, töre dışıcılık

amorî *fîz/kîm* *rd* amorf, biçimsiz

amorî *fîz/m* amorfluk, biçimsizlik

amortî *m* amorti * **ji bilêta min re amortî** derket biletime amorti çıktı

amortîsman *m* amortisman

amortîsor *m* amortisör, yumuşatmalık

amoş *rd* sakin, teskin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan)

amoşbûn *m* 1. sakinleşme, teskin olma 2. yatışma, sükûnet bulma

amoş bûn *l/gh* 1. sakinleşmek, teskin olmak 2. yatışmak, sükûnet bulmak

amoşbüyî *rd* 1. sakinleşmiş, teskin olmuş olan
2. yatışmış olan
amoşbüyîn *m* 1. sakinleşme, teskin olma 2. yatışma
amoşî *m* 1. sakinlik, teskinlik 2. yatışma, dinme, sükûnet
amoşker *nd/rd* yatıştırıcı, sakinleştirici, teskin edici * **ilacên amošker** yatıştırıcı ilaçlar
amoşkirin *m* 1. sakinleştirme 2. yatıştırma
amoş kirin *l/gh* 1. sakinleştirmek 2. yatıştırmak
amoşkirî *rd* 1. sakinleştirilmiş, teskin edilmiş olan 2. yatıştırılmış olan
amoza *nd/nt* amcazade
amozatî *m* amcazadelik
amper *fiz/m* amper
ampermetre *fiz/m* ampermetre, amperölçer
amperpîv *fiz/m* amperölçer, ampermetre
amper saat *fiz/nd* amper saat
ampirîk *rd* ampirik
ampirîst *nd/nt* ampirist, deneyci
ampirîzm *m* ampirizm, deneycilik
amplifikatör *fiz/m* amplifikatör, yükselteç
ampûl *m* 1. ampul (elektrik ampulu) 2. ampul (içinde zerk edilecek ilhaç bulunan küçük veya büyük cam tüp)
ampütasyon *m* ampütasyon
amraz *m* 1. araç, âlet 2. araç, vasita (kişiler veya nesneler arasında bağlantı sağlayan şey) 3. araç (bir şeye ulaşmak, bir şeyi elde etmek için yararlanılan kimse veya şey) 4. *mec* araç (bir sonuca ulaşmak için kullanılan şey) ~a **tawanê** suç âleti ~ê **ragihanê** iletişim aracı ~ên **hilberinê** üretim araçları ~ên **lerzeyî** (an jî **sîsmîkê**) sismik araçlar ~ên **peytandinê** tespit gereçleri ~ên **ragihan-dinê** kitle iletişim araçları ~ên **veguhastinê** nakliye araçları
amraza pişkîner *nd* denetici (araç, âlet)
amrazdar *rd* araçlı, âletli, vasıtalı
amraztî *m* enstrümantalizm
amrez *m* 1. norinalleşme 2. sıraya dizilme
amrêzbûn *m* 1. normalleşme 2. sıraya dizilme
amrêz bûn *l/gh* 1. normalleşmek 2. sıraya dizilmek (kuşlar gibi dizi haline gelmek)
amtîtik *nd* çerez
amûcet *n* âlet
amûd *mat/m* dikme
amûde *rd* dikili
amûjkar *bnr* amojkar
amûr *m* 1. âlet, araç 2. âlet, enstrüman, çalgı (bir sanatı yapmaya, uygulamaya uygun ayt) * **ji amûrên muzîkê ez ji meyê hez dikim** müzik âletlerinden meyî seviyorum 3. donanım, tesisat ~ên **bayî** *mzk* üflemeli çalgılar ~ên **elektronîk** *mzk* elektronik çalgılar ~ên **fûyî** *mzk* nefesli çalgılar, üflemeli çalgılar ~ên **jenî** *mzk* vurmali çalgılar ~ên **jîdar** *mzk* yaylı çalgılar (veya sazlar) ~ên **lêdanî**

mzk vurmali çalgılar ~ên **muzîkê** *mzk* müzik âletleri (veya enstrümanları) ~ên **postî** (an jî **lêdanî**) *mzk* vurmali çalgılar ~ên **werzevaniyê** zirai âletler, tarımsal âletler
amûra venêr *nd* denetici (araç, âlet)
amûret *nd* âlet edevat, araç gereç
amûrgeh *m* öğrenme yeri
amûrîtî *m* enstrümantalizm
amûrsaz *nd/nt* tesisatçı, döşemci, döşeyici
amûrsazî *m* tesisatçılık, döşemcilik, döşeyicilik
amyan *m* amyant
amyar *m* araç, taşıt, vasait ~a **dirêj** uzun araç ~a **motordar** motorlu taşıt ~a **rêhesinî** kara vapuru (tren) ~a **servekirî** üstü açık taşıt
amyarfiroş *nd/nt* taşıtçı, taşıt satan kimse
amyarfiroşî *m* taşıtçılık
amyen *bnr* avên
an (I) *g* 1. ya (birinden birinin olacağı samılan iki iş için kullanılır) * **an tê an nayê** ya gelir ya gelmez 2. ya (birinden birinin seçilmesi gereken durumlarda kullanılır) * **an tu yê bikî an tu yê cîrma wî bidî** ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli 3. ya...ya, veya, ya...yahut (cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır) * **çil pêncî kes an hene an tune ne** kırk elli kişi kadar ya var ya yoktur * **pêtêx an zebêş** kavun veya karpuz 4. yahut ~ **em dê bidin** ~ **em dê bistinin** ya devlet başa ya kuzgun leşe ~**jî 1**) ya da, yahut, veyahut * **tu, ez an jî hinên din sen, ben veya başkalari 2**) ya da, yoksa * **ji salan 50 bû, an jî 60 bû?** yıllardan 50 idi, yoksa 60 mıydı? ~ **na g yoksa ~ mirin e an jî xelas e** ölüm kalım (veya dirim) ~ **têrek mewij ~ kelemekî tûj** ya devlet başa ya kuzgun leşe ~ **tu dê derbas bikî ~ji tu yê herî** ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli
-an (II) *rz/m* 1. sonek (inci, uncu görevini görüyor) * **ê dehan** onuncusu 2. Türkçedeki -gil sonekine yakın bir görevi üstlenmekte * **ev xalanê** min in bunlar benim dayıgillerim oluyor 3. isim veya sıfattan isim yapım eki * **gulan, Botan, Xerzan**
-an (III) *rz* her iki cinsin çoğul бүкүн eki * **mehê havînan** yaz ayları
an (IV) *h* lâhza
ana *bnr* niha
ana (I) *m* büyü, sihir ~ **çêkirin** büyü yapmak, sihir yapma
anabolizma *biy/m* anabolizma, özümleme, özümseme
Anadol *m* Anadolu
Anadolî *nd/rd* Anadolu
anaerobîk *rd* anaerobik
anafor *erd/m* anaför, çevri
anaker *nd/nt* büyücü
anakerî *m* büyücülük
analist *nd/nt* analist

analitik *rd* analitik, çözümlemeli
analiz *fel/m* 1. analiz, tahlil, çözümleme 2. *rz* analiz, çözüm 3. *kim* analiz, tahlil, çözüm
analizker *nd/nt* analist
analizkerî *m* analistlik
analizkirin *m* analiz etme, çözümleme, tahlil etme
analiz kirin */gh* analiz etmek, çözümlemek, tahlil etmek (bir şeyi incelemek)
analizkirî *rd* analiz edilmiş, tahlil edilmiş, çözümlenmiş olan
analjezi *bjk/m* analjezi, acı yitimi, ağrı kesimi
analjezik *bj nd/rd* analjezik, ağrıkese
analoji *man/m* 1. analoji, andırış 2. *rz* örnekseme
ananas *bot/m* 1. ananas (Ananas sativus) 2. ananas (bu ağacın meyvesi)
anarşi *sos/m* anarşi, başsızlık
anarşik *rd* anarşik
anarşist *rd* 1. anarşist (anarşi ile ilgili olan) 2. *nd* anarşist (anarşizm yanlısı olan kimse)
anarşizm *m* 1. anarşizm, baş tanımazlık 2. anarşizm, erksizlik
anaşok *m* mutfak tezgahı
Anatoliya *m* Anadolu
Anatoliyayı *nd/rd* Anadolu
anatomi *m* 1. anatomi (insan, hayvan ve bitkilerin yapısını ve organların birbiriyle olan ilişkilerini inceleyen bilim) 2. anatomi (beden yapısı, gövde yapısı) 3. *mec* anatomi (bir şeyin oluşumunda göze çarpan öz yapı) * **anatomiya** *civakê* toplumun anatomisi
anatomik *rd* anatomik
anatomist *nd/nt* anatomist
anatomizan *nd/nt* anatomist
anatomizani *m* anatomistlik
anc *m* köşe taşı
ancax *g* 1. ancak 2. ancak (lâkin, ama, yalnız) 3. ancak (en erken) 3. *h* yalnızca * **ez dê biçim**, **ancax ez hevalên xwe dixwazim gide- rim**, yalnız arkadaşlarımı isterim
anç *m* sihir, büyü
andante *mzk/h* andante
andantino *mzk/h* andantino
andropoz *m* andropoz, yaş dönümü
ane *g* yani
anegor *d* 1. göre (bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince) 2. göre (bakılırsa, hesaba katılırsa, göz önünde tutulursa) * **anegorî vê qerebalixê dê xwarin têrî neke** bu kalabalığa göre bu yemek az gelecek 3. -e göre, sorulursa ~ (....) bir şeye göre * **ev xanî tam anegorî me ye** bu ev tam bize göre ~ **î mirovan (an jî kesan)** adamına göre ~ **î kesan** adamına göre (kişiler arasında ayrıcalık gözeterek) ~ **î pêwistiye** *h* gereğince
anemi *bj/m* anemi, kansızlık
anemik *bj/rd* anemik, kansız
anemometre *m* anemometre, yelölçer

aneroit *m* aneroit
anestezi *m* anestezi, duyum yitimi
anesûn *bot/m* anason (Pimpinella anisum)
anê *m* anne
angaje *m* angaje
angajebûn *m* angaje olma
angaje bûn */ngh* angaje olmak
angajebûyî *rd* angaje olmuş olan
angajekirin *m* angaje etme
angaje kirin */gh* angaje etmek
angajekirî *rd* angaje edilmiş olan
angarya *m* 1. angarya (savaş durumundaki bir devletin kendi sularındaki yabancı bir devletin ticaret gemilerine el koyarak bunlardan yararlanması) 2. angarya (olağanüstü durumlarda devletin vatandaşlara ait taşıtlara el koyması) 3. karşılıksız çalıştırma 4. feodalizm döneminde zoraki yaptırım
angaşt *m* sav, iddia ~ **kirin** iddia etmek, savlamak ~ **a sereke** ana sav
angaştandin *m* savlama
angaştandin */gh* savlamak, iddia etmek
angaştandî *rd* savlanmış, iddia edilmiş
angaştard *rd* iddialı
angaştkirin *m* savlama
angaşt kirin */gh* savlamak
angaştkirî *rd* savlanmış, iddia edilmiş
angaştname *hiq/m* iddianame, savca
angışandin *m* iddia etme
angışandin */gh* iddia etmek
angışîn *m* iddia edilme
angışîn */hgh* iddia edilmek
Anglikan *rd/nd* Anglikan
Anglikanizm *m* Anglikanizm
Anglosakson *nd/nt* Anglosakson
ango *g* yani
Angola *m* Angola
Angolayî *nd/rd* Angolalı
anguda avî *bot/nd* kokulu sarı taş yoncası
anhîdrît *jeo/m* anhidrit
a niha *h* 1. şimdi, şu anda (az sonra, yakında) * **dayê a niha tê**, megirî anne şimdi gelir, ağlama 2. bari, hani, halihazırda * **a niha ku wî ez nas nekirama**, min dê tiştek negotayê hani beni tanımasaydı, birşey demiyecektim 3. demincek, şimdi, şimdilik ~ **be- ra ye?** sahi mi, ne söylüyorsun? ~ **devê pitpitkê bigire** saadete gelelim, asıl mesele- ye gelelim ~ **tu çi dibêji?** ne söylüyorsun?
a niho *bnr* a niha
a nika *bnr* a niha
anix *bot/m* bir tür nane ~ **a kûsiyan** bir tür kekik
anî (I) *bnr* enî
anî (II) *m* sihir, büyü
anîjiyan *bûn* */ngh* ölümsüzleşmek
anîker *nd/nt* büyücü
anîkerî *m* büyücülük
anilin *kim/m* anilin

anîmato *mzk/h* animato

anîmator *nd/nt* animatör

anîmîzm *fel/m* animizim, canlıcılık

anîn *m* 1. getirme, getiriş (gelmesini sağlama)

2. getirme, alma (bir şeyi yanında veya üstünde bulundurma) 3. getirme (erişme veya eriştiğini sanma) 4. getirme (bir şeyin oluşmasına neden olma) 5. getirme (ileri sürme) 6. getirme (iletme, bildirme) 7. getirme (gelir sağlama) 8. getirme (bir makama atama veya seçme) 9. etme (bulma, erişme) 10. yeşertme (bereketli olma, verimli olma)

anîn *l/gh* 1. getirmek (gelmesini sağlamak) * **av anî gund** köye su getirdiler 2. getirmek, almak (bir şeyi yanında veya üstünde bulundurma) * **gava ku ez derkevim kuçeyê, ez dê siwana xwe bi xwe re bînim** sokağa çıkarken şemsiyemi alacağım 3. getirmek (erişmek veya eriştiğini sanmak) * **me bihar anî** baharı getirdi 4. getirmek (bir şeyin oluşmasına neden olmak) * **ev ba dê berfê bîne** bu rüzgâr kar getirir 5. getirmek (ileri sürmek) * **ji min re palîştan bîne** bana delil getir 6. getirmek (iletmek, bildirmek) * **ji min re silav anîye** bana selam getirmiş 7. getirmek (gelir sağlamak) * **ev dukan mehê çî qas pere tîne?** bu dükkan ayda ne kadar para getiriyor? 8. getirmek (bir makama atama veya seçmek) * **dibêjin dê wî ji serokwezîrîyê re bînin** onu başbakanlığa getireceklermiş 9. etmek (bulmak, erişmek) * **em bi wan re rûniştin, me kêf û eşq kir hetanî ku me şefeq anî** onlarla oturup, eğlendik ki ki sabahî edene dek 10. yeşertmek (bereketli olmak, verimli olmak) * **erda baş şîtil tîne** iyi toprak fide yeşertmek 11. getirmek (yardımcı fiil olarak) * **bawîşk anîn** esnemek ~ **ber mirînê** ölümün kıyısına getirmek ~ **ba (nik an jî cem) hev 1)** bir araya getirmek 2) buluşturmak ~ **ba xwe** yanına almak (geçimini sağlamak için yanında bulundurma) ~ **ber çavan** göz önüne getirmek ~ **ber qedandinê** kolaylaştırmak (bir işi sonuna yaklaştırmak) * **di dawiyê de me ev kar anî** **ber qedandinê** sonunda bu işi kolaylaştırdı ~ **ber xelasiyê** kolaylaştırmak (bir işi sonuna yaklaştırmak) ~ **bi devê gewriyê xistin** bir işi bitirip sonuna gelmek ~ **bîra (yekî 1)** (birine) anımsatmak, hatırlatmak 2) çağrıştırmak, andırışmak * **ev dengê hanê yekî tîne bîra min** bu ses kulağıma birini çağrıştırıyor **yek (...)** ~ **bîra meriv** (an jî **mirov**) (birinde, bir kimsenin) havası olmak * **zarok bavê xwe tîne bîra mirev** çocukta babasının havası var ~ **bîra xwe 1)** anımsamaya çalışmak, hatırlamaya çalışmak 2) anmak, hatırlamak 3) akıl yormak ~ **cem (ba an jî nik) hev 1)** bir araya getirmek 2) buluşturmak ~ **cih 1)** yerine getirmek (iste-

nileni, gerekeni yapmak) 2) yerine getirmek, ifa etmek 3) tutmak, yerine getirmek * **sozê xwe ne anî cih** sözünü tutmadı ~ **der 1)** çıkarmak 2) dışa vurmak ~ **dinyayê** dünyaya getirmek (doğurmak) ~ **emanê** aman dedirtmek (veya amana getirmek) * **ez dibêjim qey serma îsal wê me bîne emanê** galiba bu sene soğuklar bizi amana getirecek ~ **fesalê 1)** kıvamına getirmek, istenilen düzeye getirmek 2) bir şeyin zeminini hazırlayıp tuzığa düşürmek 3) fırsatını yakalamak (**yek**) ~ **geremolê** karambole getirmek ~ **hedayê** hidayete erdirmek ~ **hewlê** kıvamına getirmek, istenilen düzeye getirmek ~ **hişê xwe 1)** hatırlamaya çalışmak 2) aklından geçirmek ~ **hîzayê** hizaya getirmek ~ **holê 1)** meydana getirmek, oluşturmak 2) ortaya çıkarmak ~ **îmanê 1)** imana getirmek (Müslümanlığı kabul ettirmek) 2) imana getirmek (istenilen biçimde davranmayı zorla kabul ettirmek) ~ **jî deriyan dan xêra miriyan** Sultan Ahmet'te dilenip Ayasofya'da sadaka vermek ~ **li henekan** (an jî **hewesan**) **xistin** (iş) şakya vurmak ~ **meydanê** meydana getirmek, vücuda getirmek ~ **nik (cem an jî ba) hev 1)** bir araya getirmek 2) buluşturmak ~ **pêş ileri** (veya öne) sürmek (bir düşüncüyü veya tasarıyı önermek) ~ **qilopilo-yan** gargaraya getirmek ~ **rastê 1)** gündeme getirmek 2) gündeme getirmek, güncellik kazandırmak ~ **rayê** (an jî **rê**) yola getirmek ~ **rewşa livînê** devirmek ~ **rê** yola getirmek ~ **rojevê** gündeme getirmek ~ **rû** hev yüzleştirmek ~ **rûbarî hev** yüzleştirmek ~ **ser (...)** indirmek * **bûyerê neynin ser vê mijarê** olayı bu soruna indirmeyin (**yek**) ~ **ser afirê gayê kilo** argo dize getirmek ~ **ser bi serê** kıvamına getirmek, istenilen düzeye veya duruma getirmek ~ **ser çokan** çökmek, çöktürmek ~ **ser eynê xwe** bozuntuya vermek (**tiştêk**) ~ **serê (...)** yardan atmak (kazaya uğratmak) ~ **ser hemdê xwe** kendine getirmek ~ **ser henekan** (yariyan an jî **hewesan**) şakya getirmek * **min anî ser hewesan û jê re got** şakya getirip söyledim (**yek**) ~ **ser hişê (wî)** birini ayıltmak ~ **ser îmanê 1)** imana getirmek (Müslümanlığı kabul ettirmek) 2) imana getirmek (istenilen biçimde davranmayı zorla kabul ettirmek) ~ **ser kewna berê** yerine getirmek (eski durumuna döndürmek) ~ **ser rêzekê** çırpıya getirmek, bir sıra üzerine getirmek ~ **ser ziman** dillendirmek ~ **ser xwe 1)** itiraf etmek, yaptıklarını itiraf etmek 2) üzerine almak ~ **ser zar û zimanan 1)** dillendirmek, dilden dile girmesini sağlamak 2) dillere düşürmek ~ **xwarê 1)** indirmek 2) düşürmek (düşmesine yol açmak) 3) fiyat düşürmek * **naxwaze fiyeta malê xwe bîne xwarê** ma-

lının fiyatını düşürmek istemiyor ~ **wexta** (...) kertesine getirmek ~ **wê gotinê** (an jî **maneyê**) -e demeye getirmek ~ **wicûdê** vücuda getirmek ~ **zeyî** el öpmeye getirmek (kız, gelin olarak damat evine gidip bir zaman kaldıktan sonra -bu süre yöreden yöreye değişmekte- bir kaç haftalığına baba evine getirilip misafir etme olayı) (**yek**) ~ **ziftê** gagasından yakalamak ~ **ziman** dile getirmek (belirtmek, anlatmak, açıklamak) * **ne-anîn ser eynê xwe** bozuntuya vermemek * **tîne ji deriyan dide xêra miriyan** Sultan Ahmet'te dilenip Ayasofya'da sadaka ver-mek

anîn ba hev *l/bw* 1. bir araya getirmek 2. bir-leştirmek 3. çiftleştirmek (hayvanları çift-leştirmek)

anîn bîra xwe *l/bw* hatırlamak, hatırlamaya çalışmak

anîn cem hev *l/bw* bir araya getirmek

anîn cih *l/gh* 1. *gh* yerine getirmek, infaz et-mek 2. ifa etmek, yapmak * **hevalê min di nava deh deqîqeyan de xwestina min anî cih** arkadaşım on dakika içinde isteğimi yaptı 3. eda etmek (namaz için)

anîn der *l/gh* 1. çıkarmak (birinin veya bir şe-yin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) 2. dışa vurmak 3. dışlaştırmak

anîn dinyayê *l/gh* dünyaya getirmek (doğur-mak)

anîn hişê xwe *l/bw* hatırlamaya çalışmak

anîn holê *l/gh* meydana getirmek, oluşturmak

anîn pê *l/gh* gerçekleştirmek, oluşturmak

anîn pêşberî hev *l/bw* karşı karşıya getirmek

anîn ser nîskokê *l/bw* odaklamak

anîn rû hev *l/bw* yüzleştirmek

anîn rûbarî hev *l/bw* yüzleştirmek

anîn ser *l/gh* üstüne getirmek

anîn serê *l/gh* indirmek * **bûyerê neynîn ser vê mijarê** olayı bu soruna indirgemeyin

anîn xwar indirmek, düşürmek, aşağışa dü-şürmek

anîn xwarê *l/gh* 1. aşağıya indirmek 2. indir-mek, (fiyatları) aşağıya çekmek 3. indirmek (kırmak, tahrip etmek) * **zarokan cam a-nînê xwarê** çocuklar camları indirmişler

anîn ziman *l/gh* dillendirmek, dile getirmek

anîs bot/m anason (Pimpinella anisum)

anîsaz rd/nd 1. çapkın 2. hayta, yaramaz,

anîsazî m 1. çapkınlık 2. haytalık

anîşk ant/m 1. dirsek * **bi anîşkan lê dan** (an jî **xistin**) dirsekleme 2. dış köşe, köşe başı * **anîşka diwêr** duvarın dış köşesi

anîtin bnr anîn

anîjn bj/m 1. anjin 2. hunnak

anka h şimdiciik

anket m anket, sormaca ~ **çêkirin** anket yap-mak

anketger nd/nt anketçi

anketgerî m anketçilik

anketor nd/nt soruşturmacı

anku g yani

ankût m çok tatlı şerbet

ano g yani

anofel zo/m anofel (*Anopheles maculipennis*)

anomali psi/m anomali, sapaklık

anonîm rd 1. anonim (ad sanı bilinmeyen) *

xwezî ez bibûma anonîm û karibûma têketima nava gel keşke anonim olup hal-kın arasında karışabilseydim 2. anonim (ya-ratıcısının adı belinmeyen eser)

anons m anons ~ **kirin** anons etmek

anor m gurur

anormal rd anormal, düzgünsüz

anormalbûn m anormalleşme

anormal bûn l/gh anormalleşmek

anormalî m anormallik

anormalkirin m anormalleştirme

anormal kirin l/gh anormalleştirmek

anormaltî m anormallik

anot kîn/m anot, artı uç

ansefal m ensefal

ansiklopedî m ansiklopedi, bilgilik

ansiklopedîk rd ansiklopedik

antaq m korugan, mevzi

Antarktika m Antarktika

antarktik erd/rd antarktik

antax nd/nt yardımcı

antaxî m yardımcı, yardımcılık

antaxîfî m yardımcılık ~ **kirin** yardımcılık et-mek

anten m 1. anten (anten cihazı) 2. *biy* anten, duyurga 3. *zo* anten, duyurga

anterit bj/m anterit

anteroz (m) tandırı karıştırma odunu

antet m antet

antetdar rd antetli

Antifalerjîk rd antialerjik

antibiyotîk m antibiyotik

antîdemokratîk rd antidemokratik

antîfaşîst rd antifaşist

antîfaşîzm m antifaşizm

antîfirîz m antifriz

antîjen m antijen

antîk rd/nd antik

antîka nd antika

antîkatot m antikatot

antîkaxane m müze

antîke bnr antika

antîkîte m antikite

antîkomunîst rd antikomünist

antîkomunîzm m antikomünizm

antîkor m antikor

antîlop zo/m 1. antilop (*Antilopos*) 2. *rd* an-tilop (antilop derisinden yapılma)

antîmon kîm/m antimon (kısaltması Sb)

antînomî fel/m çatışkı

antîpatî psi/m antipati, karşıt duygu

antipatik *rd* antipatik
antîsemît *m* antisemit
antîsemîtik *rd* antisemitik
antîsepsi *m* antisepsi
antîseptik *rd/nd* antiseptik
antîsiklon *m* antisiklon
antîtez *man/m* antitez, karşı sav
antîtoksîn *m* antitoksin
antoloji *m* antoloji, seçki
antrakt *m* antrakt
antrasît *m* antrasit (bir tür taş könürü)
antre *m* antre
antreman *m* antreman
antremankirin *m* antreman yapma
antreman kirin *l/gh* antreman yapmak
antremankirî *rd* antremanlı, antreman yapmış olan
antrenor *sp nd/nt* çalıştırıcı
antrenorî *m* antrenörlük, çalıştırıcılık
antrepo *m* antrepo
antrepovan *nd/nt* antrepocu
antropoît *rd* antropoit, insansı
antropolog *nd/nt* antropolog, insan bilimci
antropoloji *m* antropoloji, insan bilimi
antropolojik *rd* antropolojik, insan bilimsel
antropomorfizm *m* antropomorfizm, insan biçimcilik
antroposantrizm *sos/fel m* antroposantrizm, insan içincilik
antropozoik *rd* antropozoik
a nûca *bnr* a niha
anyon *kîm/m* anyon, eksin,
anyon *kîm/m* anyon
anzerût *bot/m* bir bitki adı
aort *m* aort
ap *n* amca ~ê nehelal üvey amca
apa (I) *m* amca (çocuk dilinde)
apa (II) *m* bibi, hala
apan *nd* aincagiller
apandîs *ant/m* apandis
apandîsît *m* apandisit
apanî *m* amcalık ~ kirin amcalık etmek
apantî *m* amcalık ~ kirin amcalık etmek
apar *m* en ince delikli kalbur
apartman *m* apartman
aperîtif *m* aperitif, açar
apik (I) *n* 1. ainca, amcacık 2. *argo* sakallı yaşlı için
apik (II) *m* bilmece
apik (III) *m* kıl siciinden yapılma ceket (rhisten)
apilka *m* yün yumağı
apinci *n* kürk
apîti *m* amcalık ~ kirin amcalık etmek
aplikasyon *m* aplikasyon
aplike *m* applike
apo *nd* 1. amca (amcaya seslenirken) 2. amca (yaşlı erkeklerle saygı için kullanılan seslenme sözü) 3. amca (teklifsiz konuşmalarda)

apolet *m* 1. apolet, omuzluk * apoletên efser subayın apoletleri 2. apolet (giysilerin kollarına süs olarak takılan parça)
apolitik *rd* apolitik
apor (I) *m* musibet
apor (II) *rd* kalabalık (sayıca çok)
aporbûn *m* kalabalıklaşma
apor bûn *l/gh* kalabalıklaşmak
apore (I) *m* 1. kalabalık 2. izdiham
apore (II) *rd* şoke olmuş olan, paniğe kapılmış olan
apore (III) *rd* sapık
aporebûn *m* sapıklaşma
apore bûn *l/gh* sapıklaşmak
aporeki *h* sapıkça
aporetî *m* sapıklık
aporî *m* kalabalık ~ya daborînê trafik yoğunluğu
aporkirin *m* kalabalık etmek
apor kirin *l/gh* kalabalık etmek
aposterîorî *fel/rd* aposteriori, sonsal
apostrof *m* apostrof
appassionato *mzk/h* appassionato
apraksi *bj/m* apraksi, fonksiyon yitimi
aprax *m* sarma yemeği ~ çekirin sarma yapınak
apre *m* apre
aprekirin *m* apreleme
apre kirin *l/gh* aprelemek
aprekirî *rd* apreli
aprenekirî *rd* apresiz
apriorî *fel/rd* apriori, önsel, ilksel
apriorîti *m* apriorilik, önsellik, ilksellik
apsis *mat/m* apsis
apter *rd* deli
apterî *m* delilik
apterîks *zo/m* apteriks, kivi (apteryx australis)
aqait *m* akait
aqar 1. akar 2. mülk, arazi 2. bahçe * werzê aqarê me îsal baş e bahçenizin ürünleri bu sene iyi
aqaret *nd* akaret
aqd *m* tavan (ev tavanı)
aqid *m* 1. koyu iyi pekmez 2. gün balı
aql *n* 1. akıl, us (düşünme, anlama ve kavrama gücü) 2. (hafıza, bellek) * navê wê ne di aqlê min de ye adı aklunda kalmadı 3. akıl (öğüt, salık verilen yol) * kê ev aql da we? kim size bu aklı verdi? 4. akıl (düşünce, karar) * aqlê min ev aql bûya ma ez diketim vî karî? şimdiki aklım olsaydı bu işe girer miydim? 5. *mec* ders (bir olayın bellekte bıraktığı kalıcı iz, öğüt, ibret) * ji vê bûyerê aql negirt bu olaydan ders almadı ~ anîn fikir vermek ~ avêtin 1) aklını kaçırmak, aklını yitirmek, cinnet getirmek, delirmek * dihate guhê wî ku kesên îkramiyeyê ji wan re lê xistiye, aql diavêtin ikramiye kazananların delirdiklerini işitiyordu 2) aklını kaçırmak (gereksiz, yersiz iş yapmak) 3)

deliye dönmek (çok üzülme) 4) *argo* üşütme, kafayı yemek, tozutmak ~ *avêtin ser* ~ *an* akıl danışmak ~ *berdan* kafayı takmak, sevdalanmak ~ *bi ser kum ketin* akılı havada olmak ~ *birin* akıla yakın olmak ~ *çeliqandin* aklını oynatmak (çıldırmaq) ~ *dan* akıl vermek ~ *dan (yekî)* birine akıl vermek ~ *dan sekinandin* akıllara durgunluk vermek ~ *derxistine firotanê her kesî aqilê xwe* kırıye akılları pazara çıkarmışlar, herkes yine aklını almış (veya akıllar gelin olmuş herkes kendininkini beğenmiş) (tişteki) *di* ~ *de man* (bir şey) akılda kalmak (di) ~ *de naçe* akıl almaz, akla yatmaz ~ *di ser* ~ *re heye* akıl akıldan üstündür ~ *firandin* aklını oynatmak (çıldırmaq) ~ *gihandin* (tişteki) 1) akıl etmek, düşünmek (ne olacağını önceden kestirmek) 2) akıl sır erdirmek ~ *girtin* 1) akıllanmak, uslanmak 2) akıl kapmak ~ *jê girtin* pay çıkarmak (bir olay veya durumdan gereken tecrübeyi kazanmak, tutacak yolu belirlemek) ~ *jê stendin* akıl almak ~ *ji* ~ *zêdetir* e akıl akıldan üstündür ~ *ji* ~ *zêde* ye akıl var, yakın var (veya akıl var, ızan var) ~ *ji serê (yekî) birin* 1) (bir şey birinin) aklını çalmak 2) (birinin) aklını çelmek (niyetinden, kararından caydırmak) 3) (birinin) aklını çelmek, aklını başından almak (ayartmak, baştan çıkartmak) 4) zihni dağıtmak ~ *ji serê (yekî) çûn* akılı başından gitmek ~ *ji serê (yekî) revîn* keçileri kaçırmak ~ *ji xwe re jê girtin* kıssadan hisse almak (veya çıkarmak) ~ *kirin* akıl etmek ~ *li seriyan e, ne li bejnan e* akıl yaşta değil, baştadır ~ *mû diqelêse* akıl herşeyi alt eder ~ *negihandin* (tişteki) kafasına sığmamak ~ *negihîştin* (tişteki) (bir şeye) akıl ser ermemek ~ *ne di salan de ye, di serî de ye* akıl yaşta değil, baştadır ~ *ne ji mezinatî û biçûkayî* ye akıl yaşta değil, baştadır ~ *ne li bejnê ye li serî ye* akıl yaşta değil baştadır ~ *nîşanî (yekî) dan* akıl öğretmek, akıl vermek ~ *pê re tune ye* (bir kimsede) akıl terelelli (delişmen kimseler için) ~ *qebûl nakin* akıl almaz (ji) ~ *re zerar e* akıla zarar ~ *sekinandin* baş döndürücü (olağan üstü, aşırı) ~ *şixulandin* akıl yürütmek ~ *taca zêrîn e li serê hemû kesî nîn e* akıl herkeste bulunmaz ~ *tevî hev kirine* her kesî rakırıye *aqilê xwe* akılları pazara çıkarmışlar, herkes yine aklını almış (veya akıllar gelin olmuş herkes kendininkini beğenmiş) ~ *tişteki zêrîn e, kesek wî nabîne* akıl herkeste bulunmaz ~ *tune* akılsız, cahil ~ *û fikir* akıl fikir (di) ~ *an de neçûn* akıla sığmamak ~ *winda kirin* 1) belleğini yitirmek 2) aklını oynatmak ~ *ek dan (yekî)* fikir vermek ~ *ek ji (yekî) stendin* akıl almak ~ *ekî din hatin (yekî)* 1) akılı sonradan gelmek 2) (birine)

yeni bir fikir gelmek, aklına başka bir fikir gelmek ~ *ê (yekî) birin* 1) akılı kesmek, akılı yatmak, akılı almak 2) gözü tutmak, işine gelmek ~ *ê (yekî) (...) birin* (birini, bir şeyi) gözü tutmak ~ *ê (yekî) bi ser kum ketin* akılı başında bir karış yukarı (veya yukarıda) olmak ~ *ê (yekî) çelq kirin* (birinin) aklını çelmek (ayartmak, baştan çıkartmak) (di) ~ *ê (yekî) de tişteki çêbûn* kafasından şimşek çıkmak (kafasında bir düşünce belirlemek) (di) ~ *ê (yekî) de çûn* akıla sığar gibi, akla yatmak (di) ~ *ê (yekî) de neçûn* 1) akıl almamak 2) akıla sığmamak ~ *ê (yekî) di çoka (wî) de bûn* akılsızın teki olmak ~ *ê dînan di ser kumê wan re ye* akılı bir karış havada olmak ~ *ê (yekî) gihîştin* akılı ermek (aklı (bir şeye) ermek ~ *ê (yekî) girtin* akılı ermek (anlayabilmek) ~ *ê (yekî) ... girtin* beğendim * *aqilê min ew girt* onu beğendim ~ *ê (yekî) hatin serî* akılı başına gelmek (davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu bulmak) ~ *ê (wan) hev birin* birbirini beğenmek, kabul etmek ~ *ê (yekî) jê nebirin* 1) gözü tutmamak 2) akılı almamak (aklına yatmamak) 3) ihtimal vermemek (tişteki *an ji kesek*) ~ *ê (yekî) ji serê (wî) birin* (bir şey birinin) aklını başından almak ~ *ê (yekî) ji serê (yekî) çûn* akılı çıkmak ~ *ê (yekî) ji serê (yekî) derketin* akılı zıvanadan çıkmak ~ *ê (yekî) kêmbûn* kafasından bir tahtası noksan olmak ~ *ê ku hebû ew jî çû* var olan aklını da yitirdi ~ *ê kurî bi teyr re firî* var olan akılı da gitti ~ *ê (yekî) li cihekî din bûn* akılı başka yerde olmak ~ *ê (yekî) li hev ketin* aklının terazisi bozulmak ~ *ê (yekî) li hev qelibîn* 1) akılı karışmak 2) aklının terazisi bozulmak ~ *ê (yekî) li ser serê (yekî) bûn* akılı başında bir karış yukarı (veya yukarıda) olmak ~ *ê mirov (meriv an jî insan) sekinandin* akıl durdurmak ~ *ê (yekî) nebirin* 1) (birinin bir şeyi) akılı almamak, aklına sığmamak, kafası almamak (bir şeyin olabileceğine inanmamak) 2) gözü alamamak 3) sanmamak, ihtimal vermemek ~ *ê (yekî) (...) nebirin* (birini, bir şeyi) gözü tutmamak (ji) ~ *ê (yekî) neçûn* akıldan çıkmamak ~ *ê (yekî) negihîştinê* akıl erdirememek (veya ermemek) ~ *ê (yekî) negirtin* 1) akıl almamak (akla uygun gelmemek) 2) (birinin bir şeyi) akılı almamak (uygun bulmamak) * *vê nivê şeva hanê derketina zarok, aqilê min nagire* gecenin bu vaktinde çocuğu dışarıya çıkması aklımı almıyor 3) aklına sığmamak (anlayamamak, kavrayamamak) 4) havsalaası almamak ~ *ê (yekî) ne li serê (yekî) bûn* akılı başında olmamak ~ *ê nezanan ji kîşî hevalan e* akılsız olanın hocası çoktur ~ *ê (yekî) qebûl nekirin* akıl almamak ~ *ê (ye-*

kî sekinin 1) akılı durmak 2) akılı gitmek ~ê sivik barê giran 1) akılsız başın cezasını ayaklar çeker, düşüncesiz başın derdi büyük olur, baş belası ~ê (yekî) **temam bûn** akılı ermek (akılca olgunlaşmak) ~ê (yekî) **temam e** 1) akılı başında (sürekli akıllı davranan) 2) akılı tam ayar (aklı yerinde) * **di vê malê de kesê ku aqilê wî tamam e tune** ye bu ailede akılı tam ayar kimse yoktur ~ê (yekî) **tıştekî (yekî) negirtin** (birinin bir şeyi) akılı almamak (anılamamak, kavrayamamak) ~ê **xwe anîn serê xwe** aklını başına almak (veya toplamak, devşirmek) (jî) ~ê **xwe avêtin** aklıdan çıkarmak ~ê **xwe bi nan û pîvazê re xwarin** aklını peynir ekmekle yemek ~ê **xwe civandin** (an jî **top kirin**) aklını başına almak (veya toplamak, devşirmek) ~ê **xwe çeliqandin** aklını oynatmak (akıl dışı işler yapmak) ~ê **xwe dan serê xwe** aklını başına almak (veya toplamak, devşirmek) (di) ~ê **xwe de girtin** aklında tutmak ~ê **xwe guhartin** kafayı değiştirmek ~ê **xwe nas kirin** 1) yüzü gözü açılmak (toplumsal ilişkiler kurmaya, çevresini tanımaya başlamak) 2) kendini tanımak, kendini bilmek ~ê **xwe pê re winda kirin** (bir kimse, bir şeyle) zihnini bozmak ~ê **xwe revandin** aklını kaçırmak ~ê **xwe şaş kirin** aklını şaşurmak, oynatmak ~ê **xwe şeqandin** aklını oynatmak ~ê **xwe şixulandin** akıl yormak * **ca aqilê xwe bişixulîne**, belkî **bê hişê te** aklını yor, belki hatırlarsın ~ê **xwe top kirin** aklını başına toplamak ~ê **xwe winda kirin** aklını kaçırmak, aklını yitirmek (delirmek) ~ê **xwe xebitandin** (an jî **şixulandin**) kafasını kullanmak ~ê **xwe xwarin** 1) kafayı yemek, aklını kaçırmak (delirmek) 2) aklını kaçırmak (gereklessiz, yersiz iş yapmak) ~ê (yekî) **yek nebirin** (birinin bir şeyi) gözü kesmek (bir iş yaparken kendisine veya başkasına güvenmemek) ~o **tu li ku yî?** akıl akıl gel çengele takil

aqilandin *m* farkına varma

aqilandin *l/gh* farkına varmak

aqilane *h* 1. akılane, akıllıca 2. *rd* akılcı, akıllıca, makul * **ramaneke aqilane** makul bir düşünce

aqilanî *rd* akli, rasyonel

aqilanîbûn *m* aklılaşma, rasyonelleşme

aqilanî bûn *l/gh* aklılaşmak, rasyonelleşmek

aqilanîkirin *m* aklıleştirme, rasyonelleştirme

aqilanî kirin *l/gh* aklıleştirmek, rasyonelleştirmek

aqilavêtin *m* 1. aklını oynatma, aklını yitirme 2. tozutmama, delirme, üşütme

aqil avêtin *l/gh* 1. aklını oynatmak, aklını yitirmek 2. tozutmamak, delirmek, üşütmek

aqilavêtî *rd* 1. aklını yitirmiş, kafayı yemiş olan 2. delirmiş, üşütük, tumarhanelik

aqilbalix *rd* akıl baliğ, erin

aqilbalixî *m* erinlik

aqilbend *rd* 1. akıllı, akıl 2. akıllı (karşısındakinin düşüncesizliğini belirtmek için söylenen uyarma sözü)

aqilbendî *m* akıllılık ~ **kirin** akıllılık etmek

aqilberdayî *rd* kaçık (bazı davranışlarını dilece olan)

aqildanî *m* akıl verme

aqildar *rd* akıllı

aqildarbûn *m* akıllanma

aqildar bûn *l/gh* akıllanmak

aqildarî *m* akıllılık ~ **kirin** akıllılık etmek

aqildarkirin *m* akıllandırma

aqildar kirin *l/gh* akıllandırmak

aqilevdalî *m* 1. alıllık 2. *rd* alık salık * **xizmên wî kesên aqilevdalî bûne** akramaları alık salık kimseleermiş

aqilevdalîbûn *m* alıklaşma

aqilevdalî bûn *l/gh* alıklaşmak

aqilê selim *nd* akılselim, hissiselim, sağduyu

aqilfehî *rd* akıl baliğ, erin, akıl kemal

aqilfehî *m* erinlik, akıl kemallik

aqilfiroş *nd/nt* herkese akıl veren

aqilfiroşî *m* herkese akıl verme durumu

aqilgirtin *m* akıllanma, uslanma

aqil girtin *l/gh* 1. akıllanmak, uslanmak 2.

mec akıllanmak, uslanmak * **êdî aqil girtiye** artık akıllanmış

aqilgirtî *rd* uslanmış, akıllanmış

aqilîn *m* farkına varma

aqilîn *l/gh* farkına varmak

aqilk *n* akılcık ~ê **nezanan jî kîşî hevalan e** akılsız olanın hocası çoktur

aqilkemal *rd* akıl baliğ, erin

aqilkemalî *m* erinlik

aqilkêm *rd* 1. akılsız 2. kaçık

aqilkêmî *m* 1. akılsızlık 2. kaçıklık ~ **kirin** akılsızlık etmek

aqil kirin *l/gh* akıl etmek

aqilmend *nd/nt* 1. akıllı 2. akıl adam, akıl hocası, akıl öğretene, öğüt veren (birine yol gösterip akıl öğretene kimse) 3. akıl kethüdası, (herkese akıl öğretme merakında olan kimse) 4. akıllı (karşısındakinin düşüncesizliğini belirtmek için söylenen uyarma sözü) 5. *mec* akıllı, bilgiç, bilmiş (bilgisiz olduğu halde bilgili görünmek isteyen, bilgili geçinen kimse)

aqilmendbûn *m* 1. akıllanma 2. akıllı olma, akıl veren olma

aqilmend bûn *l/gh* 1. akıllanmak 2. akıllı olmak, akıl veren olmak

aqilmendî *m* 1. akıllılık 2. akıl hocalığı, hocalık ~ **kirin** 1) akıllılık etmek 2) hocalık etmek ~ **li serê (yekî) kirin** bilgiçlik satmak (veya taslamak)

aqilmendkirin *m* 1. akıllandırma 2. akıllı hale getirme

aqlimend kirin /lgh 1. akıllandırmak 2. akıllı hale getirmek
aqliparêz nd/rd usçu
aqliparêzi fel/m usçuluk
aqliperest nd/rd usçu
aqliperesti fel/m usçuluk
aqlirevandi rd kaçık, aklını kaçırmış
aqlisivik rd 1. alık, bön, gebeş, aptal 2. kaçık 3. geri zekâlı, salak 4. uçarı, hoppa
aqlisivikî m 1. alıklık, gebeşlik, aptallık 2. kaçıklık 3. geri zekâlılık, salaklık 4. uçarılık, hoppalık
aqlisivikîbûn m alıklaşma
aqlisivikî bûn /lgh alıklaşmak
aqlişeytan argo/rd cin akıllı
aqlitemam rd reşit
aqlitemamî m reşitlik
aqliwinda rd kaçık (bazı davranışlarını delice olan)
aqliwindatî m kaçıklık
aqliwindayî rd aklını yetirmiş olan
aqlixwarî rd şaşkın, aklını yetirmiş olan
aqit (I) m 1. ağda 2. akide şekeri 3. koyu pekmez, pekmez reçeli
aqit (II) m köşe taşı, kemer (mimaride)
aqitbüyî rd ağdalı
aqitdar rd ağdalı
aqitvan nd/nt ağdacı
aqitvanî m ağdacılık
aqîde ol/m akide, inanç
aqlanî rd akli, rasyonel
aqlilanîbûn m aklıleşme, rasyonelleşme
aqlilanî bûn /lgh aklıleşmek, rasyonelleşmek
aqlilanîkirin m aklıleşirme, rasyonelleştirme
aqlilanî kirin /lgh aklıleşirmek, rasyonelleştirmek
aqliyat m akliyat (akıl yolu ile kazanılan bilgiler)
aqliye m 1. akliye (akıl hastalıklarıyla ilgili hekimlik kolu) 2. akliye (akıl hastalıklarıyla ilgili hastahane bölümü) 3. sos akliye, akılcılık, rasyonalizm
aqlî rd akli, ussal, rasyonel
aqlîkirin m ussallaştırma, rasyonelleştirme
aqlî kirin /lgh rasyonelleştirmek, , rasyonelleştirmek
aqlitî fel/m ussallık
aqroq zo/m kurbağa
aqûbet m 1. akibet, sonuç ~a (yekî) hatin serê (yekî) akibetine uğramak * ez naxwazim a-qûbeta Kristof Kolomb bê serê min Kristof Kolomb'un akibetine uğramak istemiyorum 2. dirlik düzenlik 3. geçim (anlaşma, uyuşma) * aqûbeta wan ji hev re tune aralarında geçim yok ~ li hatinê be Allah kavuştursun ~ li serê te be darısı başına ~a nav malê evin direği
aqûbetî m 1. dirlik düzenlilik 2. geçimlilik
aqût jeo/m 1. yakut 2. rd yakut (yakuttan yapıl-

mış veya yakutla süslenmiş)
Ar kîm Ar (argon'un kısaltması)
ar (I) m ar, ut, haya, utanç duyma ~a cûnê li devê qûnê hem kaçır hem davul çalar (çekindiği işi yapmaktan vaz geçmez) ~a (yekî) tune bûn uslanmak nedir bilmemek
ar (II) rd 1. keskin, acı, zehir zemberek, çok sert (içecek ve yiyecekler için) * sirkeyeke ar keskin sirke * meya ar sert şarab 2. keskin, yoğun, ağır (koku için; boğucu) * bêhneke ar ağır bir koku ~ bûn keskinleşmek ~ kirin keskinleştirmek
ar (III) n un * arê me nemabû unumuz bitmişti ~ê xwe bêjing kiriye, kapeka xwe rêtiye ununu elemiş, eleğini asmış ~ê zêran jê çêdibe 1) altın babası olmak 2) altın kesmek, para kesmek, para basmak (çok zengin olmak veya para kazanır olmak)
ar (IV) m ar (yüzey ölçü birimi)
ar (V) n 1. ateş, od 2. ateş (tutuşmuş olan cisim) 3. ateş (ısıtma veya pişirme için kullanılan yer veya araç) 4. ateş (vücut ısısı) 5. ateş (tehlike, felâket) * hûn xwe diavêjin nav ar kendinizi ateşe atıyorsunuz 6. ocak şenliği ~ bi konê (an jî kevnê) te bikeve evin barkın yansın, ateşlere gelesin ~ dadan ateş yakmak ~ kirin ateş yakmak ~ û civ telâş ~ û dû yakacak ~ û vij hararetli telâş ~ê çil çocuk doğduktan sonra 40 gün boyunca evden ateş çıkarılmaz; eğer o esnada ateş verilirse çocuğun azgın olacağına inanılır. Çocuğun kırkı çıktıktan sonra "arê çil" olayı biter.
araban Kurdî mzk araban Kürdî (müzik makamı)
arabesk mzk 1. arabesk 2. as girişik bezeme, arabesk
arabeskî mzk/m arabesklik
arag rd yavaş hareket eden, tembel
aragonit jeo/m aragonit
arajman mzk/m arajman
aram rd 1. sakin (durgun, dingin, hareket etmeyen) 2. sükûnetli 3. huzurlu 4. istikrarlı ~ bûn 1) sakinleşmek, sakin olmak, sakin duruma gelmek 2) yatışmak 3) sükûn bulmak 4. dinginleşmek ~ girtin sakinleşmek
arambexş nd/nt huzur verici, huzur veren
arambexşî m huzur vericilik, huzur verme
arambûn m 1. sakinleşme 2. yatışma 3. sükûn bulma 4. dinginleşme, limanlaşma
aram bûn /lgh 1. sakinleşmek 2. yatışmak 3. sükûn bulmak 4. dinginleşmek, limanlaşmak
arambûyî rd 1. sakinleşmiş 2. yatışmış 3. sükûn bulmuş 4. dinginleşmiş
aramdar rd sakin, müsekin, teskin edici
aramdarî m sakinlik
aramgeh m dinlenme salonu
aramgirtin m sakinleşme

aram girtin *l/gh* sakinleşmek
aramgirtî *rd* sakinleşmiş olan
aramî *m* 1. sakinlik, sükûnet 2. durgunluk, dinginlik 3. huzur * **aramiya herêmê têk nebin** bölgenin huzurunu bozmayın 4. istikrar, kararlılık ~**ya kar û xebatê** çalışma huzuru
aramîdar *rd* istikrarlı, kararlı
aramîdarî *m* istikrarlılık, kararlılık
aramkêş *rd* istikrar isteyen, huzur isteyen
aramkirin *m* sakinleştirmek
aram kirin *l/gh* sakinleştirmek
aramoş *rd* sakin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan)
aramoşbûn *m* yatışma, sakinleşme (coşku, sinir, korku için; etkisi azalma)
aramoş bûn *l/gh* sakinleşmek, yatışmak (coşku, sinir, korku için; etkisi azalmak)
aramoşbûyîn *m* yatışma, sakinleşme
aramoşkirin *m* sakinleştirme, yatıştırma
aramoş kirin *l/gh* sakinleştirmek, yatıştırmak
aramparêzî *fel/m* dingincilik
aramwer *rd* sakin, soğukkanlı
aramwerî *m* sakinlik, soğukkanlılık
aramxane *m* huzur evi
aran (I) *biy/m* 1. uyarım, tembih 2. ayartı
aran (II) *m* 1. ova, sıcak ova 2. yayla 3. çöl, ıssız, تنها
aran (III) *m* sızı, incitme
aranbar *rd* uyarılan
aranbarî *m* uyarılğanlık
arandar *rd/nt* kışkırtıcı, provakator
arandari *m* kışkırtıcılık, provakötörlük
arandin (I) *biy/m* uyarma
arandin (II) *m* sızlatma, incitme
arandin (III) *m* 1. kışkırtma, kışkırtış, tahrik etme 2. tahrik etme (cinsel duygularını artırma) 3. ayartma, baştan çıkarma
arandin (I) *biy* *l/gh* uyarlamak, tembih etmek
arandin (II) *l/gh* sızlatmak, incitmek
arandin (III) *l/gh* 1. kışkırtmak, tahrik etmek, ateşlemek 2. tahrik etmek (cinsel duygularını artırmak) 3. ayartmak, baştan çıkarmak
arandî (I) *biy/rd* uyarılmış
arandî (II) *rd* sızlatılmış
arandî (III) *rd* 1. kışkırtılmış 2. tahrik edilmiş 3. ayartılmış olan
arane *rd* kartaloş, kartaloz
aranje *mzk/m* aranje, düzenleme
aranjekirin *m* aranje etme, düzenleme
aranje kirin *l/gh* aranje etmek, düzenlemek
aranjekirî *m* aranjeli, düzenlenmiş olan
araq (I) *m* rakı
araq (II) *m* ter
araqdan *m* terleme
araq dan *l/gh* terlemek
araqdayî *rd* terli
araqdayîn *m* terleniş
araqfiroş *nd/nt* rakıcı (rakı satıcısı)

araqfiroşî *m* rakıcılık
araqgeh *m* meyhane
araqgêr *n* saki (içki toplantılarında içki dağıtan kimse)
araqgêrî *m* sakilik
araqî *bot/m* bir tütün cinsi
araqker *nd/nt* rakıcı (rakı imalatçısı)
araqkerî *m* rakıcılık
araqvexwer *nd/nt* 1. rakıcı, rakı içicisi 2. içkici
araqvexwerî *m* 1. rakı içiciliği 2. içkicilik
araqxur *nd/nt* 1. içkici 2. ayyaş, alkolik
araqxurî *m* 1. içkicilik, rakı içiciliği 2. ayyaşlık
ararot *m* mama
arase *m* pazar yeri
arasîte *rd* süslü, süslenmiş
a rast *h* 1. doğru, gerçeği, esasen, açıkçası, hakçası * **a rast ez jî sûcdar im** hakçası bende suçluyun 2. neme lazım (veya neine gerek) * **a rast, tu qisûra camêr çenebû** neme lâzım, adam hiç bir kusur işlemedi 3. aslında, haddi zatında
arasta *m* arasta (çarşıda aynı işi yapan esnafın bulunduğu bölün)
araste (I) *rd* 1. donatma 2. teiniz, pak ~ **bûn** 1) donanmak 2) temiz veya pak olmak ~**kirin** donatmak
araste (II) *m* 1. yönelim, yöneltim 2. yönelme 3. güdüm ~**yî (tişteki) bûn** (mec) yönelmek * **tawanbarî arasteyî min bûn** suçlanalar bana yöneldi ~**yî (...)** **kirin** geze almak (tüfeği hedefe doğrultmak)
arastebûn (I) *m* 1. yönelme 2. güdümlenme 3. güdümlülük
arastebûn (II) *m* donanma
araste bûn (I) *l/gh* 1. yönelmek 2. güdümlenmek
araste bûn (II) *l/gh* donanmak
arastebûyî (I) *rd* 1. yönelik, dönük, yönelmiş 2. güdümlenmiş olan
arastebûyî (II) *rd* donatılmış, donatılmış
arastebûyîn (I) *m* 1. yöneliş 2. güdümlenmiş
arastebûyîn (II) *m* donanma
arastek (I) *m* donatı, donatma ~ **kirin** donatmak, teçhiz etmek
arastek *m* projektör, gösterici
arasteker *nt/nt* 1. yönleltici 2. yönlendirici
arastekerî *m* 1. yönlelticilik 2. yönlendiricilik
arastekirin (I) *m* 1. doğrultma, yöneltme 2. yönlendirme 3. güdümlenme
arastekirin (II) *m* donatma
araste kirin (I) *l/gh* 1. doğrultmak, yöneltmek 2. yönlendirmek 3. güdümlenmek
arastekirin (II) *l/gh* donatmak
arastekirî (I) *rd* 1. yönelik, yöneltmiş, doğrultmuş 2. yönlendirilmiş 3. güdümlü * **fişeka arastekirî** güdümlü mermi 2. *mec* güdümlü * **aboriya arastekirî** güdümlü ekonomi

arastekiri (II) *rd* donatımlı, donatılmış olan
arasteyî *rd* yönelik
arasteyîbûn *m* yönelme
arasteyîbûn *l/gh* yönelmek
arastîn *m* 1. donatma, donama, donatım 2. bezeme, süsleme, süs, bezekleme
arastîn *l/gh* 1. donatmak, donamak, teçhiz etmek 2. bezemek, süslemek, bezeklemek
arastînî *rd* tezyinî, bezemeyle, süslemeyle ilgili
arastî *rd* 1. donatık, donatımlı, donanmış 2. bezeli, bezenik, bezekli, bezemeli, süslü
arav (I) *m* 1. boğada, küllü su (küllü çamaşır yıkama suyu) 2. atık su
arav (II) *rd* 1. artık 2. atık su
arav (III) *m* saye (koruma, yardım) * **ez bi arava** *te hatim vir* senin sayende ben buraya geldim ~î (bu, şu, o) sayede
arav (IV) *m* lav * **ji devê tendûrekê** *agir û arav dertê* volkanın ağzından ateş ve lav çıkıyor
aravî (I) *rd* bulanık
aravî (II) *nd* sayesinde
aravtarav *rd* didik didik
aravtaravbûn *m* didik didik olma
aravtarav bûn *l/gh* didik didik olmak
aravtaravbûyî *rd* didik didik olmuş, altını üstüne getirilmiş olan
aravtaravkirin *m* didik didik etme, altını üstüne getirme, bakmadık yer bırakmama
aravtarav kirin *l/gh* didik didik etmek, altını üstüne getirmek, bakmadık yer bırakmamak
aravtaravkirî *rd* didik didik edilmiş
aravtin *m* süzme
aravtin *l/gh* süzmek
arawak *rd* durgun, dingin
araz *fel/m* ilinek
arazî (I) *fel/rd* ilineksel
arazî (II) *n* 1. arazi 2. *jeol* yerey
arbeşk *jeol/nd* 1. çakmak taşı 2. düven dişi
arbing *bnr* hevring
arbûn *m* 1. keskinleşme 2. keskinlik, sertlik 3. yoğunlaşma (koku için)
ar bûn *l/gh* 1. keskinleşmek 2. yoğunlaşmak (koku için)
arbûnî *m* keskinlik * **arbûniya sirkeyê qirika min şewitand** sirkenin keskinliği genzimi yaktı
arbûyî *rd* keskinleşmiş
arc *bot/m* bambu (*Bambusa vulgaris*)
arçal *rd* yaramaz
arçalî *rd* yaramazlık ~ **kirin** yaramazlık etmek (veya yapmak)
ard *m* un ~ **pê werkirin** unlanmak ~ **tê gerîn** unlanmak ~ê birincî pirinç unu ~ê cehînî 1) bitmek bilmeyen 2) kalitesiz
ardadan *m* ateş yakma
ardadan *l/gh* ateş yakmak
ardam *m* bir karasaban parçası

ardçunik *m* ekmek açmada kullanılan un
arde *n* korkuluk (merdiven korkuluğu)
ardel *rd* kapı bekçisi
ardeling *m* un oluğu
ardemişar *m* talaş (testere ile biçilen şeylerden dökülen kırmıntılar)
arderûn *bnr* mertoxe
ardewsk *m* bir hamurlu tatlı
ardexwê *m* hayvanlara verilen un tuz karışımı yem
ardfiroş *nd/nt* uncu (un satan)
ardfiroşî *nd/nt* unculuk (un satma işi)
ardik (I) *n* irmik
ardik (II) *m* 1. talaş (testere ile biçilen şeylerden dökülen kırmıntılar) 2. *rd* ardak (içten çürümeye yüz tutmuş ağaç)
ardim *m* 1. yardım 2. yardım (bağış, iane) ~ dan yardım vermek, yardımda bulunmak ~ dan (yekî) birine yardım vermek, yardımda bulunmak ~ **kirin** yardım etmek (veya yapmak)
ardimker *nd/nt* yardımcı
ardimkerî *m* yardımcılık
ardimsk *m* bir yemek adı
ardiye *m* kiler
ardî *m* kök ~ya (yekî) **danîn** kökünü kurutmak/kazımak
ardîdank *m* küllük
ardîlosk *m* irmik ve pekmezden yapılan helva
ardîn *rd* 1. unlu 2. undan, un gibi
ardkir *nd/nt* uncu (un alan)
ardkirî *m* unculuk (un alma işi)
ardmalik *m* değirmenci süpürgesi
ardpêwerkirin *m* unlama
ard pê werkirin *l/bw* unlamak
ardpîçk *m* bir tür un helvası
ardtêgerîn *m* unlanma
ard tê gerîn *l/bw* unlanmak
ardû *nd* 1. yakacak 2. tutuşturucu yakacak
ardûk *nd* yakacak
ardûn *m* bir tür yemek
ardûvaz *jeol/m* kayağan taş
ardvan *nd/nt* uncu
ardxavk *m* 1. eleğin üstünde biriken un 2. unu kızgın yağdan kızartılarak yapılan bir yemek, bazen ceviz de katılır
arena *m* arena
areng *bnr* soring
areometre *m* sareometer, sıvıölçer
arezû *m* 1. istek, arzu, temenî 2. *psî* istek, arzu (belirli bir ihtiyacı karşılayacağı düşünülen nesne veya duruma karşı duyulan özlem) ~ **kirin** temenni etmek
arezûdar *rd* istekli, arzulu
arezûdarbûn *m* isteklenme
arezûdar bûn *l/gh* isteklenmek
arezûdarbûnî *m* isteklenme, istekleniş
arezûdarî *m* isteklilik
arezûdarkirin *m* isteklendirme

arezûdar kirin *l/gh* isteklendirmek
arezûkirin *m* 1. isteme, arzulama, istek duyma 2. *meç* arzulama, çıldırma
arezû kirin *l/gh* 1. istemek, arzulamak, istek duymak 2. *meç* arzulamak, çıldırmak * **ji bo ku wênêyê we çêbike, pir arezû dike** resminizi yapmak için çıldırıyor
arezûkiri *rd* arzulanmış, istek duyulmuş olan
arezûmend *rd* istekli
arezûmendbûn *m* isteklenme
arezûmend bûn *l/gh* isteklenmek
arezûmendbûnî *m* istekleniş
arezûmendî *m* isteklilik
arezûmendkirin *m* isteklendirme
arezûmend kirin *l/gh* isteklendirmek
arênc *m* beze (hastalıklardan dolayı koltuk altlarında ve etek yerinde çıkan beze)
arêşe *m* 1. sorun 2. karışıklık
arêx *m* özek ağacı
arfîrk *m* yal
arga *m* akçadağ
arganot *zo/m* arganot (Argonauta argo)
argind *m* şömine
argo *m* argo
argon (I) *nd* ateş rengi
argon (II) *kîm/m* argon (kısaltması Ar)
argud *zo/m* yonca (Trifolium)
arguda bej *bot/nd* ateş yoncası
arguherî *m* dinlenmeden sonra hareket ettirmek, sidik ve dışkısını ettirmek maksadıyla ve tekrar yatırılmak üzere sürünün gezdirilmesi
argûn *m* 1. ocak, (ateş yakılan çukur) 2. ateş rengi 3. şömine ~a (yekî) **tefaudin** (temartın an jî **vemirandin**) ocağını sündürmek, soyunu kurutmak
argûr *m* meşale
argûşk (I) *ant/m* 1. çene 2. çene kemiğinin art kenarı 3. alt çene kemiğinin üst çene kemiğiyle birleştiği yer 4. çene, tutaç, tutacak * **argûşkê gazê** kelpeten çenesi
argûşk (II) *ant/n* bademcik ~a (yekî) **ketin** bademcik hastalığına yakalanmak
arhan *m* şiddetli sancı
arhandin *bnr* arihandin
arhane *m* dişî deve
arif *rd* arif, varışlı
arifte *rd* işe yaramaz, çaptan düşmüş
arih *m* 1. sızı, acı 2. ceza
arihan *m* sızlama, sancıma
arihandin *m* 1. sızlatma, sancıtma 2. sızlatma (çok ağlatmak 3. kızıştırma 4. ıstırap verme
arihandin *l/gh* 1. sızlatmak, sancıtmak 2. sızlatmak (çok ağlatmak 3. kızıştırmak 4. ıstırap vermek
arihandî *rd* sızlatılmış
arihin *mg* 1. sızlama, sızlayış, sancıma 2. sızlama, sızlayış (çok ağlama)
arihin *l/gh* 1. sızlamak, sancımak 2. sızlamak (çok ağlamak)

arihseza *rd* cezaya mustahak olan
arihsezatî *m* cezaya mustahak olma
arik (I) *m* unlu içli köfte
arik (II) *m* 1. damak 2. tavan ~a **dev a jêrîn** *ant/nd* alt damak
arikî *rz/rd* damaksız, damaksız
arikîbûn *rz/m* damaksızlaşma
arikî bûn *l/gh* damaksızlaşmak
arikîbûyî *rz/rd* damaksızlaşmış
arikîkirin *m* damaksızlaştırma
arikî kirin *l/gh* damaksızlaştırmak
ariman *m* dinlenme
arimandin *m* 1. dinlendirme 2. sakinleştirme, yatıştırma
arimandin *l/gh* 1. dinlendirmek 2. sakinleştirmek, yatıştırmak
arimandî *rd* 1. dinlendirilmiş 2. sakinleştirilmiş, yatıştırılmış
arimî *rd* 1. dinlenmiş, istirahat etmiş olan 2. sakinleşmiş, yatışmış
arimin *m* 1. dinlenme 2. sakinleşme, yatışma
arimin *l/gh* 1. dinlenmek 2. sakinleşmek, yatışmak
arinc *m* 1. sızı 2. apse
arincak *bot/m* fındık büyüklüğündeki yumrusu yenilen bir bitki
aring (I) *bnr* arûng
aring (II) *m* kül, ateş külü
aring (III) *m* bir tür hayvan hastalığı
aring (IV) *m* bir tür sepi
aringî (I) *rd* toprak tadında, tadı bozulmuş olan
aringî (II) *rd* 'aring' hastalığına yakalanmış olan hayvan
arioso *mzk/m* arioso
arisandin *m* sıkma
arisandin *l/gh* sıkmak (basınçla yağmı, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtmak)
aristek *m* mertek aralığı
arişî *rd* manevî
arişt *m* 1. ilâç 2. talk gibi kullanılan külün altındaki toprak
arişte *m* sıcak kompres yapınak için haşlanmış ince bulgur; halk arasında diş ağrısı, romatizmal ağrı ve benzer rahatsızlıklarda kullanılır
aritandin *m* 1. kemirme 2. sıyırma
aritandin *l/gh* 1. kemirmek 2. sıyırmak (kazıyarak, silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmamak)
aritin *m* 1. sıyrılma 2. kemirilme
aritin *l/gh* 1. sıyrılmak 2. kemirilmek
ariti *rd* 1. kemirik 2. sıyrık, sıyrılmış
arixtek *m* kâbus, karabasan
ariyayî *rd* sızlanmış
arizî *rd* 1. özel, şahsî, kişiye özel (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **nameya arizî** özel mektup 2. özel (resmî karşılığı) * **mulkê arizî** özel inülk 3. şahsî mal, mülk

arizibûn *m* özelleşme
arizî bûn *l/gh* özelleşmek
arizîkirin *m* özelleştirme
arizî kirin *l/gh* özelleştirmek
arizû *m* arzu
Arî *nd* 1. Arî 2. *rd* Arî (Arilere özgü olan)
arî (I) *bnr* alî (II)
arî (II) *m* 1. kül, ateş külü 2. sönmüş ateş külü
arî (III) *m* bir tür üzüm hastalığı
arî (IV) *rd* arî, öz, saf (katıksız) ~ **kirin** özleş-tirmek
aribûn *m* özleşme, saflaşma
arî bûn *l/gh* özleşmek, saflaşmak
arîdank *m* küllük
arifte *rd* çaptan düşmüş
arîftetî *m* çaptan düşme
arîg *m* nezle
arîgeh *m* ateşgede
arîk *m* 1. tavan 2. damak ~a **kesîban dîyîn**
 nagire fakirlerin yakası bir araya gelmez
arîkar *bnr* alîkar
arîkarî *bnr* alîkarî
arîkirin *m* özleştirme
arî kirin (I) *l/gh* özleştirme
arî kirin (II) *bnr* alî kirin
arîle *rd* kadınsı (kadın davranışlı, kadına ben-zer erkek)
arîletî *m* kadınsılık
arîm *m* 1. sızlama, sızlayış, sancıma 2. sızlama (çok ağlama) 3. incinme
arîn *l/ng* 1. sızlamak, sancımak 2. sızlamak (çok ağlamak) * **zarok pîr ariyaye** çocuk çok sızlamış 3. yanmak, incinmek * **heta dil neare stêr nabare** yürek yanmayana dek göz yaşı dökülmez
arîner *biy/rd* uyarıcı
arîng *bot/m* katır turnağı (Genista scoparia)
Arînişad *nd/rd* Arî ırkından olan
arînok (I) *rd* sızıcı
arînok (II) *m* lapa
arîstokrasî *sos/m* 1. aristokrasi, soylu erki (a-ristokratların yönetimi) 2. aristokrasi (soylu-lar sınıfı)
arîstokrasîparêz *rd/nd* aristokrat (aristokrasi yanlısı)
arîstokrasîparêzî *m* aristokratlık
arîstokrat *rd/nd* aristokrat (aristokrasi yanlısı)
arîstokratî *m* aristokratlık
arîstokratîk *rd* aristokratik
Arîstoparêz *nd/nt* Aristocu, Aristotelesçi
Arîstoparêzî *m* Aristoculuk, Aristotelesçilik
Aristotelestî *m* Aristotelesçilik, peripatetizm, gezimcilik
Arîstowî *nd/nt* Aristocu, Aristotelesçi
Arîstowîî *m* Aristoculuk, Aristotelesçilik
arîş *m* anlam
arîşe *m* 1. sorun, mesele, problem 2. sorun, mesele (güç iş)
arîşen *m* moral

arîşetî *m* şantaj ~ **lê kirin** (birine) şantaj yap-mak
arîşeyî *rd* sorunsal
arîşte *rd* çetin, zalımet
arîtandin *m* kemirme, kemiriş
arîtandin *l/gh* kemirmek
arîtandî *rd* kemirilmiş
arîtî (I) *m* arılık, saflık
arîtî (II) *m* keskinlik (acılık, sertlik, sıvı şey-ler ve koku için)
arîtmekî *m* 1. aritmetik 2. *rd* aritmetik (bu bi-limle ilgili)
arîtmekîî *rd* aritmetiksel
arîtmî *m* aritmi
arîtmîk *rd* aritmik
arîze *m* arıza, aksama ~ **kirin** arıza yapmak
arîzedan *m* arızalanma
arîze dan *l/gh* arızalanmak
arîzedayî *rd* arızalı, arızalanmış olan
arîzedayîn *m* arızalanış
arîzedar *rd* arızalı
arîzekirin *m* arızalanma
arîze kirin *l/gh* arızalanmak
arîzekirî *rd* arızalı
arîzîman *n* 1. arî dil 2. *rd* irani dilli, arî dilin-den olan
Arjanîfînî *rd* Arjantinli
arjing *n* çırpı
arkaîk *rd* 1. arkaik (eskimiş söz veya eser) 2. arkaik (güzel sanatlarda klâsik çağ öncesin-den kalmış)
arkaîzm *wj/m* 1. arkaizm 2. arkaizm (kullanıl-dığı çağdan daha eski bir çağdan kalan bir biçimin, bir yapının özeliği)
arkeolog *nd/nt* arkeolog, kazı bilimci
arkeolojî *m* arkeoloji, kazı bilimi
arkeolojîk *rd* arkeolojik, kazı bilimsel
arkirin *m* 1. keskinleştirme 2. yoğunlaştırma
ar kirin (I) *l/gh* 1. keskinleştirmek 2. yoğun-laştırmak
ar kirin (II) *l/gh* ateş yakmak
arkirî *rd* keskinleştirilmiş
arkolk (I) *m* 1. ölçer, süngü (ateşi karıştırma-da kullanılan çubuk) 2. tandır değneği ~ **tev dan** 1) süngülemek 2) sopayla közü karıştır-mak
arktîk *rd* arktik (kuzey kutupla ilgili)
arma *m* arma ~ **bi cih kirin** *der* arma donat-mak ~ **danîn** *der* arma soymak ~ **jê kirin** *der* arma soymak
armador *n* armador
armanc *m* 1. nişangâh, hedef (nişan alınacak yer) 2. amaç, erek, gaye, maksat 3. *sp* kale
armancdar *rd* amaçlı, gayeli
armancdarî *m* amaçlılık
armancî *rd* ereksel
armancîî *fel/m* ereklilik
armancîkirin *m* amaçlama, hedefleme
armanc kîrin *l/gh* amaçlamak, hedeflemek

armanckirî *rd* amaçlanmış olan
armanckî *rd* maksatça
armancnêr *nd/nt* hedefçi
armançparêz *nd/nt* kaleci
armançparêzî *m* kalecilik
armançzan *nd/nt* 1. erkekçi 2. erekbilimci, te-
 leolog
armançzanî *m* 1. erkekçilik 2. erekbilini, teleo-
 loji
armator *nd/nt* armatör
armatori *m* armatörlük
armatûr *der/m* armatur
armişt *m* kül, ateş küllü
armonî *mzk/m* armoni, harmoni
armonik *rd* armonik
armonîka *mzk/m* armonika
armonîkajen *nd/nt* mızıkacı
armûde *m* bir armût cinsi
armûdî *rd* armudî
armûş *n* ipek
armûşk *m* posa
Arnawid *nd/nt* 1. Arnavut 2. *rd* Arnavut (Ar-
 navutlara özgü)
Arnawidbûn *m* Arnavutlaşma
Arnawidistan *m* Arnavutluk
Arnawidî *m* Arnavutça
Arnawidkî *m* 1. Arnavutça 2. *rd/h* Arnavutla-
 ra özgü veya yarasır biçimde
aro *m* salatalık
Arode (I) *n* kazgıç
arode (II) *rd* 1. başboş, şımarık, söz dinlemez
 ve çok gezen kız veya kadın 2. asalak, aylak
 (başkalarının sırtında geçinen kimse) 3. tembel
arodebûn *m* tembelleşme
arode bûn *l/gh* tembelleşmek
arodebûyî *rd* tembelleşmiş olan
arodebûyîn *m* tembelleşme
arodekirin *m* tembelleştirme
arode kirin *l/gh* tembelleştirmek
arodekirî *rd* tembelleştirilmiş olan
arodeî *m* 1. asalaklık, aylaklık 2. başboşluk,
 şımarıklık 3. tembellik ~ **kirin** tembellik et-
 mek
arok *m* bir tür köfte
arokî *h* keskince (içecekler için)
aroma *m* aroma
aroq *m* bir tür yemek
arot *m* kıvamına gelmemiş kömür
arpalix *m* arpalık (karşılıksız yarar sağlanan
 yer veya kimse)
arparêz *nd/nt* ateşperest
arparêzî *m* ateşperestlik
arpej *mzk/m* arpej
arpejk *rd* atik, çevik
arpêj *bnr* aspêj
arpêçk *bnr* mertoxe
arpêşk *m* çakmak taşı
arpîv *nd* un ölçen
arq *m* öğürme

arqîn *nî* öğürme
arqîn *l/gh* öğürmek
arsenik (I) *bot/m* sıçan otu
arsenik (II) *kîm/m* arsenik (kısaltması As)
arsim (I) *n* koruk
arsim (II) *bj/m* nezle, ingin, dumağı bi ~ê ke-
 tin nezlele yakalanmak
arsimî *rd* 1. nezleli, nezle olmuş olan 2. ingimlik
arsimîbûn *m* nezle olma
arsimî bûn *l/gh* nezle olma
arsûk *n* erzak, gıda
arşe *m* arşe (keman yayı)
arşîn *m* arşin (68 cm ye eşit uzunluk ölçüsü)
arşinkirin *m* arşınlama
arşin kirin *l/gh* arşınlamak
arşîv *m* arşiv
arşîvger *bnr* arşivkar
arşîvkar *nd/nt* arşivci
arşîvkarî *m* arşivcilik
arşîvker *nd/nt* arşivleyici
arşîvkerî *m* arşivleyicilik
arşîvkirin *m* arşivleme
arşîv kirin *l/gh* arşivlemek
arşîvkirî *m* arşivli, arşivlenmiş olan
arşîvvan *nd/nt* arşivci
artezyen *m* artezyen
artês *m* 1. ordu (bir devletin silâli kuvvetlerin
 tümü) 2. ordu (bu topluluğun başlıca bölün-
 lerinden her biri) ~a **rêzikî** düzenli ordu
Artêşa sor *nd* Kızıldordu
artêşparêz *nd/rd* militarist
artêşparêzî *m* militarizm
artêşxerab *rd* ordubozan
artilandin *m* takılmasına neden olma
artilandin *l/gh* takılmasına neden olmak
artilîn *m* takılma (bir yere ilişip kalma)
artilîn *l/gh* takılmak (bir yere ilişip veya do-
 kunup kalmak)
artilî *rd* takılı, takılıp kalmış olan
artîşok *bot/m* 1. enginar (Cynara scolymus) 2.
 enginar (bu bitkinin ürünü) *m*
artist *nd/nt* 1. artist 2. artist (eğlence yerlerin-
 de gösteri yapan kimse)
artistî *m* artistlik
artistîk *rd* artistik
arut *m* kömür haline gelmiş odun
arû *m* hıyar, salatalık
arûf *bot/m* 1. hıyar (Cucumis sativus) 2. hıyar
 (bu bitkinin ürünü)
arûg *bnr* arık
arûk *m* bulgurlu köfte
arûng *bot/m* 1. kayısı, mışmış (Prunus armeni-
 aca) 2. kayısı, mışmış (bu bitkinin meyvesi)
arûngfiroş *nd/t* kaysıcı (kayısı satan)
arûngfiroşî *m* kaysıcılık
arûnî *rd* 1. huysuz 2. yaramaz, azgın (çocuk)
 ~ **bûn** huysuz olmak
arûnîbûn *m* 1. huysuzlaşma, huysuzlanma 2.
 azma, şımarma

arûnî bûn *l/gh* 1. huysuzlaşmak, huysuzlanmak 2. azmak, şımarlamak
arûnîbüyî *rd* 1. huysuzlaşmış 2. azmış, şımarmış
arûnîbüyîn *m* 1. huysuzlaşma, huysuzlanış 2. azma, şımarma
arûnîkirin *m* 1. huysuzlaştırma 2. azdırma, şımartma
arûnî kirin *l/gh* 1. huysuzlaştırmak 2. azdırmak, şımartmak
arûnîkirî *rd* 1. huysuzlaştırılmış 2. azdırılmış, şımartılmış olan
arûnîti *m* 1. huysuzluk 2. azgınlık (çocuklar için) ~ **kirin** huysuzluk etmek
arvan *m* 1. un 2. unluk buğday ~ **pê werkirin** unlamak, un serpinek ~ **ekî kê m yekî zêde** fark etmez, takmaz ~ **tê gerîn** unlanmak ~ **ê roja** teng kara gün dostu ~ **ê sala** teng kara gün dostu ~ **ê xwe li aş kirin** boş konuşmak
arvanê gir *nd* kalın un, uğra
arvanê gircomî *nd* razmol
arvanok *n* un
arvemêr *nd/ht* itfaiyecî
arvemêrî *m* itfaiyecilik
arwan, arwane *m* dişi deve
arwende *m* ocak, soy
arxafik *bnr* arxavk
arxav *m* un, yağ ve şekerin birlikte kızartılmasıyla yapılan bir tatlı
arxavk *m* 1. omlet, kaykana 2. meyane (doğum yapmış hayvanlara verilen bir yem olup bulgur ya da yarma ununa sıcak su karıştırarak hazırlanır) 3. *bnr* mertoxe
arxayîn *rd* 1. sakin 2. müsterih, rahat, endişeli olmayan ~ **bûn** müsterih olmak * **arxayîn be, ez tiştek nakim** müsterih ol, bir şey yapmam
arxetk *m* kabus
arxeyan *rd* gamsız, halinden memnun
arxîpel *nd* takım adalar
arya *mzk/m* aria
Aryanîzm *m* Aryanizm
arzeba *m* mevsim rüzgarı
arzel *m* çardak
arzêl (I) *rz* gevşek (sıkı veya gergin olmayan) * **werîsê arzêl** gevşek urgan
arzêl (II) *m* 1. çardak (tarla bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak) 2. çardak (asma gibi bitkilerindallarına sardırarak için direklerle yapılmış yer) 3. çardak, kamariye
arzêlbûn *m* gevşeme
arzêl bûn *l/gh* (sertlik ve gerginliği bozulmak)
arzêlbûyîn *m* gevşeyiş
arzêl kirin *l/gh* gevşetmek
arzêlkirin *m* gevşetme
arzêloki *rd* gevşekçe
arzing (I) *m* çene

arzing (II) *m* şehvet
arzingdar *rd* şehvetli
arzingî *rd* şehvanî
arzingîbûn *m* kösnülme
arzingî bûn *l/gh* kösnülme
arzingîti kösnüllük, şehvaniyet
arzname *m* dilekçe
arzû *m* arzu, istek, isteme ~ **kirin** arzu duymak, arzu etmek
arzûdar *rd* arzulu
arzûhal *m* arzuhal, dilekçe
arzûkirin *m* arzulama, dileme
arzû kirin *l/gh* arzulamak, dilemek
arzûkirî *rd* arzulananmış olan
arzûmend *rd* 1. arzulu, istekli 2. heveskâr, hevesli
arzûmendî *m* 1. isteklilik 2. heveskârlık
arzûxwaz *rd* 1. arzulu, istekli 2. heveskâr, hevesli
arzûxwazî *m* 1. isteklilik 2. heveskârlık
As kim As (arsenik'in kısaltması)
as *n* as, birli (iskambil kağıtlarında birli)
-asa (I) *rz/nd* sonk (Türkçede -e gibi anlamını katar) * **cinetasa** cennet gibi
asa (II) *n* asa
asa (III) *rd* olağan 2. rahat, sakin
asalbend *bot* 1. aselbent (Styrax oëcinalis) 2. *m* aselbent
asan *rd* 1. basit, kolay, rahat (sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılan, zahmetsiz, emeksiz) 2. *h* kolay, basit (kolayca, sıkıntısız bir biçimde) ~ ~ kolay kolay
asanbûn *m* basitleşme, kolaylaşma
asan bûn *l/gh* basitleşmek, kolaylaşmak
asanbüyî *rd* basitleşmiş, kolaylaşmış olan
asanbüyîn *m* basitleşme, kolaylaşma
asanî *m* 1. basitlik, kolaylık, kolay 2. *rd* kolayca
asanîti *m* basitlik, kolaylık
asanker *rd* basitleştirici, kolaylaştırıcı
asankirin *m* basitleştirme, kolaylaştırma
asan kirin *l/gh* basitleştirmek, kolaylaştırmak
asankirî *rd* basitleştirilmiş, kolaylaştırılmış olan
asansor *m* asansör
asar *m* kabız, peklik
asarî *rd* kabız, peklik çeken
asarîbûn *m* peklik çekme
asarî bûn *l/gh* peklik çekmek
asas *n* 1. temel (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 2. temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) * **bu mirov a-sasê xanî baş kûr bike baş e** evin temelini derin kazmak iyidir 3. *mec* temel (bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler) 4. *rd* temel (ana, esas, asıl) ~ **vekirin** temel atmak, temel açmak ~ **ê li ser berêf** temelsiz, köf
asaw *ant/m* tümör, ur

asax *nd* (bu deyimde geçiyor anlamını tam bulamadık) ~a **zimanê xwe zanîn** ağzını toplamak

asayî *rd* 1. olağan, normal (kurallara uygun, alışılana uygun, düzgünlü) * **komcivîna asayî** olağan kurultay 2. *nd* olağan, normal (bu durumda olan) 3. *rd* basit * **ji bûyerên asayî ne ku her roj em wan dibînin** hergün gördüğümüz basit olaylardan 4. *rd* alışılmış, alışıla gelen * **ev tiştêkî asayî ye** bu alışıla gelen bir şey

asayîbûn *m* olağanlaşma, normalleşme
asayî bûn *l/gh* olağanlaşmak, normalleşmek
asayîbûyîn *m* olağanlaşma, normalleşme
asayîkirin *m* olağanlaştırma, normalleştirme
asayî kirin *l/gh* olağanlaştırmak, normalleştirmek

asayîkirî *rd* olağanlaştırılmış, normalleştirilmiş olan

asayîş *m* güvenlik, emniyet, asayiş ~ **berkermal** asayiş berkemal ~ **pêk anîn** asayiş sağlamak ~a **civakî** sosyal güvenlik

asayîşa hundirîn *nd* iç güvenlik

asayîşa navxweyî *nd* iç güvenlik

asayîşperwer *nd/rd* asayişsever

asayîtî *m* olağanlık

asbest *jeo/m* asbest, taş pamuğu, kaya lifi

asen kron *fiz/rd* asenkron, yadın kurun

asepsîs *bj/m* asepsis

aseptîk *rd* aseptik

asetat *kîm/m* asetat

asetîk *kîm/rd* asetik

asetilen *kîm/m* asetilen

aseton *kîm/m* aseton

asê *rd* 1. sıkı, berk 2. müstahkem, muhkem 3. sarp, yalçın * **çiyayên asê** yalçın dağlar 4. kör (arkası tıkalı olan, işlek olmayan) * **ku-çeyya asê** kör sokak (**yek**) ~ **kirin** (birini) sıkıştırmak, kıstırmak (kaçmayacak biçimde çembere almak)

asêbûn *m* 1. sıkışma (iki şey arasında kalma) 2. pekişme 3. takılma (bir yere ilişip kalma) 4. kısılma (kaçıp kurtulma yolunu bulmama) 5. saplanma, saplanış (batıp kalma) 6. açmaz, açmazlık (satrançta sıkışma durumu) 7. sarplaşma, yalçınlaşma 8. mahsur kalmak

asê bûn *l/gh* 1. sıkışmak (iki şey arasında kalmak) * **em di vî cihê teng de asê bûn** bu dar yer e çok sıkıştık 2. pekişmek, sıkışmak 3. takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak) 4. kısılmak (kaçıp kurtulma yolunu bulmamak) 5. saplanmak 6. sarplaşmak, yalçınlaşmak 7. mahsur kalmak * **em di berfê de asê bûn** karda mahsur kaldık

asêbûnî *m* 1. sıkışıklık 2. berklik 3. takılma 4. kısılma 5. saplanma 6. açmazlık 7. sarplaşma 8. mahsur kalmak

asêbûyî *rd* 1. sıkışık 2. pekişmiş 3. mahsur

kalmış olan 4. kısılmış 5. takılmış 6. saplanık, saplanmış olan

asêbûyîn *m* 1. sıkışma 2. pekişme 3. takılış (bir yere ilişip kalma) 4. kısılılış (kaçıp kurtulma yolunu bulmama) 5. saplayış (batıp kalma) 6. sarplaşma, yalçınlaşma

asêker *nd/nt* sıkıştırıcı

asêkerî *m* sıkıştırıcılık

asêkirin *m* 1. sıkıştırmak (gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirme) 2. berkitme, pekiştirme, sıkıştırma, besleme 3. sağlamlaştırma, kuvvetlendirme, tahkim etme 4. çekme (kaçan ilmiği örme) 5. kısıtma, sıkıştırma 6. sıkma (sıkı duruma getirme)

asê kirin *l/gh* 1. sıkıştırmak (gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirmek) 2. berkitmek, pekiştirmek, sıkıştırmak, beslemek * **sukir asê bike ku nepelîşe** benti besle ki yıkılmasın 3. sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek, tahkim etmek 4. çekmek (kaçan ilmiği örmek) * **gore asê kirin** çorap çekmek 5. kıstırmak, sıkıştırmak * **me ew kesên ku direviyan asê kirin** kaçanları sıkıştırdık 6. sıkı (sıkı duruma getirmek)

asêkirî *rd* 1. sıkıştırılmış (gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirilmiş) 2. pekiştirmeli, sıkıştırmalı (berkitilmiş, pekiştirilmiş, sıkıştırılmış) 3. müstahkem (sağlamlaştırılmış, kuvvetlendirilmiş, tahkim edilmiş) 4. çekmiş (kaçan ilmiği örmülmüş) 5. kıstırılmış, sıkıştırılmış 6. sıkılmış (sıkı duruma getirilmiş)

asêgeh *m* istihkâm, müstahkem yer

asêtî *m* 1. sıkılık, berklik 2. sarplık

asêyî *m* handikap, açmaz

asfalt *m* 1. asfalt 2. *rd* asfaltlı

asfaltkirin *m* asfaltlama

asfalt kirin *l/gh* asfaltlamak

asfaltkirî *rd* asfaltlı * **me li ser rîyeke dirêj a asfatkirî** baz da uzun bir asfalt yol üzerinde koştuk

asgarî *rd* asgarî, minimum

asik *zo/m* ceylan

asimîn (I) *n* pipo çubuğu

asimîn (II) *bot/m* yasemin

asin *n* demir ~ê **direk** dikenli tel

asinger *nd/nt* demirci

asingerî *m* demircilik

asini *rd* demirden, demirden yapılmak

asinqut *n* demirci, demir döven ~ê **bêheq** boşa kürek çeken

asirîn *m* çişini edememe durumu

asirm *m* 1. büyük soğuk 2. nezle

asirmî *rd* 1. soğuk almış olan 2. *m* soğuk algınlığı

asitîn *m* dirsekten el bileğine kadar olan mesafe

asiwa *m* ufuk

asî *nd/nt* asi

asib *m* gadir, kıyı

asîbî *m* gadirlik
asîbker *rd* gaddar ~ **bûn** gaddar olmak
asîbûn *m* asileşme
asî bûn *l/gh* asileşmek
asîbûyî *rd* asileşmiş olan
asîbûyîn *rd* asileşme
asîd *kîm/m* asit ~ **a** **asetîk** *kîm* asetik asit ~ **a**
karbonîk karbonik asit ~ **a** **laktîk** süt asidi
asîda borîk *kîm/nd* borik asit
asîda formik *kîm/nd* formik asit
asîda hidrolorîk *kîm/nd* hidrolorik asit
asîda laktîk *kîm/nd* laktik asit
asîda margarîk *kîm/nd* margarik asit
asîda nîtrîk *kîm/nd* nitrik asit
asîda oleîk *kîm/nd* oleik asit
asîda palmîtîk palmitik asit
asîda pikrîk *kîm/nd* pikrik asit
asîda sîlisîk *kîm/nd* silisik asit
asîda sîtrîk *kîm/nd* sitrik asit
asîda sulfurîk *nd* sülfürik asit
asîda tartarîk *kîm* tartarik asit
asîda urîk *kîm/nd* ürik asit
asîde *m* 1. aside helvası, bir tür tatlı 2. undan
yapılan bir tür yemek
asîdîmetre *m* asidimetre
asîdpîv *m* asitölçer, asidimetre
asîk *m* silüet, karaltı * **ez dibêjim** *qey asîka*
jinikê *jî min re xuya dibe* bir kadının si-
luetini görür gibiyim
asîkirin *m* asileştirme
asî kirin *l/gh* asileştirmek
asîkirî *rd* asileştirilmiş olan
asîman *n* 1. gök, (içinde, gök cisimlerinin ha-
reket ettiği sonsuz boşluk, uzay) 2. gök, se-
ma gök yüzü (yeryüzünün üzerine mavi bir
kubbe gibi kaplanan boşluk) ~ **qul bûn** gök
delinmek (birdenbire ve çok hızlı yağmur
yağmak)
asîmanger *nd/nt* astronot, kozmonot, uzay a-
dını
asîmangerî *m* astronotluk, kozmonotluk
asîmanî *rd* 1. göksel, gökçül, semavî 2. havai
mavi, gök rengi
asîmannas *nd/nt* astronom
asîmannasî *m* astronomi, felekiyat
asîmetrî *m* asimetri
asîmetrîk *rd* asimetrik, simetrisiz
asîmilasyon *biy/m* 1. asimilasyon, özümseme
2. *rz* asimilasyon, dönüşme 3. *mec* asimilâ-
syon ~ **a** **paşketî** (an *jî berepaşkî*) *rz* gerileyi-
ci benzeşme (ya da asimilasyon)
asîmilasyonker *nd/nt* asimilasyoncu
asîmilasyonkerî *m* asimilasyonculuk
asîmilasyonkirin *m* asimile etmek
asîmilasyon kirin *l/gh* asimile etmek
asîmile *rd* asimile ~ **kirin** asimile etmek **asîmi-**
leker *nd/rd* asilime edici, asimilasyoncu
asîmir *nd* simurg
asîm man *l/gh* hayran kalmak

asîp *m* musibet
asîstan *nd/nt* 1. yardımcı, asistan * **alîkarê**
doktor doktorun asistanı 2. asistan (yük-
sek öğretimde öğretim üyeliğinin ilk basa-
mağı)
asîstanî *m* asistanlık
asîtan *m* 1. kapı eşiği 2. yer, avlu
asîtank *bnr* asitan
asîw *m* asfet
ask (I) taş atma oyunu (gülle atma gibi)
ask (II) *zo/m* ceylan, gazal (Gazelle dorcası)
aska belek *zo/nd* ala geyik, sığın
askarit *zo/nd* bağırsak solucanı
askeask *m* inleme, sızlama
askor *m* 1. sokak 2. sersiri ve berdoşların bu-
lunduğu sokak
askul *nd/nt* bala
aslanix *m* şaka
asman *bnr* asıman
asmanger *bnr* asımanger
asmanî *bnr* asıman
asmîn *bot/m* yasemin (Jasminum)
aso *m* ufuk, çevren ~ **hilhatin** ufuk görünmek
asode *bnr* asüde
asok *m* gölge, gölgelik
asoxîn *lî* 1. sonunda, ahır, nihayet * **asoxîn** *te*
fehîm *kir* nihayet anladın 2. verhasıl, kısacası
asoyî *mat/rd* yatay, ufuk
asp *bnr* hesp
aspirator *fiz/m* aspiratör, emeç
aspirîn *bj/m* aspirin
aspûr *bot/m* yalancı safran (Carthamus tinctori-
rius)
asraq *m* 1. tavan (ev tavanı) 2. tavan taşıyıcı
yatay mertek
asrax *bnr* asraq
ast *m* 1. düzey, seviye, musteva * **asta avê** su
düzeyi 2. *mec* düzey (bir kimsenin veya nes-
nenin başka kimselere ve nesnelere göre olan
değer ve yücelik derecesi) * **asta wê ya per-**
werdehiyê eğitim düzeyi
Astan *ast/m* Satürn
astan (I) *m* eşik, kapı eşiği
astan (II) *m* vilayet
astank *m* eşik, kapı eşiği
astar (I) *n* astar
astar (II) *m* astar (boya için)
astat *kîm* astat, astatin (kısaltması At)
astax *bnr* mirdiyak
astbilind *rd* 1. üst düzey 2. seviyeli
aste *n* 1. çakmak (çelik, taş ve tutuşacak mad-
deden yapılmış tutuşturma aleti) 2. çakmak
(taşa vurularak kıvılcım sıçıran çelik parça)
astefiroş *nd/nt* çakmakçı (satan kimse)
astefiroşî *m* çakmakçılık
astem (I) *m* zahmet
astem (II) *m* verim * **astema hêsp** atın verimi
asteng *m* 1. engel 2. *sp* engel 3. *jeo* pekont 4.
rd sarp, geçit vermeyen 5. *mec* engel ~ der-

ketin engel çıkmak ~ **derxistin** engel çıkarmak ~ **ek derketin** aksilik çıkarmak

astengbûn *m* engel olma

asteng bûn *l/gh* engel olmak

astengbûyîn *m* engel oluş

astengdar *rd* engelli

astengker *nd/nt* 1. engelleyici 2. *rd* engelleyici, önleyici

astengkerî *m* engelleyicilik

astengkirin *m* 1. engelleme 2. çeline, engelleme

asteng kirin *l/gh* 1. engellemek 2. çelmek, engellemek

astengî *m* engel ~ **derxistin** engel çıkarmak, zorluk çıkarmak

astengkirî *rd* engelli, engellenmiş

astim *bj/m* astım

astir *m* keçi kılından yapılan bir tür yaygı

astigmat *bj nd/rd* astigmat

astigmatizm *bj/m* astigmatizm

astkêm *rd* düşük seviyeli, seviyesiz

astkêmî *m* düşük seviyelilik, seviyesizlik

astrofizik *ast/m* astrofizik, gök fiziği

astrolog *nd/nt* astrolog, yıldız falcısı

astrolojî *m* astroloji, yıldız falcılığı

astronom *ast/nd* astronom, gök bilimci

astronomî *ast/m* astronomi, gök bilimi

astronomîk *rd* 1. astronomik, gök bilimsel 2. *mec* astronomik, fazla, fahiş (fiyat için)

astronot *nd/nt* astronot, kozmonot, uzay adamı

astronotî *m* astronotluk, kozmonotluk

astropîkal *rd* astropikal

asûd *n* fail

asûdar *n* subay, zabıt

asûde *rd* asude, huzurlu, sakin

asûdebûn *m* 1. asudeleşme 2. huzur, huzurluluk, sakinlik

asûde bûn *l/gh* asudeleşmek

asûdefî *m* huzur, sakinlik

asûdeyî *rd* huzurla ilgili

asûg *m* ufuk

asûk *nd* çarşıdan alınan ihtiyaçlar

asûn *m* konum

Asûrkî *m* Asurca

Asya *erd/m* Asya

Asyaya Dûr *nd* Uzak Asya, Uzak Doğu

Asyaya Naverast *nd* Orta Asya

Asyaya Navîn *nd* Orta Asya

Asyaya Nêzik *nd* Yakın Doğu

Asyaya Pêşîn *nd* Ön Asya

Asyaya Rojava *nd* Batı Asya, Ön Asya

Asyayî *nd* 1. Asyalı 2. *rd* Asyalı (Asyaya özgü)

aş (I) *n* 1. değirmen (öğüten araç veya âlet) 2. değirmen (içinde öğütme işi yapılan yer) * **aşê avê** su değirmeni 3. *mec* mide * **aşê wê her tiştî dihêre** midesi her şeyi öğütüyor ~ **digere aşvan xwe dîpesînêne** kendine pay çıkarmak ~ **digere çeqçeç serê xwe diêşîne**

onane oluyorsa ~ **û ding tenê di malê de tune** (an **jî nagere**) baş yarılır börk içinde, kol kırılır kürk içinde (aile içindeki anlazmazlıkların aile içinde kalmalıdır) ~ **xera bû, aşvan dev jî çeqçeçokê berneda** değirmen gitmiş, değirmenci hâlâ çakıldağın peşinde ~ **ê (yekî) bi ger xistin** değirmenine su taşımak ~ **ê destan el değirmeni ~ê dînan bêav digere** delilerin işi doğru gider ~ **ê hawarê obur, doymak bilmeyen, sürekli yiyen kimse ~ê nezanan bi Xwedê ye** bilmeyene Allah yardım eder ~ **ê nokan obur doymak bilmeyen, sürekli yiyen kimse ~ê qehweyê kahve değirmeni ~o tu bi çi digerî bi avê, kuro tu li çi digerî, li senetê dê û bavê** ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur

aş (II) *n* aş, yemek

aş (III) *ant/n* taşlık

aş (IV) *bnr* aş

aşandin *m* 1. barıştırma, uzlaştırma 2. yatıştırma, sakinleştirme

aşandin *l/gh* 1. barıştırmak, uzlaştırmak 2. yatıştırmak, sakinleştirmek

aşandî *rd* 1. barıştırılmış 2. yatıştırılmış, sakinleştirilmiş olanı, uzlaştırmak

aşanî *m* barış

aşarte *nd/nt* itirafçı

aşartetî *m* itirafçılık

aşartin *m* itiraf etme

aşartin *l/gh* itiraf etmek

aşartîş *m* itiraf

aşaşok *m* değirmenci

aşav *nd* su değirmeni

aşax *nd* (bu deyimden geçiyor) ~ **û oşax jê re nehiştin** (birinin) üstüne başına etmek

aşber *nd/nt* 1. yüzücü 2. yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)

aşberî *m* yüzme

aşberî kirin *m* yüzme

aşberî kirin *l/gh* yüzmek

aşberîti *m* yüzücülük

aşbetal *rd* 1. işten el çeken 2. eli boş

aşbetalî *m* 1. işten el çekme 2. eli boşluk

aşbetal kirin *l/gh* işe son vermek

aşbûn *m* 1. barışma 2. yatışma, sakinleşme (çocuğun ağlamasını kesme) 3. susma (yatışma) 4. ikna olma, susma 5. sönme (duygular için; dinme, yatışma)

aş bûn *l/gh* 1. barışmak 2. yatışmak, sakinleşmek (çocuğun ağlamasını kesmek) 3. susmak (yatışmak) * **zarok aş bûn** çocuklar sustu 4. ikna olmak, susmak 5. sönmek (duygular için; dinmek, yatışmak)

aşbûyî *rd* 1. barışmış 2. yatışmış, sakinleşmiş 3. avunuk

aşbûyîn *m* 1. barışma 2. yatışma, sakinleşme (çocuğun ağlamasını kesme) 3. susma (yatışma) 4. ikna olma, susma 5. sönme (duygular için; dinme, yatışma)

aşeba *n* yel değirmeni
aşê avê *nd* su değirmeni
aşê bayî *nd* yel değirmeni
aşê betalan *rd* aşırı konuşan kimse
aşêf *m* yabani ot ayıklama
aşêfkirin *m* yabanî ot ayıklama
aşêf kirin *l/gh* yabanî ot ayıklamak
aşêfmalk *m* yabanî ot ayıklama
aşgeh *m* kale
aş gerandin *l/gh* değirmen işletmek
aşgerîn *nd* değirmen işleten
aşgêr *m* değirmen suyu
aşhêrî *n* değirmene buğday öğütmeye giden
aşıftandin *m* şaşırtma
aşıftandin *l/gh* şaşırtmak
aşıfte *m* oynak, aşûfte, şillik
aşıftûn *m* şaşırtma
aşıftûn *l/gh* şaşırmak
âşik (I) *ant/m* mide
âşik (II) *n* ayağın arka kımı
âşikî *rd* midevî
Aşiq *nd/nt* Çingene
aşiq *rd* 1. âşik, vurgun, tutkun (bir kimseye veya şeye aşırı sevgi ve bağlılık duyan) 2. âşik (halk ozanı, halk şairi) 3. âşik (sevişen bir çiftten kadına oranla genellikle erkeğe verilen ad) ~**ekî hur** sursıklam âşik ~**ê guhdîrêj** kör âşik ~**ê meran** erkek delisi ~**î (...)** **bûn** -e âşik olmak ~**î çavê beqê bûn** aşkın gözü kördür ~**î xwe kirin** gönlünü çelmek (kapatmak veya avlamak)
aşiqane *rd/lh* âşikane, âşiklara yaraşır bir biçimde
aşiqbûn *m* âşik olma
aşiq bûn *l/gh* âşik olmak
aşiqbûyî *m* âşik olmuş olan
aşiqî *m* âşiklik
aşiqjîn *n* kadın düşkün
aşiqjinî *m* kadın düşkünlüğü
aşirî *rd* aşırı, müfrit
aşirîti *m* 1. aşırılık 2. taşkınlık
aşirme *m* paldım
aşiv *bnr* eşêf
aşivte *bnr* aşifte
aşıyan *m* aşıyan
aşî *bnr* aşitî
aşîkar *rd* 1. âşikâr, açık, belli (gizliliği olmayan) 2. belirgin, belli, besbelli, apaçık, ayan 3. açık (kolay anlaşılır, vazîh) 4. *fel* belirtik, sarîh 5. *mat* bilinen ~ **bûn** âşikâr olmak, ayan olmak, belli olmak
aşîkarbûn *m* 1. açıklık kazanma, alenileşme 2. belirginleşme, belirme, belli olma
aşîkar bûn *l/gh* 1. açıklık kazanmak, alenileşmek 2. belirginleşmek, belirme, belli olma
aşîkarbûyî *rd* 1. açığa kavuşmuş 2. belirmiş, belirginleşmiş olan
aşîkarbûyîn *m* beliriş, belirme

aşîkarî *m* 1. açıklık 2. belginlik, belirginlik
aşîkarkirî *rd* 1. açıklanmış, deşifre 2. belirginleştirilmiş olan
aşîkarkirin *m* 1. açıklama, deşifre etme 2. belirginleştirme
aşîkar kirin *l/gh* 1. açıklamak, deşifre etmek 2. belirginleştirmek
aşîna *nd/rd* aşîna, tanıdık
aşînabûn *m* aşîna olma
aşîna bûn *l/gh* aşîna olmak
aşînakirin *m* aşîna etme
aşîna kirin *l/gh* aşîna etmek
aşînatî *m* aşînalık
aşîp *m* çığ
aşîr (I) *rd* 1. âşiret mensubu 2. mert, cömert
aşîr (II) *n* süt tulumu
aşîrk *n* süt tulumu
aşîret *m* âşiret
aşîretger *nd/nt* âşiretçi
aşîretgerî *m* âşiretçilik
aşîretgir *nd/nt* âşiretçi, âşiret yanlısı
aşîretgiri *m* âşiretçilik
aşîretparêz *nd/nt* âşiretçi, âşiret yanlısı
aşîretparêzî *m* âşiretçilik
aşît *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek
aşk (I) *m* toyaka, gergi (yük hayvanlarının gevşemiş yüklerini sıkıştırmak için ürgana takılıp bükme süratiyle kullanılan sert çubuk) ~ **lê xistin** gergilemek
aşk (II) *n* üzenge kemiği
aşk (III) *zo/m* taşlık (hayvan taşlığı)
aşkafî *rd* açık, vazîh
aşkafîn *m* açıklama, aydınlatma, vazîh etme
aşkafîn *l/gh* açıklamak, aydınlatmak, vazîh etmek
aşkarîş *m* ispat
aşkartî *rd* 1. açık (gizliliği olmayan) 2. belirtilmiş olan 3. doğrulanmış 4. ispatlı
aşkartin *m* 1. âşikâr etme 2. belirtmek belirtme 3. doğrulama, teyit etme (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarma) 4. ispatetme
aşkartin *l/gh* 1. âşikâr etmek 2. belirtmek belirtmek * **min ramanên xwe aşkartin** ben düşüncelerimi belirttim 3. doğrulamak, teyit etmek (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarmak) 4. ispatetmek
aşkeftî *bnr* aşkartî
aşkeftin *bnr* aşkartin
aşker *rd* avutucu
aşkera *rd* 1. açık, *rd* âşikâr (gizliliği olmayan, olduğu gibi görünen) * **her karê camêr aşkera** ye adamın her işi açıktır 2. açık, apaçık, belli 3. alenî 4. *h* açık açık * **aşkera vegot** açık açık anlattı ~ *h* açık açık (gizli yer bırakmaksızın, saklamaksızın, içtenlikle) * **aşkera aşkera got** açık açıksöyledi ~ **axafîn** (peyivîn, xeber dan an jî qise kirin) açık açık konuşmak (veya söylemek) ~ **bûn** ayan olmak, belli olmak, bilinir olmak (tiş-

tek) ~ bûn (bir sorun, bir durum) gün ışığına çıkmak (açıklığa kavuşmak) (**tişte**) ~ **dan der** (bir şeyi) açığa vurma ~ **gotin** 1) açık söylemek 2) üstüne basa basa * **li nav meydanê bi aşkera got** üstüne basa basa söyledi ~ **kirin** 1) açıklamak, beyan etmek 2) ifşa etmek (**tişte**) ~ **kirin** (bir şeye) açıklık getirmek (veya açıklık kazandırmak) ~ **li ber çavan** 1) ayan beyan, besbelli, apaçık 2) ~ el ile (elle) tutulur ~ **peyvîn** (axaftin an jî **xeber dan**) açık konuşmak **û vekirî** açık seçik ~ **û xuya** açık seçik (**bi**) ~ **yî xuya kirin** açıkça belirtmek

aşkerabûn m 1. açıklık kazanma 2. belli olma, anlaşılma, ortaya çıkma 3. belirme, barizleşme (iyice anlaşılır ve görünün bir durum alma) 4. kesin olarak belli olma, sabit olma

aşkera bûn l/gh 1. açıklık kazanmak, açığa çıkma 2. belli olmak, anlaşılma, ortaya çıkmak 3. belirme, barizleşmek (iyice anlaşılır ve görünün bir durum almak) 4. kesin olarak belli olmak, sabit olmak

aşkerabûnî m 1. açıklık kazanma 2. bellilik 3. belirginleşme

aşkerabûyîn m 1. açıklık kazanma 2. belli olma, anlaşılma 3. belirme, barizleşme (iyice anlaşılır ve görünün bir durum alma) 4. kesin olarak belli olma, sabit olma

aşkerahî bnr aşkerayî

aşkeraker rd açıklayıcı

aşkerakirin m 1. açıklık kazandırma 2. açıklama, belirtme 3. açıklama, belli etme (görünür, anlaşılır hale getirme) 4. açıklama, ifşa etme 5. (bir şeyi) açığa vurma (gizli bir durumu ortaya çıkarma)

aşkera kirin l/gh 1. açıklık kazandırmak 2. açıklamak, belirtmek 3. açıklamak, belli etmek (görünür, anlaşılır hale getirmek) 4. açıklamak, ifşa etmek 5. (bir şeyi) açığa vurma (gizli bir durumu ortaya çıkarmak)

aşkerakirî rd 1. belli, muayyen 2. belli başlı, belirli 3. açıklanmış, ifşa edilmiş

aşkerakirîbûn m belirlilik

aşkerane h aşikârane

aşkeratî m 1. açıklık 2. apaçıklık, aleniyet

aşkerayî m 1. açıklık, aşikârlık, açık seçiklik 2. apaçıklık, aleniyet

aşkera bnr aşkera

aşkerekere bnr aşkeraker

aşkerîş m ispat

aşkî m aşık, aşırma (yapılarda)

aşkirin m 1. barıştırma 2. susturma, yatıştırma (ağlayan çocuklar için) 3. teskin etme, yatıştırma 4. avutma (oyalama) 5. ikna etme, susturma 6. *mec* söndürme (tutku ve duygular için; etkisiz duruma getirme)

aş kirin l/gh 1. barıştırmak 2. susturmak, yatıştırmak (ağlayan çocuklar için) 3. teskin etmek, yatıştırmak 4. avutmak (oyalamak) *

me bi zor û heft bela zarok aş kir çocuğu zor bela avuttuk 5. ikna etmek, susturmak 6. *mec* söndürmek (tutku ve duygular için; yatıştırmak, etkisiz duruma getirmek)

aşkirî rd 1. barıştırılmış 2. susturulmuş, yatıştırılmış (ağlayan çocuklar için) 3. teskin edilmiş, yatıştırılmış 4. avutulmuş (oyalanmış) 5. ikna edilmiş, susturulmuş 6. *mec* söndürülmüş (tutku ve duygular için; etkisiz duruma getirilmiş)

aşmak m ocak taşı, baca taşı

aşmê m yüzme (suda yüzme)

aşna m aşına ~ **bûn** aşına olmak

aşnê m yüzme

aşnêber nd/nt yüzücü

aşnêberî m yüzücülük

aşob nd/nt fitneci

aşobî rd görülmemiş

aşobîti m fitnecilik

aşoguro m ekseni etrafında dönme ~ **bûn** ekseni etrafında dönmek ~ **çêkirin** ekseni etrafında dönmek ~ **kirin** ekseni etrafında döndürmek

aşop m hayal (zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey) ~ **a siberî şn** gölge oyunu

aşopbaz rd/nd hayalci

aşopbazî m hayalcılık

aşopî rd hayalî

aşopiya zanistî nd bilim kurgu

aşot bnr aşit

aşpêj nd/nt aşçı

aşpêjî m aşçılık

aşq n aşk, vurgunluk, tutkunluk

aşqbazî m aşk oyunu

aşqorkî rd sıska

aşt rd 1. barışık 2. teskin

aştbûn m 1. sakinleşme, teskin olma 2. yatışma, sakinleşme (çocukların ağlamalarını kesme)

aşt bûn l/gh 1. sakinleşmek, teskin olmak 2. yatışmak, sakinleşmek (çocukların ağlamalarını kesmek)

aştbüyî rd 1. barışık 2. teskin olmuş olan

aştbüyîn m 1. sakinleşme, teskin olma 2. yatışma, sakinleşme (çocukların ağlamalarını kesme)

aştî m 1. barış 2. barış (savaştan sonraki süreç)

* **em di aştiyê de dijîn** barış içinde yaşıyoruz ~ **çêkirin** barışı sağlamak ~ **danîn** barışı tesis etmek ~ **yeke nebaş ji şer xerabtir e** kötü bir barış savaştan betterdir

aştîhez nd/nt barışsever

aştîhezi m barışseverlik

aştîname m barış metni

aştîparêz rd 1. barışçı, barışsever 2. barış savunucusu

aştîparêzî m 1. barışçılık, barışseverlik 2. barış savunuculuğu

aştıperest *rd* barışçı
aştıperestî *m* barışçılık
aştıperwer *rd* barışçı, barışsever
aştıperwerî *m* barışçılık, barışseverlik
aştıwarî *rd* barışçıl
aştıxwaz *rd* 1. barışçı 2. barışçı, barışı amaçlayan, barışı öngören
aştıxwazane *h* barışçıl, barışçılca, barışçıl bir biçimde
aştıxwazî *m* barışçılık, barışseverlik
aştıyane *h* barışçıl, barışçılca
aştıyî *rd* barışla ilgili, hazarî
aştker *nd/rd* yatıştırıcı
aştkirin *m* 1. barıştırma 2. yatıştırma 3. teskin etme
aşt kirin *l/gh* 1. barıştırmak 2. yatıştırmak 3. teskin etmek
aştkirî *rd* 1. barıştırılmış 2. yatıştırılmış 3. teskin edilmiş olan
aşûfte *m* aşûfte
aşûftetî *m* aşûftelik
aşûjin *m* kazıl, uçkur (torba, kese ağzını büzenek için bağ)
aşûran *m* aşure
aşurat *rd* rezil, rüsva
aşûre *m* aşure * **roja aşûreyê** aşûre günü
aşût, aşûte *m* çığ
aşvan (I) *n* 1. değirmenci 2. değirmenci (değirmen bekçisi)
aşvan (II) *zo/m* karınca aslanı (Myrmeleon formicarius)
aşvanî *m* 1. değirmencilik 2. değirmencilik (değirmen işletme işi) 3. değirmencilik (değirmen bekleme işi) 4. değirmene buğday öğütmeye götüren
aşxane *m* aşevi, aşhane, lokanta
aşxaneger *n* aşhaneci, lokantacı
aşxanegerî *m* aşhanecilik, lokantacılık
aşxanevan *nd/nt* lokantacı
aşxanevanî *m* lokantacılık
At kîm At (astatin'in kısaltması)
atabeg *n* atabey, atabek
atalet *fiz/m* atalet, süredurum
atar (I) *n* çerçi
atar (II) *nd/nt* aktar
atar (III) *m* soy * **atara mêran nehişt** yiğitlerin soyunu kuruttu
atarî (I) *m* çerçilik
atarî (II) *m* aktarlık
ataş *m* ataş
ataşe *nd/nt* ataşe, elçilik uzmanı
ataşetî *m* ataşelik
atato *zo/m* alaca karga
Ataturkî *m* Atatürkçülük
Ataturkparêz *nd/rd* Atatürkçü
Ataturkparêzî *m* Atatürkçülük
atavik *rd* atavik
atavizm *m* atavizm
ataxî *m* yataklık, suçluları barındırma ~ **kirin**

yataklık etmek
a te c senin
ateîst *nd/rd* ateist
ateizm *m* ateizm
ateran *m* hezeyan, saçmalama
ateşek *m* frengi
atêş *n* ateş
atêşbaz *n* ateşbaz
atêşbazî *m* ateşbazlık
atêşfûr *m* içinde ateş yakılan kap, ya da derince ve etrafı çevrili yer
atêşgede *m* ateşgede
atêşin *rd* ateşten
atik *m* anne
atıyokî *rd* saralı
atî *bj/m* ara
atlas *m* atlas (coğrafya atlası, dil atlası vb. için) ~ **a asimanî** gök atlası ~ **a zımanan** dil atlası
atle *m* ara, fasıla, kesinti ~ **dan (tişteki)** ara vermek, kesintiye uğratmak ~ **ketin (...)** kesintiye uğramak ~ **nekirin** aksatmamak, aralık vermeden, sürekli, sektirmemek
atlebûn *m* ara durumu, fasıla, kesinti durumu
* **karê me bêyî atlebûn berdeyam dike** i-şimiz hiçbir kesintiye uğramadan yürüyor ~ **tune bûn** ardı arası kesilmemek
atlehî *m* ara, fasıla, kesinti ~ **nedan (...)** aksatmamak, aralık vermeden, sürekli, sektirmemek * **tu car atlehî nade karê xwe** işini hiç sektirmez
atle nekirin *l/gh* ardı arkası kesilmemek
atles *n* atlas (bir tür ipekli kumaş)
atlet *nd/nt* atlet
atletik *rd* 1. atletik * **leyzên atletîk** atletik oyunlar 2. atletik (vücudu gelişmiş, biçimli, atlet gibi)
atletizm *m* atletizm
atleyî ara, fasıla, kesinti ~ **dan (tişteki)** ara vermek
atmosfer *ast/m* 1. atmosfer (gaz yuvarı) 2. *ast* atmosfer, hava küre (hava yuvarı) 3. *fiz* atmosfer
atmosferik *rd* atmosferik
atolye *m* atölye, işlik
atom *fzk/m* 1. atom 2. *fel* atom
atomî *rd* atomal, atomik
atomparêz *rd* atomcu
Au kîm Au (altının kısaltması)
aut *sp/m* aut
av *m* 1. su 2. su (sudan oluşmuş kütle) * **li ava bestê nihêrt** derenin suyuna baktı 3. su (ineyve ve sebzelerin sıkılmasıyla elde edilen sıvı) * **ava xoxan** şeftali suyu 4. su (bazı kokulu yaprak veya çiçeklerden elde edilen kokulu sıvı) * **ava gulan** gül suyu 5. su (yemeğin sulu bölümü) * **ava tîrşînê** turşu suyu ~ **avêtin (cihekî)** (bir yere) sel basmak ~ **berdan** su bırakmak ~ **berdan çiqê** diz

veya ayaklarda su toplaması ~ **bi bêjîngê nayê berhevkirin** kalburla su taşınmaz ~ **bi çökên (yekî) de cûn argo** farkına varmak ~ **bi devê (yekî) ketin** ağzı sulanmak, ağzının suyu akmak ~ **bi ser agir de rişandin** olayı yatıştırmak ~ **bi ser re cûn** havada bulut sen onu unut ~ **bi sekîne agir bisekîne (ew) nassekîne** çok yaramaz ve hareketli kimse ~ **bi ser re cû** havada bulut sen bu işi unut ~ **cih dîtîn** bir hareket, bir durum mecrasını bulmak, yolunda gitmek ~ **çikîn** su kesilmek ~ **çi qas di golan de bimîne ew qas genî dibe** bir şeyi sürümcemede bırakmamak lazımı ~ **cûn bin qûna (yekî)** bapucuna kum dolmak (veya taş kaçmak) ~ **cûu binê (yekî)** pabucuna kum dolmak (veya taş kaçmak) ~ **cûn binê (yekî)** etekleri tutuşmak ~ **cûn binê qûna (yekî)** etekleri tutuşmak ~ **dahejîn piyê heywan** yürümekten güçlük çekmek (yük hayvanları için) ~ **dahiştin** su inmek ~ **dan 1** su vermek (bitkileri sulamak) **2** suvarmak, su vermek (hayvanlara su içirmek) ~ **dan (yekî) (birine)** su vermek ~ **dan ber 1** su katmak * **av da ber hevîrê xwe** hamura su kattı **2** sulandırmak * **av bide ber mast** yağurdu sulandır **3** suvarmak, su vermek (hayvanlara su içirmek) ~ **dan hesin l/gh** su vermek (demire su vermek) ~ **dan pola** çeliğe su vermek ~ **dan qirikê** canına tak etmek ~ **derxistin** su çekinek (alçak bir yerden tulumla vb. ile su çıkarmak) ~ **di ber re avêtin der** su atmek, su sızmak ~ **di cihê de diqe** ip inceldiği yerden kopar ~ **di cihê teng de deng dide** su dar yerde çağıldar ~ **di deravê kê m de diçe** su kendi mecrasında akar ~ **digere digere ku cihek berjêr dît** diherike su kendi akacak yolunu bulur ~ **di günê (yekî) gerîn** bulûğ olmak ~ **di gunikan de wergerîn** erin olmak **di hes-tî gerandin** çok acı çektiirmek ~ **di keviran de avêtin** çok yağış yağmak ~ **di rêlikê (wî) de gerîn** bulûğ olmak, bulûğ çağına girmek ~ **di serê kaniyan de şolî (şêlû an jî şêlo) dibe** balık baştan kokar ~ **di sûretê (yekî) de xuya kirin** çok yakışıklı (veya parlak) olmak ~ **di şekoka (yekî) gerîn** bulûğ çağına girmek ~ **di şekokan gerîn** erin olmak, bulûğ olmak ~ **dîn û دنیا ye** su hayattır ~ **girtin** su kapmak, su toplamak (yaralar azmak) ~ **hatin** su gelmek (doğumdan önce amniyos suyu döl yolundan akmak) ~ **hila-nîn** suyu çekinek ~ **hilkışandin** su pompalamak ~ **jê girtin bj** su almak (herhangi bir organdan tedavi için su boşaltmak) ~ **jê ha-tin 1** (bir şeyden) su akmak **2** ağlamak (ağaç budandığında kesilen yerden besi suyu veya öz su akmak) ~ **jê re anîn** (birine) su getirmek, su vermek ~ **ji binê guhê (yekî) berdane** aptalın teki, bön ~ **ji devan** kişin

ağzı sulanmak ~ **ji dev cûn** ağzının suyu ak-mak ~ **ji devê (yekî) cûn** ağzı sulanmak ~ **ji devê (yekî) kişin** ağzının suyu akmak ~ **ji kaniyan nan ji baniyan** ekmek elden su gölden ~ **ji ser xwe zela kirin 1** kendini temize çıkarmaya çalışmak **2** izini kaybet-tirmek ~ **ketin (cihekî)** bir yeri su basmak * **av ketiyê her alî her tarafı su basmış ~ ke-tin (tiştêkî)** su almak * **av dikeve keştîyê** gemi su alıyor ~ **ketin guhê (yekî)** kulağına su kaçmak ~ **kirin (....)** su katmak ~ **kişan-din 1** su çekmek **2** su almak * **sola min av dikişand, min ew çêkir** ayakkabımı su alı-yordu yaptım ~ **kişandin ser aşê (yekî)** baş-kasının yararına çalışmak ~ **kişandin xwe** su çekmek (içine su almak) ~ **kolan (an jî kolandin)** boşa kürek çekmek ~ **lê gerîn** (a-ğaçlara) su yürümek ~ **lê ketin** ergin olmak ~ **lê kirin** (bir şeye) su serpmek (veya dök-mek), ıslatmak ~ **lê neman** suyu seli kalma-mak ~ **lê reşandin** su serpmek ~ **lê venex-warin** (birini) afetmemek ~ **lê zela bûn** su-lar durulmak, bir şeyin durumu netleşmek ~ **lê ziwa bûn** suyu seli kalmamak ~ **li agir kirin** olayı yatıştırmak ~ **li ber (yekî) şolî kirin** meseleyi bulandırmak ~ **li berê zêde kirin** aşa su katmak ~ **li destê (yekî) kirin** eline su dökmek ~ **li (yekî) germ bûn** duru-mu düzelmek ~ **li hev venexwarin** birbirini af etmemek ~ **li rû cûn** yüzeyi sulanmak ~ **li ser çavê xwe kirin** su çarpmak, yüzünü yıkamak ~ **li ser xwe zela kirin 1** kendini temize çıkarmak **2** kendini unutturmak, kaybolup gitmek ~ **li şekokan gerîn** ergin olmak ~ **li xwe kirin** duş almak (veya yap-mak), su dökmek ~ **li xwe zela kirin 1** kendini temize çıkarmak **2** sessiz kalmak, i-zini kaybettirmek ~ **pê de hatin 1** üzerine su akmak **2** su basmak ~ **pê germ bûn** iş bitirmek (bir işi iyi bir sonuca ulaştırmak) ~ **pê ketin** su kesmek, su kesilmek (sulanmak) * **zebeş hingî ku maye av pê ketiyê** karpuz dura dura su kesmiş ~ **pê nebûye** su (yüzü) görmemiş (el ve yüzü çok kirlî olan) ~ **ra-bûn** su taşmak ~ **reşandin 1** su serpmek **2** su kaçırmak **3** terlemek (içindeki suyu ter biçiminde sızdırmak) * **cêr av diresîne** testi terlemiş ~ **rêtin 1** su dökmek **2** *mec* su dökmek (küçük aptes bozmak) ~ **rişandin 1** su dökmek **2** *mec* su dökmek (küçük aptes bozmak) ~ **sekinîn 1** su durmak **2** akan sular durmak ~ **stendin** (an jî *girtin*) su almak (içine suyu almak) ~ **tê re cûn** su kaçır-mak ~ **tê werdân 1** su ile çalkalamak **2** (bir kabın) dibini bulmak (içindekini tüket-mek) ~ **û agir radizê dijmin ranazê** su u-yur düşman uyumaz ~ **û aqar** yurt, emlâk (sahip olunan arazi) ~ **û aqara xwe di cih de hiştin** yerini yurdunu terk etmek ~ **û a-**

rav atık su ~ û ~ cûn 1) güme gitmek, kurban gitmek (boşu boşuna ölmek, hiç uğruna ölmek) 2) bok yoluna gitmek ~ û axa (yekî) çûbûn wê derê toprağı (çekmiş sürekli yaşadığı yerden başka bir yere giderken ölenler için söylenir) di ~ û donê xwe de qijîlîn kendi yağıyla kavrulmak ~ û zêlak ıpslak, yamyaş ~ vexwarin su içmek ~ were li ser e ba were li ber e zeytinyağı gibi hep üstte olmak ~a baranê yağmur suyu ~a baranê xwarin 1) yağmur suyu yemek 2) yağmurdan ıslanmak ~a berfê kar suyu ~a bihurêkê aynı bezin parçası ~a bi binik bûn gizli çıkkın olmak ~a bin kayê içten hesaplı, sinsî ~a bin kayê bûn 1) saman altında su yürütmek 2) içten hesaplı olmak (yek) ~a bin kayê ye 1) saman altında su yürüten 2) içten hesaplı ~a bîran bi tedbîran her şeyi tasarruflu kullanmak lazım ~a bîran jî bi sexbêrî bu sığağa kar mı dayanır? ~a cem û kaniyan sekinîn akan sular durmak ~a (yekî) derketin (an jî derxistin) cıçığı çıkmak (veya cıçığını çıkarmak) ~a (wan) di cihekî de naçe ikisini bir kazana koysalar kaynamazlar ~a (wan) di cihekî de neçûn 1) bir kazanda kaynamamak 2) itilâfa düşmek, anlaşılmamak ~a (yekî) di cihê de nekişîn işi yolunda gitmemek ~a (yekî) derxistin paçavrasını çıkarmak ~a germ sıcak su ~ heyatê hayat suyu ~a heyatê vexwariye abihayat içmiş ~a hêdî me ecêb (an jî ecêbê giran) jê dî ısıran köpek diş göstermez ~a jînê (an jî heyatê) abihayat, bengi su, dirim suyu ~a kaniyan memba suları ~a keviran kaya suyu (kayadan sızan su) ~a kewserê Kevser suyu ~a kirêcê (an jî kilsê) kireç suyu ~a ku binî nexuya ye mekeve dibi görünmeyen suya girme ~a ku di golan de bîmîne dê genî bibe geciken iş sonra koku verir ~a lehiyê avêtin (cihekî) sel basmak ~a lexemê pis su ~a li heriyan işe yaramaz (alay yolu) ~a mir acı su (li) ~a pîsî pis su ~a pîvazê soğan suyu ~a (yekî) pûç bûn döl vermeyen erkek için söylenir ~a qetranê katran suyu ~a qûna cêr beyhude, kendisine yapılanların boş olması ~a reş bj kara su ~a reş bi çavan de hatin 1) gözüne kara su inmek 2) kör müsün, gözlerin görmüyor mu senin? ~a reş bi çavê (yekî) de hatin 1) gözüne kara su inmek (kara su hastalığı yüzünde gözü gözü görmez olmak) 2) gözlerin kör mü senin? ~a rû birîn (cûn an jî hildan) ar damarı çatlamak, yüzşüzleşmek ~a rûyê xwe rêtin yüzşüzleşmek ~a sade (safî an jî xalî) saf su ~ sar soğuk su ~a sar bi (yekî) de cûn beyninden vurulmuşa dönmek (beklenmedik bir şey karşısında olağanüstü bir üzüntü ve şaşkınlığa uğramak) ~a sar bi

(yekî) de hatin xwarê beyninden vurulmuşa dönmek (beklenmedik bir şey karşısında olağanüstü bir üzüntü ve şaşkınlığa uğramak) ~a sar bi canê (yekî) de hatin kanı donmak ~a sar bi çokan de cûn tepesinden (veya başından) kaynar su dökülmek ~a sar bi çokên (yekî) de hatin xwarê tepesinden (veya başından) kaynar su dökülmek ~a serê (yekî) gerîn suyu ısınmak (veya kaynamak) ~a serê (yekî) germ bûn suyu ısınmak (veya kaynamak) ~a serê (yekî) germ kirin suyunu ısıtmak, ölüm fermanını çıkarmak ~a serî germ kirin suyunu ısıtmak ~a sincûvî kireç suyu ~a şîrîn tatlı su ~a şolî (şêlî an jî şêlo) di cihikan de zelal nabe balık baştan kokar ~a tenik sıg su, yumuşak su ~a tevînekê doku suyu ~a vexwarbar içilir su ~a vexwarinê içme suyu ~a vî aşî jî ku tê? değirmenin suyu nereden geliyor? ~a xêrê sebil ~a zêr altın suyu ~a xwarinê jê hilanîn (yemeğin) suyunu almak ~a xwe çikandin suyunu çekmek (yemek için) ~a xwe dan su koyuvermek (sebze ve et pişirirken suyunu salıvermek) ~a xwe hilçinanîn suyunu çekmek (yemek için) ~a xwerû saf su ~a zikmakî jî devê (yekî) hatin emdiğin süt burnundan gelmek ~a zinar kaya suyu (kayadan sızan su) ~ek li agirê dilê (yekî) kirin yüreğine su serpmek ~ek rêtin küçük aptes bozmak ~eke kelandî bi ser û çokê (yekî) de hatin başından aşağı kaynar sular dökülmek ~eke xalî rêtin küçük aptesini yapmak ~eke xalî ye imamın aptes suyu gibi ~eke zer e imamın aptes suyu gibi (dî) ~ekê re kirin sudan geçirmek (elbise yıkmak için) ~ê da serî çî bihostek çî çartilî battı balık yan gider di ~ê de rûniştin kara ya oturmak (gemi vb. için) ~ê di ser serê me de jixwe qelaptiye, ya bihostek ya jî çartilî battı balık yan gider ~ê di ser serê meriv de qelapt çî bihostek çî çar tilî battı balık yan gider ~ê gujegu e su şırl şırl akına ~ê ku da serî ha bihostek ha çar tilî için içine girdikten sonra azı çoğu farketmez, bir kere bulaştık artık ~ê ku di ser serî de qelapt ha bihostek ha çar tilî battı balık yan gider ~ê mesîla xwe ditiye dava yoluna girmiş artık (dî) ~ê re kirin suya daldırmak ~ê rûyê (yekî) nedîtiye su (yüzü) görmemiş (el ve yüzü çok kirli olan) ~ê vexwin jî sarkaniyan jinan bînin jî esliyan her şeyin iyisini seçin anlamında bir deyim ~ên bîran jî bi sexbêrî hazıra dağlar dayamaz ~ên jêrmêrîn (an jî bînerdê) yeraltı suları ~ên kersaxê (an jî peravê) kıyı suları ~ên welatî kara suları

a va b aha * gundê me a va li vê derikê ye bizim köy aha şuracıkta

ava rd 1. bayındır, mamur 2. şen, abat, meskûn

3. *mec* hamile * **bûka wan ava ye** gelinleri hamile ~ **kirin** 1) kurmak (tesis etmek, meydana getirmek) 2) kurmak (bina etmek, yapı kurmak, yapmak, inşa etmek) 3) kurmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek) * **hikûmet ava kirin** hükümet kurmak 4) bayındırlaştırmak, imar etmek

ava bacanan *nd* salça ~ **kirin (xwarinê)** salçalamak

avabar *rd* kurulabilir, inşa edilebilir

ava baranê *nd* yağmur suyu

ava berbejî *nd* maden suyu

ava berbesî *nd* maden suyu

ava biadan *bot/nd* besi suyu

ava bihurekê *nd* aynı bezin parçası, aynı kuşaştan olma

avabûn *m* 1. kurulma (tesis olmak) 2. kurulma, inşa olma (bina edilme, yapı kurulma, inşa edilme) 3. kurulma (belli bir işte beraber çalışacak kimseler belirlenme) 4) bayındırlaşma, bayındır olma, imar edilme 5. şenlenme

ava bûn *l/gh* 1. kurulmak (tesis edilmek) 2. kurulmak, inşa olmak (bina edilmek, yapı kurulmak, inşa edilmek) 3. kurulmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseler belirlenmek) 4) bayındırlaşmak, bayındır olmak, imar edilmek * **hikûmet ava bû** hükümet kuruldu 5. şenlenmek

avabûyî *rd* 1. kurulmuş 2. kurulmuş, bina olunmuş 3. bayındırlaşmış olan 4. şenlenmiş olan

avabûyîn *m* 1. kuruluş, kurulma 2. kurulma, inşa olma 3. kuruluş, kurulma (belli bir işte beraber çalışacak kimseler belirlenme) 4) bayındırlaşma, bayındır oluş, imar edilme 5. şenleniş

ava cemidî *nd* 1. soğuk su 2. çivi gibi (çok soğuk su) ~ **ji kaniyan qut nabe** iyi niteliklere sahip olanlar soyunu sürdürürler

avacî *rd* bayındır, imar yer

avacih *bnr* avacî

avaçûyî *rd* batmış olan (güneş, ay, yıldız vb. için)

avadan *rd* 1. abat, bayındır, mamur, imar halinde olan 2. *rz* çatı, bina 2. *wj* kurgu, çatı ~ **kirin** imar etmek, bayındırlaştırmak ~ **a hevayî** *rz* işteş çatı ~ **a kartêbû** *rz* edilgen çatı ~ **a lebafî** *rz* etken çatı

avadanî *m* 1. yapı, bina 2. bayındırlık 3. *rz* çatı, bina ~ **kirin** inşa etmek, imar etmek

avadanîbûn *m* bayındırlaşma

avadanî bûn *l/gh* bayındırlaşmak

avadanîbûyî *rd* bayındırlaşmış olan

avadanîbûyîn *m* bayındırlaşma

avadanîkirin *m* 1. bayındırlaştırma 2. inşa etme, yapı kurma

avadanî kirin *l/gh* 1. bayındırlaştırmak 2. inşa etmek, yapı kurmak

avadanîkirî *rd* bayındırlaştırılmış olan

avadanker *nd/nt* inşaatçı, yapıcı

avadankerî *m* inşaatçı, yapıcılık

avadankirin *m* abat etme, imar etme

avadan kirin *l/gh* abat etmek, imar etmek

avadankirî *rd* bayındır, mamur

avadar *rd* bayındır, şen

avadarî *m* bayındırlık

avadarîfî *fel/m* kurmacılık, konstrüktivizm

ava firingiyan *nd* domates salçası *nd* ~ **kirin (xwarinê)** salçalamak

ava germ *nd* sıcak su

ava germixî *nd* kokuşmuş su

ava givî *nd* peynir suyu

avagon *nd* gök mavisi, gök rengi

ava gulan *nd* gül suyu

ava gur *nd* horhor

ava heyatê *nd* abihayat

avahî *bnr* avayî

avahîcih *nd* şen, bayındır yer

avahîgeh *m* bayındır yer

avahîn *rd* inşaî

avahîsaz *nd/nt* mimar

avahîsazî *m* mimarlık

avahîsaziyî *rd* mimarî (mimariye ilişkin)

avahîya dadgehê *nd* adliye (hukuk ve adalet işlerinin görüldüğü resmî yapı)

ava işneyan *nd* vişne suyu

ava jînê *nd* abihayat

ava kangehê *nd* maden suyu

ava kaniyê *nd* çeşme suyu

avakar *nd/nt* 1. kurucu 2. yapıcı, inşaatçı

avakarî *mt* 1. kuruculuk 2. yapıcılık, inşaatçılık

avaker *nd/nt* 1. kurucu 2. yapıcı, inşaatçı 3. yapıcı * **rexneya avaker** yapıcı eleştiri

avakerî *m* 1. kuruculuk 2. yapıcılık, inşaatçılık 3. yapıcılık

ava kincan *nd* camaşır suyu

avakirin *m* 1. kurma 2. kuruluş (kurulma işi, yolu veya tarihi) * **mêjûya avakirina partiyê** partinin kuruluş tarihi 3. yapım, inşa etme, yapı kurma, bina etme 4. bayındırlaştırma, abat etme (veya eyleme), mamur etme

ava kirin *l/gh* 1. kurmak (tesis etmek, meydana getirmek) 2. kurmak (bina etmek, yapı kurmak, yapmak, inşa etmek) 3. kurmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek) * **hikûmet ava kirin** hükümet kurmak 4. bayındırlaştırmak, imar etmek, mamur etmek, abat eylemek

avakirî *rd* 1. kurulu, muesses, kurulmuş olan 2. bayındır, mamur, bayındırlaştırılmış olan

ava kulilkan *nd* çiçek suyu

ava kulîlkê *nd* ardı radına gidip gelmemek

ava madenê *nd* acı su

ava madenî *nd* maden suyu

ava merm *nd* ıgıl

ava mirarî *nd* kokuşmuş su

ava mirî *nd* 1. kara su (ağır akan su) 2. sinsi kimse
avan *nd/nt* yardakçı
avandin *m* basma, bastırma (sıkıştırarak yerleştirme)
avandin *l/gh* basmak, bastırmak (sıkıştırarak yerleştirmek) * **torak avandin** çökeleği tuzlayarak baskıya almak (sonbaharda yapılır)
avandî *rd* basılmış olan, sıkıştırılarak yerleştirilmiş olan
ava nenevê *nd* nane suyu
ava nerm *nd* sığ su
avanî *m* 1. çatı (insan ve hayvanda iskeletin kuruluşu) 2. konut, yapı, bina 3. bayındırlık 4. kuruluş, tesis 5. *rd* ineskûn, yurt edilmiş yer 6. *rz* çatı, bina 7. *wj* kurgu, çatı, iskelet * **avaniya romanê** romanın iskeleti ~**ya dançêker** *rz* ettirgen çatı ~**ya lebatî** *rz* ettirgen çatı ~**ya lêkerê** fiil çatısı ~**ya sereke** ana yapı ~**ya zivirandî** (gerandî an jî **vegerok**) *rz* dönüşlü çatı
avanîbûn *m* yapılaşma
avanî bûn *l/gh* yapılaşmak
avanîti *m* yardakçılık
avans *m* avans ~ **dan'avans** vermek ~ **kişandin** avans çekmek ~ **stendin** (an jî **girtin**) avans almak
avantaj *m* avantaj
avantajdar *rd/nd* avantajlı
ava oksîjendar *nd* oksijenli su
ava qerisî *nd* soğuk su, buz gibi su
ava reş *bj/nd* kara su, glokom ~ **pê de hatin** gözüne kara su innmek
avarû *nd* haya ~**a rû qetandin** hayasızlaşmak
ava saz *nd* içilebilir su
avasaz *nd/nt* minar
avasazî *m* 1. mimarlık 2. yapı
ava spî *bj/nd* ak su, katarakt ~ **pê de hatin** ak basmak
ava sûsê *nd* meyan balı
ava şîn *bj/nd* kara su, glokom
ava tevnîkê *nd* doku suyu
ava tîrşê *nd* salça
ava tenik *nd* sığ su
avav *m* bataklık
ava wişneyan *nd* vişnap, vişne suyu
ava xalî *nd* safsu
avayî *m* 1. yapı, bina, inşaat 2. bayındırlık, bayındır olma durumu, şen olma durumu 3. kurum, kuruluş 4. *wj* kurgu (roman, hikaye vb. için) 5. yapı * **avahiya civakî** toplumsal yapı ~ **jî xwe birandin** kendini per perişan etmek ~ **û xweşbûna gundan bi pehniya riyan re kifş** e asıl olan misafirperverlik ve değer bilmedir ~**ya blok blok** inşaat ~**ya malan di destê jinan de ne** evin tüm iç işleri kadına bağlıdır ~**ya nemîmarî** *rd* mimarisiz yapı
avayîker *nd/nt* inşaatçı, yapıcı

avayîkerî *m* inşaatçı, yapıcılık
ava zemzemê *nd* zeminzem suyu
ava zêr kîm/nd altın suyu
avbaz *nd/nt* 1. dalgıç 2. su sporcusu
avbazgeh *m* yüzme havuzu
avbazî *m* 1. dalgıçlık 2. su sporculuğu
avbend *m* su barajı
avberneder *rd* su geçirmez
avbeşînk *m* su taksimi
avbeyn *m* salon (bir evin en geniş bölümü)
avbir (I) *m* 1. su bendi 2. değirmenin su kesicişi, vana
avbir (II) *nd/nt* su taşıyıcı
avbirî *m* su taşıyıcılık
avboştî *m* su baskını, seylâp
avce, **avceh** *m* arpa suyu
avciqandin *l/gh* 1. buruşturmak 2. mincıkla-mak
avciqandin *m* 1. buruşturma 2. mincıklama
avciqandî *rd* buruşturulmuş olan
avciqî *rd* buruşuk
avciqîn *m* 1. buruşma 2. mincıklanma
avciqîn *l/gh* 1. buruşmak 2. mincıklanmak
avciqîtî *m* buruşukluk
avciqokî *rd* buruşukça
avco *m* su arki
avçêker *nd/rd* sulandırıcı
avçêc *m* haşlama suyu
avçûyî *rd* nemli
avda *m* tüy, kıl, saç teli
avdak *bnr* avda
avdan *m* 1. sulama 2. suvarma
av dan *l/gh* 1. sulamak (toprak, bitki vb. için) 2. sulamak, suvarmak (hayvanlara su vermek)
avdanî *m* sulama (toprak, bitki vb. için)
avdanîkirin *m* gönen, sulandırma
avdanî kirin *l/gh* sulama yapmak, sulandırmak
avdank *m* suluk (su kabı)
avdar (I) *rd* 1. sulu 2. sulu (suyu çok olan) 3. sulu, sulak
avdar (II) *m* Mart ayı
avdar (III) *nd/nt* sulamacı
avdarbûn *m* 1. sulanma 2. sululaşma
avdar bûn *l/gh* 1. sulanmak 2. sululaşmak
avdarî *m* sulamacılık
avdarîbûn *m* sululuk
avdarok *bnr* adarok
avdax *m* kaynar su
avdayî *rd* sulanmış, sulanmış olan
avdayîn *m* 1. sulanış 2. suvarım
avde *bnr* hevda
avde kirin yabancı otları ayıklamak
avder *m* kaynak, su kaynağı, suyun çıktığı yer
avderge *m* su menfezi veya ağzı
avdest *m* abdest
avdest kirin *l/gh* abdest almak
avdestxane *m* abdesthane, helâ, kenef, tuvalet,
avdeşo *m* 1. buluşık suyu 2. ayran artığı 3. atık su 4. çirkef

avdetî *rd* avdetî (Müslümanlığı seçmiş Yahudî)
avdev (I) *m* salya, tükürük
avdev, avdevk (II) *m* su matarası
avdew *n* 1. ayran suyu, ayranın üstüne çıkan su 2. çırpma ayran 3. sulu ayran
avdewşo *m* ayran artığı
avdeyn *m* öç * **hildin avdeynê ji wan neyaran** o hasimlardan öç alın
avdêlî *bnr* avdêrî
avdêr *nd/ht* sulamacı
avdêran *m* sulama
avdêrî *m* sulamacılık
avdiz (I) *nd/ht* su hırsızı
avdiz (II) *nd* yaranın su toplaması
avdizik *m* 1. su pompası 2. su sıkın çocuk silâhı
avdîn *m* telafi
avdonk *m* et suyu ~a **mirîşkê** tavuk suyu
avdozek *m* ilaç kabı
avdûng *m* yağsız çorba
avebaran *m* yağmur suyu
aveberf *m* kar suyu
avedan *bnr* avadan
avedanî *bnr* avadanî
avedar *rd* sulak
avedev *m* salya, ağız suyu
aveger *rd* müsait, uygun * **me li cihekî aveger dayne** bizi müsait bir yerde indir
avekî fîz/rd 1. sıvı 2. *h* sulu şekilde (yaş)
avekîkirin *m* sıvılaştırma
avekî kirin *l/gh* sıvılaştırmak
aveloq *rd* civik
aveloqîbûn *m* civıklaşma
aveloqî bûn *l/gh* civıklaşma
aveloqîbûyî *rd* civıklaşmış
aveloqîkirin *m* civıklaştırma
aveloqî kirin *l/gh* civıklaştırmak
aveloqîkiri *rd* civıklaştırılmış
aveloqîtî *m* civıklık
avembar *m* su deposu (havuz)
avenk *m* ipe geçirilmiş askı
avenos *bot/m* abanos
averaj *sp/m* averaj
averê *m* 1. sapa, izbe 2. sapkı 3. *rd* aykırı (gidiş yönüne ters düşen) ~yî **riya xerab bûn** kötü yola sapmak
averêbûyî *rd* sapkın, sapkın olmuş olan
averêbûn *m* 1. sapma 2. sapma, çavma 3. aykırılma 4. *ast* sapınç
averê bûn *l/gh* 1. sapmak, yoldan çıkmak 2. sapmak, çavmak (önceden belirlenmiş testpit, düşünce, görüş, amaç veya davranıştan ayrılmak) 3. sapmak (doğruluktan ayrılmak) 4. aykırılmak
averêbûnî *ast/m* sapınç, aberasyon
averêbûyî *rd* 1. sapık, doğru yoldan çıkmış olan 2. sapkın 3. aykırılanmış
averêbûyîn *m* sapma, sapış
averêbûyîti *m* sapkınlık

averêker *rd* saptırıcı
averêkerî *m* saptırıcılık
averêkirin *m* saptırma
averê kirin *l/gh* saptırmak
averêti *m* sapkınlık, sapınç
averêtirîn *rd* en sapa
averêyî bûn *l/gh* sapkınlaşmak
averêyî *m* 1. sapaklık 2. sapınç
averî *m* ham ipek
averû *m* haya
avesîrk *bnr* avsîrk
aveşûtik *nd* yamaçlardan hızla akan su akıntısı ya da derecikleri
avevek *m* bataklık
aveyn *m* 1. maya (yoğurt ve peynir için) 2. maya (huy, yaratılış, öz) * **yekî aveynê wî heram e** mayası bozuk biri 3. *mec* döl (bel, atmık) * **tu ji şîr û aveynê kê, ji esl û fêslê kê yî?** sen kimin dölünden, kimin soyu so-pundansın? (ji) ~ê (yekî) **bûn** (birinin) belinden gelmek
aveynheram *rd* mayası bozuk
avêj *rd* atıcı
avêjyar *nd/ht* atıcı
avên *n* 1. maya 2. maya (huy, yaratılış, öz) * **yekî avênê wî heram e** mayası bozuk biri 3. *mec* döl (bel, atmık)
avên kersaxan *hiq/nd* kara suları
avên peravan *hiq/nd* kara suları
avên tenik *nd* filet, siğ sular
avên welatî *hiq/nd* kara suları
avêr *rd* sulak, nemli yer
avêş *m* bir tür derman
avêtan *m* atım
avêtin *m* 1. atma, atış 2. ekme 3. ret (aile fertlerinden birini aileden saymama) 4. sıçrama, yayılma (bir yerden başka bir yere geçme) 5. serpme 6. vurma 7. yatırma (parayı işletmek amacıyla bir yere verme) 8. zonklama
avêtin *l/gh* 1. atmak * **kevîr avête avê** suya taş attı 2. atmak (bir şeyi yere doğru bırakmak) 3. atmak (bir kimseyi uzaklaştırmak, göndermek, ilgisini kesmek) * **camêr avêtin cihekî dûr** adamı uzak bir yere attılar 4. atmak (koymak) * **te xwê avête xwarîne?** yemeğe tuz attın mı? * **îmzeyê na-avêje kaxiz** kâğıda imza atmıyor 5. atmak (uzatmak) * **ji mînbûsê xelat avêtin ba me** ininibüsten bize halat attılar 6. atmak (bir yerden başka bir yere taşımak) * **hemîn ere-be heyê em eşya biavêjin malê** hazır araba varken eşyayı eve atalım 7. atmak (sile, tokat vurmak) * **min sîleyek avêtê** ona bir tokat attın 8. atmak (top, tüfek, silah patlatmak) * **sê gule biavêje** üç kurşun at 9. atmak (kurşun, güle gibi şeyleri hedefe iletmek) * **sê gule avêtê, lê nehingaft** ona üç kurşun attı, vuramadı 10. atmak (örtmek) * **şarek avête navmilê xwe** sırtına bir şal attı

11. atmak (sözle sataşmak) 12. atmak (kovmak, dışarıya çıkarmak, ilgisini kesip uzaklaştırmak) * **dixwazin têjikên pisikê bi-avêjin** bexçe kedinin yavruharını bahçeye atmak istiyorlar 13. atmak (istenilmeyen bir şeyi kendi malı olmaktan çıkarmak) * **divê mirov van eşyayê zêde ji vir biavêje** bu fazla eşyaları burdan atmalı 14. atmak (kullanılması bir gelenek haline gelmiş bir şeyi kullanmaktan vazgeçmek) * **fîno avêt şewqe da serê xwe** fesi atıp şapkayı taktı 15. atmak (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurmak) 16. atmak (sıkıntı dolayısıyla giydiği bir şeyi çıkarmak) * **ku hewa pir germ bû saqoyê xwe avêt** hava çok sıcak olunca ceketini attı 17. atmak (yazılı veya banda alınmış bir metinden bazı bölümleri çıkarmak) * **me ji deqê hin beş avêtine** metinden bazı bölümleri atmışız 18. atmak (göndermek, yollamak) * **ji min re nameyekê biavêje postayê** bana postaya bir mektup at 19. atmak (işten çıkarmak) 20. atıp tutmak (abartılı konuşmak) 21. düşürmek (taş, solucan vb. vücuttan dışarı atmak) 22. (-e uğratmak) * **te ew avête talûkeyê** onu sen tehlikeye düşürdün 23. *mec* atmak, kusmak (kusup dışarı atmak) 24. kesmek * **karên xezalan diavêje** erdê ceylan yavrularını habire kesiyordu 25. atmak, ihraç etmek, atmak * **ji partiyê avêtin** partiden ihraç ettiler 26. çekmek, gelmek (ağırlığı olmak) * **her goşiyek kiloyek diavêt** her sal-kim bir kilo geliyordu *gl* * **êzingên ter giran diavêjin** yaş odun ağır çekiyor 27. ekmek * **îsal genim neavêtine** bu yıl buğday ekmemişler 28. dökmek (bir şeyi yok etmek için atmak) * **masiyên ku nehatin firotin gişk avêtin** deryayê satılmayan balıkları hep denize döktüler 29. dışa vurmak 30. çekmek (işşe, sülük, vantuz için: tedavi amacıyla uygulamak) * **hicam avêtin wî** ona vantüz çektiler 31. değiştirmek * **min kincên ser xwe avêtin** üstümü değiştirdim 32. reddetmek * **min tu ji ewladiya xwe avêt** seni evlatlıktan reddettim 33. sıçramak, yayılmak (bir yerden başka bir yere geçmek) * **agir avête xaniyê din jî** ateş diğer eve de sıçradı 34. serpmek * **min isot avête xwarinê** yemeğe biber serptim 35. vurmak * **êş diavêje serê min** ağrı başıma vuruyor 36. yutmak (parayı işletmek amacıyla bir yere vermek) 37. zonklamak * **çipê min diavêje** bacağım zonklıyor (...) ~ (*cihekî*) bir yere tıkmak * **diz avêtine hepsê** hırsız hapse tıkmışlar ~ (*tişteki*) 1) yapıştırmak (hızla vurmak, dövmek) 2) bağlamak, takmak, koymak) * **kelemçe avêtine destên wî** ellerine kelepçe vurmuşlar ~ (*yekî*) 1) (birine) atıp tutmak, aleyhinde söylemek (veya bulunmak) 2) yer-

mek 3) sataşmak (*yek*) ~ **agir** (birini) ateşe atmak, nara yakmak ~ **aqılan** usa vurmak ~ **avê** suya salmak, yele vermek (savurmak, boşa harcamak) ~ **ber (...)** 1) dökmek (saçmak, serpmek) * **text avête ber mirîşkan** tavuklara yem döktü 2) koşmak, koşulmak (hayvanı çekeceği şeye bağlamak) **ga avêtin ber erebeyê** öküz arabaya koşuldu ~ **ber (yekî)** atışmak için birinin önüne zarf atmak ~ **ber beran** aşımamak (koyunu koçla çiftleştirmek) (*yek*) ~ **ber derî** sokakğa atmak (kovmak) ~ **ber dilê xwe** atıştırmak (içinin geçmesini azaltmak için birşeyler atıştırmak) ~ **ber guhê (yekî)** birine sezdirmek ~ **ber hesp** aşımamak, kısrağa çekmek (kısrağı atla çiftleştirmek) ~ **ber hev** 1) atışmak (ozanların atışması) 2) çene yarıştırmak 3) yarışınak ~ **ber pêsirê** emzirmek ~ **ber qapanê** kantara çekmek (veya vurmak) ~ **berîka** (an jî *beriya*) xwe cebine indirmek (veya atmak) ~ **berîkê** cebine indirmek ~ **binê guhê yekî** tokatı yapıştırmak ~ **cêba xwe** cebine indirmek (veya atmak) ~ **der** 1) dışarı vermek (alerji, sivilce gibi şeylerin deri yüzeyine çıkması) 2) dışarı atmak, dışarıya atmak 3) dışa vurmak 4) kovmak 5) tükürmek (ağızındaki dışarı atmak) 6) çıkarmak (sindirim yolundan dışarı atmak) 7) indifa etmek, püskürmek ~ **derve** 1) dışarıya atmak 2) kapı dışarı etmek ~ **devê xwe** atıştırmak (*tişteki*) ~ **devê xwe** (bir şeyi) ağızına atmak ~ **dibistanê** okula göndermek ~ **erdê** 1) yere sermek, alt etmek (yenmek, yıkmak) 2) yere vurmak (kötü bir duruma sokmak) ~ **firinê** fırınlamak ~ **gewdeya xwe** gövdeye atmak (veya indirmek) ~ **gewriya xwe** gövdeye atmak (veya indirmek) ~ **goşeyekî** kenara atmak ~ **guhê (yekî)** 1) (birine) çılatmak, sezdirmek (bir kimseye bilmediği bir şeyden ancak sezdirecek kadar söz etmek) 2) ima etmek 3) birine çaktırmak ~ **hepsê** içeri atmak (almak veya tıkmak) ~ **hev û din** birbirine atıp tutmak ~ **hilobiyan** hoplatmak (küçük çocukları hayva atıp oynamak) ~ **hundir** (an jî *hundirê*) içeri atmak (almak veya tıkmak) ~ **ihaleyê** ihaleye çıkarmak, eksiltmeye çıkarmak ~ **kersaxê** (an jî *peravê*) 1) kıyıya atmak * **avê qeyik avêtiye kersaxê** sular sandalı kıyıya atmış 2) karaya düşmek (denizde bulunan şey, akıntı veya dalga ile kıyıya atılmak) ~ **kuçeyê** sokağa atmak (boş yere harcamak) ~ **mazadê** 1) mezata çıkarmak 2) haraç mezat satmak ~ **mektebê** okula göndermek ~ **meydanê** meydana atmak ~ **morgê** morga kaldırmak ~ **nav çavê (yekî)** (birinin) başına çalmak ~ **nav dest û piyan** ayaklar altına almak (*yek*) ~ **nav dest û piyên xwe** (birini) ayağının altına alınak ~ **nav dilê xwe** içine atmak (sı-

kıntısını kimseye belli etmemek) (**yek**) ~ **nav feleqeyê** falakaya çekmek (yatırmak, vurmak veya yıkmak) ~ **navmilê xwe** sırtına almak * **tişte** **navête** **navmilê xwe** **jî mal derket** sırtına bir şey almadan evden çıktı (**yek**) ~ **nav lingên xwe** (birini) ayağının altına almak (**yek**) ~ **nav pihînan** (birini) ayağının altına almak ~ **nav rastê** meydana almak ~ **nexweşxaneyê 1**) hastahane kaldırmaq 2) hastahaneye yatırmak ~ **nîşanê** nişan atmak ~ **paş 1**) arkaya bırakmak (veya koymak) 2) ertelemek, tehir etmek ~ **paş gewriyê** yuvarlamak (istekle ve çabucak yemek yemek) * **nizam li pey hev bû çend loqên mezin diavêje paş gewriyê** birbiri ardınca bilmem kaçınıcı lokma yuvarlıyor ~ **peravê avê** karaya vurmak ~ **pêş ône** almak, önceye almak ~ **pêşiya (yekî)** (birinin) yolunu kesmek ~ **pêşiyê** önünü kesmek ~ **pişt** arkaçıkmaq, yardım etmek, tarafını tutmak ~ **pişt guhê xwe 1**) göz ardı etmek, kulak ardı etmek 2) göz yummak (umudunu kesmek) 3) sırt çevirmek, önem vermeme 4) yavaştan almak (iş gereken sürede yapmamak) 5) üstünden atmak (bir şeyi ödev olarak kabul etmemek) (**karek**) ~ **pişt guhê xwe 1**) başından atmak (yapılması güç bir işi yapmaktan kurtulmak) 2) başından atmak (sürdürülmesi gereksiz görülen bir bağlılığa, bir ilişkiye son vermek) ~ **pişt xwe** arkaalamak, arkasına almak (**yek**) ~ **pişt xwe** (birini) terkisine almak ~ **pišta (kesekî)** 1) (birinden) tarafa olmak, -den yana çıkmak, arka çıkmak, arka vermek, desteklemek 2) (birinin) borşunu çalmak, bir kimsenin davasını gütmek, taraftarlık etmek, yanında saf tutmak ~ **pišta tîmekê** (an jî **taxîmekê**) bir takımı tutmak ~ **pišta xwe** arkasına almak (sırtına yüklemek) ~ **postayê** postaya atmak (veya vermek) ~ **qafê xwe** dağarcığına atmak (zihnine yerleştirmek) ~ **qapanê 1**) kantara çekmek (veya vurmak) 2) kantara çekmek (veya vurmak), birini sinamak ~ **qulikê** kodese tıkmak ~ **qulpa paşîn** dibe vurmak * **karê me ne baş e me avêtiye qulpa paşîn** işimiz kötü, dibe vurmuşuz ~ **qunceki** kenara atmak (**tişte**) ~ **qunceki** (bir şeyi) bir köşeye atmak ~ **rastê 1**) gündeme getirmek 2) ileri sürmek 3) ortaya atmak, meydana atmak ~ **ruhê (yekî)** birine atıp tutmak, yermek ~ **ser (...)** 1) -e baskın yapmak 2) üstüne atmak ~ **ser (yekî)** üstüne türkü yakmak ~ **ser (...)** **xwe** örtmek, koymak * **saqoyê xwe avête ser milê xwe** ceketini omuzuna aldı ~ **ser (kesekî an jî cihekî)** -e basmak, baskın düzenlemek, baskın yapmak ~ **ser agir** közlemek ~ **ser darê** aksatmak ~ **ser milê xwe** üstüne (omuzuna) bir şey atmak * **êlekê xwe** biavêje ser milê xwe ~ **ser xwe 1**) geçirmek

(giyinmek) 2) çekmek örtmek * **lihêf avête ser xwe û raket** yorganı çekip yattı ~ **serê** eklemek, katmak, bindirmek ~ **stûyê xwe** asmak, takmak (üzerine takınmak) * **zêr avêtine stûyê xwe** altınları boynuna asmış (veya takmış) (**yek**) ~ **terezîyê** (an jî **mêzînê**) kantara çekmek (veya vurmak), birini sinamak (**yek**) ~ **terkiya xwe** (birini) terkisine almak ~ **zivariyê** zül olmak ~ **a ber hev a heyvanê cot** koşaltı ~ **a ber hev 1**) atışma (ozanların atışması) 2) birleştirme, çiftleştirme ~ **a dil** yürek çarpıntısı, kalp atışı ~ **a gulleyê sp** gülle atma ~ **a hewayê sp** hava atışı * **avêtiye qirikê** artık burama gelmiş, canıma tak etmiş
avêtina ber hev m çiftleştirme (hayvanları çiftleştirme)
avêtina cirîdan sp/nd cirit atma * **cirît avêtin** cirit atmak
avêtina dîskê sp/nd disk atma
avêtina tîlpî m damıtma
avêtin ber hev (I) l/bw 1. atışmak 2. çakışmak, ölçüşmek, yarışmak, söz yarışı etmek 3. yarıştırmak
avêtin ber hev (II) çiftleştirmek (hayvanları çiftleştirmek)
avêtin der l/gh 1. dökmek (teninde kızamık, kızıl, su çiçeği hastalıklarında olduğu gibi kırmızı lekeler çıkarmak) 2. dökmek (açığa vurmak) 3) atmak, çıkarmak (dışarıya vermek) * **laşê mirov tiştên xerib diavêje der** yabancı cisimleri vücut atar
avêtin paş l/gh 1. geriye almak 2. ertelemek, talik etmek
avêfî rd 1. atık 2. atılmış olan
avêtik nd Nisan ayının 20'sinde olup karın erimeye başladığı zaman, buna gamêşqiran da denir ~ **ên nîsanê** nisan ayının ilk 10 gün (bazen ilk 20 gününü), bu dönemde yağmur çok yağmakta ve havalar soğumaya başlamakta, eğer bu dönem yağmursuz geçse havalar karakıştan daha soğuk olur
avfiroş nd/nt sucu (satan kimse)
avfiroşî m suçuluk
avger erd/in girdap, burgaç
avgerm m kaplıca, ılıca
avgermk m kaynarca (sıcak su kaynağı)
avgêr (I) nd/nt sucu
avgêr (II) m su salma arki, ark ayırım yeri
avgêrî m suçuluk
avgilover m hidrosfer
avgir (I) m 1. sünger 2. **rd** su geçiren
avgir (II) m 1. batac, bataklık 2. sulak, sulak yer * **erda avgir** sulak yer 3. kuyu, su kuyusu, su çukuru
avgirî m sulaklık
avgîr bnr avgîr
avgîz rd sulak
avgîzî m sulaklık

avgom *m* küçük gölet
avgon *rd* gök rengi, yeşile çalan mavi
avgost *m* 1. et suyu 2. etli çorba
avguhêz *n* sucu (suyu sıraya göre taksim eden)
avguhêzî *rd* su değişimine uğramış olan
avguhêzîbûn *m* su değişimine uğrama
avguhêzî bûn *l/gh* su değişimine uğramak
avguhêzîtî *m* suculuk (suyu sıraya göre taksim etme)
avgun *m* avgın (duvarda bırakılan su deliği)
avhêk *m* yumurta ve sarımsaktan sulu yemek
avhekîmî *m* hidroterapi
avhelçîn *rd* su emici
avhelçînî *m* su emicilik
avhewa *erd/m* iklim ~ya bejahiyê kara iklimi
 ~ya bejayî (an jî bejekî) karasal iklim
avhewanas *nd/nt* iklimbilimci
avhewanasî *m* iklim bilim
avheyat *nd* abihayat
avhez *rd* sucul, hidrofil
avhilat *m* su taşkın zamanı, evvel bahar
avhilkêş *m* pompa
avijî *m* öykünme ~ lê anîn öykünmek
avik (I) *fizy/m* atmuk, bel suyu, er suyu, meni, sperm ~a (yekî) hatin beli gelmek
avik (II) *m* 1. su * avika xwe vexwe here suyunu iç git 2. *rd* sulu, su ile inceltilniş olan
 3. *nd* sulu bahçe ~a helêl û zelêlê be zıkkım olsun
avilke *rd* sulu adam
avil kirin *l/gh* düzeltmek, düzgün hale getirmek
avin *ant/m* çağnak, aminios suyu
aving *m* çi, şebnem
avir (I) *m* damdaki toprak
avir (II) *bnr* axur
avis *rd* 1. gebe, hamile (daha çok hayvanlar için) 2. gebe (bir birikim sonucu ortaya çıkması beklenen durum veya olay) * şev jî rojê re avis e gece gündüze gebe ~ bûn hamile olmak ~ hiştin hamile bırakmak ~ kirin hamile etmek ~ man hamile kalmak, gebe kalmak
avisandin *m* hamile bırakma, hamile etme
avisandin *l/gh* hamile bırakmak, hamile etmek
avisbûn *m* 1. avunma (hayvan gebe kalma) 2. başaklanma
avis bûn *l/gh* 1. avunmak (hayvan gebe kalmak) 2. başaklanmak
avisî *m* hamilelik
avisîn *m* gebe kalma
avisîn *l/gh* gebe kalmak
avisman *m* gebe kalma, hamile kalma
avis man *l/gh* gebe kalmak, hamile kalmak * çêlek avis maye inek gebe kalınış
avismayî *rd* gebe kalınış, hamile kalınış olan
avismayîn *m* gebe kalış, hamile kalış
avistî *m* gebelik

avistîn *m* gebe kalma
avistîn *l/gh* gebe kalmak
avî (I) *m* çi, şebnem
avî (II) *rd* 1. sulu 2. sulak 3. maî, su ile ilişkili, su ile ilgili 4. suyla, suda yetişen nebat 5. *m* sebbe bahçesi
avî (III) *rd* sürüden ayrılıp bir süre kırdan başıboş bir şekilde dolandıktan sonra kendiliğinden sürüye katılan küçükbaş hayvan
avîbûn (I) *m* 1. sululaşma 2. sulak olma
avîbûn (II) *m* gezip dolaşma, evine uğramama
avî bûn (I) *l/gh* 1. sululaşmak 2. sulak olmak
avî bûn (II) *l/gh* gezip dolaşmak, evine uğramamak
avîdar *rd* sulu
avidew *n* keşkten yapılmış ayran
avîcûyîn *m* kaybolma
avî cûyîn *l/gh* kaybolmak
avî lê kirin *l/bw* şebnem düşmek
avî ketin *l/gh* şebnem düşmek
avîkirin *m* sulu hale getirme
avî kirin *l/gh* sulu hale getirmek
avîn *fizy/m* atmuk, bel suyu, meni
avîn *m* sperma, sperm
avîtî *m* sulaklık
avjen *nd/nt* yüzücü
avjenî *m* yüzme
avjenîkirin *m* yüzüne, çimme
avjenî kirin *l/gh* yüzmek, çimmek
avjenîtî *m* yüzücülük
avjeqor *bnr* ajeqor
avke *m* banyo
avkêş (I) *m* pompa, su tulumbası
avkêş (II) *nd/nt* saka, sucu (evlere su taşıyan)
avkêş (III) *rd* sucul, hidrofil (suyu çeken)
avkêşî *m* sakalık, suculuk
avkêşîbûn *m* şişme
avkêşî bûn *l/gh* şişmek
avkêşk *m* su tulumbası, tulumba
avkêşkirin *m* pompalama
avkêş kirin *l/gh* su pompalamak
avkî (I) *m* 1. akıtma, ebeleme, kol gözlemesi 2. gözleme, gözleme ekneği
avkî (II) *h* suluca, sulu şekilde
avkirin *m* 1. su akma 2. burun akması ~a poz burun akması
av kirin *l/gh* 1. su akmak 2. burun akmak
avkok *m* sucuk, su
avkunîk *n* oklava ile ekmeğin açılırken, hamurun yapışmaması için kullanılan un
avkuştî *rd* diriliğini yitirmiş (bitkiler için, sudan dolayı) ~ bûn diriliğini yitirmiş (sudan dolayı) ~ kirin diriliğini yitirmesine neden olmak (bitkiler için, sudan dolayı)
avlêk (I) *bot/m* 1. süpürge çalısı 2. süpürge
avlêk (II) *bj/m* nasır
av lê kirin *l/bw* 1. sulamak (bitkileri sulamak) 2. bir şeye su dökmek, ıslatmak
av lê qalaptin *l/bw* su basmasını sağlamak

av lê qelîbîn *l/bw* su basmak
 avlêxistin *m* su katına
 av lê xistin *l/bw* su katmak
 avlêxistî *rd* su katılmış, sulu (su katılmış olan)
 * şîrê avlêxistî sulu süt
 avlêzik *m* su toplama (yara için)
 avlik *bot/m* 1. süpürge çalısı 2. süpürge
 avlike *rd* sulu (yersiz şakalar yapan, davranış-
 ları ile çevresinin tedirgin eden kimse)
 avliketî *m* sululuk
 avlime *m* cenin
 av li xwe kirin düş almak, su dükünmek
 avlimon *nd* limon suyu
 avloq *rd* vıcık
 avloqe *bnr* ablûke
 avloqî *rd/h* vıcıkça
 avloqîbûn *m* vıcıklaşma
 avloqî bûn *l/gh* vıcıklaşmak
 avloqîkirin *m* vıcıklama
 avloqî kirin *l/gh* vıcıklamak
 avlorik *rd* 1. azgın (cinsel istekleri aşırı olan)
 2. uçkuruna düşkün, zampara
 avlorikî *m* azgınlık (cinsel istekleri aşırılmış
 olan)
 avlorikîbûn *m* azgınlaşma
 avlorikî bûn *l/gh* azgınlaşmak (cinsel istek-
 leri aşırılasmak)
 avlorikîkirin *m* azıtma
 avlorikî kirin *l/gh* azıtmak
 avmerwarî *m* bir tür göz hastalığı
 avmêtok *rd* 1. su emici 2. su geçiren
 avmêtokî *rd* emicice
 avmêtokîti *m* su geçirenlik
 avmirî *rd* çekme * dara avmirî çekme ağaç
 avnas *nd/nt* su bilimci
 avnasî *m* su bilimi
 avnebat *nd* bitki suyu
 avnê *m* irin
 avnemêtok *rd* su geçirmeyen, su geçirmez
 avnosk *m* kokak su
 avo *m* atkı, argaç, mekik (dokuma tezgahların-
 da mekikle enine atılan iplik) ~ tê kîşandin
 atkılamak ~ tê re kirin atkılamak, argaçla-
 mak
 avok *n* matara
 avokado *bot/m* avokado (Persea americana)
 avpaş *m* su kabı
 avpengk *m* irkinti (su için)
 avpêjk *m* fiskiye
 avpêketin *m* sulanma
 av pê ketin *l/bw* sulanmak
 avpêketî *rd* sulu
 avpîjen *m* fiskiye, fişırık
 avpîjên *m* püskürteç, pülverizatör
 avpîjîn *m* fiskiye
 avpîzil *m* su toplama (yara için)
 avpîv *m* su sayacı, suölçer, hidrometre
 avpîvaz *m* soğan suyu
 avpîvazî kirin *l/gh* hastalık nedeniyle yemek

yeineyen çocuk ya da hayvan için söylenen
 deyim
 avpîvok *m* su ölçü kabı, su terazisi
 avqesar *m* mayıs şerbeti
 avqesarkirin *m* şerbetleme
 avqesar kirin *l/gh* şerbetlemek (tarımda topra-
 ın verimini artırmak için bitkiye gübre
 suyu verilerek)
 avqesarnekirî *rd* şerbetsiz (şerbet verilmemiş
 olan bitki)
 avrabûn *m* su kabarması, met
 avran *bnr* navran
 avrat *m* avrat, kadın
 avrate *rd* kutsi
 avravî *rd* havanın yağınurlu olması
 avraz *m* sel yolu
 avrê *m* 1. su geçiti, su kanalı 2. su kanalı
 avrêj *m* 1. su akarı, nehrin su topladığı alan 2.
 damlarda su akarı için eğim 3. eğimli arazi
 4. apdes (idrar yapma ve kalın bağırsak bo-
 şaltma) 5. ayak yolu, helâ
 avrêjen *m* su eğimi
 avrêjk (I) *m* eğim, akıntı, su akağı * avrêjka
 vî xaniyî hindik e bu damın akıntısı az 2.
 pisuar
 avrêjk (II) *m* püskürteç, pülverizatör
 avrêjn *m* su akağı, su eğini
 avrêjxane *m* tuvalet, abdesthane, kademgeh,
 kenef
 avrêk *m* mecrâ
 avrêl *m* nisan (yılın 30 süren dördüncü ayı)
 avrênc *m* 1. traş edilmiş hayvan tulumu 2. çö-
 kelek veya yağ tulumu
 avreşan *m* su serpmeye
 avreşandek *m* yağmurlayıcı
 avreşandî *rd* su serpilmiş yer
 avreşandîkirin *m* yağmurlama
 avreşandî kirin *l/gh* su serpmek, yağmurla-
 mak (yağmur biçiminde sulamak)
 avreşî (I) *m* küskünlük, dargınlık ~ ketin nav-
 bera (wan) (aralarında) kara kedi geçmek
 avreşî (II) *bj/m* glokom
 avrêx *m* inayis şerbeti
 avrêxkirin *m* şerbetleme
 avrêx kirin *l/gh* şerbetlemek (tarımda topra-
 ın verimini artırmak için bitkiye gübre su-
 yu verilerek)
 avrêxnekirî *rd* şerbetsiz (şerbet verilmemiş o-
 lan bitki)
 avrî *m* artık (artık su ve yemek) * avriyên
 xwarinê yemek artığı
 avring *bnr* hevring
 avro *m* nehir yatağı
 avrû *m* 1. haya, ar 2. yüz suyu, onur 3. artık
 yemek
 avrûmend *rd* hayalî, onurlu
 avsark *m* soğutucu, su soğutucusu
 avser *nd* suyun nüfuz ettiği toprak
 avsergirtî *rd* suyu kesik, suyu kesilmiş

avsêv *m* elma suyu
avsing *bj/nd* bir tür iç hastalık
avsir *m* 1. sarımsak suyu 2. sarımsak ve yurttadan yapılan sulu bir yemek 3. sulu patates yemeği * **avsıra** kartolan patates yemeği
avsîrk, avsîrke *m* yağ, yumurta ve sarımsaktan oluşan yemek ~a **kakılan** bir tür kuru yemiş içi çerezi
avsûn *m* 1. efsun, büyü, sihir, bağı 2. *mec* kara kedi * **avsûna nava me ew jinik e** aramızdaki kara kedi o kadındır ~ **kirin** büyü yapmak, sihir yapmak
avsûnbaz *nd/ht* sihirbaz, büyücü
avsûnbazî *m* sihirbazlık, büyücülük
avsûndar *rd* efsunlu, sihirli
avsûnî *rd* 1. büyüsel, efsunla ilgili 2. efsunlu
avsûnîbûn *m* efsunlanma
avsûnî bûn *l/gh* efsunlanmak
avsûnîbûyî *rd* efsunlanmış olan
avsûnîbûyîn *m* efsunlanma
avsûnkar *nd/ht* afsuncu
avsûnkarî *m* afsunculuk
avsûnkirin *m* 1. efsunlama, büyüleme 2. şerbetleme
avsûn kirin *l/gh* 1. afsunlamak, büyülemek 2. şerbetlemek (yılan vb. hayvanların sokmaması veya soktuğunda zehirinin etkisiz olması için avsunlanmak)
avsûnkirî *rd* 1. afsunlu, efsunkâr, sihirli (sihirlenmiş olan) 2. şerbetli *rd* şerbetli (yılan vb. hayvanların sokmasından zarar görmeyen)
avsûrk *m* salamura
avşar *m* şelale
avşêle *nd* bulanık su
avşerbet *m* şerbet, su şerbeti
avşile *m* bir tür pekmez
avşîn *rd* deniz mavisi
avşîr *m* yağ, soğan, su, ekmek, ve çökelekten yapılan bir çeşit yemek
avşo *m* 1. bulaşık suyu 2. artık su 3. *rd* su sonucu aşınmış yer
avşok *m* banyo
avşolk *biy/m* 1. öz su (bitkilerde) 2. öz su (organik sıvı) * **avşolka asikê** niide öz suyu
avşoq *rd* vıcık, sıvık
avşoqî *rd* 1. cıvık, sulu 2. sıvık * **hevîrê avşoqî** sıvık hainur 3. *rd/h* yıvış yıvış 4. *h* cımbul cımbul (çok sulu, suyu bol yemek)
avşoqîbûn *m* 1. vıcıklaşma, sıvaşma (sıvışık duruma gelme) 2. yıvışma
avşoqî bûn *l/gh* 1. vıcıklaşmak, sıvaşmak (sıvışık duruma gelmek) 2. yıvışmak
avşoqîbûyî *rd* 1. vıcıklaşmış, sıvaşmış 2. yıvışmış olan
avşoqîbûyîn *m* 1. vıcıklaşma, sıvaşma (sıvışık duruma gelme) 2. yıvışma
avşoqîkirin *m* 1. vıcıklaşma, sıvaştırma 2. sıvıklaştırma

avşoqî kirin *l/gh* 1. vıcıklaşmak, sıvaştırmak 2. sıvıklaştırmak
avşoqîkirî *rd* 1. vıcıklaştırılmış, sıvaştırılmış 2. sıvıklaştırılmış
avşor (I) *m* şelale
avşor (II) *m* 1. tuzlu su, salamura 2. et çorbası
avşork (I) *m* salamura
avşork (II) *m* 1. yağ, yumurta ve sarımsaktan yapılmış bir tür yemek 2. bir tür fukara yemeği
avşûtik *m* salya, ağız salyası
avtal *bnr* avtehl
avtang *erd/m* berzah
avtav *m* yağmur yüklü bulut
avtawe *m* su kabı
avtehl *m* acı su
avteng *erd/m* boğaz (iki kara arasındaki dar deniz)
avtêgeriyayî *rd* ala sulu (meyve)
avtêgerîn *m* 1. ala sulu olma, çalarma (meyveler olmaya yüz tutma) 2. su yürüme (bitkiler için)
av tê gerîn *l/bw* 1. ala sulu olmak, çalarmak (meyveler olmaya yüz tutmak) 2. su yürümek (bitkiler için)
avtêz *bnr* arav (I)
avtîrsî *m* su korkusu, hidrofobi
avtîrsîn *m* hidrofobi
avtîrş *m* ekşi salça
avtîrşk *m* salça ~ **kirin** (xwa inê) salçalamak
avtobus *m* otobüs
avûav *nd* bok yoluna ~ **birin** *argo* bok yoluna götürmek ~ **çûn** *argo* bok yoluna gitmek
avûhewa *erd/m* iklim
avwerivî *rd* suyu süzölmüş olan
avwerivîbûn *m* süzölme
avwerivî bûn *l/gh* süzölmek
avweşînk *m* fiskeye
avxane *m* su deposu
avxûn *m* irin
avxur *nd/h* 1. su için 2. yanaşma (kimse)
avxwaz *rd* sucul, hidrofil
avxwê *m* tuzlu su
avxwîn *m* 1. kan revan 2. akıntı, sızıntı (yara vb. şeylerden)
avzan (I) *nd/ht* hekim, tabib
avzan (II) *nd/ht* hidrolog
avzanî (I) *m* hekimlik, tabiblik
avzanî (II) *m* hidroloji
avzelar *nd* küçük balıklar
avzelêlk *zo/nd* 1. sulak yerlerde yaşayan ve suyu bıraklaştırdığına inanılan bir sinek 2. bir ipek böceği hastalığı
avzelîlk (I) *nd* bir tür meşe yemişi
avzelîlk (II) *m* 1. vücuttaki kabarcık 2. bir tür hastalık adı
avzê (I) *biy/m* salgı, ifraz
avzê (II) *m* 1. kaynarca, kaynak, pınar 2. su kaynağı 3. bataklık

avzêk *m* 1. kaynarca, kaynak, pınar 2. sulak yer
 avzêkirin *m* salgılama, salgılayış
 avzê kirin *l/gh* salgılamak, ifraz etmek
 avzêkî *m* apse (sarı su)
 avzêl *m* 1. kaynarca, kaynak, pınar (suyu hiç kesilmeyen kaynak) 2. bataklık, bataklık yer
 avzêlk *bnr* avzêl
 avzêlkî *rd* /sulanmış kabarcık, yara su toplanmış olma,
 avzêlkî bûn *l/gh* * birin avzêlkê bûye yara sulanmış
 avzêm (I) *m* 1. kaynarca, kaynak, pınar, göze 2. sadece baharda suyu olan kaynak 3. bataklık, tabanında su bulunan bataklık alan
 avzêm (II) *m* toka (kemer tokası)
 avzêmik *m* geçici kaynarca, pınar veya göze
 avzêmik *m* 1. kaynar, göze (suyun topraktan kaynakıldığı yer) 2. bataklık
 avzênk (I) *bnr* avzêmik
 avzênk (II) *m* ağız suyu, salya
 avzêr *m* 1. altın suyu, yaldız 2. *rd* yaldız (bu madde ile yapılmış süs)
 avzêrî *rd* altın kaplama, altın yaldızlı
 avzêrîkirin *m* altın kaplama, yaldızlama
 avzêrî kirin *l/gh* altın kaplamak, yaldızlamak
 avzêrîn *rd* altın kaplamalı, yaldızlı, altın suyundan yapılmış
 avzêrker *nd/nt* yaldızcı
 avzêrkerî *m* yaldızcılık
 avzêrkirin *m* altınla kaplama
 avzêr kirin *l/gh* altınla kaplamak
 avzêrkirî *rd* altın kaplama, yaldızlı, altın kaplamalı
 avzibil *m* gübre şerbeti
 avzibilkirin *m* şerbetleme
 avzibil kirin *l/gh* şerbetlemek (tarımda toprağın verimini artırmak için bitkiye gübre suyu verilme)
 avzibilnekirî *rd* şerbetsiz (şerbet verilmemiş olan bitki)
 avzih *bnr* avzê
 avzîv *m* gümüş suyu
 avzîvî *rd* gümüş kaplama
 avzîvîbûn *m* gümüşlenme
 avzîvî bûn *l/gh* gümüşlenmek
 avzîvîkirin *m* gümüşleme
 avzîvî kirin *l/gh* gümüşlemek
 avzîvîkirî *rd* gümüşlü (gümüş kaplanmış olan)
 avzûm *m* kemer tokası
 avzûn (I) *bnr* avzûm
 avzûn (II) *m* afsun
 avzûng *m* kemer tokası
 avzuruf *rd* bozulmuş kavun
 awa *m* 1. tarz, şekil, biçim (davranış biçimi, tutum) * ne rast e ku mirov bi vî awayî tevbigere bu şekilde hareket etmet doğru değil 2. şekil, tür, türlü (bir kavramın, bir düşüncenin, olayın veya işin değişik oluş biçimi) * awayên bitenêtiyê hene yalnızlığı şekil-

leri vardır * bi vî awayî nabe bu türlü olmaz
 * libatên awa bu tür davranışlar 3. biçim, şekil (toplumsal bir bütünün kuruluş biçimi)
 * awayê birêvebirinê yönetim şekli 4. şekil (olma biçimi, oluş biçimi) * sifir di siruştê de bi awayê hevîrtî peyde dibe bakır doğada birleşik şekilde bulunur 5. şekil (anlatım biçimi) * ez awayê pîrskirinê diguhêrim sualin şeklini değiştiriyorum 6. wj şekil, biçim, usul, tarz * helbesta me ya bi awayê nû yeni usul şiirizim 7. yön (tutulacak, izlenecek yol) * tu bi çi awayî lê dinêrî binêre hangi yönden bakarsan bak ~yê ku üzere * awayê ku berê jî hatibû diyarkirin daha önce belirtildiği üzere ~yê tewandî (çemandî an jî çevandî) eğik durum
 a wa b aha
 awadan *m* su tulumu
 awakîno *h* böyle
 awal *rd* aval
 awandîn *m* sıkıştırma, yığma
 awandin *l/gh* sıkıştırmak, yığmak * telaş di sobê de baş biawîne talaş sobaya içe sıkıştır
 awante *m* avanta
 awantaxur *nd/nt* avantacı
 awantaxurî *m* avantacılık
 awaperest *rd* şekilci
 awaperestî *m* şekilcilik
 awar *m* helva
 aware *rd* 1. boş, işsiz, aylak 2. avanak 3. serseri 4. işe yaramaz (kimse)
 awaregerîn *m* yortma, işsiz güçsüz gezme
 aware gerîn *l/gh* yortmak, işsiz güçsüz gezmek
 awarehî *bnr* awareyî
 awaretî *m* 1. aylaklık 2. avanaklık 3. serserilik 4. işe yaramazlık
 awareyî *bnr* awaretî
 awaretî *m* 1. istisna, mustesna, kuraldışı 2. istisna, ayrıklık
 awartin *m* 1. ayırma 2. dıştalamak, istisna tutma
 awartin *l/gh* 1. ayırmak 2. dıştalamak, istisna tutmak
 awartî *rd* 1. ayrı tutulmuş 2. dıştalanmış
 awat *m* 1. istek, arzu * me li gor awata we ew tişt anî cih tam isteğinize göre o işi yaptık 2. umut ~ dan umut vermek ~ kirin umut etmek
 awawok *rd* gülünç
 awawokî *rd* gülünççe
 awawokîbûn *m* gülünçleşme
 awawokî bûn *l/gh* gülünçleşmek
 awawokîkirin *m* gülünçleştirme
 awawokî kirin *l/gh* gülünçleştirmek
 awayê bangkî *rz/nd* seslenme durumu
 awayê cihkî *rz/nd* yersel durum
 awayê hilberînê *nd* üretim biçimi
 awayê navkî *rz/nd* yalın durum
 awayê pêveberî *rz/nd* yüklemsel durum

awayê tewandî *rz/nd* бүкүнлү durum, eğik durum
awayê vegotinê *nd* anlatım biçimi, siyak
awaz *m* 1. ses, seda (kulağın duyabildiği titreşim) 2. ses (ciğerlerden gelen havanın yaptığı titreşim) 3. ses (güzel ve etkileyici ses) 4. *mzk* ses (aralarında uyum bulunan titreşimler) 5. *mzk* ezgi, melodi (kulağa hoş gelen ses) 6. *mzk* beste ~ **danîn** beste yapmak ~ **hatin danîn** (an jî **sazkirin**) bestelenmek ~ **saz kirin** beste yapmak, bestelemek ~ **vedan** tezahüratta bulunmak
awazdaner *nd/nt* besteci, bestekâr
awazdanerî *m* bestecilik, bestekârlık
awazdanêr *bnr* awazdaner
awazdanêrî *bnr* awazdanerî
awazdanîn *m* besteleme
awaz danîn *l/gh* bestelemek
awazdar *rd* 1. ezgili, melodik 2. besteli
awaze *m* şöhet
awazgeh *mzk/n* makam
awazî *rd* ezgili
awazkirî *rd* bestelenmiş
awazsaz *nd/nt* besteci, bestekâr
awazsazî *m* bestecilik, bestekârlık
awazvan *bnr* awazsaz
awazxweş *rd* güzel sesli
awaxxweşî *m* güzel seslilik, güzel sesli olma durumu
a we *c* sizin
awejû *rd* 1. ters (gerekli olan duruma karşı olarak) 2. ters (gönül ve cesaret kırıcı, huy-suz, sert) 3. ters (bir şeyin aksi)
awejûyî *m* terslik
a welê *h* öylece * **gerek a welê bê gotin** söylece söylenmeli
awer *h* öylece * **divê a werê bê gotin** söylece söylenmeli
awertandin *m* istisna etme
awertandin *l/gh* istisna etmek
awerte *rd* 1. istisna, mustesna, kuraldışı 2. istisna, ayrıklık
awertehî *rd* istisnaî
awerteyî *rd* istisnaî, ayrıklı
awertin *m* istisna etme
awertin *l/gh* istisna etmek
Awesta *bnr* Avesta
awez *m* akıl
awezmend *rd* akıllı
awezmendî *m* akıllılık
a wê *c* onun
awêne *m* 1. ayna 2. *mec* ayna (bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum)
awênedar *rd* aynalı
awênefiroş *nd/nt* aynacı (satan kimse)
awênefiroşî *m* aynacılık
awêneker *nd/nt* aynacı (imal eden kimse)
awênekerî *m* aynacılık

awêneya koqiz *nd* dev aynası
awête *kin/m* 1. karışım 2. *rz* bileşik
a wiha *h* böylecene, böylelikle, böyleli
a wilo *h* öylece * **lazim e a wilo bê gotin** söylece söylenmeli
awîqî *rd* oyalanmış olan
awîqîn *m* oyalanma
awîqîn *l/gh* oyalanmak
awir *n* 1. bakış 2. göz süzme, yan bakış 3. bakın, taraf (bakış açısı, bakma şekli) * **ji vî awirî** ve bu bakımdan * **eger tu bî vî awirî** li bûyerê binêrî ne welê ye bu taraftan bakınca olay öyle değil ~ **berdan** bakış fırlatmak ~ **berdan** (**yekî**) birine bakış fırlatmak ~ **dan** bakış çakmak, kesişmek ~ **dan hev** 1) birbirine kaşlarını çatmak 2) bakışmak, paslaşmak (bakışlarla anlaşmak) 3) kesişmek (erkek ve kadın bakışlarla anlaşmak) ~ **ketin hev** göz göze gelmek ~ **jê vedan** sert bakış fırlatmak ~ **lê dan** kaş çatmak ~ **vedan** bakış fırlatmak ~ **vedan** (**yekî**) birine bakış fırlatmak ~ **ê** (**wan**) **ketin hev** göz göze gelmek ~ **ê melûl** mahmur bakış ~ **ê tûj** keskin bakış ~ **ê xwe li ser** (**yekî**) **hîlnedan** göz hapsine almak (bakışlarını üzerinden ayırmamak) ~ **ê xwe tûj kirin** çatınmak ~ **ên melûl** süzgün bakış ~ **ên sar** soğuk bakış
awirandin *m* acıktırma
awirandin *l/gh* acıktırmak
awirbaz *rd* keskin bakışlı
awirbazî *m* keskin bakışlılık
awirdan *m* 1. bakış çakına 2. kesişme (erkek ve kadın bakışlarla anlaşma)
awir dan *l/gh* 1. bakış çakmak 2. kesişmek (erkek ve kadın bakışlarla anlaşmak)
awirdû *n* yakacak
awirgeş *rd* hoş, güzel bakışlı
awirîn *m* acıkma
awirîn *l/gh* acıkmak
awirpiling *rd* keskin bakışlı
awirşewat *rd* yakıcı bakış
awirşikestî *rd* süzgün, mahmur
awirtîr *rd* keskin bakışlı, şahin bakışlı
awirtûj *rd* 1. keskin bakışlı, şahin bakışlı 2. çatık
awirtûjî *m* 1. keskin bakışlılık 2. çatıklık
awirxweş *rd* güzel bakışlı
a wisa *h* öylece * **divê a wisa bê gotin** söylece söylenmeli
Awistralyayî *nd/rd* Avustralyalı
awîşt *rd* meşru
awîştî *m* meşruluk, meşruiyet
a wî *c* 1. onun 2. şunun
awîl *h* aniden
awîs *rd* 1. helâl 2. meşru
awîşen *bot/m* kekik (Thymus vulgaris)
awîze *m* avize
awîzefiroş *nd/nt* avizeci (satan kimse)
awîzefiroşî *m* avizecilik

awîzeker *nd/nt* avizeci (imal eden)

awîzekerî *m* avizencilik

awret *m* avret yeri

awûraz *m* ezgi, melodi

ax (I) *b* ah (sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi gibi duygular anlatır) * **ax, ku ez wî bi dest bixim** ah, onu bir ele geçirsem * **ax çi cihekî xweş** e ah ne güzel yer **2. ah** (ağrı, acı duyulduğunda söylenir) ~ **bi çavan ketin** hayıflanmak, kaçırılmaması gereken fırsatı kaçırmak ~ **dike lê vedişêre** kan kusup kızılık şerbeti içtim demek ~ **gidi tu seni gidi seni** (veya seni seni) ~ **kirin xwîn jê hatin** kan kusmak ~ **û efşau** (an jî **fixan**) ah ü figan ~ **û ox** ah vah ~ **û oxîn hilkişandin** ah ü vah etmek ~ **û wax** ah ü vah ~ **û zar** ah ü zar ~ **û zara (yekî) derketin esmanê heftan** feryadı yeri göğü inlemek ~ **a pezê bêqoç jî ya biqoç re namîne** boynuzsuz keçinin ahı boynuzlu keçiyeye kal-maz

ax (II) *m* 1. toprak 2. zemin, taban, yer (gezinilen, ayak basılan taban) * **pêlî axê meke!** yere basma! 3. toprak (ülke) * **ev ax a me ye, cihê xeriban tê de nîn** e bu topraklar bizindir içinde yabancılara yer yok 4. *mec* inaya (huy, yaradılış) * **axa jin û mêran jî hev** e kadın ile erkeğin mayası bir ~ **bikeve çavê (wî) tije bike** gözünü toprak doyursun ~ **çavê (yekî) têr bike** gözünü toprak doyursun ~ **dî dest de zêr be, bi salên dirêj be** tuttuğu altın olsun, uzun yıllar yaşasın ~ **ketin çavê (yekî) dünyaya gözlerini kapamak** (veya yummak) ~ **kişandin** toprak çekmek ~ **li ser (yekî) be** küller başına ~ **tiraf** tuzla buz ~ **û tiraf** yerle bir olma, viran olma ~ **a bav û kalan** baba yurdu ~ **a bikils** kireçli toprak ~ **a bikilte** killi toprak ~ **a bin gû ar-go** hiç bir şeye yaramayan kimse, değersiz ~ **a bixîz** kumlu toprak ~ **a goran** kara toprak ~ **a hîs** çorak toprak ~ **a jin û mêran jî hev** e aynı kumaştan, aynı mayadan olma (kadın erkek için) ~ **a kilsinî** (an jî **bikils**) kireçli toprak ~ **a pilopilo** un gibi toprak ~ **a reş** kara toprak ~ **a sar** kara toprak ~ **a seriyan** killi toprak ~ **a xubar** susuz akıcı toprak ~ **ê bireşînî tozek jî derman re nakeve** (an jî **na-gihe**) erdê iğne atsan yere düşmez

axa *n* 1. ağa * **axayê gund** köyün ağası 2. ağa (halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklerle verilen san) * **Mihemed axa** Mehmet ağa 3. ağa (yaşlıca kimselerin adıyla beraber kullanılan san) 4. *rd* ağa (bir yerde, bir toplulukta sözü geçen, ileri gelen kimse) 5. *n* bey, efendi, (koca anlamında) * **axayê me êdî bi şev jî nayê malê** bizim efendi artık geceleri de eve gelmiyor 6. *mec* bey efendi 7. *rd* paşa (uslu, ağır başlı) 8. sultanî tembel (çok tembel kimse) ~ ~ paşa paşa * **axa axa**

ji xwe re rûniştiye nanê xwe dixwe paşa paşa oturmuş yemeğini yiyiyor ~ **bi xulam e, xulam jî bi olam** e it ite (buyurur), it de kuyruğuna ~ **wek teriya se ne tu car rast nabin** ağaları memnun etmek, onlara güvenmek çok zordur ~ **yê çepikan** alkış ağası (padişaha alkış çalmakla görevlendirilmiş kimse) ~ **yê qunc** köşe kadısı

axaban *m* dama toprak taşıma

axabanî *m* kefiye, erkeklerin başlarına bağladıkları benekli örtü

axabendik *n* boyun bağ

axaftandin *m* konuşurma

axaftandin *l/gh* konuşturmak

axaftandî *rd* konuşturulmuş

axaftî *rd* 1. konuşmuş olan 2. konuşulmuş olan

axaftin *m* 1. konuşma 2. konuşma (konuşma dili olarak kullanma) 3. konuşma (dinleyicilere bilim, sanat, edebiyat gibi bir konuda bilgi vermek için yapılan konuşma) 4. konuşma (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatma) 5. lâf

axaftin *l/gh* 1. konuşmak 2. konuşmak (söylev vermek, konuşma yapmak) 3. konuşmak (konuşma dili olarak kullanmak) 4. konuşmak (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatmak) 5. konuşmak (ilişki kurmak veya ilişkiyi sürdürmek) 6. konuşmak (belli bir biçimde söylemek) 7. *mec* konuşmak (şık ve zarif görünmek) ~ **dirêj kirin** sözü uzatmak ~ **kirin** konuşma yapmak ~ **pê de kirin** konferans çekmek ~ **a destpêkê** (an jî **destpêkirinê**) açış konuşması, başlama konuşması ~ **a lalîkî** pepeleme ~ **a vekirinê** açış konuşması ~ **a xwe birîn** sözü kesmek ~ **a xwe li hev qelabtin** sözü dağıtmak ~ **a xwe ser û binê hev kirin** sözü dağıtmak

axaftinker *nd/nt* konuşmacı

axaftinkerî *m* konuşmacılık

axaftinxweş *rd* hoş sohbetli

axaftinxweşî *m* hoş sohbetlilik

axajin *m* ağa karısı, hanım

axang *m* bulvar

axatî *m* 1. ağalık 2. ağalık (kibar ve cömertçe davranış) 3. *mec* beylik, sultanlık (rahat yaşama durum)

axatî kirin *l/gh* ağalanmak

axayê çarşiyê *nd* çarşı ağası (çarşığı ve esnafı düzen altında tutan kimse)

axayê heremê *dîr/n* harem ağası

axayê hundir *nd* küçük bey (evin küçük erkek çocuğu)

axayê mêşan *zo/nd* arı beyi, ana kraliçe

axayok *rd* 1. ağacık 2. *mec* ağacık, ağamsı

axaz *m* figan, feryat ~ **kirin** figan etmek, feryat etmek, haykırmak

axban *rd* toprak damlı

axbandir *bot/m* bir tür bitki

axbaran *m* toz toprak fırtınası
axbizêr *m* bir tür yemek
axçe *m* akçe
axçîk *m* kız (Ermenicede)
axçîkonaz *m* bir halk dansı
axd *m* köprü ayağı
axdar *rd* üzüntülü
axeax *m* ah vah
axeban *n* toprak dam
axebeñî *bnr* axabanî
axejin *m* ağa karısı
axepolk *m* tozlu toprak
axereş *m* kara toprak
axesor *m* kırmızı toprak
axeşîn *m* gri toprak
-axêv *rz* sonek (axaftin fiilinin emir kipinden elde edilen sonek)
axêver *nd/nt* konuşmacı
axêverî *m* konuşmacılık
axêz *m* kovma
axêzkirin *m* kovma (işine son verme, görevinden atma)
axêz kirin *l/gh* kovmak (işine son vermek, görevinden atmak)
axêzkirî *rd* kovulmuş (işine son verilmiş, görevinden atılmış olan)
axgiran *rd* 1. ağır, ağır canlı (çok ağır iş yapan, eli uz olmayan) * **yekî pir axgiran e, kar ji destê wî dernakeve** çok hantal biri, elinden iş çıkmıyor 2. ağır, ağır canlı, hantal (çevik olmayan) * **mirovê axgiran** ağır adam 3. ağır canlı (varlığı sıkıntı veren, sevinçsiz)
axgiranbûn *m* hantallaşma
axgiran bûn *l/gh* hantallaşmak
axgiranî *m* ağır canlılık, hantallık
axhej *m* deprem, zelzele
axhejan *m* deprem, yer sarsıntısı
axhejîn *m* yer sarsıntısı
axhejnas *nd/nt* deprem bilimci
axhejnasî *m* deprem bilimi
axifgir *bnr* axivger
axifîn (I) *l/gh* konuşmak
axifîn *l/gh* su kapmak (yaralar azmak)
axiftî *rd* konuşmuş olan
axiftinxweş *rd* hoşsohbet
axiftinxweşî *m* hoşsohbetlik
axilve *m* kıtlık, yokluk (yiyecek maddelerinde görülen darlık)
axir *rd* 1. ahir, son 2. nihayet, sonunda, ne ise * **axir tu hatî** sonunda sen geldin ~ê zeman ahir zaman, dünyanın son günleri
axirê h nihayet, sonunda * **axirê te fehm kir** nihayet anladın
axiret *m* ahiret
axiretîfiroş *nd/nt* ahretini boş vermiş olan, çıkarıcı
axiretî *m* ahiretlik
axiriye *nd* sondaki

axirk *zo/m* bir tür böcek
axirkê h sonunda
axirpel *erd/m* takım ada
axirşer *rd* sonu kötü olan
axirxêr *rd* sonu hayırlı olan
axirzeman *nd* ahir zaman
axiş *h* ne iyi ki, bereket ki (veya bereket versin ki)
axivbêj *nd/nt* konuşmacı, konuşma yapan
axivbêjî *m* konuşmacılık
axiver *nd/nt* konuşmacı
axiverî *m* konuşmacılık
axivî (I) *rd* konuşmuş olan
axivî (II) *rd* yangılı, iltihaplı
axivîn (I) *m* konuşma
axivîn (II) *m* 1. depreşme (yeniden ortaya çıkmak, nüksetme) 2. yangılama, irinlenme, iltihablanma
axivîn (I) *l/gh* 1. konuşmak * **zarok hîna na-axive** çocuk daha konuşmıyor 2. konuşmak (söylev vermek, konuşma yapmak) * **ez dê vê heftiyê di civînê de bi axivîm** bu hafta toplantıda konuşacağım 3. konuşmak (konuşma dili olarak kullanmak) * **zimanê Kurdî xweş dixave** Kürtçeyi güzel konuşuyor 4. konuşmak (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatmak) * **mirovên lal bi îşaretan bi hev re dixavîn** dilsizler işaretlerle birbirleriyle konuşuyorlar 5. konuşmak (ilişki kurmak veya ilişkiyi sürdürmek) * **em bi kesên li qata jêrê re dixavîn** alt kattakilerle konuşuyoruz 6. konuşmak (belli bir biçimde söylemek) * **di qirika xwe de dixave** genizden konuşuyor 7. *mec* konuşmak (şık ve zarif görünmek)
axivîn (II) *l/gh* 1. depreşmek (yeniden ortaya çıkmak, nüksetmek) 2. yangılamak, irinlenmek, iltihablanmak
axivker *nd/nt* konuşmacı
axivkerî *m* konuşmacılık
axivok *rd* konuşkan
axivokî *m* konuşkanlık
axîn (I) *m* 1. ah (özellik bildirir) 2. ah (ağrı, acı duyulduğunda söylenir) ~ **dan rahiştin** dudak ısırtmak (hayran bırakmak) ~ **ji pantiyê kişandin** ciğeri yanmak ~ **kişandin** ah çekmek ~ **rahilan** 1) ah çekmek, ah etmek 2) göğüs geçirmek ~ **rahiştin** ah çekmek ~ **û oxîn** ah vah * **axîn û oxîna min welat e** ahım vahım ülke içindir ~ **û waxîn** ah vah
axîn (II) *rd* 1. toprak (topraktan yapılmış olan) 2. yersel
axînî (I) *m* ahlama, inleme, feryat ~ **jê anîn** 1) ah çektiirmek, ah ettirmek 2) göğüs geçirtmek ~ **jê çûn** 1) ah çekmek, ah etmek 2) göğüs geçirmek
axînî (II) *rd* topraktan, topraktan olan
axînkêr *nd/nt* çömlekçi
axînkêş *rd* ah çeken, dertli

axînkêşan *m* iç çekme, iç geçirme
 axîn kişandin *l/gh* iç çekmek, iç geçirmek
 axîn rahêlan *l/gh* içini çekmek, iç çekmek ve-
 ya iç geçirmek
 axîn rahîlan *bnr* axîn rahêlan
 axîn rahiştin *l/gh* 1. ah çekmek, ahlamak 2. iç
 çekmek, iç geçirmek, içini çekmek
 axkenk *m* toprak ocağı
 axkêx (I) *rd* ah çeken, dertli kimse
 axkêş (II) *fiz/m* yer çekimi
 axkêşan *fiz/m* yer çekimi
 axkêşî *fiz/m* yer çekimi
 axkirin *m* toprak döşeme
 ax kirin *l/gh* toprak döşemek
 axkirî *rd* toprak döşmeli, toprak döşenmiş o-
 lan
 axleb *m* çoğunluk
 axlebe *m* çoğunluk
 axlebî *h* 1. çoğunlukla 2. *m* çoğunluk
 axlêfe *bnr* axlêve
 axlem *rd* ekseri, çoğunluk
 axlemî *h* 1. çoğunlukla 2. *m* çoğunluk
 axlemûr *bot/m* 1. ıhlamur 2. ıhlamur (bu ıtırli
 bitkinin kurutularak çay olarak içilen çiçeği)
 axlêve *m* 1. kışın bitimi ile baharın başlangıcı
 arasındaki dönem (bu dönemdeki kıtlık du-
 rumu) 2. baharın başlangıcı 3. Nisan ayında-
 ki yağışlı dönem
 axmax *bnr* ehmeq
 axme (I) *rd* dağınık
 axme (II) *n* ağa danışmanı
 axmebûn *m* dağılma, yayılma, saçılma
 axme bûn *l/gh* dağılmak, yayılmak, saçılmak
 (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden u-
 zaklaşmak)
 axmebûyî *rd* dağılmış olan
 axmebûyîn *m* dağılış, dağılma
 axmekirin *m* dağıtma
 axme kirin *l/gh* dağıtmak (toplu durumda o-
 lan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaş-
 tırmak veya ayırmak)
 axmekirî *rd* dağıtılmış olan
 axmetaxme *rd* darmadağınık (geniş bir alana
 yayılmış olan)
 axmetaxmebûn *m* darmadağın olma, dağılma
 axmetaxme bûn *l/gh* darmadağın olmak, da-
 ğılmak (karışık duruma gelmek, düzeni bo-
 zulmak)
 axmetaxmekirin *m* darmadağın etme, dağıtma
 axmetaxme kirin *l/gh* darmadağın etmek, da-
 ğıtmak (bir yerin veya şeyin düzenini boz-
 mak)
 axmetaxmekirî *rd* darmadağın edilmiş olan
 axmetaxmetî *m* dağınıklık
 axmeyî *m* dağılım (dağılarak birbirinden ayrıl-
 ma)

axpîn *m* 1. eve bitişik tarla 2. köyün girişi 3.
 sulu tarla, bahçe
 axpîne *m* hayvan gübresiyle ıslah edilmiş toprak
 axpoç *bj/m* baygıntı (bir ipek böceği hastalığı)
 axraz *rd* ahraz, sağır,
 axreşk *m* kara tozumsu toprak
 axrêk *m* şose
 axsibat *m* Şubat ayının son 15 günü
 axsiwat *m* alış veriş
 axsor *m* kızıl toprak
 axsork *m* tozumsu kızıl toprak
 axspiya çînî *nd* kaolin
 axte *rd* iğdiş edilmiş at
 axterme *n* savaşta ganimet olarak ele geçirilen
 at
 axuffin *bnr* axivîn (II)
 axund *rd* 1. okur yazar 2. *n* üstat
 axundî *m* 1. okur yazarlık 2. üstatlık
 axur *m* ahır ~a çêlekan ineklik, inek ahır ~a
 gayan öküz damı, öküz ahır ~a hêştiran
 develik ~a Xelo dingonun ahır ~a xwe xe-
 ra kirin bindiği dalı kesmek, çıkarına aykırı
 hareket etmek
 axure *m* asma ağacından yeni bir asma dik-
 mek için alınan sürgün
 axurk *zo/m* tatarcık (Phebotomus)
 axuzî *rd* 1. azgın (cinsel istekleri aşırı olan) 2.
 azgın (manda ve boğalar için)
 axuzîbûn *m* 1. azgınlaşma (cinsel istekleri aşırı-
 laşma) 2. azma (manda ve boğalar için)
 axuzî bûn *l/gh* 1. azgınlaşmak (cinsel istek-
 leri aşırılaşmak) 2. azmak (artmak; manda
 ve boğalar için)
 axuzîbûyîn *m* 1. azgınlaşma (cinsel istekleri
 aşırılaşma) 2. azma (manda ve boğalar için)
 axuzîbûyî *rd* azgınlaşmış (cinsel istekleri aşırı-
 laşmış olan)
 axuzîkirin *m* azıtmak
 axuzî kirin *l/gh* azıtmak
 axuzîtî *m* azgınlık
 axû *m* ağı, zehir
 axûdar *rd* zehirli
 axûdarî *m* zehirlilik
 axûkirin *m* ağılama
 axû kirin *l/gh* ağılamak
 axûkirî *rd* ağılanmış
 axûş *m* kucak
 a xwarinê *nd/rd* yiyici
 axyar *rd* ahı kalmamış kimse
 axyarî (I) *nd/nt* yabancı
 axyarî (II) *m* ahı kalmamışlık
 axyarîtî *m* yabancılık
 axzan *nd/nt* pedoloji, toprak bilimci
 axzanî *m* toprak bilimi
 axze *m* filtre
 axzerk *nd* sarı toprak

axzerkî *rd* sarımtırak toprak

ay b 1. ay (ağrı, acı, şaşırma, ürkme vb. yi anlatır) * **ay, tu çi dikî?** ay, sen ne yapıyorsun?

2. m ah, ilenç ~ ~ **kîrîn** ah vah etmek ~ **û way** ah vah ~ **ê (yekî) çûn felekan** ah vahları yeri göğü inletmek

aya (I) h acaba, acep

aya (II) nd mı/mi, mu/mü (soru vurgusu, Türkçe'ye neredeyse bunlara denk gelir)

ayan nd/nt âyan (sanato üyesi)

ayay mzk/m Kürt müziğinde bir makam

ayeay m ahlama vahlama

ayende m gelecek (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal, ati) * **ew der barê ayende-ya me de biryar dide** geleceğimiz hakkında o karar veriyor

ayendeger nd/nt fütürist

ayendegerî m fütürizm

ayendenas nd/nt gelecek bilimci, fütürölog

ayendenasî m gelecek bilimi, fütüroloji

ayendeparêz nd/nt gelecekçi

ayendeparêzî m gelecekçilik

ayendezan bnr ayendenas

ayendezanî bnr ayendenasî

ayet ol/m ayet * **ayeta Quranê** Kuran ayeti

ayil rd 1. haksız (davası, iddiası, davranışı, düşüncesi doğru veyerinde olmayan) * **di vî tiş-tî de hevalê we ayil e** bu işte arkadaşınız haksız **2. ah, ilenme** * **ayilê min ji te ra nemîne** ahım sana kalmasın ~ **dîtin** haksız bulmak

ayilî m haksızlık

ayik n ah, ilenme ~ **jê re hatin** (birine) beddua sinmek ~ **ê bizina kol ji ya kel re namîne** boynuzsuz keçinin ahı boynuzlu keçiye kalmaz ~ **ê (yekî) jê hatin stendin** (birinin) ahı yerde kalmamak ~ **ê (yekî) kışandin** (birinin) günahını çekmek ~ **ên hinekan jê hatin stendin** (birine) beddua sinmek

ayin ol/m 1. din, diyanet **2. âyin, dini tören 3. tören, seremoni** ~ **a cemê cem âyini** ~ **a cenaze** cenaze alayı

ayîndar rd dindar

ayîndarî m diyanet

ayîndarîtî m dindarlık

ayinde bnr ayende

ayîne m ayna

ayînî rd 1. dinî 2. ayinî

ayînnas nd/nt din bilgini

ayînnasî m din bilginliği

ayînperwer rd dindar

ayînperwerî m dindarlık

ayînrê m şeriat

ayînzan nd/nt 1. din bilimci, teolog **2. n** müftü

ayînzanî m 1. din bilim, teoloji **2. müftülük**

ayisandin m yakma, tutuşturma

ayisandin l/gh yakmak, tutuşturmak

ayisîn m yanma, tutuşma

ayisîn l/gh yanmak, tutuşmak

ayişandin bnr ayisandin

ayişîn bnr ayisîn

aylo zo/n kartal

aynaq zo/m kel aynak (Geronticus eremita) ~ **a keçel** kel aynak

aynedar n aynacı (ayna göstererek para alan kimse)

aynedarî m aynacılık

aynî rd aynî

ayniyat m ayniyat, özbek,

aysberg erd/m aysberg, buz dağı

aysfild erd/m aysfild, buzla

Az kîn Az (azot'un kısaltması)

az bnr aza (II)

aza (I) rd 1. özgür, erkin, hür (herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan)

2. özgür (kendi kendine hareket etme, davranma, karar gücü olan) **3. özgür** (tutuklu olmayan) **4. rd** azat, serbest bırakılmış olan **5. cesur** **6. yanık** olmayan (çocuk oyunlarında yanık olmamış olan kimse)

aza (II) rd içli (ceviz için)

azabûn m 1. özgürleşme **2. azat olma 3. cesurlaşma 4. çocuk** oyunlarında oyuna tekrar katılma hakkını elde etme

aza bûn l/gh 1. özgürleşmek **2. azat olmak 3. cesurlaşmak 4. çocuk** oyunlarında oyuna tekrar katılma hakkını elde etmek

azabûyî nd/rd azadlı, azat edilmiş olan

azabûyîn m 1. özgürleşme **2. azat olma 3. cesurlaşma 4. çocuk** oyunlarında oyuna tekra katılma hakkını elde etme

azad rd 1. özgür, serbest, hür (herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan)

2. özgür (bir ülke, devlet için; yönetim bakımından herhangi bir yabancı gücün etkisi altında olmayan, başka bir yönetime bağlı olmayan) * **welatên azad** özgür ülkeler **3. özgür** (kendi kendine hareket etme, davranma, karar gücü olan) * **her kes azad e, çawan dixwaze dikare wilo** tevgere herkes özgür, istediği gibi davranır **4. özgür** (tutuklu olmayan) **5. özgür** (başkasının kölesi olmayan) * **demokrasi navê wê sazûmanê ye ku takekesên serbest ew pêk anîne** demokrasi özgür bireylerin oluşturduğu bir düzendir **6. özgür** (siyasi bir güç tarafından denetlenmeyen, engellenmeyen) * **çapemaniya azad** özgür basın **7. özgür** (toplumsal baskılara, özellikle görgü kurallarına boyun eğmeyen) **8. argo** aylak, başıboş gezen

azadane h/rd özgürce, serbestçe

azadanî m 1. af (bir suç, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama) **2. tatil, dinlenme** ~ **ya giş-**

tî genel (veya umumî) af
azadar *rd* özgür, serbest, hür, azat
azadarî *m* özgürlük
azadbîr *rd* liberal, özgür düşünceli
azadbûn *m* özgürleşme ~a **ramanê** (an jî **fikrê**) düşünce özgürlüğü
azade bûn *l/gh* özgürleşmek
azadbûyî *rd* özgürleşmiş olan
azadbûyîn *m* özgürleşiş
azade *rd* 1. özgür, serbest (herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan) 2. özgür (kendi kendine hareket etme, davranma, karar gücü olan)
azadetî *m* özgürlük
azadî *m* özgürlük, serbestlik, hürriyet ~ya **derbirîna ramanê** (**hizrê** an jî **fikrê**) düşünce özgürlüğü ~ya **kesane** şahsî özgürlükler ~ya **raghandinê** iletişim özgürlüğü ~ya **raman û derbirinê** düşünce ve ifade özgürlüğü
azadîhez *nd/nt* özgürlüksever
azadîhezî *m* özgürlükseverlik
azadîparêz *nd/nt* özgürlük savunucusu
azadîparêzî *m* özgürlük savunuculuğu
azadîperest *rd* özgürlük düşküni, özgürlükçü
azadîperestî *m* özgürlük düşkünlüğü, özgürlükçülük
azadîperwer *nd/nt* özgürlüksever
azadîperwerî *m* özgürlükseverlik
azadîtî *m* özgürlükçülük
azadîxwaz *rd* 1. özgürlükçü 2. özgürlük yanlısı
azadîxwazî *m* 1. özgürlükçülük 2. özgürlük yanlılığı
azadker *rd/nt* özgürleştirici, özgürleştiren
azadkirin *m* özgürleştirme
azad kirin *l/gh* özgürleştirmek
azadkirî *nd/rd* 1. özgür kılınmış, özgürleştirilmiş 2. azadlı, azat edilmiş olan
azadmend *rd* özgür olan, azat
azahî *m* özgürlük, hürriyet
azaker *rd/nt* özgürleştirici
azakirin *m* 1. özgürleştirme 2. serbest bırakma, azat etme 3. çocuk oyunlarında oyuna kazandırma
aza kirin *l/gh* 1. özgürleştirmek 2. serbest bırakmak, azat etmek 3. çocuk oyunlarında oyuna kazandırmak
azakirî *nd/rd* 1. özgür kılınmış olan 2. azadlı, azat edilmiş olan 3. oyuna kazandırılmış kimse
azale *m* tezek
azalî *m* bir tür çakmaklı tüfek
azan *ol/m* 1. ezan 2. banlama, ötme * **dîk azan** da horoz öttü ~ **dan** 1) ezan okumak 2) ötmek, banlamak (horoz ötmek) ~ **pê de hatin** ezanı etmek ~a **esrê** ikindi ezanı ~a **eşayê**

yatsı ezanı ~a **êvarê** (an jî **mexribê**) akşam ezanı ~a **ker û lalan pê de hatin** afallanmak
azandan *m* 1. ezan okuma 2. banlama, ötme
azan dan *l/gh* 1. ezan okumak 2. banlamak, ötmek
azanî *rd* ezanı
azar *m* 1. acı, ızdırıp, eziyet, üzüğü * **azarên derûnî** iç ızdıraplar 2. azar ~ **dan** (**yekî**) 1) eziyet etmek, acı vermek 2) paylamak, azarlamak
azardan *m* azarlama, takdir etme, tersleme, çıkışma, paylama
azar dan *l/gh* azarlamak, takdir etmek, terslemek, çıkışmak, paylamak
azardayî *rd* azarlanınış, paylanınış olan
azardayîn *m* azarlama
azarde *rd* rencide
azardedil *rd* sıkıntılı
azardedilî *m* sıkıntı (ruhî durgunluk)
azardîde *rd* ezgin (çok cefa görmüş kimse)
azardîdetî *m* ezginlik (cefa görme hali)
azardilî *m* sıkıntı (ruhî durgunluk)
azarel *rd* yalvarıcı, yakarıcı
azarî *rd* rencide
azarî kirin *l/gh* ahzuar etmek
azarkêş *rd* çilekeş
azarkêşî *rd* çilekeşlik
azaser *rd* azat, hür
azatî *m* cesurluk
azawî *m* rüş
azayet *rd* cesur
azayetî *m* cesaret
azayî *m* 1. özgürlük, erkinlik 2. cesaret
azayîhez *nd/nt* özgürlükçü
azayîhezî *m* özgürlükçülük
azbat *bnr* ezbet
azdabaq *m* baburtlama
aze *bnr* aza (II)
azeh *m* çiban
azep *rd* bekâr (evlenmemiş kimse) ~ **man** bekâr kalmak
azeptî *m* bekârlık ~ **baxatî** ye bekârlık sultanlıktır
azer *n* ateş
Azerbeycanî *rd/nd* Azerbaycanlı
azerde *m* 1. eziyet 2. *rd* hasta
azerdedan *m* eziyet etme
azerde dan *l/gh* eziyet etmek
azerdedayî *rd* eziyete uğramış olan
azerdedil *rd* sıkıntılı, boğunuk, bungun, bunlu
azerdedilî *m* 1. buhran, bunaltı 2. sıkıntı, iç sıkıntısı, bunluk
azerdedilîbûn *m* sıkıntı basma
azerdedilî bûn *l/gh* sıkıntı basmak
Azerî *nd/rd* 1. Azeri 2. *m* Azerice
Azerkî *m* Azerice

azfendak *nd* gök kuşağı

azik *m* yeşil buğday filizinin suyu ile undan yapılan bir yemek

azinc *m* konut, ikametgâh, mesken

azip *bnr* azep

aziptî *bnr* azeptî

azirandin (I) *m* 1. acıtma, incitme, sancıtma, sızlatma 2. azarlama, paylama paylamak 3. incitme, üzme

azirandin (II) *m* 1. azdırma, kudurtma 2. kı-zıştırma

azirandin (I) *l/gh* 1. acıtmak, incitmek, sancıtmak, sızlatmak 2. azarlamak, paylamak 3. incitmek, üzmek (kötü söz veya davranışla birini kırmak)

azirandin (II) *l/gh* 1. azdırmak, kudurtmak 2. kızıştırmak (hayvan için)

azirandî (I) *rd* 1. acıtılmış 2. azarlanmış, paylanmış 3. incitilmiş olan

azirandî (II) *rd* 1. azdırılmış, kudurtulmuş 2. kızgın, kızıştırılmış olan

aziriyayî *rd* 1. azmış olan 2. kösnüleşmiş olan

azirî *rd* 1. azgın, azgınlaşmış olan 2. kızgın (eş arayan hayvan için)

azirîbûn *m* kızgınlaşma

azirî bûn *l/gh* kızgınlaşmak

azirîn *m* 1. azma 2. azgınlaşma, kudurma 3. sancımak, acımak 4. inat etme, kaytarma 5. kıзма, kösnüme, kışıma (hayvan eş isteme zamanı gelme) 6. kuzu donup meme emememe

azirîn *l/gh* 1. azmak * uexweşîn lê aziriye hastalığı azını 2. azgınlaşmak, kudurmak * zarok azirî çocuk kudurdu 3. sancımak, acımak 4. inat etmek, kaytarmak 5. kızmak, kösnümek, kışımak (hayvan eş isteme zamanı gelmek, çiftleşmeyi istemek) 6. kuzunun donup meme emememesi

azî *nd* 1. üstü, yanı açık yer 2. ortalık li ~yan man ortada kalınak li ~ya Xwedê ye kapı baca açık (veya kilitli)

azîn *m* 1. yöntem, metot 2. siyaset (yöntem) * azîneya buhayan fiyat politikası ~a aktif *ped* aktif metod

azîndar *rd* yöntemli

azîndarî *m* yöntemlilik

azîne *bnr* azîn

azînedar *bnr* azîndar

azînî *rd* metodik

azînnasî *m* metodoloji, yöntem bilimi

azînnasiyî *rd* yöntem bilimsel

azîze *mzk/m* Kürt müziğinde ölçüsüz şarkı

azlû *rd* 1. faş, deşifre (açığa vurulmuş, ortaya dökülmüş) 2. açık, belirgin, bariz ~ bûn deşifre olmak ~ kirin faş etmek, deşifre etmek

azlûbûn *m* 1. beyan olma 2. belirginleşme

azlû bûn *l/gh* 1. beyan olmak 2. belirginleşmek

azlûbûyî *rd* açıklanmış, deşifre, belirginleşmiş olan

azlûkirin *m* 1. beyan etme, dışa vurma 2. belirginleştirme

azlû kirin *l/gh* 1. beyan etmek, dışa vurma 2. belirginleştirmek

azlûkirî *rd* 1. beyan edilmiş 2. belirginleştirilmiş olan

azlûtî *m* belirginlik

azman *bnr* ziman

azmayîş *m* 1. imtihan, sınav 2. deneyim

azmayîşdar *rd* deneyimli

azınayîşt *m* deney

azmûn *m* 1. sınav 2. tecrübe ~a devkî sözlü sınav ~a nivîskî yazılı sınav

aznavûr *rd* aznavur

azo *m* bir kocakarı ilaca

azoqe *m* 1. temîn, sağlama 2. azık

azoqekirin *m* temîn, sağlama

azoqe kirin *l/gh* temîn etmek, sağlanmak

azoqekirî *rd* temîn edilmiş, sağlanmış olan

azoqevan *nd/nt* azıkçı

azot *kim/m* azot (kısaltması N)

azotdar *rd* azotlu

azotkirin *m* azotlama

azot kirin *l/gh* azotlamak

azotkirî *rd* azotlanmış, azotlu

azotometre *m* azotometre

azotpîv *m* azotometre

azurde *rd* hasta

azûntû *rd* başıboş

azûntûtî *m* başıboşluk

azûxe *m* azık, yiyecek

azwer *rd* hırslı, ihtiraslı

azwerî *m* hırs, ihtiras, güçlü istek

B

b, B 1. Kürt alfabesinin ikinci harfi olup *bê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından ötümlü kapantılı, dudaksı bir ünsüzdür **2.** *mzk* nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde İngilizler 'si'yi, Almanlar ise 'si bemol'u gösterirler

B kîn B (Bor elementinin kısaltması) **2.** *mzk* Basso kısaltması

Ba kîm Ba (Baryum elementinin kısaltması)

ba (I) n 1. rüzgâr, yel * *bayê anî bagerê bir* yel gibi gelen sel gibi gider **2.** *bj* yel, romatizma ağrısı **3.** yel (bağırsaklardaki gaz) ~ *anîn babilîsk (yek) birin* rüzgâr gibi geçmek ~ *bi ber (yekî) ketin* yellenmek ~ *bi bin ketin* sevinçten uçmak ~ *birin* yel almak ~ *çandîn bahoz çinîn* rüzgâr ekip fırtına biçmek ~ *çi ji tehtë bibe* yel kayadan ne koparır ~ *danîn* rüzgâr dinmek ~ *dî ber de neçûn* nefes bile almamak ~ *gobilîn (wezîn an ji hatin)* yel esmek ~ *girtin* 'el almak, romatizmalı olmak ~ *hat kevîran bidêrin*, *ku ba nehat guh bidêrin* her zaman tetikte olun ~ *hatin* rüzgâr esmek ~ *jê, baran jê* hem suçlu hem güçlü ~ *jê derketin* hava kaçırarak ~ *ji te bager ji te* hem suçlu hem güçlü ~ *ji tehtë çi dibe* yel kayadan ne koparır ~ *ji we, bager ji we* hem suçlu hem güçlü ~ *ketin bêvilan* serseimleşmek ~ *leqîn* yel esmek ~ *lê anîn* tozunu almak (veya atmak, silmek veya silkelemek) dövmek, hırpalamak ~ *lê hatin* rüzgâr almak * *ba li vî xaniyî tê* bu ev rüzgâr alıyor ~ *rabûn* rüzgâr çıkmak ~ *sekinîn* rüzgâr dinmek ~ *sîtîla dagirtî gêr nake* boş çuval dik durur mu? ~ *tê ji tehtë çi dibe* yel kayadan ne koparır (kaybedecek bir şeyi olmamak) ~ *û bager rabûn* fırtına kopmak (veya patlamak) ~ *yekî nermenerm hatin* efil efil esmek ~ *yê (yek) anîn, bagerê (yek) birin* rüzgâr gibi geçmek ~ *yê bakur* kuzey rüzgârı ~ *yê bakurê rojava* kuzeybatı

rüzgârı ~ *yê bakurê rojhilat* kuzeydoğu rüzgârı ~ *yê bejahiyê* kara yeli ~ *yê berê êvarê* akşam yeli ~ *yê bezê* çok süratlı ~ *yê cemidî* soğuk rüzgâr ~ *yê cêwîyan* bir tür inme hastalığı ~ *yê cinan lê xistin* cin çarpınak ~ *yê dilan* kara sevda ~ *yê dilan pê girtin 1)* sevdalanmak, kara sevdaya tutulmak **2)** gönül maskarası olmak ~ *yê dilan pêgirtî* gönül maskarası ~ *yê ecem* doğudan esen soğuk yel ~ *yê felcê lê xistin* romatizmal hastalığına yakalanmak ~ *yê felekê felek* ~ *yê germ* sıcak yel, sıcak esinti ~ *yê kalikê vemirî* coşkusu, heyecanı geçti ~ *yê nerm* yanık rüzgâr ~ *yê periyê lê ketin* metafizik etkilerden kalınak ~ *yê qibleyê akça yel* ~ *yê rojava* (an ji *xerbê*) garp yeli ~ *yê samî (sebûn an ji semûn)* sam yeli ~ *yê sar* soğuk rüzgâr ~ *yê sariya sibehê* seher yeli ~ *yê serê sibehê* seher yeli ~ *yê sebûn (samî an ji samir)* sam yeli ~ *yê şiliyê* gün doğusu (doğudan esen rüzgâr) ~ *yê tu anî, bagerê tu anî?* hangi rüzgâr attı? ~ *yê xortan* gençlik rüzgârı ~ *yê xurt* güçlü yel ~ *yê zaliman li me tê* zalimlerin hışmına uğramak ~ *yê zîpan* rumi takvimine göre şubatın son haftası ile martın ilk iki haftasında devam eden üç haftalık dönem, bu dönemde esen rüzgâr

ba (II) nd yan, kat, nezd * *bê ba min* yanıma gel

ba (III) m kösnü (hayvanlarda çiftleşme durumu) * *kuçik bi ba ye* köpek kösnüdür

bab (I) bnr bav

bab (II) n kapı

baba n 1. baba **2.** baba (çocuk dilinde) **3.** baba (tarikatların bazısında tekke büyüğü) **4.** baba (bu kinselere verilen unvan) * **Babayê Bektâşîyan** Bektâşi babası **5.** *mec* baba (silâh kaçakçılığı, uyuşturucu madde ticareti vb. gibi kirli işler yapan çetenin başı) * **babayê mafyayê** mafya babası

baba derwêş *nd* derviş baba
babaegîd *n* babayiğit
babaegîdî *m* babayiğitlik
babafingo *der/m* babafingo
Baba Gaxand *nd* Neol Baba
babaqunûç *m* babağenuç
babasîl *bj/m* basur, mayasıl
babatî *m* babalık
babax *rd* kibirli
babaxenûç *m* babağenuç
babaxî *m* kibirlilik
babayanî *rd* babayani (gösterişsiz kimse)
babayanîti *m* babayanilik
Babayî, Babaî *rd* Babaî (Babaî mezhebine mensup kimse)
Babayîti *m* Babaîlik
babçak *rd* asil
babelîç *m* adsız parınak, yüzük parmağı
babelîçk *bnr* babelîç
babelîsk *m* 1. hortum fırtınası 2. *mec* asır, yüzyıl
babelûş *bnr* babelîsk
babesk *m* karıncalana
babet (I) *m* 1. konu 2. tür, cins 3. cins, tür (aralarında ortak benzerlikler bulunan varlıklar topluluğu) ~ **bi** ~ cins cins ~ ~ çeşit çeşit
babet (II) *rd* 1. lâyük, uygun, yaraşır 2. şayan ~ **û liyaqî nav û dengê (yekî) bûn** (bir şey birinin) şanıdan olmak (veya şanına yaraşmak) ~î **xwe dîtin** lâyükünü bulmak ~î (tişteki) **bûn** -e lâyük olmak ~î (yekî) **bûn** (birine) yaraşmak, uygun olmak ~î **cihê xwe bûn** yerini doldurmak (görevini başarı ile yapar olmak) ~î (yekî) **dîtin** -e yakıştırmak * **keçik babetî kurik nedîtine** kızı oğlana yakıştıranamışlar ~î **mîr û began e** krallara lâyük
babetbûn *m* lâyük olma, yaraşma, uygun olma
babet bûn *l/gh* lâyük olmak, yaraşmak, uygun olmak
babetdîtin *m* yakıştırmak
babet dîtin *l/gh* yakıştırmak
babetkî *rd* konusal
babezk *m* karıncalanına (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanma)
babezki *rd* karıncalı
babezk îlê çûn *l/bw* karıncalanmak (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanmak)
Babêalî *dîr/nd* 1. Babiâli (Osmanlı İmparatorluğu döneminde İstanbul'da sadaret, hariciye ve dahiliye nezaretleri ile Şûrayî Devlet dairelerinin bulunduğu yapı) 2. Babiâli (İstanbul'da bu çevredeki basın)
babiberketin *m* yellenine

ba bi ber ketin *l/bw* yellenmek
babidest *rd* yoksul, sefil
babidestîbûn *m* muhtaç olma
babidestî bûn *l/gh* muhtaç olmak
babidestî *m* yoksallık, muhtaç olma
babihewa *m* karavana (atış taliminde hedef tahtasını bile vurmama)
babik (I) *sos/n* 1. kuşak, nesil 2. boy 3. babacık, üvey baba
babik (II) *m* 1. ocakta sac altında pişirilen bir tür ekmek 2. ekmek, helva ve tereyağıyla yapılan bir tür yemek
babiko *m* ekinek, sarımsak ve tereyağından yapılan geleneksel bir Kürt yemeği
babikzan *nd/nt* soy bilimci, şecereci, soy ağacı uzmanı
babikzanî *m* soy bilim, şecere, soy ağacı
babel *nd/nt* rakip
babelî *mt* rakiplik
babelîsek *m* hortum (havanın hızla dönüp sütun biçiminde yükselmesiyle oluşan, alanı dar bir siklon çeşidi)
babelîsk *m* hortum (havanın hızla dönüp sütun biçiminde yükselmesiyle oluşan, alanı dar bir siklon çeşidi)
babîn *m* bir tür çiçek
babir (I) *m* paravan
babir (II) *zo/n* kaplan (Felis tigris)
babir (III) *m* 1. rüzgâr öneyici 2. cemre
babirek *der/rd* yelkesen
babirîsok *bnr* babilîsok
babirk *der/m* yelken ~ **vekirin** yelken açmak ~ **bi keşîyê ve kirin** yelken dikmek, yelken takınak
babirkdar *nd/nt* 1. yelkenci (yelkenleri diken kimse) 2. yelkenci (yelkenleri indirmek, açmak ve toplamakla görevli kimse) 3. *rd* yelkenli
babirkdarî *m* yelkencilik
babirkvekirin *m* yelkenleme
babirk vekirin *l/gh* yelkenleme
babistîn *sos/m* boy, kabile, klân
babî *m* babalık
babîsok *bnr* babilîsk
Babîti *m* Babilîk (XIX. yüz yılda İran'da Ali Muhammed Bab'ın kurduğu dinî öğretisi)
babîzok *bnr* babilîsk
bablekan *nd* Botan yöresinde çok yaygın bir halay
bablekanî *bnr* bablekan
babîsk *bnr* babilîsk
babîsok *bnr* babilîsk
babnav *nd* isim babası
babok *nd* -den dolayı
babole *m* 1. dürüm 2. sandviç
baboleçêker *nd/nt* sandviççi
babolefiroş *nd/nt* sandviççi (satan kimse)
babolk *bnr* babole
baborî *m* bir tür değerli çökelek

baboyî *rd/nd* yabancı

baboyîbûn *m* bir şeye yabancılaşma

baboyî bûn *l/gh* bir şeye yabancılaşmak

babtîs kirin *l/gh* vaftizetmek

babûle *bnr* babole

babûne *bot/m* ilkbaharda beyaz çiçekler açan bir çiçek

babûr *zo/n* kaplan

babûrî *nd* küflü peynir

babûtan *m* birdir bir

babûtanî *m* tahtarevali

bac (I) *bnr* haj û bac

bac (II) *m* 1. vergi 2. salgın (para veya mal olarak toplanan geçici vergi) ~ avêtin ser (yekî) vergiye bağlamak, vergilendirmek, vergi koymak ~ **girtin** (an jî **stendin**) vergi almak ~ **jê hatin stendin** (birinden) vergi alınmak ~ **a ajalan** (an jî **heywanan**) hayvan vergisi ~ **a bihayê komkirî** katma değer vergisi ~ **a dahatê** (an jî **derametê**) gelir vergisi ~ **a heywanan** hayvan vergisi ~ **a lenger-avêtinê** *der* demir resmi ~ **a ronîdarkirin û paqîjkirinê** temizlik ve aydınlatma vergisi ~ **a serbar** ek vergi ~ **a yekser** dolaysız vergi

bacan *bot/n* 1. patlıcan (Solanum melongena) 2. patlıcan (bu bitkinin ürünü) 3. domates (Hakkari gibi bazı bölgeler için) ~ **ê reş** patlıcan

bacanê biraştî *nd* közleme patlıcan

bacanê dagirtî *nd* karniyarık

bacanê deştî *bot/nd* yabancı patlıcan

bacanê kebabî *nd* patlıcan kebabı

bacanê reş *nd* patlıcan

bacanê sor *bnr* bacansork

bacanreş *bnr* bacanreşk

bacanreşk *bot/n* patlıcan

bacansork *bot/m* 1. domates (Lycopersicon esculentum) 2. domates (bu bitkinin yenilen ürünü)

baca rê *nd* ayakbastı, geçmelik, toprakbastı, yol harcı

bacdanîn *m* vergileme

bac danîn *l/gh* vergilemek

bacdar *rd* 1. vergili 2. *nd* vergi mükelefi

bacdarî *m* vergilendirme

bacdarîkirin *m* vergilendirilme

bacdarî kirin *l/gh* vergilendirmek

bacdarkirin *m* vergilendirme

bacdar kirin *l/gh* vergilendirmek

bacemok *zo/m* yarasa (Vespertilio)

bacenax *n* bacanak

bacenaxî *m* bacanaklık

bacerê *n* yol geçti parası, toprakbastı, geçmelik

bacgir *nd/nt* 1. vergici, vergi'tahsildarı 2. sal-gıncı

bagirî *m* 1. vergicilik 2. salgıncılık

bacî (I) *m* şarkı, türkû

bacî (II) *m* bacı, kız kardeş

bacîlok *nd* 1. çingene 2. dilenen çingene

bacstendin *m* vergi alma

bac stendin *l/gh* vergi almak

baçermik *zo/m* yarasa (Vespertilio)

baçermok *zo/m* yarasa (Vespertilio)

baçik (I) *bot/m* 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak

baçik (II) *m* sigara

baçikê stenbolî *bot/m* 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü)

baçikkêş *rd* sigara tiryakisi

baçikkêşî *m* sigara tiryakiliği

baçil *n* kabuk

baçimêlk *zo/m* yarasa (Vespertilio)

baçik *bot/m* yulaf (Avena sativa)

baçmêlk *bnr* baçimêlk

baçûre *m* lafî güzaf

bad *m* büküm

badak *m* sarmaşık

badan *m* 1. bükme 2. bükme (bir kaç tel ipi burarak sarma) 3. burma 4. çevirme, döndürme (döndürerek hareket ettirme) 5. kıvrıma (saçlarını kıvrıma) 6. kurma (yayı veya zembereği germe)

ba dan *l/gh* 1. bükme 2. bükme (bir kaç tel ipi burarak sarmak) * **ben ba dan** ip bükme 3. burınak * **milê min ba mede**, diêşe kolumu burma, acıyor 4. çevirmek, döndürmek (döndürerek hareket ettirmek) * **destikê makîneyê ba dan** makinanın kolunu çevirmek 5. kıvrıma (saçlarını kıvrıma) 6. kurmak (yayı veya zembereği germe)

badanaj *m* patinaj ~ **kirin** patinaj yapmak

badar (I) *rd* romatizmal

badar (II) *rd* 1. havadar 2. rüzgârlı, yelli

badas *m* kesmik

badayî *rd* 1. bükme, bükük, bükülü * **benê badayî** bükülü ip (bükülmüş kaytan veya ip) 2. burma, burmalı * **bazinê badayî** burma bilezik 3. burına (burulmuş, kıvrılmış olan) * **simbêlê badayî** burma bıyık 4. buruk (burulmuş olan) 5. kıvrık 6. kuruk, kurulmuş

badayîn *m* 1. büküş 2. buruş 3. kıvrış

badayîti *m* 1. büküklük 2. burınlı oluş 3. kıvrıklık

bade (I) *rd* boş, boşuna * **keda me bade cû** emeğimiz boş gitti * **bade xwe mede** xeberdan boşuna konuşma

bade (II) *m* 1. bade (şarap, içki) 2. şarap bardağı

badeî *m* tipi

badeîroş *nd/nt* rakı satıcısı, şarap satıcısı

badek (I) *bot/m* sarılgan, sarmaşık

badek (II) *jeo/m* 1. kıvrım, kıvrıntı ~ **î** kıvrım kıvrım * **riyên badek badekî** kıvrım kıvrım yollar

badek (III) *m* 1. burgu 2. sıkacak 3. sıkıştırıcı
4. *mec* aldatıcı
badek (IV) *m* 1. kurgu (anahtar, bir zembereği kumada kullanılan araç) 2. kurgu (zembereğin kurulmuş olma durumu) 3. civata anahtarı 4. tornavida
badekî *rd* 1. helezonik 2. kıvrımlı, kıvrımlıca
badekîbûn *m* 1. helezonlaşma 2. kıvrımlanma
badekî bûn *l/gh* 1. helezonlaşmak 2. kıvrımlanmak
badena *m* badana ~ kirin badana etmek
badenaker *nd/nt* badanacı
badenakerî *m* badanacılık
badenakirî *rd* badanalı (badanalanmış olan)
badenakirin *m* badanalama
badena kirin *l/gh* badanalınak
badenanekirî *rd* badanasız
badenos *bnr* bexdenûs
badenoş *nd/nt* 1. içkici (rakıcı, rakı içen, şarap içen) 2. şerefe (veya şerefimize)
badenoşî *m* içkicilik
bader *m* tornavida
ba derçûn *l/gh* yellenmek
badev *m* 1. kar fırtınası 2. fırtına, kasırga, bora 3. soğuk rüzgâr (güçlü ve soğuk rüzgâr)
badew *bnr* badev
badexane *m* meyhane
badexur *nd/nt* içkici
badexurî *m* içkicilik
bagerîn *m* vantilatör
bagirdank *m* vantilatör yeri
badîlhewa *rd* 1. beleş 2. boş, boşuna
badincan *bnr* bacan
badire *n* badire
badiros *m* burgu
badiroskirin *m* burarak bükme, büküş
badiros kirin *l/gh* burarak bükmek
badî (I) *n* taşak
badî (II) *m* çöl
badî adem *bnr* beni adem
badîhewa *rd* 1. beleş 2. boş, boşuna * **qet xwe badî hewa virde wirde neke** hiç boşuna o tarafa bu tarafa kıvrırma
badîn *m* 1. kadeh 2. kadeh (bir kadehin alacağı miktar) ~ **bilind kirin** kadeh kaldırmak ~ **li hev xistin** (an jî **dan**) kadeh tokuşturmak ~ **rakirin** kadeh kaldırmak
badîn (II) *m* bade
badnok *m* ot sarma aracı
badok (I) *jeo/m* 1. kıvrım, dönemeç 2. kıvrım (saç kıvrımı gibi) 3. böküm
badok (II) *m* sıkacak
badoke (I) *m* burgu
badoke (II) *rd* spiral
badros *bnr* badiros
badye *m* ağzı geniş büyük kab
bafık *m* bahane, mahana, mahna
bafirî *nd/nt* pilot
bafirik *m* uçurtma

bafirok *m* uçurtma
bafişmar *zo/m* keler
bafon *bnr* bafûn
bafûn *m* alüminyum
bafrû *m* iftira
bagaj *m* bagaj
bagemî *m* yelkenli gemi
bager *m* 1. bora, fırtına, kasırga 2. fırtına (saatteki hızı 70 mil olan rüzgâr) 3. kar tipişi ~ **çêbûn** fırtına çıkmak ~ **rabûn** fırtına kopmak (veya patlamak)
bageran *m* burağan, fırtına
bagerênek *m* burağan
bagerîn *m* hava akımı
bagerkî *rd* kasırga gibi
bagerok *m* hava akımı
bagez *m* meltem
bagêj *bnr* bagêje
bagêje *m* *m* kasırga, hortum
bagêr *bnr* bager
bagir *nd* fırtınayı tutan
bagiranî *m* hava ağırlığı
bagirîsok *m* fırtına
bagirtî *rd* pohpohlanmış kimse
baguhartin *m* hava değişikliği
baguhêr *m* hava değiştirici
bagje *bnr* bagêje
baguhêrk *m* klima, iklim cihazı
bagur *n* sert rüzgâr
bagurdan *n* 1. loğ 2. silindir makinesi ~ **kirin** loğlamak
bagurdanek *n* loğ
baha *bnr* biha
Bahaîtî *m* Bahailik
bahan *m* evin yanındaki tarla
bahane *m* 1. bahane, mahana, mahna 2. gerekçe 3. vesile * **bi bahaneya vî tiştî** bu vesileyle ~ **dîtin** 1) bahane bulmak 2) vesile bulmak ~ **nişan dan** 1) bahane göstermek 2) gerekçe göstermek
bahanebar *rd* bahaneli
bahanekirin *m* bahane etme
bahane kirin *l/gh* bahane etmek
bahanekirî *rd* bahaneli
bahar (I) *bnr* bihar
bahar (II) *m* grip
bahatin (I) *m* eritme
bahatin (II) *m* 1. rüzgârlanma, yel esme 2. esme
bahatin (I) *l/gh* eritmek
ba hatin (II) *l/gh* 1. rüzgârlanma, yel esmek 2. esmek * **li der bayekî pir dijwar tê** dışarda felaket bir rüzfâr esiyor
bahîn (I) *m* etin kızılığı
bahîn (II) *m* 1. esinti 2. kara meltemi, kara yeli
bahînk *m* bir tür romatizma
bahol (I) *m* bavul
bahol (II) *m* harman rüzgârı

baholî *rd* kokuşuk, kokuşmuş * **penerê baholî** kokuşmuş peynir
bahor (I) *bj/m* nezle
bahor (II) *m* buhran, bunalım, kriz
bahor (III) *m* 1. meltem 2. meltem rüzgarı
bahorde *rd* berdoş
bahordetî *m* berdoşluk
bahorî (I) *rd* ayaz (hava ve gece için; soğuk)
bahorî *rd* nezleli
bahorîbûn *m* nezle oluş, nezle olma
bahorî bûn *l/gh* nezle olmak
bahoz *m* 1. kasırga, büyük fırtına 2. fırtına ~ **rabûn** fırtına kopmak (veya patlamak) ~ a **pelan** Temmuz ayında oluşan bir fırtına
bahoze *bnr* bahoz
bahûk *m* kasıklarda oluşan şişkinlik
baîs *m* sebep (olumsuz olarak)
bajar *n* şehir, kent ~ê **însan serî** ye insanın en önemli parçası kafasıdır ~ê **serî** *ant* konuşma merkezi
bajarbûn *m* şehirleşme, kentleşme
bajar bûn *l/gh* şehirleşmek, kentleşmek
bajarbûnî *m* şehirleşme, kentleşme
bajarbûyîn *m* şehirleşme, kentleşme
bajarê sereke *nd* metropol
bajarge *m* ilçe, kaza
bajargîr *rd* fatih
bajargirî *m* fütuhât
bajariyî *rd* şehîrsel, kentsel
bajarî (I) *rd* 1. şehirli, kentli 2. *nd/nt* burjuva, kent soylu 3. beledi, şehirle ilgili olan
bajarî (II) *nd* bir üzüm türü
bajarîbûn *m* şehirleşme, kentleşme
bajarî bûn *l/gh* şehirleşmek, kentleşmek
bajarîbûyîn *m* şehirleşme, kentleşme
bajarîftî *m* 1. şehirlilik, kentlilik 2. burjuvalık, kent soyluluk
bajark *n* ilçe
bajarkî *rd* şehir usulü
bajarnişûn *nd* şehir sakini
bajarak *n* ilçe, kaza
bजारokî *rd* kasabalı
bajarsaz *nd/nt* kentçi, şehirci, şehir uzmanı
bajarsazî *m* kentçilik, şehircilik, şehircilik uzmanlığı
bajarvan *nd/rd* 1. kentçi 2. belediye başkanı
bajarvanî *rd* 1. kentli, şehirli 2. *m* belediyecilik 3. şehircilik 4. uygarlık
bajarvanîbûn *m* şehirleşme
bajarvanî bûn *l/gh* şehirleşmek
bajarvanîftî *m* şehirlilik, kentlilik
bajele *m* bir tür cilt hastalığı, özellikle çocukların el ve ayaklarında çıkar
bajen *m* yelpaze
bajenkirin *m* yelpazeleme
bajen kirin *l/gh* yelpazelemek
bajêrge *m* ilçe
bajiberçûn *m* yellenme
ba ji ber çûn *l/bw* yellenmek

bajirînî *m* 1. şıvgın (fırtınayla yağın yağmur) 2. serpinti (rüzgâr serpintisi) 3. çipilti (yağmur)
bajirmîkirin *m* yağmurlama
bajirînî kirin *l/gh* yağmurlamak (yağmur yağacak gibi olmak)
bakalît *kîm/m* bakalit
bakeştî *m* yelkenli gemi
ba ketin *l/gh* (biriyle) düşüp kalkmak, refiki olmak
bakêş *tek/m* 1. havalandırıcı 2. vantilâtör (tarım aletlerinde)
bakêşî *m* havalandırma
bakêzirk *m* sert rüzgâr
bakir *rd* bakir (cinsel ilişkide bulunmamış erkek)
bakirin (I) *m* 1. çağırma, çağırış 2. seslenme, sesleniş 3. çağırma, davet etme
bakirin (II) *m* savurma
ba kirin (I) *l/gh* 1. çağırma 2. seslenmek 3. çağırma, davet etmek * **ba dikin me ku em herin dîlanê** bizi düğüne çağırıyorlar
ba kirin (II) *l/gh* savurma * **bêder ba kirin** harman savurma
ba kirin (III) *l/gh* haydamak (çifte koşan hayvanı sürmek, delemek)
bakirî (I) *rd* çağrılı
bakirî (II) *rd* savruk, savrulmuş
bakîre *rd* bakire, erden
bakîretî *m* bakirelik, erdenlik
bakoxa *bot/m* yenilen bir ot türü
bakterî *zo/m* bakteri
bakterîdî *zo/m* bakteridi
bakterîsît *rd* bakterisit
bakteriyolog *nd/nt* bakteriyolog
bakteriyolojî *m* bakteriyoloji
bakur *n* 1. kuzey, şimal 2. *rd* kuzey (kuzeyde kalan yer)
bakurê rojava *nd* 1. kuzeybatı 2. *rd* kuzeybatı (bu yöne ilgili olan)
bakurê rojhilat *nd* 1. kuzeydoğu 2. *rd* kuzeydoğu (bu yöne ilgili olan)
bakurî *nd/nt* 1. kuzeyli 2. *rd* kuzeye özgü, kuzeyle ilgili, şimalî
bakut *m* kürtün (rüzgârın etkisiyle kuytu yerde oluşmuş kar yığını)
bakuzirk *n* toz toprak karışımı esen rüzgâr
bakût *m* gıda
bal (I) *m* 1. boy (bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık) 2. boy pos ~ **avêtin** 1) boy almak (veya sürmek) 2) boy atmak
bal (II) *n* kanat (kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ)
bal (III) *rd* 1. yüksek 2. açık (engelsiz) ~ **û pal** uçuşuz bucaksız
bal (IV) *nd* 1. yan, huzur, nezd, nezdinde, kat (birlikte, beraber olma) * **li bal min sê kes hene** yanımda üç kişi var 2. -e doğru (yön

belirtir) * **balı gund ve çû** köye doğru gitti
bal (V) *m* 1. dikkat * **nün bala xwe dayê lê**
min tiştek fehî nekîr dikkat ettim, ama bir
şey anlayamadım 2. akıl, zihin * **jî bala min**
mayê der aklımdan çıkmıyor ~ **kişandin** 1)
dikkat çekmek 2) vurgulamak ~ **kişandin**
ser xwe 1) dikkati çekmek 2) alâka çekmek
(toplamak veya uyandırmak) ~ **kişandin**
serê altını çizmek, belirtmek ~ **lê bûn**
gözünden kaçmamak ~ **nedan** (...) -e dikkat
etmemek ~a **(yekî) jê ketin** dikkatından
kaçmak ~a **(yekî) ketin (tişteki)** 1) (bir
şeye) gözü takılmak 2) farkına varmak ~a
(yekî) kişandin 1) (birinin) dikkatını çek-
mek 2) alâka çekmek (toplamak veya
uyandırmak) ~a **(yekî) lê bûn** 1) dikkat
etmek 2) mukayit olmak, göz kesilmek,
dikkat etmek ~a **(yekî) li (...)** **bûn** gözü bir
şeyde (veya bir şeyin üzerinde) olmak ~a
min li te ye sana bakıyorsun da ~a **(yekî)**
neketin (tişteki) gözünden kaçmak ~a **te lê**
be ona mukayit ol ~a **te li min e** beni din-
liyor musun ~a **xwe berdan** (...) -e bakınak,
-e dikkat etmek ~a **xwe berdan ser** (...)
dikkatını üstüne toplamak ~a **xwe bidê!**
baksana! (veya baksanıza!) dikkat çekme
sözü * **bala xwe bidê êdî êvar e** baksana
akşam oluyor ~a **xwe dan** (...) 1) dikkat
etmek * **we bala xwe dayê ku bê çi got?**
dikkat ettiniz mi ne söylediydi? 2) dikkat etmek
(gözüne çarpmak veya ilgisini çekmek) *
min heta wê gavê bala xwe nedabûyê ben
o zamana kadar buna dikkat etmemişim 3)
gözden geçirmek, göz atmak, kontrol etmek
(kısaca bakıvermek) * **car carinan bala**
xwe dida odeya doktor ara sıra doktorun
odasına göz atıyordu 4) göz gezdirmek
(derinlemesine incelemeyi okumak) 5)
gözden geçirmek, gözlemlemek (incelemek,
muayene etmek) 6) ilgi toplamak, ilgisini
yoğunlaştırmak ~a **xwe dan ser (tişteki)**
dikkat kesilmek, konsantre olmak ~a **xwe**
danê 1) anlamak, farkına varmak, bakmak *
min bala xwe dayê ku fehî nake, min
dengê xwe birî baktım ki anlamıyor, sesimi
kestim 2) bakmak (yoklamak, incelemek,
denemek) * **ca tu jî bala xwe bide vê**
berhemê bu esere bir de bak ~a **xwe pê dan**
dikkat vermek

bala *rd* 1. yüce, yüksek (altı ile üstü arasında-
ki uzaklık çok olan) * **çiyayên bala** yüksek
dağlar 2. boy pos, endam ~ **û wala** yüce

balaban (I) *nd* at konvoyu

balaban (II) *mzk/m* mey

balaban (III) *zo/n* balaban, çakır doğan

balaban (IV) *rd* gürbüz, şişman

balabanî *m* balabanlık, şişmanlık, gürbüzlük

balabanjen *nd/nt* mey çalan kimse

balabanjenî *m* mey çalma

balabanvan *nd* çakırcı (kuş avında çakır
doğanı tutan kimse)

balabûn *m* yücelme, yükselme

bala bûn *l/gh* yücelmek, yükselmek

balabûyîn *m* yüceliş, yükseliş

balad *wj/m* 1. balat Orta Çağda üç bentten
oluşan bir Batı şiir türü) 2. *mzk/* balat
(Batı'da belirli danslara eşlik eden bir tür
şarkı)

balafir *m* 1. uçak 2. *rd* yüksek uçan kuş ~a
banimayê meteoroloji uçağı ~a **barkêş**
nakliye uçağı ~a **bombeavêj** bombardıman
uçağı ~a **bombardûmanê** bombardıman
uçağı ~a **nêçîrvan** *lşk* avcı uçağı

balafira dûdar *nd* tepkili uçak

balafira dûrger *nd* uzak menzilli uçak

balafira vizkedar *nd* tepkili uçak

balafirajo *nd/nt* pilot

balafirajotî *m* pilotluk

balafirgeh *m* hava alanı, hava limanı

balafirhilgir *nd* uçak gemisi

balafirok *m* uçurtma * **balafirok firandin**
uçurtma uçurtular

balafirçewêr *lşk/m* uçaksavar

balafirsazî *m* uçak yapımı, uçak sanayisi

balafirşikên *lşk/m* uçaksavar

balafirvan *nd/nt* pilot, tayyareci

balafirvanî *m* pilotluk, tayyarecilik

balafirxane *m* uçak hangarı

balakirin *m* yüceltme

bala kirin *l/gh* yüceltmek

balalayka *m* balalayka (üç telli Rus halk sazı)

balandin *m* dikkat çekirme

balandin *l/gh* dikkat çekirmek

balanî *m* masura

balans *m* balans

balast *der/m* balast

balastin *m* 1. yalama, yalayıp 2. sıyırma 3.
silip süpürme (ne var ne yok hepsini yeme)

balastin *l/gh* 1. yalamak (bir şeyin üzerinden
dilini sürüp geçirmek) 2. yalamak (dilini
gezdirek bir şeyin üzerindeki almak) 3.
silip süpürmek (ne var ne yok hepsini
yemek), sıyırmak (silerek üzerinde veya
içinde hiçbir şey bırakmamak) * **bi nan**
binê teyîkê jî balast ekmelele tabağın dibini
de sıyırdı

balastî *rd* yalanmış

balata *m* balata

balatî *m* yücelik, yükseklik

balav *bnr* berav

balave *m* yüksek yer

balavek *m* yıkama aracı, lif

balavan *bnr* balaban

balavêtin *m* boyatma

bal avêtin *l/gh* boyatmak

balaxane *n* gökdelen

balayî *m* yücelik, yükseklik

balbalısk *bnr* babilisk

balbalok *zo/m* peygamber devesi (Mantis religiosa)

balbaz *nd/nt* polis

balbazî *m* polislik

balbeliç *bnr* babeliç

bal bûn *l/gh* gelişmek * geş û bal bû gelişti serpildi

balçemok *bnr* balçimok

balçermek *zo/m* yarasa (Vespertilio)

balçimk *zo/m* yarasa (Vespertilio)

balçimok *zo/m* yarasa (Vespertilio)

baldan *m* dikkat etme

baldan *l/gh* dikkat etmek

baldar *rd* dikkatlı ~ be dikkat!, dikkatlı ol!

baldarane *h* dikkatlice

baldarbûn *m* dikkatlı olma

baldar bûn *l/gh* dikkatlı olmak

baldarî *m* dikkat

baldarkî *h* dikkatlice

baldirêj *rd* 1. dikkatlı 2. sabırlı

baldûz, **baltûz** *m* baldız

bale (I) *rd rd* 1. aptal, alık, geri zekalı, ahmak
2. *b* aptal, ahmak (küçümseme belirten seslenme) aptal, ahmak,

bale (II) *m* 1. bale 2. bale (bale topluluğu)

bale (III) *m* bilye

baleban *bnr* balaban

balebanjen *bnr* balabanjen

balekî *rd* aptalca, ahmakça

baleqîn *m* yel esme

ba leqîn *l/gh* yel esmek

balerîn *m* balerin

balerînî *m* balerinlik

balet *n* balet

baletî (I) *m* aptallık, alıkhık, ahmaklık ~ kirin aptallık etmek

baletî (II) *m* baletlik

baletûn *m* soğuk su deposu

balexane *m* köşk

balexanî *n* gökdelen

baleyî *rd* aptalca, ahmakça

baleyîbûn *m* aptallaşma, ahmaklaşma

baleyî bûn *l/gh* aptallaşmak, ahmaklaşmak

baleyîkirin *m* aptallaştırma, ahmaklaştırma

baleyî kirin *l/gh* aptallaştırmak, ahmaklaştırmak

balê *h* hiç değilse (veya olmazsa), en azından
balêanîn *m* 1. tozunu atma 2. punduna getirme
ba lê anîn *l/bw* 1. tozunu atmak 2. punduna getirmek

balêrabûn *m* fırtınaya tutulma

ba lê rabûn *l/bw* fırtınaya tutulmak

balêsok *rd* yalayıcı

balête *m* yeni olgunlaşmış ürün ya da meyve ~
ketin tirî üzüm olgunlaşmaya başlamak ~yê
tirî yeni olgunlaşmış üzüm

balfireh *rd* çok dikkatli

balge (I) *m* yastık

balge (II) *m* kağının dingil yastığı

balgeh *m* yastık

balgîh (I) *bnr* balgî

balgîh (II) *nd* yanibaş, hemen yakını

balgî (I) *m* 1. yastık 2. üzerine bir çaput sarılarak hamurun tandıra yapıştırılmasında kullanılan yastık şeklinde geniş bir tahta

balgî (II) *m* çift sürüşte saban dönüş alanı, nadasa devredilmiş alan

balgît *m* yastık

balışme *m* kapı ve pencere kasası

balix (I) *m* bağdadî

balix (II) *rd* balığ, erin

balixbûn *m* balığ olma, bulûğa erme

balix bûn *l/gh* balığ olmak, bulûğa ermek

balixî *m* bulûğ, erinlik

balî *m* balya

balican *bot/n* 1. patlıcan (Solanum melongena) 2. patlıcan (bu bitkinin ürünü) ~ **tije kirin** patlıcanın dolması yapmak ~ê **reş** patlıcan

balicanê biraştî *nd* közde patlıcan

balicanê navqelaştî *nd* karnıyarık

balicanê şeliqandî *nd* közde patlıcan

balicanên tijekirî *nd* patlıcan dolması

balicanî *rd* patlıcanî (patlıcan renginden olan)

balicî *m* yüzük parmağı

balîf *m* yastık

balîfa mar *zo/m* salyangoz (Helix)

balîfa maran *zo/nd* bir tür keler

balîfa mêr *zo/nd* bir tür keler

balîfe *bnr* balif

balîfk *m* 1. yastıkçık 2. karasabanın bir parçası adı

balîfmar *zo/nd* bir tür keler

balîfok *m* yastık (küçük yastık)

balîfzerk *zo/nd* bir tür iri ve sarı kertenkele

balîg *m* baba evi (ocağı veya yurdu)

balîk *m* yastık

balîke *m* siğil (deriden çıkan pürtüklü küçük ur)

balîkirin *m* balyalama

balî kirin *l/gh* balyalamak

balîloçk *m* dürüm, dürümç (yufka ekmeğin içine türlü katıklar konulan sarıma biçimi)

balîloçkî *rd* dürüm şeklinde olan

balîloçkîkirin *m* dürümleme

balîloçkî kirin *l/gh* dürümlemek

balîlûk *m* dürüm

balîn *m* 1. yastık 2. başucu

balîna *zo/m* balina (Balaena mysticetus)

balinde *nd* kuş (her türlü kuş)

balindegeh *m* kuşhane (kuş yetiştirilen yer)

balindegir *nd* kuş avcısı

balindegirî *m* kuş avcılığı

balindemalî *rd* evcil kuş

balindeyê dirende *zo* gündüz yarıtcıları

balindezan *nd/nt* kuş bilimci

balindezanî *m* kuş bilimi

baling *m* yastık

balîngeh *m* yastık

balîsk *m* şimşek ~ **vehatin** şimşek çakmak

balîsok *bnr* balîstok

balistandin *m* yalatma

balistandin *l/gh* yalattmak

balistik *lşk/m* balistik

balîstok *m* hortum (havanın hızla dönüp sütun biçiminde yükselmesiyle oluşan, alanı dar bir siklon çeşidi)

balîş *bnr* balîf

balîşne *m* yastık

balîx *m* inandırma

balîzerk *zo/nd* bir sürüngen hayvan

balkan *nd* balkan

Balkanî *nd/rd* Balkanlı

Balkanolog *nd/nt* Balkanolog

Balkanolojî *m* Balkanoloji

Balkar *nd* Balkar (Kafkaslar'da bir halk)

Balkarî *m* Balkarca

Balkarkî *m* 1. Balkarca 2. Balkarlara özgü (veya yaraşır bir şekilde)

balkêş *rd* 1. ilgi çekici, cazip, dikkat çekici 2. ilginç, enteresan 3. sürükleyici (ilgiyi sürdüren) * **romaneke balkêş** sürükleyici bir roman 4. *h* vurgulu * **axaftineke balkêş** vurgulu bir konuşma

balkêşan *rd* cazip, ilgi çekici

balkêşbûn *m* 1. ilgi çekici hale gelme 2. ilginçleşme 3. sürükleyici olma

balkêş bûn *l/gh* 1. ilgi çekici hale gelmek 2. ilginçleşmek 3. sürükleyici olmak

balkêşî *m* 1. ilgi çekicilik, dikkat çekiciliği 2. ilginçlik, enteresanlık 3. sürükleyicilik

balkêşkirin *m* 1. ilgi çekici hale getirme 2. ilginçleştirme 3. sürükleyici kılma

balkêş kirin *l/gh* 1. ilgi çekici hale getirmek 2. ilginçleştirmek 3. sürükleyici kılınak

balkêşname *m* ihtarname

balkêşwar *rd* ilgi çekici, dikkat çekici

balkişan *m* uyarına, ihtar, ikaz

balkişandin *m* 1. ilgi çekme, dikkat çekme 2. ihtar, ihtar etme, ikaz etme, dikkat çekme, uyarma 3. vurgulama

bal kişandin *l/gh* 1. ilgi çekmek, dikkat çekmek 2. ihtar etmek, ikaz etmek, uyararak 3. vurgulamak ~ **ser xwe** 1) dikkat çekmek, dikkatleri üzerine çekmek 2) ilgi görmek, ilgi toplamak

bal kirin *l/gh* (gözlerini) dört açmak * **çavên xwe bal kîr** gözlerini dört açtı

balkişîner *rd* çekici, cazip

balkişînerî *m* çekicilik, caziplik

balkon *m* 1. balkon (evlerde) 2. balkon (tiyatro salonunda)

bal lê bûn *l/bw* dikkat etmek, mukayet olmak

ballêbûyî *rd* dikkatli (özen gösteren)

ballêbûyîn *m* dikkat etme, inukayet olma

ballênebûn *rd* dikkatsiz

ballênebûnî *m* dikkatsizlik

ballênebûyî *rd* dikkatsiz

ballênebûyî *m* dikkatsizlik

balme *m* saçma (tüfek saçması) * **balmeyên** tivingê tüfek saçması

balmedank *m* saçmalık

balmedîr *m* yıl boyunca, tüm bir yıl

balnekêş *rd* ilgi çekmeyen, ilgisiz

balnîş *bnr* balîşne

balo (I) *d/h* bari, en azında, hiç değilse (veya olmazsa)

balo (II) *m* balo ~**ya birûpoş** (an jî **bimaske**) maskeli balo ~**ya cilûbergan** kıyafet balosu

baloke (I) *m* elin sırtı

baloke (II) *m* gezegen

balol *m* dürum, düрмаç (yufka ekmeğin içine türlü katıklar konulan sarılma biçimi)

balole *m* 1. dürum 2. dürum, dürmne (silindir biçiminde kıvrılma)

balolî *rd* dürum şeklinde olan

balolîbûn *m* dürumlenme

balolî bûn *l/gh* dürumlenmek

balolîç *m* dürum, düрмаç

balolîkirin *m* dürumlenme

balolî kirin *l/gh* dürumlemek

balon *m* balon

balondan *m* kabarma

balon dan *l/gh* kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak)

balonfiroş *nd/nt* baloncu (satan kimse)

balonik *m* baloncuk

balor (I) *m* merdane (türlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç)

balor (II) *m* balon

balore *m* Kürtçe kızların söylediği hicivli bir şarkı türü

balorkî *rd* 1. silindirik şeklinde, rulo şeklinde 2. *h* aşağıya yuvarlanarak inme

balorkirin *m* 1. merdaneleme 2. rulo yapma

balor kirin *l/gh* 1. merdanelemek 2. rulo yapmak

balot *m* domalma

balotbûn *m* domalma

balot bûn *l/gh* domalmak

balotkirin *m* domaltma

balot kirin *l/gh* domaltmak

balrakêş *rd* çekici, dikkat çekici

balte *m* balta

bal û bejn *nd* boy pos

balûg *bnr* balûk

balûk *m* siğil (deriden çıkan pürtüklü küçük ur)

balûl (I) *bnr* balûk

balûl (II) *dürum*, düрмаç * **balûlek çekir** bir ber devê **xwe** bir dürum yapıp ağzına doğru götürdü

balûle *bnr* balûl (II)

balûpal *rd* 1. engin, uçsuz bucaksız, alabildiğine (çok geniş, ucu bucağı görünmüyecek kadar geniş olan) 2. geniş (kap-

samı büyük, dar sınırlar içinde kalmayan, yaygın) 3. sonsuz 4. göz alıcı

balûpalbûn *m* enginleşme

balûpal bûn *l/gh* enginleşmek

balûpalî *m* enginlik ~**ya deryayê** engin (çok geniş, ucu bucağı görünmüyecek kadar geniş olan)

balûr (I) *m* civciv

balûr (II) *bnr* balûk

balvedan *m* dikkat etme

bal vedan *l/gh* dikkat etmek

balye *m* balya

balyoz nt/nt elçi, sefir ~**ê mezin** büyük elçi ~**ê navîn** orta elçi

balyozger *nd/nt* elçilik görevlisi

balyozî *m* elçilik, sefirlik

balyoztî *m* elçilik, sefirlik

balyozxane *m* sefaret, sefarethane, elçilik (binası)

bambû *bot/m* 1. bambu (Bambusa vulgaris) 2. *rd* bambu (bu kamıştan yapılmış olan)

bamişt *m* 1. kurtün (rüzgârın etkisiyle kuytu yerde oluşmuş kar yığını) 2. kar tipisi

bamiştkirin *m* tozutmak (kar için)

bamişt kirin *l/gh* tozutmak (kar için)

bamî *bnr* bamyê

bamyê *bot/m* 1. bamyâ (Hibiscus esculentus) 2. bamyâ (bu bitkinin hem taze hem kuru yenilen ürünü)

ban (I) *n* 1. ev (yanlış bir ailenin oturabileceği biçimde yapılış yapı) 2. ev (bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı konut) 3. dam, çatı (evin çoğu kiremitle kaplı bölümü) 4. dam, toprak damlı ev 5. tavan, ev tavanı * **ban qul be binban şil e** tavan delikse taban da ıslak olur 6. yüksek yer 7. set (bulunan yerde daha yüksekte kalan düzlük) ~**ê cencerê** döğme makinasının sürücü kulesi ~**ê çav** göz kapağının iç kısmı ~**ê dev** damak

ban (II) *n* otlak, çayırılık, mera

ban (III) *bnr* rê û ban

ban (IV) *n* mandıra

ban (V) *m* çağrı, çağırma ~**î (yekî) kirin 1)** (birini) çağırarak (birini) davet etmek ~**î hev kirin** çağırışmak, birbirini çağırarak

banal *rd* banal

banaltî *m* banallık

banan *m* yetiştirim (hayvana birtakım alışkanlıklar kazandırma)

banandin *m* alıştırma

banandin *l/gh* 1. alıştırma 2. annesi ölmüş hayvan yavrusunu başka bir hayvana alıştırma

banandî *rd* alıştırılmış

banax *m* toprak döşeme

banbanke *zo/nd* firavun faresi (Herpestes ichneumon)

banbihêrk *m* üst geçit

bançile *m* 1. teras 2. balkon

banço *m* banço (bir müzik aleti)

band *m* 1. bant (düz, ensiz yassı bez) 2. bant (yara üzerine bastırılan ilaçlı şerit) 3. bant (ses alına cihazlarında kullanılan şerit) 4. kaset 5. seloteyp ~ **lê xistin** bantlamak ~ **tije kirin** bant doldurmak

bandaj *m* bandaj

bandemjimêr *m* çalar saat, duvar saati

bander *bnr* bandêr

bandev *erd/m* 1. doruk, zirve 2. (mec) zirve * **bandeva** *hunerê* sanatın zirvesi

bandeva *çiyê* *nd* kerempe (dağın en yüksek yeri)

bandew *bnr* bandev

bandêr (I) *m* bayrak, flama

bandêr (II) *n* müezzîn

bandêr (III) *m* 1. etki 2. *rd* etkin 3. *rd* hükümler

bandêrbûn *m* etkinleşme

bandêr bûn *l/gh* etkinleşmek

bandêrî *m* 1. etkinlik 2. hükmetme

bandêrî lê kirin *l/bw* hükmetmek, etkilemek

bandêrkirin *m* etkinleştirme

bandêr kirin *l/gh* etkinleştirmek

bandfiroş *nd/nt* kasetçi (satan kimse)

bandfiroşî *m* kasetçilik

bandîr *m* yirtıcı saçak (evlerde)

bandîra *m* bandîra * **bandîraya** Fransız Fransız bandîrası

bandkirin *m* bantlama

band kirin *l/gh* bantlamak

bandkirî *rd* bantlı, bantlanmış olan

bando *mzk/m* bando

bandojen *nd/nt* bandocu

bandojenî *m* bandoculuk

bandor *m* 1. etki, tesir (bir kimse veya nesnenin başka bir kişi veya şey üzerindeki gücü) 2. etki (bir etken veya bir sebebin sonucu) * **bandora şîrqamê ne baş bû** tokadın etkisi kötü oldu 3. *mec* etki (bir kimse üzerinde bırakılan izlenim) * **bandoreke baş li ser min hişt** bende olumlu bir etki bıraktı ~**a layekî** yan etki

bandordar *rd* etkili ~ **bûn** etkili olmak

bandordarbûn *m* etkilenme

bandordar bûn *l/gh* 1. etkilenmek 2. işlenmek

bandordarbûyîn *m* etkileniş, etkilenme

bandordarî *m* etkililik

bandorgîr *rd* kapılğan

bandorgirî *m* kapılğanlık

bandorgirtin *m* etkilenme

bandor girtin *l/gh* etkilenmek

bandorgirtî *rd* etkilenmiş

bandorî *m* etkilik

bandorjêgirtin *m* etkilenme

bandor jê girtin *l/bw* etkilenmek

bandorker *rd* 1. etkileyici, etkili 2. etkileyici, etkili, çarpıcı, dokunaklı * **axaftineke** ban-

dorker etkileyici bir konuşma 3. etkileyici, büyüleyici
bandorkerî *m* 1. etkililik 2. etkileyicilik, dokunaklılık
bandorkirin *m* 1. etkileme 2. işleme, etkileme
bandor kirin */gh* 1. etkilemek, tesir etmek 2. işlemek, etkilemek
bandorlêbûn *m* etkilenme, tesir edilme, müessir olma
bandor lê bûn */bw* etkilenmek, tesir edilmek, müessir olmak
bandorlêkirin *m* etkide bulunma, tesir etme
bandor lê kirin */bw* 1. etkide bulunmak, etkilemek, kâr etmek, etki yapmak * **lêdan**
bandor lê nake dayak kâr etmiyor 2. etkilemek, büyülemek
bandorlêkirî *rd* etkide bulunmuş, kâr etmiş, etkilemiş olan
bandor lê nebûn */bw* 1. etkide bulunmamak 2. fayda etmemek
bandor li hev kirin */bw* etkileşmek
bandovan *nd/nt* bandocu
bandrol *m* 1. bandrol (paket veya şişelerin ağzlarına konulan şerit veya etiket) 2. bandrol (devletçe verginin kesildiğini gösteren etiket) 3. bandrol (bayrak direğinin tepesine süs olarak konulan uzun, kumaş şerit)
bandûr *bnr* bandor
bandûrk *bnr* bandor
bane (I) *m* ailenin geçici olarak bir yere gitme durumu, ya da ailenin bir kısmı bir başka yerde ikamet etmesi
bane (II) *m* mandıra
bane (III) *m* otlak
banedar (I) *nd/nt* 1. mandıracı 2. süt sağan
banedar (II) *rd* alışkın
banedarî *m* 1. mandıracılık 2. süt sağıcılık
banegêh *n* yüzey, satıh
banegêhî *rd* yüzey, satıh
banehî *m* yaylada davarlarla ilgilenen kadın
banek *rd* 1. alışık, alışkın 2. *mec* idmanlı 3. alışık, yatkın, alışılmış
banekî *m* alışıklık
banekîbûn *m* alışına, istinas etme, alışıklık kazanma
banekî bûn */ngh* alışmak, istinas etmek, alışıklık kazanmak
banektî *m* alışıklık
banemer *m* nisan ayı
banend *rd* benzer
banendî *m* benzerlik
baneşan *rz/m* ünlem, nida
bang ol/m 1. ezan 2. çağrı (bilgilendirmek ve seslenmek için) 3. çağrı (davet etmek için) ~ **dan** ezan okumak ~ **lê kirin** çağrıda bulunmak ~ **a eşayê** yatsı ezanı ~ **a êvarê** akşam ezanı ~ **î** (...) **kirin** (birini) çağırmak
bangane *m* ünlem
bangav *m* akşam ile yatsı arası zaman

bangbêj *ol/n* müezzin
bangbêjî *m* müezzinlik
bangdan *m* 1. ezan okuma 2. banlama, ötmek (horoz çin)
bang dan */gh* 1. ezan okumak 2. banlamak, ötmek (horoz çin)
bangdêr *nd/nt* 1. müezzin, ezan okuyan 2. çağrıcı, çığırkan, tellâl
bangdêrî *m* 1. müezzinlik, ezan okuma 2. çağrıcılık, çığırkanlık
banger *n* loğ
bangeran *n* loğ, yuvak
bangerankirin *m* loğlama, yuvulama
bangeran kirin */gh* loğlamak, yuvulamak
bangerdan *n* loğ
bangerik *n* loğ
bangerîn *n* loğ
bangerinkirin *m* loğlama
bangerîn kirin */gh* loğlamak
bangeritik *m* merdanecik, tomarcık
bangerkirin *m* loğlamak
banger kirin */gh* loğlamak
bangerok *n* loğ
bangerokkirin *m* loğlama
bangerok kirin */gh* loğlamak
bangêş *m* propaganda ~ **dan meşandin** propaganda yürütmek ~ **kirin** propaganda yapmak
bangêşedêr *nd/nt* propagandacı, tanıtıcı
bangêşedêrî *m* propagandacılık, tanıtıcılık
bangêşeker *nd/nt* propagandacı, tanıtıcı
bangêşekerî *m* propagandacılık, tanıtıcılık
bangêşî *m* propaganda
bangewaz *nd/nt* 1. çağrıcı 2. duyurucu
bangewazî *m* 1. çağrı 2. duyuru * **ji raya giştî** re ev **bangewaziya me ya dawî** ye bu kamuoyuna son duyurumuzdur
bangewazî hildêran */gh* ilân etmek, duyurmak
bangewazîkar *nd/nt* ilâncı
bangewazîkarî *m* ilâncılık
bangewazîtî *m* 1. çağrıcılık 2. duyuruculuk
bangewazname *m* çağrı metni
bangêr *nd/nt* çığırtaç, çığırkan, tellâl ~ **dan gazîkirin** tellâl bağırtaç (veya çığırtaç) ~ **ê şer** savaş çığırkanı
bangêran kirin *bnr* bangeran kirin
bangêran *bnr* bangeran
bangêrane *rd/h* çığırkanca
bangêrî *m* çığırtaçlık, çığırkanlık, tellâllık
banggav *m* akşam ile yatsı arası zaman
banghildêr *n* 1. müezzin 2. tellâl
banghildêran *m* 1. ezan okuma 2. çağrı yapma 3. ilân etme
bang hildêran */gh* 1. ezan okumak 2. çağrı yapmak 3. ilân etmek
banghildêrî *m* 1. müezzinlik 2. tellâllık
banghinêr *rd* duyurucu
banghinêrî *m* duyuruculuk

bangil *n* 1. ezan 2. ötüş (horoz ötüşü)
bangıldan *m* 1. ezan okuma 2. banlama, ötüne (horoz için)
bangıl dan *l/gh* 1. ezan okumak 2. banlama, ötüne (horoz için)
bangıldar *n* müezzîn
bangıldarî *m* müezzînlik
bangılgeh *m* ezan okunan yer
bangîr *rd* büyük ses, kalın ses
bangîr *rd* 1. çağrı, çağrı ile gilgil 2. ezanî
bangîn (I) *m* 1. çağrı, bildirge 2. *nd/nt* çağırıcı, tellâl
bangîn (II) *m* değîrinen taşı
bangîn kirin *l/gh* çağırınak, çağrıda bulunmak
bangîr *nd/nt* çağırıcı, tellâl
bangkar *nd/nt* çağırıcı, tellâl
bangkarî *m* çağırıcılık, çığırtkanlık, tellâllik
bangker *nd/nt* çağırıcı, çığırtkan, tellâl
bangkerî *m* çağırıcılık, çığırtkanlık, tellâllik
bangkîrî *rd* çağrılı, davetli
bangkirin *m* 1. çağırma, çağırış 2. çağırma, davet etme
bang kirin *l/gh* 1. çağırma (birine seslenmek) 2. çağırma, davet etmek * **bang dîkin me ku em herin dîlanê** bizi düğüne çağırıyorlar
bang lê kirin *l/bw* çağırma, çağrıda bulunmak
bangname *m* bildirge, çağrı belgesi
bangnîşan *rz/m* ünlem, ünlem işareti
bangok *m* ünlem
bangor *n* loğ
bangrahêl *nd/nt* çağırma, çığırtkan, tellâl
bangur *bnr* bangor
bangurdan *n* 1. yuvak, loğ 2. silindir (yol yapımında toprağı sıkıştırarak düzleştirmek için kullanılan genellikle motorlu araç)
bangurdankîrin *m* 1. loğlama 2. silindirme, silindiraj
bangurdan kirin *l/gh* 1. loğlamak 2. silindirmek
bangurîtik *n* loğ
bangvan *nd/nt* çağırıcı, tellâl
bangvanî *m* çağırıcılık, tellâllik
bangî *m* yastık
banîk *n* 1. evcik, küçük ev 2. evcilik (çocuk oyunu)
banima *m* meteoroloji
banimayî *rd* meteoroloji
banimazan *nd/nt* meteorolog, meteoroloji uzmanı
banimazani *m* meteoroloji
banıyayî *rd* alışık, alışılmış
banî *n* 1. yukarı 2. *h* yukarı (üst tarafa, üstte, yükseğe, yukarıya) * **derkete banî cem şûyê xwe** yukarı, kocasının yanına çıktı 3. **der köprü** (gemi köprüsü) 4. yukarı, yükselti, yüksek yer 5. yüksekliklerdeki ufak

düzlük 6. tarlaya açılan saha
banîje *m* çatı katı
banîn *m* 1. alışına 2. intibak (çevreye veya başka bir şeye uyma)
banîn *l/gh* 1. alışmak, alışılmak 2. intibak etmek
bank (I) *m* bank, banka
bank (II) *m* bank (çoğunlukla bahçelerde, parklarda oturulacak sıra)
banka *m* 1. banka (ekonomik etkinliklerde bulunan kuruluş) 2. banka (banka işlemlerinin yapıldığı yer) 3. banka (törlü şeylerin depolandığı, korunduğı yer) ~**ya çavan bj** göz bankası ~**ya dewletê** devlet bankası ~**a ragihanê** bilgi bankası ~**ya xwinê** kan bankası
bankager *nd/nt* bankacı
bankagerî *m* bankacılık
bankavan *nd/nt* bankacı
bankavanî *m* bankacılık
bankdar *nd/nt* banker
bankdarî *m* bankerlik
banker (I) *nd/nt* 1. banker 2. *mec* banker (çok zengin kimse)
banker (II) *nd/nt* tellâl ~ **dan gazîkirin** tellâl çağırma
bankerî (I) *m* bankerlik
bankerî (II) *m* tellâllik
bankerjentî *nd/nt* bankerzede
bankertî *m* bankerlik
bankerzede *nd/nt* bankerzede
bankesk *rd* yeşil damlı
banket *m* banket
bankgêr *nd/nt* bankacı
bankgêrî *m* bankacılık
bankîrin *m* 1. çağırma 2. çağırma, davet etme
ban kirin *l/gh* 1. çağırma (birine seslenmek) 2. çağırma, davet etmek * **ban dîkin me ku em herin dîlanê** bizi düğüne çağırıyorlar
bankî *rd* bankasal
bankîz *erd/m* bankiz, buzla, buz alanı
banknot *n* 1. banknot 2. lira
banko *m* 1. banko (talih oyunlarında oyunu yönetenin ortaya koyduğu para) 2. *nd/nt* banko (talih oyunlarında oyunu yöneten kimse) 3. *h* banko (talih oyunlarında ortada toplanan paranın hepsine oynandığını belirtir)
bankut *n* tokmak
bankutk (I) *n* müjdelik
bankutk (II) *n* loğ
bankutkkîrin *m* loğlama
bankutk kirin *l/gh* loğlamak
bankutok *m* çocuk doğunca verilen hediye
banlıyo *n* banlıyo
banmal *m* sıyırğa (kar küreme aracı)
bano *m* prenses, hanımefendi
banok (I) *rd* 1. alışık, alışkın 2. hayvan yavrusunu analarına alıştıran kimse 3. kendi yavrusunu einziren ona iyi bakan hayvan

banok (II) *m* çalar saat
banoke (I) *rd* alışkın
banoke (II) *m* teras, terasa, taraça
banokî *m* ucu çengel biçiminde olup biçilmiş ekini toplamada kullanılan saplı araç
banoxe *m* karıkın sırt kısmı
banoxet *m* sabit su tevzi hatı
banqnot *bnr* banknot
banqutok *m* erkek çocuğun doğumunda verilen çeşitli hediyeler
banreş *rd* siyah damlı
bansae *m* duvar saati, çalar saat
bansor *rd* kırmızı damlı
banspî *rd* beyaz damlı
banşîn *rd* inavıdamlı
bantof *bot/m* geceleyin yanıp sönen bir ot
banû (I) *m* 1. prenses 2. hanın, bayan
banû (II) *n* yeni rüzgâr
banûk *bnr* banok (I)
banyo *m* 1. banyo 2. banyo (vücudun bir bölümünü veya bütünü fiziksel veya kimyasal bir etki altında uzun süre bulundurma işlemi) * **banyoya tavê** güneş banyosu 3. banyo (film banyosu gibi) * **banyoya fotografan** fotoğraf banyosu ~ya çavan göz banyosu (göz hastalıklarını iyileştirmek için yapılan banyo)
banyokirin *m* banyo yapma
banyo kirin *l/gh* banyo yapmak
banyokirî *rd* banyolu, banyo yapmış olan
banz dan *l/gh* gebermek * **hesp banz da** at öldü
banzer *rd* sarı damlı
baparêz *m* rüzgârlık (elbise için)
baperest *rd* şehvanî, şehvetperest
baperestî *m* şehvanilik, şehvetperestlik
bapeşk *m* 1. tipi 2. serpinti (rüzgâr serpintisi)
bapêç (I) *m* tipi, karla karışık esen rüzgâr
bapêç (II) *m* paket
bapêç (III) *m* körlük hastalığı
bapêçk *m* dokuma tezgahında gergi iplerini askıya alan aleti itici çatal
bapêketin *m* yellenme
ba pê ketin *l/bw* 1. yellenmek 2. haşeri olmak
bapêş (I) *bj/m* nezle, ingin, nevazil, tumağı
bapêş (II) *m* ağrıda (hastalığı, daha çok memeli hayvanlarında görülür)
bapêş (III) *bnr* tenese
bapêşî *m* 1. inginlik 2. *rd* nezleli
bapêşbûn *m* nezle olma, nezle oluş
bapêşî bûn (I) *l/gh* nezle olmak
bapêşî bûn (II) *l/gh* bakımı yapılmayan yaranın şişip azması
bapêşk *bnr* bapeşk
bapişk *m* yağmur öncesi esen rüzgâr
bapîr *n* büyük baba, dede
bapîrî *m* dedelik
bapîv (I) *m* rüzgâr ölçer, yelölçer, anemometre
bapîv (II) *rd* sürtük

bapîvan *rd* tembel
bapîvî *m* sürtüklük
bapor *m* ocak * **bapora gazê** gaz ocağı
bapûk *m* hafif tipi, kar tipisi * **bapûka berfê** kar tipisi
bapûke *bnr* bapûk
baq (I) *ant/n* baldır, bacak
baq (II) *n* bağ, deste, demet, tutam, buket (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen muktar) * **du baq bexdenûs** iki bağ maydanoz * **min baqek kûlîlik dan wê** bir buket çiçek ona verdim ~ **bi ~ demet demet ~ek jê** hılanîn tutamlamak ~ **ê gulan** gül demeti
baqandin *m* melletme
baqandin *l/gh* melletmek
baqaye *lşk/nd* bakaya
baqebizin *nd* bir tür keçi hastalığı
baqê peyvan *nd* sözlükçe, sözlükçük
baqê tirêjê *fiz/m* tayf
baqê gulan *nd* gül demeti
baqîl *bot/n* 1. bakla (Vicia faba) 2. bakla (bu bitkinin yeşil ürünü veya kuru tanesi)
baqîlê çivîkê *bot/nd* bir tür bakla
baqîlê gamêşî *bot/nd* bir tür bakla
baqîlê keran *bot/nd* bir tür bakla
baqîlê kewan *bnr* baqîlê kewê
baqîlê kewê *bot/nd* bir tür bakla
baqîlê pisikan *bot/nd* kurt baklası
baqîlê tehl *bot/nd* acı bakla, mısır baklası (Lupinus termis)
baqîlê xatûnî *bot/n* bezelye (Pisum sativum)
baqîlokî *rd* baklamsı
baqîlreş *bot/m* siyah bakla, eşek baklası
baqîye *m* bakiye, kalan, artık
baqî *rd* kalıcı, kalımlı, baki
baqîman *m* 1. kalıcı olma 2. *rd* kalıcı
baqî man *l/gh* kalıcı olmak
baqîmayîn *m* kalıcı oluş
baqîtî *m* kalımlılık
baqîkirin *m* demetleme
baq kirin *l/gh* demetlemek
baqîkirî *rd* demetli, demetlenmiş
baqlazan *n* ceviz içinin parçalanmamış bir bütünü
baqnot *bnr* banknot
baqsimat *n* peksimet
baqût *m* gıda
bar (I) *n* 1. yük (araba, hayvan vb. nin taşıdığı eşyaların hepsi) * **erebeyê barê xwe vala** kir araba yükünü boşalttı 2. yük (araba, hayvan vb. nin taşıyabildiği miktar) * **barê hespeki** bir at yükü 3. yük (eşya) * **hemû barê wê ev torbe ye bütûn yükü bu torba** 4. *mec* yük (ağırlık, külfet) (birinin üzerine almak zorunda olduğu ağır görev) * **ez nikarim bikevim bin vî barî** ben bu yükün altına giremem * **ê ku dixêbîte ev e, jî lewre jî barê malê tev lî piştê wî ye tek** çalışan bu, o yüzden evin ağırlığı onun

sırtında 5. *fiz* yük (bir cismin yüzeyinde biriken elektrik miktarı, şarj) 6. yük (yük-lük) * *haydê bikeve binê vî barî* haydi şu yüke giriver 7. yük (cenin, doğacak bebek) ~ê *biaqılan li ser pišta bêaqılan* eşek olduktan sonra semer vuran çok olur ~ *dagirtin* yük doldurmak, yüklemek ~ *dan pišta xwe* yüklenmek (bir yükü taşımaya üstüne almak) ~ *dan ser milê xwe* yüklenmek (bir yükü taşımaya üstüne almak) * *hemû eşya dan ser milê xwe* bütün eşyayı yüklendi ~ *danin* 1) yük indirmek, yük boşaltmak 2) *mec* doğurmak, doğum yapmak ~ *hilgirtin* yük taşımak, sırtlamak ~ *nanale serbar dinale* altaki durmuş üstteki durmuyor ~ *qelaptin ser piştê* yük vurmak ~ *sivik e lê qimeta wî* pir e yükte hafif pahada ağır ~ *sivik kirin* 1) hükü hafifletmek 2) *mec* rahatlamak, sorumluluğu azaltmak ~ *û barxane* 1) göç eşyası, ev eşyası 2) *lşk* ağırlık (bir birliğin cephane, yiyecek ve eşya yükleri) ~ *û birc* varı yoğu, nesi varsa ~ *û piştî* dert, sıkıntı, yük, sorun * *hûn van tiştan ji xwe re mekin bar û piştî* bunları kendimize sorun yapmayın ~ *vala kirin* yükü boşaltmak ~ê *êzingê min* dediğinde diretmek ~ê *devê û pišta kurmoriyê* herkes gücüne göre olmalı, olacak şey mi? ~ê *(yekî) kîfş kirin* başlık parasını açıklamak ~ê *ku tu nikaribî rahêjiyê nekeve bin* yapamayacağın bir şeyin sorumluluğunu üstüne alma ~ê *piştê* 1) yük (olmak) 2) zorunlu görev ~ê *(yekî) rast bûn* durumu düzelmek, işleri yolunda gitmek ~ê *(yekî) rast kirin* (birinin) ekneğine yağ sürmek ~ê *ser baran* dert üstüne dert ~ê (...) *sivik kirin* yükünü hafifletmek, azaltmak ~ê *stû* sorumluluk ~ê *xwaran naçe waran* (an jî ~ê *xwar naçe war*) dürüst olmayan işinde başarılı olmaz ~ê *(yekî) xwar bûn* dara düşmek, işleri sarpa sarmak ~ê *(yekî) xwar e* beli bükük (güçsüz, zavallı) ~ê *xwe hilgirtin* yükünü almak ~ê *xwe li* ~ê *(yekî) xistin* (biriyile) rakabet etmek

bar (II) *m* 1. bar (danslı, içkili eğlence yeri) 2. bar (ayak üstü içki içilen meyhane) 3. bar (bir salonda içki içmek için hazırlanmış köşe) ~a *Amerikan* Amerikan bar

bar (III) *m* bar (hava basıncı birimi)

bar (IV) *n* ürün, mahsul

bar (V) *n* hakkında * *der barê wî* de onun hakkında

bar (VI) *bnr* bar û dox

barabûn *m* rüzgârlanma, rüzgâr esme

ba rabûn *l/gh* rüzgârlanmak, rüzgâr esmek

baran (I) *m* 1. yağmur 2. yağmur (çok ve sık düşen, gelen şey) ~ *barîn* yağmur yağmak ~ *dan* (...) yağmur bastırmak, yağmur yağmaya başlamak * *baraneke wisa dayê qet*

mepirse bir yağmur bastırdığı hiç sorma ~ *dest pê kirin* yağmur yağmaya başlamak ~ *dibare erd xwe dipesinê* kendine pay çıkarmak ~ *hatin* yağmur yağmak ~ *ji erdan çûn esmanan* kedi olalı bir fare tutmak * *baran ji erda çû esmanan, çi qewî te îro ev tişt kir oğlum* kedi olalı bir fare tuttu bugün ~ *ji ewrê (yekî) nebarîn* (an jî *nedîtin*) (birinin) hayrını, faydasını görmemek ~ *ji ewrê reş, kêf ji dilê xweş* tê yağmur kara bulutlardan, neşe şen yürekten gelir ~ *lê kirin* yağmur yağmak, yağınur ıslatınak ~ *li lêkirinê ye* havanın gözü yaşlı, neredeyse yağmur yağacak ~ *peşk avêtin* yağınur serpmek ~ *sekinîn (vedan an jî vekirin)* yağmur dinmek ~ *teht şûştin* yapılan hataların görmezden gelinmemesi ~ *teqil teqil barîn* yağmur dalga dalga yağmak ~ *vedan* (an jî *vekirin*) yağmur dinmek ~ *weşandin* serpmek ~ *xwarin* yağmur yemek ~ *xweş kirin* 1) yağmur boşanmak 2) yağmur şiddetlenmek ~a *havinê* kay, yaz yağmuru ~a *xweş* sağnak yağmur ~ek *li rovî xist, lê rovî ji laserê* natirse kargadan korkan tarlaya darı ekmez ~*eke bi şid danê* yağmur boşanmak ~*ên çil esrîn* kırk ikindi yağmurları

baran (II) *m* bir tür bandırma

barana hûr *nd* çiskin

barandin *m* 1. yağdırma 2. dökme (akıtma, düşürme) 3. yağdırma (bir şeyi çok sayıda ve aralıksız atma, indirme, savurma, söyleme)

barandin *l/gh* 1. yağdırmak 2. dökmek (akıtmak, düşürmek) * *dê ji zarokên xwe re rondik barandin* anne çocuklarına göz yaşı döktü 3. yağdırmak (bir şeyi çok sayıda ve aralıksız atmak, indirmek, savurmak, söylemek) * *kevir lê barandin* ona taş yağdırırlar

barandîtî *rd* yağmur yemiş, yağmurdan ıslanmış olan

baranî *m* yağmurluk

baranparêz *m* yağmurluk

baranpîv *m* yağmürölçer

barat *zo/nd* bir balık türü

barata *m* barata (külâh veya başlık)

baratarya *der/m* baratarya

bar avêtin *l/gh* yük indirmek

barbar *rd/nd* barbar

barbarane *h* barbarca

barbarî *m* barbarlık

barbarîbûn *m* barbarlaşma

barbarî bûn *l/gh* barbarlaşmak

barbarîk *zo/m* bildircin

barbarîzm *m* barbarizm

barbarkî *h* barbarca

barbarok *rd* çığırktan

barbazoq *rd* ara bozucu

barbazoqî *m* ara bozuculuk
barbend *n* yük bağlama ipi, şerit
barber *rd* eşit, denk, eşdeğer
barbir *nd/nt* 1. nakliyecî, taşımacı 2. yükçü, taşıyıcı, hamal 3. yük hayvanı
barbirî *m* 1. nakliye, taşımacılık 2. hamallık, yükçülük
barboq *m* çiban
barbû *m* 1. aidat, ödenti 2. iane, yardım amacıyla toplanan para
barbûnya *bot/m* barbunya 1. (Mullus barbatus) 2. barbunya (bu bitkinin ürünü)
barbût *m* barbut
barbûyî *rd* yüklü, yüklenmiş olan
barçêmik *zo/m* yarasa (Vespertilio)
bardanin *m* 1. yük indirme 2. yükü boşaltma
bar danin *l/gh* 1. yük indirmek 2. yükü boşaltmak
bardar *rd* 1. yüklü 2. *nd/nt* yük sahibi
bardarî *m* yüklülük
bardax *m* 1. bardak 2. bardak (bir bardağın alacağı iniktar)
bardû *n* bir kavak türü (yabanî olmayanı)
bare (I) *m* kere, kez, defa
bare (II) *m* konu, mevzu
bare (III) *wj/m* kafiye, uyak
bareaş *n* değirmen yükü
barebar *m* 1. böğürtü, çağurtı 2. *h* bar bar *
bûbû berebera wî bar bar bağınıyordu
bareg *m* tersane, gemilik
baregeh *m* 1. konut, yönetim yeri, saray (kamu işlerinin görüldüğü yapı) 2. üs, geçici konaklama yeri 3. *ışk* üs, karargâh (harekâtın yürütülebilmesi için gerekli birliklerin, her türlü gereçlerin tamamlandığı, teçhizatın toplandığı, dağıtıldığı bölge) 4. kamp *
baregeha leşkerî askeri kamp * **baregehên gerilla** gerilla kampları 5. kamp (tutsakların veya siyasî sürgünlerin toplandığı yer) 6. yurt (bir grup insanın oturduğu, yetiştirildiği veya bakıldığı yer) * **baregeha zarokan** çocuk yurdu ~ **lê danin** karargâh kurmak
bareghvan *nd/nt* kaimpçı
bareghvanî *m* kampçılık
barehol *nd/nt* israfçı, savurgan
bareholî *m* israfçılık, savurganlık ~ **kirin** savurganlık yapmak
barehul *bnr* barehol
barem *m* barem (devlet memurlarının maaşlarının derece ve tutarlarını düzenleyen liste ve çizelge)
barene *rd* iş yapan (ticari iş)
bareste *m* hacim
barestedar *rd* hacimli
barestedarokî *rd* hacimlice
baresteyî *rd* hacimsel
bareş *nd* kara yel
bareşkirin *m* kamçılama (yağmur, kar; hızla çarpma)

bareş kirin *l/gh* kamçılama (yağmur, kar; hızla çarpınak)
barfiks *m* barfiks
barge *m* garaj
bargeh *m* 1. yaylak, göçebelikte ara sıra konaklanan yer 2. yer yurt, kamp
bargemî *m* yük gemisi
bargir (I) *nd/nt* 1. yük taşıyıcı, hamal 2. yük hayvanı 3. *rd* dertleri çok olan 4. *nd* milis, halk gücü
bargir (II) *zo/n* beygir
bargiran *rd* 1. yükü ağır olan 2. sorumluluğu ağır olan
bargiranî *m* 1. yük ağırlığı 2. ağır sorumluluk 3. zorluk, engel çıkarma
bargirî *m* 1. hamallık 2. milislik
bargin *m* şarnıç
bargir *bnr* bergir
barguhêzî *m* transport
barheq *rd* haklı
bar hilanin *l/gh* 1. yüklenmek 2. sorumluluğu üstüne almak
barhilgir *nd/nt* 1. taşımacı 2. hamal, taşıyıcı, yükçü, yük taşıyıcı 2
barhilgiri *m* 1. taşımacılık 2. hamallık, taşıyıcılık, yükçülük, yük taşıyıcılığı
barij *m* 1. serpme yağışlı, rüzgârla yağan yağmur 2. yağış
barijnî *m* 1. serpiştirme 2. tozkoparan, rüzgârla yağan yağmur
barijnîkirin *m* atıştırma, serpiştirme (yağmur veya kar için)
barijnî kirin *l/gh* atıştırmak, serpiştirmek (yağmur veya kar için) * **berfê barijnî** dikir kar atıştırıyordu
barik *rd* daraç, dar
barim *barim* *nd* uzun eşek
barimte *nd/nt* 1. rehine, rehin, tutak 2. ipotek, tutu ~ dan rehin vermek ~ **girtin** rehin almak ~ **kirin** ipotek etmek
barimtekirî *rd* ipotekli, tutulu (tutu olarak alınmış)
barimtename *m* ipotek belgesi
baristan *m* tahaminül, katlanma
baristandin *m* genleştirme
baristandin fîz *l/gh* genleştirmek
baristanî *m* tahammüllülük
baristanî kirin *l/gh* tahammül etmek, katlanmak
baristanî nekirin *l/gh* tahammül etmemek, katlanmamak
baristankirin *m* dayanma, tahamül etme, katlanma
baristan kirin *l/gh* dayanmak, tahamül etmek, katlanmak (güç bir duruma katlanmak)
bariste *bnr* berheste
baristin *fîz/m* genleşme
baristin fîz *l/gh* genleşmek
barış *bnr* barış

barışt (I) *m* sağanak, rüzgârla yağan yağmur
barışt (II) *m* oylum
barix rd arazileri komşu olan
barizandin m sataşma
barizandin l/gh sataşmak
barizîn m sataşma, ağır dalaşı
barizîn l/gh sataşmak, ağır dalaşı yapmak
Barî nd Yaradan, Allah
barî (I) d bari, hiç olmazsa, hiç değilse
barî (II) yağmış olan
barîgeh m evren, dünya
barîk rd ince, narin
barîkat m barikat
barîn (I) m bağurtı, çığlık ~ **jê anîn** bağurtmak
 ~ **jê çûn** bağırarak, çığlığı basmak ~ **jê hatin** bağırarak, çığlığı basmak
barîn (II) m 1. yağma (yağmur, kar, dolu için)
 2. yağma (toz, mermi vb. için) 3. yuvarlanma (dökülerek düşme) 4. fişkırma (bir şey bir yer de bol görülme)
barîn l/gh 1. yağmak (yağmur, kar, dolu için)
 2. yağmak (toz, mermi vb. için) * **gule bi ser me de dibarîn** üstümeze kurşun yağıyordu 3. yuvarlanmak (dökülerek düşmek)
 * **ji çavên min hêstir barîn** gözlerimden yaşlar yuvarlandı 4. fişkırmak (bir şey bir yer de bol görülme) * **li van xakan bereket dibare** bu topraklarda bereket fişkırtıyor ~ **a berfê** kar yağışı
barîner rd yağdırıcı
barîni m çığırta ~ **pê ketin** çığlığı basmak
barîsfer jeo/m barisfer, ağır küre
barît (I) zo/n bıldırcın (Coturnix)
barît (II) kim/m barit
barîte nd/nt rehin
barîtîk zo/n bir tür kartal
barîtin min/m baritin
barîton mzk/m bariton
barîze bot/m kerevice benzer bir bitki
barker rd/nd yükleyici
barkerî m yükleyicilik
barkeştî m yük gemisi, şilep, kargo (yük taşıyan gemi)
barkeştîvan nd/nt şilepçi
barkeştîvanî m şilepçilik
barketî rd/mec işi bozuk kimse
barkêş nd/nt 1. nakliyatçı, nakliyecisi, taşımacı
 2. hamal, taşıyıcı, yükçü
barkêşî m 1. nakliye, nakliyat, taşımacılık 2. hamallık, taşıyıcılık, yükçülük
barkêştî m nakliyatçılık, nakliyecilik
barker nd/m yükleyici
barkirin m 1. yükleme 2. göçme, göç etme (veya eyleme) 3. kurma (yayı veya zembereği germe) 4. taşınma (evi bir yerden başka bir yere taşıma)
bar kirin l/gh 1. yüklemek * **mal bar dike** mal yüklüyor 2. göçmek, göç etmek (veya eylemek) * **koçeran bar kirin** göçerler göç

etti * **ew malbata ku hûn jê behs dikin ji vir bar kir** bahsettiğiniz aile buradan göçtü
 3. kurmak (yayı veya zembereği germek) * **min saet bar kir** saati kurdum 4. taşınmak (evi bir yerden başka bir yere taşımak) * **barkirina wan a xaniyekî nû baş bû** yeni bir eve taşınmaları iyi oldu
barkirî rd 1. yüklü, yüklenik, yüklenmiş olan
 2. kurulu (zembereği kurulu) * **saeta barkirî** kurulu saat 3. güdümlü * **fişeka barkirî** güdümlü mermi 4. taşınmış olan
barkirîbûn m güdümlülük
barlama rd şımarık, terbiyesiz
barlamatî m şımarıklık, terbiyesizlik
barlêbûn m yüklenme
bar lê bûn l/bw yüklenmek
barlêker nd/nt yükleyici
barlêkerî m yükleyici
barmen nd/nt barmen
barmenî m barmenlik
barmenî m barmenlik
barmil m bidon
barname m fatura
baro m baro
barodan m koyunlar doğurduktan sonra kuzularla birlikte salma
barograf m barograf
barok m 1. barok (1600- 1750 yılları arasındaki klâsik sanatı izleyen resim, mimarlık üslûbu) 2. barok (edebî akım olarak) *m* ~ müzik
barometre fzk/m barometre, basınçölçer
baron n baron
barones m barones
baronî m baronluk
baroskop m baroskop
barov m 1. fırtına 2. tipi ~ **a berfê** kar tipisi
barove m 1. kar fırtınası 2. zemheri
barpêç bnr veriş
barpişt n sırt yükü, sırtlık (yük)
bars m oğul (bey denilen bir dişi arıyla kovan-dan çıkan arı topluluğu) ~ **dan** oğul vermek ~ **girtin** oğul çıkarmak
barsdan m oğullanma
bars dan l/gh oğullanmak
barsdayîn l/gh oğullanmak
barsivik rd 1. yükü hafif 2. *mec* sorumluluğu az, sorunları az olan kimse
barsivikî m 1. yük hafifliği 2. sorumluluğu az olma, sorunları az olma durumu
barû m 1. burç 2. kule 3. kale (satranç oyununda) ~ **ya paraşûtê** paraşüt kulesi ~ **ya saetê** saat kulesi
barûd m barut
barûdank m barutluk (barut saklanan kap veya yer)
barûdî rd barut gibi ağır kokulu
bar û dox m durum, halet, vaziyet
barûdpêj dir/nd barutçu

barûdpêjî *m* barutçuluk
barûdxane *m* baruthane
barûne *bot/m* peynire katılan bir ot
barûte *rd* 1. hantal (iş, davranışları ağır ve yavaş) 2. yaramaz, işe yaramayan
barûtebûn *m* hantallaşma
barûte bûn */lgh* hantallaşmak
barûtebûyîn *m* hantallaşma
barûtefî *m* hantallık
barûya avê *nd* su terazisi
barûya çetiran *nd* paraşüt kulesi
barwer *rd* verimli, bol ürünli
barxane *n* 1. küçük kervan, barhane 2. barhane (göç eşyası, ev eşyası) 3. yük hayvanı 4. depo, ambar
barxwar *rd* beli bükük (güçsüz, zavallı)
barye *m* 1. hasır (saz dan yapılmış yaygı) 2. *rd* hasır (tamamı veya bir kısmı hasırdan olan)
baryûm *kîm/m* baryum (kısaltması Ba)
barzan *rd* sorumluluğunu, yükünü bilen
bas *mzk/m* 1. bas (en kalın erkek sesi) 2. *rd* bas (sesi böyle olan sanatçı) 3. bas (en kalın sesli orkestra çalgısı)
basark *m* klima
bas barîton *mzk/m* bas barîton
basik *m* sigaralık, sigara ağızlığı
basimbêj *rd/hut* 1. boşboğaz, geveze (sır saklamayan) 2. küstah, kibirli
basimbêjî *m* 1. boşboğazlık 2. küstahlık
basîq *bîr* bastêq
basirme *m* göz kapağı iltihabı
basî *m* ses taklidi
basîd *rd* basit
basîl *zo/m* basîl (bakterilerin çomak biçiminde ince uzun türü)
basîret *m* basîret, sağgörü
bask *n* 1. kanat (kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ) 2. kanat (uçanın kanadı) 3. kanat (meclis, parti gibi topluluklarda düşünce yönünde özellik gösteren taraflardan her biri) * **baskê çep ê partiyê** partinin sol kanadı 4. kol, kanat 5. taraf, yön, doğru * **bi baskî min ve hat** bana doğru geldi 6. *m* bilek ~ **dan** kanat çırpınak ~ **li hev dan** (an jî xistin) kanat çırpınak ~ **li xwe xistin** 1) kanat çırpınak 2) kanatlanmak, kanat açmak (uçmak) ~ **vedan** kanat çırpınak ~ê (...) **çêbûn** 1) kanatlanmak (uçmaya başlamak) 2) keyiften dörtköşe olmak ~ê (...) **hatin** kanatlanmak (uçmaya başlamak) ~ê **xwe fireh kirin** çağrıya hemen icabet etmek bi ~î (**yekî**) ve **çûn** -e doğru gitmek
baskdar *rd* kanatlı
baskemele *m* kulaçlama (yüzme)
baskemele kirin */lgh* kulaçlamak
basket *sp/m* basket ~ **kirin** basket yapmak
basketbol *sp/m* basketbol, sepet topu
basketbolbaz *nd/nt* basketbolcu

basketbolbazî *m* basketbolculuk
basketvan *nd/nt* basketçi
baskê *sp/m* 1. kelek yüzme 2. kulaçlama (yüzme)
baskêş *m* 1. kara saban oku 2. mil (türlü işlerde kullanılan ince uzun metal çubuk) ~**ên malîyê** tapan çekme kolları
baskik *m* kanatçık
basklarnet *mzk/m* basklârnet
basko *m* kuşun uçmaması için kanatlarının (teleklerinin) yolunması
baskok *zo/m* tele, telek
baskokirin *m* kuşun uçmaması için kanatlarını yolma
basko kirin */lgh* kuşun uçmaması için kanatlarını yolmak
baskokirî *rd* telekleri yolunmuş kuş
baskordû *m* kolordu
baskoyî *rd* telekleri yolunmuş kuş
baskoyîkirin *m* kuşun uçmaması için kanatlarını yolma
baskoyî kirin */lgh* kuşun uçmaması için kanatlarını yolmak
baskpelik *zo/nd* pul kanatlılar
baskpêj *nd/nt* kanatçı (kanat pişirip satan kimse)
baskşikandî *rd* kanadı kırık
baskşikestî *rd* kanadı kırık
baskul *m* baskül
baskurk *m* kursak
basmil *rd* kibirli, kendini beğenmiş
basmilî *m* kibirlik, kendini beğenmişlik
basname *m* masal kitabı
basor *m* esinti
basrişk *m* kar, yağmur ve rüzgâr karışımı fırtına
bastan *rd* 1. kadim, antik, eski 2. anane, gelenek
bastaneyî *rd* geleneksel, ananevî
bastanî *m* 1. kadimlik, antiklik, eskilik 2. *rd* ananevî, geleneksel
bastanîbûn *m* 1. antikleşme, kadimleşme 2. gelenekleşme, gelenekselleşme
bastanî bûn */lgh* 1. antikleşmek, kadimleşmek 2. gelenekleşmek, gelenekselleşmek
bastanîkirin *m* 1. antikleştirme, kadimleştirme 2. gelenekleştirme, gelenekselleştirme
bastanî kirin */lgh* 1. antikleştirmek, kadimleştirmek 2. gelenekleştirmek, gelenekselleştirmek
bastanîfî *m* gelenekçilik
bastaniyî *rd* geleneksel
bastannas *nd/nt* antikacı, arkeolog
bastannasî *m* antikacılık, arkeoloji
bastannasiyî *rd* arkeolojik
bastanparêz *rd/nd* gelenekçi
bastanparêzî *m* gelenekçilik
baste *m* pile

bastêq *n* pestil ~ê **pesîl** kalın, kışık pestil
bastiq *bnr* bastêq
bastix *bnr* bastêq
bastûr *m* 1. yapı (bütünün bir araya getiril-
 işinde uyulan dizge, strüktür) * **bastûra**
 zimên dil yapısı 2. *sos* yapı (parçaları veya
 öğeleri arasında yasaya uygunluk, durağan
 bağlar ve karşılıklı ilişkiler bulunan dizge
 veya bütün) 3. yapı, bünye, yapılaş *
bastûra vê avahiyê jî erdhejê re zexm e bu
 binanın yapılaş depreme dayanıklıdır 4.
 bünye (vücut yapısı)
bastûrî *rd* yapısal
basû *m* kürtün (rüzgârın etkisiyle kuytu yerde
 oluşmuş kar yığını)
basubadelmewt *nd* basubadelmewt
basûr *bj/m* basur, mayasıl
baş *rd* 1. iyi (kötü karşısı) * **îlaca baş** iyi ilâç
 2. iyi (bol, yararlı, kazançlı) * **baraneke baş**
barî iyi yağmur yağdı 3. iyi (uğurlu, hayır-
 lı, iyilik getiren) * **xebera baş** iyi haber 4.
 iyi (esen, sağlıklı) * **hûn baş in?** iyi
 misiniz? 5. iyi (yerinde, uygun) * **bersiveke**
baş iyi bir cevap 6. iyi (yeterli, yetecek mik-
 tarda olan) * **rûyê diya min baş nayê bîra**
min annemin simasını iyi hatırlamıyorum 6.
 güzel, hoş (pek iyi, doğru) * **baş e lê belê...**
 güzel amma... 7. dolgun (para için; çok) *
destmiziyeke baş dolgun ücret 8. iyi, temiz
 (çok az kullanılmış veya hiç kullanılmamış
 olan, özürü olmayan) * **erebeyeke baş**
 temiz bir araba 9. iyi, kaliteli 10. *h* sıkı, iyice
 * **baş cılan li xwe bike** sıkı giyin 11. *h* yaki-
 nen * **ez wî baş nas dikim** onu yakinen
 tanıyorum ~ **bala xwe dan (...)** iyice bak-
 mak, dikkat etmek ~ **bêhna xwe nedan**
 ayağının tozu ile * **roja ku hate malê hîna**
baş bêhna xwe neda hate ba me eve
 döndüğü gün ayağının tozu ile bize geldi ~
bû! ne iyi! ~ **bû ku** iyi ki, isabet ki,
 Allahtan, neyse ki, bereket ki * **baş bû ki**
ew, li vir bû bereket versin ki o buradaydı ~
bûn 1) iyi gelmek (yaramak) * **ev îlac jî**
birîna min re baş bû bu ilâç yarama iyi
 geldi 2) iyi olmak, iyileşmek (hastalıktan
 kurtulmak 3) iyi olmak (yerinde olmak,
 uygun gelmek) ~ **çûn** iyi gitmek ~ **dîtin** iyi
 karşılamak (olumlu bulmak) * **ramanên**
min baş dîtin düşüncelerimi iyi karşıladılar
 ~ e 1) ne âlâ * **ku were baş e, ku neyê dê**
heqê xwe winda bike gelirse ne âla,
 gelmezse hakkını kaybeder 2) pek âlâ
 (dediğin gibi olsun) 3) pek âlâ (karşı durum
 alınacağını anlatan cümlelerin başına getiril-
 ilir) 4) peki, olur, tamam (verilen buyruk
 veya söylenen sözün onaylandığını, kabul
 edildiğini anlatır) 5) peki (itiraz cüm-
 lelerinde; pek âlâ, madem öyle) * **baş e, tu**
do li ku bûyî? peki, dün nerede idin? ~

eseyî kirin anlayıp dinlemek ~ **jê fehm**
kirin anlayıp dinlemek ~ **kirin** 1) iyi etmek,
 iyileştirmek 2) iyi etmek (uygun, yerinde bir
 davranışta bulunmak) * **we baş kir ku hûn**
hatin iyi ettiniz de geldiniz (**yek**) ~ **kirin** 1)
 (birini) iyileştirmek 2) (birini) iyi göstermek
 (veya göstermeye çalışınak), methetmek
 (**yek**) ~ **kirin mîna rûnê ser nan** yağ çek-
 mek veya yapmak ~ **ne** ~ yalan yanlış ~
neşixuliye az gelişmiş (gelişmesi gecikmiş
 olan) ~ **qûna xwe nedan erdê eğreti** otur-
 mak ~ **xerab** 1) iyi kötü 2) acı tatlı ~ **xerab**
 acı tatlı ~ **xerab nabin** altın eli bıçak
 kesmez ~ê **xeraban** ehvenişer

başbaşik *bnr* başok

başbaşok *zo/nd* leşiyici bir kuş

başbûn *m* 1. iyileşme, iyi olma (iyi duruma
 gelme) 2. iyileşme, düzelme, sağalma, şifa
 bulma, afiyet bulma, sağlığını kazanma
 (hastalıktan kurtulma, salâh olma) 3. iyilik

baş bûn *l/gh* 1. iyileşmek, iyi olmak (iyi
 duruma gelmek) 2. iyileşmek, düzelmek,
 sağalmak, şifa bulmak, afiyet bulmak,
 sağlığını kazanmak (hastalıktan kurtulmak,
 salâh olmak) * **tu xeman mexwe, di nêzik**
de wê kurik baş bibe sen merak etme,
 yavrucak yakında düzelir 3. *mec* bitmek *
karê me baş bû işiniz iyiydi

başbûnî *m* 1. iyilik, esenlik (sağlığı yerinde
 olma durum) 2. iyilik (yarar veya elve-
 rişlilik)

başbüyn *m* 1. iyileşme 2. iyileşme, düzeliş,
 düzelme, şifa bulma

başbebaş *h* 1. doğru dürüst 2. sıkı sıkıya * **diya**
wî beriya ku kurik bi rê bikeve başbebaş
 temenî lê **dikirin** annesi sıkı sıkıya yola çık-
 madan evvel çocuğu tembihliyordu ~ **jî hev**
re gotin birbirine kavratınak

başewal *rd* altında hiç bir şey olmama duru-
 mu, altının giyinik olmaması

başewal bûn *l/gh* eteğin kalkmasıyla bacak-
 lar çıplak olarak görülmek

başî *m* 1. iyilik (iyi olma durumu) 2. iyilik
 (karşılık beklenmeden yapılan yardım) 3.
 iyilik (yarar veya elverişlilik) * **başiya**
xwendinê jî heye okumanın iyiliği de var ~
lê nehatin (birine) iyilik yaramamak ~ **pê**
kirin (birine) iyilikte bulunmak ~ **û xweşî**
 iyilik sağlık (veya iyilik güzellik) ~ **ya (yekî)**
dan gotin ağıtlamak

başik *bnr* başok

başîperwer *rd* iyiliksever

başîperwerî *m* iyilikseverlik

başîq *zo/n* atmaca

başîxwaz *rd* iyiliksever

başîxwazî *m* iyilikseverlik

başker *rd* iyileştirici, iyileştiren

Başkir *nd/rd* Başkurt

başkirin *m* 1. iyileştirme, iyi etme 2. iyileştir-

me, düzeltme, sağaltma
baş kirin *l/gh* 1. iyileştirmek, iyi etmek * **baş-kirina** *rewşa asayîşê* asayîşi iyileştirme durum 2. iyileştirmek, düzeltmek, sağaltmak 3. bitirmek
Başkirî *m* 1. Başkurtça 2. *nd/rd* Başkurlara özgü olan
başkurî *m* 1. istirahat 2. yakarı, yakarış, yalvarma ~ **hatin kirin** yalvarılmak ~ **pê dan kirin** yalvarmak ~ **Xwedê bûn** Allaha yakarmak
başkurîkirin *m* yakarma, yalvarma, istirahat etme
başkurî kirin *l/gh* yakarmak, yalvarmak, istirahat etmek
başnabe *rd* onulmaz
başniyaz *rd* iyi niyetli
başniyazî *m* iyi niyetlilik
başnîjad *rd* soylu, asil
başok *zo/m* atmaca, alıcı kuş
başoka zer *zo/nd* sardoğan
başokane *rd/h* çaylakça
başokar *rd* iyilikbilir
başokar *rd* iyilikbilir
başoke *zo/m* çaylak, atmaca
başokvan *n* atmamacı
baştir *rd* yeğ, daha iyi, evlâ
baştirîn *nd/rd*
baştirîn *rd* en iyi, ekstra, optimum, en iyi olan * **baştirîn arvan** ekstra un
başûr *n* 1. güney 2. *rd* güney (bu yönde olan, bu yönle ilgili)
başûrê rojava *nd* güneybatı
başûrê rojhilat *nd* güneydoğu
başûrî *rd* 1. güneyli 2. güneyle ilgili, cenubî
batek *m* karakter, huy, mizac
bateqok *m* ıslak bez atan çocuk silalı
baterî *mzk/m* bateri
baterijen *nd/nt* baterici, baterist
baterijenî *m* batericilik, bateristlik
baterist *nd/nt* baterist
batera *lşk/nd* 1. batarya (en küçük topçu birliği) 2.) *lşk* batarya (savaş gemilerinde borda topları ve bunların bulunduğu güverte parçası 3. *m* batarya * **bataryaya elektrîkê** elektrik bataryası
batî *ant/n* 1. penis 2. taşak
batilî *m* butlan, batıl olma durumu
batin *n* batın, iç
Batiniye *m* Batiniye
Batinî *nd* Batinî (Batiniye mezhebinden olan kimse)
batinî fel/rd batinî, içrek
batiske *m* bir tür incir
batismî *m* Yezidi Kürtlerinin kutladığı büyük bir dinî bayram
batirsok *n* korkuluk, bostan korkuluğu
batirza *m* Yezidi Kürtlerinin kutladığı büyük bir dinî bayram

batismî *bnr* batismî
batî *n* taşak
batîk *m* baldız
batînok *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
batîvk *m* su kabarcığı
batman *m* batman (ağırlık birimi)
batn *n* karın
bato *ant/m* taşak
batof *bot/m* bir tür ot
bator *rd* aylak, işsiz güçsüz
batorî *m* aylaklık
bav (I) *n* 1. baba (çocuğu olmuş erkek) * **piştî zewaca xwe bi du salan bû** bav evlendikten iki yıl sonra baba oldu 2. baba (bir çocuğa göre kendisinin dünyaya gelmesinde etken olan erkek) * **zarokê ku ji bav û diyeke** Kurd çêbûye, Kurd e Kürt ananın ve babanın çocuğu Kürttür 3. baba (yaratıcı, kurucu kimse) * **Herodotos bavê dîrokê ye** Herodotos tarihin babasıdır 4. baba (koruyucu, babalık duyguları ile dolu kimse; bir ülkeye veya topluluğa yararlı olmuş kimse) * **bavê feqîr û xizanan** fakir fukara babası 5. göbek, batın, gömlek * **du bav bi wê de kalê wî filan kes e** iki gömlek yukarısı dedesi filâncadır * **ew, ji bavê çaran de dibe kalê wî o**, dördüncü batından dedesi oluyor ~ **dimire çavek diçe, dê dimire her du çav diçin** 'babadan ziyade anne ölünce yavru öksüz kalır' anlamında bir deyim ~ **dimire zarok har dibe, dê dimire zarok jar dibe** 'baba ölünce çocuklar kudurur, anne ölünce zayıflar' anlamında bir deyim ~ **harsim dixwe diranê kur** (an jî **law**) disekihin (an jî **diseqin**) babanın işlediği suçlar bir gün çocuğunun karşısına çıkar ~ **ji aş tê law pirsra bajêr jê dike** kel alaka ~ **ji hespê çê re tune** iyi ata soy gerekmez ~ **kal ced, ata ~ rezek da law, law goşiyek tirî neda** bav baba oğula bir bağ bağısladı oğul bir salkım üzümü ona çok görür oldu ~ **û bavik atalar, cetler ~ û birayê min!** babam! (teklifsiz seslenme sözü) ~ **û kal ata, ced, ecdat (jî) ~ û kalan** de ata atalardan beri ~ **û kalên** (an jî **kalikên**) me babalarımız, atalarımız ~ **ê feqîr fuqaran** fukara babası ~ **ê keçe** (an jî **qîzê**) siltan e kız evi naz evi ~ **ê min!** babam! (teklifsiz seslenme sözü) * **tu çi zanî wî bibêje** bavê min sen bildiğini söyle babam ~ **ê min, birayê min** benim babam ~ **ê (yekî) şewitandin** (birinin) anasını ağlatmak ~ **ê hev şewitandin** birbirinin anasını ağlatmak ~ **ê pereyan** para babası ~ **ê te siwaran kuşt an peyayan ne fark eder ki**
bav (II) *b* öküze çift sürme esnasında söylenen ünlem
bavan (I) *nd* babagiller
bavan *m* yelken ~ **vekirin** yelken açmak ~ **bi**

keştîyê ve kirin yelken dikmek, yelken takmak ~a Latîni der Lâtin yelkeni
bavandar *nd/nt* 1. yelkenci (yelkenleri diken kimse) 2. yelkenci (yelkenleri indirmek, açmak ve toplamakla görevli kimse)
bavandarî *m* yelkencilik
bavanî *m* çeyiz
bavanvekirin *m* yelkenleme
bavan vekirin *l/gh* der yelkenlemek
bavçê *rd* 1. baba tarafından iyi 2. soylu, babadan asil
bavê bêxêr *rd* şam baba, şam-babası (sorumluluğu olmayan)
bavê hazirîyê *nd* lüpçülük
bavê haziro *rd/argo* lüpçü, hazır yiyici
bavê kal *nd* ağa baba, ihtiyar (baba)
bavê nehela *nd* üvey baba
bavê sêwîyan *nd* öksüzler babası
Bavê Şêx *nd* şeyhler arasında, mirler tarafından atanan dinsel işlerden sorumlu en üst kurumdur
bavfileh *rd* hristiyanlıktan dönme kimse
bavfilehî *m* hristiyanlıktan dönme
bavgur *n* kurt köpeği
bavhil *n* üvey baba
bavhilî *m* üvey babalık
bavhilîfî *m* üvey babalık
bavik *n* 1. babacık, üvey baba 2. nesil, kuşak, göbek, batin, gömlek * **du bavik bi wê de kalê wî filan kes e** iki gömlek yukarısı dedesi filâncadır * **jî çar bavikan ve mamostetîyê dîkin** dört nesilden beri öğretmenlik yapıyorlar 3. sos boy, kabile, klân
baviko *b* babalık, babış, babışko (seslenme sözü olarak)
bavikperest *nd/nt* kabileci
bavikperestî *m* kabilecilik
bavîjan *bot/m* sert ve hoş olmayan bir kokuya sahip bir bitki
bavîn *n* süt baba (süt annenin kocası)
bavînî (I) *m* babalık
bavînî (II) *m* kız baba evine el öpmeye giderken aldığı hediye
bavîtî *m* 1. babalık 2. *fel* babacılık ~ **jê re kirin** (birine) babalık etmek ~ **kirin** babalık etmek ~ **lê kirin** (birine) iyilik yapmak, babalık yapmak
bavkal *n* ata, ecdat, cetler
bavkalik *n* dede, ata
bavkaltî *m* atalık
bavkanî *rd* ata erkil
bavkanîfî *m* ata erkillik
bavkirin *m* öküzün çift sürmesini teşvik etme
bav kirin *l/gh* öküzün çift sürmesini teşvik etmek
bavkuj *n* baba katili * **xizmeta bavkujê xwe dike** baba katiline hizmet ediyor
bavkuştî *nd/nt* baba katili * **ew bavkuştîyê wî ye** o onun baba katilidir

bavmarî *n* üvey baba, babalık
bavmarîfî *m* üvey babalık
bavnelmal *m* mercimek ve soğandan yapılan bir tür yemek
bavo *b* 1. baba (seslenmede ve samimi konuşmalarda) 2. efendi baba (bazı çocuklar babalarına ve gelinler de kayın pederleri için kullanır)
bavpîr *n* dede, büyükbaba, ata
bavqocik *n* dede
bavtî *m* babalık
bavxerab *rd* kötü soylu
baw *mzk/m* içeriği sevda, doğa, güzellik, anne sevgisi vs. olan heceli şarkı türü
bawer *nd* 1. inan 2. emin (şüphesi olmayan) * **ez bawer im ku wê di nêzik de karên qenc bike** yakında iyi işler yapacağıma eminim ~ **bike** inan olsun ~ **bike roj bibe dost, bawer meke ku hember bibe dost** ayıdan post düşmandan dost olmaz ~ **bike ku çiya ji cihê xwe diçe, lê kurmê mirov ji mirov naçe** kırk yıllık Yani, olur mu Kânî
bawerandin *m* inandırma
bawerandin *l/gh* inandırmak
baweranî *rd* inançlı, inanlı, mümin
bawerbar *rd* inanılır, güvenilir
bawerbûn *m* inanılma
bawer bûn *l/gh* inanılmak
bawerdar *rd* inançlı ~ê **gerdîleyî** (an jî **atomî**) *rd* atomcu (atom yanlısı)
bawerdêr *rd* 1. inandırıcı 2. güven verici
bawerdêrî *m* 1. inandırıcılık 2. güven vericilik
bawerhişk *rd* bağnaz, mutaasip, yobaz
bawerhişkane *h* bağnazca, yobazca
bawerhişkbûn *m* bağnazlaşma, yobazlaşma
bawerhişk bûn *l/gh* bağnazlaşmak, yobazlaşmak
bawerhişkî *m* bağnazlık, yobazlık
bawerî *m* 1. inanç, iman 2. inanç, akide (Tanrı'ya, bir dine inanma) 3. güven, inanç, itimat (birine duyulan güven, inanma duygusu) 4. inanç, inan, inan (güçlü inanç) * **dilê wî bi bawerîya welat tije bû** kalpleri vatan inan ile doluydu 5. kanaat, kanî * **li gor bawerîya min kanîma göre** (veya kanımca) ~ **bi dijîmînê xwe mayne** düşmanına asla güvenme ~ **dan** güven vermek, emniyet vermek ~ **dan (yekî)** (birine) güven vermek, itimat telkin etmek ~ **jê şikîn** güveni sarsılmak ~ **pê anîn** 1) iman etmek, inanmak (Tanrı'ya, dine inanmak) 2) iman etmek (güçlü bir inanç duymak) 3) güvenmek, itimat etmek ~ **pê hatin** güven duymak ~ **pê nabe** güven olmaz, inanılmaz, güvenilmez ~ **pê neman** güveni sarsılmak ~ **ya (yekî) bi xwe anîn** güven kazanmak, (birinin) güvenini kazanmak ~ **ya bêbînî** boş inanç ~ **ya (yekî) li ser dev û lêvan bûn** güvenilmez olmak ~ **ya (yekî) ne temam e**

akidesi bozuk ~ya (yekî) pê hebûn (bir şeye, birine) güveni olmak ~ya te hebe ji Xwedê Allah seni (veya sizi) inandırısın ~ya te ji Xwedê hebe Allah (seni) inandırısın ~ya tewş boş inanç ~ya xwe guhartin akideyi bozmak ~ya xwe pê anîn 1) güvenmek, güven duymak, itimat etmek, emniyet etmek 2) varlığına inanmak (bir şeyin varlığını, doğruluğunu kabul etmek) * baweriya xwe bi hebûna cinan nayne cinlerin varlığına inanmıyor 3) kanaat getirmek

bawerîçep *rd* sol görüşlü

bawerîçepî *m* solgörüştülük

bawerîn *m* inanına

bawerîn *l/gh* inanımak

bawerîname *m* imanın temeli kitabı

bawerîpêanîn *m* 1. inanına 2. güvenme, güven duyma, itimat etme

bawerî pê anîn *l/bw* 1. inanmak 2. güvenmek, güven duymak, itimat etmek

bawerîpêdan *temîn* (korkusunu giderme, inanç verme)

bawerî pê dan *l/bw* inanç vermek, temin etmek (korkusunu gidermek)

bawerî pê hatin *l/bw* 1. inanmak 2. güvenmek, güven duymak 3. güvenilmek

bawerî pê hebûn *l/bw* 1. birine inanmak 2. güven duyulmak

bawerîpêker *nd/nt* 1. inandırıcı 2. güvenilir

bawerîpêkerî *m* 1. inandırıcılık 2. güvenilirlik

bawerî pê kirin *l/bw* güven duymak

bawerî pê nebûn *l/bw* inanılmaz olmak

bawerîrast *rd/nd* sağ görüşlü, sağ eğilimli

bawerîrastî *m* sağ görüşlülük

bawerîtî *fel/m* inancılık, imaniye, fideizm

bawerker *rd* 1. inanan, inançlı 2. inandırıcı

bawerkerî *m* 1. inançlılık 2. inandırıcılık

bawerkirî *rd* 1. inanmış olan 2. kani, inanmış

bawerkirin *m* inanma, inanış

bawer kirin *l/gh* 1. inanmak (bir şeyi doğru olarak benimsemek) * **min ji hemû gotinên wî bawer kir** onun bütün söylediklerine inandım 2. inanmak (bir şeyin varlığını, doğruluğunu kabul etmek) * **bi hebûna cinan bawer nake** cinlerin varlığına inanmıyor 3. inanmak (kanarak aldanmak) * **ji reklaman bawer mekin** reklamlara inanmayın

bawermend *rd* inançlı, mümin, imanlı

bawermendî *m* inançlılık, müminlik

bawername *m* 1. diploma, şahadetname 2. itimatname, güven mektubu

bawerpêker *rd* 1. inanan, inançlı 2. güvenilir

bawerpêkerî *m* 1. inançlılık 2. güvenilirlik

bawerpêşikestî *rd* (birine veya bir şeye) inancını, güvenini yetirmiş olan

bawerşikestî *rd* (birine veya bir şeye) inancını, güvenini yetirmiş olan

bawervaj *rd* ters inaçlı

bawerzîn *m* esinti

bawerzînî *rd* esintili

bawesîl *bnr* bawesîr

bawesîr *bj/m* basur, emoroid, mayasıl

bawesîr *bnr* bawesîr

bawesînek *m* yelpaze

bawesîn *m* yelpaze

bawesînek *m* yelpaze

bawesîng *m* vantilâtör

bawesînk *m* yelpaze, küçük yelpaze

bawesînkirin *m* yelleme

bawesîn kirin *l/gh* yellemek

bawesînkirin *m* yelpazeleme

bawesînk kirin *l/gh* yelpazelemek

bawesînok *m* yelpaze

bawêz *ant/m* mide ağzı

bawîştin *m* bağışlama

bawîştin *l/gh* bağışlamak

bawî *rd* romatizmalı

bawîbûn *m* romatizmalı olma

bawî bûn *l/gh* romatizmalı olmak

bawîbûyîn *m* romatizmalı oluş, romatizmalı olma

bawîs *rd* müsebbip (olumsuz)

bawîş *rd* ürünsüz ağaç

bawîşk *m* esneme (uyku, yorgunluk veya sıkıntıdan dolayı esneme) ~ **anîn xwe esneme**, esnemeye çalışmak ~ **hatin (yekî)** esnemek, esnemeye başlamak * **ji nîşka ve bawîşk hatin min** birden esnemeye başladım ~ **rahiştîkin** esnemek

bawîşkandin *m* esnetine

bawîşkandin *l/gh* esnetmek

bawîşk anîn *l/gh* esnemek (uykulu, sıkıntılı veya yorgunluk duyulan bir anda ağzı genişçe açarak soluk alıp vermek)

bawîşkîn *m* esneme

bawîşkîn *l/gh* esnemek

bawîşok *m* esneme

bawîtî *rd* romatizmalılık

bawul *m* bavul

bawûsk *bnr* bawîşk

bax (I) *n* 1. bağ (üzüm bağı) 2. ağaç bahçesi ~ **û bexçe** bağ bahçe ~ **ê İrem İrem Bağı**

bax (II) *n* demet, tutam (bitki ve çiçek bağlanı) ~ **bi ~ demet demet ~ek jê hilanîn** tutamlamak

baxaj *m* 1. bagaj (otomobillerin yük konulan bölümü) 2. bagaj (taşıtlarda yük konulan yer)

baxe (I) *m* boğuk ses

baxe (II) *m* at ayaklarında oluşan bir tür hastalık

baxel *bnr* paxil

baxevan *bnr* baxvan

baxik *n* bağcık, küçük bağ

baxir *n* yüksek kaya ~ **û şaxir** kayalık uçurum

baxî *nd/nt* asi

baxîbûn *m* asileşme

baxî bûn *l/gh* asileşmek

baxîkirin *m* asileştirme
baxî kirin *l/gh* asileştirmek
baxîfî *m* asilik ~ **kirin** asilik etmek
baxkirî *rd* demetli, demetlenmiş
baxkirin *m* demetleme
bax kirin *l/gh* demetlemek
baxlema *m* bağlama (sazı)
baxor *m* gedik, rahne
baxordar *rd* gedikli (gediği olan)
baxore *nd* ilkel anlamda meteorolojiden anlayan, hava değişimlerini bilen kimse
baxoşk *m* havanın derecesi
baxox *bot/m* bir tür ot
baxûz *bnr* bahoz
baxvan *nd/nt* bağcı
baxvanî *m* bağcılık
baxwe *nd* Allah
bay *bnr* hay ü bay
bayat *mzk/m* bayat (Kürt müziğinde bir makam)
bayax *bnr* bayex
bayaxdar *bnr* bayexdar
bayesîr *m* basur
bayex *m* 1. değer 2. değer (yüksek ve yararlı nitelik) 3. özen, itina, ihtimam, önem ~ **pê dan** 1) değer biçmek, değer vermek 2) özen göstermek, ihtimam etmek (veya göstermek), önem vermek ~ **pê hatin dan** özenilmek
bayexdar *rd* 1. değerli 2. itinalı, özenli
bayexpêdan *m* 1. değer verme 2. özenme, özen gösterme, itina etme (veya gösterme) 3. ilgi gösterme 2.
bayex pê dan *l/bw* 1. değer vermek 2. özenmek, özen göstermek, itina etmek (veya göstermek) 3. ilgi göstermek
bayexpêdayî *rd* özenli (özen gösterilerek yapılmış iş)
bayexpêder *rd* özenli, özen gösteren
bayezik *n* gaz (sindirim borusundan, ağızdan yutulan hava ile mayalanma sonucu oluşan uçucu madde)
bayê bakur *nd* kuzey yeli ~ê **bakurê** rojava kuzeybatı rüzgârı
bayê başûr *nd* güney yeli ~ê **başûrê** rojhilat keşileme, akça yel
bayê darawis *nd* baharda esen sıcak bir yel
bayê darbîşkêf *nd* filizkiran
bayê deryayê *nd* deniz yeli, imbat
bayê gur *nd* dalkıran
bayê jor *nd* kuzey yeli
bayê kur *nd* yıldız yeli
bayê nermik *m* ipilti
bayê pelweşînê *nd* yaprak döküm yeli
bayê qîbleyê *nd* lodos
bayê reş *nd* kara yel
bayê samir *nd* sam yeli
bayê sayî *nd* kuzeyden esen bir yel
bayê seba *nd* saba yeli?

bayê sêrojê *nd* koç katımı fırtınası, üç gün süren şiddetli fırtına
bayê sibehê *nd* tan yeli
bayê sirt *nd* dalkıran
bayê sor *nd* 1. kızıl yel 2) bir tür romantizma, tende kızarıp bir şekilde kendini gösterir ~ **bi (yekî) keve** bir ilenme
bayê şûr *nd* lodos ~ **hatin** lodoslanmak
bayê werzik *bnr* werzeba
bayê weşt *nd* güney batıdan esen yel
bayê xerbê *nd* garp yeli
bayê xiznê *nd* kaba yel
bayê zîryan *nd* poyrazlama ~ **hatin** poyrazlamak
bayır *m* bozkır (ekinsiz, ağaçsız, boş arazi)
bayî *nd/nt* bayi,-i
bayî (...) *kirin* *l/gh* çağdırtmak * **mamoste bayî gund kirin** öğretmeni köye çağdırtılar
bayîs *bnr* bawîs
bayîtî *m* bayilik
bayonet *m* süngü
bayreq *m* bayrak ~a **îflasê** **kîşandin** iflas bayrağını çekmek (veya borusunu çalmak)
baytar *nd/nt* baytar, veteriner
baytarî *m* baytarlık, veterinerlik
baz (I) (Falco) *zo/n* doğan ~ê **nêçîrê** gezginci doğan
baz (II) *erd/n* geçit (iki dağ arasında dar ve uzun yol)
baz (III) *m* halay çekme, halay tutma
baz (IV) *m* atlama taşı (akarsularda)
baz (V) *kim/m* baz
bazalt *jeo/m* bazalt
bazar *m* 1. pazar (alış veriş, alım satım) 2. pazarlık * **bihayê malê min ev e, ez bazarê nakim** malımın fiyatı bu, pazarlık yapmam ~ **bîla li şûvê be ne li benderê** be pazarlığı sağlam yapmak lazım ~ **kirin** pazarlık etmek ~a **cariyeyan** avrat pazarı ~a **derve** dış pazar ~a **dî zik hev de** pastavla pazırlık ~a **êvarê** akşam pazarı ~a **(yekî) hîşk bûn** sıkı pazarlıklı olmak ~a **jinan** kadın bazarı (kadınların öte beri sattıkları yer) ~a **ku (yek)** **kirin** **tev çûn** hayalleri suya düşmek ~a **mişk û pisikê** kaçacak delik aramak ~a **serbest** serbest pazar (veya piyasa), açık pazar ~a **(tîstekî) vekîrin** (bir şeyden) kapı açmak (pazarlığa çok yüksek bir fiyatla başlamak) **(bî)** ~a **xwe re zeliqîn** sıkı pazarlık yapmak ~a **xwe xweş kirin** 1) pazarlığını ilgi çekici hale getirmek 2) pazarlığı koyulaştırmak
bazara azad *nd* serbest pazar (veya piyasa)
bazara hemûkî *nd* toplu görüşme (işçi ve işveren arasında)
bazara kar *nd* iş piyasası
bazara reş *nd* kara borsa, kara pazar
bazarcîh *n* pazar yeri
bazargerî *m* pazarlama

bazarhez *nd/nt* pazarlıkçı
bazarhişk *rd* sıkı pazarlıklılı
bazarhişkî *m* sıkı pazarlık, Yahudi pazarlığı
bazarhişkî kirin *l/bw* vur aşağı tut yukarı yapmak
bazariya pêşîn *nd* peşin pazarlık
bazarî *m* pazarlık
bazarkarî *m* pazarlama
bazarkarî kirin *l/gh* pazarlama yapmak
bazarker *nd/nt* pazarlamacı, pazarlıkçı
bazarkerî *m* pazarlamacılık, pazarlıklılık
bazarkirî *rd* pazarlıklılı
bazarmend *rd* pazarlıklılı
bazarnexweş *rd* sıkı pazarlıklılı
bazarpirsî *m* pazarlık yapmak için soru sorma
bazarsarî *m* kesatlık
bazartûj *rd* sıkı pazarlıklılı
bazartûjî *m* sıkı pazarlık
bazarvan *nd/nt* pazarcı
bazarvanî *m* pazarcılık
bazarxane *m* ticarethane
bazarxweş *rd* iyi pazarlıklılı
bazarxweşî *m* iyi pazarlıklılık
bazbaz *m* koşuşturma
bazbazan *m* koşuşturmaca
bazbazok *rd* koşuşturmacı
bazbazokî *m* koşu, koşu yarışı
bazbazind *m* pazibent
bazbazing *bnr* bazbazind
bazbelek *n* bir tür doğan kuşu
bazbend *m* 1. pazibent, kolçak, kol bağı, kol-luk 2. süs takı 3. okunmuş muska türü ~a ziv gümüşten pazibent takı
bazber *m* atlama taşı
bazberz *sp/m* uzun atlama
baz bûn *l/gh* bazlaşmak
bazbüyîn *kim/m* bazlaşma
bazdan *m* 1. koşma 2. koşma (bir yere ivedi-likle gitme) 3. sıvışma, kaçma 4. kaçırma (kaçırma zorunda bırakma) 5. halay çekme, halay tutma (veya tepme) 6. atlama 7. fırlama
baz dan *l/gh* 1. koşmak * kurik gava ku baz da ket çocuk koşarken düştü 2. koşmak (bir yere ivedilikle gitmek) 3. sıvışmak, kaçmak 4. kaçırma (kaçırma zorunda bırakmak) * **hingî pê de kire pitepit mêrik baz da** söy-lene söylene adamı kaçırıldı 5. halay çekmek, halay tutmak (veya tepmek) 6. atlamak 7. fırlamak * **çavê wî jî nav serê wî baz dan** gözleri yuvalarından fırladı * **jî nav cihan baz da** yataktan fırladı ~ **ser** (...) çiftleşmek (erkek ve dişi hayvanın döllenmek için bir araya gelmek)
bazdayî *rd* 1. koşmuş 2. fîrârî, kaçak (kaçmış olan)
bazdayîn *m* 1. koşuş 2. koşuş (bir yere ivedi-likle gitme) 3. sıvışma 4. kaçırış, kaçırma (kaçırma zorunda bırakma) 5. halay çekme,

halay tutma 6. atlayış 7. fırlayış
bazdankê *m* zıplayarak koşma
bazdanok (I) *m* atlangiç, atlama taşı
bazdanok (II) *rd* kaçkın
bazdanokî *m* kaçkınlık
bazdar *nd/nt* doğancı
bazdek *m* atlangiç
bazdok *m* atlama taşı, atlangiç
bazdonek *m* atlama taşı
bazeber *m* 1. atlangiç, atlama taşı 2. vesile
bazên *nd* kadifeye benzer, tüysüz bir kumaş
bazend *ant/n* 1. bilek 2. bilezik
bazende *nd/nt* rakase
bazendefî *nd/nt* rakaselik
bazevan *n* atmamacı
bazênek *m* atlama taşı
bazgeh *m* koşu alanı
bazgeşt *rd* pişman
bazgir *n* atmaca avcısı
bazgur *m* yakarış
bazgurî *m* yakarı, yakarış, yalvarma
bazgurikirin *m* yakarma
bazgurî kirin *l/gh* yakarmak, yalvarmak
bazin *n* 1. bilezik 1. bilezik (iki borunun ucunu birleştirmeye yarayan halkaya benzer parça) 3. inşaat ve kuyu bileziği ~ê **badayî** burmalı bilezik ~yê **devê bîrê** ağızlık (kuyu bileziği) ~ê **esîl** yassı geniş olup açılıp kapanabilen bir bilezik türü ~ê **heyderî** (an jî **heydelî**) akıtma (enli bilezik)
bazinbor *m* bileklik
bazinçov *m* kasnak
bazinçûv *bnr* bazinçov
bazind *bnr* bazin
bazindar *rd* bilezikli
bazine *m* 1. halka (çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember) 2. *mat* daire (bir çemberin içinde kalan düzlem parçası)
bazineyî *mat/rd* dairesele
bazinê dest *nd* el bileği
bazinê stû *ant/nd* köprücük kemigi
bazing *n* bilezik, küçük bilezik
bazink *bnr* bazing
bazinkirin *m* ablukaya alma
bazin kirin *l/gh* ablukaya almak
bazinok *n* küçük bilezik
bazirgan *nd/nt* tüccar ~ê **qozeyan** kozacı, koza tüccarı
bazirganîyî *rd* ticarî, tecimsel
bazirganî *m* 1. ticaret, tüccarlık, tecim (türlü ürün ve mal satıp alma) 2. ticaret (kazanım amacıyla yapılan alım satım etkinliği) 3. ticaret (bu etkinlikle ilgili bilim)
bazirgantî *m* ticaret, tüccarlık
bazî (I) *bnr* başok
bazî (II) *m* dokuma aletinde bir eleman adı
bazî (III) *m* oyun (halay)
bazîçe *m* oyuncak
bazık *rd/kim* bazık

bazîkirin *m* açma
bazî kirin *l/gh* açmak * **perde bazî kir** perdeyi açtı
bazît *bot/m* bazit
bazlonek *bnr* bazdonek
bazne *m* halka, bilezik
bazor (I) *zo/h* kartal
bazor (II) *m* şidetli rüzgâr, tipi
bazreş *nd/nt* inüfetiş
bazû *m* pazı (kolun omuz ile dirsek arasındaki bölümünde bulunan şişkince, kas kitlesi)
bazûbend *m* pazıbent
bazûk *m* pazı
bazûka *m* bazuka, bazoka
bazvan *nd/nt* doğancı
Be kim Be (berilyum'un kısaltması)
be *m* ine (koyun melemesi)
bebe (I) *m* 1. kuzu (çocuk dilinde) 2. oğlak (çocuk dilinde)
bebe (II) *nd/nt* bebe, bebek
bebek (I) *m* 1. (çocuk dilinde) 2. oğlak (çocuk dilinde)
bebek (II) *nd/nt* 1. bebek 2. koca bebek (yaşından daha küçük davranışlar gösteren) ~a **kevirin** taş bebek
bebekane *h* bebekçe
bebekti *m* 1. bebeklik (bebek olma durumu) 2. bebeklik (yeni doğan yavrunun yetişkinlerin bakımına sürekli bağımlı olduğu dönem) 3. bebeklik (bebek gibi davranışlarda bulunma) ~ **kirin** bebeklik etmek
bebekti kirin *m* bebekleşme
bebekti kirin *l/gh* bebekleşmek
bebele *m* göz bebeği
bebik (I) *m* 1. kuzu (çocuk dilinde) 2. oğlak (çocuk dilinde)
bebik (II) *m* bebek (plâstik, tahta vb. den yapılan insan biçiminde oyuncak)
bebil *nd/nt* karşıt, rakip
bebilî *m* karşıtlık, rakiplik
bebir *zo/m* böbür (Hyrax syriensis)
becayış *m* becayiş ~ **kirin** becayiş etmek
becî *bnr* pêçi
bed *rd* 1. kötü, fena (iyi karşıtı) * **bertil tişteki** bed e rüşvet fena bir şeydir 2. çirkin, kaba 3. kötü (az, yetersiz)
bedbawer *rd* kötü inançlı
bedbazar *rd* sıkı pazarlıklılık
bedbazarî *m* sıkı pazarlık
bedbext *rd* 1. bedbaht, kara bahtlı, kötü talihli 2. kötü, kaleş (insan için; iyi niteliklere sahip olmayan) 3. mutsuz
bedbextane *rd/h* mutsuzca
bedbextbûn *m* 1. bedbahtlaşma 2. mutsuzlaşma
bedbext bûn *l/gh* 1. bedbahtlaşmak 2. mutsuzlaşmak
bedbextî *m* 1. bedbalıtlık, kara bahtlılık, talih-sizlik 2. kaleşlik 3. mutsuzluk

bedbêj *nd/nt* kötücü, kötü söyleyen veya konuşan kimse
bedbêjî *m* kötücülük
bedbikar *nd/nt* suistimalcı
bedbikarî *m* suistimal
bedbinyat *rd* soysuz
bedbinyatbûn *m* soysuzlaşma
bedbinyat bûn *l/gh* soysuzlaşmak
bedbinyatî *m* soysuzluk
bedbinyatkirin *m* soysuzlaştırma
bedbinyat kirin *l/gh* soysuzlaştırmak
bedbîn *rd* 1. karamsar, kötümser 2. fesat, kötü yorumlayan ~ **bûn** karamsar olmak, kötümser olmak, içi kararmak ~ **kirin** karamsar etmek, kötümser etmek
bedbîn bûn *m* karamsarlaşma, kötümserleşme
bedbîn bûn *l/gh* karamsarlaşmak, kötümserleşmek
bedbîn bûyîn *rd* karamsarlaşma, kötümserleşme
bedbînî *fel/m* karamsarlık, kötümserlik ~ **pê re çêbûn** (birinde) karamsarlık (veya kötümserlik) oluşmak
bedbînîbûn *m* kötümserleşme
bedbînî bûn *l/gh* kötümserleşmek
bedbînkirin *m* kötümserleştirme
bedbînî kirin *l/gh* kötümserleştirmek
bedbînkirin *m* karamsarlaştırma, kötümserleştirme
bedbîn kirin *l/gh* karamsarlaştırmak, kötümserleştirmek
bedbûn *m* kötüleşme, fena olma
bed bûn *l/gh* kötüleşmek, fena olmak
bedbûnî *m* kötülük
bedçehe *rd* çirkin yüzlü
beddasend *m* kötü ilişki, kötü munasebet
beddîtin *m* kötümseme
bed dîtin *l/gh* kötümsemek
beddîtinî *m* kötümseme
beddol *rd* soysuz
beddolî *m* soysuzluk
bedede *m* savrulma
bedel *n* bedel
bedelbûn *m* bedelleşme
bedel bûn *l/gh* bedelleşmek
bedelmehr *m* nikahta erkek tarafının kadının geleceği için vaad ettiği güvence akçesi
bedelnav *rz/h* adil, zamir
bedemek *rd* kötü emek
bedemel *rd* kötü fiilli, fiili bozuk, bedhah
bedemeli *m* kötü fiilli olma
beden (I) *ant/m* beden, vücut (insan bedeni) ~a (yekê) **hêşîn bûn** çocuk sahibi olmak (kadın) ~a **te hêşîn be** Allah sana çocuk çocuk nasip etsin
beden (II) *m* beden, sur (kale duvarı) * **bedena** kelê kale bedeni
beden (III) *m* büst
bedenbaz *nd/nt* bedenci, antremancı, idmancı

bedenbazî *m* antreman, idman ~ **kirin** antreman yapmak, idman yapmak
bedenî *rd* bedensel, bedenî
bedenparêz *nd/nt* 1. bedenci, idmançı, antremançı 2. jimnastikçi 3. jimnastikçi (jimnastik hocası)
bedenparêzî *m* 1. idman, alıştırma, antreman, kültür fizik 2. jimnastik 3. beden eğitimi ~ **kirin** 1) idman yapmak 2) jimnastik yapmak
bedenparêzkirî *rd* idmanlı
bedenparêznekirî *rd* idmansız
bedensaz *nd/nt* vücutçu
bedensazî vücut geliştirme
bedensazîtî *m* vücutçuluk
bedenşêr *rd* atletik (vücudu gelişmiş, biçimli kimse)
bedenxurt *rd* güçlü bedenli
bedenzan *nd/nt* anatomist
bedenzanî *m* anatomi
bedenzîrav *rd* ince yapılı
bedesil *rd* soysuz
bedesilî *m* soysuzluk
bedestan *m* bedestan, kapalı çarçı
bedew *rd* 1. güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoş a giderek hayranlık uyandıran) * **keça bedew** güzel kız 2. *m* güzel (güzel kız veya kadın) 3. güzellik kraliçesi * **bedewa cihanê** dünya güzeli 4. *rd* yakışıklı (erkek) * **xortekî bedew** e yakışıklı bir genç ~ **bûn** güzel olmak ~ **û lihevhatî** artist gibi ~a **cihanê** (an jî dînyayê) dünya güzeli
bedewa *rd/h* bedava, beleş
bedewane *h* güzelce
bedewbûn *m* 1. güzelleşme, güzellik 2. güzelli (güzel olan bir şeyin niteliği) 3. yakışıklı olma
bedew bûn *l/gh* 1. güzelleşmek 2. yakışıklı olmak
bedewbûyîn *m* güzelleşme
bedewhez *rd* güzelliği seven
bedewhezî *m* güzelliği sevmek
bedewiyî *rd* güzel duygusal
bedewî (I) *m* 1. güzellik 2. güzellik (okşayıcı söz veya davranış, iyilik) 3. güzellik (güzel olan bir şeyin niteliği) 4. *fel* estetik, güzel duyu 5. yakışıklılık ~ **neyê veşartin** güzellik saklanamaz
Bedewî (II) *nd* Bedevî (Bedevi tarikatından olan derviş)
bedewî (III) *rd/nd* bedevî (çölde, çadırd a yaşayan göçebe)
bedewîtî (I) *n* 1. güzellik 2. estetizm, güzel duyuculuk
Bedewîtî (II) *m* Bedevîlik (tarikati)
bedewîtî (III) *m* bedevîlik
bedewkarî *m* estetik
bedewker *rd* güzelleştirici
bedewkerî *m* güzelleştiricilik

bedewkirin *m* 1. güzelleştirme 2. yakışıklılaştırma
bedew kirin *l/gh* 1. güzelleştirmek 2. yakışıklılaştırmak, yakışıklı etmek
bedewnivîs *m* 1. güzel yazı 2. *nd/nt* hattat, güzel yazı yazar
bedewnivîsar *m* edebiyat
bedewnivîsî *m* hattatlık
bedewtî *m* 1. güzellik * **tu dê bi vê bedewtiyê canê gelean biêşînî** sen bu güzelliklerden çok can yakarsın 2. yakışıklılık
bedewzan *nd/nt* estetikçi
bedewzanî *m* estetizm, güzel duyuculuk
bedexlaq *rd* kötü ahlâklı
bedexter *nd* şanssızlık yıldızı, uğursuz
bedêl *m* 1. bedel (bir şeyin yerini tutabilen karşılık) 2. karşılık * **bedêla nameyê** mektubun karşılığı 3. bedel (askerlik yapmamak veya yapılacak süreyi kısaltmak isteyenlerin devlete ödedikleri para) 4. keşik, almaş, keşikleme, nöbetleşme 5. *nd* çivgar (yardımcı olarak koşulan hayvan) 6. *ab* değişim, değişme ~ **dan** bedel vermek ~ **girtin** bedel tutmak
bedêlandin *m* keşikleme
bedêlandin *l/gh* keşiklemek (keşikle çalışmak)
bedêlbûyî *rd* mübadil, mübadele edilmiş
bedêldan *m* 1. bedel verme 2. karşılık verme
bedêl dan *l/gh* 1. bedel vermek 2. karşılık vermek
bedêldar *rd* almaşlı
bedêlgirtin *m* karşılık olarak alma
bedêl girtin *l/gh* karşılık olarak almak * **ev eşya bedêl girt** bu eşyayı karşılık olarak aldı
bedêlgirtî *m* karşılık olarak alınmış olan
bedêlhac *m* bedel (başkasının adına ve onun parasıyla hacca gitme)
bedêlî *m* 1. berdel 2. *rd* almaşık, almaşlı
bedêlîkirin *m* berdel etme
bedêlî kirin *l/gh* berdel etmek
bedêlîn *m* keşiklenme
bedêlîn *l/gh* keşiklenmek
bedêlîkirin *m* keşikleme (keşikle çalışma)
bedêl kirin *l/gh* keşiklemek (keşikle çalışmak)
bedêlkirî *rd* mübadil, mübadele edilmiş
bedêlvan *nd/nt* yamak (tarımda)
bedêlvanî *m* yamaklık ~ **kirin** yamaklık etmek
bedgel *m* çeper
bedgen *rd* haram
bedgerîn *nd/nt* kötü yönetici, suidareci
bedgerînî *m* kötü yönetim (veya idare), suidare
bedgerînî *m* kötü yöneticilik, suidarecilik
bedgiverî *m* sindirim güçlüğü
bedgiyan *rd* kötü ruhlu
bedgo *rd* kötü söylemli

bedgotin *m* kötü söz, küfür
bedguman *rd* evhamlı, işkilli, kuruntulu, vesveseli, vehimli
bedgumanî *m* 1. şüphelilik 2. evham, işkil, kuruntu, vehim 3. *psi* kuşku, işkilenme duygusu
bedgumanîkirin *m* evhamlanma, işkillenme, vehmetme
bedgumanî kirin *l/gh* evhamlanmak, işkillenmek, vehmetmek
bedhal *rd* 1. kötü durum 2. fena, kötü, durumu kötü olan * **ez bedhal im** halim kötü
bedhalî *m* 1. kötü durum 2. durumu kötü olma
bedhelvan *n* 1. bedelci, bedelli 2. nöbetçi
bedhelvanî *m* 1. bedelcilik, bedellilik 2. nöbetçilik
bedhiş *rd* kötü şuurlu
bedidîn *m* darılma
bedidîn *l/gh* darılmak
bedîh *n* borç
bedil *m* takım elbise
bedilandin (I) *m* keşikleme, nöbetleşme
bedilandin (II) *m* şaşırtma
bedilandin (I) *boh* keşiklemek, nöbetleşmek
bedilandin (II) *l/gh* şaşırtmak
bedîlhac *bnr* bedêlhac
bedilîn (I) *m* nöbetleşme (dönüşümlü olarak dinlenip çalışma)
bedilîn (II) *m* şaşıрма
bedilîn (I) *l/gh* nöbetleşmek (dönüşümlü olarak dinlenip çalışmak)
bedilîn (II) *l/gh* şaşırmak
bediro *m* kova
bedî *m* kötülük
bedîd *m* şedde
bedîdandin *m* dağıtma
bedîdandin *l/gh* dağıtmak
bedîdîn *m* dağılma
bedîdîn *l/gh* dağılmak
bedîn *m* semirme, semizleme, semizleşme (insanlar için)
bedîn *l/gh* semirmek, semizlemek, semizleşmek (insanlar için)
bedîr *m* bedir, ay
bedîtf *m* kötülük, fenalık ~ **kirin** fenalık etmek
bedkam *rd* mutsuz
bedkamî *m* mutsuzluk
bedkar *rd* 1. bedhah, kötü emelli, kötülükçü 2. suiistimalci
bedkarî *m* 1. bedhahlık, kötülükçülük 2. suiistimalcilik ~ **kirin** 1) bedhahlık etmek 2) suiistimal etmek
bedker *bnr* bedkar
bedkerî *bnr* bedkarî
bedkor *zo/nd* bir kuş türü
bedl (I) *m* gece yarısı (gecenin ilerlemiş saatleri) * **gava mêvan hatin bedlek şev çûbû** misafirler geldiği vakit gecenin yarıydı ~a

êvarê gece yarısı ~a **sibehê** sabaha doğru
bedl (II) *m* kapama, takım, kat, elbise takımı * **ji min re bedlek cil kirî** bana bir takım elbise aldı
bedlfiroş *nd/nt* kapamacı
bedlfiroşî *m* kapamacılık
bedmebest *rd* kötü emelli
bedmebestî *m* kötü emellilik
bedmirov *nd* kötü adam
bednam *rd* bednam (kötü ün kazanan, kötülügü dillere düşmüş olan)
bednamî *m* adı kötüye çıkma, kötü ün
bednamibûn *m* adı kötüye çıkma
bednamî bûn *l/gh* adı kötüye çıkmak
bednav *rd* bednam, kötü namı (kötü ün kazanan, kötülügü dillere düşmüş olan) ~ **bûn** bednam olmak ~ **kirin** bednam etmek
bednavî *m* bednamlık, kötü ün
bednavîbûn *m* adı kötüye çıkma
bednavî bûn *l/gh* adı kötüye çıkmak
bedniya *bnr* xêrnexwaz
bedniyaz *rd* kötü niyetli, kötü emelli, suinietli, maksatlı, kasıtlı
bedniyazî *m* kötü niyet, kasıt, suiniet
bedniyet *m* kötü niyet, suiniet
bednîjad *rd* soysuz
bednîjadbûn *m* soysuzlaşma
bednîjad bûn *l/gh* soysuzlaşmak
bednîjadî *m* soysuzluk
bednîjadkirin *m* soysuzlaşturma
bednîjad kirin *l/gh* soysuzlaştırmak
bedpaye *rd* kötü bir payeye sahip olan
bedpeyker *rd* kötü ahlâklı
bedpeykerî *m* kötü ahlâklılık
bedqestî *m* kötü niyet, suikast
bedr *m* bedir, ay
bedraz *rd* kötü niyetli
bedrek *rd* 1. kötü (iyi karşıtı) 2. *rd/nt* günahkâr
bedrekî *m* 1. kötülük, kötü davranış 2. günahkârlık ~ **kirin** kötülük etmek (veya kötülük yapmak)
bedrektî *m* günahkârlık
bedreng *rd* kötü renk
bedrewîşt *rd* kötü ahlâklı (veya huylu)
bedserencam *m* kötü sonuç
bedseza *m* kötü ceza
bedsiruşt *rd* kötü huylu (veya tabiatlı)
bedter *rd* beter
bedwafî *rd* kötü ahlâklı
bedxax *rd* bedhah, kötü emelli
bedxaxî *m* bedhahlık
bedxû *rd* kötü huylu, fena (davranışları toplumun ahlâk anlayışına uymayan)
bedxwarin *m* kötü beslenme
bedxwaz *rd* 1. kötü niyetli 2. kötülükçü, kötülük isteyen (birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermek isteyen)

bedxwazî *m* 1. kötü niyet, suikast 2. kötülük-çölük
bedyom *rd* uğursuz
bedziman *rd* kötü dilli
bedzimanî *m* kötü dillilik
befirgir *rd* kar tutan
befiriçün *m* hasar
befirmalik *m* kar küreme küreği
befiroçün *nd* heder
befir *bnr* berf
befreçal *bnr* berfeçal
befrik *m* kar küreme küreği
befş *m* atkının gergi ipleri arasında geçişini sağlayan tahta (dokuma tezgahında)
befşik (I) *m* kavurma karıştırma tahtası
befşik (II) *n* ön diş, kesici diş
beg (I) *n* 1. *dir* bey 2. beg (erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü) * **Ahmed beg** Ahmet bey 3. bey, efendi (koca anlamında) * **begê me êdî bi şev jî nayê malê** bizim efendi artık geceleri de eve geliniyor 4. bey (halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklerle verilen san) 5. bey (iskambil kâğıtlarında birli) ~ **efendî emir kir!** enretti patrik efendi!
beg (II) *sp/m* bek, savunucu
begane *h* beyce
begatî *m* beylik (bey olma durum)
begefendî *nd* beyefendi
begem *m* beğenme
begemkirin *m* beğenme
begem kirin *l/gh* beğenmek
begîti *m* beylik (bey olma durumu)
begkî *h* beyce (beye yaraşır bir şekilde)
begnişin *m* imaret, beylik
begonya *bot/m* begonya
begzade *nd* 1. beyzade 2. beyzade (asil, soylu kimse) 3. *mec* çingene
beh *b* hayret bildirir
beh, beyh *m* pey, kaparo
beha *bnr* biha
behadir *rd* bahadır
behane *m* bahane ~**yên beredayî** sudan sebebler
behaneger *nd/nt* bahaneci
behanegerî *m* bahanecilik
behaneyî *rd* bahane ile ilgili
behaneyîkar *fel/nd* enstrumantalist
behaneyîkarî *fel/nd* enstrumantalizm
behaneyîti *fel/m* araççılık, enstrumantalizm
behavyorizm *psî/m* behavyorizm
behbûr *rd* umursamaz, vurdum duymaz
behbûrî *m* umursamazlık, duymazlıktan gelme
behdilandin *m* 1. batırına, berbat etme (üstünü başını pisletme) 2. perişan etme
behdilandin *l/gh* 1. batırmak, berbat etmek (üstünü başını pisletmek) 2. perişan etmek
behdilîn *l/gh* 1. batma, berbat olma 2. perişan olma

behdilîn *l/gh* 1. batmak, berbat olmak 2. perişan olmak
behec *bnr* behic
behecok *bnr* behicok
behecandin *bnr* behicandin
behecîn *bnr* behicîn
beherandin *l/gh* toplamak
beheşt *bnr* bihişt
behê *m* ayva
behêt *rd* heybetli
behic *m* 1. kahr, kahrolma, kızgınlık (öfkeli olma durumu) 2. nispet (birini üzme için veya inat olsun diye yapılan şey) * **min jî behica wê re ev tişt kir** ona nispet bu işi yaptım 3. sinir (rahatsız edici, hastalık derecesine varan özellik)
behicandin *m* 1. kızdırma, kahrolma (çatlatma, öfkelenendirme) 2. kışkırtma 3. çıldırma, patlatma, sinir etme (bir insanın sabrını tüketme, bir kimseyi nispet vererek kızdırma) 4. çatlatma (ölmesine sebep olma, at benzeri hayvanlar için) 5. gebertme 6. çatlatma (kahrederek ölmesine sebep olma)
behicandin *l/gh* 1. kızdırmak, kahrolmak (çatlatmak, öfkelenlendirmek) 2. kışkırtmak 3. *mec* patlatmak, çıldırtmak (bir insanın sabrını tüketmek, bir kimseyi nispet vererek kızdırmak) * **bes e, we camêr behicand** yeter, adamı patlatınız 4. çatlatmak (ölmesine sebep olmak, at benzeri hayvanlar için) * **hesp behicand** atı çatlattı 5. gebertmek 6. çatlatmak (kahrederek ölmesine sebep olmak) (*yek*) ~ (birini) ifrit etmek, sinirlerini bozmak
behicî *rd* 1. kızışmış, kahrolmuş (çok üzülmüş) 2. geberik
behicîn *m* 1. kahrolma, kızma (öfkelenme, sinirlenme) 2. geberme, zıbarma 3. kaynama (arada kaybolma) 4. kahrından ölme (aşırı üzüntü ölümüne sebep olma) 5. kıskanına, hasetlenine 6. kıvrınma (bir şeye çok ihtiyaç duyma) 8. çatlama (aşırı yemekten, içmekten, yorgunluktan veya bebek ağlamaktan ölecek duruma gelme) 9. çatlama, geberme * **hesp jî rehtbûnê behicî** at yorgunluktan çatladı 10. çıldırma (aşırı sıcakta dolayı huzursuz olma) 11. aşırı korkuna
behicîn *l/gh* 1. kahrolmak, kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek) 2. gebermek, zıbarınak * **hesp cehimiye** at gebermiş 3. kaynamak (arada kaybolmak) * **di navê de pereyê me behicî çû** arada bizim para kaynadı 4. kahrından ölmek (aşırı üzüntü ölümüne sebep olmak) 5. kıskanmak, hasetlenmek 6. kıvrınmak (bir şeye çok ihtiyaç duymak)* **got av û av behicî** su, su diye kıvrandı 7. çıldırmak, patlamak, sinir olmak 8. çatlamak (aşırı yemekten, içmekten, yorgunluktan)

tan veya bebek ağlamaktan ölecek duruma gelmek) * **zarok ji ber girinê behicî** çocuk ağlamaktan çatladı 9. çatlamak, gebermek * **hesp ji rehtbûnê behicî** at yorgunluktan çatladı 10. çıldırmak (aşırı sıcaktan dolayı huzursuz olmak) 11. aşırı korkmak

behicînok *bnr* behicok

behicok *rd/nt* 1. kendini kahreden 2. sinirli, asabî 3. kıskanç, güncü, hasetçi, hasetli ~ **bûn** kıskanç olmak

behicokî *h* 1. kendini kahredercesine 2. sinirlice, asabîce 3. hasetlice, kıskançça

behicokî *m* 1. kendini kahretme 2. sinirlilik, asabîlik 3. kıskançlık, hasetlik ~ **kirin** kıskançlık yapmak

behicokîfî *m* 1. kendini kahretme 2. sinirlilik, asabîlik 3. kıskançlık, hasetlik

behik *m* kuzu veya oğlak (çocuk dilinde)

behin *m* atlama

behin *l/gh* atlamak

behindî *bnr* berindir

behirandin *l/gh* aşırı susatmak

behirîn *l/gh* aşırı susamak

behit *rd* tuhaf, garip

behitandin *m* 1. hayret ettirine, hayrette (veya hayretler içinde) bıraktırma, şaşalatma, şaşırtma 2. afalatma, afallaştırma

behitandin *l/gh* 1. hayret ettirmek, hayrette (veya hayretler içinde) bıraktırmak, şaşalatmak, şaşırtmak 2. afaltmak, afallaştırmak

behitandin *m* 1. hayret ettirme, hayrette (veya hayretler içinde) bıraktırma 2. afalatma

behitandî *rd* 1. hayrette bırakılmış 2. afallaştırmış

behitî *rd* 1. şaşkın, şaşa kalmış, hayrette bırakılmış olan 2. afallaşmış olan 3. *m* gariplik, tuhaflık ~ **man** şaşa kalmak, şaşırp kalmak, kalakalmak

behitbûn *m* şaşkınlaşma

behitî bûn *l/gh* şaşkınlaşmak

behitbûyîn *m* şaşkınlaşma

behitîhişt *rd* şaşırtıcı

behitîman *m* şaşılma, kalakalma

behitî man *l/gh* şaşılma, şaşa kalmak, kala kalmak * **tiştên ku mirov jê behitî dimîne** dike şaşılacak şeyler yapıyor

behitîmayîn *m* şaşakalma, şaşılma

behitîn *m* 1. şaşalama, şaşırma, şaşakalma, şaşıp kalma, hayrette (veya hayretler içinde) kalma (ne yapmak gerektiğini bilememe, nasıl davranacağını kestirememe, hayret etme) 2. şaşırma, şaşkınlaşma, şaşma, afallama, afallaşma, tuhaflaşmak 3. bozuntuya uğrama

behitîn *l/gh* 1. şaşalamak, şaşırmak, şaşakalmak, şaşıp kalmak, hayrette (veya hayretler içinde) kalmak (ne yapmak gerektiğini kestirememek, hayret etmek) * **gava ez**

dîtîm behitî beni görünce şaşırdı * **ez jî behitîm bê ez dê çawa ji vî tiştî xelas bibim** bundan nasıl kurtulacağımı ben de şaşırdım 2. şaşırmak, şaşkınlaşmak, şaşmak, afallamak, afallaşmak, tuhaflaşmak 3. bozuntuya uğramak

behitîfî *m* şaşkınlık

behitîfî *h* şaşkınca

behizok *bnr* belhizok

behî (I) *m* kaparo

behî (II) *b* ö (tiksinmeyi belirtir)

behî (III) *rd* habersiz, bihaber * **ez jê behî me** ben ondan habersizim

behî (IV) *m* taziye

behî (V) *nd* yazın sararmış otlar

behî (VI) *rd* şaşkın

behîdar (I) *rd* şaşkın

behîdar (II) *rd* taziye, taziyesi olan

behîdarî (I) *m* şaşkın

behîdarî (II) *m* taziye

behîk *bnr* berik

behîstok *bot/m* sakız ağacı

behît *m* mucize

behîtdar *rd* mucizeli

behîv *bot/m* 1. badem (*Amygdalus communis*)

2. badem (bu ağacın yemişi)

behîva qaliktenik *nd* kargadelen

behîva tehl *nd* acı badem

behîva tehlik *nd* acı badem

behîvek *ant/h* bademcik

behîvok *ant/m* bademcik ~ **a daqurtokê** yutak bademciği

behîvterk *m* çağla (badem gibi çekirdekli yemişlerin yenilebilen ham şekli)

behle *rd* kaçık, avanak ve sorumsuz kimse

behletî *m* kaçıklık, avanaklık

behlican *bnr* balıcan

behlûk *m* sigil (deriden çıkan pürtüklü küçük ur)

behnişîn *m* hapşırma

behnişîn *l/gh* hapşırmak

behnişandin *m* hapşırtma

behnişandin *l/gh* hapşırtmak

biho *m* böcü, böcek (çocuk dilinde)

beho *m* 1. böcü, böcek (çocuk dilinde) 2. *nd/nt* öcü, karakoncolos

behok 1. böcü, böcek (çocuk dilinde) 2. *nd/nt* öcü, karakoncolos

behr (I) *m* 1. pay, hisse, üleş (birden fazla kişi arasından bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm) 2. pay (eşit bölüm) * **vê bikin pênc behran** bunu beş pay yapın ~ **bûn** paylaşılmak, üleşmek ~ **dan** (yekî) pay vermek ~ **kirin** pay etmek, paylaşmak ~ **a xwe jê hilanîn** hisse çıkarmak, pay çıkarmak

behr (II) *m* 1. deniz, derya 2. *mec* deniz (sınırsız genişlik, çokluk) 3. *rd/mec* geniş, kutu (derin bilgisi olan; (iyi veya kötü bir

niteliğin fazlalığını bildirir) * **camêr behra aqil** e adam akıl kutusu (**yek**) ~ e (biri) sabır taşı ~a **aqil 1)** derya (çok bilgili kimse) 2) akıl kutusu (veya kumkuması)

behr (III) *m* vezin * **behra helbestê** şiirin vezni

Behram *m* Mars, Mars gezegeni

behrandin *m* 1. bağırtma 2. böğürtme 3. meletme

behrandin *l/gh* 1. bağırtmak 2. böğürtmek 3. meletmek

Behra Reş *nd* Karadeniz

behra sekan *nd* ölü deniz

Behra Spî *nd* Akdeniz

behrbehr *m* meleme

behrdar *rd* hisseli, pay sahibi

behre (I) *m* 1. yetenek, kabiliyet 2. *ped* yetenek ~ya **tevayî** genel yetenek

belre (II) *m* 1. pay, hisse 2. fayda, yarar

behrdar (I) *n* yetenekli, kabiliyetli ~ **bûn** yetenekli olmak

behrdar (II) *rd* hissedar, hisseli, paydaş

behrdarbûn *m* 1. paylanma 2. faydalanma, yararlanma

behrdar bûn *l/gh* 1. paylanmak 2. faydalanmak, yararlanmak

behrdarî (I) *m* yeteneklilik

behrdarî (II) *m* 1. hissedarlık, paydaşlık 2. yararlanma, faydalanma

behreger *rd* faydacı, yararlanmacı

behregerî *m* faydacılık, yararlanmacılık

behreme *m* delgi, matkap

behremend (I) *rd* yetenekli, kabiliyetli

behremend (II) *nd/nt* 1. hissedar, paydaş 2. ortak 3. *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara özgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **hêlên behremend ên helbestkaran liene** şairlerin ortak yönleri vardır

behremendî (I) *m* yeteneklilik

behremendî (II) *m* 1. hissedarlık, paydaşlık 2. ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek

behremendîbûn *m* ortaklaşma

behremendî bûn *l/gh* ortaklaşmak

behremendîbûyîn *m* ortaklaşma

behremendîkirin *m* ortaklaşırma

behremendî kirin *l/gh* ortaklaştırmak

behrewar *rd* hissedar, pay sahibi

behrewer (I) *rd* hissedar, hisseli, paydaş, pay sahibi

behrewer (II) *m* bağırış çağırış ~ **pê ketin** bağırıp çağırarak

behrewerî *m* hissedarlık, paydaşlık

behriye *m* 1. bahriye 2. *nd/nt* denizci, bahriyeli (deniz askeri)

behriyeyî *n* bahriyeli

behrîn *m* 1. bağıрма, bağırış 2. böğürme 3. meleme

behrîn *l/gh* 1. bağırmak 2. böğürmek 3.

melemek ~ **jê cûn 1)** bağırmak 2) melemek

3) böğürmek ~ **pê ketin** bağırıp çağırarak

behrînî *m* 1. bağırtı 2. böğürtü

behrkirin *m* paylaşma

behr kirin *l/gh* paylaşmak

behs *m* 1. bahis 2. konu, bahis (üzerinde konuşulan şey) * **em vê behsê ji careke dinê re**

bihêlin bu bahsi başka zamana bırakalım ~ **jê hatin kirin** bahis açmak (veya açılmak) (**ji yekî**) ~ **kirin** (birinden) bahsetmek ~a **gur e gur hazir e** iti an çomağı hazırla ~a (...) **hatin kirin 1)** balısı geçmek, zikri geçmek 2) aranılmak * **di nav hevalan de behsa tiştên wisa tê kirin?** arkadaş arasında böyle şeyler aranılır mı? ~a (...) **kirin 1)** (birinden veya bir şeyden) bahsetmek, söz etmek * **îro ji me re behsa xwarinê kir** bugün bize yemekten bahsetti 2) anlatmak * **ji me re behsa halê wan bike** bize onların halini anlatı ~a (**tiştêkî**) **kirin** (bir şeyin) lâfını veya lâkûrdısını etmek ~a **wî wehşê ji min re neke ez bi kurm û tebiatê wî dizanim** güttüğüm domuzu bana öğretme

behskirin *m* 1. bahsetme, söz etmek 2. değinme

behs kirin *l/gh* 1. bahsetmek, söz etmek * **îro ji me re ji wêrankerîya şer behs kir** bu gün bize savaşın yıkıcılığından bahsetti 2. değinmek

behs lê kirin *l/bw* 1. -den bahsetmek, söz etmek 2. -e değinmek

behû *m* badem

behwer *bnr* bawer

behî *b* ö (tiksinmeyi belirtir)

bej (I) *jeo/n* 1. kara (yer yüzünün denizle örtülü olmayan yüzü) 2. çorak arazi 3. kurutma tozu

bej (II) *n* 1. bej 2. *rd* bej (bu renkten olan)

bej (III) *rd* susuz yerde yetişen ve yaşayan * **kundirê bej** susuz yetişen kabak

bejahiyî *rd* karasal

bejahî *m* kara, kara parçası

bejavî (I) *rd* 1. kuru (yağış almayan veya üzerinde bitki olmayan) 2. kurak toprak (sulu tarım yapılmayan toprak)

bejavî (II) *m* anıfibi (hem karada hem de suda hareket eden taşıt)

bejayî *jeo/m* 1. kara, toprak (yer yüzünün denizle örtülü olmayan yüzü) * **derkete bejahiyê** toprağa ayak bastı 2. *rd* karasal

bejayîvan *lşk/rd* karacı (asker)

bejekî *rd* karasal

bejhêz *lşk* kara kuvveti

bejik (I) *rd* 1. başka köyden veya aşiretten gelip başka köye yerleşmiş kimse 2. kır bekçisi, milis ~ **û siyasetên giran gerandin** oyun, hile peşinde olmak, komplo tezgah etmeye çalışmak

bejik (II) *bot/m* 1. acur, kıtır 2. yabancı incir

bejî *rd* 1. kıraç, kurak toprak (sulanmayan toprak) 2. çorak (verimli olmayan toprak) * **erdên bejî** çorak topraklar 3. *mec* patavatsız **bejîti** *m* 1. kıraçlık 2. çoraklık **bejkurk** *n* göbek (yağ bağlanmış şişman karın)

bejmar *zo/n* kırkayak (*Julus terrestris*)

bejn *m* boy (bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık) * **jineke bi bejn û bal, ciwan û spehî bû** boyu uzun, genç ve güzel bir kadındı ~ **avêtin** serpilme (gelişmek, büyüme) ~ **dan** boy atınak ~ **tût e mal me(s)cît e** üstü başı düzgün olsunda... ~ **û bal** boy bos, endam * **bejn û bala te li aliyekî, lê ew çavên te hene, ew çav ...** boy bosu bir yana, hele o gözlerin yok mu, o gözlerin... ~ **û bala (...)** bi **keys e** boyu bosu yerinde ~ **û bala (...)** li **cih e** boyu bosu yerinde ~ **a lihevhatî** suna gibi (veya boylu), usul boy, boy posu güzel ~ **a (...)** **lihevhatî ye** boyu bosu yerinde ~ **a (yekî) nû bûn 1)** kılık kıyafeti yenilenmek 2) üst başı iyi olmak, iyi giyinli olmak ~ **a şaxinî** fidan boylu ~ **a takrihan** ince belli (veya boylu) ~ **a xwe nû kirin** kılık kıyafeti düzmek, üst baş almak

bejnavêtin *m* serpilme (gelişme, büyüme)

bejn avêtin *l/gh* serpilme (gelişmek, büyüme)

bejnbedew *rd* 1. boyu posu uyumlu (veya yerinde), güzel boylu 2. ince yapılı, ince

bejnbihost *rd* 1. bodur, bacaksız, bir karış Beberuhi, yerden bitme, yerden yapma (çok kısa boylu kimse) 2. cüce

bejnbihostî *m* 1. bodurluk 2. cücelik

bejnbihostî bûn *l/gh* 1. bodurluk 2. cüceleşmek

bejnbilind *rd* 1. uzun boylu (boyu uzun olan) 2. servi boylu, boylu poslu

bejnbilindî *m* 1. uzun boyluluk 2. servi boyluluk

bejnbocî *rd* yerden bitme, yerden yapma

bejnbocî *rd* 1. yerden bitme, yerden yapma kısa boylu 2. *argo* cüce

bejnçinar *rd* çinar boylu

bejndan *m* boy atma

bejn dan *l/gh* boy atmak

bejndar *rd* boylu

bejndirêj *rd* uzun boylu (boyu uzun olan)

bejndirêjî *m* uzun boyluluk

bejnik *m* boy pos

bejnkin *rd* kısa boylu, alçak boylu, boysuz **bejnkîn** *bûn* *m* 1. kısa boylu olma 2. kısa boyluluk

bejnkînik *rd* 1. güdük, kısa boylu, ufak tefek kimse 2. kıçtan bacaklı, yer cücesi

bejnkînî *m* kısa boyluluk

bejnkurt *rd* 1. kısa boylu 2. gücük, güdük

bejnkurtî *m* 1. kısa boyluluk 2. gücüklük, güdüklük

bejnnarîn *rd* ince yapılı, inceden, narin

bejnorte *rd* orta boylu

bejnrihan *rd* reyhan boylu

bejnşaxîn *rd* fidan boylu (veya fidan gibi)

bejnşaxinî *rd* ince yapılı, dal gibi, ince uzun yapılı

bejnterhîn *rd* fidan boylu (veya fidan gibi)

bejnterhînî *rd* ince yapılı, inceden

bejntûl *rd* kıçtan bacaklı, yer cücesi

bejintûtik *rd* bodur kimse

bejnvedan *m* boyatma

bejn vedan *l/gh* boyatmak

bejnxweş *rd* 1. boyu posu uyumlu (veya yerinde), güzel boylu 2. ince yapılı, inceden

bejnzirav *rd* 1. ince belli 2. ince yapılı, inceden, narin ~ **ê rihanî** filiz gibi (ince ve güzel vücutlu)

bejnziravî *m* 1. ince belli 2. ince yapılılık

bejrê *m* kara yolu

bejteng *erd/m* kıstak, berzah

beka *m* beka, kalıcılık

bekandîn *m* kızdırma

bekandîn *l/gh* kızdırmak

bekar *mzk/m* bekar

bekaret *m* bekaret, bakirelik

bekelorya *m* bakalorya

bekra *rd* bakire

bekre *m* balçık

Bektaşî Bektaşî

Bektaşîti *m* Bektaşilik

bel (I) *rd* 1. fırlak, pırlak 2. dik, dikik (yatık durmayan, sert) * **guhê bel** dik kulak 3. kabarık * **cuzdanê wî bel e** cüzdanı kabarık

4. çıkık (çıkıntısı olan) * **yekî enî bel bû** alını çıkık biriydi 5. sonuna kadar açık, dört açmış olan (örneğin göz için) * **çavên xwe**

bel kirin gözlerini dört açtı 6. kulakları küçük ve dik olan ~ **bûn 1)** fırlamak, pırlamak 2) dikleşmek 3) kabarmak (hayvanlar için; tüyleri dikilmek) 4) tıkızlaşmak ~ **kirin**

1) fırlatmak, pırlatmak 2) dikleştirmek 3) kabartmak ~ **û vît** dikik ve yayvan * **Belo ji**

Elo re got ez çawayî çavê te yê kor bikim köseyle alay edenin top sakalı kara gerek

belik *rd* dikik, kulakları küçük ve dik olan * **bizana belik** kulakları dikik keçî

bela (I) *rd* dağınık ~ **wela** dağınık, salkım saçak

bela (II) *nd* -den dolayı * **bela ku ez têm loma wisa dike** geldiğimden dolayı böyle yapıyor

bela (III) *m* 1. belâ (içinden çıkılması güç, sakıncalı durum) * **qumar ji bo civakê**

belayeke mezin e kumar toplum için büyük bir beladır 2. belâ (büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya kimse) 3. belâ (hak edilen ceza) * **Xwedê belaya wî bidê** Allah belâsını versin 4. belâ (istenmedik bir davranışa zorlayan etki) * **di belaya**

qumarê geriya kumar belâsına tutuldu 5. mavi küf (tütün fidelerine dadanan bir hastalık) 6. özellikle bitkilere dadanan bir hastalık ~ **derxistin** belâ çıkarmak ~ **firotin** (**yekî**) (birine) belâsını bulaştırmak ~ **gerîn** belâsını aramak ~ **jê re were** ağzı kurusun (ilenme sözü olarak) ~ **ji xwe re kirîn** belâyı satın almak ~ **ji Xwedê xwestin** belâyı satın almak ~ **kirîn** 1) belâyı satın almak 2) başına belâyı almak ~ **lê ketin** belâyı uğramak ~ **li ser ~yê** kambur üstüne kambur (veya kambur kambur üstüne) ~ **nabêje va ez hatim** belâ geliyorum demez ~ **tefandin** belâyı defetmek ~ **yeke têr don** püsküllü belâ ~ **ya (...)** belâsı * **belaya namûsê** namus belâsı ~ **ya berzeq** belâyı berzah (içinden çıkılması zor belâ) ~ **ya bêrî** hiç ummadığım, beklemediğin belâ ~ **ya (wî)** **ji ber piyê (wî)** **jê re bê** Allah belâsını versin, Allah'ından bulsun ~ **a (yekî) ji ber piyê (wî)** **jê re hatin** belâsını bulmak ~ **ya mirov ji ber lingê mirov tê** (an ji radîbe) insan kendi belâsını kendi yaratır ~ **ya namûsê** namus belâsı ~ **ya serê (yekî) bûn** başının belâsı olmak ~ **ya serî** baş belâsı * **kûçikekî min heye, belaya serî ye** bir köpeğim var, baş belâsı ~ **ya wan di xwe dan çirkefe** (çamura) taş atmak (veya çirkefi üzerine sıçratınak ~ **ya xwe di (yekî) dan** 1) (birine) sataşmak, çatmak, zifos atmak 2) sarkıntılık etmek, sataşmak * **belaya xwe di keçika cîran dide** komşu kızına sataşıyor ~ **ya xwe di (yekî) gerandin** (birinin) başını nâra yakmak ~ **ya xwe di hev dan** takışmak, birbirine takılmak ~ **ya xwe dîtin** belâsını bulmak ~ **ya xwe firotin (yekî)** (birine) belâsını bulaştırmak, sataşmak, müsalat olmak (li) ~ **ya xwe gerîn** belâsını aramak, (kendi) kanına susamak ~ **ya xwe jê vekirin** (birini) rahat bırakmak, karışmamak, çatmamak ~ **ya xwe ji ser (yekî) vekirin** (birini) rahat bırakmak, karışmamak ~ **ya xwe ji Xwedê xwestin** canına susamak ~ **ya xwe tê dan** 1) (birine) çatmak, müsalat olmak, sataşmak 2) sulanmak, sarkıntılık etmek, askıntılı olmak * **belaya xwe di keçikê daye** kızı askıntı olmuş 3) tariz etmek, tarizde bulunmak, sataşmak 4) uğraşmak (birine kötü davranmak) * **fş û karê wan ew e belâ xwe di bavê min didin** işleri güçleri babamla uğraşmak 5) takılmak (kızdırmak, üzme amacıyla sözle birine takılmak) 6) belâsını bulaştırmak, dokunmak (tedirgin etmek, sataşmak) (**bi gotinan**) ~ **ya xwe tê dan** 1) sözle sataşmak 2) lâf atmak * **belaya xwe di jinan didin** kadınlara lâf atıyorlar ~ **ya xwe tê gerandin** 1) belâsını birine bulaştırmak 2) (birinin) başını nâra yakmak ~ **ya xwe û (yekî) kirin tevî hev** (birine)

bulaşmak ~ **ya Xwedê** Allahın cezası (pek yaramaz, şirret) ~ **yeke Xwedê** Allahın belâsı (varlığı üzüntü veren)

belabûn *m* dağılma

bela bûn *l/gh* dağılmak (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak)

belabûyî *rd* 1. yaygın, yayılmış olan 2. dağınık

belabûyîn *m* dağılış, dağılma

belacewî *rd* acayip, tuhaf

belafiroş *rd* belâcı, belâlı, kavgacı, şirret (kimse)

belafiroşî *m* belâcılık, kavgacılık, şirretlik

belager *rd* sataşkan

belagerî *m* sataşkanlık

belagêr *rd* belâlı, kavgacı, şirret (kimse)

belagêrî *m* belâlilik, kavgacılık, şirretlik

belaker *bnr* belavker

belakerî *bnr* belavkerî

belakêş *rd* belâ çeken

belakîr *nd/ht* 1. askıntı, şergil 2. kavgacı, çatak, çitak, yedi belâ, belâlı 3. sataşkan, bulaşkan

belakîrî *m* 1. askıntılık, şergillik 2. kavgacılık, çatakılık, çitaklık, belâlilik 3. sataşkanlık, bulaşkanlık

belakirin *m* 1. dağıtım 2. feshetme, dağıtma

bela kirin *l/gh* 1. dağıtmak 2. feshetmek, dağıtmak

belakirox *nd/ht* dağıtıcı

belakiroxî *m* dağıtıcılık

belalîşk *bnr* belalîz

belalêzk *bnr* belalîz

belalîzk *bot/m* fesleğen (Ocimum basilicum)

belalok *bnr* belalûk

belalûk (I) *bot/m* 1. kızılcık (Cornus mas) 2. kızılcık (bu bitkinin meyvesi)

belalûk (II) *m* sigil

belam *g* ama, fakat, lâkin

belan *m* yutma

belandin (I) *m* yutma

belandin (II) *m* sözü ballandırma

belandin (I) *l/gh* yutmak

belandin (II) *l/gh* sözü ballandırmak

belasebeb *rd* boş yere, boşuna, haksız yere

belaş *rd/h* beleş, bedava

belaşxur *rd* 1. beleşçi, bedavacı 2. avantacı

belaşxurî *m* 1. beleşçilik, bedavacılık 2. avantacılık

belate (I) *m* 1. ben (en çok üzümden görülen olgunlaşma belirtisi) 2. olgunlaşma işareti (meyvelerde) 3. belirti * **êdî belatê zivistanê dixuyîn** kış belirtileri görünmeye başladı

belate (II) *n* *bnr* berate

belatînk *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

belav (I) *bnr* berav

belav (II) *rd* 1. dağınık 2. yaygın ~ **f (...)** **bûn**

1) -e dağılmak 2) -e yayılmak ~î (...) kîrin -e dağıtmak
belavbûn *m* 1. dağılma 2. yayılma (genelleşme) 3. yayılma (hastalık vs için) 4. yaygınlaşma, yaygın duruma gelme 5. vurma (etkisi bir yere kadar uzanma, sokulma, yansımaya, aksetme) 6. kaplama (ünü, namı biliniyor olma) 7. açılma, dağılma * **belavbûna mij** sisin açılması
belav bûn *l/gh* 1. dağılmak, saçılmak (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak) * **nok li derdorê belav bûn** nohutlar etrafa dağıldı 2. yayılmak (genelleşmek) * **saz ev qas li nav gel belav nebûbû** halkın arasında saz bu kadar yayılmamıştı 3. yayılmak (hastalık vs için) 4. yaygınlaşmak, yayılmak, yaygın duruma gelmek * **navê wî, piştî mirina wê jî belav bû** üzü, ölümünden sonra da yayıldı 5. vurmak (etkisi bir yere kadar uzanmak, sokulmak, yansımak, aksetmek) * **tav hino hino li hundir belav bûye** güneş parça parça içeriye vuruyor 6. kaplamak (ünü, namı biliniyor olmak) * **nav û dengê wê li cihanê belav bû** üzü cihani kapladı 7. açılmak, dağılmak (sis, karanlık, duman için) * **mij belav bû** sis açıldı
belavbûnî *m* 1. dağılma 2. yayılma, yayılım 3. sirayet 4. yaygınlık 5. özgünlük
belavbûyî *rd* 1. dağınık, dağılınış 2. yayılmış 3. yayık, yayılmış (genelleşmiş) 4. yaygınlaşmış 5. kaplanmış (ünü, namı biliniyor olmuş olan)
belavbûyîn *m* 1. dağılış, dağılma 2. yayılış, yayılma 3. yayılış (genelleşme) 4. yaygınlaşma 5. vuruş (etkisi bir yere kadar uzanma, sokulma, yansımaya, aksetme) 6. kaplayış (ünü, namı biliniyor olma)
belavdar *rd* yaygın
belavdarî *m* yaygınlık
belave *rd* 1. dağınık, dağıtılmış 2. yayılmış 3. yayık, yayılmış (genelleşmiş) 4. yaygın
belavebûn *m* 1. yaygınlaşma 2. yayılma, genelleşme
belave bûn *l/gh* 1. yaygınlaşmak 2. yayılmak (genelleşmek) * **stran ev çend li nav gel belave nebûbû** halkın arasında türkû bu kadar yayılmamıştı
belavebûyîn *m* 1. yaygınlaşma 2. yayılış, genelleşme
belavek *m* bildiri
belavekîrin *m* 1. yaygınlaştırma 2. yayma (genişletme)
belave kîrin *l/gh* 1. yaygınlaştırmak 2. yaymak, yaygınlaştırmak (bir düşüncüyü, bir ürünü her tarafa dağıtmak) 3. yaymak (genelleştirmek)
belavetî *m* yaygınlık
belaveyî *m* yaygınlık
belavgeh *m* dağıtım evi
belavî *m* 1. dağılma, dağılım (dağılarak birbirinden ayrılma) 2. yaygınlık

belavîbûn *m* yayılma
belavî bûn *l/gh* yayılmak
belavkar *nd/nt* dağıtıcı, dağıtımcı
belavkarî *nd/nt* dağıtıcı, dağıtımcı
belavker *bnr* belavkar
belavkerî *bnr* belavkarî
belavkîrin *m* 1. dağıtma 2. dağıtım, dağıtma (belli bir orana göre bölüştürme) 3. dağıtma (güçlü bir vuruşla büyük bir zarara yol açma) 4. yayma, yayış (düşüncüyü vb. yi yayma) 5. yaygınlaştırma
belav kîrin *l/gh* 1. dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) * **bi zorekê qelebalix belav kîriye** topluluğu zor dağıtmış 2. dağıtmak (belli bir orana göre bölüştürmek, pay etmek) * **pir hindik xwarin li me belav dikîrin** bize çok az miktarda yemek dağıtıyorlardı 3. dağıtmak (güçlü bir vuruşla büyük bir zarara yol açmak) * **bi kulmekê mêjiyê wî belav kîr** bir yumrukla beynini dağıttı 4. yaymak (düşüncüyü vb. yi yaymak) 5. yaygınlaştırmak
belavkîrî *rd* 1. dağıtılmış 2. saçık 3. yayılmış
belavok *m* bildiri
belawat *m* felaket
belawela *rd* 1. dağınık, savruk (geniş bir alana yayılmış olan) 2. dağınık, düzensiz (kimse) 3. tarumar, dağınık 4. *h* tartak martak, darmadağın, darmadağın ~ **bûn** 1) dağılmak 2) darmadağın olmak, tarumar olmak ~ **kîrin** 1) dağıtmak 2) tarumar etmek, darmadağın etmek
belawelabûn *m* 1. dağılma 2. yayılma, saçılma 3. dağılma, darmadağın olma 4. darmadağın olma, tarumar olma, bozgun yeme
belawela bûn *l/gh* 1. dağılmak 2. yayılmak, saçılmak 3. dağılmak, darmadağın olmak (karışık duruma gelmek, düzeni bozulmak) * **ser maseyê belawela bû** masanın üstü dağıldı 4. darmadağın olma, tarumar olmak, bozgun yemek
belawelakîrin *m* 1. dağıtma, darmadağın etme (bir yerin veya şeyin düzenini bozma) 2. dağıtma, yayma, saçıştırma (dağınık ve düzensiz bir biçimde saçma) 3. döküp saçma 4. bol doğrama (parasını saçıp savurma) 5. tarumar etme, darmadağın etme, bozguna uğratma
belawela kîrin *l/gh* 1. dağıtmak, darmadağın etmek (bir yerin veya şeyin düzenini bozma) * **ketine hundir, hemû tîkber li navrastê belawela kîrine û lê dane çûne** içeriye girmişler, bütün eşyaları ortalığa dağıtıp çıkmışlar 2. dağıtmak, yaymak, saçıştırma (dağınık ve düzensiz bir biçimde saçmak) * **kinc li navrastê belawela kîrine** elbiseleri ortalığa yaymışlar 3. döküp saçmak 4. bol doğramak

(parasını saçıp savurmak) 5. tarumar etmek, darımadığın etmek, bozguna uğratmak
belawelakirî *rd* darımadığın
belawelatî *m* 1. dağınıklık 2.
belawelatî *m* 1. dağınıklık, savrukluk 2. darımadığın, düzensizlik, tertipsizlik
belawelayî *rd* 1. dağınık 2. tarumar, darımadığın
belawî *m* ince bulgur, soğan, mercimekten yapılan bir tür yemek
belaxe *m* sebze ve ineyve olgunlaşma başlangıcı
belaxe *m* 1. belâgat 2. retorik (söz sanatlarını inceleyen bilgi dalı) 3. *wj* belâgat (düzgün anlatım sanatı)
belaxwaz *nd/nt* belâhî
belaxwazî *m* belâhîlik
belaziz *bot/m* yaban sümbülü
belbelîsk *rd* yalabık
belbelîtanik *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
belbelîtank *bnr* belbelîtanik
belbelot *rd* dikik
belbeqandin *m* fokurdatma
belbeqandin *l/gh* fokurdamak
belbeqîn *m* fokurdama
belbeqîn *l/gh* fokurdamak
belbî *h* belki
belboq *m* baloncuk
belbûn *m* 1. fırlama (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapma) 2. pırlama 3. dikeline, diklenme, dikleşme 4. kabarma (hayvanlar için; tüyleri dikilme) 5. tıkızlaşma
bel bûn *l/gh* 1. fırlamak (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapmak) * **çavên wî**
bel bûbûn gözleri dışarı fırlamıştı 2. pırlamak 3. dikilmek, diklenmek, dikleşmek 4. kabarmak (hayvanlar için; tüyleri dikilmek) 5. tıkızlaşmak (çok doldurulmaktan veya sıkıştırılmaktan sıkı duruma gelmek)
belbûnî *m* 1. fırlaklık 2. pırlaklık 3. kabartı (çıkıntı, kabarmış yer) 4. dikiklik 5. çıkıklik
belbûyî *rd* 1. fırlak 2. pırlak 3. kabarık (tüyleri dikilmiş olan 2. tıkız, sıkı (çok sıkıştırılmaktan))
belbûyîn *m* 1. fırlayış, fırlama 2. pırlayış 3. dikiliş, dikeline 4. kabarış 5. tıkızlaşma
belbûyîti *m* 1. fırlaklık 2. pırlaklık 3. kabarık 4. tıkızlık
belçim *n* yaprak, ağaç yaprağı
belçiqandin *l/gh* deride şişkinlik veya su toplanmasına sebep olmak
belçiqîn *l/gh* deride şişkinlik veya su toplanması
Belçika *m* Belçika
Belçikayî *rd/nd* Belçikalı
Belçikî *rd/nd* Belçikalı
beleben *rd* 1. afacan 2. söyledikleri ispatlana-

mayan
belebenî *m* afacanlık
belebenîbûn *m* afacanlaşma
belebenî bûn *l/gh* afacanlaşmak
belebank *zo/m* baştankara (kuşu)
beleşek *m* pekmezin yapıldığı yer
beled (I) *n* belde, yer, mahal
beled (II) *rd* 1. bilen 2. rehber ~ **bûn** bilen olmak
beleder *rd* derbeder herûmî bûn
belederi *m* 1. derbeder olma 2. kümes hayvanlarının yumurtlama zamanında gidip başka yerde yumurtlaması 3. evcil hayvanın başka yerlere gitmesi durumu
belederi bûn *m* 1. derbeder olma 2. kümes hayvanının yumurtlama zamanında gidip başka yerde yumurtlaması 3. evcil hayvanın başka yerlere gitmesi durumu
belederi bûn *l/gh* 1. derbeder olmak 2. kümes hayvanının yumurtlama zamanında gidip başka bir yerde yumurtlamak 3. evcil hayvanın başka yerlere gidip eve uğramamak
belederi bûyî *rd* derbeder olmuş olan
belederi kirin *m* derbeder etme
belederi kirin *l/gh* derbeder etmek
belederi kirî *rd* derbeder edilmiş olan
belediye *m* belediye
belediyevan *nd/nt* belediyeci
belediyevanî *m* belediyecilik
beledî (I) *m* 1. bilen olma 2. rehberlik
beledî (II) *m* 1. şünşek 2. kıvılcım ~ **vedan** şünşek çakmak
belefire *m* ishal, amel
belegoşk *ant/m* kulak tozu **dî ~ de lê xistin** (dan an ji danîn yekî) kulak tozuna vurmak
beleguh *ant/m* kulak tozu
beleheq *rd* haksız yere
belehewr *rd* şaşı maşı
belek (I) *m* küçük tarla, küçük arazi parçası
belek (II) *rd* 1. benek 2. alaca, abraş, yanal 3. çil (tüyünde küçük benekler bulunan hayvan) 4. benekli, beneklice ~ benek benek
belekahî *bnr* belekayî
belekayî *m* 1. beneklik 2. *rd* alacalı 3. *m* alacalık (eriyen karlar arasında yer yer gözüken kara parçası) ~ **ketin** (tiştekî) alacalanmak (eriyen karlar arasında yer yer toprak görünmek) * **belekayî ketine** zeviyan tarlalar alacalandı
belekbirdîn *rd* alaca, alacalı
belekbûn *m* beneklenme
belek bûn *l/gh* beneklenmek
belekbûyîn *m* benekleniş
belekcih *n* alacalı yer
belekî *m* 1. benek, çinke 2. alaca (bir kaç renkli iplikten dokunmuş dokuma) 3. çarşaf (yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan bez örtü) 4. alaca, kar lekesi ~

avêtin (tişteki) alacalanmak (eriyen karlar arasında yer yer toprak görünmek) * **belekî** avêtine zeviyan tarlalar alacalandı

belekîn *rd* alacalı

belekkin *m* benekleme

belek kirin *l/gh* beneklemek

beleko *n* öküz adı, benekliler için

belekok *m* 1. benek 2. alaca

belekokî *rd* 1. benekli, beneklice 2. alacalı

belekokîbûn *m* alacalanma

belekokî bûn *l/gh* alacalanmak

belekokîkirin *m* alacalama

belekokî kirin *l/gh* alacalamak

belekot *m* 1. benek 2. çil (tüyünde küçük benekler bulunan hayvan)

belekotik *m* 1. benek 2. alaca

belekotikî *rd* 1. benekli, benekçe 2. alacalı 3. çilli (çilli hayvan) 4. *nd* karyagdı (kumaş için)

belekotikîbûn *m* beneklenme

belekotkî bûn *l/gh* beneklenmek

belekpor *rd* benekli saç

belekreş *rd* siyah beyaz lekeli it (dalmacıyalı türü gibi)

beleksor *rd* alacalı it, beyaz kırmızı lekeli it

belem *der/m* 1. kayık 2. peleme ~a **rizgarkirinê** kurtarma kayığı (veya filikası)

beleme *bnr* belem

belemkêş *nd/nt* kayıkçı

belemkêşî *m* kayıkçılık

belemnêr *der/n* filikacı

belemvan *nd/nt* kayıkçı

belemvanî *m* kayıkçılık

belend *m* iltizam

belender *nd/nt* kesenekçi, kesimci, iltizamcı

belenderî *m* 1. kesenek (devlet görevlilerin aylıklarından her ay kesilen para) 2. kesenek, iltizam (fabrika, çiftlik gibi gelir kaynaklarının gelirlerini satın alma işi)

belenderitî *m* kesenekçilik

belendir *bnr* berindir

belengaz *rd* 1. zavallı 2. âciz, biçare, zavallı (gücü bir şeye yetmeyen) 3. fakir (alçak gönüllülük için; birinci kişi zamiri görevinde kullanılır) * **ez belengazê Xwedê do hatim mala we jî, min hûn nedîtîn** fakir dün evinize geldimsede bulamadım

belengazane *h* zavallıca

belengazî *m* 1. zavallılık 2. âcizlik, zavallılık ~ **caran mirovan dibe ber lingê dijminan** biçarelik bazen insanı namerde bile muhtaç eder

belengazkî *rd/h* zavallıca, zavallı bir şekilde

belengo *bnr* belegoşk

belepaş *bnr* berepaş

belesan *m* 1. pelesenk 2. pelesenk (bu ağacın kerestesi)

beleseb *bnr* belesebeb

belesebeb *rd* 1. sebebsiz 2. *h* boşuna, boş boşuna

belesûc *rd* suçsuz

belesûcî *m* suçsuzluk

beleten *m* belleten

beleteşbîh *nd* benzetilmiş olmasın, benzetme gibi olmasın

beletewş *rd* boşuna

belevîç *rd* yaramaz, düzenbaz kimse

belevîçî *rd* eğri böğrü, kargacık burgacık

belew *nd/nt* bilir kişi, uzman

belexwar *rd* eğri büğrü

belexwarî *m* eğrilik büğrülük

belezîz (I) *bot/m* yaban sümbülü

belezîz (II) *nd* karnıyarık

belê *m* 1. evet 2. *b* ya (gereklik ve onay bildiren cümlelerde yargının onaylandığını bildirir) * **em jî bên? - belê hûn jî werin** biz de gelelim mi? - gelin ya 3. ya (bilinen, görülen, hatırlanıp anlatılan bir olay sebebiyle de sorulan başka bir konu için kullanılır) * **we zikê xwe têr kir, belê ez çi bikim?** siz karnınızı doyurdunuz, ya ben ne yapayım?

belêm *g* ancak

belên *m* 1. söz, vaat (bir işi yapacağını kesin olarak vaat etme) * **belên dabû me** bize söz vermişti 2. kavil ~ **dan** söz vermek ~ **dan hev sözleşmek** ~ **jê girtin** söz almak ~ **jê stendin** söz almak ~ **pê dan** vaatte bulunmak ~a **civakî** toplumsal sözleşme, sosyal sözleşme

belêna *man/m* ikilem

belênder *nd/nt* yüklenici, üstlenici ~ê **avakirinê** müteahhit

belênderî *m* 1. sözleşme, kontrat *rd* sözleşmeli

belênî *hiq/m* sözleşme, kontrat ~ **çekirin** sözleşme yapmak

belênî söz, vaaat ~ **dan** vaatte bulunmak

belênidar *rd* sözleşmeli, kontratlı

belg (I) *bot/n* 1. yaprak 2. yaprak (özellikle asma yaprağı) 3. yaprak (kitap, defter gibi şeylerde ön ve arka yüzü oluşturan kâğıtlardan her biri, varak) ~ **neleqîn** yaprak oynamamak (veya kıpırdamamak) ~ê **cixareyê** sigara yaprağı ~ê **(yekî) jî darê ketin** kavli tamam olmak (ölmek)

belg (II) *n* elbise, kostum

belgdar *rd* yapraklı

belgdirik *nd* iğne yapraklı

belge *bot/n* 1. yaprak 2. belge, doküman ~ **weşîn** (an jî **werîn**) yaprak dökmek ~ **weşandin** (an jî **werandin**) toprak döktürmek ~**ya çavkanî** kaynak belge ~**ya dahênanê** ihtira beratı ~**ya derketinê** çıkış belgesi (bir malm ülke dışına çıkarma iznini gösteren belge) ~**ya destûrdanê** izin belgesi ~**ya jêgir** kaynak belge ~**ya nirxdar** (an jî **hêja**) kıymetli evrak ~**ya pardariyê** (an jî **payê**) hisse senedi ~**ya pê selmîn** *hiq* kanıt, delil, kanı verici öge ~**ya rûniştgehê**

(nişingeh an jî îkametgehê) konut belgesi, ikametgâh ilmühaberi (veya kâğıdı) ~ya xwendekariyê (xwendinê an jî tehsilê) öğrenim belgesi

belgedank *m* 1. arşiv 2. belgelik, dosyahk, klasör

belgedar *rd* belgeli

belgedarbûn *m* belgelenme

belgedar bûn *l/gh* belgelenme

belgedarkirin *m* belgelendirme

belgedar kirin *l/gh* belgelendirmek

belgedarkirî *rd* belgeli, belgeyle ispatlı

belgefîlm *m* belgesel, belgesel film

belgefîlmkar *nd/nt* belgeselci

belgefîlmkarî *m* belgeselcilik

belgekaset *n* kaset belgesi

belgekirin *m* belgeleme

belge kirin *l/gh* belgelemek

belgekirî *rd* belgeli, belgelenmiş olan

belgenome *m* belge, yazılı belge, senet, döküman ~ya koka mal bz köken belgesi ~ya qedandinê (an jî kutakirinê çıkış belgesi (bir kimsenin bir okulu bitirdiğini gösteren belge) ~ya rewşê iyi hal belgesi, hüsnühal kâğıdı ~ya xwendinê öğrenim belgesi

belgenomeker *nd/nt* belgeleyici

belgenomekerî *m* belgeleyicilik

belgenomekirin *m* belgeleme, dokümantasyon

belgenome kirin *l/gh* belgelemek

belgenomekirî *rd* belgeli

belgenomeyî *rd* 1. dokümanter, belgesel 2. belgesel, dokümanter (belge niteliği taşıyan film veya televizyon programı)

belgeroman *m* belgesel roman

belgevêz *bot/m* sulak yerlerde yetişen, geniş yapraklı ve halk hekimliğinde yanık tedavisinde kullanılan bir bitki

belgewart *rd* 1. dokümanter, belgesel 2. belgesel, dokümanter (belge niteliği taşıyan film veya televizyon programı)

belgewartî *rd* belgesel, dokümanter

belgewartkirin *m* dokümantasyon, belgeleme

belgewartkirî *rd* belgeli

belgeya pêselmîn *nd* dayanak (bir iddiayı güçlendirmeye yarayan tanıt)

belgeyî *rd* belgesel, dokümanter

belgê mêşgir *bot/nd* sinekkapan (Dionaea muscipala)

belgê birîn *bot/m* büyük sinir otu

belgêhewêz *bnr* belghewêz

belgêr *m* buğday ve tuzun öğütüldüğü taş

belghewêz *bot/m* sinir otu

belghewis *bnr* belghewêz

belgih *n* hurka ~ê derwêşiyê dervişlik hırkası

belgik *n* yaprakcık, küçük yaprak

belgî (I) *bnr* balgî

belgî (II) *m* nişan, alamet

belgîn *rd* yapraklı, yapraklı

belgîr *zo/n* 1. beygir, yük atı (Kürtçe 'bar+gîr'den) 2. fîz beygir (beygir gücü)

belgîzer *bot/n* aslan ağzı çiçeği

belgîzer *bot/n* aslanagzı

belgkesk *rd* yeşil yapraklı

belgreş *rd* kara yapraklı

belgsor *rd* kırmızı yapraklı

belgwerîn *m* yaprak dökümü

belgweş *m* yaprak dökümü

belgzer *rd* sarı yapraklı

belhezok *bnr* belhizok

belhezokî *bnr* belhizokî

belhizandin *m* cebeleştirme

belhizandin *l/gh* cebeleştirmek

belhizîn *m* cebelleşme

belhizîn *l/gh* cebelleşmek

belhizok *rd* 1. haşarı, yaramaz, afacan (yerinde durmaz, ele avuca sığmaz kimse)* ez di zaroktiya xwe de yekî pir belhizok bûme çocukluğumdan çok haşarı birisiymişim 2. tez canlı, içi tez ~ bûn haşarı (veya yaramaz) olmak

belhizokane *h* haşarıca, yaramazca

belhizokî *m* 1. yaramazlık, haşarılık 2. *rd/h* yaramazca, haşarıca

belhizokîbûn *m* haşarılama, yaramazlaşma

belhizokî *bûn* *l/gh* haşarlaşmak, yaramazlaşmak

belhizokîfî *m* haşarılık, yaramazlık ~ **kirin** yaramazlık yapmak

beliandin *m* yutma

beliandin *l/gh* yutmak

beliîn *m* yutulma, yutuluş

beliîn *l/gh* yutulmak

belican *m* yüzük parmağı

belifandin *m* kandırma

belifandin *l/gh* kandırmak

beligoşk *bnr* belegoşk

belik (I) *ant/h* çuk

belik (II) *m* klâpe (akışkan maddelerin geçmesini sağlamak veya engellemek için kullanılan supap)

belik (III)

bnr belegoşk

belim *h* belki, ola ki, ihtimal

belim *m* kırılmış, dövülmüş sap

belindir *bnr* berindir

belingoşk *bnr* belegoşk

beliq (I) *bot/m* deve dikenî (Silybum marianum)

beliq (II) *m* fışkıрма

beliqandin (I) *m* 1. fışkırtma 2. fırlatma

beliqandin (II) *m* sendeletme, yalpalatma

beliqandin (I) *l/gh* 1. fışkırtmak * **xwîn** beliqandin kan fışkırtı 2. fırlatmak (yerinden oynatıp dışarıya doğru çıkıntı yapmasını sağlamak)

beliqandin (II) *l/gh* sendeletmek, yalpalatmak

beliqandinî *m* fırlatış, fırlatma

beliqî *rd* pörtlek

beliğin (I) m 1. fıskırma 2. fırlamak 3. pırtılma, pörtleme

beliğin (II) m sendeleme, yalpalama

beliğin (I) l/gh 1. fıskırmak 2. fırlamak (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapmak) * **çavên wî beliqîbûn** gözleri dışarı fırlamıştı 3. pırtlamak, pörtlemek * **çavê wî beliqîve** gözü pörtlemiş

beliğin (II) l/gh sendelemek, yalpalamak

belişandin m tahrik etme (cinsel duygularını artırma)

belişandin l/gh tahrik etmek (cinsel duygularını artırmak)

belişandî m tahrik ediliniş (cinsel duyguları artırılmış olan)

belişîn m tahrik olma

belişîn l/gh tahrik olmak

belitandin m gözüktürme

belitandin l/gh gözüktürmek

belitî rd belirmiş olan

belitîn m belirme, gözükmeye

belitîn l/gh belirmek, gözükmek

beliyan felm 1. onama 2. doğrulama, teyid

beliyanî felm 1. onama, onaylama 2. doğrulama, teyid etme

beliyanî l/gh 1. onamak, onaylamak 2. doğrulamak, teyid etmek * **agahiyên ku ji çavkaniyên din jî hatine stendin, gotinên Mihemed dibeliyînin** başka kaynaklardan alınan bilgiler Mehmet'in söylediklerini doğruluyor

beliyanî rd 1. onaylı, tasdikli 2. doğrulanmış, teyitli

beliyîn m 1. onaylanma 2. teyit edilme

beliyîn l/gh 1. onaylanmak 2. teyit edilmek

belizandin m cebelleştirme

belizandin l/gh cebelleştirmek

belizîn m cebelleşme

belizîn l/gh cebelleşmek

belî fel/rd 1. belirtik, sarıh 2. belli, malûm (tiştek) ~ **bûn** (bir durum) açığa vurmak

belican m yüzük parmağı

belîsk rd pırtlak

belîtang zo/m 1. kelebek 2. rd kelebek (kelebek biçiminde olan) 2. m papyon

belitî m çıkıklık

belîx rd belîğ, belâğatli

Belîkayî rd/nd Belçikalı

Belîkî rd/nd Belçikalı

belk bnr belg

belke zo/m serçe

belkirin m 1. fırlatma 2. dikleştirme 3. kabartma 4. pırtılama 5. çöğdürme (ileriye doğru fıskırtma)

bel kirin l/gh 1. fırlatmak (yerinden oynatıp dışarıya doğru çıkıntı yapmasını sağlamak) 2. dikleştirmek 3. kabartmak 4. pırtlamak 5. çöğdürmek (ileriye doğru fıskırtmak)

belkirinî m fırlatış, fırlatma

belkirî rd 1. dikik, dikleştirilmiş olan 2. pırtlak 3. kabartılmış

belkiyî rd olası

belkî h 1. belki, ola ki, ihtimal 2. rd belkili

belkîtiyî fel/rd olası

belkîti m olasılık

belko h belki

belm m pirinç samanı

belo (I) rd dik kulaklı

belo (II) rd tepeleme (taşacak kadar dolu olan)

beloh m ince bulgur, soğan, mercimekten yapılan bir tür yemek

belohî bnr beloh

belok rd dikik

beloq rd 1. fırlak 2. pırtlak, pörtlek 3. çiğ (renk için; gözü rahatsız eden, göze batan) * **rengê beloq** çiğ renk 4. göze çarpan (göze çarma özeliği olan şey)

beloqbûn m 1. pırtılama, pörtleme 2. çiğleşme 3. göze batma

beloq bûn l/gh 1. pırtlamak, pörtlemek 2. çiğleşmek 3. göze batmak

beloqbûyîn m 1. pırtlayış, pörtleyiş 2. çiğleşme 3. göze batış (veya batma)

beloqe bnr beloq

belor rd/nd billür

belordar rd billürlü

belorî rd billürdan yapılmış veya billür gibi olan

belorîbûn m billürlaşma

belorî bûn l/gh billürlaşmak

belorîkirin m billürleştirme

belorî kirin l/gh billürleştirmek

belorîkî rd billürsu

belorîn rd billürdan yapılmış olan

belot m pelit, meşe palamudu

belotî m bir tür üzüm

belovacı bnr berevajî

belovajî bnr berevajî

belox bnr beloq

belqitandin m genç yaşta, muradını almadan ölmesine neden olma

belqitandin l/gh genç yaşta, muradını almadan ölmesine neden olmak

belqitiyo b geberesi, geberesin

belqitîn m 1. genç yaşta ölme, muradını almadan ölme 2. geberme, zıbarma

belqitîn l/gh 1. genç yaşta ölmek, muradını almadan ölmek 2. gebermek, zıbarmak

belqitîndar rd çapkın (cinsellik taşıyan veya hatırlatan)

belqitîndarî m çapkınlık

belqitîndarî psi/m erotizm

belqoç m takla, taklak

belqoçbûn m takla atma (veya kılma)

belqoç bûn l/gh takla atmak (veya kılmak)

belqoçkirin m takla atma (veya kılmak)

belqoç kirin l/gh takla atmak (veya kılmak)

belçoq m 1. kabarcık 2. baloncuk

belsa *m* kanıt, delil
belsan *m* merhem
belsankirin *m* merhemleme
belsan kirin *l/gh* merhemlemek
belsot *m* ateş közü
belt *m* raf
beltik *m* 1. rafçık 2. duvardaki içten raf
beltîtk *zo/n* ağaç kurdu, tahta kurdu (Anobium punctatum)
beltîtk *zo/nd* ağaç kurdu
beluce *bot/m* sabun gibi köpüklenen bir bitki
beluhî *m* ince bulgur, soğan, mercimekten yapılan bir tür yemek
Belûc *nd/ht* Beluci (bir Arı halk)
Belûci *m* Belucice
Belûcistan *m* Belucistan
belûng *m* örük
belûr *m* bîllur, kristal
belûrî *rd* billurımsı
belûribûn *m* billurlaşma, kristalleşme
belûrî bûn *l/gh* billurlaşmak, kristalleşmek
belûrîkirin *m* billurlaştırmak
belûrî kirin *l/gh* billurlaştırmak
belût *bnr* belot
belweşin *m* cüzam
belxam *m* balgam ~ avêtin balgam atmak ~ girtin gıcık tutmak
bem *m* bam (en pes perde)
bemî *mzk/m* pes
bemol *mzk/m* 1. bemol (bir sesin yarım t kalınlaştırıldığını gösteren nota işareti) 2. *rd* bemol (böylece kalınlaşmış ses)
ben (I) *n* 1. ip 2. iplik 3. ip (asarak öldürme cezası) 4. bağ 5. mec dümen (yönetim, idare) ~ avêtin (an jî kirin) stûyê (yekî) ipe çekmek ~ qetandin dizleri koparmak (her türlü bağ ve baskıdan kurtulmak) ~ û benwer ip, sicim, bağ bağcık bi ~ ekî xav (yek) girê dan kapana sıkıştırmak (birini zor durumda bırakmak) ~ ê ber uîr boyunduruk ipi ~ ê (wî) berdan (birine) yol vermek ~ ê (yekî) filitîn ipi kırmak (savuşup gitmek ~ ê goreyê *nd* diz bağı ~ ê navikê göbek bağı) ~ ê pey şûjinê evet efendimci, kukla gibi (kişilişiz) ~ ê şaqûl perese ~ ê xwe filitandin ipini kırmak (azmak, ele avuca sığmaz bir duruma gelmek) ~ ê xwe qetandin dizleri koparmak (her türlü bağ ve baskıdan kurtulmak)
ben (II) *m* 1. bend, set, küçük set 2. tarla sınırı 3. dağın her hangi bir yerinde açılmış tarla
ben (III) *bnr* fen û ben
ben (IV) *n* kayadan küçük taş
ben (V) *bot/m* bitim
ben (VI) *m* bir müzik aleti
ben (VII) *m* özellik, karakter
benagoş *bnr* belegaş
benaguh *bnr* belegaş
benar *m* yamaç

benav *bot/m* 1. dış budak (Fraxinus excelsior) 2. *rd* dış budak (bu ağaçtan yapılmış şey)
benavok *bot/m* dış budak
benc *bot/m* 1. bang otu (Hyoscyamus niger) 2. anestezi, uyuşturucu ~a cihkî (an jî cigayî) lokal anestezi
bencker *rd* uyuşturucu, uyuşturan
benckirin *m* uyuşturma, anestezi yapma
benc kirin *l/gh* uyuşturmak, anestezi yapmak
bençarix *n* çarık ipi
bend (I) *m* 1. örü, barı, bahçe duvarı, set (toprağın kayıp akınasını veya suyun yayılmasını önlemek için yapılan kalın duvar) 2. duvar (bir toprak parçasını sınırlayan taş, tuğla, kerpiçten yapılan engel) 3. havale (bir orsayı çevirmek için, kapamak için çekilen duvar) 4. enge 5. tarla sınırı 6. baraj, bent, büt (su bendi) 7. baraj (herhangi bir alanda başarıyı tespit etmek için gerekli olan şart) 8. *mec* yasak ~ çekirin 1) duvar yapmak, baraj oluşturmak, set yapmak 2) *sp* baraj kurmak (veya yapınak)
bend (II) *m* 1. fırka, parti, hizip 2. bölüğü, fraksiyon 3. kanat, kille (meclis, parti gibi topluluklarda düşünce yönünde özellik gösteren taraflardan her biri) 4. kutup (bir biriyle karşıt olan şeylerden her biri) * her yek ji wan jî bendekê ye ayrı kutuplarda yer alıyolarlar
bend (III) *m* 1. bent, madde (yasa, sözleşme, antlaşma gibi metinlerde, her biri başlı başına bir yargı getiren ve çoğu kez rakamla belirtilen bölüm) 2. madde (sözlük ve ansiklopedilerde tanımlanan, anlatılan kelime, ad veya konulardan her biri) * benda ferhengê ya zimên sözlüğün dil maddesi 3. paragraf (kanun maddelerinin kendi içlerinde satır başlarıyla ayrıldıkları ufak bölümlerinden her biri) 4. kısım (bir cinsten veya mesleklerden olanların tümü) * benda çaran a nivîsarê yazının dördüncü kısmı 5. makale
bend (IV) *n* 1. ip 2. iplik 3. ip (asarak öldürme cezası) 4. bağ, rabit * bendên malbatî aile bağları 5. sargı, bandaj 6. *mec* dümen (yönetim, idare) ~ û benwer bağ bağcık ~ ê dilê yekî qetin ödü kopmak ~ ê dilîni gönül bağı ~ ê heyderî kofinin etrafındaki takılar ~ ê malbatî aile bağı
bend (V) *bnr* 1. qeyd û bend 2. *bnr* zend û bend
bend (VI) *m* 1. bekleme * li benda pelîseya xwe bûn kısmetini beklemek 2. düşünme tarzı, bakış biçimi * tu li benekî nasekîni bir kararda durmuyorsun * tu hafî ser bendê min fikrime geldin
bend (VII) *wj/m* 1. dörtlük, kıta, bağlam 2. tekerleme (aşıkların deyiş yarışı)
benda avê *nd* su bendi
benda sereke *m* başmakale

bendav *m* baraj, su barajı, su bendi ~ **çêkirin** baraj yapmak

bendbendî *rd* 1. hizipleşmiş, klikleşmiş 2. kutuplaşmış, kamplaşmış (birbirine karşıt guruplara ayrılmış olan)

bendbendîbûn *m* 1. hizipleşme, klikleşme 2. kutuplaşma, kutuplaşmak (birbirine karşıt guruplara ayrılma)

bendbendî bûn *l/gh* 1. hizipleşmek, klikleşmek 2. kutuplaşmak, kutuplaşmak (birbirine karşıt guruplara ayrılmak) * **her diçe dinya ji hêla siyasî ve bendbendî dibe** dünya gittikçe siyasi olarak kutuplaşıyor

bendçarix *n* çarık ipi

bende (I) *nd/nt* 1. köle (savaşta tutsak alınan, başkasından satın alınan kimse) 2. *rd* köle (birinin emri altında olan, özgür olmayan) 3. *nd/nt* kul, abd

bende (II) *m* beklemek, bekleyiş

bendebûn *m* 1. köleleşmek 2. kullaşma

bende bûn *l/gh* 1. köleleşmek 2. kullaşma

bendebûyîn *m* 1. köleleşme 2. kullaşma

bendecan *rd* canlı (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık, hayvan)

bendefîel *rd* sinsi ~ **bûn** sinsi olmak

bendefiroş *nd/nt* köle satıcısı

bendefiroşî *m* köle satıcılığı

bendegan *nd/nt* bendegân, köleler, kullar

bendeganî *m* 1. kölelik 2. kulluk

bendege *rd* işgal altında olan

bendegir *n* köle avcısı

bendegirî *m* köle avcılığı

bendejin *m* köle kadın

bendek (I) *n* iri çuval

bendek (II) *m* tire (kısa çizgi)

bendek (III) *m* eğirilerek yapılan ot bağı

bendeke (I) *m* denk (hayvanların sağ ve solu-na konulan iki yük parçası ~ **avêtin ser piştê** çatmak (yükü hayvana iki yanlı yüklemek)

bendeke (II) *m* ot demetini bağlamaya yarayan ot

bendekekirin *m* denkleme

bendeke kirin *l/gh* denkleme

bendekekiri *rd* denkleştirilmiş, denke haline getirilmiş olan

bende (I) *rd* 1. köle 2. kul

bende (II) *m* beklemek, bekleyiş

bendekirin *m* 1. köleleştirme, köleleştiriş 2. kullaştırma

bende kirin *l/gh* 1. köleleştirmek 2. kullaştırmak

bendele *rd* incecik, uzun ve ince

bendeman *m* beklemek ~a (yekî) bûn (birini) beklemek ~a (yekî) kirin (birini) beklemek

bende man *l/gh* beklemek

bendemayîn *m* bekleyiş

bendemanî *m* beklemek, bekleyiş

bendemayî *rd* beleyen, beklemiş olan

bendemêr *n* köle erkek

bendejin *m* köle kadın

bender *m* 1. harman yeri 2. liman ~ **ba kirin** harman savurmak ~ **gerandin** harman çevirmek ~ **hûr kirin** harman dövmek ~a **bazirganî** ticaret limanı ~a **deryayî** deniz limanı ~a **hewayî** hava limanı ~a **serbest der** açık liman ~a **vekirî** *erd* açık liman (hava şartlarından kolayca etkilenen liman)

bendergeh *m* limanlık

benderih *bwr* benderuh

benderuh *rd* canlı, dirimli, zihayat, canlı varlık (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık, hayvan) ~ **tev** kurt kuş, bütün canlılar

bendefî *m* 1. kölelik 2. kulluk ~ **kirin** 1) kölelik etmek (veya yapmak) 2) kulluk etmek (veya yapmak)

bendewar *nd/nt* 1. bekleyen, bekleyici, gözleyen 2. *rd* birine bağlı 3. ilgili ~ **bûn** 1) beklemek, gözlemek 2) ilgilenmek ~î (...) **bûn** -e beklemek

bendewarbûn *m* 1. (yolunu, gelişini) beklemek, gözlemek 2. ilgilenme

bendewar bûn *l/gh* 1. (yolunu, gelişini) beklemek, gözlemek 2. ilgilenmek

bendewarî (I) *m* 1. beklemek, gözlemek 2. beklenti * **tu bendewariyên min jê nîn in** ondan hiçbir beklentim yok 3. *sn* geciktirim ~ **kirin** beklemek

bendewarî (II) *rd/h* 1. kölece 2. kulca

bendewarîkirin *m* beklemek

bendewarî kirin *l/gh* beklemek, aylamak

bendewarînekirin *m* beklenmezlik

bendewazî *m* beklemek

bendeyî *rd* 1. kölelere özgü 2. kullara özgü

bendezî *n* iplik

bendê malbatî *nd* aile bağı

bendêman *m* beklemek

bendemayîn *rd* bekleyiş

bendgore *m* jartiyer

bendik (I) *bot/m* sulak yerlerde yetişen, acımsı bir tadı olup yenilen bir bitki

bendik (II) *m* tire, kesme işareti, kısa çizgi

bendik (III) *n* 1. ip, ipçik 2. sakandırık (baş giysilerinde çene bağı 3. kol bağı 4. askı (elbiselerin omuzundan aşırılan bağ) 5. bağ, bağcık 6. şerit (dar, uzun parça ve özellikle dokuma veya kumaş parçası) * **bendikê hevrişim** ipek şerit * **bi bendikekî xweşik min kûnyeya xwe avête stûyê** xwe güzel bir şeritle künymemi boynuma bağladım 7. bel bağı

bendik (IV) *n* öküz kuyruğu kılından yapılan ve hayvan kaşılamada kullanılan eldiven

bendikandin *m* tirelemek

bendikandin *l/gh* tirelemek

bendikandî *rd* tireli, tirelenniş,

bendik kirin *l/gh* tirelemek

bendikkirin *m* tirelemek

bendî *nd/nt* 1. köle 2. kul 3. tutuklu, mahpus
bendîdil *nd/nt* gönül tutsağı
bendîkirin *m* 1. köleleştirme, köleleştirir 2. kullaştırma
bendî kirin *l/gh* 1. köleleştirmek 2. kullaştırmak
bendîr (I) *m* şişek (dişi olan)
bendîr (II) *mzk/m* bendir
bendîfî (I) *m* 1. kölelik 2. kulluk 3. mahpusluk
bendîfî (II) *m* hizipçilik, partililik, kliklik ~ **ketin nava** (...) kamplaşmak, kamplara ayrılmak
bendîvan *n* zindancı
bendîxane *m* hapishane, mahpushane, tutuk evi
bendîkirin *m* 1. set çekine 2. yasaklama
bend kirin *l/gh* 1. set çekmek 2. yasaklamak
bendkirî *rd* sınırlı (sınırlanmış, belirlenmiş, belirli)
bendname *hiq/m* akit, mukavele
bendnivîs *nd/nt* makale yazarı
bendoke *bot/m* yabanî bir ot
bendoxîn *m* uçkur ipi
bendparêz *nd/nt* hizipçi, klikçi
bendparêzî *m* hizipçilik, klikçilik
bendsamî boyunduruk ipi
bendsamî *n* 1. boyundurukta öküzlerin boyununu kavrayan çubuk çitleri 2. boyundurukta boyun bağı
bendûba *m* söylenti, şayia
bendûbar *m* disiplin
bendûbarî *m* disiplinlik
bendûbarkar *nd/nt* disiplinci
bendûbarkarî *m* disiplinçilik
bendûbarkirin *m* disipline etme
bendûbar kirin *l/gh* disipline etmek
bendûbarkirî *rd* disiplinli
bendûbest *m* disiplin
bendûbestbûn *m* disipline olma
bendûbest bûn *l/gh* disipline olmak
bendûbestî *m* disiplinlik
bendûbestkirin *m* disipline etme
bendûbestkirin *l/gh* disipline etmek
benedor *bot/h* domates
benegoş *bnr* belegoş
benekî *m* bir tür ahşap sandık
beneqot *rd/h* baş aşağı
beneqotbûn *m* baş aşağı olma
beneqot bûn *l/gh* baş aşağı olmak
beneqotkirin *m* baş aşağı etme
beneqot kirin *l/gh* baş aşağı etmek
benera *bot/m* kanyaş
benex *rd/nd* mor menekşe, menekşe rengi
benexîn *rd* menekşe renginden olan
benê *m* ip atlama
benfilitî *rd* ipi kırık (serseri, sorumsuz)
benfilitîbûn *m* ipi kırıklık (serserilik, sorumsuzluk)
beng (I) *bnr* deng û beng
beng (II) *m* aşk

beng (III) 1. çağ (zamanın parçası, vakit) 2. çağ (yaşamın bir parçası, yaş) * **dî çax û benga hev de ne** aynı çağlardalar 3. form foru (bir şeyin istenilen ve olması gereken durumu) * **ez ne dî çax û benga xwe de me** formunda değilim * **hatin ser benga xwe** tam formuna gelmiş 4. olgun (istenilen durumda olma) * **dî çax û beng û yama xwe de tain** olgun çağında
beng (IV) *bot/m* bang otu (*Hyoscyamus niger*)
benge *m* tarla sınırı
bengeloşk *bnr* belegoş
bengiyane *rd/h* aşıkane
bengî *rd* 1. âşık, algin, tutkun, vurgun (bir kimseye veya şeye aşırı sevgi ve bağlılık duyan) 2. âşık (sevişen bir çiftten kadına oranla genellikle erkeğe verilen ad) * **ev kurik bengî ye, ji lew re pir ji keçikê hez dîke** bu çocuk âşık, çünkü kızı çok seviyor 3. çılgın, divane
bengîbûn *m* 1. âşık olma 2. çıldırma, mecnun olma
bengî bûn *l/gh* 1. âşık olmak, aşka düşmek 2. çırmak, mecnun olmak
bengîn *rd* 1. âşık, tutkun, tutkulu, vurgun (bir kimseye veya şeye aşırı sevgi ve bağlılık duyan) 2. âşık (sevişen bir çiftten kadına oranla genellikle erkeğe verilen ad) ~**ekî hur** sırsıklam âşık
bengînî *m* 1. âşıklık 2. tutkunluk, vurgunluk
bengîtî âşık olma
bengîtî *m* 1. âşıklık 2. vurgunluk, gönül kap-tırma durum 3. divanelik, mecnunluk
bengkêş *rd* âşık, sevdalı
Bengladeşî *nd* Bangladeşli
bengle *bot/m* bir tür ot
bengulî *n* saç örüğü bağı
bengz *bnr* reng û bengz
bengzerik *bot/m* nevrüz otu (*Linaria vulgaris*)
benik (I) *n* 1. ip 2. ipçik 3. bağcık ~ **li serê xwe girê dan** başını çatmak ~**ê dî hebanê** evet efendimci, kukla gibi (kişiliksiz), başı bağı, oyuncak (başkalarının bir araç gibi kullanılan, hiçe sayılan güçsüz kimse) ~**ê (yekî) kirin stîyê (yekî)** başını bağlamak (birini nişanlamak veya evlendirmek) ~**ê (yekî) pê ve danîn** başını bağlamak (birini nişanlamak veya evlendirmek)
benik (II) *bot/m* 1. diş budak (*Fraxinus excelsior*) 2. *rd* diş budak (bu ağaçtan yapılmış şey)
benik (III) *n* dağda açılmış küçük tarla
benika kejik *nd* bir kadın oyunu
benikê binşê *nd* 1. çürük ip 2. güvenilmez kimse
benî (I) *m* bandırma, sucuk
benî (II) *nd* altın dizisi
benî (III) *nd/nt* 1. köle (savaşta tutsak alınan, başkasından satın alınan kimse) 2. *rd* köle

(birinin emri altında olan, özgür olmayan) 3. kul

benîadem *nd* âdemoğlu, insanoğlu

benî bûn *l/gh* 1. köleleşmek 2. kullaşmak

benîbûn *m* 1. köleleşme 2. kullaşma

benîbüyîn *m* 1. köleleşme 2. kullaşma

benîdar *nd/nt* kölecî

benîdarî *m* kölecilik

benîfiroş (I) *nd/nt* köle satıcısı

benîfiroş (II) *nd/nt* sucukçu, bandırmacı

benîfiroşî (I) *m* köle satıcılığı

benîfiroşî (II) *m* sucukçuluk, bandırmacılık

benîjin *m* köle kadın

benîmêr *n* köle erkek

benîşt *n* 1. sakız, çiklet 2. *mec* yılışık ~ **avêtin devê (yekî)** 1) dillendirmek (hakkında dedikodu yapılmasına sebep olmak) 2) kuyruk sallamak (yaltaklanmak) ~ **ku ~ e tê cûtin pûç dibe** her şeyin bir sınırı vardır ~ **ê daran ağaç balı, akındırık, reçine ~ê ecem e sırnaşık, yapışkan, sülûk (kimse) ~ê gelyazan kiraz zankı ~ê qanikan hediye** **Badikan** çam sakızı çoban armağanı ~ **ê tehl** çoban sakızı

benîştâr *rd* sakızlı

benîşte *bot/m* sakız ağacı (Pistacia lentiscus)

benîşteki *rd rd* bükülgen, elastiki

benîştê çamê *nd* çam sakızı

benîştê daran *nd* ağaç sakızı, ağaç balı, reçine (ağaçların kabuğundan sızarak pıhtılaşan besî suyu)

benîştê kerengan *nd* kenger sakız

benîştê kizwanan *nd* menevîş sakızı

benîştê qajê *nd* çam sakızı

benîştê qanikan *nd* kenger sakızı

benîştîfiroş *nd/nt* çikletçi (satan kimse)

benîştîfiroşî *m* çikletçilik

benîştîker *nd/nt* çikletçi (imal eden)

benîştîkerî *m* çikletçilik

benîştok *bot/m* sakız ağacı (Pistacia lentiscus)

benîştokî *rd* bükülgen, elastiki (kolay eğilip bükülen)

benîştokîbûn *m* bükülgenlik, elastiklik

benîtî *m* 1. kölelik 2. kulluk ~ **kirin** 1) kölelik etmek (veya yapmak) 2) kulluk etmek (veya yapmak)

benîvan *nd/nt* sucukçu, bandırmacı

benîvanî *m* sucukçuluk, bandırmacılık

benîzava *n* iç güvey, iç güveyi, iç güveyisi

benîzavatî *m* iç güveylik

benk *bot/m* Hint keneviri (Cannabis sativa)

benkêlk *m* üç dizi zincirden oluşan, penesleri olan ve kadınlarca bele takılan bir tür kemer

benkêrk *m* kuşağa bağlanan bir kadın takısı ~ **a zîv** kadınların önlerine takıkları, üç sıra zincirli ve altaki zincir de saçaklı olan gümüşten ufak paralar takılı bir tür kemer

benmarî *nd* benmarî (ısıtma veya eritme inodu)

benok *bot/m* sakız ağacı (Pistacia lentiscus)

benokî *rd* ipsi

benpêk *n* ayak bağı

benpork *n* saç bağı

bensol *n* bağ, kordon (ayakkabı bağı)

benstû *n* boyun bağı

benwêr *n* bağcık

benzîn *m* benzin ~ **a bêzirîç** kurşunsuz benzin ~ **a super** süper benzin

benzînfiroş *nd/nt* benzinci

benzînfiroşî *m* benzincilik

benzîngêh *m* benzinci, benzin satış yeri

benzînkêş *m* benzin taşıyıcı geini (veya araç)

benzînxane *m* benzinlik, benzin istasyonu

benzol *m* benzol

beq (I) *m* bakla tanesi

beq (II) *zo/m* kurbağa ~ **diçe pêşiya mar** Müslüman mahallesinde salyangoz satınak ~ **a bejî** z kara kurbağası ~ **ê bédîran** yiğit (alay yoluyla)

beqal *nd/nt* 1. bakkal 2. *m* bekkal (bakkal dükkânı) ~ **çeqal** bakkal çakal

beqaliye *m* bakkaliye

beqalî *m* 1. bakkaliye (bakal dükkânında satılan şeyler) 2. bakkaliye (büyük bakkal dükkânı) 3. bakkallık ~ **û çeqalî** bakkallık çakallık ~ **û çeqalî kirin** bakkallık etmek

beqaltî *m* bakkallık

beqbelîsk *m* kabarcık, su kabarcığı

beqbelûsk *bnr* beqbelîsk

beqbeqandin *m* fokurdarma

beqbeqandin *l/gh* fokurdarmak

beqbeqîn *m* fokurdama

beqbeqîn *l/gh* fokurdamak

beqbeqok *m* kabarcık, su kabarcığı

beqbeqonk *bnr* beqbeqok

beqbîner *rd/argo* dikizci

beqbînerî *m* dikizcilik

beqem (I) *bot/m* bakkam (Haematoxylon campechianum)

beqem (II) *rd* 1. soluk, solgun (kumaş, giysi vb. için) 2. düzme, sahte

beqembûn *m* solmak (rengini yitirne, rengi uçma)

beqem bûn *l/gh* solmak (rengini yitirmek, rengi uçmak)

beqambûyîn *m* soluş, solma

beqemele *m* kurbağalama (yüzme)

beqemî *rd* solgunca

beqemîbûn *m* solgunlaşma, soluklaşma

beqemî bûn *l/gh* solgunlaşmak, soluklaşmak

beqemîbûyîn *m* solgunlaşma, soluklaşma

beqemîtî *m* solgunluk

beqemok *rd* solgun

beqemokî *rd* solgunca

beqemokîbûn *m* solgunlaşma

beqemokî bûn *l/gh* solgunlaşmak

beqemokîtî *m* solgunluk

beqewarî *m* kurbağalama (yüzme)

beqik (I) bir tür boğmaca

beqik (II) *nd/nt* kurbağacık

beqil *bot/h* 1. bakla (*Vicia faba*) 2. bakla (bu bitkinin yeşil ürünü veya kuru tanesi)

beqilk *bnr* beqil

beqik *n* kabarcık

beqle *m* bakla

beqlewa *m* baklava ~ **be jî** baklava börek (çok tokluk durumunda; 'baklava da olsa yemem' anlamında söylenir)

beqlewafiroş *rd/nd* baklavacı (satan kimse)

beqlewafiroşî *m* baklavacılık

beqlewaker *rd/nd* baklavacı (imal eden kimse)

beqlewakerî *m* baklavacılık

beqliyat *nd* bakliyat

beqilokî *rd* baklamsı

beqmar *zo/n* bir tür sürüngen hayvan

beqok *m* kurbağacık

ber (I) *n* 1. ürün, semere 2. meme (göğüs) *

şîrê berê min li te helal be lawê min

mememin sütü sana helal olsun yavrum *

ber û memikên min göğüs ve memelerim

3. **kîm** ürün (türlü endüstrü alanlarında ham

maddelerin işlenmesiyle elde edilen şey) 4.

verim 5. döl, zürriyet, nesil 6. cenin (yavru)

* **çêlek ber avêt** inek yavru attı 7. inek.

küçük baş hayvanların yaşlarının belirtmek

veya yavrumala sayısını belirtmek için kul-

lanılır * **miha yekberî** bir sefer yavrulmuş

koyun **çêleka yekberî** bir kez yavrulmuş

inek * **bizîna duberî** iki kez yavrulmuş keçi

8. 30 adet ot demeti ~ **avêtin** yavru atmat

(gebe hayvan yavrusunu düşürmek) ~ **kêm**

kirin verim düşürmek ~ **û ebûrên** (...) öte-

berileri ~ **ê darê darê dixemilîne** ağacı

süsleyen ağacın ürünüdür ~ **ê (tişteki) kirin**

mal kapatmak (para karşılığında ürünü ken-

disine ayırmak)

ber (II) *n* 1. ön, alnaç (bir şeyin ön tarafı, ön

yüzü, arka karşıtı) * **ez çûm ber pacê**

pencerenin önüne gittim 2. ön (bir kimsenin

ilerisi) * **hema wisa carekê li ber min xuya**

bû bir anda önümde beliriverdi 3. ön (giye-

ceklerin genellikle göğsü örten bölümünü) *

ber xwe bigire önünü ilikle 4. yön, taraf 5.

ön, cephe, yön, yüz, veçhe (bir şeyin ön

tarafıta bulunan bölümünü) * **berê avahiyê**

yapının yüzü * **berê bînayê yê rojava**

binanın batı yönü * **berê vî xaniyê li başûr**

e bu evin cephesi güneye bakar * **berê min**

guherî yüzüm o tarafa döndü 6. yüz

(nedeniyle, sebebiyle) * **jî ber vê yekê ez**

nikarim bêm ba we bu yüzden ben size

gelemem 7. yan, üstte karşı, alın * **li ber rojê**

mesekine güneşin altında durma * **mala**

wan li ber mala me ye evleri evimizin

yanındadır * **min ew li ber camiyê dît** ben

onu caminin üst yanında gördüm 8. ön *

min ber lê girt önünü aldım 9. karşı (yüzünü bir yöne doğru çevirerek) * **berê xwe daye bexçe rûniştîye** bahçeye karşı oturmuş 10. *sp* ileri (temel duruşta ayak uçlarının gösterdiği yön) 11. baş (bir şeyin yakını veya çevresi) * **ber agir** ateş başı ~ **ba mekeve!** kulak asma! ~ **bayî (yekî) neketin** birine katlanmak, güllâbicilik etmek ~ **bayî (tişteki) neketin** gülüp geçmek ~ **bi ... doğru, doğru yönünce** * **erebeya ku di nav daran de ber bi newalê ve diçe** ağaçlar arasında dereye doğru giden araba ~ **bi armancê ve meşîn** yürüyüşe geçmek (bir yeri almak için o yere doğru yürümek) (**yek**) ~ **bi cehenem kirin** *argo* canını cehenneme göndermek ~ **bi çav bûn** içinde kaybolmak (göze çarpmak) ~ **bi (yekî) de çûn** (birinin) ayağına gitmek ~ **bi ecelê xwe de çûn** ölümüne koşmak, ölümüne susamak ~ **bi êvarê** akşama doğru ~ **bi guhê (yekî) ketin** kulağına çalınmak ~ **bi jêr** ve aşağıya doğru ~ **bi jor** ve yukarıya doğru ~ **bi kersaxê** ve çûn yanaşmak (gemi, vapur gibi; iskeleye, kıyıya varmak) ~ **bi nebaşiyê** ve çûn kötüye gitmek, geri gitmek * **karên wan roj bi roj ber bi nebaşiyê** ve çûn işleri günden güne geri gidiyor (**yek**) ~ **bi oxir kirin** defterini dürmek (öldürmek) ~ **bi pelişînê** ve çûn zevale yüz tutmak ~ **bi qedandinê çûn** kolaylamak * **ev kar jî ber bi qedandinê diçe** bu işi de kolayladı ~ **bi (tişteki) ve çûn** (bir şey olmaya) yüz tutmak * **dar ber bi hişk bûnê** ve diçin ağaçlar kurumaya yüz tutmuş ~ **bi rastê** ve çûn sağa kaymak (siyaset ve ekonomide) ~ **bi tunebûnê** ve çûn zevale yüz tutmak ~ **bi xerabûnê** ve çûn zevale yüz tutmak ~ (**karek** an jî **rewşek**) ~ **bi xerabiyê** ve çûn (iş veya durum) fenaya sarmak ~ **derî** kapı ağzı ~ **destî sibehê** sabaha doğru ~ **dilê (yekî) de hatin** gönlünü almak ~ **dilê (yekî) girtin** açlığını yatıştırmak * **jî bo ku ber dilê min bigire min pariyek nan xwar** açlığımı yatıştırsın diye biraz ekmek yedim ~ **dilê (yekî) re hatin** gönlünü almak ~ **lê girtin** önünü almak, önlemek ~ **li bayê bûn** önü rüzâra açık olmak ~ **pestan** ve **deyn kirin** abuk sabuk konuşmak, hastalık, ateş durumunda sayıklamak ~ **pê** -e doğru, doğru yönünce ~ **pê de çûn** 1) -e uğramak 2) -e tutmak (yönelmek) ~ **pê de hatin** yanaşmak ~ **pê de neçûn** semtine uğramamak ~ **tije kirin** dudak payı bırakmak (bardak veya fincan gibi kapları tam doldurmayıp dudakların yanaşabileceği kadar yer bırakmak) ~ (**yekî**) **tije kirin** yağa bala batırmak ~ **û ~ê kordonê** *erd* kordon boyu ~ **û perîşan** per perişan ~ **ê (...)** **ba dan** yönünü değiştirmek ~ **ê (yekî) bi (yekî) din de bûn** (birine) mey-

illi olmak ~ê (yekî) bi ku de bikî nabêje na ağızına vur, lokmasını al ~ê (...) dan hevraz (bir işi) yokuşa koşturmak, zora koşturmak ~ê gotinê guhartin sözü çevirmek, lâfi değiştirmek ~ê (tişteki) guherîn mecrası değişmek, gidişi doğrultusu değişmek ~ê keştiyê (an jî qeyikê) dan ser pêlan dalgayı başa almak ~ê (yekî) ketin (tişteki) (bir şeye) gözü takılmak ~ê (wan) ketin hev (birbirine) girmek (veya girişmek) ~ê (yekî) ketin xerîbistanê gurbete (veya gurbet ellere düşmek) ~ê (wan) kirin hev (birbirine) katmak (aralarını açmak) ~ê (yekî) lê bûn yüz bulmak ~ê (tişteki) lê rast kirin doğrultmak, yöneltmek * berê çeka xwe lê rast kir, lê em zûzûka gihîştinê û me nehişt silahı ona doğrulttu, ama biz hemen onu engelledik ~ê (yekî) lê rast kirin (birini) yönlendirmek ~ê (yekî) pê de bûn (birine) meyilli olmak ~ê rojê ketin (cihekî) güneş almak (veya güneş görmek ~ê rojê nakevê gün görmez (hiç güneş ışığı almaz yer) ~ê sibehê sabaha doğru (veya sabaha karşı) ~ê tevşo dan xwe nalıncı keseri gibi kendine yontmak (yek) ~ê tevşo tim dan xwe nalıncı keseri gibi kendine yontmak ~ê xebordanê guhastin sözü çevirmek ~ê xwe ba dan cihekî yüzünü çevirmek, tevceccüh etmek ~ê xwe dan (...) ...-e tutmak (yöneltmek) * berê xwe dan riya malê evin yolunu tuttular ~ê xwe dan (tişteki) yöneltmek (amaç olarak benimsemek) ~ê xwe dan (tişteki an jî yekî) bakılmak, dikkat etmek ~ê xwe dan (yekî) (birine) kızmak, azarlamak, paylamak, takdir etmek, (birine) çıkmak, fırça çekmek, fırçalamak ~ê xwe guhastin yüz çevirmek ~ê xwe jê badan yüzüne bakmamak (darılmak, gücenmek) ~ê xwe jê dan alî yüz çevirmek ~ê xwe jê guhartin (an jî guhastin) 1) arka (veya sırt) çevirmek 2) desteğini çekmek ~iya cejnê bayram üstü ~iya her tiştî başında, her şeyden önce

ber (III) *m* 1. kovma 2. salma 3. sıkma (kurşun sıkma) 4. koyma, katma ~î (yekî) dan 1) (birini) kovmak 2) kovalamak (kaçanın ardına düşmek, yakalamaya çalışmak) 3) kovmak (işine son vermek, görevinden atmak) 4) (birine) sıkamak 5) (üzerine) salmak * kûçik berî zarokan da köpeği çocuklara saldı ~î nava hev (an jî û din) dan 1) çıkmaza sokmak 2) karman çorman etmek 3) altını üstüne getirmek (karmakarışık etmek, çevreyi birbirine düşürmek) ~î pêsîra hev dan (birbirine) kırdırtmak ~î ser (yekî) dan 1) (birini) kovalamak, ardına düşmek 2) (üzerine) salmak

ber (IV) *m* fişek, kurşun (tabanca, tüfek gibi

hafif ateşli silahlarda kullanılan mermi) ~ û barût cepbane

ber (V) *m* 1. taife, kabile * **ji bera me** bizim taifeden 2. taraf, yan (istekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri) **tu ji kîjan berê yî?** sen hangi taraftansın? * **tu ji kîjan berê yî?** hangi yandasın? 3. taraf (bir kişinin soyundan gelenlerin hepsi) 4. kamp, kutup (siyasi, ideolojik vb. olarak gruplara ayrışma) * **di civaka me de ber hene** toplumumuzda kamplar var **her yek ji wan ji berekê** ne ayrı kutuplarda yer alıyorklar 5. kanat, hizip (meclis, parti gibi topluluklarda düşünce yönünde özellik gösteren taraflardan her biri) * **bera çep a partiyê** partinin sol kanadı ~ **û mal pevçûn ji kêmaşîlan ku ji hev çûn etle tînak arasına girilmez ~ û maliyê hev bûn** hisım akraba olmak ~ **û malî ev halkı ~ û malîfî hisımlık, akrabalık**

ber (VI) *n* 1. taş 2. taş (bazı yerlerde ve işlerde kullanılmak için bu maddeden özel olarak hazırlanmış malzeme) * **berê aşê** değirmen taşı 3. taş (yapı işlerinde kullanılmak için bu maddeden hazırlanmış malzeme) * **berên peyarêyê bi awayekî rêk û pêk hatibûn bicihkirin** kaldırım taşları düzgünce yerleştirilmişti ~ **li cihê xwe giran e** taş yerinde ağırdır ~ê aş değirmen taşı ~ê binî (an jî bergêr) değirmen taşının dönmeyen alttaki taşı

ber (VII) *n* 1. en, genişlik (bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık) * **berê qumaş kumaşın eni** 2. boy (kumaş için ölçü) * **ji bo vî kincî du ber hebe bes e bu** elbiseye iki boy yeter

ber (VIII) *m* 1. pala, sili, yazgı (bir tür yaygı) 2. kilim ~ **û kulav ji hev kirin** aralarını açmak, etle tınağı birbirinden ayırmak

bera *nd* 1. gerçek, essah 2. *rd* gerçek, sahici, hakiki (aslına uygun nitelikleri taşıyan) * **almasta bera** gerçek elmas (veya hakiki elmas) 3. *rd* gerçek (temel, başlıca, asıl) * **exlaqê bera** gerçek ahlak 4. *rd* gerçek (doğadaki gibi olan, doğayı olduğu gibi yansıtan) * **kûlîlkên di wêne de yên bera ne** resimdeki çiçekler gerçek 5. *rd* gerçek (yalan olmayan, doğru olan şey) 6. *h* gerçekten, eseh, sahi, sahiden, hakikaten **niha tu bera vî tiştî dixwazî** sen şimdi gerçekten bunu istiyor musun * **ev koşk bera jî xweşik e** bu köşk hakikaten güzel 7. *h* sahi mi, esah mi, öyle mi, ne söylüyorsun? (soru şeklinde sorulursa) ~ **jî sahiden**

beraber *rd* 1. beraber, eşit 2. *h* beraber, birlikte 3. kadar, fazla * **du beraber** iki kat kadar

beraberî *m* el birliği

beraberman *m* berabere kalmak

beraber man *l/gh* berabere kalmak

berabermayîn *m* berabere kalış, pata
berabûn *m* sahileşme
bera bûn *l/gh* sahileşmek
berabûyîn *m* sahileşme
beradahî *m* ön hazırlık ~ **kirin** ön hazırlık yapmak * **em beradahîya mêvanan dîkin** misafirlerin hazırlığını yapıyoruz
berade *rd* başıboş, aylak ~ **bûn** başıboş olmak
beradetî *m* başıboşluk, aylaklık
beradî *rd* şahsi
beraet *m* beraat
beraetbûn *m* aklanma
beraet bûn *l/gh* beraat etmek, aklanmak
beraetbûyîn *rd* aklanış
beraetkirin *m* beraat etme
beraet kirin *l/gh* beraat etmek
berafî *m* irdeleme
berafî kirin *l/gh* irdelemek
beraftin *m* hafifletme
beraftin *l/gh* hafifletmek
berağî *rd* turfanda
berahî (I) *m* 1. gerçek, hakikat 2. *h* sahiden
berahî (II) *rd en* * **berahiya qumaş** kumaşın eni
berahî (III) *h* ilkin, evvel
berahîn *rd* gerçek, sahi olan (aslına uygun nitelikleri taşıyan)
beraj *m* 1. baraj, su barajı 2. *mec* baraj (herhangi bir alanda başarıyı tespit etmek için gerekli olan şart) * **ji kirina doktorayê notê berajê heft e** doktora yapmak için baraj notu yedidir * **baraja hilbijartinê** seçim barajı ~ **çêkirin (1)** baraj inşa etmek 2) *sp* baraj kurmak (veya yapmak)
berale *rd* başıboş, aylak ~ **bûn** başıboş olmak
beraletî *m* başıboşluk, aylaklık
beralî *h* 1. bertaraf 2. *m* yönelme
beralîbûn *m* bertaraf olma
beralî bûn *l/gh* bertaraf olmak
beralîbûyîn *rd* bertaraf oluş
beralikirin *m* 1. bertaraf etme 2. yöneltme, yön verme, yönlendirme
beralikirin *m* yönlendirmek
beralî kirin *l/gh* 1. bertaraf etmek 2. yöneltmek, yön vermek, yönlendirmek
beramber *bnr* beranber
beramberî *bnr* beranberî
Beran *ast/m* Koç Burcu
beran (I) *zo/h* koç ~ **çû zozana**, **got ez ê xwe qelew bikim**, **rabû her du storên xwe jî li ser danî** Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak ~ **xwarin** (koyun) koçla çiftleşmek ~ê **binûjîk** küçük boynuzlu koç ~ê **çar gurçîk** yığıt ~ê **kel** damızlık koç ~ê **kol** boynuzsuz koç ~ê **mêrxas** koç yığıt ~ê **qemer** 1) koç (sağlıklı, gürbüz, genç erkek) 2. koç yığıt (yakışıklı, gürbüz delikanlı) 3. *mec* yığıt ~ê **qert** kart koç ~ê **şer** koçkar ~ê **tîşt** yığıt (kimse) ~ê **tov** tohumluk koç,

damızlık koç
beran (II) *n* asma ağaçlarının sırası
beranber *rd* 1. beraber, eşit (eşit bir şekilde) 2. karşılıklı, mütekabil * **alîkariya beraber** karşılıklı yardım 3. denk (aynı düzeyde) 4. *m* birebir takas 5. *h* beraber, birlikte, bir arada, baş başa ~ê **hev bûn** 1) eşit durumda olmak 2) atbaşı gitmek
beranberbûn *m* eşitleme
beranber bûn *l/gh* eşitlemek
beranberbûyîn *m* eşitleme, eşitleme
beranberdan *m* koç katımı, güz bayramı
beranbere *h* berabere, eşit ~ **man** berabere kalmak ~ **qedîn** (an jî **xelas bûn**) berabere bitmek
beranberetî *m* beraberlik (baş başa kalma) * **maç bi beranberetî bi encam bû** maç beraberlikle sonuçlandı
beranberî *m* 1. eşitlik 2. birliktelik, beraberlik 3. karşılık 4. karşılıklı olma durumu 5. karşılama, tekabül ~ (**tîşteki**) **bûn** (bir şeye) tekabül etmek
beranberkirin *m* eşitleme
beranber kirin *l/gh* eşitlemek
berandin *m* melletme
berandin *l/gh* melletmek
berane *rd* koç burnu gibi * **pozekî berane** koç burnu gibi
beranek *ant/nd* baş parmak
beranê şer *nd* koçkar
beranî (I) *psî/m* imgelem
beranî (II) *rd* 1. gayrî menkul 2. kayıt ve kontrol dışı, karşılıksız şey
beranî (III) *rd* yabancı
berano *b* aslanım!
beranweqf *rd* vakfa bağışlanan üzüm ağaçlarının dizisi
beranxwarin *m* aşım (koyunun koçla çiftleşmesi)
beran xwarin *l/gh* aşım lanmak
beraqlî *rd* akli, aqla yatkın, rasyonel * **tîşteki** **beraqlî** *e* akla yatkın bir şey
beraqlîbûn *m* akli olma, rasyonelleşme
beraqlî bûn *l/gh* akli olmak, rasyonelleşmek
beraqlîkirin *m* akli hale getirme, rasyonelleşme
beraqlî kirin *l/gh* akli hale getirmek, rasyonelleşmek
berar *nd* ocak başı, ateş yanı
berarî *m* 1. aidaat * **berariya endamtiyê** üyelik aidatı 2. ödenek, tahsisat 3. bağış
berasin *n* ustura taşı
beraş *n* 1. değirmen taşı 2. yuvarlak tekerlek biçiminde büyük taş ~ê **binî** alt değirmen taşı ~ê **serê** üst değirmen taşı
beraşo *n* 1. yunak 2. çamaşır (yıkınması gerekli, kirli giysi)
berasteng *n* 1. engel 2. *rd* engelli
berastengbûn *m* engellenme

berasteng bûn *l/gh* engellenmek
 berastengî *m* engelleme
 berastengkirin *m* engelleme
 berasteng kirin *l/gh* engellemek
 beraştin *bnr* biraştin
 berat (I) beraat ~ kirin beraat etmek
 berat (II) *dîr/m* berat
 berate *n* leş (kokmuş hayvan ölüsü) bûn ~ 1) leş olmak 2) *argo* çok yorulmak
 beratexur *rd/nd* leşçil
 beratexurî *m* leşçillik
 beratexwer *rd/nd* leş yiyici, leşçil
 beratexwerî *m* leş yiyicilik, leşçillik
 beratî (I) *m* 1. sahilik 2. gerçeklik, hakikat
 beratî (II) *m* genişlik, en (boy karşıtı) *
 beratîya qumaş kumaşın genişliği
 berav (I) *m* 1. yıkanma 2. çamaşır yıkama, dere kenarında çamaşır yıkama
 berav *nd* 1. çay önü 2. *n* sahil, kıyı ~ ~ çûn kıyıyı izlemek
 beravçîn *m* sulu ekin
 beravêtin *m* yavru atma
 beravêtin *l/gh* 1. yavru atmak (gebe hayvan yavrusunu düşürmek) 2. *argo* düşük yapmak, çocuk düşürmek
 beravêti *rd* 1. düşük (yaşayabilecek duruma gelmeden doğan hayvan yavrusu) 2. yavru atmış, düşük yapmış olan
 beravkirin *m* çamaşır yıkama
 berav kirin *l/gh* çamaşır yıkanak
 beravşo *m* çamaşır yıkama
 beravvanî *nd/nt* yıkanma ve çamaşır yıkamaya giden kimse (eskiden dere kenarlarında yapılırdı)
 beravxane *m* çamaşırhane, çamaşırılık
 berawird *m* 1. kıyas (bir tutma, denk sayma) 2. karşılaştırma, mukayese, kıyas * **eger em îsal bi salên çûyî berawird bikin, îsal hewa hîn xweş e** geçen yıllara kıyas edince, bu yıl daha havalar iyi ~ **kirin 1)** karşılaştırmak, mukayese etmek 2) oranlamak ~ **î hev kirin** (birbiriyle) kıyaslamak, mukayese etmek
 berawirdbûn *m* 1. karşılaştırılma, kıyaslanma 2. oranlanma
 berawird bûn *l/gh* 1. karşılaştırılmak, kıyaslanmak 2. oranlanmak
 berawirdbûyîn *rd* 1. karşılaştırış, kıyaslanış, kıyaslanma 2. oranlanış
 berawirdî *m* 1. kıyas, örneksime (benzetme yoluyla) 2. karşılaştırmalı, mukayeseli, kıyasî
 berawirdkirin *m* 1. karşılaştırma, kıyaslama, mukayese etme 2. oranlamak
 berawird kirin *l/gh* 1. karşılaştırmak, kıyaslamak, mukayese etmek 2. oranlamak
 berawirdkî *h* 1. karşılaştırmalı olarak *rd* 2. karşılaştırmalı, kıyaslamalı
 berayik *nd/nt* öncü
 berayikî *m* öncülük

berayî (I) *m* 1. sahilik 2. gerçeklik, hakikat
 berayî (II) *rd* 1. ilkin 2. ilkel, iptidai
 berayî (III) *m* genişlik, en (bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık) *
 berayîya qumaş kumaşın eni
 berayîdar *rd* enli
 berayîdarî *m* enlilik
 berayîn *rd* 1. sahi, sahici, gerçek 2. *h* sahi
 beraykî *rd* arzanî, enine olan
 beraz *zo/h* 1. domuz (*Sus scrofa domestica*) 2. *mec* domuz (hain, aksi, ters, inatçı) 3. *mec* hınzır (katı yürekli, gaddar)
 beraze (I) *m* değirmen taşının altındaki pervaneler
 beraze (II) *m* kaldıraç, inanivela
 berazî *m* domuzluk, hınzırlık ~ **kirin** hınzırlık etmek
 berazî derya *zo/h* yunus balığı (*Delphinus*)
 beraztî *m* domuzluk, hınzırlık (hainlik) ~ **kirin** domuzluk yapmak ~ **ya (yekî) pê girtin** domuzluğu tutnak, domuzlaşmak
 berba (I) *m* 1. savruntu (savurma esnasında ayrık düşen tane, taneler) 2. toz, saman
 berba (II) *m* aldırış etme ~ **yî aqilê (yekî) ketin** aklına uymak ~ **yî (...)** **ketin 1)** birine aldırınak, aldırış etmek 2) kapılınak * **ez ber hayî gotinên wê ketim** onun sözlerini kapıldım
 berbad *bnr* berbat
 berbadzar *bnr* berbat
 berbajar *n* dolay, varoş, banliyo
 berbaketin *m* 1. aldırış etme 2. kapılma
 berba ketin *l/gh* 1. aldırış etmek 2. kapılmak
 berbakirin *m* savurma
 berba kirin *l/gh* savurmak
 berbalafî *m* uçaksavar
 berban (I) *n* 1. balkon 2. taraça, tahtapoş
 berban (II) *nd* önceden bildirme
 berbaner *rd* ön yargılı
 berbanerî *m* ön yargınlık
 berbang *m* tan, şafak ~ **avêtin şafak sükme** ~ **lê dan şafak** atmak
 berbanik *m* 1. seki (evlerin önüne oturmak için taş veya çamurdan yapılmış set) 2. sundurma 3. sahanlık 4. tahtapoş, taraça, teras
 berbangî *m* 1. fecir zamanı 2. *mzk* seherî (makamı), seher inakamı
 berbank *m* ayazlık, teras, terasa
 berbanok *m* balkon
 berbar (I) *rd* birbirine uyan, uyumlu
 berbar (II) *n* 1. hamal 2. *rd* yüklenme çağında yük hayvanı
 berbaran *m* yağmurluk, şemsiye
 berbarank *m* yağmurluk
 berbarankirin *m* taş yağmuruna tutma
 berbaran kirin *l/gh* taş yağmuruna tutmak
 berbare *nd* sayısal eşitlik
 berbarî *m* 1. hamallık 2. yük yüklenmeye zamanı gelmiş olma

berbat *rd* 1. berbat (nesneler için, iyi bir niteliğe sahip olmayan) 2. berbat, kötü, fena * **rewşeke ji berê hîn berbattir** eskisinden daha berbat bir durum 3. berbat (bozuk) * **riyeke berbat** berbat bir yol 4. berbat (çirkin, beğenilmeyen) * **me li filmekî berbat temaşe kir** berbat bir film izledik 5. berbat (darmadağın, bakımsız, viran) * **odeyeke berbat a xanê** berbad bir han odası 6. bombok 7. yaramaz

berbatbûn *m* 1. berbat olma 2. (işî veya durumu) berbat olma, duman olma 3. berbat olma, kötüleşme

berbat bûn *l/gh* 1. berbat olmak 2. (işî veya durumu) berbat olmak, duman olmak 3. berbat olmak, kötüleşmek

berbatbûyîn *rd* berbat oluş (veya olma)

berbatî *m* 1. berbatlık (nesneler için, iyi bir niteliğe sahip olmama) 2. berbat olma, kötü olma 3. berbat olma (bozuk olma) 4. berbat olma (çirkinlik) 5. yaramazlık

berbat kirin *m* 1. berbat etme, berbat eyleme 2. berbat etme 3. (kötüleştirmek (kötü duruma getirme)

berbat kirin *l/gh* 1. berbat etmek, berbat eylemek * **te çawa ev kar berbat kiribe, were wisa ji safî bike** bu işî nasıl berbat ettinse, gel öyle de temizle 2. berbat etmek (işî veya durumu) 3. (kötüleştirmek (kötü duruma getirmek)

berbawer *rd* güvenilir * **çavkaniyeke berbawer** güvenilir bir kaynak

berbawerî *m* güvenilirlik

berbaz (I) *lşk/n* astsubay

berbaz (II) *nd/nt* yarışmacı

berbazî *n* dar bilezik, bilezik altı (bilezik önüne takılan daha ince bilezik)

berbazî (I) *lşk/m* astsubaylık

berbazî (II) *m* yarışmacılık

berbêj *nd/rd* kâhin

berbêjî *m* 1. kâhinlik 2. kehanet

berbejn *m* nazardan korunmak için boyuna yanlamasına asılan bir tür muska

berbelav *rd* 1. yaygın 2. geniş çapta * **dest bi tevgereke berbelav kir** geniş çapta bir harekete başladı

berbelavbûn *m* 1. yaygınlaşma 2. yayılma (genelleşme)

berbelav bûn *l/gh* 1. yaygınlaşmak 2. yayılmak (genelleşmek) * **saz ev qas li nav gel berbelav nebûbû** halkın arasında saz bu kadar yayılmamıştı

berbelavbûyîn *m* 1. yaygınlaşma 2. yayılış (genelleşme)

berbelavî *m* yaygınlık

berbelavkirin *m* 1. yaygınlaştırmak 2. yayma

berbelav kirin *l/gh* 1. yaygınlaştırmak 2. yaymak

berbelot *rd* yaramaz, haşarı ~ **bûn** yaramaz

olmak

berbelotî *m* yaramazlık, haşarılık ~ **kirin** yaramazlık yapmak

berbend *n* 1. engel 2. *rd* bağımlı, tabi

berbendbûn *m* engellenme

berbend bûn *l/gh* engellenmek

berbendit *bnr* berbendeke

berbendî (I) *m* bekleme, bekleyiş ~ (...) **bûn** - e beklemek

berbendî (II) *m* engelleme

berbendkirin *m* 1. engelleme 2. önünü kesme, önüne set çekme, ket vurma

berbend kirin *l/gh* 1. engellemek 2. önünü kesmek, önüne set çekmek, ket vurma

berber (I) *nd/nt* 1. rakip, karşıt, hasım * **serê xwe ji berberê xwe re natewîne** rakibine baş eğmiyor 2. rakip (tartışmada tarafların her biri)

berber (II) *nd/nt* 1. berber 2. *m* berber (berber dükkânı) ~ê (an ji a) **jinan** kadın berberi

berberan *rd* kodaman

berberekani *sp/m* 1. karşılaşma, yarışma 2. yarış 3. rakabet

berberekankirin *m* karşılaşma, yarışma

berberekani kirin *l/gh* karşılaşmak, yarışmak

berberik *jeo/nd* çıkmak taş

Berberî *nd* Berberî (halkı)

berberî (I) *m* 1. rakiplik, rekabet, karşıtlık, hizipçilik 2. çekişme, çatışma, anlaşmazlık, ihtilaf 3. hasınlık, düşmanlık 4. kutuplaşma (birbirine karşıt guruplara ayrılma) ~ **kirin** rekabet yapmak, çekişmek ~ **pê re kirin** (biriyle) rekabete girişmek

berberî (II) *m* berberlik

berberîbûn *m* 1. rakipleşme 2. kutuplaşma

berberî bûn *l/gh* 1. rakipleşmek 2. kutuplaşmak * **her diçe dünya ji hêla siyasî ve berberî dibe** dünya gittikçe siyasi olarak kutuplaşıyor

berberîkirin *m* rakabet etme, çekişme

berberî kirin *l/gh* rakabet etmek, çekişmek

berbêrî *nd/nt* süt sağama esnasında koyunun başını tutan kadın (veya kimse)

berbêrîtî *m* bu görevi yapma durumu

berbero (I) *bnr* berberok

berbero (II) *bot/m* ay çiçeği

berberobûn *m* güne doğrulmuş

berbero(jk) *bot/m* 1. ay çiçeği 2. *erd* bakı, güneç (güneş ışınlarını alan yer, güneş gören yer)

berberok *rd* 1. bağırkan, çığırtkan 2. şamatacı

berberokane *rd/h* bağırkanca, çığırtkanca

berberokî *m* 1. bağırkanlık, çığırtkanlık 2. *h* bağırkanca, çığırtkanca

berberxane *m* berberhane

berbes *m* 1. maden, kristal halde inaden 2. mineral 3. *rd* mineral (içinde inorganik madde bulunan)

berbesî *rd* madenî, madensel
berbesîker *rd/nd* mineralleştirici
berbesîkirin *kîm/m* mineralleştirme
berbesî kirin *kîm l/gh* mineralleştirmek
berbeş *mat/rd* bölünebilir
berbeşi *mat/m* bölünebilirlik
berbesnas *nd/nt* mineralog
berbesnasî *m* mineral bilimi, mineraloji
berbesokî *rd* madensi
berbest *m* 1. engel 2. set (toprağın kayıp akmasını veya suyun yayılmasını önlemek için yapılan kalın duvar) * **berbesta avê** su seti
berbest bûn *l/gh* engellenmek
berbestbûn *m* engellenme
berbestdar *rd* engelli
berbestî *m* barikat
berbestker *rd* engelleyici
berbestkirin *m* engelleme
berbest kirin *l/gh* engellemek
berbesvan *nd/nt* madenci
berbesvanî *m* madencilik
berbext *rd* 1. güvenilir, inanılır 2. yetişkin, murad alma çağında (evlenme çağına gelmiş olan)
berbextbûn *m* yetişkin olma, muradına erme
berbext bûn *l/gh* yetişkin olmak, muradına ermek
berbextî *m* 1. güvenilirlik 2. yetişkinlik
berbeyanî *m* tan, şafak
berbez *n* kristal halde maden
berbezên *rd* yaygaracı
berbezênî *m* yaygaracılık
berbezî *m* muhalefet
berbezîdar *rd* muhalif
ber bi aqılan çûn *l/bw* akla yatmak
berbibabûn *m* savrulma
ber bi ba bûn *l/bw* savrulmak, rüzgârda dalgalanmak
berbibabûyîn *m* savruluş
ber bi başiyê ve çûn *l/bw* iyileşmeye başlamak, gerilemek (hastalık için; gelişmeksizin yok olmaya yüz tutmak) * **nexweşîna wî**
ber bi başiyê ve diçe hastalığı geriliyor
berbibêhn *rd* sabırlı
ber bi cenemê bûn *l/bw* cehenîmi boylamak
ber bi cenemê kirin *l/bw* cehenîme göndermek
berbiçav *rd* 1. göze çarpan, gözde olan 2. somut, elle tutulur 3. belirgin, görülür 4. güzel, alımlı * **jîneke berbiçav e alımlı** bir kadın
berbiçavbûn *m* 1. göze çarpma, kalbur üstüne gelme (veya kalbur üstü kalma) 2. somutlaşma 3. belirme (iyice anlaşılır ve görünün bir durum alma)
berbiçav bûn *l/gh* 1. göze çarpmak, kalbur üstüne gelmek (veya kalbur üstü kalmak) 2. somutlaşmak 3. belirme (iyice anlaşılır ve görünün bir durum almak)

berbiçavî *m* 1. gözdelik 2. somutluk 3. belirginlik
ber bi esrê ve h ikinci üstü
ber bi êvarê ve h ikinci üstü
ber bi guhê yekî ketin *l/bw* duyum almak
berbihev *rd* 1. uygun 2. karşılıklı 3. *m* yanasma ~ **çûn** birbirine doğru gitmek
ber bi hev anîn *l/bw* birbirine yaklaştırmak, toplamak
ber bi hev hatin *l/bw* birbirine yakınlaşmak
berbihevîn *rz/nd* işteş zamiri
berbihêr *rd* 1. geçimli 2. dert çeken, çilekeş 3. içi geniş, hazımlı, tasasız (hiç bir şeyi kendine dert etmeyen) ~ **bûn** tasasız olmak
berbihêrî *m* 1. geçimlilik 2. çilekeşlik 3. hazımlılık, tasasızlık
berbihur *rd* becerikli
berbihurî *m* beceriklilik
berbijar *nd/nt* 1. aday (bir görev, bir iş için kendini ileri süren veya başkaları tarafından ileri sürülen kimse) 2. aday (bir iş için yetiştirilmekte olan kimse) 3. imtiyazlı, ayrıcalıklı ~ **nîşan dan** aday göstermek
berbijarî *m* 1. adaylık 2. adaylık (bir görevde yetiştirilme) 3. imtiyaz, ayrıcalık
berbijarîkirin *m* ayrıcalık tutma (veya gösterme)
berbijarî kirin *l/gh* ayrıcalık tutmak (veya göstermek)
berbijarkirî *rd* 1. ayrıcalıklı, imtiyazlı 2. müstesna, ayrıcalı
berbijêr *h* yokuş aşağı, aşağıya doğru
berbijêr bûn *l/gh* aşağıya doğru inmek
berbijor *h* yokuş yukarı, yukarıya doğru
berbilind *rd* yüce
berbilindbûn *m* yücelme
berbilind bûn *l/gh* yücelmek
berbilindbûyîn *m* yücelme
berbilindkirin *m* yüceltme
berbilind kirin *l/gh* yüceltmek
berbipaş *h* geriye doğru
berbipêş *h* ileriye doğru
ber bi qedandinê çûn *l/bw* kolaylamak
berbir (I) *m* yakarış, yalvarma ~ **î (...)** **bûn** -e yalvarmak (veya yakarmak) * **berbirî**
Xwedê bû Allah'a yalvardı
berbir (II) *nd/nt* taşçı, taş kesme ustası
berbirî *m* taşçılık
berbiryar *rd* sanık
berbiryarî *m* sanıklık
berbisk *m* 1. zülüf 2. saç tokası
berbitavî *bot/m* ışığa doğrulmuş
ber bi xelasiyê çûn *l/bw* kolaylamak
berbixêr *h* iyiye doğru, iyileşmeye doğru ~ **bûn** iyiye doğru gitmeye başlamak, iyileşmeye başlamak
berbîn *nd/rd* 1. kâhin 2. öngürülü
berbînî *m* 1. kâhinlik 2. öngörü
berbloqe *m* karşı abluka

berboq *rd* şişman
berboqbûn *m* şişmanlama
berboq bûn *l/gh* şişmanlamak
berboqkirin *m* şişmanlatma
berboq kirin *l/gh* şişmanlatmak
berbor (I) *m* geçit
berbor (II) *m* gelenek, adet
berbû *m* 1. düğün alayı öncesi gelin evine gönderilen haberci kadın 2. düğün alayı, gelin alayı 3. yenge (düğünde geline kılavuzluk eden kadın, gelinin refikası)
berbûk *bnr* berbû
berbûkî (I) *m* yengelik (düğünde geline kılavuzluk eden kadının görevi)
berbûkî (II) *nd* düğün alayının söylediği türkü türü
berbûn *m* kırılma
berbûn *l/gh* kırılmak
berbûrî (I) *rd* dağılmak, pejmürde
berbûrî (II) *m* 1. düğün alayı öncesi gelin evine gönderilen haberci kadın 2. düğün alayı, gelin alayı 3. yenge (düğün esnasında geline refakat eden ve aynı zamanda ona danışmanlık yapan yaşlı kadın 4. *n* damadın evinde gelinin ilk duvağı açıldığında erkek çocuğu olması dileğiyle gelinin kucağına oturtulan erkek çocuk
berbûrîtî *m* yengelik (düğünde geline kılavuzluk eden kadının görevi)
berbûrvanî *nd* düğün alayıcısı
berbûtî *m* yengelik (düğünde geline kılavuzluk eden kadının görevi)
berc *m* gereksiz masraf
bercasûs *nd/nt* karşı casus
bercasûsî *m* karşı casusluk
berceste *rd* 1. vücut, beden 2. somut
bercestebûn *m* 1. vücut bulına, vücuta gelme 2. somutlaşma
berceste bûn *l/gh* 1. vücut bulınak, vücuta gelmek 2. somutlaşmak
bercestekirin *m* 1. vücuda getirme 2. *sn* canlandırma (bir oyunda bir rolü canlandırma) 3. somutlaştırma
berceste kirin *l/gh* 1. vücuda getirmek 2. *sn* canlandırmak (bir oyunda bir rolü canlandırmak) * **karekter xweş berceste kirtiye** karakteri güzel canlandırmış 3. somutlaştırmak
bercestî *rd* somut
bercênîk *m* kadın başlığı olan kofiyile beraber kulalılan ve şakak kısımlarına sarkıtılan süs
bercêwî *rd* ikizin eşi
bercilk *n* bebek önlüğü
bercî *n* cephe (evin veya herhangi bir şeyin ön tarafı, manzara)
Bercîs *ast/m* Müşteri, Jüpiter
berconî *nd* dibekte birşeyler dövülürken söylenen türkü türü
berçapker *nd/nt* taş baskıcı

berçapkerî *m* taş baskıcılık
berçapkirin *m* taş baskı
berçav *rd* 1. açık, belirgin, bariz 2. görünen şey, göz önünde olan
berçavan *nd* göz önü, yakın yer
berçavbûn *m* 1. somutlaşma 2. belirginleşme
berçav bûn *l/gh* 1. somutlaşmak 2. belirginleşmek
berçave *rd* 1. göz önünde 2. somut
berçavgirtin *m* kollama
berçav girtin *l/bw* kollamak
berçavî *m* görünge
berçavk *m* 1. gözlük * **berçavkeke spehî kirîbû** güzel bir gözlük satın almış 2. gözlük (at gözlüğü için) ~ **dan ber çavê xwe** gözlük takmak ~ **a berfê** kar gözlüğü ~ **a tavê** güneş gözlüğü
berçavkdar *rd* 1. gözlüklü 2. *nd/nt* gözlükçü
berçavkdarî *m* 1. gözlüklülük 2. gözlükçülük
berçavker *nd/nt* gözlükçü (imal eden)
berçavkerî *m* gözlükçülük
berçavkfiroş *nd/nt* gözlükçü (satan kimse)
berçavkfiroşî *m* gözlükçülük
berçavkdarî *m* 1. somutlaştırma 2. belirginleştirme 3. gözetleme, gözetme, göz önüne alma, dikkati nazara alma
berçav kirin *l/gh* 1. somutlaştırmak 2. belirginleştirmek 3. gözetlemek, gözetmek, göz önüne almak, dikkati nazara almak
berçavksaz *nd/nt* gözlükçü (imal eden)
berçavksazî *m* gözlükçülük
berçay *nd* kahvaltılık, çayla atıştırılan şey
berçem (I) *bnr* perçem
berçem (II) *n* hokey sopası
berçem (III) *nd* çay önü, nehir kenarı, nehir kıyısı
berçemik *zo/m* yarasa (Vespertilio)
berçen *m* kadın baş giysisini çeneye tutturan süslü bağ ~ **û dirav** başlığın süs aksesuarları
berçeng *m* kucaklama
berçengkirin *m* kucaklama
berçeng kirin *l/gh* kucaklamak
berçenîk *ant/m* taşlık
berçewt *rd* çelişken
berçewtî *m* çelişkenlik
berçêlk *zo/m* kursak
berçêkîn *bot/m* taşkıran çiçeği
berçîle *m* aralık (yılın 31 gün süren son ayı)
berçîrî *m* yırtıp parçalara ayırma
berçîribûn *m* yırtılma
berçîrî bûn *l/gh* yırtılmak
berçîrîkirin *m* yırtıp parçalara ayırma
berçîrî kirin *l/gh* yırtıp parçalara ayırmak
berçîçeç *zo/m* kursak
berçîn *rd/nt* kışkanç ~ **bûn** kışkanç olmak
berçîne *m* paramparça etme
berçînebûn *m* paramparça olma
berçîne bûn *l/gh* paramparça olmak
berçînekirin *m* paramparça etme

berçine kirin /*gh* paramparça etmek * **wê bi dêlê hêsp ve girê dan berçine kirin** onu atın kuyruğuna bağlayıp paramparça ettiler **berçinî** *m* kiskançlık ~ **kirin** kiskançlık yapmak

berçît *m* 1. çubuk, çita 2. perde (iki yeri birbirinden ayıran bölme) * **berçîta depîn** tahta perde

berçovî *nd* 1. abur cubur 2. çerez, atıştırmalık yiyecek (asıl yemekten sayılmayan peynir, zeytin gibi yiyecekler)

berçovîxwarin *m* çerezlenme

berçovî xwarin /*gh* çerezlenmek

berd *n* taş ~ê aş değirmen taşı

berdan (I) *m* 1. bırakma (elde bulunan bir şeyi tutmaz olma) 2. bırakma (sarkıtma) 3. bırakma (bıyık veya sakal uzatma) 4. atma (yapışık olduğu yerden ayrılma) 5. bırakma, serbest bırakma, serbest etme, salma, salıverme (özgürlük verme, hürriyetine kavuşmasını sağlama) 6. *hiq* serbest bırakma, tahliye etme 7. bırakma, koyma (içeri salma) 8. sıkma, atma, atış (kurşun, güle gibi şeyleri hedefe iletme), ateşleme (patlayıcı maddeleri patlatma) 9. terk etme 10. boşama, bırakma 11. söndürme (havasını veya gazını bırakma) 12. vaz geçine, terk etme 13. kovma (işine son verme, görevinden atma) 14. kovma (defetme) 15. kaçırma (zamanında bir şeye yetişmeme, elde etmeme) 16. altına kaçırma, altını ıslatma 17. bırakma, koyuverme (engel olmama) 18. koyuverme, olurla bırakma 19. salma (sürme) 20. *ışk* terhis etme 21. katım, katma (hayvanlar için) 22. teslim etme (bırakma, devretme, terk etme) 23. *der* mola etme, bırakma 24. dinme (sızı, sancı durma) 25. *biy* gevşeme (yüreğin atmasında kasılmadan sonra gelen dinleme ve içine kan dolma dönemi) 26. *sp* gevşeme (gerilmiş vücut bölümlerinin, direnci olmadan, kendi ağırlıklarıyla, bazı hareketlerle yeniden kendi durumuna gelmesi) 27. döl verme (bitki için; ürün verme) 28. yellenme, osurma 29. atma (yalan veya abartılı söz söyleme) 30. azat (okullarda paydos)

berdan (II) *n* ürün verme

berdan (III) *nd* yarma dövülürken söylenen türkü türü

berdan (I) /*gh* 1. bırakmak (elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak) 2. bırakmak (sarkıtmak) * **porên xwe berdaye ser milên xwe** saçlarını omzuna bırakmış 3. bırakmak (bıyık veya sakal uzatmak) * **te Azad dît, rî berdaye** Azadı gördün mü, sakal bırakmış 4. atmak (yapışık olduğu yerden ayrılmak) * **kêl berdan** dikiş attı, bırakmak (yapışık olan bir şey yapışıklıktan kurtulmak) * **nay-lonê maseyê berdaye** masanın naylonu

bırakmış 5. bırakmak, serbest bırakmak, serbest etmek, salmak, salıvermek (özgürlük vermek, hürriyetine kavuşmasını sağlamak) * **çûkê di qefesê de ji mêj ve berdaye** kafesteki kuşu çoktan bırakmış 6. *hiq* serbest bırakmak, tahliye etmek 7. bırakmak, koymak (içeri salmak) * **eger ew min bernedîn jî ez dê dîsa bêm** beni koymasalar da yine geleceğim * **em berdan hundirû** bizi içeri koydular 8. sıkmak, atmak (kurşun, güle gibi şeyleri hedefe iletme), ateşlemek (patlayıcı maddeleri patlatmak) * **sê gule berdayê, lê nehangift** ona üç kurşun attı vuramadı 9. terk etmek 10. boşamak, bırakmak * **jîna xwe zûde berdaye** karısını çoktan boşamış * **mêrik jîna xwe berda** adam karısını bıraktı 11. söndürmek (havasını veya gazını bırakmak) * **hewayê nepoxê berda** balonun havasını söndürdü 12. vaz geçmek, terk etmek 13. kovmak (işine son vermek, görevinden atmak) 14. kovmak (defetmek) * **berde mirîşkan** tavukları kov 15. kaçırma (zamanında bir şeye yetişmemek, elde etmemek) * **min tu filmekî wî bernedaye** onun hiç bir filmi kaçırmadım 16. altına kaçırma, altını ıslatmak * **şetek mîz berdaye** altını felaket ıslatmış * **berda nav derpiyê xwe** donuna kaçırmış 17. bırakmak, koyuvermek (engel olmamak) * **berde ez herim** bırakın ben gideyim * **mîlet berdin bila herin mala xwe** mileti koyuversin, evlerine gitsinler 18. koyuvermek, olurla bırakmak * **xêr e te wîsa xwe berdaye** kendini koyuvermişsin hayırdır? 19. salmak (sürmek) * **dar gulî berdaye** ağaç dal budak saldı 20. *ışk* terhis etmek 21. katmak (hayvanlar için) 22. teslim etmek (bırakmak, devretmek, terk etmek) 23. *der* mola etmek, bırakmak * **kindir berdan** halatı mola ettiler 24. dinmek (sızı, sancı durmak) * **êşa diranê min bernade** dişimin ağrısı dinmiyor 25. *biy/sp* gevşemek 26. döl vermek (bitki için; ürün vermek) 27. yellenmek, osurmak 28. atmak (yalan veya abartılı söz söylemek) * **dîsa dest pê kir berdide** gene atmaya başladı ~ **(yekî) 1)** (birini) kovmak 2) kovmak (işine son vermek, görevinden atmak) ~ **giriye** ağılamaya başlamak ~ **hundir** içeri almak, içeri sokmak * **jî xeynî saeta ziyaretê kesî bernadîn hundir** hastaneye ziyaret saati dışında kimseyi sokmazlar ~ **nav (tişteki)** katmak (döllenmeyi sağlamak için erkek hayvanı dişinin yanına salmak) * **me beran berdan nav mihan** koçları koyunların arasına kattık ~ **ser (yekî) 1)** -e saldırmak 2) -e kovmak ~ **ser xwe düzüşmek**, kendini düzdürmek **(yek)** ~ **ser xwe** kendini düzdürmek * **berde! 1)**

argo yavaş gel, yavaş ol 2) *lşk* ateş! * **berde**
binê te erde at arazi bol
ber dan (II) *l/gh* ürün vermek
berdange *nd* bir tür tüfek
berdanî *m* verim
berdan hev *l/gh* çatıştırmak, kapıştırmak
berdan ser *l/gh* üstüne salmak
berdar (I) *rd* 1. bitek, ürünlü, seinereli, mah-
suldar 2. verimli, randımanlı 3. *mec* verimli,
velût * **hunermendeke berdar** verimli bir
sanatçı * **nivîskareke berdar** velût bir
yazar 4. üretken
berdar (II) *rd* enli
berdaraz *rd* ön yargılı, peşin yargılı, peşin
hükümlü
berdarazî *m* ön yargı, peşin yargı, peşin
hüküm
berdarbûn *m* 1. verimli olma 2. kabul olunma
berdar bûn *l/gh* 1. verimli olmak 2. kabul
olunmak * **haca wî berdar bû** haccı kabul
olundu
berdarî (I) *m* 1. biteklik, ürünlülük 2. verim-
lilik, randıman 3. üretkenlik
berdarî (II) *nd/rd* idamlık
berdarîfî *m* verimlilik, rantabilite
berdarkirin (I) *m* 1. ürünlü hale getirme 2.
verimli kılma
berdarkirin (II) *m* idam etme, asına, asarak
idam etme
berdar kirin (I) *l/gh* 1. ürünlü hale getirmek
2. verimli kılmak
berdar kirin (II) *l/gh* idam etmek, asmak,
asarak idam etmek
berdas (I) *nd* bir oraklık alan
berdas (II) *m* yer filizlerinden oluşan meşelik
berdayî *rd* 1. bırakılmış, azat edilmiş, salı ver-
ilmiş 2. serbest bırakılmış, tahliye edilmiş 3.
kovulmuş 4. boşatılmış 5. metruk,
terkedilmiş 6. terk edilmiş, vaz geçilmiş
olan 7. boşanmış olan 8. başıboş (bağlan-
mamış) 9. dökük * **porên wê bi ser milê wê**
de berdayî saçları omuzlarına dökük 10.
salma (sürekli akan su)
berdayîbûn *rd* 1. bırakılmış olma, azat
edilmiş olma, salı verilmiş olma 2. serbest
bırakılmış olma, tahliye edilmiş olma (veya
oluş) 3. kovulmuş olma 4. boşatılmış olma
5. metruklu, terkedilmiş olma 6. terk
edilmiş olma, vaz geçilmiş olma 7. boşan-
mış olma 8. başıboşluk (bağlanmamış) 9.
döküklük
berdeborîn *m* izinname, izin belgesi
berdeh *n* semer
berdehvan *n* semerci
berdehvanî *m* semercilik
berdekanî *m* sapan, taş sapanı (taş atma aracı)
berdekîç *n* kireç taşı
berdelan *zo/m* 1. katı, taşlık, konse (hayvan
taşlığı) 2. taşlık arazi

berdeling *nd* şalvarın iç parçaları
berdem *rd* geçici (kısa ve belli bir süre için olan)
berdemî *m* geçicilik
berdenivîs *m* kitabe
berdenke *m* 1. denk, yük hayvanların sağ ve
soluna konulan iki yük parçası 2. *fiz* denge
(birbirini ortadan kaldıran güçlerin sonucu
olma durum)
berdeqanî *bnr* berdekanî
berder *nd/nt* besleme, hizmetçi
berderî *n* 1. kapı önü 2. kapı bağı, baba evin-
den gelin çıkarılırken kapı önü kesilerek alı-
nan hediye
berdest (I) *nd/nt* 1. yardımcı, yamak, ayakçı,
hizmetçi 2. *rd* (emre) amade 3. *rd* ast
(birinin buyruğu altında olan görevli), emir
kulu 4. *rd* (başkalarına) muhtaç 5. el altında
mevcut olan, göz altında olan
berdest (II) *nd* -e karşı, doğru, sularında
(zaman anlatan kelimelerle birlikte) ~î
sibehê sabaha doğru (veya sabaha karşı) *
berdestî sibehê hatin cem me sabaha karşı
bize geldiler
berdest (III) *m* ele geçirme, yakalama ~ **kirin**
ele geçirmek, yakalamak, tutmak, derdest
etmek
berdestar *n* el değirmeni taşı
berdestarî *nd* el değirmeniyle birşeyler
öğütülürken söylenen türkü türü
berdestbûn *m* ele geçme, yakalanma
berdest bûn *l/gh* ele geçmek, yakalanmak
berdestbûyn *m* ele geçme, yakalanış
berdeste *nd/nt* hizmetçi, hizmetkâr
berdestik *nd/nt* 1. el ulağı, yamak, kalfa, çıрак
(dükkanında ayak işlerine bakan kimse) *
berdestkê beqal bakkal çırağı 2. hizmetkâr,
hizmetli, müstahdem ~ê **dermanfiroş**
berdestikî *m* 1. el ulaklığı, kalfalık, yamaklık,
çıraklık 2. hizmetkârlık, hizmetlilik,
hademelik 3. çıraklık (çırağın yaptığı iş) 4.
çıraklık (çırağa verilen ücret) ~ **kirin** 1)
çıraklık etmek, yamaklık etmek, kalfalık
etmek 2) hizmetkârlık etmek
berdestikok *nd/nt* yardımcı, yamak
berdestikokî *m* yardımcılık, yamaklık
berdestî *m* 1. yardımcılık, yamaklık 2.
hizmetçilik 3. eldeki veriler 4. *nd/nt* ayakçı,
ortalıkçı (ayak işlerinde kullanılan kimse) 5.
nd/nt el ulağı, kalfa 6. evlâtlık (küçük yaştan
beri eve alınıp yetiştirilen kimse) 7.
hizmetli, müstahdem
berdestîk *nd/nt* 1. yamak, yardımcı 2.
ortalıkçı, ayakçı (ayak işlerine bakan kimse)
berdestikî *m* 1. yamaklık, yardımcılık 2.
ortalıkçılık ~ **kirin** yamaklık etmek
berdestî sibehê *nd* sabaha karşı, sabah ezanın-
dan önce
berdestiftî *m* 1. el ulağı, kalfalık 2. hademe-
lik, hizmetkârlık

berdestk *bnr* berdestik

berdestkirin *hiq/m* 1. ele geçirme, yakalama, derdest etme 2. ele verme 3. esir alma, tut-sak alma, teslim alma

berdest kirin *l/gh* 1. ele geçirmek, yakalamak, derdest etmek 2. ele vermek 3. esir almak, tutsak almak, teslim almak

berdestkî *bnr* berdestikî

berdestok *nd/nt* yardımcı, yamak

berdestokî *m* yardımcılık, yamaklık

berdevî *rd* işi gücü çölde olan

berdevk (I) *m* nargilenin ağza konulan kısmı

berdevk (II) *nd/nt* 1. sözcü 2. mabeynci

berdevkî *m* 1. sözcülük 2. mabeyncilik

berdevok *nd/nt* sözcü

berdevokî *m* sözcülük

berdewam *m* 1. devam 2. *rd* devamlı, sürekli 3. *rd* süregelen, sürüp giden, sürmekte olan 4. *rd* süregelen 5. *nd* sürekl

berdewambûn *m* 1. sürme, devam etme 2. sürme, devam etme (zaman geçme) 3. süreklileşme 4. idame olmak 5. olagelme

berdewam bûn *l/gh* 1. sürmek, devam etmek 2. sürmek, devam etmek (zaman geçmek) 3. süreklileşmek 4. idame olmak 5. olagelmek, süregelmek

berdewambûyîn *m* 1. sürüş, sürme, devam etme 2. sürme, devam etme (zaman geçme) 3. süreklileşme 4. olageliş, olagelme

berdewamî *m* 1. devam (bir yere belli bir amaçla, gereken zamanlarda gitme) * **berdewamî mecbûrî** ye devam zorunludur 2. devamlılık, süreklilik 3. süregelenlik 4. sürdürme 5. süreklilik 6. *rd* devamlı, sürekli (kesintisiz olarak) 7. *fiz/m* süredurum

berdewamîpêdan *m* sürdürme

berdewamî pê dan *l/bw* sürdürmek

berdewamkar *bnr* berdewamker

berdewamker *rd* sürdürücü

berdewamkerî *m* sürdürücülük

berdewamkirin *m* 1. sürme, devam etme 2. sürme, devam etme (zaman alma) 3. sürdürme, sürdürüş 4. sürdürme, idame etme 5. süreklileştirme 6. süregelmek 7. yapadurma

berdewam kirin *l/gh* 1. sürmek, devam etmek 2. sürmek, devam etmek (zaman almak) 3. sürdürmek 4. sürdürmek, idame etmek 5. süreklileştirmek 6. süregelmek 7. yapadurmak

berdewamneker *rd* devamsız

berdewamnekerî *m* devamsızlık

berdêl *m* 1. karşılık (bir davranışın karşı tarafa uyandırdığı başka davranış, mukabele 2. karşılık (bir dildeki bir sözü başka bir dilde aynı anlamda karşılayan söz) 3. karşılık, bedel (bir şey alırken karşı tarafa verilen şey) 4. mübadele, trampa 5. berdel ~ê *parê* hisse bedeli

berdêlî *m* berdel (ailelerin karşılıklı olarak kızlarını birbirine gelin olarak vermeleri)

berdêlk *bnr* berdêl

berdêlkirin *m* berdel etme

berdêlî kirin *l/gh* berdel etmek

berdêlvan *nd/nt* vardiyaçı

berdêlvanî *m* vardiyaçılık

berdil (I) *bnr* berdelî

berdil (II) *nd* atıştırılmalık şey

berdil (III) *n* 1. kucak 2. *rd* aziz, sevgili

berdilî *m* azizlik

berdilk (I) *m* 1. önlük, öğrenci önlüğü 2. önlük, göğüslik (bebek önlüğü)

berdilk (II) *nd/nt* 1. aziz 2. *rd* sevgili (sevgi ve saygı duyulan)

berdîberdan *m* kaos, başıboşluk

berdîn *rd* taş, taştan yapılmış veya oluşmuş olan

berdîne *m* taşıl, fosil

berdînebûn *m* taşıllaşma, fosilleşme

berdîne bûn *l/gh* taşıllaşmak, fosilleşmek

berdînebûyîn *m* taşıllaşma, fosilleşme

berdînedar *rd* fosilli, taşılı

berdînekirin *m* taşılılaştırma, fosilleştirme

berdîne kirin *l/gh* taşılılaştırmak, fosilleştirmek

berdînezan *nd/nt* taşıl bilimci, paleontolog

berdînezanî *m* taşıl bilimi, paleontoloji

berdîr *bnr* berindir

berdirank *n* dişlik

berdîwar *rd/mec* kimsesiz

berdnas *nd/nt* taş bilimci

berdnasî *m* taş bilim, litoloji

berdnivîs *m* kitabe

berdoş (I) *nd/rd* berdoş

berdoş (II) *rd* 1. sağmal, sağımlı 2. sağmal (sağılan, süt veren) 3. *mec* sağmal (sümürülen)

berdoşekî *rd* ayak takımı

berdû (I) *bot/m* hasır otu (Typha)

berdû (II) *m* 1. tütsü (et veya balık gibi yiyecekleri ateş dumanına tutma) 2. tütsü (arı oğlu yakalamada kullanılan tütsü)

berdû (III) *n* 1. kuyruk yağının üstündeki deri 2. travmalarda eziklere örtülen et ve hayvan derisi (koyun veya kuzu kuyruğunun derisi tercih edilir)

berdûyî *n* koyun, kuzuların yünlerine yapışıp sertleşmiş olan pislik ~ **kirin** 1) bu pislikleri kesmek 2) bir tür kırkma yapmak

berdzan *nd/nt* taş bilimci

berdzanî *m* taş bilim

bere (I) *m* 1. cephe (belli bir düşünce, istek çevresinde sağlanan birlik) * **bereya wêjeyê** edebiyat cephesi 2. *lşk* cephe * **bereya şer** savaş cephesi ~ **danîn** cephe kurmak

bere (II) *m* büyük, kocaman açık ağızlı mağara

bere (III) *m* bere (yuvarlak, yassı ve sipersiz başlık)

berebav *n* kuşak, nesil, göbek

berebaz *nd/nt* yarışmacı

berebazî *m* yarışma

berebazîfî *m* yarışmacılık

berebende *rd* bağımlı, bağlı, tabi

berebendefî *m* bağımlılık, bağlılık, tabilik

bereber (I) *h* bar bar, car car ~ **kirin** bar bar bağirmek

bereber (II) *h* kıyın kıyın ~ê **kersaxê** (an jî **peravê**) kıyın kıyın ~ê **kersaxê cûn** kıyılmak, kıyı kıyı gitmek

berebere *h* 1. ufaktan ufağa, yavaş yavaş 2. giderek, gitgide, gittikçe * **şalê min bere bere biçûk dibe** pantolonum gitgide küçülüyor 3. derece derece, peyderpey, kerte kerte 4. tedricen, giderek, zamanla ~ **bi pêş ve cûn** derece derece ilerlemek

berebereyî *h* tedricî

berebez *nd/nt* yarışçı

berebezî *m* 1. yarış 2. ölçüşme ~ **kirin** yarış etmek ~ **pê dan** **kirin** yarıştırmak

berebezîkirin *m* 1. yarışma, yarış yapma 2. ölçüşme

berebezî kirin *l/gh* 1. yarışmak 2. ölçüşmek, yarışmak

berebezîfî *m* yarışçılık

berecot *m* dönüm (bin metre karelik alan ölçüsü)

bereda *rd* başıboş * **ne dada ye ne baba ye seriyekî bereda ye ne ana var ne baba başıboş** serserinin tekidir

beredahîkirin *m* hazırlık yapma, ön hazırlık yapma

beredahî kirin *l/gh* hazırlık yapmak, ön hazırlık yapmak * **em beredahîya mêvanan dikin** misafirler için hazırlık yapıyoruz

beredar *rd* bereli (başlık için)

bereday *bnr* beredayî

beredayî *nd/nt* 1. serseri, başıboş, berduş (kimse) 2. döküntü, değersiz, aşağılık, beş paralık (bayağı, ayak takımında olan) 3. göbel, başıboş çocuk 4. avare, aylak, işsiz güçsüz, kaldırım mühendisi 3. *rd* değersiz, işe yaramaz, yaramaz 4. boş (verimsiz) * **em çi bikin jî dîsa beredayî ye ne yapsak yine boştur** 5. *rd* boş, saçma, vahi, abes, absurd, boş fasarya, havadan, değersiz, entipüften * **gotinên beredayî** havadan sözler * **gotinên beredayî** saçma sözler * **ev nîgaşeke beredayî ye** bu vahi bir hayal * **tu çima bi van tiştên beredayî mijûl dibî?** bu abes şeylerle niye uğraşıyorsun? 6. hoppa (ağırbaşlı olmayan kadın) 7. *rd* salma (başıboş gezen hayvan) 7. çarçur * **beredayî xerc kirin** çarçur etmek 8. boş, boşuna, nafiye, haybe * **qarewera te beredayî ye** bağırıp çağırman nafiye 9. boku bokuna, boşu boşuna, yok yere, pisi pisine ~ ~ *h* boş boş, aylak aylak ~ **axiftin** (peyivîn an jî

xeber dan) boş konuşmak ~ **gerîn** salma gezmek (yek) ~ **kirin** (birini) başıboş bırakmak ~ **li pey** (tiştêkî) **gerîn** başında kavak yeli esmek (gerçekleşmeyecek şeyler düşünerek vakit geçirmek) (yek) ~ **man** (biri) başıboş kalmak ~ **pûş kutan** havaya pala (veya kılıç) salamak ~ **xeber dan** gâf yapmak ~ **xebitîn** boşuna çalışmak ~ **xerc kirin** çarçur etmek ~ **ya kuçeyan** kaldırım süpürgesi (veya yosması)

beredayî avêtin *l/gh* boşuna harcamak (para için)

beredayîbûn *m* 1. serseri olma, başıboş olma, aylak olma 2. boş çıkma (umduğu gibi gerçekleşmeme, sonuç vermeme) 3. havada kalma (bir iddia dayanaksız olduğunda kanıtlanmama)

beredayî bûn *l/gh* 1. serseri olmak, başıboş olmak, aylak olmak 2. boş çıkmak (umduğu gibi gerçekleşmemek, sonuç vermeme) * **ew qas keft û lefta min beredayî bû, ketin hundir** onca didinme boş çıktı, içeri girdiler * **ev serê çend rojan e digêrim, min serî li çend cihan jî da, lê beredayî bû** birkaç gündür arıyorum, birkaç yerlere başvurdum, boş çıktı 3. havada kalmak (bir iddia dayanaksız olduğunda kanıtlanmama)

beredayîcûn *m* boşa gitme, güme gitme, heba olma

beredayî cûn *l/gh* 1. boşa gitmek, güme gitmek, heba olmak * **ew qas keda min tevde beredayî çû** bunca emeğim hep boşa gitti 2. boşa gitmek, öldürmek (zaman anlatan kelinelerle) * **îro roja me tev beredayî çû** bütün bir günü öldürdük

beredayîgerîn *m* örtmek (başı boş dolaşma, yararsız dolaşma)

beredayî gerîn *l/gh* sürtmek (başı boş dolaşmak, yararsız dolaşmak) * **beredayî li kuçeyan digere** sokaklarda sürüyor

beredayîkirin *m* 1. başıboş bırakma 2. salma (hayvan vb. için)

beredayî kirin *l/gh* 1. başıboş bırakmak 2. salmak (hayvan vb. için)

beredayîfî *m* 1. serserilik, başıboşluk, berduşluk 2. aylaklık 3. değersizlik, işe yaramazlık 4. saçmalık

beredayîfikirin *m* aylaklık etme

beredayîfî kirin *l/gh* aylaklık etmek

beredayîfî *bnr* beredayîfî

bereder *rd* bereder ~ **bûn** bereder olmak ~ **kirin** bereder etmek ~ (...) **kirin** silkelemek (üstünden atmak) * **eger tu wiha libat bikî ez dê te berederî kuçeyê bikim** böyle davranırsan seni sokağa silkelerim

berederî *rd* 1. bereder 2. kapı dışarı olmuş olan, dışarlarda süren

berederibûn *m* kapı dışarı olma, kovulma 2. dışılama

berederî bûn *l/gh* 1. kapı dışarı olmak, kovulmak 2. dışalanmak

berederî kirin *m* 1. kapı dışarı etme, kovma 2. dışalama

berederî kirin *l/gh* 1. kapı dışarı etmek, kovmak 2. dışalamak

berefehm *bnr* fehmer

beregêç *n* tebeşir taşı

berehêsan *n* bileyi taşı

berehîm *m* düğünde atılan nida

berehîmî *m* düğünde atılan nida (kî zava, kî zava gibi)

berek (I) *m* testere ~a **biniyan** kıl testere ~a **ziravîk** kıl testere

berek (II) *n* 1. yön, istikamet * **bereka** ters ters yön 2. *mat* doğrultu 3. cephe (ekin biçilince rencberin yüzünün baktığı yön) ~ **dan** (...) yön vermek, yönelmek ~a **ters** ters yön

bereka *navber* *erd/nd* ara yön

berekani (I) *m* sapan, taş sapanı

berekani (II) *m* karşılaştırma, kıyas ~ **kirin** karşılaştırmak, kıyaslamak

bekar *nd/nt* savunucu, savunmacı

bekarî *m* savunuculuk, savunmacılık

bereka sereke *erd/nd* ana yön

bereke *m* yeni olgunlaşmış ürün ya da meyve

bereket *m* bereket ~ **lê be** kesenize bereket ~a **Xelîl İbrahim** *tê de be* Allah Halil İbrahim bereketi versin ~a **Xızır** *ketin* (...) Xızır'ın bereketi girmek ~a **Xwedê dî emrê te** (an jî *we*) **de be** ömrüne bereket ~a **Xwedê tê de be** 1) Allah (bin bir) bereket versin 2) bereketli ola! (yemek yemekle olanlara veya ürünlerini devşirenlere iyi dilek sözü olur söylenir)

bereketdar *rd* bereketli

bereketî *rd* yakışıklı

berekocelî *nd* düğünde atılan nida

bereks *n* karşıt

berelâ *rd* 1. özgür 2. *mec* berduş

berelabûn *m* özgürleşme

berela bûn *l/gh* özgürleşmek

berelakirin *m* özgürleştirme

berela kirin *l/gh* özgürleştirmek

beremir *rd* emir eri, emre amade

beremirî *m* emir erliği, emre amadeli

berendam *nd/nt* 1. aday (bir görev, bir iş için kendini ileri süren veya başkaları tarafından ileri sürülen kimse) 2. aday (bir iş için yetiştirilen kimse) * **jî bo serokatîyê berendam diyar bûn** başkanlık için adaylar belli oldu 3. aday üye ~ **nîşan dan** aday göstermek

berendamî *m* 1. adaylık 2. adaylık (bir görevde yetiştirilme) * **maweya berendamîyê** adaylık süresi 3. aday üyelik ~ya **xwe danîn** adaylığını koymak

berendazî *m* uçurtma

berendazî kirin *l/gh* uçurtmak

berepaş *h* 1. geri, yüz geri, geri geri (çekilme)

* **hat û berepaş çû** geldi geri gitti 2. arka arka, gerisin geri, gerisin geriye, geriye doğru 3. töskürü 4. *rd* ters (uygun olmayan, elverişsiz, münasebetsiz) ~ **çûn** geri basmak, geri geri gitmek, gerisin geri gitmek, gerisin geriye gitmek ~ **fetilîn** yüz geri etmek ~ **hatin** gerisin geri gelmek, ters yüz (veya ters yüzü) geri dönmek ~ **xwendin** tersinden okumak ~ **zivirandin** ters yüzüne çevirmek

berepaş bûn *l/gh* ters yön olmak

berepaşçûn *m* 1. gerileme, geriye çekilme 2. ters yüzüne dönme 3. töskürme (hayvan için; geri geri gitme)

berepaş çûn *l/gh* 1. gerilemek, geriye çekilmek 2. ters yüzüne dönmek 3. töskürmek (hayvan için; geri geri gitmek)

berepaşçûnî *m* gerileyiş

berepaşçûyîn *m* 1. gerileyiş, geriye çekiliş 2. ters yüzüne dönüş 3. töskürüş (hayvan için; geri geri gitme)

berepaşdar *rd* gerileyici

berepaşkî *h* 1. ters yüz 2. ardın ardın, geri geri, gerisin geri, götün götün, kıçın kıçın ~ **çûn** geri geri gitmek, gerisin geri gitmek, kıçın kıçın gitmek

berepaşkiçûn *m* siya gitme

berepaşkî çûn *l/gh* siya gitmek

berepêş *h* 1. doğru, dosdoğru 2. öne doğru

bereqe *m* baraka

beres *nd* çok kullanılan köpek adı

berespî *n* kireç taşı

berestû *m* yaka

berevajî *n* 1. ters, aksi (bir şeyin aksi) * **tiştê ku dibêjî tam berevajîyê wê rast e** söyledğin şeyin tam tersi doğru 2. ters yüz 3. *rd* ters 4. *h* blakis, aksine 5. *rd* apaşık (yürümede) ~ **yî (tiştêkî)** aksine

berevajîbûn *m* ters yüz olma

berevajî bûn *l/gh* ters yüz olmak

berevajîker *rd* saptırıcı

berevajîkerî *m* saptırcılık

berevajîkirin *m* 1. ters yüz etme, tersine çevirme, alt üst etme (alt yüzünü üst yüzüne getirme) 2. çarpıtma, saptırma

berevajî kirin *l/gh* 1. ters yüz etmek, tersine çevirmek, alt üst etmek (alt yüzünü üst yüzüne getirmek) 2. çarpıtmak, saptırmak

berevajîtî *m* aksilik

berevajîkîrî *man/rd* evrişik * **her mirov dikene berevajîkîriya wê her kesê ku dikene mirov e** her insan güler'in evrişiği her gülen insandır

berevajîkî *h* tersine, tersten

berevan *nd/nt* 1. savunucu, savunmacı 2. *sp* bek, savunucu

berevanê rastê *sp/nd* sağ bek

berevaniyi *rd* savununa ile ilgili

berevanî *m* 1. savunma 2. *sp* savunma, defans ~ **kirin** savunma yapmak ~*ya* (...) **kirin** (birini veya bir şeyi) savunmak ~*ya nehew-ce* gereksiz savunma

berevanîbar *rd* savunabilir

berevanîkirin *m* savunma, savunma yapma, müdafaa etme

berevanî kirin *l/gh* savunmak, savunma yapmak, müdafaa etmek

berevanîstî *m* 1. savunuculuk, savunmacılık 2. *sp* beklik, savunuculuk

berevdan *m* kışkırtma

berevdanî *m* 1. kışkırtıcılık, kışkırtmacılık 2. arabozanlık ~ **kirin** arabozanlık yapmak

berevî *m* toparlanma

berevok *m* koleksiyon

berevpêşker *rd* ilerletici

berevpêşkerî *m* ilerleticilik

berevraz *bnr* berhevraz

berewer *m* 1. bağırsız 2. çağırta bağırtı

berewî *m* hazırlık

berewird *m* karşılaştırma, kıyas ~î (...) **kirin** -e kıyas etmek, karşılaştırmak

berewirdkirin *m* karşılaştırma, kıyaslama

berewird kirin *l/gh* karşılaştırmak, kıyaslamak

berex *m* önu açık bir tür mağara (genellikle altı oyuk, önu açık kayalarda olur)

berexêr *h* iyiye doğru, iyileşmeye doğru

berexêrbûn *m* 1. onma, felâh bulma, iyileşme, iyileşmeye yüz tutma, salâh olma, şifa bulma, gerileme (hastalık için; gelişmeksizin yok olmaya yüz tutma) 2. işleme (yara kapanma)

berexêr bûn *l/gh* 1. onmak, felâh bulmak, iyileşmek, iyileşmeye yüz tutmak, salâh olmak, şifa bulmak, gerilemek (hastalık için; gelişmeksizin yok olmaya yüz tutmak) * **nexweşîna wî berexêr dibe** hastalığı geriliyor 2. işlemek (yara kapanmak)

berexêrkirin *m* ondurma, iyiye dönmesini sağlamak

berexêr kirin *l/gh* ondurmak, iyiye dönmesini sağlamak

berexêr nebûn *l/gh* hayır etmemek (iyileşmemek, düzelememek)

berexêrnabe *rd* onulmaz

berexwar *h* baş aşağı

bereyî *mat/rd* 1. doğrulu 2. doğrusal

berê *rd* 1. eski, önce, önceki, sabık (bir önceki) * **wezîrê berê** eski bakan * **serekê berê** önceki (veya sabık) başkan 2. eski (geçerli olmayan) * **qanûnê berê** eski yasa 3. eski (herhangi bir meslekte uzun süreden beri çalışmış olan) * **gerînendeyekî berê yê dibistanê** eski bir okul müdürü 4. eski (geçmiş çağlardaki) * **dabên berê** eski âdetler 5. *h* önce, ezeli, ezeli, ilk, ilkin * **berê te got** önce sen söyledin * **Alî hemberê wî**

yê berê ye Ali onun ezeli rakibidir 6. *h* evvel, eveli, evelce, evelki, önceki * **dema berê** evel zaman * **roja berê tava me hebû** evveli gün güneşimiz vardı 7. *h* ilk (birinci olarak, en başta) 8. *h* önceden, eskiden * **berê nizanîbû paşê hîn bû** önceden bilmiyordu sonra öğrendi 9. **peşin** (daha önce, önceden) * **min berê jî we re got** ben size peşin söyledim 10. bir vakit (veya bir vakitler), bir zaman (veya bir zamanlar) * **berê ew jî di nav têkoşînê de maye** bir vakitler o da mücadele içerisinde bulunmuş * **berê em jî li van deran jî xwe re dîgeriyan û me jî kêf dikir** bir zamanlar biz de burarlarda gezip eğleniyorduk ~ **bîedilîne paşê bîxemilîne** önce düzelt sonra süsle ~ **dest bîrin xwe** önce davranmak ~ **dest destan dişo paşê serçavan dişo** önce can sonra canan ~ **ê eynî cawî bûn** aynı kumaştan olmak ~ **gotîna xwe bipêje** pey re bîrêje önce lâfını ölçüp biç sonra söyle ~ **gul bû baranê lê xist şîl bû** sonradan böyle oldu ~ **hatin** önce gelmek ~ **pêşin (tiştêk) kirin** öncelemek

berê ajalan *nd* hayvansal ürün

berê aşan *nd* değirmen taşı (çakmak taşı türünde sert bir taş)

berê beqlayan *nd* bakliyat

berê ewil *h* ilkin

berê ewilî *h* ilk önce, ilkin, evvelâ

berê êvarê *h* akşam üstü, akşam üzeri, ikindi ~ **hê siya darê** ikindiden sonra dükkân açmak (bir işe başlamakta geç kalmak)

berê êvarkî *h* ikindiyin

berê germê *nd* yazın görülen güneş ışığı alerjisi

berê girêdanê *nd* anahtar taşı (yapılarda)

berê nîvro *h* öğle üstü

berên şîr *nd* süt ürünleri

berê Oltiyê *nd* Oltu taşı

berê pêşin *h* 1. ilk önce, ilkin, evvelâ, ilkten, öncelikle, peşinen * **gere berê pêşin her tiştî li ser vî qanûnî gotûbêj bê kirin** öncelikle bu qanun görüşülecek 2. *h* önceleri

berê pirparê *nd* semiz otu gibi çokça çoğalan, bitiveren

berêrîş *m* karşı saldırı, kontratak

berêrîşî *m* karşı saldırılık, kontrataklık

berê sîbehê *nd* sabaha karşı

berêttî *m* öncelik

berêvk *n* sabun kirintısı

berêvkî *h* 1. sırayla, sırayla başlama, yordamına uygun bir şekilde * **vî karî jî berêvkî de pê bikevin bikin** bu işi önce sırayla girişip yapın 2. bir cepheden

berf *m* kar ~ **avêtin** kar temizlemek ~ **barîn** kar yağmak ~ **bi lepan hatin** lâpa lâpa kar yağmak ~ **dahatin** kar yağmak, karlamak ~ **daketin** kar yağmak ~ **dan (tiştêkî) -e** kar yağmak ~ **ê dayê weka kayê** kar yağışı

yoğunlaşmak, lâpa lâpa kar yağmaya başlamak ~ **diçe erd dimine** sel gider kum kalır ~ **girtin** kar tutmak ~ **gur kirin** pıtır pıtır kar yağmak ~ **hatin** kar yağmak ~ **ketin** (an ji **daketin**) kar düşmek ~ **kulî gir kirin** kar yağışı yoğunlaşmak, lâpa lâpa kar yağmaya başlamak ~ **kulî kulî hatin** lâpa lâpa kar yağmak ~ **lê kirin weka kayê** kar yağışı yoğunlaşmak, lâpa lâpa kar yağmaya başlamak ~ **malastin** (an ji **miştin**) kar temizlemek ~ **mîna micirfan barî** lâpa lâpa kar yağmak ~ **paqij kirin** kar temizlemek ~ **û berma** kar boran ~ **vekirin** kar dinmek ~ **weşandin** kar serpmek ~ **xweş kirin** kar yağışı yoğunlaşmak ~ **a hûr a ker erdê digire** ince ve çaktırmadan yağın kar yüzeyi çabuk kaplar ~ **a hûr e diavêje ranê stûr e** ince ince yağın kar hep aldırır ~ **a kalî tane tane yağın kar ~a ker** çaktırmadan çok yağın kar ~ **a kulîgir** lâpa lâpa kar ~ **a pûk** gevşek kar ~ **a qawûtî** sert kuru kar ~ **a sîs** gevşek kar

berfan *n* kardan adam
berfanbar *m* aralık ayı
berfaşa *nd* karla karışık yağmur
berfavêj *m* sıyrğa (kar küreme aracı)
berfbarij *rd* kar yağışlı
berfbarîn *m* karlama
berf barîn *l/gh* karlamak
berfdahatîn *m* karlama
berf dahatîn *l/gh* karlamak
berfdank *m* buzluk
berfdar *rd* karlı * **çiyayên berfdar** karlı dağlar
berfdîmsk *bnr* berfedîmsk
berfeçal *m* kar kuyusu
berfedîmsk *m* kar helvası
berfedîn *m* kar yığını
berfegok *m* kar topu
berfehîm *rd* anlayışlı, idraklı, düşünceli
berfehîmbûn *m* idrak etme
berfehîm bûn *l/gh* idrak etmek
berfehîmî *m* idrak etme, anlayışlılık ~ **bûn** idrak etmek
berfelik *m* sulu kar, sulusepken
berfemêr *n* kardan adam
berfemot *m* kar helvası
berfemotik *bnr* berfemot
berfenbar *m* aralık (yılın 31 gün çeken son ayı)
berfende *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek
berferman *rd* emir eri
berfermanî *m* emir erliği
berfepûk *m* kar tipisi
berfesû *m* yağmurla karışık yağın kar
berfeşîr *m* dondurma
berfespi *nd/rd* kar beyazı
berfezilam *n* kardan adam
berfgirtin *m* karlanma, kar tutma

berf girtin *l/gh* karlanmak, kar tutmak
berfgirtî *m* karlı, karlanmış, kar tutmuş olan
berfik *m* sıyrğa, kar küreme küreği
berfireh *rd* 1. yaygın 2. geniş (kapsamı büyük, dar sınırlar içinde kalmayan) * **peyveke ku wateya wê berfireh e** geniş anlamı bir kelime 3. kapsamlı * **xebateke berfireh** kapsamlı bir çalışma 4. geniş, detaylı
berfirehbûn *m* 1. yayılma, dallanma 2. genişleme 3. kapsamlı hale gelme ~ **a wateyî rz** anlam genişlemesi
berfireh bûn *l/gh* 1. yayılmak, dallanmak 2. genişlemek 3. kapsamlı hale gelmek
berfirehbûyîn *m* 1. yayılma, dallanma 2. genişleyiş 3. kapsamlı hale geliş (veya gelme)
berfirehî *rd/h* 1. etraflı 2. kapsamlı 3. genişçe, detaylıca 4. *m* kapsam 6. *man/m* kapsam, kaplam 7. iyi gün (kötü, dar gün karşıtı)
berfirehkirin *m* 1. yaygınlaştırma 2. genişletme 3. genişletme, derinleştirme (detaylıca ele alma, derinliğine inceleme) 4. kapsamlı hale getirme
berfireh kirin *l/gh* 1. yaygınlaştırmak 2. genişletmek 3. genişletmek, derinleştirmek (detaylıca ele almak, derinliğine incelemek) 4. kapsamlı hale getirmek
berfirehvan *rd/sos* 1. çoğulcu (çoğulculukla ilgili olan) 2. *nd/rd* çoğulcu (çoğulculuk yanlısı olan kimse)
berfirehvanî *sos/m* çoğulculuk
berfiroş *nd/nt* kilimci (pala, sili satan)
berfiroşî *nd/nt* kilimcilik
berfî *bot/m* zambak
berfdank *bnr* berfing
berfîn *m* kar tanesi
berfîng *m* sıyrğa, kar küreme küreği
berfkore *rd* kar körü
berfkoretî *m* kar körlüğü
berfmal *m* kar temizleme
berfmale *m* sıyrğa (kar küreme aracı)
berfmalik *m* sıyrğa (kar küreme aracı)
berfmalk *bnr* berfmalik
berfmalkkirin *m* küreme
berfmalk kirin *l/gh* küreme
berfmerbêl *m* sıyrğa (kar küreme aracı)
berfnak *rd* karlı yer
berfok *m* sıyrğa (kar küreme aracı)
berfşîr *bnr* berfeşîr
berfşo *m* sulu sepken
berfweşîng *m* kar küreme makinesi
berg *n* 1. elbise, giysi 2. cilt, kapak (formları veya yaprakları birbirine dikilerek veya yapıştirilerek bir kitaba geçirilen deri, bez veya kâğıtla kapalı kitab) * **bergê pirtûkê** kitabın cildi 3. gömlek, kılıf (kitap kapağına geçirilen kab) ~ **kirin** ciltlemek
berga *m* düve
bergav *n* evlerde sahanlık, evin önü
bergavtin *m* çözümleme

bergavtin *l/gh* çözümlemek (bir şeyi incelemek, tahlil etmek)
bergaz *erd/n* yamaç
bergda *rz/rd* geçişli
berge *m* kapak
bergeh *m* 1. görü, alnaç, cephe (bir şeyin ön tarafı, ön yüzü) * **bergeha** *vê avahiyê fireh* e bu yapının görüsü geniş 2. yön 3. bakış açısı, görüş açısı, noktainazar 4. görünüm, manzara, peysaj, panorama 5. kapsam 4. *mec* perspektif ~ **ji berê stendin** önünü almak ~ **a (tişteki) berfireh kirin** kapsamını genişletmek ~ **a malê** sundurma ~ **a parzemîne hiq** kıta sahanlığı
bergehdar *rd* 1. görünümlü, manzaralı 2. kapsamlı
bergehfireh *rd* ihatalı, alanı geniş
bergikiran *m* kapaklama
berge kirin *l/gh* kapaklamak
bergemaro *m* karşı ambargo
bergen *m* ufuk
bergend *rd* değerli
bergendi *m* değerlilik
bergene *nd* karşı (bir şeyin, bir yerin, bir kim-
 senin önu, esas tutulan yüzünün ilerisi)
berger *nd/nt* 1. ısrarcı 2. yalvarıcı, yalvaran
bergeran *m* hazırlık, tedbir
bergêrî *m* 1. ısrar 2. yalvarma
bergerîn *m* 1. ısrar ediş, ısrar etme, üsteleme 2. yalvarış, yalvarma
bergerîn *l/gh* 1. ısrar etinek, üstelemek 2. yalvarmak
bergerîş *m* ısrar
bergerk *m* ısrar
bergeş *m* sofra, ekmek sofrası
bergeşit *m* sofra
bergêr *nd/nt* şef
bergêrî *m* şeflik
bergind *m* 1. karşılık (bir davranışın karşı tarafa uyandırdığı başka davranış, mukabele 2. karşılık (bir dildeki bir sözü başka bir dilde aynı anlamda karşılayan söz) * **berginda** *peyvnan* kelime karşılığı 3. karşılık, bedel (bir şey alırken karşı tarafa verilen şey) * **bergindê hesab** hesabın karşılığı 4. karşı (karşılık olark, mukabil)
bergir (I) *nd* büyük çaplı silah
bergir (II) *nd/nt* 1. önleyici 2. savunucu
bergiran *rd* önemli, mühim
bergirane *m* cephe gerisi lojistik
bergirî *m* 1. önlem, tedbir 2. korunum, savunma 3. *bj* antipad ~ **kirin** 1) önlem almak, önlemek 2) korumak, savunmak
bergirîdan *m* misilleme ~ (...) dan misillemede bulunmak
bergirîkirin *m* 1. önleme 2. savunma, müdaafa etme
bergirî kirin *l/gh* 1. önlemek 2. savunmak, müdaafa etmek

bergirî lê girtin *l/gh* tedbir almak
bergirîlêkirin *m* 1. önleme, önlem alma, önlemini alma 2. göğüsleme
bergirî lê kirin *l/bw* 1. önlemek, önlem almak, önlemini almak 2. göğüslemek
bergirîname *m* 1. önlem metni 2. korunma metni
bergirîyane *h* tedbirlice, önleyici bir şekilde
bergirîti *m* 1. önleyicilik 2. korunma, savunuculuk
bergirk *m* tıkaç, tıpa
bergirkkirin *m* tıkaçlama
bergirk kirin *l/gh* tıkaçlamak
bergirkkirî *rd* tıkaçlı, tıkaçlanmış olan
bergirkîlêxistin *m* tıkaçlama
bergirk lê xistin *l/bw* tıkaçlamak
bergirknekirî *rd* tıkaçsız, tıkaçlanmamış olan
bergirîbûn *m* 1. kapanıklık 2. *ps* içe yöneliklik, otizm
bergirtin (I) *m* 1. döl verme (üreme) 2. dölleme, dölleme 3. gebe kalma
bergirtin (II) *m* 1. ürün verme, ürün tutma
bergirtin (III) *m* önleme, engelleme
bergirtin (IV) *m* tok tutma (yiyecekler için; uzun süre giderme veya doyurma özeliği olma)
ber girtin (I) *l/gh* 1. döl vermek (üremek) 2. döllemek, döllemek 3. gebe kalmak
ber girtin (II) *l/gh* ürün vermek, ürün tutmak, meyve verme
ber girtin (III) *l/gh* önlemek, engellemek
ber girtin (IV) *l/gh* tok tutmak (yiyecekler için; uzun süre doyurmak)
bergirtina rodîyan *nd* kolit
bergirtî (I) *rd* ürün vermiş, bol üretilen olan
bergirtî (II) *rd* tok tutmuş olan
bergirtî (III) *ps/rd* içe kapanık, içine kapanık, kapalı (dışa dönük yardılaşta olmayan) ~ **rabûn** kapalı yetişmek
bergirtîti *m* içe kapanıklık
bergizan *rd* ileri görüşlü
bergizanî *m* ileri görüşlülük
bergî *m* karşılık, bir şeyin eşdeğeri olarak alınan
bergidan *m* 1. karşılık (bir davranışın karşı tarafa uyandırdığı başka davranış, mukabele 2. karşılık, bedel (bir şey alırken karşı tarafa verilen şey) * **ev dirav bergidana** xebata te ye bu para senin çalışmanın karşılığıdır 3. karşı (karşılık olarak, mukabil) 4. güvence, garanti (alınan sorumluluğa karşı ortaya konulan şey) 5. *rd* bedel (eşit, denk) * **ev se bergidanî sê guran** e, bu köpek üç kurda bedeldir ~ dan (yekî) karşılık vermek (karşı gelmek) ~ **a cewabê** *h* cevaben ~ **a (tişteki) danê** karşılaştırmak (dikişte) ~ **a felatê** kurtulmalık, fidyeyi necat ~ **a payê** hisse bedeli ~ **î (tişteki) bûn** teqabul etmek

bergidayına deng *rz/nd* ses karşılanması

bergil *bnr* bergir

bergir *zo/n* 1. beygir, yük atı (Kürtçe 'bar+gir'den) 2. *fiz* beygir (beygir gücü)

bergivan *bnr* bergidan

bergker *nd/nt* 1. ciltçi, mücellit * *ez dē pirtûkan bibim ser bergker da ku ez wan bidim cizûbendkirin* kitapları ciltçiye götürüp ciltleteceğim 2. *m* ciltçi (cilt evi)

bergkerî *m* ciltçilik, mücellitlik

bergkirin *m* ciltleme

berg kirin *l/gh* ciltlemek

bergkîrî *rd* ciltli, ciltlenmiş olan

bergol *n* forvet

bergor *rd* 1. mezar taşı 2. *rd* ölümlü

bergorî *m* ölümlülük

bergorn *bnr* bergor

berguher *m* takas ~î *bûn* döl değiştirmek

berguherandî *rd* yüzü çevrili

berguherandîbûn *m* yüzü çevrili olma

berguherk *m* çevirici, komütatör,

berguhk *m* 1. kulaklık (kulakları soğuk, rüzgâr gibi dış etkilere koruyan) 2. kulaklık (radyo, televizyon veya telsizde kulak ile verici arasında ses bağlantısını sağlayan araç)

berguman *rd* sanık

bergumanî *m* sanıklık

berguzîde *rd* mümtaz

berguzîn *rd* mümtaz, seçkin

bergûz *n* Kürt geleneksel şal ve şepik takımı

berhatin *m* gelir

berhelistî *bnr* berhilistî

berhelistin *bnr* berhilistin

berhem *m* 1. ürün, semere 2. *kîn* ürün (türli endüstrî alanlarında ham maddelerin işlenmesiyle elde edilen şey) 3. eser, yapıt (bir kimsenin emek sonucu ortaya çıkardığı şey) 4. eser, yapıt (sanatçının ortaya çıkardığı ürün) * **berhemên bijartî yê Cegerxwîn** Cegerxwîn'in seçilmiş eserleri ~a *neftê* (an jî *petrolê*) petrol ürünü ~a *şanoyê* tiyatro eseri ~e *ke nemlîr aşırandîn* (an jî *çêkirin*) şaheser yaratmak ~ên *kevnare* (an jî *entîke*) eski eserler ~ên *nivîskî* yazılı eserler, müellefat ~ên *talî* yan ürünler

berhember *nd* karşılık

berhemboxş *m* 1. ürün (bir tutum veya davranışın ortaya çıkardığı şey) 2. *rd* netice veren 3. verimli

berhembêz *m* kucaklama

berhembêzkirin *m* kucaklama

berhembêz kirin *l/gh* kucaklamak, iyi ve kalpten karşılamak

berhemdanî *m* 1. verimlilik 2. üretkenlik,

berhemdar *rd* 1. ünlü 2. verimli 3. üretken

berhemdarî *m* 1. verimlilik 2. üretkenlik

berhemdarîbûn *m* verimlilik

berhemdarî bûn *l/gh* verimlilik

berhemdarîkirin *m* verimlilik

berhemdarî kirin *l/gh* verimlilik

berhemdayî *rd* eser vermiş olan kimse

berhemdêr *rd/nd* 1. üretici (üretimle uğraşan kimse) 2. üretici (üretimi sağlayan, üretimle ilgili) 3. üretken

berhemdêrî *m* 1. üreticilik 2. üretkenlik

berhemend *rd* bağışedici, ihsan eden

berhemendî *m* mevhîbe, bağış, ihsan

berhemhênan *m* yapım, prodüksiyon

berhemhêner *nd/nt* 1. üretici, üretmen 2.

üretici, yetiştirici 3. yapımcı, üretken

berhemhênerî *m* 1. üreticilik, üretmenlik 2.

üreticilik, yetiştiricilik 3. yapımcılık, üretkenlik

berhemînan *bz/m* yatırım, envestisman

berhemkar *nd/nt* yatırımcı

berhemkarî *m* yatırımcılık

berheng *m* nefes darlığı

berher *bnr* rêx

berheste *jeo/nd* 1. çakmak taşı 2. düven diş

berhev *m* toplanma, biraraya gelme

berhevanîn *m* biraraya getirme, yan yana getirme

berhev anîn *l/gh* biraraya getirmek, yan yana getirmek

berhevbûn *m* 1. toplanma 2. birikme 3. derilme, derlenme

berhev bûn *l/gh* 1. toplanmak 2. birikmek *

li ber derî bi hezaran mirov berhev

bûbûn kapının önünde binlerce insan birikti 3. derilmek, derlenmek

berhevbûyî *rd* 1. toplanık, toplanmış olan 2. birikmiş olan

berhevbûyîn *m* 1. toplanış, toplanma 2. birikme, birikme 3. deriliş, derilme

berhevdan *m* 1. tartışma 2. *nt* fitneci 2. bozguncu

berhe'danî *m* 1. fesatlık, fitnecilik, karıştırıcılık, kışkırtıcılık, körükleyicilik, körükçülük 2. bozgunculuk 3. *fel* didişim ~ **kirin** fesat karıştırmak (veya fesat çıkarmak)

berhevdanîkirin *m* 1. fesatlık etme, karıştırıcılık yapma, kışkırtma, iş karıştırmak (fesat sokma), ekme (bir şeyin başlamasına yol açacak sebepleri hazırlama) 2. bozgunculuk etme

berhevdanî kirin *l/gh* 1. fesatlık etmek, karıştırıcılık yapmak, kışkırtmak, iş karıştırmak (fesat sokmak), ekme (bir şeyin başlamasına yol açacak sebepleri hazırlamak) * **ew kesên ku di navberîya me de berhevdanîyê dikin** aramıza düşmanlık tohumlarını ekenler 2. bozgunculuk etmek

berhevdanîfî *m* 1. fitnecilik, fesatlık 2. bozgunculuk

berhevdankar *nd/nt* tartışmacı

berhevdankarî *m* tartışmacılık

berhevdar *rd* 1. toplanık 2. derli

berhevder *nd/nt* ara bozucu, karıştırıcı, fit-neci, körükleyici, körükçü, kıskırtıcı

berhevderî *m* ara bozuculuk, karıştırıcılık, fit-necilik, körükleyicilik, körükçülük, kıskırtıcılık

berhevî (I) *m* 1. toplama, derleme 2. birikim
berhevî (II) *m* kıyas, örnekseme (benzetme yoluyla) * **gelek cüreyn peyvan bi riya berheviyê hatine çêkirin** bir çok kelime türleri kıyasla yapılmıştır

berhevî (III) *mat/m* toplama (işlemi)

berhevkar *nd/nt* 1. derleyici, derlemeci 2. koleksiyoncu, derlemci

berhevkarî *m* 1. derleme 2. derleyicilik, derlemecilik 3. koleksiyonculuk, derlemcilik ~ **kirin** 1) derleme yapmak 2) derlemecilik yapmak

berhevker *bnr* berhevkar

berhevkerî *bnr* berhevkarî

berhevkirin *m* 1. toplama, devşirme, derme 2. toplama, biriktirme (artırıp biriktirme) 3. toplama, tahsil etme, para toplama (vergi veya bağış için; vereceklerden alma) 4. derleme, derleme yapma 5. biriktirme (koleksiyon yapma)

berhev kirin *l/gh* 1. toplamak, devşirmek, dermek * **me li pesarê hijik mijik berhev kirin** kırlarda çalı çırpı topladık * **keçikan bi hîretikê hêjîr berhev dikirin** kızlar gülüşe gülüşe incir devşiriyorlardı 2. toplamak, biriktirmek (artırıp biriktirmek) 3. toplamak, tahsil etmek, para toplamak (vergi veya bağış için; vereceklerden almak) * **hatine bacan berhev bikin** vergileri toplamaya gelmişler 4. derlemek, derleme yapmak 5. biriktirmek (koleksiyon yapmak)

berhevkirî *rd* 1. derleme * **gotinê berhevkirî** derleme sözler 2. devşirilmiş, derli, derlenmiş olan 3. toplanık, toplu, toplanmış olan 4. biriktirilmiş olan

berhevki *rd* karşılaştırmalı, mukayeseli

berhevok *m* 1. şiir kitabı, divan 2. antoloji 3. koleksiyon, derleme ~ **çêkirin** koleksiyon yapmak

berhevokvan *nd/nt* koleksiyoncu

berhevokvanî *m* koleksiyonculuk

berhevraz *h* yokuş yukarı

berhewa *rd* 1. berhava, boş, yararsız, netice vermeyen 2. *h* havaya doğru ~ **bûn** berhava olmak ~ **çûn** boş gitmek ~ **kirin** berhava etmek

berhewabûn *m* 1. boş gitme 2. havaya uçma, savrulma 3. patlama, havaya uçma, infilak etme 4. uçma (patlayıcı madde ile parçalanma)

berhewa bûn *l/gh* 1. boş gitmek 2. havaya uçmak, savrulmak 3. patlamak, , havaya uçmak, infilak etmek 4. uçmak (patlayıcı madde ile parçalanmak)

berhewakirin *m* 1. boş gitmesine neden olma 2. savurma (rüzgâr bir şeyi alt üst etme, havaya kaldırma, dağıtma) 3. patlatma, infilak ettirme, havaya uçurtma

berhewa kirin *l/gh* 1. boş gitmesine neden olmak 2. savurmak (rüzgâr bir şeyi alt üst etmek, havaya kaldırmak, dağıtmak) 3. patlatmak, infilak ettirmek, havaya uçurtmak

berheyat *rd* berhayat

berhêlî *m* yön, istikamet

berhêlîbûn *m* yönelme, yön verilme

berhêlî bûn *l/gh* yönelmek, yön verilme

berhêlîkirin *m* yöneltme, yön verme, yönlendirmek

berhêlî kirin *l/gh* yöneltmek, yön vermek, yönlendirmek

berhicûm *m* karşı saldırı

berhilanîn *m* ürün alma

ber hilanîn *l/gh* ürün almak

berhillist *nd/nt* karşı koyucu

berhillistin *m* 1. direnme, direniş, karşı koyma, mukavemet etme 2. direşme, sebat

berhillistin *l/gh* 1. direnme, karşı koymak, mukavemet etmek 2. direşmek, sebat etmek

berhillistî *m* 1. karşı koyma, direniş, mukavemet 2. *rd* dokunulmaz (kimse) 3. *rd* dayanıklı

4. karşı yoyuculuk ~ **kirin** direnç göstermek, karşı koymak ~ **nişan dan** direnç göstermek, mukavemet göstermek

berhillistîbar *rd* derengen

berhillistîbarî *m* derengenlik

berhillistîbûn *m* 1. dayanıklılık 2. dirençlilik

berhillistîdar *rd* 1. dayanıklı 2. dirençli, mukavemetli

berhillistîker *nd/rd* 1. direnişçi 2. direngen

berhillistîkerî *m* 1. direnişçilik 2. direngenlik

berhillistkar *nd/nt* direnişçi

berhillistkarî *m* direnişçilik

berhillistker *bnr* berhillistîker

berhillistkerî *bnr* berhillistîkerî

berhingar *nd/nt* direnişçi, mukavemetçi ~ **(yekî) bûn** (birine) musallat olmak

berhingarbûn *m* karşı durma

berhingar bûn *l/gh* karşı durmak

berhingarî *m* 1. direnişçilik 2. karşı koyma, karşı durma, direniş, mukavemet 3. dayanma ~ **kirin** karşı koymak ~ **nişan dan**

direnç göstermek, mukavemet göstermek

berhingarikirin *m* karşı koyma, karşı durma, mukavemet etme

berhingarî kirin *l/gh* karşı koymak, karşı durmak, mukavemet etmek

berhingarî lê kirin *l/bw* (birine veya bir şeye) karşı durmak, karşı koymak

berhîrk *bnr* berhûrk

berhît *zo/m* kuru ağaç kurdu

berhûr (I) *rd* küçük çaplı silâh

berhûr (II) *n* küçük taş, çakıl

berhûrk *n* çakıl

beridandin *m* bileme

beridandin *l/gh* bilemek

berih *m* damının bir kısmı açık mağara

berihîn *l/gh* kötü bir şekilde ölmek

berik (I) *bot/m* kozalak

berik (II) *m* sili, pala, yaygı ~ê **ber qûnê** zo anüs yüzgeci

berik (III) *m* fişek, kurşun (tabanca, tüfek gibi hafif ateşli silahlarda kullanılan mermi) ~ **barandin** kurşun yağdırmak ~ **avêtin** fişek atmak ~ **berdan** kurşun atmak ~ **berdan** (yekî) (birine) kurşun sıkmak ~ **berî** (yekî) dan (birine) kurşun sıkmak ~ **bi ser de barandin** (an jî **rijandin**) (birini veya bir şeyi) kurşun yağmuruna tutmak ~ **bi ser serê** (yekî) **de barandin** (birine) kurşun yağdırmak ~ **lê barandin** (birine) kurşun yağdırmak ~ **lê reşandin** (birine) kurşun yağdırmak ~ **xwarin** kurşun yemek

berik (IV) *n* 1. taş 2. taş (dama, domino gibi oyunlarda kullanılan metal, kemik veya tahta parçalardan her biri)

berik (V) *n* 1. ürün, mahsul (bazı bitkilerin mahsulü) 2. bitki tohumu * **berikê hevîrzê** ardık tohumu

berik avêtin *l/gh* fişek atmak

berik kirin *l/gh* kurşunlamak (kurşun ile ateş etmek)

berikavêj *m* ateşli silâh

berikanî *m* taş sapanı

berikê kemerê *bot/nd* acı kavun, meyvesi badem büyüklüğünde ve halk hekimliğinde kullanılan, teveği dikensi bir bitki

berikê xwînê *nd* kan taşı, hematit

berikfiroş *nd/nd* fişekçi (satan kimse)

berikfiroşî *nd/nd* fişekçilik

berikker *nd/nd* fişekçi (imal eden)

berikkerî *m* fişekçilik

berikkirin *m* kurşunlama (kurşun ile ateş etme)

berik kirin *m* kurşunlamak (kurşun ile ateş etme)

berindêr *bnr* berindir

berindir *m* fişek (dişi olan)

berindî *bnr* berindir

berinî *rd* şımarık

berinîti *m* şımarıklık

beriq *m* ışılak, yansıma

beriqandin *m* ışılatma

beriqandin *l/gh* ışılatmak

beriqîn (I) *m* fitik olma

beriqîn (II) *m* ışılama

beriqîn (I) *l/gh* fitik olma

beriqîn (II) *l/gh* ışılamak

beriqkîrox *m* 1. yansıtıcı 2. *rd* yansıtıcı

berisandin (I) *m* hesaplama

berisandin (II) *m* 1. kızdırma, öfkelenme 2. sataştırma

berisandin (I) *l/gh* hesaplamak

berisandin (II) *l/gh* 1. kızdırmak, öfkelenmek 2. sataştırmak

berisîn (I) *m* hesaplama

berisîn (II) *m* 1. kızma, öfkelenme 2. parlamak, çıkışma 3. sataşma, çatma

berisîn (I) *l/gh* hesaplanmak

berisîn (II) *l/gh* 1. kızmak, öfkelenmek 2. parlamak, çıkışmak 3. sataşmak, çatmak ~ (yekî) (birine) sataşmak, çatmak ~ **hev** 1) (birbirine) satışmak 2) atışmak (ağız kavası etmek)

berisîn *l/gh* çatmak (birine sert sözle söyleme veya yazılar yazmak)

beristan *m* ovalık yer, çöllük

beriste *jeo/m* granit

beristêr *n* sacda ekinek pişirmede, ekmeğin kızarması için yaslatılan genişçe taş

beristik *bnr* bestik

beristin *m* hürmet etme

beristin *l/gh* hürmet etmek

beriya dibistanê *nd* 1. okul öncesi 2. *rd* okul öncesi (bu çağla ilgili, bu çağa özgü) * **perwerdehiya beriya dibistanê** okul öncesi eğitim

beriya dîrokê *m* tarih öncesi, prehistoriya

beriya her tiştî *h* öncelikle * **gere beriya her tiştî** *li ser vî qanûnî gotûbêj bê kirin* öncelikle bu kanun görüşülecek

beriya mêjûyê *nd* tarih öncesi

beriya miladê *nd* milattan önce

beriya pêşîn *m* önceleme

beriyat *m* genişlik

beriya tarîxê *nd* tarih öncesi

beriya zayînê *nd* milattan önce

beriyî *rd* 1. ovalı 2. karasal

berizandin (I) *l/gh* 1. dalaştırmak, sataştırmak 2. azdırmak 3. sözle saldırmak

berizandin (II) *bnr* herûmî kirin

berizî *rd* azgîn

berizîn *m* 1. sataşma 2. azma

berizîn (I) *l/gh* 1. sataşmak 2. azmak

berizîn (II) *bnr* herûmî bûn

berî (I) *h* 1. önce, evvel * **berî bi hivdeh salan** on yedi yıl önce * **beriya te hat senden önce geldi** * **beriya vê, tiştên ku divê** *li serê bên hizirkirin hene* bundan evvel düşünecek şeyler var 2. -den önce ~ **azana meleyê şefeqê** sabah erkenden, sabah namazından önce ~ **baranê ba ye, ~ mirinê ta ye** bu sessizlik hayra alamet değil ~ **ya baranê xwe şil kirin** dereyi görmeden paçayı sıvamak ~ **ya bi** (...) önünce (veya önünden), -den biraz önce ~ **her tiştî** *h* her şeyden önce, öncelikle, bilhassa ~ **her tiştî girîngî dan** (...) planda tutmak * **berî her tiştî girîngî dide dersên xwe** derslerini birinci planda tutuyor ~ **her tiştî Xwedê** evvel Allah ~ **ku tu bigihîji avê delînga xwe hilmêde** dereyi görmeden paçaları sıvama ~

mirina xwe dünya gözüyle ~ya (kesekî an jî tiştêkî) evvelki * yê beriya te senden evvelki ~ya (tiştêkî) hatin çêkirin plânlamak ~ya her tiştî evvel emirde ~ya Îsa pêxember Îsa'dan önce, milattan önce ~ya ku biqewime (an jî rû bide) olınadan önce, kablelvuku ~ya sicûrê xwe diavêje tenûrê boş yere, gereği yokken kendini feda etme, her şeye balıklama atılma

berî (II) *m* 1. ova 2. bozkır 3. *rd* yabani hayvan (özellikle ova ve bozkırda yaşayan hayvanlar için)

berî (III) *bnr* berû (I)

berî (IV) *bnr* berayî

berî (V) *rd* hayvan için kaç doğum yaptığını anlamak için sorulan soru

berî (VI) *m* 1. cep 2. cep (terkiblerde) * **saeta** berian cep saati ~ya (yekî) germ bûn cebi para görmek

berî (VII) *bnr* bêrî (III)

berîberî *bj/m* beriberi

berîd *nd* posta, kasıt

berîdan *m* 1. boşaltma 2. kovma, kovalama, kovalayış

berî (...) *dan l/bw* 1. kovmak, (dışarıya çıkarmak, ilgisini kesip uzaklaştırmak) 2. atmak, sıkmak (kurşun, güle gibi şeyleri hedefe iletmek) * **sê gule berî wî da, lê nehingaft** ona üç kurşun attı vuramadı 3. dökmek * **av berî erdê da** suyu toprağa döktü 4. (içine) boşaltmak * **av berî tenekeyê bide** suyu tenekeye boşalt (yek) ~ (yekî) *dan* (birini) başına dolamak, musallat etmek ~ **erdê dan 1)** yere dökmek 2). *mec* vazgeçmek, meseleyi kapatmak * **min ev mesele berî erdê da** bu meseleden vazgeçtim ~ **nava (...)** *dan 1)* katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) * **av berî nava sirkeyî dan** sirkeye su katmak 2) katmak (birlikte göndermek) 3) katmak (döllenmeyi sağlamak için erkek hayvanı dişinin yanına salmak) 4) karıştırmak, katmak (içine katmak) 5) dökmek (yemeğe su, baharat vb. katmak) ~ **nava xwe dan** içine atmak (her tiştî) ~ **nava xwe dan 1)** içine atmak (sıkıntısını kimseye belli etmemek) 2) içine atmak (yapılan bir kötülüğe karşı sesini çıkarmamakla birlikte, bunu unutmamak) ~ **pêşîra hev dan** bir birine kırdırtmak ~ **ser dan** ilhak etmek ~ **ser (...)** *dan 1)* -e katmak, aktarmak * **min av berî ser vê derdanê da** suyu bu kaba aktardım 2) ardına vermek 3) katmak * **ew erd jî berî ser erdên xwe dane** o toprakları da topraklarına katmış ~ **ser pişta (yekî) dan** (birinin) ardına vermek ~ **tajîyan dan** aylak aylak dolaşmak ~ **vir û derewan dan** yalan atmaya başlamak

berîdanî *m* yönelim

berîdayî *rd* kovuntu

berîdin *rd* fazla ürün vermeyen yer

berîhek *m* barınak, korunak

berîhevdan *m* 1. dövüştürme 2. (birbirine) kışkırtma 3. (birbirine) kapaştırma, düşürme, katma (aralarını açma) 4. ortalığı birbirine katma 5. çalıştırmaya çalışma (özellikle makine ve aletler için) 6. tavşana kaç, taziya tut deme 7. çarpıştırmak, çatıştırmak 8. (birbirine) sıkma (kurşun vb. için) 9. (birbirini) kovma

berî hev dan l/bw 1. dövüştürmek * **dîkan**

berî hev didin horoz dövüştürüyorlar 2. (birbirine) kışkırtmak 3. (birbirine) kapaştırmak, düşürmek, katmak (aralarını açmak) 4. ortalığı birbirine katmak 5. çalıştırmaya çalışmak (özellikle makine ve aletler için) * **makîne berî hev da** makinayı çalıştırdı * **tu xîzarê berî hev bîdî baş e** şeriti çalıştırsan iyi olur! 6. tavşana kaç, taziya tut demek 7. çarpıştırmak, çatıştırmak 8. (birbirine) sıkma (kurşun vb. için) 9. (birbirini) kovmak

berîk *m* 1. cep 2. cep (terkiplerde) ~a **xwe germ kirin** paralanmak, para kazanmak ~a **xwe tije kirin** (an jî dagirtin) cebini doldurmak

berîka hundîr *nd* iç cep

berîkar *nd/nt* vekil

berîkarî *m* vekillik

berîkbîr *rd* yankesici

berîkbîrî *m* yankesicilik

berîkela *b* aferin

berî kêcan *dan l/bw* sinek avlamak (işî veya müşterisi olmamak)

berîkgerm *rd* paralı, zengin

berîkgermî *m* paralı olma, zenginlik

berîl *min/m* beril

berîlê *rd* yönelik

berîlyûm *kim/m* berilyum (kısaltması Be)

berî mêşan *dan l/bw* 1. sineklenmek (sineklerini kovmak) 2. sinek avlamak (işî veya müşterisi olmamak)

berîn (I) *rd* 1. ilk, birinci 2. kadim, eskiye ait

berîn (II) *rd* ovalık

berîn (III) *rd* taş, taştan yapılmış veya oluşmuş olan

berîn (IV) *m* meleme ~ **ketin mêşînan** koyunlar meleşmek

berîn l/hg melemek (koyun, kuzular için)

berî nava hev dan l/bw 1. katmak, karıştırmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) 2. (birbirine) katmak, darmadağın etmek, alt üst etmek, ortalığı karıştırmak, darmaduman etmek (çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak) * **zadê me berî nava hev dan** erzaklarımızı alt üst ettiler 3. karıştırmak, karmak (birbirine katmak) * **mast û mot berî nava hev bide** pekmez ile yoğurdu kar 4. karmakariş etmek,

allak bullak etmek (karmakarışık bir duruma getirmek) 5. yeri göğü birbirine katmak, altını üstüne getirmek (karmakarışık etmek, çevreyi birbirine düşürmek) 6. aramak taramak (veya arayıp taramak), dikkatle aramak

berindir *bnr* berindir

berinî (I) *m* öncelik

berinî (II) *rd* yabanî, kaba saba, medeniyetsiz

berinî (III) *m* (*b* kalın okunur) bangırdama, meleme

berinîdar *rd* öncelikli

berinîkirin *m* bangırdama

berinî kirin *l/gh* bangırdamak

berî nişanê dan *l/bw* nişan atmak

berî parzûnê dan *l/bw* imbikten çekinek

berisane bir tür üzüm

berî ser dan *l/bw* 1. üstüne eklemek 2. katmak 3. katmak, ilhak etmek * **bexçe berî ser erdê xwe da** bahçeyi arazisine kattı 4. koymak, dökmek * **avê berî ser hevîr da** hamura su döktü 5. ardına düşmek, peşine vermek

berî ser hev dan *l/bw* 1. (birbirine) katmak 2. (birbirine) kovalamak 3. (birbirine) düzdürmek

berî ser xwe dan *l/bw* kendini düzdürmek

berîte *bnr* bërîte

berîvan *nd* ovalı

berîvanî *m* ovalılık

berjen *m* destek, istinat direği

berjeng *m* 1. kanıt, delil 2. *hiq* kanıt, delil 3. *bj* belirti, bulgu, symptom

berjengî *bj/rd* 1. symptomatik 2. *m* ölüm belirtisi

berjengzanî *m* symptomalojî

berjêr *nd/m* 1. iniş 2. *rd* iniş 3. *h* aşağı (aşağıya, yere doğru), aşağıya doğru ~ **bûn** aşağıya doğru gitmek ~ **û berjor** iniş yokuş, inişli yokuşlu ~ **î (cihekî) bûn** -e doğru inmek

berjêrbûn *m* 1. aşağı sarkma 2. ağma, aşağıya inme 3. aşağıya doğru inme

berjêr bûn *l/gh* 1. aşağı sarkmak 2. ağmak, aşağıya inmek 3. aşağıya doğru inmek

berjêrek *rd* iniş, yokuş aşağı

berjêrî *rd/h* baş aşağı

berjêrkirin *m* 1. aşağı sarkma 2. (bir şeyi) aşağıya doğru yapma (veya etme)

berjêr kirin *l/gh* 1. aşağı sarkınak 2. (bir şeyi) aşağıya doğru yapmak (veya etmek)

berjêrtir *rd* aşağı, -den daha az (değer yönünde az olan)

berjewendiyî *rd* çıkarsal

berjewendî *m* çıkar, menfaat

berjewendîperest *bnr* berjewendperest

berjewendkar *nd/nt* vurguncu

berjewendkarî *m* vurgunculuk

berjewendparêz *nd/nt* maslahatgûzar

berjewendparêzî *m* maslahatgûzarlık

berjewendperest *nd/rd* çıkarıcı, menfaatçı ~ **bûn** çıkarıcı olmak

berjewendperestî *m* çıkarıcılık, menfaatçılık

berjewendperwer *rd* menfaatperver

berjimar *nd/nt* aday, namzet

berjimari *m* adaylık, namzetlik

berjin *rd* erişkin (evlenme çağına gelmiş delikanlı)

berjinî *m* erişkinlik

berjor *erd/m* 1. bayır 2. *rd* yukarı 3. *h* yukarıya doğru

berjorbûn *m* ağma, yukarı çıkma

berjor bûn *l/gh* ağmak, yukarı çıkmak

berjorek *rd* yokuş yukarı

berjorkirin *m* 1. yukarı kaldırma 2. yukarıya doğru yönelme

berjor kirin *l/gh* 1. yukarı kaldırmak 2. yukarıya doğru yönelmek

berk (I) *m* havuz, su havuzu

berk (II) *rd* berk, katı

berk (III) *n* yaprak

berkabik *m* eğirmede kullanılan deri veya muşambadan yapılan diz önlüğü

berkanî *m* sapan (taş atma aracı)

berkanîk *m* taş sapanı

berkanok *m* şömine külünün döküldüğü yer

berkar (I) *nd/nt* 1. çırak (dükkanında ayak işlerine bakan kimse) 2. garson

berkar (II) *rz/m* nesne, objekt

berkarî kirin *l/gh* çıraklık etmek

berkarî *m* 1. çıraklık 2. çıraklık (çırağa verilen ücret) 3. garsonluk

berkaş *n* bayır önü, rampa

berkaşikirin *m* çekiştirme

berkaşî kirin *l/gh* çekiştirmek

berkaz *m* 1. mazgal 2. pervaz, pencere pervazı

berkbûn *m* katılaşma

berk bûn *l/gh* katılaşmak

berke *n* yaprak

berkeftî *rd* 1. değerli 2. sayın, hazretleri * **berkeftî Ebdulah efendî Abdullah efendî** hazretleri

berkel (I) *nd* 1. atıştırma 2. açlığı bir iki lokma ile geçiştirme

berkel (II) *rd* pişmek üzere olan * **goştê berkel** pişmek üzere olan et

berkel (III) *m* manda düvesi

berkele *m* manda düvesi

berkelik kuzu oğlak çobanı (göç yaylaya çıktığı zamanlarda)

berkelyûm *kim/m* berkelyum (kısaltması Bk)

berkemal *rd* berkemal, normal

berkemalbûn *m* normalleşme

berkemal bûn *l/gh* normalleşmek

berkemalbûyîn *m* normalleşme

berkember *bot/m* güzel koklu bir bitki

berken *m* gülümseme, tebessüm

berkenbûn *m* gülümseme

berken bûn *l/gh* gülümsemek

berkenî *m* gülümseme
 berkenîbûn *m* gülümseme
 berkenî *bûn* */lgh* gülümsemek
 berkenîbûyî *m* gülümseyiş
 berkenîkirin *m* gülümsetme
 berkenî kirin */lgh* gülümsetmek
 berkepî *nd/nt* rakip
 berkepîfî *m* rakiplik
 berker *nd/nt* kilimci
 berkerî *mt* kilimcilik
 berketîn (I) *m* kavrama, anlama
 berketin (II) *m* özülme
 berketin (III) *m* değme
 ber ketin (II) */lgh* özülme ~ beredayî ye
 ağlamak para etmez
 ber ketin (I) */lgh* kavramak, anlamak
 ber ketin (III) */lgh* değmek * ew qas rezalet
 ber diket? bu kadar rezalete değer miydi?
 berketî (I) *rd* anlayışlı, idrak sahibi
 berketî (II) *rd* özgün, özülen
 berketî (III) *rd* 1. değerli, önemli, saygıdeğer
 (kimse) 2. seviyeli
 berketîbûn (I) *m* anlayışlılık
 berketîbûn (II) *m* özgünlük
 berketîbûn (III) *m* değerlilik, saygıdeğerlik
 berketok *m* birbirine yapışık pamuk kozası
 berkêl *n* mezar taşı
 berkêl *n* mezar taşı
 berkêrî *rd* kesimlik (hayvan)
 berkêş (I) *m* çekmece
 berkêş (II) *m* 1. sini, sofrta 2. üzerinde ekmek
 açılan masamsı tahta
 berkêşan *m* üretim * amrazên berkêşanê
 üretim araçları
 berkêş *m* çekmece
 berkêşok *m* tepsi
 berkîrde *rz/m* nesne
 berkîrin *m* kırkma, kırpm (bir hayvanın tüy-
 lerini kesme)
 berkîrin (I) */lgh* kırkmak, kırpmak (bir hay-
 vanın tüylerini kesmek)
 ber kirin (II) */lgh* başlamak * ber kirîye nê
 dîxwe yemek yemeğe başlamış
 berkîrî *rd* kırkmış, kırpmış olan
 berkiş *m* satranç gibi zeka oyunlarında karşı
 hamle
 berkî *rd* arzânî, enine olan
 berkolan *m* kazı, arkeolojik kazı
 berkoş *m* önlük (bebek önlüğü)
 berkoş *m* tepsi
 berkoz *rd* süt kuzusu
 berkoz *n* ağıl kapısı
 berkurk *zo/m* 1. kursak, havsala, kuş kursağı
 2. etek tıraşı
 berkuş *m* iş önlüğü
 berkutok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
 ber lê bûn */bw* bakmak (yer için, yüzü bir
 yöne doğru olmak)
 berlêgirtin *m* önlem, önleme

ber lê girtin */bw* 1. önlemek 2. önünü tıkama-
 mak, kesmek
 ber lê hatin girtin */lb* önlenmek
 berlêker *rz/m* 1. fiil öneki 2. çekim soneki
 ber lep bûn */bw* el altında olmak
 ber lê rast kirin */bw* yönlendirmek
 ber lê vekirin */bw* önünü açmak
 berliba *rd* toz koparan
 berling *n* ayak altı, evin orta yeri, çok gezilen
 yer, sundurma
 berm *m* gölet
 berm *m* 1. artık 2. mat kalan
 bermahî *bnr* bermayı
 bermakî *rd* annesine bağlı hayvan yavrusu
 (sığır ve davar yavruları için)
 bermal (I) *m* 1. sofâ 2. taban (üstü kapalı bir
 yerin gezinilen, ayakla basılan yeri) *
 bermala malê evin tabanı 3. haremlik
 (kadınlar bölümü) 4. oda * xanî çend
 bermal e? ev kaç odalı ~ bûn eve doğru git-
 mek
 bermal (II) *nd* kaba kilim
 bermal (III) *rd* düğün zahiresinden sorumlu
 kimse
 bermalik *m* yün veya keçi kılından yapılmış
 çul
 bermalî 1. ev kadını, ev hanımı (ev işleriyle
 uğraşan ve bu işi iyi yapan kadın) 2. ev
 kadını, ev hanımı (dışarıda çalışmayıp
 evinin işlerini yapan kadın) 3. hanım (karı,
 eş) 4. kadın hizmetçi ~ya malê küçük hanım
 bermalîfî *m* 1. ev kadınlığı, ev hanımlığı 2.
 hanımlık
 bermalk *m* 1. süpürge 2. sıyırğa (kar küreme
 küreği)
 bermanî *m* artık, arta kalan
 bermawe *m* kalıt, kalıntı (artıp kalan şey)
 bermax *n* sigara kağıdı
 bermaye *m* artık kalan, arta kalan, küsur (bir
 şeyden artan kısım)
 bermayî *m* 1. kalıntı (artıp kalan şey) 2. kalın-
 tı (bir toplum, kültür uygarlık vb. den
 artakalan şey) * ev bermahîyeke jî dêrê ye
 bu bir kilise kalıntısıdır 3. artık (kalan veya
 artan bölüm) * bermayîyên xwarinê yemek
 artığı 4. (bir şey harcadıktan sonra kalan
 bölümü) 5. *rd* artık * xwarina bermayî
 artık yemek 6. *nd* döküntü (bir toplulukta
 geri kalmış kimseler) 7. *rd* kalan (arta kalan)
 ~yên dîrokî (mêjûyî an jî tarîxî) tarihî
 kalıntılar
 bermayî hiştin */lgh* artıklamak
 bermayîxwer *nd/nt* artık iyici
 bermayîxwerî *m* artık iyicilik
 bermehr *m* nikahta erkek tarafının kadının
 geleceği için vaad ettiği güvence akçesi
 bermemik *rd* süt çocuğu
 bermêj *nd/nt* süt çocuğu
 bermêr *rd* erişkin (kız)

bermêrî *m* erişkinlik
bermêzer *m* iş önlüğü (kadın iş önlüğü)
bermil *n* 1. arkalık (hamal semeri) 2. su vb. taşımada omuza muhafaza olarak takılan bez 3. şekek (omuzda taşınan yük)
bermilk *m* 1. etek bezi 2. kolları tandırcı önlüğü
berminet *rd* minnettar
bermirad *rd* 1. erişkin 2. gelinlik (evlilik çağındaki kız)
bermiraz *bnr* bermirad
bermîl *m* 1. fiçi 2. varil 3. bidon
bername *m* 1. program, izlence 2. program (bilgisayara bir işlemi yaptırmak için yazılan komutlar dizisi) ~ **çêkirin** program yapmak ~ **danîn** programlamak, programlaştırmak ~ **kirin** programlamak ~ **saz kirin** programlamak, programlaştırmak ~ **ya bestek** paket program ~ **ya hîndekariyê** öğretim programı ~ **ya pakêt** paket program
bernameçêker *nd/nt* programcı
bernameçêkerî *m* programcılık
bernamedan *nd/nt* programcı
bernamedanî *m* programcılık
bernamedar *rd* programlı
bernamekar *nd/nt* programcı
bernamekarî *m* programcılık
bernamenivîs *nd* program yazıcısı
bernamesaz *nd/nt* 1. programcı 2. programlayıcı ~ **ê compîturê** bilgisayar programcısı
bernamesazî *m* programcılık
bernamesazkirin *m* programlama, programlaştırma
bernamesaz kirin *l/gh* programlamak, programlaştırmak
bernamzed *nd/nt* 1. aday adayı (herhangi bir işi yapmak, bir görevi yüklenmek için adaylık aşamasını kazanmak amacıyla başvuran kimse) 2. aday adayı (milletvekili ve senatör seçimlerinde partinin aday olmak için, partisinden yapılan ön seçimlere ardaylığını koyan kimse)
bernamzedî *m* aday adaylık
bernamzet *bnr* bernamzed
bernamzetî *bnr* bernamzedî
bernas *rd* 1. güçlü hafızalı kimse 2. bilinen kişi
bernav (I) *n* 1. soyadı 2. göbek adı 3. lâkap 4. ünvan
bernav (II) *rz/h* adıl, zamir
bernavê arizî *rz/nd* iyelik zamiri
bernavê hevgîn *rz/nd* bileşik zamir (Kürtçedeki bileşik adılar bunlardır pê, jê, lê, pê, pêk, jêk, lêk, pêk)
bernavê nenas *rz/nd* belgisiz zamir
bernavê pêwendî *rz/nd* ilgi zamiri
bernavê şandek *rz/nd* işaret zamiri
bernavê serbixwe *rz/nd* bağımsız zamir (Kürtçe'de xwe, jê, pê vb. gibi zamirlere bu ad verilir)
bernavê tewangî *rz/nd* hükümlü zamir

bernavk *n* 1. lâkap, takma 2. mahlas ~ **lê danîn** lâkap takmak
bernedan (I) *m* bırakmama, salı vermeme
bernedan (II) *ürkme* (ağaç meyve vermeme)
ber nedan (I) *l/gh* bırakmamak, salı vermemek
ber nedan (II) *l/gh* ürkmek (ağaç meyve vermemek)
bernesîl *m* süzekten geçirilmiş kaynatılmış şire
bernexûn *h* 1. yüz üstü, yüzükoyun 2. öne eğimli
bernêt *m* ön teşebbüs
berniğ *bnr* berling
bernimêj *n* inam
bernimêjî *m* imamlık
bernişiv *h* yokuş aşağı
bernîr (I) *n* iki yaşını doldurmuş erkek camuş
bernîr (II) *n* karasaban parçası
bernişane *m* gösterge, işaret
bernivîs *m* program
bero *bnr* berû (I)
beroçeği *h* tersine
berodan *m* koyun kuzu hepsini birlikte salma
beroj *m* güneç (güneş ışınlarını alan yer, güneş gören yer)
berojk *erd/m* bakı, güneç (güneş ışınlarını alan yer, güneş gören yer)
berok *m* 1. cephe 2. ekin biçilince rencberin cephesi 3. *h* sırasıyla, sırayla
berokaş *rd* yokuş yukarı
beropaş *bnr* berepaş
beroş *m* tencere
beroşik *m* tencere, küçük tencere
beroşk *bnr* berojk
berovajî *bnr* berevajî
berpal *erd/m* 1. yamaç 2. bayır 3. arkalık (sırt dayamaya yarar yer) 3. yastık
berpar *mat/m* bölünen
berparêz (I) *nd* bostan ürünü
berparêz (II) *nd/nt* klikçi
berparêzî *m* klikçilik
berpaşîl *m* kadın giysisinin göğüs kısmı ~ **a fişengî** pileli göğüs tarafı
berpez *nd* mal davar çobanı
ber pê hatin *l/bw* gerçekleşmek
ber pê ketin *l/bw* kapılmak
ber pê kirin *l/bw* 1. hazırlamak 2. yönelmek, yönlendirmek
ber pê (I) *nd* 1. ayak altı 2. ayak ucu * **ber piyê livînê** yatağın ayak ucu
ber pê (II) *rd* yönelik * **paceya ber bi rojê ve** güneşe yönelik pencere
berpêanîn *l/bw* 1. gerçekleştirmek 2. -e doğru getirmek * **erebe ber pê anî** arabayı ona doğru getirdi
berpêbûn *m* 1. gerçekleşme, oluşma, meydana gelme 2. doğrulma, yönelme, -e doğru gitme 3. yanaşma, yaklaşıma 4. (bir şeye) yüz tutma
ber pê bûn *l/bw* 1. gerçekleşmek, oluşmak,

meydana gelmek 2. doğrulmak, yönelmek, -e doğru gitmek * **ber bi bavê xwe bû** çocuk babasına doğruldu 3. yanaşmak, yaklaşmak 4. (bir şeye) yüz tutmak * **ez ber bi dergehê Xwedê ve diçim** Hakkın dergâhına yüz tutunuşum

berpêbûnî *biy/m* yönelim, tropizm

berpêbûyî *rd* yönelik, dönük

berpêbûyîn *m* 1. gerçekleşme, oluş, meydana geliş 2. doğrulma, yöneliş, -e doğru gidiş 3. yanaşma, yaklaşım 4. (bir şeye) yüz tutuş

berpêçûn *m* 1. dorulma (yönelme) 2. yanaşma ~a **kersaxê** kıyıya yanaşma *m*

ber pê çûn *l/bw* 1. dorulmak (yönelmek) * **zarok gava ku bavê xwe dît, ber pê çû** çocuk babasını görünce, ona doğruldu 2. yanaşmak

ber pê de çûn *l/bw* 1. -e doğru gitmek, -e uğramak 2. kaçmak, benzetmek, andırmak, bakmak (renklerde benzetmek) * **ev reng ber bi kesk ve diçe** bu renk yeşile kaçıyor * **ev reng ber bi rengê kesk ve diçe** bu renk yeşile bakıyor

berpêk (I) *bot/m* doğrulmuş, tropizmin

berpêk (II) *m* çelme ~ **avêtin** (...) (birine) çelme atmak (veya takmak)

berpêketin *m* kapılma, kapılış

ber pê ketin *l/bw* kapılmak

berpêkirin *m* 1. yöneltme, yönlendirme 2. gösterme

ber pê kirin *l/bw* 1. yöneltmek, yönlendirmek 2. göstermek

berpêşîr *m* kadın giysisinin göğüs kısmı

berpêş (I) *m* kadın giysisinin etekleri

berpêş (II) *m* 1. sunma 2. ileri sürme, öne sürme ~ **kirin** 1) sunmak 2) öne sürmek ~ (**yekî**) **kirin** (birine) sunmak

berpêşgeh *m* merci, başvuru yeri

berpêşî *m* 1. sunuş, sunına 2. ileri sürüş, ileri sürme

berpêşkirin *m* 1. sunma 2. ileri sürme, öne sürme

berpêş kirin *l/gh* 1. sunmak 2. ileri sürmek, öne sürmek

berpêşkî *m* ön açıklama

berpêtî *m* işlerlik

berpêy *m* sunum, sunuş, arz ~î (...) **kirin** -e sunmak

berpêyî (I) *m* tepki, reaksiyon ~ **nîşan dan** tepki göstermek

berpêyî (II) *m* sunma, takdim

berpêyî (III) *rz/m* 1. yönelme durumu 2. *rd* yönelmeli

berpêyîkirin *m* (bir büyüğe) sunum

berpêyî kirin *l/gh* (bir büyüğe) sunmak

berpincar *nd* zerzevat

berpincari *m* yeşillik

berpîrs *rd* sorumlu ~ **bûn** sorumlu olmak ~ **dîtin** sorumlu görmek (veya tutmak) ~ya **xwe anîn** cih sorumluluğunu yerine getirmek

berpîrsane *h* sorumluca

berpîrsî *m* sorumluluk, mesuliyet ~ **girtin ser xwe** mesuliyet almak ~ya **bêvesînor** (an jî **bêqeder**) sınırsız sorumluluk ~ya **vesînordar** sınırlı sorumlu ~ya (**tîştêkî**) **girtin ser xwe** (bir şeyin) sorumluluğunu üstlenmek

berpîrsiya hevpar ortak sorumluluk

berpîrskî *rd/h* sorumluca

berpîrsyarane *h* sorumluca

berpîrsyar *rd* sorumlu

berpîrsyarî *m* sorumluluk, mesuliyet

berpîrsyarkî *rd* sorumluca

berpîspor *nd/nt* uzman adayı

berpîşt (I) *m* bel dolağı, belbağı

berpîşt (II) *erd/m* 1. dağ eteği 2. yamaç, tep-eye yakın yükselti

berpîştîk *m* bel bağı, bele dolama ipi

berpîştî *n* eyer altı çulluk

berq *bnr* birq

berqanîk *bnr* berkanîk

berqe *rd* parlak * **çîrûskên berqe** parlak kıvılcımlar

berqef *m* 1. barınak (doğal barınak) 2. kovuk, in, mağara

berqeft *bnr* berqevd

berqem *rd* solgun (kuнаş, giysi vb. için)

berqenîk *m* taş sapanı

berqevd *nd* el ayası ile almak üzere ot veya ekin biçme şekli

berqît *m* büfe

berqok *m* ateş böceği (*Lampyrus noctiluca*)

berqoyî *rd* fitik (sırt fitiği gibi)

berqûş *m* köstek (kuskun kayışma eklenen kayış)

berqût *m* açar, aparitif

berqût *n* büfe

berqûtvan *nd/nt* büfeci

berqûtvanî *m* büfecilik

berran *ant/n* 1. kasık 2. apış

berrank *m* eğirmede kullanılan deri veya muşambadan yapılan dizlik

berrehk *m* mağara

bers *n* hesap

bersal *n* yassı mezar taşı

berşe *zo/m* serçe (*Passer domesticus*)

bersêlk *nd/nt* ocağa çalı çırpı getiren kimse

berselkî *m* bu işi yapma eylemi

berserî *nd* baş ucu

bersing *m* eyer veya semer alt kayışı

berşermayî *rd* savaş artığı

bersetem *rd* inazlum

bersetemî *m* mazlumluk

bersifik *m* giriş, methal, antre

bersilk *bot/m* bir tür ot

bersinç *m* bir hastalık adı

bersing *m* 1. önlük, göğüslük, bağır yeleği 2. *mec* kucak 3. sutyen 4. boyun altına gelen kemer

bersingfiroş *nd/nt* sutyenci (satan kimse)

bersingfiroşi *m* sutyencilik

bersingvan *nd/nt* sutyenci

bersingvanî *m* sutyencilik

bersitok *m* yaka

bersiv *bnr* bersiv

bersivik *m* sofa

bersiv *m* yanıt, cevap ~ **dan 1)** cevap vermek, yanıt vermek **2)** cevap vermek (ihtiyacı karşılamak) ~ **hatin dan** cevaplanınak, yanıtlanmak

bersivandin *m* cevaplama, yanıtlama

bersivandin *l/gh* cevaplamak, yanıtlamak

bersivandi *rd* cevaplanmış, yanıtlanmış olan

bersivdan *m* cevap verme, cevaplama, yanıt verme, yanıtlama

bersiv dan *l/gh* cevap vermek, cevaplamak, yanıt vermek, yanıtlamak

bersivdayîn *m* cevap veriş, cevaplayış, yanıt veriş, yanıtlayış

bersivdar *nd/nt* 1. cevaplayıcı, yanıtlayan 2. *rd* cevaplı, yanıtlı 3. *rd* sorumlu

bersivdarî *m* 1. cevaplayıcılık 2. sorumluluk

bersivder *nd/nt* cevaplayıcı

bersivderî *m* cevaplayıcılık

bersivhazir *rd* hazırcevap ~ **bûn** hazırcevap olmak

bersivhazirî *m* hazırcevaplık

bersivî *rd* cevabî

bersivîn *m* cevaplanma, yanıtlanma

bersivîn *l/gh* cevaplanmak, yanıtlanmak

bersivname *m* cevap metni

berşçeç *zo/m* karsak (Vulpes corsac)

berşinahî *m* yeşillik

berşir *nd/nt* 1. süt çocuğu, emzik çocuğu 2. *rd* sağılan hayvan

berşiv *m* akşam yemeğinden önce yenilen hafif yiyecek

berşo *m* değişik (yedek iç çamaşırı, elbise)

berşojî *m* mide yanması

berşojk *m* mide yanması

berşok *bnr* berşo

berşork *zo/m* şakrak kuşu (Pyrrhula pyrrhula)

berşoşî *bnr* berşojî

berşoşk *bj/nd* mide yanması (veya ekşimesi)

berşoşkî *rd* mide yanması (veya ekşimesi) olan

berşoşkîbûn *m* *ngh* mide ekşimesine uğrama, mide fesadına uğrama

berşoşkî bûn *l/gh* mide ekşimesine uğramak, mide fesadına uğramak, midesi ekşimek (kaynamak veya yanmak)

berşoşkikirin *m* mide ekşimesine (veya fesadına) uğratma

berşoşkî kirin *l/gh* mide ekşimesine (veya fesadına) uğratmak

berstem *rd* mazlum

berstemî *m* mazlumluk

berstêrk *m* ateş böceği

berstik *m* yaka

bersto *bnr* berstû

berstû *m* yaka

berstûk *m* yaka, yakalık ~ **a fireh** şapşal yaka ~ **a (yekî) nehatin hev dû din** iki yakası bir araya gelmemek ~ **a niviştîkî** kayık yaka, haydari yaka

bersûc *rd* sanık, zanlı, maznun

bersûcî *m* sanıklık

bersuj *bnr* berşojk

berşûrmayî *rd* kılıç artığı, kılıçtan arta kalan

bertar *nd* bir kasnaklık tahıl demeti

bertav *m* güneşlik

bertavk *m* 1. güneşlik 2. *sn* güneşlik (alıcı merceği zararlı ışıklardan kurumak için)

bertawan *rd* sanık, zanlı

bertawanî *m* sanıklık

bertek *m* tepki, reaksiyon ~ **nîşan dan** tepki göstermek

bertekdar *rd* tepkili

bertekerk *m* paçalık, çamurluk, araba çamurluğu

bertekişî *rd* tepkisel

bertekî *m* 1. tepki 2. tepkinme 3. *biy/psî* tepki, refleks ~ **nîşan dan** reaksiyon göstermek, tepkimek

bertekî *m* reaksiyon

bertelaş *n* 1. yontulmuş yassı taş 2. çam yarması

bertelef *m* telef, telef olma ~ **bûn** telef olmak

bertelefbûn *m* telef olma

bertelef bûn *l/gh* telef olmak

bertelefbûyîn *m* telef oluş

bertelefçûn *m* telef olma

bertelef çûn *l/gh* telef olmak

bertelefkirin *m* telef etme

bertelef kirin *l/gh* telef etmek

berteng (I) *m* karın altına gelen kemer

berteng (II) *rd* 1. dargörüşlü, ufku dar 2. geniş kapsamlı olmayan 3. önü kapalı

bertengî doğum anı

bertengî *m* dargörüşlülük

berter *rd* 1. yüksek (altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan) 2. üstün

berteref *m* bertaraf

berterefbûn *m* bertaraf olma, saf dışı olmak

berteref bûn *l/gh* bertaraf olmak, saf dışı olmak

berterefbûyîn *rd* bertaraf oluş, saf dışı oluş

berterefî *m* bertaraflık

berterefkirin *m* bertaraf etme, saf dışı etme

berteref kirin *l/gh* bertaraf etmek, saf dışı etmek

berterî *m* 1. yükseklik 2. üstünlük

bertêşt *m* kahvaltı

bertiraş *nd/nt* taş yontucusu

bertiraşî *m* taş yontuculuğu

bertitandin *m* kurtçuk ağacı çürütme

bertitandin *l/gh* kurtçuk ağacı çürütmek

bertil *m* rüşvet ~ **dan** rüşvet vermek ~ **girtin**

(an jî stendin) rüşvet almak ~ **xwarin** rüşvet yemek
bertîlkirî *rd* rüşvet verilmiş (kimse)
bertîlwergrî *rd* rüşvet alan
bertîlxur *nd/nt* rüşvetçi, yiyici
bertîlxurî *m* rüşvetçilik, yiyicilik
bertîlxwar *nd/nt* rüşvetçi, rüşvet yiyen
bertîlxwarî *m* rüşvetçilik, rüşvet yiyicilik
bertîlxwarin *m* rüşvet yeme
bertîl xwarin *l/gh* rüşvet yemek
bertîlxwer *nd/nt* rüşvetçi, yiyici
bertîlxwerî *m* rüşvetçilik, yiyicilik
bertîş *m* yırtmaç
bertîtik *zo/m* ağaç kurdu
bertorpiyor *m* antî torpiyor
bertraş *nd/nt* taş ustası, taş yontucusu
bertraşî *m* taş ustacılığı, taş yontuculuğu
bertürk *zo/m* kursak
berû (I) *bot/m* 1. meşe, meşe palamudu (Quercus) 2. meşe (bu ağaçtan yapılmış olan) ~ **jî darê ket**, **got devê kovikê çî fireh** e kestane kabuğundan çıkmış da kabuğunu beğenmemiş
berû (II) *m* inaske
berûber *h* kıyın kıyın
berûk (I) *m* bir karasaban parçası adı
berûk (II) *bnr* berik
berûk (III) *m* göğüs (kadın)
berûk (IV) *m* peçe
berûle *m* taze küçük salatalık, turşuluk hıyar
berûpaş *bnr* berepaş
berûş *bnr* beroş
berûya *malan* *nd* yenilen palamut
berûya pezan *nd* yenilmeyen palamut
berûyet *m* kendini bir şeyden mahrum sayma
bervaj *rd* bedeva
bervajdeng *m* aksiseda
bervajî *bnr* berevajî
bervale *rd* zavallı
bervalefî *m* zavallılık
bervang *m* 1. göğüslük, önlük, peştemal 2. önlük (bebe önlüğü)
bervanik *m* 1. iş önlüğü 2. entarinin önüne bağlanan uzun giysi
bervank *bnr* bervang
berve *m* 1. kambur (insanlar için) 2 *rd* kambur (kamburu olan)
bervedan *m* (bir kimsenin yerine) verme
berve dan *l/gh* (bir kimsenin yerine) vermek
bervedar *nd/nt* vekil
bervedarî *m* vekillik, vekâlet ~ **kirin** vekillik etmek
bervedarname *m* vekâletname
berveder *nd/nt* vekil
bervederî *m* vekillik ~ **kirin** vekillik etmek
bervekir *rd* sokucu
bervekirin *m* kıvrış, kıvrıma (bir giysinin veya kumaşın kenarını bükerek ters dikmek)
berve kirin *l/gh* kıvrınmak (bir giysinin veya

kumaşın kenarını bükerek ters dikmek)
bervekiriyane *rd/h* pişkince, girgince
bervekirî (I) *rd* 1. sokulgan, sosyal 2. *rd* pişkin, girgin
bervekirî (II) *rd* önu açık (elbise vb.)
bervekirîbûn *m* 1. sokulganlık, sosyallık 2. pişkinlik, girginlik
bervekirîkî *rd/h* pişkince, girgince
bervez *m* korunak
bervêdan *m* karşı çıkma
bervê dan *l/gh* karşı çıkmak
bervêder *nd/nt* savunucu, savunman ~ê **giştî** genel savunman
bervêderî *m* savunma
bervêderîfî *m* savunmanlık, savunuculuk
bervîk *m* ip ucu
berwac *m* bir cins tüfek
berwanek *m* bir kadın giysisi
berwang *m* önlük
berwank *bnr* berwang
berwar *erd/h* 1. yamaç, yalpi 2. akuri, akuri yol ~ ~ yamaç yamaç
berwarîk *m* bir tür küfe
berwarî *mat/rd* yatay
berwarkî *h* yanlama, yanlamasına
berwec *bnr* berwac
berwedâr *bnr* bervêder
berwêl *bnr* ben û berwêl
berwenda *rd* orta yolcu
berwesêl *m* ocak
berweste *nd* sac üzerinde pişirilen kalın ekmeğin ocak taşlarıyla sacın altında pişirilmesi sağlanan ekmek
berwext *rd* 1. erken 2. geçici (kısır ve belli bir süre için olan)
berx *zo/nt* 1. kuzu 2. *mec* evlât 3. *mec* yiğit 4. *b* bebek (sevgi seslenişi olarak kullanılır) ~ **biraştin** kuzu çevirmek ~ **li şîş xistin** kuzu çevirmek ~ **a min!** kuzum! (kız için) ~ **a sêwî** ekti ~ê **bavê min** yigidim ~ê **çê li ber kozê** çê ye adam olacak çocuk boyunda belli olur ~ê **çê li ber kozê diyar** (an jî kifş) e adam olacak çocuk boyunda belli olur ~ê **çirmaq** sıska kuzu ~ê **diya xwe** anasının körpe kuzusu ~ê **mala (yekî)** ...nin yigidi ~ê **min!** kuzum! (erkek için) ~ê **nêr ji bo kêr** yigitler dar gün içindir, anlamında bir deyim ~ê **rind li ber kozê xuya** ye adam olacak çocuk boyunda belli olur ~ê **şemze şubatta** doğan kuzu ~ê **xelkê ji mirov re nabe** **beran** 'el oğluna bel bağlamamak lazım' anlamında bir deyim
berxane *m* ev önünde veya evler arasında ateş yakma ya da aş pişirme yeri ~ **rast kirin** açık havada aş pişirme yerinin düzenleyip aş pişirineye başlamak
berxanîn *m* yavrulama, kuzulama
berx anîn *l/gh* yavrulamak, kuzulamak
berxberdan *m* kuzuları serbet etme zamanı

berxbir *m* 1. koyun kırpma şenliği (23 Temmuzda, Rumî takvimine göre de 10 Temmuzda) 2. *nd/nt* kırkıcı

berxbirî *m* kırkıcılık

berx birîn *m* kuzu kırkma

berx birîn *l/gh* kuzu kırkmak

berxevan *bnr* berxvan

berxê! *b* kuzum! (kız için)

berxêr *m* verimli yoncalık tarla

berxercî *m* tüketim

berxik *zo/nt* kuzu, kuzucuk ~a *min!* kuzum! (kız için) ~a *sawa* süt kuzusu ~a *sêwî* ekti ~ê *min!* kuzum! (erkek için)

berxikanîn *m* kuzulama

berxik anîn *l/gh* kuzulamak

berxişk *n* çakıl taşı

berxo! *b* kuzum! (erkek için)

berxşo *m* 1. temmuz ayında koyun yıkama 2. kuzu yıkayıcısı

berxşotî *m* kuzu yıkayıcılığı

berxudar *rd* berhudar ~ *bî!* berhudar ol!

berxudarî *m* mutluluk

berxur *nd/rd* tüketici

berxurî *m* tüketicilik

berxurînî *nd* kayıntı (atıştırmaya, açlık bastırmaya yarayan yiyecek)

berxurk *bj/m* bir tür diş eti hastalığı

berxvan *nd/nt* kuzu çobanı

berxvanî *m* kuzu çobanlığı

berxwar *nd/nt* tüketici

berxwarin *m* tüketim, tüketme * *civaka ber-xwarinê* tüketim toplumu

ber xwarin *l/gh* tüketmek

berxwarî *m* tüketim, yoğaltım

berxwarîtî *m* tüketicilik

berxwedan *m* 1. direnme, direniş 2. dayanma ~a *birçitiyê* açlık grevi

berxwedanî *m* 1. direniş 2. dayanma, metanet ~ *kirin* direniş yapmak direniş göstermek

berxwedankar *nd/nt* direnişçi

berxwedankarî *m* direnişçilik

berxwedar *rd* berhudar ~ *bî* berhudar ol

berxwedarî *m* mutluluk

ber xwe deng kirin *l/bw* sayıllamak

berxwedêr *nd/nt* 1. direnişçi 2. *rd* dayanıklı, metanetli 3. direngen

berxwedêrî *m* 1. direnişçilik 2. dayanıklılık, metanetlilik 3. direngenlik

berxweketî *rd* 1. üzgün 2. arlanan, utanan

berxweneketî *rd* arlanmaz, utanmaz, pek pişkin kimse

berxwer *nd/nt* tüketici

ber xwe re çûn *l/bw* azıtmak, çizmeyi aşınak

berxwerî *m* tüketicilik

berxwesekînî *rd* tecrübeli

berxwêr *m* büyük tarla

beryard *m* abide

berz *rd* 1. yüce, ulu * *çiyayên berz* yüce dağlar 2. yüksek (altı ile üstü arasındaki uzaklık çok

olan) * *çiyayên berz* yüksek dağlar

berzahî *m* 1. yücelik, ululuk 2. yükseklik

berzan *rd* doğum arifesinde olan

berzanîn *m* kendiliğinde bilme

berzava *n* sağdıç

berzavatî *m* sağdıçlık

berzax *erd/m* kıstak

berzayî *m* 1. yücelik, ululuk 2. yükseklik

berzayînan *m* kuzulama dönemi

berzbûn *m* 1. yücelme 2. yükselme

berz bûn *l/gh* 1. yücelmek 2. yükselmek

berzbûyîn *m* 1. yüceliş 2. yüceliş

berze *rd* kayıp, yitlik, zayı ~ *bûn* yitmek, kaybolmak ~ *kirin* yitirmek, kaybetmek

berzebazî *sp/m* yüksek atlama

berzebûn *m* 1. kaybolma, yitme, yitim 2. kaybolma (görünür olmaktan çıkma) 3. silinme (yok olma, gözden kaybolma) ~a *îradeyê psi/nd* irade kaybı, istenç yitimi

berze bûn *l/gh* 1. kaybolmak, yitmek * *pênûsa min berze bû* kalemin kayboldu 2. kaybolmak (görünür olmaktan çıkmak) * *bi roj gava tav lê dide lekeyên wê berze dibin* gündüz güneş vurunca lekeleri kayboluyor 3. silinmek (yok olmak, gözden kaybolmak)

berzebûyî *rd* kayıp, yitlik, kaybolmuş olan

berzebûyîn *m* kayboluş, yitiş

berzeh *rd* yüksek ve sarp yer

berzek *m* minber, kürsü

berzeker *nd/rd* kaybedici

berzekirin kaybetmek

berzekirin *m* 1. kaybetme, yitirme 2. kaybetme, yitirme (bazı nitelik veya özelliklerin yok olması durumuna uğrama)

berze kirin *l/gh* 1. kaybetmek, yitirmek * *min şeyê xwe winda kir* targaımı kaybettim 2. kaybetmek, yitirmek (bazı nitelik veya özelliklerin yok olması durumuna uğramak)

berzendk *m* bileklik

berzengûş *m* bir tür bitki

berzepestan *m* yüksek basınç

berzeq *rd/nt* 1. geveze (çenesi düşük) 2. huysuz, geçimsiz kimse 3. tuhaf 4. müstehcen şey 5. çok erken kadınlığa özenen genç kız ~ *bûn* 1) gevezeleşmek 2) huysuzlaşmak 3) tuhaflaşmak

berzeqî *m* 1. gevezelik 2. huysuzluk 3. tuhaflık

berzerîne *m* topaz, sarı safir (değerli taş)

berzatî *m* 1. yücelik 2. yükseklik

berzetî *m* yitliklik

berzewac *rd* yetişkin (evlenme çağına gelmiş olan)

berzewacî *m* yetişkinlik

berzex (I) *m* 1. araf 2. ince uzun 3. kara parçası

berzex (II) *erd/m* berzah

berzeyî *rd* kayıp

berzê *nd* doğum, doğum anı, doğum yapma anı (hayvanlar için)

berzik *anth* 1. vagina, vajina, döl yolu 2. tıraş yeri, etek tıraş yeri (edep yeri)

berziyan *rd* zarara hazır olan

berzî *m* 1. yücelik 2. yükseklik

berzîn *nd* 1. eğerlenmeye gelmiş tay 2. binek atı

berziş *rd* harika

berzîkirin *m* 1. yüceltme 2. yükseltme

berz kirin *l/gh* 1. yüceltmek 2. yükseltmek (yükseğe çıkarmak, yukarı kaldırmak)

berzîrîn *rd* azamî, en yüksek

berzîf *m* 1. yücelik 2. yükseklik

berzûr *m* yakarı, yalvarış ~î (...) **bûn** -e yalvarmak, yakarmak

berzûrbûn *m* yalvarma, yakarma

berzûr bûn *l/gh* yalvarmak, yakarmak

berzûrî *m* yakarı, yakarış, yalvarma, yakarma

berzûrîkirin *m* yakarmak, yalvarma

berzûrî kirin *l/gh* yakarmak, yalvarmak

bes *rd* 1. yeter 2. *h* sırf, sadece, yalnız 3. *h* tek (istek ve özlem kavramını katar) 4. *b* pes, yeter, kâfi 5. fakat, lâkin ~ **bûn** kâfi olmak, yeter olmak ~ *e te vir kirin* yeter artık yalanların ~ *e û pir e jî* yeter de artar ~ **kirin** yeter demek ~ *ku* yeter ki ~î (...) **bûn** 1) -e yetmek (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olmak) 2) -e yetmek (yeterli sebep olmak) * **çîrîske jî besî şewîrandina rêlê** ye bir kıvılcım da ormanı yakmaya yeter ~î (...) **kirin** -e kâfi gelmek, yetmek, yeter olmak * **ev pere besî me dike** bu para bize yeter

besatî *m* yeterlik

besatîbûn *m* yeterlilik

besatîn *m* bostan

besayî *m* yeterlik

besayîbûn *m* yeterlilik

bes berbat *rd* bombok

besbûn *m* 1. yetme 2. yeterlilik

bes bûn *l/gh* yetmek (kötü bir davranış, tutum, durum için; kâfi gelmek, yeterli olmak) * **ev zilim êdî bes e** bu zulüm artık yeter

besbûnî *m* yeterlilik

beser *m* göz, görme

besim *m* 1. gülücük (çocuk gülümsemesi) 2. gülümseme

besimandin *m* gülümsetme, tebesüm ettirme

besimandin *l/gh* gülümsetmek, tebesüm ettirmek

besimandî *rd* tebesümlü

besimbîhar *m* Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde Mart'ın 25'inde kırda topla olarak kutlanan bir bayram (bu bayramda yiyecek, içecek, tatlılar yapılır ve beraber yenilir, sarı, yeşil ve kırmızı iplikler bağlanarak şenlik yapılır)

besimî *rd* gülümsemeli, tebesümlü

besimîn *m* gülümseme, gülümseyiş, tebesüm

besimîn *l/gh* gülümsemek, tesbesüm etmek

besîre *n* koruk

besîret *m* basiret

besîr *rd* basit

besîtbûn *m* basitleşme

besît bûn *l/gh* basitleşmek

besîtbûyîn *m* basitleşme

besîtî (I) *m* basitlik

besîtî (II) *m* yeterlilik

besîtkirin *m* basitleştirme

besît kirin *l/gh* basitleştirmek

besîtkirî *rd* basitleştirilmiş, kolaylaştırılmış olan

beskirin *m* 1. yetme 2. pes etme (yenilgiyi kabul etme)

bes kirin *l/gh* 1. yetmek 2. pes etmek (yenilgiyi kabul etmek)

beskurk *bnr* beskur

besmele *ol/m* besmele

besnekir *rd* yetersiz

besnekirin *m* 1. yetmeme 2. yetersizlik

best (I) *erd/m* 1. dere 2. su yolu 3. set, barikat 4. set (bulunan yerde daha yüksekte kalan düzlük) 5. dölek, düzlük (düz, engebesiz toprak parçası)

best (II) *m* 1. esin, ilham 2. keyif ~ **dan (yekî)** esinlemek ~ **a (yekî) anîn** esindirmek ~ **a (yekî) hebûn** keyfi yerinde olmak ~ **a (yekî) lê anîn** esindirmek ~ **a (yekî) lê hatin** 1) esinlenmek 2) havasına girmek ~ **a (yekî) li cih bûn** (biri) havasında olmak, neşesi yerinde olmak ~ **a (yekî) tune bûn** keyifsiz olmak ~ **a (yekî) vekîrîn** esindirmek

best (III) *m* 1. ip 2. yular

bestan (I) *m* bağlama

bestan (II) *m* donma

bestan (III) *rd* kadim

bestandin (I) *m* bağlama

bestandin (II) *m* 1. dondurma (dondurmak işi) 2. soğutma

bestandin (I) *l/gh* 1. bağlamak * **min hesp bi darê ve bestand** atı ağaca bağladım 2. bağlamak (denk yapmak, paket yapmak)

bestandin (II) *l/gh* 1. dondurmak 2. soğutmak

bestandî (I) *rd* bağlı, bağlanık

bestandî (II) *rd* 1. dondurulmuş 2. soğutulmuş

bestandîfî *m* bağıllık

beste (I) *rd* bağlı

beste (II) *m* 1. yatak, akak, mecra (ırmak, çay-dere gibi suların içinde aktıkları yer) 2. küçük dere

beste (III) *mzk/m* 1. beste 2. sayıklama ~ **çêkirin** beste yapmak, bestelemek ~ **hatin ristîn** *l/tb* bestelenmek ~ **kirin** beste bağlamak ~ **ristîn** beste bağlamak

besteçêkirin *m* besteleme, beste yakma

beste çêkirin *l/gh* bestelemek, beste yakmak

bestedewlet *m* tampon devlet, ara devlet

besteherêm *m* ara bölge, tampon bölge

bestek (I) *m* yatak, akak, mecra (ırmak, çay-dere gibi suların içinde aktıkları yer)
bestek (II) *m* 1. parsel (bahçelerde) 2. paket 3. dink * **bestekê nivînan li rastê bû** yatak dinkleri ortalıktaydı ~ **kirin 1)** paket etmek, paketlemek 2) dink yapmak
bestek (III) *rz/m* bağlaç
bestekar *nd/nt* besteci, bestekâr, kompozitör
bestekarî *m* bestecilik, bestekârlık, kompozitörlük
bestekirin *m* besteleme
bestekirî *rd* besteli, bestelenmiş olan
bestekkirin *m* paketleme
bestekûr *rd* yataklı (yatağı derin ırmak vb.)
bestelek *m* buzul
bestenî *m* dondurma * **li pastexaneyê her yek ji me hebek bestenî xwar** pastanede birer dondurma yedik ~ **ya ji to** kaymaklı dondurma
bestenîfroş *nd/nt* dondurmacı (satan kimse)
bestenîfroşî *m* dondurmacılık
bestenîgar *mzk* bestenîgar (bir müzik makamı)
bestenîvan *nd/nt* dondurmacı
bestenîvanî *m* dondurmacılık
bester *m* 1. dondurucu 2. soğutucu
besteristin *m* besteleme
beste *ristin l/gh* bestelemek
besterober *erd/m* yatak, akak, mecra, nehir yatağı (ırmak, çay, dere gibi suların içinde aktıkları yer)
bestêr *m* ocakta sac ekmeğini kızartmak için ekmeğe yaslatılan yassı taş
bestik (I) *m* küçük dere
bestik (II) *m* 1. yaka, yakalık 2. elbise * **besti-keke nû jê re nehatiye kirîn** yeni bir elbise ona alınamamış ~ **a pehn** geniş yaka
bestikpehn *rd* geniş yakalı
bestir *m* 1. dokuma, bez (tezgahta dokunarak elde edilen kumaş) 2. yaygı
bestî (I) *n* erkek keklik
bestî (II) *rd* bağlı, bağlanmış olan
bestîbûn *m* bağlı olma
**bestî bûn l/gh bağlı olmak
bestîn (I) *m* bağlanma
bestîn (II) *m* donma
**bestîn (I) l/gh bağlanmak
**bestîn (II) l/gh donmak
bestîner (I) *rd* bağlayıcı
bestîner (II) *rd* dondurucu
bestîq *bnr* bastêq
bestîlêhatin *m* esinlenme
**best lê hatin l/bw esinlenmek
bestok *m* kötü yollu kadın
bestrober *m* akak, yatak, mecra
beş (I) *m* 1. bölüm, kısım * **beşa kambiyoyê ya bankayê** bankanın kambiyoyu kısmı * **beşa jinan a serayê** sarayın 2. *ped* bölüm (bir okul veya üniversitenin herhangi bir********

bilim veya uzmanlık dalında eğitim veren birimlerinden her biri) * **li zanîngehê beşa sosyolojiyê dixwîne** üniversitede, sosyoloji bölümünü okuyor 3. bölük, kısım (parçalara ayrılmış bir şeyin bölümü) * **beşeke welat** yurdun bir kısmı 4. kısım (bir cinsten veya mesleklerden olanların tümü) 5. kısım * **beşa gelemperî** kamu kesimi 6. pay, hisse * **beş kirin** pay etmek 7. *biy* şube 8. bölüm (bir müzik veya edebiyat eserinin bir bölümü) 9. bölüm, kol (bir şeyin ayrıldığı bölümlerden her biri) * **beşa muzikê** müzik kolu * **beşa kar** iş kolu 10. masa (dairelerde, kurumlarda belli konularda iş gören bölüm) * **beşa narkotikê** narkotik bölümü 11. seksiyon, departman 12. taraf (bir şeyin belli kısmı) 13. *sos* kısım, bölüm, kesim 14. daire (bir yapı veya gemide belli bir işe ayrılmış bölüm) * **beşa kalorîferê** kalorifer daresi ~ ~ kısım kısım, bölüm bölüm ~ **bi** ~ bölüm bölüm, bölük bölük ~ **a karê** kâr payı ~ **a xwe jê hilanîn** hisse çıkarmak, pay çıkarmak
beş (II) *m* akıtma, akma, sakar, isale, kilit (at ve inek için) * **çêleka beş** akıtma inek
beş (III) *m* sırtıma * **qîçê xwe beş kir** sırtı ~ **kirin** dişlerini gösterip sırtlamak
beşa jîriyê *ped* zekâ bölümü
beşa kar *nd* iş kolu
beşandin *m* bölme
**beşandin l/gh bölmek
beşaret *m* erim, beşaret
beşavend *wj/m* kafiye, uyak,
beşavenda pêçayî *nd/wj* sarma kafiye
beşavenda zengîn *nd/wj* zengin kafiye
beşbelek *bnr* belek (II)
beşbeşî *rd/lh* 1. parça parça, kısım kısım, bölüm bölüm 2. hizip hizip, klik klik
beşbeşbûn *m* 1. parça parça, kısım kısım olma 2. hizipleşme, klikleşme
**beşbeşî bûn l/gh 1. parça parça, kısım kısım olmak 2. hizipleşmek, klikleşmek
beşbir *hiq/nd* veraset
beşdar *nd/nt* 1. katılımcı 2. iştirakçı, ortaklık eden 3. paydaş ~ **î (...)** **bûn 1)** katılmak, katışmak * **ew jî beşdarî nava me bû** o da bize katıldı 2) katılmak, desteklemek, yanında olmak * **ez beşdarî ramana te me** düşüncenin yanındayım
beşdarbûn *m* 1. katılma, katılım (iştirak etme) 2. katılma (ortak olma, benimseme) 3. *mec* paylaşma
**beşdar bûn l/gh 1. katılmak (iştirak etmek) 2. katılmak (ortak olmak, benimsemek) 3. paylaşmak (*mec*) acımızı paylaşıyoruz
beşdarbûyîn *m* katılış
beşdarî *m* 1. katılım 2. *sos* katılma 3. paydaşlık ~ **lê kirin 1)** iştirak etmek, katılmak 2) ortak olmak ~ **tê de kirin** katılım sağlamak******

beşdarîkirin *m* katılma, iştirak etme
beşdarî kirin *l/gh* katılmak, iştirak etmek
beşdarîlêkirin *m* katılma
beşdarî lê kirin *l/bw* katılmak, iştirak etmek
beşe *m* kota
beşegîştî *m* kamu sektörü
beşen *ant/m* 1. beden 2. cisim 3. *mec* kılık
beşenî *rd* bedensel, bedenî
beşer (I) *nd* beşer, insan, insanoğlu
beşer (II) *n* moral, neşe * **beşerê wî xweş e** morali iyi ~ê (**yekî**) **xera bûn** maneviyatı bozulmak ~ê (**yekî**) **xera kirin** moralini bozmak ~ê (**yekî**) **xweş bûn 1)** yüzü gülmek (sevinci yüzünde belli olmak) **2)** ~ê (**yekî**) **xweş bûn** morali iyi olmak, neşesi yerinde olmak ~ê (**yekî**) **xweş kirin 1)** (birine) moral vermek **2)** neşelendirmek ~ê **xwe xweş kirin** yüz takınmak
beşerî *m* 1. insanlık **2. rd** beşerî, insanoğlu ile ilgili * **erdnîgariya beşerî** beşerî coğrafya
beşeriyet *m* beşeriyet
beşerîkirin *m* izah etme, açıklama
beşer kirin *l/gh* izah etmek, açıklamak
beşernexweş *rd* neşesiz, moralsız
beşerreş *rd* somurtkan
beşerûk *rd* güleç
beşervekirî *rd* sosyal kimse
beşerxweş *rd* 1. güleç yüzlü **2. moralli, güleç, neşeli, morali** yerinde
beşerxweşbûn *m* neşelenme
beşerxweş bûn *l/gh* neşelenmek
beşerxweşbûyîn *m* neşeleniş
beşerxweşî *m* 1. güleç yüzlülük **2. moralli olma**
beşerxweşkirin *m* neşelendirme
beşerxweş kirin *l/gh* neşelendirmek
beşik (I) *m* alın çıkıntısı
beşik (II) *m* çatal
beşişandin *m* gülümsetme, tebesüm ettirme
beşişandin *l/gh* gülümsetmek, tebesüm ettirmek
beşişîn *m* gülümseme, gülümseyiş, tebesüm
beşişîn *l/gh* gülümsemek, tebesüm etmek
beşî (I) *m* koruluk
beşî *rd* bölümsel, kısmî
beşîle *m* kartlaşmış, tohumluk hıyar
beşîş *bwr* beşûş
beşîtî *m* dışa vurma, açıklama
beşker *rd* 1. bölüştürücü **2. paylaştırıcı**
beşkirin *m* 1. bölme **2. bölüştürme, paylaşma**
beş kirin *l/gh* 1. bölmek **2. bölüştürmek, paylaşmak**
beşkirî *rd* 1. bölüşülmüş olan **2. paylaşılmış olan**
beşokî *rd* sakarca, akıttımalıcı
beşt *as/n* 1. mertek **2. kiriş (mimaride) ~ avêtin serê** kirişlemek
beştîroş *nd/nt* kirişçi
beştîroşî *m* kirişçilik
beştvan *nd/nt* kirişçi

beştvanî *m* kirişçilik
beşûş *m* 1. gülücük (çocuk gülümsemesi) **2. gülümseme, tebesüm** **3. rd** güleç, güler yüzlü
beşûşî *m* 1. gülümseme **2. güleçlik, güler yüzlülük**
beşûştî *m* güleçlik
beşûşok *rd* güleğen
beşûşokî *rd* güleğence
bet *zo/m* toy (Otis tarda)
beta *avî* *zo/m* çulluk (Scolopax rusticola)
beta *m* beta (Yunan alfabesinin ikinci harfi)
betabûn *m* kaybolma
beta bûn *l/gh* kaybolmak
betakirin *m* kaybetme
beta kirin *l/gh* kaybetmek
betal (I) *rd* 1. işsiz, işsiz güçsüz, boş * **ez deh rojan betal gerim** on gün boş gezdim **2. boş, serbest** (zamanını istediği gibi kullanabilen, yapacak işi olmayan) * **ez îro betal im, tu dikarî bêyî** bugün boşum, gelebilirsin * **ez nîvro betal im tu karî bêyî** öğleyin serbestim, gelebilirsin **3. işlenmez, kullanılmaz ~ bûn 1)** işsiz olmak, işsiz güçsüz olmak **2)** boş olmak ~ **etal** işsiz güçsüz ~ **gerin** başıboş dolaşmak, avare avare dolaşmak ~ **hiştin** boş bırakmak, işsiz güçsüz bırakmak ~ **man 1)** işsiz kalmak **2)** boş durmak, boş kalmak, boşta kalmak ~ **nehiştin** boş bırakmamak, işsiz güçsüz bırakmamak ~ **neman** boş durmamak (her zaman bir işle uğraşmak) ~ **nesekinîn** boş durmamak (her zaman bir işle uğraşmak) ~ **sekinîn** boş boş durmak ~ **wetal** işsiz güçsüz ~ **wetal bûn** işsiz güçsüz olmak ~ **wetal gerîn** işsiz güçsüz dolaşmak, boş gezmek, boşta gezmek ~ **wetal** **man** işsiz güçsüz kalmak ~ **wetal rûniştin** boş oturmak ~ **wetal sekinîn** boş boş durmak
betal (II) *rd* 1. geçersiz, hükümsüz (kurallar için hükümsüz) * **rojîya wê betal e** orucu geçersiz * **ev qanûn betal e** bu yasa hükümsüz **2. nd** iptal, fesh **3. m** ilga etme, varlığını ortadan kaldırma **4. batıl ~ bûn 1)** hükümsüz olmak, geçersiz olmak **2)** iptal olmak, fesh olmak **3)** ilga olmak **4. bozulmak (oruç vb. için) ~ kirin 1)** hükümsüz kılmak, geçersiz kılmak **2)** iptal etmek, feshetmek **3)** ilga etmek
betal (III) *rd* battal (alışılmış olandan büyük)
betalbûn (I) *m* 1. işsizlik **2. işsiz olma, işsiz güçsüz olma** **3. boş olma**
betalbûn (II) *m* 1. geçersizleşme, hükümsüzleşme **2. bozulma (abdest, oruç vb. için)** **3. iptal olma, fesh olma** **4. lağvolma** **5. batıl olma**
betal bûn (I) *l/gh* 1. işsiz olmak, işsiz güçsüz olmak **2. boş olmak**
betal bûn (II) *l/gh* 1. geçersizleşmek, hükümsüzleşmek **2. bozulmak (namaz, oruç**

vb. için) * **tiştên ku nimêjê betal dikin** namazı bozan şeyler (abdest, oruç vb. için)
3. iptal olmak, fesh olmak 4. lağvolmak 5. batıl olmak

betalbûnî *m* geçersizlik, hükümsüzlük

betalî (I) *m* 1. işsizlik, atalet, aylaklık 2. boşluk (boş geçen süre)

betalî (II) *m* geçersizlik, hükümsüzlük (kural- lar için)

betalkirin (I) *m* işsiz bırakma

betalkirin (II) *m* 1. geçersizleştirme, hüküm- süzleştirme 2. iptal etme, feshetme 3. lağvetme 4. bozma, kararı bozma (verilmiş bir yargıyı kaldırma) 5. bozma (oruç, namaz vb. için) 6. kesme, durdurma 7. batıl etme

betal kirin (I) *l/gh* işsiz bırakmak

betal kirin (II) *l/gh* 1. geçersizleştirmek, hükümsüzleştirmek 2. iptal etmek, feshet- mek 3. lağvetmek 4. bozmak, kararı bozmak (verilmiş bir yargıyı kaldırmak) 5. bozmak (oruç, namaz vb. için) * **tiştên ku nimêjê betal dikin** namazı bozan şeyler 6. kesmek, durdurmak * **giriye xwe betal kirin** ağla- mayı kesti 7. batıl etmek

betalman *m* boş kalma, işsiz kalma

betal man *l/gh* boş kalmak, işsiz kalmak * **her sal, zivistanê ez sê mehan betal dimîn- im** her sene kışın üç ay boş kalıyorum

betalmayî *rd* atıl, boş kalmış, işsiz kalmış olan

betalmayîn *m* boş kalış, işsiz kalış

betaltî *m* işsizlik, aylaklık

betan (I) *ant/m* 1. örtene 2. sinir * **betanê goşt jê bike** etin sinirlerini çıkar ~a ser hûr uykuluk

betan (II) *m* astar, boğası

betana *sing ant/m* göğüs zarı, diyafram

betana zik *bj/nd* karın zarı

betandar *rd* astarlı

betane *bnr* betan

betaniye *m* battaniye

betankirin *m* astarlama

betan kirin *l/gh* astarlamak

betankirî *rd* astarlı

betar (I) *n* göz bebeği * **dî betarê xwe re bike** gözüne sok

betar (II) *m* felaket

betatron *fi/m* betatron

betave *rd* kayıp

betavebûn *m* kaybolma

betave bûn *l/gh* kaybolmak * **kalê li ber çavan** betave dibe dede gözden kayboluyordu

betavebûyîn *m* kayboluş

betê çîng *zo/nd* büyük toy

betenok *m* bitki örtüsü, flora

betil *rd* kahraman, yiğit

betilandin *m* 1. yorma 2. apıştırma (hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmama) 3. tartışmada birini pes etirme

betilandin *l/gh* 1. yormak 2. apıştırmak (hay-

vanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırak- mamak) 3. tartışmada birini pes etirmek

betilandî *rd* 1. yorgun, argın 2. apışık

betilandibûn *m* 1. yorgunluk, argınlık 2. apı- şıklık

betilî *rd* 1. yorgun, argın 2. apışık (kuyruğunu apış arasına alarak yılğın yılğın giden hayvan)

betilîbûn *m* 1. yorgunluk, argınlık 2. apışıklık

betilîn *m* 1. yorulma 2. apışma (hayvan yorgunluktan çöküverine) 3. pes etme 4. bitme

betilîn *l/gh* 1. yorulmak 2. apışmak (hayvan yorgunluktan çöküvermek) 3. pes etmek 4. bitmek * **Şuşan xemilî dawet betilî** Şuşan süslene kadar düğün bitti

betirpar *nd* ertesi yıl

betirpêr *nd* daha evvelisi gün

betirpêrar *nd* ertesi yıldan sonraki yıl

betiye *m* yazın giyilen bir üstlük

betî *rd* hantal (iş, davranışları ağır ve yavaş)

betîbûn *m* 1. hantallaşma 2. hantallık

betî bûn *l/gh* hantallaşmak

betîn *m* berkitme, takviye

betînkirin *m* berkitme, takviye etme

betîn kirin *l/gh* berkitmek, takviye etmek

betînkirî *rd* takviyeli, takviye edilmiş

betî *rd* yiğit

betlane *m* 1. tatil, dinlenme, dinlence (kanun gereğince çalışmaya ara verilen süre) 2. tatil (okul, meclis, adliye gibi kuruluşların çalış- malarını durdurduğu veya kapalı bulunduğu süre) 3. tatil (eğlenmek, dinlenmek amacıyla çalışmaksızın geçirilen süre) 3. izin (bir kimseye çalıştığı yerce verilen tatil) ~ **dan** (...) tatil etmek ~ **kirin** tatil yapmak ~**ya dadî** adli tatil

betlaneya nîvro *nd* öğle tatili (veya paydosu)

betlî *m* yiğitlik

betn *n* 1. batın 2. nesil jî ~ê **xwe çêkirin** kar- nından konuşmak (veya söylemek)

beton *m* beton

betonarme *m* betonarme, demirli beton

betondar *rd* betonlu

betoniyer *m* betoniyer

betonvan *nd* betoncu

betran *rd* gururlu, mağrur

betranane *rd/h* gururluca

betranî *m* gururluluk

betre *bnr* betro

betro *ant/m* göz bebeği * **çav û betro birijin** gözün önüne aksın

betroske *rd* parlak

bevilpan *zo/h* dana burnu (Gryllotalpa vulgaris)

bevş (I) *m* 1. etli pilavı karıştırmaya yarar ucu yassı tahta

bevş (II) *n* küçük yassı taş

bevş (III) *m* 1. gücü 2. tefe (dokuma tezgah- larında)

bevşik (I) *ant/nd* 1. kesici diş 2. tefe, kirkit

(dokumacılıkta atkı iplerini sıkıştırmak için kullanılan dişli araç)
bexşik (II) *m* 1. gücü 2. tefe, kirkir (dokumacılıkta atkı iplerini sıkıştırmak için kullanılan dişli araç)
bexşik (III) *bnr* tevşik
bevez (I) *bot/m* kökü halk hekimliğinde kullanılan bu bitki, sulak yerlerde yetişir ve yaprakları da el şeklindedir
bevez (II) *n* moral, neşe, şevk
bevezşikestî *rd* moralsız, neşesiz
bewl *m* sperm
bewlî *bnr* bewliye
bewliye *bj/m* beviye
bewo *m* böcü (çocuk dilinde)
bewr *rd* yırtıcı (başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan)
bewrar *bnr* berwar
bewrêr *m* gevşek yün iplerden örülmüş yassı ip, bu ip yumuşak olup çocukların beşikten düşmemesi için kullanılır, aynı zamanda hayvan yavrualarını incitmeden de bir yerlere bağlamada kullanılır
bex *m* buhar
bexçe *n* bahçe ~**yê gulan** gül bahçesi ~**yê hilawistî** **yê Babil** Babilin asma bahçesi ~**yê malbatî** aile bahçesi ~**yê mēweyan** (an jî fêkiyan) meyve bahçesi ~**yê riwekan** nebatat bahçesi ~**yê xêzanî** aile bahçesi
bexçedar *rd* bahçeli
bexçenêr *nd/nt* bahçeci, bahçıvan (bahçeye bakmakla görevli kimse)
bexçenêrî *m* bahçıvanlık
bexçevan *nd/nt* 1. bahçeci 2. bahçeci, bahçıvan (bahçeye bakmakla görevli kimse)
bexçevanî *m* bahçecilik
bexçeyê ajalan *nd* hayvanat bahçesi
bexçeyê çayê *nd* çay bahçesi
bexçeyê heywanan *nd* hayvanat bahçesi
bexçeyê mindalan *nd* çocuk bahçesi
bexçeyê zarokan *nd* çocuk bahçesi
bexçik (I) *n* küçük bahçe
bexçik (II) *m* küçük bohça
bexdadî *ara* bölme
bexdadî *m* aralık, perde, bölme (iki yeri birbirinden ayıran bölme) * **bexdadiya textî** tahta perde
bexdenoz *bnr* bekdenûs
bexdenûs *bot/m* maydanoz (Petroselinum crispum)
bexer *rd* yenik, mağlûp ~ **bûn** yenilmek, mağlûp olmak ~ **hesibandin** yenik saymak
bexêl *rd* cimri
bexêlî (I) *m* cimrilik
bexêlî *m* 1. baka 2. şömine (*bnr* pixêrî)
bexikî *m* boğmaca
bexî *rd* 1. cimri 2. kiskanç
bexîbûn *m* cimrileşme
bexî bûn */ngh* cimrileşmek

bexîl *rd* 1. kiskanç, güncü, hasetçi, hasut 2. kötü, alçak, habis 3. cimri
bexîlbûn *m* 1. kiskanma, hasetlenme, çekememe 2. cimrileşme
bexîl bûn */ngh* 1. kiskanmak, hasetlenmek, çekememek 2. cimrileşmek
bexîlî *m* 1. kiskançlık, haset, hasetlik, habislik, çekememezlik 2. cimrilik ~ **kirin** 1) kiskanmak, çekememek, haset etmek 2) cimrilik etmek
bexîlok *rd* hasetli
bexîloki *h* hasetlice
bexîltî *bnr* bexîlî
bexîtî *m* 1. cimrilik 2. kiskançlık
bexş *m* 1. af (bir suç, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama) 2. bağış, hibe ~ **kirin** hibe etmek
bexşan *m* 1. af, afetme (bir suç, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama) 2. af, özür (mazur görme veya görülme) ~ **a xwe xwestin** af dilemek, afını istemek, özür dilemek (yaptığı bir yanlışlıktan dolayı bağışlanmasını istemek)
bexşandin *m* 1. afetme, afeyleme, bağışlama 2. bağışlama, hibe etme, teberru 3. bağışlama (Tanrı esirgeme) 4. bahşetme
bexşandin */gh* 1. afetmek, afeylemek, bağışlamak * **bibexşinin** afedersiniz * **nebexşandin** afetmemek 2. bağışlamak, hibe etmek, teberru etmek 3. bağışlamak (Tanrı esirgemek) 4. bahşetmek ~ **a xwe xwestin** af dilemek
bexşandî *rd* 1. bağışık, muaf 2. *bj* bağışık 3. *rd* mağfur, bağışlanmış, afedilmiş olan
bexşandibûn *m* 1. bağışıklık, muafiyet 2. *bj* bağışıklık ~ **a bacê** vergi muafiyeti
bexşang *bj/rd* bağışık
bexşangi *bj/m* bağışıklık * **sîstema bexşangiyê** bağışıklık sistemi
bexşangînasi *m* bağışıklık bilimi
bexşayet *m* bağışlama
bexşbar *rd* 1. bağışlanabilir 2. muaf
bexşbarî *m* bağışıklık, muaflık
bexşbûn *m* 1. bağışlanma 2. hibe edilme
bexş bûn */ngh* 1. bağışlanmak 2. hibe edilmek
bexşbûyî *m* 1. bağışlanış 2. hibe edilmiş
bexşdar *rd* bağışlayıcı
bexşende *rd/nd* af edici, bağışlayıcı, bağışlayan
bexşendetî *m* af edicilik, bağışlayıcılık
bexşik *bnr* qul û bexşik
bexşi *m* 1. af (bir suç, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama) 2. bağışıklık
bexşibûn *m* bağışıklık kazanma
bexşi bûn */ngh* bağışıklık kazanmak
bexşibûnî bağışıklık
bexşin *m* 1. af olunma, afedilme, bağışlanma 2. bağışlanma
bexşin */ngh* 1. af olunmak, afedilmek, bağışlanmak 2. bağışlanma

bexşîner *rd/nd* af edici, bağışlayıcı
bexşînerî *m* af edicilik. bağışlayıcılık
bexşîş *m* bahşîş
bexşîşdan *m* bahşîş verme
bexşîş dan *l/gh* bahşîş vermek
bexşîşdayîn *m* bahşîş veriş
bexşker *nd/nt* 1. bağışlayıcı 2. bağışçı
bexşker m1. bağışlayıcılık 2. bağışçılık
bexşkirin *m* 1. bağışlama 2. bağışetme
bexş kirin *l/gh* 1. bağışlamak 2. bağışetmek
bext *n* 1. baht, talih, şans 2. kader, alın yazısı, kötü talih 3. kismet, nasip (kız veya kadın için; evlenme talihî) 4. uğur, kut 5. güven 6. karar (hava için; değişmez olma) * **tu bextê hewayê nîn e** havanın hiç kararı yok 7. sığınma * **min xwe avêtîye bextê te** sana sığınmışım 8. söz * **soz û bext dan hev** birbirine söz verdiler 9. vijdan 10. anan ~ **dan** söz vermek ~ **dan (yekî)** (birine) söz vermek ~ **dan hev** (birbirine) söz vermek, sözleşmek ~ **jê re tune bûn** güvenilmez olmak, sağı solu olmamak ~ **lê dan** şansı vermek ~ **nadim bi text** sözü hiçbir şeyle değiştirmem ~ **pê anîn** -e güven duymak, güvenmek ~ **pê bûn** (an jî **hatin**) güven duymak, güven beslemek ~ **pê nehatin** 1) güven duymamak 2) elle tutulacak tarafı (yanı) kalmamak ~ **pê tune bûn** güvenilmez olmak ~ **tune** güvenilmez (kimse) ~ **û talihê (yekî) hatin girtin** bahtı bağlı olmak talihî kapalı olmak ~ **û tex** söz (birbirine söz verme) ~ **ê dê cihêzê qîzê (ye)** ananın bahtına ve kızın çehizine kalmış ~ **ê bireş** kör talih, kara yazı ~ **ê (yekî) bi reş bûn** 1) talihine küsmek 2) kismetî bağlanmak ~ **ê (yekî) bi reş e** yıldızı düşük ~ **ê çê iyi** şans ~ **ê dijmin tune** düşmana güven olunmaz ~ **ê (yekê) girê dan** kismetini bağlamak ~ **ê (yekê) girtî bûn** bahtı bağlı olmak, talihî kapalı olmak, bahtı kapalı olmak (evlenecek istekli çıkmamak (kız için) ~ **ê (yekî) jê re yar be** şansı yaver gitme ~ **ê kesîban ku hebûya cotê wan li çolê nedîma** fakirlerin şans yok ki ~ **ê mirov bila hebe bila çavekî mirov tune be** yeterli insanın şans olsun ~ **ê (yekî) pê nehatin** (birinden) sıdkı sıyrılmak ~ **ê reş** kara baht ~ **ê reş tim ê xwedî ye** kara yazı sahibinindir ~ **ê Romê tune** Osmanlıya güven olunmaz **li ser** ~ **ê (yekê) rûniştin** kismetine mani olmak (evlenmesine engel olmak) ~ **ê (yekî) tune bûn** kendine güven olunmaz biri ~ **ê xwe avêtin** yalan yere yemin etmek veya sahitlik yapmak ~ **ê xwe dan (yekî)** (birine) güven vermek ~ **ê xwe pê anîn** güvenmek, güven duymak ~ **ê xwe pê neanîn** -e güvenmemek ~ **ê xwe xera kirin** vijdansızlık yapmak

bextbaz *nd/nt* falcı
bextbazî *m* falcılık

bextbireş *rd* 1. talihsiz, şanssız 2. kara bahtlı, bahtı kara, bahtsız
bextbireşî *m* 1. talihsizlik, şanssızlık 2. kara bahtlılık, bahtsızlık
bextçak *rd* talihli
bextçê *rd* talihli, uğuru açık
bextdan *m* söz verme
bext dan *l/gh* söz vermek
bextdar *rd* 1. talihli, şanslı 2. uğurlu
Bexteberan *ast/nd* İkizler Burcu
bextek *m* kâbus, karabasan
bextekî *h* kazaran, tesadüfen
bextenok *rd* bahtlı
bextewar *rd* 1. şanslı, talihli 2. bahtiyar, mutlu, mesut ~ **bûn** mutlu olmak ~ **kirin** mutlu etmek
bextewarbûn *m* mutlanma, mutlulanma
bextewar bûn *l/gh* mutlanmak, mutlulanmak
bextewarî *m* 1. şanslılık, talihlilik 2. mutluluk, bahtiyarlık
bextewarkirin *m* mutlandırma, mutlulandırma
bextewar kirin *l/gh* mutlandırmak, mutlulandırmak
bextewer *rd* 1. şanslı, talihli 2. bahtiyar, mutlu
bextfireh *rd* şanslı
bextiyar *bnr* bextyar
bextname *m* antlaşma
bextnepak *rd* bahtsız, bedbaht
bextnepakî *m* bahtsızlık, bedbahtlık
bextparêz *fel/rd* kaderci
bextparêzî *m* kadercilik
bext pê anîn *l/bw* güvenmek, güven duymak
bext pê bûn *l/bw* güvenmek, güven duymak
bext pê hatin *l/bw* güvenilmek, güven duyulmak
bext pê nehatin *l/bw* güvenilmez olmak
bextreş *rd* 1. talihsiz 2. kara bahtlı, bahtsız 3. b hayır görmeyesin (ilenme sözü olarak)
bextreşî *m* 1. talihsizlik 2. kara bahtlılık, bahtsızlık 3. *mec* kaleşlik
bextreşikirin *l/gh* kaleşlik yapmak
bextspî *rd* uğuru açık, şanslı
bexttemam *rd* dürüst, güvenilir
bexttemamî *m* dürüstlük, güvenilirlik
bextûbaran *bnr* mazîzerk
bextûr *rd* kötü talihli
bextvekirî *rd* uğuru açık, bahtı açık, talihli *
bextvekirî ye uğru açık
bextwar *bnr* bextewar
bextxweş *rd* iyi bahtlı, güzel bahtlı
bextyar *rd* 1. şanslı, talihli 2. bahtiyar, mutlu, mesut ~ **bûn** mutlu olmak, mesut olmak ~ **kirin** mutlu etmek, mesut etmek
bextyarbûn *m* mutlu olma, mesut olma
bextyar bûn *l/gh* mutlulanmak, mutlu olmak, mesut olmak
bextyarbûyîn *m* mutlulanış, mutlu oluş
bextyarî *m* 1. şanslılık, talihlilik 2. bahtiyarlık, mutluluk, saadet

bextyarkirin *m* mutlulandırma
bextyar kirin *l/gh* mutlulandırmak
bexûd *rd* çirkin
bexûdî *m* çirkinlik
bexûdbûn *m* çirkinleşme
bexûd bûn *l/gh* çirkinleşmek
bey *m* 1. bazar 2. kapora
beyaban *m* çöl, sahra
beyabanbûn *m* çölleşme
beyaban bûn *l/gh* çölleşmek
beyabanbûyîn *m* çölleşme
beyabanistan *m* çöllük
beyabankirin *m* çölleştirme
beyaban kirin *l/gh* çölleştirmek
beyan (I) *m* sabah
beyan (II) *m* beyan, bildirme
beyanat *m* beyanat ~ **dan** beyanat vermek
 (veya beyanatta bulunmak)
beyanbûn *m* beyan olma, görünme
beyan bûn *l/gh* beyan olmak, görünmek
beyaniyan *h* sabahları
beyanî (I) *rd* 1. vahşî, yabanî 2. yabanî (ilkel bir durumda yaşayan insan)
beyanî (II) *m* 1. sabah 2. *h* sabahleyin ~ baş günaydın ~ **bi xêr** hayırlı sabahlar
beyanîbaş *b* günaydın
beyanîkirin *m* sabahlama
beyanî kirin *l/gh* sabahlamak
beyankî *h* sabahleyin
beyankirin *m* beyan etme, belirtme, açıklama
beyan kirin *l/gh* beyan etmek, bildirmek, açıklama yapmak, açıklamak
beyanname *m* beyanname, bildirge
beyar *nd* 1. geleme, hozan, gen (sürülmeyerek boş bırakılmış tarla) 2. *rd* bor, borak (ekilmemiş, işlenmemiş toprak) 3. bakir toprak
beyat *mzk/m* bayat ~ **Kurdî** Kürt müziğinde bir makam ~ê **deştê** Kürt müziğinde bir tür bayat makamı ~ê **duğah** Kürt müziğinde bir tür bayat makamı ~ê **Ruhayê** Kürt müziğinde bir tür bayat makamı
beybûn *bot/m* papatya (Matricaria chamomilla)
beybûna kitikan *bot/m* kedi nanesi
beybûnok *bot/m* papatya
beyda *m* çöl, sahra
beyeban *bnr* beyaban
beyanat *m* beyanat, demec ~ **dan** beyanat vermek, demec vermek
beyet *m* biat
beygir *bnr* kerik
beygiran *rd* hamile
beygirani *m* hamilelik
beyh *m* pey, kapora
beyhdan *m* peyleme
beyh dan *l/gh* peylemek
beyhdayîn *m* peyleme
beyitandin *m* gözükürtme
beyitandin *l/gh* gözükürtmek

beytîn *m* gözükme
beytîn *l/gh* gözükme
beyiye *m* satımlık, beyiye
beyî *rd* yabanî
beyibûn *m* yabanîleşme
beyî bûn *l/gh* yabanîleşmek
beyik *zo/nd* meyve kurdu
beyn *m* 1. ara (mabeyn) 2. ara, orta (topluluk içinde, arasında) * **em di beyna xwe de li ser meseleyê mijûl bibin** meseleyi ortamızda konuşalım
beynok * beynokan ji min re dibêje
beynok *m* 1. mesel, hikaye 2. maniler şeklinde söylenen türkü 3. sevda türküsü
beyntar *m* ara
beynûti *m* verem
beyreq *m* bayrak
beyreqdar *rd* 1. bayraklı 2. bayraktar
beyreqdarî *m* bayraktarlık
beyrex *bnr* beyreq
beysbol *sp/m* beysbol
beysûs *m* fer, göz feri (gözde canlılık)
beyt (I) *ol/m* 1. ilâhî (Allah'ı övmek, ona dua etmek için yazılıp makamlı okunan nazım) 2. *mzk* deyiş, ilâhî 3. kaside 4. müzikli hikaye (konuları tarih, sevda, ulusal, dinsel vs.)
beyt (II) *wj/h* 1. beyit (iki dizeden oluşmuş şiir parçası) 2. ev 3. kabe, hac
beyt (III) *m* -e gibi beyta bapirê te babamn dediği gibi
beytar *nd/nt* baytar
beytarî *m* baytarlık
beytarxane *m* hayvan hastanesi
beyterî *m* serçe (Passer domesticus)
beyteşe *bnr* bêteşe
beytik *zo/m* 1. serçe (Passer domesticus) 2. kurtçuk (hayvan leşlerinin kafalarında peydahlanmakta)
beytîlmal *nd* beytîlmal, devlet hazinesi
beytî *bnr* beytik
beytok *zo/m* serçe (Passer domesticus)
Beytullah *m* Kâbe
beytulmal *nd* beytîlmal
beytûte *nd* fûrumaye, sütü bozuk, soysuz, ne idiği belirsiz
beyxûde *d* boşuna
beyzade *bnr* begzade
bez (I) *m* 1. koşu, yarış 2. *sp* kaçış ~a **astengdar** engelli koşu ~a **belgîrê zû xelas dibe** fazla kaçamaz ~a **hespan namûsa siwaran** e iyi koşan at binicisini onurlandırır ~a **pisîkê** (an ji pisingê) **heta ber devê kadînê** (an ji kulingê) **ye gezip gidecegi yer bellidir** ~a **xwegermkirinê** *sp* ısınma koşusu
bez (II) *n* şahım, iç yağı ~ **girtîn** 1) yağ bağlamak, semirmek 2) kilo almak (şişmanlamak) ~ **helandin** yağ eritmek ~ê **çav** göz yağı ~ê **çavê** (yekî) **zer bûn** imanı gevremek, canı çıkmak ~ê **ser dilê** (yekî) **helîn** içi rahat etmek

bez (III) *m* tiksınme ~ **jê hatin** -den tiksınmek ~ê (**yekî jê hatin** (biri) bir şeyden tiksınmek
beza *nd/nt* 1. koşucu 2. *rd* yüğrük, hızlı koşan (iyi koşan)
bezan *m* koşma
bezandin *m* 1. koşturma 2. koşturma (at için)
bezandin *l/gh* 1. koşturmak 2. koşturmak (çabuk göndermek) * **ew bezand qereqolê** onu karakola koşturdular 3. koşturmak (at için) * **hesp bezand** at koşturdular
bezane *m* koşuş
bezatî *m* koşuculuk
bezax *rd* cesur
bezaxî *m* cesaret
bezaz *nd/nt* bezzaz, manifaturacı
bezazî *m* bezzazlık, manifaturacılık
bezbezok *nd/nt* koşucu
bezbezokî *m* koşuculuk
beze (I) *ant/m* beze, gудde
beze (II) *m* günah
bezek (I) *bj/m* kangren
bezek (II) *m* iltihap
bezekî (I) *rd* kangrenli
bezekî (II) *rd* iltihaplı
bezekîbûn *m* iltihaplanma
bezekî bûn *l/gh* iltihaplanmak
bezerek *both* keten (Linumusitissimum)
bezeyî *m* acıma, merhamet
bezê pêsîrê *ant* meme bezi
bezgirtî *rd* şişman, semiz
bezgirtin *m* semirme, semizleme, yağ bağlama, et bağlama, etlenme, şişmanlanma
bez girtin *l/gh* semirmek, semizlemek, yağ bağlamak, et bağlamak, etlenmek, şişmanlanmak
bezik *m* asma ve kengerlerin yenilen kısmı
bezi *ant/m* beze, gудde
bezik *m* bezik
bezin (I) *m* koşma, koşuş
bezin (II) *m* 1. kıзма, bağırma 2. sataşma, atışma
bezin (I) *l/gh* 1. koşmak * **kurik gava ku dibeziya ket** çocuk koşarken düştü 2. koşmak (bir yere ivedilikle gitmek)
bezin (II) *l/gh* 1. kızmak, bağırarak 2. sataşmak, atışmak ~ (**yekî**) 1) (birinin) üstüne yürüyerek bağırarak 2) sataşmak ~ **hev** atışmak (ağız kavgası etmek)
bezîner *rd* koşturucu
bezîrxanan *m* buğday ve bulgur değirmeni
bez jê hatin *l/bw* -den tiksınmek
bezl *m* cömertlik
bezm *m* 1. eğlence (eğlenme işi) * **jî bo min bezma xweş, li çolê gera bi peyatî ye** benim için en güzel eğlence kırdı yayan gezmek 2. eğlence, ziyafet 3. eğlence, eğlence meclisi (neşeli ve hoşça vakit geçirilen toplantı) 4. parti (belli bir şeyi kutlamak için düzenlenen eğlence) ~ **çêkirin** parti ver-

mek, eğlence düzenlemek ~ **û şahiya bîraq** rakı âlemi
bezmgeh *m* gece klübü
bezmîjk zo/m kene
bezmîk zo/m tahta biti
bezmîkirin *m* eğlenme
bezm kirin *l/gh* eğlenmek
bezok nd/nt 1. koşucu 2. *sp/n* santrfor
bezokî *m* 1. koşuculuk 2. *sp* santrforluk
bezû *m* n
nd/nt koşucu
bezvanî *m* koşuculuk
bê (I) *h* 1. her nasılsa, niye, neden 2. bir (sıfat veya zarf durumunda başına geldiği kelimelere kuvvet, istek, veya kesin olmayan anlamlar katar) * **bê awireke wê ya çawa heye** bir bakışı var ki ~ **çawa** (an **jî çer**) **bûye** *h* nasılsa, nasıl olmuşsa ~ **çi** (an **jî çito**) **bûye** *h* nasılsa, nasıl olmuşsa ~ **ka** 1) bir boy, hele * **bê ka em herin, wê çi bibe** bir boy gidelim, bakalım ne çıkar 2) hele, hele bir (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) * **bê ka bila nexebite** hele çalışmasın
bê (II) *g* bel
bê (III) *rd* gelecek (zaman bakımında ileride olması, gerçekleşmesi beklenen) * **sala ku bê gelecek yıl** * **heftiya bê** gelecek hafta
bê- (IV) *rz/m* önek (Türkçedeki -sız/-siz, -suz/-süz soneklerine tekabül eder) * **bêtehm tatsız** ~ **hostayekî** (an **jî westayekî**) **neçe çiyayekî** bin bilsen de bir bilene danış ~ **pirekî, neçe diwana mirekî** bin bilsen de bir bilene danış
bêadan *rd* 1. besinsiz 2. besin değeri düşük
bêadanî *m* besinsizlik
bêadese *rd* merceksiz
bêafir *rd* yemliksiz
bêagah *rd* 1. habersiz, bilgisiz, bîhaber 2. *h* habersiz (haber vermeden, habersizce) 3. *rd* gafil ~ **bûn** 1) habersiz olmak 2) gafil olmak ~ (**yek**) **girtin** 1) (birini) habersiz yakalamak 2) (birini) gafil avlamak ~ **hatin girtin** 1) habersiz yakalanmak 2) gafil avlanmak
bêagahbûn *m* 1. habersiz olma 2. gafil olma
bêagah bûn *l/gh* 1. habersiz olmak 2. gafil olmak
bêagahiyane *rd* 1. habersizce 2. gafilce
bêagahî *m* 1. habersizlik, bilgisizlik 2. gafillik
bêagir *rd* ateşsiz, odsuz
bêagirî *m* ateşsizlik
bêahar *rd* desensiz
bêaheng *rd* 1. uyumsuz 2. eğlencesiz
bêahengî *m* uyumsuzluk
bêahên *rd* elemsiz
bêakam *rd* sonuçsuz, neticesiz
bêakamî *m* sonuçsuzluk, neticesizlik
bêakort *rd* akortsuz
bêalav (I) *rd* alevsiz

bêbac *rd* vergisiz
bêbaçık *rd* çavdarsız
bêbadek *rd* burgusuz
bêbadena *rd* badanasız
bêbahane *rd* gerekçesiz
bêbal *rd* dikkatsiz
bêbalî *m* dikkatsizlik ~ **kirin** dikkatsizlik etmek
bêbalûpal *rd* 1. sonsuz, ucu bucağı belirsiz 2. sonsuz (ölçülmeyecek kadar büyük ve çok olan)
bêbalûpalî *m* sonsuzluk
bêban *rd* çatısız
bêbandor *rd* etkisiz, tesirsiz
bêbandorbûn *m* etkisizleşme
bêbandor bûn *l/gh* etkisizleşmek
bêbandorbûyîn *m* etkisizleşme
bêbandorî *m* etkisizlik, tesirsizlik
bêbandorkirin *m* etkisizleştirme
bêbandor kirin *l/gh* etkisizleştirmek
bêbanend *rd* benzersiz
bêbar *rd* 1. yüksüz 2. ürünsüz
bêbaran *rd* yağmursuz
bêbaranî *m* kuraklık, susuzluk
bêbaristan *rd* tahammülsüz, götürümsüz
bêbaristanî *m* tahammülsüzlük, götürümsüzlük
bêbasîret *rd* basiretsiz, sağgörüsüz
bêbasîretî *m* basiretsizlik, sağgörüsüzlük
bêbask *rd* 1. kanatsız 2. çolak 3. *mec* yalnız, destekçisi olmayan
bêbaskî *m* kanatsızlık
bêbastanî *rd* geleneksiz
bêbastanîti *m* geleneksizlik
bêbatî *rd* taşaksız
bêbav *rd* 1. babasız (babası olmayan) 2. soysuz (ahlâksız, kötü kimse) 3. kaleş 4. zalim, acımasız
bêbavî *m* 1. babasızlık 2. soysuzluk 3. zalimlik
bêbawer *rd* inançsız, itikatsiz
bêbawerbûn *m* 1. inançsız olma 2. inançsızlık
bêbawerî *rd* inançsızlık, itikatsızlık
bêbawerîti *m* inançsızlık
bêbawername *rd* diplomasız, sertifikasız
bêbawezîn *rd* esintisiz
bêbayex *rd* özensiz, itinasız
bêbayexî *m* özensizlik, itinasızlık
bêbazar *rd* pazarlıksız
bêbazarî *rd* kesat
bêbecge *rd* istisnasız
bêbedêl *rd* 1. bedelsiz, karşılıksız (karşılığı olmayan) 2. karşılıksız (karşılık gerektirmeyen) 3. dönüştürsüz
bêbedguman *rd* işkilsiz
bêbedgumanî *m* işkilsizlik
bêbehre (I) *rd* paysız, payı olmayan
bêbehre (II) *rd* yeteneksiz, kabiliyetsiz
bêbehrebûn *m* 1. yeteneksiz olma 2. yeteneksizlik

bêbehretî *m* yeteneksizlik, kabiliyetsizlik
bêbela *rd* belâsız
bêbelênî *rd* sözleşmesiz, kontratsız
bêbelg *rd* yapraksız
bêbelge *rd* belgesiz, vesikasız
bêbelgename *rd* senetsiz ~ **û** **bêsened** senetsiz sepetsiz
bêbelxem *rd* balgamsız
bêbend (I) *rd* ipsiz
bêbend (II) *rd* örüsüz, setsiz
bêbend (III) *rd* partisiz
bêbende *rd* 1. kölesiz 2. kulsuz
bêbendîk *rd* şeritsiz (dar, uzun parça; özellik-le dokuma veya kumaş parçası için)
bêbendûbar *rd* disiplinsiz
bêbenî *rd* 1. kölesiz 2. kulsuz
bêbenîşt *rd* sakızsız, çıkletsiz
bêber (I) *rd* 1. ürünsüz 2. verimsiz 3. *mec* kısır
bêber (II) *rd* ensiz (eni az olan şeyler için)
bêber (III) *rd* taşsız
bêberasteng *rd* engelsiz
bêberayî *rd* ensiz (eni az olan şeyler için)
bêberayîti *m* ensizlik
bêberberî *rd* çekişmesiz
bêberbest *rd* engelsiz
bêberbîjarî *rd* ayrıcalıksız, imtiyazsız
bêberbûn *m* verimsizleşme
bêber bûn *l/gh* verimsizleşmek
bêberçavk *rd* gözlüksüz
bêberçêlk *rd* kursaksız
bêberd *rd* taşsız
bêberdewam *rd* süreksiz
bêberdewamî *m* süreksizlik
bêbereber *rd* şamatasız
bêberek *rd* testeresiz
bêbereket *rd* bereketsiz
bêbereketî *m* bereketsizlik
bêberestû *rd* yakasız
bêberevanî *rd* savunmasız
bêberf *rd* karsız
bêberg *rd* 1. giysisiz 2. ciltsiz, kapaksız
bêbergeh *rd* manzarasız
bêbergind *rd* karşılıksız (karşılığı olmayan)
bêbergiriyane *h* tedbirsizce
bêbergirî *rd* tedbirsiz
bêbergirîbûn *m* 1. tedbirsiz olma 2. tedbirsizlik
bêbergirk *rd* tikaçsız
bêbergitîn *m* önlemsiz
bêbergîdan *rd* 1. karşılıksız (karşılığı olmayan) 2. karşılıksız (karşılık gerektirmeyen)
bêberhillistî *rd* dirençsiz, mukavemetsiz
bêberhingar *rd* dirençsiz, mukavemetsiz
bêberî (I) *m* verimsizlik
bêberî (I) *m* 1. ürünsüzlük 2. verimsizlik 3. *mec* kısır
bêberî (II) *m* ensizlik
bêberî (III) *m* taşsızlık
bêberî (IV) *rd* ovasız
bêberjeng *rd* kanatsız

bêberkêşk *rd* çekmecesiz
bêberkirin *m* verimsizleştirme
bêber kirin *l/gh* verimsizleştirmek
bêberkurk *rd* kursaksız
bêbername *rd* programsız
bêberpal *rd* arkalıksız, arkasız (arkalığı olmayan)
bêberpîrs *rd* sorumsuz, mesuliyetsiz
bêberpîrsî *rd* sorumsuzluk, mesuliyetsizlik
bêberpîrsîfî *m* sorumsuzluk, mesuliyetsizlik
bêbersitok *rd* yakasız
bêbersîv *rd* cevapsız, yanıtsız
bêberstû *rd* yakasız
bêberstûk *m* yakalıksız, yakasız
bêbertek *rd* tepkisiz
bêbertekî *m* tepkisizlik
bêbertürk *rd* kursaksız
bêbesîret *rd* basiretsiz
bêbesîretî *m* basiretsizlik
bêbeskurk *rd* yakasız
bêbesmele *h* besmelesiz
bêbeste *rd* bestesiz
bêbestik *rd* yakasız
bêbeş *rd* paysız
bêbeşavend *wj/rd* uyaksız, kafiyesiz
bêbeşt *as/rd* kirişsiz
bêbetan (I) *rd* astarsız
bêbetan (II) *ant/rd* 1. örtenek 2. sinir ~ **û kezî** sinirsiz
bêbatanbûn *m* 1. örteneksiz olma 2. örteneksizlik ~ **û kezîbûn** sinirsizlik
bêbeton *rd* betonsuz
bêbexçe *rd* bahçesiz
bêbext *rd/nd* 1. kaleş, kahpe (dönek) 2. güvenilmez 3. iftiracı 4. talihsiz
bêbextane *h* kallesçe, kahpece
bêbextî *m* 1. kaleşlik, kahpelik (döneklik) 2. güvenilmezlik 3. iftira 4. talihsizlik ~ **kirin** kalleslik etmek, kahpelik etmek (veya yapmak) ~ **lê bûn** iftiraya uğramak ~ **lê kirin** (birine) iftira atmak, (birine) iftirada bulunmak ~ **pê de anîn** (birini) karalamak, (birine) iftirada bulunmak ~ **pê de hatin** iftiraya uğramak
bêbextîkirin *m* 1. kaleşlik etme, kahpelenme (döneklik etme) 2. iftira etme 3. ihanet etme, hainlik yapma
bêbextî kirin *l/gh* 1. kaleşlik etmek, kahpelenmek (döneklik etmek) 2. iftira etmek 3. ihanet etmek, hainlik yapmak
bêbextîfî *m* 1. kaleşlik, kahpelik 2. iftiracılık
bêbextkî *rd* kallesçe
bêbeysûs *rd* fersiz
bêbezeyî *rd* acımasız, merhametsiz
bêbezm *rd* eğlencesiz, şenliksiz
bêbêhn (I) *rd* kokusuz
bêbêhn (II) *rd* nefessiz, soluksuz
bêbêhndan *rd* durmaksızın, soluksuz

bêbêje *rd* kelimesiz
bêbêjik *rd* yelesiz
bêbêlan *rd* tepesiz
bêbêr (I) *rd* küreksiz
bêbêr (II) *rd* verimsiz
bêbêrik *rd* küreksiz
bêbêrî *m* verimsizlik
bêbêrm *rd* havuzsuz
bêbêwan *rd* tarlasız
bêbiha *rd* 1. pahasız 2. *mec* ucuz
bêbihok *rd* böceksiz
bêbihur *rd* geçitsiz
bêbihurek *rd* geçitsiz
bêbijang *rd* kirpiksiz
bêbijanik *rd* kirpiksiz
bêbijî *rd* yelesiz * **hespê** **bêbijî** yelesiz at
bêbijîk *rd* yelesiz
bêbijîşk *rd* doktorsuz, hekimsiz
bêbijîşkî *m* doktorsuzluk, hekimsizlik
bêbilbilik *rd* ibiksiz, emziksiz (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bêbilbilîk *rd* ibiksiz, emziksiz (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bêbilindek *rz* şapkasız (üstünde düzeltme işareti bulunmayan ünlü)
bêbin *rd* 1. dipsiz 2. tabansız 3. *argo* bakire olmayan kız
bêbinat *rd* köksüz
bêbinaxe *rd* esassız, köksüz, temelsiz
bêbincîne *rd* ilkel, primitiv
bêbinetar *rd* esassız, köksüz
bêbingeh *rd* 1. temelsiz 2. esassız, köksüz
bêbinik *rd* 1. tabakçasız 2. duraçsız, kaidesiz
bêbinî *rd* 1. dipsiz 2. tabansız 3. asılsız, esassız, temelsiz (gerçek veya sağlam olmayan) * **karekî** **bêbinî** esassız bir iş 4. asılsız, uydurma, uyduruk, düzme, esassız (yalan) * **ev xeber** **bêbinî** **ye** bu haber esassızdır ~ **ye** aslı faslı yok, yalan
bêbinîbûn *m* esaslı olmama
bêbinî bûn *l/gh* esaslı olmamak
bêbinîderketin *m* foslama
bêbinî derketin *l/gh* foslamak
bêbinîfî *m* 1. dipsizlik 2. tabansızlık
bêbinyat *rd* 1. esassız, köksüz, temelsiz 2. soysuz
bêbinyatbûn *m* soysuzlaşma
bêbinyat bûn *l/gh* soysuzlaşmak
bêbinyatbûyîn *rd* soysuzlaşma
bêbinyatî *m* soysuzluk
bêbinyatkirin *m* soysuzlaştırma
bêbinyat kirin *l/gh* soysuzlaştırmak
bêbirandin *rd* kesiksiz
bêbirbisok *rd* pulsuz * **kincên** **bêbirbisok** pulsuz elbiseler
bêbirh *rd* güçsüz, takatsız
bêbirhan *rd* kanıtsız
bêbirhane *h* güçsüzce

bêbirhî *m* güçsüzlük, takatsızlık
bêbîrk *rd* havuzsuz
bêbîryar *rd* 1. kararsız 2. kararsız (düzensiz, istikrarsız)
bêbîryarî *m* 1. kararsızlık 2. kararsızlık (düzensizlik, istikrarsızlık) ~ **nîşan** dan kararsızlık göstermek
bêbîsk *rd* pürçeksiz, kakülsüz
bêbîstî *rd* budaksız (sürgünsüz ağaç)
bêbîşîşk *bnr* bêbîjîşk
bêbîzav *rd* 1. hareketsiz 2. eylemsiz, tepkisiz 3. cesaretsiz
bêbîzavî *m* 1. hareketsizlik 2. eylemsizlik 3. cesaretsizlik
bêbîzmar *rd* çivisiz
bêbîzmik *rd* mandalsız
bêbîme *rd* sigortasız
bêbîmetî *m* sigortasızlık
bêbînayî *m* fersiz
bêbîr (I) *rd* hafızasız, beleksiz
bêbîr (II) *rd* 1. inançsız 2. fikirsiz ~ **û bawer** inançsız, itikatsız ~ **û bawerîti** inançsızlık ~ **û ray** fikirsiz ~ **û raytî** fikirsizlik
bêbîrî (I) *m* belek yitimi, amnezi
bêbîrî (II) *m* inançsızlık ~ **û bawerî** inançsızlık, itikatsızlık
bêblok *rd* bloksuz
bêboç *rd* kuyruksuz
bêboçik *rd* kuyruksuz
bêbone *rd* münasebetsiz
bêbonetî *m* münasebetsizlik
bêbor *rd* geçitsiz
bêborxî *rd* vidasız
bêboyax *rd* 1. boyasız 2. boyasız (renksiz) 3. boyasız (kadın için; yüzünü boyamamış olan)
bêburs *rd* burrsuz
bêbû *rd* düğünsüz
bêbûyer *rd* olaysız, hâdisesiz
bêcabil *rd* harçsız
bêcan *rd* 1. cansız, ölü * **çûkeke** **bêcan** cansız bir kuş 2. cansız (güçsüz, mecalsiz) 3. cansız, ruhsuz, ölü (ilgi uyandırmayan, sönük) * **vegotineke** **bêcan** **û ruh** cansız bir anlatış * **axaftineke** **wê ya** **bêcan** heye ölü bir konuşması var 4. cansız, ruhsuz (cansız varlık, camit) 5. ruhsuz, zayıf ~ **bûn** cansızlaşmak ~ **ketin** zayıf düşmek ~ **ketin** **erdê** ölüp yere yığılmak
bêcanbûn *m* cansızlaşma
bêcan bûn *l/gh* cansızlaşmak
bêcanî *m* cansızlık
bêcankirin *m* cansızlaştırma
bêcan kirin *l/gh* cansızlaştırmak
bêcas *rd* kireçsiz
bêcatirî *rd* kekiksi
bêcax *rd* parmaklıksız
bêcazîbe *rd* alımsız

bêcazîbetî *m* alımsızlık
bêceger *rd* yüreksiz, ödle, ürkek
bêcegerî *m* yüreksizlik
bêcehd *rd* çabasız, gayretsiz
bêcehdî *m* çabasızlık, gayretsizlik
bêcehter *rd* kekiksiz
bêceld *rd* ciltsiz
bêcelew *rd* dizginsiz
bêcemserker *fiz/rd* kutup engelsiz
bêcer *rd* vidasız
bêceriban *rd* tecrübesiz
bêceribanî *m* tecrübesizlik
bêcesaret *rd* cesaretsiz
bêcesaretî *m* cesaretsizlik
bêcewab *rd* cevapsız, yanıtız
bêcewher *rd* cevhersiz
bêcewî *rd* tutkalsız
bêceza *rd* cezasız
bêcge *rd* istisna
bêcgeyî *rd* istisnâ
bêcibilyet *rd* cibilyetsiz
bêcîh *rd* yersiz ~ **man** 1) yersiz yurtsuz kalmak 2) ortalıkta kalmak ~ **û cangî** yersiz yurtsuz ~ **û war** yersiz yurtsuz, odsuz ocaksız (kalacak barınacak yeri olmayan)
bêcîhê *rd* ayımsız
bêcîhêbûn *m* 1. ayımsız olma 2. ayımsızlık
bêcîhêtî *rd* ayımsız, farksız
bêcîhêtîbûn *m* 1. ayımsız olma 2. farksızlık
bêcîhêtî bûn *l/gh* farksızlaşmak
bêcîhêtname *rd* pusulasız
bêcîhêwaz *rd* farksız
bêcîhêwazî *rd* ayımsız, farksız
bêcîhêwazîbûn *m* farksızlaşma
bêcîhêwazî bûn *l/gh* farksızlaşmak
bêcîhêwazîti *m* farksızlık
bêcîhêz *rd* çeyizsiz
bêcîhî *m* yersizlik
bêcîhnuma *rd* pusulasız
bêcîl *rd* elbisesiz ~ **û berg** elbisesiz
bêcîlik *rd* çulsuz
bêcîls *rd* kireçsiz
bêcîns *rd* cinsiyetsiz, cinsliksiz
bêcîr *rd* 1. geçimsiz, huysuz 2. suratsız ~ **bûn** huysuz olmak ~ **û cedêl** tartışmasız
bêcîrane *rd/h* huysuzca
bêcîrecir *rd* şamatasız
bêcîrî *m* 1. huysuzluk, aksilik 2. suratsızlık ~ **kirin** huysuzluk etmek
bêcîrîbûn *m* huysuzlaşma, huysuzlanma
bêcîrî bûn *l/gh* huysuzlaşmak, huysuzlanmak
bêcîrkirin *m* huysuzlaştırma
bêcîr kirin *l/gh* huysuzlaştırmak
bêcîrne *rd* kurnasız
bêcîrnexweşane *rd/h* huysuzca

bêcîrnîk *rd* kurnasız
bêciyawaz *bnr* bêcihewaz
bêciyawazî bûn *bnr* bêcihewazî bûn
bêciyawazîbûn *bnr* bêcihewazîbûn
bêciyawazîti *bnr* bêcihewazîti
bêcizûbend *rd* ciltsiz, kapaksız
bêcî *bnr* bêcih
bêcîger *rd* yüreksiz, korkak, ödle
bêcîla *rd* cilâsız
bêcîld *rd* ciltsiz
bêcolane *rd* salıncaksız
bêcoş *rd* coşkusuz ~ **û peroş** heyecansız
bêcudayî *rd* ayımsız, farksız
bêcudayîbûn *m* farksızlaşma
bêcudayî bûn *l/hgh* farksızlaşmak
bêcudayîti *m* ayımsızlık, farksızlık
bêçal *rd* çukursuz ~ **û mit 1)** girintisiz, girintisiz çıkıntısız **2)** engibesiz
bêçalakî *rd* eylemsiz
bêçalakîti *m* eylemsizlik
bêcamûr *rd* çamursuz
bêcanç *rd* tortusuz
bêcand *rd* kültürlü
bêcandî *m* kültürlü
bêcaq *rd* bacaksız
bêcaqmaq *rd* çakmaksız
bêçar *rd* biçare, naçar ~ **man** biçare (veya naçar) kalmak
bêçarçîve *bnr* bêçarçove
bêçarçove *rd* çerçevesiz
bêcare *nd/rd* 1. çaresiz (çaresi bulunmayan, devasız) * **dêrdê** **bêcare** çaresiz dert 2. biçare, âciz (çare bulamayan) ~ **man** çaresiz kalmak
bêcareti *m* çaresizlik, biçarelik
bêçarîk *rd* çariksız
bêçarîkbûn *m* 1. çariksız olma 2. çariksızlık
bêçarî *bnr* çêr û bêçarî
bêcarox *rd* çariksız
bêcaroxbûn *m* 1. çariksız olma 2. çariksızlık
bêçarşev *rd* çarşafsız
bêçarwe *rd* zilsiz
bêcav *rd* gözsüz
bêcavîk *rd* gözeneksiz
bêcavî *rd* gözsüz (gözü, bölmesi olmayan)
bêcax *rd* zamansız
bêcayîr *rd* çimensiz
bêçe *m* piliç
bêçek (I) *rd* elbisesiz
bêçek (II) *rd* silâhsız
bêçekkîrin *m* silâhsızlandırma
bêçek kirin *l/hgh* silâhsızlandırmak
bêçekkîrî *rd* silâhsızlandırılmış
bêçelte *rd* çantasız
bêçeltebûn *m* 1. çantasız olma 2. çantasızlık
bêçeltik *rd* çantasız
bêçeltîkbûn *m* 1. çantasız olma 2. çantasızlık
bêçember *rd* çembersiz
bêçembil *rd* kulpsuz, tutamaksız

bêçembilheya *rd* kuşaksız
bêçeng *rd* kanatsız
bêçengur *rd* kolsuz
bêçente *rd* çantasız
bêçentebûn *m* 1. çantasız olma 2. çantasızlık
bêçentik *rd* çantasız
bêçentîkbûn *m* 1. çantasız olma 2. çantasızlık
bêçepîl *rd* kolsuz
bêçeçîni *rd* şakırtısız
bêçeçû *rd* çakısız
bêçeçûbûn *m* çakısız olma
bêçeçûti *m* çakısızlık
bêçerx *rd* çarksız
bêçewal *rd* çuvalsız
bêçewder *rd* çavdarlı
bêçewsan *rd* baskısız
bêçewti *rd* hatasız
bêçexdar *rd* çavdarlı
bêçêj *rd* tatsız, lezetsiz
bêçêjbûn *m* tatsızlaşma
bêçêji *m* tatsızlık, lezetsizlik
bêçêj bûn *l/hgh* tatsızlaşmak
bêçêq *rd* bacaksız
bêçîk (I) *m* bebe kondağı
bêçîk (II) *m* çatal ağaç
bêçîlîtk *rd* çapaklı
bêçîne *rd* boş
bêçîqil *rd* dalsız
bêçîqlîk *rd* budaksız (sürgünsüz ağaç)
bêçirane *rd* oluksuz
bêçirax *rd* çirasız
bêçîrîk *rd* 1. çıkıksız 2. makarasız
bêçîrîni *rd* gıcirtısız
bêçîrîsk *rd* kıvılcımsız
bêçîrkîni *rd* gıcirtısız
bêçîrs *rd* parıltısız
bêçîrtonek *rd* oluksuz
bêçîrûsk *rd* 1. kıvılcımsız 2. parıltısız
bêçîstî *rd* disiplinsiz
bêçîv *rd* dolambaçsız
bêçîvane *rd* dolambaçsız, virajsız
bêçîvang *rd* virajsız
bêçîvanok *rd* dolambaçsız
bêçîvîd *rd* çivitsiz
bêçîz *rd* yoksul, fakir
bêçî (I) *biy/m* dölüt
bêçî (II) *bnr* pêçî
bêçî (III) *m* kürpe kuzu veya oğlak
bêçîçek *rd* çiçeksiz
bêçîk *rd* kıvılcımsız
bêçîkene *rd* çiğitsiz
bêçîldank *rd* kursaksız
bêçîm *rd* bacaksız
bêçîmen *rd* çimensiz
bêçîmik (I) *rd* bacaksız
bêçîmik (II) *rd* yemsiz * **mirîşk** **bêçîmik** **mabûbûn** tavuklar yemsiz kalmışlardı
bêçîn (I) *rd* 1. nakışsız 2. desensiz
bêçîn (II) *sos/rd* sınıfsız

bêalav (II) *rd* araçsız, vasıtasız
bêalavî *m* araçsızlık, vasıtasızlık
bêalaz *rd* gayesiz
bêalî (I) *rd* tarafsız, yansız, taraf tutmayan
bêalî (II) *rd* yönşüz
bêalîbûn *m* 1. tarafsız olma 2. tarafsızlık
bêalî bûn *l/gh* tarafsız olmak
bêalîkar *rd* yardımcısız
bêalîkarî *rd* 1. yardımsız 2. *m* yardımcısızlık
bêalîkirin *m* tarafsızlaştırma, yansızlaştırma
bêalî kirin *l/gh* tarafsızlaştırmak, yansızlaştırmak
bêalîti *m* tarafsızlık, yansızlık
bêalkol *rd* 1. alkolsuz, içkisiz 2. alkolsuz, içkisiz (içki içilmeyen)
bêalûs *rd* zerafetsiz
bêamad *rd* isteksiz, gönşlsüz ~ **zarok anîn** erken doğum yapmak ~ **ê xwe axaftin** lâkir-dî ağzında dökşlmek
bêamade *rd* hazırlıksız ~ **yî xwe kirin** gücümsemek
bêamadeyî *rd* hazırlıksızlık ~ **bûn** hazırlıksız olmak (veya bulunmak)
bêamaje *rd* belirtisiz
bêamîn *rd* emniyetsiz, güvensiz
bêamînî *m* emniyetsizlik
bêamraz *rd* araçsız, vasıtasız
bêamrazî *m* araçsızlık, vasıtasızlık
bêamûr *rd* araçsız
bêamûrî *m* araçsızlık
bêangaşt *rd* iddiasız
bêangaştî *m* iddiasızlık
bêantet *rd* antetsiz
bêaqil *rd* 1. akılsız 2. kafasız
bêaqilî *m* 1. akılsızlık 2. kafasızlık ~ **kirin** akılsızlık etmek
bêaqûbet *rd* dirliksiz, geçimsiz, huysuz, serkeş * **mîrovekî** **bêaqûbet** *e* geçimsiz bir insan ~ **bûn** geçimsiz olmak
bêaqûbethûn *m* geçimsizleşme
bêaqûbet bûn *l/gh* geçimsizleşmek
bêaqûbetî *m* 1. dirliksizlik, geçimsizlik, huysuzluk, serkeşlik, 2. nifak ~ **kirin nava** (...) nifak sokmak
bêar (I) *rd* ateşsiz, odsuz
bêar (II) *rd* 1. arsız, arlanmaz, utanmaz, yırtık (utanması, çekinmesi olmayan) * **zarokê** **bêar** arsız çocuk 2. arsız (kolayca üriye-bilen bitki vb.) 3. huysuz 4. uslanmaz 5. eli bayraklı 6. yüzşüz ~ **bûn** 1) arsızlaşmak 2) uslanmaz olmak
bêaram *rd* 1. huzursuz, rahatsız 2. istikrarsız
bêaramiyane *rd/h* huzursuzca
bêaramî *m* 1. huzursuzluk, rahatsızlık 2. istikrarsızlık
bêaramîtî *m* istikrarsızlık
bêarane *h* arsızca
bêarbûn *m* arsızlanma, arsızlaşma
bêar bûn *l/gh* arsızlanmak, arsızlaşmak

bêarezû *rd* isteksiz
bêarezûtî *m* isteksizlik
bêarezûyane *h* isteksizce
bêarî (I) *m* ateşsizlik
bêarî (II) *m* 1. arsızlık 2. yüzşüzlük ~ **kirin** 1) arsızlık etmek (veya yapmak) 2) yüzşüzlük yapmak
bêarîkirin *m* arsızlaştırma
bêarî kirin *l/gh* arsızlaştırmak
bêarîşe *rd* sorunsuz, problemsiz
bêarîşetî *m* sorunsuzluk
bêarîze *rd* arızasız
bêarmanc *rd* amaçsız, gayesiz
bêarmancî *m* amaçsızlık
bêartî *m* arsızlık, hayâsızlık, edepsizlik
bêarzû *rd* isteksiz, hevesiz
bêasteng *rd* engelsiz ~ **bûn** engelsiz olmak
bêastengî *m* engelsizlik
bêatlebûn *rd* 1. aralıksız, arasız, durmadan, sürekli, kesintisiz 2. *fiz/rd* aralıksız 3. *h* ara kesilmeksizin, ara vermeden, ara vermek-sizin, biteviye, bitevi, sürekli olarak 4. *h* harıl harıl, ha bire
bêatlebûnî *m* biteviyelik
bêatlehî *fiz/rd* 1. aralıksız, kesintisiz (sürekli, aralık vermeden, ara vermeden, durmaksızın) 2. *h* biteviye, bitevi, habire, sürekli olarak, ara kesilmeksizin ~ **dom kirin** aralıksız sürmek ~ **û bêşaşî** tıkr tıkr, düzenli bir biçimde
bêatlehîti *m* biteviyelik
bêatleyî *rd* ara vermeden, ara vermeksizin
bêav *rd* 1. susuz (suyu olmayan, suyu bulunmayan) 2. susuz (su olmadan) * **bêav hiştin** susuz bırakmak
bêavantaj *rd* avantajsız
bêavî *m* susuzluk
bêawa *bnr* bêhawa
bêawatî *bnr* bêhawatî
bêawaz *rd* 1. sedasız 2. bestesiz
bêawerte *rd* istisnasız, ayrıksız
bêawêne *rd* aynasız
bêawêneti *m* aynasızlık
bêax *rd* topraksız
bêaxtî *m* topraksızlık
bêaxû *rd* zehirsiz
bêayîn *rd* 1. ayinsiz 2. dinsiz
bêayînî *m* 1. ayinsizlik 2. dinsizlik
bêazar *rd* eziyetsiz
bêazîn *rd* 1. yöntemsiz, metotsuz 2. usulsüz
bêazîntî *m* 1. yöntemsizlik, metotsuzluk 2. usulsüzlük
bêazmayîş *rd* deneyimsiz
bêazmayîşî *m* deneyimsizlik
bêazot *rd* azotsuz
bêazwerî *rd* hırssız
bêba *rd* rüzgârsız
bêbab *bnr* bêbav
bêbabet *rd* konusuz

bêçinçolek *rd* salıncaksız
bêçîne *rd* boşuna ~ **çûn** boşa gitmek
bêçînî *rd* çinisiz
bêçînîfî *m* sınıfsızlık
bêçîp *rd* bacaksız
bêçîre *m* koruk
bêçîz *rd* fakir, yoksul
bêçok *rd* dizesiz ~ **û qidûm** dermansız ~ **û qidûm bûn** dermansızlaşmak
bêçop *rd* çöpsüz
bêçoratan *rd* oluksuz
bêcoş *rd* çoşkusuz
bêçoşî *m* çoşkusuzluk
bêçov *rd* sopasız
bêçûl *rd* çulsuz
bêda *bnr* bédê
bêdabaş *rd* konusuz, mevzusuz
bêdad *rd* adaletsiz
bêdadî *m* adaletsizlik
bêdager *rd* dönüşüz
bêdahk *rd* iddiasız
bêdamar *rd* damarsız
bêdamezirak *rd* kurumsuz, müessesesiz
bêdamezrawe *rd* kurumsuz, müessesesiz
bêdamusk *rd* yelesiz
bêdanepêş *rd/h* öne sürülmeksizin
bêdantêl *rd* tentenesiz
bêdar *rd* 1. ağaçsız 2. sopasız ~ **û devî** orman-sız, ağaçsız
bêdara *rd* darasız
bêdaristan *rd* ormansız
bêdartûn *rd* makarasız
bêdarû *rd* dermansız (ilâçsız)
bêdarxûn *rd* kapaksız
bêdasî *rd* kılçıksız * **masiyê bêdasî** kılçıksız balık
bêdaşikan *rd* indirimsiz, tenzilâtsiz
bêdawerivok *rd* süzeksiz
bêdawet *rd* 1. düğünsüz 2. davetsiz
bêdawî *rd* 1. sonsuz, bitimsiz, nihayetsiz 2. tükenmez
bêdawîbûn *m* sonsuzlaşma
bêdawî bûn *l/gh* sonsuzlaşmak
bêdawîn *rd* sonsuz
bêdawîng *rd* sonsuz, neticesiz
bêdawîfî *m* 1. sonsuzluk 2. tükenmezlik
bêdaxistan *rd* indirimsiz, tenzilâtsiz
bêdaxîn *rd* indirimsiz, tenzilâtsiz
bêdek *rd* hilesiz, düzensiz
bêdelam *rd* tortusuz
bêdelîng *rd* donsuz, tumansız
bêdelîl *rd* kanıtsız
bêdelk *rd* hilesiz, düzensiz
bêdem *rd* 1. zamansız 2. süresiz
bêdeman *rd* 1. ödünsüz (ödün verineksizin yapılan, ödün niteliğinde olmayan) 2. ödünsüz (ödün vermeyen kimse)
bêdeman *rd* kirasız
bêdemançe *rd* tabancasız

bêdemançetî *m* tabancasızlık
bêdemar *rd* mütevazî
bêdem û dezgeh *rd* kurumsuz, müessesesiz
bêdemxe *rd* damgasız
bêdendik *rd* çekirdeksiz
bêdendikbûn *m* 1. çekirdeksiz olma 2. çekirdeksizlik
bêdendikî *m* çekirdeksizlik
bêdeng *rd* 1. sessiz (sesi olmayan, sesi çıkmayan) 2. sessiz (ses, gürültü çıkarmadan yapılan) * **bi awayekî bêdeng dixebite** sessiz bir şekilde çalışıyor 3. sessiz, mülayim, uslu kimse 4. sakın, sessiz * **cihekî bêdeng e** sakın bir yer 5. sesiz, suskun, susmuş, sakit 6. *rz/m* sessiz, ünsüz, konsonant ~ **man** sessiz kalmak ~ **û beng** 1) sessiz sedasız 2) sessiz sedasız (kimse duymadan, kimse görmeden, sessiz ve gürültüsüz bir şekilde) ~ **a nerm** *rz* yumuşak ünsüz
bêdengbûn *m* 1. sessizleşme, susma 2. sessizlik 3. sakın olma, sakın duruma gelme
bêdeng bûn *l/gh* 1. sessizleşmek, susmak 2. sakın olmak, sakın duruma gelmek
bêdengbûyî *rd* sesiz, susmuş, sakit
bêdengbûyîn *m* susma, susuş
bêdenge *rd* dengesi
bêdengetî *m* dengesizlik
bêdengik *rd* kursaksız
bêdengî *m* 1. sessizlik 2. sessizlik, sükût, susku 3. sakınlık 4. düğünsüz, sazsız sözsüz ~ **şikandin** sessizliği bozmak
bêdengîfî *m* 1. sessizlik 2. suskunluk 3. sakınlık
bêdengkî *h* sessizce, sessizcene
bêdengman *m* susma
bêdeng man *l/gh* susmak
bêdengmayîn *m* susma, susuş
bêdengvedan *rd* yankısız
bêdengweş *rd* hoperlörüsüz
bêdep *rd* tahtasız
bêdepik *rd* tahtasız
bêder (I) *bnr* bêder
bêder (II) *m* dolunay
bêderamet *rd* 1. gelirsiz 2. bereketsiz
bêderametî *m* 1. gelirsizlik 2. bereketsizlik
bêderbasok *rd* geçitsiz
bêderbdan *m* 1. darbsız 2. *rz* vurgusuz
bêderbend *rd* geçitsiz
bêderd *rd* 1. dertsiz 2. acısız, kedersiz ~ **û kul** ferih fahur (geniş ve sıkıntısız) ~ **û xem** ferih fahur (geniş ve sıkıntısız)
bêderdî *m* dertsizlik
bêderece *rd* derecesiz
bêderengî *rd* gecikmesiz
bêderengîman *h* gecikmeksizin
bêderew *rd* 1. yalansız 2. hilafsız
bêderfet *rd* olanaksız, imkansız
bêderfetî *m* olanaksızlık, imkânsızlık
bêdergeh *rd* kapısız

bêdergûş *rd* 1. beşiksiz 2. çocuksuz kadın
bêderî *rd* kapısız
bêderkenar *rd* çıkıntısız
bêderkirin *m* harmanlama
bêder kirin *l/gh* harmanlamak
bêderman *rd* 1. dermansız, devasız, ilâcsız *
derdekî bêderman devasız bir dert 2. *mec*
 dermansız, güçsüz (takatsız, mecalsız) 3.
 boyasız (kadın için; yüzünü boyamamış
 olan)
bêdermanî *m* 1. dermansızlık 2. *mec* derman-
 sızlık (mecalsızlık, takatsızlık)
bêdermanîbûn *m* dermansızlaşma
bêdermanî bûn *l/gh* dermansızlaşmak
bêderpê *rd* donsuz, tumansız
bêderxûn *rd* kapaksız
bêdesen *rd* desensiz
bêdest *rd* elsiz ~ **û lep** sakar, beceriksiz ~ **û pê**
 elsiz ayaksız ~ **û pê ketin** elden ayaktan
 düşmek ~ **û pê man** elsiz ayaksız kalmak
bêdestav *rd* apdestsiz
bêdesteber *rd* güvencesiz, garantisiz
bêdesteberî *m* güvencesizlik, garantisizlik
bêdestek *rd* desteksiz
bêdestgir *rd* desteksiz
bêdestheq *rd* ücretsiz, el emeği verilmeden
bêdesthilat *rd* erksiz
bêdesthilatî *m* erksizlik
bêdestik *rd* 1. kulpsuz 2. sapsız
bêdestî *rd* sapsız
bêdestmîz *rd* ücretsiz, el emeği verilmeden
bêdestnimêj *rd* aptessiz
bêdestpêk *rd* başlangıçsız, başlangıcı olma-
 yan
bêdesttengî *rd* sıkıntısız
bêdestûr *rd* 1. izinsiz 2. ruhsatsız
bêdestûrane *h* izinsizce
bêdestûrî *m* izinsizlik
bêdestûrname *rd* ruhsatnamesiz
bêdeşt *rd* ovasız
bêdev *rd* 1. ağızsız 2. kapaksız 3. iştahsız ~
gotin nayên hev ağız olmadan konuşma
 olmaz
bêdevang *rd* kapaksız
bêdevbûn *m* 1. ağızsız olma 2. iştahsız olma
bêdevêk *rd* kapaksız
bêdevgîrk *rd* tıkaçsız
bêdevgîrtek *rd* kapaksız
bêdevgîrk *rd* tapasız, tıpasız
bêdevîk *rd* 1. kapaksız 2. tapasız, tıpasız,
 tıkaçsız
bêdevî (I) *m* 1. ağızsızlık 2. iştahsızlık
bêdevî (II) *rd* çalışız
bêdevnixûn *rd* kapaksız
bêdevşîk *rd* çapasız (çapası olmayan)
bêdewa *rd* asız
bêdewam *rd* devamsız
bêdewamî *m* devamsızlık
bêdewîjm *rd* tortusuz

bêdexelet *rd* ricasız
bêdexîl *rd* çekmecesiz
bêdexîlok *rd* çekmecesiz
bêdexwîn *rd* kapaksız
bêdeyn *rd* borçsuz ~ **û dû** borçsuz harçsız *
min ev xanî bêdeyn û dû lê kir bu evi borç-
 suz harçsız yaptım
bêdeynî *m* borçsuzluk
bêdezgîn *rd* dizginsiz
bêdê *rd* 1. anasız 2. öksüz, anasız
bêdêhn *rd* dikkatsiz
bêdêhnî *m* dikkatsizlik ~ **kirin** dikkatsizlik et-
 mek
bêdêlindêz *rd* törensiz
bêdêre *rd* entarisiz, fistsansiz
bêdibêt *rd* fitilsiz (koltuk ve sandalye gibi otu-
 rulan eşyalar için)
bêdidan *rd* dışsız
bêdidanî *m* dışsızlık
bêdişwârî *rd* zahmetsiz
bêdîl *rd* 1. kalpsiz 2. isteksiz, gönülsüz, istem-
 siz, hevesiz, niyetsiz 3. aşık olmayan,
 gönlü boş ~ **ê xwe** *h* isteksizce, isteksiz
 olarak, zorla * **ez pê re bêdîlê xwe diax-**
ivim onunla zorla konuşuyorum ~ **ê xwe**
bûn 1) isteksiz (veya gönülsüz) olmak 2)
 geçinmeye gönlü olmamak
bêdilane *rd* isteksizce, gönülsüzce
bêdilbûn *m* 1. isteksiz olma, gönülsüz olma,
 niyetsiz olma 2. isteksizlik, gönülsüzlük,
 istemsizlik
bêdil bûn *l/gh* isteksiz olmak, gönülsüz ol-
 ma, niyetsiz olmak
bêdilî *m* 1. kalpsizlik 2. isteksizlik, gönülsüzlük,
 istememezlik, niyetsizlik
bêdilîkirin *m* gönülsüzlük yapma
bêdilîkirin *l/gh* gönülsüzlük yapmak
bêdilm *rd* tortusuz
bêdilmanî *h* gönül komadan
bêdilmînî *rd* tesellisiz
bêdilovan *rd* şafkatsız
bêdilovanî *m* şafkatsızlık
bêdiltepîn *rd* çarpıntısız
bêdilwas *rd* evhamsız
bêdilxwaz *rd* yandaşsız, taraftarı olmayan
bêdimik *rd* gagasız
bêdindik *rd* gagasız
bêdingînî *rd* gûmbürtüsüz
bêdir *rd* yırtmaçsız
bêdira *h* gerçekten, yeterince
bêdiran *rd* dışsız
bêdiranî *m* dışsızlık
bêdirav *rd* 1. parasız 2. *h* parasız (parasız ola-
 rak, bedeva) 3. parasız, züğürt kimse
bêdiravbûn *m* parasız olma
bêdirav bûn *l/gh* parasız olmak
bêdiravî *m* parasızlık
bêdirexî *rd* esirgemesiz, esirgemedi
bêdirh *rd* damgasız

bêdirî *rd* dikensiz
bêdirm *rd* mikropsuz
bêdirmî *m* mikropsuzluk
bêdirmkirin *m* mikropsuzlandırma, mikropsuzlaştırma
bêdirm kirin *l/gh* mikropsuzlandırmak, mikropsuzlaştırmak
bêdiro *nd* bakınız
bêdirok *m* kova
bêdilan *rd* düğünsüz
bêdimen *rd* görüntüsüz, manzarasız
bêdîn *rd* 1. dinsiz 2. *mec* dinsiz (acımasız) ~ bûn dinsiz olmak
bêdînî *m* dinsizlik
bêdînîfî *m* dinsizlik
bêdiploma *rd* diplomasız
bêdîqat *rd* dikkatsiz
bêdîqatî *m* dikkatsizlik ~ **kirin** dikkatsizlik etmek
bêdirok *rd* tarihsiz
bêdisgotin *rd* nakaratsız
bêdisiplîn *rd* disiplinsiz
bêdisiplînî *m* disiplinsizlik
bêdiwar *rd* duvarsız
bêdoçik *rd* kuyruksuz
bêdogman *rd* kuruntusuz
bêdoktor *rd* doktorsuz
bêdoktora *m* doktorasız
bêdoktorbûn *m* 1. doktorsuz olma 2. doktorsuzluk
bêdoktorî *m* doktorsuzluk
bêdokuman *rd* dokumansız
bêdol *rd* 1. dolsüz 2. kısır
bêdolab *rd* 1. çıkıksız 2. hilesiz, düzensiz
bêdolfî *m* dolsüzlük
bêdolîdank *rd* salıncaksız
bêdom *rd* devamsız
bêdomat *rd* belâsız
bêdomayî *rd* zürriyetsiz, nesilsiz * **ez bêdomayî** *mam* nesilsiz kaldım
bêdomî *m* devamsızlık
bêdon (I) *rd* gazsız * **fitfleke bêdon bîne** gazsız bir fitil getir
bêdon (I) *rd* yağsız, iç yağsız
bêdonde *bmr* bêdunde
bêdonî *m* yağsızlık
bêdoqîn *rd* çıkıntısız
bêdor *rd* sırasız (sıraya girinden, sıraya gerek kalmadan)
bêdost *rd* 1. dostsuz 2. *mec* dostsuz (bayan veya erkek için dostu olmayan)
bêdostik *rd* 1. dostsuz 2. *mec* dostsuz (bayan veya erkek için dostu olmayan)
bêdostikî *m* dostsuzluk
bêdostî *m* dostsuzluk
bêdoşek *rd* dōşeksiz
bêdox *rd* sapsız
bêdozîne *m* doktorasız
bêdr *m* dolunay

bêdrok *m* kova, kırba (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)
bêdroş *m* kova
bêdrûv *rd*
şekilsiz
bêdrûvî *m* şekilsizlik
bêdubare *rd* tekrarsız
bêdudilî *rd* tereddütsüz, duraksamasız
bêdunde *rd* kör ocak (çocuksuz aile)
bêdurd *rd* tortusuz
bêdurdî *m* tortusuzluk
bêdû *rd* dumansız (ateş dumanı için)
bêdûmahîk *rd* 1. sonuçsuz 2. devamsız
bêdûmahîkbûn *m* sonsuzlaşma
bêdûmahîk bûn *l/gh* sonsuzlaşmak
bêdûmahîkî *m* 1. sonuçsuzluk 2. devamsızlık
bêdûman *rd* dumansız (toz, toprak v. için)
bêdûmen *rd* dümensiz
bêdûrebîn *rd* dûrbünsüz
bêdûv *rd* kuyruksuz
bêdûvik *rd* kuyruksuz
bêdûxan *rd* dumansız (ateş dumanı için)
bêebr *rd* darasız
bêedalet *rd* adaletsiz
bêedaletî *m* adaletsizlik
bêedeb bûn *l/gh* edepsizleşmek, terbiyesizleşmek
bêedeb *rd* 1. edepsiz 2. görgüsüz 3. şirret, zilli
bêedebî *m* 1. edepsizlik, terbiyesizlik 2. görgüsüzlük 3. şirretlik ~ **kirin** edepsizlik etmek (veya yapmak), terbiyesizlik etmek (veya yapmak) ~ **neyê** ayıptır söylenmesi ~ **ye** edeptir söylenmesi * **bêedebî ye, lê navrana xwe tije kiriye** edeptir söylenmesi, donuna kaçırmış
bêedebbûn *m* 1. edepsiz olma, edepsizleşme, terbiyesizleşme 2. edepsizlik 2. görgüsüzlük
bêedeb bûn *l/gh* edepsizleşmek, terbiyesizleşmek
bêedebbûyîn *m* edepsizleşme, terbiyesizleşme
bêedebî *m* 1. edepsizlik, terbiyesizlik 2. görgüsüzlük 3. şirretlik ~ **kirin** edepsizlik etmek (veya yapmak), terbiyesizlik etmek (veya yapmak)
bêegal *rd* kuşaksız
bêeger *rd* nedensiz
bêehliyet *rd* ehliyetsiz
bêehliyetbûn *m* 1. ehliyetsiz olma 2. ehliyetsizlik
bêehliyetname *rd* ehliyetsiz, ehliyet belgesi olmayan
bêehliyetnamebûn *m* ehliyetsizlik
bêekl *rd* lezetsiz
bêeklî *m* lezetsizlik
bêeks *rd* dingilsiz
bêelamet *rd* alametsiz, belirtisiz
bêelektrîk *rd* elektriksiz

bêelem *rd* elemsiz
bêeleqe *rd* alâkasız, ilgisiz, lâkayt
bêeleqehîştin *m* ilgisiz bırakma
bêeleqe hîştin *l/gh* ilgisiz bırakmak
bêeleqetî *m* 1. alâkasızlık, ilgisizlik 2. *fel* ilgi-sizlik, lâkaytlık
bêeles *rd* biçimsiz
bêemad *rd* isteksiz, gönülsüz, istençsiz
bêemadane *h* isteksizce, gönülsüzce
bêemadetî *m* isteksizlik, gönülsüzlük, istenç-sizlik
bêemadî *rd* irade dışı
bêemirî *m* itaatsizlik ~ **kirin** itaatsizlik etmek
 ~*ya* (*yekî*) **nekirin** (birinin) dediğinden çık-mamak
bêemirîkirin *m* itaatsizlik yapma
bêemirî kirin *l/gh* itaatsizlik yapmak
bêemsal *rd* emsalsız, benzersiz, eşsiz
bêemsalbûn *m* emsalsız olma, eşsiz olma
bêemsal bûn *l/gh* emsalsız olmak, eşsiz olmak
bêemsalî *m* emsalsızlık, benzersizlik, eşsizlik
bêencam *rd* sonuçsuz, neticesiz
bêencamî *m* sonuçsuzluk, neticesizlik
bêendaze *rd* ihtiyatsız, temkinsiz
bêendazetî *m* ihtiyatsızlık, temkinsizlik ~ **kirin** ihtiyatsızlık etmek
bêenderz *rd* tavsiyesiz
bêendîşe *rd* endişesiz, kaygısız, tasasız ~ **bûn** tasasız olmak
bêendîşebûn *m* 1. endişesiz olma 2. endişesizlik, kaygısızlık
bêendîşekî *rd/h* endişesizce, kaygısızca
bêendîşetî *m* endişesizlik, kaygısızlık, tasasızlık
bêendîşeyane *h* endişesizce, kaygısızca
bêengast *rd* kusursuz
bêengastî *m* kusursuzluk
bêerd *rd* topraksız (arazisi olmayan)
bêerk *rd* 1. görevsiz 2. işlevsiz
bêerkî *m* 1. görevsizlik 2. işlevsizlik
bêesas *rd* temelsiz
bêesil *bnr* béesil
bêesl *rd* 1. soysuz, kökensiz 2. soysuz, dejenere, yoz 3. köksüz (temeli dayanağı olmayan) 4. *mec* kansız 5. *mec* vefasız ~ **bûn** dejenere olmak ~ **kirin** dejenere etmek
bêeslbûn *rd* 1. soysuzlaşma 2. yozlaşma, dejenereleşme, dejenere olma
bêesl bûn *l/gh* 1. soysuzlaşmak 2. yozlaşmak, dejenereleşmek, dejenere olmak
bêeslbûyîn *rd* 1. soysuzlaşma 2. yozlaşma, dejenereleşme, dejenere olma
bêeslî *m* 1. soysuzluk 2. yozluk *mec* kansızlık
bêeslîkirin *m* 1. soysuzlaştırma 2. yozlaştırma, dejenereleştirme, dejenere etme
bêesl kirin *l/gh* 1. soysuzlaştırmak 2. yozlaştırmak, dejenereleştirmek, dejenere etmek
bêesrar *rd* esrarsız

bêeşq *rd* şevksiz
bêetîket *rd* etiketsiz
bêetlayî *rd* aralıksız, arası, durmadan 2. *h* sürekli olarak
bêetlehi *bnr* bêtlayî
bêewlayî *m* güvensizlik,
bêewle *rd* 1. güvensiz, emniyetsiz, güven ver-meyen 2. güvencesiz, garantisiz 3. tehlikeli
bêewledarî *m* emniyetsizlik
bêewlegeh *rd* korunaksız
bêewlenek *rd* güvencesiz
bêewletî *m* 1. güvensizlik, emniyetsizlik 2. güvencesizlik, garantisizlik
bêewr *rd* bulutsuz
bêexlaq *rd* 1. ahlâksız 2. karakersiz, ayarı bozuk
bêeyar *rd* 1. ayarsız 2. ayarsız (altın, gümüş gibi madenler için)
bêeyb *rd* 1. ayıpsız 2. kusursuz, özürsüz, defo-suz ~ **û ar** çöpsüz üzüm (kusursuz ve uygun şey)
bêeybik *rd* 1. ayıpsız 2. kusursuz, özürsüz
bêeyne *rd* aynasız
bêeynetî *m* aynasızlık
bêeynik *rd* aynasız
bêeynikî *m* aynasızlık
bêeziyet *rd* eziyetsiz, üzgüsüz
bêezmûn *rd* 1. deneyimsiz, tecrübesiz 2. deneyimsiz 3. sınavsız, imtihansız
bêezmûnî *m* deneyimsizlik, tecrübesizlik
bêfalso *rd* falsosuz
bêfatûre *rd* faturasız
bêfayiz *rd* faizsiz
bêfazîlet *rd* faziletsiz
bêfediyane *rd/h* utanmazca, hayâsızca
bêfedî *rd* 1. utanmaz, sıkılmaz, arlanmaz, hayâsız 2. yüzsüz, arsız ~ **bûn** yüzsüz olmak
bêfedîbûn *m* 1. utanmazlaşma, hayâsızlaşma 2. yüzsüzleşme
bêfedî bûn *l/gh* 1. utanmazlaşmak, hayâsı-zlaşmak 2. yüzsüzleşmek
bêfedîkirin *m* yüzsüzleştirme
bêfedî kirin *l/gh* yüzsüzleştirmek
bêfedîtiyane *h/rd* 1. utanmazca, hayâsızca 2. yüzsüzce
bêfedîtî *m* 1. utanmazlık, sıkılmazlık, hayâsızlık 2. yüzsüzlük ~ **kirin** hayâsızlık etmek
bêfehêt *bnr* bēfihêt
bêfehêtî *bnr* bēfihêtî
bêfehm *rd* 1. anlayışsız, ferasetsiz 2. anla-yışsız, düşüncesiz, kıt anlayışlı, kaba
bêfehmane *rd/h* 1. anlayışsızca, ferasetsizce 2. düşüncesizce, kabaca
bêfehmi *m* 1. anlayışsızlık 2. anlayışsızlık, düşüncesizlik, kıt anlayışlılık, kabalık ~ **kirin** düşüncesizlik etmek
bêfehmi bûn *m* 1. anlayışsızlaşma 2. kabalaş-ma, odunlaşma
bêfehmi bûn *l/gh* 1. anlayışsızlaşmak 2. ka-

balaşmak, odunlaşmak
bêfeleqe *rd* falakasız
bêfen *rd* hilesiz, düzensiz
bêfend *bnr* bêfen
bêfener *rd* fenersiz
bêfenik *rd* hilesiz, düzensiz
bêferaset *rd* ferasetsiz, anlayışsız
bêferfûr *rd* çinisiz
bêferq *rd* farksız, ayımsız
bêferqbûn *m* farksızlaşma
bêferq bûn *l/gh* farksızlaşmak
bêferqî *m* farksızlık, ayımsızlık
bêferûtab *rd* takatsız
bêferûtabî *m* takatsızlık
bêfesal *rd* biçimsiz
bêfesalbûn *m* biçimsizleşme
bêfesal bûn *l/gh* biçimsizleşmek
bêfesalî *m* biçimsizlik
bêfeşk *rd* engelsiz
bêfetl *rd* dönemeçsiz, virajsız
bêfetlanek *rd* dolambaçsız, dönemeçsiz, virajsız
bêfetlanok *rd* dolambaçsız
bêfetlok *rd* dolambaçsız
bêfetlonek *rd* dolambaçsız, dönemeçsiz, virajsız
bêfexrî *h* övünmeksin ~ **û kubarî** be övünmek gibi olmasın
bêfeyde *rd* faydasız, yararsız, yarıyışsız
bêfeydebûn *m* 1. faydasız olmak 2. boş çıkma (umduğu gibi gerçekleşmeme, sonuç verememe)
bêfeyde bûn *l/gh* 1. faydasız olmak 2. boş çıkmak (umduğu gibi gerçekleşmemek, sonuç vermemek) * **ev serê çend rojan e dîgerim, min serî lî çend cihan jî da, lê bêfeyde bû** birkaç gündür arıyorum, birkaç yerlere başvurdum, boş çıktı
bêfeydetî *m* faydasızlık, yararsızlık
bêfezilet *rd* erdemsiz
bêfeziletî *m* erdemsizlik
bêfêkî *rd* meyvesiz
bêfêkîfî *rd* meyvesizlik
bêfêl *rd* hilesiz, düzensiz
bêêş *rd* 1. ağrısız, acısız 2. elemsiz
bêêşkirin *m* anestezi
bêfihêt *rd* utanmaz, sıkılmaz
bêfihêfî *m* utanmazlık, sıkılmazlık
bêfîkar *rd* endişesiz, kaygısız
bêfîkarane *h* endişesizce, kaygısızca
bêfîkarbûn *m* 1. endişesiz olma 2. endişesizlik
bêfîkare *rd* 1. çekinmez, pervasız, gözü pek, sakınmaz 2. kaygısız, sakıncasız ~ **bûn** sakınması olmamak
bêfîkarefî *m* 1. çekinmezlik, pervasızlık, sakıncasızlık 2. kaygısızlık
bêfîkarî *m* endişesizlik, kaygısızlık
bêfikir *rd* fikirsiz, düşüncesiz (düşüncesi olmayan)
bêfikirbûn *m* 1. fikirsiz olma 2. fikirsizlik, düşüncesizlik

bêfikirî *m* fikirsizlik
bêfinas *rd* hilesiz, düzensiz
bêfiqeqî *m* 1. çaresizlik 2. *rd* kötücül
bêfiravîn *rd* öğle yemeği yememiş olan
bîcîrmêsk *rd* göz yaşsız
bêfirş *rd* dönek
bêfirşî *m* döneklik
bêfirşkî *rd/h* dönekçe
bêfîsq *rd* hilesiz, düzensiz
bêfişar *rd* baskısız
bêfitîl *rd* fitilsiz
bêfigur *rd* figursuz, betisiz
bêfîltre *rd* filtresiz
bêfîstan *rd* fistsansız
bêfonksiyon *rd* fonksiyonsuz, işlevsiz
bêfonksiyonî *m* fonksiyonsuzluk, işlevsizlik
bêfote *rd* çarşafsız (üzerinde çarşaf olmayan)
bêfotik *rd* çarşafsız (üzerinde çarşaf olmayan)
bêg *n* piyon
bêgacik *rd* çıkırsız
bêgalte *h* şakasız
bêgan (I) *rd* 1. cansız (ölü) 2. cansız, ruhsuz (cansız varlık, camit) ~ **bûn** cansızlaşmak ~ **kirin** cansızlaştırmak
bêgan (II) *rd* yabancı, el
bêganbûn *m* 1. cansızlaşma, cansız olma 2. cansızlık
bêgan bûn *l/gh* cansızlaşmak, cansız olmak
bêgane *rd/nd* yabancı
bêganebûn *m* 1. yabancılaşma (tanınmaz, bilinmez hale gelme) 2. *şos* yabancılaşma
bêgane bûn *l/gh* 1. yabancılaşmak (tanınmaz, bilinmez hale gelmek) 2. *şos* yabancılaşmak
bêgane kirin *m* 1. yabancılaştırma (tanınmaz, bilinmez hale getirme) 2. *şos* yabancılaştırma
bêgane kirin *l/gh* 1. yabancılaştırmak (tanınmaz, bilinmez hale geçirmek) 2. *şos* yabancılaştırmak
bêganetî *m* yabancılık
bêganeyî *rd* yabancıl, egzotik
bêganeyîkirin *m* yabancılaştırmak
bêganeyî kirin *l/gh* yabancılaştırmak
bêganî *m* cansızlık
bêgankirin *m* cansızlaştırma
bêgan kirin *l/gh* cansızlaştırmak
bêgarantî *rd* garantisiz, güvencesiz
bêgarîj *rd* çelimsiz
bêgarîjî *m* çelimsizlik
bêgarîte *as/rd* kirişsiz
bêgav *rd* 1. naçar 2. mecbur, zorunlu ~ **bûn** mecbur olmak ~ **man** mecbur kalmak
bêgavbûn *m* 1. naçar olma 2. mecbur olma, zorunda olma
bêgav bûn *l/gh* 1. naçar olmak 2. mecbur olmak, zorunda olmak
bêgavî *rd* 1. naçarlık 2. mecburî, mecburiyet, zorunlu 3. zorunlu (doğal olarak kaçınması imkansız olan)

bêgavîfî *m* 1. naçarlık, çaresizlik 2. mecburiyet, zorunluluk
bêgavkirin *m* mecbur etme, zorunda bıraktırma
bêgav kirin *l/gh* mecbur etmek, zorunda bıraktırmak
bêgavman *m* mecbur kalma, zorunlu kalma
bêgav man *l/gh* mecbur kalmak, zorunlu kalmak
bêgaz (I) *rd* tepesiz
bêgaz (II) *rd* gazsız
bêgazinc *rd* yakınmasız, sızıltısız
bêgede *rd* çocuksuz
bêgef *rd* 1. tehditsiz 2. *h* tehditsizce
bêgefi *m* tehditsizlik
bêgeh *rd* eklemsiz
bêgelemşe *rd* sorunsuz, problemsiz
bêgelemşetî *m* sorunsuzluk
bêgelêş *rd* sorunsuz
bêgelş *rd* sorunsuz, problemsiz
bêgelşî *m* sorunsuzluk
bêgem *rd* gemsiz
bêgegeşî *rd* tartışmasız
bêgepik *rd* kursaksız
bêgeprûg *rd* kursaksız
bêgeremol *rd* çalkantsız, karambolsuz (karışksız durum)
bêgerew *rd* 1. karşılıksız, bedelsiz (karşılığı olmayan) 2. karşılıksız (karşılık gerektirmeyen) * **alîkariya** **bêgerew** karşılıksız yardım
bêgertev *rd* hâdisesiz
bêgetûre *rd* tutkalsız
bêgewde *rd* gövdesiz
bêgewart *rd* geçitsiz
bêgewher *rd* cevhersiz
bêgewrî *rd* boğazsız
bêgêç *rd* tebeşirsiz
bêgêdûk *erd/rd* geçitsiz
bêgêjahî *rd* gâilesiz, uğraşsız
bêgêjahîfî *m* gâilesizlik
bêgêrûf *rd* yeteneksiz
bêgêrûfî *m* yeteneksizlik
bêgêrûfen *rd* yeteneksiz, kabiliyetsiz
bêgêrûfenî *m* yeteneksizlik, kabiliyetsizlik
bêgîlêz *rd* salyasız
bêgîlî *rd* 1. şikayetsiz 2. yakınmasız, sızıltısız ~ **û** **gazin** sızıltısız, yakınmasız ~ **û** **gotin** çitını çıkarmadan, tartışmadan
bêgir *rd* tepesiz
bêgiram *rd* saygısız
bêgiramîyane *h* saygısızca
bêgiramî *m* saygısızlık ~ **kirin** saygısızlık yapmak
bêgiramîbûn *m* saygısızlaşma
bêgiramî bûn *l/gh* saygısızlaşmak
bêgiramîfî *m* saygısızlık ~ **kirin** saygısızlık yapmak ~ **ya** **hev kirin** (birbirine) saygısızlık yapmak

bêgiramkî *h* saygısızca
bêgîrde *rd* 1. kalçasız 2. kalçasız (kalçası dar olan)
bêgîrê *rd* 1. düğümsüz 2. budaksız
bêgîrêdanî *rd* bağlantısız
bêgîrêdanîfî *m* bağlantısızlık
bêgîrêk *rd* budaksız
bêgîrnaz *rd* pütürsüz
bêgîrî:azî *m* pütürsüzlük
bêgîrtek *rd* almdısız
bêgîrûv *rd* kanatsız
bêgîrûz *rd* pürüzsüz
bêgîrûzî *m* pürüzsüzlük
bêgîvî *rd* mayasız
bêgiya *rd* otsuz
bêgiyan *rd* cansız, ruhsuz ~ **bûn** cansızlaşmak ~ **kirin** cansızlaştırmak
bêgiyanî *m* cansızlık
bêgiz *rd* ilgisiz, alâkasız
bêgizî *m* ilgisizlik, alâkasızlık
bêgizrek *rd* tortusuz
bêgihev *rd* kısmetsiz
bêgîrak *rd* tutkalsız
bêgîrobûn *m* 1. gecikmesi 2. *h* gecikmeksizin
bêgîrobûnî *rd* gecikmesiz
bêgisin *rd* saban kulaksız, saban kulağı olmayan
bêgîzme *rd* çizmesiz
bêgomiz *rd* kubbesiz
bêgomtil *rd* topuzsuz saç
bêgon *rd* renksiz
bêgonî *m* 1. renksizlik 2. boyasız 3. boyasız (renksiz)
bêgonkirin *m* renksizleştirme
bêgon kirin *l/gh* renksizleştirmek
bêgopîtk *rd* doruksuz
bêgoşe *rd* köşesiz
bêgoşt *rd* 1. etsiz (içinde et olmayan) 2. etsiz, sıska ~ **ê** **hûrkiî** kıymasız
bêgotin *m* 1. sözsüz, lâfsız 2. *h* söze gerek kalmadan, söylemeye gerek kalmadan * **bêgotin rabû nan çekîr** söze gerek kalmadan kalkıp yemek yaptı 3. *h* konuşma olmaksızın ~ **bêpirsiyan jê axaftin** ezbere konuşmak ~ **û** **bazar** kayıtsız şartsız
bêgotinîkirin *m* dinlememezlik yapma
bêgotinî kirin *l/gh* dinlememezlik yapmak
bêgovan *rd* şahitsiz ~ **bûn** şahitsiz olmak
bêgovanî *m* şahitsizlik
bêgrêçk *rd* eklemsiz
bêgubre *rd* gübresiz
bêgufik *rd* püskülsüz
bêguh *rd* kulaksız
bêguhar *rd* küpesiz
bêguhêzanî *rd* aktarmasız
bêgujînî *rd* şakırsız (yağmur ve su sesi için)
bêgul *rd* gülsüz
bêgule *rd* kurşunsuz
bêgulfî *rd* dalsız

bêgulmit *rd* budaksız
bêgulpik *rd* kursaksız
bêguman *rd* 1. kuşkusuz, şüphesiz 2. *h* kuşkusuz, elbet, elbette, muhakkak
bêgumanbûn *m* 1. kuşkusuz olma 2. kuşkusuzluk, şüphesizlik
bêgumanî *m* kuşkusuzluk
bêgumbet *rd* kubbesiz
bêgumînî *rd* gümbürtüsüz
bêgumrik *rd* gümrüksüz ~ **derbas kirin** gümrüksüz geçmek, transit geçmek
bêguneh *rd* 1. günahsız 2. suçsuz
bêgunehî *m* 1. günahsızlık 2. suçsuzluk
bêgunik *rd* taşaksız
bêgur *rd* kurtsuz
bêgurî *m* itaatsizlik ~ **kirin** itaatsizlik etmek
bêgurmînî *rd* gümbürtüsüz
bêgurz *rd* topuzsuz
bêguşar *rd* baskısız
bêguvah *rd* şahitsiz ~ **bûn** şahitsiz olmak
bêguvahî *m* şahitsizlik
bêguwah *bnr* guvah
bêgûsik *rd* sargısız
bêgûzik *rd* kozasız
bêh (I) *bnr* biyok
bêh (II) *m* kaparo ~ **dan** kaparo vermek ~ **stendin** (an *jî* **girtin**) kaparo almak
bêhafîze *rd* hafızasız
bêhaj *bnr* bêhay
bêhal *rd* 1. halsiz 2. halsiz, bitik, bitkin, kırılgın, takatsız 3. ağır (tehlikeli, korkulu, vahim) * **nexweşê bêhal** ağır hasta ~ **bûn** halsiz olmak ~ **ketin** halsiz düşmek
bêhalbûn *m* 1. halsizleşme 2. bitkin olma, takatsız olma 3. hastahanelik olma (çok hastalanma)
bêhal bûn *l/gh* 1. halsizleşmek 2. bitkin olmak, takatsız olmak 3. hastahanelik olmak (çok hastalanmak)
bêhalet *rd* 1. aletsiz 2. sabansız
bêhalî *m* 1. halsizlik 2. bitiklik, bitkinlik, halsizlik, kırılgınlık (ağır hasta olma durumu)
bêhalîbûn *m* halsiz olma, kırılgın olma (çok ağır hasta olma)
bêhalî bûn *l/gh* halsiz olmak, kırılgın olmak (çok ağır hasta olmak)
bêhalkî *rd/h* halsizce
bêhalxistin *m* güçsüz düşürme, bitirme
bêhal xistin *l/gh* güçsüz düşürmek, bitirmek
bêhalxistî *rd* güçsüz, bitkin düşürülmüş olan
bêhaveyn *rd* mayasız ~ **şîr** nameye süt mayasız mayalanmaz
bêhavên *rd* mayasız
bêhavêrke *rd* çembersiz
bêhavî *rd* 1. faydasız, yararsız 2. çaresiz (çaresi bulunmayan) 3. *mec* kısır * **gengeşîya**
bêhavil *kısır* tartışma
bêhavilî *m* 1. faydasızlık, yararsızlık 2. çaresizlik 3. *mec* kısırılık

bêhawa *rd* 1. güvenilmez, döneke, firdöndü 2. kaypak, kaytak, yelteke, yelgeç, hercaî (hiçbir şeyde kararlı olmayan kimse) 3. ayarsız (davranışları ölçüsüz olan) 4. kalleş 5. hercaî (aşıkta değişken, vefasız)
bêhawabûn *m* kaypaklaşma
bêhawa bûn *l/gh* kaypaklaşmak
bêhawakî *rd/h* 1. kaypakça 2. hercaice 3. kalleşçe
bêhawane *rd/h* 1. kaypakça 2. kalleşçe 3. hercaice
bêhawatî *rd* 1. güvenilmezlik, döneklık, firdöndülük 2. kaypaklık, kaytaklık, yelteklık, hercaîlik 3. ayarsızlık 4. kalleşlik 5. hercaîlik (aşıkta değişkenlik, vefasızlık) **bûn** bukalemun gibi renkten renge girmek ~ **kirin** 1) kalleşlik etmek 2) kancıklık etmek
bêhawatîkirin *m* kaypaklık yapma, yan basma
bêhawatî kirin *l/gh* kaypaklık yapmak, yan basmak
bêhawe *bnr* bêhawa
bêhawekî *bnr* bêhawakî
bêhawetî *bnr* bêhawatî
bêhawêr *rd* çembersiz
bêhawî *rd* kuruntusuz
bêhay *rd* 1. habersiz, bilgisiz, bihaber, malûmatsız 2. *h* habersiz (haber vermeden, habersizce) 3. gafil ~ **bûn** 1) habersiz olmak 2) gafil olmak ~ (**yek**) **girtin** (birini) gafil avlamak ~ **hatin girtin** gafil avlanmak
bêhayane *rd* habersizce
bêhaybûn *m* habersiz olma
bêhay bûn *l/gh* habersiz olmak
bêhayil *rd* 1. habersiz 2. *h* habersiz (haber vermeden, habersizce)
bêhayilî *m* habersizlik
bêhayî *m* 1. habersizlik, bilgisizlik 2. gafillik
bêhayman *m* boş bulunma (dikkatsiz ve dalgın bulunma)
bêhay man *l/gh* boş bulunmak (dikkatsiz ve dalgın bulunmak)
bêhazirî *rd* hazırlıksız ~ **bûn** hazırlıksız olmak (veya bulunmak)
bêhebik *rd* 1. çığıtsız 2. taneciksiz
bêhebûk *rd* eklemsiz
bêhecel *rd* kazançsız
bêhed *rd* 1. hadsiz, sınırsız, limitsiz 2. sayısız (sayılmayacak kadar çok) ~ **û hesap** hadsiz hesapsız
bêhedan *rd* saûrsız
bêhedar *rd* 1. huzursuz 2. tahammülsüz, götürümsüz
bêhedarî *m* huzursuzluk
bêhedîse *rd* hadisesiz, olaysız
bêhedûr *rd* 1. huzursuz, erinçsiz, dirliksiz 2. dayançsız
bêhedûrî *m* 1. huzursuzluk, erinçsizlik, dirliksizlik 2. dayançsızlık

bêhej *rd* sarsıntısız, titreşimsiz
bêhejmar *rd* sayısız
bêhejmarî *m* sayısızlık
bêhekîm *rd* hekimsiz
bêhekîmî *m* hekimsizlik
bêhelboq *rd* ilmiksiz
bêhember *rd* rakipsiz
bêhemd *rd* istençsiz, isteksiz ~ê **xwe** 1) iradesi dışında, isteği dışında 2) *h* lütfen ~ê **xwe** **xeber dan** lâkirdi ağzında dökülmek
bêhemdane *h* isteksizce
bêhemdî *m* 1. isteksizlik, gönülsüzlük, istemsiz 2. *rd/h* irade dışı, istek dışı, istenç dışı, istemeyerek, kendiliğinden, mihanikî (irade dışında yapılan davranış) * **liveke** **bêhemdî** mihanikî bir hareket 3. *h* zoraki 4. *h* bilmeden, kasıtsız,
bêhemdîbûn *m* 1. gönülsüz olma, isteksiz olma 2. isteksizlik, istemsizlik 3. istençsizlik
bêhemdîtî *m* istençsizlik
bêhemîyet *rd* hamiyetsiz
bêhemîyetî *m* hamiyetsizlik
bêhempa *rd* 1. eşsiz, benzersiz, tek, benzerleri az bulunan (insan) * **bedewiyeke** **bêhempa** eşsiz bir güzellik 2. rakipsiz
bêhempatî *m* eşsizlik, benzersizlik
bêhemta *rd* eşsiz, emsalsiz
bêhenase *rd* nefessiz, soluksuz ~ **hiştin** nefessiz bırakmak ~ **man** nefessiz kalmak
bêhenasetî *m* nefessizlik, soluksuzluk
bêhendaze *h* ölçüsüz, yerli yersiz, sakıntısız
bêhendazetî *m* ölçüsüzlük, sakıntısızlık
bêhenek *rd* 1. şakası 2. * **bêhenek me gelek kar kirîye ha** şakacıktan epey iş görmüşüz 3. *h* ciden, eşe mi, gerçekten * **bêhenek tu wiha dihezîrî?** gerçekten sen böyle mi düşünüyorsun?
bêheng *rd* 1. eğlencesiz, şenliksiz 2. düzensiz
bêhengame *rd* gürültüsü
bêhenîfe *rd* musluksuz
bêheq *rd* 1. haksız, haklardan yoksun 2. ücretsiz, para almaksızın yapılan
bêheqî *m* haksızlık
bêheram *rd* haramsız
bêhere *rd* testesiz
bêhereke *rd* harekesiz
bêhereket *rd* hareketsiz
bêhereketî *m* hareketsizlik
bêherî *rd* çamursuz
bêhes *rd* sessiz sedasız ~ **û** **bêhayî** sessiz sedasız
bêhesab *rd* 1. hesapsız 2. hesapsız, sayısız (sayılmayacak kadar çok olan) 3. ölçüsüz, rastgele ~ **û** **kîsab** hesapsız kitapsiz, ölçüsüz, rastgele * **bêhesab û kîsab pere xerc dike** çok ölçüsüz para harcıyor ~ **û** **kîsabî** ölçüsüzlük, yerli yersizlik
bêhesabane *h* hesapsızca
bêhesabî *m* 1. hesapsızlık 2. hesapsızlık (sayısız-

ca olma) 3. ölçüsüzlük, yerli yersizlik
bêhesîyet *rd* onursuz
bêhesîyetî *m* onursuzluk
bêhesp *rd* atsız
bêhest *rd* duygusuz, hissiz
bêheste *rd* çakmaksız
bêhestî (I) *m* duygusuzluk, hissizlik
bêhestî (II) *rd* kemiksiz
bêheval *rd* 1. arkadaşsız 2. eşsiz * **ev çûk** **bêheval ma** bu kuş eşsiz kaldı 3. eşsiz, emsalsiz
bêhevalbiçûk *rd* etenesiz
bêhevalbûn *m* 1. arkadaşsız olma 2. arkadaşsızlık 3. eşsizlik
bêhevalok *rd* etenesiz
bêhevaltî *m* 1. arkadaşsızlık 2. eşsizlik
bêhevalzarok *rd* etenesiz
bêhevîr *rd* hamursuz
bêhevîrtîrş *rd* mayasız (hamur mayası için)
bêheva *rd* eşsiz * **bedewiyeke** **bêheva** eşsiz bir güzellik
bêhevtayî *m* eşsizlik
bêhewa *rd* 1. havasız (havası olmayan, hava almayan) 2. havasız (havası iyi veya yeterli olmayan)
bêhewat *rd* sabırsız, dayançsız
bêhewatbûn *m* sabırsızlanma
bêhewat bûn *l/gh* sabırsızlanmak
bêhewatbûyîn *m* sabırsızlanış
bêhewatî (I) *m* sabırsızlık, dayançsızlık ~ **kîrin** sabırsızlık etmek
bêhewatî (II) *m* havasızlık
bêhewayî *m* havasızlık
bêhewcar *rd* sabansız
bêhewes *rd* hevesiz
bêhewing *rd* korunaksız
bêhewiz *rd* havuzsuz
bêhewî *bnr* bêhewî
bêhewl *rd* çabasız, gayretsiz
bêhewlî *m* çabasızlık, gayretsizlik
bêheya *rd* 1. hayâsız, perdesiz 2. yüzşüz ~ **bûn** yüzşüz olınak
bêheyabûn *m* 1. hayâsızlaşma 2. yüzşüzleşme
bêheya bûn *l/gh* 1. hayâsızlaşmak 2. yüzşüzleşmek
bêheyakîrin *m* 1. hayâsızlaştırma 2. yüzşüzleştirme
bêheya kîrin *l/gh* 1. hayâsızlaştırmak 2. yüzşüzleştirmek
bêheyane *rd/h* hayâsızca
bêheyat *rd* hayatsız, yaşamsız
bêheyatî *m* 1. hayâsızlık 2. yüzşüzlük ~ **kîrin** hayâsızlık etmek
bêheyecan *rd* heyecansız
bêheysîyet *rd* haysiyetsiz
bêheytehol *rd* dağdağasız, şamatasız
bêheyv *rd* aysız
bêhêçan *rd* tecrübesiz
bêhêçanî *m* tecrübesizlik

bêhêçik *rd* yuvasız
bêhêl *rd* 1. çekimser 2. tarafsız
bêhêlane *rd* salıncaksız
bêhêlanok *rd* salıncaksız
bêhêlekan *rd* salıncaksız
bêhêlik *rd* taşaksız
bêhêlim *rd* tutkalsız
bêhêlî (I) *m* 1. çekimserlik 2. tarafsızlık
bêhêlî (II) *rd* aynasız, aynası olmayan
bêhêlîbûn *m* 1. tarafsız olma 2. tarafsızlık
bêhêlîn *rd* yuvasız
bêhêlîtî (I) *m* aynasızlık
bêhêlîtî (II) *m* tarafsızlık
bêhêlîyîbûn *m* çekimsenme
bêhêlîyî bûn *l/gh* çekimsenmek
bêhêlkan *rd* salıncaksız
bêhêma *rd* sembolsüz, nişansız
bêhêram *rd* çarşafsız
bêhêrik *rd* kursaksız
bêhêrs *rd* öfkesiz, hiddetsiz * **bi dengekî**
bêhêrs öfkesiz bir sesle
bêhêrsdarî *rd* gerilimsiz, gergin olmama
bêhêsir *rd* göz yaşsız
bêhêstir *rd* göz yaşsız
bêhêşî *rd* kenarsız (elbiselerde)
bêhêviyane *h* umutsuzca
bêhêvî *rd* umutsuz, ümitsiz
bêhêvîbûn *m* 1. umutsuzluk, ümitsizlik 2. umutsuzlaşma, ümitsizleşme
bêhêvî bûn *l/gh* umutsuzlaşmak, ümitsizleşmek
bêhêvîfî *m* umutsuzluk, ümitsizlik
bêhêwîl *rd* ürküsüz
bêhêwirze *rd* gürültüsüz, şamatasız
bêhêwîzî *rd* topuzsuz
bêhêwî *rd* kumasız
bêhêz *rd* 1. güçsüz, kuvvetsiz 2. âciz, zebun (gücüz, zayıf) ~ **ketin** güçsüz düşmek ~ **xistin** güçsüz duruma getirmek, zayıf düşürmek
bêhêzan *as/rd* kirişsiz
bêhêzane *h* âcizane
bêhêzane *h* 1. güçsüzce 2. âcizane
bêhêzbûn *m* 1. güçsüzleşme 2. güçsüzlük 3. âcizlik, güçsüzlük * **bêhêzbûna wî min diêşîne** adamın acizliği beni özüyor
bêhêz bûn *l/gh* güçsüzleşmek
bêhêzbûnî *m* 1. güçsüzlük 2. âciz * **bêhêzbûniya wî min diêşîne** adamın acizliği beni özüyor
bêhêzbûyî *m* güçsüzleşme
bêhêzî *m* 1. güçsüzlük, kuvvetsizlik 2. âcizlik 3. çelimsizlik
bêhêzkirin *m* güçsüzleştirme, tüketme
bêhêz kirin *l/gh* güçsüzleştirmek, tüketmek
bêhêzok *rd* salıncaksız
bêhidût *rd* hudutsuz
bêhikm *rd* hükümsüz
bêhikmî *m* hükümsüzlük
bêhilet *rd* takatsız

bêhiletî *m* takatsızlık
bêhîlm *rd* 1. buharsız 2. soluksuz
bêhîmalk *m* ebesiz (çocuk oyunlarında)
bêhîmîçk *m* ebesiz (çocuk oyunlarında)
bêhîmînî *rd* gümbürtüsüz, homurtusuz
bêhîncet *rd* gerekçesiz, sebepsiz
bêhindaze *rd* ölçsüz, ihtiyatsız
bêhine *rd* kınasız
bêhingil *rd* kulpsuz
bêhingînî *rd* gümbürtüsüz
bêhiqûq *rd* hukuksuz
bêhiqûqî *m* hukuksuzluk
bêhiş *rd* 1. duyğusuz 2. suspus ~ **û pis** 1) sessiz sedasız * **mirovêkî bêhiş û pis bû** sessiz sedasız bir adamdı 2) sessiz sedasız (kimse duynadan, kimse görmeden, sessiz ve gürültüsüz bir şekilde)
bêhişbûn *m* suspus olma
bêhiş bûn *l/gh* suspus olmak
bêhişbûyî *m* suspus oluş
bêhişûpisbûn *m* tıslama, tıslayış (haksızlığı anlayıp susma, sesi soluğu kesine)
bêhişûpis bûn *l/gh* tıslamak (ağır yük altında iniltiye benzer ses çıkarmak)
bêhiş *rd* 1. bilinçsiz, şuursuz, bilinci olmayan 2. beyinsiz, akılsız, düşüncesiz 3. baygın (bayılmış, kendinden geçmiş) 4. unutkan 5. gerzek, şaşkın, sersem ~ **û bêaqil** *h* fellek fellek, fellek felik * **di qilqalekê de ye bêhiş û bêaqil li zaroka xwe digere** fellek felek çocuğunu arıyor ~ **î xewê** uyku semesi, uyku sersemi ~ **î xewê bûn** uyku sersemi olmak
bêhişbêjî *psî/m* sabuklama, hezeyan
bêhişbûn *m* 1. belleğini yitirme 3. sersemleme, beyni bulanma 4. bayılma, baygınlıklar geçirme 5. esrime, gayş olma 6. kendinden geçip sızma
bêhiş bûn *l/gh* 1. belleğini yitirmek 3. sersemlemek, beyni bulanmak 4. bayılmak, baygınlıklar geçirmek 5. esrime, gayş olmak 6. kendinden geçip sızmak
bêhişbûnî *m* şuursuzluk
bêhişbûyî *rd* 1. belleğini yitirme 3. sersemleme, beyni bulanma 4. bayılma, baygınlıklar geçirme 5. esrime, gayş olma 6. kendinden geçip sızma
bêhişî *m* 1. bilinçsizlik, şuursuzluk 2. *psî* bilinçsizlik 3. beyinsizlik, akılsızlık, düşüncesizlik 4. baygınlık 5. unutkanlık 6. gerzeklik, şaşkınlık, sersemlik
bêhişker *rd* 1. bayıltıcı 2. *nd/nt* anestezi 3. *m* uyuşturucu
bêhişkerî *m* anestezi 3. *m* anestezi 3. *m* anestezi 3.
bêhişketin *m* 1. bayılma, baygınlıklar geçirme, kendinden geçme 5. esriine, gayş olma 6. kendinden geçip sızma
bêhiş ketin *l/gh* 1. bayılmak, baygınlıklar geçirmek, kendinden geçmek 5. esrime, gayş olmak 6. kendinden geçip sızmak

bêhişketi *rd* 1. baygın, bayılmış, kendinden geçmiş olan 2. esirmiş, gayş olmuş olan 3. kendinden geçmiş, sızmış olan
bêhişkirin *m* 1. bayılma 2. uyuşturma, duyum yitimine uğratma
bêhiş kirin *l/gh* bayıltmak 2. uyuşturmak, duyum yitimine uğratmak
bêhişxistin *m* bayılma
bêhiş xistin *l/gh* bayıltmak
bêhizir *rd* düşüncesiz, fikirsiz (düşüncesi olmayan)
bêhizirbûn *m* 1. düşüncesiz olma 2. düşüncesizlik, fikirsizlik
bêhizirî *m* düşüncesizlik, fikirsizlik
bêhizûr *rd* erinçsiz, huzursuz
bêhizûrî *m* huzursuzluk, erinçsizlik
bêhî *m* kapora
bêhişchar *rd* bibersiz
bêhîkarî *rd* etkisiz, tesirsiz
bêhîkarîbûn *m* etkisizleşme
bêhîkarî bûn *l/gh* etkisizleşmek
bêhîkarîbûyîn *m* etkisizleşme
bêhîkarîkirin *m* etkisizleştirme
bêhîkarî kirin *l/gh* etkisizleştirmek
bêhîkarîfî *m* etkisizlik, tesirsizlik
bêhîle *rd* 1. hilesiz 2. hilesiz (içine hile karıştırılmamış) * **benzîna bêhîle** hilesiz benzin
bêhîm *rd* 1. temelsiz 2. esassız, köksüz * **karekî bêhîm** esassız bir iş
bêhîs *rd* duygusuz
bêhîsî *m* duygusuzluk
bêhîzar *rd* çarşafsız
bêhn (I) *m* 1. nefes, soluk * **bêhna min çikiya** soluğum kesildi 2. solunum 3. dinlenme, mola 4. kez, defa, bazen * **ca hin bêhnan bê cem me** bazen bize de gel 5. an, biraz * **bêhneke din were** biraz sonra gel * **bêhna din** biraz önce 6. nefes (sigara için) * **bêhnek li cigareyê da** sigaradan bir nefes aldı ~ **berdan** nefes vermek (veya bırakmak) ~ **çikandin** soluk kesmek ~ **çûn û hatin** nefes gidip gelmek ~ **dan** 1) soluk vermek 2) dinlenmek ~ **dan (yekî)** 1) (birine) rahat vermek 2) (birine) zaman vermek ~ **dan û stendin** soluk alıp vermek ~ **girtin** (an jî stendin) nefes almak ~ **jê re tune h** harıl harıl * **bêhn jê re tune şışcan çêdike** harıl harıl örgü örüyor ~ **lê çikandin** 1) (birinin) gırtlığına basmak 2) iflahını kesmek ~ **lê çikîn** 1) nefesi tükenmek 2) iflahı kesilmek ~ **li xwe çikandin** nefes tüketmek, (kendi) yüreğini tüketmek ~ **nedan (tişteki)** 1) ara vermemek 2) fırsat vermemek ~ **nedan (yekî)** aman vermemek, rahat bırakmamak, göz açtırmamak, nefes aldırmmamak * **bêhnê nadê dixebitîne** soluk aldırmdan çalıştırıyor * **kermêşan şev û roj bêhn nedidan me** sivrisinekler gece gündüz bize aman ver-

miyordu ~ **nedan xwe** 1) durmaksızın çalışmak 2) saat gibi işlemek ~ **standin** (an jî **girtin**) tenefüs etmek ~ **vedan** nefes almak, dinlenmek ~ **vekirin** dinlenmek, soluklanmak ~ **a (yekî) bi teql çûn û hatin** göğsü daralmak ~ **a (yekî) çikandin** (birinin) yüreğini tüketmek ~ **a (yekî) çikîn** 1) nefesi kesilmek, tıkanmak, yüreği şişmek * **piştî ku bêhna camêr çikiya, tofana çepikan rabû** adamın nefesi kesildikten sonra alkışlar kopmaya başladı 2) içi kapanmak, sıkılmak, bunalmak 3) sinirlenmek ~ **a (yekî) çûn û hatin** nefes almak, yaşamak ~ **a (yekî) derketin** 1) açılmak, ferahlanmak, kendine gelmek (biraz iyileşmek) 2) nefes almak, ferahlanmak, serinlemek (biraz avunarak ferahlanmak) 3) (içine veya gönlüne) su serpilmek, yüreği yağ bağlamak (istenilen bir şeyin olmasından ferahlık duymak) 4) rahatlamak, ferehlemek, ferahlanmak, içi açılmak, geniş bir nefes almak (sıkıntısı, tasası dağılmak) * **bêhna dilê min ê ku tengijîbû derket** daralan gönlüm ferahlandı 5) ciğerleri bayram etmek ~ **a (tişteki) derketin** ferahlanmak, ferahlamak (genişlenmek) * **ku me mase hilanê bêhna odayê derket** masayı kaldırıncaya ferahladı ~ **a (yekî) derxistin** 1) avutmak, teselli etmek (veya vermek) 2) dinlendirmek, yorgunluğunu almak (birini dinlendirmek) 3) açmak, ferahlık vermek, ferahlatmak, iç açmak, gönül açmak, içini rahatlatmak * **vê derê bêhna min dernexist, em herin** burası beni açınadı, gidelim 4) eylemek, avutmak ~ **a (yekî) di qûna (wî) de avêtin** kışından solumak ~ **a (yekî) fireh bûn** 1) teskin olmak, sakinleşmek 2) rahatlamak, mufereh olmak ~ **a (yekî) fireh kirin** sakinleştirmek * **ca were rûnê, piçek bêhna te fireh bike em dê lê bipirsîn hele gel biraz otur, biraz kendini sakinleştir** sonra icabına bakarız ~ **a fireh, zimanê kin, serê rihet** geniş ol, diline sahip ol ki başın rahat olsun ~ **a (yekî) hatin** sıkılmamak ~ **a (yekî) hatin ber** soluklanmak, rahatlamak ~ **a (yekî) hatin girtin** nefesi tutulmak ~ **a (yekî) hilman** nefesi kesilmek ~ **a (yekî) neçûn û nehatin** nefesi durmak ~ **a (yekî) pê derketin** açılmak, ferahlanmak (sıkılması, tutukluğu kalmamak) * **çi çaxê ku ez pê re diaxivim bêhna min pê derdikeve ne zaman onunla konuşsam açılyorum** ~ **a (yekî) sekînin** nefesi durmak ~ **a (yekî) teng bûn** 1) nefesi daralmak 2) canı sıkılmak, içi daralmak, içi kapanmak, göğsü daralmak, içi sıkılmak, bunalmak, sıkılmak, bozulmak (can sıkıntısı duymak) * **werger ew çend xerab bû ku, min jê zewq nedistend û bêhna min teng dibû** çeviri o kadar kötüydü ki, okumaktan zevk

alamıyor, boğuluyordum 3) sabrı taşmak (veya tükenmek), sinirlenmek ~a (yekî) **teng kirin** sıkıntı vermek ~a (yekî) **tê de derketin** yüreği soğumak ~a xwe **berdan** 1) nefes almak, soluklanmak 2) soluklanmak, dinlenmek 3) tatil yapmak, dinlenmek ~a xwe **dan** 1) nefes almak, soluklanmak 2) soluklanmak, dinlenmek, mola vermek, yorgunluk almak ~a xwe **dan û stendin** nefes alıp vermek ~a xwe **derxistin** 1) soluklanmak 2) kendini dinlemek (yalnız, sakin kalmak) 3) hırsını almak, içini rahatlatmak, içini rahat ettirmek 4) içini boşaltmak, yüreğini boşaltmak (veya dökmek) 5) yorgunluğunu atmak, yorgunluk çıkarmak (veya yorgunluğunu çıkarmak), dinlenmek, rahatlatmak 6. (biri) hava almak (açık havada gezmek) 7) kulaklarının pasını gidermek (müzik dinlemek için) ~a xwe **fîreh kirin** 1) ferehlanmak, ferahlanmak 2) yüreğini serinletmek 3) gönlünü serin tutmak, sakinleşmek ~a xwe **girtin** soluk almak, soluklanmak ~a xwe **girtin û berdan** nefes alıp vermek ~a xwe **pê derxistin** avunmak, teselli bulmak ~a xwe **pê vekirin** avunmak, zamanını geçirmek * **bêhna xwe bi def û zirneyê vedikirin** davul zurnayla avunuyorlardı ~a xwe **stendin** soluk almak, soluklanmak ~a xwe **teng kirin** sabırsızlık etmek ~a xwe **vedan** soluk almak, soluklanmak, dinlenmek ~a xwe **vekirin** dinlenmek, soluklanmak ~ek bir an, biraz (çok kısa bir süre) ~ek **lê xistin** sudan geçirmek (elbise yıkmak için)

bêhn (II) m 1. koku 2. koku (güzel kokmak için sürülen esans) 3. *mec* koku (belirti, işaret) * **bêhna şer tê pozê min** savaş kokusunu alıyorum ~ **dan** 1) koku vermek 2) kokusu çıkmak (gizli tutulan bir şey açığa çıkmak, anlaşılacak) ~ **di poz re çûn** 1) (herhangi bir şeyin) kokusunu almak 2) kokusunu almak (gizli tutulan bir şeyi sezmek) ~ **di pozê (yekî) de çûn** 1) (herhangi) kokusunu almak 2) kokusunu almak (gizli tutulan bir şeyi sezmek) ~ **di xwe dan** koku sürünmek ~ **hatin** kokmak, koku yayılmak ~ **hatin (yekî)** (biri) koku almak ~ **hatin pozê (yekî)** (biri) koku almak ~ **hılanîn** (an jî **hildan**) koku almak ~ **jê hatin** koku vermek ~ **ketin (tişteki)** 1) kokuşmak, bozulmak (yiyecek için yenilmeyecek duruma gelmek) * **bêhn ketiye vi goştî** bu et kokuşmuş 2) koku sinmek, nüfuz etmek * **wê bêhn bikeve hundir** koku içeriye sinecek ~ **kirin (ciheki)** kokutmak * **te bêhn kire hundirû** içeriyi kokuttun ~ **lê hatin çıkandin** bunaltılmak ~ **li (yekî) çıkandin** bunaltmak, boğmak * **hîna taveke tûj nîn e, lê hewa bêhnê li mirovan**

diçikîne güneş hünüz yakmıyor, ama hava insanı boğuyor ~ **stendin** koku almak ~ **û bereket bereket** ~ **û bereket tê de heyê beti** bereketi var ~ **û bex** koku, kokuşmuşluk ~ **û germox** koku, kokuşma **a (tişteki) bi ser (yekî) xistin** (herhangi bir şeyin) kokusunu etrafa yaymak ~a **diyan tê ji xaltîyan** ana yarısı (teyze) ~a **dû hatin** yanık kokmak ~a **efnikê** (an jî **kamçokê**) küf kokusu ~a **efnikê** (an jî **kamçokê**) **jê hatin** (bir yer veya bir şey) küf kokmak ~a **genî jê hatin** sası sası kokmak ~a (...) **hatin** kokmak (ortalıkta hissedilmek) * **bêhna şer tê ortalık** savaş kokuyor ~a **(tişteki) hatin mirov** kokusunu almak (bir nesnenin kokusunu algılamak) ~a **(tişteki) hılanîn** 1) (bir şeyin) kokusunu almak 2) (bir şeyin) kokusunu almak veya duymak (gizli tutulan bir şeyi sezmek) ~a **(yekî) hılanîn** 1) kokusundan tanımak 2) gelişini sezmek ~a **(tişteki) jê hatin** 1) -e kokmak 2) herhangi bir şeyle ilgisi (veya ilişkisi) olmak ~a **(tişteki) ji (yekî) hatin** 1) -e kokmak 2) herhangi bir şeyle ilgisi (veya ilişkisi) olmak ~a **kamçokê** küf kokusu ~a **kamçokê jê hatin** (bir yer veya bir şey) küf kokmak ~a **kefokê** küf kokusu ~a **kefokê jê hatin** (bir yer veya bir şey) küf kokmak ~a **(tişteki) ketin** (...) (bir şeyin veya birinin) kokusu sinmek ~a (...) **kirin** 1) (birinin) gelişini sezmek 2) kokusunu almak 3) özlemek ~a **(tişteki) kirin** kokusunu almak (gizli tutulan bir şeyi sezmek) ~a **kufikê** (efnikê an jî **kamçokê**) küf kokusu ~a **kufikê** (efnikê an jî **kamçokê**) **jê hatin** (bir yer veya bir şey) küf kokmak ~a **mewtê** ölüm kokusu ~a **mewtê jê hatin** etrafa ölüm kokusunu saçmak ~a **nên ji mala te neyê** kuru ekmeğe muhtac olasin ~a **(yekî) dê derketin** ferahlık duymak ~a **pêçiya xwe kirin** avucunu koklamak ~a **pîs pis** koku, ufunet ~a **pîso hatin** yanık kokmak (ortalıkta bez türü şeyler yanarken) ~a **pîvazê jê hatin** (herhangi bir şeyle) ilişkisi veya ilgisi olmak ~a **şewatê hatin** yanık kokmak (ortalıkta bir şeyler yanarken) ~a **şermixokê jê hatin** sası sası kokmak ~a **şîr ji devê (yekî) hatin** ağzı süt kokmak ~a **xwe dan** (...) (bir şeyin veya birinin) kokusu sinmek * **cigareyê bêhna xwe daye cilan** elbiseye sigara kokusu sinmiş ~a **xweş** güzel koku, rayiha

bêhna xwe berdan *l/bw* nefeslenmek, dinlenmek, soluklanmak

bêhna xwe dan *l/bw* dinlenmek, soluklanmak, nefeslenmek

bêhna xwe vedan *l/bw* nefeslenmek

bêhna xwe vekirin *l/bw* dinlenmek, soluklanmak

bêhna xweş *nd/m m* itir, güzel koku, burcu ~

alav dan burcumak
bêhnbed *rd* kötü koku
bêhnberdan *m* dinlenme, soluklanma
bêhn berdan *l/gh* dinlenmek, soluklanmak
bêhnberdayîn *rd* dinleniş, soluklanış
bêhnbir *rd* koku giderici
bêhnçikandin *m* bunalma
bêhn çıkandin *l/gh* bunaltmak
bêhnçikandî *rd* bunaltilmış olan
bêhnçikandîbûn *m* bunalma (soluk alması güçleşme)
bêhnçikandî bûn *l/gh* bunalmak (soluk alması güçleşmek)
bêhnçiker *rd* nefes kesici
bêhnçikiyayî *rd* soluğu veya nefesi kesilmiş 2. *rd/h* tıknafes, soluk soluğa, tıknafes bir şekilde
bêhnçikiyayîbûn *m* tıknafes olma, soluğu kesilme
bêhnçikiyayî bûn *l/gh* tıknafes olmak, soluğu kesilmek (veya tutulmak)
bêhnçikiyayîkirin *m* soluğunu kesme
bêhnçikiyayî kirin *l/gh* soluğunu kesmek
bêhnçikîn *rd* 1. nefes kesen, nefes kesici, soluk kesici 2. bunalıcı * **li der hewayeke bêhnçikîn** heye dışarda bunalıcı bir hava var 3. *m* tıkanma (soluğu kesilme)
bêhndan (I) *m* 1. soluk verme, zefir 2. soluklanma, dinlenme, mola 3. dinlenme, tatil 4. ara (bir filimde, bir oyunda dinlenme süresi) * **em bêhn vedin** ara verelim 5. *sp* ara, mola (takımların oyun sırasında aldıkları birer dakikalık dinlenme süresi)
bêhndan (II) *m* kokma, koku verne, tütme (iyi veya kötü olarak)
bêhn dan (I) *l/gh* soluklanmak, dinlenmek, istirahat etmek
bêhn dan (II) *l/gh* kokmak, koku vermek, tütme (iyi veya kötü olarak)
bêhndar *rd* 1. kokulu, ıtırılı 2. kokulu (güzel kokan)
bêhndarî *m* parfüm
bêhndarkirin *m* kokulandırma
bêhndar kirin *l/gh* kokulandırmak
bêhndayî (I) *rd* 1. soluklanmış 2. dinlenik, dinlenmiş, istirahat etmiş olan
bêhndayî (II) *rd* kokuşuk, kokuşmuş
bêhnderketin *m* rahatlatma
bêhn derketin *l/gh* rahatlatmak
bêhnderxistin *m* 1. soluklatma 2. ferahlatma, rahatlatma
bêhn derxistin *l/gh* 1. soluklatmak 2. ferahlatmak, rahatlatmak
bêhnebixur *m* tütsü kokusu
bêhneçik *rd* tıknafes
bêhnefîsk *rd* sinsî, hain
bêhnefîskane *h* sinsice
bêhnefîskî *m* sinsilik
bêhnefîşk *m* 1. soluma, soluyuş 2. tıknafes ~ **bi (yekî) ketin** nefes nefese kalmak ~ **pê**

ketin nefes nefese kalmak ~ **bi (yekî) xistin** solutmak
bêhnefîşkî *bj/m* 1. astım 2. *rd* soluğan (kimse) 3. tıknafes bir biçimde ~ **kirin** soluğan etmek
bêhnefîşkîbûn *m* 1. tıknafes olma 2. bunalma (soluk alması güçleşme)
bêhnefîşkî bûn *l/gh* 1. tıknafes olmak 2. bunalmak (soluk alması güçleşmek)
bêhnefîşk pê ketin *l/bw* soluk soluğa kalmak, solumak
bêhnefîşk pê xistin *l/bw* soluk soluğa bırakmak, solutmak
bêhnek *nd* bir nefeslik
bêhnfireh *rd* 1. geniş, geniş gövüllu, deryadil (kolay kolay tasalanmayan, hoşgörülü, rahat) * **mirovekî bêhnfireh** e geniş adam 2. sabırlı, sabır taşı, sinirleri kuvvetli, karnı geniş 3. geniş yürekli, içi geniş, hazımlı
bêhnfirehbûn *m* sabırlı olma
bêhnfireh bûn *l/gh* sabırlı olmak
bêhnfirehî *m* 1. ferahlık, gönül açıklığı 2. sabırlı olma, geniş olma
bêhnfiroş *nd/hut* ıtriyatçı
bêhnfiroşî *m* ıtriyatçılık
bêhnfişk *bnr* bêhnefîşk
bêhngeh *m* dinlenme yeri
bêhnger *nd* parfümeri
bêhngerandin *m* yivleme (koklayarak izleme)
bêhn gerandin *l/gh* yivlemek (köpek için; koklayarak izlemek)
bêhngerîn *m* 1. yivlenme (koklayarak izleme) 2. *rd* koku alan * **kûçikê bêhngerîn** koku alan köpek
bêhngerîn *l/gh* yivlenmek, koku alarak izlemek
bêhngir *nd/hut* koku alma duyusu gelişkin kimse
bêhngirtin *m* 1. nefes alına, soluk alma 2. dinlenme 3. nefes darlığı
bêhn girtin *l/gh* 1. nefes almak 2. dinlenmek
bêhngirtin nefes darlığı
bêhnhilanîn *m* 1. koku alma 2. beyni bulanma, kötü bir şey sezinleme
bêhn hilanîn *l/gh* 1. koku almak 2. beyni bulanmak, kötü bir şey sezinlemek
bêhnhilîn *rd* koku alan
bêhnhilmayî *rd* tıknafes, nefesi kesilme
bêhnişandin *m* hapsirtme, aksırtma
bêhnişandin *l/gh* hapsirtinmek, aksırtmak
bêhnişîn (I) *m* hapsirine, aksırma
bêhnişîn (II) *m* kokuşma
bêhnişîn (I) *l/gh* hapsirmek, aksırmak
bêhnişîn (II) *l/gh* kokuşmak
bêhnimro *bnr* benumare
bêhnîn *rd* kokulu * **kulîlkê bêhnîn** kokulu çiçekler
bêhn jê hatin *l/bw* 1. kokmak * **bêhna lewên-tê jê dihat** üzeri lavanta kokuyordu 2. koku vermek
bêhnker *rd* kokucu

bêhnketin *m* kokuşma

bêhnketî *rd* kokuşuk, kokuşmuş

bêhnkêşan *m* soluk alma, tenefûs etme

bêhnkêşandin *m* soluk alma, tenefûs etme

bêhn kêşandin *l/gh* soluk almak, tenefûs etmek

bêhnkêşank *m* soluk alıcı

bêhnkêz *m* yanık et kokusu

bêhnkirin *m* koklama, koklayış

bêhn kirin *l/gh* 1. koklamak 2. *mec* özlemek

bêhnkizirî *m* yanık yün kokusu

bêhn lê çikandin *l/bw* 1. nefesini kesmek, soluk kesmek, soluğunu kesmek 2. bunaltmak, boğmak * *ew hişk hişk dipêçandin û bêhn lê diçikandin* onu sınırsız sarıp bunaltıyorlardı * *hîna taveke tûj nîn e, lê hewa bêhnê li mirovan diçikîne* güneş hünüz yakmıyor, ama hava insanı boğuyor 3. (birini) köşeye sıkıştırmak

bêhnleşikîn *m* 1. nefesi kesilme, soluğu kesilme 2. *rd* soluk kesici

bêhn lê çikîn *l/bw* 1. nefesi kesilmek, soluğu kesilmek 2. kesilmek (bitkin düşmek) * *dernekete serê kaş bêhn lê çikiya* yokuşu çıkamadan kesildi 3. köşeye sıkışmak

bêhnmişk *rd* misk kokulu

bêhn nexweşbir *m* deodoran

bêhno *rd* kokuşuk

bêhno bêhno *h* 1. dinlene dinlene, mola vere vere 2. sırayla * *me bêhno bêhno ew hil-girt* onu sırayla taşıdık

bêhnok (I) *m* virgül

bêhnok (II) *m* parfüm

bêhnokî *rd* koku yetisi olan

bêhnpak *rd* faziletli, erdemli

bêhnpakî *m* fazilet, erdem

bêhnpaktî *m* erdemlilik

bêhnpekêtin *m* kokuşma

bêhn pê ketin *l/bw* kokuşmak, kokuşmaya yüz tutmak

bêhnpekêtî *rd* kokuşuk

bêhnsoyar *rd* astımlı

bêhnsoyarî *bj/m* astım

bêhteng *rd* 1. sinirli, asabî, içi dar, hâzımsız 2. sabırsız 3. sıkın 4. astımlı

bêhtengbûn *m* 1. sinirlenme, asabîleşme 2. sabırsızlanma 3. sıkıntı basma, daralma, sıkılma, yüreği kabarma, bunalına, boğulma (can sıkıntısı duyma)

bêhteng bûn *l/gh* 1. sinirlenmek, asabîleşmek 2. sabırsızlanmak 3. sıkıntı basmak, daralmak, sıkılmak, yüreği kabarmak, bunalmak, boğulmak (can sıkıntısı duymak)

bêhtengi *m* 1. sinirlilik, asabîlik 2. sabırsızlık 3. sıkınlık, kasvet 4. *bj* astım, soluk darlığı, nefes darlığı 4. boğuntu (zor soluk alma) ~ *girtin ser (yekî)* kasvet basmak (veya çökmek) ~ *ji qûntengî ye* asabîlik sıkışmak-

tandır ~*ya (yekî)* hebûn sıkıntısı olmak

bêhtengkirin *m* 1. sinirlendirme 2. sabırsızlandırma 3. daraltma, sıkıntı basmasına sebep olma 4. sıkıştırma, zorlama (köşeye sıkıştırma)

bêhteng kirin *l/gh* 1. sinirlendirmek 2. sabırsızlandırmak 3. daraltmak, sıkıntı basmasına sebep olmak 4. sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak)

bêhtirş *rd* ekşi kokulu

bêhnûn *rd* kokulu çiçek

bêhnvedan *m* 1. soluklanma, dinlenme, istirahat etme 2. *ara* (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi)

bêhn vedan *l/gh* 1. soluklanmak, dinlenmek, istirahat etmek 2. *ara* vermek (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi vermek)

bêhnvedayî *rd* dinlenik, dinlenmiş, soluklanmış, istirahat etmiş olan

bêhnvekirin *m* dinlenme

bêhn vekirin *l/gh* dinlenmek

bêhnweşîn *rd* koku saçan

bêhn xerab *m* pis koku

bêhn xošk *bot/m* horasan çiçeği

bêhn xweş *rd* 1. güzel kokulu, rayihalı 2. kokulu (güzel kokan) * *sabûna bêhn xweş* kokulu sabun

bêhn xweşî *m* 1. güzel kokulu olma 2. parfüm

bêhogir *rd* dostsuz

bêhogirî *m* dostsuzluk

bêhonan *rd* örgüsüz

bêhoparlor *rd* hoperlorsüz

bêhoş *rd* şursuz

bêhoş *rd* sebebsiz

bêhtir *rd* 1. fazla, daha çok, daha fazla * *dî dewra komarê de ji bîstî bêhtir serhildan* çêbûne cumhuriyet devrinde yirmiden fazla isyan patlak vermiş 2. *h* çoğu * *bêhtir caran min zevî dikola* tarlaya çoğu ben bellerdim ~ *bûn* fazlalaşmak, çoğalmak

bêhtirbûn *m* çoğalma, fazlalaşma

bêhtir bûn *l/gh* çoğalmak, fazlalaşmak

bêhtirbûyîn *rd* çoğalış, fazlalaşma

bêhtirîn *nd/rd* maksimum, azamî, en fazla

bêhtirker *rz/m* çoğaltıcı

bêhtirkirin *m* fazlaştırma

bêhtir kirin *l/gh* fazlaştırmak

bêhukm *rd* hükümsüz

bêhukmbûn *m* hükümsüz olma, sakıt olma

bêhukm bûn *l/gh* hükümsüz olmak, sakıt olmak

bêhukmî *m* hükümsüzlük

bêhuner *rd* 1. sanatsız 2. marifetsiz

bêhunerî *m* 1. sanatsızlık 2. marifetsizlik

bêhurmet *rd* hürmetsiz, saygısız

bêhurmetane *h* hürmetsizce, saygısızca

bêhurmetî *m* hürmetsizlik, saygısızlık ~ *kirin* saygısızlık yapmak ~*ya hev kirin* (bir-birine) saygısızlık yapmak

bêhurmetkirin *m* onursuzlaştırma, onurunu incitme
bêhurmet kirin *l/gh* onursuzlaştırmak, onurunu incitmek
bêhuzûr *rd* huzursuz (yek) ~ **kirin** (birini) rahatsız etmek
bêhuzûrî *m* huzursuzluk ~ **kirin** (an jî xistin) nav mala xwe evinin huzurunu kaçırmak
bêhûçik *rd* yensiz
bêhûde *rd* 1. beyhude, nafiye * **qarewera te bêhude ye** bağırıp çağırman nafiye 2. *h* beyhude, boşuna, nafiye
bêhûdeyî *m* beyhudelik
bêhûr *rd* işkembesiz
bêinyet *bnr* bēniyet
bêicazetname *rd* icazetnamesiz, diplomasız
bêidia *rd* iddiasız
bêidiatî *m* iddiasızlık
bêidman *rd* idmansız
bêidraq *rd* idraksız
bêidraqî *m* idraksızlık
bêifet *rd* ifetsiz
bêifetbûn *m* 1. ifetsiz olma 2. ifetsizlik
bêifetî *m* ifetsizlik
bêihtiyad *rd* ihtiyatsız, sakıntısız
bêihtiyadî *m* ihtiyatsızlık ~ **kirin** ihtiyatsızlık etmek
bêilac *rd* ilâçsız
bêiltihab *rd* iltihapsız, yangısız
bêiman *rd* 1. inanısız, inançsız 2. *mec* imansız (insafsız, acımasız) 3. imansız, kahrolası! (yek) ~ **çûn hizûra Xwedê** günahkâr olmak
bêimanî *m* 1. imansızlık, inançsızlık 2. *mec* imansızlık, acımasızlık
bêimkan *rd* imkânsız, olanaksız
bêimkanbûn *m* imkânsızlaşma, olanaksızlaşma
bêimkan bûn *l/gh* imkânsızlaşmak, olanaksızlaşmak
bêimkanbûyîn *m* olanaksızlaşma
bêimkanî *rd* imkânsızlık, olanaksızlık
bêimtiyaz *rd* imtiyazsız, ayrıcalıksız
bêimze *rd* imzasız
bêinsaf *rd* insafsız
bêinsafane *h* insafsızca
bêinsafî *m* insafsızlık ~ **kirin** insafsızlık etmek
bêintizam *rd* intizamsız
bêîp û sîp *rd* ipsiz sapsız, ipi kırık (serseri, so-rumsuz)
bêirade *rd* iradesiz, istençsiz
bêiradebûn *m* 1. iradesiz olma 2. iradesizlik, istençsizlik
bêiradetî *m* iradesizlik, istençsizlik
bêiskonto *rd* iskontosuz, tenzilâtsiz
bêisot *rd* bibersiz
bêispîrto *rd* ispiertosuz
bêistikrar *rd* istikrarsız
bêistikrarî *m* 1. istikrarsızlık 2. *ab* istikrarsızlık, dalgalanma

bêistisna *rd* istisnasız, ayrıcasız, ayrıksız
bêiş *rd* işsiz
bêîşî *m* işsizlik
bêîşk *rd* düğümsüz
bêîşteh *rd* iştahsız, boğazsız
bêîştehî *m* iştahsızlık
bêîtaet *rd* itaatsiz
bêîtîbar *rd* 1. itibarsız 2. güvenilmez 3. tehlikeli * **çawan bi serxweşî erebeyê diajo kuro, bêîtîbar e sarhoş kafayla nasıl araba sürürsün, tehlikelidir**
bêîtîmad *rd* itimatsız, güvensiz
bêîtîqat *rd* itikatsız
bêîtîqatî *m* itikatsızlık
bêîtîraz *rd* itirazsız
bêîxbal *rd* ikbalsız, geleceksiz
bêîzin *rd* izinsiz
bêîzinî *m* izinsizlik
bêj *m* tür, çeşit
bêjan *rd* acısız, ağrısız
bêjandin *m* 1. sallama 2. eleme
bêjandin *l/gh* 1. sallamak 2. elemek * **ard bi-bêjîne** un elemek
bêjanî *bj* ağır kesimi, ağrıyı dindirme, analjezi, acı yitimi
bêjanker *nd/rd* ağırkesen, yatıştırıcı, analitik
bêjar *rd* better
bêje *m* kelime, sözcük ~ **bi ~ 1)** kelime kelime 2) kelimesi kelimesine ~ **ya guhêrbar** *rz* değişken sözcük ~ **ya hevedudanî** *rz* bileşik sözcük ~ **ya neguhherbar** *rz* değişmez sözcük ~ **ya sade** *rz* yalın sözcük ~ **yên demdiyarder** zaman sözcükleri
bêjedar *nd/nt* görüşmeci, müzakereci
bêjedarî *m* 1. görüşme, müzakere 2. değini, değinme ~ **kirin** görüşme yapmak, müzakere yapmak
bêjedarîkirin *m* görüşme yapma, müzakere yapma
bêjedarî kirin *l/gh* görüşme yapmak, müzakere yapmak
bêjehr *rd* zehirsiz
bêjek hoş sohbetli
bêjek *m* fonograf, pikap
bêjekar *nd/nt* konuşmacı
bêjekarî *m* konuşmacılık
bêjelaw *wj/m* gazel
bêjenas *nd/nt* etimolog
bêjenasî *m* etimoloji
bêjende *nd/nt* sözcü
bêjendetî *m* sözcülük
bêjeng *rd* passız
bêjer *nd/nt* 1. spiker, sunucu 2. konuşmacı
bêjerî *m* 1. spikerlik, sunuculuk 2. konuşmacılık
bêjezanî *m* söz dağarcığı, kelime hazinesi
bêjêbiran *rd* kesintisiz
bêjêbirîn *rd* kesintisiz
bêjêkuştin *rd* kesintisiz

bêjêpîrsîn *h* sorgusuz
bêjik (I) *m* kalbur
bêjik (II) *n* yele
bêjimar *rd* sayısız
bêjimarî *m* sayısızlık
bêjing *m* kalbur ~a banan bulgur kalburu ~a mîrate boş gezenin boş kalfası ~a qelandinê ya gilgil mısır kalburu ~ek pere lazim e bir çuval para lazım
bêjinga gir *nd* çeç (tahıl elenen kalbur)
bêjingfiroş *nd/nt* kalburcu (satan)
bêjingfiroşî *m* kalburculuk
bêjingker *nd/nt* kalburcu (işî bir şeyi kalburdan geçirmek olan)
bêjingkerî *m* kalburculuk
bêjingkirin *m* kalburlama
bêjing kirin */gh* kalburlamak, çalkalamak, çalkamak
bêjingkirî *rd* kalburlanmış
bêjingvan *nd/nt* kalburcu (imal eden)
bêjingvanî *m* kalburculuk
bêjiyan *rd* yaşamsız
bêjiyar *rd* yaşamsız, yaşantısız
bêjî (I) *nd/nt* 1. piç (anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk) 2. *mec* piç (terbiyesiz, arsız çocuk) ~yê bêjî piç kurusu
bêjî (II) *rd* kirişsiz
bêjîn *rd* yaşamsız
bêjok *rd/nt* lâfezan, lâfçı, geveze, farfaracı, ağzı kalabalık, gürültücü (çenesi düşük)
bêjokî *m* lâfezanlık, lâfçılık, gevezelik, farfaracılık
bêjtin *bnr* bêjandin
bêjûn *rd* verimsiz
bêka *rd* samansız
bêkabsûl *rd* kapsûlsüz
bêkadro *rd* kadrosuz
bêkadrotî *m* kadrosuzluk
bêkahûr *rd* kamasız (üzerinde kama bıçağı bulunmayan)
bêkalafat *der/m* kalafatsız
bêkalan *rd* kinsız
bêkalik *rd* çariksız
bêkalikbûn *m* 1. çariksız olma 2. çariksızlık
bêkalîte *rd* kalitesiz
bêkalîtebûn *m* 1. kalitesiz olma 2. kalitesizlik
bêkalîtetî *m* kalitesizlik
bêkalker *rd* kalkersiz
bêkalsiyûm *kîm/rd* kalsiyumsuz
bêkam *rd* nemsiz, rutubetsiz
bêkamîr *rd* kamışsız
bêkapek *rd* kepeksiz * nanê bêkapek
bêkapik *rd* kepeksiz
bêkapok *rd* 1. kösteksiz 2. ökçesiz, topuksuz
bêkaprîs *rd* kaprissiz
bêkaprîsî *m* kaprissizlik
bêkar (I) *rd* işsiz ~ nehiştin boş bırakmamak, işsiz güçsüz bırakmamak ~ û xebat (an jî

bêş) işsiz güçsüz ~ û xebat man işsiz güçsüz kalmak
bêkar (II) *rd* kârsız, kazançsız
bêkarakter *rd* karaktersiz
bêkarakterî *m* karaktersizlik
bêkareba *rd* elektriksiz
bêkarî (I) *m* işsizlik
bêkarî (II) *m* kârsızlık, kazançsızlık
bêkarîger *rd* etkisiz
bêkarîgerbûn *m* etkisizleşme
bêkarîger bûn */ngh* etkisizleşmek
bêkarîgerbûyîn *m* etkisizleşme
bêkarîgerî *m* etkisizlik
bêkarîgerkirin *m* etkisizleştirme
bêkarîger kirin */gh* etkisizleştirmek
bêkarîr *rd* kudretsiz, iktidarsız
bêkarînbûn *m* 1. kudretsiz olma 2. kudretsizlik, iktidarsızlık
bêkarînî *m* kudretsizlik
bêkarman *m* 1. işsiz kalma 2. beceriksiz kalma
bêkar man */ngh* 1. işsiz kalmak 2. beceriksiz kalmak
bêkarzîdank *rd* kursaksız
bêkas *zo/m* çulluk (Scolopax rusticola)
bêkasket *rd* kasketsiz
bêkat *rd* zamansız
bêkatar *rd* ibiksiz
bêkator *rd* ibiksiz
bêkawik *rd* eklemsiz
bêked *rd* emeksiz
bêkeder *rd* kedersiz, üzüntüsüz
bêkederî *m* kedersizlik, üzüntüsüzlük
bêkef *rd* köpüksüz
bêkefen *rd* kefensiz
bêkefik *rd* köpüksüz
bêkeftûleft *rd* didinmesiz, çekişmesiz
bêkelaş *rd* çariksız
bêkelaşbûn *m* 1. çariksız olma 2. çariksızlık
bêkelem *rd* 1. orınsız 2. kazıksız 3. dikensiz
bêkelij *rd* etkisiz
bêkelijbûn *m* etkisizleşme
bêkelij bûn */ngh* etkisizleşmek
bêkelijbûyîn *m* etkisizleşme
bêkelijî *m* etkisizlik
bêkelijkirin *m* etkisizleştirme
bêkelij kirin */gh* etkisizleştirmek
bêkelîme *rd* kelimesiz
bêkelk (I) *rd* kepeksiz (saçlı deride oluşan kepek için)
bêkelk (II) *rd* yararsız, faydasız
bêkelkî *m* yararsızlık, faydasızlık
bêkelmûç *rd* balgamsız
bêkelpik *rd* kepeksiz (un kepeği için) * ardê bêkelpik kepeksiz un
bêkemax *rd* 1. kalçasız 2. kalçasız (kalçası dar olan)
bêkemberbend *rd* kuşaksız
bêkemyon *rd* kimyonsuz

bêkenar *rd* kenarsız

bêkendûkosp *rd* engelsiz

bêkenik *rd* kepeksiz (saçlı deride oluşan kepek için) * **porê bêkenik** kepeksiz saç

bêkenk *bnr* bêkenik

bêkepez *rd* tepesiz

bêkeramet *rd* kerametsiz

bêkerb *rd* kedersiz

bêkes *rd* 1. kimsesiz 2. *mec* öksüz* **zarokekî bêkes** kimsesiz bir çocuk ~ **û bêxweyî** arayıp soranı bulunmayan (veya olmayan) ~ **û kûs** kimi kimsesi olmayan, arayıp soranı bulunmayan (veya olmayan) * **nexweşekî bêkes û kûs** arayıp soranı olmayan bir hasta ~ **û kûs bûn** kimi kimsesi olmamak ~ **û kûs man** kuru başına kalınak

bêkesatî *rd* şahsiyetsiz, kişiliksiz

bêkesatîbûn *m* 1. kişiliksizleşme, kişiliksiz olma 2. kişiliksizlik, şahsiyetsizlik

bêkesayetî *bnr* bêkesatî

bêkesb *rd* kazançsız

bêkesbûn *m* 1. kimsesiz olma 2. yalnızlık

bêkeser *rd* kedersiz, tasasız, üzüntüsüz ~ **bûn** tasasız olmak

bêkeserî *m* kedersizlik, tasasızlık

bêkesî *m* 1. kimsesizlik 2. *mec* öksüzlük

bêkesîfî *m* kimsesizlik

bêkevir *rd* taşsız

bêkevî *rd* kenarsız

bêkevîşk *rd* kepeksiz (saçlı deride oluşan kepek için)

bêkevloşk *rd* kırışksız

bêkevs *rd* yosunsuz

bêkeys *rd* 1. uygunsuz 2. müsait olmayan, zor, yapılması güç olan 3. dağınık (düzeni bozuk, karışık) 4. tekin olmayan şey 5. kafadan kontak, tahtası eksik 6. ağır hasta, ölümcül (durumu ciddi olan) * **nexweşekî bêkeys** e ağır bir hasta ~ **ketin** 1) ağır (veya fena) hastalanmak, fenalaşmak * **nexweş** e **bêkeys ketiye** fena hastalanmış 2) kötü düşmek 3) dara düşmek (para sıkıntısına düşmek)

bêkeysî *m* 1. uygunsuzluk 2. müsait olmama 3. dağınıklık 4. dara düşme 5. müsait olmama 6. ağır hasta olma

bêkeysketî *rd* darda olan, kötü durumda olma

bêkezî *antrd* 1. kırıksız 2. beliksiz

bêkêf *rd* 1. keyifsiz, neşesiz 2. keyifsiz, hasta, rahatsız 3. huzursuz ~ **bûn** keyifsiz olmak ~ **û eşq** eğlencesiz

bêkêfbûn *m* 1. keyifsizlenme, keyifsiz olma, neşesiz olma 2. keyfi bozulma (rahatı kaçma, canı sıkılma)

bêkêf bûn *l/gh* 1. keyifsizlenmek, keyifsiz olmak, neşesiz olmak 2. keyfi bozulmak (rahatı kaçmak, canı sıkılmak)

bêkêferat *rd* uğraşsız, zahmetsiz

bêkêferatî *m* uğraşsızlık, zahmetsizlik

bêkêfî *m* 1. keyifsizlik, neşesizlik 2. keyifsizlik (rahatsızlık)

bêkêl *rd* 1. dikişsiz 2. dikişsiz (yapıştırma) * **sola bêkêl** dikişsiz ayakkabı

bêkêlgeh *rd* tarlasız

bêkêlsim *rd* süssüz

bêkêl *rd* yangısız

bêkêmanî *rd* eksiksiz, kusursuz

bêkêmanîbûn *m* 1. eksiksiz olma 2. eksiksizlik, kusursuzluk

bêkêmanîfî *m* kusursuzluk

bêkêmasî *rd* 1. eksiksiz 2. kusursuz, özürsüz 3. *h* tipatîp

bêkêmasîfî *m* eksiksizlik, kusursuzluk

bêkêmayî *rd* eksiksiz

bêkênc *rd* etkisiz

bêkêncbûn *m* etkisizleşme

bêkênc bûn *l/gh* etkisizleşmek

bêkêncbûyî *m* etkisizleşme

bêkêncî *m* etkisizlik

bêkêncîkirin *m* etkisizleştirme

bêkênc kirin *l/gh* etkisizleştirmek

bêkêr (I) *rd* bıcaksız

bêkêr (II) *rd* 1. yararsız, faydasız 2. âciz 3. beceriksiz, yaramaz (yararlı olmayan, beceriksiz kimse) 4. yaramaz (durum ve olay için) * **tîşteki bêkêr nîn e** yaramaz bir durum yok 5. yararsız, boş, abes (bir işe yaramayan) * **ramaneke bêkêr** boş bir düşünce 6. değersiz, bayağı, kırtıpill, döküntü, dandik 7. işe yaramaz, kıcı kırık * **çend romanên bêkêr** kıcı kırık bir kaç roman 8. hayırsız * **ewladê bêkêr** hayırsız evlât

bêkêran *as/rd* kırışksız

bêkêrbûn *m* 1. yararsız olma, faydasız olma 2. âciz olma, âcizlik * **bêkêrbûna vî min qehr dike** bunun acizliği beni kahrediyor 3. beceriksizlik, beceriksiz olma, yaramaz olma 4. yararsız olma, boş olma 5. değersiz olma, bayağı olma 6. işe yaramaz olma, kıcı kırık olma

bêkêr bûn *l/gh* 1. yararsız olmak, faydasız olmak 2. âciz olmak 3. yaramaz olmak, beceriksiz olmak 4. yararsız olmak, boş olmak 5. değersiz olmak, bayağı olmak 6. işe yaramaz olmak, kıcı kırık olmak

bêkêrîk *rd* çakırsız

bêkêrîkbûn *m* çakırsız olma

bêkêrîkî *m* çakırsızlık

bêkêrî *m* 1. yararsızlık, faydasızlık 2. âcizlik * **bêkêriya vî min dîn dike** bunun acizliği beni kahrediyor 3. beceriksizlik, yaramazlık 4. yaramazlık (durum ve olay için) 5. yararsızlık (bir işe yaramama durumu) 6. değersizlik, bayağılık, kırtıpillik, döküntülük, dandiklik 7. işe yaramazlık, kıcı kırık 8. hayırsızlık

bêkêrîbûn *m* beceriksiz olma

bêkêrî bûn *l/bw* beceriksiz olmak

bêkêrsim *rd* 1. biçimsiz 2. süssüz
bêkêrsimî *m* biçimsizlik
bêkêş *wj/rd* ölçüsüz, vezinsiz
bêkêşan *rd* çekimsiz
bêkêşanî *m* çekimsizlik
bêkêşe *rd* sorunsuz
bêkêşetî *m* sorunsuzluk
bêkêşî *wj/m* ölçüsüzlük, vezinsizlik
bêkêvzik *rd* çapaksız
bêkêzik *rd* böceksiz
bêkil *rd* sürmesiz
bêkilam *rd* 1. şarkısız, türküsüz 2. *h* konuşmaksızın
bêkilît *rd* kilitsiz (kilidi olmayan)
bêkils *rd* kireçsiz
bêkilsbûn *m* kireçsizleşme
bêkils bûn *l/ng* kireçsizleşmek
bêkilskirin *m* kireçsizleştirme
bêkils kirin *l/g* kireçsizleştirmek
bêkilûr *rd* servetsiz
bêkim *rd* takkesiz
bêkimik (I) *rd* ibiksiz
bêkimik (II) *rd* takkesiz
bêkimşik *rd* hotozsuz, sorguçsuz, taraksız *
mirîşka bêkimşik taraksız tavuk
bêkinc *rd* elbisesiz
bêkinîşt *rd* çapaksız
bêkîrar *rz/rd* öznesiz
bêkiras *rd* fistanşiz
bêkirde *rz/rd* öznesiz
bêkirê *rd* kirasız
bêkirêc *rd* 1. kireçsiz 2. kireçsiz (birleşiminde karbon tuzları düşük olan)
bêkirêcbûn *m* kireçsizleşme
bêkirêc bûn *l/ng* kireçsizleşmek
bêkirêckirin *m* kireçsizleştirme
bêkirêc kirin *l/g* kireçsizleştirmek
bêkirêtî *m* kirasızlık
bêkirp *rz/m* vurgusuz
bêkirt *rd* kertiksiz
bêkitekit *rd* detaysız
bêkitêb *rd* 1. kitapsız 2. kitapsız (dört kutsal kitaptan hiç birine inanmayan, dinsiz)
bêkîn *rd* 1. kinsiz 2. garazsız, hınçsız ~ **û mîn** garazsız ivazsız
bêkîşk *bot/rd* kapsülsüz
bêkoff *rd* hotozsuz
bêkok *rd* 1. köksüz, esassız 2. köksüz (temeli, dayanağı olmayan) 3. kökensiz 4. *mec* kanı bozuk, kansız, soysuz
bêkokî *m* 1. köksüzlük, esassızlık 2. köksüzlük (temeli, dayanağı olmama durumu) 3. kökensizlik 4. *mec* kanı bozukluk, kansızlık, soysuzluk
bêkola *rd* kolasz
bêkole *rd* kölesiz
bêkolos *rd* külahsız
bêkonfor *rd* konforsuz
bêkontrat *rd* kontratsız, sözleşmesiz

bêkostek *rd* kösteksiz
bêkotan *rd* sabansız
bêkoteî *rd* baskısız
bêkovan *rd* üzüntüsüz, kedersiz
bêkrema *rd* kremasız
bêkuç *rd* taşsız
bêkudûr *rd* kinsiz
bêkudûrî *m* kinsizlik
bêkul *rd* acısız, kedersiz ~ **û derd** acısız, dertsiz * **jîneke bêkul û derd** acısız bir yaşam ~ **û derdî** dertsizlik
bêkuleh *rd* külahsız
bêkulik (I) *rd* kukuletasız
bêkulik (II) *rd* sorguçsuz
bêkulîk *rd* çiçeksiz
bêkulpe *rd* çapasız (çapası olmayan)
bêkumik *rd* 1. takesiz 2. *rz* şapkasız (üstünde düzeltme işareti bulunmayan ünlü)
bêkun *rd* deliksiz
bêkuncî *rd* susamsız
bêkung *rd* yelesiz
bêkunîk *rd* 1. deliksiz 2. gözeneksiz
bêkurîşk *rd* büzgüsüz, plisiz
bêkurk *rd* kürksüz
bêkurm *rd* kurtsuz
bêkurmik *rd* kurtsuz
bêkurtan *rd* semersiz
bêkurtik *rd* çukursuz ~ **û mesîl** engebesiz
bêkuşte *rd* alçısız
bêkutabûn *rd* tükenmez, bitimsiz
bêkutabûnî *m* tükenmezlik
bêkutayî *rd* tükenmez, bitmeyen
bêkutek *rd* desteksiz, payandasız
bêkütik *rd* köpeksiz
bêkûçik *rd* köpeksiz
bêkûs *rd* kimsesiz
bêkûşet *m* kuşetsiz
bêl (I) *m* 1. parça, bölüm (bir bütünü oluşturan parçalardan her biri) * **pez bêl bû mal** bölündü 2. sürü (küçükbaş hayvan için)
bêl (II) *m* 1. düzlük yer 2. tepenin üstü
bêl (III) *m* bel (toprak kazmaya yarayan uzun saplı, ayakla basılacak yeri tahta ucu sivri kürek veya tarım aracı) ~ **kîrin** bellemek
bêl (IV) *m* koru, koruluk
bêla (I) *m* duvarı çitlerden örülü, içi dışı sıvalı yapı
bêla (II) *m* balkon
bêlagam *rd* gemsiz
bêlam *rd* lamsız, ~ **û cîm** çıtını çıkarmadan
bêlamba *rd* 1. lâmbasız 2. lâmbasız (marangozculukta)
bêlan (I) *erd/n* 1. düzlük yer 2. tepe
bêlan (II) *m* merhale
bêlan (III) *rd* yuvasız
bêlaq *rd* bacaksız
bêlay *rd* tarafsız
bêlaybûn *m* 1. tarafsız olma 2. tarafsızlık
bêlayan *rd* 1. tarafsız, yansız, taraf tutmayan

2. yönsüz 3. çekimser
bêlayenî *m* 1. tarafsızlık, yansızlık 2. çekimserlik
bêlayenibûn *m* 1. tarafsızlaşma 2. çekimsenme
bêlayenî bûn *l/gh* 1. tarafsızlaşmak 2. çekimsenmek
bêlayenkirin *m* tarafsızlaştırma, ansızlaştırma
bêlayen kirin *l/gh* tarafsızlaştırmak, yansızlaştırmak
bêlayî *m* tarafsızlık
bêlbûn *m* bölünme, bölünüş
bêl bûn *l/gh* bölünmek
bêlebat *rd* eylemsiz, hareketsiz
bêlebatî *m* eylemsizlik, hareketsizlik
bêlebt *rd* devimsiz, hareketsiz
bêlebtî *m* devimsizlik, hareketsizlik
bêlec *rd* kavgasız
bêlecbûn *m* 1. kavgasız olma 2. kavgasızlık
bêlegap *rd* dizginsiz
bêleke *rd* 1. lekesiz 2. lekesiz (namuslu kimse)
bêleketî *m* 1. lekesizlik 2. lekesizlik (namusluluk)
bêlemelem *rd* çalkantısız
bêlemlate *rd* adalesiz, kassız
bêlep *rd* hilesiz, düzensiz
bêleq *h* şakasız
bêleqe *rd* ilgisiz
bêleqînî *rd* kıpırtısız
bêlerz *m* titreşimsiz
bêlerzîn titreşimsiz
bêlewn *rd*
şekilsiz
bêlewnî *m* şekilsizlik
bêlezet *rd* lezetsiz (**yek**) ~ **kirin** (birini) azarlamak
bêlezetkirin *m* fena yapma
bêlezet kirin *l/gh* fena yapmak
bêlêb *rd* hilesiz, düzensiz
bêlête *m* halay
bêlib *rd* tanesiz
bêlibik *rd* taneciksiz
bêliheth *rd* takatsızlık
bêlihethî *m* takatsızlık
bêlimêj *rd* namazsız
bêlimte *m* 1. halaylık türkû 2. karşılıklı türkû eşliğinde oynanan geleneksel bir Kürt halk dansı
bêling *rd* 1. ayaksız 2. bacaksız
bêliv *rd* devimsiz, hareketsiz, kıpırtısız
bêlivî *m* devimsizlik, hareketsizlik, kıpırtısızlık
bêlixav *rd* dizginsiz, gemsiz
bêliyaqet *rd* liyakatsiz, değimsiz
bêliyaqetî *m* liyakatsizlik
bêlibas *rd* elbisesiz
bêlome *h* kinamayın ~ **be** kinamak gibi olmasın
bêlûlik *rd* ibiksiz, emziksiz (çaydanlık, ibrik gibi kablar için)

bêlûr *rd* fitilsiz (kumaşlar için) * **qumaşê**
bêlûr fitilsiz kumaş
bêlûte *m* türkû eşliğinde oynanan bir halay türü ~**ya feqîyan** medrese öğrencilerinin sadece türkû söyleyerek oynadıkları halay
bêlûtke *rd* doruksuz
bêmacera *rd* macerasız, serüvensiz
bêmad *rd* moralsız, keyifsiz
bêmadalya *rd* madalyasız
bêmade *rd* asik suratlı, suratı asık
bêmaf *rd* haksız (hiç bir haktan yararlanmayan)
bêmaffî *m* haksızlık (haklardan yoksun olma durumu)
bêmahiye *rd* maaşsız
bêmal (I) *rd* 1. evsiz, evsiz barksız 2. kimsesiz
bêmal (II) *rd* 1. malsız, mülksüz 2. yoksul ~ **û** hal evsiz barksız ~ **û** **bêhal** **man** aç açık kalmak ~ **û** **milik** malsız mülksüz, varlıksız ~ **o** **bêxaltî** **bêxalo**, **bimalo** **bixaltî** **bixalo** mal ve mülkün varsa eş dostun da vardır
bêmalik (I) *bot/rd* kapsülsüz
bêmalik (II) *rd* gözsüz (gözü, bölmesi olmayan)
bêmaman *rd* ebesiz
bêmandal *rd* mandalsız
bêmane *rd* 1. manasız, anlamsız 2. söylemesi ayıp 3. *h* bel bel (durgun, anlamsız bakış)
bêmanebûn *m* anlamsızlaşma
bêmane bûn *l/gh* anlamsızlaşmak
bêmanend *rd* benzersiz, eşsiz, emsalsiz, tek * **bedewiyeke** **bêmanend** eşsiz bir güzellik
bêmanendî *m* benzersizlik, eşsizlik, emsalsizlik
bêmanetî *m* manasızlık, anlamsızlık
bêmanî *rd* engelsiz
bêmantîq *rd* mantıksız
bêmantîqî *m* mantıksızlık
bêmar (I) *bnr* bîmar
bêmar (II) *rd* nikahsız
bêmarek *rd* damgasız
bêmarîpişt *rd* omurgasız
bêmarka *rd* markasız
bêmaske *rd* maskesiz
bêmast *rd* yoğurtsuz
bêmasûle *rd* makarasız
bêmasûlke *rd* adalesiz, kassız
bêmawe *rd* süresiz, vadesiz
bêmazeret *rd* mazeretsiz
bêmazmazk *rd* omurgasız
bêmeaş *rd* maaşsız
bêmebest *rd* amaçsız, maksatsız
bêmebestî *m* amaçsızlık
bêmecal *rd* 1. mecalsız, takatsız, dingin 2. imkansız (imkanı olmayan, muhtaç) 3. hadi ordan (anlamında) 4. beddua olarak kullanılır ~ **man** mecalsız kalmak
bêmecalî *m* mecalsızlık, dermansızlık, takatsızlık
bêmecalibûn *m* mecalsızlaşma, dermansızlaşma

bêmecalî bûn *l/gh* mecalsızlaşmak, derman-sızlaşmak

bêmecalkî *rd/h* mecalsızca

bêmecalman *m* telesime, güçsüz kalma

bêmecalman *l/gh* telesime, güçsüz kalmak

bêmedeniyet *rd* medeniyetsiz

bêmedet *rd* çaresiz

bêmefa *rd* faydasız, yararsız

bêmefatî *m* faydasızlık, yararsızlık

bêmefer *rd* umutsuz, ümitsiz

bêmeferbûn *m* umutsuzlaşma, ümitsizleşme

bêmefer bûn *l/gh* umutsuzlaşmak, ümitsizleşmek

bêmeferî *m* umutsuzluk, ümitsizlik

bêmefik *rd* yemliksiz

bêmehane *rd* aylıksız, maaşsız

bêmehanî *rd* aylıksız, maaşsız

bêmehde *rd* 1. keyifsiz, neşesiz, moralsız, morali bozuk 2. somurtkan, suratsız, suratı asık, surat (veya suratı) bir karış, asık suratlı, çatkın, yüzü asık

bêmehdebûn *m* 1. keyifsiz olma, neşesiz olma, moralsız olma 2. suratı asık olma, çatkın olma

bêmehde bûn *l/gh* 1. keyifsiz olmak, neşesiz olmak, moralsız olmak 2. suratı asık olmak, çatkın olmak

bêmehdefî *m* 1. keyifsizli, neşesizlik, moralsızlık 2. somurtkanlık, suratsızlık, çatkınlık

bêmeheret *rd* maharetsiz

bêmeheretî *m* maharetsizlik

bêmehlet *rd* sabırsız

bêmehmizî *rd* maaşsız

bêmehr *rd* 1. nikâhsız 2. nikâhsız (biriyle nikâhsızca yaşayan) * **bêmehr bi hev re dijîn** nikâhsız yaşıyorlar

bêmehrûn *m* 1. nikâhsız olma 2. nikâhsızlık

bêmehrî *m* nikâhsızlık

bêmehrîban *rd* acımasız, merhametsiz

bêmehrîbane *h* acımasızca

bêmehrîbanî *m* acımasızlık, merhametsizlik

bêmehzûr *rd* sakıncasız

bêmekarî *rd* hilesiz, düzensiz

bêmelûmat *rd* malûmatsız

bêmemik *rd* emziksiz

bêmenal *rd* servetsiz

bêmendal *rd* çocuksuz

bêmendalî *m* çocuksuzluk

bêmenzere *rd* manzarasız

bêmeqare *rd* makarasız

bêmeqbûz *rd* makbuzsuz

bêmeraç *rd* meraksız

bêmeraçî *m* meraksızlık

bêmerasîm *rd* merasimsiz, törensiz

bêmerbend *rd* kösteksiz

bêmerc *rd* şartsız, koşulsuz ~ **û şert** kayıtsız şartsız

bêmercek *rd* merceksiz

bêmerhamet *rd* merhametsiz, acımasız

bêmerhametane *h* acımasızca

bêmerhametî *m* merhametsizlik, acımasızlık

bêmerîfet *rd* marifetsiz

bêmerîfetî *m* marifetsizlik

bêmersîk *rd* çulsuz

bêmeslek *rd* mesleksiz

bêmeslekî *m* mesleksizlik

bêmesnet *rd* mesnetsiz

bêmesref *rd* masrafsız

bêmesûliyet *rd* mesuliyetsiz, sorumsuz

bêmesûliyetî *m* mesuliyetsizlik, sorumsuzluk

bêmeşaqet *rd* meşakatsız, sıkıntısız

bêmetanet *rd* metanetsiz, dayanıksız

bêmetanetî *m* metanetsizlik

bêmetirsî *rd* tehlikesiz

bêmetirsîbûn *m* 1. tehlikesiz olma 2. tehlikesizlik

bêmetirsîfî *m* tehlikesizlik

bêmetod *rd* metotsuz, yöntemsiz

bêmetodî *m* metotsuzluk, yöntemsizlik

bêmewdan *rd* servetsiz

bêmexer *rd* ovasız

bêmexsed *rd* maksatsız, amaçsız, gayesiz

bêmexsedî *m* maksatsızlık, amaçsızlık

bêmeyan *rd* mayasız

bêmeyane *rd* eğimsiz

bêmeymenet *rd* meymenetsiz, uğursuz

bêmeymenetî *m* meymenetsizlik, uğursuzluk

bêmeze *rd* mezesiz

bêmêfir *rd* yemliksiz

bêmêjî *rd* 1. beyinsiz 2. iliksiz (içinde ilik bulunmayan kemik veya şey)

bêmêjû *rd* tarihsiz

bêmêlîde *rd* alevsiz

bêmêr *rd* 1. erkeksiz 2. kocasız, adamsız, erkeksiz, ersiz * **malâ bêmêr** erkeksiz ev * **jina bêmêr** ersiz kadın * **jinik bêmêr** nedikir kadın adamsız yapmıyordu 3. evli olmayan kadın, kız

bêmêrbûn *m* 1. erkeksiz olma 2. kocasız olma, kocasızlık, ersizlik

bêmêrg *rd* çayırırsız, çayırılık yeri olmayan

bêmêrî *m* 1. erkeksizlik 2. kocasızlık, erkeksizlik, ersizlik, adamsızlık

bêmêrîfî *m* kocasızlık

bêmêş *rd* 1. sineksiz 2. böceksiz ~ **û mor** böceksiz, haşaresiz

bêmêşe *rd* ormansız

bêmêwe *rd* meyvesiz

bêmêwetî *rd* meyvesizlik

bêmical *bnr* bêmecal

bêmiciz *rd* iştahsız

bêmicizî *m* iştahsızlık

bêmijaj *rd* iştahsız

bêmijajî *m* iştahsızlık

bêmijane *rd* dingilsiz

bêmijang *rd* kirpiksiz

bêmijar *rd* konusuz

bêmijelang *rd* kirpiksiz

bêmijgul *rd* kirpiksiz
bêmijmijok *rd* emziksiz
bêmijok *rd* emziksiz
bêmijûlank *rd* kirpiksiz
bêmikan *rd* aksi (uygun olmayan)
bêmikûnî *rd* inkânsızlık
bêmil *rd* 1. kolsuz 2. kolsuz (giysi için)
bêmilk *rd* mülksüz
bêminare *rd* minaresiz
bêminet *rd* minnetsiz
bêminetî *m* minnetsizlik ~ **di hev dan** restleşmek ~ **ye!** minnet yok!
bêmîrad *rd* 1. muratsız 2. hadi ordan, anlamında
bêmîradî *m* muratsızlık
bêmîraz *rd* 1. muratsız 2. hadi ordan, anlamında
bêmîrazî *m* muratsızlık
bêmîrdik (I) *rd* kepeksiz (saçlı deride oluşan kepek için)
bêmîrdik (II) *rd* tortusuz
bêmîrêk *rd* aynasız
bêmîrêkî *m* aynasızlık
bêmîrêş *rd* 1. çirkin, iğrenç, 2. gösterişsiz, görkemi olmayan 3. kirli ~ **bûn** batmak, berbat olmak
bêmîrêşane *li* gösterişsizce
bêmîrêşî *m* 1. çırmıklık, iğrençlik 2. gösterişsizlik
bêmîrin *rd* 1. ölümsüz (hiç ölmeyen) 2. *nd/nt* ölümsüz (hiç unutulmayacak olan)
bêmîrinî *m* ölümsüzlük
bêmîrqîn *rd* homurtusuz
bêmîrqînî *m* homurtusuzluk
bêmîrûş *rd* 1. keyifsiz, neşesiz, moralsiz, morali bozuk 2. somurtkan, suratsız, asık suratlı, suratı asık, yüzü asık
bêmîrûşî *m* 1. keyifsizlik, neşesizlik, inoralsızlık 2. somurtkanlık, suratsızlık
bêmîrwet *bnr* bêmurwet
bêmîrz *rd* iğrenç
bêmîşar *rd* testeresiz
bêmîşe *rd* ücretsiz
bêmîşkûl *rd* kirpiksiz
bêmîşûr *rd* zahmetsiz
bêmitêl *rd* döşeksiz
bêmitik *rd* tepesiz
bêmix *rd* çivisiz
bêmixrikî *rd* çelişkisiz, çelişmesiz
bêmix *rd* ücretsiz
bêmîze *rd* ücretsiz
bêmîzûr *rd* maaşsız
bêmîkrob *rd* mikropsuz
bêmîkrobûn *rd* mikropsuzlaşma
bêmîkrob bûn *l/gh* mikropsuzlaşmak
bêmîkrobî *m* mikropsuzluk
bêmîkrobîkirin *m* mikropsuzlandırma, mikropsuzlaşturma
bêmîkrobî kirin *l/gh* mikropsuzlandırmak, mikropsuzlaştırmak
bêmîkrobîkirin *m* mikropsuzlaştırma

bêmîkrop kirin *l/gh* mikropsuzlaştırmak
bêminak *rd* öröksüz, emsalsiz
bêmiratgir *rd* vârisiz
bêmobîlya *rd* mobilyasız, möblesiz
bêmole *rd* çamursuz
bêmonik *rd* eklemsiz
bêmor *rd* mühürsüz
bêmostik *rd* emziksiz
bêmovik *rd* eklemsiz
bêmox *rd* iliksiz (içinde ilik bulunmayan kemik veya şey)
bêmsal *rd* emsalsiz
bêmsalî *m* emsalsizlik
bêmudef *rd* müddetsiz, süresiz
bêmuhr *bnr* bêmor
bêmulk *rd* mülksüz, topraksız (arazisi olmayan)
bêmunasebet *rd* münasebetsiz
bêmunasebetî *m* münasebetsizlik
bêmuqawe *rd* inukavelesiz, sözleşmesiz
bêmurwet *rd* inürvetsiz, insaniyetsiz
bêmurwetî *m* insaniyetsizlik
bêmurx *rd* ezgisiz, nağmesiz
bêmusamaha *rd* müsamahasız, hoşgörüsüz
bêmusamahatî *m* müsamahasızlık, hoşgörüsüzlük
bêmuslix *rd* musluksuz
bêmuzîk *rd* müziksiz
bêmu *rd* kılsız, tüysüz
bêmuçe *rd* 1. maaşsız 2. ücretsiz
bêmûd *rd* kinsiz
bêmûjang *rd* kirpiksiz
bêmunan *rd* örgüsüz
bêna *rd* 1. öncesiz 2. sonsuz (ölçülmeyecek kadar büyük ve çok olan) 3. bengi, ebedî
bênakokî *rd* çelişkisiz, çelişmesiz
bênamûş *rd* namussuz
bênamûşî *m* namussuzluk
bênamûşkî *rd/h* namussuzca
bênan *rd* 1. ekmezsiz 2. *h* ekmezsiz (ekmek olmadan) * **borek bênan tê xwarin** börek ekmezsiz yenilir 3. yenezsiz 4. aç * **tu binanî bênan î?** sen aç mısın, değil misin? ~ **û av aç** susuz ~ **û av man aç** susuz kalmak
bênane *rd* nanesiz
bênantî *rd* yemeksizlik
bênasir *rd* nasırsız
bênatîqa *rd* natıkasız
bênav (I) *bj/m* 1. arpacık, it dirseği (göz kapağının kenarında çıkan küçük çıkan) 2. karıncalamayla kendini gösteren, aşırı sancıma yapan ve tende morluklarla beliren hastalık türü
bênav (II) *rd* 1. isimsiz, adsız (adı olmayan) 2. isimsiz, adsız (yaptığı iş bilinmesine karşılık kendi bilinmeyen) * **lehengên bênav** isimsiz kahraman 3. imzasız (yazı, eser için; yazarı belirtilmemiş) 4. anonim
bênavber *rd/h* 1. arası, aralıksız, kesintisiz 2.

ara vermeden, ara vermeksizin 3. *fiz* aralık-sız (sürekli, aralık vermeden)
bênavberdayîn *h* ara vermeksizin
bênavdeng *rd* şöhretsiz
bênaverok *rd* içeriksiz
bênavgîn *rd* araçsız, vasıtasız
bênavgînî *m* araçsızlık, vasıtasızlık
bênavik *rd* içsiz
bênavî *m* anonimlik
bênavîş *rd* imzasız
bênavûdeng *rd* ünsüz, şansız
bênavûnişan *rd* 1. tarihsiz, günsüz 2. tarihsiz (uzun bir geçmişi olmayan)
bênavî *m* sonsuzluk, ebedilik
bênder *m* harman yeri ~ **ba kirin** harman savurmak ~ **gerandin** harman çevirmek ~ **hûr kirin** harman dövmek ~ **a derengmayî** nabe xurê xwedî her şey zamanda yapılmalı
bênderan *m* temmuz (ay)
bêderkirin *m* harmanlama
bêder kirin *l/gh* harmanlamak
bêderok *m* küçük harman yeri
bêndervan *nd/nt* harmancı
bênefes *rd* nefessiz, soluksuz ~ **hiştin** nefessiz bırakmak ~ **man** nefessiz kalmak
bênefesî *m* nefessizlik, soluksuzluk
bênefs *rd* pisboğaz
bênefsî *m* pisboğazlık
bênehf *rd* faydasız
bênehfî *m* faydasızlık
bênehk *rd* nohutsuz
bênem *rd* nemsiz
bêneqeb *rd* geçitsiz
bêneqerat *rd* nakaratsız
bêneqş *rd* nakışsız
bênetice *rd* neticesiz, sonuçsuz
bênevê *m* farz
bênewa (I) *nd/rd* 1. biçare, çaresiz (çaresi bulunmayan) 2. zavallı
bênewa (II) *rd* ezgisiz, nağmesiz
bênewatî *m* biçarelik, çaresizlik
bênexş *rd* nakışsız ~ **û nîgar** süssüz
bênexşe *rd* 1. haritasız 2. plânsız
bêneynik *rd* aynasız
bêneynikî *m* aynasızlık
bênezaket *rd* nezaketsiz
bênezaketî *m* nezaketsizlik
bênezer *rd* nazarsız ~ **be 1)** maşallahı var 2) kırk bir (buçuk) maşallah (alaylı bir şekilde) ~ **î be şeytan** kulağına kurşun * **bê nezerî be**, kes ji me nexweş neket şeytan kulağına kurşun, hiç birimiz hastalanmadık
bênezir *rd* emsalsiz
bênem *rd* yangırsız
bênerîr *rd* göreneksiz
bênerîrî *m* göreneksizlik
bêngar *m* korkulu alaca karanlık
bêngav *bnr* bêngar
bêniçik *rd* çıkıntısız

bêniham *rd* tabakasız
bênihayet *rd* nihaysiz
bêniş *m* hapsirik, aksirik
bênişandin (I) *m* güven * **bênişandina min lê** nayê ona güven duymuyorum
bênişandin (II) *m* aksırtma, hapsırtma
bênişandin *l/gh* aksırtmak, hapsırtmak
bênişik *m* aksirik
bênişin *m* aksırma, hapsırma, tıksırma
bênişin *l/gh* aksırmak, hapsırmak, tıksırmak
bênişokî *rd* aksirikli, hapsirikli
bênişoyî *rd* aksirikli, hapsirikli
bênikul *rd* gagasız
bênimêj *rd* 1. namazsız 2. *mec* dinsiz
bênimêjî *m* ay başı, âdet ~ **dîtin** ay başı olmak
bênimûne *rd* emsalsiz
bênimûnebûn *m* 1. emsalsiz olma 2. emsalsizlik
bênimûş *rd* nakışsız
bênişirk *rd* kertiksiz
bênişirx *rd* değersiz, kıymetsiz
bênişirxûn *m* değersizleşme
bênişirx bûn *l/gh* değersizleşmek
bênişirxî *m* değersizlik, kıymetsizlik
bênişib *rd* nasipsiz
bênişaf *rd* körüksüz
bênişet *rd* 1. niyetsiz (niyeti olmayan) 2. niyetsiz (oruçsuz)
bênişet *rd* 1. dikensiz 2. süngüsüz
bênişûl *rd* kepeksiz (un kepeği için)
bênişar *rd* 1. betisiz, desensiz, nakışsız * **qumaşê bênişar** desensiz kumaş 2. resimsiz
bênişad *rd* soysuz
bênişadî *m* soysuzluk
bênişkah *rd* 1. nikâhsız 2. nikâhsız (biriyle nikâhsızca yaşayan) * **bênişkah bi hev re dîjîn** nikâhsız yaşıyorlar
bênişkahbûn *m* 1. nikâhsız olma 2. nikâhsızlık
bênişkahî *m* nikâhsızlık
bênişqaş *rd* tartışmasız
bênişpet *rd* nispetersiz, oransız
bênişpetî *m* nispetersizlik, oransızlık
bêniş ol/m tekke
bênişan *rd* nişansız, belirtisiz
bênişane *rd* madalyasız
bêniştiman *rd* vatansız, yurtsuz
bêniştimanbûn *m* 1. vatansız olma 2. vatan-sızlık
bêniştimanî *m* vatansızlık, yurtsuzluk
bênişam *rd* nizamsız, düzensiz
bênişamî *m* nizamsızlık, düzensizlik
bênok *rd* nohutsuz
bênoqsan *rd* noksansız
bênoqsanî *m* noksansızlık
bênukte *rd* nüktersiz
bênumare *rd* 1. numarasız (numara verilerek belirtilmemiş) 2. numarasız (gözlük veya gözlük camı için)
bênuqte *rd* noktasız

bênûjdar *rd* hekimsiz
bênûjdarî *m* hekimsizlik
bênûr *rd* nirsuz
bêoksijen *rd* oksijensiz
bêol *rd* 1. dinsiz 2. *mec* zalim
bêolan *rd* yankısız
bêolbûn *m* 1. dinsiz olma 2. dinsizlik
bêolî *m* dinsizlik
bêolîtî *m* dinsizlik
bêorkestra *rd* orkestrasız
bêoxir *rd* uğursuz
bêoxirî *m* uğursuzluk
bêoxur *bnr* bêoxir
bêpab *rd* kepeksiz
bêpaje *rd* kanıtsız
bêpalan *rd* semersiz
bêpalanga *rd* palangasız
bêpalas *rd* çulsuz
bêpaldank *rd* payandasız
bêpalet *rd* paletsiz
bêpalik (I) *rd* inesnetsiz
bêpalik (II) *rd* semersiz
bêpalpişt (I) *rd* arkalıksız, arkasız (arkalıği olmayan)
bêpalpişt (II) *rd* kanıtsız, mesnetsiz
bêpalpiştman *m* havada kalma (bir iddia dayanaksız olduğunda kanıtlanmama)
bêpalpişt man *l/gh* havada kalmak (bir iddia dayanaksız olduğunda kanıtlanmamak)
bêpan *rd* kinsiz
bêpanî *rd* topuksuz
bêpap *rd* tortusuz
bêpaposî *rd* hilesiz, düzensiz
bêpaq *rd* bacaksız
bêpar *rd* 1. paysız, payı olmayan 2. mahrum, yoksun ~ **bûn** 1) paysız olmak 2) mahrum olmak, yoksun olmak ~ **kirin** 1) paysız bırakmak 2) mahrum etmek (veya kılınak), yoksun bırakmak ~ **man** 1) paysız kalmak 2) mahrum kalmak
bêparafîn *rd* parafinsiz
bêparazît *biy/rd* 1. parazitsiz 2. parazitsiz * **weşaneke bêparazît a radyoyê** parazitsiz bir radyo yayını
bêpardaqî *m* küstahlık
bêparêz *rd* 1. savunmasız 2. perhizsiz 3. bostansız
bêparêzî *m* savunmasızlık
bêparêzmend *rd* hamîsiz
bêparêzmendî *rd* hamîsizlik
bêpar hiştin *l/gh* yoksun bırakmak, boş kılmak
bêparinc *rd* maaşsız
bêparî *m* 1. paysızlık 2. mahrumluk, mahrumiyet, yoksunluk
bêparitî *m* mahrumiyet
bêpar man *l/gh* mahrum olmak
bêparseng *rd* dengersiz
bêparsengî *m* dengesizlik

bêpartî *rd* partisiz
bêparzûn *rd* süzeksiz
bêpaso *rd* pasosuz
bêpastûk *rd* yakasız
bêpaşkur *rd* yakasız
bêpaşmêr *rd* hamîsiz
bêpaşmêrî *rd* hamîsizlik
bêpax *rd* aldırışsız, aldurmaz
bêpaxav *rd* 1. aldırışsız, aldurmaz 2. sere serpe * **ez di mala vala de bi bêpaxav digêrim** boş evde sere serpe dolaşıyorum
bêpaxavî *m* aldırışsızlık, aldurmazlık
bêpaxî *m* aldurmazlık
bêpay *rd* paysız, payı olmayan
bêpayan *rd* 1. sonsuz 2. bitimsiz, tükenmez, bitmeyen
bêpayanbûn *m* sonsuzlaşma
bêpayan bûn *l/gh* sonsuzlaşmak
bêpayanî *m* 1. sonsuzluk 2. tükenmezlik
bêpaye *rd* payesiz
bêpayende *rd* payandasız
bêpegr *rd* posasız, tortusuz
bêpehnî *rd* topuksuz, ökçesiz
bêpejn *rd* 1. duygusuz, hissiz 2. sessiz, sedasız
bêpejnî *m* 1. duygusuzluk, hissizlik 2. sessizlik, sükût
bêpel *rd* yapraksız
bêpelçim *rd* yapraksız
bêpelik *zo/rd* pulsuz * **masiyê bêpelik** pulsuz balık
bêpelîse *rd* kısmetsiz
bêpelqêçîk *rd* kursaksız
bêpenageh *rd* korunaksız
bêpenah *rd* hamîsiz
bêpenah *rd* korunaksız
bêpenahî *rd* hamîsizlik
bêpence *rd* 1. pençesiz 2. pençesiz (ayakkabı için)
bêpençik *rd* pençesiz
bêpenes *rd* pulsuz * **kincên bêpenes** pulsuz elbiseler
bêpenêr *rd* peynirsiz
bêper *rd* kanatsız
bêperçîq *rd* kursaksız
bêperçîn *rd* perçinsiz
bêperdaq *rd* küstah
bêperdax *rd* perdahsız
bêperde *rd* perdesiz
bêperdetî *m* perdesizlik
bêpere *rd* 1. parasız, meteliksiz, züğürt 2. parasız (bedeva) 3. *h* parasız (parasız olarak) ~ **ye para** ile değil
bêperebûn *m* 1. parasız olma 2. parasızlık
bêperetî *m* parasızlık, meteliksizlik
bêpereyî *m* parasızlık
bêpergal *rd* 1. düzensiz 2. düzensiz, düzeni bozulmuş olan * **ez bêpergal im** düzenim bozulmuş 3. bozuk (yönetim için) 4. dağınık, düzensiz, tertipsiz, savruk 5. aritmik

bêpergali *m* 1. düzensizlik 2. düzensizlik (düzeni bozulmuş olma durumu) 3. bozukluk (yönetim için) 4. dağınıklık, düzensizlik, tertipsizlik, savruluk 5. aritmik olma

bêperik *bot/rd* pulsuz

bêperoş *rd* heyecansız

bêpertav *rd* 1. güçsüz, dermansız, mecalsız, takatsız 2. ölgün, bitik (gücü azalmış, zayıflamış) 3. güçsüz, aygın baygın ~ **man** mecalsiz düşmek

bêpertavbûn *m* 1. bitkinleşme, tükenme 2. telesime, güçsüz kalma

bêpertav bûn *l/gh* 1. bitkinleşmek, tükenmek 2. telesime, güçsüz kalmak

bêpertavî *m* 1. güçsüzlük, dermansızlık, mecalsizlik, takatsızlık 2. ölgünlük, zayıflık, çelimsizlik, bitiklik

bêpertavîbûn *m* takatsızlaşma, dermansızlaşma

bêpertavî bûn *l/gh* takatsızlaşmak, dermansızlaşmak

bêperwa *rd* pervasız, korkusuz, gözü pek, çekinmez, sakınmaz

bêperwane *rd* pervanesiz

bêperwatî *m* 1. pervasızlık, korkusuzluk, gözüpeklik 2. *h* pervasızca, korkusuzca

bêperwayî *m* pervasızlık

bêperwaz *rd* pervasız

bêperwerde *rd* eğitimsiz

bêperwerdebûn *m* 1. eğitimsiz olma 2. eğitimsizlik

bêperwerdetî *m* eğitimsizlik

bêpesar *rd* payandasız

bêpesend *rd* onaysız

bêpesendbûn *rd* 1. onaysız olma 2. onaysız

bêpesendî *m* onaysızlık

bêpesinde *rd* saygısız * **divê mirov mirovan** **bêpesinde neke** insan insanı saygısız hale getirmemeli

bêpesindetî *m* saygısızlık ~ **kirin** saygısızlık yapmak

bêpesn *rd* övgüsüz

bêpesndan *rd* övgüsüz, övgü olmaksızın ~ **be** övünmek gibi olmasın * **bêpesından be**, **dengê min xweş e** övünmek gibi olmasın sesim güzeldir

bêpest *rd* baskısız * **rejîmên bêpest** baskısız rejimler

bêpevcûn *rd* kavgasız * **civaneke bêpevcûn** kavgasız bir toplantı

bêpevcûnbûn *m* 1. kavgasız olma 2. kavgasızlık

bêpeya *rd* adamsız (uşağı olmadan)

bêpeyatî *m* adamsızlık

bêpeyman *rd* sözleşmesiz

bêpeyv *rd* sözsüz, kelimesiz

bêpeywir *rd* görevsiz

bêpeywîrî *m* görevsizlik

bêpezîzank *rd* kursaksız

bêpê *rd* ayaksız, bacaksız

bêpêç *rd* sargısız, sarmasız ~ **û bêpîne** yalan-

sız dolansız

bêpêçek *rd* kundaksız

bêpêçî *rd* parmaksız

bêpêçîk *rd* parmaksız

bêpêçek *rd* sargısız

bêpêçke *rd* tekerleksiz

bêpêdark *rd* takunyasız

bêpêgir *rd* tutamaksız

bêpêhesîn *rd* duyumsuz

bêpêhesînî *m* duyumsuzluk

bêpêjn *rd* sessiz

bêpêjnî *m* sessizlik (sükût)

bêpêkutî *rd* baskısız

bêpêl *rd* dalgasız, çalkantısız

bêpêlav *rd* ayakkabız

bêpêlik *rd* 1. basamaksız 2. *mec* derecesiz

bêpêr û pergal düzensiz, dağınık

bêpêr *rd* görgüsüz ~ **û pergal** düzensiz, dağınık

bêpêrane *h* görgüsüzce

bêpêşanîk *rd* perçemsiz

bêpêşgiriyan *h* tedbirsizce

bêpêşgir *rd* tedbirsiz

bêpêşgirî *m* tedbirsizlik

bêpêşgirîbûn *m* 1. tedbirsiz olma 2. tedbirsizlik

bêpêşinde *rd* peşinatı

bêpêşînat *rd* peşinatı

bêpêşmal *rd* peştemalsız

bêpêşmalk *rd* peştemalsız

bêpêşmêr *rd* hamîsiz

bêpêşmêrî *rd* hamîsizlik

bêpêt *rd* alevsiz

bêpêûpar *rd* uğursuz, kademsiz

bêpêûparbûn *m* 1. uğursuz olma 2. uğursuzluk

bêpêûparî *m* uğursuzluk, kademsizlik

bêpêwend *rd* 1. ilgisiz, alâkasız 2. ilişkisiz

bêpêwendî *m* 1. ilgisizlik, alâkasızlık 2. ilişkisizlik 3. *rd* bağlantısız

bêpêwendîtî *m* 1. ilişkisizlik, alâkasızlık 2. bağlantısızlık

bêpêwîstek *hiq/rd* gerekçesiz

bêpêx *rd* bacaksız

bêpile *rd* derecesiz

bêpilewîlî *rd* homurtusuz

bêpilîç *rd* çapaksız

bêpilpilînik *rd* ibiksiz, emziksiz (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)

bêpilte *rd* fitilsiz (dinamit gibi patlayıcılar için)

bêpir *rd* köprüsüz

bêpirç *rd* kılsız

bêpirîsk *rd* kıvılcımsız

bêpirs *rd* sorgusuz 2. *h* sormadan ~ **û pirsıyan** gözü bağlı (sorup soruşturmakzın, bakıp anlamadan) ~ **û pirsıyarî** sorgusuz sualsiz

bêpirsgîrêk *rd* sorunsuz

bêpirsgîrêkî *m* sorunsuzluk

bêpirsıyan *rd* sorgusuz

bêpirsıyarî *rd* sorgusuz

bêpirtik *rd* pütürsüz, tüysüz
bêpirtikî *m* pütürsüzlük
bêpirtûk *rd* 1. kitapsız 2. kitapsız (dört kutsal kitaptan hiç birine inanmayan, dinsiz)
bêpîrzik *rd* sivilcesiz
bêpismam *rd* amcazasdesiz
bêpisûla *rd* pusulasiz
bêpiş *rd* nemsiz (toprak için)
bêpişt (I) *rd* 1. dayanaksız 2. hamîsiz, korumasız, arkasız (koruyanı, kollayanı olmayan)
bêpişt (II) *rd* kuşaksız
bêpiştdar *rd* hamîsiz
bêpiştdarî *rd* hamîsizlik
bêpiştemal *rd* peştemalsiz
bêpiştevan *rd* hamîsiz
bêpiştevanî *rd* hamîsizlik
bêpiştên *rd* kuşaksız
bêpiştgir *rd* hamîsiz, desteksiz
bêpiştgirî *rd* hamîsizlik
bêpiştî *rd* hamîsizlik
bêpiştovan *bnr* bêpiştevan
bêpiştovanî *rd* bêpiştevanî
bêpiştvanek *rd* arkasız, hamîsiz (koruyanı, kollayanı olmayan)
bêpiştvanekî *rd* arkasızlık, hamîsizlik
bêpitpitîn *rd* çarpıntısız
bêpizdan *rd* etenesiz (memeli küçük baş hayvan için)
bêpizik *rd* sivilcesiz
bêpizîng *rd* emziksiz
bêpizrik *rd* sivilcesiz
bêpî *rd* kolsuz
bêpîjaq *rd* bacaksız
bêpilaqe *rd* plâkasız
bêpîle *rd* kalaysız
bêpînc *rd* kamasız
bêpîncik *rd* kamasız
bêpîpik *rd* ibiksiz, emziksiz (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bêpîr *rd* 1. görgüsüz, hödük, kaba saba, yabani (görgüsü olmayan kaba ve hoyrat) 2. dağınık, düzensiz ~ **û pergal 1**) görgüsüz 2) dağınık, düzensiz ~ **û merîfet** görgüsüz, anlayışsız ~ **û terbiye** görgüsüz kaba kimse
bêpîrbûn *m* görgüsüzleşme
bêpîr bûn *lgh* görgüsüzleşmek, kabalaşmak
bêpîrik *rd* ebesiz
bêpîrî *m* 1. görgüsüzlük, hödüklük 2. dağınıklık
bêpîrî *m* görgüsüzlük
bêpîrî bûn *lgh* hödükleşmek
bêpîrî kirin *lgh* hödüklük etmek
bêpîrkirin *m* görgüsüzleştirme
bêpîr kirin *lgh* görgüsüzleştirmek
bêpîrûpergal *rd* görgüsüz
bêpîrûpergalî *m* görgüsüzlük
bêpîşe *rd* mesleksiz
bêpîşetî *m* mesleksizlik
bêpîvan *rd* 1. ölçüsüz 2. *wj* ölçüsüz

bêpîvanî *m* 1. ölçüsüzlük 2. *bw* ölçüsüzlük
bêplaka *rd* plâkasız
bêplan *rd* plânsız
bêplanî *m* plânsızlık
bêpoçax *rd* perçemsiz
bêpol *rd* pulsuz, parasız * **yekî bêpol û pereye** pulsuzun tekidir ~ **û bêpere 1**) parasız pulsuz 2) parasız pulsuz (bedeva)
bêpoperîşk *rd* yeyesiz
bêpopîn *rd* hotozsuz
bêpor *rd* saçsız
bêporbûn *rd* 1. saçsız olma 2. saçsızlık
bêpore *rd* yetkisiz
bêporetî *m* yetkisizlik
bêporik *bot/rd* kılçıksız * **lobiyên bêporik** kılçıksız fasulye
bêporî *m* saçsızlık
bêpost *rd* postsuz
bêpoşî *rd* peçesiz
bêpozik (I) *rd* hızmasız
bêpozik (II) *rd* çıkıntısız
bêprensîb *rd* prensipsiz, ilkesiz
bêprensîbî *m* prensipsizlik, ilkesizlik
bêprîm *rd* primsiz
bêproblem *rd* problemsiz, sorunsuz
bêproblemî *m* problemsizlik, sorunsuzluk
bêprogram *rd* programsız
bêprogramî *m* programsızlık
bêproteîn *rd* proteinsiz
bêpuşul *rd* edepsiz
bêpûjan *rd* nanesiz
bêpûl *rd* 1. pulsuz 2. pulsuz, parasız
bêpûncik *rd* perçemsiz
bêpûrt *rd* tüysüz
bêpûşak *rd* kıyafetsiz
bêpûşakî *rd* kıyafetsizlik
bêpûşenî *rd* kıyafetsiz
bêpûşenîbûn *rd* 1. kıyafetsiz olma 2. kıyafetsizlik
bêpûşenîftî *m* kıyafetsizlik
bêpûşik *rd* yapraksız
bêpûşî (I) *rd* duvaksız, peçesiz
bêpûşî (II) *rd* ibiksiz
bêpûte *rd* özensiz, itinasız
bêpûtetî *m* özensizlik, itinasızlık
bêqab *rd* kapsız (kitap, defter için)
bêqabiliyet *rd* kabiliyetsiz, yeteneksiz
bêqabiliyetî *m* kabiliyetsizlik, yeteneksizlik
bêqabqabk *rd* takunyasız
bêqaçil *rd* kabuksuz
bêqafik *rd* kabuksuz
bêqafiye *wj/rd* kafiyesiz, uyaksız
bêqaîde *rd* kaidesiz, kuralısız
bêqal *rd* 1. lâfsız 2. savaşız ~ **û qîl** görültüsüz patırtısız
bêqalçik *rd* kabuksuz
bêqalib *rd* kalıpsız
bêqalik *rd* kabuksuz
bêqalpax *rd* kapaksız

bêqam (I) *rd* muratsız

bêqam (II) *rd* boysuz

bêqam (III) *rd* 1. aşırı, aşırı derecede, çok çok fazla * **baran bêqam hat** aşırı derecede yağmur yağdı 2. sayısız (sayılmayacak kadar çok) 2. *h* sayısızca

bêqamçı *rd* kamçısız

bêqame *rd* kamasız (üzerinde kama bıçağı bulunmayan)

bêqamir *rd* kamışsız

bêqamî *m* aşırılık

bêqamış *rd* kamışsız

bêqamkî *h* aşırice

bêqamxwarin *m* aşırı besi

bêqanat *rd* kanatsız

bêqane *rd* kanatsız (kapı, pencere için)

bêqanûn *rd* kanunsuz, yasadız (yasası olmayan)

bêqanûnî *m* kanunsuzluk, yasadızlık

bêqanûntî *m* kanunsuzluk

bêqapax *rd* kapaksız

bêqaşe *rd* kaşesiz

bêqaşik *rd* kabuksuz

bêqaşûl *rd* kabuksuz

bêqat *rd* tabakasız

bêqatix *rd* katiksiz

bêqayde *rd* 1. kaidesiz, kurlsız 2. *rz* kurlsız

bêqazox *rd* kaziksiz

bêqebale *rd* sözleşmesiz, kontratsız

bêqebahet *rd* kabahatsız

bêqebahetî *m* kabahatsızlık

bêqeda *rd* kazasız, kadasız

bêqedan *m* tükenmezlik

bêqedar *bnr* bêqeder

bêqedarî *bnr* bêqederî

bêqeder (I) *rd* kadersiz

bêqeder (II) *rd* 1. sonsuz (sonu, sınırı olmayan, çok) 2. sınırsız, limitsiz 3. sayısız, hesapsız (sayılmayacak kadar çok) 4. tarif-siz (anlatılamayacak derecede çok)

bêqederbûn *m* sonsuzlaşma

bêqeder bûn *l/gh* sonsuzlaşmak

bêqederî *m* 1. sonsuzluk 2. sayısızlık,

bêqedir *rd* 1. hatırsız 2. itibarsız ~ **û qîmet** *rd* hatırsız

bêqedirbûn *m* itibarsızlaşma

bêqedir bûn *l/gh* itibarsızlaşmak

bêqedirbûnî *m* itibarsızlık

bêqedir kirin *l/gh* değersizleştirmek

bêqefî *rd* kilitsiz (kilidi olmayan) ~ **û kilît bûn** kilidi küreği olmamak ~ **û nifte** kilitsiz

bêqehr *rd* öfkesiz, hiddetsiz

bêqela *rd* kalaysız

bêqelb *rd* kalpsiz

bêqelbbûn *m* 1. kalpsiz olma 2. kalpsizlik

bêqelmeqelm *rd* gürültüsüz (kimseyi tedirgin etmeyen, kimsenin dikkatini çekmeyen)

bêqelûn *rd* çubuksuz

bêqemç *rd* kuyruksuz

bêqemçik *rd* kuyruksuz

bêqemûşk *rd* 1. çapaksız 2. kabuksuz

bêqepûşk *rd* kozasız

bêqerar *rd* 1. kararsız 2. kararsız, stikrarsız (düzensiz) * **hewayekê bêqerar** kararsız bir hava

bêqerarî *m* 1. kararsızlık 2. istikrarsızlık

bêqerax *rd* kenarsız

bêqerebalix *rd* 1. karabalıksız 2. gürültüsüz

bêqerewat *rd* kravatsız

bêqermîçek *rd* kırışksız

bêqermîçok *rd* kırışksız

bêqermûçek *rd* 1. kırışksız 2. plisiz, büzgüsüz

bêqermûçokî *rd* kırışksızca, gergince

bêqerqer *rd* kefensiz

bêqerqûş *rd* kabuksuz

bêqerz *rd* borçsuz

bêqerzî *m* borçsuzluk

bêgestî *rd* kasitsiz

bêqeşa *rd* donsuz

bêqeşqelîk *rd* kabuksuz

bêqetî *rd* dilimsiz

bêqewam *rd* olaysız, hâdisesiz

bêqewet *rd* 1. kuvvetsiz, güçsüz 2. kuvvetsiz (etkisiz) * **ev îlaca hanê bêqewet e** bu ilâç kuvvetsiz ~ **ketin** güçsüz düşmek ~ **xistin** güçsüz duruma getirmek, zayıf düşürmek

bêqewetane *h* kuvvetsizce, güçsüzce

bêqewetbûn *m* 1. kuvvetsiz olma, güçsüzleşme 2. kuvvetsizlik, güçsüzlük

bêqewet bûn *l/gh* kuvvetsizleşmek, güçsüzleşmek

bêqewetbûyîn *m* kuvvetsizleşme, güçsüzleşme

bêqewetî *m* kuvvetsizlik, güçsüzlük

bêqewitî *rd* tavsiyesiz

bêqewl *rd* vadesiz, süresiz

bêqewman *rd* olaysız

bêqewxe *rd* kavgasız

bêqewxebûn *m* kavgasızlık

bêqeyd *rd* 1. kayıtsız 2. kösteksiz, prangasız ~ **û merc** (an jî **şert**) kayıtsız şartsız ~ **û mercî** (an jî **şertî**) kayıtsızlık

bêqeydî *m* kayıtsızlık

bêqeys *rd* 1. ölçüsüz, 2. istikrarsız, kararsız ~ **û qab** kararsız (düzensiz, istikrarsız) ~ **û qab bûn** bir dalda durmamak ~ **û qabî** kararsızlık (düzensizlik, istikrarsızlık) ~ **û qîrar** firdöndü, fırladık gibi ~ **û qerar bûn** bukaletim gibi renkten renge girmek

bêqeytan *rd* şeritsiz (dar, uzun parça ve özellikle dokuma veya kumaş parçası için)

bêqeza *rd* kazasız ~ **û bela** kazasız belâsız ~ **û bela Xwedê vî** (tiştî) bibe serî Allah tamamına eriştirsın

bêqezenc *rd* kârsız, kazançsız

bêqidem *rd* kîdemsiz

bêqidoş *rd* 1. uğursuz, kutsuz, meşum 2. ağzı kara, şom ağızlı
bêqidoşî *m* uğursuzluk, kutsuzluk, şeamet
bêqidûm *rd* mecalsız, takatsız, dermansız ~
man mecalsız düşmek
bêqidûmî *m* mecalsızlık, dermansızlık, kofluk
bêqilf *rd* kılıfsız
bêqilê *rd* kalaysız
bêqiloç *rd* boynuzsuz
bêqilpûşik *rd* kabuksuz
bêqilqal *rd* endişesiz, telâşsız
bêqilqalbûn *m* 1. endişesiz olma 2. endişesizlik, telâşsızlık
bêqilqalî *m* endişesizlik, telâşsızlık
bêqimatî *rd* kundaksız
bêqimatok *rd* kundaksız
bêqirçînî *rd* gıcirtısız (diş için)
bêqirên *rd* kavgasız * **civaneke bêqirên** kavgasız bir toplantı
bêqirênbûn *m* 1. kavgasız olma 2. kavgasızlık
bêqirênî *m* kavgasızlık
bêqirik *rd* boğazsız
bêqirnik *rd* çöpsüz * **tiriyê bêqirnik** çöpsüz üzümlük
bêqirqap *rd* takunyasız
bêqirqire *rd* çıkırıksız
bêqirş *rd* çöpsüz
bêqirşûqal *rd* çöpsüz
bêqismet *rd* kısmetsiz
bêqisûr *bnr* qusûr
bêqisûrî *bnr* qusûrî
bêqitût *rd* tutumsuz, kısıntısız
bêqitûtî *m* tutumsuzluk, kısıntısızlık
bêqiyafet *rd* kıyafetsiz
bêqiyafetî *rd* kıyafetsizlik
bêqiyas *rd* 1. kıyassız 2. ölçüsüz
bêqible *rd* 1. kiblesiz 2. omurgasız, güvenilmez
bêqîmet *rd* 1. kıymetsiz, değersiz 2. düşkün, itibarsız (eski değer ve onurunu yitirmiş) **(yek) ~ kirin** (birini) bozuk para gibi harcamak, itibarsız kılmak
bêqîmetbûn *m* 1. kıymetsizleşme, değersizleşme 2. yerde kalma, yüzüne bakılmama, itibarsızlaşma
bêqîmet bûn *lgh* 1. kıymetsizleşmek, değersizleşmek 2. yerde kalmak, yüzüne bakılmamak, itibarsızlaşmak
bêqîmetbûnî *m* itibarsızlık
bêqîmetî *m* 1. kıymetsizlik, değersizlik 2. düşkünlük, itibarsızlık
bêqîmetkirin *m* itibarsız kılma
bêqîmet kirin *lgh* itibarsız kılmak
bêqîş *rd* yırtmaçsız
bêqîtîk *rd* budaksız
bêqoç *rd* boynuzsuz
bêqoqlî *rd* çıkıntısız
bêqoqol *rd* perçemsiz
bêqor *rd* bacaksız

bêqorik *rd* 1. kalçasız 2. kalçasız (kalçası dar olan)
bêqorî *rd* köşesiz
bêqot *rd* tepesiz
bêqoze *rd* kozasız
bêqube *rd* kubbesiz
bêqudoş *rd* uğursuz
bêqudoşî *m* uğursuzluk
bêqudret *rd* kudretsiz
bêqudretî *m* kudretsizlik
bêqudûm *rd* güçsüz, aygın baygın, dingin, mecalsiz, takatsız * **hespê bêqudûm** dingin at
bêqufl *rd* kilitli (kilidi olmayan)
bêqul *rd* deliksiz
bêqulhe *rd* payandasız
bêqulik *rd* deliksiz
bêqulp *rd* kulpsuz
bêqulpok *rd* iliksiz,
bêqunc *rd* köşesiz
bêquncik *rd* köşesiz
bêqur *rd* kamışsız
bêqurçik *rd* köşesiz
bêqurne *rd* kurnasız
bêqurnîşk *rd* köşesiz
bêqurpîn *rd* patirtısız
bêqusek *rd* kalkersiz
bêqusûr *rd* 1. kusursuz, özürsüz, ayıpsız, defosuz 2. eksiksiz, dört başı mamur
bêqusûrî *m* kusursuzluk
bêqutbirî *rd* kesintisiz
bêqutbûnî *rd* kesiksiz
bêqufî *rd* 1. kutubus 2. tabakasız (sigara tabakası için)
bêqûm *rd* kumsuz
bêqûndax (I) *rd* 1. kundaksız 2. kundaksız (kundak yapılmamış saç)
bêqûndax (II) *rd* kundaksız, dipçiksiz
bêqûş *rd* kuşkunsuz
bêqûşak *rd* kuşaksız
bêqût *rd* 1. gıdasız 2. ekmeksiz (yiyeceği olmayan) ~ **û pût** ekmeksiz (yiyeceği olmayan)
bêqûtî *m* gıdasızlık
bêr (I) *bnr* têr û bêr
bêr (II) *bnr* xêr û bêr
bêr (III) *m* kürek ~ **kirin** kürelemek, küremek ~ **li ber yekî xistin** karşısına dikilmek, rakip çıkmak ~ **a genim** tahıl küreği
bêr (IV) *m* kırdı sürü sağımı
bêr (V) *m* yazlık mera
bêra *rd* köksüz
bêrabirda *rd* sabıkasız
bêrade *rd* derecesiz
bêragirtîbûn *rd* tutuksuz
bêraman *rd* düşüncesiz, fikirsiz (düşüncesi olmayan)
bêramanî *m* düşüncesizlik, fikirsizlik
bêravêj *rd* dağınık, düzenli olmayan
bêrawest *rd* durmadan. durmaksızın, boyuna

bêrawestan *rd* durmaksızın
bêraxe *rd* düşemesiz
bêrayda *rd* etkisiz
bêraydabûn *m* etkisizleşme
bêrayda bûn *l/gh* etkisizleşmek
bêraydabûyî *m* etkisizleşme
bêraydakirin *m* etkisizleştirme
bêrayda kirin *l/gh* etkisizleştirmek
bêraydatî *m* etkisizlik
bêraye *rd* yetkisiz, salâhiyetsiz
bêrayetî *m* yetkisizlik
bêraz *rd* sırsız (sırı olmayan)
bêrazi *m* sırsızlık
bêrcîn *m* bahçe içinde ekilen küçük alan
bêrdang *m* karabina (kıs namlulu tüfek türü)
bêrdange *bmr* bêrdang
bêrdar *rd* 1. bitek, verimli, mahsuldar * **erda**
bêrdar verimli toprak 2. artağan, verimli, bereketli, mûmbit
bêrdarî *m* 1. biteklik, verimlilik 2. artağanlık, verimlilik
bêrdexe kara kışın başlangıcı
bêrdoş *m* tencere (küçük olanı)
bêreaksiyon *rd* reaksiyonsuz, tepkisiz
bêreçete *rd* reçetesiz
bêreg *rd* köksüz, damarsız
bêreh *rd* 1. damarsız 2. köksüz ~ **û rîşal** köksüz
bêrehik *ant/rd* sinirsiz
bêrehikî *m* sinirsizlik
bêrehm *rd* 1. acımasız, merhametsiz 2. acımasız, duygusuz, kalpsiz, katı yürekli, zalim
bêrehmbûn *m* 1. acımasız olma 2. duygusuz olma, katı olma
bêrehm bûn *l/gh* 1. acımasız olmak 2. duygusuz olmak, katı olmak
bêrehmî *m* 1. merhametsizlik, acımasızlık 2. duygusuzluk, katılık, zalimlik
bêremil *rd* tortusuz
bêrenc *rd* zahmetsiz, eziyetsiz, üzgüsüz
bêrencî *m* zahmetsizlik, eziyetsizlik, üzgüsüzlük
bêreng *rd* renksiz ~ **û rûçik** kaba saba (özensiz)
bêrengbûn *m* renksizleşme
bêreng bûn *l/gh* renksizleşmek
bêrengî *m* renksizlik
bêrengkirin *m* renksizleştirme
bêreng kirin *l/gh* renksizleştirmek
bêrepîn *rd* patırtısız
bêreq *rd* kolasız
bêreqîb *rd* rakipsiz
bêreqîbbûn *m* 1. rakipsizleşmek, rakipsiz olma 2. rakipsizlik
bêreqîb bûn *l/gh* rakipsizleşmek, rakipsiz olma
bêreqîbî *m* rakipsizlik
bêreqînî *rd* şakırtısız
bêresen *rd* soysuz
bêresenbûn *m* 1. soysuzlaşma 2. soysuzluk

bêresen bûn *l/gh* soysuzlaşmak
bêresenî *m* soysuzluk
bêresm *rd* resimsiz
bêrewa (I) *rd* meşru olmayan
bêrewa (II) *rd* nemsiz, kurak (nem tutmamış olan)
bêrewac *rd* revacsiz
bêrewîşt *rd* ahlâksız
bêrê *rd* 1. yolsuz (yolu olmayan) * gundê bêrê yolsuz köy 2. *mec* kanunsuz, yasa dışı, kanun dışı (yasaya aykırı) ~ **û rêbaz** yolsuz yönsteinsiz
bêrêbaz *rd* metotsuz
bêrêbazî *m* metotsuzluk
bêrêgez *rd* ilkesiz
bêrêgezî *m* ilkesizlik
bêrêguzar *rd* geçitsiz
bêrêje *rd* oransız, nispetsiz
bêrêjetî *rd* oransızlık
bêrêkûpêk *rd* düzensiz, sistemsiz, intizamsız
bêrêkûpêkî *m* düzensizlik, sistemsizlik
bêrêl *rd* ormansız
bêrêtî *m* 1. yolsuzluk (yolsuz olma durumu) 2. yolsuzluk, kanunsuzluk, yasa dışılık, kanun dışılık
bêrêûresm *rd* törensiz, merasinsiz
bêrêxistin *rd* örgütsüz, teşkilâtsiz
bêrêxistinî *m* örgütsüzlük
bêrêxistinîbûn *m* 1. örgütsüz olma 2. örgütsüzlük
bêrêz (I) *rd* saygısız, hürnestsiz
bêrêz (II) *rd* sırasız
bêrêzan *rd* kuralısız, kaidesiz
bêrêzik *rd* 1. kuralısız, kaidesiz 2. *rz* kuralısız
bêrêzikî *m* kuralısızlık
bêrêzî *m* saygısızlık ~ **kirin** saygısızlık yapmak
bêrêzkarî *rd* disiplinsiz
bêrfiroş *nd/nt* kürekçi (satan kimse)
bêrfiroşî *m* kürekçilik
bêrêxistinmayî *rd* örgütsüz, örgütsüz kalmış olan
bêrih *bmr* bêruh
bêrihel *rd* çeyizsiz
bêrihetî *m* dirliksiz
bêrik (I) *ant/m* yağrın, kürek kemiği
bêrik (II) *m* 1. kürek, kürekci 2. *der* kürek (kayıkçı küreği) ~ **kışandin** kürek çekmek ~ **û pişt** dermeçatma ~ **a sewaxê** mala ~ **a tenûrê** tandır küreği
bêrik (III) *rd* garazsız, hınçsız
bêrikînî *rd* şakırtısız
bêrikkêş *nd/nt* kürekçi (gemilerde)
bêrikkêşî *m* kürekçilik
bêrim *rd* mızraksız
bêrinde *rd* rendesiz
bêringînî *rd* gümbürtüsüz, homurtusuz (taşıt, alet vb. için)
bêripin *rd* kökensiz, köksüz

bêrisas *rd* kurşunsuz
bêristik *rd* mandalsız
bêrişk *rd* sirkesiz
bêritm *rd* tortusuz
bêrivîn *rd* alevsiz
bêriya welat *nd* yurtsama, yurt özlemi
bêriyane *h* masumane
bêriyatî *m* süt sağma
bêrî (I) *m* 1. özlem 2. özleme, özleyiş 3. özlen-ti ~ **kirin** özlemek, hasret çekmek ~**ya** (tişteki) **kirin** -e özlem duymak ~**ya** (yekî) **kirin** 1) (birini) özlemek 2) göreceği gelmek (veya göresi gelmek) ~**ya mala xwe kirin** evsemek ~**ya welat kirin** yurtsamak, ülkeyi özlemek ~**ya welatê xwe kirin** yurtsamak
bêrî (II) *rd* 1. sakalsız 2. sakalsız (tırışı gelmemiş olan)
bêrî (III) *rd* 1. masun, dokunulmaz (ilişilmez, el sürülmez, taaruzdan masun) 2. bir şeyden habersiz, haberi olmayan
bêrî (IV) *m* kırdı sürü sağımı
bêriayet *rd* riayetsiz
bêriayetî *m* riayetsizlik
bêribûn *m* 1. masun olma 2. temize çıkma
bêrî bûn *l/gh* 1. masun olmak 2. temize çıkmak
bêribûyîn *m* 1. masun oluş 2. temize çıkma
bêriker *rd* özleyen, göreceği gelen
bêrikirin (I) *m* 1. özleme, özleyiş, hasretlik 2. göresiine
bêrikirin (II) *m* 1. dokunulmaz hale getirme 2. temize çıkarma, arılama, tenzih
bêrî kirin (I) *l/gh* 1. özlemek 2. göresimek
bêrî kirin (II) *l/gh* 1. dokunulmaz hale getirmek 2. temize çıkarmak, arılamak, tenzih etmek
bêrikirî (I) *rd* 1. özlem duyulan, hasreti çekilen 2. özlentili
bêrikirî (II) *rd* 1. dokunulmaz hale getirilmiş olan 2. temize çıkarılmış, arılanmış, tenzih edilmiş olan
bêrip *rd* hilesiz, düzensiz
bêriş (I) *rd* köksüz
bêriş (II) *rd* püskülsüz
bêrişal *rd* damarsız, köksüz
bêrişalk *rd* pürçeksiz
bêrişe *ant/rd* sinirsiz
bêrişetî *m* sinirsizlik
bêrişik *rd* püskülsüz
bêrite *m* 1. karşılıklı türkü eşliğinde oynanan geleneksel bir Kürt halk dansı 2. medrese öğrencilerinin sadece türkü söyleyerek oynadıkları halay
bêritiya qanûnî *nd* yasal dokunulmazlık, yasama dokunulmazlığı
bêritî *m* dokunulmazlık, masuniyet, masunluk ~ **dan** masuniyetini bildirmek ~ **jî ser rakirin** dokunulmazlığını kaldırmak ~**ya qanûnî** yasama dokunulmazlığı ~**ya rûnişt-**

gehê konut dokunulmazlığı ~**ya xwe dan** (bir olaydan) masun olduğunu beyan etmek
bêrîvan *m* sağıcı, koyun sağan kadın
bêrîvanî *m* sağıcılık
bêriwêbûn *m* süt sağıcıların süt sağmaya başlamaları
bêrkelek *m* kayık küreği
bêrkin *m* küreleme, küreme
bêr kirin *l/gh* kürelemek, küremek
bêrm *m* 1. havuz 2. gölet, gölcük 3. büyük su çukuru
bêrmdar *rd* havuzlu
bêroj *rd* güneşsiz
bêrojik *rd* merceksiz
bêrojî *rd* oruçsuz
bêrok *ant/m* yağrın, kürek kemiği
bêrokirin *rd* dökmeden ~**û pîvan** 1) tartıp ölçmeden 2) körü körüne
bêronayî *rd* ışksız
bêrondik *rd* göz yaşsız, göz yaşı olmaksızın
bêronî *rd* ışksız
bêroş *m* küçük tencere
bêrpêlk *m* çelme
bêrq *m* nokta
bêruh *rd* 1. ruhsuz, cansız (cansız varlık, camit) 2. ruhsuz, cansız (gücsüz, mecalsiz) 3. *mec* ruhsuz (miskin) 4. *mec* ölü, cansız (ilgi uyandırmayan, sönük) * **vegotineke bêcan û ruh** cansız bir anlatış * **axaftineke wê ya bêruh heyê** ölü bir konuşması var 5. *mec* cansız, yukfa (ince veya çabuk kırılır şey) ~ **bûn** ruhsuzlaşmak, cansızlaşmak ~ **kirin** ruhsuzlaştırmak, cansızlaştırmak ~ **û rewê** gücsüz takatsiz
bêruhûn *m* 1. ruhsuzlaşma, cansızlaşma 2. keçeleşme, keçelenme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlılığı azalma)
bêruh bûn *l/gh* 1. ruhsuzlaşmak, cansızlaşmak 2. keçeleşmek, keçelenmek (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlılığı azalmak)
bêruhî *m* cansızlık
bêruhkirin *m* 1. ruhsuzlaştırma, cansızlaştırma 2. keçeleştirme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlılığını azaltma)
bêruh kirin *l/gh* 1. ruhsuzlaştırmak, cansızlaştırmak 2. keçeleştirmek (vücudun bir yerinin uyuşturup duyarlılığını azaltmak)
bêruhsat *rd* ruhsatsız
bêruhsatname *rd* ruhsatnamesiz
bêrutbe *rd* rütbesiz
bêrutûbet *rd* rutubetsiz
bêrû (I) *rd* çarşafsız (üzerinde çarşaf olmayan)
bêrû (II) *rd* yüzüz ~ **bûn** yüzüz olmak
bêrûbûn *m* yüzüzleşme
bêrû bûn *l/gh* yüzüzleşmek
bêrûdan *rd* olaysız
bêrûmet *rd* onursuz, haysiyetsiz
bêrûmetbûn *m* 1. onursuzlaşma 2. aşağılanma, tahkir edilme

bêrûmet bûn */ngh* 1. onursuzlaşmak 2. aşağılanmak, tahkir edilmek
bêrûmetî *m* onursuzluk ~ **ya hev kirin** (birbirine) saygısızlık yapmak
bêrûmetkirin */ngh* 1. onursuzlaştırma 2. aşağılatma, tahkir etme
bêrûmet kirin */ngh* 1. onursuzlaştırmak 2. aşağılatmak, tahkir etmek
bêrûn *rd* yağsız
bêrûnivîn *rd* çarşafsız (üzerinde çarşaf olmayan döşek)
bêrûnî *m* yağsızlık
bêrûpoş *rd* maskesiz
bêrûte *bnr* bête
bêrûtî *m* yüzüzlük
bêrûyîn *rd* maskesiz
bêrvan *ndht* kürekçi
bêrvanî *m* kürekçilik
bêrvî *m* su kesici vana
bêrzan *m* meydan, boş yer
bêsabîqa *rd* sabikasız
bêsabîqatî *m* sabikasızlık
bêsabûn *rd* 1. sabunsuz 2. *h* sabunsuz (sabun sürülmeden)
bêsamam *rd* servetsiz
bêsansûr *rd* sansürsüz
bêsaq *rd* konşusuz
bêsaw *rd* ürküsüz, korkusuz, tedhişsiz
bêsaye *rd* gölgesiz
bêsaç *rd* sazsız, çalgısız
bêsaçî *rd* kurumsuz (müessesesiz)
bêsaçûman *rd* düzensiz
bêsaçûmanî *rd* düzensizlik
bêsebat *rd* sebatsız, geç
bêsebatî *m* sebatsızlık
bêsebah *rd* 1. boyasız 2. boyasız (renksiz)
bêsebeh *rd* sebepsiz, nedensiz
bêsebir *rd* 1. sabırsız, dayançsızlık 2. tahammülsüz, götürümsüz, içi dar, canı tez
bêsebirbûn *m* sabırsızlanma
bêsebir bûn */ngh* sabırsızlanmak, sabırsızlık etmek
bêsebirbûyîn *m* sabırsızlanış
bêsebirî *m* sabırsızlık, dayançsızlık ~ **kirin** sabırsızlık etmek
bêsebi *rd* çocuksuz
bêsebibûn *m* 1. çocumsuz olma 2. çocuksuzluk
bêsebitî *m* çocuksuzluk
bêsedem *rd* 1. gerekçesiz, sebepsiz, nedensiz 2. boş yere, boşuna
bêseg *rd* köpeksiz
bêsehi *rd* deneyimsiz
bêsehm *rd* korkusuz
bêsekn *rd/h* 1. durmadan 2. harıl harıl 3. durmaz ~ **derbas bûn** transit geçmek, durmadan geçmek
bêselahîyet *rd* salâhiyetsiz, yetkisiz
bêselahîyetî *m* salâhiyetsizlik, yetkisizlik
bêselef *rd* faizsiz

bêselik *rd* sepetsiz
bêsemax *rd* 1. sabırsız, sebatsız, tahammülsüz 2. tavsiz
bêsemaxbûn *m* sabırsızlanma
bêsemax bûn */ngh* sabırsızlanmak
bêsemaxbûyîn *m* sabırsızlanış
bêsemaxî *m* sabırsızlık, sebatsızlık ~ **kirin** sabırsızlık etmek
bêsemt *rd* ihtiyatsız
bêsemtî *m* ihtiyatsızlık ~ **kirin** ihtiyatsızlık etmek
bêsendîka *rd* sendikasız
bêsendîkatî *m* sendikasızlık
bêsened *rd* seretsiz
bêseng *rd* değersiz * **mîrovekî bêseng** e değersiz biri
bêsenkronîze *rd* enkronîzesiz, eşlemesiz (eşlemesi bozulmuş film)
bêsepet *rd* sepetsiz
bêser *rd* başsız ~ **û ber kirin** kaydettirmek ~ **û bin** engin, vâsi ~ **û çav** yel yeperek, yel yepelek yelken kürek (çok acele ve telâşla) ~ **û çav bûn** yel yeperek olmak ~ **û çav êrişî** sıfıreyê kirin boğaz içinde kavga var ~ **û çav xwarin** aç kurt gibi yemek (üşüşmek veya saldırmak) ~ **û guh** kalıpsız, kıyafetsiz ~ **û pê** tutarsız kimse ~ **û şûn** kayıp ~ **û şûn çûn** kayıplara karışmak
bêserborî *rd* serüvensiz
bêserderî *rd* atkısız (üst eşiksiz)
bêserdevk *rd* kapaksız
bêserok *rd* başsız, başkansız (yöneticisi, başkanı olmayan)
bêserokî *m* başsızlık
bêserenc *rd* macerasız
bêsergeşte *rd* macerasız
bêserguzeşt *rd* macerasız, serüvensiz
bêserhatî *rd* macerasız, serüvensiz
bêserik *rd* 1. başsız 2. başlıksız, tepesiz
bêserî *rd* 1. başsız 2. kafasız 3. *mec* başsız (yöneticisi, başkanı olmayan) * **divê li hemberî dijmin artêş bêserî neyê hîştin** düşmana karşı ordu başsız bırakılmamalı 4. *mec* başıboş, başıbozuk (düzensiz topluluk) 5. uçsuz 6. *mec* bekar, evli olmayan kimse 7. kimsesiz, başında kimi kimsesi bulunmayan 8. kendisinden bir salık alınmayan ~ **çûn 1**) (bir kimse) kayıplara karışmak 2) (birinden) haber alamaz olmak ~ **rabûn** anasız babasız büyümek, otoriteden yoksun büyümek ~ **û bêberate** ardında iz bırakmadan kaybolma ~ **û bêberate bûn** ardında iz bırakmadan kaybolmak ~ **û binî** uçsuz bucaksız ~ **û şûn** ardında hiç bir iz kalmadan kaybolma ~ **û şûn çûn 1**) ardında hiç bir iz bırakmadan kayıplara karışmak 2) (birinden) haber alamaz olmak
bêserîbûn *m* 1. başsızlık, başsız olma 2. başıboşluk 3. kafasızlık

bêserîhiştin *m* başsız bırakma
bêserî hiştin *l/gh* başsız bırakmak
bêserîkirin *m* başsız etme
bêserîkirin *l/gh* başsız etmek
bêserîtfî *m* 1. başsızlık 2. başıbozukluk, başsızlık, anarşi
bêsermil *rd* yelesiz
bêsermiyan *rd* 1. sermayesiz 2. başsız (yöneticisi, başkanı olmayan)
bêsermiyanî *m* 1. sermayesizlik 2. başsızlık
bêsernav *rd* başlıksız (yazı)
bêsernivîs *rd* başlıksız (yazı)
bêsernivîsar *rd* başlıksız (yazı)
bêserpêhatî *rd* serivensiz
bêserpêt *rd* kepeksiz (un kepeği için) * **ardê bêserpêt** kepeksiz un
bêserpûş *rd* başlıksız, serpuşsuz
bêserşûn *rd* habersiz ortadan kaybolma, haberi alamama
bêsertîfîka *rd* sertifikasız
bêserûber *rd* 1. düzensiz, karışık 2. düzensiz, dağınık (evinin görünümünü kötü olan, evini kötü çekip çeviren kadın) 3. başıbozuk (düzensiz topluluk) 4. düzensiz, sistemsiz
bêserûberate *rd* sıra kadem basmış, kaybolmuş olan
bêser û berate çûn *l/bw* sıra kadem basmak, kaybolmak
bêserûberî *m* 1. düzensizlik, karışıklık, kargaşa, erksizlik, anarşizim 2. düzensizlik, dağınıklık 3. başıbozukluk 4. düzensizlik, sistemsizlik ~ **ya reftarî** davranış bozukluğu
bêserûberîtfî *bwr* bêserûberî
bêserûbin *rd* 1. düzensiz, karma karışık 2. sonsuz, engin (çok geniş, ucu bucağı görünmüyecek kadar geniş olan) * **esmanê bêserûbin** sonsuz gök 3. dipsiz, ucu bucağı olmayan 4. *h* alabildiğine * **çoleke bêserûbiu** alabildiğine boş bir çöl
bêserûbinbûn *m* sonsuzlaşma, enginleşme
bêserûbin bûn *l/gh* sonsuzlaşmak, enginleşmek
bêserûbinî *m* sonsuzluk, enginlik
bêserûpê *rd* tutarsız (kimse)
bêserûqûn *rd* uygunsuz * **karê bêserûqûn** uygunsuz iş
bêserûsaman *rd* perişan
bêserwet *rd* servetsiz
bêsetem *bwr* bêbedem
bêsewt *rd* 1. sedasız 2. *rz* sedasız, ünsüz
bêsexbêr *nd/ht* 1. israfçı, tasarufsuz, tutumsuz, savurgan, kısıntısız 2. *mec* tutumsuz, hesapsız, hesapsız kitapsız
bêsexbêrane *h* 1. tutumsuzca, savurganca 2. *mec* hesapsızca
bêsexbêrî *m* 1. israf, israfçılık, tasarufsuzluk, tutumsuzluk, savurganlık 2. hesapsızlık, tutumsuzluk ~ **kirin** savurganlık yapmak
bêsexbêribûn *m* israf olma

bêsexbêrî bûn *l/gh* israf olmak
bêsexbêrikirin *m* israf etme
bêsexbêrî kirin *l/gh* israf etmek
bêsexr *rd* hilesiz, düzensiz
bêseylak *rd* kumsuz
bêsehil *rd* kumsuz
bêselak *rd* kumsuz
bêseleh *rd* kumsuz
bêsepê *rd* çatkısız
bêsepik *rd* çatkısız
bêsewlek *rd* çocuksuz
bêse *biy/rd* parazitsiz
bêsih *rd* gölgesiz
bêsihik *rd* sirkersiz
bêsikur *rd* yakasız
bêsikûm *rd* 1. asik suratlı, somurtkan, suratsız 2. çirkin
bêsilav *rd* selamsız ~ **û kilam** selamsız sahabsız
bêsilûk *rd* onursuz
bêsimbêl *rd* bıyiksız
bêsimêl *bwr* bêsimbêl
bêsimok *rd* burgusuz
bêsinç *rd* ahlâksız
bêsinçî *m* ahlâksızlık ~ **kirin** ahlâksızlık etmek
bêsinçûv *rd* kireçsiz
bêsinçûvbûn *m* kireçsizleşme
bêsinçûv bûn *l/gh* kireçsizleşmek
bêsinçûvkirin *m* kireçsizleştirmek
bêsinçûv kirin *l/gh* kireçsizleştirmek
bêsinet *rd* sünnetsiz
bêsing *rd* kaziksiz
bêsingolk *rd* çapasız (çapası olmayan)
bêsingû *rd* süngüsüz
bêsinif *rd* sınıfsız
bêsir (I) *rd* esintisiz
bêsir (II) *rd* sırsız (sırı olmayan)
bêsirîn *rd* sırsız (sır sürülmemiş olan)
bêsirî *m* sırsızlık
bêsirke *rd* sirkersiz
bêsirnî *rd* dingilsiz
bêsirwe *rd* esintisiz
bêsiûd *rd* talihsiz, şanssız
bêsiûdî *m* talihsizlik, şanssızlık
bêsiwang *rd* yakasız
bêsiza *rd* cezasız
bêsi *rd* gölgesiz
bêsiher *rd* gölgesiz
bêsigorta *rd* sigortasız
bêsigortabûn *rd* 1. sigortasız olma 2. sigortasız
bêsigorta bûn *l/gh* sigortasız olmak
bêsigortabûnî *m* sigortasızlık
bêsigortatî *m* sigortasızlık
bêsileh *rd* silâhsız
bêsileh bûn *m* 1. silâhsız olma 2. silâhsızlanma
bêsileh bûn *l/gh* 1. silâhsız olmak 2. silâhsızlanmak
bêsimetrî *rd* simetrisiz

bêsinor *rd* 1. sınırsız, hudutsuz 2. sınırsız, gayri mahdut
bêsiqal *rd* cilâsız
bêsiqînî *rd* gıcirtısız (dış için)
bêsir *rd* sarmısaksız
bêsiře *m* koruk * **bi bêhna fireh bêsiře dibe** doşav her şey için sabretinek lazım
bêsişik *rd* çekirdeksiz
bêsiştem *rd* sistemsiz, dizgesiz
bêsiştemî *m* sistemsizlik
bêsiştoq *rd* çapaklı
bêsol *rd* ayakkabısız
bêşond *rd* yeminsiz
bêsoz *rd* 1. sözsüz 2. mec güvenilmez (**yek**) ~ **kirin** ırzını bozmak ~ **û qerar** 1) güvenilmez, kaypak 2) hercaî (aşta değişken, vefasız)
bêsozdanî *rd* sözleşmesiz
bêsparte *rd* mesnetsiz
bêspêre *rd* mesnetsiz
bêspîkirin *rd* badanasız
bêstare *rd* 1. dayanaksız 2. korunaksız
bêstewîl *rd* kararsız (düzensiz, istikrarsız)
bêstewîlî *m* kararsızlık (düzensizlik, istikrarsızlık)
bêstêrk *rd* 1. yıldızsız 2. göz yaşsız
bêstok *rd* stoksz
bêstrih *rd* boynuzsuz
bêstrî *rd* dikensiz
bêstro *rd* boynuzsuz
bêstûbend *rd* kravatsız
bêstûkur *rd* yakasız
bêstûkurbend *rd* kravatsız
bêstûmal *rd* atkısız
bêstûn *rd* sütünsüz
bêsual 1. sualsiz 2. *h* sualsiz, sorgusuz
bêsunet *bnr* bêsinet
bêsur *rd* sırsız (sır sürülmemiş olan) * **kûpê**
bêsur sırsız küp
bêsuûd *bnr* bêsûd
bêsuc *rd* suçsuz
bêsucî *m* suçsuzluk
bêsûd *rd* 1. faydasız, yararsız 2. faydasız, kısır * **gengeşiya bêsuûd** kısır tartışma
bêsuûde *bnr* bêsûd
bêsuûdî *m* faydasızlık, yararsızlık
bêsuûf *rd* çirkin
bêsuře *m* koruk, üzüm kuruğu
bêsuş *m* göz feri
bêş *m* 1. salgın (para veya mal olarak toplanan geçici vergi) 2. salma (köyde halktan toplanacak para tutarını sağlamak için herkese biçilen pay) 3. iane, yardım toplama (para toplama) 4. çalgıcılara toplanan yardım parası (ücret eksik çıkmışsa) 5. cerime 6. haraç ~ **avêtin ser (yekî)** salmak (veya vergi) yüklemek ~ **kirin** (para olarak) yardım toplamak
bêşade *bnr* bêşahid

bêşahedetname *rd* diplomasız, sertifikasız
bêşahid *rd* şahitsiz ~ **bûn** şahitsiz olmak
bêşahî *rd* şenliksiz
bêşahînet *rd* eğlencesiz, şenliksiz
bêşalgerdan *rd* atkısız
bêşan *rd* bensiz (teninde ben veya benler olmayan kimse)
bêşanik *rd* bensiz (teninde ben veya benler olmayan kimse)
bêşans *rd* şanssız, talihsiz
bêşansî *m* şanssızlık, talihsizlik
bêşar *rd* şalsız
bêşaristanî *rd* medeniyetsiz
bêşaş *rd* sarıksız
bêşaşaa *rd* şaşaasız, tantanasız
bêşaşik *rd* sarıksız
bêşaşi *rd* hatasız
bêşatafat *rd* şatafatsız
bêşax (I) *rd* boynuzsuz
bêşax (II) *rd* dalsız
bêşayiş *rd* endişesiz, kaygısız, tasasız ~ **bûn** endişesiz olmak
bêşayişane *h* endişesizce, kaygısızca
bêşayişbûn *m* 1. endişesiz olma 2. endişesizlik
bêşayişî *m* endişesizlik, kaygısızlık, tasasızlık
bêşayişki *h* endişesizce, kaygısızca
bêşe (I) *m* koruluk
bêşe (II) *rd* sorguçsuz, ibiksiz
bêşe (III) *rd* taraksız
bêşefqet *rd* şefkatsiz
bêşefqetî *m* şefkatsizlik
bêşek *rd* hilesiz, düzensiz
bêşekil *rd* şekilsiz
bêşekilî *m* şekilsizlik
bêşekir *rd* şekersiz
bêşelan *m* koruluk
bêşelaq *rd* kamçısız
bêşeliq *rd* çapaklı
bêşemete *rd* şamatasız, gürültüsüz
bêşeml *rd* gösterişsiz
bêşemlane *h* gösterişsizce
bêşemlî *m* gösterişsizlik
bêşepêl *rd* dalgasız
bêşeqînî *rd* şakırtısız
bêşer *rd* 1. savaşız 2. kavgasız
bêşerbet *rd* şerbetsiz
bêşerbûn *m* 1. savaşız olma 2. kavgasızlık 3. *h* kavgasız olarak
bêşerde *rd* eğitimsiz, terbiyesiz
bêşerdebûn *m* 1. eğitimsiz olma 2. eğitimsizlik
bêşeref *rd* şerefsiz, onursuz
bêşerefî *m* şerefsizlik, onursuzluk
bêşerîr *rd* şeritsiz
bêşerm *rd* 1. utanmaz 2. utanmaz, sıkılmaz, arlanmaz, yüzsüz, hayâsız 3. arsız * **zarokê**
bêşerm arsız çocuk ~ **bûn** 1) utanmaz olmak 2) yüzsüz olmak ~ **û heyâ** utanmaz arlanmaz

bêşermane *h* arsızca, utanmazca, hayâsızca
bêşermbûn *m* arsızlanma, hayâsızlaşma, yüzüstleşme
bêşerm bûn *l/gh* arsızlanmak, arsızlaşmak, hayâsızlaşmak, yüzüstleşmek
bêşermiyan *h/rd* utanmazca, yüzüstce
bêşermî *m* 1. utanmazlık 2. utanmazlık, sıkılmazlık, yüzüstlük, arsızlık, hayâsızlık ~ **kirin** arsızlık etmek, hayâsızlık etmek
bêşermkirin *m* yüzüstleştirme
bêşerm kirin *l/gh* yüzüstleştirmek
bêşert *rd* şartsız, koşulsuz
bêsete *rd* iriyarı
bêşewat *rd* acımasız, merhametsiz, kalpsiz, katı yürekli
bêşewatî *m* acımasızlık, kalpsizlik, katı yüreklilik
bêşewatî *h* acımasızca
bêşewq *rd* şevksiz, parıltısız
bêşewqe *rd* şapkasız
bêşexsiyet *rd* şahsiyetsiz, kişiliksiz
bêşexsiyetî *m* şahsiyetsizlik, kişiliksizlik
bêşêkir *rd* nankör
bêşêkirane *rd/h* nankörce
bêşêkirbûn *m* 1. nankörleşme 2. nankörlük
bêşêkirî *m* nankörlük
bêşêrt *rd* dilimsiz
bêşewaz *rd* üslupsuz
bêşewe *rd* biçimsiz, şekilsiz
bêşewebûn *m* biçimsizleşme
bêşewe bûn *l/gh* biçimsizleşmek
bêşewetî *m* biçimsizlik, şekilsizlik
bêşêx *rd* şeyhsiz ~ **û pîr meçe dîwana mîr** hazırlıksız bir şeye girişme, delilsiz ve dayanaksız konuşma, ortaya bir şey sürersen güçlü delillerin olması lazım ~ **û pîr neçe mala mîr, ku tu nekevî halê feqîr** hazırlıksız bir şeye girişme
bêşgir *n* salgıncı
bêşgiri *m* salgıncılık
bêşift *rd* çubuksuz (kumaş için)
bêşik (I) *m* beşik ~ **kêrtim** beşik kertmesi
bêşik (II) *rd* 1. kuşkusuz, şüphesiz 2. *h* kuşkusuz, elbet, elbette
bêşik (III) *rd* alnı benekli hayvan
bêşikberî *rd* kuruntusuz
bêşikbûn *m* 1. kuşkusuz olma 2. kuşkusuzluk
bêşikî *m* kuşkusuzluk, şüphesizlik
bêşilêl *rd* çavdarsız
bêşilî *rd* 1. yağışsız 2. yağmursuz
bêşilîl *bnr* beşilêl
bêşilîti *m* yağışsızlık
bêşilop *rd* çapaklı
bêşirik *rd* oluksuz
bêşirişim *rd* tutkalsız
bêşirînek *rd* oluksuz
bêşirînî *rd* şakırtısız (yağmur ve su sesi için)
bêşirtoq *rd* çapaksız
bêşiv *rd* çubuksuz

bêşivan *rd* çobansız
bêşivanî *m* çobansızlık
bêşivik *rd* çubuksuz
bêşixul *rd* işsiz
bêşixulî *m* işsizlik
bêşıyan *rd* kudretsiz, güçsüz
bêşıyanbûn *m* 1. kudretsiz olma 2. kudretsizlik, iktidarsızlık
bêşıyanî *m* kudretsizlik, güçsüzlük
bêşî (I) *m* koruluk
bêşî (II) *m* kalbur hurması (bir tatlı türü)
bêşîfa *rd* şifasız
bêşik *m* beşik
bêşîke *sp/rd* şikesiz
bêşîlaq *rd* çapaksız
bêşîlmoq *rd* çapaksız
bêşîqol *rd* çapaksız
bêşîr *rd* 1. sütsüz (içinde süt olmayan) 2. süt-süz (sütü az olan)
bêşîranî *rd/h* tatsız, tatlı yiyecek olmadan
bêşîrî *m* sütsüzlük
bêşîrqîni *rd* şakırtısız
bêşîv *rd* 1. akşam yemeği olmadan 2. akşam yemeği yememiş olan * **tu bi şîv î an bêşîv î?** akşam yemeğini yedin mi?
bêşêkêrtim *rd/nd* beşik kertme, nişanlı (veya beşik kertiği)
bêşkirin *m* para yardımı yapma veya toplama
bêş kirin *l/gh* para yardımı yapmak veya toplamak
bêşol *rd* işsiz
bêşolî *m* işsizlik
bêşopan *rd* takipsiz
bêşopanî *m* takipsizlik
bêşoreb *rd* çembersiz, kuşaksız
bêşuhle *rd* parıltısız
bêşuhret *rd* şöhretsiz
bêşupe *rd* şüphesiz
bêşû *rd* kocasız, ersiz, adamsız * **jina bêşû** ersiz kadın
bêşûbûn *m* 1. kocasız olma, ersiz olma 2. kocasızlık, ersizlik
bêşûlik *rd* çapaksız
bêşûtik *rd* kuşaksız
bêşûtî *m* kocasızlık, ersizlik, adamsızlık
bêt *m* gelecek
bêtab *rd* bitab
bêtabîyet *rd* tabiiyetsiz
bêtabîyetî *m* tabiiyetsizlik
bêtabî *bj/m* sürmenaj
bêtabker *rd* bitab edici
bêtac *rd* 1. taçsız 2. ibksiz
bêtahret *rd* aptessiz
bêtajan *rd* ağrısız
bêtalaz *rd* tozsuz
bêtalde *rd* duldası
bêtalih *rd* talihsiz
bêtalihî *m* talihsizlik
bêtalûke *rd* tehlikesiz

bêtam *rd* tatsız
bêtambûn *m* tatsızlaşma
bêtam bûn *l/gh* tatsızlaşmak
bêtamî *m* boşboğazlık
bêtancik *bot/rd* taşsız
bêtansiyon *rd* 1. tansiyonsuz 2. *mec* gerilimsiz, gergin olmama 3. *rz* gerilimsiz 4. *sn* gerilimsiz
bêtapo *rd* tapusuz
bêtaq *rd* çatısız
bêtaqet *rd* takatsız ~ **man** takatsız kalmak, mecalsiz düşmek
bêtaqetbûn *m* takatsızlaşma
bêtaqet bûn *l/gh* takatsızlaşmak
bêtaqetî (I) *bj/m* sürmenaj
bêtaqetî (II) *m* takatsızlık
bêtaqetkî *rd/h* takatsızca
bêtaqîb *rd* takipsiz
bêtaqîbî *m* takipsizlik
bêtâr (I) *rd* 1. beter, besbeter 2. *m* musibet
bêtâr (II) *rd* sarıksız
bêtârik *rd* ibiksiz
bêtârîfe *rd* tarifesiz
bêtârîğan *rd* çavdarsız
bêtârîx *rd* tarihsiz
bêtasewas *rd* evhamsız
bêtaşê *rd* kahvaltısız ~ **bûn** kahvaltısız olmak
bêtatêl *rd* meraksız, tasasız ~ **bûn** tasasız olmak
bêtatêlî *m* meraksızlık, tasasızlık
bêtav *rd* güneşsiz
bêtavî *rd* güneşsizlik
bêtawan *rd* suçsuz
bêtawanî *m* suçsuzluk
bêtawanîtî suçsuzluk
bêtawîz *rd* 1. tavizsiz, ödünsüz (ödün vermek-sizin yapılan, ödün niteliğinde olmayan) 2. tavizsiz, ödünsüz (ödün vermeyen kimse)
bêtaziyane *rd* kamçısız
bêtazmîx *rd* mayasız
bêtbûn *m* bağışlanma
bêt bûn *l/gh* bağışlanmak
bêtebat *rd* dayançsız, sabırsız, tahammülsüz
bêtebatî *m* dayançsızlık, sabırsızlık
bêtebeq *bj/rd* passız
bêtebeqe *rd* tabakasız
bêtebeşîr *rd* tebeşirsiz
bêtebîet *rd* tabiatsız, huysuz
bêtebîetî *m* tabiatsızlık, huysuzluk
bêtecrûbe *rd* tecrübesiz, deneyimsiz
bêtecrûbetî *m* tecrübesizlik, deneyimsizlik
bêtedarek *rd* tedareksiz, hazırlıksız ~ **bûn** tedareksiz olmak (veya bulunmak)
bêtedarekane *h* tedareksizce
bêtedarekî *m* tedareksizlik
bêtedarik *bnr* bêtadarek
bêtedbîr *rd* 1. tebirsiz 2. tedbirsiz, hazırlıksız, ihtiyatsız ~ **bûn** 1) tedbirsiz olmak 2) hazırlıksız olmak (veya bulunmak)

bêtedbîrî *m* tedbirsizlik
bêtedbîrîfî *m* tedbirsizlik
bêtedhîş *rd* tedhişsiz
bêtehb *rd* 1. bitap, bitkin, argın 2. emeksiz
bêtehbî *m* 1. bitaplık, bitkinlik, argınlık 2. emeksizlik
bêtehbketin *m* yorgun düşme
bêtehb ketin *l/gh* yorgun düşmek
bêtehde *rd* eziyetsiz, üzgüsüz
bêtehemûl *rd* tahammülsüz, götürümsüz
bêtehemûlî *m* tahammülsüzlük
bêtehîf *rd* acısız (badem acısı gibi)
bêtehm *rd* 1. tatsız, lezetsiz 2. *mec* kuru (heyacan, tadı olmayan, tek düze) * **jîyaneke**
bêtehm û lezet kuru, zevksiz bir hayat 3. tatsız, yavan (can sıkın, hoş gitmeyen) * **jîyaneke** **bêtehm** yavan bir yaşam 4. boşboğaz (yerli yersiz konuşan) 5. tatsız (kimse) * **yekî** **bêtehm** e tatsızın teki ~ **û lezet** tatsız tuzsuz
bêtehmûbûn *m* 1. tatsızlaşma 2. *mec* tatsızlaşma (tatsız bir durum almaya başlama) 3. *mec* yavanlaşma
bêtehm bûn *l/gh* 1. tatsızlaşmak 2. *mec* tatsızlaşmak, tadı gitmek, tadı kaçmak (tatsız bir durum almaya başlamak) 3. *mec* yavanlaşmak
bêtehmî *m* 1. tatsızlık, lezetsizlik 2. *mec* yavanlık 3. boşboğazlık ~ **kirin** 1) tatsızlık yapmak 2) boşboğazlık etmek
bêtehmkirin *m* 1. tatsızlaştırma 2. *mec* yavanlaştırma
bêtehm kirin *l/gh* 1. tatsızlaştırmak 2. *mec* yavanlaştırmak
bêtekber *rd* döşemesiz
bêtekepeke *rd* 1. aldırırsız 2. duraksamasız
bêteker *rd* tekerleksiz
bêtekerlek *rd* tekerleksiz
bêtekîf *rd* tekliksiz
bêtekrar *rd* tekrarsız
bêtel *bnr* bêtêl
bêtelaş *rd* telâşsız
bêtelaşî *m* telâşsızlık
bêtelbe *rd* bakımsız ~ **man** bakımsız kalmak
bêtelbetî *m* bakımsızlık
bêtele *bot/rd* kılçıksız
bêtelesî *rd* tecrübesiz
bêtelesîfî *m* tecrübesizlik
bêtelêz *rd* meymenetsiz
bêtelêzî *m* meymenetsizlik
bêtelik *rd* takkesiz
bêtelp *rd* tortusuz
bêtelpik *rd* tortusuz
bêtembo *rd* tenposuz
bêtembûrik *rd* perçemsiz
bêtemînat *rd* teminatsız, garantisiz
bêteneke *rd* tenekesiz
bêtengasî *rd* sıkıntısız
bêtente *rd* tentesiz

bêtentene *rd* tentenesiz
bêtenzîlat *rd* tenzilâtsiz
bêtepe *rd* tepesiz
bêtepik *rd* tepesiz
bêtepiş *rd* takatsiz
bêtepişi *m* takatsızlık
bêtepîn *rd* paturtısiz
bêtepûrep *rd* paturtısiz
bêteqereq *rd* gürültüsüz paturtısiz, dağdağasiz
bêteql *rz/m* 1. vurgusuz, kesiksiz * **rewteka**
bêteql kesiksiz akım
bêteqûreq *rd/h* paturtısiz, kavgasiz (çatışma ve kavgaya olmadan)
bêteqûreqî *m* kavgasızlık
bêteraz *rd* dengesiz
bêterazî *m* dengesizlik
bêterbiye *rd* 1. eğitimsiz 2. terbiyesiz, edepsiz
bêterbiyebûn *m* terbiyesizleşme
bêterbiye bûn *l/gh* terbiyesizleşmek
bêterbiyetî *m* 1. eğitimsizlik 2. terbiyesizlik, edepsizlik ~ **kirin** terbiyesizlik etmek (veya yapmak), terbiyesini bozmak
bêterbiyebûn *m* terbiyesizleşme, edepsizleşme
bêterbiyeyî bûn *l/gh* terbiyesizleşmek, edepsizleşmek
bêterbiyeyîbûyîn *m* terbiyesizleşme, edepsizleşme
bêteredût *rd* tereddütsüz
bêteref *rd* tarafsız, taraf tutmayan
bêterefbûn *m* tarafsızlık
bêterefî *m* tarafsızlık, yansızlık
bêterefkirin *m* tarafsızlaştırma, yansızlaştırma
bêteref kirin *l/gh* tarafsızlaştırma, yansızlaştırmak
bêtereqe *rd* kapsülsüz
bêteri *rd* kuyruksuz
bêterîf *rd* 1. tarıfsız 2. *mec* tarıfsız (anlatılamayacak derecede çok)
bêteriş *rd* sargısız
bêteror *rd* terörsüz
bêtertîb *rd* tertipsiz, düzensiz
bêtertîbî *m* tertipsizlik, düzensizlik
bêtesdîq *rd* tasdiksiz, onaysız
bêteself *rd* tesellisiz
bêtesîr *rd* tesirsiz, etkisiz
bêtesîrbûn *m* tesirsizleşme, etkisizleşme
bêtesîr bûn *l/gh* tesirsizleşmek, etkisizleşmek
bêtesîrbûyîn *m* tesirsizleşme, etkisizleşme
bêtesîrî *m* tesirsizlik, etkisizlik
bêtesîrkirin *m* tesirsizleştirme, etkisizleştirme
bêtesîr kirin *l/gh* tesirsizleştirmek, etkisizleştirmek
bêteşe *rd* 1. biçimsiz 2. kaba (özensiz, gelişigüzel yapılmış) * **kêrikeke** **bêteşe** kaba bir çakı 3. biçimsiz, kaba, kaba saba (terbiyesi, nezaketi kit, görgüsü) 4. kaba (hafif olduğu halde kalın veya hacimli) 5. iri yarı ve kaba 6. çirkin 7. *fız/kim* amorf

bêteşebûn *m* 1. biçimsizleşme 2. deforme olma, deformasyon 3. kabalaşma
bêteşe bûn *l/gh* 1. biçimsizleşmek 2. deforme olmak 3. kabalaşmak
bêteşebûyî *rd* deforme
bêteşetî *m* 1. biçimsizlik 2. biçimsizlik, çirkinlik 3. kabalık ~ **kirin** kabalık etmek
bêteşeyî *m* biçimsizlik
bêteşeyikirin *m* 1. biçimsizleştirme 2. kabalaştırmak
bêteşeyî kirin *l/gh* 1. biçimsizleştirme 2. kabalaştırmak
bêteşkilat *rd* teşkilâtsiz
bêteşqe *rd* belâsız, olaysız, hâdisesiz
bêtetmîn *rd* tatminsiz, doyumsuz
bêtetmînî *m* tatminsizlik
bêtevêdêr *rd* hazırlıksız ~ **bûn** hazırlıksız olmak (veya bulunmak)
bêtevêdîr *bnr* bêtevêdêr
bêtevêger *rd* 1. hareketsiz 2. paspal ~ **hiştin** hareketsiz bırakmak
bêtevêgerî *m* 1. hareketsizlik 2. paspalılık
bêtevêrik *rd* çapasız (çapası olmayan)
bêtew *rd* bükümsüz
bêtewaş *rd* yağsız
bêtewaşî *m* yağsızlık
bêtewereker *fız/nd* kutup engel
bêtewifan *fız/rd* sönmüsz
bêtewlis *rd* nemsiz (toprak için)
bêtewq (I) *rd* bükümsüz
bêtewq (II) *rd* tabakasız
bêtewsiye *rd* tavsiyesiz
bêtewşe *bnr* bêteşe
bêtewze *h* şakasız
bêtext *rd* tahtsız
bêtexte *rd* tahtasız
bêtextik *rd* tahtasız
bêteyaş *rd* yağsız
bêteyaşî *m* yağsızlık
bêtekilî *rd* 1. ilişkisiz 2. bağlantısız
bêtekilîbûn *m* 1. ilişkisiz olma 2. ilişkisizlik
bêtekilîfî *m* ilişkisizlik
bêtel *rd* 1. telsiz 2. *m* telsiz (cihazı)
bêtelvan *nd/nt* telsizci
bêtelvanî *m* telsizcilik
bêtêzke *rd* fıtılsız (dinamit gibi patlayıcılar için)
bêtîfaq (I) *rd* kazasız ~ **û teşqe** kazasız belâsız
bêtîfaq (II) *rd* itifaksız
bêtik *zo/m* serçe kuşu
bêtikilatî *m* ilişkisizlik
bêtikilatîbûn *m* 1. ilişkisiz olma 2. ilişkisizlik
bêtikilayî *m* ilişkisizlik
bêtikilayîbûn *m* 1. ilişkisiz olma 2. ilişkisizlik
bêtîlî *rd* parmaksız
bêtîlik *rd* parmaksız
bêtîlm *rd* tepesiz
bêtîlor *rd* 1. kalçasız 2. kalçasız (kalçası dar olan)

bêtipa *rd* tapasız
bêtirane *h* şakasız
bêtirêjî *m* ışınsızlık
bêtirker *rd/rz* çoğaltıcı
bêtirs *rd* 1. korkusuz 2. gözü pek, çekinmez, sakınmaz, pek gözlü, atılgan, yurtıcı ~ **bûn** 1) korkusuz olmak 2) sakınması olmamak ~ **û pirs** korkusuzca
bêtirsane *h* korkusuzca
bêtirşî *m* 1. korkusuzluk 2. gözüpeklik, atılganlık, çekinmezlik
bêtirşîn *h* korkmadan
bêtirûş *rd* 1. dayanıksız 2. dirençsiz, takatsız 3. sebatsız, tahammülsüz 4. cesaretsiz
bêtirûşî *m* 1. dayanıksızlık 2. dirençsizlik, takatsızlık 3. inatnestsizlik, sebatsızlık 4. cesaretsizlik
bêtiwan *rd* kudretsiz
bêtiwanî *m* kudretsizlik
bêtixûb *rd* 1. sınırsız, hudutsuz 2. sınırsız, gayri mahdut
bêtizbî *rd* tespihsiz
bêtirêj *rd* ışınsız
bêtiş *rd* yırtmaçsız
bêtkirin *m* bağışlama
bêt kirin *l/gh* bağışlamak
bêtolerans *rd* toleranssız, müsamahasız
bêtoleransî *m* toleranssızlık
bêtomar *rd* kayıtsız
bêtomari *m* kayıtsızlık
bêtomat *rd* belâsız
bêtomik *rd* belâsız
bêtopmiz *rd* topuzsuz
bêtopik *rd* topuzsuz saç
bêtoqîn *rd* tedhişsiz
bêtore *rd* 1. töresiz 2. görgüsüz
bêtort *rd* tortusuz
bêtovil *rd* kabuksuz
bêtoz *rd* tozsuz
bêtubar *rd* tozsuz
bêtûjî *rd* acısız
bêtûk (I) *rd* tükürüksüz
bêtûk (II) *rd* budaksız
bêtûm *rd* tepesiz
bêtûncik *rd* perçemsiz
bêtûp *rd* tüpsüz
bêtûrçing *rd* perçemsiz
bêtûre *rd* sinirsiz
bêtûretî *m* sinirsizlik
bêtûte *rd* soysuz, idüğü belirsiz
bêtûtebûn *m* soysuzlaşma
bêtûte bûn *l/gh* soysuzlaşmak
bêtûtekirin *m* soysuzlaştırma
bêtûte kirin *l/gh* soysuzlaştırmak
bêtûtetî *m* soysuzluk
bêumîd *rd* umutsuz, ümitsiz
bêumîdî *m* umutsuzluk, ümitsizlik
bêumûd *rd* umutsuz, ümitsiz
bêumûdî *m* umutsuzluk, ümitsizlik

bêumûdbûn *m* umutsuzlaşma, ümitsizleşme
bêumûd bûn *l/gh* umutsuzlaşmak, ümitsizleşmek
bêurtînî *rd* homurtusuz (ayı için)
bêuslûb *rd* üslupsuz
bêusûl *rd* 1. usulsuz 2. *h* usulsuzca
bêûl *rd* hayırsız (kimse)
bêûrt *rd* 1. koroçağ, erkek çocuğu olmayan 2. *mec* zalim ~ **û umûd** umutsuz
bêûtî *rd* ütüsüz
bêvac *rd* mantıksız
bêvacîfî *m* mantıksızlık
bêvaç *rd* verimsiz (toprak)
bêvamitan *rd* gerilimsiz
bêvatîni *rd* görevsiz
bêvatîniî *m* görevsizlik
bêvebeyî *rd* yansımaz
bêvebizav *rd* tepkisiz
bêvebizavî *m* tepkisizlik
bêveger *rd* dönüşsüz
bêveguhêzanî *rd* aktarmasız
bêvejarte *rd* istisnasız
bêvekêşan *rd* gerilimsiz
bêveman *h* gecikmemek
bêvemanî *rd* gecikmesiz
bêvesih *rd* dinlenmesiz, dinlemeden
bêvesînor *rd* sınırsız, limitsiz
bêvexurk *rd* içkisiz
bêvezelan *rd* gerilimsiz
bêvil *ant/m* burun ~ **lê bilind kirin** burun yapmak ~ **lê hatin şikandin** burnu kırılmak ~a (yekî) **av kirin** burnu akmak ~a (yekî) **firikandin** burnu sürtülmek (veya burnu sürtmek) ~a (yekî) **hatin** burnu akmak ~a (yekî) **neşewitîn** uslanmamak ~a (yekî) **weşîn** burnunun direği kırılmak * **ev çi bêhn bû, bêvila min weşiya** ne biçim koku bu, burnumun direği kırıldı ~a **xwe dale-qandin** suratını asmak (veya ekşitmek) ~a **xwe hildan** burnun şişirmek ~a **xwe xistin** (tişteki) -e burnunu sokmak ~a (yekî) **xwînî nebûn** burnu bile kanamamak
bêvilbilîk *rd* 1. sümüklü 2. *mec* pasaklı
bêvildaleqandî *rd* suratı bir karış
bêvilik *m* buruncuk
bêvil kirin *l/gh* burun kıvırtmak
bêvilikî bûn *l/gh* nezle olmak (hayvanlar için)
bêvir *rd* 1. yalansız 2. hilafsiz
bêviyan *rd* istençsiz
bêviyanî *m* istençsizlik
bêviçînî *rd* şakırtısız (kuş sesi için)
bêvide *rd* vidasız
bêvîdeo *rd* videosuz
bêvîn *rd* iradesiz, istençsiz
bêvînbûn *m* 1. iradesiz olma, iradesizleşme 2. iradesizlik, istençsizlik
bêvîn bûn *l/gh* iradesizleşmek, iradesiz olmak
bêvînî *m* 1. iradesizlik, istençsizlik 2. *rd* istenç

dış
bêvîr *rd* ölüm döşegindeki hasta, güçten düşmüş olan
bêvîraj *rd* virajsız
bêvîtamîn *rd* vitaminsiz
bêvîtamînî *m* vitaminsizlik
bêvoltaj *rd* gerilimsiz
bêwa *rd* uğursuz
bêwade *rd* vadesiz
bêwam *rd* borçsuz
bêwamî *m* borçsuzluk
bêwan *m* tarla
bêwane *m* köylüye ait arazi (köye yakın olan)
bêwar *rd* 1. yurtsuz 2. yersiz, yurtsuz
bêwarar *rd* zürriyetsiz
bêwarbûn *rd* 1. yurtsuz olma 2. yersizlik, yurtsuzluk
bêwarî *m* yersizlik, yurtsuzluk
bêwasewas *rd* işkilsiz
bêwasewasî *m* işkilsizlik
bêwaswase *rd* kuruntusuz
bêwate *rd* anlamsız
bêwatebûn *m* anlamsızlaşma
bêwate bûn *l/gh* anlamsızlaşmak
bêwatetî *m* anlamsızlık
bêwateyî *m* anlamsızlık
bêwawîk *rd* uğursuz
bêwawîkî *m* uğursuzluk
bêwayîk *rd* 1. karabahtlı 2. uğursuz
bêwec (I) *rd* yararsız
bêwec (II) *rd* 1. yüzüstü 2. çirkin 3. uğursuz ~ bûn yüzüstü olmak
bêwecî (I) *m* yararsızlık
bêwec (II) *m* 1. yüzüstülük 2. çirkinlik 3. uğursuzluk
bêweç *rd* 1. verimsiz 2. kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan) 3. kıraç, çorak (verimsiz toprak)
bêweçbûn *m* çoraklaşma
bêweç bûn *l/gh* çoraklaşmak
bêweçî *m* 1. verimsizlik 2. kısırlık 3. kıraçlık, çoraklık
bêweçîbûn *m* 1. verimsizleşme 2. kısırlaşma 3. kıraçlaşma
bêweçî bûn *l/gh* 1. verimsizleşmek 2. kısırlaşmak 3. kıraçlaşmak
bêweçîfî *bnr* bêweçî
bêweçkirin *m* çoraklaştırma
bêweç kirin *l/gh* çoraklaştırmak
bêwefa *rd* 1. vefasız 2. *mec* vefasız, hayırsız ~ derketin vefasız çıkmak
bêwefatî *m* vefasızlık
bêwekok *rd* emsalsiz
bêwelat *rd* vatansız, yurtsuz
bêwelatbûn *rd* 1. vatansız olma 2. vatansızlık, yurtsuzluk
bêweqar *rd* vakarsız
bêwer *rd* dar, ensiz
bêwerêç *rd* etkisiz, tesirsiz

bêwesf *rd* 1. vasıfsız, niteliksiz 2. kalitesiz
bêwesfî *m* 1. vasıfsızlık, niteliksizlik 2. kalitesizlik
bêwesîqe *rd* vesikası
bêwesîte *rd* vasıtasız, araçsız
bêwesîtetî *m* vasıtasızlık, araçsızlık
bêwestan *rd/h* durmaksızın
bêweten *rd* vatansız, yurtsuz
bêwexîrî *rd* gecikmesiz
bêwext *rd* 1. vakitsiz 2. sıralı sırasız, sırasız *
pir bêwext dipeyve çok sırasız konuşuyor
bêwez *rd* esintisiz
bêwezîfe *rd* vazifesiz, görevsiz
bêwezîfetî *m* vazifesizlik, görevsizlik
bêwezî *wj/rd* vezinsiz, ölçüsüz
bêwezî *wj/m* vezinsizlik, ölçüsüzlük
bêwêne *rd* resimsiz
bêwêris *rd* vârislik
bêwicdan *bnr* bêwijdan
bêwijdan *rd* 1. vıcansız 2. *mec* insafsız, merhametsiz, zalim
bêwijdanî *m* vıcansızlık
bêwîn *m* akarsuda ark ile su çevirme yeri
bêwire *rd* azimsiz
bêwîcî *rd* şakırsız (kuş sesi için)
bêwum *rd* uğursuz
bêwurş *rd* şaşaasız, tantanasız, gösterişsiz
bêwurşetî *m* gösterişsizlik
bêwurşeyane *h* gösterişsizce
bêwurya *rd* ihtiyatsız
bêwuryatî *m* ihtiyatsızlık ~ **kirin** ihtiyatsızlık etmek
bêx *m* ağır koku
bêxaîle *rd* gailersiz
bêxaîle *rd* gailersizlik
bêxak *rd* topraksız
bêxal *rd* 1. bensiz (teninde ben veya benler olmayan kimse) 2. noktasız
bêxanî *rd* evsiz
bêxap *rd* hilesiz, düzensiz
bêxapxap *rd* takunyasız
bêxar (I) *rd* dikensiz
bêxar (II) *rd* misketsiz
bêxaşe *zo/rd* kapsülsüz
bêxatîr *rd* 1. hatırsız 2. düşkün (eski değer ve onurunu yitirmiş) * **jina bêxatîr** düşkün kadın
bêxatîrbûn *m* düşkünleşme
bêxatîr bûn *l/gh* düşkünleşmek
bêxatîrî *m* düşkünlük
bêxatîrbûn *m* düşkünleşme
bêxatîrî bûn *l/gh* düşkünleşmek
bêxaye *rd* gayesiz, amaçsız
bêxayetî *m* gayesizlik, amaçsızlık
bêxebat *rd* 1. çalışmasız 2. işsiz, işsiz güçsüz
bêxeber *rd* 1. habersiz, bîhaber 2. *h* habersiz (haber vermeden, habersizce) * **mêvan bêxeber hatin** misafirler habersiz geldiler
3. ansız

bêxeberbûn *m* habersiz olma
bêxeber bûn *l/gh* habersiz olmak
bêxeberdan *rd* 1. kelimesiz 2. *h* konuşmasızın, söylemeye gerek kalmadan
bêxeberî *m* habersizlik
bêxebxêbk *rd* küpesiz (bazı hayvanların boyunlarının iki yanında sarkan deri uzantılarının bulunmaması)
bêxelêfk *rd* etenesiz (kısırak için)
bêxem *rd* gamsız, kaygısız, tasasız ~ **bûn** tasasız olmak
bêxemî *m* gamsızlık, kaygısızlık, tasasızlık
bêxeml *rd* süssüz
bêxemxurî *rd* gamsızlık
bêxene *rd* kinasız
bêxerc *rd* harçsız
bêxercî *rd* harçsız * **kincê** **bêxercî** harçsız elbise
bêxerdel *rd* hardalsız
bêxered *h* gerçekten
bêxerez *rd* garazsız, güdeksiz
bêxerpişt *rd* payandasız
bêxesar *rd* hasarsız, zararsız
bêxeşeb *rd* burgusuz
bêxeta *rd* hatasız
bêxetere *rd* tehlikesiz
bêxeteretî *m* tehlikesizlik
bêxetme *rd* onaysız
bêxew *rd* uykusuz ~ **man** uykusuz kalmak
bêxewbûn *m* 1. uykusuz olma 2. uykusuzluk
bêxewî *m* uykusuzluk
bêxewn *rd* düşsüz
bêxêlî *rd* duvaksız, peçesiz, yaşmaksız
bêxêr *rd* 1. hayırsız 2. hayırsız, vefasız 3. beceriksiz 4. dandik, kıcıkırık, değersiz, bayağı, kıytırık * **çend romanên bêxêr** kıcı kırık bir kaç roman * **zilamekî bêxêr** kıtırık bir adam 5. hayır gelmez, yarar sağlamaz, faydasız, yaramaz 6. değersiz, aşağılık, beş paralık (kimse) 7. akşam güneşi (yaşlılık dönemine girmiş kimse), güçten düşmüş kimse ~ **bûn** hay hayı gitmek vay vayı kalmak, güçten düşmek
bêxêrbûn *m* 1. hayırsızlaşma 2. zayıflama
bêxêr bûn *l/gh* 1. hayırsızlaşmak 2. zayıflamak
bêxêrî *m* 1. hayırsızlık 2. hayırsızlık, vefasızlık 3. beceriksizlik 4. dandiklik, kıcıkırıklık, değersizlik, bayağılık 5. *rd* değersiz, bayağı, kırtipil * **bavê wî yê bêxêrî miriye** kırtipil babası ölmüş
bêxilaf *rd* hilafsız
bêxilq *rd* kilitsiz (kilidi olmayan)
bêxilte *rd* kurumsuz (kurumu olmayan, kurum tutmamış olan)
bêximîre *rd* kepeksiz (un kepeği için) * **ardê bêximîre** kepeksiz un
bêxinkar *rd* buklesiz
bêxirecir *rd* 1. patirtısız, şamatasız, gürül-tüsüz,

dağdağasız 2. *rd/h* kavgasız (çatışma ve kavga olmadan) * **maleke bêxirecir** kavgasız bir ev
bêxirecirî *m* 1. patirtısızlık, gürültüsüzlük 2. kavgasızlık
bêxirêf *rd* kurumsuz (kurumu olmayan, kurum tutmamış olan)
bêxirînî *rd* homurtusuz (taşıt, alet vb. için)
bêxiroş *rd* heyecansız, telâşsız
bêxiroşî *m* heyecansızlık, telâşsızlık
bêxirge *rd* hırkasız
bêxirxe *rd* hırkasız
bêxislet *rd* karaktersiz
bêxisletî *m* karaktersizlik
bêxisyet *rd* karaktersiz
bêxisyetî *m* karaktersizlik
bêxişîn *rd* hıştısız
bêxişrûk *rd* sivilcesiz
bêxişxişk *rd* zilsiz
bêxizmetkar *rd* hizmetçisiz
bêxizmetkarî *m* hizmetçisizlik
bêxizmûk *rd* çalkantsız, çer çöpsüz
bêxîl *rd* cimri
bêxîlbûn *m* cimrileşme
bêxîl bûn *l/gh* cimrileşmek
bêxîlî *m* cimrilik
bêxîlok *rd* ibiksiz
bêxîm *rd* 1. temelsiz 2. esassız, köksüz
bêxîret *rd* 1. gayretsiz 2. namusuz, onursuz, işkembesi geniş (hoş görülmeyecek şeyi de hoş gören) 3. vurdum duymaz 4. boynuzlu (karısının veya yakınlarından birinin iftisi-zliğine göz yuman)
bêxîretî *m* 1. gayretsizlik 2. namusuzluk, onursuzluk 3. vurdum duymazlık
bêxîz *rd* kumsuz
bêxîzîn *rd* hıştısız
bêxîzor *rd* kurumsuz (kurumu olmayan, kurum tutmamış olan)
bêxlaq *rd* ahlâksız
bêxlaqî *m* ahlâksızlık ~ **kîrîn** ahlâksızlık etmek
bêxodîk *rd* aynasız
bêxodîkî *m* aynasızlık
bêxof *rd* korkusuz, ürküsüz
bêxore *rd* mikropsuz
bêxorekîrîn *m* mikropsuzlandırma, mikropsuzlaştırma
bêxore kîrîn *l/gh* mikropsuzlandırmak, mikropsuzlaştırmak
bêxubar *rd* tozsuz
bêxudan *rd* 1. sahiptir 2. *mec* sahiptir (koruyucusu, gözeteni olmayan, kimsenin sahip çıkmadığı kimse)
bêxudanî *m* 1. sahiptirlik 2. *mec* sahiptirlik (koruyarı, kolayarı olmama durumu)
bêxudketin *m* bayılma
bêxud ketin *l/gh* bayılmak
bêxudketî *m* baygın

bêxulam *rd* uşaksız, adamsız, hizmetçisiz * **ev** koşk **bêxulam nabe** bu konak adamsız olmaz
bêxulamî *m* uşaksızlık, adamsızlık, hizmetçisizlik
bêxulq *rd* 1. huysuz 2. sabırsız 3. sinirli, asabî ~ **bûn** 1) huysuz olmak 2) asabî olmak
bêxulqbûn *m* huysuzlanma, huysuzlaşma
bêxulq bûn *l/gh* huysuzlaşmak, huysuzlar mak
bêxulqî *m* huysuzluk ~ **kirin** huysuzluk etmek
bêxulqkirin *m* huysuzlaştırma
bêxulq kirin *l/gh* huysuzlaştırmak
bêxumîni *rd* gümbürtüsüz
bêxur *rd* kaşıntısız
bêxurde *rd* hilesiz, düzensiz
bêxurdemenî *rd* gıdasız
bêxurek *rd* gıdasız
bêxurekî *m* gıdasızlık
bêxurî *rd* alevsiz
bêxurîni *rd* gümbürtüsüz, homurtusuz
bêxuşin *rd* huştırsız
bêxuşîni *rd* şakırtısız (yağmur ve su sesi için)
bêxuyang *rd* görüntüsüz, manzarasız
bêxûlke *rd* makarasız
bêxwarin *rd* yemeksiz * **pansiyona bêxwarin** yemeksiz pansiyon
bêxweda *rd* tanrısız
bêxwedan *rd* 1. sahiptir 2. *mec* sahiptir (koruyucusu, gözeteni olmayan, kimsenin sahip çıkmadığı kimse) 3. tanrısız, ateist
bêxwedanî *m* 1. sahiptirlik 2. *mec* sahiptirlik (koruyucu, kolayıcı olmama durumu) 3. tanrısızlık, ateistlik
bêxwedatî *m* tanrısızlık
bêxwedê *rd* allahsız, tanrısız, ateist
bêxwedî *rd* 1. sahiptir 2. *mec* sahiptir, kimsesiz (koruyucusu, gözeteni olmayan, kimsenin sahip çıkmadığı) 3. bakımsız ~ **û** xudan arayıp soranı bulunmayan (veya olmayan)
bêxwedîmayî *rd* sahiptir
bêxwedîti *m* 1. sahiptirlik 2. *mec* sahiptirlik, kimsesizlik (koruyucu, kolayıcı olmama durumu) 3. bakımsızlık
bêxwelî *rd* topraksız
bêxwestek *rd* isteksiz
bêxwestekî *m* isteksizlik
bêxweşbîni *rd* müsahahasız
bêxweyî *rd* 1. sahiptir 2. *mec* sahiptir, kimsesiz (koruyucusu, gözeteni olmayan, kimsenin sahip çıkmadığı) * **mêrik bêxweyî ye, kes û kûsen wî tune ne** adam sahiptir, kimi kimsesi yok 3. bakımsız ~ **û** xwedan arayıp soranı bulunmayan (veya olmayan)
bêxweyîti *m* 1. sahiptirlik 2. *mec* sahiptirlik (koruyucu, kolayıcı olmama durumu) 4. bakımsızlık
bêxwezlokî *rd* özentisiz

bêxwezlokîti *m* özentisizlik
bêxwê *rd* 1. tuzsuz 2. tuzsuz (az tuzlu, tuzu istenilen düzeyde olmayan)
bêxwîn *rd* 1. kansız (kanı olmayan) 2. kansız (kan dökmeden yapılan) * **şoreşa bêxwîn** kansız ihtilal
bêxwîni *m* kansızlık
bêxwînîbûn *m* kansızlaşma
bêxwîni bûn *l/gh* kansızlaşmak
bêyal *rd* yalesiz
bêyar *rd* dostsuz
bêyarani *h* şakasız * **ez bêyarani dibêjim** şakasız söylüyorum
bêyarî (I) *h* şakasız
bêyarî (II) *m* dostsuzluk
bêyekîti *m* birliksiz
bêyewm *rd* uğursuz
bêyewmî (I) *m* uğursuzluk, şom
bêyewmî (II) *rd* yevmiesiz
bêyî *h* -e sızın ~ **axaftin** konuşma olmaksızın ~ **dilê** (yekî) **bûn** gönü razi olmamak ~ **dilê xwe** isteksizce, zoraki * **gelek xwende-vanên min bêyî dilê xwe** ev xwendiyeye pek çok okuyucum bunu zoraki okumuştur ~ **dilê xwe kirin** (bir işi) ağırardan almak (bir işi gönülsüz, isteksiz yapmak ~ **emrê Xwedê pel ji darê nakevin** her şey Allahın emriyle olur ~ **êşandin** (an jî **jandan**) ağrısız, ağrısız olarak * **bêyî jandan diran** kişandin ağrısız dış çekmek ~ **hemd û amad** gayri ihtiyarî ~ **hev firek av ve-naxwin** içtikleri su ayrı gitmemek ~ **hev loqek nan naxwin** içtikleri su ayrı gitmemek ~ **hev neqedandin** (birbirine) düşkün olmak ~ **ked û sermayeyê kar û qezenc bi dest xistin** açıktan kazanmak ~ **ku bipêje dirêje** damdan düşer gibi (düşercesine) ~ **li hev teqandinê** tüfek patlamaksızın ~ (tiştekî) **nîkarin** (nikanin an jî neşên) edememek * **ez bêyî wê nîkarim** ben onsuz edemem ~ (...) **neqedandin** edememek * **ez bêyî wê naqedînim** ben onsuz edemem ~ **qisedan** (an jî **xeberdan**) konuşma olmaksızın, sözsüz ~ **xwînkirin** kanatmaksızın ~ **xwîn rijandin** kan akıtmaksızın ~ **rezaya dilê** (yekî) **bûn** gönül indirmek ~ **rezaya dilê xwe kirin** (bir işi) ağırardan almak (bir işi gönülsüz, isteksiz yapmak)
bêyî destûr *h* izinsiz, izin olmaksızın
bêyî girtîbûn *h* tutuksuz olarak
bêyî gotin *h* söze gerek kalmadan
bêyî kêmasî *h* noksansız
bêyî nan *h* ekmeksiz * **borek bêyî nan tê xwarin** börek ekmeksiz yenilir
bêyî nuqsanî *h* noksansız
bêyî ragirtîbûn *h* tutuksuz olarak
bêyom *rd* uğursuz, kutsuz
bêyomî *m* uğursuzluk, kutsuzluk
bêzad *rd* gıdasız

* **bi merhamet li keçikê mêze dikir** merhametle kıza bakıyordu * **ez bi te re me ben** seninleyim 2. dil ismi görevini üstler (Türkçe'deki çe, ça fonksiyonlarını görür) * **bi zimanê Kurdî dizane** Kürtçeyi bilir 3. tek başına edattır ~ **aliyekî ve kaş kirin** bir tarafa çekmek ~ **(yekî) -e aracılığıyla ~a (yekî) pizivîn** (birine) arkasını dayamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek) ~ **agirê (yekî) şewitîn** (birinin) ateşine (veya nârına) yanmak ~ **alastinê zik têr nabe** taşıma suyla değirmen dönmez ~ **aliyê çepê ve çûn** sola kaymak ~ **alî (yekî) de dan** (birini) kayırmak, iltimas etmek ~ **aşkerayî li ser hev kêr kirin** açık eksiltme ~ **araviya (yekî)** sayesinde ~ **ava daniyan behicîn** bok yoluna gitmek ~ **ava milan aş nagere** taşıma (veya dökme) su ile değirmen dönmez ~ **avê de çûn** güme gitmek, boşa gitmek * **ew hemû qencyên te tev bi avê de çûn** onca yaptığın iyilikler güme gitti ~ **awayekî bêsînor raye** (an jî selahiyet) **dan yekî mec** (birine) açık bono vermek ~ **awayekî bêşerm û fedî** arsız arsız ~ **awayekî circireyî** sıkışık bir şekilde ~ **awayekî dewixandî** (an jî fetisokî) boğuk boğuk, boğuk bir şekilde ~ **awayekî fermî** (an jî resmî) *h* resmî olarak, resmen ~ **awayekî kûr û dûr** uzun uzadıya ~ **awayekî qethî** *h* kesin olarak ~ **awayekî sergirtî** *h* üstü kapalı bir şekilde, zimnen ~ **awayê cemaetê kirin** cemaate uymak ~ **(wî) awayî lê mêze kirin** (bir şeye şu veya bu) nazarıyla bakmak ~ **awirê çavan** *h* ucun ucun, yan yan * **bi awirê çavan li erebeyê mêze kir** yan yan arabaya baktı ~ **axewaxê** yana yakıla ~ **babirkên para** ve pupa yelken ~ **baldarî 1)** dikkatlice 2) sıkı * **parêza bi baldarî** sıkı perhiz ~ **baldarî guhdarî kirin** takip etmek, dikkatle dinlemek ~ **baran** etek dolusu (veya etek etek) ~ **baran be erdê şil nake** ateş olsa cürmü kadar yer yakar ~ **baranê re hat**, **lehiyê bir** haydan gelen huya gider ~ **barûdê leyistîn** barutla oynamak ~ **bayê hat** ~ **baranê re çû** sel ile gelen yel ile gider ~ **bayê hatiye** ~ **baranê diçe** sel ile gelen yel ile gider ~ **bazara xwe re zeliqîn** sıkı pazarlık yapmak ~ **(yekî) be ona kalsa** ~ **bejn û bal** suna gibi (veya boylu) ~ **bendan çûn hev** atışmak (ozanların atışması) ~ **beqle li fehlê nihêrtin** bakla dökmek (veya atmak) ~ **ber bayê xerab ketin** metafizik etkilerden kalmak ~ **ber çav ketin** göze görünmek (var olmadığı halde varmış gibi görünmek) ~ **ber çavan dûr ketin** gözden uzaklaşmak ~ **ber çavan wînda bûn** gözden kaybolmak ~ **ber çavê (yekî) neketin** gözden kaçmak (veya gözünden kaçmak) ~ **ber devê (yekî) xistin**

bir şeyi birine vermek üzere söz vermek ~ **ber firşikê xwe re çûn** burnunun dikine gitmek ~ **ber guhê (yekî) ketin** kulağına gitmek, duymak almak ~ **ber mekeve, ew nebû yeke din** Amasyanın bardağı, biri olmasa biri daha ~ **ber (tişteki) ketin** (bir şeye) acı-mak (bir şeyi vermeye veya elden çırmaya kıyamamak) * **ez ber bi tehb û keda xwe ketim** emeklerime acıdım ~ **ber (yekî) ve hatin** (birini) karşılamaya gitmek ~ **ber xwe ketin** hicap duymak (veya etmek) ~ **berbayî wî nekeve 1)** boş ver aldırma 2) siktir et ~ **ber guhê (yekî) ketin** duymak almak, haber almak ~ **bêdilê xwe** istemeye istemeye ~ **bêhna fireh bêsîre dibe** doşav sabrın sonu selamettir ~ **bêhna lingê hesp revîn 1)** tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak (korkudan ötürü) 2) tabanlara kuvvet ~ **bêyî dilê (yekî) bûn** isteksiz olmak ~ **bêyî hemdê xwe** istemeye istemeye ~ **bin erdê ketin** yerin dibine geçmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek (çok utanıp sıkılmak) ~ **binê piyê (yekî) vedan** birine çaktırmadan kötülük etmek ~ **binê xwe de berdan** altına etmek (veya kaçırmak) (büyük ve küçük aptest için) ~ **binê xwe de kirin** altına etmek * **zarok bi xwe de kir** çocuk altına etti ~ **binî de pê vedan** arkadan vurmak ~ **bîra (yekî) hatin** (biri) hatırlanmak ~ **bîra (yekî) ketin 1)** hatırına gelmek 2) hatırlanmak (yek ...) ~ **bîra meriv xistin** (birinde, bir kimsenin) havası olmak * **zarok bavê xwe bi bîra mirov dixê** çocukta babasının havası var ~ **bîra (yekî) xistin** birine hatırlatmak ~ (...) **bûn** ilişmek (hafifçe dokunmak) * **destê min bi çiçekan bû vazo ket** elim çiçeklere ilişti vazo devrildi (tişteki) ~ **(yekî) bûn 1)** (birine bir) hâl olmak 2) (birine) bağlı olmak * **ev kar bi te ye** bu iş sana bağlı (yek) ~ **canê** (an jî ruhê) **xwe nedan** (birini) çok aşırı sevmek ~ **cedêl** geçimsiz (kimse) ~ **cêrê (yekî) kes nikare here** avê (birine) güvenilerek bir işe girilmez ~ **cêrê (yekî) nikarîn çûn avê** (birinin) ipiyle kuyuya inilmez ~ **cêrê xelkê çûn avê** el kazaniyla aş kaynatmak ~ **cêrê xelkê meçe avê** el aleme güvenerek bir işe girişme ~ **cih û nivîn bûn** yatak yorgan (veya döşek) yatmak, yorgan döşek yatmak (yek) ~ **cih û nivîn bûn** yatağa (veya yataklara) düşmek ~ **cilê canê xwe re li hev nekirin** gölgesiyle geçinemek, bokuyla kavga etmek ~ **cilên ser xwe tenê** üstündeki üstünde, başındaki başında (üstündekilerden başka bir şey almadan) bi ~ **çar çavan li bendê man** dört gözle beklemek ~ **çar çavan repânî kirin** dört gözle beklemek ~ **çav kirpandinê re** göz açıp kapatıncaya kadar ~ **çav lê nihêrtin** göz süzmek ~ **çav**

qurçkirinê re göz açip kapatıncaya kadar ~
 çavekî baş lê nenihêrtin iyi gözle bakma-
 mak ~ çavekî biçûk lê nihêrtin (birine)
 tepeden bakmak ~ çavekî biçûkatîyê lê
 nihêrtin (an jî mêzandin) (birine) tepeden
 bakmak ~ çavekî kêm lê nihêrtin (birine)
 yukarıdan bakmak ~ çavekî na bi çar
 çavan li hêviyê bûn dört gözle beklemek ~
 çavekî xerab li (yekî) mêze kirin (an jî
 nihêrtin) (birine) kötü (veya fena) gözle
 bakmak ~ çavekî xwar lê nihêrtin eğri bak-
 mak (veya eğri gözle bakmak) ~ çavê kirinê
 lê nihêrtin alıcı gözüyle bakmak ~ çavê (...)
 lê nihêrtin (mêzandin an jî fikirîn) (bir
 şeye) ... gözüyle bakmak, (bir şeye şu veya
 bu) nazarıyla bakmak * bi çavê biratiyê lê
 dinihêrt ona kardeş gözüyle bakıyordu * bi
 çavê dijminiyê lê dinêre ona düşman
 nazarıyla bakıyor ~ çavê vala nihêrtin boş
 gözlerle bakmak ~ çavên ne baş lê nihêrtin
 (an jî nihêrîn) yan bakmak, yan gözle bak-
 mak (kötü niyet beslemek) ~ çavên xwe
 dîtin gözüyle görmek ~ çavên serê xwe
 dîtin gözüyle görmek ~ çavên xwe bawer
 nekîrîn gözlerine inanmamak ~ çavên
 xewê lê nihêrtin cin cin bakmak ~ (wî) çavî
 lê nihêrtin (bir şeye şu veya bu) nazarıyla
 bakmak ~ çema (çemara an jî çemika)
 stûyê (yekî) girtin (birinin) ensesine yapış-
 mak, enselemek ~ çema (çemara an jî
 çemika) stûyê (yekî) hatin girtin enselen-
 mek ~ çendîn car defalarca ~ çepilê (yekî)
 girtin (birini) altı okka etmek ~ çepilê
 (yekî) girtin avêtin paçasından tutup atmak
 ~ çi aqilî xeber dide? hangi akla hizmet
 ediyor? ~ çibikê bi rê de çûn tipış tipış
 yürümek ~ çi çavî lê nihêrtin (an jî
 mêzandin) ne gözle bakmak * te dît bê bi çi
 çavî li min dinêrin bana ne gözle baktığını
 gördün ~ çi kul û halekî güç halle (veya
 gücü gücüne), bata çıka ~ çi kul û halî
 güçlülükle, düşe kalka ~ çi kulê nalîn hangi
 dertten muzdaripsin? ~ çiraxê derketin pêş
 fener çekmek ~ çiraya heşin lê dan
 gerandin (bir şey başka şeyi) mumla arat-
 mak ~ çirayeke heşin lê gerîn mumla ara-
 mak ~ çengurê (yekî) girtin (birini) altı
 okka etmek ~ çengurê (yekî) girtin avêtin
 paçasından tutup atmak ~ çengurê (yekî)
 girtin û avêtin derve yaka paça etmek
 (veya götürmek) ~ çengûrê (yekî) girtin û
 birin yaka paça (götürmek) ~ çobûnê
 dūrterek ~ çol û pesaran ketin dağlara
 düşmek ~ çol û pesaran xistin dağlara
 düşürmek ~ (...) dan -e değıştirmek * ez
 malê xwe bi yê te nadim malımı seninkiyle
 değıştirmem ~ darê zorê zorla, metazoru ile
 ~ darê zorê dan pejirandin zorla kabul
 ettirmek (veya empoze etmek) ~ dax e

maalesef ~ (yekî) de gêr kirin (birinin)
 üstüne atmak ~ (tişteki) de rîn (bir şeyin)
 içine sıçmak ~ dengêki bilind qîr kirin
 avazı çıktığı kadar bağlamak ~ dengêki
 nermemem qise kirin pes perdeden konuş-
 mak ~ dengê hindrû (bilind an jî êlî) yük-
 sek perdeden ~ dengê hindrû axaftin
 (peyvîn an jî xeber dan) yüksek perdeden
 konuşmak ~ dengê hindrû gazî kirin sesi
 ayuka çıkmak ~ dengê nizm peyvîn pes
 perdeden konuşmak ~ der û dertûlan xistin
 sokağa atmak (kovmak) ~ derd û kul zor
 belâ, dala çıka ~ derengî nexistîn yarından
 tezi yok ~ derpiyê xwe de kirin donuna
 etmek ~ derpiyê xwe de pîs bûn donuna
 kaçurmak ~ dest 1) elden, aracısız 2) elden
 (birinin aracılığıyla) * min pere bi dest
 şand parayı elden yolladım ~ derziyê bir
 nayê vedan taşıma suyla değirmen dönmez;
 ~ dest jê girtin (an jî stendin) elden almak
 ~ dest re berdan teslimiyet göstermek ~
 dest û lep güçlü kuvvetli (çok güçlü, çok
 dayanıklı kimse) ~ dest û lep bûn güçlü
 kuvvetli olmak ~ dest û pê ense kulak
 yerinde, kelli fellî ~ dest û pê bûn eti budu
 yerinde (veya etine dolgun) ~ dest xwe re
 anîn elde etmek ~ destekî du zebeş nayê
 girtin bir koltuğa iki karpuz sığmaz ~ destê
 (yekî) h 1) aracılığıyla 2) eliyle * hemû kar
 bi destê wî tîn kirin bütün işler onun eliyle
 yapıyor ~ destê (yekî) çûn birinin
 teşvikiyle... ~ destê (yekî) girtin 1) el sık-
 mak 2) elinden tutmak ~ destê hev girtin
 elleşmek (selamlaşmak için birbirinin elini
 sıkmak) ~ destê ketiyan girtin düşkünlere
 yardım eli uzatmak ~ destê (yekî) re
 berdan birine kaptırmak, musade etmek ~
 destê (yekî) re çûn suyunca gitmek ~ destê
 (yekî) re çûn (an jî hatin) (birinin) huyuna
 suyuna gitmek ~ destê (yekî) re hatin
 birinin suyuna gitmek, gücü yetmek, muvaf-
 fak olmak ~ destê (yekî) re nehatin elde
 edememek, muvaffak olamamak ~ destê
 vala jê derketin sıfıra sıfır, elde var sıfır ~
 destê (kesekî) ve eliyle, tarafından ~
 destûra (an jî iznê) we be izniniz olursa ~
 dev çûn erdê 1) iki büküm olmak, iki kat
 olmak 2) iki büküm olmak (saygı göster-
 mek) 3) yüzükoyun düşmek ~ dev gihîn
 erdê belî bükülmek (yaşlılık yüzünden
 güçsüz kalmak, iş yapamayacak duruma
 düşmek) ~ dev û rû çûn erdê yeri öpmek,
 yere düşmek (alay yolu ile) ~ dev û rû
 dirêjî erdê bûn yüzükoyun düşmek ~ dev
 xwe mezin kirin ağız satmak (yüksekten
 atarak kendini övmek) ~ devê (yekî) de
 kirin mec yedirmek ~ devê jina xwe radibe
 û rûdine karısı ağızlı ~ devê (yekî) neketin
 ağzına yakışmamak ~ devê xwe nikarîn

ağzından kaçırmaq ~ deyn borçla, ödünç olarak ~ deyn dan (yekî) ödünç vermek, eğreti vermek ~ deyn jê girtin ödünç almak, eğreti almak ~ deyn stendin ödünç almak, eğreti almak ~ deynan debara xwe kirin borç yemek ~ dilekî rihet ağır tadyıla ~ dilê (yekî) bûn 1) içine sinmek 2) istekli olmak ~ dilê (yekî) nebûn içine sinmemek ~ dilê we be izniniz olursa ~ dilê (yekî) ye (birinin) gönlüne göre, isteğine uygun ~ dilê (yekî) zanîn kalini okumak ~ dinyayê bişewire dîsa bi aqilê xwe bike bin bilsen de bir bilene danış ~ dirêjahîya xwe boylu boyunca ~ dirêjiya jiyana xwe yaşanı boyunca ~ dirêjiya sal û rojan yıllarca, yıllar boyunca ~ diya xwe re ne rast e anasının ipini satmış (veya çıkarmış) ~ diyarê (yekî) ketin (birini) görmeğe gitmek ~ dizîka li hev mezîn bakışmak (kaçamak ve gizli olarak birbirine bakmak) ~ dîn û îman dinime inanıma ~ dîn û îmanên min dinim hakkı için (veya dinim aşkına) ~ dora (yekî) ketin 1) ağzını aramak (veya yoklamak) 2) arkasından koşmak (iş yaptırmak için birinin arzusunu kollamak) ~ dostanî pê re kirin arkadaşan vurmak ~ dostanî pê vedan arkadaşan vurmak ~ dostanî (yek) xistin ayağına çelme takmak (birinin işinden yük selmesine engel olmak) ~ du kelîmeyan çûn dilê hev iki söz bir pazar (karek, tıştek) ~ du serîyan nabe (an jî naçe serî) iki kaptan bir gemiyi batırır ~ duayan nebûye ku bi nîfiran here kimse duayla gelmediki bedduayla da ölsün ~ dû (an jî pey) ketin peşine düşmek (takip etmek) ~ dû (...) ketin (bir kişinin, bir işin) ardına (veya arkasına) düşmek ~ dû qûna (yekî) ketin peşine düşmek (bir istegin gerçekleşmesini sağlanmaya çalışmak) ~ dû xeyalên mezin ketin yedi kubbeli hamam kurmak ~ dû xwe re kaş kirin arkasından sürüklemek ~ dûr û dirêjî derinleinesine, derinliğine ~ düşelkan li dû (yekî) bûn (birini) karalamak (leke sürmek) ~ eceleyle nebûn aceleye gelememek ~ elequlemiyan çûn (yekî) eselemek, beselemek * bi elequlemiyan hate min û ez xapandim eseledi beseledi beni kandırdı ~ (tıştekî) emel nekirin birşeyle meşgul olmamak ~ emrê Xwedê mirin eceliyle ölmek ~ erda reş de çûn yere batmak (çok mahcup olmak, utanmak) ~ erdê re bi yek bûn 1) yerle bir olmak 2) haritadan silinmek, yok olmak ~ erdê re bûn yek toprak ile yeksan olmak ~ erdê re dûz bûn toprak ile yeksan olmak ~ erdê re dûz kirin toprak ile yeksan etmek, yerle bir (veya yeksan) etmek ~ erdê re hatin kaşkirin yerde sürüklenmek ~ erdê re kaş kirin yerde sürüklemek ~ erdê re

kirin yek yerle bir (veya yeksan) etmek, toprak ile yeksan etmek ~ erzanî jê xelas bûn geçiştirmek, ucuz kurtulmak * bi erzanî jî tifaqê xelas bûn kazayı az zararla geçiştirdi ~ exlaqê (an jî tebiyetê yekî) zanîn huyunu bilmek ~ eynî devî bûn aynı ağzı kullanmak * hûn tev bi eynî devî ne siz hepiniz aynı ağzı kullanıyorsunuz ~ ezbere xweş xwendin su gibi ezberlemek ~ ezet û îkram hatin ezimandin ikram görmek ~ fermanê hatin tepedenden inmek ~ fikir û gotinên (yekî) axaftin (birinin) ağzını kullanmak (veya satmak) ~ fisê bi hev ve ye eftin pûften * îskeleyeke ku bi fisê bi hev ve ye eftin pûften bir iskele (yek) ~ ger xistin ağzını açtırmak ~ gerê bi dest nakeve aramakla bulunmaz (çok değerli, ancak rastlantı ile ele geçer) ~ gerê nabe aramakla bulunmaz (çok değerli, ancak rastlantı ile ele geçer) ~ gezan çûn tiliya xwe dudagını (veya dudaklarını) ısırmak ~ girîna xwe behecin (an jî teqin) yaşlara boğulmak ~ (yekî) girtin (birini) tutmak, zaptetmek ~ gotegot mirov naçe cot lâfla peynir gemisi yürümez ~ gotina (yekî) kirin (söz) dinlemek, söz tutmak, sözünü dinlemek (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak) * ku tu bi gotina min bikî, dev ji vî tıştî berde beni dinlersen, bu işten vazgeç ~ gotina (yekî) nekirin gem almamak, söz dinlememek (yek) ~ gotina xwe zanîn (bir kimse) lâfını bilmek ~ gotina xweş û bi rûyê biken tatlı dil güler yüz ~ gotinan çûna (yekî) söz atmak (birine sözle sarkıntılık etmek) ~ gotinan çûn hev söz yarışı yapmak ~ gotinan (yek) papo kirin gazel okumak (oyalamak veya kandırmak üzere boş sözler söylemek) ~ guhê (...) ketin kulağına gelmek ~ guhê (...) ve çûn kulağına çalınmak, duymak ~ guhê (...) ve hatin kulağına gelmek ~ gulekê bihar nayê bir çiçekle bahar (veya yaz) olmaz ~ gulekê nabe bihar bir çiçekle bahar (veya yaz) olmaz (çapkınlar için söylenir) ~ gur re dikuje bi xwedî re şînê dike iki yüzlü, çaktırmadan kötülük yapan ~ gur re goşt dixwe bi xwedî re şînê digire iki yüzlü, çaktırmadan kötülük yapan ~ gura (yekî) kirin 1) dinlemek, söz dinlemek, söz tutmak, sözünü dinlemek (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak) 2) riayet etmek 3) sözünü dinlemek, itaat etmek ~ hafa (yekî) ketin (birini) görmeğe gitmek ~ halê westiyayî (reht an jî betilî) yorgun yorgun ~ halê (yekî) zanîn hâlden anlamak (veya bilmek) ~ heft werîs û bi heft kindiran nehatin girêdan 1) ele avuca sığmamak (söz dinlememek, baskı altına alınmamak) 2) ele avuca sığmamak

bêzadî *m* gıdasızlık
bêzagon *rd* kanunsuz, yarasız (yasası olmayan)
bêzagonî *m* kanunsuzluk
bêzar *rd* 1. dili olmayan 2. dilsiz (sessiz kimse) ~ **û bêziman** ağzı var, dili yok (konuşamayan, derdini anlatamayan) ~ **û zirav man** (an jî **sekinîn**) kaskatı kesilmek
bêzar *rd* 1. bezgin, bıkkın usangan 2. çaresiz, perişan
bêzarbûn (I) *m* dilsizleşme
bêzarbûn (II) *m* 1. bezime, bıkma, usanma 2. kızma
bêzar bûn (I) *l/gh* dilsizleşmek
bêzar bûn *l/gh* 1. bezemek, bıkmak, usanmak 2. kızmak
bêzarbûyîn *m* beziş, bıkiş
bêzarî (I) *m* dilsizlik
bêzarî (II) *m* bezginlik, bıkkınlık, usanç ~ **kirin** usanç vermek
bêzarî (II) *rd* 1. gebe olmama hali 2. çocuksuz
bêzarîkirin *m* bezdirmek, usandırma
bêzarî kirin *l/gh* bezdirmek, usandırmak
bêzarker *nd/rd* 1. bezdirici, bıktırıcı, usandırıcı 2. sıkıcı
bêzarkirin (I) *m* dilsizleştirme
bêzarkirin (II) *m* 1. bezdirme, bıktırma, bıkkınlık verme, usandırma 2. kızdırma
bêzar kirin (I) *l/gh* dilsizleştirmek
bêzar kirin (II) *l/gh* 1. bezdirmek, bıktırmak, bıkkınlık vermek, usandırmak 2. kızdırmak
bêzaro *bnr* bêzarok
bêzarok *rd* çocuksuz
bêzarokbûn *m* 1. gebe olmama hali 2. çocuksuz olma, çocuksuzluk
bêzarokî *m* çocuksuzluk
bêzarotî *m* çocuksuzluk
bêzarû *bnr* bêzarok
bêzayend *rd* cinsiyetsiz, cinsliksiz, eşeysiz
bêzeble *rd* kassız
bêzeblek *rd* adalesiz, kassız
bêzede *rd* özürsüz
bêzehîr *rd* zehirsiz
bêzehmet *rd* zahmetsiz
bêzehmetî *m* zahmetsizlik
bêzeman *rd* zamansız
bêzembîl *rd* sepinsiz
bêzembûrek *rd* ibiksiz, emziksiz (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bêzemaq *rd* zamksız
bêzemzîlok *rd* salıncaksız
bêzeng *rd* passız
bêzengil *rd* çingiraksız
bêzerar *rd* 1. zararsız 2. *mec* zararsız (oldukça iyi) * **filmê do ewarê bêzerar** bû dün aşkâmki film zararsızdı ~ **bûn** zararsız hale gelmek ~ **kirin** zararsızlaştırmak, zararsız hale getirmek
bêzerarbûn *m* zararı olmama, zararsız olma

bêzerar bûn *l/gh* zararı olmamak, zararsız olmak
bêzereng *rd* beynsiz, akılsız, düşüncesiz
bêzereng *rd* taşsız
bêzevî *rd* tarlasız
bêzewac *rd* bekar
bêzewade *rd* azıksız
bêzewq *rd* 1. zevksiz 2. zevksiz (kimse)
bêzewqî *m* zevksizlik
bêzeytûn *rd* zeytinsiz
bêzêfan *rd* kısıntısız
bêzêlat *rd* ovasız
bêzibil *rd* gübresiz
bêzil *rd* kamışsız
bêzilam *rd* adamsız
bêzilamî *m* adamsızlık
bêziman *rd* 1. dilsiz (dili olmayan) 2. lâl, dilsiz 3. *mec* az konuşan
bêzimanî *m* dilsizlik
bêzin *rd* nadir
bêzirav *rd* 1. ödsüz 2. ödle, korkak, yüreksiz
bêziravane *rd/h* ödleğe
bêziravî *m* ödleklilik, korkaklık, yüreksizlik ~ **kirin** ödleklilik (veya korkaklık) etmek
bêzirewatî *m* meraklılık
bêzirewe *rd* meraklı
bêzirê *rd* zırsız
bêzirîç *rd* kurşunsuz
bêzirpik *rd* sivilcesiz
bêzirx *rd* zırsız
bêziryet *rd* zürriyetsiz
bêzixur *rd* geçitsiz
bêziyan *rd* 1. ziyansız, zararsız 2. zaiyatsız, kayıpsız ~ **bûn** zararsız hale gelmek ~ **kirin** zararsızlaştırmak, zararsız hale getirmek
bêzî *m* nefret
bêzîç *rd* çapaksız
bêzîl *rd* zilsiz
bêzîlan *rd* zıvanasız
bêzîn *rd* eyersiz
bêzîqînî *rd* gıcirtısız
bêzîre *rd* kimyonsuz
bêzîwan *rd* çilsiz
bêzîwane *rd* zıvanasız
bêzolak *rd* dilimsiz
bêzor *rd/h* baskısız zor kullanmadan ~ **û zehmet** zahmetsiz, zahmetsizce
bêzordestî *rd* baskısız
bêzuhr *rd* sırsız (sır sürülmemiş olan)
bêzurîyet *rd* zürriyetsiz
bêzurze *rd* kilitsiz (kilidi olmayan)
bêzûl *rd* dilimsiz
bêzûxal *rd* dilimsiz
bêzûxav *rd* yangısız
bi- (I) *rz* 1. isim ve sıfat yapım soneki * **bîkir** alıcı, müşteri * **biav** sulu 2. emir kipini oluşturur * **bîke**, **bixwaze**, **biçe** yap, iste, git
bi (II) *bnr* biyok
bi (III) *d* 1. ile (durum bildiren zarf oluşturur)

(şımarık davranmak) ~ **hejmara xwe** sayıca ~ **heman** (an jî **eynî**) **devî bûn** aynı ağzı kullanmak ~ **hemdê xwe** ve **hatin** ayıkmak, ayılmak ~ **hendaze axaftin** sözü tartmak ~ **heqê** (...) hakkı için (kutsal şeyler üzerine ant içmek için) * **bi heqê Xwedê** Allah hakkı için ~ **heqê** (...) **kirin** hakkı için ~ **heqê** (an jî **heqîya**) **Xwedê** Allah hakkı için ~ **her alî** de dört bir taraf (veya yan) * **zarok ji bo ku bavê xwe baş bikin bi her alî de çûn** çocuklar babalarını iyileştirmek için dört bir yana koşular ~ **her çar lepan** (an jî **piyan**) **ketin** **dafikê** kuyruğu kapana kısılmak (veya sıkışmak) ~ **her çar lepan pê girtin** (bir işe) dört elle sarılmak (veya yapışmak) ~ **her çar lepan** (an jî **piyan** **(yek)** **xistin** **dafikê** (birinin) kuyruğunu kıştırmak ~ **her çar piyan** (an jî **lepan**) **ketin** (**tişteki**) paçayı kaptırmak (istediği gibi davranmamak) ~ **her çar qîl û pîlan ketin** (**tişteki**) şapa oturmak ~ **her kesî** re her kesle, şunda bunda ~ **her zîmanî lê xistin** nabza göre şerbet veren ve güvenilmez olmak (**yek**) ~ (**tişteki**) **hesap nekirin** (an jî **nehesibandin**) (birini) bir şeye saymamak ~ **hesreta** (**tişteki** an jî **yekî**) **bûn 1** (birşeyin, bir kimsenin) hasretini çekmek, hasretiyle yanıp tutuşmak (çok özlemek) 2) (birşeyin, bir kimsenin) hasretini çekmek (ihtiyaç duyduğu halde o şeyi elde edememenin üzüntüsü içinde bulunmak) * **cîhan bi hesreta aşîyê** ye dünya barışın hasretini çekiyor ~ **hesreta** (**tişteki** an jî **yekî**) **çûn** hasret gitmek (özlemini çektiği, sevdiği bir yere veya kimseye kavuşmadan ölmek) ~ **hestan tevgerîn** hislerine kapılmak ~ **hev dan dehfdan** (an jî **tehdan**) **istîştirmek** ~ **hev dan gotûbêjirin** (an jî **gîftûgokirin**) görüştürmek, müzakere ettirmek ~ **hev dan nas kirin** (an jî **nasandin**) tanıştırmak ~ **hev germ** (an jî **şîrîn**) **bûn** buzlar çözülmek (aradaki soğukluk, gerginlik, dargınlık ortadan kalkmak) * **berê bi hev sar bûn, êz dêhna xwe didimê** wa ye **dîsa** bi hev **şîrîn** dibin eskiden araları soğuktu, bakıyorum da aralarındaki buzlar çözülüyor ~ **hev hatin naskirin** (an jî **nasandin**) tanıtılmak ~ **hev re dan û stendin** karşılıklı olarak alıp vermek ~ **hev re derbas nekirin** (biriyle) alıp verememek, anlaşmamak ~ **hev re ketin şertê** bahis tutuşmak ~ **hev re kirin berînî** meleşmek ~ **hev re kirin qarewar** çağışmak ~ **hev re leqeş kirin** çene yarıştırmak ~ **hev re şert girtin** bahis tutuşmak ~ **hev ve neman 1**) hisır çıkmak, hırpalanıp örselenmek (eşya için) 2) hisır çıkmak (ağır işlerde çalışıp çok yorulmak) ~ **hev ve zeliqîn 1**) birbirine yapışmak 2) çekişe çekişe pazarlık (etmek)

3) (birbirine) dalaşmak ~ **hewla canê xwe ketin** can derdine düşmek ~ **hêrs çûn** (**yekî**) yukarıdan almak ~ **hêrsa xwe nekarîn** hırsını alamamak ~ (**tişteki**) **hişîn** kulağına gelmek (biri tarafından duyulmak) (**yek**) ~ **hişê** (**wî**) ve **anîn** ayıltınak ~ **hişkehişkê pê re bazar kirin** çekişe çekişe pazarlık (etmek) ~ **int û zirtan** sıkılarak ~ **îdarekirin qedandin** eğri gemi, doğru sefer ~ **jê kirîn** elden almak (bir malı pazara çıkarılmadan sahibinin elinden satın almak) ~ **jîmartinê neqedîn** saymakla bitmemek (veya tükenmemek) ~ **jin û mêr** erkekli kadınlı (veya erkekli dişili) * **hêwirzeyeke bi jin û mêr** erkekli kadınlı bir karabalık ~ **jin û zarok** evli barklı ~ **jin û zarok bûn 1**) evlenmek, barklanmak 2) evli barklı olmak ~ **karê** (**yekî**) **derxistin** işini anlamak ~ **karê** (**yekî**) **leyistîn** tekerine taş koymak (veya çomak koymak veya sokmak) ~ (**yekî**) **karîn** (birine) gücü yetmek (biriyle baş edebilecek durumda olmak) ~ **keçantî** (an jî **qîzantî**) **çûn** ba (**yekî**) (bir kadın bir erkekte) gözünü açmak ~ **kelebêhn çûn** (**cihekî**) soluğu (bir yerde) almak ~ **ken û kêf 1**) güle oynaya (neşe ile) 2) güle güle (üzüntüsüz bir hayat) ~ **ken û kêf bûn** yüzü gülmek (feraha kavuşmak) ~ (**yekî**) **kenîn** (biriyle) alay etmek (veya alaya almak) ~ **kerê nikare baz dide** (an jî **dibeze**) **kurtan** eşeğe göcü yetmeyip semerini dövmek ~ **kerê nikare diçe kurtan** eşeğe göcü yetmeyip semerini dövmek ~ **kerê nikare êrîş dibe ser kurtan** eşeğe göcü yetmeyip semerini dövmek ~ **kesera** (**tişteki** an jî **yekî**) **bûn 1**) (birşeyin, bir kimsenin) hasretini çekmek (çok özlemek) 2) (birşeyin, bir kimsenin) hasretini çekmek (ihtiyaç duyduğu halde o şeyi elde edememenin üzüntüsü içinde bulunmak) ~ **kesera** (**tişteki** an jî **yekî**) **çûn** hasret gitmek (özlemini çektiği, sevdiği bir yere veya kimseye kavuşmadan ölmek) ~ (**nexweşînekê**) **ketin** şifayı bulmak (veya kapmak) ~ **kevirekî du teyr kuştin** bir taşla iki kuş vurmak ~ **kêf pergîniya** (an jî **pêşwaziya**) (**yekî**) **kirin** (birini) sıcak karşılamak ~ **kêf û eşq** güle oynaya (neşe ile) ~ **kêf û şahî** güle oynaya (neşe ile) ~ **kêrî** (**yekî**) **hatin** (birine) yararı (veya faydası) dokunmak ~ **kêrî** **tişteki** **hatin** bir baltaya sap olmak * **ew qas sal e, hêja tu bi kêrî** **tişteki** **nehatî** onca senedir sen hâlâ bir baltaya sap olınadın ~ **kêrî her tiştî tê** eyere de gelir, semere de ~ **kêrî kar** (an jî **îş**) **hatin** işe yaramak ~ **kêrî** **tişteki** **nehatin** eme seme yaramamak ~ **kilimên xwe** (**yek**) **kuştin** diliyle sokmak ~ **kira xwe man** ettiğiyle kalmak ~ **kiras û derpê** don gömlek ~ **kiras û derpê bûn** don gömlek

olmak ~ (...) **kirin** 1) değmek (eş değerde olmak) * **çavên te bi dinyayê dîkin** gözlerin dünyaya değer 2) hakkı için (kutsal şeyler üzerin ant içmek için) * **bi Quranê bikim** Kuran hakkı için * **ez bi dînê xwe bikim** dinim hakkı için ~ **kîre xwe hesab nekirin** *argo* iplememek, bir kimseyi takmamak ~ **kîrê xwe mîz bike**, ne bi yê **hevalan** *argo* başkalarına güvenerek iş yapma ~ **ku de ajotin eynî rê bûn** (aynı veya bir) yola çıkmak ~ **ku de biavêjî weqî çar tuxt e** 1) okka her yerde dört yüz dirhem 2) (aynı veya bir) yola çıkmak 3) ayvaz kasap, hep bir hesap ~ **kula (tişteki) nalîn** bir şeyin hasretiyle yanıp tutuşmak ~ **(wê) kulê çûn** hasret gitmek (özlemini çektiği, sevdiği bir yere veya kimseye kavuşmadan ölmek) ~ **kulm û sîleyan** (an jî **pihinan**) sille tokat * **mêrik dan ber kulm û sîleyan** **birin** adamı sille tokat götürdüler ~ **kulman (gurmistan) çûn hev yumruk yumruğa gelmek** ~ **kulman** (an jî **gurmistan**) **li hev xistin** (an jî **dan**) yumruk yumruğa gelmek ~ **kurmê (yekî) zanîn** 1) huyunu bilmek 2) (birinin) damarını bulmak ~ **kûr û dûr** derinlemesine, derinliğine ~ **lavayî û başkuriyan** yalvarış yakarış ~ **lavahiyan bi dora (yekî) ketin** ağzından girip burnundan çıkmak (kandırmak için) ~ **lavahiyan çûn (yekî) suyuna gitmek** ~ **leq (yekî) de hatin** (birini) karşılamaya gelmek ~ **leqayî (yekî) de çûn** karşılamaya gitmek, yoluna çıkmak ~ **(yekî) leyistin** (birine) ip takmak (birinin kötülüğü için çalışmak) ~ **lez û bez** çarçabuk, alele acele, yel gibi ~ **lingên nermenerm** hırsız adım (çok sessiz, yavaş) ~ **mal û hal** evli barklı ~ **mal û hal bûn** evlenmek barklanmak, yuvalanmak, yuva yapmak ~ **mal û mulk** mal mülk ~ **mal û mülkên xwe fexr nebe** ev sahibi mülk sahibi, hani bunun ilk sahibi ~ **mezinan re mezin**, ~ **biçûkan re biçûk bûn** büyükle büyük küçükle küçük olmak ~ **misînê vala neçe destmê negire** boş hayallere kapılma ~ **miradê** (an jî **mirazê**) **xwe şad bûn** 1) muradına ermek 2) amacına ulaşmak ~ **mirîfî** (an jî **mirandîfî**) yok pahasına ~ **mora ser zimanê xwe** ağzının mührü ile ~ **nan û av kirin** yedirip içirmek ~ **nav û dengê (yekî) ketin** (bir şey birinin) şanından olmak (veya şanına yaraşmak) ~ **nan û xwê bûn** iyilikbilir olmak ~ **nanê (yekî) leyistin** ekmeğiyle oynamak ~ **nav û eslê xwe** ismiyle cismiyle ~ **nav û nîşana xwe** adıyla sanıyla, ismiyle cismiyle ~ **nava guhê (yekî) ketin** (birine) girişmek ~ **nava guhê hev ketin** birbirine girişmek, kayvaya tutuşmak ~ **navberiya (yekî) h** aracılığıyla ~ **nav cih û nivînên xwe neketin** 1) eve

uğramamak (işlerinden dolayı) 2) eşiyile cinsel ilişkide bulunmamak ~ **navê..., 1)** için (ant deyimleri yapar) * **ez bi Xwedê bikim** Allah hakkı için 2) adlı, diye * **yekî bi navê Hesên li te pîrsî** Hasan diye biri seni sordu ~ **navê ketin** ileri gitmek (veya varmak) ~ **navê (...)** **kirin** hakkı için (kutsal şeyler üzerine ant içmek için) ~ **nefsa xwe karîn** nefesine hakim olmak ~ **nefsa xwe nikaribûn** nefesine uymak ~ **nepikan dan hev** iğne ile kuyu kazmak ~ **nermikayî bi dora (yekî) ketin** alttan (veya aşağıdan) almak ~ **nermikayî** (an jî **xweşkayî**) **tevgerîn** yavaştan almak, ılımlı davranmak ~ **nezanî ketin (karekî)** yan basmak ~ **nikulan çûn (yekî) (mec)** gagalamak (azarlamak, hırpalamak) ~ **nikulan** (an jî **dindikana**) **çûn hev** gagalamak ~ **nikulan hatin ser serê (yekî)** (birinin) tepesine (veya başına) binmek (veya) çıkmak ~ **nikulan** (an jî **dindikana**) **lê xistin** (an jî **lê dan**) gagalamak (azarlamak, hırpalamak) ~ **nikulan li hev dan** (an jî **xistin**) gagalaşmak ~ **niquçekan çûn hev** elleşmek (elle itişerek şakalaşmak) ~ (...) **nîmetî** nimet hakkı (veya nimet hakkı için) * **ez bi vî nîmetî bikim**, eger ez derew **bibêjim** **Xwedê xenîmî** min bibe bu nimet hakkı için söylüyorum, eğer yalan söylersem Allah çarpsın ~ **oysbûnê** rahatlıkla ~ **palpîştîya (tişteki) h** istinaden, izafeten, dayanarak ~ **paş de hatin xistin** ertelenmek ~ **paş ve hatin avêtin** ertelenmek ~ **paş ve vekîştin** geri çekilmek ~ **patika stûyê (yekî) girtin** enselenmek ~ **patika stûyê (yekî) hatin girtin** enselenmek ~ **pembû (yek) şerjê kirin** kadife eldivenle vurmak ~ **pereyan leyistin** para kesmek (çok para kazanmak) ~ **pereyekî pir leyistin** büyük oynamak (kumarda) ~ **pereyê xwe karîn kirin** (an jî **xeber dan**) hükmü parasına geçmek ~ **pey (...)** **ketin** 1) (bir kişinin, bir işin) ardına veya arkasına düşmek 2) (birine) kaçmak veya varmak ~ **pey qûna (yekî) ketin** peşine düşmek (bir isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalışmak) ~ **pêçiyên nîşanî hev dan** parmakla gösterilmek ~ **pêşîra (yekî) girtin** (birinin) yakasına asılmak (veya yapışmak) ~ **pêş çavê (yekî) ketin** (bir şey) gözüne ilişmek ~ **pêş de ajotin** ileri (veya öne) sürmek, öne doğru yürütnek ~ **pêş de birin** ileri götürmek * **te ev bêariya xwe** **pir bi pêş de bir** bu arsızlığını çok ileri götürdün ~ **pêş de çûn** ileri gitmek (veya varmak) **(tişteki)** ~ **pîfê bi hev ve bûn** (bir iş) pamuk ipliğine bağlı olmak **(tişteki)** ~ **pîfê bi hev ve danîn** (bir işi) pamuk ipliğiyle bağlamak ~ **pihinan li hev dan** (an jî **xistin**) tepişmek ~ **pihinan rabûn ser (...)** 1) (birini, bir şeyi)

tepe tepe kullanmak (sağlam eşyalar için) 2) tepinmek (üstüne çıkıp tepinmek) * **pêşî bi pihînan lê xistin paşê jî bi pihînan rabûn** serê önce tekmelediler sonra üstüne çıkıp tepindiler ~ **pîrsê mirov diçe Qersê** (an jî **Xursê**) Sora sora Bağdat (veya Kâbe) bulunur ~ **pistîn axaftin** pes perdeden konuşmak ~ **pišta (yekî) kirin** (birine) arkasını dayamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek) (yek) ~ **piyê xwe re kaş kirin** (bir şeyi veya bir kimseyi) gölgede bırakmak * **jinikê bi bedewiya xwe keçik bi piyê xwe re kaş dikirin** kadın güzelliğiyle kızları bile gölgede bırakıyordu ~ **piyên nermik hırsız adım** (çok yavaş olarak) ~ **pîr û pergal bûn** yüzü gülmek (temiz, tertipli duruma gelmek) (yek) ~ **polekî firotin** (birini) bir pula satmak ~ **polikekî nekirin** beş kuruş etmemek ~ **puanan** (...) tşk birin puan hesabıyla yenmek ~ **porê (yekê) girtin û kaş kirin** saçlarından sürüklemek ~ **qandî bejna minareyê minare boyu** ~ **qandî** (an jî **qasî**) berê eskisi kadar ~ **qandî carekê** içimlik, bir seferlik ~ **qandî** (an jî **qasî**) **çiyayekî** dağ gibi (veya kadar), dağlar gibi (veya kadar) çok büyük, çok iri, çok güçlü * **xortekî bi qandî çiyayekî** dağ gibi delikanlı ~ **qandî dinyayekê** dünya kadar ~ **qandî** (an jî **qasî**) **girikê hevîr** yumruk gibi, yumruk büyüklüğünde ~ **qandî** (an jî **qasî**) **kerekî ye eşek** kadar ~ **qandî** (an jî **qasî**) **ku jî birçinan nemire** açlıktan ölmeyecek kadar (pek az yemek, içmek) ~ **qandî ku qîm** (an jî **têr**) **bike** yeteri kadar ~ **qandî** (an jî **qasî**) **kulmekê** yumruk gibi, yumruk büyüklüğünde ~ **qandî** (an jî **qasî**) **palasekî** mendil kadar (yer) ~ **qandî** (an jî **qasî**) **serê derziyê neçûn** (bir) arpa boyu kadar gitmek ~ **qandî** (an jî **qasî**) **telê mirovekî** (an jî **merivekî**) adam boyu ~ **qandî telê xwe** boyu (veya boyuna, boyunca) beraber * **bi qandî telê wî lawê wî** heye boyu beraber çocuğu var ~ **qasî bejna mirov bûn, dorpêçkirî bû** her tarafı adam boyunda böğürtlenlerle çevriliydi ~ **qasî** (an jî **qandî**) **bejna** (an jî **telê**) **mirovekî** adam boyu * **her aliyê wê bi dirikên ku bi qasî bejna mirov bûn, dorpêçkirî bû** her tarafı adam boyunda böğürtlenlerle çevriliydi ~ **qasî** **beqekî** bakla kadar (bit, pire gibi küçük böcekleri çin) ~ **qasî berê** eskisi kadar ~ **qasî bihost û nîvekî** bacak kadar ~ **qasî carekê** içimlik, bir seferlik * **bi qasî carekê qehweya me maye** bir içimlik kahvemiz kalmış ~ **qasî çiyayekî** dağ gibi (veya kadar), dağlar gibi (veya kadar) çok büyük, çok iri, çok güçlü ~ **qasî** (an jî **qandî**) **devgerê** ağız dolusu * **mêrik bi qasî ku devê wî geriya çêr kirin** adam ağız dolusu

küfür etti ~ **qasî** (an jî **qandî**) **dinyayekê** 1) dünya kadar * **ku ez vê şeva hanê vegerim malê, îcar bi qandî dinyayekê riya min heye** bu gece vakti eve dönsen, dünya kadar yolum var 2) dünyanın ... -ı * **bi qasî dinyayekê pere zêha kir** dünyanın parasını harcadı ~ **qasî gamêsekî ye** manda gibi ~ **qasî** (an jî **qandî**) **garana kûçikan** it sürüsü kadar ~ **qasî giraniya xwe hêjayî zêran bûn** ağırlığınca altın değmek ~ **qasî gurzekî** bilek gibi (saç için, gür) ~ **qasî ku bes e** yeter derecede ~ **qasî ku têr** (an jî **qîm**) **bike** yeteri kadar ~ **qasî** (an jî **qandî**) **ku tu çavê xwe bigirî û vekî** göz açıp kapayıncaya kadar ~ **qasî ku tu destê xwe dirêj bikî** el erimi, el erimi kadar ~ **qasî kulmekê** yumruk gibi, yumruk büyüklüğünde ~ **qasî kuriya** (an jî **serê**) **derziyê** iğne ucu kadar ~ **qasî meydana hespekî** at koşturacak kadar ~ **qasî minareyekê** minare boyu ~ **qasî mis-qalekî cih nemaye** bir çekirdek yeri kalmamak (bütünüyle denk olmak) ~ **qasî** (an jî **qandî**) **misqalekê jê hez nekirin** günahı kadar sevmemek ~ **qasî** (an jî **qandî**) **mûyekî mabû** (bir) dikiş kaldı az kalsın, neredeyse, az kaldı ~ **qasî nalekî ye** at nalı kadar ~ **qasî nîskê ye** mercimek kadar ~ **qasî palasekî** mendil kadar (yer) ~ **qaydeyê defil bela** defî belâ kabilinde ~ **qedrê** (an jî **xatirê**) **Xwedê bikî** Allah aşkına ~ **qesem yemin** kasem ~ **qencî jê gilî kirin** hayırla anmak (veya yâd etmek) ~ **qerîneyan çûn** (yekî) birini iğnelemek, laf dokundurmak ~ **qeweta destan** bilek gücü ile ~ **qeweta milê xwe** bileğinin hakkı ile ~ **qeweta xwe ewle bûn** gücüne güvenmek, yumruğuna güvenmek ~ **qiloçan** (stroyan an jî **stûreyan lê dan** (xistin) boynuzlamak ~ **qirika** (yekî) **girtin** (birinin) yakasına asılmak (sarılmak veya yapışmak) ~ **qirik û gewriya hev girtin** gırtlak gırtlığa gelmek ~ **qirika** (yekî) **girtin** (birinin) gırtlığına basmak, gırtlığına sarılmak ~ **qirika hev girtin** boğaz boğaza (veya gırtlak gırtlığa) gelmek ~ **qîrmika zimanê** (yekî) **girtin** sözü ağzında bırakmak (veya sözü ağzından almak) ~ **qîç û pîlan jê filitîn** (an jî **xelas bûn**) yakayı kurtarmak (veya sıyırmak) ~ **qîç û pîlan jî** (yekî) **nefilitîn** (birine) elini veren kolunu alamaz ~ **qîyan ketin** (tişteki) 1) paçayı kaptırmak (kariştığı ama sonradan ayrılmak istediği bir işten kendini kurtarmamak) 2) açmaza düşmek ~ **qîzantî çûn ba** (yekî) (bir kadın bir erkekte) gözünü açmak ~ **qûna** (tişteki) **girtin** (bir işin) arkasına düşmek (veya takılmak) ~ ...re d/g 1) ile (birlikteliği verir) * **lawik bi hevalê xwe re hat** çocuk arkadaşıyla geldi 2) ile beraber * **bi çûna ava ya rojê re dinya sar bû**

güneşin batmasıyla beraber hava soğudu ~ (yekî) re pîr alûbal bûn (biriyle) fazla içli dışlı olmayın, sıkı fıkı olmayın ~ (yekî) re ketin eksê (an jî rikê) (biriyle) inatlaşmak ~ (yekî) re rabûn û rûniştin (biriyle) ilişki kurmak ~ (yekî) re raketin (biriyle) temasta bulunmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~ (yekî) re serî kirin der (biriyle) başa çıkmak ~ (yekî) re serî kişandin (birisıyla) boy ölçüşmek ~ (yekî) şewirîn (birine) akıl danışmak ~ (yekî) re tena serê xwe man (bir şeyle veya kimseyle) baş başa kalınak ~ (yekî) re têkilî danîn temasa geçmek ~ (yekî) re xeyîdîn (birini) azarlamak, paylamak ~ refesan li hev xistin (an jî dan) tepişmek ~ rehma Xwedê şad be Allah rahmet eylesin ~ rez û behçe bağlık bahçelik ~ rezaya dil 1) gönül hoşluğu ile 2) helâlin-den ~ rezaya dilê xwe gönül rızasıyla, gönül hoşluğu ile ~ rê û rêzanan zanîn kadirbilir olmak ~ rêtin û belakirinê doker saça ~ rêzîkekê ve girê dan esasa bağlamak ~ riya ... h 1) yoluyla * ez bi riya deryayê hatimî deniz yoluyla geldim 2) yoluyla, aracılığıyla, vasıtasıyla * bi riya qeymeqamtiyê daxwaznameya xwe şandiye kaymakamlık yoluyla dilekçeni göndermiş ~ riya deryayê denizyolu ile ~ riye (yekî) kenîn (birinin sakalına gülmek ~ ruhê (yekî) zanîn kalini okumak, gözlelerinden okumak ~ ruhê xwe leyîştin canı ile oynamak ~ rûyekî rûspî alnının akı ile * em bi rûyekî spî jî vî karî derketin alnımızın akı ile bu işten çıktık ~ rûye (yekî) kenîn yüzüne gülmek, gülâbicilik etmek ~ rûye spî-jî (karekî) derketin (bir işten) yüz akı ile çıkmak, (bir işten) yüzünün akıyla çıkmak ~ saya (yekî) sayesinde * kurik çi hîn bûbe, bi saya wî hîn bûye çocuk ne öğrenmişse onun sayesinde öğrenmiş ~ saya (yekî) birinin sayesinde ~ saya (yekî) mirad pê kirin sayesinde sayeban olmak ~ saya qelema xwe jiyîn kalemiyle yaşamak (veya geçinmek) ~ saya serê (yekî) qezenc kirin (birinin) sırtından (para) kazanmak ~ ser belaya xwe ve be ağızı kurusun, belâsını bulsun (ilenme sözü olarak) ~ ser belaya xwe ve bûn belâsını bulmak ~ ser (yekî) de çûn 1) yüklenmek, üstüne düşmek * bi ser min de neyên bana yüklenmeyin 2) (birini) arayıp sormak ~ ser (yekî) de dehf dan (an jî gêr kirin) (bir olayı birine) mal etmek * vê bûyerê bi ser min de dehf didin bu olayı bana mal ediyorlar ~ ser de hatin girtin bastırılmak, baskın yemek ~ ser (yekî) de hîlbûn (birine) çıkışmak ~ ser de neçûn semtine uğramamak (birini hiç aramamak) ~ ser exlaqê (yekî) ketin damarına

basamak ~ ser guhê xwe re avêtin ağır-samak ~ ser hemdê xwe ve hatin kendine gelmek, ayıkmak, ayılmak ~ ser hev de hatin dayîn sıkıştırılmak ~ ser hev û din de çûn (birbirinin) hal hatırını sormak ~ ser (yekî) ketin aşmak * telê wê bi ser ê min dikeve boyu benim boyumu aşılıyor ~ ser kurmê (yekî) ketin huyunu öğrenmek, (birinin) damarını bulmak ~ ser kurmê (yekî) ve bûn (birinin) damarını bulmak ~ ser lingan (an jî piyan) ketin ayağa kalkmak (ayakları üzerine dikilmek) ~ ser pêlawa jinekê de ketin kadına yalvarmak, ayaklarına kapanmak. ~ ser (...) re çûna îqafê (yekî) bir hakkın diğer bir kimseye geçirmek ~ ser re rijandin taşımak ~ ser rûyê hev de pîvaz hûr kirin birbirini yüz yüze övmek ~ ser şopa (yekî) vebûn izini bulmak ~ ser û çav kirin evlendirmek ~ ser û guh 1) hâli tavrı yerinde (görünüşü, durumu düzgün) 2) ense kulak yerinde, kelli felli ~ ser û guh bûn 1) hâli tavrı yerinde olmak (görünüşü, durumu düzgün olmak) 2) ense kulak yerinde olmak, kelli felli olmak ~ ser û guh kirin (birini) adam etmek (bir yeri düzene sokmak veya bir şeyi işe yarar bir duruma getirmek) ~ ser tebîfetê (yekî) ketin (birinin) damarını bulmak ~ ser ve hatin kirin eklenmek ~ ser xûyê (yekî) ketin huyunu öğrenmek ~ serê... için (ant deyimleri yapar) * bi serê zarokên xwe bikim çocuklarımin başı için ~ serê çiyayan ketin dağa çıkmak ~ serê (yekî) de xwendin beynini yıkamak, afyonlamak ~ serê (yekî) de hatin başından geçmek * ev nexweşin bi serê min de jî hatibû bu hastalık benim de başımdan geçti ~ serê hev sond xwarin aralarından su sızmamak ~ serê (yekî) ketin aklına yatmak ~ serê (yekî) kirin (birinin) başı için * hûn bi serê Ali Beg bikin min medin dest Ali Bey'in başı için beni ele vermeyin ~ serê (yekî) kirin ku nadin bi malê dinyayê (birinin) ölüsünü öpmek ~ serê (yekî) xistin birine kavratmak ~ serê ziman axaftin burun ucuyla konuşmak, biriyle limoni olmak ~ serê (yekî) de çûn kafasına yatmak ~ serê poz dilinin ucuyla (içten, yüreктen olmayarak, laf olsun diye) ~ serê şuştî hatin elini kolunu sallaya sallaya gelmek (bir işten sonuç almaksızın gelmek) ~ serê (...) ve kirin ucuna takmak * bi serê şûr ve neke kılıcın ucuna takma ~ serê xwe (ye) başına buyruk ~ serê ziman dilinin ucuyla (içten, yüreктen olmayarak, laf olsun diye) ~ serfinazî jê derketin (bir işten) yüz akı ile çıkmak, (bir işten) yüzünün akıyla çıkmak ~ seriyan jê re silav dan boyun kesmek, başını eğmek ~ seriyeke pîvaz (an jî sir) jî nekirin bir kimse hiç bir şeye yara-

mamak (yek) ~ serî kirin başını bağlamak (birini nişanlamak veya evlendirmek) ~ serî li hev qelibîn yüz yüze gelmek (aniden karşılaşmak) ~ serî silav dan baş kesmek (selâm için baş eğmek) ~ serserîtiyan cûn (tişteki) yaş tahtaya (veya yere) basmak ~ sexbêrî lebat kirin tutumlu davranmak ~ sing ketin hev boğazlaşmak, kıyasıya dövüşmek ~ singir û pingur etli canlı ~ siya xwe re li hev nekirin bokuyla kavga etmek ~ sonda qesemê yeminin kase ~ sonda temam yemin billah ~ sozdanê tişt çênabe bal bal demekle ağız tatlılanmaz ~ sozê mêrê berê söz bir Allah bir ~ şelafî serî li ber çemandin yalakalık etmek ~ şelaqî û melaqiyan bi dora (yekî) ketin el etek öpmek (yaltaklanmak) ~ (wî) şertê pahasına * bi wî şertê ku ez ji trêna xwe mam jî, ez li bendê sekinim treni kaçırmak pahasına onu bekledim ~ şexsê xwe li kendisi, bizzat ~ (yekî) şewirîn (birinden) fikir (veya fikri-ni) almak ~ şid lê dan ekletmek ~ şîn û girîn göz yaşları arasında * bi şîn û girîn ew binax kirin göz yaşları arasında toprağa verildi ~ şirqaman (li yekî) xistin tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) ~ şûn de hatin avêtin ertelenmek ~ şûn de hatin zivirandin (an jî vegerandin) tepilmek (geri çevrilmek) ~ tabîra amiyane amiyane tabiriyle ~ tayekî xav bi hev ve girê dan (bir işi) pamuk ipliğiyle bağlamak ~ tayekî xav bi hev ve girêdayî bûn (bir işi) pamuk ipliğine bağlı olmak ~ tayekî xav çavê (yekî) girê dan gözünü bağlamak ~ tayekî xav (yek) girê dan birini çok çabuk kandır-mak ~ tehma devê xwe zanîn 1) ağzının tadını bilmek 2) ağzının tadını bilmek (her şeyin güzelini, iyisini bilmek, anlamak) ~ temenan cûn balê yanına salâvatla varılır (çok kibirli) ~ tehn û niçan cûn hev elleşmek (birine dokunacak söz söylemek) (yek) ~ tena serê (wî) hiştin başını boş bırakmak ~ tena serê xwe 1) bir (veya tek) başına 2) tek başına (başka birinin yardımı olmaksızın) ~ tena serê xwe man yalnız başına kalmak ~ tena serê xwe pê re man (bir şeyle veya kimseyle) baş başa kalmak * divê keçik bi tena serê xwe pê re bimîne kız onunla baş başa kalmalı (yek) ~ tenê hiştin (birini) tecrit etmek ~ terpûskan cûn hev elleşmek (elle itişerek şakalaşmak) ~ tiliya (an jî pêçiya) kul de mîz kirin yaralı yaralı parmağa işlemek ~ tiliyan nişanî hev dan parmakla gösterilmek ~ tirs û sawê titrete titrete ~ tişteki girtin bir yol tuttur-mak * her kes ji xwe re bi tişteki girtiye û diçe herkes kendince bir yol tutmuş gidiy-or işte ~ tişteki nehesibandin 1) kale alma-mak 2) hiçe saymak (veya hiç indirmek) ~

tişteki re negihîştin baş edememek (yek) ~ tişteki zanîn bir şey sanmak * min jî tu bi tişteki zanibû ben de seni bir şey sanmışım ~ tiştên beredayî re mijûl bûn abesle uğraşmak (veya abesle iştigal etmek) ~ tiştikên beredayî wext derbas kirin (an jî mijûl bûn) abesle uğraşmak (veya abesle iştigal etmek) ~ tîrekê du nişan hildan bir taşla iki kuş vurmak ~ (tişteki) ve bûn (bir şeye) düşkün olmak ~ (yekî) ve bûn wekî dêlî (birine) sülük gibi yapışmak ~ (yekî) ve danîn (birine) yapıştırmak ~ (karekî) ve hatin girêdan ayak basmak (bir mesleğe girmek, bağlanmak) ~ (yekî) ve zeliqîn 1) (birine) yapışmak 2) (birine) ısrar etmek ~ vir de reş nebû bu taraflarda görünmedi ~ vê cûnê bu gidişle * bi vê cûnê ancax em dikarin êvarkî bigihîjin malê bu gidişle ancak aşkama eve varırız ~ vê qûnê naçî cûnê aksak eşekle yüksek dağa çıkılmaz ~ vê qûşê tu naçî Mûşê aksak eşekle yüksek dağa çıkılmaz ~ vê yekê re bununla birlikte (veya bununla beraber) ~ vî awayî (an jî terhî) 1) böylece, böyle böyle 2) bu gidişle ~ vî çavî bu gözle * divê tu bi vî çavî bûy-erê nenirxînî olayı bu gözle değerlendirmemelisin ~ wan re canêcanê bûn haşır neşir olmak ~ wan re canêcanê kirin haşır neşir etmek ~ werîsê jinê xwe bernede birê kadının ipliyle kuyuya inme ~ werîsê petot, xwe bernede birê başkaların ipliyle kuyuya inme ~ wesîteya (yekî) aracılığıyla, birinin aracılığıyla, bilvasıta ~ wê texmê de neçûn semtine uğramamak ~ xasûktî (kar û barek) gerandin işi kurnazca yönetmek, dümen kullanmak ~ xatirê te (an jî we) hoşça kal (veya kalın), elveda ~ xatirê Xwedê bikî Allah aşkına ~ xebera (yekî) kirin dinlemek, (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak) ~ xebera nefsa xwe kirin nefesine uymak ~ xebera xweş mirov ji qulê derdixê marê reş tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~ xeberdana nerm mar ji qunê (an jî qulê) tê der tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~ xeberdanê dan girê dan birini lafa tutmak ~ xeberdanê (yek) dan girêdan ağzına bir parmak bal çalmak ~ xerabî lê nihêrtin bet bet bakmak ~ xêr here bi xêr were Allah kavuştursun ~ xêr û xweşî hayırlısıyla, hayırlısı ile ~ xêr û xweşî be Allah hayırlı etsin (veya kılsın) ~ xêr û xweşî hatî (an jî hatin) sefa geldin (veya sefa geldiniz) ~ xêra bavê nan dixwe baba fırın has işler ~ xêra (yekî) pê ketin (birinin) sırtından (para) kazanmak ~ xêra qelema xwe debara xwe kirin kalemiyle yaşamak (veya geçinmek) ~ xêza Xwedê Allah aşkına ~ (...) xistin -e yakıştırmak ~ xûyê (yekî)

zanın huyunu bilmek (tıştık mıştık) ~ **xwaza** (an jî xaza) **Xwedê (bikî)** Allah aşkına * **tu bi xwaza Xwedê bikî**, a rast bibêje Allah aşkına doğrusunu söyle ~ **xwe de kirin** takıp takıştırmak ~ **xwe ewle** göğsünü gere gere, kendine güvenerek ~ **xwe karibûn** nefesine hakim olmak ~ **xwe ne jî xêrê re şandinê pey (me)** eşeği düğüne çağırmişlar, "ya su lazımdır, ya odun" demiş ~ **xwe re** beraberinde, yanı sıra ~ **xwe re girtin û mirin** gümleyip gitmek ~ **xwe tê de tıştek heyê?** düğün değil, bayram değil, eniştem beni niye öptü? ~ **Xwedê Allahuma** ~ **Xwedê bikî** Allah aşkına ~ **xweşikî (wan)** li hev bi keys kirin işi tatlıya bağlamak ~ **xweşî pêşwazî kirin** hüsni-kabul göstermek ~ **xweşkayî** güzellikle, iyilikle ~ **xweşkayî hel kirin** güzellikle çözmek ~ **xweşkayî (tıştek) hel kirin** tatlıya bağlamak ~ **xweşkî çûn balê** yanına salâvatla varılır (çok öfkeli) ~ **xweziyan dest naçe piziyan** çalışıp çabalamadan insan bir şeyi elde edemez ~ **xwêdana eniyê** alının teri ile, bileğinin hakkı ile ~ **xwêdana eniya xwe qezenc** (an jî heq) kirin alın teri ile kazanmak ~ **ya (...)** -e göre, sorulursa * **bi ya min her du jî mîna hev in** bana göre ikisi de bir ~ **ya (yekî)** (şuna veya buna) kalsa (veya kalırsa) * **bi ya min hûn rast nabêjin** bana kalırsa siz doğru söylemiyorsunuz ~ **ya dilê xwe** gönlüne göre, dileğine göre ~ **ya kesekî nekirin** takmamak (önemli saymamak, değer vermemek) ~ **ya (yekî) kirin** 1) dinlemek (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak) 2) riayet etmek ~ **ya xwe kirin** bildiğini yapmak ~ **yekkîrina dil** gönül birliği ~ **zanîna** (an jî zanebûna) min bildiğim, bildiğim kadarıyla ~ **zar û zêc evli** barklı ~ **zar û zêc bûn** evli barklı olmak ~ **zar û ziman** dilli, konuşabilen ~ **zar û ziman bûn** 1) dili olmak 2) dile gelmek ~ **zarokan** (an jî sebiyan) re zarok (an jî sebi), bi mezinan re mezin bûn çocukla çocuk, büyükle büyük olmak ~ **zena ...** diyerek, sanarak ~ **zend û bend** 1) etli butlu 2) güçlü kuvvetli (çok güçlü, çok dayanıklı kimse) ~ **zend û bend bûn** 1) etli butlu olmak 2) güçlü kuvvetli olmak ~ **zextan çûn (yekî) l/bw** dürtmek (tahrik etmek ~ **zilm tışt dan** tuzluya satmak ~ **zimanê xwe hatin girtin** diliyle tutulmak (veya yakalanmak) ~ **zimanê xwe karîn** dilini tutmak ~ **zimanê xwe (yekî) kuştin** diliyle sokmak ~ **zimanê xwe li xwe şahidî dan** yakayı ele vermek ~ **zimanê xwe nekarîn** dilini tutmamak ~ **zimanê xwe sûcê xwe dan** dest diliyle tutulmak (veya yakalanmak) ~ **zimanê xwe şihîftin** sürç ü lisan etmek ~ **zimanê xwe xwe dan** dest yakayı ele ver-

mek ~ **zimanê xweş bi dora (yekî)** ketin alttan (veya aşağıdan) almak ~ **zincirê (yek) girê dan** (birini) demire bağlamak ~ **zîtkan li hev xistin** (an jî dan) tepişmek ~ **zor û heft belayan** güc belâ ~ **zor û zehmetiyan** güc halle (veya gücü gücüne) ~ **zorê zorla**, zor belâ ~ **zorê gihîştin (tıştekî)** nefes nefese kalmak, dara dar kalmak ~ **zorê gotin jî devê (yekî) derxistin** (söz, lâkırdı) ağızdan dirhemle çıkmak

bi acizkerî rd/h sırnaşıkça
biadan nd/rd 1. besleyici 2. besinli
bi adutî rd/h sırnaşıkça
biafir rd yemlikli
bi agir leyistin l/bw ateşle oynamak
biagire rd frengili
biahên rd elemli
biakort rd akortlu
biala rd bayraklı
bialav (I) rd âletli
bialav (II) rd alevli
bialbûmîn rd albüminli
bialek rd yanaklı
bialet rd âletli
bialî rd taraflı
biafixwe dan m fark gözetme
bi alî xwe dan l/bw fark gözetmek
bialkol rd 1. alkollü (içinde alkol bulunan) 2. alkollü, içkili (alkol içmiş olan kimse) 3. içkili (alkol satılan yer) * **lokantaya bialkol** içkili lokanta
bialmast rd elmaslı
bialozî rd kargaşalı
biamadehî rd hazırlıklı
biamadehîbûn m hazırlıklı olma (veya bulunma)
bi amadehî bûn l/bw hazırlıklı olmak (veya bulunmak)
biamadekarîbûn m ihtiyatlı bulunma
bi amadekarî bûn l/bw ihtiyatlı bulunmak
biaman rd kaplı (kap kacaklı)
biambelaj rd ambalajlı
biamîp rd amipli
biamîretkirin m donatma
bi amîret kirin l/bw donatmak
biamoşî h sakince
biamraz rd âletli
biantet rd antetli
biantreman rd antremanlı
biapore h kalabalıkça
biaqil rd 1. akıllı 2. uslu, akıllı ~ **û di hedê xwe de** akıllı uslu ~ **ê xwe h** * **bi aqlê xwe dê min bixapîne** aklınca beni kandırarak ~ **ê xwe ve hatin** akıl kemal olmak
biaqilbûn m 1. akıllanma, akıllı olma 2. akıllılık 3. uslanma 4. usluluk
bi aqil bûn l/bw 1. akıllanmak, akıllı olmak 2. uslanmak, uslu olmak
biaqilî m akıllılık ~ **kirin** akıllılık etmek

biaqilkirin *m* akıllandırma
 bi aqıl kirin *l/bw* akıllandırmak
 biaqiltî *m* akıllılık
 biaqûbet *rd* geçimli
 biar (I) *rd* ateşli, ateşi olan
 biar (II) *rd* unlu
 biaram *rd* sakın
 biaramî *h* sakince
 biaran *rd* sızılı
 biarastebûnî *h* yönelmiş olarak
 bi aravê şuştin *l/bw* killemek
 biard *rd* unlu
 biardbûn *m* unlanma
 bi ard bûn *l/bw* unlanmak
 biarik *rd* damaklı
 biarinc *rd* sızılı
 biaring *rd* küllü
 biarîşe *rd* sorunlu, problemli
 biarmanc *rd* amaçlı
 bi arsimê ketin *l/bw* nezleye yakalanmak
 biarvan *rd* unlu
 biarvanbûn *m* unlanma
 bi arvan bûn *l/bw* unlanmak
 biasanî *h* rahatlıkla, kolaylıkla
 biasaw *rd* urlu
 biasetat *rd* asetatlı
 biasîmanketin *m* göğe yükselme
 bi asîmanan ketin *l/bw* göğe yükselmek
 biasteng *rd* engelli
 biastim *rd* astımlı
 bi aşîrî *h* aşırıcı, taşkınca
 bi aşkera *h* açık, açık seçik, açıkça
 bi aşkerahî *bnr* bi aşkerayî
 bi aşkerayî *h* açıkça, alenen, açıktan açığa ~ li
 ser hev kêrn kirin açık eksiltmek
 biaşop *rd* hayallî
 biaşxane *rd* lokantalı * vagona biaşxane
 lokantalı vagon
 bi atîyê ketin *l/bw* sara nöbet geçirmek
 biatlebûn *fiz/rd* 1. aralıklı 2. kesintili (ara ver-
 ilerek yapılan)
 biatlehî *rd* kesintili (ara verilerek yapılan)
 biav *rd* 1. sulu 2. sulu (suyu çok olan) * lîmona
 biav sulu limon ~a deniyan behicîn *argo*
 bok yoluna gitmek ~a firingiyan salçalı
 biavantaj *rd/hd* avantajlı
 biavbûn *m* 1. sulanma 2. sulanma (suyu
 çoğalıp yoğunluğu azalma)
 biav bûn *l/bw* 1. sulanmak 2. sulanmak (suyu
 çoğalıp yoğunluğu azalmak)
 biavbûyîn *m* sulanış
 bi avê de çûn *l/bw* 1. emeği boşa gitmek 2.
 boşa gitmek
 biavkirin *m* sulandırma
 biav kirin *l/bw* sulandırmak
 biavrêjk *rd* akıntılı
 biavsûn *rd* sihirli
 biavtîrşik *rd* salçalı
 biavxwîn *rd* akıntılı, sızıntılı (yara vb. için)

biavzêm *rd* bataklı
 biavzûm *rd* tokalı
 biavzûng *rd* tokalı
 biawêne *rd* aynalı
 biax *rd* topraklı
 bi axaftinê ketin *l/bw* dillennmek (çocuk; ko-
 nuşmaya başlamak)
 biaxlemî *h* ekseriya
 biaxû *rd* ağılı, zehirli
 biaxûbûn *m* 1. ağılanma 2. zehirlilik
 bi axû bûn *l/bw* ağılanmak
 bi azadî *h* özgürce
 biazar *rd* eziyetli
 biazîn *rd* yöntemli
 biazot *rd* azotlu
 biba (I) *rd* kösnül, çiftleşme durumunda olan
 hayvan (özellikle kancık)
 biba (II) *rd* rüzgârlı, yelli ~ û bager boralı
 bibabet *rd* konulu
 bibabirk *der/rd* yelkenli
 bibac *rd* vergili
 bibacan *rd* patlıcanlı
 bibaçik *rd* çavdarlı
 bi badanê *h* büke büke
 bibadef *rd* tipili
 bibadek *rd* burgulu
 bibager *rd* fırtınalı
 bibahane *rd* bahaneli
 bi bahorê ketin *l/bw* nezleye yakalanmak
 bibahoz *rd* fırtınalı
 bi balafirê *h* uçak ile
 bibaldarî *h* dikkatlice, kuvvetle (güçlü ve
 sağlam bir biçimde) * divê mirov bi bal-
 darî li ser vê meseleyê bisekine bu mesele
 üzerine kuvvetle durmak lazım
 bibaldeçûn *m* 1. yanaşma 2. yanına gitme
 bi bal de çûn *l/bw* 1. yanaşmak 2. yanına gitmek
 bibalican *rd* patlıcanlı * kebaba bibalican
 patlıcanlı kebab
 bibamişt *rd* tipili
 biban *rd* damlı, çatılı
 bibandira *rd* bandıralı
 bibandor *rd* 1. etkili, tesirli 2. etkili, dokunaklı,
 çarpıcı 3. *h* esaslî ~ bûn etkili olmak
 bibandorbûn *m* etkili olmak
 bi bandor bûn *l/bw* 1. etkili olmak 2. etkilenmek
 bibandorî *m* 1. etkililik 2. dokunaklılık
 bibangurdan *rd* silindirli
 bi bapêşê ketin *l/bw* nezleye yakalanmak,
 nezle olmak
 bibapûk *rd* tipili
 bibar *rd* 1. yüklü 2. (mec) yüklü, hamile
 bi bar bûn *l/bw* 1. yüklü olmak, yüklenmek 2.
 bebek beklemek
 bibaran *rd* yağmurlu
 bibarimte *rd* ipotekli
 bibaristan *rd* tahammüllü, götürümlü
 bibarî *m* yüklülük
 bibask *rd* kanatlı

bibaskbûn *m* kanatlanma (uçmaya başlama)
bi bask bûn *l/bw* kanatlanmak (uçmaya başlamak)
bibastan *rd* gelenekli
bibaşî *h* iyilikle
bibatî *rd* taşaklı
bibav *rd* 1. babalı (babası olan) 2. vefalı
bibawan *der/rd* yelkenli
bibawerhişkî *h* yobazca
bibawername *rd* diplomalı, sertifikalı
bibayê bezê *h* alelacele, dazara dazar, dazara dazır, yellim yelalim, rüzgâr gibi
bi bayê bezê çûn *l/bw* yelmek
bibayê birûskê *h* yellim yelalim, rüzgâr gibi, çok çabuk
bi bayê çûn *l/bw* apazlamak (yelkenli gemiler için)
bibazar *rd* pazarlıklı ~ **bazara xwe re zeliqîn** sıkı pazarlık yapmak
bi bazarhişkî *h* sıkı pazarlıkla, vurtut
bibazdanê *h* koşaraktan
bibazîn *rd* bilezikli
bibazor *rd* fırtınalı
bi beddolî *h* soysuzca
bi bedenî *h* bedenlen
bi bedewa *h* beleştan, cabadan
bibedêl *h* 1. keşikleme, nöbetleşe, sırayla 2. bedelli 3. dönüşümlü * **greva xwebirçihîştinê ya bi bedêl** dönüşümlü açlık grevi ~ **kirin** nöbetleşmek
bi bedêl gotin *l/bw* sırayla söylemek * **werin em bi bedêl stranan** **bibêjin** gelin sırayla türkû söyleyelim
bibedêlkirin *m* nöbetleşme
bi bedêl kirin *l/bw* nöbetleşmek
bibedl *rd* kostümlü
bi bednîjadî *h* soysuzca
bibehçe *rd* bahçeli
bi behitînî *h* afal afal
bibejn *rd* boylu, endamlı ~ **û bal 1)** boylu poslu, dalyan gibi 2) boylu (boyu benzerlerinden uzun olan)
bibekre *rd* balçıklı
bibela *rd* belâlı * **karekî bibela** belâlı bir iş
bi belaş *h* beleştan
bibelaşî *h* beleştan, bedavadan (veya bedavası-na), cabadan
bibalexet *rd* belâgatlı
bibelg *rd* yapraklı
bibelge *rd* belgeli
bibelgekirin *m* belgeleme
bi belge kirin *l/bw* belgelemek
bibelgename *rd* belgeli, senetli ~ **û sened** senetli sepetli
bibelor *rd* billûrlu
bibelqitî *b* geberesin ~ **înşelah** geberesin inşallah
bibelxem *rd* balgamlı
bi ben leyîstin *l/bw* ip atlamak

bi ben ve kirin *l/bw* ipe dizmek
bibende *rd* köleli
bibendik *rd* 1. askılı (elbiselerdeki askı) 2. şeritli (dar, uzun parça ve özellikle dokuma veya kumaş parçası için)
bi bendik ve kirin *l/bw* şeritlemek
bibendûbar *rd* disiplinli * **dibistana** **bibendûbar** disiplinli okul
biben *rd* ipli (yek) ~**ekî xav girê dan** birini tongaya getirip kandırmak
bibenîşt *rd* sakızlı
biber (I) *rd* 1. hâsılatlı, ürünlü, verimli, semereli 2. verimli, zengin 3. *mec* hamile
biber (II) *rd* 1. enli * **qumaşekî biber** enli bir kumaş 2. geniş (sert nesneler için)
biber (III) *rd* taşlı
biberan *rd* çiftleşme isteğini duyan koyun
bi ber avê ketin *l/bw* akıntıya kapılmak
bi berawirdiyê *h* kıyasen
bi ber ba ketin *l/bw* 1. aldırnak 2. darmadağın olmak
biberberî *rd* çekişmeli
bi berberokî *h* çığırtkanca
biberbest *rd* engelli
biberbûn (I) *m* 1. enli olma, eni geniş olma 2. enlilik
biberbûn (II) *m* verimlilik
bi ber çav hatin *l/bw* değer verilme
biberçavk *rd* gözlüklü
bi ber çav ketin *l/bw* göze ilişmek, görünmek
biberçêlk *rd* kursaklı
biberd *rd* taşlı
bi ber dev xistin *l/bw* bir şeyi birine vermek özere söz vermek
biberdewam *rd* devamlı, sürekli (kesintisiz olarak)
bi berdewamî *h* durmaksızın
biberdilk *rd* önlüklü (çocuk önlüğü için)
biberdîne *rd* taşılı, fosilli
bibere *rd* bereli (başlık için)
bibereber *rd* şamatalı
bi bereberetî *h* tedricî olarak
biberêk *rd* testere
bibereket *rd* bereketli
bi bereket bûn *l/bw* bereketlenmek
bibereketî *m* bereketlilik
biberestû *rd* yakalı
biberf *rd* karlı
bi berfirehî *h* derinlemesine, derinliğine, etraflica, genişçe
biberg *rd* 1. kapaklı 2. ciltli
bi berger *h* ısrarla
bi bergerî *h* ısrarla
bibergirk *rd* tıkaçlı
bibergîdan *rd* karşılıklı
biberik *rd* fişekli
biberjeng *rd* kanıtlı
biberjêr *rd* inişli ~ **û derbejer** (an jî berjor) inişli çıkışlı (veya yokuşlu)

biberketin (I) *m* 1. üzüline 2. acıma 3. yerin-
ine 4. vahvahlanınma, tasa çekme, tasa etme,
tasalanma, yazıklanma, eseflenme 5.
yüreğine oturma

biberketin (II) *m* kavrama (anlama, algılama)

bi ber ketin (I) *l/bw* 1. üzülmek, acı duymak
2. acımak, merhânet etmek * **ez ber bi zar**
û zêçen wî ketim, **loma min ew neda**
mehkemeyê çoluğuna çocuğuna acıdım da
mahkemeye vermedim 3. yerinmek 4. vah-
vahlanınak, tasa çekmek, tasa etmek,
tasalanınak, yazıklanmak, eseflenmek, esef
etmek, hüsrana uğramak, efkârlanınak 5.
yüreğine oturmak

bi ber ketin (II) *l/bw* kavramak (anlamak, algi-
lamak)

biberketî (I) *rd* üzgün, üzülmüş olan

biberketî (II) *rd* kavrayışlı

biberkêşk *rd* çekmeceli

biberkî *h* ısrarla

biberkî *rd* ısrarlı

biberkurk *rd* kursaklı

bi ber lehiyê ketin *l/bw* sele kapılmak

bibername *rd* programlı

bibernavk *m* lâkaplı

bi bernavkî *h* takma adla

biberneketin *m* 1. üzülmeme 2. kıyma, kıyış
(acımadan verme, feda etme)

bi ber neketin *l/bw* 1. üzülmemek 2. kıymak
(acımadan vermek, feda etmek)

biberpal *rd* arkalıklı

bi ber pêlan ketin *l/bw* dalgalara kapılmak

bi berpîrsî *h* sorumlucu

bi ber pişika xwe ve çûn *l/bw* búbürlenmek

biberqaz *rd* mazgallı

bi ber re avêtin *l/bw* imalı konuşmak, önüne
laf atmak

bibersitok *rd* yakalı

bibersîv *rd* yanıtı

biberstû *rd* yakalı

biberstûk *rd* yakalı, yakalıklı

bi berstûkê girtin *l/bw* yakasına yapışmak

bibertûrk *rd* kursaklı

bibervank *rd* önlüklü, peştemallı

bi bervedarî *h* vekâleten

bi bervedêrî *h* vekâleten

bi ber ve hatin *l/bw* karşılamaya gelmek

biberx *rd* kuzulu

biberxik *rd* kuzulu

biberxistin (I) *m* kavratma

biberxistin (II) *m* bir şeyi birine vermek üzere
söz verme

bi ber xistin (I) *l/bw* algılatmak, kavratmak

bi ber xistin (II) *l/bw* bir şeyi birine vermek
üzere söz vermek

biberxweketin *m* 1. üzülmeme 2. utanma

bi berxwe ketin *l/bw* 1. üzülmek dövünmek *
bi ber xwe diket ku Kurdî nehêwîsîbû Kürt-
çeyi öğrenmediğine dövünüyordu 2. utanmak

bi ber xwe neketin *l/bw* uslanmamak

bi ber xwe xistin *l/bw* bir şey yapmaya giriş-
mek

bibesîret *rd* basiretli

bibeskurk *rd* yakalı

bibestik *rd* yakalı

bibeşavend *wj/rd* kafiyeli

bibeşt *as/rd* kirişli

bi betalkirinê *h* nakzen

bibetan *rd* astarlı

bibeton *rd* betonlu

bibexdadî *rd* bölmeli * **odeya me bibexdadî**
ye odamız bölmeli

bibexşîne *b* pardon

bibexşinin *b* afedersiniz * **bibexşinin, ez vê**
napejîrinim afedersiniz, bunu kabul etmem

bibeysûs *rd* ferli

bibez *rd* yağlı, besili, semiz

bibezm *rd* eğlenceli, şenlikli

bi bêalkolî *h* içkisiz, içki içmemiş olarak

bi bêaramî *h* huzursuzca

bi bêarezû *h* isteksizce

bi bêarî *h* hayâsızca, utanmazca

bi bêatlebûn *h* aralıksız, durmadan

bi bêatlebûnî *h* vızır vızır, durmadan, habire

bi bêbavî *h* soysuzca

bi bêbextî *h* kalleşçe, kahpece

bi bêcîrî *h* huysuzca

bi bêdebî *h* terbiyesizce

bi bêdengî *h* sessizce

bi bêdil *h* kerhen, istemeyerek, istemeye is-
temeye

bi bêdilî *h* isteksizce

bi bêdudilî *h* tereddütsüzce

bi bêedebî *h* edepsizce, görgüsüzce

bi bêesilî *h* soysuzca

bi bêetlehî *h* aralıksız olarak, durmadan

bi bêfedîtî *h/rd* utanmazca, yüzşüzce

bi bêfehîfî *rd/h* utanmazca, hayâsızca

bi bêfehîmî *h* anlayışsızca, düşüncesizce

bi bêfihêtî *h* utanmazca

bi bêgavî *h* mecburen

bi bêgîramî *h* saygısızca

bi bêhawetî *h* kalleşçe

b ibêhayî *h* habersizce

bi bêhemdî *h* 1. isteksizce 2. istemeyerek,
ezkaza, kazara 3. kerhen, istemeyerek, iste-
meye istemeye

bi bêheqî *h* ücretsiz, para verilmeden

bi bêhesabî *h* 1. hesapsızca 2. hesapsızca (sayı-
sızca)

bi bêhewatî *h* sabırsızlıkla

bi bêhişî ketin xewê *l/bw* şuursuzca uykuya
dalmak

bi bêhîzûrî *h* huzursuzca

bibêhn *rd* kokulu, misket * **sêva bibêhn**
misket elması * **hermiya bibêhn** misket
armudu

bibêhna fireh *h* sabırla, sabırlı bir şekilde,

aceleye getirmeden ~ bēsîre dibe doşav
sabrın sonu selamettir
bi bēhnefişkē *h* soluk soluğa * **bi bēhnefişkē**
hate malê soluk soluğa eve geldi
bi bēhnfirehî *h* sabırla
bi bēhurmetî *h* saygısızca
bi bēînsafî *h* inafsızca
bibêje *b* söyle ('gotin' kuralısız fiilinden)
bibêjik *rd* yeleli
bibêlan *rd* tepeli
bi bēmaweyî *h* süresiz olarak
bi bēmehr *h* nikâhsızca
bi bēmerhametî *h* merhametsizce, acımasızca
bi bēmizeyî *h* ücretsiz olarak, para verilmeden
bi bēmüceyî *h* ücretsiz olarak, para verilme-
den
bi bēnamûskî *h* namussuzca
bi bēpere *h* parasız olarak
bi bēperwa *h* pervasızca
bi bēpîrî *h* görgüsüzce
bi bēpîrûpergalî *h* görgüsüzce
bi bēpuşulî *h* edepsizce
bi bēqezatî *h* kazasız olarak
bibêr (I) *rd* bitek, verimli * **ev erdên bibêr** bu
bitek topraklar
bibêr (II) *rd* kürekli
bibêrê û rêzan *rd* usulsuzca
bibêrik *rd* kürekli
bi bēriyî *rd* usulsuzca
bibêrm *rd* havuzlu
bi bēsebirî *h* sabırsızlıkla
bi bēsemaxî *h* sabırsızlıkla
bi bēserûberî *h* 1. düzensiz olarak 2. karman
çorman bir biçimde 3. kargaşalı bir şekilde
bi bēsexbêrî *h* savurganca ~ **zêde** bol kese-
den
bi bēsermî *h* utanmazca, yüzünüzce
bi bētebatî *h* sabırsızlıkla
bi bētedbîrî *h* tedbirsizce
bi bēterbiyetî *h* terbiyesizce
bi bētereddûî *h* tereddütsüz olarak
bi bēteşeyî *h* kabaca
bi bētifaqî *h* kazasız olarak
bibêvil *rd* burunlu
bibêwan *rd* tarlalı
bi bēwîcdanî *h* vicdansızca
bi bēxeber *h* habersizce
bi bēziravî *h* ödleğe
bibiharet *rd* baharlı
bi bihayê mirî *h* ölü fiyatına
bibihok *rd* ayvalı böcekli
bi bihostan *h* karışla ~ **pîvan** karışlamak
bibihurîn *rd* geçeli
bibijang *rd* kirpikli
bibijanik *rd* kirpikli
bi bijartini *h* seçmece
bibijî *rd* perçemli, yeleli
bibilbilik *rd* ibikli, emzikli (çaydanlık, ibrik
gibi kaplar için)

bibilindek *rz/rd* şapkalı (üzerinde düzeltme
işareti bulunan ünlü)
bibin *rd* tabanlı
bi binaxe bûn *l/bw* esaslanmak
bi bin erdê ketin *l/bw* yerin dibine girmek
bi binê xwe de kirin *l/bw* 1) donuna yapmak
(veya doldurmak) 2) donuna yapmak,
donuna doldurmak (çok korkmak)
bibingeh *rd* temelli
bi bingeh bûn *l/bw* esaslanmak
bi bingehî *h* temelinden, esasen
bibinik *rd* tabanlı
bibinî *rd* 1. tabanlı 2. *mec* paralı 3. *mec* sinsi ~
bûn 1) paralı olmak, kirli çıkkın olmak 2)
sinsi olmak
bibinîbûn *m* sinsi olma
bibinî bûn *l/bw* sinsi olmak
bibinîk *rd* hesaplı, sinsi
bibinketin *m* 1. yenilgi, yenilme, yenilgiye
uğrama 2. alt olma
bi bin ketin *l/bw* 1. yenilmek, yenik düşmek,
yenilgiye uğramak, mağlûp olmak 2.
yenilmek, sırtı yere gelmek, alt olmak
bibinkefî *m* yenik, mağlûp
bi bin re *h* alttan
bi bintûtî çûn *l/bw* temelli gitmek
bibinxistin *m* 1. yenme, yenilgiye uğratma,
mağlûp etme 2. alt etme
bi bin xistin *l/bw* 1. yenmek, yenilgiye uğrat-
mak, mağlûp etmek 2. alt etmek
bibinxistî *rd* yenik, yenilgiye uğramış olan
bibinyat *rd* temelli
bibinyat bûn *l/bw* esaslanmak
bbir (I) *rd* 1. kesici 2. *m* kesici (kesme işinde
kullanılan araç)
bibir (II)! *b* kes!, başlama!
bi biratî *h* kardeşçe
bibirbisok *rd* pullu * **lê kincekî bibirbisok**
hebû üstünde pullu bir elbise vardı
bibirêş *rd* filizli
bibirhan *rd* kanıtlı
bibirîn *rd* 1. yaralı 2. kesikli (kesikleri olan)
bibirînbûn *m* 1. kesikli olma 2. kesiklik
bi birîndarî *h* yaralı olarak, yaralı bir şekilde
bibirk *rd* havuzlu
bibirq *rd* şimşekli ~ **û birûsk** şimşekli (hava
için)
bibirqînî *rd* ışıltılı
bibirû *rd* kaşlı
bibiryar *rd* kararlı
bi biryarî *h* kararlıca
bibiryarî *m* kararlılık
bibisk (I) *rd* kaküllü, zülüflü, pürçekli
bibisk (II) *rd* lifli
bibist *rd* şişli
bibistî *rd* filizli, budaklı (sürgünlü ağaç)
bibişkoj *rd* dügmeli (düğmesi olan)
bibişkok *rd* dügmeli (düğmesi olan)
bi bitûnî *h* bütün olarak

bibixur *rd* tütsülü

bibizav *rd* 1. hareketli 2. cesaretli ~ **bûn** 1) hareketlenmek 2) cesaretlenmek ~ **kirin** cesaretlendirmek

bibizavbûn *m* 1. cesaretli olma 2. cesaret

bi bizdonekî *h* ödekleç

bibizir *rd* tohumlu

bibizmar *rd* çivili, mıhlı

bibizmik *rd* mandallı

bibilya *rd* bilyeli

bibîne *b* gör ('dîtin' kuralsız fiilinden)

bibîr *rd* 1. bekleli, hafızalı 2. unutulmaz * **ev rojeke bibîr** *e* bu unutulmaz bir gün

bi bîra (...) **hatin** *l/bw* hatırlamak

bi bîra (...) **ketin** *l/bw* hatırlanmak

bi bîra (...) **xistin** *l/bw* 1. anımsatmak, hatırlatmak 2. çağrıştırmak * **ev dengê hanê yekî** *bi bîra* *min dixê* bu ses kulağıma birini çağrıştırıyor

bibîranî *rd* anılmış, yad edilmiş olan

bibîranîn *m* 1. anma 2. anımsama, hatırlama 3. anma, zikretme

bi bîr anîn *l/bw* 1. anmak, hatırlamak * **do êvarê me tu bi bîr anî** *dün gece seni andık* 2. anmak, zikretmek (**yek**) ~ (birinin) kulağını çınlatmak

bi bîrdarî *h* dikkatlice

bi bîrê xistin *l/bw* andırışmak

bibîrhatin *m* anılma, hatırlanma

bi bîr hatin *l/bw* anılmak, hatırlanmak

bibîrhatî *rd* anılmış, hatırlanmış olan

bibîrnexist *rd* çağrışımsız

bibîrxistan *m* 1. hatırlatma 2. çağrışım

bibîrxistin *m* 1. anımsatma, hatırlatma 2. hatırlatma, uyarma 3. çağrışırma ~ **a dîtinî-bî-hîstinî** *ped* görsel-işitsel çağrışım

bi bîr xistin *l/bw* 1. anımsatmak, hatırlatmak 2. hatırlatmak, uyarmak 3. çağrıştırmak

bibîrxistinî *rd* çağrışımli

bibobelat *rd* felaketli

biboç *rd* kuyruklu

biboçik *rd* kuyruklu

biboran *rd* buhranlı

biborc *rd* ödünç

bibore *b* afedin, pardon

bi borebor *h* böğüre böğüre (insanlar için; bağıra bağıra)

biborin *b* afedin, afedersiniz * **biborin, ez vê napejirînim** afedersiniz, bunu kabul etmem

biborik *rd* borikli

bi borînî *h* böğüre böğüre (insanlar için; bağıra bağıra)

biborî *rd* vidalı

bibostan *rd* 1. bostanlı 2. *mec* memeli

biboyax *rd* 1. boyalı 2. boyalı (kadın için, yüzüne çok boya sürmüş olan, makyajlı)

bibriyânî *rd* briyantınlı

bibromur *rd* bromürlü

biburs *rd* burslu

bi bûdelayî *h* budalaca

bibûut *rd* boyutlu

bibûxar *rd* buharlı

bibûyer *rd* olaylı

bicabil *rd* harçlı * **dîwarê bicabil** harçlı duvar

bicam *rd* camlı

bicamekan *rd* camekânli * **dukana bicamekan** camekânli dükkan

bican *rd* 1. canlı 2. *m* canlı (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık, hayvan)

bi canê xwe dan *l/bw* canıyla ödemek

bi cara Xwedê *h* tümünden, komple

bi carcarokî *h* çığırtkanca

bi carek *h* bir kalemden, birden ve toptan

bi carekê *h* tamamıyla, kapı kapamaca, komple * **ew bi carekê dînikî** *ne* onlar kapı kapamaca delidirler

bicas *rd* kireçli

bicatirî *rd* kekikli

bi cehrî *h* cebren

bicedêl *rd* didişken

biceger *rd* yürekli

bicegerbûn *m* 1. yürekli olma 2. yüreklilik

bi ceger bûn *l/bw* yüreklenmek, yürekli olmak

bicegerî *m* yüreklilik

bi ceh ketin *l/bw* arpalamak

bi cehenemê şad bûn *l/bw* cehennemi boylamak (gebermek)

bi cehenemê şad kirin *l/bw* cehenneme göndermek (gebertmek)

bicehter *rd* kekikli

biceld *rd* ciltli (kitap vb. için)

bicelxe *rd* 1. geçirmeli 2. yivli (ek çizgisi olan)

bi cemaetî *h* cemaatle ~ **nimêj kirin** cemaatle namaz kılmak

bicemed *rd* buzlu

bicencer *rd* makaralı

bicer *rd* vidalı

bicereyan *rd* akıntılı, akımlı

bicerg *rd* yürekli, cesur

bicesaret *rd* 1. cesaretli 2. *h* yüreklilikle ~ **bûn** cesaretlenmek ~ **kirin** cesaretlendirmek

bicesaretbûn *m* 1. cesaretlilik, cesaretli olma 2. cesaretlenme, yüreklenme, yiğitlenme, yiğitleşme

bi cesaret bûn *l/bw* cesaretlenmek, yüreklenmek, yiğitlenmek, yiğitleşmek

bicewab *rd* cevaplı, yanıtli

bicewher *rd* cevherli

bicewî *rd* tutkalı

biceyr *rd* sıvalı (sıvası olan)

bi cezbê ketin *l/bw* kendinden geçmek, transa geçmek (tarikât ehli için)

bicênîk *rd* zülüflü

bicibe *rd* cüppeli

bicîh *rd* 1. yerinde, uygun 2. kesin, kat'i * **ma tu bicîh dîzanî ku dê were?** geleceğini kesin biliyor musun?

bicihanîn *m* 1. gerçekleştirme 2. icra etme,

uygulama 3. ifa etme 4. *hiq* yürütüm, yerine getirme, infaz 5. eda etme
bi cih anîn *l/bw* 1. gerçekleştirmek 2. icra etmek, uygulamak 3. ifa etmek 4. yerine getirmek, infaz etmek 5. eda etmek
bicibbûn *m* 1. yerleşme 2. yerleşme (yerine iyice oturma) 3. yerleşme (yer bulup oturma) 4. yerleşme (eşyayı yerli yerine koyma) 5. yerleşme (kullanılır olma, alışılma) 6. sığma 7. yurtlanma
bi cih bûn *l/bw* 1. yerleşmek (yaşamak için uygun yer bulmak) * *çûne li semteke xweş* *bi cih bûne* gidip güzel bir semte yerleşmişler 2. yerleşmek (yerine iyice oturma) * *ev kevir tê de bi cih bû* bu taş yerine yerleşti 3. yerleşmek (yer bulup oturma) * *bi zorekê di erebeyê de bi cih bûn* arabaya zor yerleştiler 4. yerleşmek (eşyayı yerli yerine koymak) * *hîna têkberên wan bi cih nebûne* eşyaları daha yerleşmemiş 5. yerleşmek (kullanılır olmak, alışılmak) * *hin peyv bere bere bi cih dibin* bir takım kelimeler zamanla yerleşiyor 6. sığmak 7. yurtlanmak 8. (eli) ağır olmak * *kulmên wî bi cih bûn* yumrukları ağırdılar
bicibbûnî *m* 1. yerleşmişlik 2. oturmuşluk
bicibbûyî *rd* yerleşik
bicihêname *rd* pusulalı
bicihêz *rd* çeyizli
bi cihêz bûn *l/bw* çeyizlenmek
bicihhatin *m* 1. gerçekleşme, yerine gelme 2. uygulanma
bi cih hatin *l/bw* 1. gerçekleşmek, yerine gelmek 2. uygulanmak
bicihhiştin *m* terketme
bi cih hiştin *l/bw* terketmek
bicihime! *b* defol!, cehennem ol!
bicihker *rd* yerleştirici
bicihkirin *m* 1. yerleştirme 2. yerleştirme (yerine koyma) 3. sığdırma 4. yurtlandırma
bicihkirin *l/bw* 1. yerleştirmek 2. yerleştirmek (yerine koymak) 3. sığdırmak 4. yurtlandırmak
bicihkirî *rd* yerleşik, yerleştirilmiş
bi cih lê xistin *l/bw* fena vurmak
bicihnebbûyî *rd* eğreti (iyi yerleşmemiş, yerini bulmamış)
bicihnûma *rd* pusulalı
bi cih û nivîn bûn *l/bw* yatmak (hastalık sebebiyle yatakta kalmak)
bi cih û war bûn *l/bw* yurtlanmak
bicihûwarkirin *m* yurtlandırma
bi cih û war kirin *l/bw* yurtlandırmak
bicil *rd* elbiseli, giyinik ~ *û berg* giyimli, giyimli kuşamlı * *yekî bicil û bergên baş e* iyi giyimli biri ~ *û girêdan* giyimli kuşamlı
bicilbûn *m* giyinik olma, giyimlik
bicilik *rd* çullu
bicils *rd* kireçli * *ava bicils kireçli* su

bicilûberg *rd* elbiseli, kostümlü
bicimbîş *rd* 1. eğlentili 2. cümbüşlü
bicin *rd* cinli
bicinan ketin *l/bw* cin çarpmak
bicinsiyet *rd* eşeyli
bicinsiyetî *m* eşeylilik
bicir *rd* geçimsiz * *mirovekî bicir e* geçimsiz bir insan ~ *û cedêl* geçimsiz * *mirovekî bicir û cedêl e* geçimsiz bir insan ~ *bûn* geçimsiz olmak
bicirecir *rd* şamatalı
bicirne *rd* kurnalı
bi cirnexweşî *h* gıcıkça, huysuzca
bi ciwamêrî *h* centilmence
bi ciwanî *h* genç bir şekilde
bi ciwanmêrane *h* kibarlıkla
bicizûbend *rd* 1. ciltli 2. kapaklı
bicîger *rd* cesur, yürekli
bicîla *rd* cilalı
bicîsbûn *m* cisimlenme
bicîsm bûn *l/bw* cisimlenmek
bi cîsmî *h* cismen
bicîwa *rd* cıvalı
bicolane *rd* salıncaklı
bi comerdî *h* cömertçe
bi copan lê dan *l/bw* coplamak
bi copan lê xistin *l/bw* coplamak
bicoş *rd* coşkun
bi coşbûnî *h* coşkunca
bi coşdarî *h* 1. coşkulu bir şekilde 2. kabara kabara
bi coş û peroş bûn *l/bw* coşkulanmak
bi coş û peroşî *h* coşkunca
bicoşûperoš *rd* coşkulu
bicotê *h* iki ayakla zıplama
bi cotkaniyan *h* çiftilemeyle ~ *çûn hev* çiftileşmek ~ *li hev xistin* çiftileşmek
bicuret *rd* cüretli
biç *bnr* xulç
biçal *rd* çukurlu ~ *û kort* çukurluk ~ *û mîrt* (an jî *mitik*) girintili, girintili çıkıntılı, engeli
bi çalakî *h* 1. aktifce 2. kıvrakça
biçamûr *rd* çamurlu
biçanç *rd* tortulu
biçangil *rd* kancalı
bi çapikî *h* süratla
biçaplûkan *h* emekleyerek
bi çaplûkan çûn *l/bw* emeklemek
bi çaplûsî *h* dalkavukça, şaklabanca
biçaq *rd* bacaklı
biçaqmaq *rd* 1. çakmaklı 2. çakmaklı (eski bir tüfek türü)
biçarçive *bnr* biçarçove
biçarçove *rd* çerçevesi
bi çargavê *h* dört nala, dolu dizgin (son hızla) ~ *çûn* dört nala (veya dolu dizgin) gitmek
biçarık *rd* çarıklı, çatılı, çatıklı
bi çarlepkan *h* emekleyerek

bi çarlepkan çûn *l/bw* emeklemek
bi çarlepkan ketin *l/bw* emeklemeye başlamak
bi çarnalê *h* dört nala
biçaroke *rd* çarşafı (kadın çarşafı)
biçarox *rd* çarıklı
bi çarqewzê *h* dolu dizgin (son hızla) ~ **çûn**
 dolu dizgin gitmek (son hızla koşmak)
biçarşeb *bnr* çarşev
biçarşev *rd* çarşafı (çarşaf giymiş olan kimse)
biçarwe *rd* zilli (parmaklara takılan müzik
 aleti için)
biçav *rd* gözlü
bi çavan *h* 1. göz ile 2. çıplak gözle
biçavan ketin *l/bw* göz hastalığına yakalan-
 mak
biçavdîtî *h* gözle görülür, gözle görülecek bir
 şekilde
bi çavgirtî *h* gözü kapalı olarak
biçavik 1. gözlü (bölmesi veya gözleri olan) 2.
 gözlü (deliği olan) 3. gözenekli
biçavî *rd* 1. gözlü (bölmesi veya gözleri olan)
 * maseya **bi sê çavî** üç gözlü insana 2. gözlü
 (deliği olan) 3. gözenekli, ajurlu
bi çavîfî *h* göz kararıyla
biçax *rd/h* zamanlı
biçay *rd* çaylı
biçayir *rd* çayırılı, çimenli
bi çayirê ketin *l/bw* çayırlamak (hayvan,
 yediği çayırdan hastalanmak)
biçek (I) *rd* elbiseli
biçek (II) *rd* silâhlı
biçekbûn *m* 1. silâhlanma 2. silâhlanma (si-
 lâhını veya silâhlı kuvvetlerini çoğaltma)
biçek bûn *l/bw* 1. silâhlanmak 2. silâhlanmak
 (silâhını veya silâhlı kuvvetlerini çoğalt-
 mak)
biçekembûn *m* ağdalanma, ağda bulaşma
biçekem bûn *l/bw* ağdalanmak, ağda bulaş-
 mak
biçekkirin *m* 1. silâhlama, silâhlandırma 2.
 silâhlandırma (silâhını veya silâhlı kuvvet-
 lerini çoğaltma)
biçekkirin *l/bw* 1. silâhlamak, silâhlandırmak
 2. silâhlandırmak (silâhını veya silâhlı
 kuvvetlerini çoğaltmak)
biçekkirin *m* silâhlandırma
biçekkirî *rd* silâhlı (silâhlandırılmış olan)
bi çelengî *h* kıvrakça
bi çelpînî *h* läppadak
biçelqeçelq *rd* çırpıntılı
biçelqînî *rd* çırpıntılı
biçeltik *rd* çantalı
biçember *rd* çemberli
biçembil *rd* kulplu
biçembilheya *rd* kuşaklı
bi çendan *nd* kaç * **ev pirtûk bi çendan e?**
 bu kitap kaç?
biçene *rd* çeneli, çenesi olan
bi çengan *h* avuç avuç

biçengel *rd* çengelli
biçengil *rd* kancalı
biçengur *rd* kollu
biçente *rd* çantalı
biçentik *rd* çantalı
biçep *rd* kıvrak, hilekâr
biçepil *rd* kollu
biçeprastê *sp/h* göğüs çaprazı
biçeçîn *rd* çatırtılı, şakırtılı
biçerm *rd* derili
biçerx *rd* çarklı
bi çerx *h* döne döne, dönerek
biçeşid *rd* çeşitli
biçeşidbûn *m* çeşitlenme
bi çeşid bûn *l/bw* çeşitlenmek
biçeşidîtî *m* çeşitlilik
biçeşidkirin *m* çeşitleme, çeşitlendirme
bi çeşid kirin *l/bw* çeşitlemek, çeşitlendirmek
biçetel *rd* çatallı (çatallı olan, yemek aracı için)
biçetînayî *h* güçlükle
biçewder *rd* çavdarlı
biçewlik *rd* imalı
bi çewtî *h* yanlışlıkla, yanlış olarak
biçexdar *rd* çavdarlı
biçêj *rd* lezzetli, leziz
biçêjbûn *m* lezetlenme
biçêj bûn *l/bw* lezetlenmek
biçêq *rd* bacaklı
bi çi nd kaç? ~ **awayî?** ne gibi? ~ **emel dike?**
 Neci? * **dayê bavê min bi çi emel dike?** anne
 benim babam neciydi? ~ **mijûl e?** neci ~ **qasî**
ye? kaç? ~ **rûyî?** ne yüzle? ~ **zimanî** *h* nece
 * **ev mêrik bi çi zimanî dipeyîve?** bu adam
 nece konuşuyor?
biçîçik *rd* memeli
biçilîtik *rd* çapaklı
biçilm *rd* sümüklü
biçiltûk *rd* çeltikli
biçim *m* bir tür ottan elde edilen göz ilacı
biçinar *rd* çınarlı * **koşka biçinar** çınarlı köşk
bi çindê *h* seke seke
biçindik û lotikan *h* zıplaya zıplaya
biçindikan *h* hoplaya hoplaya, seke seke
bi çindikdanê *h* hoplaya hoplaya
biçindikê *h* atlaya zıplaya, zıplaya zıplaya
biçindirikan *h* zıplaya zıplaya
biçingal *rd* çengelli
biçingîn *rd* çınlamalı
biçingînî *rd* tangırtılı
bi çiçeçip çûn *h* trıs gitme
bi çiçeçip çûn *l/bw* trıs gitmek
biçipik *rd* uçlu
bi çipikî *h* çevikçe
biçiqil *rd* dallı
biçiqlik *rd* budaklı (sürgünlü ağaç)
biçira *rd* çırılı
biçiranek *rd* oluklu
biçirax *rd* çırılı, fenerli
biçirik (I) *bnr* biçirk

biçirik (II) *rd* makaralı
biçirîn *rd* gıcirtılı
biçirîsk *rd* kıvılcımlı
biçirk *m* küçük topaklar şeklindeki mayasız hamurun kızgın yağda kızartılarak yapılan bir tür ekmek
biçirkeçirk *rd* 1. çatırtılı 2. cızırtılı (kalemle bir şey yazılırken)
biçirkîn *rd* çatırtılı
biçirkînî *rd* gıcirtılı
biçirtik *rd* oluklu
biçirtonek *rd* oluklu
biçirûsk *rd* 1. kıvılcımlı 2. ısıtılı
biçistî *rd* disiplinli
biçivîd *rd* çivitli
biçix *rd* çubalı
biçixêz *rd* çizgili
bi çixêz bûn *l/bw* çizgilenmek
biçixêzik *rd* çizikli
bi çıyan ketin *l/bw* dağlara çıkmak
bi çıyan xistin *l/bw* dağlara düşürmek
biçizeçiz *rd* cızırtılı (ateşte et pişirilirken)
biççek *rd* çiçekli
biççekkirin *m* çiçekleme
bi çiçek kirin *l/bw* çiçeklemek (çiçeklerle bir yeri süslemek)
biççikî *rd* 1. azıcık, birazcık 2. turnak kadar, bir damla (çocuk için çok küçük) * **tu li kirên vî biççikî binêre** bir damla çocuğun yaptıklarına bak
biçik *rd* 1. zarplı, etkisi güçlü olan 2. kıvılcımlı
biçikene *rd* çiğitli
biçildank *rd* kursaklı
biçim (I) *rd* çimli
biçim (II) *rd* bacaklı
biçimen *rd* çimenli
biçimik *rd* bacaklı
biçimkirin *m* çimlendirme
biçim kirin *l/bw* çimlendirmek
biçin *rd* işlemeli
biçinçolek *rd* salıncaklı
biçinî *rd* çinili
biçip *rd* bacaklı
biçitik *rd* başörtülü
biçkok *rd* ufak, küçücük
bi çogan *h* çomak ile ~ **lê xistin** (an jî dan) çomaklamak
bi çolan ketin *l/bw* çöllere düşmek
biçolan xistin *l/bw* çöllere düşürmek
bi çolbirî *h* kestirmeden
biçop *rd* çöplü
biçoratan *rd* oluklu
biçortî *h* kabaca, kaba kaba
biçov *rd* sopalı
bi çov lê dan *l/bw* sopa atmak (veya çekmek)
bi çov lê xistin *l/bw* sopa atmak (veya çekmek)
biçrik *m* yağda kızartılan ekmek
biçûcan *rd* ufak tefek
biçûcanî *h* ufak tefekçe

biçûcanîk *rd* ufak tefek
biçûçik *rd* 1. küçücük, küçümen 2. küçük (büyümesini, gelişmesini henüz tamamlamamış olan) ~ **û qupikan ve çoluk çocuk hepsi**
biçûçikî *rd* 1. ufak, ufacık, ufakça, ufarak, küçüğe, küçücükçe, küçümencik * **mala biçûçik** ufak ev * **li qata jor odayeke biçûçikî heye** üst katta ufarak bir oda var 2. avuç içi kadar (pek küçük, dar yer) 3. ufak tefek (değersiz, önemsiz)
biçûçiktî *m* ufaklık
biçûçok *rd* küçücük, küçürek
biçûçokî *rd* küçücükçe, küçürek
biçûk *rd* 1. küçük, ufak (boyutları benzerlerinden daha ufak olan, büyük karşısı) * **xaniyê biçûk** küçük ev 2. küçük (eni, boyu az) * **destmala biçûk** küçük mendil 3. küçük, ufak (yaşça daha küçük olan) * **ez ji wê biçûktir im** ben ondan daha küçüğüm 4. küçük (niteliği aşağı olan) * **zîlamekî biçûk** küçük bir adam 5. küçük ufak (makam, derece bakımında geri olan) * **karmendeke biçûk** küçük bir memur 6. küçük (üstün yeteneği olmayan) * **nivîskarekî biçûk** küçük bir yazar 7. *mec* ufak, küçük (önemsiz) * **bi emeliyatekî biçûk tu dê xelas bibî** ufak bir ameliyatla kurtulacaksın ~ ~ küçük küçük ~ **bûn heycar mezin kirin** bire bin katmak (çok abartmak) ~ **dîtin** küçük görmek (**yek**) ~ **dîtin** (birini) küçük görmek, aşağı görmek, aşağısamak ~ **hatin dîtin** küçümsenmek ~ **ketin** küçük düşmek ~ **li ba mezinan divê pêdirêjî** (an jî destdirêjî) nekin atlar nallanırken kurbağalar ayak uzatınaz ~ **li mezinan dinêrin** imam osurursa cemaat sıçar ~ **li rêça mezinên xwe diçin** baş nereye giderse, ayak da oraya gider ~ **pêl rêça mezinên xwe dikin** arabanın ön tekerleği nereden geçerse art tekerleği de oradan geçer ~ **rayê mezinan nakin** atlar nallanırken kurbağalar ayak uzatmaz ~ **û mezin** irili ufaklı ~ **xistin** küçük düşürmek (**yek**) ~ **xistin** (birini) küçük düşürmek (**li**) ~ **an xeta li mezinan efû** su küçüğün, söz büyüğün ~ **ê li (cihekî) mezin bûme** doğma büyüme * **ez biçûkê ku li Amedê mezin bûme** doğma büyüme Amediyim
biçûkahî *bwr* biçükayî
biçûkanî *m* küçüklük
biçûkatî *m* küçüklük
biçûkayî *m* küçüklük
biçûkbaz *rd/ht* sübyancı
biçûkbazî *m* sübyancılık
biçûkbûn *m* 1. küçükleşmek, ufalma (ufak duruma gelme) 2. küçülme 3. *mec* küçülme, küçüklük (insana yakışmayacak, insanın değerini düşüren davranış)
biçûk bûn *l/hgh* 1. küçükleşmek, ufalmak 2. küçülmek 3. *mec* küçülmek, küçükleşmek

(değerini yitirmek)
biçûkbûyîn *m* küçülüş
biçûkdîtin *m* küçümseme, küçümseyiş, hafifseme, hafifseyiş
biçûk dîtin *l/gh* küçümsemek, hafifsemek * **tu car neyarên xwe biçûk mebinin** düşmanlarınızı hiçbir zaman hafifsemeyin
biçûkdîtî *rd* hor görülmüş, küçümsenmiş olan
biçûkî *m* 1. küçüklük 2. *mec* küçüklük (in-sana yakışmayacak, insanın değerini düşüren davranış)
biçûkîfî *m* küçüklük ~ **dibêje hêk, mezin dibe dibêje papê** büyüdükçe gerizekalı oluyor
biçûkî xwe dîtin *l/bw* küçüksemek
biçûkker *rd* küçültücü
biçûkketin *m* aşağılaşma
biçûk ketin *l/gh* aşağılaşmak
biçûkketî *rd* aşağılaşmış olan
biçûkkirin *m* 1. küçültme 2. ufaltma 3. *mec* küçültme (onurunu azaltma) 4. küçültme (yaşını gizleyerek küçük gösterme) 5. *rz* küçültme
biçûk kirin *l/gh* 1. küçültmek * **şal biçûk kir** pantolonu küçülttü 2. ufaltmak 3. *mec* küçültmek (onurunu azaltmak) 4. küçültmek (yaşını gizleyerek küçük göstermek)
biçûkkirî *rd* küçültülmüş, ufaltılmış
biçûçok *rd* küçürek
biçûkokî *rd* küçücükçe, küçürek
biçûkoyî *rd* küçürek
biçûktayî *m* 1. küçüklük 2. *mec* küçüklük (in-sana yakışmayacak, insanın değerini düşüren davranış)
biçûktirîn *rd* maksimum
biçûktî *m* küçüklük
biçûkxistin *m* aşağılama, aşağılatma, küçük düşürme, hor görme, tahkir etme
biçûk xistin *l/gh* aşağılamak, aşağılatmak, küçük düşürmek, hor görmek, tahkir etmek * **ma ne heyf e, te çima zîlam biçûk xist?** yazık değil mi, niye adamı aşağıladın?
biçûkxistî *rd* küçük düşürülmüş
biçûl *rd* çullu
biçûlek *rd* küçücük
biçûnehat *rd* işlek * **riya biçûnehat** işlek yol
biçûnehatî *m* işleklik
biçûnok *rd* küçücük
bidab *rd* gelenekli
bidaçek *rz/rd* edatlı, ilgeçli
bidahat *rd* gelirli, hâsılatlı
bidahk *rd* iddialı
bi damanî *h* dalgınca
bidamar *rd* damarlı
bidamezirak *rd* kurumlu, müesseseli
bidamezrakbûn *m* kurumlaşma, müesseseleşme
bi damezirak bûn *l/bw* kurumlaşmak, müesseseleşmek
bidamezirakkirin *l/bw* kurumlaştırmak

bi damezirak kirin *l/bw* kurumlaştırmak
bidamezirawe *rd* kurumlu, müesseseli
bidamezrawe bûn *l/bw* kurumlaşmak
bidamezrawe kirin *l/bw* kurumlaştırmak
bidamper *rd* damperli
bidamusik *rd* yeleli
bidantêl *rd* dantelli, dantelâli
bi daqurtinî *h* yutularak, dahilen (ilâç için)
bidar *rd* 1. ağaçlı 2. sopalı
bi daran lê dan *l/bw* sopa atmak (veya çekmek)
bi daran lê xistin *l/bw* sopa atmak (veya çekmek)
bi darbûn *l/bw* ağaçlanmak
bi darda bûn *bnr* bi dar de bûn
bidar da kirin *bnr* bi dar de kirin
bidardakirî *bnr* bidardekirî
bidardarok *rd* sarkaçlı, rakkaslı
bidardebûn *m* asılma
bidarde bûn *l/bw* asılmak
bidardekirin *m* 1. asma 2. sarkıtma (sallandırma, asma) 3. asma, (asarak) idam etme, sehpaya çekme
bi dar de kirin *l/bw* 1. asmak 2. sarkıtmak (sallandırmak, asmak) 3. asmak, (asarak) idam etmek, sehpaya çekmek (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürmek)
bidardekirî *rd* 1. asılı 2. asılmış, idam edilmiş olan
bidarezû *h* pekçe
bi darê zorê *h* zorla, metazori, çatır çatır (zor kullanarak, baskı yaparak)
bidarik *rd* sopalı
bi darik *h* çomak ile ~ **lê xistin (an jî dan)** çomaklamak
bi darî hev ketin *l/bw* yüzleşmek, yüzyüze gelmek, karşı karşıya gelmek * **ez dikarim her tim em bi darî hev bikevim** ben onunla her zaman yüzleşebilirim
bi darî hev kirin *l/bw* yüzleştirmek, karşı karşıya getirmek
bidarî ketin *l/bw* görüşmek
bidarkirin *m* ağaçlandırılma
bi dar kirin *l/bw* ağaçlandırmak
bidartest *rd* topuzlu
bidartûn *rd* makaralı
bidarû *rd* ilâçlı
bidarvekirin *l/bw* asmak
bidarvekirî *rd* asılı
bidarxûn *rd* kapaklı
bidasî *rd* kılçıklı
bidaw *rd* peşli
bidawet *rd* düğün dernekli
bidawî *rd* bitimli, sonlu
bidawîanîn *m* 1. sonuçlandırma, noktalama 2. sonuç alma 3. sonuçlama, sona erdirmeye
bi dawî anîn *l/bw* 1. sonuçlandırmak, noktalamak 2. sonuç almak 3. sonuçlamak, sona erdirmek
bidawîbûn *m* 1. sonuçlama, neticelenme 2. son

bulma, sona erme, nihayetlenme, sonuçlanma
bi dawî bûn *l/bw* 1. sonuçlamak, neticelenmek
 2. son bulmak, sona ermek, nihayetlenmek,
 (bir şeyin) arkası kesilmek, sonuçlanmak
bidawîbûyîn *m* sonuçlanmış, neticeleniş
bidawîhatin *m* sona erme, tamam olma
bi dawî hatin *l/bw* sona ermek, tamam olmak
bidawîkirin *m* sonuçlandırma, neticelendirme
bi dawî kirin *l/bw* sonuçlandırmak, neticelen-
 dirmek
bidawîng *rd* bitimli
bidaxe ku *h* neyaz ki, özülerek söylüyorum
bidayik *rd* analı
bide *m* 1. ver 2. vergi
bidebare *rd* azıklı
bidehî *rd* adaklı
bidek *rd* hileli
bi dek *h* hileye baş vurarak, oyuna getirerek ~
 û dolaban çûn (yekî) birine hileyle yaklaşt-
 mak, hileye baş vurmak~ û dolaban hatin
 (yekî) oyuna getirmek * hûn careke din bi
 dek û dolaban hatin min siz yine beni
 oyuna getirdiniz ~ û dolaban (yek)
 xapandîn üç kâğıta bağlamak (veya
 getirmek)
bi delalî *h* nazlı olarak ~ rakirin nazlı büyü-
 tülme
bidelam *rd* tortulu
bideleme *rd* tortulu
bidelîl *rd* delilli, kanıtlı
bi delkbazî *h* şarlatanca
bidem (I) *rd* demli * çayeke bidem demli bir
 çay
bidem (II) *rd/h* zamanlı
bideman (I) *rd* imtiyazlı
bi deman *h* kiralık olarak, icar olarak
bidemançe *rd* tabancalı
bidemangirtin *m* kiralama, icar etme
bi deman girtin *l/bw* kiralamak, icar etmek
bidemanî *h* kiralık olarak, icar olarak
bidemanî dan *l/bw* kiraya vermek, icara vermek
bi demdemî *h* geçici olarak, muvakkaten
bi demê re *h* zamanla
bidemjimêr *rd* saatli
bi dem û dezgeh bûn *l/bw* kurumlaşmak,
 müesseseleşmek
bi dem û dezgeh kirin *l/bw* kurumlaştırmak
bidemxe *rd* damgalı
biden *rd* küpsüz
bidendik *rd* 1. çekirdekli 2. kütlü (pamuk çe-
 kirdeği gibi)
bideng *rd/h* 1. sesli, sesli olarak 2. rz ünlü,
 sesli ~ê bilind (an jî êlî) peyivîn (xeber dan
 an jî qise kirin) üst perdeden konuşmak ~ê
 hindrû xebirdan (axivîn an jî peyivîn) üst
 perdeden konuşmak
bidengê bilind *h* bangır bangır ~ dan qîran
 bangır bangır bağırarak ~ qîr kirin bangır
 bangır bağırarak

bidengik *rd* kursaklı
bi dengî *h* sesli, seslice
bidengî *rd* düğün dernekli
bidengvedan *rd* yankılı
bidep *rd* tahtalı
bideramet *rd* 1. gelirli, hâsılatlı 2. bereketli
bi derba kuştinê *h* 1. öldürme kastıyla 2.
 kıyasıyla
biderbejêr *rd* inişli ~ û derbejor (an jî ber-
 jor) inişli çıkışlı (veya yokuşlu)
biderd *rd* 1. dertli 2. dertli (hastalıklı) 3. acılı,
 kederli (acıları olan kimse) * jinika biderd
 acılı kadın
bi der dan *l/bw* elinden kaçırmak
biderdbûn *m* 1. dertli olma 2. dertlilik
biderede *rd* dereceli
biderengî *rd* gecikmeli
biderengîketin *m* 1. gecikilme, gecikme 2.
 aksama
bi derengî ketin *l/bw* 1. gecikilmek, gecikmek 2.
 aksamak, gecikmek * karê me îro bi derengî
 ket îşimiz bu gün aksadı
bi derengî neketin *h* vakit geçmeden, arası
 geçmeden
biderengîxistin *m* 1. tehir etme 2. geciktirme
 3. (bir işi) sürüncemede bırakma, savsakla-
 ma, aksatma, geciktirilme
biderengî xistin *l/bw* 1. tehir etmek 2. gecik-
 tirmek 3. (bir işi) sürüncemede bırakmak,
 savsaklamak, aksatmak, geciktirilme
biderengixistî *rd* tehirli
biderevekirin *m* soyma
bi dereve kirin *l/bw* soymak * dîzan dukan bi
 dereve kirine hırsızlar dükkânı soymuşlar
bi derewkî *h* yalandan
bidergeh *rd* kapılı
bidergîstî *rd/nd* nişanlı, yavuklu
bidergûş *rd* emzikli, çocuklu kadın (memede
 çocuğu olan kadın)
bi derhûdî *h* kefaleten
biderî *rd* kapılı
biderkenar *rd* çıkmalı, derkenarlı
biderkirin *m* dışarı çıkarmak 2. kovma, sür-me
bi der kirin *l/bw* 1. dışarı çıkarmak 2. kov-
 mak, sürmek
biderman *rd* dermanlı, ilaçlı
bi der û dertûlan ketin *l/bw* sokaklara düş-
 mek, per perişan olmak
bi derweşî *h* dervişçe
biderxur *rd* azıklı
biderzî *rd* ıgneli
bidesen *rd* desenli
bi dest *h* ellen ~ dest û dev (an jî ligan) ke-
 tin (tişteki) içine düşmek ~ dest û lepan
 ketin (tişteki) içine düşmek ~ dest û leq (an
 jî lext) birden bire * bi dest û leq çêr pê
 kirin birden bire ona küfür etmeye başladı ~
 dest û ligan ketin (tişteki) içine düşmek
bidedest *rd* elli (eli olan) ~ û lep dişli tırnaklı

(saldırırcı olan, sözünü geçiren)

bidestav *rd* apdestli

bi destbelavî *h* savurganca, hovardaca

bi dest berî hev dan *l/bw* çekip birbirine sıkınak

bidesteber *rd* garantili

bi destê hev girtin *l/bw* dayanışmak

bidestêxwe bûn *l/bw* 1. (birinin) karışanı görüşeni olmamak 2. serbest, kimseye bağımlı olmamak

bi destê zorê *h* zoraki, meta zori

bidestgirtî *rd/nd* nişanlı, yavuklu

bidestik *rd* kulplu

bidestî *rd* saplı (aletler için)

bidestketin *m* bulunma, sağlanma, temin edilme

bi dest ketin *l/bw* bulunmak, sağlanmak, temin edilmek * ev malekî pir baş e, zû bi zû bi dest nakeve bu çok değerli bir mal, kolay kolay bulunmuyor

bidestketî *rd* elde edilmiş, sağlanmış olan

bi destlepî *h* el emeğiyle

bidestneketin *m* bulunmaz olma

bi dest neketin *l/bw* bulunmaz olmak

bidestnimêj *rd* aptesli

bi destlepê *h* el yordamıyla

bi destlepê çûn hev *l/bw* pençeleşmek

bi destpelê *h* el yordamıyla

bi dest re anîn *l/bw* elde etmek, başarmak

bi dest re berdan *l/bw* 1. kaptırınak (ele geçirilmesine, kapmasına yol açmak) 2. vazgeçmek

bi dest re çûn *l/bw* 1. suyuna gitmek, suyunca gitmek 2. teslim olmak (bir kadın bir erkeğe kendini vermek)

bidestûlep *rd* 1. güçlü 2. gürbüz, iri yarılı 3. zinde

bi dest û lep bûn *l/bw* 1. güçlü kuvvetli olmak 2. gürbüz olmak 3. zinde olmak

bidestûpê *rd* 1. güçlü, kuvvetli 2. kelle kulak yerinde 3. gürbüz, iri yarılı 4. becerikli

bidestûpê bûn *l/bw* 1. güçlü kuvvetli olmak 2. kelle kulak yerinde olmak 3. gürbüz olmak 4. zinde olmak 5. becerikli olmak

bidestûlepê *h* el yordamıyla

bi destûlepê çûn hev *l/bw* pençeleşmek

bidestûr *rd* izinli

bidestveanîn *m* ele geçirme

bi dest ve anîn *l/bw* ele geçirmek

bidestveberdan *m* kaptırma

bi dest ve berdan *l/bw* kaptırmak (ele geçirilmesine, kapmasına yol açmak)

bi dest ve dan *l/bw* kendini birine bırakmak

bidestxistin *m* 1. elde etme, sağlama, temin etme 2. edinme (kendini bir şeye sahip kılmak) 3. kazanma, elde etme, başarılı sonuç alma 4. ele geçirme 5. ulaşma (elde etme, erişme) 6. sonuç alma (verim alma)

bidest xistin *l/bw* 1. elde etmek, sağlamak, temin etmek 2. edinmek (kendini bir şeye

sahip kılmak) * **ez dixwazim der barê vê mijarê de hin agahî bi dest bixim** bu konuda bilgi edinmek istiyorum * **ji bo kar û şolê xwe min ji xwe re hespek bi dest bixista dê rind bûya** işlerim için bir at edinseydim iyi olurdu 3. kazanmak, elde etmek, başarılı sonuç almak 4. ele geçirmek 5. ulaşmak (elde etmek, erişmek) 6. sonuç almak (verim almak)

bidestxistî *m* 1. edimim 2. *rd* sağlanmış, temin edilmiş olan 3. kazanç

bidev 1. ağzılı, ağzı olan 2. çenesi kuvvetli 3. *rd/nt* iştahlı, pis boğaz ~ **û çene bûn** çenesi kuvvetli olmak

bi dev *h* 1. ağızla 2. şifahen, sözlü olarak ~ **dost, bi dil dijmin** zahiren dost gözüken ~ **dev ketin gû argo** pin pişman olmak ~ **dev û rû dirêjî erdê bûn** yüzü koyun yere yığılmak ~ **devê (yekî) bûn** birisinin ağızıyla hareket etmek ~ **devê (yekî) de kirin** 1) (birine) yemek yedirmek 2) *mec* yedirmek ~ **devê (yekî) re kenîn** 1) (birine) yüz vermek 2) kuyruk sallamak (yaltaklanmak)

bidevang *rd* kapaklı

bi dev bûn *l/bw* obur olmak

bi dev çûn erdê *l/bw* 1. kamburu çıkmak (eğilerek yapılan işler için; çok çalışmış olmak) 2. kamburu çıkmak (ihtiyarlamak) 3. yüzü koyun yere düşmek

bi dev de kirin *l/bw* 1. yemek yedirmek, ağzına vermek 2. *mec* (birine) yedirmek

bidevdeling *rd* 1. paçalı * **derpiyê bidevdeling** geniş paçalı don 2. paçalı (tüyleri ayaklarına kadar uzanan kuş veya kümes hayvanı) * **kevoka bidevdeling** paçalı güvercin

bidevek *rd* kapaklı

bi devekî *h* ağız birliği ~ **axaftin (peyivîn an jî xeber dan)** ağız birliği etmek

bidevekî bûn *l/bw* ağız birliği için de olmak, söz birliği içinde olmak

bi devê xwe karîn *l/bw* sır saklamayı becermek

bi devê xwe nesekeinîn *l/bw* sır saklamayı becermemek

bi devê xwe şepilîn *l/bw* ağzından kaçırarak

bi devê xwe şihitîn *l/bw* ağzından kaçırarak

bidevgirk *rd* tıkaçlı

bidevgirtek *rd* kapaklı

bidevgirk *rd* tapalı, tıpalı * **şûşeya bidevgirk** tapalı şişe

bidevik *rd* 1. ağız, ağızcık 2. kapaklı 3. tıpalı, tapalı, tıkaçlı ~ **û çenikên xwe kirin** kendi becerisiyle yapmak

bidevjeng *rd* çeneli, konuşkan, ağız dalaşı yapmayı seven

bi devjeniyê *h* ağız dalaşıyla ~ **çûn hev** hırlaşmak, ağız dalaşına girmek, ağız dalaşı (veya dalaşması) yapmak

bi devjenkê çûn hev *l/bw* dalaşmak

bi devjenkê *h* dalaşarak, dalaşmayla

bi devkenî *h* güler yüzle

bi devkî *h* sözlü, şifâhen

bidevkî bûn *l/bw* söz birliği içinde olmak, aynı telden çalmak

bi devkî gotin *l/bw* tabir etmek, söz ile anlatmak

bidevnixûn *rd* kapaklı

bi dev re *rd/h* 1. ağzına kadar, imanına kadar, siline sızma, ağzına kadar dolu * **derdan** **bi dev re** *tijî* kir tabağı sıvama doldurdu 2. hıncahınç, tıklım tıklım * **hundirê dukanê ji eşyayan bi dev re bû** dükkânın içerisi tıklım tıklım eşya dolu 3. dolusu * **çoçikeke bi dev re rûn kirê** kepçe dolusu yağ koydu ~ **bûn** 1) silme sıvama olmaK, ağzına kadar dolu olmak 2) tıklım tıklı olmak, ağzına kadar dolu olmak ~ **kirin** 1) silme yapmak, sıvlatmak 2) tıklım tıklım etmek

bi dev re kenîn *l/bw* 1. (birine) yüz vermek 2. kuyruk sallamak (yaltaklanmak), pas vermek * **jîneke sivik bû, bi devê her kesî re dikeniya** oynak bir kadındı, her kese kuyruk sallardı

bi dev re kirin *l/bw* 1. ağzına kadar doldurmak, silme yapmak, sıvlatmak 2. tıklım tıklım etmek

bidevşik *rd* çapalı (çapası olan)

bidevûçen *rd* çenebaz, konuşkan, dilli, lâf ebesi, lafazan, lâkırdıcı

bidevû çen bûn *l/bw* ağzı lâf (veya lâkırdı) yapmak, lâf ebesi olmak

bi dev û çene kirin *l/bw* (birini) kendisini sözle savunacak düzeye getirmek

bi devûrû *h* yüzü koyun

bidevûziman *rd* lâf ebesi, lafazan, çenebaz

bi dev û ziman bûn *l/bw* 1. ağzı lâf (veya lâkırdı) yapmak, lâf ebesi olmak 2. dille gelmek

bidew *rd* ayrınlı

bidewijm *rd* tortulu

bidewlet *rd* talihli ~ e başı devletli (talihli)

bidewr *rd* devirli

bi dewrkî *h* devren

bidexîl *rd* çekmeceli

bidexîlok *rd* çekmeceli

bidexwîn *rd* kapaklı

bideyn *h* 1. borçla, veresiye 2. ödünç olarak 3. ödünç * **tu dikarî hinek pere bi deyn bidî min?** bana biraz ödünç para verebilir misin? ~ **dan** veresiye vermek ~ **jê stendin** ödünç almak ~ **stendin** ödünç almak

bideyn dan *l/bw* 1. borçla vermek 2. ödünç vermek

bideyn girtin *l/bw* 1. borçla almak 2. ödünç almak

bideyn stendin *l/bw* 1. borçla almak 2. ödünç almak

bideynstendî *rd* ödünçleme

bidê *rd* analı

bidêlindêz *rd* törenli

bidêm *rd* yanaklı

bidêre *rd* fistanlı

bi dêzan *h* yığınla

bidibêt *rd* fitilli (koltuk ve sandalye gibi oturan eşyalar için)

bididan *rd* dişli (dişleri olan)

bidifin *rd* burunlu

bidijwarî *h* güçlük, zorlukla, çetin bir şekilde

bi dil *h* isteyerek, yürekten ~ **dil û can** içten, yürekten, candan ~ **ekî kor poşman** pişmanlık duyarak ~ **dilê (we)** izninizle, izniniz olursa ~ **ê (yekî) bûn** 1) rızası olmak 2) gönlüne göre, beğenisine göre olmak, beğenmek

bidil *rd* 1. içten, içtenlikli 2. istekli, gönüllü 3. hevesli, heveskâr 4. sevdalı, aşık ~ **û bédil** gönüllü gönülsüz

bi dilekî safî *h* halisane * **tewsiyeke bi dilekî safî** halisane bir tavsiye

bi dilekî xweş *h* severek, isteyerek, bayıla bayıla

bi dilê safî *h* açık yürekle

bi dilê xwe *rd* 1. isteyerek, istemli (yapılıp yapılmaması insanın kendi isteğine bağlı olan) 2. istekli, gönüllü * **keçika bi dilê xwe** gönüllü kız

bi dilê xwe kirin *l/bw* kendi isteğiyle bir şeyi papmak, kendi rızasına göre davranmak

bidilêxwetî *m* gönüllülük

bi dilhiştinî *h* gücendirici bir şekilde

bidilfinî *h* duygusal olarak

bi dilfinî tevgerin *l/bw* duygusal davranmak

bidilim *rd* tortulu

bi dilop *h* damlaya damlaya ~ **behr tijî dibe** damla damla göl olur ~ **ê baranî behr tije nabe** taşıma suyla değirmen dönmez

bi dilsarî *h* isteksizce

bi dilsozî *rd* sadıkane, sadıqça

bi dilşadî *h* 1. neşeyle 2. memnuniyetle

bi dil û can *h* 1. içtenlikle 2. canla başla

bidilûcanî *m* içtenlik

bi dilxapînokî *h* gönül ayırtıcı bir biçimde, fettanca

bi dilxwazî *h* 1. isteyerek 2. pekçe

bi dilxweşî *h* 1. memnuniyetle 2. neşeyle

bidimik *rd* gagalı

bi dimîn *h* cumburlop, gümbedek

bidimîn *rd* uğultulu

bidims *rd* pekmezli

bidindik *rd* gagalı

bidingînî *rd* gümbürtülü

bi dinyadîtîni *h* görgülüce

bi dinyanedîtîni *h* görgüsüce

bi dinyayê ketin *l/bw* 1. dünyayı gezmek 2. başını alıp bilinmeyen yerlere gitmek

bidir *rd* yırtmaçlı

bidiran *rd* dişli (dişleri olan)

bi diran bûn *l/bw* dişlenmek (dişleri oluşmak, diş sahibi olmak)

bi diravî *h* nakden

bi dirêjayî *h* boyuna, uzunlamasına

bi dirêjî *h* boyuna, uzunlamasına ~ya ... -e boyu * bi dirêjiya jî û temen ömür boyu ~ya jiyanê yaşam boyunca ~ya roj û salan yıllarca

bidirêjkayî *rd* uzunlamasına, tulânî

bidirêk *rd* dikenli

bidîyar ketin *l/bw* 1. -i aşmak 2. gelip bakmak

bi diyarê (...) ketin *l/bw* (birini) görmeye gitmek

bi dizî *h* 1. gizlice, gizli gizli, yaşın yaşın 2. sînsice ~ di guhê (wî) de gotin kulağına söylemek ~ ketin navê (bir yere veya şeye) sızmak * bi dizî ketine nav şîperên dijmin düşman mevzilerine sızışlar

bi dizika *h* 1. gizli gizli, gizlice, gizliden gizliye 2. kapalı kapılar ardında

bidîlan *rd* düğün dernekli

bidîmen *rd* görüntülü, manzaralı

bidîn *rd* dinli, dini olan

bi dîn û harkî *h* çilgınca, çilgıncasına

bi dînikî *h* delice

bi dînokî *h* delice

bidîploma *rd* diplomalı

bidîqat *rd* dikkatli

bidîrek *rd* 1. direkli 2. gönderli * alaya bi-dîrek gönderli bayrak

bidîrok *rd* tarihli

bidîsgotin *rd* nakaratlı

bidîsîplîn *rd* disiplinli

bidîsîplinkirin *m* disipline etme, sıkıya alma

bi dîsîplîn kirin *l/bw* disipline etmek, sıkıya almak

bidîfwar *rd* duvarlı

bidîfwaran girtin *l/bw* 1. duvarlara tutunmak 2. o duvar senin, bu duvar benim

bidîzanterî *bj/rd* dizanterili

bidobe *rd* ağdalı

bidoç *rd* kuyruklu

bidoçik *rd* kuyruklu

bidoktora *rd* doktoralı

bidolîdank *rd* salıncaklı

bidomat *rd* belâli

bidon *rd* 1. yağlı * porê bidon yağlı saç 2. gazlı, gaz yağlı

bidor *rd* sıralı, dizili (yere, zamana, konuya göre olan) * axaftina bidorê sıralı konuşma

bidora (...) ketin *l/bw* ağzını aramak (veya yoklamak) * em bi dora wî ketin lê em jê tiştekek hîn nebûn ağzını aradık ancak bir şey öğrenemedik

bidorê *h* 1. sıra ile, sırayla, sırasıyla 2. *rd* dönüşümlü * greva xwebirçîhiştinê ya bi dorê dönüşümlü açlık grevi 3. nöbetleşe ~ kirin nöbetleşmek

bi dorê ketin *l/bw* allem etmek kalem etmek * bi dora jinikê ket pereyê wê jê stend û anî allem etti kalem etti kadının parasını aldı geldi

bi dorê kirin *l/bw* 1. sıra ile yapmak 2. nöbetleşe yapmak

bi dorê lê dan *l/bw* sıra dayacağı çekmek

bi dorfirehî *h* etraflica, enine boyuna * bi dorfirehî ji meseleyê axiftin meseleyi enine boyuna konuştular

bi dorfireyî *h* 1. etraflica, derinden, derinlemesine, derinliğine 2. uzun uzadıya, uzun boylu (ayrıntılarıyla)

bi dor ketin *l/bw* arkasından koşmak (iş yaptırmak için birinin arzusunu kollamak)

bi dostane *h* dostça, dostlukla

bi dostanî *h* dostça ~ pê re kirin (birine) dostça yaklaşarak kötülük etmek

bidostik *rd* yarı olan, sevgilli

bi dostik bûn *l/bw* yarı olmak, sevgilisi olmak (kendine dost, sevgili edinmiş olmak)

bidoşek *rd* döşekli

bidox *rd* saplı (aletler için)

bidua *rd* dualı

bi dubareyî *h* mükerreren

bi dudilî *h* tereddütle

bidurdî *rd* tortulu

bidû *rd* dumanlı * barûda bidû dumanlı barut

bidûbûn *m* dumanlama

bidû bûn *l/bw* dumanlamak

bidûçik *rd* çekik (göz için)

bi dû hewrîkan ketin *l/bw* ufak tefek şeyleri sorun etmek

bidûkel *rd* buharlı

bidûketin *m* 1. ardına düşme, peşine gitme, güdeleme 2. üstüne düşme, üzerine düşme, arama (önem verip isteme)

bi dû ketin *l/bw* 1. ardına düşmek, peşine gitmek, güdelemek 2. üstüne düşmek, üzerine düşmek, aramak (önem verip istemek) * ez bi dû tiştên wiha nakevim ben böyle şeyleri aramam

bidûmahîk *rd* sonlu

bi dûmahîk anîn *l/bw* sonuçlandırmak

bi dûmahîk bûn *l/bw* sonuçlandırmak

bi dûmahîk hatin *l/bw* sonuçlanmak

bidûman *rd* 1. dumanlı (toz toprak dumanı vb. için) 2. dumanlı (sisli) * çiyayên bîmîj û dûman dumanlı dağlar

bidûmanbûn *m* dumanlama

bidûman bûn *l/bw* dumanlamak

bidûmen *rd* dümenli

bi dû re *h* ardından, arkasından, akabinde, ardından, sonradan

bidûrebîn *rd* dürbünlü

bidûrketin *m* uzaklaşma

bi dûr ketin *l/bw* 1. uzaklaşmak 2. açılmak (gemi vb. için; gitmek, uzaklaşmak)

bidûrxistin *m* uzaklaştırma

bi dûr xistin *l/bw* uzaklaştırmak * ew ji dibistanê bi dûr xistin onu okuldan uzaklaştırdılar

bidûv *rd* kuyruklu

bidûvçik *rd* 1. kuyruklu (göz için) 2. çekik ~a çavan lê nihêrîn göz ucuyla bakmak
bidûvdîrêjî *h* 1. etraflıca, derinlemesine, derinliğine 2. uzun uzadıya
bidûvik *rd* kuyruklu
bi dûv re nd neden sonra * **bi dûv re ez navê wî hîn bûm** neden sonra adını öğrendim
bidûxan *rd* dumanlı (ateş dumanı için)
bidûxanbûn *m* dumanlama
bidûxan bûn *l/bw* dumanlamak
bieba *rd* abalı
biebr *rd* daralı, darası içinde olan
bi ecele *h* acele olarak, çabucak
biecele *rd* aceleci, içi tez
biecelebûn *m* acelecilik
bi ecêbmayî *h* hayretle
biedab *rd* 1. iltihaplı 2. akıntılı (yara bereden gelen su için)
biedalet *rd* adaletli
bi edeb *h* edeplice ~a **xwe rabûn û rûniştin** edebini takınmak
biedeb *rd* edep, görgülü, terbiyeli ~ **be!** edep yahu!
biedebbûn *m* 1. edeplenme 2. usluluk
biedeb bûn *l/bw* edeplemek, görgülenmek
bi edebî *h* edeplice, görgülüce
biedebî *m* edeplilik, terbiyelilik
bi efendîkî *h* efendice
bi efiyet *h* afiyetle
biefsûn *rd* afsunlu, sihirli
biefyon *rd* afyonlu
biegal *rd* kuşaklı
bi egîdî *rd/h* yığıtçe
biehliyet *rd* ehliyetli
biekl *rd* lezzetli, leziz
bieklbûn *m* lezzetlenme
bi ekl bûn *l/bw* lezetlenmek
bieklî *m* lezetlilik
bieklkirin *m* lezetlendirmek
bi ekl kirin *l/bw* lezetlendirmek
bieks *rd* dingilli
bi elalet *h* kalabalıkça
bielektrik *rd* elektrikli
bielektrikbûn *m* elektriklenme
bi elektrîk bûn *l/bw* elektriklenmek
bielektrîkkirin *m* elektrikleme
bi elektrîk kirin *l/bw* elektrikleme
bielem *rd* elemli
bielmas *rd* elması
biemad *rd* istençli
bi emanet *h* emaneten
bi emanetî *h* emaneten, emanet olarak ~ **dan** (cihekî) emanet bırakmak (veya vermek)
biemeliyat *rd* ameliyatlı
biencam *rd* sonuçlu, neticeli
biencambûn *m* sonuçlanma, bitme (sona erme, tamamlanma)
bi encam bûn *l/bw* sonuçlanmak, bitmek (sona ermek, tamamlanmak)

bi encam gihandin *l/bw* sonuçlandırmak
biencamkirin *m* sonuçlama, neticelendirme
bi encam kirin *l/bw* sonuçlamak, neticelendirmek
bi endaze *h* ihtiyatla
biendaze *rd* 1. ölçülü, tartılı * **gotineke bien-daze** tartılı bir söz 2. temkinli, ihtiyatlı
biendiz *rd* ayarlı
biendîşe *rd* endişeli
bienfeksiyon *rd* enfeksiyonlu
bi eniya hildayî *h* açık alınla, alınımın akı ile * **me bi eniya hildayî ev erk anî cih** açık alınla bu görevi yerine getirdik
bi erda reş de çûn *l/bw* 1. adı batmak 2. yer yarılıp içine girmek 3. zayıflamak
bi erdê de berdan *l/bw* (birinin) hatırı için vazgeçmek, hatırına vermek, boş vermek
bi erdê de çûn *l/bw* 1. yer yarılıp içine girmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek, yerin dibine geçmek (yitirilip bir türlü bulamamak, görünmez olmak, kaybolmak) 2. yere batmak, yere girmek, yerlere geçmek (çok mahcup olmak, utanmak) 3. yerleri süpürmek * **fîstanê wê bi erdê re diçû** entarisi yerleri süpürüyordu
bi erdê ketin *l/bw* yere düşmek
bi erdê re çûn *l/bw* boşa gitmek (emekler boşa gitmek)
bi erdêre kaş bûn *l/bw* 1. yerleri süpürmek (çok uzun olmak) 2. sürünmek, perişan olmak
bi erdê re *bot/h* sürünge
bi erdê ve *rd* sürünge gövdeli
bierebe *rd* arabalı
bi erebî bazarî *h* götürü pazarlık
bi erka xwe rabûn *l/bw* görevini ifa etmek, görevini yerine getirmek
biern *rd* inatçı
bi erzani *h* 1. ucuzca, ucuz olarak 2. bedavaya ~ **jê filitîn** ucuz atlatmak (veya kurtulmak)
biesl *rd* 1. kökenli (belli bir kaynağa dayanan) 2. köklü ~ **û fesl** soylu soylu
bi eslê xwe *h* asıllı, aslen * **mirovê bi eslê xwe Kurd** Kürt asıllı adam * **bi eslê xwe Amedî** ye aslen Amedî
biesmandev *rd* damaklı
bi esmer ve *rd* esmerimsi
biespas *rd* espaslı, aralıklı (dizgide kelimeler, harfler veya satırlar arasında açıklığı olan)
biesrar *rd* esrarlı * **cixareya biesrar** esrarlı sigara
bieşq *rd* şevkli
bieşya *rd* eşyalı
bietfêket *rd* etiketli
bietlayî *fiz/rd* aralıklı
bievdayî *h* kulca, kul adaletine göre
biewle *rd* güvenli, emniyetli
biewletî *rd* güvenceli, garantili
biewr *rd* 1. bulutlu 2. *mec* bulutlu (üzerinde bulut varmış gibi bulanık görünen) 3. bulut-

lu, kapalı, bulanık, güneşsiz * **hewaya bi-**
ewr bulanık hava
biexlaq *rd* ahlâklı
biexlaqı *m* ahlâklılık
bieyar *rd* 1. ayarlı (saat, makine vs. için) 2.
 ayarlı (altın, gümüş gibi madenler için)
bieybik *rd* özür, kusurlu
bieyne *rd* aynalı * **dolaba bieyne** aynalı dolap
bieynik *rd* aynalı
bi eyni *h* aynıyla
biezamet *rd* azametli
bi ezberî *h* ezbere
biezet *rd* ikramcı ~ **û ikram** ikramcı, ikramda
 bulunmayı severek
bieziyet *rd* eziyetli, üzgölü
biezm *rd* azimli
bi êgînî *h* hainaratça
bi êk guhartin *l/bw* değiş etmek
bi êk re ajûtin *l/bw* çığışmak
bi êk re qajîn *l/bw* çığışmak
biêk re qijîn *l/bw* çığışmak
biêk re qîrîn *l/bw* çığışmak
biêm ketin *m* arpalama
biêş *rd* acılı, ağrılı, elemli ~ **û kul** elemli
biêşê ketin *l/bw* salgın hastalığına yakalan-
 mak, hastalığa yakalanmak
biêşik *rd* hastalıklı, marazlı, hasta
biêşk *rd* ıstıraplı
bifaçeta *rd* façetalı
bifaiz *rd* faizli
bi faiz dan *l/bw* faiza vermek, faizlendirmek
bifal (I) *rd* fallı
bifal (II) *bnr* bifehl
bifalso *rd* falsolu
bifanos *rd* fanuslu
bifanûs *bnr* bifanos
bifatûre *rd* faturalı
bifayiz *rd* faizli
bifazilet *rd* faziletli, erdemli
bi fedekarî *h* fedakârca
bifedi *rd* arlı, utangaç
bifal *rd* dalaplı
bifehlbûn *m* dalap olma
bi fehl bûn *l/bw* dalap olmak (kısırak için)
bifelaket *rd* felaketli
bifeleqe *rd* falakalı
bi feleqreşî *h* körlemeden (nişan almadan)
bi fenatî *h* fenaca
bifener *rd* fenerli
biferexet *rd* feragatlı
biferfûr *rd* çinili
bifermo *b* buyur, buyurun
bifermoyî *h* buyur ederekten
bifes *rd* kavuklu
bifesal *rd* biçimli
bifeşk *rd* engelli
bifetl *rd* dönemeçli, virajlı
bifetlanek *rd* dönemeçli, virajlı
bifetlonek *rd* dönemeçli, virajlı

bifeyde *rd* faydalı
bifêkî *rd* meyveli
bi fêz *h* afra tafra
bifêz *rd* 1. afra tafralı, çalımlı, gösterişli, afili
 2. kibirli
bifîkar *rd* 1. düşünceli 2. kaygılı
bifîkare *rd* 1. endişeli 2. sakıncalı
bifîkir *rd* düşünceli, düşünce sahibi
bi fikrî *h* fikren
bifilîgran *rd* filigranlı
bifilître *rd* filtreli, süzgeçli
bifînd *rd* mumlu
bifîr *rd* şımarık
bifîraq *rd* kaplı (kap kacaklı)
bifîravîn *rd* öğle yemeğini yemiş olan
bifîrbûn *m* şımarma
bifîr bûn *l/gh* şımarık
bifîrbûyîn *m* şımarma, şımarış
bifîrengzehmetî *rd* frengili
bi firê *h* uçarak, kanat çırparak
bi firê çûn *l/bw* kanat çırparak gitmek
bifîrêketin *m* kanatlanma
bi firê ketin *l/bw* 1. kanatlanmak, kanat aç-
 mak, uçmaya başlamak 2. yeleklenmek 3.
 kendi kendini kurtarmaya başlamak (insan
 yavrusu için)
bifîrfîr *rd* fırfırlı
bifîrî *rd* şımarık
bifîrîbûn *m* şımarıklaşma
bifîrî bûn *l/gh* şımarıklaşmak
bifîrîkirin *m* şımarıklaştırmak
bifîrî kirin *l/gh* şımarıklaştırmak
bifîrîtî *m* şımarıklık
bifîrkirin *m* şımartma
bifîr kirin *l/gh* şımartmak
bifîrkî *h* şımarıkça
bifîrmisk *rd* yaşlı (göz için; yaşla dolmuş)
bifîrne *rd* fırınlı
bifîrtî *m* şımarıklık
bifîrtûne *rd* 1. fırtınalı 2. fırtınalı (karışık, gü-
 rültülü, tartışmalı) (mec)
bi fîsefis *h* fısıf fısıf
bifîşek *rd* fişekli
bifîşengbend *rd* fişekli
bifîşkefîşk *rd* aksırıklı
bifîşkîn *rd* aksırıklı, hapsırıklı ~ **û pişkîn** aksı-
 rıklı tıksırıklı
bifîtl *rd* fitilli
bifîtrik *rd* mantarlı
bifîyaqe *rd* fiyakalı, çalımlı
bifîgur *rd* figürlü
bifîkin *rz* ışıklı
bifîltre *rd* filtreli
bifîq *rd* düdüklü
bifîqeroşk *rd* mantarlı
bifîrfîrk *rd* düdüklü
bifîstan *rd* fistanlı
bifîsto *rd* fistolu
bi fitozi *h* titizlikle

bifz *rd* afra tafralı, afli
bifondoten *rd* düzgünlü
biforma *rd* 1. önlüklü, uniformalı (okul önlüğü için) 2. formalı
biformûl *rd* formüllü
bi forqitî *h* kahpece
bi fors *h* afra tafra
bifors *rd* 1. forslu (üzerine fors çekilmiş gemi veya otomobil) 2. forslu, fiyakalı çalımlı, gösterişli, afli
bifosfat *kim/rd* fosfatlı
bifosfor *rd* fosforlu
bifosîl *rd* fosilli, taşıllı
bifote *rd* çarşafı (çarşaf giymiş olan kimse)
bifotik *rd* çarşafı
bifûtik *bnr* bifotik
biga *rd* dalaplı
bigabûn *m* dalap olma (inek için)
bi ga bûn *l/bw* dalap olmak (inek için)
bigagolekê *cûn* *l/bw* emeklemek
bigalûk *rd* mahmuzlu
bigamet *rd* gametli
bi ganî hatin *l/bw* dirilmek, canlanmak
bigarantî *rd* garantili, güvenceli
bigarij *rd* güçlü
bigarîte *as/rd* kirişli
bigarnîtur *rd* garnitürlü
bi gavan pîvan *l/bw* adımlamak, adımla ölçmek
bigaz (I) *rd* gazlı
bigaz (II) *rd* tepeli ~ **û bêlan** engebeli (arazi)
bigazin *rd* sitemli
bigazinc *rd* sitemli
bigef *rd* tehditli
bi gef *h* tehditlice, tehditkârane ~ **û gur** tehditli, tehditkâr ~ **û gur bi ser de hatin** tehditkârane bir şekilde üzerine varmak
bigef û gur bûn *l/bw* tehditkâr olmak
bi gefxurî *h* tehditkârca
bi gelemerî *h* genellikle, umumiyetle, genel olarak
bigelemşe *rd* 1. sorunlu, problemlı 2. tartışmalı * **gelşeke bigelemşe** tartışmalı bir sorun
bigelêş *rd* sorunlu, problemlı
bigelş *rd* sorunlu
bi gelt *h* paldır küldür
bigem *rd* gemli
bigen *rd* çentikli
bigengeşe *rd* tartışmalı * **gelşeke bigengeşe** tartışmalı bir sorun
bigepik *rd* kursaklı
bigeprûg *rd* kursaklı
bi ger *h* döne döne, dörerek
bigerdebil *rd* hortumlu
bigerdî *rd* gelenekli
bigeremol *rd* kargaşalı, çalkantılı (karışıklı durum)
bigerew *rd* bedelli
bigergere *rd* makaralı

bigerînek *rd* girdaplı
bigerketin *m* 1. hareketlenmeye başlama 2. konuşkanlığı tutma 3. konuşmaya başlama (alay yoluyla) 4. çalışmaya başlama, işler duruma gelme (cihaz için) 5. faaliyete geçme
bi ger ketin *l/bw* 1. hareketlenmeye başlamak 2. konuşkanlığı tutmak 3. konuşmaya başlamak (alay yoluyla) 4. çalışmaya başlamak, işler duruma gelmek (cihaz için) 5. faaliyete geçmek
bi gernasî *h* kahramanca
bigerxistin *m* 1. hareketlendirmek 2. (birinin) ağzını açma, konuşturmaya başlatma 3. çalıştırma, işler duruma getirme (özellikle makine ve aletler için)
bi ger xistin *l/bw* 1. hareketlendirmek 2. (birinin) ağzını açmak, konuşturmaya başlatmak 3. çalıştırmak, işler duruma getirmek (özellikle makine ve aletler için) * **erebe bi ger xist** arabayı çalıştırdı * **ji min dixwazin ku ez makîneyê bi ger bixînim** benden makineyi işler duruma getirmemi istiyorlar
bigetîre *rd* tutkallı
bigewde *rd* gövdeli
bigewdebûn *m* gövdelenme
bi gewde bûn *l/bw* gövdelenmek
bigewher *rd* gevherli, cevherli
bi gewikî *h* şımarıkça
bi gewre ve rd beyazımsı, beyazımtırak
bi gewriya hev girtin *l/bw* kapışmak (kavgaya tutuşmak)
bigewriya (...) *de neçûn* *l/bw* 1. boğazından geçmemek 2. yemeden içmeden kesilmek
bigewrî *rd* boğazlı * **cêrê bigewrî** boğazlı testi
bigewz *rd* sevinçli
bigewzbûn *m* 1. sevinçli olma 2. yüzü gülme (feraha kavuşma)
bi gewz bûn *l/bw* 1. sevinçli olmak 2. yüzü gülmek (feraha kavuşmak)
bi gezan *h* ısırarak, dişleyerek ~ **cûn (yekî)** (birini) ısırnak ~ **cûn tiliya xwe** 1) şaşıp kalmak 2) parmağını ısırnak
bigêç *rd* tebeşirli
bigêdûk *rd* 1. gedikli (gediği olan) 2. tipili
bigêjahî *rd* gaili * **karekî pir bigêjahî** çok gaili bir iş
bigêl *rd* killi * **erda bigêl** killi toprak
bi gêrbûnê *h* yuvarlana yuvarlana
bigêrik *rd* karıncalı
bigêruf *rd* yetenekli
bigihînek *rz/rd* bağlaçlı
bigilêz *rd* salyalı
bi giliyan hisîn *l/bw* sıra ermek
bigilûr *h* kalabalıkça
bigir (I) *nd/nt* alıcı
bigir (II) *rd* tepeli * **erda bigir û tepik** tepeli arazi
bi giranî *h* 1. ağırdan 2. *mzk* ağır olarak, adagio 3. ağırlıklı olarak

bigirde *rd* 1. kalçalı 2. kalçalı (kalçası iri ve geniş olan)

bi giregir *h* gırgır

bi gire *ve rd* 1. irice * laşekî wî yê bigireve hebû irice bir vücudu vardı 2. kabaca

bigirê (I) *rd* 1. düğümlü (düğümü olan) 2. budaklı

bigirê (II) *rd* urlu

bigirêk *rd* 1. düğümlü (düğümü olan) 2. budaklı, düğümlü * guliyeñ bigirêk ên dara çinarê çınar ağacının düğümlü dalları 3. ilmekli

bi girî *h* ağlayarak, ağlaya ağlaya ~ **ji gorê ranabin mirî** ölenle ölenmez ~ **nazivirin mirî** ölenle ölenmez

bi girî bûn *l/bw* ağlamak

bi girî ketin *l/bw* ağlamak, ağlamaya başlamak

bi girî kirin *l/bw* ağlatmak

bigirîn *rd* ağlamaklı

bi girînî *h* ağlaya ağlaya

bi girînî ve bûn *l/bw* ağlanmak

bi girînî ve kirin *l/bw* ağlatmak

bi girînî ve xistin *l/bw* ağlatmak

bi girînî ve kirin ağlatmak

bigirîşk *rd* kıvrıklı

bigirî ve kirin *l/bw* ağlatmak

bi girî xistin *l/bw* ağlatmak

bi gir ketin *l/bw* uyuz hastalığına yakalanmak, uyuz kapmak

bigirtek *rd* alındılı, makbuzlu

bigirûv *rd* kanıtlı

bi gişt *h* tümünden

bi giştî *h* 1. genellikle, hepten, umumiyetle 2. toptan, büsbütün

bigivkarîk *rd* mantarlı

bigiya *rd* otlu

bi gizre *ve h* kabaca

bigizrek *rd* tortulu

bigîhev *rd* kısmetli

bigîlk *rd* killi

bigîrak *rd* tutkallı

bigîrobûnî *rd* gecikmeli

bigîsin *rd* saban kulağılı

bigîzme *rd* çizmeli

bigoçel *rd* kancalı

bigogird *rd* kükürtlü

bigomiz *rd* kubbeli

bigomîl *rd* topuzlu saç

bigorîbûn *m* kurban olma

bi gorî bûn *l/bw* kurban olmak

bigorîkirin *m* 1. kurban etme 2. kurban etme, feda etme (kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etme)

bigorî kirin *l/bw* 1. kurban etmek 2. kurban etmek, feda etmek (kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etmek)

bigoşe *rd* köşeli

bigoşt *rd* 1. etli 2. etli (meyveler için) * zeytûneke bitehm û bigoşt etli, lezetli bir zeytin

3. etli butlu, semiz, gödeş ~ **goştê canê (yekî) ketin** birine musalat olmak, birine rahat vermemek

bi gotegot *h* lâfla ~ **mirov naçe cot lâfla** peynir gemisi yürümez ~ **a (yekî) dest bi (tişteki) kirin** ön ayak etmek

bigotin *rd* sözlü, söz ile ~ **a (yekî) kirin** 1) lâfını dinlemek, lâf dinlemek 2) fikriyle hareket etmek ~ **a kurt** *h* kısacası ~ **a mele bike bi emelî wî meke** imamın dediklerine uy ~ **an çûn hev** 1) birbirine lâf dokundurmak 2) birbirine sözlü sataşmada bulunmak

bigovan *rd* şahitli

bigozegirê *rd* ilmekli

bigubre *rd* gübrelî

bigufik *rd* püsküllü

biguh *rd* kulaklı ~ **ê (yekî) ketin** kulağına gelmek, duymak almak ~ **ê (yekî) de (an jî ve) çûn** duymak, duymak almak

biguhan *rd* memeli (hayvanlar için)

biguhar *rd* küpeli

biguhezî *h* naklen

bi guhêzanî *h* aktarmalı olarak

biguhik *rd* kulaklı

bi guhnedarî *h* umursamazca, kayıtsızca

bi guhnedêrî *h* umursamazca, kayıtsızca

bi guh ve hatin *l/bw* yapılanları duymak, hakkında duymak almak

bigujîn *rd* şakırtılı (yağmur ve su sesinin şakırtısı için)

bigul *rd* güllü (güllü olan)

bigulbank *rd* saçaklı

bigule *rd* kurşunlu

bigulik *rd* 1. küpeli 2. saçaklı

bigulî *rd* 1. dallı 2. örüklü

bigulîşk *rd* saçaklı

bigulmit *rd* budaklı

bigulpik *rd* kursaklı

biguman *rd* kuşuklu, şüpheli

bigumbet *rd* kubbeli

bi gumîn *h* gümbedek

bigumîn *rd* gümbürtülü, uğultulu

bigumînî *rd* gümbürtülü

bigumrik *rd* gümrüklü

bigun *rd* taşaklı

bigunîk *rd* 1. taşaklı 2. argo taşaklı (yiğit)

bigupik *rd* uçlu

bigura (...) **kirin** *l/bw* lâf dinlemek * **bigurê min bike** sözümü dinle

bi gurê nekirin *l/bw* gem almamak, söz dinlememek

bi gurînî *h* lârpdak

bi gurmistan *h* yumrukla ~ **çûn hev** yumruklaşmak

bi gurmîn *h* gümbedek, kütetek

bigurmînî *rd* gümbürtülü

bigurz *rd* topuzlu

bi gutkî *h* dalgınca

biguvah *rd* şahitli

bi guvîni *h* fir
 biguwah *rd* şahitli
 bi guzim *h* sertçe, hızlıca * bi guzim li gogê
 xist topa sertçe vurdu
 bigû *rd* boklu
 bi gûyê xwe ketin *l/bw* çok pişman olmak
 (argo)
 bi gûyê xwe leyîstin *l/bw* aklını yetirmek
 bi gûyê xwe re şer kirin *l/bw* bokuyla kavgâ
 etmek
 bigûz *rd* cevizli
 bigûzik *rd* kozalı
 bih (I) *b* bü ~î ser û çavê (yekî) kirin (birinin)
 yüzüne bağlamak
 bih (II) *m* ayva
 bih (III) *m* gık
 biha *n* 1. paha, fiyat, eder değer 2. 2. *ab* fiyat
 (bir mal veya iş gücü için uygun görülen
 para karşılığı) 3. *ab* fiyat (bir değer ile para
 birimi arasındaki ilişki) 4. *rd* pahalı (ucuz
 karşıtı) * kesê pêzan bihayê bînayê diyar
 kîr binanın değerini bilir kişi yaptı 5. ağır
 (değeri çok olan, pahalı) ~ dan (an jî
 firotin) pahalı satmak ~ daxistin (an jî
 daşikandin) fiyat indirmek ~ di (tişteki)
 dan değer biçmek ~ emrzedê ye, erzan
 emirkin *e* ucuzdur vardır illeti, pahalıdır
 vardır hikmeti ~ eyar kirin fiyat ayarlamak
 ~ li ser (yekî) rûniştin pahalıya oturmak
 (veya pahalıya mal olmak) ~ pê dan değer
 biçmek ~yê (tişteki) aşkera kirin 1) fiyatını
 belirtmek 2) adını koymak ~yê biservekirî
 katma değer ~yê destekirî taban fiyat ~yê
 herî zêde tavan fiyatı ~yê kêrn düşük fiyat
 ~yê (tişteki) kîş kirin değer biçmek ~yê
 kirinê *bz* alış fiyatı ~yê lêzêdebûyî katma
 değer ~yê mal rabûn zam gelmek ~yê
 malîyetê maliyet fiyat ~yê misoger inaktu
 fiyat, kesin fiyat ~yê pir zêde astronomik
 fiyat ~yê radekirî üst değer, taban fiyat ~yê
 tewat sabit fiyat ~yê xwînê *hiq* kan ahçesi
 ~yê zêde yüksek fiyat ~yê (tişteki) zêde
 bûn 1) zamlanmak, zam görmek 2) artmak,
 değeri yükselmek * bihayê erseyê zêde bû
 arsanın fiyatı artı ~yê (tişteki) zêde kirin
 zamyapmak
 bihabûn *l/gh* 1. pahalılık 2. pahalılaşma,
 pahalılaşma, pahalı olma, fiyatlanma 3.
 zamlanma 4. artma ~a tiştan hayat
 pahalılığı
 biha bûn *l/gh* 1. pahalılaşmak, pahalılaşmak,
 fiyatlanmak 2. pahalılaşmak, zamlanmak 3.
 artmak (değeri yükselmek) * bihayê erseyê
 zêde bû arsanın fiyatı artı
 bihabûyîn *m* 1. pahalılaşma, pahalılaşma, fiyat-
 lanma 2. zamlanış 3. artış
 bihacet *rd* âletli
 bihadar *rd* 1. pahalı 2. değerli, kıymetli
 bihadarbûn *m* pahalılaşma

bihadar bûn *l/gh* pahalılaşmak
 bihadarbûyîn *m* pahalılaşma
 bihadarî *m* pahalılık (fiyatların yüksek olması
 durumu)
 bihadarkirin *m* pahalılandırma
 bihadar kirin *l/gh* pahalılandırmak
 bihadaxistin *m* indirim yapma (veya etme), fi-
 yat düşürme
 biha daxistin *l/gh* indirim yapmak (veya et-
 me), fiyat düşürmek
 bihadaxistî *rd* indirimli
 bi hafê ketin *l/bw* 1. gelip bakmak 2. yokuşa
 tırmanmak
 bihafiroş *nd/nt* pahacı
 bihafiroşî *m* pahacılık
 bihafize *rd* hafızalı
 bihagiran *rd* 1. değerli 2. değerli mücevher
 bihagiranî *m* pahalılık, zam
 bihaker *rd* pahalandırıcı
 bihakirin *m* 1. pahalılandırma 2. arttırma,
 bindirim (fiyat arttırma)
 biha kirin *l/gh* 1. pahalılandırmak 2. arttırmak
 (fiyat arttırmak)
 bihakirî *rd* zamlı, bindirimli
 bihal *rd* hamile
 bihalekî bûn *l/bw* hamile olmak
 bihalet *rd* sabanlı
 bi halet cot kirin *l/bw* saban sürmek
 bi halê hev bûn *l/bw* aynı durumda olmak
 bi halê ketin *l/bw* bir tür hastalığa yakalan-
 mak (daha çok ishal şeklinde kendini gös-
 terir)
 biha pê dan *l/bw* değer vermek
 bihar *m* 1. bahar, ilkbahar (kuzey yarım küre
 için; 21 Martta gece gündüz eşitliğiyle
 başlayarak 22 Haziranda gün dönümü ile
 biten kış ve yaz arasındaki mevsim) 2.
 bahar, ilkbahar (bu mevsimde ağaçlarda
 açılan çiçek ve yapraklar) 3. *mec* bahar
 (gençlik çağı) ~ bi dilê xwe anîn (ortalığı)
 toz pembe görmek ~ bi kulîlkê çênabe bir
 gülle bahar gelmez ~ hat zivistan hilhat
 bahar kışı ortadan kaldırdı ~a dilan ümit
 dünyası ~ an bi dilê xwe meyne (ortalığı)
 toz pembe görme ~ê pez, havînê werz, pay-
 izê rez û zivistanê *ez* baharda mal davar,
 yazın bağ bahçe, sonbaharda bağve kışında
 ben kendim ~ê têt neke, payizê xwe bi
 derengî nexe 'her şeyi zamanında ve ona
 uygun yap' anlamında bir deyim
 bihara navîn *nd* nisan ayı
 bihara paşîn *nd* mayıs ayı
 bihara pêşî *nd* mart ayı
 biharat *m* baharat
 biharatdank *m* baharatlık
 biharatfiroş *nd/nt* baharatçı
 biharatfiroşî *m* baharatçılık
 biharatkirin *m* baharatlama, baharat katma
 biharat kirin *l/gh* baharatlamak, baharat katmak

biharatkirî *rd* baharatlı, baharat katılmış olan
bihare (I) *m* baharlık
bihare (II) *nd* yazlık (bir buğday türü)
biharewar *n* barda konaklanan yurt
bihariye *wj/m* bahariye
biharî *rd* baharlık, bahara özgü olan
biharkî *rd* bahara özgü, baharla ilgili
biharok *bot/m* bir ot adı
bihartin *m* 1. geçirme (geçme işini yaptırma, geçmesini sağlama) 2. geçirme (bir süre yaşama, oturma, kalma) 3. geçirme (herhangi bir durumu yaşamış olma) 4. geçme (üstünlük sağlama) 6. geçinme (anlaşma, uzlaşma) 7. geçirme, sürme (herhangi bir durum içinde olma) 8. savma, atlatma (sıkıcı bir durumu geçirme) 9. sineye çekme 10. aşma
bihartin *l/gh* 1. geçirmek (geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak) 2. geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak) * **tu şevê li der bibihêrî dê baş be** geceyi dışarda geçersen iyi olur eger 3. geçirmek (herhangi bir durumu yaşamış olmak) * **rojên xweş bihartin** iyi günler geçirmek * **nexweşin bihartin** hastalık geçirmek 4. geçmek (üstünlük sağlamak) 6. geçinmek (anlaşmak, uzlaşmak) * **jin û mên xweş bi hev re dibihêrin** karı koca iyi geçiniyorlar 7. geçirmek, sürmek (herhangi bir durum içinde olmak) * **di nava çar diwaran de jiyana karmendî dibihart** dört duvar arasında memur hayatı sürüyordu 8. savmak, atlatmak (sıkıcı bir durumu geçirmek) * **min nexweşin bihart** hastalığı savdım 9. sineye çekmek 10. aşmak * **ji bavê xwe bihartiye** babasını aşmış
bihartî *rd* 1. geçmiş olan 2. geçirmiş olan 3. aşmış olan
biharwar *n* bahar yaylası
bihasil *rd* verimli
bihaşikandin *ab/m* değer düşürümü, fiyat kırımı
biha şikandin *l/gh* indirim yapmak (veya etmek), değer düşürmek, fiyat kırmak (veya düşürmek)
bihaşikestin *bz/m* indirim
bihaşikestî *rd* indirimli
bihatin *rd* 1. gelirli, geliri çok olan 2. bereketli
bihatî *m* pahalılık (fiyatların yüksek olması durumu) ~**ya tiştan** hayat pahalılığı
bihavêrke *rd* çemberli
bihavil *rd* faydalı, yararlı
bi hawara (...) **de hatin** *l/bw* yardımına gelmek
bihawêr *rd* çemberli
bihawîd *rd* hörgüçlü
bihax *bnr* boyax
bihaxistin *m* indirim yapma (veya etme), fiyat düşürme

biha xistin *l/gh* indirim yapmak (veya etmek), fiyat düşürmek
bihaxistî *rd* indirimli
bihayê lêzedebûyî *nd* katma değer
bihayî *m* 1. bahalılık (fiyatların yüksek olması durumu) 2. pahalılık (fiyatların yükselmesi, fiyat artışı) ~ **çêbûn** hayat pahalılığı olmak
bihazan *nd/nt* pahalılık uzmanı
bihazanî *m* pahalılık uzmanlığı
bihazirî *rd* hazırlıklı
bi hazirî bûn *l/bw* 1. hazırlıklı olmak 2. ihtiyatlı bulunmak
bihebik *rd* 1. taneli, tanecikli 2. çığitli, kütlü * **pembûye bihebik** kütlü pamuk
bihecm *rd* hacimli
bihedan *rd* sabırlı
bihedîse *rd* hâdiseli, olaylı
bihedûr *rd* erinçli
bi hejmara xwe h sayica fazla * **ji aliye mên ve bi hejmara xwe ji me zêdetir bûn** adamca bizden fazlaydılar
bi hejmarî *h* sayica
bihejmetkarî *h* hayranlıkla
bi helahela *h* 1. bağırış çağırışla 2. cıvıl cıvıl (hareketli, kalabalık)
bihelahela *rd* gürültülü, patırtılı
bi helametê ketin *l/bw* nezleye yakalanmak
bihelboq *rd* ilmekli
bi helehelê *h* soluk soluğa
bi heleyî *h* yanlışlıkla
bi helhelka (...) **zanîn** *l/bw* (birinin) cemaziyyülevvelini bilmek
bi helkehelkê *h* soluk soluğa
bihelqe *rd* halkalı
bi hemberî hev xistin *l/bw* karşı karşıya getirmek, yüzleştirmek
bihemd *rd* istençli
bi hemdê xwe h isteyerek
bi hemdê xwe ve hatin *l/bw* ayılmak
bi hemdî *h* bilerek, kasten
bihemîle *rd* gebe
bihemîleman *m* gebe kalma
bihemîle man *l/bw* gebe kalmak
bihemîlemayîn *m* gebe kalış
bi hemîlî *rd* hamilen
biheml *bnr* bihemle
bihemle *rd* gebe
bihemlelerin *m* gebe kalma, döl tutma
bi hemle gerîn *l/bw* gebe kalmak, döl tutmak
bi hemû hêza xwe h var kuvvetiyle (veya gücüyle)
bihendaze *rd* 1. ölçülü, dengeli, hesaplı, ölçülü biçili (davranış ve düşüncelerinde aşırı olmayan) 2. ölçülü, doz * **her gav henekên xwe bihendaze dikir** her zaman şakalarını dozunda yapardı 3. ölçülü, itidallı, sakıngan 4. uyanık ~ **hereket kirin** hesaplı hareket etmek

bihendazebûn *m* 1. ölçülü davranma 2. titizlenme, titizleşme 3. suya sabuna dokunmama
bi hendaze bûn *l/bw* 1. ölçülü davranmak 2. titizlenmek, titizleşmek 3. suya sabuna dokunmamak
bi hendaze tevgerîn *l/bw* ölçülü davranmak
bihendazetî *m* 1. ölçülülük 2. sakınganlık 3. uyanıklık
bi hendazetî *h* titizce, titizlikle * **rayeyên xwe**
bi hendazetî *bi kar dianî* kendi yetkilerini titizce kullanıyordu
bi hendazeyî *h* ölçülüce, hesaplıca
bi henekan *h* 1. şakacıktan, şaka olarak (çocuk dilinde) * **nûn bi henekan got**, **megirî** şakacıktan söyledim, ağlama 2. şakadan, yalancıkdan, yalandan, şaka yoluyla (veya yolu) ~ **gotin** şaka söylemek
bi henekî *h* 1. şakacıktan (şaka yapar görünererek) 2. şaka yoluyla (veya yolu)
biheng *rd* 1. eğlenceli 2. şenlikli
bihengame *rd* gürültülü
biheq *rd/* ücretli (ücret karşılığı yapılan)
bi heqê xwe *h* 1. hakkı ile 2. ücretiyle
bi heqî *h* hakça
biher *rd* beher, her bir
biheraret *rd* hararetli
bihere *rd* testerele
bihereke *rd* hareketli
biheret *rd* hareketli
bi heriyê dan dûtin *l/bw* çamurlatmak
bi heriyê seyandin *l/bw* çamurlamak
biherî *rd* çamurlu
bi herî bûn *l/bw* çamurlanmak
bi herzingan *h* hiçkırâ hiçkırâ
bihesab *nd/nt* 1. hesaplı 2. hesaplı, tutumlu
bihesasiyet *rd* hassasiyetli, duyarlıklı
bihesin *rd* demirli * **ava bihesin** demirli su
bihesîr *rd* hasırlı
biheşp *rd* atlı
biheşp kirin *l/bw* atlandırmak
biheşret *rd* hasretli
bi hesreta (...) **bûn** *l/bw* bir şeyin hasretiyle yanıp tutuşmak
bi hestan hîzr kirin *l/bw* duygusal düşünmek
bi hestan tevgerîn *l/bw* duygularıyla davranmak
biheste *rd* çakmaklı
bi hestewerî *rd* duyarlıklı
bi hestên xwe tevgerîn *l/bw* duygusal davranmak
bihetarî *rd* esası
bi hetekî *h* şirretçe
biheter *rd* ısrarlı
bi hetkî *h* şirretçe

bihetûn *rd* fırınlı
biheval *rd* arkadaşlı, arkadaş sahibi
bihevalbiçûk *rd* eteneli
bi hevalkî *h* arkadaşça
bihevalok *rd* eteneli
bihevalzarok *rd* eteneli
bi hevberî *h* kıyasen
bihevbûn *m* değme, bir şeye temas etme
bi hev bûn *l/bw* değmek, bir şeye temas etmek
bihevçûn *m* kavga etme, anlaşmazlığa düşme, araları açılma, bozuşma
bi hev çûn *l/bw* kavga etmek, anlaşmazlığa düşmek, araları açılmak, bozuşmak
bihevdan *m* 1. biriktirme 2. toplama, devşirme, toplama (bir araya getirme, toplu duruma sokma)
bi hev dan *l/bw* 1. biriktirmek 2. toplamak, devşirmek, toplamak (bir araya getirmek, toplu duruma sokmak)
bi hev dan dîtin *l/b* görüştürmek
bi hev dan şerkirin *l/b* dövüştürmek
bi hev dan şikandin *l/bw* (birbirine) kırdırtmak
bi hev de *h* karşılıklı * **bi hev de dikine qîjîni** karşılıklı bağırışıyorlar
bi hev de girin *l/bw* ağlaşmak
bi hev de pîr bûn *l/bw* kartlaşmak
bi hev de revîn *l/bw* kaçışmak
biheve *rd* yapışık
bihevebûn *m* 1. yapışık olma 2. yapışıklık
bihevgaltekirin *m* şakalaşma
bi hev galte kirin *l/bw* şakalaşmak
bi hev germ bûn *l/bw* araları iyi olmak
bihevghîhan *m* bir araya gelme, birleşme
bi hev ghîhan *l/bw* bir araya gelmek, birleşmek
bi hev ghîhandin *l/bw* bir araya getirmek, birleştirmek
bihevghirtin *m* 1. kapışma, kavgaya girişme (veya tutuşma), takışma, (birbirine) girme 2. sürtüşme, didişme (uyuşmama, anlaşmama) 3. tutuşma, birbirini tutma, birbirine tutunma (birbirine ilinip dokunmak) 4. dalaş, dalaşma 5. dalaşma (köpekler boğuşup birbirini ısırma) 6. boğuşma, itişip kakışma 7. (birbirine) destek çıkma, dayanışma
bi hev girtin *l/bw* 1. kapışmak, kavgaya girişmek (veya tutuşmak), takışmak, (birbirine) girmek 2. sürtüşmek, didişmek (uyuşmamak, anlaşmamak) 3. tutuşmak, birbirini tutmak, birbirine tutunmak (birbirine ilinip dokunmak) 4. dalaşmak (ağız kavgası etmek) 5. dalaşmak (köpekler boğuşup birbirini ısırma) * **seyan pîr xerab bi hev girtin** köpekler çok kötü dalaştılar 6. boğuşmak, itişip kakışmak 7. (birbirine) destek çıkmak, dayanışmak
bihevghirtinî *h* ittifakla
bihevguhartin *m* değiş etme, takas etme, takas tukas etme

bi hev guhartin *l/bw* değış etmek, takas etmek, takas tukas etmek (karşılıklı alıp vermek) * **me saetên xwe bi hev guhartin** saatlerimizi değıştik

bi hev guhirandin *l/bw* değış etmek, takas etmek, takas tukas etmek (karşılıklı alıp vermek)

bihevhenekkirin *m* şakalaşma

bi hev henek kirin *l/bw* şakalaşmak

bihevîr *rd* hamurlu

bihevîrtîrîş *rd* mayalı (hamur mayası için)

bihevkar *rd* iş birlikli

bihevkarîn *m* yenişme

bi hev karîn *l/bw* yenişmek, birbirine gücü yetmek, birbiriyle baş edebilmek

bihevkenîn *m* gülüşme

bihevkenîn *l/bw* gülüşmek

bihevketin *m* 1. uyuşma (her konuda birbirine uyma) 2. (birbirine) çatma, çatışma, kapişma, takışma, kavgaya girişme (veya tutuşma), birbirine düşme, (girme veya girişme) 3. birbiriyle uyuşma, kaynaşma (birbirine iyice uyma) 4. toplaşma, toplanıp bir araya gelme, bir araya gelme 5. oluşma, kurulma

bi hev ketin *l/bw* 1. uyuşmak (her konuda birbirine uymak) 2. (birbirine) çatmak, çatışmak, kapişmak, takışmak, kavgaya girişmek (veya tutuşmak), birbirine düşmek (girmek veya girişmek) 3. birbiriyle uyuşmak, kaynaşmak (birbirine iyice uymak) * **ev her du reng têr baş bi hev dikevin** bu iki reng iyi kaynaşmış 4. toplaşmak, toplanıp bir araya gelmek, bir araya gelmek 5. oluşmak, kurulmak * **heta komele bi hev ket...** demek kurulanana kadar...

bihevketî *rd* 1. müteşekkil, oluşmuş 2. (birbiriyle) çatışık, çatışmalı, , kavgalı 3. kaynaşmış (birbirine iyice uymuş olan) 4. *rz* bileşik

bi hev kêf kirin *l/bw* sevişmek

bihevkirin *m* 1. anlaşma 2. uyuşma)

bi hev kirin *l/bw* 1. anlaşmak 2. uyuşmak

bi hev leyîstin *l/bw* oynamak (bir biriyle oynamak)

bi hev neketin *l/bw* aksamak, topallamak (işler gerektiği gibi yürünememek)

bi hev nikarîn *l/bw* yenişmemek

bi hevparî *h* ortaklaşa, müştereken

bi hevpişkî *h* ortaklaşa

bihevratî *m* 1. birliktelik 2. *h* ittifakla

bihevraz *rd* rampalı

bi hev re *h* 1. birlikte, beraber, beraberce 2. birlik olarak 3. baş başa * **cihekî bibîne ku em bi hev re rûnîn** bir yer bul da baş başa oturalım ~ **dan qîran** haykırışmak ~ **devjenî** (an jî **hefteheşt**) **kirin** hırıldasamak ~ **hesab dîtîn** hesaplaşmak ~ **kirin qîrîn** haykırışmak ~ **kirin xirînî** (an jî **xizînî**)

hırıldasamak ~ **pîr û kal bûn** koşa karımak ~ **tehl û tengî derbas kirin** birlikte kötü günler geçirmek

bi hev re ajûtin *l/bw* çığıışmak

bi hev re axivîn *l/bw* söyleşmek

bi hev re bedilandin *l/bw* 1. (bir şeyi) keşiklemek veya nöbetleşmek yapmak 2. dönüşümlü olarak yapmak

bi (...) **re bihartin** *l/bw* geçinmek (anlaşmak, uzlaşmak) * **ez nikarim bi tîralan re bibî-hêrim** ben tembellerle geçinemem

bihevrebûn *m* 1. birlikte olma 2. birliktelik, beraberlik

bi hev re bûn *l/bw* birlikte olmak

bihevrebûyîn *m* birlikte oluş

bi hev re çene kirin *l/bw* çeneleşmek

bihevrecûn *m* 1. birlikte gitme, beraber gitme 2. at başı (beraber) gitme

bi hev re çûn *l/bw* 1. birlikte gitmek, beraber gitmek 2. at başı (beraber) gitmek

bihevredan *m* 1. birlikte verme, beraber verme 2. (birbiriyle) konuşma

bi hev re dan *l/bw* 1. birlikte vermek, beraber vermek 2. (birbiriyle) konuşmak * **em bi hev re nadin** biz birbirimizle konuşmuyoruz

bihevregirîn *m* ağlaşma

bi hev re girîn *l/bw* ağlaşmak

bihevrehewtîn *m* ürüşme

bi hev re hewtîn *l/bw* ürüşmek

bi hev re kirin qîjewîj *l/bw* çağırışmak

bi hev re mijûl bûn *l/bw* (birbiriyle) sohbet etmek, lâf atmak

bi hev re mijûlahî kirin *l/bw* (birbiriyle) sohbet etmek, lâf atmak

bi hev re kenîn *l/bw* gülüşmek

bi hev re peyîvîn *l/bw* söyleşmek

bi hev re pisepis kirin *l/bw* fısıldaşmak

bi hev re pistepist kirin *l/bw* fısıldaşmak

bi hev re qajîn *l/bw* bağırışmak, çığıışmak

bi hev re qayîş kişandin *l/bw* (birbiriyle) rekabet etmek

bi hev re qise kirin *l/bw* söyleşmek

bi hev re qîjîn *l/bw* bağırışmak, çığıışmak

bi hev re qîrîn *l/bw* bağırışmak, çığıışmak

bi hev re raketin *l/bw* aşk yapmak, beraber yatmak

bi hev re rast bûn *l/bw* birbirine karşı dürüst olmak

bi hev re razan *l/bw* aşk yapmak, beraber yatmak

bihevrrereyîn *m* ürüşme

bi hev re reyîn *l/bw* ürüşmek

bi hev re ristîn *l/bw* (birbiriyle) iyi geçinmek

bi hev re şert girtin *l/bw* bahse tutuşmak

bi hev re xeber dan *l/bw* söyleşmek

bihevreyî *m* birliktelik, beraberlik

bi hev sar bûn *l/bw* araları soğuk olmak

bi hev sekinîn *l/bw* (birbiriyle) hayat arkadaşlığı yapmak

bihevşadbûn *m* 1. oynaşma (birbiriyle oyna-
ma) 2. oynaşma (âşıktaşlık etme) 3. (birbiri-
ni) sevmek, koklaşma, sevişme 4. sevişme, aşk
yapma (cinsel ilişkide bulunma)

bi hev şad bûn *l/bw* 1. oynaşmak (birbiriyle
oyunmak) 2. oynaşmak (âşıktaşlık etmek) 3.
(birbirini) sevmek, koklaşmak, sevişmek 4.
sevişmek, aşk yapmak (cinsel ilişkide
bulunmak)

bi hev şîrîn bûn *l/bw* yağlı ballı olmak

bi hev tîrane kirin *l/bw* şakalaşmak

bi hev û din ketin *l/bw* birbirine düşmek, girmek

bi hevûdin re h birlikte

bi hev ve h tümünden * **kevir û kuçik bi hev ve**
bûye leşker dağ taş tümünden asker olmuş

bihevve *rd* 1. bitişik 2. yapışık, kaynaşık 3. *rd*
bütün (ufaklık olmayan) * **hezarê bi hev ve**
bütün binlik ~ **ne sıkı fıkı**

bi hev ve bûn *l/bw* 1. yapışık olmak 2. ayakta
olmak * **bi saya îlacan bi hev ve ye** ilaçlar
sayesinde biraz ayakta yız

bi hev ve cebirandin *l/bw* kaynaştırmak

bi hev ve cebirin *l/bw* kaynaşmak (ayrılmay-
acak bir biçimde birleşmek)

bi hev ve cûn û hatin *l/bw* (birbirini) arayıp
sormak, birbirine gidip gelmek

bi hev ve danîn *l/bw* 1. tutturmak (çivi, toplu
iğne, iğne vb. ile iliştmek) 2. kurmak, mon-
te etmek 3. çatmak (kereste ve benzeri gere-
ci birbirine tutturmak) * **me melzeme bi hev**
ve danîn malzemeyi çattık 4. (birbiriyle)
adlarını çıkarmak

bi hev ve kelandin *l/bw* kaynaştırmak

bi hev ve kelijandin *l/bw* 1. kaynaştırmak 2.
kaynaştırmak (metal şeyler için)

bi hev ve kelijîn *l/bw* kaynaşmak (ayrılmaya-
cak bir biçimde birleşmek)

bi hev ve kelîn *l/bw* kaynaşmak (ayrılmaya-
cak bir biçimde birleşmek)

bi hev ve kîrîn *l/bw* inci, boncuk gibi şeyleri
dizmek

bi hev ve kîp kirin *l/bw* 1. kenetlemek (bir-
birine geçirerek bağlamak) 2. kenetlemek
(sıkıca birbirinin üzerine kapamak)

bi hev ve şidandin *l/bw* kenetlemek (sıkıca
birbirinin üzerine kapamak) * **devê xwe bi**
hev ve şidandibû ağzını kenetlemiş açmıy-
ordu

bi hev ve temizandin *l/bw* kaynaştırmak (met-
al şeyler için) * **hesnan têr baş bi hev ve**
bitemizine demirleri iyice kaynaştır

bi hev ve temizîn *l/bw* kaynaşmak (ayrılmay-
acak bir biçimde birleşmek, metal şeyler
için)

bi hev ve zeliqandin *l/bw* 1. (birbirine) yapış-
tırmak 2. kaynaştırmak

bi hev ve zeliqîn *l/bw* 1. (birbirine) yapışmak
2. kaynaşmak (ayrılmayacak bir biçimde
birleşmek) * **çimento û xîçik zû bi hev ve**

dizeliqîn çakıl ile çimento çabuk kaynaşır 3.
(birbirine) girmek, dalaşmak * **ji bo peran**
bi hev ve zeliqîne para için birbirine girdil-
er 4. çok zayıflamak 5. (bir şeyi) paylaşama-
mak 6. kapışmak * **li ser keçikê bi hev ve**
zeliqîne kız yüzünden kapışmışlar

bi hev xistin *l/bw* 1. düzen vermek, düzene
koymak (veya sokmak) * **me karên xwe bi**
hev xistin işlerimizi düzene soktuk 2. topar-
lamak, derleyip toplamak * **tîştên xwe bi**
hev xistin eşyalarını topladı 3. toplamak
(artırıp biriktirmek) * **min hînek pere bi**
hev xistibû ben biraz para toplamıştım 4.
(para) denkleştirmek, bulup buluşturmak
(çaba göstererek sağlamak, yaratmak) * **me**
pereyên wî bi hev nexist û nedayê parasını
denkleştirip veremedik 5. kurmak, monte
etmek * **me li çolê di bin tava tûj de çadi-**
ra xwe bi hev xist çölde kızgın güneşin
altında çadırımızı kurduk 6. kırıp sarmak
(bir şeyi yapmak için, güçlkle her türlü
imkandan yararlanmak) 7. tezgahlamak (işe
girişmek) 8. organize etmek, tertiplemek 9.
çatmak (bir şeyi yapmak için gerekli
parçaları bir araya getirmek) * **ew avahiya**
mezîn heyê, me zivistanê ew bi hev xist o
koca binayı kışın biz çattık 10. çalıştırmak
(özellikle makine ve aletler için) * **erebe bi**
hev xist arabayı çalıştırdı

bi hev yaranî kirin *l/bw* şakalaşmak

bi hev yarî kirin *l/bw* şakalaşmak

bi hev zanîn *l/bw* 1. (birbirini) bilmek, tanı-
mak 2. (birbirinin) sırrını bilmek

bihewa *rd* havalı

bihewaketin *m* 1. havalanma, uçma 2. kalkı-
şa geçme

bi hewa ketin *l/bw* 1. havalanmak, uçmak *
balafir bi hewa ket uçak havalandı 2.
havalanmak (bir şey hava akımıyla yer
değiştirmek) 3. kalkışa geçmek

bihewale *rd* 1. havaleli (havalesi olan) 2.
havaleli (gereğinden çok yüksek)

bihewaxistin *m* 1. havalandırma, uçurma 2.
havaya uçurtma

bi hewa xistin *l/bw* 1. havalandırmak, uçur-
mak 2. havaya uçurtmak

bi hewayê xistin *l/bw* uçurulmak

bihewcar *rd* sabanlı

bihewdik *rd* obruklu (doğal çukurlu)

bihewe! *b* sakın ol!

bi hewes h şakadan

bi hewesan h şakacaktan (şaka yapar görü-
nerek)

bihewiz *rd* havuzlu

bihewî *bnr* bihewî

bihewrek *rd* süngerli

bihewrik *rd* kırıntılı

biheybet *rd* heybetli

biheyecan *rd* heyecanlı

biheyecanbûn *m* heyecanlanma
bi heyecan bûn *l/bw* heyecanlanmak
biheyecankirin *m* heyecanlandırma
bi heyecan kirin *l/bw* heyecanlandırmak
biheykel *rd* heykeli
bi heynikî *h* safa
biheysiye *rd* haysiyetli
biheytehol *rd* dağdağalı, şamatalı
biheyv *rd* aylı
biheyveron *rd* mehtaplı
bi hezaran *h* binlerce
bihezek *rd* bataklı
bihezir *h* 1. tahminen, yaklaşık 2. el alışkanlığı
 3. göz kararı, kestirmece, kararlama
bi hezirkirin *h* kararlama
bihê (..) **kirin** *l/bw* (birine) sözle saldırmak
bihêb *rd* dehşetli
bihêcin *rd* hörgüçlü
bihêçik *rd* yuvalı
bi hêdika *h* yavaşçacık
bihêl *rd* tarafı
bihêlane *rd* salıncaklı
bihêlanok *rd* salıncaklı
bihêlekan *rd* salıncaklı
bihêlik *rd* taşaklı
bihêlim *rd* tutkalı
bihêlî *rd* aynalı
bihêlîn *rd* yuvalı
bihêlkan *rd* salıncaklı
bi hêminî *h* sakince
bihêram *rd* çarşafı (çarşaf giymiş olan kimse)
bihêrbar *jeo nd/rd* geçirimli, geçirgen
bihêrbârî *m* geçirimlilik, geçirgenlik
bihêrik *rd* kursaklı
bihêrk *m* 1. geçiş 2. geçit 3. mazi, geçmiş
bi hêrs ketin *l/bw* öfkelenmek, nirlenmek
bi hêrs xistin *l/bw* öfkelenmek
bi hêsanî *h* kolayca, kolaylıkla, rahatça, rahatlıkla * **me xanî bi hêsanî dît** evi kolayca bulduk
bihêsir *rd* yaşlı (göz için; yaşla dolmuş)
bi hêsirî *h* ite kaka, güçlüklerle
bihêstir *rd* yaşlı (göz için; yaşla dolmuş)
bihêstrî *rd* dikenli
bihêşî *rd* kenarlı (elbiseler vb. için)
bi hêşîn ve rd mavimtrak
bihêtî *m* gelir
bihêvî *rd* umutlu, ümitli
bihêvîbûn *m* unutulma, ümitlenme
bi hêvî bûn *l/bw* unutulmak, ümitlenmek
bihêvîkirin *m* unutlandırma, ümitlendirme
bi hêvî kirin *l/bw* unutlandırmak, ümitlendirmek
bihêwirze *rd* gürlütülü, patırtılı, şamatalı
bi hêwirze *h* bangır bangır
bihêwizî *rd* topuzlu
bihêwî *rd* kumalı
bihêz *rd* 1. güçlü, kuvvetli (gücü olan) 2. güçlü (nitelikleri ile etki yaratan, etkili)

bihêzan *as/rd* kırıklı
bihêzbûn *m* güçlenme, kuvvetlenme
bi hêz bûn *l/bw* güçlenmek, kuvvetlenmek
bihêzbûyîn *m* güçleniş, kuvvetleniş
bihêzî *m* güçlülük
bihêzkirin *m* güçlendirme, kuvvetlendirme
bi hêz kirin *l/bw* güçlendirmek, kuvvetlendirmek
bihêzok *rd* salıncaklı
bihibir *rd* mürekepli
bihidûd *rd* hudutlu, sınırlı
bihijmet *rd* ihtişamlı
bihikîn *kîm/m* aseton
bihilawestek *rd* askılı
bi hilbijêrî *h* seçmeli olarak ~ **hiştin** seçmeli bırakmak
bihilco *rd* askılı
bi hilhatinî *h* kabara kabara
bihilm *rd* buharlı
bihimalk *rd* ebeli (çocuk oyunlarında)
bihimîçk *rd* ebeli (çocuk oyunlarında)
bi himîn *h* gümbedek
bihimînî *rd* gümbürtülü, homurtulu
bihinarik *rd* yanaklı
bihinarok *rd* yanaklı
bi hindazeyî *h* el çabukluğu (hilesini kimseye çaktırmadan yapabilmek)
bihine *rd* kınalı
bi ingeding *h* paldır küldür
bihingil (I) *rd* kulplu
bihingil (II) *rd* memeli (hayvanlar için)
bihingime *rd* eğlenceli
bihingiv *rd* ballı
bihingiv bûn *l/bw* ballanmak (bala bulaşmak)
bihingînî *rd* gümbürtülü
bi hiqûqî *h* hukuken
bihirî *rd* yünlü
bi hirmegurm *h* paldır küldür
bi hirmijînî *h* kükreyerek
bihirte *rd* kelepçeli
bihistûmal *rd* atkılı
bihiş *rd* 1. bilinçli, şuurlu 2. şuuru yerinde, bilinci yerinde 3. bilinçli, akıllı ~ **û mêmî** beyinli, akıllı, düşünceli
bihişbûn *m* şuurlaşma
bi hiş bûn *l/bw* şuurlaşmak
bihişbûyîn *m* şuurlaşma
bi hişê xwe ve hatin *l/bw* akıllı başma gelmek (ayılmak, kendine gelmek), ayıkmak, ayılmak
bihişbûn *m* şuurluluk
bi hişkebawerî *h* taasupça, softaca
bihişmet *rd* görkemli
bihişt *m* cennet
bihiştî (I) *mzk/m* bir tür müzik makamı
bihiştî (II) *rd* cennetmekan, cennetlik, cennet sâkini
bihizandin *m* çıkışmak
bihizandin *l/gh* çıkışmak
bihizin *m* çıkışma, harılama

bihizîn /lgh/ çıkmak, harlamak
bihizûr *rd* huzurlu, erinçli
bihî (...) **kirin** /bw/ (birine) bağırarak, çıkışmak, bağırarak üstüne yürümek
bihî hev kirin /bw/ bağışmak
bihîchar *rd* biberli
bihîdrat *kîm/rd* hidrath
bihîkarî *rd* etkili, tesirli
bihîle *rd* 1. hileli 2. *mec* illetli, hastalıklı
bi hîmî *h* temelinden, esasen
bihîn *m* gık ~ **jê çûn** gık demek
bihîpe *rd* kelepçeli
bi hîqehîq *h* kıkır kıkır ~ **kenîn** kıkır kıkır gülme
bi hîqînî *h* kıkır kıkır
bi hîsan lebat kirin /bw/ duygularla davranmak
bihîstek *m* duyu
bihîstevan *nd/nt* dinleyici
bihîstik *m* duyu
bihîstin *m* 1. işitme 2. duyma 3. hissetme, sezme ~ **a min bihîstî** duyduğum kadarıyla
bihîstin /lgh/ 1. işitmek, duymak (kulakla algılamak, duymak) * **çawa dengê doktor bihîst nebihîst** baz da doktorun sesini işitmez koştı * **min dengê wê bihîst** onun sesini duydum 2. işitmek (haber almak) 3. hissetmek, sezmek, duymak
bihîstinbar *rd* işitilebilir
bihîstingeh *m* dinleme salonu, oditoryum
bihîstî *rd* işitilmiş, duyulmuş, mesmu
bihîstok *m* 1. ahize, alıcı * **bihîstoka telefonê** telefon alıcısı 2. kulaklık (ağır işitenlerin kullandıkları pilli araç) 3. *rd* duyarlı
bihîstokî *rd* steteskopik
bihîstyar *rd* duyarlı, duyan, duyu sahibi olan
bihîstyarî *m* duyarlılık
bihîv (I) *rd* aylı
bihîv (II) *bot/m* badem
bihîva kwîr *nd* taş bademi
bi hîvê ketin /bw/ ishal, kusma, göz yaşarması ve burun akınasına sebep olan bir tür hastalığa yakalanmak
bihîvokî *rd* badem şeklinde olan
bihîvterk *m* çağla
bihîz *m* işitim
bihîzar *rd* çarşaflı (çarşaf giymiş olan kimse)
bihîzbar *rd* işitsel
bihîzbarî *rd* işitsel, odyovizüel
bihîzek *m* 1. kulaklık (radyo, televizyon veya telsizde kulak ile verici arasında ses bağlanmasını sağlayan araç) 2. kulaklık (ağır işitenlerin kullandıkları pilli araç)
bihîzîn *m* işitiş, işitme
bihîzyar *rd* duyarlı
bihîzyarî *m* 1. duyarlılık 2. *rd* işitsel
bihîzyarkirin *m* duyarlılaştırma
bihîzyar kirin /lgh/ duyarlılaştırmak
bihîniîn *bnr* bîniîn
biho *m* 1. öcü 2. böcü, böcek (çocuk dilinde)

bihok (I) *bot/m* 1. ayva (Cydonia vulgaris) 2. ayva (bu bitkinin meyvesi)
bihok (II) *nd/m* 1. öcü 2. böcek 3. haşere 4. çirkin
bihokên kirkirpokî *bot/nd* ekmek ayvası
bihoparlör *rd* hoparlör
bihorandin *bnr* bihurandin
bihorbar *bnr* bihurbar
bihorîn *bnr* bihurîn
bihortin *bnr* bihartin
bihost *m* karış ~ **ek 1** bir karış (çok kısa kim-seler için) * **bihostek telê wî heye** bir karış boyu var 2) bir karış (çok az) * **bihostek erdê me heye** bir karış toprağımız var ~ **ek erd jê re nebûn qismet** (biri) iyileşip ölmek ~ **ek hatin ser (yekî)** 1) çok sevinmek, sevinçten uçmak 2) *mec* kilo almak ~ **ek û çartilî** maşa kadar
bihostayî *rd/h* ustaca, ustalıklı
bihostikik *rd* ufak tefek, çok ufak tefek olan
bihostkirin *m* karışlama
bihost kirin /lgh/ karışlamak
bi hovîti *rd/h* vahşice, yabanice
bi hovkî *rd/h* vahşice
bihujandin *m* 1. eritme 2. kal (eriterek ayırma)
bihujandin /lgh/ eritmek
bihujîn *m* erime
bihujîn /lgn/ erimek
bihujînger *rd* eritici
bihujînker *n* kalıcı
bihujînkerî *m* kalıcılık
bihundirketin *m* içeriye adım atma
bi hundir ketin /bw/ içeri girmek, içeriye adım atmak
bihuner *rd* sanatlı
bi hunermendî *h* sanatkârane
bihur *n* 1. geçit, geçek (geçecek yer) 2. geçit (çay, ırmak, dağ gibi) 3. atlama taşı 4. *rd* sığ yer 5. naz, yüz bulma ~ **nedan** (çay, ırmak, dağ) geçit vermemek ~ **tê de dîtin** (birine) nazı geçmek ~ **ê bêqam** derinliği beli olmayan su geçidi ~ **ê (yekî) bihurîn** (an jî derbas bûn) nazı geçmek ~ **ê (yekî) kûr bûn** nazı geçmemek ~ **ê peyayan** yaya geçidi ~ **ê qalind** derin su ~ **ê tenik** sığ su ~ **ê (yekî) tê çûn** nazı geçmek ~ **ê xwe tê de dîtin** (birine) nazı geçmek
bihuran *m* geçirim, geçiş
bihurandin *m* 1. geçirme 2. geçirme (bir süre yaşama, oturma, kalmak) 3. geçirme (herhangi bir durumu yaşamış olma) 4. savma, atlatma (sıkıcı bir durumu geçirme)
bihurandin /lgh/ 1. geçirmek 2. geçirmek (bir süre yaşamak, oturma, kalmak) * **eger tu şevê li der bibuhirînî dê baş be geceyi dîşarda geçîrsen** iyi olur 3. geçirmek (herhangi bir durumu yaşamış olmak) * **rojên xweş bihurandin** iyi günler geçirmek * **nexweşîn bihurandin** hastalık geçirmek 4.

savmak, atlatmak (sıkıcı bir durumu geçirmek)

bihurandî *rd* 1. geçirmiş olan 2. savmış olan
bihurbar *rd* 1. geçirici 2. *fizjeo* geçirgen, geçirimli

bihurbarî *m* geçirgenlik, geçirimlilik

bihurek *m* geçit (geçecek yer)

bihureka jêrîn *nd* alt geçit

bihurgeh *m* geçit yeri

bihurî *rd* 1. geçmiş (geçme işini yapmış olan) 2. geçmiş (zaman bakımında geride kalmış olan) * **bûyerên bihurî** geçmiş olaylar 3. geçen (yıl, ay ve hafta gibi zaman anlatan sözlerle) 4. geçmiş (çürümeye yüz tutmuş) * **petêxa bihurî** geçmiş kavun 5. geçkin (bitkiler için; gereğinden çok olgun veya solmaya başlamış olan) * **zebeşa bihurî** geçkin karpuz

bihurîn *m* 1. geçme 2. geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) 3. geçme (yol olarak kullanma) 4. geçme (bir yeri açma, öbür yana ulaşma) 5. geçme (zaman için; aşma, geride bırakma) 6. akma (zaman için; çabucak geçme) 7. çıkma (ay, mevsim geçme) 8. geçme, imızganma (ateşin sönmek üzere olma) 9. geçme (yürürlükte bulunma, geçerli olma) 10. geçme (çok bekletilmekten çürümeye yüz tutma) 11. *argo* sökme, geçme

bihurîn *l/gh* 1. geçmek ***çend kes bi lez û bez di ber derî re bihurîn** kapının önünden birkaç kişi aceleyle geçtiler 2. geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) 3. geçmek (yol olarak kullanmak) * **di vir re nebihure** burdan geçme 4. geçmek (bir yeri açmak, öbür yana ulaşmak) 5. geçmek (zaman için; aşmak, geride bırakmak) * **saet ji dehan dibihure** saat onu geçiyor 6. akmak (zaman için; çabucak geçmek) * **wext çawa dibihure** zaman nasıl da akıyor 7. çıkmak (ay, mevsim geçmek) * **zivistan bihurî** kış çıktı 8. geçmek, imızganmak (ateşin sönmek üzere olmak) * **soba bihuriye** soba geçmiş 9. geçmek (yürürlükte bulunmak, geçerli olmak) * **ev pere êdî nabihure** bu para artık geçmiyor 10. geçmek (çok bekletilmekten çürümeye yüz tutmak) * **ev zebeş bihuriye** bu karpuz geçmiş 11. *argo* sökmek, geçmek (geçmek, etki yapmak) * **forsa te li vir nabihure** forsun burda sökmez * **dibihurî** geç (saat için) **gava ku saet ji heştan pênc dibihurî, li wê derê bû** saat sekizi beş geçte ordaydı

bihurîna demê *nd* zaman aşımı

bihurîfî *m* geçkinlik

bihurk *m* geçmiş, mazi

bihurke *fizjeo* *rd* geçirgen

bihurketî *m* geçirgenlik

bihurtin *m* geçme

bihurtin *l/gh* geçmek

bihurtî *rd* 1. geçen, geçmiş * **heftiya bihurtî** geçen hafta 2. *rz* geçmiş

bihust *bnr* bihost

bihuşt *m* 1. cennet 2. *mec* cennet (çok güzel yer) * **wekî ~ê ye** cennet gibi

bihuştasa *rd* cennet gibi, cennete benzer

bihuştî *rd* 1. cennetlik (öldükten sonra yerinin cennet olacağına inanılan kimse) 2. cennetmekân (ölmüş kimse için yeri cennet olan)

bihuştîn *rd* cennetlik

bihuzîn *m* 1. çıkışma 2. öfkelenme, parlamak

bihuzîn *l/gh* 1. çıkışmak 2. öfkelenmek, parlamak ~ **ser çavê (yekî)** (birine) çıkışmak

bihuzîn hev *l/gh* bağışlamak

bihûçik *rd* yenli

bihûjtin *m* eritme

bihûjtin *l/gh* eritmek

bihûr *rd* işkembeli

bihûrandin *bnr* bihurandin

bi hûrbijarî *h* dikkatlice

bihûrîn *bnr* bihurîn

biilet *rd* illetli

bi intînî *h* ıkıla ıkıla

biinyad *rd* inatçı, direngen

biinyadî *m* inatçılık, direngenlik

biinyet *rd* *bnr* binayet

biürin *rd* hisiltılı

bi irsî *h* irsen

bi irsîtiyê *h* irsen

bi israr *h* ısrarla

biisrar *rd* ısrarlı

biîfade *rd* iadeli

bi îcare *h* icara olarak

bi îcare dan *l/bw* icara vermek, kiraya vermek

biîcazetname *rd* icazetli, diplomalı

bi îdareyî *h* idareten

biîdia *rd* iddialı

biîdman *rd* idmanlı

biîdraq *rd* idraklı, anlayışlı

biîffet *rd* ifetli

biîhtişam *rd* ihtişamlı, görkemli

bi ihtiyadkarî *h* ihtiyatlıca ~ **tevgerîn** ihtiyatlı davranmak

biîlawe *rd* ilâveli

biîltifat *rd* iltifatlı

biîltimas *rd* iltimaslı

biîmaj *rd* imajlı, imgeli

biîman *rd* 1. imanlı (imani olan, inançlı) 2. *mec* imanlı, inaslı, vicdanlı

biîmtiyaz *rd* imtiyazlı, ayrıcalıklı

biîmze *rd* imzalı

biînsaf *rd* insafı

biînsafî *m* insafılık

biîntizam *rd* intizamlı, düzenli

biîpotek *rd* ipotekli

biîrade *rd* iradeli

biîsabet *rd* isabetli

bi îskefsk *h* hiçkara hiçkara

bi işkefsk girîn *l/bw* bangır bangır ağlamak

bîşkonto *rd* tenzilâtî

bîşot *rd* biberli

bîşpat *rd* ispatî

bîşpîrto *rd* ispirotu

bîştîqrar *rd* istikrarlı, dengeli (tutum ve davranışlarında uyum olan) * mirovekî bîştîqrar dengeli bir insan

bîşaret *rd* işaretli

bi işekî *h* iş icabı

bîştêh *rd* iştahlı

bîştîfaq *h* ittifakla

bîştîqat *rd* itikatlı

bîzîn *rd* izinli

bij (I) *n* 1. iştah 2. imren, imrenti, gıpta

bij (II) *rd* dik (yatık durmayan, sert) * mûyê

bij dik kıl * porê wê pij e saçları dik

bij (III) *zo/n* kirkik

bij (IV) *rd* piç

bijan *rd* 1. sızılı 2. hastalıklı 3. *mec* dertli

bijandin *m* 1. iştahlandırma 2. imrendirme 3. gıcıklama, cinsi istek uyandırma

bijandin *l/gh* 1. iştahlandırmak 2. imrendirmek 3. gıcıklamak, cinsi istek uyandırmak * here çavên ku li serê ne bibîne, dilê mirov dibijîne xwe git de gözü onda gör, adamın yüreğini gıcıkıyor

bijang *m* kirkik

bijangokî *rd* kirkiksi

bijanik *m* kirkik

bijar (I) *m* ekin içindeki yabani ot

bijar (II) *rd* seçkin, güzide

bijarde *bnr* bijare

bijare *rd* 1. seçkin, elit, mümtaz 2. seçki 3. seçme, değme 4. redekte ~ kirin seçkin kılmak

bijarekirin *m* 1. seçkin kılmak 2. redekte etme
bijare kirin *l/gh* 1. seçkin kılmak 2. redekte etmek

bijarek *m* 1. seçme 2. seçenek

bijareker *m* 1. uyarlaç, adaptör 2. uyarlayıcı

bijarek kirin *l/gh* uyarlamak

bijareti *m* seçmecilik, seçkinlik, eklektizm

bijareyi *rd/nd* eklektist, seçmeci

bijareyibûn *m* seçkinleşme

bijareyi bûn *l/gh* seçkinleşmek

bijarî *hiq/m* 1. seçim * devera bijariyê seçim çevresi 2. eklektik

bijarker *rd* 1. seçici 2. ayıklayıcı

bijarte *rd* 1. seçkin, elit, mümtaz 2. seçme, seçkin, değme

bijartebûn *m* seçkinleşme

bijarte bûn *l/gh* seçkinleşmek

bijarteker *fel rd/nd* seçmeci, eklektik

bijartekerî *m* seçmecilik, eklektizm

bijartetî *m* seçkinlik

bijarteyibûn *m* seçkinleşme

bijarteyî bûn *l/gh* seçkinleşmek

bijartin *m* 1. seçme, seçim, seçiş 2. ayıklama,

öğürtleme 3. ayırma 4. seçme (her yemeği yememe) 5. zararını karşılama (veya tanzim etme)

bijartin *l/gh* 1. seçmek 2. ayıklamak, öğürtlemek 3. ayırmak (seçmek) * min ji bo pirtûkê wêne bijartin kitab için resimler ayırdım 4. seçmek (her yemeği yememek) * xwarinê nabijêre yemek seçmiyor 5. zararını karşılamak (veya tanzim etmek) ~a surîştî doğal ayıklanma

bijartinî *rd* 1. seçmeli 2. saymaca

bijartî *rd* 1. seçme, seçki 2. seçilmiş 3. ayıklanmış, seçilmiş

bijbijî *rd* 1. dik (yatık durmayan, sert) * porê

bijbijî dik saç 2. diken diken, dikleşmiş, dik duruma gelmiş (saç, kıl vb. için) * porê min bijbijî bû saçları diken diken oldu

bijbijîbûn *m* diken diken olma, dikleşme

bijbijî bûn *l/gh* diken diken olmak, dikleşmek

bijdik *rd* sivri uçlu

bijehr *rd* zehirli

bijehrbûn *m* 1. zehirli olma 2. zehirlilik

bijehreketin *m* zehirlenme

bi jehrê ketin *l/bw* zehirlenmek

bi jehrê pingihîn *l/bw* çok kin gütmek

bijehrî *rd* zehirli, ağılı

bijehrbûn *m* zehirlenme, ağılanma

bi jehrî bûn *l/bw* zehirlenmek, ağılanmak

bijehrxistin *m* zehirleme, ağılama

bi jehr xistin *l/bw* zehirlemek, ağılamak

bijewî *m* risk

bijêbiran *rd* kesintili

bijêkustîn *rd* kesintili

bijêr *rd* seçici

bijêran *m* seçme, seçiş

bijêrandin *m* seçme

bijêrandin *l/gh* seçmek

bijêrdar seçmeli * dersa bijêrdar seçmeli ders

bijêrek *m* seçenek, tercih

bijêrenivîs *sn/rd* alt yazılı

bijêrî *m* 1. seçicilik 2. *rd* seçmeli

bijêrîk *m* kavurga, ütme

bijêritî *m* seçmeli olma durumu, muhayyerlik

bijharte *bnr* bijare

bijhartin *bnr* bijartin

bijikîn *m* 1. iştahı çekme 2. imrenme

bijikîn *l/gh* 1. iştahı çekmek 2. imrenmek

bijimar *rd* 1. sayılı * deh kaxizê bijimar on sayılı kâğıt 2. sayılı (az görülen, önemli)

bijîn *rd* 1. karılı evli (evli erkek)

bi jinemêr *h* karılı kocalı, kadınlı erkekli (olarak)

bijink *m* uçan parçacık

bijiqî *rd* pörtlek

bijiqîn *m* 1. fıskırış 2. pörtleme 3. pörtleme (meyve kabuğu yarılıp içi dışarıya doğru çıkma)

bijiğin *l/gh* 1. fışkırmak 2. pörtlemek * **çavê wî** *bijiğiye* gözü pörtlemiş 3. pörtlemek (meyve kabuğu yarılıp içi dışarıya doğru çıkmak)

bijirandin *m* seçtirme

bijirandin *l/gh* seçtirmek

bijirin *m* seçiliş, seçilme

bijirin *l/gh* seçilmek

bijî (I) *b* yaşa, yaşasın, bravo

bijî (II) *bot/m* kılçık (fasulye, bakla gibi sebzelerin yeşil kabuğunda ve ekin başaklarının da bulunan sert ve kıl gibi uzun lif)

bijî (III) *m* yele, at yele, perçem * **bijiyê hêsp** atın yele

bijî (IV) *m* kirpik

bijî (V) *m* iştah ~ **çûn (tişteki)** iştahı çekmek ~ **dan (...)** (bir şeye) göz koymak ~ **kişandin** iştahı çekmek

bijî (VI) *nd/nt* 1. piç (anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk) 2. *mec* piç (terbiyesiz, arsız çocuk)

bijîberdan *m* niyet etme, göz koyma

bijî berdan *l/gh* niyet etmek, göz koymak

bijîbûn *m* 1. dik olma 2. diklik (kıl, saç, tüy için)

bijîçûn *m* iştahı çekme

bijî çûn *l/gh* iştahı çekmek

bijîdan *m* dikleşme (tüy, kıl için)

bijî dan *l/gh* dikleşmek (tüy, kıl için)

bijîdar *rd* yeleli

bijîgarî *m* 1. yaşantı * **bijîgariya xwe bi pez dike** yaşantısını mal davarla sağlıyor 2. *rd* yaşamsal

bijîjin *m* yorgan yapmada kullanılan bir tür küçük çuvaldız

bijîk (I) *rd* kendi kendine yeterli, başkasına gereksinim duymayan

bijîk (II) *n* *m* yele, at yele

bijîkdar *rd* yeleli

bijîkişandin *m* iştahı çekme

bijî kişandin *l/gh* iştahı çekmek

bijîn (I) *rd* 1. verimli, bereketli 2. sağlıklı, zinde

bijîn (II) *m* güzel bir çiçek

bijîn (III) *m* 1. iştah çekme 2. imrenme 3. gıcıklanma (cinsel istek uyanma) 4. özenç

bijîn *l/gh* 1. iştah çekmek 2. imrenmek * **gava min kebab dîtî ez bijîm wan** (an jî **gava min kebab dîtî wisa dilê min bijiya wan**) kebabları görünce öyle bir imrendim ki 3. imrenmek, gıcıklanmak (cinsel istek uyanmak) * **di vî temenî de hîna jî dilê wî dibije keçikan** bu yaşına rağmen hâlâ kızlara imreniyor

bijîr *rd* zeki

bijîreş *m* başak

bijîrik *m* fırık (tahıl kavurgası)

bijîşk *nd/nt* doktor, hekim ~ê **dadiyê** (an jî **edliyê**) adlı tabip ~ê **derûnî** ruh hekimi

bijîşkê diranan *nd/nt* dış hekimi (veya tabibi), dışçı

bijîşkê guhan *nd/nt* kulakçı, kulak doktoru

bijîşkê hinavî *nd/nt* dahiliyeci, iç hastalıkları uzmanı

bijîşkê derûnî *nd/nt* ruh hekimi

bijîşkiya derûnî *nd/nt* ruh hekimliği

bijîşkiya diranan *nd/nt* dış hekimliği (veya tabipliği)

bijîşki *m* 1. doktorluk, hekimlik 2. tıp 3. *rd* tıbbî ~**ya dadî** adlı tıp ~**ya derûnî** (an jî **giyanî**) ruh hekimliği ~**ya hêvişkar** koruyucu hekimlik

bijîşkiî *m* 1. doktorluk, hekimlik (hekim olma durumu) 2. hekimlik, tababet (hekimlik mesleği)

bijîşkiî *m* doktorluk, tabiplik

bijîtî *m* piçlik

bijîkîn *m* dökülme

bijîkîn *l/gh* dökülmek

bijkoj *m* gonca, tomurçuk

bijok *rd* iştahlı

bijû *m* 1. pütür 2. yele

bijûdan *m* 1. pütürlenme 2. tarazlanma 3. dikleşmek (kıl, saç vb. için)

bijû dan *l/gh* 1. pütürlenmek 2. tarazlanmak 3. dikleşmek (kıl, saç vb. için)

bijûdayîn *m* 1. pütürleşme 2. tarazlanış 3. dikleşme

bijûjîn *m* küçük çuvaldız

bijûn *m* 1. verimli * **şûneke bijûn e em herin pez lê biçêrinin** verimli bir yer davarları orda yayalım 2. sağlıklı, sıhhatli 3. taze, yeni * **fêkiyên min bijûn in min îro anîn** meyvelerim taze bugün getirdim ~ **bi dest xistin** verim almak, sonuç almak

bijûndar *rd* 1. verimli, semereli 2. sağlıklı

bijûndarî *m* 1. verimlilik 2. sağlık, afiyet

bijûnî *m* sağlık, sıhhat

bijûr *rd* odalı

bijûterî *m* bijuteri

bika *rd* samanlı

bikabsûl *rd* kapsüllü

bikabûs *rd* kâbuslu

bikadro *rd* kadrolu

bi kafiristankî *h* gâvurcasına

bikahûr *rd* kamalı (üzerinde kama bıçağı olan)

bikakevîlk *rd* mantarlı

bikalan *rd* kınlı

bi kalan kirin *l/bw* kınlamak

bikalik *rd* çarıklı

bikalîte *rd* kaliteli

bikalker *rd* kalkerli

bikalsiyûm *kîm/rd* kalsiyumlu

bikamîr *rd* kamışlı

bi kancî *h* kabaca, küstahça

bikaolîn *rd* kaolinli

bikap *rd* aşıklı

bi kapan leyîstin *l/bw* aşık atmak (veya oynamak)

bikapek *rd* kepekli * **nanê bikapek** kepekli

ekmek

bikapik *rd* kepekli

bikapok *rd* ökçeli, topuklu * **sola bikapok** topuklu ayakkabı

bikar (I) *m* marangöz rendesi

bikar (II) *rd* bakire * **keça bikar** bakire kız

bikar (III) *rd* iş güc sahibi, işi olan ~ **û iş bûn** iş güc sahibi olmak, kapılanmak ~ **û iş kirin** iş güc sahibi yapmak, kapılandırmak

bikar (IV) *rd* kârlı, kazançlı

bikarakter *rd* karakterli

bikaranîn *m* 1. kullanma 2. kullanma ~a awayan *rz* durumların kullanımı ~a **îmkana da-wiyê** son kozunu oynama ~a **şidetê** şiddete baş vurma

bi kar anîn *l/bw* 1. kullanmak 2. kullanmak (kelimeler için, yazmak, söylemek) * **peyvên bedew bi kar anîne** güzel kelimeler kullanmış

bikaratîn *rd* karatınli

bikarbar *rd* kullanışlı, pratik

bikarbon *rd* karbonlu

bikarbonat *rd* karbonatlı

bi kardanî *h* fiilen

bikareba *rd* elektrikli

bikarebabûn *m* elektriklelenme

bi kareba bûn *l/bw* elektriklelenmek

bikarebakirin *m* elektriklelendirme

bi kareba kirin *l/bw* elektriklelendirmek

bi karekî *h* iş icabı

bi karê firotin *l/bw* kârla satmak

bikarhatin *m* kullanılma

bi kar hatin *l/bw* kullanılmak

bikarhatî *rd* 1. kullanılmış 2. yararlı

bikarhêner *nd/nt* kullanıcı

bikarhênerî *m* kullanıcılık

bikarî *rd* mantarlı

bikarîk *rd* mantarlı

bikarînan *m* 1. kullanım 2. kullanma

bikarînanbar *rd* kullanışlı

bikarkulîk *rd* mantarlı

bikarok *rd* mantarlı

bikartol *rd* patatesli

bikarzîdank *rd* kursaklı

bikasket *rd* kasketli

bi kasûlî *h* tembelce

bikaş *rd* rampalı

bikat *rd* zamanlı

bikatar *rd* ibikli

bikatjimêr *rd* saatli

bikator *rd* ibikli

bikaûçik *rd* kauçuklu

bi kawikî *h* safça

bikaxiz *rd* kâğıtlı * **şekirê bikaxiz** kâğıtlı şeker

bike bike *g/h* ancak (olsa olsa, en çok, daha çok, güçlükle) * **ev pêñûs bike bike pênc sed lîra dike** bu kalem ancak beş yüz lira eder

bikebab *rd* kebablı

bi keda milê xwe *h* alın teriyle

bikef *rd* köpüklü

bi kefaletî *h* kefaleten

bikafen *rd* kefenli

bikefîk *rd* köpüklü

bikeftûleşt *rd* didinmeli, çekişmeli

bikel (I) *rd* 1. köpürmüş, kızmış vaziyette 2.

tezcanlı * **ez bikel im** tezcanlıyım ~ **û bêhn** köpüre köpüre

bikel (II) *rd* kösnül inek

bikelaş *rd* çarıklı

bikelbûn *m* gergin olma

bi kel bûn *l/bw* gergin olmak

bikelçûn *m* köpürmüş bir şekilde üzerine gitme

bi kel çûn *l/bw* köpürmüş bir şekilde üzerine gitmek

bikelem (I) *rd* 1. dikenli 2. kazıklı

bikelem (II) *rd* lahanalı

bikelemçe *bnr* bikelepçe

bikelepçe *rd* kelepçeli

bikelik (I) *rd* kepekli (saçlı deride oluşan kepek için)

bikelk (II) *rd* faydalı, yararlı ~ **bûn** faydalı olmak, yararlı olmak

bikelmûç *rd* balgamlı

bikelpîk *rd* kepekli (un kepeği için) * **ardê bikelpîk** kepekli un

bikemax *rd* 1. kalçalı 2. kalçalı (kalçası iri ve geniş olan)

bikemer *rd* 1. kemerli (belinde kemer olan) 2. kemerli

bikemberbend *rd* kuşaklı

bi kempêrê *h* kıyasan

bikemyon *rd* kimyonlu

biken *rd* güleğen

bikenar *rd* kenarlı

bikend *rd* engelli, manial ~ **û kosp** engelli, manialı

bi ken girtin *l/bw* dalgaya almak, ciddiye almadak.

bikenk *rd* kepekli (saçlı deride oluşan kepek için)

bikenxistin *m* güldürme

bi ken xistin *l/bw* güldürmek

bi kepazeyî *h* rezilce

bikepez *rd* tepeli

bikepî *rd* burunlu

biker *h* ödünç olarak

bikeramet *rd* kerametli

bi kerayî *h* suskun bir şekilde (sesiz bir biçimde)

bikerdan *m* ödünç verme

bi ker dan *l/bw* ödünç vermek

bikergirtin *m* ödünç alma

bi ker girtin *l/bw* ödünç almak

bikerik *rd* kıkırdaklı

bikerkûd *rd* kükürtlü

bikerstendin *m* ödünç alma
bi ker stendin *l/bw* ödünç almak
bikerstendî *rd* ödünçleme
bikesaxe *rd* abalı
bikesek *rd* kesmikli
bikeser *rd* acılı, derli
bi keser *h* acı acı
bikesk *rd* yeşilli
bi keske *ve rd* yeşilimsi, yeşilimtırak
bi keslanî *h* tembelce
bi keştîyê *h* gemi ile
bi keştîyê ketin *l/bw* (bir kimseyi) gemi (deniz) tutmak
bi keştî *rd* gemili
bikevane *rd* eğmeçli, kavisli
bikevane *rd* kavisli
bikevî *rd/h* 1. kaşıklı 2. kaşıkla ~ **da hev** (an jî **kom kir**) **bi hesikê belav kir** kaşıkla toplayıp kepeçyle toplamak
bi kevilokî *h* kaçamaklı
bikevîr *rd* 1. taşlı 2. taşlı (tahıl, bakliyat vb. için)
bikevî *rd* kenarlı
bikevîşk *rd* kepekli (saçlı deride oluşan kepek için)
bikevneşop *rd* gelenekli
bikevz *rd* yosunlu
bikew *rd* keklikli
bikeys *rd* 1. derli, derli toplu, derneşik, düzenli, düzgün (düzene konmuş) * **menzeleke bikeys** derli toplu bir oda 2. derli toplu (olarak) * **em dê bi awayekî bikeys jiyana xwe berdewam bikin** derli toplu bir biçimde yaşamımızı sürdürürüz 3. düzenli, tertipli (dağınıklıktan hoşlanmayan insan) 4. kıvracık (derli toplu ve işi kolay) 5. iyice, adam akıllı 6. yerinde, gereği gibi
bikeysbûn *m* 1. düzelmek (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelme) 2. düzülme 3. derlenip toplanma, toparlanma 4. adama dönme (veya benzeme) 5. yerleşme 6. sık giyimli olma 7. düzenlilik, tertiplilik
bi keys bûn *l/bw* 1. düzelmek (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelmek) * **ode bi keys bû** oda düzeldi 2. düzülme * **esayê navmalê jî li gor wê bi keys bûbûn** ev eşyası ona göre düzülmüştü 3. derlenip toplanmak, toparlanmak 4. adama dönmek (veya benzemek) * **piştî ku xanî hate boyaxkirin bi keys bû** ev boyanınca adama döndü 5. yerleşmek (bir yere iyice yerleşmek veya eşyayı yerli yerine koymak) 6. sık giyimli olmak
bikeyskirin *m* 1. düzenleme, toparlama (düzenli, düzgün duruma getirme) 2. düzen verme, düzleme, düzene koyma, çeki düzen verme (veya sokma) 3. toplama, toplayış, derleyip toplamak (veya toparlama), dağınıklıktan kurtarma 4. düzeltme (düzgün duru-

ma getirme) 5. (birini) adam etme (bir kimseyi, bir yeri düzene sokma veya bir şeyi işe yarar bur duruma getirme) 6. yerleştirme (yerine koyma) 7. işi bir neticeye bağlama
bikeys kirin *l/bw* 1. düzenlemek, toparlamak (düzenli, düzgün duruma getirmek) * **odeya xwe bi keys kir** odasını düzenledi 2. düzen vermek, düzlemek, düzene koymak, çeki düzen vermek (veya sokmak) 3. toplamak, derleyip toplamak (veya toparlamak), dağınıklıktan kurtarmak * **porê xwe bi keys kir** saçlarını topladı * **ode bi keys kir** odayı toparladı 4. düzeltmek (düzgün duruma getirmek) * **min kincên xwe li hev pêçan û valêzê xwe jî bi keys kir** elbiselerimi sardım, valizimi de düzelttim 5. (birini) adam etmek (bir yeri düzene sokmak veya bir şeyi işe yarar bur duruma getirmek) 6. yerleştirmek (yerine koymak) * **firaqan bi keys dike** tabakları yerleştiriyor 7. işi bir neticeye bağlamak
bikeysî *m* düzen, düzgünlük, tertip
bikeyskirî *rd* 1. düzenli, düzenlenmiş 2. toplanık 3. düzeltilmiş olan 4. yerleştirilmiş olan
bi keys lê xistin *l/bw* kıyasıya dövme
bi keys li hev xistin *l/bw* kıyasıya dövüşmek
bi keys rûneniştin *l/bw* misafir gibi oturmak (bulunduğu yerde her an ayrılacağı gibi oturmak)
bikezî (I) *ant/rd* kirişli
bikezî (II) *rd* belikli
bikêç *rd* pireli
bikêf *rd* 1. keyifli 2. neşeli, sevinçli, şen 3. keyifli, şevkli ~ **bûn** 1) keyifli olmak, şen olmak 2) şad olmak ~ **û eşq** (an jî **coş**) hayat dolu ~ **û şad safalı**
bi kêf *h* 1. keyifle, canla başla 2. kıvıl kıvıl, oynaya oynaya ~ **û eşq** oynaya oynaya ~ **û şayî** neşeyle
bi kêfa xwe bûn *l/bw* keyfi bilmek * **tu bi kêfa xwe yî, dixwazî meyê keyfin** bilir, istersen gelme
bikêfbûn *m* 1. keyiflenme 2. neşelenme, sevinçli olma
bi kêf bûn *l/bw* 1. keyiflenmek 2. neşelenmek, sevinçli olmak
bikêferat *rd* gaileli, zahmetli
bikêfkirin *m* 1. keyiflendirme 2. sevindirme 3. *argo* cilâlama
bi kêfkirin *h* severek, isteyerek, bayıla bayıla
bi kêf kirin *l/bw* 1. keyiflendirmek 2. sevindirmek 3. *argo* cilâlamak (**yek**) ~ şevke getirmek
bi kêfûeşq *h* bayıla bayıla, hopyaya hopyaya, severek
bi kêfxweşî *h* severek, isteyerek, bayıla bayıla, neşeyle, memnuniyetle
bikêlgeh *rd* tarlali

bikêlûn *rd* kenetli

bikêm *rd* irinli

bi kêmahîyan ketin *l/bw* 1. öbet geçirmek 2. ishal, kusma, göz yaşarması ve burun akmasına sebep olan bir tür hastalığa yakalanmak

bikêmanî *rd* kusurlu

bikêmanîbûn *m* 1. kusurlu olma 2. kusurluluk

bi kêmanî bûn *l/bw* kusurlu olmak

bikêmasî *rd* kusurlu

bikêmasîbûn 1. kusurlu olma 2. kusurluluk

bi kêmasî bûn *l/bw* kusurlu olmak

bikêmayîyan ketin *bnr* bi kêmahîyan ketin

bi kêmbûyî *h* tükenik

bikênc *rd* etkili

bikêncî *m* etkililik

bikêr (I) *rd* 1. bıçaklı 2. İslamî kurala göre

kesilmiş et ~ **û xençer** silâhlı

bikêr (II) *rd* 1. faydalı, yararlı, yararışlı 2.

hayırlı (hayrı, yararı olan) * kurekî wê yê bikêr heyê hayırlı bir çocuğu var 3. becerikli, yatkın 4. elverişli 5. atılgan, gözü açık ~ **bûn** 1) yararlı olmak 2) becerikli olmak ~ **e** ele alınır

bikêran *as/rd* kırışlı

bikêrbûn *m* 1. yararlı duruma gelme 2. yatkınlaşma, becerikli olma, beceriklik

bi kêr bûn *l/bw* 1. yararlı duruma gelme 2. yatkınlaşmak, becerikli olmak

bikêrhatin *m* yarama, yararlı olma, eme yarama, faydası olma, işe yarama

bi kêr hatin *l/bw* yaramak, yararlı olmak, eme yaramak, faydası olmak, işe yaramak * **ev zîlam pîr bi kêr hat** bu adam çok yaradı

bikêrhafî *rd* yararlı, yarar (yarayan, elverişli olan) * **ji bo danîna çiçekan derdaneke**

bikêrhafî ye çiçek koymaya yarar bir kab 2. atılgan, becerikli, yurtıcı, mahîr (iş bitiren, elinden iş gelen) * **parêzera herî bikêrhafî**

ya vê derê ye buranın en yırtıcı avukatıdır

3. elverişli

bikêrhafîbûn *m* 1. yararlılık, yararlı olma 2. atılganlık, beceriklilik, becerikli olma, yurtıcılık 3. elverişlilik, elverişli olma

bi kêrhafî bûn *l/gh* 1. yararlı olmak 2. atılgan olmak, becerikli olmak, yurtıcı olmak 3. elverişli olmak

bikêrî *m* 1. yararlılık 2. beceri, beceriklik, yatkınlık, maharet 3. atılganlık

bi kêrî (...) *hatin* *l/bw* -e yaramak, yararı dokunmak

bikêrîtî *m* 1. yararlılık 2. beceri, beceriklik, yatkınlık, maharet 3. atılganlık

bikêrnehatin *m* 1. yaramama, fayda vermeme, hayır etmeme 2. hayır gelmeme (yararlı olmama) 3. yüzüne bakılmayacak gibi

bi kêr nehatin *l/bw* 1. yaramamak, fayda vermemek, hayır etmemek * **me ew çend şîret lê kirin**, **bi kêr nehatin** o kadar öğüt ettik,

hayır etmedi 2. hayır gelmemek (yararlı olmamak) 3. yüzüne bakılmayacak gibi olmak

bikêrnehatî *rd* 1. yararsız, yaramaz 2. battal, işe yaramaz, kullanılmaz * **ev êdî keştiyeke bikêrnehatî ye** bu bir battal gemidir artık 3. beceriksiz

bikêrnehatîbûn *m* 1. yararsız olma 2. battal olma, battallık, işe yaramaz olma, işe yaramazlık, kullanılmaz olma 3. beceriksiz olma, beceriksizlik

bi kêrnehatî bûn *l/bw* 1. yararsız olmak 2. battal olmak, işe yaramaz olmak, kullanılmaz olmak 3. beceriksiz olmak

bikêrsim *rd* biçimli

bikêrt *rd* çentikli

bikêşan *wj/rd* ölçülü, vezinli

bi kêşan *h* yığınla

bikêşe *rd* sorunlu

bikêvzik *rd* çapaklı

bikêzik *rd* böcekli

bi kibarane *h* kibarlıkla

bi kibarî *h* kibarca, kibarlıkla * **bi kibarî red** kîr kibarca reddetti

bikil *rd* sürmeli

bikilîk *rd* hörgüçlü

bikilîf *rd* kilitli (kilidi olan)

bikilom *rd* tümseklî

bikilombûn *m* tümseklî olma

bi kilom bûn *l/bw* tümsekmek, tümseklî olmak

bikîls *rd* 1. kireçli (kireci olan) 2. kireçli (kireç sürülmüş olan)

bikîlsbûn *m* kireçlenme

bi kîls bûn *l/bw* kireçlenmek * **cilên min bi kîls bûn** elbisem kireçlendi

bikim *rd* takeli

bikimê *bj/rd* mantarlı (mantar hastalığına tutulmuş olan)

bikimîk *rd* 1. takeli 2. *bot* şapkalı (mantar gibi bitkiler için) 3. tepeli, ibikli * **mirîşka**

bikimîk tepeli tavuk 4. *rz* şapkalı (üzerinde düzeltme işareti bulunan ünlü)

bikimîşk *rd* hotozlu, sorguçlu, taraklı, tepeli * **çûka bikimîşk** sorguçlu kuş * **mirîşka**

bikimîşk taraklı (veya tepeli) tavuk

bi kînasî *h* kısaca, özet olarak

bi kînayî *h* kısaca, özet olarak

bikine *rd* elbiseli, giyimli

bi kînf *h* kısa yoldan

bikînişt *rd* çapaklı

bikir (I) *rd/nt* alıcı, satın alıcı, müşteri ~ **dîtin** alıcı bulmak

bikir (II) *rd* bakır

bikir *m* küçük su üstü köprü

bikiras *rd* fistanlı

bikirê *rd* kiralık * **xaniyê bikirê** kiralık ev

bikirêc *rd* 1. kireçli (kireci olan) 2. kireçli (kireç sürülmüş olan)

bikirêcbûn *m* kireçlenme

bi kirêc bûn //bw kireçlenmek
bikirêdan *m* kiralık verme, kiralama (kiraya verme)
bi kirê dan //bw kiralık vermek, kiralamak (kiraya vermek)
bikirêgirtin *m* kiralık tutma
bi kirê girtin //bw kiralık tutmak
bi kirêti (I) *h* kiralık olarak
bi kirêti (II) *h* çirkince
bikirî *m* alıcılık, satın alıcılık
bikirkirk *rd* kırkırdaklı
bi kirkitînî *h* çatra patra * **bi kirkitînî Tirkî** diaxive Türkçeyi çatra patra konuşuyor
bikirp *rd* vurgulu ~ **gotin** vurgulamak
bikirt *rd* çentikli, kertikli
bi kiryarî *h* fiilen
bikişin *b* ileri, ilerleyin
bi kitekît *h* etraflica, derinden
bikitekit *rd* ayrıntılı, detaylı ~ **vegotin** ayrıntılarıyla anlatmak
bikiwark *rd* mantarlı
bikiwîtn *rd/rd* ısıklı
bikizekiz *rd* 1. cızırtılı (acı duyma) 2. cızırtılı (ateşte et pişirilirken)
bikî nekî *h* ister istemez
bi kîjan zimanî *h* nece, hangi dille * **ev mêrik** **bi kîjan zimanî dipeyîve?** bu adam nece konuşuyor?
bikîl *rd* killi
bikîlo *rd* kilolu
bikîlte *rd* killi
bikîn *rd/nt* kinci, kindar, kinli
bikînbûn *m* kincilik, kindar olma
bikînnîn *rd* kininli
bikîs *rd* keseli
bikîse *rd* keseli
bikîsik *rd* keseli
bikîsk *bot/rd* kapsüllü
biklavye *rd* klavyeli
biklor *rd* klorlu
bikobe *rd* halkalı (göz için, göz altında halka biçiminde kuyuluk olması)
bi koçemal *h* ailece, ailecek * **em dê bi koçemal** herin gerê ailece gezmeye gideceğiz
bi koçemalî *h* ailece
bikofi *rd* 1. hotozlu (başında hotoz bulunan kadin) 2. hotozlu (tavuk, tavus kuşu vb. için)
bikok *rd* köklü
bi koka xwe *h* aslen
bikokard *rd* kokartlı
bikokeyîl *rd* mantarlı
bikokowark *rd* mantarlı
bikole *rd* köleli
bikolonî *rd* kolonyalı
bikolonya *rd* kolonyalı
bikolos *rd* külahlı
bikomelî *h* topluca, top yekûn, toplu olarak, eksiksiz olarak
bikomir *rd* 1. kömürlü 2. kömürlü (kömürle

çalışan)
bi komirê ketin //bw kömür başa vurmak
bikoncal *rd* obruklu (doğal çukurlu)
bi konekî *h* kurnazca
bi konetî *h* kurnazca
bikontrat *rd* sözleşmeli
bi kontratî *h* sözleşmeli olarak
bikopare *rd* hörgüçlü
bi koranî *h* üstün körü
bikorik (I) *rd* rastıklı
bikorik (II) *rd* kabaralı (ayakkabısı kobaralı olan)
bi korî *h* körcesine
bikostek *rd* köstekli * **saeta bikostek** köstekli saat
bikostûm *rd* kostümlü
bikoşte *bnr* bikuşte
bikotan *rd* sabanlı
bikotek *h* zorla, zorlukla, güçlükle, metazori * **bi kotek ew anî** onu zorla getirdi ~ **pê kirin** icbar etmek
bi kotekan *h* ite kaka
bi kotekî *h* zoraki, zorla, kafasına vura vura, cebren, çatır çatır (zor kullanarak, baskı yaparak)
bikovan *rd* hüznü, hazin
bikozere *rd* kesmikli
bikr *m* bikir, kızlık, erdenlik
bikrema *rd* kremalı
bikrîz *rd* buhranlı
bikrom *rd* kromlu
bikuçik *rd* ocaklı
bi ku de *h* nereye (yön belirtmek için kullanılır) * **tu bi ku de diçî?** nereye gidiyorsun? * **tu dê bi ku de herî?** sen nereye gideceksin?
bi ku derê de *h* nereye (yön belirtmek için kullanılır) * **tu dê bi ku derê de herî?** sen nereye gideceksin?
bikufkarik *rd* mantarlı
bikuj *nd/nt* 1. katil, kıyacı 2. öldürücü
bikuji *m* 1. katillik 2. öldürücülük
bikul *rd* yaralı ~ **û derd** dertli (hastalıklı) ~ **û derdan** *h* ite kaka, güçlüklerle ~ **û eş** ıstıraplı * **rojên bikul û eş li paş man** ıstıraplı günler geride kaldı ~ **a dilê (yekî) zanîn** (birinin) derdini (veya meramını) bilmek
bi kula (...) **nalîn** //bw bir şeyin hasretiyle yanıp tutuşmak
bi kulavkî *h* dürüm dürüm
bikulbe *rd* çapalı (çapası olan)
bikulbik *rd* çapalı (çapası olan)
bikuleh *rd* külahlı
bikulik *rd* 1. külahlı 2. kukuletalı 3. sorguçlu
bikulîlk *rd* çiçekli
bikulîlkkirin *m* çiçekleme
bi kulîlk kirin //bw çiçeklemek (çiçeklerle bir yeri süslemek)

bi kulman *h* yumrukla
bi kulman lê dan *l/bw* sumsuklamak, yumruklamak
bi kulman lê xistin *l/bw* sumsuklamak, yumruklamak
bi kulman li hevdan *l/bw* yumruklaşmak
bi kulman li hev xistin *l/bw* yumruklaşmak
bi kulmek garis *h* (birinden) daha değerli, biraz daha iyi (kıyaslamada kullanılır) * **bi kulmek garis jê çêtir** *e* ondan biraz daha iyi
bikumanda *rd* kumandalı
bikumik *rd* 1. takeli 2. mantarlı
bi kumûşkan çûn erdê *l/bw* iki büküm olmak
bikuncî *rd* susamlı
bikung *rd* yeledi
bi kurayî *h* derinlemesine
bikurişî *rd* kırmalı (üstünde kırmaları olan giysi)
bikurk *rd* kürklü
bikurbûn *m* gürk olma (kuluçkaya yatmak üzere olma)
bi kurk bûn *l/bw* gürk olmak (kuluçkaya yatmak üzere olmak)
bikurkketin *m* kuluçkaya yatma
bi kurk ketin *l/bw* kuluçkaya yatmak
bikurm *rd* kurtlu
bi kurmê (...) *zanîn* *l/bw* huyunu bilmek
bikurmorî *rd* karıncalı
bikurtan *rd* semerli
bi kurtasî *h* kısaca, kısacası, özcesi, özet olarak, sözün kısası, uzun lâfın kısası hülâseten ~ **derpêş kirin** özetlemek, hülâsa etmek ~ **ya gotinê** sözün kısası, kısaca, kısacası
bi kurtasî gotin *l/bw* özetlemek, icmal etmek
bi kurtayî *h* kısaca
bi kurtebirî *h* 1. kısacası 2. kısa yoldan
bi kurterê *h* kestirmece
bikurtêl *rd* kırıntılı
bikurtik *rd* çukurlu ~ **û mesil** engebeli
bi kurtî *h* kısaca
bi kustexî *h* küstahça
bi kuşpenetî *h* fodulca
bikuşte *rd* alçılı
bi kutanê *h* ezim ezim
bikutek (I) *rd* payandalı
bi kutek (II) *h* zorla, zor belâ * **bi kutek ez jê xelas bûm** ondan zor belâ kurtulabildim
bikuvarik *rd* mantarlı
bi ku ve *h* nereye (yön belirtmek için kullanılır) * **tu bi ku de diçî?** nereye gidiyorsun? * **tu dê bi ku ve herî?** sen nereye gideceksin?
bikuxtekuxt *rd* aksırıklı tıksırıklı (hastalıklı kimseler için) ~ **û ufteuft** öksürüklü aksırıklı
bi kuxtekuxt *h* öksürerek
bikuxtezirt *rd* aksırıklı tıksırıklı (yaşlı kimse-ler için)

bikûçik *rd* köpekli
bikûp *rd* küplü
bi kûr û dûrî *h* etraflica
bikûre *rd* fırınlı
bi kûrekûr girîn *l/bw* bangır bangır ağlamak
bikûşet *rd* kuşetli * **vagona bikûşet** kuşetli vagon
bikûz *rd* küplü
bil (I) *h* hariç, başka, dışında * **ji bil wê, em dê tev bimînin** *o* hariç hepimiz kalacağız
bil (II) *n* çük, pipi
bil (III) *n* kabarcık
bila *h* 1. olsun 2. tek (istek ve özlem kavramını katar) * **bila bixwe, çi dixwe bila bixwe** tek yesin de ne yerse yesin 3. hani (kaldı ki, üstelik anlamında) * **bila biha bûya jî dîsa** hani pahalı olsaydı neyse 4. keşke * **bila ew jî min re bûya keşke** *o* bana olsaydı ~ **agahiya te jê hebe!** haberin olsun! ~ **baş be, ~ qet hêdî hêdî** *be* geç olsun da güç olmasın ~ **be olsun, pek âlâ** (dediğin gibi olsun) ~ **belaya xwe jî Xwedayê xwe bibîne** Allahından bulsun ~ **bicihime** (bisekite, bikewite an jî geber bibe) gebersin ~ **bibe zende li dinyayê** ibreti âlem için ~ **bibêje ruhê te here ne ku bibêje tu canê min î** canım dese canım çıksın diyor sanmak ~ **biçe!** (an jî here!) gitsin! (işin yapılmasıyla sorunun kapanması istendiğini belirtir) * **îmze bike bila biçe** imzanı atıver gitsin ~ **bi deyn be!** alacağı olsun! * **bila bi deyn be, rojekê ez dê heyfa vê jî te bistînim** alacağın olsun, bir gün bunun ödünü senden alacağım ~ **bihur be bila kûr be, bila rê be bila dûr be, bila keç** (an jî qîz) *be* bila pîr *be* istediğim gibi olsunda fark etmez ~ **bike çavê xwe başına çalsm ~ bikeve, stûyê wî dî bin de bimîne** boynu altına kalsın ~ **bimire kahrolsun** * **bila neyar bimire** kahrolsun düşman ~ **bimîne careke dîn** * **bila bimîne careke dîn ku ez hatim ez dê çaya we vexwim** alacağım olsun, bir daha geldiğimde çayınızı içirim ~ **bi qurbana (te) be** sana kurban olsun (veya feda) olsun ~ **bisekite** (bikewite an jî geber bibe) gebersin ~ **boxeyê yek rojî bim ne çêleka sed rojî bim** köle gibi yaşamaktansa yiğitçe ölmeyi yeğlerim ~ **can sax be!** sağlık olsun! ~ **canê (yekî) derkeve!** canı çıksın! ~ **canê (wî) sax be!** canı sağ olsun ~ **çap be basıla ~ çavê min pê nekeve** (birini) gözüm görmesin ~ **çêlek avis be kengê za** alacağım olsun da ala kargada olsun ~ **çivîk dî ser (we) re nefire** kuş uçurtmayın ~ **çor bixwe** zift yesin (veya ziftin peki yesin) ~ **dar xwar be bila hostayî** rast *be* işin ehli olmak lazım ~ **dereng be bila baş be** geç olsun da iyi olsun ~ **di aqilê te de** *be* de aklında olsun ~ **dil bi dil be, bila jî welat dûr be**

severek varsin da yad ellerde olsun ~ di bîra de te be aklında olsun ~ di çavê xwe bike başına çalsın ~ di hefsê de be ne di binê erdê de be dağ ardında olsun da, yer altında olmasın ~ di hişê te de be aklında olsun ~ dil rihet be bila loçek (an jî piçek) nanê ziwa be azıcık aşım ağrısız başım ~ dilê min rihet be ~ loqe nanê ziwa be azıcık aşım kaygısız başım ~ dilê min dil be, bila tûrê parsê li mîl be severek sevdiğimi alayım da geçinmek için dileneyim ~ dilê mirov xweş be bila balgiyê ber serî jî kevir be insanın içi rahat ve huzuru olsun da yastığı taştan olsun ~ dilê (we) rihet be (gönlünü, içini) ferah tut ~ dilê min rihet be ~ piçek nanê ziwa be azıcık aşım, ağrısız başım ~ dilê te netirse için rahat olsun ~ dilê te rihet be için rahat olsun ~ دنیا li serê min û te bibe tara bêjingê gök kube başımıza inse de) ~ diz hebin şeverêş pir in işini yapan olsun da yapılacak iş çok ~ ew li dera hanê be o şöyle dursun ~ ew mêranî jî te re bîmîne! erkeklik sende kalsın! ~ ez kurê (an jî qîza) çî bim bana da ... demesinler ~ ez ne jî bavê xwe bim bana da ... demesinler * ku min ev kira te jî bavê te re negot bila ez ne jî bavê xwe bim bu yaptığını babana söylemesem, bana da adam demesinler ~ Ezraîl li ser canê (min) peya be o zaman öleyin ~ geber bibe gebersin ~ gotin di nav me de be lâf aramızda ~ gotin di nav me de bîmîne söz (veya lâf) aramızda kalsın ~ haya (an jî haja) te jê hebe! haberin olsun! ~ here! gitsin! (işin yapılmasıyla sorunun kapanması istendiğini belirtir) * îmze bike bila here imzani ativer gitsin ~ hindik be ~ rindik be az olsun öz olsun ~ hindik be lê rindik be az olsun öz olsun ~ ilmê te jê hebe! haberin olsun! ~ îcar jî kefenê dakê hanî (hanî an jî wiha) be neyse bu seferde öyle olsun ~ kes pê mehîse lâf aramızda ~ lawikê malê şane be, ~ qet meaşê wî tune be baş ol da, istersen soğan başı ol ~ li serê dostan be dostlar başına ~ li şaristan be ne li goristan be dağ ardında olsun da, yer altında olmasın ~ li şûvê be ne li benderê be hamamda değil nadasta olsun ~ mala xweyê (tiştekî) bişewite (bir şeyin) gözü kör olsun (ihtiyaç duyulan şeyin yokluğu durumunda söylenir) * bila mala xweyê pereyan bişewite paranın gözü kör olsun ~ meriv çelikê guran be ne biçûkê birayan be evin küçüğü olmaktansa kurt yavrusu olmayı yeğlerim ~ meriv mêr be bila kelemê ber çavê neyar û dijmînan be insan yiğit olsun da dünya alem düşmanın olsun ~ mêranî jî te re be (an jî bîmîne) yiğitlik sende kalsın, adamlık sende kalsın ~ mirov kuştîyê şêran

be ne girtiyê roviyan be insan dengi biri tarafından yenik duruma düşmeli ~ navê ... ne li ser min be bana da ... demesinler * ez vê kira te jî bavê te re nebêjim bila navê mêraniyê ne li ser min be bu yaptığını babana söylemesem, bana da adam demesinler ~ nebûya ku bû ~ bibe oldu olacak ~ qeda lê bikeve (bir şeyin) gözü kör olsun (bazı zorunlu durumlarda zararı istemeyerek kabullenmeyi anlatır) * bila qeda lê bikeve, jî bégavî ez dipejirînim onun gözü kör olsun, mecburen kabul ediyorum ~ qîz be ~ pîr be istediğim gibi olsun da güç olması önemli değil ~ quzilqurtê bixwe zift yesin (veya ziftin peki yesin) ~ rê be ~ dûr be istediğim gibi olsun da güç olması önemli değil ~ ruhê (yekî) derkeve! canı çıksın! ~ sax be 1) sağ olsun 2) yüzü ak olsun ~ sax be ~ jî me dûr be dağ ardında olsun da, yer altında olmasın ~ serê şûvê be ne qubquba benderê be hamamda değil nadasta olsun ~ serê (te) xweş (an jî sax) be başın sağ olsun ~ silav lê be selâm olsun ~ soz û qerarê Xwedê li canê min şikestî be ant olsun ki ~ şaristan be ne goristan be dağ ardında olsun da, yer altında olmasın ~ şeytan (yekî) bibîne şeytan görsün yüzünü ~ şîn bikeve malan ne kîn eve yas girsin kin girmesin ~ tu jina mêran bî, bila tu li ber sêwr û pêwran bî er kişiye eş ol istesen aç açıkta kal ~ tûrik tije be, ~ kevir û şel be torba dolu olsun da fark etmez ~ wisa (welê an jî wilo) be öyle olsun ~ xebera te jê hebe! haberin olsun! ~ Xwedê kêmahîya (wî) bide eksik olsun ~ Xwedê kêmahîya (wî) nede eksik olmasın ~ Xwedê qehra xwe li wan bike Allah hepsini kahretsin ~ yadîgar be yadîgar olsun ~ yek be ~ pak be bir tane olsun temiz olsun ~ zirav û dirêj be, lê ne qut û qalind be az olsun öz olsun

bilaçek *rd* başörtülü, çatılı, çatıklı

bilaçem *zo/m* yarasa

biladen *rd* lâdenli

bilagam *rd* gemli

bilalûk *bot/m* bir tür sedir ağacı

bilam *rd* yanaklı

bilamba *rd* 1. lâmbalı 2. lâmbalı (lamba ile çalışan) * radyoya bilamba lâmbalı radyo

bilan (I) *m* uğraşı

bilan (II) *rd* yuvalı

bilan (III) *bnr*-bila

bilandin (I) *m* uğraştırma

bilandin (II) *m* 1. söylenme, homurdanma, mırıldanma, sokranma 2. verıştırme

bilandin (III) *m* yutma

bilandin (I) *l/gh* uğraştırmak

bilandin (II) *l/gh* 1. söylenmek, homurdanmak, mırıldanmak, sokranmak 2. verıştirmek

bilandin (III) *l/gh* yutmak

bilanî *rd* olumlu, müsbet

bilaq *rd* bacaklı

bilastîk *rd* lâstikli

bilaş *rd* gövdeli

bilaşbûn *m* gövdelenme

bi laş bûn *l/bw* gövdelenmek

bilayen *rd* taraflı

bilbeq *m* su fişkırması

bilbeq dan *l/gh* su fişkırmak

bilbil *zo/n* 1. bülbül (*Luscinia megarhynchos*)

2. *nd/mec* bülbül (sesi çok güzel kimse) ~ kirine qefesa zêrîn dîsa gotiye 'ax wetenê min' bülbülü altın kafese koymuşlar 'ah vatanım' demiş ~ê azadiyê özgürlük bülbülü

bilbilik *m* ibik, emzik (ibrik, çaydanlık testi gibi kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı)

bilbilîk *m* ibik, emzik (ibrik, çaydanlık testi gibi kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı) * **bilbilîka** çaydank çaydanlık ibriği * **bilbilîka** çaydank xitimiye çaydanlığın emziği tıkanmış

bilbilîtanik *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

bilbilîtank *bnr* bilbilîtanik

bilbilik *m* oluk **weka** ~a misîn avêtin oluk gibi akmak * **weka** bilbilîka misîn xwîn jê dia-vêt oluk gibi kan aktı

bilbilok (I) *bot/m* meyvesi yenmeyen bir çit bitkisi

bilbilok (II) *m* su pompası

bilbiqandin *m* fokurdattma

bilbiqandin *l/gh* fokurdattmak

bilbiqîn *m* 1. fokurdama 2. kaynama, kaynayış

bilbiqîn *l/gh* 1. fokurdamak 2. kaynamak

bilbisandin *m* kamıştırma (göz için)

bilbisandin *l/gh* kamıştırmak (göz için)

bilbisîn *m* kamışma (göz için)

bilbisîn *l/gh* kamışmak (göz için)

bilbisok *bnr* birbisok

bilbizêk (I) *bot/nd* bir üzüm türü

bilbizêk (II) *bot/m* nevrüz çiçeği

bilbizêq *bnr* bilbizêk (II)

bilcîk *rd* küçük

bilcîkîk *rd* minicik

bilcîm *rd* yapışkan, sulu (yersiz şakalar yapan, davranışları ile çevresini tedirgin eden kimse) * **yekî** bilcîm e sulu birisi

bilcîmî *m* sululuk

bilcîmîbûn *m* sululaşma

bilcîmî bûn *l/gh* sululaşmak * **bilcîmî** nebe kuro sululaşma be adam

bilcîmîfî *m* sululuk ~ kirin sululuk yapmak (veya etmek)

bilçax *rd* küçük bir bölüm, azıcık

bilçîk *n* 1. yaprak 2. maydanoz, ebe gömeci gibi bitkilerin yaprağı

bildik *m* domates

bildirik *m* topaç

bilebil *m* 1. fanfîn 2. *h* homur homur

bilebilkirin *m* homurandanma

bilebil kirin *l/gh* homurandanmak

bi lebtoyi *h* oynakça

bi lehengî *h* kahramanca

bi lehiyê re çûn *l/bw* sele gitmek

bileke *rd* lekeli

bilekebûn *m* 1. lekelenme 2. *mec* lekelenme

bi leke bûn *l/bw* 1. lekelenmek 2. *mec* leke-lenmek

bilemelem *rd* çalkantılı

bilemlate *rd* adaleli

bi lepan *h* ellen, pençeyle

bi lepan li hev xistin *l/bw* pençeleşmek

bi lepînî *h* lâppadak

bi leqayî de çûn *l/bw* karşılamaya gitmek

bileqdeçûn *m* karşılamaya gitme

bi leq de çûn *l/bw* karşılamaya gitmek

bileqdehatin *m* karşılamaya gelme

bi leq de hatin *l/bw* karşılamaya gelmek

bi leq (...) de çûn *l/bw* birini karşılamaya gitmek

bi leq (...) de hatin *l/bw* birini karşılamaya gelmek

bileqîn *rd* kırıptılı

bi leqokî *h* oynakça

bilerz *rd* titreşimli

bi lerzandin *h* titrete titrete

bilevabûn *m* bölüşülme

bi leva bûn *l/bw* bölüşülmek

bi lewçeyî *h* ukalâca

bilewe *jeo/rd* 1. lıgılı 2. balçıklı

bi lewe bûn *l/bw* lıgılanmak

bilez *rd* 1. hızlı * **bilez dimeşîyan** hızlı yürüyörleri 2. acele

bi lez *h* alelacele, acele acele, acele olarak, acele bir şekilde, bir an önce, bir koşu, acilen çabucak, çabucak ~ **û bez** 1) çarçabuk 2) apar topar, palas pandiras 3) hızlı olarak, yellim yelalim ~ **û bez bûn** kelle koşturmak ~ **û bezê** çabucak, acilen ~ **û bezî** alel acele olarak ~ê **mirov bi derengî nakeve** işini gerektiği hızla yapan gecikmez

bi lezayî *h* hızla, süratla

bilezet *rd* lezetli ~ **bûn** lezetli olmak

bilezetbûn *m* lezzetlenme

bi lezet bûn *l/bw* lezzetlenmek

bilezetkirin *m* lezzetlendirme

bi lezet kirin *l/bw* lezzetlendirmek

bi lezgînayî *h* alelacele olarak, hızla, hızlı, ivedilikle, süratla

bi lezgînî *h* alelacele olarak, hızla, hızlı, ivedilikle, süratla

bilezûbez *rd* hızlı

bi lez û bez *h* çabucak, çarçabuk, alelacele, ivedilikle, hızla, fırtına gibi, dazara dazar, dazara dazır * **bi lez û bez diçû** dazara dazar gidiyordu

bilezûbezbûn *m* çabuklaşma
bi lez û bez bûn *l/bw* çabuklaşmak
bi lêbokî *h* dalkavukça, şaklabanca
bilêç *m* 1. şimşek, yıldırım 2. çakın, çakım
bilêçkirin *m* katletme
bilêç kirin *l/gh* katletmek
bilêçkirî *rd* katledilmiş olan
bi lêdanê *h* 1. dayakla 2. kafasına vura vura, zorla
bilêk *m* soğuk esen bir rüzgâr
bilêname *m* sözleşme
bilênî *m* söz, akt
bilênîdan *m* söz verme
bilênî dan *l/gh* söz vermek
bilêse *m* meşale
bilêt *m* bilet ~ **birîn** bilet kesmek
bilêtfiroş *nd/nt* biletçi
bilêtfiroşî *m* biletçilik
bilêtnêr *nd/nt* kondüktör
bilêtnêrî *m* kondüktörlük
bilêv *rd* dudaklı
bi lêv re *h* ağzına kadar
bilêvîk *rd* dudaklı
bi lêvîkê re *h* silmece, lebaleb
bilêvîkirin *m* 1. söyleniş, söylem, söyleyiş, telâfuz 2. anma, zikretme, -den bahsetme
bilêvîkirin *l/bw* 1. telâfuz etmek 2. anmak, zikretmek, -den bahsetmek * **ditirse ku navê nexweşîne bi lêv bike** hastalığın adını anmaktan korkuyor
bi lêxistinê *h* 1. dayakla 2. kafasına vura vura, zorla
bilh *rd* zeki, bilgili
bilhvan *rd* kurnaz, politikacı
bilib *rd* taneli
bilibik *rd* tanecikli
bi lihevqelaptinê *h* çatra patra * **bi lihevqelaptinê Tirkî dixave** Türkçeyi çatra patra konuşuyor
bilihê *rd* lehimli
bilik *n* çük, pipi (çocuk dilinde)
biliko *n* pipi (çocuk dilinde)
bilind *rd* 1. yüksek, yüce, ulu (altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan) * **çiyayên bilind** yüksek dağlar 2. yüksek (belirli bir yere göre daha yukarıda olan) 3. yüksek (güçlü, etkili, şiddetli) * **pesta bilind** yüksek basınç 4. yüksek (derece veya makam bakımında üstün) * **dibistana bilind** yüksek okul 5. yüksek (yukarda, üst tarafta olan yer) 6. kalkık (düzeyine göre yüksek olan) * **aliyekî maseyê bilind e** masanın bir tarafı kalkık 7. kalkık (kabararak yerinden ayrılmış) 8. uzun * **ew yekî bilind e** o uzum birisi ~ **baz dan** yüksek uçmak, yükseklerde dolaşmak ~ **baz dan nizm ketin** yüksekte uçan alçak düşer ~ **fîrîn** çok şey istemek ~ **fîrî nizm ket** yüksekte uçan alçak düşer ~ **kirin** 1) yükseltmek 2) yüceltmek, ululamak

(yek) ~ **kirin** pehpehlemek (yek an jî **tişte**) ~ **kirin gihandin esmanan** (birini veya bir şeyi) göklere çıkarmak ~ **a navderkî** *rz* karma yüksek ses ~ **a paşderkî** *rz* art çıkışlı yüksek
bilindahî *m* yükseklik ~ **ya pêlê** *erd/nd* dalga yüksekliği
bilinda navderkî *rz/nd* karma yüksek
bilinda paşderkî *rz* art çıkışlı yüksek
bilindawaz *rd* yüksek sesli
bilindayî *m* 1. yükseklik, yücelik 2. *erd* yükseklik, irtifa, rakım
bilindayîpîv *m* yükseklikölçer, altimetre
bilindbêj *m* ses yükseltici cihaz
bilindbûn *m* 1. yükselme 2. yükselme (güçlenme, şiddetlenme) 3. yükselme, ilerleme 4. yücelme 5. davranma, yekınme 6. kalkma 7. kalkıklı, kalkık olma
bilind bûn *l/gh* 1. yükselmek 2. yükselmek (güçlenmek, şiddetlenmek) * **xurexura nêrgeleyan bilind dibû** nargile gurultuları yükseliyordu 3. yükselmek, ilerlemek 4. yücelmek 5. davranmak, yekınmek 6. kalkmak (erkeklik cinsel organı için)
bilindbûyî *m* 1. yükseliş 2. yükseliş, ilerleyiş 3. yüceliş, yücelme
bilindcih *erd/m* yükselti, yüksek yer, plato
bilindegermî *m* yüksek sıcaklık
bilinde *rz/m* üstün, fetha, şapka (düzeltme (^) işareti)
bilindepestan *m* yüksek basınç
bilindhimet *rd* yüce himmetli
bilindî *m* 1. yükseklik 2. *erd* yükseklik, yükselti, rakım, irtifa
bilindîne *rd/h* yüksekçe
bilindker *rd* 1. kaldıran 2. *tek/m* kaldırıncı 3. *fiz/m* yükselteç
bilindkes *rd* zatî mühterein
bilindkirin *m* 1. yükseltme, kaldırma (yükseğe çıkarma, yukarı kaldırma) 2. yükseltme, kaldırma (yukarı doğru hareket ettirme) 3. yükseltme (şiddetlendirme, güçlendirme) 4. yüceltme, ululama 5. yüceltme 6. pehpehleme 7. kaldırma (erkek; cinsel organını dikleştirme)
bilind kirin *l/gh* 1. yükseltmek, kaldırmak (yükseğe çıkarmak, yukarı kaldırmak) 2. yükseltmek, kaldırmak (yukarı doğru hareket ettirmek) 3. yükseltmek (şiddetlendirmek, güçlendirmek) * **dengê xwe bilind meke** sesini yükseltme 4. yüceltmek, ululamak 5. yüceltmek 6. pehpehlemek 7. kaldırmak (erkek; cinsel organını dikleştirme)
bilindkirî *rd* 1. yükseltilmiş 2. yüceltilmiş 3. kalkık
bilindlere *m* yüksek frekans
bilindo *m* bir bütün türü
bilindokî *rd* yüksekimsi

bilindpaye *rd* 1. yüksek payeli 2. üst düzey (kimse)

bilindrewan *rd* âlicenap

bilindrewanî *m* âlicenaplık

bilindtirîn *rd* azamî, en yüksek

bilindwar *nd* yüksek yer veya mesken

bilindxûy *rd* yüksek ahlaklı

bilîng *rd* ayaklı, bacaklı

bilîngan *h* 1. ayakla, ayaklı (ayakla çalışan makine vb.) 2. yaya olarak, yayan

bi lingan çûn *l/bw* yaya gitmek, yayan gitmek

bi lingan hatin *l/bw* yaya gelmek, yayan gelmek

bi lingan pîvan *l/bw* adımlamak, adımla ölçmek, ayaklamak

bi lingê xwe hatin *l/bw* ayağı ile (veya kendi ayağı ile) gelmek

biliqîn *m* çıvlama

biliqîn *l/gh* çıvlamak

bi livokî *h* oynamça

bilixav *rd* gemli

biliyaqet *rd* liyakatlı, değerli

biliyê xwe bûn *l/bw* dış dünyayla bağları kesik olmak

bilî (I) *nd* başka, hariç, özge * **ji bilî te senden** başka * **ji bilî wê, em dê tev bimînin** o hariç hepimiz kalacağız

bilî (II) *m* 1. uğraş 2. *rd* meşgul ~**yê xwe bûn** dış dünyayla bağları kesik olmak

bilîbas *rd* elbiseli

bilîbûn *m* uğraşma, meşgul olma

bilî bûn *l/gh* 1. uğraşmak, meşgul olmak (bir işi başarmaya çalışmak) * **zarok bilî dibe ku cixare bi bexikê bide kişandin** çocuk kuzuya sigara içmeye uğraşıyordu 2. uğraşmak (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * **ez çi qas pê bilî bûm jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraştıysam da beceremedim 3. uğraşmak (zamanını bir işe verme durumunda kalmak) * **ma em dê êdî bi te bilî bibin?** be adam yeter, senle mı uğraşacağız?

bilîbûyîn *m* uğraşma, meşgul olma

bilîçik *rd* sümüklü

bilî kirin *m* uğraştırma, meşgul etme

bilî kirin *l/gh* uğraştırmak, meşgul etmek

bilîlik *ant/m* 1. göz bebeği 2. *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse)

bilîmet *nd/nt* dâhî, deha * **bilîmetê muzîka** me müziğimizin dehâsı

bilîmetane *h* dâhice

bilîmetî *m* dâhilik

bilîmon *rd* limonlu

bilîn (I) *m* 1. uğraşma, meşgul olma 2. uğraşma, ilgilenme, istigal etme

bilîn (II) *m* 1. söylenme, homurdanma, sokranma 2. yankılanma

bilîn (I) *l/gh* 1. uğraşmak, meşgul olmak (bir işi başarmaya çalışmak) 2. uğraşmak, ilgilenmek, istigal etmek (bir iş üzerinde süre-

li çalışmak) * **ez çi qas bilîm jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraştıysam da beceremedim

bilîn (II) *l/gh* 1. söylenmek, homurdanmak, sokranmak 2. yankılanmak * **deng ji hemû deran biliya** ses her yerden yankılandı

bilîne *nd* gizli bağlantı

bilîq *rd* sümüklü

bilîsans *rd* lisanslı

bilîtav *rd* bataklı

bilîte *rd* lıgılı

bilîtebûn *m* lıgılanma

bi lîte bûn *l/bw* lıgılanmak

bilîftî *m* uğraşı

bilkewişandin *m* dönüştürme

bilkewişandin *l/gh* dönüştürmek

bilkewişîn *m* dönüşme

bilkewişîn *l/gh* dönüşmek

bilo (I) *n* çük, pipi (çocuk dilinde, erkeklik organı)

bilo (II) *zo/m* 1. örümcek (Aranea) 2. örümcek ağı

bilobilo *n* çük, pipi (çocuk dilinde)

bi lodan *h* yığınla

bi lodî *h* tepeleme

bilok *n* çük, pipi (çocuk dilinde, erkeklik organı)

bilome *rd* sitemli

bi loq *h* tırıs gitme

biloq *n* kabarcık

biloqente *rd* lokantalı * **vagona biaşxane** lokantalı vagon

biloqê *h* tırıs tırıs

biloqê çûn *l/bw* tırıs gitmek

biloqî *rd* kabarcıklı

bilostik *rd* balçıklı

bi lotikan *h* hoplaya hoplaya, zıplaya zıplaya ~ **û çindikan dan tiradan** salınarak (ya da kıvrılarak) yürümek

bi lotikdanê *h* zıplaya zıplaya

bilq *m* fırtı, fıkırdama, fokurdama

bilqandin *m* fıkırdatma, fokurdatma

bilqandin *l/gh* fıkırdatmak, fokurdatmak

bilqebilq *m/h* 1. faşır faşır, fıkır fıkır 2. tokur tokur ~ **anîn** tokurdattmak ~ **jê birin** fıkırdattmak ~ **jê çûn** tokurdamak

bilqebilqkirin *m* 1. fıkırdama, çokraina 2. tokurdama

bilqebilq kirin *l/gh* 1. fıkırdamak, çokramak 2. tokurdamak

bilqijandin *m* fişkirtma

bilqijandin *l/gh* fişkirtmak

bilqijîn *m* 1. fişkırma 2. patlama

bilqijîn *l/gh* 1. fişkirtmak 2. patlamak * **birîn** bilqijî yara patladı

bilqik *m* kabarcık

bilqikdan *m* tokurdama

bilqik dan *l/gh* tokurdamak

bilqikdayîn *m* tokurdayış

bilqikî *rd* kabarcıklı
bilqitk *m* kabarcık
bilqîn *m* 1. fıkırdama, fokurdama 2. kaynama, kaynayış
bilqîn *l/gh* 1. fıkırdamak, fokurdamak 2. kaynamak
bilqînî *m* fıkırtı tokurtu ~ **jê anîn** (an jî birin) fıkırdatmak, tokurdattmak ~ **jê çûn** tokurdamak
bilqînîkirin *m* fıkırdama, çokrama
bilqînî kirin *l/gh* fıkırdamak, çokramak
bilqok *n* kabarcık, su kabarcığı
bilqokî *rd* kabarcıklı
bilte *m* suya taş atıldığında çıkan ses
bilûf *rd* lifli
bilûfik *rd* lifli
bilûk *n* kerpiç
bilûlik (I) *rd* ibiklik, emziklik (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bilûlik (II) *m* erkek çocuğun altını ıslatmasını diye, pipisine takılan kaval şeklindeki düzenek
bilûlî *rd* sürünerek yürüyen çocuk
bilûr (I) *mzk/m* 1. kaval 2. sübek (çocukların bacak arasına yerleştiren sidik borusu)
bilûr (II) *rd* kabartılı
bilûr (III) *rd/nd* bellûr, kristal
bilûr (IV) *rd* fitilli (kumaşlar için) * **qumaşê** bilûr fitilli kumaş
bilûra şivanan *bot/nd* üreme organı soğanın-kine benzer bir bitki
bilûrfiroş *nd/nt* kavalcı (satan)
bilûrfiroşî *m* kavalcılık
bilûrjen *nd/nt* kavalcı (çalan kimse)
bilûrjenî *m* kavalcılık
bilûrker *nd/nt* kavalcı (imal eden)
bilûrkerî *m* kavalcılık
bilûrvan *nd/nt* kavalcı (çalan kimse)
bilûrvanî *m* kavalcılık
bilûtik *rd* burunlu (çıkıntısı olan)
bilwêr *bnr* bilûr (I)
bilxaltî *nd/nt* teyzezade, teyze çocuğu
bilxaltibûn *m* teyzezadelik
bilxênî *m* taş ocakta dumanın çıktığı yer
bimacera *rd* maceralı, serüvenli
bimadalya *rd* madalyalı
bimahafıza *rd* mahafazalı
bimahiye *rd* maaşlı
bimakêş *rd* filtreli, süzgeçli
bimakîne *rd* 1. makineli 2. makineli, matkineli tüfek
bi mal *h* malca
bimal *rd* evli (evi olan)
bi malbatî *h* ailece, ailecek * **em dê bi malbatî herin gerê** ailece gezmeye gideceğiz
bimalbûn *m* evlenme
bi mal bûn *l/bw* evlenmek
bi malê dinyayê girtin *l/bw* dünya malına sarılmak

bimalfişek *rd* fişeklikli
bimalik *bot/rd* kapsüllü
bimalik *rd* gözlü
bimalketin *m* eve uğrama
bi mal ketin *l/bw* eve uğramak
bimalkirin *m* evlendirme
bi mal kirin *l/bw* evlendirmek
bimandal *rd* mandallı
bimane *rd* 1. manalı, anlamlı 2. *mec* manalı (gizli anlamı olan)
bi mane gerandin *l/bw* kötüye çekmek, başka anlamlara çekmek, istenmeyen anlamlara çekmek, mana çıkarmak * **ez lê dinêrim te gotina min şaş fehîm kir, te ew bi mane gerand** bakıyordun da sözümü yanlış anladın, kötüye çektin (*gotinek*) ~ **gerandin** (bir sözü) fenaya çekmek
bimanekirin *m* 1. anlamlandırma 2. yorumlama, mana verme
bi mane kirin *l/bw* 1. anlamlandırmak 2. yorumlamak, mana vermek
bi maneyê *h* mealen
bimantiq *rd* mantıklı
bi manyakî *h* manyakça
bimanyeto *rd* manyetolu
bimar (I) *rd* nikahlı
bimar (II) *rd* yılanlı
bimarj *rd* marjlı
bimarka *rd* markalı
bi markî *h* sürünerekten ~ **gerîn** sürünmek
bimasî *rd* balıklı
bimaske *rd* maskeli
bimast *rd* yoğurtlu
bimasûle *rd* makaralı
bimasûlke *rd* adaleli
bimasûr *rd* kabartılı
bimaşê *rd* maşalı
bimaşik *rd* maşalı
bimaya *rd* mayalı
bimayonez *rd* mayonezli
bimazeret *nd/rd* mazeretli, özürlü
bimbarek *rd* mübarek, kutlu ~ **be!** mübarek olsun!
bimeaş *rd* maaşlı
bimebest *rd* amaçlı, maksatlı
bi mebesta *d* dolayısıyla * **bi mebesta kar me hev nas kir** iş dolayısıyla onunla da tanıştık
bimecaz *rd* mecazlı
bi mecazkî *h* mecazen
bi mecbûrî *h* mecburen, zorunlu olarak
bimefa *rd* yararlı ~ **bûn** yararlı olmak
bimefer *rd* umutlu, ümitli
bimefik *rd* yemlikli
bimehane *rd* maaşlı
bimehanî *rd* maaşlı
bimehan *man* *l/bw* aylamak (aylarca kalmak)
bimehde *rd* morali bozuk, moralsız, somurtkan, suratlı, suratı asık
bimehdebûn *m* moralsız olma, somurtkan ol-

ma, suratı asık olma
bi mehde bûn *l/bw* moralsız olmak, somurt-
 kan olmak, suratı asık olmak
bimehmizî *rd* ücretli, maaşlı
bimehr *rd* nikâhlı
bimehrbûn *m* 1. nikâhlı olma 2. nikâhlılık
bi mehr bûn *l/bw* nikâhlı olmak
bi melûsankî *h* ezile büzüle
bimemik *rd* 1. memeli 2. emzikli
bi memnûniyet *h* memnuniyetle
bi memnûnî *h* memnuniyetle
bimentol *rd* mentollü
bimenzele *rd* odalı
bimenzere *rd* manzaralı
bimeqare *rd* makaralı
bimeqbûz makbuzlu
bimeqes *rd* makaslı
bimeqletîz *rd* miknatıslı
bimeraq *rd* meraklı
bimerasîm *rd* törenli
bi merc *h* şartla, şarta bağlı olarak
bimerc *rd* şartlı, koşullu
bi mercê dîtinê *h* görmece
bi merdî *h* merdane, mertçe
bimerge *rd* salçalı
bimerhamet *rd* merhametli, acıyıcı
bimerîfet *rd* marifetli
bimermer *rd* mermerli
bimesafe *rd* mesafeli
bimesele *rd* sorunlu
bimesnet *rd* mesnetli
bimesref *rd* masraflı
bimeş *b* arş (askerlikte yürü komutu)
bimeşaqet *rd* meşakkatlı, güç
bimeşê *h* 1. yürüyerek 2. eşkin (eşkin yürüyüş
 ile) ~ **bi rê de çûn** badikleme (ördek gibi
 yürümek)
bi meşwerdekî *h* badiklenme ile
bimeşwerdekî çûn *l/bw* badiklenmek
bimetanet *rd* metanetli, dayanıklı
bi metelî *h* afal afal, şaşkınlıkla
bi metelmayî *h* hayretle
bimetod *rd* metotlu, yöntemli
bimetodî *m* yöntemlilik
bimexerî *rd* bataklı
bimexsed *rd* maksatlı, amaçlı
bimexsedî *m* amaçlılık
bimeyan *rd* mayalı
bimeymenet *rd* meymenetli
bi mezin û biçûkan ve *h* küçüklü büyüklü
bimezûr *rd* sakıncalı
bimêfir *rd* yemlikli
bimêjî *rd* 1. beyinli 2. ilikli (içinde ilik bulu-
 nan kemik veya şey)
bimêjû *rd* tarihli, günlü * **nivîsara bimêjûya**
 25 Gelawêj 1967 25 Ağustos 1967 günlü
 yazı
bimêlîde *rd* alevli
bimêmûz *rd* mahmuzlu

bimêr *rd* 1. erkekli 2. kocalı, evli (evli kadın)
bi mêranî *h* erkekçe, yiğitçe, merdane,
 yüreklilikle
bimêrdezime *rd* kâbuslu
bi mêrê xwe nesekînî *l/bw* kocasını sevme-
 mek (onu koca olarak kabullenmemek)
bimêrg *rd* çayırli (çayır yerlerinin çok olduğu
 yer)
bi mêrxasî *rd/h* yiğitçe
bimêş *rd* sinekli
bimêşbûn *m* sinekli olma, sineklenme
bi mêş bûn *l/bw* sinekli olmak, sineklenmek
bimêşûmor *rd* böcekli
bi mêvandarî *h* misafir olarak, konuk olarak
bimêwe *rd* meyveli
bimêx *rd* sürgülü
bimêzere *rd* sarıklı
bi miftî belâş *h* bedavadan (veya bedavasına)
bimij *rd* sisli
bimijane *rd* dingilli
bimijang *rd* kirpikli
bimijelang *rd* kirpikli
bimijgul *rd* kirpikli
bimijkirin *m* sislendirmek
bi mij kirin *l/bw* sislendirmek
bimijmijok *rd* emzikli
bimijok *rd* emzikli
bimijûlank *rd* kirpikli
bimil *rd* 1. kollu 2. kollu, koltuklu (herhangi
 bir biçimde kolu olan) * **sendelya bimil**
 kollu sandalye * **sendelya bimil** koltuklu
 sandalye
bi milan *h* 1. sallasirt, sırta taşınarak 2. kucak
 kucak (bol bol) * **li berê bi milan çiçek**
hebûn önünde kucak kucak çiçekler vardı
 2) kucak kucak (kucaklanabilecek miktarda
 olan)
bi milan pîvan *l/bw* kulaçlamak
bimilik *rd* hörgüçlü
biminare *rd* minareli
bi minekarî *h* seve seve, isteye isteye
bi mîqate *h* dikkatli olarak
bimîqate bûn *l/bw* sektirmemek (büyük bir
 dikkat içinde bulunmak)
bimîqnatîs *rd* miknatıslı
bimirad *rd* muratlı
bimiradê xwe şad bûn *l/bw* muradına ermek,
 amacına ulaşmak
bî.nîrdîk (I) *rd* kepekli (saçlı deride oluşan
 kepek için)
bî.nîrdîk (II) *rd* tortulu
bimîrêk *rd* aynalı
bimîrêş *rd* gösterişli, şatafatlı, görkemli, göz
 alıcı
bimîrin *rd* ölümlü
bi mirînê *h* ölümüne ~ **re degedeq bi hev re**
derketin derneketin ölümle burun buruna
 gelmek
bi mirîfî *h* ölü bir vaziyette

bi mirovî *h* insanca
bimirqînî *rd* homurtulu
bimirûz *rd* morali bozuk, somurtkan, suratlı, suratı asık
bi misogerî *h* kesinlikle, kesin olarak, kesin-kes
bi misqalan *h* miskalle
bimişar *rd* testereli
bimişe *rd* ücretli (ücret karşılığı yapılan)
bimişkane *rd* ipotekli
bimişûr *rd* zahmetli
bimitale *rd* düşünceli, kaygılı
bimitaletî *m* düşüncelilik, endişelilik
bimîtel *rd* döşekli
bimîtik *rd* tümsekli, tepeli
bimîtikbûn *m* tümselme
bimîtik bûn *l/bw* tümselmek
bi mitrî *h* dalgınca
bimix *rd* çivili
bi mixabî *h* esfle
bi mixenetî *h* sinsice
bimixrik *rd* çelişkili, tezatlı
bimizûr *rd* maaşlı
bimîkrop *rd* mikroplu
bimîne *h* kala (uzaklık veya herhangi saat başı için; kalarak) * **jî êvarê re du saet bimîne,** were akşama iki saat kala gel
bimîratgir *rd* vârisli
bimîrkut *rd/h* 1. tokmaklı 2. tokmakla
bi mîrkut kutan *l/bw* tokmaklamak
bi mîrkut lê dan *l/bw* tokmaklamak
bi mîrkut lê xistin *l/bw* tokmaklamak
bimîrkutokanketin *m* kızamıkçığa yakalanma
bi mîrkutokan ketin *l/bw* kızamıkçığa yakalanmak
bimîrkutokanketî *rd* kızamıkçıklı, kızamıkçığa yakalanmış olan
bimîstanik *bi/rd* mantarlı (unantar hastalığına tutulmuş olan)
bimîz *rd* çişli, sidikli
bimobîlya *rd* mobilyalı
bimole *rd* sıvalı (sıvası olan)
bimole delikandin *l/bw* çamurlamak
bimonik *rd* boğumlu
bimor *rd* mühürlü
bimoran *rd* puslu, pusarik
bi more ve *rd* morumsu, morımtırak
bi moremor *h* böğüre böğüre (sığırlar için)
bimorî *rd* boncuklu
bimorîk *rd* boncuklu
bimoryaz *rd* tipili
bimostik *rd* emzikli
bimot *rd* pekmezli
bimotîf *rd* motifli
bimotor *rd* motorlu
bimovik *rd* boğmaklı, boğumlu
bimox *rd* ilikli (içinde ilik bulunan kemik veya şey)
bimucize *rd* mucizeli

bimudet *rd* müddetli, süreli
bimuema *rd* muammalı
bi mulayimî *h* uysalca
bimuqawele *rd* mukaveleli, sözleşmeli
bimurekeb *rd* inürekepli
bimusamaha *rd* inüsamahalı, hoşgörülü
bimuslix *rd* musluklu
bi muweqetî *h* inuvakkaten, geçici olarak
bimuzîk *rd* müzikli
bimû *rd* 1. kılı 2. tüylü
bimûçe *rd* maaşlı
bimûm *rd* inumlu, şamalı
bi mûremûr *h* böğüre böğüre (sığırlar için)
bimûrz *rd* suratı asık
bimûteke *rd* kâbuslu
bin *n* 1. alt, dip, alt taraf (üst karşıtı) 2. alt, dip (bir nesnenin tabanı) * **binê beroşê qul bûye** tencerenin altı delinmiş * **binê beroşê** tencerenin dibi 3. alt (oturulurken oyluk kemiklerinin yere gelen bölümü) * **kursî bide binê xwe** kürsüyü altına çek 4. *rd* alt (bir kaç şeyin içinde bize uzak olanı) 5. *rd* alt (birkaç şeyden yere yakın olanı) * **qata bin** alt kat 6. *n* alt (etkisine anlamda) * **di bin tavê de dixêbete** güneş altında çalışıyor * **di bin gotinê de ma lafin** altında kaldı 7. *n* alt (taamlamalarda) **binê solê** ayak altı 8. dip (oyuk veya çukurun en alt bölümü) * **binê deryayê** deniz dibi 9. dip, taban (dikili duran bir şeyin yerle birleştiği nokta ve çevresi) * **binê porên min xwê dabûn** saçlarımın dipleri terlenmişti 10. iç (ten ile dış giysi arası) * **ez dê fanorî di bin de li xwe bikim** fanilayı içime giyeceğim 11. kök (temel, esas) * **ein dixwazin** meseleye ji bin hel bikin meseleyi kökünden hal etmek istiyoruz 12. taban (bir şeyin en alt bölümü) 13. taban (ayakkabının alt bölümü) 14. alt, aşağı (bir şeyin alt bölümü) 15. *rd* alt, ast 16. *argo* kızlık, bekaret ~ (di) ~ **de neman** altında kalmamak (di) ~ (tiştêkî) **de man** (bir şeyin) altında kalmak * **ez di bin vê qenciyê de namînim** bu iyiliğin altında kalmam ~ **kêranan** (an jî **asraqan**) tavan arası ~ **xêz kirin** altını çizmek ~ê (tiştêkî) **derketin** aslı çıkmak, gerçeği ortaya çıkmak, gerçek ortaya çıkmak (jî) ~ê (tiştêkî) **derketin** (bir zorluğun) altından kalkmak ~ê (tiştêkî) **derxistin** gerçeği ortaya çıkarmak, (bir şeyi) çözmek ~ê **guhê (yekî) xwê nedan** tınmamak ~ê **hebanê** kazan dibi (en son doğan çocuk) ~ê **kîsik xuya kirin** kesenin dibi görünmek ~ **lingê hev koşan** (birbirinin) ayağını kaydırmak, (birbirinin) kuyusunu kazmak ~ê **piyê (yekî) sabûn kirin** ayağını kaydırmak, ayağının altına karpuz kabağı koymak ~ê **piyên** (an jî **lingên**) **hev sabûn kirin** (birbirinin) ayağını kaydırmak ~ê **qûna (yekî) şil bûn** (bir işte) parmağı veya

bilgisi olmak ~ê (tişteki) tune bûn aslı astarı (veya aslı faslı) olmamak ~ê tûrikê (yekî) qul e dipsiz testi (eline geçen para ve malı hesapsızca, boş yere harcayan) ~ê xwe de berdan altına kaçırmak (bi) ~ê xwe de berdan altına etmek (veya kaçırmak) (büyük ve küçük aptest için) ~ê xwe şil kirin altını ıslatmak ~ê xwe tije kirin 1) altına kaçırmak, altını pisletmek 2) mec altını doldurmak, cebini doldurmak (gizli bir veya gayri meşru bir şekilde servet edinmek) ~ê zimanê (yekî) negirtin dış kovuklarını doldurmamak, dışının kovuğuna bile gitmemek ~ê zimanê (yekî) şil bûn dilinin altında bir şey olmak ~ê zimanê (yekî) şil bûn hema gotin dilinin altındaki baklayı çıkarmak

binaçe *m* menşe

binakok *rd* çelişkili, tezatlı

binalık *rd* nalınlı

binalı (I) *rd* illegal, gizli

binalı (II) *rd/nd* yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) * **ez binaliyê vê derê me ben** buranın yerlisiyiin

binalîbûn *m* yerleşme

binalî bûn *l/gh* yerleşmek

bi namûs *h* namusum üzerine

binamûs *rd* 1. namuslu 2. namuslu (uygun, gereği gibi) * **me xwarineke binamûs xwar** namuslu bir yemek yedik

binamûsbûn *m* 1. namuslu olma 2. namusluluk

bi namûs bûn *l/bw* namuslanmak, namuslu olmak

bi namûsê leyîstin *l/bw* namusla oynamak

binan *rd* 1. ekmekli 2. yemekli 3. tok * **tu binan î yan bênan î?** aç mısın tok musun? ~ekî **nandar nabî bi darekî mêrxas nabî** bir sefer yemek vermekle cömert bir sopa atmayla yiğit olunmaz

binane *rd* naneli

binanî (I) *m* 1. temel (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 2. temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) 3. kaide, duraç, ayaklık, alt 4. alt * **di binaniya me de newal** e alt tarafımız vadi

binanî (II) *n* kılıcın keskin ucu

bi nan ketin *l/bw* yemek yemeye başlamak (hasta ve küçük çocuklar için)

bi nankorî *h* nankörce

binanoziko *h* karın tokluğuna, boğaz tokluğuna

bi nan û av kirin *l/bw* 1. yedirip içirmek, doyurmak, beslemek 2. yardım yataklık etmek

bi nanû xwê bûn *l/bw* iyilik bilir olmak, vefakar olmak

bi nanzikî *h* boğaz tokluğuna, karın tokluğuna

binar (I) *nd* ateş altı ~ **kirin** ateş altına gömmek

binar (II) *n* dax eteği

binaret *n* temel, esas

binas (I) *nd/rd* tanıdık

binas (II) *rd* 1. müsebbip 2. neden, sebep, kaynak, -den kaynaklama (suç ve kabahat anlamında) * **ev sûcên hanê gişt binasên te** ne bu suçların hepsi senden kaynaklanıyor

binasir *rd* nasırlı

binaskar *rd* suçlu

binasîk *m* mide alt kısmı

bi naşîfî *h* acemice

binate *n* temel

binatîr *lşk* ast (rütbe ve kıdemce küçük asker)

binatî *n* temel

bi nav *h* ismen

binav (I) *rd* 1. adlı, isimli * **keçikeke binav Sema Sema** adlı bir kız 2. inzalı (yazı, eser için; yazarı belirtilmiş)

binav (II) *m* su altı ~ **bûn** gark olmak

bi nava dilê (...) **zanîn** *l/bw* (birinin) ciğerini okumak

binavahî *m* 1. temel, binanın alt basamağı 2. altyapı

bi nava hev ketin *l/bw* 1. katışmak, karışmak 2. (birbirine) girmek (veya girişmek), kavgaya girişmek (veya tutuşmak) * **bi nava hev ketin** kavgaya tutuştular

bi nava leman ketin *l/bw* kesip biçmek (ağız-na geleni söylemek, ileri geri konuşmak)

binavayî 1. altyapı (bir yapı için gerekli olan yol, kanalizasyon, elektrik, su gibi tesisatların hepsi) 2. *sos/m* alt yapı

bi navber *h* 1. arayla 2. kesik kesik ~iya (...) vasıtasıyla, kanalıyla

binavber *rd* 1. aralıklı (aralarında açıklık bulunan, birbirine bitişik olmayan) 2. aralıklı, espaslı (dizgide kelimeler, harfler veya satırlar arasında açıklığı olan) * **peyv binavber** *n* kelimeler aralıklı 3. *fız* aralıklı (kesik kesik) 4. kesintili (ara verilerek yapılan)

bi navberdayîn *h* 1. ara vererek 2. kesik kesik olarak

bi navbeynkarî *h* aracılıkla ~ya (...) vasıtasıyla, kanalıyla

binavbir *rd* bölmeli * **odeya me binavbir e** odamız bölmeli

binavbûn (I) *m* 1. adlanma, adlandırılma 2. adlandırılma, zikredilme

binavbûn (II) *m* 1. batma (suda) gark olma 2. suya dalma

bi nav bûn (I) *l/bw* 1. adlanmak, adlandırılmak, adını koymak 2. adlandırılmak, zikredilmek

binav bûn (II) *l/ing* 1. batmak, (suda) gark olmak (suyun üstünde iken içine gömülme) * **qeyîk binav bû** kayık battı 2. suya dalmak

binavbüyün (I) *m* 1. adlanış, adlandırılış 2. adlandırılış, zikrediliş

binavbûyîn (II) *m* 1. batış, (suda) gark oluş 2. suya dalış

binavbûyî (I) *rd* adlanmış olan

binavbûyî (II) *rd* batık (gemiş için batmış)

binavdan *m* adlandırma

bi nav dan *l/bw* adlandırmak

bi nav dayîn *h* ismen

bi navekî *h* ortalama olarak

bi navê *rd* adlı * keçikeye **bi navê** Sema Sema adlı bir kız

binavê *nd* güreş ~ **çûn** (an *jî rakirin*) *hev* güreşmek

bi navê leyîstîn *l/bw* görüşmek, güreş tutmak

bi navê ketin *l/bw* 1. ver yansın etmek, yaptığını bilmemek, ağzını açmak (ağır söz söylemeye başlamak) 2. girişmek ~ **û virvirandin** hallaç pamuğu gibi atmak

bi navê ketin *l/bw* (birbirine) girmek, dalaşmak

bi navêşê ketin *l/bw* ishal olmak, amel olmak

bi navê Xwedê *nd* 1. Allah'ın adıyla 2. rebbena hakkı için

binavger *nd/nt* dalgıç

binavgerî *m* dalgıçlık

binavgîn *rd* araçlı

bi nav gotin *h* ismen

bi nav guhê *hev ketin* *l/bw* (birbirine) girişmek

binavhevketin *m* 1. karışıklık çıkarma 2. (birbirine) girme (veya girişme), kavgaya girişme (veya tutuşma)

bi nav hev ketin *l/bw* 1. karışıklık çıkarmak 2. (birbirine) girmek (veya girişmek), kavgaya girişmek (veya tutuşmak)

binavî *bot/m* bir tür ağaç

bi navîni *h* ortalama olarak

binavkirin (I) *m* 1. adlandırma, ad koyma, isimlendirme, isim koyma 2. adını koyma, ismini koyma 3. adlandırma, zikretme, adını zikretme 4. anma

binavkirin (II) *m* 1. batırma, gark etme, (suya) batırma 2. (suya) daldırma

bi nav kirin (I) *l/bw* 1. adlandırmak, ad koymak, isimlendirmek, isim koymak 2. adını koymak, ismini koymak 3. adlandırmak, zikretmek, adını zikretmek 4. anmak * **jî bo ku wî jî Tahirên din cuda bikin ew bi Tahirê Dirêj bi nav dîkirin** onu, başka Tahirlerden ayırt etmek için Uzun Tahir diye anarlardı

bi nav kirin (II) *l/bw* 1. batırmak, gark etmek, (suya) batırmak 2. (suya) daldırmak

binavkirî (I) *rd* 1. adlı, anlandırılmış, isimli, isimlendirilmiş 2. belirli

binavkirî (II) *rd* batırılmış, gark edilmiş olan

binavkirî (III) *rz/rd* belirtili, belgin

binavûdeng *rd* adlı, ünlü, şanlı, meşhur, şöhretli ~ **bûn** ünlü (veya meşhur) olmak

binavûdengbûn *m* ad alma, ün kazanma

bi nav û deng bûn *l/bw* ad almak, ün kazanmak

binavûdengî *m* ünlülük, meşhurluk

binavûnişan *rd* 1. adlı şanlı 2. tarihli, tarihî * **îro rojeke binavûnişan e** bugün tarihî bir gündür

binavûnûçik *m* lâkaplı

binawa *rd* içten hesaplı, sinsî

binax *m* 1. yeraltı, toprak altı * **samanên me yên binaxê** toprak altı servetlerimiz 2. *rd* yeraltı (gizli ve zararlı çalışma)

binaxbûn *m* 1. gömülme 2. gömülme, defnedilme (ölü gömmülme)

binax bûn *l/gh* 1. gömülme 2. gömülme, defnedilmek (ölü gömmülme)

binaxbûyîn *m* 1. gömülü 2. gömülü, defnediliş

binaxe *n* 1. temel, esas (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 2. temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) 3. *mat/m* taban, kaide 4. bel kemiği (bir şeyin varlığı ile ilgili temel bölümü, esas) 5. alt yapı, temel, yapı

binaxeyî *rd* esası

bi naxî *h* samimiyetle

binaxîn *rd* toprak altı ile ilgili olan

binaxkirin *m* 1. gömme 2. defnetme (ölüyü gömme)

binax kirin *l/gh* 1. gömmek 2. defnetmek, gömmek (ölüyü gömmek) ~a **mayînan** (an *jî tepînkân*) mayınlamak

binaxkirî *rd* gömülü, metfun

bi nayebe *h* ender bir biçimde

binaz *rd* nazlı

bi nazenaz *h* nazlana nazlana

bi nazikî *h* nazikâne, nazikçe, nezaketen

bi naziyan *h* nazlana nazlana

binban *n* ev tabanı * **ban qul be binban jî şil** e tavan delikse taban da ıslak olur

binbar *rd* 1. yükümlü, mükellef (bir şeyi yapma zorunluluğu olan) 2. *nd* yükümlü, mükellef (vergi vermekle yükümlü kimse veya kuruluş) 3. *n* yük altı (hayvan yükünün alt kısmı) 4. minnet altında olan

binbarî *m* yüküm, yükümlülük, mükellefiyet

binbarîbûn *m* yükümlenme

binbarî bûn *l/gh* yükümlenmek

binbarîkirin *m* yükümlendirme

binbarî kirin *l/gh* yükümlendirmek

binbarîfî *m* yükümlülük

binbelg *n* tütünün en alt yaprağı

binberaş *n* alt değirmen taşı

binberdok *bot/m* yabanî bir ot

binbêder *bnr* binbêder

binbêjing *nd* elenti, kalbur altı

binbêder *m* badas, harman artığı, harman sonu

binbihurk *m* alt geçit

binbirkirin *m* kökünü kazıma
binbir kirin *l/gh* kökünü kazımak
binbisk *m* kadın favorisi
binbîr *m* bilinçaltı
binboç *nd* kuyruk altı
binbuhêrk *m* alt geçit
binc *m* kök, köken
bincam *rd* ikiyezlü, riyakâr
bincamîti *m* ikiyezlülük
bincan *n* akarsu üzerinde yapılan set vasıtasıyla suyu yükseltilerek araziye verilmesi
bincarî *m* araştırma, soruşturma
binceme *rd* korkak kimse
bincil *n* 1. iç çamaşır 2. *rd* hasıraltı
bincilbûn *m* hasır altı edilme, örtbas edilme, sümen altı edilme
bincilbûn *l/gh* hasır altı edilmek, örtbas edilmek, sümen altı edilmek
bincilk *nd* iç çamaşır, iç giysi
bincilkirin *m* hasıraltı etme, örtbas etme, sümenaltı etme, minder altı etme, örtmeye çalışma, üstüne perde çekme, perdeleme, boğma
bincil kirin *l/gh* hasıraltı etmek, örtbas etmek, sümenaltı etmek, minder altı etmek, örtmeye çalışmak, üstüne perde çekmek, perdelemek, boğmak * **bûyer bi bûyereke din bincil kirin** olayı başka bir olayla boğdular
bincî (I) *rd/nd* 1. yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) 2. *kin/m* kök
bincî (II) *nd* yatak altı
bincû *nd* yeni Müslüman olmuş Yahudi çocuğu
binçavî *hiq/m* göz altı, gözetim, gözlem altı, nezaret
binçavkirin *m* göz altına alma, gözetime alma, gözetim altına alma, gözlem altına alma
binçav kirin *l/gh* göz altına almak, gözetime almak, gözetim altına alınak, gözlem altına almak
binçavkirî *rd* gözaltında olan
binçen *n* başlığı çeneye bağlayan kadın takısı
binçeng *n* 1. koltuk altı 2. *mec* koltuk (iltinas) * **ew ji binçengan hez nake** o koltuktan hoşlanmaz 3. koltukluk, subra (koltuk altına içten dikilen parça)
binçerm *ant/h* deri altı
binçingil *n* meme altı
binçir *n* suya, çamura yayılan ağaç damarları
binçîne *n* 1. temel, ana 2. temel, esas (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 3. temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur)
binçok *m* diz altı
bindan *n* ırmık
bindar *rd* ezilen, sopa altında olan

bindarok *m* 1. kırdı ağaç gölgesinde yapılan piknik 2. *bot* yenilen bir tür bitki
bindarûk *bnr* bindarok
bindehlok *bot/m* kardelen (*Galanthus nivalis*)
binden *m* küp altına konulan toprak kap
bindeq *m* fındık
bindeqe *m* değirmen bilya yuvası
bindeqfiroş *nd/nt* fındıkçı (satan kimse)
bindeqfiroşî *m* fındıkçılık
bindeqvan *nd/nt* fındıkçı
bindeqvanî *m* fındıkçılık
binder *n* kapı eşiği
binderî *n* kapı eşiği
binderya *m* 1. deniz altı (deniz altında bulunan) 2. deniz altı (deniz altında yapılan) * **lêgerînên binderyayê** deniz altı araştırmaları
bindest *rd* 1. ezik, ezilen, mazlum 2. bağımlı, tâbi 3. ast, alt
bindestbûn *m* 1. ezilen olma, mazlum olma 2. bağımlı olma, tâbi olma 3. ast olma
bindest bûn *l/gh* 1. ezilen olmak, mazlum olmak 2. bağımlı olmak, tâbi olmak 3. ast olmak
bindestî *m* 1. mazlumluk, kölelik 2. bağımlı 3. astlık, aşağı kademede olma, daha küçük olma * **ev keçika hanê bindestî birayê xwe ye** bu kız erkek kardeşinden daha küçüktür
4. rd ezilen, kul, köle * **tu bûyî bindestiyê jina xwe** sen eşine köle olmuşsun
bindestîbûn *m* 1. ezilen olma, mazlum olma 2. bağımlılık, tâbiyet, bağımlı olma 3. ast olma
bindestkirî *rd* ezilen
bindevk *m* alt kapak
bindevka aşikê *ant* mide kapısı
bindevka madeyê *ant* mide kapısı
bindir *zo/m* örümcek
bindiyan *nd* henüz Müslümanlaşmış Hris-tiyan
bindil *nd* aşağı
bindîn *nd* alt taraf * **bindîna gund** köyün alt tarafı
bindor *rd* harman dövme işinde koşulan hayvanlardan en sonda olanı
bindoşek *rd* hasıraltı
bindoşekkirin *m* örtbas etme, hasıraltı etme, minder altı etme, üstüne perde çekme, perdeleme
bindoşek kirin *l/gh* örtbas etmek, hasıraltı etmek, minder altı etmek, üstüne perde çekmek, perdelemek
bindoxe *m* değirmen bilya yuvası
bindûv *nd* kuyruk altı
bindûz *rd* düz tabanlı
bine (I) *rd* alt (tamlamalarda; sınıflamalarda ikinci derece anlamında)
bine (II) *m* mihver
bi neberpîrsî *h* sorumsuzca
binebeş *m* alt bölüm

bi nebezi *rd* yavuzca
bi nebîrbîrî *h* anlayışsızca, düşüncesizce
bi nebîrewerî *h* anlayışsızca, düşüncesizce
binecilî *rd/nd* 1. yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) 2. *n* yerleşme yeri, oturaklı yer
binecilîbûn *m* yerleşme
binecihi bûn *l/gh* yerleşmek
binecî *bnr* binecilî
bineco *m* ark dibi
bi neçarî *h* mecburen
bineçe *n* 1. temel, ana 2. temel, esas (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 2. temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) 3. köken (soy, asıl)
bineçerm *ant/m* alt deri, deri altı
bineçîn *m* alt sınıf
binedar *m* ağaç kökü
binederya *m* deniz dibi
bi nefehmatî *h* anlayışsızca, düşüncesizce, izansızca
binefes *rd* nefesli
binefs *rd* nefis sahibi
bi nefs *nd/lı* tıpatıp, tıpkı * **ew bi nefs e** tıpatıp kendisi ~a **xwe nekarîn** nefesine hakim olmamak, nefesine uymak ~a **xwe nesekinîn** nefesine düşkün olmak
bi nefs bûn *l/bw* tıpa tıp olmak, ta kendisi gibi olmak * **ew bi nefs e** o ta kendisi
binefser *lşk/m* astsubay
binefserî *lşk/m* astsubaylık
binefş *bnr* binevş
binefşe *bnr* binevş
binefşî *bnr* binevşî
binefşok *bnr* binevşok
binegeh *n* temel, esas
binegoş *n* kulak altı
bineguh *bj/m* 1. kaba kulak 2. kulak altı
bi neheqî *h/rd* haksızca * **hûn bi neheqî bi min re dikin** bana haksızca davranıyorsun
binehiş *m* bilinçaltı, şuur altı
binehişî *m* bilinç altı
binehişîn *rd* bilinç altı ile ilgili
binehk *rd* nohutlu
bi nehsî *h* haylazca
binejimar *mat/m* asal sayı
binekirin *m* saklama
bine kirin *l/gh* saklamak
binekok *m* arka plan, bekaund
binekomik *m* alt grup
binelem *rd* tepeli
binelî (I) *m* bünye (vücut yapısı)
binelî (II) *rd* yerleşik (bir yerin yerlisi olmuş olan)
binelîfî *m* yerleşiklik
binema *m* temel, esas
binemak *m* kök, temel
binemal (I) *n* ana mal

binemal (II) *m* 1. aile (çok geniş aile) 2. aile (birlikte oturan hısım ve yakınların tümü) 3. sülale, uruk 4. sos boy, kabile, klân ~a **xu-yanî** köklü aile
binemale *bnr* binemal
binemalî *rd* ailevî
binemerg *m* sulu otlak
binemir *rd* emir kulu
bineqerat *rd* nakaratlı
bi neqlî *h* naklen
bineqş *rd* nakışlı, işlemeli
binequl *rd* 1. dibi delik 2. *argo* kızlığı elden gitmiş olan, bekareti bozulmuş olan
binerd (I) *n* 1. yeraltı 2. *rd* yeraltı (gizli ve zararlı çalışma) ~ **bûn mec** ölmek
binerd (II) *nd* toprağa gömülü ev
binerd (III) *m* yer fıstığı
binerdc *m* yeraltı kanalı
binerdik *bot/m* 1. şalgam (Brassica rapa) 2. şalgam (bu bitkinin besin olarak kullanılan etli ve tatlı kökü)
binerdî *bot/m* 1. yer elması (Helianthus tuberosus) 2. yer elması (bu bitkinin besin olarak yararlanılan kök sapı)
binerdîn *rd* toprak altı
binerdk *bnr* binerdik
binerdkirin *m* gömme, gömüleme, defnetme (ölüyü gömme)
binerd kirin *l/gh* gömmek, gömülemek, defnetmek
binerdkirî *rd* gömülü
bineret *m* temel, ana
bineretî *m* temel
bi nerihetî *h* yaramazca
bi nermahî *h* çaktırmadan, usulca
bi nermenerm *h* usulcacık
bi nermenermî *h* usullacık
bi nermetingî *h* sinsice
bi nermikayî *h* usulcacık
binermî *h* çaktırmadan, usulca ~ **mirov maran jî qulê derdixe** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır
binesaziî *rd* alt yapısal
binesazî 1. alt yapı (bir yapı için gerekli olan yol, kanalizasyon, elektrik, su gibi tesisatların hepsi) 2. *sos/m* alt yapı 3. yapı, bünye
binesermaye *m* ana sermaye
binesîb *rd* nasipli ~ê **(yekî) kirin** (birine) nasip etmek
binesîhet *rd* nasihatlı
bi nesîhetan *h* nasihat yolu ile
binesol *m* ayakkabı tabanı
bineşax *m* alt şube
bineşe *bnr* bineçe
binetar *erd/n* 1. dağ eteği 2. temel, esas 3. *mec* köken, soy sop
binetari *rd* asıl, temel, çekirdek * **kadroya binetari** çekirdek kadro
binetatif *m* razakı (bir tür üzüm)

binetîm *m* alt takım

binetîp *m* alt takım

binetov *n* tohumluk, ana tohum

binevan *rd* varlıklı

binevş *bot/m* 1. menekşe (*Viola tricolor*) 2. menekşe (bu bitkinin çiçeği)

binevşa belek *bot/nd* hercai menekşe (*Viola tricolor*)

binevşa seg *bot/nd* yabancı menekşe

binevşgon *rd* menekşe rengi

binevşi *nd* 1. menekşe rengi 2. *rd* menekşe rengi (bu renkten olan)

binevşin *rd* menekşe renkli, menekşeye benzeyen

binevşok (I) *bot/m* 1. menekşe (*Viola tricolor*) 2. menekşe (bu bitkinin çiçeği)

binevşok (II) *bj/m* kızılıcığa benzer fakat rengi menekşeye çalan öldürücü bir hastalık ~ **avêtin** (**yekî**) bu hastalığa yakalanmak

binexş *rd* nakışlı, işlemeli ~ **û nimûş** cicali bicili

bi nexweşînê ketin *l/bw* hastalanmak, hastalığa tutulmak

bineynik *rd* aynalı

bineynok *rd* tırnaklı

binezaket *rd* nezaketli

binezanav *n* alt kimlik

bi nezanî *h* 1. cahlâne, cahlilce, bilmeden * **bi nezanî min xwe avête vî karî** bilmeden bu işe giriştim 2. kasıtsız, maksatsız

binezir *rd* adaklı * **diya min bi sê rojan ji rojiyê re binezir** e annem oruca üç gün adaklı

binferman *rd* ezilen

binfis *argo/rd* sinsi, kurnaz

binê *b* aman (dikkati uyandırmak için kullanılır) * **binê, baş li zarokê binêrf** aman çocuğa iyi bak

binê avê *nd* su altı

binê çeng *nd* koltuk altı

binê çermê jorin *ant/nd* üst deri altı

binê xwe tije kirin *l/bw* 1. donuna yapmak (veya doldurmak) 2) donuna yapmak, donuna doldurmak (çok korkmak)

binêre *b* 1. bak 2. bak! (işte) * **binêre ev gotinên te rast in** bak bu söylediklerin doğru

binêşe *bnr* bineçe

binfilitî *rd* kaba saba (kimse)

bing kirin *l/gh* çağırarak

bingaşe *rd* kalabalık

bingeh *m* 1. temel, esas, ana (bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler) * **divê ku mirov li ser bingehên xurt tiştên mezin çêke** sağlam temellere dayanarak büyük işler yapmalı * **ez dê jîna xwe li ser bingehên nû ava bikim** ben hayatımı yeni esaslar üzerine kuracağım 2. altyapı (bir yapı için gerekli olan yol, kanalizasyon, elektrik, su gibi tesisatların hepsi) 3. *sos* alt yapı ~

amade kirin zemin hazırlamak ~ **girtin** temel tutmak ~ **a tenduristiye** sağlık ocağı ~ **ên hesêb** dört işlem

bingehdanîn *m* tesisetmek

bingeh danîn *l/gh* tesis etmek, tesis oluşturma

bingehdar *nd/nt* 1. kurucu, müessis 2. *rd* temelli, esaslı

bingehdarî *m* kuruculuk

bingehdêr *rd* kurucu

bingehdêrî *m* kuruculuk

bingehî *rd* 1. ana, esasî, asıl, temel (en önemli, belli başlı) * **qanûna bingehî ya dewletê makeqanûn** e devletin temel kanunu anayasadır * **kadroya bingehî** temel kadro 2. aslî * **peywira me ya bingehî** aslî görevimiz 3. bünyevi 4. köklü

bingehîn *rd* 1. temel, ana * **xetên bingehîn** ana hatlar 2. birincil, esas 3. *h* başlıca * **rexnekirin mafekî bingehîn f xwendevan** e eleştirme her okurun başlıca hakkıdır

bingehmal *m* aile

bingehmalî *rd* ailesel

bingehsaz *rd* kurucu

bingehsazî *m* kuruculuk

bingerî *m* soruşturma

bingêre *nd* döveni sonda çeken öküz

bingilte *rd* fesat

bingok *bj/m* kaba kulak

bingol kirin *l/gh* ortadan kaldırmak

bingorkirin *m* defnetme

bingor kirin *l/gh* defnetmek

bingov *m* ağıl

bingovend *nd* halay sonunu çeken kimse

bingoyî *rd* kaba kulak hastalığı olan kimse

bingozele *bot/m* sepet yapımında kullanılan bir bitki

binguhk *bj/m* kaba kulak

binguhkî *rd* kaba kulaklı olan

binguhkîbûn *m* kaba kulak olma, kaba kulak hastalığına yakalanma

binguhkî bûn *l/gh* kaba kulak olmak, kaba kulak hastalığına yakalanmak

binhingil *n* meme altı

binhiş *n* bilinçaltı

binhişin *rd* bilinç altı ile ilgili

binhizir *m* bilinç altı

binhulî *m* bodrum katı

binîçik *rd* çıkıntılı

binîham *rd* tabakalı

bi nihiçan *h* iteklemeyle, kakışmayla ~ **çûn hev kakışmak**

binijîn *m* hapsirme

binijîn *l/gh* hapsirmak

binik (I) *m* bütün bitkisinin en alt kısmındaki yaprakları

binik (II) *m* 1. altlık, tabakça, tabak (bardak altlığı gibi) * **binika piyaleye** bardak altlığı 2. ayaklık, duraç, kaide, taban (bir şeyin yere dayanan bölümü veya bir şeyin üzerine

oturtulduğu nesne) * **binikek kir binê peyker** heykelin altına bir kaide koydu 3. taban, oturak (bir şeyin yere gelen tarafı) 4. altlık, tabla (soba, mangal gibi şeylerin altına konulan altlık 5. yapı, bünye

binika sihanê *nd* nihale

binikê ragihanê *nd* veri tabanı, bilgi tabanı

biniklok *rd* kancalı

binikul *rd* gagalı ~ **nikulan çûn ser serê (yekî)** (birine) baskı uygulamak ~ **nikulê xwe biçêre bi lingê xwe bigere** kendi derdine kendin çare ol

binimêj *rd* 1. namazlı 2. *h* namazla ~ **û taet e** namazlı niyazlı

binimro *bnr* binumare

binimûş *rd* bezeli, bezekli, nakışlı, motifli

bi niqiliskan ketin *l/bw* hiçkırık tutmak

binîqir *rd* 1. boğumlu 2. yivli

binîqirk *rd* kertikli

binîquçkan *h* çimdikle, dürderek ~ **çûn (yekî)** birini çimdiklemek ~ **hatin (yekî)** birini çimdiklemek

binirx *rd* değerli

binisib *rd* kısmetli

binîşiv *rd* inişli ~ **û derbejor** (an *jî berjor*) inişli çıkışlı (veya yokuşlu)

binivîn *rd* yataklı

binivîs *rd* yazılı (üzerinde yazı bulunan) * **kevirî binivîs** yazılı taş

bi nivîskî *h* yazılı olarak, tahrenen

binîyat *bnr* binyat

binîyet *rd* 1. niyetli (niyet eden, niyeti olan) 2. niyetli (oruçlu) 3. *h* niyetli olarak ~ **a şîfayê** şifa niyetine

binizûl *rd* kepekli (un kepeği için)

binî *m* 1. alt, dip (oyuk veya çukurun en alt bölümü) 2. dip (kapalı bir yerin kapağına göre en uzak bölümü) * **maseyên li biniya salonê** salonun dibindeki masalar 3. temel (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 4. kök (temel, esas) * **em dixwazin meseleyê jî binî hel bikin** meseleyi kökünden hal etmek istiyoruz 5. aşağı (bir şeyin alt bölümü) 6. taban, ayaklık, duvaç (bir şeyin yere dayanan bölümü veya bir şeyin üzerine oturtulduğu nesne) 7. taban, oturak (bir şeyin yere gelen tarafı) 8. taban (ayakkabının alt bölümü) 9. zemin, alt kat 10. *rd* alt (bir kaç şeyin içinde bize uzak olanı) 11. *rd* alt (birkaç şeyden yere yakın olanı) * **qata binî alt kat (jî) ~ de ketinê heta serî safî kirin** (bir servetin) altından girip üstünden çıkmak (*di*) ~ **de pê vedan** alttan gürüşmek ~ **derketin** (bir kabın) dibi görünmek ~ **girtin** dibini tutmak (pişen yemekler için; tencerenin dibine yapışmak)

binîgar *rd* 1. resimli 2. nakışlı, desenli

binîgarkirin *m* resimleme

bi nîgar kirin *l/bw* resimlemek

binîgaş *rd* hayali

binî girê dan *l/bw* yumru hale gelmek

binî girtin *l/gh* tutmak (yemek için; hafifçe yanmak)

binîgirtî *rd* köklü

binîkah *rd* nikâhlı

binîkahbûn *m* 1. nikâhlı olma 2. nikâhlılık

binîkel *rd* nikelli

binîkelaj *rd* nikelajlı

binîqaş *rd* tartışmalı * **gelşeke binîqaş** tartışmalı bir sorun

binîspet *rd* oranlı

binîşan *rd* 1. nişanlı, işaretli 2. belgeli, belirtili 3. belli, muayen 4. belli başlı

binîşane *rd* madalyalı

binîşanî *rd/nd* yavuklu

binîşanibûn *m* nişanlanma, adaklanma

bi nîşanî bûn *l/bw* nişanlanmak, adaklanmak

binîşe *m* temel, esas

binîtrat *rd* nitratlı

bi nîvdevî *h* yarım ağızla

binîvî *rd* 1. yarım olarak 2. *h* yarı yarıya

binîvîbûn *m* yarılanma

bi nîvî bûn *l/bw* yarılanmak

binîvîkirin *m* 1. yarılama 2. ortalama 3. yarıcılık yapma

bi nîvî kirin *l/bw* 1. yarılamak * **çaya xwe bi nîvî kiribû** çayını yarılamıştı 2. ortalamak * **me karê xwe bi nîvî kir** işimizi ortaladık 3. yarıcılık yapmak

binîvkerê kujiyê *mat/nd* açığı ortayı

binîzâm *rd* nizamlı, düzenli

binîzambûn *m* nizamlı olma, nizamlılık, düzenlilik

binîze *rd* süngülü

bi nîzeyan *h* süngü ile

bi nîzeyan çûn hev *l/bw* süngüleşmek

binjînû *m* diz altı

binkasik *m* altlık, tabakça (çay altlığı gibi)

binkask *bnr* binkasik

binkaş *n* bayır aşağı

binke *lşk/m* 1. üs (harekâtın yürütülebilmesi için gerekli birliklerin, her türlü gereçlerin tamamlandığı, teçizatın toplandığı, dağıtıldığı bölge) * **binkeya asîmanî** hava üsü 2. yurt, ocak (hastalıkların tedavi edildiği yer) * **binkeya tenduristiyê** sağlık ocağı (veya yurdu) 3. *mat* taban, kaide 4. taban (değerlendirmede en alt derece) 5. yapı ~ **ya asayîşî** güvenlik yeri ~ **ya asîmanî** (an *jî asîmanî*) hava üssü ~ **ya deryayî** deniz üssü ~ **ya tenduristiyê** sağlık ocağı

binkefş *n* koltuk altı

binkegirtin *m* üslenme

binke girtin *l/gh* üslenmek

binketin *m* alt olma yenilgi, mağlûbiyet

bin ketin *l/gh* alt olmak, yenilgiye uğramak

binketî *rd* yenik, mağlûp, sınık, yenik düşmüş,

bozguna uğramış ~ **hesibandin** yenik saymak
binkevîk *bot/m* bir tür gül
binkeya asayîşî *nd* güvenli yeri
binkeya asîmanî *nd* hava üssü
binkeya hewayî *nd* hava üssü
binkeyê tenduristiyê *nd* sağlık ocağı
binkêr *rd* kesimlik hayvan
binkinc *n* iç çamaşır
binkinck *nd* iç çamaşır
binkiras *n* 1. iç gömlek 2. entari altına giyilen kadın iç giysisi
binkirask *n* 1. iç gömlek, gömlek 2. entari altına giyilen kadın iç giysisi
binkî *rd/nd* 1. yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) * **ew binkiyên Farqînê** ne onlar Silvan'ın yerlileridir * **ez binkiyê vê derê** me ben buranın yerlisiyim 2. sinsi (kimse)
binkîbûn *m* yerleşme
binkî bûn *l/gh* yerleşmek
binkîne *m* temel, esas
binkîs *nd* hatır akçesi olarak başlıktan kız babası tarafından bağışlanan meblağ
binkol (I) *n* çapa
binkol (II) *rd* sinsi ~ **bûn** sinsi olmak
binkolî *m* sinsilik
binkolkirin *m* çapalama
binkol kirin *l/gh* çapalamak
binkom *bnr* efare
binkoşk *m* bodrum, köşkün zemin katı
binling *n* ayak altı
binmêwk *m* asma çubuğu, asma bıyığı
binmil *n* koltuk altı
binmîtane *rd* soysuz
binnivîs *m* alt başlık
bî nobe *h* nöbetleşe
binobekirin *m* nöbetleşme
bî nobe kirin *l/bw* nöbetleşmek
binok *rd* nohutlu * **girara binok** nohutlu pilâv
binolî (I) *m* alt kat, zemin katı
binok (II) *bot/m* halk hekimliğinde ilaç yapımında kullanılan bir bitki
binor *rd* işe yaramaz
binos *n* sebep
binotî *m* kıyafet (kılık)
binpenc *nd* pençe altı
binpenc kirin *l/gh* pençesinin altına almak, egemenliğine almak
binper (I) *nd* ilkel bir silâh
binper (II) *n* süs teleği
binpê *nd* 1. ayak altı 2. *n* taban (ayağın alt yüzü)
binpêkirin *m* 1. çiğneme (sayıp takmama) 2. çiğneme, ihlâl etme, ihlâl * **binpêkirina mafên mirovan** insan hakları ihlâli
binpê kirin *l/gh* 1. çiğnemek (sayıp takmamak) 2. çiğnemek, ihlâl etmek * **qanûn binpê kirin** kanunları çiğnemek
binpêkirî *m* ihlâl edilmiş, çiğnenmiş olan

binpêlav *m* ayak tabanı
binrax *m* 1. döşek 2. şilte
binriyan *m* kızlığı, bekarreti elden çıkarma, bozma
binrim kirin *l/gh* (birinin) mızrağının altından geçmek, üstünlüğünü kabul etmek
binserk *nd* gerdek gecesi için gelin ve damat için hazırlanan çerezler
binsernivîs *m* alt başlık
binsêv *bnr* sêvetehtlik
binsol *m* ayak tabanı
binstem *m* mezalim
binşe, binşeh *rd* tarak artığı yün
binşil *rd* suçlu, kötü bir eylemde bulunmuş olan
binta *nd* tütünün alt kısmındaki en kalitesiz yaprağı
bintar *n* 1. etek, dağ eteği 2. *mec* temel 3. aşığı
bintasik *m* tabakça
bintav *nd* güneş altı, güneşleme
bintî kirin *l/gh* hasıraltı etmek
bintîpe *m* alt takım
bintût *h* kat'iyen
bintûte *rd* silik (kimse)
bintûtî *rd* kökten * **çareyeke bintûtî pêwîst e** kökten bir çözüm şart 2. *h* büsbütün, tamamen
binukte *rd* nükteli
binumare *rd* 1. numaralı (numarası olan) * **cih binumare** ne yerler numaralı 2. numaralı (belli bir numarası olan) * **xaniyê binumareya dudu** iki numaralı ev
binuqte *rd* noktali
binûr *rd* nurlu
binûştin *m* hapsirme
binûştin *l/gh* hapsirmek
binvebinve *rd* sinsi
binvebinvebûn *m* sinsi olma
binvebinve bûn *l/gh* sinsi olmak
binwêne *n* fotoğraf altı (yazısı)
binxak *nd* toprak altı, yer altı
binxakbûn *m* gömülme
binxak bûn *l/gh* gömülmek
binxakkirin *m* gömme
binxak kirin *l/gh* gömmek
binxaltî *bnr* bilxaltî
binxan *bnr* binxane
binxane *m* alt yapı
Binxetê *nd* Suriye
binxetkirin *m* altını çizmek
binxet kirin *l/bw* altını çizmek
binxistin *m* alt etme, yenme
bin xistin *l/gh* alt etmek, yenmek
binxistî *rd* yenik, yenilmiş olan
binxî kirin *l/gh* hasıraltı etmek
binyad *bnr* binyat
binyadîn *rd* esasî, temel
binyan *n* 1. temel, esas (bir yapının toprak

altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 2. temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur)

binyat *m* 1. yapı (bütünün bir araya getirilmesinde uyulan dizge, strüktür) 2. sos yapı (parçaları veya öğeleri arasında yasaya uygunluk, durağan bağlar ve karşılıklı ilişkiler bulunan dizge veya bütün) 3. temel, esas (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 4. temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) 5. köken * **binyata** **Kürdan** Kürtlerin kökeni ~ **danîn** temel atınak ~ **girtin** temel tutmak

binyatger *nd/rd* yapısalıcı, strüktüralist

binyatgerî *m* yapısalıcılık, strüktüralizm

binyatgerîfî *m* yapısalılık

binyatî *rd* 1. yapısal, strüktürel 2. esasî, esaslı **binyatnasîyî** *rd* morfolojik

binyatnasî *bot/zo* 1. yapı bilimi 2. *m* yapı bilgisi, morfoloji

binyatparêz *nd/nt* radikal

binye *m* 1. yapı (bütünün bir araya getirilişinde uyulan dizge, strüktür) 2. sos yapı (parçaları veya öğeleri arasında yasaya uygunluk, durağan bağlar ve karşılıklı ilişkiler bulunan dizge veya bütün) 3. yapılış * **bunyeya vê avahiyê ji erdhejê re zexm e** bu binanın yapılışı depreme dayanıklıdır 4. bünye (vücut yapısı)

binyewî *nd/nt* yapısalıcı

binzik *n* göbek altı, karın altı

binziman *n* dil altı

biocax *rd* ocaklı

biode *rd* odalı

bioje *rd* 1. ojeli (oje sürülmüş olan) 2. ojeli (içinde oje bulunan)

bioksjîjen *rd* oksijenli (içinde oksijen bulunan)

bi oksijen kirin *l/bw* oksijenlenmek

biolan *rd* yankılı

biolî *rd* odalı

bi oreor *h* böğüre böğüre (sığırlar için)

biorgan *rd* organlı

bi organ bûn *l/bw* organlaşınak

biorkestra *rd* orkestralı

biostayî *rd* ustalıkli

biotax *rd* odalı

bioxir *rd* uğurlu

bi oxir dîtin *l/bw* uğursamak

bioxur *hnr* bioxir

bipab *rd* kepekli

bipace *rd* pencereli

bipaje *rd* kanıtlı

bi pakî *h* güzellikle

bipal *rd* rampalı

bipalan (I) *rd* semerli

bipalan (II) *rd* süzgeçli

bipalanga *rd* palangalı

bipaldank *rd* payandalı

bipalder *rd* mesnetli

bipaldûm *rd* kuşkunlu

bipalet *rd* paletli

bipalpişt *rd* 1. kanıtlı, mesnetli 2. arkalıklı

bi palpişt *h* 1. delili olarak 2. dayanakla ~iya (...) dayanarak, dayanağı ile

bi palpiştî *h* isnaden

bi palûtetî *h* imece üsulu

bipancik *rd* paçalı * **derpiyê bipancik** geniş paçalı don

bi paniyê *h* topukla

bi paniyê lê dan *l/bw* topuklamak, topukla vurmak

bi paniyê lê xistin *l/bw* topuklamak, topukla vurmak

bipanî *rd* topuklu * **sola bipanî** topuklu ayak-kabı

bipap *rd* tortulu

bipapax *rd* kalpaklı

bipaplûk *rd* basamaklı

bipaq *rd* bacaklı

bi paqîjî *h* temiz olarak

biparafin *rd* parafinli

biparazît *biy/rd* 1. parazitli 2. parazitli * **radio biparazît e** radyo parazitli

biparazît bûn *m* parazitlenme

bi parazît bûn *l/bw* parazitlenmek

biparçe *rd* parçalı

bi pardanî *h* taksitle

biparek *rz/rd* ekli

biparinc *rd* maaşlı

biparseng *rd* dengeli

bi parsê ketin *l/bw* dilenmek

biparsêl *rd* parselli

bi parsimê ketin *l/bw* nezleye yakalanmak

biparsû *rd* kaburgalı

bi partîgîrî *h* partizanca

bi partîzanî *h* partizanca

biparvebûn *m* paylaşılacak üleşilme

bi par ve bûn *l/bw* paylaşılacak, üleşilmek

biparvekirin *m* paylaşılma, üleşme, üleşirme

bi par ve kirin *l/bw* paylaşılma, üleşmek, üleşirmek

biparxan *rd* kaburgalı

bipaso *rd* pasolu

bipasta *rd* pastalı * **kincê bipasta** pastalı giysi

bipastûk *rd* yakalı

bi paş de avêtin *l/bw* ertelemek, talik etmek

bi paş de hatin *l/bw* geri dönmek

bi paş de vekîşîn *l/bw* 1. gerilemek, geriye çekilmek 2. adımını geri almak (başladığı bir işten geri dönmek)

bi paş de xistin *l/bw* ertelemek, tecil etmek, tehir etmek

bi paş de zivîrîn *l/bw* geri dönmek

bipaşil *rd* hamile

bipaşketin *m* gerileme

bi paş ketin *l/bw* gerilemek, geriye çekilmek

bipaşkur *rd* yakalı

bipaşpanîk *rd* mahmuzlu (tavukgillerin ve bazı kuşların ayakları altında bulunan boynuz yapısındaki sivri uzantı)

bi paşpenî *h* giyaben * **bi paşpenî hukm dan** giyaben hüküm verildi

bi paş piştê de çûn *l/bw* 1. gülmekten arka üstü düşmek, çok gülmek 2. yenilen şey vücuda dokunmak

bi paş piştê de man *l/bw* himayede kalmak

bi paş ve avêtin *l/bw* ertelemek

bi paş ve çûn *l/bw* gerilemek, geriye çekilmek

bi paş ve dan *l/bw* ertelemek, tehir etmek

bi paş ve hatin *l/bw* geri gelmek

bi paş ve kişandin *l/bw* kızığa çekmek (bir görevliyi etkin görevden alıp, pasif bir göreve vermek)

bi paş ve vegerin *l/bw* geri dönmek, ters yüz (veya ters yüzü) geri dönmek

bi paş ve xistin *l/bw* ertelemek, tecil etmek

bi paş ve zivîrîn *l/bw* sağdan geri dönmek (veya sağdan geri etmek)

bi paş xistin *l/bw* ertelemek, talik etmek, tehir etmek

bipate *rd* yamalı

bipatet *rd* patatesli

bi paxavpênêkirî *h* fütursuzca

bipayan *rd* bitimli

bipayende *rd* payandalı

bipboz *rd* bomboz

bipegr *rd* tortulu

bipehnî *rd* ökçeli, topuklu

bipejnkerî *rd* duyarlıklılı

bipel *rd* yapraklı

bi pelaxtinê *h* ezim ezim

bipelçim *rd* yapraklı

bipelik *rd* pullu * **masiyê bipelik** pullu balık

bipelîse *rd* kısmetli

bipelişk *rd* çapaklı

bipelqeçîşk *rd* kursaklı

bi pembe ve *rd* pembemsi

bipembû *rd* pamuklu

bi pembû *h* pamukla, pamuk ile ~ (yekî) şerjê kirin kadife eldivenle vurmak, çaktırmadan başkalarına zarar vermek

bipenah *rd* hamili, hamisi olan

bipence *rd* 1. pençeli 2. pençeli (ayakkabı için)

bipencere *rd* pencereli

bipencik *rd* pençeli

bi pendan *h* nasihat yollu ~ (yek) anîn rê uyarmak (öğütme)

bipenes *rd* pullu * **lê kincekî bipenes hebû** üstünde pullu bir elbise vardı

bipenêr *rd* peynirli

biper *rd* kanatlı ~ **û bask bûn** kuş kanadıyla gitmek

bi peran ketin *l/bw* uçmaya başlanmak

biperçîçek *rd* kursaklı

biperçîn *rd* perçinli

biperde *rd* 1. perdeli 2. *mzk* perdeli * **saz**

amûreke biperde ye saz perdeli bir çalgıdır

bi pere *h* parayla

bipere *rd* 1. paralı 2. paralı (bedeva olmayan) * **dibistana bipere** paralı okul

biperebûn *m* paralanma

bipere bûn *l/bw* paralanmak (parasız iken para elde etmek)

biperebûyîn *m* paralanış

biperespan *rd* yamalı

bi peretî *h* nakden

bipergal *rd* düzenli, tertipli * **çûn û hata wê bipergal in** gidiş gelişleri düzenli

bipergalbûn *m* 1. düzenli olma 2. düzenlilik

bi pergal bûn *l/bw* düzenli olmak

biperik *rd* pullu * **destê wî tev biperik bû** elleri hep pulluydu

bipertav *rd* takatlı

biperû *rd* ödüllü

biperwane *rd* pervaneli

biperwaz *rd* pervazlı

bipevçûn *rd* kavgalı * **civîneke bipevçûn** kavgalı bir toplantı

bi peyatî *h* yaya olarak, yayan ~ **çûn yayan** gitmek, yaya olarak gitmek ~ **hatin yayan** gelmek, yaya olarak gelmek

bipeyker *rd* heykelli

bipeyketin *m* 1. kovalama, kovalayış 2. kovuşturma 3. arama (önem verip isteme) 4. -e düşme (aşırı ilgi veya sevgi gösterme)

bi pey ketin *l/bw* 1. kovalamak, ardına düşmek, ardına vermek (kaçanın ardına düşmek, yakalamaya çalışmak) * **çendê berê di tavehîvê de bi pey çend siwaran ketibû** geçenlerde ay ışığında üç atlıyı kovalamış 2. kovuşturmak 3. aramak (önem verip istemek) * **ez bi pey tiştên wiha nakevim** ben böyle şeyleri aramam 4. -e düşmek (aşırı ilgi veya sevgi göstermek) 5. (kocaya) kaçmak, varmak * **kurik çi bike, keçik bi pey ketiye** çocuk ne yapsın, kız ona kaçmış

bi pey mêr ketin *l/bw* kocaya kaçmak

bi pey şopa (...) *ketin* *l/bw* (birinin veya bir şeyin) izinin peşine düşmek

bi pey şopan ketin *l/bw* iz peşine düşmek

bipeyt û guvah *rd* ispatlı şahitli

bipeyv *rd* kelimeli, sözcüklü

bi peyvê *h* kelimeyle, konuşmayla ~ **sifir (an jî paxir) nabe zêr lâfla peynir gemisi** yürümez

bi pey xistin *l/bw* 1. ardına düşürmek, peşine takmak 2. kızı birine kaçmasını sağlamak

bipezîzank *rd* kursaklı

bipê *rd* 1. ayaklı 2. bacaklı 3. uğurlu, kademli ~ **û par be! kademli olsun!, uğurlu olsun! ~ û par e** ayağı uğurlu

bipêçek *rd* kundaklı

bipêçîk *rd* parmaklı

bipêçk *rd* sargılı

bipêçke *rd* tekerli
bipêdark *rd* nalınlı, takunyalı
bipêl *rd* 1. dalgalı 2. *fiz* dalgalı (belli dalga boylarını alabilen)
bipêlekan *rd* basamaklı
bipêlik *rd* 1. basamaklı 2. kademeli, dereceli
bipêling *rd* basamaklı
bipêlpêlik *rd* basamaklı
bipêlpêlok *rd* basamaklı
bi pêneewletî *h* güvensizce
bipêpeling *rd* basamaklı
bipêpelok *rd* basamaklı
bipêpelûk *rd* basamaklı
bipêpilanik *rd* basamaklı
bipêping *rd* basamaklı
bipêrbest *rz/rd* edatlı
bi pêrgî hatin *l/bw* karşılamaya gelmek
bi pêrgî ve çûn *l/bw* karşılamaya gitmek
bi pêrî hatin *l/bw* karşılamaya gelmek
bi pêrî ve çûn *l/bw* karşılamaya gitmek
bipêsir *rd* memeli
bi pêşîra (...) *girtin* *l/bw* yakasına yapışmak
bipêşîra hev girtin *l/bw* (birbirine) yapışmak, takışmak
bi pêstûrî *h* zorla
bipêşanîk *rd* perçemli
bi pêşberî hev ketin *l/bw* yüzleşmek, yüzyüze gelmek * **ez dikarim her tim bi pêşberî wî bikevim** ben onunla her zaman yüzleşebilirim
bi pêşberî hev xistin *l/bw* yüzleştirmek
bi pêşberî (...) *xistin* *l/bw* -e yüzleştirmek
bi pêş çav xistin *l/bw* gözler önüne sermek
bi pêş çavê (...) *ketin* *l/bw* (birinin) gözüne ilişmek
bi pêş de b 1. ileri 2. *h* ileri * **em maseyê bi pêş de bikişînin** masayı ileri çekelim ~ **dan** ileri almak
bi pêş de birin *l/bw* ilerletmek
bi pêş de çûn *l/bw* geliştirmek, ilerletmek, inkişaf etmek
bi pêş de hatin *l/bw* 1. öne doğru gelmek 2. karşılamaya gelmek 3. ilerlemek
bi pêş de xistin *l/bw* ilerletmek, geliştirmek
bi pêşîya (...) *xistin* *l/bw* (birini) geçmek, (birini) sollamak
bi pêşîn *h* peşin olarak
bipêşke *rd* tekerlekli
bipêşketin *m* 1. gelişme, ilerleme, inkişaf etme 2. kalkınış, kalkınma
bi pêş ketin *l/bw* 1. gelişmek, ilerlemek, inkişaf etmek * **welatê ku bi saya aboriyê bi pêş ketine** ekonomi sonucu gelişmiş ülkeler 2. kalkınmak
bipêşketî *rd* 1. ileri, ilerlemiş, gelişmiş 2. kalkınmış
bipêşmalk *rd* önlüklü, peştemallı
bipêşmêr *rd* hamili, hamisi olan
bi pêşmêr bûn *l/bw* hamisi olmak

bi pêşpenî *h* vicahen
bipêşvebirin *m* geliştirmek, ilerletmek
bi pêş ve birin *l/bw* geliştirmek, ilerletmek * **welatê xwe gelek bi pêş ve birin** ülkelerini hayli geliştirdiler
bipêşveçûn *m* 1. ilerleme, ilerleyiş, yol alam 2. ilerleme, gelişme, terakki
bi pêş ve çûn *l/bw* 1. ilerlemek (bulunduğu yerden daha ileriye gitmek, yol almak) 2. ilerlemek (daha güçlü, daha etkili duruma gelmek) * **dostanî bi pêş ve çû** dostluk ilerledi 3. ilerlemek, gelişmek, inkişaf etmek (daha iyi, daha yüksek bir düzeye, aşamaya erişmek) * **welatê ku bi saya aboriyê bi pêş ve çûne** ekonomi sonucu gelişmiş ülkeler
bi pêş ve hatin birin *l/tb* geliştirilmek
bi pêş ve hatin xistin *l/tb* geliştirilmek
bipêşveketin *m* 1. ilerleme (daha güçlü, daha etkili duruma gelme) 2. ilerleme (daha iyi, daha yüksek bir düzeye, aşamaya erişme, gelişme)
bi pêş ve ketin *l/bw* 1. ilerlemek (daha güçlü, daha etkili duruma gelmek) 2. ilerlemek (daha iyi, daha yüksek bir düzeye, aşamaya erişmek, gelişmek)
bipêşveketî *rd* 1. ilerlemiş (daha güçlü, daha etkili duruma gelmiş) 2. ilerlemiş (daha iyi, daha yüksek bir düzeye, aşamaya erişmiş, gelişmiş)
bipêşxistin *m* 1. ilerletme, geliştirme 2. kaldırmak 3. yürütme (gerektiği gibi yapma, uygulama)
bi pêş xistin *l/bw* 1. ilerletmek, geliştirmek 2. kaldırmak 3. yürütmek (gerektiği gibi yapmak, uygulamak)
bipêşxistî *rd* 1. ilerletilmiş, geliştirilmiş 2. kaldırılmış
bipêt *rd* alevli
bipêûpar *rd* kademli, uğurlu
bipêweran *rd* basamaklı
bipêx *rd* bacaklı
bi pihêti *h* sağlamca
bipile *rd* dereceli
bipilîç *rd* çapaklı
bipilpilînik *rd* ibiklik, emziklik (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bi pinîti *h* sinsice
bipir *rd* köprülülük
bi piranî *h* çoğunlukla, ağırlıklı, ağırlıklı olarak * **em dê bi piranî li ser mafên karkeran rawestîn** ağırlıklı olarak işçi haklarına değineceğiz
bipirç *rd* 1. kılı 2. tüylü
bipirçbûn *m* 1. kılınma 2. tüylenme
bi pirç bûn *l/bw* 1. kılınmak 2. tüylenmek
bipirçkirin *m* 1. kıldırma 2. tüyendirme
bi pirç kirin *l/bw* 1. kıldırma 2. tüyendirme

bi piroleýî *h* 1. abartılı bir şekilde 2. taşkınca
bipirsê *h* sormayla, sorarak ~ **mirov dîçe**
Xursê (Qersê, Qudsê an jî Mala Xwedê)
sora sora Bağdat bulunur ~ **mirov digihê**
Xursê sora sora Bağdat bulunur
bipîrşgirêk *rd* sorunlu
bipirtê *h* zıplayarak ~ **çûn** zıplayarak gitmek
bipirtik *rd* 1. kıtkılı 2. taraz taraz (üzeri tel tel
iplik olan kumaş) 3. tüylü
bipirtikbûn *m* tüylenme
bi pirtik bûn *l/bw* tüylenmek
bipirtikkirin *m* tüyendirmek
bi pirtik kirin *l/bw* tüyendirmek
bipîrzk *rd* sivilceli
bi pîseps *h* fısıl fısıl
bi pîstepist *h* fısıl fısıl
bipîsûla *rd* pusulalı
bipîş *rd* nemli (toprak için)
bi pîşdarî *h* ortaklaşa, müştereken
bipîşkepişk *rd* hapşırıklı
bipîşkûn *rd* hapşırıklı
bi pîşpîşin *h* kabara kabara
bipîşt (I) *rd* arkalı (koruyanı, koruyucusu
olan)
bipîşt (II) *rd* kuşaklı
bi pîšta (...) **bûn** *l/bw* (birine) güvenmek
bi pîšta (...) **kirin** *l/bw* (birine) dayanarak,
güvenerek yapmak
bi pîştanî *h* destekle, arka çıkararak ~ **iya**
(...) -e dayanarak
bipîştimal *rd* peştimalı
bi pîştê *h* sallasirt, sırta taşınarak
bipîştên *rd* kuşaklı
bi pîştî ketin berê *l/bw* sırtlamak, sırtla getir-
mek
bipîştketin *m* 1. belirlenen süre aşılma 2. atla-
ma
bi pîşt ketin *l/bw* 1. belirlenen süre aşılma 2.
atlamak * **bîla dîlan bi pîşt bikev em dê**
bên düğünü atlatalım geliriz
bipîştmerî *rd* arkalı (koruyanı, koruyucusu
olan)
bipîştpe *rd* ağımlı
bipîştvanek *rd* arkalı, hamili (koruyanı,
koruyucusu olan)
bipîştvanekbûn *m* hainisi olma
bi pîştvanek bûn *l/bw* hamisi olmak
bipîştixistin *m* 1. belirlenen süreyi aşmak 2.
atlatma (kötü bir durum veya bir işi
geçistirme)
bipîştixistin *l/bw* 1. belirlenen süreyi aşmak 2.
atlatmak (kötü bir durum veya bir işi
geçistirmek) * **ez dîlanê bi pîşt bixim ez dê**
bêm düğünü atlatıp geleceğim
bipîxêrî *rd* ocaklı
bipîxûr *rd* tütsülü
bi piyan *h* 1. yaya, yayan olarak 2. ayakla,
ayaklı (ayakla çalışan makine vb.) ~ **çûn**
yayan gitmek ~ **hatin** yayan gelmek

bi piyan çûn *l/bw* 1. yürümek 2. ayağa kalk-
mak, ayaklanmak (çocuk için) 3. yaya git-
mek, yayan gitmek
bi piyan hatin *l/bw* yaya gelmek
bi piyan ketin *l/bw* ayaklanmak, yürümek,
yürümeye başlamak (çocuk; ayakları
üzerinde gezecek duruma gelmek) * **zarok**
zû bi piyan ket çocuk erken yürümeye baş-
ladı
bi piyan pîvan *l/bw* adımlamak, adımla ölç-
mek, ayaklamak
bi piyan xistin *l/bw* yürütmek (çocukların
yürümelerini sağlamak)
bi piyê xwe hatin *l/bw* ayağı ile (veya kendi
ayağı ile) gelmek
bi piyê xwe re kaş kirin *l/bw* (birileri) ken-
disiyle baş edememek
bi piyên tazî *h* yalın ayak, yalın ayakla, çıplak
ayakla
bi piyênxwas *h* yalın ayak, yalın ayakla,
çıplak ayakla
bipîzdan *rd* eteneli (memeli küçük baş hayvan
için)
bipîzik *rd* sivilceli
bipîzing *rd* emzikli
bipîzrik *rd* sivilceli
bipî *rd* kollu
bipîde *rd* pideli
bipîjaq *rd* bacaklı
bipîjik *rd* kıymıklı
bipîl *rd* pilli
bipîlaqe *rd* plâkalı
bipîle *rd* kırmalı (üstünde kırmaları olan giysi)
bipînc *rd* kamalı
bipîncik *rd* kamalı
bipîne *rd* yamalı
bipîplik *rd* 1. düdüklü 2. ibikli, emzikli (çay-
danlık, ibrik gibi kaplar için)
bipîr *rd* görgülü ~ **û şînûlk** yol iz bilme ~ **û**
şînûlk bûn yol iz bilmek (görgülü davran-
mak)
bipîrik *rd* ebeli
bipîrûpergal *rd* 1. düzenli, tertipli 2. görgülü
bipîrûpergal *rd* görgülü
bi pîrûpergal *h* görgülüce
bipîrûpergalbûn *m* görgülenme
bi pîr û pergal bûn *l/bw* görgülenmek
bi pîsitiyê dan hev *l/bw* kirli çıkkın olmak
bipîston *rd* pistonlu
bi pîşadî *h* tesadüfen
bipîvan *rd* ölçülü, tartılı
bipîvaz *rd* soğanlı
biplaka *rd* plâkalı
biplan *rd* plânlı * **tevgera biplan** planlı hareket
biplanbûn *m* 1. plânlı olma 2. plânlılık
bi plan bûn *l/bw* plânlı olmak
bi planî *h* planlıca
bipoçax *rd* perçemli
bipolik *rd* pullu (paralı) ~ **ekî nekirin** beş ku-

ruş etmemek
bipoperişık *rd* yeleli
bipopîn *rd* hotozlu
bipor *rd* saçlı
biporik *bot/rd* kılçıklı
biposat *rd* pusatlı
biposatkirin *m* pusatlandırma
bi posat kirin *l/bw* pusatlandırmak
bipost *rd* postlu
bipostayê *h* postayla, posta yolu ile ~ şandin postalamak
bi poşan çûn hev *l/bw* toslaşmak, toslarla birbirine vurmak
bi poşan li hev dan *l/bw* toslaşınak
bi poşan li hev xistin *l/bw* tokuşmak, toslaşmak
bipoşî *rd* peçeli, poşulu
bi poşmanî *h* pişmanlık duyarak
bipoz *rd* burunlu ~ê yekî ve man (birini) rahat bırakmamak
bipozik *rd* burunlu (çıkıntısı olan)
biprîm *rd* primli
biproblem *rd* problemlî, sorunlu
biprogram *rd* programlı
biprotein *rd* proteinli
bipuan *rd* puanlı
bipudra *rd* pudralı
bipuşul *bnr* bipüşil
bipuxte *rd* özlü
bipûjan *rd* naneli
bipûl *rd* pullu * **nameya bipûl** pullu mektup
bipûncik *rd* perçemli
bipûng *rd* yarpuzlu
bipûrt *rd* 1. tüylü 2. havlı * **qumaşê bipûrtik** havlı kumaş
bipûrtbûn *m* tüylenme
bi pûrt bûn *l/bw* tüylenmek
bipûrtkirin *m* tüylendirmek
bi pûrt kirin *l/bw* tüylendirmek
bipûşak *rd* kıyafetli
bipûşenî *rd* kıyafetli
bipûşil *rd* edepli
bipûşilbûn *m* edeplenme
bi pûşil bûn *l/bw* edeplenmek
bipûşî (I) *rd* duvaklı, peçeli
bipûşî (II) *rd* ibikli
biqab *rd* 1. kapaklı 2. kaplı (kap kacaklı) 3. kemerli
biqabilîyet *rd* kabiliyetli, yetenekli
biqabkabb *rd* takuyalı
biqaçil *rd* 1. kabuklu 2. kapçıklı * **tovē biqaçil** kapçıklı tohum
biqafa *rd* 1. kafalı 2. kafalı (zeki) * **merivekî biqafa** ye kafalı adam
biqafîye *wj/rd* kafiyeli
bi qajeqaj *h* çığlık çığlığa
bi qajewaj *h* bağırsı çağırışla, çığlık çığlığa
bi qajîni *h* çığlık çığlığa
bi qajqajokî *h* çığırkanca

biqalçik *rd* kabuklu
bi qaleşî *h* kallesçe
biqalib *rd* kalıplı
biqalik (I) *bj/rd* döküntülü
biqalik (II) *rd* 1. kabuklu, kavkılı 2. kapçıklı * **tovē biqalik** kapçıklı tohum
biqalpax *rd* kapaklı
biqam *rd* aşırı
biqamçî *rd* kamçılı
biqame *rd* kamalı (üzerinde kama bıçağı olan)
biqamir *rd* kamışlı
biqamış *rd* kamışlı
biqanat *rd* kanatlı (kapı, pencere için) * **paceyâ biqanat** qanatlı pencere
bi qandî d 1. -e kadar (ölçüsünde, derecesinde) * **bi qandî masîgiriye pere di vî îşî de tune** balıkçılık kadar para bu işte yok 2. kadar (büyüklüğünde) * **telê wê bi qandî te bû** boyu senin kadar idi * **cihekî bi qandî kefa dest** avuç içi kadar yer 3. kadar (süre belirtir) * **bi qandî sê mehan, li wir mam** üç ay kadar orada kaldım 4. kadar (miktar, derece) 5. kadar (sıfatlarla kullanıldığında kesinlikle belli olmayan bir niceliği gösterir) * **li ber kaniyê bi qandî sed kesî li hev piçikîbûn** çeşmenin önünde yüz kadar insan birikinişti ~ **çivikê xwarin** kuş kadar yemek ~ **dinyayê** ölesiye * **ez bi qandî dinyayê ji te hez dikim** seni ölesiye seviyorum ~ **ku h yeterince ~ misqalê zere** kadar * **bi qandî misqalê jî havîla wê nîn e zerre** kadar yararı yok ~ **pêçiyekê** parmak kadar
biqane *rd* kanatlı (kapı, pencere için)
bi qanûn *h* kanun yoluyla
biqanûn *rd* kanunlu
bi qanûnî *h* kanunen
bi qapan *h* afra tavra
biqapan *rd* afra tavrallı, cakalı, çalımlı, gösterişli, afili
biqapax *rd* kapaklı
biqarçik *rd* mantarlı
bi qarqarokî *h* çığırkanca
bi qasî d 1. -e kadar (ölçüsünde, derecesinde) * **bi qandî masîgiriye pere di vî îşî de tune** balıkçılık kadar para bu işte yok 2. kadar (büyüklüğünde) * **telê wê bi qasî te bû** boyu senin kadar idi 3. kadar (süre belirtir) * **bi qasî sê mehan, li wir mam** üç ay kadar orada kaldım 4. kadar (miktar, derece) 5. kadar (sıfatlarla kullanıldığında kesinlikle belli olmayan bir niceliği gösterir) * **dinyayê** h ölesiye * **ez bi qasî dinyayê ji te hez dikim** seni ölesiye seviyorum ~ **ku h yeterince ~ misqalê zere** kadar * **bi qasî misqalê jî havîla wê nîn e zerre** kadar yararı yok ~ **nimêjê** namazlık * **bi qasî nimêjekê wê seltanatê te hebe** bir namazlık saltanatın olacak ~ **pêçiyekê** parmak kadar
biqaş *rd* taşlı * **gustilka biqaş** taşlı yüzük

biqaşar *rd* kaşarlı * **tostê biqaşar** kaşarlı tost
biqaşe *rd* kaşeli
biqaşik *rd* kabuklu
biqaşûl *rd* kabuklu
biqat *rd* tabakalı
biqatix *rd* katıklı
bi qayde *h* kurallıca, usulca ~**yî (yekî) kirin** 1) -e özenmek (bir şeyi taklit etmeye çalışmak) * **ma qey ez nizamim, tu jî bi qaydeyî wê dikî** sende ona özeniyorsun, sanki bilmiyor-muyum 2) yansılama
biqayde *rd* kurallı, kaideli
biqaydekirin *m* yansılama
bi qayde kirin *l/bw* yansılama
bi qayde xeber dan *l/bw* imalı konuşmak
biqazox *rd* kazıklı
biqbiqandin *m* kaynatma
biqbiqandin *l/gh* kaynatmak
biqbiqîn *m* kaynama
biqbiqîn *l/gh* kaynamak
biqbiqok *m* su kabarcığı
biqebale *rd* sözleşmeli, kontratlı
bi qebaletî *h* götürü pazarlık
biqebare *rd* hacimli
biqebehet *rd* kabahatlı
biqedeme *rd* aşamalı, kademeli, dereceli * **hilbijartina biqedemeyekê** tek dereceli seçim
biqedexe *rd* yasaklı
biqedir *rd* hatırlı ~ **û qîmet** hatırı sayılır, hatırlı ~ **ê Xwedê kirin** Allah aşkına
biqefes *rd* kafesli
biqeflî *rd* kilitli (kilidi olan) * **ez dixwazim bavûleke biqeflî bikirim** kilitli bir bavul almak istiyorum
biqefle *nd* iki elle kaldırılabilen demet
bi qehpikî *h* 1. kahpece 2. *me* kahpece (kaleşçe)
biqela *rd* kalaylı
biqelafet *rd* cüsseli
bi qelebalix *h* kalabalıkça
biqelebalix *rd* 1. gürültülü 2. kalabalık ağızlı
biqelî *rd* kavurmali * **xwarina biqelî** kavurmali yemek
biqelmeqelm *rd* gürültülü (karışık olaylarla dolu)
biqelûn *rd* çubuklu (ağzıklı)
biqemç *rd* kuyruklu
biqemçik *rd* kuyruklu
biqemûşk *rd* 1. çapaklı 2. kabuklu
biqendîl *rd* kandilli
biqepûşk *rd* kozalı
biqerar *rd* kararlı
bi qerardarî *h* kararlıca
biqerarî *m* kararlılık
bi qerd *h* borçla, veresiye ~ **dan** veresiye vermek
biqerebalix *bnr* biqelebalix
biqerewat *rd* kravatlı

bi qerînan *h* iğneleyici
biqerîne *rd* imalı, iğneli, dokunaklı, kinayeli
bi qerîne *h* kinayeli olarak, dokunaklı sözle, iğneli sözle ~ **axaftin (peyîvîn an jî xeber dan)** üstü kapalı (veya örtülü) konuşmak ~ **yan çûn (yekî)** laf dokundurmak
bi qerîne xeber dan *l/bw* imalı konuşmak
biqerme *rd* kırmalı (üstünde kırmaları olan giysi)
biqermûçek *rd* plili
biqerpîn *rd* patırtılı
biqerqer *rd* kefenli
biqerqeşûn *rd* kargaşalı
biqerqûş *rd* kabuklu
biqertaf *rz/rd* ekii
biqerz *h/rd* ödünç, borçla, borç olarak
biqerzdan *m* borç ile verme, ödünç verme
bi qerz dan *l/bw* borç ile vermek, ödünç vermek
biqerzgartin *m* borçla almak
bi qerz girtin *l/bw* borca almak
biqerzwegirtin *l/bw* ödünç alma
bi qerz wergirtin *l/bw* ödünç almak
biqerzwegirtî *rd* ödünçleme
bi qesdanî *h* bile bile, kasten, kastî, taammüden
bi qesem *h* kasem ile
bi qest *h* bilerek, şakacıktan
bi qestî *h* 1. bile bile, kasten, taammüden 2. yalandan
biqestî *rd* kasıtlı
biqestûkan *h* 1. şakacıktan, şaka olarak (çocuk dilinde) * **min bi qestûkan got, megirî şakacıktan söyledim, ağlama** 2. şakacıktan (şaka yapar görünerek) 3. şakadan, şaka yoluyla (veya yoluyla) 3. yalancıktan, yalandan
biqeşa *rd* donlu
bi qeşayê ketin *l/bw* don yemek
biqeşem *rd* buzlu
biqeşite! *b* defol!, gazla!, bas (veya bas git)
biqeşqelîk *rd* kabuklu
bi qetabkirî *h* eklenerek
bi qethî *h* kesinkes, kesin olarak
bi qetî *h* kat'î olarak
biqetîf *rd* dilinli
biqetran *rd* katranlı
bi qevazdanê *h* atlaya zıplaya
bi qevd *h* tutam olarak ~ **a destê (yekî) girtin** nabzını tutmak
biqewan *rd* kapçıklı
biqeware *rd* hacimli
biqewat *rd* gelenekli
biqewet *rd* 1. kuvvetli, güçlü 2. kuvvetli (saygın, nüfuzlu) 3. kuvvetli (nitelikleri ile etki yaratan, etkili) * **ca ez xurîniyeke biqewet bikim** kuvvetli bir kahvaltı edeyim 4. güçlü, tuttuğunu koparan 5. *h* kuvvetlice * **kurikekî biqewet** *e* kuvvetlice bir çocuk

biqewetbûn *m* kuvvetlenme, güçlenme
bi qewet bûn *l/bw* kuvvetlenmek, güçlenmek
biqewetbûyîn *m* kuvvetleniş, güçleniş
bi qewetî cebri *h* zorla, kafasına vura vura, çatır çatır (zor kullanarak, baskı yaparak)
biqewetkirin *m* kuvvetlendirme, güçlendirme
bi qewet kirin *l/bw* kuvvetlendirmek, güçlendirmek
biqewl *rd* vadeli
biqewman *rd* olaylı
biqews *rd* kavisli, eğmeçli
biqewxe *rd* kavgalı
biqeyd (I) *rd* bukağılı
biqeyd (II) *rd* kayıtlı ~ **û şert** kayıtlı (şarta bağlı)
biqeymax *rd* 1. kaymaklı (üzerinde kaymak olan) 2. kaymaklı (içinde kaymak olan)
biqeynterme *rd* oval işlemeli
biqeyns *rd* ölçülü ~ **û qerar** kararlı (düzenli, dengeli, istikrarlı)
biqeytan *rd* 1. kaytanlı 2. şeritli (dar, uzun parça ve özellikle dokuma veya kumaş parçası için)
bi qeytan ve kirin *l/bw* şeritlemek
biqezenc *rd* kazançlı, kârlı
biqıçqıçîn *rd* çatırtılı
biqidem *rd* kıdemli
bi qidemî *h* kıdemce
biqidemî *m* kıdemlilik
biqidoş *rd* uğurlu
biqijeqijz *rd* cızırtılı (kızgın yağda bir şey pişirilirken)
biqilf *rd* kılıflı
biqilê *rd* kalaylı
biqiloç *rd* boynuzlu
biqiloçkî *nd* şelek, tek boynuzlu
biqilom *rd* tümsekli
biqilpüşik *rd* kabuklu
biqılqal *rd* endişeli, tedirgin
biqimatik *rd* kundaklı
biqimatok *rd* kundaklı
bi qırçeçirç *h* çatırdata çatırdata ~ **rakirin** çatır çatır sökmek, çatırdata çatırdata sökmek
biqırçîn *rd* çatırtılı
biqırçînî *rd* gıcırtılı (diş için)
biqirên *rd* kavgalı
biqirik *rd* boğazlı
biqirika (..) **girtin** *l/bw* yakasına yapışmak
biqirika hev girtin *l/bw* 1. gırtlaklaşmak 2. çekişmek, kapişmak, boğuşmak (kavgaya tutuşmak)
biqirnik *rd* çöplü
biqırqap *rd* takunyali
biqırşûqal *rd* çöplü
bi qisasî *h* kısasa kısas
biqisebûn *rd* konuşkan
biqisedan *rd* konuşkan
biqisedanbûn *m* konuşkanlık

biqismet *rd* kısmetli
biqisûr *rd* kusurlu
biqisûrî *m* kusurluluk
bi qitûfî *h* kıtı kıtına
biqitûfî *rd* kısıntılı
biqiyafet *rd* kıyafetli
bi qiyasê *h* kıyasen
biqıç *rd* dişli ~ **û pılan ketin (tişteki)** kapana kısılmak
bi qijeçîq *h* çığlık çığlığa
bi qijewîj *h* bağırış çağırışla
bi qijînî *h* çığlık çığlığa
bi qijqijokî *h* çığırkanca
biqıl *rd* dişli ~ **û pılan ketin (tişteki)** kapana kısılmak
bi qîma dilê xwe *l/bw* gönlünce, gönlünün istediği gibi olmak
bi qîma xwebûn *l/bw* gönlünce, gönlünün istediği gibi olmak
biqîmet *rd* kıymetli, değerli
biqîmetbûn *m* kıymete binme, kıymetlenme
bi qîmet bûn *l/bw* kıymete binmek, kıymetlenmek
biqîmetî *m* kıymetlik
bi qîreçîr *h* avaz avaz, çığlık çığlığa
bi qîrewîr *h* bağırış çağırışla
biqîrewîr *rd* bağırışlı çağırışlı, gürültülü, patırtılı
bi qîrînî *h* çığlık çığlığa
biqîş *rd* yırtmaçlı
biqîtik *rd* budaklı
biqoç *rd* boynuzlu
biqola *rd* kolalı
biqompîr *rd* patatesli
biqopçe *rd* düğmeli (düğmesi olan)
biqopik *rd* hörgüçlü
biqoqol *rd* perçemli
biqor *rd* bacaklı
biqorik *rd* 1. kalçalı 2. kalçalı (kalçası iri ve geniş olan)
biqorzi *rd* köşeli
biqot *rd* tepeli
biqoze *rd* kozalı
bi qubale *h* götürü pazarlık ~ **girtin** götürü hesabı tutmak
biqubale *rd* mukaveleli
biqube *rd* kubbeli
bi qubedeti *h* kabadayıcı
bi qubedeyî *h* kabadayıcı
biqudoş *rd* kademli, uğurlu
biqudret *rd* kudretli
biqul *rd* kilitli (kilidi olan)
biqul *rd* delikli ~ **û bexşikan ketin** köşe bucak dolaşmak
biqulhe *rd* payandalı
biqulik *rd* delikli
biqulp *rd* kulplu
biqulpok *rd* ilikli
biqumçe *bnr* biqupçe

biqumçik *rd* düğmeli (düğmesi olan)
biqunc *rd* köşeli
biquncik *rd* köşeli
bi quncirikan *h* mincik mincik ~ **çûn** (yekî)
 (birini) minciklamak
biqup *rd* kuluçka, gürk (olan tavuk vb.)
biqupbûn *m* gürk olma, kuluçka olma (kuluçkaya yatmak üzere olma)
bi qup bûn *l/bw* gürk olmak, kuluçka olmak (kuluçkaya yatmak üzere olmak)
biqupçe *rd* kopçalı
biqupketin *m* 1. kuluçkaya oturma (veya yatma) 2. *mec* habire oturup kalkma, yerinde duramama
bi qup ketin *l/bw* 1. kuluçkaya oturma (veya yatmak) 2. *mec* habire oturup kalkmak, yerinde duramamak
biqur *rd* kamışlı
bi qurban *b* kurban olam, kurbanın olam
biqurban *rd* kurbanlı
biqurbanbûn *m* kurban olma
bi qurban bûn *l/bw* kurban olmak
biqurbankirin *m* 1. kurban etme 2. kurban etme (kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etme)
bi qurban kirin *l/bw* 1. kurban etmek 2. kurban etmek (kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etmek)
biqurçik *rd* köşeli
bi qurdêşanî *h* gıcıkça
bi quretî *h* kabara kabara, fodulca
bi qurêf *h* kırta kırta, salına salına
bi qurmikê zimanê (...) *girtin* *l/bw* sözünü ağzından kesmek
bi qurnazî *h* kurnazca
biqurne *rd* kurnalı
biqurnişik *rd* köşeli
biqurp *rd* gürk, kuluçkaya yatmış olan
biqurpbûn *m* gürk olma (kuluçkaya yatmak üzere olma)
bi qurp bûn *l/bw* gürk olmak (kuluçkaya yatmak üzere olmak)
biqurpequrp *rd* patırtılı
biqurpîn *rd* patırtılı
biqurpketin *m* kuluçaya yatma
bi qurp ketin *l/bw* kuluçaya yatmak
biqusûr *rd* kusurlu
bi qutebirî *h* kestirmece, kestirmeden
biqutî *rd* tabakalı
biquwet *bnr* biqewet
biqûm *rd* kumlu
biqûndax (I) *rd* 1. kundaklı 2. kundaklı (sacımı kundaklamış olan)
biqûndax (II) *rd* kundaklı (dipçikli) * **çeka**
biqûndax kundaklı silah
bi qûnkaşkê *h* kış sürünerek
bi qûnkaşkê çûn *l/bw* kış üstü sürünmek
bi qûnkaşkê ketin *l/bw* kış üstü sürünerek yürümeye başlamak (çocuk için)

bi qûnxişkî *h* kış sürünerek
bi qûnxişkî çûn *l/bw* kış üstü sürünmek
biqûqû *rd* guguklu
biqûş *rd* kuşuklu
biqûşak *rd* kuşaklı
biqût *rd* gıdalı
bir (I) *m* 1. epey, sürü * **birek mijar** bir sürü konu 2. sürü (insan sürüsü) 3. sürü * **bira pez** davar sürüsü 4. grub 5. *biy şube* * **ajal dibin du bir** hayvanlar iki şubeye ayrılır 6. bölüm, kısım (bir bütünü oluşturan parçalardan her biri) * **bira kitebê** kitap kısmı 7. taraf, fraksiyon (istekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri) * **tu ji kîjan birê yî?** sen hangi taraftansın? 8. taife ~ **bi** ~ sürü sürü ~**ek** sürü sürü * **birek mêr hatin** bir sürü adam geldi
bir (II) *n* baltalık (bir köyün veya kimsenin odun ihtiyacını karşılamak için ayrılan ormanlık alan)
bir (III) *m* kesim, bölüm, tabaka, katman
bir (IV) *m* dört ayaklı hayvanların yaşı
bira (I) *n* 1. kardeş, bilader (erkek kardeş) * **birayê hur** öz kardeş 2. kardeş (yaşça küçük olan) 3. *mec* kardeş (aralarında çok değer verilen ortak bir bağ bulunanlardan her biri) * **birayê hev ên dîn** din kardeşi ~ **bi** ~ **dan kuştin** kardeşi kardeşe kırdırtmak ~ **bi** ~ **dan qirkirin** kardeşi kardeşe kırdırtmak ~ **ye bazar cuda ye** dostluk başka alış veriş başka, dostluk kantarla alış veriş miskalle ~ ~ **(ye) bazar xuya (ye)** dostluk başka alış veriş başka ~ ~ **ye bazar ji hev xuya ye** dostluk başka alış veriş başka ~ **(ye) biratî bazar biyantî (ye)** dostluk başka alış veriş başka ~ **ceger e, kezep raser e, mêr stûna ser e** erkek kardeş ciğerdîr, evlad acısı ondan ağırdîr, koca ise evin direğidir ~ **ji hev cihê dibin heval ji hev cihê nabin** arkadaşlık kardeşlikten öte bir şeydir ~ **roja reş bibîn kevir jî serê hev naşikênin** kardeş kardeşi atmış, yar başında tutmuş ~**yê heram** üvey erkek kardeş ~**yê heq** öz erkek kardeş ~**yê hur** öz erkek kardeş ~**yê ker** bildiği halde suskunluğu tercih eden kimse ~**yê mezin** büyük erkek kardeş ~**yê nehelal** üvey erkek kardeş ~**yê şîr** süt kardeşi (erkek için) ~**yê tehlo** kötü olan (...) * **çima ez bibim birayê tehlo** niye kötü olan ben olayım ~**ên hev ên heq** (birbirine) öz kardeş
bira (II) *bnr* bera
bira (III) *rd* keskin, kesici * **şîr bira ye** kılıç keskindir
bira (IV) *n* (r kalın okunur) erkek domuz
birabab *bnr* birabav
birabajar *n* kardeş şehr
birabav *nd* 1. babanın kardeşi, amca 2. baba tarafından çok yakın akraba

birabeş *nd/nt* miras ortağı
birade *rd* dereceli
birader *n* bilader
biraderî *m* biladerlik
biradîn *nd* din kardeşi
biradînî *m* din kardeşliği
birah *ast/m* atmosfer
bi rahiştinê *h* kapış kapış
birajin *m* yenge (kardeş karısı)
birajini *m* yengelik
birak *n* bilader, kardeş, kardeşçik
bi rakendî *h* irsen
birakê şîr *nd* süt kardeşi
birakî *h* kardeşçe, kardeşe yaraşır bir biçimde
birako *b* 1. bey kardeş, kardeşçığım (erkekler için; seslenme sözü) 2. kardeş, kardeşlik, bilader (teklifsiz konuşmalarda) * **oxur be birako** güle güle kardeş * **ma tu çi yî birako!** sen nesin be kardeşlik!
birakose *rd* üçkâğıtçı, acımasız
birakuj *nd/nt* kardeş katili
birakujî *m* 1. kardeş katilliği 2. kardeş kavgası
birakujî kirin *l/gh* kardeş kavgası yapmak, kardeş cinayetini işlemek
birale *m* fidan
biramak *n* 1. aynı anadan olan erkek kardeş 2. süt kardeşi (erkek için)
bi ramanî *h* fikren
biramarî *n* üvey erkek kardeş
biramarîti *m* üvey erkek kardeşlik
biran (I) *m* (r kalın okunur) kesim, fason
biran (II) *m* tüketim
birandiman *rd* randımanlı
birandin (I) *m* kesim, kesme, kesiş
birandin (II) *m* 1. tüketim, tüketme, yoğaltma 2. soyunu kurutma, kırımdan geçirme 3. yok etme, öldürme (yok olmasına, ortadan kalkmasına, azalmasına yol açma)
birandin (I) *l/gh* 1. kesmek 2. kesmek (dibinden ayırmak)
birandin (II) *l/gh* 1. tüketmek, yoğaltmak 2. soyunu kurutmak, kırımdan geçirmek, 3. kökünü getirmek, yok etmek, öldürmek (yok olmasına, ortadan kalkmasına, azalmasına yol açmak) * **şer ajaldarî birand** savaş hayvancılığı öldürdü
birandina eşê *nd* ağrıyı dindirme, analjezi
birandî (I) *rd* 1. kesik (kesilmiş olan) 2. kesik (kesilmiş olan yer) 3. kırpık (kırpılmış olan)
birandî (II) *rd* tüketilmiş olan
birandîbûn *m* kesiklik
birandok (I) *nd/nt* hasatçı
birandok (II) *nd/nt* tüketici, tüketimci
birandokî (I) *m* hasatçılık
birandokî (II) *m* tüketicilik, tüketimcilik
birandox (I) *nd/nt* 1. hasatçı, orakçı 2. *rd* dik başlı, inakçı
birandox (II) *nd/nt* 1. tüketici 2. *mec* tüketici (bitiren, mahveden)

birandoxî (I) *m* 1. hasatçılık, orakçılık 2. dik başlılık, inakçılık
birandoxî (II) *m* tüketicilik
birane *m* (r kalın okunur) yakan top oyununa benzeyen, topsuz ve karşılıklı iki grup tarafından oynanan geleneksel bir Kürt oyunu
biranê *m* karşılıklı iki grup tarafından oynanan geleneksel bir Kürt oyunu
birang (I) *bnr* bira (I)
birang (II) *m* 1. kesinti 2. *mat* kesen
biranguh (I) *rd* ağır, yavaş
biranguh (II) *zo/m* pire (Pulex)
biranî *m* kardeşlik
birankar *nd/nt* kesimci (kesim işini yapan)
birankarî *m* kesimcilik
birao *n* din kardeşi
biraoî *m* din kardeşliği
birapor *rd* 1. raporlu 2. raporlu (hastalandığı için rapor alarak işinden ayrılmış olan)
bi rasteqîne *h* fiilen
bi rasthatinî *h* tesadüfen
birastik *rd* lâdenli
bi rastî *h* 1. doğrusu, gerçekten, hakikaten, ciden 2. aslında, zaten, zati * **bi rastî ez wiha nehizirîbûm** gerçekten ben böyle düşünmemiştim * **ev koşk bi rastî jî xweşik e** bu köşk hakikaten güzel ~ **jî sahidan**
biraşîr *n* süt kardeşi (erkek için)
biraste *rd* ızgara et
birastin *m* közleme
birastin *l/gh* közlemek (ateş üzerinde et pişirmek, közde kızartmak)
birastî *rd* közleme, ızgara (ızgara edilmiş et) * **goştê birastî** ızgara et
biratî *m* 1. kardeşlik 2. kardeşlik (birlik, beraberlik) * **biratiya di poleya me de gelek xurt bû** sınıfımızdaki kardeşlik çok güçlüydü
biratînî *m* kardeşlik
birawest *rd* duraklı
birawestek *rd* duraklı
birawestgeh *rd* duraklı (durağı oylan yer)
birawo *b* 1. bey kardeş (erkekler için; seslenme sözü) 2. kardeş, kardeşlik, bilader (teklifsiz konuşmalarda)
biraxwe *n* aile, kandaş (aralarında kandaşlık veya hısımlık bulunan kimselerin tümü)
biraxwetî *m* 1. kandaşlık 2. bir cemaate, aşirete mensup olma * **dî navbera wan de biraxwetî heyê**
biraxweyî *m* kandaşlık
birayane *h* kardeşçe, kardeşçesine
birayda *rd* etkili
biraydabûn *m* etkili olma
bi rayda bûn *l/bw* etkili olmak
biraydatî *m* etkililik
birayetî *m* kardeşlik
birayînî *m* kardeşlik
biraz *rd* esrarlı, esrarengiz

biraza *nd/nt* yeğen (erkek kardeş tarafından)
birazan *n* yeğengiller
birazava *n* sağdıç
birazavatı *m* sağdıçlık
birazban *m* pirazvana
birazê *bnr* biraza
birazge *m* mezar
birazî *bnr* birazê
birbend *m* klasör
birbij *zo/nd* 1. kene yavrusu 2. tavuk biti
birbirqok *rd* parıltılı
birbirqokî *rd/h* pırlıl pırlıl, ışıldayan
birbirsandin *m* ışıldatma, parlatma
birbirsandin *l/gh* ışıldatmak, parlatmak
birbirsîn *m* ışıldama, parlama
birbirsîn *l/gh* ışıldamak, parlamak
birbirsik *m* ışıltı ~ **ji ber çav çûn** karıncalanmak (aşırı zihin yorgunluğundan dolayı)
birbirsokî *rd* ışıldak, ışıldayan
birbisandin *m* ışıldatma
birbisandin *l/gh* ışıldatmak
birbisîn *m* 1. ışıldama, ipileme, parlama, yalabama 2. gümüşlenme (gümüş gibi parıldama) 3. gümüşleme (gümüşü reng gibi parlama)
birbisîn *l/gh* 1. ışıldamak, ipilemek, parlamak, yalabıkmak * **çavên wê birbisîn** gözleri parladı 2. gümüşlenmek (gümüş gibi parıldamak) 3. gümüşlemek (gümüşü reng gibi parlamak)
birbisok *rd* 1. ışııl ışııl, ipil ipil, yalabık, parıltılı, şıldır şıldır * **çavên wê birbisokî bûn** gözleri şıldır şıldır 2. *m* pul (bazı giysilerde süs olarak kullanılan parlak, incecik genellikle metal levhacık) 3. pul * **birpisokê masî** balığın pulları ~ **kirin** pullamak
birbisokî *rd/erd* camısı
birbisokkirin *m* pullama
birbisok kirin *l/gh* pullamak
birbisokkirî *rd* pullu * **lê kincekî birbisokkirî hebû** üstünde pullu bir elbise vardı
birborî *rd* geçkin (ihtiyarlanmaya yüz tutmuş) * **Azade keçeke birborî, bejnîkurt, pofikî û bixeberdan e** Azade geçkin, kısa boylu, tombul, konuşkan bir kızdır
birborîbûn *m* geçkinlik
bir bûn *l/gh* darmadağın olmak * **pez bir bûye, her yek li aliyekî çûye** davarlar darmadağın olmuş her biri bir tarafa gitmiş
birç (I) *m* vergi
birç *m* 1. burç * **birca kelê kale** burcu 2. *ast* Burç (zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad) 3. kule 4. kale (satranç oyununda)
birca avê *nd* su kulesi
Birca Beranî *ast/nd* Koç burcu
Birca Cêwikan *ast/nd* İkizler Burcu
birca çiraxê *der/nd* deniz feneri

Birca Dûpişkê *ast/nd* Akrep Burcu
Birca Şhrîwarê *ast/m* Başak Burcu
Birca Ga *ast/nd* Boğa Burcu
Birca Gaboxe *ast/nd* Boğa Burcu
Birca Karikê *ast/m* Oğlak Burcu
Birca Kevanê *ast/n* Yay Burcu
Birca Kêvjarê *ast/m* Yengeç Burcu
Birca Masî *ast/nd* Balık Burcu
Birca Mêzînê *ast/m* 1. Terazî Burcu 2. terazî takım yıldızları
birca rê *nd* ayakbastı (parası), geçmelik
Birca Şêr *ast/nd* Aslan Burcu
birçik *m* çardak
birç *m* açlık
birçî *rd* 1. aç (tok karşısı) 2. *nd* aç (yiyecek bulamayan, yoksul kimse) * **divê em destê xwe yê alikariyê di serê birçîyan bidin** açlara yardım elimizi uzatmalıyız 3. *h* aç (aç olarak, karnı doymamış olarak) * **ku ez bi zikê birçî dinivim (radizim) xewnên xerab dibînim** aç yattım mı kötü rüyalar görürüm ~ **bûn** acıkmak ~ **hiştin** aç bırakmak ~ **kirin** acıktırmak ~ **man** aç kalmak * **ne ji Fatmayê bûya em dê do birçî bimana** Fatma'dan olmasaydı dün aç kalırdık (**yek**) ~ **nehiştin** boş bırakmamak (yardımda bulunmamak) ~ **û bêxwedî** aç biilaç ~ **û bêxwedî** man aç biilaç kalmak ~ **û feqîr têr kirin** aç doyurmak (**ji**) ~ **nan çavê (yekî) tarî bûn** açlıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek) (**ji**) ~ **nan (...)** çûn helakê açlıktan imanı gevremek (**ji**) ~ **nan dikim bimirim** acımdan ölüyorum (**ji**) ~ **nan dilê (yekî) xewirîn** açlıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek) (**ji**) ~ **nan hişê (yekî) çûn** açlıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek) (**ji**) ~ **nan iman ji serê (yekî) derketin** açlıktan imanı gevremek (**ji**) ~ **nan ketin** (an **ji mirin**) açlıktan bitkin düşmek (**ji**) ~ **nan** (an **ji birsiyan**) **kirin** mirin acından ölmek (çok acıkmak)
birçîbûn *m* 1. acıkma, aç olma 2. açlık ~ **kışandin** açlık çekmek (yoksulluk içinde bulunmak)
birçî bûn *l/gh* acıkmak, acıklı olmak * **di vê saetê de mirov birçî dibe?** bu saatte acıklı olur mu?
birçîbûna timî *nd* döngel orucu
birçîbûnî *m* açlık
birçîbûyîn *m* acıkış, acıkma
birçîhiştin *m* acıktırma, aç bırakma
birçî hiştin *l/gh* acıktırmak, aç bırakmak
birçîhiştî *rd* aç bırakılmış olan
birçîka bûn *l/gh* aç olmak (çocuklar için)
birçîkirin *m* acıktırma
birçî kirin *l/gh* acıktırmak, aç bıraktırmak
birçîkirî *rd* acıktırılmış olan kimse
birçîman *m* aç kalma

birçî man *l/gh* aç kalmak
birçîmayîn *m* aç kalış
birçînî *m* açlık
birçîtayî *m* açlık
birçîfî *m* 1. açlık 2. açlık (yoksulluk)
birdikî *rd* benekli
birdobelek *rd* ala, alaca, benekli
birdobelekî *rd* 1. benekli, alacalı 2. abraş (bitki yapraklarında klorofil azlığından dolayı açık renkte lekeleri olan)
birdobelekîbûn *m* alacalanma
birdobelekî bûn *l/gh* alacalanmak
birdobelekîkirin *m* alacalama
birdobelekî kirin *l/gh* alacalamak, alalamak
birdobirdo *h* benek benek
bire *n* domuz sürüsüne öncülük eden erkek domuz
birebir *m* yaygara, yüksek sesle bağırıp çağırma ~ **jê çûn** cart cart ötmek ~ **a devê (yekî)** ağız kalabalığı
birebirker *rd* yaygaracı
birebirkerî *m* yaygaracılık
birebirkirin *m* cart curt etme
birebir kirin *l/gh* cart curt etmek
bireçete *rd* reçeteli
biredif *wj/rd* redifli
biredîngot *rd* redingotlu
bî refesan *h* çiftleşmeyle ~ **çûn hev** çiftleşmek ~ **li hev dan** (an jî **xistin**) çiftleşmek
birefik *rd* sekili (taraslı)
bireh *rd* damarlı
birehik *biy/rd* lifli
birehm *rd* merhametli ~ **a Xwedê şad be!** ruhu şad olsun!
birejî *rd* 1. kömürlü 2. kömürlü (kömürle çalisan)
birek (I) *m* testere
birek (II) *m* bir balık türü
birekeh *rd* kafesi
biremil *rd* tortulu
bireml *rd* balçıklı
biremz *rd* rumuzlu
birenc *rd* zahmetli
birinde *rd* 1. kesici 2. *m* kesici (kesme işinde kullanılan araç)
bireng *rd* renkli
bî reng kirin *l/bw* 1. renklendirmek 2. boyamak
birepîn *rd* paturlı
bî reqîn *h* kütetek
bireqîn *rd* şakırtılı
bireser *rz/m* nesne
biresera binavkirî *rz* belirtili nesne
biresm *rd* resimli
bî resm kirin *l/bw* resimlemek
bireş *rd* karalı ~ **û spî** karalı beyazlı * **qumaşê bireş û spî** karalı beyazlı kumaş
bî reşe ve *rd* siyahımsı, siyahtırak
bireşik *rd* balçıklı
bî reşîyê ketin *l/bw* karaya çıkmak

bireşke *rd* kimyonlu
bi revokî *h* kaçamaklı
birewa *rd* nemli (toprak için)
birewac *rd* revaçlı, sürümlü
bi rewanî *h* rahvan bir biçimde
bi rewanî *h* rahvan bir biçimde
birewnaq *rd* parıltılı
bi rex hev ketin *l/bw* yan yana gelmek
birext *rd* fişeklikli
bi rezaya (...) **bûn** *l/bw* rızası olmak
birezaya dilê (...) **bûn** *l/bw* rızası olmak
bi rezîlî *h* rezilce
birê (I) *m* koşnaca, kovalamaca (iki grub arasında oynanır; bir grub nöbetçi diğeri ise serbest, serbest gruptan bir kişi nöbetçi gruptan iki kişinin ortasında koşarak geçmeye çalışır, eğer geçerse 'bira we' deyip onların yanmasını sağlar)
birê (II) *rd* yollu, yolu olan
birêç *rd* izli, izi olan
birêdeçûn *m* 1. yürüme 2. ilerleme
bi rê de çûn *l/bw* 1. yürümek, yürümeye başlamak 2. (yol) yürümek, gitmek, yol almak, yol yürümek, seyir etmek, ilerlemek 3. yoluna gitmek
bi rêderyayê *h* denizyolu ile
bi rêganî *h* yolu düşerekten
bi rêganî çûn *l/bw* uğramak, yolu düşmek
bi rêhewayê *h* hava yolu ile
birêj *m* tomurcuk
birêje *rd* oranlı, nispetli
birêketin *m* 1. hareket etme, yola çıkma, yola düşme, yola koyulma * **du roj ma ji birêketina me re** hareketimize iki gün kaldı 2. örgütlenme 3. *der* yelkenleme
bi rê ketin *l/bw* 1. hareket etmek, yola çıkmak, yola düşmek, yola koyulmak 2. örgütlenmek 3. *der* yelkenlemek
birêkirin *m* 1. yollama 2. yolculama 3. salma (gönderme)
bi rê kirin *l/bw* 1. yollamak 2. yolculamak 3. salmak (göndermek)
bi rêkûpêk *h* tıkrı tıkrı, düzenli bir biçimde
birêkûpêk *rd* 1. düzgün, derli toplu, düzenli, derneşik, intizamlı, tertipli, sistematik, sistemli 2. dakik, düzenli kimse
birêkûpêkbûn *m* düzenli hale gelme, sistemleşme
bi rêkûpêk bûn *l/bw* düzenli hale gelmek, sistemleşmek
bi rêkûpêkî *h* düzgün olarak
birêkûpêkî *m* 1. düzenlilik, düzgünlük, tertiplilik 2. dakiklik
birêkûpêkkirin *m* düzenleme, sistemleştirme
bi rêkûpêk kirin *l/bw* düzenlemek, sistemleştirmek (düzenli, düzgün duruma getirmek)
birênexistî *rd* örgütsüz, teşkilatsız
birênexistîfî *m* örgütsüzlük

birênexistîbûn *m* örgütsüzlük
birên qisetê *rz/nd* sözcük türleri
birêş *m* filiz, sürgün (yeni sürmüş körpe ve küçük dal)
birêşdan *m* filizlenme
birêş dan *l/gh* filizlenmek
birêşdar *rd* filizli
birêşî *rd* saçaklı
birêûresm *rd* törenli
bi rêûzê *h* açık açık
birêûzê *rd* ayrıntılı, detaylı ~ **kirin** uzun uzadıya söylemek
birêve *rd* doğru düzgün * **li mala wan yekî birêve tune ye** evlerinde doğru düzgün biri yok
birêveber *rd* yönetici
birêveberiya giştî *nd* kamu yönetimi
birêveberî *m* yöneticilik
birêveberîname *m* yönetmelik
birêvebirin *m* 1. yönetme 2. yürütme, yürütüm 3. yürütme (kanunları uygulama işi, icra) * **rayeya birêvebirinê** yürütme yetkisi 4. yürütme (merkezi yönetimi veya yerinden yönetim kuruluşlarının hepsi)
bi rê ve birin *l/bw* 1. yönetmek, idare etmek 2. yürütmek 3. yürütmek (gerektiği gibi yapmak, uygulamak)
birêveçûn *m* 1. yürüme 2. *mec* yürüme, ilerleme
bi rê ve çûn *l/bw* yürümek 2. *mec* yürümek, ilerlemek
birêxistin *m* 1. yola düşürme, yola koyma 2. örgütlenme 3. *rd* örgütlü, teşkilatlı
bi rê xistin *l/bw* 1. yola düşürmek, yola koymak 2. örgütlemek, örgütlendirmek, organize etmek
birêxistinbûn *m* örgütlenme, teşkilatlanma
bi rêxistin bûn *l/bw* örgütlenmek, teşkilatlanmak
birêxistinkirin *m* örgütlenme
bi rêxistin kirin *l/bw* örgütlemek
birêxistî *rd* 1. yola koyulmuş, yola düşürülmüş olun 2. örgütlü, teşkilatlı, örgütlenmiş olan
birêz (I) *nd* sayın
birêz (II) *rd* sıralı, dizili (sıralanmış olan)
birêzbûn *m* 1. sıralanma, sıra olma, düzülmek 2. saf bağlama (veya tutma)
bi rêz bûn *l/bw* 1. sıralanmak, sıra olmak, düzülmek * **siwar li rê bi rêz bûn** süvariler yola düzüldü 2. saf bağlamak (veya tutmak)
birêzik *rd* kurallı, kaideli
birêzkar *rd* hümetkâr, saygılı
birêzkarî hümetkârlık, saygılılık
birêzkirin *m* 1. sıralama, sıraya koyma 2. dizme (yan yana veya üst üste sıralama)
birêzkirin *l/bw* 1. sıralamak, sıraya koymak * **sendelî bi rêz kirin** sandalyeleri sıraladı 2. dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak)

birêzkirî *m* 1. sıralı, sıralanmış olan 2. dizili
birge *m* hece
birgeh *m* sektör
birgehgiştî *m* kamu sektörü
birgê *nd* bir oyun adı
birh (I) *bnr* birû
birh (II) *fiz/m* 1. güç, kuvvet (durgunluğu harekete veya hareketi durgun bir duruma çeviren etken, direnci kıran veya direnci doğuran özellik) * **birha avê** su kuvveti 2. akıntı, akma (su için) 3. *erd* akım, debi * **birha avê** su akımı 4. *fiz* verdi
birh (III) *m* ıkıntı
birhan *man/m* burhan, kanıt, delil
birhdan *m* ıkınma
birh dan *l/gh* ıkınmak
birh lê kirin *l/bw* etkilemek
birih *m* 1. güç 2. ağırlık * **birih zêde li pişt** min e ağırlık daha çok üzerimde 3. çoğunluk * **birih zêde bi me re ne** çoğunluk bizimledir
birihel *rd* çeyizli
birihelbûn *m* çeyizlenme
bi rihel bûn *l/bw* çeyizlenmek
bi rihetî *h* 1. rahat, rahatlıkla, rahatça 2. şakır şakır * **bi rihetî dipeyîve** şakır şakır konuşuyor 3. kolayca, kolaylıkla * **me xanf bi rihetî dît** evi kolayca bulduk 4. sakince * **bi rihetî lê guhdarî dikir** sakince onu dinliyordu 5. sere serpe
birijandin *m* közleme
birijandin *l/gh* közlemek (ateş üzerinde et pişirmek)
birijandî *rd* közleme, közlenmiş olan
birijiyayî *rd* közleme, közlenmiş olan
birijîn *m* közlenme
birijîn *l/gh* közlenmek
birik (I) *m* kaynak ~a **avê** su kaynağı
birik (II) *m* hece
birik (III) *rd* 1. kindar 2. inatçı
birik (IV) *m* sinir
birikîn *rd* şakırtılı
biriknas *nd/nt* nörolog
biriknasî *m* nöroloji
birin *m* 1. götürme, götürüş 2. götürmek (bir kimseyi bir yere kadar yanında yürütme) 3. götürme (bir şeyi yakından uzağa yürütme) 4. götürme (yerinden ayırıp uzağa atma veya yok etme) 5. götürme (öldürme) 6. götürme (birinin yanında ona bir yere kadar arkadaşlık etme) 7. götürme (bir sonuca vardırma) 8. götürme (güvenlik görevlileri tarafından yakalanma) 9. *mec* götürme (kaybolmasına, yok olmasına yol açma) 10. kaldırma (hastayı hastaneye yatırma) 12. kaldırma (zorla kaçırma) 13. vardırma
birin *l/gh* 1. götürmek (taşımak, ulaştırmak) * **min xeber bir** haber götürdüm 2. götürmek (bir kimseyi bir yere kadar yanında yürüt-

mek) * **ez jî bi xwe re birim** beni de yanında götürdü 3. götürmek (bir şeyi yakından uzağa yürütmek) * **min erebe bir** ben arabayı götürdüm 4. götürmek (yerinden ayırıp uzağa atmak veya yok etmek) * **avê dîwar bir** duvarı su götürdü 5. götürmek (öldürmek) * **vê nexweşînê zehf mirov birin** bu hastalık bir çok insanı götürdü 6. götürmek (birinin yanında ona bir yere kadar arkadaşlık etmek) * **ez birim heta mala me** beni evime kadar götürdü 7. götürmek (bir sonuca vardırmaq) * **riya ku me dibe encamê** bizi sonuca götüren yol 8. götürmek (güvenlik görevlileri tarafından yakalanmak) * **ew ji malê girtine birine** onu evinden alıp götürmüşler 9. *mec* götürmek (kaybolmasına, yok olmasına yol açmak) * **zêdek kêmekan dibe** artılar eksileri götürür 10. kaldırmak (hastayı hastaneye yatırmak) 12. kaldırmak (zorla kaçırmak) 13. vardırmaq ~ **avê** suvarmak (hayvanlara su vermek) ~ **ba dilê xwe 1)** üstüne almak, alınmak, üzerine almak, (kendî) üstüne yormak, (kendî) hisse çıkarmak 2) gönlünden geçirmek (veya geçmek) ~ **ba (nik an jî cem) xwe** yanına aldırmaq * **em birin ba xwe** bizi yanına aldırdı ~ **ber darê îdamê** sehpaya çekmek ~ **ber darê sêpikê** sehpaya çekmek ~ **dilê xwe** alınmak ~ **ber kindir** (an jî **ben**) ipe çekmek ~ **cem (ba an jî nik) xwe** yanına aldırmaq (**yek**) ~ **çiya** dağa kaldırmak ~ **dilê xwe** alınmak, üstüne almak ~ **leşkeriyê** (an jî **eskeriyê**) askere almak ~ **nik** (an jî **cem**) xwe yanına aldırmaq * **em birin ba xwe** bizi yanına aldırdı ~ **ser avê** su vermek, suvarmak (hayvanlara su vermek) ~ **serî** sonuç almak, sonuca varmak (**tişte**) ~ **serî** (bir işin) sonunu getirmek ~ **û anîn 1)** oyalamak * **karê wî ew e me dibe û tîne** işi gücü bizi oyalamak 2) evirmek çevirmek * **bir û anî ez xistim dafê** evirdi çevirdi beni tongaya düşürdü (**di devê xwe de**) ~ **û anîn** gevelemek (ağız içerisinde çiğnemededen evirip çevirmek) (**yek**) ~ **û anîn** kök söktürmek * **nebirin serî** arkasını getirememek * (**tişte**) **nebi dilê xwe** hatırına bir şey gelmesin **birin ba hev** *l/bw* çiftlemek, çiftleştirmek (dişi ile erkeği bir araya getirmek) * **hesp û mehînin birin ba hev** atla kısırağı çiftlediler **birin ber beran** *l/bw* koyunu koçla çiftleştirmek **birin berê** *l/gh* çekmek (dişi hayvanı çiftleştirmek için erkeğin yanına götürmek) **birin ber ga** *l/bw* ineği öküzle çiftleştirmek **birinc (I)** *both* 1. pirinç (*Oryza sativa*) 2. pirinç (bu bitkinin besin olarak kullanılan tane-si) **birinc (II)** *n* 1. pirinç (bakıra çinko katılarak

elde edilen bir alaşım) 2. *rd* pirinç (bu alaşımın yapılmış olan) **birinceşîr** *bnr* birinceşîr **birincê hindê** *bothd* Hint pirinci **birincê nespîkîrî** *rd* çeltiklik pirinç **birincê pilawê** *nd* pilavlık pirinç **birinci** *rd* 1. pirinçten yapılmış 2. pirinç gibi **birinckut** *nd* pirinç döver **birinceşîr** *n* sütlaç **birincwer** *rd* 1. pirinç yiyici 2. *mec* iyi halli kiınse **birinczer** *nd* bir tatlı adı **bi rindî** *h* güzellikle **biring** *rd* katı, sert (yumuşak karşıtı) **biringî** *m* kaskatı olma **biringî bûn** *l/gh* kaskatı kesilmek **bi ringînî** *rd* gümbürtülü, homurtulu (taşıt, alet vb. için) **birin qiyaleyê** *l/gh* gölgelendirmek (hayvanları gölgede dinlendirmek) **birin serî** *l/gh* 1. ardını almak (veya getirmek), arkasını almak, bitirmek, sona erdirmek, sonuçlandırmak, sonuca vardırmaq, tamamına erdirmek, tamamlamak, başarmak 2. pişirip kotarmak, pişirmek (iş konuşulup hazırlanmak) * **me ev îş bire serî** biz bu işi pişirdik **biripin** *rd* köklü **bi rîprastî** *h* dümdüz olarak **birîqa** *rd* yamalı **birîqandin** *m* parlatma **birîqandin** *l/gh* parlatmak **birîqandî** *rd* parlatılmış, parlak **birîqî** *rd* parlak, parlamış olan **birîqîn** *m* 1. parlama, parıldama, parlayış, balkıma 2. şıkırdama **birîqîn** *l/gh* 1. parlamak, parıldamak, balkımak 2. şıkırdamak **birîqok** *rd* parlak **birîqokî** *ast/m* 1. parlaklık 2. *rd* parlakça **birîqokîbûn** *m* parlaklaşma **birîqokî bûn** *l/gh* parlaklaşmak **birîqokîbûyîn** *m* parlaklaşma **birisandin** *m* ışılatma, parıldatma **birisandin** *l/gh* ışılatmak, parıldatmak **birisas** *rd* kurşunlu **birisîn** *m* ışılama, ışıldama, parıldama, parıldayış, parlama, parlayış **birisîn** *l/gh* ışılamak, ışıldamak, parıldamak, parlamak * **çavên wê birisîn** gözleri parladı **biriskdar** *n* lala **biristik** *rd* mandallı **birîşk** *rd* sirkeli (içinde veya üstünde bit yu-murtası olan) **birîşkbûn** *m* sirkelenme **bi rîşk bûn** *l/bw* sirkelenmek **birîşt** *rd* verimli, randımanlı **birîşte** *m* şehriye **biriştin** *bnr* biraştin

birıştı *m* randuman
biritam *rd* balıklık
biritm *rd* tortulu
biritûbet *rd* rütûbetli
birivîn *rd* alevli
bi riya (...) *h* -e kanallıya
bi riya danebihîzê *h* duyuru yoluyla
bi riya îlanê *h* îlan yoluyla
bi riya amanê *h* fikren
biriyayî (I) *rd* kesilmiş, kesik
biriyayî (II) *rd* tükenik
birî (I) *n* kaş ~ **qeytan** hilal gibi (kaş) ~ **yê min** **şe dikî, lê çavê min derdikî** kaş yapayım derken göz çıkarmak ~ **yên (yekî) li ken bûn** güler yüzlü olmak
birî (II) *rd* 1. kesik (kesilmiş olan) 2. keskin (kesici aletler için)
birî (III) *m* güç, kuvvet
birî (IV) *rd* sakallı ~ **û simbêl bûn** yaşlı başlı olmak
birî (VI) *m* ıkmına ~ **dan xwe** ıkmamak
birîbûn (I) *m* 1. kesiklik 2. keskinlik
birîbûn (II) *m* sakallanma
bi rî bûn *l/bw* sakallanmak
birîde *m* posta
birîdegeh *m* posta konaklama yeri, istasyon
birîdevan *nd/nt* postacı
birîdevanî *m* postacılık
birîdiyar *rd* gücü bilinen
birîkar *nd/nt* vekil ~ **ê serok** başkan vekili
birîkarî *m* vekillik
birîkarname *m* vekâletname
birîket *bnr* briket
birîn (I) *m* 1. yara (keskin bir şeyle, bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik veya zedeleme) * **birîna kêrê** bıçak yarası 2. yara (dert, üzüntü, acı) * **birîna dil** yürek yarası 3. bere (vurma ve incitme sonucu vücutta oluşan çürük) ~ **baş (pak an jî rihet) bûn** yara iyileşmek ~ **dereng hatin** yara geç iyileşmek ~ **kêlîn** et bağlamak (yara kapanmak) ~ **kewa xwe dîtin** yara iyileşmeye yüz tutmak ~ **kewîn** et bağlamak (yara kapanmak) ~ **kirîn** yaralamak ~ **pak** (an jî rihet) bûn yara iyileşmek ~ **rû girtin (yek) çêlitandin** yarayı kaşımak * **birîn rû digire tu diçêlitînî** sen niye yarayı kaşıyorsun ki? ~ **zexelî hatin** yara ağzının kapanmasına rağmen yara iltihaplanmak ~ **a (yekî) çêlitandin** yarasınıdeşmek, (bir kimse birinin) derdinideşmek (veya depreştirmek) ~ **a (yekî) di bin postê (yekî) de bûn** yarası içerden olmak ~ **a liar** (dişwar an jî azirî) bıçılğan (azmış, yayılmış yara) ~ **a (yekî) nû kirîn** (bir kimse birinin) derdinideşmek (veya depreştirmek) ~ **a şewatê** yanma yarası ~ **a xeberan** dil yarası * **çêdibe cihê xencera çênabe cihê xeberan** kılıç yarası onar dil yarası onmaz ~ **a xwe bi destê xwe kewandin** kendi derdine kendi çare bulmak

birîn (II) *m* (r kalın okunur) 1. kesim, kesme, kesiş 2. kesim, biçme, biçki (terzi (dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek, fason) 3. kesim (gelirden kesinti yapma) 4. kesim (kesme zamanı) * **birîna dersê** ders kesimi 5. kesme (dibinden ayırma) 6. kesme (kesici bir aletle yaralama) 7. kesme (ucunu alma) 8. kesme (ara veya son verme) 9. kesme (bir şeyden yoksun bırakma, vermeme) 10. kesme (akımı durdurma) 11. kesme (verilecek şeyin bir bölümünü alıkoyma, vermeme) 12. kesme (para için; basma) 13. kesme (azaltma, güçleştirme) 14. kesme (iskambil kâğıtları için; destenin üzerinde bir bölümünü kaldırıp öte yana koyma) 15. kesme (geçiş önleme) 16. kesme (susma) 17. kesme (hasta organı ameliyatla alma) 18. kesme (parçalara bölme) 19. kesme, makaslama (yazı, film için; kısaltma) 20. koparma, kapma (kıstırma) 21. kırkma (bir hayvanın tüylerini kesme) 22. yontma (taş vb.) 23. geçme (söylemeden veya bitirmeden atlamak) * **em wê meseleyê bibirîn** o meseleyi geçelim 24. biçme (değer, paha, fiyat koyma) 25. budama 26. kesilme, kuruma 26. kesik (kesilmiş olan yer) * **birînê di tiliya wî de** parmağındaki kesikler ~ **û dirûn** biçki dikiş
birîn (III) *m* 1. tükenme, tükeniş 2. yok olma, yoğalma 3. ölüm, tükeniş * **birîna pîşesaziya biçûk** küçük sanayinin ölümü
birîn (I) *l/gh* (r kalın okunur) 1. kesmek * **hevrişim birîn** ipek kesmek 2. biçmek (dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek) 3. kesmek (dibinden ayırmak) * **gişt darên li bexçe birîne** bahçedeki bütün ağaçları kesmişler 4. kesmek (kesici bir aletle yaralamak) * **destê xwe birîye** elini kesmiş 5. kesmek (ucunu almak) * **tu neynokên xwe bibirî** baş dibe tırnaklarını kesen iyi olur 6. kesmek (ara veya son vermek) * **ev îlac êşa serî dibire** bu ilaç baş ağrısını kesiyor 7. kesmek (bir şeyden yoksun bırakmak, vermeme) * **ji ber ku pere nedan, telefona wan birîn** parayı ödemeyince telefonlarını kestiler 8. kesmek (akımı durdurmak) * **cereyan birîne** elektrik akımını kesmişler 9. kesmek (verilecek şeyin bir bölümünü alıkoymak, vermeme) * **ji melhaniya wî birîne** aylığından kesmişler 10. kesmek (para için; basmak) 11. kesmek (azaltmak, güçleştirmek) * **ba riya keştîyê dibire** rüzgâr geminin yolunu kesiyor 12. kesmek (iskambil kâğıtları için; destenin üzerinde bir bölümünü kaldırıp öte yana koymak) * **tu desteya kaxiz bibire** kâğıdı sen kes 13. kesmek (geçiş önlemek) * **rê birîn** yolu

kesmek 14. kesmek (susmak) * **gava çav bi min ket, lêxistina sazê birî** beni görünce saz çalmayı kesti 15. kesmek (hasta organı ameliyatla almak) 16. kesmek (parçalara bölmek) * **riyên biçûk ên ku bulvarê dibirin** bulvarı kesen küçük yollar 17. kesmek, makaslamak (yazı, film için; kısaltmak) * **film birine** filmi kesmişler 18. koparmak, kapmak (kıstırmak) * **makîneyê tiliya min birî** makine parmağımı kaptı 19. kırmak (bir hayvanın tüylerini kesmek) 20. yontmak (taş vb.) 21. geçmek (söylemeden veya bitirmeden atlamak) * **em wê meseleyê bibirin** o meseleyi geçelim 22. budamak 23. kesilmek, kurumak * **av biriya** su kesildi 24. biçmek (değer, paha, fiyat koymak)

birin (II) l/gh 1. tükenmek 2. yok olmak, yavaşlamak (tişte) ~ (bir şeyin) kütluğuna kıran girmek

birîna cilan nd giysi kesimi

birîna reş bj/nd kara çiçek

birîndar rd 1. yaralı 2. darbeli * **firingî tev birîndar in** domateslerin tümü darbeli ~ **bi birîna xwe dizane** ateş düştüğü yeri yakar

birîndarbûn m yaralanma, yara alma

birîndar bûn l/gh yaralanmak, yara almak

birîndarî m yaralanma ~ **çêbûn** yaralanma olayı yaşanmak, yaralanma olmak ~ **dan** yaralı vermek

birîndarkirin m yaralama

birîndar kirin l/gh yaralamak

birîndarok bot/m sinir otu

birîne rd besili (iğdi edilmiş teke veya koç) * **nêriyê birîne** besili teke

birîner nd/nt kesici

birînge m otlak

birînger nd/nt cerrah

birîngerî m cerrahlık

birînkâr nd/nt kesimci

birînkârî m kesimcilik

birînkirin (I) m yaralama

birînkirin (II) m (r kalın okunur) biçki yapma, kesim yapma (terzicilikte)

birîn kirin (I) l/gh yaralamak

birîn kirin (II) l/gh (r kalın okunur) biçki yapmak, kesim yapmak (terzicilikte)

birîn lê bûn bela l/bw yara azmak

birîn lê çêrin l/bw yara azmak

birînpêç nd/nt pansumancı

birînpêçî m pansumancılık

birînsaz nd/nt 1. cerrah 2. cerrah (önemsiz yaraları iyileştiren kimse)

birînsazî m cerrahlık

birîn şixulîn l/gh yara azmak büyünesi

birîntereş m yara bandajı

birînteroşk m yara bandajı

birînxedar rd ağır yaralı

birîqeytan rd kalem kaşlı

birîsk m parıltı

birîş rd püsküllü

birîşal biy/rd 1. lifli 2. köklu 3. damarlı

birîşik rd püsküllü, saçaklı

birîşke m at arabası

birîtik rd taraz taraz (üzeri tel tel iplik olan kumaş)

birîtî (I) rd kesme * **kevîrê birîtî** kesme taş

birîtî (II) nd -den oluşma, müteşekkil olma

birîtûbûn m müteşekkil olma

birîtî bûn l/gh müteşekkil olmak

birîtm rd ritimli, dizemli, tartımlı

birk (I) m 1. çeşme, kaynak, memba * **ava birken gündê me îsal kê m bûne** bu sene köyümüzün çeşmelerinin suyu azalmış 2. kutsal olduğuna inanılan hiç suyu çekilmeyen çeşme 3. havuz, küçük havuz

birk (II) m geçirme

birk (III) m karasabanın ana gövdesi

birk (IV) m kramp

birk (V) m bir çiçek hastalığı

birke (I) m hece

birke (II) m yarışma

birme m asma kilit ~ **li derî xistin** kapiya kilit takmak

birme kirin l/gh kilitlemek

birnawîşk m bir bağ eriği

bi ro bnr bi roj

bi ro de çûn l/bw boşa gitmek, bok yoluna gitmek

bi roj h 1. gündüzleyin, gündüzün 2. gündüzleri, günü birlik, günü birliğine * **tu tim bi roj tîyî mala me, em dixwazin ku tu êvaran jî bimînî** sen hep bize günü birlik geliyorsun, akşama da kalmanı istiyoruz

birojanî rd yevmiyeli

bi rojan ve hatin l/bw çok çabuk gelişmek, gelişip serpilmek

birojî rd oruçlu

bi rojî h günü birlik, günü birliğine

birojne m kıvılcım

birok nd/nt kırıncı

birokî m kırıcılık

birol rd rollu ~ **a (yekî) rabûn** rolüne çıkmak

bi rola xwe rabûn l/bw rolünü oynamak

biroindik rd gözü yaşlı (gözü yaşla dolmuş)

bi ronîyê girtin l/bw (ışığı) tutmak

biroî rd aydınlık, ışıklı

biroqe bnr birûske

biroqonkî h parlakça

biroş bnr beroş

birotar rd rötarlı

birq (I) bj/m lûmbago

birq (II) m 1. balkır, parıltı, şavk, çakıntı, çakın, çakım 2. şimşek ~ **û birûsk** şimşek, yıldırım ~ **û birûsk lê xistin** sıra kadem basmak, toz olmak, gözden kaybolmak, ortadan kaybolmak

birq (III) m nokta

birqa birûskê *nd* yıldırım

birqandin *m* parlatma

birqandin *l/gh* parlatmak

birqe *m* 1. telgraf 2. telgraf (telgraf yoluyla alınan haber)

birqetav *m* 1. yıldırım 2. boran (sağnak yağışlı hava olayı)

birqgir *m* yıldırımkıran, yıldırımlık, yıldırım-savar, paratoner

birqî *m* parıltı, balkır

birqîner *rd/ht* parlatıcı

birqînî *m* ışıltı

birqînok *rd* parıldak, parıldama özeliği olan

birqok *rd* 1. parıldak, parlak 2. yıldırak ~ **û birûsk** şimşek

birqokî *h* parlakça

birqonek *rd* 1. parlak 2. ıslıl ıslıl, parıldayan, pırıl pırıl * **çavên birqonek** ıslıl ıslıl gözler

birqonekî *ast/m* 1. parlaklık 2. *h* ışıklıca, parlakça

birqonektî *m* parlaklık

birs (I) *m* açlık

birs (II) *m* parıltı

birsayî *m* açlık

birsbirs *h* par par

birsebirs *h* parıl parıl

birsî *rd* 1. aç (tok karşıtı) 2. *nd* aç (yiyecek bulamayan, yoksul kimse) * **divê em destê xwe yê** alfkariyê di serê birsiyan bidin açlara yardım elimizi uzatmalıyız ~ **hiştin** aç bırakmak ~ **man** aç kalmak ~ **man** aç kalmak (**ji**) ~ **yan ketin** (an **ji** **mirin**) açlıktan bitkin düşmek

birsîbûn *m* acıkma, acıklılma

birsî bûn *l/gh* acıklamak, acıklılmak

birsîbûyî *rd* acıkmış olan

birsîbûyîn *m* acıkış

birsîhiştin *m* acıktırma, aç bırakma

birsî hiştin *l/gh* acıktırmak, aç bırakmak

birsîhiştî *rd* aç bırakılmış kimse

birsîkirin *m* acıktırma

birsî kirin *l/gh* acıktırmak

birsîkirî *rd* acıktırılmış olan kimse

birsîman *m* aç kalma

birsî man *l/gh* aç kalmak

birsîmayî *rd* aç kalmış olan

birsîmayîn *m* aç kalış

birsîtî *m* açlık

birsok *rd* parlak, balkı

bi ruh *h* canlı olarak, diri olarak ~ê (**yekî**) **zanîn** (birinin) ciğerini okumak

biruh *rd* 1. ruhlu, canlı (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık, hayvan) 2. *mec* canlı, ruhlu (etkili)

bi ruh anîn *l/bw* 1. diriltmek, canlandırmak 2. hatırlamak

biruhbûn *m* canlanma, dirilme

bi ruh bûn *l/bw* canlanmak, dirilmek

biruhhiştin *m* sağ koma

bi ruh hiştin *l/bw* sağ komak

biruhketin *m* canlanma

bi ruh ketin *l/bw* canlanmak

biruhsat *rd* ruhsatlı

birutbe *rd* rütbeli

birû (I) *n* kaş (gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar) * **bi çav û biriyân îşaret da min** bana kaş göz etti ~

kirin cot kaş çatmak ~ **lê şikandin** (birine) kaşlarını çatmak ~ **li hev kirin cot kaş** yıkmak ~ **yê min şe dike** (an **ji dikî**) **çavê min**

derdixê (an **ji derdikî**) kaş yapayım derken göz çıkarmak ~ **yê qeytanî** kewan gibi (kaş) ~ **yên** (**yekî**) **hildayî bûn** kaşları kalkık olmak ~ **yên** (**yekî**) **hildayî ne** kaşları kalkık

~ **yên xwe kirin cot** kaşlarını çatmak, çatınmak * **polis birûyên xwe kirin cot û lê mêze kir** polis kaşlarını çatarak ona baktı

~ **yên xwe hildan** kaşlarını kaldırmak ~ **yên xwe pêl kirin** çatınmak

birû (II) *n* doğum sancısı ~ **hatin** (**yekê**) ağrısı tutmak, doğum sancıları başlamak ~ **yê zarû** doğum sancısı

birû (III) *rd* yüzü ~ **yê avê ketin** su yüzüne çıkmak ~ **yê dinyayê ketin** sevinçten dört köşe olmak

bi rûbarî hev ketin *l/bw* yüzleşmek, yüzyüze gelmek * **ez dikarim her tim bi rûbarî wî bikevim** ben onunla her zaman yüzleşebilirim

bi rûbarî hev xistin *l/bw* yüzleştirmek

bi rûberiyê *h* kıyasen

bi rûberî hev xistin *l/bw* karşı karşıya getirmek

birûcot *rd* çatık kaş

birûçik *rd* 1. eli yüzü düzgün 2. estetik * **nan birûçik tê xwarin**

birûdan *rd* olaylı

birûdar *rd* kaşlı

bi rûdayî *h* yüzü yüzü (utanmadan)

birûdên *rd* yanaklı

birûhildayî *rd* kaşları kalkık

birûk *m* kuru ayaz * **birûkeke sar tê kuru bir ayaz** esiyor

bi rûkenî *h* güler yüzle

birûketin *m* yüze çıkına (sıvının yüze çıkması)

bi rû ketin *l/bw* yüze çıkmak (sıvının yüze çıkması)

birûm *bot/m* yaban havucu (Pastinaca sativa)

birûmet *rd* onurlu, hasiyetli, şerefli

bi rûmeta (...) **listin** *l/bw* (birinin) onuruyla oynamak

birûmetbûn *m* 1. onurlanma, onurlu olma 2. onurluluk

bi rûmet bûn *l/bw* onurlanmak, onurlu olmak

birûn *rd* 1. yağlı (üzerinde veya içinde yağ olan) 2. yağlı (yağla yapılmış olan) * **çoreka birûn** yağlı çörek

birûng (I) *bnr* birû

birûng (II) *m* tül bent

birûnbûn *m* 1. yağlı olma, yağlanma 2. yağlılık

bi rûn bûn *l/bw* yağlı olmak, yağlanmak

birûnî *m* yağlılık

birûpêl *rd* çatık kaş

birûpoş *rd* maskeli

birûqalind *rd* dört kaşlı

birûreş *rd* kara kaşlı

birûsandin *m* parıldatma, parlatma

birûsandin *l/gh* parıldatmak, parlatmak

birûsîn *m* parıldama, parıldayış, parlama

birûsîn *l/gh* parıldamak, parlamak

birûsk (I) *bj/m* lûmbago

birûsk (II) *m* 1. çakın, çakım 2. şimşek, yıldırım

3. ani keskin sancı 4. telgraf ~ **ji ber çavê** (yekî) cûn gözlerinde şimşekler çakmak ~ **lê dan** (an **ji xistin**) yıldırım çarpmak ~ **li mala te bikeve** evine şimşek düşsün ~ **vejandin** (dan an **ji vedan**) şimşek çakmak ~ **a esmanan li** (yekî) **xistin** Allah'ından bulmak ~ **a esmanan li te bixe** ölesin

birûskan *m* parlama

birûskandin *m* ışılatma, parıldatma

birûskandin *l/gh* ışılatmak, parıldatmak

birûskasa *rd* şimşek gibi

birûskavêj *m* şimşek saçan

birûskdan *m* şimşeklenme

birûsk dan *l/gh* şimşeklenmek

birûskdayîn *m* şimşeklenme

birûske *m* 1. şimşek parıltısı 2. telgraf 3. telgraf (telgraf yoluyla alınan haber) ~ **şandin** telgraf çekmek

birûskekar *nd/nt* telgrafçı

birûskekarî *m* telgrafçılık

birûskename *m* telegram

birûskevan *nd/nt* telgrafçı

birûskevanî *m* telgrafçılık

birûskexane *m* telgrafhane

birûskêyî *rd* telgrafla ilgili

birûskî *rd* yıldırım gibi

birûskîn (I) yıldırımvari, yıldırım gibi

birûskîn (II) *m* ışıldama, parlama, parlayış

birûskîn *l/gh* ışıldamak, parlamak

birûskjendin *m* şimşek çakma, yalabıma

birûsk jendin *l/gh* yalabımak, şimşek çakmak

birûsklêdan *m* şimşek çakma

birûsk lê dan *l/bw* şimşek çakmak

birûskname *m* telgraf, telegram (telgraf yoluyla alınan haber pusulası)

birûskparêz *m* yıldırımsavar, yıldırımkıran

birûskvedan *m* şimşeklenme, şimşek çakma, yalabıma,

birûsk vedan *l/gh* şimşeklenmek, şimşek çakmak, yalabımak

birûskvejandin *m* şimşeklenme

birûsk vejandin *l/gh* şimşeklenmek

birûskweş *m* telgraf cihazı

birûskyar *nd/nt* telgrafçı

birûskyarî *m* telgrafçılık

birûsokî *rd/h* parlakça

birûstin *m* parıldama

birûstin *l/gh* parıldamak

birûş *m* bulgur

birxû *m* burgu

bi rûyê hev ketin *l/bw* yüzleşmek, yüzyüze gelmek

bi rûyê hev xistin *l/bw* yüzleştirmek

birûyê tengiyê *nd* doğum sancısı

bi rûyê spî *h* alınının akı ile

birxelas *m* (r kalın okunur) yakan top oyununa benzeyen, topsuz ve karşılıklı iki grup tarafından oynanan geleneksel bir Kürt oyunu

biryar *m* biryar kebabı, tandır kebabı

biryarfiroş *nd/nt* biryancı

biryar *m* 1. karar (bir iş veya sorun hakkında düşünümlere verilen kesin yargı) * **ez ji vê biryara xwe venagerim** ben bu kararımdan dönmem 2. karar (herhangi bir durum için; tartışılarak verilen kesin yargı) * **biryara dadgehê** mahkeme kararı 3. karar (bu yargıyı bildiren belge) * **biryara dadgehê wergirt** mahkeme kararını aldı ~ **betal kirin** kararı bozmak (feshetmek) ~ **dan** karar vermek ~ **derxistin** karar çıkarmak ~ **girtin** (an **ji stendin**) karar almak ~ **lê dan** karar kılmak ~ **lê hatin dan** kararlaştırmak * **ev kar êdî biryar lê hatiye dan** bu iş artık kararlaştı ~ **li ser dan** karar altına almak ~ **li ser hatin dan** kararlaştırılmak * **ji bo geştê biryar li ser saet pêncan hate dan** gezinti saat beşe kararlaştırıldı ~ **stendin** karar almak ~ **a dawîn hiq** nihai karar ~ **a devberdana ji şopanê hiq** takipsizlik kararı ~ **a navbeynê hiq** ara kararı ~ **a paşpeniyê hiq** giyap kararı ~ **a pêwistekî** gerekçeli karar ~ **a sekirinê** arama kararı

biryarbûyî *rd* kararlaştırılmış olan, mukarrer

biryardan *m* karar verme, kararlaştırma

biryar dan *l/gh* karar vermek, kararlaştırmak

biryardar *rd* 1. kararlı 2. kararlı (düzenli, dengeli, istikrarlı)

biryardarî *m* 1. kararlılık 2. kararlılık (istikrarlılık)

biryardayî *rd* 1. karar vermiş olan 2. kararlaştırılmış

biryardayîn *m* karar verme, kararlaştırma

biryarder *nd/nt* karar verici

biryarderî *m* karar vericilik

biryargeh *m* karargâh ~ **lê danîn** karargâh kurmak

biryargirtî *rd* 1. kararını vermiş olan 2. karar alınmış olan

biryarmend *rd* kararlı

biryarmendî *m* kararlılık

biryarname *m* kararname ~ **ya qanûnî** kanun hükmünde kararname

biryarstendî *rd* 1. kararını vermiş olan 2. ka-

rar alınmış olan
bisabiqa *rd* sabıkalı
bisabûn *rd* sabunu
bisabûnbûn *m* sabunlanma
bi sabûn bûn *l/bw* sabunlanmak
bisabûnbûyîn *m* sabunlanma, sabunlanış
bisaet *rd* saatli
bi saetan *h* saatlerce
bi safitî *h* safça
bi sakîni *h* sakince
bi salan *h* yıllarca, yıllar yılı
bisam *m* 1. parsel 2. parçacık
bi samîmîti *h* samimice
bi sanayî *h* kolayca, kolaylıkla
bisansûr *rd* sansürlü
bisaq *rd* konçlu
bisarinc *m* sarnıçlı
bisat *m* mesele, çelişki
bisaw *rd* dehşetli
bi saxikî *h* safça
bi saxî *h* 1. canlı canlı, diri diri, diri olarak (canlı olarak) * **bi saxî kirine** *gorê* diri diri mezara koymuşlar * **her kes li masiyên ku di leganê de bi saxî dihatin firotin**, **dini-hêrt** her kes leğen içindeki canlı canlı satılan balıklara bakıyordu 2. sağ salın ~ **dilekî rihet nedan hev** hayatta birbirine rahat yüzü vermemek ~ **û selamet** salınan, selametle
bisaxîfî *h* 1. canlı canlı, canlı olarak, diri diri (canlı olarak) 2. ayaktan (kesim hayvanları için; canlı olarak)
bi saxlemî *h* sağlamca
bi saya (...) *d* sayesinde
bi saya (...) **bûn** *l/bw* (birinin) sayesinde olmak
bisaye *rd* gölgeli
bisaz *rd* 1. çalgılı, sazlı (cihê ku tê de saz tê jendin) * **gazinoya bisaz** çalgılı gazino 2. çalgılı, sazlı sözlü * **dîlana bisaz** çalgılı düğün ~ **û kêf** sazlı sözlü
bisazgehbûn *m* kurumlaşma, müesseseseleşme
bi sazgeh bûn *l/bw* kurumlaşmak, müesseseseleşmek
bisazgehbûyîn *m* kurumlaşma
bisazgehkirin *m* kurumlaşturma
bi sazgeh kirin *l/bw* kurumlaştırmak
bisazibûn *m* 1. kurumlaşma, müesseseseleşme 2. teşekül etme, kuruluş olarak kurulma
bi sazî bûn *l/bw* 1. kurumlaşmak, müesseseseleşmek 2. teşekül etmek, kuruluş olarak kurulmak
bisazîkirin *m* kurumlaşturma
bi sazî kirin *l/bw* kurumlaştırmak
bisbiskî *rd* pürçekli
bisbisok *m* ateş böceği (*Lampyrus noctiluca*)
bisebax *rd* boyalı
bisebeb *rd* nedenli, sebebli
bisebir *rd* sabırlı, götürümlü

bisebirbûn *m* sabırlı olma
bi sebir bûn *l/bw* sabırlı olmak
bi sebirê *h* sabırlı
bisebî *rd* 1. çocuklu 2. gebe, hamile
bisebîbûn *m* 1. gebe kalma 2. çocuk peydahlanma (evli olmayan kadın)
bi sebî bûn *l/bw* 1. gebe kalmak 2. çocuk peydahlamak (evli olmayan kadın)
bisecere *rd* şecereli
bisedef *rd* sedefli
bisedem *rd* nedenli, sebebli ~ **û bêsedem** nedenli nedensiz
bi sedema *d* dolayısıyla * **bi sedema kar-mehev nas kir** iş dolayısıyla onunla da tanıştık
bisehol *rd* buzlu
bisehwîr *rd* korkunç
bi sekanî *h* sakince
biseke *rd* sikeli
bi seke ve girê dan *l/bw* sikkelemek
bisekine! *b* dur!, stop!
bisekûk *rd* sekili (taraslı)
biselahiyyet *rd* yetkili
biselahiyyetkirin *m* yetkili kıлма
bi selahiyyet kirin *l/bw* yetkili kılmak
bi selametî *h* selametle
biselef *rd* faizli
biseleffidan *m* faize verme, faizlendirme
biselefî dan *l/bw* faize vermek, faizlendirmek
biselik *rd* sepetli
biselîb *rd* haçlı
bisemax *rd* sabırlı, tahammüllü
bisembol *rd* sembollü, rumuzlu
bisemen *rd* çemenli
bi semt *h* ihtiyatla, yavaşça, usulca, usulcacık
bisemt *rd* ihtiyatlı
bisemta (...) **ketin** *l/bw* semtine uğramak
bi semtika *h* usulca
bisemyan *rd* görkemli, heybetli
bisendîka *rd* sendikali
bisened *rd* senetli
bisepet *rd* sepetli
biseqetî *h* malûlen
biserbejêr *rd* inişli ~ **û derbejor** (an jî berjor) inişli çıkışlı (veya yokuşlu)
bi serberdayî cûn *l/bw* dolu dizgin gitmek (sönüne geçilmeyecek biçimde olmak)
bi serbestî *h* 1. serbestçe, özgürce 2. rahatça, çatır çatır (güçlük çekmeden) * **bi serbestî** İngilizkî **diaxeve** çatır çatır İngilizce konuşuyor
bi serbilindayî *h* açık alınla, alınının akı ile * **em bi serbilindayî jî vî karî derketin** alınımızın akı ile bu işten çıktık
biserbixwe *rd* bağımsız
biserbixwekirin *m* bağımsızlaştırma
biserbixwe kirin *l/gh* bağımsızlaştırmak
biserborî *rd* serüvenli
bi ser çavan *nd* baş üstüne
biserçimk *rd* uçlu

bi ser de g 1. hatta, üstelik, helede 2. caba, cabası * **ew çend benzîn şewitand, rûn jî bi ser de!** okadar benzin yaktı, yağda caba!

biserdeçûn m 1. üstüne gitme, baskı yapma 2. asıntı (üzerine gitme) 3. üstüne varma, üzerine yürüme 4. *sp* baskı, press

bi ser de çûn *l/bw* 1. üstüne gitmek, baskı yapmak 2. üstüne üstüne gitmek, üzerine üzerine gitmek 3. yürümek, akın etmek * **leşker bi ser kelê de çû asker kaleye yürüdü** 4. üstüne varmak, saldırmak, üstüne yürümek, üzerine yürümek 5. yayılmak (ayrıntıya girmek, açılmak) * **ez naxwazîn zêde bi ser vê mijarê de herim** bu konuda şimdilik yayılmak istemiyor 6. hal hatırını sormak 7. düşmek (aşırı ilgi veya sevgi göstermek) * **tu pîr zêde bi ser vî tiştî de çûyî** bu işin üstüne fazla düştün 8. (birine) parası geçmek * **perê min bi ser de çûye** ona param geçmiş

bi ser (...) *de çûn* *l/bw* 1. kulağına girmek 2. üzerine varmak, üzerine yürümek (saldırmak) 3. (birinin) hal hatırını sormak, ziyaretine gitmek * **kesek bi ser wî de naçe** kimse hal hatırını sormuyo

bi ser de dadan *l/bw* baskın yapmak

bi ser de gêr kirin *l/bw* üstüne yıkmak, üzerine atmak

bi ser de girtin *l/bw* 1. kuşatmak, ablukaya almak (çevresini sarmak, muhasara etmek) 2. bastırmak (sis, yağmur, kar için) 3. baskın yapmak, basmak, baskın düzenlemek * **girtine ser navçeyê ilçeyi basmışlar** 4. haber vermeden uğramak

bi ser de hatin *l/bw* 1. (bir şeyin) üstüne gelmek 2. üstüne üstüne gelmek, üstüne varmak 3. yağmak (üst üste ve çok yağmak) * **gule bi ser me de dihatin** üstümeze kurşun yağdı

biserdehatin üstüne varmak, gelmek 4. bastırmak (birden bire ve çok etkisini göstermek) 5. basmak, inmek, kaplamak, (bir yeri) kaplamak * **mij bi ser de hat sis bastı**

bi ser (...) *de hatin* 1. -e basmak 2. bastırmak (birden bire ve çok etkisini göstermek) * **çileyê zivistanê bêtedarek bi ser me de hatibû** kara kış bizi hazırlıksız bastırmıştı 3. basınak, inmek, kaplamak, (bir yeri) kaplamak * **mij bi ser de hat sis bastı** 4. (bir şeyin) üstüne gelmek * **bi ser xeberdana me de hat** konuşmamızın üstüne geldi

bi ser de hatin girtin *l/tb* basılmak, baskına uğramak

bi ser de hîlbûn *l/bw* çıkışmak, üzerine gitmek

bi ser (...) *de hîlbûn* *l/bw* (birine) çıkışmak, üstüne yüremek, üzerine gitmek

bi ser de kirin *l/bw* eklemek, üstüne katmak, üstüne koymak

bi ser de kirin qîjînî *l/bw* cayırtı vermek

bi ser de neçûn *l/bw* selam sabahı kesmek

bi ser (...) *de nehatin gotîn* *l/bw* (birine) diyecek söz olmamak

bi ser de qelibîn *l/bw* taşmak * **kela şorbeyê bi ser de qelibî** çorba taşı

bi ser de qîjîn *l/bw* cayırtı vermek

bi ser de rijandin *l/bw* taşımak

biserderî *rd* atkılı (üst eşikli)

bi ser de rûniştin *l/bw* kız erkeğe kaçmak

bi ser de tehm dan *l/bw* üstüne yıkmak

bi ser de xûz bûn *l/bw* eğilimli olmak, meyletmek

bi ser de xwar bûn *l/bw* eğilimli olmak

bi ser de zêde kirin *l/bw* eklemek, ziyade yapmak

bi ser dilê (...) *ketin* *l/bw* (birine) takılmak, zerine varmak

biserenc *rd* maceralı

bi serê çîyan ketin *l/bw* isyan edip dağlara çıkmak

bi serê (...) *de hatin xwendin* *l/bw* 1) beyni yıkanmak 2. zararlı düşünceler edinmesini sağlamak

bi serê hev sond xwarin *l/bw* (birbiriyle) hoş beş olmak, samimi olmak

bi serê hev xistin *l/bw* (birbirine) kavratmak

bi serê ketin *l/bw* yüzeye çıkmak

bi serê (...) *ketin* *l/bw* kafasına yatmak

bi serê (...) *kirin* *l/bw* (birinin) ölüsünü öpmek

bi serê lêvan h şekerrenk (iki kişinin dostluk ilişkisinin bozuk olması)

bi serê lêvan kenîn *l/bw* gülümsemek

bi serê malê xwe girtin *l/bw* inanın izini bulmak

bi serê piyê xwe ve kirin *l/bw* parmağından oynatmak

bi serê poz h yarı buçuk, baştan savma, zorla, şekerrenk (iki kişinin dostluk ilişkisinin bozuk olması)

bi serê poz axaftin *l/bw* yarı buçuk konuşmak, zorla konuşmak * **bi min re bi serê poz dixave** benle zorla konuşuyor

bi serê poz peyîvîn *l/bw* yarı buçuk konuşmak, baştan savma konuşmak, zorla konuşmak * **bi serê poz dipeyîve** zorla konuşuyor

bi serê poz pê re dan û stendin *l/bw* yarı buçuk konuşmak, zorla konuşmak

bi serê poz pê re xeber dan *l/bw* yarı buçuk konuşmak, zorla konuşmak

bi serê poz xeber dan *l/bw* yarı buçuk konuşmak, zorla konuşmak

bi serê ve hatin *l/bw* kavlamak, kabarmak * **min ev beton saxlem kir êdî bi serê ve nayê** bu betonu sağlam yaptım artık kabarmaz

bi serê xistin *l/bw* ilâve etmek, eklemek

bi serê (...) *xistin* *l/bw* (birine) kavratmak, kafasına yatmasını sağlamak

biserêxwe *rd* 1. başına buyruk 2. başıboş, dene-timsiz

bi serê xwe *h* 1. kendi başına (kimseye sormadan) 2. kendi başına (başkasının payı veya yardımı olmaksızın) * **kêşe bi serê xwe hêl kir** problemi kendi başına çözdü 3. kendiliğinden 4. ayrı, bir (veya tek başına), tek başına, yalnız 5. can cana baş başa (birbirini seven iki kişinin bir arada yalnız olarak) 6. başlı başına * **nivîsandîn bi serê xwe hunerek e** yazmak başlı başına bir sanattır
biserêxwebûn *m* bağımsız olma, bağımsızlaşma
bi serê xwe bûn (I) *l/bw* 1. yalnız başına olmak 2. bekâr olmak
bi serê xwe bûn (II) *l/bw* bağımsız olmak, bağımsızlaşmak
biserêxwebûyî *rd* bağımsız olmuş, bağımsızlaşmış olan
bi serê xwebûyîn *rd* bağımsız olma, bağımsızlaşma
bi serê xwe çûn *l/bw* kendi havasında gitmek (veya havasında olmak)
bi serê xwe kirin *l/bw* 1. kendi başına yapmak 2. kalıbını basmak
bi serê xwe rabûn *l/bw* başıboş büyümek
bi serê xwe tenê *h* yalnız başına, bir başına
bi serê zîman *h* 1. peltek, peltekçe 2. şekerrenk (iki kişinin dostluk ilişkisinin bozuk olması)
bisergeşte *rd* maceralı
biserguzeşt *rd* maceralı, serüvenli
biserhatî *m* 1. macera, serüven 2. *rd* maceralı
bi ser hemdê xwe de hatin *l/bw* kendine gelmek (ayılmak)
bi ser hev de dan *l/bw* sıkıştırmak
bi ser hev de hatin *l/bw* bir araya gelmek, toplanmak
bi ser hev ve çûn *l/bw* 1. çekilmek 2. büzüşmek
bi ser hisan ketin *l/bw* bir şeyler sezmek, duyum alınak
bi ser hişê xwe ve hatin *l/bw* kendine gelmek, ayrılmak
biserik *rd* 1. başlı, başlıklı * **pênûsa biserik** başlıklı kalem 2. uçlu
biserikbûn *m* 1. başlıklı olma 2. uçlana
bi serik bûn *l/bw* 1. başlıklı olmak 2. uçlamak
biserî (I) *rd* uçlu
biserî (II) *rd* 1. başlı 2. kafalı 3. başı bağlı (evli) 4. tepeleme (taşacak kadar dolu olan) * **kevçî bi serî tije kirîye kaşîgî** tepeleme doldurmuş 5. başlıklı * **pênûsa biserî** başlıklı kalem
biserîbûn *m* 1. baş göz olma 2. ağzına kadar dolma 3. ağzı açık olma, dalma, fazla yeme (rende, karasabanın gibi aletlerin ucu dik olma) 4. uçlanma
bi serî bûn *l/bw* 1. baş göz olmak * **lawik di dawiyê de bi serî bû** çocuk sonunda baş göz oldu 2. ağzına kadar dolmak 3. ağzı açık olmak, dalmak, fazla yemek (rende, karasabanın gibi aletlerin ucu dik olmak) * **devê**

rendeyê zêde bi serî ye renderin ağzı fazla dalıyor * **planî bi serî ye** planyanın ağzı fazla açık 4. uçlanmak
bi serî çûn erdê *l/bw* 1. uyuklayıp durmak 2. çok uykusuz olmak
bi serî de çûn *l/bw* kafasına yatmak, kavramak (anlamak, algılamak)
bi serî de xwendin *l/bw* 1. (birinin) kulağını doldurmak, kulağına koymak (veya sokmak) 2. *psî* beyin yıkamak
bi serî di hev de derketin *l/bw* tesadüfen karşılaşmak, karşıkarşıya gelmek
biserîkirin *m* 1. başını bağlama, baş göz etme (evlendirme) 2. ağzına kadar doldurma, tepeleme doldurma, doruklama 3. ağzı açık etme, daldırma (rende, planya vb. için)
bi serî kirin *l/bw* 1. başını bağlamak, baş göz etmek (evlendirmek) * **em îşev lawê xwe bi serî dîkin** bu gece oğlumuzu baş göz ediyoruz 2. ağzına kadar doldurmak, tepeleme doldurmak, doruklamak 3. ağzı açık etmek, daldırmak (rende, planya vb. için)
biserîkirî *rd* 1. başı bağlanmış, evlendirilmiş olan 2. doruklama, tepeleme
bi serî xistin *l/bw* (birine) kavratmak, kafasına yatmasını sağlamak
biserketin *m* 1. başarma 2. kazanma, galip gelme (olumlu, iyi bir sonuç elde etme) 3. üst çıkma (veya gelme) 4. aşma, boyu aşma 5. yüzeye çıkma, üste çıkma 6. huyunu, suyunu öğrenme
bi ser ketin *l/bw* 1. başarmak 2. kazanmak, galip gelmek (olumlu, iyi bir sonuç elde etmek) * **dî dengdayînê de ew bi ser ket** oylamayı o kazandı 3. üst çıkmak (veya gelmek) 4. aşmak, boyu aşmak * **telê min bi ser wî dikeve** boyum onunkini aşıyor 5. yüzeye çıkmak, üste çıkmak * **bi ser avê ketin** suyun yüzeyine çıktılar 6. huyunu, suyunu öğrenmek
bi ser (...) *ketin* *l/bw* 1. aşmak, boyunu aşmak * **bi ser telê min dikeve** boyu benimkini aşıyor 2. (birine) takılmak 3. yüzeye çıkmak * **dar bi ser avê dikeve** ağaç su yüzeyine çıkıyor
biserketî *rd* başarılı ~ **bûn** başarılı olmak
bi serkêşî *h* huysuzca
bi serkî *h* yüzeyssel
bi ser kûrmê (...) *ketin* *l/bw* (birinin) huyunu öğrenmek
bi ser kûrm û kirasê hev ketin *l/bw* (birbirinin) huyunu, suyunu öğrenmek
bi ser kûrm û kirasê (yekî) ketin *l/bw* (birinin) huyunu, suyunu öğrenmek
bi ser lepan ketin *l/bw* emeklemek
bi ser lîngan ketin *l/bw* ayaklanmak, ayaklarının üstüne basmak, yürümeye başlamak (çocuk; ayakları üzerinde gezecek duruma gelmek)

biserlinganketî *rd* ayaklanmış, yürümeye başlamış (çocuk)
bi ser lingan xistin *l/bw* yürütmek (çocukların yürümelerini sağlamak)
bi ser mehde xistin *l/bw* fazla yemekten tiksirmek
bisermil *rd* yeleli
bi ser miriyan de gotin *l/bw* (ölü üzerine) ağıt yakmak
bi ser namûsê de xwar bûn *l/bw* (birinin) namusuna meyletmek, göz koymak
bisernav *rd* başlıklı (yazı)
biserneketin *m* başarmama
bi ser neketin *l/bw* başarmamak, akim kalmak, çuvalanmak, becermemek
biserneketî *rd* başarısız
biserneketîbûn *m* başarısız olma, başarısızlık
biserneketîfî *m* başarısızlık
bi sernermî *h* uysalca
bi sernigûnî *h* kôs kôs
bisernişiv *rd* inişli ~ *û* derbejor (an jî berjor) inişli çıkışlı (veya yokuşlu)
bisernivîs *rd* başlıklı (yazı)
bi serpeyî *h* geçici olarak, muvakkaten
biserpêhatî *rd* serüvenli
bi serpelî *h* kôs kôs
biserpêt *rd* kepekli (un kepeği için)* **ardê biserpêt** kepekli un
bi ser piyan ketin *l/bw* ayaklanmak, ayaklarının üstüne basmak, yürümek (çocuk; ayakları üzerinde gezecek duruma gelmek) * **zarok zû bi ser piyan ket** çocuk erken yürümeye başladı
biserpiyanketî *rd* ayaklanmış, ayaklarının üstüne basabilen (çocuk)
biserpûş *rd* serpuşlu, başlıklı
bi ser qewl ketin *l/bw* süresi geçmek, ödemedede gecikmek
bi ser qewl xistin *l/bw* ödemedede geciktirmek
bi ser qewlê xwe xistin *l/bw* üstünden (şu kadar zaman) geçmek
bi ser re g üstelik, üstün
bi ser re hatin *l/bw* 1. tesadüfî olarak uğramak 2. kınamak için birine uğramak
bi ser ruhê (...) *ketin* *l/bw* takılmak, üstüne yürümek, üstelemek
bi ser şopê ve bûn *l/bw* izini bulmak
bisertifika *rd* sertifikalı
biserûber *rd* düzenli, derli toplu, derneşik, tertipli, sistematik, sistemli, intizamlı* **kargeheke biserûber** düzenli bir işyeri
biserûberbûn *m* düzenlenme, düzenli olma, sistemleşme
biserûber bûn *l/bw* düzenlenmek, düzenli olmak, sistemleşmek
biserûberî *m* düzenlilik, sistemlilik, tertiplilik
biserûberkirin *m* düzenleme, düzeltme, düzen verme, düzene koyma veya düzene sokma, sistemleştirme

bi ser û ber kirin *l/bw* düzenlemek, düzeltmek, düzen vermek, düzene koymak veya düzene sokmak, sistemleştirmek
biserûberkirî *rd* düzene sokulmuş, düzenlenmiş olan
biserûbin *rd* 1. sonlu 2. altı
bi ser û binan ketin *l/bw* ishal, kusma, gözün yaşarması ve burun sulanmasına sebep olan bir tür hastalığa yakalanmak
biserûcav *rd* gözleri açılmış
bi ser û çav bûn *l/bw* gözleri açılmak
biserûguh *rd* 1. bakımlı, giyimli kuşamlı 2. kalıplı kıyafetli, kelli felli 3. kıvracık (derli toplu ve işi kolay) 4. hali vakti yerinde
bi ser û guh bûn *l/bw* 1. bakımlı olmak, giyimli kuşamlı olmak 2. kalıbı kıyafeti yerinde olmak, kelli felli olmak 3. kıvracık olmak 4. hali vakti yerinde olmak
bi ser û guhê hev girtin *l/bw* (birbirine) girmek (veya girişmek)
bi ser û guhê hev ketin *l/bw* (birbirine) girmek (veya girişmek)
bi ser û guh kirin *l/bw* 1. bakımlı hale getirmek, bir kimseyi alıp giydirmek, güzelleştirmek 2. kıvracık hale getirmek 3. hali vaktini düzeltmek
bi ser û piyan ve winda bûn *l/bw* ortalıktan kaybolmak, esamesi bile okunmamak
bi ser û sermiyan bûn *l/bw* başı bağlanmak, evlenmek * **wî bizewicînin bila be ser û sermiyan bibe** evlendirin ki başı bağlansın
biserûsînc *rd* 1. ahlâklı, iyi huylu, huy, ahlâkı iyi 2. eli yüzü düzgün 3. kelli felli
bi ser û sînc bûn *l/bw* 1. ahlâklı olmak, iyi huylu olmak 2. eli yüzü düzgün olmak
biserûşûn *rd* 1. aklı başında * **yeke xweşik a biserûşûn** e aklı başında güzel biri 2. düzgün, düzenli
bi ser û şûn bûn *l/bw* 1. aklı başında olmak 2. düzgün olmak, düzenli olmak
biserveberdan *m* 1. ilhak etme, katma 2. hakkını birine geçirme, -e yedirme
bi ser ve berdan *l/bw* 1. ilhak etmek, katınak 2. hakkını birine geçirmek, -e yedirmek * **heqê xwe bi ser wan ve bermedin** hakkınızı kimseye yedirmeyin
bi ser ve birin *l/bw* benzetmek
biservebûn (I) *m* 1. eklenme 2. binme, eklenme, katılma
biservebûn (II) *m* 1. keşfetme, rast gelme, bulma 2. tanıma, teşhis etme (veya koyma) 3. keşfetme
bi ser ve bûn (I) *l/bw* 1. eklenmek 2. binmek, eklenmek, katılmak * **mesrefên postayê jî bi ser mesrefên min ve bûn** bir de posta masrafı masraflarıma bindi
bi ser ve bûn (II) *l/bw* 1. rast getirmek, bulmak 2. tanımak, teşhis etmek (veya koymak) 3. keşfetmek

biserveçûn *m* 1. üzerine gitme, üstüne varma, üstüne doğru yürüme 2. hal hatırını sorina, ziyaretine gitme 3. benzeme

bi ser ve çûn *//bw* 1. üzerine gitmek, üstüne varmak, üstüne doğru yürümek 2. hal hatırını sormak, ziyaretine gitmek 3. benzetmek

biservedanîn *m* ekleme, ilave etme, ulama

bi ser ve danîn *//bw* eklemek, ilave etmek, ulamak

bi ser ve hatîn *//bw* şımarık * **tu pir bi ser ve hatî** sen çok şımarıydın

bi ser ve hatîn kirin *//b* eklenmek, ulanmak

biservekirin *m* 1. ekleme, ilâve etme, ulama 2. katma 3. abartma

bi ser ve kirin *//bw* 1. eklemek, ilâve etmek, ulamak 2. katmak 3. abartmak

biservekirî *rd* 1. ekli, eklemeli, ilâveli * **çapa biservekirî ya duyem** ilâveli ikinci baskı 2. ulama 3. eklenti, eklenmiş 4. katma (katılmış) 5. abartılı

bi ser ve kişandin *//bw* lâf almaya çalışmak, ağzını yoklamak

bi ser wezîfe ketin *//bw* görev almak

bisêrxistin *m* 1. başarma, baş etme 2. aşma, geçme 3. ekleme

bi ser xistin *//bw* 1. başarmak, baş etmek 2. aşmak, geçmek 3. eklemek * **beytên pêşîn bi serê hatîne xistin** baştaki beyitler eklenmiş

bisêrxistî *rd* 1. başarmış, baş etmiş 2. aşmış, geçmiş 3. eklemiş

bisêrxwe *rd* bağımsız ~ **bûn** bağımsız olmak

bisêrxwebûn *m* bağımsızlık, bağımsız olmak

bisêrxwedekirin *m* kafaya dikme, dikme

bi ser xwe de kirin *//bw* kafaya dikmek, dikmek * **cêr bi ser xwe de kir û vexwar** testiye dikip içti

bisêrxwegirtin *m* yükümlenme, bir vazifeyi üstüne alma

bi ser xwe girtin *//bw* yükümlenmek, bir vazifeyi üstüne almak

bisêrxwegirtî *rd* yükümlü

bisêrxwegirtî *m* yükümlülük

bi ser xwe re avêtin *//bw* verdiği sözü yerine getirmemek

bi ser xwe ve çûn *//bw* azmak, haddini aşmak

bi ser xwe ve hatîn *//bw* kendine gelmek, kendini toparlamak

bisêrxweyî *m* bağımsızlık

biseryûm *rd* seryumlu

bisewax *rd* sıvalı (sıvası olan)

bisewt *rd* sesli, sedalı

bisêxbêr *nd/nt* tutumlu

bi sexbêrî *h* tutumluca, tutumlu bir şekilde ~ **xwarîn** tutumlu yemek

bisêxbêrî *m* tutumluluk ~ **bûn** tutumlu olmak

bi sexbêrî tevgerîn *//bw* idare etmek, tutumlu davranmak

biseyek *rd* sıvalı (sıvası olan)

bi sê dangan kirin gazî *//bw* yardım istemek

bisêhr *rd* sihirli

bisêlak *rd* kumlu

bisêlûbêl *rd* kargaşalı

bisêpê *rd* çatıklı

bisêpik *rd* çatıklı

bisêr *rd* büyü, efsunlu, sihirli

bisêtelik *rd* çatallı (çatallı olan, yemek aracı için)

bisicîl *rd* sicilli

bisidinîn *h* tereddütle

bisidqê safî *h* açık yürekle

bisih *rd* gölgeli

bisihik *rd* sirkeli

bisikur *rd* yakalı

bisikûm *rd* somurtkan, suratlı

bisilindir *rd* silindirli

bisilm *rd* başaklı

Bisilman *bnr* Misilman

Bisilmînî *rd* Müslümanlığı seçmiş Hristiyan

bi silûkê ketin *//bw* inzivaya çekilmek, köşesine çekilmek

bisim *rd* toynaklı

bisimbêl *rd* bıyıklı

bisimbil *rd* başaklı

bisimbêl bûn *//bw* bıyıklanmak

bisimêl *bnr* bisimbêl

bisimok *rd* burgulu

bisimûçk *rd* turnaklı (öküz, inek gibi hayvanlar için)

bisinc *rd* ahlâklı

bisincûv *rd* kireçli

bisincûvbûn *m* kireçlenme

bi sincûv bûn *//bw* kireçlenmek

bisincûvkirin *m* kireçleme

bi sincûv bûn *//bw* kireçlemek

bising (I) *rd* göğüslü

bising (II) *rd* kazıklı, sikkeli

bi sing berdan hev *//bw* çatışturmak

bi sing ketin hev *//bw* göğüs göğüse çatışmak (karpışmak veya savaşmak)

bi sing ve girê dan *//bw* sıkkelemek

bisingû *rd* süngülü

bi singûyan çûn hev *//bw* süngüleşmek

bisinkolk *rd* çapalı (çapası olan)

bisir *rd* esrarlı, esrarengiz

bisirke *rd* sirkeli

bisirkebûn *m* sirkelenme

bi sirke bûn *//bw* sirkelenmek

bisirkekirin *m* sirkeleme

bi sirke kirin *//bw* sirkelemek

bisirme *rd* sürgülü

bisirnî *rd* dingilli

bi sirt *h* sertçe

bi sirtikî *h* şımarıkça

bi sirtî *h* sertlikle

bisiûd *rd* şanslı, talihtli

bisiûdbûn *m* 1. şanslı oluş (veya olma) 2. şanslılık

bi siûd bûn *l/bw* şanslı olmak
bisivang *rd* yakalı
bisivêrnek *rd* saçaklı (dam için)
bisivgal *rd* saçaklı (dam için)
bi sivikahî *h* hafif bir şekilde
bi sivikayî *h* hafifçe, hafif bir şekilde ~ **jê filîtîn** (an jî **xelas bûn**) hafif atlatmak
bi sivikî *h* hafifçe, hafiften
bisivîng *rd* saçaklı
bisiware *rd* arabalı
bi siwarî *h* binik olarak
bisiya yekî ketin *l/bw* ilişmek, yanaşmak * **ez hetk bûm, kes bi siya min nediket** şırnaşık biriydim kimse bana ilişmezdi
bisî *rd* gölgeli
bisîber *rd* gölgeli
bisîgorta *rd* sigortalı
bisîgortabûn *m* sigortalanma
bi sîgorta bûn *l/bw* sigortalanmak
bisîgortakirin *m* sigortalama
bi sîgorta kirin *l/bw* sigortalamak
bisîklet *m* bisiklet
bisîkleta *nd/nt* bisikletçi (bisiklet sporu yapan kimse)
bisîkleta *nd/nt* bisikletçilik
bisîkletfiroş *nd/nt* bisikletçi, bisiklet satıcısı
bisîkletfiroşî *m* bisikletçilik
bisîketsaz *nd/nt* bisikletçi (bisiklet tamircisi)
bisîketsazî *m* bisikletçilik
bisîkletvan *nd/nt* bisikletçi
bisîkletvanî *m* bisikletçilik
bisîleh *rd* silâhlı
bisîlehbûn *m* silâhlanma
bi sîleh bûn *l/bw* 1. silâhlanmak 2. (silâhını veya silâhlı kuvvetlerini çoğaltmak)
bisîlehkirin *m* silâhlandırma
bi sîleh kirin *l/bw* 1. silâhlamak, silâhlandırmak
bisîlehkirî *rd* silâhlı (silâhlandırılmış olan)
bisîlîs *rd* silisli
bisînor *rd* sınırlı (sınırı olan, bir sınırla ayrılmış olan)
bisînorbûn *m* 1. sınırlanma 2. sınırlanma, tahdit edilme
bi sînor bûn *l/bw* 1. sınırlanmak 2. sınırlanmak, tahdit edilmek
bisînorkirin *m* 1. sınırlandırma 2. sınırlama, tahdit etme
bisînor kirin *l/bw* 1. sınırlandırmak 2. sınırlamak, tahdit etmek
bisînorkirî *rd* sınırlı, sınırlandırılmış
bisîqal *rd* cilâli
bisîqînî *rd* gıcirtılı (diş için)
bisîr *rd* sarımsaklı
bisîre *m* koruk
bisîroz *rd* sirozlu
bisîsik *rd* çekirdekli
bisîstem *rd* sistemli, düzenli
bisîstembûn *m* 1. sistemleşme 2. sistemlilik, düzenlilik

bi sîstem bûn *l/bw* sistemleşmek
bisîtoq *rd* çapaklı
bisîwan *rd* 1. şemsiyeli 2. haleli
bisk (I) *bazûka mzk*
bisk (II) *n* 1. pürçek, zülûf, kakûl, perçem 2. lif (çok uzun ve ince parça) 3. ağaç dallarının en uc kısmı 4. yün saçığı ~ **bi** ~ tel tel
biskbirî *m* bir tür beşik kertmesi (iç evliliğin oluşması için çocukken kız çocuğun perçemi kesilir ve erkek çocuğun ailesi tarafından bu perçem saklanılır, böylece erkek tarafı evlenme aktı olarak kabul eder)
biskbiskî *rd* pürçek pürçek
biskbiskîbûn *m* pürçeklenme
biskbiskî bûn *l/gh* pürçeklenmek
biskbiskîbûyîn *m* pürçekleniş
biskdan *m* talaz, talazlanma (ipekli kumaşların örülenmesiyle yüzündeki tellerde oluşan kabarıklık)
bisk dan *l/gh* talazlanmak
biskdayîn *m* talazlanış
biskdayîn *m* talazlanma
biske *m* gülümseme, tebessüm
biskesimbêl *m* bıyık altında gülümseme
biskik *n* lif, tel
biskreş *rd* siyah perçemli
biskufit *bnr* biskuwît
biskuwît *m* bisküvi
bismar *n* çivi ~ **nalekî, nalek hespekî, hespek eskerekî xelas dike** bir çivi bir nalı, bir nal bir atı ve bir at da bir askeri kurtarıcı
bismîlah ol/m 1. besmele 2. *b* bismillah ~ **anîn** (an jî **kîrin**) besmele çekmek ~ **di serî de kes neyê di derî de** kimseler gelmeden yemeği yiyelim bari
bisodyûm *rd* sodyumlu
bi sofikî *h* sofuca
bi sonda temam *h* 1. kesin olarak 2. yemin bilah, yeminler olsun
bisorayî *rd* kızartılı
bi sore ve *rd* kırmızımsı, kırmızımtırak
bisorikanketin *m* kızamığa yakalanma
bi sorikan ketin *l/bw* kızamığa yakalanmak
bisorikanketî *rd* kızamıklı, kızamığa yakalanmış olan * **kurikê bisorikanketî** kızamıklı çocuk
bi soz *h* söz, söz olsun ~ **û qerarê Xwedê** Allah hak şahit olsun
bisozdanî *rd* sözleşmeli
bi spardeyî *h* emaneten
bisparte *rd* 1. emanetli 2. mesnetli
bispiyaw *rd* pudralı
bispî (I) *rd* aklı, beyazlı
bispî (II) *rd* bitli
bi spî ve *rd* beyazımsı, beyazımtırak
bispor *n* erkek hademe
bist *m* 1. iğ (değirmen taşının ortasında bulunan demir eksen) 2. köşegi (ateş karıştırmaya yarayan demir 3. şiş (bir ucu sivri, demir ve-

ya ağaçtan, bazen silâh gibi kullanılabilen ince uzun çubuk) ~a **kebaban** kebab şişi
bista *h* rahatça, engelsiz, korkusuzca
bitalemd *rd* hibe edilmiş olan
bistan *m* 1. bostan 2. *mec* meme ~ **dan** (yekî) meme vermek
biste *bnr* bisteh
bisteh *rd* 1. güvenli, sağlam 2. *h* çekinmeden, serbestçe, korkusuzca * **tu cima fihêt dikî here bisteh jê bixwaze** niye çekiniyorsun git serbestçe iste 3. samini, teklifsiz (kimse)
bistehî *m* emniyet, güvenlik
bistek (I) *h* biraz
bistek (II) *m* dingil
bi stemkarî *h* acımasızca, zalimce
bistêr *rd* yıldızlı
bistêrk *rd* 1. yıldızlı 2. yaşlı (göz için; yaşla dolmuş)
bistêrkbûn *m* 1. yıldızlanma 2. sulanma (gözleri ıslanma)
bi stêrk bûn *l/bw* 1. yıldızlanmak 2. sulanmak (gözleri ıslanmak)
bistîk *m* ızgara (üzerinde et ızgara edilen)
bistî (I) *m* 1. sap (aletler için) 2. tutak, kabza
bistî (II) *m* 1. filiz, sürgün (yeni sürmüş körpe ve küçük dal) 2. fişkın (asma kütüğünde hereğin üst yanında biten dal) 3. çiçek sapçığı 4. budak (ağacın dal olacak sürgünü) ~ê **darê çêbûn** budaklanmak
bistîdan *m* filizlenme
bistî dan *l/gh* filizlenmek
bistîdar *rd* filizli
bistîk *m* kürek sapı
bistîkirin *m* filizleme
bistî kirin *l/gh* filizlemek (bitkilerin gereğinden çok olan dallarını kırmak)
bistîl *m* yüzük
bistor *rd* storlu
bistrih *rd* boynuzlu
bistri *rd* dikenli
bistro *rd* boynuzlu
bisturi *m* bisturi
bistûbend *rd* kravatlı
bistûkur *rd* yakalı ~a (yekî) **girtin** yakasına yapışmak
bistûkurbend *rd* kravatlı
bistûmal *rd* atkılı
bistûn *rd* sütünlü
bistûyê şikandî! *h* kır boynunu!
bisungêr *rd* süngerli
bisur *rd* sırlı
Bisurman *bnr* Misilman
bisuste *rd* sustalı
bi suxteyî *h* softaca
bisûc *rd* suçlu
bisûd *rd* faydalı, yararlı ~ **bûn** yararlı olmak
bisûk *rd* çıralı
bisûn *rd* küskün
bişade *rd* şahitli

bi şadî *h* neşeyle
bişaftin (I) *m* 1. ezdirmek, eritme (sert bir şeyi sıvı içinde eritme) 2. çözme 3. özümleme, özümseme 4. asimilasyon
bişaftin (II) *m* kıvratma (bükme veya burma)
bişaftin (I) *l/gh* 1. ezdirmek, eritmek (sert bir şeyi sıvı içinde eritmek) 2. *kîm* çözmek (bir maddeyi çözücüde çözündürmek) 3. özümlemek, özümsemek 4. asimile temek
bişaftin (II) *l/gh* kıvratmak (bükme veya burmak)
bişaftî *kîm/rd* 1. çözüc 2. erimiş olan 3. asimile
bişahedetname *rd* diplomalı, sertifikalı
bişahid *rd* şahitli
bişahî *rd* şenlikli
bişahînet *rd* eğlenceli * **civaneke bişahînet** eğlenceli bir toplantı
bişalgerdan *rd* atkılı
bi şalûsî *h* dalkavukça, şaklabanca
bişalwar *rd* şalvarlı
bişampanya *rd* şampanyalı * **xwarina bişampanya** şampanyalı yemek
bişan *rd* benli (teninde ben veya benler olan kimse)
bişane *rd* gösterişli
bişaneşîn *rd* cumbalı
bişanik *rd* benli (teninde ben veya benler olan kimse) * **Emîneya bişanik** benli Emine
bişans *rd* şanslı
bişansbûn *m* 1. şanslı oluş (veya olma) 2. şanslılık
bi şans bûn *l/bw* şanslı olmak
bişapat *rd* felaketli
bişar *rd* pestemalli
bişare *m* düğüne davet için gönderilen hediye
bi şarlataî *h* şarlatanca
bişaş *rd* sarıklı
bişaşaa *rd* şaşaalı, tantanalı
bişaşik *rd* sarıklı
bi şaşî *h* yanlış olarak, yanlışlıkla
bi şaşîfî *h* yanlışlıkla
bi şaşmîfî *h* 1. tesadüfen 2. kazara * **milê min bi şaşmîfî li mêrik ket** kolum adama kazara değdi 3. yanlışlıkla 4. ezkaza, körlemeden (nişan almadan) * **bi şaşmîfî lê xist** körlemeden attı ve vurdu
bi şaşwazî *h* afal afal, şaşkıncı, şaşkınlıkla
bişatafat *rd* şatafatlı
bişav (I) *rd* çizgili
bişav (II) *kîm/m* eriyik
bişavk *m* eriyik
bişavkar *bnr* bişavker
bişavker *nd/nt* asimilasyoncu
bişavkerî *m* asimilasyonculuk
bişavtin *bnr* bişaftin
bişavtî *bnr* bişaftî
bişax *rd* boynuzlu
bişayîş *rd* endişeli

bişe(h) *rd* ibikli, sorguçlu, taraklı
bişeb *rd* şaplı (içinde şap bulunan)
bişede *rd* şeddeli
bişefqet *rd* şefkatli
bişefqetbûn *m* 1. şafkatlı oluş (veya olma) 2. şefkatlilik
bi şefqet bûn *l/bw* şafkatlı olmak
bişehwet *rd* şehvetli
bi şekil *h* şeklen, şekil olarak
bişekil *rd* şekilli
bişekir *rd* şekerli
bişekerbûn *m* şekerlenme, şekerli olma
bi şeker bûn *l/bw* şekerlenmek, şekerli olmak
bişekirkirin *m* şekerleme
bi şekir kirin *l/bw* şekerlemek
bi şelafî *h* dalkavukça ~ serî li ber çemandin yalakalık yapmak
bişelaq *rd* kamçılı
bişeliq *rd* çapaklı
bi şemal *rd* şavklı
bi şemaldan *h* yalap yalap
bişemate *rd* şamatalı, civcivli, gürültülü
bişeml *rd* görkemli, forslu
bişepêl *fız/rd* dalgalı (belli dalga boylarını alabilen)
bişeqîn *rd* şakırtılı
bişer *rd* 1. savaşı 2. kavgalı ~ û pevçûn kavgalı dövüşlü
bişerbet *rd* şerbetli
bi şeref *h* şerefim üzerine, şerefimle ~a (yekî) leyistin (birinin) onuruyla oynamak
bişeref *rd* 1. şerefli, onurlu 2. namuslu (uygun, gereği gibi) * me xwarineke bişeref xwar namuslu bir yeneek yedik
bişerit *rd* şeritli
bişerm *rd* 1. utangaç 2. arlı
bi şermokî *h* çekingenlikle, çekinerek
bi şert *h* şartla, şarta bağlı olarak
bişert *rd* şartlı, koşullu
bi şertê (...) *d* üzere * bi şertê ku pirtûkê bine bir vermek üzere kitabı aldı ~ bijartinê *h* seçmece, seçmeli olarak ~ neqandinê *h* seçmece
bi şertê kêrê *h* kesmece * zebêşên bi şertê kêrê kesmece karpuzlar
bi şev *h* 1. geceleyin * min bi şev dengek bi-hîst geceleyin bir ses duydum 2. geceleri
bişev *rd* geceli * hûn dê bişev û roj bixebitin? geceli gündüzlü çalışacak mısınız?
bişewat *rd* 1. merhametli, duygusal 2. etkili, etkileyici, acıklı, yanık * dengekî wê yê bişewat heyê yanık bir sesi var
bişewatbûn *m* 1. merhametli olma 2. yanıklık
bi şewat bûn *l/bw* merhametli olmak
bi şewat gotin *l/bw* ağır söylemek, dokunaklı sözler söylemek
bi şewişînê *h* yıkıla yıkıla
bişewq *rd* şevkli
bişewqe *rd* şapkaklı

bi şexs *h* şahsen (tanışmadan, dış görünüşü ile, uzaktan) * ez wî bi şexs nas dikim onu şahsen tanıyorum ~ê xwe şahsen
bişexsiyet *rd* şahsiyetli
bi şeydayî *h* çıldırması
bi şeytan *h* şeytan ile, şeytan üzerine ~ re tût leyistin şeytanla çelik çomak oyunu oynamak ~ê xwe nekarîn şeytan aldatınak
bi şeytanî *h* şeytanca
bi şeytan xapîn *l/bw* düş azmak, düş azması olmak
bişê *rd* zülüflü ~ û bisk pürçüklü, zülüflü
bişêrt *rd* dilimli
bişêv *m* çözüntü
bişêvk (I) *kîn/m* çözelti
bişêvk (II) *bnr* birêş
bi şid *h* sertçe
bişid *rd* 1. şiddetli 2. şiddetli, zorlu * baraneke bişid zorlu bir yağmur
bi şidandî *h* üstüne basabasa
bi şidandî gotin *l/bw* üstüne basabasa söylemek
bi şidet *h* şiddetle, sertlikle
bişidet *rd* şiddetli, şedit
bişidetbûn *m* şiddetlenme
bi şidet bûn *l/bw* şiddetlenmek
bişidetkirin *m* şiddetlendirme
bi şidet kirin *l/bw* şiddetlendirmek
bi şid hatin *l/bw* hızlı olarak gelmek
bi şid lê xistin *l/bw* hızla vurmak, aşk etmek
bişift *rd* 1. çizgili 2. çubuklu, yollu (kumaştaki düz çizgi için) * qumaşekî bişift ên mor mor yollu bir kumaş
bişik *rd* kuşuklu, şüpheli
bişilêl *rd* çavdarlı
bişilî *rd* yağışlı
bişilîl *rd* çavdarlı
bişilop *rd* çapaklı
bişima *rd* mumlu (bal mumu için)
bişingînî *rd* tangırtılı
bişir *m* 1. gülücük (çocuk gülünsemesi) 2. gülünseme, tebesüm
bişiran *m* gülünseme, gülümseyiş
bişirandin *m* gülümsetme, tebesüm ettirme
bişirandin *l/gh* gülümsetmek, tebesüm ettirmek
bişirik *rd* oluklu
bişirişim *rd* tutkallı
bi şirikatî *h* ortaklaşa
bi şirikayî *h* ortaklaşa, müştereken
bişirîn (I) *m* gülümseme, gülümseyiş, tebesüm etme
bişirîn (II) *rd* şakırtılı (yağmur ve su sesinin şakırtısı için)
bişirîn *l/gh* gülümsemek, tebesüm etmek
bişirînek *rd* oluklu
bişirok *rd* sırtkan
bişirokî *m* 1. sırtkanca 2. sırtkanlık
bişirşirk *rd* süzgeçli

bişirtoq *rd* çapaklı
bişiv *rd* 1. çubuklu 2. sopalı
bişivan (I) *rd* çobanlı
bişivan (II) *m* 1. erime 2. halolma, çözülme
bişivandin *m* halletme (bir cismi bir sıvı içinde eritme)
bişivandin *l/gh* halletmek (bir cismi bir sıvı içinde eritmek)
bi şivan lê dan *l/bw* sopa atmak (veya çekmek)
bi şivan lê xistin *l/bw* sopa atmak (veya çekmek)
bişivbar *kîm/rd* erir, eriyebilen
bişivin *m* 1. erime 2. çözülme, çözünme, halolma 3. özümlenme, özümlenme
bişivin *l/gh* 1. erimek 2. çözülmek, çözünmek, halolmak 3. özümlemek, özümsemek
bişivîner *kîm rd/hd* 1. eriten, eritici 2. çözücü (sıvılar için) 3. asimilasyoncu
bişivînerî *kîm/m* 1. eriticilik 2. çözücülük 3. asimilasyonculuk
bişî *m* geleneksel bir Kürt yemeği
bişîfa *rd* şifalı
bişîfre *rd* şifreli * **qaseya bişîfre** şifreli kasa
bişîfrebûn *m* şifrelenme
bi şîfre bûn *l/bw* şifrelenmek
bişîfrekirin *m* şifreleme
bi şîfre kirin *l/bw* şifrelemek
bi şîfreyê derxistin *l/bw* şifreyi çözmek
bişîke *sp/rd* şekeli
bişîlaq *rd* çapaklı
bişîlik *rd* kıymıklı
bişîlmoq *rd* çapaklı
bişîn *rd* yash, matemli
bi şîn ve rd mavımtırak, gökçün
bişîqol *rd* çapaklı
bişîr *rd* 1. sütlü * **nanê bişîr** sütlü ekme 2. sütlü (süt veren, sağmal) * **çêleka bişîr** sütlü inek
bişîrbûn *m* sütllenme
bi şîr bûn *l/bw* sütlenmek
bişîre *rd* şıralı
bişîret *rd* nasihatlı, öğütü
bi şîretan *h* nasihat yollu
bi şîretkî *h* nasihat yollu
bişîrêz *rd* çirişli, zamklı
bişîrînayî *rd* tatlılı
bişîrkin *m* sütlendirme
bişîrkin *l/bw* sütlendirmek
bi şîr ve hatin *l/bw* 1. annelik duygusu kabarmak (insan için) 2. sağım hayvanı sütlünü salmak 3. sığır hayvanı sütlünü vermek, kısır inek süt verir duruma gelmek * **manga gewr bi şîr ve hat** gri inek süt verir duruma geldi
bişîrvekirin *m* (çocuğu) süttten kesme
bi şîr ve kirin *l/bw* (çocuğu) süttten kesmek
bişîrvekirî *rd* süttten kesilmiş (çocuk)
bişîv *rd* akşam yemeği yemiş olan * **hûn bişîv in**
an beşîv in akşam yemeğini yemiş misiniz?

bişkaftin *m* sökme (dikilmiş şeyin dikişini ayırma)
bişkaftin *l/gh* sökmek (dikilmiş şeyin dikişini ayırmak)
bişkaftî *rd* sökük (dikişleri sökülmiş olan)
bişkifin *bnr* bişkivîn
bişkivîn *m* 1. sökölme 2. yumurtadan çıkma
bişkivîn *l/gh* 1. sökölme 2. yumurtadan çıkma
bişkivî *rd* sökük
bişkivtin *bnr* bişkaftin
bişkof *bnr* bişkok
bişkoj (I) *m* 1. düğme 2. anahtar, düğme, komütator (çevrilmek veya üzerine basılmak yoluyla elektrik akımını açan, kapayan herhangi bir makineyi işleten veya durduran parça)
bişkoj (II) *m* gonca, tomurcuk
bişkojdan *m* tomurma, tomurcuklanma
bişkoj dan *l/gh* tomurmak, tomurcuklanmak
bişkojfiroş *nd/nt* düğmeci (satan kimse)
bişkojfiroşî *nd/nt* düğmecilik
bişkojkirin *m* düğmeleme
bişkoj kirin *l/gh* düğmelemek
bişkojkirî *rd* düğmeli, düğmelenmiş
bişkojvan *nd/nt* düğmeci
bişkojvanî *nd/nt* düğmecilik
bişkok (I) *m* 1. düğme 2. anahtar, düğme, komütator (çevrilmek veya üzerine basılmak yoluyla elektrik akımını açan, kapayan herhangi bir makineyi işleten veya durduran parça) ~a **karebayê** (an jî **elektrîkê**) elektrik anahtarı (veya düğmesi) ~a **lelwendî** kol düğmesi ~a **xwe pê pêş xistin** birini kullanarak ona işini gördürmek
bişkok (II) *m* gonca, tomurcuk ~ **ketin** (yekî) ağırsaklanmak (ergenlik çağında)
bişkokdan *m* tomurma, tomurcuklanma
bişkok dan *l/gh* tomurmak, tomurcuklanmak
bişkoke *m* ahlut, yaban armudu
bişkokfiroş *nd/nt* düğmeci (satan kimse)
bişkokfiroşî *nd/nt* düğmecilik
bişkokkirin *m* düğmeleme
bişkok kirin *l/gh* düğmelemek
bişkokkirî *rd* düğmeli, düğmelenmiş
bişkokvan *nd/nt* düğmeci
bişkokvanî *nd/nt* düğmecilik
bişkorî *bnr* bişkûrî
bişkoşk *m* düğme
bişkote *m* düğme
bişkov *m* gonca, tomurcuk
bişkovîn *bnr* bişkivîn
bişkovk *m* 1. düğme 2. düğme, komütator (çevrilmek veya üzerine basılmak yoluyla elektrik akımını açan, kapayan herhangi bir makineyi işleten veya durduran parça)
bişkuh *m* gonca, tomurcuk
bişkuhdan *m* tomurma, tomurcuklanma
bişkuh dan *l/gh* tomurmak, tomurcuklanmak

bişkul *n* kığ, kığı ~ **çû bajêr bû leblebî** *bnr*
nokê me çûne bajêr bûne leblebî

bişkulkirin *m* kığılamak

bişkul kirin *l/gh* kığılamak

bişkurandin *m* gülümsetme

bişkurandin *l/gh* gülümsetmek

bişkurîn *m* 1. gülümseme, gülümseyiş 2. sırtma, sırtış

bişkurîn *l/gh* 1. gülümsemek 2. sırtmak

bişkuv *n* tam olgunlaşmamış palamut meyvesi

bişkû *n* yeni açmış tomurcuk

bişkûrî *rd* 1. işe yarar hale gelmiş çocuk 2. tıfıl, masum, küçük çocuk, yeni yetme çocuk * **çar bişkûriyên min hene** dört masumum var

bişoreb *rd* çemberli, kuşaklı

bişqul *bnr* bişkul

bişuhret *rd* şöhretli

bişupe *rd* şüpheli

bişurik *rd* oluklu

bişuxul *rd* çalışkan, becerikli

bişû *rd* kocalı

bişûjin *rd* çuvaldızlı

bişûlik *rd* çapaklı

bişûlke *m* başak

bi şûn de h -den sonra ~ **lê fetilandin** geri göndermek, iade etmek

bi şûn de anîn *l/bw* kız, gelin olarak damat evine gidip bir zaman kaldıktan sonra (bu süre altı ay ile iki sene arasında olması örf-tendir), bir kaç haftalığına baba evine getirilip misafir etmek

bi şûn de avêtin *l/bw* ertelemek

bi şûn de çûn *l/bw* geri gitmek, ricat etmek

bi şûn de dan *l/bw* geri çevirmek, reddetmek
* **daxwaza min bi şûn de da** isteğimi geri çevirdi

bi şûn de hatin *l/bw* geri gelmek

bişûndekişandin *m* geri çekme

bi şûn de kişandin *l/bw* geri çekmek

bişûndekişîn *m* geri çekilme

bi şûn de kişîn *l/bw* geri çekilmek

bişûndeman *m* geri kalma

bi şûn de man *l/bw* 1. geri kalmak, arkada kalmak 2. geri kalmak (çağdaşlarının ve yaşlılarının düzeyine gelememek)

bişûndemayî *rd* geri kalmış olan

bişûndemayîn *m* geri kalmak

bi şûn de şandin *l/gh* geri göndermek, iade etmek

bişûndevegerîn *m* geri gelme

bi şûn de vegeerîn *l/bw* geri gelmek

bişûndevekişîn *m* geri çekilme

bi şûn de vekişîn *l/bw* geri çekilmek

bi şûn ve tir h -den sonra

bişûndeziwirîn *m* geri dönme

bi şûn de zivirîn *l/bw* geri dönmek

bi şûr h kılıçla

bişûr *rd* kılıç

bi şûran lê dan *l/bw* kılıçlamak

bi şûran lê xistin *l/bw* kılıçlamak

bişûtik *rd* kuşaklı

bita *rd* 1. ipli 2. lifli

bitabîyet *rd* tabiiyetli

bitable *rd* tablalı

bitac *rd* 1. taçlı 2. ibikli

bitahret *rd* aptesli

bitajan *rd* sızılı

bitaksa *rd* taksalı

bi talapê h dört nala

bitalez *rd* tozlu

bitalde *rd* duldalı

bitalih *rd* talihli, şanslı

bitalihbûn *m* 1. talihli oluş (veya olma) 2. talihlilik, şanslılık

bi talih bûn *l/bw* talihli olmak

bitalûke *rd* tehlikeli

bitancîk *bot/rd* taçlı

bi tanqala (...) **ketin** *l/bw* (birini) kafayı takmak, uğraşmak

bitansiyon *rd* 1. tansiyonlu, gerilimli 2. *rz* gerilimli 3. *sn* gerilimli

bitapo *rd* tapulu

bitaq *rd* çatılı

bitaqet *rd* takatlı

bitar *rd* sarıklı

bitarik *rd* ibikli

bitarîfe *rd* tarifeli

bitarîgan *rd* çavdarlı

bitarîx *rd* tarihli

bitaşê *rd* 1. kahvaltılı 2. kahvaltısını yapmış olan

bitav *rd* güneşli ((hava için, açık, aydınlık)

bitavehîv *rd* mehtaplı

bi ta ve kirin *l/bw* ipe dizmek

bi taybetî h özellikle * **bi taybeti ji bo vê ez hatim vir** buraya mahsus bunun için geldim ~ ev işbu

bi tayê ketin *l/bw* sıtma tutmak, sıtmalanmak, sıtmaya yakalanmak ~ **ya evînê ketin** kara sevdaya tutulmak

bitazîyane *rd* kamçılı

biteahûd *rd* taahhütlü, üstlenilmiş olan

bitebat *rd* tahammüllü

bi tebatî h sakince

bitebeqe *rd* tabakalı, katmanlı

bitebeşîr *rd* tebeşirli

bitebite! *b* sakın ol!

bitecrûbe *rd* tecrübeli, deneyimli

biteçîizat *rd* teşhizatlı

bi teşîizat kirin *l/bw* donatmak, teşhizatlandırmak

bitedarek *rd* tedarekli, hazırlıklı

bi tedarekane h tedareklice

bitedarekbûn *m* hazırlıklı olma (veya bulunma)

bi tedarek bûn *l/bw* hazırlıklı olmak (veya bulunmak)

bi tedarekî *h* tedarekli
bitedbîr *rd* tedbirli, hazırlıklı
bi tedbîrî *h* tedbirlice
biteferûat *rd* teferruatlı, ayrıntılı
bitefîsîlat *rd* tafsîlatlı, ayrıntılı
bitehde *rd* eziyetli
bitehdît *rd* tehditli
bi tehdîtkarî *h* tehditkârca
bitehemûl *rd* tahammüllü
bi tehleve bûn *l/bw* acılaşmak (badem acısı gibi)
bitehm *rd* lezzetli, leziz
bitehmbûn *m* lezzetlenme, tatlanma, tat kazanma (veya tadı gelme)
bi tehm bûn *l/bw* lezzetlenmek, tatlanmak, tat kazanmak (veya tadı gelmek)
bi tehmdanê *h* ite kaka
bi tehmê xistin *l/bw* ballandırmak
bitehmkirin *m* lezzetlendirmek
bi tehm kirin *l/bw* lezzetlendirmek
bi tehn *h* itekleyerek ~ **û niçan** ite kaka ~ **û niçan çûn** (yekî) lâf dokundurmak
bitekber *rd* döşemeli
bitekelek *rd* tekerlekli, tekerli
biteker *rd* tekerlekli, tekerli
bitekrar *rd* tekrarlı
bi tekrarı *h* tekrarlı, mükerreren
bitel *rd* 1. boylu 2. boylu (boyu benzerlerinden uzun olan)
bi telaq *h* telak ile ~ê **bêfetwa** şart olsun
bitele *bot/rd* kılçıklı
bitelêz *rd* meymenetli
bitelik *rd* takeli
bitelîm *rd* talimli
bitelp *rd* tortulu
bitelpik *rd* tortulu
bi temamî *h* 1. büsbütün, tamamen, tümüyle * **birayên min xwe bi temamî dabûn karên xwe** kardeşlerim kendilerini büsbütün işlerine vermişlerdi 2. tamamen, tamamıyla, tam tamına (veya tamı tamına)
bi tembelî *h* tembelce
bitembûrik *rd* perçemli
bitemel *rd* temelli, esaslı
bitemelbûn *m* esaslanma
bi temel bûn *l/bw* esaslanmak
bitemînat *rd* teminatlı, garantili, güvenceli
bitempo *rd* tempolu
bi tena ketin *l/bw* yürümeye başlamak (çocuk; ayakları üzerinde gezecek duruma gelmek)
bi tena serê xwe *h* 1. kendi kendine, yalnız başına 2. kendi kendine (bir kimseyle dayanışmaksızın, ilgisi, ilişkisi olmadan) * **li odayê ez bi tena serê xwe mam** odada kendi kendime kaldım 3. kendi kendine (başkasının ortaklığı ve yardımı olmadan) 4. can cana baş başa (birbirini seven iki kişinin bir arada yalnız olarak)

bi tena serê xwe bûn *l/bw* kendi köşesinde yaşamak
bi tena serê xwe man *l/bw* kuru başına kalmak
bi tenayî *h* yalnız olarak
bi tenduristiya (...) **leyîstin** *l/bw* birinin sağlığıyla oynamak
bitene *rd* taneli
biteneke *rd* tenekeli
bi tenê *h* 1. sadece, yalnız, yalnızca, sırf, salt 2. ayrı, yalnız, yalnız başına, bir başına, yalnız olarak, tek başına
bitenêbûn *m* 1. yalnız oluş (veya olma) 2. yalnızlık
bi tenê bûn *l/bw* yalnız olmak, bir başına olmak
bitenê man *m* yalnız kalma
bi tenê man *l/bw* yalnız kalmak
bitenêtî *m* yalnızlık
bitenî *rd* isli
bitenîbûn *m* islenine
bi tenî bûn *l/bw* islenmek
bitente *rd* tenteli
bitentene *rd* dantelli, dantelâlı
bitenzîlat *rd* tenzilatlı, indirimli
bi tepan ketin *l/bw* saraya yakalanmak
bitepe *rd* tepeli
bitepêrep *rd* 1. patırtılı 2. patırtılı olarak
bitepik (I) *rd* uçlu
bitepik (II) *rd* tepeli, tümsekli
bitepîn *rd* patırtılı, şakırtılı
bitepûrep *rd* patırtılı
bi teqayî *h* ukalâca
bi teqereq *h* cartadak, cartadan
biteqereq *rd* gürültülü, dağdağalı, fırtınalı (karışık olaylarla dolu) * **jîyîneke biteqereq** gürültülü bir yaşayış * **piştî raboriyeke biteqereq** **û lihevhatin...** fırtınalı bir geçmişten sonra barışmak...
biteqize *b* defol!, gazla!, cehennem ol! bas (veya bas git)
bi teqîn *h* kütetek
bi teql *h* 1. kesik kesik * **bi teql dipeyîve** kesik kesik konuşuyo 2. sallana sallana ~ **axivîn** (peyivîn an jî xeber dan) teklemek, kekelemek
biteql 1. okkalı 2. yoğun, kesif (hacmine oranla ağırlığı çok olan) 3. *fîz* kesikli (aralıklarla süren) * **ceryana biteql a elektrîkê** kesikli elektrik akımı
biteqlbûn *m* ağır çekme ~a **zimên** dil tutukluğu, anartri
bi teql bûn *l/bw* ağır çekmek
bi teqlê *h* tekleyerekten, tekleyerek
biteqn *rd* bataklı
bi teqrek *h* cartadak, cartadan
bi teqsîtan *h* taksitle
biteqûreq *rd* patırtılı
biterbiye *rd* terbiyeli, edepli

biterbiyebûn *m* 1. terbiyelenme, terbiyeli oluş (veya olma) 2. terbiyelilik
bi terbiye bûn *l/bw* terbiyelenmek
bi tereddût *h* tereddütle
bitereddût *rd* tereddütlü
biterî *rd* kuyruklu
biterîf *rd* tarifli
bi terpîn *h* gümbedek
bi terpînî *h* lâppadak
bitert *rd* kesmikli
bitertîb *rd* tertipli, düzenli
bi tesadûfî *h* tesadüfen
biteserûf *rd* tasarruflu (az masraflı)
bitesîr *rd* 1. tesirli, etkili 2. etkileyici, acıklı ~ **bûn** etkili olmak
bitesîrbûn *m* etkilenme
bi tesîr bûn *l/bw* etkilenmek
bitesîrî *m* tesirlilik, etkililik
bitespît *rd* tespitli
biteşe *rd* biçimli
biteşîd *rd* çeşitli
biteşîdbûn *m* çeşitlenme
bi teşîd bûn *l/bw* çeşitlenmek
biteşîdkirin *m* çeşitleme, çeşitlendirme
bi teşîd kirin *l/bw* çeşitlemek, çeşitlendirmek
biteşkilât *rd* teşkilâtli
biteşkilât bûn *m* teşkilâtlanma, örgütlenme
bi teşkilât bûn *l/bw* teşkilâtlanmak, örgütlenmek
biteşkilât kîrin *m* teşkilâtlandırma, örgütlen-dirme
bi teşkilât kirin *l/bw* teşkilâtlandırmak, örgüt-lendirmek
biteşqe *rd* belâli, hâdiseli, olaylı * **civîna** **biteşqe** olaylı toplantı
bitev *rd* sağlam (dayanıklı, kolay bozulmaz, yıkılmaz)
bi tevahî *bwr* bi teveyî
bitevayî *h* 1. genellikle, umumiyetle 2. tamamı tamamına, tamamıyla, tam tamına (veya tamı tamına), toptan, bütünü 3. topluca, bütünüyle, genel olarak, tamamen, tüm-den, top yekûn, toplu olarak, eksiksiz olarak 4. (bütün) çıplaklığıyla, hiçbir şey saklamak-sızın * **bi teveyî meseleyê ji min re vegot** olayı bütün çıplaklığıyla bana anlattı 5. fiilen, fiili olarak * **di xizmeta gelemperî de pazdeh sal bi teveyî xebitiye** kamu hizmetinde fiilen on beş yıl çalışmış 6. bir kalemde, birden ve toptan, bütün bütüne (bütün olarak)
bitevayî *rd* 1. toplu (hep bir arada) 2. toplu (topunu içine alan)
bitevdêr *rd* 1. hazırlıklı 2. programlı
bitevî *m* sağlamlık
bitevkarî *rd* iş birlikli
bitevrik *rd* çapalı (çapası olan)
bitevsîlat *rd* ayrıntılı
bi tewlazi *h* hovardaca

bitewlis *rd* nemli (toprak için)
bitewq *rd* katmanlı, tabakalı
bitexlît *rd* çeşitli
bitexlîtbûn *m* çeşitlenme
bi texlît bûn *l/bw* çeşitlenmek
bitexlîtkirin *m* çeşitleme, çeşitlendirme
bi texlît kirin *l/bw* çeşitlemek, çeşitlendirmek
bi texmînî *h* 1. tahminen, kestirmece 2. karar-lama
bitexte *rd* tahtalı
bitêjik *rd* 1. yavrulu 2. *bot* kuzulu
bitêkber *rd* eşyalı
bitêl *rd* 1. telli (teli olan) 2. *mzk* yaylı
bi têpan ketin *l/bw* nöbet geçirmek
bi tifaqî *h* ağız birliği ~ **axaftin** (**peyvîn** an jî **xeber dan**) ağız birliği etmek
bitîfik *rd* ocaklı
bitihtavik *rd* naneli
bitik *m* kibrit
bitil *rd* tümseklî
bitilism *rd* tılsımlı
bitilî *rd* parmaklı
bitilm *rd* tepeli, tümseklî
bitilor *rd* 1. kalçalı 2. kalçalı (kalçası iri ve ge-niş olan)
bitilsim *rd* tılsımlı
bitim *bot/m* bitüm
bi timatiyê dan hev *l/bw* pintiliğiyle birik-tirmek
bitin *m* eleme
bitin *l/gh* elemek * **min genim bit** buğdayı edelim
bitinaz *rd* alaylı
bi tinazdanî *h* alaylı bir şekilde
bitir *rd* 1. azman, iri (çok gelişmiş) 2. gürbüz 3. azgın ~ **bûn** gürbüz olmak * **keçên mala filan kes bitir in** onların kızları gürbüzdür-ler
bitiraf *rd* küllü
bi tiralî *h* tembelce
bitirbûn *m* 1. devleşme (aşırı gelişme gös-terme) 2. gürbüzleşme, serpilme, gelişme (zamanından önce ve oldukça gelişme) 3. azgınlaşma 4. azma (taşkınlıkta ileri gitme) 5. şımarma, azma
bitir bûn *l/gh* 1. devleşmek (aşırı gelişme göstermek) 2. gürbüzleşmek, serpilmek, gelişmek (zamanından önce ve oldukça gelişmek) 3. azgınlaşmak 4. azmak (taşkın-lıkta ileri gitmek) 5. şımarmak, azmak
bitirbûyî *rd* 1. devleşmiş 2. gürbüzleşmiş, ser-pilmiş 3. azgınlaşmış olan 4. azmış olan
bitirbûyîn *m* 1. devleşme (aşırı gelişme gösterme) 2. gürbüzleşme, serpilme, gelişme (zamanından önce ve oldukça gelişme) 3. azgınlaşma 4. azma (taşkınlıkta ileri gitme) 5. şımarma, azma
bi tirdînkî *h* dangalakça
bitirî *m* azgınlık ~ **ji gayê cot re namîne kes-**

kin sirke küpüne (veya kabına) zarar
bitirkin *m* 1. devleştirme 2. gürbüzleştirme, serpileştirme 3. azgınlaştırma, azdırma (azgın duruma getirme) 4. azıtma
bitir kirin */gh* 1. devleştirmek 2. gürbüzleştirmek, serpileştirmek 3. azgınlaştırmak, azdırmak (azgın duruma getirmek) 4. azıtmak
bitirkirî *rd* azıtılmış, azdırılmış olan
bi tirs *h* ürkek, ürkek ürkek
bitirs *rd* korkulu, korkusu olan
bi tirsê ketin */bw* korkuya kapılmak
bi tirsikî *h* korkakça
bi tirsokî *h* korkakça
bi tirsonekî *h* korkakça
bitirtûl *rd* tırtılı
bitirtûlbûn *m* tırtılanma
bitirtûl bûn */bw* tırtılanmak
bitirûş *rd* 1. sebatlı, direşken, tahammüllü, takatlı 2. dayanıklı, dirençli
bitiş *rd/argo* hamile
bi tivêkî *h* ittifakla
bitixûb *rd* sınırlı, hudutlu
bitixûbkirin *m* 1. sınırlama 2. sınırlandırma, tahdit etme
bi tixûb kirin */bw* 1. sınırlamak 2. sınırlandırmak, tahdit etmek
bitiyen *rd* hacimli
bitizbî *rd* tespihli
bi tîkane *h* diklemesine
bitîkegoşt *rd* kuş başılı
bitîn *rd* 1. ısılı 2. sıcak * **havîna bitîn** sıcak yaz
bitîrêj *rd* huzmeli
bitiş *rd* yırtmaçlı
bitma sor *rd* herhangi bir sebeble oluşan kırmızı leke
bito *rd* 1. kaymaklı (üzerinde kaymak olan) * **şîrê bito** kaymaklı süt 2. kaymaklı (içinde kaymak olan) * **qedayîfê bito** kaymaklı kadayıf
bitohmet *rd* töhmetli
bi tolazî *h* çapkınca, hovardaca
bitolerans *rd* toleranslı
bitom *m* kalabalık
bitomat *rd* belâlı
bi tomerî *h* topluca, toplu olarak
bitomik *rd* belâlı
bitompiz *rd* topuzlu
bitop *rd* toplu * **demañçeya bitop** toplu tabanca
bi topan kutan */bw* top ateşine tutmak
bitopik *rd* 1. toplu 2. topuzlu saç
bitoqe *rd* tokalı
bi torî *h* toyca
bitorne *rd* tornalı
bitorpîl *rd* 1. torpilli * **keştiya bitorpîl** torpilli gemi 2. **mec** torpilli (arkası, kayırcısı olan kimse)

bitort *rd* tortulu
bitov *rd* tohumlu
bitovil *rd* kabuklu
bi toz *h* tozlu olarak ~ **û tibarê** tozuta tozuta
bitoz *rd* tozlu
bi tozrakînê *h* tozuta tozuta
bitransîstor *rd* transistör
bitum *jeo/m* yer sakızı
bi tundî *h* şiddetle, sertlikle ~ **û şidet bi ser yekî de çûn** (ibirine) şiddet göstermek
bituwanc *rd* imalı
bitûk (I) *rd* tükürüklü
bitûk (II) *rd* budaklı
bi tûlan *h* hoplaya hoplaya
bitûm *rd* tepeli
bitûmik *rd* tümsekli
bitûn *rd* 1. bütün, tüm (eksiksiz, tam) 2. bütün (parçalanmamış)
bitûncik *rd* perçemli, lüflü
bi tûnî *h* tümünden
bitûnî *m* 1. bütünlük 2. *h* tamamen . *rd* am, tümü, bütün
bitûp *rd* tüplü
bitûrçing *rd* perçemli
bitûtik *rd* düdüklü
bitûwik *rd* 1. kaymaklı (üzerinde kaymak olan) 2. kaymaklı (içinde kaymak olan)
bi ufteft *h* öksürükle, tıksırla ~ **û pişkepişk** öksürüklü aksırıklı
biumîd *rd* umutlu
biumûd *rd* ümitli
biunîforma *rd/nd* üniformalı
bi urtûnî *rd* homurtulu (ay için)
biuslûb *rd* üsluplu
biuzw *rd* uzuvlu, organlı
bi uzv bûn */bw* organlaşmak
bi ûcba *d* -dan/-den dolayı, -dan/-den ötürü, nedeniyle * **bi ûcba te me silav lê kir** senin için selam verdik
bi ûqeleyî *h* ukalâca
bi ûştâ *h* nedeniyle
biûtî *rd* 1. ütülü 2. ütülü (ütü aracı olan)
biv *b* cıs (çocuk dilinde)
bivac *rd* mantıklı
bivarîs *bj/rd* varisli
bivaştin *bwr* bışaftin
bivatînî *rd* görevli ~**ya xwe rabûn** görevini ifa etmek
biv bûn */ngh* cıs olmak (çocuk dilinde)
bive *b* 1. cıs (çocuk dilinde) 2. *m* tehlike
bi vebir *h* kesinlikle
bi vebirî *h* kesinkes, kesin olarak, kesinlikle
bi veguhêzanî *h* aktarmalı olarak, naklen
bivehî *m* tehlike
bivelerz *m* deprem, zelzele
bivelerzên hemtund *nd* eş deprem
bivemanî *rd* gecikmeli
biveser *rd* ilâveli
bi vesihê *h* dinlene dinlene

bi veşarî *h* 1. gizli olarak 2. kapalı kapılar ardında
bi vexwarî *h* 1. içilerek, dahilen (ilâç için) 2. içkili, içki içmiş olarak
biveyî *m* tehlike
bivê nevê *h* çarnaçar, ister istemez, mecburi
bivênevê *nd* 1. ister istemez 2. *rd* kaçınılmaz
bi vê rê *h* böylemesine, böylelikle, böylesi
bivêsih *rd* duraklı
bivik *b* cıs
bivik kirin *l/gh* cıs etmek, vurmak (çocuk dilinde)
bi vila daleqandî *rd* suratı asık
bi vinevinî *h* genizden konuşarak
bi vinevinî xeber dan *l/bw* genizden konuşmak
bivîr *n* balta ~ **lê dan** (an jî xistin) balta vurmak ~ **li eniyê** sıkıntı içinde ne yaptığını bilmez halde (insan)
bivîrdar *rd* 1. baltalı 2. *nd/nt* baltacı 3. *dîr/h* baltacı
bi vir de g bu tarafa, bu taraflarda ~ **reş ne bûn** bu taraflarda görünmemek
bi vîran *h* yalanlarla
bi virê xapîn *l/bw* dolma yutmak (argo)
bivîrfiroş *n* baltacı (satan kimse)
bivirik *n* nacak
bivîrkar *n* baltacı
bivîrkarî *m* baltacılık
bivîrker *bnr* bivîrkar
bivîrok *n* küçük balta
bivîtês *rd* vitesli
bivîtrîn *rd*
vitrinli
bivîyan *rd* istençli
bivîzîn *rd* uğultulu
bi vizînî *h* fir
bi vî awayî *h* böylecene, böylelikle, böylesi, böylesine
bi vî rengî *h* böylecene, böylelikle, böylesi
bi vî terhî *h* böylelikle, böylesi
bivîcîn *rd* şakırtılı (kuş şakırtısı için)
bivîde *rd* vidalı
bivîdeo *rd* videolu
bi vîjîkê ketin *l/bw* ishal olmak
bivîn *rd* iradeli, istençli
bivîraj *rd* virajlı
bivîtamîn *rd* vitaminli
bivkî *m* fahişe
bivok *rd* tehlikeli
bivoltaj *fiz/rd* gerilimli
biwade *rd* vadeli
biwam *h/rd* 1. borçlu 2. ödünç, ödünç olarak
biwar (I) *n* geçit, geçiş * **biwarê çem nehir** geçiti
biwar (II) *m* uğur
biwar (III) *rz* özne
biwar (IV) *m* 1. alan * **biwara edebî** edebi alanda 2. hakkında * **di biwara wan de ge-**

lek agahî dane haklarında çok bilgi vermişler

biwar (V) *m* ön, karşı

biwar (VI) *m* ekine verilen ilk su

biwarî *nd* bakım * **di vî biwarî de** bu bakımdan

biwartin (I) *m* geçirme

biwartin (II) *m* gekine ilk suyu verme

biwartin (I) *l/gh* geçirmek

biwartin (II) *m* gekine ilk suyu verme

biwartî *rd* geçmiş (geçme işini yapmış olan)

biwasewas *rd* vesveseli

biwate *rd* anlamlı, manalı

biwatekirin *m* anlamlandırmak

bi wate kirin *l/bw* anlamlandırmak

bi wateyî *h* mealen

biwec *rd* faydalı

biwefa *rd* vefalı, vefakâr

biwehc *rd* hararetili

biwehcbûn *m* hararetlenme

bi wehc bûn *l/bw* hararetlenmek

biwehckirin *m* hararetlendirme

bi wehc kirin *l/bw* hararetlendirmek

bi wekat *h* kesin olarak

bi wekîlî *h* vekâleten

biwerandin *m* geçirme

biwerandin *l/gh* geçirmek

biwerek *rd* varaklı

biwerîn *m* geçme

biwerîn *l/ngh* geçmek

biwesî *rd* vasıflı, nitelikli

biwesita *rd* vasıtalı

bi wesiteya (...) *h* -e vasıtasıyla

biwesîqe *rd* vesikalı, belgeli

biwesîte *rd* araçlı

biwesle *rd* organlaşınak

biweslebûn *m* organlaşma

bi wesle bûn *l/bw* organlaşmak

biwext *rd* vakitli, zamanlı ~ **û bêwext** vakitsiz, zamanlı zamansız

biwezîfe *rd* görevli

bi wezîfeya xwe rabûn *l/bw* görevini ifa etmek

biwezn wj/rd vezinli, ölçülü, mevzun

bi wê *nd* orası * **tu têkîliya xwe bi wê meke** sen işin orasına karışma ~ **re c şunda** *

diravê min bi wê re ma benim param şunda kaldı

biwêj *m* 1. deyim 2. deyiş, tabir

biwêja cînavkî *rz/nd* zamirsel deyim

biwêja daçekî *rz/nd* deyim edatı

biwêja gihanekî *rz/nd* deyim bağlacı

biwêja hokerî *rz/nd* deyim belirteçi

biwêja lêkerî *rz/nd* deyim fiil

biwêja pronavî *rz/nd* zamirsel deyim

biwêjî *rd* deyimssel

biwêjîbûn *m* deyimleşme

biwêjî bûn *l/ngh* deyimleşmek

biwêne *rd* fotoğraflı, resimli

bi wêne kirin *l/bw* resimlemek
bi wêne belgedar kirin *l/bw* fotograflamak
bi wêrekî *h* cesurane, yüreklilikle
biwêrewîr *rd* cıvıl cıvıl (hareketli, kalabalık)
biwêris *rd* vârisli
biwicdan *rd* vicdanlı
bi wî nd orası * **tu têkiliya xwe bi wî tiştî** ne-
 ke sen işin orasına karışma ~ **re c** şunda *
diravê min bi wî re ma benim param şunda
 kaldı
bi wî awayî *h* öylelikle, şöylemesine
biwîçîn *rd* şakırtılı (kuş şakırtısı için)
bi wî terhî *h* şöylemesine
biwîzîn *rd* uğultulu
biwur *bnr* bihur
bixaç *rd* haçlı
bixaile *rd* gâileli
bixak *rd* topraklı
bixal *rd* 1. benli benli (teninde ben veya ben-
 ler olan kimse) 2. noktalı
bixalî *bnr* bixaltî
bixaltî *nd* teyze çocuğu
bi xamî *h* acemice
bi xamoşî *h* sakince
bixane *rd* 1. haneli 2. yivli
bixanî *rd* evli (evi olan)
bixap *h* hile ile, oyun ile ~ **çûn (...)** 1) oyuna
 getirmek * **hûn careke din bi xap çûn wî**
 siz yine onu oyuna getirdiniz 2) sinsice yak-
 laşmak ~ **hatîn (yekî)** oyuna getirmek *
hûn careke din bi xap hatîn min siz yine
 beni oyuna getirdiniz
bixapkirin *m* kündeden atma, aldatarak tuza-
 ğa düşürme
bi xap kirin *l/bw* kündeden atmak, aldatarak
 tuzağa düşürmek
bixapxap *rd* takunyalı
bixar *h* koşarak
bixar û lez *h* alâcele, çok acele ederek,
 ivedilikle
bixarûlez *rd* aceleci
bi xasûkî *h* kurnazca, kurnazlıkla, hınzırca ~
kar meşandin İngiliz siyaseti gütmek
bixaşê *rd* duvaklı (doğarken başını çevreleyen
 zarı olan bebek)
bi xaşkerî *h* oburca
bixatîr *rd* hatırlı ~ **ê Xwedê bikî** Allah aşkına
bi xatîrê we *nd* hoşçakal, bay bay
bixavî *h* 1. çiğ çiğ * **goşt bi xavî xwar** eti çiğ
 çiğ yedi 2. çiğ olarak
bixawî *m* bilek * **bixawiya dest el bileği** *
bixawiya ling ayak bileği
bixax *rd/nd* oyunbaz
bixaye *rd* amaçlı
bi xayisî *h* dalgınca (kendinden geçmiş bir
 şekilde)
bi xayinî *h* haince
bi xaza Xwedê *nd* Allah aşkına
bixaze *rd* mecazlı

bi xazeyî *h* mecazen
bixeber *rd* haberli ~ **a (yekî) kirin** (birinin)
 sözünü dinlemek
bixeberdan *rd* lâkırdıcı, kalabalık ağızlı,
 konuşkan ~ **a nerm mar jî qunê tê der** tatlı
 dil yılanı deliğinden çıkarır
bixeberdanbûn *m* konuşkanlık
bixeberdanê ketin *l/bw* dillenmek (çocuk;
 konuşmaya başlamak)
bixeberkirin *m* söz dinleme
bi xeber kirin *l/bw* söz dinlemek
bixebxeb *rd* küpeli (bazı hayvanların boyun-
 larının iki yanında sarkan deri uzantılarının
 bulunması)
bi xedarî *h* gaddarca
bixedeb *rd* tipili
bixelat *rd* ödüllü
bixelek *rd* halkalı
bi xeletî *h* yanlışlıkla
bixelêfk *rd* etereli (kısarak için)
bixem *rd* gamlı
bi xemgînî *h* üzgün olarak ~ **lê nihêrtin** üzgün
 üzgün bakmak
bixeml *rd* süslü ~ **û xêz** süslü püslü
bi xemnexurî *h* umursamazca, kayıtsızca
bi xemxwarî *h* esefle
bi xenceran *h* hançer ile ~ **filîtin (yekî)**
 (birine) hançerle girişmek, hançerle birini
 vurmak, hançerlemek ~ **lê dan** (an jî xistin)
 hançerlemek
bixercî *rd* harçlı * **kincê bixercî** harçlı elbise
bixerc *rd* harçlı * **diwarê bixerc** harçlı duvar
bixerdel *rd* hardallı
bixerpişt *rd* payandalı
bixesar *rd* hasarlı
bixet *rd* çizgili
bixeta *rd* hatalı
bixetîre *rd* meşaleli, çirahlı
bixew *rd* uykulu, uykusunu alınış olan
bi xew re çûn *l/bw* uykuya dalmak
bixeyal *rd* hayallı
bixêlî (I) *rd* 1. duvaklı, yaşmaklı 2. başörtülü
bixêlî (II) *der/rd* yelkenli
bi xêr *h* 1. hayırlısı ile 2. lütfetme * **navê we**
bi xêr adınızı lütfedermi siziz? ~ **be** hayırlı
 (veya hayırlısı) olsun ~ **hatîn hoş geldiniz** ~
here bi selamet vegere (an jî were) kazasız
 belasız gidip gelesen ~ **û bêr** bereketli,
 artağan, artımlı ~ **û xweşî** sağlıcakla
bixêr *rd* 1. hayırlı (yararı, hayrı olan) * **kurekî**
wê yê bixêr heye hayırlı bir çocuğu var 2.
 hayırlı (uğurlu, iyi) * **riya bixêr** be hayırlı
 yolculuklar 3. ak, rahat, sıkıntısız * **tu rojên**
bixêr bibînî, ak günler göresin
bixêre *rd* acil
bi xêr gerandin *l/bw* iyiye çekmek
bixêrhatin *m* hoş geldin, karşılama ~ **a (yekî)**
kirin (birini) karşılamak
bixêrî *m* 1. şömine 2. baca

bixêrik *m* şömine
bixêrûbêr *rd* bîtek, verimli
bi xêtikî *h* şaşşalca
bi xêtokî *h* aptalca, aptal aptal
bixêyî *m* şömine, ocak
bixêz *rd* çizgili
bi xêza Xwedê *h* Allah aşkına
bixêzik *rd* çizikli
bixêzîkbûn *m* çizgilenine
bi xêzik bûn *l/bw* çizgilenmek
bixêrik *m* şömine
bixileport *rd* kargaşalı
bixilêtk *m* kemer (özellikle yolculuklarda kul-
lanılan ve gözleri olan meşin kuşak)
bixilq *rd* kilitli (kilidi olan)
bixilt *rd* tortulu
bixilte *rd* 1. tortulu 2. kurumlu (kurumu olan,
kurum tutmuş olan)
biximav *rd* mürekepli
biximîre *rd* kepekli (un kepeği için) * **ardê**
biximîre kepekli un
bi xingirkî *h* sallana sallana, sallanaraktan ~
bi rê de çûn sallana sallana yürümek
bi xinişî *h* haince
bixirecir *rd* 1. gürültülü, patırtılı, şamatalı
(karışık olaylarla dolu) * **jiyîneke bixirecir**
gürültülü bir yaşayış 2. geçimsiz, hırılıcı
bi xirexavî *h* 1. aval aval, aptal aptal 2. aptalca
bi xirexir *h* gırgır
bixirêf *rd* 1. tortulu 2. kurumlu (kurumu olan,
kurum tutmuş olan)
bixirîn *rd* hırıltılı
bixirînî *rd* homurtulu (taşıt, alet vb. için)
bi xirm û gurm *h* paldır küldür
bixiroş *rd* heyecanlı ~ **û peroš** heyecanlı
bi xirpanî *h* hoyratça
bixirpik *rd* kıkırdaklı
bixirqe *rd* hırkalı
bixirxal *rd* halhallı
bixirxe *rd* hırkalı
bixisar *rd* 1. hasarlı 2. çepelli (içinde sap, çöp,
taş, toprak gibi yabancı madde bulunan) *
genimê bixisar çepelli buğday
bi xişmî *h* bilmeden, körlemeden
bixişn *rd* 1. hisiltılı, hisirtılı 2. *rz* hisiltılı (ses)
bixişrûk *rd* sivilceli
bixiştik *rd* süngülü
bixişxişk *rd* zilli (teflere takılan ziller için)
bixiyal *rd* hulyalı
bixizmûk *rd* kesmikli
bixîlok *rd* ibikli
bi xîmî *h* teinelinden, esasen
bixîret *rd* 1. gayretli 2. namuslu, onurlu
bixîretbûn *m* gayretlenme
bi xîret bûn *l/bw* gayretlenmek
bixîz *rd* kumlu
bixîzexîz *rd* hisiltılı
bixîzîn *rd* 1. hisiltılı, hırıltılı 2. *rz* hisiltılı (ses)
bixîzor *rd* kurumlu (kurumu olan, kurum tut-

muş olan)
bixodîk *rd* aynalı
bixof *rd* korkulu
bixortim *rd* hortumlu
bixubar *rd* tozlu
bixudan *rd* sahipli
bixudî *rd* suskun, kendi halinde olan kimse
bixuk zo/m böğ
bi xulamê (...) **bûn** *l/bw* birine kurban olmak
bixumîn *rd* uğultulu
bixumîni *rd* gümbürtülü, uğultulu
bixur (I) *m* tütsü
bixur (II) *n* moloz
bixur (III) *rd* kaşıntılı
bixurdank *m* tütsülük, buhurdan, buhurluk
bixurdemenî *rd* gıdalı
bixurek *rd* gıdalı, azıklı
bi xurekî *h* oburca
bixurî *rd* alevli
bixurmîni *rd* gümbürtülü, homurtulu
bixurûr *rd* gururlu
bixuşexuş *rd* haşırtılı
bixuşîn *rd* 1. hisirtılı 2. şakırtılı (yağınur ve su
sesinin şakırtısı için)
bi xuşînî *h* hisirtılı bir şekilde
bixuşînî *rd* hisirtılı, haşırtılı
bixuşk *m* çakıl
bixûlke *rd* makaralı
bixûr *m* tütsü
bi xûynepakî *h* huysuzca
bixwarin *rd* 1. yemekli * **nîşana bixwarin**
yemekli nişan 2. yemekli (yemek de verilen)
* **pansiyona bixwarin** yemekli pansiyon 3.
yemek yenmiş olan * **hûn bixwarin in?**
yemek yemiş misiniz?
bi xwarinê ketin *l/bw* yemeyi başla-
mak (hasta ve küçük çocuklar için)
bi xwe c 1. kendi, kendisi, bizzat, şahsen
(kişiler üzerinde direnilerek durdurulduğun-
da söylenir) * **divê em bi xwe bibîn**
kendimiz görmeliyiz 2. kendi, kendisi, biz-
zat * **bila ew bi xwe bê** kendisi gelsin 3.
kendi (bir işte başkalarının etkisi bulun-
madığını anlatır) * **min bi xwe kir** ben
kendim yaptım 4. kendi (kendisi, kendileri,
o ve onlar yerine) * **gelo ew bi xwe ne li mal**
e? kendisi evde yoklar mı? 5. kendi (iyelik
zamiriyle) * **ev mala min bi xwe ye** bu
kendi evim * **ramana me bi xwe** kendi
düşüncemiz 6. kendi kendine (kendiliğün-
den) ~ ~ kendi kendine (başkasının ortaklığı
ve yardımı olmadan) * **em dê bi xwe bi xwe**
biparêzin biz kendi kendimizi koruyacağız
~ **bilî ye** kendi âleminde ~ **bûk e ~ berbûk**
e kendi çalıp kendi oynamak
bixwebawer *rd* iddialı, kendine güvenen,
kendinden emin
bixwe bilî bûn *l/bw* dış dünyayla bağları kesik
olmak

bi Xweda ye *nd* Alah bilir

bixwedan *rd* sahipli

bi xwedayî *h* hakkça

bixwe de berdan *//bw* 1. altını ıslatmak 2. asmak (üzerine takınmak)

bi xwe de çûn *//bw* dalmak uykuya dalmak

bi xwe de ketin *//bw* kendisiyle uğraşmak, meşgul olmak

bixwedekirin *m* 1. dökünme, üstüne dökünme (kendi üstüne dökme) 2. kafasına dikme 3. geçirme, ayağına geçirme (giyinme) 4. sürünme (kendi üzerine sürme) 5. takınma, takıp takıştırma 6. altına etme (veya kaçırma), kendine etme

bi xwe de kirin *//bw* 1. dökünmek, üstüne dökünmek (kendi üstüne dökmek) * av bi xwe de kir su dökündü 2. kafasına dikmek 3. geçirmek, ayağına geçirmek (giyinmek) * hanhanka cîlên xwe bi xwe de kirin û çû aceleyle elbiselerini ayağına geçirip gitti * qazaxekî pembe, ku milên wî jî kurt bû, bi xwe de kiribû sırtına pembe, kolları tamamen kısa bir kazak geçirmişti 4. sürünmek (kendi üzerine sürmek) * min şüşeyek kolonya bi xwe de kir bir şişe kolonyayı süründüm 5. takınmak, takıp takıştırmak 6. altına etmek (veya kaçırarak), kendine etmek

bi xwe de pîs bûn *//bw* 1. altını pislemek, donuna yapmak (veya doldurmak) 2. donuna yapmak donuna doldurmak (çok korkmak)

bi xwe de pûkandin *//bw* sızlayıp dert yanmak

bi xwe de rîn *//bw* 1. altına etmek (veya kaçırarak) 2. korkudan altına etmek 3. batırmak

bi xwe derxistin *//bw* 1. hissetmek, farkına varmak (kendisinin farkına varmak) 2. işkil-lenmek

bi Xwedê *b* 1. Allahıma, alimallah * bi Xwedê ku ew vî tiştî bike ez nema li rûyê wê binêrim bunu yaparsa alimallah yüzüne bakmam 2. Allah bir (yemin yerine kullanılır) ~ bikî Allah aşkına ~ ye Allah bilir (belli değil)

bixwedî *rd* sahipli

bi xwe emel kirin *//bw* ilgilenmek ilgi duymak

bixweewle *rd* iddialı, kendine güvenen, kendinden emin

bi xwe ewle bûn *//bw* bileğine güvenmek, kendinden emin olmak

bixwefexr *rd* fahur, çok böbürlen

bi xwe fexr bûn *//bw* gerinmek, övünç duymak

bi xwe giritin *//bw* 1. taşımak, üzerinde taşımak, üzerine almak * demançe bi xwe girt tabancayı üzerine aldı 2. (biri) fena olmak, fenalık geçirmek (veya gelmek), fenalaşmak (ansızın bayılacak gibi olan)

bi xwe hatin *//bw* ayağı ile (veya kendi ayağı ile) gelmek

bi xwe karîn *//bw* kendine hakim olmak

bi xwe kirin *//bw* kendi kuyusunu kendi kazmak * Rojbîn bi xwe kirîye Rojbîn kendi kuyusunu kendisi kazdı

bixwekirî *rd* kendisi kendi eden, kendi başına bir olumsuzluğa neden olmuş olan ~yan re derman tune kendisi edene çare yok

bixwekirîk *rd* kendi kendine eden

bixweli *rd* 1. küllü 2. topraklı, toprak * ev xaniyê erda bixweli toprak zeminli ev

bixwemeşqûl *rd* dış dünyayla bağları kesik olan

bi xwe meşqûl bûn *//bw* dış dünyayla bağları kesik olmak

bi xwendin dan *//bw* (bir şeyi birine) okutmak

* name bi xwendin dan mektubu okuttular

bi xwe re *h* birlikte, beraberinde, beraber ile *

bi birayê xwe re kardeşle beraber * we kitêba min bi xwe re anî kitabımı birlikte getirdiniz mi?

bi xwe re birin *//bw* 1. sürüklemek, yedmek (beraberinde götürmek) 2. sürüklemek (istekli olmayan birini bir yere götürmek, getirmek) * ez bernedîdam û cihê ku diçûyê jî ez bi xwe re dibîrim beni bırakmıyor gittiği yerlere de sürüklüyordu 3. aparmak sürükleyip götürmek, almak (su, sel vb. için)

bixweregirtin *m* fenalaşma

bi xwe re girtin *//bw* fenalaşmak

bi xwe re kaş kirin *//bw* 1. peşinden sürüklemek 2. sürüklemek (istekli olmayan birini bir yere götürmek, getirmek)

bi xwe re kirin gazî *//bw* adanmak, nezretmek

bixwerenedîk *rd* üşengeç

bixwerenedîkî *m* üşengeçlik

bixwerenedîtî *rd* üşengeç

bixwernedîk *rd* üşengeç

bixweser *rd* özgür, hür

bixweşgotin *rd* iltifatlı

bi xweşikayî *h* güzellikle, tatlıkla, tatlı dil güler yüzle

bixweşikbûn *m* kendinden kuşkulanma, işkilenme, huylanma

bi xwe şik bûn *//bw* kendinden kuşkulanmak, işkilenmek, huylanmak * camêr dît ne dît

bi xwe şik bû adamı görür görmez huylandı

bi xweşikî *h* güzelce * keçeke bi xweşikî ve güzelce bir kız

bixweşî *h* 1. hoşça 2. afiyetle, sağlıcakla * bi xweşî herin sağlıcakla gidin

bi xweşkayî *h* 1. hoş (beğenilen, duyguları okşayan bir biçimde) 2. hoşça

bi xweşkî *h* güzellikle

bi xwe ve çûn *//bw* kendinden geçmek, sızmak (alkol veya yorgunluk gibi sebeplerden ötürü)

bi xwe ve daleqandin *//bw* asmak (üzerine takınmak)

bi xwe ve danîn *l/bw* asmak, takıp takıştırmak (üzerine takınmak)
bixwevegirtin *m* tutunma (kendi üzerine koyma)
bi xwe ve girtin *l/bw* tutunmak (kendi üzerine koymak)
bixwevehatin *m* 1. dirilme, canlanma, zindeleşme (güçlenip canlanma) 2. iyileşme, salâh olma, dirilme, onma, salâh bulma (hasta için; yeniden sağlığını kazanma) 3. kendine gelme, doğrulma (durumu düzelme, yeniden güçlenme) 4. gelişme, semirme, şişmanlama 5. toparlanma, gücünü toplamaya başlama, gücünü kazanma (sağlığı düzelme) 6. ayma, ayılma, kendine gelme 7. kendine gelme, kilo alma 8. kendine gelme (aklı başına gelme)
bi xwe ve hatin *l/bw* 1. dirilmek, canlanmak, zindeleşmek (güçlenip canlanmak) * **piyalek av vexwar bi xwe ve hat** bir bardak suyu içince dirildi * **piştî ku qasek bêhna xwe da, bi xwe ve hat** biraz dinlendikten sonra canlandı 2. iyileşmek, salâh olmak, dirilmek, onmak, salâh bulmak (hasta için; yeniden sağlığını kazanmak) 3. kendine gelmek, doğrulmak (durumu düzelme, yeniden güçlenmek) * **îflas kiribû, lê di demeke kin de bi xwe ve hat** iflas etmişti, ama kısa zamanda yine doğruldu 4. gelişmek, semirmek, şişmanlamak * **ev zarok carek bi xwe ve nayê** bu çocuk bir türlü gelişmiyor 5. toparlanmak, gücünü toplamaya başlamak, gücünü kazanmak (sağlığı düzelme) * **nexweşê me bi xwe ve tê** hastamız toparlanıyor 6. aymak, ayılmak, kendine gelmek 7. kendine gelmek, kilo almak 8. kendine gelmek (aklı başına gelmek)
bixwevekirin *m* takınma
bi xwe ve kirin *l/bw* asmak, takınmak (üzerine takınmak)
bi xwe ve kişandin *l/bw* kendine çekmek, cezbetmek
bixweyî *rd* sahipli
bi xwe zanîn *l/bw* kendini bilmek, kendini tanımak
bixwezgîn *rd* talipli
bi xweziyan *h* keşkeyle, keşkelerle ~ **dest nagîhê baqê kezîyan** keşkelerle insan muradına ermez
bixwê *rd* tuzlu (içinde tuz olan)
bixwêbûn *m* tuzlanma
bi xwê bûn *l/bw* tuzlanmak
bixwêdan *rd* terli
bi xwêdana eniyê *h* alın teriyle
bixwir *rd* kaşintılı
bixwişk *rd* kız kardeşi olan
bi xwişkîfî *h* (kız) kardeşçe
bixwîn *rd* 1. kanlı (kan bulaşmış) * **kincê bi-**

xwîn kanlı elbise 2. kanlı (kanı olan) 3. kanlı (kan dökülmesine sebep olan) 4. kanlı (kanlanmış olan) * **çavê bixwîn** kanlı göz 5. kanlı (kanı yoğun olan, demevi) * **mirovê bixwîn** kanlı adam ~ **a xinzîr be haram** olsun, töhbeler olsun
bixwînûn *m* kanlanma
bi xwîn bûn *l/bw* kanlanmak (kan bulaşmak) * **potik bi xwîn bûye** bez kanlanmış
bi xwînê derbûn *l/bw* 1. kanaması olmak, kan işlemek (küçük ve büyük aptesinde kan gelmek) 2. kanama geçirmek, kanaması olmak
bi xwînê ketin *l/bw* kan tutmak (kan görünce bayılmak)
bixwînî *m* kanlılık
bixwînkirin *m* kanlandırma
bi xwîn kirin *l/bw* kanlandırmak
bi xwînsarî *h* soğuk kanlıca
bi xwînxwarî *h* hunharca ~ **(yek) kuştin** hunharca öldürmek
bixwîr *n* çakıl taşı
biya qufikan *bot/nd* sorkun
biya sepetan *bot/nd* sepetçi sügüdü
biya şor *bot/nd* salkım söğüt (Salix babylonica)
bi ya wê *h* onca, ona göre
bi ya wî *h* onca, ona göre
bi ya xwe kirin *l/bw* kimseyi takmamak, bildiğini okumak
biyaban *m* sahra
biyan *rd/nd* 1. yabancı (başka bir milletin olan, başka bir milletle ilgili olan) 2. yabancı (aileden, çevreden olmayan) 3. yabancı (tanınmayan, bilinmeyen) * **muşteriyê biyan** yabancı müşteri 4. yabancı (aynı türden, aynı çeşitten olmayan) * **di nav rûn de tişkêfî biyan heyê** içinde yabancı madde var 5. yabancı (belli bir yere veya kimseye özgü olmayan) * **erebeyên biyan nikarin li vir park bikin** yabancı arabalar buraya park etmez 6. elgin (gurbette olan) 7. yabancı, (yad eller, tanınmayan, bilinmeyen yer) * **ji bo me ev der cihekî biyan e** bizim için buralar yabancı yerler ~ **dîtin** yabancı görmek (veya tutmak) (yek) ~ **hesibandin** yabancı saymak (veya tutmak)
biyaneyane *h* yabancısca
biyanîstan *m* gurbet eli, yad eller
biyanî *rd/nd* 1. yabancı, yad 2. yabancıl 3. *m* yad eller, gurbet, gurbetlik 4. yabancılık
biyanîbûn *m* 1. yabancılaşıma (tanınmaz, bilinmez hale gelme) 2. *sos* yabancılaşıma
biyanî bûn *l/gh* yabancılaşımak
biyanîdîtin *m* 1. yabancılama 2. yadırgama
biyanî dîtin *l/gh* 1. yabancılama 2. yadırgama
biyanîkirin *m* yabancılaştırma

biyanî kirin *l/gh* yabancılaştırmak

biyanîfî *m* yabancılık

biyar *rd* 1. sevgilili, sevgilisi olan 2. dostu olan (kimse)

bi yar bûn *l/bw* dostu olmak, sevgilisi olmak (kendine dost, sevgili edinmiş olmak)

bi yarîkan *h* şaka yoluyla (veya yolu)

bi yarîkan gotin *l/bw* şaka söylemek

biyaş *rd* sabit

biyaşbûn *m* sabitleme

biyaş bûn *l/ngh* sabitlemek

biyaşkirin *m* sabitleme

biyaş kirin *l/gh* sabitlemek

biyaşkirî *rd* sabit

biyay *rd* yaylı

biyekbûn *m* 1. birleşme, bütünleşme 2. entegrasyon

bi yek bûn *l/bw* 1. birleşmek, birlik olmak, bütünleşmek 2. entegre olmak

bi yekdegi *h* oy birliğiyle

bi yekdevî *h* ağız birliği, söz birliğiyle, koro halinde

bi yekûtiya dengan *h* oy birliği ile

bi yekûtiya rayan *h* oy birliği ile

bi yekûti *h* birlik olarak

biyekker *rd* bütünleyen, bütünleyici

bi yekkerî *h* yekpare olarak

biyekkirin *m* birleştirme

biyek kirin *l/bw* birleştirmek

bi yekrayî *h* oy birliğiyle

bi yekûnî *h* tümnden

biyelmûm *rd* cıralı, meşaleli

bi yemanî *h* çetin bir şekilde

biyo *nd* biyo (örnek olarak kullanılır ve hayat anlamındadır)

biyoelektrik *m* biyoelektrik

biyofizik *m* biyofizik

biyografi *m* biyografi, yaşam öyküsü

biyografik *rd* biyografik

biyojeografi *m* biyojeografi

biyok *m* ayva

biyokatalîzor *m* biyokatalizör

biyokimya *m* biyokimya

biyokûn *rd* ayva gibi

biyolog *nd/nt* biyolog, dirim bilimci

biyolojî *m* biyoloji, dirim bilim

biyolojik *rd* biyolojik, dirim bilimsel

biyom *rd* uğurlu, kademli

biyom dîtin *l/bw* uğurlu saymak

biyometeorolojî *m* biyometeoroloji

biyonik *nd* biyonik, dirim kurgu

biyopsî *m* biyopsi

biyosfer *m* biyosfer

biyoşimî *m* biyoşimi

bizad *m* gıda

bizafîn *m* nafaka

bi zagonî *h* kanunen

bizalîk *bot/m* nevrüz çiçeği

bi zalimî *h* zalimce

bi zanatî *h* 1. bilerek, bile bile 2. bilgece, haki-mane

bi zanayî *h* 1. bilerek 2. bilgilice, ustalıkla

bi zanebûn *h* 1. bile bile 2. bilerek, isteyerek, kasten, kastî, bilinçli olarak, taammûden, mahsus * **bi zanebûn derî vekirî hişt** kapıyı mahsus açık bıraktı

bi zanetî *h* 1. bilerek, bile bile lâdes (kötü bir durumu kabullenmiş görünme) 2. isteyerek, kasten, taammûden

bi zaneyî *h* bilerek

bi zanistî *h* bilimsel olarak

bi zankî *h* 1. bilerek 2. kasten, kastî

bizar (I) *m* 1. ekin 2. tohumu tarlaya serpmeye

bizar (II) *rd* dilli (dili olan)

bi zar *h* sözlü olarak, şifahen ~î (yekî) **hatin kirin** taklidi yapılmak, yansınmak ~î (...) **kirin** 1) (birini) yansılamak, (sesle) taklit etmek 2) (birine) özenmek (bir şeyi taklit etmeye çalışmak)

bi zar bûn *l/bw* hamile olmak, hamile kalmak

bizare *m* ılık su

bizarekirin *m* ılıklaştırma

bizare kirin *l/gh* ılıklaştırmak

bizarî 1. gebe 2. çocuklu kadın

bizarîbûn *m* 1. gebe kalma 2. çocuk peydahlama (evli olmayan kadın) 3. bebek beklemek

bi zarî bûn *l/bw* 1. gebe kalmak 2. çocuk peydahlamak (evli olmayan kadın) 3. bebek beklemek

bizarîkirin *m* taklit etme, yansılama

bi zarî kirin *l/bw* taklit etmek, yansılamak (sesini veya davranışlarını taklit etmek)

bizarkirin *m* tohum ekme

bizar kirin *l/gh* tohum ekme

bizaro *bnr* bizarok

bizarok *rd* 1. çocuklu, emzikli (memede çocuğu olan kadın) 2. hamile, gebe

bizarokbûn *m* 1. gebe kalma, gebe kalma, döl tutma, hamile kalma, hamile olma 2. çocuk peydahlama (evli olmayan kadın) 3. çocuklu olma

bi zarok bûn *l/bw* 1. gebe kalmak, gebe kalmak, döl tutmak, hamile kalmak, hamile olma 2. çocuk peydahlamak (evli olmayan kadın) 3. çocuklu olmak

bi zarok nexweş bûn *l/bw* hamile olmak

bizarû *bnr* bizarok

bi zarû bûn *bnr* bi zarok bûn

bizarvekirin *m* 1. (sesle) taklit etme 2. seslendirmek

bi zar ve kirin *l/bw* 1. (sesle) taklit etmek 2. seslendirmek

bizaştîr *m* iki veya üç yaşında keçî

biza tîştîr *bnr* bizaştîr

bizav *m* 1. hareket (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 2. hareket (belirli bir amaca varmak için birbiri ardınca yapılan ilerlemeler) * **bizava siyasi** siyasi hareket *

bizava *şoşşerî* devrimci hareket 3. devinim, hareket (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 4. cesaret 5. tepki, tınma 6. akım, cereyan (sanatta, siyasette, düşüncede ortaya çıkan yeni bir görüş, yön, hareket, tarz) * **bizavên wêjeyî** edebi akınlar ~ **dan (yekî)** cesaretlendirmek ~ **divê** yürek ister, cesaret ister ~ **hatin (yekî)** 1) birine cesaret gelmek 2) biri cesarete gelmek ~ **kirin** el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) ~ **pê ketin** tepki göstermek, tepkide bulunmak, tınmak, ses çıkarmak ~ **pê neketin** tınmamak, sesini çıkarmamak

bizavdar *rd* 1. hareketli 2. devinimli, hareketli 3. cesaretli ~ **bûn** 1) hareketlenmek 2) cesaretlenmek ~ **kirin** 1) hareketlendirmek 2) cesaretlendirmek

bizavdarbûn *m* 1. hareketlenme 2. cesaretlenme
bizavdar bûn *l/gh* 1. hareketlenmek 2. cesaretlenmek

bizavdarî *m* 1. hareketlilik 2. devinimlilik 3. cesurluk, cesaretlilik

bizavdarkirin *m* 1. hareketlendirme 2. cesaretlendirme

bizavdar kirin *l/gh* 1. hareketlendirmek 2. cesaretlendirmek

bizavî *m* 1. hareket 2. eylem (bir durumu değiştirmek veya daha ileriye götürme çabası) 3. atılganlık, çekinmezlik 4. *rd* mobilize

bizavîkirin *m* mobilize etme

bizavî kirin *l/gh* mobilize etmek

bizavkar *bnr* bizavker

bizavker *nd/nt* 1. devinici, muherik 2. eylemci

bizavkerî *m* 1. devinicilik 2. eylemcilik

bizavkirin *m* 1. hareket etme 2. devinme 3. davranma 4. tepki gösterme, tepkide bulunma

bizav kirin *l/gh* 1. hareket etmek 2. devinmek 3. davranmak * **li hemberî keçikê baş bizav nedikir** kızı karşı iyi davranmıyordu 4. tepki göstermek, tepkide bulunmak

bizavpêketin *m* tepki gösterme, tepkide bulunma, tınma, ses çıkarma

bizav pê ketin *l/bw* tepki göstermek, tepkide bulunmak, tınmak, ses çıkarmak

bizavtin *bnr* bizivîn

bizax *rd* şaplı (içinde şap bulunan)

bizayende *rd* gametli

bizbelok *bot/m* bir bitki

bizbilik *m* düdük

bizbizêk *bnr* pîrpîzêk

bizbizî *rd* diken diken, dikleşmiş, dik duruma gelmiş (saç, kıl vb. için)

bizbizîbûn *m* diken diken olma, dikleşme

bizbizî bûn *l/gh* diken diken olmak, dikleşmek

bizbizîbûyîn *m* diken diken oluş

bizbizok *bot/m* *nevrûz* çiçeği

bizd *m* ürkü

bizdan *m* ürkü

bizdandin (I) *m* 1. ürkütme 2. yıldırma

bizdandin (II) *m* koparma, koparış

bizdandin (I) *l/gh* 1. ürkütme 2. yıldırma

bizdandin (II) *l/gh* koparmak * **bend bizdand** ipi kopardı

bizdandî (I) *rd* 1. ürkümüş 2. yılgın

bizdandî (II) *rd* kopuk, koparık

bizdandîbûn (I) *m* 1. ürkümüş olma, ürkümüşlük 2. yılgın olma, yılğınlık

bizdandîbûn (II) *m* kopuk olma, kopukluk

bizdek *rd* ürkek

bizdekî *m* ürkeklik

bizdimbadim *m* bir çeşit geleneksel oyun

bizdiyayî (I) *rd* 1. ürkümüş 2. yılgın

bizdiyayî (II) *rd* kopuk, kopmuş olan

bizdîn (I) *m* 1. ürkme 2. yılma

bizdîn (II) *m* kopma, kopuş

bizdîn (I) *l/gh* 1. ürkme 2. yılmak

bizdîn (II) *l/gh* 1. kopmak 2. kopmak (yerinden ayrılmak)

bizdîner *rd* ürkütücü

bizdînok *rd* ürkek, ödle

bizdnek *rd* ürkek, ödle

bizdobado *m* 1. kıvrıtma 2. *h* kıvrıla kıvrıla

bizdobadokirin *m* kıvrırtma

bizdobado kirin *l/gh* kıvrırtmak

bizdok (I) *bot/nd* çok çabuk olgunlaşan küçük taneli bir üzüm türü

bizdok (II) *rd* ürkek, ödle

bizdokî *m* 1. ürkeklik 2. *rd/h* ürkekçe ~ **bûn** ürkekleşmek

bizdokîbûn *m* ürkekleşme

bizdokî bûn *l/gh* ürkekleşmek

bizdoktî *m* ürkeklik

bizdonek *rd* ürkek, ödle

bizdonekî *m* 1. ürkeklik, ödlelik 2. *rd/h* ürkekçe

bizdonekîbûn *m* ürkekleşme

bizdonekî bûn *l/gh* ürkekleşmek

bizdonektî *m* ürkeklik

bizebze *rd* sebzeli

bizehîr *rd* zehirli, ağılı

bizehmet *rd* zahmetli

bi zehmetî *h* güçlülük, güçlülükle, zorlukla, zor belâ

bi zekemê ketin *l/bw* nezleye yakalanmak

bizele *rd* 1. yeni yetme 2. *n* domuz yavrusu

bizeletî *m* yeni yetmelik

bizelêv *m* tekerleme

bizeman *rd/h* zamanlı ~ *re h* zamanla

bizemberek *rd* zemberekli

bizembîl *rd* sepetli

bizembûrek *rd* ibikli, emzikli (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)

bizemîn *rd* zeminli

bizemq *rd* zamklı

bizemzîlok *rd* salıncaklı

bizend *rd* bilekli ~ **û bend** (an *jî beng*) güçlü

kuvvetli, tunç bilekli (kimse ~ **û bend bûn** güçlü kuvvetli olmak)
bizengil rd çingiraklı
bi zerar h zararına * **me malê xwe bi zirar fi-**
 rot malımızı zararına sattık
bizerar rd zararlı, dokuncalı
bi zere ve rd sarıca
bizereng rd boyutlu
bizerengîkirin m boyutlandırma
bizerengî kirin l/bw boyutlandırmak
bizereqe rd mazgallı
bizerze rd sürgülü
bizerzeng rd taçlı
bizevî rd tarlalı
bizevîkirin m topraklandırma
bi zevî kirin l/bw topraklandırmak
bizewade rd azıklı
bizewq rd zevkli
bi zexelî h kaçamaklı, tembelce
bi zexmî h sağlamca
bizeytûn rd zeytinli
bizê rd zırlı
bizêbûn m zırlanma
bi zê bûn l/bw zırlanmak
bi zêdehî bnr bizêdeyi
bi zêdetirî h ekseriya
bi zêdeyi h 1. ağır ağır, fazlasıyla, bolca, cabadan, * **bi zêdeyi kîloyek tê** ağır ağır bir kilo gelir 2. fazlaca, ağırlıklı olarak * **em dê bi zêdeyi li ser mafên karkeran rawestin** ağırlıklı olarak işçi haklarına değineceğiz
bizêdeyi rd ağırlıklı * **em dê bi zêdeyi li ser mafên karkeran rawestin** ağırlıklı olarak işçi haklarına değineceğiz
bizêfanî rd kısıntılı
bizê lêvan nd tekerleme
bizêw rd çevik
bizêwî m çeviklik
bi zibaretî h imece üsulu
bizibil rd gübreli
bi zik ve h karın üstü
bizike m gömme (bir tür kül pidesi)
bi zikê birçî h aç açına, aç karnına * **îlaca xwe li zikê birçî bixwe** ilacını aç açına al * **bi zikê birçî cixareyê mekişîne** aç karnına sigara içme
bi zikê têr h tok karınla
bi zikkêşkê h karın üstü ile
bi zikkêşkê çûn l/bw karın üstü sürünmek
bi ziktêrî h tok karnına, karın tokluğuna
bizil rd kamışlı
bi zilamî berdan l/bw adamdan saymak
bizilf rd zülüflü
bizilm rd 1. zülümlü 2. zülümlü ~ (tişt) dan tuzluya satmak, pahalı satmak
bizilûk rd hasırlı
biziman rd 1. dilli (dili olan) 2. dilli, dil ebesi, konuşkan (çok konuşan, geveze)
bi ziman bûn l/bw 1. dillenmek, dile gelmek

2. dilli olmak
biziman ketin l/bw dillenmek (çocuk; konuşmaya başlamak) * **zarok bi zimên ketiye** çocuk dillenmiş
bi ziman xistin l/bw dillendirmek (konuşmaya başlamasını sağlamak)
bizimba rd zımbalı
bizimîn rd uğultulu
bi zimnî h zimnen
bizin zo/m 1. keçi 2. keçi (bu hayvanın dişisi) (Capra hircus) ~ **hatin nêrî** keçi çiftleşmeye gelmek ~ **ketiye etra kêrê, qesab jî ketiye etra bez** keçiye can kaygısı, kasaba et (veya yağ) kaygısı, koyun can derdinde, kasap yağ derdinde ~ **mir gir biriya** yorgan gitti, kavga bitti, öküz öldü ortaklık bozuldu (veya bitti) ~ **mir gir gur vemir** öküz öldü ortaklık bozuldu ~ **nêrî xwarin** keçi tekeyle çiftleşmek ~ **a bel** kepeç kulaklı keçi ~ **a bi şûn de bimîne behra gur e** sürüden kopan kuzuyu kurt kapar ~ **a deqor** melez keçi ~ **a hît kıl** keçisi ~ **a hemis** bir tür keçi ~ **a kel** boynuzlu keçi ~ **a kever** beyaz kılı keçi ~ **a kol** boynuzsuz keçi ~ **a kûnk** tiftik keçisi ~ **a xwe şerjê kiriye postê xwe bi dar de kiriye** ununu elemiş kalburunu asmış
bizina kûvî zo/nd dağ keçisi (Rupicapra tragus)
bizinbir nd ağustos ve eylül aylarında keçi kırpma
bizincar rd bakır çalığı, bakır çalığı olan
bi zincarê ketin l/bw bakır çalığıyla zehirlenmek
bizincîr rd zincirli
bi zindîtî h diri diri (canlı olarak)
bizindoş nd/nt keçi sağıcısı
bizindoşî m keçi sağıcılığı
bi zingar ketin l/bw bakır çalığıyla zehirlenmek
bizingivêş rd zalim, sıkıştırıcı
bizingivêşî m sıkıştırarak öne geçme
bizingînî rd tangirtılı
bizinkovî m dağ keçisi, yaban keçisi
bizinmij zo/nd keçisağan (Caprimulgus europaeus)
bizinrî rd keçi sakal
bizir (I) n 1. tohum 2. biy yumurta * **bizirê masiyan** balık yumurtası 3. bezir, sıvı bitki yağı ~ **ê kinfan** kenevir tohumu ~ **ê kitanan** bezir, keten tohumu
bizir (II) m fiske (insan derisinde herhangi bir sebeple ortaya çıkan içi su dolu kabartı)
bizirandin m 1. kesme (süt, ayran vb. için kesilme) 2. çökelek yapma
bizirandin l/g h 1. kesmek (süt, ayran vb. için kesilmek) 2. çökelek yapmak
bi ziraqê tavê re h sabahın ilk ışıklarıyla
bizirar rd 1. zararlı 2. çepelli (içinde sap, çöp, taş, toprak gibi yabancı madde bulunan) * **genimê bizirar** çepelli buğday
bizirav rd 1. safıralı 2. yürekli, yüreği pek, cesur

biziravbûn *m* 1. yüreklişme 2. yüreklilik
bi zirav bûn *l/bw* yüreklişmek
biziravî *m* yüreklilik
biziravkirin *m* yüreklendirme
bi zirav kirin *l/bw* yüreklendirmek
bizirdan *m* 1. alazlanma (vücutta kızılık veya kızıl lekeler belirme) 2. fiske fiske kabarma (veya olma)
bizir dan *l/gh* 1. alazlanmak (vücutta kızılık veya kızıl lekeler belirme) 2. fiske fiske kabarmak (veya olmak) * **piştî ku kurik hêk xwar, canê wî tev bizir da yumurta** yiyince çocuğun derisi fiske fiske kabardı
bizirdar *rd* tohumlu
bizirê *rd* zırhlı
bizirêbûn *m* zırhlanma
bi zirê bûn *l/bw* zırhlanmak
bizirê zarû *ant/biy* yumurtalık
bizirê zegerekê *nd* keten tohumu
bizirfiroş *nd/nt* tohumcu (satan kimse)
bizirfiroşî *m* tohumculuk
bizirik *n* tohum
bi zirî *h* sertlikle
bizirîç *rd* kurşunlu
bizirin *m* kesilme
bizirin *l/gh* kesilmek * **dew bizirî** ayran ke-sildi
bizirkirin *m* tohumlama
bizir kirin *l/gh* tohumlamak
bizirkitan *nd* keten tohumu
bi zirtên xwe man *l/bw* blöfüyle kalınak
bizirx *rd* zırhlı
bizirxbûn *m* zırhlanma
bi zirx bûn *l/bw* zırhlanmak
bizirxkirin *m* zırhlandırma
bi zirx kirin *l/bw* zırhlandırmak
bizivandin *m* 1. mobilize etme 2. tepkide bulunmasını sağlama 3. yiğitlendirme
bizivandin *l/gh* 1. mobilize etmek 2. tepkide bulunmasını sağlamak 3. yiğitlendirmek
bi zivêrkerî *h* sırnaşıkça
bizivîn *m* 1. devinme, hareket etme, mobilize olma 2. tepki gösterme, davranma, tınma 3. tepkime 4. yiğitlenme, yiğitleşme, cüretlenme
bizivîn *l/gh* 1. devinmek, hareket etmek, mobilize olmak 2. tepki göstermek, davranmak, tınmak 3. tepkime 4. yiğitlenmek, yiğitleşmek, cüretlenmek
bi ziyan *h* zararına * **me malê xwe bi ziyan** firot malımızı zararına sattık
biziyan *rd* zararlı
bizî bot/m kara ağaç (Ulmus)
bizîbeq *rd* cıvalı
bizîç *rd* çapaklı
bizîl *rd* zilli
bizîlan *rd* zıvanalı (bir kilit dilinin yerleşmesi için açılan delik)
bizîn (I) *rd* eyerli

bizîn (II) *m* ürkme
bizîn *l/gh* ürkemek
bi zînî *h* zihnen
bizîqînî *rd* gıcırtilı
bizîre *rd* kimyonlu
bi zîtikan *h* çiftelemeyle ~ **çûn hev** çifteleşmek
 ~ **li hev dan** (an jî **xistin**) çifteleşmek
bizîv *rd* gümüşlü
bizîwan *rd* çilli
bizîwane *rd* zıvanalı
bizmar *n* çivi ~ **nalekî, nalek hespekî, hespek** eskereki xelas dike bir çivi bir nalı, bir nal bir atı, bir at da bir askeri kurtarır ~ **ê pûl** pafta (süs için at takımlarına takılan metal pul veya iri başlı çivi)
bizmardar *rd* çivili
bizmare (I) *m* ağaçtan yapılma çivi
bizmare (II) *m* nasır ~ **bûn nasır** bağlamak (veya tutmak)
bizmareyî *rd* nasırlı
bizmareyîbûn *m* nasırlanma
bizmareyî bûn *l/gh* nasırlanmak
bizmarfiroş *nd/nt* çivici
bizmarfiroşî *m* çivicilik
bizmarker *nd/nt* çivici
bizmarkerî *m* çivicilik
bizmarkirin *m* çivileme, mıhlama
bizmar kirin *l/gh* çivilemek, mıhlamak
bizmarkirî *rd* çivili, mıhlı (çivilenmiş olan)
bizmarkut *m* çivi döver
bizmarnekirî *rd* çivisiz (çivilenmemiş olan)
bizmarok *m* ufak çivi
bizmate *m* iz (bir şeyin dokunmasıyla oluşan belirti)
bizmelik *bnr* şembelik
bizmêlig *bnr* bizmilûg
bizmik (I) *zo/n* tahta kurusu (Cimex lectularius)
bizmik (II) *m* 1. burunluk, burunsak, dişindirik (ipe ilmik atarak hayvanın ağzına takılan gem) 2. horoz (kapı zembereğinin mandalı) 3. mandal
bizmikdar *rd* 1. burunsaklı, dişindirikli 2. horozlu 3. mandallı
bizmikkirin *m* 1. burunsak takma 2. mandallama
bizmik kirin *l/gh* 1. burunsak takmak 2. mandallamak
bizmikkirî *rd* mandallı
bizmilûg *jeo/m* damlataş, dikit, sarkıt
bizmirandin *m* çivileme
bizmirandin *l/gh* çivilemek
bizmirandî *rd* çivili
biznekovî *m* yabanî keçi
bizolak *rd* dilimli
bizonek *rd* ürkek, ödle
bi zor *g/h* 1. anca 2. zorla ~ **û bela** zorbelâ ~ **û heft** bela zar zor ~ **û zehmet** zorca ~ **û zehmetan** ite kaka, güçlüklerle * **me bi zor**

û zehmetan ev zarok anî vê rewşê çocuğu
ite kaka bu duruma getirdik ~a xwe zorla,
kendi zoruyla

bizor *rd* 1. zorlu 2. *mec* dişli, güçlü kimse

bi zorbaşi *h* zorbaca

bi zorbazî *h* zorbaca

bi zordarî *h* zorbaca

bi zordestî *h* zorbaca

bi zorekê *h* 1. güçlülükle, güçlülükle, bata çıka,
düşe kalka, zorlukla, dara dar, ucu ucuna,
zorbela, zar zor, zoru zoruna, zorla, zorlukla,
zor * **bi zorekê gihyan erebeya êvarê**
akşam arabasına dar yetiştir * **me gel bi**
zorekê zift kir halkı zor zapt ettik 2. ancak,
zorbela 3. zoraki, zorla ~ **gihîştin (tişteki)**
uç uca gelmek ~ **pê kirin** icbar etmek

bi zorê *g/h* 1. ancak (olsa olsa, en çok, daha
çok, güçlülükle) * **ev pê nûs bi zorê pênç sed**
lîra dîke bu kalem ancak beş yüz lira eder 2.
cebren, çatır çatır (zor kullanarak, baskı
yaparak) 3. zorbela, zorla, zorlukla, güçlülükle
* **me gel bi zorê zift kir** halkı zor zapt
ettik ~ **bi (yekê) re kirin** birine zorla sahip
olmak ~ **canê (an jî ruhê) xwe filitandin**
canımı (bir yere) zor atmak ~ **pê kirin** zorla-
mak, zorla yaptırmak ~ **qîm kirin** zor bela
yetmek

bizornax *rd* sürgülü

bizot *n* 1. kor ateş 2. ucu yanık sopa 3. *mec*
hamarat, çalışkan, yerinden durmayan

bizrik (I) *biy/n* çekirdekcik

bizrik (II) *bnr* pizrik

bizurze *rd* kilitli (kilidi olan)

bi zûkayî *h* ivedilikle

bizûl *rd* dilimli

bizûn *m* sarı (Hint kadınlarına özgü giysi)

bizûrçik *rd* çimenli

bizût *m* havyar

bizûtin *m* kaynaşma

bizûtin *l/gh* kaynaşınak (çok kalabalık kırı-
dak olmak)

bizûxal *rd* dilimli

bizûxav *rd* akıntılı, sızıntılı (yara bereden
gelen su için)

bizû *bot/m* kara ağaç

bizûz (I) *bj/h* saçkıran, saç kırığı

bizûz (II) *zo/m* 1. kürk böceği 2. güve (Tinea
pellionella) ~ **(tişte) xwarin** güvelenmek ~
lê xistin güvelenmek

bizûz (III) *rd* hareketli, sabit olmayan

bizûzk *n* saç kırığı

bizûzlêxisitn *m* güvelenme

bizûz lê xisitn *b/bw* güvelenmek

bizûzxwarin *m* güvelenme

bizûz xwarin *l/gh* güvelenmek

bizûzxwarî *rd* güveli

bizwaner *nd/nt* sürücü

bizwên *m* makine, mator

bizwêndar *rd* motorlu

bizwênkirî *rd* motorize

Bî kîm Bî (bizmut'un kısaltması)

bî (I) *b a, aa!* (şaşma bildirir) * **bî tu li vir bû-**
yî? a sen burada mıydın? ~ **dayê** abov, ama-
nın

bî (II) *bot/m* söğüt (Salix)

bî (III) *rd* dul ~ **hiştin** dul bırakmak ~ **man** dul
kalmak

bî (IV) *bnr* biyok

biat *m* biat ~ **kirin** biat etmek (veya edilmek)

biat kirin *l/gh* biat etmek

biatkirî *rd* biat etmiş olan

biber *bot/m* 1. biber (Capsicum annuum) 2.
biber (bu bitkinin taze iken sebze ve kuru
iken baharat olarak kullanılan ürünü) ~a **reş**
kara biber

biberiye *m* biberiye

biberon *m* biberon

bîbî *m* bibi, lıala

bîbik *ant/m* 1. göz bebeği 2. *mec* göz bebeği
(çok sevilen, önem verilen kimse) ~a **çav**
göz bebeği

bîbikkor *nd* kör, kör olasıca

bîbilk *ant/m* göz bebeği

bîbilonk *ant/m* göz bebeği

bîbile *m* göz bebeği

bîbliyo *m* bibliyo

bîbliyofîl *rd* bibliyofîl, kitapsever

bîbliyograf *nd/nt* bibliyograf, kaynakçacı

bîbliyografî *m* bibliyografya, bibliyografi,
kaynakça

bîbliyografîk *rd* bibliyografik, kaynakçasal

bîbliyografya *m* bibliyografya, bibliyografi,
kaynakça

bîbliyoman *nd/rd* bibliyoman (kitap hastası)

bîbliyomanî *rd* bibliyomani

bîbliyotek *m* bibliyotek

bîbok *ant/m* 1. göz bebeği 2. *mec* göz bebeği
(çok sevilen, önem verilen kimse)

bîcad *bot/m* amber ağacı (Geum urbonum)

bîcîk *rd* güdük hayvan

bîdar (I) *nd* söğütlü

bîdar (II) *rd* uyanık

bîdarkirin *m* uyandırma

bîdar kirin *l/gh* uyandırmak

bîdat *nd* bîd'ât

bîder *m* tahıl

bîdon *m* bidon

bîdoş *m* süt sağma kabı

bîfte *m* biftek

bîgane *nd/rd* yabancı

bîgudî *m* bigudi

bîh *m* ayva

bîhok *m* ayva

bîhujtin *m* eritme

bîhujtin *l/gh* eritmek

bîj (I) *n* kırıntı

bîj (II) *n* piç

bîjî *rd* piç, göbel

bîjîbûn *m* piçleşme
bîjî bûn *l/gh* piçleşmek
bîjin *m* dul kadın
bîjmarte *rd* piç
bîk (I) *m* yenilen bir bitki
bîk (II) *bot/m* söğüt (Salix)
bîkîni *m* bikini
bîl *m* omuz
bîlahî *nd* bilâhi
bîlan *rd* 1. zeki, akıllı 2. *m* taklit ~î (...) **kirin** (birini) taklit etmek
bîlanço *m* bilanço
bîlanî *m* taklit, taklit etme
bîlanîkirin *m* taklit etme
bîlanî kirin *l/gh* taklit etmek
bîlardo *m* bilardo
bîlardobaz *nd/nt* bilardocu, bilardo oyuncusu
bîlardobazî bilardoculuk
bîlaseb *rd* sebpsiz
bîle *d* bilâ (Arapça olan bu öcnk sıfat ile zarf yapar) * **bîlesebeb** bilâsebeb
bîleh *nd* bilâhi
bîlesebe *rd* hiç yoktan
bîlhesa *h* bilhessa, özellikle
bîlya *m* bilye
bîlyadar *rd* bilyeli
bîm *m* sigorta
bîman *m* dul kalma
bî man *l/gh* dul kalma
bîmayîn *m* dul kalış
bîmar *rd* 1. hasta 2. *m* tedavi
bîmargeh *m* hastahane, hastane
bîmarî *m* 1. hastalık 2. *rd* hastalıklı
bîmaristan *m* hastahane, hastane
bîmarok *rd* hastalıklı
bîmarokî *rd/h* hastalıklıca
bîmarxane *m* hastane
bîmayî *rd* dul kalmış olan
bîme *m* sigorta
bîmedar *rd* sigortalı
bîmedarkirin *m* sigortalama
bîmedar kirin *l/gh* sigortalamak
bîmekirin *m* sigorta etme
bîme kirin *l/gh* sigorta etmek
bîmêr *n* dul erkek
bîn *bnr* bêhn
bîna (I) *d* 1. -e gibi, -e benzer * **zîlamekî** **bîna** şêr aslan gibi bir adam 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde * **bîna min bîkin** benim gibi yapmış 3. -e gibi, -e yakışır biçimde * **bîna mirovan bixwaze** insan gibi iste ~ (**yekî**) **bûn** -e gibi olmak ~ (...) **hatin** -e gibi gelmek * **ew berê jî min re bîna mirovekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ (...) **kirin** -e gibi yapmak ~ **mirov û insanan** insan gibi ~ **mirov** (an jî **merivan**) 1) adam gibi (terbiyeli, akıllı, uslu) 2) insan gibi, adam gibi (adamlığa, insanlığa yaraşır yolda) ~ **xwe kirin** bildiğini yapmak

bîna (II) *rd* 1. gören * **kesê ne ditiye ne bîna** ye ne kimse görmüş ne de duymuş 2. görmüş
bîna (III) *m* 1. bina, yapı 2. bina (Arapça fiil çatısını konu edinen bilim ve kitap) 3. rz çatı
bînahî (I) *m* görü, görüm (görme yitisi) ~ **yên** (**yekî**) **kêm bûn** gözleri görmez olmak
bînahî (II) *m* bina, yapı
bînakar *nd/nt* mimar
bînakarî *m* mimarlık
bînan *bnr* bîna (I)
bînandin *l/gh* görmek * **ka ez herim cem çî ditiye çî binandiye** hele bir yanına varayım da ne görmüş bakalım
bînanî (I) *d* 1. -e gibi, -e benzer 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde 3. -e gibi, -e yakışır biçimde * **bînanî mirovan bixwaze** insan gibi iste 4. gibisi, benzeri * **kesê bînanî Ehmed nîn e Ahmet gibisi yok ~** (...) **bûn** gibi olmak ~ (**tiştekî**) **hatin** gibi gelmek * **ew berê jî min re bînanî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ (...) **kirin** -e gibi yapmak
bînanî (II) *m* mahzen
bînasaz *nd/nt* mimar
bînasazî *m* mimarlık
bînayî (I) *m* 1. görü, görüm (görme yitisi) 2. fer (gözde canlılık) * **di çavê min de bînayî, di devê min de didan nemane** gözümde fer, ağzımda diş kalmamış 3. *rd* basarî, optik (görme ile ilgili olan)
bînayî (II) *m* bina, yapı
bînayîkêmi *m* presbitlik
bînefisk *rd* sarı çayan, sinsî ~ **bûn** sinsî olmak
bînefiskî *rd/h* sinsî, sinsice
bînefiskîbûn *m* sinsileşme
bînefiskî bûn *l/gh* sinsileşmek
bînefiskîti *m* sinsilik
bînema *m* esas, temel
bînende *nd/nt* 1. gören, gözçü 2. gören, ileriye gören kimse 3. seyirci
bînendetî *m* 1. görme durumu, gözçülük 2. ileriye görme 3. seyircilik
bîner *nd/nt* 1. gören 2. izleyici, seyirci (bir olayı gören, izleyen kimse) 3. izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)
bînerî *m* izleyicilik, seyircilik
bîneve *rd* sinsî
bîniya *bnr* bînanî
bînî *rd* görsel
bîn kirin *bnr* bêhn kirin
bîno *rd* koku veren
bînok *m* ayva
bînoke *m* ayva
bînû *rd* kokuşuk, kokuşmuş olan
bînûbûn *m* kokuşma
bînû bûn *l/gh* kokuşmak
bîq *bot/m* bir tür ot
bîr (I) *m* 1. hafıza, belek 2. bellek, hafıza (bil-

gisayar belleği için) 3. akıl 4. fikir, düşünce 5. hatır (akılda tutma) * **tiştên ku we gotine tev di bîra min de ne** söyledikleriniz hatırımda ~ **birin (tişteki)** 1) bilincine varmak, düşünmek, akıl etmek (ne olacağını önceden kestirmek) 2) alamak (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini seze-bilmek) 3) farkına varmak, fark etmek, anlamak, sezmek, çakmak, sezinlemek * **ez dibêjim qey bîr bire meseleyê galiba olayı** çaktı ~ **birin saetê** vaziyeti çakmak ~ **gihandin (keseki)** anlamak, farkına varmak, bakmak * **min bîr gihandê ku fehm nake, min dengê xwe bîrî** baktım ki anlamıyor, sesimi kestim ~ **û baweriyên xwe derpêş kirin** görüş bildirmek ~ **û bawerî** 1) inanç, kutsal inanç, öğreti 2) düşünce, görüş (di) ~ **a (yekî) de bûn** 1) hatırında olmak 2) kafasını kurcalamak ~ **a (yekî) hatin** anımsamak ~ **a (tişteki) kirin** 1) bilincine varmak 2) tahminde bulunmak, tahmin etmek (di) ~ **a min de aklımda ~a (tişteki) nekirin** akıla gelmedik, akla gelmeyecek şey

bîr (II) 1. kuyu * **bîra avê** su kuyusu 2. kuyu (petrol kuyusu) 3. kuyu (içinden çıkılmayacak durum veya yer) ~ **e kuyu** gibi (derin ve karanlık yer) ~ **kolan kuyu** kazmak ~ **vedan** kuyu açmak ~ **a aşê** değirmen kuyusu ~ **a avê** su kulesi ~ **a bêav kesê bênav** susuz kuyu adı sanı olmayan biri gibidir ~ **a çilerin** en derin kuyu

bîra m bira

bîra artezyenê nd artezyen kuyusu

bîra aşê nd değirmen kuyusu

bîra çikiyayî nd kör kuyu

bîra dizin nd artezyen kuyusu

bîrafiroş nd/nt biracı (bira satan kimse)

bîrafiroşî m biracı

bîra hevbeşî nd ortak belek

bîra karêzî nd artezyen

bîra mehîni nd artezyen kuyusu

bîranî m 1. anı, hatıra 2. anma 3. *wj* anı, hatıra (yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türü) 4. nota (bir devletin başka bir devlete veya elçisine yaptığı bildiri)

bîranîn m 1. anma (birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etme) 2. anma (ölmüş bir insanı hatırlamak için yapılan tören)

bîranînek m 1. hatıra 2. muhtıra

bîranînnivîs nd/nt anıcı, anı yazarı

bîranînnivîsî m anıcılık, anı yazarlığı

bîravan nd/nt biracı

bîravanî m biracı

bîrawend rd unutulmaz, hep hatırlanan

bîrawer rd 1. bilinçli 2. unutulmaz, ünlü

bîraxane m birahane

bîraxanevan nd/nt birahaneci

bîraxanevanî m birahanecilik

bîrayî m anı, hatıra

bîra zemzemê nd zemzem kuyusu

bîra ziwa nd kör kuyu

bîrbelav rd dağınık düşünceli, düşüncede tutarsız

bîrbir rd 1. algılayıcı, kavrayışlı, idraklı, varışlı, yetik 2. anlayışlı, düşünceli 3. ferasetli 4. uyanık, becerikli 5. reşit, ergin, akıllı 6. bilinçli (kendi etkinliğinin farkında olan)

bîrbirin m 1. algılama, düşünme, akıl erdirmе, idrak, idrak etme, izan etme 2. *fel* anlama (bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görme) 3. anlayış, anlayışlı davranma

bîr birin l/gh 1. algılamak, akıl erdirmek, düşünmek, idrak etmek, izan etmek 2. *fel* anlamak (bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görmek) 3. anlayışlı davranmak

bîrbirîni m 1. algılama, akıl erdirmе, idrak, idrak etme, izan etme 2. *fel* anlama (bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görme) 3. anlayış, feraset, sezi

bîrbirî m 1. algılayıcılık, kavrayışlılık, varış, varışlılık 2. *psî/fel* algı, idrak, biliş 3. anlayışlılık, düşüncelilik 4. ferasetlilik 5. uyanıklık, beceriklilik 6. rûst 7. bilinçlilik (kendi etkinliğinin farkında olan)

bîrbirîbûn m reşit olma

bîrbirî bûn l/gh reşit olmak

bîrdar (I) m anıt, abide

bîrdar (II) rd belekli, hafızalı (beleşli güçlü olan kimse)

bîrdariyî rd anıtsal, abidemsî

bîrdarî (I) m 1. anıt, abide 2. *rd* abidemsî ~ **ya azadiyê** özgürlük anıtı ~ **ya serketinê** zafer anıtı

bîrdarî (II) m 1. belekli olma, hafızalı olma 2. düşünme, düşünüş, tefekkür

bîrdarîbûn m 1. anıtlasma, abideleşme 2. anıtlasma (saygı ve sevgi ile anılır duruma gelme)

bîrdarî bûn l/gh 1. anıtlasmak, abideleşmek (anıt durumuna gelmek, anıt değeri kazanmak) 2. anıtlasmak (saygı ve sevgi ile anılır duruma gelmek)

bîrdarîbüyî rd anıtlasmış, abideleşmiş

bîrdarîbüyîn m 1. anıtlasma, abideleşme 2. anıtlasma (saygı ve sevgi ile anılır duruma gelme)

bîrdarîkirin m anıtlastırma, abideleştirme

bîrdarî kirin l/gh anıtlastırmak, abideleştirmek

bîrdarîkîrî rd abideleştirilmiş

bîrdarînek m muhtıra

bîrdoz m tez, kuram

bîrdozger *nd/nt* ideolog
bîrdozgerî *m* ideologluk
bîrdozîyî *rd* ideolojik
bîrdozî *m* ideoloji, ülkü, mefkûre
bîrdozvan *bnr* bîrdozger
bîre *rd* unutkan olmayan
bîreav *m* su kuyusu
bîrefehm *rd* anlayışlı
bîrefehmî *m* 1. anlayış, akıl erdirme, idrak 2. *m* anlayışlılık
bîrehiş *rd* unutkan
bîrehişî *m* unutkanlık
bîrekçi *zo/m* alabalık
bîreleş *rd* unutkan
bîreleşî *m* unutkanlık
bîreleşbûn *m* unutkan olma
bîreleşî bûn */lgh* unutkan olmak
bîreronak *rd* aydın düşünceli
bîrewer *rd* 1. anlayışlı, ferasetli, düşünceli 2. bilinçli (kendi etkinliğinin farkında olan) 3. yetik, varışlı, arif, dirayetli 4. *fel* algılayıcı 5. anı, unutulmayan (hafızada kalan, hatırdaki kalan şey) ~î (*tişteki*) **bûn** farkına varmak, kavramak, algılamak * **bîrewerî heyîna xwe bû** varlığının farkına vardı
bîreweratî *rd* 1. anlayışlılık, ferasetlilik 2. bilinçlilik 3. varışlılık 4. *fel* algılayıcılık
bîrewerbûn *m* 1. anlayışlı olma, ferasetli olma 2. bilinçlenme 3. varışlı olma, arif olma
bîrewer bûn */lgh* 1. anlayışlı olmak, ferasetli olmak 2. bilinçlenmek 3. varışlı olmak, arif olmak
bîrewerî *m* 1. anlayış 2. bilinçlilik 3. varışlılık 4. anı, hatıra, hatırat 2. *wj* anı, hatıra (yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türü) * **dest bî nivîsandîna bîrewerîyên xwe kirine** anılarını yazmaya başlamış
bîrewerînivîs *nd/nt* anıcı, anı yazarı
bîrewerînivîsî *m* anıcılık, anı yazarlığı
bîriweritî *bnr* bîreweratî
bîrewerîkirin *m* 1. anlayışlı kılma, ferasetli kılma 2. bilinçlendirme 3. varışlı kılma, arif kılma
bîrewerîkirin */lgh* 1. anlayışlı kılmak, ferasetli kılmak 2. bilinçlendirmek 3. varışlı kılmak, arif kılmak
bîrewername *m* anı, hatırat (anı eseri)
bîrewerî *bnr* bîreweratî
bîrgeş *rd* aydın düşünceli
bîrhat *m* 1. anı, hatıra 2. *wj* anı, hatıra, hatırat (yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türü)
bîrhatin *m* hatırat
bîrik (I) *ant/m* 1. göz bebeği 2. *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse) ~a **çavê te elin körü** * **ez dîçim bîrika çavê te elin körüne gîdî** oruna
bîrik (II) *m* 1. kuyucuk, küçük kuyu 2. bağ bozumunda şiranın döküldüğü kurna

bîrî *rd* zihni
bîrîş *m* zihniyet
bîrîyan *rd* unutkan
bîrîyanî *m* unutkanlık
bîrk *bnr* birk (I)
bîrkariyî *rd* matematiksel
bîrkarî *m* inamatik ~ya **bîjîn** salt matematik
bîrker *rd* unutkan
bîrkerî *m* unutkanlık
bîrkol *nd/nt* kuyucu
bîrkolî *m* kuyuculuk
bîrkor *rd* unutkan
bîrkorî *m* unutkanlık
bîr lê hatin */bw* hatırlanmak
bîr lê kirin */bw* hatırlamak
bîrmend *nd/nt* düşünür
bîrmendî *m* düşünürlük
bîrname *m* 1. muhtıra (herhangi bir şeyi hatırlatma, uyarma amacıyla yazılan yazı) 2. muhtıra, memorandum (diplomatik nota)
bîr nebîrin */lgh* idrak etmemek, algılamamak, düşünmemek
bîrnebir *rd* 1. anlayışsız, idraksız 2. bilinçsiz (kendi etkinliğini eleştirmeli bir biçimde sezmeyen)
bîrnebirî *m* 1. anlayışsızlık, idraksızlık 2. bilinçsizlik
bîrnivîs *nd/nt* anı yazarı, günlükçi
bîrnivîsî *m* anı yazarlığı, günlükçilik
bîrok *rd* unutkan
bîrokî *m* unutkanlık
bîrokîbûn *m* unutkan olma
bîrokî bûn */lgh* unutkan olmak
bîrov *bj/m* sedef hastalığı
bîrsar *rd* unutkan
bîrsarî *m* unutkanlık
bîrsarîbûn *m* unutkan olma
bîrsarî bûn */lgh* unutkan olmak
bîrsivik *rd* hafızasız, unutkan (hafızası zayıf olan)
bîrsivikî *m* hafızasızlık, unutkanlık
bîrteng *rd* dar görüşlü
bîrtengî *m* dar görüşlülük
bîrtesik *rd* dar görüşlü
bîrtesikî *m* dar görüşlülük
bîrtûj *rd* sivri zekâli, keskin zekâli
bîrtûjî *m* sivri zekâllilik
bîrûbawerî *m* 1. inanç 2. zihniyet
bîrveber *rd* bayıltıcı * **dermanê bîrveber** bayıltıcı ilaç
bîrvedan *m* 1. kuyu kazıma 2. *mec* düşünüp taşınma (iyice düşünme)
bîr vedan */lgh* 1. kuyu kazımak 2. *mec* düşünüp taşınmak (iyice düşünmek)
bîrveder *nd/nt* kuyucu
bîrvederî *m* kuyuculuk
bîrvema *rd* önemli
bîrveng *m* şafak sonu
bîrxistin *m* ihtar, hatırlatma

bîr xistin *l/gh* ihtar etmek, hatırlatmak
bîryar *rd* bilinçli (kendi etkinliğinin farkında olan)

bîryarî *m* bilinçlilik

bîrye *nd* iki yaşında tay

bîrzela *rd* zihni açık olan

bîrzelaî *m* zihin açıklığı

bîsa *m* rezillik

bîseksuel *rd* biseksüel

bîseksuelî *m* biseksüellik

bîsiklet *m* bisiklet

bîsk *m* an, lâhza, mühlet * **bîska ku derbasî hundir bû** içeriye geçtiği an * **bîskek raweste** bir mühlet dur ~**ek** bir an, biraz, bir süre, bir lâhza ~**ek berê** az önce, biraz önce, şimdi * **otobus bîskek berê derbas bû** otobüs şimdi geçti ~**ek bi şûn de** biraz sonra, neden sonra * **bîskek bi şûn de serê xwe rakir li min fed kirî** neden sonra başını kaldırdı bana baktı

bîskek *h* biraz (kısa bir süre için) * **tu dikarî bîskekê pênûsa xwe bidî min** biraz kalemini bana verebilir misin? ~ **bi şûn de** *h* birazdan

bîso *bnr* pîso

bîst (I) *m* üzerinde et kavrulan ve ayrıca ateş karıştırmada kullanılan alet

bîst (II) *nd* an, lâhza ~**ek** bir an, bir süre

bîst (III) *n* 1. yirmi 2. *rd* yirmi (ondokuzdan bir artık) ~ **libî** yirmilik, yirmişerlik (içinde yirmi tane bulunan) ~ **li (yekî) ketin** niye hep bize mi düşer? ~**ê sibatê** göçebe kuşların gelişi, soğukların etkisinin kırılmaya başlanmasının işareti

bîstan *bnr* bostan

bîstandar *bnr* bostandar

bîstanî *nd* yirmilik, yirmişerlik

bîste *m* emin olma

bîstebîst *rd* yirmişer

bîstem *rd* yirminci

bîstemîn *rd* yirminci

bîstik (I) *nd* yermilik

bîstik (II) *nd* an, lâhza

bîstikek *h* azıcık (süre için)

bîstmend *rd* yirmili

bîstobîsto *rd* yirmişer

bîstok *m* ahize

bîş *bot/m* kaplanboğan

bîşe (I) *m* 1. çalılık 2. koru, koruluk

bîşe (II) *m* amaç

bîşeng *bot/m* salkım söğüt (Salix babylonica)

bîşî (I) *m* 1. yufka 2. pişi 3. börek

bîşî (II) *m* koruluk, ormanlık alan

bît *n* put

bîter *m* sağlama, temin

bîterbûn *m* bulunma

bîter bûn *l/gh* bulunmak, sağlanmak, temin edilmek

bîterî *m* sağlama, temin etme

bîterker *rd* sağlayıcı, temin edici

bîterkerî *m* sağlayıcılık, temin edicilik

bîterkirin *m* sağlama, temin etme, bulma

bîter kirin *l/gh* sağlamak, temin etmek, bulmak

bîterkirî *rd* sağlanmış, temin edilmiş

bîtî (I) *m* dulluk

bîtî (II) *m* saklambaç

bîtik *bj/m* arpacık, it dirseği (göz kapağının kenarında çıkan küçük çiban)

bîvarî *rd* hasta

bîve *rd* bekar

bîvok *bnr* biyok

bîwar *n* boyut, alan ~**ê jîyanê** yaşam boyutu

bîxaltî *nd/nî* teyze çocuğu

bîz (I) *ant/n* 1. misk kesesi 2. karın

bîz (II) *m* biz, delgi

bîz (III) *n* 1. tiksınme, iğrentî, iğrenme, kerahet 2. *mec* iştah, mide, yürek * **bîzê wî li hev dikeve** yüreği bulanıyor 3. *mec* nefret, iğrenme * **ez bîzî jê dikim** ondan nefret ediyorum ~ **jê cûn tiksınmek** ~ **jê hatin kirin** iğrenilmek ~ **jê li hev ketin** -den iğrenmek, tiksınmek ~ **li hev xistin** bulantı vermek ~**ê (yekî) cûn (tişteki) 1** iştahı çekmek, midesi kaldırmak 2) canı çekmek ~**ê (yekî) hatin tiksınmek** ~**ê (yekî) jê cûn** midesi bulanmak, iğrenmek, tiksınmek, tiksınmek, öğüreceği gelinek, içi kalkmak (veya kabarmak), ikrah getirmek ~**ê (yekî) jê hatin iğrenmek** ~**ê (yekî) jê li hev ketin** midesi bulanmak, iğrenmek, tiksınmek, öğüreceği gelmek ~**ê (yekî) li hev ketin** (içi, midesi) bulanmak, yüreği kabarmak ~**ê (yekî) li hev xistin** mide bulandırmak ~**ê mirov jê cûn tiksınmek**, mide bulandırmak ~**ê (yekî) neçûn (tişteki)** midesi almamak (kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek)

bîza *bot/m* turşuda kullanılan bir tür ot

bîzalek *bot/m* nevrüz çiçeği

bîzanîn *m* 1. tiksınme 2. mide bulandırma

bîz anîn *l/gh* 1. tiksınmek 2. mide bulandırmak

bîzat *h* bizzat, kendi, kendisi

bîze *m* tiksınme, iğrenme

bîzek *rd* tiksınen

bîzekirin *m* tiksınme

bîze kirin *l/gh* tiksınmek

bîzekî *rd/h* 1. tiksınen 2. iğrengence

bîzer *bot/m* salkım söğüt (Salix babylonica)

bîzî *m* iğrenç, tiksinti

bîzî jê kirin *l/bw* 1. iğrenmek 2. nefret etmek

bîzîkirin *m* tiksınme

bîzî kirin *l/gh* tiksınmek

bîzjêcûn *m* tiksınmek

bîz jê cûn *l/bw* tiksınmek

bîzjêkirin *m* 1. iğrenme, tiksınme, ikrah getirme 2. nefret etme

bîz jê kirin *l/bw* 1. iğrenmek, tiksınmek, ikrah

getirmek 2. nefret etme
bîzkirin *m* iğrenme, tiksine
bîz kirin *l/gh* iğrenmek, tiksirmek
bîzlihevketin *m* bulantı
bîzme *m* burgu
bîzmût *kîm/m* bizmut (kısaltması Bî)
bîzo *rd* iğrenen
bîzok *rd* iğrenen, tiksinen
bîzokî *rd/h* 1. iğrenen 2. iğrengence 3. yemek konusunda titiz olan
bîzokîtî *m* iğrenenlik
bîzolek *bot/m* nevrüz otu, nevrüz çiçeği
bîzon *zol/m* bizon
blêç *bmr* bilêç
bliz, bluz *m* bluz
blof *m* blöf (iskambil oyunlarında)
blok *m* 1. blok (büyük ve ağır kitle) 2. blok (birden çok bölümü bir araya gelmiş olan, bir bütünü oluşturan) * **dersa blok** blok ders 3. blok (politik çıkarları sebebiyle bir araya gelmiş devletler topluluğu) 4. blok (içine resmî veya yazı kâğıtları konulan karton kap) 5. blok (birbirine bitişik büyük yapılar)
Bloka Rojhilat *nd* Doğu Bloku
blokaj *m* blokaj
bloke *rd* bloke
blokekirin *m* bloke etme
bloke kirin *l/gh* bloke etmek
blokekîrî *rd* bloke edilmiş olan
bloknot *m* bloknot
bluz *m* bluz
blûcîn *nd/rd* blucin
bo *d* için
boa *zo/h* boa (Boa constrictor)
bobelat *m* felâket, afet, facia, belâ (büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya kimse)
bobelatdîtî *rd* felaketzede
bobelatjenti *rd* afetzade, felaketzede
bobîlîsk *m* hortum fırtınası
bobîn *fîz/m* bobin
bobînaj *m* bobinaj
boblat *bmr* bobelat
boblîskî *m* bir eşek hastalığı
bocik *m* fino
bocî *bmr* bocik
bocik *n* 1. süs köpeği, fino köpeği 2. köpek yavrusu 3. *argo* bodur kimse, kıçtan bacaklı
bocikî *rd* ufakça
bockunîf *rd* sıvışıp gitmeye meyilli, korkak kimse
boç (I) *m* spermatozoit
boç (II) *m* 1. kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) * **boça** çelekê ineğin kuyruğu 2. *ant/m* kuyruk sokumu 3. *mec* kuyruk (bazı şeylerde kuyruğa benzeyen uzantı veya baş tarafın aksi yönünde kalan bölümü) 4. *mec* kuyruk (birinin arkasına takılıp ayrılmayan kimse)

4. kuyruk (başın arkasına toplanmış saç demeti) 5. kuyruk (bir harfin bitiş çizgisine yakın yerde birden bir dönüş yapan çizgi ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **rep kirin** 1) kuyruğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) 2) kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) ~a **kerê bizdîn** dananın kuyruğu kopmak ~a **xwe dan ser milê xwe** 1) kuyruğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) 2) kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) ~a **xwe kirin nav piyên** (an jî **lingên**) **xwe** kuyruğunu kısmak ~a **xwe kirin nav şeqê xwe** kuyruğunu kısmak
boçek *zo/m* 1. sperma, sperm (erkek eşeylik hücresi) 2. atmik
boçik (I) *ant/m* 1. pöç, uca, kuyruk sokumu kemiği 2. kuyruk, kuyruk sokumu, pöçük ~ **lê bûn pîzpîzk** kuyruğu dikmek
boçik (II) *m* 1. sapçık (meyve, sebze sapçığı) 2. bir şeyin dip kısmı 3. mızrağın demir ucu 4. sigara izmariti * **boçikên cigareyê** sigara izmaritleri
boçiksor *rd* 1. kırmızı kuyruklu 2. kırmızı fil-treli sigara
boçir *m* yanık saman kokusu
boçterik *rd/argo* kabadayı, külyutmaz
boçûn *m* görüş, fikir
bodek *rd* alık, budala, ebleh, zekâca geri
bodekane *h* alıkça, budalaca
bodela *rd* budala
bodelatî *m* budalalık
bodelatî kirin *l/gh* budalalık etmek
bodele *rd* budala, aptal
bodeleyî bûn *l/gh* budalalaşmak
bodeleyîbûn *m* budalalaşma
bodrûm *m* bodrum
bohem *rd/nd* bohem
bohîjan *bot/m* bir tür ot
bojan *bot/m* sert ve hoş olmayan bir kokuya sahip bir bitki
bojnak *bot/m* bir bitki
boke *zo/h* boğa 1. boğa 2. *rd* cesur, gözüpek, atılğan
bokemêr *n* cesur, gözüpek, atılğan
bokenge *zo/m* kokarca (Mustela putorius)
boks *m* boks
boksît *jeo/m* boksit, alüminyum taşı
boksker *nd/nt* boksör
bokskerî *m* boksörlük
boksor *nd/nt* boksör
boksorî *m* boksörlük
bol (I) *n* ırgat ekin biçerken yüz tuttuğu yön
bol (II) *m* bol (bir alkol türü)
bolero *m* bolero
bolik *m* bir parça, kıta
bolke *m* kemer, kayış
bolometre *m* bolometre, ışınmölçer
bolpançe *nd* paçası bol erkek giysisi, ispan-

yolpaça gibi

Bolşevik *nd/rd* Bolşevik

Bolşevikî *m* Bolşeviklik, Bolşevizm

Bolşevizm *m* Bolşevizm

bolvir *m* bir tür iri elek

bomba *lşk/m* bomba ~ **avêtin** (cihekî) bombalamak, bir yere bomba atmak ~ **barandin** (cihekî) üzerine bomba yağdırmak ~ **ya atomê** atom bombası ~ **ya dûyî** sis bombası ~ **ya gazîn** gaz bombası ~ **gerdîleyî** atom bombası ~ **ya firmiskrêj** göz yaşartıcı bomba ~ **ya hidrojenê** hidrojen bombası ~ **ya kobaltê** kobalt bombası ~ **ya mijî** (an jî dûyî) sis bombası ~ **ya napalmê** napalm bombası ~ **ya rondikbarîner** göz yaşartıcı bomba ~ **ya saetdar** (an jî **bidemjimêr**) saatli bomba

bombaavêj *lşk/m* bombaatar

bombabaran *m* bombalama, bombardıman

bombabarankirin *m* bombalama, bomba yağdırma

bombabaran kirin *l/gh* bombalamak, bomba yağdırmak, bombardıman etmek

bombabarankirî *rd* bombardıman edilmiş olan

bombaçêker *nd/nt* bombacı, bomba imalatçısı
bombaçêkerî *m* bombacılık, bomba imalatçılığı

bombakirin *m* bombalama

bomba kirin *l/gh* bombalamak

bombardıman *m* bombardıman ~ **kirin** bombardıman etmek

bombardon *mzk/m* bombardon

bombavan *nd/nt* bombacı (bomba kullanan)

bombe *bnr* bomba

bomik *rd* alık, aptal, aval

bomikane *h* alıkça, şapşalca

bomikî *m* alıklık, avallık, bönlük, şapşallık ~ **bûn** aptal olmak

bomikîbûn *m* alıklaşma, aptallaşma, şapşallaşma

bomikî bûn *l/gh* alıklaşmak, aptallaşmak, şapşallaşmak

bomikîbûyîn *m* alıklaşma, aptallaşma

bomikîkirin *m* alıklaştırmak

bomikî kirin *l/gh* alıklaştırmak

bomiktî *m* aptallık ~ **kirin** aptallık etmek

bona *d* için

bonbon *m* bonbon, şekerleme

bonbonfiroş *nd/nt* bonboncu (satan kimse)

bonbonfiroşî *m* bonbonculuk

boncik *bnr* bocık

bone *m* münasebet

boneyî *rd* yönelik, dönük * **perwerdehiya**
boneyî *gel* halka dönük eğitim

bonfile *m* bonfile

bong *m* 1. gelişme (maddi ve manevi olarak)
2. *rd* gururlu

bong bûn *l/gh* 2. gelişmek 2. gözü kararmak

bonge *rd* mahfolmuş şey

bongî *m* gurur

bonîk *m* leğen büyüklüğünde geniş ve yayvan sepet

bonmarşe *m* bonmarşe

bono *n* bono ~ **şikandin** bono kırdırmak ~ **yê vekirî** *bz* açık bono

bonservîs *m* bonservis

boq (I) *m* korno (çağrı aracı olarak kullanılan boynuz boru)

boq (II) *n* 1. bağ, deste, demet, tutam (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen miktar) 2) *rd* pos (bıyık için; gür ve uzun)

boq (III) *bot/m* 1. ipçik, telcik 2. sarımsak veya soğan erkek filizi

boq dan *l/gh* filizlenmek

boqlje *zo/m* ardıc kuşu, boz bakkal (Turdus pilaris)

boqljeya reş *zo/nd* kara bakal

boqlî *n* 1. bacak 2. bilek * **boqlî dest** el bileği

boqlîk *bnr* boqlî

boqlînefir korno (çağrı aracı olarak kullanılan boynuz boru)

boqje *m* çocukların dilinde çıkan bir hastalık

boqlêder *nd/nt* boruzan

bor (I) *kîm/m* bor (elementi) (kısaltması B)

bor (II) *bnr* tor ü bor

bor (III) *rd* 1. hakî 2. *rd* sarışın

bor (IV) *rd* 1. bor (ekilmemiş, işlenmemiş toprak) 2. gen (sürülmeyerek boş bırakılmış tarla)

bor (V) *m* 1. geçit, geçek (gececek yer) 2. geçit (su geçidi) * **borê avê** su geçiti 3. *mec* dere

bor (VI) *m* 1. keçe düzüümü 2. içinde keçe yapılan çadır

bor (VII) *zo/h* at * **borê qer** yağız at

borak (I) *m* keçe yapma işlemi

borak (II) *m* yaprak açına, yeşerme

borakdan *m* yeni yaprak açma, yeşerme

borak dan *l/gh* yeni yaprak açmak, yeşermek

boraks *kîm/m* boraks

boran (I) *m* buhran, bunalım ~ **derbas kirin** bunalım geçirmek ~ **a pêbaweriyê** güven bunalını

boran (II) *m* 1. geçme, geçiş 2. geçirim

boran (III) *m* salma (kuşların üretilmesine ayrılan oda)

boran (IV) *m* 1. boran (sağnak yağışlı hava olayı) 2. boran, kar fırtınası

borandek *fîz/m* 1. verici, iletici 2. gönderici (tv. ve radyo için)

borandin (I) *m* 1. geçirme 2. geçirme (bir süre yaşama, oturmak, kalma) 3. geçirme (herhangi bir durumu yaşamış olma) 4. bağışlama

borandin (II) *m* böğürtine

borandin (I) *l/gh* 1. geçirmek 2. geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak) * **tu şevê li der biborînê dê baş be** geceyi dışarda geçersen iyi olur eger 3. geçirmek (herhangi

bir durumu yaşamış olmak) * **rojên xweş**
borandin iyi günler geçirmek * **nexweşîn**
borandin hastalık geçirmek 4. bağışlama
borandin (II) *l/gh* böğürtmek
borandî *rd* 1. geçirmiş olan 2. bağışlanmış, muaf
borangeh *m* güvercinlik, salma (kuşların üretilmesine ayrılan oda)
boranî *m* boranî (yoğurtlu bir sebze yemeği)
 ~ya **kundiran** kabak ve yoğurtan yapılan yemek
boranîk *bnr* boranî
boranxane *m* güvercinlik, salma (kuşların üretilmesine ayrılan oda)
boraq *m* 1. bir adak türü 2. kurbanlık (hayvan)
borasit *m/n* borasit
borat *kîm/m* borat
borav *m* kızartılmış hububat
boraz *m* tipi
bor bûn *l/hgh* gürleşmek * **giyayên wê bor**
dibûn otları gürleşiyorlardı
borc *n* borç, verecek
borcdar *rd* borçlu, verecekli
borîn *bnr* borandin (I)
bordo *nd* 1. bordo 2. *rd* bordo (bu renkten olan)
bordro *m* bordro
bore *zo/n* yaban domuzu (Sus scrofa)
borebinar *m* ağız dalaşı
borebor *m* 1. böğürtü (insan için) 2. nara (sarlıhoş ve külhanbeyi bağırması) ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) böğürmek
boreborkirin *m* bangırdama
borebor kirin *l/hgh* böğürmek (insan için)
borek *m* börek
boreka avê *nd* su böreği
boreka başık *nd* sigara böreği
borekçêker *nd/nt* börekçi
borekçêkerî *m* börekçilik
borekfiroş *nd/nt* börekçi (satan kimse)
borekfiroşî *m* börekçilik
borekpêj *nd/nt* börekçi (yapan kimse)
borekpêjî *m* börekçilik
boretî *m* toyluk
borexane *m* güvercinlik, salma
borê *m* sarı kız (inek ismi olarak)
borgerandin *m* keçe düme
bor gerandin *l/gh* keçe dümek
borgerîn *m* keçe düümü
borhisûn *m* keçeyi sıkıştırma, dövme
bor hisûn *l/hgh* keçeyi sıkıştırmak, dövmek
borik *rd* 1. sarışın 2. dişi sığırlara takılan ad *
 çeleka **borik** sarı inek
borikî *rd* sarışınca
boriya *mîzê ant/nd* sidik borusu, idrar borusu
boriya ostakî *ant/nd* östaki borusu
boriya zîravik *fîz/nd* kılcal boru
boriyokî *rd* borumsu
borî (I) *m* 1. boru 2. boru * **boriya sobayê**

soba borusu 3. boru, borazan (nefesle çalışılan perdesiz inadenî çalgı) 4. korno (çağrı aracı olarak kullanılan boynuz boru) * **sewta boriyê** kornonun sesi ~ **jendîn** boru çalmak ~ **û qîrnal** bir müzik aleti ~ya **ava lexemê** pis su borusu ~ya **ewlekariyê** güvenlik borusu ~ya **hewayê** hava kanalı ~ya **nanxwarinê** *lşk* karavana borusu ~ya **petrolê** petrol borusu ~ya **pûtdayînê** yem borusu (hayvanlara yem verme saatinde çalışın boru) xistin) ~ya **qul** kör boğaz (yemek ihtiyacı) ~ya **rabûnê** kalk borusu ~ya **rabûnê lê ketin** kalk borusu çalmak ~ya **rabûnê lê xistin** kalk borusunu çalmak ~ya **xwarinê** yemek borusu (askerlikte)
borî (II) *rd* 1. geçmiş (geçme işini yapmış olan) 2. geçmiş (zaman bakımında geride kalmış olan) 3. *m* geçmiş (bugüne göre geride kalmış olan zaman, mazi) * **tiştên ku di demên borî de bûne û qediyane** geçmişte olup bitenler 4. geçmiş (arkadan kalan hayat, mazi) * **boriya wî paqîj** e onun geçmişini temiz ~ya **berdest a çîrokî** *rz* hikâye bileşik zamanı ~ya **dûdar** mişli geçmiş, ~ya **têdayî** dili geçmiş
borîfiroş *nd/nt* borucu (satan kimse)
borîfiroşî *m* boruculuk
borîjen *nd/nt* borazan, borazancı
borîjenî *m* borazancılık
borîjenîkirin *m* boru çalına
borîjenî kirin *l/gh* boru çalmak
borîk *kîm/rd* borik
borîker *nd/nt* borucu (imal eden)
borîkerî *m* boruculuk
borîn (I) *m* 1. geçme 2. geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) 3. geçme (bir yeri açma, öbür yana ulaşma) 4. geçine (zaman için; aşma, geride bırakma) 5. hükmü geçme (veya sökmek)
borîn (II) *m* böğürme, böğürüş, öğürme
borîn (I) *l/hgh* 1. geçmek * **çend kes bi lez û bez di ber derî re borîn** kapının önünden birkaç kişi aceleyle geçtiler 2. geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) 3. geçmek (bir yeri açmak, öbür yana ulaşmak) 4. geçmek (zaman için; aşmak, geride bırakmak) * **saet ji dehan dibore** saat onu geçiyor 5. hükmü geçmek (veya sökmek) * **hikmê te li vir nabore** hükmün burada sökmez ~a **fermî** geçit töreni * **biborin** afedersiniz **biborin**, **ez vê napejîrînim** afedersiniz, bunu kabul etmem * **diborî** *h* geç (saat için) **gava ku saet ji heştan pênc diborî, li wê derê bû** saat sekizi beş geçe ordaydı
borîn (II) *l/hgh* böğürmek, öğürmek
borînî *m* böğürtü (insan için) ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) böğürmek ~ **pê ketin** böğürmek, böğürmeye başlamak
borînîkirin *m* bangırdama, böğürme

borîni kirin *l/gh* bangırdama, böğürmek
borîzan *m* 1. korno, boruzan 2. *nd/nt* borazan, borazancı
bor kirin *l/gh* dürmek, silindir halinde katlamak
bornoz *n* bornoz
boro *n* öküz adı, sarıya çalan öküzlere verilen ad * *gayê boro* sarı öküz
bors *m* oğul arı
borsa *m* borsa
borsavan *nd/rd* borsacı
borsavanî *m* borsacılık
borse *m* para kesesi
barsûtin *m* keçeyi sıkıştırma, dövme
bor sûtin *l/gh* keçeyi sıkıştırmak, dövmek
borxane *m* güvercinlik
borxî *m* vida
borxîkirin *m* vidalama
borxî kirin *l/gh* vidalamak
borxîkirî *rd* vidalı, vidalanmış
boryaş *m* şiddetli fırtına
bose (I) *m* boyunduruğun ucunun çapraz halkası
bose (II) *m* büse
bose (III) *m* pusu, tuzak ~ *danîn* pusu kurmak
boşî *m* 1. yanık (yanmış veya yanmakta olan şey; daha çok bez türü şeyler yanarken) 2. *rd* tadı kaçmış şey
boşîn (I) *m* yanma (yanmış veya yanmakta olan şey; daha çok bez türü şeyler yanarken)
boşîn (II) *m* öpme
boşîn (I) *l/gh* yanmak (yanmış veya yanmakta olan şey; daha çok bez türü şeyler yanarken)
boşîn (II) *l/gh* öpmek
bost *bnr* bihost
bostan *n* 1. bostan 2. bostan (kavun, karpuz tarlası) 3. bostan (kavun ve karpuz verilen ortak ad) 4. *mec* meme ~ *dan* (yekî) meme vermek
bostandar *nd/nt* bostancı
bostandarî *m* bostancılık
bostanvan *nd/nt* bostancı
bostanvanî *m* bostancılık
boste *m* halka biçiminde yüklemeye kullanılan bir araç
bostebejn *n* cüce
bostik *m* bir kız çocuğu oyunu
boş (I) *rd* 1. bol, çok (kıt karşıtı) 2. gürlük, bol (su için) * *aveke boş* gürlük su 3. *mec* yoğun, fazla 4. kalabalık * *xwepêşandana îro pir boş*
bû bugünkü gösteri çok kalabalıktı
boş (II) *n* deve sürüsü * *boşê devan* deve sürüsü
boşahî *bnr* boşayî
boşatî *m* 1. bolluk 2. gürlük
boşayî *m* 1. bolluk 2. bolluk, gürlük 3. yoğunluk 4. kalabalık
boşayîbûn *m* 1. bolluklaşma 2. gürlleşme 3.

kalabalıklaşma
boşayî bûn *l/gh* 1. bolluklaşmak 2. gürlleşmek 3. kalabalıklaşmak
boşayîbûyîn *rd* 1. bolluklaşma 2. gürlleşme 3. kalabalıklaşma
boşbûn *m* 1. bollaşma, bolalma, bolarma 2. bollaşma, gürlleşme 3. kalabalıklaşma
boş bûn *l/gh* 1. bollaşmak, bolalmak, bolarmak 2. bollaşmak, gürlleşmek 3. kalabalıklaşmak
boşbûyîn *m* 1. bollaşma, bolalma, bolarma 2. bollaşma, gürlleşme, gürlleş 3. kalabalıklaşma
boşe *bnr* mitrib
boşelan *m* ağaç koruluğu
boşker *rd/nd* bollaştırıcı
boşkirin *m* 1. bollatma, bollaştırma 2. gürlleştirme
boş kirin *l/gh* 1. bollatmak, bollaştırmak 2. gürlleştirmek
Boşnaq *nd/nt* Boşnak
Boşnaqî *m* 1. Boşnakça 2. *rd* Boşnak (bu halkla ilgili olan)
Boşnaqî *m* 1. Boşnakça 2. *rd/h* Boşnaklara yakışır veya özgü
bot (I) *m* 1. delik 2. boru, oluk ~ *a aşê* değirmen borusu
bot (II) *m* 1. bot (küçük gemi) 2. bot (ağaç, plâstik veya kauçuktan yapılmış kayık)
bot (III) *m* bot (uzun konçlu, kapalı ayakkabı) * *boteke pir xweşik kirîbû* çok güzel bir bot satın almıştı
bot (IV) *rd* 1. delik, içi çürük, içi kof, içi çürümüş ağaç * *ev dar bot e* bu ağaç delik 2. *mec* korkak
bota aşê *nd* değirmen kuyusu
bota dûkelî *nd* istimbet
botaf *bot/m* yumuşak bir ot türü
botan *m* buhtan
botanî *m* Botan yöresine ait bir halay
botanîk *m* botanik, bitki bilimi
botanîknas *nd/nt* bonatikçi, bitki bilimci
botanîst *nd/nt* botanikçi, bitki bilimci
botav *bnr* botaf
botbotk *zo/m* bir tür kuş
bote *m* pota
botik (I) *m* çörten, oluk ~ *a masereyê* üzüm sıkma havuzu oluğu
botik (II) *m* 1. kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık) 2. pota
botik (III) *rd* çirkin yüzlü
box (I) *n* 1. boğa 2. *argo* güçlü, zinde (kimse)
box (II) *m* cücük
boxas *m* ince keten dokuma
boxçe *m* bohça ~ *ya ji parçeyan* parçalı bohça ~ *ya (yekî) kirin bin çengê (yekî)* bohçasını koltuğuna vermek ~ *ya xwe kirin bin çengên xwe* bohçasını koltuğuna almak ~ *ya*

xwe tevî hev kirin bohçasını toplamak
boxçeger *m* bohçacı
boxçegerî *m* bohçacılık
boxçekirin *m* bohçalama
boxçe kirin *l/gh* bohçalınak
boxçeng *m* bohça
boxçevan *m* bohçacı
boxçevanî *m* bohçacılık
boxçik *m* 1. bohça 2. bohçacık, çıkı, çıkın ~
moxçik sandık sepet (eşya için) ~a **devme-**
qeskan kırpıntı bohçası, parça bohçası ~a
pirtikan kırpıntı bohçası ~a **serobero** orus-
 pu bohçası
boxçik çekirin *l/gh* çıkılmak
boxdan *m* buhtan
boxe *zo/n* boğa
boxemar *n* boğa yılanı
boxesak *nd* boğa yavrusu
boxesang *m* cendere, mengene (üzüm vb. için)
boxesangkirin *m* presleme
boxesang kirin *l/gh* preslemek
boxesangvan *nd/nt* cendereci
boxesangvanî *m* cendrecilik
boxesank *bnr* boxesang
boxin *m* bataklık (yer)
boxoşke *m* bir tür yabancı gül
boxrî *m* vida
boxs *bnr* boxz
boxtan *m* buhtan
boxz *m* buğz
boyandin *m* seçme, seçici (veya seçmeci)
 davranma, içeceğine özen gösterme
boyandin *l/gh* seçmek, seçici (veya seçmeci)
 davranmak, yiyeceğine, içeceğine özen
 göstermek * **ew li xwarinan diboyîne** o
 yemek seçer
boyax *m* boya ~ **bi kar anîn** boya kullanmak
 ~ **girtin** boya tutmak ~ **lê xistin** boya vur-
 mak (veya çekmek) ~ **tê dan** boya sürmek
 ~a **astarê** astar boyası ~a (**wê**) **çilmisîn** boy-
 ası atmak ~a **demañçeyê** tabanca boyası ~a
 (**wê**) **reng dan** boyası atmak ~a **lêvan**
 dudak boyası ~a **poran** saç boyası ~a
turnûsolê turnusol boyası ~**ên anîlîn** anilin
 boyalar
boyaxa avî *nd* 1. sulu boya 2. *rd* sulu boya
 (sulu boya ile yapılmış olan)
boyaxa donî *nd* 1. yağlı boya 2. *rd* yağlı boya
 (bu boya ile yapılmış resim)
boyaxane *m* boyahane
boyaxa neftî *nd* 1. yağlı boya 2. *rd* yağlı boya
 (bu boya ile yapılmış resim)
boyaxa soringê *nd* ombra
boyaxa toz *nd* toz boya
boyaxdar *rd* boyalı
boyaxfiroş *nd/nt* boyacı (boya satıcısı)
boyaxfiroşî *m* boyacılık
boyaxker *nd/nt* boyacı
boyaxkerî *m* boyacılık

boyaxkirin *m* boyalama, boyama
boyax kirin *l/gh* 1. boyalamak, boyamak 2.
argo boyamak, makyaj sürmek
boyaxkirî *rd* 1. boyalı (boya sürülmüş, boy-
 alanmış olan) 2. boyama (rengi sonradan
 boya ile verilmiş olan) 3. boyalı (kadın için,
 yüzüne çok boya sürmüş olan, makyajlı)
boyaxnekirî *rd* boyasız (boya sürülmemiş,
 boyalanmamış olan)
boyîn *m* seçme, seçici (veya seçmeci) davra-
 nılma, yiyeceğine, içeceğine özen gösterilme
boyîn *l/gh* seçmek, seçici (veya seçmeci)
 davranılmak, yiyeceğine, içeceğine özen
 gösterilmek
boykot *m* boykot ~ **kirin** boykot etmek
boykotker *nd/nt* boykotçu
boykotkerî *m* boykotçuluk
boz *n* 1. boz, kır 2. *rd* boz, kır, süt kırı (bu
 renkte olan) * **hespê boz** kır at
boza *m* boza
bozafiroş *nd/nt* bozacı (satan kimse)
bozafiroşî *m* bozacılık
bozaker *nd/nt* bozacı
bozakerî *m* bozacılık
boz bûn *l/gh* bozarmak, kırçılanmak, kırçıl-
 laşmak, kırlaşmak
bozbûn *m* bozarma, kırçılınma, kırçıllaşma,
 kırlaşma
bozbûyîn *m* bozarma, kırçılınma, kırçıl-
 laşma, kırlaşma
bozê hêşîn *nd* gök kır
bozê rewan *nd* Memê Alan'ın atı
bozê şîn *bnr* şinboz
boze *bnr* boza
bozeçil *rd* beyaza, griye çalan
bozek *rd* boz, bozca olan
bozik (I) *rd* 1. boz, kır 2. *rd* boz, süt kırı (bu
 renkten olan) * **kerê boz** boz eşek
bozik (II) *m* armut
boziki *rd* bozca, bozrak
bozikîbûn *m* bozarma
bozikî bûn *l/gh* bozarmak
bozkirin *m* kırıştırmak
boz kirin *l/gh* kırıştırmak
bozlaq *m* bozrak (bir halk ezgisi)
bozo *n* boz, bozrak olan kimse
Br *kîm* Br (brom'un kısaltması)
Brahman *nd/nt* Brahman
Brahmanizm *m* Brahmanizm
Brahmantî *m* Brahmanlık, Brahmanizm
brakîsefal *ant/rd* brakisefal, kısa kafalı
branda *m* branda
brandox *nd/nt* ırgat
brandoxî *m* ırgatlık
branguh *zo/n* tahta kurusu (Cimex lectularius)
brans *m* brans
Brezilyayî *nd/rd* Brezilyalı
brîç *m* brîç
brifing *m* brifing

brîket *m* briket
briketfiroş *nd/nt* briketçi (satan kimse)
briketfiroşî *m* briketçilik
birîketvan *nd/nt* briketçi
birîketvanî *m* briketçilik
Britanyâyî *nd/rd* Britanyalı
briyantîn *m* briyantın
briyantînkirî *rd* briyantınli, briyantın sürül-müş olan
brom *kîm/m* brom (kısaltması Br)
bromhîdrik *kîm/m* bromhidrik
bromur *kîm/m* bromür
bromurdar *rd* bromürlü
bronş *ant/m* bronş
bronşik *ant/m* bronşçuk
bronşît *bj/m* bronşit
bronz *n* bronz
bronzî *rd* bronz, bronzca
bronzîbûn *m* bronzlaşma
bronzî bûn *l/gh* bronzlaşmak
broşûr *m* broşur
brownîng *m* browning (7.65 mm otomatik tabanca)
brulor *tek/m* brülör, yakınaç
brûske *m* flaş * **birûskeya wênekêşê** fotoğraf makinesinin flaşı
brût *m* brüt
buat *m* buat
budçe *m* bütçe ~**ya biservekirî** katma bütçe, mülhak bütçe ~**ya gîştî** genel bütçe
budçeçekirin *m* bütçeleme
budçe çekirin *l/gh* bütçelemek
Budîst *nd/nt* Budhist
Budîzm *m* Budhizm
bufe *m* 1. büfe (içine sofrta takımlarının konulduğu dolap) 2. büfe (toplantılarda yiyecek ve içeceklerin konulduğu masa) 3. büfe (yiyecek, içecek veya gazete, dergi sigara, kibrit gibi şeylerin satıldığı dükkan)
bufet *m* büvet (küçük büfe)
bufevan *nd/nt* büfeci
bufevanî *m* büfecili
buha *bnr* biha
buhadar *bnr* bihadar
buhagiran *bnr* bihagiran
buhêrandin *m* geçirme
buhêrandin *l/gh* geçirmek
buhêrk *m* 1. geçmiş, mazi 2. dönüm (tekrarlanan belli bir olayın tamamlanması ve yenisinin başlaması)
buhîşt *bnr* bihişt
buhok *bnr* bihok
buhran *m* 1. buhran, kriz 2. buhran, sıkıntı, bunluk, bunalım, can sıkıntısı ~ **derbas kirin** bunalım geçirmek
bujma *rd* 1. pişman 2. kederli ~ **bûn** pişman olmak ~ **kirin** pişman etmek
bujmayî *m* 1. pişmanlık 2. keder
buldok *zo/n* buldok (Canis familiaris molosus

hibernicus)
buldozer *m* buldozer
Bulgar *nd* 1. Bulgar 2. *rd* (Bulgarlara özgü olan) * **muzîka Bulgar** Bulgar müziği
Bulgarî *m* Bulgarca
Bulgaristanî *nd/rd* Bulgaristanlı
Bulgarkî *m* Bulgarca
bulten *m* bülten ~**a nûçeyan** (an jî dengûbeh-san) haber bülteni
bulvar *m* bulvar
Bulxar *bnr* Bulgar
bunyat *bnr* binyat
bunye *bnr* binye
bunyewî *bnr* binyewîl
buq *bnr* boq (I)
Burak *m* inanışa görne Peygamber mihraca çıkarken bindiği hayvan
burandin *m* iğdiş etme
burandin *l/gh* iğdiş etmek
bura *m* 1. birkaç yıl dinlenmeye bırakılmış tarla 2. çorak arazi
burh *bnr* birû
burhan *m* kanıt, delil
burjûva *nd/nt* burjuva ~**yê biçûk** küçük burjuva
burjûvatî *m* burjuvalık, kent soyluluk
burjûvaya bazirganî *nd* ticaret burjuvazisi
burjûvazî *m* burjuvazi, kent soyluluk
burno *m* bir tüfek adı
burnotî *m* enfiye, burun otu
buro *m* büro, yazıhane
burokrasî *m* bürokrasi
burokrat *nd/nt* bürokrat
burokratik *rd* bürokratik
burs *m* burs, öğrenmelik
bursdar *rd* burslu
buruntî *m* koçan, tapu (tapu senedi)
burx *n* çakıl
burxe *m* delgi, matkap
buse *m* pusu
buse danîn *l/gh* pusu kurmak
bust (I) *bnr* bihost
bust (II) *n* büst * **bustê Arîsto** Aristonun büstü
butçe *bnr* budçe
buten *kîm/m* bütün
butxane *m* puthane
buwar (I) *bj/rd* bulaşıcı
buwar fîz/rd 1. iletken 2. geçirgen
buwardin *bnr* bihartin
buwarî (I) *fîz/m* 1. iletkenlik 2. geçirgenlik
buwarî (II) *m* eğlencelik
buwartin *m* geçirme
buwartin *l/gh* geçirmek
buwartî *rd* geçmiş, geçirmiş
buxar *m* burğu
buxçe *bnr* boxçe
buxçik *bnr* boxçik
buxd *m* buğz

buxik *zo/m* böcek, haşere
buxika *genî zo/nd* osurgan böceği (Brachynus crepitans)
buxiknas *nd/nt* entomolojist
buxışk *n* çakıl
buxışkî *rd* çakılımsı
buxr *m* buhar
buxs *m* kokuşma kokusu
buxtan *m* bühthan, kara çalma, iftira ~ **kirin** bühthan etmek, kara çalmak, iftira etmek ~ **lê bûn** iftiraya uğramak ~ **lê kirin** bühthan etmek, iftirada bulunmak, kara çalmak
buxtankar *nd/nt* muhteri, bohtan eden, iftiracı
buxtankarî *m* muhterilik, iftiracılık
buxtanker *nd/nt* muhteri, bühthan eden, iftiracı
buxtankerî *nd/nt* muhterilik, iftiracılık
buxurê *meryem bot/n* tavşan kulağı (Cyclamen)
buxûr (I) *n* erkek deve
buxûr (II) *m* tütsü
buxûrandin *m* tütsüleme
buxûrandin *l/gh* tütsülemek
buxz *m* buğz
bû *m* düğün * **ez dê zevtyê bifiroşim û ji kurê xwe re bûyeke xweş çêkim** tarlayı satıp oğluma güzel bir düğün yapacağım ~ **kirin** düğün yapmak ~ **li dar ketin** düğün başlamak ~ **li dar xistin** düğün başlatmak
bûbî *m* bubi (tuzağı)
bûbik *bot/m* gelincik
bûcirk *nd/nt* 1. bodur, güdük, gücük 2. asıntı (sırnaşan) ~ **man** bodur (veya güdük) kalmak
bûcirkî *rd* bodurca, güdükçe ~ **man** bodurca (veya güdükçe) kalmak
bûcirkîbûn *m* bodurlaşma, güdükleşme
bûcirkî bûn *l/gh* bodurlaşmak, güdükleşmek
bûcirkîtî *m* bodurluk, güdüklük
bûçî *bnr* xwezgîni
bûçim *nd* bir şeyim var anlamında (çocuk bil-mecesinde)
bûdela *rd* 1. budala, zekâca geri 2. *mec* budala (bir şeye aşırı düşkünlük) * **bûdelayê kî-bariyê** kibarlık budalası 3. *b* budela (küçüm-seme belirten seslenme) ~ **yê Xwedê** Allahın adamı
bûdelabûn *m* budalalaşma, bönleşme
bûdela bûn *l/gh* budalalaşmak, bönleşmek
bûdelane *h* budalaca
bûdelatî *m* 1. budalalık (budala olma durumu) 2. budalalık (budalaca yapılan iş)
bûdelawarî *h* budalaca
bûdelayî *rd* 1. budalaca 2. *m* budalalık ~ **bûn** budala olmak ~ **kirin** budalalık etmek
bûdelayîbûn *m* budalalaşma
bûdelayî bûn *l/gh* budalalaşmak
bûdelayîkirin *m* budalalaştırma
bûdelayî kirin *l/gh* budalalaştırmak
bûdele *bnr* bûdela

bûdîş *m* su bidonu
bûgîn *m* olgu
bûjen *m* madde, meteryal
bûjenî *rd* maddesel, maddî
bûjenîtî *m* maddilik
bûjî *n* buji (araba bujisi)
bûk *m* 1. gelin (evlenmek için hazırlanmış kız veya yeni evlenmiş kadın) 2. gelin (bir kim-senin oğlunun karısı) 3. gelin (aileye evlen-me yoluyla girmiş kadın) 4. bebek (plâstik, tahta vb. den yapılan insan biçiminde oyun-cak) 5. *bj* arpacık ~ **bi dilê zavê ye çî kul bi dilê xelkê** ye damat gelini beğenmiş el aleme ne oluyor? ~ **çêkirin** gelin yazmak ~ **guhastin** gelin getirmek ~ **ji (yekî) tûtûk ji yekî bûn** kendi kendine gelin güvey olmak ~ **peya kirin** gelini getirmek ~ **siwar kirin** gelini bindirmek getirmek ~ **siwarê hespê ye, hefsar li destê Mistê ye kes nizane nesibê kê ye** gelini ata bindirmişler “ya nasib” demiş ~ **siwarê hespê ye kes nizane nesibê (qismetê an jî rizqê) kê ye** gelini ata bindirmişler “ya nasib” demiş ~ **siwar kirin** gelin almak (gelini güvey evine götürmek) ~ **û zava** gelin güvey ~ **xemilandin** gelin süslemek ~ **a ber periyê** telli duvaklı gelin ~ **a destbihine** duvak düşkünü (yeni gelinden dul kalan) ~ **a malê xweş xebitî kerê girê da daş filitî** gelin kalktı evi yıktı ~ **a salê berdine navmalê** daha bir yılını doldurmamış geline fazla yüklenmeyin, anlamında bir deyim ~ **a serbixêlî** 1) taze gelin 2) duvak düşkünü (yeni gelinden dul kalan) ~ **a ter û ciwan taze gelin ~an li ba xwesûyan girê nede, da ku fehl û fitan jê negire** gelinleri kaynana yanında bırakma ki ondan oyun ve hileleri öğrenmesin ~ **ê pê û par, şivano çö û dar** yeni getirilen gelinin kendilerine uğurlu olması için söylenir ~ **ê zar û ziman xwesiyê dîn û îman tune** yeni gelinin utangaç ve kendini savunmayacak durumda olduğunu, kaynananın ise zalim olduğunu belirten bir deyim
bûka *baranê ast/m* 1. gök kuşağı 2. yağınur yağması için tılsımlı temsil; kadın giysisine bürünmüş erkeğe su savurup ıslatmanın yağmur yağdıracağı inancı
bûka *berfê* *nd* kardan adam
bûka *berfina* *nd* kardan adam
bûka *bostanan* *nd* bostan korkuluğu
bûka *malê* *nd* küçük hanım (evin genç gelini)
bûka *mişk* *zo/nd* çok ufak bir kuş
bûkanî (I) *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
bûkanî (II) *m* gelinlik * **bêriya çaxana** bûkaniya xwe **kiriye** gelinlik çağını özlemiş ~ **kirin** gelinlik etmek (veya tut-mak)
bûkbûkî *m* çocukların kendi aralarında oynadıkları bir oyun

bûkeşûşe *m* şiseden gelin maketi

bûkîk (I) *bj/m* arpacık, gelincik, it dirseği (göz kapağının kenarında çıkan küçük çıban)

bûkîk (II) *bot/m* 1. gelincik (Papaverrhoeas) 2. oyuncak bebek

bûkîlbêr *m* bez parçalarından yapılma korkuluk

bûkîlîndêr *bot/m* gelincik çiçeği (Papaverrhoeas)

bûkîn *rd* gelin gibi olan, gelin özelliklerini taşıyan

bûking *bnr* bûk

bûkînî *m* 1. gelinlik, gelin olma durumu * **mirov pîrbûna xwe ji keçîkên bûkînî fehm dike** insan ihtiyarlandığını gelinlik kızlardan anlıyor 2. *rd* gelinlere özgü, gelinle ilgili, gelin özelliklerini taşıyan ~ **kirin** gelinlik etmek (veya tutmak)

bûkîtî *m* gelinlik * **çaxana bûkîtiyê** gelinlik çağı ~ **kirin** gelinlik etmek (veya tutmak)

bûkmar *zo/n* keler, kertenkele

bûkmark *zo/n* doğurgan kertenkele

bûknefsok *zo/m* kızıl kuyruk (Phoenixurus)

bûkoke *m* 1. kukla 2. kukla (kukla oyunu)

bûk û zava *bot/m* anemon

bûl *m* 1. kambur (insanlar için) 2. *rd* kambur (kamburu olan)

bûlbûn *m* 1. kamburlaşma 2. domalina

bûl bûn *l/gh* 1. kamburlaşmak 2. domalmak

bûlbûnî *m* kamburluk

bûlikî *rd* kamburumsu

bûlîkirin *m* 1. kamburlaştırma 2. domaltma

bûl kirin *l/gh* 1. kamburlaştırmak 2. domaltmak

bûm *zo/n* baykuş

bûmbar *ant/nd* bumber, kalın bağırsak

bûmerang *m* bumerang

bûmê *m* dikili kutuya ayağıyla vurarak oynanan bir çocuk oyunu

bûmik *zo/n* bir baykuş türü

-bûn *rz/m* sonek, Türçedeki -lık/lik, -luk/luk soneklerin anlamlarını verir * **tunebûn** yokluk * **xweşîkbûn** güzellik * **dirêjbûn** uzunluk

bûn *m* 1. olma, oluş (varlık kazanma, meydana gelme) 2. olmak (bir görev, makam veya san kazanma) 3. olma (bir şeyi elde etmek, edinme) 4. olma (bir durumdan başka bir duruma geçme) 5. olma (bir şeye sahip olma) 6. olma (herhangi bir durumda olma) 7. olma (uygun düşme) 8. olma (özne olarak zaman bildiren kelimelerle; geçmek, tamamlanma) 9. olma (bir örgüt, kuruluşla ilgili bulunma, mensup olma) 10. olma (sürdürme, yürütme) 11. olma (zaman bildiren bir isimle; yaklaşma, gelip çatma) 12. olma (bir şey birinin mülkiyetine geçme) 13. olma (inal olma) 14. olma (ek fiilin geniş zamanı olan -dır/dir anlamında kul-

lanılır) 15. olma (uyma, tam gelme) 16. olma (yitirme, elinden kaçırma) 7. olma (sarhoş olma) 18. olma (bir fiil geniş zamanının tekil üçüncü kişisi olumlu olduğunda kabul, olumsuz olduğunda ret anlatır) 19. oluşma 20. varma (belli bir duruma veya düzeye varma) 21. *mec* patlama (mal olma) 22. olma (yardımcı fiil olarak) 23. olma (hastalık anlatan bir kelimeyle) 24. olma, geçme (bir duruma uğrama, konu olma) 25. doğma (dünyaya gelme) 26. deime, demek olma (bir dilde karşılığı olma)

bûn *l/gh* 1. olmak (varlık kazanmak, meydana gelmek) * **lawekî wê çêbû** bir oğlu oldu 2. olmak (bir görev, makam veya san kazanmak) * **bûn mamoste** öğretmen olmak * **bûn meriv** adam olmak 3. olmak (bir şeyi elde etmek, edinmek) * **ez ji vê agahdar nebûm** bundan haberim olmadı 4. olmak (bir durumdan başka bir duruma geçmek) * **sirke bûye** mey sirke şarap olmuş 5. olmak (bir şeye sahip olmak) * **ez dê bibime xwediyê mal** ben mal sahibi olacağım 6. olmak (herhangi bir durumda olmak) * **ji ber ku em ezeb bûn, xanî bi kirê nêdan me bekâr** olduğumuz için bize evi kiraya vermediler * **ji ber ku ez nexweş bûm, ez nehatim** hasta olduğum için gelmedim 7. olmak, gelmek (uygun düşmek) * **em neçin wê derê jî dibe** oraya gitmesek de olur * **nabe mirov li ser kolanan rûnê** caddelere oturmaya gelmez 8. olmak (özne olarak zaman bildiren kelimelerle; geçmek, tamamlanmak) * **hatina me ya vir bû du sal** buraya gelişimiz iki yıl oldu 9. olmak (bir örgüt, kuruluşla ilgili bulunmak, mensup olmak) * **ew jî bû ji partiya** me o da bizim partili oldu 10. olmak (sürdürmek, yürütmek) * **bila dan û stendinên me bi dostane** bin ilişkilerimiz dostça olsun 11. olmak (zaman bildiren bir isimle; yaklaşmak, gelip çatmak) * **bû şev** gece oldu 12. olmak (bir şey birinin mülkiyetine geçmek) * **erse bûye ya wî arsa** onun olmuş 13. olmak * **tam bû deh mily-onê** keçikê çocuğun on milyonu oldu * **sibê wê bibe mêvanê me** yarın misafirimiz olacak 14. olmak (ek fiilin geniş zamanı olan -dır/dir anlamında kullanılır) * **ew diya wî ye** o annesi oluyor 15. olmak (uymak, tam gelmek) * **ev sol ji piyê min re dibe** bu ayakkabı ayağıma oluyor 16. olmak (yitirmek, elinden kaçırma) * **ji ber tiraliya xwe ji karê xwe bû** tembelliği yüzünden işinden oldu 17. olmak (sarhoş olmak) * **tu tam bûyî** sen adamakıllı olmuş-

sun **18.** olmak (bir fiil geniş zamanının tekil üçüncü kişisi olumlu olduğunda kabul, olumsuz olduğunda ret anlatır) * **ew tiştê ku te qasekî berê got dibe, lê ev nabe** demin söylediğin iş olur, ama bu olmaz **19.** oluşmak **20.** varmak (belli bir duruma veya düzeye varmak) * **jiyê wê bû pêncî** yaşı elliye vardı **21.** *mec* patlamak (mal olmak) * **ev erebê bi du milyaran li ser min bû mal** bu araba iki milyara bana patladı **22.** olmak (yardımcı fiil olarak) * **av bû qeşem** su buz oldu **23.** olmak (hastalık anlatan bir kelimeyle) * **weremî bûm** verem oldum * **tifoyî bûn** tifo olmak **24.** olmak, geçmek (bir duruma uğramak, konu olmak) * **em muayene bûn** muayeneden geçtik **25.** doğmak (dünyaya gelmek) **26.** demek, demek olmak (bir dilde karşılığı olmak) * **qemer “heyv” e kamer “ay” demektir * sene “sal” e sene “yıl” demek oluyor ~ (...)-e kesilmek * bûye neyar maye** düşman kesilmiş * **dar û ber tevdê bûbûn mih** dağlar taşlar koyun kesilmişti ~ **abone** abone olmak ~ **aboneyê (tiştêkî)** (bir şeye) abone olmak ~ **adet** âdet olmak * **dî remezanê de çêkirina nanê tenik bûye adet** ramazanda pide yapmak âdet olmuş ~ **dab** (an jî *gerdîş*) âdet olmak ~ **afat** ateş kesilmek (sonradan çok çalışkan ve hareketli ve becerikli olmak) ~ **agir** ifrit kesilmek (veya olmak) ~ **agir bi (yekî) ketin** ifrit kesilip birine satışmak ~ **agir û ketin xwê** ifrit kesilmek (veya olmak) ~ **alet** âlet olmak ~ **av** sırlıklam (veya sırlıklam) olmak ~ **av û delav** su gibi olmak ~ **ayaya (yekî)** (biri) ay of etmeye başlamak ~ **ba û bahoz** fırtına olmak ~ **bar û ketin stûyê (yekî)** (birine) yük olmak ~ **barê stûyê (yekî)** (birinin) omuzuna binmek ~ **barûd** barut kesilmek (veya olmak) ~ **bav** baba olmak ~ **belaya serê (yekî)** (birinin) başının belası olmak, baş ağrısı olmak, başına belâ olmak ~ **belaya serî** altınından Çapanoğlu çıkmak (girişilen işte başa dert olacak durum) ~ **benîşt û pê ve zeliqîn** zank gibi yapışmak ~ **benîştê ecem** çamurlaşmak, sataşmaya koyulmak ~ **benîştên devan** ağızlara sakız olmak ~ **benîştê devê (yekî)** (birinin) ağzına sakız olmak ~ **ber û malê hev** içli dışlı olmak (kız ve oğullarını karşılıklı olarak evlendirmek) ~ **berebera (wan) 1)** meleşmek **2)** bağışmak ~ **berendam** (an jî *namzed*) aday olmak ~ **bêjînga qulqulî 1)** delik deşik olmak (bir canlının vücudunda bir araçla birçok yaralar, kesikler oluşmak) **2)** delik deşik olmak (bir şeyin her yanında delikler

oluşmak) ~ **bilûra ber guhê ga** değersiz olmak ~ **birayê tehlo** kötü kişi olmak ~ **bîrewer û serpêhatî** hayal olmak, hatıra olmak ~ **cemed** buz kesilmek (buz gibi soğumak, buz durumuna gelmek) ~ **cil û ketin mil** (birine) kaçınılmaz bir yük olmak ~ **cil û ketin millê (yekî)** (birinin) başının belâsı olmak ~ **cil û ketin stûyê (yekî)** boyunun borcu olmak ~ **cûm û cellatî** yer yarıldı içine girdi ~ **çemçik 1)** kıkırdamak, soğuktan donmak (donacak kadar üşümek) **2)** kıkırdamak, buymak (soğuktan donarak ölmek) ~ **çerm û hestî** bir deri bir kemik kalmak ~ **çîranok** (an jî *çîrvanok*) yılan hikayesine dönmek ~ **çîroka quling** yılan hikayesine dönmek ~ **dabaşa axaftinê** söz konusu olmak (veya söz konusu etmek) ~ **dar** kıkırdamak (donarak ölmek) **(yek)** ~ **darikê nav tirasê** yangına körükle gitmek ~ **dengî 1)** söz çıkmak **2)** kokusu çıkmak (gizli tutulan bir şey açığa çıkmak, anlaşıl-mak) ~ **dêrd** dert olmak (veya kesilmek) ~ **dêrd û ketin stûyê (yekî)** dert olmak (veya kesilmek) * **jî ku hatiye vir, bûye dêrd û ketiye stûyê xelkê** nereden buraya gelmiş, âlemin başına dert kesilmiş ~ **derhûd** (dest-ber an jî *zaminder*) kefil olmak ~ **destek** (piştvan an jî *alîkar*) destek olmak ~ **dijmin** (an jî *neyar*) düşman olmak ~ **dimik** kütük gibi olmak (soğuktan ötürü) ~ **dizê sola xwe** sonunda suçlu kendisi çıkmak ~ **Dodo** düdük gibi kalmak (yapayalnız kalmak) ~ **dost** dost olmak, ahbab olmak **(yek)** ~ **du pere** (biri) iki paralık olmak ~ **duyemîn** ikinci gelmek ~ **ecac û fırtûne** fırtına çıkmak ~ **ecêb û ketin dinyayê** yer yerinden oynamak (bir olay toplumda büyük tedirginlik yaratmak) ~ **elan û senan** katır kuyruğu gibi kalmak, asıda olmak, asıda kalmak (bir işe son vermeyip böylece kalmak, bir iş ilerlemeden kalma) ~ **emelê serê (yekî)** baş ağrısı olmak, başına belâ olmak ~ **evdê evdan** kula kul olmak ~ **ê paşîn** nal toplamak ~ **ê xerab** kötü kişi olmak, kötü olmak (beğenilmemek, takdir edilmemek) ~ **êvar** akşam olmak, gün kavuşmak ~ **fitil û man** fitil olmak, ifrit kesilmek (veya olmak) ~ **fîrik** tane bağla-mak (buğday, nohut, mercimek gibi bitkiler için) ~ **germayî** sıcak basmak (veya bastır-mak) ~ **girara gavanan 1)** çorbaya dönmek, karman çorman olmak **2)** at izi izi izine karış-mak **(tiştêk)** ~ **girara gavanan** (bir iş) çorbaya dönmek ~ **goşt û neynok** et tırnak olmak ~ **goştê ga** yılan hikayesine dönmek ~ **guvah** (govan an jî *şahid*) tanık olmak ~

heşa reş piyasada bulunmaz olmak ~ **heska** (an jî **pincara**) **her girarî** her şeye maydanoz olmak ~ **heval 1**) arkadaş olmak **2**) eşleşmek (çocuk oyunlarında) ~ **heval û hogir** ahabab olmak ~ **heyva** (an jî **hîva**) **bin erdê** yer yarıldı içine girdi ~ **heyva** (an jî **hîva**) **bin ewr** yerin dibine girmek (geçmek veya batmak), kayıplara karışmak, (görünmez olmak, kaybolmak) ~ **heyva îdê** (birini) çok beklemek ~ **hêlekana li ser avê** gerginleşmek, sinirli ve gergin hale gelmek ~ **hênkayî** serinleşmek, serinlik olmak * **êdî dibû hênkayî**, **zivistan dihat** artık havalar serinleşiyor, kış geliyordu ~ **hîlmî û gulm 1**) buharlaşmak **2**) buğulaşmak ~ **hîrehîra (yekî)** kakhaha atmak ~ **hişkesayî** ayazlamak ~ **hînbûyê (tişteki)** (bir şeye) bağımlı hale gelmek ~ hogir dost olmak ~ **jî halê Xwedê de ketin** turşu gibi olmak, çok yorgun düşmek ~ **jin 1**) kadın olmak (kızlığını yitirmek) **2**) kadın olmak (evini, kocasını iyi yönetmesini bilmek) ~ **jîna malan** kadın olmak (evini, kocasını iyi yönetmesini bilmek) ~ **kafirkeratî 1**) darımaduman olmak, karmakarış olmak, alan talan olmak, allak bullak olmak, (bir iş) çorbaya dönmek **2**) yangın yerine dönmek ~ **keferehman** yerinde yeller esmek * **aş bûye keferehman** değirmenin yerinde yeller esiyor ~ **kelemê pêş çavan** göze diken olmak ~ **kepera dînan** papaza dönmek ~ **kerê çolê** (an jî **qiyametê**) maymuna dönmek ~ **kêmayî jê re** (biri) için eksiklik olmak, ayıpsanır olmak ~ **kimûmik man** iki kat olmak, ufak tefek olmak ~ **kiriya** abone olmak ~ **kiriya** (tişteki) (bir şeye) abone olmak ~ **koda ribabê** (birini) davul etmek ~ **komek hestî** bir torba kemik ~ **kul ketin dilê (yekî)** yüreğine od (veya ateş) düşmek ~ **kul û qotik ketin nav û dilê (yekî)** içine dert olmak ~ **kurm** ağız alışkanlığı * **ev gotin tim li ser zîmanê min e, jî min re bûye kurm** bu sözü sürekli tekrarlıyorum, ağız alışkanlığı olmuş ~ **kûpê araqê** küpe dönmek ~ **lepek man** ufak tefek olmak ~ **leşker** (serbaz an jî **esker**) asker olmak ~ **malê (yekî)** mal olmak (bir değer karşılığında birinin iyiliği altına girmek) ~ **malê leşkerî** (an jî **eskerî**) askerleşmek ~ (...) **man** - e kesilmek, bezer gibi olmak * **bû kevir ma taş kesildi** * **bû wekî qeşemê ma** buz kesildi ~ **maniyê nisibê (yekî)** kısmetine mani olmak (kazancına engel olmak) ~ **maniyê qismetê (yekî)** kısmetine mani olmak (kazancına engel olmak) (**karek**) ~ **marê nîvkuştî 1**) (bir işin) sakalı bitmek, katır

kuyruğu gibi kalmak, asıda olmak, asıda kalmak (bir iş ilerlemeden kalmak, bir işe son vermeyip öylece kalmak) **2**) kangren olmak, kangrenleşmek (bir iş, bir durum düzelmeyecek duruma gelmek) ~ **meriv** (an jî **mirov**) adam olmak * **bixwîne bibe meriv** oku adam ol ~ **merivê** (an jî **mirovê**) **hev** akraba olmak ~ **mêşin** kuzu gibi olmak, kuzu kesilmek, mum olmak (hırçınlığı, yaramazlığı bırakmak) ~ **miriyê (yekî)** (birinin) zebunu olmak ~ **mêvan** konuk (veya misafir) olmak ~ **miriyê (tişteki)** (bir şeye) kul olmak ~ **mirov** (an jî **meriv**) adam olmak * **bixwîne bibe mirov** oku adam ol ~ **mirovê** (an jî **merivê**) **hev** akraba olmak ~ **mîna benîşt** sakızlaşmak, sakız gibi olmak ~ **mîna birqê** simsiyah olmak ~ **mîna çolan** çöle dönmek ~ **mîna dîkê şil** sıçana dönmek ~ **mîna fitil** hayalifenere dönmek ~ **mîna hesin** demirleşmek, demir gibi olmak ~ **mîna moriyan** boncuklaşmak ~ **mîna pola** (mec) çelikleşmek ~ **mîna pût û man** put kesilmek ~ **mîna xinzîrekî** domuz gibi dönmek (**cihek**) **li (yekî)** ~ **mîna zîndanê** (bir yer) zindan kesilmek ~ **mînanî** **mêşin** kuzu gibi olmak ~ **mînanî** **mêşin** **man** kuzu kesilmek ~ **mînanî pisîka** (an jî **pisînga**) **ku ketiye şîr** süt dökmüş kedi gibi olmak (veya süt dökmüş kediye dönmek ~ **moda** moda olmak ~ **namzed** aday olmak ~ **nebûn** olmak olmamak ~ **nesibê (yekî)** nasip olmak ~ **nêriyê tov** tohuma kaçmak (erkek için; evlenme çağı geçip kartlaşmak) ~ **nîşandana mîlet** ilgi odağı olmak ~ **ofîna (yekî)** of çekmek ~ **paleyê pûş** akıntıya kürek çekmek ~ **paşrew û pêşrewê hev** halef selef olmak (**yek**) ~ **pênc pere** beş paralık olmak * **em jî rûyê te de bûn pênc pere** senin yüzünden beş paralık olduk ~ **pêgeha** (...) yol geçen hanına dönmek ~ **pêgirtiyê (yekî)** **1**) (birine) bağımlı hale gelmek **2**) uydulaşmak ~ **pêşkeniyê (yekî)** (birinin) maskarası olmak ~ **pêşkenî** kibarlık budalası olmak ~ **pincara her girarî** herşeye maydanoz olmak ~ **pişkîna (yekî)** makaraları koyuvermek (zapt edememek veya salıvermek) ~ **pizot** (an jî **pereng**) kor dökmek ~ **polekî sor** el aleme rezil olmak ~ **qemika mexirbê** sular kararmak ~ **qencê Xwedê** haka erenler **qerqode** man iskelete dönmek ~ **qeşem** (an jî **cemed**) buz kesilmek (buz gibi soğumak, buz durumuna gelmek) ~ **qeşmerê (yekî)** (birinin) maskarası olmak ~ **qirik** (an jî **rijik**) yanıp kül olmak ~ **qiyamet** kıyamet kopmak (bir yerde çok gürültü ve telâş olmak) ~ **qocik**

(an jî **çemçik**) buymak (soğuktan donarak ölmek) ~ **qoqo** guguk gibi kalmak (veya oturmak) ~ **qor bi qor** koşun bağlamak ~ **qurban** (tişteki) kurban gitmek ~ **rênişander** yol göstermek (davranışıyla başkalara örnek olmak) ~ **riçikê (yekî)** yanından hiç ayrılmamak, birinin kuyruğu olmak (**tişte**, **karek**) ~ **rojîya filehan** (bir iş) gâvur orucu gibi uzamak ~ **sebeb 1** sebep olmak, sebebiyet vermek **2**) davet etmek ~ **sebebê (tişteki)** çivi sokmak (veya sürmek) * **ez ditirsim ku yek bibe sebebê karê min** biri işime çivi sürer diye korkuyorum ~ **sebebê geremolê** karışıklığa yol açmak ~ **sedem** (an jî **sebeb**) **1** sebep olmak, sebebiyet vermek **2**) davet etmek * **ji nexweşînê re dibe sedem** hastalığa davet ediyor ~ **serad man** kalbura dönmek ~ **serê (tişteki)** başa geçmek * **lawo, tu di şûna bavê xwe de bibe serê me** oğul babanın yerine sen başa geç ~ **serê gunehan** günah keçisi olmak ~ **serî 1** baş olmak **2**) başa geçmek ~ **sêwiyê Eli me di mala xwe de xweyî kir** besle kargayı oysun gözünü ~ **sir û seqem** ayazlamak ~ **sond** kök salmak, kalakalmak (bir yerde bir şeyi çok beklemek) ~ **sond û man** kalakalmak (güç durumda kalmak) ~ **sosret** (an jî **zende**) **argo** ağaç olmak ~ **sûc** suç olmak ~ **sûcdar** suçlu olmak ~ **şîrqîna çepikan** alkış kopmak ~ **şorbe** çorba olmak ~ **ta û derzî** iğne ipliğe dönmek, bir iğne bir iplik olmak ~ **talibê (tişteki)** talip olmak (**cihek**) **li (yekî)** ~ **taristan** (bir yer) zindan kesilmek (çok karanlık duruma gelmek) ~ **tawan** suç olmak ~ **tawandar** suçlu olmak ~ **teniya bidon** çamurlaşmak, sataşmaya koyulmak, ışıp kalmak ~ **erm ketin** erdê yığılıp kalmak **erş** kalıbı değiştirmek, kalıbı dinlendirmek (ölmek) ~ **texte û man** pedavra gibi (veya pedavrası çıkmış olmak) ~ **textik** düdüğü gibi kalmak (zayıflamak) ~ **tiketika (yekî)** kahkaha atmak ~ **tiryakiyê (tişteki)** (an jî **yekî**) (bir şeyin veya birinin) tiryakisi olmak ~ **türê gû** baş belâsı olmak (kaba) ~ **vartan vartana (yekî)** virt etmek, diline dolamak (**cihek**) ~ **warê (tişteki)** (bir yer, bir olaya) sahne olmak ~ **wek teşiyê** çok zayıflanmak (**cihek**) ~ **weka heşr û meşerê** (bir yer) mahşere dönmek ~ **weka nan û av** peynir ekmeği gibi olmak ~ **weka terş** kalıp kesilmek (olduğu gibi kalmak) ~ **weka terş man** kalıp gibi uyumak (kımıldanmadan ve derin uyku uyumak) ~ **wekî agir 1** ateş kesilmek **2**) ateş kesilmek (sonradan çok çalışkan ve hareketli ve becerikli olmak) ~ **wekî barûd** ateş kesilmek ~ **wekî**

barûdê barut kesilmek (veya olmak) (**cihek**) ~ **wekî bazarê** (bir yer) pazar yerine dönmek ~ **wekî cemedê** buz kesilmek (çok üşümek, donmak) ~ **wekî cin û perîyan** cin ifrit olmak (veya kesilmek) ~ **wekî çekem** ağdalanmak, ağdalaşmak ~ **wekî çiyayê ku berf lê bibare** dut yemiş bülbüle dönmek (neşe ve konuşkanlığını yitirmek) ~ **wekî dêwekî** devleşmek ~ **wekî dînan** divaneye dönmek ~ **wekî gurnîkê** çamurlaşmak, sataşmaya koyulmak ~ **wekî hebola pîrelkê** papaza dönmek ~ **wekî hijikekî** dal gibi kalmak ~ **wekî jinan** kadınlaşmak, kadın gibi olmak ~ **wekî kevirê kefikê** kefekiye dönmek ~ **wekî kûçikê şil** taziya dönmek sıırıksıklam olmak ~ **wekî masîyê ku av li serê zîwa bûbe** sudan çıkmış balığa dönmek ~ **wekî mêran** erkekleşmek (kız veya kadın için; erkekler gibi davranmak) ~ **wekî pisîka ku şîr rêtiye** süt dökmüş kedi gibi olmak (veya süt dökmüş kediyeye dönmek) ~ **wekî pola** demirleşmek (demir gibi sağlam duruma gelmek) ~ **wekî sing** man kazık kesilmek ~ **wekî sola (yekî)** (biri ötekini) ayağının türabı olmak ~ **wekî şepe** (an jî **ceded**) çivi kesmek (çok üşümek) ~ **wekî** (an jî **mîna**) **şepeyê** buz kesilmek (çok üşümek, donmak) * **destên wî bûbûn mîna şepeyê** elleri buz kesilmişti ~ **wekî şimayê** bal mumu gibi erimek ~ **wekî şêr** aslan kesilmek ~ **wekî tajiyan** taziya dönmek (zayıflamak) ~ **wekî wehşekî** domuz gibi dönmek ~ **wekî zilîk** çöp olmak ~ **wekî zilîkekî** dal gibi kalmak ~ **xana xerabe** suyu kesilmiş değirmene dönmek ~ **xaniyê kolîtî** (an jî **koxikî**) gecekondulaşmak * **bajar sax bûye xaniyên kolîtî** şehir gecekondulaşmış ~ **xerab** kötü olmak (kadın; kötü yola düşmek) ~ **xurê (...)** -e yem olmak ~ **xuriya agir** kor dökmek ~ **xuşîna baranê** yağmur boşanmak ~ **xwedî fenan** fenlenmek ~ **xwedî gotin** söz sahibi olmak ~ **xwedî hesp** atlanmak, at sahibi olmak ~ **xwedî raman** (hizir an jî fikir) fikir edinmek * **eger ez bixwazim der barê pirtûkekê de bibim xwedî raman, ez bi xwe wê pirtûkê dixwînim** bir kitap üzerine fikir edinmek istedim mi, o kitabı kendim okurum ~ **xwedî sendikayê** sendika sahibi olmak, sendikalaşmak ~ **xwedî tecrûbe** deneyim kazanmak ~ **xwedî** (an jî **xweyî**) **zar û zêcan** çoluğa çocuğa karışmak ~ **xwedî zarok 1** anne olmak **2**) çocuk sahibi olmak ~ **xwedî zarok û nevî** torun torba (veya torun tosun) sahibi olmak ~ **xwelî û tiraf** kül ufak olmak ~ **xweyê dek û dolaban**

fenlenmek ~ **xweyê hizîr** fikir edinmek ~ **xweyê** (an jî **xwediyê**) zar û zêcan çoluk çocuk sahibi olmak ~ **xweyê** (an jî **xwediyê**) xêrê sevap kazanmak (veya işlemek) ~ **xweykesatî** kişilik kazanmak ~ **xweyşexsiyet** kişilik kazanmak ~ **xwezginiyê** (keçikekê) (bir kıza) dünür düşmek ~ **xwê û ketin** ağır ateş kesilmek ~ **yek** bir olmak, birlik olmak * **bav û kur bûn yek û li min dan** baba oğul bir olup beni dövdüler ~ **yekem** (an jî **yekemîn**) birinci olmak ~ **zava** damat olmak, güvey girmek ~ **zavayê** (malekê) damat girmek ~ **zende 1**) ibret olmak **2)** argo ağaç olmak ~ **zende man 1)** ibreti alem olmak **2)** kalakalmak (güç durumunda kalmak) **zirneya** (yekî) birinin boruzanı olmak **(cihek)** ~ **zîndan** (bir yer) zindan olmak **bûn ~a** (yekî) **hatin bîra** (...) beşiğini sallamak * **ez çawa wê nas nakim, bûyîna wê tê bîra min** onu nasıl tanıyım, beşiğini sallamışım * ... **be**, ...**be** ... olsun... olsun **jin be mêr** be kadın olsun erkek olsun * **bibe** baran bi ser me de nayê yağmur olsa kimsenin tarlasına düşmez (veya yağmaz) * **bibe baran erdê şil nake** yağmur olsa kimsenin tarlasına düşmez (veya yağmaz) * **bîbim barana nîsanê nikarîm wan şil bikim** ne yapsam ne etsem de onları memnun edemem * **bû çend** car kaç sefer oldu, on defa (veya on kere) * **bû çû 1)** olup bitti **2)** olan oldu **carek bûye çûye, em dikarin çî bikin?** olan oldu bir kere, ne yapa biliriz * **bû qediya** olup bitti * **bû sêwiyê Elî** besle kargayı oysun gözünü * **bû werîs** tuvaletin deliğine mi düştün * **bû xîret** gayret dayıya düştü **êdî bû xîret, eger tu dest navêjî vî karî wê çênebe** gayret dayıya düştü, bu işe sen el atmasan, olmayacak * **bûye çûye 1)** av avlanmış tav tavlansın **2)** bir iştir olmak * **bûye helîse** (an jî **melhem**) helme gibi * **bûye kurtanê kerê** Decal bir iş çok uzun sürmek * **bûye wekî bastêq** pide gibi * **bûyî mîr Xwedê neke ji bîr ne olursan ol Allah'ı unutma** * **dibe** ku olabilir, belki * **nabe** bir türlü (tekrar kullanıldığında işin yapılmasının da yapılmamasının da aynı derecede kötü olduğunu bildirir) **ez bêm jî nabe, ez neyê jî nabe** gelsem bir türlü gelmesem bir türlü * **nebe nebe** bilemedin (veya bilemediniz), en çok **ev kar di rojekê de, nebe nebe di du rojan de wê biqede** bu iş bir günde, bilemedin iki günde biter * **nebûn** çekilmek * **tu êdî nabî** sen artık çekilmiyorsun * **nebûn heyv û roj** bulunmaz Hint kumaşı * **nebûn neqş û nimûş** bulunmaz Hint kumaşı **de qey Nuriye nebûye**

nexş û nimûş (an jî **heyv û roj**) Nuriye'ye gelince, bulunmaz Hint kumaşı değil * **nebûn ku berdan** (yekî) (birinin) papuçlarını çevirmek

bûn abîde /l/gh abideleşmek, anıtlasmak
bûn agir /l/gh ifritleşmek, fitil olmak, sinirlenmek

bûn ajal /l/gh hayvanlaşmak
bûn ala /l/gh bayraklaşmak * **navên ku bûne ala** bayraklaşan isimler

bûn armanc /l/gh hedef olmak
bûn Arnawid /l/gh Arnavutlaşmak
bûn asteng /l/gh engel olmak, mani olmak
bûn av /l/gh 1. su olmak 2. su gibi olmak, sırlıklamak olmak

bûn ax /l/gh toprak olmak ~ **ax û tîraf** yıkılmak, dümdüz olmak

bûn bajar /l/gh şehirleşmek
bûn behremend /l/gh ortak olmak
bûn bende /l/gh 1. köleleşmek, köle olmak 2. kul olmak

bûn benî /l/gh 1. köleleşmek, köle olmak 2. kul olmak

bûn benîşt /l/gh sakızlaşmak ~ **benîşt û pê ve zeliqîn** (birine) zâmk gibi yapışmak

bûn bera /l/gh gerçek duruma gelmek, hakikat olmak, sahipsiz olmak

bûn beran /l/gh koçlanmak
bûn beredayî /l/gh aylak olmak

bûn beyaban /l/gh çölleşmek, çöle dönmek
bûn beyan /l/gh şafak sükmek

bûn bi ard /l/bw unlanmak
bûn bi arvan /l/bw unlanmak

bûn bi elektrîk /l/bw elektrikleşmek
bûn bi gorî /l/bw kurban olmak

bûn bi kareba /l/bw elektrikleşmek
bûn bilqîn /l/gh fıskırmak

bûn bi qurban /l/bw kurban olmak
bûn bîrewerî /l/gh anılaşmak

bûn bîrhat /l/gh anılaşmak
bûn bîrîn /l/gh yara işlemek, yara olmak

bûn blok /l/gh bloklaşmak
bûn bobelat /l/gh facialaşmak

bûn buxr /l/gh buğulaşmak
bûn bûk /l/gh gelin olmak

bûn cam /l/gh camlaşmak
bûn cemaet /l/gh cemaatlaşmak

bûn cemed /l/gh buzlaşmak
bûn cengene /l/gh çingeneleşmek

bûn cûm /l/gh çok zayıflamak, küçülme
bûn cinawir /l/gh canavarlaşmak, canavar ke-

silmek
bûn cîsim /l/gh cisimleşmek

bûn cîvak /l/gh toplumlaşmak
bûn civat /l/gh topluluklaşmak

bûn çayır /l/gh çayırlaşmak

bûn çekûr */lŋh* katılaşmak
bûn cemçik */lŋh* soğuktan taş kesilmek
bûn çete */lŋh* 1. çeteleşmek 2. çete olmak
bûn çeteli */lŋh* çatallanmak
bûn çingîn */lŋh* çınlamak
bûn çizeviz */lŋh* fısıldamaya başlanmak, homurdanmaya başlanmak
bûn çol */lŋh* çölleşmek, çöle dönmek
bûn dar */lŋh* kakırdamak, ölmek
bûn daristan */lŋh* ormanlaşmak
bûn delme */lŋh* tortulanmak
bûn demîn alışkanlık halini almak
bûn dengî */lŋh* duyulur olmak, herkesçe bilinir olmak
bûn dengî */lŋh* her kes duyar olmak
bûn dep */lŋh* tahtalaşmak
bûn destan */lŋh* destanlaşmak
bûn dîl */lŋh* esir olmak
bûn ducihi */lŋh* çatallanmak
bûn duçuqlî */lŋh* çatallanmak
bûn durd */lŋh* tortulanmak
bûn duşeqî */lŋh* çatallanmak
bûn dûkel */lŋh* buharlaşmak
bûn dûvelang */lŋh* uydulaşmak
bûn Ecem */lŋh* Acemleşmek, Farslaşmak
bûn endam */lŋh* üye olmak
bûn eqreba */lŋh* akraba olmak
Bûn Erep */lŋh* araplaşmak
bûn esîr */lŋh* esir olmak
bûn eskerî */lŋh* askerileşmek
bûn eter */lŋh* eterleşmek
bûn evd */lŋh* kul olmak
bûn eware */lŋh* aylak olmak
bûnewer *m* 1. yaratık, varlık 2. *fel* varlık
bûnewerî *rd* varlıkla ilgili
bûnewerîti *fel/m* kendilik
bûn ewr */lŋh* bulutlanmak * esman bû ewr, dilê baranê heye bê gök bulutlandı, yağmur yağacak gibi
bûn exte çok zayıflanmak
bûn eza */lŋh* üye olmak
bûn ferz */lŋh* farz olmak
bûn feylesof */lŋh* filozoflaşmak
bûn fileh */lŋh* hristiyanlaşmak
bûn firik */lŋh* çalınmak, gevremek, özleşmek, olgunlaşmak (ekinler olmaya yüz tutmak)
bûn fırtûne fırtına çıkmak
bûn fitil */lŋh* ifritleşmek
bûn fîlozof */lŋh* filozoflaşmak
bûn firewn */lŋh* 1. firavunlaşmak 2. firavunlaşmak (gadar ve acımasız biri olmak) (mec)
bûn formûl */lŋh* formülleşmek
bûn fosîl */lŋh* fosilleşmek, taşılasmak
bûn Fransiz */lŋh* Fransızlaşmak
bûn Freng */lŋh* Frenkleşmek

bûn Frensawî */lŋh* Fransızlaşmak
bûn gawir */lŋh* 1. gâvurlaşmak, kafirleşme 2. (mec) gâvurlaşmak (acımasız davranmaya başlamak)
bûngeh *m* doğum yeri
bûn gernas */lŋh* kahramanlaşmak
bûn gewende */lŋh* çingeneleşmek
bûn gilok */lŋh* çöreklenmek (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanmak)
bûn gincî */lŋh* pıhtılaşmak
bûn gol */lŋh* göl olmak * **av civiya bû gol** ma su toplanıp göl oldu
bûn goştê ga yılan hikayesine döndü
bûn govan */lŋh* şahit olmak
bûn gund */lŋh* köyleşmek
bûn gur */lŋh* kurtlaşmak (kurt gibi olmak)
bûn guvah */lŋh* şahit olmak
bûn haşehaş */lŋh* her kes duyar olmak
bûn haşer */lŋh* mahşeri kalabalık olmak
bûn hedef */lŋh* hedef olmak
bûn helise */lŋh* hamur gibi olmak (yiyeceklerin çok pişip bulamaç halini almak)
bûn hênkayî */lŋh* serinlik olmak
bûn heqîqet */lŋh* gerçek duruma gelmek, hakikat olmak
bûn hesin */lŋh* demirleşmek
bûn hestî 1. */lŋh* kemikleşmek 2. *mec* kemikleşmek (sertleşmek)
bûn heval */lŋh* 1. arkadaş olmak 2. eşleşmek, eş olmak
bûn hevbeş */lŋh* ortak olmak
bûn hevîr */lŋh* hamurlaşmak
bûn hevpar */lŋh* ortak olmak
bûn hevpişk */lŋh* ortak olmak
bûn heywan */lŋh* hayvanlaşmak * **tu her diçi dibî heywan, hay ji xwe hebe** sen gittikçe hayvanlaşıyorsun, kendine dikkat et
bûn hingiv */lŋh* ballanma (meyveler için, tatlılaşmak, tatlanmak) * **arûng bûne hingiv** kaysılar iyice ballanmış
bûn hogir */lŋh* arkadaş olmak
bûn holdîng */lŋh* holdingleşmek
bûn hoste */lŋh* ustalaşmak
bûn hulûlk */lŋh* kul olmak
bûnik (m) kapaklı sepet
bûniş *m* olay ~ **derxistin** hâdise çıkarmak
bûnî *m* olurluk
bûn îbret */lŋh* ibret olmak
bûn însan */lŋh* insanlaşmak
bûn îsawî */lŋh* hristiyanlaşmak
bûn îyon */lŋh* iyonlaşmak
bûn jin */lŋh* kadınlaşmak
bûn kafir */lŋh* kâfir olmak
bûn kafirkeratî */bw* arap saçına dönmek
bûn kakil */lŋh* iç tutmak (veya bağlamak)
bûn kapek */lŋh* kepeklenmek * **ev sêv bûye**

kapek bu elma kepeklenmiş
 bûn karesat */l/gh* facialaşmak
 bûn kefil */l/gh* kefil olmak
 bûn kelem */l/gh* ormanlaşmak
 bûn ker */l/gh* eşekleşmek
 bûn kerime */l/gh* sucuklaşmak (ter ve kirle
 sucuk rengini almak)
 bûn kesek */l/gh* pıhtılaşmak
 bûn kevir */l/gh* taşlaşmak
 bûn kevs */l/gh* yosunlanmak, yosunlaşmak
 bûn kêlik */l/gh* ağaç olmak
 bûn kilam */l/gh* türküşmek
 bûn kils */l/gh* kireçleşmek
 bûn kimûmik */l/gh* iki kat olmak
 bûn kirêc */l/gh* kireçleşmek
 bûn klasik */l/gh* klâsikleşmek
 bûn koçer */l/gh* göçebeleşmek
 bûn kole */l/gh* köleleşmek, köle olmak
 bûn komir */l/gh* kömürleşmek
 bûn kul */l/gh* 1. yara işlemek (üzücü bir
 olayın etkisi bitmemek) 2. çöreklenmek (bir
 duyguyu güçlü ve sürekli olarak duymak) *
 ev payîn a bi salan, bû kul û kete dilê min
 bu bekleyiş yıllarca içime bir acı olark
 çöreklandı
 bûn kuliçe */l/gh* külçeleşmek
 bûn kumûşk */l/gh* büküm büküm olmak
 bûn kundir */l/gh* kabaklaşmak (dazlaklaş-
 mak)
 bûn leheng */l/gh* kahramanlaşmak
 bûn lepek */l/gh* ufalmak, ufak tefek duruma
 gelmek
 bûn leşkerî */l/gh* askerileşmek
 bûn leylan */l/gh* paşa olmak (fazla içki içmiş
 olmak)
 bûn lêzim */l/gh* akraba olmak
 bûn macûn */l/gh* macunlaşmak
 bûn make */l/gh* anaçlamak
 bûn mamoste */l/gh* öğretmen olmak
 bûn manî */l/gh* mani olmak
 bûn mecbûrî */l/gh* mecburi olmak, şart olmak
 bûn mêr 1. erkek olmak, erkekleşmek 2. erkek
 olmak (cinsiyet değiştirerek erkek olmak)
 bûn meraq */l/gh* merak olmak
 bûn meriv */l/gh* insanlaşmak
 bûn mêrxas */l/gh* efeleşmek, koçlanmak
 bûn mesîhî */l/gh* hristiyanlaşmak
 bûn mêşe */l/gh* ormanlaşmak
 bûn mêşîn */l/gh* kuzulaşmak (kuzu gibi uysal-
 laşma, sessiz duruma gelmek)
 bûn mêtîngeh */l/gh* sömürgeleşmek
 bûn mêvan */l/gh* misafir olmak
 bûn mexîn */l/gh* hristiyanlaşmak
 bûn meymûn */l/gh* maymunlaşmak, maymu-
 na dönmek
 bûn mirov */l/gh* insanlaşmak

bûn mitrib */l/gh* çingeneleşmek
 bûn mîna sebiyan */l/bw* çocuklaşmak
 bûn mîna xêzik */l/bw* çizgileşmek
 bûn moda */l/gh* modalaşmak
 bûn mudawîm */l/gh* müdavim olmak
 bûn muxatab */l/gh* muhatap olmak
 bûn mûmî */l/gh* mumyalaşmak
 bûn mûmya */l/gh* mumyalaşmak
 bûn navbeynkar */l/gh* aracı olmak, vasıta
 olmak
 bûn nimûne */l/gh* örnek olmak * bi kesatiya
 xwe ji her kesî re bû nimûne kişiliğiyle
 herkese örnek oldu
 bûn nîgar */l/gh* resimleşmek
 bûn nîk */l/gh* iki büküm olmak argo
 bûn noker */l/gh* uşak olmak
 bûn nolî xêz */l/bw* çizgileşmek
 bûn ortax */l/gh* ortak olmak
 bûn osta */l/gh* ustalaşmak
 bûn paçevan */l/gh* tercüman olmak
 bûn pardar */l/gh* ortak olmak
 bûn parmend */l/gh* ortak olmak
 bûn pegr */l/gh* tortulanmak
 bûn pelepûşk */l/gh* uçuklamak
 bûn penêr */l/gh* peynirleşmek (süt için)
 bûn peranî */l/gh* canavarlaşmak
 bûn pereng */l/gh* korlanmak
 bûn peresto */l/gh* ilâhlaşmak
 bûn pêşîrtengî */l/gh* dara düşmek
 bûn pêşeng */l/gh* bayraklaşmak
 bûn pêşkarî */l/gh* maskaralaşmak
 bûn pêşkenî */l/gh* mostra olmak, kendini
 gülünç duruma düşürmek
 bûn peta */l/gh* salgınlaşmak
 bûn peyk */l/gh* uydulaşmak
 bûn pişkar */l/gh* ortak olmak
 bûn pixtî */l/gh* pıhtılaşmak
 bûn pizika ser zîmanan ağıza sakız olmak
 bûn pizot */l/gh* korlanmak
 bûn pîresêr */l/gh* cadılaşmak
 bûn pîtav */l/gh* aşırı derecede yorulmak,
 adam akıllı yorulmak
 bûn pola */l/gh* çelikleşmek
 bûn prensîp */l/gh* ilkeleşmek
 bûn pûşî */l/gh* kavlaşmak
 bûn pût */l/gh* putlaşmak
 bûn qehreman */l/gh* kahramanlaşmak
 bûn qelender */l/gh* kalenderleşmek
 bûn qerqode */l/gh* iskelet olmak
 bûn qeşem */l/gh* buzlaşmak
 bûn qeşmer */l/gh* maskaralaşmak, maskara
 olmak
 bûn qırçequirç */l/gh* takırdamak
 bûn qirik */l/gh* (yanıp) kül olmak, kömür-
 leşmek (bir yer yanınca kömür gibi olmak)
 bûn qiyamet */l/gh* 1. kıyamet olmak 2. mah-

şeri bir kalabalık olmak
bûn qîjewîj /l/gh çığlık kopmak
bûn qîrewîr /l/gh çığlık kopmak
bûn rastî /l/gh gerçek duruma gelmek,
 hakikat olmak, sahileşmek
bûn rejî /l/gh kömürleşmek
bûn reqereq /l/gh takırdamak
bûn resm /l/gh resimleşmek
bûn rewendî /l/gh göçebeleşmek
bûn rêgez /l/gh ilkeleşmek
bûn rêl /l/gh ormanlaşmak
bûn rijik /l/gh (yanıp) kül olmak, kömürleş-
 mek (bir şey yanınca kömür gibi olmak)
bûn riwek /l/gh bitkilleşmek
bûn robot /l/gh robotlaşmak, makineleşmek
bûn Rûm /l/gh Rumlaşmak
bûn Rûs /l/gh Ruslaşmak
bûn sabûn /l/bw sabunlaşmak
bûn sebeb /l/gh sebep olmak, neden olmak,
 hazırlamak * **dabeşbûnên hundirîn dibin**
sebebên felaketan iç bölünmeler felaket
 hazırlar
bûn sebî /l/gh çocuklaşmak, çocuk olmak
bûn sedem /l/gh sebep olmak, neden olmak
bûn sibeh /l/gh 1. sabah olmak 2. şafak sökmek
bûn sihiş /l/gh sirkeleşmek
bûn sirke /l/gh sirkeleşmek
bûn sısê /l/gh üçleşmek
bûn sosret /l/gh 1. skandal olmak 2. *argo* a-
 ğaç olmak
bûn sotik /l/gh korlanmak
bûn stran /l/gh türküleşmek
bûn şahid /l/gh şahit olmak
bûn şehir /l/gh şehirleşmek
bûn şekilperest /l/gh şekilci olmak
bûn şewb /l/gh salgınlaşmak
bûn şeweperest /l/gh şekilci olmak
bûn şima /l/gh mumlaşmak
bûn şirik /l/gh ortak olmak
bûn şoba /l/gh salgınlaşmak, salgın olmak
bûn şorax /l/gh çoraklaşmak
bûn şorbe /l/gh arap saçına dönmek
bûn tabû /l/gh tabulaşmak
bûn tajî /l/gh tazılaşmak
bûn tatêl /l/gh merak olmak
bûn tecirman /l/gh tercüman olmak
bûn telp /l/gh 1. kümelenmek (bulutlar için)
 2. tortulanmak
bûn tene /l/gh evin bağlamak
bûn teqereq /l/gh patırtı kopmak
bûn tercûman /l/gh tercüman olmak
bûn term /l/gh kalmak
bûn tert /l/gh keseklenmek, kerpiçleşmek (çok
 sert ve kuru duruma gelmek)
bûn tertan /l/gh keseklenmek, kerpiçleşmek
 (çok sert ve kuru duruma gelmek)

bûn teşeparêz /l/gh şekilci olmak
bûn texte /l/gh 1. tahtalaşmak 2. pestili çık-
 mak 3. çok zayıflamak, tahta gibi olmak,
 kara kuru olmak
bûn textik /l/gh 1. tahtalaşmak 2. pestili çık-
 mak 3. çok zayıflamak, tahta gibi olmak,
 kara kuru olmak
Bûn Tirk /l/gh Türkleşmek
bûn topik /l/gh göbeklenmek (marul, lâhana
 için; yaprakları büyüüp sıklaşmak)
bûn toraq /l/gh peynirleşmek (süt için)
bûn toz /l/gh tozlaşmak, tozarmak
bûn trajedî /l/gh trajedileşmek, facialaşmak
bûn tûtiya /l/gh bulunmaz olmak
bûn waweylê /l/n vaveylâ kopmak
bûn wekî çixêzik /l/bw çizgileşmek
bûn wekî peraniyan /l/bw canavar kesilmek
bûn wekî zarokan /l/bw çocuklaşmak
bûn wêne /l/gh resimleşmek
bûn xazî /l/gh gazi olmak
bûn xelek /l/gh halkalanmak, halka olmak
bûn xelqe /l/gh halkalanmak
bûn xêzik /l/gh çizgileşmek
bûn xinamiyê hev /l/bw dönürleşmek
bûn xirecir /l/n patırtı kopmak
bûn xirexir /l/gh takırdamak
bûn xiristiyan /l/gh hristiyanlaşmak
bûn xirxirk /l/gh un ufak olmak * **dest û**
piyên di wê bûn xirxirk el ve ayakları un
 ufak oldu
bûn xism /l/gh akraba olmak
bûn xismê hev /l/bw dönürleşmek
bûn xişexiş /l/gh takırdamak
bûn xiyal /l/gh hulyalaşmak
bûn xoşav pestili çıkmak
bûn xudan /l/gh malik olmak
bûn xulam /l/gh uşak olmak
bûn xurde /l/gh hurdası çıkmak
bûn xweda /l/gh tanrılaşmak
bûn xwedan /l/gh malik olmak, sahip olmak
bûn xwedawend /l/gh ilâhlaşmak
bûn xwedî /l/gh iyesi olmak, sahip olmak,
 malik olmak
bûn xwefî /l/gh 1. kül olmak, toprak olmak 2.
 kül olmak (yanmak)
bûn xweyî /l/gh sahip olmak, malik olmak
bûn xweyşuhret /l/gh şöret bulmak (veya
 kazanmak)
bûn yadaşt /l/gh anılaşmak
bûn yek /l/gh birlik olmak
bûn yezdan /l/gh tanrılaşmak
bûn zar bnr bûn zarok
bûn zarok /l/gh çocuk olmak
bûn zende /l/gh 1. ibret olmak 2. *argo* ağaç
 olmak
bûqelemûn zo/m bukalemun (Chamaeleo cha-

maeleon)

bûr *m* durgun su

bûra *n* kayın, kayın birader, ini, kayınço (kocaya göre karısının erkek kardeşi)

bûrandin (I) *l/gh* geçirmek

bûrandin (II) *l/gh* böğürtmek

bûratî *m* kayın biraderlik, kayınlık, kayınçoluk

bûre *kîm/m* boraks

bûrebûr *m* çağırıp bağırma

bûrebûrkin *m* çağırıp bağırma

bûrebûr kirin *l/gh* çağırıp bağırma

bûrik *bj/m* sıraca

bûrîn(I) *l/gh* geçmek

bûrîn (II) *l/gh* böğürtmek

bûsandin *l/gh* öptürmek

bûsat *bnr* pûsat

bûse (I) *lşk* pusu, tuzak ~ danîn pusu kurmak, tuzak kurmak ~ **vegirtin** pusuya yatmak

bûse (II) *m* buse, öpücük

bûsevegir *n* pusucu

bûsîn *l/gh* öpmek

bûst *bnr* bihost

bûsû *m* yanık kokusu (yanık pamuk veya bez kokusu)

bûşelan *m* koruluk, orman

bûşışandin *m* gülümsetme

bûşışandin *l/gh* gülümsetmek

bûşışîn gülümseme

bûşışîn *m* gülümseme, gülümseyiş

bûşışîn *l/gh* gülümsemek

bûtan *kîm/m* bûtan

bûtbût süleyman kuşu

bûte (I) *m* nehir kenarında küçük ağaç

bûte (II) *m* pota

bûtik (I) *bj/m* gelincik

bûtik (II) *m* kulübe

bûtik (III) *m* 1. tomurcuk, tomruk 2. budak özü ~ **avêtin** (bıyığı) terlemek (bıyık çık-

maya başlamak)

bûtikdan *m* tomurcuklanma

bûtik dan *l/gh* tomurcuklanmak

bûtikdayîn *m* tomurcuklanma

bûtîk *m* butik

bûtîkvan *nd/nt* butikçi

bûtîkvanî *m* butikçilik

bûut *m* boyut, buut

bûutdar *rd* boyutlu

bûwar *m* geçit

bûwerandin *m* geçirme

bûwerandin *l/gh* geçirmek

bûwerîn *m* geçme

bûwerîn *l/gh* geçmek

bûxar *m* buhar

bûxarkirin *m* buharlaştırma

bûxar kirin *l/gh* buharlaştırmak

bûxre *m* ufak taş, moloz taş

bûy *m* düşün

bûyer *m* 1. olay * **bûyera** siruştî doğa olayı 2.

gelişme, olan biten 3. olay, olgu 4. olay

(önemli tarihi olgu) * **bombeya notronê**

bûyera roja me ya îro ye nötron bombası

günümüzün olayıdır ~ **derxistin** olay çıkarmak ~a **tehl** acı olay ~ek **kevn bûn** (bir

olayın) arası soğumak ~ek **sar bûn** (bir

olayın) arası soğumak

bûyerdar *rd* olaylı

bûyername *m* vakayiname, kronik

bûyernivîs *dîr/n* vak'anüvis

bûyernivîsî *dîr/n* vak'anüvislik

bûyî *rd* olacak, vaki

bûyîn *m* 1. olma, oluş 2. *fel* oluş 3. doğma 4.

doğma, doğuş (bir kimsenin doğduğu yıl) 5.

doğma (ortaya çıkma, sonucu olma)

bûyîna nîjadî *nd* filojenez

bûyînroj *m* doğum günü

bûz *m* künk

C

c, C, 1. Kürt alfabesinin üçüncü harfi olup *cê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından hışıltılı yarı kapantılı öndamaksı ünsüzleri gösterir **2.** *mzk c*, nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde *do* sesini gösterir **3.** C, Rojnen rakamlarında 100 sayısını gösterir

C *kim* 1. C (karbon'un kısaltması) **2.** C (elektrik kapasitesinin kısaltması)

C. G. S. *fız* C. G. S. (santim, gram, saniye kelimelerinin kısaltılmasından oluşan uluslararası fizik birimleri sistemi)

ca g 1. hele * **ca bila ew roj bê** hele o gün gel-sin (özellikle, hiç olmasa, her şeyden önce anlamında) **2.** hele (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) **3.** bir (sıfat veya zarf durumunda başına geldiği kelimelere kuvvet, istek, veya kesin olmayan anlamlar katar) * **ca em herin lê binêrim** bir gidip bakalım **4.** *b* dikkat çekme ünlemi ~ **bala xwe bide min!** bakar mısınız! ~ **bila g** hele, hele bir (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) * **ca bila nexebite!** hele çalışmasın! * **ca bila neke!** hele bir yapmasın! ~ **bila hewa xweş be** eyyam ola ~ **binêre!** (an jî ~ **binêrin!** baksana! (veya baksanıza!) seslenme için kullanılır ~ **bise/bisekine** (an jî **bisin/bisekinin** dur (veya durun) ~ **raweste** (an jî **rawestin**) dur (veya durun) ~ **em bên ziyaretîya te** yüzünü gören cennetlik ~ **em dê lê binêrin** olurluna bakmak ~ **ez bikenim!** gülerim! (veya güleyim bari!) ~ **ez lê binêrim** bakalım (veya bakayım) * **paşê ca ez lê binêrin ka erebe diçe navçeyê?** sonra bakalım, ilçeye araba var mı? ~ **guhê xwe bîdê te çî got** ağzından çıkana (veya çıkan sözü) kulağı duymamak (işitmemek) ~ **hesinekî biavêjin ber piyê/lingê** (yekî) ayağına sıcak su mu, soğuk su mu dökelim? ~ **jî xwe re lê binêre** hele bak ya ~ **ka hele** * **ca ka bide min** hele bana ver ~ **li min binêre!** bakar mısınız!

~ **tu jî xwe re lê binêre!** hele bak ya! ~ **tu lê**
1) hele bak, hele bak ya 2) bak bak! 3) işe bak!

Ca *kîm* Ca (kalsiyum'un kısaltması)

cabdar *rd/nd* sorumlu

cabdarî *m* sorumluluk

cabil *m* harç (yapılarda kullanılan harç) * **jî bo lêkirina dîwar cabil lazim e** duvar örmek için harç lazım

cabilkirî *rd* harçlı * **dîwarê cabilkirî** harçlı duvar

cabîr *n* bir tür balık

cacarûn yumurta, yağ vb. den yapılan bir yemek türü * **li ser qûnê kete cacarûnê** çok şanslı olmak

cacik *m* sakız

caciketehl *m* acı sakız

cacikexweş *m* tatlı sakız

cacim *m* cicim (ensiz olarak dokunmuş parçaların yan yana eklenmesiyle oluşan bir tür ince kilim)

caciq *m* cacık

cacir *m* ceviz içinin düvüldükten sonra balda kaynatılmasıyla yapılan bir tür cevizli tatlı

cacix *m* cacık

cade *m* cadde ~ **û** ~ cadde boyunca

cadelor *m* cadı

cadî *rd* 1. cadı 2. (*mec*) huysuz, geçimsiz

cadîfî *m* 1. cadılık 2. (*mec*) huysuzluk ~ **kirin** cadılık etmek

cadû *m* sihir, büyü ~ **kirin** büyü yapmak (veya yaptırmak)

cadûbaz *nd/nt* büyücü

cadûbazî *m* büyücülük

cadûger *m* *nd/nt* büyücü

cadûgerî *m* büyücülük ~ **ya reş** kara büyü

cadûkar *nd/nt* büyücü

cadûkarî *m* büyücülük

cadûker *bnr* cadûkar

cadûkerî *bnr* cadûkarî

cadûkirin *m* büyü yapma

cadû kirin *l/gh* büyü yapmak
cadûti *m* 1. cadılık 2. (*mec*) huysuzluk ~ **kirin**
cadılık etmek
cadûyi *rd* büyüsel
cadûyok *m* büyücü
cadûyokî *rd/h* cadıca, cadılara yaraşır bir biçimde
cadûyokîbûn *m* cadılaşma
cadûyokî bûn *l/gh* cadılaşmak
Caferî *nd/nt* 1. Caferî (Hz. Cafer'in mezhebin-den olan kimse 2. Şiiliğin bir kolu ve bu koldan olan kimse
Caferîti *m* Caferîlik
cafrî *m* sebzegillere ait bir yiyecek
cah (I) *m* 1. *bnr* cih (II) 2. havza, çukur yer
cah (II) *m* kıymet
cahal *bnr* cahil
cahap *bnr* cewap
cahil 1. cahil, bilgisiz 2. genç, toy delikanlı (zihim bakımında yeterince gelişmemiş) ~ **man** cahil kalmak
cahillane *rd/h* cahilâne, cahilce
cahillî *m* cahillik, cehalet
cahiltî *m* cahillik ~ **kirin** cahillik etmek
cahiliye *m* cahiliye (Araplarda Müslümanlıktan önceki çağ)
cahilok *rd* cahil, genç, toy
cahnika *kalo* *zo/nd* bir tür çekirge
cahnî, **cahnîk** *m* tay
cahûd *nd* Yahudi
caiz *rd* caiz
calcalok *zo/m* 2. örümcek (Aranea) 2. örümcek ağı
calcaloke *bnr* calcalok
calfin *m* piliç
cam *m* 1. cam, sırça 2. *rd* cam, sırça (camdan yapılmış şeyler için) 3. cam (pencere) * **li ba maseyên li ber camê rûniştîye** camın öündeki insanların hemen yanında oturmuş
4. kadeh, içki kadehi * **camâ meyê** şarap kadehi ~ **lê dan xistin** camlatmak ~ **lê hatin** xistin camlanmak, cam takılmak ~ **li berê dan xistin** camlatmak ~ **li berê hatin** xistin camlanmak, cam takılmak ~ **li berê ketin** camlanmak, cam takılmak ~ **li berê xistin** camlatmak, cam takmak * **wekî** ~ cam gibi (şefaf şeyler için)
camâ cihanuma *nd* küre (dünya)
camâ nesaya *nd* buzlu cam
camâ plastik *nd* plastik cam
camax *m* tartar
camaxgirtin *m* tartarlanma
camax girtin *l/gh* tartarlanmak
camaxgirtî *rd* tartarlı
camâ zelal *rd* 1. şeffaf cam 2. işki bardağı
cambaz *bnr* canbaz
cambazî *bnr* canbazî
cambir *rd* cam kesici

cambûn *m* camlaşma
cam bûn *l/gh* camlaşmak
camcamk *m* kastaniyet (parmaklara takılarak çalınan bir zil)
camdar *rd* camlı
came *m* elbise
camedank *m* gardrop
camekan *m* 1. camekân, vitrin 2. camekân (camdan ara bölme) * **min camekanek ji bo navberê da çekirin** araya bir camekân yaptırım
camêr *rd* 1. cömert, eli açık 2. mert 3. centilmen, kibar (davranış, düşünce, duygu bakımında nazik olan kimse) 4. bay, beyefendi (erkek özel adları yerine kullanılır) * **camêrek li we digere** bir bay sizi arıyor 5. beyefendi (herhangi bir kimseden bahsedilirken, küçümseme, aşağılama anlamında kullanılır) 6. adam, amamcağız ~ **tê de rûniştin** (birileri çözüm için) meseleye el atmak ~ **ê me** *nd* bizinki (alay yoluyla yakın olan bir kimseden söz ederken kullanılır)
camêrane *h* 1. cömertçe 2. mertçe 3. centilmence
camêrî *m* 1. cömertlik 2. mertlik 3. centilmenlik ~ **ji kîsî hevalan kirin** düğün pilâvıyla dost ağırlamak
camêrkî *rd/h* 1. cömertçe 2. mertçe 3. centilmence
camêro *n* külhani * **camêro**, **tu lê bê çi tiştan dizane** külhani, bak neler de biliyor
camêrtî *m* 1. cömertlik 2. mertlik 3. centilmenlik
camfiroş *nd/nt* camcı, cam satıcısı
camfiroşî *m* cam satıcılığı
camid *m* 1. nesne (belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi, maddesi olan her türlü cansız varlık) 2. *fel* nesne, obje
camidî *rd* nesnel, objektif
camidîtî *m* 1. objektiflik 2. objektivizm
camikokî *rd* camısı
camî *m* cami ~ **ya mezin** büyük cami
camîa *m* camia, topluluk, zümre
camîn *rd* camdan
camînî *rd* camdan
camkar *nd/nt* camcı
camkarî *m* camcılık
camker *bnr* camkar
camkerî *bnr* camkarî
camkîrî *rd* camlı, cam takılı
camlêxistî *rd* camlı, cam takılı
camûş *zo/n* manda
camxane 1. camekân, vitrin 2. camlık, cam e-vi, cam yuvası
can *n* 1. can, ruh 2. can, ruh (canlılık, dirlik, duygu) * **di vî mirovî de can nîn e** bu adamda can yok * **di te de qet can tune lo** sende hiç can yokmuş 3. *fel* ruh (bedeni etkin kılan canlılık ilkesi, bedeninin hayal gücü)

4. ten, et, vücut * **ışlikê wî qetiyaye, canê wî xuya dike** gömleği yırtılmış eti görünüyor * **destê min bi canê wê bû** elim tenine değdi * **canê min donekî ye** vücudum yağlı 5. can (insanın kendi varlığı, özü) * **ew canê xwe fedayî te dike** o canını sana feda eder 6. can (kişi) * **tevî min em çar can in** benle beraber dört canız 7. can (gönül) * **canê min gerê dixwaze** canım gezmek istiyor 8. can (Bektaşilik ve Mevlevilikte tarikat kardeşi) 9. can, cici (yakınlık duygusu belirten bir seslenme sözü) * **hadê canino, piçek sivik bin hade canlar**, biraz çabuk olun 10. *rd* can (çok içten, sevimli) * **tu çi zarokekî mîna can î sen ne can** çocuğsun ~ **bi qurban bûn** canı kurban olmak ~ **cîger can** ciger, senli benli ~ **cîger bûn** can ciger olmak, senli benli olmak ~ **dan** ruhunu teslim etmek ~ **êşandin** can yakmak (zulmetmek) ~ **filîtandin** (rizgar kirin an jî xelas kirin) can kurtarmak ~ **hatin (yekî)** canlanmak ~ **jê çûn** can vermek, ölmek ~ **ê (tişteki) jê kirin** canını çıkarmak (hırpalamak, çok yormak, yıpratmak) ~ **jê kişîn** canı çekilmek, ruhunu teslim etmek ~ **jê kişîn û car din hatin (yekî)** canı gelip gitmek ~ **jê re bi qurban be** can feda (veya can kurban) ~ **jê re feda be** can feda (veya can kurban) ~ **kişîn** can vermek ~ **lê birin** tepesini attırmak, sinirlenmek ~ **lê çûn** tepesi atmak, sinirlenmek ~ **spartin Xwedê** ruhunu teslim etmek ~ **şîrîn e** can cümleden aziz ~ **tê de neman** can kalmamak ~ **û cîgera min** canım cigerim ~ **a min bir tanem** ~ **ê (yekî) aciz bûn** canı sıkılmak ~ **ê (yekî) aciz kirin** can sıkamak, canını sıkamak ~ **ê (yekî) bexşandin** canını bağışlamak ~ **ê (yekî) bijû dan** tüyleri diken diken olmak (soğuk ve korkudan dolayı) ~ **ê (yekî) bûn mîna qulên serad û bêjengan** delik deşik olmak (bir canlının vücudunda bir araçla birçok yaralar, kesikler oluşmak) ~ **ê ~ê içli dişli, yağlı ballı** ~ **ê (yekî) çelîtan-din** hacamat etmek (veya yapmak) ~ **ê (yekî) çûn 1)** canı çıkmak (yorulmak veya çok zorluk çekmek) 2) canı çıkmak (ölmek) 3) canı gitmek * **canê wê diçe ku wê tişteki bi pênuşa wê bibe** kalemine bir şey olur diye canı gidiyor ~ **ê delal** çok güzel, mükemmel * **Xanî canê delal e** Xanî mükemmel biri ~ **ê (yekî) derxistin** (birinin) pestilini çıkarmak ~ **ê (yekî) dixurê** sırtı kaşınıyor ~ **ê (yekî) êşandin** (birinin) canını acıtmak, canını yakmak ~ **ê (yekî) êşîn** canı yanmak ~ **ê (yekî) giran bûn** ağır basmak, ağırlık çökmek (gevşeklik ve uyku gelmek) ~ **ê (yekî) hew tehemûl kirin** canına tak demek (veya tak etmek) ~ **ê (yekî) jê derxistin** canını çıkarmak (hırpalamak, çok yormak, yıpratmak) ~ **ê (yekî) jê kirin** (birinin) pestilini çıkar-

mak ~ **ê (yekî) jê re tehemûl nekirin** (bir şeye) can dayanmamak ~ **ê (yekî) jê stendin** canını çıkarmak (hırpalamak, çok yormak, yıpratmak) ~ **ê (yekî) jê xwestin** canını almak (canını verdirecek kadar memnun etmek) ~ **ê (yekî) kelfin** gibi yanmak ~ **ê (yekî) kirin gulpînî** zonk zonk zonklamak ~ **ê (yekî) kirin wekî qulên bêjeng û seradê** delik deşik etmek (bir canlının vücudunda bir araçla birçok yaralar, kesikler açmak) ~ **ê min!** canım, şekerim! ~ **ê min naxwaze** canım çekmiyor ~ **ê (yekî) pîrçûk dan** tüyleri ürpermek ~ **ê (yekî) sincirîn** gibi yanmak ~ **ê (yekî) şewitandin** can yakmak (bir kimseyi büyük zarara sokmak) ~ **ê (yekî) şîn û reş bûn** canı morarmak ~ **ê şîrîn** tatlı canını ~ **ê şîrîn teslîm kirin** ruhunu teslim etmek, ölmek ~ **ê (yekî) tehemûl nekirin** canına yetmek ~ **ê (yekî) tehl kirin** (birinin) canını acıtmak, canını yakmak ~ **ê (yekî) tev qulomîlo bûn** delik deşik olmak (bir canlının vücudunda bir araçla birçok yaralar, kesikler oluşmak) ~ **ê (yekî) xera kirin** post elden gitmek (öldürülmek) ~ **ê xwe dan 1)** can borcunu ödemek, ölmek 2) canını vermek 3) post vermek (argo) ~ **ê xwe dan ber çavê xwe** kanı pahasına ~ **ê xwe di avê de dîtîn** canını sokakta bulmak ~ **ê xwe di ber (...)** **de dan 1)** biri için ölüme gitmek 2) canını vermek (birşeye çok düşkün olmak) * **ew ji bo kitêbê canê xwe jî di ber de dide** o kitap için canını verir ~ **ê xwe feda kirin** canını vermek ~ **ê xwe filîtandin** (an jî xelas kirin) başını kurtarmak (canını korumak), postu kurtarmak ~ **ê xwe li erdê dîtîn** canını sokakta bulmak ~ **ê xwe li ser dan** canıyla ödemek ~ **ê xwe spartin rehma Xwedê** ruhunu teslim etmek ~ **ê xwe teslîm kirin** ruhunu teslim etmek ~ **ê xwe winda kirin** yaşamını yitirmek ~ **ê (yekî) xwestin** canı istemek (jî) ~ **ê xwe zivêr bûn** canı kurumak (çok usanmak)

canan m canan

canane m canan, sevgili

canbaz nd/nt 1. canbaz, akrobat 2. cambaz (at alıp satan veya yetiştiren kimse) 3. sürekçi, yozcu (davar alış verişiyile uğraşan) 4. cambaz (söz ustası) 5. dolandırıcı 6. *rd* cambaz, kurnaz, hileci ~ **ê gotinan** lâf cambazı ~ **ê hespan 1)** at cambazı (at alıp satan) 2) at cambazı (sirklerde at üstünde gösteri yapan cambaz) ~ **ê ser ben ip** cambazı

canbazişî rd akrobatik

canbazî m 1. cambazlık, akrobasi 2. cambazlık (at alıp satma veya yetiştirme işi) 3. sürekçilik, yozculuk 4. cambazlık, dolandırıcılık 5. cambazlık (söz ustalığı) 6. cambazlık, kurnazlık ~ **kirin 1)** cambazlık yapmak 2) dolandırıcılık yapmak ~ **ya gotinan** lâf cam-

bazlığı ~ya peyvan (bêje an jî kelimeyan)
kelime cambazlığı
canbazzî bnr canbazî
canbazzane *m* cambazhane
canber *rd* canlı
canberî *zo/m* karides (Palaemon)
canbexş *nd* 1. bağışlayan, Allah 2. *rd* fedakar
3. *nd* fedayi 4. *rd* bağışlayıcı
canbexşî *m* 1. bağışlayıcılık 2. fedakarlık 3.
fedayilik
canbexşo *nd* Allah
canbêzar *nd/nt* 1. fedaî, serdengeçti 2. bir ha-
lı ismi
canbêzarane *h* fedaîce
canbêzarî *m* fedaîlik, serdengeçtilik
cancankî *rd* ufacak tefecik
canciger *rd* canciger
cancigerbûn *m* canciger olma
canciger bûn *l/gh* canciger olmak
cancigerî *m* cancigerlik
cancigerkirin *m* canciger etme
canciger kirin *l/gh* canciger etmek
candan *m* can verme, ölme
can dan *l/gh* can vermek, ölmek
candar *rd* 1. canlı 2. *m* canlı (yaşayıp yer de-
ğiştirebilen yaratık, hayvan)
candarî *m* 1. canlılık 2. *rd* diril, diriksel
candarîfî *m* canlıcılık, animizm
candayî *rd* can vermiş, ölmüş
candayîn *m* can veriş, ölme
candêr *rd* 1. canlandırıcı (canlılık veren, can-
lılık kazandıran) 2. *nd/nt* canlandırıcı, ani-
matör (bir canlı resim veya şema filmi için
hareketliliği sağlayan tek tek resimleri ya-
pan sanatçı)
candêrî *m* canlandırıcılık
canecan *rd* içli dişli, samimî (candan açık yü-
reklikle davranan) ~ **bûn** içli dişli olmak
canecantî *m* içli dişlilik
canefsar *rd* gazi
canefsarî *m* gazilik
canega *bnr* conega
canemerg (I) *bot/m* kardelen (Galanthus niva-
lis)
canemerg (II) *rd* şehid
canemêrg *bot/m* bir çiçek adı, 10 eylûlden
başlayarak topraktan çıkmaya başlar ve son-
baharın habercisidir
caner *m* hoş kokulu bir gül
canewar *n* canavar, yaratık
canewer *rd* 1. canlı 2. *n* yaratık
canezab *rd* canı pek, pek canlı, azap çeken
(çektığı acıyı dışarıya vurmayan)
canezabî *m* pek canlı olma
canê *b* 1. canım (bayan için sesleniş) 2. cicim
(baylar için sevgi sözü)
canêcanê *h* senli benli, sıkı fıkı, içten, samimî ~
bûn senli benli olmak, sıkı fıkı olmak, ballı
börekli olmak, ~ *ne* al gülüm ver gülüm

canêcanêbûn *m* samimîleşme, sıkı fıkı olma
canêcanê bûn *l/gh* samimîleşmek, sıkı fıkı
olmak
canêcanêfî *m* samimîlik, içtenlik, sıkı fıkılık
canêş *m* 1. vücut ağrısı 2. ızdırıp, ağrı
canêşî *m* 1. sıkıntı, beden ağrısı 2. işkence
canfeda *nd/nt* fedaî
canfedakar *nd/nt* fedakâr
canfedakarî *m* fedakârlık
canfelat *nd/nt* cankurtaran
canfes *m* canfes (bir tür ipek dokuma)
canfeşan *rd* canını feda eden kimse
canfeşanî *m* canını feda etme durumu
canfeşanîkirin *m* canını feda etme
canfeşanî kirin *l/gh* canını feda etmek
canfeza *rd* 1. hayat, sevinç bağşeden 2. atik,
çevik
canfida *nd/nt* 1. fedaî 2. fedaî (bir kimseyi ve-
ya bir yeri koruyan kimse)
canfidatî *m* fedaîlik
canfidayane *h* fedaîce
canfidayî *m* fedaîlik
cang *m* 1. kefen 2. amerikan bezi
cange *bnr* conega
cangeza *rd* öldürücü, ısıracı, tehlikeli olan
cangiran *rd* 1. hantal, ağır (iş, davranışları a-
ğır ve yavaş) * **yekî pir cangiran e, kar jî**
destê wî dernakeve çok hantal biri, elinden
iş çıkmıyor 2. halsiz, bitkin
cangiranbûn *m* hantallaşma
cangiran bûn *l/gh* hantallaşmak
cangiranî *m* 1. hantallık 2. rahatsızlık (sağlık
açısından)
cangiranîkirin *m* erinme
cangiranî kirin *l/gh* erinmek
cangizok *rd* feci
cangî *bnr* cih û cangî
cangoçk *n* 1. çan, kilise çanı * **cangoçkê dêrê**
kilise çanı 2. çancı (çan çalmakla görevli
kimse)
cangoçkfiros *nd/nt* çancı (satan kimse)
cangor *rd* fedaî, canını kurban eden, feda eden
kimisi
cangoriyane *h* feda edici bir şekilde
cangorî *rd* 1. kurban (bir ülkü uğruna feda e-
dilmiş veya kendini feda eden kimse) 2. kur-
ban (bir kaza veya felakette ölen kimse) 3.
m kendini feda etme, canını kurban etme 2.
nd/nt fedaî ~ **dan** kurban vermek
cangorîfî *m* fedaîlik
canhêştir *zo/m* zürafa (Giraea camelopardalis)
canik *m* 1. hanım (kadınlığın bütün iyi nitelik-
lerini taşıyan) 2. hanımcık 3. *rd* kibar (dav-
ranış düşünce, duygu bakımında nazik olan
kadın) 4. cancağız * **eger canikê min bix-
waze** cancağızım isterse
canikî *h* kibarca
caniyane *rd/h* canice, caniyane
canî, canîk *nd/nt* tay (üç yaşına kadar olan at

yavrusu) ~**yê mê** dişi tay ~**yê nêr** erkek tay
~yê qer siyah aygır
canî nd/nt canî, kıyıcı
canîhesp n erkek tay
canîk nd/nt tay
canîmehîn m dişi tay
canîng m canan
canîftî m canilik
cankêşan m can çekine
cankêşî m can çekme
cankelîn m vücut ısısı (veya ateşi)
cankole rd köle ruhlu
cankoleftî m köle ruhlu olma durumu
cankuj nd/nt katil, öldürücü
cankujî rd öldürücülük
cankûçik rd it canlı (zora sıkıntıya dayanan, dayanıklı)
cankûş n çancı (çan çalmakla görevli kimse)
cankûşî m çancılık
canliber rd canlı
canlıdar rd canlı
cannazik rd canî tatlı
cannerm zo/nd omurgasızlar
cano b 1. canım (erkek için seslenme sözü) 2. cicim (bayanlar için sevgi sözü)
canpola rd çelik bedenli
canrevîn m canrûba, gönülkapan, dilber
canrizgar m can kurtarma simidi
cansaxî m can sağlığı
cansivik rd 1. atik, çevik, hızlı 2. içi tez, tez canlı
cansivikî m tez canlılık, atiklik
cansivikbûn m tezcamlılık etme, ivedilenme
cansivik bûn tezcamlılık etmek, ivedilenmek
cansîperane h cansîparane
cansîperî m cansîperlik
canspî rd beyaz tenli
canstîn n Azrail
canşewitîn m canî yanma
canû bnr canî
canvejîn can diriltin
caxelas nd/nt 1. cankurtaran 2. *m* can simidi
caxelasî m cankurtaranlık
caxıraş m canluraş
caxwaz nd/nt canantalep
caxweşik rd güzel vücutlu
canzar rd bıkırtan, usandıran, verem eden
canzerik m hayvanlarda görülen bir tür sarılık hastalığı
canzerî kirin inlemek, yalvarmak
canzerî m 1. bir tür sarılık hastalığına tutulmuş olan 2. *rd* çok acı ve kahr çekmek 3. *rd* bıkırmış, usanmış olan
canzerîbûn m 1. bir tür sarılık hastalığına tutulma 2. çok acı ve kahr çekme 3. bıkırma, bıkıp usanma
canzerî bûn l/gh 1. bir tür sarılık hastalığına tutulmak 2. çok acı ve kahr çekmek 3. bık-mak, bıkıp usanmak

canzerîkirin m 1. birine çok acı ve kahr çek-tirme 2. bıkırma, bıkırtıp usandırma 3. *mec* (birini) verem etme
canzerî kirin l/gh 1. birine çok acı ve kahr çek-tirmek 2. bıkırtmak, bıkırtıp usandırmak 3. *mec* birini verem etmek
canzerîkirî rd bıkırtıp usandırılmış olan
canzerkî bnr canzerî
canzerkî bûn bnr canzerî bûn
canzerkî kirin bnr canzerî kirin
cap bnr cewab
capûn m patiska türü
caqûltan m sandalet
car (I) m 1. kez, kere, defa, sefer, ağız * **min ew du car xwend** onu iki kere okudum * **ev cara çendan e?** bu kaçınıcı sefer? * **di ca-rekê de nîvê pere da** ilk ağızda paranın ya-rısı verdi * **ev cara pêşîn e ku tê vir** ilk de-fa buraya geliyor 2. kat, misil (nicelikçe kez, defa) * **ev du car jê buhatir e** bu ondan iki kat daha pahalı * **deh car hîn jê mezintir** on misli daha büyük 3. el, parti (iskambil o-yununda) * **em careke din jî bilîzin?** bir el daha oynayalım mı? 4. bazen * **car heye ku mirov ...** bazen olur ki insan... ~ ~ (an jî ~ ~an) *h* bazen, bazı, ara sıra (veya arada sıra-da) ~ **di pey caran de heye** her şey bir se-ferliğine mahsus değil ~ **din 1)** gene, yine 2) tekrar ~ **din li daweyê nihêrtin liq** (davayı) nakzen görmek ~ **heyê h bazen ~ **jê birin** el almak (iskambil oyunlarında) ~ **ji caran** günlerden bir gün, bir zamanlar ~ **li dû ca-ran heye** herşey bir seferliğine mahsus değil ~ **zane t:** bazen ~a **çendan** kaçınıcı (cümle soru cümlesi olmadığında; çok kez, birçok kez) * **ev cara çendan e ku ez tîm** bu ka-çınıcı gelişim ~a **paşî** son defa ~a **pêşîn** ilkin ~a **pir** çoğu zaman ~ek 1) bir defa, bir kere (olup bitti anlatan cümlelere katılır) * **carek ev tişt qewimiye, em çi bikin** bir kere bu iş olmuş ne yapalım 2) bir defa, bir kere (ilk önce, hele) * **carek tu mepeyîve** bir kere sen, konuşma * **carek ew vîrek e** bir kere o yalancı 3) bir defa, bir kere (asıl önemli o-lan) * **carek xanî biçûk e, ji bilî vê, cihê wê jî dûr e** ev bir defa küçük, bundan başka, yeri uzak 4) *h* bir, bir kez (tekrarlandığında) * **carek li wê, carek li min mêzand ...** bir o-na, bir bana baktı... ~ek **du** birkaç kez, bir i-ki ~ek **ji caran 1)** günlerden bir gün 2) bir varmış bir yokmuş ~ek **terzî deh car derzî** eskisi olmayanın acarı olmaz ~ek **Xwedê Teala jê re gotiye ê** (Allah) yürü ya kulum demiş ~eke **din 1)** bir daha * **careke din mexwaze** bir daha isteme 2) bir daha (hiçbir zaman) * **careke din, li min tobe** bir daha mı, tövbeler tövbesi 3) tekrar, tekrardan, ye-niden ~eke **(bi) tenê** bir kerecik, bir defalık (bir kereye özgü olan, bir kereye özgü ola-**

rak) * **ez careke tenê êzingan didime** te bir defalık için sana odun veriyorum ~**ekê navê wî derketiye, li serê nayê hılanîn** adı çıkmış dokuza inmez sekize ~**ê tamîjîye 1)** bir kere tadına varmış bir **2) argo** kere tadına varmış (koçun cinselliği tatması) ~**ekê Xwedê ji ba xwe de şans nedayê** vermemiş mabut neylesin Mahmut ~**ê caran** eskisi gibi
car (II) math 1. çarpma, vurma * **çar caran dudo dike heşt dördü** ikiye vurursak sekiz eder **2.** çarpı (matematikte x işaretinin adı) ~ **kirin mat** çarpmak
caran (I) m seferlik * **têra du caran qûm he-** ye iki seferlik
caran (II) mat/m 1. çarpma **2.** çarpı (matematikte x işaretinin adı) **3.** eder (çarpmada) * **pênc caran pênc bîst û pênc dike** beşi beşle çarparsa yirmi beş eder
carandîn m tekrarlamak, tekrar etme, yineleme **2. mat** çarpma
carandîn l/gh 1. tekrarlamak, tekrar etmek, yinelemek **2. mat** çarpmak
carandî mükerrer, tekrarlanmış
carandî rd tekrarlanmış, tekrar edilmiş olan, mükerrer, yinelemeli
carane (I) mat/m çarpma
carane (II) nd türlü türlü
carcar h 1. car car **2. rd** yaygaracı ~ **kirin car** car etmek
car caran h ara sıra, vakit vakit, zaman zaman
carcaro rd çığırtkan, yaygaracı
carcarok rd çığırtkan, yaygaracı
carcarokane rd/h çığırtkanca
carcarokî m 1. çığırtkanlık, yaygaracılık **2. rd** çığırtkan gibi
carcaroyî m yaygaracılık
carcim m cicim, bir tür yaygı
car cîran nd konu komşu
carcûr m şarjör
carcûr m fermuar
carçê nd/nt çağırıcı
car dîn yine, gene, bir daha, tekrar
cardon n iri fare
care m kere, kez, defa
carecar h 1. car car **2. m** yaygara, carcur
carecarkirin m car car etme, carlama
carecar kirin l/gh car car etmek, carlamak
caregize n manda boğası (dört yaşında olanı)
carek (I) h bir kez
carek (II) m çarpı, çarpı işareti
careke dîn h bir daha, yeniden
carên m hitab, ilan
carik m ayırak, kitap ayaracı
carinan h 1. bazen, ara sıra (veya arada sırada), arada bir, seyrek **2.** vakit vakit, zaman zaman, kim zaman
caris nd/nt 1. şirret, şerir, arsız kadın **2.** kaba saba, kaba dilli **3.** arsız, dirençli (insanlar için)

carisandin m rezil etme
carisandin l/gh rezil etmek
carisî m 1. şirretlik, şerirlik **2.** arsızlık, kabalık
cariye m cariye, halayık
cariyet m cariyelik, halayıklık
carî (I) m kira * **min ev erd carî kiryê** bu arazıyı, kiralamışım ~ **kirin** kiralamak
carî (II) m 1. cariye **2.** nedime
carî (III) rd misli
carî (IV) m 1. durulama **2.** sterilizasyon **3.** şartlama (dini kurallar gereğince, kirlenmiş sayılan bir şeyi en az üç kez sudan geçirip kirli sayılmaktan kurtarma)
carî (V) m seferlik
carî adet nd carî * **di nava me de li gorî carî adet...** aramızda carî usule göre....
carî hesab baz/nd carî hesap
carîkirin l/gh 1. durulama, sudan geçirme (çamaşırı durulama) **2.** sterilize etmek **3.** şartlama (dini kurallar gereğince, kirlenmiş sayılan bir şeyi en az üç kez sudan geçirip kirli sayılmaktan kurtarma)
carî kirin l/gh 1. durulamak, sudan geçirmek (çamaşırı durulamak) **2.** sterilize etmek **3.** şartlama (dini kurallar gereğince, kirlenmiş sayılan bir şeyi en az üç kez sudan geçirip kirli sayılmaktan kurtarmak)
carîkirî rd 1. durulanmış olan **2.** sterilize **3.** şartlanmış olan
carîn m carlama
carîn l/gh carlamak
carîng bnw cariye
carînî m carlama
carînîkirin m carlama
carînî kirin l/gh carlamak
carîkêş rd tahamüllü
carîkirin mat/m çarpma
car kirin mat l/gh çarpmak
carname m bildirge
carse mbir tür kumaş
carok m süpürge
carû m siva
car û cîran nd konu komşu
carûd m gelberi, soba küreği, ateş küreği
carûk bnw carûd
carwar m 1. bağırs **2.** çağırıcı bağırtı
cas m kireç
caskirin m kireçleme
cas kirin l/gh kireçlemek
caskirî rd kireçli, kireç ile kaplanmış olan
casûs nd/nt casus, çasit
casûse m gez (silâh)
casûsî m casusluk, çasitlık
casûsîkirin m casusluk yapma, çasıtlama
casûsî kirin l/gh casusluk yapmak, çasıtlamak
casûstî m casusluk
caş n 1. sipa **2. mec** hain, işbirlikçi ~ **û cêş sîpa mîpa** ~**ê kerê eşek sîpasî**
çaşık n sipa, sıpacık

caşikok *m* sıpacık

catır *bnr* catır

catırî *bot/m* kekik (Thymus vulgaris)

caw (II) *n* 1. bez (pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma) 2. bez (pamuktan düz dokuma) 3. bez (herhangi bir cins kumaş) ~ **cawê we ye, cawbir cawbirê we ye** beni alâkadar etmez, sorun sizin sorunuz ~ **cawê we ye biçirînin** at babam at ~ê Amerkan Amerikan bezi ~ê kitanik gaz bezi ~ê kuta-yî tefeli (sık dokunmuş bez)

cawamêr *bnr* camêr

cawaz *bnr* cihêwaz

cawazî *bnr* cihêwazî

cawbir *m* makas

cawfiroş *nd/nt* bez satıcısı, manifaturacı

cawfiroşî *m* manifaturacılık

cawî *m* elti

cawîd *rd* sonsuz, ebedî

cawîdan *rd* 1. bengi, ebedî, sonsuz 2. *mec* ölümsüz

cawîdanbûn *m* 1. ebedileşme 2. *mec* ölümsüzleşme

cawîdan bûn *l/gh* 1. ebedileşmek 2. *mec* ölümsüzleşmek

cawîdanbûyî *rd* 1. ebedileşmiş 2. *mec* ölümsüzleşmiş olan

cawîdanbûyîn *m* 1. ebedileşme 2. *mec* ölümsüzleşme

cawîdanî *m* 1. ebedilik, ebediyet, *m* sonsuzluk 2. *mec* ölümsüzlük

cawîdankirin *m* 1. ebedileştirme 2. *mec* ölümsüzleştirme

cawîdan kirin *l/gh* 1. ebedileştirmek 2. *mec* ölümsüzleştirmek

cawîdankirî *rd* 1. ebedileşmiş 2. *mec* ölümsüzleştirilmiş olan

cawîtî *m* etlilik

cawker *nd/nt* dokumacı, bez dokuyucusu

cawkerî *m* dokumacılık

cawpêç *n* kefen

cax (I) *n* örgü şişi

cax (II) *n* 1. eski evlerde küvet veya lavabo görevini gören yer 2. eklem bağlantısı 3. kısım, bölüm 4. duvarı takviye için içli ve dışlı çepeçevre konan kiriş ~ **û** ~ bölüm bölüm

cax (III) *m* 1. korkuluk, parmaklık * **bi caxê nêrdewanê bigire!** merdivenin korkuluklarına tutun! 2. demir çubuk 3. kepenk 4. çiten (saman taşımak için büyük sepet veya çit)

cax (IV) *bot/m* 1. çağşır 2. yumurta, yağ ve çığşurdan yapılan bir tür yemek

caxcax *rd* çubuklu, hatlı (kumaş)

caxên nêrdewanê *nd* tirabzan

caxik (I) *m* ızgara (üzerinde et pişirmek için)

caxik (II) *bot/m* çağşır

caxî *bnr* civat û caxî

caxkirî *rd* parmaklıklılık, korkuluklu

cayî *m* elti

caz *m* 1. caz 2. caz (caz müziğini çalan orkestra) cazband 1. cazcı 2. *m* cazbant (caz müziğini çalan orkestra)

cazgır *nd/nt* cazgır

cazgırî *m* cazgırlık

cazîb *rd* cazip, cazibeli, albenili

cazîbe *m* cazibe, albeni, çekicilik ~**ya cinsî** cinsel cazibe

cazîbedar *rd* cazibeli, alımlı

cazîbedarî *m* alımlılık

cazû *m* 1. cadı 2. *mec* arsız, huysuz (kadın) 3. *rd* acuze

cazûkar *bnr* cadûbaz

cazûtî *m* 1. cadılık 2. *mec* huysuzluk ~ **kirin** cadılık etmek

cazûyokî *h* cadıca, cadılara yaraşır bir biçimde

cazûyokîbûn *m* cadılaşma

cazûyokî bûn *l/gh* cadılaşmak

Cb kîm Cb (kolombiyum'un kısaltması)

CD CD (Corps diplomatique 'kordiplomatik' sözünün kısaltması)

Cd kîm Cd (kadmium'un kısaltması)

Ce kîm Ce (seryum'un kısaltması)

ceba *rd* pahasız, karşılıksız

cebale *m* harç için hazırlanmış yığın

ceban (I) *m* mezarlık

ceban (II) *rd* 1. korkak 2. *mec* döneç

cebanî (I) *m* 1. korkaklık 2. *mec* döneçlik

cebanî (II) *nd/nt* hortlak, hayalet

cebanîbûn *m* hortlama

cebanî bûn *l/gh* hortlamak

cebanîtî *m* hortlak

cebankî *rd/h* döneççe

cebar (I) *nd/nt* çıkıkçı, kırıkçı, sınıkçı

cebar (II) *nd* 1. Allah 2. cebar, güç sahibi

cebar (III) *ast/nd* göğün güney kısmında bulunan bir takım yıldız

cebar (IV) *m* lökün, lök (II) ~ **kirin** löklemek

cebarî (I) *m* çıkıkçılık, kırıkçılık, sınıkçılık

cebarî (II) *m* kitre, kestere (geyenden çıkarılan bir tür zamk)

cebarkirin *m* lökleme

cebarkirî *rd* löklenmiş olan

cebartî *m* kırıkçılık, sınıkçılık

cebe *m* zahire

cebel *m* otlak, çayırılık, mera

ceber *n* karşı taraf, karşı yaka **ceberê çem** nehirin karşı yakası

ceberût *m* 1. ceberut (Tanrı'nın her şeyin üstündeki kudreti) 2. ceberut (tasavvufta Allah'a varmanın üçüncü basamağı) 3. ceberut (zorbalık) 4. *rd* ceberut, merhametsiz

ceberûtî *m* ceberutluk

cebeş *bnr* zebeş

cebilandin *m* karma (toz durumundaki bir şeyi sıvı ile karıştırarak çamur durumuna getirme)

cebilandin *l/gh* karmak (toz durumundaki bir şeyi sıvı ile karıştırarak çamur durumuna

getirmek) * **xerc cebilandin** harç karmak
cebilandî *rd* karılış
cebilîn *m* karılma
cebilîn *l/gh* karılmak
cebilxane *lşk/m* cephane, mühimat
cebir *m* zor, zorlayış ~ **lê kirin** zorlamak, bas-
 kı yapmak, cebretmek
cebirandin *m* kaynatma (kemik kırığı, çatlağı
 ve yara ağzının kapanmasını sağlama)
cebirandin *l/gh* kaynatmak (kemik kırığı, çat-
 lağı ve yara ağzının kapanmasını sağlamak)
cebirandî *rd* kaynatılmış olan
cebirî *rd* kaynamış (kırık, çıkık için)
cebirîn *m* kaynama, kaynayış (kırık, çıkık için)
cebirîn *l/gh* kaynamak (kemik kırığı, çatlağı
 veya yara ağzı kapanmak) * **hestiyê piyê wê**
 cebiriye ayak kemigi kaynamış
cebir *mat/m* cebir
cebîre *m* cebire, koaptör
cebirî *mat/rd* cebirsel
cebl *m* çamur, su ya da kireç (veya beyaz top-
 rak) karıştırılarak yapılan bir tür harc
cebranê *h* cebrin, zorla
cebrîye *m* cebrîye
cebrî *rd* cebrî, zorla yapılan, zor kullanılarak
 yaptırılan ~ **cebrane** zorla, metazori
cece *b* güreşte elini göğsüne vurarak meydan
 okuma nidası
cecem *m* kafatası
cecemk *m* kastaniyet (parmaklara takılarak ça-
 lınan bir tür zil)
cecim *m* cicim (bir tür yaygı)
ced *rd* kıvrırcık (küçük küçük kıvrımları olan)
cedaw *bnr* cedew (II)
cedel *m* tartışma, münakaşa
cedele *m* kar helvası
cedew (I) *m* kağı arabasının ip gerilmesi
cedew (II) *m* 1. yağır (çoğunlukla bir yerde e-
 yer veya semerin açtığı yara) 2. cıdağı (bü-
 yük çiban) 3. nasır 4. üstü kabuk bağladığı
 halde tam iyileşmemiş yara
cedewgirtin *m* nasırlaşma
cedew girtin *l/gh* nasırlaşmak
cedewgirtî *rd* nasırlaşmış
cedewî *rd* nasırlı
cedewibûn *m* 1. nasırlanma 2. kronerleşme
cedewî bûn *l/gh* 1. nasırlanmak 2. kronerleş-
 mek
cedêl *m* 1. münakaşa 2. mücadele, çaba, uğraş
 3. geçimsizlik, huysuzluk * **pir cedêla wî**
 heye çok geçimsiz biri ~ **kirin** 1) münakaşa
 etmek (veya yapmak) 2) mücadele etmek,
 çabalamak 3) huysuzluk etmek
cedî *rd* cedit, yeni
cedûgir *nd/nt* büyücü
cedûgirî *mt* büyücülük
cedûkirî *rd* büyü, büyülenmiş olan
cedwel *m* cetvel, çizelge ~a **caranê** çarpım
 tablosu, kerrat cetveli ~a **hesaban** hesap

cetveli ~a **teyê** t cetveli
ce'ê *b* ce (kucak çocuklarını, bebekleri eğlen-
 dirmek için çıkarılan ses)
cef (I) *bnr* ceft
cef (II) *n* posa ~ê **zeytûnan** zeytin küspesi, pi-
 rina
cef (III) *rd* yorgun
cefa *m* cefa, üzü ~ **kişandin** cefa çekmek (ve-
 ya görmek) ~ **lê kirin** eziyet etmek
cefakar *rd* cefalı
cefakêş *rd* cefakâr, cefalı
cefakêşî cefakârlık
cefen (I) *wj/m* fabl
cefen *m* otlak, çayırılık, mera
cefilan *m* ürperme, ürperiş
cefilandin *m* ürpertme
cefilandin *l/gh* ürpertmek
cefilîn *m* ürperme, ürperiş
cefilîn *l/gh* ürpermek
cefnî *m* büyük sini
ceft *m* pelit çağlası, palamut kabuğu, sepicilik-
 ten kullanılır
ceftik *m* ceviz kabuklarını bir şeyin altına sak-
 layarak oynanan oyun
ceft kirin *l/gh* tabaklamak
ceftxane *m* tabakhane
cegan *bot/n* hasır semerci otu ~ê **sor** bir tür ha-
 sır semerci otu
ciger *ant/m* 1. ciğer (ak ciğer ile kara ciğerin
 ortak adı) 2. *mec* ciğer, yürek, yüreklilik
 (herhangi bir şeyden çekinmeme, korkma-
 ma) ~ **birin xwe** cesaret etmek yüreklenmek
 ~ **divê** (an jî **jê re lazim e**) yürek ister ~ **ki-**
rin cesaret etmek, yüreklenmek ~a **dê ana**
 yüreği ~a (**yekî**) **hatin xwarê** içi yanmak,
 çok etkilenmek ~a (**yekî**) **pê re reş bûn** (bi-
 ri) usanmak, bıkmak, verem olmak ~a (**ye-**
kî) **şewitîn** ciğeri yanmak ~a (**yekî**) **şewi-**
tandin ciğerini yakmak
cegera reş *ant/nd* kara ciğer
cegerbaz *rd* yürekli, cesur
cegerbazî *m* yüreklilik, cesurluk
cegerdar *rd* 1. ciğerli 2. *mec* yürekli, cesur
cegerdarî *m* yüreklilik, cesurluk, cesaret
cegerhênîk *rd* korkak
cegerhênîkî *m* korkaklık
cegerhilûk *rd* yakınlara aşırı düşkün
cegerhilûkî *m* yakınlarına aşırı düşkünlük
cegerhîz *rd* yakınlarına aşırı düşkün
cegerhîzî *m* yakınlarına aşırı düşkünlük
cegerkirin *m* cesaret etme, yüreklenme
ceger kirin *l/gh* cesaret etmek, yüreklenmek
cegermend *rd* yürekli, cesur, cesaretli
cegermendî *m* yüreklilik, cesurluk
cegermij *rd* kalleş
cegerperitî *rd* bağı yanık, acı çekmiş olan
cegerpola *rd* cesur, yiğit, korkusuz
cegersoj *rd* 1. acı veren, ciğer yakan 2. yanık
 (duygulandırılan şey) 3. merhametli, şefkatli

4. yufka yürekli
cegersoz *bnr* cegersoj
cegerşewat *rd* 1. acı veren, ciger yakan 2. yanık (duygulandıran şey)
cegerşewitî *rd* 1. yakınlarına aşırı düşkün 2. bağıryanık
cegertune *rd* yüreksiz, korkak
cegirandin *m* üzme, acı verme
cegirandin *l/gh* üzmek, acı vermek * **dilê min jê cegirandî ye** beni çok üzmüş
cegirandî *rd* incitilmiş, alınmış
cegirîn *m* üzülmek, incinmek, alınma
cegirîn *l/gh* üzülmek, incinmek, alınmak
ceh *bot/n* 1. arpa (Hordeum vulgare) 2. arpa (bu bitkinin taneleri) ~ **dan (yekî) genim jê stendin** bir elle verdiğini öbür elle almak ~ **dide mirov genim ji mirov distîne** ağzına bir zeytin verir, altına (veya ardına) tulum tutar ~ **keran şamî dike, mesqel şûran misrî dike, xizanî mêran kotî dike** arpa e-şeği kudurtur, keskinlik kılıcı değerli kılar, yoksulluk ise adamı perişan eder **te ~ xwar?** arpa mı yedin?
cehalet *m* cehalet, bilmezlik
cehcehik *bot/m* rezene (Foeniculum vulgare)
cehd *m* 1. çaba, gayret, uğraş 2. emek (uzun ve yorucu çalışma) 3. uğraş, uğraşma, didişme, ücadele 4. *mec* azim ~ **kirin 1**) çabalamak, çaba göstermek, gayret etmek 2) einek harcamak 3) azmetmek ~ **û zehmeta ji bo jî-yanê** hayat mücadelesi (veya kavgası) ~ **a nanê xwe kirin** ekinin kavgası vermek
cehdandin *m* 1. çabalamak, koşturmak (bir işi başarmak için uğraşmak) 2. emek harcama 3. gayret etme, uğraşma, didişme
cehdandin *l/gh* 1. çabalamak, koşturmak (bir işi başarmak için uğraşmak) * **em li pey kar dicehdînin** iş peşinden koşturuyoruz 2. emek harcamak 3. gayret etmek, uğraşmak, didişmek
cehdasî *bot/m* arpağan
cehdasîk *bnr* cehdasî
cehdan *m* çabalamak
cehd dan *l/gh* çabalamak
cehde *m* cadde
cehdkar *rd* çabalayıcı
cehdker *bnr* cehdkar
cehdkirin *m* 1. çabalamak (bir işi başarmak için uğraşmak) 2. emek harcama 3. uğraşma, didişme, gayret etme 4. azmetme
cehd kirin *l/gh* 1. çabalamak (bir işi başarmak için uğraşmak) 2. emek harcamak 3. uğraşmak, didişmek, gayret etmek 4. azmetmek
cehek *m* şehriye
cehenem *m* 1. cehennem 2. (mec) cehennem (çok sıkıntılı yer) 3. değirmen çarkı yatağının bulunduğu yer ~ **lê bûn** cehennem olsun ~ **lê kirin** cehenneme kadar yolu var ~ **lêkirî** canı cehenneme ~ **li bin piyê (yekî) kirin**

cehennemin dibine kadar gitsin ~ **a wî** (an jî wê) canı cehenneme
cehenemî *rd* cehennemlik
cehê derewîn *bot/nd* yabanî arpa, arpağan
cehêl *bnr* cahil
cehf *m* posa
cehfiroş *nd/nt* arpacı, arpa satan kimse
cehfiroşî *m* arpacılık
cehik (I) *m* hiyar, salatalık
cehik (II) *nd* deve dişi (iri taneli buğday, nar vb. için)
cehikî *bot/nd* bir tür iri taneli nar
cehimî *rd* 1. gebermiş 2. *argo* cavlamaş, zıbarınış (ölmüş)
cehimîn *m* 1. geberme (hayvanlar için) 2. *argo* cavlama, zıbarma (ölme)
cehimîn *l/gh* 1. gebermek (hayvanlar için) 2. *argo* cavlama, zıbarlamak (ölmek)
cehisandin *m* tespit etme
cehisandin *l/gh* tespit etmek
cehisandî *rd* tespitli
cehî *rd* arpadan yapılmış olan
cehik bot/m 1. hiyar (Cucumis sativus) 2. hıyar (bu bitkinin ürünü)
cehîn *rd* arpadan yapılmış
cehkîr *nd/nt* arpacı (arpa satın alan kimse)
cehkot *zo/nd* bir kuş türü
cehem *bnr* cehennem
cehnemî *rd* cehennemlik
cehnî *bnr* conî
cehnî *nd/nt* tay
cehnîk *nd/nt* tay
cehnîka kalo *zo/nd* bir tür çekirge
cehp *n* cibre, küspe
cehpank *bot/nd* bir tür arpa
cehperî *bot/m* maydanoz (Petroselinum crispum)
cehr *m* 1. kahr 2. kabiliyet
ceş *n* sığa ~ **ê kerê** eşek sığası
ceşanîn *m* yavrulama (eşek için)
ceş anîn *l/gh* yavrulamak (eşek için)
ceşîk *n* sığa, sığacık ~ **ê kerê** eşek sığası
ceşkirin *m* hülle yapma
ceş kirin *l/gh* hülle yapmak
cehter *bot/m* kekik (Thymus vulgaris)
cehtîrî *bot/m* zahter (Thymus Longicaulis)
cehtra *beyaban* *bot/nd* yabanî kekik
Cehûd *nd/nt* Yahudi
Cehûdî *m* Yahudilik
cehzer *m* arpa sararma dönemi
cehzeran *m* mayıs ayı
cejn *m* 1. bayram * **cejna qurbanê** kurban bayramı 2. *mec* bayram (sevinç, neşe) ~ **a hacian** hacılar bayramı ~ **a hev pîroz kirin** bayramlaşmak ~ **a qurbanê** kurban bayramı
Cejna Batizmî *nd* Yezidî Kürtlerin 13 Ocakta kutladıkları yılbaşı bayramı
Cejna Cilexanê *nd* Yezidî Kürtlerce yılda iki kez (yaz ve kışın) kutlanan bir bayram

Cejna Civatê *nd* bütün Yezidilerce 6 Kasım'da iki hafta boyunca kutlanan bir bayram
Cejna Êzî *nd* her yıl Aralık ayının ortasına denk gelen cuma gününden önce, iki veya üç gün önce başlar ve cuma günü de bayramdır
Cejna Laleş *nd* Ekim ayının 6'sında başlayarak 15'ine kadar süren bir bayram
cejnane *rd* bayramlık
Cejna Newrozê *nd* Nevruz Bayramı
Cejna Qurbanê *nd* 1. Kurban Bayramı 2. Yezidilerce Halil İbrahim için yapılan bir bayram
Cejna Remezanê *nd* Ramazan Bayramı, Şeker Bayramı
Cejna Şivanan *nd* 24 Ekim ve 21 Kasım'da yapılan koç katımı
Cejna Zayîne *nd* Noel
Cejna Zozanan *nd* Haziran ayının ilk haftasında yaylaya çıkma şenliği (Kars, Ağrı gibi yerlerde yapılır)
cejnane *m* bayramlık
Cejnerojî *m* Ramazan Bayramı
cel *n* jop
celad *nd/nt* 1. cellât 2. cani
celadet *m* celâdet, yiğitlik
celadî *m* cellâtlik
celal *m* ark
Celâlî *dîr/nd* Celâlî (ilk olarak Yavuz Sultan Selim devrinde ortaya çıkan Bozoklu Derviş Celâlî'nin adamlarına ve ondan yana olanlara, sonraları da ortaya çıkan bütün asilere verilen ad)
celandin *m* şartlama
celandin *l/gh* şartlamak (dini kurallar gereğince, kirlenmiş sayılan bir şeyi en az üç kez sudan geçirip kirli sayılmaktan kurtarmak)
celandî *rd* şartlanmış olan
celaqî *m* iyice koyulaşana kadar kaynatılmış pekmez
celb *m* 1. getirme, kendi üzerine çekme 2. celp, celpname 3. celp (askerlik ödevini yapmaya çağırma) ~ **kirin** celp etmek ~î **xwe kirin** kendine celp etmek
celbe *m* celbe, avcı cantası ~ên (yekî) **tije kirin** (birinin) pasaportunu eline vermek
celbker *rd*
çekici, **calip**
celbkirin *m* celp etme
celb kirin *l/gh* celp etme
celbname *m* celpname
celd *m* 1. cilt* **celda** **Quranê** Kur'an cildi 2. kese (Kuran kesesi için)
celde *m* kırbaç, kamçı
celdedan *m* kırbaçlama
celde dan *l/gh* kırbaçlamak
celdker *nd/nt* 1. ciltçi * **ez dê pirtûkan bibim ser celdker da ku ez wan bîdim cizûbend-kirin** kitapları ciltçiye götürüp ciltleteceğim 2. *m* ciltçi (cilt evi)

celdkerî *m* ciltçilik
celdkirin *m* ciltleme
celd kirin *l/gh* ciltlemek
celdkirî *rd* ciltli, ciltlenmiş olan
celdxane *m* cilt evi
celeb (I) *n* 1. tür, cins 2. cins, tür (aralarında ortak benzerlikler bulunan varlıklar topluluğu) * **ev kitêb di celebê xwe de yekta ye** bu kitap kendi türü içinde eşsizdir 3. çeşit (canlıların bölünmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik) 4. öbek, küme, grup, kısım (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü) *m* 5. sürü (koyun, keçi, kuş sürüsü gibi) * **çûk bi celeb firîn** kuşlar sürü halinde uçtular 6. koyun sürüsünden bir parça 7. sürü (bir insanın bakımı altında ki hayvanların tümü) ~ ~ 1) cins cins 2) çeşit çeşit ~ bi ~ 1) cins cins 2) türlü türlü
celeb (II) *nd/nt* tacir, hayvan tücarı
celebdar *n* davar tücarı
celebdarî *m* davar tücarlığı
celebîn *rd* özgül
celebîntî *m* özgüllük
celew (I) *bnr* celeb
celew (II) *n* dizgin, yular ~ **kirin** dizgin vurmak
celewkirin *m* dizginleme
celew kirin *l/gh* dizginlemek
celewkirî *rd* dizginlenmiş
celim *bnr* cehenem
celik *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen)
celî *m* sürgün, nefiy (sürgün etme)
celî bûn *l/gh* sürgün olmak
celîbûn *m* sürgün olma
celîbüyî *rd* sürgün olmuş olan
celîbüyîn *m* sürgün oluş
celîkirin *m* sürgün etme
celî kirin *l/gh* sürgün etmek
celîkirî *rd* sürgün edilmiş olan
celîl *rd* 1. ulu 2. celil (Allah'ın sıfatlarından biri)
celîşan celcelal *nd* zikirde göğsünü yumruklayarak tempo tutturmada söylenilir
celme *m* cehenem ~ **lê kirin** cehennem olsun ~ **lêkirî** canı cehenneme, cehenneme kadar yolu var ~**ya** (wî an jî wê) cehenneme kadar yolu var
celmeyî *nd* cehennemlik (öldükten sonra yerinin cehennem olacağı sanılan kimse)
celo *rd* zevzek
celse *hiq/m* celse, duruşma, oturum ~**ya aşker** (an jî vekirî) açık duruşma
celûz *rd/nt* geveze (çenesi düşük)
celx *m* 1. derz * **hay ji celxên dîwar hebe** duvarın derzlerine dikkat et 2. geçirme 3. yiv (ek çizgisi) * **celxeyên qaçot** kafatasının yivleri 4. diş (sarımsak dilimi gibi dişe benzetilen şeyler için)

cem (I) n 1. iki buçuk üç ölçekli çuval 2. çuval yükten teki
cem (II) b ineği sürerken söylenir
cem (III) nd yan, kat, nezd (birlikte, beraber olma) * li cem min sê kes hene yanında üç kişi var
cem (IV) ol/m cem (Alevilikte dini ayin) ~ girê dan cem bağlamak ~ kirin cem etmek
cemabûn m toplanma
cema bûn /lgh toplanmak
cemabûyî rd toplanık, toplanmış olan
cemabûyîn m toplanma, toplanış
cemaet m 1. cemaat (bir imama uyup namaz kılan kişiler) 2. cemaat, topluluk (insan kalabalığı) 3. cemaat (bir dinden veya bir soydan olanların topluluğu)
cemaetî h cemaat ile
cemakirin m toplatma
cema kirin /lgh toplatmak
cemakirî rd toplatılmış olan
cemal m 1. cemal, yüz güzelliği 2. cemal, parlaklık
cemandin m toplama
cemandin /lgh toplamak
cemandî rd toplanmış olan
cemawer kitle
cemawer m 1. alay (herhangi bir törende veya gösteride yer alan topluluk) 2. kitle (insan topluluğu) 3. halk, ahali
cemawerî rd kitlesel
cemb n iki torba yükten biri
cembat m küfe
cembek (I) n 1. iki buçuk üç ölçekli çuval 2. iki çuval yükten teki
cembek (II) m küçük sepet
cembelûk bnr şembelik
cembî n büyükçe küfe
cembûn m toplanma
cem bûn /lgh toplanmak
cemcem ant/h 1. kafa taşı 2. m çalpara
cemciqandin m çalkalama, çalkama (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırma)
cemciqandin /lgh çalkalamak, çalkamak (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak)
cemciqandî rd çalkalanmış
cemciqî rd çalkalanmış
cemciqîn m çalkalanma
cemciqîn /lgh çalkalanmak
cemcitandin m siva çatlatma
cemcitandin /lgh siva çatlatmak
cemcitîn m siva çatlama
cemcitîn /lgh siva çatlamak
cemciqandin bnr cemciqandin
cemdan n çuval
cemed m buz ~ helîn buzlar çözülmek (buzlar erimeye, kırılmaya başlanmak) ~a ser dilê (yekî) helîn içinin (veya yüreğinin) yağı erimek
cemedan m camadan, kefiye

cemedanî bnr cemedan
cemedank m buzluk
cemedbir m buzkıran
cemedfiroş nd/nt buzcı
cemedgeh m buzluk
cemedgirtin m buz bağlama
cemedgirtin m buzlanma
cemedgirtin m 1. buz bağlama, buz kesme 2. buz tutma, buzlanma (sıvı için; üstünde buz oluşma, buzla kaplanma)
cemed girtin /lgh 1. buz bağlamak, buz kesmek * hundir qet germ nedibû, hetanî beyaniya sibehê binê piyên min cemed girtin içeri bir türlü ısınmıyordu, sabaha kadar ayaklarım buz kesti 2. buz tutmak, buzlanmak (sıvı için; üstünde buz oluşmak, buzla kaplanmak)
cemedgirtî rd buzlu, buz bağlanmış, buz tutmuş olan
cemedker rd dondurucu
cemedok m soğutucu
cemedşikên m buzkıran
cemedxane m buzhane
cemgirêdan m cemetme
cemidan m donma
cemidandin m 1. soğutma, soğuklaştırma 2. dondurma 3. üşütme 4. ısıрма (sert rüzgâr için)
cemidandin /lgh 1. soğutmak, soğuklaştırmak 2. dondurmak 3. üşütmek 4. ısırmak (sert rüzgâr için)
cemidandî rd 1. soğutulmuş, soğuklaştırılmış 2. dondurulmuş (buz durumuna getirilmiş) 3. dondurulmuş (soğukta konrunmuş, soğuktan katılaşmış) * goştê cemidandî dondurulmuş et
cemidayî rd soğutulmuş olan
cemidgeh m soğuk hava deposu
cemidî rd 1. soğuk, soğumuş 2. soğuklanmış, soğuk almış olan 3. mec soğuk (sevimsiz veya yersiz) * bersîveke cemidî soğuk bir cevap 4. mec soğuk (kadın için; cinsel istek duymayan) 5. donmuş, donuk 6. mec acı (kırıcı, üzücü, incitici) * xebera cemidî acı haber * gotineke sara cemidî jê re hat ona acı bir haber geldi 7. mec dargın (soğuk, ilgisiz) * diya mîn li ber deriyê bexçe bi du gotinên cemidî ez pêşwazî kirim annem bahçe kapısında beni iki dargın kelime ile karşıladı
cemidin m 1. soğuma 2. donma 3. üşüme 4. soğuklama, soğuk alma, donma, buyma (çok üşüme) 5. çözümlenme (gevşeme, güçsüz kalma) 6. kırkırdama (donarak ölmek) 7. serinleşme 8. donup kalma
cemidin /lgh 1. soğumak 2. donmak 3. üşümek 4. soğuklamak, soğuk almak, donmak, buymak (çok üşümek) 5. çözülmek (gevşemek, güçsüz kalmak) 6. kırkırdamak (dona-

rak ölmek) 7. serinleşmek 8. donup kalmak
* **ji xwe re cemidî** donup kaldı

cemik (I) m dirgen

cemik (II) rd ikiz

cemik (III) n sırt yükü

cemikkirin m dirgenleme

cemik kirin l/gh dirgenlemek

cemisandin m 1. mayalama 2. pıhtılaşma 3. olgunlaştırma

cemisandin l/gh 1. mayalamak 2. pıhtılaşmak 3. olgunlaştırmak

cemisandî rd 1. mayalı 2. pıhtılaşmış

cemisî m 1. mayalı, mayalanmış 2. pıhtılaşmış

cemisîn m 1. mayalanma 2. pıhtılaşma 3. olgunlaşma 4. kesilme ~a **xwînê** kan pıhtılaşması

cemisîn l/gh 1. mayalanmak 2. pıhtılaşmak 3. olgunlaşmak 4. kesilmek

cemiyet m 1. cemiyet 2. *wj* cemiyet

cemî m 1. iki çuval yükten teki 2. sepetten büyük küfe

cemîl rd 1. yakışıklı, güzel 2. cemil (Allah'ın sıfatlarından biri)

cemîle rd cemile

cemîlî bir tür ekmek tatlısı

cemîn m toplanma

cemîn l/gh toplanmak

cemker rd toplayıcı, toplayan

cemkirin m toplama

cem kirin l/gh toplamak

cempal n büyük yük üzerine konulan küçük yük

cemser erd/m kutup (yer yuvarlağının, ekvator'dan en uzak olan yer ekseninin geçtiği var sayılan iki noktasından her biri) ~ **nişan dan** kutuplanmak (ibreyi göstermek)

cemsera esmanî ast/nd gök kutbu

cemserî rd kutupsal

cemserîbûn m kutuplanma

cemserî bûn l/gh kutuplanmak

cemserker rd kutuplaştırıcı

cemserkirin m kutuplaştırma

cemser kirin l/gh kutuplaştırmak

cenab nd/nt cenap

cenabet rd cünüp

cenabetî m cünüplük

cenah n 1. sopa 2. iki başlı demir nacak

cenan nd/nt 1. yarıc (tütün, sebze ve meyve-cilikte, ürünü mal sahibi ile yarı yarıya bölüşerek çalışan işçi) 2. yetiştirici * **cenanê** tî-tûnê tütün yetiştiricisi 3. ekici ~ê çayê çay yetiştiricisi ~ê çiltûkê çeltikçi ~ê dolmikan (an *ji kundiran*) kakakçı (yetiştiren kimse) ~ê tî-tûnê tütüncü

cenanêr m bir tür meyve

cenanî m 1. yarıcılık 2. ekicilik ~ **kirin** yarıcılık yapmak ~ya çayê çaycılık, çay yetiştiriciliği ~ya çiltûkê çeltikçilik ~ya tî-tûnê tütüncülük

cenap n topuz

cenawir n canavar

cenawirî m canavarlık

cenaze n 1. cenaze, naaş 2. cenaze (cenaze merasimi için) 3. *mec* çok ağır* *eynî* **cenaze** ye ölü gibi ~ **rakirin** cenazeyi kaldırmak ~ê (yeki) li **rasta Xwedê** man ölüsü ortada kalmak

cenbelî nd içimi sert tütün türü

cencal m gürültü

cencer (I) bnr cencere

cencer (II) m 1. kuyudan su çekme çarkı 2. makara (yükleri kaldırmaya veya çekmeye yarayan araç)

cencere (I) m çırcır

cencere (II) m harman döven (silindir tekerlekli ve silindirleri balta ağızlı dövme makinası)

cencûlik nd iki yaşında deve yavrusu

cendek n 1. beden, gövde (insan bedeni) 2. ceset, cenaze 3. ölü, mevta 4. kesilmiş davar, sığır gövdesi ~ **li ber xwînê çûn** kan gövdeyi götürmek

cendere m cendere, pres makinası, sıkıştırma makinası ~ya **avê** su cenderesi

cendexewn m 1. hayalet 2. görüntü

cendik n kitap muhafazası

cendirme n jandarma ~**yê bejik** kır bekçisi, milis

cendirmetî m jandarmalık

cendirmexane m jandarma karakolu

cenerî m çok dallı gerdanlık

cenet m 1. cennet 2. *mec* cennet (çok güzel yer) * **mîna cenetê** ye cennet gibi

cenetasa rd cennet gibi

cenetî rd 1. cennetlik (öldükten sonra yerinin cennet olacağına inanılan kimse) 2. cennetmekân (ölmüş kimse için yeri cennet olan)

cenetmekan rd cennetmekân

cenewer n canavar

ceng m savaş, cenk ~ **derxistin** savaş çıkarmak ~a **felatê** kurtuluş savaşı ~a **gelf** halk savaşı ~a **gerîla** gerilla savaşı ~ **germ** (an *ji xweş*) **bûn** savaş kızışmak ~a **gorepanê** meydan savaşı (veya muharebesi) ~ **kirin** cenkleşmek ~ **qewimandin** savaş çıkarmak ~a **rizgariyê** (felatê an *ji xelasiyê*) kurtuluş savaşı ~a **xelasiyê** kurtuluş savaşı

cenga esmanî nd uzay savaşı

cenga hundirîn nd iç savaş

cenga navxweyî nd iç savaş

cenga zemînî nd kara savaşı

cengawer nd/nt cengâver, savaşçı

cengawerî m cengâverlik, savaşçılık

cengbar nd/nt savaşçı

cengbaz nd/nt savaşçı

cengbazî m savaşçılık

cengdar nd/nt cengâver

cengdarî m cengâverlik

cengdîfî *rd* savaş görmüş olan
cengdîfîbûn *rd* savaş görmüş olma durum
cenge *m* 1. iri parça, parça et * **cengeyek** *goşt*
 bir parça et 2. parça, lime 3. kıyım ~ ~ 1)
 parça parça, lime lime 2) kıyım kıyım ~ **ki-**
rin 1) çentiklemek, çentmek (ince ince doğ-
 ramak) 2) doğramak (eti keserek parçala-
 mak) 3) kıymak (küçük parçalar durumunda
 doğramak)
cengebaz *nd/nt* cengâver
cengebazi *m* 1. cengâverlik 2. mücadele, sava-
 şım
cengece *m* parça parça, lime lime ~ 1) lime
 lime etmek 2) ditmek (çok küçük parçalara
 ayırmak)
cengcengebûn *m* parça parça olma
cengcece *bûn* *l/gh* parça parça olmak
cengcengekirin *m* 1. parça parça etme 2. dit-
 me
cengcece *kirin* *l/gh* 1. parça parça etmek 2.
 ditmek
cengcengekirî *rd* 1. parça parça edilmiş 2. di-
 tilmiş
cengeker *nd/nt* kıyıcı (kıyma işini yapan)
cengekerî *m* kıyıcılık
cengekirin *m* 1. çentikleme, çentme (ince ince
 doğrama) 2. doğramak (eti keserek parçala-
 ma) 3. kıyma, kıyım (küçük parçalar duru-
 munda doğrama)
cenge *kirin* *l/gh* 1. çentiklemek, çentmek (in-
 ce ince doğramak) 2. doğramak (eti keserek
 parçalamak) 3. kıymak (küçük parçalar du-
 rumunda doğramak)
cengekirî *rd* 1. çentiklenmiş 2. doğranık, doğ-
 ranmış olan 3. kıyık, kıyımlı (kıyılmış olan)
cengekirî *rd* kıyımlı
cengel *n* cangıl, orman
Cengene *nd/nt* 1. Çingene, Roman 2. *mec* şe-
 rir, şirret, arsız (kimse)
Cengenekî *m* 1. Çingenece 2. *h/rd* Çingenece
 (Çingene'ye yaraşır biçimde, Çingene gibi)
cengenekîbûn *m* çingeneleşme
Cengenetî *m* 1. Çingenelik 2. *mec* şirretlik, ar-
 sızlık
cenggeh *m* savaş alanı
cengî *rd* harbî (savaşla ilgili)
cengkeştî *m* savaş gemisi
cengkirin *m* savaşma, cenkleşme
ceng *kirin* *l/gh* savaşmak, cenkleşmek
cengkirî *rd* savaşmış olan
cengname *m* cengname
cengnedîfî *rd* savaş görmemiş olan
cengperest *rd* savaş yanlısı
cengperestî *m* savaş yanlısı olma durum
cenihîm *bnr* cihimin
cenîqandin (I) *m* süsleme
cenîqandin (II) *m* irkiltme, ürkütme
cenîqandin (I) *l/gh* süslemek (çocuk şeyleri
 süsleyip püslemek)

cenîqandin (II) *l/gh* irkiltmek, ürkütme
cenîqandî (I) *rd* süslü, süslenmiş olan
cenîqandî (II) *rd* irkiltilmiş olan
cenîqîn *m* 1. irkiltme 2. ürkme, sıçrama
cenîqîn *l/gh* 1. irkiltmek 2. ürkme, sıçramak
 (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek
 birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sar-
 sılmak)
cenîn *biy/n* cenin, dölüt
cenûk *bnr* cênik
cep *m* şif, üzüm posası
cepe *bnr* cephe
cephe *n* 1. cephe (belli bir düşünce, istek çev-
 resinde sağlanan birlik) 2. *lşk* cephe * cep-
 heyâ şer savaş cephesi 3. cephe (yapılarda)
 * **cepheyê vî xaniyî li başûr e** bu evin cep-
 hesi güneye bakar 4. yüz, cephe (bir şeyin
 ön tarafta bulunan bölümü) ~ **çêkirin** cephe
 kurmak, cepheleşmek
ceqîn *m* konak (araba veya hayvanla bir gün-
 de alınan yol)
cer (I) *m* dilencinin eline geçen, karşılıksız ve-
 rilen haraç
cer (II) *m* vîda ~ **kirin** vîdalamak
cer (III) *bnr* cêr
cerekêş *rd* yudumlamaktan zorluk çeken
cerah *nd/nt* cerrah, operatör
cerahî *m* cerrahlık, operatörlük
cerahî *rd* 1. cerrahî (cerrahlıkla ilgili) 2. *m*
 cerrahî (hekimliğin, ameliyatla tedavi yapan
 dalı) * **cerahiya mêjî** beyin cerrahisi 3. cer-
 rahlık (cerrah olma durumu veya cerrahın
 mesleği)
cerahî *m* cerrahlık, operatörlük
cerb (I) *m* çamur
cerb (II) *m* deneme
cerbader *m* tornavida
cerban *m* 1. deneme 2. *wj* deneme
cerbez *rd* 1. becerikli, maharetli, mahir 2. *mec*
 dolandırıcı
cerbez *rd* becerikli, mahir
cerbezane *h* mahirane
cerbeze *m* 1. el ele tutuşarak oynanan bir halk
 dansı, hora halk dansı gibi ~ **baz dan** hora
 tutmak 2. düşün dernek ~ **baz dan** bu halk
 dansını oynamak
cerbezî *m* 1. beceri, maharet 2. *mec* dolandırıcı-
 cılık ~ **kirin** dolandırıcılık yapmak
cerbezî *m* beceriklilik
cercer *m* çurçur
cercere *m* harman döven (silindir tekerlekli ve
 silindirleri balta ağızlı dövme makinası)
cerd *m* 1. baskın 2. talan, baskınla elde edilen
 ganimet ~ **anîn** talan baskın yapmak, ganimet
 getirmek ~ **avêtin** ani baskın yapmak ~ **ki-**
rin baskın yapmak ~ **û cûrd** baskın, baskın-
 lar ~ **î ser** (...) **kirin** -e baskın yapmak, bas-
 kın düzenlemek, baskın vermek
cerddan *m* baskın yapma

cerd dan *l/gh* baskın yapmak

cerddayîn *m* baskın yapma

cerde *bnr* cerd

cerdebaş *nd/nt* baskıncı, haydut * **ew cerdbaş** *in û karwanên cînaran dişêlînin* bunlar hayat ve komşuların kervanlarını soyuyorlar

cerdel *m* kova

cerdevan *n* baskıncı

cerdevanî *m* baskıncılık

cerdkirin baskın yapmak

cerd kirin *l/gh* baskın yapmak

cerd kirin *m* baskın yapma

ceres *m* çingirak, zil

ceresdar *rd* çingiraklı

ceresfiroş *nd/nt* çingirakçı (çingirak satan kimse)

ceresfiroşî *m* çingirakçılık

cereyan *m* 1. akıntı (hava, rüzgâr akıntısı) *

cereyana hewayê hava akıntısı 2. akım *

cereyanên edebî edebî akımlar 3. cereyan,

akım, elektrik * **ceryana elektrîkê** elektrik

cereyanî ~ **kirin** cereyan etmek, sirkülasyon

yapmak ~ **pê girtin** cereyan (veya elektrik)

çarpmak ~ **a çandî** kültür akımı ~ **a enduksiyonê** indükleme akımı ~ **a pêlpêlokî fiz/nd**

alternatif akım

cereyandar *rd* cereyanlı

cerg *ant/m* ciger, kara ciğer ~ **û bezê (yekî)** so-tin adamın cigerini yakınak ~ **û pêmag** ci-ger

cergbaz *rd* yürekli, cesur

cergbazî *m* yüreklilik, cesaret

cerge *m* halka (çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember) ~ **kirin** halkalamak (bir şeyin çevresini çember gibi kuşatmak)

cergebaz *n* şiş ciger

cergebez *m* 1. kadınlı erkekli kolkola çekilen halay 2. eğlenti, eğlence

cergekirin *m* halkalama

cerge kirin *l/gh* halkalamak (bir şeyin çevresini çember gibi kuşatmak)

cergesoz *rd* acıtcı, yakıcı, etkileyici

cergpola *rd* cesur, yiğit, korkusuz

cergpolaî *m* cesaret, yiğitlik, korkusuzluk

cergsöz *rd* acıtcı, yakıcı, etkileyici

cergûbez *m* 1. karma oyun (halayda) 2. koş-turma

cergwer *rd* cesaretli, yürekli

cergwerî *m* cesaret, yüreklilik

cerh *m* yara

ceriban *m* 1. deneme, sinama 2. *wj* deneme (herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir anlatım içinde sunulan yazı türü)

ceribandin *m* 1. deneme, sinama 2. deneme (bir işi başarmak için girişimde bulunma, teşebüs etme)

ceribandin *l/gh* 1. denemek, sinamak 2. dene-

mek (bir işi başarmak için girişimde bulunmak, teşebüs etmek) * **rabû ser piyan ceriband ku here heta ber derî** ayağa kalkıp kapıya doğru gitmeyi denedi

ceribandî *rd* 1. denenmiş, sinanmış 2. denenmiş, test edilmiş

ceribîn *m* deneme, sinama

ceribîn *l/gh* denenmek, sinanmak

ceribok *m* 1. deneme (son biçimini bulmamış, taslak durumunda eser) 2. *wj* deneme (herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir anlatım içinde sunulan yazı türü)

cerisandin *m* teşhir etme

cerisandin *l/gh* teşhir etmek

cerisîn *m* teşhir olma

cerisîn *l/gh* teşhir olmak

ceriye *m* mengene, pres

ceriyekirin *m* presleme

ceriye kirin *l/gh* preslemek

cerîde *m* ceride, gazete

cerîme *m* cerime, cereme

cerîtk *m* süpürge

cerk *bnr* cerg

cerkirin *m* vidalama

cer kirin *l/gh* vidalamak

cerkirî *rd* vidalı, vidalanmış

cermarûn *bnr* cacarûn

cero *m* bir Kürt halk dansı

cerpandin *bnr* çelpandin

cers *rd* mihnet duymayan

ceryan *bnr* cereyan

ces *bnr* cas

cesaret *m* 1. cesaret, yüreklilik 2. atılganlık, çekinmezlik ~ **bi xwe re dîtin** cesareti kendinden bulınak ~ **dan (yekî)** (birine) cesaret vermek, cesaretlendirmek, yüreklendirmek ~ **hatin (yekî)** 1) birine cesaret gelmek 2) biri cesarete gelmek ~ **jê girtin** birinden cesaret almak (veya bulmak) ~ **jê stendin** birinden cesaret almak (veya bulmak) ~ **kirin** cesaret etmek ~ **lazim e** cesaret ister, yürek ister ~ **nekirin** cesaret edememek, kuvvet bulamamak ~ **a xwe dan xuyakirin** cesaret göstermek

cesaretdan *m* cesaretlendirme, yüreklendirme cesaret dan *l/gh* cesaretlendirmek, yüreklendirmek

cesaretdar *rd* cesaretlî

cesaretdayî *rd* cesaretlendirilmiş, yüreklendirilmiş

cesaretdayîn *m* cesaretlendiriş, yüreklendiriş

cesaretdor *rd* cesaretlendirici

cesaretkirin *m* cesaret etme

cesaret kirin *l/gh* cesaret etmek

cesaretkirî *rd* cesaret etmiş olan

cesed *n* ceset, naaş

cest, ceste *ant/m* beden, gövde vücut (insan bedeni) ~ **û bercest** vücut, beden

cestî *rd* bedensel, bedenî
 cesûr *rd* cesur, yürekli
 cesûrane *h* cesurane, cesaretle ~ çûn ser cesa-
 retle üzerine gitti
 cesûrî *m* cesurluk
 cesûs *bnr* casus
 cesûsî *bnr* casusî
 cew (I) *m* kırkı (makasa benzer araç) ~ ki-
 rin 1) kırmak (bir hayvanın tüylerini kes-
 mek) 2) makaslamak
 cew (II) *n* uzun iç giysi
 cew (III) *bnr* cihok
 cewab *m* cevap, yanıt ~ dan 1) cevap vermek,
 yanıt vermek 2) cevap vermek (ihtiyacı kar-
 şılamak) 3) cevaplandırmak 4) ruhunu tes-
 lim etmek ~ hatin dan cevaplanmak, yanıt-
 lanmak ~a (yekî) hatin ölüm haberi gelmek
 ~a hev dan restleşmek ~a (yekî) jê re hatin
 kara haberi kendisine gelmek ~a sar kara
 haber ~ên ne wisa sudan cevap
 cewabdan *m* cevaplama, yanıtlama
 cewab dan *l/gh* cevaplamak, yanıtlamak
 cewabdar *nd/nt* cevaplayıcı
 cewabdayî *rd* cevaplamış, yanıtlamış olan
 cewabdayîn *m* cevaplanmış, yanıtlama
 cewabî *rd* cevabî
 cewapname *m* cevabî mektup
 cewabûn *m* hamlama, hamlasma, tutulma (tu-
 tuk duruma gelme)
 cewa bûn *l/gh* hamlamak, hamlasmak, tutul-
 mak (tutuk duruma gelmek) * hîngî li du-
 kanê rûniştiye cewa bûye dükkanda otura
 otura hamlamış
 cewabûyî *rd* hamlamış, hamlamış, tutulmuş
 olan
 cewabûyîn *m* hamlanış, tutulma
 cewahir *nd* mücevher
 cewar (I) *mzk/m* tulum (üflemlî çalgı)
 cewar (II) *bnr* cihar
 cewat *m* evlilik
 cewaz *rd* farklı
 cewazî *m* farklılık
 cewbez *nd/nt* kırkıcı
 cewbezî *m* kırkıcılık
 cewbîr *nd/nt* kırkıcı
 cewbîrî *m* kırkıcılık
 cewciqandin *m* çalkalama
 cewciqandin *l/gh* çalkalamak
 cewciqîn *m* çalkalanma
 cewciqîn *l/gh* çalkalanmak
 cewdik (I) *n* sadak, okluk
 cewdik (II) *n* su tulumu (oğlak derisinde su
 tulumu) ~ê avê su tulumu
 cewenke *n* matara
 cewêlek *rd* bıyığı terlememiş delikanlı
 cewêz *nd/nt* kırkıcı
 cewêzî *m* kırkıcılık
 cewher *m* 1. cevher, gevher 2. cevher (değerli
 süs taşı) 3. cevher (iyi yetenek) * di vî zaro-

kî de cewher heye çocukta cevher var 4. *fel*
 cevher, töz ~a madenê maden cevheri (veya
 filizi)

cewherdar *rd* cevherli
 cewherî *fel/m* tözel
 cewherîtî *fel/m* tözcülük
 cewibandin *m* yanıtlama
 cewibandin *l/gh* yanıtlamak
 cewibîn *m* yanıtlanma
 cewibîn *l/gh* yanıtlanmak
 cewik *m* küçük su arki
 cewitandin *m* evlendirme
 cewitandin *l/gh* evlendirmek
 cewitandî *rd* 1. evli 2. evlendirilmiş olan
 cewitî *rd* evli
 cewitîn *m* evlenme
 cewitîn *l/gh* evlenmek
 cewî (I) *m* tutkal ~ kirin tutkallamak ~ya te-
 nik ince tutkal
 cewî (II) *m* çam sakızı
 cewîdan *rd* ebedî
 cewîkirin *m* tutkallama
 cewî kirin *l/gh* tutkallamak
 cewîkirî *rd* tutkalı, tutkallanmış
 cewîn *nd/nt* kırkıcı
 cewînekirî *rd* tutkalsız, tutkallanmamış olan
 cewînî *m* kırkıcılık
 cewkirin *m* kırkma (bir hayvanın tüylerini
 kesme)
 cew kirin *l/gh* 1. kırmak (bir hayvanın tüyle-
 rini kesmek) 2. makaslamak
 cewkirî *rd* kırkılmış
 cewr (I) *n* enik, encik, encek
 cewr (II) *m* cevîr, eziyet, cefa, üzüğü ~ lê kirin
 eziyet etmek ~ û cefa cevîr cefa
 cewr (III) *n* bir tür iri balık
 cewreb *m* çorab
 cewrik *n* enik, göbelez, encik, encek ~an jî
 dûv (wê) qût mekin karnından sıpayı sırtın-
 da sopayı eksik etmeyeceksin
 cewrîn *rd* enik, enikçe * kûçikê me cewrîn e
 köpeğimiz daha eniktir
 cewrikanîn *m* eniklenme
 cewrik anîn *l/gh* eniklenmek
 cewrkirin *m* eziyet etme, incitme
 cewr kirin *l/gh* eziyet etmek, incitme
 cewseq *rd* işlek yol
 cewşen *m* zirh, silâh
 cewtik *n* deri kese
 cewtî *rd* evli, evlenmiş olan
 cewtîn *m* evlenme
 cewtîn *l/gh* evlenmek
 cex *m* iyi yaşam tarzı
 ceyir *m* siva ~ lê xistin sıvamak (harç vurmak)
 ceyirandin *m* sıvama (siva ile kaplama)
 ceyirandin *l/gh* sıvamak (siva ile kaplamak)
 ceyirandî *rd* sıvalı (sıvalanmış olan)
 ceyirker *m* sıvacı
 ceyirkerî *m* sıvacılık

ceyirlêxistin *m* sıvama

ceyir lê xistin *l/bw* sıvamak (harcı bir yere vurmak)

ceyıştin *m* yetişme

ceyıştin *l/gh* yetişmek

ceylan *bnr* cereyan

ceyndik *n* bir tür gıysi

ceyş *nd* asker, ordu

ceza *n* 1. ceza (uygun görülmeleyen tepki ve davranışları önlemek için üzüntü, sıkıntı, acı veren uygulama) 2. *hiq* ceza 3. mehkûmiyet (hüküm giyilen süre) * *bêyî ku cezayê wî biqede mir* mahkûmiyetini bitirmeden öldü ~ *dan* ceza vermek ~ *dan (yekî)* (birine) ceza vermek ~ *dan ser pišta (yekî)* 1) (birine) ceza kesmek 2) (birini) cezaya çarptırmak ~ *dan ser piştê* hüküm vermek ~ *dîtin* ceza görmek ~ *girtin* ceza almak ~ *kirin* cezalandırmak (*yek*) ~ *kirin -e* ceza vermek, ~i cezalandırmak ~ *kişandin* ceza çekmek ~ *lê birîn* hüküm vermek ~ *li (yekî) birîn* 1) ceza kesmek 2) cezaya çarptırmak ~ *lê birîn* ceza kesmek ~ *stendin* ceza almak ~ *xwarin* ceza yemek ~ *yê bendûbariyê* (an jî *disiplinê*) disiplin cezası ~ *yê bêrikişandinê* kürek cezası (gemilerde kürek çekme cezası) ~ *yê dûrxistinê* uzaklaştırma cezası ~ *yê giran hiq* ağır ceza ~ *yê giran ê hepsê hiq* ağır hapis cezası ~ *yê giran ê pereyan hiq* ağır para cezası ~ *yê hepsê hiq* hapis cezası ~ *yê hepsê yê sivik hiq* hafif hapis cezası ~ *yê mişextiyê* sürgün cezası ~ *yê li ber çav hiştinê hiq* göz hapsi ~ *yê pereyan hiq* para cezası ~ *yê sivik ê pereyan* hafif para cezası ~ *yê sirgunê* sürgün cezası ~ *yê sirgunê dan (yekî)* 1) birine sürgün cezası vermek 2) (bir yerde) ikamete mamur edilmek ~ *yê xwe dîtin* 1) cezasını bulmak 2) gününü görmek (kötü bir sonla karşılaşmak) ~ *yê xwe kişandin* 1) cezasını çekmek (yaptığı bir kusur veya tedbirsizliğin zararına uğramak) 2) cezasını çekmek (hükmedilen ceza-yı bitirmek) ~ *yê zimanê xwe kişandin* dilinin cezasını (veya belâsını) çekmek (veya bulmak)

cezabirîn *m* ceza kesme

ceza birîn *l/gh* ceza kesmek

cezadan *m* cezalandırma

ceza dan *l/gh* cezalandırmak

cezadayîn *m* cezalandırılış

cezagirtî *rd* hükümlü

cezaker *nd/rd* cezalandırıcı

cezakirin *m* cezalandırma

ceza kirin *l/gh* cezalandırmak

cezakirî *rd* 1. cezalı, cezalandırılmış olan 2.

mahkûm, hüküm giymiş kimse

ceza lê birîn *l/bw* mahkûm etmek, hüküm giydirmek

cezanekirî *rd* cezasız, cezalandırılmamış olan

cezanexwarî *rd* cezasız, hüküm yememiş olan

cezaret *m* incitme, üzüğü

cezaxane *m* ceza evi

cezaxwarin *m* ceza yeme, hüküm giyme, mahkûm olma

ceza xwarin *l/gh* ceza yemek, hüküm giymek, mahkûm olmak

cezaxwarî *rd* 1. hükümlü, mahkûm 2. *nd/nt* mahkûm (hüküm giymiş kimse)

cezaxwarîbûn *m* hükümlülük, mahkûmiyet

cezaxwarîtî *m* mahkûmiyet * *tu cezaxwarîtî-*

ya wî nîn e hiç bir mahkûmiyeti yoktur

cezayê diravî *hiq/nd* para cezası, nakdî ceza

cezayê giran *hiq/nd* ağır ceza

cezayê pereyan *hiq/nd* para cezası, nakdî ceza

Cezayirî *nd/rd* Cezayirli

cezaî *rd* cezaî

cezb *m* cezp, kendine çekme ~ *f xwe kirin* cezbetmek, kendine çekmek

cezbe *m* cezbe, kendinden geçme

cezbegirtin *m* kendinden geçme

cezbe girtin *l/gh* kendinden geçmek

cezbegirtî *rd* meczup

cezbegirtîbûn *m* meczupluk

cezbahalî *rd* cezbe halinde olan

cezbahalîbûn *m* cezbe halinde olma

cezbahalî bûn *l/gh* cezbe halinde olmak

cezbekirin *m* cezbetme

cezb kirin *l/gh* cezbetmek

cezere *m* arpa hasadı döneminde olgunlaşan

bir armut çeşidi

cezir *erd/m* cezir, alçalma

cezme *m* kendinden geçme

cezme *bnr* gîzme

cezo *bnr* cezwe

cezû (I) *m* yapağı, yapak

cezû (II) *bnr* cazû

cezûk *m* ceze, küçük ceze

cezûwî *rd* cadılara özgü, cadı işi,

cezwe *m* cezwe

Cf *kîm* Cf (kaliforyum'un kısaltması)

cê *m* Kürt alfabesinin üçüncü harfinin okunuşu

cêb *m* 1. cep 2. cep (terkiblerde) * *deftera cêban* cep defteri ~ *a tije kirin* (an jî *dagirtin*) cebini doldurmak

cêba hundir *nd* iç cep

cêbik *m* 1. cep, küçük cep 2. cep (terkiblerde)

cêbkesean *n* yankesici, tırnakçı, tırtıkçı

cêbkeseanî *m* yankesicilik, tırnakçılık, tırtıkçılık

cêbqul *rd* cebi delik

cêbvala *rd* cebi delik

cêft *m* tam olgunlaşmamış mazi

cêgîr *rd* stabil

cêl *m* sığır çobanının önündeki evlere ait sığır yekünü

cêlefek *ant/m* alt çene, alt çene kemiği

cêlefeka jorîn *ant/nd* üst çene

cêlî *rd* sürgün, sürülmüş olan
cêlîbûn *m* sürgün olma
cêlî bûn *l/gh* sürgün olmak * **jî welat cêlî bû** ülkeden sürgün oldu
cêlîbûyî *rd* sürgün olmuş olan
cêlîbûyîn *m* sürgün oluş
cêmîk *rd* ikiz
cêndîk *bnr* cênîk
cênge *m* öbek, küme, grup
cênîk (I) *ant/n* 1. şakak 2. şakak, favori (yüzün iki yanında bırakılın sakal demeti) 3. kakül ~ên (yekî) **spî bûn** şakakları ağarmak (veya beyazlamak)
cenîk (II) *bnr* canîk
cêr *n* 1. testi 2. testi (bir testinin alacağı miktar) * **cêrek av** bir testi su ~ **dî rîya avê de dişkê** su testisi su yolunda kırılır ~ **lî rîya avê dişkê** testi kırılıncaya kadar pınara gider ~ **ek ava sar bi nava serê (yekî) de kirin û bi çokên wan de hatin xwarê** tepesinden (veya başından) kaynar su dökmek ~ **ê ku here avê dê bişkê** su testisi su yolunda kırılır (bî) ~ **ê (yekî) nekarîn herin** (an jî **çûn**) **avê** (birinin) ipliyle kuyuya inilmez ~ **ê nû ava wî sar e her şeyin sağlamı iyidir ~ê (yekî) qul e** (birinin) ipliyle kuyuya inilmez, güvenilirmez kimse
cêr (II) *bnr* cîger
cêr *n* şingil
cêrê darîn *nd* boduç
cêrfiroş *nd/nt* testici (satan kimse)
cêrfiroşî *m* testicilik
cêrg *nd* bir halay adı
cêrge *m* altın ve boncuklu takı, genellikle kızlar boyun ve bileklerine takar
cêrik *n* ufak testi, testicik
cêrî *m* 1. carıye, halayık 2. *mec* nedime
cêrîtî *m* cariyelik, halayıklık
cêrker *nd/nt* testici (testi imal eden)
cêrkerî *m* testicilik
cês *bnr* kils û cils
cêş *m* asker, ordu
cêtî *m* tike (et, ekmek, peynir vb. için) ~ ~ tike tike
cêv *bnr* cêb
cêvbîr *rd* yankesici
cêvbîrî *m* yankesicilik
cêwî *rd/nd* 1. ikiz (bir doğumda dünyaya gelen kardeş) 2. ikiz (birbirine tamamen benzeyen, eş) 3. koşa * **behîvên cêwî** koşa badem ~ **anîn** ikiz doğurmak
Cêwî *ast/nd* ikizler
cêwî anîn *l/gh* ikiz doğurmak, ikiz getirmek, **cêwîk** *bnr* cêwî
cêwîfî *m* 1. ikizlik 2. koşalık
cêz (I) *m* 1. yığın 2. rüzgârdan savrulmuş buğday
cêz (II) *bnr* cihêz
cêzbûn *m* yığılma

cêz bûn *l/gh* yığılmak (yığılma işine konu olmak)
cibe *n* cüppe * **wekî cibe ye cüppe** gibi
cibefiroş *nd/nt* cüppeci, cüppe satıcısı
cibeker *nd/nt* cüppeci (yapan kimse)
cibeça sor *kîm* sürür
cibil *rd/nd* zügürt, meteliksiz ~ **man zügürtlemek**, zügürtleşmek
cibilliyet *m* cibilliyet (huy ve ahlâk bakımından; yaradılış, maya)
cibîlî *m* zügürtlük, meteliksizlik
cibilman *m* zügürtleme, zügürtleşme
cibil man *l/gh* zügürtlemek, zügürtleşmek
cibilmayî *rd* zügürt kalmış olan
cibilmayîn *m* zügürtleme, zügürtleşme
cibîltî *m* zügürtlük
cibînî *m* cibinlik
cîd *n* cet, ata
cîda *bnr* cuda
cîdan *n* iki yaşında erkek deve
cîdiyet *m* ciddiyet
cîdî *rd* 1. ciddî (şaka olmayan, gerçek) 2. ciddî (eğlendirme amacı gütmeyen) * **ev civî-neke cîdî ye** bu ciddî bir toplantıdır 3. ciddî (gülmeyen) 4. ciddî (güvenilir, sağlam) ~ **be! ciddî ol!, ağır ol!** ~ **bûn** ciddileşmek
cîdîbûn *m* ciddileşme
cîdîbûn *l/gh* ciddileşmek
cîdîbûyî *rd* ciddileşmiş olan
cîdîbûyîn *m* ciddileşme
cîdîbûnî *m* ciddilik, ciddiyet
cîdîtî *m* ciddilik, ciddiyet
cîf *m* emek
cîfilandin *m* titreme
cîfilandin *l/gh* titremek
cîfilîn *m* titreme
cîfilîn *l/gh* titremek
cîfnî (I) *m* bağbozumunda kullanılan büyük kazan
cîfnî (II) *m* sini
cift *m* 1. tetir, gövek (cevizin yeşil kabuğu) 2. tetir (ceviz kabuğu gibi bitkilerin bıraktığı kalıcı boya)
cigahî *rd* yerel
cigare *m* sigara ~ **lî ser cigareyê** kışandin (an jî **pê xistin**) ara vermeden sürekli sigara içmek
cigarekêş *rd* sigara tiryakisi
cigarekêşî *m* sigara tiryakiliği
cigîr *rd* zıtlaşan
cigur *m* mesire, mesire günü
cih (I) *m* 1. ark, kanal, su yolu (su arkı) 2. *ant* kanal (içinde damar, sinir, sıvı geçen yer) ~ **avê** su arkı
cih (II) *n* 1. yer, mahal (bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mekân) * **cihê pirtûkê pirtûkxane ye** kitabın yeri kitaplıktır 2. yer (bulunulan, yaşanılan, oturulan şehir, kasaba, mahalle) * **ez cihê**

hevalê we nizanîm arkadaşınızın yerini bilmiyorum 3. yer (durum, konum vaziyet) * **welatê me ji aliye stratejik ve li cihekî girîng e** ülkemiz stratejik olarak önemli bir yerdedir 4. ülke, bölge 5. yer (görev, makam) * **di dema van tayînên dawî de gerînende li cihe xwe ma** son atamalar sırasında müdür yerinde kaldı 6. yer (önem) * **cihê balafirê yê di parêziya welêt de** uçağın yurt savunmasındaki yeri 7. yer (herhangi bir şeye, bir işe ayrılmış bölüm, alan) * **cihê sobayê sobanın yeri** 8. yer (üzerinde yapı kurulmaya veya ekime elverişli toprak parçası, arazi, arsa) * **li ber deryayê ji xwe re cihek kirî** deniz kıyısında bir yer aldı 9. yer (toprak) * **li cihê hisik giya hêşîn nabe** çorak yerde ot bitmez 10. yer (bir olayın geçtiği veya geçeceği bölüm, alan) * **cihê civînê** toplantı yeri 11. yer (otel, motel vb. de kalınacak oda) * **cihê we heyê?** yeriniz var mı? 12. yer (sinema ve tiyatroyada veya taşıtlarda oturulacak koltuk, sandalye) * **li sînemayê, li pêş ji xwe re cihek dît** sinemada, kendine ön tarafta bir yer buldu 13. mevki (bazı ulaşım araçlarında yolculara veya sinema, tiyatro gibi yerlerde seyircilere sağlanan konfora ve bilet ücretlerine göre düzenlenmiş yer) 14. yer (durum) * **ku di cihe te de ez bûma!** senin yerinde ben olacaktım ki! 15. yer, mekân * **bila cihe te bihişt be** makamın cennet olsun 16. iz (bir şeyin geçtiği veya önceden bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan) * **cihê piyê çêlekê** ineğin ayak izi 17. iz, yer (bir şeyin dokunmasıyla oluşmuş belirti) * **cihê nehpan** tırnak izi * **cihê devê kêrê xuya ye** bıçağın izi belli 18. kapı (ev gezmesi için gidilen yer) * **tu îro li çend cihan geriyayî?** bu gün yine kaç kapı dolaştın? 19. nokta, yer * **ji bo ku li dîlanê temaşe bike, li cihekî bilind geriya** düğünü seyretmek için yüksek bir nokta aradı 20. yuva (bir şeyin içinde yerleşmiş olduğu veya yerleştirildiği oyuk) * **cihê diran** dış yuvası 21. oluk (bir şeyin üzerinde oyulmuş yol) 22. yatak (uyumak, dinlenmek gibi amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya) 23. yatak (yün, pamuk, kuş tüyü vb. maddelere kılıf geçirilerek yapılan şilte) * **cihê min deynin** yatağını serin 24. yatak (üzerine şilte konulan karyola, somya, kerevet vb.) 25. yatak (üzerinde yatılacak her türlü şey) 26. yatak (makinelere hareketli bölümleri içine alan hareketli veya sabit parça) * **cihê nam-lûyê** namlu yatağı ~ **bi ~ gerîn** kapı kapı aramak (li cihekî) ~ **bi ~ gerîn** (bir yeri) adım adım gezmek ~ ~ **h** yer yer, fasıla fasıla * **canê wê cih cih pelqik daye** vücudu fasla fasla kabarmış ~ **çêkirin** yer açmak (bir kimseye oturması için yer hazırlamak) ~

dan 1 yer vermek **2** yer açmak (yer bırakmak, imkan vermek) **3** yer vermek, önemli saymak ~ **dîtin** yer bulmak (oturacak yer sağlamak) ~ **girtin 1** yer kapmak **2** yer kaplamak, yer tutmak ~ **guhartin** yer değiştirmek ~ **hılanîn** yer tutmak, yer ayırmak ~ **hiştin 1** yer açmak (yer bırakmak, imkan vermek) **2** yer etmek, iz bırakmak **3** açık kapı bırakmak (kesip atmamak) ~ **jê re hiştin** (bir şeye) açık kapı bırakmak ~ **jê re tune** (an jî nîn e) mahal yok ~ **lê teng kirin** (birin) sıkıştırmak, zorlamak (köseye sıkıştırmak) ~ **li hesabê (yekî) hatin** yerini ısıtmak (bir yerde uzun süre kalmak) ~ **mih** yatak matak ~ **nîşan dan** yer göstermek ~ **qetandin** yer tutmak, yer ayırmak ~ **û cangî** yer yurt ~ **û cangî** yer yurt ~ **û nivînên xêrê** (bin) şifa bulsun ~ **û war** yer yurt ~ **û warê dîzan** hırsız yatağı ~ **û warê (yekî) kes nîzane li ku ye** yeri yurdu belirsiz ~ **xwêş kirin 1** yerini sağlamlaştırmak, iyice yerleşmek **2** yeri hazırlamak **3** zemin hazırlamak ~ **zefî kirin** yer kapmak ~ **ekî berbat** lânet bir yer ~ **ekî te pê neêşe!** Yarasın, afiyet olsun ~ **ekî we pê neêşe** yağ bal olsun, afiyet şeker olsun ~ **ekî wekî quncikekî** avuç kadar (pek küçük, dar yer) ~ **ê agir lê nebe dû jê naçe** ateşin olmadığı yerden duman çıkmaz ~ **ê baregehê (wargehê an jî kampê)** kamp yeri ~ **ê baregeh (wargehê an jî kampê) çêkirin 1** kamp kurmak **2** kamp yeri düzenlemek ~ **ê baş baş köşe** ~ **ê** ber dev ağızlık (su tesisatında su alıp vermeye yarayan vanalı uc) ~ **ê beredayî** boş yere, yok yere, boşuna, boşu boşuna, hiçten * **cihê beredayî li me negeriya** boşuna bizi aramadı ~ **ê beredayî piştê xwe bi (yekî) girê dan** güvendiği dağlara kar yağmak (veya güvendiği dal elinde kalmak) ~ **ê beredayî pûş kutan** haybeye kürek çekmek ~ **ê beredayî sekinîn** (an jî man) *argo* boş yere beklemek, ayazda kalmak, ayazlanmak ~ **ê beredayî sond xwarin** yalan yere (yemin etmek) ~ **ê beredayî xerc kirin** havaya savurmak ~ **ê (yekî) bi keys kirin** yatağını sermek ~ **ê bicin û perî perîli** (yer) ~ **ê (tiştêkî) bûn** yeri olmak (uygun olmak) ~ **ê çavdêriyê** gözleği ~ **ê çep sapa yer, izbelik** ~ **ê çelîtandî** sıyrıntı yeri ~ **ê (yekî) danîn** yatağını sermek ~ **ê daxê** dağlama yeri veya izi ~ **ê daxê ye ne yazık ki, maalesef** ~ **ê dehl û dêş** balta değmemiş (girmemiş veya görmemiş) ~ **ê destek livîn e** mendil kadar (yer) ~ **ê dev ağızlık** (nefesli çalgılarda ağza gelen yer) ~ **ê (yekî) di beriya (... de hebûn** (birini) cebinden çıkarmak * **tu Menaf nas nakî, cihe Hesên di beriya Menaf de heyê** sen Menaf'ı tanıımıyorsun, o Hasan'ı cebinden çıkarır ~ **ê eraseyê** pazar yeri ~ **ê (tiştêkî) gerandin** yerin-

den oynatmak ~ê **giran** (an jî zor) ağırlık merkezi (bir işin en önemli bölümü) **lî** ~ê **giring bûn** kilit noktasında (yeri veya mevki-de) olmak ~ê **(yekî) girtin 1)** (görevinden ayrılan birinin yerine gelen kişi, önceki görevli kadar başarılı olmak) **2)** bir kimsenin yerini tutmak (bir kimseyi aratmamak) * **tu kesî cihê jîmaryarê berê negirt** kimse eski muhasebecinin yerini tutamadı ~ê **(tiştêkî) girtin** (bir şeyin) yerini tutmak (onu aratmamak) * **tu tişt cihê avê nagire** hiç bir şey suyun yerini tutamaz ~ê **(yekî) hebûn** yeri olmak (saygınlığı olmak) ~ê **kar û iş iş yeri, iş alanı** ~ê **kewaran** kovanlık ~ê **kêf û seyrânê** güllük gülistanlık (yer) ~ê **kotiyan** miskinane ~ê **ku agir lê tune be dû jê hîlnakîşe** ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ê **ku agir lê tune be dû jê hîlnayê** ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ê **ku (yek) çûyê em jî mêj ve jê dageriyane** gittiğin yerden geliyoruz ~ê **ku ez bi şev diçimê tu bi roj newêrî heriyê benim geldiğim yerden sen gidemezsin** ~ê **ku herê Xwedê (yekî) nede sermê** Allah takiratını afetsin ~ê **ku maşîk lê hebe bi destan rakirin** ağır çay kenarında kuyu kazmak ~ê **ku maşîk lê heye, çima destê xwe dikî ağır?** maşa varken elini yakmak ~ê **ku pêgeha (yekî) bikevê giya lê hêşîn nabe** bastığı yerde ot bitmez ~ê **ku rêça (yekî) bikevê giya lê hêşîn nabe** ayağının bastığı yerde ot bitmez ~ê **ku riya rihet heye diçe ya zehmet dide ber xwe sağ eliyle sol kulağını göstermek** ~ê **kurman lîxistî** kurt yenîği ~ê **(yekî) lî balê tune bûn** birinin yanında değeri olmamak ~ê **lî gorî xwe dîtîn** (kendine yakışan makamı, durumu bulmak) ~ê **(yekî) lî meriv xuya bûn** yeri gözükmek ~ê **(yekî) lî ser ser û çavê (yekî) hebûn** başı üstünde yeri olmak (ağırlamak için) ~ê **(yekî) lî ser ser û çavê me heye** baş üstünde yeri var ~ê **mevşenê** teneşirlik ~ê **mêşên hingiv** kovanlık ~ê **mêvanê rûmetê** şeref yeri ~ê **mişextiyê** sürgün yeri ~ê **nan** geçim kapısı, ekmek kapısı, ekme yeri (yaşamak için gerekli kazan-cın sağlandığı yer) * **divê ku mirov xîyanet bi cihê nanê xwe re neke** insan ekme kapısına ihanet etmemeli ~ê **(yekî) ne lî erd heye ne lî esman** her yerden kovulmuş biri ~ê **ne tune sudan** sebep, sudan sebebler ~ê **neynokê 1)** tırnak yeri (çakı gibi açılıp kapanabilen şeyleri açmak için yapılmış kerti-k) **2)** tırnak izi ~ê **pazarê (sûkê** an jî **eraseseyê**) pazar yeri ~ê **pêxas lî bal soldirû** ye tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkü dükkânıdır ~ê **piyê xwe kirin** yerini yapmak ~ê **piyên xwe kirin** ayak uydurmak (kendi gidiş ve davranışını başkasınıninkine benzetmek) ~ê **qet tune** yok yere, hiçten * **tu vê**

mesrefê cihê qet tune dikî bu masrafı hiçten yapıyorsun ~ê **req** sığ yer ~ê **rêveberiyê** yönetim yeri ~ê **sermixandî** (an jî **çelilandî**) sıyrık yer ~ê **sindoqê** sandık odası ~ê **sûkê** pazar yeri ~ê **şewatê 1)** yanık, yanık yeri **2)** yangın yeri ~ê **şikandinê** kırık, kırık yeri * **cihê şikandinê di ku de ye?** bunun kırığı nerede? ~ê **te wek vê dinyayê fireh** be top-rağın bol olsun ~ê **teneşoyê** (an jî **mevşenê**) teneşirlik ~ê **tiralên** miskinler tekkesi ~ê **tune** yok yere, hiçten, kuru kuruya ~ê **waweylê** Gayya kuyusu ~ê **(yekî) xuya kirin** yeri gözükmek ~ê **xwe baş dîtîn** yerini beğenmek, yerini sevmek (bitki için; yeri gelişmesine çok uygun olmak) kendine zemin hazırlamak ~ê **xwe dan (yekî)** (birine) yer vermek (kendi yerini bir başkasına bırakmak) ~ê **xwe dîtîn** yerini bulmak ~ê **xwe girtin** (an jî zift kirin) yerini kapmak ~ê **xwe kirin** (an jî **çêkirin**) yerini yapmak ~ê **xwe lê bi keys kirin** abayı sermek ~ê **xwe şaş nekirin** kılı kıpırdamamak ~ê **xwe xweş kirin** abayı sermek ~ên **heyayê** ayıp yerler ~ên **xwe jî hev cihê kirin** yatağını ayırmak

cihal *bnr* cihar

cihan *rd* genç

cihanbûn *m* gençleşme, gencelmek

cihan bûn *l/gh* **1.** gençleşmek (genç görünmek) **2.** gençleşmek (yeniden gençlik ve canlılık kazanmak)

cihanbûyî *rd* gençleşmiş, gencelmis

cihanbûyîn *m* gençleşme, gencelme

cihanî *m* **1.** gençlik (genç olma durumu) **2.** gençlik (insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi) **3.** gençlik (genç bir kimsenin tutumu)

cihankirin *m* gençleştirme

cihan kirin *l/gh* **1.** gençleştirmek (yeniden gençliğine ve dinçliğine kavuşturmak) **2.** gençleştirmek (genç göstermek)

cihar *n* dağarcık, yem torbası

cihayî *rd* yerel

cihbicîhkirin *m* **1.** infaz etme, verilen bir emri yerine getirme **2.** yerli yerine koyma

cih bi cîhkirin *l/bw* **1.** infaz etme, verilen bir emri yerine getirmek **2.** yerli yerine koymak

cihbicîhkirî *rd* **1.** infaz edilmiş, yerine getirilmiş **2.** yerli yerine koyulmuş olan

cihbihîşt *rd* cenetmekân

cihcêrk *m* testilik (testi konulan yer)

cihcêkirin *m* zemin hazırlama

cih çêkirin *l/gh* zemin hazırlamak

cihcûyî *rd* çıkık (yerinden çıkmış kemek veya organ) * **milê wî cihcûyî** ye kolu çıkık

cihcûyîbûn *m* çıkıklık

cihdandî *rd* yatak serilmiş olma

cihdanîn *m* yatak sermek

cih danîn *l/gh* yatak sermek, yatak yapmak,

cihdar *nd/nt* yer sahibi

cihderk *m* 1. kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer) 2. kaynak (bir şeyin çıktığı yer, menşeyi) 3. kaynak (araştırma ve incelemede yararlanılan belge) 4. rz mahreç, boğulanma noktası

cihderketî *rd* çıkık (yerinden çıkmış kemek veya organ) * **milê wî cihderketî** ye kolu çıkık

cihderketîbûn *m* çıkıklık

cih derxistin *l/gh* yatak çıkarmak

cihdojeh *nd* cehennemlik (öldükten sonra yerinin cehennem olacağı sanılan kimse)

cihenimandin *m* gebertine, cehenneme gönderme

cihenimandin *l/gh* gebertmek, cehenneme göndermek

cihenimandî *rd* gebertilmiş, cehenneme gönderilmiş olan

cihenimî *rd* gebermiş

cihenimin *m* geberme

cihenimin *l/ngh* gebermek

ciher *n* 1. dağarcık, yem torbası 2. küçük omuz çantası

cihet *n* yön

cihetnuma *m* pusula

cihê *rd* 1. ayrı (yerleri bir olmayan) **hûn bi hev re ne, ji hev cihê ne?** beraber misiniz, ayrı mısınız? 2. ayrı (başka, başka türlü) * **ev mijareke cihê ye** bu ayrı bir konu 3. ayrık 4. başka * **ew, mirovekî cihê ye o**, başka bir adamdır 5. değişik, farklı (benzerlerinden ayrı) 6. müstakil (kullanış yönünden belli kişi veya kişiler için ayrılmış olan) * **bila odeya cihê ya her kesî hebe** herkesin müstakil odası olsun ~ ~ 1) ayrı ayrı (değişik, birbirinden ayrı olan) * **karê wan yên cihê cihê hene** ayrı ayrı işleri var 2) ayrı ayrı (her biri için) * **ji bo zarokan cihê cihê leyîstok kirin** çocuklar için ayrı ayrı oyuncak aldı 3) ayrı ayrı (her biri ayrı olarak) * **cihê cihê li çêja xwarinan nihêrt** yemeklerin tadına ayrı ayrı baktı 4) başka başka ~ **serî kişandin** ayrı baş çekmek ~ **serkêşî kirin** ayrı baş çekmek

cihêbar *rd* ayrılabilir

cihê bazarê *nd* pazar yeri

cihê beredayî *d* 1. boşuna, boşu boşuna, boş yere 2. pisi pisine 3. haksız yere 4. *nd* neden-siz ~ ~ **hatin xerckirin** ziyan zebil olmak ~ ~ **xerc kirin** çarçur etmek

cihêbûn *m* 1. ayrılma (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) 2. ayrılma (karı koca için, evlilik birliğini bozma) 3. ayrılma (babasından veya herhangi birinden ayrılarak başka bir evde oturma) 4. ayırt etme, ayırma ~ **a karînan** güçler ayrılığı

cihê bûn *l/ngh* 1. ayrılmak (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşmak) 2. ayrılmak (karı koca için, evlilik birliğini bozmak) * **ji**

mêrê xwe cihê bû kocasından ayrıldı 3. ayrılmak (babasından veya herhangi birinden ayrılarak başka bir evde oturmak)

cihêbûna karînan *nd* güçler ayrılığı

cihêbûnî *m* 1. ayrılık 2. ayrımlılık, farklılık

cihêbûyî *rd* 1. ayrık, ayrılmış 2. ayrılmış (karı koca için) 3. ayrı, ayrılmış olan (babasından veya herhangi birinden ayrılarak başka bir evde oturuyor olma) 4. ayrı tutulmuş olan

cihêbûyîn *m* 1. ayrılış (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) 2. ayrılış (karı koca için) 3. ayrılış (babasından veya herhangi birinden ayrılarak başka bir evde oturuyor olma)

cihê camê *nd* cam evi, cam yuvası

cihê cebilxaneyê *nd* cephanelik

cihê cejnê *nd* bayram yeri

cihê cihê h ayrı ayrı, bir bir

cihê civanê *nd* toplantı yeri

cihê cumhûrkê *nd* toplantı yeri

cihê cûcikan *nd* cıvcıvık

cihê çep *nd* sapa yer

cihê dirankolkân *nd* kürdanlık

cihê edebê *nd* ut yeri

cihêgirtin *m* tecrit, ayrı tutma

cihê girtin *l/gh* tecrit, ayrı tutmak

cihêgirtî *rd* tecrit edilmiş

cihê heyayê *nd* edep yeri, ut yeri

cihê îdê *nd* bayram yeri

cihê jidayikbûnê *nd* doğum yeri

cihê jinan *nd* haremlik

cihêkar *nd/nt* 1. ayrılıkçı 2. *rd* ayırıcıcı

cihêkarî *m* 1. ayrıklık 2. ayırmıcılık

cihêker *nd/nt* 1. ayrılıkçı 2. *rd* ayırıcı, ayırmacı

cihêkerî *m* 1. ayrılıkçılık 2. ayırmıcılık

cihê ketiyan *nd* darûlaceze

cihê kewaran *nd* arılık, kovanlık (arıların konulduğu yer)

cihêkirin *m* 1. ayırma (bir yeri bir engelle bölme) 2. ayırma (birbirinden uzaklaştırma) 3. ayırma (nitelik değişikliğini anlama) 4. ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşınayı bozma) 5. ayırma (tahsis etme) 6. ayırma (oğlunu veya herhangi birini kendinden ayırarak başka bir ev tutma) 7. ayrı tutmak, tecrit, tecrit etme 8. ayırt etme, ayırma

cihê kirin *l/gh* 1. ayırmak (bir yeri bir engelle bölmek) * **bexçe bi têtan cihê kirine** bahçeyi telle ayırmışlar 2. ayırmak (birbirinden uzaklaştırmak) 3. ayırmak (nitelik değişikliğini anlamak) * **çeyî ji xerabiye cihê kirin** iyiyi kötünden ayırmak 4. ayırmak (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak) * **jînik ji şüyê wê cihê kirin** kadını kocasından ayırdılar 5. ayırmak (tahsis etmek) * **em dê vê menzelê ji zarokan re cihê bikin** bu odayı çocuklara ayıracığız

6. ayırmak (oğlunu veya herhangi birini kendinden ayırarak başka bir ev tutmak) 7. ayrı tutmak, tecrit etmek 8. ayırt etmek, ayırmak

cihêkirî *m* 1. ayırı, ayrılmış olan (bir yeri bir engelle bölmüş olma) 2. ayrılmış (birbirinden uzaklaştırılmış olan) 3. ayrılmış (tahsis edilmiş olan) 6. ayırı, ayrılmış (oğlunu veya herhangi birini kendinden ayırmış olma) 7. ayrı tutulmuş, tecrit edilmiş olan 8. ayırına tabi tutulmuş olan 9. ayrıcalı

cihêkî *h* ayrımlı olarak

cihêl *rd* genç, toy delikanlı

cihê marezê *nd* panayır yeri

cihê meraqê *nd* bir şeyin en heyecanlı yeri

cihê mēšan *nd* arılık, kovanlık (arıların konulduğu yer)

cihê neheq *h* haksız yere, nahak yere

cihê netune *h* haksız yere

cihê nûberan *nd* turfandalık

cihêreng *rd* 1. değişik, farklı (alışılışın dışında bir özeliği olan) * **kincke** **cihêreng** değişik bir elbise 2. başka * **ew**, **mirovekî** **cihêreng** e o, başka bir adamdır 3. bambaşka 4. ayrımlı, farklı 5. değişik, yeni (o güne kadar söylenmemiş, gösterilmemiş, görülmemiş, düşünülmemiş olan)

cihêrengbûn *m* 1. farklılaşma 2. başkalaşma 3. ayrımlaşma, farklılaşma

cihêreng bûn *l/gh* 1. farklılaşmak 2. başkalaşmak 3. ayrımlaşmak, farklılaşmak

cihêrengbûyîn *m* 1. farklılaşma 2. başkalaşma 3. ayrımlaşma, farklılaşma

cihêrengî *m* 1. farklılık, değişiklik 2. başkalık 3. bambaşkalık 4. ayrımlılık, farklılık

cihêrengîkirin *m* 1. değişiklik yapma, farklılık yapma 2. yenilik yapma

cihêrengî kirin *l/gh* 1. değişiklik yapmak, farklılık yapmak 2. yenilik yapmak

cihêrengkirin *m* 1. farklılaştırma 2. ayrımlaşma

cihêreng kirin *l/gh* 1. farklılaştırmak 2. ayrımlaştırmak

cihê solan *nd* ayakkabılık, ayakkabılık yeri

cihê sûkê *nd* pazar yeri

cihê şaxan *nd* dikmelik

cihêti *m* 1. farklılık, fark 2. ayırım 3. ayrılık, ayrılış, firkat 4. ayrılık (düşünce, görüş veya duygu arasındaki uyumsuzluk) 5. ayrılık, büyük fark 6. ayırım, başkalık, fark 7. fark, ayırım 8. başkalık, ayrılık 9. ayırmaç, farika *m* ~ **kirin** 1) fark gözetmek 2) ayırım yapmak ~ **kirin nava** (...) 1) ayırım gayrim yapmak 2) ayırım yaratmak

cihêtiparêz *nd/nt* ayrılıkçı

cihêtiparêzî *m* ayrılıkçılık

cihêtiwxaz *nd/nt* ayrılıkçı, ayrılık yanlısı

cihêtiwxazî *m* ayrılıkçılık, ayrılık yanlısı olma

cihêtname *m* pusula (üzerinde kuzey güney

doğrultusunu gösteren, bir miknatis iğnesi bulunan ve yön tespit etmek için kullanılan kadranlı araç)

cihê tune *h* nedensiz

cihê vehesê *nd* dinlenme salonu

cihêwaz *rd* 1. ayrı (başka, başka türlü) 2. farklı 3. değişik (benzerlerinden ayrı, farklı) 4. ayrımlı, farklı

cihêwazbûn *m* ayrımlaşma, farklılaşma

cihêwazî *bûn* *l/gh* ayrımlaşmak, farklılaşmak

cihêwazbûyî *rd* ayrımlaşık, farklılaşmış

cihêwazbûyîn *m* ayrımlayış, farklılaşma

cihêwazî *m* 1. ayırım, farklılık 2. ayrılık (düşünce, görüş veya duygu arasındaki uyumsuzluk) 3. ayırtı, nüans 4. ayırmaç, farika 5. değişiklik

cihêwazîti *m* 1. ayrımlılık 2. farklılık 3. değişiklik

cihêwazker *rd* ayırıcı, ayırt edici

cihêwazkirin *m* 1. ayırma (nitelik değişikliğini anlama) 2. farklılaştırma

cihêwaz kirin *l/gh* 1. ayırmak (nitelik değişikliğini anlamak) 2. farklılaştırmak

cihêwazkirî *rd* 1. ayrılmış olan (nitelik değişikliğini anlamış olma) 2. farklılaştırılmış

cihêwxaz *nd/nt* 1. ayırmacı 2. ayrılıkçı, ayrılık yanlısı

cihêwazî *m* 1. ayırmacılık 2. ayrılıkçılık

cihê xwe çêkirin *l/bw* 1. kendine yer edinmek 2. kendine zemin hazırlamak

cihêz *n* çeyiz ~ **çêkirin** çeyiz düzmek, sandık düzmek ~ **danîn** çeyiz hazırlamak ~ **tîştê le ne kê** çeyiz çemen ~ê (yekê) **amade** (an jî **hazir**) **kirin** çeyizlemek ~ê **bûkê** düğün armağanı

cihê zarokanînê *nd* doğum evi, doğumhane

cihêzçêker *nd/nt* çeyizci

cihêzçêkerî *m* çeyizcilik

cihêz danîn *l/gh* çeyiz hazırlamak

cihê zeraqê *m* tan yeri

cihêzfiroş *nd/nt* çeyizci (satan kimse)

cihêzfiroşî *m* çeyizcilik

cihêzker *nd/nt* çeyizci

cihêzkerî *m* çeyizcilik

cihgeh *n* mekân

cihgir *bnr* çigir

cihgirî *bnr* çigirî

cihgirtin *m* 1. yer kapma 2. yer kaplama (önemli bir hacim tutma) 3. yerine oturma (bir durum, bir düşünce vb. benimsenme, yaygın duruma gelme, yerleşme) 4. tutunma, yerleşme 5. yerini bulma

cih girtin *l/gh* 1. yer kapmak 2. yer kaplamak (önemli bir hacim tutmak) 3. yerine oturmak (bir durum, bir düşünce vb. benimsenmek, yaygın duruma gelmek, yerleşmek) 4. tutunmak, yerleşmek * **vê modayê cih girt** bu moda yerleşti 5. yerini bulmak

cihgirtî *rd* 1. halef, yerini alan 2. durağan 3. stabilize (sağlamlaştırılmış) 4. yerleşik, istikrarlı 5. yer kapmış 6. yer kaplamış (önemli bir hacim tutmuş olan) 7. yerine oturmuş (bir durum, bir düşünce vb. benimsenme, yaygın duruma gelmiş, yerleşmiş olan) 8. tutunmuş, yerleşmiş 9. yerini bulmuş olan
cihguhêrîn *rz/m* yer değiştirme, metatez
cihguhêrî *m* becayış
cihguhêstî *rd* yeri değiştirilmiş olan
cihguhêzî *m* 1. nakliyat 2. yer değiştirme
cihik *m* 1. ark, kanalet, su yolu 2. yarıntı (selin açtığı çukur)
cihikok *ant/m* kanalcık
cihimandin *m* 1. gebertme 2. defetme, savma, savuşturma
cihimandin *l/gh* 1. gebertmek 2. defetmek
cihimandî *rd* 1. geberik, gebertilmiş 2. defedilmiş
cihimî *nd/rd* 1. geberik, gebermiş olan 2. defolmuş olan
cihimîn *m* 1. geberme (hayvanlar için) 2. gümbürdeme (insan için öline) 3. defolma, cehennem olma
cihimîn *l/ngh* 1. gebermek (hayvanlar için) 2. gümbürdemek (insan için ölmek) 3. defolmak, cehennem olmak
cihinan *h* yer yer, fasıla fasıla * **canê wê cihinan pelqik daye** vücudu fasla fasla kabarmış
cihinîn *m* inatlaşına, inat etme
cihinîn *l/ngh* inatlaşmak, inat etmek
cihiştîn *m* pay bırakma (bir ilişkide fazla samimi olmamak, mesafe bırakma)
cih hiştin *l/gh* pay bırakmak (bir ilişkide fazla samimi olmamak, mesafe bırakmak)
cihibûn *m* yerelleşme, mahallileşme
cihî bûn *l/ngh* yerelleşmek, mahallileşmek
cihî *rd* yerel, mahallî
cihkar *n* iş yeri
cihkî *rd* yerel, mahallî
cihkîbûn *m* yerelleşme
cihkî bûn *l/ngh* yerelleşmek
cihkîkirin *m* yerleştirme
cihkî kirin *l/gh* yerleştirmek
cihkîkirî *rd* yerleşmiş, lokalize
cihkîti *m* yerellik
cihlêtengbûn *m* 1. sıkışmak 2. bulunduğu yer kendisine dar gelme
cih lê teng bûn *l/bw* 1. sıkışmak 2. bulunduğu yer kendisine dar gelmek
cihlêtengbûyî *rd* 1. sıkışık, sıkışmış olan 2. bulunduğu yer kendisine dar gelmiş olan
cihlêtengkirin *m* 1. sıkıştırma 2. bulunduğu yeri birine dar etme
cih lê teng kirin *l/gh* 1. sıkıştırmak 2. bulunduğu yeri birine dar etmek
cihlêtengkirî *rd* 1. sıkıştırılmış olan 2. bulunduğu yeri kendisine dar edilmiş olan

cihniştîn *rd/nd* 1. yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) 2. vekil, ardıl 3. *m* yerleşim ~ê **serok** (an jî **serek**) başkan vekili
cihniştandin *m* yer gösterme
cih niştan *dan l/bw* yer göstermek
cihnişte *nd/nt* vekil
cihnişteti *m* vekillik
cihnuma *m* pusula (üzerinde kuzey güney doğrultusunu gösteren, bir miknatıs iğnesi bulunan ve yön tespit etmek için kullanılan kadranlı araç)
cihok 1. oluk (bir şeyin üzerinde oyulmuş yol) 2. *ast* oluk (ay yüzeyinde görülen uzun yarıklardan her biri) 3. akar 4. *ant* olukçuk 5. ark, karık, su kanalı
cihokî *rd* oluklu (üstünde yol yol oluklar bulunan) * **muqaweyê cihokî** oluklu mukava
cihokîbûn *m* oluklaşma
cihokî bûn *l/ngh* oluklaşmak
cihokîbüyîn *m* oluklaşma
cihumandin *bnr* cihimandin
cihumîn *bnr* cihimîn
cihur *bnr* cihar
Cihû *nd/rd* Yahudî
Cihûbûn *m* Yahudilik
Cihûd *nd/rd* Yahudî
cihûdî *m* Yahudilik
Cihûti *m* Yahudilik
cihûwar *n* yer, yurt
cihûwarbûn *m* yurtlanma
cihûwar bûn *l/ngh* yurtlanmak
cihvedêr *nd/nt* arıkçı (su yolu yapan kimse)
cihvedêrî *m* arıkcılık
cihwar *rd* yerleşik
cihwarbûn *m* yerleşmek
cihwar bûn *l/ngh* yerleşmek
cihwarbüyîn *m* yerleşme
cihwarkirin *m* yerleştirme
cihwar kirin *l/gh* yerleştirmek, iskan etmek
cihwarkirî *rd* yerleştirilmiş olan
cihxebat *m* çalışma yeri
cihxew *m* uyuma (veya yatma) yeri
cihyarbûn *m* yerleşme
cihyar bûn *l/ngh* yerleşmek
cihyarkirin *m* yerleştirme
cihyar kirin *l/gh* yerleştirmek
cikcîk *m* cik cik
cikcîkkirin *m* cik cit ötmek
cikcîk kirin *l/gh* cik cit ötmek
cikos *rd* cimri
cikosî *m* cimrilik
cikûd *rd* cimri
cikûdî *m* cimrilik
cikûstî *m* cimrilik
cil (I) *m* 1. yaygı 2. çul (kıldan veya yünden yapılmış hayvan örtüsü) 3. şaprak (eğer örtüsü) 4. haşa, belleme 5. palan, semer ~a **bênamûsiyê** onursuzluk, haysiyetsizlik ~a

bin (yekî) kişandin ayağının altındaki halıyı çekmek ~a **erdê** paspas (yere serilen paspas) ~a **şil e ketiye stûyê (yekî)** boynunun borcu olmuş olmak ~a **xwe danîn** taziye gelenleri evine kabul etmek veya ağırlamak ~a **xwe ji avê derxistin** keçesini sudan çıkarmak

cil (II) *n* ay başı, adet * **ketiye cilan** aybaşı olmuş ~ê **(yekê) qut bûn** adetten kesilmek

cil (III) *n* 1. giysi, elbise, giyecek, giyit 2. çamaşır * **cilan bişon** çamaşırları yıkayın 3. giyim * **ji cilên wî xuya ye ku karker e** giyiminden işçi olduğu belli 4. *mec* üst, elbise * **cilên xwe vêxe** üstünü değiştir ~ **avêtin ser (tiştêkî)** çullamak (hayvan çullamak) ~ **babet babet lê nefis hemû kes** giysi türlü türlü olabilir ama yiyecek sözkonusu oldu mu ayırım olmaz ~ **bi xwe de kirin** giyinmek ~ **bi xwe nehiştin** üst başını yırtmak ~ **dan çekirin** (an **jî girêdan**) elbise yapınak ~ **e ketiye mil e 1)** iş başa düşmek 2) başa gelen çekilir 3) bir beladır işte ~ **guhartin** elbise değiştirmek ~ **ji xwe kirin** soyunmak, elbisesini çıkarmak ~ **lê bûn** giyinik olmak ~ **lêbûyî** giyinik ~ **li xwe kirin** (an **jî wergirtin**) giyinmek, elbise giymek ~ **lixwekirî** (an **jî wergirtî**) giyinik ~ **û macil** elbise, giysi, üst baş ~ **milên xwe nû kirin** üst başını yenilemek ~ **milik** giysi öteberi ~ **û berg** giysi, üst baş, kostum ~ **û bergên xwe ji xwe kirin** kıyafetini değiştirmek ~ **û caw çul çaput** (her türlü dokunmuş kumaş) ~ **û col** (an **jî cor**) 1) yatak, yorgan, yastık ve örtüleri ne varsa, yatak matak 2) öteberi 3) çamaşır ~ **û coran** çamaşır ~ **û girêdan** giyim, giyim kuşam * **ji cil û girêdanê re zêde pere xerc nedikir** giyim kuşama pek para harcamazdı ~ **û girêdana (yekî) li hev bûn** giyim kuşamı yerinde olmak ~ **û pêçan** giyim kuşam ~ **wergirtin** giyinmek, elbise giymek ~ **wergirtî** giyinik ~a **şil bûn û ketin stûyê (yekî)** boynunun borcu olmak **li ~ê wî menêrin li ceraetê wî binêrin** kepenek altında er yatar ~ **ên dînan** deli gömleği ~ **ên jinan** kadın elbisesi ~ **ên mêran** erkek elbisesi ~ **ên miriyan** soyka (ölü üzerinden çıkan giysi) ~ **ên (yekî) şamoşewlo bûn** elbiseleri üzerinden dökülmek ~ **ên tenik** ince giysi ~ **ên tenik lê ne sırtı yufka** ~ **ên vekirî** açık elbise ~ **ên zarokan** çocuk elbisesi ~ **ên xwe avêtin** 1) soyunmak, elbiselerini çıkarmak 2) çamaşır değiştirmek 3) kirliye atmak (yıkamak için) ~ **ên xwe danîn** 1) soyunmak, elbiselerini çıkarmak 2) çamaşır değiştirmek 3) kirliye atmak (yıkamak için) ~ **ên xwe guhartin** çamaşır değiştirmek ~ **ên xwe vêxistin** kıyafetini değiştirmek ~ **ên xwe vêxistin ên navmalê li xwe kirin** soyunup dökünmek

cilav *m* dizgin

cilb *m* ufak tefek kız çocuğu

cilbedew *rd* şık elbiseli

cilbend *n* büyük cüzdan

cilbik *bnr* cilb

cilbir *nd/nt* terzi

cildan *bnr* cildank

cildank *m* 1. çamaşır dolabı 2. elbise dolabı

cildirûn *n* 1. saraç 2. *m* dikiş makinası

cildirûn *m* 1. dikiş, dikme 2. dikme, terzilik

cil dirûtin *l/gh* elbise dikmek

cildirûtî *m* saraçlık

cil dîtin *l/gh* adet görmek

cildîtin *m* adet görme

cildîtî *rd* adetli, adet görmüş olan

cilên binî *nd* iç çamaşır

cilên bûkantiyê *nd* gelinlik

cilên jinan *nd* kadın elbisesi

cilên mêran *nd* erkek elbisesi

cilên resmî *nd* resmî elbise (veya giysi)

cilên serê *nd* üstlük

cilên sirmeyî işlemeli bir tür elbise

cilên şevê *nd* gecelik

cilên xewê *nd* gecelik elbise

cilên xewê *nd* gecelik

cilên zarokan *nd* çocuk elbisesi

cilên zivrikan *nd* keten elbise

cilêt *m* jilet

cilê zirî *rd* zırhlı elbise

cilfiroş *nd/nt* elbise satıcısı

cilfiroşî *m* elbise satıcılığı

cilfû *m* sel

cilhesp *n* at eğeri

cilhêşin *rd* mavili, mavi giysili

cilhilawêş *m* askı, elbise askısı

cilhitandin *m* sıyıma

cilhitandin *l/gh* sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerine hafifçe yırtmak)

cilhitandî *rd* sıyrık

cilhitî *rd* sıyrık, sıyrılmış olan

cilhitîn *m* sıyrılmış

cilhitîn *l/gh* sıyrılmak

cilik (I) *m* 1. çul (kıldan veya yünden yapılmış hayvan örtüsü) 2. alık (hayvan çulu) 3. bez, çaput 4. belleme, haşa, yapık 5. teğelti, yuna (eğerin altına konulan keçe) 6. yapıncak ~a **xwe ji avê derdixe** keçesinin sudan çıkarmak, sudan keçesini çıkarmak

cilik (II) *n* giysi, elbise ~ **milik** eski püskü giysisi

cilikkirin *m* çullama

cilik kirin *l/gh* çullamak

cilikreş *rd* siyah giysili

cilîtk *m* göz çapağı

cilkar *nd/nt* elbise yapan, terzi

cilkesk *rd* yeşilli, yeşil giysili (yeşil giyinmiş kimse)

cilkevn *rd* eski elbiseli

cilkirin *m* çullama
cil kirin *l/gh* çullamak
cilkirî *rd* 1. çullu 2. giyimli, giyinik
cillêbûn *m* giyinik olma
cil lê bûn *l/bw* 1. giyinik olmak * **gava ku ez ketim odayê cil lê bûn** odaya girdiğimde giyinikti 2. elbise birine uymak, üstüne tam oturmak
cillêbûyî *rd* giyinik
cil li ber bûn *l/bw* giyinik olmak
cilnû *rd* yeni giysili
cilpak *rd* iyi giysili
cilpîne *rd* yamalı elbiseli
cilq *rd* 1. cılk * **hêka cilq** cılk yumurta 2. su-lu, cıvık, zevzek (yersiz şakalar yapan, davranışları ile çevresinin tedirgin eden kimse) ~ **derketin** cılk çıkmak ~ **kirin** cılk etmek
cilqetîn *rd* deli (kimse)
cilqî *m* sululuk, cıvıklık, zevzeklik
cilqîbûn *m* 1. cılklaşma 2. sululaşma, cıvıklaşma
cilqî bûn *l/gh* 1. cılklaşmak 2. sululaşma, cıvıklaşma
cilqîti *m* cılkılık
cils *m* kireç
cilskirin *m* kireçleme
cils kirin *l/gh* kireçlemek
cilskirî *rd* kireçli, kireç ile kaplanmış olan
cilsor *rd* kırmızılı, kırmızı elbiseli
cilspî *rd* beyazlı, beyaz elbiseli (giysileri beyaz olan kimse)
cilşil *rd* ıslak giysili
cilşin *rd* mavili, mavi giyinmiş kimse
cilşo *nd/nt* çamaşırcı, yıkayıcı (elbise vs. yıkan kimse)
cilşok *m* 1. çamaşırhane, çamaşırlık 2. yunak
cilşotî *m* çamaşırcılık, yıkayıcılık
cilşoyî *m* çamaşır (yıkama işi)
cilşuştin *m* elbise yıkama
cil şuştin *l/gh* elbise yıkamak
cilşuştî *rd* üst başı yıkanık, giysileri yıkanmış tertemiz olan
cilt *m* kesme
cil û berg *n* 1. giysi, elbise, giyecek 2. giyim, üst baş, kıyafet 3. giyim kuşam
cilûx *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
cilvegirk *m* mandal
cilwedat *rd* cilveli
cilwergirtin *m* giyinmek
cil wergirtin *l/gh* giyinmek * **tev ji mixa-zeyên baş kinc werdigirtin** iyi mağazalar-dan giyinirlerdi
cilwergirtî *rd* giyinik
cilxane *nd* giyim evi
cilxe *m* patika
cilxî *m* patika
cilzer *rd* sarılı, sarı elbiseli
cima *m* 1. Cuma 2. hutbe
cimakirin *m* toplama

cima kirin *l/gh* toplamak
cimat *bnr* cemaat
cimayî *m* veraset
cimbîş *m* 1. eğlenti 2. cümbüş (cümbüş çalgısı)
cimbîşbend *nd/nt* cümbüşçü ~ **a rengan** renk cümbüşü
cimbîşbendî *m* cümbüşçülük
cimbûşjen *nd/nt* cümbüşçü
cimbûşjenî *m* cümbüşçülük
cimbûz *rd* huysuz
cimcim *anth* 1. kafa taşı 2. kele 3. mısır koça-nı 4. salkım
cimcime *n* 1. iri kafa 2. *m* bataklık, batak (yer)
cimêlek *bnr* cimêli
cimêlik (I) *m* cibinlik
cimêlik (II) *m* bir tür ekmek tatlısı
cimêlî (I) *bot/m* malatya armudu
cimêlî, cimêlik (II) *m* yağ, pekmez ve ekmek-ten yapılan bir tür ekmek tatlısı
cimhûrk *m* 1. cumhur 2. topluluk 3. toplanma, toplantı
cimik *rd* ikiz
cimî *m* cima, çiftleşme (insanlarda)
cimkût *m* izdiham
cimrî *nd/rd* cimri
cimrîtî *m* cimrilik
cimûcelabûn *m* (bir kimse veya şey) ortadan kaybolma
cimûcela bûn *l/gh* (bir kimse veya şey) orta-dan kaybolmak
cimxaf *m* çan, kilise çanı
cimxar *n* Hristiyanları kiliseye gitmeleri için uyanan kimse
cin *n* 1. cin 2. cin (zeki ve akıllı kimse) (mec) ~ **bi (yekî) girtin** cin tutmak ~ **gihîştin (ye-kî)** (birini) cin tutmak ~ **lê xistin** cin çarp-mak ~ **li (yekî) xistin** (an jî **dan**) cin çarp-mak ~ **pê girtin** cin tutmak ~ **û cinawir** yır-tıcı hayvanlar, canavarlar ~ **û perî ecini ~ên (yekî) hatinê** cinleri başına toplamak (veya üşüşmek) ~ **ê (yekî) pê girtin** cin tutmak ~ **ên (yekî) hatin dorê** cinleri başına toplamak (veya üşüşmek) ~ **ên (yekî) rabûn pêdarê** cinleri ayağa kalkmak * **eynî cin e** cin gibi
cinabet *nd/nt* cenabet
cinah *n* 1. topuz 2. ucu kalın sopa
cinaq *rd* lades
cinawir *n* 1. canavar 2. *mec* canavar (yaramaz, haşarı çocuk) 3. *rd* canavar (acımasız, zalim kimse) * **eynî cinawir e** canavar gibi, saldı-ran 4. haydut gibi (insana korku veren iyiri yarı kimse) * **wekî cinawirekî** canavar gibi
cinawirî *m* canavarlık
cinayet *m* cinayet, kıya
cinbar *n* çimbar
cincilandin *m* 1. arıtma, durultma 2. allama, süsleme
cincilandin *l/gh* 1. arıtmak, durultmak 2. allamak, süslemek

cincilandî *rd* 1. arıtık, arıtılmış, durultulmuş 2. allı pullu, süslenik
cincilî *rd* 1. arı, duru, saf (duru duruma gelmiş) 2. allı pullu
cincilîn *m* 1. arınma, durulaşma, durulma 2. allanma
cincilîn *l/gh* 1. arınmak, durulaşmak, durulmak 2. allanmak
cinciq *m* boncuk
cinciqlî *rd* 1. cicili bicili 2. allı pullu
cincirandin *m* eziyet etme, işkence etme
cincirandin *l/gh* eziyet etmek, işkence etmek
cincirandî *rd* eziyet edilmiş olan
cincirîn *m* eziyet edilme
cincirîn *l/gh* eziyet edilmek
cincîr *n* iki renkli yılan
cind *nd/nt* savaşçı, asker
cindar (I) *zo/n* yer kurdu
cindar (II) *nd/rd* cinci
cindarî *m* cincilik
cinde *m* fahişe, oruspu
cindebaz *rd* çapkın (erkek)
cindebazî *m* çapkınlık
cindetî *m* fahişelik, oruspuluk
indexane *m* genelev, kerhane
cindî (I) *rd* 1. soylu, asil, ileri gelen 2. asker 3. yiğit, cesur 4. keleş, yakışıklı (çok yakışıklı erkek) 5. temiz, iyi huylu
cindî (II) *rd* aziz, ermiş
cindîfî *m* 1. soyluluk, asillik 2. yiğitlik 3. yakışıklılık 4. iyi huyluluk
cinêh *bnr* cinah
cinê *m* şifleme (pamuğu kozasında ayırma)
cinêkirin *m* şifleme
cinê kirin *l/gh* şiflemek
cinêkirî *rd* şiflenmiş (pamuğu kozasından toplanmış olan tarla)
cinên (I) *n* küçük bahçe
cinên (II) *nd/nt* ırgat (pamuk toplayıcısı)
cinênî *m* ırgatlık
cinêw *m* küfür
cingal *m* cengel, orman
cinger, **cingerî** *rd* kirli ve uzun saçlı (kimse)
cingirtî *rd* cıntutmuş olan
cinigandin *m* somurtma
cinigandin *l/gh* somurtmak
cinigîn *m* somurtma, somurtuş
cinigîn *l/gh* somurtmak
cinigandin (I) *m* sıçratma, ürkütme, ürpertme
cinigandin (II) *m* süsleme (çocuk şeyleri süsleyip püsleme)
cinigandin (I) *l/gh* sıçratmak, ürkütmek, ürpertmek
cinigandin (II) *l/gh* süslemek (çocuk şeyleri süsleyip püslemek)
cinigandî (I) *rd* sıçratılmış, ürkütülmüş
cinigandî (II) *rd* süslenmiş
ciniqlî (I) *rd* ürkmüş, ürpermiş olan
ciniqlî (II) *rd* süslenmiş

ciniqlîn (I) *m* sıçrama, ürkme, ürperme
ciniqlîn (II) *m* süslenme, süsleniş
ciniqlîn (I) *l/gh* sıçramak, ürkemek, ürpermek
ciniqlîn (II) *l/gh* süslenmek
cinisrî *bot/m* böğürtlen (Rubus caesus)
cinîyaz *bnr* cenaze
cinî (I) *m* şifleme (pamuğu kozasında ayırma)
cinî (II) *rd* cinleri olduğuna inanılan kimse
cinîkirin *m* şifleme
cinî kirin *l/gh* şiflemek * **min pembû cinî kir** pamuğu şifledim
cinîkirî *rd* şiflenik, şiflenmiş olan
cinobet *nd/nt* cenabet
cinoke *n* küçük cin
cinokî *rd* çılgın, cin çarpmış gibi olan
cinokîbûn *m* çılgınlaşma
cinokî bûn *l/gh* çılgınlaşmak
cinooqlî *rd* çılgın, huysuz * **hespê cinoqlî** huysuz at
cinowî *rd* çılgın
cinowîbûn *m* çıldırma, çılgınlaşma, delirme
cinowî bûn *l/gh* çıldırmak, çılgınlaşmak, delirmek
cinoyî *rd* 1. cinli 2. çılgın, deli, huysuz ~ **bûn** 1) cinlenmek, cinli olmak 2) cinnet getirmek
cinoyîbûn *m* 1. cinlenme 2. delirme, çıldırma
cinoyî bûn *l/gh* 1. cinlenmek 2. delirmek, çıldırmak
cinoyîbüyî *rd* delirmiş, çıldırmış kimse
cinq *m* herhangi bir şeyi gösterip vermeme
cinqlî kirin *l/gh* bir şeyi verir gibi yapıp geri çekmek
cins (I) *n* cin (ins û cin; deyiminden geçer, Türkçe karşılığı in cin)
cins (II) *n* 1. cins, tür * **portekal mêweyeke ji cinsê turuncan** e portakal turunc cinsinden bir meyvedir 2. cins, tür (aralarında ortak benzerlikler bulunan varlıklar topluluğu) 3. cins (soy, kök, asıl) 4. cins, tuhaf (argo) 5. *biy* cins (pek çok ortak özellikleri bulunan türler topluluğu) 6. *rd* cins (yüksek nitelikte olan) * **hespê ji cinsan** cins at ~û **cibiliyet** cins cibiliyet
cinsiyet *biy/m* cinsiyet, cinslik, eşey
cinsî *rd* cinsel, cinsî, eşeyssel, seksüel
cinsîfî *m* cinsellik
cintî *rd* titiz
cintîbûn *m* titizleşme
cintî bûn *l/gh* titizleşmek
cintîfî *m* titizlik
cinû *n* beniz
cinûk *rd* cimri
cinûkbûn *m* cimrileşme
cinûk bûn *l/gh* cimrileşmek
cinûkî *m* cimrilik
cinûn *rd* 1. çılgın, deli 2. sinirli, asabî
cinûnî *m* 1. çılgınlık, delilik 2. sinirlilik, asabîlik ~ **bûn** 1) delirmek 2) cinnet getirmek
cinûs *m* melânet, büyük kötülük

cinûs *rd* iğrenç, sümsük, mendebur
cinûsî *m* iğrençlik, sümsüklük, mendeburluk
cinyaz *n* cenaze, naaş
cip *h* epey
cipcanî *rd/h* capcanlı
cipcemidî *rd* sopsoguk
cipcihê *rd* apayrı, bambaşka
cipcihêti *m* bambaşkalık
cipciwan *rd* gepgenç, gepegenç
cipcuda *rd* apayrı, bambaşka
cipcudatî *m* bambaşkalık
cipcihê *rd* apayrı
ciqciqî *rd* allı pullu
ciqciqo *rd* sulu, vicik kimse
ciqciqok (I) *m* baloncuk
ciqciqok (II) *n* penes
ciqê *b* agucuk (süt çocuğunu sevmek için söylenir)
cir *m* 1. huy, mizaç * **cira wî** ne **xweş** e huyu güzel değil 2. yüz, surat (yüzü herhangi bir niteliğe sahip olan) * **keçika ku cira wê** **xweşik** e güzel yüzlü kız 3. muamele ~ **û cedêl** münakaşa, ağız dalaşı ~ **û cedêl kirin** cebelleşmek ~a (...) **jê re ne xweş hatin** antipatik bulmak ~a **kaniyê bi pûngê ne xweş** e çûye di çaviya kaniyê de hêşîn bûye keçinin sevmediği ot burnunun dibinde bitermiş ~a (yekî) ne **xweş bûn** 1) huysuz olmak 2) kötü olmak (olumsuz bir durum olmak) * **me rastî got, cira me nexweş bû** doğruyu söyleyince kötü olduk ~a **mirovan bi çav û birûyan xweşik** e kaş ile göz, gerisi söz ~a **rastan ne xweş** e doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar ~a **wan bi hev ne xweş bûn** birbirini sevmemek, birbiriyle iyi geçinmek (yekî) ~ (wî) **xweşik bû** nur yüzlü ~a (yekê) **xweşik bûn** güzel olmak * **cira vê keçikê xweşik** e bu kız güzel ~a **xwe xweş kirin** huyunu düzeltmek ~a **xwe xweşik kirin** 1) kendini güzelleştirmek 2) huyunu düzeltmek
cirandin *m* 1. bağırma 2. akın etme
cirandin *l/gh* 1. bağırtnak 2. akın etmek
cirboq *zo/h* cirboğa, (Dipus Caegyptius)
circ *zo/h* ova sıçanı
circatir *bot/m* fare kulağı
circir (I) *rd* sıkışık (bir yerde insanların çok olması) * **dora nan pir circire bû** ekmek kuyruğu çok sıkıştı
circir (II) *m* fermuar
circiran *m* sıkışma (dar bir yere zorla sığma)
circirandin *m* sığdırma, tıkma,
circirandin *l/gh* sığdırmak, tıkmak,
circirandî *rd* sıkıştırılmış (sığdırılmış)
circire *rd* sıkışık (bir yerde insanların çok olması)
circiretî *m* sıkışıklık
circirî *rd* sığışmış
circirîn *m* sığışmak

circirîn *l/hgh* sığışmak (dar bir yere zorla sığmak) ~ **hev** sıkışmak
circirik *zo/m* circir böceği
circirk *zo/m* circir böceği
circirkûsî *m* iki kişi tarafından, eller arkada bağlı, oturulmuş vaziyete birbirlerinin ayak tabanlarını iterek oynanan bir oyun
circiro *rd* şamatacı
circirok *zo/m* 1. circir böceği 2. bağırktan, zırlak
circirok dengê circirok
circirokî *h* bağırtkanca
cird *zo/nd* tarla faresi (Microtus arvalis)
cirdik *n* cingil, şingil, salkımcık (küçük üzüm salkımı) * **cirdikê tirî** üzüm şingili ~ek bir avuç (az, çok az) * **li vir cirdikek mane** burada bir avuç kalmışlar
cirdîxezal *zo/m* kangru (Macropus giganteus)
cirdok *n* geleni, keme
cirdon, cirdone bir tür iri fare
cire *m* düğüm
circir *m* yaygara, cır cır, bağırta
cirf *m* titreme ~ **pê ketin** birini titreme almak
cirg *zo/h* havadan inmeyen ve Arapçada hubarra denilen bir kuş
cirge *m* boncuklu ve altın takılı bir kız takısı
cirifandin *m* titretme
cirifandin *l/gh* titretmek
cirifîn *m* titreme
cirifîn *l/hgh* titremek
cirik *m* mendil kapmaya benzeyen bir çocuk oyunu
ciris *rd* batık, kirli
cirisandin batırmak
cirisandin *m* batırma
cirisandin *l/gh* batırmak (kirlilemek)
cirisandî *rd* batırılmış, kirlilemiş olan
cirisî *rd* batırılmış, kirlilemiş
cirisîn *m* batırılma, kirlileme
cirisîn *l/hgh* batırılmak, kirlilemek
ciriyayî *rd* olmuş, oluşmuş, cereyan etmiş olan
ciri *m* azık, kumanya, istihkak
cirîd *m* 1. cirit (at koşturup birbirine değnek atarak topluca oynanan oyun) 2. cirit (bu oyunda atılan değnek)
cirîdbaz *nd* ciritçi
cirîdbazî *nd* ciritçi
cirîn (I) *m* olma, oluşma
cirîn (II) *m* cirlama, bağırma, bağırış ~ **pê ketin** bağırıp çağırmak
cirîn (I) *l/hgh* olmak, oluşmak, cereyan etmek
cirîn (II) *l/hgh* cirlamak, bağırmaq
cirîni *m* bağırta
cirk *m* merhem
cirkêş *rd* didişmeci, tartışmayı, didişmeyi seven
cirm (I) *bnr* conî
cirm *hiq/m* 1. cürüm 2. cerime 3. zararı öde-

me, tazminat ~ **bijartin** ödemek, tazmin etmek * **cirm bijartin** hasırı ödediler ~ **dan** ödemek, tazmin etmek * **cirm dan** hasırı ödediler ~ **ketin stüyê (yekî)** cürmünü çekmek ~ **kirin** (birini) para cezasına çarpmak ~ **kişandin 1)** cürmünü çekmek 2) ödemek, tazmin etmek * **cirm kişandin** hasırı ödediler ~ **û cirmiyet cürüm ~a (tişteki) ji (yekî)** **bijartin** faturasını (birine) çıkarmak ~a (tişteki) **kişandin** acısını çekmek ~a **xwe dan** cürmünü çekmek

cirdar rd cürümlü

cirdan m ödeme, tazmin etme

cirdayî rd ödemiş, tazmin etmiş olan

cirdayîn m ödeyiş, tazmin etme

cirn n 1. kurna, yalak, su yalağı 2. dibek

cirne n kurna

cirnexweş nd/rd 1. suratsız, surat düşkünü, çirkin 2. huysuz, geçimsiz, aksi (inatçı, hırçın) * **jineke cirnexweş e** geçimsiz bir kadın ~ min mîna vî zîlamî kesekî **cirnexweş** nedît ben bu adam kadar aksi birini görmedim 3. çekilmez, sevimsiz, itici 4. çitak, huysuz, kavgacı 5. sinir, gıcık (can sıkı, hoş gitmeyen) ~ **bûn** geçimsiz olmak, huysuz olmak

cirnexweşane rd/lh gıcıkça

cirnexweşbûn m 1. huysuzlaşma 2. aksileşme, tersleşme 3. sevimsizleşme

cirnexweş bûn l/gh 1. huysuzlaşmak * **kurik her çiqas mezin dibe cirnexweş dibe** çocuk büyüdükçe huysuzlaşıyor 2. aksileşmek, tersleşmek 3. sevimsizleşmek

cirnexweşik nd çehre zügürdü

cirnexweşikbûn m sevimsizleşme

cirnexweşik bûn l/gh sevimsizleşmek

cirnexweşikî m sevimsizlik

cirnexweşî m 1. suratsızlık 2. huysuzluk, aksilik, terslik 3. çirkinlik 4. iticilik, sevimsizlik 5. gıcıklık ~ **kirin 1)** aksilik etmek, aksilenmek, aksileşmek, huysuzluk etmek 2) gıcıklık yapmak

cirnexweşîbûn m huysuzlanma, huysuzlaşma

cirnexweşî bûn l/gh huysuzlanmak, huysuzlaşmak

cirnexweşikirin m aksileştirme, huysuzlaştırma

cirnexweşî kirin l/gh aksileştirmek, huysuzlaştırmak

cirnik n 1. kurna, yalak (küçük olanı) 2. suluk

(kuş kafeslerinde su yeri)

cirnîs zo/m timsah (Crocodylus)

cirqelêş rd laf atan

cirte rd şirret, şirret kadın

cirtemiz rd pısırk

cirtemizî m pısırkılık

cirtetî rd şirretlik

cirû rd yeşermeye yüz tutmuş olan

cirûcedêl m geçimsizlik

cirxerab rd huysuz, aksi (inatçı, hırçın)

cirxerabî m huysuzluk, aksilik ~ **kirin** huysuzluk etmek

cirxweş rd 1. güzel yüzlü 2. sevimli, sempatik 3. huylu, iyi huylu, güzel huylu * **zarokekî**

cirxweş iyi huylu bir çocuk

cirxweşik rd sevimli

cirxweşikbûn m sevimlileşme

cirxweşik bûn l/gh sevimlileşmek

cirxweşikî m sevimlilik

cirxweşikîkirin m sevimlileştirme

cirxweşik kirin l/gh sevimlileştirmek

cis m kireç

cisane m kireç ocağı

cisir n mertek

cisn n 1. nesil, soy 2. nesil, döf, soy (hayvanlar için) * **hespê jî** cisnan soylu at ~ê (tişteki)

kor bûn nesli tükenmek ~ê **kuçikê** köpek soyu (soysuz, adi, bayağı kimse)

cist rd sönük

cit rd nişan alma deliği

citî n 1. tike 2. lime ~ lime lime

civ (I) çiv m canlılık, hareketlilik, karşı koyuşta en zayıf tepki ~ **û** ~ doğal tepki ve hareket sürekliliği

civ (II) m kalabalık, gürültü

civak m 1. toplum 2. topluluk, cemaat ~a **çandiniyê** tarım toplumu ~a **hoveber** ilkel toplum ~a **piranîparêz** çoğulcu toplum ~a **sermayedar** kapitalist toplum ~a **têberî** tüketim toplumu

civakbar rd sokulgan

civakbarî m sokulganlık

civakbûn m toplumsallaşma

civakbûyî rd toplumsallaşmış

civakbûyîn m toplumsallaşma

civakî rd 1. toplumsal, sosyal, maşerî * **wjdanê civakî** maşerî vicdan 2. **nd/nt** sosyalist, toplumcu

civakîbûn sos/m 1. toplumsallaşma, sosyalleşme 2. **psi/ped** toplumsallaşma, sosyalleşme

civakî bûn l/gh 1. toplumsallaşmak, sosyalleşmek 2. **psi/ped** toplumsallaşmak, sosyalleşmek

civakîbûyî rd toplumsallaşmış, sosyalleşmiş

civakîbûyîn sos/m toplumsallaşma, sosyalleşme

civakîkirin m 1. ab toplumsallaştırma, sosyalleştirme 2. **psi/ped** toplumsallaştırma, sosyalleştirme

civakî kirin l/gh 1. ab toplumsallaştırmak, sosyalleştirmek 2. **psi/ped** toplumsallaştırmak, sosyalleştirmek

civakîkirî rd 1. ab toplumsallaştırılmış, sosyalleştirilmiş 2. **psi/** toplumsallaştırılmış, sosyalleştirilmiş

civakîtiya dewletê nd devlet sosyalizmi

civakîti m 1. toplumsallık 2. toplumculuk, sosyalizm

civakkirin *m* toplulaştırma
civakkirî *rd* toplulaştırılmış
civaknas *nd/nt* toplum bilimci, sosyolog
civaknasiyî *rd* toplum bilimsel, sosyolojik
civaknasî *m* toplum bilim, sosyoloji
civaknasîfî *m* toplum bilimcilik
civakparêz *nd/rd* toplumcu
civakparêzî *m* toplumculuk
civakxwaz *rd* sokulgan
civakxwazî *m* sokulganlık
civakzan *nd/nt* toplum bilimci, sosyolog
civakzaniyî *rd* toplum bilimsel, sosyolojik
civakzanî *m* toplum bilim, sosyoloji
civakzanîfî *m* toplum bilimcilik
civam *m* toplum
civan (I) randevu, bekleme
civan (II) *m* 1. toplantı, toplanma 2. toplantı (bir gündem üzerinde görüşme yapmak amacıyla bir araya gelmek) 3. toplantı (bir meclisin bir içindeki birleşimlerin tümü) 4. *hiq* oturum (yasama meclislerin birleşimlerinden her biri) ~a **giştî** (an *jî* **gelemperî**) genel kurul
civan (III) *mat/m* toplama (işlemi)
civana giştî *m* kamutay
civandin *m* 1. toplama, toplayış 2. biriktirme 3. toplama (matematikte) 4. toplama, yığma (bir araya getirme) * **pîr û kal li vir civandin** yaşlıları buraya yığdılar
civandin *l/gh* 1. toplamak 2. biriktirmek 3. toplamak (matematikte) 4. toplamak, yığmak (bir araya getirmek) * **pîr û kal li vir civandin** yaşlıları buraya yığdılar
civandî *rd* 1. toplanık, toplu, toplanmış 2. biriktirilmiş olan
civandok *nd/nt* toplayıcı
civandokî *m* toplayıcılık
civane *m* toplama (işlemi)
civang *m* konferans * **civanga aştiyê barış** konferansı
civangeh *m* 1. klüp 2. meclis, toplanma yeri
civanok *m* 1. toplantı 2. *şn* perde
civar *m* 1. birikim (toplumların kültürel varlıklarının gelişip genişlemesi ve uygarlık düzeyinin yükselmesi süreci) 2. koleksiyon
civardar *rd* 1. birikimli 2. *nd/nt* koleksiyoncu
civardarî *m* 1. birikimlilik 2. koleksiyonculuk
civari *m* birikim
civat *m* 1. topluluk 2. topluluk, cemaat, grup (aynı yerde bulunan insan kalabalığı) 3. topluluk, cemaat (bir dinden veya soydan olanların topluluğu) 4. meclis, konsey (bir konuyu konuşmak veya görüşmek için bir araya gelmiş insan topluluğu) 5. meclis (dostlar toplantısı) 6. topluluk, camia ~ **gerandin** divan kurmak, meclis kurmak (eğlenmek için, konuşmak için toplanmak) ~ **gerîn** meclis toplanmak meclis ~ **germ kirin** meclis kurmak, divan kurmak ~ **girê dan** meclis kur-

mak (eğlenmek için, konuşmak için toplanmak) ~ **û caxî** toplantı, meclis ~a **asayişê** güvenlik konseyi ~a **avaker** kurucu meclis ~a **Dadiyê Adalet Divanî** ~a **damizirîner** (an *jî* **avaker**) kurucu ~a **giştî** (an *jî* **gelemperî**) genel kurul ~a **şaredariyê** belediye meclisi ~a (yekî) **şên bûn** meclisi şen olmak ~a **yelmûman** fener alayı

civata dewletê *nd* danıştay
civata miletan *nd* birleşmiş milletler
civata pîran *nd* senato
civata pîrmendan *nd* ihtiyar heyeti
civata qanûndanane *nd* yasama meclisi
civata raperandinê *nd* yürütme kurulu
civata rawêjiyê *nd* istişare meclisi
civata ruhanî *nd* ruhani sınıfı
civata şewrê *nd* istişare meclisi
civata wezîran *nd* bakanlar kurulu, kabine
civata yelmûman *nd* fener alayı
civatgeh *m* toplanma yeri
civathez *rd* dost meclislerini seven
civatî *rd* toplulukla ilgili
civatmilet *m* 1. meclis, parlamento 2. ulusal konsey
civatnişin *rd* dost meclislerinde bulunan kimse
civatok *m* topluluk
civatserok *nd/nt* konsey başkanı
civatserokî *m* konsey başkanlığı
civatzanîn *m* sosyoloji
civdan *m* üşüşme, başına toplanma
civ dan *l/gh* üşüşmek, başına toplanmak
civirandin *m* geliştirmek
civirandin *l/gh* geliştirmek
civirî *rd* gelişmiş, serpilmiş olan
civirîn *m* gelişme, serpilme (büyüyüp boy atma)
civirîn *l/gh* gelişmek, serpmek (büyümek, boy atmak) * **li keçikê mêze bike baş civirîye** kıza bak iyi gelişmiş
civitandin *m* büzütmek
civitandin *l/gh* 1. büzütmek, çekilmesine neden olmak 2. kısaltmak (elbise için, büzüş-türmek)
civitandî *rd* büzük
civiftî *rd* büzük, büzülmüş olan
civiftûbûnî *m* toplanma, büzülme
civitîn *m* 1. büzülme 2. çekilme (elbise için) 3. *fîzy* dumur 4. kasılma 5. kısaltma (büzülme) 6. ufalma
civitîn *l/gh* 1. büzülmek 2. çekilmek (elbise için) 3. dumura uğramak 4. kasılmak 5. kısaltmak (büzülmek) 6. ufalmak
civiyayî *rd* toplanık
civî *m* toplantı
civîn *m* 1. toplantı 2. toplantı (bir gündem üzerinde görüşme yapmak amacıyla bir araya gelme) 3. toplantı (bir meclisin içindeki birleşimlerin tümü) 4. toplanma 5. birikime ~

çêkirin (pêk anîn an jî danîn) toplantı yapmak (veya düzenlemek) ~ **li dar ketin** toplantı başlanmak (veya yapılmak) ~ **li dar xistin** toplantı başlatmak (düzenlemek veya yapmak) ~ **pêk anîn** toplantı yapmak ~ **a asta bilind** zirve (veya doruk) toplantısı ~ **a aşkera** (an jî vekirî) açık oturum ~ **a çape-meniyê** basın toplantısı ~ **a gopîtkî** (an jî lûtkeyî) doruk toplantısı

civîn *l/gh* 1. toplanmak 2. birikmek * **li ber derî bi hezaran mirov civiyabûn** kapının önünde binlerce insan birikmişti

civîna gelemperî *nd* genel kurul

civîna pevreyî *nd* birleşik oturum

civînbar *rd* toplanabilir

civîndanîn *m* toplantı düzenleme

civîn danîn *l/gh* toplantı düzenlemek

civîndar *fiz/m* toplaç, kolektör

civînek *m* 1. toplantı 2. toplantı (bir meclisin içindeki birleşimlerin tümü)

civîng *m* toplantı

civîngeh *m* toplantı yeri

civînok *m* toplantı, küçük toplantı

civî *bnr* çift

civyar *nd/nt* toplayıcı

civyarî *m* toplayıcılık

ciwamêr *rd/nd* bey efendi, centilmen

ciwamêrî *m* bey efendilik, centilmenlik

ciwan *rd* 1. genç (yaşı ilerlememiş olan) 2. genç (hayvanlar için, gelişmesini tamamlamamış olan) * **ev hesp çend zînî ye, ciwan xuya dike** bu at kaç yaşında, genç görünüyor 3. genç (gençlikteki özelliklerini koruyan, dinç) 4. genç (zihnin bakımında yeterince gelişmemiş, toy) 5. *nd* gençlik (genç insanların tümü) * **ciwanên Kurd** Kürt gençliği 6. estetik (güzellik duygusu ile ilgili olan veya güzellik duygusuna uygun olan) * **avahiyeke ciwan** estetik bir yapı 7. güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşla giderek hayranlık uyandıran) * **hunerên ciwan** güzel sanatlar 8. güzel (güzel kız veya kadın) 9. yakışıklı 10. taze (dinç, yıpranmamış, yorulmamış) * **hîna ter û ciwan bû** daha taze ve güzeldi 11. *nd* taze (kenç kadın) ~ **ên nûrabûyî** şimdikiler, şimdiki gençler

ciwanbêj *nd/nt* belîğ, belâğatlı

ciwanbêjî *m* 1. belâğat 2. retorik, sözbilimi (söz sanatlarını inceleyen bilgi dalı) 3. *wj* belâğat (düzgün anlatım sanatı)

ciwanbêjkî *rd/ h* belâğatlı bir şekilde

ciwan bûn *m* 1. gençleşme (genç görünme) 2. gençleşme (yeniden gençlik ve canlılık kazanma) 3. güzelleşme 4. tazeleşme

ciwan bûn *l/gh* 1. gençleşmek (genç görünmek) * **porê xwe jê kir ciwan bû** saçlarını kesince gençleşti 2. gençleşmek (yeniden gençlik ve canlılık kazanmak) 3. güzelleş-

mek 4. tazeleşmek

ciwanbûyî *rd* 1. gençleşmiş 2. güzelleşmiş 3. tazeleşmiş olan

ciwanbûyîn *m* 1. gençleşme 2. güzelleşme 3. tazeleşme

ciwane *h* güzelce, civanca

ciwanga *n* tosun

ciwangeh *m* güzellik salonu

ciwanhuner *nd* güzel sanatlar

ciwanik (I) *bnr* canî

ciwanik (II) *rd* 1. gencecik, civan 2. kibar (davranış düşünce, duygu bakımında nazik olan kimse)

ciwanik (III) *m* 1. hanım, hanın efendi (kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan) 2. hanımcık

ciwanikî *m* 1. kibarlık 2. *rd* kibarca

ciwanikîbûn *m* kibarlaşma

ciwanikî bûn *l/gh* kibarlaşmak

ciwaniyî *rd* güzel duyusal

ciwanî (I) *bnr* canî

ciwanî (II) *m* 1. gençlik (genç olma durumu)

2. gençlik (insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi) 3. gençlik (genç bir kimsenin tutunu) 4. güzellik 5. güzellik (okşayıcı söz veya davranış, iyilik) 6. güzellik (güzel olan bir şeyin niteliği) 7. yakışıklılık 8. estetik ~ **bizaniya pîrî bikariya** gençlik toy, yaşlılıkta güçsüzlüktür ~ **kela şîr** e gençlik çok çabuk gelip geçer

ciwanîk *nd/nt* tay (üç yaşına kadar olan at yavrusu)

ciwanînas *nd/nt* estetikçi

ciwanînasî *m* estetikçilik

ciwanîtî *m* estetik, estetizm

ciwanîxwaz *rd/nt* estet (güzelliği en üstün, en yüce değer sayan kişi)

ciwanîxwazî *m* estetik

ciwanîzan *nd/nt* estetikçi

ciwanîzanî *m* estetik, estetizm, estetikçilik

ciwankar *nd/nt* 1. estetikçi, estetisyen 2. güzellik uzmanı

ciwankarî *m* 1. estetik, güzel duygu 2. *rd* estetik (güzellik duygusu ile ilgili olan veya güzellik duygusuna uygun olan) * **avahiyeke ciwankarî** estetik bir yapı 3. *fel* estetik (fel-sefe kolu olarak) 3. estetik, estetizm, estetikçilik 4. güzellik uzmanlığı

ciwankarîtî *m* estetikçilik, estetizm

ciwanke *rd* gençlik çağında olan

ciwanker *rd* güzelleştirici

ciwankirin *m* 1. gençleştirme (yeniden gençliğine ve dinçliğine kavuşturma) 2. gençleştirme (genç gösterme) 3. güzelleştirme

ciwan kirin *l/gh* 1. gençleştirmek (yeniden gençliğine ve dinçliğine kavuşturmak) 2. gençleştirmek (genç göstermek) * **porê kurt tu ciwan kir** kısa saç seni gençleştirdi

3. güzelleştirmek

ciwankirî *rd* güzelleştirilmiş olan
ciwanmerd *rd/hd* civanmert, centilmen
ciwanmerdane *h* centilmence
ciwanmerdî *m* civanmertlik, centilmenlik
ciwanmêr *rd/hd* 1. civanmert, centilmen, kibar (davranış düşünce, duygu bakımında nazik olan kimse) 2. babacan
ciwanmêrane *h* kibarca, centilmence
ciwanmêrbûn *m* 1. civanmertleşme, kibarlaşma 2. babacanlaşma
ciwanmêr bûn *l/hgh* 1. civanmertleşmek, kibarlaşmak 2. babacanlaşmak
ciwanmêrî *m* 1. civanmertlik, centilmenlik, kibarlık 2. babacanlık ~ **kirin** kibarlık etmek ~ **ya (yekî) pê girtin** cömertliği tutmak
ciwanmêribûn *m* kibarlaşma
ciwanmêrî bûn *l/hgh* kibarlaşmak
ciwanmêrkî *rd/h* kibarca, centilmence
ciwanmizî *m* şecaat, büyüklük
ciwannasî *m* güzel duyuculuk
ciwanperest *rd/nt* estet
ciwantirk *nd* jöntürk
ciwanxas *rd* 1. yakışıklı, alımlı genç 2. delikanlı, yiğit
ciwanzanî *m* güzel duyuculuk
ciwar (I) *bnr* cihar
ciwar (II) *rd* 1. yerleşik 2. sahipli meskun yer
ciwelek *nd* çingene
ciwgur *m* 11 ile 18 Martta kutlanan bir murat şenliği, önce meydanda bir ateş yakılır ve gençler üzerinde atlar, insanlar etrafında halaya durulur. Komşular birbirine yiyecekler götürür ve her kes en güzel elbiselerini giyerek kutlamalara katılır
cix *m* kesme (çocuk dilinde) ~ ~ kesmek
cixare *m* sigara ~ **kişandin** sigara içmek ~ **li ser cixareyê kişandin** (an **ji sar nekirin**) (sigara tiryakileri için) ara vermeden sigara içmek ~ **li ser cixareyê pêçandin** habire sigara sarmak
cixaredank *m* sigaralık
cixarefiroş *nd/nt* sigaracı (satan kimse)
cixarefiroşî *m* sigaracılık
cixarekêş *rd/nt* sigara tiryakisi, sigara içicisi
cixarekêşan *m* sigara içme
cixarekêşî *m* sigara tiryakiliği
cixcixe *m* penes
cixcixîn *m* 1. yerinde duramama, kıpırdanıp durma 2. işkilenme, şüphelenme
cixcixîn *l/hgh* 1. yerinde duramamak, kıpırdanıp durmak 2. işkilenmek, şüphelenmek
cixil *rd* eski püskü, pörsük
cixilandin *m* 1. kışkırtma 2. tahrik etme (cinsel duygularını arttırma)
cixilandin *l/hgh* 1. kışkırtmak 2. tahrik etmek (cinsel duygularını arttırmak)
cixilandî *rd* 1. kışkırtılmış 2. tahrik edilmiş
cixilbûn *m* eskime, pörsüme
cixil bûn *l/hgh* eskimek, pörsümek * **kinçê**

min cixil bûye elbisem pörsümüş
cixilbûyîn *m* eskime, pörsüme
cixilî (I) *m* oyunbozanlık ~ **kirin** oyunbozanlık etmek
cixilî (II) *rd* 1. kışkırtılmış 2. tahrik edilmiş, tahrik olmuş olan
cixilîn *m* 1. kışkırtılma 2. tahrik edilme, tahrik olma
cixilîn *l/hgh* 1. kışkırtılmak 2. tahrik edilmek, tahrik olmak
cixirandin *bnr* cixilandin
cixirandî *bnr* cixilandî
cixirîn *bnr* cixilîn
cixis *nd/rd* 1. hain 2. hilekâr
cixisî *m* 1. hainlik 2. hilekârlık
cixiz *nd/rd* 1. şımarık, yaramaz 2. oyunbozan, mızıkçı
cixizî *m* 1. şımarıklık, yaramazlık 2. mızıkçılık, oyunbozanlık ~ **kirin** mızıkçılık etmek
cixizîkirin *m* mızıklanma
cixizî kirin *l/hgh* mızıklanmak
cixkirin *m* kesme
cix kirin *l/hgh* kesmek (çocuk dilinde)
cixs *m* kireç
cixsî *nd/nt* 1. silâh yapımcısı (veya tamircisi) 2. silâhçı dükkânı
ciya *bnr* cihê ~ ~ *bnr* cihê cihê
ciyakar *nd/nt* bölücü
ciyakarî *m* bölücülük
ciyar *nd/nt* toplayan, toplayıcı
ciyawaz *rd* 1. farklı, ayırık, ayrımlı 2. ayrımcı 3. renkli * **siyasetmedarekî ciyawaz e** renkli bir politikacı (mec)
ciyawazbûn *m* farklılaşma
ciyawazî bûn *l/hgh* ayrımlaşmak, farklılaşmak
ciyawazbûyîn *m* farklılaşma
ciyawazî *m* 1. ayırıcı, ayrılık 2. anlaşmazlık 4. ayırmaç, farika 5. ayırım (tefrik) 6. başkalık, farklılık 7. *mec* renklilik * **ez ciyawaziya vê şevê ji bîr nakim** bu gecenin renkliliğini unutacağım
ciyawazibûn *m* ayrımlaşma, farklılaşma
ciyawazî bûn *l/hgh* ayrımlaşmak, farklılaşmak
ciyawazîfî *m* 1. ayrımlılık, farklılık 2. ayrımcılık
ciyawazkirin *m* 1. farklılaştırma 2. ayırma (nitelik değişikliğini anlama)
ciyawaz kirin *l/hgh* 1. farklılaştırmak 2. ayırmak (nitelik değişikliğini anlamak)
ciyawazkirî *rd* 1. farklılaştırılmış 2. ayrılmış olan (nitelik değişikliğini anlamış olma)
ciyok (I) *m* ark
ciyok (II) *rd* 1. eş anlamlı kelime 1. eşdeğer, yerini tutan 3. *m* fark
ciz, cize *b* 1. *cis* 2. *n* **ciz** (çocuk dilinde ateş)
cizbûn *m* uf olma (çocuk dilinde)
ciz bûn *l/hgh* uf olmak (çocuk dilinde)

cızam *m* cüzam

cızaret *m* eziyet ~ **dan** (**yekî**) (birine) eziyet vermek ~ **kişandin** eziyet çekmek, işkence çekmek ~ **lê kirin** eziyet etmek, işkence etmek

cizb, **cizbe** *m* cezbe

cizbehalî *rd* cezbeyle tutulmuş olan

cizbehalîbûn *m* cezbelenme

cizbehalî bûn *l/gh* cezbelenmek, cezbeyle tutulmak

cizdan *n* 1. cüzdan (para cüzdanı) 2. cüzdan (bir kimsenin kimliğini bildirmek için resmi bir yerden kendisine verilen cep defteri biçimindeki belge) ~ê **nifûsê** nüfus cüzdanı, kafa kâğıdı

cize *b* cis

cize kirin *l/gh* cızlamak

cizêr *rd* tam olgunlaşmamış ağaç * **ev dar hê cizêr e te çima birî** bu ağaç daha taze niye kestin

cizêrî *rd* tam olgunlaşmamış ağaç dalları

cizû *m* cüz (Kur'an'ın bölünmüş olduğu otuz parçadan her biri)

cizûbend *m* 1. ciltbent 2. cilt, kapak (formları veya yaprakları birbirine dikilerek veya yapıştırılarak bir kitaba geçirilen deri, bez veya kâğıtla kapalı kitab) * **cizûbenda pirtûkê** kitabın cildi ~ **kirin** ciltlemek

cizûbendî *rd* ciltli * **romana sê cizûbendî** üç ciltli roman

cizûbendkar *nd/nt* 1. ciltçi, mücellit * **ez dê pirtûkan bibim ser cizûbendkar da ku ez wan bidim cizûbendkirin** kitapları ciltçiye götürüp ciltleteceğim 2. *m* ciltçi (cilt evi)

cizûbendkarî *m* ciltçilik, mücellitlik

cizûbendker *bnr* cizûbendkar

cizûbenukerî *bnr* cizûbendkarî

cizûbendkirin *m* ciltleme

cizûbend kirin *l/gh* ciltlemek

cizûbendkirî *rd* ciltli, ciltlenmiş olan

cizûbendxane *m* cilt evi, mücellithane

cizwe *m* cezwe

cizye *m* cizye

cipciwan *rd* gepgenç

cî (I) *bnr* cih (II)

cî (II) *m* 1. tike (et, ekmek, peynir vb. için) 2. *rd* az, azıcık 3. yarım (bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri)

cîb *m* cip

cîbicîkirin *hiq/m* yürütüm, infaz

cî bi cî kirin *l/bw* infaz etmek

cîbicîkirî *hiq/rd* infaz edilmiş

cîbs *m* cips

cîcêrk *m* testilik (testi konulan yer)

cîcik *n* pipi

cîcî *n* et (çocuk dilinde)

cîda *nd* bir tür halayda

cîdal *m* cidaî, münakaşa

cîdar (I) *nd/nt* yer sahibi

cîdar (II) *rd* saygı gören, ihtiram sahibi, mevki veya kariyer sahibi

cîdar (III) *nd/nt* vekil ~ê **serok** asbaşkan

cîgayî *rd* 1. yerel, mahallî 2. *bj* lokal

cîgayîbûn *m* yerelleşme, mahallîleşme

cîgayî bûn *l/gh* yerelleşmek, mahallîleşmek

cîgayîtî *m* yerellik

cîgeh *mzk/n* makam

cîgehî *rd* yerel

cîgehîtî *m* yerellik

cîger *ant/m* ciğer (ak ciğer ile kara ciğerin ortak adı) ~a **min** 1) ciğerimin köşesi 2) ciğerimin köşesi (çok sevgili evladım) ~a (**yekî**)

bûn piç û parî ciğeri parçalanmak ~a (**yekî**)

nekirin pênc pere ciğeri beş para etmez ~a

(**yekî**) **peritîn** ciğeri parçalanmak ~a (**yekî**)

qul kirin ciğerini delmek

cîgerêş *m* ciğer ağrısı

cîgerfiroş *nd/nt* cigerci (ciger satan kimse)

cîgerfiroşî *m* cigercilik

cîgerpare *nd/rd* ciğerpare

cîgerpêj *nd/nt* cigerci (ciğer pişirip satan kimse)

cîgerpêjî *m* cigercilik

cîgeyî *rd* yerel, mahallî

cîgeyîbûn *m* yerelleşme

cîgeyî bûn *l/gh* yerelleşmek

cîgeyîkirin *m* yerelleştirme

cîgeyî kirin *l/gh* yerelleştirmek

cîgeyîkirî *rd* lokalize

cîgeyîtî *m* yerellik

cîgir (I) *nd/nt* 1. yardımcı, muavin (bir görevlinin, bir yöneticinin işine yardım eden, yokluğunda yerini ve yetkilerini üzerine alan kimse) 2. vekil 3. ardıl, halef ~ê **dozan** dava vekili ~ê **serok** (an **jî serek**) başkan vekili

cîgir (II) *rd* yedek

cîgirî *m* 1. yardımcılık, muavinlik 2. vekillik 3. ardıllık, haleflik

cîguhastaî *rd* tehcir edilmiş, göç ettirilmiş olan

cîguhastaîbûn *m* 1. tehcir edilme 2. nakledilme

cîguhastaî bûn *l/gh* 1. tehcir edilmek 2. nakledilmek

cîguhastaîkirin *m* 1. tehcir etme, göç ettirme 2. nakletme

cîguhastaî kirin *l/gh* 1. tehcir etmek, göç ettirmek 2. nakletmek

cîguherîn *rz/m* göçüşme

cîguhêz *rd* seyyar (belli bir yeri olmayan)

cîguhistî *bnr* cîguhastaî

cîguhistî bûn *bnr* cîguhastaî bûn

cîguhistî kirin *bnr* cîguhastaî kirin

cîgur *m* mesire, 21 Mayıs bir mesir günü

cîhad *m* cihat

cîhan *ast/m* 1. dünya (üzerinde yaşadığımız gök cismi) 2. âlem, dünya, (aynı konu ile ilgili kimseler veya bu kimselerin uğraşlarının bütünü) * **cîhana** edebiyatê edebiyat âlemi 3. âlem (hayvan veya bitkilerin bütünü)

* **cîhana ajalan** hayvanlar âlemi 4. dünya (dış, çevre, ortam) * **em bala xwe didinê ku cîhan gelek guheriye** biz dünyadan ayrı yaşarken, dünya epey değişmiş 5. dünya (inançları bir olan ülke veya insanlar topluluğu) * **cîhana îslamê** islam dünyası ~a **aşopî** sanal dünya ~a **derve 1)** dış dünya (veya âlem) 2) *fel* dış dünya
cîhana hundirî *nd* iç dünya
cîhana kevn *nd* Eski Dünya
cîhanbîn *nd/nt* dünyayı gören
cîhanbînî *m* dünya görüşü
cîhandar *nd/nt* cihangir, fatih
cîhandarî *m* cihangirlik
cîhandîtî *rd* 1. dünyagörmüş, güngörmüş 2. güngörmüş (iyi yaşamış)
cîhanger *nd/nt* gezgin, seyyah
cîhangerî *m* gezginlik, seyyalılık
cîhangir *rd* 1. cihangir, fatih 2. cihan şumul
cîhangirane *h* cihangirane
cîhangirî *m* 1. cihangirlik, fuhat 2. cihan şumul
cîhanî *rd* 1. dünyalı 2. dünyevi (dünya ile ilgili, dünya işlerine ilişkin) 3. evrensel (dünya çapında, dünya ölçüsünde) 4. cihanşumul (bütün insanlığı ilgilendiren)
cîhanîbûn *m* 1. evrenselleşme 2. globalleşme, küreselleşme
cîhanî bûn *l/gh* 1. evrenselleşmek 2. globalleşmek, küreselleşmek
cîhanîbüyî *rd* 1. evrenselleşmiş 2. globalize, globalleşmiş, küreselleşmiş
cîhanîbüyîn *m* 1. evrenselleşme 2. globalleşme, küreselleşme
cîhanîkirin *m* 1. evrenselleştirme 2. globalleştirme, küreselleştirme
cîhanî kirin *l/gh* 1. evrenselleştirmek 2. globalleştirmek, küreselleştirmek
cîhanîkirî *rd* 1. evrenselleştirilmiş 2. globalize, küreselleştirilmiş
cîhanîtî *m* evrensellik
cîhannedîtî *rd* dünyagörmemiş, güngörmemiş, görmemiş kimse
cîhannuma *m* 1. cîhannüma (her yanı görme-ye elverişli, camlı çatı katı veya teras, kule) 2. cîhannüma (dünya haritası)
cîhanpenah *rd* 1. büyük sultan (padişah unvanı) 2. dünyanın güvendiği kimse 3. *m* dünya sığınağı
cîhanşumûl *rd* cihanşumul
cîhaz *m* cihaz, aygıt
cîher *m* gönderilen yer
cîhet *m* cîhet, yön, taraf
cîhêl *nd/rd* göçmen
cîhêlî *m* göçmenlik
cîhil *nd/rd* göçmen, muhacir
cîhilî *m* göçmenlik, muhacirlik
cîhilkirin *m* zorla sürme, sürgün etme
cîhil kirin *l/gh* zorla sürmek, sürgün etmek

cîhwar *n* yurt, mekân
cîk (I) *bnr* cih
cîk (II) *n* tike * **cîkê** goşt et lokması
cîl (I) *bot/n* saz, kamış
cîl (II) *n* 1. kuşak, nesil 2. soy, nesep
cîla *m* cilâ ~ **kirin** cilâlamak
cîlaker *nd/nt* cilâcı
cîlakerî *m* cilâcılık
cîlakirin *m* cilâlama
cîla kirin *l/gh* cilâlamak
cîlakirî *rd* cilâlı, cila sürülmüş olan
cîlan *nd* üç yaşında deve
cîlbend *m* sıralaç
cîld *m* 1. cilt (formları veya yaprakları birbirine dikilerek veya yapıştırılarak bir kitaba geçirilen deri, bez veya kâğıtla kapalı kitab) 2. cilt (bir eserin ayrı ayrı olarak basılan bölümlerinden her biri) * **romaneke sê cîldî** nivîsiye üç ciltlik bir roman yazmış ~ **kirin** ciltlemek
cîldiye *m* cildiye, dermatoloji
cîldiyenas *nd/nt* cildiyeçi
cîldiyenasî *m* cildiyeçilik
cîldî *rd* ciltli * **romana sê cîldî** üç ciltli roman
cîldker *nd/nt* ciltçi, mücellit
cîldkerî *m* ciltçilik, mücellitlik
cîldkirî *rd* ciltli, ciltlenmiş olan
cîldxane *m* cilt evi, mücellithane
cîlwe *m* cilve, işve ~ **kirin** cilve etmek (veya yapmak), cilvenmek
cîwebaz *cilveli*
cîlwedâr *rd* cilveli
cîlwedârî *m* cilvelilik
cîlwekar *rd* cilveli
cîlwekarî flört (kadın ile erkek arasındaki yakın ilişki) ~ **kirin** flört yapmak
cîlwekirin *m* cilvelenme
cîlwe kirin *l/gh* cilvelenmek, cilve yapmak
cîmak *m* kalıt, miras
cîmayî *nd/nt* varis
cîmêr *rd* balığ
cîmêrbûn *m* balığ olma, bulûğa erme
cîmêr bûn *l/gh* balığ olmak, bulûğa ermek
cîmêrbüyî *rd* balığ olmuş, bulûğa ermiş olan
cîmêrbüyîn *m* balığ oluş, bulûğa eriş
cîmîz *rd* çişli
cîn *m* cin (cin isimli alkol)
cînar *rd* komşu
cînarî *m* komşuluk
cînarkî *h* komşuca
cînartî *m* komşuluk
cînas *wj/m* cinas
cînav *bnr* cînavk
cînavk *rz/n* adıl, zamir ~a **berbihevîn** (an jî heveyî) işteş zamir ~a **gerandî** (an jî vege-rok) dönüştü ~a **girêkî** bağlaç zamir ~a **heveyî** (hevduitiye an jî berbihevîn) işteşli zamir ~a **îşarkî** işaret zamiri ~a **îşarkî** ya pîrsene kısa formulu işaret zamiri ~a **îşarkî** ya

qersene uzun formulu işaret zamiri ~a **kesanî** (an jî **kesîn**) şahıs zamiri ~a **kesîn** (an jî **kesane**) şahıs zamiri ~a **kevnê daçekî** eski edatlı zamir ~a **kevnê lêkerî** eski fiilli zamir ~a **kirdeyî** özne zamiri, özne adılı ~a **kurt-kirî** kısaltılmış zamir ~a **lihevxiştî** bileşik zamir (Kürtçedeki bileşik adılar bunlardır pêk, jêk, lêk, pêv) ~a **lixwevegerandî** dönüşlü zamir ~a **nebinavkirî** (nediyarîyê an jî **nekifşî**) belgisiz zamir ~a **pêşanî** (an jî **î-şarkî**) işaret zamiri ~a **pêşkeriyê** ya dūrahîyê uzaklık berteci adılı ~a **pêvebestî** bitişik zamir ~a **pêwendiyê** ilgi zamiri ~a **pirs-yarkî** (pirsîn an jî **pirs-yarî**) soru adılı, soru zamiri ~a **qersene** bir tür iyelik zamiri ~a **qertafî** ek şeklindeki zamir ~a **şanîdanê** işaret zamiri ~a **tewandî** bükünlü zamir ~a **vegerok** (gerandî an jî **zivirandî**) dönüşlü zamir ~a **xwedîtiyê** (xwedîn an jî **xwemalîn**) iyelik zamiri ~a **xwerû** sade zamir ~a **zivirandî** dönüşlü zamir)

cînciq *n* 1. incik boncuk 2. cam biyle

cîncûq *bnr* cînciq

cîng *bnr* cih

cîniştî *m* 1. vekillik 2. ardillik

cînişt, **cînişte** *nd/nt* 1. vekil 2. ardıl

cîniştetî *m* 1. vekillik 2. ardillik

cîniştî *bnr* cînişte

cîniğ *m* bir hububat ölçü birimi olup 4 okkaya denk geliyor

cîp (I) *rd* çok * **cîp qilêr** çok kirli

cîp (II) *m* jip

cîpê *n* ayak izi

cîq (I) *nd* kar kuşu

cîq *b* pişik

cîqewîq *h* finger finger

cîran *nd/nt* 1. komşu (konutları birbirine yakın olanların birbirine göre aldıkları ad) 2. *rd* komşu (sınır ortaklığı bulunan) ~, **bi agir be jî bi hev disekinîn** komşu komşunun kültünü (veya tütününe) muhtaçtır ~ **bi** ~ **disekine** komşu komşunun kültünü muhtaçtır ~ **hewceyî derzî û şûşijan** ~ **e** komşu komşunun kültünü muhtaçtır ~ **ê derî di hev de kapî** (bir) komşu ~ **ê mirov zengîn be piçek para mirov jî dikeve** komşuda pişer bize de düşer ~ **ê me ji mala bavê me lazimtirê me ne** komşu yakın akrabadan daha gereklidir

cîranî *m* 1. komşuluk (komşu olma durumu)

2. komşuluk (komşularla olan ilişki) ~ **bi hev re kirin** (birbiriyle) komşuluk etmek (veya yapınak) ~ **kirin** komşuluk etmek (veya yapınak)

cîrankî *h* komşuca

cîrantî *m* komşuluk

cîrax *m* yaygı

cîriğ *n* ücret vererek küçük baş hayvanını yayan kimse

cîro *baz/m* cîro

cîrokirin *m* ciro etme

cîro kirin *l/gh* ciro etmek

cîrokirî *rd* cirolu, ciro edilmiş olan

cîseqer *rd* soğuk yer

cîsim *n* cisim

cîsimbûn *m* cisimlenme, cisimleşme

cîsim bûn *l/gh* cisimlenmek, cisimleşmek

cîsimê sade *kîm* basit cisim

cîsimên esmanî *ast/hd* gök cismi

cîsimok *n* cisimcik

cîsm *bnr* cîsim

cîsmanî *rd* 1. cismanî (cisimle, bedenle ilgili)

2. cismanî (ruhanî karşıtı)

cîsmanîbûn *m* cisimlenme, cismanîleşme, cismanî hal alma

cîsmanîbûn *l/gh* cisimlenmek, cismanîleşmek, cismanî hal almak

cîsmî *bnr* cisimsel

cîsmîbûn *m* cisimlenme

cîsmî bûn *l/gh* cisimlenmek

cîsn *bnr* gîsn

cîstok *bot/hd* bir bitki

cîtî *n* 1. tike, et tikesi 2. lime ~ ~ **kirin** lime lime etmek

cîvata *m* civata

cîvatakirin *m* civatalama

cîvata kirin *l/gh* civatalama

cîvatakirî *rd* civatalı, civatalanmış

cîvcîvk *m* civciv

cîvok *n* yer, yercik

cîwa *kîm/m* civa (kısaltması Hg)

cîwadar *rd* cıvalı

cîwar *n* mesken, yerleşme yeri

cîwarbûn *m* yerleşme

cîwar bûn *l/gh* yerleşmek

cîwarbûyî *rd* yerleşik

cîwarî *m* yerleşim

cîwarkirin *m* yerleştirme

cîwar kirin *l/gh* yerleştirmek

cîwarkirî *m* yerleştirilmiş, iskan edilmiş olan

cîwe *m* civa

cîxew *m* uyuma (veya yatma) yeri

cîztecîzt *m* tavşan sesi

Cl *kîm* Cl (klor'un kısaltması)

co, **cok** *m* ark, su arki

Co *kîm* Co, kobalt'ın kısaltması

coav *m* ark, su arki

cob *bnr* cop

cobal *bnr* col ü cobal

coban *n* halat

cobar (I) *m* dere

cobar (II) *bnr* cot ü cobar

cobîr *zo/h* dana burnu (Gryllotalpa vulgaris)

cobîk *zo/h* küçük su solucanı

coge *m* ark

cogerê *m* 3 ile 10 kişi arasında oynanan bir oyun

cografî *rd* coğrafi

cografya *m* 1. coğrafya (coğrafya bilimi) 2.

coğrafya (bir yeryüzü parçasını, bir bölgeyi,

bir ülkeyi belirleyen, niteleyen fiziki, ekonomik, beşerî, siyasi gerçekliklerinin tümü)
cografyanas *nd/nt* 1. coğrafyacı 2. coğrafyacı (coğrafya öğretmeni)
cografyanası *m* coğrafyacılık
cohnî *bnr* canî
cok *m* 1. kanal, ark, su yolu 2. *ant* kanal (içinde damar, sinir, sıvı geçen yer) ~ **vekirin** kanal açmak
cokey *nd/nt* cokey
cokeytî *m* cokeylik
cokik *m* küçük ark
col (I) *m* 1. sürü 2. sürü (bir insanın bakımı altındaki hayvanların tümü) * **cola mēşinan** koyun sürüsü 3. *rd* bozuk 4. *rd* karışık 5. *rd* katışık * **zimanê col** katışık dil ~ **û cobal** devar sürüsü
col (II) *m* zincir ~ **kirin** zincirlemek
col (III) *m* toplanma, üşüşme ~ **bûn** toplanmak, üşüşmek ~ **î ser serê (yekî) bûn** başına toplanına (veya üşüşmek)
colan *m* salıncak
colandik *m* salıncak
colandin *m* sallama
colandin *l/gh* sallamak
colane *m* salıncak
colanevan *nd/nt* salıncakçı
colayî (I) *m* mal ve davranları az olan kimselerin, her yirmi koyun için bir kuzu karşılığında başkaların sürüsüne davranlarını katma durumu
colayî (II) *m* dokuma
cobal *bnr* col û cobal
colbûn *m* toplanma
col bûn *l/gh* toplanmak * **se lû col bûn** köpekler üstüne toplandılar
cole *m* 1. devinim, hareket (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 2. hareket (vücut oynatma, kıpırdatma veya kimildanma)
coleba *bnr* cot û coleba
coleg *m* dokuma
colegdar *nd/nt* dokumacı
colegdarî *m* dokumacılık
colek *m* 1. sürü 2. sürü (bir insanın bakımı altındaki hayvanların tümü)
Coleke *nd/rd* Yahudi
coleg *nd/nt* yarıcı (ürünü mal sahibi ile yarı yarıya bölüşerek çalışan işçi)
coleqî *m* yarıcılık ~ **kirin** yarıcılık yapmak
colê *rd* pejmürde kadın
colê pejmürde kadın
colgenik *bot/m* adı fig
colgenî *bot/m* adı fig
colik (I) *m* küçük dere
colik (II) *bot/m* fiğ, fig (Vicia sativa)
colikê maran *bot/nd* çok tohumlu fig
colî *m* hissedarlık (küçükbaş hayvancılıkta)
colîner *rd* devitken
colkirin *m* zincirleme

col kirin *l/gh* zincirlemek
colmark *bot/m* yenilneyen bir burçak türü
colxatûn *bot/m* adı fig
com *bnr* gom
comal *m* su arkını temizleme
comavakirin *m* kazanılmış olanı birdenbire harcama
comava kirin *l/gh* kazanılmış olanı birdenbire harcama
comerd *rd* cömert, eli açık
comerdane *h* cömertçe
comerdbûn *m* cömertleşme
comerd bûn *l/gh* cömertleşmek
comerdî *m* cömertlik
comerdkî *h* cömertçe
con *m* toplanma
con bûn *l/gh* toplanmak
conega *n* 1. tosun 2. *argo* ergin erkek ~ **yê ferxes** tek taşaaklı erkek dana) ~ **yê kel** 1) damızlık tosun, boğalık, ergin tosun 2) *mec* tosun (sağlıklı, tıknaz delikanlı) ~ **yê tîrxes** tosun (burulmuş erkek dana) ~ **yê xesandî** bulunmuş erkek dana
cong *n* diz
conga *bnr* conega
conî *m* dibek, soku
conîvanî *nd* dibekçi, dibekte **tañal** döven kimse
conta *m* conta
cop *n* cop
coq (I) *m* şiş (şiş olan yer)
coq (II) *m* vardiya (nöbetleşe çalışma)
coqçok *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
coqîn *m* tokuşma, çarpışma
cor (I) *bnr* cil û cor
cor (II) *n* çeşit, tür
cor (III) *n* deve yuları
corcor *m* pekmez
corik *n* deve yuları
cort *rd* patavatsız
cortkêş *nd* tantana eden
coş *m* coşku, coşma ~ **bûn coşmak** ~ **kirin coşturmak** ~ **û peroš coşku**, sevinç gösterisinde beliren güçlü heyecan ~ **û peroš bûn coşkulanmak** ~ **û xiroş coşku**, heyecan ~ **û xiroş dan (yekî) coşku** vermek ~ **û xiroş derbas kirin** heyheyler geçirmek
çoşan *m* coşma
çoşandin *m* coşturma
çoşandin *l/gh* coşturmak
çoşandî *m* coşturulmuş olan
çoşbûn *m* coşma
çoş bûn *l/gh* coşmak
çoşbûnî *m* coşma, coşkunluk
çoşbûyî *rd* coşkun, coşmuş
çoşbûyîn *m* coşma
çoşdar *rd* 1. coşkulu, coşkun 2. ateşli, hararetili (coşkulu, coşkun)
çoşdarî *m* coşkunluk
çoşewer *rd* coşkun

çoşwerî *m* coşkunluk
çoşgirtî *rd* coşkun ~ **bûn** coşmak
coşî *m* coşku, coşkunluk
coşîn *m* 1. coşma, coşkulanma 2. mec çağlama
coşîn *l/gh* 1. coşmak, coşkulanmak 2. mec çağlamak ~ **û xiroş pê girtin** coşmak, heyecana gelmek
coşîner *rd* coşturucu
çoşkerî *m* coşturuculuk
çoşkirin *m* coşturma
coş kirin *l/gh* coşturmak
cot *rd* 1. çift, koşa (nesneler için; birbirini tamamlayan iki tekten oluşan) * **cotek gore** bir çift çorap 2. çift (bir erkek ve bir dişiden oluşan iki eş) 3. *nd* çift (toprağı sürmek için birlikte koşulan iki hayvan) 4. çifte (ikisi bir arada bulunan veya ikili) * **cotşanik** çifte ben 5. çift, toprağı sürme 6. karasaban ~ **bi** ~ **h** çifter çifter ~ **bi gayê pîr nabe** işi ehline vermek lazım ~ **û cobar** çift çubuk
cotan *m* ekim ayı
cotar *nd/nt* 1. çiftçi 2. çift sürücü
cotarî *m* 1. çiftçilik 2. çift sürücülük 3. çift sürme
cotbêrikî *rd* çift kürekli
cotbûn *m* 1. çiftleşme (bir şey tek iken bir tanesinin katılımıyla çift hale gelme) 2. eşleşme 3. toprak sürülme, çift sürülmüş olma 4. *biy* birleşim, birleşme, çiftleşme (cinsel ilişkide bulunma) 5. *rz* ikileşme
cot bûn *l/gh* 1. çiftleşmek (bir şey tek iken bir tanesinin katılımıyla çift hale gelmek) 2. eşleşmek 3. toprak sürülmek, çift sürülmüş olmak 4. çiftleşmek (cinsel ilişkide bulunmak) ~ **ditin** çift görmek ~ **girê dan** çift bağlamak (karasaban için) ~ **lenger avêtin** der çiftelemek, apıştırmak (çift demir atmak)
cotbûyî *rd* 1. çiftleşmiş (bir şey tek iken bir tanesinin katılımıyla çift hale gelmiş olan) 2. eşleşmiş 3. toprak sürülmüş, çift sürülmüş 4. çiftleşmiş (cinsel ilişkide bulunmuş)
cotbûyîn *m* 1. çiftleşme (bir şey tek iken bir tanesinin katılımıyla çift hale gelme) 2. eşleşme 3. toprak sürülme, çift sürülmüş olma 4. çiftleşme (cinsel ilişkide bulunma)
cotebêje *rz/m* eşleme, eşleşme
cotecot *h* çifter çifter
cotemenî *m* tarım, ziraat
cotgeh *m* çiflik
cotgihanek *rz/m* çift bağlaç
cotik *rd* 1. çifte (ikisi bir arada bulunan veya ikili) 2. çifte (at, katır ve eşeğin arka ayaklarına vuruşu, tekme) 3. *argo* ayak, tekme 4. *bot* çatak, çifte, koşa, ikiz (aynı çiçekte oluşmuş birbirine yapışık iki meyve yada sebze) * **behîva cotik** koşa badem ~ **avêtin** çifte atmak, tekmelemek ~ **li hewa bûn** nalları dikmek ~ **ên xwe di ser serê xwe de qelaptin**

(an jî **avêtin**) çifte atmak
cotikbûna deng *rz/nd* ses ikizlenmesi
cotikê kewgiriyan *ast/nt* doğudan doğan yıldız grubu
cotikî *m* koşalık
cotkanî *m* çifte, tekme (at, katır ve eşeğin arka ayaklarına vuruşu) ~ **avêtin** çiftelemek, tekmelemek ~ **avêtin** (...)çiftelenmek, çifte atmak (veya vurmak), tekme atmak (veya vurmak) (**bi**) ~ **yan lê dan** (an jî **xistin**) çifte atmak (veya vurmak), tekme atmak (veya vurmak) ~ **lê dan** tepmek (hayvan ayağıyla vurmak) ~ **lê hatin xistin** tekmelemek
cotkar (I) *nd/nt* 1. çiftçi 2. çift sürücü 3. rençper
cotkar (II) *zo/h* solucan (yağmurdan sonra topraktan çıkan solucan)
cotkarî *m* 1. çiftçilik 2. tarım 3. rençberlik
cotke *m* tekme
cotkew *n* erkek dişi keklige verilen ad
cot kêl *nd* çift dikiş
cotkêşan *m* kura çekme
cotkirin *m* 1. çiftleştirme, çiftleme 2. çift sürme 3. eşleme (benzer iki şeyi bir araya getirme)
cot kirin *l/gh* 1. çiftleştirmek, çiftlemek 2. çift sürmek 3. eşlemek (benzer iki şeyi bir araya getirmek)
cotkîrî *rd* 1. çiftleştirilmiş, çift hale getirilmiş 2. sürülü, çift sürülmüş olan 3. eşleşmiş
cotmeh *m* ekin (31 gün çeken yılın onuncu ayı)
cotnekîrî *rd* çift sürülmemiş olan
cotocoto *h* çifter çifter
cotşanik *rd* çifte benli
cotvan *bnr* cotkar (I)
cotvanî *bnr* cotkarî
cotwate *man/m* ikiz anlam
cotwateyî *man/rd* ikiz anlamlı, ikizli
cotwateyîti *man/m* ikizlilik
cotxal *rz/m* iki nokta
cotyar *nd/nt* 1. çiftçi, çift sahibi 2. ziraatçı 3. ekinci
cotyarî *m* 1. çiftçilik 2. tarım, ziraat 3. ekincilik 4. ziraatçılık, tarımcılık
cotyarok *bot/m* sonbahar gülü, hasret gülü
cotzele *mzk/m* çift kamıştan üflelemeli bir çalgı
covan *rd* pişman
covanbûn *m* pişman olma
covan bûn *l/gh* pişman olmak
covanî *m* pişmanlık
coxîn *m* harman
coxînan *m* haziran ayı
coxîngeh *m* harman yeri
coya kezebê *ant* ciğer kanalı
coya zirav *ant* öd kanalı (cystic duct)
coz *bnr* göz
cozan *bnr* gûzan
cozdan *m* ustra

coze *m* bir tür telli çalgı

cozerdan *m* mayıs ayı

Cr kîm Cr (krom'un kısaltması)

Cs kîm Cs (sezyum'un kısaltması)

Cu kîm Cu (bakırın kısaltması)

cuap *bnr* cevap

cube *m* çüppe

cu cu *b* kümes hayvanlarını çağırma ünlemi

cuda *rd* 1. ayrı (yerleri bir olmayan) * **hûn bi hev re ne, ji hev cuda ne?** beraber misiniz, ayrı mısınız? 2. ayrı, başka (başka türlü) * **ev babeteke cuda ye** bu ayrı bir konu * **ew, mirovekî cuda ye o**, başka bir adamdır 3. ayrı 4. değişik, farklı (benzerlerinden ayrı, farklı) * **rengên cuda** değişik renkler 5. ayrı (ayrı olan) ~ 1) ayrı ayrı, başka başka (değişik, birbirinden ayrı olan) * **karê wan yên cuda cuda hene** ayrı ayrı işleri var 2) ayrı ayrı (her biri için) * **ji bo zarokan cuda cuda leyistok kirin** çocuklar için ayrı ayrı oyuncak aldı 3) ayrı ayrı (her biri ayrı olarak) * **cuda cuda li çêja xwarinan nihêrt** yemeklerin tadına ayrı ayrı baktı ~ **serî kişandin** ayrı baş çekmek ~ **serkêşî kirin** ayrı baş çekmek

cudabar *rd* ayrılabilir

cudabarı *m* ayrılabilirlik

cudabûn *m* 1. ayrılına (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) 2. ayrılına (karı koca için, evlilik birliğini bozma) 3. farklılaşma 4. ayırım (tefrik)

cuda bûn *l/gh* 1. ayrılmak (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşmak) 2. ayrılmak (karı koca için, evlilik birliğini bozmak) * **ji mêrê xwe cuda bû** kocasından ayrıldı 3. farklılaşmak ~ **ketin** (tişteki) fark etmek (değişmek, başkalaşmak)

cudabûnî *m* ayrımlılık, farklılık

cudabûyî *m* 1. ayrılış (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) 2. ayrılış (karı koca için, evlilik birliğini bozma) 3. farklılaşma

cudabûyî *rd* 1. ayrık, ayrı tutulmuş, ayrılmış (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşmış) 2. ayrılış (karı veya koca için, evlilik birliğini bozmuş olan) 3. farklılaşmış

cudaceleb *rd* ayrı cinsten

cudaçapî *m* ayrı basım

cudagirtin *m* tecrit, ayrı tutma

cuda girtin *l/gh* tecrit etmek, ayrı tutmak

cudagirtî *rd* bağışık, ayrı tutulmuş, muaf

cudagirtîbûn *m* ayrıcalık, bağışıklık, muaflık, muafiyet

cudagotin *m* üslup

cudaker *nd/ht* 1. ayırmacı 2. ayrılıkçı 3. bölücü, bölen 4. bölücü (bir topluluğu, birliği parçalayan, bölme amacıyla olan)

cudakerî *m* 1. ayırmacılık 2. ayrılıkçılık 3. bölücülük

cudakirin *m* 1. ayırma (bir yeri bir engelle bölme) 2. ayırma (birbirinden uzaklaştırma) 3. ayırma (nitelik değişikliğini anlama) 4. ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozma) 5. ayırma (tahsis etme) 6. ayrı tutma, tecrit etme 7. bölme (birliğin bozulmasına çalışma) 8. ayırt etme

cuda kirin *l/gh* 1. ayırmak (bir yeri bir engelle bölmek) 2. ayırmak (birbirinden uzaklaştırmak) 3. ayırmak (nitelik değişikliğini anlamak) * **çêyî ji xerabiyê cuda kirin** iyiyi kötüden ayırmak 4. ayırmak (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak) 5. ayırmak (tahsis etmek) 6. ayrı tutmak 7. bölmek (birliğin bozulmasına çalışmak) 8. ayırt etmek

cudakirî *rd* 1. ayrılmış (bir engelle bölünmüş olan) 2. ayrılmış (birbirinden uzaklaştırılmış) 3. ayrılmış (nitelik değişikliğini anlamış) 4. ayrılmış (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmuş) 5. ayrılmış (tahsis edilmiş) 6. ayrı tutulmuş 7. bölünmüş (birliği bozulmasına çalışılmış olan) 8. ayırma tabii tutulmuş olan 9. ayrıcalık, ayırık, ayrılı

cudam *rd* aylak

cudamî *m* aylaklık

cudatir *rd* başkası

cudatî *m* 1. ayırım, fark 2. farklılık, başkalık 3. ayrılık 4. aykırılık

cudaxwaz *nd/ht* ayrılıkçı

cudaxwazî *m* ayrılıkçılık

cudayî *m* 1. ayırım 2. ayrılık (düşünce, görüş veya duygu arasındaki uymazlık) 3. fark 4. değişiklik, farklılık 5. başkalık, ayrılık 6. ayırtı 7. ayrılık ~ **kirin** ayırım yapmak ~ **kirin nava** (kesan an jî tiştan) 1) ayırım yaratmak 2) ayrı seçi yapmak ~ **xistin** (an jî kirin) nava (...) fark gözetmek, ayırmak * **ez cudahiyê nakim nava zarokên xwe** çocuklarımı birbirinden ayırmam ~ **ya nîjadî** ırk ayırımı

cudayîbûn *m* ayrımlaşma, farklılaşma

cudayî bûn *l/gh* ayrımlaşmak, farklılaşmak

cudayîbûyî *m* ayrılış, farklılık

cudayîkî *h* ayrımlı olarak

cudayîtî *m* ayrımlık, ayrılık

cuhab *bnr* cevap

cuher *bnr* cihar

cuhnî *m* dibek

cuhur *bnr* cihar

cul *bot/m* kamış

culandin *m* kımıldatma, kıpırdatma

culandin *l/gh* kımıldatmak, kıpırdatmak
culbe *bot/m* araka
cule *bnr* cole
culfû *n* şahinleri evcilleştirmede kullanılan bez torba
culhet *m* curet
culûs (I) *m* oturma
culûs (II) *m* cülûs
culûsiye *m* cülûsiye
culxe *n* çuha
cum *der/m* sal
cumî *m* çiftleşme, sevişme, sikişme
cumker *nd/nt* çulha, dokumacı
cumkerî *m* çulhalık, dokumacılık
cumle *rz/m* cümle, tümce
cumûn *m* grub
cumûriyet *m* cumhuriyet
cumûriyetxwaz cumhuriyetçi
cumûriyetxwazî cumhuriyetçilik
cunbuş *m* cünbüş
cundî *nd/nt* asker
cungerî *bnr* cinger
cunî (I) *bnr* gonî
cunî *m* diz
cunobet *rd* cenabet
cunobetî *m* cenabetlik ~ **ji ser xwe hılanîn** gusûl aptesti almak
cur *nd* tür, çeşit ~ **bi** ~ çeşit, çeşitli, türlü türlü
curandin *m* türlere ayırma
curandin *l/gh* türlere ayırmak
curbicurî *h/rd* çeşit çeşit, türlü türlü
curbicurî *m* çeşitlilik
Curc *nd* Gürcü
curd *zo/n* bir fare türü
curdan *zo/n* lağım sıçanı
curde (I) *rd* deforme ~ **bûn** deforme olmak
curde (II) *rd* soluk, solgun
curdebûn (I) *m* deforme olma
curdebûn (II) *m* soluklaşma
curde bûn (I) *l/gh* deforme olmak
curde bûn (II) *l/gh* soluklaşmak
curdebûyî (I) *rd* deforme olmuş
curdebûyî (II) *rd* soluklaşmış
curdon *zo/n* lağım sıçanı
cure *n* 1. tür, çeşit * **pênûsên ji her cureyî** her çeşitten kalem 2. biçim (manzumelerin uyak düzenlerine göre olan dış görünüşü) * **çarîn û malik cureyên helbestê ne** rubai ve beyt birer şiir biçimidir 3. *biy* tür (cinslerin ayrıldığı bölüm) 4. *fel* tür 5. öbek, küme, grup (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü) 6. çeşit (canlıların bölümlenmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik) 7. *rd* çeşit, türlü * **her camiyek bi cureyekî ye** bu camilerin her biri başka çeşittir 8. hamur (kâğıt için tür, nitelik) * **kaxizê ji cu-**

reyê baş birinci hamur kâğıt 9. cins, tür (aralarında ortak benzerlikler bulunan varlıklar topluluğu) ~ **bi** ~ cins cins ~ ~ çeşit çeşit, türlü türlü
cure bi cure *rd/h* çeşit çeşit, çeşitli
cure cure *rd* çeşit çeşit
curecurebûn *m* çeşitleme
curecure bûn *l/gh* çeşitlemek
curedar *rd* türlü, türlü türlü
curet *m* cüret ~ **kirin** cüret etmek, cüretlenmek
curetkar *nd/nt* cüretkâr
curetkarî *m* cüretkârlık
cureyên peyvan *rz/nd* sözcük türleri
cureyî *rd* soysal
cureyîn *rd* özgül
curik *n* kepçe, kaşık ve ağaçtan yapılan diğer kaplar yapımında kullanılan yontma aleti
curkirin *m* nevine göre ayırma
cur kirin *l/gh* nevine göre ayırmak
curm *n* cürüm
curm *bnr* curn
curn *m* 1. kurna 2. yalak 3. dibek (bazı bölgelerde) 4. tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)
curnik *m* cırnık (set duvarlarında su akacak delik)
cuse *n* cüse, gövde
cust *rd* atık, çevik ~ **û çeleng** atık ve çevik
custî *m* atıklık, çeviklik
cuxt *bnr* cot
cuz (I) *n* ilik, kemik iliği
cuz 'II' *m* cüz (Kur'an'ın bölünmüş olduğu otuz parçadan her biri)
cuzî *fel/rd* cüzî
cuzdan *n* cüzdan ~ê **bankayê** banka cüzdanı ~ê **hesaban** hesap cüzdanı ~ê **nifûsê** nüfus cüzdanı (veya kâğıdı) ~ê **pereyan** para cüzdanı, portföy
cuzdanrevandek *nd/nt* kapkaççı
cuzdanrevandekî *m* kapkaçılık
cuzdanrevandekîfî *m* kapkaç
cuzer *bot/m* havuç
cuzlik *rd* erken doğan kuzu
cû *n* ark
cûbar *bnr* cobar
cûbir *zo/n* dana burnu (Gryllotalpa vulgaris)
cûbirk *bnr* cûbir
cûc *ant/n* pipi, çuk (çocuk dilinde, erkeklik organı)
cûce *rd* cüce
cûcebûn *m* cüceleşme
cûce bûn *l/gh* cüceleşmek
cûcelok *m* cıvcıv
cûcetî *m* cücelik
cûcık (I) *ant/n* çuk, pipi (çocuk dilinde, erkeklik organı)

cûcuk (II) *m* 1. cıvcıv, cücük 2. kuş ~ **derxis-tin** cıvcıv çıkarmak, yavrulamak ~ **a sibehê** sabah kuşu
cûco *n* pipi (çocuk dilinde, erkeklik organı)
cû cû b bili bili (tavuk gibi kümes hayvanları-nı çağırma için çıkarılan ses)
cûg *nd* eş
cûhesin *bnr* gûhesin
cûlag *bnr* çolang
cûlak *bnr* çolang
cûlhe *nd/nt* çulha, dokumacı
cûlhetî *m* çulhalık, dokumacılık
cûlik *n* pipi, çük
cûm (I) *n* 1. çiğnemik 2. çiğnem, çiğnemlik 3. sakız * **cûmê qanikan** kenger sakızı 4. her-hangi bir şeyin toprak halinde oluşu
cûm (II) *n* dokuma yapılan yer
cûmik (I) *n* bir çiğnemlik sakız
cûmik (II) *n* ince uzun şeylerin dokunduğu el tezgahı
cûmicelabûn *m* (bir kimse) kayıplara karış-ma, sır olma, sıra kadem basma
cûmf cela bûn *l/bw* (bir kimse) kayıplara ka-rışmak, sır olmak, sıra kadem basmak
cûmker *nd/nt* dokumacı
cûmkerî *m* dokumacılık
cûm û celat bûn *l/bw* yerin dibine geçmek, ye-rin dibine batmak, yerin dibine girmek, bu-har olmak (yok olmak, kaybolmak)
cûn (I) *bnr* conî
cûn (II) *n* döl
cûn (III) *n* parça * **cûnek bide min** bana bir parça ver
cûn (IV) *rd* 1. gri, koyu giri, kurşunî 2. kırçıl
cûn (V) *m* çiğneme
cûn (I) *l/gh* çiğnemek
cûna *m* bir kadm baş örtüsü
cûnek *rd* grice, grimsi, sincabî renk
cûnekî *rd* 1. grice, grimsi 2. kırçıl, kırçılca
cûnekîbûn *m* kırçılınma, kırçıllaşma

cûnekî bûn *l/gh* kırçılınmak, kırçıllaşmak
cûnikî *rd* 1. grice, grimsi 2. kırçıl, kırçılca
cûnî *bot/m* cacık otu
cûng (I) *bot/n* düğün çiçeği (Ranuncus)
cûng (II) *n* dış köşe
cûnî *bnr* cinî, cinowî
cûnkirin *m* daldırma
cûn kirin *l/gh* daldırmak
cûnta *m* cunta
cûntaparêz *nd/nt* cuntacı
cûntaparêzî *m* cuntacılık
cûqîn *rd* zayıf (görevini yapacak yeterli gücü olmayan)
cûr (I) *m* baskı * **ketiye bin cûra wan** baskı-ları altına girmiş
cûr (II) *n* koruk
cûrd *bnr* cerd û cûrd
cûre (I) ufak boylu, cüce
cûre (II) *mzk/m* cura
cûrebend *nd/nt* curacı
cûrebendî *m* curacılık
cûrejen *nd/nt* curacı
cûrejenî *m* curacılık
cûrik *n* 1. koruk 2. ufak taneli bir üzüm türü
cûrikê çivikan *nd* kuş üzümü
cût *bot/m* Hint keneviri (Canabis sativa)
cûtik *nd/rd* ikiz, koşa
cûtî *rd* çiğnenmiş
cûtin *m* çiğneme
cûtin *l/gh* çiğnemek * **loqa ku ez dicûm nika-rim** daqurtînim çiğnediğim lokmayı yutamı-yorum ~ **û kirin devê (yekî)** çiğneyip ağzı-na koymak * **qey em bicûn bikin devê te jî?** çiğneyip ağzına da koymamız mı lazım?
cûwab *bnr* cevap
cûz *m* ilik, kemik iliği
cûzam *bj/m* cüzam
cûzan *m* 1. ustra 2. jilet
cûzera *bot/m* havuç

Ç

ç, Ç Kürt alfabesinin dördüncü harfi olup *çê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından ön damaksı, hışıltılı yarı kapantılı ünsüzleri gösterir

ça *m* akarsu

ça *bnr* çawan

çabgan *n* cepken

çabux *m* ekilen arazinin engebeli kısmı

çaç (I) *m* harmanda taneliri saptan ayırma işi

çaç (II) *n* göz (çocuk dilinde)

Çačan *nd/rd* Çeçen (Kafkasyanın doğusunda yaşayan halk ve bu halktan olan kimse)

Çačanê *m* bir halay adı

Çačanî *m* Çeçence

Çaçankî *m* 1. Çeçenler gibi, onlara yaraşır şekilde 2. *rd* Çeçenvari

çaçik *n* köpek ayağı

çaço *n* göz (çocuk dilinde) ~ **pij!** pişik!

çaçûl *nd/rd* şarlatan

çaçûlî *m* şarlatanlık

çadır *m* çadır ~ **danîn** çadır kurmak ~ **vedan** (an jî **vegirtin**) çadır kurmak ~ **girê dan** çadır kurmak ~ **kutan erdê** çadır kurmak

çadira kulavîn *nd* derim evi (keçeden yapılmış çadır)

çadirok *m* çadırcık

çah *m* çukur

çak *rd* iyi

çakal *m* çağla (kaysı için)

çakar *nd/rd* kahve rengi

çakbîn *nd/rd* iyimser, optimist

çakbînane *h* iyimserce

çakbînûn *m* iyimser olma

çakbîn bûn *l/gh* iyimser olmak

çakbînî *m* 1. iyimserlik (her şeyi iyi olarak değerlendiren tutum veya kişilik özeliği) 2. iyimserlik (her şeyi en iyi yanından gören, her durumda bir çıkış yolu uman dünya görüşü) 3. *fel* iyimserlik, optimizm (insanlığın ilerlemesine, bütün durum ve şartların iyiye gideceğine inanan öğretilerin genel adı)

çakbînî *h/rd* iyimserce

çakêt *n* ceket

çakil *m* 1. ucu eğri değnek, çöven, baston 2. kova veya benzeri şeylerin asıldığı çengel den askı

çakî *mI*. iyilik (iyi olma durumu) 2. iyilik (karşılık beklenmeden yapılan yardım)

çakker *nd/ht* düzeltimci

çakkerî *m* düzeltimcilik

çakkirin *m* 1. iyi etme 2. düzeltme 3. düzeltim

çak kirin *l/gh* 1. iyi etmek 2. düzeltmek

çaksiwar *rd* iyi binici

çaksiwarî *m* iyi binicilik, binicilik

çakûç *n* 1. çekiç 2. horoz (ateşli silâhlarda çakmak taşına veya mermenin kapsülüne vurmaya yarayan metal parça)

çakûçxane *m* çekiçhane

çakût *n* çekiç

çal (I) *bnr* çewal

çal (II) *m* 1. akıtma (at ve nağırlar için) 2. seki (at, eşek, ve sığırların ayaklarında bileğe kadar çıkan beyazlık) * **hespê çal** sekili 3. çapar, benekli

çal (III) *m* çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) * **çala di zewiyê de girtine** tarladaki çukuru kapatmışlar 2. sarpın, tahıl kuyusu * **çala genim** buğday sarpını 3. 2. kuyu (içinden çıkılmayacak durum veya yer) 4. havuz (kum, asit vb. konulan çukur) * **çala sêlekê** kum havuzu ~ **kolan** kuyu kazmak ~ **vedan** çukur açmak ~ **û çû** çukur mukur ~ **û kort** çakur çukur, engebeli ~ **û mirt** iniş çıkış, engebeli ~ **û mit** dere tepe ~ **û mirtik** girinti ~ **û murt** çakur çukur ~ **û xwar** engebeli arazi, eğri büğrü ~ **ava pîsî** kuru kuyu ~ **a genim** sarpın, tahıl kuyusu ~ **a dizan** ense çukuru ~ **a hev û din** **kolan** (birbirinin) kuyusunu kazmak ~ **a kemînê** kurt kuyusu ~ **a kirêcê** (an jî **kîlsê**) ki-reç kuyusu ~ **a (yekî) kolan** (birinin) kuyusunu kazmak

çalak *rd* 1. etkin, faal, aktif 2. *fel* etkin (fiilde bulunan, etkinlik gösteren) 3. *fel* dinamik, devimsel 4. enerjik (güçlü ve hareketli) 5. atik, atılgan, canlı, çevik, hareketli, kıpırdak
çalakandin *m* 1. etkinleştirme, aktifleştirme 2. atik duruma getirme
çalakandin *l/gh* 1. etkinleştirmek, aktifleştirmek 2. atik duruma getirmek
çalakandî *rd* etkinleştirmek, aktifleştirilmiş
çalakane *h* aktifçe, faal bir biçimde 2. atikçe, çevikçe, kıpırdakça, kıvrakça
çalakatî *fel/m* 1. eylemcilik 2. etkinsilik
çalakbûn *m* 1. etkinleşme, aktifleşme 2. atikleşme, çevikleşme
çalak bûn *m* 1. etkinleşmek, aktifleşmek 2. atikleşmek, çevikleşmek
çalakbûyîn *m* 1. etkinleşme, aktifleşme 2. atikleşme, çevikleşme
çalakdar *nd/nt* eylemci, aktivist
çalakdarî *m* eylemcilik, aktivizm
çala keminê *nd* aldangıç
çalakî *m* 1. etkinlik, aktiflik (etkin olma durumu, iş yapma gücü) 2. *fel* etkinlik (fiilde bulunanın, etkin olanan niteliği) 3. eylem (bir durumu değiştirmek veya daha ileriye götürme çabası) ~ **kirin** etkinlikte bulunmak, faaliyet yapmak * **partiyên siyasî nîkarin çalakîyên sendikayî bikin** siyasi partiler sendikal faaliyetlerde bulunmazlar ~ **nîşan dan** etkinlik göstermek ~ **ya cangorî** intihar eylemi ~ **ya werzîşî** sportif etkinlik ~ **yên kulisîyê** kulis faaliyeti ~ **yên werzîşî** (an jî **sporî**) sportif etkinlikler
çalakîhez *fel/nd* aktivist
çalakîhezî *fel/m* aktivizim
çalakîker *rd/nd* eylemci, aktivist
çalakîkerî *m* eylemcilik
çalakîtî 1. etkinlik, aktiflik 2. eylemlilik 3. *fel* devimselcilik, dinamizm
çalakker *nd/nt* eylemci
çalakkerî *m* eylemcilik
çalakkirin *m* 1. etkinleştirme, aktifleştirme 2. atikleştirme, çevikleştirme
çalak kirin *l/gh* 1. etkinleştirmek, aktifleştirmek 2. atikleştirmek, çevikleştirmek
çalakkirî *rd* 1. etkinleştirilmiş, aktifleştirilmiş 2. atikleştirilmiş, çevikleştirilmiş
çalakparêz *fel nd/rd* etkinci
çalakparêzî *m* etkinsilik
çalaksaz *nd/nt* eylemci, aktivist
çalaksazî *m* eylemcilik
çalaksiwar *rd* iyi binici
çalaksiwarî *m* iyi binicilik
çalaktî *m* 1. etkinlik, aktiflik 2. atılganlık, atiklik, girginlik, kıvraklık
çalakvan *bnr* çalakker
çalakvanî *bnr* çalakkerî
çalap *nd* tanı
çala pîsî *nd* lâgım çukuru

çalav *m* 1. bulaşık yıkama yeri, evde su dökülen yer 2. su çukuru 3. küvet
çalbeş *rd* alında akıtma olan
çalbûn *m* 1. çukurlanma, çukurlaşma 2. *jeo* çöküntü
çal bûn *l/gh* çukurlanmak, çukurlaşmak
çalbûnî *m* 1. çukurluk 2. çöküklük
çalbûyî *rd* 1. çukurlaşmış olan 2. çökük
çalbûyîn *m* çukurlanış, çukurlaşma
çaldeçûyî *rd* çökük
çaleberf *m* 1. kar kuyusu 2. kardan oluşan av tuzağı
çalemeşk *mzk/m* tulum (üflemlî çalgı)
çalep *m* emekleme
çalepî *bnr* çarlepk
çalepk *m* emekleme
çaleser *m* bulaşık yıkama yeri
çalgin *rd* spastik, özürlü
çalik *m* 1. çukur, çukurcuk (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) 2. çukur, gamze 3. oylum 4. *ant* olukçuk ~ **çêkirin** (an jî **vedan**) çukur açmak ~ **a dîzan** ense çukuru
çalikî *rd* 1. çukurlu 2. çukurca
çalim *m* 1. fıyaka 2. *sp* çalım
çalimkirin *m* çalınlama
çalim kirin *sp l/gh* çalımlamak
çalkirin *m* 1. çukurlatma, çukurlaştırma 2. gömmek, defnetme
çal kirin *l/gh* 1. çukurlatmak, çukurlaştırmak 2. gömmek, defnetmek
çalkirî *rd* 1. çukurlatılmış 2. gömük, gömülü
çalkol *nd/nt* kuyucu
çalkolî *m* kuyuculuk
çalo *m* sopalarla oynanan bir oyun
çalomirto *h* tartak martak ~ **kirin** tartak martak etmek
çalomito *rd* dalgalı (düzgün olmayan, alçaklı yüksekli)
çaltik *m* 1. çukur, çukurcuk (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) 2. çukur, gamze 3. emen (bağ çubuğu, ağaç veya sebze dikmek için açılan çukur) ~ **a lêva jor** dudak çukuru
çaltika *çav ant/nd* göz yuvası
çaltika çeneyê *nd* çene çukuru
çaltikî *rd* 1. çukurlu 2. çukurumsu
çaltikîbûn *m* çukurlanma, çukurlaşma
çaltikî bûn *l/gh* çukurlanmak, çukurlaşmak
çaltikîkirin *m* çukurlatma
çaltikî kirin *l/gh* çukurlatmak
çalûs *nd/nt* meddah
çalûsî *m* meddahlık
çalxane *m* mezarlık
çam *bot/m* çam (Pinus)
çamaşır *n* çamaşır
çame wj/m manzume, koşuk
çamûr *m* çamur 2. çamur (yapı işlerinde kullanılan harç)

çamûrokî *h* çamur gibi
 çamûrokîbûn *m* çamurlaşma
 çamûrokî bûn *l/gh* çamurlaşmak
 çamûrokîbûyîn *m* çamurlaşma
 çamûrokîkirin *m* çamurlaştırma
 çamûrokî kirin *l/gh* çamurlaştırmak
 çanax *m* 1. çanak 2. koyak
 çanaxalêşî *nd/nt* çanak yalayıcısı
 çanaxalêşîti *m* çanak yalayıcılığı
 çanaxfiroş *nd/nt* çanakçı (satan kimse)
 çanaxfiroşî *m* çanakçılık
 çanaxker *nd/nt* çanakçı (imal eden kimse)
 çanaxkerî *m* çanakçılık
 çanaxokî *rd* çanaksı
 çanç *kim/m* 1. çökelti, tortu 2. süzüntü 3. tane (yemeklerde) 4. cibre, posa
 çand *m* 1. kültür, ekin 2. *biy* kültür (uygun bi-yolojik şartlarda bir mikrop türünü üretime)
 çandbar *rd* ekilebilir
 çandberz *rd* yüksek kültürlü
 çande *m* tarım, ziraat
 çandemenî *m* tahıl, hasat
 çandeyî *rd* zirai
 çandhez *nd/nt* kültürsever, kültürçü
 çandhezî *m* kültürseverlik
 çandik *bnr* çentik
 çandin (I) *m* 1. ekme, ekim 2. tarım 3. dikim, dikme (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) * heyamê darçandinê ağaç dikme mevsimi
 çandin (II) *m* doğrama (ekmek vb.yi keserek parçalama)
 çandin (I) *l/gh* 1. ekmek (bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek) * me isal zû tov çande zewiyê tarlaya erken tohum ektik 2. dikmek (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) * ez dê isal gelek dar biçînim bu sene çok ağaç dikeceğim
 çandin (II) *l/gh* doğramak (ekmek vb.yi keserek parçalamak) * nan biçîne şorbeyê çorbaya ekmeği doğra
 çandina tepînkân *nd* mayınlama
 çandîngeh *m* çiftlik ~ herewezi kolhoz
 çandîniya avî *nd* sulu tarım
 çandîniyî *rd* zirai
 çandîni *m* 1. ekim, ekin 2. tarım, ziraat 3. çiftçilik 4. *rd* tarımsal ~ya beji kuru tarım
 çandîni *m* tarımcılık
 çandîniyan *nd/nt* tarımcı
 çandîniyanî *m* tarımcılık
 çandînyar *nd/nt* 1. ekici 2. tarımcı, ziraatçı
 çandînyarî *m* 1. ekicilik 2. tarımcılık, ziraatçılık
 çandî (I) *rd* 1. ekili * zewiya çandî ekili tarla 2. kültürel
 çandî (II) *rd* doğranık, doğranmış olan
 çandîner *nd/nt* ekici
 çandînerî *m* ekicilik
 çandîngeh *m* çiftlik

çandkêm *rd* kültürsüz
 çandkêmî *m* kültürsüzlük
 çandmend *nd/nt* tarımcı
 çandmendî *m* tarımcılık
 çandnas *nd/nt* kültür bilimeci
 çandnasî *m* kültür bilim
 çandyar *nd/nt* kültürlü
 çandyarî *m* kültürlülük
 çangal *m* püsküllü, yuvarlak ortasında ayna ve nazarlık bulunan bir tür ev süsü
 çangil *n* 1. kanca 2. çengel
 çankoš *n* çancı
 çankošî *m* çancılık
 çankûş *bnr* çankos
 çanqil *n* kanca
 çanqoç *n* zangoç
 çanqoçî *m* zangoçluk
 çantik *n* çente
 çap (I) *m* 1. şinik, yarım ölçek (hububat ölçü birimi) 2. *rd* şinik (bir şiniğin alacağı miktar) ~ bi serî bûn bardağı taşımak ~ bi serî bûye êdî dirije tahamül sınırları aşmış ~a (yekî) bi ser bûn (bir kimse) çekilmez olmak
 çap (II) *m* 1. çap * çapa lûleya topê top nam-lusunun çapı 2. çap (yapının veya arsanın boyutlarını gösteren harita) 3. çap, kalibre 4. *mat* kutur ~a devê wî iri ağızlı kimseye bak ~a (tişteki) pîvan çaplamak
 çap (III) *m* 1. baskı, bası * çapa ferhengê baş e sözlüğün baskısı güzel 2. baskı (bası sayısı) * çapa vê rojnameyê sed hezar e bu gazetenin baskısı yüz bindir 3. baskı (bir eserin basılarak tekrarlanan her bir kezi) * çapa nû ya ferhengê sözlüğün yeni baskısı 4. basım * dest bi çapa pirtûkê hate kirin kitabın basımına başlandı
 çapan (I) *m* Amerikan bezi
 çapan (II) *m* 1. çap, ölçek (büyüklük, ölçü) * di çapana dinyayê de nivîskarek e dünya çapında bir yazar * di çapana Tirkîyeyê de Türkiye ölçeğinde 2. çap (değer) * ew jî di çapana Yaşar Kemal de ye o da Yaşar Kemal çapında biri 3. sere (açık duran baş parmağın ucundan işaret parmağının ucuna kadar olan uzaklık) di ~a xwe de kendi çapında
 çapandin *m* basma, tabetme
 çapandin *l/gh* basmak, tabetmek
 çapandî *rd* basılı, matbu (matbada basılmış olan)
 çapaq *m* çapak
 çapa zivîrok *nd* dönerbasar, rotatif baskı
 çapbarî *m* matbua, basma
 çapber *nd/nt* litografyacı
 çapberî (I) *m* taş basması, taş baskı, litografi
 çapberî (II) *m* basım (tabaat)
 çapbûn *m* basılma
 çap bûn *l/gh* basılmak
 çapbûyî *rd* basma, basılmış olan

çapbûyîn *rd* basılış, basma
çapdan *m* basma, tabetme
çap dan *l/gh* basmak, tabetmek
çapdayîn *m* basış, basma
çapdar *nd/nt* basımcı, matbaacı
çapdarî *m* basımcılık, matbaacılık
çapder *nd/nt* basıcı, tâbi
çapderî *m* basıcılık
çapdêr *nd/nt* basıcı
çapdêrî *m* basımcılık
çapekolan *m* oynama baskı
çapemend *nd/nt* basımcı, matbaacı
çapemendî *m* basımcılık, matbaacılık
çapemenî *m* basın. matbuat -ya rengdar (an jî rengîn) renkli basın -ya xwedîkirî besleme basın
çaper *nd/nt* 1. basıcı, tâbi 2. yazıcı, printer
çaperî *m* basıcılık
çapest *m* çaydanlık
çapgeh *m* matbaa, basım evi
çapger *nd/nt* 1. basıcı, tâbi 2. *m* yazıcı, printer
çapgerî *m* basıcılık, tâbilik
çapgir *rd* çaplı, büyük çaplı (çapı geniş olan)
çaphûr *rd* küçük çaplı
çapik (I) *rd* 1. çabuk (yavaşın karşıtı) 2. hızlı. seri. tez (çabuk olan, süratlı) 3. atik. çevik
çapik (II) *m* 1. şinik 2. *rd* şinik (bir şiniğin alacağı miktar)
çapikî *m* 1. çabukluk, tezlik 2. *h* hızlıca, serice 3. *h* atikçe, çevikçe
çapikîbûn *m* çabuklaşma, tezleşme
çapikî bûn *l/gh* çabuklaşmak, tezleşmek
sapiksiwar *rd* iyi binici
çapikîfî *m* 1. çabukluk 2. hızlılık, serilik, tezlik 3. atiklik, çeviklik
çapik *m* sepet
çapînoz *m* uyurma
çapker *nd/nt* 1. basıcı, editör 2. baskıcı (işlenecek kumaşlar üzerine kalıplara resim basan kimse) 3. *m* yazıcı
çapkerî *m* 1. basıcılık, editörlük 2. basıcılık
çapkirin (I) *m* basım, tabetme
çapkirin (II) *m* şinikleme
çap kirin (I) *l/gh* basmak, tabetmek
çap kirin (II) *l/gh* şinikleme
çapkirî *rd* 1. basılı, matbu (matbada basılmış olan) 2. basma, basılmış olan
çaplı *m* Kırıkkale piyade tüfeği
çaplûk *m* emekleme
çaplûs *nd/nt* dalkavuk, yaltak
çaplûsî *m* dalkavukluk, yaltaklık ~ kirin dalkavukluk etmek, yaltaklık etmek
çaplûsîbûn *m* dalkavuklaşma
çaplûsî bûn *l/gh* dalkavuklaşmak
çaplûsîkirin *m* yaltaklanma
çaplûsî kirin *l/gh* yaltaklanmak
çaplûskî *rd/h* dalkavukça
çapmezî *rd* çaplı (çapı geniş olan)
çapsazî *m* matbaa

çapûçûp *nd* lafî güzaf
çapûk *m* sepet
çapûlik *m* emekleme ~ kirin emeklemek
çapûlkan *m* emekleme
çapûn *m* bir tür patiska
çapût *m* çaput
çapxane *m* basım evi, matbaa
çapxanevan *nd/nt* matbaacı, matbaa sahibi
çapxanevanî *m* matbaacılık
çapxûn *rd* hamara
çapxûnbûn *m* hamaratlaşma
çapxûn bûn *l/gh* hamaratlaşmak
çapxûnî *m* hamaratlık
çapxûnkî *h* hamaratça
çaq *ant/h* 1. baldır 2. bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
çaqil (I) *n* çakıl, çakıl taşı
çaqil (II) *m* 1. tarladaki ekin yığını 2. yığını bağlama
çaqilçaqil *bot/h* bir tür dikenli bitki
çaqildax *n* hayvan dışkısının kıçta kurumuş hali
çaqlök *n* bacak
çaqmaq *n* çakmak (çelik, taş ve tutuşacak maddeden yapılmış tutuşturma aleti)
çaqmaqdar *rd* çakmaklı (eski zaman tüfek)
çaqmaqfiros *nd/nt* çakmakçı (satan kimse)
çaqmaqfirosî *m* çakmakçılık
çaqmaksaz *nd/nt* çakmakçı (tamir eden)
çaqmaksazî *m* çakmakçılık
çaq *n* bacak
çaqo *m* çakı, cep bıçağı
çaqol *n* çengel
çaqolî *rd* çengelimsi, çengel gibi * **destê wî ye** **çaqolî** ye elleri çengel gibi
çaqot *n* 1. bacak (büyük baş hayvanlarda; vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) 2. paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları, büyük baş hayvanlar için) 3. paçe (kasaplık hayvanların kesilmiş ayaklarından yapılan yemek)
çaqotfiros *nd/nt* 1. paçacı: 2. *m* paçacı (paça satılan dükkan)
çaqotfirosî *m* paçacılık
çaqotik *n* 1. paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları büyük baş hayvanlar için) 2. paçe (kasaplık hayvanların kesilmiş ayaklarından yapılan yemek)
çaqotik *bnr* çakotik
çaqrût *rd* 1. baldırı çıplak (ayak takımı, serse-ri) 2. baldırıçıplak, utanmaz kadın
çaqrûtî *m* 1. baldırı çıplaklık 2. baldırıçıplaklık, utanmazlık (kadın için)
çaqsûr *bot/nd* bir ot türü
çaqtazî *rd* baldırı çıplak
çaqtazîfî *m* baldırı çıplaklık
çaqulî *n* çatal ağaç
çaqûlyak *m* çelme
çar (I) *m* 1. car, çarşaf 2. bohça 3. der yelken

çar *n* 1. dört (4, IV) 2. *rd* çar (üçten bir artık) 3. cihar (tavla oyununda) 4. çar (dört sıfatı bazen 'her', 'bütün' anlamına gelir) * **li çar hêlê dinyayê** dünyanın dört bucağında ~ **alî** dört taraf, dört (II) ~ **alî çûn û hatin** dört dönmek (bir iş yapmak için telâşla sağa sola koşmak) (II) ~ **alî gerîn** dört dönmek (telâşla çare aramak) ~ **alî rê lê hatin girtin** dört yanı deniz kesilmek (çaresiz ve umutsuz kalmak) ~ **alî Xwedê jê stendin** işi kötüye gitmek ~ **bihost û nîv** altı karış beberuhi (bi) ~ **çavan rêpanî kirin** (an jî li bendê man) dört gözle beklemek ~ **gurçik** cesur, yiğit ~ **hawir** etraf, dört taraf ~ **kirariyên bingehîn** dört işlem ~ **tiliyê qelaştî** sere (açık duran baş parmağın ucundan işaret parmağının ucuna kadar olan uzaklık) ~ **tîlî hatin ser (yekî)** çok sevinmek, sevinçten uçmak ~ **yarê pêxember** dört halife

çar (III) *n* çar * **çarê Rûs** Rus çarı
çaralî *n* 1. dört taraf, dört etraf 2. *h* çepçevre, çepeçevre

çarane (I) *m* ilkel bir savaş elbisesi
**çarane wj/m 1. dörtlük, murabba (dört mısralı bentlerden oluşan divan şiiri) 2. *mat* dördül
çaranekirî *wj/m* dörtleme, terbi
çaranî *m* dörtlük (dört taneden oluşmuş, dört tane alabilen)**

çarber (I) *m* bir tür ilkel tandır (yaklaşık 40 cm derinlikte tandır)

çarber (II) *m* sedye
çarber *rd* dört kez yavru doğurmuş hayvan
çarberî (I) *m* kırdı kullanılan ocak, çoban ocağı

çarberî (II) *nd/rd* dört kez doğurmuş koyun ya da keçi

çarbezi *h* dört nala
çarbirîne *rd* dört yıldan beri iğdiş olan (teke veya koç)

çarbûn *m* 1. üreme, çoğalma 2. ortaya çıkma, bulunma

çar bûn (I) *l/gh* 1. üremek, çoğalmak 2. ortaya çıkmak, bulunmak

çar bûn (II) *l/gh* çare olmak

çar cihar *nd* dört cihar

çarç *m* 1. çeç (tahıl yığını) 2. harman sapı

çar çapik *h* çarçabuk

çar çar *mzk/nd* dört dörtlük

çarçav *rd* 1. açık göz 2. dört göz (gözlüklü)

çarçavbûn *m* gözleri dört açılma, gözünü dört açma

çarçav bûn *l/gh* gözleri dört açılmak, gözünü dört açmak

çarçavî *rd* açık gözlü

çarçavibûn *m* gözleri dört açılma

çarçavî bûn *l/gh* gözleri dört açılmak

çarçek *nd/nt* silâhşör

çarçekî *m* silâhşörlük

çarçep *m* emekleme

çarçewe *bnr* çarçove

çarçik *mat/m* 1. kare, dördül * **hezar kîlometre çarçik** bin kilometre kare 2. dört kenar 3. *rd* kare, dördül (kare biçiminde olan) * **ma-seya çarçik** kare masa

çarçikî *rd* kare

çarçikkirin *m* kareleme

çarçik kirin *l/gh* karelemek

çarçikkirî *rd* karelenmiş

çarçiv *nd* dört taşla oynanan bir çocuk oyunu, eğer sekiz taşla oynanırsa o zaman 'heştik' olarak adlanır

çarçiq *m* bataklık

çarçîve *m* çerçeve

çarçîvekar *nd/nt* 1. çerçevenci (çerçeve yapan kimse) 2. çerçevenci (resimlere, tablolara çerçeve takma işiyle uğraşan kimse)

çarçîvekarî *m* çerçevencilik

çarçîvekirin *m* çerçeveleme

çarçîve kirin *l/gh* çerçevelemek

çarç kirin *l/gh* darmadağın etmek, ortalığa savurmak

çarçov *bnr* çarçiv.

çarçove *m* 1. çerçeve (yazı, ayna, resim gibi şeyleri süslemek veya bir yere asabilecek duruma getirmek için bunlara geçirilen kenarlık) 2. çerçeve (kapı, pencere ile bunların cam veya tablalarının yerleştirilmiş olduğu kenarlık) 3. *mec* çerçeve (bir düşünce alanının sınırları veya bu sınırlar içindeki alan) * **em di çarçoveya ramanekê teng de nemînin** dar bir fikir çerçevesinde kalmayalım 4. daire (soyut kavramlar için; belli sınırlar, ölçü) * **divê mirov di çarçoveya mantiqê de bi-hizire** mantık dairesinde düşünmek lazım

çarçovedar *rd* çerçeveli

çarçovefiroş *nd/nt* çerçevenci (çerçeve satan kimse)

çarçovefiroşî *m* çerçevencilik

çarçovekar *nd/nt* 1. çerçevenci (çerçeve yapan kimse) 2. çerçevenci (resimlere, tablolara çerçeve takma işiyle uğraşan kimse)

çarçovekarî *m* çerçevencilik

çarçoveker *bnr* çarçovekar

çarçovekerî *bnr* çarçovekarî

çarçovekirin *m* 1. çerçeveleme 2. *sn* çerçeveleme

çarçove kirin *l/gh* çerçevelemek

çarçovekirî *rd* çerçeveli (çerçeveye geçirilmiş veya içine alınmış olan)

çarçowe *bnr* çarçove

çardaq *m* çardak

çardar *m* 1. çardak 2. sedye

çardare *m* sedye

çardarhilgir *nd/nt* sedyeci

çardax *m* 1. çardak (tarla bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak) 2. çardak (asma gibi bitkilerindallarına sardurmak için direklerle yapılmış yer) 3. çardak, kameriye

3. çarmıh * **Hız. İsa li çardaxê xistin** Hız. İsa'yı çarmıha gerdiler
çardederb *m* ondört atışlı tabanca
çardeh *nd/rd* on dört
çardehem *rd* on dördüncü
çardehemîn *rd* on dördüncü
çardexur *m* ondört atışlı tabanca
çare *m* 1. çare * **her kes bila li çareya serê xwe binêre** herkes başının çaresine baksın
 2. çare (bir şeyi önleme, tedavi yolu, deva)
 * **tenê ji mirinê re çare nîn e** tek ölüme çare yok
 3. çare, çözüm * **çareya vî karî an-cax bi riya qanûnan dibe** bu işin çözümü kanun yoluyla ancak olur ~ **dîtin** gereken çareyi bulmak, yolunu bulmak ~ **hew e ne çare ~yek dîtin** çare bulmak, yol bulmak ~**yek jê re dîtin** 1) (bir işin) çaresine bakmak 2) bir yolunu bulmak, kitaba (veya kitabına) uydurmak
çarebûn *m* çare olma
çare bûn *l/gh* çare olmak
çareçar *rd* dörder
çaredar *nd/nt* çıkıkçı
çaredarî *m* çıkıkcılık
çarega *ast/m* bir yıldız kümesi
çarek *m* 1. dörte bir 2. *mzk* dörtlülük
çarem *rd* dördüncü
çaremîn *rd* dördüncü
çarename *m* reçete
çarenivîs *m* yazgı, kader
çarenîn *rd* kaçınılmaz
çarenûs *m* kader, yazgı, alın yazısı
çareperdaz *rd* çare bulan
çarereş *rd* kara bahtlı
çarereşî *m* kara bahtlılık
çarerê *m* çıkar yol, çözüm yolu
çaresaz *nd/nt* çare bulan, deva bulan kimse
çaresazî *m* çare bulma, deva bulma
çareserbûn *m* çözümlenme, halolma
çareser bûn *l/gh* çözülmek, halolmak
çareserbûyî *rd* çözümlenmiş
çareserbûyîn *m* çözümlenme, halolma
çareseriyî *rd* çözümsel
çareserî *m* 1. çözüm * **çareseriya vî karî an-cax bi riya qanûnan dibe** bu işin çözümü kanun yoluyla ancak olur 2. *mat* çözüm
çareserîxwaz *nd/nt* çözümünden yana ~ **bûn** çözümünden yana olmak
çareserîxwazî *m* çözümünden yana olma
çareserker *nd/rd* çözücü, çözümleyici
çareserkerî *m* çözücülük, çözümleyicilik
çareserkirin *m* 1. çözme, halletme (bir olay veya duruma çözüm yolu bulma) 2. *mat* çözme, halletme 3. çözme, halletme (yoluna koyma, olumlu sonuca bağlama)
çareser kirin *l/gh* 1. çözmek, halletmek (bir olay veya duruma çözüm yolu bulmak) 2. *mat* çözmek, halletmek 3. çözmek, halletmek (yoluna koymak, olumlu sonuca bağla-

mak) * **min karên xwe çareser kirin** işlerimi hallettim
çarezan *nd/nt* 1. terapist 2. birbilen
çarezanî *m* terapistlik
çarê çinê *nd* inek memeleri ~ **dixwî an heftê dinê?** çocukları kandırmada kullanılan bu soruya çocuklar genellikle 'heftê dinê' cevabını verirler, ki bu da 'kancığın memeleri' anlamındadır. Burda 'dinê' kelimesi 'dêlê' yerine kullanılmıştır
çarêk *m* 1. dörte bir 2. *mzk* dörtlülük
çargah *mzk/m* çargâh
çargav *nd* dört nala yürüyüş
çargavê *nd* dört nal
çargaviya mişt *nd* tam dört nalla koşma
çargaviya nerm *nd* yumuşak bir dört nalla koşma
çargavkî *h* dört nala
çargayî *rd* dört doğurmuş inek
çargiz *n* dört yaşında erkek camuş
çargisnî *m* dörtleme
çargisnikirin *m* dörtleme (tarlayı dört kez sürme)
çargisnî kirin *l/gh* dörtlemek
çargoşe *mat/m* 1. dört köşe, dörtgen 2. kare, dördül 3. *rd* kare, dördül (kare biçiminde olan) ~**ya hevhesû** (an jî **paralel**) paralel kenar
çargoşebûn *l/gh* dört köşe olma (çok sevinme)
çargoşe bûn *l/gh* dört köşe olmak (çok sevinmek)
çargoşekî *rd* dört köşe biçiminde
çargoşeya paralel *mat/nd* paralel kenar
çarguh *m* demir yaba
çargurçik *rd* yiğit, cesur
çarhêl *m* dört taraf
çarhawir *nd* etraf, dört etraf, dört bir yan
çarhingil *nd* dört memeli (hayvan)
çarik (I) *m* tül bent, baş örtüsü (kadın baş örtüsü) ~**a nimêjê** namaz baş örtüsü
çarik (II) *m* çarık
çarikdar *rd* tül bentli
çarikfiros *n* çarıkçı (satan kimse)
çarikfirosî *m* çarıkçılık
çarikkêr *n* çarıkçı (imal eden)
çarikkêrî *m* çarıkçılık
çariyan *m* (r kalın okunur) dört yol
çarîçe *m* çariçe
çarîçetî *m* çariçelik
çarîk *rd* 1. çeyrek 2. çeyrek (saat için 15 dakika)
çarîn *wj/m* 1. dörtlülük (kıta, dört dizelik bölümden oluşmuş) 2. dördül, rubai
çarîne *m* dörtleme
çarîtî *m* 1. çarlık (çar olma durumu) 2. çarlık (çarın yönetiminde bulunan devlet)
çarke *m* bir tür savaş giysisi
çarkenar *mat/n* 1. dörtgen 2. firdolayı

çarkevan *rd* öfkelenip kafa tutan
çarkevanbûn *m* (birine) çok öfkelenine
çarkevan bûn *l/gh* (birine) çok öfkelenmek
çarkirin (I) *m* 1. bulma (arayarak veya arama-
dan bir şey ile, bir kimseyle karşılaşma, bir
şeyi elde etme) 2. temin etme, sağlama 3.
peydahlama 4. üretme, çoğaltma
çarkirin (II) *m* çözme, hall etme
çarkirin (III) *m* dörtlеме
çar kirin (I) *l/gh* 1. bulmak (arayarak veya a-
ramadan bir şey ile, bir kimseyle karşılaş-
mak, bir şeyi elde etmek) 2. temin etmek,
sağlamak 3. peydahlamak 4. üretmek, ço-
ğaltmak
çar kirin (II) *l/gh* çözmek, hall etmek
çarkirî *rd* 1. bulunmuş olan 2. temin edilmiş,
sağlanmış olan
çarkunc *mat/m* 1. kare, dördül 2. *rd* kare, dör-
dül (kare biçiminde olan)
çarlep *n* dört ayak
çarlepk *m* emekleme
çarlepke *h* dört ayakla (ellerini de ayakları gi-
bi kullanarak)
çarlepki *h* domalma vaziyetinde
çarlepki bûn *m* domalma
çarlepki bûn *l/gh* domalmak
çarlepki bûyî *rd* domalmış vaziyette
çarlepki kirin *m* domaltma
çarlepki kirin *l/gh* domaltmak
çarlepki kirî *rd* domaltılmış vaziyette
çar libî *rd* dörtlü, dörtlük (dört taneden oluş-
muş, dört tane alabilen) * **cezweyê çar libî**
dörtlük cezve
çarling *nd* dört ayaklı (dört ayaklı hayvan)
çarlingê giyaxwer *nd* dört ayaklı otçul
çarliston *m* 1. çarliston (dans türü) 2. *bot* çar-
liston (biber türü)
çarmedor *n* 1. dört taraf, dört etraf, firdolayı
2. *h* çepçevre, çepeçevre ~ê **dinyayê** 1) dün-
yanın dört bir tarafı 2) dünyanın bin bir tür-
lü halı var ~ê (...) **hatin girtin** etrafı çevril-
mek * çarmedorê xanî bi diwar hatiye girtin
evin etrafı duvarla çevrilmiş
çarmend *rd* 1. dörtlü (dört parçadan oluşmuş
olan) * **abajûra çarmend** dörtlü abajur 2.
dörtlü (domino ve iskambil kâğıtları için)
çarmêrkî *m* 1. bağdaş 2. *h* bağdaş kurma du-
rumu ~ **rûniştin** bağdaş kurmak
çarmix *m* çarmıh, çarmık
çarmixkirin *m* çarmıha germe
çarmix kirin *l/gh* çarmıha germek
çarnal *bnr* çarnalê
çarnalê *nd* dört nal, dört nalla yürüyüş
çarnalkî *h* dörtlula
çarne *m* bir tür silâh
çarneçar *h* ister istemez, zorunlu olarak
çarnikar *n* 1. dört taraf, dört etraf, firdolayı 2.
h çepçevre, çepeçevre
çaroçaro *rd* dörder

çarok *m* çarşaf
çaroke *m* 1. çarşaf (kadın çarşafı) 2. kadın bo-
yun şalı
çarokefiroş *nd/nt* çarşafçı (satan kimse)
çarokefiroşî *m* çarşafçılık
çarox *m* çarık
çaroxdank *m* çarıkçılık
çaroxfiroş *nd/nt* çarıkçı (satan kimse)
çaroxfiroşî *m* çarıkçılık
çaroxker *nd/nt* çarıkçı (imal eden)
çaroxkerî *m* çarıkçılık
çarpak *m* badana ~ **kirin** badana yapmak
çarparsû *m* 1. köşebend 2. *rd* dört köşeli
çarpê *rd* 1. dört ayaklı 2. *nd* dört ayak (dört a-
yaklı hayvan)
çarpêkirin *m* baş etine
çar pê kirin *l/bw* baş etmek
çar pê nekirin *l/bw* baş edememek
çarpîk *m* emekleme
çarpîne *m* 1. bir halay türü 2. halayda öne çı-
kılınan ayaklarla yeri vurma 3. ayakkabının
yarısının yanmaması 4. *rd/nec* dönek, kaypak
(kimse)
çarpînekî *rd/h* dönekçe, kaypakça
çarpînetî *m* döneklik, kaypaklık
çarqozî *bnr* çarqorzi
çarqorzi *rd* 1. dört köşeli 2. *mat/m* dörtgen
çarrex *n* dört taraf, dört etraf
çarrê *nd* dört yol
çarrû *rd* dört yüzlü
çarsim *axa* *n* karakaçan (eşek)
çarsing *nd* dört kazık
çarsû *m* çarşı
çarşeb *m* 1. çarşaf (kadın çarşafı) 2. çarşaf
(yatağın üstüne serilen veya yorgan kapla-
nan bez örtü) 2. bürgü, ince perde ~a **kewan**
alaca (keklik, bildircin gibi kuşları yakala-
makta kullanılan bez)
çarşem *m* çarşamba
çarşema reş *nd* Rumî takvimine göre Şubat a-
yının son çarşambası veya Mart'ın ilk çar-
şambası; rivayete göre Şahmaran, cadı ya da
Şeytan'ın kızı baba evine gidiyor. Sıtnalılar,
romatizmalılar ziyaretlere akın eder, perçem
saçı kesilir (zipkirin derler buna), eski şey-
ler atılır. İlk ve ikinci çarşambada şenlikler
yapılır. Kimse yıkanmaz, elbise yıkanmaz,
turnak kesilmez, ekmeek pişirilmez vs.
çarşema serê nisanê *nd* Tawîsî Melek bayra-
mıdır, yılbaşında Nisan ayının ilk çarşamba-
sıdır
çarşema sor *nd* Yezidi Kürtlerin bayramı
çarşembî *bnr* çarşem
çarşev *m* 1. çarşaf (kadın çarşafı) 2. çarşaf (ya-
tağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan
bez örtü) 3. bürgü, ince perde 4. pestil bezi
(üzerine pestil bulamacı yayılan bez) ~ **lê ki-
rin** çarşafılamak ~ **li xwe kirin** çarşafılan-
mak, çarşaf giymek ~a **nivînan** yatak çarşafı

çarşevfiroş *nd/nt* çarşafçı (satan kimse)
çarşevfiroşî *m* çarşafçılık
çarşevker *nd/nt* çarşafçı (imal eden)
çarşevkerî *m* çarşafçılık
çarşevkiri *rd* çarşaflı (çarşaf giymiş olan kimse)
çarşıya sergirtî *nd* kapalı çarşı
çarşî *m* çarşı ~ **pîvan** kaldırımları arşınlamak
 ~**ya binerdê** (an jî **jêrzemînê**) yeraltı çarşısı
çarşîrk *m* süt ve un ve birazda tuz katılarak yapılan bir tür muhalebi
çartaq *m* 1. çartak 2. iki katlı ev, dubleks
cartek *m* dört dörtlük
çartil *n* çatal
çartilî *rd* yerden bitme, yerden yapma
çar û çûr *nd* rastgele harcama, savurma (para için) ~ **kirin** rastgele harcamak, savurmak
çar û du *n* ciharıdû (tavla oyununda zarlardan birinin dörtlü diğerinin ikili düşmesi)
çar û neçar *nd* ister istemez
çar û sê *n* ciharişe (tavla oyununda zarlardan birinin dörtlü diğerinin üçlü düşmesi)
çar û yek *n* cihariyek (tavla oyununda zarlardan birinin dörtlü diğerinin birli düşmesi)
çarwe *m* çarpara (parmaklara takılarak çalınan müzik aleti)
çarwîk *rd/nd* dördüz
çarxal *nd* dört nokta
çaryan *n* dört yol
çaryar *n* dört halife
çaryek *m* 1. çeyrek, dörtte bir 2. çeyrek (saat için 15 dakika)
çasir *m* çadır kurma işlemi
çat (I) *m* çat (iki kaş arasındaki bölge) * **çata her du birûyan** iki kaşının çatısına
çat n 1. bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası) 2. yama
çata rê *nd* yol ayrımı, yol çatı, yol kavşağı, sapak
çatik (I) *m* 1. bez, çaput 2. paçavra * **ez û çatika lihêfa xwe man** bir ben ile yorgan paçavramla kaldım
çatik (II) *m* kuş lastiği
çatî *n* bir kekklik türü
çatirim *m* yol çatı
çatkêş *m* harbe, harbi
çatme *m* tuluğ
çatrê *m* yol çatı
çav n 1. göz (görme organı) 2. göz (bazı deyimlerde görme ve bakma) * **ji ber çavan winda bûn** gözden kaybolmak 3. göz (iyi veya kötü nitelikli bakış) * **bi çavên xêl nihêrt** hilekâr gözlerle baktı 4. göz (bakış, görüş) * **bi çavên biratiyê lê mêze kirin** kardeş gözüyle bakmak 5. göz (nazar) * **çav ji camêr re hatin** adamcağız göze geldi * **çavan bi camêr vedan** adamcağız göze geldi 6. göz (sevgi, ilgi, gönül bağlantısı) * **ji pêş çavê min ket** gözümde düştü ~ **ber-**

dan (tişteki) göz dikmek, göz koymak * **çav berdane malê me** malımıza göz dikmişler ~ **ber dan (yekê)** *argo* sulanmak ~ **berdan nanê (yekî)** ekmeğine göz koymak (veya dikmek) ~ **berdan revê** kaçmaya yeltenmek ~ **bi çav li hev nihêrtin** göz göze gelmek ~ **bi kerê ve bûn eşekte** de göz var ama anlayışsız, anlayışsız olmak ~ **bi serê (yekî)** ve **hebûn** anlayışlı olmak, idrak sahibi olmak, kadirbilir olmak ~ **bi wê de çûn** gözü kaymak, gözü kaçmak (istemiyerek bakıvermek) * **bêhemdî çavê min bi loqenteyê ve çû** istemeyerek gözüm lokantaya kaydı ~ **birin û anîn** böcül böcül olmak ~ **çar hilkirin** gözleri dört açmak ~ **nedîtin** göz gözü görmemek (sis, duman, toz gibi sebeplerle hiç bir şey görülmemek) ~ **çar hilkirin** gözünü dört açmak ~ **çêrandin** göz banyosu yapmak, dikizlemek ~ **çûn ser (...)** (bir şeye) gözü gitmek ~ **dan (tişteki)** göz gezdirmek (bir yeri, bir şeyi çabucak incelemek) ~ **dan (yekî)** (birine) bakmak, özenmek ~ **dan hev (mirin)** gözlerini yaşama kapamak ~ **di (yekî)** **firandin** bir şeyi ima etmek, demeye çalışmak, çılatmak ~ **di ser hev re qelaptin** gözlerini belirtmek, bakışlarla korkutmak ~ **di serê (yekî) de tarî bûn** gözü kararmak (umutsuzluğun veya aşırı bir istegin etkisi altında ne yaptığını bilmez duruma gelmek) ~ **di serê kerê de jî hebûn** eşekte de göz var ama anlayışsız ~ **di serî de bûn mîna du pizotan** gözleri kan çanağına bürünmek ~ **di serî de leyistin** rahat durmak, olay çıkarmak ~ **di serî de sor bûn** gözleri kan çanağına dönmek ~ **di serî de zoq bûn** gözleri pörtlemek ~ **di xwe dan** kandırmağa yeltenmek ~ **dît, dev nedît** ağza tat, boğaza feryat ~ **germ kirin** uyku kestirmek, şekerleme yapmak ~ **gewr kirin** korkuya kapılmak ~ **heye aqil heye** göz var izan var ~ **hûr kirin** kısmak (göz için; biraz kapamak) ~ **jê re hatin** göze gelmek, nazarla gelmek ~ **ji ~an şerm dike** yüz yüzdən utanır ~ **ji serî derketin** kafasının tası atmak ~ **kirin** (an jî **qirpandin**) göz kırpmak (başkasına söylediklerinin doğru olmadığını ısrarla anlatmak için benimsediği kimseye bakarak gözünü kapıp açmak) ~ **kirin (tişteki)** göz dikmek * **çav kirine malê me** malımıza göz dikmişler ~ **kurkusandin** gözlerini kısmak ~ **lê bilind nebûn 1)** istememezlik, çekememezlik 2) (birine) çok kızmak, onu görmek istememek ~ **lê bûn 1)** gözü üstünde olmak * **got ez dukanê bidime te min nexwest, ji min re çî, çavê her kesî wê lê bimîne** dükkânı sana vereyim dedi, ben istemedim; neme lazım herkesin gözü üstünde kalacak 2) gözünden kaçmamak 3) horoz ölü, gözü çöplükte kalır ~ **lê bûn peqpe-**

qonk gözleri fal taşı gibi açılmak ~ **lê bûn** tas gözleri fal taşı gibi açılmak ~ **lê kort bûn** gözleri çukura gitmek (veya kaçmak) ~ **lê sor bûn** 1) gözleri çakmak çakmak olmak 2) gözleri dolmak (veya dolu dolu olmak), duyulanmak ~ **lê reş û tarî bûn** gözleri kararmak ~ **lê tarî bûn** gözleri kararmak ~ **li ber delîn** (an jî **venebûn**) 1) göz almak, göz kamaştırmak (güzelliği ile dikkatı çekmek) 2) göz kamaştırmak (kuvvetli ışık veya parlaklık, kısa bir zaman için görüşü bulandırarak) 3) göz kamaştırmak (bir niteliğiyle hayran bıraktırmak) ~ **li destê (yekî) bûn** (bir kimsenin) eline bakmak (bir kimsenin yardımıyla geçinmek) ~ **li destê dê û bav bûn** ana baba eline bakmak ~ **li rê bûn** 1) yol gözlemek 2) umut etmek ~ **li riya (yekî) bûn** (birinin) yoluna bakmak ~ **li riya (yekî) qerimîn** gözüne kara su inmek (gelmesini çok istediği kimsenin uzun süre yolunu beklemek) ~ **li ser (..) bûn** mukayet olmak, göz kulak olmak ~ **li serê (yekî) tarî bûn** gözleri kararmak, öfkeden kendini kaybetmek ~ **li serî tarî bûn** gözleri kararmak, öfkeden kendini kaybetmek ~ **li xew** gözleri uyuklu ~ **neçûn** ser hev gözüne uyku girmemek ~ **nedan** ser hev göz kırpmamak, göz yummamak (hiç uyumamak) ~ **neniqandin** 1) göz kırpmadan (acımadan, merhamet etmeden) 2) göz kırpmadan (hiç çekinmeden, hiç duraksamadan) ~ **nexwarin** çekememek ~ **niqandin** (an jî **mişandin**) göz kırpmak (göz kapağını açıp kapamak) ~ **mûç kirin** gözlerini kısmak ~ **pê de bûn** gözü arkada kalmak ~ **pê ketin** gözüne ilişmek ~ **pê neketin** 1) yüzünü görmemek (uzun süre görmemek) 2) yüzünü görmemek (ihtiyaç duyulan bir şeyi özlemek, ona hasret kalmak) ~ **pê vedan** göz değdirmek, nazar değdirmek ~ **qelibandin** belirtmek ~ **qelibîn** belirtmek ~ **qurtandin** (an jî **qurç kirin**) göz kırpmak (göz kapağını açıp kapamak) ~ **reş û tarî bûn** gözleri kararmaya başlamak ~ **şikandin** (an jî **şikêndandin**) göz kırpmak (başkasına söylediklerinin doğru olmadığını işaretlerle anlatmak için benimsediği kimseye bakarak gözünü kapıy açmak) ~ **tê firandin** bir şeyi ima etmek, demeye çalışmak, çıtlamak ~ **tune bûn** gözleri görmeyiz olmak, kör olmak ~ **û birûreş** akı ak karası kara, kara gözlü (**bi**) ~ **û birûyan** işaret dan (**yekî**) kaş göz etmek ~ **û bîrik birijê** kör olası, kör olasıca ~ **û nezer jê re hatin** göze gelmek ~ **û zarê xelkê jê re hatin** elin gözü birine gelmek, nazar değmek **zîrq kirin lê nihêrtin** gözlerini dikip bakmak ~ **zûr kirin** kısmak (göz için; biraz kapamak) ~ **zûr kirin lê nihêrtin** gözlerini dikip bakmak ~ **ek lê gerandin** (an jî **xistin**) bir göz gezdirmek ~ **ek**

pê p xistin bir göz gezdirmek ~ **ekî mirov kor dibe mirov dest dide ber yê din** insanlar çaresiz kalmamalı (**bi**) ~ **ekî na bi çar ~an li hêviyê bûn** dört gözle beklemek (**yek**) ~ **ekî seriyan e cömert, iyi kimse ~ê baranê lê ye** havanın gözü yaşlı, neredeyse yağmur yağacak ~ **ê (yekî) bi (tişteki) ketin** (bir şey) gözüne ilişmek ~ **ê (yekî) birbisîn** gözleri ışıldamak ~ **ê birçî têt nabe aç göz-lü doymaz ~ê (yekî) birîn** (birini, bir şeyi) gözü kesmek ~ **ê cîran li cînar e** komşunun tavuğu komşuya kaz (karısı kız) görünür ~ **ê (yekî) ~ê xewê bûn** uykusu olmak ~ **ê çepê li ser nişanê girtin** gözünü kırpmadan (nişan alırken) ~ **ê çepê li ser nişanê girtin ~ê rastê neniqandin** gözünü kırpmadan ~ **ê (yekî) çûn nav serê (wî)** çok kızmak, ifrit kesilmek ~ **ê (yekî) çûn ser hev** uyumak ~ **ê (tişteki) derxistin** 1) (bir şeyin) gözünü çıkarmak (beceriksizce davranmak, zarara uğratmak) 2) usandırmak ~ **ê (yekî) di malê dinyayê de tune bûn** gözü dünya malında olmamak ~ **ê (yekî) di nav serê (yekî) de le-yîstin** çok sinirlenmek ~ **ê felekê kor be fe-leğin gözü kor olsun ~ê genimî elâ gözlü ~ê (yekî) girê dan** (birinin) gözünü bağlamak ~ **ê (hestirê) hatin** katır, beygir gibi yük hayvanlarının göz kapaklarında bir tür beze oluşmak ~ **ê her kesî çûn ser (yekî)** gözler üstüne yoğunlaşmak ~ **ê hev (û din) derxis-tin** birbirinin gözünü çıkarmak (kıyasıya dövüşmek) ~ **ê hêrsê tune** öfkenin gözü yoktur ~ **ê hilkirî gözleri dört açılmış ~ê hingî-vîn elâ gözlü ~ê (yekî) jê hatin birîn** görmez olmak, gözüne ilişmez olmak ~ **ê (yekî) jê re hatin** göze gelmek ~ **ê (yekî) jê têt bûn** gözü doymak ~ **ê (yekî) jê tirsîn** gözü yıkılmak ~ **ê (yekî) ji nav serê (wî) baz dan** gözleri fırlamak, kafasının tası atmak ~ **ê (yekî) ji nav serî baz dan** kafasının tası atmak ~ **ê (yekî) ji tu tiştî netirsîn** korkusuz, cesur ~ **ê (yekî) ji xewan venebûn** uyku gö-zünden akmak ~ **ê (yekî) ketin (tişteki)** (bir şeye) gözü takılmak ~ **ê kirox li dayox e** alıcının gözü hep satıcıda ~ **ê kitikê nd** kedi gö-zü (yollarda ışık vurduğunda parlayan trafik işareti) ~ **ê (yekî) lê bar nedan** haset etmek, kıskanmak ~ **ê (yekî) lê bilind nebûn** isteme-zlik, çekememezlik ~ **ê (yekî) lê bûn** 1) (bir şeyde) gözü olmak * **çavê birakê me li parlementeriyê ye** bizimkinin gözü mil-letvekiliğinde var 2) gözü üstünde kalmak (herkesin dikkatini çekmek) 3) belâ çıkarma peşinde olmak ~ **ê (yekî) li (yekî din) bûn** 1) gözü üstünde olmak 2) gözetlemek 3) (biri-nin hal ve davranışlarını) taklit etmek ~ **ê (yekî) li cihên mezin bûn** gözü yüksekte (veya yükseklerde) olmak ~ **ê (wî) li der e** gözü dışarda ~ **ê li deriyan xwelî li seriyan**

el alemin eline bakanın küller başına ~ê (yekî) li deriyê xelkê bûn gözleri el kapılarında olmak ~ê (yekî) li destan bûn gözü başkalarının eline bakmak ~ê (yekî) li ken bûn gözlerinin içi gülmek ~ê (yekî) li rê (an jî li riyan) man gözü yolda (veya yollarda) kalmak ~ê (yekî) li rê (an jî li riya yekî) qetîn gözleri yollarda kalmak ~ê (yekî) li ser bûn göz kulak olmak, mukayet olmak ~ê (yekî) maç kirin 1) gözlerinden öpmek 2) mec alından öpmek ~ê meriv (an jî mirov) ancax mistek xwelî têr dike insanın gözünü bir avuç toprak ancak doyurur (bî) ~ê mezina-tiyê li xwe nihêrtin küçük köyün büyük ağası ~ê min iki gözüm ~ê min (an jî ronîya çavê min) gözümün nuru ~ê min birije ku... gözüm çıksın (veya kör olsun) ~ê min wekî (.....) tiştî be gözüm çıksın (veya kör olsun) ~ê mirov ancax mistek xwelî têr dike insanın gözünü bir avuç toprak ancak doyurur ~ê (yekî) mîna ~ê miriyan e ölü gözü gibi ~ê (yekî) nebirîn (bir işi) gözü yememek (bir işi yapacak güç ve yeteneği kendinde bulamamak) ~ê (yekî) neketin (...) gözünden kaçmak ~ê (yekî) ne li malê din-yavê bûn dünya malında gözü olmamak ~ê nivkêşî kîpîk göz ~ê (yekî) pê bar nedan (birini) çekmemek ~ê (yekî) pê ketin 1) (bir kimseyi) gözü ısırmak 2) gözüne görünmek * nebî careke din çavê min bi te bike-ve ha sakın bir daha gözüme görünme 3) (bir şey) gözüne ilişmek (bir şeyi birdenbire, istemeden görmek) ~ê (yekî) pê nekeve gözü birini görmesin ~ê (yekî) pê ranebûn kıskanmak ~ê pis kem göz ~ê (yekî) pûç bûn gözü sönmek (kör olmak) ~ê (yekî) qewar-tin gözünü oymak ~ê rastê nenîqandin gözü-nü kırpmadan (nişan alırken) ~ê (yekî) reşeve hatin gözü kararmak, gözleri karar-mak ~ê (yekî) rijîn 1) gözü akmak 2) çok zahmet çekmek ~ê seriyân bûn (biri) başta-cı olmak ~ê şeytan kor kirin şeytanın baca-ğını (veya ayağını) kırmak ~ê te (bî) ronî be! gözün aydın! ~ê te bi xêr gözün aydın ~ê te spî be gözlerin kör olsun ~ê (yekî) têr kirin gözünü doyurmak ~ê (yekî) tirsandin (birinin) gözünü korkutmak ~ê (yekî) tişte-k nebirîn (birinin bir şeyi) gözü kesmemek (bir iş yaparken kendisine veya başkasına güvenmemek) (bî) ~ê vala nihêrtin boş gözlerle bakmak ~ê (yekî) vekirin (birinin) gözünü açmak ~ê werşeqê ahu gözlü (veya gözleri ahu) ~ê (yekî) wir bûn gözü kay-mak (veya kaçmak) ~ê wî li nav serê wî ge-rîn gözleri fıldır fıldır olmak ~ê wî temam e gözleri sağlam ~ê xel mahmur göz ~ê xe-rab kem göz, kötü göz (bî) ~ê xerab lê nihêrtin 1) kötü gözle bakmak, kem gözle bakmak (bir kimse için iyi olmayan duygu-

lar beslemek) 2) kötü gözle bakmak (cinsel duygu ile bakmak) ~ê xewê uykulu gözler ~ê xezalê ahu gözlü (veya gözleri ahu) ~ê xwe berdan (...) bir şeye göz koymak ~ê (yekî) xwarin takdir etmek ~ê xwe dan hev gözlerini kapatmak ~ê xwe dan ser (...) -e mukayit olmak ~ê xwe gerandin 1) gözleri-ni gezdirmek 2) kız arkadaş edinmeye baş-lamak ~ê xwe germ kirin kestirmek (kıs-a bir süre uyumak) * ez hinekî çavê xwe germ bikim, da ku bêm ser xwe biraz kes-tirip kendime geleyim ~ê xwe girt û devê xwe vekir açtı ağzını yumdu gözünü ~ê xwe girtin destê xwe gerandin gönlünü pazara çıkarmak ~ê xwe girtin û destê xwe pelan-din ayağının pabucunu başına giymek (deng olmayan bir kinseyle evlenmek) ~ê xwe girtin û devê xwe lê vekirin açtı ağzını yumdu gözünü ~ê xwe jê dan alî gözünü al-mak ~ê xwe jê nenîqandin 1) (birr şeyin) üstüne üstüne gitmek 2) pür dikkat kesilmek ~ê xwe jê neşikandin 1) gözünü kırpmadan (nişan alırken) 2) gözünü kırpmadan (çek-minmeden, korkusuzca) (wekî) ~ê xwe jê hez kirin (bir şeyi) gözü gibi sevmek ~ê xwe ji heramiyê birandin nazara bakma-mak ~ê xwe ji kulê nedan hev gözünü dal-dan budaktan esirgememek (veya sakınma-mak), gözünü budaktan sakınmamak ~ê xwe ji şêr nenîqandin gözünü daldan bu-daktan esirgememek (veya sakınmamak), gözünü budaktan sakınmamak, bıyığı balta kesmez olmak ~ê xwe kutan nav ~ê (yekî) gözünü gözüne dikmek, (birinin) gözlerinin içine bakmak ~ê xwe lê gerandin -e ara-mak, taramak ~ê xwe nenîqandin 1) gözü-nü kırpmadan (nişan alırken) 2) gözünü kırpmadan (çekminmeden, korkusuzca) ~ê xwe pê xistin gözden geçirmek, göz atmak, kontrol etmek ~ê xwe veki! ağzını açacağı-nı gözünü aç! ~ê xwe xweşik vekirin gözle-rini iyi açmak ~ê xwe ziwa veke gözünü dört aç (tehdit ederek) ~ê (yekî) yek dîtîn gözüne görünmek ~ê (yekî) yek nebirîn gö-zü tutmamak ~ê (yekî) yek/tiştêk eciban-din (birini, bir şeyi) gözü tutmak ~ê (yekî) yek/tiştêk nebirîn (birinin bir şeyi) gözü kesmemek (bir iş yaparken kendisine veya başkasına güvenmemek) ~ê zir takma göz ~ên (yekî) bi av bûn gözleri sulanmak ~ên bikobe halkalı gözler ~ên (yekî) bi ximam bûn gözleri buğulanmak (veya bulutlan-mak) ~ên (yekî) birbisîn gözleri parlamak ~ên bûmîkî patlak göz ~ên (yekî) bûn mî-na sotikê agir gözleri çakmak çakmak ol-mak ~ên (yekî) bûn ximam gözü duman-lanmak ~ên (wî) ~ên xeraban e gözü göz değil, kem gözlü ~ên (yekî) çûn nav serê (wî) gözleri fal taşı gibi açılmak ~ên (yekî)

çûn ser hev uykusu gelmek ~ên (yekî) de-
lîn gözleri kamaşmak (güçlü ışık yüzünden
bakamamak) ~ên (yekî) derketin 1) gözle-
ri çıkmak 2) *mec* canı çıkmak ~ên (yekî) di
kûr de çûn gözleri çukura gitmek (veya
kaçmak) ~ên (yekî) di malê dinyayê de tu-
ne bûn gözü dünya malında olmamak ~ên
(yekî) di nav serê (wî) de leyfistî gözleri
parlamak ~ên (yekî) di nav serê (wî) de re-
qlsîn gözleri fıldır fıldır etmek ~ên (yekî) di
nav serê (wî) de sor bûn gözleri çakmak
çakmak olmak ~ên (yekî) di ser hev re qe-
libîn gözleri dönmek (aşırı ateşten veya can
çekişirken) ~ên (yekî) fireh bûn gözleri fal
taşı gibi açılmak ~ên (yekî) girê dan göz
boyamak (kandırmak, yanıltmak) ~ên (ye-
kî) hatin girtin gözleri kapanmak (ölmek)
~ên her kesî çûn ser (...) gözler üzerine yo-
ğunlaşmak ~ên her kesî li ser bûn gözler ü-
zerine yoğunlaşmak ~ên (yekî) hûr bûn
gözleri süzülme ~ên (yekî) ji nav serê (ye-
kî) baz dan gözleri evinden (veya yuvala-
rından) uğramak (veya fırlamak) ~ên (yekî)
ji xewan venebûn gözünden uyku akmak
~ên (wan) ketin hev göz göze gelmek ~ên
(yekî) kirin ji nav serî baz dan (an jî der-
ketin) gözleri evinden (veya yuvalarından)
uğramak (veya fırlamak) ~ên (yekî) lê bûn
gözü görmemek (belli bir şeyden başka bir
şeyle uğraşmamak) ~ên (yekî) li ber delîn
gözleri kamaşmak (hayran olmak, büyülen-
mek) ~ên (yekî) li ber venebûn gözleri ka-
maşmak (hayran olmak, büyülenmek) ~ên
(yekî) li hev qelibîn gözleri dönmek (öfke-
sinden ne yaptığını bilmemek) ~ên (yekî) li
ken bûn gözlerinin içi gülmek ~ên (yekî) li
rê man gözleri yollarda kalmak ~ên (yekî)
li rê qerimîn gözleri yollarda kalmak ~ên
(yekî) li ser (kes an jî tiştêkî) bûn gözü bir
şeyde (veya bir şeyin üzerinde) olmak ~ên
(yekî) li tiştên mezin bûn gözü büyükte ol-
mak ~ên meşinî elâ göz ~ên (yekî) nebirîn
gözü alamamak ~ên (yekî) neçûn ser hev 1)
gözü uyku tutmamak, kirpiği kirpiğine değ-
memek (uyuyamamak) 2) gözüne uyku gir-
memek, kirpiği kirpiğine değmemek (uyku-
suz kalmak, hiç uyuyamamak) ~ên (yekî)
ne li malê dinyayê bûn gözü dünya malın-
da olmamak ~ên (yekî) nedîtîn gözü gör-
memek (görmez olmak) ~ên (yekî) nivkêşî
bûn gözleri süzülme ~ên (yekî) qewartin
gözlerini (veya gözünü) oymak ~ên (yekî)
rîjîn gözü akmak ~ên (yekî) rûniştin göz-
leri çukura gitmek (veya kaçmak) ~ên seri-
yan iyi insan, cömert, iyiliksever ~ên (yekî)
sor bûn gözleri kan çanağına dönmek (veya
gözleri kanlanmak) ~ên (yekî) sor bûn mî-
na sotikê ağır gözlerinde şimşek (veya şim-
şekler) çakmak (çok kızmak, öfkelenmek)

~ên (yekî) şil bûn 1) gözleri yaşarmak (göz-
leri sulanmak) 2) gözleri yaşarmak (duygu-
lanmak) ~ên (yekî) şolî (an jî şelû) bûn 1)
gözü bulanmak (bulanık görmeye başlan-
mak) 2) gözü dumanlanmak (öfkeden hiçbir
şey göremez olmak) ~ên (yekî) tarî bûn gö-
zü (veya gözleri) kararmak ~ên (yekî) tişe
bûn 1) gözleri dolmak (veya dolu dolu ol-
mak) 2) duygulanmak ~ên (yekî) tirsîn gö-
zü korkmak ~ên (yekî) tişte nedîtîn 1) gö-
zü görmemek (öfke sonucu en kötü şeyleri
yapar duruma gelmek) 2) gözü hiçbir şeyi
görmemek (heyecana kapılıp bir şey hiçbir
şeyle uğraşmaz duruma gelmek) ~ên (yekî)
tune bûn (bir şeyin) gözünü çıkarmak (iyisi
dururken en kötüsünü çıkarmak) ~ên (yekî)
tûj in gözü keskin ~ên (yekî) vebûn 1) göz-
leri açılmak (uykudan uyanmak) 2) gözü a-
çılmak (iyiyi, kötüyü ve kendine yarananı a-
yurt edebilecek duruma gelmek) 3) yüzü gö-
zü açılmak (toplumsal ilişkiler kurmaya,
çevresini tanımaya başlamak) ~ên (yekî)
venebûn 1) gözleri bayılmak (bir şeye çok
istek duymak) 2) gözleri kapanmak (çok uy-
kusu gelmek) ~ên (yekî) wekî kasika
xwîne ne gözleri kan çanağı gibi ~ên wî
(me) nabîne (birini veya bir şeyi) gözü gör-
mez olmak ~ên (yekî) xew nekirin gözü uy-
ku tutmamak ~ên (yekî) ximam bûn gözü
bulanmak (bulanık görmeye başlanmak)
~ên xwe bel kirin gözlerini fal taşı gibi aç-
mak ~ên xwe dan hev gözlerini kapatmak
~ên xwe fireh kirin 1) gözlerini belirtmek,
gözlerini ağartmak 2) gözlerini fal taşı gibi
açmak ~ên xwe germ kirin uyku kestirmek
~ên xwe girtin 1) gözlerini kapamak 2) de-
ve kuşu gibi başını kuma sokmak * te çi
çavên xwe girtine, ji te tirê kes te nabîne
ne deve kuşu gibi başını kuma sokmuşsun,
kimselerin seni görmediğini mi zannediyor-
sun ~ên xwe girtin û devê xwe vekirin ağ-
zını açıp gözünü yummak ~ên xwe ji berê
guhastin gözlerini kaçırmak ~ên xwe ji (ye-
kî) re li ser hev re qelaptin (birine) gözle-
rini devirmek ~ên xwe jê hilneanîn gözleri-
ni alamamak ~ên xwe jê nenîqandin (bir
şeyden) gözünü ayıramamak ~ên xwe jê re
girtin gözünü kapamak (görmezen gel-
mek) ~ên xwe ji dinyayê re girtin hayata
gözlerini yummak (veya kapamak) ~ên xwe
korîk kirin gözlerini kısmak ~ên xwe kur-
kusandin gözlerini kısmak ~ên xwe kutan
çavê (yekî) gözlerinin içine bakmak ~ên
xwe kutan nav çavên (yekî) takılıp kalmak,
bakışlarını ayıramamak (bi) ~ên mezin li
xwe nihêrtin kurum kurum kurulmamak
(veya kurulmak) ~ên xwe mûc kirin gözle-
rini kısmak ~ên xwe nivkêşî kirin gözlerini
bayılmak ~ên xwe vekirin 1) gözlerini aç-

mak (uyanmak) 2) gözünü açmak * çavên xwe veke, pereyê xwe bi kesî mede xwarin! gözünü aç, paranı kaptırma! ~ên xwe ziloq kirin gözlerini fal taşı gibi açmak ~ên xwe zûr kirin kısmak (göz için; biraz kapamak) ~ên (yekî) zûr bûn lê man gözü dalmak

çavacısı *m* hoşlanmama

çavacısıkirin *m* hoşlanmama

çavacısı kirin *l/gh* hoşlanmamak

çavbal *nd/rd* 1. açık göz 2. *h* alıcı gözle

çavbalî *m* açık gözlük, açık gözlülük

çavbaz *rd* 1. kem gözlü 2. *mec* namusuz

çavbaze *bot/m* bir tür bitki

çavbel *rd* 1. lokma göz, lokma gözlü 2. göz a-
çık, cin göz

çavbelek (I) *m* 1. yar 2. *rd* kara gözlü

çavbelek (II) *bnr* gebol

çavbeloq *rd* pörtlek, patlak gözlü

çavbeloqî *m* pörtleklik, patlak gözlülük

çavbelox *bnr* çavbeloq

çavbendî *nd/nt* göz bağı

çavbeq *rd* kurbaga gözlü, patlak gözlü

çavberan *rd* koyun gözlü

çavberdan *m* 1. göz dikme, göz koyma 2. *ar-*
go sulanma

çav berdan *l/gh* göz dikmek, göz koymak

çavberdok *m* bir çocuk oyunu

çavbergêr *rd* mahzun kimse

çavberk *m* gözlük

çavbiav *rd* sulu gözlü

çavbigirî *rd* gözü yaşlı

çavbigirîn *rd* gözü yaşlı

çavbihêstir *rd* gözü yaşlı

çavbijiqî *rd* patlak gözlü

çavbikêvjik *rd* çapak gözlü

çavbikêvjikî *rd* çapak gözlüce

çavbikêvjikî bûn *l/gh* çapak gözlü olmak

çavbikil *rd* sürmeli, gözü sürmeli, sürme gözlü

çav birandîn *l/gh* gözü kesmek

çavbirçî *m* aç gözlü, gözü aç (gözü doymaz,
haris)

çavbirçibûn *m* 1. açgözlülük 2. aç gözlü olma

çavbirçî bûn *l/gh* aç gözlü olmak

çavbirçîtî *m* aç gözlülük, doymazlık

çavbirçîtî kirin *l/gh* aç gözlülük etmek

çavbiriqî *rd* gözleri ısırl ısırl olan

çavbirîn *m* gözü kesme

çav birîn *l/gh* gözü kesmek

çavbirsî *rd* aç gözlü

çavbirsîtî *m* aç gözlülük

çavbistêrk *rd* gözü yaşlı, sulu gözlü

çavbixwîn *rd* gözü pek

çavbizdandî *rd* gözü korkmuş olan

çavbiziqî *rd* pörtlek (göz için)

çavbîn *nd/nt* görgü tanığı

çavbînek *m* görüntü, sahne

çavbînî *m* görgü tanıklığı

çavboq *rd* pörtlek gözlü

çavcadû *rd* cadı gözlü

çavçal *rd* göz ucuyla bakan kimse, hayınca ba-
kan

çavçal kirin *l/gh* göz ucuyla bakmak

çavçavî *rd* delikli * qumaşê çavçavî delikli
kumaş

çavçepel *rd* kem gözlü

çav çêrandîn *l/gh* göz banyosu yapmak, dikiz-
lemek

çavçil *rd* aç gözlü

çavçilîtî *m* aç gözlülük

çavçilîtî *rd* çapak gözlü

çavçilîtî *rd* çapak gözlüce

çavçilîtî bûn *l/gh* çapak gözlü olmak

çavçilûs *rd* aç gözlü, haris

çavçilûsî *m* aç gözlülük, harislik

çavçirtonek *m* saklambaç

çavdan *m* göz doyurma

çav dan *l/gh* göz doyurmak * malê mêrik çav
dide adamın malı göz doyuruyor

çavdar *nd/nt* 1. gözcü, gözetici 2. gözcü (sı-
navda sınavın kurallara uygun bir biçimde
yapılmasını sağlayan kimse)

çavdarî *m* 1. gözçülük, gözeticilik 2. gözetim
(gözetme işi) 3. gözetim, himaye

çavdarîkirin *m* 1. gözçülük yapma, gözetici-
lik yapma 2. gözleme

çavdarî kirin *l/gh* 1. gözçülük yapmak, göze-
ticilik yapmak 2. gözlemek

çavdayîn *m* göz doyuruş

çavder (I) *rd* çapkin, gözü dışarda

çavder (II) *nd/nt* gözçü, gözetici

çavderî (I) *rd* çapkinlık

çavderî (II) *m* gözçülük, gözeticilik

çavderketiyo *b* gözü çıkasica

çavdêr *nd/nt* 1. gözlemci, gözleyici, gözlemle-
yici 2. gözetici 3. izlemci ~ê hikûmetê hü-
kûmet gözlemcisi

çavdêrî *m* 1. gözlem, müşahade 2. gözlem,
müşahade (inceleme sonucu elde edilen de-
ğer) 3. *fel* gözlem (çeşitli araç ve gereçlerin
yardımıyla olayların sebeplerini bilmek için
uygulanan bilimsel yöntem) 4. *wj* gözlem 5.
gözetim (gözetme işi) 6. gözetim, himaye *
ev kar di bin çavdêriya wê de ye bu iş o-
nun gözetimindedir 7. izlenim, intiba 8. göz-
leme, gözletme 9. gözlemcilik, gözleyicilik
10. gözeticilik 11. izlemcilik ~ kirin 1) göz-
lem yapmak 2) gözletme yapmak

çavdêrîkirin *m* 1. gözleme, gözlemleme 2.
gözletme (birine veya bir şeye gizlice bak-
ma) 3. gözletme (birinin yaptıklarını belli
etmeden izleme) 4. *ast* gözleme

çavdêrî kirin *l/gh* 1. gözlemek, gözlemlemek
* ez li veguherînên hewayê çavdêrî dikim
hava değişikliklerini gözlüyorum 2. gözletle-
mek (birine veya bir şeye gizlice bakmak) 3.
gözletmek (birinin yaptıklarını belli etmen-
den izlemek)

çavdêrîni *m* gözleme, gözleyiş
çavdêrîti *m* gözlemcilik, gözleyicilik
çavdêrxane *ast/m* gözlem evi, rasathane
çavdiriyayî *rd* patlak gözlü, pörtlek
çavdîtin *m* bir şeyi gözle görme
çavdûçik *rd* badem gözlü, çekik gözlü
çavdûçikî *rd* çekik gözlüce
çavega *bot/m* bir tür bitki
çavendazî *m* göz kararı
çavener *nd/nt* gözcü
çavenerî *m* gözcülük
çavenêr *bnr* çavener
çavepor *bot/m* bir tür ot
çaverê *m* gözü yolda olma, yol gözleme, yolunu gözleme ~ **kirin** yol gözlemek ~ **man** gözü yolda kalmak
çaverêbûn *m* beklemek, yolunu gözleme
çaverê bûn *l/gh* beklemek, yolunu gözlemek
çaverêkirin *m* beklemek, gözleme, yolunu gözleme
çaverê kirin *l/gh* beklemek, gözlemek, yolunu gözlemek
çavêlke *m* gözlük
çavêş *m* 1. trahom 2. göz ağrısı
çavêşî *m* 1. trahom 2. yangılı tüm göz ağrıları, çapaklı göz rahatsızlığı
çavêşk *bot/m* bir tür bitki
çavê zir *nd* takma göz
çavfetiîqî *rd* patlak gözlü
çavfireh *rd* cömert, eli açık, eli selek, gönlü gani
çavfirehî *m* cömertlik, eli açıklık
çavga *bot/m* öküz gözü üzümü
çavge *m* mastar
çavger *nd/nt* kontrolör
çavgerandin *m* göz gezdirmek
çav gerandin *l/gh* göz gezdirmek
çavgerî *m* kontrolörlük
çavgermkirin *m* şekerleme, uyku kestirme
çav germ kirin *l/bw* şekerleme, yapmak, uyku kestirmek
çavgeş *rd* gözlerinin içi parlayan
çavgewr *rd* gri gözlü
çavgir *rd* iri gözlü, mühür gözlü
çavgirêdan *m* 1. göz bağlama 2. göz bağı
çav girê dan *l/bw* göz bağlamak
çavgirêdayî *rd* gözü bağlı, gözü kapalı
çavgirêdayîn *m* göz bağlama
çavgirtik *m* saklambaç
çavgirtin *m* 1. göz kapama 2. göz bağlama 3. saklambaç
çavgirtinek *m* saklambaç
çavgirtine *bnr* çavgirtin
çavgirtinok *m* saklambaç
çavgirtî *rd* 1. gözü bağlı (gafıl) 2. gözü bağlı (sorup soruşturmaksızın, bakıp anlamadan) 3. gözü kapalı 4. gözü kapalı (bihaber) 5. cımrî
çavgirtînek *m* saklambaç

çavgirtîng *m* saklambaç
çavgirtonek *m* saklambaç
çavhebiîkî *rd* trahomlu
çavhebin *rd* çekici, cazip
çavhebinî *m* çekicilik
çavheliî *rd* çapak gözlü
çavhêşîn *rd* mavi gözlü, maviş
çavhêşînî *rd* mavi gözlüce
çavhêşînok *rd* mavi gözlü
çavhêşînok *rd* mavi gözlüce
çavhilkirî *nd/rd* 1. açık göz, gözaçık, açık gözlü 2. cin göz, cin gözlü
çavhilkirîti *m* 1. açık gözlük, gözaçıklık, açık gözlülük 2. cin gözlük, cin gözlülük
çavhîz *rd* 1. çapkın 2. fasik
çavhîzî *m* 1. çapkınlık 2. fasıklık
çavhûrik *rd* kene göz, kene gözlü
çavhûrikî *m* kene gözlük, kene gözlülük
çavhûribûn *m* kısılma (ses için)
çavhûrî bûn *l/gh* kısılmak (göz için)
çavik (I) *bot/n* yenilen bir bitki
çavik (II) *n* 1. gözenek (delikli bir nesnenin deliklerinden her biri) 2. hücre (küçük oda) 3. göz (köprü gözü gibi) 4. göz, çekmece (içine öteberi konulan bir şeyin bölümü) * **bixe**
çavikê maseyê masanın gözüne koy 5. gözenek, (cilt üzerinde küçük delikler) 6. *biy* gözenek, mesame 7. *ant* gözenek, mesame (canlı dokularda dış deri üzerindeki küçük basit açıklık) 8. gözenek, pencere 9. gözenek (işlemede, örgüde) 10. göz, gözlü * **bêjinga**
çavik di hev de sık gözlü kalbur 11. nazar boncuğu
çavikdar *rd* 1. gözlü 2. gözenekli
çavikê beşonek *nd* saklambaç
çavirtinok *m* saklambaç
çavî *m* 1. göz (içine girilen, öteberi konulan, bölümleri olan bir şeyin her bölümü) * **he-ma çaviyek xaniyê me hebûya** bir göz evimiz olsaydı * **bixe çaviya maseyê** masanın gözüne koy 2. bölme (salon, oda veya sofa gibi büyük bir yerden ayrılmış küçük yer) 3. hücre (küçük oda) 4. göze, göz, kaynak, pınar, kaynarca (suyun topraktan kaynadığı yer) 5. göz (terazi kefes) 6. göz (bazı yaraların uç bölümü) * **çaviya birinê** yaranın gözü 7. gözenek, (cilt üzerinde küçük delikler) 8. gözenek, ajur * **goreya biçavî** ajurlu çorap ~ **ya gumbetê** (an jî taqê) kemer gözü ~ **ya torpidoyê** torpido gözü (otomobillerde)
çavî çavî *rd* 1. göz göz 2. *h* göz göz, oda oda
çavîn *bnr* çavîne
çavîne *m* göz, nazar
çavînek *m* nazar
çavîneyî *rd* nazarlı
çavîneyibûn *m* nazar değme
çavîneyî bûn *l/gh* nazar değmek
çavîneyîkirin *m* nazar etme
çavîneyî kirin *l/gh* nazar etmek

çavîni *m* nazar

çavînbûn *m* göz değme, nazar değme

çavîni bûn *l/gh* göz değmek, nazar değmek

çavînbûyî *rd* nazarlı

çavînbûyîn *m* nazar değış

çavînikirin *m* nazar etme

çavîni kirin *l/gh* nazar etmek

çavînok *m* nazar

çavînokî *rd* nazarlı

çavînokîbûn *m* nazar değme

çavînokî bûn *l/gh* nazar değmek

çavînokîkirin *m* nazar değdirtme

çavînokî kirin *l/gh* nazar değdirtmek

çavîşk *n* göz, gözcük

çavjeng *rd* mavi gözlü

çavjêri *m* göz altı, gözetim

çavjinokî *rd* kadın gözlü, kadınvari göze sahip olan

çavkaniyî *rd* kaynakçasal, bibliografik

çavkanî *m* 1. göze, kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer) 2. çıkak, kaynak (bir haberin çıktığı yer) * çavkaniyên nûçeyî haber kaynakları 3. kaynak (araştırma ve incelemede yararlanılan belge) 4. kaynakça, bibliyografya 5. fiz kaynak (herhangi bir enerjinin oluşup çevreye yayıldığı yer) 6. kaynak, kök, asıl 7. kaynak, referans, kaynakça

çavkanîvan *nd/nt* kaynakçacı, bibliyograf

çavkeleş *rd* yiğit gözlü

çavkesk *rd* yeşil gözlü

çavkeskûnî *rd* çakır (göz için)

çavkesperî *rd* çakır (göz için)

çavkespik *rd* 1. çakır (göz için) 2. *mec* ufak gözlü

çavkespîni *rd* gök gözlü

çavkêvzik *rd* çapaklı, çapak gözlü

çavkinişt *rd* çapak gözlü

çavkiniştî *rd* çapak gözlüce

çavkiniştîbûn *m* çapak gözlü olma

çavkiniştî bûn *l/gh* çapak gözlü olmak

çavkirçonek *m* saklambaç

çavkirin *m* göz etme, göz kırpmak

çav kirin *l/gh* göz etmek, göz kırpmak

çavkişandî *rd* çekik gözlü, gözleri çekik olan

çavkitik *rd* 1. kedi gözlü 2. *bot/m* bir tür ot

çavkor *rd* 1. âmâ, gözleri kör 2. körün göz 3. bir şeyi iyice görmeden inanan, kanaat getiren

çavkorî *m* 1. âmâlık 2. körün gözlük 3. bir şeyi iyice görmeden inananına, kanaat getirme

çavkorîbûn *m* 1. âmâ olma 2. körün göz olma

çavkorî bûn *l/gh* 1. âmâ olmak 2. körün göz olmak

çavkurkusokî *rd* kıpkıp

çavlê *rd* rakip

çav lê bar nedan *l/bw* kıskanmak

çav lê bûn *l/bw* 1. göz süzmek 2. gözü kalmak

3. gözü üstünde olmak 4. umut etmek, bek-

lemek * me çav lê ye ku ew roj bê o günün geleceğini umut ediyoruz 5. olay çıkarmaya meyilli olmak

çav lê fireh bûn *l/bw* gözleri çakmak gibi açılmak

çav lê gerandin *l/bw* 1) göz gezdirmek (derinlemesine incelemekten okumak) 2) göz gezdirmek (bir yeri, bir şeyi çabucak incelemek) 3. gezmek (bir yeri görüp incelemek) 4. gözcüye çıkmak

çavlêgirtin *m* müsamaha, göz yumma

çav lê girtin *l/bw* göz yummak, görmezlikten gelmek

çav lê ketin *l/bw* 1. ilişmek (görmek) 2. göz değmek, nazar değmek

çavlêkirin *m* 1. görüp isteme 2. özenme

çav lê kirin *l/bw* 1. görüp istemek 2. özenmek

çavlider *n* gözü dışarda, çapkın

çavliderî *m* gözü dışarda olma, çapkınlık

çavlidest *rd* 1. başkalarının eline bakan, muhtaç 2. başkalardan medet uman

çavlidestî *m* muhtaçlık

çavlinavser *rd/nd* tepegöz

çav li rê bûn *l/bw* 1. yol gözlemek 2. umut etmek, beklenmek

çav li rê man *l/bw* gözü yolda kalmak

çavlireman *m* yol gözleme

çavlireman kirin *l/gh* yol gözlemek

çavlırî *rd* pörtlek gözlü

çavlixew *rd* 1. gözleri uykulu 2. uykulu (uyku sersemi olarak)

çav li xew bûn *l/bw* gözleri uykulu olmak

çav li xwe dan *l/bw* (birini) kandırmaya yeltenmek

çavmalik *m* petek gözü

çavmar *rd* 1. yılan gözlü 2. kem gözlü

çavmark *bot/m* kuşkonmaz (Asparaguss oëcinalis)

çavması *bot/m* kanavcı otu

çavmêşinî *rd* elâ gözlü

çavmiç *rd* cimri

çavmiçandî *rd* yumuk gözlü

çavmijmijok *rd* ufak gözlü

çavmijmijokî *rd* ufak gözlüce

çavmirmirokî *rd* ufak gözlü (kimse)

çavmiçing *m* saklambaç

çavmûtik *rd* gözlerini bir noktaya diken, bir noktaya gözlerini dikip dikizleyen

çavnas *nd/nt* 1. göz bilimci, göz uzmanı 2. *nd/rd* aşına ~i (...) bûn -e aşına olmak, tanımak, bilmek * çavnasî der û dorê bûn etrafı tanınak

çavnasbûn *l/gh* aşına olma, çevreyi, herhangi bir şeyi tanıma, bilme

çavnas bûn *l/gh* aşına olmak, çevreyi, herhangi bir şeyi tanımak, bilmek

çavnasî *bj/m* 1. göz bilini 2. göz aşinalığı, tanıma

çavnasîbûn *m* gözü alışma

çavnasî bûn *l/gh* gözü alışmak
çavnasî hev bûn *l/bw* birbirine alışmak, tanışmak
çavnaskirin *m* çevreyi, herhangi bir şeyi tanıtmak
çavnas kirin *l/gh* çevreyi, herhangi bir şeyi tanıtmak
çavnasî *m* aşinalık
çavnebar *rd* kışkanç, güncü, hasetçi ~ **bûn** kışkanç olmak
çavnebarbûn *m* hasetlenme
çavnebar bûn *l/gh* hasetlenmek
çavnebarî *m* çekemezlik, çekememezlik, gü-nü, kışkançlık, kıskanma, haset, hasetlik ~ **jî hev kirin** (birbirinden) kıskanmak, (birbirini) çekememek ~ **kirin** kıskançlık yapmak, çekememek, haset etmek ~**ya hev kirin** (birbirini) kıskanmak
çavnebarîkirin *m* çekememe, gü-nüleme, kıskanma
çavnebarî kirin *l/gh* çekememek, gü-nülemek, kıskanmak
çavnebarok *rd* hasetli
çavnebarokî *h* hasetlice
çavnebartî *m* çekemezlik, çekememezlik, gü-nüculük
çavneçê *rd* kem gözlü
çavneçêti *m* kem gözlülük
çavnedan *m* göz doyurmama
çav nedan *l/bw* göz doyurmamak
çavnepixandî *rd* yumuk gözlü
çavnermijî *rd* çapaklı ve hasta gözlü
çavnarm *rd* çabuk tavlabilen kadın
çavnermîkirin *m* uyku kestirme
çavnerm kirin *l/gh* uyku kestirmek
çavnetêr *rd* aç gözlü
çavnetîrs *rd* pek gözlü, gözü pek, korkusuz
çavnetîrsî *m* pek gözlü olma, gözüpeklik, korkusuzluk
çavnexel *rd* yan yan bakan kimse
çavnêr *nd/nt* 1. gözcü 2. gözcü (sınavda sınavın kurallara uygun bir biçimde yapılmasını sağlayan kimse) 3. gözlemci, gözleyici
çavnêrî *m* 1. gözlem, müşahade 2. gözlem, müşahade (inceleme sonucu elde edilen değer)
çavnêrî *m* 1. gözcülük 2. gözlemcilik, gözleyicilik 3. gözleme, gözletleme ~ **kirin** 1) (bir kimsenin) eline bakmak, kontrol etmek 2) gözlem yapmak
çavnêrîkirin *m* 1. gözleme 2. gözletleme (birine veya bir şeye gizlice bakma) 3. gözletleme (birinin yaptıklarını belli etmeden izleme) 4. gözden geçirme (araç, motor vb. için; çalışıp çalışmadığını denetleme, inceleme) 5. gözletleme, gözlem yapma
çavnêrî kirin *l/gh* 1. gözlemek * **ez li veguhe-rînên hewayê çavnêrî dikim** hava değişikliklerini gözlüyorum 2. gözletlemek (birine

veya bir şeye gizlice bakmak) 3. gözletlemek (birinin yaptıklarını belli etmeden izlemek) 4. gözden geçirmek (araç, motor vb. için; çalışıp çalışmadığını denetlemek, incele-mek) 5. gözletlemek, gözlem yapmak
çavnêrîn *m* gözden geçirme, göz atma, göz-letleme
çavnêrînî *m* gözleme, gözleyiş
çavnêrîtî *m* gözlemcilik, gözleyicilik
çavniher *bnr* çavnêr
çavnixêl *rd* şaşı
çavnixêlî *m* şaşılık
çavnûtik *rd* ufak gözlü, boncuk gibi (göz)
çavnûtikî *rd* ufak gözlüce
çavok *m* 1. at gözlüğü 2. gişe
çavpanî *rd* yassı gözlü
çavpehn *rd* 1. yassı gözlü 2. *mec* kişiliksiz, o-nursuz
çav pehn kirin *l/bw* imrenerek bakmak
çavpelîşk *rd* çapak gözlü, çipil
çavpelîşkî *rd* çapak gözlüce
çavpelîşkîbûn *m* çapak gözlü olma, çipilleş-me
çavpelîşkî bûn *l/gh* çapak gözlü olmak, çipil-leşmek
çavpelqîjî *rd* pörtlek gözlü
çavpeqiyayî *rd* patlak gözlü
çavpeqle *rd* pörtlek (göz için)
çavperçîfî *rd* şişkin gözlü
çav pê bar nedan *l/bw* çekememek
çavpêketin *m* 1. görüşme 2. mülakat (bir işe ve benzeri şeyler için biri alındığında yüz-yüze yapılan görüşme) 3. röportaj, söyleşi ~ **çêkirin** 1) görüşme yapmak (veya gerçek-leştirmek) 2) röportaj yapmak ~ **pêk anîn** 1) görüşme gerçekleştirmek 2) röportaj ger-çekleştirmek ~ **pê re pêk anîn** (biriyle) mülakat yapmak, söyleşi yapmak
çav pê ketin *l/bw* 1. göz ilişmek, görmek 2. görüşmek, buluşmak 3. göze çarpmak * **bî-nahiya li navçeyê ya ku çav pê diket, tenê dibistan bû** ilçedeki göze çarpan tek yapı o-kuldu 4. (bir şeye) gözü gitmek
çavpêketinî *m* görüşme
çavpêketî *rd* 1. görülmüş, göz değmiş olan 2. nazara uğramış olan
çav pê kirin *l/bw* (birini veya bir şeyi) gör-mek, gözüne görünmek
çav pê neketin *l/bw* göze görünmemek (orta-ya çıkmamak, ortalıkta dolaşmamak, sak-lanmak)
çav pê nexistin *l/bw* göz gezdirmemek, göz-den geçirmemek
çav pê xisitîn *l/bw* 1. göz gezdirmek, gözden geçirmek (derinlemesine incelemekten oku-mak) * **min çavên xwe bi rojnameyên ro-jane xistin** günlük gazeteleri gözden geçirdim 2. göz gezdirmek (bir yeri, bir şeyi ça-bucak incelemek) 3. gözden geçirmek (ince-

lemek, muayene etmek) 4. gözden geçirmek (araç, motor vb. için; çalışıp çalışmadığını denetlemek, incelemek) 5. göz atmak * **car carinan çavê xwe bi odeya doktor dixist** ara sıra doktorun odasına göz atıyordu

çavpiliç rd çapak gözlü

çavpiliçi rd çapak gözlüce

çavpiliçi bûn l/gh çapak gözlü olmak

çav pistikandin l/gh göz kurpmak

çavpirzikî rd trahomlu

çavpisik rd/argo kurnaz

çavpîs rd 1. kem gözlü 2. *mec* namussuz

çavqaîm rd gözü pek

çavqelîpik rd 1. kötü niyetli, sinsî 2. fetan gözlü (cinsel açıdan)

çavqelişî rd patlak gözlü

çavqemûşk rd çapak gözlü

çavqemûşkî rd çapak gözlüce

çavqemûşkî bûn l/gh çapak gözlü olmak

çavqerimî rd gözü yorulmuş olan

çavqirç rd yumuk gözlü

çav qirpandin l/gh göz kırpmak

çavqul rd aç gözlü

çavqulî m aç gözlülük

çavqûnde rd fasik

çav qurçandin l/gh göz kırpmak

çavrehbik rd sürtük

çavreqas rd gözleri fır dönen

çavreş rd 1. kara gözlü 2. alımlı yar 3. güzel, yakışıklı

çavreşik rd karagöz (göz rengi kara olan)

çavreşî m 1. kara gözlülük 2. körlük 3. kiskançlık, haset ~ **bi ser de latin** göremez olmak, körlüğe uğramak ~ **jê kirin** (birinden) kıskanmak ~ **kirin** kıskançlık yapmak

çavreşîkirin m kıskanına

çavreşî kirin l/gh kıskanmak

çavreşk m göz karası

çavreşok bot/m deve tabanı (Phlodontron)

çavrewşen rd gözü aydın

çavrewşenî m göz aydınlığı

çavrewşenker rd göz aydınlatan

çavrebûn m yol gözleme

çavre m yol gözleme ~ (yekî) **bûn** yolunu gözlemek ~ (yekî) **kirin** yolunu gözlemek

çavrenî m yol gözleme

çavrenî kirin l/gh yol gözlemek

çavreî rd kör olası, kör olasıca

çavreyî m yol gözleme ~ (yekî) **kirin** yolunu gözlemek

çavreyî kirin l/gh yol gözlemek

çavrijiyawo b gözü çıkasıca, gözü dönesi

çavrijiyaya dê nd gözü yaşlı anne

çavrijiyayî rd 1. gözü akmış olan 2. *b* gözü çıkası, kör olası, kör olasıca

çavrijiyo b kör olası, kör olasıca (erkek için)

çavriji b körolası

çavrijin m göz akması

çavrikê kirin l/gh gözlerini dikmek, gözlerini

bir şeye dikmek

çavroke bot/m hodan

çavronî m 1. göz aydınlığı 2. nişanlandırılmış gelin adayını görmeye gitme

çavronîkirin m göz aydınlığı verme, müjode verme

çavronî kirin l/gh göz aydınlığı vermek, müjode vermek

çavronîfî m göz aydınlığı ~ **dan (...)** birine müjde vermek

çavronkayî m göz aydınlığı

çavsist rd çok hafif şaşı olan

çavsîtoq rd çapak gözlü

çavsîtoqî rd çapak gözlüce

çavsîtoqî bûn l/gh çapak gözlü olmak

çavsor rd 1. gözü pek, gözü kara, çekinmez, sakınmaz 2. azılı * **mêrkujê çavsor** azılı katil 3. gözü kan bürümüş, zalim, zorba

çavsorane h 1. pervasızca, korkusuzca 2. gözü kan bürümüş bir şekilde

çavsorî m 1. gözü peklik, gözü karalık, korkusuzluk 2. hırs, kırgınlık 3. zorbalık, gözü kan bürür üşlük ~ **lê kirin** (birine) zorbalık yapmak

çavsorîbûn m gözü dönme

çavsorî bûn l/gh gözü dönmek

çavsorîkirin m 1. gözü peklik yapma, gözü

karaklık yapma 2. zorbalık yapma

çavsorî kirin l/gh 1. gözü peklik yapmak, gözü karalık yapmak 2. zorbalık yapmak

çavsorîfî bnr çavsorî

çavsofîner rd göz yaşartıcı

çavşanik m petek göz

çavşaş rd şaşı, yılık

çavşaşî m şaşılık

çavşaşîbûn m şaşılama

çavşaşî bûn l/gh şaşılama

çavşaşîbüyîn m şaşılama

çavşeliq rd çapaklı, çapak gözlü

çavşeliqî rd çipil

çavşeliqîbûn m çipilleşme

çavşeliqî bûn l/gh çipilleşmek

çavşelfî rd çapak gözlü

çavşeliqî bûn l/gh çapak gözlü olmak

çavşeliqî rd çapak gözlüce

çavşewîfî rd karık

çavşewîfîner rd göz yaşartıcı * **bombaya çavşewîfîner** göz yaşartıcı bomba

çavşeytan rd şeytan gözlü

çavşikandin m 1. göz kırpmak 2. göz korkutma **çav şikandin l/gh** 1. kırpmak 2. göz korkutmak

çavşikandî rd 1. kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan) 2. süzgün gözlü

çavşikandîbûn m 1. kısıklık 2. süzgün gözlülük

çavşikestî rd 1. gözü korkutulmuş, yılgın 2. üst göz kapağı tam açılmayan kimse

çavşikestîbûn *m* yılma
 çavşikestî bûn *l/gh* yılma
 çavşikên *rd* korkutucu, tehdit edici, göz korkutucu
 çavşikênandin *m* göz kırpmak
 çavşikênandin *l/gh* göz kırmak
 çavşikênandî *rd* gözü korkutulmuş, sindirilmiş olan, yılgın
 çavşikênandîbûn *m* korkutulmuş olma, sindirilmiş olma
 çavşikênandî bûn *l/gh* korkutulmuş olmak, sindirilmiş olmak
 çavşikênandîbûyîn *m* korkutulmuş olma, sindirilmiş olma
 çavşikênandîkirî *rd* sindirilmiş, yıldırılmış olan
 çavşikîn *m* 1. göz kırpmak 2. göz korkutma
 çav şikîn *l/gh* 1. göz kırmak 2. göz korkutmak
 çavşil *rd* sulu gözlü
 çavşilop *rd* çapak gözlü
 çavşilopî *rd* çapak gözlüce
 çavşilopîbûn *m* çapak gözlü olma
 çavşilopî bûn *l/gh* çapak gözlü olmak
 çavşirtoq *rd* çapak gözlü
 çavşirtoqî *rd* çapak gözlüce
 çavşirtoqîbûn *m* çapak gözlü olma
 çavşirtoqî bûn *l/gh* çapak gözlü olmak
 çavşilaq *rd* çapak gözlü
 çavşilaqî *rd* çapak gözlüce
 çavşilaqîbûn *m* çapak gözlü olma
 çavşilaqî bûn *l/gh* çapak gözlü olmak
 çavşilmoq *rd* çapak gözlü
 çavşilmoqî *rd* çapak gözlüce
 çavşilmoqîbûn *m* çapak gözlü olma
 çavşilmoqî bûn *l/gh* çapak gözlü olmak
 çavşîn *rd* mavi gözlü, gökmen, maviş
 çavşînk *rd* mavi gözlü
 çavşîqol *rd* çapak gözlü
 çavşîqolî *rd* çapak gözlüce
 çavşîqolîbûn *m* çapak gözlü olma
 çavşîqolî bûn *l/gh* çapak gözlü olmak
 çavşîr *n* kaynatılıp içine biraz un atılan süt
 çavşîş *rd* şiş gözlü
 çavşortik *rd* çapak gözlü
 çavşûjin *rd* çekik ve ufak gözlü
 çavşûlik *rd* çapak gözlü
 çavşûlikî *rd* çapak gözlüce
 çavşûlikîbûn *m* çapak gözlü olma
 çavşûlikî bûn *l/gh* çapak gözlü olmak
 çavşûşe *rd* camgöz
 çavtarî *rd* 1. kör, âma 2. ileri görüşlü olmayan 3. gözü kara 4. *m* göz kararması
 çavtarîbûn *m* 1. körleşme, âmâlaşma 2. ileri görüşlü olmama 3. gözü kara olma 4. göz kararma
 çavtarî bûn *l/gh* 1. körleşmek, âmâlaşmak 2. ileri görüşlü olmamak 3. gözü kara olmak 4. göz kararmak

çavtarîk *rd* karamsar
 çavtas *rd* mühür gözlü
 çavteng *rd* 1. cimri 2. kıskanç, çekemeyen
 çavtengî *m* 1. cimrilik 2. kıskançlık, çekeme-me
 çavtengî kirin *l/gh* 1. cimrilik etmek (veya yapmak) 2. yüksünmek
 çavteqiyayî *rd* patlak gözlü, pörtlek
 çavtêr *rd* 1. gözü tok, tok gözlü, gönü gani, gönü gözü gani, kanık 2. cömert, mert 3. gözü başkasının malında olmayan
 çavtêrbûn *m* gözü doyma
 çavtêr bûn *l/gh* gözü doymak
 çavtêrî *m* 1. tok gözlülük, kanıklık 2. cömertlik, mertlik
 çavtêrî bûn *l/gh* gözü doymak
 çavtêrîtî *rd* tok gözlülük
 çavtijebûn *m* gözü dolma, duygulanma
 çav tije bûn *l/bw* gözü dolmak, duygulanmak
 çavtirsandin *m* 1. göz dağı verme 2. korkutmak
 çav tirsandin *l/gh* göz dağı vermek, korkutmak
 çavtirsandî *rd* göz dağı verilmiş, yılgın ~ kirin posta koymak (veya atmak)
 çavtirsandî kirin *l/gh* göz dağı vermek, göz yıldırmak, gözünü korkutmak
 çavtirsiyayî *rd* gözü korkmuş, singin, yılgın
 çavtirsî *rd* 1. gözü korkmuş, yılgın 2. *m* göz dağı, göz korkutma (yek) ~ kirin (birine) göz dağı vermek, (birinin) gözünü korkutmak
 çavtirsîbûn *m* gözü korkma, yılma
 çavtirsî bûn *l/gh* gözü korkmak, yılma
 çavtirsîkirin *m* gözdağı verme, gözünü yıldıрма, yıldıрма
 çavtirsî kirin *l/gh* gözdağı vermek, gözünü yıldırmak, yıldırmak
 çavtirsîni *m* yılgnılık
 çavtund *rd* gözü pek
 çavtundî *m* gözü peklilik
 çavtûj *rd* keskin bakışlı, keskin gözlü, gözü keskin
 çavtûjî *m* keskin bakışlılık, keskin gözlülük, gözü keskin olma
 çav vebûn *l/gh* gözü açılmak
 çavvekirî *rd/nd* 1. gözaçık, açık göz, gözü açık 2. becerikli, uyanık 3. cömert
 çavvekirî *m* 1. açık gözlük, açık gözlülük 2. beceriklik, uyanıklık 3. cömertlik
 çavwir *rd* (r kalın okunur) şaşı
 çavwirî *m* şaşılık
 çavxayîn *rd* sinsî (gözlü)
 çavxel *rd* sinsî
 çav xel kirin *l/bw* sinsî bakmaya başlamak
 çavxerab *rd* 1. kem gözlü 2. kötü gözle bakan (başkaların namusuna göz diken)
 çavxerabî *m* 1. kem gözlülük 2. kötü gözle bakma (başkaların namusuna göz dikme)

çavxex *rd* kötü kötü bakan, hain bakışlı
çavxexal *rd* ahu gözlü, ceylan bakışlı, ceylan gözlü
çavzeng *rd* 1. mavi gözlü 2. nazarlı göz
çavzeq *rd* patlak gözlü, pörtlek
çavzer *rd* 1. elâ gözlü 2. *mec* tilki (kimse)
çavzerik *bj/n* kabarcık
çavzerikî *rd* elâ gözlü
çavzerk *m* vücutta çıkan bir tür yara
çavxexel *rd* hain bakışlı, hayınca bakan, sinsî kimse
çavzêlk *rd* gizliyi arayan, gizliyi gözetleyen, meraklı
çavzêlkî *m* merak
çavzil *rd* meraklı gözlerle bakan, gözünü her şeye diken
çavziloq *rd* patlak gözlü
çavziq *rd* bön bön bakan
çavzirq *bnr* çavzür
çavziç *rd* çapak gözlü
çavziçi *rd* çapak gözlüce
çavziçi *bûn l/gh* çapak gözlü olmak
çavziq *rd* bön bön bakan
çavzirik *rd* zeki bakışlı
çavzurî *m* düşman bakışlılık
çavzür *rd* 1. Çekik gözlü 2. meraklı gözlerle bakan, gözünü her şeye diken
çavzûrik *rd* kısıq (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan)
çavzûrî *m* çekik gözlülük
çaw *n* fişkin
çawa *bnr* çawan
çawahîn *m* 1. keyfiyet, nitelik 2. *fel* keyfiyet, nitelik 3. *rz* niteleme
çawahînî *rd* nitel
çawakî *nd* nasıl yani?
çawalêhati *rd/h* lâletlayın
çawalêhato *rd/h* 1. gelişigüzel, rastgele, vakitli vaktisiz 2. *h* tesadüfen
çawan *rd* 1. nasıl (bir kimse, bir olay veya bir konu için) * *hûn kaxizekî çawan dixwazin?* nasıl kâğıt istiyorsunuz? * *keçeke çawan e?* nasıl kızdır? 2. *h* nasıl (bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılır) * *min çawan û ji bo çi pîrs pîrsiye ez dizanim* ben soruyu nasıl sorduğumu, niçin sorduğumu biliyorum 3. nasıl (bir hareketin yanlış biçimine duyulan şaşkınlığı belirtir) * *hûn çawan hatin vira?* siz buraya nasıl geldiniz? * *piştî van kirinên di wî ez dê çawan nexeyîdim?* bu yaptıklarından sonra nasıl kızmam? 4. nasıl (ne kadar çok) * *tu bizanî ku ez çawan ji te hez dikim* seni nasıl seviyorum bir bilsen 5. nasıl (elbette, kesinlikle) * *tu lê binêrê wê çawan here bak* nasıl gidecek 6. nasıl (ben sana dememiş miydim, gördün mü?) * *çawan e, pirtûk a kê ye?* nasıl, kitap kiminmiş? 7. nasıl (işin zorunlu olduğunu belirtir) * *çawan*

wan naçe dibistanê? okula nasıl gitmez? 8. *b* nasıl ('ne dediniz' veya 'iyi mi, beğendiniz mi' anlamında) * *çawan e, baş e?* nasıl, iyi oldu mu? * *çawan, hûn dikarin careke din jî bibêjin?* nasıl, bir daha söyler misiniz? ~ *be* 1) nasıl olsa, nasılsa * *sibehê çawan be dê bê* nasıl olsa yarın gelecek * *çawan be dê rojek ev heywan bikirana qurban* bir gün nasılsa bu hayvan kurban edilecekti 2) kadar olsa * *çawan be diya te ye ne* kadar olsa annen ~ *be awayê* (an jî *weka*) *Xwedê ye* (bir işi) olurluna bırakmak (veya bağlamak) ~ *be jî ne de* olsa * *çawan be (jî) bavê te ye ne de* olsa baban ~ *bû* nasıl oldu ~ *bûye* nasıl olmuşsa * *bê çawan bûye, li şikandina şûşeyê werqiliye* nasıl olmuşsa, şişenin kırıldığımin farkına varmış ~ *çêbû* (an jî *qewimî*) nasıl oldu * *bûyer çawan qewimî?* olay nasıl oldu? ~ *dibe* olur şey değil ~ *dibe bila wisa bibe* (bir işi) olurluna bırakmak (veya bağlamak) ~ *e?* 1) ne haber? 2) ne âlemde? * *ew der çawan e?* oralar ne âlemde? ~ *hewce bike* sırasında ~ *hewce bike wisan kirin* icabına bakmak, gereğini yerine getirmek ~ *ji diya xwe bûye hê wisan e* (sağlığı bozulmamış) ~ *ji te re baş e wisan bike* sen yine bildiğini oku (veya yap) ~ *kirin* nasıl etmek (veya nasıl yapmak) * *em çawan bikin?* nasıl yapalım? ~ *ku* 1) *g* nitekim 2) nasıl ki, -e gibi, o anda, tam o sırada * *çawan ku min xeber girt ez hatim haberi aldığım gibi geldim* ~ *lê hato* 1) sırasına göre 2) olur olmaz, rastgele ~ *zanî wisa bike* nasıl biliyorsan öyle yap ~ *î diya* (yekî) *kirin* *argo* anasını bellemek ~ *î (...)* *kirin* 1) (birini) düzmek 2) (birini) bellemek (küfür için) 3) birine ne yaptığının... ~ *î kuçika* (yekî) *kirin* ocağını söndürmek

çawanî *m* 1. nitelik, vasıf 2. nitel
çawatî *m* nitelik
çawayî *hev kirin l/bw* düzüşmek
çaw dan *l/gh* pes etmek
çawêlkê *m* gözlük
çawgan *bnr* çogan
çawîr *m* uyuşturucu
çawîrfiroş *nd/ht* uyuşturucu taciri
çawîrfiroşî *m* uyuşturucu ticareti
çawîş lşk/h 1. çavuş 2. çavuş (işçilerin başında bulunan, onları yöneten kimse) * *çawîşê şaredariyê* belediye çavuşu
çawîşî *m* 1. çavuşluk (çavuş olma durumu veya görevi) 2. çavuşluk (çavuşluk rütbesi)
çawîşok *n* çavuş, çavuşcuk (küçümseme yoluyla)
çawtas *rd* tepegöz * *dewê çawtas* tepegöz dev
çax *n* 1. çağ, vakit (zamanın veya sürenin belli bir parçası) * *çaxê nîvro* öğle vakti 2. çağ, yaş (hayatın çeşitli evrelerinden her biri, yaşamın bir parçası) * *em di çaxê xortaniyê*

de bi hev re bûn biz delikanlılık çağında * **ji çaxê xortaniya xwe ve dixebite** genç yaşımdan beri çalışıyor 3. çağ (bir şeyin uygun, elverişlilik zamanı) * **niha ne çaxê zewacê** ye şimdi evlilik çağı değildir 4. vakit, zaman, saat (bir işe ayrılmış veya bir iş için ayrılmış saatler) * **çaxê xwarinê** yemek vakti * **çaxa xewê hat** uyku zamanı geldi * **çaxê xwarinê** yemek saati 5. vakit (tespit edilmiş olan zaman) * **nika çaxê çûyînê** ye şimdi gitme vakti 6. vakit (zaman anlatan kelimelerde “iken” anlamını verir) * **çaxê ku hûn çûn agahî bidin min** gideceğiniz vakit bana haber verin 7. çağ, mevsim * **çaxê gulan** gül mevsimi 8. dönem, devir, zaman * **çaxê imperatoriye** imparatorluk zamanı 9. zaman (bir süre ile ilgili durum ve şartlar) * **rastî çaxekî nebaş hat** kötü bir zamana rast geldi 10. aralık, sıra, vakit * **ez wê çaxê nexweş bûm** o aralık hastaydım 11. üzeri * **li çaxê nivro were** öğle üzerleri gel 12. ara, sıra * **ez wê çaxê nexweş bûm** o ara hastaydım 13. *h* tam (sirasında, anında) * **çaxê ku wê biketa mixazeyê deng lê kir** tam mağazaya gireceği zaman arkasından seslendi ~ **û beng** form (bir kimsenin tam formunda olduğu dönem) ~ **û benga xortaniyê** hayatın baharı ~ **ê azanê** ezan vakti ~ **ê bangê** (an jî **azanê**) ezan vakti ~ **ê (we) bi xêr** be vakitler hayırlı, iyi günler ~ **ê êvarê** akşam vakti ~ **ê gihîştîbûnê** olgunluk çağı (veya yaşı) ~ **ê havînê** yaz dönemi ~ **ê ku g** vaktaki ~ **ê ku hewce kirin** yeri gelmek, zamanı gelmek ~ **ê ku xort** (an jî **ciwan**) **bû** xweşik **bû** (an jî **bedew**) **bû** giydiği yakışırken eller bakışırken ~ **ê mirina (yekî) hatin** vakti gelmek ~ **ê vegera hehecikan** kirlangîç dönümü ~ **ê xortaniyê** hayatın baharı

çaxan *m* 1. çağ (yaşamın bir parçası, yaş) * **em di çaxana xortaniyê de bi hev re bûn** biz delikanlılık çağında birlikteydik 2. aynı yaşlarda olma ~ **a hemiletîyê** gebelik dönemi

Çaxataykî *m* Çağatayca

çax bûn *bnr* çerx bûn

çaxê berdîn *dîr* taş devri

çaxê berdînî *rd* taş devri

çaxê naverast *nd* ortaçağ

çaxên berê *h* eskiden

çaxgir *m* süreölçer, koronometre

çaxmax *n* 1. çakmak 2. tüfek mekanizması

çaxmaxsaz *nd/nt* mekanizma yapımcısı

çaxmaxsazî *m* mekanizma yapımcılığı

çaxmî *m* merteklerin üzerine konulan büyük odun parçaları

çax pê nekirin *l/bw* (biriyle) baş edilememek

çax pê xistin *l/bw* (bir kimseyle, bir şeyle) baş edilememek, (biriyle) baş çıkmak * **ew yekî belakir e, tu nikarî çax pê bixî** o belâlımın

tekidir, onunla başa çıkamazsın

çaxulyak *m* çelme ~ **avêtin ber (yekî)** (birine)

çelme atmak (veya takmak), çelmelemek

çaxûn *rd* hamarat

çaxûnbûn *m* hamaratlaşma

çaxûn bûn *l/gh* hamaratlaşmak

çaxûnî *m* hamaratlık

çay (I) *erd/çay* (dereden büyük ırmaktan küçük akarsu)

çay (II) *m* 1. *bot* çay (*Thea chinensis*) 2. çay (bu bitkinin yaprakları) 3. çay (bu yaprakların haşlanması ile elde edilen içecek) ~ **dem kirin** çay demlemek ~ **koç kirin** ocağa çay koyunak

çayçay *m* çay (çocuk dilinde)

çaydan *bnr* çaydank

çaydank *n* çaydanlık, demlik

çayfiroş *nd/nt* çaycı (çay yapıp satan kimse)

çayfiroşî *m* çaycılık

çayger *nd/nt* çaycı (müşteriye çay servisi yapan)

çaygerî *m* çaycılık

çayir *m* çayır

çayirbûn *m* çayırlaşma

çayirdar *rd* çayırh

çayirgeh *m* çayırılık (yer)

çayisandin *m* ışılatma

çayisandin *l/gh* ışılatmak

çayisîn *m* ışıldama

çayisîn *l/gh* ışıldamak

çayîk *zo/nd* bir tür karga

çaypes *m* demlik

çaypêj *nd/nt* çaycı, çay yapan

çayvan *nd/nt* çaycı

çayvanî *m* çaycılık

çayxane *m* çay evi, çayhane

~ **çe rîz/m** isimden isim yapım soneki * **bexçe** bahçe

çebçebîz *bot/m* bir tür ot

çeç (I) *n* el (çocuk dilinde)

çeç *n* sap (ekin sapı gibi)

çeçik *n* göz (çocuk dilinde)

çeşî *m* kefiye

çeft *bnr* çift

çehço *n* göz (çocuk dilinde)

çehre *m* çehre, sima

çehrerindik *rd* güzel yüzlü

çehrerindikî *m* güzel yüzlülük

çek (I) *m* 1. silâh 2. *mec* silâh (savunmak veya saldırmak için kullanılan, başvuru her şey) 3. keçe yapımında kullanılan aletler ~ **avêtin** silâh sıkmak ~ **berdan** ateş açmak, silâh sıkmak (veya patlatmak) ~ **girê dan** silâh kuşanmak ~ **lê kişandin** (birine) silâh çekmek ~ **lê rast kirin** (birine) silâh doğrultmak ~ **teqandin** (an jî **berdan**) silâh patlatmak ~ **a agirker** (an jî **agirbar**) ateşli silâh ~ **a heft birayan** dokuz körün bir değneği ~ **a kîmyewî** kimyasal silâh ~ **a komkuj** (tevkuj

an jî **komelkuj**) kitle imha silâhı ~a **nukle-erî** nükleer silâh ~**ên tevkuj** (komkuj an jî **komelkuj**) kitle imha silâhları
çek (II) *m* elbise, giysi, giyit ~ **di xwe werkirin** giyinmek, giyinitip kuşanmak
çek (III) *bz/n çek ~ê bêgerew* (an jî **bêbergîdan**) karşılıksız çek ~**ê vekirî bz** açık çek
Çek *nd/nt* 1. Çek (Slavların batı kolundan olan bir ulus ve bu ulustan olan kimse) 2. Çek (Çek halkına özgü olan) * **zimanê Çek** Çek dili * **malê Çek** Çek malı
çekal *bnr* çemlax
çekamendar *nd/nt* şair
çekamenî *m* şiir
çekap *m* (check up'tan) çekap
çekbaz *rd* 1. silâhlı 2. silâh kulanıcısı
çekbend *n* yelek
çekbûn *m* atılma
çekbûn *l/hgh* atılmak
çekçekî *m* küçük hançer
çekçekûle *zo/m* yarasa (Vespertilio)
çekcemêjok *zo/m* vampir
çekçivîn *m* eli sıkı, tutumlu kadın
çekdanîn *m* silâh bırakma
çek danîn *l/hgh* silâh bırakmak
çekdank *m* silâhlık
çekdar *rd* silâhlı
çekdarbûn *m* silâhlanma
çekdar bûn *l/hgh* silâhlanmak
çekdarî *rd/h* silâhlı, silâhlı olarak
çekdarîbûn *m* silâhlanma
çekdarî bûn *l/hgh* silâhlanmak
çekdarkirin *m* silâhlandırma
çekdar kirin *l/hgh* silâhlanmak, silâhlandırmak
çekdarkirî *rd* silâhlı (silâhlanmış olan)
çeke *m* yakı
çekeloz *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
çekem (I) *bot/m* kara ardıç (Juniperus sabina)
çekem (II) *m* ağda ~ **kirin** ağda yapmak (veya yapıştırmak)
çekên komelkuj *nd* kitle imha silâhları
çekên komkujîyê *nd* kitle imha silâhları
çekfiroş *nd/nt* silah satıcısı
çekfiroşî *m* silah satıcılığı
çekhilgir *rd* silâhlı (silâh taşıyabilecek durumda olan)
çekil *m* su taşımada iki omuza alınan araç
çe kirin *l/hgh* atmak * **wî zebeş çe kirin** çöpê o karpuzları çöpe attı
Çekî *m* Çekçe (Çek dili)
çekker *nd/nt* silâh satın alıcısı
çekkerî *m* silâh satın alıcılığı
çek kirin *l/hgh* atlamak, bir şeyin özerinden atlamak
çeknas *nd/nt* 1. bilen, beled, tanıyıcı, erbab 2. tecrübeli 3. silâh uzmanı
çeknasî *m* 1. beledlik, erbablık 2. tecrübeli olma 3. silâh uzmanlığı
çek rast kirin *l/bw* silâh doğrultmak

çeksaz *nd/nt* silâh imalatçısı
çeksazî *m* 1. silâh imalatçılığı 2. silâh yapımı, silâh imalatı
çeku *m* 1. sepet, hayvana bağlanan küfe çiftinden her biri 2. dörtlük şiir ya da şarkı öbeği * **çekuyek kilam** bir şarkı öbeği 3. odun veya çalı demeti
çekur *m* 1. traşlanmış hayvan derisinin kuru hali 2. eski ve atık yayık 3. sıkı, aşırı zayıflık ve yaşlılık hali (insan için) * **pira çekur** sıkı yaşlı 4. tulum
çekû *m* 1. kelime, sözcük 2. ibare
çekûr *rd* 1. katı (yumuşak karşıtı) 2. kirden elbisenin derileşmesi hali
çekxane *m* silâhhane
çel (I) *bnr* çil (I)
çel (II) *n* iri kaya, iri taş
çel (III) *m* nüsha
çelak *n* 1. sütun, direk 2. sırık 3. tandır şişi
çelake *m* çengelli sopa
çelakkirin *m* bükme
çelak kirin *l/hgh* bükmek
çelaq *bnr* çemlaq
çelav *m* tirit çorbası
çelbisk *rd/m* dalevereci, yaman kadın
çelbiskî *m* daleverecilik
çelçelok *rd* anlayışsız, kaba, odun
çelebiyane *rd/h* çelebice
çelebî *rd* 1. çelebi, görgülü 2. çelebi (Bektaşî ve Mevlevî pirlerinin en büyüğüne verilen unvan)
çelebîfî *m* çelebilik
çelebkî *rd/h* çelebice
çelefik *ant/m* alt çene
çelem *bot/m* şalgam
çeleme *rd* lades
çeleng (I) *m* çelenk ~ **danîn** çelenk koymak
çeleng (II) *rd* 1. atik, çevik 2. güzel, yakışıklı, zarif 3. becerikli ~ **gewr dilber ~ê xortan** fîlînta gibi delikanlı
çelengane *rd/h* çevikçe
çelengbaz *rd* atik, çevik
çelengbûn *m* çevikleşme
çeleng bûn *l/hgh* çevikleşmek, acarlaşmak
çelengi *m* 1. atıklık, çeviklik 2. yakışıklılık, zariflik 3. beceriklik
çelengsiwar *n* 1. iyi binici 2. *mec* yiğit 3. atlı prens * **keçikê çelengsiwarê xwe ditiye dê here** kız atlı prensini görmüş gidecek
çelengsiyar *bnr* çelengsiwar
çelengti *m* 1. atıklık, çeviklik 2. yakışıklılık, zariflik 3. beceriklik
çelepe *m* 1. çivgin, karla karışık yağmur (rüzgâr ve karla karışık yağın yağmur) 2. *rd* su-lu sepek 3. cıvık, vıcık * **berfa çelepe** cıvık kar 4. *mec* cıvık (soğuk ve can sıkıcı şakalar yapan) 5. *rd* kaba, görgüsüz 6. pejmürde, pasaklı, paspal (bakımsız, dağınık, pis kimse ya da kılık) ~ **bûn** 1) cıvıklaşmak 2)

mec cıvıklaşmak ~ **kirin** cıvıklaştırmak
çelepebûn *m* 1. cıvıklaşma, vıcıklaşma 2. *mec* cıvıklaşma, uyuzlaşma, kılıksızlaşma
çelepe bûn *l/gh* 1. cıvıklaşmak, vıcıklaşmak 2. *mec* cıvıklaşmak, uyuzlaşmak, kılıksızlaşmak
çelepebûyîn *m* 1. cıvıklaşma, vıcıklaşma 2. *mec* cıvıklaşma, uyuzlaşma, kılıksızlaşma
çelepekirin *m* 1. cıvıklaştırmak, vıcıklaştırmak 2. *mec* cıvıklaştırmak
çelepe kirin *l/gh* 1. cıvıklaştırmak, vıcıklaştırmak 2. *mec* cıvıklaştırmak
çelepetî *m* 1. cıvıklık, vıcıklık 2. *mec* cıvıklık, vıcıklık (ciddiyetten, özden yoksun oluş)
çelepeyî *m* 1. cıvıklık, vıcıklık 2. *mec* cıvıklık, vıcıklık (ciddiyetten, özden yoksun oluş) 3. çarşamba karısı gibi (saç başı dağınık, üstü başı üzensiz kadın 4. şaşşalak 5. *h* cıvıkça, vıcıkça ~ **bûn** cıvıklaşmak, cıvılamak, vıcıklaşmak ~ **kirin** cıvıklaştırmak, cıvıtmak, vıcıklaştırmak
çelepeybûn 1. cıvıklaşma, vıcıklaşma 2. *mec* cıvıklaşma
çelepeyî bûn *l/gh* 1. cıvıklaşmak, vıcıklaşmak 2. *mec* cıvıklaşmak
çelepeyîkirin *m* 1. cıvıklaştırmak, vıcıklaştırmak 2. *mec* cıvıklaştırmak
çelepeyî kirin *l/gh* 1. cıvıklaştırmak, vıcıklaştırmak 2. *mec* cıvıklaştırmak
çelepistûk *m* 1. koyu lapa 2. tadı tuzu olmayan sulu yemek
çelepok *m* emekleme
çeleqe *rd* cıvık, şımarık
çeleqetî *m* cıvıklık, şımarıklık
çeleqîtik *m* ağaçtan kilit
çeletik *m* kuru çerez
çeleviçî *rd* eğri büğrü
çelexare *rd/nt* boşboğaz, geveze (çenesi düşük)
çelexaretî *m* boşboğazlık, gevezelik
çelexwar *rd* 1. çalık, çarpık * **dev û lêvên çelexwar** çarpık ağız ve dudak * **dev û pozê wî çelexwar** e ağız burnu çalık 2. *mec* çarpık (gerçek niteliğini yitirmiş) * **perwerdeya çelexwar** çarpık eğitim 3. eğri (doğru, düz olmayan, bir noktada yön değiştiren) * **riya çelewar** eğri yol 4. eğik büğük
çelexwarî *nd/nt* 1. cin çalığı 2. *rd* , abraş, çarpık, çalık * **dev û pozê wî çelexwarî** ye ağız burnu çalık 3. *rd* çarpık çurpuk, eğri büğrü, kargacık burgacık, yamru yumuru, yamuk yumuk 4. *h* eğrice, çarpıkça
çelexwaribûn *m* 1. çarpıklaşma, çarpılma 2. yamulma, yamrulma
çelexwarî bûn *l/gh* 1. çarpıklaşmak, çarpılmak 2. yamulmak, yamrulmak
çelexwarî kirin *m* 1. çarpıklaştırmak 2. yamultma
çelexwarî kirin *l/gh* çarpıklaştırmak 2. yamultmak

çelexwarî *m* çarpıklık
çelexwarî *rd* çarpıkça
çelexwarokî *rd* eğrice (az eğri olan)
çelik *n* çelik (kısır kesilmiş dal)
çelipandin *m* çirpindirme
çelipandin *l/gh* çirpindirmek
çelipîn *m* çirpınma
çelipîn *l/gh* çirpınmak
çeliqandin *m* 1. çalkalama, çalkama 2. cumbuldatma 3. gözünü açma
çeliqandin *l/gh* çalkalamak, çalkamak (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak)
* **mast meçeliqîne** yoğurdu çalkalama 2. cumbuldatmak 3. gözünü açmak
çeliqîn *m* 1. çalkalanma 2. cumbuldama, cumburdamak (bir sıvı bir kabin içinde çalkalanıp ses çıkarma) 3. çirpınma (ses çıkarak hafif dalgalanma, su için) 4. gözü açılma (iyiyi, kötüyü ve kendine yarayanı ayırt edebilecek duruma gelme) 5. kaynama
çeliqîn *l/gh* 1. çalkalanmak 2. cumbuldamak, cumburdamak (bir sıvı bir kabin içinde çalkalanıp ses çıkarmak) 3. çirpınmak (ses çıkarak hafif dalgalanmak, su için) 4. gözü açılmak (iyiyi, kötüyü ve kendine yarayanı ayırt edebilecek duruma gelmek) 5. kaynamak * **derya diçeliqe** deniz kaynıyor
çelitandin *m* 1. sıyırma (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma) 2. *argo* hacamatlama
çelitandin *l/gh* 1. sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak) 2. *argo* hacamatlamak
çelitandî *rd* sıyrık
çelîti *rd* sıyrık
çelîtin *m* 1. sıyırma 2. soyulma
çelîtin *l/gh* 1. sıyrılmak 2. soyulmak (deri soyulmak)
çelizandin *m* 1. sıyırma, tahriş etme (deri, ten için) 2. göynütmek
çelizandin *l/gh* 1. sıyırmak, tahriş etmek (deri, ten için) 2. göynütmek
çeliz *m* yara bere
çelizîn *m* 1. sıyırma, deri tahriş olma 2. göynütmek (meyve veya sebze çok olgunlaşma)
çelizîn *l/gh* 1. sıyırmak, deri tahriş olmak
çoka wê tev çelîziye dizi sıyrılmış 2. göynütmek (meyve veya sebze çok olgunlaşmak)
çelî (I) *rd* benzeş
çelî (II) *m* taşlı, kayalı dağ çıkıntısı
çelîpa *m* haç
çelîsk *nd/nt* yavru (insan için)
çelîxt *m* taşlı, kayalı dağ çıkıntısı
çelo *m* çelo (viyolonsel in kısaltması)
çelp *m* 1. lopur, lörpür 2. loppadak * **goşt gote çelp û kete erdê** et loppadak diye yere düştü 3. *h* cup ~e~ lopur lopur, lörpür lörpür * **se-**

petek hêjîr bû çelpeçelpa wî xwar bir sepet inciri lopur lopur yedi

çelpandin *m* 1. şapırdatma (bir şey yerken şap diye ses çıkartma) 2. çalkalama, çalkama (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırma) 3. şaplatma, şaklatma (sesli şamar atma) 4. pataklatma, tokatlatma, patlatma, çakma (tokat atma) 5. teklemeye (tabanca bozulup tutukluk yapma) 6. *mec* araklama, çalma

çelpandin *l/gh* 1. şapırdatmak (bir şey yerken şap diye ses çıkartmak) 2. çalkalamak, çalkamak (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak) * **mast meçelipîne** yoğurdu çalkalama 3. şaplatmak, şaklatmak (sesli şamar atmak) * **şırqamek çelpande rûyê wê** yüzüne bir tokat şaplattı * **hebek çelpande rûyê wî** bir tane yüzüne şaklattı 4. pataklatmak, tokatlatmak, patlatmak, çakmak, tokadı basmak (tokat atmak) * **ez dê biçelipînim te ha!** şimdi patlatırım ha! * **şeqamek çelpandê** tokadı bastı 5. teklemek (tabanca bozulup tutukluk yapmak) 6. *mec* araklamak, çalmak ~ (**yekî**) (birini) şamarlamak, (birine) tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) **çelp çelp** *h* şapır şapır (acele ile yemeği anlatır)

çelpeçelp *h* 1. şapır şapır, şapır şıpur (yemek yerken şap sesinin kedarlılığını anlatır) 2. lâp lâp (köpek ve kediler dilleriyle bir şey içtiklerinde) * **kûçikê şîr bi çelpeçelp vexwar** köpek sütü lâp lâp içiverdi 3. *h* çipil çipil ~ **jê anîn** şapırdatmak, çipil çipil ses çıkartmak ~ **jê çûn** çipil çipil ses çıkmak ~ **jê hatin** çipil çipil ses çıkınak ~ **kirin** şapırdatmak

çelpîn *m* 1. şapırdama (yemek yerken) 2. çalkama 3. şaplama 4. teklemeye (tabanca bozulup tutukluk yapmak) 5. şıptır (su şıptırması) 6. şaklama 7. karda, çamurda yürürken çıkan ses 8. *h* cumbadak

çelpîn *l/gh* 1. şapırdamak (yemek yerken) 2. çalkamak 3. şaplamak 4. teklemek (tabanca bozulup tutukluk yapmak)

çelpînî *m* şapırtı ~ **jê anîn** şapırdatmak ~ **jê hatin** şapırdamak (yemek yerken)

çelq *m* 1. çalkantı (çalkanmış şey) 2. *rd* çalılık (tabii olmaktan uzaklaşmış) * **mêjiyê zılam çelq** *e* adamın akıllı çalılık

çelqandin *bnr* çeliqandin

çelqbûn *m* 1. çalıklasma, çalılık olma 2. göçme **çelq bûn** *l/gh* 1. çalıklasmak, çalılık olmak 2. göçmek

çelqkirin *m* 1. çalıklastırma 2. göçerme

çelq kirin *l/gh* 1. çalıklastırmak 2. göçermek **çelqçelq** *nd/h* cambul cumbul ~ **kirin** cumbuldamak, cumburdamak

çelqçelqkirin *m* cumbuldama, cumburdama

çelqîn *m* 1. şapırdama 2. çalkalanma

çelqîn *l/gh* 1. şapırdamak 2. çalkalanmak

çelqînî *m* 1. çalkantı 2. çırpıntı (su için)

çelqînîkirin *m* cumbuldama, cumburdama

çelqînî kirin *l/gh* cumbuldamak, cumburdamak

çelqulî *rd* dalavereci

çelt (I) *m* çanta

çelt (II) *m* kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)

çelte *n* 1. çanta 2. askılı ve boyuna atılan heybe

çeltedar *rd* çantacı

çeltefiroş *nd/nt* çantacı (satan kimse)

çeltefiroşî *m* çantacılık

çelteker *nd/nt* çantacı (imal eden kimse)

çeltekerî *m* çantacılık

çeltik *n* 1. çanta, askılı omuz çantası 2. celbe (avcı çantası)

çeltikfiroş *nd/nt* çantacı (satan kimse)

çeltikfiroşî *m* çantacılık

çeltikker *nd/nt* çantacı (imal eden kimse)

çeltikkerî *m* çantacılık

çeltûk *m* çeltik

çelûz *rd* cıcık (derisi soyulmuş et)

çelwar *bnr* çelwer

çelwer *rd/nd* abartıcı, abartmacı

çelwerandin *m* abartma

çelwerandin *l/gh* abartmak

çelwerandî *rd* abartmalı

çelwerî *m* abartıcılık, abartmacılık

çelwerîkirî *rd* abartılı

çelwerîn *m* abartı, abartma

çelwerfî *m* abartıcılık, abartmacılık

çelxekirin *m* çalkalama

çelxe kirin *l/gh* çalkalamak

çelxeme *bnr* çeçilmast

çem (I) *n* ırmak, nehir ~ **diherike dinya alem**

dibîne herşey aşîkar göz önünde ~ **hilatin** nehir taşımak ~ **ji kaniyan çêdibe** damlaya damlaya göl olur ~ **sekinîn** akan sular durmak ~ **û ~ çûn** güme gitmek, bok yoluna gitmek (boşu boşuna ölmek, hiç uğruna ölmek) ~ **ek berdan** altımı ıslatmak ~ **ê gur** deli ırmak (akıntısı çok olan ırmak) ~ **ê har** deli ırmak (akıntısı çok olan ırmak) ~ **ê hişkîlê** yazın suyu çekilen nehir (veya akarsu)

çem (II) *n* 1. çevgen, polo sopası 2. davul tokmağı

çem (III) *m* ense ~ **a stû** ense kökü ~ **a stûyê xwe xurandin** avucunu yalamak, burnunu çekmek (umduğunu bulamamak)

çeman *m* bükün

çemanbar *rd* bükünlü

çemandin (I) *m* 1. bükme, eğme (düz olan bir şeyi eğik duruma getirme) 2. bükme, eğme (sert bir cismi bükme)

çemandin (II) *m* çemreme, sıvama (kol veya parça için; yukarıya çekerek toplama veya kıvrıma)

çemandin (I) *l/gh* 1. bükmek, eğmek * **serê xwe çemand** başını bükü (düz olan bir şeyi

eğik duruma getirmek) 2. bükmek, eğmek (sert bir cismi bükmek)

çemandin (II) */gh* 1. çemremek, sıvamak (kol veya parça için; yukarıya çekilip toplamak veya kıvrırmak) * **dawa xwe çemand** eteğini çemredi

çemandî (I) *rd* 1. bükük, bükülü, eğik, eğilmiş olan 2. *rz* eğik, bükülmüş

çemandî rd sıvalı (kol veya parça için; yukarıya çekilip kıvrılmış olan)

çemar m ense * **ji beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û çemara xwe malaşt** cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi

çemara stû nd ense kökü

çembalo mzk/m çembalo (bir müzik aleti)

çember mat/n 1. çember 2. çember (çocukların oynamak için çevirip arkasında koştukları tekerlek biçiminde oyuncak) 3. *sp* çember ~ **gêr kirin** (an *jî gindirandin*) çember çevirmek ~ **a merîdyenê ast** meridyen dairesi (veya çemberi)

çemberdar rd çemberli

çemberkirin m çemberleme

çember kirin /gh çemberlemek

çemberkirî rd çemberli, çember geçirilmiş olan **çembernekirî rd** çembersiz, çember geçirilmemiş olan

çembil n 1. kulp (kapların halka biçimindeki tutacak yeri) * **çembilê fincanê** fincanın kulpu ~ **kirin** kulp takmak 2. tutanaç 3. *mec* kol * **bi çembilê gulîsorê** girt kızıl örüklünün kolundan tuttu

çembilheya m 1. balar, pedavra 2. kuşak (sağlamlığını artırmak için bir şeyin çevresine geçirilen ağaçtan veya metalden bağ) 3. duvar dayığı

çembilheyakirin m kuşaklama

çembilheya kirin /gh kuşaklamak

çembilheyakirî rd kuşaklı, kuşaklanmış

çembilkirin m kulplama

çembil kirin /gh kulplamak

çembilkirî rd kulplu, kulplanmış

çemçe m kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık)

çemçemok m yarasa

çemçik (I) *m* kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık)

çemçik (II) *nd* soğuktan kütük gibi olma * **bûye çemçik maye** soğuktan kütük gibi olmuş **bûn** ~ soğuktan taş kesilmek

çemçîr nd bir tür siyah üzüm

çemçûr zo/nd yaprak biti

çemdin m bükme

çemdin /gh bükmek

çemere mat/m daire (bir çemberin içinde kalan düzlem parçası) ~ **ya demjimêrê** (an *jî sa-*

etê) *ast* saat dairesi

çemereyî mat/rd dairesel

çemerî m Loristan, Kırmanşah ve Hewreman'da söylenen bir türkû türü

çemerût rd çırılçıplak

çemerûfî m çırılçıplaklık

çemhilat n ırmak taşkın zamanı

çemik (I) *n* ırmak, ırmakçık

çemik (II) *m* ense * **ji beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û çemika xwe malaşt** cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi ~ **a stûyê xwe xurandîn** kıcına bakarak (veya kıcına baka baka)

çemik (III) *m* 1. çubuk (körpe dal) 2. çubuk (kumaşta düz çizgi) 3. değnek, çomak

çemik (IV) *rd* ikiz

çemika stû nd ense kökü

çemil bnr çembil

çemiyayî rd bükük, eğik

çemî rd nehirli, nehir boylarında yaşayanlar için söylenilir

çemîlanî m dutluk

çemîn (I) *m* bükülme, eğilme

çemîn (II) *m* yüzmek

çemîn (I) */ngh* bükülmek, eğilmek * **çemiya erdê** yere eğildi

çemîn (II) */ngh* yüzmek

çemk m anlayış, feraset

çemkane m çim hokeyi

çemlaq n 1. kara et (kastan oluşan yağsız et) 2. *rd* arık, sıska, cılız

çemlaqî rd 1. kara kuruca et * **goştêkî çemlaqî** kara kuruca et 2. siskaca

çemlaqîbûn m arıklama, arıklaşma

çemlaqî bûn /ngh arıklanmak, arıklaşmak

çemlaqîkirin m arıklatma

çemlaqî kirin /gh arıklatmak

çemlaqîfî m arıklık

çemlax n 1. kara et (kastan oluşan yağsız et) 2. *rd* arık, sıska, cılız

çemlaxî rd 1. kösele gibi (aslında yumuşak şeyler için; çok sert, çignenmesi güç, koparılamaz) * **goştê çemlaxî** kösele gibi et 2. sölpük (kevşeyip kendini koyu vermiş)

çemlaxîbûn m sölpüme

çemlaxî bûn /ngh sölpümek

çemok m eklem

çemşîr nd siyah, ufak taneli bir tür üzüm

çen, çenik nd azıcık

çen bnr çene

çenax m çanak

çenaxalêr rd çanak yalayıcı

çenaxalêfî m çanak yalayıcılık ~ **kirin** çanak yalayıcılığı etmek

çenber bnr çember

çenbil bnr çembil

çencîrik m tahterevalı

çençüz rd cimri

çençûzî *m* cimrilik

çend *rd* 1. kaç (herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı) * çend kes? kaç kişi? 2. *rz* kaç (cümle soru cümlesi olmadığında) * ev çend roj e ku ez dix-wazim vê bibêjim, lê nikarim bibêjim kaç gündür ben de bunu söyleyecektim, söyleyemiyorum 3. *rd* kaçar * çend odayên vî xaniyî hene? bu evin kaçar odası var? 4. *c* kaç * te belge da çend heb ji wan? kaçına belge verdin? 5. *rd* birkaç * çend bêr xweli avête ser mirî ölünün üzerine birkaç kürek toprak attı 6. *c* birkaç 7. *rd* geçen (belirsiz bir süre önceki, birkaç önceki) * van çendan min seriyek li mala we da geçen sizlere uğradım 8. ara * vî çendî tu ne xuyayî bû? bu aralar görünmüyordun? 9. kadar * ev çend bû bu kadardı ~ car 1) birkaç kez, bir iki 2) kaçınıcı (cümle soru cümlesi olmadığında; çok kez, birçok kez) * ev çend car e ku ez tîm bu kaçınıcı gelişim ~ caran defalarca ~ çirpiyên (yekî) kê m in tahtaları eksik ~ gotin (an jî kilîm) bir çift söz * dê çend gotinên min jî te re hebûn sana bir çift sözüm olacak ~ gotin jê re gotin iki çift lâf (lâkırdı) etmek ~ gotinên (yekî) hebûn bir çift sözü olmak ~ gotinên (yekî) jî hebûn söyleyeceği olmak ~ gîsin klîrîn argo tekarlamak ~ kelîme axaftin (peyivîn an jî xeber dan) iki lâkırdı etmek ~ kap jî hev re avêtin kozlarını paylaşmak ~ kes birkaç (kimse) * gava em jî dibistanê derketin çend kes jî me girtin okuldan çıkarken birkaçımızı yakaladılar ~ kilîm (an jî gotin) bir çift söz ~ kirin üstüne atlamak * xwe çend kirin çengê bûkê gelinin koluna atladı ~ lat ajotin geyik muhabeti etmek ~ lib kaçar * we jî her yekî çend lib stendin? her birinden kaçar tane aldınız? ~ pere dike? kaç para eder? ~ sal kirine? kaç yaşında? ~ salî kaçlık ~ û ~ in 1) kaç kaç (oyunda tarafların aldığı sayı veya dereceyi sormak için) 2) kaç kaç (ölçüyü belirtmek için) ~ ek berê geçenlerde * çendek berê derketibûm geştê geçenlerde bir gezintiye çıkmıştım ~ ê wî alî öte gün

çendahiî *rd* nicel

çendahiî *m* nicelik

çendahîn *bnr* çendani

çendali *rd* 1. çok yönlü 2. çok taraflı

çendan *rz/rd* kaçınıcı * hûn di qata çendan de rûdinên? kaçınıcı katta oturuyorsunuz?

çendaniya guhêrbar *fel* değişebilen nicelik

çendaniyî *rd* nicel

çendaniî *m* nicelik

çendanîker *rd* niceleyici

çendaniî kirin *l/gh* nicelemek

çendcar *rd* birçok, çok

çendcare *m* tekrar, tekrarlama

çendcarî *rd* mükerrer, tekrarlanmış olan

çendçandî *rd* çok kültürlü

çendçandî *m* çok kültürlülük

çende *d* 1. o kadar, o denli * ew çende kêfa min hat ku... o kadar sevdim ki.. 2. kadar

* çende ye na kadar da büyük

çendek *rd* 1. birkaç * ev çendek e ku ez tim li ser vê dihezirim birkaç zamandır hep bunu düşünüyorum 2. birkaç gün * ez çendek li wir mam birkaç gün orda kaldım 3. *rd* kaçlı

çendem *rz/rd* kaçınıcı

çendemî *rd* geçici (kısır ve belli bir süre için olan)

çendemîn *rz/rd* kaçınıcı

çendemîtî *m* geçicilik

çendetexlîd *rd/h* çeşit çeşit, çeşitli

çendetexlîdî *m* çeşitlilik

çendê *ch* kaç * çendê wê yên te ne? bunların kaçına ait?

çendêk *rd* kaçlık

çendgoşe *rd* çokgen

çendhevser *rd* çok eşli

çendhevserî *m* çok eşlilik

çendhêlî *rd* 1. çok yönlü 2. çok taraflı

çendik *c* 1. birkaç * gava em jî dibistanê derketin çendikan jî me girtin okuldan çıkarken birkaçımızı yakaladılar 2. *rd* kaç, ne (herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı) * çendik û çend sal e kaç yıldır, yıllardır, ne zamandır ~ û çend salan yıllarca

çendî *d* 1. kadar, denli * hûn çendî bilî bibin jî tewş e ne denli uğraşsanız boştur 2. *g* gerçi 3. ne kadar (çok, oldukça) * av çendî germ be jî destê xwe dikê! su ne kadar sıcak olsa da elini sokuyor 4. ne kadar (ne ölçüde) * hûn çendî bixebitin jî hûn nagihî-jine wê ne kadar çalışsanız da ona yetişemezsiniz 5. bu (veya şu) kadar * di vê navê de çendî sî sal derbas bûbe jî aradan otuz şu kadar yıl geçtiyide de 6. *rd/h* kaç, ne kadar 7. *rz* kaç (cümle soru cümlesi olmadığında; birdiçok) ~ car defalarca ~ çend sal yıllar yılı, yıllarca ~ (yekî) kirin (birine) saldırmak, üstüne atlamak, üzerine yürümek ~ ku..., her ne kadar

çendîn *d* 1. kadar, o kadar 2. kaç, ne kadar * çendîn min got jî ne kadar söyledimse de 3. kadar, ne kadar, kadar 4. *rd* bunca 5. *rz* kaç (cümle soru cümlesi olmadığında; birçok)

çendîne *mat/m* kat sayısı

çendjinî *m* çok karılık, poligami

çendkenar *rd* çokgen

çendlayî *rd* 1. çok yönlü 2. çok taraflı

çendmêrî *m* çok kocalık, poliandri

çendnav *rd* çok adlı

çendneteweyî *rd* çok uluslu

çendparçe *rd* çok parçalı

çendrengî *rd* çok renkli

çendrengitî *m* çok renklilik
çendsînor *rd* çok sınırlı (sınırı çok olan)
çendşaneyî *rd* çok hücreli
çendziman *rd* 1. çok dilli 2. çok dil bilen
çendzimanitî *m* 1. çok dillilik 2. çok dil bilme
çene *ant/m* 1. çene 2. çene (çok konuşma huyu)
 ~ **kirin** çene yapmak ~ **kutan** çene çalmak
 ~**ya** (yekî) **hişk bûn** çenesi yorulmak ~**ya** (yekî) **ricifin** çenesi atmak ~**ya te hişk ne-be!** çeneye kuvvet ~**ya** (yekî) **tune bûn** konuşma yeteneği olmamak ~**ya xwe reht kirin** çene yormak
çenebaz *rd* 1. çenebaz, çeneli, konuşkan, lâfazan 2. geveze (çenesi düşük)
çenebazî *m* 1. çenebazlık, çenelilik, konuşkanlık, lâfazanlık 2. gevezelik
çenebazikirin *m* 1. çenebazlık yapma 2. gevezelenme
çenebazî kirin *l/gh* 1. çenebazlık yapmak 2. gevezelenmek
çenebazitî *m* 1. çenebazlık 2. gevezelik
çenebikirik *rd* çekik çeneli
çenebin *nd* alt çene
çenedar *rd* çeneli, çenesi olan
çenedirêj *rd* 1. uzun çeneli 2. geveze
çenedirêjî *m* 1. uzun çenelilik 2. gevezelik
çenegeh *m* çene çukurcuğu
çenek *rd* azıcık
çeneketî *rd* geveze
çeneser *nd* üst çene
çenesist *rd* geveze
çeneya jêrîn *ant/m* alt çene
çeneya jorîn *ant/nd* üst çene
çeng (I) *bnr* çene
çeng (II) *mzk/m* çenk, harp, arp (telli çalgı)
çeng (III) *n* 1. dirsek (boruların doğrultularını değiştirmekte kullanılan bağlantı parçası) * **divê ku mirov van her du boriyan bi çengêkê bi hev ve deyne** bu boruları bir dirsek ile bağlamak lâzım 2. dirseklik (koltuk, kanep, vb. de dirsekleri dayamaya elverişli bölüm) * **çengê paldankê** koltuk dirsekliği 3. duvar dış köşesi
çeng (IV) *ant/n* kol, kanat * **însan teyrê bêçeng** *e* insan kanatsız bir kuştur (dünya küçüktür anlamında kullanılır) ~ **vedan** kanat çırpma ~**ê** (yekî) **girtin** kolundan tutmak **bi** ~**ê** (yekî) **girtin û avêtin** (birini) kolundan tutup atmak ~**ên yekî bel bûn** göğsü kabarmak
çeng (V) *rd* nasıl
çeng (VI) *m* 1. avuç, apaz (elin yarı yumulmuş durumu) * **bi çenga xwe genim hilanî** buğdayı avucu ile aldı 2. avuç, apaz (yarı yumulmuş elin alacağı miktar, bir avuç dolusu) * **çengek birinc** bir avuç pirinç * **çengek genim** bir apaz buğday ~ **lê xistin** (an jî dan) avuçlamak ~**a xwe lê xistin** avuçlamak ~**ek** bir avuç (bir avuç dolduracak kadar) *

çengek genim bir avuç buğday ~**ek av e ji behrê diçe** testi kırılrsa da kulpu elde kalır ~**ek tijî** avuç dolusu (para için; pek çok) ~ **ê** (yekî) **tije garis be dendikek jê narije** si-nekten yağ çıkarmak ~**î vala bomboş**

çeng (VII) *n* duman, sis
çeng (VIII) *bot/m* yenilen dikenli bir ot
çenga kox *nd* ileriye çıkık çene
çengal *n* 1. çengel 2. gelberi (ağaç dallarını budamak için kullanılan eğri demir)
çengale *n* pulluğun çeki çengeli
çengali *rd* çengel gibi, çengele benzeyen
çengalkî *rd* çengelvari
çengan *m* sallanma
çengandin *m* sallama
çengandin *l/gh* sallamak
çengbûn *m* 1. fırlama, sıçrama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma) 2. üzerine fırlama, atılma, saldırma 3. dönme
çeng bûn *l/gh* 1. fırlamak, sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak) * **ez çeng bûm ser xwe** fırlayıp ayağa kalktım 2. üzerine fırlamak, atılmak, saldırma 3. dönmek
çengbûyîn *m* 1. fırlayış, sıçrayış (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma) 2. üzerine fırlama, atılma, saldırma 3. dönme
çengdan *m* dirseklenme
çeng dan *l/gh* dirseklenmek (dirsek oluşturmak)
çengdayî *rd* dirseklenmiş olan
çenge *n* çene
çengel *n* 1. çengel 2. kanca 3. *sp* çangal, çelme (güreşte)~ **avêtin** (tişteki) 1) çengel takmak, çengellemek 2) kancalamak ~ **kirin** 1) çengellemek 2) kancalamak ~ **lê hatin xistin** çengellemek ~ **lê xistin** 1) çengel takmak 2) kanca takmak ~**ê piştê** kol demiri (kapılar için)
çengeldan *m* çengelleşme
çengel dan *l/gh* çengelleşmek
çengeldar *rd* çengelli
çengele *rd* kollarını sallaya sallaya yürüyen
çengelik *n* 1. çengel, küçük çengel 2. *mec* kol
çengeli *rd* çengelli (ucu çengel biçiminde olan)
çengelkirin *m* 1. çengelleme, çengelleyiş 2. kancalama
çengel kirin *l/gh* 1. çengellemek 2. kancalamak
çengelkirî *rd* 1. çengelli, çengellenmiş olan 2. kancalı, kancalanmış
çengel lê xistin *l/bw* çengellemek
çengelok *n* çengel, küçük çengel
çengelokî *rd* çengelli (ucu çengel biçiminde olan)

çengezêrin *rd* altın kanatlı, altınz kollu
 çengê Meryem *bot/nd* Meryem eli
 çengik (I) *m* 1. dirseşik 2. kanatçık
 çengik (II) *n* avuççuk
 çengil *m* sap, tutamak
 çengi (I) *n/nt* çeng adlı müzik aletini kullanan kimse
 çengi *nd/nt* çengi, köçek
 çengin sallanma
 çengin */ngh* sallanmak (kıınıldamak, bağı bulunduğı yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak)
 çengitî *m* çengilik, köçeklik
 çengkirin *m* zıplama
 çeng kirin */gh* zıplamak
 çeng lê xistin */bw* avuçlamak, apazlamak
 çengoçengo *h* avuç avuç
 çengşikestî *rd* kolu kanadı kırık
 çengur *anth* kol bi ~ê (yekî) girtin 1) kolundan tutmak 2) (birini) altı okka etmek bi ~ê (yekî) girtin û avêtin (birini) kolundan tutup atmak bi ~ê (yekî) girtin dan ser serê xwe karga tulumba etmek
 çengvedan *m* kanat çırpına
 çeng vedan */gh* kanat çırpınmak
 çengzêrin *rd* altın kollu
 çenik *rd* azıcık * çenikkek bide min bana azıcık ver
 çenik *m* 1. çene, çenecik 2. zo çenek (kuşların gagalarını oluşturan alt ve üst bölümlerden her biri) 2. çenek (böceklerde ağzın iki yanında bulunan parçalayıcı sert organ)
 çenqel *bnr* çengel
 çente *n* çanta
 çentedar *rd* çantalı
 çentested *n* el çantısı
 çentefiroş *nd/nt* çantacı (satan kimse)
 çentefiroşî *m* çantacılık
 çentekerî *m* çantacılık
 çentezend *n* kol çantası
 çentê milan *nd* kol çantası
 çentik *n* 1. çanta, çantacık 2. celbe ~ê nêçirvanan avcı çantası
 çentikdar *rd* çantalı
 çentikê bebekan *nd* portbebe
 çentikfiroş *nd/nt* çantacı (satan kimse)
 çentikfiroşî *m* çantacılık
 çentikker *nd/nt* çantacı (imal eden)
 çentikkerî *m* çantacılık
 çentok *n* çantacık
 çep (I) *nd* Adıyaman yöresine ait bir halk dansı, sol ayakla oyuna başlanılır ve kızlı erkekli yanyana ya da karşılıklı oynanır
 çep (II) *rd* 1. sol (sağ karşıtı) 2. *nd* sol (sol tarafta olan) * li çepê bizivire sola dön 3. *nd* sol (mecliste oturmuş düzenine göre, solcu grupların tümü) 4. sol (sosyalizme yakın görüşte olan grup) 5. *sp* sol (sol yumrukla vu-

ruş) 6. ters, sapa, aykırı sapa * cihekî çep e sapa bir yer * qezayeke biçûk a çepî şah-riyê ana yola aykırı küçük bir kasaba 7. *mec* ters (gönül ve cesaret kırıcı, huysuz) * mirovekî çep e ters biri 8. sapa, kuytu, izbe (uğrak olmayan) * dukan li cihekî çep e dükkan kuytu bir yerde ~ û çûr saptırma * kî kare vê rastiyê înkâr bike û jê re çep û çûran bine? kim bu hakikati inkâr edip saptırabilir ki? ~ û rast sağlı sollu * çep û rast du şîrqam çelpandê sağlı sollu iki tokat patlattı

çepal *nd* bir tür kumaş
 çepan *rd* 1. solak 2. *m* sapma
 çepa navendî *nd* ortanın solu
 çepandin *m* saptırma
 çepandin */gh* saptırmak
 çepandî *rd* saptırılmış
 çepanî *m* solaklık
 çepankî *rd* solakça
 çepbawer *rd* sol görüşlü, solcu
 çepbawerî *m* sol görüş
 çepbawerî *m* sol görüşlülük
 çepbîr *rd* sol görüşlü, solcu
 çepbîrî *m* sol görüşlülük, solculuk
 çepbûn *m* 1. sapa olma 2. ters olma 3. kuytuluk
 çep çûn */ngh* (bir iş veya durum) tersine gitmek
 çepdan *m* kıvrırma
 çep dan */gh* kıvrırmak * çepan mede hiç kıvrırma
 çepe *rd* 1. solak 2. sapa
 çepeçax *m* satır, kasap bıçağı
 çepeçûr *rd* kurnaz
 çepeçûrî *m* kurnazlık
 çepek (I) *n* yelek
 çepek (II) *rd* sapa
 çepel (I) *n* 1. kir, bulaşık, pis 2. *rd* çepel 3. kirli (toplumun değer yargılarına aykırı olan)
 4. çirkin 5. namert, alçak 6. fena, kötü, pis 7. *nd/nt* çeper (ahlâksız, huysuz, geçimsiz kimse) ~ û bêteşe çok çirkin ve sakil, ukubet
 çepel (II) *nd* odundan duvar
 çepelî *rd* 1. çepel, çirkef 2. kirli 3. *m* çirkeflik
 4. pislik (kötü, zararlı davranış veya iş)
 çepelîbûn *m* çepellenme, çirkeleşme
 çepelî bûn */ngh* çepellenmek, çirkeleşmek
 çepelîbüyîn *m* çepelleniş, çirkeleşme
 çepelkî *h* çepelce, çirkefçe
 çepelokî *h* çepelce, çirkefçe
 çepen *n* sol taraf (veya yan)
 çeper (I) *nd/nt* çapar, ulak
 çeper (II) *biy/n* cidar
 çeper (III) *n* 1. çeper, çit * ez di ser çepera bostan re qevizim bostan çitinin üstünden atladım 2. *lşk* siper, tabya ~ girtin siper almak
 çeperast *rd* 1. çapraz 2. *h* soldan sağa

çeperastî *m* çaprazlık
 çeperastîbûn *m* çaprazma (çapraz olarak keşişme)
 çeperastî bûn *l/gh* çaprazmak (çapraz olarak keşişmek)
 çeperastkî *rd* 1. çaprazlama 2. çaprazca
 çeperê *n* sapa yol, ters yol
 çepergirtin *m* siper alma, cephe alma, mevzi alma
 çeper girtin *l/gh* siper almak, cephe almak, mevzi almak,
 çeperkirin *m* çeperleme, çeper çekme, çitleme
 çeper kirin *l/gh* çeperlemek, çeper çekmek, çitlemek
 çeperkirî *rd* çeperli, çitli
 çeperkirîbûn *m* 1. çeperli olma, çitli olma 2. *mec* kuşatılmışlık
 çepetî *m* 1. solaklık 2. sapalık
 çepevebûn *m* sapma
 çepeve bûn *l/gh* sapmak
 çepevekirin *m* 1. sapa salma, sapa sapma 2. saptırma
 çepeve kirin *l/gh* 1. sapa salmak, sapa sapmak 2. saptırmak
 çepger *rd* zalim, amansız
 çep gerîn *l/gh* (bir iş veya durum) tersine dönmek
 çepgir *rd* solcu ~ê şoreşger ihtilalcı devrimci ~ê tûj aşırı solcu
 çepgirî *m* solculuk ~iya tûj aşırı solculuk
 çepgirtî. *m* solculuk ~ya şoreşger ihtilalcı devrimcilik, goşızın
 çepik *m* alkış
 çepiklêdan *m* alkışlama
 çepik lê dan *l/bw* alkışlamak
 çepiklêxistin *m* alkışlama
 çepik lê xistin *l/bw* alkışlamak
 çepil *n* 1. tutamaç 2. *ant* kol 3. kanat (kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ) ~avêtin kulaç atmak (yüzmede) bi ~ê (yekî) girtin 1) kolundan tutmak 2) (birini) altı okka etinek bi ~ê (yekî) girtin û avêtin (birini) kolundan tutup atmak ~ê xwe hejandin û hatin kollarını sallaya sallaya gelmek (hiçbir şey getirmeden dönmek ~ê xwe jê re fîreh kirin (birine) kollarını açmak (içtenlikle karşılamak veya kucaklamaya hazır olmak) ~ên xwe hejandin û çûn û hatin elini kolunu sallaya sallaya gezmek * bikuj di nav me de çepilên xwe dihejinin û diçin û tîn katiller aramızda elerini kollarını sallaya sallaya geziyorlar
 çepildirêj *rd* uzun kollu
 çepirandin çeperleme
 çepik *n* gül destesi
 çepîn *m* sapma
 çepîn *l/gh* sapmak
 çepîtî *m* solculuk
 çepken *m* cebken

çepkî *h* 1. soldan, tersten 2. ters ayakla başlanan bir halay adı
 çeplep *m* alkış
 çepo *rd* solak
 çepoçepo *m* bebeklerin gel gel anlamında parmaklarını avuçlarının içine bükme işi
 çepokaş *rd* sarp
 çepotî *m* solaklık
 çepparêz *rd* solcu, sol görüşlü
 çepparêzî *m* solculuk
 çepqêmast *nd* su karıştırılan yoğurt
 çepraman *rd* sol görüşlü
 çepramanî *m* solgörüslülük
 çeprast *rd* çapraz, paçarız
 çeprastbûn *m* çaprazlaşma
 çeprast bûn *l/gh* çaprazlaşmak
 çeprastî *m* çaprazlık
 çeprastkirin *m* çaprazlama
 çeprast kirin *l/gh* çaprazlamak
 çeprastkî *h* çaprazlama, çaprazvari
 çeprastpîv *m* çaprazölçer
 çeprastwarî *h* çaprazvari
 çepraz *m* giysiye birbirine bağlayan madeni bağlaç
 çeprewî *nd/nt* solcu
 çeprewî *m* solculuk
 çeprewîbûn *m* sola kayma
 çeprewî bûn *l/gh* sola kaymak
 çepûçor *bnr* çepûçûr
 çepûçûr *m* 1. saptırma 2. manevra ~ kirin saptırmak 2) manevra yapmak
 çepûrast *h* 1. çapraz 2. *m* çaprazlama (testerenin dişlerini sağa sola doğru bükme)
 çepverû *nd/nt* solcu
 çepverûtî *m* solculuk
 çeç (I) *m* 1. çarpışma, keşişme 2. çat, çatlama sesi 3. yanıltma
 çeç (II) *fiz/m* bileşke, muhassala
 çeç (III) *ant/m* 1. kıkırdak 2. kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ)
 çeç (IV) *nd* eşdeğer, düzey * malên me di çeça hev de ne mallarımız eşdeğerde
 çeç (V) *n* 1. ince dal 2. kol, şube * çeçê eşirê aşiretin şubesi
 çeç (VI) *ant/h* baldır
 çeçalik *m* sapan
 çeçandin (I) *m* dikme
 çeçandin (II) *m* 1. patlatma (patlama işine yol açına) 2. şaklatma 3. çırpma 4. yanıltma
 çeçandin (I) *l/gh* 1. dikmek * dara xurmê çeçandine hurma ağacını dikmişler
 çeçandin (II) *l/gh* 1. patlatmak (patlamak işine yol açmak) 2. şaklatmak * hebek çeçande rûyê wî bir tane yüzene şaklattı 3. çırpma 4. yanıltmak
 çeçandin (III) *bnr* çespandin
 çeçawes *rd* şarlatan

çeçqeq *m* çakıldak

çeçqeqe *m* 1. çakıldak 2. çalpara

çeçqeqok (I) *bot/m* gelincik çiçeği

çeçqeqok (II) *m* 1. çakıldak 2. patpat

çeçqeqole *zo/m* yarasa (Vespertilio)

çeçqeqolek *bot/m* gelincik çiçeği

çeçqeqeq *m* 1. şangirti * çeçqeqeqa dev û diran dişlerin şangirtısı 2. *h* şangir şangir

çeçqeqûq *h* çakır çukur

çeçel (I) *bot/m* çağla

çeçel (II) *zo/n* 1. çakal (Canis aureus) 2. *argo* çakal ~ û reçel çakal makal

çeçelo *rd* sıska (erkek)

çeçelok *rd* çelimsiz, sıska

çeçelokî *rd* 1. çakalımsı 2. çelimsizce, siskaca (tazi gibi zayıf ve ince kemikli insan) ~ bûn tazıya dönmek

çeçelokîbûn *m* tazılaşıma, köpekleme, iğne yutmuş maymuna dönmek

çeçelokî bûn *l/gh* tazılaşıma, köpekleme, iğne yutmuş maymuna dönmek

çeçeloktî *m* çelimsizlik, siskalık

çer *n* 1. açık sarı, sarımsı renk 2. *rd* bu renkte olan

çeçereq *m* takır tukur

çeçik *m* bir daima oynama türü

çeçilandin (I) *m* ayıklama

çeçilandin (II) *m* çalkama, çırpma

çeçilandin (I) *l/gh* ayıklamak

çeçilandin (II) *l/gh* çalkamak, çırpma

çeçilandî (I) *rd* ayıklanmış olan

çeçilandî (II) *rd* çalkama (çalkalanarak yapılan) * dewê çeçilandî çalkama ayran

çeçilmast *m* çalkama ayran, çırpma ayran, gözeme

çeçîn (I) *m* dikilme

çeçîn (II) *m* 1. patlama (iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılma, infilâk etme) 2. çatırdama 3. çatlama 4. şakırdama, şingirti yapma

çeçîn (I) *l/gh* dikilmek

çeçîn (II) *l/gh* 1. patlamak (iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılma, infilâk etmek) 2. çatırdamak 3. çatlamak 4. şakırdamak, şingirti yapmak

çeçîn (III) *bwr* çespîn

çeçînî *m* 1. çatırtı 2. şakırtı ~ jê çûn (an jî hatin) çatırdamak

çeçînkirin *m* şingirti yapma

çeçîn kirin *l/gh* şingirti yapmak

çeçlebask *m* bir kimsenin etrafında kendi çıkarı için dönüp dolaşıma

çeçlemast *bwr* çeçilmast

çeçlet *bot/m* çimen adaçayı

çeçne *bot/nd* sedir ağacına benzer bir ağaç

çeço *m* çakı

çeçok *m* çakı, çakıcı

çeçokêş *nd/nt* bıçakçı (kavgada)

çeç pê nexistin *l/bw* baş edememek

çeçrût *nd/nt* baldırı çıplak

çeçrûtî *m* baldırı çıplaklık

çeçur sert, katı * gore bûye çeçur çorap katılaşmış

çeçû *m* çakı

çeçûber *m* dokuz taş (dama oyunu)

çeçûberk *m* dokuz taş oynanan bir dama oyunu

çeçûçeq *m* çat çat

çeçûfiroş *nd/nt* çakıcı, çakı satan kimse

çeçûfiroşî *m* çakıcılık

çeçûsaz *nd/nt* çakıcı (imal eden kimse)

çeçûsazî *m* çakıcılık

çer *rd* 1. nasıl (bir kimse, bir olay veya bir konu için) * hûn kaxizekî çer dixwazîn? nasıl kâğıt istiyorsunuz? * keçeke çer e? nasıl kızdır? 2. *h* nasıl (bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılır) * mîn çer û jî bo çî pîrs pîrsiye ez dizanim

ben soruyu nasıl sorduğumu, niçin sorduğumu biliyorum 3. nasıl (bir hareketin yanlış biçimine duyulan şaşkınlığı belirtir) * hûn çer hatin vir? siz buraya nasıl geldiniz? 4. nasıl ('imkan var mı' anlamında) * piştî van kirinên di wî ez dê çer nexeyîdim? bu yaptıklarından sonra nasıl kıydın? 5. nasıl (ne kadar çok) * tu bizanî ku ez çer jî te hez dikim seni nasıl seviyorum bir bilsen 6. nasıl (elbette, kesinlikle) * tu lê binêrê wê çer here bak nasıl gidecek 7. nasıl (ben sana dememiş miydim, gördün mü?) * çer e, pîrtûk a kê ye? nasıl, kitap kiminmiş? 8. nasıl (işin zorunlu olduğunu belirtir) * çer naçe dibistanê? okula nasıl gîtmeyiz? 9. *b* nasıl ('ne dediniz' veya 'iyi mi, beğendiniz mi' anlamında) * çer e, baş e? nasıl, iyi oldu mu? * çer, hûn dikarin careke din jî bibêjin? nasıl, bir daha söyler misiniz? ~ be nasilsa, nasıl olsa * sibehe çer be wê bê nasıl olsa yarın geleceksin * çer be dê rojek ev heywan bikirana qurban bir gün nasilsa bu hayvan kurban edilecekti ~ bû nasıl oldu ~ bûn nasıl olmak ~ bûye nasıl olmuşsa * bê çer bûye, li şikandina şûşeyê werqiliye nasıl olmuşsa, şişenin kırıldığının farkına varmış ~ çêbû (an jî qewimî) nasıl oldu * bûyer çer qewimî? olay nasıl oldu? ~ e? ne haber? ~ kirin nasıl etnek (veya nasil yapmak) * em çer bikin? nasıl yapalım? ~ ku nasıl ki

çerç *bwr* çarç

çerçirandin *m* 1. incitme, ıstırap verme 2. eziyet etme, işkence etme

çerçirandin *l/gh* 1. incitmek, ıstırap vermek 2. eziyet etmek, işkence etmek

çerçirîn *m* 1. incinme, ıstırap çekme 2. eziyet çekme

çerçirîn *l/gh* 1. incinmek, ıstırap çekmek 2. eziyet çekmek

çerçi *nd/nt* çerçi
çerçife *bnr* çerçove
çerçiftî *m* çerçilik
çerçîve *m* çerçeve
çerçîvedar *rd* çerçeveli
çerçîvekirin *m* çerçeveleme
çerçîve kirin *l/gh* çerçevelemek
çerçîvekirî *rd* çerçeveli (çerçeveye geçirilmiş veya içine alınmış olan)
çere *bnr* çer
çerez *m* 1. çerez, yemiş 2. çerez (yemek dışın-da yenilen yaş veya kuru yemiş gibi şeyler) 3. atıştırma 4. eğlencelik
çerezdank *m* çerezlik (çerez konulan kap)
çerezfiroş *nd/nt* çerezci (satan kimse)
çerezfiroşî *m* çerezcilik
çerezk *bnr* çeröz
çerezkirin *m* çerezlenme, çitleme
çerez kirin *l/gh* çerezlenmek, çitlemek
çerê *bnr* çer
çergeh *m* küçük düzensiz çadır
çergê meryem *bot/nd* hakkike karanfil
çerixandin *m* 1. çevirme (döndürerek hareket ettirme) 2. döndürme (dönmesini sağlama) 3. kaydırma, kaydırış 4. sıyırma, sıyırış (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma) 5. sıyırma, yalma (dokunarak geçme) 6. evirip çevirme, kıvrırma 7. dolaştırma
çerixandin *l/gh* 1. çevirmek (döndürerek hareket ettirmek) * **çember çerixandin** çember çevirmek 2. döndürmek (dönmesini sağlamak) * **çerxa biçûk a mezin diçerixand** küçük çark büyüünü döndürüyordu 3. kaydırmak 4. sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak) 5. sıyırmak, yalmaq (dokunarak geçmek) * **çerixand û derbas bûn** yalayıp geçmek 6. evirip çevirmek, kıvrırmak * **gotina xwe çerixand** lâfını kıvrırdı 7. dolaştırmak
çerixandî *rd* 1. çevirilmiş 2. döndürülmüş 3. kaydırılmış 4. sıyrık
çerixî *rd* 1. dolaşmış 2. dönmüş 3. sıyrılmış, sıyrık
çerixîn *m* 1. dönme (kendi eksenini veya başka bir şey etrafında hareket etme) 2. dönme (geri gelme, geri gitme) 3. döneleme 4. dolaşma, gezme, gezinme 5. kayma, kayış (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 6. kayma, kayış (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 7. sıyırma 8. sürçme (yürürken dengesini bozma) 9. seğırtme
çerixîn *l/gh* 1. dönmek (kendi eksenini veya başka bir şey etrafında hareket etmek) 2. dönmek (geri gelmek, geri gitmek) 3. dönelemek 4. dolaşmak, gezmek, gezinmek 5.

kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 6. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) * **lingê min çerixî** ayağım kaydı 6. sıyırılmak 7. sürçmek (yürürken dengesini bozmak) 8. seğırtmek
çerixok *rd* 1. döngü 2. kaygan
çerixokî *h* kayganca
çerixokîfî *m* kayganlık
çerizandin *m* çerezlenme
çerizandin *l/gh* çerezlenmek
çerîk *m* çeyrek, dörte bir, rubu
Çerkez *nd/nt* 1. Çerkez 2. *rd* Çerkez (Çerkezlere özgü, Çerkezlerle ilgili)
Çerkezî *m* Çerkezce
Çerkezî *m* 1. Çerkezce 2. *rd* Çerkezvari, Çerkezlere özgü, Çerkezlere yaraşır
çerm *n* 1. deri, örtene (insan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı örtü) 2. deri (işlenerek kullanılır hale getirilmiş hayvan derisi) 3. *rd* deri (bu deriden yapılmış) 4. *n* cilt, ten, deri 5. *n* deri (soyulmadan yenen yemişlerin ince kabuğu veya soyulan yemişlerde kabuk altındaki zar) ~ **e sağlam** elbise ~ **qalind bûn** semizlenmek, şişmanlamak ~ **qalind kirin** semizlemek ~ **ê (yekî) bi daran re rakirin** erisini yüzmek (işken- ce ederek öldürmek) ~ **ê (tişteki) gurandin** derisini yüzmek * **wekî ~ê kerê** eşek derisi gibi (derisi çok kalın) ~ **ê (yekî) li ser hestî man** bir deri bir kemik kalmak, derisi kemiklerine yapışmak (çok zayıflamak) ~ **ê (yekî) qalind bûn** şişmanlanmak, kilo almaya başlamak
çermandin (I) *m* büzme, büzüştürme
çermandin (II) *m* çimdime, yüzme (derisini yüzmek)
çermandin (I) *l/gh* büzmek, büzüştürmek
çermandin (II) *l/gh* çimdirmek, yüzmek (derisini yüzmek)
çermandî (I) *rd* büzük, büzüşük
çermandî (II) *rd* çimdirik, yüzük (derisi yüzülmüş olan)
çermdar *rd* derili
çerme *rd* deri, derimsi
çermekal *n* derimsi et
çermelaq *n* 1. kara et (kastan oluşan yağsız et) 2. *rd* arık, sıska, cılız 3. büzük, büzüşük * **pêsirên çermelaqî** büzüşük göğüsler
çermelaqî *rd* 1. kara kuruca et * **goşteki çermelaqî** kara kuruca et 2. siskaca
çermelaqîbûn *m* 1. kara kuruca et haline gelme 2. siskalaşma 3. büzüşme
çermelaqî bûn *l/gh* 1. kara kuruca et haline gelmek 2. siskalaşmak 3. büzüşmek
Çermesor *nd/nt* Kızilderili
Çermesorik *nd/nt* Kızilderili
çermetal *bnr* çermelaq
çermê binî *biy/nd* iç deri

çermê navîn *biy/nd* orta deri, mezoderm
çermê serîn *ant/nd* 1. üst deri, epiderm 2. *biy* dış deri
çermê xam *nd* beşme, ham deri
çermfiroş *nd/nt* derici (satan kimse)
çermfiroşî *m* dericilik
çermik *n* 1. deri, dericik 2. *ant* sünnat derisi 3. zar * **çermikê hêkê** yumurta zarı 4. kabuk, deri (soyulmadan yenen yemişlerin ince kabuğu veya soyulan yemişlerde kabuk altındaki zar) * **çermikê firingiyê** domates kabuğu ~ **qalind kirin** semizlenmek ~ê **çav göz kapağı** ~ê **(yekî) li ser hestî man** derisi kemiklerine yapışmak (çok zayıflanmak) ~ê **mêweyan** (an jî **fêkiyan**) meyve dışı ~ê **(yekî) qalind bûn** 1) semizlemek 2) paralanmak, paralı olmak
çermikê binî *anthud* 1. endoderm 2. alt deri, hipoderm
çermikî *rd* kösele gibi (aslında yumuşak şeyler için; çok sert, çiğnenmesi güç, koparılmaz)
çermiqandin *m* buruşturma
çermiqandin *l/gh* buruşturmak
çermiqandin *rd* buruşuk
çermiqî *rd* buruşuk, buruşmuş olan
çermiqîn *m* buruşma
çermiqîn *l/gh* buruşmak
çermisandin *m* soldurma
çermisandin *l/gh* soldurmak
çermisandî *rd* soluk, solgun
çermisî *rd* solgun
çermisîbûn *m* solgunlaşma
çermisî bûn *l/gh* solgunlaşmak
çermisîn *m* solma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme)
çermisîn *l/gh* solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek)
çermisokî *rd* solgunca
çermix *m* büzme
çermixandin *m* büzme, büzştürme
çermixandin *l/gh* büzmek, büzştürmek
çermixandî *rd* büzük
çermixî *rd* büzük, büzüşük
çermixîn *m* büzülme, büzüşme
çermixîn *l/gh* büzülme, büzüşmek
çermî *rd* büzüşük * **sêva çermî** büzüşük elma
çermîn (I) *rd* 1. derimsi 2. deri, deriden (deriden yapılma) * **kursiyê çermîn** deri kürsü * **saqoyê çermîn** deri ceket
çermîn (II) *m* büzülme
çermîn (III) *m* yüzülme (derisi yüzülme)
çermîn (I) *l/gh* büzülme
çermîn (II) *l/gh* yüzülme (derisi yüzülme)
çermîsork *m* yeni yumurtadan çıkmış kuş yavrusu
çermkirin *m* yüzme (derisini yüzme)
çerm kirin *l/gh* yüzme (derisini yüzme)
çermkirî *rd* derili, deri örtülmüş

çermqalind *rd* 1. kalın derili 2. kalın kabuklu (meyve ve sebzeler için)
çermtenik *rd* 1. ince derili, derisi ince olan 2. ince kabuklu, kabuğu ince * **tiriye eşqir, tireyekî çermtenik** e çavuş üzümü kabuğu ince bir üzümdür
çermvan *nd/nt* derici
çermvanî *m* dericilik
çermzan *nd/nt* dermatolog
çermzanî *m* dermatoloji
çerpandin *m* şaklatma
çerpandin *l/gh* şaklatmak
çerp *m* şaklatma
çerpddest *rd* eli hafif olan
çerpîn *m* şaklama
çerpîn *l/gh* şaklamak
çerqizandin *m* burkma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme)
çerqizandin *l/gh* burkmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)
çerqizandî *rd* burkuk, burkulmuş olan
çerqizîn *m* burkulma
çerqizîn *l/gh* burkulmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)
çerqîn *m* şingırtı
çers *m* alçı
çert *rd* istisna olan
çerx (I) *m* ev içindeki küçük banyo
çerx (II) *m* 1. döngü, dönüş, devir 2. çark (eksenin döndürdüğü tekerlek biçimindeki makine parçası) * **çerxa sûtinê bileğî** çarkı 3. dönme, deveran 4. devir, dönem (kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası) 5. asır, çağ * **çerxeke nû vekirin** çağ açmak 6. *ast* burç (zodyak üzerinde bulunan on iki takımlı yıldızına verilen ad) 7. *ast/erd* dönence 8. daire, felek 9. *lşk* çark (herhangi bir kıtanın, biçimini, düzenini bozmadan, kanatlarından biri çevresinde dönerek yön değiştirmesi) ~ **û maçerx** çark ~a **(yekî) ters gerandin** çarkına etmek (veya okumak) ~a **felekê çep gerîn** şansı dönmek, şans yaver gitmemek ~a **felekê geh li jêr e geh li jor e** dünya halidir belli olmaz, bir gün şans birine de gülebilir ~a **felekê li (yekî) çep gerîn** şansı tert gitmek ~a **felekê li ser serê (yekî) çep gerîn** şansı dönmek, şans yaver gitmemek
çerxa felekê *nd* çarkıfelek
çerxa hevşengiyê *nd* düzen teker
çerxa kevirîn (berdîn) taş devri
çerxa kevirîn *dîr* taş devri
çerxa pevgihînê *ast/m* kavuşum devri
çerxbûn *m* 1. dönme (ekseni etrafında dönme) 2. çark etine, geri dönme 3. dolaşma, gezme, gezinme 4. sapma, kıvrılma 5. köşeyi dönme
çerx bûn *l/gh* 1. dönmek (ekseni etrafında dönme) 2. çark etmek, geri dönmek 3. do-

laşmak, gezmek, gezinmek 4. sapmak, kıvrılmak 5. köseyi dönmek

çerxbûyîn *m* 1. dönme (ekseni etrafında dönme) 2. çark etme, geri dönme 3. dolaşma, gezme, gezinme 4. sapış, sapma, kıvrılış, kıvrılma 5. köseyi dönme

çerxdan *m* dönme (etrafından)

çerx dan *l/gh* dönmek (etrafından)

çerxdar *rd* 1. çarklı 2. devirli

çerxetîn *m* 1. saplı tas 2. saplı tencere

çerxetûn *bnr* çerxetîn

çerxeyan *m* bisiklet

çerxgeran *nd* Temmuz ayındaki fırtına isimleri
çerxifelek *nd* halay başındakinin mendil salama hareketi

çerxî (I) *m* beş kuruşluk osmanlı parası

çerxî (II) *erd/rd* 1. tropikal 2. dönencesel

çerxifelek *m* fırıldak çiçeği

çerxjen *nd/nt* dönen, dönücü

çerxker *nd/nt* çarkçı, bileyici

çerxkerî *m* çarkçılık, bileyicilik

çerxkirin *m* 1. çark etme (sağa veya sola doğru yön değiştirme) 2. döndürme 3. bileyleme, taş çekine (bileği taşıyla bileme)

çerx kirin *l/gh* 1. çark etmek (sağa veya sola doğru yön değiştirmek) 2. döndürmek 3. bileylemek, taş çekinek (bileği taşıyla bilemek)

çerxkirî *rd* bileyli, bileylenmiş olan

çerx û felek *nd* 1. *mec* dünya 2. gökte beyaz bir çizgi biçimindeki yıldız dizisi

çerxvan *nd/nt* çarkçı, bileyici

çerxvanî *m* çarkçılık, bileyicilik

çerxzîz *m* halkaya benzeyen bir savaş aracı

çes *m* artık hayvan yemi (özellikle saman)

çesisandin *ms* saptama

çesisandin *l/gh* saptamak

çesp *m* saptama, saptanım, tespit

çespan *rd* atik, çevik

çespan *m* 1. tespit, saptanma 2. uygulama, uygulayım 3. *fel* uygulama, kılıcı

çespandin *m* 1. saptama, saptayış, tespit etme 2. kanıtlama, ispatlatma 3. uygulama

çespandin *l/gh* 1. saptamak, tespit etmek 2. kanıtlamak, ispatlatmak 3. uygulamak

çespandî *rd* 1. saptanmış olan, tespitli 2. kanıtlı, ispatlı, kanıtlanmış 3. sabit (gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan) 4. uygulanmış olan

çespanî *rd* 1. uygulamalı, kılıgısal 2. *fel* kılıgılı

çespîn *m* 1. saptanma, tespit edilme 2. kanıtlanma, ispatlanma 3. uygulanma

çespîn *l/gh* 1. saptanmak, tespit edilmek 2. kanıtlanmak, ispatlanmak 3. uygulanmak

çespînbar *rd* uygulanabilir

çespînbarî *m* uygulanabilirlik

çespîner *nd/nt* uygulayıcı

çespînerî *m* uygulayıcılık

çesîd *n* 1. çeşit * **qumaşê ji her çesîdî** her çe-

şitten kumaş 2. çeşit (canlıların bölümlenmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik) 3. çeşit, tür * **çesîdên nivîsan** yazı türleri 4. *rd* çeşit, türlü * **her camîyek bi çesîdekî** ye bu camilerin her biri başka çeşittir 5. *n* biçim (manzumelerin uyak düzenlerine göre olan dış görünüşü) * **çarîn û malik çesîdên helbestê** ne ruba-i ve beyt birer şiir biçimidir 6. hamur (kâğıt için tür, nitelik) * **kaxizê ji çesîdê baş** birinci hamur kâğıt 7. kalem, tür * **pênç çesîd î-lac** beş kalem ilâc ~ **bi ~ rd/h** çeşit çeşit, çeşitli, türlü türlü ~ **1)** çeşit çeşit, türlü türlü, enva çeşitli (veya enva çeşit) 2) biçim biçim

çesîd çesîd *rd* çeşit çeşit

çesîddar *rd* çeşitli, türlü

çesîddarî *m* çeşitlilik

çesîdî *m* çeşitlilik

çesîdkenar *mat/rd* çeşitkenar

çesît *bnr* çeşid

çesik *m* kız

çesm *n* göz

çeşn *n* 1. tür, çeşit * **çeşnên wêjeyî** edebi türler 2. tat, lezet 3. çeşni (hoşa giden bir özellik) 4. şölen, ziyafet, eğlence

çeşnîgir *nd/nt* 1. çeşnici (saraylarda ve büyük konaklarda sofrası işlerini yöneten kimse) 2. çeşnici yemek, ve benzeri şeyleri tadarak niteliğini belirten kimse) 3. şölen veya eğlence düzenleyen kimse

çeşnîgirî *m* çeşnicilik

çet (I) *erd/m* vadi

çet (II) *n* 1. kabuklu tane 2. tahıl kırığı, tahıl atığı

çetar *n* dükkân bekçisi

çetare *m* ipekli elbise

çete *m* 1. çete 2. *rd* çete

çetebûn *m* çeteleşme

çeteger *nd/nt* çeteci

çetegerî *m* çetecilik

çetekirin *m* çeteleştirme

çetel (I) *n* 1. çatal (yemek yerken kullanılan i-ki, üç veya dört uzun dişli çoğunlukla metal araç) 2. *rd* çatal (ucu kollara ayrılmış olan) 3. çatalastik

çetel (II) *zo/n* makas

çetelastik *m* sapan, çatalastik

çeteldank *m* çatallık

çetelî *rd* çatalı, çatal gibi olan

çetelîbûn *m* çatalanma

çetelî bûn *l/gh* çatalanmak

çetelîbûyîn *m* çatalanma

çeteparêz *nd/nt* çeteci, çete yanlısı

çeteparêzî *m* çetecilik

çetevan *nd/nt* çeteci

çetevanî *m* çetecilik

çetik *n* askılı omuz çantası

çetir *m* paraşüt

çetirbaz *nd/nt* 1. paraşütcü (bir uçaktan para-

şütle atlamak ve yere iner inmez savaşılabilmek amacıyla eğitilmiş asker) 2. paraşütçü (bir hava taşıta paraşütle atlayarak yere inen kimse)

çetirbazı *m* paraşütçülük

çetin *rd* 1. çetin, meşakkatli, zahmetli 2. çetin, güç, müşkül (ağır ve yorucu emekle yapılan) * **hînbûna nivisa kevn karekî çetin** e eski yazıyı öğrenmek güç bir iş 3. çetin, güç (yapılması zor) 4. zorlu, zor) * **em di qonaxên zehf çetin de bihurîn** çok zorlu safhalardan geçtik 5. çekişmeli, sıkı, zorlu * **maçêke çetin** çekişmeli bir maç 6. yaman * **nakokiyeke çetin** yaman çelişki

çetînayî *m* 1. çetinelik, güçlük, zorluk, zahmet 2. zorluk * **çetînayîya vî karî nîn e** bu işin zorluğu yok 3. güçlük, meşakkat 4. sıkı (zorlayıcı durum) ~ **derxistin** güçlük (veya zorluk) çıkarmak ~ **dîtin** zahmet çekmek ~ **kışandin** meşakat çekmek

çetînûn *m* çetinelşme, güçleşme, zorlaşma
çetîn bûn *l/gh* çetinelşmek, güçleşmek, zorlaşmak

çetînûyîn *m* çetinelşme, güçleşme, zorlaşma
çetîn dîtin *l/gh* güçsünnük

çetînî *m* çetinelik, güçlük, meşakat, zorluk

çetînkêr *rd* güçleştirici, zorlaştırıcı

çetîn kirin *l/gh* çetinelştirmek, güçleştirmek, zorlaştırmak

çetînkirin *m* çetinelştirme, güçleştirme, zorlaştırma

çetînkirî *rd* güçleştirilmiş olan

çetînkî *rd/h* çetince

çetlefil *rd* çetrefil

çetlefilî *m* çetrefillik

çetr *m* çadır

çetrewir *n* kuyru bulut

çevandin *m* 1. bükme, eğme 2. (fiil) çekme ~a **navdêran** *rz* ad çekini

çevandin *l/gh* 1. bükmek, eğmek 2. (fiil) çekmek

çevandî *rd* 1. bükük, bükülü, eğilmiş olan 2. *rz* eğik, bükülmüş 3. *rz* çekimli

çevbeloq *rd* pörtlek (göz için)

çever *rd* yamuk

çeverî *m* yamukluk

çevgan *n* 1. sopa, değnek 2. çevgen, polo (oyunu)

çevgen *bnr* çevgan

çevir *rd* 1. yağlı * **nanekî çevir** yağlı bir ekme 2. tavlı

çeviyayî *rz/rd* eğik, bükülmüş

çevîn *m* bükülme, eğilme

çevîn *l/gh* bükülmek, eğilmek

çevjîng *zo/m* yengeç

çevrebî (I) *bot/m* bir süğüt türü

çevrebî (II) *m* hedik

çevrik *bot/m* 'jax' otunun kurumuş hali

çevrî *nd* hayvan

çewa, çewan *bnr* çawan

çewal *n* çuval ~ **dagirtin** çuvallamak, çuval doldurmak ~ **dan tijekirin** (an jî **dagirtin**)

l/tb çuvallatmak ~ **hatin dagirtin** (an jî **tijekirin**) *l/tb* çuvalanmak ~ **tije kirin** çuvallamak, çuval doldurmak

çewaldûz *nd/nt* çuval diken

çewalfiroş *nd/nt* çuvalcı (satan kimse)

çewalfiroşî *m* çuvalcılık

çewalker *nd/nt* çuvalcı (imal eden)

çewalkerî *m* çuvalcılık

çewalvan *nd/nt* çuvalcı (tarım işlerinde ürünleri çuvalara dolduran kimse)

çewalvanî *m* çuvalcılık

çewandin *bnr* çemandin

çewdem *m* gaybet, çekiştirme, arkasında konuşma

çewder *bot/m* çavdar (Secale cereale)

çewênder *bot/m* çükündür, şeker pancarı (Beta vulgaris varapa)

çewgan *n* 1. sopa, değnek 2. çevgen, polo (oyunu)

çewisan *m* ezilme (baskıdan ötürü)

çewisandin *m* 1. ezme, baskı altında tutma 2. basma (sıkıştırarak yerleştirme)

çewisandin *l/gh* 1. ezmek, baskı altında tutmak 2. basmak (sıkıştırarak yerleştirmek)

çewisandî *rd* 1. ezik, ezilmiş 2. basılmış olan, sıkıştırılarak yerleştirilmiş olan

çewisiyayî *rd* ezik

çewisan *m* 1. baskı (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu) 2. basma

çewisandin *m* 1. baskı yapma, baskı uygulama, ezme, eziyet etme 2. basmak (sıkıştırarak basmak)

çewisandin *l/gh* 1. baskı yapmak, baskı uygulamak, ezmek, eziyet etmek 2. basmak (sıkıştırarak basmak)

çewisandî *rd* 1. ezilen, ezik (baskı yapılmış, baskı uygulanmış olan) 2. basılı (bastırılmış olan)

çewişî *rd* ezik

çewişîn *m* 1. ezilme (baskı görme) 2. bastırılma

çewişîn *l/gh* 1. ezilmek (baskı görmek) 2. bastırılmak

çewişîner *nd/nt* baskıcı, ezici * **rejîma çewişîner** baskıcı rejim

çewişînerî *m* baskıcılık

çewitandin *m* yanıltma

çewitandin *l/gh* yanıltmak

çewitandî *rd* yanıltılmış olan

çewkî *m* dörtlük, bent (şarkılarda)

çewlik (I) *m* 1. bük, bükük (akarsu kıyılarındaki verilmi tarlalar) 2. çiflik 3. kesenek, keseneğe alınan çiftlik

çewlik (II) *m* 1. ima 2. sezdirme

çewlikkirin *m* 1. ima etme, imleme 2. sezdirme

çewlik kirin /l/gh 1. ima etmek, imlemek 2. sezdirmek

çewr *m* 1. iç yağı 2. *rd* yağlı

çewt *rd* 1. eğri, yamuk 2. solak 3. *nd* yanlış 4. *rd* yanlış (bir kurala, bir ilkeye, bir gerçeğe uymayan, aykırı olan) * **hesabê çewt** yanlış hesab 5. *fel/rd* yanlış 6. *h* yanlış, eğri 7. *rd* ters (uygun olmayan, elverişsiz, münasebet-siz) ~ **derketin** yanlış çıkmak ~ **gerandin** yanlış çevirmek ~ **hatin** fena gelmek ~ **û xwar** yalan yanlış

çewtbawer *nd/nt* hurafeci

çewtbawerî *m* hurafe

çewtbawerî *m* hurafecilik

çewteçewt *h* homur homur

çewteçewt kirin /l/gh homurdanmak

çewterê *m* ters yol

çewtî *m* 1. eğrilik, yamukluk 2. yanlışlık 3. *fel* yanlış, hata ~ kirin hata etmek (veya işlemek) ~ **iya** (**yekî**) **derxistin** yanlışını çıkarmak

çewtî *m* yanlışlık

çewtnas *rd* yanlış tanıyan, bilen

çewtnasî *m* yanlış tanıma, bilme

çewtûxwar *nd* yalan yanlış

çewuk *n* eklem

çexan *mzk/m* çot telli bir saz * **lezetê çeng û çexan** arp ve çağanların lezeti

çexane *bnr* çexan

çexdar *bot/n* çavdar (*Secale cereale*)

çexle *m* çağla (badem, erik gibi çekirdekli yemilerin yenilebilen ham şekli)

çexer *n* 1. çığır, patika 2. ayak izi, kardaki ayak izi

çê (I) *m* Kürt alfabesinin dördüncü harfinin adı (veya okunuşu)

çê (II) *rd* 1. iyi * **zîlamê çê** iyi adam 2. iyi (yerrinde, uygun) * **bersîveke çê** iyi bir cevap 3. düzgün 4. âlâ 5. kıyak * **gotineke çê** kıyak bir söz ~ **xerab** iyi kötü

çêbiwar (I) *rz/nd* mişli yapılı ortaç

çêbiwar (II) *rd* sunî, yapay

çêbiwarî *m* sunîlik, yapaylık

çêbûn *m* 1. yapılma 2. olma, oluş, oluşma, imal olma 3. *jeo* oluşum 4. olma, cereyan etme, vukua gelme (veya vuku bulma) 5. olma, oluşma (varlık kazanma, meydana gelme) 6. olma (gerçekleşme, veya yapılma) 7. çıkma (sağlanma, elde edilme) 8. olma (hazır duruma gelme) 9. olma, erişme, yetişme (olgunlaşma) 9. olma (yol açma) 11. doğma (dünyaya gelme) 12. oluşma doğma (ortaya çıkma, sonucu olma) 13. çıkma, kopma (gürültülü veya tehlikeli olaylar için) 14. *mec* patlama (ansızın, tehlikeli ve gürültülü bir şey baş gösterme) 15. türeme, üreme 16. toplanma, toplama, gelişme, büyüme, adam olma 17. kendini toparlama, kendini toplama 18. gelişme, semirme, semizleme, şiş-

manlama 19. düzelme (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelme) 20. düzelme 21. şenelme (bitki için; gelişme, büyüme, serhpilme)

çêbûn /l/gh 1. yapılma 2. olma, oluşma, imal olma 3. olma, cereyan etme, vukua gelmek (veya vuku bulmak) 4. olma, oluşma (varlık kazanmak, meydana gelmek) * **her roj firtûne çêdibe** her gün fırtına oluyor 5. olma (gerçekleşmek, veya yapılma) 6. çıkma (sağlanmak, elde edilme) * **ji şîr rûn çêdibe** süttten yağ çıkar 7. olma (hazır duruma gelmek) * **çay hîna çênebûye** çay daha olmadı 8. olma, erişmek, yetişmek (olgunlaşmak) * **tiriye ku ji rezên vir çêdibin** *pir xweş* in buranın bağlarında yetişen üzümler çok güzel * **zebeş hîna çênebûne** karpuzlar daha olmadı 9. olma * **tam deh milyone keçikê çêbû** çocuğun on milyonu oldu 10. olma (yol açmak) * **ji ber van gotinên te** *pir zera* *jê re çêbû* bu sözlerin ona zararı çok oldu 11. doğmak (dünyaya gelmek) 12. oluşmak doğmak (ortaya çıkmak, sonucu olmak) * **piştî şer dewletên nû çêbûn** savaştan sonra yeni devletler oluştu (veya doğdu) 13. çıkma, kopmak (gürültülü veya tehlikeli olaylar için) * **şer çêbû** savaş koptu 14. *mec* patlamak (ansızın, tehlikeli ve gürültülü bir şey baş göstermek) * **şer çêbû** savaş patladı 15. türemek, üremek 16. toplanmak, toplamak, gelişmek, büyüme, adam olmak 17. kendini toparlamak, kendini toplamak 18. gelişmek, semirmek, semizlemek, şişmanlamak 19. düzelmek (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelmek) * **wisa dixuyê ku wê navbera me çêbibe** aramız düzilecek gibi 20. düzelmek * **pozê wê bi emeliyatê çêdibe** burnu ameliyatla düzelir 21. şenelmek (bitki için; gelişmek, büyüme, serhpilme) * **şaxên ku me par ew danîbûn qet çênebûne** geçen sene diktiğimiz fidanlar hiç şenelmemiş ~ **a hestî** kemik oluşumu ~ **a heyf-nan** türüm * **çêdibe cihê xencera çênabe cihê xeberan** kılıç yarası onar dil yarası onmaz

çêbûna gerdûnê *nd* evren doğumu, kozmogoni

çêbûnbar *rd* yapılabilir

çêbûnbarî *m* yapılabilirlik

çêbûyî *jeo/rd* 1. oluşuk 2. *rd* oluşmuş 3. vaki 4. olgunlaşmış, olmuş (meyve) * **ev petêx çêbûyî** ye bu kavun olmuş 5. türemiş

çêbûyîn *m* 1. yapılış 2. oluş 3. olma, oluşma 4. olma, oluş, vuku

çêç *m* petek (bal mumu yuvacıklar topluluğu)

çêçik *n* 1. civciv 2. yavru (kuş yavrusu gibi)

çêj (I) *nd/nt* yavru

çêj (II) *m* tat, tadım, lezzet ~ **stendin** tat almak ~ **tê de neman** tadı gitmek (veya kaçmak) ~

û ekl tê de tune tadı tuzu yok ~a (tişteki) dan devê (yekî) tadı damağında kalmak ~a (tişteki) di dev de man tadı damağında kalmak ~a (tişteki) hilanîn tadını almak ~a xwe dan (...) tadını vermek

çêjandin *m* tatma

çêjandin *l/gh* tatmak

çêjandî *rd* tadılmış, tadına bakılmış olan

çêjdan *m* çeşnileme, tat verme

çêj dan *l/gh* çeşnilemek, tat vermek

çêjdar *rd* lezzetli, leziz ~ bûn lezzetli olmak, lezzetlenmek ~ kirin lezzetlendirmek

çêjdarkirîn *m* çeşnilenme, lezzetlenme

çêjdar bûn *l/hgh* çeşnilenmek, lezzetlenmek

çêjdarî *m* lezzetlilik

çêjdarkirîn *m* lezzetlendirme

çêjdar kirin *l/gh* lezzetlendirmek

çêjedar *bnr* çêjdar

çêjik *nd/nt* 1. yavru * çêjikê mar yılan yavrusu 2. *mec* yavru (bir şeyin küçüğü) * xaniyekî mîna çêjika serayê ye saray yavrusu ev ~ standin (girtin an jî wergirtin) tat almak ~ê şêr aslan yavrusu

çêjikanîn *m* yavrulama

çêjik anîn *l/gh* yavrulamak

çêjikkderxistin *m* yavrulama

çêjik derxistin *l/gh* yavrulamak

çêjikkirin *m* yavrulama

çêjik kirin *l/gh* yavrulamak

çêjkirin *m* tatmak

çêj kirin *l/gh* tatmak

çêjkişî *rd* tadılmış, tadına bakılmış olan

çêjn *m* tat

çêjnî *m* tat, çeşni

çêjwergir *nd/nt* çeşnici

çêjwergirî *m* çeşnicilik

çêjwergirtin *m* tat alma

çêj wergirtin *l/gh* tat almak

çêker *nd/nt* 1. yapımcı, imalâtçı 2. *sn/tv* yapımcı, prodüktör 3. yapımcı, programcı (radyo, sinema programlarını düzenlemekle görevli kimse) 4. yapıcı, yapan, kuran 5. *rd* yapıcı, olumlu 6. *rz* üretici ~ê amyarana taşıtıcı, taşıt imal eden kimse ~ê bernameye program yapımcısı ~ê morîkan boncukçu

çêkerî *m* 1. yapımcılık, imalâtçılık 2. yapımcılık, prodüktörlük 3. prodüksiyon 4. yapıcılık

çêkirdar *rd* yapay, suni

çêkirdarî *m* yapaylık

çêkirin *m* 1. yapım, imal 2. *sn/tv* yapım, prodüksiyon 3. yapım, inşaat * çêkirina keşîtiyê gemi inşaatı 4. yapma (ortaya koyma, gerçekleştirme, oluşturma) 5. yapma (düzenli bir duruma getirme) 6. yapma, imal etme (üretmek) 7. kurma (gerekli şartları hazırlayıp kendi kendine bırakma) 8. kurma (tesis etme, meydana getirme) 9. yapı yapma 10. kurma (ortaklık sağlama) 11. kurma (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri be-

lirleme) 12. kurma (bir araya getirme, toplama) 13. kurma (sağlama, oluşturma) 14. kurma (kurum, kuruluş, parti kurma) 15. oluşturma, meydana getirme 16. yapma (salgılama, çıkarma) 17. yapma (olma) 18. yapma, onarım (onarma, tamir etme) 19. *mec* tamir, tamir etme (yapılan bir yanlış düzeltmeye çalışma) 20. hazırlama (önceden hazırlama) 21. yaratma (olmasına, ortaya çıkmasına sebep olma) 22. yazma, süsleme 23. tıraş etme 24. alma (yolma, koparma) 25. açma (yapma, düzenleme) 26. düzeltme, araya düzeltme 7. düzeltme 28. üretme 29. işi bir neticeye bağlama 30. işler hale getirme 31. *rz* üretme

çêkirin *l/gh* 1. yapmak (ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak) * peyker çêkirîye heykel yapmış 2. yapmak (düzenli bir duruma getirmek) * rê çêkirin yolu yaptılar 3. yapmak, imal etmek (üretmek) * sol çêkirin ayakkağı yapmak 4. kurmak (gerekli şartları hazırlayıp kendi kendine bırakmak) * tîrşîn çêkirin turşu kurmak 5. kurmak (tesis etmek, meydana getirmek) * fabrika çêkirin fabrika kurmak 6. yapı yapmak * me hîna qata duduyan a xanî çênêkiribû hewa ne xweş bû evin ikinci katını yapmadan havalar bozuldu 7. kurmak (ortaklık sağlamak) * şîrîkî çêkirin ortaklık kurmak 8. kurmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirllemek) 9. kurmak (bir araya getirmek, toplamak) 10. kurmak (sağlamak, oluşturmak) * têkilî çêkirin ilişki kurmak 11. kurmak * dewlet çêkirin devlet kurdular 12. oluşturmak, meydana getirmek 13. yapmak (salgılamak, çıkarmak) * toşbiyên tûkê tûkê çêdikin tükürük bezleri tükürük yapar 14. yapmak (olmak) * vê zivistanê pîr serma çêkir bu kış çok soğuk yaptı 15. yapmak (onarmak, tamir etmek) * saetsaz saeta min çêkir saatçi saatımı yaptı 16. *mec* tamir etmek (yapılan bir yanlış düzeltmeye çalışmak) 17. hazırlamak (önceden hazırlamak) * geşt çêkirin gezi hazırlamak * komplo çêkirin komplo hazırlamak 18. yaratmak (olmasına, ortaya çıkmasına sebep olmak) * şewatê xetereyêke mezin çêkir yangın büyük tehlike yarattı 19. yazmak, süslemek * rûyê bûkê çêkirine gelinin yüzünü süslemişler 20. tıraş etmek * rîyê xwe çêke sakalını tıraş et 21. almak (yolmak, koparmak) * birû çêkirin kaş almak 22. açmak (yapmak, düzenlemek) * ezmûn çêkir sınav açtı 23. düzeltmek * li hewşê rûniştîbû û helbest çêdikirin avluya oturmuş şiirler düzüyordu 24. düzeltmek, araya düzeltmek 5. üretmek 26. işi bir neticeye bağlamak 27. işler hale getirmek 28. inşa etmek 29. *rz* üretmek ~ erê, lê melzeme têrî nake eğri gemi, doğru sefer

çêkirina hevbeş *sn/nd* ortak yapım
 çêkirina hevpar *nd* eş yapım
 çêkirina hevpişk *sn/nd* ortak yapım
 çêkirina pişkdar *sn/nd* ortak yapım
 çêkiringeh *sn/m* yapım evi
 çêkirî *rd* 1. yapılmış olan * karê çêkirî ev in
 yapılmış işler bunlar 2. mamul 3. düzeltil-
 miş olan 4. tamir edilmiş olan, tamiri yapılmış olan 5. yapma, yapay, sunî 6. kurmaca
 7. rz türetilmiş olan
 çêkirîfî *m* yapaylık, sunilik
 çêkîrox *nd/nt* 1. yapımcı 2. yapımcı, imalâtçı
 3. *sn/v* yapımı, prodüktör 4. yapıcı
 çêkîroxî *m* 1. yapımcılık 2. yapımcılık, imalât-
 çılık 3. yapımcılık, prodüktörlük 4. yapıcılık
 çêkîroxîfî *m* 1. yapımcılık 2. yapım, prodüksiyon
 çêl (I) *m* bahis, mevzu ~ lê kirin -den bahsetmek ~î (yekî an jî tiştêkî) kirin (birinden veya bir şeyden) bahsetmek, söz etmek * î-ro ji me re çêlî wêrankeriya cengê kir bu gün bize savaşın yıkıcılığından balısetti
 çêl (II) *nd/nt* 1. yavru 2. örnek olarak isimden isim yapım eki * çêlkew keklik yavrusu
 çêl (III) *zo/m* inek
 çêl (IV) *n* kaya
 çêldîk *n* erkek piliç
 çêle *nd/nt* yavru
 çêleçûk *m* kuş yavrusu
 çêledan *m* yavrulama
 çêle dan *l/gh* yavrulamak
 çêlek *zo/m* inek ~ bi ga bûn boğasamak *
 çêlek bi ga ye inek boğasamış ~ ga xwarin inek çiftleşmek ~ hatin ga inek çiftleşme zamanı gelmek ~a belek çil inek ~a berdoş 1) sağmal inek 2) argo sağmal inek (aptal yerine konularak kendisinden sürekli çıkar sağlanan kimse) ~a biga 1) çiftleşmiş inek 2) argo fahişe (kadın) ~a borê sarî inek ~a doşanî sağmal inek ~a dotinê sağmal inek ~ çêlekek navê garanekê xera dike bir inek koca sürüyü bozar ~ê didoşê Xatê şîr didin Fatê 'hak edene değil etmeyen veriyorlar' anlamında bir deyim
 çêlekdoş *nd/nt* inek sağıcısı
 çêlekdoşî *m* inek sağıcılığı
 çêlekvan *nd/nt* inekçi
 çêlekvanî *m* inekçilik
 çêlepişîk *nd* kedi yavrusu
 çêlreq *m* deniz kaplumbağası yavrusu
 çêlê *b* inek çağırma önlemi ~ ~ inek çağırma önlemi
 çêlgur *nd* kurt yavrusu
 çêlhulhulî *nd* hindi yavrusu
 çêlik (I) *bot/m* saçak kök
 çêlik (II) *nd/nt* 1. yavru (bütün canlılar için) * çêlika kewê keklik yavrusu 2. *mec* yavru (bir şeyin küçüğü) * xaniyekî mîna çêlika serayê ye saray yavrusu ev 3. çaylak ~a ba-

bir kaplan yavrusu ~ê maran bêjehrî nabe
 1) 'soyundan dolayı (örneğin ocakzade olanlar için) bazı kimselere dokunmamak gerekir, insan çarpılabilir', anlamında bir deyim
 2) soya çekimi ifade eden bir deyim ~ê şêr aslan yavrusu

çêlikanîn *m* yavrulama
 çêlik anîn *l/gh* yavrulamak
 çêlikderxistin *m* yavrulama
 çêlik derxistin *l/gh* yavrulamak
 çêlikkirin *m* yavrulama
 çêlik kirin *l/gh* yavrulamak
 çêlî (I) dağa doğru * bi çêlî ve çû dağa doğru gitti
 çêlî *nd/nt* yavru
 çêlîsk *nd/nt* yavru
 çêlkew *nd* keklik yavrusu
 çêlkirin *m* bahsetme, değinme
 çêl kirin *l/gh* bahsetmek, değinmek
 çêlkund *nd* baykuş yavrusu
 çêlkûsû *nd* kaplumbağa yavrusu
 çêlmîrîşk *nd* tavuk yavrusu, civciv
 çêlpez *nd* küçük baş hayvan yavrusu
 çêlrût *rd* 1. dazlak yavru 2. *mec* züğürt
 çêlrûtî *mc* züğürtlük
 çêlwerdek *nd* ördek yavrusu
 çênabe *b* olmaz, kesinlikle olmaz
 çênc (I) *m* 1. öz, yağ 2. besi, besin değeri * çênc der xwarinê de tune yemekte besin değeri yok 3. sos (yemek sosu)
 çênc (II) *m* haşlama
 çêncayî öz, yağ (besin maddelerinde)
 çênebûn *l/gh* 1. olmamak, gerçekleşmemek 2. bodur kalmak * kurikê me bûcirkî ma, qet çênebû bizin çocuk bodur kaldı 3. küsmek (gelişmemek, büyüyenememek) 4. kaynamak, gerçekleşmemek * ders çênebû ders kaydı 5. suya düşmek, gerçekleşmemek
 çênî (I) *n* altlık, tabak (içine fincan veya bardak konulan kap)
 çênî (II) *n* 1. küçük parça 2. tike (et, ekmek, peynir vb. için) * çêniyê goşt et tikesi 3. kuş yemi ~ ~ tike tike ~ ~ kirin doğrainak
 çênikirin *m* kıyma, kıyma gibi yapma
 çênikirin *l/gh* kıymak, kıyma gibi yapmak
 çêq *ant/n* 1. bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) 2. baldır
 çêr (I) *m* otlattım, otlama
 çêr (II) *bnr* çêl (I)
 çêr (III) *m* sövgü, küfür ~ anîn xwe kendine küfür getirmek ~ hatin (yekî) küfür yemek ~ jê re dan (birine) küfürler savurmak ~ pê hatin kirin sövülmek ~ pê kirin (birine) küfür savurmak * pîr çêr pê kirin ona çok küfürler savurdu ~ û bêçarî ağza alınmayacak küfürler, ağır sözler ~ û bêçarî bi hev kirin sövüşmek ~ û bêçarî kirin küfüretmek ~ û bêçarî pê kirin (birine) küfüretmek, küfürler

savurmak ~ **û bêçariyên cengen**an dikiş o-kuması ~ **xwarin** küfür yemek ~ **a kesnekîrî** kandilli küfür ~ **a neçêr** sunturlu küfür ~ **a pîs** kaba küfür (**yek**) **dî** ~ **an de hiştin** kalayı basmak (**yek**) **dî** ~ **an de hok kirin** kalayı basmak ~ **ên ne çêr** ağır sövgü ~ **ên neçêr pê kirin** ağır sövgüde bulunmak, kantarlıyı savurmak ~ **î dê û jinê (yekî)** kirin (birine) a-na avrat sövmek

çêrandin *m* 1. otlatma, yayma 2. gütmek (hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürme) 2. *mec* gütmek (bir kimseyi, bir topluluğu kendi düşünce ve amacı doğrultusunda yönetme, sevk ve idare etme)

çêrandin *l/gh* 1. otlatmak, yaymak, çayırlatmak * **pez çêrandin** malları yaymak, davar otlatmak 2. gütmek (hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürmek) 2. *mec* gütmek (bir kimseyi, bir topluluğu kendi düşünce ve amacı doğrultusunda yönetmek, sevk ve idare etmek) * **hûn heywanan diçêrinin ew mirovan** siz hayvan güderken o insan güdüyor

çêrane *h* küfürvari

çêrayî *m* otlak

çêrbaz *nd/nt* küfürbaz

çêrbazî *m* küfürbazlık

çêrbêj *nd/nt* küfürbaz

çêrbêjî *m* küfürbazlık

çêr bi hev kirin *l/bw* sövüşmek

çêrçêrok *nd/nt* küfürbaz

çêrçêrokî *rd* 1. küfürbaz 2. küfürvari

çêrdan *m* sövme, küfretme

çêr dan *l/gh* sövmek, küfretmek

çêre *m* otlak, çayırılık, mera ~ **lê avêtin** çokan otlar diz boyu olmak

çêrega *m* mera

çêregeh *m* otlak, otlaklık

çêrek *m* mera, yaylak

çêrekovî *m* yabanî hayvan otlağı

çêrende *rd* otçul

çêrgeh *m* otlak, çayırılık, yaylak

çêrîk *m* salkımdan bir parça

çêrî (I) *m* küçük parça

çêrî (II) *m* otlama, yayma ~ **~ yayıla yayıla** * **sewal çêrî çîrî dikevin nava ziyanê** mallar yayıla yayıla ekine giriyorlar

çêrîgeh *m* otlak

çêrîhevîkirin *m* küfürleşme, sövüşme

çêrî hev kirin *l/bw* küfürleşmek, sövüşmek

çêrîn *m* 1. otlama, yayılma, , çayırlama, çayırlanma 2. güdümler

çêrîn *l/gh* 1. otlamak, yayılmak, çayırlamak, çayırlanmak * **ajal li mêrgê diçêre** hayvan çayırda çayırlanıyor 2. güdülmek

çêrkirin *m* sövme, sövüş, küfretme

çêr kirin *l/gh* sövmek, küfretmek

çêrme *rd* 1. ılık 2. deri sıcaklığında 3. *m* su dö-künme yeri

çêrmebûn *m* ılıklaşma, ılınma

çêrme bûn *l/gh* ılıklaşmak, ılmak, ılınmak

çêrmebûyîn *m* ılıklaşma, ılınma

çêrmekirin *m* ılıklaştırma, ılındırma, ılıtma

çêrme kirin *l/gh* ılıklaştırmak, ılındırmak, ılıt-mak

çêrmetî *m* ılıklik

çêrmoyî *rd* ılıkça

çêrmûk *m* 1. kaplıca, ılıca 2. yunak (quleteyn)

çêrok *nd/nt* küfürbaz, sövgücü

çêrokî *nd/nt* 1. küfürbazlık 2. *rd* küfürbazca

çêrt *m* sağ (kuş tersi)

çêrûng *bnr* çirok

çês *m* sap ile tane karışık hasat

çêst *m* tat

çêstandin *m* tattırma

çêstandin *l/gh* tattırmak

çêstin *m* tatma

çêstin *l/gh* tatmak, tadına bakmak

çêstî *rd* tadılmış, tadına bakılmış olan

çêstînî *biy/rd* tatsal

çêstkirin *m* tatma

çêst kirin *l/gh* tatmak

çêstxane *m* aşhane, lokanta

çêt *n* 1. piliç, ferik (horozun küçüğü, erginleş-memiş horoz) 2. en ufak kuş türü

çêtik *nd/nt* yavru

çêtir *rd* evlâ, yeğ, daha iyi ~ **girtin** yeğ tutmak

~ **hatin girtin** *l/tb* yeğlenmek

çêtirdîtin *m* tercih etme, yeğleme

çêtir dîtin *l/gh* 1. tercih etmek, yeğlemek 2. uygun bulmak

çêtirdîtî *rd* yeğ, yeğrek

çêtirgirtin *m* tercih etme, yeğleme

çêtir girtin *l/gh* tercih etmek, yeğ tutmak

çêtirgirtî *rd* yeğ, yeğrek

çêtirî *m* yeğlik

çêtirîn *nd/rd* 1. optimum, en iyi olan 2. en iyi, ekstra

çêtî *m* tike, parça ~ **~ paramparça** ~ **~ kirin** pa-ramparça etmek

çêtîkirin *m* parçalama

çêtîkirin *l/gh* parçalamak

çêx *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar o-lan bölümü)

çêyandin *m* yeğleme

çêyandin *l/gh* yeğlemek

çêyî *m* 1. iyilik (iyi olma durumu) 2. iyilik (karşılık beklenmeden yapılan yardım) 3. kıyaklık

çêyîtî *m* iyilik

çi (I) *b* cık

çi (II) *c* 1. ne (hangi şey anlamında) * **tu çi bi-çînî tu dê wî biçînî** ne ekersen onu biçersen 2. **bu** ne (soru biçiminde şaşma bildiren ün-lem) * **çi, pelîşî he!** ne, yıkıldı ha! * **çi, ha-te?** ne, geldi mi? 3. ne (şart birleşik zama-nıyla her şey) * **çi bibîne dixwaze** ne görse ister 4. ne (çoğul olarak, birçok şeyler) * **çi**

tiştan dibêje? neler söylüyor? * me îro çi dîtîn bu gün neler gördük 5. rd ne (hangi anlamında) * dê çi roj bèn? ne gün gelecekler? 6. rd/h ne (soru yoluyla itiraz anlatır) * tu çi têkilî pê dikî? sen ne karşıyorsun? 7. rd ne (nasıl) * ev çi qiyafet e? bu ne kıyafet? 8. h ne (şaşma veya çokluk bildirir) * çi germ e, çi germ e heyra! ne sıcak, ne sıcak! * çi mirovekî seyr e! ne ilginç adam! 9. ne (sana ne, bana ne gibi soru cümlelerinde 'ne ilgisi var' anlamını verir) * ez zehmetê dikîşînim çi ji te re ye? zahmeti ben çekiyorum, sana ne? 10. g gerek (kelineleri, kelime öbeklerini, görevdeş öğeleri birleştirme, eşitlik, istenileni seçme gibi anlamlar katarak bağlar) * çi ji aliyê dê çi ji aliyê bavê ve... gerek anne gerek baba tarafından ... ~ anîn (an ji hat) û ~ neanîn (an ji nehat) gelsin (veya gelsin... gitsin) * camêran nizanibûn ji me çi bikin, vexurikan bibêjin, mezeyan bibêjin, de çi anîn û çi neanîn adamlar bize nasıl davranacağını şaşırdılar, gelsin içkiler gitsin mezeler ~ bela bê serê mirov ji ber ziman e bûlbûlün çektiği dili belâsı, insanın belâsı dili yüzündendir ~ bê serê mirov ji bêaqiliya mirov e akılsız başın cezasını ayak çeker (veya akılsız iti veya köpeği yol kocadır) ~ bê serê quling ji qîrîna quling e akılsız başın cezasını ayak çeker ~ bibêje baş e ne dese beğenirsin * keçik ji me re çi bibêje baş e? kız bize ne dese beğenirsin? ~ biçînî wî diçînî ne ekersen onu biçersin ~ bikî bike ne yaparsan yapıp ~ bikî kewarê ew ê bê xwarê ne ekersen onu biçersin ~ bûn bi (yekî) bûn (birine) olan olmak ~ bûn pê bûn (birine) olan olmak ~ bûye bi te? ne oluyor?, ne olmuş sana? ~ çax dibe bila bibe eninde sonunda olsun da ~ ... ~ ... 1) ... olsun... olsun * çi jin çi mêr kadın olsun erkek olsun 2) ister ... ister * çi ev çi ew firq nake ister bu ister o fark etmez ~ dibe 1) Allah rızası için, ne olursun * çi dibe, êdî hiş be Allah rızası için artık sus 2) ne olur * çi dibe min ji bibin ne olursunuz beni de götürünüz 3) ne o? ~ dibe bila bibe ne olursa olsun ~ dibe ~ nabe ne olur ne olmaz ~ çi dibe ew bi dilê xwe ye her neyse ~ dibe ew zane her ne ise (kısa keseliin, uzatmayalım) ~ dibe meke (an jî neke) etme eyleme ~ dibû ne olur (veya ne olursa, ne olursunuz), ne olurdu ~ dike ne gezer * tiştê wisa li vir çi dikin burada böyle şeyler ne gezer ~ dikî bike ne yapıp yapıp * ez çi dikî bike wê bişînim memleket ne papıp yapıp onu memleketle gönderin ~ diqewime? ne o? ~ dixwe bila bixwe zift yesin (veya ziftin peki yesin) ~ (...) ecêb ama ne (şaşılacak nitelikte olan) * çi qiyafeteki ecêb ama ne kılık ~ eleqeya (wî) pê ye! ne münasebet! ~

fejde ku ne yaparsın ki (veya ne yapmalı ki) ~ fejde ye êdî ne fayda ~ gotin ne demek (hiç öyle şey olur mu?) * ma em wisa te verê dikin, paşê xelk ji me re çi bibêje? seni öyle gönderir miyiz, sonra halk bize ne der? ~ gotinên xweş kirin 1) ne güzel konuştu, ne güzel sözler sarfetti 2) cevahir yumurtlamak, cevher yumurtlamak (şakayla) ~ hat) û ~ nehat gelsin (veya gelsin... gitsin) * camêran nizanibûn ji me çi bikin, vexurikan bibêjin, mezeyan bibêjin, de çi hat û çi nehat adamlar bize nasıl davranacağını şaşırdılar, gelsin içkiler gitsin mezeler ~ hate ber dev ağzına geldiği gibi ~ hatin ber dev gotin 1) ağzına geleni söylemek (çok ve düşüncesizce konuşmak) 2) (birine) verip veristirmek ~ hatin ber devê (yekî) gotin 1) ağzına geleni söylemek 2) aklına geleni söylemek ~ hebekî ye çok güzel kadın, dünya güzeli ~ hebûn gotin bûlbûl gibi konuşmak, ötmek (herşeyi anlatmak) ~ hewce (pê) ye ne hacet ~ heye ~ tune, hûnê ji xwe re ecêbmayî bîmîn neler de neler, maydanozlu köfteler ~ heye ~ tune 1) ne var ne yok (ne haberler var) 2) ne var ne yok (olanların bütünü) * çi heye çi tune tevan bar bikin ne var ne yok hepsini yükleyin ~ heyf 1) malesef 2) b heyhat ~ heyf ku h neyaz ki, özülerek söylüyorum ~ hikmet e ne hikmetse (hikmettir) ~ hikmeta Rebê alemê ye ne hikmetse (hikmettir) ~ îşê (te) pê neketiye? başka işin yok mu? ~ îşê (yekî) pê ye başka işi yok mu? ~ îşê te pê ketiye ne ne lâzım ~ îşê (...) ye! neci oluyur! * çi îşê we ye, hûn li karê ber xwe binêrin! siz neci oluyorsunuz, siz kendî işinize bakın! ~ jê hatin kirin elinden geleni yapmak * ji bo ku keça xwe baş bike, çi jê hat, kir kızını iyileştirmek için elinden geleni yaptı ~ jê hatî ye 1) ne de çalışkan 2) ne de yiğit (alay yoluyla) ~ ji (yekî) bê veşartin ji Xwedê nayê veşartin sizden ne saklarsam da Allahtan saklanılmaz ~ ji çiya mezintir e? iftira, iftiranın da beteri var ~ ji destê (yekî) hatin, kirin elinden geleni yapmak * ji bo ku keça xwe baş bike, çi ji destê wê hat, kir kızını iyileştirmek için elinden geleni yaptı ~ ji destê (yekî) hatin, teksîr nekirin elinden geleni ardına (arkasına) komamak ~ ji destê me têt! elden ne gelir ~ ji (we) dixwaze? ne alıp veremiyor? ~ ji diya xwe mêtibe ji difnê (yekî) anîn anasından emdiği sütü burnundan getirmek ~ ji diya xwe mêtibe ji pozê (yekî) anîn anasından emdiği sütü burnundan getirmek ~ ji min re neme lazım (veya neme gerek) * hêrs û şidet çi ji min re ye hurs, hidet neme gerek ~ jin bû, jin mebêjê şûrê Hz Alî bibêje yiğit bir kadın idi ~ ji te re ye? sana ne, tasası sana mı düştü? ~ ka hele

* çi ka bide min hele bana ver ~ **karê te pê ketiye** üstüne vazife olmamak (veya değil) ~ **karê (yekî) heyê işi ne?** ~ **kiro bi xwe kiro, xera kiro bi xwe re kiro** ne ettiyse kendine etti (hein iyilik hem kötülük anlamında) ~ **li ber destê (yekî) hebe** elinde avucunda nesi varsa ~ **li ser diçe bila here** her ne pahasına olursa olsun ~ **meriv î (an jî mirov î) ne âlemsin** * **tu çi meriv î kuro!** sen ne âlem çocuksun! ~ **min jê ye** bana dokunmayan (veya beni sokmayan) yılan bin yıl yaşasın ~ **mixab e** maalesef ~ **neanîn!** (an jî **nehat**) gelsin (veya gelsin... gitsin), ne gelmedi ki! ~ **pê bûn -e** ne olmak ~ **pê dibe bila pê bi-be** ne hali varsa görsün ~ **pê qedîn** gönlünden ne kopmak, ne verebilmek * **hema çi bi te qediya wî bide** gönlünden ne koptuysa onu ver ~ **pê ye!** neci oluyor! * **te çi pê ye, tu li karê ber xwe binêre!** sen neci oluyorsun, sen kendi işine bak! ~ **pîr e esil şîr e** asıl olan annedir, eğitici olan annedir ~ **qas 1** ne kadar (nicelik anlamıyla soru bildirir) * **tu dê çi qas biminî?** ne kadar kalacaksın? * **ev cil çi qas e?** bu elbise ne kadar? 2) ne kadar (çok, oldukça) * **av çi qas germ e!** su ne kadar sıcak! 3) ne kadar (ne ölçüde) * **hûn çi qas bixebitin jî hûn nagihîjîn wê** ne kadar çalışsanız da ona yetişemezsiniz ~ **qas bike g/h** ancak (olsa olsa, en çok, daha çok, güçlkle) ~ **qas dibe** (an jî **çi qas e**) **ew zane** her ne ise (ne kadar ise, tutarı ne ise) ~ **qas çê ye esil dê ye** asıl olan annedir, eğitici olan annedir ~ **qas ~ qas in?** kaç kaç? (oyunda tarafların aldığı sayı veya dereceyi sormak için) ~ **qas dūr e bi nūr e** gözden irak olan gönülden de irak olur (Türkçedeki deyimmin tersi olarak düşünmek lazım) ~ **qas kirin** (an jî **girê dan**) tutmak, etmek (para toplamı ...-e varmak) * **tiştên ku te kiribû çi qas girê dabû?** aldığın şeyler ne kadar tutmuş? ~ **qas pak e esil mak e** asıl olan annedir, eğitici olan annedir ~ **qasî pirtir e ew qasî çêtir e** çokluk her zaman iyidir ~ **qeder** ne kadar ~ **qewimî** ne çıkar (ne zararı var) * **di roja teng de me çar pênc qiruş ji yekî stend çi qewimî?** dar günde birinden üç beş kuruş almışım ne çıkar? ~ **qewî?** 1) hayırdır? 2) neden ne oldu ki? ~ **qisûra wê heyê?** (bir yerin) suyu mu çıktı? ~ **qîmeta (...)** **heye 1** ne kıymeti var ki 2) ne olacak! ~ **re** ne demeye (niçin) ~ **serê xwe li serê diêşînî** akıl var, yakın var (veya akıl var, izan var) ~ **seyr e ilâhî, ne tuhaf ~ teba ye** ne menem şey ~ **tê milê te bike** elinden geleni ardına koma ~ **tê serê quling ji qîrîna quling e** bülbülün çektiği dili belâsı ~ **tê serê wî bila bê serê wî** ne hali varsa görsün ~ **tişt e** ne menem şey ~ (...) **xweş ne hoş, ama ne** * **çi फिल्mekî xweş!** ama ne film! ~ **xweş û çi hal ne âlâ ne**

âlâ ~ ye neci * **ew çi ye?** o neci? ~ **zerara (wî) heyê?** ne çıkar * **di roja teng de me çar pênc qiruş ji yekî stend çi zerara wî heyê?** dar günde birinden üç beş kuruş almışım ne çıkar?

çib h 1. çabuk 2. hızlı, hızlı bir şekilde ~ ~ **çabuk çabuk, hızlı hızlı**

çibik rd canlı, hareketli

çibikî m canlılık, hareketlilik

çiç (I) b tuh, tuh tuh

çiç (II) n 1. mamış (çocuk dilinde meme) 2. meme ucu (çocuk dilinde)

çiçe b keçi kovma ünlemi

çiçelan argo/m am (kadin cinsel organı)

çîçik n 1. emcek, emcik, cicik, meme 2. meme ucu 3. meme (vücudun herhangi bir yerinde oluşmuş küçük çıkıntı) * **çîçikê bawesîrê** basur memesi 4. baloncuk ~ **dan** balon vermek, baloncuk vermek ~ **dan (yekî) -e** meme vermek ~ **a bawesîrê ant** basur memesi ~ **a lêvê** üst dudak çurunun altındaki çıkıntı

çîçikdar rd memeli

çîçikê çav ant göz yaşı etçiği (veya memesi)

çîçikok ant/h memecik

çîçikokî rd mememsi

çiço n mamış, emcik (çocuk dilinde meme)

çîfkirin m sağma

çîf kirin l/gh sağmak

çîflis nd/rd yalancı

çîflisî m yalancılık

çift (I) rd uğursuz

çift (II) rd çift (nesneler için; birbirini tamamlayan iki tekten oluşan)

çift ağır sp çift atış

çiftavêtin m çiftleme

çift avêtin l/gh çiftlemek

çiftecamî rd çift camlı

çifte (I) m çift (at, katır ve eşeğin arka ayaklarıya vuruşu, tekme)

çifte (II) rd 1. çift (ikisi bir arada bulunan veya ikili) 2. m çift (iki namlulu av tüfeği)

çifte avêtin l/gh çift atmak, tekmelemek

çifte berdan l/gh çift atmak (çifteyle sıkıkmak)

çiftexas n 1. patiska 2. rd patiska (patiskadan yapılmış şey)

çiftî m uğursuzluk

çift kêl nd çift dikiş

çig g çünkü

çigsûr bot/m çağır otu

çigûn m kazan (buhar makinelerinde, kalorifer tesisatlarında suyun kaynatıldığı kap) * **çigûna dûkelê** buhar kazanı

çih n koşe

çihîz m fişek, mermi

çijimeretî m bana necilik

çijvijandin m sağa sola koşuşturma

çijvijandin l/gh sağa sola koşuşturmak

çijvijîn m sağa sola koşuşma

çijvijîn l/gh sağa sola koşuşmak * **wekî kar û**

berxan li hev diçijvîjin kuzu ve oğlaklar gi-bi sağa sola koşuyorlardı

çik (I) m 1. av avlama (gizli bir şekilde) **2.** rasgele (misket gibi oyunlarda) ~ **çû** hangisine rast gelirse

çik (II) rd 1. dik (eğik olmayan) * **çik sekini-** ye dik durmuş * **kap çik hat** aşık dik geldi **2.** diindik **3.** dik (eğimi dike yakın) * **hev-razê çik** dik yokuş **4. mat** dik (birbirine dikey olan doğrulardan oluşmuş) **5. mec** baston gibi, baston yutmuş gibi (dimdik duran veya yürüyen) ~ **sekinî** mum gibi (uslu, kıpırtısız) ~ **sekinîn** 1) dik durmak, diindik durmak **2)** dikilip durmak (veya kalmak) ~ **û pik** (an jî vik) kazık gibi (dimdik ve sert)

çik (III) m kesilme (su için)

çik (IV) m yetenek, kabiliyet

çik (V) n dıkdık, dızdık (akrabalığın uzak olduğunu anlatır) ~ê ~ dıdığının dıdığı, dızdığının dızdığı * **ev kurê çikê çikê min** e bu benim dızdığının dızdığının oğludur

çik (VI) n kenar, kıyı * **çikê behrê** deniz kıyısı **çika g 1.** hele * **çika bila ew roj bê** hele o gün gelsin (özellikle, hiç olmasa, her şeyden önce nalmında) **2.** hele (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) ~ **tu lê** hele bak

çikan m çekilme (suyun çekilmesi, kuruması)

çikandin (I) m 1. dikmek (bir cismi dik olarak durdurma) **2.** dikme (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) **3.** saplama

çikandin (II) m çemreme, sıvama (kol veya etekleri; yukarıya çekikip toplama veya kıvrırma)

çikandin (III) m 1. kesme, kesiş, kurutma, kurutuş (suyun kesilmesini sağlama) **2.** köreltme (soyunun bitmesine sebep olma)

çikandin (I) l/gh 1. dikmek (bir cismi dik olarak durdurmak) * **direk çikandin** direk dikmek **2.** dikmek (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) **3.** saplamak

çikandin (II) l/gh çemremek, sıvamak (kol veya etekleri; yukarıya çekikip toplamak veya kıvrırmak) * **dawa xwe çikand** eteğini çemredir * **daw û delingan biçikîne** etek ve paçalarını sıva

çikandin (III) l/gh 1. kesmek, kurutmak (suyun kesilmesini sağlamak) * **ava newalê biçikînin** derenin suyunu kurutun **2.** köreltme (soyunun bitmesine sebep olmak)

çikandî (I) rd dikili, saplanık * **kêra çikandî** dikili bıçak

çikandî (II) rd sıvalı (kol veya parça için; yukarıya çekikilip kıvrılmış olan)

çikandî (III) rd kesik, kurutulmuş (suyu kesilmiş olan)

çikane h 1. dikine, dikme, dik durumda **2. rd** dikçe

çikbûn (I) m dikilme, dikilme

çikbûn (II) m su kesilme

çik bûn (I) l/gh dikilmek, dikilmek

çik bûn (II) l/gh su kesilmek

çikçigan bûr çikçikan

çikçigoh zo/m bir kuş adı

çikçik (I) m 1. tik tak (saat sesi için) **2.** su damla sesi

çikçik (II) b keklik çağırma ünlerni

çikçikan zo/m ağaçkakan (Picus)

çikçikandin (I) m 1. kesme, kurutma (suyun kesilmesine sebep olma) **2.** hazırlık yapma (korku ve heyecanla)

çikçikandin (II) m çemreme, sıvama (kol veya etekleri; yukarıya çekip toplama veya kıvrırma)

çikçikandin (I) l/gh 1. kesmek, kurutmak (suyun kesilmesini sağlamak) **2.** hazırlık yapma (korku ve heyecanla)

çikçikandin (II) l/gh çemremek, sıvamak (kol veya etekleri; yukarıya çekip toplamak veya kıvrırmak) * **dawa xwe çikçikandibû** eteğini çemremiştî

çikçikandî (I) rd kesik, kurutulmuş (suyu kesilmiş)

çikçikandî (II) sıvalı

çikçikî rd kurumuş

çikçikîn m 1. kuruma **2.** hazırlık yapılma

çikçikîn l/gh 1. kurumak (akar su, göl, vb. için; suyu çekilmek, suyu kurumak) **2.** hazırlık yapılma (korku ve heyecanla)

çikçik kirin l/gh keklik çağırma

çikçikan zo/m ağaçkakan (Picus)

çikdar rd kabiliyetli

çikeçik m 1. tık tık **2.** takırtı

çikilandin m 1. dikme (bir cismi dik olarak durdurma) **2.** dikim, dikme (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) **3.** batırma, saplama, saplayış, sokma, sokuş (iğne, bıçak, çakı vb. için)

çikilandin l/gh 1. dikmek (bir cismi dik olarak durdurmak) * **direk çikilandin** direk dikmek **2.** dikmek (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) **3.** batırmak, saplamak, sokmak (iğne, bıçak, çakı vb. için)

çikilandî rd 1. dikili * **şiva çikilandî** dikili çubuk **2.** batık, saplı. saplanık * **kêr di zebeşê de çikilandî** disekine bıçak karpuzda saplı duruyor

çikilîn rd 1. dikik **2.** dikleşmiş olan **3.** saplanık

çikilîn m 1. dikilme **2.** dikleşme **3.** saplanma

çikilîn l/gh 1. dikilmek **2.** dikleşmek * **birûyê wî çikilîn** kirpikleri dikleşti **3.** saplanmak

çikiyayî rd kesik, kurumuş (su için)

çikizandin m 1. saplama, dikme **2.** bir işe başlanmak için hazırlık yapma **3.** gizlice yaklaşma

çikizandin l/gh 1. saplamak, dikmek (fide dikmek için değil, bir şeyi saplamak için) **2.** bir işe başlanmak için hazırlık yapmak **3.** gizlice yaklaşmak

çikizîn *m* 1. saplanmak 2. hazırlık yapılma 3. gizlice yaklaşılma (gizlice yapılan şeylere çaktırmadan yaklaşmak)

çikizîn *l/gh* 1. saplanmak 2. hazırlık yapılma 3. gizlice yaklaşmak (gizlice yapılan şeylere çaktırmadan yaklaşmak)

çikîn (I) *m* tık

çikîn (II) *m* 1. kesilme, kesiliş (ırmak, kuyu, pınar gibi yerlerde su çekilip yok olma) 2. kuruma, kuruyuş (akar su, göl, vb. için; suyu çekilmek, suyu kuruma) 3. çekilme (azalma veya yok olma) 4. bağırma 5. dikilme
çikîn *l/gh* 1. kesilmek, soğulmak (ırmak, kuyu, pınar gibi yerlerde su çekilip yok olmak) * **haya we jê heye wê av biçike?** su kesilecekmiş, haberiniz var mı? 2. kurumak (akar su, göl, vb. için; suyu çekilmek, suyu kurumak) * **havînê ev çem biçike** yazın bu nehir kuruyor 3. çekilmek (azalmak veya yok olmak) 4. bağırma * **wer çikiya** öyle bağırđı ki 5. dikilmek

çikîner *rd* kurutucu

çikîtf *m* diklik

çikkirin *m* dikleştirme

çik kirin *l/gh* dikleştirmek

çikkirî *rd* dikik

çiknez *nd/ht* cimri

çiknezî *m* cimrilik

çiknos *nd/ht* cimri

çiknosî *m* cimrilik

çiko *h* çünkü

çikos *bnr* çikûz

çikosî *bnr* çikûzî

çikot *rd* cimri, var yemez

çikotbûn *m* cimrileşme

çikot bûn *l/gh* cimrileşmek

çikotî *m* cimrilik ~ **kirin** cimrilik etmek

çikotîbûn *m* 1. cimrileşme 2. cimrilik

çikû *h* çünkü, zira

çikûd *nd/ht* cimri

çikûdî *m* cimrilik

çikûrandin *m* çemrenme, sıvama (kol veya parça için; yukarıya çekip toplama veya kıvrırma)

çikûrandin *l/gh* çemrenmek, sıvamak (kol veya parça için; yukarıya çekip toplamak veya kıvrırmak)

çikûrandî *rd* sıvalı (kol veya parça için; yukarıya çekilip kıvrılmış olan)

çikûrîn *m* çemrenme, sıvanma

çikûrîn *l/gh* çemrenmek, sıvanmak

çikûs *nd/ht* cimri, var yemez

çikûsbûn *m* cimrileşme

çikûs bûn *l/gh* cimrileşmek

çikûsî *m* cimrilik ~ **kirin** cimrilik etmek

çikûsîbûn *m* 1. cimrileşme 2. cimrilik

çikûstî *m* cimrilik

çil (I) *n* 1. kırk (40, XL) 2. *rd* kırk (dört kere on, otuz dokuzdan bir artık) 3. *mec* kırk (pek

çok) ~ **carî hatin kirin** kırkılanmak ~ **carî kirin** kırklamak (bir şeyi kırk defa yapmak veya birçok defa sudan geçirmek) ~ **dan** kırkını vermek ~ **pere** kırk para (bir kuruş) ~ **rojî** kırklı (kırk gününü doldurmamış) ~ **sal** kırk yıl (çok uzun bir süre) * **ez çil salî jî bixebitîm nikarim vî qerzî bidim** kırk yıl çalışsam da bu borcu ödeyemem ~ **sal e** kırk yıllık (çok eski, köklü) * **mêrik çil sal e ku doktor e, tu çî dibêjî?** adam kırk yıllık doktordur, sen ne diyorsun? ~ **salî** kırklık, kırk yaşında olan ~ **sal kul û qotik di gund de bû, ecelê (wî) hat hîna mir** kırk yıl kıran olmuş, eceli gelen ölmüş ~ **ê ereb û firîkê noka** al kiraz üstüne kar yağmış ~ **ê (yekî) hilanîn** kırkını çıkarmak ~ **ê (yekî) qedîn** kırkı çıkarmak ~ **ê silûk çile ~ê (yekê) pê de çûn** ilkinden sonra doğum yapan kadın ~ **ê wan ketin hev** kırkları karışmış olmak **ji ~ê xwe derketin** kırkını doldurmak ~ **ê xwe bixwe** öteye kay, biraz kay (şaka) ~ **ê xwe qedandin** 1) kırkını çıkarmak 2) kırklamak (loğusa veya yeni doğmuş bebek için; kırk gününü tamamlamak)

çil (II) *nd* tepe, dağ ~ **ê çiya** dağ bayır

çil (III) *bj/n* loğusa, lağusa dönemi

çil (IV) *rd* 1. nefsinde düşkün, şikemperver, pis boğaz 2. ekti (her yiyeceği canı çeken) 3. *m* nefis (insanların yeme içme gibi ihtiyaçlarının tümü)

çil (V) *n* filiz, fidan * **çilê darê** ağaç fidanı

çil (VI) *zo/m* yarasa (Vespertilio)

çilag *nd/ht* çulha, dokumacı

çilagî *m* çulhalık, dokumacılık

çilak *n* 1. filiz, fidan 2. ince uzun değnek

çila mehirê *zo/nd* yarasa

çilan *n* yen (giysi kolu) * **destên xwe şuştin, ziwa kirin û çilanên xwe daxistin** ellerini yıkadı, kuruladı ve yenlerini indirdi

çilanî (I) *m* kırklık

çilanî (II) *rd* nefsanî

çilapekirin *m* hızlı koşma

çilape kirin *l/gh* hızlı koşmak

çilapek *m* 1. kar ve yağmurun beraber tane halinde yağması 2. yağmur damlası

çilbira pîvazan *nd* yeşil soğan, yağ ve salçadan yapılan yemek

çilbisk *bot/m* 1. yenilen bir bitki 2. kırk pürçekli * **çilbiskê çilkeziyê** kırk pürçekli kırkörüklü

çilboq *zo/n* cirboğa (Dipus Caegyptius)

çilçil *zo/m* yarasa (Vespertilio)

çilçilandin *m* yıpratma

çilçilandî *rd* yıpratılmış olan

çilçilandin *l/gh* yıpratınak

çilçilîn *m* yıpranma

çilçilîn *l/gh* yıpranmak * **şalê wî paqij lê çil-**

çilîbû pantolonu temiz ama yıpranmıştı

çildan *m* zıplama

çil dan *l/gh* zıplamak

çildarî *rd* lağusalı

çildergûş *rd* çok çocuklu aile

çilderî *rd* kırk kapının ipini çeken kimse, çok gezip tozan kimse

çildev *rd* güvenilmez, kancık

çildevî *m* kancıklık (kancıkça davranış) ~ **kirin** kancıklık etmek (veya kancıklık yapmak)

çildevkî *h* kancıkça

çile *n* 1. karakış (20 günü aralık ayına 20 günü de ocak ayına denk düşen dönem) 2. yazın en sıcak 40 günü 3. çile (derviş ve şeyh adaylarının 40 gün süre ile tek başlarına hücrede geçirdikleri zahmetli ve perhizli dönem) 4. ocak (yılın 31 gün çeken birinci ayı) ~**yê havînê** (an jî **payîzê**) *meç* sıkıntı zamanı ~**yê xwe kişandin** (an jî **tije kirin**) çile çıkarmak (veya doldurmak)

çileçep *rd* sapa * **riyên çileçep** sapa yollar

çileçil *rd* kırkar

çiledar *rd* lağusalı kadın

çilegir *nd/nt* kırk gün oruç tutan (Yezidilikte)

çilek 1. nefesine düşkün, şikemperver, pis boğaz 2. ekti, yemek düşkünü (her yiyeceği canı çeken)

çilekêş *nd/nt* çileci

çilekêşî *m* çilecilik, fakirizm

çilekî *m* ektilik, şikemperverlik ~ **tê de dîtin** ektiliğini tespit etmek

çilekî kirin *l/gh* ektilik yapmak, şikemperverlik yapmak

çilektî *bnr* çileki

çile lê qelibîn *l/bw* loğusa humasına tutulmak

çilem (I) *rd* becerikli

çilem (II) *rd* kırkinci

çilemî *m* beceriklilik

çilemîn *rd* kırkinci

çilepelk *m* dönemeç, viraj

çileqe *rd/nt* geveze, boşboğaz (çenesi düşük)

çileqetî *m* gevezelik, boşboğazlık

çilesir *m* kırk ikindi, ikindiler (Mart'ın 22'sinde başlayarak kırk gün sürmekte)

çilesrîn *m* kırk ikindi

çil ewliya *nd* kırklar

çilexane *m* çilehane, çile çekilen yer

çileyê ereb *nd* kara kış

çileyê reş *nd* kara kış

çileyê zivistanê *nd* erbain, kara kış (kırk günlük kış dönemi)

çilêçile *zo/m* yarasa (Vespertilio)

çilêg *bnr* çilag

çilê havînê *nd* Haziran ayının bitiminden 20 Ağustos'a kadar süren ve havaların çok sıcak olduğu dönem

çilê hişk *nd* kuru soğuşun yoğun olduğu dönem

çilê mehîrê *zo/m* yarasa (Vespertilio)

çilêng *n* sümük * **çilûngê xwe bimale** sümüğü sil

çilêz *rd* obur, doymayan

çilê zivistanê *nd* zemheri

çilêzî *m* oburluk

çilêzîn *rd* yapışıcı, yapışkan

çilfis *rd* aşuran, çırpın

çilfisandin 1. çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) 2. aşırma, çırpma

çilfisandin *l/gh* 1. çırpamak (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak) 2. aşırarak, çırpamak

çilfisîn *m* 1. çırpılma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırılma) 2. aşırılma

çilfisîn *l/gh* 1. çırpılmak (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırılmak) 2. aşırılmak

çilgezik *zo/nd* bir böcek adı

çilgul *nd* bir hali türü

çilik (I) *ant/m* klitoris

çilik (II) *n* oyun için, yere dikilen üç çatallı çubuk

çilik (III) *rd* lağusalı

çilikandin *m* damlatma

çilikandin *l/gh* damlatmak

çilikîn *m* damlama

çilikîn *l/gh* damlamak

çilimçor *nd* 1. yol geçen hanı 2. yolgeçen 3. giden geleni çok olan

çilingar *nd/nt* çilingir

çilingarî *m* çilingirlik

çilingdar *nd/nt* 1. bakırcı (bakırdan kap kakak yapan) 2. kazancı

çilingdarî *m* bakırcılık

çilingir *nd/nt* ince işler, bakırcılık, gümüşçülük yapan kimse

çilingirxane *m* ince işlerin yapıldığı iş yeri

çiliqandin *m* 1. cıvıtma, cılk etme 2. şımartma

çiliqandin *l/gh* cıvıtmak, cılk etmek * **mêjî çiliqandiye** beynini cılk etmiş 2. şımartmak

çiliqîn *m* 1. cıvıtma, cılk olma 2. şımarma

çiliqîn *l/gh* 1. cıvıtmak, cılk olmak 2. şımar-mak

çilivîlî *m* gürültü, patırtı, şamata

çilizîn *m* otlanma, başkaların sırtından geçin-me

çilizîn *l/gh* otlanmak (argo), başkaların sırtından geçinmek

çilî (I) *rd* 1. kırklı (kırk gününü doldurmanın) 2. emzik çocuğu

çilî (II) *rd* 1. loğusalı 2. *m* loğusalık

çilî (III) *m* ektilik, şikemperverlik

çilî (IV) *bnr* çilo

çilî boz *nd* süt beyazı

çilîçilî *zo/m* yarasa (Vespertilio)

çilîn *rd* loğusalı

çilingir *n* çilingir, tavşan anahtarı

çilînî *rd* kırkını doldurmamış olan

çilîs *rd* nefesine düşkün, pis boğaz

çilîsî *m* nefesine düşkün olma, pis boğazlık

çilifti *m* loğusalık (loğusa olma durumu)
çilifti lê qelibîn *l/bw* (loğusayı) al basmak, loğusa albastı hastalığına yakalanmak
çiliftik *m* çapak (göz çapağı)
çiliftikgirtin *m* çapaklanma
çiliftik girtin *l/gh* çapaklanmak
çilivilî *rd* karmakarış, karmakarışık, karman çorman ~ **bûn** karman çorman olmak ~ **kirin** karman çorman etmek
çilk (I) *m* kıvılcım
çilk (II) *m* 1. damla * **çilkê avê** su damlası 2. yağmur damlası 3. şıptı (damla sesi) 4. su sıçrantısı
çilkandin *m* 1. damlatma 2. şıptırma
çilkandin *l/gh* 1. damlatmak 2. şıptırmak
çilkîn *m* 1. damlama 2. şıptırdanma
çilkîn *l/gh* 1. damlamak 2. şıptırdanmak
çilkkirin *m* 1. damlama 2. şıptırdanına
çilk kirin *l/gh* 1. damlamak 2. şıptırdanmak
çillêqelibîn *bj/m* loğusa humması
çil lê qelibîn *l/bw* (loğusayı) al basmak, loğusa humasına tutulmak (loğusa albastı hastalığına yakalanmak)
çil libî *rd* kırklı
çilm *m* sümük
çilmasî *bot/m* yenilir bir bitki
çilmêre *m* 1. arkit (kapıların arkasına konulan kalın kuşak) 2. kaldırıcı
çilmêrî *bnr* çilmêre
çilmik *m* sümük, sümükçük
çilmikî *rd* sümüksel
çilmin *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)
çilmisan *m* solma
çilmisandin *m* 1. soldurma 2. pörsütme
çilmisandin *l/gh* 1. soldurmak * **tavê rengê perdeyan çilmisandin** güneş perdelerin rengini aldı 2. pörsütmek
çilmisandî *rd* soluk, solgun
çilmisî *rd* 1. soluk, solgun 2. solgun (kumaş, giysi vb. için)
çilmisibûn *m* solgunlaşma, soluklaşma
çilmisî bûn *l/gh* solgunlaşmak, soluklaşmak
çilmisîman *m* 1. soluk kalmak 2. pörsük halde kalma
çilmisî man *l/gh* 1. soluk kalmak 2. pörsük halde kalmak
çilmisîmayî *rd* 1. soluk kalmış 2. pörsük halde
çilmisîn *m* 1. solma, soluş 2. solma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme) 3. pörsüme
çilmisîn *l/gh* 1. solmak 2. solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek) 3. pörsümek
çilmisîti *m* solgunluk
çilmisok *rd* solgun
çilmisokî *rd* 1. solgunca 2. soluk, solgun 3. *nd* solgun, soluk (kimse)
çilmisokibûn *m* solgunlaşma, soluklaşma

çilmisokî bûn *l/gh* solgunlaşmak, soluklaşmak
çilmisokîkirin *m* solgunlaştırma, soluklaştırma
çilmisokî kirin *l/gh* solgunlaştırmak, soluklaştırmak
çilmisokîti *m* solgunluk, solukluk
çilmî *rd* sümüklü
çilmo *rd* sümüklü (erkek)
çilmok *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)
çilmoyî *rd* sümüksü
çilo (I) *rd* 1. nasıl (bir kimse, bir olay veya bir konu için) * **bûn kaxizekî çilo dixwazin?** nasıl kâğıt istiyorsunuz? * **keçeke çilo ye?** nasıl kızdır? 2. *h* nasıl (bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılır) * **min çilo û ji bo çî pîrs pîrsiye ez dizanim** ben soruyu nasıl sorduğumu, niçin sorduğumu biliyorum 3. nasıl (bir hareketin yanlış biçimine duyulan şaşkınlığı belirtir) * **bûn çilo hatin vir?** siz buraya nasıl geldiniz? * **piştî van kirinên di wî ez dê çilo nexeyfidim?** bu yaptıklarından sonra nasıl kızmam? 5. nasıl (ne kadar çok) * **tu bizanî ku ez çilo ji te hez dikim** seni nasıl seviyorum bir bilsen 6. nasıl (elbette, kesinlikle) * **tu lê binêre wê çito here** bak nasıl gidecek 7. nasıl (ben sana dememiş miydim, gördün mü?) * **çilo ye, pirtûk a kê ye?** nasıl, kitap kiminmiş? 8. nasıl (işin zorunlu olduğunu belirtir) * **çilo naçe dibistanê?** okula nasıl gitmez? 9. *b* nasıl ('ne dediniz' veya 'iyi mi, beğendiniz mi' anlamında) * **çilo ye, baş e?** nasıl, iyi oldu mu? * **çilo, hûn dikarin careke din jî bibêjin?** nasıl, bir daha söyler misiniz? ~ **be 1)** nasıl olsa * **sibehê çilo be wê bê** nasıl olsa yarın geleceksin * **çilo be dê rojek ev heywan bikirana qurban** bir gün nasılsa bu hayvan kurban edilecekti 2) ne kadar olsa * **çilo be diya te ye** ne kadar olsa annen ~ **bû** nasıl oldu ~ **bûye** nasıl olmuşsa * **bê çilo bûye, li şikandina şûseyê werqiliye** nasıl olmuşsa, şişenin kırıldığıının farkına varmış ~ **çêbû** (an jî **qewimî**) nasıl oldu * **bûyer çilo qewimî?** olay nasıl oldu? ~ **kirin** nasıl etmek (veya nasıl yapmak) * **em çilo bîkin?** nasıl yapalım? ~ **ku** nasıl ki
çilo (II) *n* 1. meşe yaprağı (dallarla kesilerek, demet halinde kurutup kışın hayvan yemi olarak kullanılır) 2. askı (ipek böceğinin kozasını sarıması için yanına konulan çalı çırpı)
çilobir *nd/nt* 1. meşe dallarını yapraklarıyla kesen kimse 2. *n* bu yaprakları kesme yeri
çilo çilo *h* kırkar, kırkar
çilokebab *n* bir tür kebap
çilole *m* küçük tencere
çilolik *m* çok küçük tencere

çilon *bnr* çilo (I)
çilonayî *m* medenî hal
çilonek *bnr* çilek
çilonî *m* nitelik
çilopek (I) *m* çisenti
çilopek (II) *nd* ince dallar
çilopepe *m* zirve, en yüksek nokta
çiloreş *n* ilk sonbahar
çiloscî *bnr* çilek
çilovanî *nd/nt* meşe ve palamut yapraklarını kesip hayvan yemi olarak kullanılan kimse
çiloyî *m* sağanak, sağnak yağış
çilp *m* damla
çilpa *zo/n* kırkayak (*Julus terrestris*)
çilpandin *m* çırpma, aşırma
çilpandin *l/gh* çırpamak, aşırarak
çilparêz *nd/nt* çilekeş
çilpê *zo/n* kırkayak
çilpik *n* kanca
çilpikkirin *m* kancalama
çilpik kirin *l/gh* kancalamak
çilpikkirî *rd* kancalı, kancalanmış
çilpîn *m* çırpılma, aşırılma
çilpîn *l/gh* çırpılmak, aşırılmak
çilptazî *rd* 1. çıplak, dımdızlak 2. *h* çırpıplak, çırılçıplak
çilptazîtî *m* çırpıplaklık, çırılçıplaklık
çilq (I) *bnr* çilk (II)
çilq (II) *rd* şımarık
çilqandin *m* şımartma
çilqandin *l/gh* şımartmak
çilqijî *rd* deli dolu, ne yaptığını bilmeyen kimse
çilqijîtî *m* deli doluluk
çilqitk *bnr* mozeqirtik
çilqîn *m* şımarıma
çilqîn *l/gh* şımarmak
çilqûn *rd* güvenilmez, kaypak, kancık
çilqûnî *m* kancıklık (kancıkça davranış) ~ **kirin** kancıklık etmek (veya kancıklık yapmak)
çilqûnkî *h* kancıkça
çilroje *rd* çilehanede çile çeken kimse
çiltûk *m* çeltik
çilûng *n* sümük * **çilûngê** *xwe* bimalle sümüğünü sil
çilûngî *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)
çilûs *nd/nt* cimri
çilûsandin *bnr* çirisandin
çilûsî *m* cimrilik
çilûsîn *bnr* çirisîn
çilûx *zo/m* hindi
çilûz *nd/nt* 1. cimri 2. oyunda kaybetmiş veya yenilmiş kimse
çilûzbûn *m* cimrileşme
çilûz bûn *l/gh* cimrileşmek
çilvilandin *m* ışıldatma
çilvilandin *l/gh* ışıldatmak

çilvilîn *m* ışıldama
çilvilîn *l/gh* ışıldamak
çilvilok *rd* ışıldak, ısıltılı
çilvir *m* koca yalan, yalan dolan şey
çilviran (I) *m* soysuzlaşına, yozlaşma, dejenere olma
çilviran (II) *m* paralama
çilvirandin (I) *m* soysuzlaştırma, yozlaştırma
çilvirandin (II) *m* paralama
çilvirandin (I) *l/gh* soysuzlaştırmak, yozlaştırmak
çilvirandin (II) *l/gh* paralamak
çilvirandî (I) *rd* soysuzlaştırılmış, yozlaştırılmış, dejenere etirilmiş
çilvirandî (II) *rd* paralanmış
çilvirî (I) *rd* yozlaşmış
çilvirî (II) *rd* paralanmış
çilvirîn (I) *m* soysuzlaşma, yozlaşma, dejenere olma
çilvirîn (II) *m* paralanma
çilvirîn (I) *l/gh* soysuzlaşmak, yozlaşmak, dejenere olmak
çilvirîn (II) *l/gh* paralanmak
çilvirîş *rd* soysuz, yoz, dejenere
çilvirîtî *m* soysuzluk, yozluk
çilvizî *rd* yalan dolana baş vurarak çalıp çırpan
çilwerî *m* abartı
çilwilandin *m* ışıldatma
çilwilandin *l/gh* ışıldatmak
çilwilîn *m* ışıldama
çilwilîn *l/gh* ışıldamak
çilziman *rd* 1. güvenilmez, yüze gülcü 2. dili bir pabuç kadar uzun 3. geveze
çilzimanî *m* 1. güvenilmezlik, yüze gülcülük 2. dili bir pabuç kadar uzun olma 3. gevezelik
çim (I) *bnr* sim
çim (II) *n* tek adım atlama
çim (III) *n* 1. kenar, uc * **çimê wê** şikestiye kenarı kırılmış 2. uc, zirve
çima *g* 1. meğer * **çima ew zîlam ne diz bûne!** meğer adamlar hırsızlanmış * **çima ne polis in** meğer polis değillermiş 2. *h* neden, niçin, niye * **te çima ev kir?** bunu neden yaptın? 3. ne diye, nedir ki (hangi nedenle) 4. niye ~ **ji (yekî) venagerin?** niye onu rahat bırakmıyorlar?
çimam *m* bilmece
çimamik *m* bilmece
çiman *nd* herhangi bir şeyin bir parçasının kesilmesi
çimbil *bnr* çembil
çimçik *nd* yağmur yağması için tılsımlı temsil
çimçimandin (I) *m* 1. mırıldama (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söyleme) 2. kem küm etme, murın kırın etme
çimçimandin (II) *m* 1. kurutma (suyun kesilmesini sağlama) 2. büzüştürme, kurutmak (suyunun çekilmesi sonucu)

çimçimandin (I) /*gh* 1. mırıldamak (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söylemek) 2. kem küm etmek, mırın kırın etmek
çimçimandin (II) /*gh* 1. kurutmak (suyun kesilmesini sağlamak) 2. büzüştürmek, kurutmak
çimçimandî rd 1. kurutulmuş (suyu kesilmiş) 2. büzüşük (suyunun çekilmesi sonucu)
çimçimî rd 1. kurumuş 2. büzüşük (suyunun çekilmesi sonucu)
çimçimin (I) *m* mırıldanma
çimçimin (II) *m* 1. kuruma (akar su, göl, vb. için; suyu çekilme, suyu kuruma) 2. büzüşme, kuruma
çimçimin (I) /*gh* mırıldanmak
çimçimin /gh I. kurumak (akar su, göl, vb. için; suyu çekilmek, suyu kurumak) 2. büzüşmek, kurumak * **lêvên wî çimçimine** dudakları büzüşmüş
çimçir m 1. mancık 2. salıncak
çimeçim m 1. mızızlanma, mızızlık 2. *h* kem küm, mırın kırın
çimeçimkirin m mızızlanma
çimeçim kirin /gh mızızlanmak
çimika guh nd sarınal
çiminjê rd neme lâzımcı
çiminjêti m neme lâzımcılık
çimîr n tahterevallî
çimkî h çünkü
çimkoj nd/nt tamahkâr
çimkojî m tamahkârlik
çimrandin m parmakla basıp ezme
çimrandin /gh parmakla basıp ezme
çimtiyan nd atlet
çinandin (I) *m* 1. biçme, kesme 2. koparma, derme 3. koparma, koparış, dalından koparma (daldan, ağaçtan alıp toplama)
çinandin (II) *m* 1. dokuma (tezgahta kumaş yapma) 2. işleme, nakışlama, nakşetme
çinandin (I) /*gh* 1. biçmek, kesmek 2. koparmak, dermek 3. koparmak, dalından koparmak (daldan, ağaçtan alıp toplamak) * **ketine bexçe mêwe çinandine** bahçeye girip yemişleri koparmışlar
çinandin (II) /*gh* 1. dokumak (tezgahta kumaş yapmak) 2. işlemek, nakışlamak, nakşetmek
çinandî (I) *rd* 1. koparık, koparılmış 2. biçilmiş olan
çinandî (II) *rd* 1. dokunuk, dokunmuş olan 2. işlenmiş, nakşedilmiş olan
çinar bot/m çınar, kavlağan (Platanus)
çinarok bot/m yaprakları çınar ağacınkine benzeyen, uzun boylu otsu bir bitki, taze iken hayvan yemi olarak kullanılır
çinaz nd/nt cimri
çinazî m cimrilik
çincalî m salıncak, küçük salıncak
çincîl m salıncak şeklinde beşik

çincîlan m salıncak şeklinde beşik
çincîrik m salıncak
çinçil m bir tür salıncak
çinçolek m salıncak
çindê m atlambaç
çindik m 1. atlama, sıçrama 2. hoplama, zıplama ~ **dan** 1) atlamak 2) zıplamak ~ **li xwe xistin** zıplamak
çindik çindik h zıp zıp
çindikdan m 1. atlama (belli bir yükseklikte aşırma) 2. *sp* atlama 3. sıçrama (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılma) 4. hoplama, zıplama 5. kalgıma (fırlama, sıçrama) 6. kalgıma (öfkeyle kalkma) 7. sekme (tek veya iki ayak üzerinde sekme) 8. *mec* atlaya zıplaya (isteme)
çindik dan /gh 1. atlamak (belli bir yükseklikte aşırma) 2. sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak) 3. hoplamak, zıplamak 4. kalgımak (fırlamak, sıçramak) 5. kalgımak (öfkeyle kalkmak) 6. sekme (tek veya iki ayak üzerinde sekme) 7. *mec* atlaya zıplaya (istemek)
çindikdayîn 1. atlayış (belli bir yükseklikte aşırma) 2. sıçrayış 3. hoplayış, zıplayış 4. kalgıma (fırlama, sıçrama) 5. kalgıma (öfkeyle kalkma) 6. sekiş (tek veya iki ayak üzerinde sekme) 7. *mec* atlaya zıplaya (isteme)
çindirik m zıplama ~ **dan** zıplamak
çineçin m çene çalma ~ **kirin** çene çalmak
çinedîtî rd görmemiş
çinedîtîbûn m görmemişlik
çinedîtîk rd buldumcu, görmemiş
çinedîtîkbûn m bulduincu olma, görmemiş olma
çinedîtîk bûn /gh buldumcu olmak, görmemiş olmak
çing (I) *m* 1. tın, tınlama sesi 2. tıngır
çing (II) *m* hoplama, zıplama
çing (III) *rd* az, azıcık * **çingekê bine em bixwin** azıcık getir yiyelim
çingdan m hoplama, zıplama
çing dan /gh hoplamak, zıplamak
çingdayîn m hoplayış, zıplayış
çingal n çengel
çingaldar rd çengelli
çingalkirin m çengelleme
çingal kirin /gh çengellemek
çingalkirî rd çengelli, çengellenmiş olan
çingandin m 1. çınlatma, çınlatış 2. çangırdatma 3. şangırdatma 4. tangırdatma
çingandin /gh 1. çınlatmak 2. çangırdatmak 3. şangırdatmak 4. tangırdatmak
çingandî rd 1. çınlatılmış 2. çangırdatılmış 3. şangırdatılmış 4. tangırdatılmış olan
çingçing h çan çan (çan sesi için)

çingeçing (I) *h* çan çan (çan sesi için)

çingeçing (II) *h* 1. çin çin 2. cangıl cüngül * çelek bi çingeçing dihatin inekler cangıl cüngül geliyordu 3. *m* cangıl cüngül (bu biçimde gürültü) 4. *h* şangır şangır 5. *h* tangır tangır, tangır tungur, tıngır tıngır ~ **jê anîn** çin çin inletmek ~ **jê çûn** çin çin ötmek ~ **jê hatin** çin çin ötmek ~ **kirin** tıngırdamak ~a şûran kılıç şingirtısı

çingeçingkirin *m* cınlama

çingeçing kirin *l/gh* cınlamak

çingê meryem *bot/h* tavşan kulağı (Cyclamen)

çingil (I) *bnr* çepil

çingil (II) *m* ayrıntı, detay

çingilok *m* ayrıntı, detay

çingine *bot/m* bir tür ot

çingir *rd* 1. çengel gibi 2. kıvrıcık

çingizandin *m* 1. büzme 2. pişirilen etin büzülmesini, çekilmesini sağlama 3. kıvratma

çingizandin *l/gh* 1. büzmek 2. pişirilen etin büzülmesini, çekilmesini sağlamak 3. kıvratmak

çingizandî *rd* büzük

çingizîn *m* 1. büzülme 2. toplanma, büzülme, inkıbaz 3. kıvrınma 4. pişirilen et çekilme, büzülme

çingizîn *l/gh* 1. büzülmek 2. toplanmak, büzülmek 3. kıvrınmak 4. pişirilen et çekilmek, büzülmek

çingîn (I) *fiz/m* 1. tını, tınnet 2. *h* dank ~ **ji guhê (yekî) çûn** kafasına dank demek, jetonü döşmek ~ **ji serê (yekî) çûn** kafasına dank demek (veya etmek)

çingîn (II) *m* 1. cınlama, çınlayış 2. çangırdama (madeni şeyler) 3. şangırdama, şingırdama (tabak, bardak ve benzerleri için) 4. tangırdama, tıngırdama, tınlama

çingîn *l/gh* 1. cınlamak 2. çangırdamak, şingırdamak (tabak, bardak ve benzerleri için) 4. tangırdamak, tıngırdamak, tınlamak ~ **pê ketin** cınlamak, çangırdamak, şangırdamak ~ **û şingîn** şangır şungur ~ **û zingîn** tıngır mınır

çingînî *m* 1. çingirtı 2. çangirtı 3. şangirtı, şingirtı 4. tangirtı, tıngirtı 5. *h* dank ~ **ji guhê (yekî) hatin** kulağı cınlamak ~ **ji serê (yekî) çûn** kafasına dank demek (veya etmek), jetonu düşmek

çingînî dan *l/gh* cınlanmak

çingînî jê anîn *l/bw* 1. cınlattmak 2. çangırdatmak 3. şangırdatmak 4. tıngırdatmak

çingînî jê hatin *l/bw* 1. cınlanmak 2. çangırdamak 3. şangırdamak 4. tıngırdamak

çingînîkirin *m* cınlama

çingînî kirin *l/gh* cınlamak

çingîvala *rd* bomboş

çingo *bnr* çinko

çinik *m* simit

çinivînî *m* çat pat

çinîn (I) *m* 1. biçme, biçim (ekini, otu orakla, turpanla, makine ile kesme) 2. derme 3. koparma (koparıp toplama)

çinîn (II) *m* 1. dokunma (tezgahta kumaş yapma) 2. işlenme, nakışlama, nakşedilme

çinîn (I) *l/gh* 1. biçmek (ekini, otu orakla, turpanla, makine ile kesmek) 2. dermek * **were em gulan biçinin** gel gül derelim 3. koparmak (koparıp toplamak) ~a **giya** ot biçme ~a **tirî** üzüm dermek

çinîn (II) *l/gh* 1. dokunmak (tezgahta kumaş yapmak) 2. işlenmek, nakışlamak, nakşedilmek

çinîna rezan *rd* bağ bozumu

çinîner *nd/nt* dokumacı

çinînerî *m* dokumacılık

çinkû *g* çünkü

çinraw *m* dokuma

çinûk *rd* cimri

çinûkî *m* cimrilik

çip (I) *rd* 1. çabuk 2. hızlı, çevik kimse ~ ~ 1) çabuk çabuk, acele acele 2) *b* âlâ âlâ 3) halay oynanırken daha hızlı daha hızlı anlamında söylenir ~ **û peya bûn** zıng diye inmek

çip (II) *m* 1. pıt, şıp (su damlasının çıkardığı ses) 2. zıp

çip (III) *rd* dik

çip (IV) *n* penis ucu

çipalek *m* yağmur damlası * **çipalekên baranê** yağmur damlaları

çipborî *m* tüp (içine, krem, diş macunu, ilaç gibi maddeler konulan ucu burgulu plâstik veya metal boru)

çipçik *rd* dimdik

çipçip *h* 1. çabuk çabuk, acele acele 2. *b* âlâ âlâ 3. halay oynanırken daha hızlı daha hızlı anlamında söylenir

çipçipok *rd* 1. atik, çevik 2. hızlı 3. kıpırdak, canlı hareketli * **zarokekî çipçipok** hareketli bir çocuk 4. yürüyüşte çok hızlı olan

çipçipokî *h* 1. atikçe 2. hızlıca 3. hareketlice, kıpırdakça 4. *m* atiklik 5. kıpırdaklık

çipçipokîtî *m* 1. atiklik 2. hareketlilik, kıpırdaklık

çipeçip *h* 1. şıpır şıpır, pıtır pıtır (su damlasının sesi için) 2. tıpış tıpış 3. şıkır şıkır ~a **(yekî) bûn leyistin** 1) şıkır şıkır oynamak 2) *mec* şıkır şıkır oynamak, çok sevinmek

çipik (I) *ant/h* meme başı, meme ucu * **çipikê pêsrê** meme ucu

çipik (II) *m* damla (yağmur vb. için)

çipik (III) *h* 1. çabuk (yavaşın karşıtı) 2. *rd* hızlı (çabuk davranan kimse) 3. *rd* atik, çevik 4. *rd* kıpırdak, canlı hareketli, enerjik (güçlü ve hareketli) 5. eline, ayağına çabuk kimse, cılasun * **wekî ~ê leyistin** şıkır şıkır oynamak

çipikane *rd/h* 1. çabukça 2. atikçe, çevikçe 3. kıpırdakça, hareketlice
çipikatî *m* 1. çabukluk 2. atiklik, çeviklik 3. kıpırdaklık
çipikbûn *m* 1. çabuklaşma 2. çevikleşme 3. ivedilenme
çipik bûn */ngh* 1. çabuklaşmak 2. çevikleşmek 3. ivedilenmek
çipikbûyîn *m* 1. çabuklaşma 2. çevikleşme 3. ivedilenme
çipik çipik *h* 1. çabuk çabuk 2. hızlı hızlı 3. fıldır fıldır * **çavên wî di nav serê wî de çipik çipik direqisîn** gözleri fıldır fıldır oynuyor
çipikî *m* 1. çabukluk 2. atiklik, çeviklik, tetiklik 3. hareketlilik, kıpırdaklık
çipikîbûn *m* 1. çabuklaşma 2. atikleşme, çevikleşme, acarlaşma, tetikleşme 3. ivedilenme
çipikî bûn */ngh* 1. çabuklaşmak 2. atikleşmek, çevikleşmek, acarlaşmak, tetikleşmek 3. ivedilenmek
çipikîbûyîn *m* 1. çabuklaşma 2. atikleşme, çevikleşme, acarlaşma, tetikleşme 3. ivedilenme
çipikkirin *m* 1. çabuklaştırma 2. atikleştirme, çevikleştirme, tetikleştirme 3. ivedileştirme
çipik kirin */gh* 1. çabuklaştırmak 2. atikleştirmek, çevikleştirmek, tetikleştirmek 3. ivedileştirmek
çipilandin *m* 1. budama 2. kırpmı 3. çırpmı
çipilandin */gh* 1. budamak 2. kırpmak 3. çırpmak
çipilandî *rd* 1. budanmış olan 2. kırpılmış 3. çırpılmış
çipilîn *m* 1. budanma 2. kırpılma 3. çırpılma
çipilîn */ngh* 1. budanmak 2. kırpılmak 3. çırpılmak
çipizk *n* iki parmakla, fiskeleyerek atılabilen taş
çipinî *m* şıptırtı, pıtırtı (su damlasının çıkardığı ses için) ~ **jê anîn** pırtırdatınak ~ **jê çûn** pırtırdamak
çipîsk (I) *m* damla
çipîsk (II) *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına ilâştirip birdenbire i-leriye fırlatarak yapılan vuruş) ~ **lê dan** (an jî **xistin**) fiskelemek, fiske vurmak
çiprîsk *m* fiske
çiptazî *rd* çırılçıplak
çiptazîtî *m* çırılçıplaklık
çipuryan *rd* çırılçıplak
çipuryanî *m* çırılçıplaklık
çiq (I) *n* bacak
çiq (II) *n* 1. dal * **çiqê darê** ağaç dalı 2. budak 3. çatal * **darekî du çiq** iki çatallı ağaç 4. dal, şube ~ **kirin** dalları kesmek
çiqal *n* dal
çiqandin *m* budama

çiqandin */gh* budamak

çi qas *rd/h* 1. kaç, ne kadar 2. *d* kadar, denli * **hûn çi qas bilî bibin jî tewş e** ne denli uğraşsanız boştur ~ **hebe** olsun olsun ~ **hebe** en aşağı, ferah ferah * **çi qas çi qas hebe sî safî ye** ferah ferah otuz yaşında ~ **kevîrek hebû me piştâ xwe dayê, ser me de hat xwarê** neye el attıysak elimizde kaldı

çi qasê *c/h* kaç * **çi qasê wê yên te ne?** bunların kaç * sana ait?

çiqçiko *zo/m* karagöz serçe

çiqçiqan 1. kızışma 2. çitırdama

çiqçiqandin *m* 1. kızıştırmak 2. çitırdatma

çiqçiqandin */gh* 1. kızıştırmak 2. çitırdatmak
çiqçiqîn *m* 1. kızışma 2. çitırdama (odunun ateşte çitırdaması gibi)

çiqçiqîn */ngh* 1. kızışmak 2. çitırdamak (odunun ateşte çitırdaması gibi)

çiqdirêj *rd* uzun bacaklı

çiqereş *zo/m* karga

çiqê *b* cik (çocuk dilinde)

çiql *n* 1. dal (ağacın gövdesinden ayrılan kollarından her biri) * **du çiqlên darê, ji ber bayê şikestibûn** ağacın iki dalı rüzgârdan dolayı kırılmıştı 2. dalcık, ince dal, (küçük dal) 3. salkımcık 4. kol (akarsu, dere, nehir vb. nin kolları) 5. brans ~ **di binî de tewîn** dalları basmak (ağaçta dalları eğecek kadar meyve olmak) 6. *mec* uzantı * **çiqlê wê yê siyasî** onun siyasi uzantısı ~ **û gulî** (an jî **şax**) **dan** dal budak salmak * **merivatiya wan çiql û gulî dabû** akrabalıkları dal budak salmıştı

çiqlçem *n* nehir kolu

çiqlidan *m* dallanma, dal verme

çiql dan */gh* dallanmak, dal vermek

çiqlidar *rd* dallı

çiqlidayîn *m* dallanış

çiqlilik *m* dalcık

çiqlk *n* 1. dal, ağaç dalı 2. budak (ağacın dal olacak sürgünü) 3. çitnik (üzüm salkımının küçük dalı) 4. çatal (dallı olan şeylerin her biri) ~ **ê darê çêbûn** budaklanmak ~ **ê teze** budak özü

çiqlokî *rd* dalsı

çiql pê dan */wb* dallandırmak

çiqîn *m* kabız olma hali

çiqinî *rd* kabız

çiqinîbûn *m* kabız olma

çiqinî bûn */ngh* kabız olmak

çiqinîtî *m* kabızlık

çiqirandin *m* buruşturma, büzdürme

çiqirandin */ngh* buruşturmak, büzdürmek

çiqirîn *m* buruşma, büzüleme

çiqirîn */ngh* buruşmak, büzülmek

çiqîn *m* ses seda

çiqinî *m* ses seda

çiqkirin *m* dalları kesme

çiq kirin */gh* dalları kesmek

çiqıan *m* nispet

çiqıanî *m* nispet etme

çiqıanîkirin *m* nispet etme

çiqıanî kirin *l/gh* nispet etmek

çiqıık *n* 1. dalcık 2. çitnik (üzüm salkımının küçük dalı)

çiqıı *n* 1. dal 2. budak (ağacın dal olacak sürgünü)

çiqul *n* dal, dalcık (ağacın gödesinden ayrılan kollardan her biri)

çiqulî *n* çatal ağaç

çiqul kirin *l/gh* budamak

çiqûl *bnr* çiqul

çir (I) *m* (*r* kalın okunur) yakan top oyununa benzeyen, topsuz ve karşılıklı iki grup tarafında oynanan geleneksel bir Kürt oyunu ~a (yekî) birin yenmek, mağlup etmek * min çira te bir seni yendim

çir (II) *m* (*r* kalın okunur) 1. yudum 2. damla, damlacık (terleme sonucu oluşan damlacık) ~a şîr kaymak gibi (bembeyaz)

çir (III) *rd* (*r* kalın okunur) 1. sert, direngen 2. sert, elastik (pişirildiği halde sert kalan yiyecek; et, taze fasulye, biber gibi) * ev goşt çir e bu et hala sert * nanê çir elastik gibi ekme 3. gergin * rûyê min çir bûye sabûn a wî ne baş e yüzüm gergin olmuş, sabunu iyi değil 4. yoğun

çir (IV) (yumuşak ç ile) 1. akibet, sonun gelmesi, ölüm haberi * çirî hatî ölüm haberi gelesi * çirê re sonunda 2. bir işin tam zamanı * çira masî balık zamanı

çir (V) *m* çağlayan, çağlar

çir (VI) *m* tav (ağaç, tahta vb. şeyler için)

çir (VII) *m* akın etme, saldırma ~î (...) kirin - e akın etmek * ajalan çirî avê kirin hayvanlar suya akın etti

çir (VIII) *c/m* ne * çir dikî ne yapıyorsun?

çira (I) *h* neden, niçin, niye * te çira ev kir? bunu neden yaptın? ~ xizan î, ji nezanî yoksulluk bilgisizliktendir

çira (II) *m* 1. çıra (ışık aracı) 2. çıra (çam gibi çeşineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü) ~ hilkirin çıra yakmak ~ pê xistin çıra yakmak ~ya bêdon naîse kazan kaynamayan yerde maymun oynamaz, aç ayı oynamaz ~ya bêdonî nade ronî aç ayı oynamaz ~ya kesî heta serê sibehê naşewite kimse'nin işiği sonsuza dek parlamaz ~ya (yekî) temirandin ocağını söndürmek ~ya (yekî) temirin ocağı sünmek

çira (III) *nd/nt* oyunbaz

çiraçep *m* viraj, dönemeç

çiradank *m* çiralık, çirakma, çirakman

çirahilkirin *m* çıra yakma

çira hilkirin *l/gh* çıra yakmak

çirakandin *m* çıtırdama

çirakandin *l/gh* çıtırdamak

çirakandî *rd* çıtırdamış

çirakîn *m* çıtırdanma

çirakîn *l/gh* çıtırdanmak

çiran *m* yırtılış, yırtılma

çirandin (I) *m* 1. yırtma, yırtış 2. yırtma (vücudu kanatacak kadar derin çizme) 3. yırtma (zorlama)

çirandin (II) *m* gıcırdatma

çirandin (I) *l/gh* 1. yırtmak * tişteki sirt devdelinga min çirand sert bir şey paçamı yırttı 2. yırtmak (vücudu kanatacak kadar derin çizmek) * pisikê destê zarok çirand kedi çocuğun ellini yırttı 3. yırtmak (zorlamak) * hingî min gazî kir min qirika xwe çirand bağra bağra gırtlâgımı yırttım

çirandin (II) *l/gh* gıcırdatmak

çirandî *rd* yırtık, yirik

çirandîbûn *m* yırtıklık

çirane *m* çörten, oluk (yapılardaki oluk için) * weka ~ê hatin xwarê oluk gibi akmak

çirane *rd* oluklu (üstünde yol yol oluklar bulunan) * muqaweyê çirane *rd* oluklu mukava

çirane *kîbûn* *m* oluklaşma

çirane *kî* *bûn* *l/gh* oluklaşmak

çiranok *m* çörten, oluk

çirapif *m* mum söndü

çiraq *m* yudum, az miktarda su

çirati *m* oyunbazlık

çirav (I) *m* 1. kirli, çamurlu su 2. balçık, cıvık çamur 3. bataklık

çirav (II) *m* (*r* kalın okunur) 1. çok ince ve az akan su 2. çağlayan, çavlan

çiravk *m* su sızıntısı

çirax (I) *m* 1. çıra, meşale, fener 2. çıra (çam gibi reçinelî ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü)

çirax (II) *nd/nt* 1. çırak (zanaat öğrenmek için bir ustanın yanında çalışan kimse) 2. çırak (dükkanında ayak işlerine bakan kimse) * çiraxê beqal bakkal çırağı ~ê şêx senede bir şeyhine sığır götüren kimse

çiraxane *m* çıraklık (çırakların yetiştiği yer)

çiraxbûn *m* çıraklaşma

çirax bûn *l/gh* çıraklaşmak

çiraxdar *rd* 1. çırallı 2. çırallı, meşaleli, fenerli

çiraxfiroş *nd/nt* fenerci (fener satan kimse)

çiraxfiroşî *m* fencerilik

çiraxî *m* 1. çıraklık (çırak olma durumu) 2. çıraklık (çırağın yaptığı iş) 3. çıraklık (çırağa verilen ücret)

çiraxî kirin *l/gh* çıraklık etmek

çiraxker *nd/nt* fenerci

çiraxkerî *m* fencerilik

çiraxkirin *m* 1. becerme (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) 2. eğitme, geliştirme

çirax kirin *l/gh* 1. becermek (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) 2. eğitmek, geliştirmek

çiraxvan *nd/nt* fenerci (sokaklardaki fenerleri

yakan görevli)
çiraxvanî *m* fenercilik
çirb *nd* yağlı yemekler
çir bûn (I) *l/gh* 1. gerilmek 2. (ağaç) şişmek
çir bûn (II) *l/gh* 1. yırtılmak 2. ne olmak
çirç *m* 1. kırıxık, kırıxıklık (deride esnekliğin kaybolmasıyla oluşan kıvrım) 2. kıvrım ~ **pê rast kirin** başkaları sayesinde dardan kurtulmasına rahmen ona sırt dönmek ~ê **xwe pê rast kirin** (birini) kullanmak, sö-mürmek ~ê **xwe rast kirin** durumunu dü-zeltmek ~ên **eniya (yekî) ketin hev morali** bozulmak
çirçir *m* çirçır, çirçır makinesi
çirçiran (I) *m* 1. yırtma 2. *mec* abartı, abartma
çirçiran (II) *m* kasılma
çirçirandin (I) *m* 1. yırtma 2. *mec* abartma
çirçirandin (II) *m* kasma
çirçirandin (I) *l/gh* 1. yırtmak 2. *mec* abart-mak
çirçirandin (II) *l/gh* kasmak
çirçirandî (I) *rd* 1. yırtık, yırtılmış 2. *mec* a-bartılı
çirçirandî (II) *rd* kasılmış vaziyette olan
çirçirik (I) *m* topaç
çirçirik (II) *zo/m* çirçir böceği
çirçirîn (I) *m* 1. yırtılma 2. abartılma
çirçirîn (II) *m* kasılma, kasılış
çirçirîn (I) *l/gh* 1. yırtılmak 2. abartılmak
çirçirîn (II) *l/gh* kasılmak
çirçirk *zo/m* çirçir böceği, cırlak, cırlayık (Grillus domesticus, G. campestris)
çirçirsokî *rd* 1. ısıldak, ısıtlı 2. *h* ısıt ısıt
çirdûk *bot/m* boğan otu, çördük (Acunium napellus)
çire *bnr* çira (II)
çireçir *h* gıcır gıcır ~ **kirin** gıcır gıcır etmek
çirevîtk *m* zıplama ~ **dan** zıplamak
çirê *m* geleneksel bir Kürt erkek oyunu
çirg *zo/m* baklan, toy (Otis tarda)
çirig *n* 1. köken 2. tohum
çirijandin *m* kavurma
çirijandin *l/gh* kavurmak (sıcacığın tanenin ol-gunlaşmadan büzülerek kurumasına neden olması)
çirijandî *rd* kavruk (tanenin olgunlaşmadan büzülerek kurumuş olması)
çirijîn *m* kavuruş (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kuruma, yanma)
çirijîn *l/gh* kavurmak (tanenin ıcaktan dola-yı olgunlaşmadan büzülerek kuruması)
çirik (I) *m* ishal
çirik (II) *m* 1. oluk, olukçuk (yapılardaki oluk için) * **weka ~ê herikîn** oluk gibi akmak 2. çörten ~ ~ oluk oluk * **çirik çirik tê xwarê** oluk oluk su akıyor av ~ **bi ~ oluk oluk**
çirik (III) *m* 1. çıkık 2. çıkık (iplik bükmek veya iplik sarmak gibi işlerde kullanılan bir tür dolap) 3. çırçır (pamuk kozalarının pa-

muğunu ve çekirdeğini ayıran âlet) 4. *fiz* çıkık 5. mancınık (ipekçi çıkırığı) 6. maka-ra (üzerine iplik, tel, şerit gibi şeyler sarılan âlet) çirika ~a **avê** su dolabı
çirik (IV) *m* çirçır, küçük pınar
çirik (V) *m* örgülü bir tür peynir
çirik (VI) *m* üzümlü posasını sıkma işlemi ~a (yekî) **derxistin** cılkını çıkarmak
çirik (VII) *zo/m* ocak çekirgesi
çirika avê *nd* su dolabı
çirikandin (I) *m* gıcırdatma
çirikandin (II) *m* pamuk atma
çirikandin (I) *l/gh* gıcırdatmak
çirikandin (II) *l/gh* pamuk atmak
çirikî *rd* ishal
çirikî bûn (I) *l/gh* ishal olmak
çirikî bûn (II) *l/gh* oluklaşmak
çirikîn (I) *m* (diş) gıcırdama
çirikîn (II) *m* çağlama
çirikîn (I) *l/gh* (diş) gıcırdamak
çirikîn (II) *l/gh* çağlamak
çirikvan *nd/nt* 1. çıkırkçı 2. mancınıkçı
çirikvanî *m* 1. çıkırkçılık 2. mancınıkçılık
çiris *m* 1. parıltı 2. ısıltı
çirisandin *m* 1. parıldatma, parlatma 2. ısıldat-ma 3. diş bileme
çirisandin *l/gh* 1. parıldatmak, parlatmak 2. ı-şıldatınak 3. diş bilemek
çiris çiris *h* çıldır çıldır * **almast çiris çiris di-birîqe** elmas çıldır çıldır yanıyor
çirisîn *m* 1. parıldama, parıldayış, parlama, parlayış 2. ısıldama
çirisîn *l/gh* 1. parlamak, parıldamak * **hun-dirê çavên wî diçirisin** gözlerinin içi parlı-yor 2. ısıldınak
çiritandin *m* 1. sıyırma 2. yırtma (deriyi sıyı-rıp derine gitme)
çiritandin *l/gh* 1. sıyırmak 2. yırtmak (deriyi sıyı-rıp derine gitmek)
çiritîn *m* 1. sıyırma 2. yırtılma (deriyi sıyı-rıp derine gitme)
çiritîn *l/gh* 1. sıyırılmak 2. yırtılmak (deriyi sıyı-rıp derine gitmek)
çiriya berê *nd* ekim (ay)
çiriya ewil *nd* ekim (ay)
çiriya paşîn *nd* kasım (ay)
çiriya pêşîn *nd* ekim (ay)
çiriyaî *rd* yırtık * **deftereke çiriyaî** yırtık bir defter
çiriyaîbûn *m* yırtıklık
çirî (I) *m* ekim (ay) ~ya **yekê** ekim ayı ~ya **duduyan** kasım ayı
çirî (II) *m* yoğunluk
çirî (III) *m* hayvanlarda meme deliği
çirî (IV) *m* 1. yaşlık 2. yas ağlaması
çirî çiplak *rd* çırılçıplak, anadan doğma
çirîkan *m* gıcırdama, gıcırdayış
çirîkandin *m* diş gıcırdatma
çirîkandin *l/gh* diş gıcırdatmak

çirîke *m* yüksek perdeden söylenen, kuş ötüşü biçiminde olan şarkı türü; önceleri destanı bir özeliği sahipmiş

çirîkîn *m* (diş) gıcırdama

çirîkîn *l/gh* (diş) gıcırdamak

çirîn (I) *m* gıcırdama, gıcırdayış

çirîn (II) *m* yırtılma

çirîn (III) *m* çağırıtı, bagırıtı ~ **dadn** imdat çığılığını basmak

çirîn (IV) *m* teşrin (yılın onuncu ve onbirinci aylarının ortak adı)

çirîn (I) *l/gh* gıcırdamak * **derî diçîre** kapı gıcırıyor

çirîn (II) *l/gh* yırtılmak

çirînî (I) *m* gıcırıtı ~ **jê çûn** gıcırdamak * **çirînî ji diranê wî çû** dişleri gıcırdadı

çirînî (II) *m* cayırıtı (sert şeylerin yırtılırken kullanılır) ~ **kirin** cayırdamak

çirînî (III) *m* çağırıtı ~ **ket nava** (yekî) çağır-maya başlanmak

çirînîkirin *m* cayırdama

çirînî kirin *l/gh* cayırdamak

çirîset *m* heybet

çirîsk *m* 1. kıvılcın (yanmakta olan bir maddeden sıçrayan küçük ateş parçası) 2. kıvılcım (demir ve taş gibi maddelerin güçlü çarpmasında sıçrayan ateş durumundaki küçük parça) 3. *ast* kıvılcım (güneş yüzeyinde görülen kesikli ışımalara verilen ad) 4. parıltı, ışıltı ~ **jê rijîn** kıvılcım saçmak **eynî ~a rojê ye** nur gibi

çirîskandin *m* ışıldatma

çirîskandin *l/gh* ışıldatmak

çirîskdan *m* kıvılcımlanma

çirîsk dan *l/gh* kıvılcımlanmak

çirîskdar *rd* kıvılcımlı

çirîskdayîn *m* kıvılcımlanış

çirîskîn *m* ışıldama

çirîskîn *l/gh* ışıldamak

çirîsok *rd* parlak

çirîsokî *rd* parlakça

çirîsokîbûn *m* parlaklaşma

çirîsokî bûn *l/gh* parlaklaşmak

çirîsokîbûyîn *m* parlaklaşma

çirîş *m* çirîş

çirîşkirî *rd* çirîşli

çirîvî *m* zıplama, zıplayış ~ **dan xwe** zıplamak

çirîzok *m* karıncalanma (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanma)

çirîzok pê ketin *l/bw* karıncalanmak

çirk (I) *m* 1. çat (sert bir şeyin kırılırken çıkardığı ses) 2. cart (sökülme veya yırtılma sesi)

çirk (II) *m* irin

çirk m 1. saniye 2. tık

çirkandin *m* 1. çatırdatma 2. gacırdatma

çirkandin *l/gh* 1. çatırdatmak 2. gacırdatmak

çirke *m* 1. saniye 2. saniye (fizik ve mekanikte zaman birimi)

çirkeçirk (I) 1. çıtırtı 2. gıcırıtı 3. tıkırtı (saat sesi) 4. şakırtı (yağmurun çıkardığı ses)

çirkeçirk (II) *h* 1. çatır çatır, çatur çatur 2. cızır cızır (yazı yazarken kâğıt kalemin çıkardığı ses) 3. gıcır gıcır, gacıır gacıır, gacıır gacıır 4. tık tık ~ **kirin** 1) çatır çatır çatırdamak 2) cızır cızır etmek, cızırdamak 2) gıcır gıcır etmek, gacıır gacıır etmek, gacıır gacıır etmek

çirkeçirk kirin *l/gh* 1. çıtırtı yapmak 2. gıcırıtı yapmak 3. tıkırtı yapmak 4. şakırtı yapmak

çirkef *m* çirkef

çirkejinêr *m* yelkovan

çir kirin *l/gh* 1. yırtınak 2. bayır aşağı koşmak ya da atlamak

çirkî *rd* saniyelik

çirkîn *m* 1. çatırdama 2. gacırdama

çirkîn *l/gh* 1. çatırdamak 2. gacırdamak

çirkînî *m* 1. çatırtı 2. cızırtı (kâğıt kaleminin sesi için) 3. gacırtı, gıcırıtı ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) çatırdamak ~ **kirin** 1) çatırdamak 2) cızırdamak

çirmaq *rd* sıska * **berxê çirmaq** sıska kuzu

çirmaqî *rd* siskaca

çirmaqîbûn *m* siskalaşma

çirmaqî bûn *l/gh* siskalaşmak

çirmaqî *m* siskalık

çirmix *m* sivri ve keskin tırnak

çirmixandin *m* tırmalama

çirmixandin *l/gh* tırmalamak

çirmixandî *m* tırmalanmış olan

çirmixîn *m* tırmalanma

çirmixîn *l/gh* tırmalanmak

çirnûg *bot/m* boğan otu (Acunium napellus)

çirnûkê gur *bot/nd* kurtboğan (Aconitum napellus)

çiro *m* gonca

çirore *rd* obur

çiroretî *m* oburluk

çirp (I) *m* şıp (düşen su damlasının sesi)

çirp (II) *h* 1. çabuk (yavaşın karşıtı) 2. *h* aniden, zıp 3. *rd* atık, çevik

çirpan *nd* su bekçisi

çirpandin (I) *m* şıpırdatmak

çirpandin (II) *m* 1. çırpma (bir şeyin ucundan bir parça kesme) 2. çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) 3. çalma (kumaşın bir parçasını kesme) 4. çarpma, kırpma (kurnazlıkla, zorla ele geçirme) 5. dalından koparma, derme 6. kırpma, çırpma (ucundan kesme) 7. (kendine) yontma 8. çırpıştırma (hafifçe vurma, silkeleme) 9. çırpma, tırtıklama, aşırma (çalma, hırsızlık etme)

çirpandin (I) *l/gh* şıpırdatmak

çirpandin (II) *l/gh* 1. çırpmak (bir şeyin ucun-

dan bir parça kesmek) * **guliyeñ darê çirpandin** ağacın dallarını çırpmak 2. çırpmak (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak) * **hêkan baş biçirpîne!** yumurtaları iyice çirp! 3. çalmak (kumaşın bir parçasını kesmek) * **ez hinek ji qumaş biçirpînim?** kumaştan biraz çalayım mı? 4. çarpmak, kırpmak (kurnazlıkla, zorla ele geçirmek) * **her serê mehê tê hinek pere ji bavê xwe diçirpîne û diçe** her aybaşında gelir babasının biraz parasını çarpar gider 5. dalından koparmak, dermek * **were em gulan biçirpînin** gel gül derelim 6. kırkmak, çırpmak (ucundan kesinek) 7. *mec* (kendine) yontmak * **jê dirav çirpand** ondan para yonttu 8. çırpıstırmak (hafifçe vurmak, silkelemek) 9. çırpmak, tırtıklamak, aşırnak (çalmak, hırsızlık etmek)

çirpandî *rd* 1. çırpılmış 2. kırkmış, kırpılmış olan

çirpanî *m* su bekçiliği

çirpdest *rd* eli hafif, çabuk olan

çirpdestî *m* eli hafif olma

çirpeçirp *h* şıpır şıpır

çirpî *n* çırpı

çirpîn (I) *m* şıpradama

çirpîn (II) *m* 1. çırpılma (bir şeyin ucundan bir parça kesilme) 2. çırpılma (sulu yiyecekler, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırılma) 3. çalınma (kumaşın bir parçası kesilme) 4. çarpılma, kırılma (kurnazlıkla, zorla ele geçirilme) 5. dalından koparılma, derilme 6. kırılma, çırpılma (ucundan kesilme) 7. çırpıstırılma (hafifçe vurulma, silkelenme) 8. çırpılma, tırtıklanma, aşırılma (çalınma)

çirpîn (I) *l/gh* şıpradamak

çirpîn (II) *l/gh* 1. çırpılmak (bir şeyin ucundan bir parça kesilmek) 2. çırpılmak (sulu yiyecekler, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırılmak) 3. çalınmak (kumaşın bir parçası kesilmek) 4. çarpılmak, kırılmak (kurnazlıkla, zorla ele geçirilmek) 5. dalından koparılmak, derilmek 6. kırılmak, çırpılmak (ucundan kesilmek) 7. çırpıstırılmak (hafifçe vurulmak, silkelenmek) 8. çırpılmak, tırtıklanmak, aşırılmak (çalınmak)

çirpînî *m* şıprı

çirpiz *m* firez (yeni çıkmış buğday filizi)

çirpker *rd* çırpıcı

çirpkirin *m* kırkma (ucundan kesme)

çirp kirin *l/gh* kırkmak (ucundan kesmek)

çirpkirî *rd* kırkık, kırkmış olan

çirpoz *m* firez (yeni çıkmaya başlamış ekin)

çirs *m* 1. kıvılcım 2. parıltı

çirsavêj *m* 1. kıvılcımsaçan 2. ışıldak, ışık saçan,

çirsçirs *h* par par

çirseçirs *h* paril paril

çirsok *rd* parıldak

çirsokî *rd* parlakça

çirt (I) *m* sağ (kuş tersi)

çirt (II) *nd* 1. cart (sert bir şey yıtılırken çıkan ses) 2. çat, zıp ~ **û zirt** 1) zırt pırt 2) zırt zırt ~ **vira ~ wira** çat orada çat burada, çat kapı arkasında * **keça te li cihekî nasekine, çirt li wira, çirt li wira** ye senin kız bir yerde durmaz, çat orada çat burada, çat kapı arkasında ~ **virt** *h* zırt fırt

çirtan (I) *bnr* çortan

çirtan (II) *m* çağlar, çağlayancık

çirtemize *m* işeme güçlüğü

çirtik (I) *m* oluk (yapılardaki oluk için)

çirtik (II) *rd* 1. hafif, hoppa, oynak, terelelli 2. yaramaz, peş para etmez şey ~ (an jî **û**) **virtik** (I) kıvir zıvir 2) kıvir zıvir (önemsiz ayrıntı)

çirtik (III) *m* zıplama ~ **avêtin** zıplamak

çirtikî *m* 1. hoppalık, oynaklık, hafiflik 2. *rd* yeleme, hava-

î 3. *rd/h* hoppaca

çirtikîbûn *m* hafifleşme, hoppalaşma (ağırbaşlılığı yetirme)

çirtikî bûn *l/gh* hafifleşmek, hoppalaşmak (ağırbaşlılığını yetirmek)

çirtikîkirin *m* hafifleştirme, hoppalaştırma

çirtikî kirin *l/gh* hafifleştirmek, hoppalaştırmak

çirtikîfî *m* hoppalık

çirtik virtik *rd* 1. kıvir zıvir 2. *nd* kıvir zıvir (önemsiz ayrıntı)

çirtîn *m* şırlı (az akan su sesi)

çirtma kundiran *nd* kabak, mercimek, fasulye veya fasulye ile yapılan bir yemek

çirtonek *m* oluk (yapılardaki oluk için) * **mîna devê çirtonekê hatin xwarê** oluk gibi akmak

çirtonekî *rd* oluk gibi

çirtonekîbûn *m* oluklaşma

çirtonekî bûn *l/gh* oluklaşmak

çirtovirto *rd/h* 1. abuk sabuk, saçma sapan ~ **axaftin** (xeber dan an jî **qise kirin**) abuk sabuk konuşmak 2. *rd* derme çatma, özensiz (değersiz geçrelerle özensiz yapılmış) * **xaniyekî çirtovirto** derme çatma bir ev 3. kıyırık 4. kıvir zıvir 5. ters tûrs (düzgün gitmeyen, iyi işlemeyen) 6. fasa fiso

çirtox *nd/ht* zevzek

çirtoxî *m* zevzeklik

çirtûl *m* değirmen suyunun çıktığı yer

çirûsandin *m* 1. parıldatma 2. ışıldatma

çirûsandin *l/gh* 1. parıldatmak 2. ışıldatmak

çirûsî *m* parlaklık

çirûşin *m* 1. parıldama, parıldayış 2. ışılama, ışıldama

çirûşin *l/gh* 1. parıldamak 2. ışılamak, ışıldamak

çirûsk *m* 1. kıvılcım, çakın, çakım, çığı 2. parıltı, ışıltı

çirûskandin *m* 1. kıvılcamak 2. parıldatma
çirûskandin *l/gh* 1. kıvılcamak 2. parıldatmak
çirûsk çirûsk *h* ışı ışı
çirûskdar *rd* 1. kıvılcımlı 2. ışıltılı
çirûske *m* ışıltı, parıltı
çirûskîn *m* 1. kıvılcımlanma 2. parıldama 3. *rd* parıltılı
çirûskîn *l/gh* 1. kıvılcımlanmak 2. parıldamak
çirûtan *m* oluk
çirvirandin *m* yurtık pırtık etine
çirvirandin *l/gh* yurtık pırtık etmek
çirvirî *m* bir oyun adı
çirvirîn *m* yurtık pırtık olma
çirvirîn *l/gh* yurtık pırtık olmak
çirvîtk *m* zıplayarak oynama
çirwirîk *nd/ht* torunun torunu
çirwisandin *bnr* çirisandin
çirwisîn *bnr* çirisîn
çirxat *m* fren, değirmen freni
çirxatkirîn *m* frenleme, değirmeni durdurma
çirxat kirin *l/gh* frenlemek, değirmeni durdurmak
çisa *c* ne
çist *h* 1. çabuk (yavaştın karşısı) 2. *rd* çevik, hızlı 3. *rd* kıpırdak, canlı, hareketli
çistan *m* bilmece
çistandar *rd* bilmeceli
çistane *rd/h* çevikçe
çistbûn *m* çevikleşme
çist bûn *l/gh* çevikleşmek
çiste *rd* uyanık, çabuk davranan, tetikte olan
çistî (I) *m* 1. disiplin 2. uyma, itaat
çistî (II) *m* 1. çabukluk 2. çeviklik 3. hızlılık
çistkirin *m* çevikleştirme
çist kirin *l/gh* çevikleştirmek
çiş b çuş
çiş bûn *l/gh* tay durmak
çit *n* ferik, yavru horoz
çitare *m* 1. çitar (bir tür pamuklu kumaş) 2. bez (herhangi bir iş için kullanılan dokuma)
çitarî *m* bir tür kumaş
çitik *m* çekiliş
çitî *m* lime ~ ~ 1) lime lime 2) parça parça ~ ~
kirin lime lime etmek
çitîl *n* fidan
çitmenaş *b* misket gibi oyunlarda nişan alırken hangisine değse anlamında söylenen söz
çito *rd* 1. nasıl (bir kimse, bir olay veya bir konu için) * **hûn kaxizekî çito dixwazîn?** nasıl kâğıt istiyorsunuz? * **keçeke çito ye?** nasıl kızdır? 2. *h* nasıl (bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılır) * **min çito û ji bô çî pîrs pîrsîye ez dizanim** ben soruyu nasıl sorduğumu, niçin sorduğumu biliyorum 3. nasıl (bir hareketin yanlış biçimine duyulan şaşkınlığı belirtir) * **hûn çito hatin vîr?** siz buraya nasıl geldiniz? * **piştî van kirinên di wî ez dê çito ne-**

xeyîdim? bu yaptıklarından sonra nasıl kızmam? 5. nasıl (ne kadar çok) * **tu bizanî ku ez çito ji te hez dikim** seni nasıl seviyorum bir bilsen 6. nasıl (elbette, kesinlikle) * **tu lê binêre wê çito here** bak nasıl gidecek 7. nasıl (ben sana dememiş miydim, gördün mü?) * **çito ye, pîrtûk a kê ye?** nasıl, kitap kiminmiş? 8. nasıl (işin zorunlu olduğunu belirtir) * **çito naçe dibistanê?** okula nasıl gitmez? 9. *b* nasıl ('ne dediniz' veya 'iyi mi, beğendiniz mi' anlamında) * **çito ye, baş e?** nasıl, iyi oldu mu? * **çito, hûn dikarin careke din jî bibêjin?** nasıl, bir daha söyley misiniz? ~ **be nasilsa, nasilsa 1)** * **sibehê çito be wê bê** nasıl olsa yarın gelecek * **çito be dê rojek ev heywan bikirana qurban** bir gün nasilsa bu hayvan kurban edilecekti 2) ne kadar olsa * **çito be diya te ye** ne kadar olsa annen ~ **bû** nasıl oldu ~ **bûye** nasıl olmuşsa * **bê çito bûye, li şikandina şûşeyê werqiliye** nasıl olmuşsa, şişenin kırıldığımin farkına varmış ~ **çêbû** (an **jî qewimî**) nasıl oldu * **bûyer çito çêbû?** olay nasıl oldu? ~ **kirin** nasıl etmek (veya nasıl yapmak) * **em çito bikin?** nasıl yapalım? ~ **ku** nasıl ki ~ **ye?** ne haber?

çitoçiko *b* civciv çağırma ünlemi

çitoçikokirin *l/gh* civciv çağırma

çitol *bnr* çito

çitolî *bnr* çito

çiton *bnr* çito

çitpit *m* çitçit ~ **lê dan** (an **jî xistin**) çitpitlamak

çitpitkirin *m* çitçitlama

çitpit kirin *l/gh* çitçitlamak

çitûpit *m* çitçit

çiv (I) *m* değnek

çiv (II) *m* 1. dolambaç 2. dönüş 3. zikzak 4.

yan çizme ~ **dan ber xwe** tüymek, kaytar-mak, dönmek, sapmak ~ **dan xwe 1)** *argo* kıvrırmak, kış sallamak 2) kıvrınak (uydurup söylemek) 3) zikzak yapmak) ~ **li xwe dan** kıvrırmak * **rastîyê bibêje çivan li xwe nexê** doğruyu söyle, hiç kıvrma ~ **û çûr** bahane, terslik çıkarma ~ **û çûr dan xwe 1)** hık mık etmek (işten kaçmak için bahaneler ile-ri sürmek) 2) zikzak yapmak

çiv (III) *m* 1. kaytarma 2. sıçrama, sıçrayış

çiv (IV) *m* 1. canlılık, hareketlilik 2. karşı ko-yuşta en zayıf tepki

çiv (V) *m* 1. büküm, kat, kıvrım 2. büküntü (bükme sonucu oluşan biçim veya iz) kıvrıl-mak (eğrilip bükülmek) * **mar çiv dîda xwe û diçû** yılan kıvrılıp gidiyordu

çivan (I) *m* dönemeç

çivan (II) *m* 1. bükün 2. *rz* çekim ~ **a lêkeran** *rz* fiil çekimi

çivanbar *rz/rd* bükünlü

çivandin *m* 1. eğme (düz olan bir şeyi eğik du-

ruma getirme) 2. eğme (sert bir cismi bükme) 3. bükme 4. *rz* çekme, çekimleme, tasrif etme (fiil çekme) 5. civ sesinin çıkartma
çivandin *l/gh* 1. eğmek (düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek) 2. eğmek (sert bir cismi bükmek) 3. bükmek 4. *rz* çekmek, çekimlemek, tasrif etmek (fiil çekmek) 5. civ sesinin çıkartmak

çivandî *rd* 1. eğik 2. bükük 3. *rz* çekimli, tasrifli

çivane *m* 1. dolambaç 2. *jeo* kıvrım 3. zikzak 4. *fiz* devre, çevrim ~ ~ kıvrım kıvrım

çivane *m* 1. dönemeç, kıvrıntı 2. *erd* koy * **çivane** *ê* *tengav tije keştî* ne koy ve boğazlar gemilerle dolu

çivane *kî* *rd/h* 1. dönemeççe 2. *rd* kıvrımlıca

çivaneşikên *m* devre kesici anahtar

çivane *yî* *rd* 1. kıvrımlı 2. dolambaçlı, dolaşık (dolaşarak gidilen yol) * **wekî ku xuya dike ew der ne nêzik e, riya wê çivane** *yî* *ye* orası görüldüğü kadar yakın değil, yol dolaşıktır 3. zikzaklı

çivane *yîbûn* *m* 1. kıvrımlanma 2. dolaşıklaşma

çivane *yî* *bûn* *l/gh* 1. kıvrımlanmak 2. dolaşıklaşmak

çivane *yî* *tî* *m* dolaşıklık

çivang *m* dönemeç, viraj

çivangî *rd* dönemeçli, virajlı

çivanok *m* 1. dolambaç 2. zikzak 3. *mec* dönek

çivanokane *rd/h* 1. dolambaçça 2. zikzakça 3. dönekçe

çivanokî *rd* 1. dolambaçlı, yılaukavi 2. zikzaklı

çivanoktî *m* 1. dolambaçlık 2. zikzaklık 3. döneklik

çivçivandin *m* kıvırtma

çivçivandin *l/gh* kıvırtmak (yan çizmek)

çivçivîn *m* kıvırma

çivçivîn *l/gh* kıvırmak * **xwe ne çivçivîne** kendini kıvırma

çivçivok *rd* hızlı ve atik olan kimse

çivdan (I) *m* 1. atak yapma, çabuk davranma 2. sıçrama

çivdan (II) *m* 1. kaytarma (işten kaçma) 2. sıvışma

çiv dan (I) *l/gh* 1. atak yapmak, çabuk davranmak 2. sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak)

çiv dan (II) *l/gh* 1. kaytarmak (işten kaçmak) 2. sıvışmak 3. fır dönmek

çivdayî *rd* 1. dolambaçlı, dönemeçli 2. zikzaklı

çivdayîn (I) *m* 1. atak yapma, çabuk davranma 2. sıçrama, sıçrayış

çivdayîn (II) *m* 1. kaytarma (işten kaçma) 2. sıvışma

çiveçiv *h* cır cır ~ **kirin** cırıldamak

çiveçivê *m* cıkcık (çocuk dilinde kuş)

çivê *m* kuş (çocuk dilinde)

çivêl *rd* çirkin

çivêlî *m* çirkinlik

çivikandin *m* fırlatma

çivikandin *l/gh* fırlatmak

çivikîn *m* fırlama

çivikîn *l/gh* fırlamak

çivilandin *m* ısılatma

çivilandin *l/gh* ısıldatmak

çivilîn *m* ısıldama

çivilîn *l/gh* ısıldamak

çivir *m* 1. semizlik, semen 2. *rd* semiz, tavlı, semirgin

çivirbûn *m* semirme, semizleme

çivir bûn *l/gh* semirmek, semizlemek

çivirî *m* semizlik, semirginlik

çivirkirin *m* semirtme

çivir kirin *l/gh* semirtmek

çiviyayî *rd* eğik, bükük

çiviyîn *m* eğiliş, bükülüş

çivî *m* çeviklik, hareketlilik

çivîd *m* çivit

çivîddar *rd* çivitli

çivîdî *rd* çividi, çivit rengi

çivîdkirin *m* çivitleme

çivîd kirin *l/gh* çivitlemek

çivîdkirî *rd* çivitli (çivitlenmiş olan)

çivîdnekirî *rd* çivitsiz (çivitlenmemiş olan)

çivîk *zo/m* kuş ~ **bi baskekî nafi** *re* kuş bir karnatla uçamaz' anlamında bir deyim ~ **di ser re diçî serê** *basê wê jê dikirin* kuş uçurtmamak ~ **di ser xwe re nefirandin** kuş uçurtmamak * **çivîk jî di ser xwe re nefirînin** kuş uçurtmayın ~ **lê nabêjin wîq** kuş uçmaz kervan geçmez ~ **nekarîn di ser (wan) re derbas bibe** üzerinde kuş uçmamak **çivîk ~a çolê jî ne bêderd e** dertsiz olan var mı ki ~a **sibehê** sabah kuşu

çivîka *berfê zo/nd* kar kuşu (Petrophenax nivalis)

çivîka *beytik zo/nd* serçe (Passer domesticus)

çivîka *hêjîran zo/nd* incir kuşu (Anthus trivialis)

çivîka *malan zo/nd* cümle kuşu

çivîka *qûnhejhejok zo/m* yont kuşu (Motacilla)

çivîka *reş zo/m* çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)

çivîka *şeytanok zo/nd* çalı bülbülü, bayır kuşu, ötlegen (Sylvia communis)

çivîka *wîçwîçok nd* ötücü kuş, makaralı

çivîka *xapînok zo/m* çobanaldatan (Caprimulgus europaeus)

çivîkbaz *nd/nt* kuşbaz, kuşçu

çivîkbazî *m* kuşçuluk

çivîknas *nd/nt* kuş bilimci

çivîknasî *m* kuş bilimi

çivîn *m* 1. bükülme 2. eğilme 3. kıvrılma, kıvrılış (eğrilip bükülme) 4. zikzak

çivîn *l/gh* 1. bükülmek 2. eğilmek 3. kıvrılmak (eğrilip bükülmek)

çivîng *bnr* çivik
çivîni *rd* 1. dolambaçlı 2. zikzaklı
çivîr *bot/m* söğüt ağacına benzer bir ağaç
çivî *m* kışkırtma ~ **avêtin** kışkırtmak, ikilik yaratmak
çivjen *m* ksilofon (bir müzik aleti)
çivo *nd/nt* hilekâr
çivoçivo *h* kıvrıla kıvrıla
çivok *rd* 1. dolambaçlı 2. zikzaklı 3. *mec* dönek
çivokane *rd/h* 1. dolambaçlıca 2. zikzaklıca 3. döneke
çivokti *m* 1. dolambaçlılık 2. zikzaklık 3. döneçlik
çivotî *m* hilekârlık
çivr *rd* 1. tavlı, semiz 2. yağlı, besili, semiz * **goştê çivr** yağlı et * **penêrê mêşinan çivr e** koyun peyniri yağlıdır
çivrbûn *m* tavlanna, semirine
çivr bûn *l/gh* tavlannmak, semirmek
çivri *m* 1. tav, semizlik (hayvanlarda) 2. *rd* yağlı * **xwarina çivri** yağlı yemek
çivrinek *nd* çerezlik şey, aparatif şey
çivrt *m* cır
çivteçivrt *h* cır cır ~ **kirin** cırdılmak
çivtûni *m* cırlıtı ~ **kirin** cırdılmak
çivûcûr *rd* zikzak
çivûcûri *rd* zikzaklı
çiwî *m* çivit
çix (I) *n* çuha * **çixê sor** kırmızı çuha
çix (II) *m* ses seda, koyun sesi * **çixa mihê tune** koyundan eser yok
çixan *m* çekilme (bir kimseden, partiden kopma, peşine gitmeme)
çixandin *m* çekirtme, ayırtma
çixandin *l/gh* çekirtmek, ayırtmak
çixare *m* sigara
çixarî *m* gezi, kır gezintisi
çixarte *m* kibrit
çixat *m* kibrit *m* 1. kibrit 2. kibrit (içinde kibrit çöpleri bulunan kutu) ~ **pê xistin** kibrit çakmak
çixatdank *m* kibritlik
çixatfiroş *nd/nt* kibritçi (satan kimse)
çixatfiroşî *m* kibritçilik
çixatik *m* kibrit
çixeçixe *m* koyun çağırma
çixebelek *nd* koyu elâ renk
çixê *m* 1. çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) * **çixêz kişandin** ser **kaxiz** kâğıda çizgi çizmek * **çixêz kirin** çizgi çizmek 2. çizik * **çixêz kirin** çizmek, çiziktirmek 3. *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) 4. *mat* çember ~ **a hendesî** (an jî geometrîk *mat* geometrik çizim)
çixêzbûn *m* çizilme
çixêz bûn *l/gh* çizilmek
çixêzbûyîn *m* çizilme
çixêzdar *rd* çizgili

çixêzik *m* 1. çizgi, çizik (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) * **çixêzik kişandin** ser **kaxiz** kâğıda çizgi çizmek * **çixêzik kirin** çizgi çizmek 2. *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim)
çixêzik kirin *l/gh* çizmek, çiziktirmek
çixêzî *rd* çizgisel
çixêzker *rd* çizici
çixêzkirin *m* 1. çizme, çizgileme, çiziktirme 2. çizme (çizgi halinde berelemek) 3. çizme, karalama, karalayış (geçersiz kılma)
çixêz kirin *l/gh* 1. çizmek, çizgilemek, çiziktirmek 2. çizmek (çizgi halinde berelemek) 3. çizmek, karalamak (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak) * **divê ku mirov her du rêzên dawiyê çixêz bike** son iki satırı karamalı
çixêzkirî *rd* 1. çizili, çizilmiş olan 2. karalı (çizilmiş)
çixêzkişandin *m* çizgileme
çixêz kişandin *l/gh* çizgilemek
çixik (I) *rd* herkesin dümen suyuna giden güvenilmez kimse, kişiliksiz
çixik *bot/m* kadifemsi ve küçücük yaprakları olan bir bitki
çixir *m* çığır (iz, patika, yol)
çixiz *bnr* çixêz
çixîn *m* 1. çekilme (bir yere uğramama, bir yerden uzaklaşma) 2. çekilme, çekiliş, ayrılma (bir kimseden, partiden kopma, peşine gitmeme)
çixîn *l/gh* 1. çekilmek (bir yere uğramamak, bir yerden uzaklaşmak) * **muştêrî yeko yeko diçixin** müşteriler birer birer çekiliyor 2. çekilmek, ayrılmak (bir kimseden, partiden kopmak, peşine gitmeme)
çixîr *m* korkuluk
çixîrî *rd* huylanana kimse
çixîrbûn *m* huylanma
çixîrî bûn *l/gh* huylanmak
çixsî *nd/nt* tüfekçi
çixsîti *m* tüfekçilik
çixsor *rd* kırmızı çuhalı
çixsûr *bnr* çaqşûr
çixuk *bot/m* kayalıklarda yetişen, boyu bir karışa yakın ve yaprakları tüylü bir bitki türü, aynı zamanda halk hekimliğinde kullanılır
çi xweş *b* ne güzel, ne iyi, kekâ, kekâh
çixzanî *m* daire oyunu
çiya *n* dağ * **Çiyayê Agirî** Ağrı Dağı ~ **bi ~ nakeve** (an jî **nakevin**), **çav bi çavan dikeve** (an jî **dikevin**) dağ dağa kavuşmaz insan insana kavuşur ~ **bilind e, kengê be wê rê pê bikeve** dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur ~ **bilind e, kengê be wê riya (te) pê bikeve** ben hancı sen yolcu oldukça ~ **çi qas bilind be, rojek wê riya mirov pê bikeve** dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur ~ **dan milê xwe** dağ (veya dağları) devirmek

(çok zor işleri başarmak) ~ **golik anî** dağ doğura doğura bir fare doğurmuş **her ~ di bin berfa xwe de ye** herkes kendi derdiyle meşkul ~ **ji cihê xwe diçe kurmê mirov** (an ji insan) **jê naçe** can çıkar huy çıkmaz ~ **ji cihê xwe radibe diçe cihê çiya, exlaq jê naçe** can çıkar huy çıkmaz ~ **li siyan nakevîn, çav li çavan dikevin** dağ dağa kavuşmaz insan insana kavuşur ~ **yek hildan milê xwe dağ** (veya dağları) devirmek (çok zor işleri başarmak) ~ **yê ku (wî) piştê xwe dayê beredayî bû** güvendiği dağlara kar yağmak (veya güvendiği dal elinde kalmak)

çiyaçêbûn *m* dağ oluşu

çiyaçêbûnî *rd* dağ oluşu ile ilgili

çiyadar *nd/rd* dağlık

çiyager *nd/nt* dağcı

çiyagerî *m* dağcılık

çiyahilkêş *nd/nt* dağcı

çiyahilkêşî *m* dağcılık

çiyang *bnr* çiya

çiyarêz *erd/n* sıra dağ, sıra dağlar

çiyavanî *rd* dağlı (dağlık bölge halkından)

çiyawî *nd/rd* dağlık

çiyayê agirîn *jeo/nd* yanardağ

Çiyayê Qaf *nd* Kaf Dağı ~ **û Kaf Kaf Dağı**

çiyayê qeşayî *erd/m* buz dağı, aysberg

çiyayî *rd* dağlı (dağlık bölge halkından)

çiyayîn *nd/rd* dağlık

çiyazan *nd/nt* dağ bilimci

çiyazanî *m* dağ bilgisi

çiyê *nd* 1. nesi (bazen insanlar için zamir olarak kullanılır) * **Alî çiyê Ehmed e?** Ali Ahmet'in nesi? 2. nesi (hangi yönü, hangi tarafı) * **çiyê odeyê guheriye?** odanın nesi değişmiş? ~ **(yekî)** nesi (çok iyi, çok güzel) * **ma çiyê keçikê heye?** kızın nesi var? ~ **(yekî)** hebû, ~ **(yekî)** tune bû nesi var nesi yok (bütün serveti)

çiz *m* 1. susturma 2. karalama, rastgele çizme ~ **û viz** karalama, rastgele çizme

çizandin *m* uyuşturma, duyarsızlaştırma

çizandin *l/gh* uyuşturmamak, duyarsızlaştırmak

çizbûn *m* susma

çizbûn *l/gh* susmak

çizeçiz *h* 1. cızır cızır (ateşte kızartılan etin sesi) 2. cızır cızır (kesilen camın veya yazı yazarken çıkan sesi anlatır) ~ **kirin** cızırdamak

çizepîle *zo/m* bir tür akrep

çizir *m* kakırdak

çiziran (I) *m* sızma, sızıntı

çiziran (II) *m* sıyırma, sıyırış

çizirandar *rd* sızıntılı

çizirandin (I) *m* sıyırma (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma)

çizirandin (II) *m* sızdırma

çizirandin (III) *m* 1. ütmek, cızbız etme (etin üzerindeki yağları eritme) 2. eziyet etme

çizirandin (I) *l/gh* sıyırma (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak)

çizirandin (II) *l/gh* sızdırmak

çizirandin (III) *l/gh* 1. ütmek, cızbız etmek (etin üzerindeki yağları eritmek) 2. eziyet etmek

çizirandî (I) *rd* sıyrık

çizirandî (II) *rd* sızıntılı

çizirandî (III) *rd* 1. ütülmüş 2. eziyet edilmiş olan

çizirî (I) *rd* sıyrık, sıyrılmış olan

çizirî (II) *rd* sızmış olan, kaçak olan (gaz, su vb. için)

çizirî (III) *rd* ütmek

çizirîn (I) *m* sıyrılmak

çizirîn (II) *m* 1. sızma, sızış 2. kaçak (bir kaptan, bir borudan sıvı kaçması)

çizirîn (III) *m* 1. ütmek 2. eziyet edilme

çizirîn (I) *l/gh* sıyrılmak

çizirîn (II) *l/gh* sızmak * **gaz di boriyê de diçizire** borudan gaz sızıyor

çizirîn (III) *l/gh* 1. ütmek 2. eziyet edilmek

çizirk *m* kakırdak

çizî *m* soğuk esinti, kar havası, kuru soğuk, ayaz * **çiziyeke sar heye** soğuk bir esinti var * **çiziya berfê** kar havası * **çiziyeke sar tê** kuru ayaz var

çizîn *m* uyuşma, duyarsızlaşma

çizîn *l/gh* uyuşmak, duyarsızlaşmak

çizînî *m* cızırtı, cızıltı (kesilen camın veya yazı yazarken çıkan sesi anlatır) ~ **jê çûn** cızırdamak

çizkirin *m* susturma

çiz kirin *l/gh* susturmamak

çizkirî *rd* susturulmuş olan

çizone *m* akrep sokması

çizûviz *m* karalama (kalemle)

çicik *m* civciv

çiç (I) *rd* 1. azıcık 2. fiske (iki parmak ucu ile tutulabilen miktar) * **çiçek xwê** bir fiske tuz

çiç (II) *m* gümeç, petek (bal mumu yuvacıklar topluluğu)

çiç (III) *m* çingî, zere

çiç (IV) *m* kül (yanmış bir şeyin kalıntısı) * **çiça cixareyê** sigara külü

çiçar *nd* örüklü peynir

çiççiç *h* azar azar, çim çim (isteksizce)

çiçek *bot/m* 1. çiçek (bir bitkinin üreme organını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü) 2. çiçek (çiçek açan kır veya bahçe bitkisi) ~ **vekirîn** çiçek açmak ~ **a taxê** kenarın dilberi ~ **ên bibizir** *bot* tohumlu bitkiler

çiçeka çolê *nd* kır çiçeği

çiçeka lewenteyê *bot/nd* lāvanta çiçeği (Lavandula angustifolia)

çiçekal *m* kızıl çiçek

çiçek çandin *l/gh* çiçeklemek

çiçekdanîn *m* çiçekleme

çiçek danîn *l/gh* çiçeklemek
çiçekdank *m* 1. çiçeklik 2. çiçeklik (çiçek yetiştirilen kap)
çiçekdar *rd* çiçekli
çiçekfiroş *nd/nt* çiçekçi (satan kimse)
çiçekfiroşî *m* çiçekçilik
çiçekhez *nd/nt* çiçeksever
çiçekhezi *m* çiçekseverlik
çiçekvan *nd/nt* 1. çiçekçi 2. çiçekçi (plastik çiçekler yapan kimse)
çiçekvanî *m* çiçekçilik
çiçekvekirin *m* çiçeklenme
çiçek vekirin *l/gh* çiçeklenmek
çiçekzer *m* sarı çiçek
çiçelak *m* civciv
çiçez *m* hedik
çiçik (I) *nd* kulakları beyaz veya benekli olan keçi tipi hayvan
çiçik (II) *m* 1. civciv 2. kuş
çiçik (III) *m* 1. azıcık, çinke, biraz, bir parça, tike * **min çiçikî araq vexwar** bir parça rakı içtim * **min çiçikek goşt hilda û avête devê xwe** bir tike et aldıp ağzıma attım ~ek bir parça, azıcık 2. fiske (iki parmak ucu ile tutulabilen miktar) * **çiçikek xwê** bir fiske tuz ~ek **jî nadim** zırnık vermem
çiçik (IV) *rd* saman sarısı
çiçika wîtanî *nd* ötücü kuş, makaralı ~ **te mala xwe xera kir a min jî li ser danî** sen hem kendini hem de beni mahfettin
çiçikek *rd* azıcık, az buçuk, birazcık
çiçikî *rd* 1. azıcık 2. bir damla, bir karış (çocuk için, çok küçük) * **tu li kirên vî çiçikî binêre** bir damla çocuğun yaptıklarına bak ~ **jî nedan (yekî)** (birine) bile koklatmamak, zırnık bile vermemek
çiçikok *m* civciv, civcivcik
çiçirik *zo/m* cırcır böceği, cırlak, cırlayık (Grillus domesticus, G. campestris)
çiçirk (I) *m* kağının organ veya halat sıkıcısı
çiçirk (II) *nd/nt* torunun torunun çocuğu
çiçilask *rd* sıska, zayıf
çiçilaskî *rd* siskaca
çiçilaskîbûn *m* siskalaşma
çiçilaskî bûn *l/gh* siskalaşmak
çiçilaskîti *m* siskalık
çiçirok *bnr* çirçirok
çiçoçî *h* azar azar, azıcık azıcık, çim çim
çiçoz *m* aforoz ~ **bûn** aforoz olmak ~ **kirin** aforoz etmek
çiçozbûn *m* aforozlanma, aforoz olma
çiçoz bûn *l/gh* aforozlanmak, aforoz olmak
çiçozbûyîn *rd* aforozlanmış, aforoz oluş
çiçozkirin *m* aforozlama, aforoz etme
çiçoz kirin *l/gh* aforozlamak, aforoz etmek
çiçozkirî *rd* aforozlu, aforoz edilmiş olan
çiçrik *m* sülale
çik (I) *m* 1. acı, ısırap, sancı, sızı, zarp (güçlü, şiddetli etki) * **di girmilkên min de çikeke**

bîşewat heye omuzlarımda bir yanma acısı var * **ji ber çika birînê milê xwe naleqîne** yaranın zarpından kolunu kıpırdatmıyor 2. ağrı, keskin ağrı (kısa süreli) **çik kete didanê min** dişime bir ağrı girdi 3. kısa çılgılık * **çikek li erdê yek li esman e** çılgılığı yeri göğü doldurdu ~ ~ çılgılık çılgına (çocuklar için) ~a **êşê danîn** sızı dinmek
çik (II) *m* 1. kıvılcım (yanmakta olan bir maddeden sıçrayan küçük ateş parçası) 2. kıvılcım (demir ve taş gibi maddelerin güçlü çarpmasında sıçrayan ateş durumundaki küçük parça) 3. kıvılcım (çok küçük ateş koru) ~ **jê rijîn** 1) kıvılcım saçmak 2) ısımak ~ **ji ber çavê (yekî) çûn** (an **jî pekîn**) yıldızları saymak * **şemaq lê da çik ji ber çavan pekiya** bir tokat vurdu, yıldızları saydı
çik (III) *rd* 1. çığ 2. *m* çığ köfte
çik (IV) *n* mayalanmamış süt
çik (V) *n* şey (belirsiz bir anlamda, madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb. durumlar için)
çik (VI) *m* 1. belâ, kada 2. nazar ~ **lê ketin** -e nazar değmek ~a (yekî) **lê ketin** belâsı birine bulaşmak
çik (VII) *rd* 1. dik 2. aşık kemiğinin dik gelmesi
çikandin *m* bağırma
çikandin *l/gh* bağırmaq
çikbûn (I) *m* koyulaşma
çikbûn (II) *m* nüfuz etme
çikbûn (III) *m* dikleşme, dik durma
çik bûn *I* *l/gh* koyulaşmak (renkler için)
çik bûn (II) *l/gh* nüfuz etmek
çik bûn (III) *l/gh* dikleşmek, dik durmak
çikçikan *zo/m* ağaçkakan
çikçigo *zo/nd* bir kuş türü
çik çik *h* sızım sızım * **piyê min çik çik dide** bacağım sızım sızım sızılıyor
çikdan (I) *m* 1. kıvılcımlanma 2. ısıma
çikdan (II) *m* sancıma, sızlama
çik dan (I) *l/gh* 2. kıvılcımlanmak 2. ısımak
çik dan (II) *l/gh* sancımada, sızlamak * **birîna min carinan çik dide** yaram bazen sızlıyor
çikdar (I) *rd* kıvılcımlı
çikdar (II) *rd* sızılı
çikdayîn (I) *m* kıvılcımlanış
çikdayîn (II) *m* sızlayış
çikene *n* çiğit (pamuk çekirdeği)
çikil *m* kıvılcım, çakın, çakım, uçkun * **çika a-gir** ateş uçkunu
çikîti *m* koyuluk
çikkirin (I) *m* koyulaştırma (renk için)
çikkirin (II) *m* nüfuz etme
çik kirin (I) *l/gh* koyulaştırmak (renkler için)
çikkirin (II) *l/gh* nüfuz etmek
çikmend *rd* nüfuz sahibi
çikmendî *m* nüfuz sahibi olma
çikolate *m* çikolata
çikolafeiroş *nd/nt* çikolatacı (satan kimse)

çikolatefiroşî *m* çikolatacılık
çikolatehez *nd/nt* çikolatacı (seven kimse)
çikolatehezî *m* çikolatacılık
çikolatevan *nd/nt* çikolatacı
çikolatevanî *m* çikolatacılık
çikrijandin *m* ısıtma
çik rijandin *l/gh* ısıtmak
çik sayî *rd* apaçık (gök yüzü)
çik sayitî *m* apaçıklık
çil (I) *rd* 1. ak, beyaz, bembeyaz (canlı nesna için) * **berxa me çil e** kuzumuz bembeyaz 2. dal (kelimenin anlamını güçlendirir) * **çik sayî** dal berak
çil (II) *n* 1. filiz 2. semer sapı
çil (III) *nd* maki (Akdeniz bitki örtüsü)
çil (IV) *m* pastal (tütün dizisi)
çil (V) *zo/m* yarasa
çil (VI) *m* kuşak, nesil
çil (VII) *nd* henüz uçmaya başlamış kuş yavrusu
çilan *n* yen
çilase *bot/m* yabancı bir bitki
çildan *m* filizlenme
çil dan *l/gh* filizlenmek
çildank *zo/m* kursak
çile (I) *m* pastal (tütün dizisi)
çile (II) *m* çile
çileçep *rd* zikzaklı, dönemeçli
çileçip *rd* zikzaklı dağ yolu
çilek *bot/m* 1. çilek (Fragaria vesca) 2. çilek (bu bitkinin meyvesi)
çilekêş *nd/rd* çilekeş
çilekêşî *m* çilekeşlik
çile kirin *l/gh* dikişlemek
çileqerqas *rd* kar gibi (çok beyaz)
çilewîl *m* çik çik (kuş ötüşü)
çilik (I) *ant/m* klitoris
çilik (II) *m* 1. karnîş (bitki için) * **zîlika pî-vazê** soğan karnîş 2. filiz
çilikdan *m* filizlenme
çilik dan *l/gh* filizlenmek
çilîçilî *zo/m* yarasa (Vespertilio)
çilspî *rd* 1. süt beyaz, kar gibi (çok beyaz) 2. ak pak, tertemiz 3. ak pak (saçı, sakalı ağarmış kimse) 4. akça
çilûcep *m* 1. zikzak 2. *rd* eğri büğrü 3. *mec* dönekek
çim (I) *bot/n* çim (Lolium) ~ **tov kirin** çim ekmek, çimlemek
çim (II) *ant/n* 1. bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) 2. bacak (hayvanlarda) 3. ayak (vücudun belden aşağı bölümü) ~ **dirêj kirin** kalıbı değiştirmek, kalıbı dinlendirmek(ölmek) ~ **li hev ketin** korkudan dizleri birbirine dolanmak ~ **rep kirin** argo nalları dikmek ~ **ê dik di taweyê de dît** baktığı papuç pahalı (herhangi bir durum veya girişilen işin sonunda zararlı çıkma ihtimali bulunduğu söylenir) * **çimê dik di**

taweyê de dît, **dev ji vî tiştî berda** baktı ki papuç pahalı bu işten vazgeçti ~ **ê (yekî) jê weşîn** bacakları kopmak ~ **ên xwe avêtin ser hev** bacak bacak üstüne atmak ~ **ên xwe dirêj kirin** bacaklarını uzatmak
çimbalî *mzk/m* çimbalı (vurmalyı bir çalgı)
çimdanîn *m* çimleme
çim danîn *l/gh* çimlemek
çimdar *rd* çimli
çimdarkirin *m* çimlendirme
çimdar kirin *l/gh* çimlendirmek
çimdîrêj *rd* uzun bacaklı
çimen *m* çimen ~ **hêşîn bûn** çimlenmek (üzünde çim bitmek)
çimendar *rd* çimenli
çimengeh *m* çimenlik
çimenî *rd* çimen rengi
çimento *m* çimento ~ **ya super** süper çimento
çimentokirin *m* çimentolama
çimento kirin *l/gh* çimentolamak
çimenzar *m* çimenlik, çayırılık
çimê kor *nd* bakanak (geviş getiren hayvanlarda ayakların arkasındaki kemik çıkıntısı)
çimgan *m* çimlik
çimik *n* 1. bacak, bacakcık (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) 2. bacak (hayvanlarda) ~ **di hev dan** argo 1) ayak sürmek (ölmek üzere olmak) 2. nalları dikmek, kuyruğu titretmek (ölmek)
çimkirin *m* çimleme
çim kirin *l/gh* çimlemek
çimreşk *zo/nd* bir kuş turu
çimrût *rd* baldırı çıplak (ayak takımı, serseri)
çimteştî *zo/m* helikopter böceği
çimtovkirin *m* çimleme
çim tov kirin *l/bw* çimlemek
çimwerqile *rd* çarpık bacaklı
çimwerqileti *m* çarpık bacaklılık
çimxwar *rd* kılıç bacak
çimxwarî *m* kılıç bacaklık
çimzir *rd* sıska bacaklı
çim zil dan *l/bw* çimlenmek (tohum nemli bir yerde uç verip yeşermek)
çin (I) *m* doğrama
çin (II) *m* 1. nakışlama, nakşetme, işleme 2. nakış, işleme 3. oya (iğne, mekik vb. ile yapılan ince dantel) 4. süsleme
çin (III) *m* dalevere ~ **kirin** olmadık şeyler yapmak
çin (IV) *m* bükle, lüle, saç lülesi
çin (V) *sos/m* sınıf * **çîna karker** işçi sınıfı ~ **çêbûn** sınıflaşmak, sınıflar oluşmak * **di civaka me de ji çin çêbûne** toplumumuz da sınıflar oluşmuş ~ **a civakî** sosyal sınıf
çin (I) *l/gh* doğramak * **nan biçîne şorbenîskê** mercimek çorbasına ekmeği doğra
çin (II) *l/gh* 1. nakışlama, nakşetme, işleme 2. oya işlenek 3. süslemek
çîna jêrîn *nd* alt sınıf

çına navîn *sos/nd* orta direk
çınaq *ant* taşlık
çînatî *m* sınıfsallık
çînayetî *bnr* çînatî
çîncik *m* salıncak
çîncil *m* beşik
çîncirik *m* salıncak
çîncîla *zo/m* çîncîlya (Chinchilla laniger) *zo/m* çîncîlya
çîn çîn *h* 1. nakış nakış 2. lüle lüle
çîncînî (I) *rd* 1. işlemeli, nakışlı 2. oyalı 3. lüle lüle
çîncînî (II) *rd* sınıflı
çîncînbûn *sos/m* sınıflaşma
çîncînî bûn *l/gh* sınıflaşmak
çîncîn kirin *l/gh* lüle lüle yapmak
çîncînkîrî *rd* lüle lüle * **bisk û guliye çîncîn-kîrî** lüle lüle yapılmış perçem ve örükler
çîncînok *rd* benek benek
çîncînokî *rd* çopur
çîncînokîbûn *m* çopurlaşma
çîncînokî bûn *l/gh* çopurlaşmak
çîncînokî kirin *m* çopurlaştırma
çîncînokî kirin *l/gh* çopurlaştırmak
çîncîlek *m* salıncak, küçük salıncak
çîndar (I) *rd* işlemeli, nakışlı
çîndar (II) *rd/sos* sınıflı
çîng *rd* az, azıcık * **çîngekî bine em bixwin** azıcık getir yiyelim.
çîneçîne (I) *h* nakış nakış
çîneçîne (II) *rd* 1. sınıf sınıf 2. parça parça
Çîngene *nd/nt* Çîngene ~ya **meheleyê** mahalle karsı
Çîngenekî *m* 1. Çîngenece (Çîngene dili) 2. *h* Çîngenevari
çîniğ *m* sekiz kiloya denk gelen bir tür hububat ölçüsü
çînik (I) *m* azıcık, tike (et, ekmek, peynir vb. için)
çînik (II) *m* perçem
çînik (III) *rd* işlemeli, nakışlı
Çîni *m* 1. Çince 2. *nd/rd* Çînli
çînî (I) *m* nakışlılık
çînî (II) *m* 1. çîni 2. *rd* çîni (çiniden yapılmış olan) ~ **raxistîn** çîni döşemek
çînî (III) *sos/rd* sınıfsal
çînî (IV) *m* lime ~ lime lime ~ **kirin** lime lime etmek
çîndar *rd* çînli
çînfîroş *nd/nt* çîncî (satan kimse)
çînfîroşî *m* çîncîcilik
çînkîr *nd/nt* çîncî
çînkîrî *m* çîncîcilik
çînker *nd/nt* 1. nakışçı, işlemeci 2. oyacı
çînkîrî *m* 1. nakışçılık, işlemecilik 2. oyacılık
çînkîrin *m* 1. nakışlama, nakışetme 2. oyalama
çîn kirin *l/gh* 1. nakışlamak, nakışetmek 2. oyalamak, oya ile süslemek
çînkîrî *rd* 1. nakışlı, işlemeli 2. oyalı

Çînkî *m* 1. Çince 2. *rd/h* Çînliye yaraşır bir biçimde, Çînli gibi
çînko (I) *m* çînko (tombala oyunu için)
çînko, çingo (II) *kim/m* 1. çînko (kısaltması Zn) 2. *rd* çînko (bu elementen yapılmaz)
çînkograf *nd/nt* çîngograf
çînkografi *m* çîngografi
Çînnas *nd/nt* Sinolog
Çînnasî *m* Sinoloji
çîntaş *nd/nt* dost (erkek veya kadının evlilik dışı ilişki kurduğu kimse)
Çîn û Maçîn *nd* Çîn Maçîn, Hindi Çîn
Çînzan *nd/nt* Sinolog
Çînzanî *m* Sinoloji
çîp *ant/h* 1. bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) 2. baldır, incik
çîpçiplak *rd* çırılçıplak, ipipullah (kimsesi, malı mülkü olmayan kimse) ~ **tena şîlfa kîrê xwe man** ipipullah sivri külâh (kalmak)
çîpdîrê *rd* uzun bacaklı
çîplax *rd* çıplak
çîprût *rd* baldırı çıplak (ayak takımı, serseri)
çîprûtî *m* baldırı çıplaklık
çîptazî *rd* 1. bacakları açık 2. çırılçıplak
çîq (I) *ant/h* 1. bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) 2. baldır 3. uyuk ke-miği
çîq (II) *bot/h* 1. hasır otu, saz 2. *rd* saz (bu bitkiden yapılmış olan)
çîq (III) *rd* koyu (karaya kaçan renk)
çîq (IV) *n* dal, kol, şube
çîq (V) *zo/m* siğircik, çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)
çîq (VI) *n* ceviz içinin bir bütünün yarısı
çîqal *rd* cılız, sıksa, zayıf
çîqdîdan *rd* dişlek
çîqrût *nd/nt* baldırı çıplak
çîqrûtî *m* baldırı çıplaklık
çîqsayî *rd* apaçık (gök yüzü)
çîqxwar *rd* çarpık bacaklı
çîqxwarî *m* çarpık bacaklılık
çîr (I) *zo/m* bildirgin
çîr (II) *rd* çevik, atik çevik * **hêzên çîr** çevik kuvvetler
çîr (III) *rd* egemen
çîr (IV) *m* 1. cart, cırt (sert bir şey yırtılırken çıkan ses) 2. tırık * **derî got çîr û vebû** kapı tırık diye açıldı ~ **û berçîr kirin** yırtmak, bölük pörçük etmek ~ **û berçîrî** yırtma, bölük pörçük etme
çîr (V) *m* yudum * **çîrek şîr** bir yudum süt
çîr (VI) *m* kurut, çîr
çîr (VII) *rd* elastiki
çîr (VIII) *rd/nd* palaz
çîrandin *m* 1. cayırdatma, cırırdatma 2. gacırdatma
çîrandin *l/gh* 1. cayırdatmak, cırırdatmak 2. gacırdatmak

çiranok *m* hikaye, masal ~ **quling** e yılan hikâyesi

çîrbûn (I) *m* 1. palazlama, palazlanma 2. palazlanma (küçük çocuk gelişme) 3. kendine gelme, güç toparlama

çîrbûn (II) *m* yırtılma

çîr bûn (I) *l/gh* 1. palazlamak, palazlanmak 2. palazlanmak (küçük çocuk gelişmek) 3. kendine gelmek, güç toparlamak

çîr bûn (II) *l/gh* yırtılmak

çîrçîr *h* cır cır ~ **kirin** cır cır etmek, cırlıdamak

çîrçîranok *m* çok uzun hikaye, masal

çîrçîrok (I) *m* 1. masal 2. *mec* masal (boş ve yalan söz) 3. zimbırtı (adı hatırlanmayan veya söylenilmek istenmeyen ufak ve değersiz bir şeyi anlatmak için)

çîrçîrok *nd/nt* bağırıcı

çîrçîrokî *m* bağırıcılık

çîrçîrokbêj *nd/nt* masalcı

çîrçîrokbêjî *m* masalcılık

çîrçîrokî *rd* masalımsı

çîrçîroknivîs *nd/nt* masalci, masal yazarı

çîrçîroknivîsî *m* masalcılık

çîrçîr *h* 1. cır cır 2. cayır cayır (bir cismin çabuk ve şiddetlice yırtıldığını anlatır) 3. gacırgucur, gacırgacırgacı (kapı menteşeleri vb. gibi şeyleri için) 4. tıngırtı, tırık tırak ~ **kirin** 1) cırlıdamak 2) cayırdamak 3) gacırgucur etmek, gacırgacırgacı etmek 4) tıngırdamak

çîrçîrkirin *m* 1. cayırdama, cazdırma, cırlıdamama 2. zimbırtıdma

çîrçîr kirin *l/gh* 1. cayırdamak, cazdırınak, cırlıdamak 2. zimbırtıdmak

çîredeştî *m* sanatçının el ürünü

çîrişîn *l/gh* her şeye rahmen yaşamak

çîrik (I) *m* çir, kurut

çîrik (II) *rd* 1. satışkan 2. *m* belâ ~a **xwe firo-tin** (yekî) birine satışmak

çîrik (III) *nd* İran askeri

çîrî *m* vizkozite

çîrîn (I) *m* çağırma, bağırma ~ **dadan** yardım istemek

çîrîn (II) *m* 1. cayırdama, cıyırdama (sert şeylerin yırtılması için) 2. gacırdama

çîrîn *l/gh* 1. cayırdamak, cıyırdamak (sert şeylerin yırtılması için) 2. gacırdamak

çîrînî *m* 1. cazırtı * **dengê çîrînîya derge nehişt ku em razên** kapının cazırtısı bizi uyutmadı 2. cırlı, cıyırıtı 3. gacırtı ~ **jê çûn** cıyırdamak ~ **kirin** 1) cazırdamak 2) cırlıdamak 3) cırlılamak

çîrînîkirin *m* cazdırma, cırlıdamama

çîrînî kirin *l/gh* cazdırınak, cırlıdamak

çîrîş *m* çiriş

çîrîşkirin *m* çirişleme

çîrîşkirin *l/gh* çirişlemek

çîrk *m* sağ (kuş tersi)

çîrka *bot/m* bir tür ağaç

çîrkeçîrk *h* cart cart

çîrçîrkirin *m* cayırdama (sert şeylerin sesi için)

çîrçîr kirin *l/gh* cayırdamak (sert şeylerin sesi için)

çîrik *m* kurut, çir

çîrker *nd/nt* kapkaççı

çîrker *m* kapkaççılık

çîrkirin (I) *m* yırtma

çîrkirin (II) *m* palazlatma

çîr kirin (I) *l/gh* yırtmak

çîr kirin (II) *l/gh* palazlatmak

çîrok *m* 1. hikâye, öykü (bir olayın sözlü veya yazılı anlatılması) 2. *wj* hikâye, öykü (gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü) 3. masal 4. hikâye, masal (aslî olmayan söz, olay) ~ **gotin** hikâye anlatmak * **ji me re dest pê kir çîrok got em li sûfê wî** ketin bize hikâye anlatmaya başladı onu tersledik ~ **û derewên bêbinî** uydurulmuş yalanlar, hikâyeler ~a **dema boriya dûdar** -miş'li geçmişin hikayesi ~a **dema boriya têdeyî** -di'li geçmişin hikayesi ~a **pisikan** bir tür mantar hastalığı ~a **quling** e yılan hikâyesi ~a **şûjinê** ye yılan hikayesi ~ê **virvîrokê** bu ne de olsa bir nikâyedir

çîroka pisikê *bj/nd* bir tür mantar hastalığı

çîrokbêj *nd/nt* 1. hikâyeci, öykücü (hikaye anlatan) 2. anlatıcı

çîrokbêjî *m* 1. hikâyecilik, öykücülük 2. anlatıcılık

çîrokhez *nd/nt* öyküsever

çîrokhezî *m* öyküserlik

çîrokî *rd* öyküsel ~a **boriya dûdar** -miş'li geçmişin hikayesi ~a **boriya têdeyî** -di'li geçmişin hikayesi ~a **dema boriya nedi-yar** -mişli geçmiş zamanın hikayesi ~a **dema niha** şimdiki zamanın hikayesi ~a **raweya merc û daxwazê** dilek şart kipinin hikayesi ~a **raweya xwestinî** istek kipinin hikayesi

çîroknivîs *wj/nt* hikâyeci, öykücü (öykü yazarı)

çîroknivîsî *wj/m* hikâyecilik, öykücülük

çîrokok *m* hikâyecik, öykücü

çîrokvan *nd/nt* 1. hikâyeci, öykücü (hikaye anlatan) 2. masalcı

çîrokvani *m* 1. hikâyecilik, öykücülük 2. masalcılık

çîrong *bur* çîrok

çîroz *rd* ince, narin

çîroz *m* ışın

çîrpînî *m* seğırtme ~ dan **xwe seğırtmek**, aniden fırlayıp gitmek

çîrt *m* sağ (kuş tersi)

çîrûberçîrî *m* yırtılma

çîrûberçîrbûn *m* yırtılma

çîrûberçîrî bûn *l/gh* yırtılmak

çîrûberçîrkirin *m* yırtma

çîrûberçîrkirin *l/gh* yırtmak

çîrûxîş *m* 1. kapkaç (çocuk oyunlarında dışar-

dan gelen birinin el koyması) 2. kapkaç
çirûxîşker *nd/nt* kapkaççı
çirûxîşkerî *m* kapkaççılık
çirûxîşkirin *m* kapkaç yapma, kapıp kaçma
çirûxîş kirin *l/gh* kapkaç yapmak, kapıp kaçmak
çirvanok *m* 1. masal 2. hikâye 3. *mec* masal, hikâye (boş ve yalan söz)
çirvîrok *m* 1. masal 2. *mec* masal (boş ve yalan söz)
çit (I) *m* 1. çit, çeper 2. havale (bir arsayı çevirmek için, kapamak için çekilen perde)
çit (II) *m* 1. basma 2. çit, başörtüsü, yazma, yemeni
çit (III) *n* bir yaşında horoz
çita *zo/m* çita
çitar *m* çitar (ipek ve pamukla dokunan bir tür kumaş)
çite *m* çita (kapı, pencere vb. için)
çitik (I) *m* 1. çit, çeper 2. şişe (uzunluğuna çalınan çita)
çitik (II) *m* çit, yazma, yemeni
çitik (III) *m* kura ~ **kışandin** kura çekmek
çitikfiroş *nd/nt* yemenici (satan kimse)
çitikfiroşî *m* yemenicilik
çitiki *h* zıplayarak
çitikkirin *m* çitleme
çitik kirin *l/gh* çitlemek
çitil *n* fide
çitî *m* doğrama (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırma) ~ ~ doğraya doğraya
çitiçitikkirin *m* doğrama (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırma)
çitiçitî kirin *l/gh* doğramak (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırmak)
çitiçitîkiri *rd* doğranık
çit girtin *l/gh* halaya durmak
çitkirin *m* çitleme, çeperleme, çeper çekme
çit kirin *l/gh* çitlemek, çeperlemek, çeper çekmek
çitme *m* çifte (at, katır ve eşeğin arka ayaklarına vuruşu, tekme) ~ **avêtin** çifte atmak
çitog *rd* sıkıcı
çitol *bnr* zîtol
çitor *n* yırtık parça ~ **û rîtolê** (yekî) **li ba di-bîn** paçası düşük ~ **ên wan li ba bûn** yalın ayak başı kabak (çok perişan bir kılıkla)
çiv *nd* çiv (silâh sesi)
çivanok (I) *m* tekerleme
çivanok (II) *m* 1. hikâye, öykü 2. kısa öykü 3. efsane 4. aslı astarı olmayan sözler, dedikodu ~ **e** yılan hikâyesi
çivanokî *rd* 1. öyküsel 2. efsaneyi
çiveçiv *m* çık çık
çivok *nd/nt* riyakâr
çivokî *m* riyakârlık
çix *n* çakıl
çixeçix *m* ötüş * **çixeçixa kewan** keklilik ötüşleri

çixê goşt *nd* çiğ köfte
çiz (I) *zo/m* at sineği
çiz (II) *m* hedefe değnek atarak oynanan bir çocuk ya da ergen oyunu
çiz (III) *m* zırlıtı
çizçizk *m* farenin çıkardığı ses
çizçizo *rd* cırtlak (çok ağlayan kimse)
çizçizok *rd* 1. cırlak (hoşa gitmeyen tiz ses) 2. cırtlak 3. mızız
çizçizokî *rd* 1. cırlak (hoşa gitmeyen tiz ses) 2. *rd/h* cırtlak, cırtlakça 3. *m* mızızlık ~ **kirin** mızızlık etmek
çizeçiz kirin *l/gh* cazırdamak
çizeçiz *h* 1. cır cır 2. fare sesi 3. tıngırtı (çirkin sey) ~ **kirin** 1) cırlıdınak 2) tıngırdatmak
çizeçizkirin *m* 1. cazırdama, cırlıdama 2. zımbırdatma
çizeçiz kirin *l/gh* 1. cazırdamak, cırlıdamak 2. zımbırdatmak
çizîn *l/gh* fare çiz çiz diye ses çıkarmak
çizînî *m* 1. cazırtı, cırlıtı * **değê çizînîya pacyê nehişte ku em razên** pencerenin cazırtısı bizi uyutmadı 2. zımbırtı (çirkin ses için) ~ **kirin** cazırdamak, cırlıdamak
çizînîkirin *m* cazırdama, cırlıdama
çizînî kirin *l/gh* cazırdamak, cırlıdamak
çiz kirin *l/gh* 1. ezmek 2. oyundan atmak
çizme *m* çizme
çizmesaz *nd/nt* çizmecî
çizmesaz *m* çizmecilik
çizok *rd* 1. mızız 2. sık sık ağlayan
çizokî *m* mızızlık ~ **kirin** mızızlık etmek
ço (I) *b* dah, deh ~ **kirin** dah etmek ~ **mîrat** dah meret (eşek kovma)
ço (II) *bnr* çov
ço (III) *argo/n* penis
çomax (I) *m* çomak
çomax (II) *m* iki dam kirişinin arasındaki aralık
çoban *n* halat
çoç *m* bağdaş ~ **kirin** bağdaş kurmak
çoçik *m* 1. kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık) 2. kepçe (erimiş madeni kalıba dökmek için kullanılan kaşık) 3. *rd* kepçe (bir kepçenin alacağı miktar) * **du çoçik çorbe kire teyfika wî** tabağına iki kepçe çorba koydu
çoçika hingiv *nd* daldız
çoçirt *m* çelik çomak
çoçkanî *m* diz kırarak çökme
çoç kirin *l/gh* oturmak (çocuk dilinde)
çoço (I) *n* ceviz içinin bir bütününün yarısı
çoço (II) *bnr* çoçok
çoçok *n* dah dah, deh deh (çocuk dilinde eşek)
çogan *n* 1. sopa, değnek 2. çevgen, polo sopası 3. söven (büyük sopa) 4. asa, baston
çogan xistin *l/gh* arabaya yüklenmiş ot ve sapların bağlamak
çogerî *m* değnekle dolaşma

çoğeri bûn /l/gh diz çökmek

çoğere *m* sopa ile oynanan bir oyun (oyuncular sopalarıyla ebenin sopasını yerinden oynatmaya çalışırlar, eğer sopa yerinde çıkarsa ebe onu yerine koymaya çalışır; ebe sopayı yerine koyduktan sonra birini yakalarsa bu sefer ebe yakalanmış kişi olur)

çoj kirin /l/gh içmek (cocuk dilinde)

çok ant/m 1. diz (kaval, baldır ve uyluk keminiğin birleştiği yer) 2. diz (oturulduğunda o uyluğun üst yanı) * **hem digiriya û hem jî bî her du destên xwe li çoka xwe dîda** hem ağıyor hem de her iki eliyle dizini dövüyordu ~ **dan** diz çökmek ~ **dan erdê** yere diz çökmek, diz çökmek ~ **dan rû çokê** diz dize (oturmak) ~ **danîn** diz çökmek ~ **di ber ve bûn** sendelemek, ayağı burkulup sendelemek ~ **hildan** dizini karın boşluğuna doğru çekmek ~ **kutan** gözü kesmek * **çok nekutayê** gözü kesmedi ~ **lê sist bûn** dizlerinin bağı çözülmek ~ **lê şikandin** (birini) paniğe vermek ~ **lê şikestin** yıldırımla vurulmuşa dönmek ~ **lê şikîn** dizlerinin bağı çözülmek, yıldırımla vurulmuşa dönmek ~ **li ber çokê bûn** diz dize (oturmak) ~ **sist bûn** 1) dizleri tutamaz olmak, dizleri çözülmek, takattan düşmek 2) korkup çekinmek, gözü korkmak ~ **û qidûm** derman, mecal ~ **û qidûm pê ve neman** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) ~ **ên (yekî) di ber ve bûn** ayakları kayıp sendelemek ~ **ên (yekî) di ber de şikandin** yıldırımla vurulmuşa döndermek, fincancı katırlarını ürkütmek ~ **ên (yekî) êşin** ayaklarına (veya ayağına) kara (veya sular) inmek ~ **ên (yekî) girtin** eli ayağı tutmak ~ **ên (yekî) lerizin** dizlerinin bağı çözülmek ~ **ên (yekî) lê nesekîn** acısına dayanmamak ~ **ên (yekî) negirtin** dizleri kesilmek (veya tutmamak) ~ **ên (yekî) sist bûn** korkuya kapılmak ~ **ên (yekî) şikandin** (birinin) cesaretini kırmak ~ **ên (yekî) şikestin** dizlerinin bağı çözülmek ~ **ên xwe şidandin** dişini sıkamak (darlığa, sıkıntıya dayanmak, katlanmak)

çokanî (I) *m* bir halay türü

çokanî (II) *m* diz üstüne oturma

çokar *nd/nt* hizmetçi

çokarî *m* hizmetçilik

çokdan *m* çöküş, çömelme, çömmek

çok dan /l/gh çömelmek, çökmek, çömmek

çokirin *m* dehleme

ço kirin /l/gh dehlemek

çokparêz *m* dizlik

çokşikestî *rd* 1. takatsız 2. cesareti kırılmış, korkuya kapılmış olan

çokşikestî bûn *m* 1. takatsız olma 2. cesareti kırılma, korkuya kapılma

çokşikestî bûn /l/gh 1. takatsız olmak 2. cesareti kırılmak, korkuya kapılmak

çokşikiyayî *bnr* çokşikestî

çokşikiyayî bûn *bnr* çokşikestî bûn

çokvedan *m* 1. diz çökmek 2. bağdaş kurma

çok vedan /l/gh 1. diz çökmek 2. bağdaş kurmak

çol (I) *m* 1. çöl, badiye 2. kır, yaban (insan yaşamayan ıssız yer) 3. dağ başı (şehir dışı, ıssız yer) ~ **û bêlan** çöl tepe ~ **û çiv** zikzak ~ **û çiv dan xwe** zikzaklar çizmek ~ **û çolter** yazı yaban ~ **û dol** çöl vadi ~ **û pesar** yazı yaban ~ **û wet** çöl ~ **A Xwedê** Allahı çok insanı az bir yer (pek ıssız yer) ~ **eke xîr û xalî** Allahı çok insanı az bir yer (pek ıssız yer)

çol (II) *n* çul

çolag *nd/nt* çulha, dokumacı

çolagdar *bnr* çolang

çolang *nd/nt* çulha, dokumacı

çolangî *m* çuhacı, dokumacılık

çolaq *rd* 1. solak 2. kol veya bacağı sakat olan (kimse)

çolax *rd* solak

çolaxî *m* solaklık

çolbeyar *m* çöl, ıssız yer

çolbir *nd/nt* 1. iyi yürüyücü, kestirmeden giden 2. *rd* kestirme, kestirme yol

çolbirî *m* iyi yürüyücülük

çolbûn *m* çölleşme

çol bûn /l/gh çölleşmek

çolbûyîn *m* çölleşme

çoldar *rd* çöllük

çole *nd/nt* serseri

çolebir *rd* kestirme

çoleçira *m* meşale

çoleçiv *rd* eğri boğru

çolek *m* kurut ve yarmadan yapılan bir yemek türü

çoleke *zo/m* kırlangıç (Hirundo)

çolem *m* balaban enstrümanın bir parçası

çoleme *rd* gezip dolaşan, evine uğramayan

çolengîdar *bnr* çolang

çoletî *m* serserilik

çolevanî *nd/nt* ovalı

çolex *rd* 1. aktif 2. devingen

çolexî *m* 1. aktiflik 2. devingenlik

çolger *nd/rd* çöl göçebesi

çolik *m* çökelek

çolistan *m* çöllük, sahra

çolî *rd* 1. vahşi, yabanî 2. vahşi (ilkel bir durumda yaşayan insan)

çolît *m* çelik çomak

çolkarî *m* kırsal

çolkirin *m* çölleştirme

çol kirin /l/gh çölleştirmek

çolnîşîn *nd/nt* çöl sakini, bedevi

çolnîşînî *m* çöl sakinliği

çolo *n* 1. köpek adı; 2. *mec* it, köpek ~ **ha** ~ 'hursız yakala' ~ **kîrî şîlanê** 'hursız yakaladı' anlamında deyim

çolperest *rd* çöl yaşamına tutkun kimse

çols *rd* 1. densiz, kaba 2. patavatsız, yüzü pek
çolsî *m* 1. densizlik, kabalık 2. patavatsızlık ~
kirin 1) densizlik etmek, kabalık etmek 2)
 patavatsızlık etmek
çolskirin *m* 1. densizleştirme, kabalaştırma 2.
 patavatsızlaştırma
çols kirin *l/gh* 1. densizleştirmek, kabalaştır-
 mak 2. patavatsızlaştırmak
çolskî *h* 1. densizce 2. patavatsızca
çolter *m* 1. kır (şehir ve kasabaların dışında
 kalan, çoğu ve geniş yer) 2. kır (orman, dağ
 vb. ye karşıt olan açıklık yer) 3. *rd* kırsal
 (kır ile ilgili)
çolterî *rd* kırsal (az insanın barındığı, daha
 çok kır durumunda olan yer)
çolteribûn *m* kırışma (kır durumuna gelme)
çolterî bûn *l/gh* kırışmak (kır durumuna
 gelmek)
çolvan *m* küçük sofa
çolwar *m* 1. kır (şehir ve kasabaların dışında
 kalan, çoğu ve geniş yer) 2. kır (orman, dağ
 vb. ye karşıt olan açıklık yer) 3. kırık 4. *rd*
 kırsal (kır ile ilgili)
çolwarî *rd* kırsal (az insanın barındığı, daha
 çok kır durumunda olan yer)
çolwaribûn *m* kırışma (kır durumuna gelme)
çolwarî bûn *l/gh* kırışmak (kır durumuna
 gelmek)
çomaq *n* sopa
çomax *n* sopa
çomer *n* çomar (iri köpek, çoban köpeği)
çon *bnr* çito
çona *n* çoban yardımcısı
çonatî *m* çoban yardımcılığı
çonejîr *m* itiraf ~ **kirin** itiraf etmek
çonek *m* öküz, inek ve boğa dışındaki sığır sü-
 rüsü
çong *bnr* çok
çong vedan *bnr* çok vedan
çop (I) *m* çöp
çop (II) *m* düm, dümaç (yufka ekmeğin içi-
 ne türlü katıklar konulan sarılma biçimi)
çop (III) *m* gasp
çopan *m* pulluğun çeki zinciri ve kancası
çopandîn *m* gaspetme
çopandîn *l/gh* gaspetmek
çopgeh *m* çöplük
çopger *nd/nt* çöpçü
çopger *m* çöpçülük
çopik *rd* aptal, bön
çopikane *h* aptalca, bönce
çopikî *m* 1. aptallık 2. *rd* aptalca ~ **kirin** aptal-
 lık etmek
çopikûbûn *m* aptallaşma
çopikî bûn *l/gh* aptallaşmak
çopikîkirin *m* aptallaştırma
çopikî kirin *l/gh* aptallaştırmak
çopikîftî *m* aptallık, bönlük
çopilme *m* 1. bir hastalık * **çopilme li te bike-**

ve çopilme adlı hastalığa yakalanasın 2. *rd*
 karman çorman
çopî *m* gasp
çopîk *rd* aptal, bön
çopîr *rd* bonkör
çopkar *nd/nt* çöpçü
çopkarî *m* çöpçülük
çoqandîn *m* ürkütme
çoqandîn *l/gh* ürkütmek
çoqel *rd* aksak
çoqelik *m* kuş lastiği
çoqelîftî *m* aksaklık
çoqil *n* 1. bacak 2. kanat
çoqildirêj *rd* uzun bacaklı
çoqî *nd* Yezidilikte derin ve geniş bilgilere sa-
 hip kimselere verilen ad
çoqîn *m* ürkme
çoqîn *l/gh* ürkme
çoqo *rd* çolak, bir kolu olmayan
çor (I) *bj/m* 1. kıran, ölet 2. kırcın (hayvan kı-
 ranı) 2. çor (sığır vebası) 3. malkıran (hay-
 van vebası) 4. nezle ~ **ketin** (...) -e kıran gir-
 mek
çor (II) *bot/m* küsküt (Cuscuta)
çor (III) *zo/m* sülün (Phasianus colchicus)
çoran *m* 1. sızma, sızıntı 2. kaçak, kaçıntı (bir
 kaptan, bir borudan sıvı kaçması)
çoratan *m* oluk (yapılardaki oluk için)
çoraxî *m* oraklık
çorek *m* çörek ~ **ên şeva qendîlê** kandil çöreği
çorekfiros *nd/nt* çörekçi (satan kimse)
çorekfiroşî *m* çörekçilik
çorekî *h* 1. çörek biçiminde olan) 2. *nd* bakla-
 va dilimi
çorekpêj *nd/nt* çörekçi
çorekpêjî *m* çörekçilik
çoreq *m* çelik çomak
çoretang *m* oluk
çorî *m* bir yayık aracı
çorîn (I) *bot/m* ıtırılı birbitki
çorîn (II) *m* sızma, sızış
çorîn *l/gh* sızmak
çors *bnr* çols
çors kirin *bnr* çols kirin
çors bûn *l/gh* densizleşmek
çors bûn *l/gh* kabalaşmak
çors bûn *l/gh* sakınması olmamak
çors (I) *nd* birkaç kişiyle oynanan bir taş oyunu
çors (II) *rd* 1. kaba, haşin, nobran, sert (terbi-
 yesi, nezaketi kıt, görgüsüz) 2. patavatsız,
 yüzü pek, sözünü bilmez 3. kaba (terbiyeye,
 inceliğe aykırı) * **gotina çors** kaba söz ~
mors xeber dan fartası furtası olmamak
çorsane *h* 1. kaba kaba, kaba sabaca, kabaca,
 nobranca 2. patavatsızca, dangıl dungul
çorsbûn *m* 1. kabalaşma, haşinleşme, densiz-
 leşme 2. patavatsızlaşma
çors bûn *l/gh* 1. kabalaşmak, haşinleşmek,
 densizleşmek 2. patavatsızlaşmak

çors çors *h* dan dan * **çors çors dipeyive** dan dan konuşuyor
çorse *bnr* çors (I)
çorsî *m* 1. kabalık, densizlik, haşinlik, nobranlık 2. patavatsızlık
çorskî *h* 1. kabaca, densizce, nobranca 2. patavatsızca
çorsomors *rd* sallapati (düşüncesizce ve saygısızca davranan)
çort *rd* 1. kaba, haşin, sert (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz) 2. kaba (terbiyeye, inceliğe aykırı) 3. patavatsız
çortan (I) *bnr* çirane
çortan (II) *n* diz ağırşığı
çortan (III) *n* keş, kuru çökelek
çortanî *m* kuru çökelektan yapılan ayran çorbasi
çortanok *ant/m* oynak kemiği, diz ağırşığı
çortbûn *m* 1. kabalaşma 2. patavatsızlaşma
çort bûn *l/gh* 1. kabalaşmak 2. patavatsızlaşmak
çortî (I) *m* 1. kabalık 2. patavatsızlık ~ **kirin** 1) kabalık etmek 2) patavatsızlık etmek
çortî (II) *m* 1. kapuska 2. lahana turşusu
çortkirin *m* 1. kabalaştırma 2. patavatsızlaştırma
çort kirin *l/gh* 1. kabalaştırmak 2. patavatsızlaştırmak
çortkî *h* 1. kabaca 2. patavatsızca
çortun *bnr* çirane
çost *rd* aktif
çostî *m* aktiflik
çostkirin *m* aktifleştirme
çost kirin *l/gh* aktifleştirmek
çot *rd* pasaklı
çotar *nd/nt* çift süren
çotari *m* çift sürme
çotik (I) *n* eskimiş çeket, basit üstlük
çotik (II) *n* baston
çotulî *m* çelik çomak
çov *n* 1. sopa 2. değnek 3. davul tokınağı 4. asa (ihtiyarların baston niyetine kullandıkları uzun sopa) ~ **ji cinetê hatiye** dayak cennetten çıkmıştır ~ **ji ~ vedigere** çivi çiviye söker ~ **lê dan** değnekleme ~ **lê xistin** karşılık vermek, hakarete bulunmak ~ **li dîwar xistin** boşuna çaba göstermek ~ **li pejnê avêtin** (an **jî dan**) ölçüp tartmadan, rastgele bir şey dalmak ~ **ser re kirin** rekor düzeyde başarmak ~ **û çopelik** çelik çomak oyunu ~ **xwarin** sopa yemek ~ **ê şûrkanî** çevgen
çovan *bnr* çovgan
çovdar *rd* sopalı
çovekirin *m* belleme
çove kirin *l/gh* bellemek ~ (yekî) *argo* anasını bellemek
çovgan *n* polo sopası
çovkêşî *m* sopalı duvuş
çovqîtik *m* çelik çomak

çovtendûrk *m* tandır karıştırma sopası
çov û çopelik *m* çelik çomak
çox *n* çuha
çoxan *bot/m* çöven (Saponaria oecinalis)
çoxik *bot/m* biber
çoxil *bot/m* dolmalık biber
çoxîn *m* harman yeri
çu 1. hiç * **îro yekşem e, li kuçeyan çu kes nîn e** bugün pazar, sokaklarda hiç kimse yok 2. tek (yalnız bir) * **çu kesek nîn e tek** bir kişi yok ~ **kesî c** hiçbiri ~ **eqlûmê wî jî naxuyê** esamesi bile okunmuyor
çunedîtî *rd* güngörmemiş
çunk *bot/m* peynire katılan bir ot
çunkî *h* çünkü
çuqlî *n* dal, dalcık
çuqlî *n* 1. çatal (dallı olan şeylerin her biri) 2. eğiç
çuqlîk *n* dal, dalcık
çurtan *bnr* çortan (II)
çurtim *m* engel
Çuvaş *nd/nt* Çuvaş
Çuvaşkî *m* Çuvaşça
çux *bnr* çox
çuxlet *bot/m* çimen adaçayı
çuzîn *m* sesli osuruktan çıkan ses
çûc *m* oturma (çocuk dilinde)
çûcan *rd* bücür, ufak tefek
çûcanî *rd* bücürce, ufak tefekçe
çûcanîbûn *m* bücürleşme
çûcanî *bûn* *l/gh* bücürleşmek
çûcanîtî *m* bücürlük
çûcankî *rd* bücürce
çûcê (I) *b* otur (çocuk dilinde) ~ **nekirin jî wir çûn wir** sık sık yer değiştirmek, daldan dala konmak
çûcê *m* ufaklık (kız çocuk için)
çûcê kirin *l/gh* oturmak (çocuk dilinde)
çûçik (I) *rd* 1. küçük * **zarokên di wê çûçik in** çocukları küçük 2. *m* civciv 3. tavuk
çûçik (II) *zo/m* kuş ~ giliyê (yekî) **nekirin** söz birliği içinde olmak ~ **ku ~ e xwe diavêje stareyekê** kuş dahi kendine sığırarak yer arar ~ **lê nabêjin wiq in cin** top oynamak, karga sekmez ~ **lê nakin wiqîn in cin** top oynamak ~ **lê tune in cin** yok
çûçik (III) *n* pipi
çûçika mastî *zo/nd* saka kuşu
çûçika tîtelanî *zo/nd* çobanaldatan, keçisağan, dağ kirlangıcı (Caprimulgus europaeus)
çûçika wîtwîtanî *zo/nd* ötücü kuş, makaralı
çûçik derxistin *l/gh* kuluçkaya yatmak
çûçikê zerik *zo/nd* sarı asma (Oriolus oriolus)
çûçikxur *nd* kuş yiyici
çûçî *b* otur (çocuk dilinde)
çûçikirin *l/gh* oturmak (çocuk dilinde)
çûço *n* ufaklık (erkek çocuk için)
çûçok *m* oturak (çocuk dilinde)
çûk (I) *rd* küçük * **çûk û mezinên malê** evin

küçük ve büyükleri
çûk (II) *zo/m* kuş ~ ~ e nikulê xwe li avê dide, li ser xwe re li Xwedê dinêre tavuk su içir Allaha bakar ~ **a çem e Xabûr çem e** ya gider ya gelir ~ **a nêçîrê** av kuşu
çûk (III) *n* 1. açık sarı 2. *rd* açık sarı (bu renkten olan)
çûk (IV) *n* pipi
çûka beytik *zo/nd* cümle kuşu
çûka bihiştê *zo/nd* cennet kuşu
çûka mastî *zo/nd* saka kuşu
çûka navmalî *zo/nd* cümle kuşu
çûka qûnhejhejok *zo/m* yont kuşu (Motacilla)
çûka revrevok *zo/nd* serçe kuşu
çûka şevê *zo/nd* yarasa
çûka şivanan *zo/nd* çobanaldatan (Caprimulgus europeus)
çûka tîrodanî *zo/nd* Hint bülbülü
çûka wîcwîçok *zo/nd* ötücü kuş, sürekli öten kuş, makaralı
çûkan *bnr* çogan
çûkandîn *m* ötmek
çûkandîn *l/gh* ötmek * **çivîk diçûkînin** kuşlar ötüyor
çûkanî (I) *m* küçüklük
çûkanî (II) *m* kuşluk
çûkbaz *nd/nt* kuşbaz, kuşçu
çûkbazî *m* kuşculuk
çûkbir *nd/nt* sünnetçi
çûkbirî *m* sünnetçilik
çûkeçûk *m* çıkçık
çûkeçûk kirin *l/gh* çıkçık yapmak
çûkê dumdum *zo/nd* hüthüt kuşu
çûkfîrî *m* bir oyun adı
çûkîn *m* ötüş, ötmek
çûkîn *l/gh* ötmek * **çivîk naçûkînin** kuşlar ötmüyor
çûknas *nd/nt* kuş bilimci
çûknasî *m* kuş bilimi
çûkreş *zo/m* 1. çekirge kuşu, sığırcık (Sturnus vulgaris) 2. karakuş
çûkxane *m* kuşhane (kuş yetiştirilen yer)
çûl *n* çul
çûlag *nd/nt* çuhacı
çûlagî *m* çuhacılık
çûle *nd/nt* 1. komedyen 2. mizahçı 3. *mec* mas-kara
çûleçûle *m* mızızlanma
çûleçûlekirin mızızlık yapmak
çûleçûle kirin *l/gh* mızızlanmak
çûleq *nd/nt* meddah
çûleqî *m* meddahlık
çûletî *m* 1. komedyenlik 2. mizahçılık
çûlik (I) *n* kabuk * **çûlikê hêkê** yumurta kabu-ğu
çûlik (II) *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
çûn *m* 1. gitme, gidiş (bir yere doğru yönelme) 2. gitme (bir yerden veya işten ayrılma) 3. gitme (çıkma, ulaşma) 4. gitme (belli bir a-

maçla bir yere devam etme veya bir işle uğraşma) 5. gitme (bir duruma, bir sonuca ulaşma, varma) 6. gitme (tüketilme, harcanma) 7. gitme (götürülme, gönderilme) 8. gitme (yürüme, yol alma) 9. gitme (geçme) 10. gitme (herhangi bir durumda olma) 11. gitme (yok olma, elden çıkma) 12. gitme, yü-rüne (ölme) 13. gitme (başvurma, yapma) 14. gitme (bir şey zarar görmüş olma) 15. gitme (bir durum sürme) 16. gitme (satılma) 17. geçme (yerini bırakıp başka bir yer alma) 18. geçme (sürünü olma, satılma) 19. varma, kıyma 20. varma (secdeye varma) 21. sürme, devam etme (zaman geçme) 22. ilerleme (vakit için) 23. alma (yol için gitme) 24. açılma (gemi vb. için; gitme, uzaklaşma) 25. açılma (sis, karanlık, duman için) 26. inme (uzama, varma) 27. merdiven dayama (yaşa basma veya yaklaşma) 28. girme, sığma 29. inme (konaklama) 30. kaçma (bir yana doğru kayma) 31. kesilme
çûn *l/gh* 1. gitmek (bir yere doğru yönelmek) * **jî malê çûn çarşiyê** evden çarşıya gittiler 2. gitmek (bir yerden veya işten ayrılma) * **em diçin malê** eve gidiyoruz 3. gitmek (çık-mak, ulaşmak) * **ev rê diçe ku derê?** bu yol nereye gider? 4. gitmek (belli bir amaçla bir yere devam etmek veya bir işle uğraşmak) * **her roj diçe xebatê** her gün çalışmaya gidiyor 5. gitmek (bir duruma, bir sonuca ulaş-mak, varmak) * **dawîya vî tîştî wê biçe ku?** bu işin sonu nereye gider? 6. gitmek (tüke-tilmek, harcanmak) * **ew qas pere çû ku?** bu kadar para nereye gitti? 7. gitmek (götü-rülme, gönderilme) * **nûçe hîna nû çû** haber daha yeni gitti 8. gitmek (yürümek, yol almak) * **ev hesp xweş diçe** bu at iyi gi-der 9. gitmek (geçmek) * **havîn çû zivistan hat** yaz gitti kış geldi 10. gitmek (herhangi bir durumda olmak) * **rêwîti xweş diçe** yol-culuk iyi gidiyor 11. gitmek (yok olmak, el-den çıkmak) * **mal, mûlk tev çû** mal, mülk hepsi gitti 12. gitmek, yürümek (ölme) **di hejekê de pîr mirov çûn** depremde epey in-san gitti * **ew jî çû o da yûrûdî (öldü)** 13. gitmek (başvurma, yapmak) * **çûye dad-gehê** mahkemeye gitmiş 14. gitmek (bir şey zarar görmüş olmak) * **boyaxa dîwar çûye** duvarın boyası gitmiş 15. gitmek (bir durum sürmek) * **kar çawa diçe?** işler nasıl gidi-yor? 16. gitmek (satılma) * **zêr bi çi qasî diçe?** altın kaç gidiyor? 17. geçmek (yerini bırakıp başka bir yer almak) * **em van rojan diçin xaniyê nû** biz bu günlerde yeni eve geçiyoruz 18. geçmek (sürümü olmak, satıl-mak) * **ev mal li vîr pîr diçe** bu mal burada çok geçiyor 19. varmak, kıymak * **destê min naçê bihok û hinarên wê** elim varmaz ayvasına narına 20. varmak (secdeye var-

mak) * **çûn secdeyê** secdeye varmak 21. sürmek, devam etmek (zaman geçmek) * **pîr naçe wê her tîşt derkeve rastê** çok sürmez her şey ortaya çıkar 22. ilerlemek (vakit için) 23. almak (yol için gitmek) * **hûn dê di saetekê de wê riye biçin** o yolu bir saatte alırsınız 24. açılmak (geini vb. için; gitmek, uzaklaşmak) 25. açılmak (sis, karanlık, duman için) 26. inmek (uzamak, varmak) * **dîwar heta jêrê diçe** duvar ta aşağıya kadar iniyor 27. merdiven dayamak (yaşa basmak veya yaklaşmak) * **em çûne pêncê û şestan** elliye merdiven dayamış 28. girmek, sığmak * **destê min naçe vî lepikî** elim bu eldivene girmiyor 29. inmek (konaklamak) * **hûn dê herin kîjan otelê?** hangi otele ineceksiniz? 30. kaçmak (bir yana doğru kaymak) * **xalî bi jêr de çûye** halı aşağıya kaçmış 31. kesilmek * **elektrik çû** elektrik kesildi ~ **(cihekî)** uğramak * **vapûr wê neçe İzmirê vapur İzmirê e uğramayacakmış** ~ **(yekê)** kızı istemeye gitmek ~ **(yekî)** (birine) saldırmak ~ **alî (yekî)** yardımına koşmak ~ **av û av** bok yoluna gitmek ~ **ava** gün batmak ~ **axa sar tehîm kirin** ecel şerbeti içmek ~ **ba (yekî)** (birine) çıkmak (iş için yetkili bir makama gitmek) ~ **ba mêr** kocaya varmak ~ **ba mêran** kocaya varmak ~ **balê (cem an jî nik)** 1) yanına gitmek 2) (birinin) yatağına girmek, cinsel ilişkide bulunmak, cinsel ilişkiye girmek ~ **baregehê** kampa girmek (veya kamp yapmak) ~ **barzarê** alış verişe çıkmak ~ **ber avê av çikîn** elini neye atsa elinde kalmak ~ **ber berxan** kuzuları yaymak, çobanlık etmek ~ **ber derê xelkê** 1) kız istemeye gitmek 2) kız kocaya varmak, evlenmek 3) el aleme avuç açmak ~ **ber dilê (yekî)** içine sinmek, razı gelmek ~ **ber (an jî ser) dilovaniya Xwedê** (an jî **Xwa**) Hakkın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek) ~ **ber emrê Xwedê** Hakkın rahmetine kavuşmak ~ **ber kapê mirinê** idam sehpaşına çıkmak ~ **ber kindirê darê sêpikê** idam sehpaşına çıkmak ~ **ber lingê (yekî)** ayağına gitmek ~ **ber mal û mêran** ere gitmek (veya varmak), evlenmek ~ **ber pêlavan** gözden düşmek ~ **ber (an jî ser) rehîma Xwedê** Hakkın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek) ~ **ber rezan** bağ korumaya gitmek, bağ beklemek ~ **ber tavê** güneşe çıkmak ~ **ber tirê dehşikan** papucu dama atılmak ~ **ber tira kerê argo** bok yoluna gitmek ~ **binî** dibe çökmek, dibe oturmak (sıvı tortular için; dipte toplanmak) * **telpa çayê çû binî** çayın totusu dibe oturdu ~ **cehenema** (an jî **celma**) xwe cehennemin dibine gitmek ~ **cehenemê** (an jî **celmeyê**) cehennemi boylamak ~ **cejna** (îda an jî **îda-**

neya) hev bayramlaşmak ~ **celmeya serê xwe** cehennemin dibine gitmek * **min berdin**, ez diçim **celmeya serê xwe** bırakın beni cehennemin dibine gidiyorum ~ **cot** çifte gitmek ~ **çavên (yekî)** gözlerinden öpmek ~ **çavroniyê** göz aydına gitmek ~ **deplasmanê** deplasmana gitmek (veya çıkmak) ~ **dest elini öpmek** ~ **dest û piyên (yekî)** 1) el etek öpmek (bir işi yaptırmak için çok yalvarmak) 2) ayağına veya ayaklarına kapanmak (alçarcasına yalvarmak) 3) ayağına veya ayaklarına kapanmak (bağışlanmak için yalvarmak) ~ **dest (lep) û rûyê hev** öpmek (saygı için) ~ **destavê** aptes bozmak, hacet görmek, ayak yoluna gitmek ~ **destê (yekî)** el öpmek, ellerinden öpmek ~ **destên hev** (birbirinin) ellerinin öpmek ~ **dev devê** hev dudak dudağa gelmek (veya kalmak) ~ **dilê hev** 1) anlaşmaya varmak, anlaşmak, uzlaşmak 2) kesişmek, pazarlığı pişirmek (pazarlıkta herhangi bir fiyatla anlaşmak) ~ **dinyaya wî alî** ahireti (veya öbür dünyayı) boylamak ~ **diyarê (yekî)** seyrine gitmek ~ **dîtinîyê** 1) ziyaret etmek 2) gelin adayını görmeye gitmek ~ **emrê Xwedê** Hakkın rahmetine kavuşmak ~ **erşê Xwedê** sesi ayyuka çıkmak ~ **fûtê** boşa gitmek ~ **gaziya (yekî)** imdata (veya imdatına) koşmak ~ **gerê** dilenmek, dilenmeye gitmek ~ **geşt û guzarê** seyahata çıkmak ~ **geştê** 1) geziye çıkmak 2) dilenmek, istikakına almaya çıkmak ~ **geştê** (an jî **seyahetê**) seyahata çıkmak ~ **girtina masîyan** balığa çıkmak ~ **gihîştin** (...) -e takılmak * **diçe digihîje zarokan** çocuklara takılıyor ~ **gora bavê xwe** cehennemin dibine gitmek ~ **hafa (yekî)** 1) seyrine gitmek 2) (birine) çıkmak (iş için yetkili bir makama gitmek) ~ **hawara (yekî)** imdata (veya imdatına) koşmak ~ **hedê mirinê** ölüm sınırında olmak ~ **helakê** helâk olmak * **jî finan çûbû helakê** susuzluktan helâk olmuştu ~ **hev (an jî û din)** 1) (birbirine) girişmek, kavgaya tutuşmak, kapişmak, saldırmak 2) güreşe tutulmak, kapişmak (hırsyla güreşe girmek) 3) çekmek * **cil çûne hev û din** elbiseler çekmiş ~ **heyfa bavê çûna (çika) dê li ser kir** Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak ~ **îdaniya (yekî)** bayramlaşmaya gitmek ~ **jê** vay haline ~ **jê** de hapi yuttu (veya yutmak) ~ **jî (yekî) mec** yanmak * **eger jî ber pirtûkê jî me pîrs bipîrsin**, **çû jî min** kiptan dolayı sorsalar yandık ~ **jî kişî bavê** (an jî **pîra diya**) xwe güme gitmek, niyazi olmak (boşu boşuna ölmek, hiç uğruna ölmek) ~ **kampê** kampa girmek (veya kamp yapmak) ~ **kavîran argo** küsmek, başını alıp gitmek ~ **leşkeriyê** (an jî **eskeriyê**) askere gitmek ~ **li ba gayê mezin rêx kirin** topal eşekler kervana katıl-

mak (veya karışmak) ~ **li fiûtê** karavana gitmek ~ **li ser rûniştin** lüpe konmak ~ **livîna xwe** (erkek) eşiyile cinsel ilişkide bulunmak ~ **mala (yekî)** 1) evine gitmek 2) ayağına gelmek ~ **masiyan** balığa çıkmak ~ **mese-reyê** üzüm sıkıyaya çıkmak ~ **mezel kirin mitik** tahtalı köyü boylamak ~ **mêr** ere gitmek (veya varmak), kocaya varınak ~ **mêvaniyê** (an jî **mêvandarîyê**) misafirliğe gitmek ~ **nava (hinekan)** araya girmek ~ **nava şer** savaşa katılmak ~ **ne bi xêra xwe** tıpiş tıpiş yürümek (ister istemez bir yere gitmek veya ayrılmak) ~ **nêçîrê** ava çıkmak ~ **parsê** dilenmeye gitmek ~ **gerê 1)** geziye çıkmak 2) dolaşmaya çıkmak 3) dilenmeye gitmek ~ **pêrgîna (yekî)** (birini) karşılamaya gitmek ~ **pêrgînê** karşılamaya gitmek ~ **pêşîya (yekî)** (birini) karşılamaya gitmek * **çûye pêşîya mêvanê xwe** misafirini karşılamaya gitmiş ~ **pêşîyê** karşılamaya gitmek ~ **pêşwaziya (yekî)** (birini) karşılamaya gitmek ~ **pêşwaziyê** karşılamaya gitmek ~ **pi-yariya Xwedê** Hakkın rahmetine kavuşmak ~ **qebûlê** tutmak, duaları tutmak (kabul olunmak) * **eger nîfira jinikê biçe qebûlê dê her du çavên te kor bibin** avradın ilenci tutarsa iki gözün kör olur ~ **rehma Xwedê** Hakkın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek), ruhunu teslim etmek ~ **rehmeta Xwedê** Hakkın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek) ~ **rehmetê** ölmek ~ **riya betalan** tuvalete gitmek ~ **secdeyê** secdeye varmak (veya kapanmak) ~ **seferê** sefere gitmek ~ **ser (tiştêkî)** (bir şeyin) başına geçmek * **dê here ser karê xwe** işinin başına geçecek ~ **ser cihê (yekê)** bir kadınla evlilikdışı ilişkide bulunmak ~ **ser cihê hev** birbiriyle cinsel ilişkide (veya birleşmede) bulunmak ~ **ser cihê xwe 1)** yatağına girmek 2) gerdeğe girmek, cinsel ilişkide bulunmak ~ **ser cihêz** çeyizi görmeye gitmek ~ **ser dînê (yekî)** başkasının dinine geçmek, din değiştirmek ~ **ser dûmenê** dûmen tutmak, dûmeni yönetmek ~ **ser erka xwe 1)** görevine başlamak 2) silâh başı etmek (askerlikte) ~ **ser hev** çekilmek * **cil çûne hev û din** elbiseler çekmiş ~ **ser hêwiyê** kuma üstüne gitmek, üzerine varmak (evli bir erkekle evlenmek) ~ **ser jinê** üzerine varmak (evli bir erkekle evlenmek) ~ **ser kurm û kirasê (yekî)** -e ayak uydurmak (kendi gidiş ve davranışını başkasınıninkine benzetmek) ~ **ser kurm û tebiêtê (yekî)** havasına uymak ~ **ser kurmê (yekî)** akıntıya kapılmak (etkide kalarak bir kişinin veya topluluğun davranışlarını benimsemek) ~ **ser malê** iç güveyi girmek, güveyi girmek,

iç güveyi olmak ~ **ser mehseran** bağ bozmak (bağın üzümlerini toplamak) ~ **ser nivîna xwe 1)** yatağına çıkmak 2) cinsel ilişkide bulunmak ~ **ser rezan** bağ evine çıkmak ~ **ser rihelê** çeyizi görmeye gitmek ~ **ser serê (yekî)** abanmak (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanmak) ~ **ser tebiêtê (yekî)** akıntıya kapılmak (etkide kalarak bir kişinin veya topluluğun davranışlarını benimsemek) ~ **ser telefonê** telefona gitmek ~ **ser termê (yekî)** cenazesinin üstüne gitmek ~ **seyranê** (an jî **gerê**) seyrana çıkmak, geziye çıkmak ~ **serî 1)** tamamlanmak 2) başarmak, netice almak, hedefe ulaşmak ~ **şîna (yekî)** taziyeye gitmek * **em çûn şîna apê Nasir** Nasir amcanın taziyesine gittik ~ **şû** kocaya varmak ~ **û hatin 1)** girip çıkmak (bir yere sık sık gelmek) 2) dönüp dolaşmak (veya döne dolaşa), gezinip durmak 3) gidiş geliş (veya dönüş) 4) bir aşağı bir yukarı * **Elî li kuçê diçû û dihat** Ali sokakta bir aşağı bir yukarı geziniyordu 5) girdisi çıktı (bir şeyin gelir ve gideri, elde edilen ve harcananı) * **hûn dîkarin çûn û hatina vê dukanê jî min pîrs bikin** bu dükkanın girdisini çıktısını bana sorabilirsiniz ~ **û hatin bi şîranî** turpun sıkından seyreği iyidir (görülmeyi, konuşmayı sıklaştırmak doğrudur) ~ **û neçûn** ölümle burun buruna gelmek ~ **û nehatin** gidip gelmemek ~ **vî serî hatin vî serî** aşağı yukarı (yürümek) ~ **wê dinyayê** ahireti (veya öbür dünyayı) boylamak ~ **xwezgîniyê** dünür gitmek, kız istemeye gitmek ~ **zeyî** el öpmeye gitmek, evlenmiş kızların baba evine ziyarete gitme eylemi ~ **a ber hev m** bağdaşma ~ **a hiş** baş dönmesi ~ **a li kalikan** ataya çekme, atıcılık ~ **a li kalikên xwe** ataya çekme, atıcılık ~ **a ser malê** dul kadınla evlenen erkeğin kadının evine taşınması ~ **a ser waran** yuvaya dönüş ~ **a sucdeyê** secdeye varma ~ **a şer** sefer, savaşa gitme ~ **a te hebe vegera te tune** be gidişin olsun dönüşün olmasın, gidip bir daha gelmiyesin ~ **a xêrhatinîyê (yekî)** sefa geldine gitmek * **çû 1)** gitti **heta ku doktor gihîştê mêrik mir çû** doktor yetiştinceye kadar adam öldü gitti 2) gitti **hemîn ev pênuş jî te re lazim e, min da û çû** madem bu kalem sana lazım, verdim gitti * **çû êdî ve-negeriya** (an jî **û êdî nehat**) gidiş o gidiş * **çû hacê kêr vegeriya gûzan** eski hamam eski tas * **çû hew çû** (an jî **tê**) gitti gider (dahî gider) * **çû heyfa bavê qûna dê li ser da** Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak * **çû heyfa dê qûna bavê li ser kir** Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak (öç almaya giderken kendisi de gitti) * **çû jî** te sen yandın, işin bitti * **çû ku raweste kar bi zerarê naweste, bav li kerî**

radiweste baba sürüyle meşkul * **çû qediya** oldu bitti * **çû seferê hate dîsa wekî kerê berê** eski hamam eski tas (değişen bir şey yok) * **diçe ba kê bi zimanê wan xeber di-** de kimin arabasına binerse onun türküsünü çağırır * **diçe ba kê weka wan lê dixê** kimin arabasına binerse onun türküsünü çağırır * **diçe cihê xencerê, naçe cihê xeberê** darbe kötü lâf hançer yarısından beterdir * **neçûn dibistanê okulu asmak** * **nediçû têran îro dikeve torbeyan** şah iken şahbaz olmak * **neçûn ser hev uyuşmamak, ayrı düşmek** * **ramanên me neçûn ser hev düşüncelerimiz ayrı düştü** * **neçûn serî 1)** güdük kalmak * **ev tevger neçû serî** bu hareket güdük kaldı 2) suya düşmek * **neçûn xwarê** yenilir yutulur gibi değil, yenmeyecek nitelikte olmak * **nediçû têran îro dikeve tûrikan** şah iken şahbaz olmak

çûnava *m* batış, gurup

çûn ava *l/gh* batmak, gurup etmek (ay, güneş, yıldız gibi gök cisimleri için) * **heyv çû ava** ay battı * **roj çû ava** güneş battı

çûn ba hev *l/bw* 1. cinsel ilişkide bulunmak 2. çifleşmek (erkek ve dişi hayvanın döllenmek için bir araya gelmek)

çûnbar *rd* geçer, geçerli (beğenilen, makbul) **çûnbarî** *m* geçerlik, geçerlilik (sürümü olma durumu)

çûn ber hev *l/bw* 1. kıyaslanmak * **Zimanê Kurdî û Tirkî qet naçin ber hev** Kürtçe ile Türkçe kıyaslanamaz 2. yakışmak, uyuşmak, birbirini layik olmak * **bûk û zava ne-çin ber hev** gelin ile damat hiç birbirine yakışmıyor 3. bağdaşmak, uymak

çûn binî *l/gh* çökmek (dibe oturmak) * **telpa qehweyê çûye binî** kahvenin tortusu dibine çökmüş

çûncik *bnr* poçax

çûndin *m* gitme, gidiş

çûndin *l/gh* gitmek ~ **ew** ~ e gidiş o gidiş

çûn dilê hev *l/bw* anlaşmak, mutabık kalmak, uzlaşmak

çûndox *rd* 1. gidici (kalıcı olmayan) 2. gidici, yolcu (iyileşmesi umutsuz hasta, ölmek üzere olan) * **nexweş çûndox** e hasta gidici 3. ölümcül (can çekişen) ~ e o yolun yolcusu (ölümle sonuçlanacak bir durumda olan kimse)

çûneçûne *m* mızımlık

çûneçûne kirin *l/gh* mızımlık yapmak

çûnehat *m* 1. gidiş geliş, akış 2. gidip gelme, temas 3. gidiş geliş (veya dönüş) 4. gelgit (boşuna gidip gelme) 5. trafik 6. *mec* trafik, gidiş geliş (önemli görevlerde bulunan kişilerin bir yere gidiş gelişi) 7. ulaşım, muvasala (yerleşim yerleri arasında gidiş geliş) 8. *rd* gidişi olup dönüşü olmayan ~ **rawestîn** (an jî **sekinîn**) görüşmeler tıkanmak

çûnehev *m* kapişma (hırsla güreşe girme)

çûng *bot/m* sütlüce

çûnge *bnr* çûng

çûngeh *m* güzergâh

çûn hacê 1. hacca gitmek (Müslümanların hac amacıyla Mekke'ye gitmek 2. hacca gitmek (Hristiyanlar kutsal yerlere gitmek)

çûnhat *m* 1. gidip gelmek, irtibat 2. gelgit (boşuna gidip gelme)

çûn hev *l/gh* 1. (birbirine) girişmeye yeltenmek, girişmek, kapişmak 2. çekmek (daralıp kısalma) * **qumaş çû hev** kumaş çekti 3. toplanmak (kumaş çekilmek) 4. ufalmak

çûnik *n* bir ölçü birimi

çûn lîs *l/gh* tünlemek

çûn rûyê hev *l/bw* öpmek

çûn ser hev *l/bw* 1. binişmek 2. çekmek (daralıp kısalma) * **qumaş çû ser hev** kumaş çekti 3. çekilmek (kumaş için) 4. ufalmak 5. benzeşmek

çûn serdaniyê *l/gh* 1. ziyarete etmek 2. ziyaretine gitmek

çûn serî *l/gh* 1) sona ermek 2. tamamlanmak, sonuca varmak

çûnûhatin *m* 1. gidiş geliş 2. *bz* girdi çıktı, girdi çıktı (bir şeyin gelir ve gideri)

çûn xwarê *l/gh* 1. çökmek (bulunduğu düzeyden aşağıya inmek, çukurlaşmak) 2. çökmek (şakak, avurt vb. için; içeri doğru gitmek, çukurlaşmak) * **gepên wî çûbûn xwarê û gelek jî lewaz bûbû** avurtları çökmüş, çok zayıflamıştı 3. alçalmak (toprak çökmek) 4. oturmak (toprak veya yapı için; çökmek)

çûpan *zo/n* solucan

çûr (I) *n* 1. kumral, sarışınca 2. *rd/nd* kumral (bu renkten olan) ~ **û kej** kızılca sarışın renkte insan

çûr (II) *bnr* çiv û çûr

çûr (III) *m* çor (sığır vebası) ~ **ketin** çora yakalanmak

çûr (IV) *m* 1. kıvrıkcık koyun 2. tiftik keçisi

çûr (V) *m* kama (oyunda kazanılan her parti)

çûr (VI) *m* loglama sayısı (ev bir sefer tümü loglansa 'çûr' olur)

çûr (VII) *m* talan, çapul

çûraçûr *h* ardına bakmadan kaçma

çûraçûr revîn *l/gh* ardına bakmadan kaçmak

çûrbûn *m* yağmalanma

çûr bûn *l/gh* yağmalanmak

çûrbûyîn *m* yağmalanma, yağmalanış

çûrê *m* ufaklık (kız çocuk için)

çûrik (I) *nd/nt* 1. yavru (insan için) 2. bebek (meme veya kucak çocuğu)

çûrik (II) *rd* sarışın

çûrikî *rd* sarışınca

çûrikîn *m* etrafında dolanma

çûrikîn *l/gh* etrafında dolanmak * **li dor wî diçûrikî** etrafında dolanıyordu

çûrisandin *m* ısıldatma
 çûrisandin *l/gh* ısıldatmak
 çûrisîn *m* ısıldama
 çûrisîn *l/gh* ısıldamak
 çûrî *m* kumrallık
 çûrîtî *m* kumrallık, sarışınlık
 çûrkar *rd* yağmacı
 çûrkarî *m* yağmacılık
 çûro *n* ufaklık (erkek çocuk için)
 çûrûxiş *m* kapkaç
 çûrûxişker *nd/nt* kapkaççı
 çûrûxişkerî *m* kapkaççılık
 çûst *rd* atik * çûst û çeleng atik ve çevik
 çûş *rd* karavana * fişek vala û çûş nediavêtin
 kurşunu karavana atmıyordu
 çût *rd* kuvvetli, dayanıklı kimse
 çûv *bnr* çov
 çûvreşik *m* serçe
 çûx *n* çuha
 çûxdar *rd* 1. çuhacı 2. dîr/*rd* çuhacı, çuhadar
 çûxe *n* çuha

çûxedar *nd/nt* çuhacı, çuhadar
 çûxedarî *m* çuhacılık, çuhadarlık
 çûxehirî *n* yün çuha
 çûxik (I) *bot/m* halk hekimlikte kullanılan bir
 şifalı ot
 çûxik (II) *n* yelek biçiminde bir üstlük
 çûyî *rd* 1. gitmiş, geçmiş olan 2. ölmüş göçüp
 gitmiş olan 3. geçmiş 4. geçen (yıl, ay ve
 hafta gibi zaman anlatan sözlerle) geçen *
 sala çûyî geçen sene * roja çûyî geçen gün
 çûyîn *m* 1. gidiş, gitme 2. gidiş (gitme biçimi,
 tempo) * bi vê çûyînê tu dê bi zor bigihîjî
 malê bu gidişle eve zor varırsın 3. varma,
 varma * destê min naçê bihok û hinarên
 wê elim varmaz ayvasına narına 4. (secdeye
 varma) * çûyîna secdeyê secdeye varma ~a
 sermalê dul kadınla evlenen erkeğin kadının
 evine taşınması
 çûz *m* sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)
 çûzele *m* sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)

D

d, D 1. Kürt alfabesinin beşinci harfi; *dê* şeklinde telafuz edilen bu harf ses bilini bakımından diş eti ötümlü kapantılı bir önsüzdür **2.** *mzk* nota işaretleri harfle tanımlandığında *re* notasını gösterir **3.** Romen rakamlarında 500 sayısını gösterir

D kîm D (doteryum'un kısaltması)

da (I) m 1. anne, valide (teklifsiz konuşmalar-da) **2.** *b* ana (çağırma halinde)

da (II) rz şart anlamını veriyor * **da bila bê** gelsin

dab (I) m âdet, gelenek * **li gorî dab û nêrîtên me** âdet ve göreneklerinize göre ~ **û nêrît** gelenek görenek ~ **û rîsm** gelenek görenek

dab (II) m tuzak

dabaq m şap

dabaş m 1. konu, mevzu **2.** konu, bahis, söz konusu (üzerinde konuşulan şey) * **em vê dabaşê ji careke dinê re bihêlîn** bu bahsi başka zamana bırakalım

dabaş m konu, mevzu ~ **a gotinê (behsê an jî ku tê kirin)** mevzuubahis, konu olan, söz konusu ~ **a xeberdanê** söz konusu

dabaşdar rd konulu, mevzulu

dabax m şap

dabe bnr dehbe

dabelan m yutulma

dabelandin m yutma

dabelandin l/gh yutmak **1.** yutmak **2.** yutnak (haksız olarak kendine mal etmek, zorbalıklarla elinden almak)

dabelihan bnr dabelan

dabelihandin bnr dabelandin

dabelihîn m yutulma, yutuluş

dabelihîn bnr dabelîn

dabelîn m yutulma, yutuluş

daberandin m sunma

daberandin l/gh sunmak

daberisandin m 1. azdırma, azıtma **2.** saldırtma, üzerine salma **3.** sataştırma

daberisandin l/gh 1. azdırmak, azıtmak (az-

gın duruma getirmek) **2.** saldırtmak, üzerine salmak **3.** sataştırmak

daberisandî rd azdırılmış, azıtılmış olan

daberistin m saf bağlama (veya tutma)

daberistin l/gh saf bağlamak (veya tutmak)

daberizî rd azgın, azgınlaşmış olan

daberizîn m 1. azgınlaşma, azma (taşkınlıkta ileri gitme) **2.** çıkışma, üzerine yürüme **3.** sataşma **4.** hamle yapma, saldırma, taaruz etme

daberizîn l/gh 1. azgınlaşmak, azmak (taşkınlıkta ileri gitmek) **2.** çıkışmak, üzerine yürümek **3.** sataşmak **4.** hamle yapmak, saldırmak, taaruz, taaruz etmek

daberîn m sunulma

daberîn l/gh sunulmak

dabestan m bağlanım

dabestandin m bağlama

dabestandin l/gh bağlamak

dabestî rd bağlı

dabestîn m bağlanma

dabestîn l/gh bağlanmak

dabestîfî m bağlılık, bağlı olma

dabeş m 1. bölme **2.** bölüştürme, üleştirme, paylaşma **3.** *mat* bölme, bölü (bölü işareti, bölme işlemi) * **kirariya dabeşê** bölme işlemi ~ **a dahatê** gelir dağılımı

dabeşan m 1. bölme **2.** bölüştürme, üleştirme, paylaşma

dabeşandin m 1. bölme **2.** bölüştürme, paylaşma **3.** *mat* bölme (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırma) **4.** sınıflama, bölümlendirme, tasnif etme

dabeşandin l/gh 1. bölmek **2.** bölüştürmek, paylaşmak **3.** *mat* bölmek (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırmak) **4.** sınıflamak, bölümlenmek, tasnif etmek

dabeşandî rd 1. bölünmüş **2.** bölüşülmüş, paylaşılı **3.** sınıflanmış, tasnif edilmiş olan

dabeşane m bölme

dabeşbar mat/m 1. bölünen **2.** bölünebilir

dabeşbûn *m* bölünme, bölünüş
dabeşbûn *m* 1. bölünme 2. bölüşülme, paylaşılma
dabeş bûn */l/gh* 1. bölünmek 2. bölüşülmek, paylaşılmak
dabeşbûyi *rd* 1. bölünmüş 2. bölüşülmüş olan
dabeşbûyi *m* 1. bölünüş 2. bölüşülüş, paylaşılış
dabeşî *ab/m* 1. dağılım (bir değışkene göre hesaplanan sayısal veya oransal dağılışı) 2. dağılım (ulusal gelirin toplumun bireyleri veya kesimleri arasındaki dağılışı) * **dabeşiya** **dahatê** gelir dağılımı 3. dağılım (inal üretiminde katkıda bulunanlara üretilen malların herhangi bir ölçüde verilmesi)
dabeşin *m* 1. bölünme, bölünüş 2. bölüşülme 3. sınıflanma, bölümlenme, tasnif edilme 4. dağılım ~a **derametê** gelir dağılımı
dabeşin */l/gh* 1. bölünmek 2. bölüşülmek 3. sınıflanmak bölümlenmek, tasnif edilmek
dabeşîner *rd* sınıflayıcı, tasnif edici
dabeşk *mat/m* bölen
dabeşker *nd/nt* 1. bölücü, bölen 2. bölücü (bir topluluğu, birliği parçalayan, bölme amacıyla olan) 2. *mat/m* bölen
dabeşkerî *m* bölücülük
dabeşkirin *m* 1. bölme 2. bölüşme, paylaşma, üleşme 3. *mat* bölme (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırma)
dabeş kirin */l/gh* 1. bölmek 2. bölüşmek, paylaşınak, üleşmek 3. *mat* bölmek (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırmak)
dabeşkirî *rd* 1. bölünmüş 2. bölüşülmüş, paylaşılmış, üleştirilmiş
dabeşnebûn *rd* bölünmez
dabeşnebûnî *m* bölünmezlik
dabeşnêr *nd/nt* bölüm şefi
dabeşnêrî *m* bölüm şefliği
dabezîn */l/gh* geçmek
dabêş *m* danışık, danışıklık * **wan di navbera xwe de dabêşa xwe kirine** kendi aralarında danışıklığını yapmışlar
dabêşî *rd* danışıklı
dabeşin *m* danışıklık
dabêtin *m* eleme
dabêtin */l/gh* elemek
dabgir *nd/nt* gelenekçi
dabgir *m* gelenekçilik
dabihurandin *m* geçirme
dabihurandin */l/gh* geçirmek
dabihurî *rd* 1. geçmiş (geçme işini yapmış olan) 2. geçmiş (zaman bakımında geride kalmış olan)
dabihurîn *m* geçme
dabihurîn */l/gh* geçmek
dabinartin *m* 1. ekme 2. dikme (bir cismi dik olarak durdurma)
dabinartin */l/gh* 1. ekmek 2. dikmek (bir cismi dik olarak durdurmak)

dabinartî *rd* dikili
dabir *mat/m* 1. sekant 2. *rz* kesme işareti, apostrof
dabirandin *m* kesme
dabirandin */l/gh* kesmek
dabiristandin *m* dizme (yan yana veya üst üste sıralama)
dabiristandin */l/gh* dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak)
dabiristandî *rd* dizili, dizilmiş olan
dabiristin */l/gh* saf tutmak
dabiristin *m* diziline
dabiristin */l/gh* dizilmek
dabirî *rd* kesik, kesilmiş,
dabirîn (I) *m* kesme
dabirîn (II) *m* aşağıya doğru geçme
dabirîn (I) */l/gh* kesmek
dabirîn (II) */l/gh* aşağıya doğru geçmek
dabitîn *m* 1. koyma (bir şeyi bir yere bırakmak veya belli bir yere yerleştirme) 2. indirme
dabitîn */l/gh* 1. koymak (bir şeyi bir yere bırakmak veya belli bir yere yerleştirmek) 2. indirmek
dabî *rd* geleneksel
dabîbûn *m* gelenekleşme, gelenekselleşme
dabî bûn */l/gh* gelenekleşmek, gelenekselleşmek
dabîkirin *m* gelenekleştirme, gelenekselleştirme
dabî kirin */l/gh* gelenekleştirmek, gelenekselleştirmek
dabîn *m* 1. sağlama, temin 2. sigorta, güvence
dabînbûn *m* 1. sağlanma, temin edilme 2. sigortalanma
dabîn bûn */l/gh* 1. bulunmak, sağlanmak, temin edilmek 2. sigortalanma
dabînbûyi *rd* 1. sağlanmış, temin edilmiş olan 2. sigortalı, sigortalanmış olan
dabînbûyi *m* 1. sağlanış, temin ediliş 2. sigortalanış
dabîner *nd/nt* sağlayıcı, karşılayıcı, temin edici
dabînerî *m* sağlayıcılık, temin edicilik
dabînkâr *nd/nt* 1. sağlayıcı, temin edici 2. garantör 3. sigortacı
dabînkârî *m* 1. sağlayıcı, temin edici 2. garantörlük 3. sigortacılık
dabînkêr *nd/nt* sağlayıcı, karşılayıcı, temin edici
dabînkêrî *m* sağlayıcılık, temin edicilik
dabînkirin *m* 1. sağlama, temin etme 2. giderme, sağlama 3. sigortalama ~a **civakî** sosyal sigorta ~a **jiyanê** hayat sigortası
dabîn kirin */l/gh* 1. sağlamak, temin etmek 2. gidermek, sağlamak* **ha ji te re bi vî pereyî, pêwîstiyên xwe dabîn bike** al bu parayla ihtiyaçlarını gider 3. sigortalamak
dabînkirî *rd* 1. sağlanmış, temin edilmiş 2. si-

gortalı (sigortalanmış olan)
dabîti *m* gelereksellik
dabolî *rd* tombul
dabolîbûn *m* tombullaşma
dabolî bûn *l/gh* tombullaşmak
dabolîkirin *m* tombullaştırma
dabolî kirin *l/gh* tombullaştırmak
dabolîti *m* tombulluk
dabolki *h* tombulca
dabor *m* 1. geçme 2. geçim
daborandin *m* 1. geçirme, geçiriş 2. geçirme (bir süre yaşama, oturma, kalma)
daborandin *l/gh* 1. geçirmek 2. geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak)
daborbûn *m* geçme
dabor bûn *l/gh* geçmek
daborî *rd* 1. geçmiş (geçme işini yapmış olan) 2. geçmiş (zaman bakımında geride kalmış olan) 3. *m* geçmiş, mazi
daborîn *m* 1. geçiş, geçme 2. trafik 3. geçinme 4. transit ~a **xwe kirin** geçinmek, geçimini sağlamak
daborîn *l/gh* 1. geçmek 2. geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) 3. geçmek (bir yeri açmak, öbür yana ulaşmak) 4. geçinmek
daborkirin *m* geçirme
dabor kirin *l/gh* geçirmek
daburqe *m* darbuka
dabûn *m* inme
dabûn *l/gh* inmek * **zû dabe** çabuk in
daçek *rz/m* edat, ilgeç ~a **dirûvpêxistinê** *w/rd* edatî şebek ~a **dubare** tekrarlanan edatlar ~a **hevedudanî** bileşik edatlar ~a **neyînî** olumsuz edatlar ~a **sedemî** nedensellik edatı ~a **xwerû** sade edat
daçekdar *rz/rd* edatlı, ilgeçli
daçemandin *m* 1. bükme 2. eğme
daçemandin *l/gh* 1. bükmek 2. eğmek
daçemandî *rd* 1. bükük 2. eğik
daçemiyayî *rd* 1. bükük 2. eğik, eğilmiş olan
daçemîn *m* 1. bükülme 2. eğilme
daçemîn *l/gh* 1. bükülmek 2. eğilmek
daçikandin *m* 1. dikme (bir cismi dik olarak durdurma) 2. dikme (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirme) 3. saplama, , saplayış, rekzetmek
daçikandin *l/gh* 1. dikmek (bir cismi dik olarak durdurmak) 2. dikmek (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirme) * **dar daçikand** ağaç dikti 3. saplamak, rekzetmek
daçikandî *rd* 1. dikili * **şiva daçikandî** dikili çubuk 2. saplı
daçikilandin *m* 1. dikme (bir cismi dik olarak durdurma) 2. dikme (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirme) 3. saplama, saplayış
daçikilandin *l/gh* 1. dikmek * **ala daçikiland** bayrağı dikti (bir cismi dik olarak durdur-

mak) 2. dikmek (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirme) 3. saplamak
daçikilandî *rd* 1. dikili 2. saplı
daçikilîn *m* 1. dikilme, dikiliş 2. saplanma, saplanış
daçikilîn *l/gh* 1. dikilmek 2. saplanmak
daçikîn *m* 1. dikilmek, dikiliş 2. saplanma, saplanış
daçikîn *l/gh* 1. dikilmek 2. saplanmak
daçirtandin *m* 1. yüzme (derisini yüzme) 2. sıyırma (deri sıyırma gibi)
daçirtandin *l/gh* 1. yüzmek (derisini yüzmek) 2. sıyırmak (deri sıyırmak gibi)
daçirtin *bnr* daçirtandin
daçilmisandin *m* soldurma
daçilmisandin *l/gh* soldurmak
daçilmisîn *m* solma
daçilmisîn *l/gh* solmak
daçûn (I) *m* 1. gider, masraf 2. *bz* gider, masraf (gelecekte gelecek değerler karşılığı yapılan harcama) * **dahat û daçûnan rûberî hev bike** gelir ile giderleri karşılaştı ~a **giştî** (an jî **tevayî**) genel gider
daçûn (II) *m* yenilme, yenilgi
daçûn *l/gh* yenilmek, mağlûp olmak
daçûnî *m* yenilgi
dad (I) *m* 1. ana, anne (çocuk dilinde) 2. cici anne (bazı çocukların büyük annelerine veya o yaştaki kadınlara verilen ad) 3. dadı
dad (II) *m* 1. adalet, türe 2. adalet (herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verne) ~ **pêk anîn** adalet dağıtmak
dada *m* ana, anne * **ne dada ye ne baba ye serriyekî bereda ye** ne ana var ne baba başıboş serserinin tekidir
dadaist *nd/nt* dadaist, dadacı
dadaîzm *m* dadaizm, dadacılık
dadan (I) *m* 1. kapama, kapanış, kapatma, kapatış 2. kapama, kapatma (çalışamaz, iş ve görev yapamaz duruma getirme) 3. kilitleme, kitleme
dadan (II) *m* 1. kapma (birdenbire yakalayarak, çekerek alma) 2. kapma (ısırp parçalamak) 3. kapıp kaçma 4. vurma, çakma 5. saldıрма 6. konma, tüneme 7. kayma 8. örtme
dadan (III) *m* tutuşturma, yakma (ateş yakma)
dadan (I) *l/gh* 1. kapamak, kapatmak * **derî dadan** kapıyı kapamak * **çavê xwe dada** gözlerini kapattı 2. kapamak, kapatmak (çalışamaz, iş ve görev yapamaz duruma getirmek) * **deriyê fabrikayê dadane** fabrikayı kapamaşlar 3. kilitlemek, kitlemek * **derî dada** kapıyı kilitledi
dadan (II) *l/gh* 1. kapmak (birdenbire yakalayarak, çekerek almak) * **min dada keviyekî** bir taşı kaptım 2. kapmak (ısırp parçalamak) * **gur dadaye bizinê** kurt keçiyi kapmış 3. kapıp kaçmak 4. vurmak, çakmak 5. saldırmak * **şêran xwe dadanê** aslanlar ona

saldırdılar 6. konmak, tünemek 7. kaymak 8. örtmek ~ (yekî) (birine) saldırmak
dadan (III) *l/gh* tutuşturmak, yakmak (ateş yakmak)
dadar *rd* âdil
dadawer *rd* adaletli, âdil
dadawerî *m* adaletlilik, âdillik
dadayî (I) *rd* 1. kapalı, kapanık * **deriyê da-**
dayî kapalı kapı 2. kapalı (iş yeri için; çalış-
ma süresi sona ermiş 3. kilitli, , kitli, kilit-
lenmiş * derî ji hundir ve dadayî ye kapı i-
çerden kilitli
dadayî (II) *rd* konmuş, tünemiş
dadayî (III) *rd* tutuşuk, yanık (ateş)
dadayîbûn *m* 1. kapalılık, kapanıklık 2. kapa-
lılık (iş yeri için)
dadayîkirin *m* yakma, tutuşturma
dadayî kirin *l/gh* yakmak, tutuşturmak * **agir**
dadayî kirin ateş yaktılar (veya tutuşturdu-
lar)
dadayîtî *m* 1. kapalılık 2. kapalılık (iş yeri i-
çin)
dadbarî *m* yargı
dadbarîbûn *m* yargılama
dadbarî bûn *l/gh* yargılanmak
dadbarîkirin *m* yargılama
dadbarîkirin *l/gh* yargılamak
dadbarker *rd* yargılayıcı
dade *m* dadı, süt anne
daderiya çerm *nd* saç dökümüne neden olan
 bir hastalık
daderî *m* dışa verme, açıklama
daderîn *m* çiselman
daderîn *l/gh* çiselmek
dadê *nd* anne (teklifsiz konuşmalarda)
dadgeh *m* 1. mahkeme (yargı yeri) 2. mahke-
me (dava, duruşına) * dadgeh tam heft sal
dewam kir mahkeme tam yedi yıl sürdü 3.
adliye (hukuk ve adalet işlerini gören devlet
kuruluşları) 4. adliye, adalet sarayı (hukuk
ve adalet işlerini gören resmi yapı) ~a aştiyê
sulh mahkemesi ~a bala yüksek mahkeme
~a bazirganî hiq ticaret mahkemesi ~a **bi-**
lind (an jî **bala**) **hiq** yargıtay, yüksek mah-
keme ~a birêvebirinê idarî mahkeme ~a **ceza-**
yî ceza mahkemesi ~a cudahiye temyiz
mahkemesi ~a dada navneteweyî ulusya-
rarası adalet divanı ~a dadweriye adliye
mahkemesi ~a desthilatdar yetkili mahke-
me ~a erêna temyiz mahkemesi ~a **gelî** halk
mahkemesi ~a gunehan cinayet mahkemesi
~a îstinafê istinaf mahkemesi, şer'î mahke-
me ~a leşkerî askerî mahkeme ~a **liheva-**
uînê sulh mahkemesi ~a **nûkirinê** istinaf
mahkemesi ~a olî şeri mahkeme ~a **rêvebi-**
rinê idarî mahkeme ~a **serbazî** askerî mah-
keme ~a seretayî hazırlık veya sorgu mah-
kemesi ~a sizayê ceza mahkemesi ~a **şar-**

werî sivil mahkeme ~a **tawanan** ceza mah-

kemesi ~a **tolê** ceza mahkemesi ~a **temyizê**
 yargıtay ~a **tûjandinê** tahkikat mahkemesi
dadgehî *rd* mahkemelik * **ev karekî** **dadgehî**
 ye bu mahkemelik bir iş
dadgehkirin *m* yargılama
dadgeh kirin *l/gh* yargılamak
dadger *nd/nt* yargıç, hâkim li **dadgehê li hem-**
berî **dadger his û pis jê** derneket mahke-
mede hâkimin karşısında sus pus oldu ~ê aş-
tiyê sulh hâkimi ~ê **pirsariyê** (an jî **sicilhi-**
cilê) sorgu yargıcı (veya hâkimi)
dadgerê pirsariyê *nd/nt* sorgu yargıcı
dadgerê sicilhicilê *nd/nt* sorgu yargıcı
dadgerî *m* yargıçlık, hâkimlik, ~ya **pirsariyê**
 (an jî **sicilhicilê**) sorgu yargıçlığı
dadgerîn *m* muhakeme, yargılama
dadgêr *bnr* dadger
dadgir *nd/nt* 1. adalet taraftarı, adalet yanlısı
 2. savcı
dadgirî *nd/nt* 1. adalet taraftarlığı 2. savcılık
dadhez *rd* adaletsever
dadhezî *m* adaletseverlik
dadik *m* 1. ana, anacık 2. dadı
dadirandin *m* yırtma
dadirandin *l/gh* yırtmak
dadirîn *m* yırtılma
dadirîn *l/gh* yırtılmak
dadiyane *h* adaletlice, âdilane
dadî (I) *m* dadı
dadî (II) *m* 1. adalet 2. *rd* adli, türel ~ya **civa-**
kî sosyal adalet, toplumsal adalet
dadîk *m* dadı
dadîkî *m* dadılık
dadîtî *m* dadılık
dadkar *nd/nt* hâkim, yargıç
dadkarî *m* hâkimlik, yargıçlık
dadmend *nd/nt* 1. hakim, yargıcı 2. *rd* âdil, a-
 daletli
dadmendane *h* âdilane
dadmendî *m* 1. hakemlik, yargıcılık 2. adalet-
lilik, âdillik 3. adalet (herkese kendine uy-
gun düşeni, kendi hakkı olanı verme) ~ pêk
anîn adalet dağıtmak ~ **xistin nav xelkê** a-
dalet dağıtmak
dadnas *rd* adaletli
dadnasî *m* adaletlilik
dadnîvis *nd/nt* mahkeme katibi
dadnîvisî *m* mahkeme katipliği
dadok *m* dadı, mürebiye
dadparêz *nd/nt* adil, hak savunucu
dadparêzî *m* adillik, hak savunuculuk
dadperwer *rd* adaletli, âdil
dadperwerane *h* âdilane
dadperwerî *m* adaletlilik, âdillik
dadpirs *nd/nt* sorgu yargıcı (veya hâkimi)
dadpirsî *m* sorgu yargıçlığı (veya hâkimliği)
dadstên *nd/nt* savcı
dadstêni *m* savcılık

dadûşîn *m* akaçlama
dadûşîn *l/gh* akaçlamak
dadvan *nd/nt* 1. hâkim 2. hakem (spor hakemi)
dadvan *m* 1. hâkimlik 2. hakemlik
dadwan *bot/m* dardağan (Miliun effusum)
dadwer *nd/nt* 1. yargıç, hâkim * **li dadgehê li hemberî dadwer his û pis jê derneket** mahkemede hâkimin karşısında sus pus oldu 2. *rd* adaletli, âdil
dadwerane *h* âdilare
dadwerî *m* 1. adalet 2. adalet (adaleti yerine getiren devlet kuruluşu) 3. adalet (herkese kendine uygun düşeni, payına düşeni verme) 4. hâkimlik, yargıçlık ~ **pêk anîn** adalet dağıtmak ~ **xistin nav xelkê** halka adalet dağıtmak
dadwerîfî *m* adaletlilik
dadxane *m* 1. adliye (hukuk ve adalet işlerini gören devlet kuruluşları) 2. adliye (hukuk ve adalet işlerinin görüldüğü resmî yapı)
dadxwaz *nd/nt* adaletçi
dadxwazî *m* adaletçilik
dadxwazname *m* mahkeme çağrı tebligatı
dadyar *nd/nt* hâkim, yargıç
dadyarî *m* hâkimlik, yargıçlık
daêxistin *m* 1. düşürme 2. düşürme (değerini, fiyatını indirme)
daêxistin *l/gh* 1. düşürmek 2. düşürmek (değerini, fiyatını indirmek)
daf (I) *n* 1. tel, saç teli 2. at kılı 3. kılcan (at kuyruğu kılından yapılan tuzak) ~ê **spî avêtin porê (yekî)** saçına kır düşmek ~ê **spî avêtin riye (yekî)** sakalına kır düşmek
daf (II) *m* 1. tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) 2. kapan 3. *mec* tuzak (birini güç veya tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen) ~ **danîn** (an jî **dadan**) 1) tuzak kurmak 2) kapan kurmak ~ **vedan** tuzak kurmak ~a **gur** çelik yaylı kurt kapını
daf (III) *m* itek ~ **lê dan** (an jî **xistin**) iteklemek
dafandin *m* iteleme, itekleme
dafandin *l/gh* iteleme, iteklemek
dafdan *m* iteleme, itekleme
daf dan *l/gh* iteleme, iteklemek
dafdayîn *m* iteleyiş, itekleyiş
dafik *m* 1. tuzak, kuşmar, kuş tuzağı (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) 2. kılcan (at kuyruğu kılından yapılan tuzak) 3. kapan 4. *mec* tuzak (birini güç veya tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen) ~ **danîn** 1) tuzak kurmak 1) kapan kurmak ~ **vedan** tuzak kurmak ~ **vegirtin** (an jî **venandin**) tuzak kurmak
dafikdanîn *m* tuzaklama, tuzak kurma
dafik danîn *l/gh* tuzaklamak, tuzak kurmak
dafikdar *rd* tuzaklı
dafik vedan *l/gh* tuzak kurmak
dafik vegirtin *l/gh* tuzak kurmak

daflandin *m* düşürme (tuzağa, çukura vb. şeyler için)
daflandin *l/gh* düşürmek (tuzağa, çukura vb. şeyler için)
daflitîn *m* kurtulup aşağı düşme
daflitîn *l/gh* kurtulup aşağı düşmek
dafilî (I) *rd* kaçık (ilmiği kaçmış çorap vb.) * **di piyê wê de goreyeke dafilî hebû** ayağında kaçık bir çorap vardı
dafilî (II) *rd* 1. kırılgan (çok ağır hasta) 2. ölesi, geberesi! ~ **bûn** kırılgan olmak
dafilîn *m* düşme (tuzağa, suya, çukura düşme)
dafilîn *l/gh* düşmek (tuzağa, suya, çukura düşmek) * **dafilî dafa gur** kurt kapanına düştü
dafilîbûn *m* kaçıklık
dafilîtî *m* kırılganlık
dafirastin *l/gh* uzatmak * **lingê xwe dafirêfe** ayağını uzat
dafirîn *m* aşağıya doğru kırılma
dafirîn *l/gh* aşağıya doğru kırılmak
dafilêdan *m* itekleme
daf lê dan *l/bw* iteklemek
dafilêxistin *m* itekleme
daf lê xistin *l/bw* iteklemek
daf vedan *l/gh* tuzak kurmak
dager *m* 1. dönüş 2. dönemeç (bir durumda, düşüncede, tavırda aşama) 3. yayladan inme zamanı * **jî hilgerê heta dagerê** yaylaya çıkma zamanından inme zamanına kadar
dagerandin *m* 1. çevirme, döndürme 2. geriye döndürme 3. ağdırma 4. başkalaştırma 5. dönüştürme (başka bir şekle çevirme) 6. kartlaştırma
dagerandin *l/gh* 1. çevirmek, döndürmek 2. geriye döndürmek 3. ağdırmak 4. başkalaştırmak 5. dönüştürmek (başka bir şekle çevirmek) 6. kartlaştırmak
dagerandî *rd* 1. döndürülmüş olan 2. dönüştürülmüş (başka bir şekle çevrilmiş) 3. sarkık * **pozê dagerandî** sarkık burun
dagerdar *rd* dönüşlü
dagerêk *rd* dönüştürücü
dageriyayî *rd* 1. değişmiş, dönüşmüş olan 2. kart (gençliği ve körpeği kalmamış)
dagerîn *m* 1. dönme, geri gelme 2. dönüşme 3. dönüşme, dönüşüm, transformasyon (benzeşme) 4. inme, dönme (yukarıdan aşağıya doğru gelme) 5. ağma, inme, sarkma 6. başkalaşma 7. sapma (önceden belirlenmiş test-pit, düşünce, görüş, amaç veya davranıştan ayrılma) 8. sarkma 9. kartlaşma
dagerîn *l/gh* 1. dönmek, geri gelmek 2. dönüşmek * **camêr ne bîna berê ye, dageriyaye** adam eskisi gibi değil dönüşmüş 3. dönüşmek (benzeşmek) 4. inmek, dönmek (yukarıdan aşağıya doğru gelmek) 5. ağmak, inmek, sarkmak * **êdî roj dageriyabû** güneş ağmıştı artık 6. başkalaşmak 7. sap-

mak (önceden belirlenmiş tespit, düşünce, görüş, amaç veya davranıştan ayrılmak) 8. sarkmak 9. kartlaşmak * **keçik di mal bavê de êdî dageriyabû** kız baba evinde artık kartlaşmıştı

dagerînek *fiz/m* dönüştürücü

dagerîner *rd* dönüştürücü

dagestin *m* ısıрма

dagestin *l/gh* ısırmak

dagestî *rd* ısırılmış

dagêr *nd/nt* idareci, yönetici

dagêrî *m* idare, yönetim

dagêrîn *m* 1. dönme 2. idare edilme, yönetilme

dagêrîn *l/gh* 1. dönmek 2. idare edilmek, yönetilmek

dagêrîtî *m* idarecilik, yöneticilik

dagêrandin *m* 1. döndürme 2. idare etme, yönetme

dagêrandin *l/gh* 1. döndürmek 2. idare etmek, yönetmek

dagêrvan *nd/nt* çekip çeviren kimse

dagêrvanî *m* çekip çevirme

dagêşîn *m* inme

dagêşîn *l/gh* inmek, dönmek

dagir *m* zapt

dagirgeh *m* sümürge

dagirî *m* 1. işgal 2. istila

dagirîn *m* dolum * **damezirana dagirînê ya benzînê** benzin dolum tesisi

dagirker *nd/nt* 1. işgalci * **hêzên dagirker** işgalci güçler 2. *nd/rd* istilacı

dagirkerane *h* işgalcıca

dagirkerî *m* 1. işgalcilik 2. istilacılık

dagirkirin *m* 1. işgal etme (bir yeri savaşla ele geçirme) 2. istila etme

dagir kirin *l/gh* 1. işgal etmek (bir yeri savaşla ele geçirmek) 2. istila etmek

dagirkirî *rd* 1. işgal edilmiş 2. istila edilmiş olan

dagirtin *m* 1. dolum 2. doldurma (dolu duruma getirme) 3. doldurma (ateşli silahlar için; içine mermi sürme) 4. doldurma (bildirge, çizelge, fiş gibi basılı kâğıtların boş yerlerini tamamlama) 5. *mec* doldurma (birini başkası için kötü düşünecek duruma getirme) 6. doldurma (ses, koku için; yayılıp kaplama) 7. doldurma (ses kaydetme) 8. dolma yapma 9. dolgu yapma

dagirtin *l/gh* 1. doldurmak (dolu duruma getirmek) 2. doldurmak (ateşli silahlar için; içine mermi sürmek) * **tiving dadigirt û di-da wî tûfêgi** doldurup ona veriyordu 3. doldurmak (bildirge, çizelge, fiş gibi basılı kâğıtların boş yerlerini tamamlamak) * **cihê vala yê fâtûrayê dagire** faturanın boş yerlerini doldur 4. *mec* doldurmak (birini başkası için kötü düşünecek duruma getirmek) * **ez baş pê bawer im ku wê şevê jina wî**

ew dagirtiye o gece, karısının onu doldurduğuna eminim 5. doldurmak (ses, koku için; yayılıp kaplamak) * **bêhna xwarinê ode dagirtiye** odayı yemek kokusu doldurmuş 6. doldurmak (ses kaydetmek) * **band dagirtiye** kasetti doldurmuş 7. dolma yapmak 8. dolgu yapmak

dagirtî *rd* 1. dolu (boş karşısı) 2. dolu (ateşli silahlar için, içinde atılacak mermisi olan) * **demañçe dagirtî ye, hay jê be** tabanca doludur, dikkat et 3. dolu, yüklü * **vê carê bernameya me dagirtî ye** programımız bu sefer çok yüklü 4. yüklü (bir şeyden üzerinde çok bulunan) * **min ew di rewşeke dagirtî de dît** onu sitem yüklü bir şekilde gördüm 5. olgun (şişmana yakın, balık etinde) 6. dolgu

dagirtûbûn *m* doluluk

dagiyandin *m* yapıştırma

dagiyandin *l/gh* yapıştırmak (el veya sopa ile vurmak) * **sileyek avêtê** tokadı yapıştırdı

dagîr *bnr* dagir

dagîr kirin *bnr* dagir kirin

daguherandin *m* 1. değiştirme 2. dönüştürme

daguherandin *l/gh* 1. değiştirmek 2. dönüştürmek

daguherîn *m* 1. değişme 2. dönüşme

daguherîn *l/gh* 1. değiştirmek 2. dönüştürmek

daguherînî *fel/m* dönüşümcülük, transformizm

dah *bnr* deh

dahat *m* 1. gelir, hâsılat (bir kimseye veya topluluğa belli zamanlarda, belli yerlerden gelen para, varidat) * **dahata îro ya dukanê hindik e** bugünkü dükkanın hâsılatı az 2. gelir (bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandığı para, varidat, irat) ~ **û dahcûn** gelir gider ~ **û lêcûn** gelir gider ~ **a la-yekî** yan gelir ~ **a nesade** gayri safi hasılat ~ **a neteweyî** millî gelir ~ **a neteweyî** ya **ne-sade** gayri safi milî hasılat

dahatin *m* 1. inme (yukarıdan aşağıya doğru gelme) 2. inme (bir taşıt veya binek hayvanından yere basma) 3. inme (göğüs inme) 4. dinme 5. inme, nazil olma 6. yağma (kar için) 7. çöğünme (bir yanı çökerken öbür yanı kalkma) 8. batma (gök cisimleri için) ~ **a berfê** kar yağışı ~ **a tengavî** acil iniş

dahatin *l/gh* 1. inmek (yukarıdan aşağıya doğru gelmek) 2. inmek (bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak) * **ji erebeyê dahat** arabadan indi * **ji hespê xwe datê** atından iniyor 3. inmek * **defa şingê min dahat** göğsüm indi 4. dinmek * **kela wî dahat** sinirleri dindi 5. inmek, nazil olmak * **Quran dahatiye erdê** Kuran inmiş 6. yağmak (kar için) * **berf dahat** kar yağdı 7. çöğünmek (bir yanı çökerken öbür yanı kalkmak) 8. batmak (gök cisimleri için) * **ne êvarê datê**

ne sibehê vetê ne akşam batıyor ne sabah doğuyor
dahatî *m* 1. gelecek 2. gelir 3. soy, ardıl * **tu dahatîyê ariyan î?** sen arıların soyundan mısın?
dahatû *m* gelecek, ati (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal) * **ew der barê dahatûya me de biryar dide** geleceğimiz hakkın-da o karar veriyor ~**ya nêzik** yakın gelecek zaman
dahatûnas *nd/nt* gelecek bilimci
dahatûnasî *m* gelecek bilimi
dahatûparêz *nd/nt* gelecekçi
dahatûparêzî *m* gelecekçilik
dahatûya nêzik *nd* yakın gelecek zaman
dahatûya pêş *nd* ön gelecek zaman
dahatûzan *nd/nt* gelecek bilimci
dahatûzanî *m* gelecek bilimi
dahbe *nd/nt* yırtıcı hayvan
dahelandin *m* 1. indirme (yüksekten veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlama) 2. daldırma 3. sarkıtma
dahelandin */gh* 1. indirmek (yüksekten veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak) 2. daldırmak 3. sarkıtmak
dahelî *rd* sarkık
dahelîn *m* 1. inme 2. dalma 3. sarkma, sarkış
dahelîn */ngh* 1. inmek 2. dalmak 3. sarmak
daheristin *m* 1. sarkma 2. dökülme
daheristin */gh* 1. sarkmak 2. dökülmek
daherizandin *m* saptırma
daherizandin */gh* saptırmak
daherizîn *m* sapına
daherizîn */ngh* sapmak * **nebî tu ji riya xwe daherizî** sakın yolundan sapmayasın
dahêlandin *m* 1. indirme 2. sarkıtma
dahêlandin */gh* 1. indirmek 2. sarkıtmak
dahêlandî *rd* 1. inik, indirilmiş 2. sarkık, sarkıtılmış
dahêlayî *rd* 1. inik 2. sarkık
dahên *m* icat * **dahêna nivîsê** yazının icadı
dahênan *m* 1. yaratım 2. reji, sahneye koyan 3. icat * **dahênanana nivîsê** yazının icadı
dahênandin *m* 1. yaratma (yeni bir şey yapma) 2. bulma, icat etme (ilk kez yeni bir şey yaratma) 3. sahneleme, oyunlaştırma
dahênandin */gh* 1. yaratmak (yeni bir şey yapmak) 2. bulmak, icat etmek (ilk kez yeni bir şey yaratmak) 3. sahnelemek, oyunlaştırmak
dahênandî *rd* 1. icat edilmiş olan 2. sahnelenmiş, oyunlaştırılmış
dahênanane *h* yaratıcıca
dahêner *nd/nt* 1. yaratıcı 2. icatçı, mucit
dahênerî *m* 1. yaratıcılık 2. icatçılık, mucitlik
dahênijandin *m* uyuklatma
dahênijandin */gh* uyuklatmak
dahênijî *rd* uyuşuk, cansız
dahênijîn *m* uyuklama

dahênijîn */ngh* uyuklamak
dahilandin *bnr* dahelandin
dahinandin *bnr* dahênandin
dahingaftin *m* 1. vurma 2. çırpma
dahingaftin */gh* 1. vurmak 2. çırpma * **dahingêve perê xwe** kanatlarını çırp
dahişan *m* sokuşma
dahişandin *m* sokuşturma
dahişandin */gh* sokuşturmak
dahişîn *m* sokuşma
dahişîn */ngh* sokuşmak (dar bir yere sokulmak)
dahiştin (I) *m* 1. inme (yüksekten veya yukarıdan aşağıya inme) 2. inme 3. çekme
dahiştin (II) *m* 1. sokuşturma 2. stoklama
dahiştin (I) */gh* 1. inmek, indirmek (yüksekten veya yukarıdan aşağıya inmek) 2. inmek * **av dahiştîye çoka wî** dizlerine karasular inmiş 3. çekmek * **axîna kûr dahişt** derin bir ah çekti
dahiştin (II) */gh* 1. sokuşturmak (dar bir yere zorla veya iterek sokmak) 2. stoklamak
dahiştî *rd* sokuşturulmuş (bir yere zorla veya iterek sokma)
dahiyane *rd/h* dâhice, dâhiyane
dahî *rd* dâhi, üst insan
dahîlandin *m* 1. çıkartma 2. indirme
dahîlandin */gh* 1. çıkartmak 2. indirmek
dahîliye *m* dahiliye, iç hastalıkları
dahînan *m* tasar çizim
dahîner *nd/nt* stilist
dahînerî *m* stilistik
dahîtî *m* dâhilik, deha
dahk *m* iddia
dahl *bnr* dehl
dahmen *m* etek
dahol *m* davul ~ **jendin** davul çalmak, davul dövmek ~**a (yekî) kutan** (an jî **qutan**) anti propagandasını yapınak
dahola guh ant/nt kulakçın, kulak davulu, kulak zarı
dahola şer *nd* köş (büyük davul)
daholjen *nd/nt* davulcu (davul çalan)
daholjenî *m* davulculuk
daholvân *nd/nt* davulcu
daholvânî *m* davulculuk
dahşilqadî *m* hülle
dahûran *m* 1. çözümleme, analiz, tahlil 2. *kîm* tahlil 3. *fel* 1. çözüm 3. *rz* çözüm
dahûrandin *m* çözümleme
dahûrandin */gh* çözümlemek, tahlil etmek (bir şeyi incelemek)
dahûranî *rd* 1. çözümlemeli, tahlilî, analitik 2. çözümlemiş
dahûrîn *m* 1. çözümleme, tahlil edilme 2. *fel* çözüm 3. *rz* çözüm
dahûrîn */ngh* çözümlemek, tahlil edilmek
dahûrîner *nd/nt* çözümleyici, analist
dahûrînerî *m* çözümleyicilik

dahûrînî *rd* çözümsel, tahlilî, analitik

daîm *rd* daim, sürekli

daîma *h* daima, sürekli, sürekli olarak

daîmî *rd* daimî, sürekli

daîmîbûn *m* 1. daim olma 2. daimîolma, süreklileşme

daîmî bûn *l/gh* 1. daim olmak 2. daimî olmak, süreklileşmek

daîmî kirin *l/gh* 1. daim etme (veya eyleme) 2. daimîleşme, süreklileşme

daîmî kirin *l/gh* 1. daim etmek (veya eylemek) 2. daimîleşmek, süreklileşmek

daîre *m* 1. daire (bir yapının konut olarak kullanılan bölümlerden heri biri) * **di vê avahiyê de daîreyên bikirê hene?** bu binada kiralık daire var mı? 3. daire * **min bihîst ku di daîreyeke dewletê de dest bi xebatê kiriyê** devlet dairesinde çalışmaya başladığını duydum 4. daire (bir yapı ve ya gemide belli bir işe ayrılmış bölüm) * **daîreya kaloriferê** kalorifer dairesi 5. *mec* daire (soyut kavramlar için; belli sınır, ölçü) 6. *mat* daire (bir çemberin içinde kalan düzlem parçası) ~ **bi** ~ **gerîn** kapı kapı dolaşmak, gezmek (her devlet dairesine baş vurmak) ~ **ya cengê** (an jî **herbê**) harp dairesi ~ **ya dewletê** 1) devlet dairesi 2) devlet kapısı, hükümet kapısı ~ **ya dutayî** (dubleks) dubleks daire ~ **ya herekatê** hareket dairesi ~ **istihbaratê** istihbarat dairesi ~ **ya tevgerê** hareket dairesi (demir yolları işletmelerinde) ~ **ya leşkeriyê** (an jî **eskeriyê**) askerlik dairesi ~ **ya saetê ast** saat dairesi ~ **saloxgêriyê** istihbarat dairesi

daîrebend *m* daire, çember

daîrewî *mat/rd* daîrevî, dairesel

daîreya istixbaratê *nd* istihbarat dairesi

daîreya saloxgêriyê *nd* istihbarat dairesi

dak *m* anne

daketan *m* 1. inme, iniş (araç, yük hayvanı veya yüksek bir yerden inme) 2. *erd* cezir, alçalma

daketandin *m* 1. indirme 2. ağdırma, aşağı indirme 3. çiftleştirme (genellikle hayvanlar için)

daketandin *l/gh* 1. indirmek 2. ağdırmak, aşağı indirmek 3. çiftleştirmek (genellikle hayvanlar için)

daketandî *rd* ingin (çevresine göre alçakta bulunan, münhat) * **ev der hinek daketandî ye, zêde ba lê nayê** burası ingin pek rüzgâr almıyor

daketandîbûn *m* inginlik

daketin *m* 1. inme (yukarıdan aşağıya doğru gelme) 2. inme (bir taşıt veya binek hayvanından yere basma) 3. inme (bir yerden başka bir yere gitme, varma) 4. inme (alçalıp eski durumuna gelme) 5. inme, düşme (değeri düşme) 6. inme, eksilme (sayısı azal-

ma) 7. inme (şişi inme) 8 düşme (yağma) 9. düşme (hızı, gücü, değeri azalma) 10. kayma 11. ağma, ağış, aşağıya inme 12. alçalma (yüksekten aşağıya doğru inme) 13. *erd* alçalma, cezir 14. çöğme, alçalma 15. çöğünme (bir yanı çökerken öbür yanı kalkma) 16. çökme (dibe oturma) 17. gerileme, gerilemiş, çöküş, iniş (daha aşağı bir dereceye düşme) * **zêr ber bi daketînê ve diçe** altın inişe geçti 18. çiftleşme (genellikle hayvanlar için) 19. *mec* doğma, olma, türeme

daketin *l/gh* 1. inmek (yukarıdan aşağıya doğru gelmek) 2. inmek (bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak) 3. inmek (bir yerden başka bir yere gitmek, varmak) * **di çaxanê xortaniyê de em dadiketîn ber devê deryayê** gençlik döneminizde denize inerdik 4. inmek (alçalıp eski durumuna gelmek) * **av daketiye** sular inmiş 5. inmek, düşmek (değeri düşmek) * **fiyeta zêran daket** altın fiyatları indi 6. inmek, eksilmek (sayısı azalmak) * **di rojên dawî de hejmar me daketiübû deh kesan** son günlerde sayımız on kişiye inmişti 7. inmek * **werma birînê daket** yaranın şişi indi 8. düşmek (yağmak) * **berf li çiyayan daketiye** dağlara kar düşmüş 9. düşmek (hızı, gücü, değeri azalmak) * **qimeta pere daket** paranın değeri düştü 10. kaymak * **stêr ji esmên daket** gökte yıldız kaydı 11. ağmak, aşağıya inmek 12. alçalmak (yüksekten aşağıya doğru inmek) * **çivik geh bilind dibû û geh jî dadiket** kuş bir yükseliş bir alçalıyordu 13. çöğmek, alçalmak 14. çöğünmek (bir yanı çökerken öbür yanı kalkmak) 15. çökmek (dibe oturma) * **telpa qehweyê daketiye binê fincanê** kahvenin tortusu fincanın dibine çökmüş 16. gerilemek, inmek (daha aşağı bir dereceye düşmek) * **fiyet daketin** fiyatlar geriledi 17. çiftleşmek (genellikle hayvanlar için) * **nêrî dakete bizînê** teke keçiyile çiftleşti 18. *mec* doğmak, olmak, türemek ~ **nav gel** halka inmek ~ **rê yola düşmek** ~ **a berfê** kar yağışı ~ **a nerm** yumuşak iniş

daketî *rd* 1. inik 2. inik * **tekelê erebeyê daketi ye** arabanın tekerleği inik 3. ingin, inik, alçak (çevresine göre alçakta bulunan, münhat) * **ev der hinek daketi ye, zêde ba lê nayê** burası ingin pek rüzgâr almıyor * **araziye kî daketi** ingin bir arazi 4. inik (bir araçtan, yük hayvanından veya yüksek bir yerden inmiş olan) 5. basık 6. çökük * **milên wê yên daketi** çökük omuzları 7. düşük * **girmilkê daketi** düşük omuz 8. sarkık 9. soy, meşrep * **daketiye kîjan miletî ne?** hangi milletin soyundanları?

daketiübün *m* 1. iniklik 2. iniklik (havası inmiş olma) 3. inginlik, iniklik, alçaklık 4. basıklık 5. çöküklük 6. düşüklük 7. sarkıklık

dakêşandin *m* 1. çekme 2. tartma

dakêşandin *l/gh* 1. çekmek 2. tartmak

dakêşîn *m* 1. çekilme 2. tartılma

dakêşîn *l/gh* 1. çekilmek 2. tartılmak

dakirin *m* 1. atma 2. atma (istenilmeyen bir şeyi kendi malı olmaktan çıkarma) 3. aşağıya doğru atarak saplama 4. fırlatma 5. örtme, örtüyü atma 6. atma, koyma 7. koyma (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirme) 8. suya daldırma, bandırma 9. indirme, indirim yapma 10. hayvanları içeri alına 11. kaydırma 12. kayak yapma 13. damıtma, süzme

dakirin *l/gh* 1. atmak * kevir dakire avê suya taş attı 2. atınak (istenilmeyen bir şeyi kendi malı olmaktan çıkarmak) * **divê mirov van eşyayê zêde ji vir dake** bu fazla eşyaları burdan atınalı 3. aşağıya doğru atarak saplamak 4. fırlatmak 5. örtmek, örtüyü atmak * **xêlî dakirin** duvağı ört 6. atmak, koymak * **şekir dake çayê** çaya şeker at 7. koymak (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek) 8. suya daldırmak, bandırmak 9. indirmek, indirim yapmak 10. hayvanları içeri almak 11. kaydırmak * **min xwe dakir** kendimi kaydardım 12. kayak yapmak 13. damıtmak, süzmek ~ (...) -e atmak (koyınak) * **te xwê dakire xwarinê?** yemeğe tuz attın mı?

dakirî *rd* damıtık, süzme, süzülmüş olan

dakişandin *m* 1. aşağıya doğru çekme 2. çekme, tartma 3. indirme

dakişandin *l/gh* 1. aşağıya doğru çekmek 2. çekmek, tartmak 3. indirmek * **şalê xwe dakişîne** pantolonunu indir

dakişîn *m* 1. aşağıya doğru çekilme 2. çekilme, tartılma 3. inme

dakişîn *l/gh* 1. aşağıya doğru çekilmek 2. çekilmek, tartılmak 3. inmek * **ez şe nakim di merdîvenê de hilkişim û dakişim** merdivenden inip çıkamıyorum

dako *nd* ana, aney

dakokî *m* onay

dakokî lê kirin *l/bw* onaylamak

dakolandin *m* kazdırma

dakolandin *l/gh* kazdırmak

dakolîn *m* kazına

dakolîn *l/gh* kazınak

daktilo *m* daktilo ~ **kirin** daktilo etmek

daktilograf *nd/nt* daktilograf

daktilografi *m* daktilografi

da ku g da/de (iki cümleyi birbirine bağlar) * **wî bide min da ku ez karê xwe bikim** onu bana ver de işimi göreyim

dakutan *m* 1. dövme, vurma (vurarak canını acıtma) 2. vurma, dövme (soğuk vb. için) 3. çakma 4. saplama 5. çalma 6. sokma (içeriye alma)

dakutan *l/gh* 1. dövmek, vurma (vurarak canını acıtmak) 2. vurma, dövmek * **serma**

dadikuta hundir soğuk içeriye vuruyordu 3. çakmak * **sing dakuta** kazık çakmak 4. saplamak 5. çalmak * **dahol dadikuta** davul çalıyordu 6. sokmak (içeriye almak) * **bi zorê dadikute hundir** zorla içeriye soktu

dakutan *m* 1. dövülme, vurulma (vurularak canını acıtılma) 2. çakılma 3. saplanma 4. çalınmak

dakutan *l/gh* 1. dövülmek, vurulmak (vurularak canını acıtılmak) 2. çakılmak 3. saplanmak 4. çalınmak

dal (I) *erd/m* vadi

dal (II) *rd* zayıf

dalak *m* parlaklık

dalalet *m* dalâlet

dalalûk *bot/m* kızcılık

dalan *as/m* 1. dalan, hol, sofa, lobi 2. dehliz, koridor 3. galeri (bir yapının birçok bölümlerini aynı katta birbirine bağlayan içten veya dıştan yapılmış geniş geçit)

dalap *rd* kösnük (eş isteme zamanı gelmiş hayvan)

dalastin *m* yalama, yalayış

dalastin *l/gh* 1. yalamak (bir şeyin üzerinden dilini sürüp geçirmek) 2. yalamak (dilini gezdirerek bir şeyin üzerindeki almayı)

Dalay Lama *nd* Dalay Lâma (Tibetlilerde büyük budha rahibi)

daldol *m* derin vadi

daldore *m* dağ anası, dağlar anası, dev anası, hamam anası (çok iri yarı kadın)

dalehî *m* sitem

daleqan *m* ası, asım, asma

daleqandin *m* 1. asma 2. sarkıtma (sallandırma, asma) 3. asma, asarak idam etme, sallama (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürme, idam etme)

daleqandin *l/gh* 1. asmak * **kinc bi derf ve daleqandiye** elbiseyi kapıya asmış 2. sarkıtmak (sallandırmak, asmak) 3. asmak, asarak idam etmek, sallamak (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürmek, idam etmek)

daleqandî *rd* 1. asılı, asık, asılmış 2. sarkıtılmış, asılmış 3. asılmış olarak idam (veya öldürülmüş) kinse 4. asılı, takılı 5. * **perikê wê daleqandî bû** kanatları sarkıktı 6. düşük ~ **man** asılı kalmak

daleqandîbûn *m* düşüklük

daleqayî *rd* 1. asılı 2. sarkık ~ **man** asılı kalmak

daleqîn *m* 1. asılma, asılış 2. sarkma, sarkış **daleqîn** *l/gh* 1. asılmak 2. sarmak * **çermikên wî daleqiyabûn û kal bûbû** derisi sarmış, ihtiyarlaşmıştı

dalik *bot/m* bir tür yabancı söğüt

daliq *m* demet bağlamada kullanılan çatal

dalît *m* kütük (asma fidanı)

daltonîzm *m* daltonizm, renk körlüğü

dalyan *rd* dalyan

dam (I) *m* 1. tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) 2. kapan

dam (II) *m* dam (dansta kavalyanın eşi)

dama (I) *m* müteessir olma

dama (II) *m* dama

damabaz *nd/nt* damacı (dama oyuncusu)

damabazî *m* damacılık

damak *rd* âciz (âciz kalmış kimse)

damakirî *rd* kareli * qumaşê damakirî kareli kumaş

damakî *rd* damalı, satrançlı * qumaşê damakî satrançlı kumaş * qumaşê damakî damalı kumaş

damalan *m* süpürme, süpürüş

damalandin *m* süpürme

damalandin *l/gh* süpürmek

damalandî *rd* süpürülmüş

damalaştin *m* süpürme

damalaştin *l/gh* süpürmek

damalaştî *rd* süpürülmüş

daman (I) *m* etek

daman *m* 1. dalına 2. *rd* dalgın 3. dolgun (dolarak biçimi yuvarlaklaşmış) ~ ~ dalgın dalgın

daman *l/ngl* dalmak

damanî *m* dalgınlık

damanîbûn *m* dalgınlaşma

damanî bûn *l/ngl* dalgınlaşmak

damanîbüyîn *m* dalgınlaşma

damankî *rd/l* dalgınca

damar *ant/m* 1. damar 2. *ant* sinir 3. *bot* damar (içinden ongun besi suyunun dolaştığı odunsu dokundan boru) 4. damar (mermerde, bazı taşlarda ve tahta kesitlerinde renk ayrılığını gösteren dalgalı çizgi) 5. damar (başka türden katmanların arasında bulunan sıvı, maden veya mineral katmanı) 6. yatak * damara zêr altın yatağı 7. *mec* damar (soy, yaradılış) 8. *mec* damar (huy, mizaç) * damara şairtiyê şairlik damarı 9. töz, cevher ~ kişandin soya çekmek * heta heft bavan jî damar dikişine yedi göbeğe kadar soya çeker ~ lê nexistin cüret etmemek, tepkide bulunmamak ~ û rişal kök ve damar ~a (yekî) avêtin (an jî hilavêtin) nabzı atmak ~a (yekî) lê xistin nabzı atmak ~a mûyî kılcal damar ~a nebzê bilek damarı ~ên (yekî) sekinîn nabzı durmak, ölmek ~ek di canê (yekî) de baz nedan kılı kırdamamak ~ên (yekî) li hev siwar bûn damarı tutmak ~ên xwînê *ant/nd* kan damarı

damara mirinê *nd* şah damarı

damara navê *bot/nd* orta damar

damara reş a xwînê *m* verit, siyah kan damarı

damara xwînber *ant/nd* atar damar, arter, şiryan

damardamarkî *rd* damar damar, damarlı

damargerî *m* asabiyet, sinir hastalığı

damargir *nd/nt* 1. sinir hastası 2. ırkçı

damargirî *m* 1. sinir hastalığı 2. ırkçılık

damarîk *m* damarcık

damarî *m* üvey ana (veya anne)

damarîtî *m* üvey annelik

damarok *m* damarcık

damarzan *nd/nt* sinir bilimci, nörolog

damarzanî *bj/m* sinir bilimi, nöroloji

damayî *rd* dalgın, düşünceli

damayîman *m* dalgın kalına

damayî man *l/ngl* dalgın kalmak

damayîmayîn *m* dalgın kalış

damaytî *m* âcizlik

damdamî *rd* damalı

dame *bnr* dama

damehr *m* üvey ana

damelisandin *m* 1. çöeltme 2. sindirmek

damelisandin *l/gh* 1. çöeltmek 2. sindirmek

damelisîn *m* 1. çömme, çömelme 2. çömme (kuşların yere çömmesi) 3. pusma, sinne

damelisîn *l/gh* 1. çömmek, çömelmek 2. çömmek (kuşların yere çömmesi) 3. pusnak, sinmek

damelandin *m* silikleştirme

damelandin *l/ngl* silikleştirmek

damelîn *m* silikleşme

damelîn *l/ngl* silikleşmek

damerixîn *m* çömme (kuşların yere çömmesi)

damerixîn *l/gh* çömmek (kuşların yere çömmesi)

damezirak *m* 1. kurum 2. *liq* kurum, müesseyse * dameziraka zewacê evlilik kurumu

damezirakbûn *m* kurumlaşma

damezirak bûn *l/ngl* kurumlaşmak

damezirakî *rd* kurumsal

damezirakîbûn *m* kurumsallaşma

damezirakî bûn *l/ngl* kurumsallaşmak

damezirakkirin *m* kurumlaştırma

damezirak kirin *l/gh* kurumlaştırmak

dameziran *m* 1. kurma, kuruluş 2. kuruluş, tesis, kurum

damezirandin *m* 1. kurma (tesis etme, meydana getirme) 2. kurma (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirleme) 3. kuruluş (kurulma işi, yolu veya tarihi) * mêjûya damezirandina partiye partinin kuruluş tarihi

damezirandin *l/gh* 1. kurmak (tesis etmek, meydana getirmek) 2. kurmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek) * dê li navçeyê rêxistina partiye damezirîne parti teşkilatını ilçede kuracak

damezirandî *rd* kurulu, kurulmuş olan

damezirandok *nd/nt* kurucu

damezirandokî *m* kuruculuk

damezirawe 1. kurum 2. *liq* kurum, müesseyse * dameziraweya zewacê evlilik kurumu

damezirawebûn *m* kurumlaşma

damezirawe bûn *l/ngl* kurumlaşmak

damezirawekirin *m* kurumlaştırma
damezirawe kirin *l/gh* kurumlaştırmak
dameziraweyî *rd* kurumsal
dameziraweyîbûn *m* kurumsallaşma
dameziraweyî bûn *l/gh* kurumsallaşmak
damezirî *rd* kurulmuş
damezirîn *m* kurulma
damezirîn *l/gh* kurulmak
damezirîner *nd/nt* kurucu
damezirînerî *m* kuruculuk
damezirîrî *rd* kurumsal * serokê damezirîrî
kurumsal başkan
damezirox *nd/nt* kurucu * dameziroxê kom-
leyê derneği kurucusu
dameziroxî *m* kuruculuk
damezrak *bwr* damezirak
damezran *bwr* dameziran
damezrawe *bwr* damezirawe
damikandin *m* yumma
damikandin *l/gh* yummak
damilandin *m* yumma
damilandin *l/gh* yummak
damilandî *rd* yumuk, yumulu
damilîn *m* yumuklaşma, yumulma
damilîn *l/gh* yumuklaşmak, yumulmak
damiran *m* sönme
damirandin *m* söndürme
damirandin *l/gh* söndürmek
damirî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
damirîbûn *m* sönükleşme
damirî bûn *l/gh* sönükleşmek
damirîn *m* sönme
damirîn *l/gh* sönmek
damirîtî *m* sönüklük
damisto *m* kura
damistong *m* pay
damiştin *m* süpürme
damiştin *l/gh* süpürmek
damiştî *rd* süpürülmüş
damîlok *m* anlaşmazlık
damor *m* 1. geçinme 2. dirlik
damor kirin *l/gh* iyi geçinmek
damper *m* damper
damperdar *rd* damperli
damping *ab/m* damping
damusk *n* yele
dam û dezgeh *m* kurum
dan (I) *n* 1. öğün 2. öğün (yemek için; kez) *
rojê sê danan xwarinê didin wan onlara
günde üç öğün yemek veriliyor 3. yarım
gün, yarı gün, parttaym ~ lê çûn öğününü
yememiş olmak * dan lê çûye, we çima
nan nedayê? öğün vakti geçmiş neden ye-
mini vermediniz? ~ê sibehê. *h* sabahleyin,
sabah vakti ~ê êvarê akşam vakti
dan (II) *m* 1. vergi (bir kimsenin doğuştan sa-
hip olduğu iyi nitelik) * ev daneke Xwedê
ye bu bir Allah vergisi 2. nimet (yararlanılan
imkan) * ev daneke Xwedê ye ku karê wê

nîzî malê ye işinizin eve yakın olması bir
nimet ~a xwedê Tanrı vergisi, mevhîbeyi i-
lâhiye ~a Xwedê ye Allah vergisi

dan (III) *n* 1. yarma, göce * tu karî hinek dan
bidî min? bana biraz yarma verirebilir mi-
sin? 2. aşlık ~ av hilçinandin bu hamur da-
ha çok su çeker ~ û dû 1) kuru gıda 2), kış-
lık gıda ve yakacak

dan (IV) *rd* boş * ev kar dan e bu iş boş

dan (V) *rz* direk çatının yardımcı fiili

dan (VI) *m* 1. verine, veriş 2. verme (bırakma
veya bahsetme) 3. verme (ondan bilme, at-
fetme) 4. verme (başkalarına iletme, bildir-
me) 5. verme (döndürme, çevirme, yönelt-
me) 6. verme (herhangi bir duruma yol aç-
ma) 7. verme (konuk çağırıp ağırlama) 8.
verme (topluluk önünde sanatını icra etme)
9. verine (satma) 10. verme (biriyle evlen-
dirme) 11. verine, ödeme 12. verme (yayma)
13. verme (ürün verme) 14. verme (ortaya
çıkarma, oluşturma) 15. verme (hepsini her-
hangi bir duruma sokma) 16. verme (sahip
olmasını sağlama) 17. verme (bir şey üzeri-
ne etki bırakma) 18. verme (tespit etme) 19.
verme (tat verme) 20. verme (ayırma, harca-
ma) 21. verme (dayama) 22. bırakma (bir
pazarlıkta belli bir fiyata vermeyi kabul et-
me) 23. değiştirme (olumsuz biçimiyle; çok
değer verme) 24. verme, yağdırma (söyle-
me) 25. vurma (etkisi bir yere kadar uzan-
ma, sokulma, yansıma, aksetme) 26. göster-
me (bir şeyin etkisi altında tutma) 27. gelme
(düşme, rast gelme) 28. lütfetme 29. verme,
aktarma, uzatma 30. tutma (sunma, takdim
etme) 31. gönderme, yollama

dan *l/gh* 1. vermek * ez dê lextê mirîşkan bi-
dime wan tavukların yemlerini ben veririm
2. vermek (bırakmak veya bahsetmek) *
min malên xwe belâş dan wan malımı on-
lara bedeva verdim 3. vermek (ondan bil-
mek, atfetmek) * min şermokiya wê da xa-
tirê qisûrdariya wê çekingenliğini kusurlu
oluşuna verdim 4. vermek (başkalarına ilet-
mek, bildirmek) * darsa kewanê dida keçi-
kan kızlara kewan dersi veriyordu 5. ver-
mek (döndürmek, çevirmek, yöneltmek) *
berê erebeyê dan dîwêr arabanın burnunu
duvara verdiler 6. vermek (herhangi bir du-
ruma yol açmak) * zewq da me bize zevk
verdi * min firsenda xebatê da waz kendi-
lerine çalışma fırsatı verdim 7. vermek (ko-
nuk çağırıp ağırlamak) * nan dan yemek
vermek 8. vermek (topluluk önünde sanatını
icra etmek) * min konser da konser verdim
9. vermek (satmak) * nebêje biha ye, erzan
e, bide bila here ucuz pahalı deme de ver
gitsin 10. vermek (biriyle evlendirmek) *
naxwaze keça xwe bide wî kızını ona ver-
mek istemiyor * em dê vê keçikê bidin te

bu kızı sana vereceğiz 11. vermek, ödemek * **hê jî deynê xwe nedaye** borcunu hâlâ vermedi 12. vermek (yaymak) * **ronî dan** ışık vermek 13. vermek (ürün vermek) * **daran îsal ber nedan** ağaçlar bu sene yemiş vermedi 14. vermek (ortaya çıkarmak, oluşturmak) * **ez naxwazim hêvî bidime wê** ona umut vermek istemiyorum 15. vermek (hepsini herhangi bir duruma sokmak) * **dan ber agir** ateşe vermek 16. vermek (sahip olmasını sağlamak) 17. vermek (bir şey üzerine etki bırakmak) * **teşe dan (tişteki)** biçim vermek 18. vermek (tespit etmek) * **jivanek bidin wê** ona bir randevu verin 19. vermek * **çêj dan** tat vermek 20. vermek (ayırarak, harcamak) * **min gelek ked da wê** buna çok emek verdim 21. vermek (dayamak) * **pišta xwe da diwêr** sırtını duvara verdi 22. bırakmak (bir pazarlıkta belli bir fiyata vermeyi kabul etmek) * **ez dikarim serê parçeyê bi milyonekî bidim te** parça başına sana bir milyona bırakabilirim 23. değiştirmek (olumsuz biçiniyle; çok değer vermek) * **ez wî bi kesî nadim** onu kimseye değişmem * **ez nadim bi malê dinê** onu dünya malıyla değiştirmem 24. vermek, yağdırmak (söylemek) * **emir li ser emrê dide Edeneyê** Adanaya emirler yağdırıyor 25. vurmak (etkisi bir yere kadar uzanmak, sokulmak, yansımak, aksetmek) * **tav hino hino şewqa xwe daye hundir** güneş parça parça içeriye vuruyor 26. göstermek (bir şeyin etkisi altında tutmak) * **dan tavê** güneşe göstermek 27. gelmek (düşmek, rast gelmek) * **ronî nade vir** buraya ışık gelmiyor 28. lütfetmek * **hûn dikarin pirtûka xwe bidin min?** kitabınızı lütfeder misiniz? 29. vermek, aktarmak, uzatmak * **top da hevalê** xwe topu arkadaşına uzattı * **gog da hevalê** xwe topu arkadaşına aktardı 30. tutmak (sunmak, takdim etmek) * **şekir bide mêvanan** konuklara şeker tut 31. göndermek, yollamak * **ji min re nameyekê bide postayê** bana postaya bir mektup at ~ **avê suya** vurmak, suya vurup geçmek (yek) ~ **axaftin dile** getirmek (konuşturmak) ~ **a aqil** (an jî hiş) usa vurmak, usalamak, muhakeme etmek ~ **aqilan** akıl yürütmek, iyice tartarak düşünmek, teraziye vurmak, akıl süzgecinden geçirmek ~ **aqilê xwe** akıl yormak, düşünmek * **ba (yekî) koşmak** (birlikte iş görnesi için bir şeyi başkasının yanına vermek) ~ **ba xwe** yanına almak (yanında çalıştırmak) ~ **ber (...)** 1)e tutmak * **mêrik dan ber keviran** adama taşı tuttular 2. tutmak (...e yaklaşmak) * **saet da ber guhê xwe** saati kulağına tuttu 3) yanaştırmak 4) yapıştırmak * **telefon baş da ber guhê xwe** telefonu iyice kulağına yapıştırdı 5) dayınak (hızla, öfke ile

veya korkutmak için yaklaştırmak, uzatmak) * **name da ber çavê wî** mektubu ellerine dayadı ~ **ber (tişteki)** 1) dikmek (beklemek için birini bir şeyin başına getirmek) * **kurê xwe yê biçûk daye ber eşya û ew jî, jî xwe re kêf dike** eşyanın başına küçük oğlunu dikmiş, kendisi keyf çatıyor 2) -den geçirmek * **gel dane ber devê şûr** halkı kılıçtan geçirilmişler * **leşker her kesî da ber kulm û pihînan** asker herkesi dayaktan geçirdi 3) (birinden veya bir şeyden) pay biçmek ~ **ber (yekî)** 1) önüne koymak 2) göstermek (yapmasını söylemek, görevlendirmek) * **karekî bidin ber wî jî** ona da bir iş gösterin ~ **ber agir** yangına vermek ~ **ber bayê** yele vermek (savurmak, boşa harcamak ~ **ber bombeyan** bombalamak, bombardıman etmek ~ **ber çavan** 1) göz önünde tutmak (veya bulundurmak) 2) gözetmek (bir sonuca giderken bütün ayrıntı ve etkenleri dikkate almak) ~ **ber çavê (...)** (gözüne) takmak * **berçavê bide ber çavê xwe** gözlüğü tak * **hûn dikarin berçavka xwe bidin ber çavên xwe** gözlüğünü takabilirsiniz (...) ~ **çavê xwe** gözüne siper etmek * **destên xwe dan ber çavê xwe** ellerini gözüne siper etti ~ **ber çavên (yekî)** gözleri önüne sermek ~ **ber çavên xwe** 1) göz önünde tutmak (veya bulundurmak) 2) göze almak (gelebilecek her türlü zararı ve tehlikeyi önceden kabul etmek) (tişteki, rewşek) ~ **ber çavên xwe** (bir şeyi, bir durumu) hesaba almak (veya hesaba katmak)) ~ **ber çerxê** çarka vermek (veya çekirmek) ~ **ber çêran (dijûnan an jî dijûmînan)** (birine) küfürler savurmak ~ **ber devê şûran** kılıçtan geçirmek ~ **ber dilê (yekî)** gönül almak, gönlünü almak (kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek) ~ **ber dilê xwe** 1) kucığına almak 2) bağrına basmak * **gava ew dît hema da ber dilê xwe** onu görünce hemen bağrına bastı (yek) ~ **ber dilê xwe** kollarının arasına almak ~ **ber dû** tütsü yepmak, tütsüye tutmak ~ **ber firotanê** (an jî firotinê) satışa çıkarmak ~ **ber geluyan** taramak, ateşe tutmak, biçmek (yaylım ateşi ile taramak) (yek) ~ **ber guleyan** (an jî berikan) (birini) kurşuna dizmek ~ **ber hev** 1) karşılaştırmak, kıyaslamak 2) atışmak (ozanların atışması) ~ **ber hev ~ ser hev** doluya koyuyor olmuyor boşa koyuyordolmuyor ~ **ber hev û din** karşılaştırmak, kıyaslamak ~ **ber hev û ser hev** düşünüp taşınmak ~ **ber kevçyan** kaşık atmak (veya çalmak), kaşıklamak ~ **ber keviran** taş tutmak, taşlatmak ~ **ber kêrendiyê** (an jî dasê) tırpandan geçirmek (bir şeyi ortadan kaldırmak) ~ **ber kul û pihînan** dayaktan geçirmek ~ **ber mal û mêran** e- vermek ~ **ber meqesan** makaslamak, ma-

kasla kesmek (yek) ~ ber pihînan (birini) a-
yağının altına almak, tekmeyle birine giri-
şmek ~ ber pirsan sorguya çekmek ~ ber
pozê (yekî) başına kakmak (yek) ~ ber
quncîrkan (birini) çimdiklemeye başlamak
~ ber rexneyan eleştiriye tabi tutmak ~ ber
rû û canê xwe bağrına basmak ~ ber sir û
seqemê ayazlatmak (soğukta bekletmek) ~
ber şûran kılıçtan geçirmek (yek) ~ ber
şîrqaman tokatla birine girişmek ~ ber sa-
toran satır atmak ~ ber tavê güneşletmek
(yek) ~ ber telan (birine) ateş püskürtmek ~
ber topan topa tutmak, top ateşine tutmak
(yek) ~ ber xenceran hancırmak ~ ber
(an jî dû) xwe peşine (veya arkasına) tak-
mak ~ ber xwe sürmek (peşine takıp alıp
götürmek) (tişte) ~ ber xwe (bir şeye veya
kendine) siper etmek ~ ber xwe û birin alıp
götürmek, aparmak * av da ber xwe û bir
su onu apardı ~ ber zîtkan (refesan an jî
cotkaniyan) çiftelenmek ~ bi nanekî yok
pahasına satmak ~ bi xatirê Xwedê Allah i-
çin ~ bin dûv argo düdükleme ~ bin emrê
(yekî) emrine vermek ~ bin ferma (yekî)
emrine vermek ~ bin piyê xwe boş vermek,
vazgeçmek * zarokan bide bin piyê xwe
çocuklardan vazgeç ~ bir û gumanan usa
vurmak, iyice tartarak düşünmek ~ bîra
xwe kendini toplamak, kendini toplamak
(bir konuda dikkatini yoğunlaştırmak) * ji
bo ku nasê xwe yê li nexweşxaneyê terîf
bike careke din da bîra xwe Hastahane-
deki tanıdığını terîf etmek için tekrar kendini
topladı (yek) ~ cizaretê (birine) eziyet ver-
mek ~ çar piyan dört nala gitmek (li dora
yekî) ~ çeçlebaskan takla atmak, dalkavuk-
luk yapmak ~ çerxê taş çekmek (jî kêfan)
~ çindikan takla atmak, çok sevinmek ~
çirtik û lotikan zıplamak, hoplayıp zıpla-
mak ~ (yekî) 1) birine vermek 2) satmak
(vermek) * aqıl dan (yekî) birine akıl sat-
mak ~ demançeyê tabahcaya davranmak ~
der 1) dışarı vermek (alerji, sivile gibi şey-
lerin deri yüzeyine çıkması) 2) belli etmek,
dışarıya vurmak, dışa vurmak (tişte) ~ der
(bir şeyi) açığa vurmak (yek) ~ dest (birini)
ele vermek ~ dest 1) eline tutuşturmak * na-
me da destê min mektubu elime tutuşturdu
2) eline tutuşturmak (karşısındakinin isteyip
istemediğini düşünmeyip ansızın vermek) *
jinikê name da destê wî kadın eline mektu-
bu tutuşturdu ~ destê (yekî) 1) eline vermek,
eline sıkıştırmak * rojname da destê wê ga-
zeteyi eline sıkıştırdı 2) bırakmak (sahiplik
hakkını bir başkasına vermek) * araziye
xwe daye destê keya arazisini muhtara bı-
rakmış ~ devê (yekî) 1) ağzına vermek 2)
yemek yedirmek ~ dil yüreğe işlemek ~ dilê
(yekî) (birinin) yüreğine (veya ciğerine) iş-

lemek, içine işlemek, kalbe işlemek, iligine
işlemek veya geçmek (çok etkilenmek) ~ dû
(an jî pey) peşine düşmek, izlemek, takip et-
mek ~ dû (tişte) izlemek (belirli bir tu-
tum, davranış veya düşünceyi benimsemek)
* ji niha bi şûn de em dê bidin dû vê polî-
tikayê biz bundan sonra bu politikayı izle-
yeceğiz ~ dû (yekî) 1) peşine düşmek (bir
isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalış-
mak) * dane dû mudirê bankayê banka
müdürünün peşine düşmüşler 2) kovalamak
(kaçanın ardına düşmek, yakalamaya çalış-
mak) ~ dû qûna (yekî) peşine düşmek (bir
isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalış-
mak) * dane dû qûna axayê gund köy ağa-
sının peşine düşmüşler ~ dû şopê (an jî
rêçê) iz sürmek, takip etmek ~ dû (an jî
pey) xwe 1) peşine takmak 2) arkasından sü-
rüklemek (yek) ~ dû xwe arkasına almak
(desteğini sağlamak) ~ erkeke (peywireke
an jî wezîfeyeke) dîtir (an jî din) başka gö-
reve vermek, görevden alınmak (bi dev) ~
girêdan ağız tamburası çalmak (yek) ~
girêdan 1) (birinin) elini kolunu bağlamak
2) göz boyamak (kandırmak, yanıltmak) 3)
ayağına bağ olınak 4) gazel okumak (oyala-
mak veya kandırmak üzere boş sözler söyle-
mek) ~ giriyan ağlamaya başlamak (tişte)
~ girtin (bir şeyin üzerine veya üzerinden)
sünger çekmek ~ gotin yaymak, dile ver-
mek (gizli tutulması gereken bir şeyi açığa
vermek) ~ hev 1) biriktirmek, toplamak 2)
toparlamak, düzeltmek 3) yalayıp yutmak
(iştahla yemek), boğazına indirmek (fazla
ve gelişi güzel yemek) 3) tartışmak, münaka-
şa yapmak, kapişmak (kavgaya tutuşmak)
~ hev û din 1) toparlamak, çeki düzen ver-
mek 2) atışmak, tartışınak, münakaşa yap-
mak, kapişmak (kavgaya tutuşmak) 3) bir-
şeyler üzerine konuşmak 4) birbirine vermek
~ hev û xwarin tıknınak ~ hiş akıl süzge-
cinden geçirmek, düşünmek ~ hişê xwe akıl
yormak, düşünmek ~ îcrayê icraya vermek
~ ji par re ertelemek, tehir etmek (yek) ~
kenê (birinin) yüzünü güldürmek ~ kirê ki-
raya vermek ~ kokilika (an jî kolana) xwe
dalına bindirmek ~ mêr (an jî şû) kocaya
vermek ~ mêran evermek ~ milê xwe 1) ku-
cağına almak 2) sırtına almak, sırtlamak *
çewal da milê xwe çuvalı sırtına aldı 3) sırt-
lamak (sorumluluğunu, geçimini, yükünü ü-
zerine alınak) ~ nav piyên (an jî lingên)
xwe ayaklar altına almak ~ 1) navê ya herrü
ya merrü 2) ağzını açmak, içine vermek (a-
ğır söz söylemeye başlamak) 3) araya ver-
mek (yararsız bir işe harcamak) ~ nîşa (an jî
nîşan) göstermek ~ paş 1) geriye almak *
me saet da paş biz saati geriye aldık 2) ge-
ri almak * tu hinekî erebeyê bidî paş baş

dibe arabayı biraz geri alsan iyi olur 3) ertelemek ~ **pey 1)** ardına düşmek 2) izlemek, peşinden gitmek ~ **pey (yekî) 1)** birini kovalamak 2) peşine düşmek (bir isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalışmak) ~ **pey hev û din 1)** art arda vermek 2) bir olmak, birlik olmak * **ku ez jî bidin pey hev û din em dê bi ser bîkevin** bizde birlik olsun başarınız ~ **pey pendên (yekî)** öğütlerini dinlemek ~ **pey qûna (yekî)** peşine düşmek (bir isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalışmak) ~ **pey şîretê (yekî)** öğüdünü dinlemek ~ **pey şopa (yekî) 1)** birinin izine gitmek, takip etmek 2) uymak, bir şeyi izlemek ~ **pey şopê** (an jî **rêçê**) 1) izi takip etmek, iz peşine düşmek 2) izine düşmek ~ **pêş 1)** ileriye almak 2) ileri almak, öne almak (saat için) ~ **pêşiya (yekî) 1)** (birinin) önüne düşmek, (birinin önünde yürümek) 2) (birinin) önüne düşmek, (birine) kılavuzluk etmek ~ **pêşiya xwe 1)** önüne katmak 2) sürüklemek (peşine takip alıp götürmek) ~ **pišta xwe 1)** sırtlamak, sırtına almak, sallasirt etmek * **bar da pišta xwe** yükü sırtladı 2) takmak, kuşanmak * **demançe pišta xwe û çûye** tabancayı beline takip gitmiş ~ **postayê** postaya atmak (veya vermek) ~ **qaqereşê** (birini) usandırmak, canından bezdirmek (yek) ~ **qirê** soyunu kurutmak ~ **qirîkê** (bir şey artık) çekilmez olmak ~ **qîran** çılgık atmak, haykırmak ~ **reqûnê** dört nalla sürmek ~ **rê** yola koyulmak ~ **rû** lâfi yüzüne vurmak, yüzüne vurmak ~ **rûyê (yekî)** yüzüne vurmak (veya çarpmak), yüzlemek (kusurunu veya suçunu yüzüne karşı söyleyip birini utandırmak) ~ **rûyê hev** (birbirinin) yüzüne vurmak ~ **ser 1)** üstüne koymak * **çay da ser** çayı üstüne koydu 2) ardına vermek ~ **ser (...)** dayamak (hızla, öfke ile veya korkutmak için yaklaştırmak, uzatmak) ~ **ser (tişteki)** sırtlamak * **nivînên xwe da ser milê xwe û kete rê** yatağını sırtına vurup yola düştü ~ **ser (yekî) 1)** ardına vermek 2) peşine düşmek (takip etmek) 3) aşmak * **daye ser barê xwe** babasını aşmış ~ **ser agir** ateşe vurmak (yemeği pişirmek üzere ocağa koymak) ~ **ser cihekî** -e bağlamak * **gund dan ser Farqînê** köyü Silvana bağladılar ~ **ser dilê hev** üst üste istif etmek ~ **ser hev 1)** birikmek * **dane ser hev kulê min** dertlerim yine birikiniş 2) biriktirmek 3) dizmek, yığın yapmak 4) mec sövüp saymak ~ **ser hev û xwarin** atıştırmak ~ **ser hev û din** (birine) verip veristirmek ~ **ser mil 1)** omuzlamak 2) omzu koymak ~ **ser milê xwe** omuzlamak, omuzlayıp götürmek, omuzuna alınak ~ **ser pêçika** (an jî **tiliya**) **xwe û leyîstandin** (birini) parmağında oynatmak ~ **ser pišta (tişteki) 1)** peşine düşmek, ardına düşmek 2) üstelemek * **Soro**

hema dide ser pišta wê meseleyê Soro bu meseleyi fazla üsteliyor ~ **ser piştê** peşine düşmek ~ **ser piyên xwe** (çocuğu) çişe tutmak ~ **ser rê 1)** yola koyulmak (veya düzülme) 2) izlemek (bellirli bir yönde gitmek) ~ **ser rêça (yekî)** birinin peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) (yek) ~ **ser ser û çavên xwe** baş üstünde tutmak ~ **ser serê (yekî) 1)** başına takmak, başına koymak 2) *mec* ısrar etmek, directmek ~ **ser serê xwe 1)** başta taşımak, omuzda taşımak (saygı göstermek, yüceltmek) 2) başına çıkarmak (şımartmak, çok yüz vermek) ~ **ser şopa (tişteki)** izlemek (belirli bir tutum, davranış veya düşünceyi benimsemek) ~ **ser şopa (yekî)** (birinin) izinden gitmek, izinde olmak ~ **ser şopê** (an jî **rêçê**) izine düşmek, izi takip etmek ~ **serê (kesekî)** takmak ~ **serê xwe** başına geçirmek, başına takmak, giymek * **kim bide serê xwe** takeyi tak * **şasika xwe daye serê xwe û tê sarîgîn**ı takmış geliyor * **şewqeya xwe da serê xwe** şapkasını başına geçirdi (yek) ~ **sondan** ant vermek (yek) ~ **sondê** ant vermek ~ **stû** (bir şey artık) çekilmez olmak ~ **şek û pekan** hile hurda yapmak, hile lurdaya baş vurmak (yek) ~ **şermê 1)** yüzünü kara çıkarmak, utandırmak 2) (birinin) yüzünü kızartmak (utanacak duruma düşürmek) ~ **talapan** dört nala gitmek ~ **tivingê** tüfeğe davranmak ~ **û dû** zahire, aşlık ~ **û stan** alacak verecek ~ **û stendin 1)** alıp vermek 2) değiş tokuş 3) ilişki ~ **û stendin rawestîn** görüşmeler tıkanmak ~ **û stendina bazarkirî** pazarlıklı alış veriş ~ **û stendina ramanî** (hizrî an jî **fikrî**) düşünce alış veriş ~ **û stendina xwe jê birîn** alış veriş kesmek ~ **û stendina Xwedê ne tişteki** ye ev sahibi mülk sahibi, hani bunun ilk sahibi ~ **ûtiyê** ütölemek ~ **veherandinê** (an jî **tamîrkirinê**) tamire vermek ~ **viran (û derewan)** martaval atmak, yalan söylemek ~ **xatirê (yekî)** (birinin) başı için * **hûn bidin xatirê Elî Beg min medin dest** Alî Bey'in başı için beni ele vermeyin (yek) ~ **xeberdan 1)** (birini) konuşturmak 2) (birini) lâkırdıya tutmak, lâfa tutmak ~ **xencerê** hançere davranmak ~ **xetereyê** tehlikeyi göze almak ~ **xwe** kalkmağa yeltenmek ~ **xa Xwedê** Allah vergisi * **bide!** *argo* elden gel! * **bide metirse**, **bistîne şerm meke** verirken korkma alırken de çekinme * **bidî poşman î nedî poşman î** versen de vermesen de pişmansın * **bidî tîzan nedî tîzan tu dê bidî heqê dîzan** uçar kaçarı yok (bu işi yapacaksın) * **bidî tîzikan nedî tîzikan tu yê bidî heqê dîzikan** uçar kaçarı yok (bu işi yapacaksın) * **dawo geri-yawo** elinle ver, ayağınla ara * **didiyê nadiyê pişikê çavgirtî** ye (biri) nankör kedi-

nin tekidir * **nedan paş û pêş** sözünü esirge-memek (veya sakınmamak), sağını solunu bilmemek * **neda û nestend** aniden öldü

dana bnr zana

dana berê *m* örtme (kapı, pencere için)

dana der *m* 1. dışa vurma, dışarı verme, dök-me (açığa vurma), belirtme 2. atma, çıkarma (dışarıya verme) 3. dökme (teninde kızamık, kızıl, su çiçeği hastalıklarında olduğu gibi kırmızı lekeler çıkarma) 4. (bir şeyi) açığa vurma, ifşa etme (gizli bir durumu ortaya çıkarma) 5. kuma (dışarıya verme, yeniden ortaya çıkma) 6. uçuklama 7. yansıma, bel-li etmek 8. meydana çıkarma

danan (I) *m* 1. ödenek 2. yatırı, depozit

danan (II) *m* 1. inme 2. iniş * **danana bala-firê** uçağın inişi 3. konuşlandırma

danan *l/gh* konuşlandırmak

danandin *m* 1. koyma (bir şeyi bir yere bırak-ma veya belli bir yere yerleştirmek) 2. kurma 3. kısma (ışığı veya sesi azaltma) 4. indirme (yüksekten veya yukarıdan aşağıya inmesi-ni sağlama)

danandin *l/gh* 1. koymak (bir şeyi bir yere bı-rakmak veya belli bir yere yerleştirmek) 2. kurmak * **sifre danand** sofraya kurdu 3. kıs-mak (ışığı veya sesi azaltmak) 4. indirmek (yüksekten veya yukarıdan aşağıya inmesi-ni sağlamak)

danandî *rd* 1. kurulu 2. kısık, kısılmış (ışığı a-zaltılmış) 3. inik

danaqil *m* usamlama, usavurma

dan aqil *l/gh* usa vurmak, usamlamak

danas *m* tanıtım, tarif

danasandin *m* tanıtmak

danasandin *l/gh* tanıtmak

danasîn *m* tanıtım, tanıtmak

danasîner *nd/nt* tanıtıcı, tanıtımcı

danasînerî *m* tanıtıcılık, tanıtımcılık

danavî *m* çok aşırı üzüntü

danayî *m* bilgelik, hikmet

dan baskan *l/gh* kanat çırpma

dan ber *l/gh* örtmek * **derî bide berê** kapıyı ört

dan ber cilêtan *l/bw* jiletlemek

dan ber copan *l/bw* coplatmak, coptan geçir-mek

dan ber çav *l/bw* göz önüne koymak

dan ber çavan *l/bw* itibara almak

dan berdan *l/ib* 1. bırakmak 2. boşatmak

dan ber destan *l/bw* çıraklığa vermek

dan ber dilê xwe *l/bw* kucaklamak (kucağına almak, kucağında taşımak)

dan ber dû *l/bw* ise tutmak

dan berê *l/gh* 1. önüne koymak * **nan da berê** önüne ekmeği koydu 2. örtmek (kapamak, pencere, kapı gibi şeyler için) * **paceyê bi-de berê** pencereyi ört 3. yanaştırmak * **ere-beyê da berê** arabayı yanaştırdı 4. biçmek,

dikmek (vb. şeyler için)

dan ber firotanê *l/bw* satlığa çıkarmak

dan ber gezan *l/bw* ısırmak, ısılıkla girişmek

danberhev *m* 1. karşılaştırma, kıyaslama 2. a-tışma (yarışma) 3. ölçüştürme (boy baki-mında ölçüşme) 4. atışma, ağız dalaşı yap-ma 5. çatma, çapraz dayama

danberhevî *m* kıyas, karşılaştırma

dan ber hev *l/bw* 1. (birbiriyle) karşılaştı-rmak, kıyaslamak, mukayese etmek * **me deynên xwe dan ber hev** borçlarımızı kar-şılaştırdık 2. atışmak (yarışmak) 3. ölçüştür-mek (boy bakımında ölçüşmek) 4. atışmak, ağız dalaşı yapmak 5. çatmak, çapraz daya-mak

dan ber kêran *l/bw* bıçaklamak (bıçakla yara-lamak)

dan ber makîneyê *l/bw* dikmek

dan ber maqesan *l/bw* makaslamak

dan ber pehînan *l/bw* tekmeyle birine giriş-mek

dan ber pîlaniyê *l/bw* rendelemek

danber şîrqaman *l/bw* şamarlamak, tokatla birine girişmek

dan ber şûran *l/bw* kılıçlamak, kılıçla vurmak

dan ber teniyê *l/bw* ise tutmak

dan ber xîzarê *l/bw* biçmek (tahta vb. için)

dan ber xwe *l/bw* 1. önüne koymak 2. hedef-lemek, kendine amaç edinmek 3. kucakla-mak, çepeçevre sarmak 4. sürüklemek (akar su için, götürmek) * **çem guliyên şikandî yên dara biyê dabû ber xwe** nehir kırılmış söğüt dallarını sürüklüyordu 5. sürükleyip götürmek, almak (su, sel vb. için) 6. *nd* ver yansın

dan ber xwendinê *l/bw* okumaya vermek, o-kutmak * **dixwazîn lawê xwe bidin ber xwendinê** çocuğunu okutmak istiyorlar

dan bi kirê *l/bw* kiralık vermek, kiraya ver-mek

dan bin lîngan *l/bw* 1. ayaklar altına almak 2. *mec* affetmek, hatırına vermek, boş vermek

dan bin pê *l/bw* 1. ayaklar altına almak 2. *mec* afetmek, hatırına vermek, boş vermek

dan bîra xwe *l/bw* hafızayı yoklamak, hatırla-maya çalışmak

dan cih *l/gh* örtmek * **derî kire cih** kapıyı ört-tü

dan cirîdan cirit atmak

dan cizaretê *l/gh* işkenceye sokmak

dan cotkaniyan *l/gh* çiftelemek, çifte atmak, tekmelemek

dan çar piyan *l/bw* dört nala gitmek

dan çargavê *l/gh* ılgalamak

dan çerxê *l/gh* bilemek

dan çeqlêbaskan *l/gh* bir kimsenin etrafında kendi çıkarı için dönüp dolaşmak

dançêker *rz/nd* ettirgen çatı, akuzatif

dan cêkirin *l/ib* 1. yaptırmak 2. yapınmak

dan çêran */lgh* küfürü basmak, sövmek
dan çindikan */lgh* 1. zıp zıp zıplamak 2. zıplamak 3. hoplatmak 4. seğırtmek 5. sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak)
dan çindirikan */lgh* zıplattmak
dan çivan */lgh* kaçmak, kıvırtmak
dançik *m* çiğköfte
dan der */lgh* 1. dışa vurmak, dışarı vermek, dökmek (açığa vurmak), belirtmek 2. atmak, çıkarmak (dışarıya vermek) * **laşê mirov tiştên xerib dide der** yabancı cisimleri vücut atar 3. dökmek (teninde kızamık, kızıl, su çiçeği hastalıklarında olduğu gibi kırmızı lekeler çıkarmak) 4. (bir şeyi) açığa vurmak, ifşa etmek (gizli bir durumu ortaya çıkarmak) 5. kusmak (dışarıya vermek, yemiden ortaya çıkarmak) * **qumaş leke da der** kumaş lekeyi kustu * **helaw rûn daye der** helva yağı kusmuş 6. uçuklamak * **lêvên min dane der** dudaklarım uçuklamış 7. yanıstırmak, belli etmek 8. meydana vurmak, ortaya çıkarmak
dan dest */lgh* ele vermek
dandestkî *m* merkezîleştirme
dandestkîbûn *m* merkezlenme
dandestkî bûn */lgh* merkezlenmek (merkezi bir yönetimine bağlanmak)
dan dijminan */lgh* küfürü basmak, sövmek
dan dijûnan */lgh* küfürü basmak, sövmek
dandil yüreğine işlemek
dandî *m* kuzu emzirme zamanı
dan dû */lgh* ardına düşmek, peşine takılmak
dan dû hev */bw* arka arkaya vermek, art arda vermek
dandûr *m* köpek yalağı
dane (I) *m* 1. gül demeti 2. gonca
dane (II) *m* 1. veri, done * **daneyên îstatistikê** istatistik verileri 2. veri (bir sanat eserine veya bir edebî esere temel olan ana ilkeler) * **daneyên romanê** romanın verileri 3. *mat* veri ~yê *jimarî* (hejmarî an jî îstatistikî) istatistik verilerle ~yên *îstatistikî* istatistik veriler
dane (III) *nd/rd* tane (herhangi bir sayıda olan şey, adet)
danebihîz *m* duyuru, duyurma, ilân
danebihîz dan */lgh* ilân vermek
danederî *m* çıkartma
danederxistin *m* çıkartma
danedest *m* 1. alavere (elden ele geçme) 2. alavere (elden ele vererek aktarma) * **me zebuş bi danedestê jî erebeyê kişandin** karpuzları alavere ile arabadan taşıdık 3. elden ele
daneger *m* kovalama
danegirtin *m* tutuklatma
daneherizîn *m* sapma
daneherizîn */lgh* sapmak * **tu di rêka xwe de**

daneherizî yolundan sapmıyasın
danehev *m* 1. biriktirme, derleme 2. artırım, artırma 3. *ab* birikim (mal ve paranın çoğalma süreci) 4. biriktirme, tasarruf 5. birikim (gözlemler, deneyler sonucu elde edilen şeylerin bütünü)
daneheva îşaretan *m* işaretleşme
danehilşan *m* yıktırma
danehilweşan *m* yıktırma
danehisn *m* duyurma
danehiş *m* usavurma, usamlama
danek (I) *hiq/m* bağış
danek (II) *m* konu, bahis (üzerinde konuşulan şey)
danekirin *m* yaptırma
danenasîn *m* 1. tanıtma, tanıtım 2. tanıştırmak
danend *rd* bilen
daneniş *m* yazdırma, dikte etme
danepejiran *m* kabul etirme
daneqebûl *m* kabul etirme
daneqorik *zoh* ağaçkakan
daner *nd/ht* 1. müellif, eser sahibi 2. yapan, kuran 3. icatçı, mucit 4. kreatör (bir şeyi ortaya koyan yaratan kimse) 5. koyucu * **danerê qanûnan** kanun koyucu 6. kurucu * **danerê bajêr** şehir kurucusu
dan erdê */lgh* 1. yere sermek, yere yıkmak 2. düşürmek * **balafir da erdê** uçağı düşürdü
danerî *m* 1. müelliflik 2. icatçılık, mucitlik 3. kreatörlük 4. koyuculuk * **daneriya qanûnan** kanun koyuculuğu 6. kuruculuk * **daneriyabajêr** şehir kuruculuğu
danerûxan *m* yıktırma
danesehîn *m* duyurma
daneşûştin *m* yıkatma
danexav *m* lâpa
danexwarin *m* yedirme
danexwendin *m* okutma, okutuş
danezan *m* 1. bildirme, duyurma 2. bildirim, tebliğ 3. bildiri, tebligat, deklarasyon 4. duyuru 5. bildirge, beyanname ~a *mal û mülk* mal bildirimi
danezanî *m* 1. bildirme, ilâm 2. *hiq* ilâm (bir davanın mahkemece nasıl bir hükmle bağlandığını gösteren resmi belge) 3. demeç, bildiri 4. deklare ~ **dan 1**) beyanat vermek (veya beyanatta bulunmak) 2) tebliğ vermek
danezanî dan */lgh* tebliğ vermek
danê hebî *nd* tane durumundaki yarma
danê hûr *nd* ufak yarma
danêr (I) *nd/ht* 1. müellif 2. icatçı 3. kurucu 4. baba, kurucu (yaratıcı, kurucu kimse) * **Herodotos danêrê dîrokê ye** Herodotos tarihin babasıdır * **danêrê bîrdozîya neteweyî** ulusal ideolojinin kurucusu
danêr (II) *rd* 1. verici (veren verme yanlısı) 2. verici (çıkartıcı gözetmeksiz her türlü yardımcı yapan, esirgemeyen) 3. *fız/m* verici (elektromanyetik dalgaların yardımıyla işaret,

ses ve görüntü iletmeye yarayan cihazların genel adı) 4. *bj* verici (başkasına aktarılmak üzere kan, doku veya organ veren kimse)

danêrî (I) *m* 1. müelliflik 2. icatçılık 3. kuruculuk

danêrî (II) *m* 1. vericilik (veren verme yanlışlığı) 2. *bj* vericilik (başkasına aktarılmak üzere kan, dol. 1 veya organ verme durumu)

dan êrişê *l/gh* saldırıya geçmek, atak yapmak **danê spî** *nd* dövme (dövülerek kabuğu çıkarılmış buğday ve bundan yapılan yemek)

danfiroş *nd/nt* yarmacı (yarma satan)

dan fortan *l/gh* palavra atmak

dang (I) *n* etek

dang (II) *bmr* deng

dange, dangeh *m* inek sağma yeri

dan ger *l/gh* kovmak, kovalamak * **daye ger** *min* beni kovmuş)

dan girêdan *l/gh* taktirmek, kuşatmak

dan giriyan *l/gh* ağlamaya başlamak

dangivan *m* dayanma, yaslanma

dangivandin *m* dayama, yaslama

dangivandin *l/gh* dayamak, yaslamak

dangivî *rd* dayanık, yaslanık

dangivîn *m* dayanına, yaslanma

dangivîn *l/nhg* dayanınak, yaslanma

dangî *m* keçi (veya koyun) yemliği

dangoh *m* dibek

dan gotin *l/gh* sızdırmak * **kê ev nûçe ji çapemeniyê re dabe gotin** *bibînin* başına bu haberi kim sızdırmışsa bulun

dan halanan *l/gh* car etmek

dan hembêza xwe *l/bw* kucaklamak (kucağına alınak, kucağında taşımak)

danhev *m* 1. birikim, tasarruf 2. rezerv, birikim 3. toplama (devşirip kaldırma) 4. biriktirme, derleme (düzgün bir biçimde toplama) 5. artırma, biriktirme, toplama (artırıp biriktirme), edinme, yapma 6. toplama (hizmete çağırma) 7. toparlama 8. toparlama (düşünce için; ne diyeceğini, neler üzerinde duracağını hatırlayıp bir araya getirmeye çalışma) 9. toparlama (çeki düzen verme) 10. birikim yapma 11. biriktirme (bir şeyi ölçülü kullanarak artırma) 12. (para) denkleştirme 13. atışma, kapişma, tartışma (ağız kavgası etme) 14. yuvarlama (istekle ve çabucak yemek yeme) 15. büzme 16. düzme 17. kapatma 18. stoklama

dan hev *l/gh* 1. toplamak (devşirip kaldırmak)

* **me livîn dan hev** yatakları topladık 2. biriktirmek, derlemek (düzgün bir biçimde toplamak) 3. artırmak, biriktirmek, toplamak (artırıp biriktirmek), edinmek, yapmak * **saman dan hev** servet yapmak * **mêrik gelek serwet daye hev** epey servet toplamış adam 4. toplamak (hizmete çağırınak) * **leşker dane hev, ihtimala şer heye** savaş olasılığı var, askerleri topladılar 5. toparlamak

* **galaleyên xwe dan hev û çû ku rakeve** müsvedeleri toparlayıp yatmaya gitti 6. toparlamak (düşünce için; ne diyeceğini, neler üzerinde duracağını hatırlayıp bir araya getirmeye çalışmak) 7. toparlamak (çeki düzen vermek) 8. birikim yapmak 9. biriktirmek (bir şeyi ölçülü kullanarak artırmak) * **Zehra hemû pereyên ku dabûnê ji xwe re dabû hev û paşê ew dabû diya xwe** Zehra aldığı bütün paraları biriktirmiş ve sonra annesine vermişti 10. (para) denkleştirmek * **me pereyên wî neda hev û nedayê** parasını denkleştirip veremedik 11. atışmak, kapişmak, tartışmak (ağız kavgası etmek) 12. yuvarlamak (istekle ve çabucak yemek yemek) * **nizam li pey hev çend şûşe bîra dane hev** birbiri ardınca bilmem kaç şişe bira yuvarlamış 13. büzmek * **devê torbe da hev** torbanın ağzını büzdü 14. düzme * **rihel daye hev** çeyiz düzmüş 15. kapatmak * **me devê pirtûkê da hev** kitabı kapattık 16. stoklamak ~ **û din** derleyip toplamak (veya toparlamak)

dan hevraz yokuşa vermek

dan hêran *l/gh* yarmak (buğday öğütmek)

danhêrk *m* öğütülmüş yarma

danhêrtî *nd* bir yemek adı

dan hicûmê *l/gh* saldırıya geçmek

dan hiş *l/gh* usavurmak, usamlamak

dan hişê xwe *l/bw* hafızayı yoklamak, hatırlanmaya çalışmak

danhûr *n* ufak yarma

danhûrik (I) *n* ufak yarma

danhûrik (II) *n* küçük dolu

daniçikandin *m* dürtme, çimdikleme

daniçikandin *l/gh* dürtmek, çimdiklemek

danik *n* hedik

danisilîn *m* süzülme

danisilîn *l/nhg* süzülme

danistan *m* alış veriş

daniş *m* danışma

danişan *m* oturum, celse * **di danişana pêşîn de hate berdan** birinci celseden bırakıldı

danişîn (I) *m* danışma

danişîn (II) *m* 1. oturma, oturuş 2. *hiq* duruşma 3. oturum 4. *hiq* oturum (yasama meclislerin birleşimlerinden her biri) ~a **aşkera** (an ji vekirî) açık duruşma ~a **veşarî** (an ji taybet) *hiq* gizli oturum, gizli celse (veya duruşma), kapalı oturum ~**ên veşarî çekirin** (an ji pêk anîn) kapalı duruşma yapmak

danişîn (I) *l/nhg* danışmak

danişîn (II) *l/nhg* oturmak

daniştek *m* kürsü

daniştin *m* 1. oturma 2. oturum, celse 2. *hiq* oturum (yasama meclislerin birleşimlerinden her biri)

daniştin *l/nhg* 1. oturmak 2. tünemek

daniştî *nd* 1. sakın (bir yerde oturan kimse, se-

kene) * **daniştîyên gund** köy sakinleri 2. *rd* oturmuş olan, oturmuş vaziyette olan

daniştû *bnr* daniştî

daniştvan *nd* 1. sakin (bir yerde oturan kimse, sekene) 2. yerleşik

danî (I) *m* hedik

danî (II) *n* bayramda ağaya verilen tahıl, darvar gibi hediye

danî (III) *nd/nt* 1. kurucu, müessis 2. koyucu * **daniyê qanûn** kanun koyucu

danîk *m* hedik

Danîmarkayî *nd/nt* Danimarkalı

Danîmarkî *nd/nt* Danimarkalı

danîn *m* 1. koyma (bir şeyi bir yere bırakma veya belli bir yere yerleştirme) 2. koyma (uyulması gereken kuralları belirleme) 3. kurma, dayama 4. koyma (isim koyma) 5. bırakma 6. kurma, kuruluş (kurulma işi, yolu veya tarihi) 7. kurma (ortaklık sağlama) 8. kurma (gizlice hazırlama, tasarlama) 9. kurma (sağlama, oluşturma) 10. kurma (çadır kurma gibi) 11. indirme, indiriş (yüksekten veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlama) 12. iniş (uçak, kuş inmesi) * **danîna balafirê** uçağın inışı 13. inme, iniş (şişi inme) 14. indirme (hızla vurma), inme (vurma), yapıştırma 15. düşme (ısı, basınç vb. eksilme, azalma) 16. dinme (sızı, sancı durma) 17. inme (alçalıp eski durumuna gelme) 18. inme, iniş (değeri düşme) 19. yavaşlama (meteorolojik olaylar için) 20. geçme (tükenme, bitme, sona erme) 21. yatışma (hızı, etkisi azalma, asırlılığı geçme) 22. sönme (duygular için; dinme, yatışma) 23. kesilme, kesiliş (dinme, durma) 24. kısma, kısış (ışığını azaltma) 25. dikme, dikim, ekme (yetiştirme için bir bitkiyi toprağa yerleştirme) * **çaxa dardanînê** ağaç dikme mevsimi 26. daldırma, kızdırma (toprağa kökleriyle gömmek, üzümlük çubuklarını köklendirmek için yere gömme) 27. *sp* dikme (top vb. yi oyun alanında bir yere koyma) 28. atma (kullanılması bir gelenek haline gelmiş bir şeyi kullanmaktan vazgeçme) 29. bırakma (unutma) 30. konma (kuş, kelebek, uçak, toz vb. için, bir yere inme) 31. çıkarma, soyma (birinin giysilerini çıkarma) 32. yayma * **danîna ci-han** yatakları yayma 33. bökme 34. konma, konuş (bir yere inme) 35. yenme 36. yıkma (yük indirme) ~a **qanûnan** yasama

danîn *l/gh* 1. koymak (bir şeyi bir yere bırakmak veya belli bir yere yerleştirmek) * **çente dayne ser maseyê** çantayı masanın üstüne koy * **eynikê dayne ber min** aynayı önüne koy * **piyê xwe danî ser serê wî** ayağını kafasına üstüne koydu 2. koymak (uyulması gereken kuralları belirlemek) * **van rêzikan jî dayne rastê** bu kuralları da ortaya koy 3. kurmak, dayamak * **tu ramanên**

xwe li ser çi datîni? düşüncelerini ne üzerine kuruyorsun? 4. koymak (isim koymak) 5. bırakmak * **çek danîn** silah bırakmak * **ê destê xwe dayne erdê** elindekini yere bırak 6. kurmak (hazırlamak) * **we soba danî?** sobayı kurdunuz mu? * **partî danîn** parti kurmak 7. kurmak (ortaklık sağlamak) * **şirîka-tî danîn** ortaklık kurmak 8. kurmak (gizlice hazırlamak, tasarlamak) * **kemîn danîn** tuzak kurmak 9. kurmak (sağlamak, oluşturma) * **têkîlî danîn** ilişki kurmak 10. kurmak * **çadîr daniye** çadır kurmuş 11. indirmek (yüksekten veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak) 12. inmek (uçak, kuş inmesi) * **balafirê xwe danî** uçak indi 13. inmek (şişi inmek) 14. indirmek (hızla vurma), inmek (vurma), yapıştırmak * **ez dê nika daynime te** şimdi kafana inerim (vurma) * **kulmek danî maseyê** yumruğunu masaya indirdi * **sîleyek pê ve danî** bir tokat yapıştırdı 15. düşmek (ısı, basınç vb. eksilmek, azalmak) * **sincirandina canê wê danî** vücudunun ısısı düştü 16. dinmek (sızı, sancı durmak) * **êşa diranê min danay-ne** dişimin ağrısı dinmiyor 17. inmek (alçalıp eski durumuna gelmek) * **werma serê wê danî** kafasındaki şiş indi 18. inmek (değeri düşmek) * **fiyeta tiştan danî** eşya fiyatları indi 19. yavaşlamak (meteorolojik olaylar için) 20. geçmek (tükenmek, bitmek, sona ermek) * **nekeve tatêlê, hêrsa wê wê zû dayne**, merak etme, hırsı çabuk geçer 21. yatışmak (hızı, etkisi azalmak, asırlılığı geçmek) 22. sönmek (duygular için; dinmek, yatışmak) * **kîna wî danî** kini söndü 23. kesilmek (dinmek, durmak) 24. kısma (ışığını azaltmak) * **roniya lembayê parî dayne** lambayı biraz kıs 25. dikmek, ekme (yetiştirme için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) * **darên sêvan di bexçeyê xwe de danîne** bahçesine elma ağaçlarını dikmiş * **ew her sal titûnê datînin** onlar her sene tütün ekiyorlar 26. daldırma, kızdırma (toprağa kökleriyle gömmek, üzümlük çubuklarını köklendirmek için yere gömmek) 27. *sp* dikmek (top vb. yi oyun alanında bir yere koymak) * **top jê re danîn** topu ona dikti 28. atmak (kullanılması bir gelenek haline gelmiş bir şeyi kullanmaktan vazgeçmek) * **fîno danî şewçe da serê xwe** fesi atıp şapkayı taktı 29. bırakmak (unutmak) * **çek li ku daniye?** silahı neyere bırarmış? 30. konmak (kuş, kelebek, uçak, toz vb. için, bir yere inmek) * **çivikê xwe li ser darê danî** kuş ağaca kondu 31. çıkarmak, soyamak (birinin giysilerini çıkarmak) * **cilên xwe danî û yê nû li xwe kirin** elbiselerini çıkardı ve yenileri giydi 32. yaymak * **nivîn danîn** yatakları yaymak 33. bökme * **destî wî danî** kolunu

böktü 34. konmak (bir yere inmek) 35. yenmek * **ew danî erdê** onu yenip yere attı 36. yûkmak (yük indirmek) * **bar danî** yük yıktı ~ **alîyekî** bir tarafa bırakmak (veya koymak) ~ **ber çavan** meydana koymak, ortaya koymak (herkesin görebileceği yere koymak) ~ **ber hev** karşılaştırmak ~ **berê** önüne sürmek ~ **dera hanê** bir tarafa bırakmak (veya koymak) ~ **devê (yekî)** ağzına bir tane yapıştırmak ~, **hılanîn** tartıp biçmek ~ **quncêkî** bir köşeye koymak ~ **rastê** 1) meydana koymak, ortaya koymak (herkesin görebileceği yere koymak) 2) ortaya koymak (yaratmak, yapınak) ~ **ser (...)** 1) -e koymak 2) -e takmak, koymak * **kim danî ser serê** xwe kulahı kafasına geçirdi ~ **ser stûnan** eğretiye almak

danîn ber hev *l/bw* karşılaştırmak, mukayese etmek

danîn goşe *l/gh* köşelemek

danînk *m* konu, bahis, mevzu (üzerinde konuşulan şey)

danînkî *h* konulan

danînok *m* nohut

danîşan *m* 1. gösterme, gösterim 2. işaret, emare 3. delil ~ **dan** işaret dan ~ **kirin** işaret etmek (belirtmek)

danîşgeh *m* oturma yeri, ikametgâh

dan îşkenceyê *l/gh* îşkenceye sokmak

danîşok *m* oturak

danîştin *m* 1. oturma 2. konma 3. inme 4. ortaya çıkmak

danîştin *l/gh* 1. oturmak 2. konmak * **helhi-kopter danîştîye** helikopter konmuş 3. inmek * **perça min danîşt** şişim indi 4. ortaya çıkmak * **keskesor danîşt** gökkuşağı ortaya çıktı

danîştok *m* oturak, sıra

dan kayînê *l/gh* geniş getirmek

dan kêrê *l/gh* bıçağa davranmak

dan kevîran *l/gh* taş fırlatmak

dan kirin *l/gh* 1. hayvanlara öğün yemini vermek 2. kuzu emzirmek

Dankî *m* 1. Danca 2. *h* Danlara özgü, Danlara yaraşır bir biçimde

dankut *n* 1. tokmak (yarma dövmede kullanılan tokmak) 2. *m* yarma dövme 3. *nd* yarma döven (kimse)

dankutan *m* yarma dövme

dankutayî *nd* bir yemek adı

dan leqandin *l/lb* yoklamak, ağzını yoklamak * **ca wê bide leqandin**, belkî em tîşteki jê

hîn bibin onu yokla belki bir şey öğreniriz

danlotan *l/gh* zıplamak

danlotikan *l/gh* 1. zıplamak, çıvdırmak, hoplamak 2. göbək atmak (çok sevinmek) 3. tepinmek (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunmak)

dan milê xwe *l/bw* 1. kucaklamak (kucağına

almak, kucağında taşımak) * **kurikê bide milê xwe** çocuğu kucakla 2. omuzlamak, omuzuna almak, omuzlamak (sırtlayıp götürmek) 3. omuzlamak, üzerine almak, bir işi yüklenmek (sorumluluk almak)

dannaskirin *m* tanıtmak

dan navê *l/gh* 1. içine vermek 2. (birine) verip veriştiirmek 3. *nd* ver yansın

dan nîşan *l/gh* 1. göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) * **pirtûkan bide nîşan** kitapları göster 2. göstermek (belirtmek, anlatmak) * **ev gotin niyeta wî ya pak dida nîşan** bu söz onun iyi niyetini gösteriyor 3. göstermek (kanıtla inandırmak) * **ez dê bidime nîşan ku ev ne wisan** e bunun böyle olmadığını göstereceğim 4. göstermek (güzelliğini ortaya çıkarmak) * **yê ku mirov dide nîşan cil in insanî** gösteren giyimidir

dan nîşan dan *l/bw* 1. göstermek 2. göstertmek (herhangi bir biçimde değerlendirmeye yol açmak) * **rastîyan berevajî dike û dide nîşandan** gerçekleri çarpıtarak gösteriyor

dano *m* verici istasyon

danok *m* hedik

dan perwazan *l/gh* kanat çırpma

dan pey hev *l/bw* arka arkaya vermek, sökün etmek

dan pêdan *l/gh* ikrar etmek

dan pêş *l/gh* 1. öne düşmek (önde yürümek) * **me rê nizanibû, wî da pêşiyê û em welê çûn** yolu bilmiyordu, o öne düştü öyle gittik 2. öne düşmek (kılavuzluk etmek) 3. öne sürmek

dan posteyê *l/gh* postalamak

dan qaçîrîşkan *l/gh* kıskırtmak

dan qîran *l/gh* çığlık atmak, nara atmak (veya basmak)

danqurok kökü yenilir bir bitki

dan refesan *l/gh* çiftelemek, çifte atmak, tekmelemek

dan reqûnê *l/gh* dört nalla sürmek * **hesp da reqûnê** atı dört nalla sürdü

dan rê *l/gh* yola koyulmak

dans *m* dans ~ **kirin** (an jî **girtin**) dans etmek (veya yapmak)

dansal *m* mevsim

dan seh kirin *l/gh* duyurmak

dan sekinandin *l/gh* 1. durdurmak 2. alıkoymak * **hevalê min ji bo xwarînê ez dam sekinandin** arkadaşım yemek için alıkoydu

dan ser hesab *l/bw* hesaba geçirmek

dan serê *l/gh* 1. ısmarlamak * **min jî bo xwe bedlek da ser terzî** kendime bir takım terziye ısmarladım 2. sıkıştırmak (baskı uygulamak)

dan serê xwe *l/bw* 1. takmak (şapka, sarık, take gibi) 2. bağlamak (başa yemeni, çatkı gibi şeyleri bağlamak)

dansgeh *m* dansing
dan sixêfan */gh* küfürü basmak, sövmek
dansimetre *m* dansimetre, yoğunlukölçer
dansker *nd/nt* dansçı
danskerî *m* dansçılık
dan sondan */gh* yeminler etmeye başlamak, yeminler içmek (veya etmek)
dansor *n* dansör
dansoz *m* dansöz
dansozî *m* dansözlük
dan stû */gh* (bir şey artık) çekilmez olmak
dan şanıdan */lb* göstermek, göstertmek (herhangi bir biçimde değerlendirmeye yol açmak) * **rastiyan berevafî dîke û dîde şanıdan** gerçekleri çarpıtarak gösteriyor
dan şermê */gh* utandırmak
dan şû */gh* evlendirmek (kız için)
dan taleban */gh* dört nalla koşmak
dan tivingê */gh* tüfeğe davranmak
dantêl *n* dantel, dantelâ
dantêlkirî *rd* dantelli, dantelâli
danû *m* hedik ~**yên serê zarokan** dış buğdayı
dan û dû *nd* 1. kuru gıda 2. kışlık gıda ve yakacak
danûk *m* hedik ~**ên wan bi hev re nekelîn** birbirleriyle anlaşılamamak, uyuşamamak
danûstan *m* 1. alıp verme 2. *bz* alım satım * **danûstana heywanan** hayvan alım satımı 3. alış veriş 4. ilişki 5. *nd/nt* alım satımcı * **danûstanê otomobîlan** otomobil alım satımcısı ~**a civakî** toplumsal ilişkiler
danûstandin *m* 1. *bz* alım satım 2. alış veriş 3. ilişki, alış veriş 4. görüşme, müzakere ~ **kirin** görüşme yapmak, müzakere yapmak ~**a xwe qedandin** ilişkiye son vermek
dan û standin */bw* 1. alıp vermek 2. görüşmek * **hûn bi cîrana xwe re didin û distînin?** komşunuzla görüşüyor musunuz?
danûstanî *m* 1. alış veriş 2. alım satım, alış satış 3. ilişki, görüşme 4. alım satımcılık
danûstendin *bnr* danûstandin
dan û stendin *bnr* dan û standin
danvekolandin *m* inceletme
dan vekolandin */tb* inceletmek
dan weznê */gh* tartmak
dan xaran */gh* apmak (akın etmek, koşmak)
dan xaranan */gh* ılgar etmek, yarıştırmak (atları yarıştırmak)
danxaraniyan */gh* ılgar etmek, koşturmak
dan zeberan */gh* küfretmek, sövmek
dan xebardan */lb* 1. konuşturmak 2. yoklamak, ağzını yoklamak * **ca wî bide xebardan, belkî em tiştêkî jê hîn bibin** onu yokla belki bir şey öğreniriz
dan xerîban */gh* yabana vermek (yabancıları kız vermek)
dan xwe */gh* 1. çabalamak, yeltenmek 2. kendine güç vermek
danyar *nd/nt* müellif

danyarî *m* müelliflik
danzanî *m* bildirme
dan zanîn */gh* bildirmek, ilâm etmek, deklare etmek
danzdeh *bnr* dozdeh
dan zirtan */gh* taslamak, palavra atmak
dan zîtikan */gh* çiftelemek, çifte atmak, tekmelemek
dan zorê */gh* ezmek
dap *m* kuş tuzağı
dapaçandin *m* 1. örtme 2. örtbas etme
dapaçandin */gh* 1. örtmek 2. örtbas etmek
dapaçîn *m* 1. örtülme 2. örtbas
dapaçîn */ngh* 1. örtülme 2. örtbas
dapalandin *m* 1. damıtma, süzme 2. sızdırma, sızırma
dapalandin */gh* 1. damıtmak, filtrelemek, süzmek * **toraq dapalandin** çökelek süzmek 2. sızdırmak, sızırnak
dapalandî *rd* 1. damıtık, süzme 2. *kîm* damıtık
dapalitîn *m* süzme
dapalitîn */gh* süzmek
dapalî *rd* damıtık, süzme
dapalîn *m* damıtılma, süzülme
dapalîn */ngh* damıtılmak, süzülmek
dapar *m* istihkak
dapejinandin *m* budama
dapejinandin */gh* budamak
dapejinîn *m* budanma
dapejinîn */ngh* budanmak
dapekandin *m* sıçratma (yerinde koparıp hızla, parçalar durumunda savrulmasını sağlama)
dapekandin */gh* sıçratmak (yerinde koparıp hızla, parçalar durumunda savrulmasını sağlamak)
dapekîn *m* sıçratma (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulma)
dapekîn */ngh* sıçramak (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulmak)
dapelan (I) *m* 1. yoklama (elle inceleme) 2. muayene
dapelan (II) *m* damıtma, süzülme
dapelandin (I) *m* 1. yoklama (el ile dokunarak inceleme) 2. muayene etme, kontrol etme
dapelandin (II) *m* damıtılma, süzme
dapelandin (I) */gh* 1. yoklamak (el ile dokunarak inceleme) * **min têkbêrên ku li derdora xwe dîtin, bi destên xwe ew pelandin** etrafımda gördüğüm eşyayı ellerimle yokladım 2. muayene etmek, kontrol etmek
dapelandin (II) */gh* damıtmak, süzmek
dapelîn (I) *m* 1. yoklanma 2. muayene edilme, kontrol edilme
dapelîn (II) *m* damıtılma, süzülme
dapelîn (I) */ngh* 1. yoklanmak 2. muayene edilmek, kontrol edilmek
dapelîn (II) */ngh* damıtılmak, süzülmek
dapelîner *nd/nt* damıttıcı (damıtma işlerini yapan)

daperandin *m* azarlama, tersleme
daperandin */gh* azarlamak, terslemek
dapeşkandin *m* 1. budama 2. (ağaç) yontma 3. *mec* feci bir şekilde dövmek
dapeşkandin */gh* 1. budamak 2. (ağaç) yontmak 3. *mec* feci bir şekilde dövmek
dapeşkandî *rd* 1. budanık, budanmış olan 2. yontma
dapeşkın *m* 1. budanma 2. yontulma
dapeşkın */ngh* 1. budanmak 2. yontulmak
dapeştikandin *m* 1. budama 2. aralama (bitkilerin fazla dal ve çubuklarını seyrekleştirmek)
dapeştikandin */gh* 1. budama 2. aralamak (bitkilerin fazla dal ve çubuklarını seyrekleştirmek)
dapeştikîn *m* 1. budanma 2. aralanma (bitkilerin fazla dal ve çubukları seyrekleştirilme)
dapeştikîn */ngh* 1. budanmak 2. aralanmak (bitkilerin fazla dal ve çubukları seyrekleştirilmek)
dapeştin *m* budama
dapeştin */gh* budamak
dapêçandin *m* sarıma
dapêçandin */gh* sarırmak
dapêçandî */gh* sarılı
dapêçin *m* sarılma
dapêçin */ngh* sarılmak
dapêlikirin 1. eğme 2. önüne eğme, aşağı eğme
dapêlî kirin */gh* 1. eğmek (düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek) 2. önüne eğmek, aşağı eğmek
dapêlikirî *rd* 1. eğik 2. öne veya aşağıya eğilmiş olan
dapêştin *m* 1. ağaç yontma 2. budama
dapêştin */gh* 1. (ağaç) yontmak 2. budamak
dapêştî *rd* 1. yontuk 2. budanmış olan
dapêtandin *bnr* dapêştin
dapêtin *bnr* dapêştin
dapiçandin *m* şişirine
dapiçandin */gh* şişirmek
dapiçin *m* şişme
dapiçin */ngh* şişinek * **zikê wî dadipiçe** karnı şişiyor
dapik *m* kapan, tuzak ~ **danîn** kapan kurmak
dapirnijandin *m* uyuklatma
dapirnijandin */gh* uyuklatmak
dapirnişin *m* uyuklama
dapirnişin */ngh* uyuklamak, künküldemek, küngürdemek
dapisandin *m* çökeltme
dapisandin */gh* çökeltmek
dapisîn *m* çökelme
dapisîn */ngh* çökelmek (bir sıvı içinde erimiş katı bir madde sıvının dibine çökmek)
dapitandin (I) *m* budatma
dapitandin (II) *m* çarpıtma (kalbin hızla atmasını sağlama)

dapitandin (I) */gh* budatmak
dapitandin (II) */gh* çarpıtma (kalbin hızla atmasını sağlamak)
dapitî *rd* 1. budanık, budanmış olan 2. yontuk, yontma
dapitîn (I) *m* 1. budama, dallama 2. ağaç yontma
dapitîn (II) *m* çarpma (yürek hızlı atma)
dapitîn (I) */gh* 1. budamak, dallamak 2. (ağaç) yontmak
dapitîn (II) */ngh* çarpmak (yürek hızlı atmak)
* **dilê min dadipite** yüreğim çarpıyor
dapîkirin *m* uyuklama
dapî kirin */gh* uyuklamak
dapîr *m* 1. nine, büyük anne, anne anne 2. ebe
dapîrik *m* 1. nine, büyük anne, anne anne 2. ebe
dapîrî *m* 1. ninelik, büyük annelik 2. ebelik
dapîrk *m* 1. ebe 2. *nd/nt* oyun ebesi
dapîrok *zo/m* 1. örümcek * **dapîrok tewn raçandiye** örümcek ağ örmüş 2. ebe
dapîroşk *zo/m* örümcek
dapoşan *m* örtme
dapoşandin *m* örtme
dapoşandin */gh* örtmek
dapoşandî *rd* örtük
dapoşî *rd* 1. örtülü 2. belirsiz, kapalı, müphem (açık ve kesin söz kullanmadan söylenen) 3. müphem, açık seçik olmayan
dapoşîbûn *m* 1. örtüklük 2. belirsizlik, kapalılık, müphemlik
dapoşin *m* örtülme
dapoşin */ngh* örtülmek
dapoşîtî *m* 1. örtüklük 2. belirsizlik, kapalılık, müphemlik
dapoşan *bnr* dapoşan
daq *m* tavan (ev tavanı)
daqelaştin *m* yırtma
daqelaştin */gh* yırtmak
daqelişin *m* yırtılma
daqelişin */gn* yırtılmak
daqetandin *m* bir şeyi yukardan aşağıya çekip koparına
daqetandin */gh* bir şeyi yukardan aşağıya çekip koparmak
daqetîn *m* kopına
daqetîn */ngh* kopınak
daqoq *n* 1. tokmak, kapı tokmağı 2. topuz
daqulan *m* yutulma
daqulandin *m* yutma
daqulandin */gh* yutmak
daqulandî *rd* yutuk, yutulmuş olan
daqulîn *m* yutulma, yutuluş
daqulîn */ngh* yutulmak
daqultan *m* yutulma
daqultandin *m* yutma
daqultandin */gh* yutmak
daqultandî *rd* yutuk, yutulmuş olan
daqultîn *m* yutulma, yutuluş

daqultîn *l/gh* yutulmak

daqurçan *m* 1. yudumlama 2. yutma

daqurçandin *m* 1. yudumlama 2. yutma

daqurçandin *l/gh* 1. yudumlamak 2. yutmak

daqurçîn *m* 1. yudumlanma, yudumlanış 2. yutulma, yutuluş

daqurçîn *l/gh* 1. yudumlanmak 2. yutulmak

daqurtan *m* yutma

daqurtandin *m* 1. yutma 2. yutma, sineye çekme (dayanıp sesini çıkarmama, katlanma) 3. yutkunma (söylemekle söylememek arasında duraksama) 4. yutma (tam ve doğru söylememe)

daqurtandin *l/gh* 1. yutmak 2. yutmak, sineye çekmek (dayanıp sesini çıkarmamak, katlanmak) * **ez van gotinên te danaqurtînim** ben bu sözlerini yutmam 3. yutkunmak (söylemekle söylememek arasında duraksamak) * **diya min gotînan dâdiqurtîne** anem kelimeleri yutkunuyor 4. yutmak (tam ve doğru söylememek) * **hin kêteyan dadiqurtîne** bazı heceleri yutuyor

daqurtek *biy/m* yutargöze

daqurtîn *m* yutulma, yutuluş

daqurtîn *l/gh* yutulmak

daqurtîna şaneyan *biy/m* göze yutarlığı

daqurtok *ant/m* yutak

daqutan *m* 1. çakma 2. dövme 3. silkelenme 4. argo düzme, sikme

daqutandîn *m* 1. çakma 2. dövme (vurarak canını acıtma) 3. silkeleme 4. argo düzme, sikme

daqutandîn *l/gh* 1. çakmak * **mln mix di tex-te de daquta** çiviye tahtaya çaktım 2. dövme (vurarak canını acıtmak) 3. silkelemek 4. argo düzmek, sikmek

daqutandî *rd* 1. çakılı 2. dövülmüş 3. silkelenmiş olan

daqutîn *m* 1. çakılma 2. silkelenme

daqutîn *l/gh* 1. çakılmak 2. silkelenmek

daqûl *rd* 1. eğinik 2. kambur

daqûlbûn *lm* 1. eğilme (insan için, iş yaparken belini bükme) 2. kamburlaşma

daqûl bûn *l/gh* 1. eğilmek (insan için, iş yaparken belini bükmek) 2. kamburlaşmak

daqûlbûyîn *lm* 1. eğiliş 2. kamburlaşma

daqûlhatin *m* eğilme

daqûl hatin *l/gh* eğilmek

daqûlkin *m* eğme

daqûl kirin *l/gh* eğmek

-dar (I) *rz/m* isim ve sıfat yapım son eki * **deyndar** borçlu * **dikandar** dükkancı

dar (II) *m* 1. ağaç * **dara li hewşê** avludaki ağaç 2. *n* ağaç (kuru veya kesilmiş ise, erildir) 3. *n* sopa, ağaç * **darê destê xwe bi ser me de dihejand** elindeki sopayı bize gösterip sallıyordu 4. asa (ihtiyarların baston niyetine kullandıkları uzun sopa) 5. dar, dar ağacı 6. sap (aletler için) * **darê tenbûrê** sa-

zın sapı 7. sopa (sopayla yapılan vurma) 8. odun 9. yapı, hat (vücut biçimi) * **ketiye darê mêran** erkek yapısına sahip olmuş * **ji xwe darê te ev e tu qet çênabi** zaten senin yapın bu, bir türlü gelişmiyorsun 10. şekil, tip (fiziki olarak) * **lawik di darî te de bû** çocuk senin tipindeydi ~ **bi kurman, insan bi derdan dikeve** ağacı kurt, insanı dert yer ~ **bi terî ditewe** (an jî vetê) ağaç yaş iken eğilir ~ **bi terî neyê tewandin bi hişkî dişikê** ağaç yaş iken eğilir ~ **bi terî vetê** ağaç yaş iken eğilir ~ **bi verotînê, mirov bi gotînê** ağacı kurt, insanı dert yer ~ **a (yekî) birûskê lê xistin** (birinin) işleri ters gitmek, şansını yaver gitmemek ~ **çandin** (an jî **danîn**) ağaç dikmek ~ **dan binê (yekî)** zoraki birine bir şeyler yaptırmak ~ **dikeve berê wê bi ku ve gün doğmadan neler doğar ~ dikeve kes nîzane berê wê bi ku de ye gün doğmadan neler doğar ~ ji cenetê hatiye** sopa cennetten çıkma ~ **ji kotînê hişk dibe, mirov bi gotînê (ji hev diçe)** ağacı kurt, insanı dert yer ~ **ji ser qut nekîrin** kafasından sopayı eksik etmemek ~ **ji ser serê jinan hilmeyn**in karından sıpayı sırtında sopayı eksik etmeyeceksin ~ **lê hatin danîn** ağaçlandırılmak ~ **li ser koka xwe insan li ser zimanê xwe şîn** tê herşey kendi kökü üzerine yeşerir ~ **nîn e ku ba lê nede** meyve veren ağaç taşlanır ~ **şixulandîn** iyi sopa kullanmak ~ **û ber** ağaç ve ürünü ~ **û derb** vücut hatları (vücut biçimi) * **divê ku tu dar û derbên xwe bihêvi-şînî** vücut hatlarını koruman lazım ~ **û derb xwarin** sopa yemek ~ **û derbê jinan lê xistin** kadınlaşmak ~ **û derbên (yekî) li hev in** manken gibi olmak ~ **û devî bî guh in** yerin kulağı var ~ **û diyar nê** memleket, ülke, diyar ~ **a badayî** buruk ağaç ~ **a bêmêwe** ji çira ye meyve vermeyen ağaç neye yarar ~ **a famîleyê** soy ağacı, soy köütüğü ~ **a girikî** ağaççık ~ **a mêmêwe** (an jî **fêkî**) meyve ağacı ~ **a sihr** meyve vermeyen ağaç ~ **ê çapê** silme tahtası ~ **ê dergûşê jêandin** beşik sallamak ~ **ê edebê ji cinetê derketiye** sopa cennetten çıkma ~ **ê hebanan** dağarcıkların konulduğu yer ~ **ê îdamê** darağacı, idam sehpası ~ **ê jînan ji cinetê hatiye** karından sıpayı sırtında sopayı eksik etmeyeceksin, dayak cennetten çıkmadın ~ **ê jinê ji cinetê hatiye** dayak cennetten çıkmadın ~ **ê min gopalê min rehme li dê û bavê min** nuh der peygamber demez ~ **ê piştâ (yekî) bûn** (birinin) koruyanı kollayanı olmak, hamisi olmak ~ **ê stûr nabe gopal** ağaç yaş iken eğilir ~ **ê şikandî** eksikli (kadın) ~ **ê şikestî** eksik etek (kadın) ~ **ê xwar ne ji erdê re ne ji bêrê re dibe** kendisine yaranmayan kimseye de yaranmaz ~ **ê zorê kaba kuvvet ~ ê zorê ji bihuştê hatiye** dayak cennetten çıkmadın

dara (I) *rd* zengin, varlıklı
dara (II) *m* dara (kabiyla tartılan bir nesnenin kabiyla ağırlığı)
darabana *bnr* elbane
dara belgdar *bot/nd* melez ağacı
daraben *nd* bitik ağacı
dara binemalê aile seceresi, soy kütüğü
darabzûn *m* kapı eşiği
dara cejna zayînê *nd* noel ağacı
dara ciftê *nd* palamut ağacı
dara deqdayî *nd* aşılı ağaç
dara erz *bot/m* sedir ağacı (Cedrus)
dara famileyê *nd* secere, soy ağacı, secere
darajtîn *m* 1. dökme 2. kaleme alma, yazıya dökme
darajtîn *l/gh* 1. dökme 2. kaleme almak, yazıya dökme
dara kafûrê *nd* kâfur ağacı
dara kimê *bot/m* mantar ağacı, sezi
dara laleyê *bot/nd* lâle ağacı (Liriodendron tulipifera)
daralînk *bot/m* sarmaşık
dara lûlkirî *rd* aşılı ağaç
daran *m* yakım
darandin (I) *m* 1. yakma (ateşle yok etme) 2. tutuşturma, yakma
darandin (II) *m* 1. serpiştirme (gelişigüzel serpmek) 2. sürgüleme
darandin (I) *l/gh* 1. yakmak (ateşle yok etmek) 2. tutuşturmak, yakmak
darandin (II) *l/gh* 1. serpiştirmek (gelişigüzel serpmek) 2. sürgülemek
darandî *rd* yanık
daranê *nd* bir oyun adı
daranaxistî *rd* ağaç sedyeye yatırılmış (olan)
dara noelê *nd* noel ağacı
dara patromekirî *rd* aşılı ağaç
daraqûqê *bnr* kokilik
dara sapotê *bot/nd* sapot ağacı (Achras sapota)
dara sawan *nd* şemsiye biçimli, yağmurda koruyan ağaç
dara selwê *nd* servi ağacı
dara sor *bot/nd* kızıl ağaç (Alnus)
daraş *zo/n* kartal
dara şengêlê *bot/m* çitlembik ağacı (Celtis)
daraştîn *m* 1. yazıya dökme, kaleme alma 2. inşa etme 3. tertipleme * **daraştina nivîsê** yazı yazma, yazı kamlama alma
daraştîn *l/gh* 1. yazıya dökme, kaleme almak 2. inşa etmek 3. tertiplemek
daraştî *rd* 1. kaleme alınmış, yazıya dökülmüş 2. inşa edilmiş 3. tertiplenmiş olan
dara tamandî *rd* aşılı ağaç
dara ûdê *bot/nd* öd ağacı (Aquilaria agallocha)
darax *m* 1. düzey (bir kimsenin veya nesnenin başka kimselere ve nesnelere göre olan değeri ve yücelik derecesi) 2. seviye

darayî (I) *m* 1. maliye 2. *rd* malî (mal ve para ile ilgili) 3. malî (maliyeye ilişkin, maliye ile ilgili)
darayî (II) *rd* sürgülü
darayîvan *nd/nt* maliyecî
darayîvanî *m* maliyecilik
daraz *m* yargı, hüküm * **daraza dadgehê** mahkemenin hükmü ~ **dan** hüküm vermek
darazdan *m* 1. yargılama 2. hüküm verme, hükmetme
daraz dan *l/gh* 1. yargılamak 2. hüküm vermek, hükmetmek
darazdanî *m* yargı, hüküm
darazdayîn *m* 1. yargılayış 2. hüküm veriş, hükmediş
darazî *liq/m* 1. yargı * **organên daraziyê** yargı organları 2. muhakeme, yargılama ~ **ya e-sehî** açık ve kesin yargı
darazîkirin *m* yargılama
darazî kirin *l/gh* yargılamak
darbal *rd* dikkatli
darbalbûn *m* dikkat etme, önemseme
darbal bûn *l/gh* dikkat etmek, önemsemek
darbehîv *bot/m* badem ağacı (Amygdalus communis)
darbekar *bnr* darbeker
darbekarî *bnr* darbekerî
darbeker *nd/nt* darbeci
darbekerî *m* darbecilik
darbenav *bot/m* diş budak ağacı (Fraxinus excelsior)
darbend *m* iskele (yapıların dışında keresteden kat kat kurulan, çalışmak için üstüne çıkılan çatı)
darbeng *bot/m* ban ağacı
darbenk *bot/m* sakız ağacı (Pistacia lentiscus)
darberfok *bnr* micirfe
darberû *bot/m* pelit (Quercus)
darbest *m* 1. sedye, teskere 2. tabut
darbesthilgir *nd/nt* sedyeci
darbeşan *der/m* sal
darbexwaz *rd* darbe isteyen kimse, darbe yanlısı
darbexwazî *m* darbe isteme, darbe yanlılığı
darbindeq *m* fındık ağacı
darbir (I) *nd/nt* 1. oduncu (odun kesmeye giden) 2. *m* kesimi yapılmış ağaçlık
darbir (II) *zo/n* kunduz (Castor fiber)
darbîrî *m* odunculuk
darbîşkêf *nd* bir rüzgâr adı olup tomurcukların açılmasını sağlıyor
dar bîşkîfîn *l/gh* yapraklanmak
darbî *m* söğüt ağacı
darbûqe *m* darbuka
darbûqejen *nd/nt* darbukacı
darbûqejenî *m* darbukacılık
darcêrk *m* 1. testilik 2. hayvan aracılığıyla testilerle su taşıma askısı
darcêwî *bot/m* akasya (Acacia)

darcixare *m* ağızlık, sigara ağızlığı
darcot *n* çift aracı, saban
dar çandin *l/gh* ağaçlamak, ağaç dikmek
darçelek *m* ağaca ip asılarak yapılan basit sallanacak
darçılık *nd* çok meyveli ağaç dalı
darçılığ *n* 1. çatal (iki veya daha çok kola ayrılan değnek) 2. çatal (ağaç gibi şeylerin ayrılma yeri)
darçıra *m* çıralık, çıralık odun
darçin *bot/m* 1. tarçın (cinnamomum) 2. tarçın (bu ağacın kabuğu)
darçini *rd* tarçını
darçuqlı *n* 1. çatal (iki veya daha çok kola ayrılan değnek) 2. çatal (ağaç gibi şeylerin ayrılma yeri)
dardanin *m* ağaçlama, ağaçlandırma
dar danin *l/gh* ağaçlamak, ağaçlandırmak
dardarog *bot/m* dere otu
dardarok *fiz/m* pandül, rakkas, sarkaç
dardas *m* meşe yaprakları kesme zamanı
dardebûyî *rd* asılı, asılmış olan
dardekirin *m* 1. asma, ağaca asma 2. asarak idam etme
darde kirin *l/gh* 1. asmak, ağaca asmak 2. asarak idam etmek
dardekiri *rd* 1. asık, asılı 2. asılmış olarak idam edilmiş kimse
dardergûş *n* beşikte üst başı alt başa bağlayan uzun ağaç
dardest *n* gürz, topuz
dardeyax *n* sap taşımada kullanılan angıcın bir parçası
dardole *n* adanın azmanı
dardorag *bot/m* dere otu
dardoxin *m* uçurluk (uçkur geçirmeye yarayan çubuk)
dardû *n* yakacak
darebih *bot/m* ayva ağacı
darebi *bot/m* süğüt ağacı
dareçe *m* taraça, yüksek düzlük
daregûz *m* ceviz ağacı
darenan *bot/m* ekmek ağacı (Artocarpus incisan)
darepembû *n* pamuk bitkisi
daresêv *bot/m* elma ağacı
darexaçi *n* 1. çarmılı, çarmık 2. dar ağacı
darexaçibûn *m* 1. çarmıha gerilme, haçlanma 2. asılma, ipe gitme
darexaçi bûn *l/gh* 1. çarmıha gerilmek, haçlanmak 2. asılmak, ipe gitmek
darexaçikirin *m* 1. çarmıha germe, haçlama 2. asma (asarak öldürme, idam etme)
darexaçi kirin *l/gh* 1. çarmıha germek, haçlanmak 2. asınak (asarak öldürmek, idam etmek)
darê avê *nd* omuzluk (su taşıma aracı)
darê binçengan *nd* koltuk değneği
darê coxînê *nd* harman ortasına dikilen direk

darê dinyayê *nd* daridünya, yer yüzü
darê idamê *nd* idam sehпасı
darêj (I) *m* 1. imla, yazım 2. *wj* kaleme alma, yazıya dükme, inşa
darêje (II) *m* 1. dükme, külçe 2. *rd* dökme, döküm (kalıba dökme yoluyla yapılan nesne) 3. *m* akış
darêjker *nd/nt* derleyici
darêjkerî *m* derleyicilik
darêjkirin *m* imla etme
darêj kirin *l/gh* imla etmek
darêjnivîs *m* kompozisyon
darêjtin *m* 1. dökme (aşağıya) 2. türetme, yaratma * **darîjtina peyvan** sözcük türetme
darêjtin *l/gh* 1. dökme (aşağıya) 2. türetmek, yaratmak
darêjtî *rd* dökme * **hesinê darêjtî** dökme demir
darêjvan *nd/nt* yazar, kaleme alan * **darêjvanê nivîsê** yazının yazarı
darêjxane *m* dökümhane, döküm evi
darê kaşoyî *nd* çevgen, polo sopası
darê lehdo *nd/argo* hazreti sopa
darê mevşenê *nd* teneşir, ölü salı
darê miriyan *nd* sedye, ölü taşıma sedyesi
darên *m* hamur teknesi
darên pelstrî *nd* iğne yapraklılar
darê piştê antnd 1. bel kemiği, omurga 2. omurga (gemilerde) 3. *mec* bel kemiği, omurga, esas
darê rizî *rd* çürük, güvenilmez kimse
darê sakê *bnr* darsak
darê ser milan *nd* omuzluk, çiğindirlik
darê sêpikê *nd* idam sehпасı
darêştin *m* akıtma
darêştin *l/gh* akıtmak
darêtin (I) *m* dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma)
darêtin (II) *m* örme
darêtin (I) *l/gh* dökünce (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak)
darêtin (II) *l/gh* örmek
darêti *rd* dökük, dökülmüş olan
darê tîrê *nd* oklava
darêzer *nd/nt* yargılayıcı
darêzerî *m* yargılayıcılık
darêzger *nd/nt* 1. yargıç 2. yargılayıcı
darêzgerî *m* yargı
darêzgeritî *m* 1. yargıcılık 2. yargılayıcılık
darê zorê *nd* kaba kuvvet, meta zori * **dest avêtin darê zorê** kaba kuvvet kullanmak
darfêkî *m* meyve ağacı
darfiroş *nd/nt* ağaç satıcısı
darfiroşî *m* ağaç satıcılığı
darfulful *bot/m* darıfulfûl (Fructus Piperis longi)
dargap *m* 1. tuzak (kuşları yakalamaya yarar

araç veya düzen) 2. *mec* tuzak, söz tuzağı *
di dargapê de ew girtin onu tuzakta yakaladılar

dargeh (I) *m* ileri gelenlerin yeri

dargeh (II) *m* ağaçlık

dargelyaz *bot/m* kiraz ağacı (*Cerasus avium*)

dargenek *bot/m* kene otu

dargerînek *bot/m* sarmaşık

dargerîng *bnr* dargerînk

dargerînk *bot/m* sarmaşık

dargêlaz *bot/m* kiraz ağacı (*Cerasus avium*)

dargivîj *bot/m* alıç ağacı (*Crataegus*)

dargivîşk *bnr* dargivîj

dargulî *n* 1. çatal (iki veya daha çok kola ayrılan değnek) 2. çatal (ağaç gibi şeylerin ayrılma yeri) 3. çatallı ağaç

dargur (I) *bnr* dargurd

dargur (II) *n* iri sırık

dargurd *m* gergi iplerini askıya alan değnek

darguyok *bot/m* bir bitki

dargûz *bot/m* çeviz ağacı

dargwîn *nd* kâfur ağacı

dargwînik *nd* kâfur ağacı

darheblênêk *bot/m* bir tür sarmaşık bitkisi

darhelîlk bulamaç karıma değneği

darhêjîr *bot/m* incir ağacı

darhînar *bot/m* nar ağacı

darhîrmî *bot/m* arınut ağacı (*Pirus Communis*)

darihoştin *m* kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma)

darihoştin *l/gh* 1. kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) 2. kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak)

darihoştî *rd* kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma)

darijan *m* döküm

darijandin *m* 1. dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma) 2. dökme (döküm yapma) 3. akıtma

darijandin *l/gh* 1. dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) 2. dökme (döküm yapmak) 3. akıtmak

darijandî *rd* 1. dökük, dökülmüş olan 2. akıtılmış olan

darijêner *nd/nt* dökümcü, dökmece

darijênerî *m* dökümcülük, dökmeçilik

darijîn *m* 1. dökülme 2. akma (aşağıya, yere düşme)

darijîn *l/gh* 1. dökülmek 2. akmak (aşağıya, yere düşmek)

darijîner *nd/nt* dökümcü

darijînerî *m* dökümcülük

darijîtin *bnr* darêjîtin

darik (I) *n* ağızlık, çubuk (sigara içmek için kullanılan uzun ağızlık) ~ê cigareyê sigara ağızlığı

darik (II) *n* 1. ağaççık 2. değnek, sopa 3. çirpi 4. çomak ~ê defê davul tokmağı ~ê nav tirafê 1) körükleyici, körükçü, fitneci 2) savaş çığırkanı ~ê (yekî) tê de hebûn (bir şeyde) parmağı olmak ~ê xwe kirin nava gû û tev dan bok karıştırmak (bir işi bozacak biçimde davranmak)

darika zavê *nd* gelin alayını bekleyen damadın yanında süslenen özel olarak hazırlanmış ağaç (veya ardıc ağacı)

darikê cixareyê *nd* sigaralık, sigara ağızlığı

darikê çortan *nd* çökelek kurutunu çözdürme değneği

darikê diranan *nd* kürdan

darikê êvarê *nd* karasabanın bir parçası, ölçü için

darikê hevdelê *nd* 1. bulamaç sopası 2. *mec* fesat, kışkırtıcı

darikê navê *bot/nd* orta damar

darikê qelûnê *nd* pipo çubuğu

darikê sibê *nd* karasabanın bir parçası, ölçü için

darikê tîrê *nd* oklava

darikok *n* 1. ağaççık 2. odunsu sapçık (pamuk bitkisi sapı gibi)

darincas *bot/m* kara erik ağacı

darinde *m* finans, malî

daring *m* özdek, madde, element

daringî *rd* 1. maddesel, maddî 2. fiz maddesel, maddî

daringîbûn *m* inaddeleşme

daringî bûn *l/gh* maddedeleşmek

daringîftî *m* maddîlik

daringperest *nd/rd* maddeci

daringperestî *m* maddeçilik

daristan *m* 1. orman 2. ormanlık

daristana mezin *nd* vahşi orman

daristanbûn *m* ormanlaşma

daristanok *m* koruluk

daristanvan *nd/nt* ormancı

daristanvanî *m* ormancılık

darîşte *m* 1. dükme, külçe 2. *rd* dökme, döküm (kalıba dökme yoluyla yapılan nesne) 3. *kîm* alaşım 4. *rd* katkılı, alaşımlı

darîştin (I) *m* 1. dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma) 2. dökme (döküm yapma)

darîştin (II) *rz/m* 1. türetme 4. düzenleme, yapma

darîştin (I) *l/gh* 1. dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) 2. dökme (döküm yapmak)

darîştin (II) *l/gh* 1. türetmek * *peyvên nû darîştine* yeni kelimeleri türetmiş 2. düzenlemek, yapmak

dariştineh *m* dökümhane, döküm evi
dariştinî *rz/m* türev
dariştinzan *nd/nt* köken bilimsel
dariştinzaniyî *rd* köken bilimsel
dariştinzanî *m* köken bilimsel
dariştî (I) *rd* döküm, dökme
dariştî (II) *rd* 1. türemiş 2. *rz* türev
darivandin *m* 1. süzmek 2. çökeltme
darivandin *l/gh* 1. süzmek 2. çökeltmek (sıvılar için)
darivîn *m* 1. süzülme 2. çökeltme
darivîn *l/ngh* 1. süzülme 2. çökeltmek (bir sıvı içinde erimiş katı bir madde sıvının dibine çökmek)
darizandin *m* yargılama
darizandin *l/gh* yargılamak
darizîn *m* yargılanma
darizîn *l/ngh* yargılanmak
Darî *m* Darice (Dari dili)
darîçav *rd* 1. açık, alenî, belirgin, bariz 2. gözler önünde
darîçavan *rd* 1. ap açık, besbelli 2. sabit (gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan) 3. elle tutulur gözle görülür (veya dille anlatılır) (bi) ~ **ketin** göze ilişmek, göz göze gelmek
darîçavbûn *m* belirginleşme, belirme (iyice anlaşılır ve görünün bir durum alma)
darîçav bûn *l/ngh* belirginleşmek, belirmek (iyice anlaşılır ve görünün bir durum almak)
darîçavbûyîn *m* belirginleşme, belirme
darîçavî *m* 1. ap açıklık 2. belirginlik
darîçavkirin *m* 1. belirginleştirme 2. gösterme, gözler önüne serme
darîçav kirin *l/gh* 1. belirginleştirmek 2. gösterme, gözler önüne sermek
darîçavkirî *rd* 1. belirginleştirilmiş olan 2. gösterilmiş, gözler önüne serilmiş olan
darîkirin *m* gösterme
darî kirin *l/gh* göstermek
darîn (I) *rd* ağaç, ağaçtan (ağaçtan yapılmış) *
lotkeya darîn ağaç tekne
darîn (II) *m* 1. yanma (birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı, ışık yayarak kül durumuna geçip yok olma) 2. tutuşma (ateş alma, yanmaya başlama) 3. hüküm sürme
darîn *l/ngh* 1. yanmak (birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı, ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak) 2. tutuşmak (ateş almak, yanmaya başlamak) 3. hüküm sürmek
darîner *nd* ateşleyici
darînfî *rd* 1. ağacı 2. ağaçtan (ağaçtan yapılmış)
darkaçîtko *m* çelik çomak
darkarçik *bot/m* armut ağacı
darkarçin *m* armut ağacı
darkenêr *bot/m* mahlep (Prunus mahaleb)
darketin *l/gh* 1. çıkmak 2. bitki boy vermek *

kereng daret kengerler boy verdi
darkevot *bot/m* şimsir ağacı
darkêrgû *bot/m* tavşanın kabuklarının soyup yediği bir yabani ağaç
darkêş *nd/nt* 1. ağaç taşıyıcı 2. odun taşıyıcı
darkêşî *m* 1. ağaç taşıyıcılığı 2. odun taşıyıcılığı
darkilor *m* oklava, merdane
darkirin *m* 1. değnekleme, sopalama 2. sopalama, dayak atma
dar kirin *l/gh* 1. değneklemek, sopalamak 2. sopalamak, dayak atmak
darkiro *bnr* darkirok
darkirok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darkoffi *n* kadın başlığı olan hotoz kasnağı
darkok *n* ağaçcık
darkoke *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darkol (I) *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darkol (II) *m* kızak yapımında kullanılan ağaç
darkolik *n* tandir ve ateş karıştırma değneği
darkolk *n* ateş karıştırma değneği
darkudik *nd* bir çocuk oyunu
darkudk *bnr* darkudik
darkulav *n* bir dokuma aracı
darkuncî *bot/m* susam sapı
darkuncik *bnr* darkuncî
darkut *n* tokmak, ağaçtan tokmak
darkutik (I) *n* çelik (çelik çomak oyununda ikiye ucu sivri kısa değnek)
darkutik (II) *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darkutînek *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darkutk *m* çocuklar tarafından sopayla oynanan bir oyun
darkutok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darkutokê kesk *zo/m* yeşil ağaçkakan
darlastik *m* sapan, kuş sapanı
darlêdanîn *m* ağaçlandıрма
dar lê danîn *l/bw* ağaçlamak, ağaçlandırmak
darlêpîvan *m* kazıklama (alış verişte aldatma)
dar lê pîvan *l/bw* kazıklamak (alış verişte aldatmak)
darloq *n* loğlama ağacı
darlox *bnr* darloq
darmazî *bot/m* meşe ağacı
darmêwe *bot/m* meyve ağacı
darmêw *bot/m* asma ağacı
darmehlî *m* tapan ağacı
darmisas *m* 1. üvendire 2. bizlengiç
darmişar *n* karık açma, yapma aracı
darneqêlk *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darniklok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darnikrok *bnr* darniklok
darniqrok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darnixûn *m* ağaçtan kapak
darnixûn kirin *l/gh* (bu kapakla) ağzını kapatmak
darok *n* 1. ağaçcık 2. yas ağacı
darokî *rd* 1. ağacı 2. *bot* odunsu
darokîbûn *m* 1. ağaçlaşma 2. odunlaşma

darokî bûn *l/gh* 1. ağaçlaşmak 2. odunlaşmak
daroxe *nd/nt* polis müdürü
darpemûk *n* pamuk bitkisi sapı
darpişt *m* atkı için gergi iplerini alt üst eden a-
 raç
darqalib *n* kerpiç kalıbı
darqelûn *m* çubuk, tütün çubuğu, pipo (sigara
 içmek için kullanılan uzun ağızlık)
darqesp *bot/m* hurma ağacı
darqewan *n* baston yapımında kullanılan bir
 demir alet
darqeysi *bot/m* kaysı ağacı
darqirase *m* üzüm posasını sıkmada kullanı-
 lan bir tür ilkel mengene
darqîtik *m* çelik çomak
darqîtk *bnr* darqîtik
darqulik *n* 1. çatal (iki veya daha çok kola ay-
 rılan değnek) 2. çatal (ağaç gibi şeylerin ay-
 rılma yeri) 3. kuş sapanı
darrim *m* mızrak sapı
darsak *m* tapanın ana çatısını oluşturan çatal
 ağaç
darsamî *n* boyunduruk aracında, hayvanların
 başlarına geçirilen iki ağaç
darsap *bnr* darşixre
darsêpê *m* dar ağacı
darsêpî *m* darağacı, idam sehpa
darsêv *bot/m* elma ağacı
darsim *zo/nd* ağaç yapraklarını yiyen böcek
darsimaq *bot/m* sumak ağacı
darsinc *bot/m* iğde ağacı
darsindir *n* dibek tokmağı
darsor *bot/m* kızıl kabak
darspî *bot/m* akça ağaç (Acer)
darşekok *bot/m* ahlat ağacı (Pirus piraster)
darşengêl *bot/m* çitlembik ağacı (Celtis)
darşixre *m* ağaçtan sap taşıma askısı
darşilan *bot/m* kuş burnu (ağacı)
dartahûk *bot/m* dardağan ağacı)
dartaş *bnr* dartaş
dartawik *bot/m* dardağan ağacı
darteam *bot/m* meyve ağacı
darteng *erd/n* 1. geçit (iki dağ arasında dar ve
 uzun yol) 2. geçitin en dar kısmı
darterm *m* sedye, teskere
dartiraf *n* köşegi (ateş karıştırmaya yarayan
 odun)
dartirafk *n* köşegi
dartzizbî *bot/m* tesbih ağacı
dartir *m* oklava
dartaş *nd/nt* doğramacı, marangoz
dartaşî *m* doğramacılık, marangozluk
dartukok *zo/n* ağaçkakan
dartû *bot/m* dut ağacı (Morus)
dartûn *m* makara
darulaceze *m* darûlaceze
darû *m* derman (ilâç)
darûbest *bnr* darbest
darûcan *bot/m* 1. kara çayır (Lolium) 2. pirinç

kabuğu
dar û derb *n* hat, çizgi (yüz ve vücut hatları-
 nın her biri) * **dar û derbên wê li hev in o-**
 nun vücut hatları düzgün
darûk *bot/m* çam (Pinus)
darvanî *nd/nt* oduncu (odun kesmeye giden)
darvanîfî *m* odunculuk
darveroj *nd/nt* ağaç oymacısı
darveroji *nd/nt* ağaç oymacılığı
darwişne *bot/nd* vişne ağacı (Cerasus vulga-
 ris)
Darwînzîm *m* Darwincilik
darxir *rd* 1. silme, sıvma, labalep, silme dolu,
 tepeleme (taşacak kadar dolu olan) 2. *h* sıva-
 ma, silme (ağızına kadar dolu)
darxistî *rd* asılı
darxîc *m* tahtarevali 'pêpence qilince' tekerle-
 mesiyle oynanır
darxurme *bot/m* hurma ağacı
darxûn *m* 1. ağaçtan kapak (özellikle içinde
 yemek pişirilen ve kazan, gibi büyük kapla-
 rın üzerine kapamak için kullanılır) 2. yasta-
 ğaç
darxwarin *m* dayak yeme
dar xwarin *l/gh* dayak yemek
darxwarî *rd* dayak yemiş olan
darzeytûn *bot/m* zeytin ağacı
das *m* 1. tahra 2. orak ~ **li çîma xwe xistin** bal-
 tayı taşla vurmak, çam devirmek ~ **li ku we-**
rîs li ku? Şimdi bununla ne alakası var? ~ **û**
 tar orak ve biçme kasnağı
dasa daran *m* dehre, tahra
dasa dextê *nd* orak
dasa palehiyê *nd* orak, tahıl orağı
dasa palekê *nd* orak
dasbir (I) *bot/m* çimenlik yerlerde yetişen,
 sert ve keskin kenarlı bir ot
dasbir (II) *m* orakla biçilmiş sap
dasdar *rd* tahralı
dasend *m* münasebet
dasepandin *m* uygulama
dasepandin *l/gh* uygulamak
das genim *nd* orak
dasik *m* 1. küçük tahra 2. küçük orak
dasî *n* kılıç, çopra
dasîtan *m* dasitan, destan
dasîtanî *rd* 1. dasitanî, destanî (destanla ilgili)
 2. destanî (destan biçiminde olan)
daskêş *nd/nt* orakçı
daskêşî *m* orakçılık
dasok *m* 1. kavrama (küçük orak) 2. çekme
 (ay biçiminde uzun saplı ağız tırtıklı bıçak)
dasokî *rd* orakvari
dasokîbûn *m* oraklaşma
dasokî bûn *l/gh* oraklaşmak
dast *m* mal
destanwer *rd* destansı
dasûk *bnr* dasok
daş *n* sığa ~ **ê kerê eşek sığısı**

daşandin *m* 1. silkeleme, silkeleyiş 2. savurma (kaldırarak vurma)
daşandin *l/gh* 1. silkelemek 2. savurmak (kaldırarak vurmak)
daşandî *rd* 1. silkelenmiş 2. savruk
daşeqandin (I) *m* 1. sıyırma (deri sıyırmak gibi) 2. sıyırma, tulum çıkarma
daşeqandin (II) *m* şaklatma
daşeqandin (I) *l/gh* 1. sıyırmak (deri sıyırmak gibi) 2. sıyırmak, tulum çıkarmak
daşeqandin (II) *l/gh* şaklatmak
daşeqitandin *m* yukarıdan aşağıya doğru sıyırma, soyma
daşeqitandin *l/gh* yukarıdan aşağıya doğru sıyırmak, soymak
daşeqitîn *m* yukarıdan aşağıya doğru sıyırma, soyulma
daşeqitîn *l/gh* yukarıdan aşağıya doğru sıyırılmak, soyulmak
daşeqîn *m* 1. sıyırılma (deri sıyırılmak gibi) 2. sıyırılma, tulum çıkarılma 3. şaklama 4. silâhla ateş altına alma
daşeqîn *l/gh* 1. sıyırılmak (deri sıyırılmak gibi) 2. sıyırılmak, tulum çıkarılmak 3. şaklamak 4. silâhla ateş altına almak
daşik *n* sıpa
daşikan *m* 1. kırma 2. indirim, tenzilât
daşikandin *m* 1. kırma 2. fiyat kırma 3. tenzilât, indirim, indirim yapma
daşikandin *l/gh* 1. kırmak 2. fiyat kırmak * buha **daşikandin** fiyat kırdı 3. indirim yapmak, tenzil etmek
daşikandî *rd* indirimli, tenzilâtlı
daşikestin *m* 1. kırılma 2. yenilmek, bozguna uğrama
daşikestin *l/gh* 1. kırılmak 2. yenilmek, bozguna uğranmak
daşikîn *m* 1. kırılma 2. fiyat kırılma 3. indirim yapılma
daşikîn *l/gh* 1. kırılmak 2. fiyat kırılmak 3. indirim yapılmak
daşil *bnr* daşir
daşilqadir *nd* hülle
daşindilandin *m* sarkıtma
daşindilandin *l/gh* sarkıtmak
daşindilîn *m* sarkılma, sarkma, sarkış
daşindilîn *l/gh* salkımak, sarkmak
daşipandin *m* savurma, vurma
daşipandin *l/gh* savurmak, vurmak * **bivir** **daşipandin** te sana baltayı savuruyordu
daşıqitandin *m* 1. indirme 2. sarkıtma, salma
daşıqitandin *l/gh* 1. indirmek 2. sarkıtmak, salmak
daşıqitî *rd* sarkık, inik
daşıqitîn *m* 1. inne (dağ, tepe gibi yüksek yerlerden gelme) 2. inne (bir yerden başka bir yere gitme, varına) 3. sarkma
daşıqitîn 1. *l/gh* inne (dağ, tepe gibi yüksek yerlerden gelmek) * **gur** **daşıqitîn** bajêr

kurtlar şehre indi 2. inne (bir yerden başka bir yere gitmek, varmak) * **di çaxanê xortaniyê de em dadîşiqitîn ber devê der-yayê** gençlik dönemimizde denize inerdik 3. sarkma
daşir *m* tuvalet, abtesthane, helâ, ayak yolu, hacet yolu
daşîn *m* 1. silkelenme 2. savrulma
daşîn *l/gh* 1. silkelenmek 2. savrulmak
daşkirin *m* yün tarama
daş kirin *l/gh* yün taramak
daşoran *erd/m* aşınım, aşınma, erezyon
daşorandin *m* aşındırma
daşorandin *l/gh* aşındırmak
daşorî *m* yergi, yerme
daşoriker *nd/nt* yermeci, yergici
daşorikerî *m* yermecilik, yergicilik
daşorikirin *m* yerme
daşorî kirin *l/gh* yermek
daşorîn *m* aşınma
daşorîn *l/gh* aşınmak
daşra *m* tuvalet, kerf
datalandin *m* sarkıtma
datalandin *l/gh* sarkıtmak
datalîn *m* sarkma
datalîn *l/gh* sarkmak
datin *bnr* dotin
datîf *rz/m* datif, yönelme durumu
da û derman *nd* baharat
daûran *m* yutulma
daûrandin *m* yutma
daûrandin *l/gh* yutmak
daûrandî *yutuk*, yutulmuş
daûrîn *m* yutulma, yutuluş
daûrîn *l/gh* yutulmak
daûrk *biy/m* yutargöze
daûrka şaneyan *biy/m* göze yutarlığı
dav *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) ~ **danîn** tuzak kurmak ~ **vedan** tuzak kurmak
davek *m* 1. kayış 2. kemer (bele dolayarak toka ile tuturulan bel bağı)
davekker *nd/nt* kayışçı
davekkerî *m* kayışçılık
davêltin *süzme*
davêltin *l/gh* süzmek
davik *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) ~ **danîn** tuzak kurmak
davirtin *l/gh* aşağıya doğru gidip uzaklaşmak, geçmek
davja *rd* geveze
davjatî *m* gevezelik
davû *m* kavga
daw (I) *m* 1. etek (giysinin belden aşağı kalan bölümü) * **ba lê xist dawa wê rakir** rüzgâr savurdu eteklerini kaldırdı 2. etek (çadır, kanepeler örtüsü gibi kumaştan olan şeylerin yere sarkan bölümü) 3. peş (II) 4. kuyruğu (koyun, koç kuyruğu gibi) 5. dişilik organı

(hayvan için) ~ **li** (**yekî**) **hilgaftin** bir gerçeği ters yüz etmek ~ **û deling hildan** paçaları sıvamak ~ **û delinga xwe hildan** çizmeleleri çekmek ~ **û delingên xwe hildan** sıvamak (bir işe girişmek) ~ **û delingên xwe hilkirin** (an jî **çikçikandin**) kolları (veya paçaları) sıvamak ~ **û dêl etek**, **etekler** ~ **a wê di ber de ye** eteği belinde ~ **a xwe ji daweşandin** etek silkmek

dawbûn *m* sinme, pusma

daw bûn *l/gh* sinmek, pusmak

dawdêl *n* elbise eteğinin uc kısmı

dawe *m* 1. dava (hukukî korunmanın bir hükmü ile sağlanması için yargı organlarına baş vurma) * **dawe li yekî vekirin** birini dava etmek 2. dava (ileri sürülerek savunulan düşünce, çözümlenmesi gerekli konu) * **jînan dawe ya xwe bi mêran nedana pejirandin** kadınlar davalarını erkeklerle kabul ettirmemişler 3. dava (sorun) 4. dava (ideal, ülkü) 5. dava, kız kaçırma olayı * **ka werin em dawe ya wan çekin** gelin davalarını çözelim 6. *argo* dava (sevgili) 8. *mec* düşün * **dawe ya kurê min heye** oğlumun düşünü var ~ **kirin** dava etmek ~ **lê vekirin** (birine veya bir şeye) dava etmek (veya açınak) ~ **li dadgehê veğerandin** *hiq* (dava) nakzen iade etmek ~ **li hev vekirin** davalaşmak ~ **û damilok** sorunlar, problemler ~ **vekirin** dava açmak ~ **vekolan** dava görmek ~ **ya çi dike ji (we)?** ne alıp veremiyor? ~ **ya (...)** **kirin** -e istemek ~ **ya (yekî) pê re tune** birine davacı olmamak, biriyle alıp vereceği olmamak (ii) ~ **yê nihêrtin** davaya bakmak

dawedar *nd/nt* davacı, savlayıcı

dawekar *bnr* daweker

daweker *nd/nt* davacı

dawekerî *m* davacılık

dawekirin *m* 1. dava etme 2. düşün yapma

dawe kirin *l/gh* 1. dava etmek 2. düşün yapmak

dawekirî *rd* malikemeli

dawe lê kirin *l/gh* 1. dava etmek 2. hesabını sormak

dawelêkirî *nd/nt* davalı

dawer (I) *nd/nt* 1. hâkim, yargıç 2. *m* hüküm
dawer (II) *m* kaynak (bir şeyin çıktığı yer, menşe)

dawer (III) *m* 1. sembol, simge 2. talih, şans

dawer (IV) *nd/nt* mülteci, sığınmacı

daweran *m* damıtım

dawerandin *m* damıtma, süzme

dawerandin *l/gh* damıtmak, süzmek

dawerandî *rd* damıtık, süzük, süzmüş olan

dawerdar fel/rd kaderci

dawerdarî *m* kadercilik

dawerebandin *bnr* daveribandin

dawergeh *m* rafineri, arıtım evi

daweribandin *m* 1. damıtma, süzme, filtreleme 2. arıtma

daweribandin *l/gh* 1. damıtmak, süzmek, filtrelemek 2. arıtmak

daweribîn *m* 1. süzülme 2. arıtılma

daweribîn *l/gh* 1. süzülme 2. arıtılmak

dawerivan *m* arıtım, rafinaj

dawerivan *m* 1. damıtılma, süzülme 2. arıtım

dawerivandin *m* 1. damıtma, süzme 2. arıtma

dawerivandin *l/gh* 1. damıtmak, süzmek 2. arıtmak

dawerivandî *kîm/rd* 1. damıtık * **ava dawerivandî** damıtık su 2. süzme, süzölmüş olan 3. rafine, arıtılmış

dawerivî *rd* damıtılmış olan

dawerivîn *m* damıtılma, süzülme, süzölüş

dawerivîn *l/gh* damıtılmak, süzölmek

dawerivîner *nd/nt* 1. damıtıcı (damıtma işlerini yapan) 2. *rd* süzücü

dawerivok *m* damıtıcı, imbik

daweriyayî *rd* süzölmüş olan

dawerî (I) *m* hâkimlik, yargıçlık

dawerî (II) iltica, sığınma

dawerî (III) *rd* sembolik, simgesel

dawerîn *m* süzölme

dawerîn *l/gh* süzölmek

dawerk *nd/nt* yargıç

dawertin *l/gh* kaza eda etmek

dawestandin *m* 1. ayakta durdurma, durdurma 2. yorma

dawestandin *l/gh* 1. ayakta durdurmak, durdurmak 2. yormak

dawestandî *rd* 1. duruk, ayakta durdurulmuş olan 2. yorgun

dawestiyayî *rd* duruk, ayakta durmuş olan

dawestî *rd* 1. duruk 2. yorgun

dawestîn *m* 1. durma, ayakta durma (hareketsiz kalma, yürümez olma) 2. durma (bir yerde bir süre oyalanma, eğleşme) 3. durma (olumsuz biçimiyle; ara vermeden, sürekli olarak) 4. dinme (sona erme, bitme, durma) 5. yorulma

dawestîn *l/gh* 1. durmak, ayakta durmak (hareketsiz kalmak, yürümez olmak) 2. durmak (bir yerde bir süre oyalanmak, eğleşmek) 3. durmak (olumsuz biçimiyle; ara vermeden, sürekli olarak) * **jî serê sibehê de ez qet dawestîme** sabahtan beri hiç durmadım 4. dinmek (sona ermek, bitmek, durmak) 5. yorulmak

daweşan *m* 1. silkelendirme 2. çırpma 3. savurma

daweşandin *m* 1. silkeleme, silkeleyiş, silkleme 2. çırpma (hızla ve kesik kesik silkeleme) 3. savurma (kaldırarak vurma) 4. arındırma 5. sallama (tokat atma, vurma) 6. birinin nesi varsa ortaya koyma 7. fırlatma

daweşandin *l/gh* 1. silkelemek, silkmek * **me xalî daweşand** halıyı silkeledik 2. çırpma (hızla ve kesik kesik silkelemek) * **doşek daweşandin** döşeği çırpma 3. savurma

(kaldırarak vurmak) * **kulma xwe daweşandê** yumruğunu ona savurdu 4. arındırmak * **jî gunehan xwe daweşand** gunahlarından arındı, gunah çıkardı 5. sallamak (tokat atmak, vurmak) * **şîrqamek daweşandê** ona bir tokat salladı 6. birinin nesi varsa ortaya koymak 7. fırlatmak

daweşandî rd 1. silkelenmiş 2. çırpılmış 3. savruk

daweşîn m 1. silkelenme 2. çırpılma 3. savrulma 4. arınma

daweşîn l/gh 1. silkelenmek 2. çırpılmak 3. savrulmak 4. arınmak

daweşîner nd/nt 1. silkeleyici 2. çırpıcı

daweşînerî m 1. silkeleyicilik 2. çırpıcılık

dawet m 1. düğün * **ez dê zewiyê bifiroşim û jî kurê xwe re daweteke xweş çêkim** tarlayı satıp oğluma güzel bir düğün yapacağım 2. davet, çağrı 3. davet (yemekli toplantı) ~ **bi hev xistin** düğünü yapmak ~ **ferikî berbû hetikî** yalanı ortaya çıkmak, rezil olmak ~ **kirin** 1) düğün yapmak 2) davet etmek 3) damat, gerdek gecesini başarıyla atlatmak ~ **li dar ketin** düğün başlamak ~ **li dar xistin** düğün başlatmak ~ **sar kirin** düğünü tatil etmek ~ **û dilan** düğün dernek ~ **a bi hev re xweş e el ile gelen** düğün bayram ~ **a (yekî) bi hev xistin** düğününü yapmak ~ **a duduyan agir ketiye hemiyan** 1) horoz evlenir, tavuk tellenir 2) göbeği çatlamak ~ **a gur û rûvî çakal yağmuru** ~ **a (...)** **kirin** (birinin)düğününü yapmak ~ **a miran gira feqîran** zenginlinin malı fakirin çenesi ~ **a xwe kirin** gerdeğe girmek ~ **î (...)** **kirin** (birini bir şeye) davet etmek ~ **î xwarinê kirin** yemeğe çağırmak, ziyafete davet etmek

daweta xwe kirin l/bw gerdeğe girmek, gerdek gecesini başarıyla atlatmak

dawetger nd/nt düğüncü

dawetiye m davetiye

dawetî rd düğün davetlisi

dawetkar rd davetkâr, davet edici

dawetker nd/nt 1. davetçi 2. rd davet edici 3. çağırıcı

dawetkerî m çağırıcılık

dawetkirin m 1. düğün yapma 2. davet etme 3. davet etme (birinin bir şeye uymasını isteme)

dawet kirin l/gh 1. düğün yapmak 2. davet etmek 3. davet etmek (birinin bir şeye uymasını istemek)

dawetkirî rd davetli, çağrılı

dawetname m davetiye, çağrılık

dawetnekirî rd davetsiz, çağrısız

dawetvan nd/nt düğüncü, düğüne çağrılmış, icabet etmiş kişi

dawetvanî nd/nt 1. düğüncü, düğün davetlisi 2. davetli

dawetvanîti m düğüncülük

dawe û damîlok nd anlaşmazlık

dawên m etek

dawênpak rd iffetli

dawênpis rd iffetsiz

dawênpîsî m iffetsizlik

dawênter m fahişe, oruspu, kahpe

dawênterî m fahişelik, kahpelik ~ **kirin** kahpelik etmek (veya yapmak)

dawêr m yargı, muhakeme

dawêrger nd/nt yargıç

dawêrgerî m yargıcılık

dawêrkirin m yargılama

dawêr kirin l/gh yargılamak

dawêştin elemek

dawêştin m eleme

dawidê dunikul zo/nd hüthüt (Upopa epops)

dawidî (I) bot/m krizantem

dawidî (II) rd davudî (ses)

dawidokê dunikul zo/nd hüthüt (Upopa epops)

dawik m tuzak (kuş tuzağı gibi)

dawil m davul

dawirandin m geçirme

dawirandin l/gh geçirmek

dawirîn m geçme, aşağıya doğru geçme

dawirîn l/gh geçmek, aşağıya doğru geçmek

dawirtin m geçirme

dawirtin l/gh geçirmek

dawitîn m kalburlama

dawitîn l/gh kalburlamak

dawiya dawîn h 1. sonunda 2. böylece

dawiyandin m sonuçlama, sonuçlandırma, neticelendirme

dawiyandin l/gh sonuçlamak, sonuçlandırmak, neticelendirmek

dawiyandî rd sonuçlanmış, sonuçlandırılmış

dawiye rd ebedi, son

dawiyê h sonunda

dawî rd 1. son (ilk karşıtı) * **baranên dawî** son yağmurlar 2. soni (en arkadan bulunan)

* **vagona dawîn** son vagon 3. son (artık ondan ötesi veya başkası olmayan) 4. m son (bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi)

* **dawiya zivistanê** kışın sonu 5. **mec** son (ölüm) 6. sonra (arkadan gelen bölüm veya zaman)

* **vî karî mehêlîn dawiyê** bu işi sonraya bırakmayın 7. arka (geri kalan bölüm) * **dawiya xebêroşkê** masalın arkası 8.

wj sonuç ~ **lê anîn** sona erdirmek ~ **lê hatin** sona ermek, hitam bulmak ~ **lê nehatin** bitmek tükenmek bilmemek ~ **li axaftinê anîn** söze son vermek, yekûn çekmek ~ **li gotinên xwe anîn** sözlerine son vermek, lâfi yekûn tutmak ~ **li karê (kesekî) anîn** (birinin) işine son vermek ~ **ya (tişteki)** alt tarafı (işin daha sonrası) ~ **ya ~ eninde** sonunda, sonunda ~ **ya (tişteki)** anîn (bir işin) sonunu getirmek ~ **ya dinyayê** ahir zaman, dünyanın son günleri ~ **ya emr (jî an jî temen)** ahir va-

kit ~ya emrê (yekî) bi xêr be Allah son gür-lüğü versin di ~ya emrê xwe de xeriffin kır-kından sonra azmak ~ya (tişteki) hatin 1) sonu gelmek 2) (bir şeyin) arkası kesilmek ~ya heftayê (an jî heftiyê) hafta sonu ~ya virê tune yalancının mumu yatsıya kadar yanar ~ya wî (...) bi xêr be Allah sonunu hayır etsin

dawîdar *rd* 1. sonlu 2. bitimli

dawîdokê danikul *zo/nd* hüdhüt kuşu

dawîleanîn *m* 1. son verme, sona erdirmе, sonu-landırma 2. ardını alma (veya getirme), ucunu bulma 3. ortadan kaldırma, varlığına son verme

dawî lê anîn *l/bw* 1. son vermek, sona erdir-mek, sonuçlandırmak 2. ardını almak (veya getirmek), ucunu bulmak 3. ortadan kaldır-mak, varlığına son vermek

dawîlehatin *m* 1. sonuçlanma, son bulma (ve-ya sona erme), nihayetlenme, neticelenme 2. son bulma, kesilme 3. sonu gelme, yok olma 4. bitme (sona erme, tamamlanma)

dawî lê hatin *l/bw* 1. sonuçlanmak, son bul-mak (veya sona ermek), nihayetlenmek, ne-ticelenmek 2. son bulmak, kesilmek * **dawî li dersan hat** dersler kesildi 3. sonu gelmek, yok olmak 4. bitmek (sona ermek, tamamlanmak)

dawîlehatî *rd* sona ermiş, sonlanmış, sonuç-lanmış

dawîn *rd* 1. son (ilk karşıtı) * **baranên dawîn** son yağmurlar 2. son (en arkadan bulunan) * **vagona dawîn** son vagon 3. son, bitim, ni-hayet (artık ondan ötesi veya başkası olma-yan) * **heta qurîşa dawîn xerc kîriye** son kuruşuna kadar harcamış

dawîne *rz/m* 1. mastar soneki 2. sonek, son ta-kı (kelime türetmek veya kelimenin görevi-ni belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler)

dawîng *m* 1. sonuç, netice 2. bitim, nihayet 3. *rz* son takı

dawînî *rd* nihaî, sonuç

dawînk *m* 1. sonuç, netice 2. *rz* sonek

dawîtan *m* eleme

dawîtin *m* eleme

dawîtin *l/gh* elemek (ince elekten geçirmek)

dawîlebûyî *rd* davalı (dava konusu olmuş olan)

dawîlimbaz *m* davlumbaz

dawm *h* aniden, yerinden, hemen * **ji dawma xwe de rabû** aniden kalktı

dawpak *rd* iffetli, namuslu

dawpakî *m* iffet

dawpaqij *rd* iffetli, ırz ehli, namuslu

dawpaqijî *m* iffet

dawpîs *rd* iffetsiz

dawpîsbûn *m* iffetsizleşme

dawpîs bûn *l/gh* iffetsizleşmek

dawpîsî *m* iffetsizlik, etek kiri (yolsuz ilişki)

dawşandin *bnr* daweşandin

dawşêle *nd* döküntü (bir toplulukta geri kal-mış kimseler)

dawşilik *m/argo* oruspu

dawşî *m* döküntü

dawudê dunikul *zo/nd* ibibik, hüthüt, çavuş kuşu (Upopa epops)

dawudî (I) *bot/m* kasım patı, krizantem (Chrysanthemum)

dawudî (II) *rd* dawudî (ses)

dax *m* 1. dağ (kızgın bir demirle vurulan dam-ga) 2. en, damga (hayvanlara veya eşyalara vurulan işaret) 3. dağ (iyileştirmek için vü-cudun hastalıklı bölümünde kızgın bir araç-la yapılan yanık) 4. *mec* dağ (büyük üzüntü, acı) ~ **û durf** işaret * **bi dax û durfan wî nas dike** işaretler aracılığıyla onu tanıyor

daxa çekik *nd* üç taşla oynan bir oyun

daxa dehûşêşan *nd* on altı taşla oynanan bir oyun

daxan *bz/m* indirim

daxandin *m* dağlama

daxandin *l/gh* 1. dağlamak (kızgın bir demir-le hayvan derisine damga vurmak) 2. dağla-mak (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine kızgın bir metal parçay-la vurmak)

daxandî *rd* dağlı, dağlanmış olan

daxa nehan *nd* dokuz taşla oynan bir oyun

daxbar *rd* 1. dağlı (dağı olan, dağlanmış olan) 2. *mec* dertli, tasalı, üzüntülü

daxbarbûn *m* 1. tasalanma, üzülmе 2. etkilen-me

daxbar bûn 1. tasalanmak, üzülmek 2. etki-lenmek

daxbarî *m* dağlama

daxdan *m* dağlama

dax dan *l/gh* 1. dağlamak (kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurmak) 2. dağla-mak (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine kızgın bir metal parçay-la vurmak)

daxdar *rd* 1. dağlı (dağı olan, dağlanmış olan) 2. *mec* dertli, tasalı, üzüntülü 3. *mec* yaralı

daxdarbûn *m* 1. tasalanma, üzülmе 2. etkilen-me

daxdar bûn *l/gh* 1. tasalanmak, üzülmek 2. etkilenmek

daxdarî *m* dağlanma, dağlılık

daxdaxî *rd* dağlanmış durumda olan

daxdaxîkirin *m* dağlama

daxdaxî kirin *l/gh* dağlamak

daxdayî *rd* dağlı, dağlanmış olan

daxdayîn *m* dağlayış

daxekêş *m* dağlama aracı

daxil (I) *n* tahlil

daxil (II) *nd* 1. dahil, dahl, karışma 2. dahil, iç, içeri ~**ê protokolê** protokole dahil ~**î** (...) **bûn** 1) -e katılmak, içine girmek 2) -e bas-

mak * daxilî sara çaran bû dördüncü yaşını bastı ~î qebrê kirin toprağa vermek, gömmek

daxiliye *nd* 1. dahiliye *nd* dahiliye (devlet yönetiminde iç işleri) 2. dahiliye (vücudun iç hastalıklarıyla ilgili hekimlik bölümü) 3. dahiliye (iç hastalıklarıyla ilgili hastahane bölümü)

daxilî *rd* dahilî, içsel

daxilbûn *l/gh* katılma, dahlolma

daxil bûn *l/gh* katılmak, dahlolmak

daxilîkirin *m* katma, dahletme

daxilî kirin *l/gh* katmak, dahletmek

daxim *m* cam

daximrandin *m* söndürme, köreltme

daximrandin *l/gh* söndürmek, köreltmek

daximrîn *m* söndürülme, körelme

daximrîn *l/gh* söndürülmek, körelinek

daxirxîlîn *m* salkım saçak asılı olma

daxirxîlîn *l/gh* salkım saçak asılı olmak

daxistan *m* indirim, tenzilât

Daxistanî *nd/rd* Dağıstanlı

daxistin *m* 1. indirme, indiriş (yüksekten veya yukarımdan aşağıya inmesini sağlamak) 2. indirme, kapama, kapatma 3. alçaltma (aşağıya doğru indirme) 4. indirme, düşürme (değerini, fiyatını düşürme) 5. indirim, indirim, tenzilât, indirim yapma, tenzil etme

daxistin *l/gh* 1. indirmek (yüksekten veya yukarımdan aşağıya inmesini sağlamak) * **tekerberên qata jorê daxistin** yukarı kattaki eşyayı indirdiler 2. indirmek, kapamak, kapatmak * **derebe daxistin** kepenkleri indirdi 3. alçaltmak (aşağıya doğru indirmek) 4. indirmek, düşürmek (azaltmak, değerini, fiyatını düşürmek) * **piştî bazarkirinê êpê bihayê kiras daxist** pazarlıktan sonra giysinin fiyatını epey indirdi * **min deh hezar lîreyê din jî daxist, dîsa nekirî on bin lira daha düşürdüm** almadı 5. indirim yapmak, tenzil etmek

daxistî *rd* 1. inik, indirilmiş * **pace daxistî bûn** pencereler inikti 2. alçaltılmış (aşağıya doğru indirilmiş) 3. indirimli, tenzilâtli (değeri, fiyatı indirilmiş olan)

daxîn *m* 1. indirim 2. *bz* indirim, tenzilât

daxîner *rd* 1. indirici 2. düşürücü ~a **xwînpêstênê** (an jî **tansiyonê**) tansiyon düşürücü

daxker *nd/nt* dağlamacı, dağlayıcı

daxkirin *m* dağlama

dax kirin *l/gh* 1. dağlamak (kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurmak) 2. dağlamak (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine kızgın bir metal parçayla vurmak)

daxkirî *rd* dağlı, dağlanmış olan

daxkirok *m* dağlağı

daxme *m* dama

daxsî *rd* kaynatılmış olan (kaynatılmış süt, su)

daxuliqandin *m* yaratma

daxuliqandin *l/gh* yaratmak

daxuliqîn *m* yaratılma

daxuliqîn *l/gh* yaratılmak

daxumandin *m* örtme

daxumandin *l/gh* örtmek

daxumîn *m* örtülme

daxumîn *l/gh* örtülmek

daxuran *m* aşınma, erozyon

daxurandin *m* aşındırma

daxurandin *l/gh* aşındırmak

daxurandî *rd* aşınık

daxurîn *m* 1. aşınma 2. aşağıya akma

daxurîn *l/gh* 1. aşınmak 2. aşağıya akmak *

lehî ji pal û kaşan dadixuriya sel bayırlardan akıyordu

daxuşandin *m* süründürme

daxuşandin *l/gh* süründürmek

daxuşandî *rd* süründürülmüş

daxuşîn *m* sürünme

daxuşîn *l/gh* sürünmek (karnı üzerinde sürünerek ilerlemek)

daxuyakirin *m* 1. belirtme, belli etme (görünür, anlaşılır hale getirme) 2. açıklama, beyan etme ~a **mal û mülk** mal mülk beyanı

daxuya kirin *l/gh* 1. belirtmek, belli etmek (görünür, anlaşılır hale getirmek) 2. açıklamak, beyan etmek

daxuyakirî *rd* 1. belirtilmiş 2. açıklanmış, beyan edilmiş olan

daxuyan *m* 1. bildirme, beyan 2. *hiq* ifade 3. duyurma ~ **dan** beyan vermek ~a **vînî hiq** irade beyanı

daxuyaname *m* bildirim ~ya **giştî ya lihevkinê** genel uygunluk bildirimi

daxuyandin *m* 1. bildirme, beyan etme, deklare etme 2. bildirme, deklare etme, beyan etme (gümrüklerde vergi konusu olacak eşya vb.yi resmî makamlara bildirme) 3. belirtme 4. açıklama, açıklama yapma, açıklamada bulunma 5. yürütme (açıklama, öne sürme)

daxuyandin *l/gh* 1. bildirmek, beyan etmek, deklare etmek 2. beyan etmek, bildirmek, deklare etmek (gümrüklerde vergi konusu olacak eşya vb.yi resmî makamlara bildirmek) 3. belirtmek * **min ramanên xwe daxuyandin** ben düşüncelerimi belirttim 4. açıklamak, açıklama yapmak, açıklamada bulunmak * **wezîr der barê vê yekê de ramanên xwe daxuyandin** bakan bu konuda düşüncelerini açıkladı 5. yürütmek (açıklamak, öne sürmek) * **raman daxuyandin** fikir yürütmek

daxuyandî *rd* 1. bildirilmiş, beyan edilmiş 2. belirtilmiş 3. açıklanmış, açıklama yapılmış

daxuyani *m* 1. bildirme, beyan 2. açıklama 3. demec, beyanat ~ **dan** 1) açıklama yapmak, açıklamak, açıklamada bulunmak 2) beyanat vermek (veya beyanatta bulunmak), demec vermek ~ **kirin** açıklama yapmak, açık-

lamak, açıklamada bulunmak
daxuyanîdan *m* 1. açıklama yapma, açıklama, izahat verme, izahatta bulunma 2. demek verme, beyanat verme
daxuyanî dan */gh* 1. açıklama yapmak, açıklamak, izahat vermek, izahatta bulunmak 2. demek vermek, beyanat vermek
daxuyanîkirin *m* açıklama yapma, açıklama
daxuyanî kirin */gh* açıklama yapınak, açıklamak
daxuyanname *m* 1. bildirge, beyanname 2. bildirge (vergi yükümlülerin gelir bildirme belgesi)
daxûl *rd* eğinik ~î (...) **bûn** -e eğilmek
daxûlbûn *m* eğilme
daxûl bûn */gh* eğilmek (insan için, iş yaparken belini bükmek)
daxûlbûyîn *m* eğiliş, eğilme (insan için)
daxûlkirin *m* eğme
daxûl kirin */gh* eğmek (düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek)
daxûn *bnr* darxûn
daxwaran *m* aşınım
daxwarandin *m* aşındırma
daxwarandin */gh* aşındırınak
daxwarandî *rd* aşınık
daxwarin *m* 1. lâf yeme, yalayıp yutmak (kötü bir davranış, söz karşısında ses çıkarmama, kabullenme) 2. hazmetme, içine sindirme, içine atma, sesini çıkarmadan içermek
daxwarin */gh* 1. lâf yemek, yalayıp yutmak (kötü bir davranış, söz karşısında ses çıkarmamak, kabullenmek) 2. hazmetmek, içine sindirmek, içine atmak, sesini çıkarmadan içermek
daxwarîn *m* aşınma
daxwarîn */gh* aşınmak
daxwastin *m* 1. dileme 2. talep etmek
daxwastin */gh* 1. dilemek 2. talep etmek
daxwaz *m* 1. istek, dilek (bir şeye duyulan eğilim) * **me li gor emadê we ew tişt anî cih** tam isteğinize göre o işi yaptık 2. istek, istem, talep (yerine getirilmesi başkasından istenilen, beklenen şey) 3. emel, ülkü 4. rağbet, istek 5. sürüm, revaç 6. istek, heves
daxwazbar *rd* 1. istekli, rağbetli 2. sürümlü ~a (...) **kirin** -e istemek, talep etmek
daxwazî *m* 1. istek, dilek (bir şeye duyulan eğilim) * **me li gor emadê we ew tişt anî cih** tam isteğinize göre o işi yaptık 2. istek (yerine getirilmesi başkasından istenilen, beklenen şey, talep) ~î **kirin** istek duymak
daxwazkar *nd/nt* 1. dileyici 2. istekli, talepkâr, talip
daxwazkarî *m* isteklilik, talepkârlık
daxwazker *bnr* daxwazkar
daxwazkerî *bnr* daxwazkarî
daxwazkir *rd* matlup, istenilen
daxwazkirin *m* 1. dileme (rica etme, arzu et-

me) 2. dileme (biri için bir dilekte bulunma)
 3. isteme, istekte bulunma, talep etme
daxwaz kirin */gh* 1. dilemek (rica etmek, arzu etmek) 2. dilemek (biri için bir dilekte bulunmak) * **ez ji te re şad û kamiraniyan**
daxwaz dikim sana mutluluklar dilerim 3. istemek, istekte bulunmak, talep etmek
daxwazkirî *rd* matlup, istenilen
daxwazlêker *nd/nt* davacı
daxwazlêkerî *m* davacılık
daxwazname *m* 1. dilekçe, arzuhal 2. talepname
daxwaznamenivîs *nd/nt* arzuhalcı
daxwaznamenivîsî *m* arzuhalcılık
daxwer *rd* aşındırıcı
daxwerîner *rd* aşındırıcı
daxwestin *m* 1. dileme (rica etmek, arzu etmek) 2. dileme (biri için bir dilekte bulunma) 3. talep etmek
daxwestin */gh* 1. dilemek (rica etmek, arzu etmek) 2. dilemek (biri için bir dilekte bulunmak) 3. talep etmek
dayax *m* dayanma ~ **kirin** dayanmak
dayende *rd* 1. bağışçı 2. verici
dayendetî *m* 1. bağışçılık 2. vericilik
dayê *b* 1. ana (anneye seslenme sözü) 2. *m* anne (yaşlı kadınlara saygılı bir seslenme sözü) 3. *m* bacı (tarikat şeyhlerin karısı) 4. analık (ana yerini tutan veya ana kadar yakınlık gösteren kadın) ~ **dêranê** zavalı **anne**
dayik *m* 1. ana, anne 2. anacık 3. ana (velinimet) ~ **a şîr** süt anne ~ **ê heft kur xweyê kirin**, **heft kur dayik ji birçînan kuştin** ana yedi evlat besledi onlar anayı aklıktan öldürdü
dayika mar *nd* dişi yılan
dayikatî *m* 1. analık (ana olma durumu) 2. analık (ana duygusu)
dayikbûn *m* ana olma, ana oluş
dayikê *b* 1. ana (anneye seslenme sözü) 2. *nd* ana (yaşlı kadınlara saygılı bir seslenme sözü) 3. analık (ana yerini tutan veya ana kadar yakınlık gösteren kadın)
dayikniştîman *m* ana vatan
dayiktî *m* 1. analık, annelik (ana olma durumu) 2. analık, annelik (ana duygusu) 3. analık (anaca davranış)
dayîk *bnr* dayik
dayî (I) *bot/m* ak asına, ören gülü
dayî (II) *n* dayî (anneni erkek kardeşi)
dayî (III) *n* kudret helvası
dayî (IV) *rd* verilmiş, mevdu
dayîn (I) *m* 1. veriş, verme 2. ödeme, ödeniş, ödeyiş 3. vergi (bir kimsenin doğuştan sahip olduğu iyi nitelik) * **ev dayîneke Xwedê ye** bu bir Allah vergisi ~ **û girtin** teslim tesellüm ~ **a kevir li ser dil e** bağrına taş basmak ~ **a Xwedê** Allah vergisi
dayîn (II) *m* 1. dadı 2. süt ana (veya anne)

dayınbar *rd* ödemeli

dayındar *rd* ödemeli

dayinde *rd* verici

dayindest *m* elden teslim, elden teslim etme

dayıngêh *m* ana okulu, çocuk yuvası

dayınî *m* 1. dadılık 2.süt analık (veya annelik)

dayıntı *m* 1. dadılık 2.süt analık (veya annelik)

daykanî *sos/m* ana erkil

daykanîti *sos/m* ana erki

daykatî *m* analık ~ kirin analık etmek veya yapmak

daylan (I) *nd* özel bir işin sonuna veya belirli bir sayıya varıldığının özel çığılığı. Ekim biçimi sonunda koro halinde tekerleme çağırılır. Bir oyun veya kazançta 10, 12, 24, 100, 1000 gibi belirli sayılara erilmede durak verip çığılık atma ~ bang kirin bu çığılığı atmak

daylan (II) *rd* 1. yakışıklı 2. acaip, garip

dayox 1. verici (veren, verme yanlısı) 2. verici (çıkart gözetmeksizin her türlü yardımı yapan, esirgemeyen) 3. fiz/m verici (elektromanyetik dalgaların yardımıyla işaret, ses ve görüntü iletmeye yarayan cihazların genel adı) 4. bj/n verici (başkasına aktarılacak üzere kan, doku veya organ veren kimse) 5. verimkâr * bavê Zeynebê ne dayox e Zeynep'in babası verimkâr değil 6. satıcı 7. mec kefil

dazanîn *m* bildiri

daze *m* fidan

dazmix *n* maya

de *rz* 1. bir (sıfat veya zarf durumunda başına geldiği kelimelere kuvvet, istek, veya kesin olmayan anlamlar katar) * de baranek barî, de wisa barî qet mepirse bir yağmur yağdı, bir yağdı hiç sorma 2. haydi * de bê vir haydi buraya gelsin 3. hele bir * de bila ew roj bê hele bir o gün gelsin 4. b olur mu * de, tişteq wisa dibe! öyle bir şey olud mu! ~ bavê min ha benim babam, ha gayret ~ bidê û ~ nedê! yer misin yemez misin! ~ bila bê gelsin de... * de bila bê îcar jî nava vî karî derkeve gelsin de, bu işin içinden çıksın bakalım ~ bixwe na, nah * de bixwe, yeke din jî! nan, bir tana daha! ~ bixwe kero yedin mi naneyi, gördün mü? ~ carek bû g neyse (önemi yok, olan oldu) * de carek bû neyse olan oldu ~ çi bû bû g neyse (önemi yok, olan oldu) * de çi bû bû neyse olan oldu ~ 1) h peyderpey 2) yavaş yavaş, aheste aheste 3) sakın olaki! ~ dev jê berde lo (an jî lê) bırak Allahını seversen ~ dev jê biqere lo (an jî lê) bırak Allahını seversen ~ (te an jî we) dît ne buyrulur? * de we kirên wî dîtîn, hûnê îcar çi bibêjin? yaptıklarını gördünüz, şimdi buna ne buyuracaksınız? ~ ew çi ye? sözü mü olur? ~ êdî çêbû g neyse (önemi yok, olan oldu) * de êdî çêbû neyse olan

oldu ~ êdî çi be g her neyse (önemi yok) ~ êdî tu ... var kıyas et * de êdî tu lê bigire var sen kıyas et ~ haydê (an jî hadê) 1) haydisene, hadisene 2) hoppala (küçük çocuklar atlarken onları yüreklendirmek için söylenir) ~ haydê tûman li kurmoriyê bîkin olacak şey değil ~ hema ev jî adetek e âdet yerini bulsun diye ~ hema ev jî bûye a-det âdet yerini bulsun diye ~ hema hûn xweş bin siz siz sağ olun ~ her (e) b na, nah ~ heyra b hoş (bununla birlikte) * de heyra, dilê min jî jî zewacê re nîn e hoş, benim de evlenineye gönlüm yok ~ (îcar) hûn dîzanin siz bilirsiniz ~ îcar (yek) bi bir anîn öpüp de başına koymak ~ îcar binêre ne buyrulur? * de îcar binêre, hûnê niha çi bibêjin? yaptıklarını gördünüz, şimdi buna ne buyuracaksınız? ~ îcar bixwe! öp babanın elini! ~ îcar (yek) dan ser serê xwe öpüp de başına koymak ~ îjar em werin ille velâkin, gel gelelim, bununla birlikte ~ îcar hûnê jî vê re çi bibêjin? ne buyrulur? * de îcar hûnê jî van kirên wî re, çi bibêjin? yaptıklarını gördünüz, şimdi buna ne buyuracaksınız? ~ îcar tu lê binêre! seyre! ~ (te) jî neyse (önemi yok, olan oldu) * de tu jî were neyse sende gel ~ ka 1) hani nerde! 2) hele, hele bir (uyarına, korkutma veya vatan anlatır) * de ka bila nexebite hele çalışmasın * de ka bila neke! hele bir yapmasın! ~ ka çi neymiş * de ka çi, xwedêgiravî ez hevalên xwe tînim malê û em bi qumarê dileyîzîn? neymiş, arkadaşlarımızı eve getiriyor, kumar oynuyorlarmışız? ~ kanê nerede ('özlem, arayış imkanı var mı, imkansız' anlamlarında kullanılır) * xwedêgiravî min dê jî we re pêjn û hisên xwe binivisanda, de kanê? size sözüm ona hislerim yazacağım, nerede? ~ na lo (an jî lê) 1) haydi canım sende, haydi ordan (böyle şey olmaz, sanan inanmam) 2) yok canım * de na lo, ez ne aligirê tu kesî me yok canım, ben kimsenin tarafı değilim ~ na tu jî ha haydi canım sende, haydi ordan (böyle şey olmaz, sanan inanmam) ~ tu dê bibînî 1) gör (veya görürsün) * tu dê bibînî ku ez dê çawa bidimê ben ona vereceğim, sen de gör 2) gör bak ~ tu dê lê binêrî 1) gör (veya görürsün) * tu dê lê binêrî ku ez dê çawa bidimê ben ona vereceğim, sen de gör 2) gör bak ~ tu jî ilahî, sen de ha ~ tu jî lo adam sen de (veya yalnız adam) * de tu jî dev jê berde adam, vazgeç ~ tu lê bak sen ~ tu zanî (an jî hûn zanî) 1) sen bilirsin (veya siz bilirsiniz) 2) Allah selâmet versin (keyfin bilir) ~ û ~ aheste aheste ~ were gel de * de were hêrs nebe gel de şimdi kızmaya ~ were ha 1) iyi iş (doğrusu) 2) gel de seyreyle, hoppala (şaşma ile birlikte kınamayla belirtir) * de were

ha, ev ji ku derket? hoppala, bu nereden çıktı? ~ were vî kerî jî vê avê (an jî bihurê) derbas bike! 1) ayıkla pirincin taşını! 2) o-na lâf anlatmak deveye hendek atlatmaktan daha zor ~ were vî nîrî hilgire ser vî millî o-na lâf anlatmak deveye hendek atlatmaktan daha zor ~ yelah hoppala (küçük çocuklar atlarken onları yüreklendirmek için söylenilir)

-de rz yapım soneki

debabe lşk/m tank

deban nd kılıç demiri

debançe bnr demançe

debang bnr debeng

debanik m esneine (uyku veya sıkıntıdan dolayı) ~ hatin (yekî) esneinek

debar m 1. geçim 2. dayanç 3. yem, hayvan yemi ~ (ebûr an jî îdare) zor e geçim sıkıntısı (veya geçim zorluğu) ~a (yekî) bûn geçimini sağlayacak durumda olmak ~a (yekî) dabîn kirin geçimini sağlamak ~a (yekî) hatin dabînkirin geçimi temin edilmek, nafakalanmak ~a xwe kirin geçinmek, geçimini sağlamak, hayatını kazanmak * Muharem tenê bi masîgiriye debara xwe dike Muharem yalnız balıklıkla geçiniyor ~a xwe li ser (yekî) din kirin -den geçinmek (kendi ihtiyaçlarını başkalarından sağlamak) * mêrik pere nade titûnê nakire, li ser qutîyên her kesî debara xwe dike adam para verip tütün almıyor, herkesin tabakasından geçiniyor ~a xwe peyde (an jî dabîn) kirin geçimini sağlamak (veya temin etmek)

debarbûn m geçinme

debar bûn l/gh geçinmek

debare m 1. geçinlik, nafaka 2. azık

debarî m geçinim

debarkirin m 1. geçinme 2. dayanma, idare etme (tahamül etme, güç bir duruma katlanma)

debar kirin l/gh 1. geçinmek 2. dayanmak, idare etmek (tahamül etmek, güç bir duruma katlanmak)

debaşan m üleştirim

debaşkar nd/nt bölücü

debaşkarî m bölücülük

debaşkirin m bölme, üleşme, üleştirme

debaş kirin l/gh bölmek, üleşmek, üleştirmek

debax m sepi

debaxane m tabakhane

debaxgeh m tabakhane

debaxkar nd/nt sepici

debaxkarî m sepicilik

debaxker nd/nt sepici

debaxkerî m sepicilik

debaxkirin m sepileme, tabaklama

debax kirin l/gh sepilemek, tabaklamak

debaxkirî rd sepili

debaxtî m tabaklama, tabaklık

debaxxane m tabakhane

debdebe m debdebe, görkem

debdebeyî rd debdebeli

debe (I) m çingar, olay, mesele

debe (II) m sıvı kabı

debeng rd 1. aptal, ahmak, geri, anlayışsız 2. b aptal (küçümseme belirten seslenme)

debengane h aptalca, ahmakça (ahmaka yarasır nitelikte)

debengî m aptallık, ahmaklık ~ kirin aptallık etmek, ahmaklık etmek

debengîbûn m aptallaşma, ahmaklaşma

debengî bûn l/gh aptallaşmak, ahmaklaşmak

debengîkirin m aptallaştırma, ahmaklaştırma

debengî kirin l/gh aptallaştırmak, ahmaklaştırmak

debengokî rd aptalca, ahmakça

de bila b 1. haydi, hadi (kabul ve onamayı belirtir) * de bila ew jî bê hayde o da gelsin 2. haydi, hadi (ihtimal belirtir) * ji niha bi şûn de ez dê deh sal emir bikim, bîst sal bikim, de bila sî sal be bundan sonra on sene mi yaşarım, yirmi mi, haydi otuz sene olsun

debir (I) m divit

debir (II) nd/nt yazıcı, katip

debir (III) m 1. ekin * îsal baran baş barî, debir baş in bu sene iyice yağmur yağdı, ekinler iyi 2. yem (hayvan yiyeceği) ~ û dêr 1) ekinler 2) zahire

debirandin m geçindirme

debirandin l/gh geçindirmek

debirî m yazıcılık

debirîn m geçinme

debirîn l/gh 1. geçinmek * Azad tenê bi masîgiriye didebire Azad yalnız balıklıkla geçiniyor 2. mec sığınmak

debirvan nd/nt ikinci

debirvanî m ekincilik

debî erd/m debi

debîr nd/nt 1. idareci, yönetici 2. katip

debîristan m lise

debîrî m 1. yöneticilik 2. katiplik

debîş m 1. yapışkan 2. ağda 3. kîm glüten

deboqan m reçine

debor m 1. geçim 2. dayanç, tahamül etme * ax debor nedikir toprak tahamül etmiyordu ~a (yekî) hatin sıkılmamak

debres n karatahta

debriyay m debriyay

deburge m polo sopası

debûqan bnr deboqan

debûş m 1. yapışkan 2. rd yapışıcı, yapışkan

debûşî rd yapış yapış

debûşkî rd yapışkanca

debûşkîbûn m yapışkanca olma, yapış yapış olma

debûşkî bûn l/gh yapışkanca olmak, yapış yapış olmak

debûşokî *rd* yapışkanca

Decal *n* Deccal ~ **li dû** (an **jî pey**) **yekî bûn** ar-
dından (veya arkasından) atlı kovalanak *
ev çî leza te ye, tu dibêjî qey Decal li dû te
ye? nedir bu telâşın, sanki arkada atlı kova-
lıyor?

decrescendo *mzk/h* *decrescendo*

deç *m* damga, bir beyaz yüzeyde tek nokta

dede *n* dahdah, dehdeh (çocuk dilinde at, ka-
tır)

dededan *m* arızalanma

dede dan *l/gh* arızalanmak

dedek (I) *b* tay tay

dedek (II) *n* dahdah, dehdeh (çocuk dilinde at,
katır)

dedektîf *nd/nt* detektîf

dedektîfî *m* hafiyelik

dedektor *m* dedektör, bulucu

dedik *ant/m* dalak

dedîngeh *m* kaza, kasaba

deduksiyon *fel/m* dedüksiyon, tündengelim

def (I) *m* 1. davul 2. tef ~ **bi adet lê dikeve** da-
vul bile usuluna göre çalınır ~ **jendin 1)** da-
vul çalmak, davul dövmek 2) tef çalmak ~ **a**
hawarê sır saklamayan ~ **a (yekî) lê xistin**
(birini) tefe koymak (veya tefe koyup çal-
mak), antipropagandasını yapmak

def (II) *m* saç teli ~ **a spî avêtin porê (yekî)**
saçına ak düşmek ~ **a spî ketin porê (yekî)**
saçına ak düşmek ~ **ên spî avêtin dev û riyê**
(**yekî**) (saça, sakala) ak düşmek ~ **ên spî**
avêtin por û riyê (yekî) (saça, sakala) ak
düşmek

def (III) *nd* 1. huzur, karşı, kat, nezdinde, ön,
yan * **hatbûn def me** yanımıza gelmişlerdi
* **li def kesê hunermend** sanatçı kimselerin
nezdinde 2. yan (birlikte, beraber olma) * **li**
def min sê kes hene yanımda üç kişi var

def (IV) *m* 1. def, savma 2. itekleme * **def lê**
xist itekledi ~ **a (yekî) jî xwe kirin** (birini)
başından savmak (defetmek) ~ **î (...)** **dan -e**
sokmak

def (V) *m* on karıka verilen ad

defa hawarê *nd* kôs (büyük davul)

defandin *m* 1. defetme, defleme, savma, sa-
vuşturma 2. itme

defandin *l/gh* 1. defetmek, deflemek, savmak,
savuşturmak * **me bela defand** belâyı sav-
dık 2. itmek

defandî *rd* 1. defedilmiş 2. itilmiş

defans *m* defans

defa sing *ant/m* can tahtası

defbûn *m* defloma, çekilip gitme

def bûn *l/gh* defolmak, çekip gitmek, yıkıl-
mak

defdan *m* itme, basma

def dan *l/gh* itmek, basmak

defder *nd/nt* itekleyici, itekleyen

defeyibandin *m* işkillenme

def eyibandin *l/gh* işkillenmek

defik (I) *bnr* pozınık

defik (II) *m* tef

definandin *m* gönme, gömüş

definandin *l/gh* gömmek, defnetmek (ölüyü
gömmek)

definandî *rd* gömük, gömülü, metfun

defincan *m* bir tür tef

definî *rd* gömük, gömülü

definîn *m* gömülme, gömülü, dehnolunma

definîn *l/gh* gömülme, dehnolunmak

definkirî *rd* gömülü

defîle *m* defile

defîne *m* define, gömü

defînegir *nd/nt* defineci

defînegirî *m* definencilik

defjen *nd/nt* 1. davulcu 2. tefçi

defjenî *m* 1. davulculuk 2. tefçilik

defkirin *m* defetme, savma, savuşturma

def kirin *l/gh* defetmek, deflemek, savmak,
savuşturmak

deflasyon *ab/m* deflasyon, para darlığı

def lê dan *l/bw* iteklemek

deflêder *nd/nt* 1. davulcu 2. tefci

deflêderî *m* 1. davulculuk 2. tefçilik

def lê xistin *l/bw* iteklemek

defn *m* defin, gömme ~ **î erdê kirin** toprağa
vermek

defnbûn *m* defnolunma, gömülme

defn bûn *l/gh* defnolunmak, gömülme

defnbûyî *rd* metfun, gömülü

defnbûyîn *m* dehnolunuş, gömülü

defne *bot/m* defne (Laurus nobilis)

defnkirin *m* defnetme, gömme

defn kirin *l/gh* 1. gömmek, defnetmek 2. göm-
mek (birinin cenaze törenine katılmak veya
cenazeyi kaldırmak) 3. gömmek (birinden
daha çok yaşamak) * **ez dê hîn pir kesan**

defn bikim ben daha çok insan gömerim

defnkirî *rd* gömük, gömülü, metfun

deforme *rd* deforme

deformebûn *m* deforme olma

deforme bûn *l/gh* deforme olmak

deformebûyîn *rd* deforme oluş

defransiyel, diferansiyel *m* diferansiyel

defroster *m* defroster, buzçözer

defter *m* defter ~ şidandin defterleri sarmak *

çi ye dîsa tu defteran dişidînî? nedir yine
defterleri sarıyorsun? ~ **a bîrhatîyan** (an **jî bîrewerîyan**) hatıra
defteri ~ **a dahat û lêçûnan** *bz* işletme def-
teri ~ **a gelaleyan** karalama defteri ~ **a**
jimêryarî *bz* ana defter ~ **a mezin** *bz* ana
defter, büyük defter, defteri kebir ~ **a qeydi-**
yan kayıt defteri ~ **a qopyayan** kopya defte-
ri ~ **a reş** kara liste ~ **a rojane ya hesaban** *bz*
günlük defter ~ **a yewmîyeyan** yevmiye def-
teri

deftera jimêryariyê *nd* nüfus envanter

defterdar *nd/nt* defterdar, mühasip
defterdarî *m* defterdarlık, mühasiplik
defterfiroş *nd/nt* defterci (satan kimse)
defterfiroşî *m* deftercilik
deftervan *nd/nt* defterci
deftervanî *m* deftercilik
defterxane *m* defterhane
defterxitim *m* nüfus cüzdanı
defvan *nd/nt* davulcu
defvanî *m* davulculuk
deg *bmr* deq
degajman *m* degajman
degel *rd* 1. cesur, yiğit 2. basiretli
degeli *m* 1. cesaret, yiğitlik 2. basiret
degenek *m* deynek
degerû *rd* sivri dilli
degme *rd* 1. değme (her, herhangi bir) 2. *h* na-diren ~ **û wezîr** bir aşık oyunu
degmen *rd* değme
deh (I) *b* dah, deh ~ **kirin** dah etmek
deh (II) *n* 1. on (10, X) 2. *rd* on (dokuzdan bir artık) ~ **car** (an jî neqil) on defa (veya on kere) * **ev bû deh car jê re dibêjim were** on defadır söylüyorum gel diye ~ **kesên aqilmend ji heqê yekî dîn dernakevin** bir deli bir kuyuya taş atar kırk akıllı çıkarmazın ~ **sal jî emrê (yekî) çûn** bir yaşına daha girmek * **piştî ku min bihîst diz ew e, deh sal jî emrê min çû** hırsızın o olduğunu öğrenince, bir yaşına daha girdim
deha *m* deha, dâhilik
dehan (I) *mat/m* onlar, onlar basamağı
dehan (II) *m* 1. sindirim, hazım 2. *biy* özümleme
dehanbar *rd* sindirilebilir
dehandin *m* 1. sindirme, sindiriş, hazmetme 2. özümlemek, özümsemek
dehandin *l/gh* 1. sindirmek, hazmetmek * **xwarina ku dixwarin bi zorê didehandin** yediklerini zor sindiriyordu 2. özümlemek, özümsemek
dehandî *rd* sindirik, sindirilmiş
dehane *nd* müeşşer
dehanî *mat/rd* 1. ondalık 2. onlar 3. *dîr/m* öşür
dehannas *nd/nt* sindirim bilimci
dehannasî *bj/m* sindirim bilimi
de haydê *b* 1. haydisene, hadisene 2. *hodi* meydan
dehbe *zo/rd* 1. vahşi, yabanî (evcil olmayan hayvan) 2. yaratık (korkunç hayvanlar)
dehbelor *rd* alık, ebleh
dehbelorî *m* alıklık, eblehlik
dehbelorîbûn *m* alıklaşma
dehbelorî bûn *l/gh* alıklaşmak
dehede *rd* onar onar
dehek *rd* 1. onluk 2. ondabir
dehekî *mat/rd* ondalık
dehem *rd* onuncu
dehemîn *rd* onuncu

dehen *nd* ağız ve diş
dehene *rd* onluk
deherandin *m* 1. kovma 2. kovma, uzaklaştırma
deherandin *l/gh* 1. kovmak, kovalamak 2. kovmak, uzaklaştırmak
deherandî *rd* kovulmuş
deherîn *m* kovulma, kovuluş
deherîn *l/gh* kovulmak
dehê ilonê *nd* yılan gibi sürüngelemlerin toprak altına çekilme dönemi
dehêk *mat/m* 1. ondalık 2. ondabir
dehf (I) *m* 1. saç teli 2. at kılı ~ **ên spî avêtin porê (yekî)** saçlarına aklar düşmek
dehf (II) *m* tuzak, kapan
dehf (III) *m* itek, itekleme, itme ~ **lê dan** (an jî **xistin**) iteklemek ~ **î (tişteki) dan** itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **wî dehfî avê dabû** onu suya itmisti * **dehfî birkê dan** havuza itmek ~ **eyibandin 1)** süt dökmüş kedi gibi olmak (veya süt dökmüş kediye dönmek) 2) kendi ayıplarından konuşulduğunu sezmek, kötü durumu sezmek
dehfandin *m* iteleme, itme, itiş, itekleme
dehfandin *l/gh* 1. itmek, iteklemek (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürmek) * **mase dehfandin** masayı itmek * **hêdika pace dehfand** pencereyi yavaşça itti 3. itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **ew dehfande birkê** onu havuza itti 4. **fiz** itmek (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlamak) * **du heyberên ku bi heman elektrîkê bar in, hev didehfîn** aynı cins elektrikli iki cisim birbirini iter
dehfdan *m* itme, iteleme
dehf dan *l/gh* 1. itmek, iteleme (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürmek) * **mase dehf dan** masayı itmek 2. itmek (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açmak veya kapatmak) * **hêdika pace dehf da** pencereyi yavaşça itti 3. itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **ew dehf da birkê** onu havuza itti 4. **fiz** itmek (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlamak) * **du heyberên ku bi heman elektrîkê bar in, hev dehf dîdîn** aynı cins elektrikli iki cisim birbirini iter
dehfdayîn *m* itiş, iteleyiş
dehfdêr *rd* iteleyici, itici
dehfdêrî *m* iteleyicilik, iticilik
dehfsîner *rd* iteleyici
dehfsêdan *m* itekleme
dehf lê dan *l/bw* itişirmek
dehgoşe *mat/m* ongen
deh hezar *nd* 1. on bin 2. on binlik (kâğıt para)
deh hezarkan *mat/nd* on binler basamağı
deh hezarkane *mat/nd* onbinler basamağı

dehiban *m* çöktürtü

dehibandin *m* 1. çöktürme 2. yıkma (mavfetme, yıkımına sebep olma) 3. sarsma 4. çürütme, çürütüş

dehibandin *l/gh* 1. çöktürmek 2. yıkmak (mavfetmek, yıkımına sebep olmak) 3. sarsmak 4. çürütmek (çöktürmek insan için)

dehibandî *rd* 1. çökkün 2. çökkün (vücut, akıl ve ruhça gücü azalmış olan)

dehibî *rd* 1. çökkün 2. çökkün (vücut, akıl ve ruhça gücü azalmış olan)

dehibîbûn *m* çökünlik

dehibîn *m* 1. çökme 2. çökme (vücut, akıl, ruhça gücü azalma) 3. çürüme, çürüyüş, yıpranma 4. yıkılma (düşme) 5. sarsılma (güçsüz durumda kalma) 6. sarsılma (beklenmedik bir olaydan çok etkilenme) 7. inginlik, inhitat, çökme (güçten düşme, yaşlanma)

dehibîn *l/gh* 1. çökmek 2. çökmek (vücut, akıl, ruhça gücü azalmak) * **mêrikê belengaz êpê dehibîbû** adamağız epey çökmüştü 3. çürümek, yıpranmak * **dî zîndanê de dehibîbû** zindanda çürüyüp gitmişti 4. yıkılmak (düşmek) 5. sarsılmak (güçsüz durumda kalmak) * **jî ber nexweşî dehibî** hastalıklardan dolayı sarsıldı 6. sarsılmak (beklenmedik bir olaydan çok etkilenmek)

dehifandin *m* itme, itekleme

dehifandin *l/gh* itmek, iteklemek

dehik *n* 1. onluk 2. ongün süreyle yapılan

dehikê hacîyan *nd* hacıların hacca gittikleri zulhace ayının onu

dehikandin *m* itme, itekleme

dehikandin *l/gh* itmek, iteklemek

dehikîn *m* itilme, iteklenme

dehikîn *l/gh* itilmek, iteklenmek

dehim *rd* 1. ebedî 2. *h* ebediyen

dehimî *m* ebedilik, ebediyet

dehişandin *m* 1. basma (sıkıştırarak yerleştirme) 2. dehşete düşürme

dehişandin *l/gh* 1. basmak (sıkıştırarak yerleştirmek) 2. dehşete düşürmek

dehişandî *rd* 1. basılmış, sıkıştırılarak yerleştirilmiş olan 2. dehşete düşürülmüş olan

dehişîn *m* 1. basılma 2. dehşete düşürülme

dehişîn *l/gh* 1. basılmak 2. dehşete düşürülmek

dehiye *m* adak, kurban

dehî (I) *m* 1. adak 2. ölmüş çocuklar için verilen kurban

dehî (II) *m* ot yığını

dehîn *m* 1. sindirilme, hazmedilme 2. özümleme, özümlenme

dehîn *l/gh* 1. sindirilmek, hazmedilmek 2. özümlemek, özümlemek

dehînc *m* basamak

dehkan (I) *mat/nd* onlar basamağı

dehkan (II) *nd/nt* çiftçi

dehkane *mat/nd* onlar basamağı

dehkanî *m* çiftçilik

dehke *m* muhakeme, yargılama

dehkenar *mat/m* ongen

dehker *m* konu, mevzu

dehkeran *m* 1. mevzu, söz konusu 2. sorun, mesele (güç iş)

dehkirin *m* dehleme

deh kirin *l/gh* dehlemek

dehl *m* 1. koru, koruluk 2. bahçe, meyve bahçesi ~ **bişewite devîyeke min tê de tune** dünya yansa bir yorganım yok içinde ~ **dehl û dêş** 1) sık koruluk, kapuz (içine girilmeyen sık orman) 2) balta değmemiş (girmemiş veya görmemiş) **wekî ~ û dêş e** orman gibi (saç ve kaş için) ~ **û dêşa dîn** deli orman (çok sık ve gür orman) ~ **a lihevqelabtî** deli orman (çok sık ve gür orman)

deh libî *rd* onlu (içinde on tane bulunan)

dehlik *m* 1. küçük koruluk 2. küçük meyve bahçesi

dehlîz *m* dehliz, koridor

dehm (I) *m* hazım, sindirim

dehm (II) *m* hiza

dehm (III) *rd* bengi, ebedî

dehmen *m* 1. etek 2. dipnot

dehmend *rd* onlu (on işaretli şey)

dehn (I) *n* öğün

dehn (II) *m* hiza, semt

dehodeho *rd* onar onar

dehqan *nd/nt* çiftçi

dehre *m* tahrâ

dehrî *bnr* dère

dehş *n* sîpa ~ **anîn** yavrulamak (eşek için) ~ **ê kerê** eşek sıpası

dehşanîn *m* yavrulama (eşek için)

dehş anîn *l/gh* yavrulamak (eşek için)

dehşet *m* dehşet, yıldı

dehşik *n* sîpa ~ **a mehîni** dişi katır sıpası ~ **ê destê gavanan** ipi kırık (serseri, sorumsuz) ~ **ê kerê** eşek sıpası ~ **ên mirov hebin bar li erdê namîne** insanın iş yapabilen çoluk çocuğu oldu mu başkasını pek muhtaç olmaz

dehul *bnr* dahol

dehyek *m* 1. ondalık 2. öşür

de îcar *g* 1. hele hele (karşındakini söylemeye isteklendirmek) 2) gel gelelim, hele hele (sözü pekiştirmek için kullanılır) * **de îcar camêr hîna jî di xewa xefletê de ne gelgelelim** adamlar hâlâ gaflet uykusundalar

de îja *bnr* de îcar

dej *m* kale

dejenere *rd* dejenere, soysuz, yoz ~ **bûn dejenere** olmak ~ **kirin** dejenere etmek

dejenerebûn *m* 1. dejenereleşme, soysuzlaşma 2. yozlaşma

dejenere bûn *l/gh* 1. dejenereleşmek, soysuzlaşmak 2. yozlaşmak

dejenerebûyî *rd* 1. dejenere olmuş, soysuzlaşmış 2. yozlaşmış

dejenerebûyîn *m* 1. dejereleniş, soysuzlama 2. yozlaşma
dejenerekirin *m* 1. dejenereleştirme, soysuzlaştırma 2. yozlaştırma
dejenere kirin *l/gh* 1. dejenereleştirmek, soysuzlaştırmak 2. yozlaştırmak
dejenerekirî *rd* 1. dejenereleştirilmiş, soysuzlaştırılmış 2. yozlaştırılmış olan
dejeneretî *m* 1. dejenerelek, soysuzluk 2. yozluk
dek *m* 1. oyun, düzen, entrika, desise, fen, hile 2. kompo, dolap 3. *meç* tuzak (birini güç veya tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen) ~ **anîn serê (yekî)** 1) (birine) oyun etmek, oyun oynamak, (birinin) başına çorap örmek 2) (birine) inadık atmak (etmek veya oynamak) ~ **gerandin** dümen çevirmek ~ **lê çêbûn** deke düşmek, oyuna gelmek ~ **lê çêkirin** oyuna düşürmek, deke düşürmek, dümen yapmak ~ **lê kirin** (birine) oyun etmek, oyun oynamak ~ **li ser serê (yekî)** **gerandin** oyuna düşürmek, deke düşürmek ~ **û dolab** 1) düzen, hile, tonga, tuzak 2) yalan dolan ~ **û dolab anîn serê (yekî)** birine kompo kurmak ~ **û dolap gerandin** 1) dümen çevirmek, kompo kurmak 2) dalavere çevirmek (veya döndürmek), fırıldak çevirmek (veya döndürmek), ıgırıp çevirmek ~ **û dolab kirin** hile yapmak ~ **û dolap lê gerandin** (an jî **çêkirin**) (birine) kompo kurmak, kumpas kurmak ~ **û dolap li (yekî)** **gerandin** (an jî **kirin**) ayak yapmak ~ **û dolab li serê (yekî)** **çêkirin** (birinin) başına çorap örmek bi ~ **û dolaban (...)** **anîn ziftê** kapana sıkıştırmak (birini düzenle ele geçirmek) bi ~ **û dolaban (tişte)** zift **kirin** külâh kapınak ~ **û fenda mezin** Ali Cengiz oyunu ~ **û pîk** hile hurda, desise ~ **û pîkan nizane** hile hurda bilmez
dekadan *nd/nt* dekadan (natüralistlere karşı çıkan sembolistlere verilen ad)
dekadanî *m* dekadanlık
dekagram *mat/m* dekagram (kısaltması dag)
dekalfitre *mat/m* dekalitre (kısaltması dal)
dekametre *mat/m* dekametre (kısaltması dam)
dekan
nd/nt dekan
dekan *nd/nt* dekan
dekanî *m* dekanlık
dekar *mat/m* dekar * **dekar ji dehan yekê hektarê** ye dekar hektarın onda biri degerindedir
dekarî *m* siyaset
dekaton *sp/m* dekatlon
dekbaz *nd/nt* 1. oyunbaz, düzenbaz, düzeci, entrikacı, komplocu 2. *sp* oyuncu (çok oyun yapan, oyundan oyuna geçen kimse) * **pêlwanê dekbaz** oyuncu pehlivan
dekbazî *m* 1. oyunbazlık, düzenbazlık, düzen-

cilik, entrikacılık, komploculuk 2. *sp* oyunbazlık
dekbûz *m* takla, taklak
dekedar *nd/rd* dolandırıcı
dekedarî *m* dolandırıcılık ~ **kirin** dolandırıcılık yapmak
dekenar *bnr* derkenar
deklansör *m* deklânşör * **pêlî denklaşora wênêkêşê kir** fotoğraf makinesinin deklânşörüne bastı
deklare *rd* deklare, bildirilmiş
deklerasyon *m* deklârasyon, bildirme, duyurma
dekmehal *rd* 1. birebir (etkisi kesin olan) * **ni-şiştê ku çêdike dekmehal** e yaptığı muskalar birebir 2. çok zor * **ew dekmehal tê rê** onun yola gelmesi çok zor
dekolte *rd* 1. dekolte (açık kadın elbisesi) 2. dekolte (açık)
dekont *m* 1. dekont (ödenecik veya ödenmiş hesapların dükümü) 2. dekont (kapatılacak bir hesapta yapılacak indirim) 3. dekont (bütün indirimler yapıldıktan sonra borçlu tarafından ödenecek olan miktar) *m*
dekor *m* dekor (sinema, tiyatro ve tv.de sayneye konulacak esirin yazıldığı yerin, çağın özelliklerini belirleyen çeşitli öğelerin, perde, aksesuar vb. tümü) 2. dekor (bir yere süsleme amacıyla verilen düzen)
dekorasyon *m* dekorasyon
dekoratîf *rd/nd* dekoratif, süsleyici
dekorator *nd/nt* 1. dekoratör, bezeyeci 2. iç mimar
dekoratorî *m* 1. dekoratörlük 2. iç mimarlık
dekorker *nd/nt* dekorcu
dekorkerî *m* dekorculuk
dekorsaz *nd/nt* dekoratör
dekorsazî *m* dekoratörlük
dek û dolab *nd* 1. hile, oyun, üçkağıt 2. katakuli, alevere dalevere
dek û pîk *m* hile hurda, desise ~ **an nizane** hile hurda bilmez
dekzan *nd/nt* oyunbaz, düzenbaz, düzeci
dekanî *m* oyunbazlık, düzenbazlık, düzeci-lik
delak *nd/nt* berber
delakî *m* berberlik
delal (I) *rd* 1. güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşı giderek hayranlık uyandıran) 2. *m* güzel (güzel kız veya kadın) 3. aziz (sevgide üstün tutulan) 4. nazlı (üstüne titrenilen, değer verilen) 5. *m* gözde (önemli bir kimsenin beğendiği kadın) 6. cici ~ **a** (an jî **ê**) **min** güzelim (samimi konuşmalarda) ~ **ê ber dilê (yekî)** (birinin) azizi ~ **ê ber dilê (yekî)** **bûn** (birinin) azizi olmak ~ **ê mal** evin sevgilisi
delal (II) *rd* tellâl, çığırtnak, çağırtnaç ~ **dan gazîkirin** tellâl çığırtnak

delala berdilan *nd* göz dikeği

delalbûn *m* güzelleşme

delal bûn *l/gh* güzelleşmek

delalet *m* delalet

delalê siwaran *nd* ovalık bölgede söylenen sa-
vaş türküleri

delaliya malê *nd* küçük hanım

delaliye *m* tellâliye, tellâllık

delaliyê *m* cicim (bayanlar için alaylı yolla
seslenme)

delaliyê malê *nd* 1. küçük bey (evin küçük er-
kek çocuğu) 2. küçük bey, evin nazlı çocuğu
(çitkırıldım, şımarık genç, el bebek gül be-
bek büyütülmüş olan)

delaliyo *n* cicim (baylar için alaylı yolla ses-
lenme)

delalî (I) *m* 1. güzellik (biçimdeki uyum ve öl-
çülerindeki aheng ile hoşla giderek hayranlık
uyandırma) 2. güzellik (kız veya kadın için)
3. azizlik (sevgide üstün tutulma) 4. *rd* naz-
lı, baylan (üstüne titrenilen, değer verilen) 5.
gözdelik 6. cicilik 7. *rd* el bebek gül bebek,
süt kuzusu, beyzade (nazlı, özenle büyütül-
müş olan) ~*yê* *dê* anasının körpe kuzusu ~*yê*
dê û *bavan* ana baba yavrusu ~*yê* *malê* ha-
nım evladı

delalî (II) *m* tellâllık, çağırmaçlık, çığırkan-
lık

delalîk *rd* 1. nazlı 2. gözde 3. azizlik (sevgide
üstün tutulan) 4. el bebek gül bebek, süt ku-
zusu, beyzade (nazlı, özenle büyütülmüş o-
lan) ~*ê* *ber dilê dayikê* anasının körpe ku-
zusu (sıkıntıya, güç işlere alışmamış, nazlı
büyütülmüş çocuk)

delalîkirin *m* nazlanma, isteksiz görünme

delalî kirin *l/gh* nazlanmak, isteksiz görün-
mek

delalok *rd* 1. nazlı 2. gözde 3. azizlik (sevgide
üstün tutulan) 4. el bebek gül bebek, süt ku-
zusu, beyzade (nazlı, özenle büyütülmüş o-
lan) ~*ê* *ber dilê dayikê* anasının körpe ku-
zusu ~*ê* *dê û* *bavê* muhallebi çocuğu

delalokî *rd* 1. nazlıca 2. oya gibi, güzel * *za-
rokên wê yê delalokî hene* oya gibi çocukla-
rı var

delaltî *m* nazlılık

delam *m* tortu, çökelti

delamet *m* görev, vazife

delandin *m* kamıştırma (göz için)

delandin *l/gh* kamıştırmak (göz için)

delandî *rd* kamıştırlmış (göz için)

delaq *nd/nt* berber

delaqî *m* berberlik

delas *zo/m* kuzu kuşu

delav (I) *n* 1. durum, hal * *ketin delavê jinan*
kadın durumuna düşmek 2. durum, koşul *

delavê li hevhatinê anlaşma koşulu

delav (II) *m* yemlik

delav (III) *n* 1. yalak, suvat 2. su tevzi hatı 3.

su geçidi ~*ê* (yekî) *qam kirin* (birini) dene-
mek

delavkî *rd/lh* geliş gözet sulamak

delavşok *m* hamam

delax *m* dişi katır

deledizî *m* çalıp çırpma

delegasyon *m* delegasyon

delege *nd/nt* delege, murahhas

delegetî *m* delegelik, murahhaslık

delek *zo/n* kunduz (Castor fiber)

deleme (I) *m* 1. bar (cam kaplarda oluşan tor-
tu) 2. *bj* pas, bar (genellikle midenin bozul-
masından ötürü dilin üzerinde oluşan beyaz
tabaka) ~ *girtin* bar bağlamak

deleme (II) *m* 1. tortu, çökelti 2. *rd* yarı pişmiş

deleme (III) *m* topaç

delemezek *m* kolostrum (gebe kadının veya
memeli hayvanların meme salgısı)

delewan *m* kalak (tezek yığıni)

delex *bot/nd* bir ot türü

delêkirin *m* başlama

delê kirin *l/gh* başlamak

delfin *zo/n* yunus balığı (Delphinus)

delgur *bnr* dëlegur

dellandin *m* saçmalama

dellandin *l/gh* saçmalamak

delik *m* siva

delikandin (I) *m* sıvama (sıva ile kaplama)

delikandin (II) *m* defetine, savma, savuşturma

delikandin (I) *l/gh* sıvamak (sıva ile kapla-
mak)

delikandin (II) *l/gh* defetmek, deflemek, sav-
mak, savuşturmak

delikandî (I) *rd* sıvalı (sıvalanmış olan)

delikandî (II) *rd* defedilmiş

delikîn (I) *m* sıvanma

delikîn (II) *m* defolma

delikîn (I) *l/gh* sıvanmak

delikîn (II) *l/gh* defolmak

delindêz *m* 1. tören, merasim 2. dinî ayin 3.

Kürt hiristiyanların 14 şubatta ateş yakarak
kutladıkları bir bayram

deling *m* 1. don, tuman, çintiyân, kadın tuma-
nı 2. paça (pantolon, don, şalvar gibi giye-
ceklerde bacakların çıktığı aşağı bölüm) ~*a*

jinan kadın tümanı

delingdirêj *rd* uzun bacaklı

deliqandin *m* şımartma

deliqandin *l/gh* şımartmak

deliqîn (I) *m* şımarma

deliqîn (II) *m* eniklenme

deliqîn (I) *l/gh* şımartmak

deliqîn (II) *l/gh* 1. eniklenmek 2. utanmamak

deliv *erd/n* geçit (iki dağ arasında dar ve uzun
yol)

delîkosefal *ant/m* dolikosefal

delîl *n* 1. delil, kanıt 2. *hiq* delil, kanıt 3. *man*
kanıt, delil ~*ê* *mirinê ta ne, yê baranê ba*

ne ölümün belirtileri sekerat yağmurun ki i-
se rüzgârdır ~ê vî tîştî ye ...nin resmidir *
delîlê xizaniyê ye yoksulluğun resmidir
delîlet bnr delil
delîlo m delilo halayı
delîn m 1. kamışma, karıkma 2. çatal görme
(bir şeyi net görmeme)
delîn /lgh 1. kamışmak, karıkmak (göz için)
* **ez nikarim li rojê binêrim, çavên min**
deliyan güneşe bakamıyorum, gözlerim ka-
mıştı 2. çatal görmek (bir şeyi net görme-
mek) 3. takattan düşmek
delînbar rd 1. geçirgen 2. *jeo* geçirimli
delînbarî m 1. geçirgenlik 2. geçirimlilik
delîv bnr delîve
delîve m 1. fırsat 2. imkan, olanak 3. *mec* be-
lirti
delîvegîr nd/nt oportünist
delîvegîrî m oportünizm
delk (I) m oyun, dolap, hile, düzen desise
delk (II) /fîz/m sürtünme
delk (III) m itme
delkandîn m 1. itme, itekleme 2. defetme
delkandîn /lgh 1. itmek, iteklemek 2. defet-
mek
delkbaz nd/nt 1. düzenbaz, düzenci, hilebaz,
hileci 2. dolandırıcı 3. hokkabaz (yalanla,
dolanla iş gören kimse)
delkbazî m 1. düzenbazlık, düzencilik, hile-
bazlık 2. dolandırıcılık 3. hokkabazlık (yalan-
la, dolanla iş görme) ~ **kirin** 1) düzenbazlık
yapmak 2) dolandırıcılık yapmak 3) hoka-
bazlık yapmak
delkdan m 1. itme (bir şeyi güç uygulayarak i-
leriye götürme) 2. itme (kapı, pencece vb.
gibi; güç uygulayarak açma veya kapatma)
3. itme (bulunduğu yerden aşağıya düşür-
me)
delk dan /lgh 1. itmek (bir şeyi güç uygulaya-
rak ileriye götürmek) * **mase delk dan** ina-
sayı itmek 2. itmek (kapı, pencece vb. gibi;
güç uygulayarak açmak veya kapatmak) *
hêdîka pace delk da pencereyi yavaşça itti
3. itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşür-
mek) * **ew delk da bîrkê** onu havuza itti
delme (I) m tortu, çökelti, telve
delme (II) m don, tuman
delme (III) m topaç
delo nd beştaş
delodîn rd delidolu, delişmen
delodînî m delidoluluk, delişmenlik
delov m kova (genellikle içinde su taşımaya
veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)
delq m hırka
delqek nd/nt komediye
delta erd/m delta
delû m rakkase
delûv bnr
delwe m kova

delxer m rengi yeşile çalan inek
dem (I) m 1. zaman, vakit (bir iş veya oluşun
içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte ol-
duğu süre) * **tê bîra te dema ku me nedi-**
got havîn e, nedigot zivistan e û me ji vî
giri baz dida ser girê din yaz kış demeden,
tepelerden tepelere koştuğumuz zamanları
lıyor musun? 2. zaman, vakit (belirlenmiş
an) 3. çağ, mevsim * **dema gulan** gül zama-
nı 4. zaman (işe ayrılmış veya bir iş için alı-
şılmış saatler) * **dema xewê hat** uyku zama-
nı geldi 5. saat (zaman, vakit; bir işin yapıl-
dığı belli bir zaman) * **dema xwarinê** ye-
mek saati 6. dönem, devir * **dema împera-**
toriyê imparatorluk dönemi 7. *rz* zaman *
dema borî geçmiş zaman 8. *mzk* zaman (öl-
çü bölümü) * **pivanga sêdemî** üç zamanlı
ölçü 9. *ast* zaman 10. zamane (yakınma ve
hafifseme yoluyla) * **zarokê demê** zamane
çocuğu ~ **dirêj kirin** süreyi uzatmak ~ **û de-**
mistan zaman ~ **û dewran a wan e** yıl u-
ğursuzundur ~ **a ba tê her kes kimê xwe li**
serê xwe digire herkes kendisini düşünür
~ **a bê (dahatû an ji mandê) rz** gelecek za-
man ~ **boriya berdest rz** şimdiki zamanın
hikayesi ~ **a boriya diyar** di'li geçmiş za-
man ~ **a boriya nediyar** mişli geçmiş zaman
~ **a boriya têdeyî (an ji diyar) rz/nd** di'li
geçmiş zaman ~ **a borî (an ji raborî) rz** geç-
miş zaman ~ **a dawî** son zaman ~ **a fireh rz**
geniş zaman ~ **a ga bikevin kêr zehf in** leş
oldu mu başına üşüşen çok olur ~ **a ga ket**
kêr pir in leş oldu mu başına üşüşen çok ol-
ur ~ **a niha (an ji niho) rz** şimdiki zaman ~ **a**
paş rz gelecek zaman ~ **a we (an ji te) xweş**
(an ji bîxêr) **be** iyi günler, vakitler hayırlı
olsun ~ **ekê 1)** bir ara, bir aralık (kısır bir sü-
re) 2) bir ara (geçmişte bir zaman) ~ **ên berê**
evveleri, evvelce
dem (II) m 1. dem (çay harmanı) 2. dem (ha-
zırlanan çayın reng ve koku bakımında iste-
nilen durumu) * **dema çayê baş e** çayın de-
mi iyi ~ **girtin** dem tutmak
dema bê rz/nd gelecek zaman ~ **ya nêzik ya-**
kın gelecek zaman
dema boriya berdest rz/nd şimdiki zamanın
hikayesi
dema boriya diyar rz/nd mişli geçmiş zaman
dema boriya dûdar rz/nd miş'li geçmiş za-
man
dema boriya nediyar rz/nd belirsiz geçmiş,
naklî mazi
dema boriya niyetî rz/nd sanal geçmiş zaman
dema boriya têdeyî rz/nd di'li geçmiş zaman
dema borî rz/nd geçmiş zaman
dema çolê bot/nd yaban çayı (15 cm boyunda
ufak yapraklı ve dağlık alanlarda yetişir)
dema dahatû rz/nd gelecek zaman
demadem rd süreklî

demagog *nd/nt* demagog, halkavcısı
demagoğî *m* demagogluk
demagoğî *m* demagogluk
demagojî *m* demagojî, halkavcılığı ~ **kirin** demagoji yapmak
dema hevedudanî *rz/nd rz* birleşik zaman
dema jo *m* süreç
demajoğî *rd* süreçsel
demakar *bnr* temahkar
dema ku *g* vaktaki
demamik *m* tül bent (kadın baş örtüsü)
deman (I) *m* 1. icar, kiralama 2. ağanın icare ettiği toprak 3. kıraç toprak
deman (II) *m* 1. ödün 2. imtiyaz ~ **dan 1)** ödün vermek 2) imtiyaz vermek
deman (III) *rd/h* götürü ~ **girtin** götürü almak
deman (IV) *m* bahşış * **ka demana min?** hanı bahşışım?
demañçe *m* 1. tabanca (silâh) 2. tabanca (boyacılıkta kullanılan, basınçlı hava yardımıyla boya püskürtmeye yarayan araç) ~ **ya otomatîk** otomatik tabanca, makineli tabanca ~ **ya pêşbirkê** (an jî **pêşbaziye**) *sp* yarış tabancası
demañçeya mîrî *nd* beylik tabancası
demandan *m* ödünleme
deman dan *l/gh* ödünlemek
demandar (I) *rd* 1. icareli, kiralık 2. kira sahibi
demandar (II) *rd* 1. ödünlül (ödün vererek yapılan, ödün niteliğinde olan) 2. ödünlül (ödün veren kimse) 3. imtiyazlı
demande *rd* ebedî
demandebûn *m* ebedîleşme
demandebûn *l/gh* ebedîleşmek
demandekirin *m* ebedîleştirme
demande kirin *l/gh* ebedîleştirmek
demandin *m* devam etme, sürdürme
demandin *l/gh* devam etmek, sürdürmek
demandî *rd* 1. daimi 2. devam edilmiş, sürdürülmüş
demane *rd* icareli, kiralık (toprak)
demangeh *m* kiralık arazi
dema niha *rz/nd* şimdiki zaman
demanker *nd/nt* kiracı, kiralayan
demankerî *m* kiracılık
demankirin *m* icar etmek, kiralama
deman kirin *l/gh* icar etmek, kiralamak
demankirî *rd* icareli, kiralı, kiralıanmış
dema raborî *rz/nd* geçmiş zaman
dema sade *rz* yalın zaman
dema vebirî *rz/nd* belirtilmiş zaman
demax *m* dimağ, beyin
demaxî *m* bir şeyi aşırı derecede isteme, ağzın sulanması, arama
demaxîbûn *m* 1. bir şeyi aşırı derecede isteme, arama 2. yiyeceği fazla bekleyememe, fazla istek duyma
demaxî bûn *l/gh* 1. bir şeyi aşırı derecede istemek, aramak 2. yiyeceği fazla bekleyeme-

mek, fazla istek duymak
demaxîkirin *m* bir şeyi aşırı derecede istemesine neden olma
demaxî kirin *l/gh* bir şeyi aşırı derecede istemesine neden olmak
dembest *m* balaban enstrümanının bir parçası
dembihartin *m* 1. zaman geçirme 2. sohbet, hasbîhal
dem bihartin *l/gh* 1. zaman geçirmek 2. sohbet etmek
dembihêrk *m* 1. sohbet, hasbîhal 2. süreç
dembihurî *rd* anakronik
dembihurk *m* 1. zaman geçirme 2. sohbet, hasbîhal
demborî *rd* 1. geçici (çok sürmeyen) * **ji bo maweyeke demborî ez hatim** geçici bir süre için geldim 2. geçici (kısa ve belli bir süre için olan) 3. *m* eğlenti 4. *m* zaman aşımı, süre aşımı müruruzaman
dembuhêrk *bnr* dembihêrk
dembûl *bot/m* 1. erik (Prunus domestica) 1. erik (bu ağacın meyvesi)
demdamk *m* bilmece, muamma
demdan *m* demlenme, dem verme (çay için)
dem dan *l/gh* demlenmek, dem vermek (çay için)
demdank *m* demlik
demdar (I) *rd* demli (çay için)
demdar (II) *rd* 1. devamlı, sürekli (kesintisiz omlar) 2. süreli 3. geçici (kısa ve belli bir süre için olan)
demdayî *rd* demli (dem vermiş olan) * **çaya demdayî** demli çay
demdemî *rd* 1. geçici, muvakkat (kısa ve belli bir süre için olan) 2. geçici, eğreti * **heta ku pira berahîn temam bibe wê rêwî di pira demdemî re derbas bibin** asıl köprü bitinceye kadar eğreti köprüden geçilecek
demdemîfî *m* 1. geçicilik 2. eğretilik
demder *rd* çağdışı
demderî *m* çağdışılık
demdest *h* hemen, dosdoğru
demdirêj *rd* uzun vadeli, uzun süreli, uzun erimli
demdirêj kirin *m* süre uzatma
demdirêj kirin *l/gh* süre uzatmak
demdiyar *rd* belli süreli, süresi belli olan
demdûr *rd* uzun erimli, uzun vadeli
deme *m* 1. zaman 2. saat
demedor *m* etraf, çevre
demekî *rd* geçici (kısa ve belli bir süre için olan)
demekîfî *m* geçicilik
demepaş *m* gelecek
demepêş *m* geçmiş
demên hevedudanî *rz/nd* bileşik zamanlar
demên hevgritî *rz/nd* birleşik zamanlar
demgir *m* süreölçer, koronometre
demgirêdayî *rd* geçici (kısa ve belli bir süre i-

çin olan)
demgîrêdayîti *m* geçicilik
demgirtin *m* demlenme (çay için)
dem girtin *l/gh* demlenmek (çay için)
demgirtî *rd* 1. demlenmiş (çay için) 2. demli
demik (I) *m* an
demik (II) *n* çatal, dirgen
demikandin *m* soldurma
demikandin *l/gh* soldurmak
demikandî *rd* soluk, solgun
demikdest *h* anında, hemen
demikî *rd* soluk, soluklaşmış
demikîbûn *m* soluklaşma
demikî bûn *l/gh* soluklaşmak
demikîbûyî *rd* soluklaşmış
demikîbûyîn *rd* soluklaşma, soluklayış
demikîn *m* 1. azma (çamaşır artık ağartılmaz duruma gelme) 2. solma, solup sararma
demikîn *l/gh* 1. azmak (çamaşır artık ağartılmaz duruma gelmek) 2. solmak, solup sararmak
demirqe *mzk/m* darbuka
demirqejen *nd/nt* darbukacı
demirqejenî *m* darbukacılık
demisandin *m* bastırma
demisandin *l/gh* bastırmak
demisin *m* bastırılma
demisîn *l/gh* bastırılmak
demî *rd* 1. zamansal 2. zainanlî * **pîvanga sêdemî** üç zainanlî ölçü 3. geçici (çok sürmeyen) * **min got qey yê wê heweseke demî** ye onunkini geçici heves zanettim
demîlok *m* sorun
demîn (I) *m* 1. alışkı, şartlanma, huy edinme 2. adapte ~ **pê dan girtin** şartlandırmak ~ **a xwe girtin** şartlanmak
demîn (II) *l/gh* devam edilmek, sürdürülmek
demîngirtin *m* şartlanma, koşullanma, huy edinme
demîn girtin *l/gh* şartlanmak, koşullanmak, huy edinmek
demîngirtî *rd* alışkın, şartlı, koşullu (şartlanmış, koşullanmış, huy edinmiş olan)
demîn pê dan girtin *l/b* şartlandırmak, koşullandırmak
demîtî *m* geçicilik
demjimêr *m* 1. saat (günün hangi saati olduğunu gösteren âlet) 2. süreölçer, kronometre ~ **a biqûqû** guguklu saat
demjimêra lêder *nd* çalar saat
demjimêrcêker *nd/nt* saatçı (saat imalatçısı)
demjimêrcêkerî *m* saatçilik
demjimêrkî *h* saatçe
demjiyan *m* yaşantı, dönem (yaşanılan bir an, hayatın bir bölümü)
demkêş *m* demlik
demkîn *rd* kısa süreli, kısa vadeli
demkirin *m* demleme, demlendirme
dem kirin *l/gh* demlemek, demlendirmek * **te**

çay xweş dem kiriye çayı güzel demlemişsin
demkirî *rd* demlenmiş, demlendirilmiş (çay)
demkî *rd* 1. zamansal, dönemsel 2. geçici (kısa ve belli bir süre için olan)
demkîbûn *m* 1. zamansallık, dönemsellik 2. geçici olma, geçicilik
demkurt *rd* kısa süreli, kısa vadeli
demkurte *m* kısa dönem
demle *m* felç, inme
demnas *nd/nt* zaman bilimci, kronolojist
demnasiyî *rd* zaman bilimsel
demnasî *m* zaman bilimi, kronoloji
demnavîn *rd* orta vadeli
demode *rd* demode
demograf *nd/nt* demograf, nüfus bilimci
demografi *m* demografi, nüfus bilimi
demografik *rd* demografik, nüfus bilimsel
demokrasi *m* demokrasi ~ **ya azadîxwaz** özgürlükçü demokrasi ~ **ya cîvaki** (an jî sosyal) sosyal demokrasi ~ **ya piranîparêz** (an jî pluralist) çoğulcu demokrasi
demokrasîxwaz *nd/nt* demokrasi isteyen, demokrasi taraftarı
demokrasîxwazî *m* demokrasi isteme, demokrasi taraftarlığı
demokrat *rd* demokrat ~ **ê cîvaki** (an jî sosyal) sosyal demokrat
demokratbûn *m* demokratlaşma
demokrat bûn *l/gh* demokratlaşmak
demokratbûyî *rd* demokratlaşmış olan kimse
demokratbûyîn *m* demokratlaşma
demokratiyane *h* demokratça
demokratî *m* demokratlık
demokratîk *rd* demokratik
demokratîkbûn *m* demokratikleşme
demokratîk bûn *l/gh* demokratikleşmek
demokratîkbûyî *rd* demokratikleşmiş olan
demokratîkbûyîn *m* demokratikleşme
demokratîkkirin *m* demokratikleştirme
demokratîk kirin *l/gh* demokratikleştirmek
demokratîkkirî *rd* demokratikleştirilmiş olan
dempêşî *m* gelecek zaman
dempîv *m* süre-yazar, kronograf
demsal *m* mevsim
demsalî *h* 1. mevsimlik 2. *rd* mevsimlik (ilkbahar ve sonbaharda giyilen)
demsaz *nd/nt* arkadaş, muhip, sırdaş
demsazî *m* arkadaşlık, muhiplik, sırdaşlık
demşûr *m* meyve ya da sebzenin ele yapışan suyu
dem û dezgeh *n* 1. kurum, müessese 2. işletme (tarım, sanayi, ticaret, bankacılık gibi iş alanlarında kâr amacıyla bir sermaye yatırımları kurulan kurum) ~ **û dezgehê bazîrganîyê** (an jî **ticaretê**) ticaret işletmesi ~ **û dezgehê bazîrganî** ticarî işletme
demûrî *n* yüz, surat, çehre
demûş *m* 1. yapışkan (bitkilerin yapışkan

maddesi) 2. yapışkan (tatlı şeylerin yapışıcı maddesi)

demûşe *rd* yapışıcı, yapışkan

demûşkî *rd* yapışkanca

demûşkîbûn *my* yapışkanca olma

demûşkî bûn *l/gh* yapışkanca olmak

demxe *m* 1. damga (bir şeyin üzerine işaret, nişan basmaya yarayan alet) 2. damga (bir araçla basılan işaret, nişan) 3. *mec* damga (bir kimsenin adını kötüye çıkaran yüz kızartıcı durum) * **heta ku ew demxe lê be, nikane bi vir de bê** bu damgayı taşıdığı müddetçe, buraya gelemes ~ **lê dan** (an jî **xistin**) 1) damga vurmak (damgalamak) 2) damga vurmak (iz bırakmak) * **demxeya ku Rojen Barnas li helbesta Kurdî daye** Rojen Barnas'ın Kürt şiirine vurduğu damga 3) *mec* damgalamak (yapmadığı bir işi birine yüklemek) ~ **lê ketin** (bir kimse) damga yemek ~ **xwarin** (bir kimse) damga yemek ~ **ya (tişteki) lê dan** (an jî **xistin**) (birine) ... damgasını vurmak * **demxeya dizektîyê jî li me xistin** bize hırsızlık damgasını bile vurdular

demxedar *rd* damgalı

demxeker *nd/nt* damgacı

demxekerî *m* damgacılık

demxekirin *m* damgalama

demxe kirin *l/gh* damgalamak

demxekirî *rd* 1. damgalı 2. *mec* damgalı (kendisine yüz kızartıcı bir suç yüklenmiş olan)

demxenekirî *rd* damgasız

demxweşî *m* güzel anlar * **demxweşîya jîyanê** hayatın güzel anları

demzan *nd/nt* süre bilimci, kronolojist

demzaniyî *rd* süre bilimsel, kronolojik

demzanî *m* süredizin, kronoloji

den (I) *m* renk, boya * **te risê xwe den kiriye?** iplerini boyadın mı? ~ **dan 1)** renlemek, boyamak 2) drenk vermek

den (II) *m* küp, büyükçe küp ~ **a heşê pelaştin** bir çuval inciri berbat etmek ~ **a xwe tije kirin** küpünü doldurmak

dena *d* bari, hiç değilse (veya olmazsa)

dend *m* karasabanın yatay gövdesi

dendan *m* 1. renkleme, boyama 2. drenk verme

den dan *l/gh* 1. renkleme, boyamak 2. renk vermek * **kim den daye** take renk vermiş

dendene *rd* iri yarı, iri kıyım

dendenetî *m* iri yarılık, iri kıyım

dendik *m* 1. çekirdek (etli meyvelerin içinde bir veya birden fazla bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum) 2. çekirdek (yemek için satılan kabuk çekirdeği) * **dendikên kundiran** kabak çekirdeği 3. tane (bazı bitkilerin tohumu) * **dendikên hinarê** nar tanesi 4. çiğit (pamuk çekirdeği) 5. *biy* çekirdek (bir hücrenin merkezini oluşturan cisimcik) 6. *fiz* çekirdek * **dendika atomê** a-

tom çekirdeği 7. diş (sarımsak dilimi gibi dişe benzetilen şeyler için) * **dendikek sır** bir diş sarımsak 8. diş, baş, parça * **dendikek şekir** bir baş şeker ~ **ji hev qetandin** tanelemek ~ **ketin (tişteki)** çekirdeklenmek ~ **a atomê** atom çekirdeği ~ **a niftikê** kibrit çöpü ~ **ek neavêtin** çift sürmemek, tohum ekmemek ~ **ên cencerê** döğme makinasının kesme dişleri ~ **ên dirnixê** tırmık dişleri

dendika hinarê *nd* deve dişi (iri taneli buğday)

dendika kulîlkê *nd* bal özü

dendikdar *rd* çekirdekli

dendikên gulan *nd* ay çekirdeği

dendikên mangêrê tırmık dişleri

dendikfiroş *nd/nt* çekirdekçi (satan kimse)

dendikfiroşî *m* çekirdekçilik

dendikhûr *rd* ufak çekirdekli * **tiriyekî xweş**

û dendikhûr bû çekirdeği ufak güzel bir üzüm

dendikik *rd* birazcık

dendikî *fiz/rd* çekirdeksel, nükleer

dendî *n* parça, tane

dendûreşk *bot/m* 1. böğürtlen 2. böğürtlen (bu bitkinin yemişi)

dene *n* küp, büyük küp

denê zik *nd/argo* iri göbek

deng (I) *m* denge

deng (II) *n* 1. oy, rey * **di hilbijartinên dawî de jî sedî pazdeh deng stendiye** son seçimlerde yüzde on beş oyalmış 2. oy (bu tercihi belirten, söz, yazı veya yazı) ~ **dan** oy vermek, rey vermek ~ **hatin dan** *l/tb* oylanmak ~ **ê xwe avêtin** oyunu kullanmak

deng (III) *bnr* ding

deng (IV) *n* 1. ses (kulağın duyabildiği titreşim) 2. ses (ciğerlerden gelen havanın yaptığı titreşim) 3. ses (güzel ve etkileyici ses) 4. *mec* ses (duygu ve düşünce) * **em guh bîdin dengê ciwanan** gençliğin sesine kulak verelim 5. *mec* ses (herhangi bir davranış, tutum karşısında uyanan ruhi tepki) 6. *mzk* ses (aralarında uyum bulunan titreşimler) 7. ün, şan şöhret * **deng dan** ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak) 8. haber ~ **berdan** irticalen şarkı söylemek * **dengbêj hat deng berda** ozan gelip şarkı söyledi ~ **bi ser (yekî) xistin** (birine) sesini duyurmak ~ **bi (yekî) ve çûn** (biri) duymak almak, duymak ~ **bi xwe xistin** 1) sesini duyurmak 2) ün kazanmak ~ **birin xwe** 1) söz dinlemek (veya tutmak) 2) işitmek ~ **çûn (yekî) söz** anlamak, anlayışlı olmak ~ **dan 1)** ses vermek 2) ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak) ~ **dan vedan** (ses) yankılatmak ~ **derxistin** (an jî **dernexistin**) 1) ses çıkarmak (veya çıkarmamak) 2) ses vermek (veya vermemek) ~ **giran çûn (yekî)** (biri) ağır işitmek (veya duymak) ~ **hilanîn** birinin söylediği şarkıya

katılıp tekrarlamak ~ **jê birandin** -i susturmak ~ **jê çûn** sesini çıkarmak, tepkide bulunmak ~ **jê derketin** sesini çıkarmak, karışılık vermek (karşı gelmek) ~ **jê derneketin** ses çıkmamak ~ **jê hatin** (bir şeyden) ses gelmek (veya çıkmak) ~ **jê hatin birin** susturulmak ~ **jê nehatin** —den ses çıkmamak ~ **ji xwe dernexistin** suspus olınak ~ **ji xwe neanin** sesini çıkarmamak, suspus olmak ~ **kirin** (an **jî nekirin**) 1) ses etmek (veya etmemek) 2) ses vermek (veya vermemek) ~ **lê hildan** (birini) paylamak ~ **lê kirin** (birine) ses etmek ~ **lê kirin** (birine) seslenmek ~ **nebirin xwe** hiç orali olmamak ~ **neçûn** (yekî) 1) (biri) ağır işitmek (veya duymak) 2) *meç* anlayışsız olmak ~ **nekirin** 1) ses çıkarmamak (veya etmemek) 2) göz yummak (kusurlarını görmezlikten gelmek, hoş görmek) ~ **pê ketin** 1) ünlenmek 2) dile (veya dillere) düşmek (hakkında dedikodu yapılmak) ~ **pê ve çûn** duyurmak, (bir şeyleri duymak; olumsuz anlamda) ~ **rikibandin hev** (başka bir çalgıya veya sese) sesle eşlik etmek ~ **û beng** ses seda, ses soluk ~ **û beng jê nehatin** (birinden veya bir şeyden) ses seda çıkmamak ~ **û benga** (yekî) **birin** ses seda kesilmek (veya kalmamak) ~ **û meng** ses soluk ~ **vedan** 1) yankı yapmak 2) ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak) ~ **ek jê derneketin** 1) ses seda çıkmamak 2) (birinden) haber almamak, sesi soluğu çıkmamak, sesi etrafı doldurmamak ~ **ek lê kirin** yardım çağrısında bulunmak ~ **ê (wî) bi guhê** (yekî **din**) ve **hatin** haberini almak (olumsuz olarak) ~ **ê bilind** yüksek ses ~ **ê (yekî) birin xwe** söz dinlemek ~ **ê bişewat** yanık ses ~ **ê borîk** çok kaba ses ~ **ê (yekî) cihek hılanin** sesi ayuka çıkmak ~ **ê (yekî) dan birandin** susturmak * **mirovekî zana bû**, **dengê tevan da birandin** bilgili adamdı hepsini susturdu ~ **ê defê ji dûr ve xweş e** davulun sesi uzaktan hoş gelir ~ **ê dewixî** boğuk ses ~ **ê diranî** *rz* dişsel ses ~ **ê dureng** çift tonlu ses ~ **ê (yekî û ...)** **hatin** 1) tartışmak 2) kapışmak, kavga etmek, kavgaya tutuşmak (**bi**) ~ **ê hindrû gazî kirin** sesi ayuka çıkmak ~ **ê ir** kalın ses ~ **ê ir ê stûr** sıtma görünemişi (ses) ~ **ê kelijandinê** *rz* kaynaştırma sesi ~ **ê (yekî) ketin** sesi kısılmak ~ **ê (yekî) kirin** 1) birini duymak * **dengê wî** **kir** sesini duymak 2) (birini) dinlemek ~ **ê (...)** **ku mirov ji guhan dikir** kulakları sağır edersine ~ **ê mērkani** tok ve yiğitçe bir sesle ~ **ê (kesî) neçûn** (kesî) birbirini dinlemez olmak ~ **ê (yekî) nekirin** (birinin) sesini işitmek ~ **ê nerm** 1) yumuşak ses 2) alçak ses ~ **ê nizm** alçak ses ~ **ê pêwendiyê** *rz* kaynaştırma sesi ~ **ê qedife** kadife gibi ses ~ **ê sefirî** hisiltılı ses ~ **ê serî** kafa sesi ~ **ê sing** *mzk* göğüs sesi ~ **ê stûr** *mzk*

kalın ses ~ **ê tûj** keskin ses ~ **ê (yekî) winda kirin** boğmak (silik bir duruma getirmek) * **bi hemû hêza xwe lê dixebitî ku dengê min** **winda bike** var gücüyle sesimi boğmaya çalışıyordu ~ **ê wilwîlok** çok tiz ve keskin ses ~ **ê xîxzîzok** çatlak ses ~ **ê xwe bi ser xelkê xistin** el alem duyurmak, rezil olmak ~ **ê xwe bilind kirin** sesini yükseltmek ~ **ê xwe birin** 1) susmak (konuşmayı kesmek veya konuşmaktan kaçınmak) * **jinik vê carê bi temamî dengê xwe dibire** **kadm bu defa** bûsbütün susuyor 2) sesini kesmek ~ **ê xwe dernexistin** 1) sesini çıkarmamak, konuşmamak 2) hiç ses çıkarmadan, kuzu kuzu 3) kendini sesizliğe vermek ~ **ê xwe jê re derxistin** (birine) çıkmak, paylamak, üstüne gitmek ~ **ê xwe jê re kirin** karışmak, üstüne gitmek ~ **ê xwe kêr kirin** sesini kısmak ~ **ê xwe nekirin** 1) sesini çıkarmamak (veya etmemek), tınmamak 2) gözünü yummak (kusurlarını görmezlikten gelmek, hoş görmek) ~ **ê xwe nizm kirin** sesini kısmak ~ **ê xwe ragihandin** sesini duyurmak ~ **ê xweş** güzel ses ~ **ê zirav** *mzk* yüksek ses, ince ses

dengan *m* yankı

dengandin *m* seslendirmek

dengandin *l/gh* seslendirmek

dengandî *rd* seslendirilmiş olan

denganî *rz/m* 1. ses bilgisi 2. *rd* fonetik, sesçil (sesleri bütün özellikleri, ayrıntılarıyla gösteren)

dengave *nd* naşide

dengayî *bnr* dengani

dengbela *rd* sesi, ünün yayılmış olan, ünlü

dengbêj *nd/nt* 1. ozan, halk ozanı, halk aşığı 2. ses sanatkarı

dengbêjî *m* 1. ozanlık, aşıklık 2. ses sanatkarlık

dengbêjkî *h* ozanvari

dengbilind *rd* tok ve yüksek sesli

dengbir *rd* (r kalın okunur) 1. susturucu * **bersîva dengbir** susturucu cevap 2. susturucu, egzoz 3. susturucu (silâhlarda)

dengbirin *m* susma (konuşmayı kesme veya konuşmaktan kaçınma)

deng birin *l/gh* susmak (konuşmayı kesmek veya konuşmaktan kaçınmak)

dengda *m* korna, klâkson

dengdan (I) *m* oylama, oy verme ~ **a bi îşaretan** işarı oy ~ **a nependî** (an **jî nepenî**) gizli oy ~ **a pêewlehiyê** (an **jî pêbaweriyê**) güven oylaması

dengdan (II) *m* 1. ses çıkarma 2. yankı, yankı uyandırma, yankı yapma (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki akısı) 3. ötme (üflemlî çalgılar için) 4. ünü yayılma, nam salma, ün salma

deng dan (I) *l/gh* oylamak, oy vermek

deng dan (II) *l/gh* 1. ses çıkarmak 2. yankı u-yandırmak, yankı yapmak (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki yapmak) 3. ötmek (üflemleri çalgılar için) * **fırfırk deng nade** düdüğü ötmüyor 4. üni yayılmak, nam salmak, ün salmak 5. seslendirmek

dengdana gelî *nd* halk oylaması, plebisit
dengdana ewlekî *nd* güven oylaması
dengdana pêewlebûnê *nd* güven oylaması
dengdanî *m* oylama, oy verme ~**ya** gel halk oylaması, referandum

dengdar *rd* 1. sesli 2. *rz* sessiz, ünsüz, konsonant ünsüzü ~**a arikî** (an jî **esmandevî**) *rz* damak ünsüzü ~**a difinî** *rz* geniz ünsüzü ~**a diran-esmandevî** *rz* diş damak ünsüzü ~**a diranî** *rz* diş ünsüzü ~**a diran-lêvî** *rz* diş dudak ünsüzü ~**a dirêj** *rz* uzun ünlü ~**a fizek** *rz* sızıcı ünsüz, patlayıcı ünsüz ~**a hişk** *rz* sert ünsüz ~**a kurt** *rz* kısa ünlü ~**a lêvî** *rz* dudak ünsüzü ~**a nerm** *rz* yumuşak ünsüz ~**a paş-esmandevî** *rz* art avurt ünsüzü ~**a pêş-esmandevî** *rz* ön damak ünsüzü ~**a pêş gepê** *rz* ön avurt ünsüzü ~**a pidi-esmandevî** *rz* diş eti damak ünsüzü *rz* diş eti ünsüzü ~**a pidi-lêvî** *rz* diş eti dudak ünsüzü ~**a pidiyî** *rz* diş eti ünsüzü ~**a qirikî** *rz* geniz ünsüzü, gırtlak ünsüzü

dengdayî (I) *rd* oy kullanmış olan

dengdayî (II) *rd* 1. yankılanmış 2. ün salmış, nam salmış olan

dengdayîn (I) *m* oylayış, oy veriş ~**a ewlekî** güven oyu ~**a gelî** halk oylaması, referandum

dengdayîn (II) *m* 1. ses çıkarma 2. yankı u-yandırma, yankı yapma (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki yapma) 3. ötüş, ötme (üflemleri çalgılar için) 4. üni yayılma, nam salış 5. seslendirme

dengder *nd/ht* seçmen

dengderî *m* seçmenlik

dengdêr (I) *rz/m* sesli, ünlü, vokal, ağız ünlüsü ~**a stûr** *rz* kalın ünlü ~**a difinî** *rz* geniz ünlüsü ~**a dirêj** *rz* uzun ünlü ~**a fireh** *rz* geniş ünlü ~**a gilover** *rz* yuvarlak ünlü ~**a hişk** *rz* sert ünlü ~**a kurt** *rz* kısa ünlü ~**a nerm** *rz* yumuşak ünlü ~**a qirikî** *rz* geniz ünlüsü ~**a teng** *rz* dar ünlü ~**a zirav** ince ünlü

dengdêr (II) *bnr* dengder

denge *m* denge

dengedeng *m* ses seda

dengegaz *rd* sessiz, suskun, ketum

dengegazbûn *m* susma (konuşmayı kesme veya konuşmaktan kaçınma)

dengegaz bûn *l/gh* susmak (konuşmayı kesmek veya konuşmaktan kaçınmak)

dengegazî *m* sessizlik, susku, suskunluk

dengegazîfî *m* suskunluk

dengewaz *rd* ağız pek

dengewazî *m* ağız peklik

dengê dawî *rz* son ses

dengê ewlekî *nd* güven oyu ~ **dan** güven oyu vermek ~ **stendin** güven oyu almak

dengê navîn *rz/nd* iç ses

dengê pêewletiyê *nd* güven oyu

dengê radyofonîk *nd* radyofonik ses

dengê xwe kirin *l/bw* tınmak, ses çıkarmak

denggir *m* ses kaydedici, ses alıcı, ses kayıt cihazı

dengguhêz *m* 1. ses aktarıcı 2. telefon

denglik *zo/m* kursak (kümes hayvanı için)

dengir *bnr* denggir

dengîyan *rd* 1. sesli 2. şaşaa

dengî (I) *mzk/m* Botan bölgesine özgü olup if-tihar, sevgi, aşk, övgü, yiğitlik gibi temalar işleyen şarkı türü

dengî (II) *rd* 1. sesli 2. şaşaa

dengîbûn *m* sızma, sızış (gizli tutulan haber, sır gibi şeyler duyulma)

dengî bûn *l/gh* sızma duyulur (gizli tutulan haber, sır gibi şeyler duyulmak)

dengîn (I) *n* değirmen taşı (çakmak taşı türünde sert bir taş)

dengîn (II) *rd* 1. sesli 2. *rz* sesli 3. namlı, ünlü * **Meleyê Cizirî bi nav û dengîn e** Meleyê Cizirî ünlüdür

dengînî *m* seslilik

dengjê *m* hancere, ses kırıları (veya telleri)

dengjêbirandin *m* susturma

deng jê birandin *l/bw* susturmak

dengjêbirandî *rd* susturulmuş olan

dengketin *m* kısılma (ses için)

deng ketin *l/gh* kısılmak (ses için)

dengketî *rd* kısık, kısık sesli (sesi kısılmış olan)

dengketîbûn *m* kısıklık

dengkirin *m* 1. konuşma, sesini çıkarma 2. seslenme, sesleniş (cevap verme, bir şey söylemek için sesini çıkarma) 3. göz yum-mama, hoş görmeme

deng kirin *l/gh* 1. konuşmak, sesini çıkarmak 2. seslenmek (cevap vermek, bir şey söylemek için sesini çıkarmak) * **min gazî kir deng nekîr** çağırırım seslenmedi 3. göz yummamak, hoş görmemek

dengkî *rd/h* seslice

dengkuj *rd/nd* susturucu

denglêkirin *m* 1. seslenme, sesleniş, çağırma, çağırma, ünleme 2. seslenme (sözü birine veya birilerine yöneltme) 3. hitap, hitap etme

deng lê kirin *l/bw* 1. seslenmek, çağırma, çağırma, ünlemek 2. seslenmek (sözü birine veya birilerine yöneltmek) 3. hitap etmek

dengnas *nd/ht* ses bilimci, fonolog

dengnasîyî *rd* ses bilimsel, fonolojik

dengnasî *rz/m* ses bilimi, fonoloji

dengnekîr *rd* 1. sessiz, suskun, ağızsız, susan

2. sakın, sessiz (kimseyi rahatsız etmeyen, kızgınlık göstermeyen) * **mirovekî dengnekir** e sakın bir adam 3. uysal, uslu, iyi huylu, mülâyim, tınmaz melâike

dengnekirin *m* 1. sesini kesme, sessizlik 2. susma, susuş

deng nekirin *l/gh* 1. sesini kesmek 2. susmak * *li cihê ku edalet dengê xwe nake neheqî dest pê dike adaletin sustuğu yerde haksızlık başlar*

dengnekirî *m* 1. sessizlik, suskunluk, ağızsızlık 2. sakınlık, sessizlik (kimseyi rahatsız etmeme, kızgınlık göstermeme durumu) 3. uysallık, usluluk, iyi huyluluk, mülâyimlik

dengnekirîbûn *m* kuzulaşma (kuzu gibi uysallaşma, sessiz duruma gelme)

dengnekirî bûn *l/gh* kuzulaşmak (kuzu gibi uysallaşma, sessiz duruma gelmek)

dengneman *m* ses yitimi

dengnrm *rd* 1. yumuşak sesli 2. pes sesli

dengnrmî *m* 1. yumuşak seslilik 2. pes seslilik

dengnivîs *m* sesyazar, fonograf

dengnixêm *rd* 1. susturucu 2. susturucu (silâh-larda)

dengnuma *m* ses göstergesi

dengpêketin *m* 1. ses yapma 2. yankı uyandırma, yankı yapma (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki yapma) 3. adı duyululolma, ünlenme, nam salma 4. adlanma, adı çıkma, adı kötüye çıkma, kötü bir ün kazanma, dile (veya dillere) düşme

deng pê ketin *l/bw* 1. ses yapmak 2. yankı uyandırmak, yankı yapmak (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki yapmak) 3. adı duyululolmak, ünlenmek nam salmak 4. adlanmak, adı çıkma, adı kötüye çıkma, kötü bir ün kazanmak, dile (veya dillere) düşmek

dengpêketî *rd* 1. yankı uyandırmış, yankı yapmış olan 2. ünlenmiş, nam salmış olan 3. adlanmış, adı çıkmış, kötü ün kazanmış, dile (veya dillere) düşmüş olan

dengpêxistin *m* 1. nam salmasını sağlama, ünlendirme 2. yankı uyandırma 3. (birini) karalamak

deng pê xistin *l/bw* 1. nam salmasını sağlama, ünlendirmek 2. yankı uyandırmak 3. (birini) karalamak

dengpêxistî *rd* 1. nam salmasını sağlanmış, ünlendirilmiş olan 2. yankı uyandırılmış 3. (biri) karalanmış

dengpîv *m* ses ölçen

dengqalind *rd* kalın sesli

dengsaz *nd/nt* sesçi

dengsazî *m* fonetik

dengstûr *rd* kalın sesli

dengşalûr *rd* güzel sesli (ötücü kuşlar gibi şakiyan güzel sesli kimse)

dengşîrîn *rd* hoş sesli, güzel sesli

dengtûj *rd* keskin sesli

dengtûjî *m* keskin seslilik

dengûbehs *m* haber, havadis (iletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi) * **ji televizyonê guhdarî li dengûbehsên cihanê kirin** televizyondan dünya haberlerini izledi

dengvedan *m* 1. yankı 2. yankılama, yankılanma, aksetme, ötme 3. yankı, yankı uyandırma, yankı yapma (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki, akis) 4. nam salma, ünlenme 5. çavlanma

deng vedan *l/gh* 1. yankılamak, yankılanmak, aksetmek, ötmek * **qube deng vedide** dide kube ötüyor 2. yankı uyandırmak, yankı yapmak (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki yapmak) 3. nam salmak, ünlenmek 4. çavlanmak

dengvedanî *rd* akustik, yankısal

dengvedayî *rd* 1. yankılanmış olan 2. nam salmış, ün kazanmış olan

dengvedayîn *m* 1. yankılayış, yankılanış, aksetiş 3. yankı uyandırış (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki yapma) 4. nam salış, ünleniş 5. çavlanış

dengveder *rd* 1. yankılayıcı 2. ses getirici * **çalakiyeke dengvedêr**

dengvegêrk *m* höperlör

dengweş *m* oparlör, hoperlör

dengweşdar *rd* hoperlör

dengxane *m* ses arşivi

dengxweş *rd* güzel sesli

dengxwên *m* ses okuyucu, fonograf

dengzan *nd/nt* ses bilimci, fonolog

dengzaniyî *rd* ses bilimsel, fonolojik

dengzanî *m* 1. fonoloji 2. fonetik (ses bilgisi)

dengzêrîn *rd* altın sesli, güzel sesli

dengzirav *rd* ince sesli

denik *bnr* dendik

denî *rd* pis

denîk *m* ağız kapalı sepet

denkandin *m* lekeleme

denkandin *l/gh* lekelemek

denke *m* 1. denge (bir nesnenin veya insanın devrilmeden durma hali) 2. denk (yük hayvanların sağ ve soluna konulan iki yük parçasından her biri) * **denkeyeke bar fasûlye û yek jî nok e** yükün bir dengi fasulye, bir dengi nohut 3. denge (siyasî güçlerin, yetkilerini birbirini sınırlayacak şekilde dağıtma-ları) **~ya civakî sos** toplumsal (veya sosyal) denge

denkêş *m* mikrofon

denkîn *m* lekelenme

denkîn *l/gh* lekelenmek

deodorant *m* deodoran

deontoloji *m* deontoloji, ödev bilgisi

dep (I) *m* evlek (tarlanın tohum ekmek için saban iziyle bölünen bölümlerinden her biri)

dep (II) *m* 1. tahta 2. tahta (tahtadan oluşmuş yüzey) 3. *rd* tahta (tahtadan yapılmış) ~a *sing ant* 1) göğüs kemiği, köğüs tahtası 2) bağır ~a *singê (yekî) vekirî* ye göğüs bağır açık

depa *sing ant/m* can tahtası, iman tahtası

depar *m* depar, çıkış

depik (I) *m* tahta, tahtacık

depik (I) *m* evlek, maşala

depîn *rd* tahta, ahşap (tahtadan yapılmış)

depînî *rd* tahtadan, ahşaptan

depkirin *m* evleklemek

dep kirin *l/gh* evleklemek

deplasman *sp/m* deplasman

depo (I) *m* teneke

depo (II) *m* 1. depo (korunmak, saklanmak veya gerektiğinde kullanılmak üzere bir şeyin konulduğu yer) 2. depo (bir malın toptan satıldığı ve çokça bulunduğu yer) 3. *lşk* depo (ordu mallarının saklandığı, bakımlarının yapıldığı yer) ~ **kirin** depo etmek

depokirin *m* depolama

depo kirin *l/gh* depolamak

depokirî *rd* depolanmış

depovan *nd/nt* depocu

depovanî *m* depoculuk

depozît *m* depozit, depozito

deprasyon *psi/m* depresyon, çöküntü

depreş *n* kara tahta

depur *nd* yünü veya kılı kötü olan mal davar

deq (I) *m* 1. benek, nokta 2. ben 3. puan kumaşlardaki benek, nokta 4. akıtma, isale 5. alaca (meyvelere daha çok üzüne düşen ben) 6. ben (en çok üzümde görülen olgunlaşma belirtisi) 7. *bj* kabarcık 8. *ast* gözenek (güneş yüzeyinde görülen küçük, yuvarlak kara lekelerden her biri) 9. *mec* damga ~**ên** *li rûyê rojê* güneş lekeleri ~**ên** *zer avêtin* (...) ala sulu olmak (kavunlar için)

deq (II) *m* dövme (vücut derisi üzerine iğne, gibi sivri bir araçla çizilerek yapılan çıkmaz yazı veya şekil) * **deqa** *li lêva wê* dudağındaki dövme

deq (III) *n* 1. kaflik (misket vb. oyunlarında) 2. değme, seçkin * **deqê mêran** yiğitlerin en değmesi ~ **û** ~ *bizzat* ~ **û** ~ *xwe li ~ê (yekî) xistin* (biriyle) aşık atmak, meydan okumak

deq (IV) *m* 1. madde (yasa, sözleşme, antlaşma gibi metinlerde, her biri başlı başına bir yargı getirenve çoğu kez rakamla belirtilen bölüm) 2. metin, tekst

deq (V) *n* kozalak (meşe veya pelit kozalağı)

deqandin (I) *m* dövme (vücut derisi üzerine iğne, gibi sivri bir araçla çizilerek yapılan çıkmaz yazı veya şekil) 2. yumurtayı dişlerine vurarak deneme

deqandin (II) *m* aşılama

deqandin (I) *l/gh* 1. dövme yapmak 2. yumurtayı dişlerine vurarak denemek * **hêka hev û din deqandin** birbirini bilmek, tanımak

deqandin (II) *l/gh* aşılama (bitki aşılama)

deqandî (I) *rd* dövmeli

deqandî (II) *rd* aşıllı (bitki)

deqaq *m* ütü

deqdan *m* aşılama (bitki aşılama)

deq dan *l/gh* aşılama

deqdayîn *m* aşılayış (bitki aşılama)

deqdar *rd* 1. benekli, puanlı 2. *ast* gözenekli

deqdayî *rd* aşıllı (bitki)

deqdeq *m* benek

deqdeqî *rd* 1. abraş (alaca benekli) * **hespê deqdeqkî** abraş at 2. abraş (bitki yapraklarında klorofil azlığından dolayı açık renkte lekeleri olan) 3. benekli, beneklise 4. kabarcıklı 5. püskürme (sık ve tek tek benek durumunda) 6. paralı, puanlı * **qumaşê deqdeqî** paralı kuşaş * **cilê deqdeqî** puanlı elbise

deqdeqîbûn *m* 1. alacalanma 2. beneklenme

deqdeqî bûn *l/gh* 1. alacalanmak 2. beneklenmek

deqdeqîkirin *m* alacalama

deqdeqî kirin *l/gh* alacalamak

deqdeqkî *rd* 1. abraş, abraşça, alaca benekli 2. abraş (bitki yapraklarında) 3. puanlı, noktalı * **qumaşê deqdeqkî** noktalı kumaş

deqdeqok *m* 1. benek 2. puan, nokta 3. ben (en çok üzümde görülen olgunlaşma belirtisi) 4. çil (tüyünde küçük benekler bulunan hayvan)

deqdeqokî *rd* 1. abraş, abraşça (alaca benekli) 2. abraş (bitki yapraklarında klorofil azlığından dolayı açık renkte lekeleri olan) 3. benekli, beneklise 4. puanlı, puanlıca, noktalı * **cilê deqdeqokî** puanlı elbise 5. çilli (çilli hayvan) 6. kumlu (çok ufak ve sık benekli kumaş)

deqdeqokîbûn *m* beneklenme

deqdeqokî bûn *l/gh* beneklenmek

deqdeqonk *m* benek

deqdeqonkî *rd* benekli, beneklise

deqe *m* 1. dakika (bir saatlik zamanın altmışta biri) 2. *mat* dakika (bir derecenin altmışta biri) 3. dakika (an, zaman) * **ji niha û pê de ez dê her deqe li we bigerim** bundan sonra sizi her dakika arayacağım

deqedeq *h* 1. başa baş * **her du pêlewan deqedeq derketin** iki güreşçi başa baş güreştiler 2. burun buruna 3. karşı karşıya, göğüs göğüse ~ **hatin** başa baş gelmek ~ **di hev de derketin** 1) burun buruna gelmek 2) karşı karşıya gelmek (birden karşılaşmak)

deqel *m* sert toprak

deqelûz *m* 1. atlama, sıçrama 2. takla, taklak

değerü *rd* açık sözlü, açık fikirli, dobra, tok sözlü, kör kadı (doğru bildiğini herkesin yüzüne söyleyen), sözünü budaktan esirgemen

değerûfî *m* açık sözlülük, açık fikirlik, doğruluk, tok sözlülük

deqezer *m* alaca (meyvelere düşen ben) ~ **avêtin** (...) alaca düşmek * **deqezer avêtiye** qeysiyan kaysiya alaca düşmüş

deqezerik *m* alaca (meyvelere düşen ben) ~ **avêtin** (..) ala sulu olmak (kavun için)

deqîqe *m* 1. dakika (bir saatlik zamanın altmışta biri) 2. *mat* dakika (bir derecenin altmışta biri) 3. dakika (an, zaman) * **ji niha û pê de ez dê her deqîqe li we bigerim** bundan sonra sizi her dakika arayacağım

deqker *nd/nt* dövmece (vücuda dövme yapan)

deqkerî *m* dövmeçilik

deqkirin *m* dövme yapma

deq kirin *l/gh* dövme yapmak

deqkî *rd* metince

deqlêketin *m* beneklenme

deq lê ketin *l/bw* beneklenmek

deqlök *m* sepicilikte kullanılan bir meşe ürünü

deqlûk *m* mazi

deqlûs *bnr* deqelûz

deqnivîs *nd/nt* metin yazarı

deqnivîsî *m* metin yazarlığı

deqnûs *m* imza

deqsor *zo/m* ala balık

der (I) *m* etek (giysinin belden aşağı kalan bölümü) * **ba lê xist der û dawa wê rakir** rûzgâr savurdu eteklerini kaldırdı ~ **û daw** etek ~ **û daw lê qetandin** 1) el etek öpmek (bir işi yaptırmak için çok yalvarmak) 2) eline eteğine sarılmak ~ **û daw li navê pêçayî** eteği belinde ~ **û dawa wê di nav dest û piyên wê de ne** eteği düşük (pasaklı kadın) ~ **a xwe hildan** paçamlarını sıvamak ~ **a xwe li nava xwe hildan** işe koyulmak

der (II) *nd* 1. dış, dışarı (iç karıştı) * **ji der deng tîn** dışarıdan sesler geliyor 2. dış (bir konunun kapsamına girmeyen şey) 3. dış (görülen, içte bulunmayan yüzey) 4. *rd* dış (somut kavramlarda; iki veya ikiden çok şeyden merkeze daha uzak olan) * **deriyê der** dış kapı 5. dış (yabancı ülkelerle ilgili) * **dinyaya der** dış dünya 6. açık hava (yapı dışı olan yer) 7. *sn* dış (açık havada geçen sahneleri içine alan çekim) 8. dış, dışında, -e yakın * **şerê der biharê** bahara yakın savaş 9. dış, hariç ~ **û dertûl** sokaklar, el kapısı (bi) ~ **û dertûlan xistin** sokakğa atmak (kovmak) ~ **î qeweta (yekî) bûn** el ermez, güç yetmez

der (III) *m* 1. yer (bulunulan, yaşanılan, oturlan şehir, kasaba, mahalle) 2. yer (bir olayın geçtiği veya geçeceği bölüm, alan) * **dera ku civîn lê çêbe ev e** toplantın yapılacağı yer bura 3. yer * **derekî wî şikestiye** bir yeri kırılmış 4. yer, mahal, mevki (bazı ulaşım araçlarında yolculara veya sinama, tiyatro gibi yerlerde seyircilere sağlanan kon-

fora ve bilet ücretlerine göre düzenlenmiş yer) 5. yöre ~ **û dor dan hev** (ortalığa) çeki düzen vermek ~ **û dor tev yedi mahalle ~a han** parça * **ew şivanekî dera hanê** ye o bir çoban parçasıdır ~ **ek bûn rêçika (yekî)** (bir yer birinin) uğrağı yeri olmak ~ **ek kirin rêçika (yekî)** (bir yeri birinin) uğrak yeri haline getirmek ~ **ek kirin rêçika xwe** (bir yeri) kendi uğrak yeri haline getirmek ~ **ekî te pê neêşe** afiyet olsun (yemek yemiş misafirine veya herhangi birine söylenir)

der (IV) *nd* sıkıntı, acizlik, rahatsızlık * **ez jî wî pîr der im** ondan çok rahatsızım

der (V) *rz* kelimenin başına gelerek 'da' anlamını verir * **der bihar** baharda

der (VI) *n* kapı ~ **û malê hev** birbiriyle hısım akraba ~ **û malê hev bûn** birbiriyle hısım akraba olmak ~ **ê (yekî) dan girtin** ocağını sündürtmek ~ **ê fireh** iyi gün ~ **ê (yekî) girtin** ocağını sündürmek ~ **ê malê jê mor bûyo** ocağı kör olasıca ~ **ê rehme lê vebûn** şifa bulmak ~ **ê rehme lê vekirin** şifa vermek ~ **ê teng** dar gün ~ **ê (yekî) vekirin** (birine) gidip gelmek ~ **ê xelkê** el kapısı ~ **ê xêrê lê vebûn** 1) şifa bulmak 2) dardan kurtulmak

derab (I) *n* hat (vücut biçimi) * **derbên wê li hev in** hatları düzgün

derab (II) *m* ilinti, teyel ~ **dan** teyel yapmak (veya atmak)

derabdan *m* ilgileme, teyelleme

derab dan *l/gh* ilgilemek, ilintilemek, teyellemek

derabdayî *rd* teyelli, teyellenmiş, ilgilenmiş

derabdayîn *m* ilgileyiş, teyelleyiş

derabe *m* 1. kepenk (dükkan kepengi) 2. evleri ayırmak için kullanılan tahta perde

derabên xwarik *nd* kaz ayağı (dikiş türü)

derabzûn *m* eşik (kapı eşiği)

deraçe *m* taraça

derak *m* belâ

deramet *m* 1. gelir (bir kimseye veya topluluğa belli zamanlarda, belli yerlerden gelen para, varidat) 2. gelir (bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandığı para vb., varidat, irat) 3. verim, bereket

derametdar *rd* 1. gelirli 2. verimli, bereketli

derametdarî *m* verimlilik, bereketlilik

deran *m* 1. çıkarma 2. çıkış 3. çıkarım 4. *mat* çıkarma * **ez jî kirariyên hesêb pirtir jî deranê hez dikim** bu dört işlemden çıkarmayı seviyorum 5. *man* çıkarım, istidlal

derande *rd* maksut, istenen, niyet edilen, maksat edinilen

derander *nd/nt* kaşif

deranderî *m* keşif

derandin (I) *m* çıkarma

derandin (II) *m* keşfetme

derandin (I) *l/gh* çıkarmak

derandin (II) *l/gh* keşfetmek

derandî (I) *rd* çıkarılmış olan
derandî (II) *rd* keşfedilmiş olan
derane *m* 1. çıkarma 2. *mat* çıkarına
deranî (I) *m* deyim, idiom
deranî (II) *rd* 1. dışlaştırılmış 2. *mec* zavallı
deranîn *m* 1. çıkarma, çıkarış (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlama, çıkmasına sebep olma) 2. çıkarma (bulma, ortaya koyma) 3. *mec* çıkarma (söyleme) 4. çıkarma (döküntülü hastalığa tutulma) 5. çıkarma (sağlama, elde etme) 6. çıkarma, itrah etme (sindirim yolundan dışarı atma) 7. çıkarına (giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırma, soyma) 8. çıkarma (yayımama) 9. *mat* çıkarma * *ez ji kirariyên hesêb pirtir ji deranînê hez dikim* bu dört işlemten çıkarmayı seviyorum 10. çıkarsama, çıkarına 11. dışarı çıkarma, itiraf etme 12. dışlaştırma
deranîn *l/gh* 1. çıkarmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) * *min hesp ji axurê deranî* atı ahırdan çıkardım 2. çıkarmak (bulmak, ortaya koymak) * *ez dê vira wî derînim* yalanını çıkaracağım 3. *mec* çıkarmak (söylemek) * *tu çi di hizirî, derîne ku tu rihet bibî!* ne düşünüyorsun, çıkar da rahatla! 4. çıkarmak (döküntülü hastalığa tutulmak) * *zarok sorik deranîne* çocuk kızainik çıkarmış 5. çıkarmak (sağlamak, elde etmek) * *nanê xwe ji kevir derîne* ekmeğini taştan çıkarıyor 6. çıkarmak, itrah etmek (sindirim yolundan dışarı atmak) 7. çıkarmak (giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırma, soyma) * *so la xwe derîne* ayakkabısını çıkar 8. çıkarmak (yayımamak) * *dê kovareke nû derînin* yeni bir dergi çıkaracaklar 9. *mat* çıkarmak * *pêncan ji dehan derîne* beşi ondan çıkar 10. çıkarsamak, çıkarmak 11. dışarı çıkarmak, itiraf etmek 12. dışlaştırmak
deraql *rd* akıl dışı, irrasyonel
deraqlî *rd* akıl dışı, gayri akli, irrasyonel
deraqlîtî *m* irrasyonizm
derasa *rd* 1. olağan dışı, olağanüstü 2. *m* tan-sık, mucize
derasayî *rd* 1. olağanüstü (benzerlerinden farklı olan) 2. olağanüstü (beklenmedik bir zamanda yapılan, fevkalâde) * *civîna derasayî* olağanüstü toplantı 3. olağanüstü ile ilgili
derasayîtî *m* 1. olağanüstülük 2. fevkalâdelik, olağanüstülük
derav (I) *m* 1. akak, yatak, mecra 2. su tevzi kanalı 3. *erd* boğaz, suyun inceldiği yer
derav (II) *m* çamaşır yıkama
derav (III) *m* ilinti, teyel ~ *kirin* teyellemek
derav (IV) *m* 1. bakım, taraf (görüş açısı, değerlendirme, -e göre) * *di her kar û deravî* de her bakımda 2. durum * *di her derava* teng de her durumda

derav (V) *m* duvarlarda meydana gelen çatlak
derav (VI) *bnr* delav (I)
deravî *m* tüm arazinin enlenmesine birden sullanması, gelişigüzel sulama
deravkî *rd* tüm arazinin enlenmesine birden sullanma şekli
derawa *m* 1. konum, durum 2. *erd* konum 3. koşul
derax (I) *m* 1. süreç 2. zaman, vakit
derax (II) *m* seviye
deraxe *m* 1. üstüste istif edilmiş biçili tahıl demetleri 2. yaz işinin bitirilişi, yazın yapılacak işleri bitirme
deraxî *rd* süreçsel
derazîng *m* eşik (kapı eşiği) * *li ser derazînga derî rûniştîbû rêpana rê dikir* kapının eşiğine oturmuş yolu gözlüyordu
derazînk *bnr* derazîng
derazûk *bnr* derazûnk
derazûnk *m* eşik (kapı eşiği)
derb (I) *n* defa, kez, kere
derb (II) *m* fişek, kurşun
derb (III) *m* tek ellen uzağa atılabilen taş
derb (IV) *m* 1. darp, darbe (vurma, vuruş, çarpış) * *derbek li serê wê da* başına bir darbe vurdu 2. *mec* darbe (birini kötü duruma düşüren, sarsan olay) * *vê derbê bi teyavî ew ji jîyanê sar kir* bu son darbe onu büsbütün hayattan soğuttu 3. bere, ezik (herhangi bir şeyde görülen çizik) ~ *dawêşandin (yekî)* darbe vermek (veya indirmek) ~ *dîtin neşter dawêşandin* nabze göre şerbet vermek ~ *ji destê (yekî) çêbûn* elinden kaza çıkmak ~ *lê dan* (an ji xistin) darbe vermek (veya indirmek) ~ *taze kirin* darbesini tekrarlamak ~ *û weşle rastî hev hatin* tesadüf etmek, tesadüf olmak ~ *xwarin* darbe yemek ~ *a bêkeys lê dan* (an ji xistin) fena yerine vurma ~ *a bicih lê dan* (an ji xistin) fena yerine vurma ~ *a golê gollük, gollük durum* ~ *a hêvîşandî ne ya xwedî ye* (an ji barê xwe-diyan e) kavgada ilk önce davranmayan kaybeder, anlamında bir deyim ~ *a nişterê dibîne û çêp û diweşîne* kan alacak damarı bilmek ~ *a nişterê dîtin û çêq û lê xistin* bal alacak çiçeği bilmek (veya bulmak) (*filan kes*) ~ *a nişterê ye* arı bal alacak çiçeği bilir ~ *a xerab lê dan* (an ji xistin) fena yerine vurma ~ *a xwe hilanîn* darbeyi kapmak ~ *a xwe lê danîn* fırsatını kollamak ~ *ekê li nal dixê yekê li bizmar* hem nalına hem mihına (vurmak)

derbajar *n* taşra, varoş

der bar *d/h* 1. hakkında 2. ilişkin, ilişik, ilgili, üstüne, üzerine, değin * *der barê evîn û zewacê de peyivîn* aşk ve evlilik üstüne konuşular 3. dair, konusunda, üzerinde, ile ilgili * *axaftînek der barê hunerê de kir* sanata dair bir konuşma yaptı ~ *ê rd* ilişkin, ili-

şikli ~ê (...) **de 1** (bir kimsenin veya şey) hakkında * **hez dike der barê vê ferhengê de bipeyîve** bu sözlük hakkında konuşmak istiyor 2) (herhangi bir) zeminde, hakkında * **der bare vê yekê de axaftinek pêk aniyê** bu zeminde bir konuşma yapmış ~ê (...) **de axiftin (peyîvîn an jî xeber dan) 1** hakkın-da konuşmak 2) -e söz konusu etmek ~ê (tiştêkî) **de bûn** bahsetmek, değinmek * **nîvisarek e ku der barê mijara hêvotînê de bû** eğitim konusuna değinen bir yazı

derbas m geçme, geçiş ~ **dibû geçe** (saat için)

* **gava ku saet ji heştan pênc derbas dibû, li wê derê bû** saat sekizi beş geçe ordaydı ~î **aliyê din bûn** öbür tarafa geçmek ~ **aliyê (an jî hêla) rastê yê rê bûn** sağa geçmek, sağlamak ~î (...) **bûn 1** -e geçmek 2) geçmek (herhangi bir durum soya çekimi yoluyla birinde görünmek) * **nexweşîna bavê wî derbasî wê jî bûye** babasının hastalığı ona da geçmiş 3. geçmek (yerini bırakıp başka bir yer almak) * **derbasî vê palkursiyê bibin** şu koltuğa geçin 4. geçmek, intikal etmek * **seltenat ji bavê derbasî kur dibe** saltanat babadan oğula geçer 5) bulaşmak, sirayet etmek (hastalık geçmek) 6) atlamak (sınıf okumadan geçmek) * **ji poleya yekemîn derbasî ya duyemîn bû** birinci sınıftan ikinci sınıfa atladı ~î **dîrokê (mêjûyê an jî tarîxê) bûn** tarihe geçmek ~î **hesab kirin** hesaba geçirmek ~î **hundir kirin 1** içeri almak 2) sokmak (yasak bir malı gizlice getirmek veya götürmek) * **malê qaçax derbasî hundirê welêt kirine** ülkeye kaçak mal sokmuşlar ~î (...) **kirin 1** geçirmek (bir şeyi bir yerden başka bir yere taşınmak, nakletmek) * **ez dixwazim eşyayê odeyê derbasî odeya din bikim** odanın eşyalarını öbür odaya geçirmek istiyorum 2) geçirmek (bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek) * **zarok derbasî wî aliyyê rê kirin** çocuğu yolun öbür yanına geçirdi 3) -e aktarma yapmak * **ji butçeyê pere derbasî tehsîsata me kirin** bütçeden ödeneğimize aktarma yaptılar 4) aktarmak (bir yerden, bir kaptan başka bir kaba veya geçirmek) * **me têkberên odeya rûniştinê derbasî odeya mêvanan kirin** oturma odasının eşyalarını misafir odasına aktardık 5) almak (içeri götürmek) * **em derbasî odeyê mezin kirin** bizi genişçe bir odaya aldılar 6) geçirmek, bulaştırmak (hastalık vb. şeyler için; kapmasını sağlamak) ~ **mehaniyê (an jî meaş) bûn** maaşa geçmek ~î **nîvisê kirin** yazıya geçirmek, zaptetmek ~î **peyirkê kirin** sicile geçirmek

derbasang m 1. geçiş (resimde iki ara rengi birbirine bağlayan ara ton) 2. *mzk* geçiş (bir parça süresince bir tondan başka bir tona atlama)

derbasbar rd geçer, geçerli (geçerliği olan)

derbasbarî m geçerlik, geçerlilik

derbasbûn m 1. geçme, geçiş 2. geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) 3. geçme (yol olarak kullanma) 4. geçme (bir yeri açma, öbür yana ulaşma) 5. geçme (zaman için; aşma, geride bırakma) 6. geçme (yürürlükte bulunma, geçerli olma) 7. geçme (okulda, sınavda başarı gösterme) 8. geçme, sökme 9. sökme (geçme, etki yapma) 10. akma, ilerleme (zaman için; çabucak geçme) 11. sürme, devam etme (zaman geçme) 12. çıkma (ay, mevsim geçme) 13. geçme, yürüme ~a **fermî** geçit töreni, resmi tören

derbas bûn /lgh 1. geçmek * **çend kes bi lez û bez di ber derî re derbas bûn** kapının önünden birkaç kişi aceleyle geçtiler 2. geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) 3. geçmek (yol olarak kullanmak) * **di vir re derbas nabe** burdan geçmek 4. geçmek (bir yeri açmak, öbür yana ulaşmak) 5. geçmek (zaman için; aşmak, geride bırakmak) * **saet ji dehan derbas dibe** saat onu geçiyor 6. geçmek (yürürlükte bulunmak, geçerli olmak) * **ev pere êdî derbas nabe** bu para artık geçmiyor 7. geçmek (okulda, sınavda başarı göstermek) * **bi awayekî têr baş ji ez-mûnê derbas bû** sınavı iyi bir şekilde geçti 8. geçmek, sökmek * **forsa te li vir derbas nabe** forsun burda sökmez 9. sökmek (geçmek, etki yapmak) * **hikmê te li vir derbas nabe** hükmün burada sökmez 10. akma, ilerlemek (zaman için; çabucak geçmek) * **wext çawa derbas dibe** zaman nasıl da akıyor 11. sürmek, devam etmek (zaman geçmek) * **pir derbas nabe dê her tişt derkeve rastê** çok sürmez her şey ortaya çıkar 12. çıkmak (ay, mevsim geçmek) * **zivistan derbas bû** kış çıktı 13. geçmek, yürümek * **jiyan derbas bûye çûye** hayat yürümüş gitmiş

derbasbûnî m 1. geçiş, intikal * **dewra derbasbûnîyê** geçiş dönemi 2. *psi/m* geçişim

derbasbûyî rd 1. geçmiş (geçme işini yapmış olan) 2. geçmiş (zaman bakımında geride kalmış olan) * **bûyerên derbasbûyî** geçmiş olaylar ~ **be** geçmiş olsun

derbasbûyîn m 1. geçiş 2. geçme, geçiş (bir yandan girip öte yandan çıkma) 3. geçiş, geçme (yol olarak kullanma) 4. geçiş (bir yeri açma, öbür yana ulaşma) 5. geçme (zaman için; aşma, geride bırakma) 6. geçme (yürürlükte bulunma, geçerli olma) 7. geçiş, geçme (okulda, sınavda başarı gösterme) 8. geçme, söküş 9. söküş (geçme, etki yapma) 10. akış, akma, ilerleyiş (zaman için; çabucak geçme) 11. sürüş, devam etme (zaman geçme) 12. çıkma (ay, mevsim geçme) 13. geçme, yürüme

derbasdar *rd* 1. geçerli 2. yürürlükte olan, mer'î **derbasdarbûn** *m* 1. geçerli olma 2. yürürlükte olma

derbasdar bûn *l/gh* 1. geçerli olmak 2. yürürlükte olmak

derbasdarî *m* 1. geçerlilik 2. yürürlülük, mer'îye

derbase *m* 1. geçiş, geçme 2. geçiş, intikal 3. giriş, methal, antre (bir yapıda girip geçilen yer) * **derbaseya xanî gelek teng e** evin girişi pek dar 4. geçiş (resimde iki ara rengi birbirine bağlayan ara ton) 5. *mzk* geçiş (bir parça süresince bir tondan başka bir tona atlama)

derbasgeh *m* 1. geçit, geçiş yeri 2. geçek, güzergâh (çok geçilen yer)

derbasî *m* 1. geçiş 2. geçim (anlaşma, uyuma) * **derbasiya ku me bi hev re kir, kes nake** bizim birbirimizle yaptığımız geçimi kimse yapmaz 3. *rz* geçiş (ses organlarının bir durumdan başka bir duruma geçmesi) 4. *rz/rd* geçişli * **lêkera derbasî** geçişli fiil ~ be geçmiş olsun

derbasî (...) **bûn** *l/bw* 1. (hastalık) geçmek, bulaşmak, sirayet etmek 2. geçmek (herhangi bir durum soya çekimi yoluyla birinde görünmek) * **nexweşîna bavê wî derbasî wê jî bûye** babasının hastalığı ona da geçmiş 3. geçmek (yerini bırakıp başka bir yer almak) * **derbasî vê palkursiyê bibin** şu koltuğa geçin 4. geçmek, intikal etmek * **seltenat jî bavê derbasî kur dibe** saltanat babadan oğula geçer

derbasî hev bûn *l/bw* çitişmek (birbirine geçip pekişmek)

derbasî hev kirin *l/bw* kilitlemek (karşılıklı çıkıntıları olan şeyleri birbirine geçirmek)

derbasîkirin *m* geçinme (uzlaşma, anlaşma) **derbasî kirin** *l/gh* geçinmek (anlaşmak, uzlaşmak) * **hinekî bi hev re derbasî bikin** birbirinizle biraz geçinin

derbasîkirî *rz/h* geçişli hale getirilmiş olan

derbasker *bj/rd* geçiştirici

derbaskirin *m* 1. geçirme (geçme işini yaptıрма, geçmesini sağlama) 2. geçirme (bir şeyi bir yandan öbür yana götürme) 3. geçirme (bir süre yaşama, oturma, kalma) 4. geçirme (herhangi bir durumu yaşamış olma) 5. geçirme, sürme (herhangi bir durum içinde olma) 6. geçme (yaşama) 7. savma, savuşturma, atlatma (sıkıcı bir durumu geçirme) 8. geçinme (anlaşma, uzlaşma) 9. geçinme (zar zor hayatını idame etme)

derbas kirin *l/gh* 1. geçirmek (geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak) * **tu wê derbas bike ez tiştêkî din ji te naxwazim** onu geçir senden başka bir şey istemem 2. geçirmek (bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek) 3. geçirmek (bir süre yaşamak, o-

turmak, kalmak) * **tu şevê li der derbas bi kî dê baş be** geceyi dışarda geçersen iyi olur eger 4. geçirmek (herhangi bir durumu yaşamış olmak) * **rojên xweş derbas kirin** iyi günler geçirmek * **nexweşîn derbas kirin** hastalık geçirmek 5. geçirmek, sürmek (herhangi bir durum içinde olmak) * **di nava çar dîwaran de jiyana fermanberî derbas dikir** dört duvar arasında memur hayatı sürüyordu 6. geçmek (yaşamak) * **emrekî xweş derbas dike** güzel bir yaşam geçiriyor 7. savmak, savuşturmak, atlatmak (sıkıcı bir durumu geçirmek) 8. geçinmek (anlaşmak, uzlaşmak) * **jîn û mêr xweş bi hev re derbas dikin** karı koca iyi geçiniyorlar 9. geçinmek (zar zor hayatını idame etmek)

derbaskirî *rd* geçirmiş

derbasname *m* geçiş belgesi

derbasok *m* 1. geçit (gececek yer) 2. giriş, girizgâh 3. giriş (bir kitabın giriş bölümü gibi) 4. geçek, güzergâh (çok geçilen yer)

derbasokî *rd* geçici

derbasonek *m* atlama taşı

derbat *rd* direngen, direnebilen

derbdan *rz/m* vurgu

derb dan *l/gh* vurgu yapmak

derbdanî *rz/rd* vurgulu

derbdayîn *rz/m* vurgu

derbe *m* 1. darbe 2. darbe (bir ülkede zor kullanılarak yönetimi devirme işi) * **derbeya leşkerî** askeri darbe ~ **avêtin (yekî)** darbelemek ~ **dawêşandin (...)** darbelemek, darbe vurmak ~ **teze kirin** darbeyi tekrarlamak (yenilemek) ~ **xwarin** darbe yemek ~ **yaxwe teze kirin** darbesini tekrarlamak (yenilemek)

derbeder *rd* derbeder ~ bûn derbeder olmak ~ **kirin** derbeder etmek

derbederî *m* derbederlik

derbederkirin *m* derbeder etme

derbeder kirin *l/gh* derbeder etmek

derbejêr *nd/m* 1. iniş 2. *rd* iniş, bayır aşağı, yokuş aşağı 3. baş aşağı 4. *h* aşağı (aşağıya, yere doğru) ~ **bûn 1)** bayır aşağı inmek, aşağıya doğru gitmek 2) baş aşağı olmak ~ **kirin 1)** bayır aşağı indirmek 2) baş aşağı etmek ~ **û derbejor** dağ bayır, iniş yokuş, inişli yokuşlu (inişli çıkışlı yer) ~ **û hevraz ji ziman re tune** dilin kemiği yok

derbejêrbûn *m* 1. inişli olma, bayır aşağı olma 2) baş aşağı olma

derbejêr bûn *l/gh* 1. inişli olmak, bayır aşağı olmak 2) baş aşağı olmak

derbejêrkî *rd* 1. yokuş aşağıya doğru 2. düşey **derbejor** *rd* yokuş, yokuş yukarı, bayır yukarı ~ **bûn** bayır yukarı olmak ~ **kirin** bayır yukarı çıkmak

derbejorbûn *m* diklenme, dikleşme

derbejor bûn *l/gh* diklenmek, dikleşmek

(yokuş bir duruma gelmek) * **rê ji nişka ve derbekar** *nd/nt* darbeci
derbekarî *m* darbecilik
derbeker *nd/nt* darbeci
derbekerî *m* darbecilik
derbelêdan *m* 1. darbeleme, darbe vurma (veya indirme) 2. *mec* darbeleme (yıkıma uğratma)
derbe lê dan *l/bw* 1. darbelemek, darbe vurma (veya indirmek) 2. *mec* darbelemek (yıkıma uğratmak)
derbelêdayî *rd* darbeleri, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
derbelêketin *m* darbelenme
derbe lê ketin *l/bw* darbelenmek
derbelêketî *rd* darbeleri, darbelenmiş olan
derbelêxistin *m* 1. darbeleme, darbe vurma (veya indirme) 2. *mec* darbeleme (yıkıma uğratma)
derbe lê xistin *l/bw* 1. darbelemek, darbe vurma (veya indirmek) 2. *mec* darbelemek (yıkıma uğratmak)
derbelêxistî *rd* darbeleri, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
derben *n* 1. elbise askısı 2. yayık ağız bağı 3. çuval vb. nin ağzının bağlama bağı
derbend (I) *erd/m* 1. boğaz, darboğaz, geçit 2. derbent (sınırlarda bulunan küçük kale) 3. belen, bel (dağ sırtlarındaki çukur yer)
derbend (II) *m* liman.
derbend (III) *m* set, baraj
derbend (IV) *m* 1. elbise askısı 2. yayık ağız bağı 3. çuval vb. nin ağzının bağlama bağı
derbeparêz *nd/nt* darbe savunucusu
derbeparêzî *m* darbe savunuculuğu
derberjêr *nd* bayır aşağı
derberjêrbûn *m* bayır aşağı inme
derberjêrbûn *l/gh* bayır aşağı inmek
derberjêrkirin *m* bayır aşağı indirme
derberjêrkirin *l/gh* bayır aşağı indirmek
derberjor *nd* bayır yukarı
derberjorbûn *m* bayır yukarı çıkma
derberjor bûn *l/gh* bayır yukarı çıkmak
derberjorkirin *m* bayır yukarı çıkarma
derberjorkirin *l/gh* bayır yukarı çıkarmak
derberz *rd* harika
derberzî *m* harikalık
derbest *rd* ciddi, önemli * **gavên derbest ne-avêtine** ciddi adimler atmamışlar
derbexwarin *m* darbe yeme
derbe xwarin *l/gh* darbe yemek
derbexwarî *rd* darbeleri, darbe yemiş olan
derbexwaz *rd* darbe yanlısı, darbe taraftarı
derbexwazî *m* darbe yanlılığı
derbêr *m* süt sağma yeri
derbîder *rd* derbeder
derbîderbûn *m* derbeder olma
derbîder bûn *l/gh* derbeder olmak
derbîderî *m* derbederlik

derbîderkirin *m* derbeder etme
derbîder kirin *l/gh* derbeder etmek
derbîhar *nd* bahar, baharın ilk dönemleri
derbik (I) *m* fişek
derbik (II) *m* darbuka
derbik (III) *m* kibrit ~ **pê xistin** kibrit çakmak
derbikdank *m* kibritlik
derbikfiroş *nd/nt* kibritçi (satan kimse)
derbikfiroşî *m* kibritçilik
derbikjen *nd/nt* darbukacı
derbikjenî *m* darbukacılık
derbir *rd* ifade edici
derbiran *m* 1. ifade, ifade etme 2. dışa vurma 2. *fel* dışa vurum, ifade ~ **kirin** ifade etmek
derbirin *bnr* derbirin
derbirî *rd* 1. ifade edilmiş 2. dışa vurulmuş olan
derbirîn *m* 1. ifade etme 2. anlatım 3. dışa vurma 4. *fel* dışa vurum, ifade
derbirîn *l/gh* 1. ifade etmek 2. dışa vurma 3. (bir şeyi) açığa vurma (gizli bir durumu ortaya çıkarmak) (**tiştek**) ~ (bir şeyi) açığa vurma
derbirîner *nd/nt* 1. ifade edici 2. dışa vurumcu, ekspresyonist
derbirînerî *m* dışa vurumculuk, ekspresyonizm
derbirînî *m* ekspresyonizm
derbirînkâr *nd/nt* dışa vurumcu
derbirînkârî *m* dışa vurumculuk
derbkanî *m* kuş lastiği
derblêdan *m* 1. darbeleme, darbe vurma (veya indirme) 2. *rz* vurgu ~ **a esil** *rz* asıl vurgu ~ **a peyvê** *rz* sözcük vurgusu ~ **a sivik** *rz* gevşek vurgu
derb lê dan *l/bw* 1. darbelemek, darbe vurma (veya indirmek) 2. *rz* vurgu yapmak, vurgulayış
derblêdanî *rz/m* vurgulama, titremleme
derblêdayî *rd* darbeleri, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
derblêdayîn *m* 1. darbeleyişe, darbe vuruş (veya indiriş) 2. *rz* vurgulayış
derblêketin *m* darbelenme
derb lê ketin *l/bw* darbelenmek
derblêketî *rd* darbelenmiş
derblêxistin *m* darbeleme, darbe vurma (veya indirme)
derb lê xistin *l/bw* darbelemek, darbe vurma (veya indirmek)
derblêxistin *m* darbeleme, darbe vurma (veya indirme)
derblêxistî *rd* darbeleri, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
derbnas *rd* bilen, keskin (görevini iyi yapan)
derboqe *md* darbuka
derbûqejen *nd/nt* darbukacı (bu aleti çalan)
derbûqejenî *m* darbukacılık
derbûn *m* 1. kaynama (yerden çıkma) 2. pat-

lama (yara, çıban vb. nin ağzının açılmasıyla irin, iltihab vesaire ortaya çıkma) 3. patlama, infilak etme (birden bire şiddetle ortaya çıkma) 4. *mec* esme 5. çıkma

derbûn *l/gh* 1. kaynamak (yerden çıkmak) * **li zozanan kaniyek derbûye** ava wê **pir xweş** e yaylada bir pınar kaynıyor suyu çok güzel 2. patlamak (yara, çıban vb. nin ağzının açılmasıyla irin, iltihab vesaire ortaya çıkma) * **birin derbû** yara patladı 3. patlamak, infilak etmek (birden bire şiddetle ortaya çıkma) 4. *mec* esmek * **ev rê ji te re ji ku de derbû?** bu yolculuk nereden esti 5. çıkmak

derbûna xwînê *nd* kanama (kanama olma)

derbûyîn *m* 1. kaynayış (yerden çıkma) 2. patlayış (yara, çıban vb. nin ağzının açılmasıyla irin, iltihab vesaire ortaya çıkma) 3. patlayış, infilak ediş (birden bire şiddetle ortaya çıkma) 4. *mec* esiş 5. çıkma, çıkış

derbxane *m* darphane

derbxwarin *m* darbelenme, darbe yeme

derb xwarin *l/gh* darbelenmek, darbe yemek

derbxwarî *rd* darbeli, darbe yemiş olan

derc *m* 1. derç, alma, toplama 2. derç, kaydetme

dercaw *n* 1. havlu 2. el bezi 3. yumuşak tüylü mendil

dercî *m* yerinde olma

dercîbûn *m* yerinden olma

dercî bûn *l/gh* yerinden olmak

dercîkirin *m* yerinden kovma, atma, çıkarma

dercî kirin *l/gh* yerinden kovmak, atmak, çıkarmak

der cîran *n* konu komşu

derc kirin *l/gh* 1. derç etmek, almak, toplamak 2. kaydetmek

derçe *ant/m* 1. kapakçık 2. vana ~ya **êrya** güvenlik vanası

derçik *m* kapı eşiği

derçûn *m* 1. çıkma, çıkış 2. çıkma, mezun olma 3. çıkma, yayımlanma, intişar etme

derçûn *l/gh* 1. çıkmak 2. çıkmak, mezun olmak 3. çıkmak, yayımlanmak, intişar etmek (gazete, dergi gibi) * **ferhenga ku nû derçûye** yeni çıkmış sözlük

derçûnî *m* 1. çıkma, çıkış 2. mezuniyet

derçûyî *rd* 1. çıkmış 2. mezun, çıkışlı (bir okulu birtirerek diploma almış kimse) 3. çıkmış, yayımlanmış

derçûyîn *m* 1. çıkma, çıkış 2. çıkma, mezun oluş 3. çıkma, yayımlanış

derd *n* 1. dert 2. *mec* dert, acı (keder, elem) * **derdê wan heyê, li wan megirin** acıları var, hoşgörün 3. dert (hastalık, ağrı) * **ez nexweş im, ji derdê min re êşa zirav dibêjin** hastayım derdime verem diyorlar 4. *mec* dert (sorum, kaygı) * **di jiyana min de derdekî min f welê mezin nîn e ku ez jê gazincan bikim** hayatta şikayet edeceğim öyle büyük

bir derdim yok ~ **berî nava xwe dan** kanı içine akmak ~ **daqurtandin** dert çekmek (sorun çıkarmamak) ~ **derman kirin** 1) sorunlara çözüm bulmak 2) yaraları sarmak ~ **dî dilê (yekî) de şax dan** yüreğinin yağı (veya yağları) erimek (çok üzülme) ~ **în-san datîne** ağacı kurt, insanı dert yer ~ **kişandin** dert çekmek ~ **li ser** ~ kambur üstüne kambur (veya kambur kambur üstüne) ~ **nîn e!** dert değil! ~ **û kul** 1) dert, sorun 2) gaile, baş belası ~ **û kula (yekî)** (birinin) derdi günü * **derd û kula wî ew e ku roman bixwîne** onun derdi günü roman okumak ~ **û xemî** kahir, derin acı ~ **ê (yekî) berî nava xwe dan** acısını bağrına basmak ~ **ê bêderman** amansız dert ~ **ê (yekî) çi ye ku belaya xwe di (we) dide?** ne alıp veremiyor? * **a niha derdê wî çi ye ku belaya xwe di we daye** bu herif sizden ne alıp veremiyor ~ **ê (yekî) dan ser** ~ **ê (...)** bir acı yetmişmiş bir de ...nin acısı * **derdê te jî da ser derdê kezêbê** ciğer acısı yetmezmiş bir de senin acın ~ **ê debarê** (an jî **ebûrê**) geçim derdi, geçim sıkıntısı ~ **ê (yekî) derman kirin** 1) yaralarını sarmak 2) yaraya merhem olmak 3) *mec* isteklerini karşılamak, isteğini yerine getirmek ~ **ê dil kirin** karasevda çekmek, dilyarası çekmek ~ **ê dilan** dil yarası, gönül yarası ~ **ê (yekî) dîtin** acısını görmek ~ **ê (tiş-teki) kişandin** acısını çekmek ~ **ê (yekî) kişandin** 1) derdini çekmek, (birinin) kahrını çekmek 2) acısını çekmek 3) (bir kimsenin) ağız kokusu çekmek, (birinin) ağzının kokusunu çekmek ~ **ê (yekî) lê nû kirin** yarasınıdeşmek ~ **ê (yekî) nayê kişandin** kahrını çekmez ~ **ê (yekî) nekişandin** kahir (veya kahrını çekmemek) ~ **ê (yekî) pê dan win-dakirin** acısını almak (kederini azaltmak) ~ **ê pîrê pilor e** ~ **ê Hebo gebol e** herkes kendi derdinde, herkes kendini düşünür ~ **ê (yekî) rakirin** (bir kimse birinin) derdinideşmek (veya depreştirmek), yarasınıdeşmek ~ **ê ser derdan** derdi kendisine yetmezmiş bir de üstüne başka bir bela ekleme, katmerli dert ~ **ê sofî** çekilmez dert ~ **ê te çi ye** derdin ne, zorun ne? ~ **ê xwe berî nava xwe dan** kanını içine akıtmak ~ **ê xwe bibêje ke-la xwe birêje** derdini söylemeyen derman bulamaz di ~ **ê xwe de bûn** kendi derdine düşmek ~ **ê xwe gişt kirin** derdini dökmek, dert anlatmak ~ **ê xwe gotin** derdini anlatmak (veya meramını anlatmak) ~ **ê xwe hêdî kirin** refaha ermek ~ **ê xwe ji hev re gotin** dertleşmek ~ **ê xwe ji nav dilê xwe derne-xistin** kanı içine akmak ~ **ê xwe rêtin** derdini dökmek, dert anlatmak ~ **ê xwarinê** boğaz derdi (yemek pişirme, hazırlama sıkıntıları) * **ez ketime derdê xwarinê, ez nîzanîm êvarê ez dê çi çêbikim** boğaz derdine düş-

müşüm, akşama ne yapacağım ben ~ê zik boğaz derdi (geçim için uğraşma)

derdan (I) *m* 1. kap (içi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen içi oyuk nesne) 2. kap (türlü şeylerin taşınması veya saklanması için kullanılan torba, kılıf, çanta, sept vb.) ~ê avê su kabı ~a kelandinê kaynatma kabı ~a tûkê tükürük hokkası ~a ziwakirinê kurutma kabı

derdan (II) *m* 1. dışarı verme 2. dışa vurma

derdan (III) *m* çuvalanma, kaybetme

derdan (I) *l/gh* 1. dışarı vermek 2. dışa vurma

derdan (II) *l/gh* çuvalanmak, kaybetmek

derdana ezmûnê *kim/nd* deney kabı

derdanfiroş *nd/nt* kap kacak satan kimse

derdanfiroşî *m* kap kacak satma işi

derdanik (I) *m* kap, kapçık

derdanik (II) *m* süzek (yoğurt veya peynirin süzülmesinde kullanılan bez)

derdanok *m* kapçık

derdanşo *nd/nt* buluşukçu

derdanşotî *m* buluşukçılık

derdaw *m* 1. elbise eteğinin uc kısmı 2. çakıldak (koyunların kuyruk arı altınadaki kıllara yapışıp kuruyan pislik)

derdbihêr *rd* 1. geçimli, çilekeş (dert çekebilen) 2. tasasız (hiç bir şeyi kendine dert etmeyen) ~ **bûn** 1) geçimli olmak 2) tasasız olmak

derdbihêrî *m* 1. geçimlilik, çilekeşlik 2. tasasızlık

derdbihêrîkirin *m* katlanmak

derdbihêrî kirin *l/gh* katlanmak

derdbihur *nd/rd* çilekeş, cefakeş

derdbihurî *m* çilekeşlik, cefakeşlik

derddar *rd* dertli

derddarî *m* dertlilik

derdedar *bnr* derddar

derdegoştî *rd* etsamış, et yemeği özlemiş kimse

derdegoştîbûn *m* etsama, et yemeği özleme

derdegoştî bûn *l/gh* etsamak, et yemeği özlemek

derdeguzîn *rd* çilekeş, cefakeş

derdeguzînî *m* çilekeşlik, cefakeşlik

derdemend *rd* dertli

derdemendbûn *m* dertlenme

derdemend bûn *l/gh* dertlenmek

derdemendî *m* dertlilik

derdenexûn *m* darı bitkisine dadanan ve tanelerini çürüten bir hastalık

derderkî *rd* dalgali, dalga dalga (renkler için; açıklık koyulu) * **ev boyax derderkî çêbûye** bu boyaya dalga dalga olmuş

derderkîbûn *m* 1. dalgalaşma, dalgali olma 2. pıhtılanma

derderkîbûyîn *m* 1. dalgalaşma, dalgali oluş 2. pıhtılanış

derderkî bûn *l/gh* *m* 1. dalgalaşma, dalgali olma 2. pıhtılanmak

derderkîkirin *m* 1. dalgalaştırma 2. dalgalanma (renk için ton değiştirme)

derderkî kirin *l/gh* 1. dalgalaştırmak 2. dalgalanmak (renk için ton değiştirme)

derdese *bj/m* kuduz

derdeser *rd* baş belası

derdeserî *nd* dert, başta bulunan dert, sorun

derdesetî *m* kuduzluk

derdest (I) *h* hemen

derdest (II) *m* derdest, ele geçirme, yakalama, tutma ~ **kirin** ele geçirmek, yakalamak, tutmak, derdest etmek

derdestbûn *m* derdest olma, ele geçirilme, yakalanma

derdest bûn *l/gh* derdest olma, ele geçirilme, yakalanmak

derdestkirin *m* 1. teslim alma (tutsak alma) 2. teslim etme 3. ele geçirme, yakalama, derdest etme (kaçan kimseyi ele geçirme)

derdest kirin *l/gh* 1. teslim almak (tutsak almak) 2. teslim etmek 3. ele geçirmek, yakalamak, derdest etmek (kaçan kimseyi ele geçirmek)

derdestkîrî *rd* 1. teslim alınmış (tutsak alınmış) 2. teslim edilmiş 3. ele geçirilmiş, yakalanmış, derdest edilmiş olan

derdexwêyî *rd* tuzsamış, tuz yemeyi özlemiş küçük baş hayvan

derdexwêyîbûn *m* tuzsama (küçük baş hayvan tuz yemeyi özleme)

derdexwêyî bûn *l/gh* tuzsamak (küçük baş hayvan tuz yemeyi özlemek)

derdê dîlan *nd* kara seveda ~ **pê girtin** kara sevedaya tutulmak

derdîmend *rd* dertli

derdkêş *nd/rd* çilekeş, cefakeş

derdkêşî *m* çilekeşlik, cefakeşlik

derdmend *rd* dertli

derdmendbûn *m* dertlenme

derdmend bûn *l/gh* dertlenmek

derdmendî *m* dertlilik

derdnak *rd* 1. dertli 2. acılı, kederli (acıısı olan kimse)

derdnakbûn *m* dertlenme

derdnak bûn *l/gh* dertlenmek

derdnakî *m* 1. dertlilik 2. acılı olma, kederli olma

derdname *m* dert ve acıların yazıldığı eser

derdnebihêr *rd* geçimsiz (dert, çile çekmeyen)

derdnebihêrî *m* geçimsizlik

derdor *m* 1. çevre, etraf, dolay, dolayı * **ez li derdora xanî geriyam** evin çevresini dolaştım e 2. ortalık li **derdorê kes tune bûn** ortalıkta kimse yoktu 3. ortalık (çevre, etraf) * li **derdorê tav tune bû ortalıkta güneş yoktu** 4. *mec* çevre (bir kimse ile ilişkisi bu-

lunanlar, muhit) * **derdora wî fireh e** onun çevresi geniştir 5. *mec* çevre (aynı konu ile ilgilibulunan kimselerin tümü) * **derdorên siyasi** siyasi çevreler 6. *mec* çevre (kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam) * **ketiye derdoreke guherde** değişik bir çevreye girmiş 7. *sos/psi* çevre, ortam (bir kimsenin veya insan topluluğunun yaşayışını etkileyen ruhsal, toplumsal ve kültürel etkilerin bütünü) **derdora civakî** sosyal çevre * **derdora hunerî** sanat ortamı ~ **bi keys kirin** (ortalığa) eki düzen vermek ~ **bi rêk û pêk kirin** (ortalığa) eki düzen vermek ~ **hêşin bûn** ortalık yeşermek ~ **ronî bûn** ortalık ağarmak

derdori *rd* çevresel

derdoş *m* süt sağına yeri

derdowî *rd* dertli

derdoşî *rd* dertli

derdoşîti *m* dertlilik

derdşekir *bj/m* diyabet

dereaqil *rd* akıl dışı, us dışı

dereaqilî *fel/m* akıl dışılık, us dışılık

dereasayî *rd* olağanüstü

dereasayîti *m* olağanüstülük

derebe *n* kepenk ~ daxistin kepenleri indirmek

derebeg *nd/nt* derebeyi

derebegî *dîr/m* derebeylik

derebegîti *m* derebeylik

derebûn *m* terebentin

derece *m* 1. derece * **di dereceya tewrî mezin de dibistan kuta kir** en iyi dereceden okulu bitirdi 2. *fiz* derece (ölçü aletlerin ölçeğinde belirtilmiş bulunan başlıca bölümlerden her biri) * **dereceya germîvê** sıcakölçerin derecesi 3. *kîm* derece (bir çözeltinin yoğunluğunu ölçmede kullanılan birim) 4. *mat* derece (bir çemberin 360'ta birine eşit olan açı birimi) 5. derece (termometre) 6. *sp* derece (spor müsabakalarında) ~ **bi** ~ derece derece ~ **yek jê biçûktir** bir derece daha küçüğü

derecedar *rd* dereceli

derecekirin *m* dereceleme

derece kirin *l/gh* dereceleme

derecekirî *rd* dereceli, derecelenmiş olan

derecewat *m* dış evlilik, egzogami

dereciwakî *rd* toplum dışı

dereciwakîti *m* toplum dışılık

dereçaxî *rd* çağ dışı

dereçaxîti *m* çağ dışılık

deredemî *rd* 1. çağ dışı 2. anakronik

deredemîti *m* 1. çağ dışılık 2. anakronizm

deredîn *rd* din dışı

deredînî *m* dindışılık

dereestetik *fel/nd* yad estetik

dereferdî *fel/rd* birey üstü

derefîzik *fel/m* fizik dışı, metafizik

deregerdîşî *rd* töre dışı

deregerdîşîti *fel/m* töre dışıcılık

deregiyanî *psi nd/rd* ruh ötesi

derehêza mirov *nd* insanüstü

derehişî *psi/m* 1. bilinç dışı 2. *rd* us dışı

derehişîn *rd* bilinç dışı ile ilgili

derehişîti *m* 1. bilinç dışılık 2. *fel* us dışılık

derehî *rd* deşifre

dereînsan *nd* insan dışı

dereînsanî *m* insan dışılık

derek (I) *m* belâ * **gerek meriv xwe neke dereka wan** onların belasına bulaşınmak gerekir

derek (II) *m* yer, mahal

derek (III) *rd* belirsiz

dereke (I) *rd* 1. belirli bir aileye mensup olmayan 2. sığıntı kimse (başka yerden gelip bir yere yerleşme, yerlisi olmama) 3. aynı cins buğdaydan olmayan başak

dereke (II) *nd* 1. yad eller 2. bilinmeyen, tanımayan yer 3. yabancı * **merivê dereke** yabancı kimse 4. diğer

derem (I) *n* küskü * **erda derem** küskü toprak 2. kayan (yassi, düz, kat kat oluşmuş taş) 3. yaprak (kat kat ayrılabilen şeylerde kat)

derem (II) *m* dirhem ~ ~ dirhem dirhem ~ **ek** bir dirhem * **deremek aqilê wê nîn e** bir dirhem aklı yok

deremantiqî *rd* mantık dışı

deremantiqîti *m* mantık dışılık

deremeriv *bnr* deremirov

deremerivî *bnr* deremirovî

deremirov *nd* insan dışı

deremirovî *nd* 1. insanlık dışı 2. *rd* insan üstü, fevkalbeşer

derenca darîn ağaç merdiven

derencam sonuç, netice (bir gelişim veya girişimden elde edilen şey)

derence (I) *m* derece * **em di eynî derenceyekê de ne biz** aynı derecedeyiz

derence (II) *m* merdiven

derencek *m* merdiven

derencik *m* küçük merdiven

derencok *m* küçük merdiven

dereng *h/rd* 1. geç (erken karıştı) 2. geç (belirli zamandan sonra olan) * **li qehweyê heya dereng sohbet dikin** kahvede geç saatlere kadar sohbet ediyorlar ~ **deng çûn** (yekî) (biri) kulagi ağır işitmek ~ **man** geç kalmak ~ **pê hisîn** geç duymak, geç haberi olmak

derenghel *rd* sindirimi zor olan yiyecek

derengî *rd/h* geç ~ **man** geç kalınak

derengîkirin *m* geciktirme

derengî kirin *l/gh* geciktirmek

derengîkirî *rd* geciktirilmiş olan

derengîman *m* gecikme

derengî man *l/gh* gecikmek

derengîmanî *rd* gecikmeli

derengîxistin *m* geciktirme

derengî xistin *l/gh* geciktirmek

derengîxîner *rd* geciktirici

derengketin *m* gecikme
dereng ketin *l/gh* gecikmek
derengketî *rd* gecikmiş, geç kalmış olan
derengkirin *m* geciktirme
derengkirin *l/gh* geciktirmek
derengkirî *rd* geciktirilmiş
derengman *m* gecikme
dereng man *l/gh* gecikmek
derengmayî *rd* 1. gecikmiş, geç kalmış olan 2. gecikmeli
derengmayîn *m* gecikmiş, gecikme
derengxist *rd* geciktirici
derengxistin *m* geciktirme
derengxistin *l/gh* geciktirmek
derengxistî *rd* geciktirilmiş
derepiroz fel/m dış kutsal
dereqanûnî *m* kanun dışılık, yasa dışılık
dereqanûn *rd* kanun dışı, yasa dışı
dererastî *m* gerçek dışı, sürrealite
dererastîbûn *m* gerçek dışılık
dererastîparêz *nd/rd* gerçek üstücü, sürrealist
dererastîparêzî *m* gerçek üstücülük, sürrealizm
dererastîfî *m* sürrealizm
dererêje *mat/m* oran dışı
dererû *m* dış yüz
deresinc fel/m ahlâk dışı
deresincîfî *m* ahlâk dışılık
deresirûştî *rd* doğa dışı, doğa üstü, tabiat üstü
deresirûştîparêz *nd/rd* doğa üstücü
deresirûştîparêzî *m* doğa üstücülük
deresirûştîfî *m* doğa üstücülük, tabiat üstücülük, sürnaturalizm
deretoreyî *rd* töre dışı
derevekirin *m* 1. dışa vurmak, açıklamak 2. soyuma (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürme)
dereve kirin *l/gh* 1. dışa vurmak, açıklamak 2. soyumak (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürmek)
derevekirî *rd* 1. dışa vurulmuş, açıklanmış olan 2. soyulmuş kimse
derewînî *rd* irade dışı
derewînîfî *m* irade dışılık
derew *m* 1. yalan (aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söylenen söz) 2. *rd* yalan (uydurma, gerçeği olmayan) ~ **derketin** yalan çıkmak ~ **kirin** yalan atmak (veya kıvırmak) ~ **îfê kirin** (birine) iftirada bulunmak ~ **sêwî** ne yalanın sonu yoktur ~ **a bêxwê** kuyruklu yalan ~ **a biqemçik** kuyruklu yalan ~ **ên (yekî)** derketin yalanı çıkmak
derewandin *m* yalanlamak, tekzip, tekzip etme
derewandin *l/gh* yalanlamak, tekzip etmek
derewandî *rd* yalanlanmış, tekzip edilmiş olan
derewbêj *rd/nd* yalancı ~ **derketin** yalancı çıkmak

derewbêjî *m* yalancılık
derewçîn *nd/nt* 1. yalancı 2. kırırcı (çok yalan söyleyen kimse) ~ **derketin** yalancı çıkmak (yek) ~ **derxistin** (birini) yalancı çıkarmak
derewçînî *m* yalancılık
derewçînîfî *m* yalancılık
derewelat *nd* yurt dışı
derewgo *rd/nd* 1. yalancı 2. uydurukçu ~ **derketin** yalancı çıkmak
derewgotî *m* yalancılık
derewîn *nd/nt* 1. yalancı 2. *rd* yalancı (hakiki olmayan, gerçek olmayan, esah olmayan) * **almasta derewîn** yalancı elmas 3. *rd* eğreti (gerçek olmayan) * **diranê derewîn** eğreti dış 4. *bot/rd* yaban, yabanî, yabanıl (bitkiler için, yemiş verneyen) * **mêwa derewîn** yaban asması 5. yalancı göze, çeşme (herzaman suyu olmayan göze) ~ **derketin** yalancı çıkmak (yek) ~ **derxistin** (birini) yalancı çıkarmak
derewînî *m* 1. yalancılık 2. eğretilik
derewînî *h* yalancıktan
derewkar *nd/nt* yalancı
derewkarî *m* yalancılık
derewker *rd/nd* yalancı ~ **derketin** yalancı çıkmak
derewkerî *m* yalancılık
derewkirin *m* yalan söyleme
derew kirin *l/gh* yalan söylemek (veya atmak)
derewkirî *rd* yalan söylemiş olan
derewzank *m* yalan makinası
derewzînî *m* fend, desise
dereqlaqî *rd* ahlâk dışı
dereqlaqîfî *m* ahlâk dışılık, amoralizm
derewezayî *rd* doğa üstü
derezanistî *rd* bilim dışı ~ **bûn** bilim dışı olmak
derezewac *rd* evlilik dışı * **zarokê derezewacê** evlilik dışı çocuk
derezewacî *sos/m* dış evlilik, egzogami
derê duqane *nd* çift kapı
derê pêşiyê *nd* cümle kapısı
derêx *m* çıkarım
derêxer *rd* 1. çıkarıcı 2. *nd/nt* yaratıcı, eser sahibi
derêxistin *m* 1. çıkarma, çıkarış (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlama, çıkmasına sebep olma) 2. çıkarma (bulma, ortaya koyma) 3. *mec* çıkarma (söyleme) 4. çıkarma (döküntülü hastalığa tutulma) 5. çıkarma (sağlama, elde etme) 6. çıkarma (... gibi gösterme, bir davranışı yüklemek) 7. çıkarma (sindirilm yolundan dışarı atma) 8. çıkarma (ilgisini kesme, uzaklaştırma) 9. çıkarma (giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırma, soyuma) 10. çıkarma (yayımlama) 11. çıkarma (giderme) 12. çıkarma (sebepl olma, yol açma) 13. çıkarma (yapma, üretme) 14. çıkarma (sunma) 15. çıkarma (gösterme) 16.

mat çıkarma 17. kovma (bir yerden sürüp çıkarma)

derêxistin *l/gh* 1. çıkarmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) * **min hesp ji axurê derêxist** atı ahırdan çıkardım 2. çıkarmak (bulmak, ortaya koymak) * **ez dê vira wî derêxim** yalânını çıkaracağım 3. *mec* çıkarmak (söylemek) * **tu çi di hizirî, derêxe ku tu rihet bibî!** ne düşünüyorsun, çıkar da rahatla! 4. çıkarmak (döküntülü hastalığa tutulmak) * **zarok sorik derêxistine** çocuk kızamık çıkarmış 5. çıkarmak (sağlamak, elde etmek) * **nanê xwe ji kevir derdîxê** ekmeğini taştan çıkarıyor 6. çıkarmak (... gibi göstermek, bir davranışı yüklemek) * **axirê ew sûcdar jî derêxistin** sonunda onu suçlu da çıkardı 7. çıkarmak (sindirir yolundan dışarı atmak) 8. çıkarmak (ilgisini kesmek, uzaklaştırmak) 9. çıkarmak (giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırmak, soyamak) * **sola xwe derêxe were hundir** ayakkabını çıkar içeri gel 10. çıkarmak (yayınlamak) * **hûn dê kovareke nû derêxin?** yeni bir dergi mi çıkaracaksınız? 11. çıkarmak (gidermek) * **têr baş leke derêxistiye** lekeyi iyice çıkarmış 12. çıkarmak (sebept olmak, yol açmak) * **wisa dixuyê ku tê dîsa bûyerekê derêxî** anlaşılan sen yine olay çıkaracaksın 13. çıkarmak (yapmak, üretmek) * **rojê karibûye deh cilan derêxe** günde on elbise çıkarabiliyormuş 14. çıkarmak (sunmak) * **ji mêvanan re kakilên gûzan derêxistin** konuklara ceviz içi çıkardı 15. çıkarmak (göstermek) * **tu dê vî wekî mîrê xwe derêxî ser sehneyê te got erê?** bunu kocam diye sahneye çıkaracaksın, tamam mı? 16. *mat* çıkarmak * **pêncan ji dehan derêxe** beşi ondan çıkar 17. kovmak (bir yerden sürüp çıkarmak)

derêxistî *rd* 1. çıkarılmış 2. kovulmuş (bir yerden sürüp çıkarılmış olan)

derf *m* şişme tulum (sal ve keleklerin altına kunulan)

derfehatî *rd* küstah

derfehatîbûn *m* küstahlaşma

derfehatî bûn *l/gh* küstahlaşmak

derfehatîfî *m* küstahlık ~ **kirin** küstahlık etmek

derfet *m* olanak, imkan ~ **dan** 1) imkan vermek 2) fırsat vermek ~ **dan (yekî)** 1) (birine) imkan tanımak 2) (birine) şans tanımak ~ **û imkan dan (yekî)** olanak sağlamak

derfetdan *m* 1. imkan verme 2. fırsat verme **derfet dan** *l/gh* 1. imkan vermek 2. fırsat vermek

derg *m* ufak çatlak (tahtada)

dergah *n* 1. kapı 2. *ol* dergâh

dergane *m* girmelik, giriş ücreti

dergeban *bnr* dergevan

derge *n* kapı ~**yê gumrikê** gümrük kapısı ~**yê servîsê** servis kapısı ~**yê Xwedê** Allahın huzurunda

dergeh *n* 1. giriş kapısı 2. *ol* dergâh

dergehê şexulîslam *nd* fetvahane

dergehên bibarû *nd* kapikule

dergel *n* parçacık

dergevan *nd/nt* kapıcı

dergevanî *m* kapıcılık

dergîstî *rd* nişanlı, sözlü (evlenmek için söz verip yüzük takmış olan)

dergîstîbûn *m* nişanlanma

dergîstî bûn *l/gh* nişanlanmak

dergîstîfî *m* nişanlılık

dergîl *m* 1. ağaçtan örülen kapı 2. ağıl kapısı

dergîlk *m* 1. ağıl kapısı 2. su ve taş taşımada kullanmak için yük hayvanlarının sırtına vurulan bir alet

dergûş *m* 1. beşik * **dergûşa zarokan** çocuk beşiği 2. *nd/nt* bebek (meme veya kucak çocuğu) ~**a keçîn** kız çocuğu ~ **kert kirin** beşik kертmek (yaşıt çocukları evlendirme akidesi yapmak) ~**a kurîn** erkek çocuk, erkek evlat ~**a lawîn** erkek çocuk, erkek evlat ~**a qîzîn** kız çocuğu (**dî**) ~**ê de niqîr kirin** beşik kертmek ~**ên berpêşiran** emzik çocuğu

dergûşan *m* beşik

dergûşîfîroş *nd/nt* beşikçi (satan kimse)

dergûşîfîroşî *m* beşikçilik

dergûşker *nd/nt* beşikçi (imal eden)

dergûşkerî *m* beşikçilik

dergûşkî *sp/m* beşik ~ ketin eşit bir şekil de yere düşme, güreşte

der hal *l* 1. derhal, hemen, hemencecik, çabucak, şîpşak 2. bu günden tezi yok, vakit kaybetmeden

derhanî *m* ithalat

derhatîn *m* 1. çıkma, çıkış 2. çıkma (sağlanma, elde edilme) 3. çıkma (sıyırılma, ayrılma)

derhatîn *l/gh* 1. çıkmak 2. çıkmak (sağlanmak, elde edilmek) 3. çıkmak (sıyırılmak, ayrılmak) * **sola min ji piyê min derhat** ayakkabım ayağımdan çıktı

derhatî *rd* çıkma, çıkmış olan

derheblênêk *bot/m* sarmaşık

der heq *d/h* 1. hakkında 2. *rd* ilişkin, ilişik * **qanûnê der barê bikarhênana navgînên ragîhanê** de kitle iletişim araçlarını kullanımına ilişkin kanun ~**ê (... de 1)** (bir kimsenin veya şey) hakkında * **hez dîke der heqê vê ferhengê de bipeyîve** bu sözlük hakkında konuşmak istiyor 2) (herhangi bir) zeminde, hakkında * **der heqê vê yekê de axaftînek pêk anîye** bu zeminde bir konuşma yapmış 3) dair, üzerinde, ile ilgili 4) konusunda, üstüne, üzerine, ilgili, ilişkin * **der heqê evîn û zewacê de peyivîn** aşk ve evlilik üstüne konuştular

derhest *rd* soyut

derhestî *m* soyutluk

derhênan *nd/nt* 1. sahneleyen, sahneye koyan
2. *me* (su/şn) reji, yönetim, yönetme

derhênandin *m* yönetmek

derhênandin *l/gh* (su/şn) yönetmek

derhêner *nd/nt* yönetmen, direktör, rejisör

derhênerê belgewaran *nd/nt* belgeci, belgesel yönetmeni

derhênerê filman *nd* film yönetmeni

derhênerê zarevekirinê *nd* seslendirme yönetmeni

derhênerî *m* yönetmenlik, direktörlük, rejisörlük

derhênkirin *m* yönlendirme

derhên kirin *l/gh* yönlendirmek

derhênkirî *rd* yönlendirilmiş

derhişik *n* kol ağzı

derhişî *rd* 1. bilinç dışı 2. gayri akli

derhoşî *bnr* derhişî

derhoze *m* mucize

derhozedar *rd* mucizeli

derhûd *nd/nt* kefil ~ **nîşan** dan kefil göstermek

derhûdî *m* kefalet, kefillik ~ **dan** kefalet vermek

derhûdname *m* kefaletname

deribandin *m* 1. ilgileme, ilintileme, teyelleme 2. köpüleme, sırama (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikme)

deribandin (I) *l/gh* 1. ilgilemek, ilintilemek, teyellemek 2. köpülemek, sırmak (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikmek)

deribandin (II) *l/gh* fazla sulamadan dolayı diriliğini yitirmesine neden olmak

deribandî (I) *rd* teyelli, teyellenmiş

deribandî (II) *rd* diriliğini yitirmiş bitki (fazla sulamadan dolayı)

deribîn *l/gh* diriliğini yitirmek (bitkiler için, fazla sulamadan dolayı)

dericandin (I) *m* 1. deneme, sinama 2. deneme (bir işi başarmak için girişimde bulunma, teşebbüs etme)

dericandin (II) *m* kakalama, sokuşturma (birine belli etmeden kötü bir malı verme veya satma)

dericandin (III) *m* 1. yenme, mağlûp etme 2. dağılma

dericandin (I) *l/gh* 1. denemek, sinamak 2. denemek (bir işi başarmak için girişimde bulunmak, teşebbüs etmek)

dericandin (II) *l/gh* kakalamak, sokuşturmak (birine belli etmeden kötü bir malı vermek veya satmak) * **malê xwe dericandê** malını ona kakaladı

dericandin (III) *l/gh* 1. yenmek, mağlûp etmek 2. dağılmak * **hivdef dericî qizên me nexerîcîn** murat şenliği dağıldı kızlarımız kızlarımız koca bulamadı

dericandî (I) *rd* denenmiş, sinanmış

dericandî (II) *rd* sokuşturulmuş (belli etmeden kötü bir mal verilmiş olma)

dericandî (III) *rd* 1. yenik, mağlûp 2. dağılmış olan

dericîn (I) *m* denenme, sinanma

dericîn (II) *mkakalanma*, sokuşturulma

dericîn (III) *m* 1. yenilme 2. dağılma

dericîn (I) *l/gh* denenmek, sinanmak

dericîn (II) *l/gh* kakalanmak, sokuşturulmak

dericîn (III) *l/gh* 1. yenilmek 2. dağılmak

derik *n* küçük kapı

derikîn *m* 1. dışarı verme 2. çatlama 3. doğurma (kedi gibi hayvanlar için)

derikîn *l/gh* 1. dışarı vermek 2. çatlamak 3. doğurmak (kedi gibi hayvanlar için) * **pisik**

derikî kedi doğurdu

dericîn (I) *m* denenme, sinanma

dericîn (II) *mkakalanma*, sokuşturulma

dericîn (III) *m* 1. yenilme 2. dağılma

dericîn (I) *l/gh* denenmek, sinanmak

dericîn (II) *l/gh* kakalanmak, sokuşturulmak

dericîn (III) *l/gh* 1. yenilmek 2. dağılmak

derik *n* küçük kapı

derikîn *l/gh* doğurmak (kedi gibi hayvanlar için) * **pisik derikî** kedi doğurdu

derindêz *bnr* delindêz

deripandirn *bnr* deribandin (I)

deristan *m* dergâh

deriyê derve *nd* 1. dış kapı 2. çıkış kapısı

deriyê duqanat *nd* çift kapı

deriyê pêşiyê *nd* cümle kapısı

deriyê zivirok *nd* döner kapı

deriyok *bot/n* kapıcık

derizan *m* eşik (kapı eşiği)

derizandin *m* çatlatma

derizandin *l/gh* çatlatmak * **dîwar derizand** duvarı çatlattı

derizandî *rd* çatlak (sert cisimler için) * **piyana derizandî** çatlak bardak

derizandibûn *m* çatlaklık

derizgeh *m* eşik (kapı eşiği)

derizî *rd* 1. çatlak 2. yarık

derizin *m* 1. çatlama 2. yarıma

derizin *l/gh* çatlamak * **gava mermer diha-te traştin derizî** mermer yontulurken çatladı 2. yarılmak (cam gibi şeyler için)

Derî *m* eski bir İranî dil (kimine göre eski farsça!?)

derî (I) *h* hariç, -den gayri * **jî derî wê, em dê tev bimînin** o hariç hepimiz kalacağız

derî (II) *n* 1. kapı (bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı) 2. kapı (bu açıklıktaki açılıp kapanan kanat) 3. kapı (gelir, geçim, kismet sağlanan yer) 4. kapı (tavla oyununda) 5. kapı (çok yakın zaman) * **deriyê zivistanê** kış kapısı ~ **bi ~ gerîn** kapı kapı aramak ~ **bi ~ ve** kapı karşı ~ **dadan** kapıyı kapamak, kilitlemek ~ **dadayî** (an jî radayî)

ye kapı baca kilitli ~ **dan berê** kapıyı örtmek ~ **di** ~ **de** 1) kapı karşı 2) komşu kapısı ~ **di hev de** kapı karşı ~ **girtin** 1) kapıyı kapamak, kapıyı örtmek 2) kapı alınak, kapı yapmak (tavla oyununda) ~ **girtî ye** kapı baca kilitli ~ **girtî ye, his û pis lê tune** kapı duvar (gibi) ~ **jê stendin** kapıyı birine kapatmak ~ **kirin cih** kapıyı örtmek ~ **lê girtin** 1) kapıyı yüzüne kapamak 2) *mec* (birini) sormamak, halını hatırını sormamak ~ **lê hatin girtin** kapılar yüzüne (üzerine, üstüne) kapamak ~ **lê vekirin** halını hatırını sormak ~ **li hev negirtin** kapıları açık tutmak ~ **li ser piştê ne** kapı baca açık ~ **mor kirin** kapıyı mühürlemek ~ **pir mezin vekirin** kapıyı büyük açmak (çok masraflı bir işe girişmek) ~ **qefil kirin** kapısına kilit vurmak ~ **radan** kapıyı kapamak, kilitlemek ~ **radayî ye** kapı baca kilitli ~ **û pace lê asêkirî ne** kapı baca kilitli ~ **û pace vekirî ne** kapı baca açık ~ **vekirin** 1) kapı açmak 2) *mec* kapı yapmak (ev gezmesi yapmak) 3) kapıyı açmak (bir işte başkalarına örnek olmak) ~ **ê dadweriyê** (**dadiyê** an **jî edaletê**) adalet kapısı ~ **yê (yekî) dan girtin** ocağını söndürmek ~ **yê derketinê** çıkış kapısı ~ **yê edaletê** adalet kapısı ~ **yê gerok** (zivirok) dönerli kapı ~ **yê (yekî) girtin** ocağını söndürmek ~ **yê hilisok** sürme kapı ~ **yê kelê kale** kapısı ~ **yê kuçeyê** sokak kapısı ~ **yê (yekî) lê dadan** evini yıkmak, mahfetmek ~ **yê malê jê mor bûyo** ocağı kör olasıca ~ **yê mezin** ana kapı ~ **yê (yekî) mor bûn** soyu kurumak ~ **yê navberê** ara kapı ~ **yê nîzamiyeyê** nizamiye kapısı ~ **yê qismet û nisban** kismet kapısı ~ **yê rehme lê vebûn** şifa bulmak ~ **yê rehme lê vekirin** şifa vermek ~ **yê teng** dar gün (maddi anlamda) ~ **yê têketanê** giriş kapısı ~ **yê (yekî) vekirin** (birine) gidip gelmek, kapısını çalmak, semtine uğramak ~ **yê (yekî) vekirî ye** (birinin) kapısı açık, konuksever ~ **yê xêrê** 1) şifa, onma 2) ümit kapısı ~ **yê xêrê lê vebûn** şifa bulmak, onmak **li ~yê (yekî) xistin** 1) kapı aramak (ev ziyareti yapmak istemek) 2) (birinin) kapısını çalmak (birine baş vurmak) ~ **yê xwe bigire** (an **jî kilit**) bike, (**gundî û cîranê xwe diz dernexe** (an **jî neke**) herşeyden önce insan kendi önlemini alıp ondan sonra tevekül teala demeli ~ **yê zivirek** (an **jî zivirok**) döner kapı, dönerli kapı ~ **yo tu dar bî serê min tu sitar bî** her bana dua edin, bana dua edin ki!

derî adet *rd* 1. âdet dışı 2. olağan dışı, olağan üstü

derî adetî *m* 1. âdet dışılık 2. olağan dışılık, olağanüstülük

derî alfabe *yê* *rd/nd* alfabe dışı (bir miletin alfabesinde bulunmayan ses)

derî aqıl *rd* akıl dışı, gayri akli, akla aykırı

derî aqılî *m* akıl dışılık, gayri aklılık

derî aqîlbûn *fel/m* akıl dışılık, akla aykırılık

derîçe *m* 1. kapı, ağıl kapısı 2. *ant* kapakçık *

derîçeya dil kalp kapakçığı ~ **ya dil kalp kapı** ~ **yên dil kalp kulakçıkları** ~ **yên duniçik** *ant* ikili kapakçık

derîçeya şahdamarê *ant* aort kapakçığı

derîçeya xîbera pişikê *ant* akciğer atardamar kapakçığı

derîçeyên dil *ant* kalp kulakçıkları

derîçeyên duniçik *ant* ikili kapakçık

derîçeyên sênîçik *ant* üçlü kapakçık

derîçik *bohn* kapıcık

derî derûnî *psi/rd* metapsişik

derî dîn *rd* din dışı

derî dînî *m* din dışılık

derî elxaq *rd* ahlâk dışı

derî exlaqî *m* ahlâk dışılık

derîgirtî *rd* karısı ölesi

derî hiş *psi/rd* bilinç dışı

derî hişî *psi/m* bilinç dışılık

derîk *n* 1. kapıcık, küçük kapı 2. giriş (bir yolda girip geçilen yer, methal) 3. sundurma

4. *bot* kapıcık

derî kesatî *rd* gayri şahsî

derî kesatîbûn *m* gayri şahsîlik

derîkok *n* kapıcık, küçük kapı

derîkutek *m* kapı tokmağı

derî mantiqî *rd* mantık dışı

derî mantiqî *m* mantık dışılık

derî mirov *rd* 1. insan dışı 2. insan üstü, fevkalbeşer * **min bî hêzeke derî mirovan**

destê xwe kire tînika wî fevkalbeşer bir kuvvetle boğazına sarıldım

derî mirovî *m* 1. insan dışılık 2. insan üstülük

derîmor *rd* soyu sopu kurumuş olan

derî *m* 1. çıkma, çıkış 2. *fel* çıkarmı, istidlâl

3. çıkış, depar * **xêza derîne** depar çizgisi

derînamî *m* ihraç (üretilen malları yurt dışına satma)

derînamîbûn *m* ihraç olma

derînamî bûn *l/gh* ihraç olmak

derînamîkirin *m* ihraç etme

derînamî kirin *l/gh* ihraç etmek

derînce *bnr* derence

derîner *rd/nd* 1. çıkarıcı 2. *nd/nt* yaratıcı, eser sahibi

derî ol *rd* din dışı

derî olî *m* din dışılık

derî plan *rd* plân dışı

derî planî *m* plân dışılık

derî qanûn *rd* yasa dışı, kanun dışı, gayri kanunî

derî qanûnî *m* yasa dışılık, kanun dışılık

derî qayde *rd* kural dışı

derî qaydebûn *m* kural dışılık

derî rastî *rd* gerçek dışı

derî rastîbûn *m* gerçek dışılık

derî rêzik *rd* kural dışı

derî rêzîkbûn *m* kural dışılık
 derî rojevê *rd* gündem dışı
 derî sinc *fel/rd* ahlâk dışı
 derî sincî *fel/m* ahlâk dışılık
 derî sirûştî *rd* doğa üstü
 derî vînî *rd* gayri iradî
 derî zagon *rd* kanun dışı
 derîzan *m* eşik, kapı eşiği
 derî zanistî *rd* bilim dışı, gayri ilmi
 derî zewacê *rd* evlilik dışı * zarokê derî zewacê evlilik dışı çocuk
 derîzgeh *n* bahçe kapısı
 derjê *m* çıkarım, sonuç
 derkandin *m* anlama
 derkandin *l/gh* anlamak
 derke ketin *l/gh* somut bir şeyin farkına varmak
 derkenar *m* 1. çıkma, derkenar, hamış 2. dışarıda tutma, dışarı atma 3. taşra, dışarılık
 derkenarî *rd* dışarılı, taşralı, dışarılıklı
 derker *rd* 1. çıkarıcı, çıkarmacı 2. *bj* çıkartıcı (müleyyin)
 derkesanî *rd* gayri şahsî
 derketin *m* 1. çıkma, çıkış (içeriden dışarıya varma, gitme) 2. *sp* çıkış, start 3. çıkma (sağlanma, elde edilme) 4. çıkma, mezun olma 5. çıkma (ayrılma, ilgisini kesme) 6. çıkma (süresi dolunca ayrılma) 7. çıkma (yapılma, yürünme) 8. çıkma (yetecek ölçüde olma) 9. çıkma (eksilme) 10. çıkma (sonuca ulaşma) 11. çıkma (sıyırılma, ayrılma) 12. çıkma (herhangi bir durumda olduğu anlaşılma) 13. çıkma (bir durumdan başka bir duruma geçme, bir durumla ilgili niteliklerini yitirme) 14. çıkma (bir şeyin yukarısına varma veya yükselme) 15. çıkma (bir inceleme, bir araştırma sonucu bulma) 16. çıkma, vurma (isabet etme, talihine veya payına düşme) 17. çıkma (gitme, koyulma) 18. çıkma (bir konu yetkililerce karara bağlanma) 19. çıkma (birden bire görünme) 20. çıkma (mal olma) 21. çıkma (bir yere ulaşma, varma) 22. çıkma (karaya ayak basma) 23. çıkma (söylenti, haber yayılma, duyulma) 24. çıkma (bir iddia ile ortalıkta görünme) 25. çıkma (yayılma) 26. çıkma (bir yere taşınma) 27. çıkma (bir sebeple bulunan yerden ayrılma) 28. çıkma (niteliği anlaşılma) 29. çıkma (davranışta herhangi bir niteliği bulunma) 30. çıkma (yerinden oynama) 31. çıkma (görünüm veya belli bir durumda olma) 32. çıkma (olma, oluşma) 33. çıkma (piyasaya sürülme) 34. çıkma (bitme, büyüme) 35. olma (olgunlaşma) 36. çıkma (verilme) 37. çıkma (yeni yetiştirip satışa sunulma) 38. çıkma (büyük apteş bozma) 39. çıkma (giderilme, yok olma) 40. çıkma (akıl, iç, hatır gibi kelimelerle; unutma) 41. çıkma (ay ve güneş doğma) 42. çıkma (yayılma-

ma) 43. çıkma (gelme) 44. çıkma (gerçekleşme) 45. çıkma (bulunduğu yerden ayrılma, fırlama, kopma) 46. çıkma (düzeni bozulma, eskisinden daha kötü bir duruma girme) 47. çıkma, dökülme (ortaya konulma) 48. çıkarma, çıkarış 49. doğma (ortaya çıkma, sonucu olma) 50. çıkılma 51. gelme (sonuç çıkma) 52. türeme 53. yükselme, çıkma, boylama ~a dewriyê kola çıkma ~a nêçîrê avlanına ~a zozanan yaylama, yaylaya çıkma

derketin *l/gh* 1. çıkmak (içeriden dışarıya varmak, gitmek) * ez ligel hevalekî xwe ji malê derketim bir arkadaşla beraber evden çıktık 2. çıkmak (sağlanmak, elde edilmek) * ji şîr rûn dertê sûtten yağ çıkar 3. çıkmak, mezun olmak * ew ji fakulteya hiqûqê derketiye hukuk fakültesinden çıkmış biri 4. çıkmak (ayrılma, ilgisini kesmek) * ez vê sibehê ji kar derketim bu sabah işten çıktım 5. çıkmak (süresi dolunca ayrılma) * ji hepsê derketin hapisten çıkmak 6. çıkmak (yapılmak, yürünmek) * ji vê daîreyê kar bi hêsanî dernakevin bu daireden işler kolay çıkmaz 7. çıkmak (yetecek ölçüde olma) * ji vî qumaşî paltoyek derdikeve? bu kumaştan bir palto çıkar mı? 8. çıkmak (eksilmek) * ji çaran dudo derkeve dörten iki çıkarsa 9. çıkmak (sonuca ulaşmak) * pevcûn ji ber vê yekê derketiye olay bundan dolayı çıkmıştır 10. çıkmak (sıyırılmak, ayrılma) * sola min ji piyê min derket ayakbağım ayağımdan çıktı 11. çıkmak (herhangi bir durumda olduğu anlaşılma) * ez deyndar derketim borçlu çıktım 12. çıkmak (bir durumdan başka bir duruma geçmek, bir durumla ilgili niteliklerini yitirmek) * ji dema zaroktiyê derketin çocukluktan çıkmak 13. çıkmak (bir şeyin yukarısına varmak veya yükselmek) * derketin çiyê dağa çıkmak 14. çıkmak (bir inceleme, bir araştırma sonucu bulmak) * di avê de bakterî derket suda bakteri çıktı 15. çıkmak, vurma (isabet etmek, talihine veya payına düşmek) * jê re îsal piyango derketiye ona bu sene piyango çıkmış * jê re piyango derketiye ona piyango vurmuş 16. çıkmak (gitmek, koyulmak) * beriya ku ez derkevim rê ez hinekî razam yola çıkmadan evvel biraz uyudum 17. çıkmak (bir konu yetkililerce karara bağlanmak) * qerar derketin karar çıkmak 18. çıkmak (birden bire görünmek) * pê re derkete pêşberî min hemen karşıma çıktı 19. çıkmak (mal olma) * ev mal derketiye 50 milyarî bu ev 50 milyara çıkmış 20. çıkmak (bir yere ulaşmak, varmak) * ev rê derdikeve ku derê? bu yol nereye çıkar? 21. çıkmak (karaya ayak basmak) * deh roj bi şûn de em

derketin bejahiyê on gün sonra karaya çıktık 22. çıkmak (söylenti, haber yayılmak, duyulmak) * **der barê enstîtuyê de, di çapemeniyê de gelek nûçe derketin** enstîtû hakkında basında epey haber çıktı 23. çıkmak (bir iddia ile ortalıkta görünmek) * **tu bi fdiayeke hozanekî mezin derketî pêşberî wî** büyük bir ozan iddiasıyla karşısına çıktı 24. çıkmak (yayılmak) * **ji vê çalê bêhna pîs derdikeve** bu çukurdan pis kokular çıkıyor 25. çıkmak (bir yere taşınmak) * **ez dê hemen derkevîm daîreyeke apardîmanê** hemen bir apartmana dairesine çıkacağım 26. çıkmak (bir sebeple bulunan yerden ayrılmak) * **derketin kuçeyê sokağa** çıkmak 27. çıkmak (niteliği anlaşılmak) * **ew ji me tevan welatperwerekî hîn bastir derket** o bizden daha iyi vatansever çıktı 28. çıkmak (davranışta herhangi bir niteliği bulunmak) * **baş bû yekî biaqil derket, berbayî hevalê xwe neket** akıllı çıktı da, arkadaşına uymadı 29. çıkmak (yerinden oynamak) * **mêrik ketibû û millê wî ji cih derketibû** adam düşmüş, kolu çıkmıştı 30. çıkmak (görünüm veya belli bir durumda olmak) * **sifirê beroşê derketiye** tencerenin bakırı çıkmış 31. çıkmak (olmak, oluşmak) * **şer derketin** savaş çıkmak 32. çıkmak (piyasaya sürülmek) * **makîneyeke nû derket** yeni bir makina çıktı 33. çıkmak (bitmek, büyümek) * **serê debrê derket** ekinlerin ucu çıktı 34. olmak (olgunlaşmak) * **zebeş hîna derneketine** karpuzlar daha olmadı 35. çıkmak (verilmek) * **ferman derketin** emir çıkmak 36. çıkmak (yeni yetişip satışa sunulmak) * **alûce derketine** erik çıkmış 37. çıkmak (büyük aptest bozmak) * **derketiye derve** ayak yoluna çıkmış 38. çıkmak (giderilmek, yok olmak) * **leke derket** leke çıktı 39. çıkmak (akıl, iç, hatır gibi kelimelerle; unutmak) * **ew gotin ji bîra min derneket** o söz benim hatırımdan çıkmadı 40. çıkmak (ay ve güneş doğmak) * **heyv derket, şev îcar xweş bû** ay çıktı, gece şimdi güzel oldu 41. çıkmak (yayım lanmak) * **ferhenga ku nû derketiye** yeni çıkmış sözlük 42. çıkmak (gelmek) * **mêrik derket hat** adam çıktı geldi 43. çıkmak (gerçekleşmek) * **ma her xewn rast dernakeve!** her rüya doğru çıkmaz ya! 44. çıkmak (bulunduğu yerden ayrılma, fırlamak, kopmak) * **çavê wî derket** gözü çıktı 45. çıkmak (düzeni bozulmak, eskisinden daha kötü bir duruma girmek) * **ev mal, ji malbûnê derket** ev, ev olmaktan çıktı 46. çıkmak, dökülmek (ortaya konulmak) * **ji devê wê gotinên xweş derdîketin û her kes ji xwe re heyran dihişt** ağzında güzel sözler dökülüyor, herkesi kendine hayran bırakıyordu 47. çıkarmak (sonunu

getirmek) * **em dê bi vî pereyî derkevîn serê mehê** biz bu parayla ayı çıkarırız 48. doğmak (ortaya çıkmak, sonucu olmak) * **piştî şer dewletên nû derketin** savaştan sonra yeni devletler doğdu 49. çıkılmak * **di vê hewayê de mirov dernakeve derve** bu havada dışarı çıkılmaz 50. gelmek (sonuç çıkmak) * **nayê zanîn ku wê çî ji van lebatê te derkevîn** bu davranışlarından ne gelir bilinmez 51. türemek 52. yükselmek, çıkmak, boylamak * **bijîşk got ku agirê canê nexweş derketiye çil pileyî** doktor hastanın ateşinin kırkı boyladığını söyledi ~ **bejahiyê** karaya çıkmak ~ **bêhneke xweş gerîn** uzun bir yürüyüşe çıkmak (**pê re**) ~ **der** geçirmek (yola çıkan birini uğurlamaya gitmek) * **ez bi hevalê xwe re derketim** der arkadaşımı geçirmeye gittim ~ **derve 1)** dışarı çıkmak 2) dışarı çıkmak (büyük aptes yapmak 3) sokağa çıkmak ~ **deryayê** denize çıkmak ~ **destavê** aptes bozmak, ayak yoluna çıkmak ~ **destnimêjê** apdeste çıkmak ~ **diyarê (tiştekî an jî kesekî)** temaşaya çıkmak ~ **esmanan** göklere çıkmak ~ **firehiyê** düze çıkmak, arabasını düze çıkarmak, baltası kütükten çıkmak (bir engelden, sıkıntıdan kurtulmak) ~ **firiqetiye** (an jî **feraqetiye**) düze çıkmak, sıkıntılardan kurtulmak, rahata kavuşmak ~ **gera çarşiyê** çarşı pazar dolaşmak (veya gezmek) ~ **gerê 1)** yürüyüşe çıkmak 2) geziye çıkmak 3) tura çıkmak ~ **geşt û guzarê** geziye çıkmak çıkmak ~ **geştê** geziye çıkmak ~ **hafa (... 1)** temaşaya çıkmak 2) -e çıkmak (iş için yetkili bir makama gitmek) * **derketin hafa serok** başkaldı çıktı 1) yukarı çıkmak 2) temaşaya çıkmak ~ **havînê** yaza çıkmak ~ **ji xwe re gerîn** yürüyüşe çıkmak * **were em bi hev re derkevîn ji xwe re bêhneke xweş bîgerin** gel seninle uzun bir yürüyüşe çıkalım ~ **kêf û seyrânê** seyrana çıkmak ~ **kuçe û kolanan** sokağa dökülmek ~ **kuçeyan** sokağa çıkmak ~ **meydanê 1)** meydana çıkmak, görünmek * **piştî ku berf heliya gir derkete rastê** karlar eriyince tepe meydana çıktı 2) meydana çıkmak (belli olmak) * **derkete rastê ku nexweş e** hasta olduğu meydana çıktı ~ **mexderê** ortaya çıkmak, aşikâr olmak ~ **nav dost û hevalan** adam içine çıkmak ~ **nav merivan (mirovên an jî însanan)** insan içine çıkmak, adam içine çıkmak ~ **nêçîrê** (an jî **seydê**) avlanmak, ava çıkmak * **ez her sal li vê daristanê derdikevim nêçîrê** hersene bu ormanda avlanırım ~ **pazarê** (an jî **sûkê**) pazara çıkmak ~ **peravê** (an jî **kersaxê**) kıyıya çıkmak ~ **peyaseyê 1)** piyaseya çıkmak 2) tura çıkmak ~ **pêş ileri** atılmak (veya çıkmak) ~ **pêş çavê (yekî)** önüne çıkmak ~ **pêşberî (yekî)** karşısına çıkmak, ö-

nüne çıkmak ~ **pêşberî xwezgîniyan** görücüye çıkmak ~ **pêşiya (yekî) 1)** karşısına çıkmak **2)** gündemine gelmek ~ **pêşwaziyê** karşılamaya gitmek, karşı çıkmak ~ **rastê 1)** ortaya çıkmak (biri kendini göstermek) **2)** ortaya çıkmak * **derketiye rastê dibêje ez jî doktor um** doktorum diye ortaya çıkmış **3)** (bir sorun, bir durum) gün ışığına çıkmak, su yüzüne çıkmak (açıklığa kavuşmak) **4)** meydana çıkmak, görünmek * **piştî ku berf heliya gir derkete rastê** karlar eriyince tepe meydana çıktı **5)** meydana çıkmak, yüz göstermek, bellirmek (belli olmak) * **derkete rastê ku nexweş e** hasta olduğu meydana çıktı ~ **reşahiyê** karaya çıkmak ~ **riya (yekî)** yoluna çıkmak ~ **seferê** sefere çıkmak ~ **sehayê** sahaya çıkmak, oyuna çıkmak ~ **ser (...)** yüzeye çıkmak ~ **ser dikê** (an jî **sahneyê**) sahneye çıkmak ~ **ser serê (yekî)** (birinin) başına çıkmak ~ **ser şanoyê** (an jî **şanogeliê**) sahneye çıkmak ~ **ser text** tahta çıkmak, tac giymek ~ **serê 1)** üstüne çıkmak **2)** üstüne çıkmak (cinsel ilişkide bulunmak için) ~ **serê çiyayan** dağa çıkmak ~ **seyranê** seyrana çıkmak ~ **sûkê** pazara çıkmak ~ **tadatê lşk** tadata çıkma

derketin der l/gh dışarı çıkmak, uğramak * **bi bihîstina deng re her kes jî hundirê derkete der** sesle birlikte herkes dışarıya uğradı

derketin derve l/gh 1. dışarı çıkmak **2.** dışarı çıkmak, tuvalete çıkmak

derketin pêş l/ngh kalbur üstüne gelmek (veya kalbur üstü kalmak)

derketin rastê l/ngh zulur etmek, ortaya çıkmak

derketin ser l/bw yüze çıkmak (sıvının yüze çıkması)

derketin zozanan l/ngh yaylamak

derketî rd 1. çıkmak, çıkmış olan **2.** çıkmış **3.** sürgün kimse **4.** sığıntı (başka köye, aşiretin içine yerleşmiş olan)

derkirde bz/m dış satım, ihracat

derkirdekar nd/nt ihracatçı

derkirdekarî m ihracatçılık

derkirin m 1. çıkarma (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlama, çıkmasına sebep olma) **2.** çıkarma (sindirim yolundan dışarı atma) **3.** biy boşaltma, boşaltım **4.** fizyo çıkartı **5.** deşme, açma, patlatma (içini açma, yara açma, yarayı, çıbanı vb. içindeki iltihabı dışarı çıkarma) **6.** dışa vurma **7.** çıkarma, çıkartma **8.** dışarı atma, çıkarma, kovma, sürme **9.** sürme, sürgün etme **10.** dışlaştırma

der kirin l/gh 1. çıkarmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) **2.** çıkarmak (sindirim yolundan dışarı atmak) **3.** boşaltmak **4.** deşmek, açmak, patlatmak (içini açmak, yara açmak, yarayı,

çıbanı vb. içindeki iltihabı dışarı çıkarmak) * **kînor derkirin** çıbanı açılar * **birîn derkir** yarayı patlatmak **5.** dışa vurmak **6.** çıkarmak, çıkartmak **7.** dışarı atmak, çıkarmak, kovmak, sürmek **8.** sürmek, sürgün etmek **9.** dışlaştırmak

derkirinbar rd çıkarılabilir

derkirî rd 1. çıkartılmış **2.** deşilmiş **3.** kovulmuş, dışarı atılmış (bir yerden sürüp çıkarılmış) **4.** dışlaştırılmış

derkî fel/rd dışınlı, dışlak

derkîs nd/nt casus

derkîsî m casusluk

derkoş bnw dergüş

derkutk m kapı tokmağı

derling m don, туман, kadın donu

der maf d/h hakkında ~ê (tişteki) de (bir şey) hakkında * **hez dike der mafê yê ferhengê de bipeyîve** bu sözlük hakkında konuşmak istiyor

dermal m ev yanı, evin dışı ~ **kirin** evin dışına atmak

dermale (I) rd yakın, tanıdık

dermale (II) m 1. besi **2. rd** besili (semiz hayvan) * **conegayê dermale** besili tosun **3.** evde özel olarak yetiştirilen kavurmalık hayvan

dermalekirin m besiyeye çekme

dermale kirin l/gh besiyeye çekmek

dermalekirî rd besili

dermaletî m besicilik

derman n 1. derman, ilaç, em **2.** ecza (kimyasal yollarla elde edilen, ilaç yapmaya yarayan veya sanayide türlü işlerde kullanılan maddelerin genel adı) **3.** *mec* derman (takat, mecal) **4.** *mec* çare, deva * **ji her derdî re derman e** her derde deva **5.** maya (yoğurt mayası gibi) ~ **lê hatin kirin** ilaçlanmak ~ **lê kirin** ilaçlamak ~ê **ehmeqiyê tune ye** ahınlığın çaresi yoktur ~ê **gelêrî** kocakarı ilacı ~ê **hazir** hazır ilaç ~ê **her derdî** her derde deva ~ê **kurmançî** kocakarı ilacı ~ê **sorikî** kızılık, allık ~ê **xwestinê dan e** isteyenin bir yüzü vermeyenin iki yüzü kara

dermanav m maden suyu

dermandank m ecza dolabı

dermandar nd/nt eczacı

dermandarî m eczacılık

dermande rd 1. biçare, derbeder **2.** hasta

dermandeyî m ilaçlama

dermanê agirkuj nd ateş düşürücü

dermanê eşbir bj nd ağrıkesen

dermanê germ nd toz biber, pul biber

dermanê mast nd çalacak

dermanên xwarinê nd baharat

dermanfiroş nd/nt 1. eczacı (hazır ilaçları satan diplomalı kimse) **2. m** eczahane

dermanfiroşî m eczacılık

dermangeh m eczane

dermanger *nd/nt* eczacı (ilâç yapan kimse)
dermangerî *m* 1. eczacılık 2. eczacılık (ilâçların hazırlanmasıyla uğraşan uygulamalı bilim)
dermark *m* ilâçlık, ilâç koyma yeri
dermarkar *nd/nt* pansumancı
dermarkarî *m* pansunan ~ **kirin** pansunan yapmak
dermarkartî *m* pansumancılık
dermarker *nd/nt* pansumancı
dermarkerî *m* pansumancılık
dermarkêş *nd/nt* esrarkeş
dermarkêşî *m* esrarkeşlik
dermarkirin *m* 1. ilâçlama, emleme, flitleme 2. mayalama, damızlık çalma 3. alık sürme, boya sürme, inakyaj yapma
derman kirin *l/glı* 1. ilâçlamak, emlemek, flitlemek 2. mayalamak, damızlık çalmak * **şîr**
derman kir sütü mayaladı 3. alık sürmek, boya sürmek, makyaj yapmak
dermarkirî *rd* 1. ilâçlı, ilâçlanmış, eczalı 2. mayalı 3. boyalı, makyajlı (kadın için, yüzüne çok boya sürmüş olan)
derman lê kirin *l/bw* ilâçlamak, ilâç sürmek
derman lê reşandin *l/bw* ilâçlamak, flitlemek
dermanname *m* reçete
dermannas *bj/nd* farmakolog
dermannasî *m* farmakoloji
dermannekirî *rd* 1. ilâcsız, ilançlanmamış, eczasız 2. mayasız 3. boyasız, makyajsız (kadın için; yüzünü boyamamış olan)
dermansaz *nd/nt* eczacı (ilâç yapan kimse)
dermansazî *m* eczacılık
derman tê dan *l/bw* ilâç sürmek, emlemek
dermanxane *m* eczahane
dermanxwarî *rd* ilâç almış olan (zehirlenmek için)
dermanzan *nd/nt* farmakolog
dermanzanî *m* farmakoloji
dermatolog *nd/nt* dermatolog, cildiyeçi
dermatolojî *m* dermatoloji, cildiye
dermedor *m* çevre, etraf
dermirovî *rd* insanlık dışı
dermûjen *m* merhem, krem
derne (I) *zo/nd* zayıf hayvanların derisi altına giren bir tür kene
derne (II) *m* yayıkta oluşan delik
dernexûn (I) *rd* dışa eğimli
dernexûn (II) *nd* sürülmeden dinlenmeye bırakılması ve ot bitmiş tarla
dernixûn *h* yüz üstü, yüzükoyun
dernixwîn *m* ağaçtan kapak
dernoj *rd* sataşkan (ona buna bulaşan kimse)
dernojî *m* sataşkanlık
derodero *rd* derbeder
deroderobûn *m* derbeder olma
derodero bûn *l/gh* derbeder olmak
deroderobûyîn *m* derbeder oluş
deroderokirin *m* derbeder etme
derodero kirin *l/gh* derbeder etmek

derofî *rd* bir dergâhtan uzaklaşmış olan
derofibûn *m* bir dergâhtan uzaklaşma
derofî bûn *l/gh* bir dergâhtan uzaklaşmak
derofîkirin *m* bir dergâhtan uzaklaştırma
derofî kirin *l/gh* bir dergâhtan uzaklaştırmak
derok *m* priz (bilgisayar için) ~**ên paralel**
paralel prizler ~**ên rêzeyî seri prizler**
derolî *rd* dindişi
derolîti *rd* dindişilik
derpê *n* 1. don, tuman 2. iç donu ~**yê binî** iç donu ~ **di nav pê de bûn** uçkuruna gevşek olmak ~ **li ser dil şîdandî** uçkuruna sağlam, namuslu ~ **li ser dil şîdandî bûn** uçkuruna sağlam olmak ~ **tije kirin** 1) donuna yapmak (veya doldurmak), altını pisletmek 2) donuna yapmak, donuna doldurmak (çok korkmak) ~**yê jinan** kadın tumanı ~**yê qol** külot, şort ~**yê qut** külot (bi) ~**yê xwe de kirin** donuna etmek (bi) ~**yê xwe de pîs bûn** donuna kaçırarak
derpêç (I) *bnr* dorpêç
derpêç (II) *m* cilt (formları veya yaprakları birbirine dikilerek veya yapıştırılarak bir kipta geçirilen deri, bez veya kâğıt) ~ **kirin** ciltlemek
derpêçker *nd/nt* ciltçi
derpêçkerî *m* ciltçilik
derpêk *m* don, tuman
derpêqut *n* külot
derpêş *m* 1. sunu, sunma, arz 2. *rd* önde olan, göz önünde bulunan ~ **kirin** 1) sunmak, arz etmek 2) yürütmek (açıklamak, öne sürmek) * **raman derpêş kirin** fikir yürütmek ~**î (...)** **kirin** -e sunmak
derpêşî *m* 1. ileri sürme 2. öngörü
derpêşkirin *m* 1. sunma 2. ileri sürme, serdetme 3. yürütme (açıklama, öne sürme) 4. belirtme
derpêş kirin *l/gh* 1. sunmak 2. ileri sürmek, serdetmek 3. belirtmek * **min ramanên xwe**
derpêş kirin ben düşüncelerimi belirttim 4. yürütmek (açıklamak, öne sürmek) * **raman**
derpêş kirin fikir yürütmek
derpêşkirî *rd* 1. sunulmuş 2. ileri sürülmüş 3. yürütülmüş (açıklanmış, öne sürülmüş olan) 4. belirtilmiş olan
derpî *bnr* derpê
derpîkedîk *boi/nd* bir bitki adı
derpîkurtik *n* şort
derpoş *m* kapak (herhangi bir şeyin kapağı)
derqanûn *rd* kanun dışı
derqanûnî *m* kanunsuzluk
derqel (I) *m* 1. semt * **xwe li vê derqelê deyn** bu semte in 2. konum, durum
derqel (II) *m* düz yüzeydeki çukurcuk (tahta gibi)
derqîl *m* çelik çomak
derqîtk *m* 1. deriden kup kapağı 2. topraktan kapak

derqutk *bnr* derkutk

derrojevî *rd* gündem dışı

ders *m* 1. ders (bir konuda öğretmenin öğrenciye sınıfta belirli bir sürede verdiği bilgi) 2. ders (bul bilginin aktarımı için ayrılan süre) * **pênc deqe maye ku ders biqede** dersin bitmesine beş dakika var 3. ders (öğrencinin öğrenmek zorunda olduğu bilgi) * **sibehê ji dursa matematikê ezmûna min heye** yarın matematik dersinden sınavım var 4. *mec* ders (bir olayın bellekte bıraktığı kalıcı iz, öğüt, ibret) * **ji vê bûyerê ders negirt** bu olaydan ders almadı ~ **çêkirin** ders yapmak, ders çalışmak ~ **dan (yekî)** (birine) dersini vermek, ders vermek (azarlamak, sert davranmak, sert bir karşılıkla yola getirmek) * **derseke baş dayê** ona güzel bir ders verdi ~ **dîtîn** 1) ders görmek 2) tahsil görmek, öğrenim yapmak (**jê**) ~ **girtin** 1) ders almak 2) ders almak, ibret almak ~ **ji xwe re jê girtin** kıssadan hisse almak (veya çıkarmak) ~ **kirin** 1) ders işlemek 2) ders yapmak (**jê**) ~ **stendin** 1) ders almak 2) ders almak, ibret almak ~ **vegotin** ders anlatmak ~ **xebitîn** (an **ji şixulîn**) ders çalışmak ~ **xwendin** 1) ders okumak 2) *mec* tahsil görmek ~a **aqil** us payı ~a **aqil dan (yekî)** (birine) us payı vermek ~a (**tişteki**) **dan** okutmak, ders vermek * **li dibistanê dursa Îngilîzî dide** okulda İngilizce okutuyor ~a (**tişteki**) **dîtîn** ilmini almak ~a **ji metelokê** kıssadan hisse ~a **xwe çêkirin** dersini yapmak

dersbêj *nd/nt* okutman

dersbêjî *m* okutmanlık

dersdan *m* ders verme

ders dan *l/gh* ders vermek

dersdar *nd/nt* öğretmen

dersdarî *m* öğretmenlik ~ **kirin** öğretmenlik yapmak

dersdayîn *m* ders veriş

dersirûştî *rd* doğa dışı, gayri tabîi

dersirûştîbûn *m* doğa dışılık, gayri tabîilik

dersînor *m* 1. sınır dışı 2. sınır boyu 3. kural dışı

dersînorî *rd* sınır dışı olan ~ **kirin** sınır dışı etmek, hudut dışı etmek

dersînorîbûn *m* sınır dışı olma

dersînorî bûn *l/gh* sınır dışı olmak

dersînorîbûyî *rd* sınır dışı olmuş olan

dersînorîbûyîn *m* sınır dışı oluş

dersînorîkirin *m* sınır dışı etme

dersînorî kirin *l/gh* sınır dışı etmek

dersînorîkirî *rd* sınır dışı edilmiş olan

dersok (I) *n* keçe

dersok (II) *m* 1. kefiye 2. bir kadın başlığı 3. destmal

dersoka serî *nd* baş bandı

dersoka stû *nd* boyun atkısı

dersûk *bnr* dersok

dersxane *m* 1. dersane, derslik 2. dersane (okul dışında para karşılığında ders veren kuruluş)

dersxebitîn *m* ders çalışma

dersxwîn *nd/nt* dersine çalışan öğrenci

derşandin *m* ihracat, dış satım

derşo *n* bulaşık bezi

derşuştin *m* bulaşıkhan

derteng *m* dar yer

dertixûb *m* sınır dışı, hudut dışı ~ **kirin** sınır dışı etmek, hudut dışı etmek

dertixûbî *rd* sınır dışı olmuş olan

dertixûbîbûn *m* sınır dışı olma

dertixûbî bûn *l/gh* sınır dışı olmak

dertixûbîbûyî *rd* sınır dışı olmuş olan

dertixûbîbûyîn *rd* sınır dışı oluş

dertixûbîkirin *m* sınır dışı etme

dertixûbî kirin *l/gh* sınır dışı etmek

dertixûbîkirî *rd* sınır dışı edilmiş olan

dertûl *bnr* der û dertûl

der û ber *n* çevre, etraf * **ez li der û berê xanî geriyam** evin çevresini dolaştım

derûce *bot/m* derücan

der û cîran *nd* konu komşu

derûd *bnr* derhûd

derûderî *rd* derbeder

derûderîbûn *m* derbeder olma

derûderî bûn *l/gh* derbeder olmak

derûderîbûyîn *m* derbeder oluş

derûderîkirin *m* derbeder etme

derûderî kirin *l/gh* derbeder etmek

der û dertûl *nd* sokaklar, ortalık yerler

der û dor *m* 1. çevre, etraf, dolay 2. çevre (eş dost) 3. ortalık, ortam * **li der û dorê kes nîn bûn** ortalıkta kimseler yoktu ~ **hêşîn bûn** ortalık yeşermek

derûn *m* 1. öz, iç 2. iç dünya

derûnî *rd* 1. özden 2. özsel, içsel, içle ilgili 3. *fel* özünlü, zatî 4. psişik, nefsi, ruhsal

derûnîtî *m* özdenlik

derûnnas *nd/nt* 1. psikolog, ruh bilimci 2. psikiyatr

derûnnasiyî *rd* psikolojik, ruh bilimsel

derûnnasî *m* 1. psikoloji, ruh bilimi 2. psikiyatri

derûnnasîtî *m* ruh bilincilik

derûnnexweş *nd/nt* ruh hastası

derûnnexweşî *m* ruh hastalığı

derûnpak *rd* iyi huylu, temiz, dürüst kimse

derûnpîvî *m* psikometri

derûnzân *nd/nt* 1. psikolog, ruh bilimci 2. ruh hekimi, psikiyatrist

derûnzânî *m* 1. psikoloji, ruh bilimi 2. psikiyatri, ruh bilim ~ya **ezmûnî** deneysel psikoloji

derûnzânîtî *m* ruh hekimliği

der û poxan *nd* sığınılacak, barınacak yer * **em çima man bêder û poxan?** niye biz sığınılacak, barınacak yersiz kaldık?

derva *bnr* derve

dervayî *fel/rd* öz dışı, dışınlı

derve *n* 1. dış, dışarı (iç karşıtı) * em dawiya hefteyê derdikevin derveyê bajêr hafta sonunda şehrin dışına çıkıyoruz * **ji derve deng tén** dışarıdan sesler geliyor * **ku mirov deh deqîqe bimeşe derdikeve derveyî bajark** on dakika yürüyünce kasabanın dışına çıkılır 2. dış (bir konunun kapsamına girmeyen şey) 3. dış (görülen, içte bulunmayan yüzey) * **derveyê piyaleyê qirêjî ye** bardağın dışı kirli 4. *rd* dış (somut kavramlarda; i-ki veya ikiden çok şeyden merkeze daha uzak olan) * **deriyê derve** dış kapı 5. dış (yabancı ülkelerle ilgili) * **siyaseta derve** dış siyaset 6. *sn/nd* dış (açık havada geçen sahneleri içine alan çekim) 7. *nd* dışarı, dışarı (kişinin konutundan ayrı yer) * **şeva xwe li derve bihart** geceyi dışarıda geçirdi 8. *nd* dışarı, dışarı, hariç (yurt dışı, yabancı ülke) * **em bi derve re dan û stendinê dikin** dışarıyla alış veriş yapıyoruz * **şekir ji derve dihat** şeker haricten gelirdi 9. *h* dışarı, dışarı (dışa, dış çevreye) * **zarok reviya derve** çocuk dışarıya kaçtı ~**yî (tişteki)** dışarı ~**yî welêt** dış dünya (veya âlem)

derveanîn *nd* ithal

dervederebûn *m* dışa vurulma

dervedere bûn *l/gh* dışa vurulmak

dervefiroş *nd/nt* dış satımcı

dervefiroşî *bz/m* dış satımcılık, ihracat, ihraç (üretilen malları yurt dışına satma)

dervekar *nd/nt* hariciyecî (dış siyaset ile uğraşan meslek adamı)

dervekarî *m* dış işleri, hariciye (devlet yönetiminde dış işleri)

dervekarîfî *m* hariciyecilik

dervekirin *m* soyma

derve kirin *l/gh* soymak (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürmek) * **banka derve kirine** bankayı soymuşlar

dervekirî *rd* soyulmuş kimse

derveki *fel/rd* dışınlı, dışlak

derveşandinî *bz/m* ihracat

derveyî *nd/rd* 1. dışarılı, dışarılıklı, taşralı 2. dışsal, haricî 3. dışa dönük

derveyîfî *m* dışa dönüklük

derveyî welêt *nd* yurt dışı

dervinî *rd* irade dışı, istenç dışı

dervokî *fel/rd* dışrak

derwaze *m* 1. geçiş veya giriş yeri 2. kale kapısı 3. *sp* kale

derwazevan *n* kaleci

derwazevan *m* kalecilik

derwêş *ol/n* derviş ~ zanê çî di hebana wî de heye dervîş kendi durumundan haberdardır ~ê Bektaşîyan Bektaşî babası

derwêşane *nd/h* dervişçe

derwêşî *m* 1. dervişlik 2. dervişlerce kullanılan bir tef türü

derwêşkî *nd/h* dervişçe, dervişvari

derwêşkotek *rd/mec* zorba

derwêşok *n* dervişçik

derwêştî dervişlik ~**ya Hindiyan** fakirizm

derwîn *m* kapak (özellikle içinde yemek pişirilen ve kazan gibi büyük kapların üzerini kapamak için kullanılır)

derx (I) *m* yeşil ağacın nazik dalı

derx (II) *m* metin ezberleme

derxûn *m* tencere kapağı

derxik (I) *m* fide

derxik (II) *rd* çizgili, alacalı

derxistin *m* 1. çıkarma, çıkarış (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlama, çıkmasına sebep olma) 2. çıkarma (bulma, ortaya koyma) 3. *mec* çıkarma (söyleme) 4. çıkarma (düküntülü hastalığa tutulma) 5. çıkarma (sağlama, elde etme) 6. çıkarma (... gibi gösterme, bir davranışı yükleme) 7. çıkarma, it-rah (sindirim yolundan dışarı atma) 8. çıkarma (ilgisini kesme, uzaklaştırma) 9. çıkarma (giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırma, soyma) 10. çıkarma (yayınlama) 11. çıkarma (giderme) 12. çıkarma (sebeup olma, yol açma) 13. çıkarma (yapma, üretme) 14. çıkarma (sunma) 15. çıkarma (gösterme) 16. *mat* çıkarma * **ez jî kirariyên hesêb pirtir jî derxistinê hez dikim** bu dört işlemten çıkarmayı seviyorum 17. dışarı atma, kovma (bir yerden sürüp çıkarma) 18. *argo* sökülme 19. yaratma (olmasına, ortaya çıkmasına sebep olma) 20. alma, çalma 21. çıkarma (sesini yükseltme) 22. çıkarma (vermeye katlanma) 23. *lşk* çıkarma (asker çıkarma)

derxistin *l/gh* 1. çıkarmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) * **min hesp jî axurê derxist** atı ahırdan çıkardım 2. çıkarmak (bulmak, ortaya koymak) * **ez dê vira wî derxim** yalanını çıkaracağım 3. *mec* çıkarmak (söylemek) * **tu çî di hizirî, derxe ku tu rihet bibî!** ne düşünüyorsun, çıkar da rahatla! 4. çıkarmak (düküntülü hastalığa tutulmak) * **zarok sorik derxistine** çocuk kızamık çıkarmış 5. çıkarmak (sağlamak, elde etmek) * **nanê xwe jî kevir derdixe** ekmeğini taştan çıkarıyor 6. çıkarmak (... gibi göstermek, bir davranışı yükleme) * **axirê ew sûcdar jî derxistin** sonunda onu suçlu da çıkardılar 7. çıkarmak (sindirim yolundan dışarı atmak) 8. çıkarmak (ilgisini kesmek, uzaklaştırma) 9. çıkarmak (giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırarak, soymak) * **tu çima sola xwe dernaxî?** ayakkabımı niye çıkarmıyorsun? 10. çıkarmak (yayımlamak) * **dê kovareke nû derxin** yeni bir dergi çıkaracaklar 11. çıkarmak (gidermek) * **têr baş leke derxisti-**

ye lekeyi iyice çıkarmış 12. çıkarmak (sebepl olmak, yol açmak) * *wisa dixuyê ku tu dê dîsa bûyerekê derxî* anlaşılan sen yine olay çıkaracaksın 13. çıkarmak (yapmak, üretmek) * *rojê karibûye deh cilan derxe* günde on elbise çıkarabiliyormuş 14. çıkarmak (sunmak) * *ji mêvanan re kakilên gûzan derxistin* konuklara ceviz içi çıkardılar 15. çıkarmak (göstermek) * *tu dê wî wekî mîrê xwe derxî ser sehneyê* bunu kocam diye sahneye çıkaracaksın 16. *mat* çıkarmak * *pêncan ji dehan derxe* beşi ondan çıkar 17. dışarı atmak, kovmak (bir yerden sürüp çıkarmak) 18. *argo* sökülme * *pereyan derxe* paraları sökül 19. yaratmak (olmasına, ortaya çıkmasına sebep olmak) * *şewatê xetereyeke mezin derxist* yangın büyük tehlikeye yarattı 20. almak, çalmak * *saeta min ji berîka min derxistine* cebimden saatımı almışlar 21. çıkarmak (sesini yükseltmek) * *dengê xwe derxist* sesini çıkardı 22. çıkarmak (vermeye katlanmak) * *de ka pereyan derxe* çıkar bakalım paraları 23. *lşk* çıkarmak (asker çıkarmak) ~ *ber çavan* meydana dökmek * *gişt eybikên wî derxistin* ber çavan bütün pisliklerini meydana döktü ~ *ber tavê* havalandırmak, hava almasına sağlamak ~ *der* 1) dışarı çıkarmak 2) dışarı atmak, çıkarmak 3) apteste çıkarmak ~ *dest-nimêjê* apdeste çıkarmak ~ *ihaleyê* ihaleye çıkarılmak ~ *meydanê* 1) meydana çıkarmak, meydana vurmak, ortaya çıkarmak 2) ortaya dökmek (çıkarmak, göstermek) 3) ortaya dökmek (açıklamak) ~ *navê* lanse etmek ~ *pazarê* (an jî *piyaseyê*) pazara (veya piyasaya) sürmek * *mal derxiste* pazarê malı pazara sürdü ~ *pêş* öne çıkarmak, öne sürmek ~ *rastê* 1) açığa çıkarmak, ortaya çıkarmak 2) ortaya dökmek (çıkarmak, göstermek) 3) ortaya dökmek (açıklamak) ~ *sahneyê* 1) sahneye çıkarmak 2) *şn* oynatmak, sahnelemek

derxistinbar *rd* çıkarılabilir

derxistin der *l/gh* havalandırmak, hava almasına sağlamak

derxistî *rd* çıkarılmış 2. kovulmuş, sürülmüş olan 3. dışarı atılmış

derxişk *n* ağır kapısı

derxiç *n* küçük ağır kapısı

derxîn *m* çıkarma, çıkarış

derxîner *rd* çıkarıcı

derxur *m* yiyecek azık, gıda

derxûm *bnr* derxûn

derxûn (I) *m* kapak (kap kapağın ağaç veya topraktan kapağı)

derxûn (II) *m* alabora

derxûnbûn *m* alabora olma

derxûn bûn *l/gh* alabora olmak

derxûnkirin *m* alabora etme

derxûn kirin *l/gh* alabora etmek

derxwe *psi/rd* dışa dönük

derxwestin *m* rica etme

derxwestin *l/gh* rica etmek

derxweyîfî *m* dışa dönüklük

derxwîn *m* kapak (kap kapağın ağaç veya topraktan kapağı)

derxwînk *bnr* derxwîn

derya *m* 1. deniz, derya 2. *mec* deniz (sınırsız genişlik, çokluk) ~*ya balûpal der* açık deniz ~*ya bêbal û pal* açık deniz ~*ya rabûyî* kabarık deniz ~*ya seholbenda* bakur kuzey buz denizi ~*ya sekan* ölü deniz

deryaçe *erd/m* göl

deryadar *nd/nt* 1. kaptan 2. denizci

deryadarî *m* 1. kaptanlık 2. denizcilik

deryadil *rd* deryadil (her şeyi hoş gören, çok sabırlı)

deryadilî *m* deryadillik (her şeyi hoş görme, çok sabırlı olma)

deryager *nd/nt* denizci

deryagerî *m* denizcilik

deryagir *n* korsan (deniz haydudu)

deryagirî *m* korsanlık

deryakeçik *m* deniz kızı

deryavan *nd/nt* 1. denizci 2. (deniz sporlarıyla ilgilenen kimse)

deryavanî *m* denizcilik

deryaya hundirîn *erd/nd* iç deniz

Deryaya Reş *nd* Karadeniz

Deryaya Sor *nd* Kızıl Deniz

Deryaya Spî *nd* Akdeniz

deryayî *rd* denizsel, denizle ilgili

deryazan *nd/nt* denizbilimci

deryazanî *m* denizbilim

derz (I) *m* torba ağzını bağlamada kullanılan ip

derz (II) *m* 1. çatlak (sert cisimler için * *tu*

derzên li dîwêr dibîni? duvardaki çatlakları görüyor musun? 2. çatlaklık * *derza di*

dîwêr de duvardaki çatlaklık 3. yarık, rahne

4. derz * *hay ji derzên dîwar hebe* duvarın

derzlerine dikkat et 5. *der* armuz 6. kıvrım,

büklüm (bir şeyin kıvrılan yeri) ~ *dan* derz

yapmak ~ *ketin* (...) (bir şeyde) çatlak oluşmak ~ *lê* *ketin* çatlamak, çatlaklar oluşmak

derzagonî *rd* kanun dışı

derzagonîfî *m* kanun dışılık

derzan *m* 1. kapı aralığı * *di derzanê derî de* temaşe kir kapı aralığında seyretti 2. derz

derzanek *m* omurga

derzanistî *rd* bilim dışı, gayri ilmi

derzanistîbûn *rd* bilim dışılık

derza piştê *ant/nd* omurga

derzbûn *m* 1. çatlaklık 2. yarıklık

derzdan *m* derz yapma

derz dan *l/gh* derz yapmak

derzdar *rd* 1. çatlaklı 2. derzli

derzek *m* 1. çatlak 2. derz * *hay ji derzekên*

dîwar hebe duvarın derzlerine dikkat et
derzen *ant/m* omurga kemiği
derzik *m* 1. çatlak 2. derz
derzik apıştê *ant/nd* omurga
derziya eba *nd* büyük iğne
derziya leglege *bot/nd* otsu bir bitki
derziya xuriyan *bj/nd* çiçek aşısı
derzî *m* 1. iğne (dikiş dikmeye yarayan ince, ucu sivri ve bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç) 2. iğne (iki şeyi birbirine tutturmaya yarar ince, uzun, ucu sivri metal araç) * **derziya kravat** kravat iğnesi 3. iğne (enjektör, şırınga) 4. *bj* aşısı, iğne (zerk yoluyla vücuda verilen ilâç) * **doktor di şûna heban de derzî da kurik** doktor hap yerine çocuğa iğne yazdı 5. iğne (vücuda bu yolla ilâç verme işi) * **ji derziyan ditirse** iğneden korkuyor 6. iğne (bazı böceklerde bulunan savunma organı) * **derziya dûpişkê** akrebin iğnesi 7. ibre 8. *argo* penis ~ **di xwe re kirin hîna şûjin di yekî din re kirin** iğneyi kendine çuvaldızı başkasına batırmak ~ **hatin (yekî) iğnelenmek** (iğne batar gibi olmak) ~ **kirin** aşılama, aşı vurmak ~ **lê dan** (an *ji xistin*) iğne yapmak (veya vurmak), aşı vurmak ~ **tê re hatin kirin** iğnelenmek (iğne batar gibi olmak) ~ **iya eba** büyük iğne ~ **ya gir** (an *ji lihêfan*) kıyık, kalın yorgan iğnesi ~ **ya Xwedê li ber çavê (yekî) çûn û hatin** gözleri kararmak * **piştî van mijûliyên dijwar derziya Xwedê li ber çavê wê çûn û hatin** bu ağır sözlerden sonra gözlerim kararmaya başladı
derzidan *m* karıncalanma
derzî dan *l/gh* karıncalanmak (vücudun bir yerindeki uyusukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanmak)
derzîdank *m* iğnedenlik, iğnelik, iğne yastığı
derzîdar *rd* iğneli
derzik *m* 1. iğne, iğnecik 2. iğne (bazı araçların ucu sivri parçaları) * **derzîka pusûlayê** pusula iğnesi 3. iğne (oltanın ucundaki küçük çengel) 4. zo iğnecik
derzîka piştê *ant/nd* omurga
derzîkar *nd/nt* iğneci, aşıcı
derzîkarî *m* iğnecilik, aşıcılık
derzîker *nd/nt* iğneci, aşıcı
derzîkerî *m* iğnecilik, aşıcılık
derzîkirin *m* aşılama, iğneleme
derzî kirin *l/gh* aşılama, iğnelemek
derzîkirî *rd* 1. iğneli, iğnelenmiş 2. iğneli (iğne ile tutturulmuş) 3. *bj* aşılı
derzîkok *m* 1. küçük iğne 2. toplu iğne
derzîlêdan *m* aşı yapma, enjeksiyon
derzî lê dan *l/bw* aşı yapmak, iğne vurmak
derzîlêdayî *rd* aşılı, iğne vurulmuş olan
derzîlêdayîn *m* aşı yapma, iğne vurma
derzîlêder *nd/nt* enjeksiyoncu

derzîlêxistin *m* aşı yapma, enjeksiyon
derzî lê xistin *l/bw* aşı yapmak, iğne vurmak
derzîlêxistî *rd* aşılı, iğne vurulmuş olan
derzîlo *m* iğne (iki şeyi birbirine tutturmaya yarar ince, uzun, ucu sivri metal araç)
derzîlok (I) *m* 1. iğnecik 2. ibre
derzîlok (II) *bot/m* dönababa, turna ayağı, turna gagası
derzîlokirin *m* iğneleme
derzîlo kirin *l/gh* iğnelemek
derzînekirî *bj/rd* aşısız
derzîşivan *bot/m* turna gagası (Geranium robertianum)
derzî lê ketin *l/bw* çatlamak
derzok (I) *m* çengelli iğne
derzok (II) *bot* bir ot türü
derzûka leglegê *bot* yaprakları iğne gibi olan bir tür bitki
derzûn *m* kapı eşiği
desen *n* 1. desen 2. desen (görsel etki yaratmak için yapılan çizgi resimlerin hepsi)
desenkirî *rd* desenli (desenle süslenmiş olan)
desgeh *bnr* dezech
desgîrtî *m* sözlü, nişanlı
desinator *nd/nt* desinatör
desinatorî *m* desinatörlük
desîbel *m* desibel
desîgram *mat/m* desigram (kısaltması dg)
desîkator *tek/m* desikatör
desîlître *mat/m* desilitre (kısaltması dl)
desîmetre *mat/m* desimetre (kısaltması dm)
desîse *m* 1. desise, oyun 2. -den dolayı
desîster *m* desister (kısaltması dst)
deskere *m* pusula
deskîs *nd/nt* casus
deskîsî *m* casusluk
desmal *m* mendil
despot *n* 1. despot (bir ülkeyi zora ve baskıyla dayanarak yöneten) 2. *dîr* despot (Ortadoks Rumlarının din başkanlarına verilen ad)
despotane *rd* despotik
despotî *m* despotluk
despotîk *rd* despotik
despotîzm *m* despotizm
desrû *m* bir tür baş örtüsü
dest (I) *ant/n* 1. el 2. *mec* el (aracı, vasıta) * **min bi destê birayê xwe jê re name hinart** kardeşimin eliyle ona mektup gönderdim 3. el (iyelik ekiyle veya bazı deyimlerde, sahiplik, mülkiyet) * **min hemû pereyê di dest xwe de da bi vî xaniyê elimdeki bütün parayı bu eve yatırdım** 4. el (yönetim, baskı, etki) * **ev xak jî destên dijmin hatin rizgarkirin** bu topraklar düşman elinden kurtarıldı 5. el (oyunlarda parti) ~ **avêtin (karekî)** 1) (bir işe) el atmak (müdahale etmek) 2) (bir işe) el atmak, girişmek (teşebüs etmek) * **bi qandî bexçe dest avêtiye malê jî bahçeye olduğu kadar eve de el atmıştır** ~

avêtin (tişteki) 1) asılmak, yapışmak (bir işi yapmak amacıyla, hevesle bir şeyi eline almak) * **dest avêtin kindir** halata yapıştılar 2) ağırlını (ortaya) koymak (gücünü, yetkisini kullanmak) 3) çizmeleri çekmek 4) işi ... e dökmek * **dest avêtiye dostiyê** işi ahbablığa dökmüş 5) el katmak (bir işin yapılmasına yardım etmek) 6. yapışmak (bir şeyi eline almak) 7) el sürmek, tecavüz etmek * **dest avêtine namûsa wî** namusuna el sürmüşler ~ **avêtin (yekê) 1)** saldırmak * **dest avêtiye namûsa wê** namusuna saldırmış 2) sarkıntılık etmek (veya yapmak), (birinin) ırzına geçmek, tecavüz etmek, (birinin) üstünden geçmek ~ **avêtin çi bûn xweli** tuttuğu dal elinde kalmak ~ **avêtin darê zorê** şiddete baş vurmak, zor kullanmak ~ **avêtin doxînê** küçük aptesini yapınak ~ **avêtin kaxiz û qelemê** kaleme (veya kâğıda) sarılmak ~ **avêtin kembera qewetê** duelaya tutuşmak ~ **avêtin kîsê xwe** keseye davranmak ~ **avêtin namûsa (yekî) 1)** namusuna tecavüz etmek 2) tecavüz etmek (başkasının hakkına el uzatınak) 3) ırzına geçmek, becermek ~ **avêtin qeweta cebirî** cebir kullanmak ~ **avêtin qeweta zorê** zor kullanmak, kaba kuvvete baş vurmak ~ **bi vêtina rayan kirin 1)** oy kullanmaya başlanmak 2) oylanmaya geçmek (veya gitmek) ~ **bi axaftinê kirin** konuşmaya başlamak ~ **bi berebeziyê (pêşbirkê an jî tiratê) kirin** yarışa kalkmak ~ **bi bizavê kirin** eyleme geçmek ~ **bi çalakîyê kirin** eyleme geçmek ~ **bi dabasê kirin** mevzuya girmek ~ **bi danişînê kirin** celseyi açmak, oturumu açmak ~ **bi ~ 1)** elden ele 2) elden, aracısız 3) yekten 4) yakın mesafede savaşıma, birbirine sıkma ~ **bi firê kirin 1)** uçmaya başlamak 2) uçuşa (veya kalkışa) geçmek ~ **bi hîndekariyê kirin** öğretimin yapmak, ders yapmak ~ **bi kar kirin** işe başlamak ~ **bi livbaziyê kirin** eyleme geçmek ~ **bi meşê kirin** yürüyüşe geçmek * **leşker dest bi meşê kir** asker yürüyüşe geçti ~ **bi pêşbirkê (an jî tiratê) kirin** yarışa kalkmak ~ **bi qijîniyê (an jî qirîniyê) kirin** feryadı basmak ~ **bi rabûnê kirin** kalkışa geçmek ~ **bi rayavêtinê kirin** oylamaya geçmek (veya gitmek) ~ **bi rûniştanê kirin** oturumu açmak, celseyi açmak ~ **bi ser de girtin** müsadere etmek ~ **bi sondan kirin** yemini basmak ~ **bi şer kirin** savaş başlamak, silâh patlatmak ~ **bi temaşeyan kirin** şn perdelerini açmak ~ **bi tiratê kirin** yarışa kalkmak ~ **bi xebatê kirin 1)** çalışmaya başlamak 2) hayata atılmak ~ **bi xwarinê kirin** yemeğe başlamak ~ **bi xwe ve dan rîza** göstermek ~ **bilind kirin 1)** el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) 2) el kaldırmak (oylamak için) ~ **birin (...)** kıymak (acıma-

yıp öldürmek) ~ **birin pereyan** paraya kıymak ~ **birin xwe 1)** el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) 2) bir işe girişmek, çabalamak, teşebbüse geçmek 3) tepkide bulunmak, harekete geçmek 4) boş durmamak (birinin yaptığıma karşılık olarak bir harekette bulunmak 5) çemrenmek, paçaları sıvamak ~ **çûn (...)** 1) kıymak, eli varmak (**cana kıymak**) 2) -e kıyılmak * **dest çawa çûye pereyan?** paraya nasıl kıyılmış? ~ **dan (karekî) (bir işe) el atmak, karışmak** (müdahale etmek) ~ **dan (tişteki) 1)** dokunmak, el sürmek (temas etmek) 2) dokunmak (karıştırmak) * **bila kes dest nede van kaxizan** bu kâğıtlara kimse dokunmasın 3) dokunmak (alınak, kullanınak) * **diz dest nedaye kincan** hırsız elbiselere dokunmamış 4) tahrif etmek, bozmak, kalem oynatmak 5) (bir şeyi) kurcalamak ~ **dan (yekî) 1)** el vermek (yardım etmek) 2) birine dokunmak (tedirgin etmek, sataşınak) ~ **dan ber (yekî) 1)** (birine) destek vermek 2) (birini) korumak, kollamak ~ **dan hev (û din) 1)** el ele vermek, elleşmek (bir birinden yardım görmek, yardımlaşmak) * **em dest bidin hev da ku em ji vî halê xerab xelas bibin** el ele verelim de bu kötü durumdan kurtulalım 2) elleşmek (ağır bir yükü kaldırmak için birkaç kişi birden tutmak) 3) ittifak etmek 4) el sıkışmak (anlaşmaya varmak) ~ **dan ser (...)** 1) el koymak (bir yolsuzluğu ortaya çıkarmak, incelemek) 2) el koymak (yetkili bir organ, bir malı veya kuruluşu kendi buyruğuna almak) ~ **danin ser (tişteki) 1)** el koymak (bir yolsuzluğu ortaya çıkarmak, incelemek) 2) el koymak, müsadere etmek (yetkili bir organ, bir malı veya kuruluşu kendi buyruğuna almak) 3) üstüne oturmak, üstüne yatmak ~ **dax kirin** ibret olması, unutulmaması için el aynasına çizgi atmak, çarpı işareti koyarak beden dili gösterip asla unutmamayı ima etmek ~ **dişo, vedigere rû dişo** bir el bir eli yıkar, iki el bir yüzü yıkar ~ **di bin bar de muhtaç olma ~ di ~ de** al gülün ver gülüm (bir kimseye yapılan hizmetin karşılığını bekleme durumu) ~ **di dil de yüreği ağzında ~ di kêleke de man** iki eli boğrunda kalmak ~ **di rûn û hingiv de bûn** bir eli yağda bir eli balda olmak ~ **di ser ~ re ye (heta ba Xwedê)** el elden üstündür (ta arşa kadar) ~ **di ser ~ an re heyê ~ o tu li ku yî a-kıl akıldan üstündür ~ di stû re birin** boyuna sarılmak ~ **di stûyê hev de sarmaş dolaş ~ di stûyê hev de bûn** sarmaş dolaş olmak ~ **dirêjî hev kirin** tokalaşmak ~ **dirêjî (...)** kirin 1) el uzatmak * **çi ma dest dirêjî loqa me dikin?** niye bizim lokmamıza el uzatırlar 2) el uzatmak (yardım etmek) * **hewcedariya me bi yekî ku dest dirêjî me**

bike, heye bize el uzatacak biri gerek 3) (namusuna) el uzatmak veya saldırmak * **dest dirêjî namûsa wî keriya** namusuna saldırmak ~ **dirêjî mafê (kesekî) kirin** başkasının hakına el uzatmak ~ **gihîştin (...)** -e gücü yetmek ~ **gihîştin dev** kendine yeter duruma gelmek ~ **hılanîn 1)** harekete geçmek (bir şeye girişmek, bir işi yapmaya koyulmak) 2) el kaldırmak, karşılık vermek 3) tepki göstermek, tepkide bulunmak ~ **hildan 1)** el kaldırmak 2) kaldırmak, karşılık vermek ~ **jê kişandin** -den el çekmek ~ **jê re danîn** (birine) boyun eğmek ~ **jê şuştin** (bir işten) el yıkamak, el çekmek ~ **ji ber kişandin** vazgeçmek ~ **ji ber xwe hılanîn** karşılık vermek, boş durmamak (birinin yaptığına karşılık olarak bir harekette bulunmak) ~ **ji ~ lome nekirin** (birbirinin) halinden anlamak ~ **ji kar kişandin 1)** işi bırakmak 2) el çekmek, istifa etmek ~ **kirin kezebê** (birileri) tarafında sürekli rahatsız edilmek, bıkıp usanmak ~ **kirin gewriya (yekî)** gırtlığına basmak (veya sarılmak) ~ **kirin gewriya hev (û din)** gırtlaklaşmak, gırtlak gırtlığa gelmek, boğaz boğaza gelmek ~ **kirin kêleka xwe** eli böğünde kalmak ~ **kirin pêşra (yekî)** (birinin) yakasına asılmak (veya yapışmak) ~ **kirin pêşra hev** (birbirinin) yakasına yapışmak, gırtlak gırtlığa gelmek, boğaz boğaza gelmek ~ **kirin qırîka (yekî)** gırtlığına basmak (veya sarılmak) ~ **kirin qırîka (an jî tînika)** hev pençe pençeye gelmek, gırtlaklaşmak, gırtlak gırtlığa gelmek, boğaz boğaza gelmek ~ **kirin tînika (yekî)** boğazına sarılmak, imiğine sarılmak ~ **kirin tînika hev (û din)** gırtlak gırtlığa gelmek, boğazlaşmak, kıyasıya dövüşmek ~ **kirin tînikê** (birinin) gırtlığına basmak ~ **lê gerandin** kalem oynatmak (bir yazıda değişiklik yapmak) ~ **lê gerîn 1)** ellenmek, el değmiş olmak, dokunulmuş olmak, tahrif edilmiş olmak 2) ellenmek, el değmiş olmak (saflığı bozulmuş olmak) 3) kurcalanmak ~ **lê girtin** tutumlu olmak (veya davranmak), tasarruflu olmak ~ **lê hatin gerandin 1)** dokunulmak, ellenmek 2) kurcalanmak ~ **lê negeriyaye 1)** el değmemiş, insan eli değmemiş (veya dokunmamış), (hiç kullanılmamış, dokunulmamış) 2) el değmemiş (saflığı bozulmamış) 3) kurcalanmamış ~ **lê negerîn** yüzü yazılı kalmak ~ **lêqu-siyayî** (bir işe) eli yakın ~ **lê quşîn** eli yatmak ~ **lê dan** (an jî xistin) el basmak * **ez dest li Quranê dixim ku ne ez im** Kur'ana el basarım ki, ben değilim ~ **lê dan gerandin** okşatmak, sıvazlatmak ~ **li ba kirin** (birine) el sallamak ~ **li ber (yekî) danîn** (birine) pes etmek * **gelek dengbêjan li ber Evdalê Zeynikê dest danîn** birçok halk ozanı

Evdalê Zeynikê'ye pes etti ~ li ber (yekî) qefaltin karşısında elpençe divan durmak (birine saygı göstermek) ~ **li berika xwe xistin** keseye davranmak ~ **li berikê** (an jî cêbê) xistin paraya kıymak ~ **li ~ el ele ~ li doxîna xwe xistin** ayak yolunana çıkmak, küçük aptestini yapmak ~ **li doxînê xistin** ayak yolunana çıkmak ~ **li hev xistin** el çırpmak (birini çağırarak için birini çağırarak) ~ **li pêşra (yekî) bûn** eli yakasında olmak ~ **li pişt dan 1)** arka çıkmak 2) fitlemek, kışkırtmak ~ **li pišta (yekî) xistin 1)** (birine) arka çıkmak 2) (birinin) sırtını sıvazlamak, fitlemek ~ **li piştê xistin 1)** (birini) teşvik etmek, ödüllendirmek 2) fitlemek, kışkırtmak ~ **li (yekî) ranebûn** (birine) eli kalkmamak (veya varmamak) ~ **li ser destan hete esmanê heftan** el elden üstündür ~ **li ser kerikê** şarkı söylemeye hazır durumda olma ~ **li ser navşeqê** sekse düşkün olan ~ **li ser navşeqê bûn** sekse düşkünlük ~ **li stû weranîn** kucaklamak ~ **li stûyê hev weranîn** kucaklaşmak ~ **maç** (an jî paç) **kirin** el öpmek ~ **ne-çûn (tiştêkî) 1)** eli varmamak, acımak (bir şeyi vermeye kıyamamak veya verdiğine, elden çıkardığına üzülmek) ~ 2) acımak, kıyamamak ~ **neçûn berikê** paraya kıyamamak ~ **nedan (tiştêkî) 1)** el sürmemek (dokunmamak, değmemek) 2) el sürmemek (bir işi yapmamak, ilgilenmemek) * **heta êvarê dest neda tu karî** akşama kadar bir işe elini sürmedi ~ **paç** (an jî maç) **kirin** el öpmek ~ **pê bûn 1)** el değmek, ellenmek 2) başlanmak ~ **pê hatin kirin** başlanılmak, başlanmak ~ **pê kirin 1)** başlanmak, girişmek 2) eli değmek ~ **pê nebûye** el değmemiş (saflığı bozulmamış) ~ **pê nekirin 1)** el sürmemek (dokunmamak, değmemek) 2) el sürmemek (bir işi yapmamak, ilgilenmemek) * **heta êvarê dest bi tu tiştî nekir** akşama kadar bir işe elini sürmedi ~ **qelem girtin** eli kalem tutmak ~ **rakirin 1)** el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) 2) el kaldırmak (oylamak için) ~ **sax bî eline** sağlık ~ **tê dan 1)** el sürmek, bulaştırmak 2) sıvazlamak * **destê xwe di pišta zarok da** çocuğun sırtını sıvazladı ~ **tê hatin dan** sıvazlanmak ~ **tê werdan** el katmak (bir işe karışmak, müdahalede bulunmak) ~ **û bird kirin** kuşatmak, muhasara etmek ~ **û çav** el yüz ~ **û devê (yekî) nehewîn** ağzına geleni söylemek ~ **û lepên (yekî) ên kar in** eli yordamlı ~ **û ling lê qefilandin** perişan etmek ~ **û ling şuştî** hali vakti iyi, iyi halli ~ **û mil sar bûn** donup kalmak ~ **û milên (yekî) girêdayî ye** eli ayağı (veya eli kolu) bağlı ~ **û pêçî** (an jî pêçîk) **raweşin** elerin dert görsün ~ **û pêçî** (an jî pêçîk) **ter bin 1)** eline (veya ellerine) sağlık 2) ellerin dert görme-

sin ~ û pêçiyên (te) biweşin elin kurusun ~ û pêçiyên te (an jî we) ter bin eline (elinize veya ellerinize) sağlık ~ û pêçiyên xwe lê hîn kirin kanat alıştırmaq ~ û pêçiyên (yekî) ziv û zêr dibirin on parmağında on hüner (veya marifet) ~ û piyên (yekî) bi erdê ve zeliqîn 1) hayrete (veya hayretlere) düşmek, kanı donmak, şaşkınlıktan küçük dilini yutmak 2) beyninden vurulmuşa dönmek (beklenmedik bir şey karşısında olağanüstü bir üzüntü ve şaşkınlığa uğramak) ~ û piyên (yekî) bûn (birinin) eli ayağı (olmak) ~ û piyên (yekî) bûn wekî şepe (an jî cemed) i- vi gibi olmak (çok üşümek, donmak) ~ û piyên (yekî) cemidandî bûn eli ayağı buz kesilmek (veya tutmamak) ~ û piyên (yekî) hişk bûn eli ayağı buz kesilmek (veya tutmamak) ~ û piyên (yekî) ketin berê elden ayaktan düşmek ~ û piyên (yekî) lerizîn eli ayağı titremek ~ û piyên (yekî) li hev ketin eli ayağı dolaşmak ~ û piyên (yekî) negirtin eli ayağı tutmamak ~ û piyên (yekî) qefilîn çivi gibi olmak (çok üşümek) ~ û piyên xwe jê birîn (bir yerden) elini ayağını kesmek (veya çekmek) ~ û piyên xwe jê kişandî (bir yerden) elini ayağını kesmek (veya çekmek) ~ û tiliyên şimşatî kalein parmaklı ~ vala jê derketin sıfıra sıfır, elde var sıfır ~ ek goşt el kadar ~ ekî (yekî) di rûn de, yek jî di hingiv de ye bir eli yağda bir eli balda (olmak) ~ ê alikariyê dirêjî (yekî) kirin (birine) yardım elini uzatmak ~ ê (yekî) bi rûbarê (...) de çûn elleri yanlarına düşmek ~ ê bi tenê deng jê nayê tek el şaklamaz ~ ê bikêr diçe ser zikê têr becerikli olan aç kalmaz ~ ê bin kevir taş altındaki el, zorunluluk, mecbûriyet * heta bûk were destê bin kevir e gelin gelene kadar elimiz taşın altında ~ ê biyanî yabancî el (veya kimse) ~ ê (yekî) çek (an jî sileh) girtin eli silah tutmak ~ ê (yekî) çûn ... 1) kıymak 2) kıymak (acımayıp öldürmek) * destê te ça- va çû vî zilamî? bu adama nasıl kıydın? ~ ê (yekî) dar girtin eli gitmek, kendine yeter hale gelmek ~ ê (yekî) di ava sar û germ de bûn iki eli kanda olmak ~ ê (yekî) di ava sar û germ de be jî iki eli kanda (veya kızıl kanda) olsa * hema tu bes gazî min bike, destê min di ava sar û germ de be jî ez dê bêm sen yeter ki çağır, elim kanda olsa dahi gelirim ~ ê (yekî) di bin barê (yekî) de bûn birine mecbûr olmak ~ ê (yekî) di bin çengan de başına musibet gelmek ~ ê (yekî) di bin çengê (...) de bûn eli koynunda ~ ê (yekî) di bin çengê (...) de man eli koynunda kalmak ~ ê di bin derî de ye tu bikişîni wê bimire, nekişîni wê biherişe iki arada bir derede kalmak ~ ê (wan) di hev de el ele (bir birinin elini tutarak) ~ ê (wî) di kêleka (wî)

de man iki eli böğründe kalmak ~ ê (yekî) di rûn de be jî iki eli kanda (veya kızıl kanda) olsa * hema tu bes gazî min bike, destê min di rûn de be jî ez dê bêm sen yeter ki çağır, elim kanda olsa dahi gelirim ~ ê (yekî) dirêj e kolu uzun (gücü yeter, sözü geçer) ~ ê (yekî) germ bûn eli genişlemek, eli para görmek, paralanmak (bolca paraya sahip olmak) ~ ê (yekî) gihîştin devê (wî) eli ekmek tutmak, kendine yeter hale gelmek ~ ê (yekî) giran bûn 1) eli ağır olmak 2) vurduğu yerden ses gelmek ~ ê (yekî) guvaştin elini sık- mak ~ ê hev şidandin 1) tokalaşmak 2) el- leşmek (birbirinin elini sıkarak güç deneme- si yapmak) ~ ê (yekî) hişk bibe eli kurusun ~ ê (yekî) hînî (...) bûn (bir işe) eli yatmak, (bir işe) eli kırılmak, eli işe yatkın duruma gelmek * hê destê wî hînî girtina kêr û çetel nebûbû daha çatal bıçağı tutmasına eli yatmamıştı ~ ê (yekî) jê derxistin el çektir- mek (veya çektirilmek) ~ ê (yekî) jê nebûn 1) -den vazgeçmemek 2) -e doyum olma- mak ~ ê (yekî) jê re bûn (yapıp etmelerinde) serbest olmak ~ ê (yekî) jî erd û esman qe- tûn her şeyden soğumak ~ ê (wan) jî hev ki- rin (birbirinden) ayırmak ~ ê (yekî) jî kar kişandî iştên el çektirmek (veya çektiril- mek, (işine veya görevine) son verilme ~ ê jin û mêr jî hev kirin ev (bark) yıkmak ~ ê (yekî) ketin ber (...) elini kaptırmak, kıstır- mak ~ ê (yekî) ketin bin çengê (wî) eli böğ- ründe (veya koynunda) kalmak ~ ê (yekî) ketin kulav eli armut toplamak ~ ê (yekî) kirin darê kelepçeyê kelepçe vurmak (tak- mak veya kelepçeye vurmak) ~ ê (yekî) ki- rin kelepçeyê elline kelepçe vurmak (veya takmak) ~ ê ku neyê gesticin tê ramûsandin bükemediğin eli öpeceksin ~ ê (yekî) lê ge- rîn -e kıymak ~ ê (yekî) lê negerîn -e kıya- mamak ~ ê (yekî) lê qusîn (bir işe) eli kırıl- mak (eli işe yatkın duruma gelmek) ~ ê (ye- kî) lê webûn eli alışmak ~ ê (yekî) li ber guhê (wî) bûn eli şakağında (olmak) ~ ê (ye- kî) li ber rûyê (wî) bûn eli şakağında (ol- mak) ~ ê (wî) li malê (wî) girtiye kör kurt- tan bile vazgeçmemek ~ ê (yekî) li ser hev bûn 1) boş oturmak 2) (birinin) işi gücü ol- mamak, işsiz güçsüz olmak ~ ê (yekî) li ser hev man boş kalmak, avare kalmak ~ ê (ye- kî) maç (an jî paç) kirin elini öpmek ~ ê min bişkên ellerim kırılınsın ~ ê min li dawa te be sana sığınmışım ~ ê mirov jê nebûn -e doyum olmamak ~ ê mirov jî wê derê ne- bûn bir yere doyum olmamak ~ ê mirovan (merivan an jî insanan) pê nebûye insan e- li değmemiş (veya dokunmamış) ~ ê (yekî) ne hevalê (wî) bûn eli uzun olmak ~ ê (ye- kî) ne hevalê (wî) ye eli uzun ~ ê (yekî) ne- çûn (tişteki) eli varmamak (veya gitme-

mek) ~ê (yekî) neçûn malên (wî) malına kıyamamak ~ê (yekî) negihîştin devê (wî) iki yakası bir araya gelmemek ~ê neyê gestin tê ramûsandin bükemediğin eli öpersin ~ê (yekî) pere dîtin eli para görmek ~ê (yekî) pê nesekînin 1) rahat duramamak, orayı burayı ellemek 2) hürsizlik yapmak ~ê (yekî) ramûsandin elini öpmek ~ê reht li ser zikê têr e çalışan aç kalmaz ~ê rihet li ser zikê birçî ye çalışmayan aç kalır ~ê sibehê (an jî sibê) sabaha doğru (veya karşı) ~ê tal li ser zikê birçî ye çalışmayan aç kalır ~ê te ji te re 1) elinden geleni ardına koma 2) serbestsin ~ê te neêşe 1) ellerin dert görmesin 2) eline sağlık ~ê te (an jî we) sax be (an jî bin) eline (elinize veya ellerinize) sağlık ~ê tal li ser zikê birçî ye çalışmayan aç kalır ~ê tenê deng jê nayê tek el şaklamaz, bir elin nesi var ~ê tenê naçe ser xwarinê insan tek başına yaşayamaz, yemekten bile tat alamaz ~ê (yekî) teng bûn eli sıkışık olmak, darda kalmak ~ê (wî) tije garis be dendîkek jî jê nakeve (an jî narije) 1) ateşe vursan duman vermez (pek cimri olanlar için söylenir) 2) yağmur olsa kimsenin tarlasına düşmez ~ê (wî) tije garis be nahêle teneyek jê birije yağmur olsa kimsenin tarlasına düşmez (veya yağmaz) ~ê (yekî) tije garis be tu bihejînî libek jê nakeve ateşe vursan duman vermez (pek cimri olanlar için söylenir) ~ê tu nikarî gez bikî maç bike bükemediğin eli öpeceksin ~ê tu nikarî gez bikî tu yê maçî bikî bükülmeyen el öpülür ~ê vala deng jê naçe bir elin sesi çıkmaz ~ê vala Şêrê Eli be deng jê nayê bir elin sesi çıkmaz ~ê wan jî hev kirin 1) birbirinden ayırmak, kıymak ~ê we te bin 1) ellerine sağlık 2) ellerin dert görmesin ~ê (yekî) weşin eli (kolu veya kulağı) kopmak, soğuktan bihal olmak ~ê wî bisekine, piyê wî nasekine (piyê wî bisekine qûna wî nasekine, qûna wî bisekine serê wî nasekine) eli dursa ayağı durmaz ~ê wî jê re ye faili muhtar, başına buyruk ~ê xebitî li ser zikê têr e çalışan açkalmaz ~ê xwe avêtin (yekê) seçmek * tu destê xwe biavêjî kê em wê ji te re bixwazîni kimi seçersen onu sana istiyelim ~ê xwe avêtin çî pê re hatin tuttuğunu koparmak ~ê xwe avêtin daw û pêşa (...) ayaklarına kapanmak ~ê xwe avêtin pêsîra xwe û jê re hayê kirin (birinden) yaka silkmek ~ê xwe avêtin stûyê (yekî) kollarını boynuna dolamak ~ê xwe bi mûyekî (...) nekirin tüyüne (veya kılına) dokunmamak ~ê xwe bi rû xwe de berdan vazgeçmek ~ê xwe bi rû xwe de berde! eller yukarı! ~ê xwe bi ser de anîn yardımında bulunmak, yardım elini uzatmak ~ê xwe bi ser de weşandin (birine) tehditler savurmak ~ê xwe bilind kirin 1)

ellerini kaldırmak 2) el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) ~ê xwe da hûçik xelas nekir (birine) elini veren kolunu alamaz ~ê xwe dan (tiştêkî) dokunmak (el sürmek, temas etmek) * destê xwe nedî sobayê, tu dê destê xwe bişewitînî sobaya dokunma, elini yakarsın ~ê xwe dan ber (...) yardımda bulunmak ~ê xwe dan ber barê (yekî) (birine) yardıma koşmak, yardım sunmak ~ê xwe dan berê tutumlu davranmak ~ê xwe dan ber guhê xwe elini kullağına atmak ~ê xwe dan hev 1) tokalaşmak 2) el ele vermek (yardımlaşmak) ~ê xwe dan ser (...) elinde tutmak (kendi tekelinde bulundurmak) ~ê xwe dan ser wîdanê xwe û gotin (fikirin an jî qerarê xwe dan) elini kalbine (veya vicdanına) koyarak (söylemek, düşünmek veya hüküm vermek) ~ê xwe danîn ser serê (yekî) birine kol kanat germek (yek) di ~ê xwe de givaştin (birini) avucunun içinde tutmak ~ê xwe di ava sar û germ (ên Xwedê) de nekirin elini sıcak sudan soğuk suya sokmamak ~ê xwe di ber rûyê (yekî) dan gönlünü almak, gönlünü hoş tutmak ~ê xwe di serê (yekî) dan gönlünü hoş etmek ~ê xwe di serî dan gönlünü hoş etmek ~ê xwe di stû de birin sarılmak ~ê xwe di stûyê hev re birin û anîn birbirine sarılmak ~ê xwe di stûyê (yekî) re birin (birine) sarılmak ~ê xwe di xwînê dan (an jî werdan) elini kana bulamak ~ê xwe diavêje zêr di dest de dibe xwelî altın tutsa toprak olur (veya altına yapılsa elinde bakır kesilir) ~ê xwe dirêjî hev kirin 1) tokalaşmak 2) birbirine yardım elini uzatmak ~ê xwe dirêjî (...) kirin 1) (bir şeye) el uzatmak, kol uzatmak * çî ma destê xwe dirêjî loqa me dikin? niye bizim lokmamıza el uzatırlar 2) el uzatmak (yardım etmek) * hewcedariya me bi yekî ku destê xwe dirêjî me bike, heye bize el uzatacak biri gerek ~ê xwe dirêjî (yekî) kirin 1) (birine) elini uzatmak 2) (birine) yardım elini uzatmak ~ê xwe ecele kirin elini çabuk tutmak ~ê xwe hejandin bay bay etmek, el sallamak ~ê xwe hilandin el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) ~ê xwe hildan elini kaldırmak ~ê xwe jê kirin 1) -den vazgeçmek 2) (birini) rahat bırakmak ~ê xwe jê kişandin (bir şeyden) elini eteğini çekmek * destê xwe ji siyasetê kişandiye siyasetten elini eteğini çekmiş ~ê xwe jê re danîn ser hev (birine) boyun eğmek ~ê xwe jê şuştin (ber iştin) el yıkamak ~ê xwe ji dawa Xwedê neqetandin Allahm ipine sınımsız sarılmak ~ê xwe ji erka (peywira an jî wezîfeya) xwe kişandin görevden ayrılma ~ê xwe ji kar û barê dinyayê kişandin dünyadan elini eteğini çekmek ~ê xwe ji (yekî) kirin (birini) rahat bırakmak ~ê xwe

ji pêşîra (yekî) kişandin yakasını bırakmak ~ê xwe ji pêşîra (yekî) nekişandin (birinin) yakasını bırakmamak ~ê xwe kirin bin bar elini taşın altına koymak ~ê xwe kirin kerika guhê xwe elini kullağına atmak ~ê xwe kirin nav (tiştekî) el katmak (bir işe karışmak) ~ê xwe kirin (an ji xistin) pêşîra (yekî) (birinin) yakasına asılmak (veya yapışmak) ~ê xwe kirin pêşîra hev girtlak girtağa girmek, çatışmak ~ê xwe kirin xwînê elini kana bulamak ~ê xwe lê dan (an ji xistin) el basmak * ez destê xwe li Quranê dixim ku ne ez im Kur'ana el basarim ki, ben degilim ~ê xwe lê dan hev elinde tutmak (bir malı satmayıp bekletmek) ~ê xwe lê girtin tutumlu olmak (veya davranmak) ~ê xwe lê negirtin 1) tutumlu davranmamak 2) akşamdan kavur, sabaha savur ~ê xwe li ba kirin (an ji hejandin) bay bay etmek, el sallamak ~ê xwe li ber (yekî) vekirin 1) birine elini açıp dilenmek 2) birine yalvarmak ~ê xwe li devê (yekî) xistin (birini) terslemek ~ê xwe li devê xwe xistin meydan okumak ~ê xwe li herfa Quranê xistin Kurana el basmak ~ê xwe li kîtebê xistin kitaba el basmak ~ê xwe li pişt (yekî) xistin 1) sırtını sıvazlamak 2) (birini) fitlemek ~ê xwe li xwe girtin tutumlu olmak, tutumlu davranmak ~ê xwe neda (tiştekî) 1) el sürmemek (dokunmamak, değmemek, eliyle dokunmamak) 2) el sürmemek, el vurmamak, elini sürmemek (bir işi yapmamak, ilgilenmemek, bir işi yapmayı kendine yakıştırmamak) * heta êvarê destê xwe neda tu karî akşama kadar bir işe elini sürmedi ~ê xwe nexê hemû qulan di hinan de mar hene, di han de jî dûpişk burnunu her işe sokma ~ê xwe nişan dan elini belli etmek (veya göstermek) (iskambil oyunlarında) ~ê xwe pê kirin 1) elini sürmek, dokunmak 2) seçmek ~ê xwe pê nekirin 1) el sürmemek, elini sürmemek (dokunmamak, değmemek) 2) el sürmemek, el vurmamak, elini sürmemek (bir işi yapmamak, ilgilenmemek, terezül etmemek) * heta êvarê destê xwe bi tu tiştî nekir akşama kadar bir işe elini sürmedi 3) parmağını bile kıpırdatmamak (veya oynatmamak) (yek) li ~ê xwe pêçan avucunun içine almak ~ê xwe rakirin 1) elini kaldırmak 2) el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) ~ê xwe ranandin elini uzatmak ~ê xwe sivik kirin elini çabuk tutmak ~ê xwe tê werdan el katmak (bir işe karışmak) ~ê xwe vekirin 1) el açmak, avuç açmak (dilenmek için) 2) el açmak (başkasının yardımını istiycek durumda olmak) ~ê xwe vemalaştin işine koyulmak ~ê xwe weşandin elini sallasa elisi ~ê xwe xistin pêşîra (yekî) (birinin) yakasına yapışmak ~ê xwe zû gir-

tin elini çabuk tutmak ~ê Xwedê acıma, rahm ~ê (yekî) zêr (û zîv) birin 1) gelir getiren bir mesleğe sahip olmak 2) becerikli olmak, elinden iyi iş gelmek ~ê (yekî) zêr bûn dürüst (veya sağlam) olmak ~ê zir takma el ~ê (yekî) zîv û zêr birin 1) (birinin) kolunda altın bilezik olmak 2) elinden iyi iş gelmek ~ên (wî) di pêşîra (yekî) de bûn iki eli (birinin) yakasında olmak ~ên hev guvaştin tokalaşmak ~ên (yekî) li ber rûyê (wî) fikirin iki eli şakaklarında düşünmek ~ên (yekî) li ser hev bûn işsiz güçsüz olmak, boş oturmamak, işi gücü olmamak ~ên (yekî) li ser hev girêdayî man (an ji sekînî) eli kolu bağlı kalmak ~ên xwe avêtin stûyê (yekî) boynuna sarılmak, ellerini boynuna dolamak * destên xwe avêtin stûyê min kollarını boynuma doladı ~ên xwe dan ser hev el bağlamak (saygı için ellerini göbeğinin üstüne kavuşturup durmak) ~ên xwe di stûyê (yekî) re birin ellerini boynuna dolamak ~ên xwe kirin pêşîra (yekî) iki eli (birinin) yakasında olmak

dest (II) *m* 1. kat, takım, elbise takımı (giyecekler için) * ji min re destek cil kirî bana bir takım elbise aldı 2. parça (sayı sıfatıyla beraber, tane) * sê dest qumaşê ji bo cilan üç parça elbiselik qumaş

dest (III) *m* qafile, grup * destek tê yek diçe bir kafilê gelip biri gidiyor

dest (IV) *rd* 1. aynı * tev li destekî hatine çekirin hepsi aynı şekilde yapılmış 2. *m* kalite, sınıf * ji desta baş iyi kaliteden * titûna ji desta herî baş birinci sınıf tütün

desta *h* çabucak, derhal, hemen

desta stranbêjan *nd* koro

destal *bnr* desttal

destan *m* 1. destan (tarih öncesi tanrı, tanrıça, yarı tanrı ve kahramanlarla ilgili olağanüstü olayları konu alan şiir) 2. *wj* destan (kahramanlık öyküsünü anlatan halk şiiri) 3. *wj* destan (klasik halk şiirinden ayrı olan modern uzun kahramanlık şiirleri)

destanbêj *nd/nr* destancı, destan anlatıcısı

destanbêjî *m* destan anlatıcılığı

destanbûn *m* destanlaşma

destanbûyîn *m* destanlaşma

destane *m* eldiven

destanî *rd* 1. destanî (destan biçiminde olan)

2. destansı, destansal

destankî *rd/nd* destansı

destannivîs *nd/nr* destancı, destan yazarı

destannivîsî *m* destan yazarlığı

destanwarî *rd/nd* destansı

destar *I* *m* 1. destar, baş örtüsü 2. imam sarığı * destara serê mele imamın sarığı

destar (II) *m* el değirmeni

destarhêrdî *nd/nr* el değirmenini kullanan (el değirmeniyle hububat öğüten kimse)

destarhêrî *nd/nt* el değirmenini kullanan kimse

destarik *n* el değirmeni ~ê **qehweyê** kahve değirmeni

destarî *rd* karanlık elle

destarok *m* el değirmeni

destav *m* 1. aptes (idrar yapma ve kalın bağırsağı boşaltma) 2. tuvalet ~ **lê teng bûn** 1) sıkışmak (aptesi gelmek) 2) köşeye sıkışmak, zorlanmak ~ **lê teng kirin** 1) *argo* (birinin) aptesini vermek (azarlamak) 2) köşeye sıkıştırmak **destav** ~a **biçûk** küçük aptes ~a (yekî) **cûn** ishal olmak ~a (yekî) **hatin** aptesi gelmek (veya olmak), tuvaleti gelmek, sıkışmak ~a (yekî) **lê teng kirin** köşeye sıkıştırmak ~a **mezin** büyük aptes ~a **mezin a** (yekî) **hatin** büyük aptesi gelmek ~a **mezin kirin** defî hacet etmek, yestehlemek ~a (yekî) **ne xweş bûn** aptesi gelmek (veya olmak) haceti olmak, sıkıntısı olmak ~a (yekî) **ne xweş e** haceti olmak, ayak yoluna gitmesi gerek ~a (yekî) **nehatin** *mec* aptesi kaçmak ~a (yekî) **teng bûn** 1) aptesi gelmek (veya olmak), sıkışmak 2) sıkışmak, zorlanmak (tartışma vb. için) ~a (yekî) **teng e** haceti olmak, ayak yoluna gitmesi gerek ~a **xwe kirin** aptesini yapınak, hacetini yapmak ~a **xwe ya biçûk kirin** küçük aptesini yapmak ~a **xwerû** küçük aptes ~a **xwerû bi xwe de berdan** altına kaçırmak ~a (yekî) **zor danê** aptesi gelmek, sıkışmak

destava biçûk *nd* küçük aptes

destava mezin *nd* büyük aptes

destavêj *rd* saldırgan, mütecaviz

destavêjî *m* saldırganlık, mütecavizlik

destavêtin *m* 1. yapışma (bir şeyi eline alma) 2. sarkıntılık, tecavüz etme (namusuna saldırma, sarkıntılık)

destavgeh *m* abdesthane

destavgirtî *rd* apdestli

destavhatin *m* sıkışma, aptesi gelme

destav hatin *l/gh* sıkışmak, aptesi gelmek

destavok *m* çocuk lazımlığı

destavrêj *m* ayak yolu, helâ, tualet

destavxane *m* abdesthane, ayak yolu, hacet yolu, tuvalet

destbav *m* yardımlaşma

destbazin *rd* eli bilezikli

destbehî *m* 1. peşinat 2. el emeği

destbela *nd/rd* savurgan, tutumsuz, musrif

destbelaş *nd/rd* savurgan, tutumsuz, musrif

destbelaşî *m* savurganlık, tutumsuzluk, musriflik

destbelatî *m* savurganlık, tutumsuzluk, musriflik ~ **kirin** savurganlık yapmak

destbelav *rd* 1. savurgan, savruk, tutumsuz, musrif 2. hovarda (zevki için para harcamaktan çekinmeyen kimse) 3. eli aza varmayan ~ **bûn** 1) savurgan olmak, tutumsuz ol-

mak 2) hovarda olmak 3) eli aza varmamak **destbelavane** *h* 1. savurganca, tutuinsuzca 2. hovardaca

destbelavî *m* 1. savurganlık, savrukluk, tutumsuzluk 2. hovardalık ~ **kirin** 1) savurganlık yapmak, tutumsuzluk yapmak 2) hovardalık yapmak ~ **nekirin** idaresini bilmek, tutumlu davranmak

destbelavîbûn *m* 1. savurganlaşma, tutumsuzlaşma 2. hovardalaşma

destbelavî bûn *l/gh* 1. savurganlaşmak, tutumsuzlaşmak 2. hovardalaşmak

destbelavîkirin *m* 1. savurganlık etme 2. hovardalık etme

destbelavî kirin *l/gh* 1. savurganlık etmek 2. hovardalık etmek

destben *n* deve ipi

destbend *m* kelepçe

destber *nd/nt* kefil ~ **nîşan dan** kefil göstermek

dest berdan *m* 1. el çekme 2. terketme 3. savurgan olma

dest berdan *l/gh* 1. el çekmek 2. terketmek 3. savurgan olmak

destberdayî *rd* savurgan

destberdayîfî *m* savurganlık ~ **kirin** savurganlık yapmak

destberî *m* kefillik, kefalet ~ **dan** kefalet vermek

destberketî *rd* 1. eli sakat 2. *mec* çaresiz

destbest *bnr* destbeste

destbeste *rd* eli bağlı, elpençe

destbestebûn *m* eli bağlı olma, elpençe olma

destbestî *rd* eli bağlı

destbêr *m* kar küreği

destbibazın *rd* bilezikli

destbibereket *rd* 1. eli bereketli 2. *mec* uğurlu

destbidest *rd* birden, yekten

destbiemel *rd* olçum, on parmağında on hüner (veya marifet)

destbihevdan *m* (birbirine) el verme, dayanışma

dest bi hevdan *l/bw* (birbirine) el vermek, dayanışmak

destbihine *rd* eli kınalı

destbikar *rd* becerikli, maharetli, mahir

destbikarane *h* mahirane

destbikarî *m* beceri, maharet

destbikarîfî *m* beceriklilik

destbikêvir *rd* 1. eli taşlı 2. *mec* bahanesi hazırlamak

destbikêr *rd* 1. eli iş tutan 2. eli uz, eli işe yatkın, becerikli, maharetli ~ **bûn** eli işe yatkın olmak

destbikêrî *m* el uzluğu, el yatkınlığı, beceriklilik

destbira *bnr* destbirak

destbirak *nd/nt* 1. ahiret kardeşi, kan kardeşi 2. musahip 3. kanka

destbirakî *bnr* destbiraktî

destbiraktî 1. ahiret kardeşliği, kan kardeşliği
2. musahiplik ~ **dan hev** kan kardeşi olma-
ya karar vermek

destbiratî *bnr* destbiraktî

dest birin xwe l/bw 1. el kaldırmak (birine
vurmaya kalkışmak) 2. (bir işe) girişmek, i-
şe koyulmak, teşebbüse geçmek (bir şeye
girişmek, bir işi yapmaya koyulmak) 3. tep-
kide bulunmak, harekete geçmek 4. karşılık
vermek, karşı koymak (veya gelmek), boş
durnamak (birinin yaptığına karşılık olarak
bir harekette bulunmak

destbiser rd rehin

destbiserî m rehinlik

destbişiv rd (eli) sopalı

destbivêr n balta sapı

destbixêr rd uğurlu

destbixwîn rd eli kanlı, katil

destbixwînî m eli kanlılık

destbizar rd kazancı iyi olan

destbombe m el bombası

destborî m bir kimsenin vekaletini kullanma

destborîn m afetme

dest borîn l/gh afetmek

destbûrî rd sözü ciddiye alınmayan, sözüne ö-
nem verilmeyen

destcerb rd eli çabuk

destcerbî m elçabukluğu

destconî n dibek tokmağı

destçep rd solak

destçepî m solaklık

destçipik rd eli çabuk

destçipikî m eli çabuk olma

destda nd/nt destekleyici

destdan m 1. elleme, el sürme, dokunma 2. el
verme 3. yakışık alma 4. kurcalama 5. tahrif,
bozma, kalem oynatma

dest dan l/gh 1. ellemek, el sürmek, dokun-
mak 2. el vermek 3. yakışık almak 4. kurca-
lamak 5. tahrif etmek, bozmak, kalem oy-
natmak

destdanî m 1. dokunma 2. *biy/rd* dokunsal

dest dan hev l/bw 1. tokalaşmak 2. yardımlaş-
mak, (birbirine) el uzatmak, yardımcı olmak
3. birbirini desteklemek 4. elleşmek (pazar-
lıkta birbirine el verip anlaşmaya çalışmak)

dest danî serê l/bw 1. haczetmek, müsadere
etmek 2. üstüne yatmak, üzerine oturmak,
zaptetmek

destdar nd/nt yandaş, destekleyen, taraftar ~
girtin yandaş tutmak

destdayî rd 1. elverişli 2. ellenmiş, dokunul-
muş 3. kurcalanmış 4. tahrif edilmiş, kalem
oynatılmış olan

destdayibûn m elverişlilik

destdayîn m 1. elleyiş, el sürüş, dokunuş 2. el
veriş 3. yakışık alma 4. kurcalayış 5. tahrif
ediş, bozma, kalem oynatma

destdayî m destekleyicilik

destdemayî rd elde kalmış, tapon * **malên ku**
destdemayî tîne difiroşe tapon maları geti-
rip satıyor

destdêr rd dokunan, el süren

destdirêj nd/nt 1. eli uzun, güçlü, kudret sahi-
bi, zorba * **tu mirovekî destdirêj î, destê te**
digihîje her derî elin uzun, her yere ulaşır-
sın 2. etkili, erk sahibi 3. hürsüz, dalgıç (bi-
rinden habersiz bir şeyler alma huyı olan
kimse) 4. sarkıntılık, tecavüz, tassalut ~
(**yekê kirin** 1) sarkıntılık etmek 2) tecavüz
etmek

destdirêjayî m 1. güçlülük, kudret 2. etkililik
3. tecavüz (başkasının hakına el uzatma)

destdirêjî m 1. sarkıntılık, tassalut 2. tecavüz
(başkasının hakına el uzatma) 3. etkililik,
kudret

destdirêjîkirin m 1. el uzatma 2. sarkıntılık
etme 3. tecavüz etme (başkasının hakına el
uzatma)

destdirêjî kirin l/gh 1. el uzatmak 2. sarkıntı-
lık etmek 3. tecavüz etmek (başkasının hakı-
na el uzatmak)

destdirêjk m pens, pense

destdirêjkar nd/nt tecavüzcü

destdirêjkarî m tecavüzcülük

destdirêjker nd/nt tecavüzcü

destdirêjkerî m tecavüzcülük

deste m 1. deste (cinsleri aynı veya birbirine
yakın olan şeylerin bir arada bağlanması,
demet) * **desteya qeleman** kalem destesi *
desteya îskambîlê iskambil destesi 2. *mec*
deste (çok) * **ji beriya xwe desteyek pere**
derxist cebinden bir deste para çıkardı 3.
bağlam, demet, tutam (bitki ve çiçek bağla-
mı) 4. buket (çiçek demeti) 5. takım, kostüm
(takım elbise) * **destek cil ji min re bikire**
bana bir takım elbise satın al 6. *lşk* takım
(bölüğü oluşturan birliklerden her biri) 7.
grup * **gel deste deste li dora wî kom bûye**
halk etrafında grup grup toplaşmıştı 8. ku-
rul, heyet * **desteya şêwrê** danışma kurulu
9. parti (bir bütünün oluşturan parça, kısım)
* **ji me re desteyek mal bişîne** bize bir par-
ti mal gönder 10. posta (takım, kol) * **deste-
ya karkeran bi dorê dixebitin** işçi postala-
rı nöbetleşe çalışıyorlar 11. kabza 12. adet
(beşli fişek paketi) 13. adet (altılı paket) *
desteyek şûşe bide min bana bir adet bar-
dak ver ~ ~ **deste deste ~ya bendûbariyê**
(an *ji dişiplînê* disiplin kurulu ~**ya bijêran**
seçiciler kurulu ~**ya bijêriyê** seçici kurul
~**ya dadmendan** hakem heyeti ~**ya dadwe-
riyê** (an *ji edaletê*) adalet komisyonu ~**ya**
hîlbijartinê seçim kurulu ~**ya hîlbijartinê**
ya bilind yüksek seçim kurulu ~**ya nivîsa-
ran** yazı kurulu, tahrir heyeti ~**ya pîrsya-
riyê** soruşturma kurulu ~**ya pişkinanê**

(venêranê an jî soraxê) teftiş kurulu ~ya qanûndanîne yasama kurulu ~ya rawêjkarîyê (an jî şewirdariyê) danışma kurulu ~ya rêveberiyê (an jî kargêriyê) yönetim kurulu ~ya venasîne (an jî keşêf) lşk keşif kolu ~ya venihartinê (an jî pişkinîne) denetleme kurulu ~ek goşt lê kêm bûn tek eksiğiği bir-raz zayıf olmak dest ~eke dinê tekrardan

desteber (I) *n* dibek tokmağı

desteber (II) *nd/nt* 1. kefil, garantör 2. yüklenici, üstlenici

desteber (III) *nd/nt* rehine

desteberî (I) *m* 1. kefillik, garantörlük 2. yüklenicilik, üstlenicilik 3. güvence, garanti, teminat ~ dan güvence vermek ~ dan (yekî) (bir şeyi) garanti etmek ~ xwestin güvence istemek

desteberî (II) *rd* rehin

desteberîfî *m* 1. kefillik, garantörlük 2. yüklenicilik, üstlenicilik

desteberkirî *rd* güvenceli, garantili

destebijêr *m* seçici kurul

destebira *bnr* destbirak

destebirak *n* 1. ahiret kardeşi 2. musahip

destebirakî *m* 1. ahiret kardeşliği 2. musahiplik

destebirafî *m* 1. ahiret kardeşliği 2. musahiplik

desteconî *n* dibek takmağı

destedengbêj *m* koro

destedest *bnr* dest bi dest

destedêr *m* mecburi sulama

destedêrkirin *m* çabuk sulama

destedêr kirin *l/gh* çabuk sulamak

destedûr *rd* kontrolden uzak olan

destegêh *m* 1. tezgah 2. imalathane

destegir *nd/nt* 1. yardımcı, destekleyici 2. hamî (kollayan, arka çıkan)

destegorik *n* eldiven

destegul *m* güldeste, buket

destek *m* 1. destek, dayanak (mesnet) 2. destek (yardım) 3. lşk destek (bir birlik için sağlanan yardım veya koruma) 4. tutak, tutacak, kol (bir şeyin tutulacak yeri) ~ dan berê desteklemek (destek koymak) ~ hatin kirin desteklenmek ~ jê girtin destek görmek (kesek) ~ kirin (birimden) taraf olmak ~ lê xistin desteklemek (destek koymak) ~ li berê hatin xistin desteklenmek ~ li ber xistin desteklemek (destekle beslemek)

destekar (I) *n* el işi

destekar (II) *rd/nd* 1. destekleyici 2. yardımcı

destekarî (I) *m* müdahale, el sürme

destekarî *m* 1. destekleyicilik 2. yardımcılık

destekdar *rd* 1. destekli 2. *nd/nt* destekleyici

destekdarî *m* 1. destekleme 2. destekleyicilik

desteker *nd/nt* desteleyici

destekerî *m* desteleyicilik

destekgir *nd/nt* destekleyici

destekgirî *m* 1. destekleme 2. destekleyicilik

destekirin *m* 1. desteleme 2. demetleme

deste kirin *l/gh* 1. destelemek 2. demetlemek

destekirî *rd* 1. desteli 2. demetli, demetlenmiş

destekker *nd/nt* destekleyici

destekkerî *m* destekleyicilik

destekkirin *m* 1. destekleme 2. destekleme (yardım sağlama)

destek kirin *l/gh* 1. desteklemek 2. desteklemek (yardım sağlamak)

destekkirî *rd* destekli

destemel *rd* eli işe yatkın, eli uz, becerikli ~

bûn eli işe yatkın, elinden iyi iş gelmek

destemeli *m* el yatkınlığı, el uzluğu

destemo *nd/nt* odacı

destemotî *m* odacılık

destenan *n* somuna benzer yassı ekme

desteng *rd* 1. sıkışık (maddi olarak sıkışmış durumda olan) * ez van rojan desteng im, çend roj bi şûn de ez deynê xwe bidim nabe? bu aralar sıkışığım, borcumu sonra öde-
sem olur mu? 2. cimri

destengbûn *m* sıkışma, başı daralma, darlaşma (para yönünde darlığa düşmek)

desteng bûn *l/gh* sıkışmak, başı daralmak, darlaşmak (para yönünde darlığa düşmek)

destengbûyî *rd* sıkışık, başı darlaşmış olan

destengbûyîn *m* sıkışma, başı daralma, darlaşma (para yönünde darlığa düşmek)

destengî *m* darlık, sıkıntı, sıkışıklık (geçim darlığı, geçim zorluğu, parasızlık) ~ lê

çêbûn darlaşmak, dara gelmek, mecbur olmak ~ya pereyan *ab/m* para darlığı (di) ~yê

de bûn sıkıntıda olmak

destengî lê çêbûn *l/bw* darlaşmak

destenik *rd* elinden bir şey gelmeyen, fakir

destepeyv *rz/m* cümlecik

destepirtûk *m* el kitabı

destepostî *m* saklama, hasıraltı etme

destepostî kirin *l/gh* saklamak, hasıraltı etmek

desteqamçî *n* kamçı sapı

destere *m* testere

desterêjî *lşk/m* tarama

desteser *m* 1. müsadere, el koyma 2. *rd* müsadere edilmiş, el konulmuş olan 3. *rd* zorba, el koyan 4. *rd* tutuklu

desteserî *m* 1. müsadere, zor alım 2. *hiq* haciz ~ kirin haczetmek

desteserkirin *m* 1. müsadere etme, el koyma, zor alıma çarpma 2. bloke etme 3. haczetme

4. tutuklama

desteser kirin *l/gh* 1. müsadere etmek, el koymak, zor alıma çarpmak 2. bloke etmek 3. haczetmek 4. tutuklamak

desteserkirî *rd* 1. müsadereli, el konulmuş 2. hacizli, mahcuz 3. tutuklu, tutuklanmış olan

destestranbêj *m* koro

desteval *rd/h* eli boş

destexane *m* sofrâ
destexweşi *m* başarı ~ **lê kirin** (birine) başarılar dilemek
destexwişk *m* ahiret kardeşi, kankardeşi (kadin için)
desteya amojiyê *nd* danışma kurulu, istişare heyeti
desteya amojkariyê *nd* danışma kurulu
desteya keşfê *nd* keşif kolu
desteya nivîskaran *nd* bakanlar kurulu
desteya redaksiyonê *nd* redaksiyon kurulu
desteya sazbandan *nd* orkestra
desteya venasînê *nd* keşif kolu
desteya wezîran *nd* bakanlar kurulu, kabine
destê duduyan *nd* ikinci el
destê xwe pê kirin *l/bw* 1. elini değdirmek 2. el sürmek, dokunmak 3. seçmek * **tu destê xwe bi kê bikî ew ya te ye** kimi seçersen o senin
destê xwe vekirin *l/bw* el açıp dilenmek
destê zir *nd* takına el
desttêdan *m* el sürmek, dokunma
dest tê dan *l/bw* el sürmek, dokunmak
destêdayîn *m* el sürüş, dokunuş
destêl *m* cep telefonu
destfilok *m* lavabo
destfireh *rd* eli geniş, cömert
destfirehî *m* cömertlik
destgeh *n* 1. tezgah 2. *mzk* makam ~**ê kirdinakê** hadde fabrikası
destgehwapor *m* tersane
destgere *m* el arabası
destgerm *rd* eli geniş (cömert)
destgermî *m* eli geniş olma (cömertlik)
destgîr *nd/nt* 1. destekleyici, destekçi 2. yardımsever 3. hami (kollayan, koruyan) 4. gelinin kolunu tutarak onu bindirmeye götüren veya damadın evi yakın olduğunda onu eve kadar götüren iki yakını
destgiran *rd* 1. eli ağır, ağır canlı (yavaş iş yapan, çevik olmayan) 2. ağır, hantal (davranışları yavaş olan) 3. eli ağır (vurunca çok acıtan kimse) ~ **e** eline ağır
destgiranî *m* 1. ağır canlılık, ağır davranan, ağır iş görme 2. hantallık
destgiranî kirin *l/gh* yavaştan almak (iş gereken sürede yapmamak)
destgîrêdan *m* el bağlama
dest girê dan *l/bw* el bağlamak
destgîrêdayî *rd* eli bağlı
destgirtin *m* 1. elini tutma 2. nişanlama 3. yarımlaşma
dest girtin *l/gh* 1. elini tutmak 2. nişanlamak
destgirtî (I) *rd* nişanlı (evlenmek için söz verip yüzük takmış olan)
destgirtî (II) *rd* 1. tutumlu 2. eli sıkı, cimri, var yemez
destgirtîfî (II) *m* cimrilik
destgirtîfî (I) *m* nişanlılık

destgîr *nd/nt* 1. esir, tutsak 2. *m* ele geçirme, yakalama, tutma ~ **kirin** 1) esir almak 2) ele geçirmek, yakalamak, tutmak, derdest etmek
destgîran *rd* nişanlı kız
destgîrbûn *m* ele geçme, yakalanma, derdest olma
destgîr bûn *l/gh* ele geçmek, yakalanmak, derdest olmak
destgîrbûyîn *m* ele geçiş, yakalanma, yakalanış
destgîrî *m* tutsaklık
destgîrîkirin *m* ele geçirme, yakalama, derdest etme
destgîr kirin *l/gh* ele geçirmek, yakalamak, derdest etmek
destgîrkirî *rd* ele geçirilmiş, yakalanmış, derdest edilmiş
destgoç *rd* yumru elli
destgopal *rd* yumru elli
destgorik *n* eldiven (parmaklı)
desthesar *n* yular
desthene *m* kına gecesi
destheq *n* el emeği
destheram *rd* murdar(kimse)
desthesin *nd* demirel
desthev *nd/nt* müttefik
desthevî *nd/nt* müttefiklik, ittifak
desthêlan *bnr* desthilan
dest hilan *l/gh* 1. el kaldırmak 2. karşılık vermek
desthilanîn *m* 1. harekete geçme (bir şeye girişmek, bir işi yapmaya koyulmak) 2. karşılık verme (karşı gelme), cesaret etme ~ **mifta xêrê ye** girişmek başarının ilk adıdır
dest hilanîn *l/gh* 1. harekete geçmek (bir şeye girişmek, bir işi yapmaya koyulmak) 2. karşılık vermek (karşı gelmek), cesaret etmek
desthilat *nd/nt* 1. iktidar, erk * **partiye desthilatê** iktidar partisi * **desthilata siyâsî** siyasi erk 2. *rd* erkli, nüfuzlu ~**a darizandinê** (an jî **dadweriyê**) yargı gücü (veya erki) ~**a qanûndanînê** yasama gücü (hakkı, yetkisi veya kuvveti) ~**a ramyarî** (an jî **siyâsî**) siyasi iktidar ~**a rêvebirinê** (an jî **cibicikirinê**) yürütme gücü (veya erki)
desthilata gel *nd* el erki
desthilatdar *rd* 1. iktidar, erkli, muktedir (iktidar sahibi) 2. yetkili ~ **kirin** yetkili kılmak
desthilatdarkerin *m* yetkilendirme
desthilatdar kirin *l/bw* yetkilendirmek
desthilatî *m* 1. iktidar, erk (bir işi başarabilme yetki ve yeteneği) 2. iktidar (devlet yönetimini elinde bulundurma ve devlet gücünü kullanma yetkisi) 3. *sos* iktidar, erk 4. yetki 5. otorite, sulta, yetke ~**ya torinan** (an jî **xanedanan**) *sos/nd* soylu erki
desthine *m* kına gecesi
desthişk *rd* 1. eli ağır 2. cimri

desthişki *m* 1. eli ağır olma 2. cimrilik
desthiñi *m* el alışkanlığı
destik (I) *m* bir kız çocukları oyunu
destik (II) *n* el, elcik ~ê yekî tê de bûn bir iş-te parmağı olmak
destik (III) *n* 1. tutacak (mutfak el bezi) 2. tutak (bir şeyin tutulacak yeri) 3. tutamaç, tutamak (bir şeyin tutulup çekilebilen yeri, tutunacak) 4. balçak, kabza 5. dibek kolu 6. el (bazı nesne ve araçlarda tutmaya yarayan bölümü) * **destikê derî** kapı eli 7. kol (makinelere tutup çevirmeye veya çekmeye yarayan ağaç veya metal parçası) 8. kulp (kapların halka biçimindeki tutacak yeri) 9. sap (aletler için) 10. hallaç tokacı 11. ellik, eldiven 12. kabza, karasaban kabzası 13. sap (kazma sapı gibi) 14. deste (cinsleri aynı veya birbirine yakın olan şeylerin bir arada bağlanması, demet) 15. deste (kurutulmuş tütün yapraklarını üstüste koyup deste haline getirme) 16. *nd/nt* kukla * **ew destikên xelk û alemê** ne onlar el alemin kuklaları ~ê cot kara saban kabzası ~ê **derî** kapı kolu
destikê *cot nd* karasaban kabzası
destikê destarê *nd* el değirmeni tutağı
destikê vitêşê *nd* vites kolu
destikker *nd/nt* desteleyici
destikkerî *m* desteleyicilik
destikkirin *m* desteleme
destik kirin */gh* destelemek
destikkirî *rd* desteli, (destelenmiş olan)
destirman *nd/nt* 1. hizmetkâr, hizmetçi 2. besleme, sığıntı
destirmanî *m* 1. hizmetkârlık, hizmetçilik 2. beslemelik, sığıntılık
destirmanî *bnr* destirmanî
destî (I) *n* eldiven
destî (II) *n* 1. sap * **destiyê kuling** kazma sapı 2. kabza, tutak * **destiyê kêrê** bıçak kabzası 3. kol, sap (müzik aletlerinde) 4. kulp (kapların halka biçimindeki tutacak yeri) ~**yê bêrê** kürek sapı 5. deste, ekin destesi
destîbêr *m* kürek sapı
destîbivir *n* balta sapı
destîcêr *n* küçük testi
destîconî *n* dibek tokmağı
destîdar *rd* saplı
destîhesin *n* demir sap
destîkuling *n* kazma sapı
destîmelêv *m* yaba sapı
destîmer *m* bel küreği sapı
destîne *m* imza
destîtevir *n* kazma sapı
destîzîv *rd* gümüş saplı
destjêberdan *m* vazgeçme
dest jê berdan */bw* vazgeçmek
destjêbirin *m* alakayı kesme
dest jê birîn */bw* alakayı kesmek
destjêhatî *rd* 1. eli uz, maharetli 2. yiğit

dest jê hilgirtin */bw* yararlanmak
destjêkişandin *m* 1. vazgeçme, istifa etme, el çekme 2. (birini) rahat bırakma 3) terketme (ölme) ~a **xwe dan** istifayı basmak
dest jê kişandin */bw* 1. vazgeçmek, istifa etmek, el çekmek 2. (birini) rahat bırakmak 3) terketmek (ölmek) * **wî dest ji me kişand** bizi terketti (öldü)
dest jê nebûn */bw* 1. muhabbetine doyum olmamak 2) vazgeçmemek
destjêşûştin *m* 1. (bir işten) el yıkama, el çekme, vazgeçme 2. umudunu kesmek
dest jê şûştin */bw* 1. (bir işten) el yıkamak, el çekmek, vazgeçmek 2. umudunu kesmek
destkar (I) *n* el işi, el yapımı ~ê **gawiran** gâvur icadı
destkar (II) *nd/nt* 1. yönetici 2. mudahaleci, karışan
destkarî (I) *m* el işçiliği, el yapımı
destkarî (II) *m* 1. yöneticilik 2. müdahale, karışma
destkarîlêbûn *m* 1. el değme 2. müdahale edilmek, karışılma
destkarî lê bûn */bw* 1. el değmek 2. müdahale edilmek, karışılmak
destkarîlêkirin *m* 1. elleme, dokunma 2. karışmak, müdahale etmek
destkarî lê kirin */bw* 1. ellemek, dokunmak 2. karışmak, müdahale etmek
destkeftin *bnr* desketin
destkeftî *bnr* deskeftî
destkere *m* teskere
destketin *m* 1. elde etme 2. kazanım, ele geçen şey
destketî *n* 1. kazanç, kazanım 2. edinti, edinme 3. muhassala, elde edilmiş sonuç 4. *rd* ediniilmiş, kazanılmış
destkevtin *bnr* desketin
destkevtî *bnr* deskeftî
destkêlek *nd* bir halı motifi
destkêrî *m* el alışkanlığı (uzluğu veya yatkinliği)
destkêş *m* 1. elle çekme 2. eldiven 3. eyer ve semerin arka tarafında bulunan kulpa diğer yük hayvanların yuları bağlama durumu 4. pulluğun şasesi 5. *rd* el çeken, vazgeçen ~î **xwe kirin** yedeğinde götürmek
destkêşî *m* 1. elle çekme 2. yardım 3. el çekme, vazgeçme
destkêşkirin *m* elle atı çekme, yürütme
destkêş kirin */gh* elle atı çekmek, yürütmek * **hespê xwe destkêş kir** atını elle çekti
destkin *rd/mec* imkanları kısıtlı, fakir
destkinî *m* fakirlik
destkir *n* 1. el yapısı, el işi 2. yapı (bir kimse, bir kuruluş; yapma, oluşturma, meydana getirme) 3. el becerisi ~ê **evdan** kul yapısı
destkird *rd* yapay, suni
destkirin *m* el etme

dest kirin *l/gh* el etmek
destkirî *rd* el işi, el emeği
destkî *rd* mayasız ekmek
destkîşî *m* gizli yapılan yardım
destkol *m* elle eşeleme (veya kazma) ~ **kirin** elle eşelemek (veya kazmak)
destkuş *rd* mirdar
destkurt *rd* fakir, imkanları kısıtlı
destkurtî *m* fakirlik
destlep *m* el emeği
destlepî *rd* zar zor geçinen kimse
destlepî *m* 1. el yordamı 2. elle şakalaşma, veya dövüşme
destlez *rd* eli çabuk olan
destlezî *m* el çabukluğu
dest lê anîn hev *l/bw* kasnaklamak, kollarını dolayarak kavramak
dest lê birin *l/bw* kıyılmak
destlêdan *m* dokunma
dest lê dan *l/bw* dokunmak
destlêger *nd/ht* kurcalayıcı
destlêgerandin *m* 1. elleme 2. okşama, sıvazlama 3. kurcalama 4. tahrif etme, bozma, kalem oynatma 5. kıyma 6. dokunmak (karıştırmak)
dest lê gerandin *l/bw* 1. ellemek 2. okşamak, sıvazlamak 3. kurcalamak 4. tahrif etmek, bozmak, kalem oynatmak 5. kıymak 6. dokunmak (karıştırmak) * **bîla kes dest li van kaxizan negerîne** bu kâğıtlara kimse dokunmasın
destlêgerîn *m* 1. ellenme, elleniş 2. kurcalanış 3. tahrif edilme, kalem oynatılma 4. eli tutma, eli iş görme
dest lê gerîn *l/bw* 1. ellenmek 2. kurcalanmak 3. tahrif edilmek, kalemin oynatılmak 4. eli tutmak, eli iş görmek
destlêgirtin *m* 1. idareli kullanma, tutumlu davranma, tasarruflu olma 2. tasarruf etme
dest lê girtin *l/bw* 1. idareli kullanmak, tutumlu davranmak, tasarruflu olmak 2. tasarruf etmek
destlêgirtî *rd* tutumlu, idareli
destlêgirtîbûn *m* tutumluluk
dest lê hejandin *l/bw* bay bay etmek, oğurlamak
dest lê ketin *l/bw* 1. dokunulmuş olmak 2. tahrif edilmiş olmak
dest lê lefandin *l/bw* kasnaklamak, kollarını dolayarak kavramak
destlênegeriyayî *rd* bakir, el değmemiş, kullanılmamış
dest lê negerîn *l/bw* eli tutmamak, iş görmemek
destlênegirtî *rd* tutumsuz
destlênegirtîbûn *m* tutumsuzluk
destlênêketî *rd* bakir, dokunulmamış, el değmemiş
dest lê pelandin *l/bw* elle yoklamak

destlêpelandî *rd* eline erkek eli değmiş (kadın)
dest lê rabûn *l/bw* 1. (birine) eli kalkmak 2. çalışma isteğini duymak
dest lê ranebûn *l/bw* 1. (birine) eli kalkmamak 2. çalışma isteğini duymamak
destlêvebûyî *rd* el yatkın, bir işe alışmış olan
dest lê xistin *l/bw* el basmak * **dest li Quranê xist** Kuran'a el bastı
dest li ber vegirtin *l/bw* (birine) elini açmak
dest li berikê xistin *l/bw* elini cebine atmak, parayı sökülme
dest li doxînê xistin *l/bw* ayak yoluna çıkmak
destlimêj *bwr* destnimêj
destliser *rd* himaye altında, kuruma altında olan
destliserhev *rd* el pençe divan
destmal *m* 1. mendil 2. el bezi 3. *argo* hafif kadın ~a (an ji **ser destê**) **xortan** 1) el üstünde tutulan kimse 2) hafif kadın ~a **ser destan** sevilen sayılan kimse
destmala kaxiz *nd* peçete
destmala serî *nd* baş örtüsü
destmalgir *nd/ht* peşgir tutan
destmalk *m* mendil
destmêj *bwr* destnimêj
destmiz *m* 1. ücret 2. el emeği * **me deh milyon destmiziyê** da el emeği olarak on milyon verdik
destneavêj *rd* dokunulmaz
destneavêjî *m* dokunulmazlık
destnedan *m* 1. elvermeme 2. yakışmama, yakışık almama 3. dokunmama, el sürmeme 4. uygunsuzluk
dest nedan *l/gh* 1. el vermemek 2. yakışmamak, yakışık almamak * **ev tîşt ji me re dest nade** bu iş bize yakışmaz 3. dokunmamak, el sürmemek
destnedayî *rd* 1. elverişsiz 2. dokunulmaz (iltilmez, el sürülmez, taaruzdan masun)
destnedayîbûn *m* 1. elverişsizlik 2. dokunulmazlık
destnedayîn 1. elvermeme 2. yakışmama, yakışık almama 3. dokunmama, el sürmeme 4. uygunsuzluk
destnedayîni *m* dokunulmazlık
destneşîştî *rd* 1. eli kırılı 2. kötü kimse
destnexweş *rd* kötü kimse
destnêj *rd* sonradan ekilen
destnimêj *m* aptes, tahret (namaz için) ~ **girtin** aptes almak ~a (**yekî**) **betal bûn** aptesi bozulmak ~a **mezin** büyük aptes ~a (**yekî**) **şikest**in aptesi bozulmak ~a (**yekî**) **teng bûn** sıkışmak (aptesi gelmek) ~a **wan ji hev neşikest**in (birbirine) nikahları düşmemek ~a **xuslê** gusûl abdesti, boy aptesi ~a **xwe nû kirin** aptes tazelemek ~a **xwe şikandin** aptes bozmak, apdestini etmek
destnimêjgeh *m* apteslik

destnimêjgirtî *rd* apdestli
destnivîs *m* el yazısı
destnivîsar *m* 1. yazına, el yazması (yazma kitap vb) * **berhema destnivîsar** yazma eser
destnivîskî *rd/h* el yazma eser
destnizim *rd* güçsüz
destnizimî *m* güçsüzlük
destnîgar *m* nişan (nişanlama sırasında yapılan tören) * **em gazî destnîgarê kirin** bizi nişana çağdırdılar
destnîgarî *rd* nişanlı (evlenmek için söz verip yüzük takmış olan) ~ **kirin** nişanlamak
destnîgarîfî *m* nişanlılık
destnîşan *m* 1. elle işaret etme 2. (bir yere) parmak basmak, imza 3. belirtme
destnîşankirin *m* 1. elle işaret etme 2. (bir yere) parmak basma, imza atma 3. belirtme, belirleme
destnîşankirîn */gh* 1. elle işaret etmek 2. (bir yere) parmak basmak, imza atmak 3. belirtmek, belirlemek
destnîşankirî *rd* 1. belli, muayen 2. belli başlı 3. belirli, belirlenmiş olan
destnûser *n* hattat
destnûserî *m* hattatlık
destodev *rd* obur, nevsine düşkün
destodevo *rd* elden ağza yaşayan
destodevobûn *m* elden ağza yaşama
destodevê bûn */hgh* elden ağza yaşamak
destok *nd/ht* oyunda yardımcı
destoyer *lşk/m* destroyer, muhrip
destpak *rd* 1. dürüst, temiz kimse 2. iyi huylu, hırsızlık yapmayan
destpakî *m* 1. dürüst olma, temiz olma 2. iyi huylu olma, hırsızlık yapmama
destpas *rd* eli açık, açık elleri
destpastî *m* açık ellilik
destpelixî *rd/ht* sakar, beceriksiz (kimse)
destpelixîfî *m* sakarlık, beceriksizlik
destpelk *m* el yordamı
destpençe *rd* el pençe
destperî *m* mastürbasyon ~ **kirin** mastürbasyon yapmak
destpêbûn *m* başlanma
dest pê bûn *//bw* 1. başlanılmak, başlanmak 2. karışılmak
destpêdan *m* 1. dokunma 2. iyi dilekle okşama
dest pê dan *//bw* 1. dokunmak 2. iyi dilekle okşamak
destpêk *m* 1. başlangıç, iptida * **destpêka jînê** hayatın başlangıcı 2. başlama 3. *wj* giriş (e-debi eserlerde önsözden sonra yer alan bölüm) 4. giriş, girizgâh 5. giriş (bir bilime hazırlık amacıyla yazılan eser) * **destpêka zim** dile giriş 6. giriş (bir müzik parçasında baştaki bölüm) ~a **rojîgirtinê** imsak
destpêkejin *m* ilkel yaşam
destpêker *nd/rd* başlayıcı

destpêkerî *m* girişim, girişme
destpêkirin *m* 1. başlama 2. başlama (çalışır, işler, yürür duruma girme) 3. başlama (görünme) 4. başlama (etkisini gösterme) 5. başlama (hoş olmayan bir davranışa koyulma) 6. tutma 7. başlama, atılma 8. başlama, koparma 9. dokunma, dokunuş 10. elleşme, el sürme (elle dokunma) 11. kalkışma, koyulma (girişme, başlama) 12. tutuma (bir şeyi yapmakta olma, bir işe başlayıp sürdürme) 13. başlama, adım atma (bir işe ilk kez girişme) 14. yağmaya başlama 15. girme (zaman anlamlı kavramlar için; başlama) ~a **kar** işe başlama
dest pê kirin *//bw* 1. başlamak * **min dest bi nivîsandinê kir** yazmaya başladım 2. başlamak (çalışır, işler, yürür duruma girmek) * **leyistik dest pê kir** oyun başladı 3. başlamak (görünmek) * **piştî taxên perê bajarkoristan dest pê dike** kasabanın kenar mahallelerinden sonra mezarlık başlar 4. başlamak (etkisini göstermek) * **zivistanê dest pê kir** kış başladı 5. başlamak (hoş olmayan bir davranışa koyulmak) * **dîsa dest bi çêran kir** yine küfür etmeye başladı 6. tutmak * **ji yê biçûk dest pê bikin** heya yê **mezin** küçüğünden tutun büyüğüne kadar 7. başlamak, atılmak * **dest bi ticaretê kiriyê** ticarete atılmak 8. başlamak, koparmak * **dest bi qîrînê kir** çığlık kopardı 9. dokunmak, el sürmek * **destê xwe bi wê nekin** elinizi oraya sürmeyiniz 10. elleşmek (elle dokunmak) 11. kalkışmak, koyulmak (girişmek, başlamak) * **qet wê agahdar meke, paşê wê rabe dest bi vekolandina her tiştî bike** onu haberdar etme, sonra her şeyi araştırmaya kalkışır 12. tutturmak (bir şeyi yapmakta olmak, bir işe başlayıp sürdürmek) * **min dest bi stranekê kiriyê** bir türkü tutturmuşum 13. başlamak, adım atmak (bir işe ilk kez girişmek) 14. yağmaya başlamak * **gava ku em dikirin biçûna malê baranekê dest pê kir** eve gider iken aldı da bir yağmur 15. girmek (zaman anlamlı kavramlar için; başlamak) * **biharê dest pê kir** ilkbahar girdi
destpêkirî *rd* 1. başlanmış 2. başlanılmış, girilmiş olan 3. dokunulmuş
destpêkî *rd* 1. ilkel, iptidaî 2. *m* başlangıç 3. *m* giriş
destpêkîfî *m* illellik, iptidaîlik
destpênebûyî *rd* bakir, el değmemiş, kullanılmamış
dest pê nesekinîn *//bw* eli rahat durmamak
destqerimî *rd* yorgun (elleri yorulmuş olan)
destqirê *rd* 1. elleri kirli 2. *mec* karanlık işler yapan kimse
destqop *rd* eli sakat (olan kimse)
destqusiyayî *rd* (bir işe) eli yatkın

destrencî *m* zahmet

destrêjk *m* 1. kıskaç 2. *ışk* tetik (ateşli silâhlara ateşlemek için çekilen küçük manivelâ)

destroyer *m* destroyer

destsivik *rd* 1. eli çabuk 2. eli hafif (acıtmadan, tedirgin etmeden iş gören) 3. *mec* eline sahip olmayan, hırsız ~ e eline çabuk

destsivikî *m* 1. el çabukluğu 2. el hafifliği 3. *mec* hırsızlık

destsivikbûn *m* tetik davranma

destsivik bûn *l/gh* tetik davranmak

destşikandî *bnr* destşikestî

destşikestî *rd* 1. eli kırık 2. *mec* çaresiz

destşil *rd* eli ıslak

destşîfa *rd* elleri şîfa dağıtan (kimse)

destşîn *nd* eline sağlık

destşo, **destşok** *m* el yıkama kabı, lâvabo

destşol *n* el işi

destşûştî *rd* 1. iş yapmayan, başkaları tarafından hizmetleri yapılan kimse 2. temiz bakımlı 3. *mec* iyi ahlâklı

desttal *rd* eli boş

desttendiraz *rd* eli temiz

destteng *rd* eli dar, sıkışık ~ **bûn** eli dar (veya darda) olmak, sıkışık olmak

desttengbûn *m* sıkışma, başı daralma, darlaşma (para yönünde darlığa düşmek)

destteng bûn *l/gh* sıkışmak, başı daralmak, darlaşmak (para yönünde darlığa düşmek)

desttengbûyî *rd* sıkışık, başı darlaşmış olan

desttengbûyîn *m* sıkışma, başı daralma, darlaşma (para yönünde darlığa düşmek)

desttengî *m* darlık, sıkıntı, sıkışıklık (geçim darlığı, geçim zorluğu, parasızlık) ~ **lê çêbûn** darlaşmak, dara gelmek, mecbur olmak ~ **ya pereyan ab/m** para darlığı (di) ~ **yê de bûn** sıkıntıda olmak

desttepis *m* bir çocuk oyunu

desttêdan *m* 1. dokunma, elleşme, elleme (el sürme, temas etme) 2. okşanma, ovalama

dest tê dan *l/bw* 1. dokunmak, elleşmek, elleme (el sürmek, temas etmek) * **dest di sobayê nedî tu dê destê xwe bişewitînî** sobaya dokunma, elini yakarsın 2. okşanmak, ovalamak

desttêdayîn *m* 1. dokunuş, elleşme, elleme (el sürüş, temas ediş) 2. okşanma, ovalayış

dest tê wer anîn *l/bw* sarılmak

desttêwerdan *m* 1. karıştırma, problem yaratma 2. mudahale etme

dest tê werdan *l/bw* 1. karıştırmak, problem yaratmak 2. mudahale etmek

destû *bnr* destî

destûbird *m* kuşatma, muhasara

destûbirdkirin *m* kuşatma, muhasara etme

destûbird kirin *l/gh* kuşatmak, muhasara etmek

destûçk *m* tutak (mutfak tutağı)

destûk *n* dibek kolu

destûlepik *m* 1. el yordamı 2. pençeleme (pençelerle kavga etme)

destûr *m* 1. izin, müsaade 2. yasa, kanun, düstur 3. ruhsat ~ **dan** izin vermek, müsaade etmek (veya vermek) ~ **derketin** izin çıkmak ~ **nedan** izin vermemek, müsaade etmemek ~ **stendin** (an jî **girtin**) izin almak ~ **xwestin** izin istemek, müsaade istemek ~ **a betlanyê** tatil izni **bi ~a we be** izninizle, kerem buyurun (veya eyleyin)

destûra bingehîn *nd* anayasa

destûrane *h* izince

destûrdan *m* izin verme

destûr dan *l/gh* izin vermek

destûrdar *rd* 1. izinli 2. ruhsatlı

destûrdayî *rd* 1. izinli, izin verilmiş olan 2. *m* izinli olma durumu ~ **bûn** izinli olmak

destûrdayîn *m* izin veriş, izin verme

destûrdayî bûn *l/gh* izinli olmak

destûre *ol/rd* mubah

destûrgirtin *m* 1. izin alma 2. icazet alma

destûr girtin *l/gh* 1. izin almak 2. icazet almak

destûrgirtî *rd* 1. izinli, izin alınmış olan 2. icazetli ~ **bûn** izinli olmak

destûrmend *rd* 1. izinli 2. imtiyazlı

destûrmendî *hiq/m* imtiyaz

destûrmendkirin *m* izinli kılma, mezun etme

destûrmend kirin *l/gh* izinli kılmak, inezun etmek

destûrname *m* 1. izinname, izin belgesi 2. icazetname 3. ruhsatname 4. tüzük ~ **ya derbasbûnê** geçiş izni

destûr stendin *m* 1. izin alına 2. icazet alma

destûr stendin *l/gh* 1. izin almak 2. icazet almak

destûrstendî *rd* 1. izinli, izin alınmış olan 2. icazetli ~ **bûn** izinli olmak

destûrxwestin *m* izin isteme

destûr xwestin *l/gh* izin istemek

destûryar *rd* izinli * **do jî ber ku ez destûryar bûm, nexebitîm** dün izinli olduğum için çalışmadım ~ **bûn** izinli olmak

destûryarî *m* izinli olma, mezûniyet

destvala *rd* 1. eli boş 2. eli boş, işsiz üçsüz 3. *mec* silâhsız, savunmasız ~ **bi ser de çûn** (birini) eli boş görmeye gitmek ~ **bi ser (yekî) de hatin** vegerandin eli boş çevrilmek ~ **çûn** 1) eli boş gitmek (armağansız gitmek)

2) eli boş gitmek (umduğunu elde etmeden gitmek) ~ **hatin** 1) eli boş gelmek (armağansız gelmek) 2) eli boş gelmek (umulan şeyi getirmeden gelmek) ~ **vegerîn** (zivirîn an jî fetilîn) eli boş dönmek (çevrilmek veya geri gelmek)

destvank *nd/nt* mücevheratçı, mücevherci

destvankî *m* mücevhercilik

destvegirtin *m* dilenme

dest vegirtin *l/gh* dilenmek

destvegirtî *rd* dilenen kimse
destvekirî *rd* eli açık, cömert
destvekirîbûn *m* eli açıklık, cömertlik
destvekirîti *m* açık ellilik
destvemalîştin *m* işe girişme (işe girişmek için kolları sıvama)
dest vemalîştin *l/gh* işe girişmek (işe girişmek için kolları sıvamak)
destweş *m* elle vurma, yumruk atma
destxalî *rd* eli boş, silâhsız, savunmasız
destxet *m* el yazısı
destxwazî *m* gereksinim, ihtiyaç
destxweş *rd* 1. eli hafif (acıtımadan, tedirgin etmeden iş gören) 2. eline sağlık ~ **bî** (an jî **bin**) eline (elinize veya ellerinize) sağlık
destyar *nd/nt* 1. yardımcı 2. *rd* cana yakın, sıca-cak kanlı, sevimli, sempatik
destyarî *m* 1. yardımcılık 2. sevimlilik
destzar *rd* zorba, işkenceci
deşarj *m*deşarj, boşalım, boşalma
deşarjbûn *m*deşarj olma
deşarj bûn *l/gh*deşarj olmak
deşarjkirin *m*deşarj etme
deşarj kirin *l/gh*deşarj etmek
deşîfre *rd*deşîfre ~ **bûn**deşîfre olmak ~ **kirin**deşîfre etmek
deşo *m* 1. atık su 2. yoğurt ve ayranın üstünde oluşan su 3. *mec* çok su katılmış olan ayran
deşt *m* ova ~ **û berî** *nd* bozkır ~ **a pişt** *doxîne* *argo* kadın cinsel organı bölgesi
deştayî *rd* ovalık
deştik *m* ova, ovacık (küçük ova)
deştiyane *rd* ovalıca
deştî *rd* ovalı
deştîn *rd* ovalık
detay *m* detay
deterjan *m* deterjan, arıtıcı
determinîst *nd/nt* (*fel*) determinist, belirlemci, gerekirci
determinîzm *fel/m* determinizm, belirlenimcilik, gerekircilik
determinant *mat/m* determinant
determinasyon *fel/m* determinasyon, belirleme, gerekendirim
dev *ant/n* 1. ağız 2. ağız (dudakları çevreleyen bölüm) * **devekî** **biçûk** küçük bir ağız 3. ağız (kapların veya içi boş şeylerin açık yanı) * **devê şikeftê** mağaranın ağzı * **devê qedehê** bardağın ağzı 4. ağız (bir akarsuyun denize veya göle döküldüğü yer) * **devê robarê** çay ağzı 5. kıyı (kara ile suyun birleştiği yer) * **çûye ber devê deryayê** deniz kıyısına gitmiş 6. ağız (liman, körfez, yol gibi yerlerin açık yanı) * **devê rê** yol ağzı 7. ağız, yol kavşağı 8. ağız, yalın, yalman, yüz (kılıç, bıçak gibi kesici araçların keskin yüzü) * **devê şûr** kılıç yalmanı * **devê tevşo** keser ağzı * **devê kêrê yê tûj** bıçağın keskin yüzü 9. **çene** (mengene veya kerpeten gibi a-

raçların eşyayı sıkıştıran karşılıklı iki parçasından her bir) 10. kapak (herhangi bir şeyin kapağı) 11. kapak (sandık, dolap gibi şeylerin kapağı için) 12. ağız (birini kandırmak, yanıltmak amacıyla dolambaçlı birtakım sözler söyleme özeliği) * **tu li devê wê menêre** sen onun ağzına bakına 13. ağız (tehlikeli şeyler için, pek yakın yer) * **di devê topê de ye** topun ağzında 14. ön * **li devê derî** kapı önünde 15. -e sıra, vakit * **devê ku emê herin** gideceğimiz sıra 16. kapı (çok yakın zaman) * **zivistan girte devê derî** kış kapımıza dayandı ~ **avêtin** (**yekî**) 1) (birine) satışmak, dil uzatmak, sarkıntılık etmek (veya yapmak) 2) tariz etmek, tarizde bulunmak, söz atmak (birine sözle sarkıntılık etmek) ~ **avêtin namûsa** (**yekî**) namusuna dil uzatmak ~ **avêtin xelkê** ona buna dil uzatmak ~ **çexexwar** (an jî **belexwar**) yılık ~ **çenê** (**yekî**) **di hev de çûn** avurtları çıkmek (veya avurtları birbirine geçmek) (**di**) ~ **de danîn** (**yekî**) ağzını burnunu dağıtmak (**di**) ~ **de helîn** ağızda dağılmak **bi ~ê** (**yekî**) **de kirin** birine yedirmek ~ **guhartin** (bir şey için) ağız değiştirmek ~ **heye ziman tune** 1) ağzı var, dili yok (pek sessiz, kendi halinde) 2) ağzı var, dili yok (konuşamayan, derdini anlatamayan) ~ **jê ber de** boş ver, geç ~ **jê berdan** 1) el çekmek, pas geçmek, postayı kesmek (bir şeyi yapmaktan vazgeçmek) * **min dev jê berda, êdî ez tevî civînan nabim** postayı kestim, artık toplantılara katılmayacağım 2) (bir işi) olurluna bırakmak (veya bağlamak) ~ **jê berde** 1) boş ver 2. vazgeç 3) (bir işi) olurluna bırak (veya bağla) ~ **ji** (**karekî**) **berdan** defteri kapamak (bir işi artık yapmaz olmak) ~ **ji cih û warê xwe berdan** yerini yurdunu terk etmek ~ **ji cotkariyê berdan** çifti bozmak ~ **ji ~an** ağızdan ağıza ~ **ji ~an** re kulaktan kulağa ~ **ji dinyaya xwe berdan** dünyasından geçmek ~ **ji erka** (**peywira** an jî **wezîfeya**) **xwe berdan** görevden ayrılmak ~ **ji hev man** ağzı açık (veya ağzı bir karış açık) kalmak ~ **ji hev vekirin** ağzını açmak, alık alık bakmak ~ **ji kar** (an jî **şixul**) **berdan** 1) işi bırakmak 2) iş bırakmak, grev yapmak ~ **ji peywira** (an jî **wezîfeya**) **xwe berdan** görevden ayrılmak ~ **ji rêbirtiyê berdan** düzen inmek (eşkiyalıktan vazgeçmek) ~ **ji şer berdan** savaştan vaz geçmek ~ **ji şêran berdan bi roviyan girtin** aslan dururken tilkiyi tutmak ~ **ji xwe berdan** ağzına geleni söylemek (çok ve düşüncesizce konuşmak) ~ **ketin hev** 1) ağız dil vermemek, çenesi kitlenmek 2) ek bent olmak, cevap veremez hale gelmek, nutku tutulmak 3) dili tutulmak (herhangi bir sebeple konuşamamak) 4) çenesini bıçak açmamak (sıkıntı veya üzüntüden ko-

nuşmamak) ~ **kirin dev** ağız ağıza vermek ~ **kirin devê hev** ağız ağıza vermek ~ **lê çirandin** ağzının payını vermek ~ **lê guhartin** (bir şey için) ağız değiştirmek ~ **lê kirin** 1- sırmak ~ **lê qelaştin** ağzının payını vermek ~ **lê tehl kirin** ağzının tadını kaçırmak ~ **lê xwar kirin** ağız eğmek ~ **lê ziwa bûn** ek bent olmak, cevap veremez hale gelmek, nutku tutulmak (karşısındakine söz söylemeyecek duruma gelmek) ~ **lê ziwa kirin** 1) (birini) lâfa boğmak, ağzının payını vermek, lâkırdıya boğmak 2) -den mahrum bırakmak (bir şeyi birinden almak) ~ **li dilê xwe kirin** dayanamamak ~ **li hev qelaştin** ağız dalaşına tutuşmak ~ **li tiliya xwe kirin** parmaklarını yemek (çok lezetli olmak) ~ **li xwe vekirin** (birinin) ağzını açmak ~ **li (yekî) ziwa kirin** (birini) lâfa boğmak, lâkırdıya boğmak ~ **nedan (...)** ağzını sürmemek ~ **tune bûn** ne ağzı var ne dili (lal olmak) ~ **û çene** ağız, güçlü çene * **dev û çeneyên wî tune** ne ağzı, çenesi güçlü değil **û çeneyê (yekî) dan girtin** çenesini kapatmak (susturmak) ~ **û çeneyên (yekî) kirin** hev çenesini dağıtmak ~ **û dev ketin** yüzü koyun düşmek ~ **û dilê (wî) yek e** içi dışı bir, özü sözü bir ~ **û diranên (yekî) hatin girtin** dili tutulmak ~ **û diranên (yekî) ketin** hev 1) ağzı dili bağlanmak 2) ağzını burnunu dağıtmak ~ **û diranên (yekî) xistin** hev ağzını burnunu dağıtmak ~ **û dinê xwe yek kirin** içinden geleni söylemek ~ **û lêv lê bûn girar** man ağzı kople uçuklamak ~ **û pišta (kêrê) bûye yek** (bıçak, çakı) suyu kesiyor ~ **û pozê (yekî) bi keys e** ağzı burnu yerinde, yakışıklı ~ **û pozê (yekî) ketin** hev ağzı burun birbirine karışmak ~ **û pozê (yekî) tije xwîn bûn** ağzı burun birbirine karışmak ~ **û pozê (yekî) tije xwîn kirin** ağzını, burnunu dağıtmak ~ **û pozê (yekî) xistin** hev ağzını burnunu dağıtmak ~ **û qirik lê ziwa bûn** ağzı çiriş çanağına dönmek ~ **û qirika (yekî) ziwa bûn** ağzı çiriş çanağına dönmek ~ **û qûna xwe ji hev dernaxe** elifi görse mertek sanır (bi) ~ **xwe mezin kirin** ağız satmak (yüksekten atarak kendini övmek) ~ (an ji zar) **û zimanê (yekî) hatin girêdan** ağzı dili bağlanmak ~ **ê bazarê vekirin** kapıyı açmak (başlamak) * **pêşî devê bazarê bi du milyaran vekir, paşê bi milyarekê li hev hat** evvelâ kapıyı iki milyara açtı, sonra bir milyara sulh oldu ~ **ê behsê girtin** bahsi kapamak ~ **ê biçûçik** hokka gibi, ufak ve düzgün ağız ~ **ê (yekî) bi kelbetanan vebûn** ağzını bıçak açmamak ~ **ê (yekî) bihostek ji hev man** ağzı açık (veya ağzı bir karış açık) kalmak ~ **ê birinê gihîştin** hev yara kapanmak ~ **ê (yekî) biweşe** ağzından yel alsın ~ **ê (yekî) bûye mîna şîrêzê** ağzı çiriş gibi (veya çiriş çanağı gibi)

~ **ê çariyanê** dört yol ağzı ~ **ê (yekî) çi be dilê wî ji ew e** derişin fikri ne ise zikri de odur ~ **ê (yekî) çûn paş kerikên (wî) ağzı** kulaklarına varmak ~ **ê (yekî) çûn pišta guhê (wî) ağzı** kulaklarına varmak ~ **ê (yekî) dan gerandin** ağzını aramak, ağzını yoklamak ~ **ê (yekî) dan girêdan** ağzını, dilini bağlamak, çenesini bağlamak ~ **ê (yekî) dan xeberdan** ağzını aramak, ağzını yoklamak ~ **ê derî kapı ağzı (ji) ~ê (yekî) derketin** ağzından çıkmak * **carek ji devê min derket, ez dê bi wê fiyetê bidim** bir cez ağzımdan çıktı, o fiyata vereceğim ~ **ê (wan) di ~ê hev de bûn** (birbirinin) ağzına girmek (birbirine çok düşkün olmak) ~ **ê (yekî) di eîdê de bûn** kafasını kaldırmadan sürekli iş yapmak ~ **ê dizikê girtin** (bir şeyin üzerine veya üzerinden) sünger çekmek ~ **ê dizikê vemekin** baş kırılır fes içinde, kol kırılır yen içinde ~ **ê edlê** ağızlık (yemiş küfelerinin üzerine yapraklı dallarla yapılan kapak) ~ **ê elimî viran** nasekine yalan atmaya alışmış biri kolay kolay iflah olmaz ~ **ê (yekî) erînek ji hev çûn** ağzı bir metre açılmak ~ **ê eywanê** ayazlık ~ **ê (yekî) filîfî bûn** ağzı pis (sözünü bilmemem, pis pis konuşmak) ~ **ê (yekî) gerîn** 1) dili dönmek, ağzı oynamak (konuşmak) 2) dili varmak * **devê min negeriya ku ez jê re bibêjim** tu nexweştî hasta olduğumu söylemeye dilim varmadı ~ **ê (yekî) gihîştin pelika** (an ji belika) guhê (wî) ağzı kulaklarına varmak ~ **ê (yekî) girê dan** 1) (birinin) dilini bağlamak 2) *mec* çenesini bağlamak (bir kimsenin ölümünü istemek) ~ **ê gotinê girtin** lâfı değiştirmek ~ **ê gotinê vebûn** lâf açılmak ~ **ê gotinê vekirin** lâfı açmak ~ **ê (yekî) hatin girêdan** 1) dilini (veya dillerini) yutmak 2) çenesini bağlanmak ~ **ê hev alastin** yüz güz olmak ~ **ê (yekî) hişk bibe!** dili kurusun! ~ **ê îdê** bayram arifesi ~ **ê (yekî) ji hev bûn** ağzı açık (veya ağzı bir karış açık) kalmak ~ **ê (yekî) ji hev çûn** ağızdan kırılmak ~ **ê (yekî) ji hev man** hayran kalmak ~ **ê (yekî) ji ser hev ranebûn** ağzını açmamak, hiç konuşmamak, tepki vermemek ~ **ê (yekî) ji şîr şewitîn** sütten ağzı yanmak ~ **ê (yekî) ji xwe dan birandin** 1) ağzına gem vurmak (söyletmemek) 2) ağzına kilit takmak (veya vurmak), susturmak ~ **ê (yekî) ji xwe kirin** ağzına kilit takmak (veya vurmak), susturmak ~ **ê (yekî) ketin gû argo** burnu sürmek, yaptığından dolayı pişman olmak ~ **ê (yekî) ketin** hev 1) ağzı dil vermemek, çenesi kitlenmek 2) ek bent olmak, cevap veremez hale gelmek, nutku tutulmak 3) dili tutulmak (herhangi bir sebeple konuşmamak) 4) çenesini bıçak açmamak (sıkıntı veya üzüntüden konuşmamak) ~ **ê kêrê ji pišta wê xerabtir** bûye (bıçak, çakı) suyu kesiyor ~ **ê**

kîs (an jî kîsik) vekirin kesenin ağzını açmak ~ê kun berî erdê dan bardaktan boşanırçasına yağmak ~ê (yekî) leqîn ağzı oynamak, çenesi oynamak (konuşmak) ~ê (yekî) li malê (...) negerîn malına kıyamamak ~ê (yekî) li ser hev ranebûn ağız açmamak ~ê liçê asê kirin kemerini sıkmak (tutumlu davranmak) ~ê meseleyê vekirin sözü açılmak ~ê mil kol ağzı ~ê min li xwe veneke bayramlık ağzını açmak ~ê mişk di mala (yekî) de bi arvan nebûn çok yoksul olmak ~ê (yekî) naçe ser hev ağzı kulaklarında ~ê (yekî) negerîn 1) ağız dil vermemek, dili dönmemek, dili tutulmak (hiç konuşmamak, susmak) 2) dili varmamak, ağzı varmamak (söylemeye, açıklamaya gönlü el vermemek) * devê min nagere ez bibêjî söylemeye ağzım varmıyor * devê min negerîya ku ez jê re bibêjim tu nexweş î hasta olduğunu söylemeye dilim varmadı (li) ~ê (yekî) nihêrtin (birinin ağzına (veya ağzının içine) bakmak (onun sözlerine göre davranmak) (bi) ~ê (yekî) neketin ağzına yakışınmak ~ê (yekî) nesekinin 1) ha bire atıştırmak 2) dili durmamak, ha bire konuşmak (sürekli konuşmak) ~ê (yekî) nesekinin axaftin (peyivîn an jî xeber dan) ha bire konuşmak ~ê (yekî) pê nesekinin ağzını tutmamak ~ê (yekî) pê sekinin ağzını (veya çenesini) tutmak ~ê piran sabûn kirin daha çok kişiyi gömer (daha çok ömür sürdürecektir, yaşayacak olan için söylenir) ~ê pisikê argo ılık yiyeceği dahi yiyemiyen (ağzı çok çabuk yanan kimse) ~ê pisikê nedigihîşte mast digot (ez naxwazim) bila xêra dê û bavê min be kedi yetişemediği (veya uzanamadığı) cigere pis (veya murdar) dermiş, dilenciye hiyar vermişler, eğridir diye beğenmemiş ~ê pisikê nedigihîşte mast digot xêra dê û bavê min kedi yetişemediği (veya uzanamadığı) cigere pis (veya murdar) dermiş ~ê pitpitkê bigire sadete gelelim, asıl meseleye gelelim ~ê pîvazê nexwe bêhn jê nayê ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ê (yekî) qul nebûn ağzı açılmadan ~ê quz ferç ~ê rê yol ağzı ~ê rovî nedigihîşt tirî digot çi qas tu mir î kedi yetişemediği (veya uzanamadığı) cigere pis (veya murdar) dermiş ~ê rovî nedigihîşt tirî digot çi tirş e (an jî tehl e ez naxwim) kedi yetişemediği (veya uzanamadığı) cigere pis (veya murdar) dermiş ~ê rovî nedigihîya tirî digot mîrato çîqas tal e kedi uzanamadığı cigere murdar der ~ê (yekî) sar e yê me germ e biz sağ o ölü (bahsedilen kimsenin ölü olduğu hatırlatılmak için söylenir) ~ê şeşriyanê altı yol ağzı ~ê (yekî) şewitîn söyledik diye suç mu işledik ~ê şêr aslan ağzı (havuz kenarlarına konulan ve ağzından su akan aslan biçiminde

süs taşı) ~ê te bişkê! dilini eşek arısı soksun! ~ê te tije xwîn me li cem kesî tû meke ağzın kan dolu olsa dahi kimsenin yanında tükürme (sırını kimselere söyleme) ~ê (yekî) tev ketin hev ağzını bıçak açınmak ~ê (yekî) tijî kirin 1) (başkasının) ağzını kapamak 2) ağzını tıkamak ~ê (yekî) tune bûn 1) ne ağzı var ne dili (lal kimse) 2) kendini savunamayacak kadar âciz olmak ~ê (yekî) vebûn ağzı açılmak, çenesi açılmak, dili çözülmek (konuşmayan veya susan kişi konuşmaya başlamak) ~ê (yekî) vekirin (birinin) ağzını (veya çenesini) açtırmak ~ê wan li ken e, lê zikê wan tije ye öperken ısrır ~ê wan li xwe vekirin çirkefe (çamura) taş atmak (veya çirkefi üzerine sıçratmak) ~ê wan yek e ağzı bir ~ê wî jî şîr tirsîyaye (an jî şewitiye) pif dike dew süttin ağzı yanan yoğurdu (veya ayranı) üfleyerek yer (veya içer) ~ê xelkê nebûye doxîna diya me ku em girê bidin (âlemin) ağzı torba değil ki büzesin ~ê xelkê ne doxî e elin (veya âlem) ağzı torba değil ki büzesin ~ê xelkê ne doxîna diya me ye (an jî mirov e) ku em (an jî mirov) girê bidin elin (veya âlemin) ağzı torba değil ki büzesin ~ê xelkê ne doxîna mirovan e âlemin ağzı torba değil ki büzesin ~ê (yekî) xwar bûn ağzı yamulmak ~ê xwar ken lê nabe star gerçek örtülmez ~ê xwe beş kirin sırtmak ~ê xwe bigire kapap çeneni ~ê xwe dan glîrêdan ağzını kiraya vermek bi ~ê xwe dan gotinê kendi ağzıyla tutulmak ~ê xwe dan hev 1) (kendi) ağzını kapamak (veya kilitlemek) 2) ağzını (veya çenesini) tutmak di ~ê xwe de axivîn (peyivîn an jî xeber dan) karnından konuşmak (veya söylemek) (di) ~ê xwe de birin û anîn ağzı yaimak (tişte) di ~ê xwe de birin û anîn (bir şeyi) ağzında gevelemek (tişte) di ~ê xwe de mizmizandin (bir şeyi) ağzında gevelemek di ~ê xwe de xeber dan karnından konuşmak (veya söylemek) ~ê xwe girêdan (kendi) ağzını kapamak (veya kilitlemek) ~ê xwe girtin çenesini tutmak, çenesini kapamak ~ê xwe ji ser hev ranekirin ağzını açmamak ~ê xwe ji xêrê re veki! ağzını hayra aç! ~ê xwe kirin devê (ki) (biriyle) bir olmak, birlik olmak ~ê xwe kirin ~ê hev 1) ağız ağıza vermek 2) çekişmek * ez devê xwe nakim devê te seninle çekişmem ~ê xwe lewitandin ağzını bozmak ~ê xwe lê xwar kirin alaya almak ~ê xwe li ba (yekî) vekirin (birine) açılıp sırını söylemek ~ê xwe li bal (yekî) venekirin (birine) açılıp sırını söylememek ~ê xwe li ber (yekî) xwar kirin 1) dilenmek 2) bir şey istemek i-çim niyazda bulunmak, birine boyun bükme, yalvarmak ~ê xwe li berê xwar kirin boynunu bükme (acıdırıcı, çaresiz bir du-

rumda kalmak) ~ê xwe li (yekî) vekirin a-
ğız açmak, bayramlık ağzını açınak (azarla-
mak, paylamak) ~ê xwe li xêrê veke ağzını
hayra aç! ~ê xwe li (yekî) xwar kirin (biri-
yle) alay etmek ~ê xwe nedan (tiştêkî) ağzı-
nı sürmemek ~ê xwe pê nekirin ağzını sür-
memek, (bir şeyi) ağzına sürmemek, dilini
değdirmemek (hiç yememek) ~ê xwe qul
nekirin ağzını açıp lâf etmek, gıkyı çıkma-
mak * mêrik ew çend pê de qîriya bariye
devê xwe qul nekir adam o kadar ona bağı-
rıp çağırdı gıkyı çıkmadı ~ê xwe qul nekirin
û negotin ağzını açıp dememek ~ê xwe
tije kirin bir şeyi söylemeye yeltenip sonra
vazgeçmek ~ê xwe vekir û çavê xwe girt
açtı ağzını yumdu gözünü ~ê xwe vekirin 1)
ağzını açmak (konuşmaya başlamak) 2) ağız
açmak (söz söylemek, konuşmak) ~ê xwe
venekirin ağzını açmamak ~ê (yekî) xweş
bûn 1) tatlı dilli olmak 2) ağız lâf (veya lâ-
kurdı) yapmak, tatlı dilli olmak (olumsuz an-
landa) ~ê (yekî) xweş bûn, lê diranê (wî)
di gewriya (wî) de bûn (bir kimseye) aba
altından değnek göstermek ~ê (yekî) ziwa
bûn 1) ağız kurumak (bir konuyu çok söyle-
mek sebebiyle ondan bıkmak) 2) ağzında
yaş kalmamak (bir düşüncesini bir kimseye
birçok kez söylemiş olmak) * ev bû çend
car ji te re dibêjim êdî devê min ziwa bû
o kadar sana söyledim ki, ağzıda yaş kalma-
dı ~o tu şekir tê de bî ağzını öpeyim (veya
seveyim) ~o şekir tê de bûn ağzından bal
akmak
devaluasyon *ab/m* devaluasyon, değer düşü-
rümü
devançe *bnr* demançe
devang *m* kapak (herhangi bir şeyin kapağı)
devavêj *rd* sataşkan
devavêtin *m* 1. sataşma 2. lâf atma, sarkıntılık
(sözle sarkıntılık etme) 3. takılma 4. kovla-
ma ~ kirin sataşmak ~a (yekî) kirin 1) (bi-
rine) sataşmak, sarkıntılık etmek, takılmak
2) birisini yerip çekiştirmek, kovlamak ~a
(tiştêkî) kirin (bir şeyi) lâf etmek, lâkirdi
etmek, dedikodu konusu yapmak
devbela *rd/nt* boşboğaz, boş konuşan kimse
devbelaş *rd/nt* boşboğaz, geveze (sır saklama-
yan)
devbelaşî *m* boşboğazlık, gevezelik
devbelatî *m* boşboğazlık, boş boş konuşma
devbelexwar *rd* yılık
devben *n* ağız bağı (yayık, çuval vb. şeyler i-
çin)
devbend *bnr* devben
devbenk *n* ağız bağı (yayık, çuval vb. şeyler i-
çin)
devberjêr *rd* ağız aşağı doğru olan
devbêyewm *rd* şom ağızlı
devbiav *rd* ayran ağızlı

devbiçûk *rd* küçük ağızlı
devbigilêz *rd* 1. salyalı 2. ayran ağızlı
devbigor *rd* bir ayağı çukurda (olan)
devbigor çûn *l/hgh* bir ayağı çukurda olmak
devbigotin *rd* sözüne sadık
devbigû *rd/argo* ağız bozuk
devbigûtî *m* ağız bozuk olma
devbikef *rd* ağız köpüklü
devbiken *rd* güleç, güler yüzlü
devbiqermîçek *rd* ağız büzgülü * torbeyê
devbiqermîçek ağız büzgülü torba
devbir *m* döven bıçağı
dev bi xwe kirin *l/bw* dert yanmak, yakınmak,
illallah etmek, yaka silkmek
devbixwîn *rd* 1. ağız kanlı 2. azgın
devce *rd* tadına varmış, almiş
devcûtin *m* kovlama, gammazlama ~a (yekî)
kirin (birini) yerip çekiştirmek, kovlamak,
gammazlamak
devcûtinî *m* kovlama, gammazlama ~ya (ye-
kî) kirin 1) birinden bahsetmek 2) birine a-
tıp tutmak * devcûtinîya me dikin bize atıp
tutuyorlar ~ya zenginî kirin zenginînin ma-
lî züğüdün çenesini yorar
devçelexwar *rd* yılık
devçem *nd* nehir kıyısı
devçepel *rd* ağız bozuk
devçêr *m* mera
devçêre *rd* ekti, asalak
devçêrêf *m* ektilik, asalaklık
devçik *m* keçi ağızlığı
devçirtan *bnr* devşorbe
devdeling *m* 1. paça (pantolon, don, şalvar gi-
bi giyeceklerde bacakların çıktığı aşağı bölü-
m) 2. paça ağızî ên (yekî) di nav piyên
(wî) de ye paçası düşük
devdelingîreh *rd* geniş paçalı * derpiyê dev-
delingîreh geniş paçalı don
devderî *n* 1. kapı önü 2. gelin evden çıkarılır-
ken kapı eşiginde alınan bahşış
devdev *nd* 1. aşağı yukarı, az çok 2. -e karşı ~f
sibehê sabaha doğru (veya sabaha karşı) ~f
esrê ikindi üzeri
devdeve *nd/rd* 1. iri yarı, ayıboğan (hırbo, ka-
ba saba kimse) 2. deve gibi (uzun boylu ve
hantal)
devdevetî *m* aylık, hırboluk ~ kirin aylık et-
mek, hırboluk etmek
devdevk *bnr* devdev
devdevkî *h* yüz üstü, yüzükoyun
devvezik *n* kelef
devdilk *ant/n* kalp kapakçığı
devdost *nd/nt* müdara, yüze gülücü
devdostî *m* müdaralık, yüze gülücülük
devdostî kirin *l/gh* müdara etmek, dost gibi
görünmek, yüze gülmek
devdoz *rd* hilekâr
devdozî *m* hilekârlık
deve *zo/m* deve (Camelus) ~ derxistin rastê

deveyi düze çıkarmak (güçlükleri geride bırakıp işleri yoluna koymak) ~ **û gêl** e boş yere (**ji**) ~**yê ne guh bûn** devede kulak * **ew tiştên ku tu dibêji hîna ji deveyê ne guh e** senin anlattıkların daha devede kulak ~**ya mê** dişi deve ~**yê nêr** erkek deve

devece *m* alışma

devecebûn *m* alışma

devece bûn *l/gh* alışmak

devecû *m* slogan

devedeşt *nd* kır, piknik

devedeşti *m* tezek, hayvan dışkısı

devedev *n* 1. kenar, eşik 2. aşağı yukarı, az çok

devedevî *h* göğüs göğüse * **şerê devedevî** göğüs göğüse yapılan savaş

devejeng *bnr* devjeng avêtin hev

deve *m* 1. kapak (herhangi bir şeyin kapağı)

2. rz ağzı

devekirî *rd* ağzı açık

devel *m* güzel otlu yer

deveng *m* kapak

dever *m* 1. yöre 2. yer (bir olayın geçtiği veya geçeceği bölüm, alan) * **devera ku civînê lê çêbe ev e** toplantın yapılacağı yer bura 3. *erd* nahiye, kuşak (yer yüzünün beş bölümünden her biri) * **devera germê** ısı kuşağı 4. *erd* dağın geçit veren kısmı 5. *ast* kuşak (yer yüzünde veya herhangi bir gök cisminde belli şartları sağlayan bölge) 6. *mat* kuşak (bir küre yüzeyi, paralel iki düzlemle kesildiğinde iki kesitin arasında kalan bölüm) 7. *ant* bölge, nahiye * **devera binçeng** koltuk altı bölgesi 8. kesici aletlerdeki körelti 8. *mec* cevher * **ev dever tê de tune** onda o cevher yok ~ **tê de bûn** halden anlamak, insanlıktan anlamak ~**a asê** müstahkem mevki ~**a bijariyê** seçim çevresi ~**a hestiyokî** *ant* kemiksi bölge ~**a pas** açıklık, açık alan

deverê *m* yol ağzı

deverî *rd* 1. yöresel 2. yerel, mahallî

deverîbûn *m* 1. yöreselleşme 2. yerelleşme, mahallîleşme

deverî bûn *l/gh* 1. yöreselleşmek 2. yerelleşmek, mahallîleşmek

deverîkirin *m* 1. yöreselleştirme 2. yerelleştirme

deverî kirin *l/gh* 1. yöreselleştirmek 2. yerelleştirmek

deverîkirî *rd* 1. yöreselleştirilmiş 2. yerelleştirilmiş

deverîti *m* 1. yöresellik 2. yerellik

deverkî *m* 1. yöresellik 2. *rd* yöreye özgü

deverlêketin *m* körelme (keskinliğini yitirme)

dever lê ketin *l/bw* körelmek (keskinliğini yitirmek)

deverû *h* 1. yüzükoyun 2. yüz üstü * **xwe deverû avête ser doşekê** kendini yüz üstü döşeğe attı ~ **ketin** yüzükoyun düşmek ~ **ketin**

erdê yere kapaklanmak

deverû bûn *l/gh* yüzükoyun düşmek

deverû ketin *l/gh* yüzükoyun düşmek, ters pers olmak

deverûn *m* katmer (ekmeği)

deverû vezelîn *l/gh* yüzükoyun uzanmak

devesmankî *rz/rd* damaksı, damaksıl

devetûkî *nd* bir tür külah

devevan *n* deveci

devevanî *m* devecilik

dev eyar kirin *tek l/bw* ağzılamak

devê çem *erd/nd* delta

devê dasê *nd* 1. dahra ağzı 2. orak ağzı

devê gur *nd* kurt ağzı

devêl *m* divit

devfîk *m* yük hayvanlarının ve öküzlerin ekin ve tınaz yememesi için ağzına geçirilen kafes biçimli ağızlık

devgak *m* öküz ağızlığı (öküz bir şeyler yemeyi diye ağzına takılır)

devgale *rd* geniş ağızlı

devgem *m* atın ağzına takılan demir

devgenî *rd* ağzı pis kokan

devger *nd* konuşma yeteneği, virdizeban ~ **jê hatin stendin** ağzı dili bağlanmak, ağzı kilitlenmek, konuşmaktan kesilmek

devgerîn *m* konuşabilme durumu

devgerk *bnr* devger

devgir *m* kapak (herhangi bir şeyin kapağı)

devgirêdan *m* şerbetleme

dev girê dan *l/bw* 1. şerbetlemek (yılan vb. hayvanların sokmamamsı veya soktuğunda zehirinin etkisiz olması için avsunlanmak) 2. tılsımlı dualarla kurtun ağzını bağlamak

devgirêdayî *rd* ağzı bağlı

devgirêz *rd* ağzı salyalı

devgirk *m* 1. tapa, tıkaç, tıpa 2. kapsül, şişe kapağı ~ **lê dan** (an *jî xistin*) tapalamak, tıkaçlamak

devgirk kirin *l/gh* tapalamak, tıkaçlamak, tıpalamak

devgirkkirî *rd* tapalı, tıkaçlı, tapalı (tapalanmış olan)

devgirk lê dan *l/bw* tapalamak, tıkaçlamak, tıpalamak

devgirk lê xistin *l/bw* tapalamak, tıkaçlamak, tıpalamak

devgirknekirî *rd* tapasız, tıkaçsız (tıkaçlanmamış olan)

devgirtêk *m* 1. kapak (herhangi bir şeyin kapağı) 2. kapak (sandık, dolap gibi şeylerin kapağı için) 3. tapa

devgirtin *m* tıkama, ağzını kapama

dev girtin *l/gh* tıkamak, ağzını kapamak

devgirtî *rd* 1. tıkalı, tıkanık (ağzı kapalı) 2. ağzı kilitli, ağzı kenetli, sıkı ağızlı, kapalı kurt, ketum (sır saklayan kimse)

devgirtîbûn *m* 1. tıkanıklık 2. ketumluk, ketumiyet

devgirtî bûn *l/gh* 1. tıkanık olmak 2. ağız sıkı olmak, ketum olmak

devgirtîbûnî *m* ketumluk, ketumiyet

devgîle *m* tıpa

devgîrk *bnr* devgîrk

devgîrkîrî *bnr* devgîrkîrî

devgur *nd* kurtun yaraladığı yer (hayvanlarda kurtun açtığı yara iyileşmezse kesilir, kesilen etin bir kısmı yenilmez)

devhespok *n* at ağızlığı (atın ağzına takılan araç)

devhewş *rd* çanak ağızlı (büyük ağızlı)

devik *n* 1. ağız, ağızcık 2. *m* kapak (herhangi bir şeyin kapağı) * **devika** beroşê tencere kapağı 3. *m* ağızlık (hayvan ağızlarını bağlamak için) * **çerm kire devik û xiste devê golikê** deriyi ağızlık yapıp buzağın ağzına taktı 4. *m* tıpa, tıkaç, tıpa ~ **lê dan** (an ji xistin) tapalamak, tıpalamak **bi ~ û çeneyên xwe kirin** kendi becerisi ile yapmak ~ **a he-wayê** hava kapağı ~ **ê te bişikê!** çenen tutulsun

devikkirin *m* tapalama, tıkaçlama

devik kirin *l/gh* tapalamak, tıkaçlamak

devikkîrî *rd* tapalı, tıpalı, tıkaçlı (tıkaçlanmış olan)

deviklênexistî *rd* tıpasız, tıkaçsız (tıpa takılmamış olan)

deviklêxistin *m* tıkaçlama, tıpalama

devik lê xistin *l/bw* tıkaçlamak, tıpalamak

deviklêxistî *rd* tıpalı

deviknekîrî *rd* tıkaçsız, tıpasız (tıkaçlanmamış olan)

devikok *m* kapakçık

devîng *m* kapak

devistan *m* çalılık, çaltılık

devizandin *bnr* tevizandin

devîzîn *bnr* tevîzîn

devî *m* 1. çalı, çaltı 2. çalılık, bük (çalı topluluğu) ~ **bi guh in** yerin kulağı var ~ **yeke (yekî) tune bûn** bir dikili ağacı olmamak

devîçîrk *m* küçük çalı

devîn *rz/rd* ağızsız

devîstan *m* çalılık

devjen *rd/nd* ağız dalaşı yapan

devjeng *bnr* devjenk

devjenî *m* 1. ağız dalaşı (veya dalaşması), atışma, dalaşma 2. söz yarışı, söz düellosu ~ **avêtin hev ağız dalaşı** (veya dalaşması) yapmak

devjenîkirin *m* ağız dalaşı (veya kavgası) yapma, takışma, ağız kavgası yapma, atışma, dalaşma, dırışma, dilleşme

devjenî kirin *l/gh* ağız dalaşı (veya kavgası) yapmak, takışmak, ağız kavgası yapmak, atışmak, dalaşmak, dırışmak, dilleşmek

devjenk *m* ağız dalaşı (veya dalaşması), ağız kavgası, çekiş * **ji devjenkan hez dikir** ağız dalaşlarını seviyordu ~ **avêtin hev ağız da-**

laşî (veya dalaşması) yapmak ~ **pê re kirin** çekişmek * **ez bi te re nakim devê te** seninle çekişmem

devjêberdan *m* 1. bırakma (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçme) 2. bırakma (uğraşmaz olma, artık uğraşmama) 3. boş verme (önemsememe) 4. terketme, bırakma, geçilme 5. vazgeçme 6. arkasını (veya peşini) bırakma 7. istifa etme, çekilme 8. bozma (bırakma, dağıtma)

dev jê berdan *l/bw* 1. bırakmak (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçmek) * **tu dê dev ji cixareyê berdî?** sigarayı bırakacak mısın? 2. bırakmak (uğraşmaz olmak, artık uğraşmamak) * **em dev ji vî tiştî berdî** bu işi bırakalım 3. boş vermek (önemsememek) * **dev jê berde**, **tu li karê xwe binêre** boş ver, sen işine bak 4. terketmek, bırakmak, geçilmek * **dev ji dê tê berdan lê ji yarê nayê** berdan anadan geçilir yârdan geçilmez 5. vazgeçmek 6. arkasını (veya peşini) bırakmak (bırakmak, dağıtma) * **dev ji karê xwe berda** işini bozdu

devjêberdayî *rd* 1. terkedilmiş, metruke 2. boş bırakılmış 3. terk edilmiş, vazgeçilmiş olan 4. çekkin

devjêberdayîn *m* 1. bırakma (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçme) 2. bırakma (uğraşmaz olma, artık uğraşmama) 3. boş verme (önemsememe) 4. terketme, bırakma, geçilme 5. vazgeçme 6. arkasını (veya peşini) bırakma 7. istifa etme, çekilme 8. bozma (bırakmak, dağıtma)

dev jê berde *b* boş ver, geç, takma kafa

dev jê hatin berdan *l/tb* 1. terkedilmek 2. vazgeçilmek

devjêqerîn *m* 1. bırakma (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçme) 2. bırakma (uğraşmaz olma, artık uğraşmama) 3. boş verme (önemsememe) 4. terketme, bırakma, geçilme 5. vazgeçme 6. arkasını (veya peşini) bırakma 7. istifa etme, çekilme 8. bozma (bırakmak, dağıtma)

dev jê qerîn *l/bw* 1. bırakmak (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçmek) * **tu dê dev ji cixareyê biqerî?** sigarayı bırakacak mısın? 2. bırakmak (uğraşmaz olmak, artık uğraşmamak) * **em dev ji vê meseleyê biqerîn** bu meseleyi bırakalım 3. boş vermek (önemsememek) 4. terketmek, bırakmak, geçilmek * **dev ji dê tê qerîn lê ji yarê nayê** berdan anadan geçilir yârdan geçilmez 5. vazgeçmek 6. arkasını (veya peşini) bırakmak 7. istifa etmek, çekilmek 8. bozmak (bırakmak, dağıtma)

devjêqeriyayî *rd* 1. terkedilmiş, metruke 2. boş bırakılmış 3. terk edilmiş, vazgeçilmiş olan 4. çekkin

devjihev *rd* 1. ağız açık 2. güleğen 3. açık ağızlı, aptal
dev ji hev berdan *l/bw* boşanmak
dev ji hev bûn *l/bw* ağız açık kalmak
devjihevî *m* ağız açık olma durumu
dev ji hev man *l/bw* ağız açık kalmak
devjihevmayî *rd* ağız açık ayran delisi
devjihevmayîn *m* ağız açık kalış
devjinik *rd* 1. karı ağızlı 2. kadınlarla çene çalmayı seven erkek
devjiniktî *m* 1. karı ağızlılık 2. kadınlarla çene çalmayı sevme durumu
dev ji xwe berdan *l/bw* 1. ağızına geleni söylemek 2. kendini (kapıp) koyu vermek
devkasik *rd* 1. ağız kısmı içe dönük olan 2. büyük ağızlı (ağız büyük olan) 3. susak ağızlı
devkeçik *rd* karı ağızlı
devkelpok *rd* 1. ağızında dişli olmayan 2. açık ağızlı, aptal
devken *rd* güleç, güleç yüzü ~ *in lê zik tije ye* öperken ısırır
devkenî *m* güleçlik
devkenîbûn *m* gülümseme
devkenî bûn *l/gh* gülümsemek
devkenîtî *m* güleçlik
devkenok *rd* güleç
devkenokî *h* güleççe ~ *bûn* güler yüzü olmak
devkenokîtî *m* güleçlik
devker *rd/argo* sesine, soluğuna egemen olmayıp yüksek sesle ve tükürük saçarak konuşan
devkevçik *zo/m* kaşıkçın (Spatula clypeata)
devkivil *rd* beceriksizce konuşan kimse
devkî *rd/h* 1. sözlü, şifahen, şifahi 2. *rd* sözsel
devko *rd* küt ağızlı, kör ağızlı (bıçak ve benzeri kesici aletler için)
devkox *rd* üst çenesi ilerde olan
devkutkê *nd* bir oyun adı
devlalik *rd/argo* kekeç, peltek
devleq *rd/nt* boşboğaz, geveze (sır saklamayan)
devleqîtî *m* boşboğazlık
devlewitandî *rd* ağız bozuk
devlewitandîbûn *m* ağız bozuk olma
devlewitî *rd* ağız bozuk
devlewitîbûn *m* ağız bozuk olma
devlêkirin *m* ısıрма
dev lê kirin *l/bw* ısırmak
dev lê qelaştin *l/bw* (birini) konuşamaz duruma getirmek, sus pus etmek, köşeye sıkıştırmak
devliken *rd* güleç, güler yüzü ~ *bûn* güler yüzü olmak
devlikenî *m* güleçlik, güler yüz
devlikenîtî *m* güleçlik
devlikentî *m* güler yüzlülük
devling *bnr* devdeling
devlok (I) *zo/nd* fil (Elphas)

devlok (II) *rd/nt* 1. lâkırdıcı, lâfazan, lâfçı, lâkardı kavafı 2. boşboğaz, geveze (sır saklamayan)
devlokî *m* 1. lâfazanlık, lâfçılık 2. boşboğazlık ~ *kirin* 1) lâfazanlık yapmak 2) boşboğazlık etmek
devmeqes *nd* 1. makasla açılan kenar 2. *n* kesinti (kesilen parçalar)
devmeqesk kırıntı (kırılan şeyden kalan küçük parça)
devmezbût *rd* ağız sıkı
devmezin *rd* iri ağızlı
devmil *n* kol ağızı, yen ağız
devmilk *n* yen ağız
devmirî *rd* ağız lâf yapmayan, konuşmaktan âciz kimse
devnemezbût *rd* ağız kalabalık
devnemezbûtî *m* ağız kalabalık olma
devnerm *rd* 1. tatlı dilli (veya sözlü) 2. ılımlı, yumuşak dilli (kimse)
devnermî *m* 1. tatlı dillilik (veya sözlülük) 2. ılımlılık, yumuşak dillilik 3. ağız yapma, yağcılık yapma ~ *kirin* ağız yapmak, yağcılık yapmak
devneseknî *rd* çalçene
devneseknîtî *m* çalçenelik
devnixûn *m* 1. kapak (özellikle içinde yemek pişirilen ve kazan gibi büyük kapların üzerine kapamak için kullanılır) 2. *mec* baş aşağı olma
devo (I) *n* ağız (çocuk dilinde) ~ *hiş* ketum ol
devo (II) *m* bidon
devok *rz/m* 1. ağız, şive, aksan * **devoka Amedê** Amed ağızı 2. *mzk* ağız (bir bölge ezgilerinde görülen özelliklerin tümü) ~ *a gel* *rz* halk ağızı ~ *a herêmî* *rz* bölgesel ağız, halk ağızı, taşra ağızı
devokî *rz/rd* 1. ağızsız 2. *h* sözel, şifahen
devokxerab *rd* şivesiz
devoş *m* kirli su
dev pê nekirin *l/bw* ağızına koymamak, ağızını sürmemek
devpis *nd/nt* ağız bozuk, ağız pis, küfürbaz (sövmeyi huy edinmiş kimse)
devpîsî *m* ağız bozuk olma, ağız pis olma, küfürbazlık
devqazme *n* ölü gömmeye gidenler için hazırlanan aş
devqelişandî *rd/argo* ağız açık, iri ağızlı
devqîç *rd* açık ağızlı, aptal
devqîzik *rd* karı ağızlı
devqusq *zo/h* dana burnu (Gryllotalpa vulgaris)
devra *bnr* derve
devreş *nd* karaağız (köpek ve kurt ismi olarak kullanılır) * **gurê devreş** karaağızlı kurt
devring *m* burunluk, burunsak, dişindirik (ipe ilmik atarak hayvanın ağızına takılan gem)
devrî (I) *m* altı kişilik yemek kabı

devrî (II) *m* kova
devrût *rd/argo* aç, sefil
devsist *rd* sır saklamayan, ketum olmayan
devsistî *m* sır saklanama
devsitbûn *m* sır saklanama
devşeh *nd* bir defada yün tarağı ağzına gelebi-
 lecek miktarda yün destesi
devşewitî *m* yağ, pekmez ve ekmek karışımı
 tatlı bir yemek
devşewtk *m* pekmez içine atılarak yapılan bir
 tür tatlı
devşêl *m* ayran artığı
devşêr *bot/n* aslan ağzı
devşik (I) *m* gücü
devşik (II) *n* 1. çekel, küçük çapa (toprağı e-
 şelemek için kullanılan ağaç saplı demir ka-
 zı aracı) 2. çapa (çapalama işi)
devşikeft *rd/argo* iri ağzılı
devşikker *nd/nt* çapacı
devşikkerî *m* çapacılık
devşiranî *m* ıslatma (bir şeyi kutlamak için
 verilen tatlı veya başka bir şey)
devşîrîn *rd* tatlı dilli (veya sözlü)
devşîrînî *m* tatlı dillilik
devşo *m* 1. atık su, bulaşık suyu 2. ayran artı-
 ğı
devşor *rd* beleşçi, başkalarından geçinmeye a-
 lışmak
devşorbe *rd* salya ağzılı, konuşurken ağzı su
 yapan kimse
devşujî *rd* salya ağzılı
devşûtik *rd* salya ağzılı
devşûti *rd* yağcı, yalaka
devtaji *rd* koca ağzılı
devteqîn *rd/nt* boşboğaz, geveze (sır saklama-
 yan)
devteqînî *m* boşboğazlık
devtêl *m* sürtne ağı
devtijî *rd* çenesi düşük, boşboğaz, geveze
 (yerli yersiz konuşan)
devtijîtî *m* boşboğazlık ~ **kirin** boşboğazlık
 etmek
devtî *m* nişasta
devvekirî *rd* ağzı açık, açık ağzılı
devxane *m* ölü için verilen yemek, kırk yeme-
 ği gibi
devxîrb *rd* dişsiz
devxûn *bnr* derxûn
devxwar *rd* eğri ağzılı, yılık
devxweş *rd* 1. bal dudaklı, tatlı dilli (veya söz-
 lü) 2. *nd/nt* müdara, yüze gülücü
devxweşî *m* 1. bal dudaklılık, tatlı dillilik (ve-
 ya sözlülük) 2. müdaralık, yüze gülme, yüze
 gülücülük ~ **kirin** müdaralık yapmak
devxweşî kirin *l/gh* müdara etmek, dost gibi
 görünmek, yüze gülmek
devzarî *m* ses taklidi
devzarîkirin *m* ses taklidi yapma (birinin) ko-
 nuşmalarını taklit yapma)

devzarî kirin *l/gh* ses taklidi yapmak (birinin)
 konuşmalarını taklit yapmak)
devzendik *n* kol ağzı, kol kapağı, kolluk
devzeng *bnr* devzendik
devzirav *rd* 1. ince ağzılı 2. *mec* tüfek
devziwa *rd* aç, susuz (yiyeceksiz, içeceksiz
 kalmış olan) ~ **man** aç susuz kalmak
devziwabûn *m* 1. aç susuz kalma 2. -den mah-
 rum kalma
devziwa bûn *l/ngh* 1. aç susuz kalmak 2. -den
 mahrum kalmak
devziwabûyîn *m* 1. aç susuz kalış 2. -den
 mahrum kalış
devziwakirin *m* 1. aç susuz bırakma 2. -den
 mahrum bırakma
devziwa kirin *l/gh* 1. aç susuz bırakmak 2. -
 den mahrum bırakmak
devzûr *rd* büzük, eğri ağzılı
devzûrik *rd* büzük, eğri ağzılı
dew (I) *n* 1. ayran 2. balık, külleme (bağlarda
 görülen küllenme hastalığı) ~ **dixwaze ko-
 dika wî li pişt qûna wî ye** istemem yan ce-
 bime koy ~ **kulandin** yayık yaymak ~ **lê
 xistin** küllenme hastalığına yakalanmak ~
tune fir bike li hespê siwar dibe çîr dike
 ayrıntı yok içmeye, atla (veya tahturevanla)
 gider sıçmaya ~ **pê ve kirin** yayık yaymak
 ~ê **ceribandî ji mastê ne ceribandî çêtir e**
 denenmiş şey denenmiş olana tercih edilme-
 li ~ê **heyrano pê kulandin** (birine) çok cefa
 çekirmek ~ê **(yekî) kişîşîn** ayrıntı kabarmak
 (öfkelenmek) ~ê **kîs** süzme ayran ~ê
(yekî) pêl dan ayrıntı kabarmak (öfkelen-
 mek) ~ê **(yekî) pişpişîn** ayrıntı kabarmak
 (öfkelenmek) ~ê **ron** pek katı olmayan ay-
 ran ~ê **te li gebola te be** gölge yapma ihsan
 istemem
dew (II) *m* örümcek ağı * **dewa pindirê ö-
 rümcek ağı**
dewa *m* deva
dewakirin *m* tedavi etme
dewa kirin *l/gh* tedavi etmek
dewam *m* 1. devam (sürme, sürüp gitme) 2.
 devam (bir yere belli bir amaçla, gereken
 zamanlarda gitme) 3. devam (ilave, parça) ~
bike! devam!, devam et!
dewamkirin *m* 1. devam etme, sürme, sürüp
 gitme 2. devam etme, sürme (zaman geçme)
 3. devam etme, sürme, tutma (zaman alma)
 4. devam etme (bir yere belli bir amaçla, ge-
 reken zamanlarda gitme) 5. gitme (dayan-
 ma) 6. uzanma
dewam kirin *l/gh* 1. devam etmek, sürmek,
 sürüp gitmek * **şîlî tam çar roj bêatlebûn**
dewam kir yağış tam dört gün aralıksız sür-
 dü 2. devam etmek, sürmek (zaman geç-
 mek) 3. devam etmek, sürmek, tutmak (za-
 man almak) * **ev kar du saet dewam nake**
 bu iş iki saat sürmez sürmek, tutmak (zaman

almak * **vî karî tam çar seat dewam kir** bu iş tam dört saat tuttu **4. devam etmek** (bir yere belli bir amaçla, gereken zamanlarda gitmek) **5. gitmek (dayanmak) * ev sol pir bi hêsanî dê salek dewam bike** bu ayakka-bi rahat rahat bir yıl gider **6. uzanmak * li kenarê avê dar dewam dikirin** su kenarında ağaçlar uzanıyordu

dewamkiri *rd* devam edilmiş, sürdürülmüş

dewan *m* müzakere

dewandin *m* tedavi etme

dewandin *l/gh* tedavi etmek

dewar *nd/nt* **1. sığır, büyük baş hayvan 2. mec sığır (anlayışsız, kaba saba kimse) 3. mec hayvan, nağır (seslenme biçimi olarak) ~a gir** yük hayvanı ~**ên gir** büyük baş hayvan ~**ên reş** kara sığır ~**ên stûr** büyük baş hayvan.

dewara gir *nd* yük hayvanı

dewara reş *zo/nd* kara sığır

dewara stûr *zo/nd* büyük baş hayvan.

dewara yeksim *zo/nd* tek turnaklı hayvan

dewarên gir *zo/nd* tek turnaklı hayvan

dewarên stûr *zo/nd* çift turnaklı hayvan

dewarking *bnr* dewar

dewarkî *rd/h* hayvanca, hayvanî

dewartî *m/mec* hayvanlık, hergelelik (hayvanca davranma) ~ **kirin** hayvanlık etmek

dewbir *rd* uğursuz, kısmetsiz kimse

dewçik *rd* çok olgunlaşmış meyve

dewçink *m* **1. atık (süt veya yoğurt çalkalama-ya yarar küçük yayık) 2. oğlak tulumudan yapılma su tulumu**

dewdabir *m* fitetme (karşılama, denk getirme)

dewdabirbûn *m* haklaşma, ödeşme

dewdabir bûn *l/gh* haklaşmak, ödeşmek

dewdabirkin *m* kapama, kapatma (karşılama, denk getirme)

dewdabir kirin *l/gh* kapamak, kapatınak (karşılamak, denk getirmek) * **ev îkramiye dê deynê min dewdabir bike** bu ikramiye borcunu kapar

dewdank *m* ayrılanlık

dewdew *zo/nt* dudu, papagan

dewdewe *m* kapı tokmağı

dewdewk *m* vıcık vıcık şişkinlik hali

dewdewkî *rd* vıcık vıcık şeklindeki şişkinlik

dewe (I) *bnr* dawe

dewe (II) *m* bidon

dewedar *bnr* dawedar

deweran *m* deveran

dewêg *g* bile, dahi, rağmen

dewêjn *m* tortu, çökelti

dewê *kis nd* süzme ayran

dewêl (I) *m* sırim

dewêl (II) *nd* düvel (devletin çoğulu) * **bi heft dewêlan re şer daniye** yedi düvele savaş açmıştı

dewêt *m* divit

dewfiroş *nd/nt* ayrıncı (satan kimse)

dewfiroşî *m* ayrıncılık

dewibandin *m* yumuşatma, vıcık vıcık etme (vücut derisi, kavun karbuz kabuğu gibi şeyler için)

dewibandin *l/gh* yumuşatmak, vıcık vıcık etmek (vücut derisi, kavun karbuz kabuğu gibi şeyler için)

dewibîn *m* yumuşama, vıcık vıcık olma

dewibîn *l/gh* **1. yumuşamak, vıcık vıcık olmak * tav li zebeş û petêxan dixê didewibîne** güneş kavun ve karpuzları vurup yumuşatıyor **2. bnr** deribîn

dewijn *m* tortu, çökelti

dewijink *bnr* dewijn

dewik *m* kızmış yağın tortusu

dewir *bnr* dewr

dewirandin *m* geçindirme

dewirandin *l/gh* geçindirmek

dewirîn *m* geçinme

dewirîn *l/gh* geçinmek

dewisandek *m* sıkıştırıcı, cendere

dewisandin *m* **1. bastırma (sıkıştırarak basma)**

2. tika basa doldurma, tepme (üzerine basarak sıkıştırma) 3. sıkıştırma, tıktırma, tıkma (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırma) 4. basma (sıkıştırarak yerleştirme) 5. sıkılama (dolma tüfek, tabanca gibi silâhları ağızdan doldurarak sıkıştırma)

dewisandin *l/gh* **1. bastırmak (sıkıştırarak basmak) 2. tika basa doldurmak, tepmek (üzerine basarak sıkırtmak) * hirî dewisande**

de cewal yünü çuvala tepti **3. sıkırtmak, tıktırtmak, tıkmak (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırmak) 4. basmak (sıkıştırarak yerleştirmek) * penêr dewisande kûp** küpe peynir bastı **5. sıkılamak (dolma tüfek, tabanca gibi silâhları ağızdan doldurarak sıkırtmak) ~ devê (yekî) ağızına tıkmak**

dewisandî *rd* **1. sıkı, tıkız (iyice sıkıştırılmış, doldurulmuş) 2. tıktık, sıkışık 3. basılı * kûpê dewisandî yê penêr** basılı peynir kûpü **4. h** tika basa

dewisî *rd* sıkışık, tıktık

dewisîn *m* **1. bastırılma (sıkıştırılarak basılma)**

2. tika basa doldurulma (üzerine basılarak sıkıştırılma) 3. sıkıştırılma, tıktırma, tıktırılma (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırılma) 4. basılma (sıkıştırılarak yerleştirilme) 5. sıkılanma (dolma tüfek, tabanca gibi silâhları ağızdan doldurarak sıkıştırılma)

dewisîn *l/gh* **1. bastırılmak (sıkıştırılarak basılmak) 2. tika basa doldurulmak (üzerine basılarak sıkıştırılmak) 3. sıkıştırılmak, tıktırılmak, tıktırılmak (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırılmak) 4. basılmak (sıkıştırılarak yerleştirilmek) 5. sıkılanmak (dolma tüfek, tabanca gibi silâhları ağızdan doldurarak sıkıştırılmak)**

dewişandin *m* doğrama

dewişandin *l/gh* doğramak

dewixandin *m* 1. boğazlama 2. bayılma 3. bereleme

dewixandin *l/gh* 1. boğazlamak 2. bayılmak 3. berelemek

dewixandî *rd* 1. boğazlanmış olan 2. bereli (yara bere) 3. boğuk, boğunuk (ses)

dewixandîbûn *m* boğuklaşma

dewixandîbûn *l/gh* boğuklaşmak

dewixî *rd* 1. bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan) 2. boğuk, tıkanık, kısık (ses için) * dengê dewixî kısık ses

dewixîbûn *m* 1. boğuklaşma 2. kısıklık, tıkanıklık (ses için)

dewixîbûn *l/gh* boğuklaşmak

dewixîn *m* 1. bertilme, berelenme 2. kısılma (ses için) 3. içi geçme, bayılma, tikslenme

dewixîn *l/gh* 1. bertilmek, berelenmek 2. kısılmak (ses için) 3. içi geçmek, bayılmak, tiksinmek

dewixîtî *m* kısıklık (ses için)

dewixok *rd* kısık (ses)

dewixokî *rd/h* kısıkça

dewixokîtî *m* kısıklık

dewiyan *fel/m* 1. çözümleme, tahlil, analiz 2. *rz* çözümleme, tahlil, analiz 3. *kîm* çözümleme, tahlil, analiz ~a *mîzê* idrar tahlili ~a *xwînê* kan tahlili

dewiyanandin *m* çözümleme, tahlil etmek

dewiyanandin *l/gh* çözümlemek, tahlil etmek (bir şeyi incelemek)

dewiyanî *rd* çözümlemiş

dewiyanî *rd* çözümlemeli, tahlili, analitik

dewiyanî *rd* çözümleyici

dewiyanî *m* çözümleyicilik

dewiyanî *rd* çözümsel

dewîn (I) *m* 1. ayran çorbası 2. etli bir yemek

dewîn (II) *l/gh* tedavi olmak

dewk *m* yağ eritildiğinde üzerinde biriken tortu

dewkasik *m* ayran kasesi

dewker *nd/nt* ayrıncı (imal eden)

dewkerî *m* ayrıncılık

dewkîs *nd* süzme ayran

dewkul *m* 1. yayık 2. argo göbek ~ kulandin yayık yaymak

Dewl *ast/m* Kova (burcu)

dewl (I) *m* 1. kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap) * dewla bîrê kuyu kovası 2. buğday hunisi * dewla aşê değirmen buğday hunisi

dewl (II) *ant/m* sidik torbası, idrar torbası, mesane

dewl (III) *m* dahol

dewl (IV) *m* sıırım

dewla aşê *nd* buğday hunisi

dewla mîzê *ant/nd* mesane, sidik torbası, idrar torbası

dewle *m* buğday hunisi

dewlemend *rd* 1. zengin, gönç, varıl * malbateke dewlemend zengin bir aile 2. zengin (yararlı veya kendisinden beklenilen, istenilen nitelikleri çok olan) * zîmanekî dewlemend zengin bir dil 3. zengin (verimli) * siruştêke dewlemend zengin bir doğa ~ bûn zengin olmak

dewlemendbûn *m* zenginleme, zenginleşme, varıllaşma

dewlemendbûn *l/gh* zenginlemek, zenginleşmek, varıllaşmak

dewlemendbûyîn *m* zenginleme, zenginleşme, varıllaşma

dewlemendî *m* zenginlik, varıllık, gönçlük ~ ~yê dikişîne mal malı çeker

dewlemendkirin *m* zenginleştirme, varıllaştırma

dewlemend kirin *l/gh* zenginleştirmek, varıllaştırmak

dewlet *m* 1. devlet * dewletên ku endamê Yekîtiya Erûpayêne Avrupa Birliğine üye devletler 2. devlet (devletin yönetim katı, hükûmet) 3. devlet (tali) * teyrikê dewletê devlet kuşu, tali kuşu 4. zenginlik * xwedî dewleteke pir in büyük bir zenginliğe sahip 5. saltanat (bolluk ve zenginlik, gösterişli yaşayış) ~ dirêse ga golikê dibalêse tenceresi kaynakten maymunu oynarken ~a bilez pez û rez çabuk yetişen ve sahibini erken zengin eden küçük baş hayvan ve bağıdır ~a (yekî) dirêse tenceresi kaynakten maymunu oynarken ~a (yekî) lê xistin şansı yaver gitmek, başma devlet kuşu konmak * dewleta te lê xist şansın yaver gitti ~a nehênî gizli devlet, derin devlet ~a (yekî) rêstin şansı yaver gitmek, başma devlet kuşu konmak ~a sermayedar kapitalist devlet ~a tampon hiq tampon devlet ~ên hêzdar güçlü devletler ~ên mezin büyük devletler, güçlü devletler

dewletbûn *m* devletleşme

dewletbûyîn *m* devletleşme

dewletî *rd* devletli, zengin, bey (mutluluk ve refah içinde olan) * malbateke dewletî zengin bir aile

dewletîbûn *m* 1. zenginleme, zenginleşme 2. kamulaştırılma

dewletîbûn *l/gh* zenginlemek, zenginleşmek 2. kamulaştırılmak

dewletîbûyîn *m* zenginleme, zenginleşme 2. kamulaştırılma

dewletîkirin *m* kamulaştırma (devletleştirme)

dewletî kirin *l/gh* kamulaştırmak (devletleştirmek)

dewletîkirî *rd* kamulaştırılmış

dewletok *m* devletçik

dewletparêz *rd* devletçi, devlet yanlısı

dewletparêzî *m* devletçilik

dewletperest *rd* koyu devletçi
dewletperestî *m* koyu devletçilik
dew lê xistin *l/bw* küllenme hastalığına yakalanmak
dewlêxistî *rd* ballıklı (üzüm için)
Dewlik *ast/m* Kova (burcu)
dewlik *m* kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)
dewliqandin *m* sarkıtma
dewliqandin *l/gh* sarkıtmak
dewliqî *rd* salpa, sarkık
dewliqîbûn *m* sarkıklık
dewliqîn *m* sarkma
dewliqîn *l/gh* sarkmak
dewlok *rd* hilekâr, hilebaz, aldatıcı
dewlokî *m* hilekârlık, hilebazlık
dewm *bnr* dehım (II)
dewmast *n* ayrılanı yoğurt
dewr (I) *m* 1. devir, devre (kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası) 2. devre, dönem (bir çağ içinde belli özellikleri olan sınırlı zaman süresi) 3. devre, dönem (yasama meclisinin iki seçilişi arasındaki zaman süresi) 4. devre, dönem (bir yıl içindeki iki ayırıcı öğretim süresi) ~a **amadehiyê** hazırlık devresi (dönemi) ~a **hêvotinê** (perwerde an jî **şerdayê**) eğitim dönemi ~a **karbonê** karbon dönemi ~a **naşitiyê** emekleme çağı (veya dönemi) ~e **ke nû dan destpêkirin** devir açmak
dewr (II) 1. devir, dönüş 2. devir, devretme, aktarılma, aktarma * **ji erebeyê dewra mal bo wagonê** malın arabadan vagona devri 3. devir, devretme (bir malın mülkiyetini veya bir mal üzerindeki hakkı bir başkasına geçirme) * **dewra erebeyê biqelêbe ser wê** arabanın devrini onun üstüne yap 4. devir (bir görevin bir kimseden başkasına geçme) 5. devir, çevrim (sürekliliği ve düzenli değişimi) ~î **(yekî) kirin** (birine) devretmek (bir malın mülkiyetini, bir mal üzerindeki hakkı başkasına geçirmek) * **hevalê min karê xwe dewrî min kir** arkadaşım işini bana devretti * **heqê xwe yê li ser erebeyê dewrî min bike** bana arabanın üzerindeki hakkını devret
dewr (III) *m* rol * **bi dewra xwe rabe** roluna göre hareket et
dewran *m* 1. devran (dünya) 2. devran (zaman) ~ **derbas kirin** saltanat sürmek (bölük içinde yaşamak) ~e **xweş bihartin** (an jî **derbas kirin**) iyi ömür sürmek
dewranbexş *rd* iyi bir dönem bahşeden, sağlayan
dewrandiftî *rd* güngörmüş
dewrannas *rd* güngörmüş, tecrübeli kimse
dewrbûn *m* devrolma
dewr bûn *l/gh* devrolmak
dewrdaîm *m* devridaim

dewrdar *rd* devirli
dewre (I) *rd* yanlış
dewre (II) *m* 1. devre * **dewreya pêşîn a maçê qediya** maçın ilk devresi bitti 2. *fiz* devre, çevrim * **dewreya elektrîkê** elektrik devresi ~ya **girtî** *fiz* kapalı devre ~ya **kin** (an jî **kurt**) *fiz* kısa devre ~ya **vekirî** *fiz* açık devre
dewregirtî *fiz* kapalı devre
dewretî *m* yanlışlık
dewreya duduyan *sp* ikinci devre (veya yarı)
dewreya ewilî *sp* ilk yarı
dewreya pêşîn *sp* ilk yarı
dewrêş *ol/n* derviş
dewrêşî *m* dervişlik
dewriye *lşk/m* devriye ~ **gerîn** devriye gezmek, kol gezmek
dewrî (I) *m* 1. tabak (yiyecek koymaya yarar az derin veya yayvan kap) 2. *rd* tabak (bir tabağın alacağı miktar)
dewrî (II) *rd* devrî, çevrimsel
dewrîkirin *m* devretme, göçerme
dewrî kirin *l/gh* devretmek (bir malın mülkiyetini, bir mal üzerindeki hakkı başkasına geçirmek)
dewrîkirî *rd* devredilmiş
dewrûber *bnr* dorûber
dews *m* 1. iz, yer (bir şeyin geçtiği veya önceden bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan) * **dewsa pê** ayak izi * **dewsa devê kêrê xuya** ye bıçağın izi belli * **di tiliya wî de dewsa hingulîskê** parmağındaki yüzük izi 2. yerine * **ez di dewsatê de bûma!** ben senin yerinde olsaydım! 3. *m* oyuk * **dewsa nalan** nal oyukları ~a **ling** ayak izi ~a **pê** ayak izi ~a **xwe girtin** 1) yerini kapmak 2) yerleşmek
dewsandek *m* cendere
dewsek *rd* yedek
dewsgêr *nd/nt* izci (iz süren)
dewsgêrî *m* izcilik
dewsgîr *nd/nt* 1. ardıl, halef 2. vekil (birinin yerini almış olan kimse)
dewsgîrî *m* 1. ardıllık, haleflik 2. vekillik
dewsgîrtî *rd* yerine geçmiş kimse
dewsok *nd/nt* vekil
dewsyar *nd/nt* muavin
dewsyarî *m* muavinlik
dewşek *m* döşek
dewşo *m* ayrılan atığı
dewşorme *dîr/rd* devşirme
dewx *m* 1. ezinti, kıyıntı (açlık sebebiyle midede duyulan eziklik) 2. iç baygınlık, iç geçme * **ji birçinan dewxa min çû** açlıktan içim geçti ~a **(yekî) çûn** 1) ezilmek, iç geçmek (veya bayılmak), midesi ezilmek (veya kazınmak), içi ezilmek (veya kazınmak), yüreği bayılmak (veya ezilmek) * **dewxa min diçe, ez qedehek şîr vexwim** içim ezi-

liyor bir bardak süt içeyim 2) içi geçmek, baygınlık geçirmek 3) çarpılmak, çekiciliğine kapılmak

dewxçûn *m* iç geçme, baygınlık geçirme

dewxêlobûn *m* içi geçme

dewxêlo bûn *l/gh* içi geçmek

dexalet *m* 1. dehalet, sığınma 2. rica ~ **jê kirin** -den rica etmek, ricada bulunmak ~ **kirin** rica etmek

dexdanik *m* ocak eşeği, sacayağı, sacayak

dexel (I) *bot/m* bir tür yabani ot

dexel (II) *nd/n* 1. hilebaz, hileci 2. *rd* kaba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz)

dexelî *m* 1. hilebazlık, hilecilik 2. kabalık ~ **kirin** 1) hilebazlık yapmak 2) kabalık etmek

dexelîbûn *m* kabalaşma

dexelî bûn *l/gh* kabalaşmak

dexelkirin *m* kabalaştırma

dexel kirin *l/gh* kabalaştırmak

dexes *rd/nt* kışkanç, güncü, hasetçi, hasut ~ **bûn** kışkanç olmak

dexesî *m* kışkançlık, haset, çekememezlik, günü, hasetlik ~ **jî cilê canê xwe kirin** sağ gözünü sol gözünden sakınmak ~ **kirin** kışkançlık yapmak

dexesîkirin *m* kışkanma, çekemeine, haset etme, güncüleme

dexesî kirin *l/gh* kışkanmak, çekememek, haset etmek, güncülemek

dexesîfî *m* kışkançlık, çekememezlik, güncülük

dexesker *nd/nt* kışkanç

dexeskerî *m* kışkançlık

dexesok *rd/nt* kışkanç, güncü ~ **bûn** kışkanç olmak

dexesokî *m* kışkançlık, güncülük ~ **kirin** kışkançlık yapmak

dexesoktî *m* kışkançlık, güncülük

dexezar *rd* hırçın

dexezarî *h* hırçınca

dexezarîbûn *m* hırçınlaşma

dexezarî bûn *l/gh* hırçınlaşmak

dexezarîtî *m* hırçınlık ~ **kirin** hırçınlık etmek

dexil *m* 1. ekin 2. tahl ~ **û dan** (an jî zad) hububat

dexilfiroş *nd/nt* ahul satıcısı

deximandin *m* damgalama

deximandin *l/gh* damgalamak

deximandî *rd* damgalı

deximîn *m* damgalanma

deximîn *l/gh* damgalanmak

dexisan *m* kışkanma, kışkanış

dexisandin *m* kışkandırma

dexisandin *l/gh* kışkandırmak

dexisandî *rd* kışkandırılmış

dexisîn *m* kışkanma

dexisîn *l/gh* kışkanmak

dexisok *bnr* dexesok

dexî *m* meyve bahçesi

dexîl (I) *m* sığınma, dehalet * **ez ketime dexîla** te sana sığınmışım

dexîl (II) *m* çekmece

dexîlok *m* çekmece

dexîloka kincan *nd* şifonyer

dexl (I) *m* 1. sığınma * **min xwe avêtiye dexla** te ben sana sığınmışım 2. rica * **ez tēm dexla** te senden ricada bulunuyorum

dexl (II) *m* çekmece

dexlik (I) *bnr* dehlik

dexlik (II) *m* çekmece, küçük çekmece

dexme *m* 1. damga 2. en, damga, dağ (hayvanlara veya eşyalara vurulan işaret) 3. yara izi

dexmeker *nd/nt* damgacı

dexmekirin *m* 1. damgalama 2. damgalama, dağlama (kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurma)

dexme kirin *l/gh* 1. damgalamak 2. damgalamak, dağlamak (kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurma)

dexmekirî *rd* dağlı, dağlanmış olan

dexma *reş bj/nd* karamuk (nastalık adı)

dexos *nd/nt* kışkanç

dexosî *m* kışkançlık

dexosîkirin *m* kışkanma

dexosîkirin *l/gh* kışkanmak

dexs *m* kışkanma

dexsînî *m* kışkançlık ~ **kirin** kışkançlık yapmak

dexsok *rd* kışkanç ~ **bûn** kışkanç olmak

dexsoyî *rd/nt* kışkanç ~ **bûn** kışkanç olmak

dexsoyîfî *m* kışkançlık ~ **kirin** kışkançlık yapmak

dexşandin *m* dürtme

dexşandin *l/gh* dürtmek (ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek)

dexûn *bnr* doxin

dexûs *bnr* dexos

dexver *m* başkalarından güçlü olma durumu

dexwîn *m* kapak (özellikle içinde yemek pişirilen ve kazan gibi büyük kapların üzerine kapamak için kullanılır)

dey (I) *m* ot yığını

dey (II) *m* köy

deyatî *m* köylülük

deyax *m* dayanma, dayanç

deyaxkirin *m* dayanma

deyax kirin *l/gh* dayanmak

deydik *m* 1. beşik 2. salıncak (küçük çocukları uyutmak için)

deydik *bnr* deydik

deykirin *m* 1. seslenme 2. konuşma 3. (seslenene) cevap verme, karşılık verme

dey kirin *l/gh* 1. seslenmek 2. konuşmak 3. (seslenene) cevap vermek, karşılık vermek

deyn *n* 1. borç 2. *mec* borç (birine karşı bir şeyi yerine getirme gerekliliği, yükümlülük) * **ev daynekî welat** e bu bir vatan borcudur 3.

mec alacak ~ **bi danê**, **rê bi çinê diqede**

borç ödemekle (veya vermekle), yol yürümekle tükenir ~ **bi danê xweş in** borcunu zamanında ödemek iyidir ~ **ewladê nêr e** alacağım olsun da ala kargada olsun ~ **hiştin** borç takmak ~ **jê stendin** (birinden) borç almak ~ **kirin** borç etmek (veya yapmak) ~ **mirov ber bi koledariyê ve dibe** borç adımlı köleleştirmeye götürür ~ **qamçiyê mêran e** borç yığının kamçısıdır ~ **qedandin** borcunu kapatmak ~ **stendin** (an jî **girtin**) borç almak ~ **û dû** borç harç ~ **xistîn stûyê (yekî)** (birine) borç takmak (bi) ~ **an debara xwe kirin** borç yemek (ji) ~ **an xelas bûn** borçtan kurtulmak ~ **ê ax li min bavo** alınması çok zor olan borç ~ **ê belawela** Çingene borcu ~ **ê çivîka çolê tenê lê tune** bûn uçan kuşa borcu olmak ~ **ê derveyî** dış borç ~ **ê (yekî) di ser serê (yekî) de qelap-tin** gırtlığına çıkmak, borca batmak ~ **ê (yekî) hatin qirikê** gırtlığına çıkmak, borca batmak ~ **ê (yekî) ji hezarî bihurîn** (an jî **zêdetir**) bûn borç bini aşmak ~ **ê mirî** alınmayan borç ~ **ê stû** boyun borcu ~ **ê xwe fit kirin** borcunu kapatmak ~ **ê xwe qedandin** borcunu kapatmak (ji) ~ **ê xwe re heqnexweş e** alacağına şahin, vereceğine karga (veya kuzgun) (ji) ~ **ê xwe re xweş bûn** borcunu bilmek ~ **ê xwe saxî kirin** hesabı temizlemek ~ **ê Xwedê** borç

deyndabir m fitetme, ödeme (karşılama, denk getirme)

deyndabirbûn m ödeme

deyndabir bûn l/gh ödemek

deyndabirkirin m ödeme, sayışma

deyndabir kirin l/gh sayışmak

deyndan m borç verme, borç ödeme

deyn dan l/gh borç vermek, borç ödemek

deyndar rd 1. borçlu **2. mec** borçlu (bir yüküm altında bulunun) **3.** borç (bir şeyi bir başkasının yardımıyla yapmış olan) * **xwendina xwe ji Rojen re deyndar e** okumayı Rojen'e borçlu **4. mec** alacaklı ~ **bûn** borçlu olmak ~ **derketin** borçlu çıkmak

deyndarbûn m borçlanma

deyndar bûn l/gh 1. borçlanmak **2. mec** borçlanmak (inanevî bir yükümlülük altına girinek)

deyndarbûyî rd borçlanmış olar,

deyndarbûyîn m borçlanmış

deyndarderketî rd borçlu çıkmış olan

deyndarî m borçluluk

deyndarkirin m borçlandırma

deyndar kirin l/gh 1. borçlandırmak **2. mec** borçlandırmak (manevî bir yükümlülük altına sokmak)

deyndarkirî rd borçlandırılmış olan

deyndayîn m borç veriş, borç ödeme

deyndêr nd/nt 1. alacaklı (borçlu karşıtı) **2.** alacaklı (birinde alacağı olan kimse) **3.** vere-

siyeci (veresiye veren) ~ **bûn** alacaklı olmak ~ **derketin** alacaklı çıkmak

deyndêrî m 1. alacaklılık **2.** veresiyecilik

deyneker bnr dengnekir

deynê stû nd vecibe, boyun borcu

deynik n önemsiz borç ~ **meynik** takıntı (küçük önemsiz borç)

deynker nd/nt borç alıcı

deynkirin m borç etme, borç yapma

deyn kirin l/gh borç etmek, borç yapmak

deynkirî rd borç edilmiş, borç yapılmış olan

deynnexweş nd/rd batakcı (borcunu ödemeyi alışkanlık haline getirmemiş kimse)

deynnexweşî m batakcılık

deynstîn nd alacak

deyn û dû nd borç harç

deynxweş rd borcunu bilen (borcunu zamanında ödeyen)

deynxweşbûn m borcunu bilme

deynxweş bûn l/gh borcunu bilmek

deyûs n deyyus

deywanî bot/m bir üzüm türü

deyz bnr döz

dezavantaj m dezavantaj

dezbênk m bağıldak, bağırdak (beşikteki çocuğu bağlamak için)

dezdar bnr dizdar

dezenfektan nd/rd dezenfektan

dezenfekte rd dezenfekte

dezenfektirin m dezenfekte etme

dezenfet kirin l/gh dezenfekte etmek

dezenfektirî rd dezenfekteli (dezenfekte edilmiş olan)

dezgeh (I) n 1. tezgâh (genellikle dükkanlarda satıcıların önündeki uzun masa) **2.** tezgâh (kahve, meyhan vb. de müşterilerin üzerinde yiyip içtikleri uzun masa veya büfe) **3.** tezgâh (üzerinde genellikle el veya küçük makinelerle iş görülen yapıp aracı) **4.** işletme (tarım, sanayi, ticaret, bankacılık gibi iş alanlarında kâr amacıyla bir sermaye yatırılarak kurulan kurum) **5.** oluşum, kurum, organizasyon **6.** organ * **dezgehên dewletê yên biryardanê** devletin karar organları ~ **bi hev xistin** tezgâhı kurmak ~ **danîn** (an jî **ragihandinê**) iletişim aracı

dezgeh (II) mzk/m makam

dezgehdar nd/nt tezgâhtar

dezgehdarî m tezgâhtarlık ~ **kirin** tezgâhtarlık yapmak

dezgehtî m organlık

dezgere m teskere

dezgirtî bnr destgirtî (I)

dezgîn m dizgin ~ **kirin stû** dizgin vurmak ~ **a hesp kişandin** dizginlenmek ~ **a (yekî) kişandin** dizginlemek (birinin aşırı davranışlarını önlemek) ~ **ên (yekî) hatin kişandin** (biri) dizginlenmek

dezgînkirin *m* dizginleme
dezgîn kirin *l/gh* dizginlemek

dezgînkirî *rd* dizginlenmiş

dezgîr *bnr* destgirtî (I)

dezgork *m* eldiven

dezîk *bîy/m* linin

deziyê *spî nd* pamukaki

deziyokî *rd* ipsi

dezî (I) *m* 1. tire (dikişte kullanılan pamuk ip-
liği) 2. *rd* tire (bundan yapılmış olan) ~yê

piştâ (yekî) qetîn beli kopmak

dezî (II) *m* kıvan (şekerlemeler için)

dezîdan *m* kıvanını bulma, kıvamına gelme

dezî *dan l/gh* kıvamını bulmak, kıvamına
gelmek

dezîdayî *rd* kıvamında

dezîdayîn *m* kıvamını bulma, kıvamına gelme

dezîfiroş *nd/nt* tireci, iplikçi (satan kimse)

dezîfiroşî *m* tirecilik, iplikçilik

deziğirtin *m* küflenme

dezî girtin *l/gh* küflenmek

deziğirtî *rd* küflü, küflenmiş

dezîker *nd/nt* tireci, iplikçi (imal eden)

dezîkerî *m* tirecilik, iplikçilik

dezmâl *bnr* destmal

dezû *bnr* dezî (I)

dê (I) *m* 1. ana, anne 2. ana (dince aziz tanınan
bazı kadınlara verilen saygı unvanı) 3. ana
(velinimet) * diya xizanan yoksullar anası
~ ber bi ewlad, ewlad ber bi çiya ve bir ba-
ba dokuz evlâdî besler, dokuz evlâd bir ba-
bayî beslemez ~ bibîne dotê ber hilîne ana-
sına bak kızını al ~ bibîne dotê lê werîne a-
nasına bak kızını al ~ bibîne hê dotê bine a-
nasına bak kızını al, kenarına bak bezini al ~
cihêzê qîzê ye, qîz umûda dê ye ana kızın
çeyizi, kız de anasının umududur ~ li keçê
(an jî qîzê) nexê wê li çokê bixê kızını döv-
meyen dizini döver ~ medresa zarokan e
çocuğun ilk okulu (veya öğretmen) anasıdır
~ û bav ana baba ~ û bav dikin jî ewlad re
dört göz bir evlât için ~ û bav yek e ana ba-
ba bir ~ û dotê pevçûn jî kêmaqilan ku jî
hev cûn ana kız arasına girilmez ~ û ewlad
jî hev kirin atla arpayı dövüştürmek (veya
dalaştırmak) ~ û jin dan ser hev ana avrat
düz gitmek ~ û jin kirin pereyekî ana avrat
düz (veya dümdüz) gitmek, anasına avradı-
na sövmek ~ û mak dan ser hev ana avrat
düz (veya dümdüz) gitmek ~ û jin û xwişk
tev dan ser hev ana avrat düz (veya düm-
düz) gitmek ~ weledê xwe avêtin bir kıya-
mettir gitmek (veya kopmak) * piştî bûyer
qewimî, dê weledê xwe diavêt olay olduk-
tan sonra, bir kıyamettir gidiyordu ~ weledê
xwe diavêje ana baba günü ~ ye pişt li erdê
ye çocuğunun kimden olduğunu en iyi bilen
anadır ~ (an jî diya wan) yek, bavên wan
cihê ye ana bir, baba ayrı ~ya bavê min be-

nim anam, canım ciğerim, canımın içi (ba-
yanlar için) ~ya dêwan dev anası ~ya kral
ana kraliçe ~ya min bibe jina min argo a-
nam avradım olsun ~ya min, xwişka min
argo 1) anam bacım 2) anam babam ~ya mi-
rov (an jî meriv) her tim kuran (an jî ku-
rikan) nayne insanın şansı her zaman yaver
gitmez, papaz her gün pilâv yemez ~ya por-
kir yaşlı anne ~ya te kirasê te bi serê xwe
de bike anan yasını tutsun ~ya xwe bi nefis
e anası kılıklı (bi) ~ya xwe re ne rast e ana-
sının ipini satmış (veya çıkarmış)

dê (II) *b* 1. ha (istek uyandırmak için kullanı-
lır) * dê ez bibînim! ha göreyim seni! 2. ha-
di

dê (III) *nd* Kürt alfabesinde beşinci harfinin o-
kunuşu

dê (IV) *rz* cek, cak (gelecek zaman eki) ~ mêr
bê kuştin! kan çıkar! ~ xwîn birije! kan çı-
kar!

dê, dêh (V) *n* köy

dêbajar *n* ana kent

dêbav *n* ebeveyn

dêcî *n* yeni doğan çocuğun ilk dışkısı

dêçkirin *m* işaretleme

dêç kirin *l/gh* işaretlemek

dêçkirî *rd* işaretli, işaretlenmiş olan

dêdar *bot/m* geniş yapraklı bir tür meşe ağacı

dêdik *n* dalak

dêdî *m* 1. salıncak (küçük çocukları uyutmak i-
çin)

dêhat *m* gelecek, ati

dêh *n* köy

dêhat *nd* köyler

dêhl *m* 1. kancık 2. kuyruk

dêhm *bnr* dêm (II)

dêhn *m* dikkat * min dêhna xwe dayê lê min
tişte fêhm nekîr dikkat ettim, ama bir şey
anlayamadım ~ kişandin dikkat çekmek ~
kişandin ser xwe dikkatî çekmek ~ û bala
(yekî) kişandin nazarı dikkatini çekmek ~a
(yekî) kişandin alâka çekmek (toplamak
veya uyandırmak) ~a (yekî) li (....) bûn gö-
zû bir şeyde (veya bir şeyin üzerinde) olmak
~a xwe berdan ser (...) dikkatini üstüne top-
lamak ~a xwe bidê! baksana! (veya baksana-
nıza!) dikkat çekme sözü * dêhna xwe bidê
êdî êvar e baksana akşam oluyor ~a xwe
dan (...) 1) dikkat etmek * we dêhna xwe
dayê ku bê çî got? dikkat ettiniz mi ne söy-
ledi? 2) dikkat etmek (gözüne çarpmak veya
ilgisini çekmek) * min heta wê gavê dêhna
xwe nedabûyê ben o zamana kadar buna
dikkat etmemişim 3) anlamak, farkına var-
mak, baktmak * min dêhna xwe dayê ku
fêhm nake, min dengê xwe birî baktım ki
anlamıyor, sesimi kestim 4) göz atmak (kı-
saca bakıvermek) * car carinan dêhna xwe
dida odeya doktor ara sıra doktorun odası-

na göz atıyordu 5) göz gezdirmek (derinle-
mesine incelemeyen okumak) 6) bakmak
(yoklamak, incelemek, denemek) * **ca tu jî**
dêhna xwe bide vê berhemê bu esere bir de
sen bak 7) gözden geçirmek (incelemek,
muayene etmek) 8) ilgi toplamak, ilgisini
yoğunlaştırmak ~a **xwe dan ser (tişteki)**
dikkat kesilmek

dêhndanî *m* bakım

dêhndar *rd* dikkatli

dêhndarane *h* dikkatlice

dêhndayî *rd* bakınlı

dêhnekêş *rd* dikkat çekici

dêhnekêşî *m* dikkat çekme

dêhnekîşandin *m* 1. dikkat çekme 2. ilgi çekme
3. vurgulama

dêhn kîşandin *lgh* 1. dikkat çekmek 2. ilgi
çekmek 3. vurgulamak ~ **ser xwe** ilgi gör-
mek, ilgi toplamak

dêhnnedayî *rd* bakımsız

dêhtir *m* devrısı, ertesi (gün, hafta, ay, yıl için;
bir sonraki) * **dêhtira rojê** ertesi gün * **dêti-
ra salê** devrısı yıl

dêjnîk *bot/m* tere (*Lepidium*)

dêk (I) *m* ana, anne, anacık * **jî dêka xwe re**
bibêje anacığınaya söyle ~a **porkir** yaşlı anne

dêk (II) *rd* çatlak

dêkal *n* büyük baba (annenin babası)

dêkane *bot/m* ökse otu (*Viscum album*)

dêklos *m* bir yemek çeşidi

dêkuştî *nd/ht* ana katili

dêl (I) *m* kuyruk (hayvanların çoğunda, göv-
denin art yanında bulunan, omurganın uzan-
tısı olan uzun ve esnek organ) * **dêla hesp** a-
tın kuyruğu ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~a
xwe kirin nav piyên (an jî **lingên**) **xwe**
kuyruğunu kısmak

dêl (II) *m* 1. kancık (hayvanlarda dişi) 2.
rd/argo kancık (dönek, güvenilmez) 3. kan-
cık (kadın) 4. *mec* güzel (kız veya kadın) *
tu li vê dêlê binêre bu güzele bak

dêl (III) *m* 1. karşılık (bir davranışın karşı ta-
rafta uyandırdığı başka davranış, mukabele)
2. yerine * **jî dêla min ve jî bike** benim ye-
rime de yap

dêl (IV) *rd* zavallı (kadın) ~ **û dêlan** zavallı

dêlandin *m* şaşırtma

dêlandin *lgh* şaşırtmak

dêlandî *rd* şaşırtılmış olan

dêlbav *rd* zavallı, terk edilmiş kadın * **dêlbavê**
êdî megrî zevallım artık ağlama

dêlberdayî *m* dört ile beş yaşları arasında tay

dêlbijî *m* kuyruk kılı

dêlçîrandî *rd* arkadan yırtmaçlı * **kincê pêşîr-
vekîrî û dêlçîrandî** göğüsü açık ve arkadan
yırtmaçlı giysi

dêldirêj *rd* uzun kuyruklu

dêlegur *m* 1. dişi kurt 2. *argo* cazgır, şirret (kız
veya kadın)

dêlegurg *m* dişi kurt

dêlemar *zo/h* keler, dişi yılan

dêlêndêz *bnr* delindêz

dêleperk *nd* 1. yabancı yırtıcı hayvan (kurt gi-
bi) 2. *mec* arsız, yaman kimse

dêlese *m* kancık köpek

dêleseğ *m* kancık köpek

dêlêgan *m* yüksek yer

dêlhildayî *rd* kuyuruğu kalkık

dêlik *m* 1. kancık (hayvanlarda dişi) 2. *rd* kan-
cık (dönek, güvenilmez) 3. kancık (kadın)
~a **koçeran** çok şiret kadın ~a **tiro, seyê**
gurxenî jê çênabe kötü kancıktan cins kurt
köpeği doğmaz

dêlikî *h* kancıkça

dêlikî *m* 1. kancıklık 2. *mec* kancıklık (kan-
cıkça davranış) ~ **kirin** kancıklık etmek (ve-
ya yapmak)

dêlîn *m* şaşırma

dêlîn *lgh* şaşırmak

dêlindêz *m* 1. tören, merasim 2. dini tören, a-
yin 3. Hristiyanların 14 Şubatta yaktıkları
bir ateş

dêlindêzî *rd* törensel

dêlî *m* asma (asmağillerden, dalları çardak ü-
zerine yayılan bitki)

dêlîfî *m* 1. kancıklık 2. *mec* kancıklık (kancık-
ça davranış) ~ **kirin** kancıklık etmek (veya
yapmak)

dêlmar *zo/m* keler

dêlqamçî *rd* kuyruğu kırbaç gibi olan at, tay

dêltajî *m* kancık taji

dêm (I) *n* yanak ~ **ên suretê (yekî) jî par re**
xuya kirin tombul yanaklı olmak

dêm (II) *m* 1. susuz arazi, yağmurla sulanan a-
razı 2. *rd* çorak (verimli olmayan toprak) 3.
kuzu, oğlak veya buzağı merası

dêmak *m* ana, anaç

dêmakî *h* anaca, anaça

dêman *rd* yerleşik, sakin (bir yerde oturan)

dêmanî *rd* yerleşik ~ **bûn** yerleşik olmak

dêmanîbûn *m* yerleşme, eşleşme, ikamet et-
me

dêmanî bûn *lgh* yerleşmek, ikamet etmek,
eşleşmek * **çûne li semteke xweş bi cih bû-**
ne gidip güzel bir semte yerleşmişler

dêmanîbûyîn *m* yerleşme, ikamet etme, eşleş-
me

dêmanî *m* yerleşiklik

dêmarî *rd* üvey anne

dêmarî *m* üvey annelik

dêmatî *rd* yerleşik

dêmatî bûn *lgh* yerleşik olmak

dêmatîbûn *m* yerleşiklik, yerleşik olma

dêmcame *m* serap

dêmcîn *rd* kurakçıl

dêmdur *rd* inci yüzlü

dêmgul *rd* gül yüzlü

dêmik *m* su matarası

dêmi (I) *rd* kiraç, sulanmayan tarla

dêmi (II) *n* 1. kadife 2. *rd* kadife (kadifeden yapılma şey)

dêmîr *m* bey anansı, valide sultan

dêmsor *rd* al yanaklı, kızıl yanaklı

dêmşêrîn *rd* tatlı yüzlü

dêmzer *rd* sarı benizli

dên (I) *rd* yalın ayak

dên (II) *bnr* dêhn

dên dan *bnr* dêhn dan

dêng *m* etek

dênîk *m* kadın başlığı hotozun kasnağı

dêr (I) *bnr* depr û dêr

dêr (II) *m* 1. kilise 2. kilise (Hristiyan mezheplerinden her bir) * **dêra** Ortodoksan ortodoks kilisesi 3. kilise (Hristiyanlıkla ilgili dinî kurulu) 4. kilise (Hristiyanlığın öğretilmesi, dinî işlerin yönetimi vb. ile ilgili papa ve piskoposlar topluluğu)

dêran (I) *m* 1. harabe 2. harabe, yıkı (yıkılma-ya yüz tutmuş yapı)

dêran (II) *rd* zavallı * **dayê dêranê** zavallı anne

dêran (III) *m* ayrışım

dêrandin *m* 1. ayrıştırma 2. ayıklama (rüzgâra vererek ayıklama) 3. savurma 4. *mec* dikkatini verme, kulak verme, dinleme

dêrandin *l/gh* 1. ayrıştırmak 2. ayıklamak (rüzgâra vererek ayıklamak) 3. savurmak 4. *mec* dikkatini vermek, kulak vermek, dinlemek

dêrandî *rd* 1. ayrıştırılmış 2. ayıklanmış 3. savrulmuş olan

dêranî *m* zavallılık

dêre *m* 1. entari, fistan, ön kısmı açık olan ve elbise üstüne giyilen bir tür fistan 2. eteklik, etek (vücudun belden aşağısına giyilen, değişik biçimlerde kadın giysisi ~**ya bêmil** sarafan ~**ya mexmerî** kadife elbise)

dêredêr *rd* gergin (bozulacak duruma gelmiş olan ilişki vb.)

dêredêrî *rd/h* gergince

dêredêribûn *m* gerginleşme

dêredêrî bûn *l/gh* gerginleşmek

dêredêrîkirin *m* gerginleştirmek

dêredêrî kirin *l/gh* gerginleştirmek

dêredêritî *m* gerginlik

dêrhetav *nd* güneş ışınları

dêrik *n* küçük kapı

dêrin *rd* 1. bayrı, kadim 2. *fel* ilkel (zaman bakımında en eski olan)

dêrinbûn *m* eskileşme, kadimleşme

dêrin bûn *l/gh* eskileşmek, kadimleşmek

dêrinbûyîn *m* eskileşme, kadimleşme

dêrindêz *bnr* delindêz

dêrine *rd* klâsik

dêrinî *m* bayrılık, kadimlik

dêrinkî *rd* kadimce

dêris *rd* 1. harabe, yıkık, yıkkın, viran, ören 2. harabe, yıkı, viran (yıkılmaya yüz tutmuş yapı) 3. *m* ziyan, zayı

dêrisandin *m* mahvetme, viran etme

dêrisandin *l/gh* mahvetmek, viran etmek

dêrisandî *rd* mahvedilmiş, viran edilmiş olan

dêrisî *m* 1. harabelik, yıkıknlık 2. ziyan, zayı

dêrisîn *m* 1. mahvolma, viran olma 2. ziyan olma

dêrisîn *l/gh* 1. mahvolmak, viran olmak 2. ziyan olmak

dêrisbûn *m* 1. mahvolma, viran olma 2. ziyan olma

dêris bûn *l/gh* 1. mahvolmak, viran olmak 2. ziyan olmak

dêrisbûyîn *m* mahvoluş, viran oluş

dêriskirin *m* mahvetme, viran etme

dêris kirin *l/gh* mahvetmek, viran etmek

dêriz *bnr* dêris

dêrizandin *bnr* dêrisandin

dêrizîn *bnr* dêrisîn

dêrî *bnr* dêz

dêrîn (I) *bnr* dêrin

dêrîn (II) *m* 1. ayrışma 2. savrulma, savruluş

dêrîn *l/gh* 1. ayrışmak 2. savrulmak

dêrnetav *m* işin

dêrs *rd* kirlî, pis, berbat

dêrsbûn *m* kirlenme

dêrs bûn *l/gh* kirlenmek

dêrso *b* yıkılası

dêrxûn *m* duvak (küp, kazan, baca gibi şeylerin kapağı)

dêse *zo/m* yabanî koyun

dêsiltan *m* valide sultan

dêstanî *rd* lağusalı

dêş *m* yağın

dêşek *rd* pek çok, pek bol, bir sürü, bir alay, bir yağın

dêşîr *m* süt ana, süt anne

dêşîrî *m* süt analık, süt annelik

dêtî *m* 1. analık, annelik (ana olma durumu) 2. analık, annelik (ana duygusu)

dê û bav *n* ebeveyn

dêvil *m* 1. (birinin veya bir şey) yerine * **jî dêvîla min ve nobetê bigire** benim yerime nöbeti tut * **jî dêvîla pereyan ve mal bir para yerine mal götürdü** 2. -den ötürü, -den dolayı

dêvl *bnr* dêvil

dêw *n* 1. dev (korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı) 2. *rd* dev (olağanüstü irilikte olan) * **zillamekî mîna dêwekî** dev gibi bir adam

dêwane *rd/h* dev gibi

dêwasa *rd* devasa

dêwdar *rd* dev gibi olan

dêwendam *rd* dev endamlı

dêwl *m* kova

dêwsîne *rd* devlere tapan

dêxwaz *rd* anacıl

dêz (I) *m* 1. yığın, yığıntı (meşe yapraklarından oluşturulmuş yuvarlak yığın) 2. yığın, tahıl öbeği * **dêza genim** buğday yığını

dêz (II) *m* kale

dêza *m* teyze

dêze *m* kale

dêzik *m* güveç (kilden kap)

dêzî *bnr* dêz (I)

dêzkî *rd* derinti (gelişigüzel toplanmış eşya)

dî, dih (I) *n* köy

di- (II) *rz* şimdiki zaman eki * *ez diçim* gidiyorum

di (III) 1. -e * *rûn di nan* da yağı ekmeğe sürdü 2. *h* (di... de şeklinde) içinde (süresince, zarfında) * *di nav van salên dawî* de bu son yıllarda 3. içinde (ortamında) * *di nav van mercan* de bu şartlar içinde 4. *h/d* (di ... de) içre ~ *agirê (yekî) de şewitîn* (birinin) ateşine (veya nârına) yanmak, başı nâra yanmak (*tişte*) ~ *aqil de man* (bir şey) akılda kalmak ~ *aqil de naçe* akıl almaz ~ *aqilan de neçûn* akıla sığmamak ~ *aqilê (yekî) de çûn* akılına sığar gibi olmak ~ *aqilê (yekî) de derbas bûn* aklından geçmek ~ *aqilê (yekî) de neçûn* akıla sığmamak, akıl almamak ~ *aqilê (yekî) de man 1* aklında kalmak (unutmamak) 2) aklında kalmak (hatırlamak) ~ *aqilê (yekî) de tişte* çêbûn beyrinde (veya kafasında) şimşekler çakmak (zihninde birden bir düşünce doğmak, kafasında bir düşünce belirlemek) ~ *aqilê xwe de bi cih kirin* (bir şeyi) zihnine yerleştirmek ~ *aqilê xwe de girtin* akılda tutmak (*tişte*) (*tişte*) ~ *aqilê xwe de girtin* (bir şeyi) aklında tutmak (unutmamak) ~ *asta (tenga an jî hîza) hev de aynı düzeyde* ~ *av û donê xwe de qijilîn* kendi yağında kavrulmak ~ *avekê re kirin* sudan geçirmek (elbise yıka-mak için) ~ *avê re çûn* boşa gitmek ~ *avê re kirin* suya daldurmak ~ *bara dilê (yekî) de* -e göre ~ *behrê de bûn* esrar perdesi (bir şeyin anlaşılmasına engel oluşturmak) ~ *ber cankêşiyê de bûn* can çekişmek ~ *ber çav re derbas kirin* gözden geçirmek (incelemek, muayene etmek) ~ *ber (...)* *dan* dayanmak (yetişmek, yeter olmak) * *nan di ber zarokan nade* ekmek çocuklara dayanmıyor ~ *ber (yekî) dan* üstelemek, ısrar etmek, dil (veya diller) dökmek, direktmek, zorlamak ~ *ber de 1* -e beraber, -e yanında * *di ber karê xwe de wergeriyê jî deke* işinin yanında çeviri de yapıyor 2) kökten, kökünden * *dar di ber de jê kir* ağacı kökünden kesti ~ *ber (...)* *de 1* -e uğruna, uğrunda * *di ber welat de* ülke uğruna * *di ber wî de mirin* uğrunda ölmek 2) -e yerine, -de * *di ber min de çû şer* benim yerime savaşa gitti * *di ber diranê min de dişimde* 3) açık, açığında * *tren di ber bajêr de dibihure* tren şehrin açığında geçer ~ *ber de avêtin* sıznak * *av de ber de diavêje* su sızıyor ~ *ber (yekî) de avêtin* (birine) taş atmak, yer-

mek ~ *ber de bêlîna (yekî) çikîn* yüreği tükenmek (veya yürek tüketmek) ~ *ber de bûn* tam yanında olmak, yakınında olmak ~ *ber de çavê xwe rêtin* göz nuru dökmek ~ *ber de hiştin 1* muradını almasını engellemek 2) *mec* gölgesi düştü ~ *ber (yekî) de dezî badan* (birinin) eline su dökememek ~ *ber (yekî) de ketin belayê* başı nâra yanmak ~ *ber de kêferata dinyayê dîtin* dünyanın zahmetini çekmek ~ *ber de man 1* takılı kalmak 2) hevesi kursağında kalmak ~ *ber (karekî) de man* (bir iş, birinin) vaktini almak (veya yemek) (*tişte*) ~ *ber de man* (bir şey) kursağında kalmak ~ *ber (tişteki) de man* el tutmak (bir iş uzun süre uğraştırmak, vakit kaybettirmek) ~ *ber (yekî) de man* gözü kalmak (elde edemediği bir şeyi kıskanmak) ~ *ber (yekî) de porê xwe yê reş kirin* hiri saçını süpürge etmek ~ *ber de man miradê* (an jî *mexsedê*) düş (veya hayal) kırıklığına uğrama ~ *ber de mehf bûn* dirsek çürütmek (okumak için yıllarca çalışmak) ~ *ber de qerîne hatin avêtin* ignelenmek, lâf dokundurulmak ~ *ber de stêrk bi roj dîtin* (birinin) anası ağlamak ~ *ber de tehb dîtin 1* emek vermek 2) emeği geçmek ~ *ber de tehb û kêferat dîtin* alın teri dökmek (zahmetli bir iş görnek, emek vermek) ~ *ber de xwe kilekorî kirin* göz nuru dökmek ~ *ber (...)* *de xwêdan* (an jî *zehmet dîtin*) bir iş yaparken yorulmak, emek harcamak, güçlükler çekmek ~ *ber de xwêdan rêtin* ter dökmek, alın teri dökmek, emek vermek (bir iş yapmak için zahmet çekmek, zahmetli bir iş görmek) ~ *ber de zehmet dîtin 1* emek vermek 2) emeği geçmek ~ *ber (...)* *de zehmet dîtin* (bir iş yaparken) yorulmak, emek harcamak, güçlükler çekmek ~ *ber devê hev de bûn 1* yan yana olmak 2) yan yana ve rekabet halinde olmak ~ *ber deyn de hesibandin* alacağına tutmak ~ *ber deynê (yekî) de hesibandin* alacağına tutmak ~ *ber dilê (yekî) dan* gönül okşamak, gönlünü almak, hatırlamak ~ *ber dilê (yekî) de çûn* gönül almak, gönlünü almak (kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek) ~ *ber dilê (yekî) dan* gönlünü almaya çalışmak ~ *ber (yekî) gerîn* (birine) dil (veya diller) dökmek ~ *ber hev de sık sık* (az aralıklarla) ~ *ber hiqûma ruh de bûn* son nefesini verir olmak, can çekişmek ~ *ber meşheda Xwedê de bûn* son nefesini verir olmak, can çekişmek ~ *ber pişika xwe re çûn* koltukları şişmek ~ *ber qerz de hesibandin* alacağına tutmak ~ *ber qerzê (yekî) de hesibandin* alacağına tutmak ~ *ber qirqala ruh de bûn* can çekişmek ~ *ber re* -e beraber, yanında, ile ~ *ber...* *re* -e açığında * *tren di ber bajêr re dibihure* tren şeh-

rin açığında geçer ~ **ber re avêtin 1**) sızmak * **av di ber re diavêje** su sızıyor 2) üstü kapalı lâf dokundurmak, tehdit etmek ~ **ber (yekî) re avêtin** (birine) üstü kapalı lâf dokundurmak, tehdit etmek ~ **ber re derketin** taşmak (bulunduğu yüzeyden genişleyerek kenarları aşmak) * **porên wî yê ku di ber şewqeyê re derketî ne** şapkasından taşınış beyaz saçları ~ **ber re zehmetî dîtin** (herhangi bir şey için) çok zahmet çekmek ~ **ber re xuya kirin** (ışık) sızmak * **ronî di qulikê re xuya dike** içeriye delikten ışık sızıyor ~ **ber ruh de bûn** can çekişmek ~ **ber ruh de man** ölüm döşeginde can çekişmek ~ **ber tengiyê de bûn** doğurmak üzere olmak, doğum sancısı sıklaşmak ~ **ber xwe de** kendi kendine söylenme ~ **ber zarok (zar an jî zarû) de bûn** doğum yapmak (veya doğurmak) özere olmak ~ **ber zê de bûn** doğum yapmak (veya doğurmak) özere olmak ~ **berê de ruh û îmana xwe qetandin** yırtınmak (bir konu ile kendini yoracak kadar çok uğraşmak) ~ **bergîdana xurek de** çiğden vermek ~ **beriya xwe de pere dîtin** cebi para görmek ~ **bextê (yekî) de bûn** (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) ~ **bextê (yekî) de ketin** birine sığınmak, birinden meddet ummak ~ **bêhnekê de bir çırpıda** ~ **bin bandora (tiştêkî) de bûn** bir işin etkisinde olmak ~ **bin bandora xwe de hiştin** etkisi altında bırakmak, nüfuzu altında tutmak ~ **bin berê de hiştin** her şeyi orta yere çıkarmamak ~ **bin berpirsiya (yekî) de bûn** sorumluluğunda olmak ~ **bin çavan re li hev nêrin** bakışınak (kaçamak ve gizli olarak birbirine bakmak) ~ **bin çek de bûn** silâh altında bulunmak ~ **bin darê (yekî) de bûn** (birinin) emri altında olmak ~ **bin (an jî binî) de el altından** (gizlice) ~ **bin (tiştêkî) de man** (bir şeyin) altında kalmak * **ez di bin vê qenciye de namînîm** bu iyiliğin altında kalmam ~ **bin de neman** altında kalmamak (tiştêk) ~ **bin destê (yekî) de bûn** (bir şey) eli altında olmak ~ **bin destê xwe de girtin** elinde tutmak (kendi tekelinde bulundurmak) ~ **bin destê (yekî) de elinin altında** * **leşkerên di bin destê wî de gelek hindik bû** elinin altındaki asker pek azdı ~ **bin destê (yekî) de bûn 1)** (birinin) egemenliğinde olmak 2) tekelinde olmak ~ **bin destê xwe xistin** elde etmek, ele geçirmek ~ **bin dû de man** duınan altı olmak ~ **bin dûvikê çavan re lê nihêrtin** göz ucuyla bakınak, süzerek bakmak ~ **bin eynî xaniyê de bir çatı altında** ~ **bin gê de li golikê gerîn** dananın altında buzağı aramak ~ **bin gumanê de bûn** zan altında bulunmak ~ **bin helmê de man** etki alanında kalmak ~ **bin lingan de çûn** ayak altında kalmak ~ **bin**

mineta (yekî) de neman minnet altında kalmamak ~ **bin navê (tiştêkî) de** kisvesi altında * **di bin navê dîndariyê de her tiştî di-**kin din kisvesi altında herşeyi yapıyorlar ~ **bin pest û guşarê de hiştin** baskı altında tutmak ~ **bin pêkutî û tehdehiyê de hiştin** baskı altında tutmak ~ **bin piyan de pelçiqandin** tepelemek ~ **bin qêla rojê de güneşin altında** (veya güneş altında) ~ **bin qêle-qijê de güneşin altında** (veya güneş altında) ~ **bin re el altından** (gizlice) ~ **bin rima (yekî) de borîn** boyun eğmek ~ **bin ronîya (tiştêkî) de** (bir durum veya düşüncenin) ı-sığı altında ~ **bin serê (yekî) de** başının altında (yastığının altında) ~ **bin serê (yekî) de derketin 1)** başının altında çıkmak * **çek di bin serê wî de derket** silâh başının altında çıktı 2) *mec* başının altında çıkmak ~ **bin simbêlan re** (an jî de) kenîn bırık altında gülmek ~ **bin siya (yekî) de derbas bûn** (birinin) boyundruğu altına girmek ~ **bin şikê de bûn** zan altında bulunmak ~ **bin tava rojê de güneşin altında** (veya güneş altında) ~ **bin tehdeyê de hiştin** baskı altında tutmak ~ **bin ve kirin** alta almak * **stûyê wî di bin ve kirin** boynunu alta aldı ~ **bin we-bal de man** vebal altında kalmak ~ **binê çav de lê nihêrtin** (an jî *mêzandin*) göz ucuyla bakmak, göz kuyruğuyla bakmak ~ **binê çavan de lê nihêrtin** yan yan bakmak, gözünün kuyruğuyla (veya ucuyla) bakmak ~ **binê gê de li golikê digere** dana altında buzağı aramak ~ **binê heman banî de bir çatı altında** ~ **binê hîfz û muhafizeya Xwedê de be 1)** Allah esirgesin (veya saklasın) 2) Allah kazadan belâdan saklasın ~ **binê qenciya (yekî) derneketin** hakkı ödenmez ~ **binê simbêlan de bişîrin** için için (gülmek (veya gülünsemek) ~ **binê star û hîfza Xwedê de bûn** Allah'ın korumasında olmak ~ **binê xaniyekî de bir çatı altında** ~ **binê xwe de berdan** altına etmek ~ **binî de perde** arkasında (veya arkasında) ~ **binî de bûn** içerde olmak (zarar etmiş olmak) ~ **binî de hûrhûr gerîn** inceleyip (veya eğirip) sık dokumak ~ **binî de lê nihêrtin** *argo* süzmek ~ **binî de pê vedan** alttan güreşmek ~ **binî re xeber şandin** haber uçurmak ~ **bîra (yekî) de bûn 1)** hatırında olmak 2) gözünün önünde olmak (hiç unutmamak, olduğu gibi hatırlamak) 3) kafasını kurcalamak ~ **bîra (yekî) de man 1)** aklında kalmak (unutmamak) 2) hatırında kalmak, aklında kalmak (hatırlamak) ~ **bîra (yekî) hatin** hatırlamak ~ **bîra min de aklımda** ~ **bîra xwe anîn** hatırlamak, hatırlamaya çalışmak ~ **bîra xwe de girtin** hatırında tutmak ~ **canê (yekî) de xwîn tune bûn** benzinde kan kalmamak ~ **carekê de bir defada, bir tahtada, yekten ***

pereyê ku jinik xwest, min di carekê de jî-marte destê wê kadının istediği parayı bir tahtada saydım eline ~ **cih de hiştin 1**) yüz üstü bırakmak * **jina xwe û du keçên xwe di cih de hiştin** karısını ve iki kızını yüz üstü bıraktı 2) yüz üstü bırakmak (bir işi zamanında yapmayıp savsaklamak, olduğu gibi bırakmak) 3) tatlı yerinden bırakmak (veya kesmek) ~ **cih de man** yüz üstü kalmak (**yek**) ~ **cih de sar kirin** (an jî **xeniqandin**) (birini) çiğ çiğ yemek ~ **cihê... de 1**) yerine * **di cihê min de tu here sinemayê** benim yerime sen sinemaya git 2) yerinde * **di cihê bavê wê de ye** babası yerinde 3) (birinin) namına ~ **cihê xwe de neseकिन** hop oturup hop kalkmak ~ **conî de av qutan** (an jî **kolan**) havanda su dövmek ~ **çapa (...)** de ebatında ~ **çapana (...)** de ebatında ~ **çapana (yekî)** de bûn (birinin) çapında ~ **çav (yekî)** de kirin dostlar alışverişte görsün (diye), gösteriş olsun diye ~ **çav de xuya bûn** göze görünmek (belli, açık olmak) ~ **çav re kirin 1**) gözüne kestirmek (başarabileceğini ummak) 2) gözüne kestirmek (beğenisine uygun bulmak) ~ **çavê (yekî)** re **dexistin** burundan (fitil fitil) getirmek ~ **çavê (yekî)** re **kirin** gözüne sokmak ~ **çavê xwe de ecibandin** (an jî **eyişandin**) 1) gözüne kestirmek (başarabileceğini ummak) 2) gözüne kestirmek (beğenisine uygun bulmak) ~ **çaviya kaniyê de ritin** zemzem kuyusuna işlemek ~ **çaxana (yekî)** de bûn (birinin) yaşlarında olmak * **di çaxana Azad de bû** Azad'ın yaşlarında ~ **çaxê xwe** de vaktinde, vaktiyle, zamanında ~ **çaxên berê** de vaktiyle ~ **çendan de?** kaçta? (saat için) * **do di çendan de raketî?** dün kaçta yattın? ~ **çi halî de?** ne halde? ~ **çi halî de ye** ne âlemde?, ne sularda? * **ew der di çi halî de ne?** oralar ne âlemde? * **ew karê ku hûn li pey bûn, di çi halî de ye?** o kovaladığınız iş ne sularda? ~ **çi heynê de d fi tarihte** ~ **çi rewşî de?** ne halde? ~ **çi rewşî de ye** ne sularda? * **ew karê ku hûn li pey bûn, di çi rewşî de ye?** kovaladığınız iş ne sularda? ~ **dawiya dawîn** de sonunda, en sonunda, evvel ve ahir ~ (**yekî**) de **star nehiştin** (birini) bozguna uğratmak * **Derwêş di leşkerê neyar de star nehişt** Derviş düşman askerlerini bozguna uğrattı ~ **demeke kin** de tez vakitte (veya zamanda) ~ **demeke nêzik** de yakında * **em dê di demeke nêzik de hev bibîn**in yakında görüşürüz ~ **deqeyê de fikrek hatin (yekî)** sık sık düşünce değiştirmek, daldan dala konmak ~ **derî de berdiyê di pacyê de** tê kapıdan kovsan bacadan düşer ~ (**yekî**) derketin çıkagelmek * **tê bîra te li mîrgê boxeyek di me derketibû** hatırlar mısın çayırda bir boğa çıkagelmişti ~ (**yek**)

~ **dest de elde bir** ~ **dest xwe re girtin** elde tutmak (**karek**) ~ **destê (yekî)** de **bûn 1**) (bir iş) elinde olmak 2) (biri) bakmak, yetkili olmak * **xanî di destê Oso de ye** Oso eve bakıyor ~ **destê (yekî)** de ... **heye** (birinin) elinde ... var * **meslekê wê di destê wê de heye** elinde mesleği var ~ **destê (yekî)** de **man 1**) elinde kalmak (birinin bakımında, yönetiminde bulunmak) 2) elinde kalmak (bir şey satılmayıp sahibinde kalmak) 3) el tutmak (bir iş uzun süre uğraştırmak, vakit kaybettirmek) ~ **destê xwe de givaştin** (birini) avucunun içinde tutmak ~ **destê xwe de hiştin** elde tutmak ~ **destê zar û zêcan de man** çocuk elinde kalmak ~ **destengiyê de bûn** eli dar (veya darda) olmak, darda bulunmak, başı daralmak, sıkıntıda olmak (para yönünde darlığa düşmek) ~ **destengiyê de man** darda kalmak (maddi açıdan) ~ **dev de danîn (yekî)** ağzının ortasına yapıştırmak, ağzını burnunu dağıtmak ~ **dev de girtin** ağız tıkmak ~ **dev de helîn** ağızda dağılmak ~ **dev û delingên (yekî)** de **hatin xwarê** paçalarından akmak ~ **devê (yekî)** de **girtin** ağız tıkmak ~ **devê (yekî)** re **kirin** *mec* yedirmek ~ **devê xwe de birin û anîn** (bir şeyi) ağzında gevelemek, ağız yaymak ~ **devê xwe de birin û mizmizandin** hık mık etmek (sorulan bir soruya açık bir anlamı olmayan, belirsiz cevaplar verilmek) ~ **devê xwe de gotin** (an jî **xeber dan**) içinden konuşmak (veya demek) (**tiştêk**) ~ **devê xwe de mizmizandin** (bir şeyi) ağzında gevelemek ~ **dil de çi bisêwîre di dev de diavêje** içinde ne varsa söyler ~ **dilê (yekî)** de **çêbûn** yüreğinden geçmek, içinden geçmek ~ **dilê (yekî)** de **kutikên berazan he-bûn** başında bin bir tilki dolaşmak ~ **dilê (yekî)** de **sêwirîn** aklına gelmek (tasarlamak) ~ **dilê xwe de içten içe** ~ **dilê xwe de bi (yekî)** **kenîn** (birine) içinden gülmek ~ **dilê xwe de çêrê (yekî)** **kirin** içinde sövmek, küfretmek ~ **dilê xwe de girîn** içten içe ağlamak ~ **dilê xwe de gotin** içinden konuşmak (veya demek) ~ **dilê xwe de hest pê kirin** iliklerinde duymak ~ **dilê xwe de pê tinazê xwe kirin** (birine) içinden gülmek ~ **dilê xwe de sêwirandin** akıldan (veya aklından) geçirmek ~ **dilê xwe de xeber dan** kalbiyle konuşmak ~ **dilê xwe de xeydan** kendi kenidine küsmüş ~ **dilê xwe de xwendin** içinden okumak ~ **dilqê jinê de derketin** ser sehneyê zeneye çıkmak ~ **dilqê (yekî)** de **kirin** başkalarının kılığında nahış şeyler yapmak ~ **dinyaya xelayan de bûn** masal âleminde yaşamak ~ **dinyayê de ji ziman şîrîntir jî tune ye jê tehlîr jî** dünyada lâf kadar güzel ve ondan da acı olan yoktur ~ **dinyayê de karê herî zor deyn** xwestin e

dünyada en zor işlerden biri de borcunu istemektir ~ **diya mezinê (yekî) çove kirin** a-nasını bellemek ~ **dîn û îmanên min de be** dinim hakkı için (veya dinim aşkına) ~ **eba-da (...)** de ebatında ~ **eleniya (yekî) de bûn** 1) (birisinin) aleyhinde olmak 2) aleyhte olmak ~ **eleniya (yekî) de mijûl bûn (peyivîn an jî axiftin)** 1) aleyhinde söylemek (veya bulunmak) 2) (birine) atıp tutmak, (birisini) yerip çekiştirmek, kovlamak ~ **eleniya (yekî) de xeber dan** aleyhinde söylemek (veya bulunmak) ~ **emrê (yekî) de bûn** birine ya-şıt olmak ~ **erd de firotin** alivire (ürün tarla-dayken yapılan satış) ~ **etra canê xwe de bûn** kendi canının kaygısında olmak ~ **etra (...)** de bûn -e derdinde olmak ~ **etrê de bûn** içi erimek ~ **eyarê xwe de şewitîn** (an jî **çaqijîn**) için için yanmak (dışa vurundan çok üzülme) ~ **eynê xwe de neanî** der renk vermemek, çaktırmamak ~ **eynê xwe re dernexistin** renk vermemek, çaktırmamak ~ **eynî demê (zemanî)** de aynı zamanda ~ **eynî deriyekî de derketin** aynı kapıya çıkmak ~ **eynî telî de** bir boyda ~ **ezbera (yekî) de ezberinde** ~ **feqîriyê de bûn** yokluk içinde olmak ~ **filan demê de fi** tarihinde * **di filan demê de bi deyn pere daye mêrik fi** tarihinde adama borç para veriniş ~ **fîrnê pozê (yekî) de derketin** burnundan (fitil fitil) gelmek, fitil fitil burnundan gelmek ~ **fîr-nîkê bêvîla (yekî) de derketin** burnundan (fitil fitil) gelmek ~ **fîrnîkê (yekî) de hatin** (xwarê) burnundan (fitil fitil) gelmek ~ **fîr-nîkê pozê (yekî) de derketin** burnundan gelmek ~ **gaziya (yekî) (de) çûn** imdadına gitmek ~ **gaziya (yekî) (de) hatin** imdata (veya imdatına) yetişmek ~ **gaziye de hatin** imdadına gelmek, yardımına gelmek ~ **gehê de du şêr nabe** bir ip-te iki canbaz ol-maz ~ **gemardana (yekî) de bûn** tekelinde olmak ~ **geranê** (an jî **tedawulê**) de bûn te-davûlde olmak ~ **gerewa hev de bûn** 1) eş-değerde olmak 2) mubadil olmak ~ **gerewê de** 1) -e yerine 2) göze göz dişe diş ~ **gerewê de dan** tutuya koymak ~ **gerewê de danîn** tutuya koymak, terhin etmek ~ **(yekî) gerîn** ısrar etmek (**tişte**) ~ **gewriya (yekî) de ne-çûn xwarê** (bir şey) kursağında kalmak ~ **(yekî) gihîn** (birini) anlamak ~ **gotinê de eyb tune** ayıptır söylenmesi * **di gotinê de eyb tune, me êvarê** goşt xwar ayıptır söy-lenmesi, akşamleyin et yedik ~ **gotinê de man** sözde kalmak ~ **gotinê de xeyd tune** be teşbihte hata olmaz (veya olmasın) ~ **go-vena (tişte**) **ki de bûn** başı kalabalık olmak ~ **guhê (wî) de jê re gotin** kulağına söyle-mek ~ **guhê ga de bûn** dünyadan bihaber olmak (**yek**) ~ **guhê ga de bûn** (biri) dünya-dan bihaber olmak ~ **gumana (yekî) de ne-**

çûn hatırından (veya hatır ve hayalinden) geçmemek ~ **gumana (yekî) de nehatin** ha-tıra (veya hatır ve hayale) gelmemek ~ **gu-rahîyê de bûn** ferih fahur olmak ~ **gurê de bûn** ferih fahur olmak ~ **hacetan de sim-traş, di mirovan de jî yê nade pêş û paş** yan çizmeyen adam en iyisidir ~ **halê (...)** de ...hâlinde (görünümünde olarak) ~ **halê** (an jî **nerma**) **xwe de girîn** içten içe ağlamak ~ **hana (yekî) çûn** imdadına (veya yardımına) koşmak ~ **hana (yekî) hatin** imdadına (ve-ya yardımına) gitmek ~ **hawara (yekî) be-zûn** imdata (veya imdatına) koşmak ~ **hawa-ra (yekî) (de) çûn** yardımına koşmak ~ **ha-wara (yekî) gihîştin** imdata (veya imdatına) yetişmek ~ **hawara (yekî) hatin** yardımına gelmek ~ **heftikê nîsanê de bi rê û dirban de meçin** siteisevir kapıyı çevir ~ **heman demê** (an jî **katî**) de aynı zamanda ~ **heman dereceyê de bûn** omuz öpmek ~ **hembe-riya (yekî) de bûn** aleyhte olmak ~ **hemla xwe de gerandin** karnında taşımak ~ **hepsê de bûn** hapiste olmak, içerde olmak ~ **heqê (yekî) de hebûn** müstahak olmak ~ **her ha-lî de** her halükarda ~ **her hal û karî de** her halükarda ~ **her mehrê de xêrek** heye ni-kâhta bir keramet vardır ~ **ber hev dan** 1) çekişmek 2) (birbirine) karşı direnmek (**yek**) ~ **hev de bihurîn** bir deri bir kemik kalmak (**hin kesan**) ~ **hev de derbas kirin** (birileri-ne) kök söktürmek ~ **hev de hiştin** yüz üstü bırakmak (bir işi zamanında yapmayıp sav-saklamak, olduğu gibi bırakmak) * **mîn kar û barên xwe yên malê di hev de hiştin û ez hatim** evdeki işimi gücümü yüz üstü bırak-tım geldim ~ **liev de sincirîn** kızışmak (çok ısınmak) ~ **hev de tewîn** iki büküm olmak ~ **heyreta (tişte**) **ki de bûn** (bir şeyin) şaş-kınlığını yaşamak ~ **(yekî) hilanîn** diklen-mek, dikleşmek (birine karşı ters bir davra-nışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak) * **mîn jî camêr re tişte** **negot jî, ha min dît ku di min hilanî** adama bir şey demedi-de, birden dikleşti ~ **hiş de girtin** aklı-da tutmak (**tişte**) ~ **hiş de man** (bir şey) a-klıda kalmak ~ **hişê (yekî) de** 1) aklında 2) ezberinde ~ **hişê (yekî) de bûn** 1) aklında olmak, hatırında olmak 2) kafası takılmak 3) (bir şey, birinin) zihnini kurcalamak ~ **hişê (yekî) de man** 1) aklında kalmak (unutma-mak) 2) aklında kalmak, hatırında kalmak (hatırlamak) ~ **hişê xwe de girtin** aklında tutmak, aklıda tutmak, hatırında tutmak (**tiş-te**) ~ **hişê xwe de girtin** (bir şeyi) aklında tutmak (unutmamak) **hizûra (yekî) de dest-liserhev sekinîn** divan durmak (veya el pençe divan durmak) ~ **hizûra we de bê-debî tê hâşâ** huzurdan (veya huzurunuzdan) ~ **hizûra wî/wê de** huzurunda ~ **hîsab de**

tune bûn hesapta olmamak ~ hîza hev de aynı düzeyde ~ hundir de ye ne ji derve ye yere bakan yürek yakan ~ hundirê hev de iç içe (birbirinin içinde, karışık bir durumda, bir birine çok yakın) ~ hundirê xwe de için için ~ hundirê xwe de şewitîn için için yanmak (dışa vurmadan çok üzülme) ~ îşekî de tiştek hebûn işin içinde iş olmak ~ jiya-na (yekî) de cih stendin hayatına girmek ~ kaniya gund de rîn camî duvarına işemek ~ kef û xwê de man kan ter içinde (kalmak) ~ kel û xwêdanê de man ter içinde kalmak, ter basmak ~ ker de girîn sessizce ağlamak ~ ker re xeber şandin haber uçurmak, çaktırmadan haber yollamak ~ kere de kişin süzülme (sezsizce ilerlemek) * min bala xwe dayê ku du zîlam di ber min re di ke-re de kişin û çûn baktım önümden iki adam süzülüp geçtiler ~ kêf û zewqê de bûn gülüp oynamak (veya gülüp söylemek) ~ kêlek de danîn (yekî) boş yerine vurmak ~ koşa (yekî) de rûniştin (birinin) kucağına oturmak ~ kuçeyan de bûn sokaklarda sürmek ~ kuna derziyê de lê gerîn delik deşik aramak ~ leha (yekî) de bûn lehinde olmak ~ leha (yekî) de gotin lehinde söylemek (veya bulunmak) ~ mal de man evde kalmak ~ mal de tune arvan e navê jinikê Gulnîgar e ayranı yok içmeye, atla (veya tahtirevanla) gider sıçmaya ~ malê de ding û âşir nê nagere baş kırılır fes içinde, kol kırılır yen içinde ~ malê de tune arvan e, navê jinikê Gulnîgar e ayağında donu yok, fesleğen ister (veya takar) başına ~ malê de tune arvanok, navê jinê Dîndarok ayağında donu yok, fesleğen ister (veya takar) başına ~ meraqê de behicîn 1) meraktan çatlamak (çok kaygılanmak) 2) meraktan çatlamak (bir şeyi öğrenmek isteğini aşırı duymak) ~ meraqê de hiştin merakta bırakmak ~ meraqê de man merakta kalmak ~ nav agir de ye ateşler içinde ~ nav axaftinê (an jî xebirdanê) de söz arasında ~ nav cil û (yekî) de çûn xwarê boğazından geçmemek ~ nav çavê (yekî) burnunun dibinde ~ nav ... de ara, arasında * di nav hevalan de em li ser vê mijarê axivîn arkadaşlar arasında bu konuyu konuştuk ~ nav (wan) de berhevdanî kirin (aralarına) fitne sokmak, aralarını bozmak ~ nav (...) de hiştin boğmak (bir kimseyi bir şeyin fazlasına erişirmek veya uğratmak) * bûk di nav zêran de hiştibûn gelini altına boğmuşlardı ~ nav dest û piyan de gerîn ayak altında dolaşmak ~ nav dest û piyan de man ayak altından kalmak ~ nav dest û piyê (me) de ye yanı başı, dizinin dibi * ê di nav dest û piyê wî de ye nabîne, tê belaya xwe di me dide dizinin dibindekini görmüyor, gelip bize dalaşıyor ~

nav destan de birin û anîn alavere dalavere yapmak (veya çevirmek) ~ nav destên xwe re birîn û anîn alavere dalavere yapmak (veya çevirmek) ~ nav dilê xwe de xwarin içine atmak (yapılan bir kötülüğe karşı sesini çıkarmamakla birlikte, bunu unutmamak) ~ nav du dîwaran de man dört duvar arasında kalmak ~ nav gotinê de söz arasında, sırası gelmişken ~ nav hebûnê de jiyîn (an jî mezin) bûn varlık içinde yaşamak ~ nav hebûnê de tengasî û nexweşîn kişandin altın leğene kan kusmak ~ nav hebûnê de xwedî kirîn yaşatmak * ew jina xwe di nav hebûnê de xwedî dîke o karısını yaşatıyor ~ nav heftiyê de hafta arasında (veya içinde) ~ nav hev de 1) iç içe (birbirinin içinde, karışık bir durumda, bir birine çok yakın) * çiyayên bimij û dûman ên di nav hev de iç içe dumanlı dağlar 2) iç içe (biri ötekinin içinde veya birine ötekinden geçilen) 3) toptan fiyat ~ nav mêranî û teresiye de çar tîlî heye yığıtlık ile tereslik arasında fazla bir inesafe yok ~ nav qal û qirê de winda bûn gürültüye gelmek ~ nav re dan derbaskirin sokturmak ~ nav re hatin kirin l/tb sokulmak ~ nav salan re çûn yaşlı başlı olmak, yaşını almak (veya yaşını başını almak) ~ nav salan re çûyî yaşlı başlı kimse ~ nav wan de wekî çiyayekî ferq hebûn aralarından dağlar kadar fark olmak ~ nav wî û Xwedê de bihostek man sevinçten uçmak, çok sevinmek ~ nav xelat û diyariyan de berze kirin hediyeye boğmak ~ nav xwe de blok çêkirin bloklaşmak ~ nav xwîn û xirarê de maye kan revan içinde ~ nava camêrî û teresiye de çar tîlî heye cömertlik ile cimrilik arasında pek fazla bir mesafe yok ~ nava (wan) de çûn û hatin ara bulmak ~ nava dilê xwe de xwarin içine atmak ~ nava hebûnê de bûn yediği önünde, yemediği ardında ~ nava nemir û nejinê de hiştin (bir iş) askıda bırakmak ~ nava nemir û nejinê de man (bir iş) askıda kalmak ~ nava niq û fiqê de bûn çok telaşlı olmak ~ nava nûra Xwedê de be nur içinde yatsın ~ nava sî û tavê de kaşla göz arasında ~ navbera (...) de man arada kalmak ~ navbera du agiran de (man) iki ateş arasında (kalmak) ~ navbera Xelil û Cefil de man iki camî arasında kalmış beynamaz ~ navberê de man iki arada kalmak ~ navê de man arada kalmak ~ nerma xwe de /i için için, içten içe ~ nerma xwe de bişirîn için için (gülme (veya gülümseme)) ~ nerma xwe de girîn sessizce ağlamak, içten içe ağlamak ~ nerma xwe de gotin içinden konuşmak (veya demek) ~ nerma xwe de qaqijîn için için yanmak (dışa vurmadan çok üzülme) ~ nerma xwe de şixulîn için

için yanmak (ateş için) ~ *nîvî de man* yarıda kalmak ~ *oxura ... de -e yoluna ~ oxura dîn (ê îslamê)* de dini bir uğruna ~ *paceyê de berdiyê di kulekê de tê kapidan kovsan* bacadan düşer ~ *paşila (yekî) de ketin xewê* koynunda uyumak ~ *paşila (yekî) de raketin* koynunda uyumak ~ *paşila (an jî paxila) xwe de kirin xewê* koynunda yatırmak ~ *paxila (yekî) de ketin xewê* koynunda uyumak ~ *pey (yekî) de bûn* sonradan olmak (doğınak) ~ *pey firehiyê de tengî ne kul* sıkılmayınca Hızır yetişmez ~ *pey tengahiyan de firehî ~ pey firehiyan de jî tengahî hene* her yokuşun bir inişi her inişin bir yokuşu vardır (*yek*) ~ *pêşîra xwe de kişandin* (birini) gömleğinden (veya gömlekten) geçirmek ~ *pêşîra xwe re kişandin* yakadan geçirmek ~ *pêşîrtengiyê de bûn* darda olmak, sıkıntıda olmak ~ *pêşa (yekî) de rûniştin* (birinin) kucasına oturmak * *kurik di pêşa xalê xwe de rûniştibû û nedixwest bê ba me* çocuk dayısının kucasına oturmuş, gelmek istemiyordu ~ *pişt caxên hesinî de* parmaklıklar ardında ~ *pişt deriyan de* parmaklıklar ardında ~ *pişt deriyên girîfî de* kapalı kapılar ardında ~ *pişt guhê xwe re avêtin* yabana atmak * *tu nikarî van gotinên min di pişt guhê xwe re biavêjî* bu sözlerimi yabana atamazsın ~ *pişt guhê xwe re neavêtin* dikkate almak ~ *pişt perdeyê de* perde arkasında (veya arkasından) ~ *postê mihê de bûn* kuzu postuna bürünmüş kurt ~ *postê xwe de dewixîn* kendi yağmızda kavrulmak ~ *pozê (yekî) de derketin* burnundan gelmek ~ *pozê (yekî) de hatin* burnundan gelmek (*yek*) ~ *qaqa xwedê de birin* (birini) bıkıtırıp usandırmak ~ *qedera (yekî) de nivisandî bûn* alınında yazılmış olmak ~ *qedera (yekî) de reş nivisandî bûn* kaderi kötü yazılmış olmak ~ *qeweta (yekî) de hebûn* gücü yetmek (maddi olarak) (*tiştêk*) ~ *qirika (yekî) de man* (bir şey) kursağında kalmak ~ *qirika (yekî) de neçûn* (xwarê) boğazından geçmemek ~ *qul û milan de lê gerîn* delik dişik aramak ~ *qul û qawêran de* kıyıda bucakta (veya kıyıda köşede) ~ *qulik milikan de* kıyıda bucakta (veya kıyıda köşede) ~ *qulik û bexşikan de* kıyıda bucakta (veya kıyıda köşede), kenarda köşede ~ *rengê (yekî) de kişî bûn* yüzünden akmak ~ *rengê (yekî) de xwîn tune bûn* benzinde kan kalmamak ~ *reşê (yekî) de kirin* kendilerine -e süsü vererek yapmak, başkalarının kılığında nahoş şeyler yapmak ~ *rê de man* yolda kalmak ~ *reçika (yekî) de bûn* (birinin) izinde olmak ~ *rewîtiyê de* yol boyu, yol süresince ~ *riya ... de yoluna ~ riya dîn (ê îslamê)* de dini bir uğruna ~ *riya (yekî) de canê* (an jî serê)

xwe dan yoluna can vermek (veya yoluna canını vermek) ~ *riya xwe de bûn* 1) yolunda gitmek 2) (bir yere) baş tutmak ~ *riya Xwedê de* Allah yolunda ~ *roja îro de* bu günkü günde ~ *rojên pêş de* yarın öbür gün ~ *rûyê (yekî) de derxistin* yüzünden okumak (yüzünden anlamak) ~ *rûyê (yekî) de dîtin* (an jî nedîtin) nazı geçmek (veya geçmemek) ~ *rûyê (yekî) de kişî bûn* yüzünden okumak (yüzünden anlamak) ~ *sayiyê de birûsk lê xistin* beklenmedik bir biçimde kazaya uğramak ~ *saya (..) de* (bu, şu, o) sayede ~ *ser çav de danîn (yekî)* gözünün ortasından vurmak, suratına indirmek ~ *ser çav de lê xistin* gözünün ortasından vurmak, suratına indirmek ~ *ser çavê (yekî) de bûn* birilerine yük olmak ~ *ser (yekê) de çavê xwe gerandin* (birinin) üstüne sevmek, (birinin) üstüne gül koklamak ~ *ser (yekê) de çavê xwe negerandin* (birinin) üstüne gül koklamamak ~ *ser de derbas bûn* üzerinden atlamak (ew qas roj) ~ *ser de derbas bûn* üstünden (şu kadar zaman) geçmek ~ *ser (yekê) de dil nehebandin* (birinin) üstüne gül koklamamak ~ *ser dilê (yekî) de bûn* 1) kucak kucaga olmak, sıkışık olmak, sıkışık bir durumda olmak * *em tev di odeyekê de* di ser dilê wan de bûn hepimiz bir odada kucak kucagaydık 2) üstüne çulllanmış olmak 3) *argo aşk* yapıp vaziyette olmak ~ *ser dilê hev de* 1) sıkışık bir şekilde 2) alt alta ~ *ser guh re hatin avêtin* geçirtilmek ~ *ser guhê xwe re avêtin* savaştırmak, baştan savmak (*wan*) ~ *ser hev re birin û anîit* terör estirmek, sindirmek ~ *ser hev re bûn* 1) birbirinden daha üstün olmak 2) fiyat olarak birbirinden farklı olmak, daha pahalı olmak ~ *ser hev re çûn û hatin* alt üst olmak (rahatsızlanmak) ~ *ser hev re derbas kirin* 1) kasıp kavurmak * *du serseriyan taxa me di ser hev re derbas kirin* iki serseri mahalleimizi kasıp kavurdu 2) kasıp kavurmak (çok zarar vermek) * *vê bagera hanê her derê di ser hev re derbas kir* bu kasırga her tarafı kasıp kavurdu ~ *ser jina xwe de jin anîn* karısının üstüne evlenmek ~ *ser mehdê (yekî) xistin* iştahını açmak ~ *ser (...)* re aşkın * *di ser pênc hezarî re* beş bini aşkın ~ *ser re avêtin* (an jî çûn) taşmak ~ *ser re derbas bûn* atlamak (okuma, yazma, sayı sayma gibi işlerde bazı bölümleri bırakıp geçmek) ~ *ser re gongil kirin* baştan savma yapmak, asıl işi yapmamak. (te siyar birin peya hiştin) ~ *ser re ji (yekê) hez kirin* (birinin) üstüne sevmek ~ *ser (yekî) re kes tune bûn* üstüne (kimse) yok olmak ~ *ser gongil kirin* baştan savma yapmak, asıl işi yapmamak ~ *ser pozê (yekî) re mêr tune bûn* ondan daha yiğiti ol-

mamak ~ ser pozê xwe re axa (an jî mêr) bûn yîgit olmak ~ ser pozê xwe re bi tu kesî qayîl nebûn kimseyi beğenmemek, kibirli olmak ~ ser pozê xwe re mêr nedîtîn kendine kimseye rakip görmemek ~ ser re qevaz dan (okuma, yazma, sayı sayma gibi işlerde bazı bölümleri bırakıp geçmek) * gava jî yekê heta dehan dijimart, di ser pêncan re qevaz da birden ona kadar sayarken beşin üstünden atladı ~ ser re sekinîn başına dikilmek (bir işi yaptırmak yanında ayakta durmak) ~ ser re xeber dan (an jî axaftin) yuvarlak konuşmak ~ ser serî de qelaptin 1) boy vermek (su insan boyunu aşacak kadar derin olmak) 2) gırtlığına kadar ... olmak * deynan di ser serî re qelabtîye gırtlığına kadar borcu var 3) baştan aşmak (pek çok olmak, pek çoğalmak) ~ ser û berê (yekî) de kes tune bûn karışanı erdeni olmamak ~ ser û çav de danîn (yekî) suratına indirmek ~ ser (wî) û di ber (wî) re kes tune bûn karışanı edeni olmamak, serbest olmak ~ serê (yekî) de bi cih nebûn kafasına sığmamak ~ serê (yekî) de çûn 1) akıla sığar gibi * gotinên we di serê min de diçin sözlerin akıla sığar gibi 2), inanmak * ev vir bi serê yekî de naçe bu yalanı kimse yutmaz ~ serê (yekî) de ... heye serde ... var ~ serê (yekî) de neçûn akıla sığmamak ~ serê (yekî) de neniçilîn akılina sığmamak ~ serê (yekî) de niçilîn akıla sığar gibi * gotinên we di serê min de diniçilîn sözlerin akıla sığar gibi ~ serê (yekî) de rûniştin kafasına yatmak ~ serê ser de rê lê birîn (bir işi) başından kesmek * di serê ser de rê li meseleya kecxwestinê birî ben bu kız isteme olayını başından kestim min ~ serê xwe de derbas kirin kafasından geçirmek ~ serê (hişê an jî qafê) xwe de girtin kafasından tutmak ~ serê xwe de sêwirandin 1) içinden geçirmek 2) hayalinden geçirmek ser serî de avêtin boy vermek (su insan boyunu aşacak kadar derin olmak) ~ serî de girîngî dan (...) planda tutmak * di serî de girîngî dide dersên xwe derslerini birinci planda tutuyor ~ serî de (...) bûn başta gitmek (en iyeri durumda olmak) (cihek, tişte) ~ serî de hatin başta gelmek * di warê titûnê de Muş di serî de tê tûtûncülükte Muş başta gelir ~ serî de peşk lê xistin (bir işi) başından kesmek ~ serî de pêşî lê birîn (bir işi) başından kesmek ~ serî de rê lê girtin (bir işi) başından kesmek ~ serî û dawî de evvel ve ahir ~ sinifê de hiştin sınıfta bırakmak ~ sinifê de çan sınıfta kalmak ~ sî û stara (yekî) de çî hebe elinde avucunda nesi varsa ~ stûyê ... de be ... boynuna * guneh di stûyê gotinbêjan de be günahı söyleyenlerin boynuna ~ stûyê (yekî) de bûn 1) boy-

nuna kalmak 2) boynuna ~ stûyê (yekî) de cebirandin (birinin) boynuna atmak ~ stûyê (yekî) de man (birinin) başına ekşirmek, üstüne kalmak, (birinin) başına kalmak, boynunda kalmak (karek) ~ stûyê (yekî) de man (bir iş) üstüne kalmak ~ stûyê (yekî) re hatin kirin yamanmak (kötü bir şeye veya kimse birinin üstünde kalmak, yükletilmek) ~ sûtîyê (yekî) re kirin 1) (birine) kakalamak 2) (birine) yamamak (istenmeyen kimse veya bir şeyi birine mal etmek) ~ stûyê xweyê xwe de man evde kalmak ~ sûtîyê (yekî) borîn suçunu bağışlamak, (birinin) suçundan geçmek ~ sûretê tişteki de xuya bûn suretine girmek ~ şên û şahiyân de bayramda seyranda ~ şîna (yekî) de xeniqîn yasa boğulmak ~ şûna ... de yerine * di şûna min de tu here sînemayê benim yerime sen sinemaya git 2) yerinde * di şûna bavê wê de ye babası yerinde 3) (birinin) namına (yek) ~ şûna (...) de bûn (bir şey) hükmünde olmak * xezûr, di şûna bavê de ye kaynata, baba hükmündedir ~ şûna diya wî de ye anası yerinde ~ şûna stêrkan de xwîn barandin kanlı yaş(lar) dökmek ~ şûna stêrkê (yekî) de xwîn hatin kan ağlamak ~ tariya (an jî tarîbana) sibehê de sabahın alaca karanlığında ~ tariyê de îşaret dan karanlıkta göz kırmak ~ tatêlê de hiştin merakta bırakmak ~ tatêlê de man merakta kalmak ~ tayê hev de dengi dengine ~ tayê hev de bûn denklik durumunda olmak ~ tayê (wî) de lê veğerandin dengiyle karşılamak ~ tehtilê qîrê de be canı cehenneme ~ temaşeyê de bûn seyre dalmak ~ tenga (an jî hîza) hev de aynı düzeyde ~ tengasiyê de bûn darda bulunmak ~ teqereqê re çûn gürültüye gitmek ~ teqla xwe de sivik, di hêjana xwe de giran yükte hafif pahada ağır ~ tengasiyê de bûn sıkıntıda olmak ~ tengiyê de bûn darda olmak (bi yekî re) ~ texmîna min de tahminime göre ~ têtîliyê de bûn (biriyle) temasta bulunmak ~ tunebûniya (tişteki) de (birinin) yokluğunda ~ tûrikê (yekî) de tişte) neman dağarcıkta bir şey kalmamak ~ van çendan de bu günlerde, son günlerde ~ van demê nû de yenilerde, yakın geçmişte ~ van demên dawî de son zamanlarda ~ van nêzan de yakında, bu yakınlarda, yakınlarda * hûn di van nêzan de hatin? yakında mı geldiniz? ~ van rojan de bu günlerde, son günlerde ~ van rojên nêzik de bu yakın günlerde, şu günlerde ~ vê (an jî vî) de tişte) heye bunda bir iş var ~ vê navê de bu arada (veya bu meyanda) ~ vî çendî de bu yakınlarda ~ vî nêzî de bu yakınlarda ~ wexta xwe de ye saat gibi ~ wextekî zû de tez vakitte (veya zamanda) ~ wê baweriyê (an jî qeneatê) de bûn kanı-

sında olmak ~ wê gavê de dakikasında ~ wê heynê de derken, tam o esnada * mîn nivîs dinivîsand, di wê heynê de mêvan hatin yazî yazıyordu, derken misafir geldi ~ wê navê (an jî saetê de) gibi, o anda, tam o sırada ~ wê rewşê de ...hâlinde (görünümünde olarak) ~ wê saetê de o saat, dakikasında (yek) ~ xap de girtin (birini) gafil avlamak ~ xizaniyê (an jî feqiriyê) de bûn açlık çekmek ~ xwarê re kaş kirin yerde sürüklemek ~ ... xwe de (ye) yaşında * zarok di yeksalîya xwe de ye çocuk bir yaşında ~ xwe de bihartin içine sindirmek, sineye çekmek ~ xwe de derbas kirin 1) içine sindirmek, sineye çekmek 2) yutmak (dayanıp sesini çıkarmamak, katlanmak) * ez van gotinên te di xwe de derbas nakim ben bu sözlerini yutmam ~ xwe de derbas nekirin (aklına veya içine) sığdıramamak ~ xwe de nebihartin (aklına veya içine) sığdıramamak ~ xwe de quşikîn (şeqizîn an jî şermî bûn) fena halde bozulmak, ters pers olmak ~ xwe de şermî bûn utancından çok sıkılmak, erimek ~ xwe re nedîtîn erinmek ~ xwêdanê de bûn av man ter batmak (yek) ~ xwêdanê de hiştin (birini) kan ter içinde bırakmak ~ xwêdanê de man 1) ter içinde kalmak, kan ter içinde kalmak, ter basmak 2) kan ter içinde kalmak, su içinde kalmak ~ xwîna sor de gevizîn al kanlara boyanmak ~ xwînê de mewicîn al kanlara boyanmak ~ xwînê de sor bûn kana boyanmak (veya bulanmak) ~ zaroktiyê de quşiyaye çekirdekten yetişme ~ zik (ê) hev de 1) iç içe * qu-tiyên di zikê hev de iç içe kutular 2) toptan fiyat ~ zinar de avêtin xwarê yardan atmak (kazaya uğratmak)

dia bnr dua

diakar bnr duakar

diaker bnr duaker

dialkol kîm/m dialkol, glikol

diapozîtîv m diyapozitif, dia, slayt

diarddan m unlama

di ard dan l/bw unlamak

di arvan dan l/bw unlamak

diawên nd/nt dua okuyucu

dibe rd 1. olur, olabilir 2. h olur, peki

dibe ku g 1. belki, belki de * dibe ku kêma-siya vê yekê jî me be belki de bu durumun kusuru bizde 2. h ola ki 3. h muhtemelen

dibe nabe nd 1. olur olmaz * êvar dibe nabe ez li wê me aqşam olur olmaz ordayım 2. olur olmaz (doğru mu, yanlış mı, demeden) * hema dibe nabe tu radikiyê tîni olur olmaz demeden alıp getiriyorsun

di ber çûn l/bw önde getirmek

diberdan m 1. dayanma (yetine) 2. dayanma 3. ısrar etme, diretme 4. üsteleme, üstüne yüklenme, uğraşma

di ber dan l/bw 1. dayanmak (yetmek) * nan di ber zarokan nade ekmek çocuklara dayanmıyor 2. dayanmak * sol di ber nadin o-na ayakkabı dayanmıyor 3. ısrar etmek, diretme * pir di ber mîn da ku ez li wir bi-mînim orada kalmam için çok ısrar etti 4. üstelemek, üstüne yüklenmek, uğraşmak

diberdayîn m 1. dayanma (yetme) 2. dayanma 3. ısrar etme, diretme 4. üsteleme, üstüne yüklenme, uğraşma

di ber de avêtin l/bw 1. sızdırmak, kaçırmak * av di ber boriyê de diavêje bila haya te jê hebe boru su kaçııyor haberin olsun 2. (birine) lâf dokundurmak, lâf atmak, iğneleyici konuşmak

diberdeçûn m sızdırma, kaçırma

di ber de çûn l/bw sızdırmak, kaçırmak

di ber de man l/bw 1. takılı kalmak 2. boğazında kalmak 3. tekleme (tabanca bozulup tutukluk yapmak)

di ber de neçûn l/bw 1. sızmamak 2. boğazından geçmemek (yemek yiyememek) * xwarin di ber min re neçe xwarê yemek boğazından geçmiyor

di ber de rêtin l/bw dökülüp saçılmak (bir şey uğruna çok para harcamak)

di ber dilê hev de h kucak kucağa

dibergerîn m üstelenme

di ber gerîn l/bw üstelenmek

diberhevdan m 1. çekişme, didişme (karşılıklı didişme, direnme) 2. çarpışma (birbirine üstün gelmeye çalışma) 3. al aşağı vur yukarı, al takke ver külâh (çekişe çekişe pazarlık etme)

di ber hev dan l/bw 1. çekişmek, didişmek (karşılıklı didişmek, direnme) 2. çarpışmak (birbirine üstün gelmeye çalışmak) * ev her du raman li ber hev didin bu iki düşünce çarpışıyor 3. al aşağı vur yukarı, al takke ver külâh (çekişe çekişe pazarlık etmek)

di ber hev de rd 1. yan yana, sıkışık 2. bir diğerrinin yerine

diberhevxiştin m yanyana koşturma

di ber hev xistin l/bw yanyana koşturmak

di ber re avêtin l/bw 1. sızdırmak (su vb. için) 2. ima etmek 3. (birine) çaktırmadan lâf dokundurmak

di ber re çûn l/bw sızmak

di ber re derbas bûn l/bw yanından geçmek, uğramak

di ber re gotin l/bw sokuşturmak, sokmak (konuşma sırasında bir sözü, soruyu veya düşüncüyü söyleyivermek)

dibervebûn m katlanma (bir şey içe doğru kıvrılma)

di ber ve bûn l/bw katlanmak (bir şey içe doğru kıvrılmak)

dibervekirin m 1. çırpma, katlama (elbiseyi katlama) 2. bastırma (bir kumaşın kenarları-

nı kıvrıp dikme) 3. kıvrıma (bir giysinin veya kuşaşın kenarını bükerek ters dikme)
di ber ve kirin *l/bw* 1. çırpamak, katlamak (elbiseyi katlamak) 2. bastırmak (bir kumaşın kenarlarını kıvrıp dikmek) * **kenarê kinc di ber ve kiriye** elbisenin kenarını bastırması 3. kıvrırmak (bir giysinin veya kumaşın kenarını bükerek ters dikmek)
diberxwedan *m* 1. dayanına, direnme (tutunma, karşı durma) 2. dayanma (zarar görmeme, varlığını koruma)
di ber xwe dan *l/bw* 1. dayanmak, direnmek (tutunmak, karşı durmak) * **vî qumaşî pir di ber xwe da** bu kumaş çok dayandı 2. dayanmak (zarar görmemek, varlığını korumak) * **ev keştî li ber firtûneyê dikare di ber xwe bide?** bu gemi fırtınaya dayanabilir mi?
di ber xwe de gotin *l/bw* kendi kendine söylenmek
di ber zar de bûn *l/bw* doğum yapmak (veya doğurmak) üzere olmak
di ber zarok de bûn *l/bw* doğurmak üzere olmak
di ber zarû de bûn *l/bw* doğurmak üzere olmak
di ber zê de bûn *l/bw* doğum yapmak (veya doğurmak) üzere olmak
dibetîyî *rd* 1. belkili, olası 2. fel belkili, olası
dibetî *rd* 1. olası, muhtemel 2. ihtimal, olasılık, olabilirlik 3. fel olasılık
dibeyatî *fel/m* olasıcılık
dibeyî *rd* olasılık, olası
dibê qey *nd* sanki ~ **tu bavê bûkê yî naz** yapanlara, kendini büyük gösmeyeye çalışanlara denir
dibêt *m* fitil (koltuk ve sandalye gibi oturan eşyanın yapımında dikiş veya çivileri gizlemekte kullanılan şerit)
di bin çav de bûn *l/bw* göz altında olmak
di bin çavan de h göz altında olarak, mahfuz
di bin de man *l/bw* 1. altında kalmak 2. altta kalmak (yenilmek)
di binî de h 1. sinsice 2. gizli gizli, el altında, arkadan arkaya * **di binî de, di heqê me de tiştin digotin** arkadan arkaya hakkımızda bir şeyler söylüyordu
di binî de bûn *l/bw* sinsi olmak
di binî re h 1. alttan alta 2. kaçamak (belli etmeden, gizlice)
di bin nezaretê de h göz altında olarak, mahfuz
di bin re h 1. sinsice 2. alttan alta, el altında, gizliden gizliye, gizli gizli
di bin xwe re dîtin *l/bw* (biri kendinden) küçük (veya hor) görmek
dibistan *m* 1. okul 2. okul (bir okuldaki öğren-

ci ve görevlilerin tümü) * **dibistan bela bû** okul dağıldı ~a **bijîşkî tıp okulu** ~a **destpêkî** ilk okul ~a **hundirî (an jî leyli)** yatılı okul ~a **hunerî sanat okulu** ~a **jî kişê dewletê** parasız yatılı okul ~a **keçan** kız okulu ~a **leylî ya mecanî** parasız yatılı okul ~a **mulkiyeyê** mülkiye mektebi ~a **pîşekariyê** meslek okulu ~a **teknîkî teknik okul** ~a **têkelî** karma okul
dibistana amadeyî *nd* lise
dibistana bilind *nd* yüksek okul
dibistana dambijîşkî *nd* veterinerlik okulu
dibistana destpêkî *nd* ilk okul
dibistana herbiyeyê *nd* harp okulu
dibistana navîn *nd* orta okul
dibistana navitayî *nd* orta okul
dibistana pêşîn *nd* ilk okul
dibistana seretayî *nd* ilk okul
dibistana veterineriyê *nd* veterinerlik okulu
dibistanceng *nd* harbiye, harp okulu
dibistanî *rd* okullu
dibistanvanî *rd* okullu
dibîranîn *m* hatırlama, anma
di bîr anîn *l/bw* hatırlamak, anmak
di bîra xwe anîn *l/bw* anımsamak, hatırlamak
dibûr *erd/m* yamaçlarda bulunan küçük düz arazi
dibûrî *erd* *rd* 1. güzey (az güneş alan, gülgeli kuzey yamaç) 2. gün görmez, kuytu (güneş ışığı almayan yer)
dibûrîbûn *m* kuytuluk
dibûş *bnr* debûş
di canê xwe bihurîn *l/bw* 1. canından vazgeçmek 2. canına susamak
di carekê de h 1. birden, bir defada 2. bir hamlede, bir atılıştan
dicihde *nd* yerinde oynanılan bir halay
di cih de h 1. derhal 2. *nd* yerinde, gereği gibi * **bersîveke di cih de** yerinde bir cevap
di cih de bûn *l/bw* 1. yerinde olmak (yerinde iş görmüş olmak) 2. durmak, satılmaz olmak * **malê me hê di cih de** ye malımız hâla duruyor 3. kocaya varmamış olmak * **keçên wî hîna di cih de bûn** kızları hâla kocaya varmamışlardı
di cih de sar bûn *l/bw* olduğu yerde kalakalmak
di cihê xwe de çikîn *l/bw* kaskatı kesilmek
di cihê xwe de ketin *l/bw* külçe gibi olmak (yorgun ve bitkin bir durumda çöküvermek)
di cihê xwe de sar bûn *l/bw* şaşıp kalmak
di cî da bnr di cih de
di çapana xwe de *nd* kendi çapında, küçük çapta * **di çapana xwe de bazirganiyê dike** küçük çapta ticaret yapıyor
di çamûrê dan *l/bw* çamurlatmak
di çêran de hiştin *l/bw* kalaylamak (çok sövmek)
didan *n* 1. dış * **didanên sipspî yên jinikê he-**

bûn kadının bembeyaz dişleri vardı 2. diş (çark, testere, tarak gibi çentikli şeylerdeki çıkıntılarının her biri) 3. zo diş (omurgalı hayvanların çenelerinde veya ilkel yapılı omurgalıların gırtlak ve ağızlarında bulunan kemiksi sert parça) ~ê zir takma diş

didançîq *bnr* dirançîq

didandar *rd* dişli (dişleri olan)

didanfîrk *rd* ön dişleri aralıklı olan

didangîr *rd* iri dişli

didanhûr *rd* ufak dişli

didanî *rz/rd* dişsel

didankurmî *rd* çürük dişli

didanok *n* dişcik, küçük diş

didansaz *bnr* diransaz

didansazî *bnr* diransazî

didanşîrî *n* süt diş

didantûj *rd* sivri dişli

didanzêr *rd* altın dişli

di dawiyê de *h* sonunda, nihayet * di dawiyê de te fehî kir nihayet anladın

di derbekê de *h* 1. bir seferde 2. bir dikişte (su, içki vb. için) 3. birden

di dest de girtin *l/bw* elinde yakalamak

di destengiyê de bûn *l/bw* darda olmak, sıkı-tıda olmak, sıkışık olmak (maddi olarak)

di destê xwe de girtin *l/bw* avucunda tutmak, hepsini vermemek, elinde tutmak

di dest re girtin *l/bw* elinde yakalamak

di dev de girtin *l/bw* lâfi ağzına tıkmak

di dev re kirin *l/bw* 1. ağzına tıktırınak 2. *mec* yedirinek

di dezzî de *h* anında, heinen

di dilê xwe de *h* kendi kendine

di dil xwe de *h* kendince, zanederek

di emel de *nd* pratikte

di emrê xwe de *nd* ömründe

di erênayê de man *l/bw* üç aşağı beş yukarı dolaşmak

dif (I) *m* belâ

dif (II) *nd* nezinde

difin *ant/n* burun ~ê xwe hildan burun şişirmek

difinberan *rd* koç burunlu

difinbilind *rd/nt* kibirli

difinbilindî *m* kibirlilik ~ kirin kibirlik yapınak

difinmoç *rd* kısa burunlu

difing *bnr* difin

difinhildayî *rd* kalkık burunlu

difinî *rz/rd* genizsel, genizsi

difinîbûn *rz/m* genizsileşme

difinkêr *rd* (r kalın okunur) kartal gagalı

difinkêrî *rd* kartal gagalıca

difinkutilkî *rd* köfte burunlu

difinnarîn *rd* narin burunlu

difinnikul *rd* gaga burunlu

difinpelixî *rd* basık burunlu

difinqut *rd* kısa burunlu

difinşûjin *rd* sivri burunlu

difnik *ant/n* burun

difr *bnr* difre

difraksiyon *fiz/m* difraksiyon

difre *m* 1. caka, kurum, tavra 2. sık, sık giyinen ~ kirin tavra yapmak

difs *bnr* dims

difterî *bj/m* difteri

digale *m* ilkbaharda suyu olan çeşme

digel *d/g* 1. ile * digel min were benimle gel

2. ile beraber, birlikte, rağmen (-dı/-diği anda) * digel birayê xwe kardeşıyla beraber

3. ile beraber (-dan/-den başka) * digel nivîsandina nameyê birûske jî hinart mektup yazmakla beraber telgraf da çekti 4. ile beraber (-dı/-diği halde) * digel ku bi salan xebitî dîsa bi ser neket yıllarca çalışmakla beraber yine başaramadı 5. *h* karşın, mukabil ~ bûn yanında, beraberinde ~ her ihtimalê ihtiyaten, her ihtimale karşı ~ hev ile birlikte, ile beraber, bir arada ~ ku *d* karşın, gine de ~ ku hate gotin derken (dendiği halde) * balafirgeha digel ku hate gotin dike biqede, lê hîna neqediyaye bitti bitiyor derken, hâlâ bitmeyen havaalanı ~ vê bununla birlikte (veya bununla beraber) ~ vê qasê kaldı ki, ille velâkin, gel gelelim, bununla birlikte, -e rağmen ~ vê yekê -e rağmen ~ wê ilâveten ~ xwe beraberinde, yanı sıra * we kitêba min ligel xwe anî kitabımı beraberinizde getirdiniz mi?

digelhevî *m* beraberlik (birlikte olma durumu)

di gerewê de *nd* karşılık olarak

di gerewê de dan *l/bw* 1. karşılık olarak vermek 2. rehîn vermek

di germê de *h* sıcaklığı, ısıya, arası geçmeden

di gewriyê de man *l/bw* boğazında kalmak

digirmî *rd* etrafı, ölçüsü aynı

di guhê gê de bûn *l/bw* dünyayadan bihaber olmak

di guhê xwe kirin *l/bw* kafasına koymak

di gurimtiyê de çûn *l/bw* kim vurduya gitmek

di halê xwe de girîn *l/bw* içten içe ağlamak

di hayê de çûn *l/bw* berhava olmak, boşa gitmek

dih (I) *n* köy

dih (II) *m* yaprak veya ot yığını

dihar *m* 1. doruk, zirve 2. bir şeyin üstü

dihaskan *rd* loğusalı

di hedê xwe de *rd* uslu, akıllı

di hambêza hev de *h* kucak kucaka

di hemla xwe de gerandin *l/bw* karnında taşımak

di heq *d/h* hakkında ~ê (yekî) de (bir kimse-nin) hakkında * hez dike di heqê vê ferhengê de bipeyîve bu sözlük hakkında konuşmak istiyor

di her halî de *h* her halde

di heriyê dan *l/bw* çamurlatmak

di heriyê de hesikandin *l/bw* çamurlatmak
dihevdan *m* 1. sürtüştürme 2. ovuşturma
di hev dan *l/bw* 1. sürtüştürmek 2. ovuşturmak
 * **destên xwe di hev dan** ellerini ovuşturdu
dihevdayîn *m* 1. sürtüştürme 2. ovuşturma
dihevde *rd/h* 1. aralıksız, sık, sık sık (birbirine bitişik olan) * **me çiçek di ber hev de danîn** çiçekleri sık ekti 2. etli butlu, tıknaz 3. *h* sık-ça 4. *rd* tok (sık ve kalın dokunmuş kumaş)
di hev de barîn *l/bw* çözülme, yıkılmaya yüz tutmak * **kevir di hev de barîne** taşlar yıkılmaya yüz tutmuş
di hev de bihartin *l/bw* (birine) eziyet çektirmek
di hev de bihartî *rd* 1. zayıflanmış kimse 2. çok melûl kimse 3. eziyet çekmiş olan
di hev de bihurîn *l/bw* 1. çok kilo verip zayıflamak 2. bir deri bir kemik kalmak
di hev de bûn *l/bw* 1. sıkı, berk olmak 2. etli butlu olmak 3. sık dokunmuş olmak 4. (ev) dağınık olmak, derli toplu olmamak * **mal tev di hev de ye** ev hep dağınık
di hev de derbas bûn *l/bw* 1. kilitlenmek (karşılıklı çıkıntıları olan şeyleri birbirine geçmek) 2. sinmiş olmak, baskı görmüş olmak
di hev de derbas kirin *l/bw* 1. kilitlemek (karşılıklı çıkıntıları olan şeyleri birbirine geçirmek) 2. sindirmek, baskı uygulamak
di hev de derketin *l/bw* 1. (birbirine) rast gelmek, rastlaşmak 2. karşı karşıya gelmek (birden karşılaşmak)
di hev de hiştin *l/bw* 1. bir şeyi olduğu gibi bırakmak 2. sorunu konuşmamak (veya sorunu çözüme kavuşturmamak)
di hev de qul bûn *l/bw* birbirinin açığını bilmek (birbirine gebe olmak)
di hev derketin *l/bw* 1. rastlaşmak 2. karşı karşıya gelmek
di hev de sekinîn *l/bw* konuşamaz olmak, donup kalmak (şaşkınlıktan)
di hev de tewîn *l/bw* büküm büküm olmak
di hev hekandin *l/bw* sürtüştürmek
di hev hekîn *l/bw* sürtüşmek
di hevîr gerîn *l/bw* hamurlanmak
di hev mesihandin *l/bw* sürtüştürmek
dihevniyan *m* düzüme, sikişme
di hev niyan *l/bw* düzüşmek, sikişmek
di hev re derbas kirin *l/bw* çaprazlamak * **destê xwe li ser singê xwe di hev re derbas kiribû û ...** ellerini göğsünün üstünde çaprazlayarak ...
di hev werkirin *l/bw* (birbirine bir şeyler) fırlatmak
di hev xerxitandin *l/bw* sürtüştürmek
di heyamê de h zamanında
di heyna... de d fi tarihinde
di hêsan dan *l/bw* kılağlamak
dihin (I) *m* önem dan
 önem vermek

dihin (II) *m* dahin (araba çalışırken çıkardığı ses, çocuk dilinde)
dihindan *m* önem verme
dihindihin *m* araba (çocuk dilinde)
di hiş de man *l/bw* akılda kalmak
di hişê xwe de bi cih kirin *l/bw* (bir şeyi) zihnine yerleştirmek
di hişê xwe de girtin *l/bw* aklında tutmak, hatırında tutmak
dihî *rd* köylü
dihm *rd* 1. çorak (verimli olmayan toprak) 2. kurak (yağışsız)
dihmbûn *m* çoraklaşma
dihm bûn *l/gh* çoraklaşmak
dihmî *m* çoraklık
dihm kirin *l/gh* çoraklaştırmak
dihmkirin *m* çoraklaştırma
dihol *bnr* dahol
dihîr *bnr* dihar
dij *nd* 1. karşı (bulunan yere göre önde, ileride olan) 2. *rd* karşıt, zıt * **partiya hember karşıt parti** 3. aykırı, tersi ~î **hev taban tabana** zıt ~î **rastiyê** gerçeğe aykırı
dijahî *bnr* dijayî
dijafî *m* 1. muhalefet (karşı görüşte, tutumda olan kimseler topluluğu) 2. karşıtlık, tezat 3. çelişki 4. aykırılık ~ **kirin** muhalefet etmek
dijayefî *bnr* dijayî
dijayî *m* karşıtlık
dijbalafir *m* uçaksavar
dijber *nd/nt* 1. karşıt, muhalif 2. aleyhtar 3. karşıt, zıt
dijberbûn *m* 1. karşı olma 2. karşıt olma
dijber bûn *l/gh* 1. karşı olmak 2. karşıt olmak
dijberî *m* 1. karşıtlık, muhaliflik 2. aleyhtarlık 3. zıtlık, karşıtlık 4. aykırılık ~ **kirin** muhalefet etmek ~ **ya wateyî** *rz* anlam aykırılığı
dijberî hev bûn *l/bw* ters düşmek
dijbersiv *m* karşı cevap
dijbirûsk *m* yıldırımsavar
dijcivakî *rd* toplum dışı
dijcuhi *rd/nd* antisemitik
dijcuhi *m* antisemitizm
dijdar *rd* karşıtlı
dijdarî *psi/m* karşıt duygu, antipati
dijdaritî *m* karşıtlık, tezat
dijdemokratîk *rd* antidemokratik
dijdoz *m* karşı dava
dijdozîne *man/m* karşı sav
dijejehr *m* panzehir
dijende *rd* karşıt, mukabil
dijezehr *m* panzehir
dijêrîş *m* 1. karşı saldırı, kontratak 2. sp karşı akın (veya atak)
dijgenî *rd/nd* antiseptik
dijhander *rd* karşı özendirici
dijhevî *biy/m* 1. karşı gelim 2. *biy* karşıtlık
dijîmze *m* karşı imza
dijîtal *rd* dijital

dijîti *m* 1. karşıtlık, muhalefet 2. zıtlık 3. aykırılık

dijkarî *m* karşı iş

dijlêdan *m* karşı vuruş

dijmane *rd* karşıt anlamlı

dijmend *rd* karşıtlı

dijmin *nd/nt* 1. düşman, hasım (birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermek isteyen) * **bi çavên dijminan li min mêze dike** bana düşmanın gözlerle bakıyor 2. düşman (birbiriyle savaşan devletler ve bu devletlerin asker, sivil bütün uyrukları) 3. düşman (aralarında çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık bulunan taraflardan her biri) 4. düşman (bir şeyin yaşamasına, barınmasına engel olan; güç, tutum vb.) 5. nec düşman (bir şeyi büyük ölçüde kullanıp tüketen) * **dijminê nan** ekmek düşmanı 6. nec düşman (bazı şeylerden nefret eden, tiksinen kimse) * **dijminê araqê** alkol düşmanı ~ **behicandin** düşman çatlatmak ~ **ji hev re nabin** dost düşman düşmana gazel (veya yasin) okumaz ~ **ê bavan nabin dostê lawan** düşmandan dost olmaz ~ **ê ji dil û can can** düşmanı ~ **ê mirov yek jê ziman e yek ji jin e** insanın baş belâsından biri dili diğeri de kadındır ~ **ê te gêrik be ji dîsa hesabê xwe bike** düşmanından sakınmak lazım

dijminahî *bnr* dijminatî

dijminane *rd/h* düşmanca, hasımanca

dijminatî *m* 1. düşmanlık, hasımlık, husumet (düşman olma durumu) 2. düşmanlık (düşmanca duygu veya davranış) ~ **kirin** düşmanlık beslemek, husumet beslemek ~ **î pê re kirin** (birine) düşmanlık beslemek

dijminayî *bnr* dijminatî

dijmindar *rd* düşmanlı, düşman sahibi

dijmindarî *m* düşmanlılık, düşman sahibi olma durumu

dijminî *m* 1. düşmanlık (düşman olma durumu) 2. düşmanlık (düşmanca duygu veya davranış) ~ **î pê re kirin** (birine) düşmanlık beslemek ~ **ya (yekî)** kirin düşman kesilmek

dijminkarî *m* düşmanlık

dijminkî *rd/h* düşmanca

dijminparêz *nd/nt* düşmanı savunan, onun safhlarında yer alan

dijminparêzî *m* düşmanı savunma, onun safhlarında yer alama

dijmintayî *m* düşmanlık

dijmintî *m* 1. düşmanlık (düşman olma durumu) 2. düşmanlık (düşmanca duygu veya davranış)

dijminwarî *rd/h* düşmanca

dijmirov *rd* insanlık dışı

dijmirovane *h* insanlık dışı bir biçimde

dijmirovî *m* insan dışılık

dijmîn *m* sövgü, küfür ~ **hatin rûyê (yekî)** küfür yemek ~ **pê hatin kirin** sövülmek

dijmîndan *m* sövme, küfretme

dijmîn dan *l/gh* sövmek, küfretmek

dijmîndayîn *m* sövüş

dijmînihevdan *m* sövüşme

dijmînî hev dan *l/bw* sövüşmek

dijn *nd* -den gayri, -den hariç

dijpêşniyaz *m* karşı öneri

dijqerisîn *m* antifiz

dijraber *nd/nt* 1. karşıt, muhalif 2. *rd* zıt, karşıt 3. karşıtçı, aleyhtar 4. *rd* aykırı ~ **ê cengê** (an jî şer) savaş karşıtı ~ **î (tiştêkî)** aksine

dijraberbûn *m* 1. karşıtlaşma, muhalifleşme 2. kırışılma

dijraber bûn *l/gh* 1. karşıtlaşmak, muhalifleşmek 2. kırışılmak

dijraberî *m* 1. karşıtlık, muhaliflik 2. karşıtlık, tezat 3. karşıtçılık 4. aykırılık

dijraberikirin *m* karşıtlama

dijraberî kirin *l/gh* karşıtlamak

dijraberî *bnr* dijraberî

dijrawestan *m* karşı duruş

dijrewtek *m* karşı akım (veya cereyan)

dijrêzik *rd* kural dışı

dijrêzikî *m* kural dışılık

dijşaloxgerî *m* karşı istihbarat

dijşamî *rd/nd* antisemit

dijşamîtî *m* antisemitizm

dijşeng *m* karşı denge, eş ağırlık

dijşîxur *nd/nt* karşı casus

dijşîxurî *m* karşı casusluk

dijşoreş *m* karşı devrim

dijşoreşger *nd/nt* karşı devrimci

dijşoreşgerî *m* karşı devrimcilik

dijtank *m* tanksavar, antitank

dijtozeyî *fel/rd* töre dışı

dijtozeyîtî *fel/m* töre dışıcılık

dijûn (I) *rd* çok kirli, pasaklı

dijûn (II) *m* sövgü, küfür ~ **hatin rûyê (yekî)** küfür yemek ~ **pê hatin kirin** sövülmek

(yek) **dî** ~ **an de ricimandin** kalayı basmak

dijûndan *m* sövme, küfretme

dijûn dan *l/gh* sövünmek, küfretmek

dijûnî *m* evlenme isteği, çocuk yapma isteği *

ev jinik dijûniyan dike bu kadın çocuk yapmak istiyor

dijûnihevkirin *m* sövüşme

dijûnî hev kirin *l/bw* sövüşmek

dijûnker *nd/rd* sövgücü, küfürbaz

dijûnkerî *nd/nt* sövgücülük, küfürbazlık

dijûnkirin *m* sövme, sövüş, küfretme

dijûn kirin *l/gh* sövmek, küfretmek

dijwar *rd* 1. zorlu, zor, zahmet, güç, müşkül

(güç yapılan, ağır ve yorucu emekle yapılan) * **em di qonaxên gelek dijwar de bihurîn** çok zorlu safhalardan geçtik * **hînbûna nivîsa kevn karekî dijwar e** eski yazıyı öğrenmek güç bir iş 2. güç, çetin, zahmetli (yapılması zor, çetin) 3. zahmetli (sıkıntı veren) * **riyên dijwar** zahmetli yollar 4. çetre-

fil (yapı ve ses kurallarına aykırı kullanılan dil) 5. azgın, hırçın * **seyê dijwar** azgın köpek 6. azgın (ten için, çabuk iltihaplanan, yarası hemen kapanmayan) * **birîna dijwar** azgın yara 7. keskin (etkili, sert) * **bayekî dijwar î karîger digobile** keskin ve etkileyici bir rüzgâr esiyor 8. keskin (görevini iyi yapan) * **nîşangêrekî dijwar** keskin nişancı 9. yaman * **nakokiyeke dijwar** yaman çelişki 10. çetin, yüklü * **vê carê bernamêya me dijwar e** programınız bu sefer çok çetin (ya da yüklü) 11. acar (atılğan, yılmaz) * **seyê dijwar** acar köpek 12. çekişmeli * **ma-çêke dijwar** çekişmeli bir maç 12. çileli, zahmet * **karekî dijwar** çileli bir iş 13. kızıl (aşırı derecede olan) * **di nava wan de qewxeyeke dijwar dest pê kiribû** aralarında kızıl bir kavga başlamıştı 14. kuvvetli, (inandırıcı, çok etkileyici) * **intên dijwar** kuvvetli inatlar 15. sert (çarpıcı niteliği olan, keskin) * **titûna dijwar** sert tütün 16. amansız

dijwarane rd/h 1. zorluca, zorca, zahmetlice, çetince 2. çetrefilce 3. azgınca, hırçınca 4. keskince 5. acarca 6. çekişmelice 7. çilelice 8. sertçe 9. amansızca

dijwarbûn m 1. zorlaşma, çetinleşme, güçleşme, yeğînleşme 2. çetrefilleşme 3. azma (yara, hastalık vb. için; etkili, tehlikeli duruma gelme) 4. azgınlaşma 5. keskinleşme (etkili olma, sert olma) 6. fenalaşma (kötü bir duruma girme) 7. kızışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şidetlenme) 8. sertleşme (tütün gibi) 9. acarlaşma

dijwar bûn m 1. zorlaşmak, çetinleşmek, güçleşmek, yeğînleşmek zorlaşmak * **xwe debarkirin** her diçe zor dibe geçimlik gittikçe zorlaşıyor 2. çetrefilleşmek (dil için) 3. azmak (yara, hastalık vb. için; etkili, tehlikeli duruma gelmek) 4. azgınlaşmak 5. keskinleşmek (etkili olmak, sert olmak) 6. fenalaşmak (kötü bir duruma girmek) 7. kızışmak (zorlu, sert ve kızışık bir durum almak, şidetlenmek) 8. sertleşmek (tütün gibi) 9. acarlaşmak

dijwarbûnî m 1. zorluk, güçlük 2. azgınlık, hırçınlık 3. keskinlik 4. acarlık

dijwarbûyîn m 1. zorlaşma, çetinleşme, güçleşme, yeğînleşme 2. çetrefilleşme 3. azma (yara, hastalık vb. için; etkili, tehlikeli duruma gelme) 4. azgınlaşma 5. keskinleşme (etkili olma, sert olma) 6. fenalaşma (kötü bir duruma girme) 7. kızışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şidetlenme) 8. sertleşme (tütün gibi) 9. acarlaşma

dijwardîtin m güçsünme

dijwar dîtin l/gh güçsünmek

dijwarî m 1. zorluk, güçlük, çetinlik, zahmet * **dijwariya vî karî nîn e** bu işin zorluğu yok

2. meşakkat, müşkülât, güçlük 3. azgınlık, hırçınlık 4. keskinlik (etkililik, sertlik) 5. acarlık (atılğanlık, yılmazlık) 6. sertlik (çarpıcı niteliği olma, keskinlik) * **dijwarbûna titûnê ez aciz kirim** tütünün sertliği beni rahatsız etti 7. amansızlık ~ **derxistin** güçlük çıkarmak, zorluk çıkarmak ~ **jê re çêkirin** (birine) müşkülât çıkarmak ~ **kîşandin** güçlük çekmek, meşakkat çekmek

dijwarkirin m 1. zorlaştırma, güçleştirme, çetinleştirme 2. çatalaştırma 3. azdırma 4. keskinleştirme (etkili kılma) 5. kızıştırma (zorlu, sert ve kızışık bir duruma getirme, şidetlendirme)

dijwar kirin l/gh 1. zorlaştırmak, güçleştirmek, çetinleştirmek 2. çatalaştırmak 3. azdırmak * **melhemê birîn dijwar kir** merhem yarayı azdırdı 4. keskinleştirmek 5. kızıştırmak (zorlu, sert ve kızışık bir duruma getirmek, şidetlendirmek)

dijwarkirî rd 1. zorlaştırılmış, güçleştirilmiş, çetinleştirilmiş 2. çatalaştırılmış 3. azdırılmış 4. keskinleştirilmiş 5. kızıştırılmış

dijwarkî rd/h zorca, çetince

dijwartirbûn m güçleşme, çatalaşma, vahamet kesp etme

dijwartir bûn l/gh güçleşmek, çatalaşmak, vahamet kesp etmek * **kar dijwartir bû** iş çatalaştı

dijwartirkirin m 1. güçleştirme 2. fenalaştırma

dijwartir kirin l/gh 1. güçleştirmek 2. fenalaştırmak

dijwartî m 1. zorluk, güçlük 2. azgınlık 3. keskinlik

dijwate rd karşıt anlamlı, zıt anlamlı * **peyvên dijwate** karşıt anlamlı kelimeler

dik m 1. sofa, gezinti 2. sahne 3. plâtförm (yüksekçe yer)

dikak m erzak, buğday

dikakfiroş nd/ht buğdaycı (satıcısı)

dikan m 1. dükkân 2. dükkân (çalışılan yer)

dikana berberiyê nd berber dükkânı

dikana pirtûkfiroşiyê nd kitap evi

dikandar nd/rd dükkancı

dikandarî m dükkancılık

di karîgeriyê de bûn l/bw yürürlükte bulunmak (veya olmak)

di karîgeriyê de man l/bw yürürlükte kalmak

di karvaniyê de nd pratikte

di ker de h 1. gizli den gizliye, çaktırmadan, sessizce, sesizcene, kulak kulağa * **di ker de axiftin** kulak kulağa konuştular 2. kaçamak (belli etmeden, gizlice) ~ **jê re gotin** kulağına söylemek ~ **xeber dan (yekî)** fışlamak

di kere de h yaşın yaşın, suskun (sesiz bir biçimde)

di kerê xwe niyan l/bw argo çok bozulmak, göt üstü oturmak

dikilandin minnet etmek

dikilandin /*gh* minnet etmek

dikildar *rd* minnettar

dikildarî *m* minnettarlık

dikiliş *m* minnet

dikirandin *m* 1. anarak bahsetme, bahsetme, sözetme 2. söz konusu etme 3. tekrarlama

dikirandin /*gh* 1. anarak bahsetmek, bahsetmek, sözetmek 2. söz konusu etmek 3. tekrarlamak

di kirasê berê de bûn /*bw* eski tas eski hamam olmak

di kirê de bûn /*bw* kirada olmak (veya oturmak)

di kun re çûn /*bw* içe göçmek

dikunreçûyî *rd* sokur (içeriye batmış) * **çavê dikunreçûyî** sokur göz

di kûr de çûn /*bw* 1. derinden gitmek. batmak 2. detaylarına girmek

dikxatûn *jeo/nd* peri masası

dil *ant/n* 1. yürek, kalp 2. yürek, kalp (kalp hastalığı) * **ji ber sekteya dil** mir kalbten öldü 3. yürek, gönül (bir kimsenin ruhsal yönü) * **destê wê dilerizî, dilê wê dişewifî** elleri titriyor yüreği yanıyordu 4. *mec* kalp, gönül (sevgi, istek, düşünüş, anma ve hatıra gibi kalpte var olduğu sanılan duygu kaynağı) 5. *mec* kalp (bir ülkenin, bir kuruluşun işleyiş, yönetim ve varlığını sürdürme bakımından en önde gelen yeri) 6. *mec* kalp (duygu, his) * **pê re dil nîn** e onda kalp denen şey yok 7. yürek (mide, bağırsak, karın) * **dilê wî li hev dikeve** yüreği (veya içi) bulanıyor 8. hatıra (gönül, kalp) * **zinhar, dilê wî nehêlî** sakın onun hatırını kırma 9. gönül (istek, arzu) * **dilê wê ji xwendinê re tune** okunmaya gönül yok 10. öz (bir kimsenin benliği, kendi manevi varlığı) * **gotina wî dilê min girt** sözleri özüne dokundu 11. *mec* iç ~ **avêtin** kalp atmak ~ **berdan** (tişte-kî) -e sevdasına düşmek ~ **berdan** (yekê) (birine) gönül vermek (veya bağlamak), gönül akıtmak, gönül kaptırmak kapılmak, bağlanmak, meyil vermek, tutulmak * **min dil berda rindiya wê** onun güzelliğine kapıldım ~ **bi** (yekî) **re tune bûn** (birinde) kalp olmamak ~ **bi jandî xwe** gıcıklamak, cinsi istek uyandırmak * **here çavên ku li serê ne bibîne, dilê mirov dibijîne** xwe git de gözü onda gör, adamın yüreğini gıcıklıyor ~ **dan** (yekî) 1) (birine) gönül vermek (veya bağlamak) 2) delinin eline değnek vermek (kötülük yapabilecek bir kimsenin davranışlarını kolaylaştırmak) ~ **dan berê** gönülünü almak ~ **di ber** (tişte-kî) **de neanîn** gönül rızı olmamak, rızı gelinmek ~ **di tîn** bir kişinin isteğini bilip yerine getirmek ~ **e li tişte-kî nanêre** gönül ferman dinlemez ~ **fireh kirin** gönül açmak, iç açmak ~ **girtin**

gönül çekmek, sevdalı olmak ~ **hiştin** kalp kırmak ~ **jê man** -den gönüllü kalmak, küsmek, darılmak ~ **jê sar bûn** -den soğumak ~ **jê re xwestin** gönüllü birinden yana olmak ~ **jê sar bûn** -den soğumak ~ **ji** (yekî) **çûn** kendinden geçmek (bayılmak) ~ **ji kê hez bike xweşik ew** e gönül kimi severse güzel olur ~ **ketin** (yekî) birine âşık olmak, vurulmak, gönül kaptırmak ~ **kirin** arzu etmek ~ **kirin** (yekî) (birine) gönül vermek, gönül akıtmak, âşık olmak ~ **kirin cih** yüreği ferahlatmak, yüreği hafifletmek, içini rahatlatmak ~ **ku şikest cebar nabe** yürek kırıldımı bir daha onmaz, yürek bir kırılmaya görülün ~ **lê ronî bûn** benimsemek (bir şeye, birine bağlanmak, ısınmak) ~ **lê spî bûn** (an ji nebûn) birine inanmak, güven duymamak (veya inanmamak, güven duymamak) ~ **li hev xistin** bulantı vermek ~ **li** (yekî) **qerar** dan hazmetmek, sindirmek, kabullenmek ~ **li serê peritîn** yüreği parça parça olmak ~ **muqabilê** ~ e kalp kalbe karşıdır ~ **ne kasi-ka bîlxur** e gönül ferman dinlemez ~ **nebi-jîn** (tişte-kî) tıkanmak, istahsız olmak ~ **nerm kirin** ikna etmek, yumuşatmak ~ **ni-waztin** gönül okşamak ~ **pê bar nedan** 1) (birini) çekememek 2) havalasına sığmamak, kabul edememek ~ **pê neşewitandin** kıymak (acımadan vermek, esirgememek, feda etmek) * **qet dil bi ew çend pere neşewitand** onca paraya kıymadı, harcadı ~ **pê şewitîn** -e acınmak, yüreği yanmak ~ **pê ve bûn** gözü arkada olmak (veya kalmak) ~ **pê ve man** 1) gözü arkada kalmak 2) acımak (bir şeyi vermeye veya elden çırmaya kıyamamak) ~ **pitpitîn** (an ji **pirpitîn**) yüreği çarpmak (merak, korku, kaygı gibi duygular sebebiyle beliren tedirginlik) ~ **şikandin** kalp kırmak ~ **şûşe ye ku bişikê nacebire** kalp cam misalidir kırıldı mı, kolay kolay onarılmaz ~ **tê kirin** cih içini ferahlatmak ~ **û devê** (yekî) **yek** (an ji **wekî** hev) **bûn** içi dışı bir olmak ~ **û gurçik bi** (yekî) **re tune bûn** (birinde) kalp olmamak ~ **û gurçik ji xwe** re xwestin her şeyin en iyisini kendine istemek ~ **û gurçikên** (yekî) **hatin xwarê** i-çi dışına çıkmak (kusmaktan rahatsız olmak) ~ **û gurçikên** (yekî) **jê re hatin xwarê** (birine) içi parellenmek ~ **û hinavê** (yekî) **jê re hatin xwarê** (biri) içini yakmak ~ **û kezeban** **diperitîne** yürekler acısı ~ **xwe ve sôzûm** ona ~ **xwestin** arzu duymak, istemek ~ **dilan dihebînin** kalp kalbe karşıdır ~ **an diperitîne** içler (veya yürekler acısı) ~ **ekî rihet nedan** (yekî) (birine) rahat yüzü göstermemek ~ **ekî rihet nedîtîn** rahat yüzü görmemek ~ **ê** (yekî) **arin** kalbi sızlamak ~ **ê** (yekî) **avêtin** yüreği çarpmak (kalp çarpmak veya çalışmak) ~ **ê baranê hebûn** yağmurla-

mak (yağmur yağacak gibi olmak) ~ê (yekî) **baristan nêdan** yüreği kaldırmamak ~ê (yekî) **baristan** (an jî **tehemûl**) **nekirin** içi götürmemek, vicdanına sığdırmamak ~ê **berfê** (an jî **baranê**) **hebûn** kar (veya yağmurun) yağmaya niyeti olmak ~ê (yekî) **bi (yekî) êşîn** (birine) acımak, merhamet etmek ~ê (wî) **bi halê (wî) şewitîn** derdine yanmak ~ê (yekî) **bi halê xwe şewitandin** (birini) kendine acındırmak ~ê (yekê) **bi ser de xwar bûn** (birine) gönlü meyilli olmak ~ê (yekî) **bi (yekî) şewitîn** (birine) acımak, merhamet etmek * **dilê min bi zar û zêçên wî şewitî, lewma min ew neda dadgehê** ço-luğuna çocuğuna acıdım da mahkemeye vermedim ~ê (yekî **bi (wî) ve bûn** (birine) karşı birşeyler hissetmek ~ê (yekî) **bihurîn** (**borîn** an jî **xewirîn**) 1) yüreği bayılmak, yüreği ezilmek, içi bayılmak içi geçmek 2) içi (veya midesi) kazınmak (veya kıyılmak), açlıktan midesi eziklik duymak 3) yüreği burkulmak (çok üzülmek, çok acı duymak) ~ê (yekî) **bijîn** (...) 1) iştahı çekmek, canı çekmek * **gava min kebab dîtîn wisa dilê min bijiya wan** kebabları görünce öyle bir canım çaktı ki 2) iştaha gelmek, arzulamak, gönlü çekmek 3) iştahı kabarmak ~ê (yekî) **birîndar** e yüreği yaralı ~ê (yekî) **bixem** e yüreği delik, dertli ~ê (yekî) **borîn** 1) yüreği bayılmak, yüreği ezilmek, içi bayılmak (veya geçmek) 2) içi (veya midesi) kazınmak (veya kıyılmak), açlıktan midesi eziklik duymak 3) yüreği burkulmak (çok üzülmek, çok acı duymak) ~ê (yekî) **çargopal lê xistin** 1) yüreği hızla atmak 2) kalp atışları hızlanmak (heyecan veya korkudan ötürü) ~ê (yekî) **çêkirin** (birinin) gönlünü etmek (veya yapmak) ~ê (yekî) **cûn** (tişteki) canı çekmek, içi çekmek, iştahı çekmek, imrenmek * **gava min kebab dîtîn wisa dilê min çû wan** kebabları görünce öyle bir imrendim ki * **dilê min çi qas diçe savarê gund** canım ne kadar da köy bulgurunu çaktı ~ê **dêredêr** yaralı ve perişan gönlü ~ê (yekî) **di ber re hatin** içi el vermek ~ê (yekî) **di ber re nehatin** 1) içi el vermemek, içine sindirememek 2) azımsamak ~ê (yekî) **di cih de bûn** gönlü ferah (veya rahat) olmak ~ê (wan) **di hev de bûn** birbirine âşık olmak, (birbirine) yangın olmak ~ê (yekî) **di ser de hebûn** (birine) gönlü var olmak ~ê (wî) **di ser (wî) re cûn** içi bayılmak (çok acıkmak) ~ê (yekî) **di ser hev re qelibîn** içi bayılmak (çok şekerli veya yağlı yiyecek ağır gelmek) ~ê (yekî) **dizîn** kalbini çalmak ~ê (yekî) **dî-tîn** gönlünü almak ~ê **dê ana** yüreği ~ê **ewil** ilk göz ağrısı (ilk sevilen, âşık olunan kimse) * **cana min, ji bîr meke ku tu dilê min ê ewilî** canım, unutma sen benim ilk göz ağ-

rımsın ~ê (yekî) **êşandin** 1) (birini) üzmetmek, incitmek 2) yüreğini eritmek (veya sızlatmak) ~ê (yekî) **êşîn** yüreği ezilmek, yüreği sızlamak (üzülmek, acımak) ~ê (yekî) **fireh bûn** 1) yüreği ferahlamak (veya hafiflemek) 2) göğsü kabarmak ~ê (yekî) **fireh bûn û çavê (yekî) vebûn** gözü gönlü açılmak ~ê (yekî) **fireh** e yüreği geniş ~ê (yekî) **fireh kirin** gönlü açmak, iç açmak ~ê (yekî) **germ kirin** gönlünü ısıtmak, oyalamak, teseli vermek ~ê (yekî) **girtin** kalbe dokunmak ~ê (yekî) **gotin tirk** yüreği küt etmek (ji) ~ê (yekî) **hatin** içinden gelmek ~ê (yekî) **hatin ber devê (wî)** yüreği ağzına gelmek ~ê (yekî) **hatin devê (yekî)** yüreği ağzına gelmek ~ê (yekî) **hebûn** 1) (bir şeye) gönlü olmak 2) istekli olmak, niyeti olmak, meyilli olmak ~ê (yekî) **hefîn** ödü kopmak ~ê (yekî) **hênik bûn** yüreğine su serpilmek ~ê (yekî) **hênik kirin** yüreğine su serpmek ~ê (yekî) **hilavêtin** helecanlanmak ~ê (yekî) **hilneanîn** içini bayılmak veya kıymak (tatlı ağız gelip artık yiyememek) ~ê (yekî) **hilnedan** gönlü razı gelmemek ~ê (yekî) **hilpetikîn** yüreği hop etmek, yüreği hoptlamak, yüreği yerinden oynamak) ~ê (yekî) **hiştin** gönlünü (veya kalbini) kırmak, gönlü yıkmak, (birini) kırmak veya incitmek, (birinin) hatırını kırmak, gücendirmek ~ê **însan** Allahın evi (insan gönlü) ~ê (yekî) **jê cegirandî bûn** (birine) kırıgın (veya kırılmış) olmak ~ê (yekî) **jê cebirîn** -e alınmak ~ê (yekî) **jê cegirîn** (birine) kırılmak, gücenmek ~ê (yekî) **jê cemedîn** (birinden) buz gibi soğumak ~ê (yekî) **jê li hev ketin** midesi almamak (kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek) ~ê (yekî) **jê man** (birine) gücenmek, kırılmak, (birine) içlerlemek ~ê (yekî) **jê re nexwestin** içi götürmemek, isteme-mezlik etmek, çekememezlik etmek (kıs-kanmak, çekememek) ~ê (yekî) **jê stendîn** kalbini çalmak ~ê (yekî) **jê re hebûn** (bir şeye) gönlü olmak, gönlü var gibi ~ê (yekî) **jê re peritîn** (birine) yüreği parelenmek ~ê (yekî) **jê sar bûn** 1) (birinden) soğumak, buz gibi soğumak 2) -den umudunu kesmek ~ê (yekî) **jê sar kirin** 1) (birinden) buz gibi soğumasını sağlamak 2) -den umudunu kırmak, -den umudunu kesmesini sağlamak ~ê (yekî) **jê tije bûn** birine karşı dolmak ~ê (yekî) **jê re hatin** kusar gibi olmak ~ê (yekî) **ji bîr ve cûn** 1) içi (veya midesi) kazınmak (veya kıyılmak), yüreği bayılmak, yüreği ezilmek, safrası kabarmak (açlık duymak) 2) yüreği burkulmak (çok üzülmek, çok acı duymak) 3) içine baygınlıklar çökmek, içi geçinek, baygınlık geçirmek (fenalık basmak) 4) **mec** gözleri bayılmak (hayranlıkla bakmak) ~ê (yekî) **ji dinyayê sar bûn** haya-

ta küsmek ~ê (wan) ji hev re ronî nêdan perisi hoşlanmamak ~ê (yekî) ji xwe hiştin (an jî şikandin) gönlünü (veya kalbini) kırmak veya yıkmak ~ê (yekî) ketin (...) 1) beğenmek 2) sevdasına düşmek ~ê (yekî) ketin (yekê) (birine) gönül düşürmek, gönül düşmek ~ê (yekî) ketin (tiştêkî) 1) içi gitmek (bir şey yapmayı veya elde etmeyi çok istemek) 2) (bir şeye) tutulmak, vurulmak ~ê (yekî) ketin cih 1) yüreği ferahlanmak, yüreği hafiflemek, içi rahat etmek (kaygıdan kurtulmak) 2) yüreği rahatlatmak (üzüntü ve ve kaygısı azalmak, kalmamak) 3) içine sinmek (rahatlık duymak) 4) yüreği yağ bağlanmak (istenilen bir şeyin olmasından ferahlık duymak) ~ê (yekî) kewgirin yüreği burkulmak ~ê (yekî) kirin (birini) razı etmek * dilê Ronî nekirine ew jî naçe Ronî'yi razı etmemişler, o da gitmiyor ~ê (yekî) kirin tirkîn yüreği hop etmek (hoplamak veya oynamak) ~ê (yekê) kirin xwe 1) gönlünü çekmek (karmak veya avlamak) 2) gönlünü kaptırmak ~ê kul û şikestî alınmış, kırılmış, gücenik (kimse) ~ê (yekî) lê bar dan içine sinmek ~ê (yekî) lê bar nêdan içine sinmemek ~ê (yekî) lê dan (an jî xistin) 1) yüreği çarpmak (kalp çarpmak veya çalırmak) 2) kalbi çarpmak (çok heyecanlanmak) ~ê (yekî) lê kelîn (birine) içi ısınmak ~ê (yekî) lê neqeridîn 1) içi almamak, yüreği götürmemek, midesi almamak (kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek) 2) (bir şeyi) içi kabul etmemek ~ê (yekî) lê qerar dan 1) benimsemek (bir şeye, birine bağlanmak, ısınmak) 2) içine sinmek ~ê (yekî) lê qerar nêdan içine sinmemek ~ê (yekî) lê qusîn (birine) kanı kaynamak ~ê (yekî) lê ronî dan (an jî nêdan) içi kabul etmek (veya etmemek), içine sinmek (veya sinmemek) ~ê (yekî) lê ronî nebûn havsalasına sığmamak, kabul edememek ~ê (yekî) lê rûniştin (an jî rûneniştin) içine sinmek (veya sinmemek) ~ê (yekî) lê werivîn -e acımak ~ê (yekî) lê xera bûn 1) içi geçmek 2) -e üzülme ~ê (yekî) lê xistin (an jî dan) 1) kalbi çarpmak, kalbi atmak 2) kalbi çarpmak (çok heyecanlanmak) ~ê (yekî) li ba xwe xweş girtin (birini) hoş tutmak ~ê (yekî) li ber rûneniştin içine sindirememek ~ê (yekî) li hev ketin yüreği kabarmak, içi (veya midesi) bulanmak, gönlü bulanmak * dilê min li hev ket midem bulandı ~ê (wan) li hev ronî dan aralarındaki buzlar erimek ~ê (yekî) li hev xistin mide bulandırmak, gönül bulandırmak ~ê (yekî) li ser bûn 1) gönlü takılmak (aşk ile sevineye başlamak) 2) (birinde) gönlü var olmak ~ê (yekî) li ser (wî) bûn (birine) karşı birşeyler hissetmek ~ê (yekî) li ser (yekê) hebûn (birine) yangın

olmak ~ê (yekî) li ser (yekî dîn) hebûn (başka birine) gönlü olmak, ilgi duymak ~ê (yekî) li serê êşin (birine) yüreği sıızlamak, içi kan ağlamak, içinden kan gitmek ~ê (yekî) li serê hebûn 1) (birine karşı) ilgili olmak 2) (birine) yangın olmak ~ê (yekî) li serê helîn (birine) yangın olmak ~ê (yekê) li serê ji bir ve çûn içi kan ağlamak, içinden kan gitmek ~ê (yekî) li serê parçe (parçe) bûn içi paralanmak (veya parçalanmak), yüreği parça parça olmak ~ê (yekî) li serê peritîn içi paralanmak (veya parçalanmak) ~ê (yekî) li serê xera bûn içi kan ağlamak, içinden kan gitmek ~ê (yekî) man (birinin) gönlü kalmak, (biri) alınmak (darılmak veya kırılmak), (birinin) hatırı kalmak ~ê (yekî) man pê ve yüreği (bir şeyde veya kimsede) kalmak ~ê (yekê) mêr xwestin ersemek ~ê min dibêje içinde bir ses diyor ki ~ê min ji min re dibêje içinde bir ses bana diyor ki ~ê mirov piçek goşt e insandır alınabilir ~ê (yekî) muferih bûn yüreği rahatlatmak ~ê (yekî) ne saff bûn 1) evhamlı olmak 2) içi temiz olunmak ~ê (yekî) ne saff ye, her car bi aliyeke de ye gönlünün dümeni bozuk ~ê (yekî) nebişin (tiştêkî) içi almamak (midesi kabul etmemek) ~ê (yekî) neçûn (...) içi (veya midesi) almamak (kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek) ~ê (yekî) negerîn dili varmamak ~ê (yekî) nehiştin (an jî neşikandin) yüze duramamak (birinin hatırından çıkamamak, hatırı kırılmamak) ~ê (yekî) neketin cih içine sinmemek ~ê (yekî) nerm bûn (birine) acımaya başlamak ~ê (yekî) nexwestin canı istememek ~ê (yekî) pak e kalbi teniz ~ê (yekî) pariyek ketin cih yüreği serinlemek ~ê (yekî) peritîn içi paralanmak (veya parçalanmak), yüreği parçalanmak, yüreği parça parça olmak ~ê (yekî) perpitanîdîn yüreğini hoplatmak (oynatmak veya kaldırmak) ~ê (yekî) perpitîn yüreği parlamak ~ê (yekî) pitpitîn (an jî hilavêtin) helecanlanmak ~ê (yekî) pê bûn istediği gibi olmak, razı olmak ~ê (yekî) pê de çûn meyil vermek, sevmek ~ê (yekî) pê êşin (birine) acımak, merhamet etmek * dilê min pîr bi rewşa wî êşîya onun haline çok acıdım ~ê (yekî) pê razî nebûn gönlü razı olmamak ~ê (yekî) pê şewitîn 1) yüreği yanmak, (birine) acımak, merhamet etmek (pek çok acınmak) * dilê min bi zar û zêçên wî şewitî, lewma min ew neda dadgehê çolûna çocuğuna acıdım da mahkemeye vermedim 2) içi götürmemek (acıklı bir durum karşısında dayanmamak) * dilê min pîr bi rewşa wî şewitî onunu hali içini götürmedi ~ê (yekî) pê ve bûn gönlü takılmak ~ê (yekî) pê ve man 1) gönlü kalmak (isteyipte edilemediği bir şeyden vazgeçememek) *

dilê wê bi wî malî ve mabûbû gönlü bu malda kalmıştı 2) yüreği (bir şeyde veya kimsede) kalmak, aklı kalmak * **dilê min bi te ve ma** aklım sende kaldı 3) acımak (bir şeyi vermeye kıyamamak veya verdiğine, elden çıkardığına üzülmek) ~ê (yekî) **pê xera bûn** (herhangi bir şeyden ötürü) üzülmek ~ê (yekî) **pê xweş bûn** sevinmek, hoşnut olmak ~ê (yekî) **pitpîtin 1)** kalbi çarpmak 2) kalbi çarpmak (çok heyecanlanmak) ~ê (yekî) **qalind bûn** yüreği nasır bağlamak (veya tutmak), duygusuz olmak, duyarsızlaşmak ~ê (yekî) **qalind e** yüreği katı, yüreği pek ~ê (yekî) **qebûl nekirin** yüreği (veya midesi) kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek (çirkin bir şey karşısında rahatsız olmak) ~ê (yekî) **qerar nedan** yüreği götürmemek ~ê (yekî) **qeridîn (tişteki)** imrenmek * **gava min kebab dîtin wisa dilê min qeridî wan** kebabları görünce öyle bir imrendim ki ~ê (yekî) **qetîn** ödü kopmak ~ê (yekî) **ranegirtin 1)** yüreği dayanmamak (acıısına katlanmamak) 2) yüreği götürmemek (dayanmamak, katlanmamak) ~ê (yekî) **rehmet xwestin 1)** toprağı bol olsun 2) ölmüş birinden bahsedilirken 'Allah rahmet eylesin' anlamında ~ê (yekî) **reş bûn** kalbi kararmak ~ê **rihet** ağız tadı, dirlik düzenlik ~ê (yekî) **rihet bûn 1)** rahat etmek * **heta ku em neşuştina, dilê wê rihet nedibû** bizi yıkamayana kadar rahat etmezdi 2) yüreği rahatlamak veya ferahlanmak, (içine veya gönlüne) su serpmek ~ê **rihet dîtin** ...yüzü görmek * **dilê rihet dîtin** rahat yüzü görmek ~ê (yekî) **rihet kirin 1)** (birini) rahatlatmak 2) gönlünü ferahlatmak, içini ferahlatmak, sadıra şifa vermek 3) yüreğine su serpmek ~ê **rihet nedan hev** (birbirine) rahat yüzü göstermemek ~ê (yekî) **rûn girê dan** yüreği yağ bağlamak, hoşnut olmak ~ê (yekî) **rûniştin** kanaat getirmek ~ê **saîfî** temiz kalp ~ê (yekî) **sar bûn** gönlü kararmak (dünya zevklerine karşı isteği kalmamak) ~ê (yekî) **sar e yê me germ e o** ölü biz yaşıyor ~ê (yekî) **sar kirin** gönlünü karartmak ~ê **se bi savar xweş kirin** önüne bir kemik atmak ~ê (yekî) **sekinîn** kalbi yerinden oynamak ~ê (yekî) **ser wî cûn** içi geçmek ~ê (yekî) **sist bûn** umudunu yetirmek, umudu kırmak ~ê (yekî) **şewitandin** yüreğini eritmek (veya sıızlatmak) ~ê (yekî) **şewitîn 1)** yüreği yanmak, kalbi sıızlamak, içi yanmak, içi sıızlamak (burkulmak veya sıızlanmak) 2) yüreği parçalanmak, içi erimek (çok üzülmek) 3) içi yanmak (çok susamak) ~ê (yekî) **şikandin 1)** (birinin) gönlünü (veya kalbini) kırmak, incitmek 2) (birini) rencide etmek ~ê (yekî) **şikestîn** gönlü kırılmak, fenasına gitmek, gücenmek, burulmak ~ê (yekî) **şikîn**

kırılmak, incinmek ~ê **şivên bixwaze mast ji nêrî çêdike** insan yapmayı istemeye görsün ~ê (yekî) **teng bûn** içi sıkılmak, yüreği sıkılmak, daralmak ~ê (yekî) **teng e** yüreği dar ~ê (yekî) **tengîjîn** yüreği sıkılmak ~ê (yekî) **tenik (an ji ziz) bûn** gözleri yaşarmak (duygulanmak) ~ê (yekî) **tenik e** yüreği yufka ~ê (yekî) **tê de bûn (an ji hebûn) 1)** (bir şeyde) gönlü olmak 2) (birinde) gönlü var olmak * **dilê keçikê di te de heye** kızın gönlü sende var ~ê (yekî) **tê de rihet bûn** içinin (veya yüreğinin) yağı erimek, yüreği soğumak ~ê (yekî) **tê hebûn** (birine) yangın olmak, aşık olmak ~ê (yekî) **tije ye** yüreği dolu ~ê (yekî) **tirsîn** yüreği hop etmek (hoplamak veya oynamak) ~ê (yekî) **tune bûn 1)** isteksiz olmak 2) niyeti olmamak, istekli olmamak ~ê (yekî) **û çûnê hebûn** gitmeye niyeti olmak ~ê (yekî) **û firotanê (an ji kirinê) hebûn** satmaya (veya almaya) niyeti olmak ~ê (yekî) **û jinan tune bûn** (erkek) evlenmeyi düşünmemek ~ê (yekî) **û mêran tune bûn** (kız veya kadın) evlenmeyi düşünmemek ~ê (yekî) **û tişteki hebûn** bir şey yapmaya niyeti olmak ~ê (yekî) **vekirîn** gönlünü almak ~ê (yekî) **vepesirîn** yüreğine su serpmek ~ê **wî di gostê kerê de heye, dibêje guhên wê wekî guhên kêrgoşkê ne kedi yavrusunu yerken sıcana benzetir** ~ê (yekî) **xazî bûn** içi geçmek, iç baygınlık geçirmek ~ê (yekî) **xelîn 1)** iç bayılmak, midesi ezilmek (veya kazınmak) (çok acıkmak) 2) içi burkulmak (veya içi sıızlanmak) 3) (içi, midesi) bulanmak ~ê (yekî) **xera bûn 1)** içi kararmak 2) hayal kırıklığına uğramak 3) üzülmek ~ê (yekî) **xerab bûn** kalbi fesat olmak ~ê (yekî) **xeriqîn 1)** içi (veya midesi) kazınmak (veya kıyılmak) 2) içi geçmek, bayılmak ~ê (yekî) **xewirîn (an ji vexewirîn) 1)** yüreği bayılmak (veya ezilmek), iç bayılmak (veya ezilmek), midesi ezilmek (veya kazınmak) (açlık duymak) 2) yüreği burkulmak, içi burkulmak veya içi sıızlanmak (çok acı duymak) 3) yüreği ezilmek (üzülmek) 4) içi geçmek, bayılmak ~ê **xwe berdan (yekî)** (birine) abayı yakmak ~ê **xwe bi halê xwe şewitandin 1)** kendi haline üzülmek 2) kendini acındırmak ~ê **xwe bi xwe şewitandin 1)** kendi haline üzülmek 2) dert yanmak 3) kendini acındırmak (di) ~ê **xwe de şewirandin** aklından geçirmek (di) ~ê **xwe de xeber dan** kalbiyle konuşmak ~ê **xwe di ber re neanîn** azımsamak ~ê **xwe di cih xistin 1)** içini rahatlatmak 2) içini boşaltmak ~ê **xwe fireh bike** (gönlünü, içini) ferah tut ~ê **xwe fireh kirin** gönlünü serin tutmak ~ê **xwe firqet kirin** yüreğini pek tutmak ~ê **xwe hiştin** gönlü koymak ~ê **xwe jê re vekirin** (birine) kalbi-

ni açmak ~ê xwe ji (yekî) kirin (birine) alınmak ~ê xwe kirin istemek ~ê xwe kirin (yekî) (birine) gönül bağlamak (veya vermek), (birine) gönlünü kaptırmak, gönül komak ~ê xwe kirin yek birlik olmak ~ê xwe lê bi keys kirin (birine) abayı yakmak ~ê xwe pê êşandin acınılmak ~ê xwe pê sekinandin mideyi bastırınak ~ê xwe pê neşewitandin 1) (birinin) gözünün yaşına bakmamak 2) kıymak (acımadan vermek, esirgememek, feda etmek) * qet dilê xwe bi ew çend pere neşewitand onca paraya kıymadı, harcadı ~ê xwe pê şewitandin 1) acımak, acınılmak * mirov dilê xwe bi kesekî welê nîşewitîne böyle bir insana acınılmaz 2) acımak (bir şeyi vermeye kıyamamak veya verdiğine, elden çıkardığına üzülmek) ~ê xwe rihet bihêle (gönlünü, içini) ferah tut ~ê xwe rihet kirin 1) rahatlamak, yorgunluğunu atmak 2) içini rahatlatmak, içini boşaltmak, yüreğini boşaltmak (veya dökmek) 3) kullaklarının pasını gidermek (müzik dinlemek için) 4) (birinin) kanına ekmeke doğramak ~ê xwe rûnişandin gönlünü ferah tutnak * dilê xwe rûnîne, tu tiştê min nîn e gönlünü ferah tut, bir şeyim yok ~ê xwe şewitandin yerinmek ~ê xwe tehl û tîrş kirin yüzünü buruşturmak (veya ekşitmek) ~ê (yekî) xwestin 1) canı istemek, içi gitmek, gönül çekmek (bir şey yapmayı veya elde etmeyi çok istemek) * ez xweşik bûm, ciwan bûm, gava ku min li vîtrîna cîlan dimêzand bê çi qas dilê min dixwest gençtim, güzeldim, elbise vîtrinlerine baktığımda içim gidiyordu 2) içinden gelmek, arzulamak (bir şey yapmak için istek duymak) ~ê (yekî) xweş bûn serinlemek (biraz avunarak ferahlanmak) ~ê (yekî) xweş kirin 1) (birinin) kalbini kazanmak, gönlünü okşamak (veya fetih etmek) 2) gönül almak, gönlünü almak, (birinin) gönlünü (veya hatırı) hoş etmek, eğlendirmek, neşelendirmek (sevindirmek) 3) gönül almak, gönlünü almak (kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek) 4) gururunu okşamak 5) ümit serpmek 6) baş sağlığı dilemek ~ê (yekî) xwezî bûn içi bayılmak veya geçmek (çok acıkmak) ~ê (...) yek kişandin gönlü kaymak * dilê jî-nîkê xort dikişand kadının gönlü gence kayıyordu (bî) ~ê (yekî) zanin kal-bini okumak ~ê (wî) zengîn e gönlü zengin, gönlü bol ~ê (yekî) zerp kutan helecanlanmak, yüreği küt küt etmek ~ê (yekî) zîz bûn duyulanmak, gözleri yaşarmak

dılalav rd ateşli (çoşku, coşkun)

dılalavî m ateşlilik

dılar rd 1. yiğit, cesur 2. hamiyetli

dılara m dilber, nazenin (sevgili)

dılaram rd dingin, rahat olan 2. teseli edici

dılarî m 1. yiğitlik, cesaret 2. hamiyet

dılasan rd müsterih ~ bûn müsterih olmak

dılaşker rd açık yürekli

dılaşuft rd açık yürekli, coşku

dılaşuftî m coşku, heyecan

dilatometre m dilatometre, genleşmeölçer

dilawer rd yürekli, yiğit

dilawerî m yüreklilik, yiğitlik

dilawiz rd tutkun, gönül vermiş, vurulmuş

dilaxêv m baharın ilk ayları (hayvan yemlerin azaldığı dönem)

dilbaristan m tahamül

dilbaristanî m tahamüllük

dilbaristanîkirin m tahamül etme

dilbaristanî kirin l/gh tahamül etmek

dilbawer rd inançlı

dilbawerî m inançlılık

dilbaz rd 1. dilbaz, gönül eğleyen, sözü ve davranışı hoş olan 2. mec yakışıklı erkek

dilbazî m dilbazlık

dilbend (I) rd 1. gönülden bağlı, tutkun 2. sevgili, yar 3. nd/nt gönüldaş

dilbend (II) nd/nt dilmaç, tercüman

dilbendî m tercümanlık ~ kirin tercümanlık yapmak

dilber rd taş yürekli, katı yürekli

dilberaz rd/nec inatçı

dilberdan m bağlanma, tutulma, kapılma

dil ber dan l/bw bağlanmak, tutulmak, kapılmak

dilberdayî rd 1. tutkun, gönül vermiş olan 2. mec sevdalı (bir şeye gereğinden çok düşkünlük gösteren)

dilberdayîfî m tutkunluk

dilberz rd yüce kalpli

dilbeste rd âşık, tutkun

dilbestî rd tutkun, gönül vermiş olan

dilbestîbûn m tutkunluk

dilbêjî m önsezi

dilbicî rd içi rahat

dilbiêş rd 1. acılı, kederli (acıları olan kimse)

dilbiêşî m acılı olma, kederli olma

dilbiguman rd 1. kuşku 2. güvensiz (kimseye güvenemeyen)

dilbigumanî m 1. kuşkululuk 2. güvensizlik

dilbij rd çekici, cazibeli

dilbijandar rd çekici, cazibeli

dilbijandarî m çekicilik, cazibe

dilbijandin m 1. iştahlandırma 2. gıcıklama, cinsi istek uyandırma

dil bijandin l/gh 1. iştahlandırmak 2. gıcıklamak, cinsi istek uyandırmak * here çavên ku li serê ne bibîne, dilê mirov dibijîne xwe git de gözü onda gör, adamın yüreğini gıcıkliyor

dilbijî m 1. iştah, iştahı uyandırma 2. gıcıklanma (cinsel istek uyanma) 3. imrenme, öykünme

dilbijîkirin m kışkırtma

dilbijî kirin l/gh kışkırtmak, teşvik etmek

dilbijîkirî *rd* kışkırtılmış
dilbijîn *m* 1. iştahlanma, iştahı çekme 2. gıcık-
lanma (cinsel istek uyanma) 3. imrenme,
öykünme
dil bijîn *l/gh* 1. iştahlanmak, iştahı çekmek 2.
gıcıklanmak (cinsel istek uyanmak) * **ji ber**
awirên doktor dilê keçikê dibijîya wî kız
doktorun bakımından gıcıklanıyormuş 3. im-
renmek, öykünmek
dilbijok *rd* 1. iştahlı 2. istekli, isterikli (cinsel
olarak) * **dilbijok û çavlider** isterikli ve gö-
zü dışında 3. öykünen
dilbijokî *rd/h* 1. iştahlıca 2. isterikli, siterikli-
ce
dilbikeder *rd* kederli, üzüncülü ~ **bûn** kederli
olmak, üzüntülü olmak
dilbikeser *rd* acıklı, kederli (acı görmüş) ~
bûn kederli olmak, üzüntülü olmak
dilbikovan *rd* üzüncülü, üzüntülü, kederli ~
bûn kederli olmak, üzüntülü olmak
dilbikovanbûn *m* üzülmek
dilbikovan bûn *l/gh* üzülmek
dilbikul *rd* 1. gönlü yaralı, yüreği yaralı 2. a-
cılı, kederli (acıları olan kimse) * **jinika dil-**
bikul acılı kadın
dilbikulî *m* acılı olma, kederli olma
dilbirehm *rd* başkalarına acıyan, rahmeden
kimse
dilbirî *rd* mest eden, kendine kul eden
dilbirîn *rd* yüreği yaralı, dağılı
dilbirînkirin *m* yüreğini yaralama, dağlama
dilbirînkirin *l/gh* yüreğini yaralamak, dağla-
mak
dilbitirs *rd* endişeli, kaygılı
dilbixem *rd* dertli
dilbizok *rd* gönül kıran, zalim
dilbî *bot/m* bir incir türü
dilborîn *m* iç geçme
dilborîn *l/gh* iç geçmek
dilçoş *rd* coşkunun, ateşli
dilçoşî *m* coşkunluk
dilçak *rd* iyi kalpli (veya yürekli)
dilçakî *m* iyi kalplılık
dilçakîtî *m* iyi kalplılık
dilçepel *rd* 1. kötü niyetli 2. tiksindirici
dilçepelî *m* iğrençlik, tiksindiricilik
dilçivîk *rd/mec* ödle, korkak
dilçoş *rd* coşkulu
dilçoşî *m* coşkululuk
dilçûçik *rd* 1. şıpsedvi 2. maymun iştahlı
dilçûçikî *m* 1. şıpsedvilik 2. maymun iştahlılık
dilçûn *m* iştah, iştah çekme
dilda *rd* âşık, tutkun (gönül vermiş, gönlünü
kaptırmış kimse) * **dildayê dildarê xwe ye**
sevgiline tutkun
dildadayî *rd* yüreği kilitli
dildade *rd* yüreği kilitli
dildan *m* 1. kabul etme, razı gelme 2. kıyma,
kıyabilmek

dil dan *l/gh* 1. kabul etmek, razı gelmek 2.
kıymak, kıyabilmek * **ez dil nadim ku li te**
nifiran bikim ona bedduada bulunmana kı-
yamam * **te çawa dil da ku tu wê ji xew ra-**
kî? nasıl kıyıpta onu uyandırdın?
dildar *nd/ht* 1. âşık, vurgun, tutkun, tutkulu
(bir kimseye veya şeye aşırı sevgi ve bağlı-
lık duyan) 2. âşık (sevişen bir çiftten kadına
oranla genellikle erkeğe verilen ad) 3. sevgi-
li, yar 4. sevgili (sevilene, âşık olunan kimse)
dildarane *rd/h* âşıkane, tutkunca
dildarî *m* âşıklık, tutku, tutkunluk
dildarî bûn *l/gh* âşık olmak
dildatî *m* âşıklık, tutkunluk
dildayî *rd* 1. âşık, tutkun, vurgun, sevdalı 2.
tutkun, gönül vermiş (birine) meftun, baygın
3. *m* canan, yar
dildayîbûn *m* 1. âşık olma, tutkun olma 2. tut-
kunluk
dildayî *bûn* *l/gh* âşık olmak, tutkun olmak
dildayîtî *m* tutkunluk, vurgunluk, gönül kap-
tırma
dil di cih xistin *l/bw* gönlünü rahatlatmak
dil di hev de bûn *l/bw* (birbirine) âşık olmak,
vurgun olmak, vurulmuş olmak
dildil *m* düldül
dildiz *nd/ht* gönül hırsızı, gönül çelen
dildizî *m* 1. gönül hırsızlığı 2. gönül sırrı
dildoşan *rd* yağcı, gönül kandırıcı
dilefkar *rd* efkarlı, gönlü efkarlı olan
dilefroş *rd* gönül aydınlatan
dilefrûz *bnr* dilefroş
dilek *bot/m* kutu otu
dilevîn *rd* sevdalı
dilevra *rd* âlicenap
dilevratî *m* âlicenaplık
dilê hev hiştin *l/bw* bozuşmak
dilê hev şikandin *l/bw* bozuşmak
dilê hev tije kirin *l/bw* (birbirini) kırmak, gü-
cendirmek
dilêr *rd* 1. yürekli, yiğit 2. cesur, gözüpek, a-
tilgan
dilêrane *h* 1. yüreklice, yiğitçe 2. cesurane, ce-
surca
dilêrî *m* 1. yüreklilik, yiğitlik 2. cesaret, cesur-
luk, atılganlık, gözüpeklik ~ **kirin** yiğitlik
etmek
dilêş *m* yürek acısı, kalp ağrısı
dilêşî *m* yürek acısı, hüsrân
dilêşîn *m* yürek acıma, yürek sızlama
dilêşîn *l/gh* yürek acılamak, yürek sızlamak
dilêşandin *m* 1. can yakma (zulmetme) 2. can
yakma (üzme, acı verme)
dil êşandin *l/gh* 1. can yakmak (zulmetmek)
2. can yakmak (üzmek, acı vermek) * **vege-**
tan tim dilan diêşîn ayrılıklar can yakar
dilê xwe êşandin *l/bw* canını sıkmak
dilê xwe kirin *l/bw* istemek, niyetlenmek
dilê xwe pê êşandin *l/bw* acınılmak

dilê xwe pê şewitandin *l/bw* acınılmak * **mirov dilê xwe bi kesekî welê naşewitîne** böyle bir insana acınılmaz
dilê xwe rihet kirin *l/bw* içini rahatlatmak, rahatlanmak, yorgunluğunu atmak
dilê xwe stendin *l/bw* gönül komak
dilê xwe xweş kirin *l/bw* gönlünü ferah tutmak
dilfêncî *m* göğüs ağrısı
dilfîkar *rd* kaygılı
dilfîkarî *m* kaygınlılık
dilfireh *rd* 1. yüreği geniş, kalbi geniş, gönlü geniş, gönlü ferah, geniş gönlüllü 2. rahat (üzüntü, sıkıntı ve tedirginliği olmayan) 3. geniş (kolay kolay tasalanmayan, hoşgörülü, rahat) 4. sabırlı
dilfirehî *m rd* 1. geniş gönlüllük, gönlü açıklığı, ferahlık 2. rahatlık (üzüntü, sıkıntı ve tedirginliği olmama) 3. genişlik (kolay kolay tasalanmama, hoşgörülü olma)
dilfirehbûn *m* ferehlama, ferahlanma, rahatlanma
dilfireh bûn *l/gh* ferehlemek, ferahlanmak, rahatlanmak (sıkıntısı, tasası dağılmak)
dilfirehkirin *m* ferahlandırma, ferahlatma, iç ferahlatma
dilfireh kirin *l/gh* ferahlandırmak, ferahlatmak, iç ferahlatmak
dilgawir *rd* taş yürekli, zalim
dilgawirî *m* taş yüreklilik, zalimlik
dilgamar *rd* çirkef (içi kötü kimse)
dilgemarî *m* çirkeflik (kimse)
dilgerm *rd* 1. cana yakın, sempatik, sıcak kanlı 2. heyecanlı 3. ateşli (çoşku, coşkun)
dilgermî *m* 1. cana yakınlık, sempatiklik, sıcak kanlılık 2. heyecan 3. ateşlilik, coşku, heyecan
dilgerm kirin *l/gh* oyalamak (vakit kazanmak için aldatmak)
dilgeş *rd* sevinçli, şen, neşeli
dilgeşbûn *m* sevinçli olma, sevinme
dilgeş bûn *l/gh* sevinçli olmak, sevinmek
dilgeşî *m* sevinç, şen olma
dilgeşker *rd* şenlendiren, neşelendiren
dilgirtin *m* 1. âşık olma, sevdalanma 2. *mec* alınma, gücenme
dil girtin *l/gh* 1. âşık olmak, sevdalanmak 2. *mec* alınmak, gücenmek
dilgirtî *rd* 1. âşık, sevdalı 2. *mec* alınmış, gücenik
dilgir (I) *rd* 1. nefsine hakim olan 2. karizmatik
dilgir (II) *rd* 1. sevdalı, tutkun 2. gücenik 3. taraftar 4. dokunaklı, etkileyici
dilgir (III) *zo/m* siyah beyaz renkli bir tür hayvan
dilgiran *rd* 1. alıngan, gücenik, küskün, kırılgan, muğber 2. isteksiz, niyetsiz ~ **bûn** 1) gücenik olmak, küskün olmak 2) isteksiz olmak

dilgiranbûn *m* 1. gücenik olma, küskün olma, muğber olma 2. isteksiz olma
dilgiran bûn *l/gh* 1. gücenik olmak, küskün olmak, muğber olmak 2. isteksiz olmak
dilgiranî *m* 1. alınganlık, güceniklik, kırılganlık, muğberlik 2. isteksizlik
dilgirankirin *m* 1. gücendirme, küskün kılma 2. isteksizleştirme
dilgirankirin *l/gh* 1. gücendirmek, küskün kılmak 2. isteksizleştirmek
dilgiri (I) *m* 1. nefsine hakim olma 2. karizma, etkileyicilik
dilgiri (II) *m* 1. tutkunluk 2. güceniklik 3. dokunaklılık, etkileyicilik
dilgirs *rd/mec* merhametsiz
dilgirsî *m* merhametsizlik
dilgirtî *rd* 1. tutkun, sevdalı 2. alıngan
dilgirtîbûn *m* 1. tutkunluk 2. alınganlık
dilgirtok *rd* tutkun, âşık
dilgivaş *rd* iç burkan, iç burkucu, kasvetli
dilgivêş *rd* iç burkan, iç burkucu, kasvetli
dilgivêşî *m* iç burkma, kasvet
dilgîr *rd* büyüleyici
dilgîrkirin *m* büyüleme
dilgîr kirin *l/gh* büyülemek
dilgorî *rd* birine tutkun olmuş olan
dilgudaz *rd* 1. yüreği eriten, yüreğin dayanamayacağı 2. *mec* takılmaktan hoşlanan
dil guhastin *l/gh* başka birini sevmeye başlamak
dilhebîn *rd* 1. seven (kimse) 2. çekici, cazip
dilhebînî *m* 1. sevme 2. çekicilik
dilhebok *rd* 1. seven (kimse) 2. çekici, cazip
dilhebûn *m* istekli olma, niyeti olma * **dil heyeku erebe bikirin** araba almaya niyetleri var
dil hebûn *l/gh* istekli olmak, niyeti olmak * **dil heyeku erebe bikirin** araba almaya niyetleri var
dilhej *rd* 1. yürek sarsıcı 2. *mec* heyecan
dilhejî *m* 1. yürek sarsına 2. *mec* heyecan
dilhejok *rd* yürek titreten, heyecan verici
dilhelûk *rd* duygusal (duygunun aşırı etkilediği kimse)
dilhelûkî *m* duygusallık (duygu ve duyuların ağır basması sonucu aşırı bir biçimde etkilenme durumu)
dilherêf *rd* yürek yıkan
dilherî *m* gözüpeklik, cesaret, atılganlık
dilhesin *rd* demir yürekli, taş yürekli ~ **bûn** taş yürekli olmak
dilhesinî *m* taş yüreklilik
dilhewîn *rd* sadık
dilhewînî *rd* sadakat
dilhênik *rd* sakin, müsterih, içi rahat
dilhênikbûn *m* rahatlama, müsterih olma
dilhênik bûn *l/gh* rahatlamak, müsterih olmak
dilhênikî *rd* sakinlik, müsterih olma, içi rahat olma

dilhênikkirin *m* rahatlatma, müsterih etme
dilhênikkirin *l/gh* rahatlatmak, müsterih etmek
dilhêsa *rd* içi rahat
dilhêsa *m* içi rahatlığı
dilhîşk *nd/nt* katı yürekli, pek yürekli ~ **bûn** katı yürekli olmak
dilhîşkane *h* acımasızca
dilhîşkî *m* katı yüreklilik, katılık, acımasızlık, kalpsizlik, pek yüreklilik ~ **kirin** katı yüreklilik yapmak
dilhîşkîbûn *m* kütükleşme (sert ve duygusuz bir duruma geline)
dilhîşkî bûn *l/gh* kütükleşmek (sert ve duygusuz bir duruma gelmek)
dilhîşte *rd* gücendirici
dilhîştin *m* gücendirme
dil hîştin *l/gh* gücendirmek
dilhîştî *rd* gücenik
dilhîştîbûn *m* güceniklik
dilhov *rd* vahşi kalpli
dilig *m* geçim
dilihandin *m* 1. şaşırtma 2. afallatma, afallaştırma
dilihandin *l/gh* 1. şaşırtmak 2. afallatmak, afallaştırmak
dilihandî *rd* 1. şaşırtılmış 2. afallaştırmış
dilihîn *m* 1. şaşıрма, şaşma 2. afallama, afallaşma
dilihîn *l/gh* 1. şaşırmak, şaşmak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek) * **gava ez dîtîm delihî** beni görüncə şaşırdı 2. afallamak, afallaşmak
dilik (I) *ant/n* 1. yürek 2. yürek, yürecik, gönül, gönülcük (bir kimsenin ruhsal yönü) * **destê wê dilerizî, dilikê wê dişewitî** elleri titriyor yüreği yanıyordu
dilik (II) *m* klâpe (akışkan maddelerin geçmesini sağlamak veya engellemek için kullanılan supap)
dilik (III) *n* öğünlük aş
dilikê çav *ant/ndt* göz yaşı etçiği (veya memesi)
dilikî *rd* 1. âşık, vurgun, tutkun (bir kimseye veya şeye aşırı sevgi ve bağlılık duyan) 2. âşık (sevişen bir çiftten kadına oranla genellikle erkeğe verilen ad) 3. aygın baygın
dilikîbûn *m* 1. âşık olma, vurgun olma, sevdalanma (birine gönül verme, sevgiyle bağlanma) 2. aşka düşme, sevd çekme, kara sevdaya tutulma, merak getirme 3. âşıklık, tutkunluk
dilikî bûn *l/gh* 1. âşık olmak, vurgun olmak, sevdalanmak (birine gönül vermek, sevgiyle bağlanmak) 2. aşka düşmek, sevd çekmek, kara sevdaya tutulmak, merak getirmek * **ev lawik dilikî** ye bu çocuk sevd çekiyor
dilikîbûyîn *m* 1. âşık oluş, vurgun oluş, sevd-

lanış 2. aşka düşüş, sevd çekiş, kara sevdaya tutuluş, merak getirme
dilikîtî *m* vurgunluk, gönül kaptırma durum
dî lingê lingan de h durmaksızın
diliq *bnr* dilq
diliqî *rd* melezi
diliqîbûn *m* melezileşme
diliqî bûn *l/gh* melezileşmek
diliqîkirin *m* melezişme
diliqî kirin *l/gh* melezişmek
diliqîtî *m* melezişlik
dilistan *m* gönül yeri, gönül ülkesi
dilî *rd* kardiak, kalple ilgili
dilîn *m* duygu, his
dilînî *rd* 1. duygulu, hisli 2. duygusal, hissî
dilînîbûn *m* 1. duygulanma, hislenme 2. duygusallaşma
dilînî bûn *l/gh* 1. duygulanmak, hislenmek 2. duygusallaşmak
dilînîbûyîn *m* duygulanış, hisleniş
dilînîkirin *m* 1. duygulandırma 2. duygusallaştırma
dilînî kirin *l/gh* 1. duygulandırmak 2. duygusallaştırmak
dilînîtî *m* duygusallık, hissiyat
diljan *m* kalp ağrısı
diljar *rd* 1. kırık kalpli 2. zayıf (ruhsal yönden gereği kadar güçlü olmayan)
diljarî *m* zayıflık (ruhsal yönden)
diljêbûn *m* darılma, gücenme
dil jê bûn *l/bw* (birine) darılmak, gücenmek
diljêcûn *m* 1. içi geçme (veya bayılma) 2. ödü kopma
dil jê cûn *l/bw* 1. içi geçmek (veya bayılmak) 2. ödü kopmak
diljêhiştin *m* içerenme
dil jê hiştin *l/bw* içerenmek
diljêman *m* alınma, gücenme, içerenme, kırılma, incinme
dil jê man *l/bw* alınmak, gücenmek, içerenmek, kırılmak, incinmek * **ew yekî welê ye ku gelek mirov dil jê mane** bu öyle biri ki bir çok insan ondan incinmiş * **dil jê pir mabû** ona çok içerenmişim
diljêmayîn *m* güceniş, içereniş, kırılma, incinme
diljêşikestîn *m* kırılma, gücenme
dil jê şikestîn *l/bw* (birine) kırılmak, gücenmek
dil jê tije bûn *l/bw* (birine) çok kızmak
diljêbîrveçûn *m* 1. fenalık geçirme, içine baygınlıklar çökme, içi geçme, baygınlık geçirme 2. yüreği burkulma (çok üzülmek, çok acı duyma)
dil ji bîr ve cûn *l/bw* 1. fenalık geçirmek, içine baygınlıklar çökmek, içi geçmek, baygınlık geçirmek 2. yüreği burkulmak (çok üzülmek, çok acı duymak)
diljihevman *m* (birbirine) alınma, gücenme

dil ji hev man *l/bw* (birbirine) alınmak, gücünmek
diljihevmayîn *m* (birbirine) alınma, gücünme
dil ji xwe hiştin *l/bw* (birini) kırmak, gücündürmek
dilkafir *rd* zalim, taş yürekli ~ **bûn** zalim (veya taş yürekli) olmak
dilkafirî *m* zalimlik, taş yüreklilik
dilkeçik *rd* 1. çitkırıldım, alingan 2. utangaç 3. duygusal
dilkeçikî *h* 1. çitkırıldımca 2. utangaçça 3. duygusalca
dilkeçikîti *m* 1. çitkırıldımlik 2. utangaçlık
dilkeder *rd* kederli, üzüntülü
dilkederî *m* kederlilik, üzüntülülük
dilkeser *rd* üzüntülü, müessif
dilkeserî *m* üzüntülülük, müessiflik
dilketin *m* âşık olma, gönül düşme
dil ketin *l/gh* âşık olmak, gönül düşmek
dilketî *rd* 1. âşık, vurgun, tutkun, tutkulu, sevdalı 2. âşık, vurgun, tutkun, tutkulu, sevdalı (bir kimseye veya şeye aşırı sevgi ve bağlılık duyan, gereğinden çok düşkünlük gösteren) * **dilketiyê pişeya xwe ye** mesleğine âşık biri yekî 3. *nd/nt* sevilen, sevgili, âşık olunan
dilketîbûn *m* 1. sevda çekine 2. tutkunluk, vurgunluk
dilketî bûn *l/gh* sevda çekmek * **ew yekî dilketî ye** o sevda çekiyor
dilketîbûyîn *m* sevda çekiş, sevda çekme
dilketîk *nd/nt* sevilen, sevgili, âşık olunan
dilkevîr *rd/nt* 1. taş yürekli, acımasız, merhametsiz 2. mec duygusuz, katı yürekli ~ **bûn** 1) taş yürekli olmak 2) duygusuz olmak
dilkevîrbûn *m* 1. acımasızlaşma 2. kütükleşme (sert ve duygusuz bir duruma gelme)
dilkevîr bûn *l/gh* 1. acımasızlaşmak 2. kütükleşmek (sert ve duygusuz bir duruma gelmek)
dilkevîrî *m* 1. taş yüreklilik, acımasızlık 2. duygusuzluk, katılık
dilkevîrkî *h* acımasızca
dilkevok *rd/mec* ödle, korkak
dilkêş *rd* 1. çekici, cazibeli, cazip 2. alımlı, albenili
dilkêşî *m* 1. çekicilik 2. alımlılık, albeni
dilking *bnr* dil
dilkirin *m* 1. dileme, isteme (canı isteme, razı gelme) 2. niyetlenme, heveslenme 3. alınma
dil kirin *l/gh* 1. dilemek, istemek (canı istemek, razı gelmek) * **wekî ku dil dikirin, ji xwe re kêf û zewq kirin** diledikleri gibi eğlendiler * **tu dil bikî ev tişt çêdibe** eğer istersen bu iş olur 2. niyetlenmek, heveslenmek 3. alınmak
dilkîrî *rd* 1. istekli, razı (razı gelmiş olan) 2. niyetli, hevesi 3. alınmış olan
dilkîn *rd* kinci, kin güdücü

dilkînî *m* kincilik, kin güdücülük
dilkoçer *rd* 1. şıpsavdi 2. uçarı
dilkoçerî *m* 1. şıpsavdilik 2. uçarlık
dilkovan *rd* 1. üzüntülü 2. efkârlı, hüznülü
dilkovanbûn *m* hüznülenme, yeis bürünme
dilkovan bûn *l/gh* hüznülenmek, yeis bürünmek
dilkuj *rd* gönül yaralayan
dilkul *rd* 1. gönül yaralı 2. kederli
dilkulî *m* 1. gönül yarası 2. keder
dilkuşa *rd* iç açıcı, yüreğe ferahlık veren
dilkutk *m* 1. kalp atışı, kalp çarpıntısı, yürek çarpıntısı 2. küt (kalp atışının çıkardığı ses) ~a (yekî) **lê xistin** (an jî **dan**) 1) kalbi çarpmak, yüreği çarpmak (merak, korku, kaygı gibi duygular sebebiyle beliren tedirginlik) * **dilkutika dilê wî lê dida** kalbi küt küt atıyordu
dilkutklêxistin *m* teklem (kalp için; sağlığı bozulma)
dilkutk lê xistin *l/bw* teklemek (kalp için; sağlığı bozulmak)
dil lê bar dan *l/bw* hazinetmek, içine sinmek
dil lê qerar dan *l/bw* 1. benimsemek (bir şeye, birine bağlanmak, ısınmak) 2. içine sinmek 3. kabullenmek, tiksinnemek
dil lê qeridîn *l/bw* ıstah çekmek
dil lê qusîn *l/bw* kanı kaynamak
dil lê ronî dan *l/bw* 1. içine sinmek, hazmetmek 2. (birine) ısınmak * **ez nizanîm jî ber çî ye, carek dilê min li vî zîlamî ronî neda** bu adama nedense bir türlü ısınmadım
dil lê ronî nebûn *l/bw* 1. (birine) ısınmamak 2. (birine) çok kızmak, onu görmek istememek
dil lê rûniştin *l/bw* 1. benimsemek (bir şeye, birine bağlanmak, ısınmak) 2. sevmek, hoşlanmak
dillicih *rd* memnun, istekli, razı
dil li serê bûn *l/bw* meyletmek
dil li serê hebûn *l/bw* eğinmek
dilm *m* tortu, çökelti
dilmabûn *m* gönül kalma, gücünme
dilman *m* alınma, gücenme, gönül koyına
dil man *l/gh* alınmak, gücünmek, gönül koymak
dilmanî *m* 1. gücenme, güceniklik, kırgınlık 2. hoşnutsuzluk ~ya **xwe nişan dan** 1) kırgınlığını göstermek 2) hoşnutsuzluk getirmek
dilmanîbûn *m* gücenme, kırılma
dilmanî bûn *l/gh* gücenmek, kırılmak
dilmayî *rd* 1. gücenik, kırgın, kalbi kırık 2. *m* gücenme, kırılmalık ~ **bûn** kırgın olmak ~ **ketiye nav** (me) (biriyle) geçmiş olmak (aralarında kırgınlığa neden olan bir şey geçmiş olmak) ~ **kirin nav** (wan) aralarına kamış koymak, arabozanlık etmek
dilmayîbûn *m* 1. güceniklik, kırgınlık 2. gücenme, buruklaşma
dilmayî bûn *l/gh* gücenmek, buruklaşmak

dilmayîn *m* güceniş, gücenme, alınma, gönül koyına
dilmayînf *m* güceniklik, burukluk
dilmayîtf *m* güceniklik, kırınlık
dilmbûn *m* tortulanma
dilm bûn *l/gh* tortulanmak
dilme *m* 1. tortu 2. *rd* rafadan * **hêka dilme** rafadan yumurta
dilmegirtin *m* tortulaşma
dilme girtin *l/gh* tortulaşmak
dilmeqesq *zo/m* kırlangıç
dilmeyî *rd* rafadan * **hêka dilmeyî** rafadan yumurta
dilmeyîbûn *m* tortulaşma
dilmeyî bûn *l/gh* tortulaşmak
dilmezî *rd* hamiyetli
dilmezînf *m* hamiyet
dilmînî *m* avuntu, avunc, teselli ~ **dan (yekî)** (birini) avutmak, (birine) teselli etmek (veya vermek) ~ **dan xwe** avunmak ~ **pê dan** avundurmak, teselli etmek (veya vermek)
dilmînîbûn *m* avunma, teselli bulma
dilmînî bûn *l/gh* avunmak, teselli bulmak
dilmînîker *rd* avutucu, teselli edici
dilnas *nd/nt* kardiyolog
dilnasî *m* kardiyoloji
dilnaz *rd* duygusal, yufka yürekli
dilnazik *rd* 1. duygusal (duygunun aşırı etkilediği kimse) 2. duygulu
dilnazikî *m* 1. duygusallık 2. duygululuk
dilnazî *m* duyugusallık, yufka yüreklilik
dilnazkî *h* yufka yürekli
dilnebişî *m* iştahı çekmeme, tıkanma (iştahsız olma)
dilnekêş *rd* alınsız, çekici olmayan
dilnekêşî *m* alınsızlık
dilnekirin *m* istememe, rıza göstermeme, kabul etmeme
dil nekirin *l/gh* istememek, rıza göstermemek, kabul etmemek
dilnekirî *rd* isteksiz
dilnepak *rd* erdemsiz
dilnepakî *m* erdemsizlik
dilnerihet *rd* rahatsız, huzursuz, tedirgin ~ **kirin** tedirgin etmek
dilnerihetî *m* rahatsızlık, huzursuzluk, tedirginlik
dilnerm *rd* 1. yumuşak kalpli 2. merhametli, yufka yürekli
dilnermî *m* 1. yumuşak kalplilik 2. merhametlilik, yufka yüreklilik
dilneşad *rd* mutsuz, bahtsız
dilneşadî *m* mutsuzluk, bahtsızlık
dilneşewat *rd* acımasız, merhametsiz
dilneşewatî *m* acımasızlık, merhametsizlik
dilnexwaz *rd* fena kalpli
dilnexweş *rd* 1. kalbi hasta 2. *mec* neşesiz
dilnexweşî *m* 1. kalp hastalığı 2. neşessizlik
dilnişmî *rd* seçici (her şeyi beğenmeyen, seçici

ci davranan kimse)
dilniwaz (I) *mzk/m* bir müzik makamı
dilniwaz (II) *rd* 1. gönül okşayıcı, okşayıcı, hoş giden 2. okşamalık * **çend gotinê dilniwaz gotin û çû** bir kaç okşamalık söz söyledi gitti 3. sevimli, cana yakın 4. *mec* çekici, cazibeli, cazip
dilniwazî *m* 1. gönül okşayıcılık, okşayıcılık 2. sevinlilik, cana yakınlık 3. *mec* çekicilik, cazibelilik
dilniya *rd* 1. müsterih 2. hoşnut 3) kanaatkâr ~ **bûn** 1) müsterih olmak 2) hoşnut olmak 3) kanaat getirmek ~ **kirin** 1) müsterih etmek 2) hoşnut etmek
dilniyabûn *m* 1. müsterih olma 2. hoşnut olma, tatmin olma 3. kanaat getirme
dilniya bûn *l/gh* 1. müsterih olmak 2. hoşnut olmak, tatmin olmak 3. kanaat getirmek
dilniyakirin *m* 1. müsterih etme 2. hoşnut etme, tatmin etme
dilniya kirin *l/gh* 1. müsterih etmek 2. hoşnut etmek, tatmin etmek
dilniyakirî *rd* hoşnut edilmiş olan
dilniyatî *m* 1. müsterihlik 2. hoşnutluk ~ **ya xwe nişan dan** 1) kanaatkârlığını göstermek 2) hoşnutluk getirmek
dilnizm *rd/nd* alçak gönüllü
dilnizmî *m* alçak gönüllülük
dilo *m* ağıt
dilobêj *nd/nt* ağıtçı (ağıt yakan kimse)
dilobêjî *m* ağıtçılık
dilojar *m* ağıt, ölü arkasında yakılan ağıt
dilok *m* hareketli seveda türküsü
dilokî *bnr* dilok
dilop *m* damla ~ **bi ~ derdan tije dibe** damlaya damlaya göl olur ~ ~ damla damla ~ **a e-niyê** bardağı taşıran damla ~ **ek** bir damla (çok az) * **dilopek av jî nîn e** bir damla su bile yok
dilopandin *m* damlatına
dilopandin *l/gh* damlatmak
dilope *bnr* dilop
dilopek *h* azıcık
dilopik *m* damlacık
dilopîn *m* damlama
dilopîn *l/gh* damlanak
dilopîng *m* süzek, damıtıcı
dilopînk *bnr* dilopîng
dilopîlmar *m* damlalık
dilopkirin *m* 1. damlama 2. damlama, akma 3. *mec* sessizliği bozma, gürültü yapma
dilop kirin *l/gh* 1. damlamak 2. damlamak, akınak * **xanî dilopan dike** dam akıyor 3. *mec* sessizliği bozmak, gürültü yapmak
dilopkirî *rd* damlamış olan
dilopxwer *rd* damla damla absorbe eden
dilovan *rd* 1. acıyan, rahim, merhametli 2. merhametli, sevecen, sevgi dolu, şefkatli ~ **û dilevîn** rahman ve rahim

dilovane *h* 1. merhametlice 2. sevecence
dilovanî *m* 1. rahnet, merhamet 2. şefkat
dilovanî kirin *l/gh* merhamet etmek
dilovanîti *m* merhamet
dilovîn *rd* rahim
dilpak *rd* 1. iyi kalpli (veya yürekli) 2. hulûkâr, tekmez duygulu, içten, gönlü temiz 3. kalbi bütün (veya temiz), faziletli, erdemli
dilpakî *m* 1. iyi kalplilik (veya yüreklilik) 2. hulûkârlık, gönlü temizliği 3. fel erdem
dilpakîti *m* 1. iyi kalplilik (veya yüreklilik) 2. hulûkârlık 3. erdemlilik
dilpaqîj *rd* temiz yürekli, iyi yürekli, gillüğü-siz
dilpaqîjî *m* temiz yüreklilik, iyi yüreklilik
dilparsek *rd* şipsevdi, gönül avcısı
dilparsekî *m* şipsevdlilik, gönül avcılığı
dilpenah *rd* iyi kalplilik (veya yürekli)
dilpenahî *m* iyi kalplilik (veya yüreklilik)
dilperiti *rd* yüreği parelenmiş olan
dilpêşîn *m* 1. acınma 2. *rd* acınacak
dil pê êşîn *l/bw* -e acımak, merhamet etmek *
 dilê min pir bi rewşa wî êşîya onun haline çok acıdım
dilpêgirtin *m* dokunma
dil pê girtin *l/bw* dokunmak
dilpêşewat *m* 1. acınma 2. *rd* acınacak 3. dokunma
dilpêşewitîn *m* 1. acıma, merhamet 2. eseflenme
dil pê şewitîn *l/bw* 1. (birine) acımak, merhamet etmek * **dilê min pir bi rewşa wî şewitî** onun haline çok acıdım 2. eseflenmek, vahvahlanmak 3. dokunmak (duygulandırmak, etkilemek) * **dilê min pir bi halê wê yê kelegirî şewitî** onun o ağlamaklı halı bana çok dokundu
dilpêt *rd* ateş yürekli, korkusuz
dilpêvebûn *m* eğinme, ineyletme
dil pê ve bûn *l/bw* eğinmek, meyletmek, meylli olmak
dil pê ve hebûn *l/bw* eğilimli olmak
dil pê ve man *l/bw* 1. gönlü kalmak (isteyip te edinemediği bir şeyden vazgeçememek) * **xanî hingî xweşik dilê wê pê ve mabûbû** ev o kadar güzeldi ki gönlü onda kalmıştı 2. yüreği (bir şeyde veya kimsede) kalmak, akli kalmak * **dilê min bi te ve ma aklun sende kaldı** 3. acımak (bir şeyi vermeye kıyamamak veya verdiğine, elden çıkardığına üzülme)
dilpîs *rd* 1. içi kötü, fesat 2. kızıl iblis
dilpola *rd* çelik yürek, çelik yürekli, cesur
dilpolatî *m* çelik yüreklilik, cesaret
dilq (I) *n* 1. kılık, eşkâl (bir şeyin dış görünüşü) * **dî sersalê de xwe kiribû dilqê kalo** yılbaşı eğlencesinde yaşlı adam kılığına girmişti * **ketin dilqê polîs** polis kılığına gir-

mek 2. rol (birinin kisvesine bürünme, birinin yerine geçme)
dilq (II) *rd* 1. şımarık 2. yılışık * **çi qas miroveki dilq e** ne kadarda yılışık biri
dilqalind *rd* 1. ağır kanlı (kolayca duygulanmayan) 2. *psî* ağır kanlı (soğukluk) 3. kalpsiz, katı yürekli, pek yürekli, acımasız, duygusuz ~ **bûn** duygusuz olmak
dilqalindbûn *m* 1. duyarsızlaşma 2. duygusuzlaşma, duygularını yitirme, nasır bağlama (veya tutma)
dilqalind bûn *l/gh* 1. duyarsızlaşmak 2. duygusuzlaşmak, duygularını yitirmek, nasır bağlamak (veya tutmak)
dilqalindbûyîn *m* 1. duyarsızlaşma 2. duygusuzlaşma, duygularını yitirme, nasır bağlama (veya tutma)
dilqalindî *m* 1. ağır kanlılık (kolayca duygulanmama) 2. *psî* ağır kanlılık (soğukluk) 3. kalpsizlik, katılık, katı yüreklilik, pek yüreklilik, acımasızlık, duygusuzluk
dilqbûn *m* şımarma, yılışma
dilq bûn *l/gh* şımarık, yılışmak
dilqetî *rd* ödü kopmuş olan
dilqetîbûn *m* ödü kopma
dilqetî bûn *l/gh* ödü kopmak
dilqewî *bnr* dilqewîn
dilqewîn *rd* sağlam yürekli, güçlü
dilqewînî *m* sağlam yüreklilik, güçlülük
dilqirêj *rd* çirkef (içi kötü kimse)
dilqirêjî *m* çirkeflik (kimse)
dilqok *bot/m* kokulu sarı taş yoncasi
dilqutan *m* kalp atışı
dilqutk *m* kalp atışı
dilrabûn *m* bulantı
dilrast *rd* dürüst
dilrastî *m* dürüstlük
dilrawestan *m* kalp krizi
dilrazî *rd* razı, memnun
dilrehet *bnr* dilrihet
dilrehetî *bnr* dilrihetî
dilrehm *rd* acıyan, bağı yufka, merhametli, rikkatli
dilrehmî *m* acıma, merhamet
dilrenc *rd* sıkıntılı, boğunuk
dilrencî *m* 1. sıkıntı, boğuntu, iç sıkıntısı 2. kaygı, endişe
dilreq *rd* katı yürekli, acımasız
dilreqî *m* katı yüreklilik, acımasızlık
dilreş *rd* 1. gönlü kara, kalbi bozuk, kötü niyetli 2. katı yürekli, duygusuz, hissiz 3. işkilli, vehimli, vesveseli 4. kıskanç ~ **bûn** kıskanç olmak
dilreşbûn *m* bıkma
dilreş bûn *l/gh* bıkmak
dilreşî *m* 1. kötü niyetlilik, kötülük 3. katı yüreklilik, duygusuzluk, hissizlik 4. işkil, vehim, kuruntu 5. kıskançlık, çekememezlik ~ **kirin** 1) kıskançlık yapınak 2) vehmetmek

dilreşikirin *m* vehmetme
dilreşi kirin */gh* vehmetmek
dilrevîn *rd* fetan
dilrewan *rd* gönül ferah olan
dilrewanî *m* gönül ferahlığı
dilriba *bnr* dilruba
dilrihet *rd* 1. rahat (üzüntü, sıkıntı ve tedirginliği olmayan) 2. huzurlu, sıkıntısız, müsterih 3. ferih fahur (geniş ve sıkıntısız) ~ **bûn** müsterih olmak
dilrihetbûn *m* 1. rahat olma, müsterih olma 2. ferahlama, ferahlanma (sıkıntısı, tasası dağılma)
dilrihet bûn */ngh* 1. rahat olmak, müsterih olmak 2. ferahlamak, ferahlanmak (sıkıntısı, tasası dağılması)
dilrihetbûyîn *m* 1. rahat oluş, müsterih oluş 2. ferahlayış, ferahlanış
dilrihetî *m* 1. gönül rahatlığı, rahat, huzur 2. ağız tadı, dirlik düzenlik * **Xwedê dilriheti-ya me xera neke** Allah ağız tadını bozmasın ~ **dan** huzur vermek
dilrihetker *rd* iç açıcı, ferahlatıcı
dilrihetkirin *m* ferahlatma, ferahlandırma
dilrihet kirin */gh* ferahlatmak, ferahlandırmak
dilrîş *rd* gönül yaralı
dilronîker *rd* gönül aydınlatan, iç rahatlatan
dilruba *rd* 1. gönül uğrusu, gönül kapan 2. güzel (genellikle nesneler için)
dilsaf *rd* 1. saf, safdil, safderun (kolaylıkla aldatılabilen) 2. gönül eri
dilsafî *m* 1. safdillik 2. gönül erliği
dilsar *rd* 1. isteksiz, gönülsüz 2. kırgın 3. soğuk (sıcak davranmayan) * **ji wê rojê ve ji min re dilsar e** o günden beri bana hep soğuktu 4. sevimsiz ~ **bûn** 1) isteksiz olmak, gönülsüz olmak 2) kırgın olmak 3) soğuk olmak 4) sevimsiz olmak
dilsarbûn *m* 1. isteksiz olma, gönülsüz olma 2. kırgın olma 3. soğuk olma 4. sevimsiz olma
dilsarbûn */ngh* 1. isteksiz olmak, gönülsüz olmak 2. kırgın olmak 3. soğuk olmak 4. sevimsiz olmak
dilsarî *m* 1. isteksizlik, gönülsüzlük 2. gönül çöküşü 3. kırgınlık 4. soğukluk ~ **ketin nav (wan)** araya (veya aralarına) soğukluk girmek, arayı soğutmak ~ **ketin navbera (wan)** (aralarında) kara kedi geçmek
dilsarîbûn *m* karamsar olma, kötünser olma
dilsarî bûn */ngh* karamsar olmak, kötünser olmak
dilsarîkirin *m* karamsar etme, kötünser etme
dilsarî kirin */gh* karamsar etmek, kötünser etmek
dilsarkirin *m* (herhangi bir şeyden) soğutma
dilsar kirin */gh* (herhangi bir şeyden) soğutmak
dilsax *rd* 1. saf, safdil (kolaylıkla aldatılabil-

len) 2. *h* candan
dilsaxî *m* safdillik
dilsaz *rd* gönül yapan, hoş tutan, tatlı muamele yapan
dilse *rd*/argo şipsevidi
dilsirt *rd* katı, katı yürekli, acımasız
dilsirtî *m* katılık, katı yüreklilik, acımasızlık
dilsist *rd* isteksiz
dilsistî *m* isteksizlik
dil sist kirin */bw* gevşemeye başlamak, -den vazgeçmeye meyletmek
dilsivik *rd* hafifmeşreb, hoppa, zıpır
dilsivikî *m* hafifmeşreplik, hoppalık, zıpırlık
dilsoj *rd* 1. acıyıcı, bağı yufka, merhametli 2. acıklı, dokunaklı, yürek yakıcı 3. duygusal (duygunun aşırı etkilediği kimise)
dilsojane *h* 1. acıyıcıca, bağı yufkaca 2. acıklıca, dokunaklıca 3. duygusalca
dilsojî *m* 1. acıyıcılık, bağı yufkalık, merhametlilik 2. acıklılık, dokunaklılık 3. duygusallık (duygu ve duyumların ağır basması sonucu aşırı bir biçimde etkilenme durumu)
dilsot *rd* bağı yufka, merhametli
dilsotik *m* kalp ağrısı
dilsotî *rd* bağı yanık, yüreği yanık
dilsotîner *rd* 1. dokunaklı, etkili, içli, koygun 2. feci, trajik
dilsoz *rd* 1. sadık, sadakatli, bağlı 2. vefakâr, vefalı ~ **man** sadık kalmak
dilsozane *h* sadıkane, sadıkça
dilsozî *m* 1. bağlılık, sadakat 2. vefa
dilsozîfî *m* sadakatlilik
dilstan *rd* gönül alan, kapan
dilstûr *rd* acımasız
dilsûz *rd* içe işleyen, dokunaklı
dilşa *bnr* dilsad
dilşa bûn *bnr* dilsad bûn
dilsad *rd* 1. mutlu, mesut 2. memnun 3. neşeli, ferih ~ **bûn** mutlu olmak, mesut olmak ~ **kirin** mutlu etmek, mesut etmek
dilsadbûn *m* 1. mutlanma, mutlulanma 2. memnun olma 3. neşelenme, sevinme
dilsad bûn */ngh* 1. mutlulanmak, mutlulanmak 2. memnun olmak 3. neşelenmek, sevinmek
dilsadbûyîn *m* 1. mutlulanma, mutlanma 2. memnun oluş 3. neşelenme, neşeleniş, seviniş
dilsadî *m* 1. mutluluk, bahtiyarlık 2. memnurluk, memnuniyet
dilsadker *rd* 1. mutlandırıcı 2. memnun edici
dilsadkirin *m* 1. mutlandırma, mutlulandırma 2. mutlulandırma 3. sevindirme, neşelendirme
dilsad kirin */gh* 1. mutlandırmak, mutlulandırmak 2. memnun etmek 3. sevindirmek, neşelendirmek
dilsadkirî *rd* 1. mutlulandırılmış 2. memnun edilmiş 3. sevindirilmiş, neşelendirilmiş olan

dîlşah *bnr* dîlşad

dîlşahî *bnr* dîlşadi

dîlşa kirin *bnr* dîlşad kirin

dîlşayî *m* 1. mutluluk, bahtiyarlık 2. memnurluk, memnuniyet

dîlşewat *rd* 1. yürek yakıcı, içe işleyen 2. acıyıcı, bağı yufka, merhametli 3. acıklı, dokunaklı, içli, koygun * xebereke dîlşewat acıklı haber * lorikên dîlşewat dokunaklı nînniler 4. duygusal (duygunun aşırı etkilediği kimse)

dîlşewatî *m* 1. acıma, merhamet 2. acıyıcılık, merhametlilik 3. acıklılık, dokunaklılık 4. duygusallık

dîlşewatkirin *m* dramatize etme

dîlşewat kirin *l/gh* dramatize etmek

dîlşewatok *rd* acıklı, dokunaklı, içli, koygun

dîlşewatokî *rd/h* dokunaklıca, acıklıca, içlice

dîlşewit *bnr* dîlşewat

dîlşewitî *rd* 1. bağı yufka 2. acıklı, kederli (acı görmüş) ~yê (yekî) **bûn** (biri için) kendini paremek, gam yemek

dîlşêr *rd* aslan yürekli

dîlşikandî *rd* kalbi kırık, kırgın, gücenik

dîlşikandîbûn *m* kırıklık, güceniklik

dîlşikar *rd* gönül avcısı

dîlşikestin *m* kalbi kırılma, gücenme

dîlşikestinî *m* burukluk

dîlşikestî *rd* 1. kalbi kırık, gönlü kırık, kırgın, gücenik 2. buruk 3. rencide ~ **bûn** 1) kırgın olmak 2) rencide olmak

dîlşikestîbûn *m* 1. gücenme, kırılma 2. güceniklik, kırgınlık 3. buruklaşma 4. üzülmek

dîlşikestî bûn *l/gh* 1. gücenmek, kırılmak 2. buruklaşmak 3. üzülmek

dîlşikestîkirin *m* 1. kalbini kırma, gücendirme 2. karamsar etme, kötümser etme 3. üzme

dîlşikestî kirin *l/gh* 1. kalbini kırmak, gücendirmek 2. karamsar etmek, kötümser etmek 3. üzme

dîlşikên *rd* kırıcı (kaba, sert, çevresindekileri inciten) * **gotineke dîlşikên** kırıcı söz

dîlşikênî *m* 1. kırıcılık 2. bz kırıcılık

dîlşikiyayî *rd* kırgın

dîlşikîn *m* gücenme, kırılma

dîlşoj *rd* 1. acıyıcı 2. sulu gözlü, duygusal

dîlşoş *rd* 1. duygulu, hisli 2. duygusal (duygunun aşırı etkilediği kimse) 3. sulu gözlü

dîlşoşbûn *m* duygulanma, yüreği titreme

dîlşoşbûn *l/gh* duygulanmak, yüreği titremek

dîlşoşî *m* 1. duygulanım 2. duygusallık (duygu ve duyumların ağır basması sonucu aşırı bir biçimde etkilenme) 3. sulu gözlülük

dîlşoşîbûn *m* 1. duygulanma, hislenme 2. duygusallaşma

dîlşoşî bûn *l/gh* 1. duygulanmak, hislenmek 2. duygusallaşmak

dîlşoşîbûyîn *m* 1. duygulanış, hisleniş 2. duygusallaşma

dîlşoşîkirin *m* 1. duygulandırma 2. duygusallaştırma

dîlşoşî kirin *l/gh* 1. duygulandırmak 2. duygusallaştırmak

dîlşoşîti *m* duygululuk

dîltemfz *rd* temiz yürekli

dîltemûzî *m* temiz yüreklilik

dilteng *rd* 1. iç sıkın, sıkıntı, boğunuk, bungun, bunlu, yüreği dar 2. sinirli, asabî 3. tedirgin ~ **kirin** 1) sıkıkmak, daraltmak 2) tedirgin etmek

diltengbûn *m* 1. sıkılma, sıkıntı basma, daraltma (can sıkıntısı duyma) 2. asabîleşme

diltengî bûn *l/gh* 1. sıkılmak, sıkıntı basmak, daraltmak (can sıkıntısı duymak) 2. asabîleşmek

diltengbûyîn *m* 1. sıkılış, daralış (can sıkıntısı duyma) 2. asabîleşme

diltengî *m* 1. iç sıkıntısı, gönül darlığı, sıkıntılık, sıkıntı, can sıkıntısı, bunaltı (ruhî durumluk) 2. asabîlik 3. tedirginlik

diltengîti *bnr* diltengi

diltengker *rd* sıkıntı verici, bunaltıcı * **li der hewaye** **diltengker** **heye** dışarda bunaltıcı bir hava var

diltengkirin *m* sıkıma, sıkıntı verme, daraltma

dilteng kirin *l/gh* sıkınak, sıkıntı vermek, daraltmak

diltenik *rd/nt* 1. ince duygulu, duygulu, hisli 2. yufka yürekli, duygusal

diltenikbûn *m* 1. duygulanma, hislenme 2. duygusallaşma

diltenik bûn *l/gh* 1. duygulanmak, hislenmek 2. duygusallaşmak

diltenikbûyîn *m* 1. duygulanış, hisleniş 2. duygusallaşma

diltenikî *m* 1. duygululuk 2. yufka yüreklilik, duygusallık

diltenikîbûn *m* 1. duygulanma 2. duygusallaşma

diltenikî bûn *l/gh* 1. duygulanmak 2. duygusallaşmak

diltenikîti *m* duygululuk

diltenikkirin *m* duygulandırma

diltenik kirin *l/gh* duygulandırmak

diltêpî *m* ilham, esin

diltêpîn *m* 1. çarpıntı, kalp atışı 2. *rd* tedirgin

diltêpînî *m* tedirginlik

diltêqî *rd* ödü kopmuş olan

diltêqîbûn *m* ödü kopma

diltêqî bûn *l/gh* ödü kopmak

diltêr *rd* duygusal

diltêrî *m* duygusallık

diltêzîn *rd* yürek yakıcı, yürek paralayıcı, yürekler acısı

diltêzînî *m* yürek yakıcılığı, yürek yakma

diltê *m* niyet

dil tê de bûn *l/bw* 1. (bir şeyde) gönlü olmak 2. (birinde) gönlü var olmak

diltêr *rd* gönlü tok, gözü tok

diltêrbûn *m* doyunluk., gönül tokluğu
diltêrî *m* doyunluk., gönül tokluğu
diltêrker *rd* tatmin edici, doyurucu
diltêz *rd* yürekler acısı
diltîrs *rd* tedirgin
diltîrsî *m* 1. tedirginlik 2. kaygı, endişe
diltîrsî kirin *l/gh* tedirgin etmek
diluvîyûm *jeo/m* dilüviyum
dilûl *nd* binek devesi
dilvan *rd* acıyan, esirgeyen
dilveker *rd* gönül açıcı, iç açıcı
dilvekirî *rd* açık gönüllü, açık yürekli (gönül açık olan)
dilvekirîbûn *m* açık yürekli olma
dilvekirî bûn *l/gh* açık yürekli olmak
dilvekirîtî *m* açık yüreklilik
dilverş *rd* iğrenç
dilvîn *m* 1. duygu, his 2. merhametli
dilwas *rd* kuruntulu, vesveseli
dilwasek *rd* kuruntulu, vesveseli, evhamlı
dilwasekî *m* kuruntululuk, kuruntuculuk, evhamlılık
dilwasî *m* 1. kuruntu, işkil, evham 2. psî kuşku, işkilenme duygusu
dilwasok *rd* kuruntulu, vesveseli
dilwasokî *m* 1. kuruntululuk, vesveselilik 2. *rd* kuruntuluca, vesveselice
dilwaswas *rd* vesveseli, işkilli
dilwêran *rd* gönül yıkık (veya yaralı)
dilwêranbûn *m* gönülü yaranma
dilwêran bûn *l/gh* gönülü yaranmak
dilwêrek *rd* cesur yürek, cesur yürekli, cesur
dilwêrekî *m* cesur yüreklilik, cesaret
dilxap *nd/rd* dolandırıcı
dilxapî *m* dolandırıcılık ~ **kirin** dolandırıcılık yapmak
dilxapînok *rd* gönül ayırtıcı, ayartıcı, bağıcı, baştan çıkarıcı
dilxapînokbûn *m* gönül ayırtıcılaşma, fettanlaşma
dilxapînok bûn *l/gh* gönül ayırtıcılaşmak, fettanlaşmak
dilxapînokî *m* gönül ayırtıcılığı, fettanlık
dilxaroş *rd* coşkun
dilxaroşî *m* coşku, coşkunluk
dilxawk *zo/m* iri baş
dilxelênek *bnr* dilxelînek
dilxelîn *m* mide ezilme, bulantı
dilxelînek *m* 1. mide ezilme 2. *rd* iç burkucu
dilxelînekî *m* 1. mide ezilmesi 2. *m* iç burkuculuk
dilxemgîn *rd* üzüntülü
dilxemgînî *m* üzüntülülük
dilxerab *rd/nd* 1. kötü yürekli, fena kalpli, kötü niyetli 2. kalbi fesat, kızıl iblis
dilxerabî *m* 1. kötü yüreklilik, fena kalplılık, kötü niyetlilik 2. kızıl iblislik
dilxerabûn *m* bulantı
dilxewirîn *m* mide ezilmesi

dilxewirîner *rd* iç burkucu
dilxêzî *bj/m* kardiyoğrafi
dilxîrçik *rd* kuşku
dilxîşûş *rd* 1. işkilli, kuruntulu, vehimli, 2. ikircikli, ikircimli, tereddütlü 3. müşkülpesend
dilxîşûşî *m* 1. işkillilik, vehimlilik, kuruntu, işkil 2. tereddütlülük 3. müşkülpesendlik ~ **kirin** 1) vehmetmek 2) tereddüt etmek
dilxîşûşîbûn *m* 1. işkillenme 2. ikirciklenme
dilxîşûşî bûn *l/gh* 1. işkillenmek 2. ikirciklenmek
dilxîşûşîkirin *m* 1. işkillenme, vehmetme 2. ikircikletme
dilxîşûşî kirin *l/gh* 1. işkillenmek, vehmetmek 2. ikircikletmek
dilxizan *rd* gönül fakir (veya yoksul)
dilxof *rd* kaygılı, endişeli
dilxurt *rd* 1. güçlü, güçlü iradeli (manevi olarak güçlü olan) 2. tahammülü büyük olan
dilxurtî *m* 1. güçlülük (manevi olarak güçlü olan) 2. tahammülü büyük olma
dilxuşûş *bnr* dilxîşûş
dilxûn *rd* yüreği kanlı
dilxwar *rd* kötü yürekli, kötü niyetli
dilxwarî *rd* kötü yüreklilik, kötü niyetlilik
dilxwaz *rd* 1. istek, arzu, dilek, murat * **gihîşte** **dilxwaza** **xwe** muradına erdi 2. eğilimli, eğimli, heveskâr, hevesli, meyilli * **jî nûtiyê** **re** **dilxwaz** **e** yeniliğe meyilli 3. *nd/nt* sempatizan
dilxwazî *m* 1. istek, arzu 2. heves, heveskârlık, eğilim 3. sempatizanlık
dilxwazîbûn *m* isteklenme, heveslenme
dilxwazî bûn *l/gh* isteklenmek, heveslenmek
dilxwazîbûyîn *m* istekleniş
dilxwazîkirin *m* hevesletme
dilxwazî kirin *l/gh* hevesletmek
dilxwestin *m* arzulama, dileme
dil xwestin *l/gh* arzulamak, dilemek
dilxwestî *rd* arzulamış olan
dilxweş *rd* 1. sevinçli, neşeli, mutlu 2. memnun, hoşnut 3. sıkıntısız ~ **bûn** 1) sevinçli (veya neşeli) olmak 2) memnun olmak, hoşnut olmak ~ **kirin** 1) sevinçli (veya neşeli) kılmak 2) memnun etmek, hoşnut etmek
dilxweşbûn *m* 1. sevinme, neşelenme 2. memnun olma, hoşnut olma
dilxweş bûn *l/gh* 1. sevinmek, neşelenmek 2. memnun olmak, hoşnut olma
dilxweşbûyîn *m* 1. seviniş, neşeleniş 2. memnun oluş, hoşnut oluş
dilxweşek *rd* gönül uğrusu (gönül almayı bilen kimse)
dilxweşekî *m* gönül uğruluğu
dilxweşî *rd* 1. sevinç, sevinçlilik, mutluluk 2. memnunluk, memnuniyet, hoşnutluk 3. avunç, avuntu, teselli ~ **dan** gönülünü almak ~ **ya** **xwe nîşan dan** memnuniyetini göstermek, hoşnutluk getirmek

dılxeşîş *rd* ikircikli, ikircimli
dılxeşîşbûn *m* ikirciklenme
dılxeşîş bûn *l/gh* ikirciklenmek
dılxeşîşî *m* ikirciklik, ikircimlik
dılxeşker *rd* 1. iç açıcı 2. sevindirici, memnun edici 3. okşayıcı, okşamalık * **çend gotinê dılxeşker gotin û çû** bir kaç okşamalık söz söyledi gitti
dılxeşkirin *m* 1. sevindirme, neşelendirme 2. memnun etme, hoşnut etme 3. mec keyiflendirme, yaşatma 4. taltif, taltif etme
dılxeş kirin *l/gh* 1. sevindirmek, neşelendirmek 2. memnun etmek, hoşnut etmek 3. mec keyiflendirmek, yaşatmak 4. taltif etmek
dılxeşkirî *rd* 1. sevindirilmiş 2. memnun edilmiş 3. taltif edilmiş olan
dilyar *rd* gönüllü
dilyarî *m* gönüllülük
dilzan *nd/nt* kardiyolog
dilzanî *m* kardiyoloji
dilzar *rd* gönlü kırık, hüznülü
dilzarî *m* gönlü kırıklığı, hüznülülük
dilzengîn *rd* gani gönlülü (veya gönlü gani), gönlü gözü gani
dilzengînî *m* gani gönlü olma, gönlü gözü gani olma
dilzexm *rd* güçlü iradeli
dilzexmî *m* güçlü iradeli olma
dilzîz *rd* 1. duygulu, hisli, hassas, uygun, içli (çabuk duygulanan) 2. duygusal (duygunun aşırı etkilediği kmse) 3. gözü sulu, yufka yürekli
dilzîzane *h* 1. duyguluca, hassasça 2. duygusalca
dilzîzbûn *m* 1. duygulanma, hislenme, içlenme 2. duygusallaşma 3. mec acılaşma (dokunaklı duruma gelme) 4. buluttan nem kapma (çok alingan olma)
dilzîz bûn *l/gh* 1. duygulanmak, hislenmek, içlenmek, yüreği titremek 2. duygusallaşmak 3. acılaşmak (dokunaklı duruma gelmek) 4. buluttan nem kapmak (çok alingan olmak)
dilzîzbûyîn *m* 1. duygulanış, hisleniş, içleniş 2. duygusallaşma 3. mec acılaşma (dokunaklı duruma gelme)
dilzîzî *m* 1. duygululuk, hassaslık, içlilik 2. duygulanım, duygulanma 3. duygusallık (duygu ve duyumların ağır basması sonucu aşırı bir biçimde etkilenme durum) 3. yufka yüreklilik
dilzîzîbûn *m* duygulanma, duygusallaşma
dilzîzî bûn *l/gh* duygulanmak, duygusallaşmak
dilzîzîtî *m* 1. duygululuk 2. duygusallık
dilzîzîkirin *m* 1. duygulandırma, içlendirme 2. duygusallaştırma
dilzîz kirin *l/gh* 1. duygulandırmak, içlendirmek 2. duygusallaştırmak

dilzîzkirî *rd* 1. duygulandırılmış 2. duygusallaştırılmış olan
dim (I) *m* güm
dim (II) *n* gaga
dimbek *mzk/m* dümbelek, darbuka
dimbelek *bnr* dimbek
dimbik *mzk/m* dümbelek
dimbikfiroş *nd/nt* dümbelekçi (satan kimse)
dimbikjen *nd/nt* dümbelekçi (çalan kimse)
dimbikjenî *m* dümbelekçilik
dimbilk *m* dümbelek, darbuka
dimbilkjen *nd/nt* darbukacı
dimbilkjenî *m* darbukacılık
dimdar *lşk/h* artçı
dimdarî *lşk/m* artçılık
dimedim *h* 1. gümbür gümbür 2. dan dun 3. güm güm
di meriyetê de bûn *l/bw* yürürlülükte bulunmak, yürürlülükte olmak
di meriyetê de man *l/bw* yürürlülükte kalmak
dimên *bnr* dimîn
dimik *n* gaga, gaga ucu
dimikkirin *m* galalama
dimik kirin *l/gh* galalamak (gaga ile vurup sırmak)
di milê hev de *h* omuz omuza (dayanışarak, birlikte)
Dinilî *nd* Kürtçenin Kirmanckî (veya Zazakî) lehçesini konuşan Kürt
Dimilîfîxêv *nd/nt* bu lehçeyi konuşan kimse
Dimilîkî *m* Kürtçenin Kirmanckî (veya Zazakî) lehçesi
dimîn *m* 1. gümbürdeme 2. cumbuldama 3. uğuldama
dilzîz bûn *l/gh* 1. gümbürdemek 2. cumbuldama 3. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olma) ~ **jê çûn** gümlmek, gümbürdemek
dimînî *m* 1. gümbürtü 2. cumburtu 3. uğultu ~ **jê birin** 1) gümbürdetmek 2) cumbuldatmak 3) uğuldatmak ~ **jê hatin** uğuldamak ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) 1) gümbürdemek 2) cumbuldamak 3) uğuldamak ~ **jê hatin** uğuldamak ~ **kirin** 1) gümbürdemek 2) cumbuldamak 3) uğuldamak
dimînîkirin *m* uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olma)
dimînî kirin *l/gh* uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
dimor *bot/m* delice otu
dims *n* pekmez ~ **çêkirin** pekmez kaynatmak ~ **û mast tevlihev bûn** at izi it izine karışmak
dimsdar *rd* pekmezli
dimşê niqutokê *nd* damıt k . ekmez
dimşfiroş *nd/nt* pekmezci (satan kimse)
dimşfiroşî *m* pekmezcilik
dimsik (I) *n* 1. pekmez 2. pekmezci (alay yoluyla)
dimsik *m* dipçik * **em bi dimsikan hişyar kirin** bizi dipçiklerle uyandırdılar

dîmsîn *rd* pekmezli

dîmsker *nd/nt* pekmezci (imal eden)

dîmskerî *m* pekmezçilik

dî mûfirê de man *l/bw* ramak kalmak

dîn *rd* 1. öbür (zaman için) * roja dîn öbür gün 2. diğer, başka, öteki * me bar kire maleke dîn başka bir eve taşındık 3. geçen * cara dîn geçen sefer 4. h daha (olana ek olarak, olana katarak) * em saeteke dîn jî bipên bir saat daha bekleyelim

dî nav agir de bûn *l/bw* ateşten gömlek bir duruunda olmak, canı tehlikede olmak, zor koşullarda yaşamak

dî navberê de *h/d* 1. arada 2. içre 3. aralıkta * dî navberê de ev kar jî bila çêbin aralıkta bu işler de çıksın

dî nav de *h* 1. -de/da, içinde (süresince, zarfında) * dî nav van salên dawî de bu son yıllarda * dî nav pazdeh xulekan de çi nekirîbû! on beş dakika zarfında neler yapmamıştı! 2. içinde, dahil (içinde olmak üzere) 3. içinde (ortamında) * dî nav van mercan de bu şartlar içinde 4. *h/d* içre

dî nav de çûn *l/bw* araya gitmek (karışıklığa kurban olmak, harcanmak)

dî nav dest de bûn *l/bw* kontrol altında olmak dî navê de *h* 1. aradan * dî navê de êpê zeman çûye aradan epey zaman geçmiş 2. tatlı sert dî navê de man *l/bw* ortada kalmak (güç durumunda veya iki şey arasında kalmak)

dî nav hebûnê de bûn *l/bw* ferih fahur olmak dî nav hev de *nd* 1. *m* el birliği * em dî nav hev de deynê wî bidin el birliğiyle onun borcunu ödeyelim 2. toparlak hesap 3. iç içe 4. *h* alt alta üst üste, boğuşarak

dî nav lepan de hiştin *l/bw* ellerinde bırakmak dî nav re bihurîn *l/bw* içinden geçmek dî navrekirin *m* sokuşturma

dî nav re kirin *l/bw* 1. sokuşturmak (dar bir yere zorla veya iterek sokmak) 2. sokuşturmak, araya sokmak (kötü bir malı çaktırmadan birine kakalamak)

dî navrekerî *rd* sokuşturulmuş (bir yere zorla veya iterek sokma)

dî nav salan re çûn *l/bw* yaşını başını almak, güngörmüş olmak

dînbaşk *m* arılık, kovanlık (arıların konulduğu yer)

dîndik (I) *m* mide fesadı

dîndik (II) *n* gaga ~ên xwe di hev dan gagalaşmak (birbirini gagalayarak oynamak)

dîndikî *rd* gagamsı

dîndikkirin *m* gagalama

dîndik kirin *l/gh* gagalamak (gaga ile vurup ısırmak)

dîndiklêdan *m* gagalama

dîndik lê dan *l/bw* gagalamak (gagasıyla yem toplamak)

dîndiklêxistin *m* gagalama

dîndik lê xistin *l/bw* gagalamak (gagasıyla yem toplamak)

dîndil *m* gaga * dîndila lê dixê gagalıyor

dîndoq *rd* 1. şişik 2. bombeli ~ dan baloncuk oluşmak, şişmek

dî nerma xwe de *h* yaşın yaşın * dosto dî nerma xwe de negirî dost yaşın yaşın ağlama

dî nerma xwe de girîn *l/bw* sesizce (veya yaşın yaşın) ağlamak

dî nerma xwe de kenîn *l/bw* sesizce gülmek dîne *m* dünya ~ dibêje dîne hirç dibêje hirmê

Nuh deyip peygamber denemek, bildiğini okumak

dînep *bot/m* buğdayda bulunan yabancı bir ot türü

ding (I) *n* dink (pirinci kabuğundan ayırmak veya bulgur dövmek için kullanılan araç)

ding (II) *m* bang (silâh sesi) ~ ~ bang bang

ding (III) *n* denk (yatak, yorgan, kumaş gibi eşyanın sarılıp bağlanmasıyla oluşan yük, balya) * li ser ding rûniştibû û straneke bişewat digot denkin üstüne oturmuş acıklı bir türkû söylüyordu

dingandin *m* gümbürdetme, gümbürdeyiş, gümletme

dingandin *l/gh* gümbürdetmek, gümletmek

dinge *m* dink

dingeding *h* 1. gümbür gümbür 2. dan dun

dingele *rd* aptal

dingeletî *m* aptallık

dingilefistan *m* tahterevalı

dingilekişo *m* tahterevalı

dingîn *m* gümbürdeme, gümlenme

dingîn *l/gh* gümbürdemek, günlenmek

dingînî *m* gümbürtü dingîni ~ jê çûn gümlenmek

ding kirin *l/gh* denkleme, denk yapınak, bağlamak

dingkirî *rd* denkleştirilmiş, denk haline getirilmiş

dî nivî de *h* 1. ortasından * sêv dî nivî de jê kir elmayı ortasından kesti 2. ortalama

dînok *h* miskalle

dînya *m* 1. ast dünya (üzerinde yaşadığımız gök cisimî)dünya 2. (el gü, herkes) 3. dünya (dış, çevre, ortam) * em bala xwe didinê ku dînya gelek guherîye biz dünyadan ayrı yaşarken, dünya epey değişmiş 4. dünya (inançları bir olan ülke veya insanlar topluluğu) * dînyaya îslamê îslam dünyası ~ alem dünya âlem ~ alem pê hisiyaye Mısır'daki sağır sultan bile duydu (jî) ~ alemê re dost düşman (veya dosta düşmana) ~ ava ye her kes bi aqilê xwe şad e her kes kendi aklından razı ~ bi dor e (qey) ne bi zor e 1) herkes sırasını savar 2) para ile değil sıra ile ~ bi dorê ye ne bi zorê 1) herkes sırasını savar 2) para ile değil sıra ile ~ bi ser de xera bûn tavan başına çökmek (veya yıkılmak) ~

bibe tûtik, keriye para te nakeve hiç boşuna yorulma, sana hiç bir şey yok ~ **bûn ewr 1)** hava kapanmak bulutlu olmak (göz yüzü bulutlarla örtünmek) 2) hava kararmak (gök yüzü iyice bulutlanmak ~ **bûn hênkayî** serinlik olmak ~ **bûn hişkesayî** (hava) a-yaza çekmek ~ **bûn tara bêjingê li ser serê (yekî)** dünyayı gözü görmemek (çok üzüntülü olma hali) ~ **bûn tarî** ortalık kararmak ~ **bûn xweş 1)** hava açmak (veya açılmak) 2) ortalık düzelmek 3) ortalık yatışmak ~ **cemidin** (hava) dona çekmek, soğuk çıkınak ~ **dinya be dünya** güllük gülistanlık olursa ~ **fanî ye, kes ji mirinê xelas nebûye** dünya fanidir, ölümden de kimsede kurtulmamıştır ~ **fetloqûno bûn** (bir şeylere) güvenilmez olmak ~ **gewr bûn** tan yeri ağarmak, tan atmak, şafak sökmek (veya atmak). gün ağarmak ~ **gewr kirin** tan yeri ağarmak, aydınlanmak ~ **girtî bûn** hava kapalı olmak ~ **girtî ye** hava kapalı ~ **gulek e bêhn bike bide hevalê xwe** dünya malına tamah etmemek lazım, dünya kimseye kalmaz, tamahkar olma ~ **hatin girtin** kapanmak (göz yüzü bulutlanmak) ~ **ker bûn** el ayak (veya el etek) çekilmek * **ez, piştî ku dinya ker dibe, hîna bi pirtûkan re bi tenê dimînim** ben, el ayak çekildikten sonra, kitaplarımla başbaşa kalıyorum ~ **ker bûye** ölüm sesizliği * **dinya ker bûye, tiştek neqewime** etrafta ölüm sesizliği var, birşeyler olacak gibi ~ **kê dot, kê kirî kê firot** dünyanın bin bir türlü hali var ~ **lê hatin hev dünya başına dar olanak** (veya gelmek) ~ **lê herimandin** dünyayı haram etmek ~ **lê kirin zindan** (birine) dünyayı zindan (zehir) etmek ~ **li ber çavê (yekî) reş bûn** dünya gözüne zindan olmak (görünmek veya kesilmek) ~ **li ber gewrbûnê bûn** gün ağarmak üzere olmak ~ **li dinê Mendo li jînê** her kes gider Mersine o gider tersine ~ **li hev ketin** at izi it izine karışmak ~ **li hev qelibîn 1)** hava bozmak (havada yağmur veya fırtına belirtileri gözükme) 2) at izi it izine karışmak ~ **li ser serî bûn tara bêjingê** dünya başına dar olmak (veya gelmek) ~ **li ser serê (yekî) rûniştin** dünya başına yıkılmak ~ **mirin û jîndin e** ölüm var dirim var ~ **qerîn** suspus etmek ~ **reş û tarî bûn 1)** hava kapanmak (göz yüzü bulutlarla örtünmek) 2) hava kararmak (gök yüzü iyice bulutlanmak ~ **ronî bûn** gün ağarmak ~ **sar bûn** soğuk çıkmak ~ **sayî bûn** dünya beraklaşmak, yıldızlanmak ~ **serad û bêjing kirin** (her tarafı) aramak taramak ~ **siya darê** ye hiç bir şey sürekli değildir ~ **siya darê ye geh li vir geh li wir e** bu dünya kimseye kalmaz ~ **siya darê ye ji kesî re nadomîne** bu dünya kimseye kalmaz ~ **tarî bûn 1)** hava kararmak (güneşin batışıyla ortalık kararmak)

mak) 2) kapanmak (gök yüzü bulutlanmak) ~ **tev li (yekî) rabe dünya bir araya gelse * dinya tev li min rabe jî, nikarin fikra min biguherînin** dünya bir araya gelse de fikrimi değiştiremez ~ **tijî mirov tê de dijî** dünya insanlarla güzeldir ~ **tu yî?** herkes senin gibi mi? ~ **û axîret** iki dünya ~ **vebûn** hava açmak (veya açılmak) ~ **xaniyê zarokan e em ji xe re pê dileyizin** dünya boştur ~ **xera bibe ne xema (wî) ye** dünya yıkılsa umrunda değil ~ **xwedê ibadullah, pek bol, pek çok, bir sürü, çok fazla * li pazarê masî dinya xwedê bûn** pazarda balık ibadullah ~ **ya boş û betal** kavanoz dipli dünya ~ **ya din öbür dünya, ahîret** ~ **ya derewîn 1)** yalancı dünya, yalancı dünya 2) ölümlü dünya ~ **ya derve fel dış dünya** ~ **ya gewrik darî dünya, koca dünya** ~ **ya gewrik e heq li vê dinyayê safî dîke** etine bulma dünyası ~ **ya girtî limonî** hava, kapalı hava ~ **ya sewgur** at izi ile it izinin karıştığı dönem ~ **ya (yekî) tarî bûn** akla kararı seçmek * **heta min ev kar qedand dinyaya min tarî bû** bu işi bitirene kadar akla kararı seçtim ~ **ya wî alf öbür dünya, ahîret** ~ **ya wî alf dîtin** akla kararı seçmek ~ **ya xwe derbas kirin** hayatını yaşamak, eyyam görmüş (veya sünmüş) olma ~ **ya xwe qedandin** dünyaya gözlerini kapamak (veya yunmak) ~ **yek 1)** bir sürü, bir alay * **di paragrafeke nivîsarê de dinyayek şaşî derketin** bir paragraf yazıda bir alay yanlış çıktı 2) bir araba, pek çok, fazla * **jînikê di dawiyê de dinyayek bersîv dan** min kadın sonunda bana bir araba cevap verdi (jî) ~ **yê sar bûn** dünyadan geçmek (veya el çekmek)

dinyabînî m dünya görüşü

dinyadî bnr dinyadîtî

dinyadîtî m gün görme, tecrübe

dinyadîtî rd 1. gün görmüş, dünya görmüş, görmüş geçirmiş (birçok hayat tecrübesi olan) 2. 2. görgülü

dinyadîtîbûn m 1. gün görmüştük, görmüş geçirmişlik 2. görgülülük

dinyager nd/nt gezgin, seyyah

dinyagerî m gezginlik, seyyahlık

dinyakir rd dünya malına tamah etmiş olan

dinyalık m darî dünya

dinyanas rd gün görmüş, tecrübeli

dinyanedî rd görmemiş ~ **yan savar pehtin gotin fro îda me ye** görmemişin oğlu olmuş (çekip) çükünü koparmış

dinyanedîtî rd 1. görmemiş 2. görgüsüz 3. m görmeişlik

dinyanedîtîni m 1. görmeişlik 2. görgüsüzlük

dinyasan rd 1. gün görmüş, deneyimli 2. gün görmüş (iyi yaşamış) 3. görgülü

dinyasanî gün görmüştük

dinyasanî m 1. gün görmüştük, deneyim, tecrübe 2. görgülü

Dinyaya kevn *nd* Eski Dünyâ

dinyayî *nd/rd* dünyalı

dinyewî *rd* dünyevi (dünya ile ilgili, dünya işlerine ilişkin)

di paşila hev de h koyun koyuna * **di paşila hev de razane** koyun koyuna yatmışlar

di paş piştê de çûn *l/bw* 1. yediği yaramamak 2. gülerken sendelenmek, katıla katıla gülmek

dipdirêj *rd* upuzun

dipdirêjkî *h* upuzunca

dipdiyar *rd* apaçık

dipdiyarî *m* apaçıklık

dipdûz *rd* 1. dümdüz 2. yamyassı

di perîşaniyê de bûn *l/bw* sefalet çekmek

di pey de h 1. ardınca, ardından, arkasından, akabinde 2. müteakiben, ardı sıra, takiben, hemen sonra 3. neden sonra, sonraları * **di pey de ez navê wî hîn bûm** sonraları adını öğrendim

di pêşîra xwe de hilkişandin *l/bw* (birini) evlat edinmek

di pêşîr de kişandin *l/bw* (birini) gömleğinden (veya gömlekten) geçirmek, yakadan geçirmek

dipil *m* parmak

dipî düz bnr dipdûz

di pilê xwe de zanîn *l/bw* kehanet sahibi olmak

di pîrikan de man *l/bw* (bir yeri) örümcek sarmak

dipî bnr dipil

di pratikê de *nd* pratikte

diqdiq *m* gıdıklama ~a (yekî) anın gıdıklamak ~a (yekî) hatın gıdıklanmak

diqdiqan *m* gıdıklanma, gıdıklanış

diqdiqandin *m* gıdıklama

diqdiqandin *l/gh* gıdıklamak

diqdiqîn *m* gıdıklanma, gıdıklanış

diqdiqîn *l/hgh* gıdıklanmak

di qewlê xwe de *nd* vadesinde, zamanında

diqê diqê b gıdı gıdı

di qilêrê de man *l/bw* (bir şeyi) kir götürmek

di qilqalekê de ye h fellek fellek, fellik felik

di qilqalê de bûn *l/bw* işkilli olmak

di qirêjê de man *l/bw* (bir şeyi) kir götürmek

di qirikê de man *l/bw* 1. boğazında kalmak 2. murat eylememek

di qutebirê de çûn *l/b* kestirmeden gitmek

dir *rd* 1. yırtıcı (başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan) * **gurekî dir** yırtıcı bir kurt 2. *nd/nt* kıyıcı, acımasız 3. azgın, yaman 4. *m* yırtmaç ~ **bûn** 1) kıyıcı olmak 2) yırtıcı olmak

diraf bnr dirav

diramet *m* ürün, mahsul

dirametî *m* mahsulat

diran (I) *n* 1. diş * **diranên sipspî yên jinikê hebûn** kadının bembeyaz dişleri vardı 2. diş

(çark, testere, tarak gibi çentikli şeylerdeki çıkıntılarının her biri) 3. *zo* diş (omurgalı hayvanların çenelerinde veya ilkel yapıli omurgalıların gırtlak ve ağızlarında bulunan kemiksi sert parça) 4. diş (döven dişi) ~ **avêtin** diş çıkarmak, diş sökmek, dişemek * **zaroka me diran avêt** çocuğumuz dişedi ~ **cix kirin** diş bilemek ~ **cîq kirin** sırtınak ~ **çîr kirin** diş bilemek ~ **derxistin** diş çıkarmak, dişemek * **zarok diran derxistiye** çocuk dişemiş ~ **di dev de neman** dişleri dökülmek (yaşlanmak) ~ **di hev dan** diş gıcırdatmak ~ ~ diş diş (çıkıntıları olan) ~ **jê re sûtîn** (birine) diş bilemek ~ **rakirin** diş çekmek ~ **kişandin** diş çekmek ~ **qirçandin** diş gıcırdatmak ~ **qîç kirin** sırtınak ~ **seqandin** diş bilemek ~ **sûtîn** diş bilemek ~ **tê de dan çêkirin** (an jî vekirin) dişletmek * **diran di birekê de da çêkirin** testereyi dişletti ~ê (wî) **di gewriya (wî) de ne** içinden pazarlıklı (veya içten pazarlıklı) ~ê (yekî) **girtin** dişi ağrıtmak ~ê (yekî) **kişandin** 1) (birinin) dişini sökmek 2) argo gagasından yakalamak ~ê (yekî) **rakirin** (birinin) dişini sökmek ~ê **te bikîşînim di eniya te de bikûtim** senin dişlerini çekerim ~ê (yekî) **tê de diçe** dişine göre ~ê (yekî) **tê de neçûn** (birine) diş geçirememek ~ê **zir takma** diş ~ê **ên axrî** azı dişleri ~ê **ên (yekî) hev xwarin** açlıktan dayana-cak halleri kalmamak, çok acıkmış olmak ~ê **ên kursî** azı dişleri ~ê **ên paşî** azı dişleri ~ê **ên pêşîn** kesici dişler ~ê **ên qil** (an jî **tûj**) köpek dişleri ~ê **ên wî bêha wî xera kiriye** dişleri işini bozmuş (dişlerinin kötü olması nedeniyle durumun aleyhine işlemesi) ~ê **ên xwe cîq kirin** sırtınak ~ê **ên xwe di hev dan** 1) dişlerini gıcırdatmak 2) (biraz) dişini sıkmak ~ê **ên xwe jê re sûtîn** diş göstermek ~ê **ên xwe pê qirçandin** (birine) diş bilemek, tehdit etmek ~ê **ên xwe qirçandin** dişlerini gıcırdatmak ~ê **ên xwe qîç kirin** sırtınak

diran (I) *m* (r kalın okunur) yırtılış, yırtılma

diranajin *m* kürdan

diranbeş *rd* dişlek, tavşan dişli

diranbevş *rd* iri ve geniş dişli

diranbirinc *rd* inci dişli

dirançîq *rd* dişlek, tavşan dişli

dirandar *rd* dişli (dişleri olan)

dirandin *m* (r kalın okunur) yırtış, yırtma

dirandin *l/gh* (r kalın okunur) 1. yırtmak * **tiş-**

tekî sirt devdelinga min dirand sert bir şey

paçamı yırttı 2. yırtmak (vücudu kanatacak

kadar derin çizmek) * **pisikê destê zarok**

dirand kedi çocuğun ellini yırttı 3. yırtmak

(zorlamak) * **hingî min gazî kîr min qirika**

xwe dirand bağıra bağıra gırtlığımı yırttum

dirandirêj *rd* uzun dişli

dirandirêjî *m* uzun dişlilik

dirandî *rd* yırtık

dirandibûn *m* 1. yurtkılık 2. yurtık olma, yurtık oluş

dirandî bûn *lugh* yurtık olmak

diranê aqıl *nd* akıl dişi

diranê axiriyê *ant/nd* azı dişi, öğütücü dişi

diranê bir *nd* kesici dişi

diranê bîstî *nd* akıl dişi

diranê çav *ant/nd* göz dişi, köpek dişi

diranê hêranê *ant/nd* öğütücü dişi

diranê kursî *ant/nd* azı dişi, öğütücü dişi

diranê mirinê *nd* kuzu dişi, peynir dişi (ileri yaşlarda çıkan dişi)

diranê paşiyê *ant/nd* azı dişi

diranê paşî *ant/nd* azı dişi, öğütücü dişi

diranê pêş *ant/nd* ön dişi, kesici dişi

diranê qîl *ant/nd* kesici dişi

diranê sedsal *nd* peynir dişi

diranêş *m* diş ağrısı

diranêşî *m* diş ağrısı

diranê şîr *nd* süt dişi

diranê tûj *ant/nd* köpek dişi

diranfîşek *nd* kazma dişi

diranfîl *n* 1. fil dişi 2. *rd* fil dişi (fil dışından yapılmış şey) * **şeyê diranfîl** fil dişi tarak

diranfîq *rd* 1. dişlek, tavşan dişli 2. ön dişleri aralıklı olan

dirangir *rd* iri dişli

diranhûr *rd* ufak dişli

diranî *rz/rd* dişsel

diranît *n* 1. diş (çark, testere, tarak gibi çentikli şeylerdeki çıkıntılarının her biri) 2. dişli çark

diranker *nd/nt* dişçi, diş hekimi (veya tabibi)

dirankerî *m* dişçilik, diş hekimliği (veya tabibliği)

diranketî *rd* 1. gedik, eksik dişli 2. dişleri dökülmüş olan kinse

dirankevot *rd* dişlek

dirankêm *rd* gedik, eksik dişli

dirankêş *nd/nt* dişçi, diş çeken

dirankêşî *m* 1. dişçilik 2. diş çekme

dirankirî *rd* dişli

dirankî *h* dişe değgin

dirankolk *m* kürdan

dirankurmî *rd* çürük dişli

dirankursîk *bot/nd* kürdan ağacı

diranmircan *rd* inci dişli

diranmişk *rd* fare dişli

diranok *n* 1. diş, dişçik (küçük diş) 2. diş (bazı dantel ve işlemelerin kenarlarındaki yuvarlak sivri bölük 3. *rd* dişli (dişleri olan çark, bıçak vb.) * **kêra diranok** dişli bıçak 4. tırtıl dişi

diranokî *rd* 1. dişli, dişlice (dişleri olan çark vb.) 2. tastereli (testere biçiminde dişleri olan) * **kêra diranokî** tastereli bıçak 3. tırtıklı, tırtıllı 4. diş diş (çıkıntıları olan) 5. dişli, pürüzlü

diranpiloxe *rd* dişleri dökülmeye, gevşemeye yüz tutmuş olan

diranpît *rd* dişsiz yaşlı

diranpola *rd* çelik dişli

diranqîç *rd* 1. dişlek, fırak dişli 2. kazma dişi

diransaz *nd/nt* dişçi, diş hekimi (veya tabibi)

diransazî *m* dişçilik, diş hekimliği (veya tabibliği)

diransedef *rd* inci dişli

diranşikestî *rd* kırık dişli, dişi kırık

diranşîrî *n* süt dişi

dirantevşo *rd* iri dişli, kazma dişi

dirantûj *rd* 1. keskin dişli, sivri dişli 2. kemirgen

dirantûjîfî *m* keskin dişlilik

diranxencer *rd* iri ve hançer gibi dişleri olan

diranzêr *rd* altın dişli

di rastiya xwe de *nd* doğrusu, gerçeği

di rastiye de *nd* gerçekte

dirav *n* 1. para 2. dirhem, sikkeli akçe 3. başlığa takılan kıymetli para ~ **çap kirin** para basmak ~ **dan** 1) para vermek 2) (para) yatırmak, ödemek * **min pereyê telefonê** da telefon parasını yatırdım ~ **danîn ser** (...) para basmak (kumarda ortaya para sürmek) ~ **hûr kirin** para bozmak ~ **kişandin** para çekmek * **dixwaze ji bankayê dirav bikişîne** bankadan para çekmek istiyor ~ **ê baxirî** fîlûs ~ **ê hazîr** nakit para ~ **ê hûr** bozuk para ~ **ê spî ji bo roja reş** baş e ak akçe kara gün içindir

diravdan *m* 1. para verme 2. ödeme

diravdaniya nihênî *nd* örtülü ödenek

diravdaniya talî *nd* yan ödeme

diravdanî *m* 1. ödenek, tahsisat 2. parasal yardım ~ **ya veşarî** örtülü ödenek, tahsisatı mes-ture

diravdar *rd* paralı

diravdarbûn *m* paralanma

diravdar bûn *lugh* paralanmak (parasız iken para elde etmek)

diravdarbûyîn *m* paralanmak (paralı olma durumu)

diravdayî *rd* ödenekli

diravdayîn *m* ödeyiş, ödeme ~ **kirin** ödeme yapmak

diravê nepaqij *nd* kara para

diravê reş *nd* kara para

diravhebîn *rd* para canlısı ~ **bûn** para canlısı olmak

diravhebînî *m* para canlısı olma

diravhez *rd* parasever

diravhezî *m* paraseverlik

diravî *rd* parasal, nakdî

diravkod *m* para kasası

diraws *n* komşu

diraxe *m* 1. yığın, tokurcun (ot ve ekin yığını) 2. başaklar üste gelecek şekilde yapılmış ekin yığını

diraxebûn *m* yığılma

diraxe bûn *lugh* yığılmak (yığılma işine konu olmak)

diraxegeh *m* yığınak

diraxekirin *m* tenkil, topluca ortadan kaldırma
diraxe kirin *l/gh* tenkil etmek, topluca ortadan kaldırmak

diraxekirî *rd* yığılı

dirb (I) *m* yol, yordam

dirb (II) *bnr* dirûv

dirba mîzê *nd* idrar borusu, idrar kanalı

dirban *m* tirpan

dirbûn *m* 1. kıyıcılaşma 2. yırtıcılaşma

dir bûn *l/gh* 1. kıyıcılaşmak 2. yırtıcılaşmak

dirdirk *m* pürtük

dirdirkî *rd* 1. pürtüklü 2. pürüzlü 3. dişli, diş diş (çıkıntılı olan) 4. tırtıklı, tırtıllı * **kêra dirdirkî** tırtıllı bıçak 4. testereli (testere biçiminde dişleri olan) * **kêra dirdirkî** testere li bıçak ~ ~ 1) pürtük pürtük 2) tırtık tırtık 3) oylum oylum

dirdirkîbûn *m* pürtüklenme

dirdirkî bûn *l/gh* pürtüklenmek

dirdirkîbûyîn *m* pürtüklenme

dirdînîktî *m* dangalaklık

dirêş *m* 1. flâma (işaret olarak veya çeşitli amaçlarla kullanılan küçük bayrak) 2. flâma (mızrak uçlarına takılan küçük bayrak) 3. sancak

dirêşgir *n* sancaktar

dirêşkêş *nd/nt* flâmacı

direh *bnr* dirî

direk *rd* 1. yırtıcı (başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan) 2. *mec* cadalo, cazgır

direkî *m* yırtıcılık

direm *bnr* dîrhem

direndane *h* yırtıcıca

dirende *rd* yırtıcı (başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan)

direndetî *m* yırtıcılık

direndeyane *h* yırtıcıca, yırtıcı bir şekilde

diret *m* (r kalın okunur) koyunları su içmeye çağırırken kullanılan sözcük

direw *bnr* derew

direwker *bnr* derewker

di rewacê de bûn *l/bw* revaç bulmak

dirêş *m* 1. flâma (işaret olarak veya çeşitli amaçlarla kullanılan küçük bayrak) 2. flâma (mızrak uçlarına takılan küçük bayrak) 3. sancak 4. arma

dirêşdar *n* sancaktar

dirêşgir *n* sancaktar

di rex de *rd/h* 1. yanında, bitişiğinde 2. bitişik
direxik *m* fidan bitki * **gava ku pelê direxikan hêşîn dibîn**

dirêşxan *rd* parlayan, ışık saçan şey

direct *bot/m* bitki

directî *rd* bitkisel

dirf *n* 1. benzerlik 2. biçim, şekil * **ziman ji hêla dirfan ve dibin sê bir diller biçim açisından üç bölüme ayrılır**

di rê de bûn *l/bw* yolunda gitmek

di rê de çûn *l/bw* yol gitmek

dirêj *rd* 1. uzun 2. uzun (başlangıcı ile bitim noktası arasında fazla zaman aralığı olan) ~ê **heywanê, orteyê ruh û canê, kinikê şeytanê** uzun boylu hayvan, orta boylu tatlı ve şirin, kısa boylu ise şeytandır ~î **ber (...)** **kirin** 1) önünü dikilmek 2) dayamak (hızla, öfke ile veya korkutmak için yaklaşmak, uzatmak) * **name dirêjî ber destên wî kir** mektubu ellerine dayadı ~î **çekê** (an jî **silêhê**) **kirin** silâha yeltenmek ~î (yekî) **kirin** 1) (birine) saldırmak, üzerine yürümek 2) -e akın etmek, saldırmak * **ajal dirêjî avê kirin** hayvanlar suya akın etti 3) -e davranmak, -i kapmak * **dirêjî kêrê kir** bıçağa davrandı (veya bıçağı kaptı) (tiştek) ~î (yekî) **kirin** 1) uzatmak * **keça min şekirdank dirêjî apê xwe bike** kızım şekerliği aıncana uzat 2) atmak (uzatmak) * **ji vapûrê xelat dirêjî me kirin** vapurdan bize halat attılar ~î **ser (yekî) kirin** üzerine varmak (veya saldırmak)

dirêjahî *bnr* dirêjayî

dirêjayî *m* 1. uzunluk 2. boy (bir yüzeyde en sayılan iki kenar arasındaki uzaklık) * **dirêjayiya pirtûkê bîst santîm e** kitabın boyu yirmi santim 3. boy, uzunluk * **dirêjîya mar** yılanın boyu ~ **pê dan** sürdürmek

dirêjbar *rd* uzayabilir

dirêjbûn *m* uzama

dirêj bûn *l/gh* 1. uzamak * **telê wê dirêj bû** boyu uzadı 2. (bir iş) sürüncemede kalmak

dirêjbûyî *rd* 1. uzanık, yatık 2. uzanmış olan

dirêjbûyîn *m* uzayış, uzama

dirêje *m* uzantı * **dirêjeya partiya siyasi** siyasi parti uzantısı

dirêjehêl *ast/m* meridyen

dirêjepêdan *m* sürdürme

dirêje pê dan *l/bw* sürdürmek

dirêjepêder *rd* sürdürücü

dirêjepêderî *m* sürdürücülük

dirêjik *bot/m* bir üzüm türü

dirêjî *m* uzunluk ~ya **jiyanê** yaşam boyu

dirêjî hev kirin *l/bw* (birbirine) saldırmak, (birbirinin) üzerine yürümek

dirêjîpêdan *m* sürdürme, devam etme

dirêjî pê dan *l/bw* sürdürmek, devam etmek *

dirêjî bî gotinê xwe dan sözlerini sürdürdü

dirêjîftî *m* uzunluk

dirêjk *bnr* dirêş

dirêjker *rd/nd* uzatıcı

dirêjkêş *rd* uzun erimli

dirêjkirin *m* 1. uzatma 2. uzatma (başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltme) 3. uzatma, germe (kol, bacak için uzatma) 4. uzatma, lâfî uzatma (konuşmayı sürdürme) 5. uzun etme (tartışmayı sürdürme) 6. uzun etme (aşırıya gitme) 7. sözle saldırma 8. *mec* şişirme (söz ve yazıyı gereğinden fazla uzatma) 9. (bir işi) sürüncemede bırakma 10.

sürme, devam etme (zaman geçme) 11. uzama, sürüp gitme 12. serme (birini yere yıkma)

dirêj kirin /*gh* 1. uzatmak * **por dirêj kirin** saç uzatmak 2. uzatmak (başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek) 3. uzatmak, germek (kol, bacak için uzatmak) 4. uzatmak, lâfi uzatmak (konuşmayı sürdürmek) 5. uzun etmek (tartışmayı sürdürmek) 6. uzun etmek (aşırıya gitmek) 7. sözle saldırmak 8. *mec* şişirmek (söz ve yazıyı gereğinden fazla uzatmak) 9. (bir işi) sürüncemede bırakmak 10. sürmek, devam etmek (zaman geçmek) * **pir dirêj nake dê her tişt derkeve rastê** çok sürmez her şey ortaya çıkar 11. uzamak, sürüp gitmek 12. sermek (birini yere yıkmak)

dirêjkirî *rd* 1. uzanık 2. yatık 3. uzatılmış 3. yere yıkılmış olan

dirêjki *rd* 1. uzunlamasına, tulâni 2. yatay 3. yatık vaziyette 4. h boyuna, boyunca

dirêjnetraj *rd* uzun metrajlı

dirêjristin *m* lâfi uzatma

dirêj ristin /*gh* lâfi uzatmak

dirêş *m* biz (sivri uçlu ağaç saplı araç) * **dirêşa** goşkaran eskici bizi

dirêşik *m* biz, bizgi

dirêşk *bnr* dirêşik

dirêxbûn *m* kaçınma

dirêx bûn /*gh* kaçınmak

dirg (I) *m* hacim

dirg (II) *m* hayvan pisliği kesmiği

dirgan *m* dirgen, diren

dirh *m* 1. damga (bir araçla basılan işaret, nişan) 2. *nec* damga (bir şeyin kime, hangi çağa ait olduğunu gösteren belirgin iz, işaret, nitelik)

dirhem *m* dirhem

dirhkirin *m* damgalama, işaret koyma

dirh kirin /*gh* damgalamak, işaret koymak

dirhkirî *rd* damgalı, işaretli

di rihetiye de bûn /*bw* rahatta olmak

dirik (I) *bot/m* 1. böğürtlen, diken dutu (Rubus caesus) 2. бүк, diken 3. yaban üzümü 4. *mec* başa belâ yılışık, yapışkan kimse

dirik (II) *nd* boş lâf ~ **û virik** yalan dolan

dirikandin *m* itiraf etme

dirikandin /*gh* itiraf etmek

dirikî *rd* dikensi

dirisk *m* sıyrık

diristan *m* dikenlik, бүк

dirix (I) *m* cesaret ~ **kirin** cesaret etmek * **ez**

dirix nakin cesaret edemiyorum

dirix (II) *m* esirgeme

dirixan *m* esirgeme, esirgeyiş

dirixandin *m* esirgeme

dirixandin /*gh* esirgemek

dirixkirin *m* esirgeme

dirix kirin /*gh* esirgemek

diriyayî *rd* yırtık

diriyayîbûn *m* yırtıklık

dirî *n* 1. böğürtlen, diken 2. diken (dikenî çok olan bitki)

dirîdan *m* hacamet etme

dirî dan /*gh* hacamet etmek

dirîhop *m* tahtarevali

dirîmok *bot/m* böğürtlen

dirîn *m* yırtılma

dirîn /*gh* yırtılmak

dirîne *rd* yırtıcı

dirînek *rd* tırtıklı, tırtıllı

dirînerm *bot/m* 1. böğürtlen, бүк 2. böğürtlen, diken düdü (Rubus caesus)

dirîreşk *m* böğürtlen

dirk *bnr* dirik (I)

dirkîn *m* itiraf

dirm *bj/rd* 1. bulaşıcı, bulaşıcı hastalık 2. *m* mikrop

dirindar *rd* mikroplu

dirindarbûn *m* mikropplanma

dirmdar bûn /*gh* mikropplanmak

dirine *bnr* dirne

dirimî *rd* 1. bulaşıcı 2. mikrobik

dirne *m* koyunlarda görülen karaciger keleşği, koyun kurdu

dirnix *m* tırmık (kabartılmış toprağın taşıması, çöpünü ayaklamak için kullanılan seyrek dişli, tarak biçiminde araç)

diro *bnr* derew

di ro de çûn /*bw* 1. nehir suyuna kapılmak, boğulmak 2. boşu boşuna gitmek

di roja rojîn de nd zamanında, vaktinde * **min di roja rojîn de gotibû** ben zamanında söylemiştim

di rojên pêş de h ileride, ilerde

dirot *m* biz (eskici tığı)

dirovir *m* boş lâf

diroz *m* dua ~ **kirin** dua etmek

dirozge *m* dua

dirozgeh *bnr* dirozge

dirş *bnr* drewş

diru *m* küçük baş hayvanların kulaklarını keserek işaretlenmesi

di ruhê xwe bihurîn /*bw* 1. ölümüne susamak, canında vazgeçmek 2. can pahasına olmak * **ez di ruhê xwe bihurim û wisa hatin van rojan** can pahasına ben bugünlere geldim

dirust *bnr* durist

dirustî *bnr* duristî

dirust kirin *bnr* durist kirin

dirûd *m* dua ~ **kirin** dua etmek

dirûf (I) *m* hayvan damgası

dirûf (II) *bnr* dirûv

dirûman *m* dikiş

dirûn (I) *m* biçme, biçim (ekin, otu vb. biçme)

* **wexta dirûna genim e** buğday biçim zamanı ~ **kirin** (ot, tahıl vb.) biçmek ~ **a giya** ot biçme

dirûn (II) *m* 1. dikme, dikiş * **dirûna terzî xweşik e** terzinin dikişi güzel 2. dikim ~ **û birîn** biçki dikiş ~**a kêlgir gevşek** dikiş ~**a qûnderz** sıkı dikiş

dirûn *l/gh* biçmek (ekini, otu orakla, tırpanla, makine ile kesmek)

dirûner *nd/nt* ırgat, biçici

dirûnerî *m* ırgatlık, biçicilik

di rûnê xwe de qijilîn *l/bw* kendi yağında kavrulmak

dirûnge *bnr* dirûngeh (I)

dirûngeh (I) *m* 1. biçek alanı 2. çayırılık alan 3. yem verme yeri, küçük baş hayvanları yemleme yeri 4. tarla sınırı

dirûngeh (II) *m* terzihane

dirûnkar *nd/nt* 1. dikici, terzi 2. dikişçi

dirûnkarî *m* 1. dikicilik, terzilik, terzicilik 2. dikişçilik

dirûnker (I) *nd/nt* ırgat, biçici

dirûnker (II) *nd/nt* 1. dikici, terzi 2. dikişçi

dirûnkerî (I) *m* ırgatlık, biçicilik

dirûnkerî (II) *m* 1. dikicilik, terzilik, terzicilik 2. dikişçilik

dirûnkirin *m* (ekin, ot vb.) biçme

dirûn kirin *l/gh* (ekin, ot vb.) biçmek

dirûnxane *m* dikim evi, dikimhane

dirûş *ant/n* kaval kemiği

dirûşçik *m* iğne (bazı böceklerde bulunan savunma organı)

dirûşm (I) *m* hayvan damgası

dirûşm *m* slogan ~ **gotîn** slogan atmak

dirûtîn (I) *m* 1. dikme (dikme işi) 2. dikiş (dikilecek şey)

dirûtîn (II) *m* biçme (ekin, otu vb. biçme)

dirûtîn (I) *l/gh* dikmek (iğneyle tutturmak)

dirûtîn (II) *l/gh* biçmek (ekini, otu orakla, tırpanla, makine ile kesmek)

dirûtî (I) *rd* 1. dikili * **kincê dirûtî** dikili elbise 2. dikişli,

dirûtî (II) *rd* biçili, biçilmiş olan

dirûv n 1. biçim, şekil * **fıraqeke di dirûvê qeyikê** de kayık şeklinde bir tabak 2. biçim (yakışık alan şekil, uygun şekil) * **divê mirov dirûvekî nû bide vê odayê** bu odaya yeni bir biçim vermeli 3. şekil, biçim (herhangi bir şeyin benzeri) 4. andırış 5. benzer * **soleke di dirûvê vê solê de bide min** bana bu ayakka-bıya benzer bir ayakkabı ver 6. *wj* vecihî şe-beh ~ **dan** (tişteki) -e biçim (veya şekil) vermek ~**ê kesekî bi (yekî) xistin** (birinde, bir kimsenin) havası olmak * **dirûvê bavê wî pê dikeve** çocukta babasının havası var ~**ê miri-yan pê dixê** (biri) cenaze gibi ~**ê mirovan (merivan an jî însanan) pê nexistin** insan-lıktan çıkmak ~**ê (tişteki) pê ketin** andırmak, benzemek ~**ê zimanekî dîn bi zimanê (yekî) ketin** dili (başka bir dile) çalmak

dirûvan m 1. benzeme 2. rz asimilasyon, dönüşme

dirûvandîn m 1. benzetme 2. biçimlendirme, şekillendirme 3. dönüştürme (başka bir şekle çevirme)

dirûvandîn *l/gh* 1. benzetmek (benzer duruma getirmek) 2. benzetmek (bir şeyden başka bir şeye benzer yönler bulmak) * **min ew dirûvande xezalê** onu ceylana benzettim 3. biçimlendirmek, şekillendirmek 4. dönüştürmek (başka bir şekle çevirmek)

dirûvandî *rd* 1. benzetilmiş 2. şekillendirilmiş, biçimlendirilmiş 3. dönüştürülmüş (başka bir şekle çevrilmiş)

dirûv bi hev ketin *l/bw* benzeşmek

dirûv bi xwe xistin *l/bw* kendini benzetmek

dirûvdan m biçimlendirme, şekillendirme

dirûv dan *l/gh* biçimlendirmek, şekillendirmek

dirûvdar *wj/rd* müsebbehün

dirûvdâyî m biçimlendirme, şekillendirme

dirûvdâyîn m biçimlendiriş, şekillendiriş

dirûvguhirî *rd* metamorfik, başkalaşıma uğramış olan

dirûvguhiribûn *biy/m* başkalaşma, metamorfiz

dirûvguherî bûn *l/gh* başkalaşmak

dirûvguhirîn *jeo/m* başkalaşım, metamorfizm

dirûvîn m 1. benzeme, benzeyiş, andırma 2. biçimlenme, şekillenme 3. dönüşme (benzeşme)

dirûvîn *l/gh* 1. benzemek, andırmak * **qet nadirûve dizan** hiç de hırsıza benzemiyor 2. biçimlenmek, şekillenmek 3. dönüşmek (benzeşmek)

dirûvîn hev *l/gh* benzeşmek

dirûvîner *rd* benzetici

dirûvlêketin m benzeme

dirûv lê ketin *l/bw* benzemek * **qet dirûvê dizan lê nakeve** hiç de hırsıza benzemiyor

dirûv lê xistin *l/bw* andırmak, akmak (renklerde benzemek * **dirûvê rengê kesê lê dixê** bu renk yeşile bakıyor)

dirûvpêketin m 1. benzeşme 2. andırışma

dirûvpêxistin m benzeşme

dirûv pê hatin xistin *l/tb* benzetilmek

dirûvpêketin m 1. benzeme, benzeşme 2. andırışma, andırma, iltibas ~**a berepêşkî** (an jî paşkefî) *rz* gerileyici benzeşme ~**a berepêşkî** *rz* ilerleyici benzeşme

dirûv pê ketin *l/bw* 1. benzemek * **qet dirûvê dizan pê nakeve** hiç de hırsıza benzemiyor 2. andırışmak

dirûvpêketî *wj/rd* müsebbeh, benzetilen

dirûvpêxistan m benzeti, teşbih

dirûvpêxistin m 1. benzetme 2. *wj* benzetme, teşbih

dirûv pê xistin *l/bw* 1. benzetmek (benzer duruma getirmek) 2. benzetmek (bir şeyden başka bir şeye benzer yönler bulmak) 3. benzemek, sanısını uyandırmak * **dirûvê a-**

raqxewarinê bi vî zîlamî dixê bu adam rakî içmişe benziyor
dirûvpêxistina kurt *wj/nd* teşbihî mücez
dirûvpêxistina kurtane *wj/nd* teşbihî mücmel
dirûvpêxistina nimandî *wj/nd* teşbihî temsîlî
dirûvpêxistina rewan *wj/nd* teşbihî belîğ
dirûvpêxistina tevekî *wj/nd* teşbihî müfessel
dirûvpêxistina xurtkirî *wj/nd* teşbihî müekked
dirûvpêxistî *wj/rd* 1. müşebbeh, benzetilen 2. benzetilmiş olan
dirûvtî *m* benzerlik
di rûyê xwe dan *l/bw* yüzüne gözüne bulaştırmak
dirûz, dirûzge *m* dua
dirwar *nd/nt* terzi
dirwarî *m* terzilik, terzicilik
dirxan *m* esirgeme, esirgeyiş
dirxandin *m* esirgeme
dirxandin *l/gh* esirgemek
diryang *m* biçmeye hazır tarla
diryas *m* tırmık
dirzik *m* sıyrık
di ser de h 1. üstelik 2. üstüne, fazladan
di ser de gav avêtin *l/bw* bir şeye saymamak
di ser de girtin *l/bw* 1. suç üstü yakalamak (uygunsuz bir durumda yakalanmak) 2. yakalamak (bir kimseyi hoşla gitmeyecek bir durumda bulmak, bir kimsenin suçu ortaya çıkmak)
di ser de hatin girtin *l/bw* yakalanmak
di ser de miriniya xwe kirin *l/bw* bir şeyi ölümlüne istemek
di ser de qefaltin *l/bw* (biri) fenersiz yakalanmak, uygunsuz bir durumda yakalanmak
di ser de qevaz dan *l/bw* üzerinden atlamak
di ser dilê hev de h 1. kucak kucağa * **gava min ew dîtin di ser dilê hev de bûn** onları gördüğümde kucak kucağaydılar 2. sıkışık, üst üste (çok kalabalık olarak)
di ser dilê hev de bûn *l/bw* 1. kucak kucağa olmak 2. sıkışık olmak, üst üste olmak
di ser gulî re avêtin *l/bw* geçiştirmek
di ser hev re bûn *l/bw* 1. (birbirinden) daha üstün olmak 2. (birbirinden) daha pahalı olmak
di ser pozê xwe re bûn *l/bw* üstün niteliklere sahip olmak (yiğitlik, mertlik, cömertlik vb. için)
di ser re h 1. üstten 2. *h/rd* yüzeysel üstünkörü 3. *rd* üstün * **dest di ser dest re heye he-ta ba Xwedê** el elden üstündür arşa kadar 4. *nd* üste ~ *dan* üste vermek
di ser re çûn *l/bw* 1. üstünden geçmek 2. hasbî geçmek
di ser re dan *l/bw* üste vermek
di ser re dil hebandin *l/bw* (birinin) üstüne sevmek
di ser re girtin *l/bw* 1. ayrıcalık tutmak (veya göstermek) 2. yeğ tutmak, üstün bulmak (tutmak veya görmek) 3. -e baskın yapmak
di ser re jê hez kirin *l/bw* (birinin) üstüne sevmek

di ser re kirin *l/bw* 1. kabasını almak (bir yeri veya şeyi gelişiğüzle, üstünkörü temizlemek) 2. (bir şeyi) üstün körü yapmak
di ser re qevizin *l/bw* üzerinden atlamak
di ser re sekinin *l/bw* başına dikilmek
di ser re tune nd üstüne yok
di ser re tune bûn *l/bw* üstüne olmamak
di ser şertê xwe re bûn *l/bw* üstüne olmamak (-den yiğit, cömert, merdi olmamak)
di ser û çav de lê xistin *l/bw* gözünün ortasına vurmak suratına indirmek
di ser û çavê xwe dan *l/bw* 1. yüzüne gözüne bulaştırmak 2. işi berbat etmek
di ser xwe de qulibandin *l/bw* kafaya dikmek, bir dikişte içmek
di ser xwe re h sapına kadar, tam (tam anlamıyla, bütünüyle) ~ **ye üstüne** yok
di ser xwe re avêtin *l/bw* üstünden atmak (bir şeyi ödev olarak kabul etmemek)
di ser xwe re bûn *l/bw* üstüne olmamak (-den yiğit, cömert, merdi olmamak)
di ser xwe re neanîn *l/bw* çaktırmamak
di serê xwe de bi cih kirin *l/bw* zihnine nakşetmek * **min rûçikê wê di serê xwe de bi cih kir** yüzünü zihnime naksettim
di serê xwe de xwedî kirin *l/bw* kafana koymak, zihnine nakşetmek
di serê xwe kirin *l/bw* kafana koymak
di serî de rd/h 1. asıl, başta 2. başında * **di serê nexweşînên kujende de şerpençe tê öldürücü** hastalıkların başında kanser hastalığı geliyor 3. başlıca, esas olarak, ezcümle * **serek di peyvîna xwe de di serî de ev gotin** başkan konuşmasında ezcümle şunları söyledi 4. öncelikle, peşinen
dist *m* kazan büyük kazan
distan (I) *m* ocak eşeği, sacayağı, sacayak
distan (II) *bj/m* loğusa
distanî *rd* loğusalı kadın
distanîbûn *m* loğusa humasına tutulma
distanî bûn *l/gh* loğusa humasına tutulmak
distanî lê qelibîn *l/bw* (loğusayı) al basmak, loğusa humasına tutulmak, (loğusa albastı hastalığına yakalanmak)
distanîftî *m* loğusalık (loğusa olma durumu)
distik *m* tencere
distî, distîk *m* tencere
distûr *bnr* destûr
di stûyê (...) **re kirin** *l/bw* 1. birine kakalamak 2. çakmak, sokuşturmak * **min pereyê sextê di stûyê wî re kir** sahte parayı ona çaktım
diş *m* 1. baldız 2. görünce
di şaşîyan ketin *l/bw* yanlışla girmek, yanlışlığa düşmek
di şermê de hiştin *l/bw* mahcup etmek
di şermê de man *l/bw* mahcup olmak
di şeyê (..) **de bûn** *l/bw* huyu huyuna uygun olmak
di şivê de rawêltin *bnr* şiv badan

dişîti *m* görümcelik ~ **kirin** görümcelik yapmak (veya etmek)

dişk *bnr* diş

dişqî *m* bir dokuma aracı

di tayê de bûn *l/bw* eşdeğerde olmak

di tehmê de hiştin *l/bw* kararında bırakmak, tadında bırakmak

di tengiyê de bûn *l/bw* 1. sıkıntıda olmak, dar-da olmak 2. doğurmak üzere olmak

di teraqiyê de bûn *l/bw* 1. ilerleyişte olmak 2. iyi durumda olmak, revaçta olmak

di têra arvan de gerîn *l/bw* (altında) Çapanoğlu çıkmak

divê g ister * **te divê bila bimîne te divê bila** here ister gitsin ister kalsın 2. *nd* gerek 3. yüküm, mecburiyet, zorunda * **divê here wê derê** oraya gitmek zorunda ~ **bext spehî be** insanın şansı iyi olmalı ~ **mirov li delalî û hezkiriyên berdlê xwe negire** erenlerin sağı solu beli olmaz

di vê de c bunda

divêtin *m* gerekli bulma, gerekme

divêtî 1. ihtiyaç 2. mecburiyet, zaruret 3. olgula, icap

divip divip *nd* kuzu çağırma ünlemi

divipdivip kirin *l/gh* kuzu çağırarak

di vîran de man *l/bw* yalan atacak durum kalmamak

diviyatî *m* 1. yüküm, zorunluk, zorunluluk 2. sos zorunluk, zorunluluk

di vî de c bunda

divil *n* nalça

divît *m* divit

divs *bnr* dims

diw *bot/m* yaban pancarı

di wan çendan de *nd* o arada

diwaro *bnr* diwaroj

diwaroj *m* gelecek (daha gelmemmiş yaşanacak zaman; istikbal, ati)

di wext de h 1. vaktinde, zamanında 2. vaktiyle, zamanında

di wexta xwe de h vaktiyle, vaktinde, zamanında

di wê gavê de *nd* o anda

di wê heynê de *nd* o sırada

diwêl *m* sırım

di wê navê de *nd* 1. o arada 2. şöyle böyle (ne iyi ne kötü)

diwêr *rd* cesur

di wê rê de bûn *l/bw* o yolda olmak

diwêt *m* divit

diwîz *m* 1. döviz (ülkelerarası ödeme yapmakta kullanabilecek para, çek, poliçe gibi türlü ödeme aracı) 2. döviz (yabancı ülke parası) 3. döviz (propaganda veya tanıtım amacıyla bez veya karton)

diwîzvan *nd/nt* dövizci

diwîzvanî *m* dövizcilik

di xap de girtin *l/bw* bir punduna getirip yalamak

di xayilê de bûn *l/bw* dalgınlığına gelmek

dixbûn *m* asabileşme, hırçınlaşma

dix bûn *l/gh* asabileşmek, hırçınlaşmak

dixdixan *m* gıdıklanma, gıdıklanış

dixdixandin *m* gıdıklama

dixdixandin *l/gh* gıdıklamak

dixdixîn *m* gıdıklanma

dixdixîn *l/gh* gıdıklanmak

di xela xîne de bûn *l/bw* varlıkta darlık çekmek

di xerabiyê de cûn *l/bw* kötü yolda ölmek

di xew birin *l/bw* uyutmak

di xew de bûn *l/bw* uykuda olmak

di xew de cûn *l/bw* uyuya kalmak, uykuya dalmak

di xew de kirin *l/bw* 1. uyutmak, yatırmak 2. mec söndürmek (ışık için)

di xew kirin *l/bw* uyutmak

di xew re cûn *l/bw* dalmak, uykuya dalmak, uyuya kalmak (uyumak)

di xew re kirin *l/bw* 1. uyutmak, yatırmak 2. (lamba) söndürmek 3. mec afyonlamak (afyon vererek uyusturmak)

di xew ve cûn *l/bw* uykuya dalmak

dixiskan *m* loğusa

dixiskanî *rd* loğusalı

di xizaniyê de bûn *l/bw* sefalet çekmek

dixkirin *m* asabileştirme, hırçınlaştırma

dix kirin *l/gh* asabileştirmek, hırçınlaştırmak

di xwarê re kaş kirin *l/bw* yerden sürüklemek

dixwedan *m* 1. bulaştırma, sıvama (sıvar gibi bulaştırma) 2. sürünme, üzerine sürme, kendine sürme (kendi üzerine sürme) 3. yakınma ~a **heriyê çamur banyosu**

di xwe dan *l/bw* 1. bulaştırmak, sıvamak (sıvar gibi bulaştırmak) 2. sürünmek, üzerine sürmek, kendine sürmek (kendi üzerine sürmek) 3. yakınmak * **hine di xwe dan** kına yakınmak

dixwedayîn *m* 1. bulaştırma, sıvama (sıvar gibi bulaştırma) 2. sürünüş, üzerine sürme, kendine sürme (kendi üzerine sürme) 3. yakınma

di xwe de bihartin *l/bw* hazmetmek, içine sindirmek, sesini çıkarmadan içermek, yedirmek (ağır söz veya davranışı sesini çıkarmadan dinlemek) * **tu wan gotinan çawa di xwe de dibihêrî?** bu sözleri nasıl kendine yedirirsin?

di xwe de derbas kirin *l/bw* hazmetmek, içire sindirmek

di xwe de qebûl kirin *l/bw* hazmetmek, içine sindirmek

di xwe de qurmiçîn *l/bw* bozulmak

di xwe de quşikîn *l/bw* fena olmak, bozulmak, kulaklarına kadar kızarmak, utanınak, map-çup olmak

di xwe de rîn *l/bw* 1. altına etmek, altını pisletmek 2. argo bir şeyi batırmak

di xwe derxistin *l/bw* 1. hissetmek 2. fark et-

mek, farkına varmak (kendide olan bir şeyi fark etmek)

di xwe de sor bûn *l/bw* kızarıp bozarmak, utançtan kızarmak

di xwe de şaqiz man *l/bw* (biri) fena olmak, bozulmak

di xwe de şeqizîn *l/bw* (biri) fena olmak, bozulmak, kızarıp bozarmak, kulaklarına kadar kızarmak, çok utanmak, mapçup olmak

di xwe de şermî bûn *l/bw* kulaklarına kadar kızarmak, çok utanmak, mahçup olmak

dixwefikirîn *m* 1. kendi kendine düşünme 2. yoğunlaşma, konsantre olma

di xwe fikirîn *l/bw* 1. kendi kendine düşünmek 2. yoğunlaşmak, konsantre olmak

di xwe kirin *l/bw* kendini düzdürmek

dixweredîtîn *m* üşenmeme, erinmeme

di xwe re dîtîn *l/bw* üşenmemek, erinmemek

di xwe re kaş kirin *l/bw* yerden sürüklemek

di xwe re kirin *l/bw* kendine sokmak

dixwerenedîtîn *m* üşenme, erinmek

di xwe re nedîtîn *l/bw* üşenmek, erinmek

dixwerenedîtî *rd* üşengeç

dixwerenedîtîbûn *m* üşengeçlik

dixwînêdan *m* kanlama, kana bulama

di xwînê dan *l/bw* kanlanmak, kana bulamak

di xwînê de gevizîn *l/bw* kana belenmek, kana boyanmak (veya bulanmak)

di xwînê de hesikîn *l/bw* kana boyanmak (veya bulanmak)

dixwînêdekirin *m* kanlama, kana bulama

di xwînê de kirin *l/bw* kanlamak, kana bulamak

di xwînê de man *l/bw* kana boyanmak (veya bulanmak)

di xwînê de mewicîn *l/bw* al kanlara belenmek

diyabaz *jeo/m* diyabaz

diyabet *bj/m* diyabet, şeker hastalığı

diya dê *m* anne anne

diyafram *ant* 1. diyafram 2. fiz diyafram

diyagram *m* diyagram

diyaklaz *jeo/m* diyaklâz

diyakronî *m* diyakroni, art zamanlık

diyakronîk *rd* diyakronik, art zamanlı

diya kurkan *nd* kuluçkaya yatmış olan

diyalaj *jeo/m* diyalaj

diyalekt *m* diyalekt, lehçe

diyalektîk *m* eytişim, diyalektik

diyalektîkî *rd* eytişimsel

diyalektolojî *m* diyalektoloji, lehçe bilimi

diyalel (*fel/man*) *m* diyalel

diyalîz *kîm/m* diyaliz

diyalog *m* 1. diyalog (karşılıklı konuşma) 2. diyalog (oyun, roman, hikaye gibi eserlerde iki veya daha çok kimsenin konuşması) 3. diyalog (konuşmaya dayanarak yazılmış eser) 4. mec diyalog (anlaşına, uyum sağlama) ~ **danîn** diyalog kurmak ~ **pê re danîn** biriyle diyalog kurmak

diya mêşan *nd* arı beyi

diyanet *m* 1. diyanet (din kurallarına tam bağlı olma durumu) 2. diyanet (kurum olarak) 3. din

diyapozon *fîz/m* diyapozon

diyar (I) *n* diyar, ülke, memleket

diyar (II) *rd* 1. belli, belirgin 2. görünen, görünür 3. hâkim (yüksekten bir yeri bütün olarak gören) * **koşkeke ku li diyarî der-yayê** ye denize hâkim bir köşk 4. **fel** belirttik, sarîh 5. **mat** bilinen ~ **bûn** belli olmak, ayan olmak (**tişte**) ~ **bûn** (bir durum) açığa vurmak ~ **e ku** görünüşe göre ~ **ne** ~ belli belirsiz, ılıgım salgım

diyar (III) *n* 1. yukarı * **piştî xwarinê derke-te diyar** yeneikten sonra yukarı çıktı 2. yüksekçe yer, tepe 3. temaşa ~ **î (tişte**) **bûn** bir şeye hâkim olmak, tepeden görmek

diyarbûn *m* 1. belli olma 2. belirme, görünme 3. belirginleşme 4. belli olma, görülme, anlaşılma 5. ortaya çıkma, hâsıl olma

diyar bûn *l/hgh* 1. belli olmak 2. belirme, görünmek (görülür duruma gelmek) 3. görünmek (izlenim uyandırmak) 4. belirginleşme 5. belli olmak, görülme, anlaşılma 6. (bir durum) açığa vurmak, açığa çıkmak, belli olmak 7. ortaya çıkmak, hâsıl olmak

diyarbûnî *m* 1. bellilik 2. belirlenim 3. görünürlük

diyarbûyî *rd* açığa kavuşmuş

diyarbûyî *rd* belirginleşmiş olan

diyarbûyî *rd* 1. belli olmuş 2. belirmiş, görünmüş 3. belirginleşmiş 4. belli olmuş, anlaşıl-mış 5. açığa kavuşmuş olan

diyarbûyîn *m* 1. belli oluş 2. beliriş 3. belirginleşme 4. belli oluş, görülme, anlaşılma 5. ortaya çıkış, hâsıl oluş

diyardar *rd* ayırıcı

diyarde *m* 1. olgu 2. fel görüngü, fenomen

diyardek *m* belirtke, amblem

diyardekar *nd/nt* görüngücü, fenomenist

diyardekarî *rd* görüngücülük, fenomenizm

diyardenas *nd/nt* olay bilimci, görüngü bilimci

diyardenasî *fel/m* olay bilimi, görüngü bilimi

diyardenasîtî *fel/m* olaycılık, görüngücülük

diyardeî *fel/m* fenomenizm

diyardeyî *rd* görüngüsel

diyardezan *nd/nt* görüngü bilimci

diyardezanî *m* görüngü bilimi

diyargêh *m* tecelîgâh

diyargîn *rz/m* belgeç, öz sıfat ~ **ên têkel** *rz* karmaşık belgeçler

diyarî *m* 1. armağan, hediye 2. ithaf ~ **kirin** 1) armağan etmek, hediye etmek 2) ithaf etmek ~ (**yekî**) **kirin** (birine) armağan etmek

diyarîî *m* 1. belirlilik, görünürlük 2. nazariye

diyarkar *psi* *nd/nt* göstermeci

diyarkarî *psi/m* göstermecilik

diyarker *rd* belirleyici, tayin edici
diyarkirin *m* 1. belli etme (görünür, anlaşılır hale getirme) 2. belirleme 3. belirginleştirme 4. belirtme, açıklama, ifşa etme, açığa vurma, ortaya çıkarma 5. belirtme 6. duyurma

diyar kirin *l/gh* 1. belli etmek (görünür, anlaşılır hale getirmek) 2. belirlemek * **em xe-batkarên xwe diyar bikin** çalışanlarımızı belirleyelim 3. belirginleştirmek 4. belirtmek, açıklamak, ifşa etmek, açığa vurmak, ortaya çıkarmak 5. belirtmek * **min ramanên xwe diyar kirin** ben düşüncelerimi belirttim 6. duyurmak

diyarkirî *rd* 1. belli 2. belli başlı 3. belirli * **erkên me yên diyarkirî hene** belirli görevlerimiz var 4. belirginleştirilmiş 5. belirlenmiş 6. belirtilmiş olan

diyarkirîbûn *m* belirlilik

diyarkirîfî *m* belirlilik

diyarname *m* bağış belgesi

diyarok (I) *m* olgu

diyarok (II) *m* öğretmen kürsüsü

diyartî *m* belirginlik

diyastaz *m* diyastaz

diyastol *fizy/m* diyastol

diya şîr *nd* süt ana, süt anne

diyazê *m* teyze

diyatome *bot/m* diyatome

di yek derbê de h 1. bir seferde, bir defada 2. çalakalem

di yek dereceyekê de bûn *l/bw* nispet kabul etmek

di yek dereceyekê de nebûn *l/bw* nispet kabul etmemek

diyet *m* diyet (İslam hukukunca öldüren veya yaralayan kimsenin ödemek zorunda olduğu para)

diyetetîk *m* diyetetik

diyetîsyen *nd/nt* diyetisyen

diyez *mzk/m* 1. diyez (bir seyin yarım ton inceltileceğini gösteren nota işareti) 2. *rd* diyez (böylece inceltilmiş ses)

diyê b anne (teklifsiz konuşmalarda)

diz (I) *m* kale

diz (II) *nd/nt* 1. hırsız, uğru 2. aşık oyununda, aşığın yassı kısmının çukur yeri ~ **dibêje min xwediyê malê girtiye** yavuz hırsız ev sahibini bastırır ~ **ji tariyê hez dikin** kurt puslu havayı sever ~ **an ji dizan dizî erd û esman tev lerizî** (hırsız hırsızdan çaldı el âlem bu işe şaşa kaldı)

dizandin *m* çalma (hırsızlık yapma)

dizandin *l/gh* çalınak (hırsızlık yapmak)

dizandî *rd* çalıntı

dizayn *m* dizayn

dizbêro *nd/nt* 1. ispiyoncu 2. mec gizli polis

dizbêrotî *m* ispiyonculuk

dizbêrotîkirin *m* ispiyonlama

dizbêrotî kirin *l/gh* ispiyonlamak

dizçente *rd* kaptıkaçtı

dizçentefî *m* kaptıkaçtılık

dizdar *n* dizdar (kale muhafızı)

dizdarî *m* dizdarlık

dizdiz *nd/nt* argo dizdızıcı

dizdizî *m*/argo dizdızıcılık

dizek *nd/rd* hırsız, uğruluk

dizekî *m* hırsızlık

dizektî *m* hırsızlık

dizel *m* dizel

dî zemanê xwe de h zamanında, vaktinde

dî zerarê de bûn *l/bw* zararda olmak

dizgar *mzk/m* tulum (üflelemeli çalgı)

dizgûn *rd* düzgün

dî zik hev de mat 1. yuvarlak hesap, toparlak hesap 2. h kesmece (hepsi bir fiyattan) * **ev pirtûk dî zik hev de bi pênc sed milyonî** bu kitaplar kesmece beş yüz milyon lira

dizî (I) *m* hırsızlık, çalma ~ **kirin** hırsızlık etmek (veya yapmak)

dizî (II) *rd* 1. gizli (başkalarından saklanan, mesture) 2. gizli kapaklı * **karekî me yê dizî tune** bizim gizli kapaklı bir isimiz yok

dizîka *h* 1. gizlice, uğrun 2. hırsızlama, çaktırmadan

dizîkirin *m* hırsızlık etme, çalma

dizî kirin *l/gh* hırsızlık yapmak, çalmak

dizîkî *h* gizlice, çaktırmadan

dizîn *m* 1. çalma, uğrulama (hırsızlık yapma) 2. çarpma, alma

dizîn *l/gh* 1. çalmak, uğrulamak (hırsızlık yapmak) 2. çarpmak, almak * **cuzdanê wê dizîne** cüzdanını çarpmışlar * **saeta min ji berîka min dizîne** cebimden saatımı almışlar ~ **û çîrpandin** çalıp çarpmak

dizîn dan *l/gh* çaldırmak

dizîve *m* kinaye

dizîxwaz *nd/nt* kleptoman

dizîxwazî *bj/m* kleptomanî

diznêr *nd/nt* 1. röntgenci (çaktırmadan bakan) 2. mec casus

diznêrî 1. röntgencilik (çaktırmadan bakma) 2. mec casusluk

dizo *rd* hırsız (erkek)

dizê *rd* hırsız (bayan)

dî *rd* 1. diğer, başka, öteki * **me bar kire maleke dî** başka bir eve taşındık 2. öbür (zaman için) * **heftiya dî** öbür hafta 3. h daha (olana ek olarak, olana katarak) * **em saeteke dî ji bipên** bir saat daha bekleyelim

dîa *m* dia, diyapozitif

dîba *m* diba (altın ve gümüş işlemeli bir tür ipek kumaş)

dîbac *m* canfes (parlak, tok tür ipekli kumaş)

dîbace *m* dibace (giriş, önsöz)

dîbar *rd* 1. görülebilir 2. görünen, görünür

dîble *m* kadı lokması

dîbsor *bot/m* pancar

did *n* göz

didaktik *rd* didaktik

didar (I) *m* 1. yüz, çehre 2. cemal, hüsn ü cemal

didar (II) *nd/nt* 1. görüşmecî, ziyaretçi 2. izleyici 3. şahit 4. *rd* gören, görme özeliği olan 5. *m* görgü (görünüş olma durumu)

didarbûn *m* görüşme

didar bûn *l/gh* görüşmek

didarî pêk anîn *l/bw* görüşme yapmak (veya gerçekleştirmek)

didarî *m* 1. görüşme 2. buluşma

dide *n* 1. göz 2. *rd* gören

didevan *nd/nt* 1. gözcü, bekçi, kolcu 2. gözcü (sınavda sınavın kurallara uygun bir biçimde yapılmasını sağlayan kinse)

didevanî *m* 1. gözcülük 2. bekçilik, kolculuk ~ **kirin** 1) gözcülük yapmak 2) bekçilik yapmak, kolculuk yapmak

didî *m* çuh çuh (tren, çocuk dilinde)

dif (I) *nd* dardında

dif (II) *m* belâ (istenmedik bir davranışa zorlayan etki)

difraksiyon *fiz/m* difraksiyon, kırınım

difterî *bj/m* kuş palazı

diftoğ *rz/m* difton

diğer *rd/c* 1. öteki 2. *nd* diğer, başka, gayri

diğergûn *rd* 1. başka türlü, başka şekilde 2. değişime uğramış, dönüşmüş

diğerkam *nd/rd* diğerkâm, özgeci

diğerkamî *m* diğerkâmlık, özgecilik

diğerkamokî *rd* özgecil

dih *m* ekin veya ot öbeği (ya da yığını)

dihari *m* uzak yerden gelen hediye

dik (I) *nd* oraktan kurtulmuş başak

dik (II) *zo/n* 1. horoz 2. horoz (ateşli silâhlarda çakmak taşına veya merminin kapsülüne vurmaya yarayan metal parça) ~ **azan** *dan* horoz ötmek ~ **bang** *dan* horoz ötmek ~ **qık** *kirin* *horoz* ötmek ~ **xulxulîn** *horoz* ötmek ~ **ê ku bêwext bang dide tê şerjêkirin zamansız öten horozu keserler ~ **ê panore** üç yaşında horoz ötmek ~ **ê sibehê bang** (an jî **azan**) *dan* sabah horozu ötmek ~ **ê (serê) sibehê lê dan** sabah horozu ötmek ~ **ê serê sibehê xulxulîn** sabah horozu ötmek**

dikati *m/mec* horozluk, yiğitlik

dike *rd* diğer

dikê bûk *nd* ağaçkakana benzer bir kuş

dikê cûre *nd* ibiksiz horoz

dikê eloelo *nd* 1. horoz (iyi ve iri cins horoz) 2. *m* horoz (kabadayı erkek)

dikê elok *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)

dikê geraze *nd* bir tür iyi cins horoz

dikê qogo *nd* 1. horoz (iyi ve iri cins horoz) 2. *m* horoz (kabadayı erkek)

dikik (I) *n* 1. ayıraç (satır ve sözleri şaşırtmak için, ucu sivri gösterine aracı) 2. belirti * **dikikê dîniktiyê pê re hene** onda delilğin belirtileri var

dikik (II) *n* horoz (ateşli silâhlarda çakmak taşına veya merminin kapsülüne vurmaya yarayan metal parça)

dikil *zo/n* horoz

dikilok *n* 1. horoz, horozcuk 2. horoz (ateşli silâhlarda)

dikiloşk *zo/nd* genç horoz

dikiloz *zo/nd* küçük horoz

diksileman *zo/nd* ibibik, hüthüt, çavuş kuşu (Upopa epops)

diksiyon *m* 1. diksiyon, söyleyim 2. diksiyon (konuşulan dilin incelenmesi ve kullanılması) 3. şn diksiyon (dur, açık vurgulama ve çıkaklara tam uyarak konuşma)

dikta *n* dikta

diktafon *m* diktafon

diktaparêz *nd/rd* diktacı

diktaparêzî *m* diktacılık

diktator *nd/nt* diktatör

diktatorî *m* 1. diktatörlük (diktatör olma durumu) 2. diktatörlük ((siyasi düzen olarak) 3. diktatörlük (bir diktatör tarafında yönetilen ülke) ~ **ya prolatorya** proletarya diktatörlüğü

dikte *m* 1. dikte 2. *rd* dikte (edilmiş)

diktekirin *m* 1. dikte etme 2. *mec* dikte etme (zorla benimsettirme)

dikte kirin *l/gh* 1. dikte etmek 2. *mec* dikte etmek (zorla benimsettirmek)

dil (I) *n* uzun, sivri taş

dil (II) *nd/nt* 1. tutsak, esir 2. tutsak, esir (kendisini her şeyin etkisinden kurtarmayan kimse) * **hûn dilê patronê xwe ne siz** patronunuzun tutsağınız 3. esir (bir şeye veya kimseye körü körüne bağlı olan) * **ez dilê bedewiya wê me** onun güzelliğinin esiriyim 4. köle (herhangi bir şeye aşırı derecede bağlı olan kimse) 5. *mec* zavallı ~ **girtin** tutsak (veya esir) almak ~ **ketin** tutsak (veya esir) düşmek ~ **kirin** tutsak (veya esir) etmek ~ **ê destê (yekî) bûn** (birinin) esiri olmak

dılan *m* 1. düğün * **ez dê zewiyê bîfiroşim û jî kurê xwe re dîlaneke xweş çekim** tarlayı satıp oğluma güzel bir düğün yapacağım 2. halay, oyun (müzik eşliğinde yapılan hareketlerin tümü) ~ **ferikî berbû hetikî** yalanı çıkmak, yalanı ortaya çıkmak (her şeyin açığa çıkması) ~ **kirin** düğün yapmak ~ **li dar ketin** düğün başlamak ~ **li dar xistin** düğün başlatmak ~ **a (yekî) bi hev xistin** düğününü yapmak ~ **a (yekî) kirin** düğününü yapmak

dilanî *m* çöğüncek, tahterevalı

dılanvan *nd/nt* düğüncü

dılanvanî *nd/nt* düğüncü

dilatmetre *m* dilatmetre

dilawer *rd* yürekli, yiğit

dilawerî *m* yüreklilik, yiğitlik

dilbend *bnr* dilbend (II)

dılber *rd* dılber

dîlberane *h* dilberce
dîlberanî *rd* dilberce
dîlberhebîn *rd* güzele düşkün
dîldar *nd/nt* köleci (köle, tutsak sahibi)
dîldarî *m* kölecilik
dîlek *m* istek, dilek
dîlek kirin *l/gh* dilemek
dîlema *man/m* ikilem
dîlgeh *m* esir kampı
dîlgir *nd* esirci
dîlgirî *m* esircilik
dîlgirtin *m* tutsak alma, esir alma
dîl girtin *l/gh* tutsak almak, esir almak
dîlgirtî *rd* tutsak (veya) esir alınmış kimse
dîlî *m* tutsaklık, esirlik
dîlîti *m* esaret, esirlik
dîlketin *m* tutsak düşme, esir düşme
dîl ketin *l/ngh* tutsak düşmek, esir düşmek
dîlketî *rd* tutsak (veya esir) düşmüş olan
dîlkirin *m* teslim alma (tutsak alma)
dîl kirin *l/gh* teslim almak (tutsak almak)
dîlok *m* aşk şarkısı, seveda türküsü (eğlence ve halaylarda söylenen ve içeriği aşk, sevgi olan hareketli türkü)
dîlokbêj *nd/nt* bu tür türkülerini söyleyen
dîlyar *rd* güçlü ve korkusuz kimse
dîm *n* çehre
dîmanatî *fel/m* 1. görelilik, bağıntı 2. görecelik, görecelik
dîmane *rd* görece, bağıl
dîmaneyî *fel/rd* görelilik, bağıntılı
dîmaneyîparêz *nd/nt* göreci, bağıntıcı
dîmaneyîparêzî *fel/m* görecilik, bağıntıcılık
dîmaneyîti *fel/m* görelilik, bağıntılılık, bağıllık, görecelilik
dîmanî *rd* görece, bağıl
dîmar *rd* yıkık
dîmax *m* dimağ
dîmen *m* 1. görüntü 2. görünüm, görünüş, manzara 3. görüntü, fon (sinema ve tiyatrodan) ~a **pozîtîf** pozitif görüntü
dîmendar *rd* görünümlü, manzaralı
dîmender *m* ekran, görüntülük
dîmengir *nd/nt* görüntüleyici
dîmengirtin görüntüleme
dîmen girtin *l/gh* görüntülemek
dîmeşore *m* makyaj malzemesi
dîn (I) *rd* 1. deli (aklını yitirmiş, akli dengesi bozuk, mecnun) 2. çılgın, deli (davranışları aşırı ve taşkın olan) * **ez yekî dîn im, ez dê bikevim nav agir** ben delinin biriyim, ateşe girerim 3. deli (çoşkun, azgın) * **merivekî dîn e** deli biri ~ **bûn** 1) delirmek 2) çılgınlaşmak 3) deliye dönmek (çok sevinmek) ~ **rastî ~an tê çoyê xwe vedîşêre** deli deliden çekinir ~ **û apter** deli divane (bir şeye çok düşkün olan) ~ **û har** 1) çılgın 2) deli (azgın, çoşkun) * **çemê dîn û har** deli ırmak 2) deli divane ~ **û har bûn** 1) delirmek, kudur-

mak 2) çıldırmak, çılgına dönmek, kudurmak (çok kızmak, öfkelenmek) 3) divane olmak ~ **û har kirin** 1) delirtmek, kudurtmak 2) çıldırtmak, çılgına döndürmek, çılgına çevirmek, kudurtmak (çok öfkeliendirmek) ~ **ê beredayî** tımarhane kaçkını

dîn (II) *n* 1. din (toplumsal kurum olarak) 2. din (dinsel kuralları sağlayan düzen olarak) * **dînê îslamê** islam dini 3. *mec* din (inanılıp çok bağlanılan düşünce, inanç veya ülkü) ~ **û dinya bi avê ye** temizlik imandandır (ji) ~ **û îman bûn** dinden imandan olmak (ji) ~ **û îman kirin** dinden imandan etmek ~ **û îmana (yekî) bûn** (birinin) herşeyi olmak * **Azad dîn û îmana wê ye** Azad onun herşeyi ~ **û îmanên (yekî) li hev siwar kirin** (birine) kök söktürmek ~ **û îmana (yekî) pere ye** (birinin) dini imanı para (bi) ~ **û îmanên min** dinim hakkı için (veya dinim aşkına) (di) ~ **û îmanên min de be** dinim hakkı için (veya dinim aşkına) ~ **ê heq** Heq dini ~ **ê İsa hildan** istavroz çıkarmak

dîn (III) *fiz/m* din

dînamîk *m* 1. dinamik, devinin bilimi 2. *fel/rd* dinamik, devimsel 3. *mec* dinamik, canlı, hareketli

dînamîkbûn *m* dinamikleşme

dînamîk bûn *l/ngh* dinamikleşmek

dînamîkbûyîn *m* dinamikleşme

dînamîkkirin *m* dinamikleştirme

dînamîk kirin *l/gh* dinamikleştirmek

dînamît *m* dinamit

dînamîtkirin *m* dinamitleme

dînamît kirin *l/gh* dinamitlemek

dînamîtkirî *rd* dinamitlenmiş

dînamîzm *fel/m* dinamizm, devimselcilik

dînamometre *m* dinamometre, kuvvetölçer

dînar *n* dinar (Yugoslavya, İran, Irak ve Tunus'un para birimi)

dînarî *m* nazariye

dînatî *m* delilik

dînayî *m* delilik

dînbetal *rd* 1. batıl inaç 2. kafir

dînbûn *m* 1. delirme 2. çıldırma 3. argo üşütme ~ **ne ji hemd e** deli olmak işten değil

dîn bûn *l/ngh* 1. delirmek 2. çıldırmak * **ku li malê pirtûk jî nebûna, bawer bike ez dê dîn bibûma** inan eğer evde kitaplar da olmasaydı çıldırdım 3. *argo* üşütmek

dînbûyî *rd* 1. delirmiş 2. çıldırmış 3. argo üşütmüş olan

dînbûyîn *m* 1. delirîş 2. çıldırış 3. *argo* üşütüş

dîndar (I) *bot/m* Lübnan palamudu

dîndar (II) *m* güzellik, hüsnü cemal

dîndar (III) *rd* dindar

dîndarane *h* dindarca

dîndarî *m* dindarlık

dîndijmin *nd/nt* din düşmanı

dîndijminî *m* din düşmanlığı

dîndox *m* billûr, kristal
dînemêr *rd* delişmen, deli dolu
dînemêrî *m* delişmenlik ~ **kirin** delişmenlik yapmak
dînemêrkî *rd/h* delişmence
dînemêrtî *m* delişmenlik ~ **kirin** delişmenlik yapmak
dînemo *m* dinamo
dînê berepaş *nd* kaide kural tanımayan inanç
dînê hir *rd* zırdeli, fermanlı deli
dînê uryayî *rd* zırdeli
dîngele *rd* delişmen
dîngeletî *m* delişmenlik
dînguhêr *rd* dönme (din değiştirmiş olan)
dînguhêrî *m* dönmelik (din değiştirme durumu)
dînik *rd* 1. deli bozuk, çatlak, kaçık 2. alık, hoppa, üşütük, anormal (dengesi bozuk) * **zilamekî dînik** anormal bir adam 3. beyinsiz, akılsız, düşüncesiz ~ **ji dînikan îmam ji meyîtan hez dike** deli deliyi, inam ölüyü sever
dînikane *h* 1. deli bozukça, çatlakça, kaçıkça 2. alıkça, hoppaca 3. beyinsizce, akılsızca, düşüncesizce
dînikî *m* 1. deli bozukluk, çatlaklık, delilik 2. *rd* delice, kaçıkça, delimsi 3. *rd* kaçık (bazı davranışlarını delice olan) ~ **ya (yekî) pê girtin** deliliği tutmak
dînikîbûn *m* 1. kaçıklık 2. çıldırma, deli çıkma 3. anormalleşme
dînikî bûn *l/gh* 1. çıldırınak, deli çıkmak 2. anormalleşmek
dînikîkirin *m* delilenme, deli gibi davranma
dînikî kirin *l/gh* delilenmek, deli gibi davranmak
dîniko *b* deli, hey deli
dînikok *nd/nt* delicik
dîniktî *m* 1. delilik 2. mec çatlaklık, delilik
dînî *rd* dinî, dinsel
dînîtî *m* 1. delilik 2. divanelik ~ **kirin** delilik yapmak ~ **ya (yekî) pê girtin** deliliği tutmak
dînkirin *m* 1. delirtme 2. çıldırtma
dîn kirin *l/gh* 1. delirtmek 2. çıldırtınak
dînkî *rd/h* 1. delilelere yaraşır bir biçimde 2. çılginca, çılginçasına, mecnunane
dînnezan *rd* din bilmeyen, tanımayan kimse
dînok *rd* 1. çatlak, deli bozuk 2. azgın, çılgin
dînokane *h* 1. deli bozukça, çatlakça 2. azgınca, çılginca
dînoke *rd* 1. delice 2. çatlak, psikopat
dînoketî *m* 1. delilik 2. çatlaklık
dînokî *rd* 1. çatlakça, deli bozukca 2. azgınca, çılginca
dînomîno *rd/h* 1. deli deli 2. zırpıca, delişmence (yek) ~ **kirin** (birini) deli etmek, çılginca çevirmek
dînomînobûn *m* 1. dellenne 2. kudurma (çok kızma, öfkelenme)

dînomîno bûn *l/gh* 1. dellenne 2. kudurmak (çok kızmak, öfkelenmek)
dînoyî *rd* 1. delice, delimsi 2. sinirli, öfkeli 3. çılgin, deli ~ **bûn** 1) delirmek 2) cinnet getirmek
dînoyîbûn *m* delirme, çıldırma
dînoyî bûn *l/gh* delirmek, çıldırmak
dînozör *zo/m* dinazor
dînûharbûn *m* çılginlaşma
dînûhar bûn *l/gh* çılginlaşmak
dînveşêr *rd* gizli din taşıyan
dînxane *m* akıl hastahanesi, timarhane,
dînzan *nd/nt* dinbilinci
dînzanî *m* dinbilim
dîploma *m* diploma
dîplomasî *m* 1. diploması (uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü) 2. diploması (yabancı bir ülkede ve uluslararası toplantılarda ülkesini temsil etme işi ve sanatı) 3. diploması (bu işte çalışan kimsenin görevi, mesleği) 4. diploması (bu görevlilerin oluşturduğu topluluk) 5. mec diploması (güç bir görüşme sırasında gösterilen ustalık ve beceriklik)
dîplomat *nd/nt* 1. diplomat (uluslararası konularda ülkesini temsil etmekle görevlendirilen kimse) 2. mec diplomat (ilişkilerinde kurnaz ve becerikli olan)
dîplomatî *m* diplomatlık
dîplomatîk *rd* diplomatik
dîplomatkar *nd/nt* diplomat
dîplomatkarî *m* diplomatlık
dîq *m* dikiz
dîqat *m* 1. dikkat * **min dîqat kîr lê min tîştek fêm nekir** dikkat ettim, ama bir şey anlayamadım 2. *meç* dikkat (ilgi, özen) 3. b dikkat (dikkat ediniz) ~ **be! dikkat!**, dikkat et! ~ **bike** dikkat et ~ **kişandin** dikkat çekmek ~ **kirin** dikkat etmek ~ **î (yekî) bûn** (birinin) izine basmak ~ **î karê xwe bûn** 1) işinin adamı olmak 2) işi ciddiye almak ~ **î karê xwe ye** işinin adamı
dîqe dönemeç, viraj
dîqkirin (*argo*) *m* dikizleme
dîq kirin *l/gh* dikizlemek, dikiz etmek (veya geçmek)
dîrek *m* direk * **dîreka keştîyê** gemi direği ~ **a mezin der** ana direk
dîreksiyon *tek/m* direksiyon ~ **li aliye çepê şikandin** sol yapmak
dîrektîf *m* direktif, talimat, yönerge ~ **dan** direktif vermek, talimat vermek
dîrekvan *der/h* direkçi
dîrexxane *m* kirishane
dîrhem *n* dirhem
dîrok *m* 1. tarih (bir olayın gününü, ayını veya yılını bildiren söz veya gün) 2. tarih (bilim dalı olarak) * **dîroka Kurdan** Kürt tarihi 3. tarih (evrensel tarihin herhangi bir bö-

lümünü ele alan anlatı) * **dîroka serdema nêzik** yakın çağ tarihi 4. tarih (kitabı) 5. tarih (dersi) ~ **avêtin (cihekî)** tarih atmak (veya koymak) ~ **a (tişteki) xuya** (an jî diyar) kirin tarihlendirmek ~ **a zayînî** (an jî mîla-dî) miladî tarih

dîrokçe *m* tarihçe

dîrokdêr *rd* tarihçi

dîrokhez *nd/nt* tarihsever, tarihi seven

dîrokhezî *m* tarihseverlik, tarih sevgisi

dîrokî *rd* 1. tarihsel, tarihi (tarihle ilgili, tarihe dair) 2. tarihi (tarihe geçmiş) 3. *mec* tarihi (unutulmayan, anılma değeri olan)

dîroknas *nd/nt* tarihçi, tarih uzmanı

dîroknasî *m* tarihçilik, tarih uzmanlığı

dîroknivîs *nd/nt* 1. tarihçi, tarih yazarı, tarihçi yazar 2. dir vak'anüvis

dîroknivîsî *m* 1. tarih yazarlığı 2. vak'anüvislik

dîroktomarî *m* kronoloji

dîrokzan *nd/nt* tarihçi, tarih uzmanı

dîrokzanî *m* tarihçilik, tarih uzmanlığı

dîrokzanîfî *m* tarihçilik

dîsa *h* 1. gene, yine * **dîsa ez hatim** gene ben geldim 2. bir daha, tekrar, yeniden ~ **dest pê meke!** başlama! (tekrarlama anlamında) ~ **jî** yine de * **pere jî we stendibin jî dîsa baş e** sizden para almaları gene de iyi ~ **wekî carê jî caran** yine eskisi gibi

dîsgotin *m* 1. nakarat, kavuştak (türkü ve şarkılarda tekrar edilen kısım) 2. *wj* nakarat

dîsiplîn *m* 1. disiplin, düzence, düzen bağı, sık düzen 2. disiplin (öğretim konusu olan veya olabilecek konuların tümü, bilim dalı) ~ **pêk anîn** disiplin altına almak

dîsimilasyon *rz/m* disimilasyon, benzeşmezlik

dîsk *sp/m* 1. disk 2. disk (gramafon plağı) ~

avêtin disk atmak

dîskalîfiye *m* diskalifiye

dîskalîfiyebûn *m* diskalifiye olma

dîskalîfiye bûn *l/gh* diskalifiye olmak

dîskalîfiyekirin *m* diskalifiye etme

dîskalîfiye kirin *l/gh* diskalifiye etmek

dîskavêj *nd/nt* disk atıcı

dîskjen *m* diskçalar

dîskjokey *nd/nt* diskjokey

dîskjokeytî *nd/nt* diskjokeylik

dîsko *m* disko, diskotek

dîskotek *m* 1. diskotek, disko 2. diskotek (plâk, ses bandı koleksiyonu)

dîskxane *m* disk sürücüsü

dîspanser *m* dispanser

dîspêç *der* dispeç

dîspêçer *nd/nt* dispeççi

dîsprosyûm *kûn/m* disprosyum (kısaltınası Dy)

dîstribütör *nd/nt* 1. distribütör, dağıtıcı 2. *m* distribütör, dağıtıcı (motorlarda yüksek gerilimli akımı bujilere gönderen aygıt) 3. *m* distribütör (su tevzih aleti)

dîstribütörî *m* distribütörlük

dîtane *m* 1. öğreti, doktrin 2. mat kuram, teorem

dîtanedar *rd* doktrinli

dîtanekar *rd/nd* 1. doktrinci, öğreti sahibi 2. kuramcı

dîtanekarî *m* 1. doktrincilik 2. kuramcılık

dîtanekirin *m* kuramlaştırma

dîtane kirin *l/gh* kuramlaştırmak

dîtaneyî *rd* kuramsal

dîtbarî *rd* görsel

dîtek *m* buluş, keşif

dîtin *m* 1. görme, görüş * **mesafeya dîtinê** görüş mesafesi (göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçme) 2. görme (anlama, kavrama, sezme) 3. görüş, görme (yanına gidip konuşma) 4. görüş, fikir (bir şey hakkında yargıya varma, değerlendirme) 5. görme (belirli bir zaman içinde bir olaya tanık olma, izleme) 6. görme (kendisine yapıma, bir davranışa maruz kalma) 7. görme (alma) 8. görme (bir şeye erişme) 9. görme (bir işleme uğrama) 10. görme (yer için; yüzü bir yöne olma, bakma) 11. görme (ziyaret etme) 12. görme (karşılaşma, rastlaşma) 13. görme (gözlerin görmediği durumlarda başka organlarla algılama) 14. görme (sahne olma, geçirme) 15. görme (olumsuz anlamada; bir işin hiç yapılmadığını belirtir) 16. görme (sayma, herhangi bir şey gibi görme) 17. görme (gezme) 18. gezme (bir yeri görüp inceleme) 19. görme (verme) 20. görmek (karşı oyuncunun yapacağı vuruşu önceden görüp ona göre hainle alma) 21. bulma (arayarak veya aramadan bir şey ile, bir kimseye karşılaşma, bir şeyi elde etme) 22. bulma (kaybedilen bir şeyi yeniden ele geçirme) 23. buluş, bulma, keşif, keşfetme 24. bulma (nail olma) 25. bulma (herhangi bir görüşe, bir yargıya varma) 26. bulma (seçme, uygun sayma) 27. bulma (sağlama, temin etme) 28. bulma (kabahat, suç, kusur için yüklenme) 29. bulma (yardımcı fiil olarak kullandığında; erişme) 30. bulma (cezaya uğrama) 31. bulma, temin etme ~ **a kêmî xwe** küçümseme, hor görme ~ **a (yekî) xwestin** göreceği gelmek (veya göresi gelmek)

dîtin *l/gh* 1. görmek (göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek) * **ez wan kesên ku tên dîbînîm** ben o gelenleri görüyorum 2. görmek (anlamak, kavramak, sezmek) * **min dît ku wê wezîyet ber bi xerabîyê ve here** işin kötü bir sonuca varacağını gördüm 3. görmek (yanına gidip konuşmak) * **ez dê îro gerînende bibînîm** bu gün müdürü göreceğim 4. görmek (bir şey hakkında yargıya varmak, değerlendirmek) * **ez rewşê baş nabînîm** durumu kötü görüyorum 5. görmek (belirli bir zaman içinde bir olaya tanık olmak, izlemek) * **ez wek kese-**

kî ku di wê çerxê de sê şer dîtîbin, dipeyivim o devir de üç savaş görmüş birisi olarak konuşurum **6. görmek** (kendisine yapılmak, bir davranışa maruz kalmak) * **ışkence dîtîye** işkence görmüş **7. görmek** (almak) * **jê ders dîtîye** ondan ders görmüş **8. görmek** (bir şeye erişmek) * **berîka wê pere dîtîye** cebi para görmüş **9. görnêk** (bir işleme uğramak) * **vê birîn derman dîtîye?** bu yara tedavi görmüş mü? **10. görmek** (yer için; yüzü bir yöne olmak, bakınak) * **mala me tavê dibîne** bizim ev güneş görüyor **11. görmek** (ziyaret etmek) * **em çûn me ew jî dît** gittik onu da gördük **12. görmek** (karşılaşmak, rastlaşmak) * **gava ku hatiye ew dîtîye** gelirken onu görmüş **13. görmek** (gözlerin görmediği durumlarda başka organlarla algılamak) * **kor bi tiliyên xwe dibîn** körler parmaklarıyla görürler **14. görmek** (sahne olmak, geçirmek) * **vê deştê gelek şer û ceng dîtîne** bu ova çok savaş görmüş **15. görmek** (olumsuz anlamada; bir işin hiç yapılmadığını belirtir) * **kî dizane ku jî kengê ve ye vê bermalê rûyê gêziyê nedîtîye** bu ev kimbilir ne kadar zamandan beri süpürge yüzü görmemiş **16. görmek** (saymak, herhangi bir şey gibi görmek) * **min jî wekî ku ez ew bîm, bibîne** beni de oymuşum gibi gör **17. görmek** (gezinek) * **min ev der dîtîn** oraları gördüm **18. görmek** (bir yeri görüp incelemek) * **xanî dîtîbû lê neecibandîbû** bu evi gezmiş, ama beğenmemişti **19. görmek** (vermek) * **te ew çend pere qezenc kirin, hinekî me jî bibîne** o kadar para kazandın, biraz da bizi gör **20. görmek** (karşı oyuncunun yapacağı vuruşu önceden görüp ona göre hamle alınması) **21. bulmak** (arayarak veya aramadan bir şey ile, bir kimseyle karşılaşmak, bir şeyi elde etmek) * **ji bo ku ez mijarekê bibînim ez serî li hezar tiştî dixim** bir konu bulmak için bin bir çeşit şeye muracaat ediyorum **22. bulmak** (kaybedilen bir şeyi yeniden ele geçirmek) * **min pereyê xwe dît paramî buldum** **23. bulmak**, keşfetmek * **ez lê dixebitim raz a cewhera vê hêzê bibînim** şu kuvvetin, cevherin sırrını bulmağa çalışıyorum **24. bulmak** (nail olmak) * **tiştê ku ez tê difikirim min di jîna xwe de nedît** karımda hiç düşündüğüm şeyleri bulmadım **25. bulmak** (herhangi bir görüşe, bir yargıya varmak) * **min jî ev yek aqilane dît** ben de bunu akıllıca buldum **26. bulmak** (seçmek, uygun saymak) * **carinan ji wan re qiyafetên nû û xweşik didîtîn** bazen onlara güzel ve yeni kıyafetler buluyordu **27. bulmak** (sağlamak, temin etmek) * **tu meraq meke, ji bo xvarîne ez dê ji xwe re tiştînan bibînim** sen merak etme, yemek için kendime bir şeyler bulurum **28. bulmak**

(kabahat, suç, kusur için yüklenmek) * **qebahet di min de nebîne, min berê gotîbû ku dê wiha bibe** bana kabahat bulma, ben böyle olacağımı vaktiyle söylemiştim **29. bulmak** (yardımcı fiil olarak kullandığında; erişmek) * **tu dê şîfayê bibînî** şifa bulacaksın **30. bulmak** (cezaya uğramak) * **dê cezayê xwe ji Xwedê bibîne** cezasını Allah'tan bulacak **31. bulmak**, temin etmek ... **wekî ~ gibi almak, almak** * **gotînek wekî henekan dîtîn** bir sözüş şakaya almak ~a **gavekî û salekî yek e** ziyaretin kisası makbuldur ~a **ku min dît bir de** (umulanın veya beklenenin dışında bur durum oluştuğunda) * **dîtîna ku min dît, li pêşberî min e** bir de ne göreyim, karşımda ~a **rihelê çeyizi** görmeye gitme ~a **teng dar görûş** * **dît ez im nedît diz im** görürse zaten görür görmese hürsüz olan ben değilim * **dîtîye û derbas kiriyê** görmüş geçirmiş * **Helik û Helwend dîtîn** Hanya'yı Konya'yı anlamak * **nedîtîn û dîtîn** sonradan görmüşlük * **nedîtîne û dîtîne** sonradan görme * **nedîtî tu çîma dibêjî heft û niv!** abacı kebeci ara yerde sen neci? **dîtînî m** 1. görüş, görme 2. buluş, bulma 3. *rd* görsel **dîtînî-bihîstînî rd** görsel-işitsel **dîtînkî rd** görsel **dîtîr nd** diğer, diğeri, başka, gayri, öteki, evelki **dîtîrk rd** diğeri **dîtî m** buluntu * **eşyayên dîtî** buluntu eşyalar **dîtök rd** gören **dît û nedît rd** zıppıktı **dîw bot/m** pazi, yaban pancarı **dîwal m** dival (bir tür sırmalı işleme) **dîwan m** 1. divan 2. dir divan (meclis) 3. *wj* divan (divan şairlerin şiirlerini topladıkları eser) 3. divan (sedir) 4. oda * **dîwana bazirganiyê** ticaret odası ~a **Dadiyê (Dadmen-diyê an ji Adalete)** Adalet Divanı ~a **mezin** (an ji bilind) yüce divan ~a **rûmetiyê** haysiyet divanı ~a **serokatiyê** başkanlık konseyi (veya divanı) **dîwana bilind nd** yüce divan **dîwana esheban nd** doğudan doğup batıdan batan on taneden oluşan yıldız grubu **dîwana herbê nd** divanîharp, askeri mahkeme **dîwana hesyetê nd** haysiyet divanı **dîwana muheşebat nd** sayıştay **dîwana pîrmandan nd** senato **dîwana rûmetiyê nd** haysiyet divanı **dîwanbêj nd/hut** halk ozanı **dîwançe m** divançe **dîwane rd** 1. divane (deli, kaçık, budala) 2. **dîwanebûn m** 1. delirme, çıldırma 2. çılgınlaşma **dîwane bûn l/hgh** 1. delirmek, çıldırmak 2. çılgınlaşmak **dîwanebûyî rd** delirmiş, çıldırmış kimse **dîwanebûyîn m** 1. deliriş, çıldırış 2. çılgınlaşma

dîwanetî *m* 1. divanelik 2. çılgınlık
dîwanke *m* kürsü
dîwankî *m* dinleti müziği
dîwanxane *m* 1. divanhane, toplantı salonu (divanın toplandığı yer) 2. kabul salonu, misafir kabul yeri
dîwar *n* 1. duvar (yapı duvarları için) * **dîwarê xanî** evin duvarı 2. duvar (bir toprak parçasını sınırlayan taş, tuğla, kerpiçten yapılan engel) ~ **biguh in** yerin kulağı vardır ~ **kişandin** duvar çekmek ~ **lê kirin** duvar örme, duvar çekmek ~ **ê bêherî** kuru duvar (harçsız örülen duvar) ~ **ê deng** ses duvarı (yek) ~ **ê derve ye** (biri) bugün var ya yok ~ **ê mezin** ana duvar ~ **ê more** moloz duvar ~ **ê nav** (hinekan) peliğin aralarında saygı sevgi kalmamak ~ **ê rast hilnawêşe** dürüst olana bir şey olmaz ~ **ê ziwa** kuru duvar ~ **o bēybo bēar** o insanın evi gibisi yok ~ **o ez ji te re dibêjim**, **bûkê tu fehm bike** kızım sana söylüyorum, gelinin sen anla (dinle veya işit)
dîwarçêker *n* duvarcı, duvar ustası
dîwarçêkerî *m* duvarcılık, duvar ustalığı
dîwarwarî *rd* duvar gibi
dîweder *rd* saydam, şeffaf
dîwederane *h* saydamca, şeffafça
dîwederî *rd* saydamca, şeffafça
dîwederibûn *m* saydamlaşma, şeffaflaşma
dîwederî bûn *l/gh* saydamlaşmak, şeffaflaşmak
dîwederibûyîn *m* saydamlaşma, şeffaflaşma
dîwederîkirin *m* saydamlaştırmak, şeffaflaştırma
dîwederî kirin *l/gh* saydamlaştırmak, şeffaflaştırmak
dîwederîkirî *rd* saydamlaştırılmış olan
dîwederîtî *m* saydamlık, şeffaflık
dîwederkî *h* saydamca, şeffafça
dîwer *nd/nt* şahit
dîwerî *mt* şahitlik
dîxer *bnr* diğer
dîxerkam *nd/nt* diğerkâm, özgeci
dîxerkamî *m* diğerkâmlık, özgecilik
dîz *m* 1. çömlek 2. güveç (içinde yemek pişirilen toprak kap)
dîzanterî *bj/m* dizanteri
dîzayn *m* dizayn, tasar çizim
dîzayner *nd/nt* dizayner, tasar çizimci
dîzbelok *bot/m* 1. yer elması (Helianthus tuberosus) 2. yer elması (bu bitkinin besin olarak yararlanılan kök sapı)
dîzdar *n* dizdar (kale mühafızı, kale bekçisi)
dîzik *m* 1. çömlek, küçük çömlek 2. güveç (içinde yemek pişirilen toprak kap) ~ **dibêje binê min zêrîn e**, **hesk dibêje ez ji ku tēm?** tencere dibin kara, seninki benden kara ~ **û xilîk** çanak çömlek ~ **a devgirtî** ketum, kazanı kapalı kimse (yek) ~ **a devgirtî bûn** (birinin) kazanı kapalı kaynamak ~ **a ku bikele**

wê di dev de bibêje bilq û biavêje kaynayan kazan kapak tutmaz ~ **a xericandî ji ya nexericandî çêtir e** denenmiş bir şey her zaman denenmemişe tercih edilmeyidir ~ **ê got binê min zêrîn e**, **heskê got ez ji ku tēm**, **niha ez ji binê te derketim** tencere dibin kara, seninki benden kara (birbirimizi biliriz)

dîzil *m* güveç (içinde yemek pişirilen toprak kap)

dîzî *m* güveç (güveçte pişirilmiş yemek)

do (I) *nd* 1. dün 2. h dün (bugünden bir önceki günde) * **do got** dün söyledi ~ **na pêr** evvelki gün

do (II) *mzk/m* 1. do (gam (II) dizesinde si ile re arasındaki ses 2. do (bu sesi gösteren nota işareti)

dobe (I) *m* sıra * **dobeya min e** benim sıram

dobe (II) *m* 1. şire, bal gibi şeylerin süzülmesi özü * **dobeya hêjîrê** incir şiresinin özü 2. dibinde tortu bulunan ve süzülmesi için bir kaba bırakılan bal 3. ağda ~ **kirin** ağda yapmak (veya yapıştırmak)

dobebûn *m* ağdalanma, ağdalaşma

dobe bûn *l/gh* ağdalanmak, ağdalaşmak

dobebûyî *rd* ağdalı

dobelan *bot/m* yer mantarı, keme (Tuber melanosporum)

doberan *bnr* dobelan

Dobê Ekber *ast/nd* Büyük Ayı

Dobê Esqer *ast/nd* Küçük Ayı

doç *m* 1. kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) 2. *mec* kuyruk (birinin arkasına takılıp ayrılmayan kimse) ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **a xwe dan ser milê xwe** 1) kuyruğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) 2) kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) ~ **a xwe kirin nav piyên** (an ji lingên) xwe kuyruğunu kısmak

doçbizin *bot/m* halk hekimliğinde kullanılan bir bitki

doçent *nd/nt* doçent

doçentî *m* 1. doçentlik (doçent olma durumu) 2. doçentlik (doçentin görevi)

doçik *m* 1. kuyruk, pöçük (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) 2. kuyruk (kuşlarda gövdenin art yanında bulunan tüy demeti) 3. *mec* kuyruk (bazı şeylerde kuyruğa benzeyen uzantı veya baş tarafın aksi yönünde kalan bölümü) 4. *mec* kuyruk (birinin arkasına takılıp ayrılmayan kimse) 5. kuyruk (başın arkasına toplanmış saç demeti) 6. kuyruk (bir harfin bitiş çizgisine yakın yerde birden bir dönüş yapan çizgi ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **lê kê m e** başında torbası eksik ~ **rep kirin** 1) kuyru-

ğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) 2) kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) ~a **xwe kirin nav piyên** (an jî **lingên**) **xwe** kuyruğunu kısmak
doçxonpal *nd* kıvrımlı kuyruk
dodank *m* küçük ayran tulumu
dodik *zo/nd* taçlı, benekli bir kuş
dodo *zo/m* ağaçkakan (Picus)
dodok *rd* duyan
dog *m* sırayla tutulan nöbet
dogma *fel/m* dogma, inak
dogmakirin *m* dogmalştırma
dogman *m* kuruntu, işkil
dogmanî *rd* kuruntulu, işkilli
dogmaparêz *fel/nd* dogmacı, dogmatist
dogmaparêzî *fel/m* dogmacılık, dogmatizm
dogmaperest *fel/nd* dogmacı, dogmatist
dogmaperestî *fel/m* dogmacılık, dogmatizm
dogmatik *fel/nd/rd* dogmatik, inaksal
dogmatist *fel/nd* dogmatist, dogmacı, inakçı
dogmatîzekirin *m* dogmalştırma
dogmatîze kirin *l/gh* dogmalştırmak
dogmatizm *fel/m* dogmatizm, dognacılık, inakçılık
dohn *bnr* don
dohter *bnr* doter
dohtin *bnr* dotin
dojdar *nd/nt* hekim, doktor
dojdari *m* 1. doktorluk, hekimlik (hekim olma durumu) 2. hekimlik, tababet (hekimlik mesleği)
dojeh *m* 1. cehennem 2. değirmen çarkı yatağının bulunduğu yer 3. mec cehennem (çok sıkıntılı yer)
dojehî *rd* 1. cehennemî, cehennemle ilgili 2. cehennem sâkini, cehenneme layık kimse) 3. cehennemlik (öldüğünde cehenne gideceğine inanılan kimse)
dojehketî *rd* cehennemlik (cehenneme gittiğine inanılan kimse)
dojistan *m* cehennem gibi yer
dok (I) *der/ın* dok
dok (II) *m* yayık
doka *m* yayık
doktor *nd/nt* 1. doktor, hekim 2. doktor (bir üniversiteyi veya yüksek okulu bitirdikten sonra bir bilim dalında başarılı bir sınav ve eserle verilen unvan) ~ê **hişnasiyê** akıl doktoru
doktora *m* 1. doktora (doktor unvanını kazanmak için verilen sınav) 2. doktora (bir üniversiteyi veya yüksek okulu bitirdikten sonra bir bilim dalında, sınav ve bilimsel bir eserle erişilen derece)
doktoradar *rd* doktoralı
doktorê çavan *nd* göz doktoru
doktorî *m* 1. doktorluk (doktor olma durumu) 2. doktorluk (doktorluk mesleği) doktor ~iya **çavan** göz doktorluğu, gözçülük

doktorname *m* doktora
doktrin *m* doktrin, öğreti
dokuman *m* dokuman, belge
dokumanter *rd* 1. dokumanter, belgesel 2. dokumanter, belgesel (belge niteliği taşıyan film veya televizyon programı)
dokument *m* doküman, belge
dokumentasyon *m* dokümantasyon
dokumenter *rd* dokümanter
dol (I) *erd/m* 1. vadi 2. geçit, derbent
dol (II) *m* 1. kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap) 2. buğday hunisi ~a **aşê** buğday hunisi
dol (III) *m* davul
dol (IV) 1. tül 2. tür, çeşit
dol (V) *m* tekerlek
dol (VI) *m* düğün
dol (VII) *n* 1. döl 2. soy, zürriyet, nesil 3. nesep, nesil, döl (hayvanlar için) ~ê **beranê sor heta heft nîşan dom dike** yedi nesile kadar soya çekimi olduğunu anlatan bir deyim ~ê **qehpikê** kahpe dölü
dolab *m* 1. dolap (genellikle tahtadan yapılmış, bölme ve çekmecelerine eşya konulan kapaklı mobilya) 2. dolap (dönerek çalışan düzen) * **dolaba avê** su dolabı 3. çukruk (kuyudan kovayı çekmeye yarayan ve el ile çevrilen araç) 4. *mec* dolap, düzen, entrika, hile * **bi dek û dolaba ku dê li ser serê wî bi-hata gerandin hisiya** çevirilen dolabı sezdi 5. buzdolabı ~ **gerandin** dolap çevirmek (veya döndürmek), entrika çevirmek, iş çevirmek, dalavere çevirmek (veya döndürmek) ~ **li ser serê (yekî) hatin gerandin** dolaba girmek (veya gelmek) ~a **avê** su dolabı ~a **(yekî) çep gerîn** baş aşağı gitmek (sürekli zarar görmek veya kötüleşmek) ~a **(yekî) çep û rast e** güvenilmez, her yöne meyil veren kimse ~a **dermanan** (an jî **îlacan**) ecza dolabı ~a **pêjîran** havlu dolabı ~a **qehweyê** kahve dolabı ~a **(yekî) rast gerîn** (birinin) ekmeğine yağ sürmek, değirmenine su taşımak ~a **(yekî) rast gerîn** yıldızı parlamak ~a **(yekî) ters** (an jî **çep gerîn** dolabı bozulmak, yıldızı sönmek ~a **xwe ristin** iş çevirmek ~a **xwe rast gerandin** çarkı döndürmek
dolaba cilan *nd* elbise dolabı, çamaşır dolabı
dolaba dew *nd* daldız, ağaçtan yayık
dolaba hewayî *nd* dönme dolap
dolaba kincan elbise dolabı, çamaşır dolabı
dolaba sarkirok *m* buz dolabı
dolabîroş *nd/nt* dolapçı (satan kimse)
dolabgerî *m* düzen, entrika, tertipçi, komplo
dolabgerîn *nd/rd* dolapçı, düzençi, düzenbaz, oyunbaz, tertipçi, komplocu
dolabgêrînî *m* dolapçılık, düzencilik, düzenbazlık, oyunbazlık, tertipçilik, komploculuk
dolabok *m* çocuk arabası

dolabrês *nd/nt* dolapçı (dolap düzeniyle ip e-giren)

dolabrêsi *m* dolapçılık

dolabrêsk *bnr* dolabrês

dolabvan *nd/nt* 1. dolapçı (yapan kimse) 2. çıkırıkçı

dolabvani *m* çıkırıkçılık

dolandin *m* söylenme, söylenip durma

dolandin *l/gh* söylenmek, söylenip durmak

dolar *n* dolar

dolav *bnr* dolab

dolbend *m* 1. tülbent 2. *rd* tülbent (bu bezden yapılımsı baş örtüsü)

dolbendfiroş *nd/nt* tülbentçi

dolbûn *m* yuvarlanma

dol bûn *l/gh* yuvarlanmak

dolçe *m* tas, büyük tası

dole *m* dere

dolemer *m* bel (toprak kazmaya yarayan uzun saplı, ayakla basılacak yeri tahta ucu sivri kürek veya tarım aracı) ~ **kirin** bellemek

dolgirtin *biy/m* dölleme

dol girtin *l/gh* döllemek

dolgirtî *rd* döllemiş

Dolik *ast/m* Kova (burcu)

Dolik (I) *m* kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)

dolik (II) *m* 1. vadi 2. dağ eteğinde ufak girintiler

dolim (III) *m* dönüm (bin metre karelik alan ölçüsü)

dolim (IV) *m* kere, kez, defa

doliw *m* idare, yönetim

doliwgeh *m* yönetim yeri, idarehane

doliwger *nd/nt* idareci, yönetici

doliwgerî *m* 1. idarecilik, yöneticilik 2. idare, yönetim

doliwgerîti *m* idarecilik, yöneticilik

doliwî *rd* idarî, yönetsel

dolîdang *m* 1. salıncak, hamak 2. sallanan kol-tuk

dolîkosefal *ant nd/rd* uzun kafalı

dolîn *m* söylenip durma

dolîn *l/gh* söylenip durmak

doliw *bnr* doliw

dolkirin *m* yuvarlatma

dol kirin *l/gh* yuvarlatmak

dolmatî *m* müsibet

dolmend *bnr* dewlemend

dolmik *bot/m* 1. asma kabağı (Lageneria vulgaris) 2. asma kabağı (bu bitkinin sebzesi)

3. dolmalık kabak 4. mec fıstık gibi (dolgun, besili ve canlı) ~**ên tijekirî** kabak dolması

doltajî *rd* taji soylu (tazıyla köpeğin birleşmesinden meydana gelen yavru)

dom *m* devam (sürme, sürüp gitme) ~ **bike!** devam!, devam et! ~ **kirin** devam etmek ~ **û dirêj** uzun süreli * **hevaltiya wan dom û dirêj** **nebû** arkadaşlıkları uzun ömürlü ol-

madı ~**a dengdêran** seslilerin durumu ~**a malê zilmê tune** ye ağlâyanın malı gülene hayretmez ~**a zilmê kurt e** (an jî **tune**) zilmün sonu yok ~**a (tişteki) tune bûn** fazla sürmemek

domahiye *nd* sonrası

domahî *m* 1. devam, devamı 2. son, arka * **mabû li domahiye** sonda kalmıştı 3. sonuç 4. süre, esnasında

domahîk *m* 1. devam, devamı (bir şeyin devamı) 2. arka, devam, mabat (geri kalan bölüm, bitmemiş yazı, roman vb. için) * **domahîka çîrokê** masalın arkası 3. geri (bir şeyin sona kalan bölümü) * **domahîka nivîsarê di hejmara ku bê de, dê were weşandin** yazının gerisi gelecek sayıda yayınlanacak 4. sonuç (eserin son bölümü) 5. *rd* son (artık ondan ötesi veya başkası olmayan) 6. *m* son (bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi) 7. son, akıbet * **domahîka me bi xêr** be Allah sonumuzu hayır etsin

domahîkî *nd* sonrası

domam *bnr* dotmam

doman *m* süreç, proses

domandin *m* 1. devam etme, sürdürüş 2. devam etme, sürme, tutma (zaman alma) 3. sürdürme, idame, sürdürüş

domandin *l/gh* 1. devam etmek, sürdürmek 2. devam etmek, sürmek, tutmak (zaman almak) * **vî karî tam du saet domand** bu iş iki saat tuttu 3. sürdürmek, idame etmek

domandî *rd* devam edilmiş, sürdürülmüş

domandor *n* etraf

domanî *rd* süreçsel

domat *m* belâ

domayî *h* 1. devam, devamı (bir şeyin devamı) 2. sonuç, netice 3. *rd* son (artık ondan ötesi veya başkası olmayan) 4. arta kalan 5. boyunca * **heta domahiya rê wî xeber da** yol boyunca hep konuştu 6. *mec* nesil, soy

domayîk *bnr* domahîk

domayî lê anîn *l/bw* sonuçlandırmak

domayî lê hatin *l/bw* sonuçlanmak

domdar *rd* 1. devamlı, sürekli (kesintisiz olarak) 2. süregelen 3. kalıcı, sürekli

domdara hişk *rz/nd* ötümsüz sürekli

domdara nerm *rz/nd* sürekli ötümlü

domdarbûn *m* süreklileşme

domdar bûn *l/gh* süreklileşmek

domdarî *m* devamlılık, süreklilik

domdarkirin *m* süreklileştirme

domdar kirin *l/gh* süreklileştirmek

domder *rd* sürdürücü

domdirêj *rd* uzun s' eli

domdom *m* domdom kurşunu

domek *m* süreç

domelan *bot/m* yer mantarı (Tuber melanosporum)

domerewş *fiz/m* süredurum

domîn *m* devam etme, sürme, sürüş
domîn *l/gh* 1. devam etmek, sürmek * **şilî tam çar roj bêatlebûn domiya** yağış tam dört gün aralıksız sürdü 2. devam etmek, sürmek (zaman almak) * **ev kar du saet na-dome** bu iş iki saat sürmez
dominant *rd* dominant, başat
dominantî *m* dominantlık, başatlık
domîno *m* domino
domînyon *m* dominyon
domker *rd* sürdürücü
domkêş *rd* uzun süreli, epey süren ~ **kirin** uzun sürmek
domkirin *m* 1. devam etme, sürme 2. devam etme, sürme, tutma (zaman alma)
dom kirin *l/gh* 1. devam etmek, sürmek * **şilî tam çar roj bêatlebûn dom kir** yağış tam dört gün aralıksız sürdü 2. devam etmek, sürmek, tutmak (zaman almak) * **vî karî tam du seat dom kir** bu iş iki saat tuttu
domkirî *rd* devam edilmiş, sürdürülmüş
domnekir *rd* süreksiz
domnekirî *m* süreksizlik
domnivîs *m* tükenmez kalem
domûdirêj *rd* uzun süreli, uzun ömürlü * **he-valtiya wan dom û dirêj nebû** arkadaşlıkları uzun ömürlü olmadı
don *n* 1. iç yağı 2. kuyruk yağı 3. çerviş (kasaplık hayvanların iç yağında elde edilen eritilmiş yağ) 4. gaz yağı * **li kulîne tenekeyek don heyê** kilerde bir teneke gaz var 5. yağ (vücudun atılması gereken amonyak, üre gibi bazı maddeleri içine alarak deriden sıyan ve ter kokusunu veren madde) * **donê can** vücut yağı 4. yağ (tırırlı bitkilerden çıkarılan uçucu, kokulu sıvı madde) ~ **girtin** yağ bağlamak (üzerine biriken yağ katılaşmak) ~ **nekî çirayê çira ronî nade** aç ayı oynamaz, kazan kaynamayan yerde maymun oynamaz ~ **ê genî nabe rûn, qereçî nabe xatûn** kız kareçi hatun olmaz ~ **ê heyra-no jê çêkirin** pastırmasını çıkarmak, (birini) fena halde dövmek
donadon *m* tenasüh, ruh göçü
donan *n* güğüm
dondank *m* yağdanlık
donde *n* 1. soy, nesil 2. oğul, hayırlı evlat * **ne tu donde ye** oğul değil, beceriksiz
dondil *m* 1. düldül 2. atlar anası ~ **a Hz. Elî** atlar anası (irî yarı kadın)
done *m* 1. veri * **doneyên îstatîstîkê** istatistik verileri 2. veri (bir sanat eserine veya bir edebî esere temel olan ana ilkeler) * **doneyên romanê** romanın verileri 3. mat veri
donekî *rd* 1. yağlı (yağı çok olan) 2. yağlı (yağdan kirlenmiş, yağdan lekelenmiş olan) * **porê donekî** yağlı saç 3. yağimsı, yağlıca canê min donekî ye vücudum yağlıca
donekîbûn *m* 1. yağlanma 2. yağlanma (yağ-

dan kirlenme) 3. yağlılık
donekî bûn *l/gh* 1. yağlanmak * **tenê min donekî bûye** cildim yağlanmış 2. yağlanmak (yağdan kirlenmek)
donekîfî *m* yağlılık
donê bengê *nd* ban yağı
donê bezirê *nd* bezir yağı
donê bizir *nd* bezir yağı
donê cehterê *nd* kekik yağı
donê esil *nd* tere yağı
donê gazê *nd* gaz yağı
donê genekan *nd* geven otu yağı
donê giya *nd* nebatî yağ
donê gulan *nd* gül yağı
donê masiyan *nd* balık yağı
donê mayî *nd* sıvı yağ
donê qetranê *nd* katran yağı
donê qurnefilê *nd* karanfil yağı
donê ron *nd* sıvı yağ
donê şilemenî *nd* sıvı yağ
donê xaşxaşê *nd* haşhaş yağı
donê zeytê *nd* zeytin yağı
dongî *m* 1. son (bir şeyin sonu) 2. sonuç, netice
donim *m* dönüm (bin metre karelik alan ölçüsü)
donimî *m* 1. dönümlük * **li piştî xanî bexçeyê me yê bi qandî sê donimî heyê** evin arkasında üç dönümlük bahçemiz var 2. dönümlük (miktar olarak) * **bi qasî du donimî gemimê min heyê** iki dönümlük buğdayım var
donkirî *rd* yağlı, yağlanmış olan
dontêdan *m* 1. yağlama 2. gazlama
don tê dan *lbw* 1. yağlamak 2. gazlamak
donzdeh *bnr* dozdeh
dopîng *m* doping
dopîngkirin *m* doping yapma
dopîng kirin *l/gh* doping yapmak
dopîngkirî *rd* dopingli
doq (I) *m* Amerikam bezi
doq (II) *rd* 1. fırlak 2. hödük * **enîdoq hödük** alınlı 3. şiş (şiş olan yer)
doqbûn *m* 1. dikilip kalma 2. şişip kalmak, hödükleşme
doqbûn *l/gh* 1. dikilip kalmak 2. şişip kalmak, hödükleşmek
doqdoke *rd* iri kıyım, izbandut
doqik (I) *m* toplu iğne
doqik (II) *n* 1. tokmak 2. kapı tokmağı 3. sopa, kalın kısa değnek 4. odun dan topuz ~ **ji bin eba derxistin** (bir kimseye) aba altından değnek göstermek
doqişk *m* bir baston türü
doq kirin *l/gh* 1. şişirip kalmasını sağlamak 2. şişirmek, hödükleştirmek
Doqo *nd* Ayvaz (karısının kocana verdiği ad) * **em li malê du kes in, Loqo û Doqo** evde iki kişiyyiz bir Köroğlu bir Ayvaz
dor *m* 1. çevre, etraf, dolay * **ez li dora xanî gerim** evin çevresini dolaştım 2. sıra, keşik, nöbet * **dora wî ye** onun keşiği * **îro dora**

te ye, tu dê mesrefê bikî bu akşam nöbet sizde, masrafı siz yapacaksın 3. sıra (bir şeye ayrılın, uygun görülen veya rastlayan zaman) * **gava ku dora wê bê em dê bikin** sırası geldiğinde yaparız 4. el (iskambil oyunlarında kâğıt atma sırası) * **niha dora min e** şimdi el bende 5. dönüm, dönüş sonrası (zaman için) * **dora salê** yıl dönümü 6. kere, kez, sefer defa, nöbet * **êvarkî bi zarokan re çend doran leyistik leyist** akşamleyin çocuklarla dört beş nöbet oyun oynadı ~ **bi** ~ sıra sıra ~ **dan (...)** -e öncelik tanımak ~ **hatin** sırası gelmek, yolu düşmek ~ **jê stendin** 1) (bir şeyin) etrafını almak 2) kuşatmak, ortaya almak (çevresini sarmak, muhasara etmek) 3) çevrelemek, kuşatmak (çokça bulunmak) ~ **lê dan girtin** 1) kaplatılmak 2) etrafını sardırtmak, çepeçevre sardırtmak 3) kuşatmak ~ **lê dan pêçandin** kuşatmak ~ **lê girtin** 1) (bir şeyin) etrafını almak 2) kuşatmaya almak 3) ortaya almak 4) kaplamak, çepeçevre sarmak ~ **lê hatin girtin** 1) kaplanmak 2) etrafı sarılmak, çepeçevre sarılmak 3) kuşatılmak 4) çevrenilmek ~ **lê hatin pêçandin** 1) kuşatılmak 2) çevrenilmek ~ **nehatin ser (yekî)** (birine) söz (veya laf) düşmemek (başkalarının konuşmasından kendisine sıra gelmemek) ~ **a (tişteki) bûn** yeri olmak (sırası, uygun zamanı olmak) ~ **a darê kolandin** boğaz açmak ~ **a (...)** **hatin** 1) sırası gelmek * **dora min hat** benim sıram geldi 2) yeri gelmek, sırası düşmek ~ **a (...)** **hatin girtin** 1) çevrilmek * **dora xanî bi dîwar hatiye girtin** evin etrafı duvarla çevrilmiş 2) kuşatılmak ~ **a (tişteki) hatin û çûn** zamanı gelip çatmak * **dora wê hat û çû** zamanı geldi çatdı ~ **a heftêyê** ertesi hafta ~ **a heyvê sîwan dan** ay harmanlanmak ~ **a min e** 1) sıra bende 2) el bende (iskambil oyunlarında) ~ **a (yekî) qerebalix e** başı kalabalık ~ **a rojê** ertesi gün ~ **a salê** 1) ertesi yıl 2) yıl dönümü ~ **a (...)** **vekirin** ablukayı kaldırmak ~ **a xwe anîn** cih sıra savmak (veya sırasını savmak) ~ **a xwe kirin** sıra savmak (veya sırasını savmak) ~ **a xwe li berê danîn** sırasını belli etmek ~ **êke bi tenê** bir kerelik

doralî *h* çepeçevre, çepeçevre, etraf

doram *m* etraf

doran (I) *m* etraf

doran *ant/nd* 1. ince bağırsak 2. iç yağı (hayvanlarda)

dorandin *m* 1. kaybetme 2. zarar verme

dorandin *l/gh* 1. kaybetmek 2. zarar vermek

dorandî *rd* kayıp, kaybedilmiş

dorav *erd/m* ada

dorayî *m* boyut

dorbend *m* 1. çerçeve (yazı, ayna, resim gibi şeyleri süslemek veya bir yere asabilecek

duruma getirmek için bunlara geçirilen kenarlık) 2. çerçeve (kapı, pencere ile bunların cam veya tablalarının yerleştirilmiş olduğu kenarlık) 3. *mec* çerçeve (bir düşünce alanının sınırları veya bu sınırlar içindeki alan) * **em di dorbenda ramanekê teng de nemînin** dar bir fikir çerçevesinde kalmayalım

dorber *m* çevre, etraf

dorbîn *bmr* dürbin

dorçêkirî *rd* etrafı işlemeli * **destmala**

dorçêkirî etrafı işleneli mendil

dordorik *bot/m* başı yumru bağlayan kenger

dore *m* kilit

doredemî *rd* dönüşümlü (değişerek) * **weşîneka doredemî** dönüşümlü yayın

doredor *h* sırayla

doredor lê xistin *l/bw* sıra dayağı çekmek

dorevan *n* nöbetçi, muhafız

dorevanî *m* nöbetçilik, muhafızlık

dorez *m* halka (çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember)

dorfireh *rd* 1. etrafı, etraflica, derin (ayrıntıya önem verilerek hazırlanan) * **lêkolîneke dorfireh** derin bir araştırma 2. kapsamlı

dorfirehî *rd/h* 1. etrafı, etraflica, geniş bir şekilde 2. kapsamlı 3. *m* derinlik (özüne inerek ayrıntılarıyla kavrama gücü) * **divê ku mirov bûyerê bi dorfirehî hîn bibe** olayı derinliğine öğrenmek lazım

dorfirehkirin *m* 1. kapsamlılaştırma 2. derinleştirme (derinliğine inceleme)

dorfireh kirin *l/gh* 1. kapsamlılaştırmak 2. derinleştirme (derinliğine inceleme)

dorger *m* 1. etraf 2. ol tavaf

dorgerik (I) *bot/m* sarmışak

dorgerik (II) *bj/m* turnak altı iltihaplanması

dorgerîn *m* tavaf, çevirme

dorgerînek *m* bir çocuk oyunu

dorgerînk *m* çevrinti (sürekli kendi eksenini etrafında dönme)

dorgerkirin *m* tavafetme

dorger kirin *l/gh* tavaf etmek

dorgir *nd/nt* kuşatmacı

dorgirtin *m* kuşatma, etrafını (veya çevresini) sarma, ablukaya alma, çevirme, muhasara etme

dor girtin *l/gh* kuşatmak, etrafını (veya çevresini) sarmak, ablukaya almak, çevirmek, muhasara etmek

dorgirtî *rd* kuşatılmış, etrafı sarılı, çevrili, ablukaya alınmış, çevrili,

dorgirtîbûn *m* kuşatılmışlık

dorhatî *rd* sırası gelmiş olan

dorhêl *m* 1. çevre, etraf, dolay, dolay * **ez li dorhêla xanî gerîm** evin çevresini dolaştım 2. çevre (bir kimsenin sürekli ilişkide bulunduğu insan topluluğu) 3. *mec* ortam (bir kimsenin veya insan topluluğunun yaşayışını etkileyen ruhsai, toplumsal ve kültürel etki-

lerin bütünü) * **dorhêla hunerî** sanat ortamı
 4. *psî* ortam (yakın çevre) 5. ortalık (çevre, etraf) * **li dorhêlê tav tune bû** ortalıkta güneş yoktu ~a **derveyî** dış dünya

dorhêlî *rd* çevresel

dorhêşîn *m* etrafı mavili mendil

dorik *m* simit

dorinc *m* is

dorî *m* boyut

dorîkî *rd* boyutlu

dorîxe *m* 1. tarh 2. bir parça pirinç tarlası

dorjêstendîn *m* kuşatma, çevirme, çembere alma, çevresini sarma, muhasara etme

dor jê stendîn *l/bw* kuşatmak, çevirmek, çembere almak, çevresini sarmak, muhasara etmek

dorjêstendî *rd* çevrili, etrafı alınmış, sarılmış, çevrilmiş

dorlêgîr *nd/nt* kuşatıcı, muhasır

dorlêgîrî *m* kuşatıcılık

dorlêgîrtîn *m* 1. kuşatma, ablukaya alma, çembere alma 2. çevirme (bir yerin çevresini bir şeyle sarma, kuşatma)

dor lê gîrtîn *l/bw* 1. kuşatmak, ablukaya almak veya altında tutmak (çevresini sarmak, muhasara etmek) * **wê dor lê bajêr bigîrin** şehri kuşatacaklar 2. çevirmek (bir yerin çevresini bir şeyle sarmak, kuşatmak) * **dor li rez gîrtine** bağı duvarla çevirmişler

dorlêgîrtî *rd* 1. kuşanık, muhat, ablukaya alınmış olan 2. çevrili

dorlêpêç *m* kuşatma, ablukaya alma, çembere alma

dorlêpêçandin *m* kuşatma, çevreleme, çevirme, çembere alma, ablukaya alma veya altında tutma (çevresini sarma, muhasara etme)

dor lê pêçandin *l/bw* kuşatmak, çevrelemek, çevirmek, çembere almak, ablukaya almak veya altında tutmak (çevresini sarmak, muhasara etmek)

dorlêpêçandî *rd* kuşanık, çevrelenmiş, ablukaya alınmış olan

dorling *bnr* dornig

dormandor *m* çevre, etraf,

dormedor *m* çevre, etraf, firdolayı

dormişk *zo/m* kakırca (muscardinus avellana-rius)

dornexşekîrî *rd* etrafı işlemeli

dornig *n* ayak izi, peşi sıra

dorodor *h* sırasıyla

dorpêç *m* abluka, çevirme, kuşatma, muhasare, sarma

dorpêçan *m* abluka, çevirme, kuşatma

dorpêçandin *m* kuşatma, çevreleme, çevirme, çembere alma, ablukaya alma veya altında tutma (çevresini sarma, muhasara etme)

dor pêçandin *l/gh* kuşatmak, çevrelemek, çevirmek, çembere almak, ablukaya almak veya altında tutmak (çevresini sarmak, muhasara etmek)

dorpêçandî *rd* ablukaya alınmış, sarılmış, kuşatılmış, mahsur

dorpêçandîbûn *m* kuşatılmışlık

dorpêçbûn *m* ablukaya alınma, çevirme

dorpêç bûn *l/ng* ablukaya alınmak, çevrilmek

dorpêçî *m* kuşatma, sarma, çevirme

dorpêçker *nd/nt* kuşatıcı, muhasır

dorpêçkirin *m* 1. kuşatma, çevirme, çevreleme, sarma (çevresini sarma, muhasara etme) 2. kucaklama, çepeçevre sarma

dorpêç kirin *l/gh* 1. kuşatmak, çevirmek, çevrelemek, sarmak (çevresini sarmak, muhasara etmek) * **bajar dorpêç kirin** şehrin etrafını sardılar 2. kucaklamak, çepeçevre sarmak * **çiyayên ku zozan dorpêç kirine** o-vayı kucaklayan dağlar

dorpêçkirî *rd* kuşatılmış, sarılmış, çevrili, mahsur, muhat

dorpêçkirîbûn *m* kuşatılmışlık

dorpi (I) *rd* aşırı yaramaz, söz dinlemez, asabî

dorpi *m* törpü

dorpi *m* törpüleme

dorpi kirin *l/gh* törpülemek

dorsal *m* yıl dönümü

dorsênc *rd* etrafını çitli, etrafı çeperli

dorsêncîkirin *m* etrafını çitleme (veya çeperleme)

dor sênc kirin *l/bw* etrafını çitlemek (veya çeperlemek)

dorsêncîrî *rd* etrafını çitli, etrafı çeperli

dorstandin *m* etrafını alma, sarma, çevirme

dor standin *l/gh* etrafını almak, sarmak, çevirmek

dorşeng *m* döşek

dortir *m* ertesi * **dortira salê** ertesi yıl

dor û ber *n* çevre, etraf * **ez li dor û berê xanî** gerişam evin çevresini doluştım e

dorvegerî *rd* 1. dönüşümlü (sıra ile) 2. dönüşümlü (değişerek) * **weşîneka dorvegerî** dönüşümlü yayın

dorvegirtin *m* kuşatma

dor vegirtin *l/gh* kuşatmak

dos *bnr* dews

doskirin *m* bulma

dos kirin *l/gh* bulmak * **dos û îspat kir** bulup kanıtladı

dosiyer *m* dosyer

dosîtan *nd* dostlar

dost *nd/nt* 1. dost (sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş) 2. *rd* dost (iyi geçinen, a-ralarında iyi ilişki bulunan) * **du dewletên**

dost iki dost devlet 3. (bazı hayvanların sahibine gösterdiği sevgi için kullanılır) * **kû-çik dostê mirov** e köpek insan dostudur 4. dost, yar, sevgili (erkek veya kadının evlilik dışı ilişki kurduğu kimse) * **mêrik ji xwe ra**

dostek girtibû adam kendine bir dost tutmuştu 5. *n* oynaş, kırık (kadının töre ve yasalara aykırı olarak ilişki kurduğu erkek) *

dostê jinikê ye kadının oynası ~ **be jî pišta xwe pê girê nedin** güvenme dostuna saman doldurur postuna ~ **ji xwe re çekirin** (an jî **dîtin**) boyunuz dikmek (kadın başka erkekle ilişki kurarak kocasını aldatmak) ~ **li serê meriv neyar ji par re li meriv dinêrin** dost başa düşman ayağa bakar ~ **û dijmin yâr û ağyar ~ û heval eş dost (ji) ~ û neyaran re dost düşman** (veya dosta düşmana) ~ **ê ji dil û can can dostu ~ê kevn ji birayê mirov çêtir e** her şeyin yenisi, dostun eskisi ~ **ê malbatê aile dostu ~ê mirov bibe kevir, serê mirov naşikêne** dostun attığı taş baş yamnaz ~ **ê roja reş kara gün dostu ~ê roja teng kara gün dostu ~ê roja teng nîn e** düşenin dostu olmaz ~ **ê roja xweş** (an jî **baş**) iyi gün dostu

dostan *bnr* distan (II)

dostane *h* dostça, dostane

dostanî *m* dostluk, ahbablık ~ **danîn** dostluk kurmak ~ **kirin** dostluk etmek, ahbablık etmek ~ **pê re danîn** (biriyle) dostluk kurmak ~ **pê re hebûn** (biriyle) geçmişi olmak (biriyle eskিয়ে dayanan dostluğu olmak) (**bi**) ~ (**yek**) **xistîn** ayağına çelme takmak (birinin işinden yükselmesine engel olınak) ~ **ya kevn pê re hebûn** (biriyle) geçmişi olmak (bir durumun daha önce geçmiş bir evresi olmak) ~ **ya ku dirêj bike ji birayê mirov çêtir e** her şeyin yenisi, dostun eskisi

dostik *nd/nt* 1. dost, dostcuk (sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş) 2. kardeşlik (kardeş kadar yakın sayılan) 3. dost, yar, sevgili (erkek veya kadının evlilik dışı ilişki kurduğu kimse) * **mêrik ji xwe ra dostikek girtibû** adam kendine bir dost tutmuştu 4. *m* kapama, oynasma, metres, gaco, aşna fişne ez bi xwe re dostikê nagerinim ben gaco taşımam 5. *m* oynas (kadın için) * **qet şerm nake dostika xwe tîne malê** oynasını utanmadan evine alıyor 6. *n* kırık (kadının töre ve yasalara aykırı olarak ilişki kurduğu erkek) ~ **girtin** kapatmak (bir kadınla nikâhsız yaşınak) ~ **ji xwe re çekirin** kocasını başka erkekle aldatmak ~ **ên hev ahab çavuşlar**

dostikî *m* 1. dostluk 2. metreslik, oynaslık, aşna fişnelik

dostiktî *bnr* dostikî

dostînî *m* dostluk

dostî *m* dostluk

dostîtî *m* dostluk

dostkî *h* dostça, tostane

dosto *b* ahbab (seslenme sözü olarak)

dostxuya *rd* dost görünen (kimse)

dosya *m* 1. dosya 2. dosya (belgelerin toplanmış kartondan kap) ~ **vekirin** dosya açmak

dosyakirin *m* dosyalama

dosya kirin *l/gh* dosyalamak

dosyakirî *rd* dosyalı (dosyalanmış olan)

doş (I) *m* 1. dolaşma, gezme 2. dönme, dönüş 3. dolam 4. dönüm, çevrim, devir (sürekli ve düzenli değişme)

doş (II) *m* 1. sağım 2. sonek olarak, yapım eki görevini görür * **çêlekdoş** inek sağıcı

doş (III) *m* seviye

doşab *bnr* doşav

doşak *rd* sağmal, sağımlı

doşan *m* sağma

doşandin *m* sağma

doşandin *l/gh* 1. sağmak 2. *mec* sümürmek

doşandî *rd* sağılmış olan

doşanî (I) *nd* baharda ağaya verilen küçük baş hayvan (bunun sayısı değişbiliyor)

doşanî *rd* 1. sağmal, sağımlı 2. sağmal (sağılan, süt veren) ~ **ye ye kürküm ye**

doşank *rd* sağmal, sağımlı

doşap *bnr* doşav

doşav *m* 1. şire (bazı meyve ve sebzelerin öz suyuna verilen ad, üzüm şırası) 2. şerbet, pekmez şerbeti gibi 3. pekinez 4. salça

doşbûn *m* 1. dolaşma, gezme, gezinme, döneleme 2. dolanma, dönme (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etme) 3. dönme (geri gelmek, geri gitme)

doş bûn *l/gh* 1. dolaşmak, gezmek, gezinmek, dönelemek 2. dolanmak, dönmek (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etmek) 3. dönmek (geri gelmek, geri gitmek)

doşbûyîn *m* 1. dolaşma, geziş, geziniş, döneliş 2. dolanış, dönüş (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etme) 3. dönüş (geri gelmek, geri gitme)

doşdar *rd* devirli

doşe *rd* sağmal

doşedar *m* serap

doşeder *m* değirmen çarkı yatağının bulunduğu yer

doşek *m* 1. döşek 2. harman yerine serilen ot demeti yığını 3. yuna, belleme

doşekçe *m* inder

doşezzer *m* değinmen çarkı yatağının bulunduğu yer

doşik *m* seki (at, eşek, ve sığırların ayaklarında bileğe kadar çıkan beyazlık)

doşirme *m* 1. taşlama (taş döşeme) 2. taşlama taşı, döşeme taşı

doşirmekirin *m* taşlama (taş döşeme)

doşirme kirin *l/gh* taşlamak (taş döşemek)

doşîn *m* sağılış, sağılma

doşîn *l/gh* 1. sağılmak 2. *mec* sömürmek * **wan dîdoşe haya wan jê nîn e** onları sömürüyor haberleri yok

doşîner *nd/nt* sağıcı

doşînerî *m* sağıcılık

doşkirin *m* 1. dolaştırma, gezdirme 2. döndürme (dönmesini sağlama)

doş kirin *l/gh* 1. dolaştırmak, gezdirmek 2. döndürmek (dönmesini sağlamak)

dot (I) *m* gerdanlık
dot *m* kız (kız oğlan kız, ergen, bakire)
dotaxa *m* ağa kızı
doter *m* kız (kız oğlan kız, ergen, bakire)
doteryüm kim/*m* döteryum (kısaltması D)
dotin *m* sağma, sağın
dotin *l/gh* 1. sağlamak 2. mec sağlamak (aldatarak parasını çekmek)
dotinî *rd* sağmal, sağımlı
dotir *m* devrisi, erte, ertesi (gün, hafta, ay, yıl için; bir sonraki) * **dotira** rojê ertesi (veya devrisi) gün
dotî *rd* sağlınış olan
dotmam *m* amca kızı, emi kızı
dotmamî *m* amca kızlığı
dotmîr *m* bey kızı, prenses (hükümdarın ailesinin kızı)
dotmîrî *m* prenseslik
dotşah *m* şah kızı
dotxal *m* dayı kızı
dotxaltî *m* teyze kızı
dotxwendekar *m* kız öğrenci
dotxwendekarî *m* kız öğrencilik
dov *bnr* düv
dow *m* 1. kuyruk 2. vajina (hayvan için) ~ **gerandin** kuyruk yapmak
dox (I) *m* belâ * **ez ketîme doxa** te belâna düşmüşün
dox (II) *m* kıyıntı (açlık sebebiyle midede duyulan eziklik) ~a (**yekî**) **çûn** 1) içi bayılmak, safrası kabarmak, yüreği bayılmak, yüreği ezilmek (açlık duymak) 2) fenalık geçirmek (veya gelmek)
dox (III) *bnr* bar û dox
dox (IV) *m* sap (aletler için)
doxdestî *n* sap (alet sapı)
doxçûn *m* iç geşme, iç bayılma
doxdîr *bnr* doktor
doxdîrêj *rd* uzun saplı
doxhefsar *n* yular, yular takımı, çılbr (yulara takılan ip veya zincir)
doxiz *n* domuz
doxîn *m* 1. uçkur (şalvar ve iç donunu bele bağlamak için bağ) 2. lâstik, don lâstığı, kasık bağı 3. *mec* uçkur (cinsel duygu veya şehvet) ~ **girtin** uçkurunu bağlamak ~ **li heram vekirin** harama uçkur çözmek ~a (**yekî**) **di nav dest û piyên (wî)** de bûn uçkuruna düşkün olmak, uçkursuz olmak ~a **xwe rast kirin** uçkurunu bağlamak (ji) ~ê **axaftin** (peyivîn an ji **xeber dan**) açık saçık konuşmak
doxînlastîk *m* 1. don lâstığı 2. *argo* oruspu
doxînsist *rd* uçkuruna düşkün, zampara
doxînsistî *m* zamparalık ~ **kirin** zamparalık etmek
doxînşil *rd* zampara
doxkevçî *n* kaşık sapı
doxman *nd/rd* hain

doxmanî *m* hainlik
doxmankî *h* haince
doxrîşme *m* koşum yuları
doxteşî *m* iğ sapı, öreke sapı
doyîn *rd* dünkü * **barana doyn dünkü yağmur**
doz (I) *m* 1. dava, sorunca (hukukî korumanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına baş vurma) * **doz li yekî vekirin** birini dava etmek 2. dava (savunulan, ileri sürülen düşünce) * **jînan doza xwe bi mêran nedana pejirandin** kadınlar davalarını erkeklerle kabul ettirmemişler 3. dava (sorun) 4. dava, ülkü 5. argo dava (sevgili) ~ **lê vekirin** (birine veya bir şeye) dava açmak * **doz li kesê ku malên wî dizîbû, vekir malını çalan adama dava açtı** ~ **li hev vekirin** davalaşmak, birbirine dava açmak ~ **vekirin** dava açmak ~ **vekolan** dava görmek ~a **çi dikî?** ne istiyorsun? ~a **giştî** (an ji **gelemperî**) *hiq* kamu davası ~a **mezinatîyê kirin** 1) büyüklük taslanmak 2) iskemle (sandalya veya koltuk) kavgası yapmak ~a **mêranîyê kirin** kabadayılık taslamak (li) ~ê **nihêrtin** davaya bakmak
doz (II) *m* iz * **dozên pez biao** davar izlerini sür
doz (III) *m* doz 1. (bir ilâcın bir defada veya bir günde alınması gereken miktar) 2. *kîm* doz, düze (bir maddenin bir bileşiğe, bir karışımına giren veya girmesi gereken belli miktarı)
doza xwîndariyê *nd/nt* kan davası
doza xwînitîyê *nd/nt* kan davası
dozaj *kîm/m* dozaj, düzem ~ **eyar kirin** (*kîm*) düzemek
dozandin *m* bulma, keşfetme
dozandin *l/gh* bulmak, keşfetmek
dozbar *rd* davalı (davası olan)
dozdar *rd* 1. davalı 2. *nd/nt* davacı
dozdegîrêk *ant/m* on iki parmak bağırsağı
dozdeh *nd/rd* on iki
dozdehem *nd/rd* on ikinci
dozdehemîn *nd/rd* on ikinci
dozdek *m* düzine
dozdekî *m* düzine
dozdetilk *ant/m* on iki parmak bağırsağı
dozer *m* dozer, buldozer,
dozex *m* cehennem
dozex (külhan, cehennemlik (hamamın ocağı)
dozger *nd/nt* savcı ~ê **giştî** baş savcı ~ê **şuraya dewletê** danıştay savcısı, yasa sözcüsü
dozgerî *m* savcılık
dozirandin *m* keşfetme
dozirandin *l/gh* keşfetmek
dozîn (I) *m* keşf, buluş
dozîn (II) *ps/m* 1. iç güdü 2. *zo* iç güdü 3. *fel* güdü (kaynağı duygulanma değil, akıl olan sebep)

dozîndar *rd* iç güdülü
dozîne (I) *m* doktora, doktora tezi
dozîne (II) *m* 1. kuram 2. tez, sav, iddia
dozînedar *rd* doktoralı
dozîni *rd* iç güdusel
dozkar *nd/nt* davacı, soruncacı
dozker *nd/nt* davacı, savlayıcı
dozlêbûn *m* 1. dava konusu olma 2. kendisine dava açılma
doz lê bûn *l/bw* 1. dava konusu olmak 2. kendisine dava açılmak
dozlêbûyî *rd* 1. davalı (dava konusu olmuş şey) * **ev xaniyeke dozlêbûyî ye** bu ev davalıdır 2. davalı (davası olan)
dozlêbûyîn *m* 1. dava konusu olma 2. kendisine dava açılma
dozlêkirin *m* 1. dava etme 2. -e isteime 3. hesabını sorma
doz lê kirin *l/bw* 1. dava etmek 2. -e istemek 3. hesabını sormak
dozlêkirî *nd/nt* 1. davalı, soruncalı 2. *rd* mahkemeli
dozname *hiq/m* iddianame, savca
doznêr *nd/nt* 1. davaya bakan 2. savcı
doznêrî *m* 1. davaya bakma 2. savcılık
dozvan *nd/nt* davacı
dozxwe *nd/nt* dava sahibi
dozxwaz *nd/nt* savcı
dozxwazî *m* savcılık
drahmî *n* drahmî (yunan para birimi)
drahoma *m* drahoma
draje *m* draje
dram *m* 1. dram, drama (sahnede oynanmak için yazılmış oyun) 2. dram (acıklı, üzüntülü olayları bazen güldürücü yönlerini de katarak konu alan sahne oyun) 3. dram (tiyatro edebiyatı)
dramatik *rd* 1. dramatik (sahne oyununa özgü olan) 2. *mec* dramatik (çoşku veren, duygulandıran) 3. *mec* dramatik (acıklı)
dramatîzekirin *m* dramatize etmek
dramatîze kirin *l/gh* dramatize etmek
dramaturg *şn nd/nt* dramaturg, oyun yazarı, tiyatro yazarı
dramaturjî *şn/m* dramaturji
dramnîvis *şn nd/nt* oyun yazarı
dramnîvisî *şn/m* oyun yazarlığı
dranaş *bj/m* 1. drenaj 2. drenaj, akaçlama
drezîn *m* drezin
drêş *m* biz (eskici bizi)
du *n* 1. iki (II., 2) 2. *rd* iki (birden bir artık) * **du zarokên ku li serê kuçeyekê li hev dixistin, ji hev qetandin** bir sokak başında kavga eden iki çocuğu ayırdı ~ **alî lê xistin** ikili oynamak ~ **alî xebitîn** ikili oynamak ~ **çendî kirin** katlamak (sayısal olarak) ~ **emrê (yekî) kirin** herhangi birinden çok yaşlı olmak ~ **gem dan hespê xwe** atını mahmuzlamak ~ **gîşin kirin** yapıları bir da-

ha yapmak, tekrarlamak ~ **guh ji bo zimanekî ye** iki kulak bir dil için ~ **gul ji hev di bexçeyekî de ne xweş e** birden fazla kirvelik veya dünlük yapmamak lazım ~ **hesp li ser afirekî naçêrin** iki cambaz bir ipte oynamaz ~ **hespên nêr li ser alifekê nabin** iki cambaz bir ipte oynamaz ~ **kevir dan ser hev** 1) gelecek hazırlamak 2) birine arka çıkarak ~ **kêl bi kevirêkî wergeranrdin** bir taşla iki kuş vurmak ~ **kilamên hirçê hene, her du jî li ser sêv û hêrmîyê ne tuturmuş da gidiyor** (her şeye aşırı bağlılığı anlatır) ~ **ling di tûrekî ketin** İki ayağı bir pabuça girmek ~ **malxwe di malekê de nabin** iki cambaz bir ipte oynamaz ~ **niqte li ser hev** iki nokta üst üste ~ **parên xezaniyê nezanî ye** yoksulluk cehaletendir ~ **pere** iki paralık ~ **qedeh bi ser xwe de kirin** iki tek atmak ~ **serî di beroşekê de nakelin** iki cambaz bir ipte oynamaz ~ **serî ne weke hev be, naçe ser balîfê** (bir şey) iki baştan olmak ~ **serî ne weka hev bin naçin ser balîfêkê** huyu huyuna suyu suyu (uygun), boyu boyuna, huyu huyuna (karı koca için) ~ **û sê duse** (tavla oyununda) ~ **şaşî nabe başî** iki kere hata yapma kabul edilmez ~ **zebeş bi destekî nayên girtin** bir koltukta iki karpuz taşınmaz

dua *m* 1. dua 2. dua (ibadet veya yakarma amacıyla okunan dinî değeri olan metin) * **bi şev di nav cihan de pêşiyê duayan dike, pişt re radikeve** geceleyin yatakta dua okur öyle yatar ~ **kirin** dua etmek ~ **li (yekî) bûn** duasını (veya dua) almak ~ **xwestin** dilekte bulunmak ~ **ya baranê** yağmur duası ~ **ya ku nebe mirov jê re nabêje amîn** duaya âmin demek ~ **ya kurmoriyê** karınca duası ~ **yên (yekî) çûn qebûlê** duası tutmak ~ **yên (yekî) qebûl bûn** duası tutmak

duakar *nd/nt* 1. duacı 2. namazında niyazında olan

diaker *nd/nt* duacı

duakirin *m* 1. dua etme 2. *mec* rahmet okuma
dua kirin *l/gh* 1. dua etmek 2. *mec* rahmet okumak

dualî *rd* 1. iki yönlü 2. iki yüzlü (kumaş için) 3. iki taraflı * **ev zîlam dualî xebitiye** bu adam iki taraflı çalışmış 4. ikili (iki taraf arasında yapılmış olan) * **peymana dualî** ikili anlaşma

dualîst *nd/rd* düalist, ikici

dualîzm *m* düalizm, ikicilik

duav *m* iki nehîr (veya suyun) birleştiği yer

duaxwaz *nd/nt* dilekçi, duacı

duaxwazî *m* dilekte bulunma

duaya xêrê *nd* hayırdua

duayên nimêjê namazlık, namazda okunan dualar

duba *der/m* duba

dubare (I) *nd* dubar

dubare (II) *m* 1. tekrarlama, ikileme 2. tekrar (bir konuşma veya yazıda aynı düşünceyi, kelimeyi birçok defa söyleme) 3. yineleme, yineleyiş 4. tekrarlanma, tekrerrür 5. duble

dubarebar *rd* tekrar edilebilir

dubarebûn *m* tekrarlanma

dubare bûn *l/gh* tekrarlanmak, tekrerrür etmek

dubarebüyî *rd* mükerrer, tekrarlanmış olan

dubarebüyîn *m* tekrarlanmış, tekrerrür ediş

dubareker *rd* tekrarlayıcı

dubarekirin *m* 1. tekrarlama 2. ikileme, tekrarlama 3. tekrarlama, tekrar etme, yineleme, tazeleme

dubare kirin *l/gh* 1. tekrarlamak 2. ikilemek, tekrarlamak 3. tekrarlamak, tekrar etmek, yinelemek, tazelemek * **hûn dikarin pirsê dubare bikin?** soruyu tazeleyebilir misiniz?

dubarekirî *rd* tekrarlı, mükerrer

dubask *rd* iki kanatlı * **deriyê dubask** iki kanatlı kapı

dubaskî *zo/nd* iki kanatlılar

dubendik *rz* çift çizgi

dubend *nd/nt* ataşe ~ê **bazirganî ticarî** ataşe ~ê **serbazî** askerî ataşe

dubendî *m* ikilik, anlaşmazlık, ihtilaf * **di navbeyna me de dubendî heye** aramızda ikilik var ~ **derketin** anlaşmazlık çıkmak ~ **kirin nava** (...) nifak sokmak ~ **kirin nava** (tişteki) ayırım yaratmak * **hûn dubendiyê dikin nava me** aramızda ayırım yaratıyorsunuz

dubendîtî *m* ikilik

duber *rd* iki defa yavrulanmış hayvan

dubere *rd* iki taraflı, iki yönlü

duberekî (I) *bnr* dubendî

duberekî (II) *rd* iki yüzlü (iki yüzüde kullanılan kumaş)

duberî *rd* iki defa yavrulanmış hayvan

dubezî *m* iki fırkaya ayrılma

dubir *m* makat

dubira *zo/m* kurlangîç (Hirundo)

dubirang *zo/n* avcı kuş

dubirîne *rd* iki yıldan beri iğdiş olan (teke veya koç)

dublaj *sv/m* dublaj, seslendirme ~ **kirin dublaj** yapmak

dublajker *nd/nt* dublajcı, sözlendirici, seslendirici

dublajkerî *m* dublajcılık, sözlendiricilik, seslendiricilik

dublajkirin *m* dublaj yapma, seslendirme, sözlendirme

dublaj kirin *l/gh* dublaj yapma, seslendirmek, sözlendirme

dublajkirî *rd* dublajlı, dublajı yapılmış olan

duble *m* duble

dubleks *m* dubleks

dublör *sn/nd* dublör, benzer

dublörî *m* dublörlük

dubrak *zo/n* ala doğan

ducan *bnr* ducanî

ducanî *rd* iki canlı, gebe, hamile ~ **bûn hamile** olmak ~ **hiştin** hamile bırakmak ~ **kirin** hamile etmek ~ **man** hamile kalmak

ducanîfî *m* iki canlılık, gebelik, hamilelik

ducar *nd* iki kez, iki kere, tekrar

ducarbûn *m* tekrarlanma

ducar bûn *l/gh* tekrarlanma

ducarî *m* 1. ikileme, duble 2. tekrarlama, tekrerrür

ducarîbûn *m* 1. ikilenme 2. tekrarlanma, tekrerrür etme

ducarî bûn *l/gh* 1. ikilenmek 2. tekrarlanmak, tekrerrür etmek

ducarîkirin *m* 1. ikileme 2. tekrarlama

ducarî kirin *l/gh* 1. ikilemek 2. tekrarlamak

ducarkirî *rd* 1. ikilenmiş 2. mükerrer

ducarkirin *m* tekrarlama

ducar kirin *l/gh* tekrarlamak

ducihî *rd* çatallı (çatal durumunda olan)

ducihîbûn *m* çatallanma

ducihî bûn *l/gh* çatallanmak

ducihîbüyîn *m* çatallanmış

ducoya ziravî *ant/nd* safra kanalı

duçar *rd* maruz, maruz kalmış ~ **hiştin** maruz bırakmak ~î (...) **bûn** -e maruz kalmak ~î **cerdê bûn** baskına uğramak ~î (...) **kirin** (bir şeye) maruz bırakmak ~î (...) **man** (bir şeye) maruz kalmak

duçarbûn *m* 1. rastlama 2. uğrama, mazur bulunma

duçar bûn *l/gh* 1. rastlamak 2. uğramak, maruz bulunmak (veya olmak)

duçarî *m* 1. rastlaşma 2. maruz kalma

duçarkirin *m* 1. rastlatma 2. maruz bırakma, uğratma

duçar kirin *l/gh* 1. rastlatmak 2. maruz bırakmak, uğratmak

dûçarman *m* maruz kalma

dûçar man *l/gh* uğramak, maruz kalmak

duçembilî *rd* ikizli (iki kollu araç)

duçendîkirin *m* katlama (sayısal açıdan katlama)

duçendî kirin *l/gh* katlamak (sayısal açıdan katlamak)

duçerxdar *rd* çift tekerli

duçerxe *m* çift teker, bisiklet

duçerxevan *nd/nt* çift tekerci

duçerxevanî *m* çift tekercilik

duçêq *n* duşak

duçêqîkirin *m* duşaklama

duçêqî kirin *l/gh* duşaklamak

duçîq *rd* çatal (ucu iki kolla ayrılmış ağaç dalı)

duçîqlî *rd* çatallı (çatal durumunda olan)

duçiqulîbûn *m* çatallanma

duçiqulî bûn *l/gh* çatallanmak

duçiqulibûyîn *m* çatallanmış

dudank *m* su tulumu
dudeng *rz/m* iki ünlü, diftong
dudengî *mzk/m* duet, duo
dudev *rd* 1. iki yüzlü, riyakâr 2. çatal ağızlı, i-ki ağızlı (kesici aletler için)
dudevî *m* iki yüzlülük, riyakârlık
dudevok *m* kazma
dudik *m* düdük
dudil *rd* duruksun, ikircikli, tereddütlü
dudilî *m* ikircik, teredüt, duraksamalı
dudilîbûn *m* ikirciklenme, tereddüt etme, duraksama, kararsız olma
dudilî bûn *l/gh* ikirciklenmek, tereddüt etmek, duraksamak, kararsız olmak
dudulîkirin *m* ikircilik yapma, teredüt etme
dudulî kirin *l/gh* ikircilik yapmak, teredüt etmek
dudo *n* 1. iki (II, 2) 2. *rd* iki (birden bir artık) ~ **bûn yek ê din bû çêlek** birlikten güç doğar, bir elin nesi var iki elin sesi var ~ ~ ikişer ikişer ~ ~ **ketin rêzê** ikişer olmak ~ **û nfv** iki buçuk ~ **û yek** iki bir (oyunda zarlardan birinin bir ötekini iki gelmesi)
dudokirin *m* ikileme (ikiye çıkarma)
dudo kirin *l/gh* ikilemek (ikiye çıkarmak)
dudoyîbûn *m* ikileşme
dudoyî bûn *l/gh* ikileşmek
duduyane *m* ikilik
duelo *m* düello ~ **kirin düello** yapmak
dueloker *n* düellocu
duzman *bnr* duzman
dufazî *fiz/rd* iki fazlı
dugah *mzk/m* düğah
dugan *bnr* ducanî
dugane *rd* iki canlı
duganekî *m* ruh göçü, reaktasyon
duganî *rd* iki canlı, hamile ~ **bûn** hamile olmak ~ **hiştin** hamile bırakmak ~ **kirin** hamile etmek ~ man hamile kalmak
duganîti *m* iki canlılık, hamilelik
dugîsnî *m* ikileme, aktarma (tarlayı iki kez sürme)
dugîsnîkirin *m* ikileme, aktarma (sürülmemiş tarlayı iki kez sürme)
dugîsnî kirin *l/gh* aktarmak, ikilemek (sürülmemiş tarlayı iki kez sürmek)
dugîsn kirin *bnr* dugîsnî kirin
duguh *m* dirgen (iki dişli dirgen)
dugulî *rd* çatal (ucu iki kolla ayrılmış ağaç dalı) ~ **yê darê** çatal (ağaçın ayrılma yeri)
dugur (I) *n* ince bulgur
dugur (II) *rd* tok, tokuz (sık ve kalın dokunmuş kuнаş)
dugurd *n* iki katlı iplik
dugû *bnr* duguh
duh *nd* 1. dün * **ez duh raneketim** dün uyuyamadım 2. *h* dün (bugünden bir önceki günde)
duha *h* gündüzleyin

duhal *bnr* duhalî
duhalî *rd* iki canlı, gebe, hamile
duhalîti *m* gebelik, hamilelik
duhanî *m* ikilik (ikisi bir arada, iki taneden oluşmuş veya iki tane alabilen) * **cezweyê duhanî** ikilik cezve
duhevsan *mat/rd* ikiz kenar
duhêk *mzk/m* ikilik (birlik notanın ikide biri uzunluğunda nota)
duhêl (I) *m* sırim ~ ~ sırim sırim * **duhêl duhêl, werîs werîs, heçî heçî, top top** sırim sırim, ip ip, çengel çengel, topluca topluca, diyerek bir ağızdan bağırان çocuklar havadan uçan kuş sürülerine komut verir tempo tutarlar
duhêl (II) *nd* düvel (devletin çoğulu)
duhêl (III) *m* iki yön
duhêlî *rd* 1. iki yönlü 2. ikili (iki taraf arasında yapılmış olan) * **peymana duhêlî** ikili anlaşma
duhî *rd* dünkü
duhîn *rd* dünkü
duhn *n* yağ, katı yağ
duhnê rwîn *nd* sıvı yağ
duhûl *m* davul
duhûlok *m* küçük davul
duj *m* kirli çamaşır
dujang *m* hastalık belirtisi
dujiyanî *biy/rd* iki yaşayışlı
dujiyîni *bnr* dujiyanî
dujîn (I) *rd* kirli, kirlenmiş
dujîn *m* küfür
dujn *nd* -den başka, -den hariç, gayri * **dujnê te bila kes neyê** senden başka kimse gelmesin
dujna *bnr* dujn
duk *n* dük
dukak *n* tahıl
dukan *m* 1. dükkân 2. dükkân (çalışılan yer) 3. dükkân, salon * **dukana berberiyê** berber salonu ~ **a hêsinahîfiroşiyê** manav
dukana caman *nd* cam evi
dukana cîlan *nd* giyim evi
dukesî *rd* ikili (iki kişiden oluşmuş topluluk)
dukîte *rd/rz* iki heceli
dukîti *m* düklük
dulane *rd* 1. iki yönlü 2. çift yönlü
dulayenî *h* iki yönlüce
dulêr *n* yar, uçurum
dulêvî *rd/rz* iki dudaksî ~ **ya domdar a nerm** *rz* sürekli ötümlü çift dudaksîl
dulge (I) *m* kaside
dulge (II) *zoh* kırkayak (Julus terrestris)
dulger *nd/ht* doğramacı
dulgerî *m* doğramacılık
dulibî *rd* ikili, ikilik (iki taneden, iki parçadan oluşan)
duling *m* halay türü
dulkê teşiyê *nd* iç sapı
dumahî *m* 1. son 2. sonuç

dumahîk *m* 1. son 2. sonuç
dumahîk pê anîn *l/bw* sonuçlandırmak
dumaneyî *rd* 1. iki anlamlı, ikircil 2. çatal (iki anlamlı, iki türlü anlaşılabilir) * **gotina dumaneyî** çatal söz
dumarekol *zo/m* akrep (Scorpio)
dumayî *m* 1. son 2. sonuç
dumbe *rd* şişman, göbekli kimse
dumend *rd* 1. ikili (iki parçadan oluşan, kendinde herhangi bir şeyden iki tane olan) * **prîza dumend** ikili priz 2. ikili (iskambil, domino gibi oyunlarda iki işareti bulunan kâğıt veya pul)
dumeqes *zo/m* 1, 2 cm boyunda kırmızısını kahverengi, kuyruk kısmı çengelli (kısaçıklı) çok ayaklı bir böcek
dumik *m* gaga
dumilî *rd* ikizli (iki kollu araç)
dumo *n* boz olan köpeklerle verilen adı
dumor *rd* uğursuz
dumorî *m* uğursuzluk
dumustewî *mat/rd* iki düzlemli
dumuzî *m* Kürtlerde bir ritüel oyun
dun *n* soy, zürriyet
dunay *bnr* doney
dundan *m* soy, döl, nesil
dunde *n* 1. soy, döl, nesil, zürriyet * **dundeyê mîr lê rabû** beyin soyu kurudu 2. soy sop, zürriyet, oğul * **malbateke bêdunde** zürriyetsiz bir aile ~**yê kor** körocağ
duneçel *rd* iki çatallı
duney *mzk/n* çift kamışlı: üflemeli bir çalgı
dunik *m* tınak işareti (imla kurallarında) * **kirin nav dunikê** tınak içine almak
dunikul *rd* 1. iki gagalı 2. iki çatallı
dunîr *rd* iki yıl sabana koşulmuş öküz
duo *mzk/nd* duo, düet
dupatkirin *m* vurgulama
dupat kirin *l/gh* vurgulamak
dupatkirî *rd* vurgulanmış
duperikî *zo/nd* çift kanatlılar
duperî *zo/nd* iki kanatlılar
dupê *rd* 1. iki ayaklı 2. mec insan
dupêçik *bnr* düpişk
du pênc *n* dübeş (tavla oyununda)
dupîvaneyî *rd* çifte standart
dupûçk *bnr* düpişk
duqaçilî *bot/nd* iki çenetli
duqalîkî *bot/nd* iki çenetli
duqane *rd* iki kanatlı (kapı, pencere vb. şeyler için)
duqaşilî *bot/nd* iki çenetli
duqat *rd* 1. iki kat 2. iki katlı, dubleks
duqolî *m* duo, düet, ikili ~ **strîn** karşılıklı çı-ğırmaq (veya türkü söylemek)
duqor *rd* iki sıralı, iki dizili
duqor kirin *l/gh* tekrarlamak
duqurt *rd* çatalı ağaç
dur *m* (r kalın okunur) inci

durandin *l/gh* kaybetmek (oyunda)
durandî *rd* kaybetmiş (oyunda)
durc *m* inci veya mücevher kutusu
durd *m* 1. tortu, süzüntü, telve 2. **kîm** çökel, çökelti
durdane *n* durdane, inci tanesi
durdgirtin *m* tortulaşma
durd girtin *l/gh* tortulaşmak
durdî *m* tortu, çökelti
dureh *rd* 1. melez 2. melez (değişik bir bitki-den üremiş)
durehbûn *m* melezlik, kırıklık, melez olma
durehî *rd* melez, kurma, kırık, azman * **hespeki durehî** **yê** erab arap kuması bir at * **tejiya durehî** kırık tazi
durehbûn *m* inelezleşme
durehî bûn *l/gh* melezleşmek
durehîti *m* melezlik, kırıklık
durexî *m* kutup (birbiriyle karşıt olan şeylerden her biri)
durf *bnr* dirûv
durêyî *rd* 1. iki yollu 2. çatal, çatalı (iki anlamlı, iki türlü anlaşılabilir) * **gotina durêyî** çatal (veya çatalı) söz
durfiroş *nd/nt* inci satıcısı
durge *erd/m* ada
durgeh *bnr* durge
durgeyî *rd* adalı
durhî *m* hayvan damgası
durif (I) *bnr* dirûv
durif (II) *m* damga (hayvan damgası)
durifkirin *m* damgalama, hayvan damgalama
durif kirin *l/gh* damgalamak, hayvan damgalamak
durist *nd/nt* 1. dürüst (doğru, sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan) 2. *rd* dürüst, doğru (yasa, yöntem ve ahlâka bağlı) 3. doğru (akla, mantığa uygun) 4. doğru (gerçeğe ve kurallara uygun) ~ **bûn** dürüst olmak
duristayî *m* dürüstlük
duristbûn *m* 1. oluşma 2. düzeline
durist bûn *l/gh* 1. oluşmak 2. düzelmek
duristbûyîn *m* 1. oluş, oluşma 2. düzeliş
duristî *m* 1. dürüstlük 2. doğruluk
duristker *nd/nt* 1. yapımcı, imalâtçı 2. düzeltici, düzeltmen
duristkerî *m* 1. yapımcılık, imalâtçılık 2. düzelticilik, düzeltmenlik
duristkirin *m* 1. yapma, oluşturma 2. imal etme 3. düzeltme (doğrulama) 4. ayarlama (bir aygıtı belli bir iş yapabilecek duruma getirme) 5. *mzk* düzenleme, arajman
durist kirin *l/gh* 1. yapmak, oluşturmamak 2. imal etmek 3. düzeltmek (doğrulamak) * **saetê li gorî radyoyê durist bike** saati radyoya göre ayarla 4. ayarlamak (bir aygıtı belli bir iş yapabilecek duruma getirmek) * **makîne terîbîbû, durist kir** makine bozuktan ayarladı 5. *mzk* düzenleme yapmak, araje yapmak

durişt *rd* edepsiz
duriyan *m* kavşak, yol kavşağı, yol ayrımı, yol çatı
durişqe *m* at arabası
durnas *nd/nt* inci sarafı, inci uzmanı * **durê bide durnasan** işi ehline bırak
durnasî *m* inci uzmanlığı
durne *m* yayıkta oluşan delik
durû *rd* iki yüzlü, riyakâr
durûfî *m* iki yüzlülük, riya
durûyî *m* iki yüzlülük, riyakârlı
duryan *bnr* duriyan
durzile *bot/m* ısırgan (Urtica)
Durzî *nd* 1. Dürzi 2. dürzü (ağır bir hakaret sözü)
dusale *rd* iki yaşında
dusaq *rd* 1. kötürüm, özürlü, harekette güçlük çeken 2. naçar, yoksul
dusax *m* zindan
duser *nd* bire karşı iki takası
duserî *rd* iki başlı
dustan *bnr* dîstan (I)
dustandardî *m* çifte standart
duşaxe *bj/m* difteri, kuş palazı
duşaxeyî *rd* difterili
duşem *m* pazartesi
duşeq *n* duşak
duşeqî *rd* 1. çatal (ikiye ayrılan yol) * **riya duşeqî** çatal yol 2. çatallı (çatal durumunda olan)
duşeqîbûn *m* çatalanma
duşeqî bûn *l/gh* çatalanmak
duşeqîbûyîn *m* çatalanma
duşerkî *m* düello ~ **kirin** düello yapmak
duşerkîbaz *nd/nt* düelocu
duşes *m* düşes
duşesî *m* düşeslik
du şes *n* düşes (tavla oyununda)
duşeweyî *kim/rd* iki şekilli
duşikandin *m* dürtme
duşikandin *l/gh* dürtmek
duşikîn *m* dürtülme
duşikîn *l/gh* dürtülmek
duşîze *m* bakire kız
duşk *m* seki
duşnam *m* küfür
duşvan *rd* kötücül (hastalık)
duta (I) *rd* güçlü, dayanıklı
duta (II) *rd* dubleks ev, ikikatlı
dutakî *rz/m* diftong
dutar *mzk/m* yaylı bir müzik aleti
dutas *mzk/m* vurmali bir müzik aleti
dutayî *m* dubleks
dutebeq *rd* iki katlı (ev)
dutepl *bnr* duteple
duteple *mzk/m* çifte nağra
duteplî *bnr* duteple
duterimî *mat/rd* iki terimli
duteşeyî *kim/rd* iki şekilli

dutêgînî *mat/rd* iki terimli
dutîlî *m* iki parmaklık ölçü birimi
duwane *rd* ikili, çift, duble ~ **tiya pêhesiyê** duyum ikiliği
duwanetî *m* ikilik, dualite
duwaneyî *nd/rd* ikici, düalist
duwaneyîfî *m* ikicilik, düalizm
duwanî *m* ikilik (ikisi bir arada, iki taneden oluşmuş veya iki tane alabilen) * **cezweyê**
duwanî ikilik cezve
duwaroj *m* gelecek, ati
duwateyî *rd* iki anlamlı, ikircil
duwatî *m* dualite
duwazdeh *bnr* dozdeh
duwerêz *rd* dizi dizi
duwêl (I) *m* sıırım deriden ip
duwêl (II) *m* düvel
duwêt *m* divit
duxeskan *bj/m* loğusa, loğusalı kadın
duxeskanî *m* loğusalık
duxeskanîfî *m* loğusalık (loğusa olma durumu)
duxis *m* kıskanma
duxisandin *m* kıskandıрма
duxisandin *l/gh* kıskandırmak
duxisîn *m* kıskanma
duxisîn *l/gh* kıskanmak
duxm *rd* kötü kalpli, bedniyaz
duxt *m* kız (kız oğlan kız, ergen, bakire)
duxter *bnr* duxt
duyatî *m* 1. ikilik (iki değişik kullanımı veya uygulaması olma durumu) 2. dualite, ikilik
duyem *rd* 1. ikinci (iki sayısının sıra sıfatı) 2. ikinci (sırada önem bakımından birinciden sonra gelen) 3. *nd* ikinci (birinciden sonra gelen nesne veya kimse)
duyemîn *rd* 1. ikinci (iki sayısının sıra sıfatı) 2. ikinci (sırada önem bakımından birinciden sonra gelen) 3. *nd* ikinci (birinciden sonra gelen nesne veya kimse) ~ **hatîn** ikinci gelmek
duyemînî *rd* tali
duyemîntî *m* ikincilik
duyemîfî *m* ikincilik
duyîndeh *rd/lh* doğustan
duyîfî *m* ikilik (iki değişik kullanımı veya uygulaması olma durumu)
duzbat *m* penaltı ~ **avêj** penaltı kullanan
duzele *mzk/m* çift kamışlı üflemlî bir müzik aleti
duzele *bnr* çûzele
duziman *nd* 1. iki dil 2. *nd/nt* iki yüzlü, kovcu
duzimanî *rd* 1. iki dilli 2. iki yüzlü, kovcu
duzimanîfî *m* 1. iki dillilik 2. iki yüzlülük
duzimanîfî *bnr* duzimanî
duzîn *rd* 1. iki yaşında at 2. iki yıldan beri yük altına alınmış at
duzîne *m* düzine
duzînfî *rd* iki yaşında at
dû (I) *n* duman (bir maddenin yanmasıyla çı-

kan kara veya esmer renkli gaz) * **bêhna dû ji te tê** duman kokuyorsun ~ **berdan ser xwe** tûttûrmek ~ **di kuleka (yekî) de çûn** bacası tûtmek, ocağı tûtmek ~ **di kuleka (wî) de hilnekişe!** soyu kurusun! ~ **di kuleka (yekî) de hilnekişin** soyu kurumak ~ **di kuleka (yekî) de naçe** od yok ocak yok ~ **di kuleka wî de neçe û sotik vê nexê** ocağı sünsün, soyu kurusun ~ **di kuleka (yekî) de neçûn** bacası tûtmez olmak ~ **di kuleka (yekî) de neçûn û sotik vênexistin** soyu kurumak, ocağı sünmek ~ **di kuleka min re biçe bes e** bacam tûtsün yeter ~ **jê berdan (an jî derxistin)** tûttûrmek ~ **ji kuleka (yekî) kişîn** bacası tûtmek ~ **ji kuleka (yekî) nekişîn** bacası tûtmez olmak ~ **ji serî qiloz bûn** kafasının taşı atmak ~ **kişandin** tütün içmek ~ **kişandin hundirê xwe** duman almak ~ **tê re çûn** duman tûtmek ~ **yê ker** kokusu olan, kendisi pek sezilmeyen sinsi duman

dû (II) nd/rd art, peş, arka ~ **li dû caran heye** bazen insan aynı şeye tekrar gereksinim duyar (**li**) ~ **mele çûn 1)** imama uymak 2) ka-met etmek

dû (III) bnr deyn û dû

dûajo nd/hnt 1. takip edici 2. *n* çoban yamağı 3. *rd* artçı (geçmiş bir sanat veya edebiyat çığı-rını sürdüren sanatçı, hareket)

dûajotî m 1. takip edicilik 2. çoban yamaklığı

dûçar bnr duçar

dûçik m 1. kuyruk (göz kuyruğı) 2. biy kam-çı 3. *rd* çekik (göz) ~ **a çav göz kuyruğı ~ a milê cilan** kol bağı

dûde m is

dûdeman m 1. arta kalma 2. geri kalma, arka-da kalma

dûde man l/gh 1. arta kalmak 2. geri kalmak, arkada kalmak

dûdemayî rd 1. arta kalan 2. geri kalmış, arka-da kalmış olan

dûderxistin m 1. duman çıkarma 2. tûtmek

dû derxistin l/gh 1. duman çıkarmak 2. tûtmek * **vapûreke ku dû derdixist** dumanı tüten bir vapur

dûdik m 1. düdük 2. çift kamışlı üflemleri bir çalgı

dûdirêjk rd/h uzun uzadıya

dûga bot/m tüylü dalak otu (Teucrium pollium)

dûgel m dewlet

dûgirtin m dumanlanma

dû girtin l/gh dumanlanmak

dûgirtî rd 1. dumanlı, duman kaplamış olan 2. isli

dûhatî kirin l/gh eşlik etmek (bir solist, bir çal-gı veya orkestra ile birlikte müzik icra etmek)

dûhêl m sırim

dûhn bnr don

dûkel m 1. buhar, istim, isliin 2. duman

dûkelane h buharca

dûkelbûn m buhar olma

dûkel bûn l/gh buhar olmak

dûkelf rd buharlı (buharla çalışan) * **keştiya dûkeli** buharlı gemi

dûkelîbûn m buharlaşma

dûkelf bûn l/gh buharlaşmak

dûkelîkirin m buharlaştırma

dûkelf kirin l/gh buharlaştırmak

dûkêş m baca

dûkêş m 1. baca 2. tûtsü gözû

dûkirin m tûtmek

dû kirin l/gh tûtmek * **soba dû dike** soba tütüyor

dûl (I) bnr dol (I)

dûl (II) m sırim

dûlêr erd/h uçurum

dûlge wj/m kaside

dûlik (I) m ekmek açma aracı

dûlik (II) m asma sülüğü

dûlik (III) m 1. sırim 2. çarık bağı

dûlik (IV) m kuyudan su çekme kovası (deri-den)

dûm (I) bnr dom

dûm (II) n kuyruk

Dûma m Duma (Rus parlamentosu)

dûmaç m bir karasaban elemanı

dûmahî bnr domahî

dûmahîk bnr domahîk

dûman m 1. duman (havalanan tozların veya sisin oluşturduğu bulanıklık) 2. tozuntu 3. bulut (herhangi bir şeyden oluşan yoğun yığın) 4. bj katarakt ~ **girtin** duman almak * **serê çiya dûman girtiye** dağ başını duman almış ~ **ji nav serê (yekî) çûn** tepesinin taşı atmak ~ **ji serê (yekî) çûn (an jî rabûn)** ka-nı başına çıkmak (veya sıçramak veya toplamak) ~ **a (wan) rakirin** duman etmek (yen-mek)

dûmandin bnr domandin

dûmangirtin m 1. dumanlanma 2. pamuklan-ma (toz için)

dûman girtin l/gh 1. dumanlanmak 2. pamuk-lanmak (toz için) * **der û dor tev dûman girtiye** yerler pamuklandı

dûmangirtî rd dumanlı, duman kaplamış olan

dûmanrakirin m tozutmak

dûman rakirin l/gh tozutmak

dûmat bnr domat

dûmayî bnr domayî

dûmayîk bnr domahîk

dûmdar rd kuyruklu

dûmen m dümen ~ **ba dan** dümen kırmak

dûmendar rd dümenli

dûmenvan nd/hnt dümenci

dûmenvanî m dümencilik

dûmeqesk zo/m kırlangıç (Hirundo)

dûn rd kıvrıkcık (küçük küçük kıvrımları olan)

dûne m koyunun kış yatağı

dûnê m kar üzerinde küçük baş hayvanlara yem verilme

dûng *n* koyun türünde geniş ve yayvan kuyruk
dûnîvker *mat/m* açt ortayı
dûpale *n* artçı orakçı
dûpaş bnr düpaşk
dûpaşk *rz/m* sonek
Dûpişk *ast/nd* 1. Akrep 2. güneyde hür yıldız
dûpişk *zo/m* akrep (Scorpio)
dûpişkî *rd* akrep gibi
dûr *rd* 1. uzak, irak 2. uzak (arada çok zaman bulunan) * **di ayendeyeke dûr de** uzak bir gelecekte 3. uzak (eli, gücü veya hükmü yetişmez) * **ew ji van karan gelek dûr e** böyle işlerden pek uzaktır 4. *nd* uzak (uzak yer) * **pir dûr meçe** fazla uzaklara gitme 5. *h* uz (daha çok masallarda uzak anlamında kullanılır) ~ **be binûr be ne** kadar uzakta ise o kadar sevilirsin ~ **binûr ne** kadar uzakta ise o kadar sevilirsin ~ **gerîn nêzik dîtîn** gökte ararken yerde bulmak ~ **ji van deran 1)** burdan uzak dursun 2) Allah kimseye göstermesin ~ **û dirêj** uzun uzadıya, enine boyuna * **dûr û dirêj ji meseleyê axiftin** meseleyi enine boyuna konuştular ~ **û nêzik er ya** da geç ~ **î avacihan** be evlerden irak (veya uzak), dostlar başından irak! ~ **î avê xwe hildan** suyu (veya çayı) görmeden paçaları sıvamak * **ev çi ye, tu dûrî avê yî te xwe hildaye** bu ne suyu görmeden paçaları sıvamışsın? ~ **î çavan dûrî dilan** gözden irak olan gönülden de irak olur ~ **î daweya guneh kurê we ye, destê we ji we re** eti senin kemiği benim ~ **î hizûra hazir** sözüm yabana (veya sözüm meclisten dışarı) ~ **î malan** be evlerden irak (veya uzak) ~ **î ruhan** be Allah göstermesin ~ **î ruhê (yekî) be** üzerinize afiyet (veya sağlık) ~ **î (tişteki) sekinîn** (bir şeyden veya kimseden) uzak durmak * **hinekî dûrî mala keçika ku dixwestin birevînin, rawestiyan** kaçırmak istedikleri kızın evinden biraz uzakta durdular ~ **î we be** üzerimize afiyet (veya sağlık)
dûrahî *m* uzaklık
dûrakî *fiz/mat* iraksak * **merceka dûrakî** iraksak mercek
dûrande *nd/m* uzaklaştırılmış, sürgün edilmiş olan
dûrandegeh *m* sürgün yeri
dûrandin *m* 1. uzaklaştırma 2. uzaklaştırma, sürgün etme
dûrandin *l/gh* 1. uzaklaştırmak 2. uzaklaştırmak, sürgün etmek
dûrandî *rd* uzaklaştırılmış, sürgün edilmiş olan
dûrang *m* menzil
dûratî *m* uzaklık
dûravêj uzak menzilli silah * **topê dûravêj** * çekên dûravêj
dûrayî *m* 1. uzaklık 2. mat uzaklık, mesafe
dûrbîn *fiz/m* 1. dürbün, bakaç, irakgörür 2. *rd* ileri görüşlü, uzakgörüşlü, uzgören, uzgörür

dûrbîna esman *nd* teleskop
dûrbînî *m* ileri görüşlülük, uzak görüşlülük
dûrbînok *fiz/m* dürbün
dûrdîtin *m* iraksınma
dûr dîtîn *l/gh* iraksınmak
dûrdîtî *rd* uzak görüşlü
dûrdîtok *m* dürbün
dû re *h* 1. sonra, sonradan, bilâhare 2. nihayet
dûrebîn *fiz/m* 1. dürbün, bakaç, irakgörür 2. ileri görüşlü, uzak görüşlü
dûrebîn uzak görüşlü kimse
dûrebînî *m* uzak görüşlülük
dûredest *rd* 1. elin uzanabileceği kadar 2. irak, uzak, erişilmesi güç
dûredûr *h* 1. uzaktan uzağa 2. uzun uzadıya
dûredûre *bnr* dûredûr
dûrek *m* mesafe
dûrendiş *rd* uzak görüşlü, uzgören, uzgörür
dûrendişî *m* uzak görüşlülük
dûreperêz *m* çekince, ihtiraz ~ (an *ji ihtiraz*) nîşan dan çekince koymak
dûreragihan *m* telekomünikasyon
dûresaz *m* uzaktan kumanda
dûrexism *n* uzak akraba
dûrgen *m* dirgen
dûrge (I) *erd/m* ada
dûrge (II) *m* üç ya da dört ekmek anlamında kullanılan bir kelime
dûrger *rd* 1. uzak menzilli 2. uzak diyarları gezen seyyah
dûrhestdar *rd* telepatik
dûrhestdarî *m* telepati
dûrik (I) bir işin bitim zamanı ~ **dûr e** bitmesine daha çok zaman var ~ **a (wê) dûr e 1)** (bir şeyin) bitmesine daha çok zaman olmak 2) alt yanı çıkmaz sokak (sonu gelmeyen, sonuç alınmayan işler için söylenir)
dûrik *m* 1. mani (heceli, kafiyeli halk şiiri) 2. hareketli şarkı, türkü türü
dûrikî *bnr* dūrik
dūring *m* 1. açıklık, aralık, mesafe * **di nav her du maseyan de metreyek dūring heye** iki masa arasında bir metre aralık var 2. açıklık, mesafe (dürbün, fotoğraf makinesi vb. için)
dūrî *m* 1. uzaklık 2. b. hâşâ (dince aykırı görülen bir ihtimalden söz edilirken, veya zorunlu olarak veya saygıdan ötürü kullanılır) * **dūrî, li cihê ku Xwedê yek bûya, ku dudo bûya...** hâşâ, Allah bir olacağı yerde iki olsaydı ~ **civatê** (an *ji cemaeta hazir*) hâşâ huzurdan (veya huzurunuzdan)
dūrî aqıl *rd* akıl dışı
dūrî aqılan *rd* akıl dışı
dūrî hev dîtîn *l/bw* iraksamak
dūrîdest *rd* uzak, irak, ulaşılmaz, erişilmez
dūrîne *m* erim, menzil
dūrîtî *m* 1. uzaklık 2. mec hicran
dūrîtî *m* uzaklık

dûrketin *m* ırama, uzak düşme
dûr ketin *l/gh* ıramak, uzak düşmek
dûrketî *rd* uzak düşmüş olan
dûrkinin *m* uzaklaştırma
dûr kirin *l/gh* uzaklaştırmak
dûrkiirî *rd* uzaklaştırılmış olan
dûrme (I) *m* doğranmamış hayvan etinin güneşte kurutulması
dûrme (II) *rd* etli butlu
dûrnas *rd* uzak görüşlü
dûrnasi *m* uzak görüşlülük
dûrnebîn *bj/nd* 1. miyop 2. miyop (gözleri böyle olan kimse)
dûrnebînî *m* miyopluk
dûrnêr *rd* 1. uzağa bakan 2. mec hasret çeken
dûrovî *bot/m* bir üzüm türü
dûrpîv *m* teleinetre
dûrûvî *bot/h* bir ot türü
dûrvelat *rd* 1. siladan uzak 2. ülkeden uzak olan, uzaklaştırılmış olan
dûrvelat kirin *l/gh* siladan uzaklaştırmak
dûrwênegiriya birûskî *nd* telefotografi
dûrwênegirî *m* telefoto
dûrxistin *m* uzaklaştırma
dûr xistin *l/gh* uzaklaştırmak
dûrxistî *rd* uzaklaştırılmış olan
dûsaq *bnr* dusaq
dûstan *m* üç gözlü portatif ocak
dûş *m* 1. doğrultu 2. hiza 3. art, peş * **li dûş** **min** were arımdan gel, peşime gel
dûşdar *nd/rd* yandaş, taraftar ~ê (yekî) **bûn** (birine) yandaş olmak
dûşdarî *m* yandaşlık
dûşelk *m* alehte konuşma, karalama (bi) ~ **li dû** (yekî) **bûn** alehte konuşmalar yapmak
dûşirî *m* zincir (art arda gelen şeylerin oluşturduğu dizi) * **dûşirîta mêşinan** koyunlar dizisi ~ **bûn** 1) art arda dizilmek 2) art arda gitmek
dûşî *m* kız evlendikten sonra yakın çevresine dağıtılan hediyeler
dûşîze *rd* bakire, kız oğlan kız
dûşîzeyî *m* bakirelik
dûşk *m* üzerine kap gelecek, kazan vb. koymak için yüksekte yapılan yer
dûşk *bnr* dişk
dû tê re çûn *l/bw* duman tütmek
dûtin *m* sıvama (sıva ile kaplama)
dûtin *l/gh* sıvamak (sıva ile kaplamak)
dûtî *rd* sıvalı, sıvanmış olan
dûv *n* 1. kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) 2. kuyruk (koyunun bazı türlerinde eritilerek yağı alınan bir uzantısı) 3. *nd* art, peş, arka, art ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **kirin qameçî** sıvısmak ~ **rep kirin** 1) kuyruğu dikmek 2) sışmak 3) argo nalları dikmek ~ê **hev in** (şaka yolu ile, sürekli beraber olan ve birbirinden ayrılmay-

yan kimseler için söylenir) ~ê **mişk bi arvan nabe fare** (veya sıçan) üçşe başı yarılır ~ê **mişk li mala (yekî) bi ard nebûn** -de fare (veya sıçan) düşse başı yarılır ~ê (an ji **qemça**) **wan di bin piyê hev de bûn argo** (birbirinin) sırnı (veya kirlî çamaşırını) bilmek ~ê **xwe dan ser milê xwe** 1) kuyruğu dikmek (hayvan koşturmayı başlamak) 2) kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) ~ê **xwe kirin gurz** kuyruğunu dikmek ~ê **xwe kirin nav lingên** (an ji **piyên**) **xwe** kuyruğunu kısmak ~ê **xwe neke bin piyê (yekî)** 1) açtırma kutuyu, söyletme kötüyü 2) **argo** (birine) gebe kalma
dûvçik *m* kuyruk (göz kuyruğu) ~ **çêkirin** kuyruk çekmek * **Zehra di dest de kil, li çavê xwe dûvçik çêdikir** Zehra elinde sürme, gözlerine kuyruk çekiyordu
dûvda *rd* ardışık
dûvdirêj *rd* 1. uzun kuyruklu 2. *h* uzun (ayrıntılı), uzunca, uzun uzadıya, enine boyuna * **dûvdirêj ji meseleyê axiftin** meseleyi enine boyuna konuştular
dûvdirêjbûn *m* 1. kuyruk olma, zincirleme (art arda, peş peşe gelme) 2. yol uzama
dûvdirêj bûn *l/gh* 1. kuyruk olmak, zincirlemek (art arda, peş peşe gelmek) 2. yol uzamak
dûvdirêjî *m* 1. derinlik (özüne inerek ayrıntılarıyla kavrama gücü) * **divê ku mirov bûyerê bi dûvdirêjî hîn bibe** olayı derinliğine öğrenmek lazım 2. *rd/h* etrafı
dûvdirêjkirin *m* katarlama (arka arkaya dizme)
dûvdirêj kirin *l/gh* katarlamak (arka arkaya dizmek)
dûvelan *bnr* dûvelang
dûvelang *rd/nd* peyk, uydu, kuyrukçu (bir şeye veya başkasına bağlı olan) * **divê ku hûn nermend ne dûvelangê tu kesî be sanatçî** hiç kimsenin kuyrukçusu olmamalıdır
dûvelangbûn *m* uydulaşma
dûvelang bûn *l/gh* uydulaşmak
dûvelangî *m* peyklik, uyduluk, kuyrukçuluk (bağımlılık)
dûvelangîbûn *m* uydulaşma
dûvelangî bûn *l/gh* uydulaşmak
dûvhêj *nd* kuyruk salayan
dûvhêjî *m* kuyruk salama
dûvhêjî kirin *l/gh* kuyruk salamak
dûvhesp *bot/h* at kuyruğu
dûvik *n* 1. kuyruk, kuyrukçuk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) 2. mec kuyruk (bazı şeylerde kuyruğa benzeyen uzantı veya baş tarafın aksi yönünde kalan bölümü) 3. mec kuyruk, gölge (birinin arkasına takılıp ayrılmayan kimse) 4. mec uydu (bir şeye bağlı olan) 5. kuyruk (başın arkasına toplanmış saç demeti) 6. kuyruk

(bir harfın bitiş çizgisine yakın yerde birden bir dönüş yapan çizgi ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ê (**yekî**) **bernedan** ardını bırakmamak ~ê **derewan kurt e** yalancının mu mu yatıya kadar yanar ~ê **xwe kirin nav piyên** (an jî **lingên**) xwe kuyruğunu kısmak **dûvika qemçûrê** *nd* ağa, köylünün davarını tahsildardan saklama karşılığında köylüden aldığı pay

dûvikî *m/mec* uyduluk

dûvk bnr dûv

dûvkin *rd* kısa kuyruklu

dûvkişandî *rd* kuyruk kılları çekilmiş olan

dûvkurt *rd* kısa kuyruklu

dûvlan bnr dûvelang

dûvlerzîn *zo/m* kuyruksallayan, yont kuşu (Motacilla)

dûvlêçik bnr şûrik

dûvmeqesk *zo/m* kırlangıç (Hirundo)

dûvmesas *zo/m* yarasa (Vespertilio)

dûvpişt bnr dûpişk

dûvqot *rd* kesik kuyruklu, kısa kuyruklu

dûvqut *rd* kesik kuyruklu * **roviyê dûvqut** kesik kuyruklu tilki

dûvrepk *zo/m* kuyruksallayan (Motacilla)

dûvrovî *bot/nd* bir üzüm türü

dûvsing *zo* bir çekirge türü

dûvstêrk *nd* kuyruklu yıldız

dûvteşî *zo/m* kız böceği

dûvteşik *zo/m* kurbağa yavrusu

dûwaroj *m* 1. yarın öbür gün 2. gelecek

dûwêl *m* sıırım

dûx *m* merdane, oklava

dûxan *m* duman, koyu ateş dumanı

dûxangirtin *m* dumanlanma

dûxan girtin */gh* dumanlanmak

dûxangirtî *rd* dumanlı, duman kaplamış olan

dûxin *bnr* doxin

dûy *n* duy

dûyprîz *m* duy priz

dûz *rd* 1. düz (yatay durumda olan, eğik olmayan) 2. düz, doğru (kıvrımlı olmayan, bir u-cundan öbür ucuna kadar değişmeyen) * **riya rast** doğru yol 3. düz (yayvan, altı derin olmayan) 4. düz (kırırcık veya dalgalı olmayan saç) 5. düz (çizgisiz, desensiz ve tek renkli) 6. düz (engebesiz olan yer) 7. gergin

(cilt için, buruşuğu ve kırışığı olmayan)

dûzaheng *rd* monoton

dûzahengî *m* monotonluk

dûzan (I) *m* düzen

dûzan (II) *m* ustura, yülgü ~ **li qayîşê xistin** (usturayı) kayışa çekmek ~a **hicamkirinê** hacamat baltası

dûzbûn *m* 1. düzelme, düzlenme, düzleşme 2. yatma (düz bir duruma gelme)

dûz bûn */ngh* 1. düzelmek, düzlenmek, düzleşmek * **piştî ku qumaş hate ûtîkirin dûz bû** kumaş ütülenince düzleşti 2. yatmak (düz bir duruma gelmek) * **piştî ku porê xwe şe kir hîna dûz bû** saçını taradıktan sonra yattı

dûzbûnî *m* düzlük

dûzbûyîn *m* 1. düzelme, düzlenme, düzleşme 2. yatma (düz bir duruma gelme)

dûzdan *m* sacayağı, sacayak

dûzekî *rd* düzce

dûzerk *rd* sarı ve yassı yüzlü kimse

dûzerkî *rd* ateş dumanından sararmış olan

dûzerkîbûn *m* islenme, ateş dumanından dolayı sararmak

dûzerkî bûn */ngh* islenmek, ateş dumanından dolayı sararmak

dûzerkîkirin *m* isletme, ateş dumanıyla sarartma

dûzerkî kirin */gh* isletmek, ateş dumanıyla sarartmak

dûzirme *n* yapılarda kullanılan el ayası kadar yassı taş

dûzker *nd/nt* düzlemeci, tasviyeci

dûzkerî *m* düzlemecilik, tasviyecilik

dûzkirin *m* 1. düzleme, düzletme, yasma, düz duruma getirme, tasviye 2. yatırma (yassılatma, düzeltme)

dûz kirin */gh* 1. düzlemek, düzletmek, yasmak, düz duruma getirmek 2. yatırmak (yassılatmak, düzeltmek) * **porê xwe dûz kir** saçlarını yatırdı

dûzkirî *rd* düzelemiş, tasviye edilmiş olan, stabilize (düz duruma getirilmiş)

dwîn *bnr* don

dwîr *bnr* dūr

Dy *kîm* Dy (disprosyum'un kısaltması)

E

e, E 1. Kürt alfabesinin yedinci harfi olup ses bilimi bakımından alçak ön çıkışlı kısa ünlüleri gösterir **2.** nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde *mî* sesini bildirir

e (I) h 1. he, evet **2.** eh

e (II) nd uyku, uyuma (çocuk dilinde) ~ ~ pış-pışlama ~ ~ **kirin** pışpışlamak, çocuğu uyutmaya çalışmak

e (III) rz 1. olur (geniş zaman üçüncü tekil kişisi) * **zivistanê sar e** kışın soğuk olur **2.** -dır/-dir, -dur/-dür, -tır/-tir, -tur/-tür (birinci tekil şahıs için, kelime sesizle biterse) * **xweşik e** güzeldir **3.** isim ve sıfat yapım son eki **nerme, zane 3.** orta ek **dûredest**

eba (I) n baba

eba (II) n 1. aba (yünden, dövülerek yapılan kalın ve kaba kuñaş) **2.** aba (bu kumaştan yapılmış yakasız ve uzun üstlük) * **ebayê min gelek spehî ye** abam gayet güzel **3. rd** aba (abadan yapılmış şey) * **şimika eba** aba terlik ~ **vajî kirin** (erkek) yas tutmak ~ **ya Besrayî** Basra yapımı aba ~ **ya esewîn** bir tür aba ~ **ya şalîn** kaşınır aba

ebabelek rd/nd fesat (kimse)

ebabil zo/n ebabil

ebaboz bnw ebeboz

ebad n ebat

ebafiroş nd/hut abacı (satan kimse)

ebafiroşî m abacılık

ebaker nd/hut abacı (imal eden kimse)

ebakerî m abacılık

ebandin (I) m abanma

ebandin (II) m tıktırma, doldurma

ebandin (I) l/gh abanmak

ebandin (II) l/gh tıktırmak, doldurmak ~ **devê (yekî)** ağzına tıktırmak

ebanos bot/m abanoz ağacı

Ebasî nd Abbasî

ebdal n 1. abdal, derviş **2. mec** zavallı

ebeboz n 1. bıçkın, kabadayı, külhanbeyi, külhani **2.** ayak takımı, baldırı çıplak (serseri)

ebebozî m bıçkınlık, kabadayılık, külhanbeyilik

ebebozîkirin m bıçkınlık yapma, kabadayılık taslama

ebebozî kirin l/gh bıçkınlık yapmak, kabadayılık taslamak

ebebozkî h kabadayca, külhanbeyce

ebeboztî m kabadayılık ~ **kirin** kabadayılık yapmak

ebed nd ebet, sonsuzluk

ebedan nd asla, hiçbir zaman

ebediyet m ebediyet, sonsuzluk

ebedî rd ebedî, sonsuz

ebedîbûn m ebedileşme

ebedî bûn l/gh ebedileşmek

ebedîbûyîn m ebedileşme

ebedîkirin m ebedileştirme

ebedî kirin l/gh ebedileştirmek

ebedîtî m ebedilik, sonsuzluk

ebenûs nd/bot abanoz

eberek m iki yaşını doldurmuş dişi camuş

ebes rd abes

ebesor rd aristokrat, soylu

ebesorî m aristokratlık, soyluluk

ebir (I) m 1. dara (kabıyla tartılan bir nesnenin kabıyla ağırlığı) **2.** dara (bu kabın ağırlığına eşit olarak terazinin öbür kefesine konulan ağırlık) **3.** dara (içinde yük taşınan aracın boş iken ağırlığı) **4.** abra (bir değiş tokuşta üste verilen şey) ~ **a (tişteki) jê kuştin** darasını düşürmek ~ **a (tişteki) kişandin** darasını almak

ebir (II) nd yardımcı

ebir (III) m arazi, mıntıka * **bi ebirê ket geri-ya** araziya çıkıp dolaştı **bi ~ê ketin** araziya çıkmak

ebirnas rd araziye bilen, tanıyan

ebirnasî m araziye tanıma

ebirnenas rd araziye yabancı, araziye tanımayan, acemi

ebirnenasî m araziye yabancı olma, tanımama

ebiv *b* agu
 ebivkirin *m* agulama
 ebiv kirin *l/gh* agulamak
 ebkem *rd* dilsiz sağır (konuşamayan)
 ebkemî *m* dilsizlik
 ebleh *rd* ebleh, bön
 eblehî eblehlik, bönlük
 eblehîbûn *m* eblehleşme
 eblehî bûn *l/gh* eblehleşmek
 ebor (I) *bo/ım* bir bitki adı
 ebor (II) *rd* dağınık ve kabarık saç
 ebor (III) *m* geçinme ~ kirin geçinmek
 ebor (IV) *m* sürü * ebor a guran kurt sürüsü
 ebr *bmr* ebir (I, II)
 ebreşûm *n* 1. ipek 2. *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
 ebrî *m* ipek mendil
 ebrnas *bmr* ebirnas
 ebrneuas *bmr* ebirneuas
 ebrû (I) *m* ebru (süsleme)
 ebrû (II) *n* kaş (gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar)
 ebrûyî *rd* ebruli
 ebter *rd* 1. epter (eksik, tamamlanmamış) 2. ebter, dölşüz yaramaz kimse 3. deli
 ebterxane *m* tımarhane
 ebulyoskop *m* ebülyoskop
 ebûqat *nd/nt* 1. avukat 2. *mec* avukat (gerekmediği halde başkasının savunmasını üstlenen kimse)
 ebûqatî *m* 1. avukatlık (avukat mesleği) 2. avukatlık (avukatın yaptığı iş)
 ebûr (I) *m* sürü (daha çok yirtıcı vahşî hayvan sürüsü) ~a guran kurt sürüsü
 ebûr (II) *m* geçim, geçinme ~ (debar an jî î-dare) zor e geçim sıkıntısı (veya geçim zorluğu) var ~a (yekî) bûn geçinmek, geçimini sağlayacak durumda olmak * ebûra min nabe geçinemiyorum ~a (yekî) lê nebûn (bir yerde) geçinememek ~a xwe kirin geçimini sağlamak ~a xwe li ser (yekî) din kirin -den geçinmek (kendi ihtiyaçlarını başkalarından sağlamak) * mêrik pere nade tî-tûnê nakire, li ser qutiyên her kesî ebûra xwe dike adam para verip tütün almıyor, herkesin tabakasından geçiniyor ~a xwe payde (an jî dabîn) kirin geçimini temin etmek
 ebûrbûn *m* geçinebilme
 ebûrbûn *l/gh* geçinebilmek
 ebûrkirin *m* geçinme
 ebûr kirin *l/gh* geçinmek
 ebyed *n* cinler beyi (inanca göre kötü cinlerin beyi)
 ecac *m* 1. fırtına, çöl fırtınası, toz fırtınası (fırtınanın çölde yarattığı dalgalanma) 2. bulut (herhangi bir şeyden oluşan yoğun yığın) * ecaca toz û tîbarê toz bulutu
 ecacok *m* fırtına, çöl fırtınası, toz fırtınası

ecayîb *rd* 1. acayip, tuhaf, garip * tîşteki eca-yîb tuhaf bir şey 2. tuhaf, anlaşılmaz 3. ilginç 4. korkunç, müthiş (şaşkınlık veren) 5. korkunç (çok aşırı, pek çok) * sînema eca-yîb qerebalix bû sinema korkunç kalabalıktı ~ bûn acayip olmak ~ kirin acayıpleştirmek, acayıp hale getirmek
 ecayîbbûn *m* 1. acayıpleşme 2. tuhaflaşma, garipleşme
 ecayîb bûn *l/gh* 1. acayıpleşmek 2. tuhaflaşmak, garipleşmek
 ecayîbbûyîn *m* 1. acayıpleşme 2. tuhaflaşına, garipleşme
 ecayîbdîtin *m* yabansısma
 ecayîb dîtin *l/gh* yabansımak
 ecayîbî *m* 1. acayıplık 2. tuhafılık, gariplik 3. müthişlik, korkunçluk 4. ilginçlik
 ecayîbtî *bmr* ecayîbî
 ecayîpkirin *m* acayıpleştirme
 ecayîp kirin *l/gh* acayıpleştirmek
 ecdad *n* ecdat (dedeler, atalar)
 ecel *n* ecel (hayatın sonu, ölüm zamanı) ~ hatin acel gelmek ~ê bizinê tê diçe nanê şivan dixwe eceli gelen köpek camî duvarına siyer ~ê (yekî) hatin 1) aceli gelmek, sonu gelmek 2) ölümüne susamak
 ecele *m* 1. acele (ivedilik, ivedenlik) * eceleya min heye acelem var 2. *rd* acele, evgin, ivedili 3. *h* acele, çabuk (yavaş karşıtı) * awa-yekî wî yê axaftinê yê ecele hebû onun çabuk bir konuşma tarzı vardı 4. *b* çabuk ~ dan ser serê (yekî) 1) (bir şeyi) alalecele yapmak için sıkıştırmak 2) (birine) emrivaki yapmak ~ karê şeytan e acele işe şeytan karışır ~ meke! acele etme (ağır ol, yavaş ol) ~ya (...) tune acelesi yok (bî) ~yê nabe aceleyle gelememek
 ecelebûn *m* acele olma, ivedileşme
 ecele bûn *l/gh* acele olmak, ivedileşmek
 ecelebûyî muacel, acele olunmuş
 ecelebûyîn *m* acele olma, ivedileşme
 ecelekirin *m* 1. acele etme, ivme, ivedileştirme 2. acele etme, telâş etme
 ecele kirin *l/gh* 1. acele etmek, ivmek, ivedileştirmek 2. acele etmek, telâş etmek
 ecelekirî *rd* acele edilmiş, acele olarak yapılmış
 eceletî *m* 1. ivedilik 2. çabukluk, tezlik
 ecclhat *rd* eceli gelmiş olan * menêre li rehtan binêre li ecclhatan yorulmuş olanlara değil eceli gelmiş olana bak
 ecclhatî *rd* eceli gelmiş olan
 ecclokî *rd* 1. ivedi 2. telâşlı
 Ecem (I) *nd* 1. Acem (İranlı) 2. Fars 3. Azeri (genellikle Kars ve İğdır'da yaşayan Azeriler için yöre halkı tarafından kullanılır)
 Ecem (II) *mzk/m* Acem (*mi* notasına yakın perde)
 Ecem Kurdî *mzk/nd* Acem Kürdî

Ecemistan *m* İran

ecemî *rd* 1. acemi 2. acemi (işinde, mesleğinde ilerlememiş olan) 3. acemi (bir yerin, bir şeyin yabancıları)

ecemîbûn *m* acemileşme

ecemî bûn *l/gh* acemileşmek

ecemîkî *h* acemice

ecemîfî *m* acemilik ~ **kirin** acemilik etmek ~ **kişandin** acemilik çekmek

ecemîfî kişandin *l/gh* acemilik geçirmek, emmeklemek

Ecemkî *m* Acemce, Farsça

ecer *rd* yeni

ecê *nd/c* fanca, falanca

ecêb *rd* 1. acayip, ilginç, garip, enteresan (şaşılacak şey) 2. hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık) 3. dehşetli (şaşırtıcı) * **taveke ecêb heyê** dehşetli bir güneş var 4. tuhaf (alışılmamış, yabansı) 5. korkunç, felaket, müthiş (şaşkınlık veren) * **vegotineke ecêb** korkunç bir anlatım 6. korkunç (çok aşırı, pek çok) * **sînema ecêb qerebalix bû** sinema korkunç kalabalıktı 7. bir sürü, bir yığın * **dî nava vê ecêba kar de, ez nikarim bî te re mijûl bibim** bir yığın iş içinde bir de senle ilgilenemem * **vê ecebâ xwarinê tu dê çi biki?** bu bir sürü yeneği sen ne yapacaksın? 8. düşündürücü, ilginç * **bûyereke ecêb e** düşündürücü bir olay 9. *m* ibret * **hûn li vê ecêbê binêrin?** bu ibrete bakın 10. *b* acayip, garip, hayret, pes (şaşılacak bir şey karşısında söylenir, şaşma anlatır) * **ecêb, ev qas jî!** pes doğrusu 11. *h* dehşetli (çok fazla, son derece) * **min ecêb jê hez dikir** onu dehşetli seviyordum 12. *h* fena * **baraneke ecêb dibare fena** bir yağmur yağıyor ~ ~ garip garip (alışılmamış, tuhaf) ~ **bûn** ilginç olmak ~ *e* olur şey (veya iş) değil ~ **jê girtin** -den ibret almak ~ **jê re çêbûn** tavan başına çökmek (veya yıkılmak) ~ **lê çêbûn** nefesi durmak, şaşkınlık içinde kalmak ~ **ek 1**) bir sürü, bir alay * **ecêbek mirov hatibûn dîlana me** düşünümüze bir sürü insan gelmişti 2) dağ gibi (veya kadar), dağlar gibi (veya kadar) pek çok * **ecêbek firaqên qirêjî li berê hatin lodkirin** dağ gibi bulaşık önüne yığıldı ~ **eke reş a giran** ilginç durum (li) ~ **a (yekî) çûn** acayibine gitmek ~ **a giran** tuhaf durum (li) ~ **a (yekî) hatin** acayibine gitmek ~ **a (yekî) jê re (bûn)** acayibine gitmek ~ **a (yekî) jê re çêbûn 1**) şaşa kalmak, bakakalmak, hayret etmek 2) parmak ısırarak 3) (bir şey birinin) tuhafına gitmek ~ **a min jê re** olur şey (veya iş) değil, hayret * **ecêba min jê re deqeyek jî nasekine** olur şey değil, bir dakika durmuyor ~ **a reş a giran** çok ilginç (veya tuhaf) ~ **anekî** bir sürü, yığınla ~ **ên giran anîn serê (yekî)** (birini) ibreti alem etmek ~ **ên giran jî destê**

(yekî) dîtin (birinden) çok çekmek,

ecêba *h* acaba, acep

ecêbanek *h* yığınla

ecêbankî *rd* bir sürü, epey

ecêbbûn *m* garipleşme, tuhaflaşma

ecêb bûn *l/gh* garipleşmek, tuhaflaşmak *

kena wê jî ecêb bûbû gülmeside garipleşmişti

ecêbdîtin *m* 1. ilginç bulma 2. garipseme

ecêb dîtin *l/gh* 1. ilginç bulmak 2. garipsemek

ecêbek *rd* 1. bir sürü, epey 2. pek çok, pek bol

ecêbgirtin *m* şaşa kalma, hayrete düşme

ecêbgirtin *l/gh* şaşa kalmak, hayrete kalmak

ecêbgirtî *rd* şaşa kalmış, hayrete kalmış olan

ecêbhiştî *rd* hayretler içinde kalmış olan

ecêbhiştî bûn *l/gh* hayretler içinde kalmak

ecêbî *m* 1. acayıplık, gariplik, tuhafılık, garabet

2. *mec* korkunçluk

ecêblosik *bnr* ecêblosk

ecêblosk *nd* 1. acayip yaratık, hilkat garibesi

2. tanımayan kadar değişen kimse

ecêbman *m* tuhaflaşma

ecêb man *l/gh* tuhaflaşmak

ecêbmâyî *rd* 1. şaşkın, şaşırmış olan 2. tuhaf-

laşmış ~ **hiştin** hayrete (veya hayretlere) düş-

ürmek ~ **man 1**) hayrete (veya hayretlere)

düşmek, şaşa kalmak 2) acayibine gitmek

ecêbmâyîn *m* tuhaflaşma

ecêbmâyîbûn *m* şaşıрма, şaşa kalma, hayrette (veya hayretler içinde) kalma

ecêbmâyî bûn *l/gh* şaşırmak, şaşa kalmak, hayrette (veya hayretler içinde) kalmak

ecêbmâyî hiştin *l/gh* hayrette bırakmak, parmak ısırtmak

ecêbmâyîman *m* şaşıрма, şaşma, şaşa kalma

ecêbmâyî man *l/gh* şaşırmak, şaşmak, şaşa kalmak * **ez jî ecêbmâyî mam ez dê çawa**

ji vî derkevîm bundan nasıl çıkacağımı ben de şaşırdım

eciban *m* beğeni, beğenme

ecibandin *m* 1. beğenme, beğeniş 2. beğeni, takdir * **ji aliye her kesî ve hatibû ecibandin** herkesin takdirini kazanmıştı

ecibandin *l/gh* 1. beğenmek (iyi veya güzel bulmak) * **kesî ew neecibandiye** çevresinde kimse onu beğenmemiş 2. beğenmek, seç-

mek (benzerleri arasında birini seçmek, üstün, iyi bularak yeğlemek) * **tu kîjanê die-**

cibînî tu zanî hangisini seçiyorsan sen bilirsin 4. beğenmek, seçmek (beğenerek kendi-

ne almak) 5. takdir etmek (veya eylemek) 6. tutmak (çok beğenilmek)

ecibandî *rd* beğenilmiş, meşkûr

ecilandin *bnr* ecinandin

ecin *m* 1. yoğurum 2. kıvam (yoğrulan şeyler için)

ecinandin *m* yoğurma

ecinandin *l/gh* yoğurmak

ecinandî *rd* yoğuruk, yoğrulmuş olan

ecinî *nd* ecinni
ecinîn *m* yoğrulma
ecinîn *l/gh* yoğrulmak
ecinok *rd* vıcık vıcık, yapışkan (toprak için)
ecnokî *rd* elastiki
eciqandin *m* 1. yoğurma 2. ezme, çiğneme (a-yak veya tekerlek altına alarak ezme)
eciqandin *l/gh* 1. yoğurmak 2. ezmek, çiğnemek (ayak veya tekerlek altına alarak ez-mek)
eciqandî *rd* 1. yoğuruk, yoğrulmuş olan 2. e-zik, çiğnenmiş
eciqn *m* 1. yoğrulma 2. ezilme, çiğnenme
eciqn *l/gh* 1. yoğrulmak 2. ezilmek, çiğnen-mek
ecir *m* baskı, zulüm
ecir lê bûn *l/bw* baskıya uğramak * **ecir lê bû-**
ye baskıya uğramış
ecirlê kirin. *l/bw* baskı yapmak
ecîn *m* çiğ köfte
ecn *bnr* ecin
ecnebi *nd/rd* ecnebi (başka devlet uyruğundan olan kimse) 2. ecnebi (yabancı devlet, başka devlet) * **pereyê cenebiyan** ecnebi parası 3. yabancı
ecnebitî *m* ecnebilik
ecnokî *rd* elastiki
ecol *rd* yaramaz
ecolî *m* yaramazlık
ecra *m* eziyet
ecûc *nd/nt* cüce
ecûr *bot/m* acur
ecûze *rd* acuze, cadı karı (huysuz, çirkin, yaş-lı kadın)
ecûzetî *m* cadılık
ecûzpîr *m* cadı
ecza *nd* ecza (kimyasal yollarla elde edilen, il-lâç yapmaya yarayan veya sanayide türlü iş-lerde kullanılan maddelerin genel adı)
eczafiroş *nd/nt* eczacı (hazır ilâçları satan dip-lomalı kimse)
eczafiroşî *m* eczacılık
eczager *nd/nt* eczacı (ilâç yapan kimse)
eczagerî *m* 1. eczacılık 2. eczacılık (ilâçların hazırlanmasıyla uğraşan uygulamalı bilim)
eczakirî *rd* eczalı
eczaxane *m* eczahane
eç *m* vurma (çocuk dilinde)
eçe *nd* pis, pistir yaklaşma (çocuk dilinde)
eçê *b* vur (çocuk dilinde)
eçekirin *m* eh yapma, dat yapma, dövme, vur-ma (çocuklar dilinde)
eçê klirin *l/gh* eh yapmak, dat yapmak, döv-mek, vurma (çocuklar dilinde)
eçkirin *m* dövme, vurma (çocuk dilinde)
eç kirin *l/gh* dövme, vurma (çocuk dilinde)
eda (I) *m* anne (çocuk dilinde)
eda (II) *m* eda (namaz için) ~ **kirin** eda etmek
edab *m* 1. irin, cerahat 2. akıntı (hastalık sebe-

biyle vücudun bir yerinden sulu madde ak-ması) ~ **girtin** irin kapmak
edabgirtin *m* irinlenme
edab girtin *l/gh* irinlenmek
edakirin *m* 1. kılma, namaz kılma 2. ifa etme, ödeme
eda kirin *l/gh* 1. kılmak, namaz kılmak 2. ifa etmek, ödemek
edalet *m* 1. adalet, türe 2. adalet (adaleti yeri-ne getiren devlet kuruluşları) 3. adalet (her-kese kendine uygun düşeni, kendi hakkı ola-nı verme) ~ **pêk anîn** adalet dağıtmak ~ **xis-tin nav xelkê** (halka) adalet dağıtmak ~ **a ci-vakî** (an jî sosyal) sosyal adalet
edaletnas *nd/nt* âdil
edaletperwer *rd* âdil
edaletxwaz *nd/nt* adalet yanlısı, adaletçi
edaletxwezî *m* adalet yanlılığı, adaletçilik
edap *bnr* edab
edat *rz/m* edat
edawet *m* olay, mesele
edeb *m* 1. adap 2. edep, terbiye * **ca edebekê**
bidin vî hele buna bir terbiye verin 3. edebi-yat
edebdost *nd/nt* edebiyat dostu
edebdostî *m* edebiyat dostluğu
edebiyat *m* edebiyat, yazın ~ **a dîwanê wj** di-van edebiyatı ~ **a gel** (an jî xelkê) *wj* halk e-debiyatı ~ **a klasîk** klâsik edebiyat
edebiyathez *nd/nt* edebiyatsever
edebiyathezî *nd/nt* *m* edebiyatseverlik
edebiyatnas *nd/nt* edebiyat bilimci
edebiyatnasî *m* edebiyat bilim
edebiyatzan *nd/nt* edebiyat bilimci
edebiyatzanî *m* edebiyat bilim
edebî *rd* edebî
edebî *rd* edebî, yazınsal
edebî kelam *wj* edebî kelâm
edebxane *m* tuvalet, abdesthane, kademgeh, kenef
edem *m* 1. batma, pislenme 2. mahvolma 3. heder ~ **bûn** heder olmak ~ **kirin** heder et-mek
edembûn *m* 1. batma, berbat olma, pislenme 2. mahvolma (bozulup yarırsız duruma gel-me) 3. mahvolma (onmaz duruma gelme) 3. heba olma, heder olma
edem bûn *l/gh* 1. batmak, berbat olmak, pis-lenmek 2. mahvolmak (bozulup yarırsız du-ruma gelmek) 3. mahvolmak (onmaz duru-ma gelmek) 3. heba olmak, heder olmak
edembûyîn *m* 1. batış, pisleniş 2. mahvoluş (bozulup yarırsız duruma gelme) 3. mahvo-luş (onmaz duruma gelme) 3. heba oluş, he-der oluş
edemkirin *m* 1. batırma, berbat etme, pisletme 2. mahvetme (bozup işe yaramaz duruma getirme) 3. heba etme, heder etme 4. canına okuma

edem kirin *l/gh* 1. batırmak, berbat etmek, pisletmek * **te kincên xwe edem kirine**, **lê binêre tev bi herî ne üstünü** batırmissın, bak hepsi çamurlu * **hay jê be, vî karî jî edem nekî** dikkat et, bu işi de berbat etme 2. mahvetmek (bozup işe yaramaz duruma getirmek) * **ziwahiyê debir edem kir** kuraklık ekinleri mahvetti 3. heba etmek, heder etmek 4. canına okumak * **zîpikê debir edem kir** dolu, ekinlerin canına okudu

edepxane *bnr* edebxane

edet *m* âdet, ay başı

edil *m* 1. küfe 2. *rd* küfe (bir küfenin alabileceği miktar)

edilandin *m* 1. geliştirme, ihya etme, iflah etme 2. adama benzetme, derli toplu hale getirme 3. düzeltme (düzgün duruma getirme) 4. düzeltme, tashih etme (yanlışlıktan kurtarma) 5. *mec* becerme (olumsuz anlamda) 6. kıvamına getirme

edilandin *l/gh* 1. geliştirmek, ihya etmek, iflah etmek 2. adama benzetmek, derli toplu hale getirmek 3. düzeltmek (düzgün duruma getirmek) 4. düzeltmek, tashih etmek (yanlışlıktan kurtarmak) * **min pirtûka xwe dayê ku ji min re bîedilîne da ku ez çap bikim** kitabımı ona vermişim düzeltsin ki ben de yayınlattayım 5. *mec* becermek (olumsuz anlamda) 6. kıvamına getirmek

edilandî *rd* 1. ihya edilmiş 2. düzeltilmiş

edilfiroş *nd/nt* küfeci (satan kimse)

edilfiroşî *m* küfecilik

edilîn *m* 1. düzelme (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelme) 2. düzelme 3. iflah olma, ihya olma 4. serpilme, serilip serpilme (gelişme, büyüme, evlilik çağına gelme) 5. şenelme (bitki için, gelişme, büyüme, serpilme) 6. demlenme, kıvamına gelme (pılav vb. için) 7. adama dönme (veya benzeme) 8. *mec* terbiyesine takınma, rahat durma (şımarmama) 9. uslanma

edilîn *l/gh* 1. düzeltmek (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelmek) * **dev ji kurmên xwe yên nepak berde û hinekî bîedile** kötü huylarından vazgeçip biraz düzel 2. düzeltmek * **tu xeman mexwe, di nêzik de wê kurik bîedile** sen merak etme, yavrucak yakında düzelir 3. iflah olmak, ihya olmak 4. serpilmek, serilip serpilme (gelişmek, büyüme, evlilik çağına gelmek) * **keçik mezin bûye, ediliye** kız büyümüş serpilmiş 5. şenelmek (bitki için, gelişmek, büyüme, serpilme) * **şaxên ku me par ew danîbûn edilîne** geçen sene diktiğimiz fidanlar şenelmiş 6. demlenmek, kıvamına gelmek (pılav vb. için) 7. adama dönme (veya benzemek) * **piştî ku xanî hate boyaxkirin edilî** ev boyanınca adama döndü 8. *mec* terbiyesine takınmak, rahat

durmak (şımarmamak) * **bitebite, bi edile ji xwe re** biraz da terbiyene takın yahu 9. uslanmak * **kurik ediliye** çocuk uslanmış

edilker *nd/nt* küfeci (imal eden)

edilkerî *m* küfecilik

edimandin *m* berbat etme, berbat eyleme, mahvetme (kötü duruma getirme)

edimandin *l/gh* berbat etmek, berbat eylemek, mahvetmek (kötü duruma getirmek)

edimandî *rd* berbat edilmiş, berbat eynlenmiş olan

edimî *rd* berbat olmuş olan

edimîn *m* berbat olma, batma, pislenme

edimîn *l/gh* berbat olmak, batmak, pislenmek * **derpê edimî** don battı

edî *m* ana (çocuk dilinde)

edîb *nd/nt* edip, edebiyatçı

edîbane *h* edipçe

edîbî *m* edebiyatçılık

edîtor *nd/nt* editör

edîtorî *m* editörlük

edl *m* adalet

edla *bnr* edl

edlayî *m* adalet

edliye *m* 1. adliye (hukuk ve adalet işlerini gören devlet kuruluşları) 2. adliye (hukuk ve adalet işlerinin görüldüğü resmî yapı)

edliyevan *nd/nt* adliyecî

edlî *rd* adli

edna *rd* adî

ednatî *m* adîlik

edr *bj/m* sara (pericik, peri hastalığı)

edrok (I) *rd* kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan)

edrok (II) *rd* saralı

edrokî *rd* saralı, saralıca

edroyî *rd* saralı

edû *nd/nt* 1. düşman 2. belâ, baş belâsı * **zîmanê dirêj edûyê serê mirov** e sivri dil başa belâdır ~ **yê serê (yekî)** (birinin) can düşmanı ~ **yê serê (yekî) bûn** (birinin) can düşmanı olmak

edûtî *m* düşmanlık

edûw *n* düşman

edûwdar *rd* düşmanlı

edxem *rd* hain

edxemî *m* hainlik

e e m kaka (çocuk dilinde) ~ **bike** kaka yap (çocuk dilinde) ~ **kirin** kaka yapmak (çocuk için)

ef *m* af (bir suç, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama) ~ **derketin** af çıkmak ~ **derxistin** af çıkarmak ~ **hatin** derxistin af çıkarmak ~ **kirin** affetmek

efad *n* 1. hafit (erkek torun) 2. *mec* yiğit

efare *m* başak, taras (bağ, bahçe, tarla gibi yerlerde kaldırılan ürünlerden artakalanlar)

efareker *nd/nt* başakçı (bağ, bahçelerde arta kalan ürünleri toplayan)

efarekirin *m* başaklama, taraşlama
efare kirin *l/gh* başaklamak, taraşlamak
efarekirî *rd* başaklanmış olan
efarevan *nd/ut* başakçı (bağ, bahçelerde arta kalan ürünleri toplayan)
efbûn *m* afedilme, affolunma, bağışlanma
ef bûn *l/gh* affedilmek, affolunmak, bağışlanmak
efbüyîn *m* affediliş, affolunuş, bağışlanış
efbüyî *rd* mağfur, affedilmiş, bağışlanmış
efekt *m* efekt * **efektên filûr pak bûn** filmin efektleri iyiydi
efektif *m* efektif
efendiyan *rd/h* efendice
efendiyo *b* efendi (erkekler için; seslenme sözü olarak kullanılır) * **hê efendiyo, tu dikarî piçek li me mêze biki?** hey efendi, az bakar mısın?
efendî *n* 1. efendi (eğitim görmüş kişi için özel adlardan sonra kullanılan unvan) 2. efendi (günümüzde bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede unvan) 3. efendi (buyruğu yürüten, sözünü geçen kimse) 4. efendi (koca anlamında) * **efendiye me êdî bi şev ji nayê malê** bizim efendi artık geceleri de eve gelmiyor 5. *rd* efendi (saygıdeğer, çelebi) * **yekî efendî ye** efendi bir adamdır 6. *rd* paşa (uslu, ağır başlı) ~ ~ paşa paşa * **efendî efendî ji xwe re rûniştiye nanê xwe dixwe** paşa paşa oturmuş yemeğini yiyor * **wekî efendiyan** efendi efendi * **mîna efendiyan di rehetiyê de bûn** efendi gibi yaşamak
efendîtî *m* efendilik
efendiwarî *rd/h* efendice
eferim *b* aferin ~ **stendin** aferin almak
efinî *rd* küflü
efiyet *nd* afiyet ~ **be** afiyet olsun, yarasın, boğaz ola ~ **û şîfa be** afiyet şeker olsun (afiyet olsun, şifalar olsun)
efker *rd/nd* af edici
efkerî *m* af edicilik
efkirin *m* affetme, afeyleme, bağışlama
ef kirin *l/gh* affetmek, afeylemek, bağışlamak
efkirî *rd* affedilmiş, bağışlanmış
efnekirin *m* affetneme
ef nekirin *l/gh* affetmemek
efnik *m* küf ~ **avêtin** (tişteki) (bir şey) küf bağlamak (veya tutmak) ~ **girtin** küf bağlamak (veya tutmak)
efnikî *rd* 1. küflü 2. *mec* küflü (zamanı geçmiş, köhne)
efnikibûn *m* 1. küflenme 2. *mec* küflenme (zamanı geçmek, köhneleşme)
efnikî bûn *l/gh* 1. küflenmek 2. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köhneleşmek)
efnikîbüyî *rd* küflü, küflenmiş olan
efnikîbüyîn *m* küfleniş
efnikîkirin *m* küflendirme, küfletme

efnikî kirin *l/gh* küflendirmek, küfletmek
efnikîkirî *rd* küflendirilmiş olan
efok *m* küf
efokî *rd* 1. küflü 2. *mec* küflü (zamanı geçmiş, köhne)
efokîbûn *m* 1. küflenme 2. *mec* küflenme (zamanı geçmek, köhneleşme)
efokî bûn *l/gh* 1. küflenmek 2. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köhneleşmek)
efokîbüyî *rd* küflü, küflenmiş olan
efokîbüyîn *m* küfleniş
efokîkirin *m* küflendirme, küfletme
efokî kirin *l/gh* küflendirmek, küfletmek
efokîkirî *rd* küflendirilmiş olan
efra *m* güreş ~ **girtin** güreşe tutulmak, güreşmek
efraz *bmr* hevrız
efriqê cinan *nd* cinlerin padişahı
efrit *n* ifrit
efrûz *rd* parlatan, aydınlatan, tutuşturana
efsane *m* efsane, söylence
efsanedar *rd* efsaneli
efsanewar *rd* efsaneyî
efsanewer *rd* efsaneyî
efsanewî *rd* efsanevi
efsanewîbûn *m* efsaneleşme
efsanewî bûn *l/gh* efsaneleşme
efsanewîbüyîn *m* efsaneleşme
efsanewîkirin *m* efsaneleştirme
efsanewî kirin *l/gh* efsaneleştirmek
efsaneyî *rd* efsanevi
efsaneyîkirin *m* efsaneleştirme
efsaneyîkirin *l/gh* efsaneleştirmek
efsartin *m* üşütme
efsartin *l/gh* üşütmek
efser (I) *lşk/nd* subay
efser (II) *rd* üzgün
efserde *rd* üzgün, üzüntülü, mahzun ~ **bûn** üzgün durumda olmak, mahzun olmak ~ **kirin** üzüntü vermek, mahzun etmek
efserdetî *m* üzümlük, mahzunluk
efserê deryayî *nd* komodor
efserê yekstêr *nd* teğmen
efserî (I) *m* üzümlük, mahzunluk
efserî (II) *m* subaylık
efsir *rd* soğuk
efsirandin *m* 1. dondurma, soğutma 2. üşütme
efsirandin *l/gh* 1. dondurmak, soğutmak 2. üşütmek
efsirandî *rd* 1. dondurulmuş (soğukta korunmuş, soğuktan katılaşmış) 2. üşütülmüş,
efsirî *rd* soğuklanmış, soğuk almış, üşümüş olan
efsirîn *m* 1. soğuklama, soğuk alma 2. donma 3. üşüme 4. kıkırdama (donacak kadar üşüme)
efsirîn *l/gh* 1. soğuklamak, soğuk almak 2. donmak 3. üşümek 4. kıkırdamak (donacak kadar üşümek)

efsirîner *rd* dondurucu (çok soğuk, çok üşüten)
efsîrokî *rd* dondurucu, qerisokî
efsos *m* esef
efsûn *m* 1. efsun, büyü, sihir 2. *mec* büyü, sihir (güçlü etki) * **ez di bin efsûna muzîkê de mam müziğin büyüüne kapıldım** ~ **kirin** sihir yapmak
efsûnbaz *nd/nt* büyücü, sihirbaz
efsûnbazî *m* büyücülük, sihirbazlık
efsûnbûn *m* efsunlanma, büyülenme
efsûn bûn *l/gh* efsunlanmak, büyülenmek
efsûnbûyî *rd* büyüü, büyülenmiş olan
efsûndar *rd* efsunlu, büyüü, füsunkâr
efsûnger *nd/nt* büyücü, sihirbaz
efsûngerî *m* büyücülük, sihirbazlık
efsûnî *rd* 1. büyüü, büyülenmiş olan 2. büyüsel
efsûnibûn *m* efsunlanma
efsûnî bûn *l/gh* efsunlanmak
efsûnibûyîn *m* efsunlanış
efsûnkar *bnr* efsûnker
efsûnkarî *bnr* efsûnkerî
efsûnker *nd/nt* afsuncu, büyücü, füsunkâr
efsûnkerî *m* afsunculuk, büyücülük, füsunkârlık
efsûnkirin *m* efsunlama
efsûn kirin *l/gh* efsunlamak
efsûnkirî *rd* efsunlu, büyüü (efsunlanmış olan)
efsûn lê kirin *l/bw* büyülemek
efsûs *h* maalesef
efşar *m* şark müziğinde bir alet
eftîn *m* havlama, havlayış
eftîn *l/gh* havlamak
efû *m* 1. af (bir suç, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama) 2. af (mazur görme veya görülme) ~ **derxistin** af çıkarılmak ~ **jê re lê ketin** (birri) affa uğramak (**yek**) ~ **kirin** 1) birini affetmek 2) canını bağışlamak ~ **lê xistin** af kapsamına girmek ~ **ya gîştî** (an jî **gelempêr**) genel (veya umumî) af ~ **ya taybet** özel af
efûbûn *m* affediîme, affolunma, bağışlanma
efû bûn *l/gh* affedilmek, affolunmak, bağışlanmak
efûbûyî *rd* 1. affedilmiş, bağışlanmış 2. muaf
efûbûyîn *m* affediliş affolunuş, bağışlanış
efûker *rd/nd* af edici, bağışlayıcı
efûkerî *m* af edicilik
efûkirin *m* affetme, afeyleme ~ **a xwe xwestin** affını dilemek (veya istemek)
efû kirin *l/gh* affetmek, afeylemek
efûkirî *rd* mağfur, affedilmiş olan
efû lê xistin *l/bw* af kapsamına girmek
efûnekirin *m* 1. affetmeme, bağışlamama 2. affetmeme, aman vermeme
efû nekirin *l/gh* 1. affetmemek, bağışlamamak 2. affetmemek, aman vermemek

efûnekirî *rd* affedilmemiş, bağışlanmamış olan
efxan *m* figan
Efxan *nd/rd* Afgan, Afganlı
Efxanistan *m* Afganistan
efyon *m* afyon ~ **dan (yekî)** afyonlamak (afyon vererek uyuşturmak) ~ **kişandin** (an jî **kêşandin**) afyon çekmek ~ **li (yekî)** **xistin** afyonlamak (afyon vererek uyuşturmak)
efyondar *rd* afyonlu
efyonkêş *nd/rd* afyonkeş
efyonkêşî *m* afyonkeşlik
efyonkirin *m* afyonlama
efyon kirin *l/gh* afyonlamak
efyonkirî *rd* afyonlu, afyonlanmış olan
efyonkişandî *rd* afyonlu (afyon yutmuş, çekmiş olan)
efyonxwarî *rd* afyonlu (afyon yutmuş, çekmiş olan)
efzûnandin *m* ekleme, ilave etme, ulama
efzûnandin *l/gh* eklemek, ilave etmek, ulamak
eg *nd* rengi beyaza çalan keçi
egal *m* 1. agel 2. *m* kuşak, bel bağı
egela *h* bravo * **egela ji te re bravo** sana
egalî *rd* yiğit
eger *m* 1. neden, sebep 2. *fel* neden, sebep (bir varlığı veya olayı etkileyen, oluşturan, doğuran şey) 3. *g* eğer, şayet 4. *g* ise * **eger ez werim** ben gelirim 5. *rz* -sa/-se (dilek şart eki) ~ **axaftin zîv be neaxaftin zêr e** söz gümüş se sukut altındır ~ **bibe** (an jî **çêbibe**) olsa, eğer olsa * **eger ev îş bibe** (an jî **çêbibe**) **ez dê kêf bikim** bu iş olsa, keyf edeceğim ~ **hebe** olsa * **eger pere hebe ez dê çi bikim çi nekim** para olsa, neler yaparım neler ~ **jê tê sıkıysa** * **eger jê tê bila were** sıkıysa gelsin ~ **pê bimîne** (şuna veya buna) kalsa (veya kalırsa) * **eger pê bimîne tiştekek nade me** ona kalsa, bizse bir şey vermez ~ **pêwîst bike** gerekirse, icabında ~ **qeweta (yekî)** **bigihîjê** gücü yeterse ~ **rê di nava serê min û laşê min de jî here**, gotin **gotîna min e** dediğim dedik, öttürdüğüm (veya çaldığım) düdüğü
egerî *m* 1. ihtimal, olasılık 2. *rd* nedensel
egerîfî *m* nedenselik
egerzan *nd/nt* sebep bilimci, etiolog
egerzanî *m* sebep bilimi, etioloji
egix *b* agu, agucuk (süt çocuğunu sevmek için söylenir)
egixkirin *m* agulama
egix kirin *l/gh* agulamak
egîd *n* yiğit ~ **ê egîdan** yiğitler yiğidi
egîdane *rd/h* yiğitçe
egîdî *m* yiğitlik ~ **kirin** yiğitlik etmek
egîdkî *rd/h* yiğitçe
egît *bnr* egîd
egle *m* 1. eğlenme, eğleşme 2. gecikme, geç kalma 3. oyalanma

eglebûn *m* 1. eğlenine, eğleşme 2. gecikine, geç kalma 3. oyalanma
egle bûn */lgh* 1. eğlenmeek, eğleşmek * **piştî ku heftiyek li Farqînê egle bûye, hîna çûye gundê Baqûzê** Silvan'da bir hafta eğlenmiş ondan sonra Bakuz köyüne gitmiş 2. gecikinek, geç kalmak 3. oyalanmak
eglebûyîn *m* 1. eğleniş, eğleşme 2. gecikiş, geç kalış 3. oyalanış
eglekîrîn *m* 1. eğleme 2. oyalama, meşgul etme 3. alı koyma, hapsetme (birini boş yere bekletme)
egle kirin */gh* 1. eğlemek 2. oyalamak, meşgul etmek 3. alı koymak, hapsetmek (birini boş yere bekletmek)
eglog *wj/m* eglog (kısa kır manzumesi)
ego *psil/m* 1. ego, ben 2. *fel* ego, ben
egoîst *rd* egoist, bencil
egoîstî *m* egoistlik, bencillik ~ **kirin** bencillik etmek
egoîzm *m* egoizm, bencillik ~ **kirin** bencillik etmek
egosantrîzm *fel/m* egosantrizm, ben içincilik
egotîzm *m* egotizm, benlikçilik
egsoz *m* egzoz
egsozsaz *n* egzozcu
egsozsazî *m* egzozculuk
egû *b* agu
egûkirin *m* agulama
egû kirin */gh* agulamak
egzama *bj/m* egzama, tuzlu balgam
egzîstansiyalîst *rd/nd* egzistansiyalist, var oluşçu
egzîstansiyalîzm *m* egzistansiyalizm, var oluşçuluk
egzogamî *sos/m* egzogami, dış evlilik
egzomorîzm *jeo/m* egzomorfizm, dış başkalaşım
egzotîk *rd* egzotik, yabancı
egzotîzm *m* egzotizm, yabancılık
eh (I) *m* eh yapma, dat yapma, dövme, vurma (çocuklar dilinde) ~ **kirin** dövmek, vurma
eh (II) *b* 1. eh (fena değil, anlamında) * **eh, ne xaniyekî xerab e** eh işte, fena bir ev değil 2. eh (bezginlik anlatır)
ehbab *n* ahabap
ehbabî *m* ahabaplık ~ **kirin** ahabaplık etmek
ehd *m* ahit, ant
ehdkîrîn *m* ahdetme
ehdkîrîn */gh* ahdetmek
ehdname *m* ahitname, antlaşma belgesi
ehe *b* 1. aha (işte burada) 2. al sana, tuh, tey * **ehe, te çi kir?** tey, sen ne yaptın böyle?
ehfad *nd* torunlar (torunun çoğulu)
ehil *bnr* ehl
ehîl *rd* yeterli
ehkîrîn *m* dövme, vurma (çocuk dilinde)
eh kirin */gh* dövmek, vurma (çocuk dilinde)
ehî *nd/nt* 1. ehil (karı kocadan her biri) 2. *n* e-

hil, sahip * **ehlê huner** sanat ehli ~ê dil gönül eri ~ê **karê xwe bûn** işinin adamı olmak ~ê **karê xwe** ye işinin adam ~ê **keştîyê hiq** gemi adamı ~ê **kitêb** kitap ehli (dört kutsal kitaptan birine inanan) ~ê **sune** (an jî sinet) sünnet ehli ~ê **tewhîdê** tevhit ehli

ehlê dil *rd* ehlidil, gönül eri
ehlê kêf *rd* keyf sahibi
ehlê malê *nd* ev halkı
ehlê namûsê *nd* urz ehli
ehlê sune *nd* ehli sünnet
ehlê sunet *nd* ehli sünnet
ehlê xaçparêz *dîr/nd* Haçlılar
ehlê xêrê *nd/nt* hayırhah
ehlê zewqê *nd* zevk ehli
ehliyet *m* ehliyet, yeterlik
ehliyetdar *rd* ehliyetli
ehliyetdarî *m* ehliyetlilik
ehliyetname *m* ehliyetname, ehliyet belgesi
ehlibeyt *m* ehlibeyt
ehmeq *rd* ahmak
ehmeqane *h* ahmakça
ehmeqî *m* ahmaklık ~ **kirin** ahmaklık etmek
ehmeqîbûn *m* ahmaklaşma
ehmeqî bûn */lgh* ahmaklaşmak
ehmeqîkirin *m* ahmaklaşturma
ehmeqî kirin */gh* ahmaklaştırmak
ehmeqokî *rd* ahmakça
ehmeq şeytan *rd* vurdumduymaz, işine gelmeyen işlere koşmayan
ehmeqşeytanî *m* vurdumduymazlık, işine gelmeyen işlere koşmama
ehmeqtî *m* ahmaklık ~ **kirin** ahmaklık etmek
ehram (I) *m* ihram
ehram (II) *n* ehram, piramit (Mısır firavunların mezarlarına verilen ad)
ehramel *bot/m* bir bitki
ehremen *bnr* ehrîman
ehrîman *n* Zerdüştlükte karanlık ve kötülüğün tanrısı
ehwal *n* ahval, durum
einstenyûm *k/m/m* einstenyum (kısaltması E)
ejdeha, ejderha *n* ejderha * **wekî ejderhayekî** ejderha gibi
ejder *n* ejder, ejderha
ejdiya, ejdiyaq *n* ejderha
ejdiyar *n* ejderha
ejektor *m* ejektör, fışkırtıcı
ejnû *ant/m* 1. diz (kaval, baldır ve uyluk kemisinin birleştiği yer) 2. diz (oturulduğunda oyluğun üst yanı) * **hem digiriya û hem jî bi her du destên xwe li ejnûyên xwe dida** hem ağlıyor hem de her iki eliyle dizini dövüyordu ~ **dan erdê** diz çökmek
-ek *rz/m* eril ve dişil tekil için belirsiz takı eki (nesne almama durumunda) * **mirovek** hat bir adam geldi
ekaliyet *m* ekaliyet, azınlık
ekber *rd* ekber, en büyük

-**eke** *rz/m* belirsiz tekil dişil takısı (isimden sonra sıfat gelirse) * **miroveke** baş iyi bir insan

eke *g* eğer

-**ekê** *rz/m* belirsiz tekil dişil bükün eki * **ji jineke** re gotibû kadına söylemişti

ekfî *m* bir çeşit Kafkasya hançeri

ekis *rd* şımarık, yaramaz

ekisbûn *m* şımarma

ekis bûn *l/gh* şımarmak

ekisî *m* şımarıklık, yaramazlık ~ **kirin** şımarıklık yapmak, yaramazlık yapmak

-**ekî** *rz/m* 1. belirsiz tekil eril bükün eki * **hûn çendekî** li vir bimanan baş bu birkaç gün burda kalsaydınız iyi olurdu 2. belirsiz tekil eril takısı (isimden sonra sıfat gelirse) * **malekî** baş iyi bir mal

ekîb *m* ekip

ekînoks *ast/m* ekinoks

ekîpman *m* ekipman

ekl *m* 1. tat, lezzet 2. tat (zevk, lezet, hoşadurum)

ekldar *rd* lezzetli, leziz

ekldarî *m* lezzetlilik

eklektîk *fel rd/nd* eklektik, seçmeci

eklektîst *rd/nd* eklektist, seçmeci

eklektîzm *m* eklektizm, seçmecilik

ekol *m* ekol

ekolalî *psi/m* ekolali, yankıca

ekolojî *m* ekoloji, çevre bilimi

ekolojîk *rd* ekolojik, çevre bilimsel

ekolojîst *nd/nt* ekolojist, çevre bilimci

ekonometrî *m* ekonometri

ekonomî *m* 1. ekonomi, iktisat 2. ekonomi (bilim dalı olarak) ~ **politik** ekonomi politik ~ **ya biplan** plânlı ekonomi ~ **ya polîtîk** politik ekonomi

ekonomîk *bz/rd* 1. ekonomik, iktisadî (ekonomi ile ilgili olan) 2. ekonomik, iktisadî (az masraflı, kazançlı, hesaplı)

ekonomîst *nd/nt* ekonomist, iktisatçı

ekonomîstî *m* iktisatçılık

ekonomîzm *m* ekonomizm

ekopraksî *psi/m* ekopraksi, yansıca

ekose *m* ekose

Ekrad *nd* Kürtler (kürdün çoğulu)

ekran *m* 1. ekran, görüntülük (üzerine ışık yolluyla bir cismin görüntüsü düşürülen, saydam olmayan düz yüzey) 2. ekran (televizyon camı)

ekrana spî *nd* beyaz cam

eks (I) *m* aks, dingil

eks (II) *m* 1. inat (birine karşı çıkma, karşı düşünce ileri sürme) 2. rağmen (inadına davranma) 3. nispet (birini üzme için veya inat olsun diye yapılan şey) * **min ji eksa wî re ev tîşt kir** ona nispet bu işi yaptım ~ **pê re kirin** (birine) inat olsun diye yapmak ~ **a (yekî) pê girtin** inadı tutmak

eksantrîk *rd*. eksantrik, ayrıksı

eksantrîzm *m* eksantrizm, ayrıksılık

eksavator *m* eksavator, kazaratır

ekselans *n* 1. ekselans (bakan ve elçiden başlayarak cumhurbaşkanlığına kadar yükselen, yüksek makam sahibi yabancılara verilen şeref unvanı) 2. ekselans (bu unvan sahibi kimse)

ekseriyet *m* çoğunluk

ekserî *h* çoğun

eksî *h* inadına, dikine

eksîfî *m* aksilik

eksîfî kirin *l/gh* aksilik etmek, terslenmek

ekskirin *m* 1. inat etme 2. nisbet yapma

eksî kirin *l/gh* 1. inat etmek 2. nisbet yapmak

eksî lê çêbûn *l/bw* 1. inata binmekş inatlaşmak

2. (birine) inat olmak

eksok *rd* 1. inatçı 2. *mec* çorak, verimsiz toprak

eksokî *rd* inatçıca

eksokîfî *m* inatçılık

eksperimantalîzm *m* eksperimentalizm, deneyselelizm

ekspertîz *m* ekspertiz

ekspêr *nd/nt* eksper, uzman

ekspres *m* 1. ekspres (yalnız büyük duraklarda duran, büyük iskelelere uğrayan ve çok hızlı giden tren, uçak veya gemi) 2. *nd/nt* ekspres (özel ulak)

ekspresyonîst *nd/nt* ekspresyonist, dışa vurumcu

ekspresyonîzm *m* ekspresyonizm, dışa vurumculuk

ekstra *rd* 1. ekstra * **arvanê ekstra** ekstra un 2. ekstra (fazladan, alışandan ve gerekenden başka) * **heqê livînanê** ekstra ekstra yatak ücreti

ektoderm *biy/m* ektoderm, dış deri

ekvator *ast/m* ekvator, eşlek

ekvatorial *erd/rd* 1. ekvatorial, eşleksen (ekvator ile ilgili) 2. *ast/m* ekvatorial (yıldızların açılım ve yükselimini ölçmekte kullanılan dürbün)

ekvatorî *erd/rd* ekvatorial, eşleksen (ekvatorial ilgili)

ekzotermîk *kîm/m* ekzotermik, ısı veren

elaf *nd* zahireci

elafî *m* zahirecilik

elahweys *mzk* Kürt müziğinde bir makam

elalet *m* kalabalık, guruh (insan kalabalığı)

elam *m* 1. bilgi, haber, bildirm 2. **hiq ilâm** (bir davanın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren resmi belge) 3. **ilân** (açıkça bildirme, duyurma) ~ **dan (yekî)** (birine) haber vermek ~ **girtin** (an **ji stendin**) bilgi almak ~ **kirin** ilân etmek, duyurmak ~ **pê xistin** aktarmak, etmek, bildirmek ~ **a (yekî) pê xistin** (birini) haberdar etmek, bilgilendirmek

elamdan *m* 1. bildirme, haberdar etme 2. duyurma, ilanetme
elam dan *l/gh* 1. bildirmek, haberdar etmek 2. duyurmak, ilanetmek
elamdâyın *m* 1. bildirme, haberdar etme 2. duyurma, ilanetme
elamet *n* 1. alâmet, belirti, işaret 2. alamet, haberci * **ev ewr ez dibêjîm qey elametê baranê ne** bu bulutlar yağmurun habercisi olsa gerek ~ê **baranê ba ye ya mirinê ta ye** perşembenin gelişi çarşambadan belidir ~ê **(tişteki) bûn** haber vermek (bir olayın, bir durumun belirtisi olmak) * **ba elametê felaketê bû** rüzgâr felaketin haberini veriyordu ~ê **xêrê** hayıra alâmet
elametname *m* ihbarname
elamker *rd* duyurucu
elamkerî *m* duyuruculuk
elamkirin *m* duyurma, ilan etme
elam kirin *l/gh* duyurmak, ilan etmek
elamkirî *rd* duyurulmuş, ilan edilmiş olan
elam pê xistin *l/bw* iletmek, aktarmak
elamname *m* bülten
elan *h* elan, henüz
elastik *rd* elâstik
elastikî *rd* elâstikî
elastikîti *m* elâstikiyet
elavî *m* bir oyun adı
elaweys *bnr* elahweys
elax *bot/m* çoban püskülü
elb (I) *m* 1. kile, (yarım ölçek alan tahıl ölçmeye yarar kap) 2. *rd* kile (herhangi bir kile miktarında olan)
elb (II) *m* gerdel, külek
elbane *m* tef
elbanevan *nd/nt* tefçi
elbanevanî *m* tefçilik
elbekî *m* bakırdan tabak
elbet *h* elbet, elbette
elbete *h* elbette
elbik (I) *m* gerdel, külek
elbik (II) *m* palamut kavuğu * **elbika belotê** palamut kovuğu
elbir *rd* düşman
elçî *nd/nt* 1. elçi 2. elçi, sefir
elebazarkî *bnr* erebîpazar
elef *m* hayvan yemi
elefrang *rd* 1. alafanga (Frenklerin adet ve törelerine uygun, Frenklerle ilgili) 2. *rd/nd* alafanga (Avrupa uygarlığını benimsemiş, onlar gibi davranan)
elefrangî *rd* alafrangalı
elefrangîbûn *m* alafrangalaşma
elefrangî bûn *l/gh* alafrangalaşmak
elefrangîbûyî *rd* alafrangalaşmış kimse
elefrangîbûyîn *m* alafrangalaşma
eleganî *m* el yıkamada kullanılan leğen
elehdar *rd* aleyhtar
elehdarî *m* aleyhtarlık

elektrifikasyon *m* elektrifikasyon
elektrik *m* 1. elektrik 2. elektrik (bu enerjinin gündelik olarak kullanma biçimi) 3. *rd* elektrik (elektrikle çalışan) * **fırna elektrîkê elektrik fırını** ~a **destan** el feneri ~a **pozîtîf** pozitif elektrik
elektrîka destan *nd* el feneri
elektrîkdan *m* elektrikleme
elektrîk dan *l/gh* elektrikleme
elektrîkdar *rd* elektrikli
elektrîkdarbûn *m* elektriklelenme
elektrîkdar bûn *l/gh* elektriklenmek
elektrîkdarbûyîn *m* elektrikleniş
elektrîkdarkirin *m* elektrikleendirme, elektrifikasyon
elektrîkdar kirin *l/gh* elektriklendirmek
elektrîkdâyîn *m* elektrikleme
elektrîkgirtin *m* elektriklelenme
elektrîk girtin *l/gh* elektriklenmek
elektrîk pê girtin *l/bw* elektrik çarpmak, cereyan çarpmak
elektrîkvan *nd/nt* elektrikçi
elektrîkvanî *m* elektrikliçilik
elektro *m* elektro
elektroansefalografi *bj/m* elektroansefalografi
elektroansefalogram *bj/m* elektroansefalogram
elektrobiyoloji *bj/m* elektrobiyoloji
elektrodinamik *m* elektrodinamik
elektrodinamometre *m* elektrodinamometre
elektrofon *m* elektrofon
elektrojen *m* elektrojen
elektrokardiyograf *bj/m* elektrokardiyograf
elektrokardiyografi *bj/m* elektrokardiyografi
elektrokardiyogram *bj/m* elektrokardiyogram
elektroliz *fiz/m* elektroliz
elektrolît *fiz/m* elektrolit
elektromanyetik *fiz/m* elektromanyetik
elektromanyetizma *fiz/m* elektromanyetizma
elektrometalurjî *m* elektrometalurji
elektrometre *m* elektrometre
elektromiqnatîs *fiz/m* elektromiknatîs
elektromotor *m* elektromotor
elektron *fiz/m* elektron
elektronik *fiz/m* elektronik
elektronikvan *nd/nt* elektronikçi
elektronegatîf *fiz/m* elektronegatîf
elektropozîtîf *fiz/m* elektropozîtîf
elektro radyoloji *bj/m* elektoradyoloji
elektroskop *fiz/m* elektroskop
elektrostatik *fiz/m* elektrostatik
elektroşok *bj/m* elektroşok
elektrot *fiz/m* elektrot
elektrota negatîf *nd* eksi uç
elektroteknik *fiz/m* elektroteknik
elektroterapi *bj/m* elektroterapi
elelok *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
elem *m* elem
Eleman *nd* 1. Alaman 2. *rd* Alaman (Alman halkına, Almanya'ya özgü) 3. Alman tüfeği

eleman (I) *b* eleman ~ kirin eleman çekmek, eleman demek
eleman (II) *n* eleman, öge, unsur
Elemankî *m* Alınanca
elemdar *rd* elemli, kederli
element *kîm/m* element
elemnak *rd* elim
elemoyî *rd* elemli, kederli
elemziratî *m* heder olma
elemziratî bûn *l/gh* heder olmak
elend *m* şafak
elenge *ant/m* küçük dil
elenî (I) *m* aleyh ~ û selenî leh ve aleyhte
elenî (II) *rd* alenî
elenîbûn *m* alenileşme
elenî bûn *l/gh* alenileşmek
eleqe *m* alâka, ilgi ~ dîtin ilgi görmek, ilgi toplamak ~ **jê anîn** 1) ilgilenmek, alâkalanmak, ilgi duymak 2) karışmak ~ **jê birîn** -den ilgiyi kesmek ~ **nîşan dan** ilgi göstermek. ~ **nîşanî (yekî)** dan alâkalanmak, ilgi göstermek, aşinalık göstermek ~ **pê hebûn** karışmak, işi olmak ~ **pê kirin** ilgilenmek, alâkalanmak, ilgi duymak ~ **pê neman** ilgi kalmamak ~**ya (yekî) pê ketin** (birini) ilgilendirmek, üstüne vazîfe olmak, ~**ya te pê neketiye** seni ilgilendirmez, üstüne vazîfe değil ~**ya xwe bi (tişteki) neanîn** etliye süt-lüye karışmamak ~**ya xwe bi (tişteki) nekirin** (kendi) kabuğuna çekilmek ~**ya xwe jê anîn** 1) ilgilenmek, ilgi duymak 2) karışmak, ilgilenmek 3) kafaya takmak ~**ya xwe jê birîn** -den alâkayı kesmek ~**ya xwe jê qut kirin** -den ilgisini kesmek ~**ya xwe pê kirin** ilgilenmek, alâkalanmak
eleqedar *rd* alâkalı, alâkadar, ilgili
eleqedarbûn *m* 1. alâkalanma, ilgilenme 2. ilgilenme (bir şeye karşı merak duyma) 3. ilgilenme (bir konu üzerinde çalışma, uğraşma, bir şeyi çekici bulma) 4. karışma, ilgilenme
eleqedar bûn *l/gh* 1. alâkalanmak, alâkadar olmak, ilgilenmek * **bi nexweş re eleqedar dibe** doktor hastayla ilgileniyor 2. alâkadar olmak, ilgilenmek (bir şeye karşı merak duymak) * **hevalê min bi dahênanên nû re eleqedar dibe** arkadaşım yeni buluşlarla ilgileniyor 3. ilgilenmek (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulmak) * **wexta lîseyê ez bi werzişê eleqedar bûm** lisede sporla ilgilendim 4. karışmak, ilgilenmek
eleqedarbûyîn *m* alâkalanma, ilgileniş, ilgilenme
eleqedarî *m* ilgililik
eleqedarkirin *m* 1. alâkadar etme, alâkalandırma, ilgilendirme 2. ilgilendirme (ilişkin olma) 3. ilgilendirme (elverişli, uygun bulma) 4. ırgalama

eleqedar kirin *l/gh* 1. alâkadar etmek, alâkalandırmak, ilgilendirmek 2. ilgilendirmek (ilişkin olmak) * **biryareke ku karkeran eleqedar dike** işçileri ilgilendiren bir karar 3. ilgilendirmek (elverişli, uygun bulmak) * **xebatên we me eleqedar dikin** çalışmalarınız bizi ilgilendiriyor 4. ırgalamak
eleqe nîşan dan *l/bw* yakınlık göstermek
eleqepêkirin *m* 1. ilgilenme 2. karışma ilgilenme
eleqe pê kirin *l/bw* 1. ilgilenmek 2. karışmak, ilgilenmek
eleqetî *m* ilişki
eleqetî girê dan *l/bw* ilişki kurmak
eleqelemî *m* dalavere * **bi dû elequlemiyan ketiye** dalavereler çeviriyor
elequlemîkirin *m* eseleme, beseleme
elequlemî kirin *l/gh* eselelemek, beselelemek
eles (I) *m* biçim, şekil
eles (II) *m* tat, lezet
eleste *rd* 1. hazır, anık, amade (bir işi yapmak için gerekli her şeyi tamamlamış olan) 2. hazır (belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş) ~ **heleste** hazırlık * **hespê wî eleste heleste kirin** atını hazırladılar
elestebûn *m* hazırlanma
eleste bûn *l/gh* hazırlanmak
elestebûyîn *m* hazırlanış
elestehî *m* hazırlık
elestekirin *m* hazırlama, hazırlayış
eleste kirin *l/gh* hazırlamak
eletewş *rd* saçma, herze * **gotinên eletewşik** saçma sözler
eletewşî saçmaca
eletexmîn *h* 1. tahminen, tahmini olarak 2. rastgele
eletexmîni *rd/h* tahmini
eletexmînkî *rd* tahmini olarak
eletirk *nd/nt* 1. alaturkacı (alaturka bilen, alaturka eser veren kişi) 2. alaturkacı (Türk müziğinden yana olan) 3. alaturkacı (bu müziği icra eden)
eletirkatî *m* alaturkacılık
eletirkayî *m* alaturkalık
eletirkî *rd* 1. alaturka (Türk gelenek, görenek ve hayatlarına uygun) * **xwarina eletirkî** alaturka yemek 2. *nd/rd* alaturka (bu gelenek ve görenekleri benimsemiş kimse) 3. alaturka (saat)
eletirkîbûn *m* alaturkalaşma
eletirkî bûn *l/gh* alaturkalaşmak
eletirkîti *m* alaturkacılık
elawat *rd* 1. çirkin, hilkat garibesi 2. tuhaf * **navekî elewat** tuhaf bir isim 3. *m* ibret * **te em kirin elewat** bizi ibreti alem ettin
Elewî *nd/rd* Alevî
Elewîti *m* Alevilik
eleyh *nd* aleyh

eleyhdar *rd* karşıtçı

eleyhdarî *m* karşıtçılık

elf *h* zar zor ~ **û hetkê** zar zor, zor bela, güç bela * **me xwe elf û hetkê jê xelas kir** zor bela kendimizi ondan kurtardık

elênc *m* sürünün gündüzleyin yayılma işi

elhamdullîlah *b* elhamdülillâh

elhed *h* muhakkak

eligandin *m* takma

eligandin *l/gh* takmak

elih *zo/n* kartal

elimandin *m* 1. öğretme, öğretiş 2. alıştırma

elimandin *l/gh* 1. öğretmek 2. alıştırmak

elimandî *rd* 1. öğretilmiş 2. alıştırılmış

elimî *rd* 1. öğrenmiş 2. alışık, alışkın

elimîbûn *m* 1. öğrenmiş olma 2. alışıklık, alışkinlik

elimîn *m* 1. öğrenme, öğreniş 2. öğrenme (beceri, yetenek kazanma) 3. öğrenme (haber alma) 4. alışma 5. alışma (yadırgamaz duruma gelme) 7. alışma (etkisini yitirme)

elimîn *l/gh* 1. öğrenmek * **dersa xwe bielime** dersini öğren 2. öğrenmek (beceri, yetenek kazanmak) 3. öğrenmek (haber almak) * **mîn lê kola, lê ez tu tişteki neelimîn** araştırdım ama hiç bir şeyi öğrenmedim 4. alışmak * **elimîye zûrabûnê** erken kalkmaya alışmak 5. alışmak (yadırgamaz duruma gelmek) * **em elimîn der û dorê** çevreye alıştık 6. alışmak (sürekli ister olmak) 7. alışmak (etkisini yitirmek)

elînd *bnr* elend

eling *m* şafak sükümü

eliqandin *m* asma

eliqandin *l/gh* asmak

eliqîn *m* asılma

eliqîn *l/gh* asılmak

Elî bizdo *rd* korkak

elifbêtik *m* elifba

elif *m* elif (Arap alfabesinin ilk harfi)

elifba *m* elifba

elifbêtik *bnr* elifbêtik

Elîkê xemxur *nd* herkes için tasalanan, kaygı duyan

elîl *rd* hasta, sakat

elîmet *bnr* sosret

elîps *mat/m* elips

elîpsî *mat/rd* elipsoit

elîpsoit *mat/rd* elipsoit

elîptîk *mat/rd* eliptik

elîqurne *n* saman kağıdı

Eliyê newêrek *rd* korkak, cesaretsiz kimse

elk *m* al karısı ~ **ê ne dixwe ne dide xelkê** ciminin teki (eldekini çürüttüğü, kokuşturduğu halde başkalarına vermeyen)

elmas *m* elmas ~ **a min** elması

elmasa reş *nd* karbonado

elo belo *nd* falan filan

elo ep *nd* ekti püktüler

elobadîr *bot/m* pişirilerek yenilen bir bitki

eloelo *zo/n* 1. gürk, erkek hindi 2. hindi veya horoz çağırma)

elohermet *rd* kadını (kadın davranışlı, kadına benzer erkek)

elohermetî *m* kadınsılık

elok *zo/n* gürk, erkek hindi (Meleagris gallopavo) ~ **ê panore** baba hindi

eloqî *rd* gevrek olmayan, çamur gibi (elastiki)

eloşîş *zo/nt* hindi (Meleagris gallopavo)

elpî *m* lecek, yazma

elûep *nd* ekti püktüler ~ **dan hev anîn** keli kö-rü toplamak

elûng *m* parınaklık

elweda *b* elveda

elyaf *nd* elyaf

elzem *rd* elzem

em (I) *c* 1. biz (yalın haldeki durumu, şimdiki zaman, gelecek zaman, emir kipi ve geçişsiz fiillerin tüm zamanlarında kullanılır) 2. biz (resmî konuşmalarda bazen birinci tekil şahıs zamiri 'ben' yerine kullanılır) 3. biz (bazı yazarlar 'ben' zamiri yerine kullanırlar) ~ **a rast bibêjin** doğrusunu söylemek gerekirse, neme lazım (veya neine gerek) * **em a rast bibêjin, tu qisûra camêr çênebû** neme lâzım adam hiç bir kusurda bulunmadı ~ **bi hev (û din) zanin** biz kırk kişiyyiz, birbirimizi biliriz ~ **bi xwe bi xwe** ne bizbizeyiz, içimizde yabancı kimse yok ~ **bibêjin ku...** *h* tutalım kı, sayalım ki, farz edelim ki ~ **binêrin kî berx e kî beran e** kimin yiğit kimin ödek olduğunu şimdi anlarız ~ **cilika xwe li cehenemê ranexin** eğri oturup doğru konuşalım ~ **destê xwe deynîn ser wijdanê xwe û xeber bidin** eğri oturup doğru konuşalım ~ **dê ji azana mele bawer bikin an jî, ji zirîna kerê?** hangi peygambere kul-luk edeceğimi şaşırarak ~ **dê kêf bikin an jî em dê bigirîn!** güler misin, ağlar misin! ~ **di bin stara Xwedê de bin** üstüne iyilik sağlık (üstüne, üstünüze sağlık, üstüne sağlık veya üstünüze şifalar) ~ **dibêjin paxir e di-avêjin, li ber çavê xelkê dibe zêr** biz attık kemik diye, el kaptı ilik diye ~ **dibêjin qaz ew dibêje bilbil** kazı koz anlamak ~ **ê bên diyarê (qûna) hev argo görüştürüz ~ jî eynî wekî te** (an jî mîna we) al benden de o kadar ~ **ketin çi halî!** ne günlere kaldık! ~ **ketin reşahîyê** karada ölüm yok ~ **kin bibirin** uzatmayalım ~ **kin lê xin** uzatmayalım ~ **lawê îro ne geçmişe sünger** (veya çizgi) çekelim, geçmişti unatalım ~ **li ber rojê bûne dürme** geçmişe piştik ~ **li dû wan herin ew li dû me nayên** biz kabul etsek de kendileri kabul etmez ~ **li karê gerîyan rastî zerarê hatin** körün taşı ~ **li nowa avê dawestîya-bûn** suyun sırasındaydık ~ **li serê rûniştin û me xwar qedand** el elde baş başta ~ **ne sax**

bûn, ne mirî bûn ölüp ölüp dirilmek ~ **ni-zanin kurê kijân mitribî, kîjan derwêşî** ye anası turp (veya sarımsak), babası şalgam (veya soğan) ~ **pê zanin bê çî tişt e** ne mal olduğunu biliriz ~ **sed sal li dinê bin em dê şevêkê mêvanê qebrê bin** elbet bir gün ölü-rüz ~ **sîng dikutîn ew cihar diavêjê** hazıra konmak, fırsatçı olmak ~ **tev (gîşt, gîşk, he-mû, hemûçk, gîh an jî tevde..)** hepimiz, tü-mümüz ~ **û şansê xwe** bahıtımıza, şansımıza ne çıktıysa ~ **û Xwedayê xwe û ew û şîrê xwe** (bir işi, birinin) sütüne havale etmek ~ **wisa bipejirîn ku...** tutalım kî, sayalım kî, farz edelim kî ~ **xwe bi xwe biz bize** ~ **za-nin ku ew çî teba ye** ne mal olduğunu bili-riz ~ **ê bimirin hewceyî rehma Xwedê bi-bin** iki elin yanına gelecek ~ **ê li lîwên bi-xin, ku rehet bisekine** kafasına vururuz

em (II) *m* ham (çocuk dilinde yemek yeme) ~ **kîrîn** ham etmek * **gote em û kire xwarê lûp** diye yedi

ema g 1. ama (çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlar) * **xwarin hindik e, ema bi-telûm e** yemek az, ama lezetli 2. ama (uyar-ma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya ya-rar) * **hûn dibêjin ku ez dê sibehê werim, ema ez dê ne li malê bînî** yarın geleceğim diyorsunuz, ama ben evde bulunmayacağım 3. ama (beklenmeyen sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cüm-leye bağlar) * **ez têkilî vî karî bûm, ema poşman im** ben bu işe karıştım, ama pişma-nım 4. ama (bir yargıyı, bir buyruğu pekiş-tirmek için de kullanılır) * **xweş, ema goti-neke xweş got** güzel, ama güzel bir söz söy-ledi 5. ama (bazen dikkati çekmek için cüm-lenin sonuna getirilir) * **ev gotin nayê gotin ema!** bu söz söylenmez ama! 6. *h* amma (şaşma ve hayranlık katar) * **ema xeber di-de ha!** amma konuşuyor ha 7. ne var (ne var ki) * **ema ez nikarim van gotinê te qebûl bikim** ne varki senin bu dediklerini kabul et-mem imkansız

emad n 1. istek * **me li gor emadê ew ew tişt anî cih** tam isteğinize göre o işi yaptık 2. is-tenç, irade * **ew bêhemd û emadê xwe di-xebitîn** istenç dışı çalışıyorlar

emadî rd iradî

eman b 1. aman (yardım istendiğini anlatır) * **eman Xwedawo** aman Allahım 2. aman (bir suçun bağışlanmasının istendiğini anlatır) * **eman, ez careke din nakimî anan**, bir daha yapmam 3. aman (rica anlatır) * **eman, wi-sa mebêjin aman**, öyle söylemeyin 4. aman (usanc ve öfke anlatır) * **eman min berdin aman** bırakın beni 5. aman (çok beğenmeyi anlatır) * **eman çî tiştêkî xweşik e** aman ne güzel şey 6. aman (şaşma anlatır) * **eman,**

gotinên welê gote min ku ez nît mam a-man, öyle sözler söyledi ki donakaldım ~ **deman** (an jî **yeman**) aman yeman ~ **Xwedêyo** aman Allah ~ **xwestin** aman dile-mek

emanet n 1. emanet (korumak için bir yere veya birine bırakılan eşya veya kimse) 2. e-manet (bir kimse ile birbirine gönderilen şey) 3. emanet (eşyanın emanet olarak bira-kıldığı yer) 4. emanet (can) 5. takı, ağırlık, ziyet eşyası * **emanetên xwe bi xwe ve ki-rine û hatiye dîlanê** ağırlığımı takıp düğüne gelmiş ~ **kîrîn emanet etmek** ~ **û qiyamet e-manete hiyanet** olmaz ~ **ê xw jê xwestin** (Al-lah) canını istemek ~ **îf (yekî) kîrîn -e** amanet etmek, ısmarlamak * **bavê te tu emanetî min kir** baban seni bana ısmarladı ~ **îf Xwedê be** 1) Allaha emanet * **emanetî Xwedê be, zarokêkî baş e** Allaha emanet, i-yi çocuktur 2) Allaha ısmarladık ~ **îf Xwedê bîn** Allaha ısmarladık, Allaha emanet olun

emanetgir nd/nt emanetçi

emanetgîrî m emanetçilik

emanetkîrîn m amanet etme

emanet kîrîn l/gh amanet etmek

emanî m aman (bir suçun bağışlanmasını iste-me) * **emaniya xwe ji Xwedê xwest** Allah-tan amar diledi

emaret m emaret, beylik

emaretsaz nd/nt mimar

emaretsazî m mimarlık

emas m iltihap

emay m emay

emaye rd emaye

emayekîrîn m emayılama

emaye kîrîn l/gh emaylamak

embar m 1. ambar, depo * **embara eşyayan**

eşya deposu 2. ambar, kiler 3. depo (bir ma-lın toptan satıldığı ve çokça bulunduğu yer)

* **embara êzingan** odun deposu 4. ambar (geminin yük koymaya ayrılmış bölümü) 5.

ambar (eşya taşıma işleri yapan kurum veya ortaklık) 6. *mec* ambar (genellikle tahılın çok

üretildiği yer) 7. *mec* ambar (çok obur kim-se) ~ **kîrîn depo etmek**

embarkîrîn m ambarlama, depolama

embar kîrîn l/gh ambarlamak, depolamak

embarkîrî rd ambarlanmış, depolanmış

embarvan nd/nt ambarcı, depocu

embarvanî m ambarcılık, depoculuk

embaz (I) m 1. örnek, model (benzeri yapıla-cak olan, benzetilecek şey) 2. benzer, eş

embaz (II) nd/nt arkadaş

ember m amber

enberbarîn rd ambersaçan

emberfeşan rd ambersaçan

enberîn rd amber gibi, amberden

emberreşîn rd ambersaçan

embriyolog nd/nt embriyolog

embriyoloji *biy/m* embriyoloji

embriyon *m* embriyon, oğulcuk

embûrî *m* geçim

emek *m* emek ~ê **Şêx Bazîz** (an jî **Bersîs**) sağ-
dîç emeği (boşa giden, karşılığı alınmayan
emek)

emekdar *rd* 1. emektar 2. *mec* demirbaş 3.
nd/rd emekli ~ **bûn** emekli olmak, emekliye
ayrılmak ~ **kirin** emekliye ayırmak (çıkart-
mak veya çıkartmak)

emekdarî *m* 1. emektarlık 2. emeklilik

emekheram *rd* nankör

emekheramî *m* nankörlük

emeknas *rd* kadirbilir

emeknasî *m* kadirbilirlik

emekxwer *nd/nt* sömürücü

emekxwerî *m* sömürücülük

emel (I) *n* 1. amel, edim 2. amel (bir kimsenin
dini buyrukları yerine getirmek için yaptık-
ları) ~ê (yekî) (birinin) ömür törpüsü ~ê (ye-
kî) **neçûn** 1) elinden iş çıkmamak 2) eşek
kuyruğu gibi ne uzar ne kısalır ~ê (yekî) **qet**
neçûn elinden iş çıkmamak ~ê **serê** (yekî)
bûn baş belası olmak, ömür (veya sinir) tör-
püsü olmak * **tu emelê serê min î** sen benim
sinir törpüsüm ~ê **serê** (yekî) **bûn** (birinin)
başının belası olmak ~ê **serî** baş belası, ö-
mür törpüsü

emel (II) *bj/m* amel, ishal

emelbûn *m* ishal olma, sürgün olma

emel bûn *l/gh* ishal olmak, sürgün olmak

emeldar *nd/nt* işçi

emeldarî *m* işçilik

emele *nd/nt* amele

emeletî *m* amelelik

emeliyat *m* ameliyat * **nexweş emeliyet kirin**
hastayı ameliyat ettiler ~ **kirin** ameliyat et-
mek ~a **bêyî rawesta dil** kapalı kalp ameli-
yatı ~a **plastîk** plastik ameliyat

emeliyatbûn *m* ameliyat olma

emeliyat bûn *l/gh* ameliyat olmak

emeliyatbûyî *rd* ameliyatlı

emeliyatbûyîn *m* ameliyat oluş

emeliyatkirin *m* ameliyat etme

emeliyat kirin *l/gh* ameliyat etmek

emeliyatkirî *rd* ameliyatlı

emeliyatxane *m* ameliyathane

emeliye *m* 1. ameliye 2. pratik (kılğı, uygulama)

emelî (I) *rd* ishali, ötürüklü

emelî (II) *rd* 1. amelî, pratik, tatbikî 2. amelî,
iş bakımından, işçe 3. *fel* amelî, tatbikî 4. a-
melî, kılğısal

emelîbûn *m* pratikleşme

emelî bûn *l/gh* pratikleşmek

emelîfî *m* pratiklik

emekkirin *m* kullanma

emel kirin *l/gh* kullanmak

emelkirî *rd* kullanılmış

emelqenc *rd* amelî iyi olan

emenî *m* bir tür yaygı

emer *nd* ömer (erkek ismi) ~ê **çû seferê hat**
dîsa kerê berê (bir kimsede olumlu anlam-
da) bir değişim olmamak

emerî *bot/m* bir kara erik türü

emê *nd* mama ye (çocuk dilinde)

emil *n* alışkı

emilandin *m* 1. öğretme 2. alıştırma 3. kullanma

emilandin *l/gh* 1. öğretmek 2. alıştırmak 3.
kullanmak

emilandî *rd* kullanılmış

emilîn *m* 1. öğrenme 2. alışma 3. kullanma

enilîn *l/gh* 1. öğrenmek 2. alışmak 3. kulla-
nılmak

emilk *m* erken doğum yapan koyun

emilkan *n* amerikan bezi

emir (I) *n* 1. ömür, yaş (doğuştan beri geçen
ve yıl birimi ile ölçülen zaman) * **emirê**
min sî û pênc e, otuz beş yaşındayım 2. *me-*
teor yaş (bir gök cisminin oluşmaya başladığı
günden bu güne kadar geçirdiği zaman) ~
buhartin ömür geçirmek ~ **çûn** yaş ilerle-
mek ~ **dan haziran** sizlere ömür ~ **derbas**
kirin ömür geçirmek ~ **heye lê wekî qîzekê**
ye cami yıkılmış ama mihrabı yerinde ~ **ki-**
rin 1) uzun yaşamak 2) ömür uzamak ~ **ku**
diçe mirin li pey e yaş ilerledikçe ölüm
yaklaşıyor ~ **neman** yaşı ilerlemiş olmak
(son demleri olmak) ~ **û tecrûbe** yaş baş ~
xesîfîyo boyu (bosu) devrilsî (veya devrile-
sin), ömrün tükene ~ **ekî dirêj kirin** uzun bir
ömür yaşamak ~ **ekî tam li dinyayê kirin** u-
zun bir ömür sürmek ~ê (yekî) **çar tirên ke-**
ran man *argo* bir ayağı çukurda olmak ~ê
çû êdî nayê giden gençlik bir daha gelmez
~ê **çûyî venagere** (li *xwedîyan*) gençlik bir
gitti mi bir daha gelmez ~ê (yekî) **derbas**
bûn yaşı geçmek ~ê **dirêj kirin** uzun yaşa-
mak ~ê (wî) **emirê sîsyareka gurî ye** dokuz
yorgan eşitmek (veya paralamak) ~ê (wî) **ji**
te re be yaşı benzemesin ~ê (yekî) **kin be**
damarı kurusun, yaşı yerde (veya topraktan)
sayılası ~ê (wî) **kin î kurt be** yaşı yerde (ve-
ya topraktan) sayısı ~ê **ku çû êdî venage-**
re giden gençlik bir daha gelmez ~ê **ku çû**
nede dû giden gençliğin ardına düşme, gi-
den ömrün peşine düşme ~ê **leglege çû bi**
leqleqê (an jî **teqteqê**) leyleğin ömrü (veya
günü) lallakla geçer ~ê **min** 1) ömrüm 2)
ömrümün varı ~ê **sîsyarekê kirin** (dünyaya)
kazık çakmak (veya kakmak) ~ê **te emrê pi-**
vokê be 'tez geberesin' anlamında ~ê **te kin**
be boyu (bosu) devrilsî (veya devrilesin),
ömrün tükene ~ê **xwe ajotin** ömür sürmek
(yaşamı belli şartlar içinde sürüp gitmek) ~ê
xwe di ber de mehî kirin (bir şey veya
kimse için) ömür çürütmek ~ê **xwe tije** (an
jî **tijî**) **kirin** yaşını doldurmak, gidici olmak
~ê **xwe xwarin** 1) yaşlı başlı olmak, saat on

bir buçuğu çalmak, gidici olmak (yaşı çok ilerlemiş bulunmak) 2) miadını doldurmak
emir (II) n 1. emir, buyruk, ferman * **hema car caran li min difetili û dipirsi ka emrekî min heye an na** ikide bir bana dönüp benden bir emrim olup olmadığını soruyordu 2. komut ~ **bike** (an jî **bikin**) buyur (ya da buyru-nuz), söyleyiniz, emrediniz anlamında ~ **dan** 1) emir vermek 2) komut vermek ~ **jê stendin** (birinden) emir almak ~ **lê hatin kirin** buyrulmak ~ **pê tune bûn** (biri) izin vermemek, ferman vermemek ~ **ê mirinê** ölüm fermanı ~ **ê nivîskî** yazılı emir ~ **ê Xwedê** 1) Allahın emri 2) emrihak, emrihak vaki olmak (ölmek) ~ **ê Xwedê kirin** Hakkın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek), vefatetmek ~ **î (yekî) kirin** (birine) emretmek
emirber n emirber, emir eri
emirberî m emirberlik, emir erliği
emirbiçûk rd yaşı küçük olan ~ **ê hestîgir** genç irisi
emirbiçûkî m yaşı küçük olma
emirdan m emir vermek
emir dan l/gh emir vermek
emirdar rd buyrukçu, emreden kimse
emirdarî m buyrukçuluk
emirmarde rd yaşlı, gidici olan (yaşa çok ilerlemiş olan) ~ **bûn** saat on bir buçuğu çalmak (yaşı çok ilerlemiş bulunmak)
emirdirêj rd 1. ömürlü, uzun ömürlü * **Xwedê wê emdirêj bike** Tanrı ömürlü etsin ~ **kirin** ömürlü etmek 2. ömürlü, uzun ömürlü (veya süreli) * **hevaltiya wan emirdirêj nebû** arkadaşlıkları uzun ömürlü olmadı ~ **bî el** öpenlerin çok olsun
emirkan n amerikan bezi, kaput bezi
emirkin rd 1. kısa ömürlü, ömürsüz 2. *mec* bedbaht 3. zalim * **emirkinêkî mîna wî tune** zalimin tekidir 4. *mec* kısa süreli, yararsız 5. *b* geberesin ~ **bî** geberesin inşallah
emirkinbûn m 1. kısa ömürlü olma 2. ömrü tükenme
emirkin bûn l/gh 1. kısa ömürlü olmak 2. ömrü tükenmek
emirkinî m 1. kısa ömürlülük 2. *mec* bedbahtlık 3. zalimlik
emirkino b ölesin!
emirkirin (I) m uzun yaşama
emirkirin (II) m 1. emretme, emreyleme, buyurma 2. emretme, emreyleme, buyurma (söyleme, deme, düşüncesini bildirme)
emir kirin (I) l/gh uzun yaşamak
emir kirin (II) l/gh 1. emretmek, emreylemek, buyurmak * **emir bike ku careke din dereng neyê** ona buyur da bir daha geç gelmesin 2. emretmek, emreylemek, buyurmak (söylemek, demek, düşüncesini bildirmek) * **we tişte** emir kir bir şey mi buyurdunuz

emirmend rd 1. buyrukçu 2. *mec* yiğit
emirmendî m 1. buyrukçuluk 2. *mec* yiğitlik
emirname m emirname, emir (emir belgesi, yazılı buyruk) * **emirnameya tayînkirinê hîna derneketiye** atama emri hâlâ çıkmadı
emirok rd emir verici
emirqut rd 1. kısa ömürlü, ömürsüz 2. *mec* bedbaht 3. *mec* zalim 4. *mec* kısa süreli, yararsız 5. *b* geberesin ~ **bî** geberesin inşallah
emirqutî m 1. kısa ömürlülük 2. *mec* bedbahtlık 3. *mec* zalimlik
emirqûl rd emir kulu
emirqûlî m emir kulluğu
emisyon m emisyon
emî n amca
emîn rd 1. emin (inanılır, güvenilir) * **ew, zî-lamekî emîn e o**, emin bir adamdır 2. emin (güvenli) * **li cihekî emîn li bendî min be** emin bir yerde beni bekle 3. emin (şüphesi olmayan) * **ez emîn im ku wê di nêzik de karên qenc bike** yakında iyi işler yapacağına eminim ~ **bîbî ji Xwedê Allah'a** inan ki **emînî m** güvenlik ~ **iya xwe pê anîn** (birine veya bir şeye) güven duymak
emîr n emir (Araplarda ve daha başka Müslüman ülkelerde bir kavim, şehir veya ülkenin başı)
emîrî m emirlik
emlaq m emlak
emlaqfroş nd/rd emlakçı
emlaqfroşî m emlakçılık
emlekirin m dikte etme
emle kirin l/gh dikte etmek
emniyet m 1. emniyet, güvenlik 2. emniyet, a-sayış (polis işleri) 3. emniyet (güvenlik işle-rinin yürütüldüğü yer) 4. emniyet (bir araç-ta güven sağlayıcı araç)
Emo xemxur herkes için tasalanan, üzülen kimse
emperyalist nd/rd emperyalist, yayılımcı
emperyalizm m emperyalizm, yayılımcılık
empifokî rd buruşuk
empifokîtî m buruşukluk
empoze rd empoze ~ **kirin** empoze etmek
empresyonîst nd/rd empresyonist, izlenimci
empresyonizm m empresyonizm, izlenimcilik
emprime nd/rd emprime
emr bnr emir (I, II)
emraz (I) bnr amraz
emraz (II) m hastalık * **xwedî emraz e** hasta-lıklı
emsal rd 1. emsal, benzer 2. emsal, eş, denk
emûdî mat/rd 1. dikey 2. düşey
enaf m iki yassı diş çıkarmış olan beş yaşında-ki tay
enasir m anasir
enbaz bnr embaz
enber bnr ember
enbiya nd enbiya

encam 1. sonuç, netice (bir olayın doğurduğu başka bir olay veya durum) 2. sonuç, netice (bir gelişim veya girişimden elde edilen şey) * **encama ezmûnê** sınav sonucu 3. bulgu, netice (araştırma sonucu elde edilen şey) 4. *wj* sonuç 5. sonuç, akıbet * **encama ramana we wê xerab** be düşüncenizin akıbeti kötü olur ~ **bi dest xistin** sonuç almak (verim almak) * **me ji dîdariyê encamek bi dest nexist** görüşmede bir sonuç alamadık ~ **dan** sonuç vermek, netice vermek ~ **jê derxistin** -den sonuç çıkarmak ~ **jê stendin** 1) -den sonuç almak, netice almak 2) kaydetmek, başarılı sonuç almak

encambexş *rd* sonuç verici, verimli
encamdan *m* sonuçlama, sonuç verme
encam dan *l/gh* sonuçlamak, sonuç vermek
encamdayî *rd* sonuçlanmış, sonuç vermiş olan
encamdan *m* sonuçlama, sonuç veriş
encamder *rd* sonuç verici
encamderin *man/m* istintaç, sonuç çıkartıcı
encamderxistin *m* sonuç çıkarma
encam derxistin *l/gh* sonuç çıkarmak
encamdêr *bnr* encamder
encame *m* menteşe
encamgir *rd* sonuç alıcı
encamname *m* sonuç bildirgesi
encamreş *nd* kötü akıbet
encamstîn *rd* sonuç alıcı
encax *bnr* ancax
encimandin *m* sonuçlandırma
encimandin *l/gh* sonuçlandırmak
encimandî *rd* sonuçlandırılmış
encimîn *m* sonuçlanma
encimîn *l/gh* sonuçlanmak
encûman *bnr* encûmen
encûmen *m* 1. encûmen, komisyon, komite, alt kurul 2. encûmen, yarkurul 3. kurul, konsey * **encûmena bala** yüksek komisyon ~ **a asayîşê** güvenlik konseyi ~ **a bala** yüksek konsey ~ **a dadweriyê** adalet komisyonu, adliye encûmeni ~ **a hîlbijartinê** seçim komisyonu ~ **a serokatîyê** başkanlık konseyi (veya divanı) ~ **a şaredariyê** (an jî **beledîyeyê**) belediye encûmeni
encûmenî *m* encûmenlik
encûmena asayîşê *nd* güvenlik konseyi
encûmena wezîran *nd* bakanlar kurulu
encûr *bot/m* acur, yuvarlak acur
endam *nd/hnt* 1. üye 2. *ant/h* organ, uzuv, örgen ~ **ê hîmî** aslî üye ~ **ê hîndekariyê** öğretim üyesi ~ **ê rûmetiyê** onur (veya şeref) üyesi
endamî *m* üyelik
endamtî *m* üyelik
endaz *m* ihtiyat, ölçülü davranma
endaze (I) 1. endaze (65 cm boyunda bir uzunluk ölçü birimi) 2. *mec* endaze, ölçülü, ihtiyatlı
endaze (II) *m* hendese, geometri

endazekirin *m* endazeleme
endaze kirin *l/gh* endazelemek
endazî *m* 1. geometri 2. *rd* geometrik ~ **ya rasterû** düzlem geometri
endazeyî *rd* geometrik
endeko *bot/m* halk hekimliğinde ilâç olarak da kullanılan ıtırli bir bitki
endeksiyon fiz/fel *m* indüksiyon, indüklem
endeksiyon kirin *l/gh* indüklemek
endelî *zoh* bülbül (Luscinia megarhynchos)
enderûn *dir/m* enderun
enderûnvanî *dir/rd* enderunlu
enderz *m* hendese
enderzdan *m* tavsiye etme
enderz dan *l/gh* tavsiye etmek
enderzkirin *m* tavsiye etme
enderz kirin *l/gh* tavsiye etmek
endez *m* hendese
endezyar *nd/hnt* mühendis * **endezyarê çandîniyê** tarım mühendisi
endezyarane *h* mühendisce
endezyarê daristanê *nd/hnt* ormancı, orman mühendisi
endezyarê kompîturê *nd* bilgisayar mühendisi
endezyarî *m* 1. mühendislik 2. *lşk* istihkâm~**ya pişesazî** sanayi mühendisliği
endezyarîti *lşk/m* istihkâmcılık
endilko *bnr* endeko
endişandin *m* endişelendirme
endişandin *l/gh* endişelendirmek
endişîn *m* endişelenme
endişîn *l/hgh* endişelenmek
endiz (I) *m* yapı
endiz (II) *m* 1. ölçü 2. ayar, derece
endizandin *m* 1. ölçme 2. ayarlama 3. düzenleme, tanzim etme 4. kıyaslama
endizandin *l/gh* 1. ölçmek 2. ayarlamak 3. düzenlemek, tanzim etmek 4. kıyaslamak
endizandî *rd* 1. ölçülmüş 2. ayarlanmış 3. düzenlenmiş, tanzim edilmiş 4. kıyaslanmış olan
endizîn *m* 1. ölçülme 2. ayarlanma 3. düzenlenme, tanzim edilme 4. kıyaslanma
endizîn *l/hgh* 1. ölçülmek 2. ayarlanmak 3. düzenlenmek, tanzim edilmek 4. kıyaslanmak
endişandin *bnr* endişandin
endişe *m* 1. endişe, kaygı 2. kuşku, korku ~ **kirin** endişe etmek, kaygı çekmek
endişedar *rd* endişeli, kaygılı
endişedarbûn *m* endişelenme, kaygılanma
endişedar bûn *l/hgh* endişelenmek, kaygılanmak
endişedarbûyîn *m* endişeleniş, kaygılanış
endişedarî *m* endişelilik, kaygıllılık
endişedarkirin *m* endişelendirme, kaygılandırma
endişedar kirin *l/gh* endişelendirmek, kaygılandırmak
endişeder *rd* endişe verici, kaygı verici

endişederî *m* endişe vericilik, kaygı vericilik
endişekar *rd* endişeli
endişekirin *m* endişelenme, kaygılanma, tasalanma
endişe kirin *l/gh* endişelenmek, kaygılanmak, tasalanmak
endişenak *rd* 1. endişeli, kaygılı, düşünceli 2. kaygı verici, tasalı
endişenaktî *m* endişelilik, düşüncelilik
endîz *rd* münasip
endî zo bir kuş türü
endoderm *ant/m* endoderm, iç deri
endogamî *sos/m* endogami, iç evlilik
endokrin *ant/m* endokrin, iç salgı
endokrinoloji *m* endokrinoloji, iç salgı bilimi
Endonezi *nd/rd* Endonezyalı
Endonezyayî *nd/rd* Endonezyalı
endotermik *kîm/rd* endotermik, ısı alan
endüksiyon *fel/man* *m* endüksiyon, tüme varım
endüstriyalizm *m* endüstriyalizm
endüstriyî *rd* endüstriyel
endüstriybûn *m* endüstrileşme, sanayileşme
endüstriyî bûn *l/gh* endüstrileşmek, sanayileşmek
endüstriybûyîn *m* endüstrileşme, sanayileşme
endüstrî *m* endüstri, sanayi ~ya **sînemayê** sinema endüstrisi (veya sanayii)
endüstrîbûn *m* endüstrileşme, sanayileşme
endüstrî bûn *l/bw* endüstrileşmek, sanayileşmek
endüstrîkirin *m* endüstrileştirme, sanayileştirme
endüstrî kirin *l/gh* endüstrileştirmek, sanayileştirmek
Enedol *m* Anadolu
Enedolî *nd/rd* Anadolu
enerjî *m* 1. enerji, erke (maddede var olan ve ısı, ışık biçiminde ortaya çıkan güç) 2. enerji (organizmanın etkin gücü) 3. *mec* enerji (manevi güç) ~ya **atomê** atom enerjisi ~ya **kînetik** *fiz* kinetik enerji ~ya **nuklerî** nükleer enerji
enerjîk *rd* 1. enerjik 2. enerjik (davranışlarında kararlarını kesinlikle uygulayan) * **rêvêbiri-neke** **enerjîk** enerjik bir yönetim
enexdar *m* 1. anahtar 2. anahtar (şifre çözmek için kararlaştırılan yol) * **enexdara şîfreyê** şifre anahtarı 3. anahtar (civata veya somunları açmak veya sıkıştırmak için kullanılan araç) ~a **îngilîz** ingiliz anahtarı ~a **karebayê** (an jî **elektrîkê**) elektrik anahtarı (veya düğmesi)
enfarktûs *bj/m* enfarktüs
enfeksiyon *m* enfeksiyon
enfiye *m* enfiye, burun otu
enflasyon *bz/m* enflasyon, para şişkinliği
enformasyon *m* enformasyon

enfrarûj *fiz/m* enfraruj, kızıl ötesi
engast *m* kusur, eksiklik
engastî *rd* kusurlu
engastîbûn *m* 1. kusurlu olma 2. kusurluluk
engastî bûn *l/gh* kusurlu olmak
engaştin *m* hayalde canlandırma, tahayyül etme
engaştin *l/gh* hayalde canlandırmak, tahayyül etmek
enger *m* sinir
engirandin *m* 1. küstürme 2. kızdırma
engirandin *l/gh* 1. küstürmek 2. kızdırmak
engirî *rd* 1. küskün, alınınış 2. inat etmiş 3. kızgın
engirîn *m* 1. küsine, alınma 2. inatlaşma, inat etme 3. kızma
engirîn *l/gh* 1. küsmek, alınmak 2. inatlaşmak, inat etmek 3. kızmak
engirok *rd* inatçı
engiz *m* sebep
engizandin *m* tahrik etme (cinsel duygularını artırma)
engizandin *l/gh* tahrik etmek (cinsel duygularını artırmak)
engizîn *m* tahrik olma
engizîn *l/gh* tahrik olmak
engizîsyon *dîr/m* engizisyon
enginâr *bot/m* enginar
engore *m* gün batımı
enguşt *m* parmak
enirandin *m* 1. darıltma, gücendirme 2. gocundurma 2. kızdırma
enirandin *l/gh* 1. darılmak, gücendirmek 2. gocundurmak 2. kızdırmak
enirandî *rd* 1. darılmış, gücendirilmiş 2. gocundurulmuş 3. kızdırılmış olan
enirî *rd* 1. darılmış, küsmüş 2. gocunmuş 3. kızmış olan 4. inatlaşmış
enirîn *m* 1. darılma, gücenme, küsme (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılmak) 2. gocunma 3. kızma (öfkelenme, sinirlenme) 4. inatlaşma, inat etme
enirîn *l/gh* 1. darılmak, gücenmek, küsmek (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılmak) 2. gocunmak 3. kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek) 4. inatlaşmak, inat etmek
enirok *nd/nt* darılan, gücenik
enitandin *m* gocundurma
enitandin *l/gh* gocundurmak
enitîn *m* 1. gocunma 2. *mec* huylanma
enitîn *l/gh* 1. gocunmak 2. *mec* huylanmak * **jî bin piyê xwe dienite** ayak tabanından huylanıyor
enî *m* 1. alın * **eniya jinikê fireh** e kadının alnı geniş 2. *lşk* cephe * **eniya şer** savaş cephesi 3. cephe (belli bir düşünce, istek çevresinde sağlanan birlik) * **eniya çandî** kültür cephesi ~ **ava kirin** cephe kurmak ~ **tîlak û rû spî** alnı açık yüzü ak ~ya **bavê (yekî) bi bihostan pîvan** *argo* canına ezan okumak

~ya (yekî) bi bihostan pîvan alnını karışla-
mak ~ya (yekî) bilind e başi diindik (onur-
lu) ~ya (yekî) bûn cot surat asmak ~ya (ye-
kî) hildayî bûn başını dik tutmak ~ya (ye-
kî) lê bilind nebûn birinin suratı görmek is-
tememek ~ya me ji ba Xwedê ve bilind e
yemin etsem başım ağrımaz (li) ~ya (yekî)
nivîsandî bûn alnında yazılmış olmak ~ya
(yekî) qelişin akla karayı seçmek * heta
min ev kar qedand eniya min qelişî bu işi
bitirene kadar akla karayı seçtim ~ya wê li
mêran venebûye eline erkek eli değinmiş
olmak ~ya xwe jê re neqermiçandin yene-
ne içilene bakılmamak ~ya xwe lê neqermi-
çandin hiç surat asmamak ~ya xwe (qet)
neqermiçandin suratını bile asmamak ~ya
xwe qermiçandin surat asmak, yüzünü bu-
ruşturmak (veya ekşitmek)

enîbel *rd* alnı çıkık

enîbeş *rd* 1. akıtmalı (at ve inekler için) 2. çift-
teli (alnında sakar bulunan hayvan)

enîbilind *rd* 1. geniş alnlı 2. mec alnı ak olan
enîçiqirî *rd* kaşları çatık * bi gotineke tehl û
enîçiqirî gotê ağır ve kaşları çatık bir şekil-
de ona söyledi

enîdeq *rd* alnı dövme ~ bûn alnı dövme ol-
mak

enîdindoq *rd* alnı çıkık, hödük alnlı

enîng *m* aln

enînivîsandî *rd* mukadder

enînivîs *m* aln yazısı, kader, yazgı

enîpêç *m* çatara, aln bağı

enîqoq *rd* alnı çıkık, hödük alnlı * yekî enî-
qoq bû alnı çıkık biriydi

enîqurîş *rd* 1. akıtmalı (keçiler için) 2. çifteli
(alnında sakar bulunan hayvan)

enîsaz *rd* serseri

enîsazî *m* serserilik ~ kirin serserilik etmek

enîşk *ant/m* 1. dirsek 2. dirsek (giysi kolunda
dirseğe rastlayan bölün) * kincekî ku enîş-
ka wê qetiyayî li xwe kiribû dirseği yurtık
bir elbise giymişti 3. dış köşe (bi) ~an lê
dan (an jî xistin) dirseklemek

enîşkok *m* dirsekçik

enjeksiyon *m* enjeksiyon

enjeksiyonker *nd/nt* enjeksiyoncu

enjekte kirin *l/gh* enjekte etmek

enjektor *m* enjektör

Enqa *nd* Anka (kuşu)

enqaz *m* enkaz, çöküntü

ensel *bot/m* soğana benzer yaprakları ve tadı
olan, dağlık alanda yetişen, bir karıştan faz-
la bir boyu olan bir bitki

enstantane *m* enstantane

enstitû *m* enstitü ~ya bedewiyê (ciwaniyê an
jî xweşikbûnê) güzellik enstitüsü ~ya hêvo-
tinê (an jî perwerdeyê) eğitim enstitüsü
~ya hunerê sanat enstitüsü

enstruman *n* enstrüman

enstrumantal *rd* enstrümantal

enstrumantalîzm *fel/m* enstrumantalizm, araç-
çılık

ent *m* inat ~a (yekî) pê girtin inadı tutmak

entegrasyon *m* entegrasyon

entegre *rd* entegre

entelektualîzm *psîfel* *m* entelektüalizm, an-
lıkçılık

entelektuel *nd/nt* 1. entelektüel 2. *rd* entelek-
tüel (fikir sorunlarıyla ilgili)

entelektuelî *m* entelektüellik

enter *m* maymun yavrusu

enternasyonal *rd* enternasyonal

enternasyonalist *nd/nt* enternasyonalist

enternasyonalîzm *m* enternasyonalizm, ulus-
lararasılık

entîke *nd* 1. antika (eski çağlardan kalma eser
veya tarihi değeri olan eşya) 2. *rd/mec* anti-
ka (acayip, tuhaf) * bi kurtasî mirovekî en-
tîke ye hasılı antika bir herif

entîkebûn *m* antikalasma

entîke bûn *l/gh* antikalasmak

entîkebûyî *m* antikalasmış olan

entîkebûyîn *m* antikalasma

entîkefiros *nd/nt* antikacı (satan kimse)

entîkefirosî *m* antikacılık

entîkenas *nd/nt* antikacı, antika uzmanı

entîkenasî *m* antikacılık, antika uzmanlığı

entîketî *m* 1. antikalık 2. *mec* antikalık, tuhaf-
lık

entîkevan *nd/nt* antikacı (antika eşya toplay-
an)

entîkevanî *m* antikacılık

entîqexane *m* müze

entîqexanevan *nd/nt* müzeci

entîqexanevanî *m* müzecilik

entomolojî *nd/nt* entomoloji, böcek bilimi

entomolojîst *nd/nt* entomolojist, böcek bilimci

enûk *m* 1. kul kapısı 2. mazgal

envanter *baz/m* envanter

enzan *bnr* insan

enzel *m* eğreti çardak

enzelok (I) *bot/m* pelesenk ağacı (Commiphora opobalsamum)

enzelok (II) *m* 1. eğreti çardak 2. eğreti kulübe

enzerot *bnr* enzerût

enzerût *bot/m* kına çiçeği (Balsamina hortensis)

enzêl *m* 1. çardak, eğreti çardak (tarla, bahçe gi-
bi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak)
2. çardak (asma gibi bitkilerin dallarına sar-
durmak için direklerle yapılmış yer) 3. çar-
dak, alaçık (üzeri çalı, hasırla örtülü kulübe)

enzîm *biy/m* enzim

ep *nd* lüp * gote ep û kire xwarê lüp diye ye-
di ~ kirin 1) ham etmek 2) yemek yemek
(çocuk dilinde)

epe *m* 1. epe (eskrimde kullanılan bir tür kılıç)
2. epe (bu kılıç kullanılarak oynanan bir tür
kılıç oyun)

epê *m* mama (yemek, çocuk dilinde)
 epik *m* mama (bebekler için hazırlanan yiyeceklerin genel adı)
 epilê *m* mama (çocuk dilinde)
 epişandin *m* tıkaştırma
 epişandin *l/gh* tıkaştırmak (iyice çiğnemedен yemek yemek)
 epişîn *m* tıknıma
 epişîn *l/gh* tıknımak
 epitê *m* mama (çocuk dilinde)
 epîdemî *bj/m* epidemi, salgın hastalık
 epîdemîolojî *m* epidemioloji
 epîderm *ant/m* 1. epiderm, üst deri 2. *bot* epiderm
 epîgenez *biy/m* epigenez, sıralı oluş
 epîgrafi *m* epigrafi, yazıt bilimi
 epîk *rd/nd* epik, destansı
 epîlog *wj/m* epilog
 epîstemolojî *fel/m* epistemoloji, bilgi kuramı
 epîtelyûm *m* epitel, epitelyum
 epîzot *m* epizot
 epkirin *m* ham etme, yemek yeme
 ep kirin *l/gh* ham etmek, yemek yemek (çocuk dilinde)
 epo, epok *m* mama (çocuk dilinde)
 epope *m* epope, destan
 eprax *m* sarma
 eqd *m* 1. anahtar taşı 2. topraktan örülmüş duvar
 eqîm *rd* kısır (döl verneyen, üreme imkanı olmayan)
 eqîmbûn *m* kısırlaşma
 eqîm bûn *l/gh* kısırlaşmak
 eqîmbûyî *rd* kısırlaşmış
 eqîmbûyîn *rd* kısırlaşma
 eqîmî *m* kısırlık
 eqîmkirin *m* kısırlaştırma
 eqîm kirin *l/gh* kısırlaştırmak
 eqîmkirî *rd* kısırlaştırılmış
 eqîq *m* akik
 eqlûm *m* 1. iklim 2. iklim, diyar, ülke
 eqreba *nd/nt* 1. akraba, hısın (kan veya evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler) 2. *mec* akraba (oluşma yönünden aynı kaynağa dayanan şeyler) 3. *mec* akraba (biri diğerinin sonucu olan şeyler) ~yê dûr uzak akraba ~yê pêş (an jî nêz) yakın akraba
 eqrebatî *m* akrabalık, hısımlık ~ danîn akrabalık kurmak
 eqrebatî *bnr* eqrebatî
 eqs *fiz/kîm* m akis
 eqt *m* özel karışımli harc (eski yapılarda kullanılmış)
 Er *kîm* Er (erbiyum'un kısaltması)
 er (I) *b* (r kalın okunur) vay be, abo (hayret bildirir)
 er (II) *m* eğer
 -er *rz/m* isim yapım son eki * pêjer aşçı
 era *m* buruna takılan yüzük biçiminde hızma
 Eraf *ol/m* Araf (cennet ile cehennem arasında bir yer)

eraq *m* rakı
 erasa meydanê
 erase *m* 1. orta yer, meydan 2. Pazar, pazar yeri (belli bir şeyin satıldığı yer) * erasa mast yogurt pazarı ~ya meydanê meydanın orta yeri
 erbane, erebane *m* tef
 erbiyûm *kîm/m* erbiyum (kısaltması Er)
 erbîz *bnr* hêvrist
 erçel *nd/nt* şımarık, yaramaz
 erçelî *m* şımarıklık, yaramazlık
 erçen *ant/m* çene
 erçeng *bnr* erçen
 erd *m* 1. yer (gezinilen, ayak basılan taban, zemin) * li erdê rûmenên! yere oturmayın! 2. *n* toprak 3. *n* toprak (ülke) * ev erd ê me ye, cihê xerîban tê de nîn e bu toprak bizindir içinde yabancılara yer yok 3. *n* toprak, arazi * erd li gundiyan belav kirin köylüye toprak dağıttılar 4. *n* tarla 5. *m* zemin (kumaş, süslü kâğıt, halı, yer muşambası, tablo gibi desenli nesnelerde, biçimlerin üzerinde yer aldığı renk) * xaliya ku erda wê şîn e zemin mavi bir halı * erda qumaş kumaşın zeminini 6. *m* ten, benz (ten rengi için) * erda kurik esmer e çocuğun teni esmer * rengê erda wan yek e ten renkleri aynı 7. *m* zemin, yer yüzü 8. yer (özel ad olarak, yer yuvarı, Dünya) ~ çav û birî lê şikandin toprak çağırarak, ölmeye çağı gelmek ~ (yek) daqurtand sıra kadem basmak ~ girtin (kar, kırılgı, çiğ için; bir yüzeyde görünür olmak) * bila ev berf erd bigire, tu dotira rojê were diyarê zarokan şu yağın kar bir tutsun, seyreyle sen ertesi gün çocukları ~ hebe ew tune bûn adı batmak ~ hejîn yer yerinden oynamak ~ hişk esman dûr yer demir gök bakır ~ ji ber piyên (yekî) hejîn yer yerinden oynamak (bir iş çok görüldü ve telaşla yapılmak) ~ jî (yek) qebûl nekirin (birini) yer kabul etmez ~ mer kirin toprak bellemek ~ nên dide, cotkar pesnê xwe dide ekin iyi, çiftçi kendisinde bulur mahareti, anlamında bir deyim ~ pîvan arşınlamak (amaçsız yürümek) * qelişî pê de çû yel üfürdü sel (veya su götürdü) ~ qelişîn û pê de çûn 1) yer yarıp içine girmek (yitirilip bir türlü bulamamak) 2) yerin dibine geçmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek, utancından yere geçmek * erd biqelişî û ez pê de çûm utancından yere geçtim 3) deve olmak (para ve yiyecek kaybolmak) ~ qelişîn û (yek) tê re çûn 1) yer yarıp içine girmek, yerin dibine girmek (yitirilip bir türlü bulamamak) 2) yer yarıp içine girmek, yerin dibine girmek (çok utanmak) * erdê biqelişî ez tê de herim yer yarıp içine gireyim ~ şafûn kirin yerleri süpürmek * fîstane wê erd şafûn dikir entarisi yerleri sü-

pürüyordu ~ **tehl kirin** yeri öpmek, yere düşmek (alay yolu ile) ~ **û esman bûn yek** 1) dünya yıkılmak * **jî ber ba û tofanê erd û esman bûn yek** rüzgâr ve fırtınadan dünyaya yıkıldı 2) gözü bir şeyi görmemek (çok sinirlenmek) * **hingî hêrs bû erd û esman li ber çavê wê bûn yek** o kadar sinirlenmişti ki gözü hiç bir şeyi görmüyordu ~ **û esman lê bûn yek** dünya başına yıkılmak * **erd û esman li min bibin yek ez jî ya xwe nayê** **xwarê** dünya başıma yıkılsa da bildiğimden şaşmam ~ **û esman lê sond xwarin** (biri) bir yere hiç uğramamış olmak ~ **û esman li me bê hev jî yerle gök bir olsa ~ û esman li me bibe yek jî yerle gök bir olsa ~ û esman pê hesîn** ayyuka çıkmak (herkesçe duyulmak) ~ **xuya** (an jî **xonê**) bike ew **xuya** (an jî **xonê**) neke adı batmak ~ **xuya be tu ne xuya bî** yere batasica (veya yere bat-sın) ~ **êke hişk esmanê bilind** yer demir gök bakır ~ **a avî** sulak arazi ~ **a avlazkî** killi arazi, tututan toprak ~ **a bejî** kurak arazi ~ **a bêweç** kıraç toprak ~ **a çol û mit** *erd/m* yontuk düz ~ **a derem** balçık toprak ~ **a girik û mitik** tepelik arazi ~ **a hişk esmanê bilind** yer demir gök bakır ~ **a his** (an jî **hîsik**) çorak toprak ~ **a kilsînî** kireçli toprak ~ **a kirê** altı taşlık sert toprak ~ **a qeraç** kıraç arazi ~ **a xam** bakır toprak ~ **a xîçekî** kıraç arazi ~ **a xwe winda kirin** bitkiler biterek yeri göremez hale getirmek ~ **ê avgîr** killi arazi, tututan toprak ~ **o biqelişe û me daqurtîne** yer yarılsa da içine girsek

erda avî *nd* sulak arazi

erda bejî *nd* çorak toprak, kurak arazi

erda berdâr *nd* verimli yer

erda best *nd* kumlu yamaç arazisi

erda beyar *nd* ekilmemiş arazi

erda biber *nd* verimli yer

erda bijûn *nd* verimli toprak

erda bûr *nd* başıboş arazi

erda fisek *nd* tozan

erda gûzan *nd* cevizlik

erdajotin *m* çift sürme

erd ajotin *l/gh* çift sürmek

erda mayînkirî *nd* mayınlı arazi, mayın tarlası

erda şilek *nd* ıslak arazi

erda xam *nd* çiğ toprak

erdaz *jeo/m* kayağan taş

erdê avî *nd* sulak arazi

erdê bejî *nd* çorak toprak, kurak arazi

erdê kirêb *nd* bir kez sürülmüş tarla

erdêm *m* yöre

erdêmi *rd* yöresel

erdêmi bûn *m* yöreselleşme

erdêmi bûn *l/gh* yöreselleşmek

erdêmi *m* yöresellik

erdê qıraç *nd* kıraç arazi

erdê şaxan *nd* dikmelik

erdê şil *nd* ıslak arazi

erdê xîç *nd* kırak arazi

erdgilor *ast* *erd/m* yer yuvarlağı, yer yuvarı, yer küre

erdhej *m* deprem, zelzele

erdhejan *m* deprem, zelzele

erdhejientî *rd* depremezede

erdhejin *m* yer sarsıntısı

erdhejnas *nd/nt* deprem bilimci

erdhejnasi *m* deprem bilimi

erdhejok *m* yer sarsıntısı, deprem

erdiye *m* ardiye

erdiyevan *nd/nt* ardiyecisi

erdî (I) *m* ardiye

erdî (II) *m* bir tür küçük kilim

erdîm *bnr* **erdêm**

erdîn *rd* yersel

erdkêşan *fiz/m* yer çekimi

erdkêşî *fiz/m* yer çekimi

erdkol *nd/nt* toprak kazıyıcısı

erdnas *nd/nt* yer bilimi, jeolog

erdnasiyî *rd* yer bilimsel, jeolojik

erdnasi *m* yer bilimi, jeoloji

erdnîgar *m* 1. coğrafya (coğrafya bilimi) 2.

coğrafya (bir yeryüzü parçasını, bir bölgeyi, bir ülkeyi belirleyen, niteleyen fiziki, ekonomik, beşerî, siyasî gerçekliklerinin tümü)

~ **a ramiyarî** (an jî **siyasî**) siyasî coğrafya

erdnîgarî *rd* coğrafi, coğrafik

erdnîgarzan *nd/nt* 1. coğrafyacı, coğrafya uzmanı 2. coğrafyacı (coğrafya öğretmeni)

erdnîgarzanî *m* coğrafyacılık

erdnîşî *m* yere yerleşme

erdpîv *nd/nt* yer ölçmecisi

erdpîvan *m* arşınlama (amaçsız yürüme)

erd pîvan *l/gh* arşınlamak (amaçsız yürümek)

erdtrakirin *m* çift sürme

erd rakirin *l/gh* çift sürmek

erdzan *nd/nt* toprak bilimci, yer bilimci, jeolog

erdzaniyî *rd* jeolojik

erdzanî *m* toprak bilimi, yer bilimi, jeoloji

ere (I) *b* tuh, tey (şaşmayı anlatır) * **ere, te çi**

kir? tey sen ne yaptın?

ere (II) *m* el testeresi

Ereb *nd* 1. Arap 2. *rd* Arap (bu halka özgü olan) 3. arap, zenci (esmer tenli kimse) 3. *n* a-

rap (negatif fotoğraf) ~ **sabûn** arap sabunu *

erebo zirato mal neavêto yapılan iyiliğe kötülükle karşılık verenler için söylenir

Erebandîn *m* Araplaştırma

Erebandîn *l/gh* Araplaştırmak

Erebandî *rd* Araplaştırılmış olan

Erebbûn *m* Araplaşma

Ereb bûn *l/gh* Araplaşmak

erebe *m* 1. araba 2. araba (araba ile taşınmış veya taşınacak miktar) * **erebeyek** *ka* bir araba saman ~ **ajotin** araba kullanmak ~ **ya**

çopê çöp arabası ~ **ya meqamî** makam arabası (veya otomobili) ~ **ya qirş û qalan** çöp

arabası ~ya **seqetan** tekerlekli koltuk ~ya **servekirî** açık taşıt, üstü açık araba ~ya **topê** top arabası ~**yek** bir araba (odun, kömür gibi bazı şeyleri için ölçü birimi) * **me erebeyek rêjû kirî, têrî me nekir** bir araba kömür aldık, yetmedi
erebeajo *nd/nt* araba sürücüsü
erebeajotî *m* araba sürücülüğü
erebedar *rd* arabalı
erebefiroş *nd/nt* arabacı (satan kimse)
erebefiroşî *m* arabacılık
erebegem *m* arabalık, garaj
erebekêş *m* araba çekicisi
erebesaz *nd/nt* araba tamircisi
erebesazî *m* araba tamirciliği
erebesk *rd* arabesk * **muzîka erebesk** arabesk müzik
erebeskvan *nd/nt* arabeskçi
erebeskvanî *m* arabeskçilik
erebeya canxelas *nd* ambulans, cankurtaran
erebeya destan *nd* el arabası
erebeya ga *nd* öküz arabası, kağıdı
erebeya kol *nd* kağıdı
Erebistan *m* Arabistan
Erebistana Siûdî *nd* Suudi Arabistan
Erebî *m* 1. Arapça 2. *rd* Arapça (Arapçaya özgü) * **pirtûka Erebi** Arapça kitap 3. Arabî (Araplara özgü)
Erebîaxêv *nd* Arapça konuşan kimse
erebîbazar *m* peygamber bazarı
Erebîbêj *nd* Arapça söyleyen sanatçı
Erebîkirin *m* Arapçalaştırma
Erebî kirin *l/gh* Arapçalaştırmak
Erebînivîs *nd* Arapça yazarı
Erebînivîsî *m* Arapça yazarlığı
erebîşûştin *m* soyunmadan sadece kafa yıkama
Erebîzan *nd/nt* Arabça bilen
Erebîzanî *m* Arapça bilme
Erebîkirin *m* Araplaştırma
Ereb kirin *l/gh* Araplaştırmak
Erebkirî *rd* Araplaştırılmış kimse
Erebî *m* 1. Arapça 2. *rd/lh* Araplara özgü veya yaraşır bir şekilde 3. soyunmadan sadece kafasını yıkama
erebok *m* 1. arabacık, araba 2. oyuncak araba ~a **destan** el arabası
ereboka zarokan *nd* puset, yürüteç
ereboşk *rd* asılsız sıradan Arap
erebreş *m* siyah koyun veya keçi
Erebî *m* Araplık
erebwari *rd/lh* arapvari
Erebzan *nd/nt* Arabist
Erefat *nd* Arafat
**erefat bot/m bir bitki adı
erefe *m* arife
ereksiyon *m* ereksiyon
eremûk *biy rd/nd* 1. er dişi, erselik, hünasa (hem erkek hem dişi gametleri olan birey) 2. er dişi (çiçekliğinde hem erkek hem dişi çi-**

çekleri olan bitki) 3. iki eşeyli 4. *mec* kısır
eremûktî *m* 1. er dişilik, erseliklik 2. kısırılık
ereq *m* ter
Eresat *m* Arasat (Müslüman inanışına göre kıyamet günü bütün ölülerin toplanacakları yer)
erfan *m* savaş
erê *h* 1. evet 2. evet (konuşma arasında cümle- nin olumlu anlamını pekitmek için de kullanılır) * **ez dê herim pê re bipeyvim, pişt re jî erê** ...gidip onunla konuşacağım, evet sonra da... 3. ya (gereklik ve onay bildiren cümle- lerde yargının onaylandığını bildirir) * **em jî bên? -erê hûn jî werin** biz de gelelim mi? - gelin ya 4. ya (bilinen, görülen, hatırlanıp anlatılan bir olay sebebiyle de sorulan başka bir konu için kullanılır) * **we zikê xwe têr kir, erê ez çi bikim?** siz karnınızı doyurdunuz, ya ben ne yapayım? 5. hayde, hadi (hoş görme anlamında kullanılır) * **erê nehat, qene bila xeberek bişanda** haydi gelmedi, bari haber gönderseydi 6. pekâlâ (karşı durum alınacağını anlatan cümlelerin başına getirilir) ~ **bira pirsyar bêxewêş e** sorması ayıp olmasın ~ **xweş e, lê iyi hoş** (ama)
erêdanî *m* 1. onaylama 2. razı olma
erêkirin *m* 1. onama, onaylama, tasdik etme 2. razı olma, yapılmasını uygun bulma 3. kız tarafının dönüp kız istemeye gelmelerine olur vermesi 4. söz kesme ~a **xwe birin** söz kesmek * **jî bo zewacê erêkirina xwe biri-** ye o evlenmek üzere söz kesmiş
erê kirin *l/gh* 1. onamak, onaylamak, tasdik etmek 2. razı olmak, yapılmasını uygun bulmak 3. söz kesmek
erêkirî *rd* 1. onaylı, tasdikli (onaylanmış olan) 2. sözlü, söz kesilmiş olan
erên *m* buruna takılan yüzük biçiminde hızma
erêna *m* 1. kararsızlık 2. olur olmaz
erênatî *m* ikircilik, kararsızlık, vavase
erênî *rd* 1. olumlu 2. olumlu (lehte olan) * **ber- sîveke erênî da min** bana olumlu bir cevap verdi 3. olumlu (olgulara, deneylere dayalı olarak bazı nitelikleri belli olan) 4. yapıcı
erênîkirin *m* olumlama
erênî kirin *l/gh* olumlamak
erênîfî *m* olumluluk
erêyan *m* onama, tasdik
erêyandin *m* 1. onama, onaylama, tasdik etme 2. olumlama
erêyandin *l/gh* 1. onamak, onaylamak, tasdik etmek 2. olumlama
erêyandî *rd* 1. onaylı, tasdikli (onaylanmış olan) 2. olumlunmuş
erêyî *rd* olumlu
erêyîfî *m* olumluluk
erg *bnr* erx
ergawe *b* dur
ergonomî *m* ergonomi, iş bilimi
ergonomik *rd* ergonomik

erik *b* abo, bre, pehpel, vay be (hayret belirtme ünlemi) * **erik ev çi keştiyeke mezin e!** bre bu ne büyük gemi!

erinandin *bnr* enirandin

erinîn *bnr* enirîn

erîyan *bnr* erêyan

erîyandin *bnr* erêyandin

erîke *m* kürsü

erîn *m* 75 veya 80 cm uzunluğunda bir uzunluk birimi

erîstîk *fel/m* eristik, didişim

erîtrosît *ant/m* eritrosit, al yuvar

Erjeng *m* Erjeng, Erjenk, Ertenk; Mani dini kitabı

erjeng *rd* korkunç, inüthiş, dehşetli (korku veren, dehşete düşüren)

erjengbûn *m* korkunçlaşma

erjengbûn *l/ngl* korkunçlaşmak

erjengi *m* yıldı, dehşet, korkunçluk

erjing *bot/m* erguvan

erk *m* 1. görev, vazife (bir nesne veya kişinin yaptığı iş, iş görme yetisi) 2. görev (resmi iş, vazife) 3. *fîzy* görev (bir organ veya gözenin yaptığı iş) 4. *vz* görev (bir cümlede bir dil birimin öbür birimlerle ilişkisi aracılığıyla getirdiği iş) 5. *mat* görev (bir değerın başka değerlerle olan ilişkisi) 6. işlev 7. ödev ~ **girtin** (an *jî stendin*) görev almak ~ **girtin ser xwe** görev almak ~a **alîkar** 1) yardımcı görev 2) geri hizmet ~a **malê** ev ödevi ~a **sereke** asıl görev ~a **xwe anîn cih** görevini ifa etmek ~a **xwe berdewam kirin** görevini sürdürmek, vazife görmek ~a **xwe kirin** (an *jî pêk anîn*) görevini yerine getirmek, ifa etmek

erkan *lşk/n* erkân

erkdar *nd/nt* 1. görevli, vazifeli, vazifedar 2. ödevli ~ê **dadiyê** adliyeci ~ê **hîndekariyê** öğretim görevlisi ~ê **lêkolînê** (an *jî vekolîn*) araştırma görevlisi ~ê **pirtûkxaneyê** kitaplık görevlisi ~ê **rêhesiniyê**

nd demir yolcu

erkdarbûn *m* görevlenme

erkdar bûn *l/gh* görevlenmek

erkdarbûyî *rd* görevlenmiş olan

erkdarbûyîn *m* görevleniş

erkdarî *m* görevlilik, vazifedarlık ~ya **rêhesiniyê** demir yolculuk

erkdarîtî *m* 1. *sos* görevcilik, işlevcilik, fonksiyonalizm 2. *psî* görevcilik, işlevcilik, fonksiyonalizm

erkdarkirin *m* 1. görevlendirme, vazifelendirme 2. ödevlendirme

erkdar kirin *l/gh* 1. görevlendirmek, vazifelendirmek 2. ödevlendirmek

erkdarkirî *rd* 1. görevlendirilmiş, vazifelen-dirilmiş 2. ödevlendirilmiş olan

erke *g* eğer, şayet

erkedar *bnr* erkdar

erkedar bûn *bnr* erkdar bûn

erkedarî *bnr* erkdarî

erkedarîtî *bnr* erkdarîtî

erkedar kirin *bnr* erkdar kirin

erken *a* yoksa, aksi halde, aksi taktirde * **ez ji te re dibêjim bide, erken** *a* **tu dê lêdanê bix-wî** ver diyorum sana, yoksa dayacağı yersin

erkenas *rd* ödevcil

erkevanî *m* görevcilik

erkhez *rd* görevsever

erkhezî *m* görevseverlik

erkî *rd* görevsel, işlevsel

erknas *rd* ödevcil

erkzan *nd/nt* deontolojîst

erkzanî *m* deontoloji, ödev bilgisi

Ermen, **Ermenî** *nd/rd* Ermeni

Ermenikî *m* Ermenice

Ermenkî *m* 1. Ermenice 2. *rd/h* Ermenilere özgü veya yaraşır bir şekilde

ermûş *n* 1. ipek 2. *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)

ern *m* 1. inat 2. öfke ~a **kafir**an (gawiran an *jî wehşan*) gâvur inadı

ernkirin *m* inatlaşma, inat etme

ern kirin *l/gh* inatlaşmak, inat etmek

erno *bûn* snirlenmek

erno *rd* 1. inatçı 2. *mec* darılğan

ernok *rd* inatçı

ernokî *rd* inatçıca

ernokîtî *m* inatçılık

ernoktî *m* inatçılık

ero *b* herif, be hey adam

eroîn *m* eroîn

eroînfiros *nd/nt* eroinci (eroîn satan)

eroînfirosî *m* eroincilik

eroînker *nd/nt* eroinci (imal eden)

eroînkerî *m* eroincilik

eroînkeş *nd/nt* eroinci, eroînman

eroînkeşî *m* eroincilik, eroînmanlık

eroînman *nd/nt* eroînman

eroînmanî *m* eroînmanlık

eros *psî/m* 1. eros 2. *n* eros (Yunan mitolojisinin de aşk tanrısının adı)

erosparêz *rd* erosçu

erosparêzî *m* erosçuluk

erotik *psî/rd* 1. erotik 2. erotik, erosal, şehvani

erotîkane *h* erotikçe

erotîzm *psî/m* erotizm, kösnüllük

erozyon *m* erezyon, aşınım

erqenîsî *m* dimnit (erken olgunlaşan bir çeşit siyah üzüm)

ersande *rd* harap, yıkın, viran

erse *m* arsa

ersim *n* koruk

ersîn *m* göz yaşı

erş *n* arş (İslam dinine göre, dokuzuncu ve en sonuncu göğün en yüksek katı) ~ **û fers** arş ü fers (dokuzuncu gök ile yer arası) ~ê **banî** en yüksek kat ~ê **jêrîn** en aşağı kat ~ê **kurşî** arş

ü kürsü ~ê kurşî dizanî, hestiyê (an jî goştê)
bin pêlavê nizanî? herşeyi biliyorsun da bu-
nu mu bilmiyorsun?

erşanî *m* eşinme

erşanîkirin *m* eşinme

erşanî kirin *l/gh* eşinmek

erşezemîn *m* yer yüzü

erşet *m* mirasta kadının payı

erûg *bot/m* erik

erûl *zo/m* bir kuş türü

erûz *wj/m* aruz

ervaz *bnr* hevraz

erwa *m* korku

erx *m* 1. ark, su kanalı 2. kesik (tarla, bağ ve bahçe etrafında açılan hendek) 3. dönemeç (bir durumda, düşüncede, tavırdaki aşama) ~a avê su arkı

erxewan *bot/m* erguvan (Cercis siliquastrum)

erxewanî *m* 1. erguvanî 2. *rd* erguvanî (bu renkten olan şey)

erxewn *bnr* erxewan

erxvedan *m* 1. ark açma 2. akaçlama

erx vedan *l/gh* *m* 1. ark açmak 2. akaçlamak

erz (I) *n* ırz ~ û eyal evlât ü ıyal, çoluk çocuk ~ê (yekî) şikandin 1) gururunu incitmek 2) azarlamak, tekde etmek

erz (II) *m* arz, sunma ~ û telep arz ve talep

erzîkirin *m* arzetine

erz kirin *l/gh* arzetmek

erzan *rd* 1. ucuz 2. *mec* ucuz (az emekle elde edilen) * serketineke erzan ucuz bir başarı ~ biha ucuz pahalı ~ kirî heban çirî ucuz alan, pahalı alır ~ kiro heban diro ucuz alan, pahalı alır

erzanbûn *m* ucuzlama

erzan bûn *l/gh* 1. ucuzlamak 2. *mec* ucuzlamak (kolaylıkla elde edilir veya duyulur olmak)

erzanfiroş *nd/nt* ucuzcu (malını ucuza satan)

erzanfiroşî *m* ucuzculuk

erzanî *m* 1. ucuzluk 2. ucuzluk (tenzilât)

erzankir *rd* ucuzcu (her şeyin ucuzunu arayan)

erzankirin *m* ucuzlatma

erzan kirin *l/gh* ucuzlatmak

erzaq *n* erzak

erzen *n* çene

Erzeng *bnr* Erjeng mani dininin kutsal kitabı erzeng *rd* korkunç, müthiş, dehşetli (korku veren, dehşete düşüren)

erzengî *m* korkunçluk, dehşet

erzêl *m* 1. eğreti çardak 2. eğreti kulübe

erzênk *bnr* erzeng

erzin *ant/m* çene

erzing *ant/m* çene

erzinik *bnr* erzin

erzname *m* arzuhal, dilekçe

erzşikandin *m* azarlama, tekde etme

erz şikandin *l/gh* azarlamak tekde etmek

erzûhal *m* arzuhal, dilekçe

es (I) *bnr* kes ü es

es (II) *mzk/m* es

esab *m* asab

esabiye *m* asabiye

esabî *rd* 1. sinirli, asabî 2. asabî, sinirsel

esabîttî *m* asabîlik, sinirlilik

esalet *m* 1. asalet, soyluluk 2. asalet (bir görevi yükleniş olan)

esaleten *h* asaleten

esans *kim/m* esans

esar *m* ezme, üzüm ezme (veya sıkma)

esaret *m* esaret

esarvan *n* üzümünü sıkıp şiresini çıkaran kimse

esarvanî *m* üzümünü sıkıp şiresini çıkarma

esas *n* 1. esas, temel 2. esas, temel taşı 3. esas, ilke 4. *kîm/n* baz, esas 5. esas, başlıca, birincil

esasî *rd* 1. esasî 2. köklü (kalıcı, esasî) 3. *kîm* esasî, bazal

esat *nd/nt* harâmî

esatî *m* harâmîlik

esbab *m* esbab

ese *bnr* eseh

esef *m* esef, acınma, yerinme

esefnak *rd* esef verici

eseh *nd* essah, kesin

esehî *m* 1. kesin, yakın (bir şeyi kesinlikle bilme) * zîlam esehî diz e adam kesin hırsız 2. gerçeklik, doğruluk, sağlam * xebera esehî sağlam haber 3. iç yüz, mahiyet, künh * ez ji we re behsa esehiya meseleyê bikim olayın iç yüzünü size anlatayım * tu esehiya meseleyê nizanî meselenin mahiyetini bilmiyorsun * esehiya meseleyê ev e bu meselenin künhü budur ~ bûn kesin olmak, münakaşa götürmemek (tişte) ~ bûn (bir durum) açığa çıkmak ~ kirin kesinlik kazandırmak (tişte) ~ kirin -e açıklık getirmek (veya açıklık kazandırmak) ~ya (tişte) (bir şeyin) aslı astarı ~ya (tişte) derketin rastê sis perdesi aralanınak ~ya (tişte) hîn bûn (bir şeyin) iç yüzünü öğrenmek, künhuna varmak ~ya (tişte) kirin (bir şeyin) iç yüzünü öğrenmek ~ya meseleyê işin iç yüzü, işin ucu

esehîbûn *m* 1. kesinleşme, kesinlik kazanma 2. kesin olma, münakaşa götürmeme 3. *hiq* kesinleşme (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girme) 4. doğrulanma

esehî bûn *l/ngh* 1. kesinleşmek, kesinlik kazanmak 2. kesin olmak, münakaşa götürmemek 3. *hiq* kesinleşmek (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girme) * cezayê wî esehî bû cezası kesinleşti 4. doğrulanmak

esehîbüyî *rd* 1. kesinleşmiş 2. doğrulanmış

esehîbüyîn *m* 1. kesinleşme, kesinlik kazanma 2. kesin oluş, münakaşa götürmeme 3. *hiq* kesinleşme (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girme) 4. doğrulanış

esehîker *rd* doğrulayıcı, teyit edici

esehîkirin *m* 1. kesinleştirme, anlama (iç yüzünü öğrenme, sorup öğrenme) 2. kesinleştirme, sağlamlama (gerçek olduğunu kanıtlama) 3. kesinleştirme, garantileme (bir işin gerçekleşmesi için gereken önlemleri alma, sağlama) 4. doğrulama, gerçekleştirme, teyit etme (bir şeyin doğru olduğunu ortaya çıkarma) 5. dorulama (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapma)

esehî kirin *l/gh* 1. kesinleştirmek, anlamak (iç yüzünü öğrenmek, sorup öğrenmek) * **bû-yera li derve esehî bike** dışardaki olayı anlayıver 2. kesinleştirmek, sağlamlamak (gerçek olduğunu kanıtlamak) 3. kesinleştirmek, garantilemek (bir işin gerçekleşmesi için gereken önlemleri almak, sağlamak) 4. doğrulamak, gerçeklemek, teyit etmek (bir şeyin doğru olduğunu ortaya çıkarmak) 5. dorulamak (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapmak)

esehîkirî *rd* 1. kesinleştirilmiş 2. doğrulanmış **esehîti** *m* 1. kesinlik 2. *fel* kesinlik

eser *m* 1. eser, yapıt (bir kimsenin emek sonucu ortaya çıkardığı şey) 2. eser, yapıt (sanatçının ortaya çıkardığı ürün) * **eserên bijar-tî yên Osman Sebrî** Osman Sebrî'nin seçilmiş eserleri 3) eser, iz (bir olay, durum veya yaşayıştan kalan iz) * **eserên ji şarista-niyên berê** eski uygarlık izleri ~ **ên berê** eski eserler ~ **ên dirokî** (mêjûyî an jî **tarîxî**) tarihî eserler ~ **ên kevn** (an jî **berê**) eski eserler, asarı atika

eseyî *bnr* esehî

eseyî kirin *bnr* esehî kirin

eshabe *n* sahabe

esil *n* 1. asil, orijinal * **eslê vê belgeyê bînin** belgenin aslını getirin 2. *bz* köken (malın menşesi) * **koka vî malî ji ku ye?** bu malın kökeni ne? 3. asil (soy, nesep, köken) * **divê mirov eslê xwe înkâr meke** insan aslını inkar etmemeli 4. *rd* asil (aranılan nitelikleri ençok kendisinde toplamış olan) ~ **ew e ku...** iş ki * **esl ew e ku ji sinifa xwe derbas bibe** iş ki sınıfını geçsin ~ **ne horehor e, e-sil qewş û dor e** söylemekle olmaz pratik herşeyin aslını gösterir ~ **niyet** art düşünce (veya niyet) ~ **û fesh hasebi nesebi**, cins cibiliyet, döl dös ~ **û feshê (yekî)** aslı nesli, aslı faslı ~ **û feshê (yekî)** nizanibûn ismini cismine bilmemek

esilpîs *rd* soysuz

esilxerab *rd* soysuz

esilxerabbûn *m* soysuzlaşma

esilxerab bûn *l/gh* soysuzlaşmak

esilxerabbûyîn *rd* soysuzlaşmış

esilxerabî *m* soysuzluk

esilxerabkirin *m* soysuzlaştırma

esilxerab kirin *l/gh* soysuzlaştırmak

esilzade *nd/nt* asilzade

esilzadeti *m* asilzadelik

esir (I) *m* 1. asır, yüzyıl 2. asır, yüzyıl, çağ (içinde yaşanılan zaman) 3. asır, yüz yıl (millet başlangıç alınarak 1-100, 101-200, 201-300 vb. olarak sayılan yüzyıllık dönem) ~ **ê seadet asrı** saadet, saadet asrı

esir (II) *m* 1. ikinci 2. ikinci (namazı veya ezanı) ~ **a dereng** ikinci bitimi ~ **şikestin** ikinci geçmiş vakit ~ **a teng** ikinci bitimi

esirandin *m* sıkma (basınçla yağın, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtma)

esirandin *l/gh* sıkamak (basınçla yağın, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtmak)

esirandî *rd* sıkılmış

esirdide *rd* yüzyıllık

esirîn *m* sıkılma

esirîn *l/gh* sıkılmak (üzün vb. şeyler için)

esid *m* pekmezde unun kavurulmasıyla yapılan ve sonra da üzerine yağ dökülen bir yemek

eside *m* un, yağ ve şekerden yapılan bir tür tatlı

esil (I) *m* yarma ve pekmeiden yapılan bir tür yemek

esil (II) *rd/nd* 1. asil, soylu 2. *rd* kökenli (belli bir kaynağa dayanan) 3. asil (bir görevde temeli olan)

esilî *m* asillik, soyluluk

esilzade *bnr* esilzade

esir *bnr* helile, helillik

eskene *m* 1. oyma kalemi 2. keski

esker *nd/nt* 1. asker 2. asker (askerlik görevi veya ödevi) * **çûye esker** askere gitmiş 3. asker (ordunun yalnız er rütbesinde olan bölümü) 4. *rd* asker (disiplinli) * **peyayekî esker** e asker adam 5. asker (iyi dövüşmesini başaran) ~ **berhev kirin** asker çıkarmak ~ **kişandin** (cihekî) (bir yere) asker çıkarmak ~ **û cebilxane kişandin** asker konuşlandırmak ~ **ê ecemî** acemi er ~ **ê hilik** 1) devre kaybı asker 2) Osmanlılar'da askere alınanlar

eskerane *h* askerce

eskergeh *m* kışla

eskerî *m* 1. askerlik (askerlik görevi veya ödevi) * **çûye eskeriyê** askere gitmiş 2. *rd* askerî 3. askerlik ~ **kirin** askerlik etmek (veya yapmak)

eskerîbûn *m* askerleşme

eskerîbûyîn *m* askerleşme

eskerkêş *m* asker çeken gemi

eskerkî *rd/h* askerce, askervari * **silaveke eskerkî** da askerce bir selâm verdi

Eskîmo *nd/rd* Eskimo

Eskîmokî *m* Eskimoca

eskort *m* eskort

eskrîm *m* eskrim

esl *bnr* esil

eslî *rd* aslî

eslin *rd* asil, saf kan
esman (I) *n* 1. gök (içinde, gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay) 2. gök, sema (yeryüzünün üzerine mavi bir kubbe gibi kaplanan boşluk) ~ (yek) **hilkışandin** sıra kadem basmak ~ **ketin erdê** aşırı derecede kar yağmak ~ **kirin gurînî** (an jî guregur) gök görmek ~ **li ser serê (yekî) rûniştin** dünya başına yıkılmak ~ **qul bûn** gök delinmek (birdenbire ve çok hızlı yağmur yağınak)
esman (II) *ant/h* damak ~ **ê dev** damak ~ **ê dev** **ê jêrîn** *ant/hd* alt damak ~ **ê dev ê pêş** *ant* sert damak
esmandev *n* damak
esmandevê **pêş** *ant/hd* ön damak
esmandevî *rz/rd* damaksı, damaksıl
esmandevibûn *rz/m* damaksıllaşma
esmandevî bûn *rz/hgh* damaksıllaşmak
esmandevikirin *rz/m* damaksıllaştırma
esmandevî kirin *rz* *l/hgh* damaksıllaştırmak
esmanager *nd/nt* 1. havacı (hava taşıtlarında görevli kimse) 2. astronot, kozmonot, uzaycı, uzay adamı
esmanagerî *m* 1. havacılık (havada uçuşa tekniği, havacının yaptığı iş) 2. astronotluk, kozmonotluk, uzaycılık, uzay adamlığı
esmanî *rd* 1. gökçe 2. gök rengi 3. göksel (gökle ilgili) 4. *nd/nt* uzaylı
esmarkar *bnr* esmanager
esmarkarî *bnr* esmanagerî
esmannas *nd/nt* astronom
esmannasiyî *rd* astronomik
esmannasî *m* astrononi, felekiyat
esmanzan *nd/nt* astronom
esmanzaniyî *rd* astronomik
esmanzanî *m* astrononi
esmer *nd* 1. esmer, karaşın (siyaha çalan buğday rengi) 2. *rd/nd* esmer (teni ve saç bu karaya çalan, koyu buğday rengi) 3. *mec* siyah (koyu renkte olan) * **nanê esmer** siyah ekmek ~ **a xwînşîrîn** *mec* kara biber ~ **ê vekirî** buğday rengi (ten rengi için)
esmerbûn *m* esmerleşme
esmer bûn *l/hgh* esmerleşmek
esmerbûyîn *m* esmerleşme
esmerî *rd* 1. esmerce 2. *m* esmerlik
esmerîfî *m* esmerlik
esmerkirin *m* esmerleştirme
esmer kirin *l/hgh* esmerleştirmek
esmerok *rd* esmerce, karaca
esmerokî *rd* esmerimsi
emerten *rd* semer tenli
emertenî *rd* semer tenli, esmer tenlice
esnaf *nd/nt* esnaf ~ **ê çarşiyê** çarşı esnafı, çarşılı
esnafî *m* esnaflık
esp *bnr* hesap
espa *bnr* esbab
espa *m* 1. espas (bir kelimenin harflerini ayırmak için kullanılan harflerden daha kısa ve

küçük metal çubuk) 2. espas (aralık, basın alanında)
espe *m* bir tür kızamık hastalığı
espehî *bnr* spehî
Esperanto *m* Esperanto
esponîzer *bot/m* dikenli çögen
esprî *m* espri *m* ~ **kirin** espri yapmak
esprîtuel *rd* esprîtüel
espûn *m* 1. sünger 2. çamaşır yıkama otu
esr *bnr* esir
esraq *m* tavan (ev tavanı)
esrar *m* esrar (Hint kenevirinden elde edilen uyuşturucu bir madde) ~ **kişandin** esrar çekmek
esrardar *rd* esrarlı * **cixareya esrardar** esrarlı sigara
esrarfiroş *nd/nt* esrarcı (esrar satıcısı)
esrarfiroşî *nd/nt* esrar satıcılığı
esrarker *nd/nt* esrarcı (imal eden)
esrarkerî *nd/nt* esrar imalatı
esrarkêş *nd/nt* esrarkeş, esrar içicisi
esrarkêşî *m* esrarkeşlik
esrex *m* tavan (ev tavanı)
ester *kin/m* ester
esterbûn *m* esterleşme
ester bûn *l/hgh* esterleşmek
estet *nd* estetik
estetik *m* 1. estetik, güzel duyu 2. *rd* estetik (güzellik duygusu ile ilgili olan veya güzellik duygusuna uygun olan) * **avahiyeke estetik** estetik bir yapı 3. *fel* estetik (felsefe kolu olarak) 4. *bj* estetik (kusurlu bir organı düzeltmek veya güzelleştirmek amacıyla uygulanan yöntemler) * **me bêvila wê estetik kir** burnuna estetik yaptık
estetikvan *nd/nt* estetikçi
estetikvanî *m* estetikçilik
estetizm *m* estetizm, güzel duyuculuk
estewr *bnr* stewr
estexfar *b* estağfurullah ~ **a xwe anîn** estağfurullah demek
estexfurullah *b* estağfurullah
estêr *m* yıldız
estêrk *m* göz yaşı
estirilk *m* çirîş
estî *bnr* hestî
Estonî *nd/rd* Estonyalı
Estonkî *m* Estonyaca
Estonyayî *nd/rd* Estonyalı
esûs *rd* çetin (ceviz gibi şeylen için, sert, katı)
esûsek *rd* bodur ~ **man** bodur kalmak
esûsekî *rd* 1. bodur, bodurca (gelişmemiş) * **dara esûsekî** bodur ağaç 2. *rd/h* çetince ~ **man** bodur kalmak
esûsekîbûn *m* 1. bodurlaşma 2. çetinleşme
esûsekî bûn *l/hgh* 1. bodurlaşmak 2. çetinleşmek (ceviz gibi şeylen için, sert, katı)
esûsekîbûyîn *m* 1. bodurlaşma 2. çetinleşme
esûsekîkirin *m* 1. bodurlaştırma 2. çetinleştirme

esûsekî kirin *l/gh* 1. bodurlaştırmak 2. çetinleştirmek
esûsekti *m* 1. bodurluk 2. çetinelik
eşa *m* 1. yatsı (güneş batmasından sonraki bir buçuk iki saatlik vakit) 2. yatsı (yatsı ezanı veya namazı)
eşar *m* aşar
eşare *m* jest (el, kol, baş ile yapılan iç güdesel veya iradeli hareket)
eşbabî *m* çir (erik çiri için)
eşedok *bnr* eşhedok
eşel *mobil* *nd* eşel mobil
eşêf *m* bahçe, bağ, bostandan yabanî ot ayıklama
eşêfkirin *m* yabanî ot ayıklama
eşêf kirin *l/gh* yabanî ot ayıklamak
eşhed *m* kelimeyi şahadet ~ **ber pê anîn** inanamaya başlamak, kanaat getirmek ~ **û bilah** kesin olarak ~a **xwe anîn** kelimeyi şahadet getirmek, şahadet getirmek
eşhedok *m* işaret parmağı
eşîd *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek
eşîr *rd* 1. aşîret mensubu 2. mert cömert
eşîrane *h* aşîretçe
eşîrat *bnr* eşîret
eşîret *m* aşîret, oymak
eşîretgîr *nd/nt* aşîretçi
eşîretgîrî *m* aşîretçilik
eşîretvan *nd/nt* aşîretçi
eşîretvanî *m* aşîretçilik
eşîretwarî *h* aşîretçe
eşîrî *m* aşîretçilik
eşîrk *bnr* aşîrk
eşîrparêz *nd/nt* aşîretçi
eşîrparêzî *m* aşîretçilik
eşîrwarî *rd/h* aşîretvari
eşk (I) *bot* bademe benzeyen meyvesi olan ve gri yapraklı bir bitki
eşk (II) *m* toyaka, gergi (yük hayvanlarının gevşemiş yüklerini sıkıştırmak için ürgana takılıp bükme süretiyle kullanılan sert çubuk)
eşk (III) *m* kapı sürgüsü, kapıyı kilitleme sırgısı
eşkele (I) *m* mengine, işkence aleti
eşkele (II) *m* çadır kurmada kullanılan bir çubuk
eşkere *bnr* aşkera
eşkêl *m* 1. şekil 2. *mat* çap ~a **goşeyî** açısıl çap
eşkol *m* dokuma tezgahının bir elemanı
eşofman *n* eşofinan
eşq *m* 1. aşk 2. *m* heves (gelip geçici istek) *
eşqa *min* **jê re tune** ona heves duymuyorum ~ **bi (yekî) girtin** ateşi başına vurmak (çoşmak) ~ **dan şevk vermek** * **ev kar eşqê nade min** bu iş bana şevk vermiyor ~ **hatin (yekî) aşka gelmek** ~ **pê girtin** ateşi başına vurmak (çoşmak) ~a **(yekî) jê re hatin** -e heves duymak ~a **(yekî) jê re hebûn** heves duymak, hevesi olmak ~a **(yekî) jê şikîn** şevkî kırılmak

eşqbaz *rd* âşık, vurgun, tutkun
eşqbazî *m* âşıklık, vurgunluk, tutkunluk
eşqer *bot/m* bir üzüm türü
eşqîya *nd/nt* 1. eşkiya, şaki 2. eşkiya (haydut, kır hırsızı)
eşqiyatî *m* eşqiyalık, haydutluk ~ **kirin** haydutluk etmek
eşqkirin *m* 1. keyiflenme, keyfetme 2. eğlenme
eşq kirin *l/gh* 1. keyiflenmek, keyfetmek * **pir kêf û eşq kir** çok keyfetti 2. eğlenmek
eşraf *rd* eşraf
eşrafi *m* eşraflık
eşya *n* eşya ~**yê cihêz** çeyizlik, sandık eşyası ~**yê rihelê** çeyizlik ~**yê xilmet** ikinci el eşya ~**yên kevn** eskiler, eski eşya
eşyadar *rd* eşyalı
et *m* 1. abla (büyük kız kardeş) 2. abla (büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın)
etajer *n* etajer
etalî *m* eşsizlik, aylaklık ~ **û betalî** işsizlik güçsüzlük
etalon *m* etalon
etamîn *m* etamin
etanol *kîm* etanol
etar *nd/nt* 1. aktar 2. çerçi, çerçici
etariye *m* aktariye
etari *m* 1. aktarlık 2. çerçilik
etarok *n* çerçi, çerçici
etax *bnr* antax
etaxî *bnr* ataxî
etehiyat *m* ettehiyat (namazda oturarak okunan bir dua) ~o **çawa lê hato** 1) zurnada peşrev olmaz, ne çıkarsa bahtına 2) olur olmaz, rastgele
eter *kîm/m* eter, lokman ruhu
eterkirin *m* eterleme
eter kirin *l/gh* eterlemek
etfayî *bir tür* hançer * **xencera etfayî** etfayî hançeri
etê *m* abla (teklifsiz konuşmalarda)
etfî *m* kama
etib *m* ayıp
etif *m* atıf
etifkirin *m* atfetme
etif kirin *l/gh* atfetmek
etik *m* 1. abla (büyük kız kardeş) 2. abla (büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın)
etikî *m* ablalık ~ **jê re kirin** (birine) ablalık etmek (veya yapmak) ~ **kirin** ablalık etmek
etir *m* 1. burcu 2. özlem 3. merak, derd, unur * **ketime etra deynan** borçların derdine düşmüşüm ~a (...) **kirin** 1) birine veya bir şeye özlem duymak 2) (bir şeyi) merak etmek ~a **îdareyê** (an **jî ebûrê**) geçim derdi ~a **nan** (şiv an **jî xwarinê**) boğaz derdi (yemek pişirme, hazırlama sıkıntıları) ~a **zik**

boğaz derdi (geçim için uğraşma)
etirikirin *m* 1. özleme 2. merak etme
etir kirin */gh* 1. özlemek 2. merak etmek
etiyołojî *fel/m* 1. etiyołoji, neden bilimi 2. *bj* e-
 tiyołoji, neden bilimi
Etiyopî *rd* Etiyopyalı
Etiyopyayî *rd* Etiyopyalı
Etîk (I) *m* huylanma * **jê vegerin, etîka wî**
 heye huylanıyor, karışmıyor
etîk *m* 1. *sos/fel* etik, ahlâk bilimi, töre bilim 2.
rd etik, ahlâkî
etîket *m* etiket ~ **danîn serê** etiketlemek ~ **ha-**
tin lê xistin etiketlenmek ~ **lê dau** (an jî **xis-**
tin) etiketlemek ~ **pê ve danîn** etiketlemek
 ~ **pê ve hatin danîn** etiketlenmek
etîketdar *rd* etiketli
etîketparêz *rd* etiketçi (etikete önem veren,
 ona sıkı sıkıya bağlı olan)
etîketparêzî *m* etiketçilik
etîketvan *nd/nt* etiketçi
etîketvanî *m* etiketçilik
etîl *kîm/m* etil
etîl *alkol* *nd* etil alkol
etîlen *kîm/m* etilen
etîmolog *nd/nt* etimolog, köken bilimci
etîmolojî *m* etimoloji, köken bilimi
etîmolojîk *rd* etimolojik, köken bilimsel
etiolojî *m* etiolojî
etlahî *m* 1. tatil, dinlenme (kanun gereğince
 çalışmaya ara verilen süre) 2. tatil (okul,
 meclis, adliye gibi kuruluşların çalışmaları-
 nı durdurduğu veya kapalı bulunduğu süre)
 3. tatil (eğlenmek, dinlenmek amacıyla ça-
 lışmaksızın geçirilen süre) ara, fasıla (bir
 filmde, bir oyunda dinlenme süresi) ~ **kirin**
 1) tatil etmek 2) tatil etmek (okul, iş yeri
 vb.yi kapatmak, çalışmasına ara vermek)
etlehî *bnr* atlahî
etles *n* atlas (bir tür ipekli kumaş)
etmanî bir tür hançer * **xencera etmanî** etma-
 nî hançeri
etnik *rd* etnik, budunsal
etnograf *nd/nt* etnograf, budun betimci
etnografya *m* etnografya, budun betinî
etnolog *nd/nt* etnolog, budun bilimci
etnolojî *m* etnoloji, budun bilimi
etnolojîk *rd* etnolojik, budun bilimsel
etokrasi *m* etokrasi
Etiyopyayî *nd* Etiyopyayı (Etiyopya halkından
 olan) 2. *rd* habes, habesi (derisinin rengi çok
 koyu esmer olan)
etor (I) *m* dürüm, dürmac (yufka ekmeğin içi-
 ne türlü katıklar konulan sarılma biçimi)
etor (II) *m* yuvarlama (yemek ismi)
etr *bnr* etir
etûd *m* 1. etüt, araştırma 2. etüt, ön çalışma 3.
 etüt (belli bir konuyu inceleyen, araştıran e-
 ser) ~ **kirin** etüt etmek
etûn *m* taş ocağı (taşı kireç haline getirmek i-

çin içinde ateş yakılan ocak)
Eu kîm Eu (evropiyum'un kısaltması)
ev c 1. bu * **ev xanî fireh** e bu ev genişir * **ev**
kar ne wiha ye bu iş böyle değil 2. bu, bun-
 lar * **ev çine?** bunlar ne? 3. *nd* işbu ~ **car ne-**
be careke din, ew jî nebe careke din tu dê
bikevî destê min bir sıçarsın çekirge, iki
 sıçarsın çekirge, sonunda yakalanırsın çe-
 kirge (veya üçüncüsünde avucuma düşersin
 çekirge) ~ **çend 1)** bir sürü, bir yığın 2) bu
 kadar 3) bunca * **ev çend keda min bereda-**
yî çû bunca emeğim boşa gitti 4) yumruk
 kadar (küçük olması gereken şeyler için) *
kêzikeke ev çend muselefî wê bûbû ona
 yumruk kadar bir böcek musallat olmuştu 5)
 yumruk kadar (iri olması gereken şeyler i-
 çin) * **zarokekî ev çend mêrik xiste** erdê
 yumruk kadar bir çocuk adamı devirdi ~
çend bûn ibaret olmak (veya kalmak) * **tev**
ev çend e hepsi bundan ibaret ~ **çi gotin û** ~
çi kirin e! bu ne perhiz bu ne lâhana turşu-
 su! ~ **çi ye?** 1) bu da ne 2) ne demek * **ev**
peyv çi ye? bu keline ne demek? ~ **çi ze-**
man e! ne günlere kaldık! ~ **çiyê (wî) ye?**
 kimin nesi? ~ **dan hê wê pir av hilçînîne** *
 bu hamur daha çok su çeker (bu aptesle da-
 ha çok namaz kılınır) ~ **der** burası, bunun
 burası * **ev der mala Mudîr Beg e?** burası
 müdür beyin evi mi? * **ev der mala min e**
 burası benim evim ~ **derên hanê** buralar ~ **e**
h işte * **ev e ew zîlamê ku min jî we re**
behs dikir işte size bahsettiğim adam ~ **dîn**
e îman e, erd û esman e kesin olarak ~ **ey-**
nî kesê ku aşîqê sila sergînê bûye, heft sa-
lan kiriye paşîla xwe aşkîn gözû kördûr ~
gotin tewşîk bûn (söz) abes kaçmak ~ **gûx-**
warin e bok yemenin Arapçası (yakışksız-
 lığın büyüğü) ~ **hinde o kadar ~ îş e?** iş de-
 ğil (kınama belirtir) * **ev îş e ku tu dikî?** bu
 senin yaptığın iş değil ~ **jî heye** nedir ki * **ev**
jî heye ku bî gotina wan nake nedir ki on-
 ların sözlerini pek dinlemez ~ **li me kê m bû**
 bir bu eksikti ~ **pere jî ku tê?** (bir işin) su-
 yu nereden geliyor? ~ **pir e dê jî ber bimî-**
ne, ~ jî hindik e ez têr naxwim boşa koy-
 san dolmaz, doluya koysan almaz ~ **qas 1)**
 bu kadar 2) bunca * **ev çend keda min be-**
redayî çû bunca emeğim boşa gitti 3) yum-
 ruk kadar (küçük olması gereken şeyler i-
 çin) 4) yumruk kadar (iri olması gereken
 şeyler için) * **zarokekî ev çend mêrik xiste**
 erdê yumruk kadar bir çocuk adamı devirdi
 ~ **qeder 1)** bu kadar 2) bunca * **ev qeder ke-**
da min beredayî çû bunca emeğim boşa
 gitti ~ **qurf jî piştê me derket çû** atladı ge-
 çti Genç Osınan (bir işinin bittiğini veya teh-
 likenin geçtiğini anlatır) ~ **riya ku te berê**
xwe dayê ez jê (an jî **tê re**) **tê m** gittiğin yer-
 den geliyoruz, gittiğin yereden ben dönüyo-

rum ~ roj bu gün (içinde bulunduğumuz gün)
~ **tiştê hanê di Hemekeranê de derketiye**
Mısır'daki sağır sultan bile duydu ~a **nemayî**
bi (yekî) de kirin yerden yere vurmak

evandin *m* sevmek

evandin *l/gh* sevmek

evandî *na/nt* 1. sevilen, sevgili, maşuk, maşu-
ka 2. *rd* sevilmiş, sevilen

evced *m* ebcet

evd (?) *nd/nt* abd, kul ~ **li hezar rayî, Xwedê**
li rayekî dara düşüldüğünde 'elbet bir yolu
bulunur' anlamında söylenir ~**ekî Xwedê**
Allahın kulu * **li vir evdekî Xwedê tune ku**
rê nîşanî me bide burada yol gösterecek
Allahın kulu yok mu?

evd (II) *m* öç

evdal *n* 1. abdal, derviş 2. *nd/nt* zavallı 3. *mec*
budala 4. *mec* fakir (alçak gönüllülük için
birinci kişi zamiri görevinde kullanılır) * **ez**
evdalê Xwedê do hatim mala we jî, min
hûn nedittin fakir dün evinize geldimsede
sizi bulamadım 5. tutsak (kendisini her şe-
yin etkisinden kurtarmayan kimse) * **hûn**
evdalê patronê xwe ne siz patronunuzun
tutsağsınız ~ê Xwedê Allahın adamı, allah-
lık (kendisinden hiç bir işte yararlık umul-
mayan saf, zararsız kimse) * **ev zîlam evda-**
lekî Xwedê ye, tu tişt ji destê wî nayê bu a-
dam allahlığın biri, elinden bir şey gelmiyor
evdalane *h* 1. abdalca, dervişçe 2. zavallica 3.
mec budalaca

evdalî *m* 1. dervişlik 2. zavalılık 3. *mec* buda-
lalık

evdalkî *nd/h* 1. dervişçe 2. zavallica 3. *mec*
budalaca

evdalok *rd* 1. zavallı 2. allahlık (kendisinden
hiç bir işte yararlık umulmayan saf, zararsız
kimse) 3. budala 4. *mec* görülmeye-
cek durumlar karşısında tepkisiz kalan)

evdalokî *rd/h* 1. zavallica, zavalımsı 2. buda-
laca 3. miskince ~ **bûn** 1) zavalılaşmak 2)
budalalaşmak

evdalokîbûn *m* 1. zavalılaşma 2. budalalaşma

evdalokî bûn *l/gh* 1. zavalılaşmak 2. budala-
laşmak

evdalokîkirin *m* 1. zavalılaştırma 2. budala-
laştırma

evdalokî kirin *l/gh* 1. zavalılaştırmak 2. bu-
dalalaştırmak

evdalokîfî *m* 1. zavalılık 2. budalalık 3. mis-
kinlik

evdalî 1. zavalılık 2. budalalık 3. miskinlik ~
kirin 1) zavalılık etmek 2) budalalık etmek
3) miskinlik etmek

evdayî *m* kulluk

evdemonîzm *fel/m* mutçuluk

evdîn *m* öç, intikam

evdîtî *m* kulluk ~ **kirin** kulluk etmek (veya
yapmak)

evende *bnr* ev hinde

evîngeh *m* sevda yeri

evirandin *m* kutsama, takdis etme

evirandin *l/gh* kutsamak, takdis etmek

evirgacik *m* mablak (yayvan uçlu tahta kepeçe)

evirîn *m* kutsanma, takdis edilme

evirîn *l/gh* kutsanmak, takdis edilmek

evistin *m* sevmek

evistin *l/gh* sevmek

evişandin *m* esirgeme

evişandin *l/gh* esirgemek

evişîn *m* esirgenme

evişîn *l/gh* esirgenmek

evîn *m* sevda, aşk ~a **derewîn** sahte aşk ~a **qe-**
dexe yasak aşk

evînbar *rd* sevimli

evînbarî *m* sevimlilik

evînbaz *nd/nt* sevda, âşık, tutkun

evînbaz *m* sevdalılık, âşıklık, tutkunluk

evîndar *rd* sevda, âşık

evîndarane *h* sevdalica

evîndarbûn *m* sevdalanma

evîndar bûn *l/gh* sevdalanmak

evîndarbûyî *rd* sevdalanmış olan

evîndarbûyîn *m* sevdalanış

evîndarî *m* 1. sevdalılık 2. sevdalanma

evînetî *m* sevda ~ **germ bi germ, neyaretî**

nerm bi nerm sevda sıcaklığına, düş-
manlık ise yavaş yavaş olmalı

evînfiroş *nd* sahtekâr âşık

evîngerm *rd* kör kötü âşık

evînik *m* sevda, sevdacik

evînî *rd* sevda ile ilgili

evînperest *nd/nt* sevda düşkün

evîntî *m* sevdalılık

evnik (I) *n* ağaçtan topuz

evnik *m* küf

evok *zo/m* örümcek

evor (I) *m* dağınık ve kabarık saç * **tu li evo-**
ra wê saçına bak

evor (II) *zo/m* dağ keçisi (Rupicapra tragus)

evra *rd* kutsal, mukaddes

evrandîn *m* 1. kutsama, takdis etme 2. şükret-
me

evrandîn *l/gh* 1. kutsamak, takdis etmek 2.
şükretmek

evrandî *rd* kutsanmış

evrar *rd* kutsal, kutsî, mukaddes

evrarbûn *m* kutsallaşma

evrar bûn *l/gh* kutsallaşmak

evrarbûyîn *rd* kutsallaşma

evrarî *m* kutsallık, kutsiyet

evrarkirin *l/gh* kutsallaştırma

evrar kirin *l/gh* kutsallaştırmak

evrarparêz *rd/nt* mukaddesatçı

evrarperest *rd/nt* mukaddesatçı

evrayî *rd* kutsal

evraz *bnr* hevrâz

evris *bnr* evrist

evrist *bot/m* boylu yabani ardıc
 evrîn *m* kutsanma
 evrîn */gh* kutsanmak
 evrîşim *n* 1. ipek 2. *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
 evropiyûm *kîm/m* evropiyum (kısaltması Eu)
 evsartin *m* üşütme
 evsartin */gh* üşütmek
 evser *m* çelenk
 evsing *m* 1. avcının saklandığı yer 2. keklik avlamak için taşlarla örülen tuzak
 evsirandin *m* üşütme
 evsirandin */gh* üşütmek
 evsirîn *m* üşüne
 evsirîn */gh* üşüme
 evsûn *m* afsun
 evşandin *m* koruma
 evşandin */gh* korumak
 evşandî *rd* korunmuş
 evşing *m* yavrusu olmayan sütlü hayvan
 evzel *rd* kabul edilir
 evzêl *m* eğreti iskele
 ew *c* 1. o (bükünsüz halde) * ew hîna nehatiye o daha gelmemiş 2. o (iki veya daha çok şeyden, daha önce sözü geçeni gösterir) * ew ne baş e ev baş e o iyi değil bu iyi 3. *rd* o (uzakta olan veya hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirtir) * ew xanî jî vê ne firehtir e o ev bundan geniş değil 4. *c* onlar (bükünsüz halde, yalın halde) * ew nehatin onlar gelmedi 5. *c* onu (o zamirinin belirtme durumu) * min îro ew dît bu gün onu gördün 6. *c* bizimki (kadınların kocalarından kocaların karılarından bahsederken kullandıkları söz) 7. o bu * çîma ew eleqe pê di-kin o bu niye karışıyor ~ a/ê dîn *c* öbürü, öbürkü ~ berî hev dan 1) birbirine kıskırtmak 2) aralarına fitne sokmak 3) birbirine sıkınmak ~ bi erda reş re çûn adı batmak ~ bi (tiştêkî) guman bûn loma (bir işten) boş çıkmamak ~ bi kêfa xwe ye canı nasıl isterse ~ bi nefis ta kendisi ~ bi piyê xwe hat kendi gelen (umulmadık bir zamanda gelen ve gelişinden sevinç duyulan kimse ve şeyler için) ~ bi xwe 1) *c* kendisi 2) ta kendisi, aynı 3) *h* kendisi, bizzat 4) *h* kendi kendine ~ bi xwe bi xwe *h* kendi kendine ~ bi xwe bi xwe bûn içlerinde yabancı olmamak * fîkareyan meke em bi xwe bi xwe ne çekinme, içimizde yabancı yok ~ bi xwe bûn tam üstüne basmak ~ bi xwe hat kendi gelen (umulmadık bir zamanda gelen ve gelişinden sevinç duyulan kimse ve şeyler için) ~ bibehice, ew biteqe (an jî ew bibehice û biteqe jî) çatlasa da (veya çatlasa da patlasa da ~ bûn pê bûn kusursuz olmak ~ çend 1) o kadar * min ew çend jî te re got, te dîsa bi ya xwe kir sana o kadar söyledim, yine bildiğini yaptın 2) o denli, onca, öylesine 3) kadar

(miktar, derece) * ew çend jî nehizirî-bûm bu kadarını da düşünmemiştim 4) *h* o kadar, öyle * ew çend jî nîn e öyle de değil 5) hani, kaldı ki, üstelik * ew çend jî ne biha ye hani pek pahalı sayılmaz 6) *rd* şunca ~ çend bûn ibaret olmak (veya kalmak) * tev ew çend e hepsi bundan ibaret ~ çî ye 1) ne o? ne demek? * ew peyv çî ye? o kelime ne demek? 2) ne demek (hiç öyle şey olur mu?) ~ çî ye îcar? lâfı mı olur? lâkırdısı mı olur? ne demek olsun ~ der 1) *c* şurası (bükünsüz hal için) * ew der ne baş e, derbasî vira bibin şurası iyi değil buraya geçin 2) *nd* orası * ew der xweş e? orası güzel mi? ~ dê û xwişka min e 1) anam bacım 2) dünya ahret kardeşim olsun ~ e îşte ~ e ku ez pir nagerim iyiki fazla dolaşmıyorum ~ e ku pê bûn su götürür yeri olmamak ~ e ku pê ye şö götürmez, lâf yok (bir şeye) (karê me, îşê me) ~ e ku pê ye (bir iş ki) değme keyfine ~ e ku tu tê de yî bundan iyisi can sağlığı ~ ê dîn *c* öbürü, öbürkü ~ ê ditirse dipirse korkan sorar ~ e dixwaze rûyek reş e, ew ê nede her du rû reş in istiyenin bir yüzü vermiyenin iki yüzü kara ~ ê ku Xwedê daye ser te, jî vê mezintir (an jî xerabtır) wê bi ku de here acı patlıcanı kırağı çalınaz ~ garana bikerîn, nabe bêzirîn eşekli sürü anımsız olmaz ~ hewş e, belê ue ew rewş e umduğunu aynı şartlarda bulamamak, havada bulut sen bu işi unut ~ hêsan e kolay da ~ hende (an jî hinde) 1) o kadar, o denli 2) kadar (miktar, derece) * ew ew hinde nefikirim o kadarını düşünmedim ~ hewş e, lê ne ew rewş e köprünün altında çok sular geçti ~ jî bext û hat e ne çıkarsa bahtına ~ jî bo çî ye? ne güne duruyor? * ê ku wê bibin tune ne, baş e em jî bo çî ne? onu götürecek kimse yokmuş, peki biz ne güne duruyoruz ~ jî çî re ye? ne güne duruyor? ~ jî *h* keza ~ jî gotinek bû (me) got lâf olsun diye ~ jî kar (an jî îş) e? iş ini? ~ kî ye? (o) kim oluyor? * ew kî ye ku em bi deyn tîştan bidinê o kim oluyor ki veresiye verelim ~ li berê bû olacağı buydu ~ li dera hanê 1) bırak ki, şöyle dursun (saymasak, hesaba katmasakta) 2) değil (a) * dar li dera hanê, giya jî nîn e ağaç değil a, ot bile yok ~ li ku hak getire * pê re ew cesaret li ku onda cesaret hak getire ~ li ku ev li ku 1) nereden nereye (iki olay veya şey arasındaki ilişkiye şaşıldığını anlatır) * ew li ku ev li ku, ma we karekî wiha dixwest? nereden nereye siz böyle bir iş istiyebilir miydiniz? 2) tavşanın suyunun suyu ~ li ku Mala Evdê Elê li ku tavşanın suyunun suyu ~ ne wezifeya te ye üstüne vazife olmamak (veya değil) ~ nizanîm xwe çî bike jî çatlasa da (veya çatlasa da patlasa da) ~ qas

1) bir sürü, bir yığın 2) o denli 3) o kadar, onca * **min ew qas ji te re got, te dîsa bi ya xwe kîr** sana o kadar söyledim, yine bildiğini yaptın 4) hani pek * **ew qas jî ne biha ye** hani pek pahalı sayılmaz 5) o kadar (tehdit ve kızgınlık bilirtir) * **ji niha û pê ve piyê te na-çe wê derê, ew qas!** bundan böyle onlara git-meceksin, o kadar! 6) öyle * **ew qas jî nîn e** öyle de değil 7) **b vesselân ~ qas bûn** ibaret olmak (veya kalmak) * **tev ew qas e** hepsi bundan ibaret ~ **qas jî (ji min)** bir o kadar, bir katı ~ **qeder 1)** o kadar 2) onca ~ **rihet e** kolay da ~ **roj ev roj e** o gün bu gün (dür) * **ew roj ev îroj e bi min re napeyîve** o gün bu gündür benle konuşmuyor ~ **roj here vene-gere** o gün gidip bir daha gelmesin ~ **roj îroj e** (an jî ~ **ro ev îro ye**) o gün bu gün (dür) * **ew roj îroj e bi min re napeyîve** o gün bu gündür benle konuşmuyor ~ **roj ne roja Wwedê be** o gün gidip bir daha gelmesin ~ **sal e, belê ne ew bihar e** umduğunu aynı şartlarda bulamamak ~ **û çata lihêfa xwe man** kuru hasır (veya kilim) üstünde kalmak, kuru tahtada kalmak ~ **û însafa xwe** insafına kalmış ~ **û şîrê xwe** sütüne kalmak ~ **Xwe-dayê ku me dîtiye** o bildiğim Allah ~ **xwişk** (an jî **birayê**) **min ê axiretê ye** dünya ahret kardeşim olsun ~ **yek dîtin** bir tutmak (veya görmek) ~ **zane cani isterse** * **gava min jê re gote ku ew qebûl nake bi me re bê, “ew za-ne” got** bizimle gelmeyi kabul etmiyor dedi-ğimde “cani isterse”, diye cevap verdi
ewa rd/h böyle, böylesi * **tişteki ewa nehati-ye dîtin** böylesi görülmemiş ~ **hatiye wê ~ jî here** böyle gelmiş böyle gider ~ **here, ~ here wê rast here qulê** tilkinin dönüp dola-şıp geleceği yer kürkçü dükkanındır
ewal bnr ewan
ewan nd/rd fesat, fesatçı, ara bozan, ara bozu-cu, nifakçı
ewane rd şapşal
ewanetî m şapşallık
ewanî m fesatlık, fesatçılık, ara bozanlık, ara bozuculuk
ewanî kirin m fesatlık yapmak
ewantî bnr ewanî
-ewar rz/m isim ve sıfat yapım soneki * **bexte-war** şanslı, mutlu
eware rd 1. avare, aylak (işsiz, boş gezen) 2. işsiz, boş, işsiz güçsüz * **ez deh rojan ewa-re gerîm** on gün boş gezdim 3. *mec* serseri 4. *mec* yaramaz (şey) 5. oyalama ~ **bûn 1)** i-şinden alıkonulmak 2) başı boş olmak 3) o-yalanmak ~ ~ **gerîn** başıboş dolaşmak ~ ~ **ji xwe re gerîn** gerîn işsiz güçsüz dolaşmak ~ **kirin 1)** işinden alıkoymak 2) oyalamak
ewarebûn m 1. başıboş olma 2. işinden alıko-nulma, oyalanma 3. aksama (bir iş gereği gi-bi yürümeme)

eware bûn l/gh 1. başıboş olmak 2. işinden a-lıkonulmak, oyalanmak 3. aksamak (bir iş gereği gibi yürümek)
ewarebûyîn m 1. başıboş oluş 2. işinden alıko-nuluş, oyalanış 3. aksayış (bir iş gereği gibi yürümeme)
ewareker rd 1. oyalayıcı 2. aksatıcı
ewarekirin m 1. başıboş etme 2. işinden alı-koyma, oyalama, uğraştırma (iş yapılırken birini uğraştırma) 3. aksatma
eware kirin l/gh 1. başıboş etmek 2. işinden a-lıkoymak, oyalamak, uğraştırmak (iş yapı-lırken birini uğraştırmak) 3. aksatmak
ewartî m 1. aylaklık, başıboşluk 2. işsizlik
ewartîkirin m aylaklık etme
ewartî kirin l/gh aylaklık etmek
ewc m zirve, yüksek yer
ewç ast/m yer öte
ewd m intikam, öç ~ **hılanîn** öç almak ~ **a xwe lê vekirin** (birinden) öcünü almak
ewende nd o kadar
ewdîn m değiş tokuş
ewew m havlama ~ **kirin** havlamak
ewêl rd aval
ewêz rd/argo yaramaz, peş para etmez
ewêzî m telafi, ödeme ~ **vegerandin** telâfi et-nek, karşılığı vermek
ewêzîker rd telâfi edici
ewha rd/h böyle, böylesi
ewhal n ahval
ewik bnr ewk
ewil rd/h evvel, ilk, önceki
ewilî h 1. evvelâ, ilkin, önce, ilk önce (ilk ola-rak) * **ewilî wê got** önce o söyledi 2. ilk *h* ilk (birinci olarak, en başta) * **bûyera ku cara ewilî tê bîra min...** ilk hatırladığım olay... 3. önceden, evvelce, evveli, eskiden * **ewilî ni-zanibû paşê hîn bû** önceden bilmiyordu sonra öğrendi 3. *rd* peşin (daha önce, önce-den) * **min ewilî ji we re got** ben size peşin söyledim 4. *nd* önce (baştaki, geçmişteki bölüm, geçmiş zaman) 5. *rd* ilkin, ilk 6. *nd* ilk (önce geleni, önde olanı)
ewilîn h ilkin
ewiqandin m 1. oyalama (savsaklama, salla-ma) 2. oyalama, eğleme, meşgul etme 3. a-vutma 4. aksatma 5. geciktirme
ewiqandin l/gh 1. oyalamak (savsaklamak, sallamak) * **heftiyekê em ewiqandin, paşê jî gotin em eleqeya xwe pê nakin** bizi bir hafta oyaladılar sonra da biz karışmayız de-diler 2. oyalamak, eğlemek, meşgul etmek 3. vutmak 4. aksatmak 5. geciktirmek
ewiqandî rd 1. oyalanmış 2. avutulmuş 3. ak-satılmış olan
ewiqîn m 1. oyalanma 2. takılma, eğleşme, va-kit geçirme 3. avunma 4. aksama (bir iş ge-reği gibi yürümeme)
ewiqîn l/gh 1. oyalanmak 2. takılmak, eğleş-

mek, vakit geçirmek 3. avunmak 4. aksamak (bir iş gereği gibi yürümek)

ewiqîner *rd* oyalayıcı

ewir *m* yerleşme, konma

ewirandin (I) *m* konaklamak

ewirandin (I) *m* oyalamak (meşgul etme, eğleştirme)

ewirandin (I) *l/gh* konaklamak

ewirandin (II) *l/gh* oyalama (meşgul etmek, eğleştirmek)

ewirbûn *m* yerleşme

ewir bûn *l/gh* yerleşmek

ewirbûyî *rd* yerleşik

ewirîn (I) *m* konaklanma, konma

ewirîn (II) *m* oyalanma

ewirîn (I) *l/gh* konaklanmak, konmak

ewirîn (II) *l/gh* oyalanmak

ewitîn *m* havlama

ewitîn *l/gh* havlamak

ewk *n* 1. şey (belirsiz bir anlamda, madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb. durumlar için) 2. zırlı (adı hatırlanmayan veya söylenmek istenmeyen şeyler için) zırlı çıkarmak

ewkê *nd* şey (adı hatırlanmayan bir bayandan bahsedilirken)

ewko *nd* şey (adı hatırlanmayan bir beydan bahsedilirken)

ewlad *nd/nt* 1. evlât 2. evlât (döl, soy) * **ewladê egîdan** yiğitlerin evladı * **minanî ewladên xwe** evlât gibi (veya evlâdı gibi) ~a **keç** (an jî **qîz**) kız evlat ~ê **manewî** manevî evlât ~ê **nêr** erkek evlât

ewladî *m* evlâtlık, oğulluk * **ji ewladiyê red kir** evlâtlıktan reddetti

ewladîni *m* evlâtlık,

ewlahî *bnr* ewlayî

ewlatî *bnr* ewletî

ewlayî *m* 1. güven 2. güvenç, itimat 3. güvence, teminat, garanti * **ez dikarim der barê vê yekê de ewlahiyê bidime we** bu konuda size garanti verebilirim ~ **dan (yekî)** 1) ~ **dan (yekî)** güven vermek, itimat telkin etmek 2) güvence vermek, (bir şeyi) garanti etmek güvenilmek ~ **pê hatin** itimat beslemek

ewle *rd* güvenli

ewlebar güvenilir

ewlebûn *m* güvenme

ewle bûn *l/gh* güvenmek

ewlebûyîn *m* güveniş

ewledar *rd* 1. güvenli, emniyetli 2. güvenilir

ewledarî *m* güvenlik

ewledêr *rd* güven verici

ewledêrî *m* güven vericilik

ewlegeh *m* 1. güvenli yer 2. korunak

ewlehî *m* 1. güvenlik, emniyet 2. güvence ~ya **civakî** sosyal güvenlik ~ya **giştî** 1) genel güvenlik 2) kamu güvenliği ~ya **jinê** hayat sigortası ~ya **neteweyî** ulusal (veya millî) güvenlik ~ **xwestin** güvence istemek

ewlekar *rd* 1. güvenilir, itimatlı 2. *nd/nt* garantör

ewlekarî *m* 1. güvenlik 2. garantörlük ~ya **millî** millî güvenlik

ewlemend *rd* güvenilir, emin, itimada şayan olan

ewlemendbûn *m* güvenme, itimat etme

ewlemend bûn *l/gh* güvenmek, itimat etmek

ewlemendî *m* 1. güvenilirlik, itimat 2. güven ~ **dan (yekî)** (birine) güven vermek, itimat telkin etmek

ewlename *m* güven mektubu, itimatname,

ewlenebûnî *m* güvensizlik

ewlenek *m* güvence, teminat ~ **dan** güvence vermek ~ **nîşan dan** güvence göstermek

ewlenekdar *rd* güvenceli

ewletî *m* 1. güven, itimat * **ewletiya min bi vî zilamî nîn** e bu adama güvenim yok 2. güvenlik * **li vê herêmê ewletiyê tekûz heye** bu bölgede tam bir emniyet vardır 3. güvenlik, emniyet (bir araçta güven sağlayıcı araç) 4. güvence, teminat, garanti * **ez dikarim der barê vê yekê de ewletiyê bidime we** bu konuda size garanti verebilirim ~ **dan (yekî)** 1) güven vermek, itimat telkin etmek ~ **pê anîn** güvenmek, güven duymak, itimat beslemek ~ **pê hatin** güvenilmek ~ya **(yekî)** **bi xwe anîn** (birinin) güvenini kazanmak ~ya **jinê** (an jî **jiyanê**) hayat sigortası ~ya **kar iş** güvenliği ~ya **navxweyî** iç güvenlik ~ya **(yekî)** **pê hatin** güven beslemek, güven duymak ~ya **peravê** (an jî **kersaxê**) sahil güvenlik ~ya **(yekî)** **pê hebûn** (bir şeye, birine) güveni olmak ~ya **xwe pê anîn** güven duymak, güvenmek, emniyet etmek 2) (bir şeyi) garanti etmek

ewletîname *bz/m* teminat mektubu

ewleyî *m* 1. güven, itimat * **bawerîya min bi vî zilamî heye** benim bu adama güvenim vardır 2. güvenlik 3. güvence ~ **dan** güven vermek, emniyet vermek ~ **dan (yekî)** 1) (birine) güven vermek 2) (birine) güvence vermek ~ **pê neman** güveni sarsılmak

ewleyîdar *rd* 1. güvenli 2. güvenceli, garantili

ewliya *n* evliya, eren * **eynî ewliya ye** evliya gibi

ewliyatî *m* evliyalık

ewr *n* 1. bulut * **li esman ewr heye** gök yüzünde bulut var 2. *bj* ak basma, katarakt * **ewr girtiye ser çav** gözüne ak basmış 3. ak (beyaz leke) * **li ser çavekî wê ewr heye** bir gözünde ak var ~ **avêtin** (an jî **girtin**) **ser (çav)** göze perde innek (gözde katarakt olmak) ~ **giran bûn** yağmurlamak (yağmur yağacak gibi olmak), yağmur yağmak üzere olmak * **ewr giran e** yağmur yağmak üzere ~ **girtin ser çav** ak basmak ~ **li lêkirinê bûn** yağmurlamak (yağmur yağacak gibi olmak) ~ **û esman li lêkirinê bûn** hava bozulmak

üzere olmak, hava bulanmak (yağmur yağacak duruma gelmek) *ji ~ê (yekî) baran nedîtîn* (birinin) hayrını görmemek, kimselere faydası dokunmamak *~ê baranê* yağmur bulutu *~ê biguregur baran jê nayê* ısıracak it dış göstermez *~ê biharê li hev keliñ û gerîn* bahar bulutları gibi gümbürdemek *~ê dagirtî* yağmur bulutu *~ê dûmanê* toz bulutu *~ê giregir, jê baran nayê* ısıracak it dış göstermez *~ê reş û tarî* kara bulut *~ê serê sibê ye pez biajon gomê ye* ,hava yağışlıdır' anlamında bir deyim *~ê sorê êvarê cot biavêjin beyarê, ewrê sorê şefeqê cot biavêjin merêkê* ,sabah bulutu kızılrsa çift sürmeye gitmeyin' anlamında deyim *~ê sorê êvarê pez biajon berwarê* gün batımında bulut kızılrsa hava açık olacağını öğüt veren deyim *~ê tenik* ince bulut tabakası

ewraq *n* evrak

ewravayî *n* gökdelen

ewravî *rd* yağış getiren bulut

ewrawî *rd* bulutlu

ewrayî *rd* bulutlu

ewrbûn *m* bulutlanma

ewrdar *rd* bulutlu

ewreng (I) *m* övgü

ewreng (II) *rd* görkemli, ihtişamlı

ewrengî *m* görkem, ihtişam

ewreş *n* kara bulut

ewresayî *rd* parçalı bulutlu

ewrevekirî *rd* açık bulutlu

ewrewî *rd* bulutlu 2. *ast/m* bulutsu

ewrê belav *erd/nd* saçak bulut, sirrus

ewrê çav *nd* ak benek

ewrê dagirtî *nd* yağmur bulutu

ewrê qûçgirtî *nd* küme bulut

ewrê reş *nd* kara bulut, nimbus

ewrê spî *nd* ak bulut

ewrê tarî *nd* kara bulut

ewrgirtin *m* bulutlanma

ewr girtin *l/gh* bulutlanmak

ewrik *m* sünger

ewris *bnr* hêvrîst

ewrî *rd* bulutlu

Ewrûpa *m* Avrupa

Ewrûpayî *rd* 1. Avrupalı 2. Avrupaî, Avrupalı

(Avrupalılara özgü, Avrupalılar gibi)

Ewrûpayî bûn *l/gh* Avrupalılaşmak

Ewrûpî *nd/rd* Avrupalı

Ewrûpîbûn *m* Avrupalılaşma

Ewrûpî bûn *l/gh* Avrupalılaşmak

Ewrûpîbûyîn *m* Avrupalılaşma

ewsar *m* 1. buzağı ipi 2. yular

ewş *m* 1. peşine takıp sürme 2. püskürtme

ewşbûn *m* püskürülme

ewş bûn *l/gh* püskürülmek

ewşkirin *m* 1. peşine takıp sürme, önüne katıp sürme 2. püskürtme (geri dönmek zorunda bırakma)

ewş kirin *l/gh* 1. peşine takıp sürmek, önüne katıp sürmek 2. püskürtmek (geri dönmek zorunda bırakmak)

ewtandin *m* havlatma

ewtandin *l/gh* havlatmak

ewtere *nd/nt* herzevekil (gereksiz, saçma sapan konuşan)

ewtîn *m* havlama

ewtîn *l/gh* havlamak

ewtînî *m* havlama

ewtînîkirin *m* havlama

ewtînî kirin *l/gh* havlamak

ex *m* hınkırma

exik *m* hınkırma

exkirin *m* hınkırma

ex kirin *l/gh* hınkırmak

exlaq *n* 1. ahlâk 2. *fel* ahlâk, etik 3. huy ~ lê

bûn ahlâk sahibi olmak, ahlâklı olmak ~ lê

tune bûn ahlâksız olmak, ahlâksızın teki

olmak *~ê hev hilanîn* üzüm üzüme baka baka kararır *~ê (yekî) ne xweş bûn* huysuz olmak *~ekî pîs lê bûn* 1) ahlâksızın teki olmak 2) kötü bir huya sahip bulunmak

exlaqbaş *rd* iyi ahlâklı, ahlâklı

exlaqdar *rd* ahlâklı

exlaqdarî *m* ahlâklılık

exlaqî *rd* ahlâkî, etik

exlaqîti *m* 1. ahlâkîlik 2. *fel* törelcilik, moralizm

exlaqnas *nd/nt* ahlâkçı

exlaqnasî *sos/m* ahlâk bilimi, etik

exlaqnexweş *rd* huysuz ~ bûn huysuz olmak

exlaqnexweşî *m* huysuzluk

exlaqqak *rd* iyi ahlâklı, temiz ahlâklı, onat,

exlaqqakî *m* iyi ahlâklılık, temiz ahlâklılık

exlaqqarêz *nd/nt* ahlâkçı (herşeyi ahlâk açısından değerlendiren)

exlaqqarêzî *fel/m* ahlâkçılık

exlaqxweş *rd* iyi ahlâklı, iyi huylu

exlaqzan *nd/nt* ahlâkçı

exlaqzanî *sos/m* ahlâk bilimi, etik

exleb *rd* ekseri

exlewîk *m* tava

exme *rd/h* epey, çok, bol

exnî *m* yahni

exte *n* burulmuş at, iğdiş at

extekirin *m* burma, hadım etme

exte kirin *l/gh* burmak, hadım etmek

exter *m* yıldız

exterem *n* ganimet at

extexane *m* iğdiş edilmiş at tavlasi

extirme (I) *n* beygir, iğdiş edilmiş at

extirme (II) *rd* savaşta kazanılan

extiyar *rd* 1. ihtiyar, yaşlı (yaşı ilerlemiş) 2. *nd*

ihtiyar, yaşlı (yaşı ilerlemiş kimse)

extiyarbûn *m* 1. ihtiyarlanma, yaşlanma 2. ihtiyarlanma (ihtiyar görünüşünü alma)

extiyar bûn *l/gh* 1. ihtiyarlanmak, yaşlanmak

2. ihtiyarlanmak (ihtiyar görünüşünü almak)

extiyarbûyîn *m* ihtiyarlayış, ihtiyarlanma, yaşlanma

extiyarbûnî *m* ihtiyarlık, ihtiyarlanma

extiyarî *m* ihtiyarlık, yaşlılık

extiyarkirin *m* ihtiyarlatma

extiyarkirin *l/gh* ihtiyarlatmak

extiyarok *nd/rd* ihtiyar, yaşlı, yaşlıca

extiyarokî *rd* ihtiyarca, yaşlıca

exturme *bnr* axte

Exwî *nd* Ahi

Exwîfî *m* Ahilik

ey (I) *b* *ey* ~ **feleka xayîna bêbext** *ey* kambur felek ~ **hebîbê necar, rakeve wek hercar** *ya* deve ya deveci (ya deve üstündeki hacı)

ey (II) *rd* 1. kaka, tu kaka (çocuk dilinde pis ve kirli şey) 2. *h* pöf * **ey, çi bêhneke pîs** *e* pöy, ne pis koku ~ **kirin** kakalamak, kaka yapmak (çocuk dilinde)

eyal *n* 1. ayal, karı, eş 2. aile, çocuk çocuk

eyalet *m* 1. eyalet 2. *dîr* eyalet (Osmanlı İmparatorluğunda en büyük askerî ve sivil yönetim bölgesi)

eyam (I) *m* civat, ortam

eyam (II) *m* dönem, devir (kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası) * **dî eyama koletiyê** *de* kölelik döneminde

eyan *rd* 1. ayan, belli, açık 2. görünen ~ **beyan** ayan beyan, besbelli, apaçık ~ **bûn** ayan olmak, belli olmak

eyanbûn *m* 1. ayan olma, belli olma, belinme, görünme (görülür duruma gelme) 2. görünme (izlenim uyandırma)

eyan bûn *l/gh* 1. ayan olmak, belli olmak, belirmek, görünmek (görülür duruma gelmek) 2. görünmek (izlenim uyandırmak)

eyanbûn *m* 1. ayan oluş, beliriş, görünüş (görülür duruma gelme) 2. görünüş (izlenim uyandırma)

eyanbûyî *rd* ayan olmuş, belirmiş

eyanî *h* açıkça

eyanker *rd* belirleyici

eyankirin *m* 1. ayan etme, belirtme 2. açıklama yapma, açıklama

eyan kirin *l/gh* 1. ayan etmek, belirtmek 2. açıklamaya yapınak, açıklamak

eyar (I) *m* 1. ayar (bir aygıtın gereken işi yapabilmesi durumu) * **min eyara deng çekir** ses ayarını yaptım 2. ayar (saatler için belli bir yere göre kabul edilmiş olan ölçü) * **eyara saetan a welat** memleket saat ayarı 3. ayar (altın, gümüş gibi madenlerden yapılmış şeylerin saflık derecesi) * **zêrê 24 eyar** 24 ayar altın 4. ayar (bir iş veya davranışta gereken ölçü) * **eyara karkerê me nîn** *e* bizim işçinin ayarı yok 5. *mec* ayar (değer derecesi) * **jî kesekî dî wî eyarî** *de* **ancax lebateke wiha tê hêvîkirin** bu ayarda bir kimse den ancak böyle bir davranış beklenir ~ **çekirin** ayar etmek ~ **kirin** ayar etmek ~a

balansê balans ayarı ~a (tişteki) **tune** *ye* a-yarı bozuk (belli bir ayarı olmayan)

eyar (II) *n* 1. post (tüysüz hayvan derisi) 2. pösteki (koyun veya keçi postu) 3. tulum, tuluk (önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi) ~ **fireh kirin** semirmek, şişmanlanmak (**yek**) **jî** ~ **kirin** derisini yüz-mek (birinin bütün varlığını elinden almak) * **eger ew bikeve destê selexuran dê wî jî eyar bikin** tefecilerin eline düşerse, derisini yüzerler ~ **lê teng kirin** (birini) fena sıkıştırmak ~ê **bênamûsan fireh** *e* mezhebi geniş ~ê **mihê** koyun postu dî ~ê **xwe** *de* **qijqijîn** kuş gibi çırpınmak * **jî bo ku ez jî bikevîm nava zarokên li kuçeyê**, **ez dî eyarê xwe** *de* **diqijqijîm** sokaktaki çocuklara katılmak için kuş gibi çırpınıyordum

eyardar *rd* ayarlı

eyarîroş *n* tulumcu

eyarkar *nd/hî* 1. ayarcı 2. *rd* ayarlayıcı

eyarkirin *m* 1. ayarlama (doğrulama, düzeltme) 2. ayarlama (bir aygıtı belli bir iş yapabilecek duruma getirme) 3. ayarlama, tayin etme 4. *argo* ayarlama (kandırma)

eyar kirin *l/gh* 1. ayarlamak (doğrulamak, düzeltmek) * **saetê li gorî radyoyê eyar bike** saati radyoya göre ayarla 2. ayarlamak (bir aygıtı belli bir iş yapabilecek duruma getirmek) * **makîne teribîbû, eyar kir** makine bozuktur ayarladı 3. ayarlamak, tayin etmek * **keştîvan riya xwe bi pisûleyê eyar dikin** gemiciler pusula ile yollarını tayin ederler 4. *argo* ayarlamak (kandırma)

eyarkirî *rd* 1. ayarlı, ayarlanmış olan 2. ayarlı (saat, makine vs. için)

eyarkoj *rd/argo* nefesine düşkün olan

eyarkojî *m/argo* nefesine düşkün olma

eyarşîr, eyarşîrk *n* süt tulumu

eyaş *rd* ayaş

eyaşî *m* 1. peçe 2. *der* yelken

eyb *m* 1. ayıp 2. ayıp (kusur, eksiklik) 3. özür, kusur, defo * **eyba wî cîlî heye** bu elbisenin bir özrü var 4. *rd* ayıp, utanç veren * **gotîna eyb** ayıp söz ~ **anîn ser (yekî)** (birini) lekelemek, kara çalmak ~ **anîn ser her tiştî** ar-mudun sapı var, üzümün (veya kirazın) çö-pü var demek ~ **anîn serê** *mec* gölgelemek ~ **bûn** ayıp olmak ~ **kirin** 1) ayıp etmek (ve-ya yapınak) 2) çekinmek, utanmak ~ **pê** *de* **anîn** (birini) lekelemek, kötülemek ~ **û** *ara* **însan piçek** (an *jî* **destek**) **goşt** *e* bir dirhem et bin ayıp örter ~ **û** **arên pîrê nayêne birê** kendi eksikliklerini görmez, başkalarınınkini görür, anlamında bir deyim ~a **cûnê li devê qûnê** utanması arlanması olmamak ~a (**ye-kî**) **dan rûyî (wî)** ayıbını yüzüne vurmak ~a **rindan veşarî** *ye* güzellerin kusurları görünmez ~a **rûyê xwe avêtin** utanması arlan-ması kalmamak ~a (tişteki) **xuya bûn** sırt-

mak (kusuru ve çirkinliği ortaya çıkmak) ~a (tişteki) xuya kirin eksikliğini ortaya koy-mak ~ên (yekî) dan rûyê (wî) (birinin) kün-yesini okumak ~ên (yekî) derxistin rastê (birinin) kirli çamaşırlarını ortaya dökmek ~ên xwe veşartin ekini belli etmemek

eybûn *m* ayıp olma

eyb bûn *l/gh* ayıp olmak

eybdar *rd* 1. ayıplı 2. hatalı, kusurlu, özürlü, defolu

eybdar derketin *l/gh* bozuk çıkmak, falso çık-mak * ji vî malên xwe yê nû ji sedî sed kar hêvî dikir, lê ew eybdar derketin bu yeni mallarından yüzde yüz kâr bekliyordu ama falso çıktı

eybdarî *m* 1. ayıpsama 2. kusurluluk, özürlü-lük, depolu olma

eybdarkirin *m* ayıpsama

eybdar kirin *l/gh* ayıpsamak

eyberanî *bot/m* bir armut türü

eybik *m* 1. ayıp 2. ayıp, utanç veren 3. özür, kusur * tim eybikê mêrik vedîşêre adamın özürlerini hep saklıyor ~ pîne kirin yumur-taya kulp takmak ~a me li pişt me ye (ya hevalan li ber me ye) el elin aynasıdır ~ên (yekî) dan rûyê (wî) ayıbını yüzüne vurmak ~ên (yekî) veşartin kusurlarını gizlemek ~ên xwe veşartin ekini belli etmemek

eybikdar *rd* 1. ayıplı 2. kusurlu, özürlü, defolu

eybkirin *m* çekinme, utanma

eyb kirin *l/gh* çekinmek, utanmak

eybveşar *nd/nt* hata ve kusurları saklayan kimse

eybveşarî *m* hata ve kusurları saklama

eybveşêr *rd* kusurları, hataları gizleyen * malê dinê eybveşêr e mal mülk ayıpları gizliyor

eyd, eydî (I) *m* 1. bayram 2. *mec* bayram (se-vinç, neşe)

eyd (II) *m* mide

eydî *h* artık (bundan böyle, sonra)

eye *rd* kaka, tu kaka (çocuk dilinde)

eyê *nd* kaka (çocuk dilinde dışı) ~ kirin kaka yapmak

eyib *bnr* eyb

eyibandin *l/gh* 1. ayıplamak, ayıpsamak 2. kı-namak

eyibandin *m* 1. ayıplama, ayıpsama 2. kınama

eyibandî *rd* 1. ayıplanmış 2. kınanmış olan

eyisandin *m* ışıltatma, parlatma

eyisandin *l/gh* ışıltatmak, parlatmak

eyişin *m* ışıltama, parlama

eyişin *l/gh* ışıltamak, parlamak

eyişandin *m* 1. bakma 2. kestirme, seçme

eyişandin *l/gh* 1. bakmak 2. kestirmek, seç-mek * çavê min baş wî naeyişnin gözlerim onu iyice seçmiyor

eyişin *m* 1. bakılma 2. seçilme

eyişin *l/gh* 1. bakılmak 2. seçilmek

eykirin *m* kakalama (çocuk için)

ey kirin *l/gh* kakalamak, kaka yapmak (çocuk dilinde)

eylet *m* sülale

eyletbêje *rz/m* sözcük topluluğu

eylo *zo/h* kartal

eyniet *n* değer, kıymet

eyn *n* umur * di eynê xwe de neanî der hiç umursamadı

eynat *n* inat

eyne *m* 1. ayna 2. ayna (doğramacılık ve yapı-cılıkta çerçeve içine geçirilen tahta veya taş)

* eyneya qanadê derî kapı kanadının ayna-sı 3. *mec* ayna (bir olayı, bir durumu yansı-tan, göz önünde canlandıran olay, durum) *

rû eyna ruhê mirov e yüz ruhun aynasıdır

~ya mezin boy aynası, endam aynası

eynedar *rd* aynalı

eynefiros *nd/nt* aynacı (satan kimse)

eyneker *nd/nt* aynacı (imal eden kimse)

eynekerî *m* aynacılık

eynekirî *rd* aynalı, ayna takılmış olan

eynelî bir silâh adı

eynen *h* aynen, tıptı tıpına

eynerût *bot/m* halk hekimliğinde kullanılan bir bitki

eynet *bnr* eynat

eynik *m* 1. ayna, aynacık (küçük ayna) 2. *mec* ayna (bir olayı, bir durumu yansıtan, göz ö-nünde canlandıran olay, durum)

eyniyet *m* ayniyet, aynılık

eynî *rd* 1. aynı, özdeş 2. aynı, tıpkı (tıpkısı, öz-deşi) * ev pênuş jî eynî jî ya we ye bu ka-lem de sizinkinin aynısı 3. aynı (değişme-yen, aralarında ayırım olmayan) 4. parça (benzeri, örneği anlamında) * wisa xweşik e

tu dibêjî qey eynî hêvî û roj e o kadar gü-zel ki, sanki bir ay parçası 5. tıpatıp, tasta-mam 6. *h* tam (uygun olarak, aynı, tıpkı) *

eynî wekî ku min dixwest tam istediğim gi-bi ~ afat e ateş gibi (zeki, çalışkan ve bece-rikli) ~ agir e 1) ateş gibi (çok sıcak) 2) ateş

gibi (çok çalışkan) ~ agirê sor e ateş gibi (zeki, çalışkan ve becerikli) ~ artist e artist

gibi ~ avdeşo ye Çapanoğlunun aptes suyu gibi ~ barûd e 1) barut gibi (sert kimse) 2)

barut gibi (pek ekşi veya acı) ~ bebek e 1) bebek gibi (yaşına yakışmayan davranışlar-da bulunan) 2) bebek gibi (çok güzel kadın)

~ behr e derya gibi (çok bilgili kimse) ~ be-lekê berfê ye buz gibi (et için; temiz ve yağ-lı) ~ belgîr e aygır gibi ~ benîştê ecem e 1)

sakız gibi (ayrılmak bilmez, yapışkan) 2) çamur gibi (sataşkan, sulu kimse) ~ beraz e

domuz gibi (kötü huylu, hain) ~ berf e 1) kar gibi 2) sakız gibi (çok beyaz, çok temiz)

3) buz gibi (et için; temiz ve yağlı) ~ bêhna berateyan (an jî miraran) e leş gibi (rahat-sız eden koku için) ~ bîlbîl bûn bîlbîl gibi

konuşmak ~ **bilbil** e mitralyöz gibi ~ **bûm** e baykuş gibi ~ **bûn rojiya filehan** (bir iş) gâvur orucu gibi uzamak ~ **cehenem** cehennem gibi ~ **cemed** e buz gibi (çok soğuk) ~ **cenaze** ye gâvur ölüsü gibi ~ **cihê heywanan** e leş gibi (çok kötü kokan yer için) ~ **cinawir** haydut gibi (yaramaz ve çocuklar için) ~ **çeçel** e maşa gibi (zayıf ve kuru kimse) ~ **çewal** e çuval gibi (bol ve ütüsüz giysi) ~ **çiftexas** e sakız gibi (çok beyaz, çok temiz) ~ **çipik** e keklük gibi (çalımlı, hareketli) ~ **çirik bûn** saat gibi işlemek ~ **çivîk** e kuş gibi (çok hafif) ~ **çiçek** e 1) çiçek gibi 2) gül gibi (çok iyi, çok güzel) ~ **dawet** e 1) baklava börek (bir başka şeyle karşılaştırıldığında çok kolay ve zevkli iş) 2) çocuk oynacağı (kolay iş) (di) ~ **deriyekî de derketin** aynı kapağa çıkmak (bi) ~ **devî bûn** aynı ağzı kullanmak ~ **dojeh** cehennem gibi ~ **embar** e hangar gibi (büyük ve geniş yer) ~ **fışek in** kazma gibi (diş için) ~ **ga** ye öküz gibi ~ **gaboxe** ye boğa gibi (çok güçlü görünen, vücudu gelişmiş delikanlı) ~ **gamêş** e manda gibi ~ **girara gavanan** e tef çalsan oynayacak (karmakarışık olan şeyler için) ~ **gul** e gül gibi (çok iyi, çok güzel) ~ **gule** ye kurşun gibi ~ **hemam** e hamam gibi, halvet gibi (çok sıcak yer) ~ **herî** ye çamur gibi (ekmek için, iyi pişmemiş) ~ **hestî** ye kemik gibi ~ **hevrişm** e ipek gibi ~ **heyva binê ewr** e kara bataklık gibi ~ **heywan** e hayvan gibi ~ **hêsan** e kaymak gibi (pürüzsüz) ~ **hişik** e çırpı gibi ~ **hingiv** e bal gibi (pek tatlı) ~ **hîrç** e ayı gibi (kaba, anlayışsız) ~ **horî** ye huri gibi ~ **îsot** e biber gibi (çok acı) ~ **jîn** e karı gibi ~ **ka** ye saman gibi ~ **keça** (an jî **qîza**) **çardehsalî** ye *argo* kız gibi (çok güzel ve yeni) * **erebe eynî** **keça çardehsalî** ye kız gibi araba ~ **keçik** e 1) kız gibi (kıza benzeyen) 2) kız gibi (utangaç) ~ **komir** e kömür gibi ~ **konê mitriban** e Çingene çerçesi ~ **koşk** (an jî **seray**) e konak gibi ~ **ko-xik** e bodrum gibi, gecekondusu gibi (basık tavanlı yapılar için) ~ **(yek) kuştin** (birini) çiğ çiğ yemek, öldüresiye dövmek ~ **legleg** e leylek gibi ~ **lemba** ye (an jî **şûşe** ye) 1) lokum gibi (güzel kadın) 2) dünya güzeli (çok güzel kadın veya erkek) ~ **loqim** e lokum gibi (tatlı, hoş ve yumuşak şeyler için) ~ **makîne** ye makine gibi ~ **mast** e yoğurt gibi (koyu ve katılaşmış nesneler için kullanılır) ~ **meymûn** e maymun gibi ~ **mêjî** ye ilik gibi (çok lezzetli, iyi pişmiş) ~ **mêşin** e kuzu gibi ~ **mircan in** inci gibi (küçük, temiz, güzel ve düzgün) * **diranên wê eynî mircan in** inci gibi dişleri ~ **misk û ember** e mis gibi * **hewayeke xweş eynî bêhna misk û emberê tê** mis gibi bir hava ~ **mîna hîkel** e heykel gibi (hareketsiz, duygusuz) ~ **parsa**

mitriban e dilenci çanağı gibi (içinde herşeyden biraz bulunan) ~ **pembûyê jendî** ye teleme peyniri gibi (tombul ve beyaz tenli kadınlar için) ~ **periya rojê** ye ay parçası (gibi) ~ **pisîka heftruhî** ye dokuz canlı ~ **pirrek** e karı gibi ~ **pola** ye 1) çelik gibi (zayıf fakat güçlü) 2) demir boku gibi (çok güçlü, çok kuvvetli) ~ **pûşî** ye kav gibi ~ **qayîşa reş** e kayış gibi ~ **qelereşk** e (an jî **qijika reş** e) kuzgun gibi ~ **qîza çardehsalî** ye *argo* kız gibi (çok güzel ve yeni) * **erebe eynî qîza çardehsalî** ye kız gibi araba ~ **qizik** e 1) kız gibi (kıza benzeyen) 2) kız gibi (utangaç) ~ **qocikê celmeyê** ye cehennem kütüğü ~ **qutî** ye kutu gibi (küçük fakat kullanışlı ve şirin) ~ **risas** e 1) gülle gibi (ağır) 2) *mec* gâvur ölüsü gibi, çok ağır ~ **rojiya filehan** e yalli gibi (veya Arabin yalellisi gibi) ~ **saet** e saat gibi ~ **sebatoka dînik** e mart havası gibi (kararsız, huysuz kimseler için) ~ **sebî** ye 1) çocuk gibi (yetenekleri gelişmemiş, çocuk kalmış) * **zilamekî eynî sebî** ye çocuk gibi adam 2) bebek gibi (bebeğe yakışır bir biçimde davranan kimse) 3) çocuk gibi (kolay kanan, kolay inanan) ~ **serad** e kalbur gibi (delik deşik) ~ **seray** e konak gibi ~ **sicûq** e düdük gibi (giysi için, çok dar, daracık) ~ **sotikê ağır** e alev alev (vücut ısısı herhangi bir sebeple artmış) * **rûyê wî eynî sotikê ağır**, **lê destên wî sipars bûn** yüzü alev alev yandığı halde elleri sop soğuktu ~ **şabûna hîrçê** ye ayı yavrusu ile oynuyor ~ **şîna mitriban** e Çingene düğünü ~ **şorbe** ye çorba gibi (pek sulu) ~ **şûşe** ye 1) lokum gibi (güzel kadın) 2) dünya güzeli (çok güzel kadın veya erkek) ~ **tajî** ye 1) tazi gibi (zayıf ve ince kemikli insan) 2) tazi gibi (çok hızlı koşan) ~ **tas** e tabak gibi (dümdüz ve açık yer) ~ **tas eynî** ~ **hemam** eski hamam eski tas ~ **tas in** çakınak çakmak (göz için) ~ **teniya bidon** e çamur gibi (sataşkan, sulu kimse) ~ **term** (an jî **cenaze**) ye gâvur ölüsü gibi ~ **texte** ye kafes gibi (çok zayıf) ~ **to** ye (an jî **tûwik** e) kaymak gibi (tatlı güzel ve yumuşak) ~ **wehş** e domuz gibi (kötü huylu, hain) ~ **wekî mala dînan** e deli kızın çeyizi gibi ~ **wekî stûyê leglegê** ye boynu zürafa gibi ~ **xan** e han gibi (gereğinden çok geniş olan yer) ~ **xerar** e hara gibi (içine çok şey alabilen, geniş) ~ **xwarina çivîkê** ye kuş kadar yemek ~ **zarok** 1) çocuk gibi (yetenekleri gelişmemiş, çocuk kalmış) * **zilamekî eynî zarok** e çocuk gibi adam 2) bebek gibi (bebeğe yakışır bir biçimde davranan kimse) 3) çocuk gibi (kolay kanan, kolay inanan) ~ **zêr** e kaya gibi (sağlam, dürüst kimse) ~ **zilik** e çöp gibi, sap gibi (çok ince) (yek) ~ **ziravê kergoşkê** ye tavşan yürekli ~ **zîro** (an jî **zêlû**) ye sütlük gibi

eynibûn *m* 1. aynılaşma, özdeşleşme 2. aynılık, ayniyet

eynî bûn *l/gh* aynılaşmak, özdeşleşmek

eynikirin *m* aynılaştırma, özdeşleştirme

eynî kirin *l/gh* aynılaştırmak, özdeşleştirmek

eynîtî *m* aynılık, özdeşlik

Eyşik *nd* Ayşe ~ **e**, **bi xwe şik e** (an jî ~ î **bi/ji**

xwe şik î) işkilli büzük dingilder ~ê **ji xwe**

bi şikê işkilli büzük dingilder

eyşokê *bot/m* pişirilerek yenilen bu bitki yere yatık olup daha çok çalılıklarda yetişir, beyaza çalan rengi ve bademe benzer yaprakları var

eytûn *bnr* etûn

eyûn *m* kulakların üzerine gelecek şekilde tasarlanmış bir kadın alın takısı

eyvan *m* maya

eyvazandin *m* 1. örgütleme, örgütleyiş 2. hazırlama, hazırlayış

eyvazandin *l/gh* 1. örgütlemek 2. hazırlamak

eywan *m* 1. ayvan, ayazlık, salon (bir evin en geniş bölümü) 2. 2. sundurma, sofa, hol ~a **agîrî** mutfak, kışık ocak ~a **pêşwaziye** kabul salonu

eywanok *m* küçük ayvan

eywax *b* eyvah

eyweleh *h* eyvallah ~ **jê re gotin** eyvallah demek

eywez *rd* hazır

ez c ben (şimdiki zaman, gelecek zaman, geniş zaman, emir kipi ve geçissiz fiillerin tüm zamanlarında kullanılır) * **ez dê biçime malê** ben eve gideceğim ~ **axa tu axa kî çêlekan** (an jî **golikan**) **bibe (nav) baxan?** ben ağa sen ağa inekleri kim sağa?, sen ağa ben ağa koyunları (veya inekleri) kim sağa? ~ **axa tu axa kî mirîşkan biajo ji baxan?** ben ağa sen ağa inekleri kim sağa? ~ **axa tu axa kî mirîşkan bibe nav baxan?** ben ağa sen ağa inekleri kim sağa? ~ **bendeyê** (an jî **koleyê**) **we bim!** kölen olayım! ~ **bêm bin lingê** (an jî **lingên**) **te** ayağının (veya ayaklarının) altını öpeyim ~ **bêm bin piyê** (an jî **piyên**) **te** ayağının (veya ayaklarının) altını öpeyim ~ **bêm dest û piyên** (an jî **lingên**) **te** elimi ayağını öpeyim ~ **bêm lingê** (an jî **piyê**) **te** ayağını (veya ayaklarını) öpeyim ~ **bi gorî b 1)** kurban (seslenme sözü olarak) 2) kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) ~ **bi gorî bim** kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) ~ **bi heyran** kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) ~ **bi qurban b 1)** kurban (seslenme sözü olarak) 2) kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) ~ **bi qurban bim** kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) ~ **bi qurbana te bim 1)** kurban olayım (yalvarmak için söylenir) 2) ölümü, gör ~ **bi qurbana Xwedê bim** Yaradana kurban olayım ~ **bi vî**

nanî bikim ekmek çarpsın ~ **bi xwe têkilî vî karî nabim** ben bu işte yokum ~ **bi xwe tune me** yokum, ben yokum, ben bu işte yokum ~ **bibim kevir ku min tişte** kîribem anladıysam Arap olayım ~ **çi bibînim** bir de (umulanın veya beklenenin dışında bir durum olduğunda) * **ez çi bibînim, wa li pêşberî min e** bir de ne göreyim, karşımda ~ **çi bikim ku neyleyim kî ~ çiya tu çiya kî ji golikê re here giya** ben ağa sen ağa inekleri kim sağa? ~ **dew vexwim dew tune be** sıçan deliğine paha biçilmez olmak ~ **dê hûr û rodiyê te berî erdê bidim** *argo* bağırsaklarımı deşerim ~ **dibêjim hirç va ye, tu dibêjî rêç va ye** görünen köy kılavuz istemez, efendim nerede, ben nerede? ~ **dibêjim nêr** (an jî **stewr**) **e**, **tu dibêjî bidoşe** olmayacak duyaya amin dememi istiyorsun ~ **dibêjim qey** zanedersem, galiba * **ez dibêjim qey tu jî li wir bûyî** galiba sen de oradaydın ~ **evdalê** (an jî **evdê**) **Xwedê** ben Allahın zavalı kulu ~ **fehmerî xwe bûme nebûme** oldum bittim (oldum olası veya oldu olasıya) ~ **goriya te bim** (an jî **me**) kurban olayım (yalvarmak için söylenir) ~ **gorî** kurban olam ~ **heyran b 1)** kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) 2) bendeniz ~ **heyrana te bim** (an jî **me**) kurban olayım (yalvarmak için söylenir) ~ **ho** (an jî **wiha**) **dikim dê dimire ho ez dikim bav dimire** doluya koydum almadı, boşa koydum dolmadı ~ **jê derketim** ben bu işte yokum ~ **ji her du çavan kor bim** gözüm çıksın (veya kör olsun) ~ **ji sondê re sekîni me** yemin etsem başım ağrımaz ~ **kîjanê bibêjim?** hangi biri?, hangisini? ~ **koleyê we bim!** kölen olayım ~ **kor tu kor îcar wê kî here jor?** sen ağa ben ağa koyunları (veya inekleri) kim sağa? ~ **lê binêrim** bakalım (veya bakayım) * **paşê em dê lê binêrin ka erebe diçe navçeyê** sonra bakalım, ilçeye arabaya var mı? ~ **li jor dinêrim simbêl li jêr dinêrim rî ye** aşağı tükürsem sakalım yukarı tükürsem bıyığım (ya da aşağı tükürsem sakal, yukarı tükürsem bıyık), yukarı tükürsem bıyık aşağı tükürsem sakal ~ **li ku tu li ku?** efendim nerede, ben nerede? ~ **li mezelan ranezame ku xewnan bibînim** sarımsak yemedim ki ağzım koksın, çiğ yemedim ki karnım ağrısın ~ **naxwazim çav bi serê (wî) bikim** şeytan görsün yüzünü ~ **ne diz im ne dilerizim** yarası olan gocunur ~ **ne mirov** (an jî **meriv**) **bim** adam değilim ~ **nediketim têran lê iro ez dikevim tûran** neydim ne oldum ~ **nehame** (an jî **tune me**) yokum, ben yokum ~ **qijikê Xwedê** ben Allah'ın zavalı kulu ~ **qurban b 1)** kurban (seslenme sözü olarak) 2) kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) ~ **qurbana**

çavê te gözümün nuru ~ **qurbana** te bim (an jî **me**) kurban olayım (yalvarmak için söylenir) ~ **qûl û koleyê we bim!** kölen olayım! ~ **şaş nebim** hilaf olmasın hilaf yok ~ **te bibînim 1)** göreyim seni (birinden başarılı sonuçlar beklemek) **2)** göreyim seni (tehdit etme anlamında) ~ **te didim xatirê (...)** seni (bunun) hatırı için bağışlıyorum ~ **tê bihurîm** geçtim olsun ~ **tirînî jê re dibêjim**, **tu parhezokê li min vedigerînî** ben ne diyorum sen ne diyorsun ~ **û Xwedê 1)** Allahıma **2)** doğrusu, gerçekten ~ **wiha dikim dê dimire ez wiha dikim** bav dimire doluya koydum almadı, boşa koydum dolmadı ~ **wî nebînim xêrtir e** (birini) gözüm görmesin ~ **xidam** hizmetkârınız, uşağınız (bayanlar tarafından söylenir) ~ **xulam** bendeniz, uşağınız ~ **xwe bi çend cihan bikim** kaç parça olayım ~ **yekî dibêjim tenbûra min yekî dibêje** ben ne diyorum o ne diyor ~ **zanîbim serê min li ser kîjan balîfê ye** durumumun ne olduğunu bilmek isterim ~ **zanîbim serê min tê re biçe jî...** bu uğurda canımı da versem... ~ **zanîm Xwedê zane** bir ben bir de Allah bilir * **ez zanîm Xwedê zane ku bê me çawa debara xwe dikir** nasıl geçindiğimizi bir ben bir Allah bilir

eza (I) **n** 1. aza, üye **2.** ant aza, organ

eza (II) **n** eza, incitme ~ **lê kirin** cefa çektirmek ~ **û cefa eza cefa**

ezab **n** 1. azap, ezinç **2.** cehennem azabı * **mêrik ezab pê dide** kişandin adam ona cehennem azabı çektiriyor ~ **dan (yekî)** (birine) azap vermek ~ **dîtin** azap görmek ~ kişandin azap çekmek ~ **ê cehenemê** cehennem azabı ~ **ê dojhê** cehennem azabı ~ **ê gorê 1)** kabir azabı **2)** kabir sualı ~ **ê gorê kişandin** kabir azabı çekmek ~ **ê qebrê** kabir azabı, cehennem azabı, cehennem hayatı * **van her dukan bi salan ezabê qebrê dan hev** bu iki kişi arasında senelerce süren bir cehennem hayatı oldu ~ **ê qebrê kişandin** kabir azabı çekmek

ezabdar **rd** azaplı

ezabdîtî **rd** azap görmüş olan

ezabker **rd** azap verici

ezabkêş **rd** azap çeken, acı çeken

ezadar **rd** cefalı

ezakêş **rd** cefakâr

ezamet **m** azamet, büyüklük

ezamî **rd** azamî

ezatî **m** azalık, üyelik

ezbat **bnr** ezbet

ezbenî **nd** 1. bendeniz (alçak gönüllükle ben yerine) **2.** köleniz, köleleri, kulunuz (aşırı saygı gösterme) **3.** *h* efendim (nezaket veya saygı için söze katılır) * **heqê we heyê ezbenî** haklısınız efendim

ezber **m** 1. ezber **2.** ezber (ezber edilecek ders)

~ **kirin** ezber etmek ~ **vegotin** (an jî **gotin**) ezbere anlatmak

ezbere *h* ezbere (**bi**) ~ **xweş xwendin** su gibi ezberlemek

ezberkirin *m* ezberleme, hafızlama

ezber kirin *l/gh* ezberlemek, hafızlamak

ezberker *nd/nt* ezberci, ezberleyebilen

ezbervan *nd/nt* ezberci

ezbet **m** 1. aile (aralarında kandaşlık veya hisimlilik bulunan kimselerin tümü) **2.** aile (birlikte oturan hisım ve yakınların tümü) **3.** nesil, soy, sülale **4.** asabe ~ **û sulale** soy sop (li) ~ **a xwe çûn** soya çekmek

ezbetî *rd* soysal

ezbûle *bot/m* hoş kokulu bir ot

ezdahî *bnr* êzidîti

Ezdayî *nd* Yezidî

Ezdayîtî *m* Yezidilik

ezeb *rd* bekâr (evlenmemiş kimse) ~ **man bekâr kalmak** (ji) ~ **an jinberdan rihet e** bekâra karı boşatmak kolaydır

ezebtî *m* bekârlık ~ **axatî ye** bekârlık sultanlıktır

ezelî *rd* ezeli, öncesiz

ezelîtî *m* ezeliyet, öncesizlik

ezem *rd* en büyük

ezep *nd* yanaşma, tutma

ezet **m** 1. yücelik, büyüklük **2.** ağırlama, saygı gösterme ~ **kirin 1)** ikram etmek, sunmak **2)** ikram etmek (fiyatta indirim yapmak) ~ **û îkram izaz** **û** ikram, izzet **û** ikram

ezez *rd* bencil, hodbin ~ **bûn** bencil olmak

ezezi *m* bencilik

ezezbûn *m* bencilleşme, bencil olma

ezezi bûn *l/gh* bencilleşmek, bencil olmak

ezezinî *m* bencililik

ezezi *m* bencilik

ezezo *nd/nt* benbenci

ezezotî *m* benbencilik

ezêb *bnr* ezeb

ezibandin (I) *m* ağırlama, ululama

ezibandin (II) *m* azap verme, azap çektirme, azaba sokma, üzme

ezibandin (I) *l/gh* ağırlamak, ululamak

ezibandin (II) *l/gh* azap vermek, azap çektirmek, azaba sokmak, üzmek

ezibîn (I) *m* ağırlanma

ezibîn (II) *m* azap çekme

ezibîn (I) *l/gh* ağırlanmak

ezibîn (II) *l/gh* azap çekmek

ezimandin *m* ağırlama, konuklama

ezimandin *l/gh* ağırlamak, konuklamak

ezimandî *rd* ağırlanmış kimse

ezimîner *nd/nt* ağırlayıcı

ezimkar *rd* azimli

eziyet *m* eziyet, üzüğü ~ **an eziyet vermek** ~ **dan (yekî)** (birine) eziyet vermek ~ **dîtin eziyet** çekmek ~ **kirin** eziyet etmek ~ **lê kirin** (birine) eziyet etmek

eziyetdan *m* eziyet verme
 eziyet dan *l/gh* eziyet vermek
 ezîm (I) *rd* büyük, ulu
 ezîm (II) *m* azim
 ezîmet *m* ziyafet
 ezînk *m* çene
 ezîperest *nd/nt* benbenci
 ezîperestî *m* benbencilik
 ezîfî *m* bencilik
 ezîz *rd* 1. aziz 2. aziz, ermiş, eren ~ê berdîlê (yekî) sevdiceği, azizi ~ê berdîlê dê anasının körpe kuzusu (sıkıntıya, güç işlere alışmamış, nazlı büyütölmüş çocuk) ~ê ber dilê dê û bavan ana baba yavrusu
 ezîzî *m* azizlik
 ezl *m* azil
 ezl kirin *l/gh* azletmek
 ezm *m* azmetme (yek) ~î kirina (tişteki) kirin (birini bir şeyi) yapmaya azmettirmek
 ezman (I) *bnr* esman
 ezman (II) *bnr* ziman
 ezmandev *ant/h* damak
 ezmanreş *rd* ağzı bozuk
 ezmayiş *m* 1. deneme, sinama, tecrübe 2. imtihan, sınav
 ezme *m* kalabalık
 ezminandin *m* deneme, sinama, tecrübe etme
 ezminandin *l/gh* denemek, sinamak, tecrübe etmek
 ezminandî *rd* denenmiş, sinanmış, tecrübe edilmiş
 ezminîn *m* denenme, sinanma
 ezminîn *l/gh* denenmek, sinanmak
 ezmûn *m* 1. deneme, sinama, test 2. fiz deney 3. deneyim, tecrübe 4. imtihan, sınav ~ çêkirin deneylemek, deney yapmak ~ dan imtihan vermek, sınav vermek ~a besatiyê yerterlik sınavı ~a devkî sözlü sınav ~a devkî çêkirin sözlü sınav yapmak ~a gihîştîbûnê olgunluk sınavı ~a îkmalê (an jî temamkirinê) ~a seridanê eleme sınavı ~a xwe dan sınavını vermek ~a zarkî (an jî devkî) sözlü sınav
 ezmûnbar *rd* sinanabilir, testedilebilir
 ezmûnbûn *m* imtihan olma

ezmûn bûn *l/gh* imtihan olmak
 ezmûnçêkirin *m* deneyleme
 ezmûn çêkirin *l/gh* deneylemek
 ezmûndar *rd* deneyimli, tecrübeli
 ezmûner *nd/nt* deneyci, ampirist
 ezmûnerî *m* deneycilik, ampirizm
 ezmûngeh *m* laboratuvar
 ezmûnger *nd/nt* deneyci, ampirist
 ezmûngerî *fel/m* deneycilik, ampirizm ~ya zanistî *fel* bilimsel deneycilik
 ezmûngerîfî *m* deneyseleçilik
 ezmûnî *rd* 1. deneme (herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir anlatım içinde sunulan yazı türü) * min nivîsên wî yên ezmûnî bi kêf û eşq xwendin onun deneme yazılarını zevkle okudum 2. deneyssel, tecrübi
 ezmûnîfî *m* 1. deneycilik, ampirizm 2. deneysellik
 ezmûnkar *rd/nd* deneyci
 ezmûnkarî *m* deneycilik
 ezmûnkarîfî *m* deneyseleçilik
 ezmûnkin *m* 1. deneme, sinama, tecrübe etme 2. imtihan etme
 ezmûn kirin *l/gh* 1. denemek, sinamak, tecrübe etmek 2. imtihan etmek
 ezmûnkişî *rd* deneyli sinanmış, test edilmiş
 ezmûnmend *rd* ampirik
 ezmûnmendî *rd* ampiriksel
 ezo *nd/nt* benbenci
 ezoperest *nd/nt* benbenci
 ezoperestî *m* benbencilik
 ezotî *m* benbencilik
 ezperest *rd/nd* benlikçi, egoist
 ezperestî *m* 1. benlikçilik, egotizm 2. *fel* solipsizm, tek bencilik
 Ezraîl *ol/n* Azrail, Ezrail ~ hate û bi paş de vegerî Azraile burun buruna gelmek ~ê kulê Azrail
 ezromî *m* büyükçe kap
 ezîfî *m* bencilik
 ezûx *m* azık
 ezwaz *m* kibrit
 ezxulam *nd* köleniz, köleleri, kulunuz (aşırı saygı gösterme)

Ê

ê, Ê Kürt alfabesinin altıncı harfi olup ses bilimi bakımından orta ön çıkış uzun ünlüleri gösterir

ê (I) *b* 1. tainam (beğenilmeyen bir iş veya öneri karşısında söylenir) 2. tamam (yeter, kafi anlamında) 3. eh (olur, peki anlamında) * *em herin?* - ê, *haydê em herin* gidelim mi? - eh, haydi gidelim 4. ha, he (kaba; evet anlamında kullanılır) 5. haydi, neyse * *ê de bila wisan be* haydi öyle olsun ~ *baş e* pekalâ, haydi, neyse

ê (II) *h* 1. e (başına getirildiği cümledeki kavrama göre çeşitli tonlar alarak birtakım duygular anlatır) * *ê, êdî ji vê gotinê re tiştêkî ku bê gotin tune e*, artık bu söze diyecek yok 2. e (soru vurgusuyla; şaşma ve inerak anlatır) * *ê, paşê çî bû?* e, sonra ne oldu?

ê (III) *rz* 1. belirli eril tekil takısı * *hevalê* baş iyi arkadaş 2. tekil eril isim bükün eki * *me-ha havînê* yaz ayı 3. cek cak, gelecek zaman eki * *ez ê* herim gideceğim 4. -ki, ilgi eki (yê şeklinde de kullanılır) * *ê êvarê* akşamki 5. üçüncü tekil şahıs için fiilin sonuna gelir * *min dayê* ona verdim

ê (IV) *rz* eril tekil iyelik eki (yê şeklinde de kullanılır) * *ê min* e benim

ê (V) *b* seslenmede kadını işaret eder * *jinê, xwişkê*

ê (VI) *rz* tamlamada belirsiz kimseyi gösterir ~ *ber dibistanê* okul çağında * *zarok ê ber dibistanê* okul çağındaki çocuk ~ *ber şika-lan mec* kapı mandalı ~ *berê* 1) önceki * *se-rek ê berê* önceki başkan 2) eski, sabık ~ *bi devê jina xwe* karısı ağızlı ~ *bidew diçe ba* ~ *bikew* körler mahallesinde ayna satmak ~ *biçe masiyan qûnziwa venagere* hamama giden terler ~ *birçî têr naxwe* ~ *têr çav lê ye* aç doymam, tok acıkmam sanır ~ *da na-va avê ha li guzekê ha li navê* bir iş giriş-tikten sonra az çok artık fark etmez ~ *dawîn* (an jî *paşîn*) sonuncu ~ *devxweşê ziktije*

(bir kimseye) aba altından değnek gösteren ~ *dilê xwe bûn* açık yürekli olmak ~ *dîn* (an jî *ditir*) *h* başkası ~ *dizikê çêke dizanê çempilan jî vebike* minareye çalan kılıfına uydurur ~ *do* (an jî *duh*) çünkü * *tu hêj za-rok ê do yî* sen daha çünkü çocuksun ~ *eli-mî ji yê cehimî* xerabtır e huylu huylundan vazgeçmez ~ ~ 1) tamam, yeter * *ê ê bes e* tamam yeter 2) hele hele (karşındakini söylemeye isteklendirmek) * *ê ê ca bibêje wekî dîn çî bûye* hele hele, söyle daha ne olmuş ~ *hey b* behey * *ê hey kuro, hey ji Xwedê netirso!* behey adam, behey Allah-tan korkmaz! ~ *ji mala xezûrê xwe* karısı (veya karım) köylü ~ *ji min tê ev e* babamın (veya ustamın) adı Hıdır, elimden gelen budur ~ *ji wexta Nuh pêxember e* Nuh nebiden kalma ~ *ji xwe re dixwaze* nalıncı keseri (mec) ~ *kevn* (an jî *berê*) eski toprak (yaşlandığı halde dinç) ~ *kêfa xwe* keyif ehli ~ *ku benê xwe difilitîne* ipini koparan ~ *ku bikeve dawetê gere xwe kil bike* hama-ma giden terler ~ *ku bikuje dikuje* ~ *ku bihêle dihêle* astığı astık, kestiği kestik ~ *ku bilind baz bide wê nizm bikeve* yüksek u-çan alçak düşer ~ *ku bi xwe kiriye wê safî jî bike* kendi düşen ağlamaz ~ *ku ceh ajoti-ye* benim naçine ne ekersen onu biçersin ~ *ku derdê wî hebe xwe ditîzikîne* yarası o-lan gocunur ~ *ku destê (wî) dar digire* eli iş tutan ~ *ku deynan dixwe jî kîsî xwe dixwe* borç yiyen kesesinden yer ~ *ku dibêje ez heme* benim diyen (kendine güvenen, güçlü olduğuna inanan) ~ *ku dibêje ez jî nava xwe têr im* benim diyen (kendine güvenen, güçlü olduğuna inanan) ~ *ku dixwaze rûye-kî xwe* ~ *ku nade her du rûyan qalind di-ke* isteyen bir yüzü vermeyenin iki yüzü kara ~ *ku dizane ji xwe dizane ê ku nizane dibêje qey daweya baqê nîskan e* bilen za-ten bilir bilmiyen başka bir şey sanır ~ *ê ku*

dizan (an jî dizikan) çêke wê çembilan jî pê ve daye minareyi çalan kılıfını hazırlar (veya bulur) ~ ku hespan xweyî bike gere afiran jî çêke pilav yiyen kaşığını yanında (veya belinde) taşır ~ ku jî keskesorê hez bike gere jî baranê jî razî be gülû seven dikenine de katlanır ~ ku kutan (lêxistin an jî lêdan) heq kiriye dayagi hak etmiş kimse ~ kutanê dayaklık ~ ku li ber ayîk û nifiran be baş nabe ah alan onmaz ~ ku masiyan digire jî şilbûna xwe razî ye hamama giden terler ~ ku mirov rihet dike dev e, ~ ku mirov dide erdê vir û derew e yalan dolan insanı bitirir ~ ku mirovan li hev dide keyskirin serê mirov e ayağı yürüten baştır ~ ku nade herdu rûyan qalind dike istiyenin bir yüzü vermeyenin iki yüzü ~ ku ne bi kêrî defê tê ne bi kerî zirneyê tê gemi aslanı, gösterişli olduğu halde hiçbir şey yaramayan kimse ~ ku poşman bibe bila laçeka (merximeya an jî kemika) jina wî li serê wî be pilavdan dönenin kaşığı kırılısın ~ ku sır nexwe bêhn jê nayê ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ ku te da girînê dostê te ye ~ ku te da kenandinê neyarê te ye dost ağlatır, düşman güldürür (veya dost sözü acıdır) ~ ku xerabî bi te bike tu qencî pê bike sana taşla vurana sen asla var (veya dokun) ~ ku xwe nake tiştan diya wî lawo nake kaçanın anası ağlamamış ~ ku xwest rûyek ~ (ku) neda her du rû istiyenin bir yüzü vermeyenin iki yüzü kara ~ ku zana be fehmedike arif olan anlasın (veya anlar) ~ li dû (an jî pey) sonrakı ~ li hêviya keysa xwe fırsat düşkünü (kimse) ~ li jêr aşağıda olan ~ li kêfa xwe dinêre keyif ehli (kimse) ~ malî mala xwe ê gundî bila here gundê xwe evli evine köylü köyüne ~ mezin tehde li yê biçûk dike büyük balık küçük balığı yutar ~ mêr radike jin e û ~ ku ku dixine jî erkeği vezir eden de rezil eden de kadındır ~ milan (an jî berdilan) kucakta (henüz yürümeyen küçük çocuk) ~ ne li ber tiştêkî mec kapı mandalı ~ nizanım cî daha neler (hiç öyle şey olur mu, anlamında) ~ nû hat me yê kevn bi bîr anî gelen gideni aratır ~ paşînî 1) sondaki 2) en son * ê paşînî me 700 milyon daye en son 700 milyon verdik ~ pê şanaziyê medarî iftihar ~ piştî (yekî) sonrakı ~ qûn bi erdê re götten bacaklı ~ sax û selamet ew e ku jî mala xwe nehatiye ne mutlu ona ki orda bulunmuyordu ~ ser bêjingê kalbur üstü (kimse) ~ serê sibeliê sabahki ~ sibeliê sabahlık ~ sır nexwe bêhn jê nayê ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ sotin nayê gotin her şey söylenemiyor işte ~ te can e ~ me qey balıcar: e? seninki can da benimki patlıcan mı? ~ tê zanîn bilinen, mahut ~ tifaqê eli silah tutan (kimse) ~

wele b tamam (beğenilmeyen bir iş veya öneri karşısında söylenir) * ê wele, karekî me yê din nema tamamın başka işimiz kalmadı ~ wele Xwedê ji te razî be! su gibi aziz ol! ~ wiha û vî karî? yaşı ne, başı ne? ~ xelkê pişpişî ~ me, xışxışî el aleminkine kimse bir şey demiyor, bize gelince kabahat oluyor ~ xwarinê bûn ekmeğ düşmanı (çalışmayan, tüketici durumunda olan) ~ yekemîn derketin (an jî hatin hîlbijartin) birinci gelmek (veya çıkmak)

ê çûyî rd eski, sabık

êdin h artık (bundan böyle, sonra, yeter)

ê din rd 1. öte (bir şeyin arkasından gelen) * tu ê din ji min re bihêle ötekini bana bırak 2. rd öbür * vî şekirî na ê din bîne bu değil öbür şekerî getir 3. rd/c öteki, beriki, diğer * vî şekirî na ê din bide bu şekerî değil öteki şekerî ver * vî nanî na ê din bide bu ekmeği değil berikini ver

êdina h artık, artığın

ê dinê c ötekisi * ev nan şikandî ye, rahêje ê dinê beriki ekmeğ kırık, ötekisini al

ê diziyê nd/rd çalıntı mal (veya şey)

êdî h artık, gayrı (bundan böyle, sonra, yeter)

* êdî nayê artık gelmez (yek) ~ bûn fazla olmak ~ bûye çûye ok yaydan (veya yayından) çıkmak ~ çi be ne ise ~ çi ma! ne denir! (veya ne dersin) ~ dawîya paşîn bûn son kozunu oynamak ~ girîn pere nake ağlamak para etmez ~ hew be li rû û rûçikê hev nihêrtin bir daha yüzüne bakmamak ~ hew ji destê me tê elden ne gelir ~ hew ji min tê (ben) şahımı bu kadar severim ~ hew li hev nihêrtin bir daha yüzüne bakmamak ~ ji me nayê elden ne gelir ~ kêzê jî hatiye rêzê yola gelmek ~ mirin gazî wan dike yaş yetmiş iş bitmiş ~ pê nexapim (bu sözlerle) karnım tok * êdî em bi van gotinan nexapim bu sözlerle karnım tok ~ tam iyiden iyiyê * bêhna wê êdî tam çikiyabû nefesi iyiden iyiyeye kesilmişti

êdî bes bûn l/bw canına yetmek

êdî tam h eni konu * gava ku wê li zankoyê dixwend, bavê wê êdî tam zengin bû o üniversitede okurken, babası eni konu zengindi

ê ewil rd eski göz ağrısı

ê filan rd falanınıcı * qata filan malê ê filan kesî falanınıcı evin falanınıcı katı ~ ~ kes filanınıcı

ê firotanê rd satılık

êfz m karşı, ön

êge m eğe (madenleri yontmak, düzeltmek, perdelamak için kullanılan sert, ensiz çelik araç)

êgin rd 1. çalışkan, becerikli, hamarat 2. yetenekli, kabiliyetli

êginbûn m 1. hamaratlaşma 2. yetenekleşme

ëgin bûn /l/gh 1. hamaratlaşmak 2. yetenekli-
leşmek
ëginî *m* 1. çalışkanlık, beceriklilik, hamaratlık
2. yetenek, kabiliyet
ëginkî *h* 1. çalışkanca, beceriklice, hamaratça
2. yeteneklice
ëgintî *m* 1. çalışkanlık, beceriklilik, hamarat-
lık 2. yeteneklilik
ê gonîyan *nd* söylenmek isitenilen şey yerine
kullanılır
ê guvaştinê *nd* sıkmalık * **tiriyê guvaştinê**
sıkmalık üzüm
êh *h* ey (usanc anlatır, söylerken uzatılır) * **êh,**
de êdî bes e ey, yeter be
ê hev bûn /b/w birbirinin akrabası, yakını ol-
mak * **em ê hev in, em jî hev nabin** biz bir-
birimize akrabayız, ayrılamayız
êjandin *m* sallama
êjandin /l/gh sallamak * **îşev darê dergûş**
êjandiye beşik sallamış bu gece
êjandî *rd* sallanmış olan
êk (I) *m* bir (I, 1)
êk (II) *bnr* hev ~ dû c birbiri, birbirini (karşı-
lıklı olarak biri ötekini, öteki de onu) ~ dû
xwarin birbirini yemek ~ û din c birbiri (kar-
şılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu)
êkane *h* tekçe
ê kar *rd* iş eri
êkbûyî *rd* birleşik
êkdû *nd* birbirini, yek diğeri
ê kevn *rd* eski, sabık
êkgirtî *rd* birleşik
êkilbeyan *m* fecir, şafak
êkmerdî *m* minder
êkser *rd* direkt
êksim *rd* tek tırnaklı
ê ku *rd* olacak * **ev kes ê ku hevalê min e** ar-
kadaşım olacak adam
êl *m* 1. aşiret, oymak 2. kabile, taife * **êla mîr-**
riban çingene kfilesi 3. ordu (çok sayıda
insan) * **êla zarokan sêv qedandin** bir ordu
çocuk cımaları bitirdi ~ **ezbet bütün sülale ~**
û ecdad bütün sülale
êla *b* devam et anlamında bir nida
êlat *m* aşiret
êlawet *ibret*
êlax *m* 1. otlak, çayırılık 2. yaylada birkaç aile-
nin konakladığı yer
êlbat *m* bir kuş turu
êlcek *m* tahıl biçilirken parmaklara takılan
mühafazalık
êldar *rd* aşiret sahibi
êlek *n* yelek
êlekê canxelas *nd* cankurtaran yeleği
êlepe *n* avuca alınabilen taş
êlinc *n* kulunc
êlintî *m* ilinti (dikiş)
ê li xwe *rd* nalinci keseri (mec)
êlî *nd* âli, yüce, yüksek

êlme *m* nakış
êlparêz *nd/nt* aşiretçi
êlparêzî *m* aşiretçilik
êlperest *nd/nt* aşiretçi
êlperestî *m* aşiretçilik
êlûn *m* eylül (yılın 30 gün süren dokuzuncu a-
yı)
êlvan *nd/nt* aşiretçi
êlvanî *m* aşiretçilik
êlwarî *h* aşiretçe
êlxtat *nd/nt* 1. rençper 2. ırgat (yapılarda çalış-
şan)
êlxtatî *m* 1. rençperlik 2. ırgatlık
êm (I) *m* 1. yem (hayvan yiyeceği) 2. ben (ol-
ta ve tuzağa konulan yem)
êm (II) *nd* heyam, zaman ~ **û zeman çûye** hiç
görülmemiş, duyulmamış
êm (III) *bnr* kêm (II)
êmad *bnr* amad
ê me *nd* 1. bizimki (eril için) 2. bizimki (ka-
dınların kocalarından bahsederken kullan-
dıkları söz)
êmenî *m* bir çeşit kilim
êmfiroş *nd/nt* yemci
êmfiroşî *m* yemcilik
êmîdî, êmûdî *bot/m* yuvarlak acur
êmin (I) *rd* sakın sakın (huysuzluğu, rahatsız-
lığı azalınış veya geçmiş olan) * **nexweş ni-**
ka hîn bêhtir êmin e hasta şimdi daha sakın
êmin (II) *m* güven
êminbûn (I) *m* sakinleşme, yatışma, dinme
êminbûn (II) *m* güvenmek
êmin bûn (I) /l/gh sakinleşmek, yatışmak, din-
mek * **êşa wê piçek êmin bû** acısı biraz din-
di
êmin bûn (II) /l/gh güvenmek
êminî (I) *m* sakinlik, sükûnet
êminî (II) *m* güvenlik
êmnayî *m* güvenlik
ê navborî *rd* adı geçen, sözü geçen, mahut
ê navîn *rd* orta boy * **şekirê navîn** orta boy şe-
ker
ê navpayê *rd* paydaşlı (mal)
-ên (I) *rz* her iki cinsin belirli çoğul takısı *
derdên wan ên mezin onların büyük dertle-
ri
ên (II) *rz* -ki, ilgi eki
ên (III) *rz* 1. her iki cinsin çoğul iyelik eki *
ên me mezin in bizimkiler büyük 2. tamlama-
mada belirsiz çoğulu gösterir ~ **berê** eskiler
(eski çağ insanları, eski kuşaklar, bizden ön-
ce yaşamış olanlar) ~ **bijartî** (bijarte an jî
bijare) seçmeler ~ **li dû mayî** arkada kalan-
lar (veya arkadaşiler) ~ **ne di şeran de şêr**
in dışardan gazel okumak güzeldir
êndeko *bnr* endeko
ên din *c* ötekiler
êndî *bnr* êdî
êngar *m* zifiri karanlık

ênûk *bnr* enûk

êpê *h* epey, epeyi, epeyce, oldukça, hayli, bir hayli

êpî *rd* sağlık durumu için, ne hasta ne de iyi durumda olma halı için

êprax *m* sarına yemeği

êpyanîs *m* iri bir kuş

êr *nd* bura, burası

êra *h* 1. acaba 2. *b* aha, ıhı 3. sahi, sahi mi?

êrçal *rd* afacan

êrçalî *rd* 1. afacan 2. afacanca

êrçalîtî *m* afacanlık

êrdek *rd* yedek at

êrdîm *m* bölge, yöre

êrdîmî *rd* bölgesel

êre *nd* bura, burası

êremûk *rd* 1. er dişi, hünsa 2. kısır kadın

êreqan *bj/m* sarılık (hastalığı)

êreqe *m* karasaban

êretî *m* emanet

êrew *d* bari

êrgûn *bnr* argon

êrifîn *bnr* herifin

êris *n* hristiyan liderler için kullanılan ünvan

êriyane *h* masumane

êrî *rd* masum ~ *bêrî* tamayıyla mahsum ~

bêrî kirin masum göstermek

êrîkirin *m* mahsum gösterme

êrî kirin *l/gh* mahsum göstermek

êrîş *m* 1. saldırı, saldırış, hücum 2. *sp* atak, a-

kın, hamle, hücum (sporda) 3. baskın * *êrîş*

li dar xistin baskın düzenlemek 4. *b* hücum

(ileri) ~ *birin ser* (tişteki an jî *yekî*) (birine

veya bir şeye) saldırı düzenlemek ~ *birin*

serê (birine veya bir şeye) saldırıya geçmek

~ *birin ser hev* birbirine taaruzda bulunmak

~ *dan ser* saldırmak ~ *dan ser* (*yekî*) (birine

veya bir şeye) saldırıya geçmek (veya)

düzenlemek ~ *dan serê* (birine veya bir şeye)

saldırıya geçmek (veya) düzenlemek ~

hatîh ser (*yekî*) (biri) saldırıya uğramak ~ *li*

dar xistin baskın düzenlemek ~ *kirin 1*) hü-

cum etmek, saldırmak 2) hamle etmek (ve-

ya yapmak) ~ *kirin* (*yekî*) (birine) saldır-

mak ~ *kirin serê* (birine) saldırıya geçmek

~ *a esmanî* (an jî *hewayî*) hava saldırısı ~ *a*

jevkinê yarına taaruzu (veya saldırısı) ~ *î*

(*yekî*) *kirin* (birine) saldırmak, atılmak, ü-

zerine hamle yapmak, salmak * *êrîşî dijmin*

kir düşmanın üzerine atıldı * *gur êrîşî mar*

jî dike kurt yılana da salar ~ *î* (*cihekî*) *kirin*

1) saldırmak, hücum etmek 2) akın etmek

êrîşbaz *rd* saldırgan

êrîşbazî *m* saldırganlık

êrîşbazîbûn *m* saldırganlaşma

êrîşbazî bûn *l/gh* saldırganlaşmak

êrîşber *sp/n* 1. akıncı, forvet 2. *rd* saldırcı

êrîşberî *sp/m* 1. akıncılık, forvetlik 2. saldırı-

cılık

êrîşdar *rd* saldırgan

êrîşdarî *m* saldırganlık

êrîşdarîbûn *m* saldırganlaşma

êrîşdarî bûn *l/gh* saldırganlaşmak

êrîşî *rd* saldırma ile ilgili

êrîşkar *nd/nt* saldırgan, saldırcı

êrîşkarane *h* saldırganca

êrîşkarî *m* saldırganlık, saldırcılık

êrîşkarîbûn *m* saldırganlaşma

êrîşkarî bûn *l/gh* saldırganlaşmak

êrîşker *rd* 1. saldırgan, saldırcı 2. *sp/n* akıncı, forvet

êrîşkerî *m* 1. saldırganlık, saldırcılık 2. *sp* akıncılık, forvetlik

êrîşkirin *m* 1. saldırma 2. saldırma (yıkıcı ve sert eleştiri yapma)

êrîş kirin *l/gh* 1. saldırmak 2. saldırmak (yıkıcı ve sert eleştiri yapmak)

êrîşkî *h* saldırganca

êrîşnekerî *m* saldırmazlık

êrîşok *rd* 1. saldırgan, saldırcı 2. sataşkan

êrîşokî bûn *l/gh* saldırganlaşmak

êrîşokî *m* 1. saldırganlık, saldırcılık 2. sataşkanlık 3. *rd* saldırganca

êrîşokîbûn *m* saldırganlaşma

êrîşokî bûn *l/gh* saldırganlaşmak

êrîşokîkirin *m* saldırganlaşturma

êrîşokî kirin *l/gh* saldırganlaştırmak

êrîşte *m* erişte

êrîşwar *rd* saldırgan

êrîşwarî *rd/h* saldırganca

êrîşwarîtî *m* saldırganlık

êrîtî *m* masumiyet, masumluk

êrmîkar *m* duvari takviye için içli ve dışlı çepeçevre konan kiriş

êrş *b* saldırı komutu

êrvîst *bnr* hevrêz, hevrîst

êrvûte *rd* bünyesi sağlam olan

êrwe wêrwe *bnr* virde virde

êrya *rd* güvenli

êryayî *m* emniyet, güvenlik

êrzing *m* hiçkırık ~ *rayîştin* derin nefes çekmek

êsir *nd/nt* 1. esir, tutsak 2. köle 3. *rd* tutsak

(gitmesine engel olunan, serbestçe hareketi-

ne engel olunan) 4. tutsak (kendisini her şeyin etkisinden kurtarmayan kimse) * *hûn*

dîlê patronê xwe ne siz patronunuzun tutsa-

ğısınız 5. zavallı (mec) 6. yoksul, fakir

(mec) 7. esir (bir şeye veya kimseye körü

körüne bağlı olan kimse) * *ez êsirê bedewî-*

ya wê me onun güzelliğinin esiriyim ~ *gir-*

tin esir almak, tutsak almak ~ *ketin* esir

düşmek, tutsak düşmek ~ *kirin* esir etmek,

tutsak etmek

êsiratî *m* esaret

êsirgeh *m* esir kampı

êsirgirtin *m* esir tutma

êsir girtin *l/gh* esir tutmak

êşîrgirtî *rd* esir tutulmuş, tutsak edilmiş
êşîr *m* 1. esaret, esirlik, tutsaklık 2. yoksulluk
 3. zavalılık ~ **dîtin** zülüm görmek ~**ya heyatê** hayat mücadelesi (veya kavgası)
êşîrketin *m* esir düşme, tutsak düşme
êşîr ketin *l/gh* esir düşmek, tutsak düşmek
êşîrketî *rd* esir düşmüş, tutsak düşmüş olan
êşîr kirin *m* esir etme, tutsak etme
êşîr kirin *l/gh* esir etmek, tutsak etmek
êşîrok *rd* zavallı
êşîrokî *h* zavalılıca
êşk *n* biçim, şekil
êskere *m* 1. tas, üsküre 2. *rd* tas (bir tasın alacağı miktarda olan)
êştir *n* göz yaşı
êştirak *bnr* hêştir, katur
êstper *bot/m* kadife çiçeği
êş *m* 1. ağrı, acı, sızı * **di girmilkên** min de êşeke bişewat heyê omuzlarımda bir yanma acı var * **êşa serî** baş ağrısı 2. acı, ıstırap 3. hastalık * **êş lê peyde bûn** hastalık kapmak * **êş ketiye nav mêşan** arılara hastalık girmiş 4. yara (dert, üzüntü, acı, elem) * **êşa dil** yürek yarası ~ **bikeve** (...) köküne kibrit suyu ~ **bi rojê diçe aş êvarê dikeve** laş ağrıları geceleyin azar ~ **bi roj diçe aşan bi şev tê laşan** ağrıları geceleyin azar ~ **bi serî girtin** başı tutmak (görültüden veya özüntüden başı ağrımak) ~ **dan dilê (yekî)** acısı içine (veya yüreğine) çökmek (veya işlemek) ~ **jê birin** acısını almak (veya sızıyı dindirmek) ~ **jê girtin** acısını almak (veya sızıyı dindirmek) ~ **jê stendin** acısını almak (veya sızıyı dindirmek) ~ **ketin (tiştêkî an jî yekî)** (birine veya bir şeye) hastalık girmek ~ **kişandin** acı çekmek (veya duymak), ıstırap çekmek, keder çekmek * **piştî emeliyatê pir êş kişand** ameliyattan sonra çok acı çekti ~ **lê peyde bûn** hastalık kapmak ~ **lê pîr bûn** hastalığı kronikleşmek ~ **mêvan e** hastalık gelip geçici ~ **nas kirin** *bj* teşhis etmek ~ **şikandin** acıyı dindirmek ~ **û azar** acı, keder, elem ~ **û azarî** acılık ~ **û êşûk** hastalık ~ **û jan** ağrı sızı ~ **û jan kişandin** azap çekmek, acı çekmek ~ **a can can acısı ~a cigerê** ciğer acısı ~**a dilan** 1) kalp ağrısı 2) kara seveda ~**a dilan pê girtin** 1) sevdalanmak, sevdaya tutulmak 2) kara sevdaya tutulmak ~**a (yekî) dîtin** acısını görmek ~**a eşqê** kara seveda ~**a eşqê lê xistin** kara sevdaya tutulmak ~**a giran** azap ~**a kesî li kesî naxuyê** ateş düştüğü yeri yakar ~**a (...) ketin dilê (yekî)** acısı içine (veya yüreğine) çökmek (veya işlemek) ~**a kezêbê** ciğer acısı, yürek acısı ~**a (yekî) kê m kirin** acısını almak, acıyı azaltmak (veya sızıyı dindirmek) ~**a (yekî) kirin nav dilê xwe** acısını bağına basmak ~**a li hevalan tîra li kendaan** ağrılarda göz ağrısı, her kişinin öz ağrısı ~**a li hevêl tîra li**

kendêl ateş düştüğü yeri yakar ~**a parsûyan** gegrek batması ~**a (tiştêkî) pê girtin** ağrısı tutmak * **êşa milê min pê girt** kolumun ağrısı tuttu ~**a teriyê** kuyruk acısı ~**a veqetînê** ayrılık acısı ~**a zirav lê ketin** verem olmak
êşa giran *bj/nd* tifo
êşa reş *nd* kara taban (ipek böceklerinde görülen kıyıcı bir hastalık)
êşa zik *bj/nd* karın ağrısı
êşa zirav *bj/m* verem, tüberküloz
êşa tehun *bj/m* kolera
êşa xwînsîbûnê *bj/m* lösemi
êşandin *m* 1. acıtma, ağrıtmak, yakma 2. incitme 3. incitme, üzme (kötü söz veya davranışla birini kırmak) 4. yaralama (mec) 5. sızlatma 6. yorma
êşandin *l/gh* 1. acıtmak, ağrıtmak, yakmak * **milê min êşand** kolumu acıttı * **canê wê êşandin** canını yaktılar 2. incitmek 3. incitmek, üzme (kötü söz veya davranışla birini kırmak) 4. yaralamak (mec) * **te ez bi van gotinên xwe êşandim** beni bu sözlerle yaraladım 5. sızlatmak * **dilê min êşand** yüreğimi sızlattı 6. yormak * **zêde xwe nedîşand** kendini fazla yormuyordu
êşandî *rd* 1. ağrıtılmış, acıtılmış 2. incitilmiş, üzüntü verilmiş 3. yordurulmuş 4. sızlatılmış
êşbir *bj nd/rd* 1. ağrıkesen, ağrıkesici 2. ağrı giderici, ağrı dindirici (ilâçlar için) * **îlaca êşbir** ağrı giderici ilâç
êşbiran *bj/m* ağrı kesimi
êşdar *rd* ağrılı, acılı
êşder *rd* acıtıcı
êşgiran *bj/nd* tifo
êşik *m* hastalık
êşikxwer *rd* hastalıklı
êşiyayî *rd* ağrımış, incinmiş
êşik *m* hastalık, illet, marazî
êşikdar *rd* hasta
êşîn *m* 1. ağrıma, acıma 2. incinme 3. sarsılma 4. yarananma (mec) 5. hasta olmak, hastalanmak * **ez îro diêşim** bugün hasta oluyorum gibi
êşîn *l/gh* 1. ağrımak, acımak * **destê xwe ne de milê min pîr diêşe** koluma dokunma çok acıyor 2. incinmek 3. sarsılmak (beklenmedik bir olaydan çok etkilenmek) 4. yarananmak (mec) 5. hasta olmak, hastalanmak * **ez îro diêşim** bugün hasta oluyorum gibi
êşk *m* 1. acı, ıstırap 2. sancı
êşkence *m* işkence ~ **dan (...)** birine işkence çektirmek ~ **kirin işkence** yapmak
êşkêş *rd* acı çeken
êşkişandin *m* acı çekme
êş kişandin *lgh* acı çekmek
êşkişandî *rd* acı çekmiş olan
êşkuj *bj nd/rd* ağrıkesen, ağrı kesici, analjezik
êşkuştin *m* ağrı kesme

êş kuştin *l/gh* ağrı kesmek
 êş lê ketin *l/bw* hastalık kapmak
 êşlik *m* gömlek
 êşnasî *bj/m* teşhis, tanı
 êşnasin *bj/m* tanı, teşhis, tanılama
 êşok *rd* hastalıklı, mariz
 êşoyî *rd* hastalıklı, mariz
 êş pê girtin *l/bw* başı tutmak (gürültüden veya üzüntüden başı ağrımak)
 êşûk (I) *bnr* êş û êşûk
 êşûk (II) *m* 1. bulaşıcı hastalık 2. nezle
 êşûnkî *rd* kar ve soğuktan yanmış olan
 êşûnkîbûn *m* kar ve soğuktan yanma
 êşûnkî bûn *l/ngh* kar ve soğuktan vücudunun herhangi bir yeri yanmak
 êt *bnr* hêt
 ê te *c* senin
 ê tifaqê *rd* erkek, yiğit
 êtik *m* iftira
 êtir *rd* başka, başkası, diğeri
 êtî *m* iftira
 êtîm *rd* yetim ~ man yetim kalmak
 êtîmî *m* yetimlik
 ê tov *rd* 1) tohumluk 2) damızlık (hayvan ve bitkiler için)
 êtûn *bnr* hêtûn
 êtxî *rd* rezil
 êtxîî *m* rezillik
 êvar *m* 1. akşam * bila ev kar nemîne varê bu iş akşama kalmasın 2. akşam (gece) * do êvarê elektrîk çûn dün akşam elektrikler kesildi ~ bi xwe de anîn akşamlamak * min ji te re got zû vegere, lê te li wê êvar bi xwe de anî ben sana çabuk dön dedim, sen ise orada akşamladın ~ li ku be sibeh li wê dibe nerede akşam ordada sabah ~ pê de hatin akşamı etmek ~a we bimîne xweş iyi akşamlar (hatır isteyince söylenir) ~a we bi xêr (be) hayırlı akşamlar ~a xwe kirin akşamlamak * me îro li gund êvara xwe kir bu gün köyde akşamladık ~a xwe pê anîn akşamı bulmak (veya akşamı etmek) ~ê heyv xwe roj dihesibîne geceleyin ay kendini güneş sanar 'kendini de bir nimetten saymak' anlamında ~ê li ku bî sibehê jî li wir fî nerde akşam orda sabah
 êvara inê *nd* perşembe
 êvara lehdê *nd* cumartesi
 êvaran *h* akşamları
 êvarbaş *b* tünaydın
 êvar bûn *l/ngh* akşam olmak
 êvarkî *h* 1. akşamleyin 2. akşamdan 3. *rd* akşamki * civîna êvarkî akşamki toplantı
 êvarxêr *m* hayırlı akşamlar
 êvarxweş *m* iyi akşamlar
 êvcar *bnr* hevcar
 êvelî *rd* başıboş ~ bûn başıboş olmak * ez ne êvelî me başıboş değilim
 êvişandin *m* 1. esirgeme 2. erinme, yüksünme

êvişandin *l/gh* 1. esirgemek 2. erinmek, yüksünmek * xwe diêvişîne ku vî karî bike bu işi yapmaya eriniyor
 êvişandî *rd* esirgenmiş olan * derba êvişandî ne ya xweyiyan e esirgenmiş vuruş sahibinin değil
 êvşing *rd* yavru lamadığı halde süt veren davar, mal
 êvtandin *m* zedeleme
 êvtandin *l/gh* zedelemek
 êvtandî *rd* zedelenmiş
 êvtîn *m* zedenleme
 êvtîn *l/ngh* zedelemek
 êvtî *rd* zedelenmiş
 ê we *c* sizin
 ê weleh *h* eyvallah ~ jê re gotin eyvallah demek
 ê wê *c* onun (o zamirin tamlayan durmu) * ê wê ye bu onun
 êwir *m* 1. konak, barınak, konaklama yeri (konaklanan yer) * êwra ewilîn ilk konaklama yeri 2. *lşk* üs (harekâtın yürütülebilmesi için gerekli birliklerin, her türlü gereçlerin tammalandığı, teçhizatın toplandığı, dağıtıldığı bölge 3. yatak (bir şeyin çok bulunduğu yer) 4. yatak (gizli barınak veya bir suçluyu gizlice barındırılan yer) * êwra dizan hırsızlar yatağı
 êwiran *m* üslenme
 êwirandin *m* barındırma
 êwirandin *l/gh* barındırmak
 êwirandî *rd* barındırılmış, korunmuş olan
 êwirbûn *m* 1. barınma 2. kümelenme, toplaşma (bir yere toplanma) 3. üslenme
 êwir bûn *l/ngh* 1. barınmak 2. kümelenmek, toplaşmak (bir yere toplanmak) 3. üslenmek
 êwirbûyîn *m* 1. barmış 2. kümeleniş, toplanış 3. üsleniş
 êwirgeh *m* 1. barınak, korunak, barınma yeri, konaklama yeri 2. toplaşma yeri 3. 2. üs, geçici konaklama yeri
 êwirgeha otomobîlan *m* otopark
 êwirîn *m* 1. barınma 2. üslenme 3. toplanma, toplaşma, üsüşme
 êwirîn *l/ngh* 1. barınmak * em dê îro li ku biêwirin? bugün nerede barınacağız? 2. üslenmek 3. toplanmak, toplaşmak, üsüşmek
 êwirkirin *m* barındırma
 êwir kirin *l/gh* barındırmak
 êwisandin *m* 1. öğretme 2. sakinleştirme
 êwisandin *l/gh* 1. öğretmek 2. sakinleştirmek
 ê wî *c* onun (o zamirin tamlayan durmu) * ê wî ye bu onun
 êwr *bnr* êwir
 êwr bûn *bnr* êwir bûn
 êxbar *bnr* îxbar
 êxbûn *m* îhma
 êx bûn *l/ngh* îhma
 êxir *m* iki çuvalın yanyana gelen ağızlarının birbirine dikilmesi

êxistin *m* 1. düşürme (düşmesine yol açma) 2. düşürme (değerini, fiyatını indirme) 3. koyma (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirme) 4. koyma (bir kimseyi işe yerleştirme) 5. koyma (bırakma, içeri salma) 6. koyma (katma, ekleme) 7. çıkarma, soyma (birinin giysilerini çıkarma)

êxistin *l/gh* 1. düşürmek (düşmesine yol açmak) 2. düşürmek (değerini, fiyatını indirmek) * **naxwaze fiyeta malê xwe biêxîne** malın fiyatını düşürmek istemiyor 3. koymak (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek) * **biêxe çavê wî** gözüne koy 4. koymak (bir kimseyi işe yerleştirmek) 5. koymak (bırakmak, içeri salmak) 6. koymak (katmak, eklemek) * **ma xwê êxistine xwarinê?** yemeğe tuz koymuşlar mı? 7. çıkarmak, soymak (birinin giysilerini çıkarmak) * **kincên xwe êxe** elbiselerini çıkar (veya soy)

êxistî *rd* 1. düşürülmüş (düşmesine yol açılmış olan) 2. düşürülmüş (değeri, fiyatı indirilmiş olan) 3. koyulmuş (bir şey başka bir şeyin içine yerleştirilmiş olan) 4. koyulmuş (bir kimse işe yerleştirilmiş) 5. koyulmuş (bırakılmış, içeri salınmış olan) 6. koyulmuş (katılmış, eklenmiş olan) 7. soyuk

êxistok *rd* düşürücü

êxî *rd* gezici hayvan yetiştiricisi

êxkirin *m* ihtırma

êx kirin *l/gh* ihtırmaq

êxlî *m* yalkı

êxni *m* yahni

êxsîr *rd* esir, tutsak

êxte *bnr* axte

êxtiyar *bnr* extiyar

ê xwarinê *nd/rd* yiyici

êzdî *bnr* êzîdî

êzgeh *bnr* izgeh

êzik (I) *n* odun

êzik (II) *rd* zayıf küçük koyun

êzimk *m* çocuk felci

êzimx *bj/m* tuzlu balgam, egzama

êzing *n* odun ~**ên hûrkirî** kırntı

êzingdank *m* odunluk

êzingfiroş *nd/nt* oduncu, odun satıcısı

êzingfiroşî *m* odunculuk, odun satıcılığı

êzinggeh *m* odunluk

êzingvan *nd/nt* oduncu

êzingvani *m* odunculuk

êzingxane *m* odunluk

êzî *yezidi*

êzî *bnr* Êzîdî

êzîdatî *m* yezidilik

Êzîdî *nd* Yezidî

êzîdînas *nd/nt* yezidolog

êzîdînasî *m* yezidoloji

Êzîdîtî *m* Yezidilik

êzmûg *m* emzik

F

f, F 1. Kürt alfabesinin sekizinci harfi olup *fê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından ise ötümsüz sızsız bir dudaksı ünsüzdür 2. *mzk* nota işaretleri harflerle gösterilirken *fa* sesini gösterir

F *kim* F, fluor'un kısaltması

fa *m* 1. *fa* (gam (II) dizisinde *mî* ile *sol* arasındaki ses) 2. *fa* (bu sesi gösteren nota işareti)

fabl *wj/m* *fabl*

fabrika *m* fabrika, üretim evi ~*ya* otomobillan otomobil fabrikası

fabrikasyon *rd/nd* fabrikasyon

fabrikator *nd/nt* fabrikatör, fabrikacı

fabrikatörî *m* fabrikatörlük

fabrikavan *nd/nt* fabrikacı

fabrikavanî *m* fabrikacılık

façeta *m* *façeta*

fafik *rd* keke, kekeme, tutuk (akıcı, rahat konuşamayan)

fafikî *m* kekelik, kekemelik, tutukluk

fafikikirin *m* kekeleme, kekeleyiş

fafikî kirin *l/gh* kekelemek

fafon *m* alüminyum

fagosît *biy/m* fagosit, yutar hücre

fagosîtoz *biy/ant m* fagositoz, hücre yutarlığı, göze yutarlığı

fagot *mzk/m* fagot

fahike *n* kazak

fahîş *rd* fahiş, aşırı

fahîşe *m* fahişe

fahîşetî *m* fahişelik

fahrenhayt *m* (yapımcısı Fahrenheit'in adından) fahrenhayt

fail *rd* fail, yapan

faiz *baz/m* 1. faiz, getiri, ürem (işletmek için bir yere ödünç verilen paraya karşılık alınan kâr) 2. *bz* faiz (kiralanan paranın bedeli) ~*a* **awête** bileşik faiz ~*a* **sermiyan** basit faiz

faizxur *nd/nt* faizci (faiz yiyen kimse)

faizxurî *m* faizcilik

fak (I) *n* ağız (canlılar için)

fak (II) *n* unsur

faks *m* faks ~ **lê barandin** faks yağmuruna tutmak

faksimile *m* faksimile, tıpkıbasım

faktor *rd* faktör, etken, etmen

faktorî *m* etkenlik

fakulte *m* fakülte

fakultevanî *m* fakülteli

fakulteya bijîşkiyê *nd* tıp fakültesi

fal, fehl (I) *m* fal ~ **vegirtin** fal açmak ~*a* **destan** el falı ~*a* **xêrê** falıhayir

fal, fehl (II) *nd* 1. damızlık * **hespê fal** damızlık at 2. *a* aşım (atın dişisiyle çiftleşmesi) 3.

rd küsnümüş tek tırnaklı hayvan halı * **ker fal bûye** eşek küsnümüş ~ **bûn** küsnümek

fal (III) *m* balık avlamada kullanılan bir tür zıpkın

fala destan *nd* el falı

falavêj *nd/nt* falcı

falavêjî *m* falcılık

falbaz *nd/nt* balcı

falbazî *m* balcılık

falbêj *nd/nt* falcı

falbêjî *m* falcılık

falçete *m* falçata

faldar (I) *nd/nt* falcı

faldar (II) *nd/nt* fal adlı zıpkını kullanan kimse

faldarî *m* falcılık

falik *m* fal ~*a* **destan** el falı

falikdar *nd/nt* falcı

falikdarî *m* falcılık

falinc *m* 1. felç, inme 2. *rd* felçli

falincbûn *m* felçli olma

falinc bûn *l/gh* felçli olmak

falinci *m* felç, inme

falinciya bêhişî *bj/nd* katalepsi

falker *nd/nt* falcı

falkerî *m* falcılık

falname *m* fal kitabı

falqe *bnr* felç

falso *m* falso bir parça çalınır veya söylenirken yapılan nota yanlışlığı)
falso kirin *l/gh* falso yapmak
falveker *nd/ht* falcı, fala bakan
falvekerî *m* falcılık, fala bakma
falvekirin *m* 1. fal açma 2. fala bakma
fal vekirin *l/gh* 1. fal açmak 2. fala bakmak
falûce *m* bir hastalık
falxes *rd* hâlden düşmüş olan
falxesbûn *m* hâlden düşme
falxes bûn *l/gh* hâlden düşmek
falxesketin *m* hâlden düşme (yorgunluktan)
falxes ketin *l/gh* hâlden düşmek (yorgunluktan)
falxwarin *m* aşım, çiftleşme (dişi hayvanın döllenmek için erkekle bir araya gelme)
fal xwarin *l/gh* çiftleşmek (dişi hayvanın döllenmek için erkekle bir araya gelmek) * **me-hîn ji hesp fal xwariye** kısarak atla çiftleşmiş
fam (I) *m* odun könürü ocağı
fam (II) *m* anlayış, anlama, feraset ~a (...) **kirin** (bir şeyi veya durumu) anlamaya başlamak, idrak etmek
fama *rd* 1. anlak, zeyrek (çabuk kavrayan, anlayan) 2. anlayışlı, idraklı, düşünceli
famakirin *m* 1. anlayışlı kılma 2. eğitime
fama kirin *l/gh* 1. anlayışlı kılmak 2. eğitmek (hayvanlar için)
famandin *m* 1. kavrattına 2. anlayışlı kılma 3. eğitime
famandin *l/gh* 1. kavrattmak 2. anlayışlı kılmak 3. eğitmek
famandî *rd* 1. anlayışlı kılınmış 2. eğitilmiş, eğitilmiş olan
fambar *rd* anlaşılır
famdar *rd* anlayışlı
fame *m* 1. nefeslik 2. baca (hava deliği) 2. ikinci kattan ağıra inmek için açılan kapı veya delik
familye *bnr* famîle
famîle *m* 1. familya, aile 2. *biy* familya, aile, fasil (temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu) ~ya **gakoviyan** *zo* geyikgiller ~ya **giyaxuran** ot yiyenler ~ya **qajan bot** çamgiller ~ya **yeksiman** *zo* tek parmaklılar
famîn *m* anlama, algılama
famîn *l/gh* anlamak, algılamak
famkor *rd* kit anlayışlı, anlayışsız
famkorî *m* kit anlayışlılık, anlayışsızlık
fanatik *rd* fanatik
fanatikî *m* fanatiklik, fanatizm
fanatizm *m* fanatizim
fanfar *mzk* fanfar
fanêre *m* fanilâ
fanî (I) *rd* fanî, ölümlü, gelip geçici
fanî (II) *m* fani (insan gözünün algıladığı ışık şiddeti)
fanîle *m* fanilâ
fanitî *m* fanilik
fanorî *m* fanilâ

fanos *m* fanus ~a **deryayê** deniz feneri ~a **deryayî** denizci feneri
fantastik *rd* 1. fantastik 2. *m* fantastik (XVIII. yüzyılda başlayarak Fransa'da gelişen bir edebî tür)
fanûs *bnr* fanos
faq (I) *n* apış * **faqê xwe fireh kir** apışını açtı
faq (II) *m* 1. fak, tuzak, kapan (yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzen) 2. *mec* tuzak (birini güç veya tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen) ~ **danin** tuzak kurmak ~ **vegirtin** tuzak kurmak ~ **vedan** tuzak kurmak, kapan kurmak
faqa guran *nd* kurt kapını
faqe *m* fak, tuzak, kapan
faqik *m* fak, küçük tuzak
far (I) *m* far * **fara erebeyê** arabanın farı
far (II) *m* far (kadınların süs için göz kapaklarına sürdükleri çeşitli renkte boya) * **fara çavan** göz farı
farenjît *bj/m* farenjit, yutak iltihabı
farhod *m* mal, para yağmalama
Faris *nd* Fars
Farisandin *m* Farslaştırma
Farisandin *l/gh* Farslaştırmak
Farisandî *rd* Farslaştırılmış olan
Farisî *m* Farsça
Farisaxêv *nd/ht* Farsça konuşan, dili Farsça olan
Farisibêj *nd/ht* Farsça söyleyen sanatçı
Farisînivîs *nd/ht* Farsça yazarı
Farisînivîsî *m* Farsça yazarlığı
Farisîzan *nd/ht* Farsça bilen
Fariskirin *m* Farslaştırma
Faris kirin *l/gh* Farslaştırmak
Fariskirî *rd* Farslaştırılmış olan
Fariskî *m* 1. Farsça 2. *rd/h* Farslara özü
farmakodinamî *bj/m* farmakodinami
farmakodinamik *m* 1. farmako dinamik (ilaçların etki gücü) 2. farmakodinamik (hasta veya normal organizmalar üzerinde ilaçların etkisini inceleyen eczacılık dalı)
farmakolog *bj/nd* farmakolog
farmakolojî *m* farmakoloji
farqûsk *m* sapan (taş atına aracı)
Fars (I) *nd* Fars (Fars halkı)
fars (II) *şn/m* fars (ilkel, yalın güldürme öğelerinden yararlanılan, bazen inanırılığın sınırını aşan, güldürmeyi amaç edinen oyun)
Farsnas *nd/ht* Farsolog
Farsnasî *m* Farsoloji
Farszan *nd/ht* Farsolog
Farszanî *m* Farsoloji
farş *m* yayınlama
fasid *m* bozma
fasidkirin *m* bozma
fasid kirin *l/gh* bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenen işi yapmayacak duruma getirmek)

fasidkiri *rd* bozulmasına neden olunmuş olan
fasîq *rd* 1. fasik (günah işlemiş, kabahatli) 2.
mec çapkın

Fasî *nd/rd* Faslı

fasikul *m* fasikül, cüz

fason *m* fason, kesim

fasone *m* fasone

fasûle *bnr* fasûli

fasûli *bot/m* 1. fasulye (*Phaseolus vulgaris*) 2.
 fasulye (bu bitkininsebzeler olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumu) * **fasûliyên**
taze taze fasulye ~**ya Eyşe Xatûn** Ayşe Kadın Fasûliyesi ~**yên çilroje** ayşe kadın ~**yên**
 hişk kuru fasulye, ak bakla

faş, fehş (I) *rd* fahiş

faş (II) *rd* açığa çıkmış, duyulmuş

faşık *m* yassı küçük taş

faş kirin (I) *l/gh* fahiş etmek

faş kirin (II) *l/gh* ifşa etmek

faşil *rd* 1. dağınık 2. dağınık (düzeni bozuk, karışık)

faşilandin *m* 1. dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) 2. darmadağın etme

faşilandin 1. dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) 2. darmadağın etmek

faşilbûn *m* 1. dağılma (parçalanarak yayılma, uflanma) 2. dağılma, bozguna uğrama

faşil bûn *l/gh* 1. dağılmak (parçalanarak yayılmak, uflanmak) 2. dağılmak, bozguna uğramak

faşilbüyîn *m* dağılış, dağılma

faşilî *rd* dağınık, dağılmış olan

faşilîn *m* 1. dağılma, dağılış 2. dağılmak, darmadağın olmak

faşilîn *l/gh* 1. dağılma, dağılış 2. dağılmak, darmadağın olmak

faşilkirin *m* 1. dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) 2. darmadağın etme

faşil kirin *l/gh* 1. dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) 2. darmadağın etmek

faşî *rd/nd* faşist

faşist *rd/nd* faşist

faşistî *m* faşistlik

faşitî *m* faşistlik

faşizan *nd/rd* faşizan

faşizane *h* faşizanca

faşizm *m* faşizm

faşûn *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek

faşûnkirin *m* tapanlama

faşûn kirin *l/gh* tapanlamak

fatalist *fel/rd* fatalist, kaderci, yazgıcı

fatalizm *m* fatalizm, kadercilik, yazgıcılık

fateriş *ant/m* dalak

fatfatok *zo/m* kumru (*Streptopelia*)

Fatê *nd* Fatma ~ **were dawetê gelde seyreyle** (gümbürtüyü)

fatik (I) *ant/m* dalak

fatik *zo/m* kumru (*Streptopelia*)

fatimok *zo/m* kumru (*Streptopelia*)

fatireşk *bnr* fateriş

fatimak *zo/m* kumru (*Streptopelia*)

fatih *rd* 1. fatih (zafer kazanan, fetheden kimse) 2. *n* fatih (İslam devletlerinde bir ülkeyi veya bir şehri savaşarak alan hükümdar ve komutanlara verilen unvan)

fatîhe *ol/m* fatiha

fatmûk *bnr* fatimok

fatore *bnr* fatûre

fatûl (I) *m* toyaka, gergi

fatûl (II) *m* fitil

fatûl (III) *m* bir tür örnek

fatûre *m* fatura fature ~ **çêkirin** 1) fatura yapmak 2) faturalamak ~**ya sexte** sahte fatura, naylon fatura

fatûredar *rd* faturalı

fatûş *m* dişegi (taşları yontmak için kullanılan dişli bir çekici)

fatûşkirin *m* dişegileme

fatûş kirin *l/gh* dişegilemek * **berê aşê fatûş** kırıye değirmen taşını dişegilemiş

fatûşkirî *rd* dişegilenmiş

faûl *sp/m* faul

faûna *zo/m* 1. fauna, direy (belli bir bölgede yetişen hayvanların tümü) 2. fauna (bu hayvanların tanımını yapan eser)

favorî *n* 1. favori (herhangi bir iş veya yarışmada üstünlük kazanacağına inanılan kimse, takım) 2. favori (yarışı kazanacağı düşünülen at) 3. *n* favori (yüzün iki yanında bırakılan sakal demeti) 4. *rd* favori (en çok beğenilen) * **strana we ya favorî kîjan e?** favori şarkımız hangisi? 5. *sp/nd* favori (bir yarışmada, maçta kazanılması düşünülen taraf)

fawl *bnr* faûl

fay *jeo/m* fay, kırık

fayans *m* fayans ~ **kirin** fayans döşemek, fayansla kaplamak

fayansker *n* fayansçı

fayanskerî *m* fayansçılık

fayanskirin *m* fayanslama

fayans kirin *l/gh* fayanslamak

fayiz *bnr* faîz

fayizxur *bnr* faîzxur

fayizxurî *bnr* faîzxurî

fayke *m* kazak

fayton *m* fayton

faytonvan *nd/nt* 1. faytoncu (fayton süren kimse) 2. faytoncu (fayton işleten kimse)

faytonvanî *m* faytonculuk

faz *fiz/m* faz

fazên *m* pazen

fazîlet *m* fazilet

fazilet^{dar} *rd* faziletli

Fe kîm Fe (demir elementinin kısaltması)

feal *rd* 1. faal, etkin 2. faal, etkin (işler durumunda olan)

fealiyet *m* faaliyet, etkinlik ~ **nîşan dan** faaliyet göstermek

fecir (I) *m* fecir, tan zamanı ~ **lê dan** tan atmak ~ **a derewîn** yalancı tan, geçici tan, fecrikâzip ~ **a rastîn** gerçek tan, fecrisadık

fecir (II) *bj/m* 1. felç, inme, nüzül 2. felç, damla (kalbe inen inme) 3. *rd* felçli ~ **lê ketin** felç inmek ~ **lê xistin** inme gelmek, felç geçirmek

fecirbûn *m* felçolma

fecir bûn *l/gh* felç olmak

fecî *rd* feci, trajik

fecirkirin *m* felçetme

fecirkirin *l/gh* felçetmek

fecir lê ketin *l/bw* inme inmek, felç olmak

fecer *bnr* fecir (II)

fecrî *rd* felçli, inmeli

fecrîbûn *m* felç olma, inme inme

fecrî bûn *l/gh* felç olmak, inme inmek

feçer *rd* kalkık burunlu

feçerkirin *m* sıkıştırma, zorlama, zor duruma düşürme (köşeye sıkıştırma)

feçer kirin *l/gh* sıkıştırmak, zorlamak, zor duruma düşürmek (köşeye sıkıştırmak)

feda *m* feda ~ **kirin** feda etmek ~ **yî (...)** be -e feda olsun ~ **yî (yekî) kirin** (birine) feda etmek

fedakâr *nd/nt* fedekâr, özverili

fedakârî *m* fedekârlık, özveri

fedakarane *h/rd* fedekârca

fedakirin *m* 1. feda etme 2. harcama (manevi yönde kötü duruma düşürme)

feda kirin *l/gh* 1. feda etmek 2. harcamak (manevi yönde kötü duruma düşürmek)

fedayî *nd/nt* 1. fedaî 2. fedaî (bir kimseyi veya bir yeri koruyan kimse)

fedayîfî *m* fedaîlik

federal *rd* federal

federalîst *rd/nd* federalist

federalî *rd* federal

federalîfî *m* federalizm

federalîzm *m* federalizm

federasyon *m* federasyon

federatîf *rd* federatîf

federe *rd* 1. federe (bir federasyona bağlı olan) 2. federe (bir konfederasyonun üyesi)

fedil *m* koruma * **xwe jê fedil bike** ondan kendini koru (pasif koruma için)

fedil kirin *l/gh* korumak

fediyok *rd* çekingen, utangaç

fediyokane *h* çekingence, utangaçça

fediyokî *rd* 1. çekingec, utangaç 2. *h* çekingence

fediyokîbûn *m* çekingenleşme

fediyokî bûn *l/gh* çekingenleşmek

fediyokîkirin *m* çekingen davranma

fediyokî kirin *l/gh* çekingen davranmak * **fediyokîyan meke** çekingen davranma

fediyokîfî *m* çekingenlik, utangaçlık

fediyokîfî *bnr* fediyokîfî

fedî *m* 1. ayıp, utanma 2. utanç, utanma, hicap 3. ayıp, utanç veren 4. çekinme ~ **kirin 1)** utanmak, çekinmek 2) hicap duymak (veya etmek), utanç duymak

fedîkar *rd/nt* utangaç, mahcup

fedîkarbûn *m* mahcup olma

fedîkar bûn *l/gh* mahcup olmak

fedîkarî *m* mahcubluk, utangaçlık

fedîker *nd/nt* 1. utangaç, utangaç 2. *rd* utandırıcı

fedîkerî *m* utangaçlık

fedîkirin *m* 1. utanma, utanış 2. utanma, utanıp çekinme, sıkılma, sıkılış 3. utanma, çekinme

fedî kirin *l/gh* 1. utanmak 2. utanmak, utanıp çekinmek, sıkılmak * **fedî dikirin ku wê peyva xerab a dihat ser zimanê wan bibêjin** dillerinin ucuna gelen kötü kelimeyi kullanmaktan utanırlardı 3. utanmak, çekinmek * **me fedî dikir ku em bi hev re bi-peyivîn** birbirimizle konuşmaktan utanıyor-duk

fedîkir *rd* utanan, sıkılan

fedîkirî *rd* 1. utanmış 2. çekinmiş

fedîkok *nd/nt* utangaç

fedîkokî *rd* utangaçça

fedîkokîfî *m* utangaçlık

fedîl *nd* gönül, 'ji fedîlê dilê xwe' deyiminden geçer

fedînekir *rd* utanmaz, sıkılmaz

fedîkîrîn *m* bakma, bakış

fedîkîrîn *l/gh* 1. bakmak (bakışı bir şey üzerine çevirmek) 2. bakmak (yer için, yüzü bir yöne doğru olmak) 3. bakmak (yoklamak, incelemek, denemek) 4. bakmak (bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak) * **li karê pasaportan, polîs fedîkîre** pasaport işlerine polis bakar 5. bakmak (önem vermek, önem vererek üzerinde durmak) * **ew tenê li karkirina pereyan fedîkîre** o sadece para kazanmaya bakıyor 6. bakmak (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak) * **li xwarina nanê xwe fedîkîre** yemeğini yemeye bak

fedok *rd* utangaç

fedokî *rd* utangaçça

fedokîfî *m* utangaçlık

fehêt *bnr* fehî

fehî *m* 1. utanma, ayıp 2. utanç

fehîtayî *m* utanma

fehîtok *rd* çekingen

fehîtokane *h* çekingence

fehîtokî *rd* çekingence, çekingen gibi

fehîtokîbûn *yn* çekingenleşme

fehîtokî bûn *l/gh* çekingenleşmek

fehîtokîfî *m* çekingenlik

fehl (I) *m* fal ~ **vekirin** fal açmak ~ **û fît** oyun, desise

fehl (II) *nd* 1. damızlık, tohumluk * **hespê fehl** damızlık at * **berxa fehlan** tohumluluk için bırakılan kuzu 2. *m* aşım (atın dişisiyle çiftleşmesi)

fehlxwarin *m* aşım (atın dişisiyle çiftleşmesi)

fehl xwarin *l/gh* çiftleşmek * **mehîn fehl xwariye** kısarak çiftleşmiş

fehîm *m* anlama, anlayış ~ **kir savar bikevir e** papuç pahalı (herhangi bir durum veya girişilen işin sonunda zararlı çıkma ihtimali bulunduğu söylenir) * **me dît ku savar bikevir e, me dev jî vî tîştî berda** baktık ki papuç pahalı bu işten vazgeçtik ~ **kirin** anlamak ~ **tê de tune bûn** anlayışsız olmak, ferasetsiz olmak ~ **a (...)** **kirin** (herhangi bir şeyi veya durumunu) idrak etmek, anlamaya başlamak, akıl erdirmek * **zarok êdî fehîma tîştan dike** çocuk artık birşeyleri anlamaya başlamış * **her fehîmî dike** herşeye akli eriyor

fehîma *rd* 1. anlak, zeyrek (çabuk kavrayan, anlayan) 2. arif 3. anlayışlı, ferasetli, idraklı, düşünceli

fehîmabûn *m* idrak etme

fehîma bûn *l/gh* idrak etmek

fehîmakî *h* arifane

fehîmandin *m* 1. kavratma 2. anlayışlı kılma 3. eğitime (hayvan vs. için)

fehîmandin *l/gh* 1. kavratmak 2. anlayışlı kılmak 3. eğitmek (hayvan vs. için)

fehîmatî *m* anlayış

fehîmâtîr *m* anlayışlılık

fehîmbar *rd* anlaşılır

fehîmbarî *m* 1. anlaşılabilirlik 2. *wj* yalınlık

fehîmbarîkirin *m* anlaşılır kılma

fehîmbar kirin *l/gh* ılır kılmak

fehîmbar *rd* 1. arif, kavrayışlı 2. anlayışlı, ferasetli, düşünceli, idraklı ~ **î xwe bûn** kendini bilmek (kendisinin ve çevresinin bilincine varmak) * **hingî ez fehîmberî xwe bûme** kendimi bildim bileli

fehîmberî *m* 1. kavrama (anlama, algılama) 2. anlayış, görüş 3. anlayışlılık, düşüncelilik

fehîmberîbûn *m* kavrama, idrak etme (anlama, algılama)

fehîmberî bûn *l/gh* kavramak, idrak etmek (anlamak, algılamak)

fehîmberîkirin *m* anlayışlı davranma, izan etme

fehîmberî kirin *l/gh* anlayışlı davranmak, izan etmek

fehîmdar *rd* 1. kavrayışlı 2. anlayışlı, idraklı, düşünceli

fehîmdarî *m* 1. kavrama (anlama, algılama) 2. anlayış, feraset 3. anlayışlılık 4. anlaşılır * **ev gotinên te fehîmdarî ye** bu sözlerin anlaşılır

fehîmdarîbûn *m* kavrama, idrak etme

fehîmdarî bûn *l/gh* kavramak, idrak etmek

fehîmdarîkirin *m* anlayışlı davranma, izan etme

fehîmdarî kirin *l/gh* anlayışlı davranmak, izan etmek

fehîmdar *bnr* fehîmdar

fehîmîn *m* kavrama, anlama

fehîmîn *l/gh* kavramak, anlamak

fehîmker *rd* 1. anlayışlı 2. kavrayışlı

fehîmkerî *m* 1. anlayışlılık 2. kavrayışlılık

fehîmkirin *m* 1. anlama 2. *fel* anlama (bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görme) 3. seziş, sezme (anlama)

fehîm kirin *l/gh* 1. anlamak 2. anlamak (sorup öğrenmek) * **bûyera li derve fehîm bike** dışardaki olayı anlayıver 3. anlamak (olumsuz veya soru biçiminde; iyilik görmek, yararlanmak) * **min tu tîştê jî vî îlacê fehîm nekîr** ben bu ilaçtan hiç birşey anlamadım 4. sezme

fehîmkor *rd* anlayışsız, düşüncesiz, dar kafalı, hödük

fehîmkorî *m* anlayışsızlık, düşüncesizlik, hödüklik ~ **kirin** düşüncesizlik etmek

fehîmkorîbûn *m* anlayışsızlaşma, düşüncesizleşme, hödükleşme

fehîmkorî bûn *l/gh* anlayışsızlaşmak, düşüncesizleşmek, hödükleşmek

fehîmkorîkirin *m* anlayışsızlaştırma, düşüncesizleştirme, hödükleştirme

fehîmkorî kirin *l/gh* anlayışsızlaştırmak, düşüncesizleştirmek, hödükleştirmek

fehîmkûr *rd* 1. anlayışlı 2. kavrayışlı

fehîmkûrî *m* 1. anlayışlılık 2. kavrayışlılık

fehîş *rd* 1. fahiş (ahlâka ve törelere uygun olmayan) 2. kayde, kural tanımaz, kendini bilmeyen kimse 3. aşırı

fehîşbûn *m* 1. sapıtına, aşırıya kaçma 2. *argo* hıyarlaşma (kaba saba davranışlarda bulunmaya başlama)

fehîş bûn *l/gh* 1. sapıtmak, aşırıya kaçmak 2. *argo* hıyarlaşmak (kaba saba davranışlarda bulunmaya başlamak)

fehîşik *rd* 1. fahiş (ahlâka ve törelere uygun olmayan) 2. kayde, kural tanımaz, kendini bilmeyen kimse 3. aşırı, ölçüsüz

fehîşikbûn *m* 1. sapıtma, aşırıya kaçma, kantarın topunu kaçırma 2. *argo* hıyarlaşma (kaba saba davranışlarda bulunmaya başlama)

fehîşik bûn *l/gh* 1. sapıtmak, aşırıya kaçmak, kantarın topunu kaçırma 2. *argo* hıyarlaşmak (kaba saba davranışlarda bulunmaya başlamak)

fehîşikî *rd/h* fahişçe

fehîşikîbûn *m* sapıtma, aşırıya kaçma

fehîşikî bûn *l/gh* sapıtmak, aşırıya kaçmak

fehîşîtî *m* fahişlik, aşırılık

fek (I) *m* bakı, bakma

fek (II) *n* 1. açılma, açma 2. ağız ~ **ketin hev** ağız kilitlenmek, cevap veremez hale gelmek
fekberaxî *m* tornavida
fekbûn *m* 1. açılma 2. *mec* doğma 3. ayrılma
fek bûn */lgh* 1. açılmak 2. *mec* doğmak * **jî maka xwe fek bû** anasından doğdu 3. ayrılmak
fekende *rd* faka girmiş hayvan
fekirandin (I) *m* baktırma
fekirandin (II) *m* düşündürme
fekirandin (I) */lgh* baktırmak
fekirandin (II) */lgh* düşündürmek
fekirîn (I) *m* bakma
fekirîn (II) *m* düşünme
fekirîn (I) */lgh* bakmak * **min lê fenekir** ona bakmadım
fekirîn (II) */lgh* düşünmek
fekul *ast/m* fekül, benek
fel (I) *m* perekende satış
fel (II) *rd* 1. ayrık 2. kural dışı 3. tarlanın sürülmemiş yeri ~ **bûn 1)** ayrık olmak 2) kural dışı olmak ~ **çûn** uyum dışı olmak
felaket *m* 1. felâket, yıkım (büyük zarar, üzüntü ve sıkıntıya yol açan olay veya durum, yıkım) 2. *rd* felâket (çok kötü) * **nivîsareke felaket** felâket bir yazı 3. *rd* müthiş, dayanılmaz, korkunç (güçlü, şiddetli) * **êşeke felaket** korkunç bir ağrı * **sancoyeke felaket** müthiş bir sancı 4. *b* müthiş (şaşılacak şey) * **hêzeke felaket** müthiş bir kuvvet 5. felâket (şaşkınlık, hayret, aşırılık bildirir) * **ev keçik felaket** e bu kız felâket ~ **çêbûn** felaket olmak, yıkım olmak
felaketdide *rd* felaketzede, başına felaket gelmiş kimse
felaketjentî *rd* felaketzede
felaketzede *rd* felaketzede
felat *m* kurtuluş ~a (yekî) **tune ye 1)** kurtuluşu yok 2) iyileşme ihtimali olmama, onmama
felatker *rd/nd* kurtarıcı
felatkerî *m* kurtarıcılık
felatxwaz *nd/nt* kurtuluşçu
felatxwazî *m* kurtuluşçuluk
felbûn *m* 1. ayrık olmak 2. kural dışı olmak
fel bûn */lgh* 1. ayrık olmak 2. kural dışı olmak
felc *bj/m* 1. felç, inme, nüzul 2. felç, damla (kalbe inen inme) 3. *rd* felçli, inmeli ~ **li dilê (yekî) ketin** (birine) damla inmek
felçbûn *m* 1. felç olma 2. (bir iş) felç olma, felce uğrama
felç bûn */lgh* 1. felç olmak 2. (bir iş) felç olmak, felce uğramak * **baran barî trafik felc bû** yağmur yağınca trafik felce uğradı (yek) ~ **kirin** (birini) komalık etmek (çok dayak atmak)
felçbûyî *rd* 1. felçli, inmeli 2. felç olmuş olan
felçbûyîn *m* 1. felç oluş 2. (bir iş) felç oluş, felce uğrama

felci *m* felçlik
felckirin *m* 1. felç etme 2. (bir işi) felç etme, felce uğratma
felc kirin */lgh* 1. felç etmek 2. (bir işi) felç etmek, felce uğratmak
felckirî *rd* felç edilmiş olan
felcoyî *rd* inmeli, felçli, nüzullu
felç *bnr* felc
feldmerezal *n* feldmerezal
feldspat *mû/m* feldspat
felec *m* felç * **feleca zarokan** çocuk felci
feleh *nd/nt* fellâh
felek *m* 1. felek, dünya 2. felek, şans, talih 3. felek (askeri muzıkada zilli bir muzik aracı) ~ **ne neyar be felek** yâr olursa ~ **berê xwe jê guhastin** şans ters gitmeye başlamak ~ **berê xwe li (yekî) guhastin** (birinin) şansı ters gitmeye başlamak ~ **çep** (an jî **ters**) **gerîn** raydan (veya rayından) çıkmak ~ **çep zivirîn** şans yaver gitmemek ~ **jî bavê (yekî) bûn** felek de birinden yana olmak ~ **kumê xwe li (yekî) xwar kirin** (birinin) şansı ters gitmeye başlamak ~ **ne bavê kesî ye** bu dünya kimseye yar olmaz ~ **û oxirên (yekî) yên xêrê bin** Allah kavuştursun ~ **xayîn bûn** feleği ters dönmek ~a **bêbext** kahpe felek ~a (yekî) **bi reş bûn** karabahtlı olmak, talihi küsmek ~a (yekî) **çep gerîn** şans dönmek, şans ters gitmeye başlamak, feleğin sillesine uğramak (veya silisini yemek) ~a **fanî fani** dünya ~a (yekî) **lê şaş kirin** dünyayı dar etmek ~a (yekî) **li serê (yekî) reş gerandin** gününü göstermek ~a (yekî) **li serê (yekî) şaş kirin** gününü göstermek ~a **me çep negere** felek yâr olursa ~a (yekî) **reş gerîn** feleğin sillesine uğramak (veya silisini yemek) ~a (yekî) **şaş kirin** çarkına etmek (veya okumak) ~a (yekî) **ters gerîn** ikbalı sönmek, hayatı kaymak, feleğin sillesine uğramak (veya silisini yemek) ~a **xayîn** hain felek, kahpe felek ~a **xwe fehî kirin** dünyanın kaç bucak olduğunu anlamak ~a **xwe şaş kirin** feleğini şaşırmaq
feleknaş *nd/nt* astronom
feleknaşî *m* astronomi, felekiyat
felekreş *rd* talihsiz
felekreşî *m* tahlihsizlik
Felemenk *nd* Felemenk
feleq *m* 1. felek 2. şans, talih ~a (yekî) **bi reş e yıldızı düşük** ~a **bireş** kör talih, kara talih
feleqe *m* falaka
feleqeker *n* falakacı
feleqreş *rd* 1. bahtı kara, karabahtlı, bahtsız, talihsiz, yıldızı düşük 2. uğursuz
feleqreşî *m* 1. bahtsızlık, karabahtlılık, talihsizlik, kör talih 2. uğursuzluk
feliqandin *m* 1. dilimleme 2. paylaşma
feliqandin */lgh* 1. dilimlemek 2. paylaşmak
feliqandî *rd* 1. dilimli, dilimlenmiş 2. paylaşıp, paylaşılmış

feliqin *m* 1. dilimlenme 2. paylaşılma
feliqin *l/gh* 1. dilimlenmek 2. paylaşılma
felişan *m* 1. dağılıp, dağılma 2. yıkım
felişandin *m* 1. dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) 2. dağıtma, tarumar etme 3. yıkma, yıkış 4. feshetme 5. yaydırma
felişandin *l/gh* 1. dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) 2. dağıtmak, tarumar etmek 3. yıkmak 4. feshetmek 5. yaydırmak
felişandî *rd* 1. dağınk, dağıtılmış 2. yıkık 3. yaydırılmış olan
felişiyayî *rd* 1. dağılmış 2. yıkık 3. yayılmış olan
felişî *rd* 1. dağılmış 2. tarumar olmuş 3. yıkık 4. yayılmış olan
felişîn *m* 1. dağılma (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşma) 2. dağılma, yığılma, yığılı verme (parçalanarak yayılma, ufalanma) 3. dağılma, tarumar olma 4. dağılma (fesholunma) 5. yıkılıma (çökme) 6. yayılma (genelleşme)
felişîn *l/gh* 1. dağılmak (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak) * **dîlan felişî** düşün dağıldı 2. dağılmak, yığılmak, yığılı vermek (parçalanarak yayılmak, ufalanmak) * **hingî ku kartol têr pijiya felişî** patates çok pişince dağıldı 3. dağılmak, tarumar olmak 4. dağılmak (fesholunmak) 5. yıkılmak (çökmek) 6. yayılmak (genelleşmek)
felit *rd* tüysüz genç
felite *rd/m* 1. aylak 2. sürtük, yelloz, yosma, kahpe
felitefî *m* sürtüklük, yosmalık, kahpelik
feliteyî *m* kahpelik ~ **kirin** sürtüklük etmek, kahpelik etmek (veya yapmak)
felq *m* 1. yarım, parça (bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri) 2. kesit (bir şey uzunlamasına kesildiğinde ortaya çıkan yüzey) 3. çenek * **felqa lobiyê** fasulye çeneği 4. yarık, rahne ~ **ê cewî** yumurta ikizi
felqe *bnr* felq
felqkirin *m* 1. ayırma (bölme) 2. çatlatma
felq kirin *l/gh* 1. ayırmak (bölmek) * **sêv kirin çar felq** elmayı dörde ayırdı 2. çatlatmak * **li mêweya di destê xwe de nêrî ku wê felq bike** elindeki çatlatacağı yemişe baktı
felqkirî *rd* bölünmüş, parçalanmış olan
felqokî *rd* yarma (kolay yarılan) * **xoxa felqokî** yarma şeftali
felsefe *m* 1. felsefe (varlığın ve bilginin bilimsel olarak araştırılması) 2. felsefe (bir bilimin veya bilgi alanının temelini oluşturan ilkeler bütünü) 3. felsefe (bir filozofun, bir felsefe okulunun, bir çağın öğretisi) * **felsefeyê Sokrates** Sokrates felsefesi 4. felsefe (dünya görüşü) 5. felsefe (bir konuda soyut

düşünüş) * **jî me re felsefeyê meke** bize felsefe yapma ~ **kirin** felsefe yapmak ~ **ya dogmatik** dogmatik felsefe ~ **ya olê** (an jî dîn) din felsefesi ~ **ya ziman** dil felsefesi

felsefenas *nd/nt* felsefeci

felsefenasî *m* felsefecilik

felsefevan *nd/nt* felsefeci

felsefewarî *rd* felsefeyi

felsefezan *nd/nt* felsefeci

felsefezanî *m* felsefecilik

felsefî *rd* felsefî

feltîşok *bot/m* acı elma, acı hıyar, ebucehil karpuzu (Citrullus colocynthis)

felto *rd* kurnaz

feltotî *m* kurnazlık

fel û fol *n* kab kakac

felûqe *m* filika

felxan *m* taşsız, kumsuz toprak

feminîst *rd/nd* feminist

feminîzm *m* feminizm

fen (I) *bnr* fend

fen (II) *m* 1. fen (fizik, kimya, matematik ve biyolojiye verilen ad) 2. fen, teknik (fizik, kimya, matematik gibi bilimlerden elde edilen verileri iş ve yapım alanında uygulama)

fena (I) *d* gibi * **fena te nabe** senin gibi olmaz

fena (II) *rd* 1. fena, kötü (iyi nitelikte olmayan) * **bertil tişteki fena ye rüşvet** fena bir şeydir 2. fena, bitik (durumu kötü olan)

fenabûn *m* fenalaşma, kötüleşme

fena bûn *l/gh* fenalaşmak, kötüleştirmek

fenabûyîn *m* fenalaşma, kötüleşme

fenahî *m* fenalık

fenaker *rd* 1. fenalaştırıcı 2. yok edici

fenakirin *m* fenalaştırma, kötüleştirme

fena kirin *l/gh* fenalaştırmak, kötüleştirmek

fenan *bnr* fenanî

fenanî *d* gibi, -e gibi, gibisi * **tu fenanî gurî** kurt gibisin ~ **guran** kurtlar gibi

fenatî *m* fenalık ~ **kirin** fenalık etmek

fenbaz *nd/nt* düzenbaz, oyunbaz

fenbazî *m* düzenbazlık, oyunbazlık

fend *m* düzen, hile, dolap, oyun, desise, entrika, tuzak (birini güç veya tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen) ~ **û ben** oyun, hile hurda * **fen û benan nizane** hile hurda bilmez ~ **û sêl** oyun, desise, hile hurda ~ **û fût** (an jî **fûrt**) hile, düzen, oyun, hile hurda, tonga, tuzak ~ **û fût anin serê (yekî)** (birini) üç kâğıta bağlamak (veya getirmek), (birinin) başına çorap örmek ~ **û fût li (yekî) kirin** (birine) ayak yapmak

fendar *nd/nt* düzenbaz, oyunbaz

fendarî *m* düzenbazlık, oyunbazlık

fendefêl *rd* kötü edimli

fendek *nd/nt* düzenbaz, hilebaz, hileci, oyunbaz

fendekî *rd* 1. hilebazca, düzenbazca 2. *m* düzenbazlık, hilebazlık, hilecilik

fendok *nd/nt* düzenbaz, hilebaz, hileci, oyunbaz
fendokî *rd* 1. hilebazca, düzenbazca 2. *m* düzenbazlık, hilebazlık, hilecilik
fendoyî *nd/nt* düzenbaz, hilebaz, hileci, oyunbaz
fendoyîti *m* düzenbazlık, hilebazlık, hilecilik, oyunbazlık
fenek *nd/nt* 1. düzenbaz, düzensi, dalavereci, dolapçı, hilebaz, hilekâr, hileci, oyunbaz 2. kurnaz
fenekî *m* düzenbazlık, düzensilik, dalaverencilik, hilebazlık, hilecilik, hilekârlık, oyunbazlık 2. kurnazlık ~ **kirin** 1) hilekârlık etmek, düzenbazlık etmek, oyunbazlık etmek 2) kurnazlık etmek
fener *m* 1. fener 2. fener, deniz feneri
fenerdar *rd* fenerli
fenerfiroş *nd/nt* fenerci (satan kimse)
fenerfiroşî *m* fenercilik
fenervan *nd/nt* fenerci (yapan kimse)
fenervanî *nd/nt* *m* fenercilik
fenik *m* oyun, desise, hile
fenî *rd* 1. fennî (fenle ilgili) 2. fennî (yöntemine gör iş gören) * **sunetkerê** fenî fennî sünnetçi
fenik *n* fenik (Alman markının yüzde biri)
fenok *nd/nt* 1. düzenbaz, hilikâr, oyunbaz 2. kurnaz
fenokî 1. düzenbazlık, hilikârlık, oyunbazlık 2. kurnazlık ~ **kirin** 1) düzenbazlık yapmak 2) kurnazlık yapmak
fenol *m* fenol, asit fenik
fenomen *m* 1. fenomen, olay, olgu 2. *fel* fenomen, görüngü
fenomenizm *fel/m* fenomenizm, görüngücülük, olaycılık
fenomenolojî *fel/m* fenomenoloji, görüngü bilimi, olay bilimi
fenomenolojist *nd/nt* fenomenolojist, olay bilimci
fentezî *m* 1. fantazi (sonsız, sınırsız hayal) 2. fantazi (değişik heves, değişik beğeni, değişik düşünüş) 3. *rd* fantazi (süslü ve türü değişik olan) * **qumaşê fentezî** fantezi kumaş 4. fantazi (serbest biçimli beste veya şarkı)
fenûfol *nd* dolab, oyun, hile, desise
fen û fût *nd* alevre dalevere, dolab, desise, hile, oyun
fenvan *rd* fenci
fenzanî *m* teknoloji
feodal *nd/nt* 1. feodal, derebeyi 2. *rd* feodal
feodalite *dir/m* feodalite, derebeylik
feodalizm *m* feodalizm
feodaltî *m* feodallık
feq (I) *bnr* *felq* bir bütünün yarısı
feq (II) *m* fak, tuzak ~ **vegirtin** tuzak kurmak
feqandin *m* kırıp ikiye ayırma
feqandin *l/gh* kırıp ikiye ayırmak
feqe *bnr* feqî
feqebombe *m* bubi (tuzağı)
feqet *g* 1. fakat (çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlar) * **xwarin hindik e, feqet**

bitehm e yemek az, ama lezetli 2. fakat (uyarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarar) * **hûn dibêjin ku ez dê sibehê werim, feqet ez dê ne li malê bim yarın geleceğim diyorsunuz, ama ben evde bulunmayacağım** 3. fakat (beklenmeyen sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cümleye bağlar) * **ez têkilî vî karî bûm, fakat poşman im ben bu işe karıştım, ama pişmanın**

feqizandin *m* sıvıştıрма

feqizandin *l/gh* sıvıştırmak

feqizîn *m* sıvışma

feqizîn *l/gh* sıvışmak

feqî *n* softa, talebe (medrese öğrencisi)

feqîn *m* kırılıp ikiye ayrılma (veya bölünme)

feqîn *l/gh* kırılıp ikiye ayrılmak (veya bölünmek)

feqîr *rd/nd* 1. fakir, yoksul 2. fakir (nesneler için; olması gerekenden az) * **navmala wan feqîr bû** evlerinin içi fakirdi 3. *mec* fakir (alçak gönüllülük için birinci kişi zamiri görevinde kullanılır) * **ez feqîrê Xwedê do hatim mala we jî, min hûn nedîtin** fakir dün evinize geldimsede bulamadım 4. *mec* uslu, uysal 5. *mec* zavallı, mazlum 6. Yezi dilikte en alt kademedeki kimse 7. fakir (Hindistan'da yokluğa, eziyete kendini alıştırmış derviş) 6. fakir (yetersiz) **zimanekî feqîr** fakir bir dil ~ **têr kirin** aç doyurmak ~ **ê ku naqedîne** fırsat yoksulu ~ **ê Xwedê** Allahın adamı

feqîr bûn *l/gh* fakirleşmek, yoksullaşmak

feqîrbûn *m* 1. fakirleşme, yoksullaşma 2. fakirlik, yoksulluk 3. *mec* uysallık 4. *mec* zavallılık

feqîrbûyîn *m* fakirleşme, yoksullaşma

feqîrî *m* 1. fakirlik, yoksulluk 2. *mec* uysallık, sessiz olma, uysal olma durumu 3. fakirlik (yetersizlik) * **feqîriya ziman** dilin fakirliği ~ **kişandin** sefalet çekmek ~ **pê nekarîn** sırtı yere gelmemek ~ **zingara dilê mêran e** fakirlik dediğin nedir ki, elin kiridir

feqîrkirin *m* fakirleştirme, yoksullaştırma

feqîr kirin *l/gh* fakirleştirmek, yoksullaştırmak

feqîrok (I) *nd/rd* 1. fukara, yoksul 2. *mec* dilenci 3. uysal, sessiz, kendi halinde 4. zavallı ~ **ê ber derê camiyan** Medine dilencisi

feqîrok (II) *bot/m* mantar

feqîroki *rd/h* 1. fakirce 2. usluca 3. zavallıca, acınacak durumda olan

feqîroki *m* 1. fukaralık, yoksulluk 2. *mec* dilencilik 3. uysallık 4. zavallılık

feqîrtî *m* fakirlik, yoksulluk

feqîrxane *m* fakirhane

feqîti *m* softalık, talebelik

fer (I) *ant/biy* yumurtalık

fer (II) m 1. fer (gözde canlılık) 2. *rd* parıldayan
fer (III) m 1. tek (birbirini tamamlayan veya aynı türden olan nesnelerden her biri) * **fera sola min nîn e** ayakkabımın teki yok 2. de-
 ğirmen taşının teki 3. *mat/rd* tek (iki ile bölünmeyen sayı)

fer (IV) m güç, takat ~ **û tab** güç takat

fer, fera nd kab kakac

fera m kriz, geçici baygınlık

ferafol n kap kakac

ferahî m 1. ferahî (polis ve inzibat görevlilerinin boyunlarına taktıkları ayça biçiminde üstü yazılı metal arına) 2. ferahî (feslerin tepesine püskülü tutturmak için takılan metal tepelik) 3. ferahî, tepelik (kadın kofilerinin tepelerine takılan gümüş veya altından süs)

feramoş rd 1. ihmal edilmiş, boşlanmış olan 2. *nd* iptal

feramoşbûn m 1. ihmal edilme, savsaklanma 2. dağılma 3. feshedilme, iptal olma

feramoş bûn l/gh 1. ihmal edilmek, savsaklanmak 2. dağılmak 3. feshedilmek, iptal olmak

feramoşkar rd/nt 1. ihmalkâr 2. sakar (kimse)

feramoşkarî m 1. ihmalkârlık 2. sakarlık

feramoşkirin m 1. ihmal etme, savsaklama, boşlama 2. dağıtma 3. feshetme, iptal etme

feramoş kirin l/gh 1. ihmal etmek, savsaklamak, boşlamak 2. dağıtmak 3. feshetmek, iptal etmek

feramûş bnr feramoş

ferandin m bayılma, kendinden geçirme

ferandin l/gh bayılmak, kendinden geçirmek

feraq bnr firaq

feraqetî bnr firîqetî

ferar nd yaylacı araç gereci

feraset m 1. feraset, anlayış 2. *fel* feraset, sezgi

ferasetî rd sezgisel

ferasetparêz fel/nd sezgici

ferasetparêzî fel/m sezgicilik

feraş nd/nt 1. ferraş, hizmet gören 2. hademe 3. sergi 4. yatak, kilim

feraşî m hademelik

feraşîn m 1. sayfiye 2. seher yeli

feraşkirin m sergileme

feraş kirin l/gh sergilemek

feraşkirî rd sergilenmiş olan

feraşo nd/nt 1. bulaşıkçı 2. *n* bulaşık bezi

feraşotî m bulaşıkçılık

ferax bnr firaq

feraza h faraza * **feraza ku haya we jê tune bûye ku ev tişt hatiye kirin, hûn çi dihi-
 zirin?** faraza sizin haberiniz olmadan bu iş yapıldı, ne düşünüyorsunuz?

feraziye m faraziye, hipotez, var sayım

feraziyeyî rd var sayımlı

ferazî rd farazî, hipotetik, var sayımsal

ferc m seyir, seyretme, izleme * **were ferca van delalan** bu güzelleri izlemeye gel

ferd (I) n yükte iki çuvaldan her biri

ferd (II) n 1. fert, birey (kendine özgü niteliklerini yetirmeden, bölünmeyen varlık) 2. *man* fert, birey (bir türün kapsamı içine giren varlık) 3. *sos* fert, birey (toplumları oluşturan insanların her biri) 4. *psî* fert, birey (kendine özgü ayırıcı özellikleri olan)

ferdik n seklem (kıl veya yünden dokunmuş çuval)

ferdiyet sos/fel m ferdiyet, bireylik

ferdiyî rd bireysel

ferdiyî bûn l/gh bireysellemek

ferdiyîbûn fel/m bireyselleme

ferdiyîkirin fel/m bireyselleştirme

ferdiyî kirin l/gh bireyselleştirmek

ferdî rd ferdî, bireysel

ferdîbûn fel/m bireyleşme

ferdî bûn l/gh bireyleşmek

ferdîbûyî rd bireyleşmiş olan

ferdîbûyîn m bireyleşme

ferdî kirin l/gh bireyleştirmek

ferdîkirin fel/m bireyleştirme

ferdîkirî rd bireyleştirilmiş olan

ferdîtî sos/fel m ferdiyet, bireylik

ferdparêz fel/nd ferdiyetçi, bireyci, individüalist

ferdparêzî sos/fel ferdiyetçilik, bireycilik, individüalizm

fere n kab kakac ~ **û fol** kap kakac

ferec m ferec, darlıktan, sıkıntıdan kurtulma.

ferefolk n kab kakac

ferefûrî bnr ferfûrî

feremûş bnr feramoş

ferenc n keçe

ferencî n kepenek (keçeden çoban üstlüğü)

feres zo/h 1. at 2. at (satranç)

fereş m faraş

fereşong n 1. bulaşık bezi 2. tutak, mutfak tutağı

ferewar rd kudretli, takatlı

feraxet m feragat

feraxetkirin m feragat etme, vazgeçme

feraxet kirin l/gh feragat etmek, vazgeçmek

ferexur rd obur

ferexurbûn m oburlaşma

ferexur bûn l/gh oburlaşmak

ferexurbûyîn m oburlaşma

ferexurî m oburluk

ferezend bnr firsend

ferezîn bnr ferzîn

ferêş rd ince, zarif (düşünce, duygu veya davranış bakımından insanın sevgi ve saygısını kazanan)

ferfitandin m çırpımdırma

ferfitandin l/gh çırpındırmak

ferfitîn m çırpınma, çırpınış

ferfitîn l/gh çırpınmak (kaslar birdenbire kendiliğinden ve düzensiz bir biçimde kırmıldanmak)

ferfî *n* kas

ferfot *rd* 1. göçkün (yaşı ilerlemiş, çok yaşlı kimse) 2. bunak

ferfotî *m* 1. göçkünlük 2. bunaklık

ferfûr *m* 1. porselen 2. çok değerli kadeh

ferfûrfiroş *nd/nt* porselenci (satan kimse)

ferfûrî *m* 1. porselen 2. *rd* porselenden yapıma * **fincanê ferfûrî** fağfuri fincan

ferfûrker *nd/nt* porselenci (imal eden)

ferfût *bnr* ferfot

ferfûtî *bnr* ferfotî

ferheng *m* 1. bilgi 2. sözlük, lügat 3. kültür ~a **ansiklopedik** ansiklopedik sözlük

ferhenga destan *nd* cep sözlüğü

ferhengçe *m* lügatçe

ferhengçêker *nd/nt* sözlükçü

ferhengçêkerî *m* sözlükçülük

ferhengdane *nd/nt* sözlükçü, sözlük yazarı

ferhengdaneî *m* sözlükçülük, sözlük yazarlığı

ferhengdanîn *m* sözlükçülük, sözlük yapma

ferhengî *rd* 1. sözlüksel 2. kültürel

ferhengnas *nd/nt* sözlük bilimci, leksilog

ferhengnasî *m* sözlük bilimi, leksikoji

ferhengnivîs *nd/nt* sözlükçü, leksikograf

ferhengnivîsî *m* sözlükçülük

ferhengnivîsîn *m* leksikografi

ferhengok *m* 1. sözlükçe, lügatçe, vokabüler 2. cep sözlüğü

ferhengvan *bnr* ferhengdane

ferhengzan *nd/nt* sözlük bilimci

ferhengzanî *m* sözlük bilimi

fericandin *m* bakma, seyretmek, izleme

fericandin *l/gh* bakmak, seyretmek, izlemek

fericîn *m* bakılmak, seyredilmek

fericîn *l/gh* bakılmak, seyredilmek

feridandin *l/gh* ufalamak

feridandin *m* ufalama

feridîn *m* ufalanma

feridîn *l/gh* ufalanmak

ferihandin *m* ürkütme

ferihandin *l/gh* ürkütmek

ferihîn *m* ürkme

ferihîn *l/gh* ürkemek

ferikan (I) *m* 1. sindirme, yaranma 2. özümleme, özümlenme 3. *biy* özümleme

ferikan (II) *m* dağıtma

ferikandin (I) *m* 1. sindirme, sindiriş, hazmetme (yemek sindirme) 2. özümleme, özümseme

ferikandin (II) *m* dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma)

ferikandin (I) *l/gh* 1. sindirmek, hazmetmek (yemek sindirmek) 2. özümlemek, özümseme

ferikandin (II) *l/gh* dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak)

ferikandî *rd* dağıtılmış olan

ferikî (I) *rd* sindirilmiş, hazmedilmiş

ferikî (II) *rd* dağılmış olan

ferikîn (I) *m* 1. sindirilmiş, hazmedilmiş 2. yaranma 3. özümlenme, özümlenme

ferikîn (II) *m* 1. dağılma (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşma) 2. dağılma (parçalanarak yayılma, ufalanma) 3. darma-dağın olma

ferikîn (III) *m* doğurma (kısırak için)

ferikîn (I) *l/gh* 1. sindirilmek, hazmedilmek 2. yaranmak 3. özümlemek, özümlemek

ferikîn (II) *l/gh* 1. dağılmak (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak) * **dîlan**

ferikî düğün dağıldı * **mêr ferikîn aliye** **dîwanê** erkekler divan tarafına dağıldılar 2. dağılmak (parçalanarak yayılmak, ufalanmak) 3. darmadağın olmak

ferikîn (III) *l/gh* doğurmak (kısırak için)

feriqandin *bnr* ferikandin (II)

feriqîn *bnr* ferikîn (II)

ferisan *m* 1. bozma 2. yıkma

ferisandin (I) *m* 1. bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenen işi yapmamacak duruma getirme) 2. yıkmak

ferisandin (II) *m* çözüme, halletme (sorun vb. şeyleri halletme)

ferisandin (I) *l/gh* 1. bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenen işi yapmamacak duruma getirmek) 2. yıkmak

ferisandin (II) *l/gh* çözmek, halletmek (sorun vb. şeyleri halletmek)

ferisandî *rd* 1. bozuk, bozulmuş olan 2. yıkık

ferisîn (I) *m* 1. bozulma 2. yıkılma

ferisîn (II) *m* çözüme, halolma

ferisîn (I) *l/gh* 1. bozulmak 2. yıkılmak

ferisîn (II) *l/gh* çözülmek, halolmak

ferişandin (I) *m* boğma

ferişandin (II) *m* sergileme

ferişandin (I) *l/gh* boğmak

ferişandin (II) *l/gh* sergilemek

ferişandî (I) *rd* boğuk, boğulmuş olan

ferişandî (II) *rd* sergilenmiş olan

ferişîn (I) *m* boğulma

ferişîn (II) *m* sergilenme

ferişîn (I) *l/gh* boğulmak

ferişîn (II) *l/gh* sergilenmek

ferixandin *m* aksırtma (köpekler için)

ferixandin *l/gh* aksırtmak (köpekler için)

ferixîn *m* aksırma (köpekler için)

ferixîn *l/gh* aksırmak (köpekler için)

feribot *m* feribot, araba vapuru

ferîç *n* 1. lâta, kalas 2. kesit (bir şey uzunamasına kesildiğinde ortaya çıkan yüzey)

ferîk (I) ferik, tüm general veya korgeneral

ferîk (II) *n* 1. genç horoz 2. *rd* baliğ

ferîkbûn *m* baliğ olma, bulûğa erme

ferîk bûn *l/gh* baliğ olmak, bulûğa ermek

ferîkbûyîn *m* baliğ oluş, bulûğa eriş

ferikî *m* feriklik, tümgenerallik veya korgenerallik

ferîş *m* başkesit

ferîr *rd* emsalsız

ferkar *m* emir, buyruk

ferker *m* sure (Kur'an suresi)

ferm *m* komut

ferma (I) *rd* buyuran, hükmeden

ferma (II) *rd* resmi

fermalû *rd* fernanlı, fermanı çıkmış olan kimse

ferman (I) *m* 1. ferman, buyruk, emir * **hema car caran li min difetilî û dipirsî ka fer-man-eke min heye an na** ikide bir bana dönüp benden bir emrim olup olmadığını soruyordu 2. ferman, yarlık, buyrultu (yazılı buyruk) 3. komut 4. egemenlik * **ez di bin fermana wî de najîm** onun egemenliğinde yaşamam 5. ölüm emri, ölüm fermanı, kıyım emri, katliam * **fermana me rabûye** ölüm emrimiz çıkmış ~ **bi ke** buyur (söyleyiniz, emrediniz anlamında) ~ **dan** 1) emir vermek 2) komut vermek ~ **derxistin** ferman çıkarmak ~ **jê stendin** (an jî **girtin**) emir almak ~ **kirin** emir verilmek, ferman çıkarmak ~ **lê hatin kirin** buyrulmak ~ **rakirin** kıyım yapmak ~ **a dayînê** ödeme emri, verile buyruğu ~ **a (yekî) hatin** ölüm fermanı gelmek ~ **a (yekî) kirin stûyê (wî)** ölümüne karar vermek ~ **a lêgerînê** *hiq* arama emri, araştırma emri ~ **a mirînê** ölüm fermanı ölüm fermanı gelmiş ~ **a nivîskî** yazılı emir ~ **a (yekî) rabûn** 1) kökü kazılmak 2) ölüm fermanı çıkmak, ölüm fermanı gelmek * **fermana wî rabûye** ölüm fermanı gelmiş ~ **a (yekî) rakirin** 1) kökünü kurutmak, kökünü kazmak, köküne kibrit suyu dökmek 2) sürgün etmek 3) (birinin) ölüm fermanını çıkarmak ~ **a sehîkirînê** *hiq* arama emri ~ **a serê (yekî) rakirin** ölüm fermanını çıkarmak ~ **a xenaqê** ölüm cezası (asarak idam etme)

ferman (II) *m* fermuar, carcur

fermanbar *rd* komuta edilebilir

fermanber *nd/nt* 1. memur 2. emirber, emir eri 3. buyruk götürücüsü ~ **ê gelemperî** kamu personeli ~ **ê kadastroyê** kadastro memuru

fermanberî *m* 1. memurluk 2. emirberlik

fermanbidest *rd* yetkili

fermandan *m* emir verme

ferman dan *l/gh* emir vermek

fermandayîn *m* emir veriş

fermandar *nd/nt* 1. komutan, kumandan 2. komuta eden, emreden 3. âmir, buyrukçu, emreden kimse 4. hükümdar ~ **ê segvanan** *nd* sekbanbaşı ~ **ên hêzan** kuvvet komutanları

fermandarî *m* 1. komutanlık, kumandanlık 2. âmirlik 3. hükümdarlık

fermande *nd/nt* 1. komutan 2. *m* kumanda, komuta

fermader *nd/nt* 1. komutan 2. buyrukçu

fermaderî *m* 1. komutanlık 2. buyrukçuluk

fermandetî *m* 1. komutanlık 2. *lşk* komuta ~ **hildan dest xwe** komutayı ele almak ~ **kirin** komuta etmek

fermandêr *bnr* fermader

fermandin *m* buyurma

fermandin *l/gh* 1. buyurmak * **bifermîne ku careke din dereng neyê** ona buyur da bir daha geç gelmesin 2. buyurmak (söylemek, demek, düşüncesini bildirmek) * **we tişte** **fermand** bir şey mi buyurdunuz

fermanferma *rd* hükümler, hükmü geçen

fermangeh *m* 1. yazıhane, ofis 2. devlet dairesi

fermangelî *m* demokrasi

germangir *nd/nt* memur

germangirî *m* memurluk

fermanî *rd* fermanlı, ölüm fermanı çıkmış kimse

fermanker *rd* buyrukçu, emreden kimse

fermankirin *m* buyurma, emretme

ferman kirin *l/gh* 1. buyurmak, emretmek, emrelemek * **ferman bike ku careke din dereng neyê** ona buyur da bir daha geç gelmesin 2. buyurmak (söylemek, demek, düşüncesini bildirmek) * **we tişte** **fermand** bir şey mi buyurdunuz

fermanname *m* emirname (emir belgesi)

fermanname *m* 1. emirname, yazılı buyruk, emir, * **fermannameya tayînkirinê hîna derneketîye** atama emri hâlâ çıkmadı 2. talimatname

fermanrabûn *m* ölüm emri çıkma

ferman rabûn *l/gh* ölüm emri çıkmak

fermanrakirin *m* 1. ölüm emrini çıkarma 2. kıyım yapma

fermanrakirin *l/gh* 1. ölüm emrini çıkarmak 2. kıyım yapmak

fermanrew *n* emir buyurucu, hükümdar

fermanrewa *rd* hükümler, hükmü geçen

fermanrewan *n* hükümdar, emir

fermanrewanî *m* hükümdarlık

fermanrewanî *m* hükümdarlık

fermanrewatî *m* 1. hükümlerlik 2. hükmetme, tahakküm ~ **kirin** hükmetmek, tahakküm etmek

fermanrewatîkirin *m* hükmetme

fermanrewatî kirin *l/gh* hükmetmek

fermanrewayî *m* hükümlerlik

fermanşîkên *rd* asi, buyruğa uymayankimse

fermanşîkênî *m* isyan, başkaldırı ~ **kirin** isyan etmek

fermason *nd/nt* 1. farmason 2. *mec* dinsiz, imansız 3. *mec* yaman

fermasonî *m* 1. farmasonluk 2. *mec* dinsizlik, imansızlık

fermiyet *m* resmîyet

fermiyûm *kîm/in* (fizikçi Fermi'nin adından) fermiyum (kısaltması Fm)

fermî *rd* 1. resmî (devlete ait, devletle ilgili, devletin olan) 2. resmî (devletin öngördüğü

yöntemlere uyun olarak yapılan)
fermîkirin *m* resmîleştirme
fermî kirin */gh* resmîleştirmek
fermîkirî *rd* resmîleştirilmiş
fermîn *m* buyurma (gelme, geçme, gitme, girme)
fermîn */hgh* buyurmak (gelmek, geçmek, gitmek, girmek) * **hûn nafermîn hundirû?** i-çeri buyurmaz mısınız?
fermîfî *m* resmîlik
fermo *b* 1. buyur, buyurunuz 2. buyur ('anlamadım, sözünüzü tekrarlar mısınız' anlamında) ~ **kirin** buyur etmek
fermode *bnr* fermande
fermokirin *m* buyurma
fermo kirin */gh* buyurmak
fermonde *bnr* fermande
fermondefî *bnr* fermandefî
fermuar *m* fermuar, carcur
fermûde *bnr* fermande
fermûnde *bnr* fermande
fermwer *rd* resmî olan kimse
ferq *m* 1. fark, ayırım, başkalık 2. *man* fark, ayırım (cins ve türleri birbirinden ayıran özelliklik) ~ **kirin** fark etmek, ayırt etmek 3. rastık ~ **nake** fark etmez ~ **xîstin** (...) fark gözetmek ~ **a jîmaran** sayı farkı
ferqa hevpar *mat* ortak fark
ferqaz *m* 1. atlama adımı 2. adım (ölçü birimi, koşarak adım)
ferqdar *rd* farklı, ayırmalı
ferqdarî *m* farklılık, ayırmalılık
ferqijandin *m* fırlatma
ferqijandin */gh* fırlatmak
ferqijîn *m* fırlama
ferqijîn */hgh* fırlamak
ferqiyet *m* farkiyet, farklılık, başkalık
ferqizandin *m* 1. ayırtma, koparma 2. fırlatma 3. fişkirtme 4. burkmak
ferqizandin */gh* 1. ayırtmak, koparmak 2. fırlatmak 3. fişkirtmek 4. burkmak
ferqizî *rd* 1. ayrılmış 2. fırlamış 2. burkuk, burkulmuş 4. kaçık (bir yana kaçmış, kaymış)
ferqizîn *m* 1. ayrılma, kopma 2. fırlama 3. fişkirtme, -den kurtulma 4. burkulma (bir vücut üyesi birdenbire kendi eklemi üzerinde dönme) 5. kaçma
ferqizîn */hgh* 1. ayrılmak, kopmak 2. fırlamak, -den kurtulmak * **çavên wê jî hêlîna wê ferqizibûn** gözleri yuvalarından fırlamıştı * **jî dafê ferqizî** tuzaktan kurtuldu 3. fişkirtmek 4. burkulmak (bir vücut üyesi birdenbire kendi eklemi üzerinde dönmek) 5. kaçmak
ferqizibûn *m* 1. burkukluk 2. kaçıklık
ferqî *m* ayırım ~ **ketin** (tişteki) fark etmek (değişmek, başkalaşmak) ~ **kirin** ayırım yapmak ~ **kirin nava** (...) ayrı seçi yapmak ~ **xîstin nava** (...) fark gözetmek, ayırmak * **ez ferqiyê naxim nava zarokên xwe** ço-

cuklarımı birbirinden ayırmam
ferqînî *m* fark, ayırım
ferqkirin *m* 1. ayırımsama 2. fark etme
ferq kirin */gh* 1. ayırımsamak 2. fark etmek
ferqûsk *m* kuş sapanı
fersande *rd* harab, viran
fersandin *m* 1. yıkma, yıkış 2. bozmak
fersandin */gh* 1. yıkmak 2. bozmak
fersandî *rd* 1. yıkık 2. bozuk
fersax *m* fersah
fersend *m* fırsat ~ **dan** fırsat vermek ~ **dan (yekî)** (birine) fırsat vermek (veya tanımak), fırsat sağlamak ~ **her gav nakeve bara xwe** her zaman fırsat doğmaz ~ **her gav nakeve dest** fırsat her zaman ele geçmez, her zaman fırsat doğmaz ~ **ji dest xwe berdan** fırsatı kaçırmak ~ **pê ketin** fırsatını bulmak, fırsatını yakalamak ~ **a xwe dîtin** fırsat bulmak ~ **a (yekî) çêbûn** fırsat bulmak ~ **a (yekî) ketinê** fırsat düşmek (çıkma) ~ **a (yekî) tune ye ku serê xwe bixurîne** başını kaşımaya vakti olmamak (veya başını kaşıyacak vakti olmamak)
ferseng *m* fersah
fersex *bnr* fersax
ferş (I) *jeo/n* 1. kayaç 2. kapaklık, kapak taşı (lâğım, su yol vb. in üzerini kapamak için)
ferş (II) *m* yaygı
ferşan *m* yassı taşların çokça bulunduğu yer
ferşbûn *m* mahcup olma
ferş bûn */hgh* mahcup olmak
ferşik (I) *n* 1. küçük yassı taş 2. sel
ferşik (II) *n* yeni doğmuş kuzu veya oğlak midesinden alınan mayalılık süt, peynir mayası
ferşîn küçük yassı taş
ferşkirin *m* mahcup etme
ferş kirin */gh* mahcup etmek
ferûc *bnr* ferûck
ferûck *m* pilic (tavuğun küçüğü, erginleşmemiş tavuk)
ferûtab *m* güç, takat
fer û fol *m* kap kacak
ferwar (I) *m* yazlık ev
ferwar (II) *m* 1. emir, buyruk 2. komut 3. hüküm, nüfuz, hakiiniyet 4. *rd* hükümler, ege-men
ferwarî *m* hükümet
ferwer *m* 1. hüküm, nüfuz, hakimiyet 2. *rd* hükümler, egemen
ferweran *rd* hükümler, hakim, egemen
ferweranî *m* hükümlerlik, hakimiyet
ferwerdar *n* hükümler, hakim, egemen, **ferwerdarî** *m* hükümlerlik, hakimiyet
ferwerde *nd/nt* hakem, yargıcı
ferwerdefî *m* hakemlik, yargıcılık
ferwerî *m* 1. hüküm, hükmetme, tahakküm 2. hakimiyet ~ **kirin hükmetmek**, tahakküm etmek
ferwermend *n* hükümdar

ferwermendi *m* hükümdarlık

ferx *nd/nt* 1. yavru * **ferxên** kewan keklik yavruları 2. evlât, oğul * **ferxê mala Remo** ye Romogillerin evlâdıdır 3. *n* ferik, piliç (horozun küçüğü, erginleşmemiş horoz)

ferxende *rd* ferhunde, kutlu ~ **bûn** kutlu olmak ~ **kirin** kutlu etmek

ferxik *nd/nt* 1. yavru * **ferxikên maran** yılan yavrusu * **ferxika şevşevokê** yarasa yavrusu 2. ferik, piliç ~ **ên maran bêjehr nabin** insanlar atalarına çeker

ferxsînî *m* orta boy tepsi

ferxunde *rd* ferhunde, kutlu

feryad *m* feryat ~ **û fixan** feryat figan

ferz (I) *n* ferz, vezir (satrançta önemce ikinci gelen taş)

ferz (II) *m* 1. farz (Müslümanlıkta, özür olmadıkça yapılması zorunlu, yapılmaması günah sayılan) 2. farz (yapmak zorunda kalınan şey) * **li ser me bû ferz ku em kutayî bi vî karî bînîn** işe son vermek bize farz oldu ~ **bikin** (an jî **bikim**) tatalım ki, sayalım ki, farz edelim ki, farzımuhal * **em ferz bikin ku roj careke din hilneyê, dê li din-yayê çi biqewimin?** farzımuhal güneş bir daha doğmasa, dünyada neler olur? ~ **bûn** farz olunmak ~ **kirin** farz etmek ~ **ek nimêja (yekî) bi serê (wî) bûn** namazında niyazında olmak ~ **ê mîsal** farzı misal

ferzan *nd/nt* bilgin, bilge

ferzane *nd/nt* bilgin, bilgiç

ferzanetî *m* bilginlik, bilgiçlik

ferzbûn *m* farzolma

ferzbûn *l/gh* farzolmak

ferzend *n* pazulardan biri

ferzende *n* oğul, erkek evlât

ferzîn *n* ferz, vezir (satranç oyununda)

ferzîne *h* mutlak

ferzikiran *m* farzetme, saymak, var sayma

ferz kirin *l/gh* farzetmek, var saymak, tutmak * **em ferz bikin sûcê te di vê de tune...** tatalım ki senin bunda suçun yok

ferzone *n* çiftçi

fes (Fas şehrinin adından) *n* fes

fesad *nd/rd* fesat, fesatçı, ara bozucu, karıştırıcı ~ **ê dijwar** fitne fücür

fesadî *m* fesatlık, fesatçılık, ara bozuculuk, karıştırıcılık * **kesên ku dixwazin fesadiyê bikin hene** fesad çıkarmak isteyenler var ~ **bi (te) neketiye** fesatlık sana kalmamış, sen kendi işine bak ~ **kirin** 1) fesat karıştırmak (veya çıkarmak) 2) fesada vermek ~ **kirin nava (wan)** fitne sokmak ~ **ya (yekî) kirin** fitnelemek, kovlamak, çekiştirmek

fesadkar *nd/nt* fesatçı

fesadkarî *m* fesatçılık

fesadker *nd/nt* fesatçı

fesadkerî *m* fesatçılık

fesal (I) *m* 1. biçki 2. biçim, şekil 3. tarz, üs-

lûp, usul

fesal (II) *m* 1. ihtiyat 2. ölçü, kıyas 3. görüş (fikir)

fesal (III) *m* fırsat

fesal (IV) *rd* uygun * **her tişt bi fesal bikin** her şeyi uygun yapın ~ **bûn** uygun hale gelmek * **xanî ji bikaranînê re bi fesal bû** ev kullanmaya uygun hale geldi

fesaldan *m* biçimlendirme

fesal dan *l/gh* biçimlendirmek

fesaldayîn *m* biçimlendiriş, biçimlendirme

fesalgirtin *m* biçimlenme

fesal girtin *l/gh* biçimlenmek

fesalgirtî *rd* biçimlenmiş olan

fesalî *rd* biçimsel

fesalitî *m* biçimsellik

fesalker *nd/nt* ölçücü

fesane *m* 1. efsane 2. hikaye, öykü, masal

fesaxet *m* fesahat

fesdank *m* feslik

fesed *bnr* fesat

fesfiroş *nd/nt* fesçi (satan kimse)

fesik *n* fes (yünden basit erkek başlığı)

fesil *m* barıştırma, uzlaştırma

fesilandin (I) *m* biçme, biçki yapma

fesilandin (II) *m* seçme (ne olduğunu anlama, fark etme)

fesilandin (I) *l/gh* biçki yapmak, biçmek (dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek)

fesilandin (II) *l/gh* seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek) * **min yê li dûr nefesiland** uzaktakini seçemedim

fesilandî *rd* biçilmiş, biçki yapılmış olan

fesilkirin *m* barıştırma, uzlaştırma

fesil kirin *l/gh* barıştırmak, uzlaştırmak

fesixandin *m* 1. açılmasına, patlatılmasına neden olma (yırılmasına sebep olma) 2. açılmasını sağlamak (konca gibi)

fesixandin *l/gh* 1. açılmasına, patlatılmasına neden olmak (yırılmasına sebep olınak) 2. açılmasını sağlamak (konca gibi)

fesixîn *m* 1. açılma, atma, patlama (yırılıp açılma) 2. sağılma, sağılış 3. açılma, patlama (görünür duruma gelme, ortaya çıkma, yeşerme)

fesixîn *l/gh* 1. açılmak, atmak, patlamak (yırılıp açılmak) * **serçokên şalê min fesixîne** pantolonumun dizleri açılmış (veya patlamış) 2. sağılmak (kumaşın bir yerinde ip çıkarak sökülmesi) * **kilîm fesixî** kilim sağıldı 3. açılmak, patlamak (görünür duruma gelmek, ortaya çıkmak, yeşermek) * **bûtîk fesixîn** tomurcuklar patladı

fesih *rd* fasih, sarahat (anlatış için; açık ve düzgün) 2. fasih (açık ve düzgün konuşma yeteneği olan) 3. açık, anlaşılır (kolay anlaşılır, vazih) * **gotina fesih** açık söz 4. net (iyi duyulan ses) ~ **axaftin** (an jî **xeber dan**)

çıtır çıtır konuşmak ~ **bûn 1**) fasih olmak, anlaşılır olmak 2. billûrlaşmak, netlik kazanmak **fesihî wj/m 1.** yalınlık 2. netlik (ses için)

fesker nd/nt fesçi

fesl (I) bnr biesl ü fesl

fesl (II) m 1. fasl, ayrılma, ayrılık 2. bölüm (bir kitabın bölümlerinden her biri) 3. mevsim

fesq m fesholma

fesqbûn m fesih

fesq bûn l/gh fesh olmak

festîval m 1. festival (dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı veya niteliği programla belirtilen ve özel önemi olan sanat gösterisi) 2. *sn/sn* festival (belli bir sanat dalında oyun ve filimlerin sunulması ve gösterilmesi sonunda ödül veya derece verilmesi biçiminde düzenlenen ulusal veya uluslararası gösteri dizisi, şenlik) 3. festival (bir bölgenin en ünlü ürünü için yapılan gösteri, şenlik) * **festîvala zebeşan** karpuz festivali ~a **filman** film festivali

fesx m 1. fesih (verilmiş bir yargıyı bozma, kaldırma) 2. fesih (dağıtma) * **fesxkirina** parlamentoyê farlamenteonun feshi

fesxbûn m fesh olma, bozulma, infisah

fesx bûn l/gh fesholmak, bozulmak

fesxbûyî rd münfesih, fesh olmuş olan

fesxkirin m feshetme, bozma

fesx kirin l/gh feshetmek, bozmak (geçersiz duruma getirmek)

fesxkirî rd mefsuh, feshedilmiş, bozulmuş olan

feşandin m 1. saçma, serpmek, dağıtma 2. yayma, yaygınlaştırma (bir düşüncüyü, bir ürünü her tarafa dağıtma)

feşandin l/gh 1. saçmak, serpmek, dağıtmak 2. yaymak, yaygınlaştırmak (bir düşüncüyü, bir ürünü her tarafa dağıtmak)

feşartek rd savurgan, tutumsuz

feşartekî m savurganlık, tutumsuzluk

feşartin (I) m israf etme

feşartin (II) m yayma, yaygınlaştırma, intişar

feşartin (I) l/gh israf etmek

feşartin (II) l/gh yaymak, yaygınlaştırmak (bir düşüncüyü, bir ürünü her tarafa dağıtmak)

feşikandin m engelleme

feşikandin l/gh engellemek

feşikîn m engellenme

feşikîn l/gh engellenmek

feşil m 1. dağıtma 2. yıkılma

feşilan m 1. dağıtma 2. feshetme 3. tasfiye 4. yıkım

feşilandin m 1. dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) 2. darmadağın etme, bozguna uğratma 3. feshetme 4. tasfiye etme (bir ticari kuruluşu kapatma) 5. yıkma

feşilandin l/gh 1. dağıtmak (toplu durumda o-

lan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) 2. darmadağın etmek, bozguna uğratmak 3. feshetmek 4. tasfiye etmek (bir ticari kuruluşu kapatmak) 5. yıkmak

feşilandî rd 1. dağıtılmış 2. feshedilmiş, mefsuh 3. tasfiye edilmiş 4. yıkılmış olan

feşilbûn m 1. dağıtma 2. yıkılma

feşil bûn l/gh 1. dağılmak 2. yıkılmak

feşilî rd 1. dağılmış, dağınık 2. mefsuh 3. yıkılmış

feşilîn m 1. dağıtma, dağılış (parçalanarak yayılma, ufalanma) 2. darmadağın olma, bozguna uğrama 3. feshedilme 4. tasfiye olma 5. yıkılma, yıkılış

feşilîn l/gh 1. dağılmak (parçalanarak yayılmak, ufalanmak) 2. darmadağın olmak, bozguna uğramak 3. feshedilmek 4. tasfiye olmak 5. yıkılmak * **dîwar feşilî** duvar yıkıldı

feşilkirin m 1. dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) 2. darmadağın etme 3. tasfiye etme 4. yıkma

feşil kirin l/gh 1. dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) 2. darmadağın etmek 3. tasfiye etmek 4. yıkmak

feşirandin m boğma

feşirandin l/gh boğmak

feşirîn m boğulma

feşirîn l/gh boğulmak

feşin m saçılma, dağıtma

feşin l/gh saçılmak, dağılmak

feşk (I) m engel

feşk (II) m dağıtma

feşkilandin m 1. dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) 2. dağıtma, darmadağın etme 3. dağıtmak, feshetme

feşkilandin l/gh 1. dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) 2. dağıtmak, darmadağın etmek 3. dağıtmak, feshetmek

feşkilandî rd 1. dağıtılmış olan 2. feshedilmiş **feşkilî rd 1.** dağınık (düzeni bozuk, karışık) 2. fesholunmuş

feşkilîn m 1. dağıtma (parçalanarak yayılma, ufalanma) 2. dağıtma 3. dağıtma, fesholunma

feşkilîn l/gh 1. dağılmak (parçalanarak yayılmak, ufalanmak) 2. dağılmak * **şevbihêrk** **feşkilî** gece dağıldı 3. dağılmak, fesholunmak

feşk lê ketin l/bw dağılmak, darmadağın olmak **feşortek rd** savurgan, tutumsuz, müsrif

feşortekî m savurganlık, tutumsuzluk

fetan rd 1. fettan, fitne koparıcı, kıskırtıcı 2. fettan, gönül alıcı, çekici 3. müdrik, kavrayan ~ **û fezûl** fettanlık

fetanî m 1. fettanlık 2. fettanlık, çekicilik

fetbaz *rd* fetbaz, hilekâr
fetbazî *m* fetbazlık, hilekârlık
fetele *m* mayasız hamur
feth *m* fetih
fetha *m* fetha (Arap gramerinde)
fethkirin *m* fethetme
feth kirin *l/gh* fethetmek
fethname *dir/m* fetihname
fetihandin *m* fethetme
fetihandin *l/gh* fethetmek
fetil *m* 1. dönüş 2. döngü 3. çeviriş 4. dolam 5. dönemeç ~ **û fitûl** 1) zikzak 2) yan çizme ~ **û fitûl dan xwe** 1) zikzaklar çizmek 2) yan çizmek
fetilan 1. döndürme 2. çevirme
fetilandin *m* 1. döndürme (dönmesini sağlama) 2. çevirme (yolundan alı koymak, yoldan döndürme) 3. çevirme, geri gönderme 4. dolandırma 5. dolaşma
fetilandin *l/gh* 1. döndürmek (dönmesini sağlamak) 2. çevirmek (yolundan alı koymak, yoldan döndürmek) * **heval em li rê fetilandin û birin mala xwe** arkadaş bizi çevirip evine götürdü 3. çevirmek, geri göndermek * **pereyên wî fetilandin** parasını çevirdi 4. dolandırmak 5. dolaşmak
fetilandî *rd* 1. dönük * **pişta wê li min fetilandî** bû sırtı bana dönüktü çevrik 2. çevrili, dönük 3. dolanık
fetilîn *m* 1. dönme, dönüş (kendi eksenini veya başka bir şey etrafında hareket etme) 2. dönme (geri gelme, geri gitme) 3. dönme (-e yönelme) 4. dolanma (bir şeyin çevresinde dönme) 5. dolaşma (gezinme, dönüp başka bir yönden gelme)
fetilîn *l/gh* 1. dönmek (kendi eksenini veya başka bir şey etrafında hareket etmek) 2. dönmek (geri gelmek, geri gitmek) 3. dönmek (-e yönelmek) 4. dolanmak (bir şeyin çevresinde dönmek) * **dê ji par re lê bifetiliya û ji dûr ve derdor raçav bikira** arkadan dolanıp, uzaktan çevreyi gözetleyecekti 5. dolaşmak (gezinmek, dönüp başka bir yönden gelmek) * **bifetile ji derê paş de bê dolaş** arka kapıdan gel
fetilok *m* 1. dönemeç, viraj 2. dolambaç 3. kıvrıntı, kıvrım 4. zikzak ~ **~ 1)** kıvrım kıvrım 2) zikzak zikzak
fetigandin *m* 1. yarma 2. çatlatma, patlatma ((görünür duruma getirme, ortaya çıkmasını sağlama) 3. çatlatma (bit yumurtası gibi)
fetigandin *l/gh* 1. yarmak 2. çatlatmak, patlatmak ((görünür duruma getirmek, ortaya çıkmasını sağlamak) 3. çatlatmak (bit yumurtası gibi)
fetigandî *rd* 1. yarik 2. çatlak, patlak
fetiğin *m* 1. yarılma 2. açılma 3. çatlama, patlama (görünür duruma gelme, ortaya çıkma, yeşerme) 4. çatlama (bit yumurtaları için) 5.

pörtleme (meyvelerin içinin dışı doğru çıkma)
fetiğin *l/gh* 1. yarılma 2. açılma * **gul fetiqîne** güller açılmış 3. çatlamak, patlamak (görünür duruma gelmek, ortaya çıkmak, yeşermek) * **bûtik fetiqîn** tomurcuklar patladı 4. çatlamak (bit yumurtaları için) 5. pörtlemek (meyvelerin içinin dışı doğru çıkmak)
fetisan *m* boğma, boğuş
fetisandin *m* 1. boğma (bir canlıyı soluk almasına engel olarak öldürme) 2. boğma (el, ip, tel ve benzeri ile bir şeyi çepeçevre sıkma) 3. boğma (fazla yakıt moturu çalışmaz duruma getirme)
fetisandin *l/gh* 1. boğmak (bir canlıyı soluk almasına engel olarak öldürmek) 2. boğmak (el, ip, tel ve benzeri ile bir şeyi çepeçevre sıkma) 3. boğmak (fazla yakıt moturu çalışmaz duruma getirmek)
fetisandî *rd* 1. boğuk 2. boğuk (ses) * **bi dengê xwe yê fetisandî dipeyîvî, lê hema bibêje kesê ku jê seh bikira, tune bû** boğuk sesle konuşuyordu, ama onu anlayan yok gibiydi
fetisî *rd* boğuk, boğulmuş olan
fetisîn *m* 1. boğulma, boğuluş 2. boğulma (havasızlıktan)
fetisîn *l/gh* 1. boğulmak 2. boğulmak (havasızlıktan ölmek)
fetsîner *rd* 1. boğucu (boğma özeliği olan) 2. boğucu (solunumu güçleştiren)
fetisînok *rd* 1. boğucu (boğma özeliği olan) 2. boğucu (solunumu güçleştiren)
fetiskar *rd* boğucu
fetisok (I) *bot/m* gelinboğan (bir tür ahlât)
fetisok (II) *rd* 1. boğucu (boğma özeliği olan) * **gaza fetisok** boğucu gaz 2. boğucu (solunumu güçleştiren) 3. bunaltıcı * **li der he-wayeke fetisok heyê** dışarda bunaltıcı bir hava var 4. kısık (ses için) * **dengê fetisok** kısık ses
fetisokî *rd/h* 1. boğuk, boğukça 2. boğuk (ses), kısıkça
fetisokîbûn *m* boğuklaşma, kısılma (ses için)
fetisokî *bûn* *l/gh* boğuklaşmak, kısılmak (ses için)
fetisokîtî *m* boğukluk, kısıklık
fetsonok *rd* 1. boğucu (boğma özeliği olan) 2. boğucu (solunumu güçleştiren)
fetisoyî *rd/h* 1. boğucu, havasız 2. boğuk, boğukça, kısıkça (ses)
fetisoyîbûn *m* boğuklaşma
fetisoyî *bûn* *l/gh* boğuklaşmak
fetil *m* yufka ekmek
fetîr *m* yufka * **fetîrê beqlewayê çêkirin** baklava açmak
fetîrvan *nd/h* yufkacı
fetîrvanî *m* yufkacılık
fetiş *sos/h* 1. fetiş 2. *mec* fetiş (tapınırcasına

sevilen şey veya kimse) 3. fetiş (uğurlu sayılan şey)
fetiştist *sos nd/rd* 1. fetişist 2. *psî* fetişist (fetişizme düşkün kimse)
fetiştizm *m* 1. fetişizm 2. *sos* fetişizim (karşı cinsin giysi vb. şeyleriyle cinsi coşku ve doygunluk sağlama)
fetkirin *bnr* fedkirin
fetl *m* 1. dönüş, dönme 2. döngü 3. dolam * *ev leçek ancax du fetilan bê fetilîn* bu yazma ancak iki dolam dolanabilir 4. dolam (miktar için) * *pênc fetl piştî beş dolam kuşak* 5. *sp* dönüş (oyuncunun ayağını yerden kesmeden yaptığı dönme hareketi) 6. *mat* dönme 8. *m* dönemeç, viraj 9. *jeo* kıvrım ~ *dan* dönmek ~ *û fitûl* 1) zikzak 2) yan çizme ~ *û fitûl dan xwe* 1) zikzaklar çizmek 2) yan çizmek
fetlanek *m* 1. dönemeç, viraj 2. dolambaç
fetlanekî *rd/h* 1. dönemeçli, dönemeçlice, virajlı, virajlıca 2. *rd* dolambaçlı
fetlanok *m* 1. dönemeç 2. dolambaç 3. zikzak
fetlanokî *rd* 1. dönemeçli 2. dolambaçlı 3. zikzaklı
fetlek *m* 1. dönemeç 2. dolambaç 3. kıvrım
fetlînok *m* 1. dönemeç 2. dolambaç
fetlok *m* 1. dönemeç, viraj 2. dolambaç 3. kıvrıntı, kıvrım 4. zikzak ~ ~ 1) kıvrım kıvrım 2) zikzak zikzak
fetloke *rd* 1. dönemeçli 2. dolambaçlı 3. zikzaklı * *bi fetloke baz da* zikzaklı bir şekilde koştu
fetlokî *rd/h* 1. dönemeçli, dönemeçlice, virajlı, virajlıca 2. dolambaçlı, dolaşık (dolaşarak gidilen yol) 3. *rd* kıvrımlı 4. zikzaklı
fetlokîbûn *m* kıvrımlanma
fetlokî bûn *l/hgh* kıvrımlanmak
fetlonek *m* 1. dönemeç 2. dolambaç, kıvrıntı, kıvrım * *ji ber fetloneka rê zivirî* yolun kıvrıntısından döndü 3. zikzak ~ *dan xwe* zikzak çizmek
fetlonekî *rd/h* 1. dönemeçli, dönemeçlice, virajlı, virajlıca 2. dolambaçlı, dolaşık (dolaşarak gidilen yol) * *wekî ku xuya dike ew der ne nêzik e, riya wê fetlonekî ye* orası görüldüğü kadar yakın değil, yol dolaşıktır
fetlonekîbûn *m* 1. dolaşılaşma, kıvrımlaşma 2. dolaşıklık
fetlonekî bûn *l/hgh* dolaşılaşmak, kıvrımlaşmak
fetloqûno *rd/argo* 1. ters, kıçın geri 2. dönek
fetl û fût *n* düzen, oyun, desise, hile
fetq *bj/m* fitik, kavliç
fetqa *zik nd* karın çatlağı
fetqoyî *rd* fitikli, kavliçli
fetqoyîbûn *m* fitik olma
fetqoyî bûn *l/hgh* fitik olmak
fetrak *m* eyer arkasına takılan bir ip
fetret *m* 1. fetret (iki peygamber veya iki padi-

şah arasında peygambersiz veya padişahsız geçen süre) 2. fetret (İslam dinine göre Hz. İsa ile Hz. Muhammed arasında geçen süre) 3. fetret (iki olay arasındaki süre) 4. fetret (hükümet gücünün gevşediği bir yerde düzenin yeniden kurulmasına kadar geçen süre)

fetsok *bnr* fetisok

fetsoyî *bnr* fetisoyî

fetwa *ol/m* fetva ~ *dan* (an *jî derxistin*) fetva vermek (veya çıkarmak)

fetwader *rd* fetvacı

fetwaderî *m* fetvacılık

fewikandin *m* elden kaçırma

fewikandin *l/hgh* elden kaçırarak

fewikîn *l/hgh* (bir iş) elden kaçmak

fewikîn *m* (bir iş) elden kaçma

fewitandin *m* 1. elden kaçırma 2. tüketme, bitirme

fewitandin *l/hgh* 1. elden kaçırarak 2. tüketmek, bitirmek

fewitîn *m* 1. (bir iş) elden kaçma 2. bir şey mevsimi geçme, bitme, tükenmek

fewitîn *l/hgh* 1. (bir iş) elden kaçmak 2. bir şey mevsimi geçmek, bitmek * *tû fewitîn* dutlar bitti

fewqilbeşer *rd* insanüstü

fewqulade *m* fevkalâde, olağanüstü

fewquladet *rd* fevkalâde, olağanüstü

fewquladetî *m* fevkalâdedelik, olağanüstülük

fewt *m* iskalama, (hedefe değmeme) ~ *çûn* iskalamak * *derba wî fewt naçe* darbesi iskalamıyor

fexfexe *m* övünme

fexfûr *n* 1. fağfur (Çin imparatorlarına verilen unvan) 2. fağfur (Çin'de yapılmış kâse, tabak, vazo gibi porselen eşya)

fexfûrî *rd* fağfurî (fağfurdan yapılmış olan)

fexir *m* övünme, gururlanma

fexirbûn *m* övünme, gururlanma

fexir bûn *l/hgh* övünmek, gururlanmak

fexriye *wj/m* fahriye

fexrî *m* övünme

fexrî *rd* fahri, onursal

feyde *m* fayda, yarar ~ *jê re çêbûn* faydası olmak ~ *lê kirin* fayda etmemek ~ *ya çavê rastê ji yê çepê re tune* sağ elin sol ele faydası yok ~ *ya çi halê çi ne fayda ~a* (tişteki) *jê re hebûn* (birinin veya bir şeyin) faydası olmak ~ *ya tirsê tune* korkunun ecele faydası yok ~ *ya xwe nedan* (tişteki) fayda vermemek

feydedar *rd* faydalı, yararlı, yararışlı ~ *bûn* yararlı olmak

feydedarî *m* yararlılık

feydedîtîn *m* yararlanma

feyde dîtîn *l/hgh* yararlanmak

feydeger *nd/nt* faydacı

feydegerî *m* faydacılık

feydegirtin *m* faydalanma

feyde girtin *l/gh* faydalanmak
 feydemend *rd* faydalı, yararlı
 feydemendbûn *m* faydalı olma
 feydemend bûn *l/gh* faydalı olmak
 feydemendî *m* 1. faydalılık, yararlılık 2. faydalanma, yararlanma
 feydemendkirin *m* faydalandırma
 feydemend kirin *l/gh* faydalandırmak
 feydeperest *rd* faydacı, yararlanmacı, pragmatist
 feydeperestî *m* 1. faydacılık, yararlanmacılık 2. *fel* faydacılık, yararlanmacılık, pragmatizmin
 feydexwaz *rd* faydacı, yararlanmacı
 feydexwazî *m* faydacılık, yararlanmacılık
 feyfûr *bnr* ferfûr
 feyîn *m* bakma
 feyîn *l/gh* bakmak
 feyîz *m* feyz
 feyîzdar *rd* feyizli
 feyke *n* fanila
 feylesof *nd/nt* 1. felesof, filozof 2. *rd/mec* felesof, filozof (felsefe yapmaya meraklı kimse)
 feylesofane *h* felesofça
 feylesofî *m* felesofluk
 feylesofkî *rd/h* filozofça
 feyrûz *mîn/m* firuze
 feyrûzî *rd* firuze renkli
 feza *m* 1. feza, uzay 2. *ast* feza, uzay (sınırsız boşluk)
 fezayî *rd* 1. semavî 2. uzaylı
 fezîlet *m* fazilet, erdem
 fezîletdar *rd* faziletli, erdemli
 fezîletdarî *m* fazilethilik, erdemlilik
 fezeke *m* fezele
 fê *bj/m* sara
 fêd *m* küçük vadi
 fêdar *rd* saralı
 fêde *bnr* feyde
 fêdemend *bnr* feydemend
 fêdok *bnr* fediyok
 fêdokî *bnr* fediyokî
 fêhel *rd* helal
 fêhelbûn *m* helal olma
 fêhel bûn *l/gh* helal olmak
 fêhelkirin *m* helal etme
 fêhel kirin *l/gh* helal etmek
 fêhêt *rd* 1. ayıp 2. *m* utanç
 fêhêtayî *m* utanma, çekinme
 fêhêtayî *rd* çekingen
 fêhêtayî *m* çekingenlik
 fêhrêst *bnr* fêhrist
 fêhrist *m* 1. fihrist, içindekiler 2. fihrist, katalog 3. dizin, indeks 4. fihrist, not defteri
 fêkî *m* meyve, yemiş ~yên hişk *bot* kuru meyve (olgunlaşınca dış kabuğu kuruyan meyve) ~yên hişkkirî kuru meyve, kurutulmuş meyve
 fêkîdank *m* meyvelik, meyve yeri
 fêkîdar *rd* 1. meyveli 2. meyveli (meyve ile

yapılmış, içinde meyve bulunan)
 fêkîfiroş *nd/nt* meyveci, yemişçi (satan kimse)
 fêkîfiroşî *m* meyvecilik
 fêkîvanî *m* meyvecilik
 fêl *m* 1. edim, eylem 2. oyun, desise, hile ~ fen (fend an jî fînyaz) oyun, düzen, hile ~ fêlê Perê ne sim simên kerê ne bu yapılanların kime ait olduğunu biliyorum ama kanıtlamıyorum; anlamında bir deyim
 fêlbaz *nd/nt* düzenbaz, hilebaz, hileci, oyunbaz
 fêlbazî *m* düzenbazlık, hilebazlık, hilecilik, oyunbazlık
 fêlçak *rd* iyi edimli, iyi eylemli
 fêlçakî *miy* edimlilik, iyi eylemlilik
 fêlnîş *rz/m* sıfat fiil
 fêlpîs *rd* kötü edinli, sinsî
 fêm *m* anlama, anlayış
 fêmbar *rd* anlaşılır
 fêmbarî *m* 1. anlaşılabilirlik 2. *wj/m* yalnlık
 fêmker *rd* 1. anlayışlı 2. kavrayışlı
 fêmkerî *m* 1. anlayışlılık 2. kavrayışlılık
 fêmkirin *m* 1. anlama 2. *fel* anlama (bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görme) 3. seziş, sezme (anlama)
 fêm kirin *l/gh* 1. anlamak 2. anlamak (sorup öğrenmek) * bûyera li derve fêm bike dışardaki olayı anlayıver 3. anlamak (olumsuz veya soru biçiminde; iyilik görmek, yararlanmak) * mîn tu tiştêk jî vê îlacê fêm nekîr ben bu ilaçtan hiç birşey anlamadım 4. sezmek
 fêmkor *rd* anlayışsız, düşüncesiz, dar kafalı, hödük
 fêmkorî *m* anlayışsızlık, düşüncesizlik, hödüklik ~ kirin düşüncesizlik etmek
 fên *m* oyun, hile ~ û fût hile düzen
 fênbaz *rd* düzenbaz, düzenci
 fênbazî *m* düzenbazlık, düzencilik
 fênîk *m* hastalık rüzgârı
 fêr *m* 1. öğrenme 2. ders 3. kurs ~ î (...) bûn 1) öğrenmek 2) öğrenmek (beceri kazanmak) 3) -e alışmak * fêrî zûrabûnê bûye erken kalkmaya alışmış 4) -e alışmak (yadırgamaz duruma gelmek) 5) -e alışmak (sürekli ister olmak) 6) -e alışmak (etkisini yitirmek) * em fêrî lêdanê bûn dayağa alıştık ~î (...) kirin 1) öğretmek 2) (bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi etmek) 3) öğrenmek (yetenek, beceri kazanmak) 4) -e alıştırmak
 fêrbûn *m* 1. öğrenme 2. öğrenme (beceri, yetenek kazanma) 3. öğrenme (haber alma) 4. alışma, alışılma 5. alışma (yadırgamaz duruma gelme) 6. alışma (sürekli ister olma)
 fêr bûn *l/gh* 1. öğrenmek * dersa xwe fêr bibe dersini öğren 2. öğrenmek (beceri, yetenek kazanmak) 3. öğrenmek (haber almak) * min lê kola, lê ez tu tiştêkî fêr nebûm araş-

tırdım ama bir şey öğrenemedim 4. alışmak, alışılmak 5. alışmak (yadırgamaz duruma gelmek) 6. alışmak (sürekli ister olmak)

fêrbûyî *rd* 1. öğrenmiş 2. alışmış, alışkın

fêrbûyîn *m* 1. öğreniş 2. öğreniş (beceri, yetenek kazanma) 3. öğreniş (haber alma) 4. alışma, alışılış 5. alışma (yadırgamaz duruma gelme) 6. alışma (sürekli ister olma)

fêraq *m* ayrılık

fêrdar *rd* öğretici

fêrdarî *m* 1. öğreti 2. egzersiz 3. bilgi edinme, öğrenme, ıttıla

fêre *m* 1. ders 2. *mec* ibret

fêrek *rd* eğitilmiş, terbiye edilmiş olan

fêrgeh *m* 1. okul 2. dersane, derslik ~a *seretayî* ilkokul ~a *navîtayî* ortaokul ~a *kutayî* lise

fêris *rd* 1. yiğit 2. *mec* kocaman, iri

fêrisane *rd/h* yiğitçe

fêrisî *m* yiğitlik ~ *kirin* yiğitlik etmek

fêrist *m* 1. fihrist 2. katalog

fêristîkirin *m* kataloglama

fêristîkirî *rd* kataloglanmış olan

fêristî kirin *l/gh* kataloglamak

fêrî hev bûn *l/bw* birbirine alışmak, öğürleşmek

fêrîk *m* ferik, piliç

fêrkar *nd/nt* 1. öğretici 2. öğretmen

fêrkarî *m* öğretim

fêrkarîzan *nd/nt* pedagoğ

fêrkarîzanî *m* pedagoji

fêrker *rd* öğretici

fêrkerde *rd* öğretici

fêrkerî *m* öğreticilik

fêrkirin *m* 1. öğretme, öğretiş 2. alıştırma

fêr kirin *l/gh* 1. öğretmek 2. alıştırmak

fêrkirî *rd* 1. öğretilmiş, eğitilmiş 2. alıştırılmış

fêrmend *nd/nt* 1. öğretmen 2. eğitmen

fêrmendî *m* 1. öğretmenlik 2. eğitmenlik ~ *kirin* 1) öğretmenlik yapmak 2) eğitmenlik yapmak

fêrname *m* diploma

fêrûz *rd* kutlu kişi

fêrxane *m* dersane, derslik, sınıf

fêşk *m* eylem, edim, fiil

fêşkî *fel/rd* edimsel

fêşkxerab *rd* fiili bozuk

fêt *m* utanma

fêtkarî *m* utanç, mahcubiyet

fêtok *rd* utangaç, çekingen

fêtokî *rd/h* 1. utangaçça, çekingence 2. *m* utangaçlık, çekingenlik ~ *li mêran*, *kenokî* *li jinan* *nayê* utangaçlık erkeğe, hayasızlık kadına yakışmaz

fêz (I) *m* 1. karşı (bir şeyin, bir yerin, bir kimşenin ünü, esas tutulan yüzünün ilerişi) * *çiyayê* *li fêza gund* köyün karşısındaki dağ 2. yamaç 3. cephe * *ez di fêza xwe de dinihêrim* kendi cephemde bakıyorum 4. üst taraf

fêz (II) *m* 1. kurum, kurumlanma, kasılma, ki-

bir, büyükleme 2. caka, gösteriş, afi

fêz (III) *m* 1. meydan (köy meydanı) 2. küçük baş hayvanların istirahat ettikleri veya gece kaldıkları yer

fêzbûn *m* gururlanma

fêz bûn *l/gh* gururlanmak

fêzdan *m* sıvışma, tüyme

fêz dan *l/gh* sıvışmak, tüymek

fêz kirin *m* kurumlanma, kasılma

fêz kirin *l/gh* kurumlanmak, kasılmak

fiçî *m* 1. fiçî 2. *rd* fiçî (bir fiçinin alacağı miktar)

fiçîfiroş *nd/nt* fiçıcı (fiçî satan)

fiçîvan *nd/nt* fiçıcı (fiçî yapan)

fiçqe *m* pompa

fidye *m* fidye

fiêl *m* 1. fiil, edim, eylem 2. *rz* fiil, eylem

fiêliyat *nd* fiiliyat

fiêlî *fel/rd* edimsel

fiêlî *rd* 1. fiilî * *rewşa fiilî ya piyaseyê* piyasadaki fiilî durum 2. *h* fiilen

fiêloyî *nd/nt* hilekâr, düzenbaz, oyunbaz

fiêlpîs *rd* sinsî

fiêlxerab *rd* fiili bozuk

fiêd *m* utanç

fiêdêkar *rd* utangaç, mahcup

fiêdêkarî *m* utangaçlık, mahcupluk

fiêl *rd* 1. helâl 2. aklanma

fiêlbûn *m* aklanma

fiêl bûn *l/gh* aklanmak

fiêlêkirin *m* 1. helâl etme 2. aklama, ibra etme

fiêl kirin *l/gh* 1. helâl etmek 2. aklamak, ibra etmek

fiêhê *m* 1. ayıp 2. utanç, utanma, hicap 3. çekinme, utanma ~ *kirin* hicap duymak (veya etmek)

fiêhêtandin *m* utandırma

fiêhêtandin *l/gh* utandırmak

fiêhêkar *rd* utangaç, çekingen, mahcup

fiêhêkarî *m* utangaçlık, çekingenlik, mahcupluk

fiêhêtkirin *m* 1. utanma 2. utanma (sıkılma) 3. utanma (çekinme)

fiêhê kirin *l/gh* 1. utanmak 2. utanmak (sıkılmak) * *fiêhê dikirin ku wê peyva xerab a ku dihat ser zimanê wan bibêjin* dillerinin ucuna gelen kötü kelimeyi kullanmaktan utanırlardı 3. utanmak (çekinmek) * *me fiêhê dikir ku em bi hev re bipeyivin* birbirimizle konuşmaktan utanıyorduk

fiêhêtoyî *rd* utangaç, sıkılğan

fiêhêtoyîti *m* utangaçlık, sıkılğanlık

fihris *bwr* fêhris

fihris *bwr* fêhris

fikandin *m* burkma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme)

fikandin *l/gh* burkmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)

fikandî *rd* burkuk, burkulmuş olan

fıkar *m* 1. düşünce 2. endişe. kaygı 3. çekinme (bir şeyden kaçınma) ~ **kirin** endişe etmek
fıkare *m* 1. endişe, kaygı 2. çekinme, kaçınma 3. sakınca, sakınma, perva ~**ya (yekî) tune bûn** pervası olmamak
fıkaredar *rd* 1. endişeli, kaygılı 2. sakıncalı
fıkarekirin *m* 1. endişelenme, endişe etme (veya duyma), kaygılanma 2. çekinme 3. sakınma
fıkare kirin *l/gh* 1. endişelenmek, endişe etmek (veya duymak), kaygılanmak 2. çekinmek * **ji maran fıkare dike** yılanlardan çekiniyor 3. sakınmak
fıkarkirin *m* 1. düşünme 2. endişelenme 3. çekinme, kaçınma
fıkarkirin *l/gh* 1. düşünmek 2. endişelenmek 3. çekinmek, kaçınmak
fıkbûn *m* burkulma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme)
fık bûn *l/gh* burkulmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)
fıkbûyî *rd* burkuk, burkulmuş olan
fikir *m* 1. fikir, düşünce 2. fikir, ide ~ **dan** fikir vermek * **vî filmî fikirên nû dan min** bu film bana yeni fikirler verdi ~ **danîn rastê** fikir ortaya koymak, dermeyan etmek ~ **hatîn (yekî)** aklına bir fikir gelmek ~ **kirin** 1) düşünmek 2) akıl etmek 3) ummak ~ **jê kirin** (birinden) beklemek, ummak ~ **jê nekirin** (birinden) beklememek, ummamak ~ **pê re tune** düşüncesizin teki ~ **pê re tune bûn** düşüncesizin teki olmak (**bi**) ~ **û gotinên (yekî) axaftin** (birinin) ağzını kullanmak (veya satmak) ~**a (yekî) hîn bûn** (birinden) fikir (veya fikrini) almak ~**a (tişteki) jê kirin** (birinden) bir şey ummak ~**a (tişteki) kirin** 1) düşünmek, akıl etmek, akıl erdirmek (ne olacağını önceden kestirmek) * **min fıkira ku dê mişterî ji qeysyan re dernekeve kiribû** kayısılara müşteri çıkmama ihtimalini düşünmüştüm 2) düşünmek (tasarlamak) * **tu fıkira çûnê dikî?** yola çıkmayı düşünüyor musun ~**a (yekî) lê xera bûn** (bir şey hakkından) kötü düşünmek ~**a (tişteki) nekirin** 1) (bir şeyi) düşünmemiş olmak, hesaba katmamak 2) akıl erdirememek (veya ermemek) ~**a olî** (an jî **dînî**) dinî düşünce ~**a sabit** sabit fikir ~**a xwe** (an jî **ramana**) aşkara kirin düşüncesini açıklamak ~**a (yekî) xerab bûn** niyeti kötü olmak ~**a (an jî ramana) xwe derbirin** düşüncesini bildirmek, fikir vermek ~**a (an jî ramana) xwe gotin** 1) görüş bildirmek, düşüncesini bildirmek 2) düşüncesini açmak ~**ek dan** akıl yürütmek ~**ek dan (yekî)** (birine) fikir vermek ~**ek hatin (yekî)** 1) aklına bir fikir gelmek 2) (birisini, bir) düşüncedir almak ~**ên xwe kirin serê (yekî)** (birine) fikirlerini aşılama

fikirandin *m* düşündürme
fikirandin *l/gh* düşündürmek
fıkira *sabit ps/nd* sabit fikir, saplantı
fıkira xerab *nd* art niyet
fıkirdar *nd/nt* düşünür, mütefekkir
fıkirdarî *m* düşünürlük, mütefekkirlik
fikirin *m* düşünme, düşünüş ~**a li ser xêrê** iyiye yorma, iyi karşılama, hüsnütelâkki
fikirin *l/gh* 1. düşünmek (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretmek, muhakeme etmek) * **eger keçik ji wê derketa wê ji xwe re rihet rihet bifikiriya û biryar bîdaya** kız orada çıksa, rahat rahat düşünecek, karar verecekti 2. düşünmek (zihniyle arayıp bulmak) * **ji bo vî tiştî ez li çareyekê fikirim** bu iş için bir çare düşündüm 3. düşünmek (tasarlamak) 4. düşünmek (farz etmek)
fıkirkirin *m* 1. düşünme (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırma ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretme, muhakeme etme) 2. düşünme (zihniyle arayıp bulma) 3. düşünme (tasarlama) 4. düşünme (farz etme)
fikir kirin *l/gh* 1. düşünmek (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretmek, muhakeme etmek) 2. düşünmek (zihniyle arayıp bulmak) 3. düşünmek (tasarlamak) 4. düşünmek (farz etmek)
fikîn *m* burkulma
fikîn *l/gh* burkulmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)
fıkr *bnr* fikir
fıkriyat *m* fıkriyat
fıkrî *rd* fıkri, düşünsel
fıkrasabit *rd* saplantılı
filan *rd/c* 1. filân 2. *nd/rd* falan 3. *rd* falan (tarif, yer, kişi ve benzeri sözlerle kullanıldığında, tekrarlanmak istenmeyen şeyleri genel olarak anlatmaya yarar) 4. *rd/nd* falanca * **filan roj falanca gün ~ der falanca (yer) * li filan derê falanca yerde ~ kes rd/c filanca, falanca * em çûn cem filan kes falanca** ya gittik ~ **kes bêvan kes** şu bu ~ **kes eynî zêr e** pirlanta gibi ~ **kes wek seyê pey bêrvanan e** *argo* tıpkı sürü peşindeki it gibidir ~ **keso haydê, bêvan keso haydê** (falan) aşağı (falan) yukarı (bir hizmette çok kullanılan kişiye, yakıma olar kullanılır) ~ **û bêvan** 1) falan filân (fıstık, fışmekân veya festekiz) 2) öteki beriki ~ **û bêvan nezanîn** şunu bunu bilmemek
filegêjî *zo/m* yağ keçisi, yağmurca
Fileh *rd* 1. Hristiyan 2. Ermeni 2. Asuri-Süryanî ~**ê bî rûyekî ji Misilmanê durûyî çêtir e** dürüst bir Hristiyan iki yüzlü bir Müslümandan yeğdir

Filehbûn *m* Hristiyanlaşma

Hilehî *m* Hristiyanlık

Filehkirin *m* Hristiyanlaştırma

filehkî *m* gâvurca (Müsülman olmayan yabancı dillerden herhangi biri)

filehtî *m* 1. Hristiyanlık 2. *mec* gâvurluk 2. *mec* gâvurluk (gadarlık, insafsızlık)

filence *m* tapa ~ya kor kör tapa

filîl *bot/nd* 1. biberiye, kara biber (Piper nigrum) 2. kara biber (bu bitkinin baharat olarak kullanılan kuru veya siyah tanesi)

filfilandin *m* felfelleme

filfilandin *l/gh* felfellemek

filfilandî *rd* felfellenmiş

filfilîn *l/gh* felfeleme (eski canlılığını yitirme)

filfilîn *l/gh* felfelemek (eski canlılığını yitirmek)

Filistanî *m* Hristiyanların yaşadığı yer

Filistînî *nd/rd* Filistinli

filitan *m* kurtulma

filitandin *m* 1. kurtarma, kurtarım, kurtarış (bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırma) 2. kurtarmak (kurtulmasını sağlama) 3. kurtarma (kazan-dırma, yeniden ele geçirme) 4. kurtarma (ceza almasını önleme) 5. kurtarma (bir kimseye zarar gelmesini önleme) 6. bir şeye girişme 7. kaçırma (ilmiğin kaçmasına neden olma)

filitandin *l/gh* 1. kurtarmak (bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak) * **ew ji fetisandinê filitand** onu boğulmaktan kurtardı 2. kurtarmak (kurtulmasını sağlamak) 3. kurtarmak (kazan-dırmak, yeniden ele geçirmek) * **xanî ji barimteyê filitandîye** evi rehineden kurtarmış 4. kurtarmak (ceza almasını önlemek) * **an-cax parêzerek dikare te bifilitîne** ancak bir avukat seni kurtarabilir 5. kurtarmak (bir kimseye zarar gelmesini önlemek) * **me karibû ew bi şertekî ji vî malê rizî bifilitand** onu bir şartla bu çürük maldan kurtarabilirdik 6. bir şeye girişmek * **filitiye nan dixwe** ekmeğe girişmiş yiyiyor 7. kaçırarak (ilmiğin kaçmasına neden olmak)

filitandî *rd* 1. vareste, kurtulmuş veya kurtarılmış kimse 2. ipsiz, kopuk (kimse) 3. ağzı bozuk, kendini bilmez kimse 4. yerinden çıkmış olan şey 5. kaçık (ilmiği kaçmış çorap vb.) * **di piyê wê de goreyeke filitandî hebû** ayağında kaçık bir çorap vardı 6. kaçık (bazı davranışlarını delice olan) 7. *m* kaçık (çorap vb.nin ilmiğinin kaçmış yeri)

filitandibûn *m* 1. ipsizlik, kopukluk 2. *mec* kaçıklık (bazı davranışlarını delice olma durumu) 3. kaçıklık (çorap, ilmiği için) 4. kırıklık (vücutta duyulan ağrı, yorgunluk)

filitî *rd* 1. kurtulmuş, vareste 2. kaçık (bir ya-

na kaçmış, kaymış) 3. kaçık (ilmiği kaçmış çorap vb.) * **di piyê wê de goreyeke filitî hebû** ayağında kaçık bir çorap vardı 4. kaçık (bazı davranışlarını delice olan)

filitbûn *m* 1. kurtulma 2. *mec* kaçıklık

filitîn *m* 1. kurtulma 2. kurtulma (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşma) 3. kaçıp kurtulma 4. kurtulma (bulunduğu veya bağlı olduğu yerden ayrılma) 5. kurtulma (bağı-nı kopararak kaçma) 6. boşanma, boşalma (hayvan başlığmdan, koşum takımından veya bağından kurtulma 7. boşanma (baskı altında ve gergin tutulan bir şey birden ve hızlı kurtulma) 8. kayma, kayarak kurtulma 9. kaçma (ipliği kopma) 10. kurtulma (doğurma, doğumu başarıyla yapma) 11. kayma, u-çuruma düşme 12. girişme, yumulma 13. girişme (dövme, dövmeyle başlama) 14. kaçırma (bir âleti kullanırken iyi kullanmama sonucu herhangi bir zarara yol açma) 15. fırlama (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çık-mak, ayrılmak) 16. ölümden dönme 17. kaçma (yardımcı fiil olarak)

filitîn *l/gh* 1. kurtulmak * **gava dîtî ku ez ji destê wan filitîme kêf kirin** ellerinden kurtulduğumu görünce sevindiler 2. kurtulmak (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak) * **ji bo ku ji bin bandora wî bifilitîte, hewl dida xwe** onun etkisinden kurtulmak için çaba harcıyordu 3. kaçıp kurtulmak 4. kurtulmak (bulunduğu veya bağlı olduğu yerden ayrılma) * **kêr ji destê min filitî** bıçak elimden kurtuldu * **alûcêyên gihiştî ji gulên xwe filitîbûn û ketîbûn erdê** olgunlaşmış Erikler dallarından kurtulup yere düşmüşlerdi 5. kurtulmak (bağı-nı koparak kaçmak) * **hesp filitiye** at kurtulmuş 6. boşanmak, boşalmak (hayvan başlığmdan, koşum takımından veya bağından kurtulmak 7. boşanmak (baskı altında ve gergin tutulan bir şey birden ve hızlı kurtulmak) 8. kaymak, kayarak kurtulmak * **masf ji destê meriv difilitîn** balıklar insanın elinden kayıp kurtuluyorlar 9. kaçmak (ipliği kopmak) * **goreya min filitî** çorabım kaçtı 10. kurtulmak (doğurmak, doğumu başarıyla yapmak) 11. kaymak, uçuruma düşmek * **binî kendal e ku mirov filitî diçe û diçe** aşağısı uçurum bir kaydın mı gidersin 12. girişmek, yumulmak * **filitiye ser xwarinê qet gazî me ji nake** yemeğe bir girişmiş ki bizi bile çağır-mıyor 13. girişmek (dövme, dövmeyle baş-lamak) * **filitî kurikê** çocuğa giriştiler * **wîsa filitî mêrik hiç mepirse** adama bir giriş-ti hiç sorma 14. kaçırarak (bir âleti kullanır-ken iyi kullanmama sonucu herhangi bir za-rara yol açmak) * **dûzan ji dest min filitî,**

min rûyê xwe biri ustrayı elimden kaçırdım, suratımı kestim 15. fırlamak (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak) 16. ölümden dönmek 17. kaçmak (yardımcı fiil olarak) * **ji devê min filitî** ağzımdan kaçtı ~ **(tişteki)** girişmek, saldırmak, yumulmak * **mîna gurê har filitîbûn xwarinê** yemeğe aç kurtlar gibi yumulmuşlardı ~ **(yekî)** (birine) girişmek ~ **hev** (birbirine) girişmek, kavgaya tutuşmak ~ **serê** (yemeğe) girişmek

filigran *m* filigran

filinta *m* 1. filinta (namlusu kısa, kurşun atan bir çeşit küçük tüfek) 2. *argo* filinta (güzel, yakışıklı)

Filîpînî *nd/rd* Filipinli

filîte *rd*

zampara

filîtetî *m* zamparalık ~ **kirin** zamparalık etmek

filq *rd* şapşal

filqane *rd/h* şapşalca

filqbûn *m* şapşallaşma

filq bûn *l/hgh* şapşallaşmak

filqî *m* şapşallık

filûm *biy/m* filum

filûqe *der/m* filika

filûqenêr *der/h* filikacı

filûs *rd* cinsel

filûz *m* maden

finas *m* desise, hile, oyun

finasker *rd* hilekâr, hilebaz, oyunbaz

finaskerî *m* hilekârlık, hilebazlık, oyunbazlık

finaz *bnr* finas

finc *m* sümkürüs

fincan *m* 1. fincan 2. fincan (elektrik tellerinin eklem noktalarına konulan, porselenden yapılmış yalıtkan araç) 3. *rd* fincan (bir fincanın alabileceği ölçü) ~ê **çayê** çay fincanı

fincanfirôş *nd/nt* fincancı, fincan satan

fincanî *m* 1. fincanlık (miktarı herhangi bir fincan kadar olan) * **têra du fincanî qehweya me heyê** iki fincanlık kahvemiz var 2. fincanlık (herhangi bir sayıda fincan alabilecek genişlikte olan) * **tepsiya şeş fincanî** altı fincanlık tepsi

fincanvan *nd/nt* fincancı

fincefinc *m* habire sümkürme

fincik (I) *m* cinsel münasebette çıkan ses

fincik (II) *m* tekme, çifte (hayvanın art ayağıyla vurma) ~ **avêtin (tişteki)** tekme/çifte atmak (veya vurma) ~ **lê hatin xistin** tekmelemek

fincik (III) *n* şalak * **zebeşa fincik** şalak karpuz

fincikavêtin *m* tepme (hayvan ayağıyla vurma)

fincik avêtin *l/hgh* tepmek (hayvan ayağıyla vurma)

fincikî kirin *l/hgh* burun ucunu yukarıya kaldırmak

fincikirin *m* sümkürme

finc kirin *l/hgh* sümkürmek

find *m* mum

findank *m* mumluk, şamdan ~a **dîwêr** aplik, duvar şamdanı

findifiroş *nd/nt* mumcu (satan kimse)

findik *m* mum, küçük mum

findîq bot/m 1. findık (Corylus avellana) 2. findık (bi ağacın ürünü)

findîqfiroş *nd/nt* findıkçı (findık satan)

findîqfiroşî *m* findıkçılık

findîqvan *nd/nt* findıkçı (findık yetiştiricisi)

findîqvanî *m* findıkçılık

findî *m* mumluk * **şamdanka heft findî** yedi mumluk şamdan

findkar *nd/nt* mumcu

findkarî *m* mumculuk

findoq *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına ilıştırıp birdenbire ileriye fırlatarak yapılan vuruş) ~ **lê dan** (an jî **xistin**) fiskelemek, fiske vurma

finfinok *rd* düzmeci

finfinokî *m* düzmecilik

finik *n* ucu içeriye doğru burun

Finîkeyî *rd* Fenikeli

finîş *sp/m* finiş, varış

fino *n* ucu içeriye doğru burun

finûn *n* fent, oyun, desise, hile

finûndar *nd/nt* oyunbaz, hileci

finûnî *rd* dalavereci

finyaz *bnr* fêl û finyaz

fiqare *rd* fukara

fiqaretî *m* fukarahk

fiqih *n*. fıkıh

fiqre 1. fıkra (nükteli, güldürücü hikaye, anekdot) 2. fıkra (gazetelerin veya dergilerin belirli sütunlarında genel başlık altında gündelik konuları bir görüş veya düşünceye bağlayarak yorumlayan ciddi veya eğlendirici yazı türü) 3. fıkra (kanun maddelerinin kendi içlerinde satır başlarıyla ayrıldıkları ufak bölümlerden her biri)

fiqrebêj *nd/nt* fıkraçı (fıkra anlatan)

fiqrebêjî *nd/nt* fıkraçılık (fıkra anlatma)

fiqrenivîs *nd/nt* fıkraçı, fıkra yazarı

fiqrenivîsî *m* fıkraçılık, fıkra yazarlığı

fîr (I) *m* desise, oyun, düzen ~ **û fîstan** hile hurda, desise ~**an nîzane** hile hurda bilmez

fîr (II) *m* fırt, içim, yudum ~**ek** bir damla (çok az) * **fîrek av jî nîn e** bir damla su bile yok ~**ek av e** bir içim su ~**ek** (an jî **piçek**) **av rêtin** küçük su dökmek, küçük aptesini yapmak

fîr (III) *m* uçuş, uçum ~a **kor** kör uçuş ~a **mirîşkê heta devê kadînê** ye tilkinin dönüp dolaşp geleceği yer kürkü dükandır

fîra *rd* uça bilme yetisi olan

fîraja *rd* palaz

fîraja bûn *l/hgh* palazlamak

firake *m* iniş

firan *m* uçum, uçuş

firandin (I) *m* 1. uçurma 2. uçurma (kesip ayırma) 3. uçurina (çok hızlı sürme) 4. havaya uçurma 5. kaçırma (delirme) 6. *argo* uçuşturma (götürme)

firandin (II) *m* kıрма

firandin (I) */gh* 1. uçurmak * **firfirok firand** uçurtmayı uçurdu 2. uçurmak (kesip ayırmak) * **gule guhê wê firandiye** kurşun kulağını uçurmuş 3. uçurmak (çok hızlı sürmek) * **wisa zû diajot te digot qey wê difirîne** o kadar hızlı sürüyordu, arabayı uçuruyor zannedirdin 4. havaya uçurmak 5. kaçırma (delirmek) * **rebeno aqilê xwe firandiye** zavallı aklını kaçırmış 6. *argo* uçurtmak (götürmek)

firandin (II) */gh* kırmak

firandî *rd* 1. uçurulmuş 2. uçurulmuş, infilak ettirilmiş

fıraç *m* 1. kap (içi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen içi oyuk nesne) 2. bulaşık (yıkınamamış kap kakac) 3. eşya, kab kakac ~ **fol** kap kakac

fıraçdank *m* kaplık (kab kakac konulan yer)

fıraçet *bnr* fırıçet

fıraçetî *bnr* fırıçetî

fıraçspî *nd/nt* kalaycı (kab kakac kalaylayan kimse)

fıraçşo *nd/nt* 1. bulaşıkçı 2. *m* bulaşık bezi

fıraçşok *m* bulaşık bezi

fıraçşotî *m* bulaşıkçılık

fıraçxane *m* bulaşıkxane

fırar *m* 1. fırar, kaçma * **jî vê re fırar nayê gotin, xelasi tê gotin** buna fırar denilmez, kurtuluş denir 2. *hiq/rd* fırar, kaçak 3. *rd* fırarî ~ **kirin fırar** etmek ~ **ê dibistanê** (an jî **mektebê**) mektep kaçağı, okul kaçağı ~ **ê hepsê** hapisxane kaçkını (suçlu olup henüz yakalanmamış kimse) ~ **ê leşkeriyê** (an jî **eskeriyê**) asker kaçağı

fırarî *rd* 1. fırarî 2. *m* fırarlık, kaçaklık

fırarî *m* kaçaklık

fıravan *rd* bol, çok

fıravanî *m* bolluk, çokluk

fıravin *m* öğle yemeği

fırawan *rd* şümüllü

fırawanî *m* şümül

fırax *bnr* fıraç

fıraz (I) *m* figan

fıraz (II) *m* 1. yükseklik 2. *mec* * onur, şeref ~ **şikênandin** onurunu incitmek

fırazbaz *rd* onurlu

fırazbazî *m* onurluluk

fırazdar *rd* onurlu, büyüklük ve şan sahibi kimse

fırazdar bûn */ngh* onurlanmak

fırazdarî *m* onurluluk

fırazdar kirin */gh* onurlandırmak

fırazî *m* onur, şeref

fırazmend *rd* onurlu

fırazmendî *m* onurluluk

fırazpaye *rd* yüksek payeli, yüksek rütbeli

fırazwer *rd* ululanmış, mübaccel

fırazwerbûn *m* onurlanma, şereflenme

fırazwer bûn */ngh* onurlanmak, şereflenmek

fırazwerî *m* onurluluk

fırazwerkirin *m* şerefendirme

fırazwer kirin */gh* şereflendirmek

fırbûn *m* pırlama

fır bûn */ngh* pırlanmak

fırbûyîn *m* pırlama

fırç *m* 1. inaya (şirdenden elde edilen peynir mayası) 2. maya * **fırçê wî heram e** mayası bozuk (kimse)

fırçe *m* 1. fırça 2. *mec* fırça (resim yapma sanatı ve biçimi) ~ **ya rıyan** (an jî **traşê**) tıraş fırçası

fırçefiroş *nd/nt* fırçacı (satan kimse)

fırçefiroşî *m* fırçacılık

fırçekirin *m* fırçalama, fırçalayış

fırçe kirin */gh* fırçalamak

fırçevan *nd/nt* fırçacı (imal eden)

fırçevanî *m* fırçacılık

fırçik *bnr* fırç

fırdan *m* 1. uçma 2. uçmaya yeltenme, kanat çırpma (kuş, kanatlı böcek vb. için)

fır dan */gh* 1. uçmak 2. uçmaya yeltenmek, kanat çırpma (kuş, kanatlı böcek vb. için)

fır dan xwe */bw* pırlanmak, uçmaya çabalamak

fırdik (I) *m* içine ekmek doğranmış ayran aşısı

fırdik (II) *n* ufantı

fırdikandin *m* ufalanma

fırdikandin */gh* ufalamak

fırdikîn *m* ufalanma

fırdikîn */ngh* ufalanmak

fırdîqî *m* içine ekmek doğranmış ayran aşısı

fırebar *rd* uçabilir, uçucu

fırefir *h* hapır hapır, hapır hapır

fireh *rd* 1. geniş (bol, dar karşıtı) * **riya fireh**

geniş yol * **pêlawa fireh** bol ayakkabı 2. geniş (içine alması gerekenden daha çoğunu alabilen) * **odeya fireh** geniş oda 3. geniş, ferah * **maleke fireh** ferah bir ev 4. geniş (kapsamı büyük, dar sınırlar içinde kalmayan, yaygın) 5. koca * **çar pênc kes di vê salona mezin û fireh de winda bûbûn** koca salonda bir avuç insan kaybolmuştu 6. rahat, sıkıntısız * **tu rojên fireh bibînî**, ak

günler göresin ~ ~ geniş, geniş, ferah ferah

firehbar *rd* genişleyebilir, genişlemeli

firehbîn *rd* geniş görüşlü

firehbînî *m* geniş görüşlülük

firehbûn *m* 1. genişleme 2. genişleme (açılma, bollaşma, bollaşma) 3. genişlik

fireh bûn */ngh* 1. genişlemek * **ode fireh bû** oda genişledi 2. genişlemek (açılmak, bollaşmak, bollaşmak) * **sola wî fireh bû** ayakkabısı açıldı

firehbûnî *m* genişlik
firehbûyîn *m* 1. genişleme 2. genişleme (açılma, bollanma, bollaşma)
firehî *m* 1. genişlik 2. genişlik, en (boy karşıtı, bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık) * **firehiya qumaş** kumaşın eni 3. bolluk, refah 4. ucuzluk, ferahî ~ **çêbûn** düze çıkmak ~ **ya pêlan fîz** genlik
firehkar *nd/nt* genişletici
firehkarî *m* genişleticilik
firehker *rd* genişletici
firehkirin *m* 1. genişletme 2. genişletmek, bollaşmak, bollaştırmak
fireh kirin *l/gh* 1. genişletmek 2. genişletmek, bollaşmak, bollaştırmak
firehkîrî *rd* genişletilmiş
firehtî *bnr* firehî
firek *m* yudumluk
firende *nd* 1. kuş, kuşlar 2. *rd* uçucu, tayyar (uçma özeliği ve yeteneği olan) 3. *m* uçurtma
firendetî *m* uçuculuk (uçma özeliği ve yeteneği durumu)
firendok *m* uçurtma
fireqetî *bnr* firîqetî
firet *m* halî zemîni
firexetî *bnr* firîqetî
fireyî *m* 1. genişlik 2. en (boy karşıtı)
fîrfat *rd* yırtık pırtık
fîrfaz *m* zıplama
fîrgazdan *m* zıplama
fîrgaz dan *l/gh* zıplamak
fîrê *genim* *nd* olgunlaşmamış buğday tanesi
fîrêqet *bnr* firîqet
fîrêt *m* gergi
fîrêz *bot/m* ayrık otu (*Agropyrum repens*)
fîrêze (I) *m* 1. anız (ekin biçildikten sonra tarlada kalan köklü sap) 2. anız (ekin biçildikten sonra sürülmemiş tarla) ~ **çînîn** anız biçmek ~ **rakirin** anız bozmak
fîrêze (II) *m* kulübe
fîrêzî *m* hakaret
fîrfîr *m* fîrfîr, farba, farbala (elbise fîrfîrî)
fîrfîran *m* ayrışım
fîrfîrandîn (I) *m* ayrıştırma
fîrfîrandîn (II) *l/gh* fırlatma, dikme (top, taş gibi şeyleri; dikine havaya fırlatma)
fîrfîrandîn (III) *m* 1. gevretme 2. tiritleştirmek (çok yaşlanma sonucu gevşeme)
fîrfîrandîn (I) *l/gh* ayrıştırmak
fîrfîrandîn (II) *l/gh* fırlatmak, dikmek (top, taş gibi şeyleri; dikine havaya fırlatmak)
fîrfîrandîn (III) *l/gh* 1. gevretmek 2. tiritleştirmek (çok yaşlanma sonucu gevşemek)
fîrfîrandî (I) *rd* ayrıştırılmış olan
fîrfîrandî (II) *rd* 1. gevrek (kolayca kırılıp ufalanan) * **çorekeke fîrfîrandî** gevrek bir çörek 2. seyrek taneli 3. tirit (yaşlı ve zayıf kimse)
fîrfîrandîbûn *m* gevreklik, gevrek olma

fîrfîrandîfî *m* gevreklik
fîrfîrandokî *rd* gevrekçe
fîrfîrandokîfî *m* gevreklik
fîrfîre *m* fırladık (rüzgârla dönen, çember biçiminde çocuk oyuncağı)
fîrfîrik *m* fırladık
fîrfîrî *rd* tirit (yaşlı ve zayıf kimse)
fîrfîrîn (I) *m* ayrışma
fîrfîrîn (II) *m* 1. gevreme, gevrekleşme 2. tiritletme, tiritletme
fîrfîrîn (I) *l/gh* ayrışmak
fîrfîrîn (II) *l/gh* 1. gevremek, gevrekleşmek 2. tiriltmek, tiriltmek
fîrfîrok (I) *m* 1. fırladık (rüzgârla dönen, çember biçiminde çocuk oyuncağı) 2. uçurtma * **fîrfîrok fîrandîn** uçurtma uçurtular 3. fırladık (ocak veya soba borusunun iyi çekmesi sağlamak için tepesine takılan ve rüzgârın gittiği yöne dönebilecek biçiminde yapılan şapka) 4. pervane
fîrfîrok zo/m 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
fîrfîrokvan *nd/nt* fırladıkçı (fırladık yapan ve satan kimse)
fîrgeh *m* hava alanı
fîricîn *bnr* fericîn
fîridandîn (I) *m* 1. doğrama (ekmek vb.yi keserek parçalama) 2. ufalama 3. ovma
fîridandîn (II) *m* yenme, mağlûp etme
fîridandîn (I) *l/gh* 1. doğramak (ekmek vb.yi keserek parçalamak) 2. ufalamak 3. ovınak
fîridandîn (II) *l/gh* yenmek, mağlûp etmek
fîridandî *rd* 1. doğranık, doğranmış olan 2. ufalanmış
fîridîn (I) *m* 1. doğranma 2. ufalanma
fîridîn (II) *m* yenilme, mağlûp olma
fîridîn (I) *l/gh* 1. doğranmak 2. ufalanmak
fîridîn (II) *l/gh* yenilmek, mağlûp olmak
fîrijandîn *m* aksırtma (hayvan için)
fîrijandîn *l/gh* aksırtmak (hayvan için)
fîrijîn *m* aksırma
fîrijîn *l/gh* aksırmak
fîrik *rd* uzak * **mala wan ji vir fîrik e** evleri burdan uzak
fîrikan *m* oğuşturina
fîrikandin (I) *m* 1. burma 2. dağıtma 3. yayma
fîrikandin (II) *m* 1. ovma, ovuşturma 2. ovma (bir temizleyiciyle bir yeri veya bir şeyi kuvvetle sürterek temizleme) 3. çitileme, çitme 4. sürme 5. ovalama, ufalama (ufak parçalara ayırma) 6. okşama
fîrikandin (III) *m* 1. çalkalama, çalkama (vücudun bir yerini sürekli oynatma) 2. kıvırtma (kalçalarını iki yana sallayarak oynatma)
fîrikandin (I) *l/gh* 1. burmak 2. dağıtmak * **dawet fîrikan** düğünü dağıttı 3. yaymak
fîrikandin (II) *l/gh* 1. ovınak, ovuşturmak 2. ovmak (bir temizleyiciyle bir yeri veya bir şeyi kuvvetle sürterek temizlemek) * **şal**

baş bifirikîne pantolonu iyice ov 3. çitilemek, çitmek * **cılan baş bifirikîne** elbisele-ri iyice çitile 4. sürtmek * **pozê wî firikan-
din** burnunu sürtmek 5. ovalamak, ufalamak (ufak parçalara ayırmak) 6. okşamak
firikandin (III) /lgh 1. çalkalamak, çalkamak (vücudun bir yerini sürekli oynatmak) * **tu
lê binêre bê çawa navmilê xwe difirikîne**
nasıl da omuz çalkalıyor 2. kıvırtmak (kal-
çalarını iki yana sallayarak oynatmak) *
xwe di dawetê de difirikand düğünde ken-
dini kıvırtıyordu

firikandî rd çitili

firikî rd kendi kendini besleyecek duruma ge-
liş (insan ve hayvan yavrusu)

firikî bûn /lgh kendi kendini besleyecek du-
ruma gelmek (insan ve hayvan için)

firikîn (I) m doğurma (kısarak doğum yapına)

firikîn (II) m pırlama, uçuşma

firikîn (III) m 1. dağılına 2. yayılma

firikîn (IV) m 1. ovulma 2. çitilenme 3. ufa-
lanma 4. sürtünme

firikîn (V) m1. çalkanına 2. kasımına, kasılma
(takallüs etme) 3. kramp girme

firikîn (I) /lgh doğurmak (kısarak doğum yap-
mak)

firikîn (II) /lgh pırlamak, uçuşmak

firikîn (III) /lgh 1. dağılmak * **dawet firikî**
düğün dağıldı 2. yayılmak

firikîn (IV) /lgh 1. ovulmak 2. çitilenmek 3.
ufalanmak 4. sürtünmek

firikîn (V) /lgh 1. çalkanınak 2. kasınmak,
kasılmak (takallüs etmek, organlar kasıl-
mak) 3. kramp girmek

firin m 1. fırın 2. fırın (ekmek, pasta vb. pişir-
ilip satıldığı yer) 3. fırın (yiyecekleri pişir-
meye veya ısıtmaya yarayan araç) * **firina**
elektrikê elektrik fırını * **eynî firin e** fırın
gibi (çok sıcak yer için)

firincemîş bot/m reyhan

firinde bnr firende

firin kirin /lgh 1. fırınlamak 2. fırınlamak (fi-
rında kurutmak)

firinkirî rd fırınlı * **maziya firinkirî** fırınlı
meşe

firinvan ndht fırıncı (fırın işleten kimse)

firinvanî m fırıncılık

firisandin m sokuşturma, sıkıştırma

firisandin /lgh sokuşturmak, sıkıştırmak (bir
şeyi dar bir yere zorla sığdırmak, tıkmak)

firisîn m sıkışma, oyulganma

firisîn /lgh sıkışmak, oyulganmak

firixandin m aksırta (itler için)

firixandin /lgh aksırtmak (itler için)

firixîn m aksırma

firixîn /lgh aksırmak

firiz bnr firêz

firizîn m sıvışma, gitme

firizîn /lgh sıvışmak, gitmek

firibaz rd hilekâr, hilebaz

firibazî m hilekârlık, hilebazlık

firig (II) nd rutubetli toprak

firik (I) rd kendi kendini besleyecek duruma
gelmiş insan ve hayvan

firik (II) n firik (olgunlaşmak üzere olan tahıl
veya hububat) * **firikê nokan** nohut firiki

firikbûn bot/m özleşme, gevreme (ekinler i-
çin)

firin (I) m 1. uçma (kuş, kanatlı böcek vb. içi)

2. uçma (uçak ve benzeri için) 3. uçma (gaz

veya buhar durumuna geçme) 4. uçma (rüz-

gâr veya bir başka itici güçle yerinden ayrı-

lıp uzağa gitme) 5. uçma (çok sevinme) 6.

uçma (patlayıcı made ile parçalanma) 7. uç-

ma (uçar gibi dalgalanma, çok hızlı gitme)

8. uçma (hava yoluyla gitme) 9. uçma (dini

inanişâ göre ruhun ölümden sonra göğe

yükselmesi) 10. kaçma (boğazına kaçma)

firin (II) /lgh kırılma

firin (I) /lgh 1. uçmak (kuş, kanatlı böcek vb.

ichi) 2. uçmak (uçak ve benzeri için) 3. uç-

mak (gaz veya buhar durumuna geçmek) 4.

uçmak (rüzgâr veya bir başka itici güçle yer-

inden ayrılıp uzağa gitmek) * **iskele îşev fi-**

riyaye bu gece iskele uçmuş 5. uçmak (çok

sevinmek) 6. uçmak (patlayıcı made ile par-

çalanmak) 7. uçmak (uçar gibi dalgalanmak,

çok hızlı gitmek) 8. uçmak (hava yoluyla

gitmek) 9. uçmak (dini inanişâ göre ruhun

ölümden sonra göğe yükselmesi) 10. kaç-

mak (boğazına kaçmak) * **hewrik firîya qi-**

rika min boğazıma kırıntı kaçtı ~ **dilê (ye-**

kî) yüzüne gülmek (nesneler için, temiz yeni

olmak) ~ **nav dilê (yekî)** iç gıcıklamak, is-

tek uyandırmak ~ **qirika (yekî)** boğazına

kaçmak

firin (II) /lgh kırılmak

firinek m uçurum

firingeh m 1. uçuş alanı 2. hava alanı

firinî m hüpürtü

firinî m hüpürdetme

firinîkirin m hopurdarma

firîqet rd müsterih, içi rahat ~ **bûn** müsterih

olmak, içi rahat olmak

firîqetbûn m müsterih olma

firîqet bûn /lgh müsterih olmak

firîqetî m 1. müsterihlik, iç rahatlığı 2. rahat-

lık * **li pey tengasiyê firîqetî** heye darlıktan

sonra rahatlık (veya düze çıkmak) var 3. kur-

tulma, selamete çıkma

firîsk m ilkbahar çiçeği

firîzandin m ılık çalma

firîzandin /lgh ılık çalmak

firîzî m ılık ~ **dan** ılık çalmak

firîzîn m ılık çalma

firîzîn /lgh ılık çalmak

firîşk m 1. ağız sütü 2. inaya (şirdenden elde e-
dilir) 3. *mec* maya, karakter

firîşte *ol/nd* melek
firîştesiruşt *rd* melek huylu
firîw *nd/rd* 1. dolandırıcı, tokatçı 2. *m* rüşvet
firîwî *m* dolandırıcılık ~ **kirin** dolandırıcılık yapmak
firîwxur *nd/nt* rüşvetçi
firîwxurî *m* rüşvetçilik
firîz *bnr* firêz
firj *m* aksırık (hayvan için)
firk *fiz/m* kasıncı, kramp ~ **ketin** (cihekî) kramp girmek ~a **piştê** bel krambı
firk *rd* 1. seyrek, aralıklı (sık karşıtı, araların-da açıklık bulunan, birbirine bitişik olmayan) 2. *h* seyrek (aralıklı olarak)
firkandin *bnr* firkandin
firkane *h* seyrekçe
firkateyn *der/m* firkateyn
firkayî *m* seyreklik ~ **ketin** (...) seyrekleşmek
firkbûn (I) *m* kısarak doğurma
firkbûn (II) *m* seyrekleşme, seyrelme, aralanma
firkbûn (I) *l/gh* kısarak doğurmak
firk bûn (II) *l/gh* seyrekleşmek, seyrelmek, aralanmak
firkbûyîn *m* seyrekleşme, seyreliş, aralanma
firkirin *m* 1. yudumlama 2. hüpürdetme
fir kirin *l/gh* 1. yudumlamak 2. hüpürdetmek
firkî *m* seyreklik
firkîtî *m* seyreklik
firkkirin *m* seyrekleştirme, seyreltme, teklemeye, aralama
firk kirin *l/gh* seyrekleştirmek, seyreltmek, teklemek, aralamak (aralıklı duruma getirmek) * **gilgil ji hev firk kirin** mısırları tekledi * **wan sendeliyan firk bikin** şu sandalyeleri aralayınız
firkkîrî *rd* seyrekleştirilmiş, aralanmış
firkmançî *m* kördüğüm
firkofirko *h* seyrekçe, aralıklı olarak
firkofirkoyî *rd/h* seyrekçe
firkoyî *rd/h* seyrekçe
firloq *zo/m* devekuşu
firmêsk *m* göz yaşı * **firesk ji çavên wê hatin** gözlerinden yaşlar aktı ~ **barandin** göz yaşı dökmek, yaş akıtmak ~ **rijandin** yaş dökmek
firmêskî *rd* lâkrimal (göz yaşıyla ilgili)
firmêskirêj *rd/nd* yaşartıcı, göz yaşartıcı * **bombeyê firmiskrêj** göz yaşartıcı bomba
firmisk *bnr* firmêsk
firn, **firnî** *ant* burun deliği ~ê **pozê** (yekî) lê xistin burundan solumak
firnax *rd* gururlu
firnaxbûn *m* gururlanma, gurur duyma
firnax bûn *l/gh* gururlanmak, gurur duymak
firne *bnr* firin
firnik *ant* burun deliği ~ê **poz lê hildan** burun yapmak ~ê **pozê** (yekî) lê xistin burundan solumak ~ê **pozê xwe hildan** burun şişirmek
firo *n* 1. ağız (ilk süttten yapılır) 2. pıhtı
firobûn pıhtılaşma ~a **xwînê** kan pıhtılaşması

firo bûn *l/gh* pıhtılaşmak
firofiro *h* yudum yudum
firoher *m* 1. ruh 2. can, ruh (canlılık)
firok *rd* 1. uçucu (uçma özeliği ve yeteneği olan) 2. *m* helikopter, uçak
firoke *rd* 1. uçucu (uçma özeliği ve yeteneği olan) 2. palaz 3. uçar (ele avuca sığmaz)
firokebûn *m* 1. palazlama, palazlanma 2. kım lanma (kuş için; uçmaya hazırlanma)
firoke bûn *l/gh* 1. palazlamak, palazlanmak 2. kım lanmak (kuş için; uçmaya hazırlanmak)
firokebûyîn *m* 1. palazlama, palazlanış 2. kım lanma (kuş için; uçmaya hazırlanma)
firoketî *m* uçuculuk (uçma özeliği ve yeteneği durumu)
firokevan *nd/nt* pilot
firokevanî *m* pilotluk
firokgeh *m* hava alanı
firoktî *m* uçuculuk (uçma özeliği ve yeteneği durumu)
firokxane *m* hava alanı
firolek *rd* 1. uçucu 2. uçabilen
firoşbar *rd* 1. satılık 2. satılabilir
firoşdar *nd/nt* satıcı
firoşdarî *m* satıcılık
firoşende *nd/nt* satıcı
firoşendetî *m* satıcılık
firoşer *nd/nt* 1. satıcı 2. bayi ~ê **seyar** seyar satıcı
firoşerî *m* 1. satıcılık 2. bayilik
firoşgeh *m* satış noktası, satış yeri, bayilik
firoşgeha çiçekan *nd* çiçekçi, çiçek satılan yer
firoşgeha kitêban *nd* kitapevi
firoşgeha kulîlkan *nd* çiçekçi, çiçek satılan yer
firoşgeha nan *nd* ekmeke satış yeri
firoşgeha pirtûkan *nd* kitapevi
firoşehkar *nd/nt* mağazacı
firoşkar *nd/nt* satıcı ~ê **geroke** seyyar satıcı
firoşkarî *m* satıcılık
firoşker *nd/nt* satıcı
firoşkerî *m* satıcılık
firoşte *m* fatura
firoştin *m* satma
firoştin *l/gh* satmak
firoştex *nd/nt* satıcı
firoştexî *m* satıcılık
firoşyar *nd/nt* satıcı ~ê **geroke** seyyar satıcı
firoşyarî *m* satıcılık
firotan *m* satım, satış ~ **kirin** satış yapmak ~a **bazara navxweyî** piyasa sürümü ~a **bihaşikestî** (an jî **bihaxistî**) indirimli satış ~a **daxistî** indirimli satış ~a **keysîkîrî** (verastkîrî an jî **tenzîmkîrî**) tanzim satış ~a **pardanî** (bi **teqsidan** an jî **parmehtî**) taksitle satış ~a **perakende** perakende satış ~a **pêkveyî** toptan satış ~a **serhev** (an jî **tomerî**) toptan satış ~a **verastkîrî** (an jî **tenzîmkîrî**) tanzim satış ~en **bihaşikestî** (bihaxistî an jî **daxistî**) indirimli satışlar

firotayî *nd* satılık

firotin *m* satma, satış ~a **parnehî** taksitle satış

firotin *l/gh* satmak

firotî *rd* satılmış

firotîşk *n* eşya

firotox *nd/nt* satıcı

firotoxî *m* satıcılık

firotxistî *nd* satılık mal, emta

fîrq *bnr* ferq

fîrqaş *m* hoplama, sıçrama,

fîrqaşdan *m* hoplama, hoplayış

fîrqaş dan *l/gh* hoplamak

fîrqaş *m* hoplama, sıçrama

fîrqaş bnr fîrqaş

fîrqaş *m* 1. atlama 2. sıçrama

fîrqaşdan *m* 1. atlama, üstünden atlama 2. sıçrama

fîrqaş dan *l/gh* 1. atlamak, üstünden atlamak 2. sıçramak

fîrqaşdayîn *m* 1. atlayış, üstünden atlama 2. sıçrayış

fîrqa *m* 1. fırka, tümen 2. fırka, parti

fîrqa *m* fîrqa, ayrılık

fîrqaş *nd* fîrqaş

fîrqaş *rd* şımarık

fîrqaşane *h* şımarıkça

fîrqaşî *rd* 1. şımarıkça 2. *m* şımarıklık * **bi-rayê min fîrqaşîyan dike** kardeşim şımarıklık yapıyor

fîrsend *m* 1. fırsat 2. imkan, olanak ~ **dan** (ye-kî) 1) fırsat vermek, şans tanımak 2) fırsat vermek, koz vermek ~ **jê re hilkeftin** (birine) fırsatı doğmak ~ **jî dest xwe berdan** 1) fırsat kaçırmak 2) kozu kaybetmek

fîrsiqandin *m* yakalama

fîrsiqandin *l/gh* yakalamak (bir kimseyi veya şeyi elle tutmak)

fîrsiqîn *m* yakalanma

fîrsiqîn *l/gh* yakalanmak

fîrş *m* sinir (rahatsız edici, hastalık derecesine varan özellik)

fîrşik *m* şirdenden çıkarılan peynir mayası ~ **bûn** ilk sütü emmek ~ **di devê** (yekî) **der-xistin** burnundan getirmek ~ **jê neman** ödü bokuna karışmak ~ **tê de nehiştin** ödünü ko-parmak

fîrşteng *rd* 1. sinirli, asabî 2. sabırsız

fîrştengbûn *m* asabîleşme

fîrşteng bûn *l/gh* asabîleşmek

fîrştengî *m* 1. asabîlik, sinirlilik 2. sabırsızlık

fîrt (I) *m* pîrt (kuş vb. için uçuş sesi)

fîrt (II) *m* içim, yudum * **fîrtek** *av* bir içim su

fîrtfîrt *h* 1. yudum yudum 2. zar zor, güç belâ 3. *h* habire sümkürme

fîrtêfîrtê *h* zor belâ

fîrtêfîrtê revîn *l/gh* korkudan kaçacak delik a-

ramak

fîrtik *m* kırıntı * **fîrtikê nan** ekmek kırıntısı

fîrtone, **fîrtonek** *m* fırtına

fîrtûne *m* 1. fırtına 2. (rüzgârın denizde yarattığı dalgalarına) ~ **ketin nava** (ciheki) fırtına kopmak (veya patlamak), kavga ve gürültü çıkmak ~ **lê rabûn** fırtına kopmak ~ **ya xîzê** (an jî **qûmê**) kum fırtınası

fîrtûnedar *rd* fırtınalı

fîrtûne rabûn 1) fırtına kopmak (veya patlamak) 2) fırtına kopmak (veya patlamak), kavga ve gürültü çıkmak

fîrûmaye *rd* adı, bayağı

fîrûmayebûn *m* adîleşme, bayağılaşma

fîrûmaye bûn *l/gh* adîleşmek, bayağılaşmak

fîrûmayekirin *m* adîleştirme, bayağılaştırma

fîrûmaye kirin *l/gh* adîleştirmek, bayağılaştırmak

fîrûmayetî *m* adîlik, bayağılık

fîrûn *bnr* fırın

fîrûz (I) *m* niyet, yaklaşım

fîrûz (II) *rd* fîrik

fîrûz bûn *l/gh* özleşmek, gevremek

fîrûze *mîn/m* 1. firuze 2. türkuaz 3. *rd* türkuaz (bu renkten olan)

fîrûzî *m* ıslık

fîrûzî *rd* küçük, ufak

fîrxûn *m* dört tekerlekli, yanları korkuluklu bir tür kağı

fîryar *nd/nt* pilot

fîryarî *m* pilotluk

fîs (I) *n* avuç içine alınabilen küçük taş

fîs (II) *m* 1. osuruk (sesizce olanı) 2. kavara (yel, gaz) ~ **berdan** kavara çekmek ~ **di qûnê de disekine lê qise nasekine** *argo* ağzında bakla ıslanmamak ~ **tê de neseğin** *argo* çok ihtiyarlaşmış olmak

fîsandin *m* 1. düdükleme (cinsel ilişkide bulunma) 2. *argo* düdükleme (aldatma, kandırma) 3. çiftleşme (kuşlar, tavuklar vb. için)

fîsandin *l/gh* 1. düdükleme (cinsel ilişkide bulunmak) 2. *argo* düdükleme (aldatmak, kandırmak) 3. çiftleşmek (kuşlar, tavuklar vb. için)

fîsefis *h* 1. fîs fîs * **bû fîsefis wân axiftin** fîs fîs konuştular 2. fîsîr fîsîr

fîsefiskirin *m* fîsildama

fîsefis kirin *l/gh* fîsildamak

fîsegur *bot/m* 1. dikenli çöğen 2. bir tür mantar

fîsek *rd* osurgan, yelli, çok yellenen

fîsekî *m* osurganlık

fîsfîsandin *m* fîsildama

fîsfîsandin *l/gh* fîsildamak

fîsfîsîn *m* fîsildanma

fîsfîsîn *l/gh* fîsildanmak

fîsfîsk *m* 1. fîşkîrdak (sıvıları fîşkîrmaya yarayan araç) 2. fîşkîrdak (laboratuvarlarda yıkama işlerinde kullanılan bir deney aracı)

fîsfîskandin *m* seğırtme

fîsfîskandin *l/gh* seğırtmek

fîsfîskîn *m* seğırtme

fisfiskîn seçirmek
fisfisok *m* fisfis ~ **kirin** fisfislamak
figenî *rd/argo* sinsî
figur *nd* çürüyüp toz haline gelmiş mantar
fisîn *m* sünümlene
fisîn *l/gh* sünümlemek * **wer** **fisiya** şiş sü-nümlendi
fiskandin *m* 1. düdükleme (cinsel ilişkide bulunma) 2. çiftleşme (tavuk gibi hayvanların çiftleşmesi)
fiskandin *l/gh* 1. düdükleme (cinsel ilişkide bulunmak) 2. çiftleşmek (tavuk gibi hayvanların çiftleşmesi)
fiskîn (I) *l/gh* düdüklenmek
fiskîn (II) *l/gh* 1. burkulmak 2. bükülmek istenen değnek çatlamak
fisirandin *l/gh* tüymesine neden olmak
fisirîn *m* 1. tüyme, kaytarma 2. dönme, sapma
fisirîn *l/gh* 1. tüymek, kaytarmak 2. dönmek, sapmak
fisîn *l/gh* sünümlenmek
fisînî *m* fisilti, fısırtı
fiska gur *bot/nd* bir bitki türü
fiskirandin *m*1. sıvışma, tüyme, kaytarma 2. dönme, sapma
fiskirandin *l/gh* 1. sıvışmak, tüymek, kaytarmak 2. dönmek, sapmak
fiskirin (I) *m* osurma, kavara çekme
fiskirin (II) *m* düdükleme (horozun tavukla çiftleşmesi gibi)
fis kirin (I) *l/gh* osurmak, kavara çekmek
fis kirin (II) *l/gh* düdükleme (horoz tavukla çiftleşmek)
fismirî *rd/argo* sinsî
fisoke *rd/argo* sinsî
fisolek *m* tozan toprak
fisos *zo/m* as, kakım, kakum (Mustela erminea)
fisq *m* oyun, desise, hile ~ **û** **fesadî** fitne fesad, fitne ficur
fisque *m* arpacık soğanı
fisteq *zo/m* kokarca (Mustela putorius)
fistiğ (I) *bot/m* fıstık
fistiqa entebê *nd* Antep fıstığı (Pistacia vera)
fistiqandin *m* burkma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme)
fistiqandin *l/gh* burkmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek) *
piyê xwe **fistiqand** ayağını burktu
fistiqandî *rd* burkuk, burkulmuş olan
fistiqên çaman *nd* çam fıstığı
fistiqfiroş *nd/nt* fıstıkçı, fıstık satıcısı
fistiqfiroşî *m* fıstıkçılık
fistiqî (I) *nd* 1. fıstıkî 2. *rd* fıstıkî (bu renkten olan şey)
fistiqî (II) *rd* burkuk, burkulmuş olan
fistiqîn *m* burkulma
fistiqîn *l/gh* burkulmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)
fistiqvan *nd/nt* fıstıkçı, fıstık yetiştiricisi

fistiqvanî *m* fıstıkçılık
fistoq *rd* 1. salak 2. *m* fiske
fistoqî (I) *rd* 1. evde duramayan kimse 2. evde duramayan köpek
fistoqî (II) *m* kolay çözülen düğüm
fistoqî (III) *rd/h* salakça
fistoqîbûn *m* salaklaşma
fistoqî bûn *l/gh* salaklaşmak
fistoqîtî *m* salaklık
fistûj *rd* 1. keskin osuruklu 2. *mec* aptal, bön
fisû *zo/m* kokarca (Mustela putorius)
fisûn *m* efsun, büyü
fisûnker *nd/nt* efsuncu, büyücü
fisûnkerî *m* efsunculuk, büyücülük
fiş (I) *m* tıs (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
fiş (II) *m* sümkürüş ~ **pê ketin** burnu akmaya başlamak
fişandin *m* burunu çekme
fişandin *l/gh* burunu çekmek
fişar (I) *rd* saçma, abes
fişar (II) *m* 1. basınç, tazyik 2. baskı (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu) 3. *psî* baskı 4. etki ~a **bi-lind** yüksek basınç ~a **nizm** alçak basınç ~a **sere** yüksek basınç ~a **xware** alçak basınç ~a **xwinê** kan basıncı
fişarbêj *nd/nt* saçmalayan
fişarde *nd* saçma, abes
fişarker (I) *nd/nt* baskıcı
fişarker (II) *nd/nt* saçmalayan
fişarkerî (I) *m* baskıcılık
fişarkerî (II) *m* saçmalama
fişar lê kirin *l/bw* baskı yapmak, baskı uygulamak
fişe bûn *l/gh* dağılmak
fişefiş (I) *m* burun çekime ~ **pê ketin** habire burnunu çekmek
fişefiş (II) *m* tıslama, tıs (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
fişefiş kirin (I) *l/gh* burunu çekmek
fişefiş kirin (II) *l/gh* tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
fişefiş pê ketin *l/bw* söylenmek
fişek *m* 1. fişek, kurşun, mermi 2. fişek (donanma ve şenliklerde kullanılan patlayıcı madde) * **fişeka hewayî** hava-i fişek ~ **avêtin** 1) fişek atmak 2) fişek atmak (cinsel birleşimde bulunmak) * **eynî fişek** e fişek gibi ~ **dan berê** namluya mermiyi sürmek ~ **lê bar kirin** namluya mermiyi sürmek
fişeka hewayî *nd* 1. havaî fişek (törenlerde, geceleri yakılarak havaya uçurulan, renkli ışıklar saçan fişek) 2. *lşk* havaî fişek (gecele-yin düşman bölgelerini aydınlatmak amacıyla kullanılan fişek)
fişekdank *lşk/m* fişeklik, kütüklük
fişekfiroş *nd/nd* fişekçi (satan kimse)
fişekker *nd/nd* fişekçi (imal eden)

fişekxane *m* fişekhane
 fişengbend *m* fişeklik
 fişeng *bnr* fişek
 fişişandin *m* fişkirtma, püskürtme
 fişişandin *l/gh* fişkirtmak, püskürtmek
 fişişîn *m* fişkırma, püskürme
 fişişîn *l/gh* fişkırmaq, püskürmek
 fişişok *m* püskürteç, pülverizatör
 fişik (I) *ant/m* dalak
 fişik (II) *m* nezle * kete fişikê nezle oldu
 fişikandin *m* solutma
 fişikandin *l/gh* solutmak
 fişikîn *m* soluma
 fişikîn *l/gh* solumak
 fişil *m* kıymık
 fişin *m* tıslama (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
 fişin *l/gh* tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
 fişinî *m* tıslama, tıs, tıslayış (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
 fişk *m* 1. aksırık 2. *nd* hınk
 fişkan *m* aksırık
 fişkandin *m* aksırtma, hapşırtma
 fişkandin *l/gh* aksırtmak, hapşırtmak
 fişkefişk *m* soluma
 fişker *rd* püskürten
 fişkirin (I) *m* püskürme
 fişkirin (II) *m* sümürme
 fiş kirin (I) *l/gh* püskürmek
 fiş kirin (II) *l/gh* sümürmek, burunu çekmek
 fişkîn (I) *m* aksırma, hapşırmak
 fişkîn (II) *m* soluma, soluyuş
 fişkîn (I) *l/gh* aksırmak, hapşırmak
 fişkîn (II) *l/gh* solumak
 fişkoyî *rd* hapşırıklı
 fişne *bot/m* 1. vişne (Cerasus vulgaris) 2. vişne (bu bitkinin meyvesi)
 fişok *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)
 fişq *m* kötülük
 fişqe *n* fişkı, ters (yük hayvanı dışkısı)
 fişqî *n* fişkı, ters
 fişt *h* birdenbire, aniden * fişt û çû aniden giti ~ û ... *h* vîrt zirt * hema fişt û dihatin mala me vîrt zirt bize geliyorlardı
 fiştiqandin (I) *m* 1. sıyıрма 2. elden kaçırma 3. kaydırma
 fiştiqandin *l/gh* 1. sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak) 2. elden kaçırma 3. kaydırmak
 fiştiqandî *rd* sıyrık
 fiştiqîn *m* 1. sıyırma 2. elden kaçmak (veya kurtulmak) 3. kayma
 fiştiqîn *l/gh* 1. sıyrılmak 2. elden kaçmak (veya kurtulmak) 3. kaymak
 fiştixandin (I) *m* fişkirtma, püskürtme
 fiştixandin (II) *m* kaydırma, kaydırış

fiştixandin (I) *l/gh* fişkirtmak, püskürtmek
 fiştixandin (II) *l/gh* kaydırmak
 fiştixîn (I) *m* fişkırma, püskürme
 fiştixîn (II) *m* kayma, kayış
 fiştixîn (I) *l/gh* fişkırmaq, püskürmek
 fiştixîn (II) *l/gh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek)
 fiştoq *m* kemiş (üfleterek içindekini atan tür silâh)
 fîtar 1. iftar (orucunu açma) 2. iftar (oruç açma zamanı) 3. iftar (ramazanda akşam yemeği) 4. *rd* oruçsuz, niyetsiz (oruçlu olmayan) ~a xwe kirin iftarını açmak, oruç açmak
 fitêz *bnr* vitês
 fitil *bnr* fetil
 fitilandin *bnr* fetilandin
 fitilok *bnr* fetilok
 fitiqandin (I) *m* 1. seçme (ne olduğunu anlamak, fark etme) 2. seçme, seçebilme (gözün seçebileceği had)
 fitirandin (II) *m* orucunu açtırma
 fitiqandin (I) *l/gh* 1. seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek) * min yê li dûr nefitirand uzaktakini seçemedim 2. seçmek, seçebilmek (gözün seçebileceği had) * heta ku çav difetirîne gözün seçebileceği kadar
 fitirandin (II) *l/gh* orucunu açtırmak * me ew birin fitirandin onu götürüp orucunu açtırdık
 fitirîn (I) *m* seçilme
 fitirîn (II) *m* iftar açma, iftar etme, oruç açma
 fitirîn (I) *l/gh* seçilmek
 fitirîn (II) *l/gh* iftar açmak, iftar etmek, oruç açmak
 fitişandin *m* sıvıştırma
 fitişandin *l/gh* sıvıştırmak
 fitişîn *m* sıvışma
 fitişîn *l/gh* sıvışmak
 fitîl *m* 1. fitil * fitîla lembayê lâmbanın fitili 2. fitil (anüse konulan donmuş yağ kıvamında ve koni biçiminde ilaç) * doktor jê re fitîl nivisandin doktor ona fitil yazdı 3. fitil (dinamit vb. ateşlemede kullanılan kaytan biçiminde tutuşucu madde) 4. şama (bal mumuna veya parafine batırılmış fitil) ~ ~ fitil fitil ~ ~ di pozê (yekî) de derketin burnundan (fitil fitil) gelmek, fitil fitil burnundan gelmek ~ ~ ji pozê (yekî) kişandin burundan (fitil fitil) getirmek ~ lê hatin xistin fillenmek * fitîla lembayê lê hate xistin lamba fitillendi ~a lambayê bilind kirin lambayı açmak ~a (tişteki) pê xistin fitillemek
 fitîldar *rd* fitilli * topa fitîldar fitilli top
 fitîlfiroş *nd/nt* fitilci (satan kimse)

fitilvan *nd/nt* fitileci (imal eden)
fitkîrin *m* kesme
fit kîrin *l/gh* kesmek * **bend fit kîr** ipi kesti
fitlanok *m* dönemeç
fitne *m* fitne
fitnebaz *nd/nt* fitneci
fitnebazî *m* fitnecilik
fitnekar *nd/nt* fitneci
fitnekarî *m* fitnecilik
fitnetî *m* fitnelik
fitr *ol/m* 1. fitre * **tu dê îsal fitrên xwe bidî** kê? bu sene fitrelerini kime vereceksin? 2. vitir (yatsı namazından sonra kılınan üç rekât namaz) ~ **xweş kîrin** Şafii mezhebine göre hoca nezdinde fitrelerini vermek
fitrak *m* bir tür pranga
fitrat *m* fitrat, yaradılış,
fitre *ol/m* fitre
fitrik *bot/h* ağaç mantarı
fitriye *psi/m* fitriye, doğuştancılık
fitrî *rd/h* 1. fitrî, doğuştan (doğumla beraber, yaradılıştan) 2. *fel/psi* doğuştan (doğduğundan beri var olan, sonradan öğrenilmemiş, doğuşla birlikte gelen)
fitrûm *m* aşı
fitrûmkîrin *m* aşılama
fitrûm kîrin *l/gh* aşılamak
fitrûmkîrî *rd* aşılı, aşıllanmış olan
fitrûne *m* aşı ~ **kîrin** aşı vurmak
fitû *ol/m* fetva ~ **dan** (an jî **derxistin**) fetva vermek (veya çıkarmak)
fitûl *bnr* fetil û fitûl
fitûr *m* kahvaltı
fiya *ol/m* fetva ~ **dan** (an jî **derxistin**) fetva vermek (veya çıkarmak) ~ **jê re hebûn** fetvası olmak ~ (**tişteki**) **tune bûn** dince caiz olmamak, dinde yeri olmamak
fiyaqe *m* fiyaka, caka, çalım, gösteriş, afi ~ **kîrin** fiyaka satmak, caka satmak
fiyaqedar *rd* fiyakalı, cakalı
fiyaqehez *rd* fiyakacı, cakacı
fiyaqehezî *m* cakacılık
fiyaqekîrin *m* fiyaka etme, çalımlama, gösteriş yapma
fiyaqe kîrin *l/gh* fiyaka etmek, çalımlamak, gösteriş yapmak
fiyasko *m* fiyasko
fiyet *m* 1. fiyat (alım veya satımda bir şeyin para karşılığındaki değeri) 2. *bz* fiyat (bir mal veya iş gücü için uygun görülen para karşılığı) 3. *bz* fiyat (bir değer ile para birimi arasındaki ilişki) ~ **dan** (**tişteki**) 1) fiyat vermek 2) fiyat (veya değer) biçmek ~ **eyar kîrin** fiyat ayarlamak ~ **gotin** paha biçmek ~ **kêm kîrin** 1) fiyat düşürmek 2) indirim yapmak (veya etmek) ~ **kîfş kîrin** fiyat (veya değer) biçmek ~ **lê birin** fiyat (veya değer) biçmek, paha biçmek ~ **lê danîn** fiyat koymak, paha biçmek ~ **lê xistin** fiyat (veya de-

ğer) biçmek, paha biçmek ~ **rabûn** zam gelmek ~ **sabit kîrin** fiyatları dondurmak ~ **şikandin** 1) fiyat kırmak 2) indirmek (azaltmak, düşürmek, fiyat için) ~ **tê dan** 1) fiyat (veya değer) biçmek 2) fiyat çekmek ~ **zêde kîrin** üste vurmak ~ **a bazarê** rayiç fiyatı ~ **a destekîrî** taban fiyat ~ **a fayîzê** faiz fiyatı, taban fiyatı ~ **a herî zêde** baş fiyat ~ **a kîrinê** alış fiyatı ~ **a mal dan şikênandin** fiyat kırdırtmak ~ **a pir zêde** astronomik fiyat ~ **a qethî** kesin fiyat, maktu fiyat ~ **a (tişteki)** **rabûn** pahaya çıkmak, zamlanmak ~ **a zêde** yüksek fiyat

fiyetdaxistin *bz/m* fiyat indirimi, tenzilât
fiyet daxistin *l/gh* fiyat indirmek, tenzilât yapmak

fiyetkêmkirin *m* fiyat indirimi, tenzilât
fiyet kêm kîrin *l/bw* 1. fiyat düşürmek 2. indirim yapmak (veya etmek)

fiyet lê danîn *l/bw* fiyatlandırmak

fiyet lê xistin *l/bw* fiyat biçmek

fiyetlêxistî *rd* maktu, kesin olarak değeri biçilmiş

fiyet rakîrin *l/bw* fiyat yükseltmek

fiyet şikandin *l/gh* 1. fiyat kırmak 2. indirmek (azaltmak, düşürmek, fiyat için)

fiyet tê dan *l/gh* fiyat çekmek

fiyetxistî *rd* indirimli, tenzilâtlı

fiyonk *m* fiyonk

fiyord *erd/m* fiyort

fizde *m* horozun tavukla çiftleşmesi

fizikandin *m* fişkirtma

fizikandin *l/gh* fişkirtmak

fizikîn *m* fişkırma

fizikîn *l/gh* fişkırnak

fizikînî *m* fişkurtı

fizildûman *m* tozan fırtınası

fizirandin *m* sıvıştırma

fizirandin *l/gh* sıvıştırmak

fizirîn *m* sıvışma, tüyme

fizirîn *l/gh* sıvışmak, tüymek

fizîbilîte *m* fizibilite, yapılabirlik

fizîk *m* 1. fizik * **zanista fizîkê** fizik bilimi 2. fizik (insanın doğal yapısı) 3. fizik (kişinin dış görünüşü)

fizîka esmanî *ast/nd* astrofizik, gök fiziği

fizîka nukleerî *nd* nükleer fizik

fizîka stêrzanî *nd* astrofizik

fizîkî *rd* fizikî, fiziksel

fizîkînas *nd/nt* fizikçi, fizik bilimci

fizîkînasî *m* fizik bilimcilik

fizîkokûmya *m* fizikokimya

fizîksaz *nd/nt* fizyolog

fizîksazî *m* fizyoloji

fizîkvan *nd/nt* fizikçi, fizik öğretmeni

fizîkzan *nd/nt* fizikçi, fizik bilimci

fizîkzanî *m* fizik bilimcilik

fizûl *m* fesat

fizûlî *m* fesatlık ~ **kîrin** fesatlık yapmak

fizûnîn *m* ziyadeleşme
fizûnîn *l/gh* ziyadeleşmek
fizyokrat *rd* fizyokrat
fizyokratî *m* fizyokratlık
fizyolog *nd/nt* fizyolog
fizyoloji *m* fizyoloji
fizyolojik *rd* 1. fizyolojik (fizyoloji ile ilgili, vücutla ilgili) 2. fizyolojik (normal olarak, doğal olarak işleyen) * **rewşa fizyolojik fizyolojik** durum
fizyolojist *nd/nt* fizyolojist
fizyonomî *m* fizyonomi
fizyoterapî *m* fizyoterapi
fizyoterapist *nd/nt* fizyoterapist
fîndik *m* mum
fîraq *bnr* feraq
fîber *m* fiber
fîbergas *m* fibergas
fîbrîn *m* fibrin
fîçbûn *m* sünümlenme
fîç bûn *l/gh* sünümlenmek
fîda *m* feda ~ **kirin** feda etmek ~yî (...) **kirin** (birine) feda etmek
fîdakar *rd* fedekâr
fîdakarane *h/rd* fedekarca
fîdakarî *m* fedekârlık
fîdan *m* 1. fidan 2. fidan, dikme (başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerden çıkarılan taze ağaç) 3. şıvgın (budanmış yaşlı ağaçların budanan yerlerinden çıkan filiz)
fîdayî *n* 1. fedai 2. Hamidiye Alayı milisi 3. *m* bir tür uzun namlulu silâh
fîdeîzm *fel/m* fideizm, inancılık
fîdye *m* fidyeye, kurtulmalık
fîg *bot/m* fiğ
fîgur *m* 1. figür, beti (resim ve heykel sanatlarında varlıkların biçimi) 2. figür (bir dansı oluşturan ölçülü adımlarla beliren zincirleme hareketlerden her biri) 3. *mzk* figür
fîgûran *nd/nt* figûran
fîgûranî *m* figûranlık
fîgurî *nd/nt* figûratif
fîguratif *nd/nt* figûratif, betili
fîgurdar *rd* figürlü
fîhil *m* aklama, ibra
fîhîlbûn *m* aklanma, beraat etme
fîhil bûn *l/gh* aklanmak, beraat etmek
fîhîlbûyî *rd* aklanmış, beraat etmiş olan
fîhîlbûyîn *m* aklanış, beraat edilmiş
fîhîlkirin *m* 1. aklama, beraat etme 2. ibra etme, temize çıkarma
fîhil kirin *l/gh* 1. aklamak, beraat etmek * **camêr ji vî tawanî jî fîhil kirin** adanı bu suçtan da akladılar 2. ibra etmek, temize çıkarmak
fîhrist *m* 1. fihrist, içindekiler 2. fihrist, katalog 3. fihrist, not defteri
fîk (I) *fig*
bot/m fiğ

fîk (II) *m* 1. ıslık 2. düdük ~a **caxelas can-kurtaran** çanı (veya düdûğü)
fîkan *m* ıslık
fîkandin *m* 1. ıslık çalma 2. ötmek
fîkandin *l/gh* 1. ıslık çalmak 2. ötmek
fîkav *m* ıslık
fîke *mzk/m* düdük
fîkefîk *m* 1. ıslık çalma 2. *h* ıslık çala çala ~a (yekî) **bûn** çubuğunu tüttürmek (üzüntüsüz kaygısız yaşamak) ~a (yekî) **bûn** (ji **xwe re gerîn**) elini kolunu sallaya sallaya gezmek ~a (yekî) **ye** 1) kuruntulu 2) işi yolunda 3) pişkin
fîkîn *m* 1. ıslık, ıslık çalma 2. ötme
fîkîn *l/gh* 1. ıslık çalmak 2. ötmek
fîkînbar *rd/rz* ötüşümlü
fîks menû *m* fiks menü
fîkstûr *m* fîkstûr
fîl *zo/nd* 1. fil (Elphas) 2. fil (satrançta çapraz hareket ettirilen taş)
fîlal *m* sandal, sandalet (ayakkabı türü)
fîlar *m* ayakkabı (tabanına çivi çakılmamış ayakkabı)
fîldekoz *m* 1. fildekoz 2. *rd* fildekoz (bu iplikten dokunan şey) * **goreya fildekoz** fildekoz çorab
file *m* 1. file 2. file (alış verişte kullanılan ağ torba) 3. file (saçların dağılmasını önlemek için ağ biçimindeki ağ örgü) 4. *sp* file, ağ
fîlîl *m* karabiber
fîket *m* firkete, çengelli iğne
fîketkirin *m* firketeleme
fîket kirin *l/gh* firketelemek
fîlm *n* 1. film (fotoğrafçılıkta, radyografide ve sinamacılıkta resim çekmek için kullanılan, selülozdan, saydam, bükülebilir şerit) 2. film (sinamacılıkta, bir oyunun bütününi taşıyan şerit veya şeritlerin bütünü) 3. film (sinema makinesiyle gösterilen eser) 4. film camlara yapıştırılarak içeriğinin görünmesini engelleyen bir tür ince yaprak ~ **çêkirin** 1) film yapmak 2) *sn* film çevirmek ~ **kîşandin** 1) *sn* film çekmek (sinema kamerasıyla film çekmek) 2) *sn* film çekmek (vücudun röntgenini almak) 3) film çevirmek ~ **leyîstîkandin** film oynatmak ~ **leyîstîn** (an *jî listîn*) film oynamak ~ **nîşan dan** film göstermek ~ **ê belgewarî** (belge nameyî an *jî dokumanter*) belgesel film ~ **ê bêdeng** *sn* sesiz film ~ **ê bideng** *sn* sesli film, sözlü film ~ **ê dengîn** sesli film ~ **ê hunerî** sanat filmi ~ **ê lêkolînî** (an *jî vekolînî*) *sn* araştırma filmi ~ **ê pozîtîf** *sn* pozitif film ~ **ê reş û spî** siyah beyaz film
fîlmçêker *nd/nt* film yapımcısı
fîlmçêkerî *m* film yapımcılığı
fîlmê karton *sn/h* çizgi film
fîlmê rontgenê *nd* röntgen filmi
fîlmê sê dîmenî *sn* üç boyutlu film

filmger *nd/nt* filmci

filmgerî *m* filmcilik

filmsaz *nd/nt* sinamacı, film yapımcısı

filmsazî *m* sinamacılık, film yapımcılığı

filmşo *sn nd/nt* yıkayıcı (film yıkayıcısı)

filo *m* 1. filo (bir arada ve bir komuta altında bulunan savaş gemilerinin veya uçaklarının bütünü) 2. filo (aynı tür yük taşıyan ticaret gemilerinin veya kara taşıtların tümü)

filogene *biy/m* filogene, soy oluş

filoksera *zo/m* asma biti (Phylloxera vestatrix)

filolog *nd/nt* filolog

filolojî *m* 1. filoloji (dil varlıklarını ve yazılı belgeleri dil ve tarih açısından inceleme) 2. filoloji (dil yoluyla bir toplumun kültürünü inceleyen bilim)

filolojik *rd* filolojik

filor *bnr* filar

filozof *nd/nt* 1. filozof 2. *rd/mec* filozof (felsefe yapmaya meraklı kimse)

filozofane *rd/h* filozofça

filozofî *m* filozofluk

filozofî *rd/h* filozofça, filozofa yaraşır biçimde

filtre *m* filtre ~ya ziwa kuru filtre

filtredar *rd* filtreli

filtrekirin *m* filtreleme

filtre kirin *l/gh* filtrelemek

Fîn *nd/rd* Fin

fîna *d* 1. gibi, -e benzer 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde * **fîna min bikin** benim gibi yapınız 3. gibi, -e yakışır biçimde * **fîna mirovan bixwaze** insan gibi iste 4. *h* tam (uygun olarak, aynı, tıpkı) ~ (...) **bûn** gibi olmak ~ (tişteki) **hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re fîna merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ (...) **kirin** gibi yapmak

final *sp/m* 1. final (elemeli yarışmalarda sonucu belirten karşılaşma) * **fînalên futbolê** futbol finalleri 2. *mzk* final, bitiş (bir müzik parçasının son bölümü)

finalist *nd/nt* finalist

finalizm *m* finalizm, erkekçilik

fînanî *d* 1. gibi, -e benzer * **zîlamekî fînanî** şêr aslan gibi bir adam 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde * **fînanî min bikin** benim gibi yapınız 3. gibi, -e yakışır biçimde * **fînanî mirovan bixwaze** insan gibi iste 4. gibisi, benzeri * **kesê fînanî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi yok ~ (...) **bûn** gibi olmak ~ (...) **hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re fînanî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ (...) **kirin** gibi yapmak

finans *ab/m* finans

finansekirin *m* finanse etme

finans kirin *l/gh* finanse etmek

finansman *ab/m* finansman

fînfonek *m* palavra

fînik *rd* ona buna yaranan, sevimlilik yapan yüzüz

Fînî *m* Finli

Fînkî *m* 1. Fince 2. *rd* Finlere yaraşır biçimde

fîno *n* fes

fînong *n* fes

fîrewn *n* firavun

fîrewnbûn *m* firavunlaşma

fîrewnî *m* firavunluk

fîntoz *rd* süslü, cilveli (kız veya kadın)

fîp *m* flüt

fîq (I) *mzk/m* 1. düdük 2. flüt

fîq (II) *rd* alaca bulaca, alacalı bulacalı

fîqandin *m* ıslık çalma

fîqandin *l/gh* ıslık çalmak

fîqeroşk *bot/m* kuzu mantarı

fîqîroş *nd/nt* düdükçü (satan kimse)

fîqên *bnr* fîqîn

fîqîn *m* 1. ıslık 2. ıslık çalınma 3. uğuldama, uluma

fîqîn *l/hgh* ıslık çalınmak 2. uğuldamak, ulumak (rüzgâr için)

fîqînî *m* 1. ıslık, ötüş 2. uluma, uğultu * **fîqîniya bayê** rüzgâr uluması

fîqjen *nd/nt* flütçü (flüt çalan kimse)

fîqkirin *m* göze batma (reng ve göze hoş görünmeyen şeyler için)

fîq kirin *l/gh* göze batmak (reng ve göze hoş görünmeyen şeyler için)

fîqspî *rd* bembeyaz

fîqvan *nd/nt* düdükçü

fîrandin *m* 1. ıslık çalma 2. çağlatına, gürüldetme 3. kükretme (kabarıp taşmasına neden olma)

fîrandin *l/gh* 1. ıslık çalmak 2. çağlatmak, gürüldetmek (suların köpürerek ve ses çıkarak akmasına sebep olmak) 3. kükretmek (kabarıp taşmasına neden olmak)

fîrandî *rd* 1. çağlamış, gürüldemiş 2. kükremiş (kabarıp taşmış)

fîraz *m* yakınma, şekva

fîre (I) *bz/m* fîre ~ **dan** fîre vermek

fîre (II) *m* ishal, amel

fîresîr *h* 1. güldür güldür * **fîresîra çem e diherike** dere güldür güldür akıyor 2. cayır cayır, cazur cazur (bir cismin çabuk ve şiddetlice yandığını anlatır) ~ **ketin çem** dere kükremek

fîresîrkirin *m* 1. çağlama 2. kükreme

fîresîr kirin *l/gh* 1. çağlamak 2. kükremek

fîrek *m* şelale

fîrewûn *dîr/h* 1. firavun (eski Mısır hükümdarlarına verilen unvanı) 2. *mec* firavun, nermut (kibirli, suratsız ve kötü yürekli kimse)

fîrewûnbûn *m* firavunlaşma

fîr'ewntî *m* 1. firavunluk (firavun olma durumu) 2. firavun (firavunun görevi)

fîrfîrk *m* 1. dilli düdük 2. düdük

fîrfîrok *m* düdük

fîrîrkîfîroş *nd/nt* düdükcü (satan kimse)

fîrîrkvan *nd/nt* düdükcü

fîrîk *m* düdük

fîrîn *m* 1. çağlama, çağlayış, gürlüme, gürlüdeyiş (suların köpürerek ve ses çıkararak akması) 2. kükreme (nehir, akar su vb. için; kabarmak, taşma) ~ **jê çûn** gürlüdemek

fîrîn */hgh* 1. çağlamak, gürlüdemek (suların köpürerek ve ses çıkararak akması) 2. kükreme (nehir, akar su vb. için; kabarmak, taşmak) * **ez mîna lehiya ku difire me** kükremiş sel gibiyim

fîrînî *m* 1. çağılta, gürlüme 2. cayırtı (ateş sesi için)

fîrînîkirin *m* 1. çağlama, gürlüme 2. kükreme

fîrînîkirin */gh* 1. çağlamak, gürlüdemek 2. kükremek

fîrîzî *m* ılık

fîrket *bnr* filket

fîrma *bz/m* firma

fîroz *rd* kutlu

fîsel *rd* kaytarıcı

fîselbûn *m* kaytarma

fîselî bûn */hgh* kaytarmak (işten kaçmak)

fîsfîsikandin *m* 1. savuşturma, sıvıştırma 2. savuşup gitme

fîsfîsikandin */gh* 1. savuşturmak, sıvıştırmak 2. savuşup gitmek ~ **çûn** kirişi kırmak ~ **û çûn** savuşup gitmek, çekip gitmek

fîsfîsikîn *m* savuşma, sıvışma, cızlam

fîsfîsikîn */hgh* savuşmak, sıvışmak, cızlam etmek

fîsfîsikandin *bnr* fîsfîsikandin

fîsfîsikîn *bnr* fîsfîsikîn

fîsikandin (I) *m* ılık çalma

fîsikandin (II) *m* 1. savuşturma, sıvıştırma 2. tüyme 3. seğırtme

fîsikandin (I) */gh* ılık çalmak

fîsikandin (II) */gh* 1. savuşturmak, sıvıştırmak 2. tüymek 3. seğırtmek

fîsikîn *m* 1. savuşma, sıvışma 2. tüyme

fîsikîn */hgh* 1. savuşmak, sıvışmak 2. tüymek

fîsiqandin *m* seğırtme

fîsiqandin */gh* seğırtmek

fîske *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına ilştirip birdenbire ileriye fırlatarak yapılan vuruş) ~ **lê dan** (an jî **xistîn**) fiskelemek, fiske vurmak

fîskefîsk *h* ılık çala çala

fîso *m* herhangi bir kuzu kendisini emdiği halde sesini çıkarmayan koyun

fîsqegul *zo/m* baştankara (Parus maior)

fîstan *n* fistan ~ê **keçikan sor e çavê lawikan** kor e aşkın gözü kördür ~ê **sa yê spî** Karacadağ yöresine ait beyaz, üzün bir fistan türü

fîstik *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına ilştirip birdenbire ileriye fırlatarak yapılan vuruş) ~ **lê dan** (an jî **xistîn**) fiskelemek, fiske vurmak

fîsto *m* 1. fisto 2. *rd* fisto (bu kumaştan yapılmış şey) * **bîlêzê fîsto** fisto bluz

fîş (I) *m* fent, hile, düzen

fîş (II) *m* tüp (içine, krem, diş macunu, ilaç gibi maddeler konulan ucu burgulu plâstik veya metal boru)

fîş (III) *n* 1. fîş (prizden akım almaya yarayan araç) * **fîşê elektrîkê** elektrik fişi 2. fîş (bir eserin hazırlanmasında kolaylık sağlamak veya bir işe kılavuzluk etmek için yazılıp sınıflandırılan kâğıt yapraklarından her bir) 3. fîş (kumarda, bazı alışveriş işlerinde para yerine kullanılan pul veya benzeri şey) 4. fîş (alışverişlerde) 5. fîş (makbuz) ~ **jê re vekîrin** fîş açmak, fîşlemek

fîşal (I) *m* kurum, övünme

fîşal (II) *m* abartı, abartma, mübalağa

fîşalbûn *m* gururlanma

fîşal bûn */hgh* gururlanmak

fîşalker *rd/nd* abartıcı, abartmacı, mübalağacı

fîşalkerî *m* abartıcılık, abartmacılık, mübalağacılık

fîşalkirin *m* abartma

fîşal kirin */gh* abartmak mübalağa etmek

fîşalkirî *rd* abartılı, abartmalı, mübalağalı

fîşar (I) *nd/rd* zırva

fîşar (II) *bnr* fîşar

fîşarga *bnr* fîşarga

fîşdank *m* fişlik

fîşeng *m* fişek

fîşk (I) *m* ılık

fîşk (II) *m* düzen, hile, oyun

fîşker *nd/nt* 1. düzenbaz 2. yalaka, yağcı

fîşkerî *m* 1. düzenbazlık 2. yalakalık, yağcılık

fîşkirin *m* fişleme

fîş kirin */gh* fişlemek

fîşkirî *rd* 1. fişli (fişe yazılmış olan) 2. fişli (güvenlik kuruluşlarında kaydı bulunan kimse)

fîşteq *nd/nt* 1. laf taşıyıcı 2. yalaka, yağcı

fîşteqî *m* 1. laf taşıyıcılık 2. yalakalık, yağcılık

fîstere *nd/rd* 1. iri yarı, ızbandut 2. kibirli, kuruntulu, derisine sığmaz, çok kibirli ~ ~ **a-xaftin** lügat paralamak

fîsterefî *m* kibirlilik, kuruntuluk ~ **kirin** kibirlik yapmak

fîştik *m* ılık ~ **dan** ılık çalmak

fîşxil *bnr* bişkul

fît (I) *m* ılık

fît (II) *m* fit (uygun ödeşine, razı olma) ~ **bûn** fit olmak

fît (III) *m* fitleme, kıskırtı (**yek**) ~ **kirin** (birine) fit vermek (veya sokmak) ~ **lê xistin** (birini) fitlemek ~ **a (yekî) tê de hebûn** içinde (birinin) parınağı olmak

fît (IV) *m* nefes, firt * **fîten kûr li qelûna xwe** da piposundan derin nefesler çekti

fît (V) *nd* iri yarı ve güçlü erkek

fît (VI) *m* fit (İngiliz uzunluk ölçü birimi olan

foot sözcüğün çoğulu)

fitandin (I) *m* 1. ısıklık çalma 2. öttürmek

fitandin (II) *m* fitleme, kışkırtma

fitandin (III) *m* tüttürme

fitandin (I) *l/gh* 1. ısıklık çalmak 2. öttürmek

fitandin (II) *l/gh* fitlemek, kışkırtmak

fitandin (III) *l/gh* tüttürmek

fitbûn *m* fit olma, ödeşme

fit bûn *l/gh* fit olmak, ödeşmek

fitefit *m* 1. ısıklık çalma, ötüşme, tıslama 2. *h* ısıklık çala çala ~a (yekî) **bûn** keyfine diyecek olmamak

fitêk *rd/nt* kışkırtıcı

fitêkî *m* kışkırtıcılık

fitê *rd* şıfıntı

fitik (I) *m* ısıklık ~ **kutan** ısıklık çalmak ~ **lê xistin** ısıklık çalmak

fitik (II) *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına ilıştırıp birdenbire ileriye fırlatarak yapılan vuruş) 2. madik (miskete fiske ile vurma) ~ **lê dan** (an jî **xistin**) fiskelemek, fiske vurmak ~a **xwe lê xistin** (an jî **dan**) fiske dokundurmak, fiskelemek ~a **xwe pê kirin** fiske dokundurmak, fiskelemek

fitik (III) *m* celp, sülüs, askerlik çağrısı (askerlik sülüsü) ~a (yekî) hatin sülüsü gelmek

fitik (IV) *m* zonklama ~ **dan** zonklamak

fitik (V) *mzk/m* düdük

fitik (VI) *m* tül bent

fitikdan (I) *m* tıslama

fitikdan (II) *m* 1. atma (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) 2. seğirme 3. çırpınma (kaslar birdenbire kendiliğinden ve düzensiz bir biçimde kımıldanma)

fitikdan (III) *m* zonklama

fitik dan (I) *l/gh* tıslamak

fitik dan (II) *l/gh* 1. atmak (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) 2. seğirmek * **ev serê du rojan e ku kobê binê çavê min ê çepê fitik dide** iki gündür sol gözümün altı seğiriyor 3. çırpınmak (kaslar birdenbire kendiliğinden ve düzensiz bir biçimde kımıldanmak)

fitik dan (III) *l/gh* zonklamak

fitikî *rd/rz* ötümlü

fitikker *nd/rd* fitleyici, kışkırtıcı

fitikkerî *m* fitleyicilik, kışkırtıcılık

fitikkirin *m* fitleme, kışkırtma

fitik kirin *l/gh* fitlemek, kışkırtmak

fitik kutan *l/gh* ısıklık çalmak

fitikkirî *rd* fitlenmiş, kışkırtılmış

fitik *m* fiş (makbuz)

fitîn *m* 1. ısıklık çalma 2. ötme

fitîn *l/gh* 1. ısıklık çalmak 2. ötmek (kuş ve böcekler için)

fitkar *nd/rd* 1. fitleyici, kışkırtıcı 2. *mec* teşvikçi, teşvikkâr

fitker *rd/nd* fitçi, fitleyici, kışkırtıcı

fitkerî *m* fitçilik, fitleyicilik, kışkırtıcılık

fitkirin (I) *m* 1. fitleme, kışkırtma, tahrik etme 2. teşvik etme

fitkirin (II) *m* 1. devirme, haklama, silip süpürme, yiyip bitirme (bütünüyle içmek veya yeme) 2. dipleme (dibine kadar içme)

fitkirin (III) *m* kapama, kapatma (karşılama, denk getirme)

fitkirin (IV) *m* pür dikkat kesilme, kulak kabartma

fit kirin (I) *l/gh* 1. fitlemek, kışkırtmak, tahrik etmek 2. teşvik etmek

fit kirin (II) *l/gh* 1. devirmek, haklamak, silip süpürmek, yiyip bitirmek (bütünüyle içmek veya yemek) * **nanek fit kir** bir ekmeği hakladı * **bi tena serê xwe şûşeyek araç fit kir** bir şişe rakıyı tek başına devirdi 2. diplemek (dibine kadar içmek)

fit kirin (III) *l/gh* kapamak, kapatmak (karşılamak, denk getirmek) * **ev îkramiye dê deynê min fit bike** bu ikramiye borcumu kapar

fit kirin (IV) *l/gh* pür dikkat kesilmek, kulak kabartmak * **guhê xwe fit kir** kulağını kabartı

fitopatolojî *m* fitopatoloji

fitos *rd* 1. şık, temiz ve zarif giyimli 2. titiz (temizliğe aşırı düşkün kimse)

fitosane *rd/h* 1. şıkça 2. titizce

fitosî *m* 1. şıklık 2. titizlik

fitosîbûn *m* 1. şıklaşma 2. titizleşme, titizlenme

fitosî bûn *l/gh* 1. şıklaşmak (modaya uygun giyimme, güzel giyinmek) 2. titizleşmek, titizlenmek

fitosîbûyîn *m* 1. şıklaşma 2. titizleşme

fitos kirin *l/gh* süsleyip püslemek

fitoz *bnr* fitos

fixan *m* figan ~ **kirin** figan etmek

fiz (I) *as/m* 1. giriş (mimaride) 2. hatıl (duvarları berkitlemek için taşların arasına yatay olarak yerleştirilen direk)

fiz (II) *m* çalım, caka, fiyaka, kurum

fiz (III) *m* zıplama ~ **avêtin** zıplamak

fiza *rd* 1. cakalı 2. mağrur, kibirli

fizabûn *m* mağrurlanma

fiza bûn *l/gh* mağrurlanmak

fiza kirin *l/gh* çalımlamak, fiyaka etmek

fizar *m* 1. ağlama, feryat 2. yalvarma

fizarkirin *m* 1. ağlaşma, ağlayıp sızlama 2. yalvarma

fizar kirin *l/gh* 1. ağlaşmak, ağlayıp sızlamak 2. yalvarmak

fizatî *m* mağrurluk, kibirlilik

fizayî *m* kibirlilik ~ **kirin** kibirlilik yapmak

fizefiz *m* ötme, uluma (rüzgâr için)

fizek (I) *rd* cakalı, çalımlı

fizek *rz/rd* 1. ısıklı 2. ötümlü ~a **hişk** *rz* ötümsüz sızıcı ~a **nerme** *rz* ötümlü sızıcı

fizikî *rz/m* ötümlülük
fizikîbûn *rz/m* ötümlüleşme
fizikî bûn *rz l/gh* ötümlüleşmek
fizîfzîdîk *m* fıskiye, fıskırık
fizîfzîzok *m* düdük
fizikandîn *m* fıskırtma
fizikandin *l/gh* fıskırtmak
fizikîn *m* fıskırına, fıskırış
fizikîn *l/gh* fıskırmak
fizî *m* zıplama
fizî dan *l/gh* zıplamak
fizîn *m* 1. ötüme 2. uluma
fizîn *l/gh* 1. ötümek 2. ulumak (rüzgâr için)
fizîni *m* ötüş
fizîti *m* çalıcılık
fiz kirin *l/gh* hatırlamak
fizok *m* ısıklık ~ **lê dan** ısıklık çalmak
F.K.B F.K.B (fizik, kimya ve biyoloji kısaltmaları)
flama *m* 1. flâma 2. flâma (mühendislerin, haritacıların renk belirtme sırtığı) 3. flâma (mızrak uçlarına takılan küçük bayrak)
flamahej *nd/nt* flâmacı
Flaman *m* Flâman
Flamanî *m* Flâmanca
Flemankî *m* 1. Flâmanca 2. Flâmanlara yaraşır veya uygun
flarmonî *m* 1. flârmoni (güçlü müzik sevgisi) 2. flârmoni (müzik konserleri derneği)
flarmonik *rd* 1. flârmonik (müziği seven kimse) 2. flârmonik (müzik severlerin kurdukları dernek veya konser dernekleri için kullanılır)
flaş *m* 1. flaş * **flaşa wênêkêşê** fotoğraf makinesinin flaşı 2. *mec* flaş (önceliği olan önemli haber) ~a **binê avê** su altı flaşı
flebît, flibît *bj/m* flebit, flibit
flegmon *bj/m* flegmon
Fleman *rd/nd* Felemenkli
Flemanî *m* Felemenkçe
Flemankî *m* Felemenkçe
flemîngo *zo/m* flâmingo, flâman kuşu (Phoenicopterus ruber)
flît *m* 1. flit (sinek, sivri sinek gibi böcekleri öldürmek için püskürtülen ilâç) 2. flit (bu ilâcı havaya püskürtün araç)
flok *der/m* flok
flora *bot/m* flora, bitey, bitki örtüsü
florîn *m* florin (Holanda para birimi)
flort *m* 1. flört (kadın ile erkek arasındaki yakın ilişki) 2. *nd/nt* flört (flört edilen kimse) 3. *mec* flört (siyasal bir partiye, yabancı bir ülkeye vb. tam bağlanmadan yaklaşma) ~ **kirin** flört yapmak ~ **kirin** flört etmek
flortkirin *m* flört etme, kırırtma
flort kirin *l/gh* flört etmek, kırırtmak
floş *m* floş (poker oyununda)
fluor *kîm/m* flüor (kısaltması F)
fluoresan *rd* flüoresan, flüorışıl
fluoresans *m* flüoresans, flüorışı

fluorît *mîn/m* flüorit
fluorur *kîm/m* flüörür
flurya *zo/m* flurya, yelve (Chloris chloris)
flût *mzk/m* flüt
flûtjen *nd/nt* flütçü
fobî *m* fobi
fodil (I) *rd* 1. nazenin, nazlı 2. güzel, çok güzel, hoş * **ev gund pir fodil e** bu köy çok güzel 3. görkemli
fodil (II) *rd* ahmak, alık, aptal
fodilane *h* ahmakça (ahmaka yaraşır nitelikte)
fodile *rd* süslü, güzel
fodilî (I) *m* nazlılık
fodilî (II) *m* ahmaklık, aptallık ~ **kirin** ahmaklık etmek, aptallık etmek
fodilîbûn *m* ahmaklaşma
fodilî bûn *l/gh* ahmaklaşmak
fofilê *m* mama (çocuk dilinde)
foko, fofok *m* inama (çocuk dilinde)
fok *zo/m* fok, ayı balığı (Phoca)
fokmasî *zo/h* fok balığı
fol (I) *bnr* fer ü fol
fol (II) *bot/m* yasemin (Jasminum)
folk *m* folk
folklor *m* folklor, halk bilimi, halkiyat
folklorîk *rd* folklorik, halk bilimsel
folklorîst *nd/nt* folklorcu, halk bilimci
folklornas *nd/nt* folklorcu
folklornasî *m* folklor, halk bilim
folklorzan *nd/nt* folklorcu, halk bilimci
folklorzanî *m* folklor, halk bilim
fon *m* 1. fon (belirli bir iş için gerektiğince harcanmak üzere ayrılıp işletilen para) 2. fon (sinamada, tiyatrodan oyuncuların arkasındaki resim, fotoğraf veya çeşitli plâstik öğelerden oluşan dekor) 3. fon (resimde; bir tabloda üzerinde konunun işlendiği boyalı katı) 4. fon (iç mimaride üstüne başka şeyler eklenen bölüm) 5. fon (bir kumaşın alt dokusu)
fondan *m* fondan
fondoten *m* fondöten -
fonem *rz/m* fonem, ses birimi
fonetik *m* 1. fonetik (ses bilgisi) 2. *rd* fonetik, sesçil (sesleri bütün özellikleri, ayrıntılarıyla gösteren)
fonksiyon *m* 1. fonksiyon, işlev, görev (iş görme yetisi) 2. *sos* işlev, fonksiyon
fonksiyonalizm *m* 1. *sos* fonksiyonalizm, işlevcilik, görevselcilik 2. *psî* fonksiyonalizm, işlevcilik
fonksiyonî *rd* fonksiyonel, işlevsel
fonksiyonîti *m* fonksiyonalizm
fonograf *m* fonograf, sesyazar
fonografi *m* fonografi
fonojenik *rd* fonojenik
fonolit *jeo/m* fonolit, sesli taş
fonolog *nd/nt* fonolog
fonoloji *rz/m* fonoloji, ses bilimi
fonotelgraf *m* fonotelgraf

font *n* font, pik (dökme demir)
foqfoqe *rd* kendini beğenmiş, kibirli
fora *b* fora ~ **kirin** fora etmek
forîdax *rd* sınısıcak, çok sıcak * **ava forîdax** sınısıcak su
forint *m* forint (Macar para birimi)
form *m* 1. form (biçim, şekil) 2. forın (bir şeyin istenilen ve olması gereken durum) 3. form (istenilen şeylerin yazılması, doldurulması için hazırlanmış yazılı belge) * **formê dagire û bide** *min* minformu doldur bana ver
forma *m* 1. forma (öğrencilerin, sporcuların, bazı mesleklerde çalışanların giydikleri, bağlı bulundukları okul, spor klübü veya meslekleri belirten tek tip giysi) 2. forma (tek kâğıt tabaka üzerine basılan 16 sayfalık kırılmış kitap parçası)
formalist *fel nd/rd* formalist, biçimci, şekilci
formalîte *m* 1. formalite (yöntem veya yasa-ların gerekli gördüğü işlem) 2. *hiq* formalite (yerine getirilmesi kanunca zorunlu kılınan işlem) 3. *mec* formalite (bir zorunluluğa da-yanarak yapılan davranış)
formalîteparêz *nd/rd* formaliteci
formalizm *fel/m* formalizm, biçimcilik
formasyon *m* formasyon, yetişim, eğitim görme
formayî *rd* 1. formalik * **pirtûka deh forma-yî** on formalik kitap 2. ortalı, forma * **defte-reke pênc formayî** kiriş beş ortalı bir defter aldı
formîka *m* formika
formol *kim/m* formol
formul *m* 1. formül (genel bir olguyu, bir ku-ralı veya ilkeyi açıklayan simgeler takımı) 2. formül (bir belgenin yazılacağı biçimi ve ona özgü olan deyimi gösteren örnek) 3. for-mül (cebirsel anlatım) 4. *kîm* formül
formulbûn *m* formülleşme
formuldar *rd* formüllü
formuldar kirin *l/gh* formüllendirmek
formule kirin *l/gh* formüle etmek
formuler *m* formüller
formulkirin *m* formülleştirme
forq *m* oruspu, kahpe, sürtük
forqe *rd* oruspu
forqî *m* oruspuluk, kahpe, sürtüklük
forqkî *rd* kahpece
forqikî *rd* kahpece
forqikîbûn *m* kahpeleşme
forqikî bûn *l/gh* kahpeleşmek
forqitî *m* kahpelik, oruspuluk ~ **kirin** kahpelik etmek (veya yapmak)
forqitîkirin *m* kahpelenme
forqitî kirin *l/gh* kahpelenmek
fors *m* 1. fors (üç veya dört köşeli bayrak) * **forsa serekkomar** cumhurbaşkanı forsu 2. *mec* fors (söz geçerlilik, saygınlık) * **forsa camêr heyê** adamın forsu var 3. afi, caka, çalım, fiyaka, kurum * **forsa xwe diavête**

keçika li balê yanındaki kıza afi yapıyor 4. fors, hava * **ca hûn li forsa camêro binêrin!** adamdaki havaya bakın * **jinik ne bedew e, lê belê forsa wê heyê** kadın güzel değil ama havası var ~ **avêtin (yekî)** afi kes-mek (satmak veya yapmak) ~ **lê kirin** ku-rum satmak ~ **a (yekî) hebûn** forsu olmak, havası olmak ~ **a xwe kirin** hava atmak ~ **a xwe nîşanî (yekî) dan** fiyaka satmak
forsa *der/nd* forsa
forsdar *rd* 1. forslu (üzerine fors çekilmiş ge-mi veya otomobil) 2. forslu (sözü geçen, güçlü)
forsek *rd* afra tafralı, afili, çalımçı, çalımli, fi-yakacı
forsekî *m* afra tafralılık, afililik, çalımçılık, ça-lımlılık, fiyakacılık
forsekî *bnr* forsekî
forseps *m* forseps
forskirin *m* çalımçılama, fiyaka etme, afi kesme (satma veya yapma)
fors kirin *l/gh* çalımçılama, fiyaka etmek, afi kesmek (satmak veya yapmak)
fort (I) *m* 1. yumruk (parmakların kapanıma-sıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) * **ew da ber fortan** onu yumrukladı
fort (II) *m* 1. blöf, palavra, martaval 2. övün-me ~ **dan xwe** palavra sıkamak ~ **kirin** pa-lavra atmak ~ **li xwe xistin** övünçlük qyapmak
fortdan *m* 1. blöf yapma 2. taslama
fort dan *l/gh* 1. blöf yapma 2. taslamak
fortdayin *m* 1. blöf yapma 2. taslayış
forte *mzk/m* forte
fortek *nd/rd* 1. blöfçü, palavracı, martavalcı 2. övünç, tafracı ~ **ên xwe dan** övünçlük yapmak
fortekî *m* 1. blöfçülük, palavracılık, martaval-cılık 2. övünçlük
fortepian *mzk/h* fortepiano
fortik *bnr* fortek
fortissimo *mzk/h* fortissimo
fort kirin *l/gh* 1. blöf yapmak, palavra sık-mak, martaval atmak (veya okumak) 2. yük-sek perdeden konuşmak, abartılı konuşmak
forûm *m* 1. forum (eski Romalılar zamanında, Roma'da ve diğer şehirlerde kamu işlerini konuşmak için halkın toplandığı alan) 2. fo-rum (dinleyici durumunda olanların da söz alabildikleri belli bir konu üzerine düzenlen-miş toplantı) 3. forum (bazı sorunların görü-şülerek karara bağlandığı genel toplantı) 4. *mec* forum (tartışma alanı) * **çapemenî, fo-rûma neteweyên şareza ye** basın, uygar toplumların formudur
forvet *sp/h* forvet, akıncı
forvetî *sp/m* forvetlik, akıncılık
fos *rd* köf

fosfeetik *m* fosfeetik
fosfat *kîm/m* fosfat ~a **super** *kîm* süper fosfat
fosfatdar *kîm/rd* fosfatlı
fosfatkirin *m* fosfatlama
fosfat kirin *l/gh* fosfatlamak
fosfor *kîm/m* fosfor (kısaltması P)
fosfordar *rd* fosforlu
fosforik *kîm/rd* fosforik
fosgen *kîm/m* fosgen
fosil *m* fosil, taşıl
fosilbûn *m* fosilleşme, taşıllaşma
fosildar *rd* fosilli
fote *m* çarşaf (kadın çarşafı)
fotefiroş *nd/nt* çarşafçı (satan kimse)
fotefiroşi *m* çarşafçılık
fotêr *m* fotr
fotik *m* çarşaf (yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan örtü)
fotika reş *nd* dalak
fotikfiroş *nd/nt* çarşafçı (satan kimse)
fotikfiroşi *m* çarşafçılık
foto *m* foto (fotografin kısaltması)
fotoelektrik *m* fotoelektrik
fotofiniş *m* fotofiniş
fotograf *n* fotoğraf ~ **kişandin** fotoğraf çekmek ~ê **enstantane** enstantane fotoğraf ~ê (tişteki) **kişandin** fotoğrafını çekmek, fotoğraflamak
fotoğrafkêş *nd/nt* fotoğrafçı
fotoğrafkêşi *m* fotoğrafçılık
fotoğrafxane *m* fotoğrafhane, fotoğraf evi
fotojen *rd* fotojen
fotojenik *rd* 1. fotojenik 2. fotojenik (fotoğraf-ta veya sinema filminde güzel bir etki bırakan yüz, duruş)
fotokêş *nd/nt* fotoğrafçı
fotokêşi *m* fotoğrafçılık
fotokimya *biy/m* fotokimya, fotoşimi
fotokinezi *biy/m* fotokinezi
fotokopî *m* fotokopi, tıpkıçekim
fotokopîker *nd/nt* fotokopici
fotolitograf *m* fotolitograf
fotomekanik *m* fotomekanik
fotometre *m* fotometre, ışıkölçer
fotometri *m* fotometri, ışık ölçümü
fotomodel *m* fotomodel
fotomontaj *m* fotomontaj
fotomorfoz *m* fotomorfoz
fotoroman *m* fotoroman
fotosentez *biy/m* fotosentez
fotosfer *ast/m* fotosfer, ışık yuvarı
fotoskop *fiz/m* fotoskop
fototaksi *biy/m* fototaksi, ışığa göçüm
fototaktizm *biy/m* fototaktizm, ışığa göçüm
fototek *m* fototek, fotoğraf arşivi
fototerapî *bi/m* fototerapi

fotooterapizm *m* fototerapizm, ışığa doğrulum
Fr kim Fr (fransiyum elementinin kısaltması)
fragman *sıf/m* fragman, tanıtma filmi
frak *m* frak
fraksiyon *m* 1. fraksiyon (bir siyasi partinin politikasını parlâmentoda, yerel yönetimlerde, çeşitli kuruluşlarda yürütmek için örütlenmiş grup) 2. fraksiyon (bir siyasi partinin içinde, partinin izlemekte olduğu ana siyasi çizgiye karşı olan, ayrı bir teşkilat merkezi olan ve partinin çoğunlukla aldığı kararlara karşı savaşan parti içi grup) 3. fraksiyon (bir siyasi partinin bir konuda özel olarak örgütlenmiş kolu)
francala *m* francala
francalafiroş *nd/nt* francalacı, frncala satan
francalafiroşi *m* francalacılık
francalaker *nd/nt* francalacı
francalakeri *m* francalacılık
frank *m* frank (Fransız para birim)
Frans *nd/rd* Fransız
Fransayî *nd/rd* Fransalı
fransiyûm *kim/m* fransiyum (kısaltması Fr)
Fransiz *nd/rd* Fransız
Fransizbûn *m* Fransızlaşma
Fransizî *m* 1. Fransızca 2. *rd* Fransızlara özgü
Fransizîaxêv *nd/nt* Fransızca konuşan
Fransizîzan *nd/nt* 1. Fransızca uzmanı 2. Fransızca bilen
Fransizkirin *m* Fransızlaştırma
Fransizkî *m* 1. Fransızca 2. *h* Fransızlara yararlı veya uygun bir şekilde
Fransiztî *m* Fransızlık
Fransî *m* Fransızca
Fransînivîs *nd/nt* Fransızca yazarı
Franskî *m* 1. Fransızca 2. *h* Fransızlara yararlı veya uygun bir şekilde
Franstî *m* Fransızlık
frekans *fız/m* frekans
fren *m* fren ~ **kirin** fren yapmak ~**a** **destan** el freni ~**a** **hewadar** havalı fren ~**a** **lingan** ayak freni
Freng *nd* 1. Frenk (Angglosakson, Germen veya Lâtin ırklarının birinden olan kimse) 2. Frenk (Avrupalılara özellikle Fransızlara verilen ad)
Frengbûn *m* Frenkleşme
frengistan *m* Avrupa
frengistanî Avrupalı
frengî *bf/m* frengi (hastalığı)
Frengkî *m* 1. Frenkçe 2. Frenkçe (Frenklere özgü, Frenklerin biçiminde)
frengomlek *n* frenk gömleği
Frensawî *nd/rd* 1. Fransız * zimanê Frensa-
wî Fransız dili 2. Fransalı 3. Frenkçe, Fran-
sızca

Frengsawîbûn *m* Fransızlaşma
Frengsawîkirin *m* Fransızlaştırma
Frengsawîtî *m* Fransızlık
Frengtî *m* Fransızlık
frengzehmetî *bj/m* frengi
frenker *ant/rd* 1. frenleyici * **masûlkeya**
frenker frenleyici kas 2. *mec* frenleyici, engelleyici
frenkirin *l/gh* frenleme
fren kirin *l/gh* frenlemek
frenolojî *m* frenoloji
frenvan *n* frenci
fresk *m* fresk
freze *m* freze
frezeker *nd/nt* frezeci
frezekirin *m* frezeleme
freze kirin *l/gh* frezelemek
frezevan *nd/nt* frezeci
Fring *bnr* Freng
fringî *bot/m* 1. domates (*Lycopersicon esculentum*) 2. domates (bu bitkinin yenilen ürünü)
fringzehmetî *bj/m* frengi
fribord *der/m* fribord
frikîk *m* frikik
fritöz *m* fritöz
fuar *m* fuar
fuarvan *nd/nt* fuarcı
fuarvanî *m* fuarcılık
fuaye *m* fuaye
fuel-oil *m* fuel-oil, yağ yakıt, akar yakıt
fuhûş *m* fuhuş
fular *m* fular
fumerol *m* fümerol
funok *bj/m* fütük (taşak fıtığı için)
funye *m* funya
fuqare *rd* fukara
fuqaretî *m* fukaralık
fuqur *rd/nd* gıcık (huysuz kimse)
fuqurane *rd/h* gıcıkça
futbol *sp/m* futbol, ayak topu
futbolcer futbolcu
futbolvan *nd/nt* futbolcu
futurîst *nd/nt* fütürist, gelecekçi
futurîzm *m* fütürizm, gelecekçilik
futurolog *nd/nt* fütürölog
futurolojist *nd/nt* futurolojist, gelecek bilimci
futurolojî *m* fütüroloji, gelecek bilimi
futûhat *m* fütuhat
fuze *m* füze
fuzen *m* füzen

fuzûlî *rd/h* fuzulî
fuzûn *rd* ziyade, ilaveli
fuzûnandin *m* ziyadeler ekleme, ekleme, ilave etme
fuzûnandin *l/gh* ziyadeler eklemek, eklemek, ilave etmek
fuzyometre *m* füzyometre
fuzyon *m* füzyon
fûl *rd* fül
fûr *m* 1. taşma 2. yükselme, yükseğe çıkma ~ **dan** 1) taşmak 2) yükselmek * **deng fûr da** ses yükseldi
fûran *m* 1. taşma 2. buharlaşma, uçma (sıvılar için)
fûrandin *m* 1. taşıma 2. buharlaştırma (sıvılar için)
fûrandin *l/gh* 1. taşımak 2. buharlaştırmak (sıvılar için)
fûrandî *rd* taşkın
fûrbûn *m* taşma
fûrbûn *l/gh* taşmak
fûr dan *l/gh* 1. taşmak 2. yükselmek * **deng fûr da** ses yükseldi
fûrek *rd* 1. uçucu (gaz veya buhar durumuna geçebilen) 2. çabuk parlayan, kızan kimse
fûrektî *m* 1. uçuculuk (gaz veya buhar durumuna geçebilene durumu) 2. çok çabuk parlaması, kızmaya
fûriyayî *rd* taşkın
fûrîn *m* 1. taşma 2. buharlaşma 3. uçma (gaz veya buhar durumuna geçme)
fûrîn *l/gh* 1. taşmak 2. buharlaşmak 3. uçmak (gaz veya buhar durumuna geçmek) 4. uçmak (çok hızlı gitmek) * **hesp fûrîn** atlar uçtular
fûrîner *rd* uçucu
fûş *m* hile, oyun,
fûşker *l/gh* hilekâr
fûşker *m* hilekârlık
fût (I) *bnr* fen û fût
fût (II) *rd* iri yarı, iri kıyım
fût (III) *rd* karavana, boş
fût (IV) *m* ısıklık ~ **dan** ısıklık çalmak
fûtîk *m* çarşaf (yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan örtü)
fûyandin *l/gh* üflemek
fûyî *rd* üflemeli (çalgı)
fûyîn *m* üfleme
fûyîn *l/gh* üflemek

G

g, G 1. Kürt alfabesinin dokuzuncu harfi olan bu ses *gê* diye okunur ve ses bilimi bakımından ise ötümlü kapantılı bir damak ve gırtlak ünsüzüdür **2.** *mzk* nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde *sol* sesini bildirir **Ga kîm** Ga (galyum'un kısaltması)

ga zo/h 1. öküz 2. *mec* güçlü kuvvetli (kimse) 3. öküz (bön, görgüsü) ~ **dan 1**) çiftleştirmek (inek için) 2) *argo* (birini) fena halde bezdirmek ~ **dimire çerm dimîne**, insan **dimire nav dimîne** at ölür meydan kalır yiğit ölür şanı kalır ~ **kûd bûn** uzun süre döven de çalıştırılma sonucu öküz tırnaklarının aşınmasından dolayı yürümez duruma gelmek ~ **mirî hevaltî firî** öküz öldü ortaklık bozuldu ~ **û gîsnê wan li hev asê bûne** sen ben davası (veya kavgası) ~ **û golik li balê yek bûn** çok cömert olmak ~ **xwestîn boğasamak** * **çêlek ga dixwaze** inek boğasamış ~ **ek û sêvek li ber çavê (yekî) yek bûn** (biri) çok cömert olmak, dünya malına tamah etmemek ~ **yê bedêl 1**) alması öküz, cıvgar 2) *argo* dinç, genç ~ **yê bingêrê** tembel, hantal kimse ~ **yê çê bi baran mêrê çê bi xeberan** (an jî **xeberdanan**) **tehl dibe** öküzü yük, adamı lâf yaralar ~ **yê çê ji serbaran mêrê çê bi xeberdanan** **tehl dibe** öküzü yük, adamı lâf yaralar ~ **yê nêr** erkek, güçlü, yiğit kimse ~ **yê nîrekî bûn** *argo* huyları bir olmak (ahmak insanlar için) ~ **yê pîr** *argo* yaşlı kurt ~ **yê Xwedê** Allahın öküzü, peygamber öküzü, allahlık (kendisinden hiç bir işte yararlık umulmayan saf, zararsız kimse)

gabardîn *n* 1. gabandin (sık dokunmuş bir tür ince yünlü veya pamuklu kumaş) 2. gabardin (su geçirmeyen kumaştan yapılmış reglan pardösü)

gabilek (I) *zo/m* güzel bir kuş

gabilek (II) *m* bir kız çocuğu oyunu

gabilor *both/n* siyah yuvarlak bir iri üzüm türü

gabinêrk *m* bir karasaban elemanı

gabinêzk *m* bir tür hayvan hastalığı

gabrinc *both/n* bir tür ot

gaboxe *zo/m* boğa

gabûs *m* kâbus, karabasan

gac (I) *m* 1. çile (iplik kangalı) * **gaca ta** iplik çilesi 2. kangel (halka biçimindeki bağ)

gac (II) *m* kaymak taşı, albatr

gacik *m* 1. çıkırık (kuyudan kovayı çekmeye yarayan ve el ile çevirilen araç) 2. çıkırık (iplik bükme, iplik sarmak gibi işlerde kullanılan el veya ayakla çevirilen dolap) 3. hayvanın boynuna geçirilen 'u' biçiminde bağlama halkası

gacikî *rd* kangalımsı

gacikûbûn *m* kangallanma

gacikî bûn *l/hg* kangallanmak

gacikîkirin *m* kangallama

gacikî kirin *l/gh* kangallamak

gacikvan *nd* çıkırıkçı

gacikvanî *m* çıkırıkçılık

gaco *m* beyzbola benzeyen bir ergen oyunu

gaçak *bot/m* bir tür ot

gaçêrîn *zo/m* kuyruk sallayan, yont kuşu

gaçik *m* omuzluk, su omuzluğu

gaçil *m* omuzluk (su taşıma aracı)

gadan *m* aşım (ineğin öküzle çiftleşmesi)

ga dan *l/gh* 1. aşım yapmak çiftleştirmek 2.

argo (birini) fena halde kızdırmak

gadene *bot/m* 1. burçak (Vicia ervillia) 2. burçak (bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi)

gader *m* öküz otlığı

gadevîng *bot/m* bir tür ot

gadêr *n* sığırtaç

gadêrî *m* sığırtaçlık

gadolinîyûm *kîm/m* gadolinyum (kısaltması Gd)

gadoş *m* topraktan kap

gaf *m* gaf

gafîş *bot/m* bataklık sinir otu

Gagawiz *nd* Gagavuz

Gagawizkî *m* 1. Gagavuzca 2. *rd/h* Gagavuzlara yaraşır, Gagavuzlara özgü bir biçimde

gagol, gagole *zo/m* mayıs böceği (Melolontha vulgaris)
gagolekî *m* emekleme
gagoş *nd* gagoş
gagulaşî *m* boğa güreşi
gagurox *rd/nd* 1. öküz yüzen, öküzü boğazlayıp derisini yüzen 2. *mec* çıkarıcı
gahan *nd* zaman bildirir * **seher gahan** seher zamanı
gahopan *nd* öcü (çocuk dilinde)
gajgêre *m* destere
gakovî *zo/m* geyik (Cervus elaphus)
gakûvî *bnr* gakovî
gala *m* 1. gala (resmi bir törenden sonra verilen büyük ve gösterişli şölen) 2. gala (bir temsilen ilk oynanışı veya bir filmin ilk gösterimi)
galaksî *ast/m* galaksi, gök ada
galalît *m* galalit
galaz *m* gaye, maksat
gal *m* lâf, lakırdı
galdan *m* kandırma
gale *rd* 1. geniş 2. biçimsiz ve büyük genişlik
galebûn *m* genişleme
gale bûn *l/gh* genişlemek
galegal *m* lâf, lakırdı, boş lâf, boş konuşma
galegalkirin *m* ayıtışma, atışma, münakaşa etme
galegal kirin *l/gh* ayıtışmak, atışmak, münakaşa etmek
galegot *m* söylenti
galerî *m* galeri
galerîvan *nd/nt* galerici
galerîvanî *m* galericilik
galeta *m* galeta
galgal *bnr* galegal
galik *m* nakışsız, düz ve kalın örülmüş çorap
galim *m* çalım, fiyaka
galîn *m* lâf sayma, küfretme
galîn *l/gh* laf saymak, küfretmek
galiske *m* öküz arabası, kağı
galkirin *m* sataşma
gal kirin *l/gh* sataşmak
galok *m* boğaz * **ziman ji galoka wê** kişandin dilini boğazından çektiler
galon *m* 1. galon (4,5 litrelik ölçü birimi) 2. galon (genelde akaryakıt taşımada kullanılan metalden büyük kab)
galoş *m* galoş
galt **(I)** *rd* 1. tembel 2. şişmanca kimse
galt **(II)** *m* kilim
galte *m* 1. şaka 2. alay (bir şeyle eğlenme, onu küçümseme) ~ **kirin** 1) şaka etmek (veya yapmak) 2) alay etmek ~ **pê kirin** 1) (birine) şaka etmek (veya yapmak) 2) (birini) alaya almak ~ **ên xwe pê kirin** (biriyle) alay geçmek
galteker *nd/nt* 1. şakacı 2. alaycı
galtekerî *m* 1. şakacılık 2. alaycılık

galte pê kirin *l/bw* 1. (birine) şaka etmek (veya yapmak) 2. (birini) alaya almak alay etmek, dalga geçmek
galûç **(I)** *bot/m* zehirli bir ot türü
galûç **(II)** *m* Adiyaman yöresi halk dansı
galûk *m* mahmuz
galûkkirin *m* mahmuzlama
galûk kirin *l/gh* mahmuzlamak
galvanîk *tek/rd* galvanize, galvanizli
galvanîz *tek/m* galvaniz
galvanîze *tek/rd* galvanize, galvanizli
galvanîzker *tek/m* galvanizci
galvanîzkirin *m* galvanizleme
galvanîz kirin *l/gh* galvanizlemek
galvanîzkirî *tek/rd* galvanize, galvanizli
galvanîzm *fiz/m* galvanizm
galvano *m* galvano, galvanotip
galvanometre *fiz/m* galvanometre
galvanopîv *fiz/m* galvanometre
galvanoplastî *m* galvanoplasti
galvanoskop *m* galvanoskop
galvanotîp *m* galvano, galvanotip
galyûm *kîm/m* galyum (kısaltması Ga)
gam **(I)** *m* döven ~ **gerandin** döven sürmek (veya dövmek)
gam **(II)** *mzk/m* gam
gama *m* gama (Yunan alfabesinin üçüncü harfi) *tirêjên gamayê gama ışınları
gamaglobulîn *biy/m* gamaglobülin
gamasî *zo/n* öküz balığı (Trigla lyra)
gambot *der/m* gambot, topçeker
gamet *biy/m* gamet
gametdar *rd* gametli
gamêl **(I)** *m* çer çöp
gamêl **(II)** *m* karışıklık
gamêş *zo/nd* manda, camız, camuş ~ **ê avê** *nd/nt* su sığırı ~ **ê golgeniyan** *mec* yiğit (kimse) ~ **ê hêç** haymana öküzü (veya mandası) ~ **ê mêran** *mec* yiğit
gamêşî *bot/m* iri yapraklı bir bütün bitkisi türü
gamêşqiran *m* camuşkiran (rivayetlere göre Nisan'ın 7'sinde dolu yağmış ve yedi camuş ölmüş; inanışa göre Nisan'ın 7'sinde yağın yağmur suyu sarılık ve göz hastalığına şifadır)
gamikan *m* kaydırma dümeni
gamirî *rd* öküzü ölmüş olan
gamirkan *bnr* germikan
gamirok, gamirûk *m* yeni doğan çocukların yakalandığı bir tür tehlikeli hastalık ~ **lê ketin** (biri) bu hastalığa yakalanmak
gamisk *zo/m* misk sığırı
gamkirin *m* döven sürme (veya dövme)
gam kirin *l/gh* döven sürmek (veya dövme)
gamkirî *rd* döven sürülmüş (veya dövülmüş olan)
gampol *bnr* gopal
gan **(I)** *n* can, ruh, dirim (yaşam gücü)
gan **(II)** *m* çiftleşme (erkek ve dişi hayvanın döllenmek için bir araya gelme)

gan *l/gh* 1. çiftleşmek (erkek ve dişi hayvanın döllenmek için bir araya gelmek) 2. sikkemek
ganakî *rd* sikici
gancil *rd* yırtık pırtık, eski püskü elbise
gancol *bnr* gancor
gancor *n* iri kafa
gançol *n* çengel
gan dan *l/gh* emek harcamak
gandanbir *rd* emekli
gandanket *rd* emekli olma
gandêr *m* oruspu, kahpe
gandêrî *m* oruspuluk, kahpelik ~ **kirin** kahpe-lik etmek (veya yapmak)
gandîl *m* sağım hayvanlarının meme bölümü
ganêr *zo/n* boğa
gang *jeo/m* gang
gangil *bnr* kerbeş
gangilî *m* kağı
gangilok *bot/m* tarla at kuyruğu
gangirûk *bj/m* nasır
gangoç *n* 1. çan * **gangoçê** *dêrê* kilise çanı 2. çancı (çan çalmakla görevli kimse)
gangoçfiros *nd/nt* çancı (satan kimse)
gangox *rd* hantal (iş, davranışları ağır ve yavaş)
gangoxbûn *m* hantallaşma
gangox bûn *l/gh* hantallaşmak
gangoxî *m* hantallık
ganî *rd* canlı, diri
ganîgan *m* müşhil
ganokî *rd* sikici
ganyan *m* ganyan
gap *sos/m* imece
gaperçêvk (I) *bnr* kundirok
gaperçêvk (II) *zo/m* yarasa (Vespertilio)
gapir *m* ense
gapîn *bnr* kopîn
gar (I) *n* küpe
gar (II) *m* gar
garaj *m* garaj
garan *m* 1. nahir, sıgır sürüsü 2. sürü (bir insanın bakımı altındaki hayvanların tümü) 3. *argo* sürü ~a **ku ker tê de hebe nabe bêkerzirîn** ahmakların olduğu bir toplulukta gürültü patırtı eksik olmaz ~a **kûçikan** köpek sürüsü
garanî *rd/h* hayvanvari çiftleşme
garankî *rd/h* 1. nahirca 2. hayvanvari çiftleşme
garantî *m* garanti, güvence ~ dan garanti vermek, güvence vermek ~ **xwestin** garanti istemek, güvence istemek
garantikirin *m* garantileme
garantî kirin *l/gh* garantilemek
garantor *nd/nt* garantör
garantorî *m* garantörlük
gardenya *bot/m* gardenya
gardirop *m* gardirop
gardiropvan *şn/nd* gardiropçu, giydirici
gardiyan *nd/nt* gardiyan
gardiyanî *m* gardiyanlık

gareşk *bot/m* bir tür ot
garîj *m* güç, kuvvet
garik *n* küpe
garing *m* harınan sırasında öküzlerin dışkıları-
 nı almak için altlarına konulup kap
garingan *bot/m* halk hekimliğinde öz uyu is-
 halın tedavisinde kullanılan bir bitki
garis (I) *both* 1. mısır (*Zea mays*) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak
garis (II) *bot/n* darı (*panicum*) ~ **ê roja reş e** darı kara günlerin dostudur ~ **ji destê (wî)** **narije** günahını vermez
garisê misrî *bot/n* mısır
garisê sorik *bot/nd* kırmızı darı
garisê spî *bot* ak darı (*Panicum milliaceum*)
garisê stenbolî *bot/m* 1. mısır (*Zea mays*) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü)
garisê zer *bot/nd* sarı darı
garisê zerik *bot/nd* sarı darı
garisok *bot/n* dariya benzer bir bitki
garî *rd/argo* yaramaz, kaba saba
garîn *l/gh* değiştirmek
garîs *nd/nt* şerir, kötü, kötülük eden kimse
garîsî *m* şerirlik, kötülük
garîte *as/n* 1. kiriş (mimaride) 2. mertek ~ **avêtin** **serê** kirışlemek
gar kirin *l/gh* köpülemek (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikmek)
gar lê xistin *l/bw* köpülemek (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikmek)
garnigan *bot/m* halk hekimliğinde öz suyunu müşhil için kullanılan bir bitki
garnîtur *m* garnitür
garnîzon *lşk/m* garnizon
garson *nd/nt* garson
garsoniyer *m* garsoniyer
garsonî *m* garsonluk
garsontî *m* garsonluk
garte *m* yük çekmede kullanılan kızak
gasik *m* 1. kışkaç 2. maşa
gasîn (I) *n* saban kulağı
gasîn (II) *m* meydan
gasingeh *m* park, meydan
gast *m* kusur
gastîn *m* 1. alan, meydan (köy meydanı) 2. e-ve yakın tarla 3. evin önündeki etrafı boş düz arazi 4. dağlık alandaki düz yer 5. nahir-
 ların toplandığı alan
gastrît *bj/m* gastrit
gastroenterolog *nd/nt* gastroenterolog, sindirim bilimci
gastroenterolojî *m* gastroenteroloji, sindirim bilimi
gastronomî *m* gastronomi
gastroskop *bj/m* gastroskop
gastroskopî *bj/m* gastroskopî
gastrûla *bj/m* gastrulâ
gaşe *n* çakıl

gat *m* söz, lâf * **gatên** Zerdest Zerdüşt'ün gataları

gauss *fiz/m* gauss (kısaltması G)

gav (I) *m* 1. an * **wê gavê** o an 2. çağ (zamanın parçası olarak) 3. vakit (bir iş veya oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre) * **gava ku hûn çûn agahî bidin min** gideceğiniz vakit bana haber verin 4. vakit ('iken' anlamını verir) * **gava ku ez li malê bûme**, **hatiye** ben evde iken o gelmiş 5. ara, esna, aralık, sıra, vakit * **wê gavê** o esnada * **wê gavê ez li wir bûm** o ara ordaydım * **ez wê gavê nexweş bûm** o aralık hastaydım 6. ara (iki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran zaman, fasıla) * **wê gavê em ne li wir bûn** o aralar orda değildik 7. *h* tam (sırasında, anında) * **gava ku wê biketa mixazeyê deng lê kir** tam mağazaya gireceği zaman arkasından seslendi ~ **bi ~ h** an be an ~ **û saet jê re yek bûn** (biri için) zaman kavramı olmamak (ermiş olduğuna inananlar için söylenir) ~ **û saet li ser zimanê (yekî) bûn** (falan) aşağı (falan) yukarı (bir kimsenin ahdin dilden düşürülmediğini, onun pek gözde olduğunu anlatır) ~ **û saeta (yekî) li hev neniherîtin** saati saatine uymamak, dakikası dakikasına uymaz ~ **a din** demin ~ **a bar xwar dibe her kes tê tiştê dibêje** tekerlek kırıldıktan sonra yol gösteren çok olur ~ **a dewlet birêse ga golikê dibalêse** tenceresi kaynarken maymunu oynarken, şansı yaver giderken ~ **a ga dikeve kêr pir dibe** leş yere yığıldı mı kargalar başına üşüşür ~ **a ker carek di pirê re kunek dît cara din di ser re naçe** eşek eşek olduğu halde tehlikeli olduğu bir yerden bir daha gitmez ~ **a ku** 1) vaktaki 2) iken * **gava ku ez li malê bûme**, **hatiye** ben evde iken o gelmiş ~ **a ku hewce kirin** yeri gelmek, zamanı gelmek ~ **a ku mêr li gund nebe dîk** Evdirehman e koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler ~ **a ku şivan dil** (an jî dilê xwe) bike **dikare ji golvêra nêrî mast çêke** çobanın gönlü olursa tekedden yağ (süt veya köremez) çıkarır ~ **a ku wexta (wî) bû xelkê bi tiliyan (ew) nişanî hev didan** giydiği yakışırken eller bakışırken ~ **a meriv bihurê dibîne xwe li avê dixê** (birine) insanın nazı geçince teklifte bulunur veya birşeyler yapar ~ **a nok dibarin keşe dikeve kewarê** kendisine ihtiyaç olduğu zaman ortalıkta bulunmamak ~ **a sifre tê Quran hiltê** ortaya yemek geldi mi kimse bir şeyi takmaz veya beklemes ~ **ek berî gavekê** bir an önce * **bi-la gavek berî gavekê bê, heke na dê me nebîne** bir an önce gelsin, yoksa bizi göremez ~ **ek berê h** az önce, biraz önce, şimdi * **otobus gavek berê derbas bû** otobüs şimdi geçti ~ **eke din h** demin * **min gaveke din li**

pişt eyneyê mêze kir demin aynanın arkasına baktım

gav (II) *n* 1. adım * **gavên xwe bi lez biavêje** adımlarını hızlandır 2. adım, fule (bir adımda alınan yol, bu uzunluk 73 cm sayılır) * **bi gavên mezin meydanê dipîva** uzun fulelerle alanı adımıyordu 3. *sp* adım ~ **avêtin** 1) adım atmak * **du gav ber bi nêrdewanê ve avêtin** merdivene doğru iki adım attı 2) adım atmak (bir işe ilk kez girişmek) ~ **ber pê de avêtin** 1) -e doğru adım atmak, yürümek 2) üstüne yürümek ~ **bi ~** adım adım ~ **ji xwe ranenandin** adım bile atmamak ~ **pê nedar avêtin** adımını attırmamak ~ **pîvan** adımlamak (bir yerde ileriye geriye doğru giderek dolaşmak) * **gava me ew dît li odayê gav dipîvan** onu odayı adımlarken bulduk ~ **rahêlan** hızlı adımlar atmak, pergelleri açmak ~ **rahêlandin** adımını açmak, dev adımlarıyla ilerlemek, tabanları kaldırmak ~ **ek li pêş du ~ li paş** bir ileri iki adım geri ~ **ek li pêş yek li paş** bir ileri bir geri ~ **ekî şeytanî bi sedê xizanî** kurnazca atılan bir adım bir çok şeyi haledebilir ~ **ê bi hêdî di xwedî de ye** zamanında bir işe girişmeyen sonra ceremesini çeker ~ **ê xwe hılanî** adımını açmak ~ **ên xwe nermenerm avêtin** adımlarını seyrekleştirmek ~ **ên xwe sivik avêtin** adımlarını sıklaştırmak ~ **ên xwe vekirin** adımlarını sıklaştırmak, hızlı adımlarla yürümek ~ **ên xwe zû avêtin** adımlarını açmak

gava fireh *nd/sp* uzun atlama

gavan *nd/ht* sığırtmaç, nahırçı

gavanî *m* sığırtmaçlık

gavdan *m* atlama

gav dan *l/gh* atlamak

gavegal *m* sohbet

gavek rd adımlık, bir adımlık * **pir ne dûr e**,

gavekî cih e çok uzak değil bir adımlık yer

gavilgaz rd geniş adım atan kimse

gavinan h bazen, zaman zaman

gavişkî rd/h ani, ansız, aniden

gavkirin m atlama

gav kirin l/gh atlamak

gav pîvan l/gh adımlamak * **gava me ew dît li odayê gav dipîvan** onu odayı adımlarken bulduk

gav rahêlan l/gh adım atmak, hızlı adımlar atmak, pergelleri açmak

gavsist rd gevşek adımlarla yürüyen

gav sist kirin l/bw adımları yavaşlatmak

gavsivik rd hızlı (yürüyen)

gawan erd/m dağ geçidi

gawer m katır

gawik zo/h tahta kuruşu (Cimex lectularius)

gawir nd/ht 1. gâvur (müslüman olmayan kimse) 2. gâvur (dinsiz) 3. *rd/mec* gâvur (merhametsiz, acımasız, inatçı)

gawirane *b* gâvurca (acımasızca, insafsızca)
gawirbav *rd/argo* acımmasız, insafsız, zalim
gawirbûn *m1.* gâvurlaşma, kafirleşme *2. mec*
 gâvurlaşma (acımasız davranmaya başlama)
gawirî *m1.* gâvurluk *2.* gâvurluk (gadarlık, insafsızlık) ~*ya (yekî) pê girtin* gâvurluğu tutmak
gawirkî *m1.* gâvurca (müsülman olmayan yabancı dillerden herhangi biri) *2. h* gâvurca (acımasızca, insafsızca)
gawirstanî *m1.* zülüm yapılan yer *2.* zalimce davranma
gawirtî *m1.* gâvurluk *2.* gâvurluk (gadarlık, insafsızlık)
gawrova *rd* grimsi
gawuk *zo/m* tahta biti
gaxan, gaxand *nd1.* Noel Baba *2.* yılbaşı desesi (yılbaşı kutlamalarında iki genç, kadın ve yaşlı erkek kılığına girerek yanlarındaki gençlerle birlikte evleri dolaşır para ve yemiş toplarlardı)
gaxur *rd/argo* çok obur
gayda *m* gayda (bir müzik aleti)
gaydaçêker *nd/nt* gaydacı (imal eden kimse)
gaydafiros *nd/nt* gaydacı (satan kimse)
gaydajen *nd/nt* gaydacı (gayda çalan kimse)
gayikî *h* öküze
gayîn *m* sikme
gayîn *l/gh* sikmek
gayîti *m/mec* öküzlük
gayzer *jeo/m* gayzer, kaynaç
gayzerit *jeo/m* gayzerit, kaynaç taşı
gaz *(I)* *bnr* gili ü gaz
gaz *(II)* *erd/m1.* tepe * derketibû serê gazê û di-
 kir gazî tepeye çıkıp bağırıyordu *2.* dağ sırtı
gaz *(III)* *m* kerpeten
gaz *(IV)* *m* gez (bir uzunluk ölçüsü, göğüsten elin parmak ucuna kadar olan mesafe, 70-75 cm) ~ **kirin** gezlemek
gaz *(V)* *m1.* gaz (akışkan madde) *2.* gaz yağı
3. gaz (sindirim borusundan, ağızdan yutulan hava ile mayalanma sonucu oluşan uçu-
 cu inadde) * **di mîdeyê de çêbûna gazê** ini-
 dede gaz oluşmak *4.* gaz (arabalarda gaz pe-
 dalı) ~ **dan (erebeyê)** gazlamak ~ **pê re**
çêbûn gazlanmak, gaz oluşmak (yemek so-
 nucu vb.) gazlanmak ~ **tê hatin dan** gazlan-
 mak ~ **û bêlan** tepeler ~**ên bikuj** öldürücü
 gazlar ~**ên jehrîn** zehirli gazlar
gaza hewayî *nd* hava gazı
gaza jehrayî *nd* zehirli gaz
gazdar *rd* gazlı
gazegaz *m1.* çağırıtı, bağırışma *2. h* çağıra ba-
 ğıra ~ **kirin** çağırıp bağurmak
gazete *m1.* gazete * **gazeteyê rojane** günlük
 gazete *2.* gazete (gazetenin yazıldığı, basıl-
 dığı yer) * **her roj diçû gazeteyê** hergün ga-
 zeteye gidiyordu
gazgaz *bnr* gazegaz

gazhewayî *m* hava gazı
gazik *(I)* *m* gez (silâhlarda)
gazik *(II)* *m* kerpeten, küçük kerpeten
gazin *m1.* serzeniş, sitem, *2.* şikâyet, sızıltı,
 yakınma, şekva, dert yanma ~ **jê kirin** *1)*
 (birine) serzenişte bulunmak, sitemde bu-
 lunmak *2)* (birinden) şikâyet etmek, sızlan-
 mak ~ **jê nebûn** (birinden) şikâyeti olma-
 mak, serzenişte bulunmamak ~ **kirin** *1)* si-
 tem etmek *2)* şikâyet etmek, sızlanmak
gazin *l/gh* *1.* serzenişte bulunmak, sitem et-
 mek, yakınmak *2.* şikâyet etmek, sızlanmak
gazinbar *rd* sitemli
gazinc *m1.* serzeniş, sitem, *2.* şikâyet, sızıltı,
 yakınma, şekva, dert yanma ~ **jê kirin** *1)* (bi-
 rine) serzenişte bulunmak, sitemde bulun-
 mak *2)* (birinden) şikâyet etmek, sızlanmak
 ~ **jê nebûn** (birinden) şikâyeti olmamak, ser-
 zenişte bulunmamak ~ **kirin** *1)* sitem etmek
2) şikâyet etmek, sızlanmak, yakınmak
gazinc jê kirin *l/bw* *1.* sitemde bulunmak, ser-
 zenişte bulunmak *2.* (birinden) dert yanmak,
 şikâyet etmek, yakınmak *3.* kınamak
gazincikirin *m1.* serzenişte bulunma, serzeniş
 etme *2.* yakınma, yanıp yakılma
gazinc kirin *l/gh* *1.* serzenişte bulunmak, ser-
 zeniş etmek *2.* yakınmak, yanıp yakılmak
gazincker *nd/nt* *1.* sitemkâr, serzeniş edeci,
 serzenişte bulunan *2.* yakınmacı, yakınan,
 sızlayıcı, şikâyetçi
gazinckerî *m1.* sitemkârlık, serzenişte bulun-
 ma *2.* yakınmacılık, şikâyetçilik, sızlayıcılık
gazincok *nd/nt* *1.* sitemkâr, hep dert yanan *2.*
 yakınmacı, yakınan
gazincokî *m1.* sitemkârlık *2. rd* sitemkârca
gazind *m1.* serzeniş, sitem, *2.* şikâyet, sızıltı,
 yakınma, şekva ~ **jê kirin** *1)* (birine) ser-
 zenişte bulunmak, sitemde bulunmak *2)* (bi-
 rinden) şikâyet etmek, sızlanmak ~ **jê ne-
 bûn** (birinden) şikâyeti olmamak, serzenişte
 bulunmamak ~ **kirin** *1)* sitem etmek *2)* şikâ-
 yet etmek, sızlanmak
gazinde *rd* sitemli, sitemkâr, yakınan, serze-
 nişte bulunan
gazindeker *nd/nt* sitemci, sitemkâr
gazindekirin *m* ayıplama, kınama
gazinde kirin *l/gh* ayıplamak, kınamak
gazindkirin *m1.* serzenişte bulunma, serzeniş
 etme *2.* yakınma, yanıp yakılma, sızlama,
 sızlayış, sızlanma
gazind kirin *l/gh* *1.* serzenişte bulunmak, ser-
 zeniş etmek *2.* yakınmak, yanıp yakılmak,
 sızlamak, sızlanmak
gazindker *nd/nt* *1.* sitemkâr, serzeniş edeci,
 serzenişte bulunan *2.* yakınmacı, yakınan,
 sızlayıcı, şikâyetçi
gazindkerî *m1.* sitemkârlık, serzenişte bulun-
 ma *2.* yakınmacılık, şikâyetçilik, sızlayıcılık
gazindname *m* şikâyetname

gazindok *rd* sitemkâr, sitemci, serzenişçi
gazindokî *m* 1. sitemkârlık, sitemcilik, serzenişçilik 2. *rd* sitemkârca
gazinîn *m* 1. serzenişte bulunma 2. sızlama, sızlanma, sızlayış, yakınma, yakınış, dert yanma
gazinîn *l/gh* 1. serzenişte bulunmak 2. sızlamak, sızlanmak, yakınmak, dert yanmak, şikâyet etmek * **ji kêleka xwe digazine** böğründen şikâyet ediyor
gazin jê kirin *l/bw* 1. sitemde bulunmak, serzenişte bulunmak 2. (birinden) dert yanmak, şikâyet etmek, yakınmak 3. kınamak
gazinker *nd/nt* 1. sitemkâr 2. yakınmacı, yakınan, sızlanan
gazinkerî *m* 1. sitemkârlık 2. yakınmacılık
gazinkirin *m* 1. serzenişte bulunma, serzeniş etme 2. sızlama, yakınma, yanıp yakılma
gazin kirin *l/gh* 1. serzenişte bulunmak, serzeniş etmek 2. sızlamak, yakınmak, yanıp yakılmak
gazinkî *rd/h* sitemkârca
gazinok *nd/nt* 1. sitemkâr 2. şikâyetçi, yakınan, şekvacı
gazinoyî *nd/nt* şikâyetçi, yakınmacı, sızlayıcı, şekvacı
gazinoyîti *m* şikâyetçilik, yakınmacılık, sızlayıcılık, şekvacılık
gazî (I) *rd* dağlı, yüksek yerlerde yaşayan
gazî (II) 1. çağrı, davet 2. imdat * **li gaziya te hatim** imdadına geldim 3. celp (askerlik ödevini yapmaya çağırma) 4. adak * **min beranek kiribû gazî** bir koçu adak yapmışım ~ **dike dibêje ez li vir im** (bir şey) buradayım diye bağırma ~ **hatin** imdat gelmek ~ **kirin** 1) çağırma 2) imdat etmek ~ **lê dake-tin** imdata çağrılmak ~ **(yekî) kirin** 1) (birini) çağırma, davet etmek 2) (birini) geri çağırma (tişte) ~ **kirin** üstünden akmak * **tîraliya wê gazî dike** tembellik üstünden akıyor ~ **lê daxistin** imdata çağırma ~ **lê rakirin** imdada çağırma ~ **mirîyan dike** süngüsü düşük (sağlığı, esenliği bozuk) ~ **û hawar** çağırma (lar) bağırma (lar) ~ **xwarinê kirin** yemeğe çağırma ~ **xwestin** imdat istemek ~ **(yekî) yê xwarinê kirin** çorba içmeye çağırma, yemek yemeğe çağırma ~ **(yekî) yî leşkeriyê kirin** askere çağırma * **gazî te yî leşkeriyê dikin** askerliğe çağırılıyorsun
gazî hev kirin *l/bw* çağırışmak
gazîkar *nd/nt* çağırıcı, davetçi
gazîkarî *m* çağırıcılık, davetçilik
gazîker *nd/nt* 1. çağırıcı 2. çağırmaç, tellâl ~ **dan gazîkirin** tellâl çağırma
gazîkerî *m* 1. çağırıcılık 2. çağırmaçlık, tellâllık
gazîkirin *m* 1. çağırma, çağırış (birine seslenme) 2. çağırma, çağırış, davet etme 3. *mec* çağırma, bağırma 4. haykırma (durum veya nitelik çok belirgin olarak görünme) 5. *mzk*

çığırma 6. adama, nezretme 7. çağırma, celp etmek (askerlik için)
gazî kirin *l/gh* 1. çağırma (birine seslenmek) 2. çağırma, davet etmek * **gazî dikin me ku em herin dîlanê bizi dîgîne** çağırıyorlar 3. *mec* çağırma, bağırma * **pirtûk gazî dike, dibêje ez li vir im, tu nabînî** kitap burdayım diye bağırıyor, sen görmüyorsun 4. haykırma (durum veya nitelik çok belirgin olarak görünmek) 5. çağırma 6. adama, nezretme 7. çağırma, celp etmek (askerlik için)
gazîkirî *rd* 1. çağırılı, davetli 2. adaklı 3. celpli
gazin *l/gh* çağırma * **tu çima digazî?** niye çağırılıyorsun?
gaziname *m* celp, celpname, çağrı belgesi
gazinekirî *rd* çağrısız, davetsiz
gazino *m* gazino ~ **ya malbatî** aile gazinosu
gazinovan *nd* gazinocu
gazinovanî *m* gazinoculuk
gazinovantî *m* gazinoculuk
gazivan *nd/nt* çağırıcı
gazivanî *m* çağırıcılık
gazîz *zo/m* incir kurdu
gazkirin *m* gezleme
gaz kirin *l/gh* gezlemek (gez ile ölçme)
gazoil, gazoyl *m* gazoil, gazoyl
gazojen *m* gazojen
gazolin *m* gazolin
gazometre *fiz/m* gazometre, gazölçer
gazometri *fiz/m* gazometri, gaz ölçümü
gazoz *m* gazoz
gazozfiroş *nd/nt* gazozcu (gazoz satıcısı)
gazozfiroşî *m* gazozculuk
gazozvan *nd/nt* gazozcu (gazoz imalatçısı)
gazozvanî *m* gazozculuk
gazpîv *fiz/m* gazölçer, gazometre
gazpîvî *fiz/m* gaz ölçümü, gazometri
gaz tê dan *l/bw* gazlamak
gazûz *zo/m* güve
gazxane *m* gazhane
Gd kîm *Gd* (gadolinium'un kısaltması)
gebe (I) *m* boyunda meydana gelen şişkinlik
gebe (II) *m* püsküllü kilim
geber *b* geber ~ **bibî** *b* geberesin geber (**yek**) ~ **kirin** 1) (birini) gebertmek 2) *argo* canını cehenneme göndermek
geberbûn *m* geberme
geber bûn *l/gh* gebermek
geberbûyî *nd/rd* geberik
geberbûyîn *m* geberiş
geberkirin *m* gebertme
geber kirin *l/gh* gebertmek
gebgeb *m* gerdan (şişmanlarda çene altındaki tombulluk)
gebgebe *rd* debdebe
gebise *m* bir çeşit yemek
gebol *m* yarma ve keşkten yapılan sonra da üstüne kızartılmış yağ dökülen bir yemek

gebre *m* 1. gebre (atı timar etmekte kullanılan kıldan kese) 2. kefe (semercilerin kullandığı bir tür araç)

gebrekirin *m* gebreleme, kefeleme

gebre kirin *l/gh* gebrelemek, kefelemek (atı kefe ile silip tüylerini parlatmak)

gebs *rd* sıkı (dar)

gebsî *m* kasvet

gebsoyî *rd* 1. kasvetli, iç sıkıcı, sıkıcı, sıkıntı veren 2. kapanık (ruh sıkıcı, iç karartıcı)

gebsibûn *m* 1. kasvetli olma 2. kapanıklık

gebsî bûn *l/gh* kasvetli olmak

gebsoyîbûn *m* 1. kasvetli olma, iç sıkıcı olma 2. kapanık olma, kapanıklık

gebsoyî bûn *l/gh* 1. kasvetli olmak, iç sıkıcı olmak 2. kapanık olmak

gebsoyî kirin *l/gh* kasvet vermek

gebûl *bnr* pelûl

gec *m* 1. kireç 2. alçı, 3. siva, harç

geda *nd* 1. dilenci 2. fakir, yoksul 3. perişan

gedahî *m* 1. dilencilik 2. yoksulluk 3. perişanlık

gedandin *m* dilendirme

gedandin *l/gh* dilendirmek

gedatî *m* 1. dilencilik 2. yoksulluk 3. perişanlık

gedayî *bnr* gedatî

gede *nd/nt* 1. çocuk (küçük yaştaki oğlan veya kız) 2. çocuk, evlât (soy bakımında oğul veya kız) 3. çocuk (bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişime döneminde bulunan insan) 4. çocuk (küçümseme yoluyla; belli bir işte tecrübesi ve yeteneği olmayan kimse) ~ **anîn** çocuk doğurmak ~ **anîn dinyayê** çocuk dünyaya getirmek ~ **çêbûn** (birinden) çocuğu olmak ~ **gûde** çoluk çocuk ~ **jê hebûn** (birinden) çocuğu var olmak ~ **yê bajêr** muhallebi çocuğu ~ **yê peravan** yalı uşağı ~ **yê yaliyan** yalı çocuğu (veya uşağı)

gedek (I) *ant/m* mide

gedek (II) *zo/m* malak (erkek oları)

gedek (III) *n* 1. oğlan (erkek çocuk) 2. oğlan (yetişkin erkek)

gedetî *m* çocukluk

gedoş *m* kilden yapılmış bir kap

gedûk *m* dar boğaz, derbent

gef *m* tehdit ~ **girtin** kin beslemek (veya kin tutmak) ~ **kirin** tehdit etmek ~ **lê xwarin** (an jî **kirin**) (birin) tehdit etmek ~ **û gur** tehdit, göz dağı ~ **û gur lê hatin xwarin** (birine) göz dağı verilmek ~ **û gur li (yekî) xwarin** (birine) tehdit (ler) savurmak, göz dağı vermek ~ **û gur xwarin** tehditler savurmak

gefandin *m* tehdit etme

gefandin *l/gh* tehdit etmek

gefîlxwarin *m* tehdit etme

gef lê xwarin *l/bw* tehdit etmek

gefîlxwarî *rd* tehdit edilmiş olan

gefîlxwer *nd/nt* tehditkâr, tehdit edici

gefîlxwerî *m* tehditkârlık, tehdit edicilik

gefname *m* tehdit belgesi

gefok *rd* tehditkâr, tehdit edici

gefwarî *h* tehditvari

gefzur *nd/nt* tehditkâr, tehdit edici

gefzurane *h* tehditkârca

gefzurî *m* tehditkârlık, tehdit edicilik

gefzwarin *m* tehdit etme

gef xwarin *l/gh* tehdit etmek

gefzwarî *rd* tehdit edilmiş olan

gefzwer *rd* tehditkâr, tehdit edici

gefzwerî *m* tehditkârlık, tehdit edicilik

-geh *rz/m* isim yapım soneki * **kargeh** iş yeri

geh (I) *ant/m* 1. eklem, mafsals 2. boğum **geh ~a dest** el bileği

geh (II) *m* in (yabani hayvan barınağı) * **geha şêr** aslan ini * **di gehê de du şêr nabe** iki cambaz bir ipte olmaz

geh (III) *g* gâh, kâh * **geh diçû** **geh jî radiwestiya** kâh gidiyor kâh duruyordu ~ ~ *h* peyderpey ~ ...~ gâh ...gâh, kâh... kâh

gehe *ant/m* eklem

gehirandin *m* işkence etme, işkence yapma

gehirandin *l/gh* işkence etmek, işkence yapmak

gehîk *ant/m* el paramağı eklemi

gehîn *bnr* gihan

gehînek *m* 1. aşama, merhale, evre 2. varış, varış yeri

gehîner *rd* iletken

gejgere *m* destere, destkere

gejlok *bot/m* kurt pençesi

gel *n* 1. halk (aynı ülkede yaşayan, aynı uyruktaki olan insan topluluğu) 2. halk (aynı soydan gelen, aynı ülkelerin uyruğu olarak yaşayan insan topluluğu) * **gelê Kurd** Kürt halkı * **gelê Suryanî** Süryani halkı 3. halk (bir ülke içerisinde yaşayan değişik soylardan insan topluluklarının her biri) * **gelên Hindistanê** Hindistan halkları 4. halk (belli bir bölgede veya çevrede yaşayanların bütünü) * **gelê gund** köy halkı * **gelê taxê** mahalle halkı 5. halk (yöneticilere göre bir ülkedeki yurttaşların bütünü) * **divê em ji gel re rajedariyê bîkin** halka hizmet etmemiz lazım 6. halk (aydınların dışında kalan topluluk) * **yekî ji nav gel bû** haktan biriydi 7. halk (kitile) ~ **ên İskandinavî** İskandinav halkları (İsveç, Norveç, Danimarka ve Finlandya'da oturan halklar ve bu halkların soyundan olanlar) ~ **ên Latînî** Latın halkları

gelabî *m* tek parçalı, ayak bileklerine kadar inen, süslemeli kadın kıyısı * **di dawetê de gelabiyeke spehî li xwe kiribû** düğünde güzel bir gelabi giymişti

gelac *rd/nt* ara buzucu, fitneci, karıştırıcı, fesat, fetnan

gelacbûn *m* fesatlaşma, fettanlaşma

gelac bûn *l/gh* fesatlaşmak, fettanlaşmak

gelacı kirin *l/gh* fesatlık yapmak
gelacı *m* ara bozuculuk, fitnecilik, karıştırıcılık, fesatlık
gelacıkirin *m* fesatlık yapma, karıştırıcılık yapma
gelacı kirin *l/gh* fesatlık yapmak, karıştırıcılık yapmak
gelal *m* küçük akarsu
gelale *ant/h* bademcik
gelale *m* 1. taslak 2. tasarı, proje 3. *hiq* tasarı (yasa tasarısı) 4. model, nümune, örnek ~*ya qanûnê* yasa tasarısı
gelale pêşniyaz *m* önerge
gelaloç *ant/m* dilcik, küçük dil
gelalûç *bnr* gelaloç
-gelan sonek, Türkçedeki -gil, giller sonekine yakın bir görevi üstlenmekte * *ev xezûrganê min in* bunlar benim kayınpederğim oluyor
gelandin *m* 1. berbat etme, berbat eyleme (kötü duruma getirme) 2. yumurtayı cılk etmek
gelandin *l/gh* berbat etmek, berbat eylemek (kötü duruma getirmek) 2. yumurtayı cılk etmek
gelaq *bnr* qelaq
gelas *bnr* gelyaz
gelaş *m* çer çöp
gelaşan *m* çer çöp
Gelawêj *ast/m* 1. Çoban Yıldızı, Venüs 2. a-ğustos (31 gün çeken sekizinci ay)
gelaz *bnr* gelyaz
gelbaze *m* 1. askı, hevenk (saklanmak için tavana asılmış dizi) 2. *rd* ardışık
gelbazetî *m* ardışıklık
gelberî *m* çapalama
gelberû *bot/m* palamut
gelc (I) *nd* bir çeşit ağaç veya ağaçlı yer
gelc (II) *m* 1. sorun (sıkıntı veren durum) 2. karışıklık
gelcomelco *rd* karmakarış
gelcoyî *rd* karışık (karışmış olan)
gelcoyibûn *m* 1. karışma, karmakarış olma 2. karışma (bulanma, duruluğunu yitirme)
gelcoyî bûn *l/gh* 1. karışmak, karmakarış olmak 2. karışmak (bulanmak, duruluğunu yitirmek)
gele (I) *m* karasaban sürgüsü
gele (II) *m* 1. öbek 2. ceylan sürüsü
gele (III) *m* tırpan çenesi
gele (IV) *m* çürümüş ağaç yaprağı
gelebêj *rd* geveze, çenesi düşük
gelebêjî *m* gevezelik, çene düşüklüğü
gelece *m* 1. atışma 2. sorun, problem
gelecekirin *m* atışma (ağız kavasası etme)
gelece kirin *l/gh* atışmak (ağız kavasası etmek)
gelejimar *rz/rd* çoğul
gelejimarbûn *rz/m* çoğullanma
gelejimar bûn *rz* *l/gh* çoğullanmak
gelejimarî *m* çoğulluk

gelejimarkirin *rz/m* çoğullaştırma
gelejimar kirin *rz* *l/gh* çoğullaştırmak
gelejimar *rz/rd* çoğul
gelejimarî *rz/m* çoğulluk
gelejimaribûn *rz/m* cemilenme
gelejimarî bûn *l/gh* çoğullandırılmak, cemilenmek
gelejimarîkirin *rz/m* cemilendirme
gelejimarî kirin *l/gh* çoğullandırmak, cemilendirmek
gelek *rd* 1. çok (sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımdan büyük ve aşırı olan; az karıştı) * *îro karê me gelek e* bu gün işimiz çok 2. birçok 3. *rd* fena, hayli * *îro gelek karê min heyê* bu gün fena işim var 4. *h* çok (sayı, güçlük, süre vb. bakımından aşırılık bildirir) * *ez dibêjim qey ez gelek ez ji diya xwe hez dikim* sanırım, anamı daha çok seviyorum 5. *h* epey, epeyi, epeyce, bayağı, çok fazla, gayet * *ez gelek kêfxweş bûm* bayağı sevindim * *yekî gelek mêvanperwer e* gayet misafirperver birisidir 6. *h* yığınla 7. *h* pek (gerekenden, olandan çok) * *ez gelek westiyam* pek yoruldu 8. *rd/h* nice * *tu gelek salan bibînî* nice yıllar göresin ~ *baş h* pek âlâ (çok iyi) * *te gelek baş dizanibû ku ez dê bême vir buraya geleceğimi* pek âlâ biliyordun ~ *bi şûn de* neden sonra ~ *caran* 1) bir çok 2) çoğu kez (veya zaman) ~ ~ 1) çok çok 2) nice nice * *tu gelek gelek salan bibînî* nice nice yıllar göresin ~ *gêreyên giran dîtine* kaçın kur'ası ~ *jê* 1) birçokları (veya birçoğu), çokları 2) önemli oranda * *xalên qanûn gelek jê guhartine* yasa maddelerini önemli oranda değiştirmişler ~ *qirikehlî dîtîye* feleğin çemberinden geçmiş ~ *tengahî dîtîye* feleğin çemberinden geçmiş ~ *tiştî! çok şey!* ~ *û ~* 1) pek çok, külliyetli 2) sürü sürü ~ *zêde* fena halde * *gelek zêde jê hez dike* onu fena halde seviyor ~ *fî berê* çoktan (veya çoktandır)
gelekeştî *m* donanma (belli bir amaçla kullanılan gemilerin tümü) * *gelekeştîyên bazirganiyê* ticaret donanması
gelekoç *m* toplu göç
gelemêr *rd* yığıt
gelemêrî *m* yığıtlık
gelempir *rd* 1. genel, umumi 2. genel (ayrıntıları göz önüne alınmayarak bütünü bakımında ele alınan) * *rewşa gelempir a piyaseyê ew qas ne baş e* piyasanın genel durumu iyi sayılmaz 3. genel (herkesin yararlanabileceği (yer, nesne) * *pirtûkxaneyê gelempir* genel kitaplık 4. genel (bir genelleme sonucunda elde edilen) * *genel düşünce* ramana gelempir 5. *nd* amme, kamu
gelempirane *rd* genelle
gelempirbûn *m* genelleşme
gelempir bûn *n/gh* genelleşmek

gelemperi *rd* 1. genel, umumî 2. kamusal 3. *man/m* genelleme, tamim 4. *sos* genelleme (bir işlemin sonucu olan genel kavram)

gelemperbûn *m* 1. genelleşme 2. kamusallaşma 3. yayılma (genelleşme)

gelemperi bûn *l/gh* 1. genelleşmek 2. kamusallaşmak 3. yayılmak (genelleşmek)

gelempirikirin *m* 1. genelleme, genelleştirme 2. *man/fel* genelleme, genelleştirme, tamim 3. kamulaştırma (istimlak etme) 4. kamulaştırma, devletleştirme, ulusallaştırma, millileştirme

gelempirî kirin *l/gh* 1. genellemek, genelleştirmek 2. *fe/manl* genellemek, genelleştirmek 3. kamulaştırmak (istimlak etmek) 4. kamulaştırmak, devletleştirmek, ulusallaştırmak, millileştirmek

gelempirikirî *rd* 1. genelleştirilmiş 2. kamulaştırılmış, devletleştirilmiş

gelempiritî *m* 1. genellik 2. *man* genellik

gelemperkirin *m* genelleme

gelempir kirin *l/gh* genellemek

gelempirikirî *rd* genelleştirmiş olan

gelemperkî *rd* genelle

gelemşe *m* 1. sorun, mesele, problem 2. sorun, mesele (güç iş) 3. anlaşmazlık, pürüz, sorun ***gelemşe derketin** anlaşmazlık çıkmak 4. karışıklık, kaos 5. karışıklık, dağınıklık * **ez ji gelemşeyê hez dikim, qet dest medê** ben dağınıklıktan hoşlanırım, hiç elini sürme 6. *rd* karman çorman * **hundirê dikanê kire gelemşe** dükkanın içini karman çorman etti 7. *rd* karışık (açık seçik olmayan, anlaşılmasız güç) 8. *rd* dağınık (düzeni bozuk, karışık) ~ **çêkirin** 1) sorun yaratmak 2) karışıklık çıkarmak ~ **derketin** 1) sorun çıkmak 2) anlaşmazlık çıkmak

gelemşetî *m* 1. karışıklık 2. dağınıklık * **ez ji gelemşetiyê hez dikim, qet dest medê** dağınıklığı seviyorum, hiç ellem

gelemşeyî *rd* sorunlu, pürüzlü

gelemşeyibûn *m* pürüzlenme

gelemşeyî bûn *l/gh* pürüzlenmek (sorunlu olmak)

gelemşeyibûyîn *m* pürüzleniş (sorun çıkma)

gelendar *n* 1. büyük iri direk 2. mertek

gelepe *m* belâ

gelerezan *m* eylül (ay)

geleş *m* 1. sorun, problem 2. anlaşmazlık

geleşe *m* uyuşmazlık, ihtilaf ~ **çêbûn** uyuşmazlık çıkmak

geletek oynaşma (âşıktaslık)

geletekkirin *m* oynaşma

geletek kirin oynaşmak (âşıktaslık etmek)

gelevzî *m* 1. gevezelik, boşboğazlık 2. yaramazlık 3. *mec* şirinlik yapma (çocukların sempatik davranışta bulunması) ~ **kirin** 1) gevezelik etmek, boşboğazlık etmek 2) yaramazlık yapmak 3) *mec* şirinlik yapmak

gelevzîkirin *m* 1. gevezelik yapma 2. yaramazlık yapma 3. *mec* şirinlik yapma (çocuklar sempatik davranışlarda bulunma)

gelevzî kirin *l/gh* 1. gevezelik yapmak 2. yaramazlık yapmak 3. *mec* şirinlik yapmak (çocuklar sempatik davranışlarda bulunmak)

gelênî *bnr* gelêri

gelêr *rd* halka ait olan, popüler

gelêrî *rd* 1. halka ait olan, popüler 2. halkça, halk gibi 3. anonim (yaratıcısının adı belirlenmeyen eser)

gelêrfikirin *m* popülerleştirme

gelêrî kirin *l/gh* popülerleştirmek

gelêritî *m* popülerlik

gelêrkî *h* popülerce

gelêş (I) *m* 1. sorun 2. sorun (sıkıntı veren durum)

gelêş (II) *n* humus * **axa bigelêş** humuslu toprak

gelgelok *bot* bir bitki

gelhe *m* 1. nüfus (bir ülkede, bir bölgede, bir evde belirli bir anda yaşayanların oluşturduğu toplam sayı) * **gelheya welêt her diçe zêde dibe** ülke nüfusu gittikçe artıyor * **karmendê gelheye** nüfus mamuru 2. nüfus (ortak bir özellik gösteren kimselerin bütünü) * **gelheya çandiyê** tarım nüfusu

gelhejmarîyî *rd* demografik

gelhejmarî *m* nüfus bilimi demografi

gelhenas nd/h nüfus bilimci

gelhenasiyî *rd* nüfus bilimsel

gelhenasî *m* nüfus bilimi

gelho *rd* avanak, ahmak

gelhofî *m* avanaklık, ahmaklık ~ **kirin avanak** ~ ahmaklık etmek

gelicandin *m* karıştırmak

gelicandin *l/gh* karıştırmak (birbirinin içine girmesine neden olmak)

gelicîn *m* karışma

gelicîn *l/gh* karışmak * **porê wê geliciye** saçları karışmış

gelifandin *m* ufalama

gelifandin *l/gh* ufalamak (toz haline getirmek)

gelifîn *m* ufalanma

gelifîn *l/gh* ufalanmak

gelik *bot/m* bir tür ot

gelimşe *bnr* gelemşe

gelipandin *m* hırpalama, örseleme

gelipandin *l/gh* hırpalamak, örsellemek * **sêv**

gelipand elmayı örsedi

gelipîn *m* hırpalanma, örselenme

gelipîn *l/gh* hırpalanmak, örselenmek

gelışandin *m* karıştırmak, içiçe girmesine neden olma

gelışandin *l/gh* karıştırmak, içiçe girmesine neden olmak

gelişîn *m* karışma, içiçe girme

gelişîn *l/gh* karışmak, içiçe girmek * **em li hev gelişîne, êdî em ji hev nabin** biz içiçe girmişiz, ayrılmayız

geli (I) *b ey* (kendilerine söz söylenilen kimse-lerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilir ve uzatılır) * **geli gundiyan** *ey köylüler*

geli erd/n 1. vadi, derin vadi 2. boğaz (iki dağ arasındaki dar geçit, dağ boğazı) * **pêşiya geliyan bigirin, nehêlin ku tê de herin** boğazları tutarak onların geçmesini engelleyin 3. geçit, derbent, aşit, dağ geçidi, koyak

gelin *m* berbat olma

gelin *l/gh* berbat olmak

gelkî *nd/nt* popülist

gelkîti *m* popülizm

gelkuj *nd/nt* halk katli

gelkuji *m* halk katliamı

gelmaz *m* gerdanlık

gelme (I) *m* tortu, yosun * **kevir wê ji ber avê gelme girtine** taşlar sudan dolayı yosun tutmuşlar bir tür yosun, tortu tutmak

gelme (II) *rd* yapışıcı, yapışkan

gelme (III) *m* biçilecek alanın önce halka şeklinde etrafını biçip, sonra da bir düzen içinde tümünü biçme olayı

gelmegirtin *mtortu* tutma, yosun tutma

gelme girtin *l/gh* tortu tutmak, yosun tutmak

gelme kirin *l/gh* biçilecek alanın önce halka şeklinde etrafını biçip sonra da tümünü biçmek

gelmeşe *bnr* gelemşe

gelnas *nd/nt* halk bilimci, folklorist

gelnasî *m* halk bilim, folklor

gelnasîn *m* halk bilim, folklor

gelo *h* 1. acaba, acep, ola 2. *nd* mı/mi, mu/mü (soru vurgusu) ~ **çima li dora me diçe û tê** bayram değil, seyran değil, eniştem beni niye öptü

gelparêz *rd* halkçı

gelparêzî *m* 1. halkçılık 2. halkçılık, popülizm (xx. yüzyılda Fransa'da ortaya çıkan yoksul halkın yaşayışı ve duyguları üzerinde duran bir edebiyat çıkışı)

gelpas *m* dizi * **gelbasa moriyan** boncuk dizisi

gelperest *rd* halkçı (koyu halkçı)

gelperestî *m* halkçılık

gelperwer *rd* halkçı, halksever

gelperwerî *m* halkçılık, halkseverlik

gelpiçandin *m* 1. kırıştırma, buruşturma, büzme 2. kıvratma

gelpiçandin *l/gh* 1. kırıştırmak, buruşturmak, büzmek 2. kıvratmak

gelpiçandî *rd* kırışık, buruşuk, büzük

gelpiçî *rd* kırışık, buruşuk, büzük

gelpiçîn *m* 1. kırışma, buruşma 2. kıvrama (buruşup toplanma, kıvrıcık duruma gelme)

gelpiçîn *l/gh* 1. kırışmak, buruşmak 2. kıvratmak (buruşup toplanmak, kıvrıcık duruma gelmek)

gelpiçîtî *m* kırışıklık, buruşukluk

gelpiçokî *rd* kırışıkça, buruşukça

gelpik (I) *m* gonca, tomurcuk

gelpik (II) *m* 1. yanak 2. *bj* kaba kulak

gelpikî *rd* yumru (şişkin, kabarık, yuvarlak biçimli)

gelpikîbûn *m* 1. yumrulama 2. kaba kulak olma

gelpikî bûn *l/gh* 1. yumrulamak 2. kaba kulak olmak

gelş (I) *m* sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)

* **gelşen li qûna daran jê bikin** ağaç kökleriindeki sürgünleri kesin

gelş (II) *m* 1. sorun, mesele, problem 2. sorun, mesele, güçlük (güç iş) 3. sorun, içinden çıkılmaz durum 4. anlaşmazlık * **dî navbera wan de gelş derk** aralarında anlaşmazlık çıktı 5. *rd* karışık (açık seçik olmayan, anlaşılması güç) ~ **çêkirin** sorun yaratmak, mesele çıkarmak ~ **derketin** 1) sorun çıkmak 2) anlaşmazlık çıkmak ~ **derxistin** 1) sorun çıkarmak (veya yaratmak) 2) güçlük çıkarmak ~ **a (karekî)** (bir işini) pot yeri ~ **ên civakî** toplumsal sorunlar

gelşdar *rd* sorunlu, problemlî

gelşeyî *rd* sorunsal

gelşî *m* karışıklık

gelşkirin *m* tevekleme (üzüm kütükleri için)

gelş kirin *l/gh* teveklemek (üzüm kütükleri için)

gelt (I) *m* iplik haline getirilmiş bez parçalarının yapılma kilim

gelte (II) *rd* gevşek, şaşşal kimse

gelte (III) *m* şaka

gelte (IV) *m* dalaş, dalaşma, boğuşma

gelteçê *rd* şakacı

geltekirin *m* dalaşma

gelte kirin *l/gh* dalaşmak

gelûr *m* 1. kalabalık 2. *rd* kalabalık (sayıca çok) * **malbateke ku gilûra wan giran e** kalabalık bir aile

gelviçandin *m* buruşturma

gelviçandin *l/gh* buruşturmak

gelviçandî *rd* buruşuk (buruşturulmuş olan)

gelviçî *rd* buruşuk

gelviçîn *m* buruşma

gelviçîn *l/gh* buruşmak

gelviçîtî *m* buruşukluk

gelviçokî *rd* buruşukça

gelwaz *m* 1. hevenk dizi (ceviz içi, incir gibi yemişlerin ipe geçirilmiş hali) 2. bademden yapılan bandırma

gelwaz *m* kara kış

gelx *rd* kirlî ve dağınık

gelxwaz *rd* halkçı, halk yanlısı

gelxwazî *m* halkçılık

gelyaz *bot/m* 1. kiraz (*Cerasus avium*) 2. kiraz (bu ağacın meyvesi)

gelyazî *rd* kiraz rengi

gelzan *nd/nt* halk bilimci

gelzaniyi *rd* halk bilimsel

gelzani *m* halk bilim

gem *m* gem ~ **kirin** 1) gemlemek 2) gemlemek (aşırı istek ve davranışlara engel olmak) ~ **li dev xistin** gem vurmak ~ **li devan xistin** *mec* gem vurmak (birinin taşkınlığını önlemek ~ **li devê (yekî) xistin** ağzına gem vurmak, gemlemek ~ **a (yekî) berdan** (birini) başıboş bırakmak ~ **a (yekî) kişandin** (birinin) dizginini çekmek, gemini kısmak ~ **a serê (yekî) kişandin** başını ezmek ~ **a (yekî) sist kirin** dizginleri gevşetmek ~ **a (yekî) şidandin** birinin dizginini kısmak

gemal zo/h buldok (*Canis familiaris molosus hibernicus*)

gemar (I) *m* mayıs (sığır gübresi)

gemar (II) *m* 1. kir, pasak 2. süprütü 3. pislik (pis olanın durumu) * **li vê gemara metbexê binêre** şu mutfağın pisliğine bak tu 4. sepicilikte boya olarak kullanılan madde 5. *rd* çepel, çirkef (kimse) ~ **girtin** kir tutmak, kirlenmek (**tiştek**) ~ **girtin** (bir şey) kir tutmak (**tiştek**) ~ **lê xuya kirin** (bir şey) kir tutmak ~ **û qirêj jê de hatin xwarê** pislik parmağından (veya paçalarından) akmak (**tiştek**) ~ **winda kirin** (bir şey) kir götürmek * **ev kinc gemarê winda dike** bu elbise kir götürür ~ **a (tiştekî) nermiştin** (an jî **nerm bûn**) kırı kabarmak ~ **a xwe dan** kırı kabarmak (**tiştek**) **di ~ê de winda bûn** (bir şeyi) kir götürmek * **ev saqoyê hanê di gemarê de winda bûye** bu ceketi kir götürmüş **di ~ê de xeniqîn** (bir şeyi) kir götürmek

gemargirtin *m* kir tutma

gemar girtin *l/gh* kir tutmak

gemarî *rd* 1. kirli 2. atık * **gemariya pîşesaziyê** sanayi atığı

gemarîbûn *m* kirlenme, pislenme

gemarî bûn *l/gh* kirlenmek, pislenmek

gemarîbûyîn *rd* kirleniş, pislenme

gemarîkirin *m* kirletme, pisletme

gemarî kirin *l/gh* kirletmek, pisletmek

gemarîn *rd* kirli, kirlimsi

gemarîftî *m* kirlilik * **gemarîftiya hewayê** hava kirliliği

gemaro *m* 1. ambargo * **gemaroya çekan** silah ambargosu 2. abluka, kuşatma, muhasara ~ **hilanîn** (an jî **hildan**) ablukayı kaldırmak ~ **qelaştin** ablukayı yarmak ~ **rakirin** ambargoyu kaldırmak

gemarok *rd* 1. kirli, pasaklı (üst başı temiz olmayan) 2. *mec* bitli (fakir ve üstü başı kirli olan kimse)

gemaroker *nd/nt* kuşatıcı, kuşatmacı muhasır **gemarokerî** *m* kuşatıcılık, kuşatmacılık

gemarokirin *m* kuşatma, abluka etme, muhasara etme

gemaro kirin *l/gh* 1. kuşatmak, abluka etmek, muhasara etmek

gemarokirî *rd* kuşatılmış, muhat, mahsur, ablu-

kaya alınmış olan ~ **man** mahsur kalmak

gemarokî *rd* 1. kirli, kirliş, kirloz, pasaklı, çapaçul 2. kirlice, pasaklıca

gemarokîbûn *m* 1. pasaklılaşma, çapaçul olma 2. pasaklılık

gemarokî bûn *l/gh* pasaklılaşmak, çapaçul olmak

gemarokîftî *m* kirlilik, pasaklılık, çapaçulluk

gemarosîkên *rd* 1. ambargo kırıcı 2. kuşatmayı kıran

gembele *n* yumruk büyüklüğünde yapılarda kullanılan taş

gembol *n* iri kafalı köpek

gemç *bnr* gemş

gemdar *rd* gemli

gemerdan *m* 1. tekel, monopol 2. *mec* tekel (bir şeye tek başına sahip çıkma)

gemerdanî *rd* tekelleşmeyle ilgili

gemerdanîbûn *m* tekelleşme

gemerdanî bûn *l/gh* tekelleşmek

gemerdanîbûyîn *m* tekelleşme

gemerdanîkirin *m* tekelleştirme

gemerdanî kirin *l/gh* tekelleştirmek

gemerder *nd/rd* 1. tekелci 2. tekелci (tekел görevlisi)

gemerderî *m* tekелcilik

gemerdêr *nd/nt* tekелci, inhisarcı

gemerdêrî *m* tekелcilik, inhisarcılık

gemirandin (I) *m* bir şeyin biçimini bozma

gemirandin (II) *m* 1. beleme, bulama, bulaştırma 2. kirlenme 3. debeletme 4. yatakta kıvranma (bir oyana bir bu yana dönüp durma)

gemirandin (III) *m* ovina, masaj yapma

gemirandin (IV) *m* semirîtme

gemirandin (I) *l/gh* bir şeyin biçimini bozmak

gemirandin (II) *l/gh* 1. belemek, bulamak, bulaştırmak 2. kirlenmek 3. debeletmek * **li erdê gemirandin** yerde debelettiler 4. yatakta kıvranmak (bir oyana bir bu yana dönüp durmak)

gemirandin (III) *l/gh* 1. ovmak, masaj yapmak * **çavê xwe digemirîne** gözlerini ovuyor

gemirandin (IV) *l/gh* semirtmek * **jî kerîftî** gemiriye almaklığından semirtmiş

gemirandî *rd* belenmiş, bulanmış

gemirî (I) *rd* belenmiş, bulanmış, bulaşmış olan

gemirî (II) *rd* semirgin, semizlik

gemirîbûn *m* semizleşme

gemirî bûn *l/gh* semizleşmek

gemirîn (I) *m* bir şeyin biçimi bozulma

gemirîn (II) *l/gh* 1. belenme, bulanma, bulaşma 2. kirlenme 3. debelenme 4. dönme (kendini bir yandan bir yana çevirme, yatakta kıvranma)

gemirîn (III) *l/gh* semirme, semizleme, semen peyda etme

gemirîn (I) *l/gh* bir şeyin biçimi bozulmak

gemirîn (II) *l/gh* 1. belenmek, bulanmak, bulaşmak 2. kirlenmek 3. debelenmek 4. dön-

mek (kendini bir yandan bir yana çevirmek, yataкта kıvrınmak)
gemirîn (III) *l/gh* semirmek, semizlemek, semen peyda etmek
gemişandin *m* 1. bayıltma 2. vurma
gemişandin *l/gh* 1. bayıltmak 2. vurmak
gemişandî *rd* bayıltılmış olan
gemişî *m* *rd* bayılmış olan
gemişîn *m* 1. bayılma 2. vurulma
gemişîn *l/gh* 1. bayılmak 2. vurulmak
gemî *m* gemi ~ **tê de asê bûn** gemi karaya oturtmak ~ **di axê de asê bûn** gemi karaya oturtmak ~**ya barkêş** yük gemisi ~**ya bêlenger timî qeza ye li ser** önlem almamış olan her zaman kazayla yüzyüzedir ~**ya bibêrik der** kürekli gemi ~**ya Nuh** Nuh'un gemisi
gemîgeh *m* gemilik, tersane
gemîvan *nd/nt* gemici
gemîvanî *m* gemicilik
gemjel *rd* gerzek
gemjêlî *m* gerzeklik
gem kirin *m* 1. gemleme 2. gemleme (aşırı istek ve davranışlara engel olma)
gem kirin *l/gh* 1. gemlemek 2. gemlemek (aşırı istek ve davranışlara engel olmak)
gemkirî *rd* gemli, gemlenmiş olan
gemnok *bnr* genimok
gemor *rd* hafif acıya çalan tat
gemore *rd* ham, olunlaşmamış olan
gemş (I) *m* 1. avuç, aya 2. apaz (bir avuç dolusu) * **gemşek genim** bir apaz buğday ~ **lê xistin** (an *jî dan*) avuçlamak
gemş (II) *sp/m* güreş ~ **hatin girtin** *l/tb* güreşilmek ~ **kirin** güreş tutmak
gemşgir *nd/nt* güreşçi
gemşgirî *m* güreşçilik
gemşkirin *m* güreşme
gemş kirin *l/gh* güreşmek
gemşo *rd* avanak
gemşotî *m* avanaklık ~ **kirin** avanaklık etmek
gen (I) *biy/m* gen
gen (II) *zo/m* kene
gen (III) *m* çentik, tırtık
gen (IV) *rd* kör (keskinliği yeterli olmayan)
genbûn *m* körelme (keskinliğini yitirme)
gen bûn *l/gh* körelmek (keskinliğini yitirmek)
genbüyîn *m* köreliş
genc *m* hazine
gencdar *n* hazinedar, hazine bekçisi
gencêkî *bot/m* bir tür üzüm
gencexan *m* hazine yeri
gencîne *m* 1. hazine (altın, gümüş, mücevher gibi değerli eşya yığını, büyük servet) 2. hazine (değerli şeylerin saklandığı yer) 3. hazine (gümürlü veya saklı iken bulunan değerli şeylerin bütünü) 4. hazine (devlet malı, parası veya bunların saklandığı yer) 5. hazine (kaynak) * **gencîneya zanebûnê** (an *jî zanyariyê*) bilgi hazinesi 6. define, gömü ~**ya dewletê** devlet

hazinesi ~**ya peyvan** (bêje an *jî kelimeyan*) *rz* sözcük hazinesi, söz dağarcığı, kelime hazinesi, söz varlığı
gencînedar *nd/nt* hazinedar
gencînedarî *m* hazinedarlık
gencîneger *nd/nt* defineci
gencînegerî *m* definecilik
gencîneya peyvan *nd* söz varlığı, vokabüler
gencînok *m* hazinercik
gencûr *n* 1. hazine bekçisi 2. değerli eşya
gencûrdank *m* sandık (değerli eşyanın konulduğu yer)
gend (I) *n* sürgün, fidan ~ **û gelş** ağacın sürgünleri * **gend û gelşê darê dapitîne** ağacın sürgünlerini buda
gend (II) *n* koku (pis koku, kokuşma kokusu ve dışkı kokusu gibi) * **xwarin gend û gû**, **şuştin reng û rû** fazla yemeden koku ve dışkı, çok yıkamadan da yüzün rengi açılır ~ **û gemar** pislik ve koku ~ **û gû 1)** pis koku ve bok 2) siktiri boktan, bir boka yaramaz
gend (III) *m* istifade ~ **kirin** istifade etmek
gende *bnr* gede
gendel (I) *rd* 1. pis, pasaklı 2. mundar
gendel (II) *m* birbirine karışmış kaba ot
gendgemar *rd* alçak (kimse)
gendgemarî *m* alçaklık
gendgenî *rd* nefret edilen
gendirîn *bnr* gindirîn
gendkirin *m* istifade etme, yaralanma
gend kirin *l/gh* istifade etmek, yaralanmak
gendoyî *rd* kokuşuk
gendoyîbûn *m* kokuşma
gendoyî bûn *l/gh* kokuşmak
gendoyîtî *rd* kokuşukluk
gene *zo/m* kene, sakırğa
genefis *rd* sini, saman altından su yürüten
genek (I) *bot/m* geven
genek *zo/n* kene
general *nd/nt* general
generalî *m* 1. generallik (generallik rütbesi) 2. generallik (generalin görevi veya makamı)
generalîtî *bnr* generalî
genetîk *biy/m* genetik, kalıtım bilimi
genfisk *rd* sini
gengaz *rd* 1. mümkün, muhtemel, olası, olanaklı 2. *fel* olumsal ~ **bûn** mümkün olmak ~ **e ku** muhtemeldir ki
gengazî *m* 1. olasılık 2. *fel* olumsallık
gengeşe *m* tartışma
gengeşeyî *rd* tartışmalı * **danişîna gengeşeyî** tartışmalı oturum
gengeşî *m* tartışma, münakaşa ~ **kirin** münakaşa etmek (veya yapmak)
gengeşîker *nd/nt* tartışmacı
gengeşîkerî *m* tartışmacılık
gengeşîkirin *m* tartışma, münakaşa
gengeşî kirin *l/gh* tartışmak, ayışmak, münakaşa etmek,

genim *bot/n* 1. buğday (*Triticum*) 2. buğday (bu bitkinin başaktan ayrılmış tanesi) ~ **bêziwan nabe** dikensiz gül olmaz ~ **bibin ba qeraşan** her şeyi ehline teslim edin ~ **bû firik mele bû şirik** hazır lokmaya her kes ortak olmaya çalışır ~ **digere digere paşê di qulika aş de tê xwarê** tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkandır ~ **ku serî da das jî biha dibe** buğday başak verince orak pahaya çıkar ~ **ê arvan** unluk buğday ~ **ê dan** yarmalık ~ **ê gewr** boz buğday ~ **ê herame** harama buğdayı ~ **ê perêreş** karakılıç ~ **ê qentîrî** kantarı ~ **ê spîkîrî** yarma ~ **ê sorgul** kurnızı buğday ~ **ê sorik** kurnızı buğday ~ **ê şamî** mısır darısı

genimavk *m* bira

genimdirûn *m* buğday biçimi

genimê kose *nd* köse buğday

genimê qemer *bot/m* kara buğday (*Fagopyrum*)

genimê rûto *nd* köse buğday

genimê şamî *bot/m* 1. mısır (*Zea mays*) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü)

genimfiroş *nd/nt* buğdaycı (satan kimse)

genimgêlan *bot/n* kendi kendine yeşeren buğday

genimgwîn *rd* buğday benizli, açık esmer tenli

genimgwînî *rd* buğday benizlice

genimî *rd* 1. buydaydan yapılınış olan * **nanê genimî** buğday ekmeği 2. buğdaysı, buğday rengi, açık esner (açık ten rengi için)

genimîn *rd* buğdaydan yapılma * **nanê genimîn** buğday ekmeği

genimok (I) *bot/n* yabancı buğday, yaban buğdayı

genimok (II) *bot/n* 1. mısır (*Zea mays*) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak

genimok, hayvan yemi olarak da kullanılır

genimokî *rd* buğdayımsı

genimşamî *bot/n* 1. mısır (*Zea mays*) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü)

genî *rd* 1. kokuşuk, kokak, sası, kokuşmuş 2. *mec* fitneci (**cihek**) ~ **kirin** ininder çürütmek (bir yerde uzun süre oturmak) ~ **yan da, kurmiyan da, hürmezinan neda** kokaklar verdi, çürükler verdi, oburlar vermedi

genîbûn *m* 1. kokuşına, sasıma, kokına, tafûn etme 2. *mec* kokuşına (kişi, toplum vb. için; özelliğini, niteliğini yitirme)

genîbûn *l/gh* 1. kokuşmak, sasınak, kokmak, tafûn etmek * **ev goşt genî bûye** bu et kokuşmuş 2. kokuşmak (kişi, toplum vb. için; özelliğini, niteliğini yitirmek)

genîbûyî *rd* kokuşuk, kokuşmuş olan

genîbûyîn *m* 1. kokuşma, sasıma, kokma, tafûn etme 2. *mec* kokuşma (kişi, toplum vb. için; özelliğini, niteliğini yitirme)

genîkirin *m* 1. kokuşturma, kokutma 2. kokutma (bir işi uzatarak çıkmaza sokma)

genî kirin *l/gh* 1. kokuşturmak, kokutmak * **goşt nexwarine, genî kirine** eti yememişler, kokutmuşlar 2. kokutmak (bir işi uzatarak çıkmaza sokmak)

genîkirî *rd* kokuşturulmuş olan

genîrewan *rd* kokuşmuş ruhlu

genîwer *rd* kokuşmuş olan kimse

genkirin (I) *m* çentikleme

genkirin (II) *m* köreltme (keskinliğini yitirmesine sebep olma)

gen kirin (I) *l/gh* çentiklemek, çentik atmak

gen kirin (II) *l/gh* köreltmek (keskinliğini yitirmesine sebep olmak)

genkirî *rd* köreltilmiş

genlêketin *m* körelme

gen lê ketin *l/bw* körelmek (keskinliğini yitirmek)

genlêketî *rd* körelmiş

geno *bnr* genî

genom *biy/m* genom

genûs *rd* 1. iğrenç, sümsük, menfur, mendebur 2. cimri

genûsî *m* 1. iğrençlik, sümsüklük, mendeburluk 2. cimrilik

geolt *m* geoit

geometrî *m* geometri

geometrik *rd* geometrik

gep (I) *m* hafif vurma, darbe ~ **ek li nê dixê yekê li bîzmêr** hem nalına hem mihına (vurmak)

gep (II) *m* 1. avurt * **gepên wê çûne xwarê** avurtları çökmüş 2. tüküm, lokma * **gepek nan** bir lokma ekmek ~ **a tişe** ağız dolusu (ağzın alabileceği kadar) ~ **a xwe werimandin** avurdunu şişirmek

gepiçandin *m* karıştırma, dolama

gepiçandin *l/gh* karıştırmak, dolamak

gepiçandî *rd* dolanık

gepiçîn *m* karışma, dolanma

gepiçîn *l/gh* karışmak, dolanmak

gepik (I) *m* avurt

gepik (II) *zo/m* 1. kursak 2. gaga (kümes hayvanlarında)

gepir (I) *rd* püsür (karışık, dolaşık saç)

gepir (II) *m* ense

gepirokî *rd* püsürlü, püsürlüce

gepog *bnr* gepok

gepok *bi/m* kaba kulak

geprüg *bnr* geprük

geprük *m zo/m* kursak, havsala, kuş kursağı

gepsoyî *rd* basık

gepsoytî *m* basıklık

gepûşk *m* bitki suluğu

ger (I) *g* 1. eğer 2. gerek (kelimeleri, kelime öbeklerini, görevdeş öğeleri birleştirme, eşitlik, istenileni seçme gibi anlamlar katarak bağlar) * **ger ji aliye dê ger ji aliye bavê ve...** gerek anne gerek baba tarafından ... 3. ise * **ger ez werim ben gelirsem ~ em herin**

gurê kurê em ê li hev bîn mikurê uçarı kaçarı yok her şey açığa çıkacak ~ **riya mirinê be jî tu li pêş be** baş olda soğan başı ol ~ **tu bibî mîr Xwedê meke ji bîr** ne oldum delisi olma ~ **tu nezan î, bipirse ji cîranî** bilmiyorsan bir bilene sor ~ **wisa be jî** öylede olsa, gene

ger (II) *erd/m* girdap, burgaç

ger (III) *m* 1. gezi, seyahat 2. gezme, dolaşma, seyrân, gezin, gezinîş * **were em herin gerê** gel gezmeye gidelim 3. dolanım, dolaşım, devir * **gera xwînê** kan dolaşımı 4. dönme, dönüş * **gera teker** tekerin dönüşü 5. *fiz* hareket, devim, devinim (durağan bir noktaya göre devinmekte olan bir nesnenin durumu) 6. *bz* dolanım, dolaşım * **pereyê di gerê de** dolaşımdaki para 7. gezinme, gezinti 8. gezinti yeri 9. halka şeklinde toplanma 10. dolam 11. arayış 12. yürüyüş (spor amacıyla yapılan yürüme) * **ez her sibeh derdikevim gerê** her sabah yürüyüşe çıkarım ~ **û fen nd** yalan dolan ~ **û fen gerandin** dalavere çevirmek (veya döndürmek) ~ **a bermalê** evin orta yeri ~ **a dora pêsrê ant** meme süngeri ~ **a xênî** evin önü

ger (IV) *m* kovalama ~ **a (yekî) dan** (birini) kovalamak, ardına düşmek

geraj *m* 1. garaj (otomobil, vagon gibi taşıtların konulduğu üstü kapalı yer) 2. garaj (otomobillerin bakım ve onarımının yapıldığı yer) 3. garaj, otogar

gerajvan *nd/nt* garajcı

gerajvanî *m* garajcılık

geral *rd* gezin, seyyar

geralî *m* gezginlik, seyyarlık

gera maran *nd* (gera'daki *r* kalın okunur) yılan çiftleşmesi

geran (I) balyoz ~ **lê dan** (an jî *xistin*) balyozlamak

geran (II) 1. gezme, dolaşım, dolaşma 2. *ant* dolaşım, deveran * **gerana xwînê** kan dolaşımı 3. dönme, devir 4. *bz* dolanım, tedavül, sürüm, sirkülasyon 5. arama, arayış **di ~ de bûn** tedavüle olmak (jî) ~ **geranê** (an jî *detawulê*) **rabûn** tedavülden kalkmak

gerandar *nd/nt* sirkulatör

gerandarî *m* sirkulatörlük

gerandekar *nd/nt* yönetici, idareci

gerandekarî *m* yöneticilik, idarecilik

gerandin *m* 1. gezdirmе, dolaştırma 2. gezdirmе (bir şeyi herkesin alması için dolaştırma, sunma) 3. döndürme (dönmesini sağlama) 4. çevirme (döndürerek hareket ettirme) 5. çevirme (dürüst olmayan şeyler yapma) 6. dolaştırma 7. kurma (bir araya getirme, toplama) 8. idare etme; yönetme 9. evirme 10. yayma 12. hazırlama ~ **a li ser xwe** üstünde taşınma

gerandin */gh* 1. gezdirmek, dolaştırmak * **ez**

dê zarok piçek li bexçe bigerînîm çocuğu bahçede biraz gezdireceğim 2. gezdirmek (bir şeyi herkesin alması için dolaştırmak, sunmak) * **çayê li nav mêvanan bigerîne** misafirler arasında çay gezdir 3. döndürmek (dönmesini sağlamak) 4. çevirmek (döndürerek hareket ettirmek) * **çerxa makîneyê gerandin** makinanın çarkını çevirmek 5. çevirmek (dürüst olmayan şeyler yapmak) * **ev tiştek digêrîne** bu bir iş çeviriyor 6. dolaştırmak 7. kurmak (bir araya getirmek, toplamak) 8. idare etmek, yönetmek 9. evirmek 10. yaymak 12. hazırlamak * **hine gerandin** kına hazırlamak

gerandina kose *nd* Kürtlerde bir ritüel oyun **gerandî** *rd* 1. gezdirilmiş, dolaştırılmış 2. döndürülmüş 3. *rz/rd* geçişli * **lêkera gerandî** geçişli fiil 4. *rz* dönüşlü

gerandîbûn *rz/m* 1. geçişlilik 2. dönüşlülük

gerane (I) *m* bir müzik aleti

gerane (II) *rz* istek (isteme kipi)

geranî *rz/rd* 1. geçişli 2. dönüşlü

gerav (I) *m* (*r* kalın okunur) bulanık, baiçıklı su

gerav (II) *erd/m* girdap, burgaç

gera xwînê *nd* kan dolaşımı

geraz *bnr* gelyaz

geraze *rd* kocaman

gerceng *n* zabıt

gercize *nd/nt* vasi

gercust *m* arama, araştırma, araştırı

gercustkirin *m* arama, araştırma

gercust kirin */gh* aramak, araştırmak

gerçî *h* gerçi, her ne kadar, ise de

gerd (I) *rd* büyük, eşraf

gerd (II) *n* 1. tepe, hüyük

gerd (III) *m* taş kütleli

gerd (IV) *m* 1. toz 2. *kîm/m* molekül

gerdan (I) *m* (*r* kalın okunur) dolanmak

gerdan (II) *m* kovalamak

gerdan (III) *bnr* gerdan

ger dan (I) */gh* (*r* kalın okunur) dolanmak

ger dan (II) */gh* kovalamak, ardına düşmek

gerdandin *m* dolandırma (dolaştırma)

gerdandin */gh* dolandırmak (dolaştırmak)

gerdandî *rd* dolanık, dolanmış olan

gerdanî *m* gerdanlık, kolye

gerdanparêz *m* atkı, kaşkol

gerdanxwar *rd* boynü bükük

gerdanxwarî *m* boynu büküklük

gerdanxwarîkirin *m* boyun eğme

gerdanxwarî kirin */gh* boyun eğmek

gerdar *rd* devirli

gerdav *erd/m* girdap, burgaç

gerdebil *m* hortum (tulumba veya musluklara takılan genellikle plâstikten uzun boru)

gerdek *m* 1. gerdek, zıfâf (gelin ile güveyin düğün gecesi yalnız kaldıkları oda) 2. gerdek, zıfâf

gerdel *m* kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)
gerdela *rd* (dişil için) alacalı
gerden *m* gerdan, boyun ~ **gerandin** semirmek ~ **hejandin** gerdan kırmak ~ **şikandin** gerden kırmak ~ **xwar kirin** (birine) boyun eğmek ~ **a stûr** semirgen kimse
gerdenaza *rd* serazat, serbest ve özgür
gerdenazad *rd* serazat, serbest ve özgür
gerdenazadî *m* serbestlik, özgürlük
gerdenben *n* 1. boyun bağı 2. gerdanlık
gerdenbilind *rd* gururlu, kibirli
gerdendirêj *rd* uzun boyunlu
gerdene *m* gerdanlık
gerdenfiraz *rd* gururlu, mağrur, kibirli
gerdengaz *rd* uzun boyunlu
gerdenî *m* 1. gerdanlık 2. tasma
gerdenşikestî *rd* boynu bükük
gerdenxwar *rd* boynu bükük
gerdenxwarî *m* boynu büküklüğü
gerdenzirav *rd* ince boyunlu
gerder *nd/nt* sivil polis
gerderî *m* sivil polislik
gerderîkirin *m* arama, araştırma
gerderî kirin *l/gh* aramak, araştırmak
gerdêle *m* at arabası
gerdik *rd* (dişil için) alacalı
gerdî *rd* moleküler
gerdîle *fzk/m* atom
gerdîleker *rd* atomizör
gerdîlekirin *m* atomize etme
gerdîle kirin *l/gh* atomize etmek
gerdîlekîrî *rd* atomize edilmiş
gerdîleyî *rd* atomal, atomik
gerdîlezan *nd/nt* atom bilimci
gerdîlezanî *m* atom bilimi
gerdîn *m* dolanma (bir şeyin çevresine sarılma)
gerdîn *l/gh* dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak)
gerdîş *m* 1. adet, töre, anane, gelenek 2. durum, hal
gerdîşan *bnr* gerdîş
gerdîşî *rd* 1. törel (töreye uygun) 2. törel (töreyle ilgili) 3. geleneksel, ananevi, töresel
gerdîşîbûn *m* gelenekleşme, gelenekselleşme
gerdîşî bûn *l/gh* gelenekleşmek, gelenekselleşmek
gerdîşîkirin *m* gelenekleştirmek, gelenekselleştirmek
gerdîşî kirin *l/gh* gelenekleştirmek, gelenekselleştirmek
gerdîşîfî *m* 1. gelenekçilik, törellik 2. geleneksellik
gerdîşnas *nd/nt* töre bilimci
gerdîşnasî *m* töre bilim
gerdîşnenas *fel/m* töre tanımaz
gerdîşnenasî *fel/m* töre tanımazlık
gerdîşparêz *nd/nt* gelenekçi, töreci
gerdîşparêzî *m* gelenekçilik, törecilik

gerdîşperest *rd* gelenekçi (koyu gelenekçi)
gerdîşperestî *m* gelenekçilik
gerdo (I) *rd* (eril için) alacalı
gerdo (II) *rd* feodal, derebey
gerdor *m* kurban
gerdotî *m* feodallık, derebeylik
gerdoyf *rd* feodal
gerdoyfî *m* feodallık
gerdûm *m* kağıt
gerdûn *ast/m* 1. dünya (üzerinde yaşadığımız gök cismi) 2. evren, kainat, kozmos 3. evren (düzenli ve uyumlu bir bütün olarak düşünülen bütün varlıklar)
gerdûnî *rd* 1. dünyevi (dünya ile ilgili, dünya işlerine ilişkin) 2. evrensel (evrenle ilgili) 3. evrensel (bütün insanlığı ilgilendiren, cihanşümül) * **zanist** **gerdûnî** *ye* bilim evrensel-dir 4. *astr* kozmik
gerdûnîbûn *m* evrenselleşme, küreselleşme
gerdûnî bûn *l/gh* evrenselleşmek, küreselleşmek
gerdûnîbûyîn *m* evrenselleşme, küreselleşme
gerdûnîkirin *m* evrenselleştirmek, küreselleştirmek
gerdûnî kirin *l/gh* evrenselleştirmek, küreselleştirmek
gerdûnîfî *m* evrensellik
gerdûnnas *bnr* kozmolojist
gerdûnnasî *bnr* kozmoloji
gerdûnzân *nd/nt* kozmolojist
gerdûnzânî *m* kozmoloji
gerdûr *m* uzak yürüyüş, uzak gezinti
gerdûş *m* 1. gezi 2. dolanım, devir
gere *bnr* gerek
gerebole *nd/rd* kalabalık
geredolab *m* dönme dolab
gerefek *ant/m* alt çene
gerafen *m* oyun, düzen, desise, komplo * **tu jî** **gerê têyî ez jî** **gerafenê** senin gittiğin yerden biz dönüyorduk
gergundî *rd* leyleği havada görme (çok gezenlere şaka yolu ile söylenir)
gerewr *bot/m* ak kavak, akça kavak (Populus alba)
gerek (I) *erd/m* girdap, burkaç
gerek (II) *rd* bulanık ve acımsı su * **ava gerek** bulanık su.
gerek (III) *rd* 1. gezgin, gezginci, seyyar 2. * **gereka** **cadeyê** cadde öbeği
gerek (IV) *m* çıban ağırşığı ~ **a dora kînorê** çıban ağırşığı
gerek (V) *nd/rd* gerek, gerekli, elzem, lâzım ~ **bûn gerek** olmak ~ **heft tenûr nan xwarin** ... fırın ekmek yemesi lazım * **jî bo ku ew bibe osta divê ku heft tenûr nan bixwe** onun usta olması için daha beş fırın ekmek yemesi lazım ~ **heft test nan û heft bar xwê bixwe** kırk fırın ekmek yemesi lazım ~ **heft test nan û heft bar xwê xwarin** kırk fi-

rın ekmek yemek lazım ~ **kirin** gerekmek, lazım gelmek, lüzum etmek ~ **mirov neke-ve navbera ber û malan** etle tırnak arasına girilmez ~ **nake** gerek yok ~ **neman** inahal kalmamak

gerkebûn *m* gerekme

gerek bûn *l/gh* gerekmek

gerkebûyîn *m* gerekiş, gerekme

gerekî (I) *m* gezginlik, seyyarlık

gerekî (II) *m* 1. gereklilik, lüzum 2. *man* gerekçe ~ **pê dîtin** (an **jî nedîtin**) lüzum görmek (veya görmemek)

gerekkîrin *m* gerektirme, , lüzum etme

gerek kirin *l/gh* gerektirmek, lüzum etmek

gerektî *m* gezgincilik

gerelawje *m* meclislerde sırayla türkû söyleme

gerelawêj *bnr* gerelawje

gerelawje *bnr* gerelawje

geremal (I) *m* kalabalık

germal (II) *bnr* geremol

geremol *m* 1. kargaşa, karışıklık, karambol 2. karmaşa, çalkantı (karışık durum) 3. kalabalık (gereksiz, karışık şeyler topluluğu) 4. *rd* karmaşık, karmakarışık ~ **çêkirin** kargaşa yaratmak ~ **bûn** tozdan dumandan ferman okumamak (ortalık çok karışık olmak) ~ **derxistin** kargaşa çıkarmak ~ **kirin stûyê (yekî)** (birine) pösteği saydırmak

geremolî *m* 1. kargaşalık, karmaşa 2. keşme-keşlik, anarşizm, baş tanımazlık

geremolker *rd/hd* kargaşacı

geremolkerî *m* kargaşacılık

geremolkirin *m* 1. kargaşa yaratma 2. kalabalık etme

geremol kirin *l/gh* 1. kargaşa yaratmak 2. kalabalık etmek

gerende *rd* gezgin, gezginci

gerendeker *nd/ht* araştırmacı, araştırmacı

gerendekerî *m* araştırmacılık, araştırmacılık

gerendetî *m* gezginlik, gezgincilik

gerestêr, **gerestêrk** *ast/m* gezegen

gereşîn *m* akarsuların ana merkezi

gerewan *rd* gezgin (gezip dolaşan)

gerewanî *m* gezginlik

gerew *m* 1. karşılık (bir davranışın karşı taraf-ta uyandırdığı başka davranış, mukabele) 2. karşılık, bedel (bir şey alırken karşı tarafa verilen şey) * **di gerewa wî de pere bide min** karşılığında bana para ver 3. karşı (karşılık olarak, mukabil) 4. bedel (bir şeyin yerini tutabilen karşılık) 5. güvence, garanti (alınan sorumluluğa karşı ortaya konulan şey) 6. ipotek, rehin, tutu 7. fide ~ **dan** ipoteğe vermek, rehine vermek **kirin** ~ ipotek etmek ~a (**yekî**) **danê** 1) karşılık vermek (karşı gelmek) 2) karşılamak (kavgada) ~a **xelasîyê** fidyeyinecat, kurtulmalık

gerewdan *m* 1. ipoteğe verme, rehine verme 2. teminat verme

gerew dan *l/gh* 1. ipoteğe vermek, rehine vermek 2. teminat vermek

gerewdar *rd* 1. ipotekli, tutulu 2. rehine

gerewdarî *m* ipotekli olma

gerewe *nd/ht* rehine

gerewek *nd/ht* rehine

gerewgan *bnr* gerewek

gerewkar *nd/ht* rehinci (rehin karşılığında faizli borç para veren)

gerewkîrî *rd* ipotekli, tutulu

gerewname *bz/m* 1. teminat mektubu 2. ipotek belgesi

gereze (I) *rd* gezip dedikodu yapan kimse

gereze (II) *nd/rd* toraman, iri yarı, dızman

gergdil *rd* vesveseli

gergdilî *m* vesvese

gergedan *zo/m* gergedan (Rhinoceros indicus)

gergef *m* gergef

gergefî *rd* süslü

gerger *rd* taşlık (yer)

gergere *m* 1. kasnak 2. makara (yükleri kaldırmaya veya çekmeye yarayan araç)

gergerîn *m* labirent

gergerînek *erd/m* 1. girdap, burgaç 2. labirent

gergerînok *erd/m* girdap, burgaç

gergerok *m* 1. yürüteç (çocuk arabası) 2. *rd* döner

gergerok *m* bukle (kıvrımlı saç)

gergîr *rd* hırçın, taşkın

gergîrî *m* hırçınlık, taşkınlık

gerguhêz *rz/rd* geçişli * **lêkera** **gerguhêz** geçişli fil

gergû *m* gerdanlık

gergûnk *m* tasma

gerîh *m* çağla (badem, kaysı gibi çekirdekli yemişlerin yenilebilen ham şekli)

gerihan *m* 1. gezme, dolaşma 1. dönme

gerihîn *m* 1. gezinme, dolanma, dolaşma 2. dönme

gerihîn *l/gh* 1. gezinmek, dolanmak, dolaşmak 2. dönmek

gerik (I) *bot/m* (r kalın okunur) polen * **gerika** **mêwê** asma poleni

gerik (II) *bnr* gêrik

gerikandin *m* üşüştme

gerikandin *l/gh* üşüştme

gerikîn *m* üşüşme

gerikîn *l/gh* üşüşmek

gerisandin (I) *m* çiğneme (ayak veya tekerlek altına alarak ezme)

gerisandin (II) *m* boğuşma, dalaşma

gerisandin (I) *l/gh* çiğnemek (ayak veya tekerlek altına alarak ezme)

gerisandin (II) *l/gh* boğuşmak, dalaşmak

gerişin (I) *m* çiğnenme, ezilme

gerişin (II) *l/gh* boğuşma, dalaşma

gerişin (I) *l/gh* çiğnenmek, ezilmek

gerişin (II) *l/gh* boğuşmak, dalaşmak * **se**

hev digerişinin itler birbirine dalaşıyor
geriyan *m* 1. geziş, gezme, dolaşma 2. dönme, dönüş 3. arama 4. gezi, gezinti 5. görücüye çıkma

geriatrî *bj/m* geriatri, yaşlılık bilimi

geribêr *m* sulama ağızı

geride (I) *m* araba, taşıt

geride (II) *nd/rd* 1. gezgin, gezginci, gezmen, seyyah, turist 2. seyyar belli bir yeri olmayan) * firoşerê geride seyar satıcı

geridetî *m* 1. gezginlik, seyyahlık 2. seyyarlık

gerideyî *rd* turistik

gerido *bnr* geridok

geridok *nd/rd* 1. gezgin, gezmen, seyyah, gezginci 2. seyyar

geridokî *m* 1. gezginlik, gezgincilik, seyyahlık 2. seyyarlık

gerîga *bnr* gerîngeh

gerîla *nd* 1. gerilla (bir örgüte bağlı birlik) 2. *nd/nt* gerilla (bu birlikte olan kimse) ~yê çolterê (an jî bejîk) kır gerillâsı

gerilatî *m* gerillacılık

gerilavan *nd/nt* gerillacı

gerilavani *m* gerillacılık

gerîn *m* 1. gezme, gezinme, dolaşma 2. gezme, dolaşma (bir yerde yürüme) 3. gezinme (belirli bir çevre içinde gezinip durma) 4. gezme, arama (bulunma) 5. dolaşma (bir yeri belli bir amaçla gezme) 6. dolaşma (denetlemek amacıyla gezme) 7. dolaşma (kan için; akma) 8. dolanma (bir şeyin çevresinde dönme) 9. dolanma, dönelme (gelişigüzel gezme) 10. dönme (kendi eksenini veya başka bir şey etrafında hareket etme) 11. dönme (geri gelme, geri gitme) 12. dönme (belirli bir yerde dolaşma) 13. arama (birini veya bir şeyi bulmaya çalışma) 14. arama (bir yöntemi bulmaya çalışma) 15. arama (bir şeyin yokluğunu duyarak geri gelmesini isteme, özleme) 16. yürüme (karada veya suda herhangi bir yöne doğru sürekli olarak yer değiştirme) 17. yürüme (yayan gezme, yayan gitme) 18. çıkma, flört etme 19. dilenme ~a beredayî sürtme

gerîn *l/gh* 1. gezmek, gezinmek, dolaşmak * em vê havinê li gelek cihan geriyan bu yazın bir çok yeri gezdik * ez derketim der ji xwe re hinek gerîm dışarı çıkıp biraz dolaştım 2. gezmek, dolaşmak (bir yerde yürümek) * sola xwe derdixist û pêxwas digeriya ayakkabısını çıkarır yalın ayakla gezirdi 3. gezinmek (belirli bir çevre içinde gezinip durmak) * di hundirê odeyê de digere odada geziniyor 4. gezmek, aramak (bulunmak) * şewqa min li vir çi dike? şapkam burada ne geziyor? 5. dolaşmak (bir yeri belli bir amaçla gezmek) * ez dê îro li muzeyê bigerim bu gün müzeyi dolaşacağım 6. dolaşmak (denetlemek amacıyla gezmek) 7.

dolaşmak (kan için; akmak) * di rehên wan de eynî xwîn digere damarlarında aynı kan dolaşıyor 8. dolanmak (bir şeyin çevresinde dönmek) 9. dolanmak, dönelmek (gelişigüzel gezmek) 10. dönme (kendi eksenini veya başka bir şey etrafında hareket etmek) * tekelek digere tekerlek dönüyor 11. dönme (geri gelmek, geri gitmek) 12. dönme (belirli bir yerde dolaşmak) 13. aramak (birini veya bir şeyi bulmaya çalışma) 14. aramak (bir yöntemi bulmaya çalışma) * ji bo ku li fabrikayê hilberinê zêde bikin li azîneke nû digerin fabrikada üretimi artırmak için yeni yöntem arıyorlar 15. aramak (bir şeyin yokluğunu duyarak geri gelmesini istemek, özlemek) 16. yürümek (karada veya suda herhangi bir yöne doğru sürekli olarak yer değiştirmek) * çiyayên cemedê ber bi başûr ve geriyanê buz dağları güneye yürümüş 17. yürümek (yayan gezmek, yayan gitmek) * ez dixwazim hinekî bigerim biraz yürümek istiyorum 18. çıkma, flört etmek * bi keçikeke din re digere başka bir kızla çıkıyor 19. dilenmek * ji xwe re digere kendine dileniyor ~ û hey ~ dönüp dolaşmak (veya döne dolaş) * megere li cihê kaşnebîne xewnên şaş ne şeytanî gör ne de kuluvallahî oku * megere li newalan nebîne xeyalan ne şeytanî gör ne de kuluvallahî oku

gerînde *rd* gezgin, seyyar

gerîndetî *m* gezginlik, seyyarlık

gerînek (I) *m* arayış

gerînek (II) *erd/m* 1. burgaç, eğrim, çevri 2. çevrinti (su ve hava çevrintisi) 3. *rd* döner, dönel

gerînde *nd/nt* 1. müdür 2. yönetmen ~yê asayîşê emniyet müdürü ~yê darayî mal müdürü ~yê giştî 1) genel müdür 2) genel yönetmen * gerîndeyê giştî yê weşanê genel yayın yönetmeni

gerîndegeh *m* müdüriyet, müdürlük (mürünün görev yaptığı yer)

gerîndekekar *nd/nt* müdür

gerîndekekarî *m* müdürlük

gerîndetî *m* 1. müdürlük 2. yönetmenlik ~ya darayî mal müdürlüğü

gerîngeh *m* 1. büro * gerîngeha paçevaniyê tercüme bürosu 2. daîre * min bihist ku di gerîngeheke dewletê de dest bi xebatê kîriye devlet dairesinde çalışmaya başladığını duydum

gerîni *rz/m* şart, şart kipi

gerînk *m* büro, yazıhane

gerînok *m* girdap

germ *rd* 1. sıcak (soğuk karşısı) 2. sıcak (ısısı yüksek olan, çok ısınmış) * ava germ sıcak su 3. *mec* sıcak (dostça olan, sevgi dolu) * pêşwaziyeke germ sıcak bir karşılama 4. *nd/m* sıcak (havadaki yüksek ısı) * xebata

di vê germê de zor e bu sıcakta çalışmak güç **5. sıcak (sıcak yer) 6. ısı, vücut ısısı ~ bi ser (yekî) de hatin** sıcak basmak (veya bastırmak) ~ **çêbûn** sıcak olmak ~ **di ~ê de** sıcaklığına ~ **girtin ser (yekî)** sıcak basmak (veya bastırmak) ~ **lê şidandin** sıcaklar bastırmak ~ **tê dadan** güneş çarpmak ~ **a helanê fîz** ergime ısısı

germahî m sıcaklık ~**ya zêde** yüksek sıcaklık

germajok bj/m ısılik

germandin m ısıtma

germandin l/gh ısıtmak

germandî rd ısıtılmış olan

germanyûm kîm/m germanyum (kısaltması Ge)

germav m kaplıca, ılıca, çermik

germavk jeo/m gayzer

germayî m 1. sıcaklık (hararet) * germahiya o-deyê odanın sıcaklığı **2. sıcaklık (bir araçla veya cihazla ölçülebilen ısı derecesi) 3. ısı**

germbelav tek/m ısıyayar, konvektör

germbelavî m ısı yayımı, iletim,

germbûn m 1. sıcaklaşma 2. ısınma (herhangi bir şeyin ısınması için) 3. azışma, kızışma (hızlanma, hareketlenme) 4. kızma (dişi kuşlar için; zamanı gelip kuluçkaya yatma isteği duyma)

germ bûn l/gh 1. sıcaklaşmak 2. ısınmak (herhangi bir şeyin ısınması için) * dinya

germ bû havalar ısındı **3. azışmak, kızışmak (hızlanmak, hareketlenmek) * pevçûn**

germ bû kavga kızıştı **4. kızmak (dişi kuşlar için; zamanı gelip kuluçkaya yatma isteği duymak)**

germbûyîn m 1. sıcaklaşma 2. ısınış (herhangi bir şeyin ısınması için) 3. azışma, kızış, kızışma (hızlanma, hareketlenine) 4. kızma (dişi kuşlar için; zamanı gelip kuluçkaya yatma isteği duyma)

germdayox tek/m ısıyayar, konvektör

germdayoxî m iletim, ısı yayımı, konveksiyon

germdêr kîm/rd ısıveren

germdêr bnîr germdêr

germegerm h sıcaklığına, arası geçmeden

germekan m kaplıca

germen biy/m germen

Germen nd 1. Alman 2. rd Alman (Alman halkına, Almanyaya özgü)

Germenîst nd Germanist

Germenîstîk m Germanistik

Germenperwer nd Germanofil

germeroj m sıcak gün

germerûn m ekmek, yağ ve şekerden yapılan bir tatlı

germesûk m değersiz kumaş

germewar bnîr germwer

germewer rd himinîtlî

germewerî m himmet

germiçank m eksen, mihver

germijan m ısınma

germijandin m 1. ısıtma, ısındırma, hararetlendirme, ısısını artırma, ılıtma 2. mec kızıştırmak

germijandin l/gh 1. ısıtmak, ısındırmak, hararetlendirmek, ısısını artırmak, ılıtmak 2. mec kızıştırmak

germijandî rd 1. ısıtılmış, hararetlendirilmiş olan 2. mec kızıştırılmış

germijî rd ısınmış, hararetlenmiş

germijîn m 1. ısınma, ısınış, hararetlenme, ısısı artma 2. mec hararetlenme, kızışma

germijîn l/gh 1. ısınmak, hararetlenmek, ısısı artmak 2. mec hararetlenmek, kızışmak

germijk bj/m ısılik, ısırgın

germijok bj/m ısılik

germik (I) m 1. sıcaklık 2. rd sıcaklık ~ germ bûn yerini ısıtmak (bir yerde uzun süre kalmak)

germik (II) m kaplıca, ılıca, çermik

germikan m kaplıca, ılıca

germiki rd sıcaklık

germistan m 1. sıcak yer (veya yurt) 2. yazlık (koçer)

germişk bnîr germijk

germixandin l/gh sıcak vurmak (sebze ve meyve için)

germixîn l/gh sıcak vurulmak (sebze ve meyve için)

germiyan m 1. sıcak bölge 2. kışlak (göçebe oymakların kışın barındıkları yer)

germî m 1. sıcaklık, hararet * germiya odayê odanın harareti **2. sıcaklık (bir araçla veya cihazla ölçülebilen ısı derecesi 3. mec sıcaklık (sevgi, içtenlik ve sevimlilik) * germiya di** **vegotina wî de hîkarî li min kir** anlatımındaki sıcaklık beni etkiledi **4. ısı 5. tav * hesin bi germî tê tewandin** demir tavında dövülür ~**ya sade (rehayî an jî bijîn)** **fîz salt** sıcaklık ~**ya zêde** yüksek sıcaklık

germî (II) m 1. sıcak ayran aşısı, ayran çorbası

2. sulu tahıl yemeği, yarımadan yapılan bütün yemekler 3. aşüre (sıcak ve sulu halde)

germiçank m eksen, mihver

germîker m kalorifer, radyatör

germîn m ısınma

germîn l/gh ısınmak

germişan m termometre

germjimêr fîz/m sıcaklıkölçer

germker rd ısıtıcı

germkirin m 1. sıcaklaştırma 2. ısıtma, ısındırma 3. kızıştırmak (hareketlendirme, hızlandırma) * govendê germ bikin halayı kızıştırın

germ kirin l/gh 1. sıcaklaştırmak 2. ısıtmak, ısındırmak * çay germ kirîye çayı ısıtmış **3. kızıştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak) * govendê germ bikin** halayı kızıştırın

germkiri *rd* 1. sıcaklaştırılmış 2. ısıtılmış olan
germnegihîn *rd* ısı iletmez
germok (I) *bot/m* adı çiğdem
germok (II) *m* sera, limonluk
germoke (I) *rd* 1. ısıtıcı 2. *fiz/m* kalori
germoke (II) *m* tandır (bazı yerlerde kışın a-yakları ısıtmak için evin içinde yerin altına kurulan düzen)
germoki *rd* sıcakça
germox *m* 1. sıcak vurma sonucu meyve veya sebzelerde oluşan koku 2. kokuşma (sıcak sonucu oluşan kokuşma)
germoxî *rd* kokuşuk (sıcak sonucu)
germpij *tek/m* ısıyayar
germpiv *fiz/m* sıcaklıkölçer, sıcakölçer, termometre 2. ısıölçer
germpivi *m* ısı ölçümü
germrêj *kîm/rd* ısıveren
germsûr *rd* şeddid, sert, katı
germûrik *m* karıncalanma (vücudun bir yerindeki uyusukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanma) ~ **lê çêbûn** karıncalanmak
germwer *rd* himmetli
germwerî *m* hinmet
germweş *tek/m* ısıyayar, konvektör
germweşî *fiz û kîm/m* iletim, ısı yayımı
germxane *m* sera, limonluk
gername *m* seyahatname
gernas *nd/rd* 1. kahraman (savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlık gösteren, yiğit) 2. kahraman (bir olayda önemli bir yeri olan kimse) 3. *wj* kahraman (roman, hikaye, tiyatro gibi edibiyat türlerinde, filmlerde en önemli kişi)
gernasane *h* kahramanca
gernasbûn *m* kahramanlaşma
gernasbûyîn *m* kahramanlaşma
gernasî *m* kahramanlık
gernaskî *rd* kahramanca, kahramanvari
geroh *m* çağla (badem, kaysı gibi çekirdekli yemişlerin yenilebilen ham şekli)
gerok *rd/nt* 1. gezgin, seyyah 2. gezeğen (çok gezen) 3. *mec* dilenci 4. *mec* sürtük~a teşiyê iğn küresel yarı üst kesimi ~ê *nav mezelan* iskatçı
geroke (II) *ast/m* gezegen
geroke *rd* seyyar (belli bir yeri olmayan) * **fi-roşyarê geroke** seyyar satıcı
gerokestêr *ast/m* gezegen
gerokî *m* 1. gezginlik, seyyahlık 2. gezeğenlik 3. *mec* dilencilik 4. *mec* sürtüklük ~ **kirin** dilencilik etmek
geronek (I) *erd/m* girdap, burgaç
geronek (II) *m* idare, yönetim * **geroneka xweser** özel idare
gerpêçe *m* helezon
gerpêçeyî *rd* helezoni

gerpiş *m* tahrik
gerpişandin *m* tahrik etme
gerpişandin *l/gh* tahrik etmek
gerpişîn *m* tahrik olma
gerpişîn *l/gh* tahrik olmak
gers *m* ılıgım, serap
gerstêrk *ast/m* gezegen
gerstêrka biçûk *ast/nd* küçük gezegen
gertev *m* 1. âdet, alışkı 2. olay, hâdise ~ **der-xistin** hâdise çıkarmak
gertî *m* intibak, alışma * **tu gertiyê vê derê yî** sen buraya intibak etmişsin
gerû (I) *ant/m* gırtlak
gerû (II) *m* 1. odak, mihrak 2. *mat* özek, merkez 3. iç merkez (depremin başladığı yer olarak kabul edilen nokta)
gerûşe *m* afet
gervende *bnr* gevende
gerwera *m* hal
gerwerzî *m* manevra
gerwerzîkirin manavra yapmak
gerwerzî kirin *l/gh* manevra yapmak
gerxêl *m* kalabalık, kitle
geryan *m* 1. gezinme, dolaşma 2. gezinti 3. dönme 4. arama
gerzel, **gerzele** *m* sazdan sepet
gerzêl *bnr* gerzel
gestalt *nd* gestalt * **psikolojiya gestalt** gestalt psikolojisi
gestapo *m* (Geheime Staats Polizei) gestapo
gestin *m* 1. dişleme, ısırma 2. ısırma, sokmak (böcek, zehirli hayvan zehirleme)
gestin *l/gh* 1. dişlemek, ısırma 2. ısırma, sokmak (böcek, zehirli hayvan zehirlemek)
* **mar ew gest** yılan onu ısırdı
gestî *rd* 1. dişlenmiş, ısırılmış 2. ısırılmış, sokulmuş
geş *rd* 1. ferli (göz, ışık için) 2. parlak * **heyva geş** parlak ay 3. diri (solmamış, porsüme-miş) * **kûlûlka geş** diri çiçek 4. harlı * **agirê geş** harlı ateş 5. canlı * **ez wan civînên geş ji bir nakim** o canlı toplantıları unutmam 6. şen, canlı (kimse)
geşandin *m* geliştirme
geşandin *l/gh* geliştirmek
geşandî *rd* gelişkin
geşatî *m* 1. ferli olma 2. parlaklık 3. dirilik 4. harlı olma 5. canlılık 6. şen olma
geşayî *bnr* geşatî
geşbîn *rd* iyimser
geşbînî *m* 1. iyimserlik (her şeyi iyi olarak değerlendiren tutum veya kişilik özeliği) 2. iyimserlik (her şeyi en iyi yanından gören, her durumda bir çıkış yolu uman dünya görüşü) 3. iyimserlik (insanlığın ilerlemesine, bütün durum ve şartların iyiye gideceğine inanan öğretilerin genel adı)
geşbûn *m* 1. parıldama, parlama 2. dirileşme (bitkin, porsümüş veya solmuşken tekrar di-

ri hale gelme) 3. canlanma 4. harlama, yalazlanma (ateş için) 5. *mec* alevlenme, kızışma, ateşlenme (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelme) 6. gelişim, gelişme

geş bûn */lgh* 1. parıldamak, parlamak 2. dirileşmek (bitkin, pörsümüş veya solmuşken tekrar diri hale gelmek) 3. canlanmak * **dax-waziyên min ên ji bo we geş bûn** sizin için kalbimdeki emellerim canlandı 4. harlamak, yalazlanmak (ateş için) 5. *mec* alevlenmek, kızışmak, ateşlenmek (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelmek) 6. gelişmek

geşbûn *m* 1. parıldayıp, parlayıp 2. diriliş (bitkin, pörsümüş veya solmuşken tekrar diri hale gelme) 3. canlanış 4. harlanış, yalazlanış 5. *mec* alevlenme, kızışma, ateşlenme (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelme) 6. gelişim, gelişme

geşbûnî *m* 1. parlaklık 2. dirilik 3. canlılık

geşdar *rd* 1. parlak 2. harlı 3. canlı 4. neşelil 5. gelişkin, mürefeh

geşdarî *m* 1. parlaklık 2. harlılık 3. canlılık 4. neşelilik 5. gelişkinlik

geşe *m* gelişim, inkişaf

geşedan *m* gelişme, kalkınma

geşedanî *m* gelişme, gelişim

geşedanîbûn *m* gelişme, inkişaf etme

geşedanî bûn */lgh* gelişmek, inkişaf etmek

geşedanîpêdan *m* geliştirmek

geşedanî pê dan */bw* geliştirmek

geşedar *m* gelişkin

geşedarî *m* gelişkinlik

geşedîplomasî *m* başarılı diploması

geşegê *h* çıldır çıldır * **zarok bi geşegêş** dinêrin çocuklar çıldır çıldır bakıyor

geşekirin *m* geliştirmek

geşe kirin */lgh* geliştirmek

geşepêdan *m* geliştirmek

geşe pê dan */bw* geliştirmek

geşegê *h* çıldır çıldır

geşî *m* 1. parlaklık 2. dirilik 3. canlılık 4. harlılık 5. şen olma

geşînî *m* 1. parlaklık 2. dirilik * **geşîniya gulê** güllün diriliği 3. canlılık 4. harlılık 5. şen olma

geşîftî *m* 1. parlaklık 2. dirilik 3. canlılık 4. harlılık 5. şen olma

geşker *rd* parlaklığını, diriliğini, canlılığını, harlılığını geliştiren

geşkirin *m* 1. parıldatma 2. ölçerme 3. diriltme 4. harlatma, alevlendirme 5. *mec* alevlendirme, kışkırtma, ateşlendirme (etkisini, şiddetini artırmak 6. can verme

geş kirin */lgh* 1. parıldatmak 2. ölçmek 3. diriltmek 4. harlatmak, alevlendirmek 5. *mec* alevlendirmek, kışkırtmak, ateşlendirmek (etkisini, şiddetini artırmak) * **şlyaset geş kir** siyaseti alevlendirdi 6. can vermek * **baranê rûyê erdê geş kir** yağmur toprağa can verdi

geştêr *m* parlak yıldız

geşt *m* 1. gezi, gezin, seyahat 2. gezinme, gezinti 3. medreselerde talebeler için cuma günü tatili 4. *mec* parse ~ **û gera navxweyî** iç turizm ~ **û gubar** *m* turizm, seyahat ~ **a çolê kir** gezisi

geşteceğ *m* askerî sefer

geşteker *rd* gezgin

geşteker *rd* gezgin

geştekerî *m* gezginlik

geşteki *m* gezginlik

geştewer *rd* gezgin

geştname *m* gezi notları, seyahatname

geştok *rd* gezgin

geştvan *nd/nt* gezgin, seyyah

geştvanî *m* gezginlik, seyyahlık

geştvar *nd/rd* 1. gezgin, gezmen, seyyah 2. turist 3. *rd* gezeğen

geştvarî *m* 1. gezginlik, gezmenlik, seyyahlık 2. turislik 3. gezeğenlik 4. *rd* turistik

getîre *m* tutkal

getîrekirin *m* tutkallama

getîre kirin */lgh* tutkallamak

getîrekirî *rd* tutkallı, tutkallanmış

getîrenekirî *rd* tutkalsız, tutkallanmamış olan

geto *sos/m* 1. getto (eskiden Avrupada Yahudilerin zorunlu veya gönüllü olarak oturdukları mahalle, Yahudi mahallesi) 2. getto (şehir herhangi bir yerinde azınlıkların oturduğu mahalle)

getr *m* getr

geve (I) *m* Kürtlere özgü bir yün dokuma

geve (II) *rd* budala, zekâca geri

gevende *rd* 1. aylak 2. gezeğen 3. çingene 4. geveze (çok konuşan kimse)

gevende *m* 1. aylaklık 2. gezeğenlik 3. çingenelik 4. gevezelik

gever (I) *nd/rd* kar beyazı

gever (II) *m* su arkı ayırımı

gevez *rd* 1. güvez (mora çalan kırmızı) 2. *m* boyamada kullanılan kırmızı bir madde

geveze *rd/nt* geveze (çenesi düşük)

gevezetî *m* gevezelik ~ **kirin** gevezelik etmek (veya yapmak)

gevezetîkirin *m* gevezelenme

gevezetî kirin */lgh* gevezelenmek

gevezokî *rd/h* gevezece

gevijandin *bnr* gevizandin

gevil *m* yetenek, kabiliyet

gevildar *rd* yetenekli, kabiliyetli

gevîr *zo/m* havadan inmeyen bir kuş, Arapçası hubara

gevizan *m* ağnama, debelenme

gevizandin *m* ağnatma, debeletme

gevizandin */lgh* ağnatmak, debeletmek

gevizîn *m* ağınma, ağnama, debelenme (çırpınma, tepinme)

gevizîn */lgh* ağınmak, ağnamak, debelenmek (çırpınmak, tepinmek)

gevi *rd* zorba, gözü kan bürümüş
 gevbûn *m* gözü dönme, gözü kan bürüme
 gevî bûn *l/gh* gözü dönmek, gözü kan bürümek
 gevîn *m* havlama
 gevîzk *m* debelenme yeri
 gevjel *m* kabarık ve kıvrışık saç
 gevjol *m* kabarık ve kıvrışık saç
 gevjolî *rd* kıvrışık (saç)
 gevz *m* ağnama, ağınma, debelenme
 gevzdan *m* ağnama, ağınma, debelenme
 gevz dan *l/gh* ağnamak, ağınmak, debelenmek
 gevzdayîn *m* ağnama, ağınma, debeleniş
 gevzek *m* 1. tozan 2. debelenme yeri 3. keklik-
 lerin içinde yuvarlanmaları için hazırlanmış
 ince toprak
 gevzik *m* 1. tozan 2. debelenme yeri 3. keklik-
 lerin içinde yuvarlanmaları için hazırlanmış
 ince toprak
 gewad *rd* kavat
 gewadî *m* kavatlık
 gewah *bnr* guwah
 gewc (I) *rd* abes, absurd
 gewc (II) *rd* 1. alık, aptal, geri zekâlı, gerzek
 2. küstah
 gewcane *h* küstahça
 gewcbûn *m* küstahlaşma
 gewc bûn *l/gh* küstahlaşmak
 gewcî *m* 1. aptallık, gerçeklik 2. küstahlık ~
 kirin 1) aptallık etmek 2) küstahlık etmek
 gewckî *h* küstahça
 gewde *m* 1. gövde (bir şeyin asıl toplu bölü-
 mü) 2. gövde (insan bedeni) 3. gövde (ağaç-
 ların dal ve köklerden sonra kalan bölümü)
 4. gövde (kasaplıkta kesilmiş hayvanların
 sakatatları alındıktan sonraki bölümü) 5. na-
 aş 6. rz gövde (köklere yapım eklerinin ge-
 tirilmesiye ortaya çıkan türev) ~ya navdêrî
 rz ad (veya isim) gövdesi
 gewdedar *rd* gövdeli
 gewdegir *rd* gövdeli, iri kıyım, iri yapılı, ke-
 resteli
 gewden *m* gövde
 gewdeyî *rd* gövdesel
 gewe *m* yünden yapılmış uzun tüylü ve renkli
 bir tür yaygı
 gewel *rd* kabarık, kabarıklı (saç)
 Gewende *nd/nt* 1. Çingene 2. rd aylak 3. gez-
 gin 4. bedahlâk 5. geveze (boş konuşan)
 Gewendekî *m* 1. Çingenece 2. h/rd çingenece
 (çingeneceye yaraşır biçimde, çingene gibi)
 gewendekîbûn *m* çingeneleşme
 gewendekî bûn *l/gh* çingeneleşmek
 Gewendetî *m* Çingenelik
 gewer *erd/h* geçit (dar ve derin boğaz)
 gewerek *m* kaparo
 gewez *rd* güvez (mora çalan kırmızı)
 gewher *m* 1. cevher, gevher, (bir şeyin özü) 2.
 cevher, gevher, mücevher, cevahir
 gewherane *h* cevher gibi

gewheranî *h* cevher gibi
 gewherfiroş *nd/nt* kuyumcu, mühceveratçı
 (satan)
 gewherfiroşî *m* kuyumculuk, mücevheratçı
 gewherger *nd/nt* müceveheratçı
 gewhergerî *m* müceveheratçılık
 gewherî *nd/nt* mücevheratçı, mücevherci
 gewherîn *rd* cevherden yapılmış
 gewherîfî *m* mücevhercilik, , mücevhercilik
 gewherkar *nd/nt* kuyumcu
 gewherkarî *m* kuyumculuk
 gewherkirî *rd* cevherli, cevherlenmiş olan
 gewhervan *nd/nt* cevahirici
 gewhervanî *nd/nt* cevahircilik
 gewimandin *l/gh* su ırkıntisine neden olmak
 gewimîn *m* su ırkıntisi oluşma
 gewimîn *l/gh* su ırkıntisi oluşmak
 gewir *m* değişim
 gewiran (I) *m* değişim, değişme
 gewiran (II) *m* 1. sindirme, hazmetme 2. ö-
 zümleme, özümseme 3. biy özümleme
 gewirandin (I) *m* büyütme
 gewirandin (II) *m* 1. değiştirmek (başka bir bi-
 çime sokma, değişikliğe uğratma) 2. de-
 ğiştirmek (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden
 başka bir yere alma) 3. değiştirmek (bir şey
 verip yerine başka bir şey alma) 4. de-
 ğiştirmek (birini bırakıp başkasını edinme veya
 kullanma) 5. değiştirmek (başka bir duruma,
 başka bir görünüme getirme)
 gewirandin (III) *m* 1. sindirme, hazmetme 2.
 özümleme, özümseme
 gewirandin (I) *l/gh* ululamak, yüceltmek
 gewirandin (II) *l/gh* 1. değiştirmek (başka bir
 biçime sokmak, değişikliğe uğratmak) 2.
 değiştirmek (bir kimse veya şeyi bulunduğu
 yerden başka bir yere almak) * mamosteyê
 gundê me gewirandin köy öğretmenimizi
 değiştirdiler 3. değiştirmek (bir şey verip
 yerine başka bir şey almak) * ev sol ji te re
 biçûk e, bigewirîne bu ayakkabı sana kü-
 çük, değiştir 4. değiştirmek (birini bırakıp
 başkasını edinmek veya kullanmak) 5. de-
 ğiştirmek (başka bir duruma, başka bir gö-
 rünüme getirmek) * pere ew gewirand para
 onu değiştirdi
 gewirandin (III) *l/gh* 1. sindirmek, hazmet-
 mek 2. özümlemek, özümsemek
 gewirîn (I) *m* ululama, yücelme
 gewirîn (II) *m* 1. değişme (başka bir biçim ve-
 ya duruma girme) 2. değişme (yerine başka
 şey veya kimse gelme) 3. değişme (başka
 bir şeyle yer değişme)
 gewirîn (III) *m* 1. yarama 2. sindirilme, haz-
 medilme 3. özümleme, özümseme
 gewirîn (I) *l/gh* ululamak, yücelmek
 gewirîn (II) *l/gh* 1. değişmek (başka bir bi-
 çim veya duruma girmek) 2. değişmek (ye-
 rine başka şey veya kimse gelmek) * dê ge-

rînendeyê dibistanê bigewire okulun müdürü değişecek 3. değişnek (başka bir şeyle yer değişmek)

gewirîn (III) *l/gh* 1. yaramak 2. sindirilmek, hazmedilmek 3. özümlemek, özümsemek

gewirok *rd* mübeddel

gewirtin *bnr* gewirandin (II)

gewişandin *m* bayılma

gewişandin *l/gh* bayılmak

gewişîn *m* bayılma

gewişîn *l/gh* bayılmak

gewişîner *rd* bayılıcı

gewixandin *m* 1. boğma 2. boğazlama

gewixandin *l/gh* 1. boğmak 2. boğazlamak

gewixandî *rd* boğazlanmış olan

gewixîn *m* 1. boğulma 2. boğazlanma

gewixîn *l/gh* 1. boğulmak 2. boğazlanmak

gewî (I) *m* kir

gewî (II) *rd* 1. kibirli, kuruntulu 2. şımarık 3. azgm (cinsel istekleri aşırı olan)

gewî (III) *m* zenginlik ve varlığın verdiği üstünlük

gewîbûn (I) *m* kirlenme

gewîbûn (II) *m* 1. kibirlenme 2. şımarma 3. azgınlık (cinsel istekleri aşırılığa)

gewîbûn (I) *l/gh* kirlenmek

gewî bûn (II) *l/gh* 1. kibirlenmek 2. şımarık 3. azgınlık (cinsel istekleri aşırılığa)

gewîbûyîn (I) *m* kirleniş

gewîbûyîn (II) *m* 1. kibirleniş 2. şımarık 3. azgınlık (cinsel istekleri aşırılığa)

gewîkirin *m* 1. kibirlenmesine sebep olma 2. şımartma 3. azgınlık (cinsel isteklerini çoğaltma)

gewî kirin *l/gh* 1. kibirlenmesine sebep olmak 2. şımartmak 3. azgınlık (cinsel isteklerini çoğaltmak)

gewît *nd/nt* veli, vasi

gewîtî (I) *m* velilik, vesayet

gewîtî (II) *m* 1. şımarıklık 2. azgınlık

gewlaz (I) *m* 1. hevenk 2. örük

gewlaz (II) *m* (birbirine) karıştırma, katma

gewlazkirin *m* (birbirine) karıştırma, katma

gewlaz kirin *l/gh* (birbirine) karıştırmak, katmak

gewlêz *m* salya, ağız salyası, ağız salgısı

gewol *m* bulamaç halinde tatlı pekmez

gewr (I) *m* 1. yaranma 2. hazım

gewr (II) *rd/m* beyaz tenli (kadın güzeli)

gewr (III) *n* 1. gri, kül rengi 2. beyaz 3. *rd* gri, kül rengi (bu renkten olan) ~ê **girtî** koyu gri ~ê **vekîrî** açık gri

gewrandin *bnr* gewirandin

gewrayî *m* 1. girilik 2. ağartı

gewrbûn *m* 1. grileşme 2. ağarma, beyazlanma, beyazlaşma (ak duruma gelme) 3. ağarma (tan atma, şafak sükmek)

gewr bûn *l/gh* 1. grileşmek 2. ağarmak, beyazlanmak, beyazlaşmak (ak duruma gel-

mek) 3. ağarmak, tan atmak, şafak sükmek

gewrbûyîn *m* 1. grileşme 2. ağartı, beyazlanma, beyazlaşma (ak duruma gelme) 3. ağartı (tan atma, şafak sükmek)

gewre (I) *m* örgü örmeye yeni başlayan kız çocuğu

gewre (II) *m* yünden yapılan bir tür kaşağı aleti

gewre (III) *rd* grimsi, grimsitrak

gewre (IV) *rd* 1. büyük 2. ulu, yüce 3. ulu (saygı duyulan büyük)

gewre *rd* 1. yüce, ulu 2. büyük (küçük karşıtı) 3. büyük (üstün niteliği olan) * **neteweya**

gewre büyük ulus 4. kocaman, iri

gewrehêz *rd* büyük güç

gewrekeç *rd* yetişkin kız

gewrekirin *m* yüceltme, ululama

gewre kirin *m* yüceltme, ululama

gewrelaw *rd* yetişkin erkek

gewremend *rd* büyük adam, yücelik sahibi kimse

gewremerd *rd* büyük adam

gewreşer *rd* büyük aslan

gewretîrîn *rd* en büyük, muazzam

gewretî *m* 1. yücelik, ululuk 2. büyüklük, ululuk

gewrê girtî *nd* koyu gri

gewrê meha *bot/nd* bir üzüm türü

gewrê mîr *bot/nd* bir üzüm türü

gewrê vekîrî *nd* açık gri

gewrik (I) *bot/m* bir armut türü

gewrik (II) *m* 1. saç kepeği 2. *bj* suluk (küçük çocukların başlarında yer yer saç dökülmesi ve kabartılarla beliren bir deri hastalığı) 3. *bj* kel (bulaşıcı bir hastalık) 4. *bj* uyuz (insanların başında beliren bir tür uyuz hastalığı) ~ **ketin** (**yekî**) uyuz olmak

gewrik (III) *rd* 1. gri, kül rengi 2. *rd* gri, kül rengi (bu renkten olan) 3. alacalı giysili (kadın) 4. ağarık ~ **ketin serê** (**yekî**) saç beyazlaşmaya başlamak, ihtiyarlamaya başlamak

gewrikî (I) *m* uyuzluk

gewrikî (II) *rd* grice, ağarıkça

gewrigî (III) *m* ahlak, armut vb. şeyler yenildiğinde insanın boğazında meydana gelen kekre veya acımtıraklaşma durumu

gewrikî *m* grilik, ağarıklık

gewrikketî *rd* uyuzlu

gewris *m* sewimli, benekli keçi adı

gewriyî *rz/rd* genizsi

gewriyîbûn *rz/m* genizsileşme

gewrî (I) *m* grilik, ağarıklık ~ **girtin** ser çav katarakt olmak

gewrî (II) *ant/m* 1. gırtlak, boğaz, ümük 2. boğaz, boyun (şişe, güğüm gibi kapların veya vida, civata gibi araçların dar kısmı) 3. *mec* gırtlak (yiyecek içme) * **derdê qirikê** gırtlak derdi 4. kursak (mide anlamında) * **îşlah di gewriya te de bimîne** kursağında kalır in-

şallah 5. kütük (kalın ağaç gövdesi) * **gewriya darê** ağaç kütüğü ~ **heft pêlekan e, gi-liyê xwe tê de bixeniqîn** **pey re derxîne** sözlerini tart ondan sonra söyle ~ **ya malzarokê ant/nd** yumurtacık ~ **ya qul** kör boğaz (yemek ihtiyacı) * **ray li her tiştî dibe lê li gewriya qul nabe** herşeyden vazgeçilir ama kör boğaz durmaz ki ~ **ya xwe qetandin** boğazını yırtmak ~ **ya xwe şil kirin** boğazını ıslatınak

gewrîêş *bj/m* kaba kulak

gewrîgirtî *rd* kataraktlı

gewrîrast *rd* açık sözlü, tok sözlü

gewrîrastî *m* açık sözlülük, tok sözlülük

gewrkirin *m* grileştirme, ağartma

gewr kirin *l/gh* grileştirmek, ağartmak

gewro *m* alacalı giysi (erkek)

gewrokî *rd* grice, beyazımsı, beyazımtırak

gewroxî *bnr* gewrokî

gewş *rd* aptal, geri zekâlı

gewşen *m* özel

gewşenî *m* özellik

gewşî *m* aptallık, geri zekâlılık

gewşîn *m* özellik

gewşîr (I) *bot/m* çavşır (Opopanax chironium)

gewşîr (II) *bot/m* kum darı, arnavut darısı

gewz *rd* 1. neşeli, şakrak, şen, keyifli (insan için) * **keçeke gewz** şakrak bir kız 2. şakrak (ses için) * **keneke gewz** şakrak bir kahkaha

3. mutlu 4. semirgin ~ **û şadî** zevk u sefa

gewzal *bot/m* bir çiçek

gewzandin *l/gh* semirtmek

gewzandin *m* semirtme

gewzbûn *m* 1. keyifli olma, keyfi yerinde olma, neşeli olma, sevinme 2. semirme, semizleme, şişmanlama 3. şakraklık

gewz bûn *l/gh* 1. keyifli olmak, keyfi yerinde olmak, neşeli olmak, sevinmek 2. semirmek, semizlemek, şişmanlamak

gewzbûyîn *m* 1. keyifli oluş, keyfi yerinde olma, neşeli olma, sevinme 2. semirış, semizleyiş, şişmanlayış

gewzeger *rd* uçarı, sefih (zevk ve eğlenceye düşkün)

gewzegerî *m* 1. uçarılık, sefihlik 2. sefahat

gewzel *bot/m* bir tür ot

gewzende *rd* sefahatı, zevkî bağşeden

gewzendetî *m* sefahatı, zevkî bağşetine

gewzewe *rd* keyifli

gewzewerî *m* 1. keyiflilik 2. alem, eğlence

gewzger *rd* uçarı, sefih

gewzgerî *m* uçarılık, sefahat

gewzî *m* 1. keyif (canlılık, tasasızlık, iç rahatlığı) 2. neşe 3. sefa

gewzibûn *m* keyiflenme

gewzî bûn *l/gh* keyiflenmek

gewzibûyîn *m* keyifleniş

gewzîn (I) *m* 1. estetik, güzel duyu 2. *rd* estetik (güzellik duygusu ile ilgili olan veya gü-

zelliik duygusuna uygun olan) * **avahiyeke**

gewzîn estetik bir yapı

gewzîn (II) *m* semirme

gewzîn *l/gh* semirmek

gewzkirin *m* keyif verme, mutlu etme, sevin-dirme, neşelendirme

gewz kirin *l/gh* keyif vermek, mutlu etmek, sevindirmek, neşelendirmek

geya *bnr* giya

geyîk *ant/m* el parmağı eklemi

geyşa *m* geyşa

geyzer *jeo/m* gayzer

gez (I) *bot/m* ılgın (Tamarix)

gez (II) *m* derz (taş duvar örerken taş aralarındaki boşluk)

gez (III) *m* gez (70-75 cm'lik uzunluk ölçüsü)

sê gez qumaş üç gez kumaş

gez (IV) *m* kerpeten

gez (V) *m* 1. ısırık (ısırık izi) 2. ısırık (bir ısırım-lık kadar) * **gezek sêv** bir ısırık elma 3. banak, lokma * **gezek nan** bir banak ekme-k 4. ısıрма, dişleme ~ **lê hatin xistin** dişlen-in (bi) ~ **an cûn tiliya xwe** dudaklarını (veya dudaklarını) ısırarak

gezandin *m* ısırma, ısırış

gezandin *l/gh* 1. ısırarak (dişlerinin arasına a-larak ısırarak) 2. ısırarak (ısırarak kopar-mak) * **nanê xwe gez dike û dixwe** ekmeği ısır-ısır yiyiyor

gezdan *m* ısırma

gez dan *l/gh* ısırarak

gezdûr *m* uzak yürüyüş, uzak gezinti

geze *b* ısır (çocuk dilinde)

gezek (I) *bot/m* ısırgan (Urtica)

gezek (II) *rd* ısıracı

gezende *rd* ısıracı

gezgez *bot/m* dana burnu

gezgezandin *m* karıncalama

gezgezandin *l/gh* karıncalamak

gezgezek *bot/m* ısırgan (Urtica)

gezgezik *bot/m* ısırgan (Urtica)

gezgezîn *m* karıncalanma

gezgezîn *l/gh* karıncalanmak (vücudun bir yerindeki uyusukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanmak)

gezgezk (I) *bj/m* kurdeşen

gezgezk (II) *bot/m* ısırgan (Urtica)

gezgezk (III) *zo/m* yer eşeği

gezgezok (I) *bot/m* ısırgan (Urtica)

gezgezok (II) *rd* ısırgan

gezik (I) *m* gez (silâhlarda)

gezik (II) *bot/m* ısırgan (Urtica)

gezik (III) *bot/m* 1. süpürge otu 2. süpürge

gezika derewîn *bot/m* balı baba, balık (Lamiumalbum)

gezikfiroş *nd/ht* süpürgeci (satan kimse)

gezikfiroşî *m* süpürgecilik

gezikker *nd/ht* süpürgeci (inal eden)

gezikkerî *m* süpürgecilik
 gezikkirin *m* süpürme
 gezik kirin *l/gh* süpürmek
 gezikkirî *rd* süpürülmüş
 gezikvan *nd/nt* süpürgeci (sokakları, caddeleri süpüren)
 gezikvanî *m* süpürgecilik
 gezinik *bot/m* ısırgan (Urtica)
 gezirandin *m* budama
 gezirandin *l/gh* budamak
 gezirandî *rd* budanmış olan
 gezizandin *m* kasma
 gezizandin *l/gh* kasmak
 gezizîn *m* kasılma
 gezizîn *l/gh* kasılmak
 gezî (I) *m* 1. gezi (bir tür hareli kumaş) 2. *rd* gezi (bu kumaştan yapılmış olan)
 gezî (II) *m* süpürge
 gezîn *m* ısırılma
 gezîn *l/gh* ısırılmak
 gezivan *nd/nt* süpürgeci (sokakları, caddeleri süpüren)
 gezivani *m* süpürgecilik
 gezize *bot/m* çan çiçeği (Campanella)
 gezker *rd* ısıracı (ısıran kimse)
 gezkîrin *m* 1. ısırma, dişleme (dişlerinin arasına alarak ısırma) 2. ısırma (ısıarak koparma) 3. yeme, ısırma
 gez kirin *l/gh* 1. ısırma, dişlemek (dişlerinin arasına alarak ısırma) 2. ısırma (ısıarak koparmak) * nanê xwe gez dike û dixwe ekmeği ısıra ısıra yiyiyor 3. yemek, ısırma * spiyan milê zarok gez kirine bitler çocuğun kolunu yemiş
 gezkirî *rd* ısırılmış, dişlenmiş
 gezlêdan *m* dişleme, ısırma
 gez lê dan *l/bw* dişlemek, ısırma
 gezlêxistin *m* dişleme, ısırma
 gez lê xistin *l/bw* dişlemek, ısırma
 gezne *bj/m* tuzlu balgam, egzama
 geznik *bot/m* ısırgan otu
 gezo *n* 1. balsıra, kudret helvası 2. bal (olgunlaşmış incirin dışına sızan tatlısı)
 gezofiro *m* emekmeği ısıarak ve yemeğinde kaşıksız yudum alarak yeme * gezofiro nan û dew xwar ayran ve ekmeği öyle yudumlayarak yedi
 gezogirtî *rd* balsıralı
 gezok (I) *bot/m* ısırgan otu
 gezok (II) *rd* ısıracı
 geztin *m* ısırma, dişleme
 geztin *l/gh* 1. ısırma, dişlemek (dişlerinin arasına alarak ısırma) 2. ısırma (ısıarak koparmak) * nanê xwe digeze û dixwe ekmeği ısıra ısıra yiyiyor
 gê *m* Kürt alfabesinin dokuzuncu harfinin adı
 gêbelek *m* bir kız çocuğu oyunu
 gêc *jeo/m* 1. alçı taşı 2. alçı, kireç 3. sıva, harç 4. tebeşir

gêckirin *m* alçılama
 gêc kirin *l/gh* alçılama
 gêç (I) *m* ibre
 gêç (II) *jeo/m* 1. alçı taşı 2. alçı, kireç 3. sıva, harç 4. tebeşir
 gêçî *rd* alçıdan
 gêçibûn *bj/m* tebeşirleşme
 gêçî bûn *bj/gh* tebeşirleşmek
 gêçîne *m* mezar içinde ikinci dar ve uzun çukur
 gêçkar *nd/nt* alçı
 gêçkarî *m* alçıçılık
 gêçkîrin *m* alçılama
 gêç kirin *l/gh* alçılama
 gêçkirî *rd* alçılı, alçı ile kaplanmış olan
 gêdîtî *rd* şerefsiz, onursuz kimse
 gêdûk (I) *erd/m* 1. darboğaz, geçit, gedik (iki dağ arasında dar ve uzun yol) 2. hava akımının çok yoğun olduğu boğaz
 gêdûk (II) *m* tipi
 gêh *m* in (yabani hayvanların barınağı)
 gêhnî *bnr* gonî
 gêj *rd* 1. sersem, sangı 2. seme, alık (beyinsiz, akılsız, düşüncesiz) 3. mahmur, uyku sersemi (yek) ~ kirin (birinin) başının etini yemek ~a (yekî) çûn başı dönmek ~î xewê uyku semesi, uyku sersemi ~î xewê bûn uyku sersemi olmak
 gêjahî *m* 1. sersemlik, sangılık 2. semelik, alıklık 3. püsür (iş için; karışık) 4. uğraş, gale ~ çekirin gürültüye getirmek (karışıklıktan yararlanarak istediğini elde etmek) ~ jî (yekî) re derketin (an jî derxistin) başına iş çıkarmak ~ya (tişteki) hebûn uğraşı çok olmak
 gêjahîdar *rd* gaili * karekî pir gêjahîdar çok gaili bir iş
 gêjane (I) *rd/h* sersemce
 gêjane (II) *fiz/m* devre ~ya vekirî *fiz* açık devre
 gêjaneşikên *m* devre kesici anahtar
 gêjahî *bnr* gêjayî
 gêjayî *m* 1. sersemlik, sangılık 2. semelik, alıklık 3. püsür (iş için; karışık) 4. *mec* uğraş, gale ~ çekirin gürültüye getirmek (karışıklıktan yararlanarak istediğini elde etmek) ~ jî (yekî) re derketin (an jî derxistin) başına iş çıkarmak ~ya (tişteki) hebûn uğraşı çok olmak
 gêjbûn *m* 1. sersemleme, sersemleşme 2. sersemleşme, şaşkınlık 3. sangılama, semeleşme 4. başı dönme (sıkıntı yaratan bir durumdan dolayı bunalma)
 gêj bûn *l/gh* 1. sersemlemek, sersemleşmek 2. sersemleşmek, şaşkınlık 3. sangılamak, semeleşmek 4. başı dönmek (sıkıntı yaratan bir durumdan dolayı bunalmak)
 gêjbûyîn *m* 1. sersemleşme, sersemleşme 2. sersemleşme, şaşkınlık 3. sangılayış, se-

meleşme 4. başı dönmê (sıkıntı yaratan bir durumdan dolayı bunalma)

gêjen *fiz/m* devre, çevrim

gêjeve *rd* alık, seme

gêjevebûn *m* alıklaşma

gêjeve bûn */l/gh* alıklaşmak

gêjevekirin *m* alıklaştırma

gêjeve kirin */l/gh* alıklaştırmak

gêjgerîn *erd/m* 1. girdap, burgaç 2. lâbirent

gêjgerînek *erd/m* girdap, burgaç

gêjgerînk *m* 1. kasırğa 2. lâbirent

gêjgêj *rd* alık, ebleh

gêjgêjî *h* alık alık ~ **gêjgêjî nihêrtin** (an jî mêze kirin) alık alık bakmak * **wisa gêjgêjî li dorhêla xwe mêze kir** etrafına alık alık bakındı

gêjgêjbûn *m* alıklaşma

gêjgêjî bûn */l/gh* alıklaşmak

gêjgêrik *m* baş dönmesi

gêjik (I) *bot/m* funda

gêjik (II) *erd/m* girdap, burgaç, eğrim

gêjik (III) *rd* alık, seme, sersem, şavalak

gêjîkî *m* 1. alıklık, semelik, sersemlik 2. *rd/h* sersemce

gêjîkîbûn *m* semeleşme

gêjîkî bûn */l/gh* semeleşmek

gêjîktî *m* 1. alıklık, semelik 2. sersemlik 3. a-yılı

gêjî *m* 1. sersemlik 2. semelik, sangılık

gêjîn *m* duman

gêjîtî *m* 1. sersemlik 2. semelik, sangılık

gêjker *rd* sersemletici

gêjkirin *m* 1. sersemletme, sersem etme 2. bunaltma, baş ağrtma

gêj kirin */l/gh* 1. sersemletmek, sersem etmek 2. bunaltmak, baş ağrtmak

gêjlok *bot/m* beş parmak otu (Potentilla reptans)

gêjnak *bot/m* maydanoz (Petroselinum crispum)

gêjnok *bot/m* maydanoz (Petroselinum crispum)

gêjo *rd* sersem

gêjok *rd* seme, sersem, alık

gêjoleke *m* tayfun

gêjokî *rd/h* sersemce

gêjokîbûn *m* 1. semeleşme, sersemleşme, sersemleme, alıklaşma 2. ahmaklaşma, şaşalayıp bocalama

gêjokî bûn */l/gh* 1. semeleşmek, sersemleşmek, sersemlemek, alıklaşmak 2. ahmaklaşmak, şaşalayıp bocalamak

gêjokîkirin *m* sersemletme

gêjokî kirin */l/gh* sersemletmek

gêjokîtî *m* sersemlik, alıklık, bölük

gêjoktî *m* sersemlik, alıklık

gêjomêjo *rd* alık salık

gêjomêjoyî *h* sersem sepelek (veya sersem sepet)

gêjomêjoyîbûn *m* serseme dönme

gêjomêjoyî bûn */l/gh* serseme dönmek

gêjomêjoyîkirin *m* serseme çevirme

gêjomêjoyî kirin */l/gh* serseme çevirmek

gêjoyî *rd* 1. sersem, seme, alık 2. *rd/h* sersemce ~ **bûn** sersemleşmek

gêjoyîbûn *m* 1. sersemleşme, semeleşme, sangılama 2. sersemleşme, şaşkınlaşma

gêjoyî bûn */l/gh* 1. sersemleşmek, semeleşmek, sangılamak 2. sersemleşmek, şaşkınlaşmak

gêjoyîbûyîn *m* 1. sersemleşme, semeleşme, sangılama 2. sersemleşme, şaşkınlaşma

gêjoyîkirin *m* 1. sersemletme, semeleme, sersem etme 2. sersemletme, şaşkına çevirme

gêjoyî kirin */l/gh* 1. sersemletmek, semelemek, sersem etmek 2. sersemletmek, şaşkına çevirmek

gêjoyîtî *m* 1. sersemlik, semelik, sangılık 2. sersemlik, şaşkınlık

gêjû *rd* sersem

gêjûtî sersemlik

gêl (I) *m* kil

gêl (II) *rd* geri zekâlî

gêl (III) *rd* avare

gêla sor *m* kilermeni

gêlaz *bnr* gelyaz

gêle (I) *zo/h* karınca (Formica)

gêle (II) *bnr* gêre (II)

gêlegêl *m* olay, hadise ~ **ên giran hatine serê (yekî)** feleğin çemberinden geçmiş

gêlekirin *m* harmanlama

gêle kirin */l/gh* harmanlamak

gêleşûk *m* fitne

gêlevan *nd/nt* harmancı

gêlevanî *m* harmancılık

gêlex *bot/m* hasır yapımında kullanılan bir bitki

gêlm *rd* karışık yemekler

gênc *rd* genç

gêncbûn *m* gençleşme

gênc bûn */l/gh* gençleşmek

gêncîtî *m* gençlik

gêncikirin *m* gençleştirme

gênc kirin */l/gh* gençleştirmek

gêndel *bot/m* 1. burçak (Vicia ervillia) 2. burçak (bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi)

gêndal *m* birbirine karışmış kaba ot

gênder *bot/m* hayvan yemi için kullanılan bir tür ot

gêndî *rd* nefsi, nefsanî

gêndîş *m* nefis, nefis

gêndîtî *m* nefsiyet

gêng *m* ekilmemiş arazi

gênîk *bot/m* bir tür bitki

gêr (I) *m* girdap

gêr (II) *m* yuvarlanma ~ **kirin erdê** yere yuvarlamak, yere yıkmak ~ **î (...)** **bûn** (bir yere) yuvarlanmak ~ **î (...)** **kirin** -e yuvarlatmak ~ **î erdê** kirin yere yığmak

gêra *m* anlatma
gêran *l/gh* anlatmak
gêran (I) *rd* 1. erin, balığ 2. yetişkin (evlenme çağına gelmiş kız)
gêran (II) *m* yönetme, idare
gêrande *nd/ht* idareci, yönetici
gêrande *m* idarecilik, yöneticilik
gêrandekar *nd/ht* yönetici
gêrandekarî *m* yönetici
gêrandin *m* 1. döndürme, çevirme 2. yönetme, idare etme, çevirme 3. döndürme (düzene koyma, yönetime)
gêrandin *l/gh* 1. döndürmek, çevirmek 2. yönetmek, idare etmek, çevirmek * **ma ev malê digêrîne?** o mu evi çeviriyor? 3. döndürmek (düzene koymak, yönetmek) * **bi te-na serê xwe wê mala qirase digêrîne** tek başına o kocaman evi döndürüyor
gêrandî *rd* yönetilmiş, idare edilmiş olan
gêranî *m* 1. yetişkinlik 2. *rd* bulûğ ~ **bûn** bulûğa ermek
gêravî *rd* taklit
gêravîkirin *m* taklit etme
gêravî kirin *l/gh* taklit etmek
gêraz *bnr* gelyaz
gêrbend *n* takoz
gêrbûn *m* 1. yuvarlanma 2. devrilme, devrilip yuvarlanma (araba, otomobil vb. için)
gêr bûn *l/gh* 1. yuvarlanmak * **tekelek gêr dibe** tekerlek yuvarlanıyor 2. devrilmek, devrilip yuvarlanmak (araba, otomobil vb. için)
gêrbûyîn *m* 1. yuvarlanmış 2. devriliş, devrilip yuvarlanma
gêrkirin *m* yuvarlama, tekerleme
gêr kirin *l/gh* yuvarlamak, tekerlemek
gêrçi *h* gerçi
gêre (I) *zo/n* karınca, ufak karınca
gêre (II) *m* 1. döngü 2. harman dövme 3. karışıklık, karmaşa ~ **bi golikan nabe** işi ehline bırakmak lazım ~ **kirin** harman dövmek ~ **ya histriyan pê kirin** (birine) ot yoldurmak
gêre (III) *m* 1. munakaşa 2. alay, alaya alma
gêrek *zo/n* ufak karınca
gêrekirin *m* düven sürme (veya dövme), harmanlama
gêre kirin *l/gh* harmanlamak, düven sürmek (veya dövmek)
gêrekîrî *rd* düven sürülmüş (veya dövülmüş olan)
gêre lê danîn *l/bw* karıncalanmak
gêremêre *rd* karmakariş, karman çorman
gêreperik *zo/n* kanatlı karınca
gêrevan *nd/ht* harmanacı
gêrevanî *m* harmancilık
gêrevêre *rd* karmakariş, karmakarişik, karman çorman ~ **bûn** karman çorman olmak ~ **kirin** karman çorman etmek

gêrexur *zo/n* karınca yiyen (Echidna aculeata)
gêrgêrik *zo/n* tespih böceği (Arma dillidium vulgare)
gêrgêrok *zo/n* tespih böceği (Arma dillidium vulgare)
gêrik *zo/n* ufak karınca, karınca (Formica)
gêrîn *m* 1. döndürölme, çevrilme 2. idare, yönetin
gêrîn *l/gh* 1. döndürölmek, çevrilmek 2. idare edilmek, yönetilmek
gêrkirin *m* yuvarlama
gêrkirin *l/gh* yuvarlatmak
gêrm *m* havuz
gêrobûn *m* 1. gecikme 2. oyalanma
gêro bûn *l/gh* 1. gecikmek 2. oyalanmak
gêrobûyîn 1. gecikiş 2. oyalanış
gêrokirin *m* 1. geciktirme 2. oyalatma
gêro kirin *l/gh* 1. geciktirmek 2. oyalatmak
gêrose *m* el değirmeni
gêrş *m* kiriş (mimaride)
gêruf *m* yetenek, kabiliyet
gêrufdar *rd* yetenekli, kabiliyetli
gêrufdarî *rd* yeteneklilik, kabiliyetlilik
gêrû *bnr* gerû (II)
gêrûde *nd/ht* tutsak, esir
gêrûdetî *m* tutsaklık, esirlik
gêrûdeyî *m* tutsaklık, esirlik
gêrûfen *m* yetenek, kabiliyet
gêrûse *m* el değirmeni
gêsin *m* süpürge
gêsi *m* yün ve kıl dokumanın atkı ile çözümlerin ip sarıyla tespit edilerek çevrenmesi
gêşû *n* 1. örük, belik, saç örgüsü 2. kakül
gêşûbelav *rd* örükleri dağınık olan
gêş *m* küme, öbek
gêşkûn *m* sürü (kuş sürüsü)
gêtî *m* 1. dünya 2. âlem (yer yüzü ve gök yüzündeki nesnelerin oluşturduğu tüm evren)
gêvil *rd* istahlı
gêwel *n* yüz ifadesi, moral * **çima gêwelê te ne xweş e?** niye moralın bozuk ?
gêz *bot/m* bir tür ağaç
gêzbelok *bot/m* çayır teke sakalı
gêzer *bot/m* havuç (Daucus carota)
gêzerok *bot/m* bir tür bitki
gêzgêrik *m* baş dönmesi
gêzik *m* süpürge
gêzika derewîn *bot/nd* beyaz ballıbaba
gêzikder *n* çöpçü
gêzikderî *m* çöpçülük
gêzikvan *nd/ht* süpürgeci, çöpçü
gêzikvanî *m* süpürgencilik, çöpçülük
gêzirandin *m* oyalama
gêzirandin *l/gh* oyalamak
gêzirîn *m* oyalanma
gêzirîn *l/gh* oyalanmak
gêzî *m* 1. süpürge 2. çalı süpürgesi
gêzîk *m* 1. süpürge 2. çalı süpürgesi
gêzîkirin *m* süpürme, süpürüş

gêzî kirin *l/gh* süpürmek

gêzk *bnr* gêzik

gêznîk *bot/m* büyük ısırğan otu

gîbgîbe *bnr* kubkûbe

gîbîse *m* artık yıl, dört yılda bir şubat ayının 29 gün çekmesi

gîbrîdî *rd* melezi

gîbrîdîbûn *m* melezileşme

gîbrîdî bûn *l/gh* melezileşmek

gîbrîdîtî *m* melezişik

gîgîcandîn (I) *bnr* gîgîjandîn

gîgîcandîn (II) *m* silkme

gîgîcandîn *l/gh* silkemek

gîcî *bot/m* su teresi (Nasturium oëicinalle)

gîd *m* gık

gîdarane *m* domuz

gîdê *b* agucuk (süt çocuğunu sevmek için söylenir)

gîdîd ısıрма (çocuk dilinde)

gîdîd kirin *l/gh* ısırmak (çocuk dilinde)

gîdîdandîn *m* 1. gıcıklama 2. gıdıklama 3. tahriş etme, yakarak kaşıdırma 4. karıncalama

gîdîdandîn *l/gh* 1. gıcıklamak 2. gıdıklamak 3. tahriş etmek, yakarak kaşıdırmak * **dî hewayê de tîstekî ku qirîka min digîdîdand hebû** havada boğazımı tahriş eden bir şey vardı 4. karıncalamak

gîdîdîn *m* 1. gıcıklanmak, gıcıklanış 2. gıdıklanma 3. tahriş, tahriş olma, yanarak kaşınma 4. karıncalanma

gîdîdîn *l/gh* 1. gıcıklanmak * **qirîka min digîdîgîde** boğazım gıcıklanıyor 2. gıdıklanmak 3. tahriş olmak, yanarak kaşınmak 4. karıncalanmak (vücudun bir yerindeki uyusukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanmak)

gîdîgîdok *rd* 1. gıcıklayıcı 2. gıdıklayıcı 3. tahriş edici

gîdîl *rd* güdük

gîdîlî *rd* güdükçe ~ **man** güdük kalmak

gîdîlîbûn *m* güdükleşme

gîdîlî bûn *l/gh* güdükleşmek

gîdîlîtî *m* güdüklük

gîdî (I) *bnr* gêtî

gîdî (II) *m* gerdan (çene altı için)

gîdî (III) *nd* 1. gîdî * **ax gîdî tu senî gîdî senî** 2. gîdî (bir şeye duyulan özlem ve isteği belirtmek için kullanılır) * **ax gîdî xortanî hey gîdî gençlik** 3. **b** aman (rica anlatır) * **gîdî, wîsa mebêjin aman**, öyle söylemeyin 4. **aman** (usanc ve öfke anlatır) * **gîdî min berdin aman** bırakın beni 5. **b** amanın ~ **hey** ~ **senî gîdî senî** (veya **senî senî**)

gîdîno *b* amanın, aman ha

gîdîş *m* 1. yığın, tınaz (başaklar aşağıya gelecek şekilde tahıl öbeği, buğday demeti) 2. küme 3. der: tahıl demeti) 4. *mec* şişman

~ **bi** ~ demet demet

gîdîşkirin *m* 1. yığın oluşturma 2. demetleme
gîdîş kirin *l/gh* 1. yığın oluşturmamak 2. demetlemek

gîdîşkirî *rd* 1. yığın haline getirilmiş 2. demetli, demetlenmiş

gîdok *n* tümsek

gîft *m* 1. söz, lâf (kavil, lâkurdî) 2. söz (bir işi yapacağını kesin olarak vaat etme) * **li ser gîfta xwe bimîne** sözünün arkasında kal ~ **û gur gîftûgo**

gîftar *m* söz (kavil, lâkurdî)

gîftdar *rd* söz vermiş olan, bekleyen

gîftûgo *m* 1. görüşme, müzakere 2. diyalog, mükâleme, karşılıklı konuşma, söyleşi 3. pazarlık (bazı kolaylıklar elde etmek veya daha iyi bir çözüme varmak amacıyla yapılan görüşme) ~ **kirin** 1) görüşme yapmak, müzakere yapmak 2) pazarlık etmek

gîftûgokirin *m* görüşme, müzakere etme (veya yapma)

gîftûgo kirin *l/gh* görüşmek, müzakere etmek (veya yapma)

gîftûgoker *nd/ht* müzakereci

gîftûgokerî *m* müzakerecilik

gîh *rd* hep, tüm, bütün

gîha *n* 1. ot 2. ot (otla yapılmış veya doldurulmuş olan)

gîhadîrûn *m* ot biçme, ot biçimi

gîhadîrûnî *m* ot biçme

gîhaj *d* ait ~ **bûn** ait olmak

gîhajok *m* randevu

gîhan *m* 1. ulaşma, erişme, erişim (varma) 2. kavuşma 3. yetişme

gîhan *l/gh* 1. ulaşmak, erişmek (varmak) * **ew niha ji zû ve gîhaye gund** o şimdi çoktan köye ulaşmıştır 2. kavuşmak 3. yetişmek ~ **serî** bitmek (sona ermek, tamamlanmak)

gîhandek *rd/m* bağlaç

gîhandin *m* 1. ulaştırma, yetiştirme, eriştirme, erdirmeye (ulaşmasını sağlama) 2. yetiştirme (vaktinde hazır olmasını sağlama, tamamlama, bitirme) 3. yetiştirme (birini gerekli bir iş için tam zamanında bir yere götürme) 4. yetiştirme (söylenmemesi gereken bir şeyi söyleme) 5. yetiştirme (eğitim, öğrenim sağlama) 6. yetiştirme (sağlayıp verme) 7. kavuşturma 8. iletme 9. olgunlaştırma, eriştirme (meyveler için) 10. olgunlaştırma (insanlar için) 11. götürme (bir sonuca vardırma)

gîhandin *l/gh* 1. ulaştırmak, yetiştirmek, eriştirmek, erdirmek (ulaşmasını sağlamak) * **heman av bigîhînin me bîze hemen su yetiştirin** 2. yetiştirmek (vaktinde hazır olmasını sağlamak, tamamlamak, bitirmek) * **pêwîst e ku ez vê pîrtûkê bigîhînim** sibehe kitabı yarına yetiştirmem gerekiyor 3. yetiştirmek (birini gerekli bir iş için tam zama-

nında bir yere götürmek) * **me tam di wext de nexweş gihande ser doktor** hastayı zamanında doktora yetiştirdik 4. yetiştirmek (söylenmemesi gereken bir şeyi söylemek) * **hemen gotin gihandin parêzgar** hemen lâfi valiye yetiştirdiler 5. yetiştirmek (eğitim, öğrenim sağlamak) 6. yetiştirmek (sağlayıp vermek) * **niftikê digihîne kesê ku dixwaze cigareyê pêxe** sigara yakmak isteyenlere kibrit yetiştirir 7. kavuşturmak 8. i-letmek 9. olgunlaştırmak, eriştirmek (meyveler için) 10. olgunlaştırmak (insanlar için) 11. götürmek (bir sonuca vardırmak) * **riya ku me digihîne encamê** bizi sonuca götüren yol ~ (yekî) -e bildirmek * **tafilê bûyer gihande şüyê xwe** olayı hemen kocasına bildirdi ~ **biryarekê** (an jî **qerarekê**) karara bağlamak ~ **encamêkê** sonuca ulaştırmak, (bir) şekle sokmak (veya koymak) ~ **hev** 1) kavuşturmak 2) birleştirmek 3) (para) denkleştirmek * **me pereyên wî negihande hev û nedayê** parasını denkleştirip veremedik (**yek**) ~ **xwe** arkasına almak (desteğini sağlamak)

gihandin hev /*gh* birleştirmek

gihanek *m* 1. evre, aşama, safha 2. kavşak 3. kavuşma 4. *rz* bağlaç 5. *sp* etap, varış ~ **a sa** de basit bağlaç

gihang *m* erişim, ulaşım

gihan hev /*lgh* 1. kavuşmak 2. birleşmek (ayrı iken tek bir duruma gelmek) * **rêxistin gihan hev** örgütler birleştiler 3. birleşmek (buluşmak, bir araya gelmek) * **gava her du digihên hev tu were diyarê hingimayê** ikisi birleşince sen seyrete gırgırı

gihanhevi *m* kavuşma

gihanî ulaşım, erişim * **gihaniya di navbera her du gundan de qut bû** iki köy arasında erişim kesildi

gihar (I) *bnr* guher

gihar (II) *rd* sığ (göl, deniz, akarsu vb. için)

gihar (III) *n* tepe

gihare *rd* nail

gihaştin *m* 1. yetişme, ulaşma, erme, erişme, kavuşma (vasıl olma, varma) * **rojê gihîştina avê jî bir nake** suya kavuşma gününü unutmuyor 2. yetişme (vaktinde tam olma, bitme, hazırlanma, hazır olma) 3. yetişme (vaktinde varma, vaktinde bulunma) 4. yetişme (bir işe başlamış olanlara veya gidenlere katılma) 5. yetişme, ulaşma (değme, uzanıp dokunabilme) 6. yetişme (vakit bulma, yapabilme) 7. yetişme (bir zamanda yaşamış olma, bir zamanı veya kimseyi görmüş olma) 8. erişme, olgunlaşma, yetişme (üreme, büyüme, olma, erişme) 9. yetişme, gelişim, gelişme (eğitim görmüş olma, öğrenme) 10. yetişme (yardım etme, yardımına koşma) 11. kavuşma (ayrı kalınan, sevilen bir kimseye

bir araya gelme, onu yeniden görme) 12. kavuşma (yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişme, onu elde etme) 13. kavuşma, ulaşma (birbirine katılma, dökülme) 14. kavuşma (bir araya gelme, birleşme) 15. olgunlaşma (insanlar için) 16. erişme, ulaşma, yetme (yaş için) 17. nail olma

gihaştin /*lgh* 1. yetişmek, ulaşmak, ermek, erişmek, kavuşmak (vasıl olmak, varmak) * **name negihaşte destê min** mektup elime ulaşmadı * **ez ancax êvarkî gihaştim** günd köye akşama doğru ancak varabildim 2. yetişmek (vaktinde tam olmak, bitmek, hazırlanmak, hazır olmak) 3. yetişmek (vaktinde varmak, vaktinde bulunmak) 4. yetişmek (bir işe başlamış olanlara veya gidenlere katılmak) * **pişt re gihaşt me** sonradan bize yetişti 5. yetişmek, ulaşmak (değmek, uzanıp dokunabilmek) * **ez negihaştim wî guli-yî ben o dala yetişmedim** * **ben negihaşt hember ip** karşıya ulaşmadı 6. yetişmek (vakit bulmak, yapabilmek) 7. yetişmek (bir zamanda yaşamış olmak, bir zamanı veya kimseyi görmüş olmak) * **ez gihaştim kalê xwe û neviyên xwe jî** ben dedeme yetiştim torunlarım da yetiştim 8. erişmek, olgunlaşmak, yetişmek (üremek, büyüme, olmak, erişmek) * **tiriye ku te anîbû pir gihaştibûn** getirdiğin üzümler çok yetişmişti 9. yetişmek (eğitim görmüş olmak, öğrenmek, gelişmek) 10. yetişmek (yardım etmek, yardımına koşmak) * **tam wê gavê ew gihaşte a-likariya min** tam o sırada o yardıma yetişti 11. kavuşmak (ayrı kalınan, sevilen bir kimseye bir araya gelmek, onu yeniden görmek) 12. kavuşmak (yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişmek, onu elde etmek) 13. kavuşmak, ulaşmak (birbirine katılmak, dökülme) * **çem digihêjin deryayan** nehirler denizlerelaşıyor 14. kavuşmak (bir araya gelmek, birleşmek) 15. olgunlaşmak (insanlar için) 16. erişmek, ulaşmak, yetmek (yaş için) * **jiyê wê gihaşte heştêyî** yaşı sek-sene yetti 17. nail olmak

gihaştî *rd* 1. olgun, ergin (meyveler için) * **hêjîra gihaştî** ergin incir 2. olgun (insanlar için) 3. *pedînd* yetişkin (beden, ruh ve duygu bakımından olgunluğa erişmiş olan kimse) 4. *rd* yetkin, erişkin, kâmil 5. gelişkin

gihaştibûn *m* 1. olgunluk, erginlik (meyveler için) 2. olgunluk (insanlar için) 3. yetişkinlik 4. yetkinlik, erişkinlik, kâmillik

gihayî *rd* 1. olgun (meyveler için) 2. olgun (insanlar için) 3. ergen 4. gelişkin 5. yetik, erişmiş

gihayibûn *m* 1. olgunluk (meyveler için) 2. olgunluk (insanlar için) 3. ergenlik 4. gelişkinlik

gihev *m* 1. talihi, şans 2. kader, yazgı 3. ikramiye

gihiyayî rd 1. ergin * **hêjîra gihiyayî** ergin in-cir 2. yetişkin (yetişmiş, olgunlaşmış) 3. *pedînd* yetişkin (beden, ruh ve duygu bakımından olgunluğa erişmiş olan kimse) 4. ulaşmış, yetişmiş 5. *rd* pişkin (olgun, tecrübe-si olan)

gihîj m eriş

gihîjîn m 1. erişme, olgunlaşma 2. kavuşma, erişme

gihîjîn l/gh 1. erişmek, olgunlaşmak 2. kavuşmak, erişmek (elde etmek)

gihîn m 1. yetişme, ulaşma, erme, erişme, erişim, kavuşma, varma (vasıl olma) 2. yetişme (vaktinde tam olma, bitme, hazırlanma, hazır olma) 3. yetişme (vaktinde varma, vaktinde bulunma) 4. yetişme (bir işe başlamış olanlara veya gidenlere katılma) 5. ulaşma, yetişme, uzanma (değme, uzanıp dokunabilme) 6. yetişme (vakit bulmak, yapabilme) 7. yetişme (bir zamanda yaşamış olma, bir zamanı veya kimseyi görmüş olma) 8. erişme olma, olgunlaşma, yetişme (üreme, büyüme) 9. yetişme (eğitim görmüş olma, öğrenme, gelişme) 10. yetişme (iş görebilecek yaşa gelme, büyüme) 11. yetişme (yardım etme, yardımına koşma) 12. kavuşma, ulaşma (birbirine katılma, dökülme) 13. kavuşma (ayrı kalınan, sevilen bir kimseye bir araya gelme, onu yeniden görme) 14. kavuşma (yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişme, onu elde etme) 15. kavuşma (bir araya gelme, birleşme) 16. olgunlaşma (insanlar için) 17. erme (yetiştirip dokunma) 18. erişme, ulaşma, yetme (yaş için) 19. aksetme, yansıma (duyulma) 20. bulma (erişme, ulaşma) 21. gelme (çıkma, yönelme) 22. nail olma 23. geçme, buluşma, sirayet etme 24. geçme (herhangi bir durum soya çekimi yoluyla birinde görünme)

gihîn l/gh 1. yetişmek, ulaşmak, ermek, erişmek, kavuşmak, varmak (vasıl olmak) * **em dē ēvarē bigihên malē** akşama eve kavuşuruz * **şivan gihîya pezê xwe** çoban mallarına yetiştî * **ez ancax êvarî gihîyam gund** köye akşama doğru ancak varabildim * **gihîya mirazê xwe** muradına erdi 2. yetişmek (vaktinde tam olmak, bitmek, hazırlanmak, hazır olmak) * **ev kinc digihe sibêhê** bu elbise yarına yetişir 3. yetişmek (vaktinde varmak, vaktinde bulunmak) * **doktor tam di wext de gihîya ser nexweş** doktor tam da vaktinde hastaya yetiştî 4. yetişmek (bir işe başlamış olanlara veya gidenlere katılmak) * **pişt re gihîya me** sonradan bize yetiştî 5. ulaşmak, yetişmek, uzanmak (değmek, uzanıp dokunabilmek) * **ez nagihême wî guli-yî** ben o dala yetişemem * **ben nagihê hem-ber** ip karşıya ulaşmıyor 6. yetişmek (vakit bulmak, yapabilmek) 7. yetişmek (bir za-

manda yaşamış olmak, bir zamanı veya kimseyi görmüş olmak) * **ez giham kalê xwe û neviyên xwe jî** ben dedeme yetiştim torunlarıma da yetiştim 8. erişmek, olgunlaşmak, olmak, yetişmek (üremek, büyü-mek) * **tiriyê ku te anîbû pir gihîyabûn** getirdiğin üzümler çok yetişmişti 9. yetişmek (eğitim görmüş olmak, öğrenmek, gelişmek) 10. yetişmek (iş görebilecek yaşa gelmek, büyüme) 11. yetişmek (yardım et-mek, yardımına koşmak) * **tam wê gavê ew giha alîkariya min** tam o sırada o yardıma yetiştî 12. kavuşmak, ulaşmak (birbirine ka-tılmak, dökülmek) * **çem digihên deryayan** nehirler denizlere ulaşıyor * **ev ava hanê di-gihê deryayê** bu su denize kavuşuyor 13. kavuşmak (ayrı kalınan, sevilen bir kimseye bir araya gelmek, onu yeniden görmek) * **bav gihîya kurê xwe** baba oğluna kavuştu 14. kavuşmak (yokluğu çekilen veya çok is-tenen bir şeye erişmek, onu elde etmek) 15. kavuşmak (bir araya gelmek, birleşmek) * **pêşîya çakê nagihê hev** ceketin önü kavuş-muyor 16. olgunlaşmak (insanlar için) 17. ermek (yetiştirip dokunmak) * **destê wê gihî-ya qatîyan** eli tavana erdi 18. erişmek, ulaş-mak, yetmek (yaş için) * **jîyê wê gihîya heştêyî** yaşı seksene yetti 19. aksetmek, yansımak (duyulmak) * **bûyer gihîya çape-meniyê** olay basına aksetti 20. bulmak (eriş-mek, ulaşmak) * **bi wî awayî em gihîyan nava salê** böylece yılın ortasını bulduk 21. gelmek (çıkma, yönelmek) * **metirse jê xerabî nagihê kesf** korkma ondan kimseye kötülük gelmez 22. nail olmak 23. geçmek, buluşmak, sirayet etmek * **nexweşîn jî wî di-gihe merivan** ondan ona hastalık geçer 24. geçmek (herhangi bir durum soya çekimi yo-luyla birinde görünmek) * **cîrnexweşîya bavê wî gihîyaye wê jî** babasının kötü huyu ona da geçmiş ~ (cihekî) bir yere ulaşmak ~ **biryarekê** (an jî qerarekê) karara varmak ~ **derekê** -e varmak ~ **hedê xwe** haddi kifaye-yi bulmak ~ **hev 1)** kavuşmak, kavuşulmak 2) birleşmek ~ **mafê** (an jî heqê) xwe hakkını elde etmek, haklarına kavuşmak ~ **mafên** (an jî heqên) xwe haklarını elde etmek ~ **mexsed û miradê xwe** muradına ermek ~ **serî** tamamlanmak, sonuca varmak ~ **wê ba-weriyê** (an jî qeneatê) kaniya varmak ~ **a a-gahiyê** bilgi erişimi * **bigihênê!** yetiş! (veya yetişin!) * **negihan serî** akim kalmak, başarmamak, güdük kalmak

gihînbar rd erişilebilir, ulaşılabilir

gihînek m 1. aşama, merhale, evre, safha 2. kavşak 3. kavuşma 4. *rz* bağlaç 5. *sp* etap, varış

gihîner nd/nt 1. erişimci, ulaştırıcı 2. yetiştirici, eğitici 3. *rd* iletici 4. *fiz* iletken

gihînerî *m* 1. erişimcilik, ulaştırıcılık 2. yetiştiricilik, eğiticilik

gihîn hev l/gh 1. kavuşmak, kavuşulmak 2. akraba olmak * **em digihên hev** birbirimizle akraba oluyoruz

gihîştandin *m* 1. yetiştirme, ulaştırma, erdirmeye, erişirme, vardırma 2. yetiştirme (vaktinde hazır olmasını sağlama, tamamlama, bitirme) 3. yetiştirme (birini gerekli bir iş için tam zamanında bir yere götürme) 4. yetiştirme (söylenmemesi gereken bir şeyi söyleme) 5. yetiştirme (eğitim, öğrenim sağlama) 6. yetiştirme (sağlayıp verme) 7. kavuşturma 8. olgunlaştırma, erişirme (meyveler için) 9. olgunlaştırma (insanlar için)

gihîştandin l/gh 1. yetiştirmek, ulaştırmak, erdirmek, erişirmek, vardırma 2. yetiştirmek (vaktinde hazır olmasını sağlama, tamamlama, bitirmek) * **pêwîst e ku ez vê pirtûkê bigihîjînim sibehê** Kitabı yarına yetiştirmem gerekiyor 3. yetiştirmek (birini gerekli bir iş için tam zamanında bir yere götürmek) * **me tam di wext de nexweş gihîştandê ser doktor** hastayı zamanında doktora yetiştirdik 4. yetiştirmek (söylenmemesi gereken bir şeyi söylemek) * **hemen gotin gihîştandin jinikê** hemen lâfi kadına yetiştirdiler 5. yetiştirmek (eğitim, öğrenim sağlamak) 6. yetiştirmek (sağlayıp vermek) * **nîftikê digihîştandê kesê ku dixwaze cigareyê pêxe** sigara yakmak isteyenlere kibrit yetiştirir 7. kavuşturmak 8. olgunlaştırmak, erişirmek (meyveler için) 9. olgunlaştırmak (insanlar için) ~ **biryarekê** (an jî **qerarekê**) karara bağlamak ~ **hev** 1) kavuşturmak 2) birleştirmek

gihîştandin hev l/gh 1. kavuşturmak 2. birleştirmek

gihîştandî *rd* 1. yetiştirilmiş, ulaştırılmış 2. olgunlaştırılmış, eriştirilmiş 3. kavuşturulmuş

gihîşte *m* kavuşma

gihîştin *m* 1. yetişme, ulaşma, erme, erişme, kavuşma, varma, varılma (vasıl olma) 2. yetişme (vaktinde tam olma, bitme, hazırlanma, hazır olma) 3. yetişme (vaktinde varma, vaktinde bulunma) 4. yetişme (bir işe başlamış olanlara veya gidenlere katılma) 5. yetişme, ulaşma, erme, uzanma (değme, uzanıp dokunabilme, yetişip dokunma) 6. yetişme (vakit bulma, yapabilme) 7. yetişme (bir zamanda yaşamış olma, bir zamanı veya kimseyi görmüş olma) 8. erişme, olma, olgunlaşma, yetişme (üreme, büyüme) 9. olgunlaşma (insanlar için) 10. yetişme (eğitim görmüş olma, öğrenme, gelişme) 11. yetişme (iş görebilecek yaşa gelme, büyüme) 12. yetişme (yardım etme, yardımına koşma) 13. erişme, ulaşma, yetme, varma (yaş için, belli bir duruma veya düzeye varma) 14. ka-

vuşma (ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelme, onu yeniden görme) 15. kavuşma (yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişme, onu elde etme) 16. kavuşma, ulaşma, dökülme (katılma, birbirine katılma, akar sular göl veya denizde son bulma) 17. kavuşma (bir araya gelme, birleşme) 18. geçme, bulaşma, sirayet etme 19. geçme (herhangi bir durum soya çekimi yoluyla birinde görünme) 20. erme (insan üstü kutsal bir aşamaya erişme) 21. intikal etme (miras olarak babadan oğula geçme) 22. dokunma (iyilik, kötülük gibi kavramlarda; olma) 23. bulma (erişme, ulaşma) 24. alma 25. uzama, varma 26. nail olma 27. takılma (birine veya birilerine takılma)

gihîştin l/gh 1. yetişmek, ulaşmak, ermek, erişmek, kavuşmak, varmak, varılmak (vasıl olmak) * **zarok pê re çû gihîşte diya xwe** çocuk hemen gidip anasına yetişti * **em dê êvarê bigihîjînim malê** akşama eve kavuşuruz * **di deh rojan de gihîşte malê** on günde eve vardı * **gihîşte miradê xwe** muradına erdi 2. yetişmek (vaktinde tam olmak, bitmek, hazırlanmak, hazır olmak) * **ev kinc digihîje sibehê** bu elbise yarına yetişir 3. yetişmek (vaktinde varmak, vaktinde bulunmak) * **doktor tam di wext de gihîşt ser nexweş** doktor tam da vaktinde hastaya yetişti 4. yetişmek (bir işe başlamış olanlara veya gidenlere katılmak) * **pişt re gihîşt me** sonradan bize yetişti 5. yetişmek, ulaşmak, ermek, uzanmak (değmek, uzanıp dokunabilme, yetişip dokunmak) * **ez nagihîjim wî guliyî ben o dala yetişemem** * **ben nagihîje hember ip** karşıya ulaşmıyor * **destê wê gihîşte esrexan eli** tavana erdi uzanmak * **devê rovî nedigihîşte tirî digot mîrato çiqas tal e kedi** uzanamadığı cigere inurdar der 6. yetişmek (vakit bulmak, yapabilmek) * **ez nikarim bi ew qas kar re bigihîjim** ben bu kadar işe yetişemem 7. yetişmek (bir zamanda yaşamış olmak, bir zamanı veya kimseyi görmüş olmak) * **ez gihîştim kalê xwe û neviyên xwe jî** ben dedeme yetiştirdim torunlarıma da yetiştirdim 8. erişmek, olmak, olgunlaşmak, yetişmek (üremek, büyüme) * **tiriyê ku te anîbû pir gihîştibûn** getirdiğin üzümler çok yetişmişti 9. olgunlaşmak (insanlar için) 10. yetişmek (eğitim görmüş olmak, öğrenmek, gelişmek) 11. yetişmek (iş görebilecek yaşa gelmek, büyüme) 12. yetişmek (yardım etmek, yardımına koşmak) * **tam wê gavê ew gihîşte alikariya min** tam o sırada o yardıma yetişti 13. erişmek, ulaşmak, yetmek, varmak (yaş için, belli bir duruma veya düzeye varmak) * **jîyê wê gihîştîye heştêyî** yaşı seksene yetti (veya vardı) 14. kavuşmak (ayrı kalınan, sevi-

len bir kimseyle bir araya gelmek, onu yeniden görmek) * **bav gihîşte kurê xwe** baba oğluna kavuştu 15. kavuşmak (yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişmek, onu elde etmek) * **gund gihîştîye elektrîkê** köy elektrîğe kavuşmuş 16. kavuşmak, ulaşmak, dökülmek (katılmak, birbirine katılmak, akar sular göl veya denizde son bulmak) * **ev ava hanê digihîje deryayê** bu su denize kavuşuyor * **çem digihîjin deryayan** nehirler denizlere ulaşıyor 17. kavuşmak (bir araya gelmek, birleşmek) * **pêşiya çakê nagihîje** hev çeketin önü kavuşmuyor 18. geçmek, bulaşmak, sirayet etmek * **nexweşin ji wî digihîje merivan** ondan ona hastalık geçer 19. geçmek (herhangi bir durum soya çekimi yoluyla birinde görünmek) * **cirnexweşiya bavê wî gihîştîye wê ji** babasının kötü huyu ona da geçmiş 20. ermek (insan üstü kutsal bir aşamaya erişmek) 21. intikal etmek (miras olarak babadan oğula geçmek) 22. dokunmak (iyilik, kötülük gibi kavramlarda; olmak) * **mirovekî xweyê qedrê xwe ye, belkî alîkariyeke wî bigihîje te** çok hatırlı adammış, belki sana yardımını dokunur 23. bulmak (erişmek, ulaşmak) * **bi vî awayî em gihîştin dawiya mehê** böylece ayın sonunu bulduk 24. almak * **pere gihîştin** min paraları aldım 25. uzamak, varmak * **dîwar digihîje heta jêrê** duvar ta aşağıya kadar varıyor 26. nail olmak * **gihîşte miradê xwe** emeline nail oldu 27. takılmak (birine veya birilerine takılmak) * **gihîştîye dîzan** hırsızlara takılmış ~ (cihekî) bir yere ulaşınak ~ (tiştêkî) mazhar olmak ~ (yekî) meydana çıkmak (yetişmek, büyümek) * **ez bêkar mam, birayên min ji hîna negihîştîne min** işsiz kaldım, kardeşlerim de meydana çıkmış sayılmazlar ~ **bawerîyekê** (an ji **qeneatekê**) düşünceye varmak ~ **biryarekê** (an ji **qerarekê**) karara varmak ~ **fikrekê** (hizrekê an ji **ramanekê**) düşünceye varmak ~ **hawara (yekî)** imdata (veya indatına) yetişmek ~ **hedê xwe** haddi kifayeyi bulmak ~ **heqê xwe** hakını elde etmek, haklarına kavuşmak ~ **heqên xwe** haklarını elde etmek ~ **hev (û din)** 1) kavuşmak, kavuşulmak 2) birleşmek, bir araya gelmek 3) ağıllanmak (sürü, toplanıp bir arada oturmak) 4) toplaşmak 5) toplanınak * **şal gihîştîye hev** şalvar toplanmış 6) akraba olmak * **em digihîjin hev** biz akraba oluyoruz ~ **hizrekê** (an ji **ramanekê**) düşünceye varmak ~ **kêrê** hayvan mundar olmadan kesilmek ~ **mafê** (an ji **heqê**) xwe hakını elde etmek, haklarına kavuşmak ~ **mafên** (an ji **heqên**) xwe haklarını elde etmek ~ **mexsed û miradan** mevlasını bulmak, muradına ermek ~ **miradê** (an ji **mirazê**) xwe muradına ermek ~

para xwe (an ji **nesibê xwe**) nasibini almak ~ **ramanekê** (hizrekê an ji **fikrekê**) düşünceye varmak ~ **wan** arasına (veya aralarına) karışmak ~ **wê bawerîyê** (an ji **qeneatê**) kanıya varmak * **bigihîjinê!** yetiş! (veya yetişin!) * **nagihîje neynoka (yekî)** (birinin) eline su dökemez, kapına varmamak * **negihîştin kêrê** murdar gitmek * **negihîştin serê sibehê** (hasta) sabaha çıkmamak * **negihîştin serî** havada kalmak (sonuca ulaşmamak) **gihîştin hev** *l/gh* 1. birleşmek (ayrı iken tek bir duruma gelmek) * **rêxistin gihîştin hev** örgütler birleştiler 2. birleşmek (buluşmak, bir araya gelmek) * **gava her du digihîjin hev tu were diyarê hingimêyê** ikisi birleşince sen seyrete gırgırı 3. kavuşulmak 4. toplaşınak, bir araya gelmek 5. toplanmak (kuşaşların çekilmesi) 6. ağıllanmak (sürü, toplanıp bir arada oturmak) **gihîştî** *nd/rd* 1. erişmiş, erişen 2. olgun, ergin (meyveler için) * **hêjîra gihîştî** ergin incir 3. olgun (insanlar için) 4. yetişkin (yetişmiş, olgunlaşmış) 5. *ped/nd* yetişkin (beden, ruh ve duygu bakımından olgunluğa erişmiş olan kiinse) 6. *rd* yetkin, erişkin, kâmil 7. gelişkin **gihîştîbûn** *m* 1. olgunluk, erginlik (meyveler için) 2. olgunluk (insanlar için) 3. yetişkinlik 4. yetkinlik, erişkinlik, kâmillik **gihor** *m* yamaçlardaki koyak biçimindeki düzlük **gihur** *m* küçük baş hayvanların gece kaldıkları yer **gihûr** *m* süprüntü **gihûrgeh** *m* çöplük, mezbele **gij** (I) *bot/m* dikenli çalı * **gij ketiye çata rê** yolçatısına çalı düşünüş **gij** (II) *rd* 1. dik, diklenmiş (şey) 2. kabarık, kabarıklı, dağınık, diklenmiş (saç) **gijbûn** *m* 1. diklenme, dikleşme (tüy, kıl vb. gibi şeyler için) 2. kabarma, kubarma (hayvanlar için; tüyleri dikilme) 3. kabarmak (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenme) 4. kabarıklık, dağınıklık **gij bûn** *l/gh* 1. diklenmek, dikleşmek (tüy, kıl vb. için) * **porê wê gij bûn** saçları dikleşti 2. kabarmak, kubarmak (hayvanlar için; tüyleri dikilmek) 3. kabarmak (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenmek) * **mirov gij dibû** insan kabarıyordu **gijbûnî** *m* kabartı (çıkıntı, kabarmış yer) **gijbûyî** *rd* kabarmış, tüyleri dikilmiş olan **gijbûyîn** *m* 1. dikleniş 2. kabarış, kubarış **gijeber** *m* çok ufak taşlı yer **gijgale** *rd* iri ve dağınık **gijgij** *b* 1. boğayı tahrik ederek çifleşmeye teşvik etme ünlemi 2. dövüştürme, çapıştıurma ünlemi **gijgijandin** *m* 1. kabartma, dikleştirme 2. sars-

ma, silkme, silkeleme, sarsış, sarsma, silkeleyiş (kuvvetle sarsma) 3. çekiştirme, didiştirme, itekleme 4. boğayı tahrik ederek çiftleşmeye teşvik etme 5. *mec* kışkırtmak, tahrik etme

gijgijandin *l/gh* 1. kabartmak, dikleştirmek 2. sarşmak, silkemek, silkelemek (kuvvetle sarşmak) * *min bi pêşira mêrik girt û ew gijgijand* adamın yakasından tutup silkeledim * *bi pêşira wî girt ew gijgijand* yakasından tutup onu sarştı 3. çekiştirme, didiştirme, iteklemek 4. boğayı tahrik ederek çiftleşmeye teşvik etmek 5. *mec* kışkırtmak, tahrik etmek

gijgijandî *rd* 1. kabartılmış 2. kışkırtılmış, tahrik edilmiş

gijgijî *rd* 1. kabarık, kubarık (kabarmış, tüyleri dikilmiş olan) 2. diken diken, dikleşmiş, dik duruma gelmiş (saç, kıl vb. için) * *porê wê gijgijî* ye saçları diken diken

gijgijîbûn *m* diken diken olma, dikleşme

gijgijî bûn *l/gh* diken diken olmak, dikleşmek

gijgijîbûyîn *rd* diken diken olmuş, dikleşme

gijgijîn *m* 1. kabarma, kubarma, diklenme, dikleşme (hayvanlar için; tüyleri dikilmek) 2. çekişme, didişme 3. sarsılma, silkelenme

gijgijîn *l/gh* 1. kabarmak, kubarmak, diklenmek, dikleşmek (hayvanlar için; tüyleri dikilmek) 2. çekişmek, didişmek 3. sarsılmak, silkelenmek

gijgijok (I) *rd* kabarıklı, kubarıklı (saçlı veya tüylü)

gijgijok (II) *m* dolu (yağış türü olarak)

gijik (I) *bot/m* dikenli çalı

gijik (II) *m* anlaşılmasız doğa olayı

gijik (III) *rd* 1. dik, diklenmiş (şey) 2. kabarık, kabarıklı, dağınık, diklenmiş (taranmamış karışık) ~a *hev kişandin* saç saça baş başa gelmek (veya dövüşmek)

gijikî *rd* 1. dolaşık, karışık (saç) * *keçeke genimgwînî û porgijikî* buğday benizli saçları dolaşık bir kız 2. diken diken, dikleşmiş, dik duruma gelmiş (saç, kıl vb. için)

gijikîbûn *m* 1. dolaşıklaşma, kabarıklaşma 2. diken diken olmak 3. dolaşıklık

gijikî bûn *l/gh* dolaşıklaşmak, kabarıklaşmak 2. diken diken olmak

gijkirin *m* 1. kabartma, dikleştirme, dikletme 2. *mec* kışkırtma

gij kirin *l/gh* 1. kabartmak, dikleştirmek, dikletmek * *porê xwe gij kirî*ye saçını kabartmış 2. *mec* kışkırtmak

gijkirî *rd* kabartılmış, dikleştirilmiş

gijlok *nd/m* dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) ~ *barîn* (an jî *hatin*) dolu yağmak

gijnî *rd* pürüzlü, pütürlü

gijnîbûn *m* pürüzlenme, pütürlenme

gijnî bûn *l/gh* pürüzlenmek, pütürlenmek

gijnîj *bot/m* 1. kişniş (Coriandrum sativum) 2. kişniş (bu bitkinin baharat olarak kullanılan kurutulmuş meyvesi veya tohumu)

gijok (I) *bot/m* ak diken

gijok (II) *m* püsür (karışık, dolaşık saç)

gijok (III) *rd* vahim, ağır, korkulu

gijokî *rd* püsürlü

gijol *rd* 1. allak bullak, karmakarışık, hercümerç 2. karmakarışık (saç)

gijolandin *m* allak bullak etme, karmakarışık etme, hercümerç etme

gijolandin *l/gh* allak bullak etmek, karmakarışık etmek, hercümerç etmek

gijolbûn *m* allak bullak olma, karmakarışık olma, hercümerç olma

gijol bûn allak bullak olmak, karmakarışık olmak, hercümerç olmak

gijolî *rd* 1. alak bulakça, karmakarışıkça 2. karışık saç, birbirine girmiş keçeleşmeye yüz tutmuş saç

gijomijo *rd* 1. kubarik, dikik 2. dağınık, taraz taraz (saç)

gijomijobûn *m* 1. diklenme, dikleşme (tüy, kıl vb. için) 2. tarazlanma (saç için)

gijomijo bûn *l/gh* 1. diklenmek, dikleşmek (tüy, kıl vb. için) 2. tarazlanmak (saç için)

gil (I) *nd* (gil û giya, gil û virç deyimlerinden geçer) û *giya* bitkiler ~ *û virç* 1) şekilsiz, amorf 2. özensiz, kaba saba

gil (II) *m* göt, anüs

gil (III) *m* kil, toprak

gil (IV) *m* şikâyet

gilale (I) *m* gövde, kütük (ağaçların dal ve köklerden sonra kalan bölümü)

gilale (II) *rd* yeni ayağa kalkmış çocuk, az büyümiş şey

gilar *m* gerdan (şişmanlarda çene altındaki tombulluk)

gilare *m* 1. kütük (kalın ağaç gövdesi) 2. kütük (kesilmiş ağaç gövdesi)

gilas *m* süs bardağı

gilavî *rd* ileri gelen, eşraf

gilberû *bot/m* bir tür ağaç

gilç *n* kazgıç

gilçik *n* kazgıç

gilde *m* yumak

gildekirin *m* yumaklama

gilde kirin *l/gh* yumaklamak

gildema *m* ay çiçeği

gildik (I) *m* çam kozalağı

gildik (II) *n* kığ, kığı

gildir *m* yuvarlama, yuvarlanış

gildirbûn *m* yuvarlanma, yuvarlanış

gildir bûn *l/gh* yuvarlanmak

gildirkirin *m* yuvarlatmak

gildir kirin *l/gh* yuvarlatmak

gildî *rd* yuvarlak

gildîbûn *m* 1. yuvarlaklaşma 2. yuvarlanma

gildî bûn *l/gh* 1. yuvarlaklaşmak 2. yuvarlanmak * **tekelek gildî bû** tekerlek yuvarlanıyor

gildîbûyîn *m* 1. yuvarlaklaşma 2. yuvarlanış
gildîkirin *m* 1. yuvarlaklaştırma 2. yuvarlama, tekerleme

gildî kirin *l/gh* 1. yuvarlaklaştırmak 2. yuvarlamak, tekerlemek

gildîn *rd* dağılık, pis

gilih *bnr* gili (II)

gilele *bnr* gilele

gilê *m* pıhtı * **gilêya xwînê** kan pıhtısı

gilêbûn *m* yuvarlanma

gilê bûn *l/gh* yuvarlanmak

gilêkirin *m* yuvarlatma

gilê kirin *l/gh* yuvarlatmak

gilêle *m* hortum (havanın hızla dönüp sütun biçiminde yükselmesiyle oluşan, alanı dar bir siklon çeşidi)

gilêne *ant/m* kornea, saydam tabaka ~**ya çav ant** göz saydam tabaka

gilêş *m* 1. çöp, çer çöp 2. *rd* atık

gilêşdank *m* çöplük

gilêz *m* salya

gilêzdar *rd* salyalı

gilêzok *rd* salyalı

gilêzokî *rd* 1. salyalı 2. salyamsı

gilgîl (I) *n* özlü çömlekçi çamuru, balçık

gilgîl (II) *bot/m* 1. mısır (*Zea mays*) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandîn** mısır patlatmak 3. ak darı ~**ê romî** mısır ~**ê spî** ak darı ~**ê stenbolî** mısır ~**ê teqandî** patlamış mısır

gilgilandin (I) *m* yankılama

gilgilandin (II) *m* geveleme, geveleyiş

gilgilandin (I) *l/gh* yankılamak

gilgilandin (II) *l/gh* gevelemek (bir sözü tam olarak ve açıkça söylememek)

gilgilîroş *nd/nt* mısırcı (satan kimse)

gilgilîroşî *m* mısırcılık

gilgilo *m* fırtına

gilgilok *bot/m* 1. mısır (*Zea mays*) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~

qelandîn mısır patlatmak 3. *bot/n* kuş yemi

gilik *ant/m* bızır, dilak, klitoris

gilinci *m* büyük baş hayvanların arkalarına takılan püskül

gilî (I) *n* beze

gilî (II) *n* 1. lâf, söz 2. şikâyet 3. yakınma, sı-zıltı, şikâyet 4. *mec* sır 5. jurnal, ihbar ~ **dan gotin** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **di ber (yekî)** re avêtin (birine) ima yolu ile lâf atmak ~ **gerandin** lâf taşımak ~ **heye ji hezar giliyan hêjatir** e lâf vardır ki bine bedeldir ~ **heye lihêf** e, **gilî** **heye doşek** e lâf var lâfta var ~ **kirin** 1) şikâyet etmek 2) anlatmak, -den bahsetmek * **were ez xewna xwe ji te re gilî bikim** gel rüyamı sana anlatayım 3) saymak (söylemek) * **qenciyeñ wî gilî diki-**

rin iyiliklerini sayıyordu 4) ihbar etmek, jurnal etmek ~ **ku çû nede dû** lâfın ardına düşmemek lazım ~ **li hev gerandin** lâf taşımak ~ **nedan gotin** sır tutmak (veya saklamak) ~ **pê de anîn** (birini) karalamak, lekelemek ~ **pê re diçin gorê** ser verip sır vermeyen, sır saklayan ~ **û gaz** serzeniş, sitem ~ **û gaz kirin** sitem etmek ~ **û gazin** yakıma ~ **û gazin jê kirin** (birine) serzenişte bulunmak ~ **û gazin kirin** yanıp yakılmak, yakınmak ~ **û gotin** söz, lâf ~ **û gotin jê kirin** aleyhte konuşmak ~ **û gotin kirin** kötü konuşmak ~ **weke qalîkê pîvazê ye tu çiqas vekî ber hev diçe** lâf lâfı getirir, uzatmamak lazım ~**yê (yekî) kirin** 1) (birinden) bahsetmek 2) fitnelemek, kovlamak, çekiştirmek, (biri) hakkında konuşmak ~**yê sebiyan** ahiret suali ~**yekî wisa bibêje bila sêl nan bipêje** inandırıcı bir söz seyleymesilazım

gilîbêj *nd/nt* aktarıcı, lâf taşıyıcı

gilîbêjî *m* aktarıcılık, lâf taşıyıcılık

gilîbûn *m* şikâyet edilme

gilîbûyî şikâyet edilmiş kimse

gilîdar *nd/nt* şikâyetçi, soruncacı

gilîdarî *m* şikâyetçilik, soruncacılık

gilîfte *m* sıyırğa (kar küreme aracı)

gilîgerîn *rd* lâfçı, lâf taşıyıcı

gilîgerînî *m* lâfçılık, lâf taşıyıcılığı

gilîgerînîkirin *m* lâf taşıyıcılığı yapma

gilîgerînî kirin *l/gh* lâf taşıyıcılığı yapmak

gilîkar *bnr* gilîker

gilîkarî *bnr* gilîkerî

gilîker *nd/nt* 1. şikâyetçi 2. jurnalcı, ihbarcı

gilîkerî *m* 1. şikâyetçilik 2. jurnalcılık, ihbarcılık

gilîkir *bnr* gilîker

gilîkirin *m* 1. şikâyet etme 2. ihbar etme 3. anlatma, bahsetme

gilîkirin *l/gh* 1. şikâyet etmek 2. ihbar etmek 3. anlatmak, bahsetmek

gilîlê *rd* şikâyet edilmiş, davalı kimse

gilîlêkirî *rd* şikâyet edilmiş, davalı kimse

gilîmend *nd/nt* şikâyetçi

gilîmendî *m* şikâyetçilik

gilîname *m* 1. şikâyetname, şikâyet dilekçesi

2. jurnal, ihbarname ~ **dan (yekî)** jurnal etmek, ihbar etmek

gilîso *bot/m* bir tür ot

gilîvan *nd/nt* şikâyetçi

gilîvanî *m* şikâyetçilik

gilîz, **gilîze** *m* salya

gilîzok *rd* salyalı kimse

gilîk (I) *m* dilak, klitoris

gilîk (II) *m* kil, balçık, çamur

gilîkdar *rd* balçıklı

gilm *m* budak (dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm)

gilmik *ant/m* tümör

gilmışk *m* küçük budak
 gilmûr *m* harç (yapılarda kullanılan harç) * *ji bo lêkirina dîwar gilmûr lazim e* duvar örme için harc lazım
 gilok *m* 1. yumak 2. topak, tulup * *giloka rûn* yağ topağı ~ *bi* ~ yumak yumak
 gilokbûn *m* 1. yumaklanma 2. topaklanma, çöreklenme
 gilokik *nd* bürümcek
 gilokî *rd* 1. yumakça 2. topakça
 gilokîbûn *m* 1. topaklanma 2. çöreklenme
 gilokî bûn *l/gh* 1. topaklanmak 2. çöreklenmek
 gilokîkirin *m* topaklama
 gilokî kirin *l/gh* topaklamak
 gilokîn *ant/m* yuvar * *gilokînen xwînê* kan yuvarları
 gilokkirin *m* 1. yumaklama 2. topaklama
 gilol (I) *n* hayvan kuyruğuna yapışarak sertleşmiş dışkı
 gilol (II) *rd* yuvarlak
 gilolbûn *m* yuvarlaklaşma
 gilol bûn *l/gh* yuvarlaklaşmak
 gilolik *m* bobin, masura
 gilolî *m* 1. yuvarlaklık 2. *rd* yuvarlakça, yuvarlanabilen şey
 gilolîbûn *m* yuvarlanma
 gilolî bûn *l/gh* yuvarlanmak
 gilolîkirin *m* yuvarlatma
 gilolî kirin *l/gh* yuvarlatmak
 gilolkirin *m* yuvarlaklaştırma
 gilol kirin *l/gh* yuvarlaklaştırmak
 gilolok *rd* yuvarlak, topak
 gilolokî *rd* yuvarlakça
 gilomîşk *m* topak * *gulomîşka berfê* kar topu
 gilomîtk *rd* tombul
 gilomîtkî *rd* tombulca
 gilomîtkîbûn *m* tombullaşma
 gilomîtkî bûn *l/gh* tombullaşmak
 gilomîtkîfî *m* tombulluk
 gilor (I) *rd* 1. yuvarlak, toparlak 2. *mat/m* küre 3. küçük top 4. *ant/m* yuvar
 gilor (II) *m* 1. kalabalık 2. *rd* kalabalık (sayıca çok) * *malbateke ku gilora wan giran e* kalabalık bir aile
 gilor (III) *m* meşe kozalağı
 gilorbûn *m* yuvarlanma, yuvarlanış
 gilor bûn *l/gh* yuvarlanmak
 gilore *m* 1. yığın, kütle 2. aile, külfet
 gilorik *rd* 1. yuvarlak, toparlak 2. *ant/m* yuvar ~ê *xwînî yê sor* al yuvar ~ê *xwînî yê spî* ak yuvar
 gilorikê *sor ant/nd* al yuvar
 gilorikê *spî ant/nd* ak yuvar
 gilorî *rd* 1. yuvarlakça, toparlakça 2. küresel
 gilorîk *m* topak
 gilorîkî *rd* 1. topağımsı 2. küremsi
 gilorîn *rd* tostoparlak
 gilorkirin *m* yuvarlatma

gilor kirin *l/gh* yuvarlatmak
 gilove *n* kavas
 gilover *rd* yuvarlak ~a *jinan cimcime*
 giloverbûn *m* yuvarlaklaşma, değirmileşme
 gilover bûn *l/gh* yuvarlaklaşmak, değirmileşmek
 giloverbûyîn *m* yuvarlaklaşma, değirmileşme
 giloverê *m* cimcime
 giloverik *rd* 1. yuvarlak 2. toparlak, kürevi 3. *m* yumru (yuvarlak, şişkin şey)
 giloverikbûn *m* değirmileşme
 giloverik bûn *l/gh* değirmileşmek
 giloverikî *rd* 1. yuvarlakça 2. toparlakça
 giloverikîbûn *m* 1. yuvarlaklaşma 2. toparlaklaşma
 giloverikî bûn *l/gh* 1. yuvarlaklaşmak 2. toparlaklaşmak
 giloverikîkirin *m* 1. yuvarlaklaştırma 2. toparlaklaştırma
 giloverikî kirin *l/gh* 1. yuvarlaklaştırmak 2. toparlaklaştırmak
 giloverikkirin *m* değirmileme (yuvarlak biçime sokma)
 giloverik kirin *l/gh* değirmilemek (yuvarlak biçime sokmak)
 giloverikî *m* yuvarlaklık, değirmilik
 giloverî *m* 1. yuvarlaklık, değirmilik 2. *rd* küresel 3. *rd* tonton
 giloverîn *rd* tostoparlak
 gilover kirin *m* yuvarlaklaştırma, değirmileme (yuvarlak biçime sokma)
 gilover kirin *l/gh* yuvarlaklaştırmak, değirmilemek (yuvarlak biçime sokmak)
 giloverkî *rd* 1. yuvarlakça, toparlakça 2. yumruca
 giloverkîbûn *m* 1. yuvarlaklaşma 2. yumru-lanma, yumrulma
 giloverkî bûn *l/gh* 1. yuvarlaklaşmak 2. yumrulanmak, yumrulmak
 giloverkîbûyîn *m* 1. yuvarlaklaşma 2. yumru-lanış, yumruluş
 giloverkîkirin *m* 1. yuvarlaklaşma 2. yumru-latma, yumrulama
 giloverkî kirin *l/gh* 1. yuvarlaklaşmak 2. yumrulatmak, yumrulamak
 giloverok *rd/h* 1. yuvarlak 2. yuvarlakça
 giloverokî *rd* 1. yuvarlakça, toparlacık 2. küremsi
 giloverpîv *m* yuvarölçer
 gilovertî *m* yuvarlaklık
 gilovetî *m* kavaslık
 giloxe *nd* palaz
 giloxebûn *m* palazlama, palazlanma
 giloxe bûn *l/gh* palazlamak, palazlanmak
 giloxebûyîn *m* palazlama, palazlanma
 gilpê xwe kirin *l/bw* suratını asmak
 gilûr (I) *m* 1. kalabalık 2. *rd* kalabalık (sayıca çok) * *malbateke ku gilûra wan giran e* kalabalık bir aile ~a *malê* ev galesi

gilûr (II) *n* üç dört kilo ağırlığında taş
gilûre *bnr* gilûr (I)
gilwaz *m* dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey)
gilyaz *bot/m* kiraz
gimgimok *bnr* gumgumok
gimş *n* tutam (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen muktar) ~ek **jê hılanîn** tutamlamak
gimt *erd/n* tepecik
gin *rd* genzek
ginc *rd* yapışkan, bulaşkan
gincbûn *m* yapışma, bulaşma
ginc bûn *l/gh* yapışmak, bulaşmak
gincir (I) *n* insan dışkısının kıçtaki kurumuş hali
gincir (II) *n* 1. pıtırak, yırtık pırtık 2. pırpıt 3. paçavra, bez, çaput 4. saçak (havlu, halı, kuşakların kenarlarına dikilen püskül) ~ **gincirî** hurtı pırtı ~ **mincir** eski püskü, hurtı pırtı
gincirandin (I) *m* hart hurt kaşıma
gincirandin (II) *m* hurtı pırtı etme, sırim sırim pareleme
gincirandin (I) *l/gh* hart hurt kaşımak
gincirandin (II) *l/gh* hurtı pırtı etmek, sırim sırim pareleme
gincirfiroş *nd/nt* paçavracı
gincirfiroşî *m* paçavracılık
gincirî *h* pıyırım pıyırım - **bûn** *h* pıyırım pıyırım olmak
gincirîbûn *m* sırim sırim parelenme
gincirî bûn *l/gh* sırim sırim parelenmek
gincirîn *m* hurtı pırtı olma, sırim sırim parelenme, pıyırım pıyırım olma
gincirîn *l/gh* hurtı pırtı olmak, sırim sırim parelenmek, pıyırım pıyırım olmak
gincirok *rd* üstü başı yırtık, pejmürde
gincirokî *rd* üstü başı yırtıkça, pejmürdece
gincî (I) *m* yapışkanlık, bulaşkanlık
gincî (II) *n* 1. pıhtı * **ginciya xwîné** kan pıhtısı 2. tike, parçacık * **ginciye goşt** et tikesi
gincî (III) *n* koyun, kuzuların yünlerine yapışıp sertleşmiş olan pislik ~ **kirin** bu pislikle-ri kesmek
gincî (IV) *rd* sakallı (aşağılama amaçlı) * **kalê gincî** sakallı pis ihtiyar
gincîkirin *m* pıhtılaştırma
gincî kirin *l/gh* pıhtılaştırmak
gincolek *rd* 1. yırtık pırtık 2. pejmürde, üstü başı dağınık
gincolekî *rd* 1. yırtık pırtıkça 2. pejmürdece, üstü başı dağınıkça
gindêr *bnr* gindir (II)
gindêr bûn *bnr* gindir bûn
gindêr kirin *bnr* gindir kirin
gindir (I) *zo/m* örümcek
gindir (II) *m* yuvarlanma ~ **mindirî** bûn teker meker yuvarlanmak
gindir (III) *rd* 1. toparlak 2. yağ tulumu, yağ küpü * **wê gindira hanê** bu yağ tulumu ~

mindir kaba saba
gindirandin *m* yuvarlama, tekerleme
gindirandin *l/gh* yuvarlamak, tekerlemek
gindirandî *rd* yuvarlatılmış olan
gindirbûn *m* yuvarlanma
gindir bûn *l/gh* yuvarlanmak
gindirbûyî *rd* yuvarlanmış olan
gindirbûyîn *m* yuvarlanmış
gindirî *rd* yuvarlanmış olan
gindirîn *m* 1. yuvarlanma, yuvarlanış, tekerleme 2. devrilme, devirilip yuvarlanma (araba, otomobil vb. için)
gindirîn *l/gh* 1. yuvarlanmak, tekerlemek * **tekerlek digindire** tekerlek yuvarlanıyor 2. devrilmek, devirilip yuvarlanmak (araba, otomobil vb. için)
gindirkirin *m* yuvarlama, tekerleme
gindir kirin *l/gh* yuvarlamak, tekerlemek
gindirmindirî *rd* kaba saba (biçimsiz)
gindirmindirîbûn *m* küpe dönme (çok şişmanlanma)
gindirmindirî bûn *l/gh* küpe dönmek (çok şişmanlanmak)
gindirok *rd* tombul, tombiş
gindirokî *h* tombulca
gindor (I) *bot/m* 1. kavun (Cucumis melo) 2. kavun (bu bitkinin meyvesi) 3. kabak
gindor (II) *n* loğ
gindorkirin *m* yuvarlama, tekerleme
gindor kirin *l/gh* yuvarlamak, tekerlemek
gindorkî *rd* loğ gibi
ginegin *h* mırıl mırıl
gineginkirin *m* mırıldanma
ginegin kirin *l/gh* mırıldanmak (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söylemek)
gingilok *m* bükle, lule, saç lulesi
gingilokî *rd* büklelice
gingilûk *bnr* gingilok
ginginik *m* mırıl
ginginok *rd* genzek
gingir *rd* tombul, tombiş
gingirê *bot/m* kirazdan küçük sarı yemişler alan bir tür ağaç
gingirîşîq *rd* tombul
gingirîşîqî *h* tombulca, bılık bılık
gingirîşîqî *m* tombulluk
gingirî *rd* tombul, tombulca
gingirîbûn *m* tombullaşma
gingirî bûn *l/gh* tombullaşmak
gingirîtî *m* tombulluk
gingirok *rd* tombul
gingirokî *h* tombulca
ginî (I) *ant/biy* *m* beze, gude ~**ya binê guh** ant/nd kulak altı bezi ~**yên çav** ant göz yaşıbezleri ~**yên xweziyê** ant tükürük bezleri
ginî (II) *zo/n* kene
ginseng *bot/m* ginseng (Panax ginseng)
gint *erd/n* tepecik
ginû *bot/m* sandal (Santalum album)

gip *m* avurt

gipgemarî *rd* kipkirli

gipgilover *rd* yup yuvarlak, yusuvarlak, tostoparlak

gipgirtî *rd* kopkoyu

gipguncan *rd* upuygun

gipik *n* avurt

gir (I) *erd/h* 1. tepe * derketibü serê gir û dikir gazî tepeye çıkıp bağıryordu 2. höyük, kurgan ~ê miradan umutsuz vaka * tu dibê qey girê mirada ye kar pê nabe umutsuz vaka, hiç bir işeyaramıyor ~ê serbikevir perri piramidi ~ê xîzê kum tepesi

gir (II) *n* 1. irinti (elek ve kalbur üzerinde kalan iri taneler) 2. irinti (hayvanların beğenmeyerek yemedikleri iri saman) 3. hayvanın önünde kalan artık yem

gir (III) *m* (*r* kalın okunur) uyuz ~ girtin uyuz olmak ~ ketin (yekî) 1) uyuz kapmak, uyuz olmak 2) *mec* çok asabileşmek ~a xwe bi destê xwe bixurîne sana vereyim bir öğüt kendi ununu kendin öğüt ~a xwe bi destê xwe xurandin kendi işini kendi görmek ~a xwe pê xurandin (birine) sataşmak (veya çatmak)

gir (IV) *rd* 1. büyük, iri * me ev sêvên gir ên ku wî anîbûn xwarin getirdiği iri elmaları yedik 2. büyük (yaşça) 3. ulu (somut şeyler için çok büyük) 4. iri, yoğun (elek, kalbur için) 5. koca, kocaman, iri * hûn li vî seriyê gir binêrin bu koca kafaya bakın 6. okkalı * fîncana gir okkalı fîncan 7. iri kıyım (iri kıyılmış olan) 8. kaba (taneleri iri) * ardê gir kaba un 9. yapılı, iri yarı * zilamekî gir e yapılı bir adam ~ ~ iri iri, koca koca ~ û zexm güçlü quvvetli (çok güçlü, çok dayanıklı kimse) ~ û zexm bûn yapılı olmak ~ ê qîrase kocaman ~î zexm iri yarı, heyula gibi

gir (V) *m* 1. kin, intikam duygusu * gîra devê deve kini 2. belâ * gîra wî di xwe nede belâsını kendine buluşturma 3. asabiyet, sinirlilik, sinir nöbeti 4. hırs, istek, aşırı istek * gîra wî ya xwendinê zehf e onun okuma isteği çok ~a (yekî) anîn kinlenmek ~a (yekî) çêbûn asabileşmeye başlamak ~a (yekî) pê girtin sinirleri tepesinde olmak ~a (yekî) rabûn siniri tepesine çıkmak ~a (yekî) rakîrin (birinin) afyonunu patlatmak ~a sor intikam duygusunun keskinleşmesi ~a xwe di (yekî) dan (birine) kafayı takmak, belâsını sürmek ~a xwe tê dan sataşmak

gir (VI) *rd* (*r* kalın okunur) tadı buruk, acımsı su * ava gir tadı buruk su

-gir (VII) *rz/m* (girtin fiilinden) sonek; isim ve sıfat yapım eki

girab *rd* rehine

girak *m* bataklık

giral *m* gerdan (çene altı için)

giram girtin hürmet etmek

giram *m* hürmet, saygı

girambar *rd* 1. saygın, saygı duyulan 2. saygı uyandıran, oturaklı

girambarî *m* 1. saygınlık 2. oturaklılık

giramdar *rd* saygın

giramdarî *m* saygınlık

giramgir *rd* saygılı, hürmetkâr, hürmetli

giramgiri *m* saygınlık, hürmetkârlık

giramî *m* 1. saygı, hürmet 2. saygınlık ~ dan (yekî) 1) saygı göstermek, hürmet etmek, saymak 2) saygı duymak (veya beslemek) ~

girtin saygı göstermek ~ nîşan dan saygı göstermek ~ya bilind yüksek saygı, tazimat

giramîdar *rd* saygıdeğer, inuhterin

giramîdarî *m* saygıdeğerlik, muhteremlik

giramî *pê dan* *l/bw* saygı göstermek, itibar etmek

giramnegir *rd* saygisız, hürnestsiz

giramnegirî *m* saygisızlık, hürmetsizlik

giran (I) *n* balyoz

giran (II) *rd* 1. ağır (hafif karşıtı) * kevirê giran lîtir diavêje taş yerinde ağırdır 2. *mec* ağır (davranışları yavaş olan) 3. ağır, pahalı (değeri çok olan) * malê wan tev giran bû eşyaları hep pahalıydı 4. ağır (çapı, boyutları büyük) * çekên giran ağır silahlar 5. ağır (çetin, güç) * karê giran ağır iş 6. ağır, ciddi (tehlikeli, korkulu, vahim) * nexweşê giran ağır hasta * nexweşîneke giran e ciddi bir hastalık 7. ağır (sıkıntı veren, bunaltıcı) * hewayeke giran ağır hava 8. ağır (dokunaklı, insanın gücüne giden, kırıcı) * gotinên giran mebeje ağır sözler sarfetme 9. ağır (yavaş) * meşa giran ağır yürüyüş 10. ağır, ağır başlı, ciddi, vakarlı * mirovekî giran bû ağır bir insandı * jîneke giran ciddi bir kadın * zîlamê giran ağır başlı (veya vakarlı) adam 11. ağır (koku için; keskin, boğucu) * bêhneke giran ağır bir koku 12. ağır (sindirimi güç yiyecek) * xwarinên giran mexwe ağır yemekleri yeme 13. ağır, yoğun * li der düyekî giran hebû dışarda ağır bir duman vardı 14. ağır (uyku için; derin, uyanılması güç) * ketiye xeweke giran ağır bir uykuya dalmış 15. ağır (güç işiten, kulakları ağır işiten kimse) * jinîneke ku guhên wê giran bû kulakları ağır bir kadındı 16. ağır (güçlü) * hay jê hebe, destên wî pir giran in dikkat et, onun elleri çok ağırdır 17. ağır ayak (doğurması yakın gebe kadın) 18. ince (küçük ayrıntıları çok olan, aşırı özen gerektiren) * nexşê giran ince nakış * karê wî yê giran heye, li dû keçîkekê ketiye ince işleri var, kız peşinde koşuyor 19. koyu (derin, hararetili) * di nav van de gengeşîyeke giran derket aralarında koyu bir tartışma çıktı 20. külfetli (büyük masraf gerektiren) 21. kalabalık (sayıca çok) * mal-

bateke giran kalabalık bir aile 22. kalabalık, büyük, çok fazla * **leşkereki giran bi ser de çû** büyük bir askeri güç üzerine gitti 23. alınmış, gücenik 24. *mızk* ağır (ritmi hareketli olmayan) ~ **be!** ağır ol! (ciddi ol) ~ **bûn** ağır oturmak, uslu durmak ~ **çûn** yavaş gitmek ~ **dan ber xwe** (bir işi) ağırdan almak (bir işi gereken sürede bitirmemek) ~ **firotin** tuzluya satmak ~ ~ 1) ağır ağır, adım adım, hafif hafif (yavaş yavaş, acele etmeden) * **em giran giran nêzî wê bûn** adım adım ona yaklaştık * **ji ber êşa piyê xwe, giran giran bi rê de çû** ayağının ağrısından dolayı hafif hafif yürüdü 2) ağır aksak (pek yavaş olarak) ~ **hatin** ağır basmak, ağır çekmek (ağırlığı fazla gelmek) ~ **rûniştin** ağır oturmak, uslu durmak

giranbar *rd* 1. ağır yüklü 2. gebe

giranbiha *rd* 1. değerli, kıymetli (çok değerli) 2. ağır, paha biçilmez, pahalı (değeri çok olan) * **diyariyên giranbiha** ağır hediyeler ~ **bûn** pahaya geçmek

giranbihabûn *m* 1. kıymetlenme, kıymetlenme 2. pahalı olma

giranbiha bûn *l/gh* 1. kıymetlenmek, kıymetlenmek 2. pahalı olmak

giranbihabûyîn *m* 1. kıymetleniş 2. pahalı oluş

giranbihakirin *m* 1. kıymetlendirme, kıymetleştirme 2. pahalılaştırma

giranbiha kirin *l/gh* 1. kıymetlendirmek, kıymetlendirmek 2. pahalılaştırma

giranbihatî *m* 1. değerlilik, kıymetlik 2. ağırlık, pahalılık (değerli olma durumu) * **giranbihatiya diyariyê** hediyeinin ağırlığı

giranbuha *bwr* giranbiha

giranbûn *m* 1. ağırlaşma (ağır duruma gelme) 2. ağırlaşma (yavaşlama) 3. ağırlaşma (gebe kadın için; doğurması yaklaşıma) 4. ağırlaşma (ağır başlı olma) 5. ağırlaşma (yiyecek bozulmaya yüz tutma) 6. ağırlaşma (güçleşme, zorlaşma) 7. ağırlaşma (organ için; görevini yapmaz duruma gelme) 8. ağırlaşma (hava için; sıkıcı ve bunaltıcı durum alma) 9. fenalaşma (durumu gittikçe ağırlaşan hasta) 10. kalabalıklaşma 11. yoğunlaşma (koku için) 12. koyulaşma (hararetili hale gelme) 13. kızışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şidetlenme) 14. ağırlaşma (uyku için) 15. pahalılaşıma, külfetli hale gelme 16. ağırlaşma, ciddileşmek (tehlikeli, korkulu veya vahim bir durum alma) 17. ağırlaşma (kulakları ağır işitmeye başlama) 18. ağırlaşma 19. ağırlık (değerli olma durumu) 20. ağırlık (sıkıntılı, bunaltıcı durum) * **giranbûna hewayê** havanın ağırlığı

giran bûn *l/gh* 1. ağırlaşmak (ağır duruma gelmek) 2. ağırlaşmak (yavaşlamak) 3. ağırlaşmak (gebe kadın için; doğurması yaklaşı-

mak) * **jinik giran e, ketina wê ya nav ci-han nêzik e** kadın ağırlaştı, doğurması yakın 4. ağırlaşmak (ağır başlı olmak) 5. ağırlaşmak (yiyecek bozulmaya yüz tutmak) 6. ağırlaşmak (güçleşmek, zorlaşmak) * **mercên jiyânê her diçin giran dibin** yaşın şartları gittikçe ağırlaşıyor 7. ağırlaşmak (organ için; görevini yapmaz duruma gelmek) 8. ağırlaşmak (hava için; sıkıcı ve bunaltıcı durum almak) 9. fenalaşmak (durumu gittikçe ağırlaşan hasta) 10. kalabalıklaşmak 11. yoğunlaşmak (koku için) 12. koyulaşmak (hararetili hale gelmek) 13. kızışmak (zorlu, sert ve kızışık bir durum almak, şidetlenmek) 14. ağırlaşmak (uyku için) 15. pahalılaşmak, külfetli hale gelmek 16. ağırlaşmak, ciddileşmek (tehlikeli, korkulu veya vahim bir durum almak) 17. ağırlaşmak (kulakları ağır işitmeye başlamak)

giranbûna zimên *nd* dil tutukluğu, anartri

giranbûyî *rd* ağırlaşmış olan

giranbûyîn *bwr* giranbûn

giranca *rd* ağır canlı

girandest *rd* eli ağır

girangermiş *m* ağırlık merkezi

giran giran *h* 1. ağır ağır, yavaş yavaş 2. piti piti (zorlukla, yavaş yavaş yürüyen) 3. kesik kesik, kesikli (aralıklarla süren) * **rewteka giran giran a elektrîkê** kesikli elektrik akımı 4. ıgıl ıgıl * **çem giran giran diherike** çay ıgıl ıgıl akıyor

giranîya gramî *fiz/nd* gram kuvvet

giranîya navçe *nd* 1. orta ağırlık, orta sıklet (boksta 71 kg'dan 75 kg'a kadar olan boksörlere verilen ad) 2. orta ağırlık, orta sıklet (güreşte, güllerde ve halterde 72-790 kg ağırlıktaki oyuncular için kuyllanılır)

giranî (I) *m* bir halay adı

giranî (II) *m* 1. ağırlık * **giranîya kevir** taşın ağırlığı 2. ağırlık (değerli olma durumu) 3. ağırlık, ağır başlılık 4. ağırlık (uyuşukluk ve gevşeklik durumu) 5. ağırlık (uykuda iken gelen ve insana buğulur gibi gelen durum) 6. *fiz* ağırlık (yer çekiminin bir cismin molekülleri üzerindeki etkisinin oluşturduğu bileşke) 7. ağırlık (yük, külfet) * **ê ku dixebite ev e, ji lew re jî giranîya malê tev li pişta wî ye** tek çalışan bu, o yüzden evin ağırlığı onun sırtında 8. ağırlık (dikkati ve önemi bir şey üzerine yoğunlaştırma) * **me giranî daye ser xebatê** ağırlığı çalışmaya vermişiz 9. ağırlık (değerlendirmelerde herhangisi bir konu veya evreye, olağanın üzerinde ve belli oranda, fazladan bir değer tanınması) 10. pahalılık (fiyatların yüksek olması durumu) 11. gerginlik * **nav wan giranî ye** aralarında gerginlik var 12. *bj* tutarık, tutarak (ruh hastalığı nöbeti) 13. kırıklık (vücutta duyulan ağrı, yorgunluk) 14. kışık 15. *mec*

incelik ~ **çêbûn** pahalılık oluşmak ~ **li ser (yekî) çêbûn** (birine) rehavet çökmek (veya basmak) ~ **ya gerdileyî** (an jî **atomî**) *kim* atom ağırlığı ~ **ya kilogramê** kilogram ağırlık ~ **ya xwe dan ser (tiştêkî)** 1) yüklenmek (kendi ağırlığını başka bir şey üzerine vermek, bedeniyle abanmak) * **giraniya xwe nede ser erebeyê** arabaya yüklenme 2) ağırlık vermek (önem vermek) ~ **dan ser (...)** ağırlık vermek ~ **ketin ser (yekî)** ağırlık basmak, ağırlık çökmek (gevşeklik ve uyku gelmek)

girankirin *m* 1. ağırlaştırma 2. yavaşlatma 3. pahalılaştırma 4. kızıştırma (zorlu, sert ve kızışık bir duruma getirme, şidetlendirme) 5. koyulaştırma (hararetili hale getirme)

giran kirin *l/gh* 1. ağırlaştırmak 2. yavaşlatmak * **kar giran dikin** işi yavaşlatıyor 3. pahalılaştırmak 4. kızıştırmak (zorlu, sert ve kızışık bir duruma getirmek, şidetlendirme) 5. koyulaştırmak (hararetili hale getirmek)

giranqîmet *rd* çok değerli

girantîr kirin *m* fenalaştırma

girantîr kirin *l/gh* fenalaştırmak

giraxûy *rd* vakur, ağır başlı, onurlu

giraxûyî *m* vakar, ağır başlılık

grape *m* kuru görültü

girar *m* 1. pilav, bulgur 2. ayran aşı 3. yarmadan yapılan bütün yemekler ~ **bixwê, xwê bitehm** her şey tadında güzeldir ~ **bi xwê, xwê bi tore** ölçülü, tasaruflu davranmak lazım ~ **pîso ye, kevanî ji malê ye** baş yarılır bôrk içinde, kol kırılır kürk içinde (aile içindeki anlazmazlıkların aile içinde kalmalıdır) ~ **a biqûsqûs** kuskus pilâvı ~ **a dewî** ayran aşı ~ **a gavanan** karman çorman ~ **a germ** sıcak ayran çorbası ~ **a pir kebanî an şor e an jî kelî ye** bir işe birden fazla karışan oldum mu o iş başarılı olmaz ~ **a pîran tim kizirî ye** bazı şeyleri yaşlılığa vermek gerekir ~ **a qîç** ayran çorbası ~ **a sar** soğuk ayran çorbası

girarîn *m* büyük yemek kabı

girarşîr, girarşîrk *m* süt çorbası

gras *m* çorba

giraste *m* kaldıraç, manivela

giratî *m* irilik

girav (I) *m* 1. çorak su, acı su * **vê ava girav nedin min** bu çorak suyu bana vermemeyin 2. tortu * **girava çayê** çay tortusu

girav (II) *erd/m* ada

girava asmanî *ast/nd* gök ada

giravî (I) *rd* adalı

ê **rvî** (II) *rd* çorakça su

giravibûn *m* çoraklaşma

giravî bûn *l/gh* çoraklaşmak (su için)

giravîkirin *m* çoraklaştırma

giravî kirin *l/gh* çoraklaştırmak

giravîfî *m* çoraklık (su için)

giravok *erd/m* adacık

girayî *m* irilik

gîrb bnr gîrbe

gîrbe *m* suluk, su kabı, seyar suluk

gîrbêj (I) *m* iri delikli bir tür kalbur

gîrbêj (II) *rd* yerli yersiz konuşan, tartmadan konuşan

gîrbêj kirin *m* iri kalburla eleme

gîrbêj kirin *l/gh* iri kalburla elemek

gîrbizin *rd* asabî

gîrboxe *rd* iri kıyım, iri yapılı, iri yarı

gîrboxetî *m* iri kıymıklı, iri yapılılık, iri yarılık

gîrbûn *m* 1. büyüme, boy atma, irileşme (eskisinden büyük duruma gelme) 2. irileşme, devleşme, kocamanlaşma 3. *bj* irileşme, büyüme (bir organın hastalık vb. gibi nedenlerden dolayı büyümesi) 4. palazlaşma

gîr bûn *l/gh* 1. büyüme, boy atmak, irileşmek (eskisinden büyük duruma gelmek) 2. irileşmek, devleşmek, kocamanlaşmak 3. *bj* irileşmek, büyüme (bir organın hastalık vb. gibi nedenlerden dolayı büyümesi) 4. palazlaşmak * **çi qas gîr bû ew çend nexweşîk bû** palazlaştıkça çirkinleşti

gîrbûnî *m* irilik

gîrbûyîn *m* 1. büyüme, boy atış, irileşme (eskisinden büyük duruma gelme) 2. irileşme, devleşme, kocamanlaşma 3. *bj* irileşme, büyüme (bir organın hastalık vb. gibi nedenlerden dolayı büyümesi) 4. palazlaşma

gircom *rd* iri taneli

gircomî *rd* 1. kaba, iri, tam öğütülmemiş şey 2. pütürlü, tırtıklı 3. hazımsız (yediklerini kolay sindiremeyen)

gircomîbûn *m* pütürlenme

gircomî bûn *l/gh* pütürlenmek

gircomîkirin *m* pütürlendirme, kumlama

gircomî kirin *l/gh* pütürlendirme, kumlamak

gircomîfî *m* 1. kabalık, irilik 2. pütürlülük, tırtıklılık 3. hazımsızlık

gîrç *m* 1. çıtır 2. gıcır 3. şakır (yağmurun çıkardığı ses)

gîrçegîrç *h* 1. çatır çatır, çatur çatur 2. cızır cızır (yazı yazarken kâğıt kalemin çıkardığı)

gîrçilî *rd* çirkin

gîrçînî *m* zehmet, güçlük

gîrçît *n* ferik (horoz adayı cıvıv)

gird (I) *erd/h* tepe

gird (II) *rd* iri, kocaman

gîrdan *rd* gûrbûz

gîrdanbûn *m* gûrbûzleşme

gîrdan bûn *l/gh* gûrbûzleşmek

gîrdanî *m* gûrbûzlük

gîrdank *m* büyütec

girdar (I) *nd/nt* 1. alıcı 2. kopyacı

girdar (II) *rd/nt* ikinci, kindar

gîrdarî (I) *m* 1. alıcılık 2. kopyacılık

gîrdarî (II) *m* kincilik

girdav (I) *erd/m* girdap, burgaç

girdav (II) *m* belâ, müsibet ~ **û rîp** desise, hile, oyun

girde (I) *ant/m* 1. kalça 2. kaba et

girde (II) *erd/m* ada

girde (III) *m* 1. çember, halka 2. kalın yuvarlak eklemek

girde (IV) *rz/m* cümlecik

girde (V) *bot/m* bir pirinç türü

girdok *rz/m* büyük harf, majüskül

girdik (I) *m* but

girdik (II) omuz başı, omuzcuk

girdik (III) *rd* iri, büyük * **tiliya girdikê** büyük parmak

girdirûn *m* teyel, ilinti (dikiş)

girdîgan *nd* ileri gelenler

Girdîgar *n* Allah, Tanrı

girdok *fız/m* büyütec

girdomirdo *rd* vücut yapısı gösterişsiz

gire *bj/m* tümör, ur

gireba *ant/m* tümör

giregir *h* 1. gıldır gıldır * **giregira makîneyê** **bû dişixulî** makina gıldır gıldır çalışıyordu 2.

gır gır (sürekli ve usanç verici ses çıkarma)

giregir *nd* ileri gelen, elit, seçkin, kodaman, önde gelen ~ **û kakore** ileri gelenler ~ **ê wan** önde gelenleri

giregirî *m* kodamanlık

girek *rz/m* büyük harf, majüskül

girepeya *rd* iri kıyım, iri yapılı, iri yarı

gireşîr *m* sütlâç

girew *bnr* gerew

girfan *m* cep

girê (I) *m* budak (dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm)

girê (II) *m* 1. düğüm 2. boğum (parmak veya kamsı gibi şeylerin şişkin kısmı) ~ **bi pişt xistin** işini bitirmek ~ **li ser girêyan lê xistin** (an jî lê dan) 1) düğüm üstüne düğüm vurmak (atmak) 2) düğüm üstüne düğüm vurmak veya atmak (parasını pintilik ederek saklayan) ~ **ya xwe bi pişt xistin** 1) *argo* işini bitirmek (işini bilmek) 2) köprüyü geçinceye kadar ayağı dayı demek lazım

girê (III) *m* bağlama, bağlayış (**vek bi cihekî ve**) ~ **dan** başını bir yere bağlamak (birini bir işe yerleştirmek, işsizlikten, başıboşluktan kurtarmak)

girêba *bj/m* ur, kanser

girêbabûn *m* kanserleşme

girêbanasî *m* kanser bilimi, kanseroloji

girêbayî *rd* kanserli

girêbayîbûn *m* kanserleşme

girêbayî bûn *l/gh* kanserleşmek

girêbend (I) *m* yakı ~ **girêbend lê xistin** yakı vurmak

girêbend (II) *wj/m* terkibibent

girêcan *m* ruhi sıkıntı

girêçik *ant/m* eklem ~ **hev girtin** eklemlemek

girêçikkirin *m* eklemleme

girêçik kirin *l/gh* eklemlemek

girêçk *ant/m* eklem, mafsâl

girêd *m* 1. çeper 2. şart

girêdan *m* 1. bağlama 2. bağlama (dügümleme) 3. bağlama (denk yapma, paket yapma) 4. tutma (para toplamı ...-e varma) 5. kuşandı, giyim kuşam, kıyafet, giyinip kuşanma 6. ağırlama 7. yaptırma 8. bağlantı ~ **a kemerê** (an jî **piştê**) kemer bağlama (gelinin beline kemer bağlama töreni)

girê dan *l/gh* 1. bağlamak * **min hesp bi darê ve girê da** atı ağaca bağladım 2. bağlamak (dügümlemek) * **qeytanê pêlawa xwe girê bide** ayakkabı bağını bağla 3. bağlamak (denk yapmak, paket yapmak) 4. tutmak (para toplamı ...-e varmak) * **tiştên ku min kiribû 20 milyon girê dabû** aldığım şeyler 20 milyon tutmuş 5. giyinip kuşanmak * **xwe baş girê dabû** iyi giyinip kuşanmıştı 6. ağırlamak * **mêvan girê dan** misafir ağırlamak 7. yaptırmak * **ji xwe re bedleke nû girê da** kendine yeni bir takım elbise yaptırdı

girêdanî *m* 1. bağlilik 2. bağlantı, bağlanti, irtibat 3. *mec* bağlilik, sadakat

girêdank *m* büyük taşı bağlama taşı

girêdar *rd* 1. bağlı 2. *nd/nt* bağlayıcı 3. sözleşmeyi bağlayan

girêdayî *rd* 1. bağlı 2. bağlı, sadık 3. bağlı (halk inancına göre büyü etkisiyle cinsel güçten yoksun edilmiş erkek) 4. ilişik 5. kuşanlı, kuşanık 5. kuşanık * **bi çek û rextan girêdayî** **bû** silâhlarla kuşanık

girêdayîbûn *m* bağlı olma

girêdayî bûn *l/gh* bağlı olmak

girêdayîn *m* 1. bağlayış 2. bağlayış (dügümleme) 3. bağlayış (denk yapma, paket yapma) 4. tutma (para toplamı ...-e varma) 5. giyinip kuşanış 6. ağırlama 7. yaptırış

girêdayîtî *m* 1. bağlilik 2. bağlilik, sadakat 3. kuşamlılık

girêdek *rz/m* 1. bağlaç 2. *rd* rabite, bağlayan

girêder *rd* bağlayıcı

Girê Erefayê *nd* Ararat

girêfîtik *m* kolay çözülen düğüm

girêgût *m* 1. kör düğüm 2. *mec* kör düğüm (çözülmesi güç sorun)

girêhişk *m* 1. kör düğüm 2. *mec* kör düğüm (çözülmesi güç sorun)

girêk (I) *m* budak (dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm) * **ev dep pir bigirêk** **e** bu tahta çok budaklı

girêk (II) *m* 1. düğüm 2. ilmek, ilmek 3. *ant* boğum, düğüm * **girêka damar** damar boğumu * **girêkên dest** el düğümleri 4. yumru (yuvarlak, şişkin şey) ~ **avêtin** (...) -e düğüm atmak, düğümlmek ~ **bi ~ düğüm düğüm ~ bi pişt heçû xistin *argo* işini bitir-**

mek ~ ketin qirika (yekî) boğazı düğüm-
lenmek ~ li pişt ketin işini bitirdikten sonra
sırtını dönmek ~a bez yağ kesesi ~a firboqî
gemici düğümü ~a kore kör düğüm ~a xwe
bi destê xwe venekî kes ji te re venake
kendi sorunu kendin çözmesen kimseler
çözmez ~a xwe bi pişt xistin argo işini bi-
tirmek, ununu elemek, eleğini asmak ~a
xwe li paş xistin argo ununu elemek, eleği-
ni asmak, işini bitmek

girêker *rd* bağlayıcı

girêkgirêkî *rd* boğum boğum

girê kirin *l/gh* bağlamak

girêkî *rd* 1. boğumlu 2. yumrulu

girêkîbûn *m* yumrulanma, yumrulma

girêkî bûn *l/gh* yumrulanmak, yumrulamak

girêklêdan *m* düğümleme

girêk lê dan *l/bw* düğümlemek

girêklêketin *m* düğümlenme

girêk lê ketin *l/bw* düğümlemek

girêklêketî *rd* düğümlü, düğümlemiş olan

girêklêxistin *m* düğümleme

girêk lê xistin *l/bw* düğümlemek, düğüm at-
mak

girêkor *m* 1. kör düğüm 2. *mec* kör düğüm
(çözülmesi güç sorun)

girêkutik *m* 1. kör düğüm 2. *mec* kör düğüm
(çözülmesi güç sorun)

girêkwîrk *m* 1. kör düğüm 2. *mec* kör düğüm
(çözülmesi güç sorun)

girêlêdan *m* düğümleme

girê lê dan *l/bw* düğümlemek

girêlêketin *m* düğümlenme

girê lê ketin *l/bw* düğümlemek

girêlêxistin *m* 1. düğümleme 2. ilme (halı do-
kunurken)

girê lê xistin *l/bw* 1. düğümlemek 2. ilmek
(halı dokunurken)

girêmêr *n* insan azmanı

girêqutk *m* kör düğüm

girêse *m* el değirmeni

girêş *m* meme (hayvan memelerin yapışık ol-
duğu toparlakça organ)

girêz *m* salgı, ifraz, salya

girêzank *m* kitre

girgar *m* taşlık yer

girgêr *m* dağ zirvesi, dağlık bölgede en yük-
sek nokta

girgiçandin *m* kıvamına getirme

girgiçandin *l/gh* kıvamına getirmek

girgiçandî *rd* kıvamında, kıvamına getirilmiş
olan

girgiçîn *m* kıvamını bulma, kıvamına gelme

girgiçîn *l/gh* kıvamını bulmak, kıvamına gel-
mek

girgir *m* gök gürlemesi (veya görültüsü), gür-
leme

girgirandin *m* yuvarlama

girgirandin *l/gh* yuvarlamak

girgirank *nd* ileri gelenler

girgirek *nd* ileri gelenler

girgirik *m* yürüteç (yeni yürümeye başlayan
çocukların çabuk yürümelerini sağlayan a-
raç)

girgîrî *rd* iri yarı, yapılı

girgîrîn *m* yuvarlanma, yuvarlanış

girgîrîn *l/gh* yuvarlanmak

girgirk *m* gırgır (gırgır süpürge)

girgirkkirin *m* gırgırlama

girgirk kirin *l/gh* gırgırlamak * xalî girgirk
kir halıyı gırgırladı

girgirok (I) *m* yürüteç (yeni yürümeye başla-
yan çocukların çabuk yürümelerini sağlayan
araç)

girgirok (II) *m* gırgır (gırgır süpürge)

girgirokkirin *m* gırgırlama

girgirok kirin *l/gh* gırgırlamak * xalî girgi-
rok kir halıyı gırgırladı

girgirtin *m* uyuz olma

gir girtin *l/gh* uyuz olmak

girgirtî *rd* uyuzlu

girgîn (I) *rd* azgın, öfkeli

girgîn (II) *rd* somut

girgînbûn *m* somutlaşma

girgîn bûn *l/gh* somutlaşmak

girgînbûyîn *m* somutlaşış

girgînî *m* somutluk

girgînker *rd* somutlaştırıcı

girgînkirin *m* somutlaştırmak

girgîn kirin *l/gh* somutlaştırmak

girgirek *nd* ileri gelenler, eşraf

girhan *m* delik ve gediğin kendiliğinden ka-
panması

gir hılanîn *l/gh* uyuz kapmak

gir hıldan *l/gh* uyuz kapmak

gîrhîldayî *rd* uyuzlu, uyuz kapmış olan

gîrhîvas *m* teğel

gîrhîvaskirin *m* teyelleme

gîrhîvas kirin *l/gh* teyellemek

gîrhîvaskirî *rd* teyelli, teyellenmiş

gir hûr kirn *l/bw* iri kıyım doğramak

gîrhûrkirn *m* iri kıyım doğrama

gîrhûrkirî *rd* iri kıyım (iri kıyılmış olan)

gîricandin *m* hırlatma

gîricandin *l/gh* hırlatmak

gîricîn *m* 1. hırlama, hırlayış (köpek için) 2.
mec hırlama (kızgınlıkla ters konuşma)

gîricîn *l/gh* 1. hırlamak (köpek için) 2. *mec*
hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) ~ hev
(an jî û din) hırlaşmak

gîricok *rd* hırlı (yaramaz, şımarık, kötü)

gîrih *m* 1. bağ 2. halka

gîrij *m* irkilti

gîrijan *m* gülümseme, gülümseyiş

gîrijandin (I) *m* gülümsetme

gîrijandin (II) *m* hırlatma

gîrijandin (I) *l/gh* gülümsetmek

gîrijandin (II) *l/gh* hırlatmak

girijbûn *m* irkilme

giriſj bûn *l/gh* irkilme

giriſjîn (I) *m* gülümseme

giriſjîn (II) *m* 1. hırlama, hrlayış (köpek için)

2. *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşma)

giriſjîn (I) *l/gh* gülümsemek

giriſjîn (II) *l/gh* 1. hırlamak (köpek için) 2.

(*mec*) hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak)

~ *hev* (an jî û *din*) hırlaşmak

giriſjok *rd* hırlı (yaramaz, şımarık, kötü)

girik (I) *erd/n* 1. tepe, tepecik, höyük 2. tümsek 3. ada

girik (II) *m* beze, pazı, topak (bir ekmeklik hamur yumağı) ~ **çêkirin** bezelemek (hamur topağı yapmak) ~ **hilkirin** hamur topağı yapmak ~ **a mil** omuz tepeciği ~ **aser pê a-ğım**

girik (III) *m* çangal (dallı budaklı ağaç)

girik (IV) *zo/m* ufak karınca

girik (V) *rd* iri, büyük * **hûrika berde girikan** bihêle ufakları bırak büyükleri tut

girik (VI) *rd* çorak su, bulanık su.

girik (VII) *n* adem elması

girik (VIII) *rd* 1. kinli 2. asabî, sinirli 3. yaman ~ **ê (yekî) hatinê** deliliği tutmak

girikdar *rd* tepeli

girikê gorê *nd* kurgan (mezar üzerindeki küçük tepe)

girikê mircanan *nd* mercan adası

girikê sêlakê *nd* kumul

girikê xîzê *nd* kumul

girikî (I) *rd* çorak su, bulanık

girikî (II) *rd* sinirli, asabî

girikî (III) *rd* topakça

girikîbûn (I) *m* asabîleşme

girikîbûn (II) *m* topaklanma

girikîbûn (III) *m* bulanma

girikî bûn (I) *l/gh* asabîleşmek

girikî bûn (II) *l/gh* topaklanmak

girikî bûn (III) *l/gh* bulanmak

girikîkirin *m* topaklama

girikî kirin *l/gh* topaklamak

girikok *m* 1. tepecik 2. yumak

girikî (I) *m* asabîlik

girikî (II) *m* bulanıklık

girisandin *ululama*, *yüceltme*

girisandin *l/gh* *ululamak*, *yüceltmek*

girisîn *m* *ululanma*, *yücelme*

girisîn *l/gh* *ululanmak*, *yücelmek*

girişk *bot/m* yaban armudu

giriwan *m* yüzme (derisini yüzme)

giriwandin *m* yüzme

giriwandin *l/gh* *yüzmek* (derisini yüzmek)

giriyaandin *m* ağlatma

giriyaandin *l/gh* ağlatmak

giriyaangozik *m* Âdem elması

giri yok *rd* ağlayıcı

giri yokî *rd* ağlamalı

giri zan *m* ürperme

giri zandin *m* ürperme

giri zandin *l/gh* ürpermek

giri zîn *m* ürperme, ürperiş

giri zîn *l/gh* ürpermek

giri (I) *m* budak (dallın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm)

giri (II) *m* düğüm

giri (III) *m* 1. ağlama, ağlantı 2. ağlama, ağıt (gelin olan bir kızın arkasından meziyetlerini sayıp dökerek ağlama) ~ **ketin çavê (yekî)** ağlamaklı olmak 2) canı kaşınmak, canı dayak istemek ~ **kirin** ağlamak ~ **yên (yekî) a-nîn** (birini) ağlatmak ~ **yên (yekî) bi halê (wî) hatin** haline çok acımak ~ **yên (yekî) hatin** ağlamaklı olmak ~ **yên (yekî) pê hatin** (birinin) haline ağlamak

giri ban *m* kadın göğüs düğmesi

giri deng *m* ağlama sesi

giri dengî *m* ağlama sesi

giri ft *rd* 1. girift, çapaşık, girişik 2. girift (iç içe istif edilmiş yazı) 3. çetrefil 4. çetrefil (yapı ve ses kurallarına aykırı kullanılan dil) 5. karışık, karmaşık (açık seçik olmayan, anlaşılması güç) * **rewşeke giri ft** karmaşık bir durum 6. sorunlu, pürüzlü 7. *m* girift (bir müzik aleti)

giri ftane *rd* giriftarca, çetrefilce

giri ftbûn *m* 1. çapaşma, çaprazlaşma, çetrefilleşme, çatallaşma (içinden çıkılmaz duruma gelme) 2. dallanma (bir iş güç duruma gelme, karışık hal alma) 3. pürüzlenme (sorunlu olma)

giri ft bûn *l/gh* çapaşmak, çaprazlaşmak, çetrefilleşmek, çatallaşmak (içinden çıkılmaz duruma gelmek) 2. dallanmak (bir iş güç duruma gelmek, karışık hal almak) 3. pürüzlenmek (sorunlu olmak)

giri ftbûyîn *m* 1. çapaşma, çaprazlaşma, çetrefilleşme, çatallaşma (içinden çıkılmaz duruma gelme) 2. dallanma (bir iş güç duruma gelme, karışık hal alma) 3. pürüzlenme (sorunlu olma)

giri ft dar *rd* 1. giriftar 2. tutkun 3. tutuklu, tutsak 4. *rd* karışık (kargaşa, çalkantı içinhde olan) 5. *m* sorun, problem

giri ft dar bûn *m* 1. giriftar olma 2. tutkun olma 3. karışık olma 4. sorunlu olma

giri ft dar bûn *l/gh* 1. giriftar olmak 2. tutkun olmak 3. karışık olmak 4. sorunlu olmak

giri ft darî *m* 1. giriftarlık 2. tutkunluk 3. tutsaklık 4. karışıklık, karmaşa

giri ftî *m* 1. giriftlik 2. çapaşıklık 3. karmaşa, karmaşıklık

giri ftîbûn *m* 1. giriftleşme 2. çapaşıklaşma

giri ftî bûn *l/gh* 1. giriftleşmek 2. çapaşıklaşmak

giri ftjen *nd* giriftzen (girift aletini çalan kimse)

gırlftkırin *m* çatallaştırma, dallandırma
gırlft kırin *l/gh* çatallaştırmak, dallandırmak
gırlftkî *rd* 1. griftçe 2. çetrefilce
gırlfto *rd* tutkun, bağımlı
gırlftotî *m* tutkunluk, bağımlılık
gırman *m* zan, sanı
gırmane *m* sanı
gırmankırin *m* sanına
gırman kırin *l/gh* sanmak
gırmankî *h* güya, sözün ona
gırin (I) *m* motorlu taşıtların, makinelerin çalışırken çıkardıkları ses
gırin (II) *m* 1. ağlama 2. ağlama (sızlanma, yakarma) ~a **nerm** ağlantı
gırin *l/gh* 1. ağlamak 2. ağlamak (sızlanmak, yakarmak) * **megırin** *li ser miriyan li halê xwe bigırin* ağlama ölü için, ağla diri için ~ **ji halê (yekî) çetir bûn** perişan durumda olmak ~ **li halê (yekî) kê m bûn** per perişan olmak ~a **xwe anîn** ağlamak, ağlamaklı olmak ~a **xwe berî nava xwe dan** göz yaşını içine akıtmak
gıriner *rd* ağlatıcı
gırîng 1. önemli, mühim 2. ciddi, önemli * **ez dê ji we re behsa mijareke gırîng bikim** size ciddi bir konudan bahsedeceğim 3. belli başlı * **kesê gırîng ê vê komcivînê Dr. Ahmed bû** bu kongrenin belli başlı adamı Dr. Ahmet idi
gırîngdîtin *m* mühimseme
gırîng dîtin *l/gh* mühimsemek
gırîngî *m* önem, ehemmiyet ~ **dan** önem vermek ~ **nedan (yekî)** (birini) takmamak (değer ve önem vermemek) ~ **pê dan 1)** önem verinek, ehemmiyet vermek 2) ciddiye almak, nazarı itibara almak ~ **pê nedan 1)** önem vermemek 2) takmamak, ciddiye almamak
gırîngîpêdan *m* 1. önemseme, mühimseme, önem verme, önem verme 2. itibara alma
gırîngî pê dan *l/bw* 1. önemsemek, mühimsemek, önem vermek, önem vermek 2. itibara almak
gırîngîpêdayîn *m* önemseme, önemseyiş
gırîngtırîn *h* en önemli, başlıca
gırînî *m* ağlayış
gırînok *rd* ağlayıcı
gırînokî *rd* ağlamalı
gırîngtir *rd* daha önemli, can alıcı
gırîş (I) *m* çaput, işe yaramaz bez
gırîş (II) *m* tınaz (ekin yığını)
gırîşk *m* kıvrıkcık saç
gırîtî (I) *bot/h* kabak
gırîtî (II) *m* irilik
gırîz *bnr* gilêz
gırîzan *m* pürüz
gırîzandin *m* ürpertme
gırîzandin *l/gh* ürpertmek
gırîzankî *rd* pürüzlüce

gırîzgeh *m* gırîzgâh, gırîş
gırîzîn *m* ürperme
gırîzîn *l/gh* ürpermek
gırîzok *m* karıncalanma (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanma)
gırîzokî *rd* 1. karıncalı 2. ürpertili
gırîzok pê ketin *l/bw* karıncalanmak
gırîzonek *m* ürperti
gırj *m* kasılma
gırjbûn *m* kasılma
gırj bûn *l/gh* kasılmak
gırjêgirtin *m* gıcık kapma
gır jê girtin *l/bw* gıcık kapınak
gırke *bot/m* kavun
gırkırin *m* 1. irileştirme, kocamanlaştırma 2. büyütme (yetiştirme, bakma) 3. *mec* şişirme (söz ve yazıyı gereğinden fazla uzatma) 4. bütünleme (ufak paraları büyük paralar durumuna getirme)
gır kırin *l/gh* 1. irileştirmek, kocamanlaştırmak 2. büyütme (yetiştirmek, bakmak) 3. *mec* şişirmek (söz ve yazıyı gereğinden fazla uzatmak) 4. bütünlemek (ufak paraları büyük paralar durumuna getirmek)
gırkırî *rd* 1. irileştirilmiş 2. büyütülmüş 3. şişirilmiş 4. bütünlenmiş olan (ufak paraları büyük paralar durumuna getirmiş olma)
gırkî *m* bir tür şerit
gırloq *m* bir at yürüyüşü adı
gırme *m* alev, alaz, yalaz
gırmegirm *m* bang bang (silâh sesi)
gırmlaç *m* değirmen taşları arasındaki eksen bağlantısını kuran kama
gırmik *m* 1. yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş)
gırmil *m* omuz başı
gırmilk *m* çiğın, omuz başı
gırmist *m* yumruk
gırmixandin *m* çürütme (meyve ve sebzeler için)
gırmixandin *l/gh* çürütmek (meyve ve sebzeler için)
gırmixî *rd* çürük (sebze ve meyveler için)
gırmixîn *m* çürüme (meyve ve sebzeler için)
gırmixîn *l/gh* çürümek (meyve ve sebzeler için)
gırnata *m* klarnet
gırnaz *m* pürüz
gırnazî *rd* pürüzlü, pütürlü
gırnazîbûn *m* pürüzlenme
gırnazî bûn *l/gh* pürüzlenmek
gırnazîbûyîn *m* pürüzlenme
gırnewik kösnül (kediler için)
gırnewik bûn *l/gh* kösnülme (kediler için)
gırnewiktî *m* kösnüllük
gırnewî bûn *l/gh* kösnülme (kediler için)

girnewug *bnr* girnewik
 gîrnîj *m* 1. gülücük (çocuk gülümsemesi) 2. gülümseme
 gîrnîjan *m* gülümseme, gülümseyiş
 gîrnîjandin *m* gülümsetme
 gîrnîjandin *l/gh* gülümsetmek, tebessüm ettirmek
 gîrnîjîn *m* gülümseme, tebessüm
 gîrnîjîn *l/gh* gülümsemek, tebessüm etmek
 gîrnîjok *rd* güleç
 gîrnîjokî *h* güleççe
 gîrnîjokîf *m* güleçlik
 gîrnîjoyî *rd* güleşen
 gîrnîvîs *m* büyük harfle yazma
 gîrnîş *bnr* gîrnîz
 gîrnîz *m* pürüz
 gîrnîzû *rd* pürüzlü
 gîrno *mirno rd* kaba saba, biçimsiz
 gîrnoz (I) *rd* iyi olan kumaş vb. şeyler
 gîrnoz (II) *m* pürüz
 gîrnozi *rd* pürüzlü
 gîrnûg *bot/m* pıtrak * zeyîye gîrnûg gerandîye tarlada pıtrak bitmiş
 giro (I) *m* (r kalın okunur) uyuz * ev bizim giro bûye bu keçi uyuz olmuş
 giro (II) *m* gecikme
 giro (III) *nd/nt* rehin
 girobûn (I) *m* uyuz olma
 girobûn (II) *m* gecikme
 giro bûn (I) *l/gh* uyuz olmak
 giro bûn (II) *l/gh* gecikmek
 girodar *rd* gecikmeli
 girodarî *m* gecikimelik
 girogirîf *m* karmaşa
 girofik *m* küçük araba
 giroh *nd/nt* ortak
 girohî *m* ortaklık
 girok *m* uydu
 girokirin *m* geciktirme
 giro kirin *l/gh* geciktirmek
 giromiro *rd* avurtlu
 giromirobûn *m* avurtlama, çalım atma
 giromiro bûn *l/gh* avurtlamak, çalım atmak
 girose *m* el değiştirmesi
 girov *m* 1. belirti, alamet, delil 2. *hiq* kanıt, delil
 girover *rd* yuvarlak, değirmi
 giroverbûn *m* yuvarlaklaşma
 girover bûn *l/gh* yuvarlaklaşmak
 giroverkirin *m* yuvarlaklaştırmak
 girover kirin *l/gh* yuvarlaklaştırmak
 giroverki *rd* yuvarlakça
 girovîr *bnr* girover
 giroz (I) *m* deste, tomar * girozek pere bir deste para
 giroz *m* pürüz
 girozî *rd* pürüzlü
 girozîn *m* ürperti
 girparêz *nd/nt* tepeci

gîrs *rd* 1. büyük (küçük karşıtı) 2. iri, kocaman
 * me ev sêvên gîrs ên ku wî anîbûn xwarin getirdiği iri elmaları yedik 3. koca, kocaman * hûn li vî seriyê gir binêrin bu koca kafaya bakın 4. iri, cesametli, iri yarı, yapılı * zîlamekî gîrs e yapılı bir adam ~-koca koca (büyük, iri parçalı)
 gîrsane *rd* ırice, kocamanca
 gîrsayî *m* irilik, kocamanlık
 gîrsbûn *m* 1. büyüme (eskisinden büyük duruma gelme) 2. irileşme, kocamanlaşma
 gîrs bûn *l/gh* 1. büyümek (eskisinden büyük duruma gelmek) 2. irileşmek, kocamanlaşmak
 gîrsbûnî *m* irilik
 gîrse *rd* 1. büyük, iri 2. *m* halk, ahali, kitle (insan topluluğu) 3. yığın, öbek
 gîrsegîr *rd* iri, kocaman
 gîrsehêz *rd* iri, iri kıyım, iri yapılı, iri yarı, kocaman
 gîrseyî *rd* kitlesel
 gîrsik *m* ahlât, yaban armudu
 gîrsîfî *m* irilik
 gîrsk *bot/m* yaban armudu
 gîrskirin *m* irileştirme, kocamanlaştırma
 gîrs kirin *l/gh* irileştirmek, kocamanlaştırmak
 gîrs (I) *as/m* 1. kiriş (mimaride) 2. hatıl (duvarları berkitmek için taşların arasına yatay olarak yerleştirilen direk) ~ avêtin serê kirîşlemek
 gîrs *n* 1. beden, cüsse, gövde (insan bedeni) 2. gövde (hayvan ve insanlarda baş, ayak ve kuyruktan sonra kalan bölüm)
 gîrşan *m* yaradılış, karakter, huy, seciye
 gîrşan seciye, karakter, huy
 gîrşkirin *m* hatıllama
 gîrs kirin *l/gh* hatıllamak
 gîrte *m* 1. tutanak, zabıt 2. mazbata ~ amade kirin tutanak tutmak ~ya (an jî zepta) hilbijartinê seçim tutanağı
 gîrtek *m* 1. alındı, makbuz 2. maske
 gîrtename *m* 1. zabıtname, tutanak belgesi 2. alındı kâğıdı
 gîrtinivîs *nd/nt* zabıt katibi
 gîrtin *m* 1. yakalama (bir kimseyi veya şeyi ele tutma) 2. *hiq* yakalama, tutma (kaçan kimseyi ele geçirme, derdest etme) 3. yakalama (bir kimsenin gitmesine engel olma, durdurma) 4. yakalama (birdenbire etkisi altına alma) 5. yakalama (arayarak veya rastlantı sonucu bulma) 6. yakalama, tutma (avlama) 7. tutuklama, tevkif etme (özgürlüğünden mahrum bırakma) 8. tutma, zaptetme 9. tutma (kar, kırağı, çığ için; bir yüzeyde görünür olma) 10. tutma (birinden yana çıkma) 11. tutma (uygun gelme, çelişmez olma) 12. tutma (kiralama veya hizmetine alma) 13. tutma (para toplamı ...-e varma) 14. tutma (edinme, peyda etme) 15. tutma (bağlama)

16. tutma (başlama) 17. tutma (beklenen sonucu verme) 18. tutma (iş görebilme) 19. tutma (yapışarak veya sokularak çıkmaz olma) 20. tutma, yapışma 21. tutma (bırakmama) 22. alma, bürüme, kaplama, kaplayış, tutma, örtme (sarma, istila etme) 23. tutma (bir kimsenin yerini alma) 24. kapma (yer için; ayırma, tutma) 25. kapma (bulaşmış olma, geçirme) 26. bağlama (oluşma, tutma, meydana gelme) 27. kaplama, çepeçevre sarma 28. kaplama (yayılpı doldurma, etkisinde bırakma) 29. kaplama (bir yüzeyi döşeme, başka bir nesne ile örtme) 30. kapamış, kapatma, kapatış, kapama, örtme (pencere, kapı gibi şeyler için) 31. kapama, kapatış, kapatma (göz kapaklarını örtme) 32. kapama, kapatma (bir şeyin görünmesine engel olma) 33. kapatma (yayımını yasak etme) 34. kapatma (tıkama, içini doldurma) 35. kapama, kapatma (geçisi engelleme) 36. kapama, kapatma (elektrik, telefon, su vb. için; gelişini kesme) 37. kapama, kapatma (çalışamaz, iş ve görev yapamaz duruma getirme) 38. kapama, kapatma (üzerinde durmama, bir şey üzerinde konuşmayı bırakma) 39. kapama, kapatma (bir yere sokup dışarı çıkmasına engel olma, hapsedme) 40. tıkama (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirme) 41. dokunma (sağlığını bozma) 42. dokunma, koyma (insan içine işleme, batma, etkileme) 43. alma (yanında bulundurma) 44. alma, satın alma 45. alma (kabul etme) 46. alma (kendine ulaştırılma, iletilme) 47. alma (...ile evlenme) 48. alma (zararlı, tehlikeli bir şeye uğrama) 49. alma (bir yeri savaşa ele geçirme) 50. alma (göreve işe başlama) 51. alma (kazanç sağlama) 52. alma 53. çevirme (bir yerin çevresini bir şeyle sarma, kuşatma) 54. kuşatma (kaplama) 55. tutma, zaptetme (haturında tutma) 56. edinme, kazanma (sahip olma) 57. edinme, kazanma (uğrama, yakalanma) 58. kaydetme (sesi veya resmi manyetik bant üzerine geçirme) 59. boğma (renkler için; uygun düşmeme) 60. düşürme (değerli bir şeyi ucuza veya kolay ele geçirme) 61. feshetme, kapatma 62. sarma, kaplama (yayılpı etkisi altına alma) 63. *ast/m* tutulma 64. tutma (yardımcı fiil olarak)

girtin /*gh* 1. yakalamak (bir kimseyi veya şeyi elle tutmak) * **hişk bi milê wê girt** kolu-nu sınıksız yakaladı 2. yakalamak, tutmak (kaçan kimseyi ele geçirmek, derdest etmek) * **diz girt** hırsızla tuttu 3. yakalamak (bir kimsenin gitmesine engel olmak, durdurmak) * **li ber derî ew girt û pê re axivîn** onu kapıda yakalayıp konuştular 4. yakalamak (birdenbire etkisi altına almak) * **baranê em li rê girtin** yağmur bizi yolda ya-

kaladı 5. yakalamak (arayarak veya rastlan-tı sonucu bulmak) 6. yakalamak, tutmak (avlamak) * **em dê çivik bigirin** kuş tutaca-ğız 7. tutuklamak, tevkif etmek (özgürlü-ğünden mahrum bırakmak) 8. tutmak, zaptetmek * **hêrsa xwe negirt** öfkesini zapt e-demedi 9. tutmak (kar, kırağı, çığ için; bir yüzeyde görünür olmak) * **bila ev berf erd bigire, tu dotira rojê were diyarê zarokan** şu yağan kar bir tutsun, seyreyle sen ertesi gün çocukları 10. tutmak (birinden yana çık-mak) * **hûn tev wî digirin** siz hepiniz onu tutuyorsunuz 11. tutmak (uygun gelmek, çe-lişmez olmak) * **ev gotin a din digire** bu söz ötekini tutuyor 12. tutmak (kiralamak veya hizmetine almak) * **min li vir xaniye-kî duqat ji xwe re girt** kendime burada iki katlı ev tuttum 13. tutmak (para toplamı ...e varmak) * **tîştên ku min kiribû 20 mil-yon girê dabû** aldığım şeyler 20 milyon tut-muş 14. tutmak (edinmek, peyda etmek) * **hewce ye mirov li xwarina zarokê dîqat bike ku hinek goşt bigire** çocuğu yemeği-ne dikkat etmeli ki biraz et tutsun 15. tutmak (bağlamak) * **şîr to girtiye** süt kaymak tut-muş * **tene girtiye** tane tutmuş 16. tutmak (başlamak) * **ji yê biçûk bigirin heya yê mezin** küçüğünden tutun büyüğüne kadar 17. tutmak (beklenen sonucu vermek) * **lûl girtiye** aşî tutmuş 18. tutmak (iş görebil-mek) * **dest û piyên wî digirin çima nexe-bite?** eli ayağı tutuyor niye çalışmasın ki? 19. tutmak (yapışarak veya sokularak çık-maz olmak) * **boyaxê baş negirt** boya iyi tutmadı 20. tutmak, yapışmak * **kaxiz dî-war negirtiye** kâğıt duvarı tutmamış 21. tut-mak (bırakmamak) * **kuxika xwe girt** öksü-rüğünü tuttu 22. almak, bürümek, kaplamak, tutmak, örtmek (sarmak, istila etmek) * **serê çîyan dûman girtibû** dağların başını du-man tutmuştu * **ewran rûyê asîman girt** bulutlar gökyüzünü kapladı * **dûman girti-ye serê çîya** dağ başını duman almış * **ev ni-vîsar du stûn digire** bu yazı iki sütun tutar * **giya rê girtiye** yolları ot kaplamış 23. tut-mak (bir kimsenin yerini almak) * **kes nika-re cihê wî bigire** kimse onun yerini tuta-maz, örtmek * **ewran rûyê esman girt** bu-lutlar gökyüzünü örttü 24. kapmak (yer için; ayırmak, tutmak) * **here ji min re cih bigi-re** git bana yer kap 25. kapmak (bulaşmış olmak, geçirmek) * **ev kurm ji ji zarokên kuçeyê girtiye** bu huyu da sokaktaki çocuk-lardan kapmış * **hê nû nexweşin jê girtiye** hastalığı yeni kapmış 26. bağlamak (oluş-mak, tutmak, meydana gelmek) * **birîn qa-lik** (an jî **qemûşk**) girtiye yara kabuk bağla-mış * **lembayê tenî girtibû** lamba is bağla-mıştı 27. kaplamak, çepeçevre sarmak *

derdora xanî darê çaman girtiye evin etrafını çam ağaçları kaplamış 28. kaplamak (yayılp doldurmak, etkisinde bırakmak) * her derê berf girtiye her tarafı kar kaplamış 29. kaplamak (bir yüzeyi döşemek, başka bir nesne ile örtmek) * simbêlê wî yên reş lêva wî ya jorê hemû girtibû dudaklarının üstünü siyah bıyıkları kaplamıştı 30. kapatmak, kapamak, örtmek (pencere, kapı gibi şeyler için) * sindoq girtin sandığı kapamak * paceyê bigire pencereyi ört 31. kapamak, kapatmak (göz kapaklarını örtmek) 32. kapamak, kapatmak (bir şeyin görünmesine engel olmak) * vî xaniyî pêşiya dîmenê girt bu ev manzarayı kapadı 33. kapatmak (yayımını yasak etmek) * rojname girtin gazeteyi kapattılar 34. kapatmak (tıkamak, içini doldurmak) * qulik girtine deliği kapatmışlar * vê çalê bigirin bu çukuru kapayın 35. kapamak, kapatmak (geçişini engellemek) * pêşiya rê megire yolun önünü kapama 36. kapamak, kapatmak (elektrik, telefon, su vb. için; gelişini kesmek) * elektrika wî bigirin elektriğini kapayın 37. kapamak, kapatmak (çalışamaz, iş ve görev yapamaz duruma getirmek) * derê fabrîkayê girtine fabrikayı kapamışlar 38. kapamak, kapatmak (üzerinde durmamak, bir şey üzerinde konuşmayı bırakmak) * em devê vê mijarê bigirin bu ineseleyi kapayalım 39. kapamak, kapatmak (bir yere sokup dışarı çıkmasına engel olmak, hapsetmek) 40. tıkmak (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirmek) 41. dokunmak (sağlığını bozmak) * vê xwarinê ez girtim bu yemek bana dokundu 42. dokunmak, koymak (insan içine işlemek, batınak, etkilemek) * gotinên wî ez girtim sözleri bana dokundu * vê gotina hanê ew girt bu söz ona koydu 43. almak (yanında bulundurmak) 44. almak, satın almak 45. almak (kabul etmek) * bertîl girtin rüşvet almak 46. almak (kendine ulaştırılmak, iletilmek) * nûçe girtin haber almak 47. almak (...ile evlenmek) * ez wî nagirim ben onu almıyorum 48. almak (zararlı, tehlikeli bir şeye uğramak) * serma girtin soğuk almak * ceza girtin ceza alınak 49. almak (bir yeri savaşla ele geçirmek) 50. almak (göreve işe başlamak) * dergevanekî nû girtine yeni bir kapıcı almışlar 51. almak (kazanç sağlamak) * ji şalekî milyonekê digirin bir pantolondan bir milyon alıyordlar 52. almak (vücudtaki hasta bir organı ameliyatla çıkarmak) * bî emeliyetê fatereska wê jê girtin ameliyatla dalağını aldılar 53. çevirmek (bir yerin çevresini bir şeyle sarmak, kuşatmak) * dora rez bi dîwar girtine bağı duvarla çevirmişler 54. kuşatmak (kaplamak) * dû bajar girtiye duman şehri kuşat-

mış 55. tutmak, zaptetmek (hatırında tutmak) * min gelek gotinên ku we gotin di hişê xwe de girtin söylediklerinin birçoğunu zapt ettim 56. edinmek, kazanmak (sahip olmak) * min ji xwe re destek girt kendime yeni bir dost kazandım 57. edinmek, kazanmak (uğramak, yakalanmak) * kurmekî nû girtiye yeni bir huy kazanmış 58. kaydetmek (sesi veya resmi manyetik bant üzerine geçirmek) * deng girtin ses kaydettiler 59. boğmak (renkler için; uygun düşmemek) * vî rengî ode girtiye bu renk odayı boğmuş 60. düşürmek (değerli bir şeyi ucuza veya kolay ele geçirmek) * min ev xaliya hanê li qeyzerê pir bi erzanî girt bu halıyı bedestende çok ucuza düşürdüm 61. feshetmek, kapatmak 62. sarmak, kaplamak (yayılp etkisi altına almak) * agir her alî girtiye ateş her tarafı sardı 63. tutmak (yardımcı fiil olarak) * nişe girtin not tutmak (tiştek) ~ ayakta tutmak (bir kuruluşun yaşamasını sağlamak) ~ ba (cem an ji nik) xwe yanına aldırarak ~ bandê banda almak ~ ber derî kapiya dayanmak (gelip çatmak) * zivistan girte ber derî kış kapiya dayandı (yek) ~ bin lingan (birini) ayağının altına almak ~ dora derî kapiya dayanmak (gelip çatmak) (yek) ~ hawar feryat figanı basmak ~ henekan (yariyan an ji hewesan) şakaya almak * van tiştên ku ez dibêjim megire hewesan bu söylediklerimi şakaya alma ~ leşkeriyê askere almak ~ nav xwe kapsamak, içermek * cezayê nefiyê hemû gund digire nav xwe sürgün cezası bütün köyü kapsıyor ~ nava xwe içine almak ~ ser 1) basmak * mij girtiye ser derûdorê çevreyi sis basmış 2) baskın yapmak * mêvan girtin ser me misafirler bize baskın yaptılar ~ ser (...) 1) bastırmak (ansızın birinin yanına gitmek) * mêvanan ji nişka ve girte ser me misafirler ansızın bizi bastırdılar 2) bastırmak (birden bire ve çok etkisini göstermek) * çileyê zivistanê bêtêdarek girtibû ser me kara kış bize hazzıksız bastırmıştı 3) -e basmak, baskın düzenlemek, baskın yapmak * girtin ser gund köye baskın yaptılar 4) inmek, (bir yeri) basmak (bir yeri) kaplamak ~ ser mala (yekî) kapiya dayanmak (göz korkutmak) * her roj xwediyên deynan digirin ser mala me alacaklılar hergün kapımıza dayanıyorlar ~ ser xwe 1) yükümlenmek, üzerine almak, üstlenmek 2) üstlenmek, yüklenmek, üstüne almak, boynuna almak * sûc girte ser xwe suç yüklendi * ez vî deynî digirim ser xwe bu borcu ben boynuma alıyorum 3) ödev olarak üzerine almak 4) sırtlamak (sorumluluğunu, geçimini, yükünü üzerine almak) * min debara wan girtiye ser xwe geçimlerini ben sırtlamışım ~ teybê teype almak ~ û

berdan di destê (wî) de ye astîgî astîk, kes-tîgî kestik ~a li ser sûc suç üstü yakalama ~a ser xwe 1) üzerine alma, üstlenme 2) taah-hüt, üstlenme ~a heyvê ast ay tutulması ~a rojê ast güneş tutulması

girtina heyvê nd ay tutulması

girtina rojê ast güneş tutulması

girtinek m tutanak

girtin serê l/gh 1. çökmek (inerek kaplamak) *

mijê girtiye ser deştê ovaya sis çökmüş 2.

çökmek (duygu, durum vb. için; basmak) *

tarî girtê ser bajêr şehre karanlık köktü

girtin ser xwe l/gh 1. üstlenmek, taahhüt etmek, üstlenmek, yüklenmek, uhdesine almak, bir işi üstüne almak 2) üstüne almak

girtin xwe l/gh çekmek (ınasrafları karşıla-mak) * wî mesrefên rê girtin xwe yol mas-raflarını o çekti

girtirîn rd en büyük, muazzam

girtiya difînî rz genizsel kapantılı

girtiya hişk rz ötümsüz kapantılı

girtiya nerm rz ötümlü kapantılı

girtiyar nd/nt 1. alıcı (kendisine bir şey gönde-rilmiş kimse) 2. fîz/m alıcı (bir elektrik akı-mını alıp başka bir kuvvete çeviren cihaz) *

girtiyara radyoyê radyo alıcısı

girtî rd 1. kapalı (açık olmayan) * deriyê gir-tî kapalı kapı 2. kapalı (geçilmez durumda olan) 3. kapalı (iş yeri için; çalışma süresi sona ermiş) 4. kapalı (başı örtülü) 5. mec ka-palı, müphem (açık ve kesin söz kullanma-dan söylenen) 6. kapalı, anlaşılabilir (söz ve-ya yazı) 7. mec kapalı (dışa dönük yaradılış-ta olmayan) 8. kapalı (giyecek için; açık ol-mayan) * qazaxekî girtî wergirtibû kapalı bir kazak giymişti 9. kapalı (göz için) 10. kapanık, kapanmış 11. kapanık (ruh sıkıcı, iç karartıcı) 12. kapanık, sıkıcı (hava için) 13. kapalı, kapatılmış olan, bağlı * ev geliyê hanê girtî ye bu dağ geçiti bağlı 14. kilitli, kitli 15. koyu, acı (renk için) * keskê girtî koyu yeşil, * keskê girtî acı yeşil 16. ağır, koyu, yoğun * dūyekî girtî yoğun (veya ko-yu) bir duman * li der dūyekî girtî hebû dı-şarda ağır bir duman vardı 17. tutuklu, mah-pus 18. tutulu * di di taxima me de hemû cih ji berê ve girtî bûn bizim takımında büt-tün yerler evvelden tutulu 19. örtük, örtülü (kapı, pencere gibi şeyler için) 20. mec tut-sak, esir 21. örtülü (örtüsü olan) * jineke navsere, girtî li kêleka min rûdinişt orta yaşlı, örtülü bir kadın yanımda oturuyordu 22. kapalı, zımni 23. kör (arkası tıkalı olan, işlek olmayan) * xeta girtî kör hat 24. mec cimri 25. rz/m kapantı

girtîbûn m 1. kapalılık 2. kapalılık (geçilmez yer için) 3. kapalılık (iş yeri için) 4. kapalı-lık (kapalı kadın için) 5. kapalılık (üstü ka-palı olarak söylenen söz için) 6. kapanıklık

7. koyuluk, koyulaşma 8. yoğunluk 9. tutuk-luluk 10. cimrilik

girtî bûn l/gh koyulaşmak (renkler için)

girtîgeh m tutuk evi, hapisane, mahpushane, ceza evi ~a jinan kadın ceza evi ~a nîveki-rî yarı açık cezaevi

girtîkirin m koyulaştırma (renk için)

girtî kirin l/gh koyulaştırmak (renkler için)

girtîname m tutuklama emri

girtîfî m 1. kapalılık 2. kapalılık (iş yeri için)

3. tutukluluk, hapislik, mahpusluk

girtîxane m tutuk evi, hapisane, mahpushane

girtker nd/nt tutuklayıcı

girtok m fren

girtole rd 1. korkunç, müthiş, dehşetli 2. kor-kunç (korku veren dehşete düşüren) 3. iri yarı

girtox nd/nt alıcı

girus bot/m yıldız gibi mavi çiçekleri olan di-kenli bir bitki

girû (I) m uyuz (uyuz hastalığı)

girû (II) m gecikme

girûkirin m erteleme

girû kirin l/gh ertelemek

gir û girift nd problem

girûh m grup

gir û hûr rd irili ufaklı

gir û kotan rd yetişkin, kocaman

girûlek rd uyuzlu * **girûlekê pisik** uyuz kişi

girûlekî jeo/rd 1. yenik, aşınmış olan 2. pürüz-lüce 3. gelişme göstermeyen ve bodur kalan ağaç

girûnek m tekerlek

girûv 1. kanıt, delil 2. man kanıt, delil 3. hiq kanıt, kanı verici öğe

girûvdar rd kanıtlı

girûvkirin m kanıtlama

girûv kirin l/gh kanıtlamak

girûxane m mezbaha

girûz m 1. pürüz 2. pütür 3. zağ, kılağı

girûzek m 1. pürüz 2. pürtük, pütür 3. çapak (metal eşyada bulunan pürüz)

girûzekî rd 1. pürüzlü 2. pürtüklü, pütürlü 3. pürüzlülce, pütürlülce

girûzekîbûn m 1. pürüzlenme 2. pürtüklenme, pütürlenme 3. keçeleşme, keçelenme (deri pürüzlü duruma gelme)

girûzekî bûn l/gh 1. pürüzlenmek 2. pürtük-lenmek, pütürlenmek 3. keçeleşmek, keçe-lenmek (deri pürüzlü duruma gelmek)

girûzekîbûyîn m 1. pürüzlenme 2. pürtüklen-me, pütürlenme 3. keçeleşme, keçelenme (deri pürüzlü duruma gelme)

girûzekîkirin m 1. pürüzlü hale getirme 2. pürtükleme 3. keçeleştirme (deriyi pürüzlü duruma getirme)

girûzekî kirin l/gh 1. pürüzlü hale getirmek 2. pürtükleme 3. keçeştirmek (deriyi pürüz-lü duruma getirmek)

girûzerkî *rd* girûzekî
 girûzerkî *bûn* *bnr* girûzekî *bûn*
 girûz (I) *m* ürperti
 girûz (II) *m* pürüz
 girûzî *rd* pürüzlû
 girûzîbûn (I) *m* ürperme
 girûzîbûn (II) *m* pürüzlenme
 girûzî *bûn* (I) *l/gh* ürpermek
 girûzî *bûn* (II) *l/gh* pürüzlenmek
 girûzîn *rd* pürüzlû
 girvebûn *m* gülümseme
 gir ve bûn *l/bw* gülünsemek
 girwandin *m* derisini yüzme
 girwandin *l/gh* derisini yüzmek * *mih girwandin* koyunu yüzdüler
 girwîn *m* derisi yüzülme
 girwîn *l/gh* derisi yüzülmek
 giryan *m* ağlama, ağlayış
 giryan *bûn* *l/gh* ağlamaklı olmak
 giryangoz *m* adem elması
 giryar *fiz/m* almaç
 giryedar *rd* ağlamaklı
 giryokî *rd* çok çabuk ağlayabilen
 girze *rd* iri
 gise *m* ayakkabı kenar kaytanı
 gîşîr *erd/m* ada
 gîşên *m* rûzgâr sesi
 gîşîr *n* kiriş (mimaride) * *gîşîrê xaniyê me* qayîm e evimizin kirişi sağlam
 gîşk *h* 1. hep, bütün, tüm (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere) * *van karan gîşk tu bike* bu işleri hep sen yap 2. hep (daima, sürekli) * *gîşk tu dikî* hep sen yapıyorsun 3. *nd* hep, hepsi * *ez we gîşkan baş dibînîm* hepinizi iyi görüyorum * *bi gîşkan re qelem heye* hepsinde kalem var 4. *nd/rd* tüm, bütünü, topu, tamamı, tümü 5. bütün (çok sayıdaki varlıkların ve nesnelerin hepsi) ~ *bi devekî* hep bir ağızdan ~ *bi devekî bûn* ağızbirliği içinde olmak ~ *bi hev re* hep beraber, hep birden ~ *bûn bi devekî* hep bir ağız olmak
 gîşt *h* 1. hep, bütün, tüm (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere) * *van karan gîşt tu bike* bu işleri hep sen yap 2. hep (daima, sürekli) * *gîşt tu dikî* hep sen yapıyorsun 3. *nd* hep, hepsi * *ez we gîştan baş dibînîm* hepinizi iyi görüyorum * *bi gîştan re qelem heye* hepsinde kalem var 4. *nd/rd* tüm, bütünü, topu, tamamı, tümü 5. bütün (çok sayıdaki varlıkların ve nesnelerin hepsi) ~ *bi devekî* hep bir ağızdan ~ *bi devekî bûn* ağızbirliği içinde olmak ~ *bi hev re* hep beraber, hep birden, sürü sepet, hep birlikte ~ *bûn bi devekî* hep bir ağız olmak ~ *ev e olup* olacağı
 gîştgir *rd* kapsamlı, kapsayıcı
 gîştîk *c* hepsi
 gîştîk *c* hepsi, tümü

gîştîyane *rd* genelce
 gîştî *rd* 1. genel, umumî * *hilbijartina gîştî* genel seçim 2. genel (ayrıntıları göz önüne alınmayarak bütünü bakımında ele alınan) * *rewşa gîştî ya piyaseyê ew qas ne baş e* piyasanın genel durumu iyi sayılmaz 3. genel (geniş yetkileri olan bazı görevlilerin adında yer alır) * *serokê gîştî* genel başkan * *gerî-nendeyê gîştî* genel müdür 4. genel (herkesin yararlanabileceği (yer, nesne) * *pirtûk-xaneya gîştî* genel kitaplık 5. genel (bir genellemenin sonucunda elde edilen) * *genel dü-şünce* ramana gîştî 6. *m* kamu * *raya gîştî* kamu oyu
 gîştîbûn *m* genelleşme
 gîştî *bûn* *l/gh* genelleşmek
 gîştîkirin *fel/m* 1. genelleme, genelleştirme 2. kamulaştırma, istimlak etme 3. kamulaştırma (devletleştirme)
 gîştî kirin *l/gh* 1. genelleştirmek 2. kamulaştırmak (istimlak etmek) 3. kamulaştırmak (devletleştirmek)
 gîştîkî *rd/h* genelce
 gîştîname *m* genelge, tamim
 gîştîtî *m* genellik
 gîşt kirin *l/gh* boşlamak
 gîştperest *rd* komünist
 gîştperestî *m* komünizm
 git *b* ısır (çocuk dilinde)
 git kirin *l/gh* ısırmak
 giv *n* peynirin torbaya dökülmeden evel ki durumu
 givale *m* 1. grup (binek hayvanları için) 2. sürü (kuş sürüsü gibi)
 givan *rd* kıvrıcık (küçük küçük kıvrımları olan)
 givande *m* topraktan tarla sınırı
 givandin (I) *l/gh* üflemleri alet çalınca ortaya çıkan rüzgar uğultusu gibi ses
 givandin (II) *m* mayalama
 givandin *l/gh* mayalamak
 givandî *rd* mayalı
 givar *rd* sevinli, cana yakın
 givarbûn *m* sevimlileşme
 givar *bûn* *l/gh* sevimlileşmek
 givarî *m* sevimlilik
 givark *rd* kıtır
 givarkirin *m* sevimlileştirme
 givar kirin *l/gh* sevimlileştirmek
 givarkî *h* kıtır kıtır
 givaşbar *rd* sıkılabilir
 givaşteş *m* sıkıcı, pres
 givegîv *m* rüzgâr uğultusu gibi ses
 givêr *m* sindirim, hazım
 givêrandin *l/gh* 1. sindirmek, hazmetmek 2. özümlemek, özümsemek
 givêrandin *m* 1. sindirme, sindiriş, hazmetme 2. özümlemek, özümsemek
 givêrbar *rd* sindirilebilir
 givêrî *m* hazımsızlık

givêrîn *m* 1. sindirilme, hazmedilme 2. özüm-
lenme, özümlenme
givêrîn *l/gh* 1. sindirilmek, hazmedilmek 2.
özümlemek, özümlemek
givêrker *rd* sindirici (ilâç)
givêrtin *m* sindirme, hazmetme
givêrtin *l/gh* sindirmek, hazmetmek
givêş *m* sıkım * **givêşa tîrî** üzüm sıkımı
givinge *m* fırıldak (rüzgârla dönen, çember bi-
çiminde çocuk oyuncuğu)
gividan *m* safra kesesi
givik *m* süzme bez den geçirilmemiş peynir
givir zo/m 1. yaban kedisi (Felis silvestris) 2.
kart erkek kedi
giviradin *m* sindirme, hazmetme
givirandin *l/gh* sindirmek, hazmetmek
givirîn *m* sindirilme, hazmedilme
givirîn *l/gh* sindirilmek, hazmedilmek
givirt *m* irin
givî n 1. maya 2. bir tür taze peynir 3. içine
maya atılmış süt
givîc bnr givîj
givîj bot/m 1. alıç (Crataegus) 2. alıç (bu ağa-
cın yemişi)
givîn *m* mayalanma
givîn *l/gh* mayalanmak
givînî m uğultu * **givîniya bilûrê** kaval uğul-
tusu
givkarik bot/m mantar
givrik nd pala
givrikbûn *m* palazlanma
givrik bûn *l/gh* palazlanmak
givrikî h palazca
givrikîbûn *m* palazlama, palazlanma
givrikî bûn *l/gh* palazlamak, palazlanmak
givrikîbûyîn *m* palazlayış, palazlanış
givzonek bot/m deve dikenî (Silybum maria-
num)
givzong bot/m deve dikenî (Silybum maria-
num)
giwah bnr guvah
giwande m yığın
giwar bnr givar
giwir n erkek kedi
giwîn n bet beniz, nevîr
giwîstan *m* sac ayağı, sacayak
giwûr *m* süprüntü, çöp, atık
gix b agu
gixik b agu
gixîn b agu
gixînî m agu
gixînî kirin *l/gh* agulamak
gixk m şaka
giya n 1. ot 2. ot (otla yapılmış veya doldurul-
muş olan) ~ **çînîn** ot biçmek ~ **di bin kevi-
ran de namîne** hiç bir şey saklı kalmaz ~
dirûn ot biçmek ~ **li ser koka** (an jî **ripnê**)
xwe hêşîn dibe otu çek köküne bak, soydur
çeker baktır kokar ~ **belayê** halk hekimli-

ğinde kullanılan yere yatık, yaprakları kü-
çük ve badem şeklinde olan bir bitki ~**yê
hewşê bi xweyî tehl e** evin malı değersizdir
~**yê hewşê tehl e** kimse kendi memleketin-
de peygamber olmaz
giyabenîşt bot/n kedi ayağı (Antennaria dioi-
ca)
giyaberk bot/m kanarya otu (Alsine media)
giyabir m 1. tırpan 2. çimen biçme makinası
giyabirîn bot/n yılan dili
giyabo bot/m bir bitki adı
giyacıwa bot/m rd havacıwa (Alkanna tinctori-
a)
giyadank m otluk (ot koyma yeri)
giyadar rd otlu
giyadawîdî bot/m kasım patı, krizantem
(Chrysanthemum)
giyadermank bot/n halk hekimliğinde kulla-
nılan otlar
giyadirûn m ot biçme
giyadin m otluk
giyadûv bot/m sığır kuyruğu
giyafincan bot/m bir bitki adı
giyageh m otluk
giyagenî bot/m ebe gümeceye benzer ve sarp
yerlerde yetişen ıtırılı bir ot
giyagewrik bot/n 1. ada çayı (Salvia officina-
lis) 2. ada çayı (bu bitkiden yapılan sıcak i-
çecek)
giyagezk bot/m ısırgan (Urtica)
giyagêşk bot/m katır turnağı (Genista scoparia)
giyagirêşk bot/m çoban değneği (Polygonum
aviculare)
giyagirmok bot/m katır turnağı (Genista sco-
paria)
giyagurg bot/m canavar otu (Orobancha ra-
mosa)
giyajehrik bot/m ağı otu
giyajehrîn bot/m ağı otu
giyajehrk bot/m 1. baldıran, baldırgan (Coni-
um maculatum) 2. baldıran (bu bitkiden çı-
karılan zehir)
giyajeng nd yabani ot, alınması gereken otlar
giyakitîk bot/n kedi otu (Valeriana)
giyamêrg bot/m çayır otu
giyamêş bot/m yabani krizantem
giyan (I) m erişim, eriş
giyan (II) n 1. ruh, can, dirim * **giyanê wî şad**
be ruhu şad olsun 2. **fel** ruh, tîn (bedeni et-
kin kılan canlılık ilkesi, bedeninin hayal gücü)
~**a/ê min** ruhum, canım ~**ê xwe dan** ruhunu
teslim etmek ~**ê pîroz** kutsal ruh
giyanas nd/ht ot bilimci
giyanasî m ot bilim
giyanber rd canlı
giyanbir rd can götüren
giyandar rd canlı
giyaner nd/ht eriştirici, ulaştırıcı
giyanerî m eriştiricilik, ulaştırıcılık

giyanewar *rd* canlı, dirimli (hayatı olan)
giyanewer *rd* canlı, dirimli
giyanî *rd* ruhi, ruhanî, ruhsal
giyanîti *m* 1. canlılık, animizm 2. *psîffel* tinselcilik, spirîtualizm
giyankuj *rd* can alıcı
giyanliber *rd* canlı, dirimli (hayatı olan, canlı)
giyannas *nd/nt* psikolog, ruh bilimci
giyannasiyî *rd* psikolojik, ruh bilimsel
giyannasî *m* 1. psikoloji, ruh bilimi 2. *wj* psikoloji
giyannasîkî *rd* ruhsal
giyannasîti *m* psikolizm, ruh bilimcilik
giyanpîvî *m* ruh ölçümü
giyansûz *rd* korkunç
giyansûz *rd* 1. acı, acı veren 2. korkunç, dehşetli (korku veren, dehşete düşüren)
giyansûzî *m* korkunçluk
giyanwerîti *m* canlılık, animizm
giyapîrç *bot/m* kız saç otu
giyareng *m* ot rengi, çayır rengi
giyareş *bot* bir bitki adı
giyareşik *bot/nd* çatal otu
giyarevînk *bot/m* sefer otu
giyasimil *bot/n* yabancı buğday
giyasimnik *bot/m* süpürge darısı
giyaşermîn *bot/m* küseğen, küskün, küstüm otu
giyaşîrik *zo/m* yılan yastığı (*Dracunculus vulgaris*)
giyaşîrîn *bot/m* mimoza (*Mimosa*)
giyaşîrk *bot/m* sütlegên (*Euphorbia*)
giyaxur *rd* otçul
giyaxwer *rd* otçul
giyayê çivîkê *bot/nd* kuş otu (*Stellaria medai*)
giyayê ernê *bot/nd* sinir otu
giyayê kefikê *bot/m* çöven (*Saponaria oëcinallis*)
giyayê kurman *bot/nd* solucan otu, çimenlerde yeşerir, sarı ve küçük yapraklı olup zehirli bir bitkidir
giyayê maran *bot/nd* adem otu
giyayê mîrgê *bot/nd* çayır otu
giyayê mîşgir *bot/nd* sinekkapan (*Dionaea muscipala*)
giyayê pisîkê *bot/nd* kara hindiba
giyayê reşik *bot/nd* koyu yeşil olan bu bitkinin yaprakları geniş ve yumuşak olup kök boyacılıkta kullanılarak siyah renk elde edilir
giyayê sêvê *bot/nd* yayla çayı
giyayê wehşan *bot/nd* bir ot adı
giyayê xêtok *bot/nd* selâm otu (*Levesticum*)
giyayê sêvan *bot/nd* yayla çayı
giyayokî *bot/rd* otsu, otsul
giyazan *nd/nt* kökçü
giyazerîle *bot/m* kanarya otu (*Alsine media*)
giyazêrê *bot/nd* altın başak
giyazibil *m* ot gübresi
giyotîn *m* giyotin

giz (I) *b* ısır (çocuk dilinde)
giz (II) *m* 1. alaka, ilgi 2. tutku, seveda
gizdar *rd* alâkalı, alâkadar, ilgili
gizdarbûn *m* alâkadar olma, alâkalanma, ilgilenme
gizdar bûn *l/gh* alâkadar olmak, alâkalanmak, ilgilenmek
gizdarkirin *m* alâkadar etme, alâkalandırma, ilgilendirme
gizdar kirin *l/gh* alâkadar etmek, alâkalandırmak, ilgilendirmek
gize *b* ısır, dişle (çocuk dilinde)
gizêr (I) *bot/m* bir yemlik türü
gizêr (II) *bot/m* 1. havuç, yeregeçen, pürçüklü (*Daucus carota*) 2. yer elması
gizêr (III) *m* gerdan (kesilmiş hayvanlarda boyun)
gizêra bostanan *bot/nd* yer elması
gizêra derewîn *nd* kara kavza
gizêra stû *ant/nd* 1. boyun kükü 2. gerdan (kesilmiş hayvanlarda boyun)
gizêrek *bot/m* yaban havucu (*Pastinaca sativa*)
gizêz *m* cam
gizgêrik *m* ateş kıvılcımı
giz girtin *l/gh* olaydan ders çıkarmak
gizgiz *m* karıncalama
gizgizan *m* 1. karıncalama 2. tahriş olma
gizgizandin *m* 1. karıncalama 2. tahriş etme, yakarak kaşındırma 3. ses kısma, sesin kısılmasını neden olmak
gizgizandin *l/gh* 1. karıncalamak 2. tahriş etmek, yakarak kaşındırmak * **di hewayê de tiştekî ku qirika min digizgizand hebû** havada boğazımı tahriş eden bir şey vardı 3. ses kısmak, sesin kısılmasını neden olmak
gizgizandî *rd* kısalmış ses
gizgizank *m* karıncalanma * **gizgizank di laşê wî de bûn** vücudunda karıncalamalar oluştu
gizgizik *m* seçirme ~ **hatin** (yekî) seçirmek
gizgizîn *m* 1. karıncalanma 2. tahriş olma, yakarak kaşınma 3. ses kısılma
gizgizîn *l/gh* 1. karıncalanmak (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanmak) 2. tahriş olmak, yakarak kaşınmak 3. ses kısılmak 4. sıtmaya yakalanarak titremek
gizgizok *m* topaç
gizik (I) *biy/psî* *m* refleksi, tepke
gizik (II) *m* topaç
gizin *m* meltem
gizing *m* şafak, fecir
gizir (I) *m* pürtük
gizir (II) *m* odun, ağaç istifi
gizir (III) *n* 1. kızıl 2. *rd* kızıl (bu renkten olan)
gizir (IV) *rd* dik (tüy, kıl vb. gibi şeyler için)
gizirbûn *m* diklenme, dikleşme (tüy, kıl vb. gibi şeyler için)
gizir bûn *l/gh* diklenmek, dikleşmek, diken

diken olmak (tüy, kıl vb. için) * **mûyê serê min gizir bûn** saçlarım diken diken oldu
gizirî (I) *rd* pürtüklü
gizirî (II) *rd* kızılca * **rûkê wê sor û gizirî ye** yanakları al ve kızılcadır
giziribûn (I) *m* pürtüklenme
giziribûn (II) *m* kızıllaşma
gizirî bûn (I) *l/gh* pürtüklenmek
gizirî bûn (II) *l/gh* kızıllaşmak
giziribûyîn (I) *m* pürtükleniş
giziribûn (II) *m* kızıllaşma
gizirîti *m* kızılılık
gizirikirin *m* dikleştirme
gizir kirin *l/gh* dikleştirmek
gîzing *bnr* gîzing
gîzîr *bnr* kızîr
gîzmik *m* kuzu ağızlığı
gîzre (I) *rd* 1. kaba (taneleri iri) 2. kaba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz)
gîzre (II) *rd* gevrek
gîzre (III) *m* odun yığını
gîzrek *m* tortu, çökelti
gîzreyî *m* kabalık ~ **kirin** kabalık etmek
gîzû *m* kokuşuk yağ
gîzûn *rd* acı (biber acısı gibi şeyler için)
gîzûz *zo/nd* güve (Tinea pellionella)
gîzvanok *m* bukile, saç lülesi
gîzvanokî *rd* bukileli
gî *bnr* gîh
gîdon *m* gidon, yönelteç
gîfek *m* çöplük, çöp yeri
gîfik *m* püskül
gîft *m* söz, lâf * **li gur û gîfta berê çûn** eski üsula göre gitmek
gîhanîsk *bot/m* yabancı mercimek
gîhev *n* 1. kısmet, nasib 2. kısmet (olayların kötü sonuçlarını tevekillle karşılama durumu)
gîjîk *bnr* gîjok
gîjok *bot/m* alıç 1. (Crataegus) 2. alıç (bu ağacın yemişi)
gîl (I) *m* dal, ağaç dalı
gîl (II) *m* çamur
gîlzar *m* çamurlu yer
gîm (I) *m* 1. demet bağlama bağı 2. buğday demeti
gîm (II) *bot/m* sepetçi süğüdü
-gîn *rz* adları sıfat yapan sonek
gîni *m* beze
gîr *rd* asi
gîrak *m* tutkal ~a **lastîkan** lâstik tutkalı ~a **plastîk** plastik tutkal
gîrakkirin *m* tutkallama
gîrak kirin *l/gh* tutkallamak
gîrakkirî *rd* tutkallı, tutkallanmış
gîraknekirî *rd* tutkalsız, tutkallanmamış olan
gîrd *rd* abes (boş, gereksiz, yersiz)
gîrdan *hiq/m* hacir, kısıt
gîrdankirin *hiq/m* hacir etmek, kısıtlama

gîrdan kirin *l/gh* hacir etmek, kısıtlamak
gîrdar *rd* hacirli, kısıtlı
gîrdarî *m* hacirliklik, kısıtlılık
gîre *bj/nd* kabız
gîrebûn *m* kabız olma
gîre bûn *l/gh* kabız olmak
gîrebûyîn *m* kabız oluş
gîrekin *m* kabız etmek
gîre kirin *l/gh* kabız etmek
gîretî *m* kabızlık
gîrik *m* un, yağ ve düğürden yapılan bir yemek
gîrî *m* asilik
gîrkin *m* erteleme
gîr kirin *l/gh* dikleştirmek
gîro (I) tutuklu * **hûn evîna min ez jî we re**
gîro siz sevdamsınız ben size tutuklu
gîro (II) *m* 1. gecikme 2. ertelenme
gîrobar *rd* ertelenebilir
gîrobûn *m* 1. gecikme 2. ertelenme
gîro bûn *l/gh* 1. gecikmek 2. ertelenmek
gîrobûnî *m* 1. gecikme 2. ertelenme
gîrobûyîn *m* 1. gecikmiş 2. erteleniş
gîrode *rd* bir olaya bulaşmış, karışmış kimse
gîroker *rd* 1. geciktirici 2. erteleyici
gîrokirin *m* 1. geciktirme 2. erteleme
gîro kirin *l/gh* 1. geciktirmek 2. ertelemek
gîrokirî *rd* 1. geciktirilmiş 2. ertelenmiş, tehirli
gîrov *m* belge
gîr û girift *m* sorun, proplem
gîsin *n* saban kulağı, saban demiri ~ **zingarî**
nabe çalışan demir pas tutmaz ~ê **dî çavê**
xwe de nabîne, derziya hûr dî çavê hevalê
xwe de dibîne kendindeki büyük kusuru görmez arkadaşının küçük kusurunu affetmez ~ê **re** yeşerme ile birlikte don ve ayazın vurduğu ekim ~ê **xebatkaran dîçirise** çalışan demir pas tutmaz (veya ışıldar) ~ê **zêr** yağmur sonrası yabancı otların yeşermesi ardından sürüm ve ekim
gîsinlêxistin *m* saban sürme
gîsin lê xistin *l/bw* saban sürmek
gîsk *nd/ht* 1. çebîç 2. *mec* kefare, ceza ~a **eze-pan** boyunduruk parası ~a **mêvanan** misafirlerle söylenen türkî ~ê **pirê** Rumî takvimine göre Mart başında başlayan bir fırtına
gîska ezezan *nd* boyunduruk parası (genç delikanlıların gelin alayının önümü keserek aldığı hediye)
gîskfetisin *nd* Rumî takvimine göre 28 Şubat ve 13 Mart dönemi
gîskok *nd* berdelacuz, kocakarı soğuğu, koca karı fırtınası (9-18 mart arasında)
gîskokuro *nd* Rumî takvimine göre 28 Şubat ve 13 Mart dönemi
gîsn *bnr* gîsin
gîşe *m* gişe
gîşegirtî *rd* kapalı gişecî
gîşevan *nd/ht* gişeci
gîşir *bnr* kîran

gıştik *n* şalvarım altına dikilen ince ve dar parça
gīt *n* 1. badire, varta * **em ji vī gīt jī xelas bi-**
bin çi baş e bu badireden de kurtulsak ne iyi
 2. darboğaz (fırtına, bunalımlı durum) * **wek**
civak me ev gīt jī li dû xwe hişt toplum olark
 bu darboğaz da atlattık ~ê **gışkok** Mart doku-
 zu ~ê **heftikê Nisanê heye pê bawer nebin**
 siteisevir her saati bir devir

gitar *m* gitar

gitarîst *nd/nt* gitarist

gitarjen *nd/nt* gitarçı

gitarjenî *m* gitarçılık

gîte *m* varta (tehlikeli durum)

gîtê gamêşqiranê *nd* öküz soğuğu

gîtê gışko *nd* kocakarı soğuğu, koca fırtınası,
 mart dokuzu (9-18 mart arasında)

gîtik *ant/m* incik, incik kemiği, kaval kemiği,
 bacak kalemi

gîtir *ant/n* baldır

gîtî *nd* 1. dünya, darıdünya, yer yüzü 2. dünya-
 sal

gîv *rd* kibirli, gururlu

gîvale *m* 1. ekip, takım * **wê gîvaleyek li ber**
vê bînahiyê raweste bu binayı bir takım
 bekleyecek 2. *lşk* bölük

gîx *n* yüz hatları

gîz (I) *n* çeyiz

gîz (II) *m* silgi

gîzan *rd* çok bilen

gîzanî *rd* ünlü

gîze *n* zamanından önce çiftleşen teke

gîzik *bnr* güzık

gîzme *m* çizme (koncu diz kapaklarına kadar
 çıkan bir tür ayakkabı) ~**ya saqdirêj** sok-
 man ~**ya saqkin** edik, kısa çizme

gîzmefiroş *nd/nt* çizmecî (satan)

gîzmefiroşî *m* çizmecilik

gîzmeker *nd/nt* çizmecî (imal eden)

gîzmekerî *m* çizmecilik

gîzmesaz *nd/nt* çizmecî (tamir eden)

gîzok *bnr* güzık

gîzre *rd* ne kuru ne de yaş ağaç

gladyator *nd* glâdyatör

gladyatorî *m* glâdyatörlük

glasylolog *nd/nt* glâsyolog, buzul bilimci

glasylolojî *erd/m* glâsyoloji, buzul bilimi

glikojen *kîm/m* glikojen

glikol *kîm/m* glikol

glikoz *kîm/m* glikoz

glikozî *m* glikozit

glikozurî *bj/m* glikozürî

gliserîn *m* gliserin

global *rd* global

globalîzm *m* globalizm

globulîn *kîm/m* globülin

glokom *bj/m* glokom, kara su

glokonî *jeo/m* glokoni

gluten *kîm/m* glüten

gnays *jeo/m* gnays

go, goş *bnr* guh

gobilan *m* esme

gobilandin *m* estirme

gobilandin *l/gh* estirmek

gobilîn *m* esme, esiş

gobilîn *l/gh* esmek * **li derve bayekî dijwar**

digobile dışarda felaket bir rüzfâr esiyor

gobit *m* gıda

goblen *nd/rd* goblen (bir tür işleme)

goc *rd* çolak

gocak *m* filizlenmiş ekin

gocak dan *l/gh* ekin filizlenmeye başlanmak

gocar *m* taşlık, kayalık yer

gocbûn (I) *m* emzirmeye alışma

gocbûn (II) *m* soğuktan sızlama

goc bûn (I) *l/gh* emzirmeye alışmak

goc bûn (II) *l/gh* soğuktan sızlamak

gocî *m* çolaklık

gockirin *m* emzirmeye alıştırmak

gocî kirin *l/gh* emzirmeye alıştırmak

goco *bnr* gaco

gocuk *n* gocuk

goçan *n* 1. baston 2. polo

goçavk *m* gözlük

goçel *n* 1. kanca 2. kıvrım (ağaç ve demir için)
 3. baston

goçelî *rd* kıvrımlı

goçelîbûn *m* kıvrımlanma

goçelî bûn *l/gh* kıvrımlanmak

goçelkirin *m* kancalama

goçel kirin *l/gh* kancalamak

goço (I) *bnr* gaco

goço (II) *n* et (çocuk dilinde)

godeg *m* süt bebeği beşiği

godîk *rd* belli etmeden kendini ilgilendirmeyen şeyleri öğrenmeye çalışan

godîkîkirin *m* tecessüs

godîkîkirin *l/gh* tecessüs etmek (belli etmeden kendini ilgilendirmeyen şeyleri öğrenmeye çalışmak)

gofik *m* çöplük, çöp yeri

gofret *m* gofret

gofitik *m* bağ

gog *m* 1. top (ağaç, kil ya da kıldan yapılma top) 2. top (oyun topu) 3. **mat** küre ~ **ajotin**
sp top sürmek ~ **dan** top vermek ~ **a agirî** a-
 teş topu ~ **a avê** *sp* su topu ~ **a darîn** tomak,
 ağaçtan top

goga *destan* *sp/m* el topu, hentbol

goga *lingan* *sp/nd* ayak topu, futbol

goga *maseyê* *sp/nd* masa topu, masa tenisi

gogan *n* iri taş, kesek

gogbaz *m* topçu

gogbazî *m* topçuluk

goger *m* topçu

gogercîn *zo/m* güvercin (Columba)

gogerî *m* topçu

gogê *m* polo

goggir *n* kaleci

gogik *m* püskül
gogird *m* kükürt
gogirdgirtin *m* kükürtlenme
gogird girtin */gh* kükürtlenmek
gogirdgirtî *rd* kükürtlü, kükürtlenmiş
gogirdkirin *m* kükürtleme
gogird kirin */gh* kükürtlemek
gogirdkirî *rd* kükürtlü
gogiş *m* küresel düz yüzeyli sevimli nesne ~
kirin toprak kapların yapıldıktan sonra pişirilmeden önce düz yüzeyli toparlak taşla düzleme, parlatılma işlemi
gogi *rd* küresel
gogker *n* topçu
gogkerî *m* topçuluk
gogling *sp/m* ayak topu, futbol
goglingvan *nd/nt* futbolcu
goglist *n* topçu
goglistî *m* topçuluk
goglîz *n* topçu
goglîzî *m* topçuluk
gogmeydan *m* top sahası
gogom *m* gümbürtü
gogurt *bnr* gogird
gohar *bnr* guhar
goşişandin *bnr* guhişandin
Gok Tirk *nd/rd* Gök Türk
Gok Tirkî *m* Gök Türkçe
gol (I) *erd/m* 1. göl 2. göl (yapay su birikintisi) * **gola bendavê** baraj gölü ~a **xwîne** kan deryası
gol (II) *nd* yanlış
gol (III) basık, çukur alan * **çiya û golan** dağ ve basık yerler
gol (IV) *sp/m* gol ~ **avêtin** gol atmak ~ **bûn** gol olmak ~ **kirin** gol yapmak ~ **xwarin** gol yemek
golandin *m* yanıltma, şaşırtma
golandin */gh* yanıltmak, şaşırtmak
golar *m* kale (futbol oyununda)
golavêj *nd/nt* golcu
golavêjî *m* golculuk
gole (I) *m* yanlışlık
gole (II) *rd* geniş, bol
gole (III) *m* gök gürlemesi (veya görültüsü)
golesor *m* çizgi oyunu
golf *m* golf
golfbaz *nd/nt* golfcu
golfstrîm *m* golfstrim
golgenî *m* suyu kokuşuk gölet, durgun pis su
golibandin *m* alt üst etme (rüzgar vb. için)
golibandin */gh* alt üst etmek (rüzgar vb. için)
golibîn *m* alt üst olma (rüzgar vb. için)
golibîn */ngh* alt üst olmak (rüzgar vb. için)
golik (I) *m* gölcük, gölet
golik *nd/nt* 1. buzağı 2. *mec* tosuncuk (olağandan daha iri doğmuş çocuk) ~ **anîn** buzağılamak * **çêlekê golik aniye** inek buzağılamak ~ **avêtin** yavrulamak, buzağılamak ~

kadînan dibetilînin küçük çocuklara bir şey dayanmıyor ~a **ber şîr sût** danası ~ek **navê garanekê** (an jî **naxîrekê**) **xera dike** bir buzağı koca bir nağır sürüsünü de bozar ~**eke vîjoke** (an jî **vîroke**) **garanekê bi xwe re diherimîne** bir buzağı koca bir nağır sürüsünün adını da bozar ~**eke vîjoker garanekê dilewîfîne** bir buzağı bir nağır sürüsünün adını da bozar ~**ê beşik 1** (olumsuz anlamada) herkesçe tanınan bilinen kimse 2) sempatik ama herşeye burnunu sokan kimse ~**ê malê** *mec* evin danası ~**ê malê ji gayê malê natirse** evin danası evin öküzünden korkmaz (demir demiri kesmez) ~**ê reşo te çi xwariye** eşek sudan gelinceye kadar dövmek ~**ê parone** bir yaşında dana ~**ê rêxo navê garanê xera dike** bir buzağı bir nağır sürüsünün adını da bozar ~**ê seng** dana ~**ê sengo** dandini bebek (yaşına uygun hareket etmeyen) ~**ê sersing** buzağı ~**ê soro te çi xwariye** eşek sudan gelinceye kadar dövmek ~**ê yekgaranî** bir yaşında dana ~**ên ber çêlekân rabûne dibêjin em ga ne dünkü** çocuklar kalkmış büyüklük taslıyorlar ~o **soro te çi xwariye** eşek sudan gelinceye kadar dövmek, Allah yarattı dememek
golikanîn *m* yavrulama, buzağılama
golik anîn */gh* yavrulamak, buzağılamak
golikê avî *zo/m* ayı balığı
golikvan *nd/nt* danacı
golikvanî *m* danacılık
golim *ant/h* kasık, bacağın vücutla birleştiği yer
golîn *m* yanılma, şaşıрма, yanlış yapma
golîn */ngh* yanılmak, şaşırmak, yanlış yapmak
golîng *bnr* gogling
golker *nd/nt* golcu
golkerî *m* golculuk
golman *rd* aşüfte
golparêz *nd/nt* kaleci
golparêzî *m* kalecilik
gom (I) *rd* suskun, pek az konuşan
gom (II) *m* 1. kom, davar ağılı 2. kom (bir kimseye ait küçük yerleşim yeri, çiftlik) 3. kışla (davarların kışladığı veya kaldığı kapalı ağıl)
gom (III) *rd* 1. görünmez 2. kayıp, yitik 3. saklı
gom (IV) *m* su birikintisi
gomak *m* 1. bezden top 2. bu topla oynanan oyunun ismi (çim okeye benzer ve topun çukura girmesi lazım)
gomalak *nd* gomalak
goman *m* 1. sanma, sanı 2. şüphe
gomav *m* bataklık
gombûn *m* 1. sırolma 2. kaybolma, yitme, yitim 3. saklanma
gom bûn */high* 1. sırolmak 2. kaybolmak, yitmek 3. saklanmak

gombûyîn *m* 1. sıroluş 2. kayboluş, yitiş 3. saklanması
gomçik (I) *m* kütle
gomçik (II) *m* pıhtı
gomçikîbûn *m* pıhtılaşmak ~a **xwînê** kan pıhtılaşması
gomçikî bûn */gh* pıhtılaşmak
gome (I) *m* yerinden oynatılması güç taş, tek başına olan ağır taş
gome (II) *m* mezra
gomeze *m* kubbe
gomik (I) *m* parmak ucu
gomik (II) *m* su birikintisi
gomir *rd* kaba saba (kimse)
gomiz *m* kubbe
gomiza esmanî *ast/nd* gök küresi
gomizî *rd* kubbeli
gom kirin */gh* 1. kaybetmek, yitirmek 2. saklamak (kaybolmaması için gizli bir yere koymak)
gomkirin *m* 1. kaybetme, yitirme 2. saklama
gomlek *n* 1. gömlek 2. gömlek (beyaz ışık sağlamak için lâmbanın üzerine geçirilen kılıf)
gomlekfiroş *nd/nt* gömlekçi (satan kimse)
gomlekfiroşî *m* gömlekçilik
gomlekker *nd/nt* gömlekçi (imal eden)
gomlekkerî *m* gömlekçilik
gomtil *m* topuz, saç topuzu
gon (I) *n* 1. erkeğin cinsel organı (hayvan için) 2. çiftleşme (dişi hayvanın döllenmek için erkekle bir araya gelme) 3. kızan (kedi gibi hayvanların çiftleşme isteği) ~ **xwarin** çiftleşmek, karınmak (dişi hayvanın döllenmek için erkekle bir araya gelmek) ~ê (...) **bûn** kızana gelmek ~ê (**pisikê**) **hatin** kızana gelmek
gon (II) *n* 1. beniz, bet beniz, nevir 2. renk 3. boya
gonandin *m* 1. renkleme 2. boyalama, boyama
gonandin */gh* 1. renkleme (renklerle boyamak) 2. boyalamak, boyamak
gonandî *rd* 1. renkleme 2. boyama, boyalanmış olan
gonc (I) *n* 1. kütük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü) 2. odun kütüğü 3. omaca, omça, bağ kütüğü
gonc (II) *rd* 1. apalak (gülbüz, iri ve tombul) 2. ablak suratlı
goncal *m* çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer)
goncalî *rd* çukurlu
goncalîbûn *m* çukurlanma, çukurlaşma
goncalî bûn */ngh* çukurlanmak, çukurlaşmak
guncan *bnr* guncan
goncandin *bnr* guncandin
goncîn *bnr* guncîn
goncik (I) *n* 1. kütük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü) 2. odun kütüğü

goncik *rd* 1. apalak (gülbüz, iri ve tombul) 2. ablak suratlı
goncika mêjî *nd* soğancık
gond *m* değirmen çark kanatı
gondol *m* gondol
gondolvan *nd* gondolcu
gonevêrk *m* derinti, guruh (değersiz, aşağı görülen topluluk)
gong (I) *m* künk
gong (II) *m* kurultay, kongre
gong (III) *mzk/sp m* gonk
gongil (I) *bot/n* bir geven cinsi, çiçekli geven
gongil (II) *n* kıvrım, bukle
gongilê keran *bnr* kerbeş
gongilî *rd* 1. kıvrık, kıvrışık 2. kıvrıkça
gongilîti *m* kıvrıklık, kıvrışıklık
gongilok *bot/m* anemon
gonir *bnr* kinor
gonî (I) *bot/m* geven (Astragalus) ~**yê dewa-**
ran bir geven türü ~ **yê fisek** bir geven türü
gonî (II) *m* boya ~ bi kar anın boya kullanmak ~ **girtin** boya tutmak ~ **lê xistin** boya vurmak (veya çekmek) ~**ya (wê) çilmisin** boyası atmak ~a (**wê**) **reng dan** boyası atmak
gonî (III) *nd* söz konusu
gonidar *rd* boyalı
gonîfiroş *nd/nt* boyacı (satan kimse)
gonîfiroşî *m* boyacılık
gonîker *nd/nt* 1. boyacı (imal eden) 2. boyacı (boya yapan)
gonîkerî *m* boyacılık
gonîkirin *m* boyalama, boyama
gonî kirin */gh* boyalamak, boyamak
gonîkirî *rd* boyalı (boya sürülmüş, boyalanmış olan)
gonokok *m* gonokok
gonxwarin *m* çiftleşme, karınma
gon xwarin */gh* çiftleşmek, karınmak (dişi hayvanın döllenmek için erkekle bir araya gelmek)
gonxwarî *rd* karınmış (hayvan çiftleşmiş)
gopal *n* 1. baston 2. tokmak * **gopalê defê** davul tokmağı 3. eğiç
gopik *n* doruk, zirve
gopîd *m* kitap
gopîlk *n* doruk
gopîtk *m* 1. doruk, zirve * **gopîtk** **çiyê** dağ zirvesi 2. **ast** gün öte
gor, gorî (I) *d* 1. göre (bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince) * **li gorî mode-**
ya rojê günün modasına göre 2. göre (bakılırsa, hesaba katılırsa, göz önünde tutulursa) * **li gor ku tê gotin** söylendiğine göre 3. -e göre, sorulursa * **li gor min her du jî yek in** bana göre ikisi de bir (ii) ~ (....) bir şeye göre * **ev xanî tam li gorî me ye** bu ev tam bize göre
gor (II) *m* mezar, gömüt ~a **bihevrayî** toplu mezar ~a **bikomel** toplu mezar ~a (**yekî**) fi-

reh be toprağı bol olsun ~a hev kolan (an jî vedan) (birbirinin) kuyusunu kazmak ~a (yekî) kolan (birinin) kuyusunu kazmak, (birinin) çukurunu kazmak ~a ku jî hevalan re kola (ew) ketê 1) kazdığı çukura (veya kuyuya) kendisi düşmek 2) ayağına dolanmak veya dolaşmak (başkasına yapmayı düşündüğü kötülük kendi başına gelmek) ~a tomerî toplu mezar (yek) di ~a xwe de e-zab kişandin kemikleri sızlamak ~ên tomerî (an jî bikomel) toplu mezarlar

goran (I) *m* otlak, çayırılık, mera

goran (II) *rd* 1. reaya, köylü 2. düşük karakterli kimse

goran (III) *m* değişim

gorandin *m* değiştirmek

gorandin *l/gh* 1. değiştirmek (başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak) 2. değiştirmek (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere almak) * mamosteyê gundê me gorandin köy öğretmenimizi değiştirdiler 3. değiştirmek (bir şey verip yerine başka bir şey almak) 4. değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak) 5. değiştirmek (başka bir duruma, başka bir görünüme getirmek) * pere ew gorand para onu değiştirdi

gorandî *rd* değiştirilmiş

gorangeh *m* vakıf yeri

goranî (I) *bnr* gor, gorî (I)

goranî (II) *m* türkü ~ çekîrîn türkü yapmak ~ gotîn türkü çığırmaq, türkü söylemek

goranî (III) *m* ocakta sıcak sacın altında pişirilen yuvarlak kümbe

goranîbêj *nd/nt* türkücü

goranîbêjî *m* türkücülük ~ kirin türkücülük yapmak

gorankar *rd* değiştirici

gorankarî *m* değişim

gorapik *bj/m* kabakulak

gorbihušt *nd/nt* 1. rahmetli, rahmetlik (ölmüş bir kimsenin adı yerine kullanılır) 2. cennet-mekân

gorcîsk *ant/m* böbrek

gorçî *ant/m* böbrek

gord *rd* kör (kesici aletler için)

gorda *m* mezarlık, özellikle Hristiyan mezarlığı için kullanılır

gordbûn *m* körelme (keskinliğini yitirme)

gord bûn *l/gh* körelmek (keskinliğini yitirmek)

gordbûyîn *m* köreliş

gordkirin *m* köreltme (keskinliğini yitirmesine sebep olma)

gord kirin *l/gh* köreltmek (keskinliğini yitirmesine sebep olmak)

gore *m* çorap ~ filîfîn çorap kaçmak (çorabın bir teli kopup örgüsü uzunlamasına açılmak) ~ya pozîk ucu nakışlı çorap ~ya saq-

dirêj dizlik ~ya saqkurt kısa çorap, soket

gorebend *n* çorap bağı, jartiyer

gorefiroş *nd/nt* çorapçı (satan kimse)

gorefiroşî *m* çorapçılık

goreker *nd/nt* çorapçı

gorekerî *m* çorapçılık

gorepan *m* 1. alan, meydan, saha 2. meydan (yarışma veya karşılaşma yeri) ~a ramiyarî (an jî siyasetê) siyaset meydanı ~a werzîşî spor alanı

gorewîlk *zo/m* karakulak (Caracal melanotis)

goreya saqkin *nd* şoset

gorg *ant/m* gırtlak

gorgîn *rd* etkin

gorgînî *m* etkinlik

gorik *m* kısa konçlu çorap

goringan *bot/m* korunga, tırfıl, yabancı yonca

goristan *m* mezarlık, gömütlük, kabristan

goristana şehîdan *m* şehitlik

gorî (I) *m* nöbet (sıra ile yapılan görev) ~ gir-tin nöbet beklemek (veya tutmak)

gorî (II) *m* 1. kurban 2. kurban (bir ülkü uğruna feda edilmiş veya kendini feda eden kimse) 3. *b* kurban (seslenme sözü olarak) 4. feda ~ bûn 1) kurban olmak 2) feda olmak ~ kirin 1) kurban etmek 2) feda etmek ~yê cengê (an jî şer) savaş kurbanı

gorî (III) *m* tarlada bir solukta ekilen ve bir solukta da biçilen bölüm, sabanla bir solukta sürülebilen alan

gorî (IV) *rd* değişmiş olan

gorîçe *n* mezar taşı

gorîgeh *m* sunak

gorîker *rd* kurban edici

gorîkirin *m* 1. kurban etme 2. feda etme

gorî kirin *l/gh* 1. kurban etmek 2. feda etmek

gorîkirî *rd* 1. kurban edilmiş 2. feda edilmiş

gorîl *zo/n* goril (gorilla gorilla)

gorîn *m* değişme, değişim ~a yarîkerî oyuncu değişimi

gorîn *l/gh* 1. değişmek (başka bir biçim veya duruma girmek) 2. değişmek (yerine başka şey veya kimse gelmek)

gorker *n* mezarıcı

gorkerî *m* mezarıcılık

gorkol *n* mezar kazıyıcı

gorkolf *m* mezar kazıyıcılık

gorm *m* görümce

gormiz *bot/m* hardal (Brassicinagra)

gormîfî *m* görümcelik ~ kirin görümcelik yapmak (veya etmek)

gorn *m* mezar, gömüt

gornebaş *zo/n* 1. sırtlan 2. *nd/nt* mezar hırsızı, nebbaş

gornebaşî *m* mezar hırsızlığı, nebbaşlık

gornebeşk *bnr* gornebaş

gornepîş *zo/n* 1. sırtlan 2. *nd/nt* mezar soyguncusu ~ê nav mezelan mezar soyguncusu

gornepîşk *bnr* gornepiş

gornêr *n* mezarıcı (mezarlığa bakan kimse)
gornêrî *m* mezarıcılık
goro *nd* çorab (çocuk dilinde)
gorpe *rd* iri, iri yarı, iri kıyım, kocaman
gortecene *m* çene deliği
gortestû *n* ense çukuru
gorvedêr *n* mezar kazıyıcı
gorvedêrî *m* mezar kazıyıcılık
gosan *zo/m* ağustos böceği (Cicada plebeja)
gosartme *rd* rezil ~ **kirin** rezil etmek
gosartmetî *m* rezalet, rezillik, skandal ~ **kirin** rezalet çıkarmak
gosirmet *m* dehşet verici olay ~ **a giran** büyük felaket, büyük şanssızlık
gospe *m* arıza, aksama
gospe kirin *l/gh* arızalanmak
gostîl *bnr* gusîlik
goş (I) *ant/m* kulak
goş (II) *n* gön (tabakalanmış deri)
goşare *m* küpe
goşe *n* 1. köşe * **goşeyê destmalê** mendilin köşesi * **goşeyê qutiye** kutunun köşesi 2. köşe (iki duvarın birleştiği dış taraf) * **li ber goşeyê diwar rawestiyaye** duvarın köşesinde beklemiş 3. köşe (iki sokağın kesiştiği yer) * **dukana koftefiros a li goşe** köşedeki köfteci dükkânı 4. köşe (bölüm, yer veya yan) * **ji xwe re ketiye goşeyekî bajêr** şehrin bir köşesine yerleşmiş 5. *mec* köşe, üçra (kuytu, tenha yer) 6. *sp* köşe, korner 7. gen (geometride kenar, köşe) 8. *mat* kenar (bir biçimi sınırlayan çizgilerden her biri) 9. *geo* açısı ~ **yê rast** *mat* doğru açısı ~ **yê rasterû** *mat* düzlem açısı ~ **yên cîran** *mat* komşu açılar
goşçek *mat/rd* dik açısı
goşedank *nd* köşelik
goşedar *rd* köşeli
goşefireh *mat/rd* geniş açılı
goşegirtin *m* köşeyi kapma
goşe girtin *l/gh* köşeyi kapmak
goşegîr *rd* köşe tutan, bir köşeye çekilen
goşehundir *mat/rd* iç açılı
goşekenar *mat/n* köşegen
goşekirî *rd* köşeli
goşekî *rd* 1. verev (bir köşeden başka bir köşeye doğru kesilmiş, katlanmış veya konulmuş olan) 2. çalılık (verev kesilmiş kumaş) 3. *h* köşeleme
goşekî birin *l/gh* çelmek, çapraz kesmek
goşepiv *m* 1. açılöçer 2. *mat* iletici, uniukale
goşer *m* sıkmaç
goşerast *mat/rd* dik açılı
goşeteng *mat/rd* dar açılı
goşetîk *mat/rd* dik açısı
goşevêkirî *mat/rd* geniş açısı
goşeyê çik *mat* dik açısı
goşeyê derve *mat* dış açısı
goşeyê fireh *mat/nd* geniş açısı
goşeyê hundir *mat/nd* iç açısı

goşeyê nîvtîreyî *mat/nd* radyan
goşeyê rast *mat* 1. dik açısı 2. doğru açısı
goşeyê teng *mat/nd* dar açısı
goşeyê tesik *mat/nd* dar açısı
goşeyê tîk *mat* dik açısı
goşeyî *rd* açısız, açısız hız
goşî *n* salkım
goşîst *nd/rd* goşîst
goşîzm *m* goşîzm
goşkar *nd/nt* 1. göncü 2. ayakkabıcı 3. göncü, köşker, ayakkabı tamircisi
goşkarî *m* 1. ayakkabıcılık 2. köşkerlik, ayakkabı tamirciliği
goşt (I) *both* dikenli, yumrusu büyük soyulup yenilen bir bitki
goşt (II) *n* 1. et (insanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka) * **di vê mihê de goşt nîn e, pir qels e** bu koyunda et yok, çok zayıf 2. et (kasaplık hayvanlarda sağlanan kaslardan oluşmuş besin maddesi) * **bihayê goşt pir zêde ye** etin fiyatı çok yüksek 3. et (meyvelerde çekirdeklerle deri arasındaki bölüm) * **di vê zeytûnê de tiştê ku jê re goşt bê gotin nîn e** bu zeytinde et denecek bir şey yok 4. öz (çıbanların içinde ölmüş dokudan oluşan irinle birlikte çıkan parça) ~ **bêyî hestî nabe** üzümün çöpü armudun sapı var demek ~ **bêhestî tune bûn** armudun sapı var, üzümün (veya kirazın) çöpü var demek ~ **ê çîr** sert et ~ **dan hesp, giya dan kûçikê** ata et, ite ot vermek, ite ot, ata et vermek ~ **girtin** et tutmak, et bağlamak (şişmanlanmak) ~ **jê kirin** *man* **hestî** etinden et koparmak (veya kesmek) ~ **ketin devê birinê** yara et bağlanmak, kapanmak ~ **pê hatin** semirmek ~ **û hestî** 1) et ve kemik 2) etle tırmak gibi ~ **û neynok ji hev nabin** et tırmaktan ayrılmaz ~ **ê binzîk** karın taşı ~ **ê biraştî** 1) ızgara et 2) sacta kızartılan et ~ **ê çemlaqî** kara et (kasta oluşan yağsız et) ~ **ê genî bila di dîzika xwediyê xwe de be kol kirîr** yen içinde ~ **ê genî di dîzika xweyî de kol kirîr** yen içinde ~ **ê kelandî** haşlama et ~ **ê kişandî** (an *ji cengekirî*) kıyma et ~ **ê kizirandî** ızgara et ~ **ê mirovê şêr nayê ber terazûyê** yiğidin eti tartılmıy ~ **ê (yekî) nekîrîn pînc pere** ciğeri beş para etmez ~ **ê sêlê** sac kavurması ~ **ê sorkirî** kızartılma et) ~ **ê (yekî) weka benîşt cûtin** (*mec*) insan eti yemek (birini çekıştirmek)
goştanekî *rd* 1. etimsi 2. etli (meyveler için)
goştarme *rd* rezil
goştarmetî *m* rezillik, rezalet
goştav *m* et suyu
goştberxîk *bot/m* kuzu göbeği (*Agaricus campestris*)
goştbirinc *n* etli pirinç pilavı
goştđank *m* etlik, et konulan yer

goştekelem *m* kapuska
 goşteki *rd* etimsi
 gošteneki *rd* etli (meyveler için)
 goştexur *rd* et obur
 goştexwer *rd* et obur
 goştê biraştinê *nd* ızgaralık, ızgaralık et
 goştê biraştî *nd* közleme, külbastı, cızbiz
 goştê cengekîrî *nd* kıyma et
 goştê girmilkan *nd* mehle
 goştê henû *nd* çiğ olarak saklana ve kışın yenilen bir tür et
 goştê hêrayî *nd* öğütülmüş et
 goştê hûrkinî *nd* kıymalık et
 goştê hûrkîrî *nd* kıyma et
 goştê kişandî *nd* kıyma et
 goştê mêweyê *bot/nd* meyve ortası
 goştê pizotê *nd* közde derimsi ete sarılan et yemeği
 goştê sêlê *nd* sac kavurması
 goştê sirtê *nd* pirzola (kasaplık hayvanda o-murganın iki yanındaki bölge)
 goştê şîşê *nd* şiş kebab
 goştê şîşikan *şîş* kebab
 goştîroş *nd/nt* 1. kasap 2. kasap (dükkanı)
 goştîroşî *m* kasaplık
 goştgirtin *m* etlenme
 goşt girtin *l/gh* etlenmek
 goştik *n* et, etcik
 goştîlî *sp/m* güreş
 goştî *m* tuzlanıp kış için saklanan et
 goştîn (I) *rd* etten yapılma, etten
 goştîn (II) *m* çürütme (eti bayatlayıp gevrek duruma getirme) ~ çêkirin çürütmek
 goştkar *nd/nt* etçi, kasap
 goştkarî *m* etçilik, kasaplık
 goştñexur *nd/nt* et yemez, vejetaryen
 goştñexurî *m* et yemezlik, vejetaryenlik
 goştñexwer *nd/nt* et yemez, vejetaryen
 goştñexwerî *m* et yemezlik, vejetaryenlik
 goştô *n* 1. et (çocuk dilinde) 2. *rd/argo* şişman, şişko
 goştpare *biy/m* cenin, dölüt
 goştperê *biy/m* cenin, dölüt
 goştur *rd* etçil, et obur
 goştuxwer *rd* etçil, et obur
 Got *nd* Gotlar
 got *m* lâf, söz ~ çing (an jî zing) û ket tingadak ~ çip û derketin zıp diye çıkmak ~ çirk û derî çat kapı * got çirk û derî vebû çat kapı açıldı ~ dim cumburlop ~ gir û çûn vurup gitmek ~ hêr û ... *h* zıppadak * got hêr û kete hundîr zıppadak içeri giriverdi ~ û negot düündündür bugün bugündür ~ zing û ket tingadak ~ zing û sekinîn zınk diye durmak ~a (yekî) di devê (wî) de man lâfî ağzında kalmak
 gotar *m* 1. söylev, hitabe, nutuk 2. makale 3. konuşma (dinleyicilere bilim, sanat, edebiyat gibi bir konuda bilgi vermek için yapılan

konuşma) 4. konuşma, konferans (herhangi bir konuda bilgilendirme amacıyla yapılan konuşma) 5. *wj* deneme (herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir anlatım içinde sunulan yazı türü) * min nivîsên wî yên gotarî bi kêf û eşq xwendin onun deneme yazılarını zevkle okudum 6. *nd/nt* konuşmacı, hatip ~ dan 1) konuşma yapmak 2) konferans vermek ~a vekirinê açış konuşması
 gotarbêj *nd/nt* 1. konuşmacı, hatip (bir topluluk karşısında etkili, açık ve düzgün konuşarak bir düşüncüyü anlatmada, bir duyguyu aşılamada etkili kimse) 2. spiker
 gotarbêjî *m* 1. konuşmacılık, hatiplik 2. spikerlik
 gotarder *nd/nt* 1. konuşmacı, hatip (bir topluluk karşısında etkili, açık ve düzgün konuşarak bir düşüncüyü anlatmada, bir duyguyu aşılamada etkili kimse) 2. konferansçı
 gotarderî *m* 1. konuşmacılık, hatiplik 2. konferansçılık
 gotardêr *bnr* gotarder
 gotardêrî *bnr* goterderî
 gotarnivîs *nd/nt* 1. makale yazarı, fıkra yazarı 2. deneme yazarı
 gotebêj *m* görüşme, müzakere ~ kirin görüşme yapmak, müzakere yapmak
 gotegot *m* 1. söylenti, rivayet * di nav gel de gotegotek heyê ortalıkta bir söylenti dolaşıyor 2. dedikodu ~a belavbûyî şayia
 gotegotk *m* söylenti
 gotgotk *bnr* gotegotk
 gotin *m* 1. söz (kavil, lâkırdı, lâf) * gotin û rabûn û rûniştina wî li hev bûn söz ve hareketleri derli toplu idi 2. söz (kelime, sözcük) * gotin heyê ku kar diqedîne söz var iş bitirir 3. söz (bir konuyu yazılı olarak açıklamaya yarayan kelime dizisi) * gotin û tîpên romanê yên di wê ne romanın sözleri, tiple-ri onun 4. söz (bir işi yapacağını kesin olarak vaat etme) * zîlamêkî xwedîyê gotina xwe bû sözünün eri bir adamı 5. söz (güfte) * gotinê stranê pir watedar in şarkının sözleri çok anlamlı 6. söyleme 7. söyleme (türkü, şarkı söyleme) 8. diyecek, itiraz (söylenecek söz, karşı söyleme) * gotineke we ya di heyê? başka diyeceğiniz var mı? * jî vê re gotina min tune buna itirazım yok 9. anlatma 10. deyiş, tabir * di zaravayê diplomatîk de gotineke wiha nîm e diplomatik lehçede böyle bir tabir yoktur 11. dokunaklı söz, iğneli söz 12. ifade * li gor gotina wê ew tîşt bi ev çendî jî nemaye onun ifadesine göre bu iş bu kadarıyla kalmamış 13. söylenti 14. küfür * gotin jê re got ona küfür söyledi
 gotin *l/gh* 1. söylemek, demek * min tişteket negot ben bir şey demedim 2. söylemek (bir

düşünceyi ileri sürmek, ortaya atmak) * **hûn nikarin tişteki wiha ji bo min bibêjin** benim için böyle bir şey söyleyemezsiniz 3. söylemek, çıkarmak, çekmek (türkü, şarkı vb. okumak) * **lawikek got bir uzunhava çekti** 4. söylemek (haber vermek) * **kesên dîtine ku ez çawan li vir dijîm çûne ji bavê min re gotine** benim burada nasıl yaşadığımı görenler gidip babama söylerler 5. söylemek (tahmin etmek) * **min gotibû ku ne yek du heb in** bir değil iki tane olduğunu söylemişim 6. söylemek (bildirmek, hatırlatmak, demek istemek) * **ev kilam çi dibêjin?** bu türküleri ne söyler? 7. demek (ad vermek) * **Alewî ji pîr re dede ji dibêjin** Aleviler pire dede de derler 8. demek (ses çıkarmak) * **got tep û ket kût dedi düştü** 9. demek (herhangi bir yargıya varmak) * **ji vî tiştî re wê her kes çi bibêje?** bu işe herkes ne der? 10. demek (zıt anlamlı kelimeler kullanıldığında ve olumsuz olarak; şartlar ne olursa olsun) * **negot berf û baran, kete rê yağmur, kar demedi yola çıktı** 11. hesaba katmak * **dê û bavê min dixwazin min bizewicînin, lê nabêjin ka fikra wî çi ye** beni evlendiriyorlar, ama fikrimi hesaba katmıyorlar 12. açmak (avunmak veya danışmak için söylemek) * **ez hatim ku derdê xwe ji we re bibêjim** derdini size açınaya geldim 13. anlatmak (söz etmek, nakletmek) 14. açılmak (sırrını, üzüntüsünü, sorunlarını birine söylemek) * **jinika reben derdê xwe ji kesî re nabêje** kadıncağız hiç kimseye açılmıyor 15. lütfetmek, söylemek * **hûn dikarin navê xwe bibêjin?** adınızı lütfeder misiniz? ~ **anîn rûyê (yekî)** (birine) söz getirmek ~ **anîn rûyê xwe** söz (veya lâf) işitmek, kendine lâf getirmek ~ **anîn ser (tişteki)** söz düşürmek ~ **anîn ser sil meseleyê** sözü bağlamak ~ **anîn xwe** kendine lâf getirmek, lâf yemek, fırça yemek ~ **avêtin (yekê)** sarkıntılık etmek (veya yapmak), lâf atmak ~ **avêtin ber (yekê)** (bir kadına) lâf atmak, harf atmak ~ **avêtin ber (yekî)** 1) atışmak, ima yoluyla birine lâf vurmak * **qet gotinan navêje ber min ez bi te re li hev nayêm** hiç atışma ben seninle barışmam 2) ima etmek ~ **avêtin berê** gır atmak ~ **belav bûn** söz çıkmak ~ **beqê tufî li te be;** **beqê got rûyê min ji ava çem şil nebû,** îcar **ji tûka te şil bibe** yüzüne tükürseler yağmur yağıyor sanır ~ **bes pes** demek ~ **bi** ~ kelimesi kelimesine ~ **bi bihîstinê** **xweş e** yüz yüze konuşmak iyidir ~ **bi dû (yekî)** **xistin** (birinin ardında) lâf çıkarmak ~ **bi serê (yekî)** **de neçûn** aklından zoru olmak, sert kafalı olmak ~ **bi teql** **gotin** yerine, uygun söz söylemek ~ **bih gık** demek * **negotin viq (bih an ji televiz)** gık dememek ~ **bihîstin**

söz (veya laf) işitmek ~ **birin û anîn** (sözü) döndürüp dolaştırmak ~ **çip** (an **ji şîrp**) (ansızın, beklenmedik bir anda) * **gotin çip û hatin** şip diye geliverdiler ~ **çîrp** pırlamak (insanlar için) ~ **çîz pes etmek** ~ **danexwarin** söz kaldırmamak ~ **daqurtandin** yutmak, dilinin ucuna gelip söylememek ~ **da-xistin** yutmak (söylemek istediği bir sözü kendini tutarak söylememek) ~ **derxistin** lâf çıkarmak ~ **devê çima stûyê te xwar e got çi yê min li kar e** deveye sormuşlar boynun niye eğri, deve - neren düz ki demiş ~ **di ber de avêtin** söz atmak, lâf atmak ~ **di ber (yekî)** **de man** boğazında düğümlemek ~ **di ber re avêtin** tariz etmek, sataşmak, imalı bir şekilde lâf dokundurmak ~ **di cihê xwe de girîng e** söz yerinde ağırdır ~ **di dev de** hazırcevap ~ **di dev de bûn** hazırcevap olmak ~ **di dev de girtin** ağız tıkmak, lâfi (veya lâfını) ağzına tıkmak, lâkırdıyı ağzına tıkmak ~ **di dev de hiştin** sözü ağzına tıkmak ~ **di dev de man** sözü ağzında kalmak, lâf ağzında kalmak ~ **di dev re girtin** sözü ağzına tıkmak ~ **di devê me** de der demez (hemen, o sırada) ~ **di devê (yekî)** **de birin** (lâfi) ağzından kapmak ~ **di devê (yekî)** **de girtin** ağız tıkmak ~ **di devê (yekî)** **de nesekinin** sır saklamayı becermemek ~ **di devê (yekî)** **re girtin** sözü ağzına tıkmak ~ **di devê xwe de birin û anîn** sözü (veya lafı) ağzında gevelemek ~ **di devê xwe de mizmizandin** sözü (veya lafı) ağzında gevelemek ~ **di mêjiyê (yekî)** **de cemidîn** dolurmuş gelmek ~ **di nav me de bimîne** söz (veya laf) aramızda ~ **di paşil de** hazırcevap, önceden hazırlıklı ~ **di qafê (yekî)** **de neçûn** 1) kafasına söz girmemek (çok aptal veya inatçı olmak) 2) kafasına söz girmemek (önemsememek) ~ **di serê (yekî)** **de çûn** anlayışlı olmak, çabuk ikna olmak ~ **di serê (wî)** **de naçe** lâf anlamaz ~ **di serê (yekî)** **de neçûn** 1) kafasına söz girmemek (çok aptal veya inatçı olmak) 2) kafasına söz girmemek (önemsememek) ~ **di serê (yekî)** **de rûniştin** kafasına söz geçmek, çabuk ikna olmak ~ **di xwe de derbas nekirin** lâf kaldırmamak ~ **di xwe de nebihartin** söz kaldırmamak ~ **di xwe de nebihartin** söz kaldırmamak ~ **di xwe de şikandin** sözde kalmak (bi **eletexmînî**) ~ atmak (kestirmeden söylemek) * **di pêşbirka pêzaniyê de** **hema bi eletexmînî digot** bilgi yarışmasında attıyordu ~ **dinya min çêkiriye** yeri göğü ben yarattım demek ~ **erebo çima qûna te xwar e, got çi bikim malê min ev e** deveye sormuşlar neren eğri demiş neren doğru ki? ~ **gerandin** lâf taşımak ~ **gihandin (yekî)** (birine) lâf yetiştirmek ~ **gotinê anîn** lâf lâfi açmak, söz sözü açmak

~ gotinê tîne lâf lâfî açar ~ gur hûrya etmek
 * gotin gur û ketin hundir hûrya edip içeriye girdiler ~ gurm gürlemek (aniden ölmek) * diya wê piştî ku ket nav cihan bi çend rojan gote gurm û çû anası doğum yaptıktan bir kaç gün sonra gürledi ~ hatin qirika (yekî) û sekinîn boğazında düğümlemek ~ hatin rûyê (yekî) (birine) söz gelmek, söz (veya lâf) işitmek, lâf yemek, payını almak (azarlanmak), azar işitmek * ez naxwazim ji sedema te gotin bîn rûyê min senin yüzünden azar işitmek istemiyorum ~ hatin serê sırası gelmek ~ hatin ser gotinê lâf lâfî açmak ~ hilq û avêtin kuskamak ~ himha (an ji hing) lê xistin var gücülle vurmak ~ jê çûn söz olmak ~ jê re nîn e! (an ji tune!) söz yok! ~ jê re tune bûn 1) lâf yok 2) su götürür yeri olmamak ~ ji berê hilanîn sözü ağzına tıkmak ~ ji dev derxistin ağzından lâf almak (veya çekmek) ~ ji dev girtin sözü ağzında bırakmak (veya sözü ağzından almak) ~ ji devê (yekî) derketin 1) baklayı ağzından çıkarmak (açık söylemekten kaçındığı bir sorunu sonunda söylemek) * dev ji vê axaftina xwe berde, wê gotinê ji devê xwe derxe bırak öyle konuşmayı çıkar ağzından baklayı 2) ok yaddan (veya yayından) çıkmak ~ ji devê mêran dertê öz bir Allah bir ~ ji (yekî) girtin ağzından lâf almak (veya çekmek) ~ ji (yekî) kişandin 1) ağzından lâf almak (veya çekmek) 2) ağız aramak (veya yoklamak), ağzını aramak (veya yoklamak) ~ ji nav diranekî derdikeve dikeve nava sî û sê sinceqan bir ağızdan çıkan bin dile yayılır ~ ketin nav dest û piyan söz ayağa düşmek ~ kirin söz sarfetmek, laf etmek * tu çima van gotinan dikî? bu sözleri niye sarediyorsun? ~ kirin destê (yekî) (birine) gereken cevabını vermek ~ kirin xwarê yutmak (söylemek istediği bir sözü kendini tutarak söylememek) ~ kişandin 1) lâf almak 2) lâf taşımak ~ lê giran hatin söz ağır kaçmak, gücendirici olmak * ev gotin hinek lê giran hat bu söz biraz ağır kaçtı ~ li bin çeng xistin lâfî dokundurmak ~ li bin çengê (yekî) xistin (birine) lâf dokundurmak, (birini) iğnemek, taş atmak ~ li bin çengên (an ji parsûyên) hev xistin birbirine lâf dokundurmak ~ li hev gerandin lâf taşıyıp dedikodu yapmak ~ li hev nanihartin sözleri birbiriyle çelişmek, sözleri birbirini tutmamak * gotinên te li hev nanihêrin sözlerin birbirleriyle çelişiyor ~ li hev qelabtin lâkırdayî ezip büzmek ~ li (yekî) neman (birine) söz (veya laf) düşmemek ~ li rû bûn sözünü esirgememek (veya sakınmamak) ~ li ser çavê (yekî) xistin cevabı dikmek (veya dayamak, yapıştırmak), lâfî yüzüne vurmak

~ li ser (yekî) derketin (biri hakkında) lâf çıkmak ~ li ser zimên bûn lâf ağzında olmak * gotin li ser zimên bû kete hundir lâf ağzımızdaydı içeri girdi ~ li telê (yekî) ketin söz ağır kaçmak, gücendirici olmak ~ nayê serê su (veya söz) götürmez ~ ling bavê min ling tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak ~ lingo ez bi qurbana te bim tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak ~ lingo heyrano û baz dan tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak ~ meleko pê û bask tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak ~ nayê serê lâf yok (bir şeye) ~ ne bêmane ne, mane jê derîne ne söylenmek istediğini anlamaya çalış ~ ne heqê (yekî) bûn (birine) söz (veya laf) düşmemek * der barê vê yekê gotin heqê me ye bu konuda söz bize düşüyor ~ ne ji dil be naçe dil içten söylenmeyen söz inandırıcı olmaz ~ ne xerab e, pîr şîret ezab nasihatın çoğu bezdirir ~ neavêtin pişt guhê xwe lâfî yabana atunamak ~ nehatin ser (yekî) (birine) söz (veya laf) düşmemek ~ nehatin serê su götürür yeri olmamak ~ neketin qafê (yekî) 1) kafasına söz girmemek (çok aptal veya inatçı olmak) 2) kafasına söz girmemek (önemsememek) ~ neketin serê (yekî) 1) kafasına söz girmemek (çok aptal veya inatçı olmak) 2) kafasına söz girmemek (önemsememek) ~ Nûh ne gotin nebî Nuh deyip peygamber dememek ~ ox oh demek ~ oxweş oh demek ~ pekandin işkembeden atmak (veya işkembe söylemek) ~ pê kirin lâf vurmak (veya dokundurmak) ~ pê re çûn gorê (an ji tîrbê) ser verip sır vermemek, ketum olmak ~ pê ve danîn cevabı dikmek (veya dayamak, yapıştırmak) ~ pêk neanîn lâfta kalmak ~ pişandin hîna rişandin (an ji rêtin) sözü tartmak ~ pişo gûyê te derman e, firiya çû esmanan kediye pisliğin derde devadır demişler, havasından geçilmemiş ~ pişo gûyê te derman e, got deremê wî bi zêran e kediye pisliğin derde devadır demişler, dirhemi altına bedeldir demiş ~ pişo tu baş î çû di çaviya kaniyê de rî kediye nekadardiyis demişler, gitmiş gözenin içine etmiş ~ qelaptin sözü çevirmek ~ qey gibisine gelmek * ez dibêjim qey öyle gibime geliyor ~ qeynî zannetmek, sanmak ~ qirç çit etmek ~ sero tu bi qurbana lingan bî tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak ~ şîrp û baz dan ok gibi (yerinde) fırlamak ~ şikandin sözünü kırmak ~ şîr û mîz kirin işlemek (yekî) ~ xwarin payını almak (azarlanmak) ~ a beredayî boş söz, lafî güzaf, boş lâf, kuru söz ~ a bi qerîne 1) iğneli söz 2) dolaylı söz ~ a (yekî) birîn sözünü (veya lâfını) kesinek ~ a (yekî) bihurîn 1) sözü geçmek 2) hükmü geçmek (veya yürütmek), (birinin) borusu

ötmek ~a (yekî) cih girtin taşı gedigine koymak ~a (yekî) dan rûyê (wî) kusurunu yüzüne vurmak ~a dawî ev e b vesselâm ~a (yekî) derbas bûn 1) sözü geçmek 2) hükümü geçmek (veya yürütmek), (birinin) borusu ötmek ~a (yekî) derketin dediği çıkmak (ji) ~a (yekî) derneketin sözünden çıkmamak ~a (yekî) di dev de girtin lâfî (veya lâfını) ağzına tıkmak, lâkırdıyı ağzına tıkmak ~a (yekî) di devê (yekî) de man lâfî (veya lâkırdısı) ağzında kalmak, sözü ağzında kalmak ~a (yekî) di paşla (wî) de bûn lâf (veya söz) altında kalmamak ~a (yekî) di paşilê de bûn hazırcı cevap olmak ~a (yekî) dilê (yekî) girtin lâfî dokunmak ~a êvaran dikeve qula dîwaran akşamleyin söylenen söz yerini bulmaz ~a giran ağır söz (kişinin onuruna dokunan) ~a (yekî) (yek) girtin sözü birine dokunmak ~a (yekî) ~ e dediği dediği ~a (yekî) ~a (wî) ya din negirtin tutarsız olmak, bir dediği diğerini tutmamak ~a (yekî) hilnanîn û dananîn (birinin) bir dediğini iki etmemek (bi) ~a (yekî) kirin söz dinlemek (veya tutmak) ~a (yekî) kirin destê (wî) terslemek (birini bozmak) ~a ku eyb tê de tune söylemesi ayıp ~a ku nayê xwarin köpek yese kudurur ~a (yekî) li balê bihurin 1) (birinin) yanında değeri olmak, sözü para etmek 2) (birine) söz geçirmek ~a (yekî) li erdê nehiştin (birinin) bir sözünü iki etmemek ~a (yekî) li ser çavê (yekî) xistin lâfını yüzüne vurmak ~a me li vir bimîne lâf aramızda ~a min ji haziran dîr sözüm yabana (veya sözüm meclisten dışarı) ~a (yekî) ne hilanîn û ne jî danîn yüze duramamak (birimin hatırından çıkmamak, hatırını kıramamak) ~a ne ji dil be naçe dil içten söylenmeyen söz yerine ulaşmaz ~a (yekî) nebûn du ~ bir dediği iki olmamak ~a negotin 1) ağza alınmayan söz, ağır söz, kaba küfür 2) olmayacak * gotinên negotin gotin olmayacak sözler söyledi ~a negotin jê re gotin ağza alınmayacak sözü söylemek ~a (yekî) nekirin du gotin (birinin) bir sözünü iki etmemek ~a nelihev kırık dökük * jî çend hevokên nelihev pê ve tiştên ku dizanî tune bûn bildikleri kırık dökük bir kaç cümleden öteye geçmezdi ~a nerm li ya hîşk siwar e tatlı dil sert lâfî yumuşatır ~a nexweş acı söz, katı söz ~a nivco mirov ji keran re dibêje eksiz sözü insan eşeklere söyler ~a paş û pêş li hev qelaptin en son söylemesi gerekeni söylemek ~a (yekî) pere dike 1) sözü geçer 2) (birinin) borusu ötüyor ~a (yekî) pere kirin 1) sözü geçmek 2) (birinin) borusu ötmek ~a (yekî) pê tehl hatin sözleri (birine) ağır gelmek ~a pêşyan ata sözü ~a pis pis lâkırdı, küfür ~a (yekî) qebûl kirin (birinin) sözünü

tutmak ~a (yekî) qut kirin sözünü (veya lâfını) kesmek ~a rast tehl e dost sözü acıdır ~a (wan) rastî hev nehatin sözleri birbirini tutmamak ~a sade özlü söz ~a sar acı söz ~a te ye hahîsm! ~a tehl acı söz, ağır söz ~a tehl gotin acı söylemek * dost gotina tehl dibêje dost acı söyler ~a tewş (an jî beredayî) lafî güzaf, boş lâf ~a a tewşîk deli saçması ~a (yekî) tê de man sözde kalmak ~a têrwate özlü söz ~a vala boş söz, kuru söz, saçma sapan söz ~a (an jî xebera) vala dikeve qula dîwaran boş lâf yerini bulmaz ~a we bi şêkir be lâfını (veya lâfını) balla kestim ~a xapandinê oyalayıcı, aldatıcı söz ~a xerab a xweyan e kötü söz sahibininindir ~a xerab ji xwedîyan (an jî xweyîyan) re ye kötü söz sahibininindir, kem söz kem akçe sahibininindir ~a xwar eğri söz ~a xwe birin sözü kesmek ~a xwe daqurtandin kendini tutmak * hate ser zimanê min ku ez bibêjim mêrik miriye, lê min gotina xwe daqurtand adamın öldüğünü demek, dilimin ucuna geldi, ama kendimi tuttum ~a xwe bipêje hîna birêje boğaz dokuz boğumdur, sözü tart ondan sonra söyle ~a xwe bipêje pey re bibêje boğaz dokuz boğumdur, sözü tart ondan sonra söyle ~a xwe birin susmak, konuşmasını kesmek ~a xwe dipêje hê dirêje kelimeleri tartarak konuşuyor ~a xwe dirêj kirin lâfını uzatmak, lâfı uzatmak ~a xwe guhartin lâfı değiştirmek ~a xwe kirin ağız birliği etmek ~a xwe kirin yek söz birliği etmek ~a xwe neqadan dîr sözü ağzında kalmak (li) ~a xwe poşman bûn sözünü geri almak (üstüne aldığı işten vazgeçmek) ~a xwe qelaptin (bir şey için) ağız değiştirmek ~a xwe teksîr nekirin gotin sözünü esirgememek (veya sakınmamak) ~a xwe tê de bihartin (birine) sözünü geçirmek (yek) bi ~a xwe zanin (bir kimse) lâfını bilmek ~a xweş güzel söz, tatlı dil, gönül alıcı söz ~a xweş bihara dilan e güzel söz insanı yumuşatır, tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~a xweş jî qulê dikişîne marê reş tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~a (yekî) yek girtin (birinin) lâfı dokunmak ~a (yekî) yek negirtin tutarsız olmak (bi) ~an çûn (yekî) söz atmak (birine) sözle sarkıntılık etmek (bi) ~an çûn hev söz yarışı yapmak ~ek li ~ekê nenihêrtin bir dediği bir dediğini tutmamak ~eke bi cih gotin üstüne basmak ~eke bi cih kirin bir söyledi pir söyledi ~eke bi keys gotin üstüne basmak ~eke (yekî) li ~eke (yekî) nenihêrtin bir dediği bir dediğini tutmamak ~eke tehl bi barek hingiv re nayê xwarin bir acı sözü bin tatlı söz paklamaz ~ên beredayî boş sözler, lâfigüzaf ~ên beredayî kirin boş lâf etmek ~ên bêbinî asılsız söz, yakıştırmaca,

yalan ~ên bi cih kirin taşî gedîgîne koymak
 ~ên bi teqil kirin sözü tartınak ~ên (yekî)
 bi zêran bûn (söz, lâkırdı) ağızından dir-
 hemle çıkmak ~ên dijminan düşman ağızı
 ~ên ele tewş boş sözler (veya lâf) ~ên ele-
 tewş kirin boş lâf etmek ~ên fişarde saçma
 sapan lâflar ~ên fişarde kirin saçma sapan
 konuşmak ~ên (yekî) hev negirtin çelişkiye
 düşmek, bir dediğini bir dediğini tutmamak
 ~ên kes nebihistî yakası açılmadık sözler
 ~ên klîşe beylik lâf, beylik söz ~ên kopîya-
 yî avêtin der saçma sapan sözler sarfetmek
 ~ên (wî) meriv (an jî mirov) digirin dili kı-
 lıçtan keskin (krıcı ve ağır konuşan) ~ên
 mezin iri lâf ~ên ne baş gotin *mec* lâf so-
 kuşturmak ~ên ne xweş jî (yekî) re gotin
 (birine) arı gibi sokmak ~ên neyaran düş-
 man ağızı ~ên pêş û paş ileri geri söz ~ên
 pîs pis lâkırdı (veya söz) ~ên sar çok edici
 sözler ~ên (wan) tevan yek bûn aynı telden
 çalmak * ez dêhna xwe didimê ku gotinên
 we tevan yek in bakıyorum da aynı telden
 çalışıyorsunuz ~ên tewş kirin saçma sözler
 söylemek, yabana söylemek ~ên vala û ne
 jî dil içten olmayan, boş sözler ~ên vala û
 ne jî dil kirin edebiyat yapmak ~ên vala û
 tewş saçma sapan sözler, lâfîgüzaf ~ên
 xweş güzel sözler ~ên xweş jî devê (yekî)
 derketin ağızından bal akmak, (ağızdan) in-
 ci saçmak * bibêje bimore dimire bibêje
 bijî dijî (birinin) öl dediği yerde ölmek, kal
 dediği yerde kalmak * bibêje rast raze rast
 eğri oturup doğru konuşmak lazım * dibêje
 jixwe dinyayê min çekirîye kûçûk dağları
 ben yaratım demek * dibêjî qey dev pê ve
 tune ağızı teneke kaplı (çok sıcak veya acı
 şeyleri içebilen veya yiyebilen kimseler için
 söylenir) * dibêjî qey te sêv di nav de kiri-
 ye du cî (cih) yarım elmanın yarısı o, yarısı
 bu * dibêje qey tu pêlî hêkan dikî (tu wi-
 sa giran î) Ermeni gelini gibi kırtınak *
 (yek) dibêje reş e (yek) dibêje spî ye (biri-
 nin) ak dediğine kara demek * dibêje wê de!
 sen de kim oluyorsun?! * dibêje wê de he-
 re! sen de kim oluyorsun?! * dibêjîm qey
 anlaşılan * dibêjî çî jî çîya mezintir e,
 dibêjî xeyb başkalarını çekıştirmek çok
 günah * ew qas jê re hatin negotin ê para-
 ya para dememek (elde edilen paraya az
 bulmak) * got kûr û girîn hıckıra hıckıra
 ağladı * ... got qey diyerek, sanarak * got û
 hey got diye diye * got û negot söyledikle-
 rinden caymak * negotin ay bana mısın de-
 memek * mebêje ku (...) deyip de geçme-
 mek *mebêjin zarok in!* çocuk deyip de geç-
 mayın! * negotin (tu) heyî an jî tune yî
 (kendi kendine) gelin güvey olmak * nego-
 tin him û negotin gum çit çıkarmamak *
 negotin kew, gotin nikul sor e leb demeden

leblebiyi anlamak * negotin kirt jî gıkı bile
 çıkmamak * negotin telefiz ağızından çit
 çıkmamak, çit çıkarmamak, kalıp kesilmek
 (olduğu gibi kalmak) * negotin viq (bih an
 jî televiz) gık dememek * negotin yek û du-
 do bir iki demeden (veya bir iki derken)

gotina beredayî *nd* saçma söz, herze
 gotina bichî *rd* oturaklı söz
 gotina bikeys *rd* oturaklı söz
 gotina xweş *nd* 1. güzel söz 2. öz deyiş
 gotinbêj *nd/nt* 1. söyleyen, söyleyici 2. sözcü
 3. konuşmacı, hatip 4. lâfçı
 gotinbêjî *m* 1. söyleyicilik 2. sözcülük 3. ko-
 nuşmacılık, hitabet 4. lâfçılık
 gotinçors *rd* sözünü bilmez
 gotinçorsî *m* sözünü bilmezlik
 gotindaner *nd/nt* söz yazarı, güfteci
 gotindanerî *m* söz yazarlığı, güftencilik
 gotindar *nd/nt* söyleyen, söyleyici
 gotinên mezinan *nd* ata sözleri
 gotinên pêşîyan *nd* ata sözleri
 gotingerandî *nd/nt* dedikoducu
 gotingerandî *m* dedikoduculuk
 gotingerin *nd/nt* lâfçı, lâkırdıcı, lâf taşıyıcısı
 gotingerinî *m* lâf taşıyıcılığı
 gotingir *rd* kendinden büyük lâflar eden
 gotingirî *m* kendinden büyük lâflar etme
 gotin gotin *l/gh* lâflamak
 gotinî *rd* söz, verbal
 gotinî kirin *l/gh* söz söylemek, lâf etmek
 gotin kirp *h* hartadak, hartadan, hartladak
 gotinkî *rd* 1. söz, sözlü 2. *h* sözlü, şifahi
 gotinlîrî *rd* açık sözlü, açık yürekli, tok sözlü,
 kör kadî (doğru bildiğini herkesin yüzüne
 söyleyen, sözünü budaktan sakınmayan)
 gotinlîrûtî *m* açık sözlülük, açık yüreklilik,
 tok sözlülük, kör kadılık
 gotinnexweş *rd* pek yüzlü
 gotinnexweşî *m* pek yüzlülük
 gotinnivîs *nd/nt* söz yazarı, güfteci
 gotinnivîsî *m* söz yazarlığı, güftencilik
 gotin qey *g* halbuki
 gotin xirp *h* hartadak, hartadan, hartladak
 gotin xirt *h* hartadak, hartadan, hartladak
 gotinxweş *rd* güzel sözlü (zarif, hoş ağızdan bir
 biçimde konuşan)
 gotî *rd* söylenmiş olan, söylemiş olan
 gotîk *rd* gotik
 gotox *nd/nt* söyleyici, söyleyen
 gotoxî *m* söyleyicilik
 gotûbêj *m* 1. söyleşme 2. görüşme, müzakere
 3. pazarlık (bazı kolaylıklar elde etmek ve-
 ya daha iyi bir çözüme varmak amacıyla ya-
 pılan görüşme) 4. diyalog (karşılıklı konuş-
 ma) 5. diyalog (oyun, roman, hikaye gibi e-
 serlerde iki veya daha çok kimsenin konuş-
 ması) ~ kirin 1) görüşme yapmak, müzake-
 re etmek 2) pazarlık etmek
 gotûbêjî *m* mükâleme, karşılıklı konuşma

gotûbêjkar *nd/nt* görüşmeci, müzakereci
 gotûbêjkarî *m* görüşmecilik, müzakerecilik
 gotûbêjker *nd/nt* görüşmeci, müzakereci
 gotûbêjkerî *m* görüşmecilik, müzakerecilik
 gotûbêjkirin *m* 1. söyleşme 2. görüşme, müzakere etme (veya yapma)
 gotûbêj kirin *l/gh* 1. söyleşmek 2. görüşmek, müzakere etmek (veya yapmak)
 gotûbêjkirî *rd* müzakere edilmiş olan
 gov (I) *m* 1. ağıl, davar ağılı 2. kom
 gov (II) *m* kurumuş mazı yaprağı kümesi
 gova *bnr* govan
 goval *bnr* xilmaş
 govan *nd/nt* şahit, tanık ~ nişan dan tanık göstermek, tanıklamak ~ê sexte yalancı şahit
 govandin *m* ağıllanma (sürü, toplanıp bir arada ourma)
 govandin *l/gh* ağıllanmak (sürü, toplanıp bir arada ourmak)
 govangeh *m* mahkemede şahit yeri
 govanî *m* şahitlik, tanıklık ~ dan şahitlik etmek, tanıklık etmek ~ kirin şahadet etmek, tanıklık etmek, şahitlik etmek (veya yapmak) ~ lê kirin (birine) tanıklık etmek
 govahî *bnr* govanî
 govbûn *m* ağıllanma (sürü, toplanıp bir arada ourma)
 gov bûn *l/gh* ağıllanmak (sürü, toplanıp bir arada ourmak)
 govde *m* gövde
 gove *bnr* gova
 govek (I) *m* 1. göbek 2. nesil, kuşak * heftê govek bavê te yedi göbek sülalen
 govek (II) *m* kısım
 govek (III) *m* fiyons
 govek (IV) *m* gamze
 govend *m* 1. halay 2. oyun (müzik eşliğinde yapılan hareketlerin tümü) * ovenda delîlo delîlo oyunu 3. mec kavga, şamata, gürültü ~ gerandin halay çekmek (veya tepmek) ~ gerîn halay dönnek ~ girê dan halay tutmak ~ girtin halay tutmak (veya çekmek) ~ kirin halay çekmek ~ kişandin halay çekmek ~ li dar(an) ketin halay dönnek, halaya durmak ~ li dar(an) xistin halaya durmak ~a (yekî) hatin oynayası gelmek ~a mezin li ser çêbûn kavgaya, şamataya neden olmak ~ên xelekî halka oyunları (halka biçiminde halk dansları)
 govendar *bnr* govendgêr
 govendger *bnr* govendgêr
 govendgêr *nd/nt* halk dansçısı (güzel halk dansları oynayan)
 govendgêrî *m* halk dansçılığı
 govendkêş *nd/nt* 1. halay başı 2. halay çeken
 govendkêşî *m* 1. halay başlığı 2. halay çekme
 govendnas *nd/nt* halk dansları uzmanı
 govendnasî *m* halk dansları uzmanlığı
 govendxane *m* düğün salonu

govik *m* sığnak
 gowend *bnr* govend
 goxan *bnr* goxend
 goxend *m* 1. yılbaşı * di goxendê de xwe kiribû dilqê kalo yılbaşında yaşlı dede kılığına girmişti 2. Noel 3. yılbaşı oyunu
 goxik *m* değirmenci bôreği
 goya *h* güya, sözde, sözüm ona
 goyende *nd/nt* söyleyen, söyleyici, konuşmacı
 goyendetî *m* söyleyicilik, konuşmacılık
 goyîn (I) *zo/m* üveyik (Streptopelia turtur)
 goyîn (II) *m* nöbet (sıra ile yapılan görev) ~ gerandin devriyeye çıkmak ~ girtin nöbet beklemek (veya tutmak)
 goyînger *nd/nt* nöbetçi
 goyîngerî *m* nöbetçilik
 goyo *n* kulak (çocuk dilinde)
 goz *bnr* güz
 gozbez *bnr* gozebez
 gozebez *m* pekmez ve ceviz içi vb.den yapılan bir tür tatlı
 gozegirê *m* ilmek, ilmik ~ lê xistin (an jî dan) ilmek
 gozek *bnr* güzlek
 gozel *m* kınalı keklik
 gozene *bot/m* iri taneli bir tür üzüm
 gozeneyê sor *bot/nd* bir tür üzüm
 gozer *m* büyük boy elek
 gozik (I) *bnr* güzük
 gozik (II) *m* iri gözlü kalbur
 gozirvan *bot/m* sığır dili (Anchusa oëcinalis)
 gozübez *m* bal ve cevizden yapılan bir helva türü
 grado *kim/m* grado
 grafîk *m* grafik, çizge
 grafiker *nd/nt* grafiker
 grafit *jeo/m* grafit
 grafolog *nd/nt* grafolog, yazı bilimci
 grafolojî *m* grafoloji, yazı bilgisi
 grafometre *m* grafometre
 gram santîmetre *fiz/nd* gram santimetre
 gram *m* gram
 gramaj *m* gramaj
 gramatik *rd* gramatik, gramatikal
 gramer *m* gramer, dilbilgisi
 gramernivîs *nd/nt* gramer yazarı
 gramernivîsî *m* gramer yazarlığı
 gramerzan *nd/nt* gramerçi, gramer uzmanı
 gramerzanî *m* gramer uzmanlığı
 gramofon *m* gramofon
 granat *jeo/m* granat
 grandî *der/m* grandi
 grandûk *n* grandük
 granît *jeo/m* granit
 granîtbûn *jeo/m* granitleşme
 granûlîn *jeo/m* granülün
 granûlît *jeo/m* granülit
 grapêk *bot/m* bir tür ot
 gravûr *m* 1. gravür 2. *rd* gravür (bu şekilde yapılmış olan)

gravûrvan *nd/nt* gravürcü
grayyer *m* grayyer (İsviçre'de yapılan bir tür peynir)
Grek *nd* 1. Grek, Yunan 2. Grek, Yunan (Yunanlara özgü)
Grekî *m* 1. Grekçe, Grek dili 2. *rd* Greklere üzü, Greklere yaraşır
grekoroman *sp/m* grekoroman
gres *m* gres, gres yağı, makine yağı
grev *m* grev, iş bırakımı ~a birçibünê açlık grevi ~a rûniştinê oturma grevi ~ şikandin grev kırıcılığı
grevkar *nd/nt* grevci, iş bırakımcı
grevker *nd/nt* grevci, iş bırakımcı
grevkerî *m* grevcilik, iş bırakımcılık
grevkirin *m* grev yapma
grev kirin *l/gh* grev yapmak
grevşikên *nd/nt* grev kırıcı
grevşikênî *m* grev kırıcılık
greyder *m* greyder
greyfûrt *bot/m* 1. greypfrut, altın top (Citrus decumana) 2. greypfrut, altın top (bu ağacın meyvesi)
grîp *bj/m* grip
grîzû *m* grizu
grîzûmetre *m* grizometre
grîzûpîv *m* grizuölçer, grizometre
gros *m* gros
groston *der/m* groston
grostonî *der/m* grostonluk
groteks *as* 1. grotaks 2. *şn* grotaks
grûp *m* grup (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü) ~a xwînê kan grubu ~ên xwînê kan grupları
guaranî *m* guarani (Uruguay para birimi)
guaş *m* 1. guaş (bir çeşit zamlı mat sulu boya) 2. *rd* guaş (bu boya ile yapılmış resim) * wênêyê guaş guaş resim
guatr *bj/m* guatr, cedre
gubgube *rd* kodaman
gubîst *m* haberini almak
gubre *m* gübre
gubrekirin *m* gübreleme
gubrc kirin *l/gh* gübrelemek
gubrekirî *rd* gübrelî, gübrelenmiş olan
guck *n* köşe
guç *n* köşe
guçik (I) *n* köşe
guçik (II) *n* kulak
gudgude *rd/nd* kodaman
gudgudetî *m* kodamanlık
gudik *bnr* kutik
gufeguf *m* uğultu * dengê gufegufa bayê rüzgâr sesinin uğultusu
gufik *n* püskül
gufinî *m* uğultu (rüzgâr, kaval sesi gibi)
guftar *m* güfte, söz, lâf
guftûgo *m* 1. söyleşme 2. görüşme, müzakere 3. diyalog (karşılıklı konuşma) 4. diyalog

(oyun, roman, hikaye gibi eserlerde iki veya daha çok kimsenin konuşması) 5. tartışma, muhavere
guftûgokirin *m* 1. söyleşme 2. görüşme, müzakere etme 3. muhavere etme
guftûgo kirin *l/gh* 1. söyleşmek 2. görüşmek, müzakere etmek 3. muhavere etmek
guftûgokirî *rd* müzakere edilmiş olan
guh *n* 1. kulak 2. kulak (bu organın dış kısmı) 3. kulak (balıklarda başın iki yanında bulunan yarıklardan her biri) 4. kulak (seslerin uygunluğunu seçebilme ve değerlendirebilme yeteneği) 5. kulak (sabanın toprağa giren kısmı) 6. kenar, varoş * **li guhê bajêr** şehir kenarında 7. tutamaç (bir şeyin tutulup çekilecek yeri) ~ **bel kirin** 1) kulaklarını dikletmek 2) horozlanmak ~ **bi fermanan nekirin** ferman dinlememek ~ **dan** 1) kulak vermek 2) dinlemek ~ **dan** (...) 1) birini dinlemek, öğüdünü önemsemek 2) kulak asmak, aldırma 3) bakım yapmak, bakımını yapmak * **guh nedane bexçe** bahçeye bakım 4) ilgi göstermek ~ **dan gotina (yekî)** söz dinlemek (veya tutmak) ~ **dan nava dilê xwe** kalbinin sesini dinlemek ~ **dan ser** (...) -e kulak kabartmak, kulak vermek ~ **dan serê** 1) dinlemek 2) kulak vermek, kulak kabartmak ~ **dan xwe** 1) kendine bakmak 2) kendine bakım yapmak ~ **dapêlî kirin** başını önüne eğmek, önüne bakmak, hatasını anlayıp utanmak ~ **dêrandin** kulak kabartmak, kulak vermek, dinlemek ~ **kirin** 1) dinlemek 2) itaat etmek ~ **lê mûç kirin** kulak kabartmak ~ **lê bûn** 1) kulağı birinde olmak * **guhê min li te ye, qise bike** kulağım sende konuş 2) sak durmak, dikkatli durumda bulunmak, dikkat etmek 3) dikkatle izlemek 4) kulağı olmak * **guhekî çawa lê bû!** ne biçim kulağı vardı! 5) göz kulak olmak, mukayyet olmak ~ **lê dêran** dikkat etmek ~ **lê kirin** birini dinlemek ~ **lê nekirin** aldırış etmemek ~ **lê ragirtin** kulak kabarmak ~ **medê** kulak asma!, siktir et! ~ **miç** (an jî mûç) **kirin** kulak kabartmak ~ **nedan** vurdum duymazdan gelmek ~ **nedan** (...) 1) kulak asmamak, aldırış etmemek 2) es geçmek 3) boş vermek, ilgi göstermemek, boşlamak 4) önemsememek, gereken önemi vermemek ~ **nedan** (kesî) (bir kimsenin, bir durumun) şakası yok, hatır gönül tanımaz * **ev camêr guh nade kesî** bu herifin şakası yok ~ **nedan fermanan** ferman dinlememek ~ **nedan xwe** kendini bırakmak, kendine bakım yapmamak (kendine özen göstermemek) ~ **nedanê** geçmek, dikkat etmemek ~ **pê kirin** 1) aldırış etmek 2) eslemek, ilgi göstermek, alâka duymak 3) (birini) dinlemek, öğüdünü önemsemek 4) önem vermek ~ **pê nekirin** 1) aldırış etmemek 2) ilgi göstermemek, hasbî

geçmek, ıska geçmek 3) önem vermemek ~
û çav lê bûn göz kulak olmak ~**ek kirin se-
rad, yek kirin bêjing** bir kulağından girip
öbür kulağından çıkmak ~**ê (yekî) ba dan**
(birinin) kulağını bükmek ~**ê (yekî) birin**
kafasını şişirmek ~**ê (yekî) çin bûn** kulakla-
rı çınlamak ~**ê (yekî) çûn** kafası şişmek (gü-
rültüden tedirgin olmak) ~**ê dar û devîyan**
heye yerin kulağı var ~**ê devîyan** heye yerin
kulağı var **di** ~**ê (wî) de jê re gotin** kulağı-
na söylemek ~**ê (yekî) giran bûn** ağır işit-
mek (veya duymak) ~**ê (yekî) giran e** kula-
ğı ağır ~**ê (yekî) girtî ye 1)** kulağı tıkalı (a-
ğır işiten) 2) kulağı tıkalı (dinlemek isteme-
yen, dinlemeyen) ~**ê (yekî) hişyar bûn** te-
tikte olmak, beklemek, bulunmak (veya dur-
mak) ~**ê (yekî) kişandin 1)** (birinin) kulağı-
nı çekmek (ceza olarak kulağını çekip bük-
mek) 2) (birinin) kulağını çekmek (uyar-
mak, uyarmak için hafif ceza vermek) ~**ê**
(yekî) lê bûn 1) kulağı (bir şeye) olmak,
dikkat etmek 2) kulağı birinde olmak *
guhê min li te ye, qise bike kulağım sende
konuş 3) dikkatle izlemek ~**ê (yekî) lê xewt**
bûn dikkat etmek, pür dikkat kesilmek ~**ê**
(yekî) li hev ba dan (birinin) kulağını bük-
mek ~**ê (yekî) li xeberan bûn** kulağı tetikte
(olmak) ~**ê (yekî) libitîn 1)** çok zeki olmak
2) fırlama (veya fırıldak) olmak ~**ê (yekî) pé**
de bûn 1) aklımdan orada olmak 2) -e meyil-
li olmak ~**ê (yekî) qul e** kulağı delik ~**ê (ye-
kî) qul kirin** başının etini yemek, rahatsız
etmek ~**ê (yekî) qulqulandin** başının etini
yemek ~**ê (yekî) şiyar bûn** tetikte olmak,
beklemek, bulunmak (veya durmak) ~**ê te lê**
hişyar be aç gözünü, açarlar gözünü bi ~**ê**
(yekî) ve çûn kulağına çalınmak ~**ê (yekî)**
weşin kulağı kopmak, soğuktan bihal ol-
mak ~**ê xwe bel kirin 1)** kulaklarını dikmek
2) kulak kesilmek, kulaklarını dikmek, dik-
kat kesilmek ~**ê xwe dan (...)** 1) kulak kesil-
mek, kulak vermek 2) (bir şeye) kendini
vermek (vurmak veya çalmak) * **xwe ker**
kiribû, guhê xwe dabû stranê pür dikkat
kendini türkûye vermişti 3) çaktırmadan
dinlemek ~**ê xwe dan ser (...)** kulak tutmak
~**ê xwe dan serê** kulak vermek ~**ê xwe fit**
kirin 1) kulaklarını dikleştirmek 2) kulak
kesilmek ~**ê xwe girtin** (bir şeye) kulakları-
nı tıkmak ~**ê xwe lê bel kirin** kulak kabart-
mak ~**ê xwe lûç kirin** kulak kesilmek ~**ê**
xwe mûç kirin 1) kulaklarını dikmek 2)
dikkat kesilmek ~**ê xwe nedan (...)** (bir şe-
ye) kulak tıkmak ~**ê xwe vît kirin** kulakla-
rını dikmek **li** ~**ê (yekî) xweş hatin** kulağı
okşamak ~**ên erdê hene** yerin kulağı var
~**ên hev birin** (birbirinin) kafasını şişirmek
~**ên hev xwarin** çok acıkmış olmak ~**ên**
(wî) şiyar in kulağı delik ~**ên (wî) vekirî ne**

kulağı delik ~**ên wan bel û vît in** kulakları
dik ~**ên xwe danin pişt xwe** bak bakalım
neler olacak (yek) ~**ên xwe vekirin** (bir
kimse) kulağını açmak

guhan *n* 1. meme, yelin (hayvan memesi için)
2. argo meme (kadın memesi için)

guhanalmisî *rd* sarkık memeli

guhandar *rd* memeli (hayvanlar için)

guhandarên hoveber zo/nd ilkel memeliler

guhandîr *m* meme (hayvan memelerin yapışık
olduğu toparlakça organ)

guhang *m* varış

guhanî zo/nd memeliler

guhanokî *rd* mememsi

guhanreşî *m* memelerine musallat olup süttten
kesilmesine neden olan bir hayvan hastalığı

guhar (I) *m* 1. kavşak, yol ağzı 2. dağlık alan-
da düzlük alan ~**a rê** yol kavşağı

guhar (II) *n* küpe ~ **kirin** (an jî **xistin**) **guhê**
xwe küpe takmak ~**ek be di guhê (te) de be**
kulağına küpe olmak * **tu vî tiştî qet ji bîr**
mekî, bila guharek be di guhê te de be bu-
nu hiç unutmı, kulağına küpe olsun ~**ê bi-**
goşî salım küpe ~**ê bişirik** saçaklı küpe ~**ê**
heyderî (an jî **heydelî**) bir tür iri küpe ~**ê**
perik yapraklı küpe

guhardar *rd* küpeli

guharek *m* ağaçtan kovalarının kulplarını ko-
vaya takmasını sağlayan kama

guharî *rd* değişmiş olan

guhark *n* küpe

guharok (I) *bot/m* küpe çiçeği (Fuchsia)

guharok (II) *m* kulak çivisi

guharşor *rd* eğik küpeli

guhartin *m* 1. değiştirme, değiştirim (başka
bir biçime sokma, değişikliğe uğratma) 2.
değiştirme (bir kimse veya şeyi bulunduğu
yerden başka bir yere alma) 3. değiştirme
(bir şey verip yerine başka bir şey alma) 4.
değiştirme (birini bırakıp başkasını edinme
veya kullanma) 5. değiştirme (başka bir du-
ruma, başka bir görünüme getirme) 6. de-
ğiştirme (olumsuz biçimiyle; çok değer verme)

guhartin *//gh* 1. değiştirme (başka bir biçime
sokmak, değişikliğe uğratmak) 2. de-
ğiştirmek (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden
başka bir yere almak) * **mamosteyê gundê**
me guhartin köy öğretmenimizi değiştirdi-
ler 3. değiştirmek (bir şey verip yerine baş-
ka bir şey almak) * **ev sol ji te re biçûk e,**
biguhêre bu ayakkabı sana küçük, değiştir
4. değiştirmek (birini bırakıp başkasını e-
dinmek veya kullanmak) 5. değiştirmek
(başka bir duruma, başka bir görünüme ge-
tirmek) * **pere ew guhart** para onu de-
ğiştirdi 6. değiştirmek (olumsuz biçimiyle; çok
değer vermek) * **ez wî bi kesî naguhêrim**
onu kimseyle değişmem

guhartî *rd* 1. değişik (değiştirilmiş) * **li gorî**

madeya 10. a guhartî yasanın değişik 10. maddesi gereğince 2. değişikin, muaddel

guharto biy/m 1. değişim, varyasyon 2. *mzk* çeşitleme 3. *wj* varyant

guharto yî rd versiyonel

guhazêrîn rd altın küpeli

guhastin m 1. aktarına, nakletme 2. aktarmak (bir yerden, bir kaptan başka bir kaba geçirme) 3. aktarma (bir şeyin yolunu, yönünü değiştirme) 4. taşıma (boru, kanal, vb. sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere taşıma) 5. ulaştırma 6. değiştirme 7. değiştirme (birini bırakıp başkasını edinme veya kullanma) 8. kız isteme 9. gelin götürme 10. çevirme

guhastin l/gh 1. aktarmak, nakletmek 2. aktarmak (bir yerden, bir kaptan başka bir kaba geçirmek) 3. aktarmak (bir şeyin yolunu, yönünü değiştirme) 4. taşımak (boru, kanal, vb. sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere taşımak) 5. ulaştırmak 6. değiştirmek * **min kincên ser xwe xwe guhastin** üstümü değiştirmiş * **ew dê here malê kincên ser xwe biguhêze** eve uğrayıp üstündeki elbiseleri değiştirecek 7. değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak) * **me mala xwe guhastiye** evimizi değiştirmişiz 8. kız istemek * **bi soz ez ê Sosinê ji te re biguhêzim** söz, sana Sosun'u istiyeceğim 9. gelin götürmek 10. çevirmek * **berê xwe jê guhast** yüzünü ondan çevirdi ~a **lebatan bj** organ nakli, organ aktarımı

guhastî rd 1. aktarılmış 2. değiştirilmiş 3. *rd* nakledilmiş, menkul

guhazto m nüsha, kopya

guhbel rd 1. dik kulaklı 2. kâmiş kulak (at) 3. gizlice dinleyen kimse 4. *mec* casus

guhbelik bot/m bir tür bitki

guhbelî m 1. kulakları dik olma 2. *mec* casusluk

guhbelk bnr guhbelik

guhberan bot/m bir tür bitki

guhbiçûk rd küçük kulaklı

guhbizin bot/m bir tür yenilen bitki

guhbizing bnr guhbizin

guhbizink bot/m ayran aşına da katılan bir bitki

guhçepel rd kepçe kulak

guhçik ant/h 1. kulak, kulakçık 2. *mzk* kulak (telli çalgılarda tel germeye yarayan burgu)

guhdam m 1. dinleme 2. kulak verme 3. ilgi gösterme 4. bakım yapma 5. kulak asma, önem verme

guh dan l/gh 1. dinlemek 2. kulak vermek 3. ilgi göstermek 4. bakım yapmak * **dewlet guh nade bajarê me** devlet şehrimizi bakım yapmıyor 5. kulak asmak, önem vermek

guhthank m kulaklık, ahize ~a **telefonê** telefon ahizesi

guhdayîn m 1. dinleyiş 2. kulak veriş 3. ilgi gösteriş 4. bakım yapma 5. kulak asış, önem veriş

guhdar nd/nt 1. dinleyici 2. dinleyici (kayıtlı olmadığı halde dışardan derslere devam eden kimse) ~ **girtin** kulak kesilmek

guhdarî m 1. dinleme 2. dinleyicilik ~ **lê nekirin** 1) dinlememek 2) o taraflı olmamak ~ **nekirin** 1) dinlememek 2) sözünü dinlememek, itaat etmemek 3) ilgilenmemek, ilgi göstermemek, önemsemek ~ **ya hev û din nekirin** birbirini dinlemez olmak ~ **ya (yekî) kirin** 1) (birini) dinlemek 2) ilgi göstermek 3) sözünü dinlemek, itaat etmek 4) dikkate almak (göz önünde bulundurmamak, hesaba katmak) ~ **ya (yekî) nekirin** 1) (birini) dinlememek 2) (kimseyi) takmamak, ilgi göstermemek 3) sözünü dinlememek, itaat etmemek 4) dikkate almamak (göz önünde bulundurmamak, hesaba katmamak) 5) (birini veya bir şeyi) gözü görmez olmak ~ **ya pendên (yekî) kirin** öğütlerini dinlemek ~ **ya şîretên (yekî) kirin** öğütlerini dinlemek

guhdarîker nd/nt dinleyici

guhdarîkerî m dinleyicilik

guhdarîkirin m 1. dinleme 2. (birinin) sözünü dinleme, söze uyma

guhdarî kirin l/gh 1. dinlemek * **stran guh-darî dikir** şarkı dinliyordu 2. (birinin) sözünü dinlemek, söze uymak

guhdarîtî m dinleyicilik

guhderz rd keskin zekalı

guhder bnr guhdar

guhdirêj n 1. eşek

guhdirêj rd 1. uzun kulaklı (kimse) 2. *n* uzun kulaklı (eşek) 3. *rd* anlayışsız, kaba, ahmak

guhdirêjî m anlayışsızlık, ahmaklık

guhdiîk rd gizlice birilerini dinleyen

guher (I) m 1. arkaç 2. iki dağ arası vadi 3. yamaçlardaki koyak biçimindeki düzlük

guher (II) m muccever

guher (III) m hayvanların dinlendikleri yer, üstü açık dinlenme yeri

guher (IV) m değişim

guheran m 1. değişim 2. *biy* değişim, varyasyon

guherandin m 1. değiştirme, değiştirim (başka bir biçime sokma, değişikliğe uğratma) 2. değiştirme (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere alma) 3. değiştirme (bir şey verip yerine başka bir şey alma) 4. değiştirme (birini bırakıp başkasını edinme veya kullanma) 5. değiştirme (başka bir duruma, başka bir görünüme getirme) 6. değiştirme (olumsuz biçimiyle; çok değer verme)

guherandin l/gh 1. değiştirmek (başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak) 2. değiştirmek (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere almak) * **mamosteyê**

gundê me guherandin köy öğretmenimizi değiştirdiler 3. değiştirmek (bir şey verip yerine başka bir şey almak) * **ev sol ji te re biçûk e, biguherîne** bu ayakkabı sana küçük, değiştir 4. değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak) 5. değiştirmek (başka bir duruma, başka bir görünüme getirmek) * **pere ew guherand** para onu değiştirdi 6. değiştirmek (olumsuz biçimiyle; çok değer vermek) * **ez wî bi kesî naguherinim** onu kimseyle değişmem

guhartî rd 1. değişik (değiştirilmiş) * **li gorî madeya 10. a guherand** yasanın değişik 10. 2. değişikin, mueddel

guherankar nd/nt değişimci

guherankarî m 1. değişim 2. değişimcilik

guherbar rd değişken

guherbarî m değişkenlik

guherçile kim/m güherçile

guherde rd değişik (alışılmışın dışında bir özelliği olan) * **kincekî guherde** değişik bir elbise

guherdetî m değişiklik

guher m koyun açık ağılı

guherî rd 1. değişmiş 2. değişikin, muadel

guherîbûn m değişkinlik

guherîn m 1. değişme, değişim 2. değişme, dönme (durumdan duruma geçme, olduğundan daha değişik bir durum alma) 3. başkalaşma 4. çevirme (hava için, bir durumdan başka bir duruma geçme) 5. kayma (anlamı değişme) 6. değişme, oynama (değişiklik gösterme)

guherîn l/gh 1. değişmek 2. değişmek, dönmek (durumdan duruma geçmek, olduğundan daha değişik bir durum almak) * **hewa ji nişka ve guherî** hava birden değişti 3. başkalaşmak 4. çevirmek (hava için, bir durumdan başka bir duruma geçmek) 5. kaymak (anlamı değişmek) * **wateya peyvê guheriye** kelimenin anlamı kaymış 6. değişmek, oynamak (değişiklik göstermek) * **fiyet di navbera milyon û du milyonî de diguherin** fiyatlar bir milyon ile iki milyon arasında oynuyor ~ **pêk anîn** (an jî **çêkirin**) değişiklik yapmak ~ **a deng rz** ses değişmesi ~ **a hewayî ast** hava değişimi ~ **a teşe** biçim değişimi, transformasyon

guherîner rd/nd 1. değiştirici (değiştirme özelliği olan) 2. değiştirici (değiştirme işini yapan nesne veya kimse)

guherînî m değişiklik, tadil, tadilât ~ **pêk anîn** tadilât yapmak

guherînk fîz/m dönüştürücü, trasformatör

guherînkard nd/nt değiştirici

guherînkarî m değiştiricilik

guherînxwaz nd/nt değişimci (değişimden yana olan)

guherînxwazî m değişimcilik

guherîfî m değişkinlik

guherkar nd/nt değiştirici

guherkarî m 1. değişim 2. değiştiricilik

guherde bnr guherde

guhertî bnr guhartin

guhê bajêr nd dolay, banliyö

guhê derve ant/nd dış kulak

guhê derveyî nd dış kulak

guhê gîsin nd kulak demiri

guhê hundirîn ant/nd 1. iç kulak 2. *biy* iç kulak, dolambaç

guhê navîn ant/nd orta kulak

guhêr m 1. değişim 2. *nd/nt* değiştirici ~ **ê dîmenan** nd sahne düzenleyicisi

guhêran m değişim

guhêranbar rd değişimli

guhêrandîn m 1. değiştirme 2. dönüştürme

guhêrandîn l/gh 1. değiştirmek 2. dönüştürmek

guhêranî m 1. değişiklik (bir bütünden bir bölümünün değişmesiyle ortaya çıkan yeni durum) * **guhêranî di lijneya kargêr de çêbû** yönetim kurulunda değişiklik oldu 2. değişiklik, tadil (amaca uygun biçime getirmek için yapılan değiştirme) ~ **bi ser de hatin** değişim geçirmek

guhêrankarî m değişke, modifikasyon

guhêranxwaz nd/nt değişimci

guhêranxwazî nd/nt değişimcilik

guhêrbar rd değişken

guhêrbarî m değişkenlik

guhêrdar rd 1. değiştirgen, parametre 2. çevirilebilir, konvertibl

guhêrdarîfî m 1. değiştirgenlik 2. çevirilebilirlik, konvertibilite

guhêrde rd değişik

guhêrdetî m değişiklik

guhêrek m değişim

guhêrekparêz nd/nt değişimci

guhêrekparêzî m değişimcilik

guhêrî m değişiklik, tadil, tadilât (amaca uygun biçime getirmek için yapılan değiştirme) ~ **çêkirin** tadilât yapmak ~ **pêk anîn** değişiklik yapmak

guhêrk m 1. değişim 2. değişiklik (bir bütünden bir bölümünün değişmesiyle ortaya çıkan yeni durum) 3. alternatör

guhêrkbar rd değişimli

guhêrker rd/nd 1. değiştirici (değiştirme özelliği olan) 2. değiştirici (değiştirme işini yapan nesne veya kimse) 3. *fîz/m* değiştirgeç, konvertisör 4. çevirgeç, şalter

guhêrok rd 1. değişken 2. *m* değiştirici

guhêrokî rd değışkence

guhêrokîfî m değışkenlik

guhêş m kulak ağrısı

guhêşan m kulak ağrısı

guhêşk m kulak ağrısı

guhêz m 1. aktarım 1. transfer

guhêzî *m* 1. aktarım, nakil * **amyarên guhê-ziyê** nakil vasıtaları 2. nakletme, transfer 3. değişim, değişiklik ~î (...) **kirin** -e aktarma yapmak

guhêzan *m* 1. aktarma, nakletme, nakil 2. değişim ~ **kirin** aktarma etmek

guhêzanî *rd* aktarmalı

guhêzbar *rd* 1. aktarılabilir, nakledilebilir 2. *hiq* menkul, taşınır * **malên guhêzbar** taşınır mallar 3. gezici, seyyar, taşınabilir 4. çevirilebilir, konvertibl 5. portatif 6. değişebilir

guhêzbarî *m* 1. aktarılabilirlik, nakledilebilirlik 2. *hiq* taşınırılık 3. gezicilik, seyyarlık, taşınabilirlik 4. çevirilebilirlik 5. portatiflik 6. değişebilirlik

guhêzbarkî *h* 1. aktarılabilir bir şemiyde 2. taşınır bir şekilde

guhêzdar *rd* 1. aktarıcı, nakledici 2. iletici

guhêzdarî *m* 1. aktarıcılık, nakledicilik 2. ileticilik

guhêzdarîti *m* 1. aktarıcılık 2. çevirilebilirlik, konvertibilite

guhêzer *rd* aktarıcı, aktaran

guhêzgeh *m* aktarma yeri

guhêzgeh *m* otagar

guhêzî *rd* nakli (taşımaya ile ilgili olan)

guhêzîn *m* 1. değişme 2. aktarılma, nakledilme

guhêzîn *l/gh* 1. değişmek 2. aktarılma, nakledilmek

guhêzîner *rd* 1. değiştirici 2. aktarıcı, nakledici

guhêzînerî *m* 1. değiştiricilik 2. aktarıcılık, nakledicilik

guhêzînok *m* transistor

guhêzînokdar *rd* transistör

guhêzkar *nd/nt* 1. değiştirici 2. taşımacı, nakliyecî, nakliyatçı

guhêzkarî *m* 1. değiştiricilik 2. taşımacılık, nakliyecilik, nakliyatçılık

guhêzker *rd* 1. değiştirici 2. aktarıcı 3. *m* değiştirgeç, konvertisör

guhêzname *m* transfer belgesi

guhêzok *m* 1. aktarıcı, transistör 2. taşıt 3. *rd* değiştirken 4. *rd* seyyar

guhîreh *rd* vurdumduymaz, lakayt

guhîran *rd* ağır işiten, kulakları ağır olan, işitmede zorluk çeken

guhîranî *m* ağır işitme

guhîrk *m* kulak tıkacı

guhîresk *rd* kepçe kulaklı

guhîk (I) *ant/h* 1. kulak memesi 2. kulakçık 3. kulaklık 4. *mec* köşe 5. *mzk* kulak, kulakçık, burgu, dilcik, kök (telli çalgılarda tel germe-ye yarayan mandal) 6. solungaç

guhîk (II) *bot/m* mantar

guhîkî *rd* kulaklı (kulağa benzer)

guhîr *m* arkaç, gece davarların kaldığı yer

guhîran *m* değişim

guhîrandin *m* 1. değiştirme (başka bir biçime sokma, değişikliğe uğratma) 2. değiştirme (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere alma) 3. değiştirme (bir şey verip yerine başka bir şey alma) 4. değiştirme (birini bırakıp başkasını edinme veya kullanma) 5. değiştirme (başka bir duruma, başka bir görünüme getirme) 6. değiştirme (olumsuz biçimiyle; çok değer verme)

guhîrandin *l/gh* 1. değiştirmek (başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak) * **şeklê porê xwe guhîrandîye** saç biçimini değiştirmiş 2. değiştirmek (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere almak) 3. değiştirmek (bir şey verip yerine başka bir şey almak) * **ev sol jî te re biçûk e, biguhîrîne** bu ayakkabı sana küçük, değiştir 4. değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak) 5. değiştirmek (başka bir duruma, başka bir görünüme getirmek) * **pere ew guhîrand** para onu değiştirdi 6. değiştirmek (olumsuz biçimiyle; çok değer vermek) * **ez wî bi kesî naguhîrînim** onu kimseyle değişmem

guhîrandî *rd* değiştirilmiş olan, muadel

guhîrî *rd* 1. değişkin, muadel 2. değişmiş olan

guhîrîn *m* 1. değişme (başka bir biçim veya duruma girme) 2. değişme (yerine başka şey veya kimse gelme)

guhîrîn *l/gh* 1. değişmek (başka bir biçim veya duruma girmek) * **gava ku jiyîna civa-kekê biguhîre, ma qanûnên wê, dab û nêrîtên wê, nivîs û zimanê wê jî naguhîre?** bir toplumun yaşayışı değişince, yasaları, töreleri, yazısı dili de değişmez mi? 2. değişmek (yerine başka şey veya kimse gelmek) * **fîlm guhîrî** film değişti * **dê gerî-nendeyê dibistanê biguhîre** okulun müdürü değişecek

guhîrîner *rd* değiştirici

guhîşandin *m* şaşırtma, şoke etme

guhîşandin *l/gh* şaşırtmak, şoke etmek

guhîştîn *m* şaşakalma, şoke olma

guhîştîn *l/gh* şaşakalmak, şoke olmak

guhîşk (I) *ant/m* 1. topuk 2. ökçe * **guhîşka sola wê** ayakkabısının ökçesi 3. kestanecik (atların her bacağında birer tane çıkan, boy-nuz dokusunda olan kısa ve yayvan uzantı)

guhîşk (II) *m* kulak

guhîşk (III) *m* yumurtayla yapılan bir tür otlu aş

guhîzî *rd* değişmiş olan

guhîzîn *m* 1. değişme (başka bir biçim veya duruma girme) 3. değişme, çevirme, dönme (hava için, bir durumdaki başka bir duruma geçme) 4. aktarılma, nakledilme 5. taşınma (boru, kanal, vb. sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere taşınma) 6. gelin götürülme

guhizîn *l/gh* 1. değişmek (başka bir biçim veya duruma girmek) * **ava me guhiziye** suyumuz değişmiş 2. değişmek (yerine başka şey veya kimse gelmek) 3. değişmek, çevirmek, dönmek (hava için, bir durumdan başka bir duruma geçmek) * **hewa ji nişka ve guhizî** hava birden döndü 4. aktarılmak, nakledilmek 5. taşınmak (boru, kanal, vb. sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere taşınmak) 6. gelin götürülmek

guhij *bnr* guvîj

guhker *bot/m* bir tütün bitkisi

guhkerok *bot/m* sığır kuyruğu

guhkir *rd* 1. kesik kulaklı, kulaksız 2. kısa kulaklı keçi

guhkirin *m* dinleme

guh kirin *l/gh* dinlemek

guhkişîn *m* bir çocuk oyunu; halka şeklinde oturan çocuklar birbirlerinin kulaklarını tutar duruma geçerler; baştaki kaçmaya çalışırken diğerleri durumlarını bozmadan kaçmaya çalışsani tutmaya çalışırlar.

guhkuli *m* bir tür kulak hastalığı

guhkunkere *zo/m* kulağakaçan (*Forficula auricularia*)

guhleq *rd* kulağı delik (olup bitenden haberi olan)

guh lê bûn *l/bw* kulağı (bir şeyde) olmak

guh lê kirin *l/bw* dinlemek

guhloş *rd* 1. kulakları gevşek, yumuşak olan 2. *mec* ödle

guhmasî *zo/m* 1. salyangoz (*Helix*) 2. *ant* kulak salyangozu

guhmelhî *m* tapan kulakçığı

guhmelhêb *m* yaba kulağı

guhmental *rd* kepçe kulaklı

guhmezin *rd* iri kulaklı

guh miç kirin *l/bw* kulak kabartmak

guhmişk *bot/m* fare kulağı (*Anagallis*)

guh mûm *m* kulak kiri

guhnedan *m* 1. dinlememe 2. ağırsama, boşlama, ilgi göstermeme, taknama (önemli saymama, değer vermemeye)

guh nedan *l/gh* 1. dinlememek 2. ağırsamak, boşlamak, ilgi göstermemek, takmamak (önemli saymamak, değer vermemek)

guhnedanî *m* aldırmazlık

guhnedar *rd* savsak, fütursuz, çekinmez, umursamaz

guhnedarî *m* savsaklık, umursamazlık

guhnedarîkirin *m* savsaklama, savsaklayış

guhnedarî kirin *l/gh* savsaklamak

guhnedêr *rd* aldırılmaz, aldirışsız, ilgisiz, lâkayt, umursamaz

guhnedêrane *h* aldırılmazca, lâkaytça, kayıtsızca, umursamazca

guhnedêrî *m* aldırılmazlık, aldirışsızlık, ilgisizlik, lâkaytlık, kayıtsızlık, umursamazlık

guhnedêrkî *rd/h* aldırılmazca, lâkaytça, kayıt-

sızca, umursamazca

guhnel *m* sıkıştığında isteme (kadın için)

guhniîr *n* boyunduruk bağı

guho *n* kulak (çocuk dilinde)

guhok *m* kulaklık (ağır işitenlerin kullandıkları pilli araç)

guhor (I) *m* değişim

guhor (II) *m* arkaç

guhoran *m* değişim

guhorandîn *m* değiştirme

guhorandîn *l/gh* değiştirmek

guhorankar *nd/nt* değiştirici

guhorankarî *m* değiştiricilik

guhpalas (I) *rd* kepçe kulaklı

guhpalas (II) *bot/m* iri ve geniş yapraklı bir tütün bitkisi

guhparêz *m* kulaklık (kulakları soğuk, rüzgâr gibi dış etkilere koruyan)

guhpehn *rd* kepçe kulaklı

guhpeğan *m* 1. ilgi gösterme, önem verme 2. bakım yapma

guh pê dan *l/bw* 1. ilgi göstermek, önem vermek 2. bakım yapmak

guhpeğanî *m* 1. ilgi gösterme, önem verme 2. bakım

guhpekirin *m* esleme, ilgilenme, ilgi gösterme, alâka duyma

guh pê kirin *l/bw* eslemek, ilgilenmek, ilgi göstermek, alâka duymak

guhpeñeker *rd* lâkayt

guhpeñekerî *m* lâkaytlık

guhpeñekirin *m* boşlama, ilgi göstermeme, ilgilenmeme, yüzüne bakmama

guh pê nekirin *l/bw* boşlamak, ilgi göstermemek, ilgilenmemek, yüzüne bakmamak

guhpeñav *rd* kepçe kulaklı, iri kulaklı

guhqir *m* küçük kulaklı dayar

guhrep *rd* 1. kulakları dik 2. *mec* fırlama, fırlamak

guhrepî *m* 1. kulakları dik olma 2. *mec* fırlama, fırlamak

guhreqî *m* tatanos

guhriz *bnr* gürüz

guhsîm *zo/m* kulağakaçan (*Forficula auricularia*)

guhsist *rd* sarkık kulaklı, kulakları sarkık

guhşexî *m* Amerikan beyzboluna benzer bir Kürt oyunu

guhşeytan *zo/m* salyangoz (*Helix*)

guhşîk *m* keşanecek (atların her bacağında birer tane çıkan, boynuz dokusunda olan kısa ve yayvan uzantı)

guhşîmik *rd* kepçe kulaklı

guhşî *m* mutaala

guhşejî *rd* tecrübeli

guhûr *n* çöp (tüm çöp)

guhûrgeh *m* çöplük, çöp yeri

guhûşk *bot/m* kızılçik

guhxencer *rd* kalem kulaklı (dik ve güzel hay-

van kulağı) * **hespekî guhxencer** kalem kulaklı bir at
guhxrurk *bj/m* bir kulak hastalığı
guj *m* şakır (yağmur sesi vb. gibi)
gujane *h* şakır şakır
gugeguj *h* 1. şakır şakır (yağmur sesi vb. gibi) 2. uğultu (rüzgâr sesi, üflemeli çalgılar vb. için)
gujik *bnr* gijok
gujîn *m* şakıma
gujîn *l/gh* şakımak
gujînek *m* şakır (yağmur sesi vb. gibi)
gujîni *m* şakırtı (yağmur ve su şakırtısı için)
gujm *rd* haşın
gujmbûn *m* haşınleşme
gujm bûn *l/gh* haşınleşme
gujmbûyîn *m* haşınleşiş
gujme *erd/m* 1. tepe 2. uc (bir şeyin en üst bölümü)
gujmi *m* haşinlik
gujnik *n* erkeklik torbası
gul (I) *bot/m* 1. gül (Rosa) 2. gül (bu bitkinin çiçeği) ~ **bêhêstrî nabin** gül dikensiz olmaz ~ **li gulê dinêre dipeqe** üzüm üzüme bakak baka kararır ~ **rijandî** (birine) iltifatta bulunmak, iltifatlar etmek ~ **û kufîlk di manqelan de nayên çandin** her kes yiğit doğuramaz ~ **a (civatan)** 1) baş tacı * **hema bi ku de diçe dibe gula civatan** nereye giderse onu baştacı ediyorlar 2) bulunduğu ortamı şenlendiren kimse ~ **a civat û caxiyan** meclislerin şen adamı ~ **a geş dane ber pozê kerê reş eşek hoşaftan ne anlar** (suyunu içer tanesini bırakır) ~ **a mehkûm û firar û eşqi-yayan** yiğit ve sevilen kimse ~ **a siwaran** suvarilerin gülü ~ **a xortan** 1) el üstünde tutulan kimse 2) hafif kadın ~ **ê dibêje Heleb a min e, Entabê li dû tê** kendini çok öven, olduğunda büyük gösteren insanlar için kullanılır ~ **ê were ser tûyan** gel de seyreyle gülüm
gul (II) *bj/m* bir tür tüberkuloz hastalığı, kan kusma biçiminde kendini gösterir
gula berbero *bot/nd* ay çiçeği, gün çiçeği, günebakan (Helianthus annuus)
gula berbero *bot/m* ay çiçeği, gündöndü (Helianthus annuus)
gula berbiro *bot/m* ay çiçeği (Helianthus annuus)
gula bêmiraz *bot/nd* kardelen (Galanthus nivalis)
gula caferî *bot/nd* kadife çiçeği
gula çavêşê *bot/nd* öküz gözü (Arnica montana)
gula çeqer *bot/nd* sarı çiçek, bu çiçek yaz kış tazeliğini korur, tek dallı ve ufak, yuvarlak sarı çiçekleri olur
gula colê *nd* 1. kır çiçeği 2. yaban gülü
gula dawûdek *bot/nd* kasım patı, krizantem (Chrysanthemum)
gula derewîn *bot/m* yaban gülü (Rosa canina)

gula dinik *nd* yumuşak dolu (yuvarlak ama kar gibi yumuşak olan dolu)
gula fişek *bot/nd* dul avrat otu (Arctium tomentosum)
gula hîrçê *bot/m* yaban gülü (Rosa canina)
gula qeşqar *bot/nd* pat (kasımpatıya benzer bir çiçek)
gula rastîn *nd* hakiki gül
gula sor *bot/nd* şakayık (Paeonia mascula)
gulab *bnr* gulav
gulabdîn *m* harçlı, simli elbise
gulac *m* güllâç
gulak *m* püskül
gulan *m* mayıs (yılın 31 gün süren beşinci ayı) ~ **e mozgela** *e* Mayıs ayında davar ve sığır yavrularının neşeyle zıplaya zıplaya koşuştukları dönemi anlatan bir deyim
gulang *n* 1. zülûf 2. favori (yüzün iki yanında bırakılan sakal demeti)
gulanik *bot/m* kuş burnuna benzer bir çiçek
gulank *bnr* gulang
gulask *rd* gül benekli
gulaş *sp/m* güreş ~ **girtin** güreş tutmak ~ **hatin girtin** *l/gh* güreşilmek ~ **kirin** güreş tutmak ~ **a boxeyan** boğa güreşi ~ **a gaboxeyan** boğa güreşi ~ **a milan kirin** bilek yapmak (veya bilek güreşi yapmak) ~ **a serbest** serbest güreş
gulaşa Hindîyan *nd* Hint güreşi
gulaşa Japon *m* jiu jitsu
gula şestper *bot/nd* yabanî papatya
gula şevbîn *bot/m* şebboy (Cheiranthus cheiri)
gulaşgir *nd/n* güreşçi
gulaşgîrî *m* güreşçilik
gulaşgîrtin *m* güreşme
gulaş girtin *l/gh* güreşmek
gulaşkirin *m* güreşme
gulaş kirin *l/gh* güreşmek
gulat *m* 1. topak 2. topak şeklinde sert toprak parçası
gulav *m* 1. gül suyu 2. gülyağı
gulavdan *bnr* gulavdank
gulavdank *m* gulabdan (gül suyu konulan kap)
gulavdûn *m* harçlı, simli elbise
gulave *m* müdür
gulavêj (I) *bnr* gelavêj
gulavrêj (II) *m* 1. gül süyü fiskiyesi 2. bir tür ibrik
gulaz *m* demet, tutam, bağ
gula zer *nd* sarı gül
gulbang (I) *ol/m* gülbank
gulbank (II) *m* saçak (giyim eşyalarının kenarlarına dikilen süslü püskül)
gulbang (II) *m* yankı
gulbangdan *m* yankılama, yankılanma
gulbang dan *l/gh* yankılamak, yankılanmak
gulbankdar *rd* saçaklı
gulbarîn *rd* gül yağdırın * **ew devbiken e gulbarîn** *e* o güleçyüzlü, gül yağdırandır

gulbav *rd* gül rengi
 gulbetrîn, gulbetrînk *bot/m* kardelen (*Galanthus nivalis*)
 gulbelg *m* gül yaprağı
 gulben *n* gül dalı
 gulbend *n* püskül ipi
 gulbengî *m* gül harmanı
 gulberfîn *bot/m* kar çiçeği, kardelen (*Galanthus nivalis*)
 gulberûjk *bnr* gulberojk
 gulbero *bnr* gulberoj
 gulberoj *bot/m* ay çiçeği (*Helianthus annuus*)
 gulberojk *bot/m* ay çiçeği (*Helianthus annuus*)
 gulberoşk *bnr* gulberojk
 gulbihar *bot/m* 1. çuha çiçeği (*Primula*) 2. düğün çiçeği (*Ranuncus*)
 gulbijêrk *nd/nt* gül toplayıcısı
 gulbişkêv *m* gül söken rüzgârı * bayê gulbişkêv gül söken rüzgârı
 gulbîn *rd* gül kokulu
 gulbîz *bot/m* nevrüz
 gulborî *bot/m* 1. boru çiçeği 2. kakhaha çiçeği
 gulbûk *bot/m* gelincik
 gulcol *bot/m* kızıl bir gül
 gulç *bnr* xulç
 gulçiçek *bot/m* kuş burnu, gülçiçek
 gulçîşk *ant/m* böbrek
 gulçîn *nd/nt* 1. gül deren 2. bayan ismi
 gulçît *bot/m* deli otu, kuduz otu (*Alyssum*)
 guldark *m* 1. saksı 2. çiçeklik, vazo
 guldar *rd* 1. güllü (güllü olan) 2. dallı (kumaş)
 gulde *m* yumak, topak
 gulden *m* gulden
 gulderxûn *bot/m* baharda yetişen tek başına kızıl bir gül
 guldeste *m* güldeste, antoloji
 guldeîma *bot/m* ay çiçeği
 guldiwark *bot/m* bir tür çiçek (duvara sarılan bir çiçek)
 gule (I) *kîm/m* 1. kurşun (kısaltması Pb) 2. *rd* kurşun (kurşundan yapılmış olan) 3. kurşun, mermi (tabanca, tüfek gibi hafif ateşli silahlarda kullanılan mermi) 4. misket oyunu ~ avêtin kurşun atmak, mermi sıkamak ~ barandin kurşun yağdırmak ~ berdan kurşun atmak, ateş etmek ~ berdan (yekî) (birine) kurşun sıkamak ~ berî (yekî) dan (birine) kurşun sıkamak ~ bi ser de barandin (an jî rijandin) (birini veya bir şeyi) kurşun yağmuruna tutmak ~ bi ser serê (yekî) de barandin (birine) kurşun yağdırmak ~ cih negirtin kurşun ıskalamak ~ helandin kurşun dökmek (yek an jî tişte) ~ kirin (birini veya bir şeyi) kurşun yağmuruna tutmak ~ lê barandin (birine) kurşun yağdırmak ~ lê reşandin (birine) kurşun yağdırmak ~ li ser kevçika dilê (te) bikeve kurşunlara gelesin ~ xwarin kurşun yemek ~ya çapliyê (an jî devê tivingê) fişek gibi (hızlı) wekî ~ya

devê tivingê hızla, fırtına gibi ~ya jî xafil qeda kör kurşun ~ya weşşan domdom kurşunu
 gule (II) *lşk/m* 1. gülle (top güllesi) 2. *sp* gülle ~ avêtin gülle atmak
 guleavêj *nd/nt* güllenci (gülle atma sporu yapan kimse)
 guleavêjî *m* güllencilik
 guleavêtin *sp/m* gülle atma
 gule avêtin *l/gh* gülle atmak
 gulebaran *m* kurşun yağmuru, kurşunla tarama
 gulebarankirin *m* kurşunla tarama, kurşun yağmuruna tutma
 gulebaran kirin *l/gh* kurşunla taramak, kurşun yağmuruna tutmak
 gulebarankirî *rd* taralı (kurşunla)
 gulebûk *bot/m* gelincik (*Papaver rhoeas*)
 guledar *rd* güleli
 guledest *m* bir oyun ismi
 gulefiroş *nd/nt* kurşuncu (satan kimse)
 gulefiroşî *m* kurşunculuk
 gulehingivîn *bot/m* hanımeli (*Lonicera caprifolium*)
 gulekalane *bot/m* büyük ısırgan otu
 guleker *nd/nt* güllenci (imalatçı)
 gulekerî *m* güllencilik
 gulekirin *m* 1. kurşunlama 2. kurşunlama (kurşun ile ateş etme)
 gule kirin *l/gh* 1. kurşunlamak 2. kurşunlamak (kurşun ile ateş etmek)
 gulekirî *rd* kurşunlu (kurşunla örtülü veya kaplamalı)
 gule lê reşandin *l/bw* taramak, ateşe tutmak
 gulemêş *bot/m* acı çiçekli margrit
 gulemî *bot/m* acı çiğdem (*Colchicum autumnale*)
 gulenêş *bot/m* civanperçemi
 gulenîsan *zo/m* gelin çiçeği (*Fritillaria imperialis*)
 gulepayîz *bot/m* Manisa lâlesi
 gulepejmîn *bot/nd* öküz gözü, sığır gözü, arnika (*Arnica montana*)
 guleşêxan *bot/m* pire otu (*Tanacetum coccineum*)
 gulet *der/nd* gulet
 gulexor *m* çap * gulexora lûleya topê top namlusunun çapı
 gulezar *m* gül bahçesi
 gulezengil *bot/m* çan çiçeği (*Campanella*)
 gulezerîle *bot/m* kanarya çiçeği (*Tropaeolum peregrinum*)
 gulfam *rd* 1. gül renginden olan 2. pembe
 gulfeqî *bot/m* bir tür ot
 gulên sor *nd* 1. kızıl güller 2. pençe pençe * gulê sor diavêtin rûçikê wê yüzü pençe pençe kızarıyordu
 gulêrî *rd* güllü
 gulfıraşın *m* bir halı çeşidi

gulfiroş *nd/nt* gül satıcısı, çiçekçi
gulfiroşî *m* gül satıcılığı, çiçekçilik
gulfist *bot/m* bir bitki
gulgenim *m* buğday başağı
gulgeşt *m* guller arasında gezinme
gulgeşte *m* güllük gezinti yeri
gulgever *m* bir halı çeşidi
gulgez *m* halk hekimliğinde bir tür göz damlası
gulgulandin *l/gh* hareketli bir şekilde, sallanarak yürümesini sağlamak
gulgulî *rd* 1. güllü (güllü desenli olan) * **doşeka gulgulî** güllü döşek 2. dallı, dallı güllü (kumaş) * **qewanên di nav qelfê gulgulî de** dallı güllü kılıflar içindeki plâklar 3. allı pullu
gulgulîn *l/gh* hareketli bir şekilde, sallanarak yürümek
gulgûn *rd* 1. gülgûn, gül renginden 2. kırmızı, pembe
gulgwîn *bnr* gulgûn
gulh *m* tarım arazisi
gulhan *m* çağla (olmamış yemiş, meyve)
gulhinar *m* nar çiçeği
gulik (I) *bot/m* çiriş otu, yabanî pırasa
gulik (II) *m* 1. yuvarlak püskül, ponpon 2. saçak (giyim eşyalarının kenarlarına dikilen süslü püskül) 3. küpe (bazı hayvanların boyunlarının iki yanında sarkan deri uzantıları)
gulik (III) *m* kar topu
gulika lazût *nd* mısır püskülü
gulikdar *rd* 1. püsküllü 2. saçaklı
gulimîn *l/gh* sesi soluğu çıkmak * **ne dihilime ne digulime** sesi soluğu çıkmıyor
guling (I) *bot/m* iki üç metre boyu olan, tek dallı ve küçük yapraklı bir bitki; misket büyüklüğünde beyaz çiçekler açan bu bitki halk hekimliğinde kanamayı durdurmada da kullanılır
guling (II) *rd* 1. güllü (güllü desenli olan) 2. *m* topak saçak
gulingdar *rd* topak saçaklı
gulinge *m* püskül
gulistan *m* gülistan, gül bahçesi, güllük ~a **zarokan** çocuk bahçesi
gulyokî *rd* dalsı
gulî (I) *bj/m* cüzam
gulî (II) *n* 1. örük, belik (saç örgüsü) 2. püskül 3. tahıl başağı ~**yê por** saç örgüsü
gulî (III) *n* 1. dal (ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri) * **du guliyên darê, ji ber bayê şikestibûn** ağacın iki dalı rüzgârdan dolayı kırılmıştı 2. budak * **guliyê darê** ağacın budağı 3. kol (ağaçlarda, gövdeden ayrılan kalın dal) ~ **dan** kol atmak (bitki için; gövdesinden ayrılan bir dal bir yöne uzanmak ~ **di binî de tewîn** dalları basmak (ağaçta dalları eğecek kadar meyve olmak) ~ **jê çûn** dal salmak ~ **û şax berdan** dal budak salmak (soy yönünden genişleyip yayılmak)

* **ew ji ajareke ku gulî û şax berdaye, dihat** dal budak salmış bir soydan geliyordu ~ **û şax dan** dal budak salmak (karmaşık bir biçimde genişleyip yayılmak) * **merivatiya wan gulî û şax dabû** akrabalıkları dal budak salmıştı ~**yê binê piyê xwe birîn** bindiği dalı kesmek (kendine yararlı olan bir şeyi yararsız hale getirmek veya yok etmek)
gulîbend *m* saç takılan süs
gulîbir *bnr* gulîbirê
gulîbirê *rd* 1. yaşlı bayan (yastan dolayı örüklerini kesmiş olan). 2. *mec* sevgili, yar
gulîbirîn *m* örükleri kesme (yas tutmak için)
gulî birîn *l/gh* örükleri kesmek (yas tutmak için)
gulîçek *m* dalcık
gulîdan *m* dal verme, dallanma
gulî dan *l/gh* dal vermek, dallanmak
gulîdar (I) *rd* örüklü
gulîdar (II) *rd* dallı, dal vermiş olan
gulîfank *m* püskül
gulîfk *mpüskül*, küçük püskül
gulîgirtî *rd* cüzamlı
gulîhûr *rd* ince dallı, ufak dallı
gulîk *m* yuvarlak püskül
gulîkirî *rd* örüklü, belikli
gulîk *m* yuvarlak püskül
gulî pê dan *l/bw* dallandırmak
gulîreş *rd* siyah örüklü (kız veya kadın)
gulîsor *rd* 1. kızıl örüklü 2. *m* dilber, edalı kız
gulîsorê *bnr* gulîsor
gulîstan *m* gulistan, gül bahçesi
gulîşk *m* saçak (giyim eşyalarının kenarlarına dikilen süslü püskül)
gulîşkdar *rd* saçaklı
gulîvank *m* uçkurun uc kısımlarına takılan saçaklar
gulîvk *m* püskül
gulîzar *bnr* gulezar
gulîzer (I) *bot/m* altın çiçeği
gulîzer (II) *rd* 1. sarı örüklü 2. *m* sarışın dilber
gulîzerîn *rd* sırma saçlı
gulîzerk *bot/m* zerdalı
gulkelem *bot/m* karnabahar
gulkevrok *m* kaya çiçeği
gulîzer *rd* babasından daha iyi olan (kimse)
gulm (I) *bnr* hilm û gulm
gulm (II) *m* yudum
gulm (III) *m* öbek, küme
gulmast *m* süt ve yoğurt karışımı bir içki
gulmeşk *bot/m* kaz yağı çiçeği
gulmexmûr *bot/m* horoz ibiği (Amaranthus)
gulmeyî *rd* tam maya tutmamış olan
gulmeyî bûn *l/gh* mayalanmak gibi olmak
gulmexmûr *bot/m* kadife çiçeği
gulmik *m* öbek, küme
gulmişk *m* topak, yumak
gulmit *ağaç* budağı
gulmit *m* budak (dalin gövde içindeki başlan-

giç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm)
gulmize *m* ot harmanı (hayvan yemi için)
gulmîçank *m* el değirmenin taşına yerleştirilmiş ağaç
gulnarîn *rd* narin çiçek, nar çiçeği gibi
gulnesrîn *bot/m* yabanî gül
gulnexwîn *bot/m* bir tür kıvılcık gül, kan gülü
gulnûxin *bot/m* bir bitki türü
gulok *m* 1. yumak 2. pazu, hamur topağı ~a berfê kar topu ~a çarpengî dört bağli yumak ~a dupengî çifte bağli yumak
guloka berfê *nd* kar topu
gulol *m* sütlaç
gulolik *m* masura, makara, bobin
gulomiçk *m* kar topu
gulomît *rd* lop * goştê gulomît lop et
gulomîtkî *h* löp löp * gepên di wî gulomîtkî ne yanakları löp löp
gulor (I) *m* kitle, kütle
gulor (II) *m* bir tür geleneksel Kürt yemeği
gulor (III) *m* topçuk, küçük top
gulorî *m* topluluk
gulorî bûn *l/gh* toplanmak
gulorî kîrin *l/gh* toplamak
guloxor *mat/h* kutur
gulp (I) *m* parlama, tutuşına sesi ~ û pê ketin alev almak
gulp (II) *m* 1. öbek, küme, grup 2. ağaçlık, ağaç öbeği
gulp (III) *m* 1. yudum * gulpek av bir yudum su 2. içim, fırt, yudum * gulpek ji cigareyê dikişîne sigaradan bir fırt içiyor
gulpegulp *h* zonk zonk
gulperest *rd* gül düşkünü
gulpgulp *h* zonk zonk
gulpik (I) *m* 1. gaga (kümes hayvanlarında) 2. zo/m kursak
gulpik (II) *m* gonca, tomurcuk * gula gulpik gonca gül
gulpîn *m* 1. kalp atışı sesi 2. parlama sesi, tutuşup alev çıkarma sesi ~a dil kalp atışı (kalp sesi için)
gulpînî *m* zonklama ~ jê çûn zonklamak * gulpînî ji serê min diçe başım zonkluyor
gulpînîkîrin *m* zonklama
gulpînî kîrin *l/gh* zonklamak
gulpok *m* gonca, tomurcuk
gulqedîfe *bot/m* kadife çiçeği
gulrû *rd* gülyüzlü
gulsarya *m* bir halı ismi
gulsîng *m* göğüslük süs takısı
gulsosîn *bot/m* yasemin çiçeği
gulspî *m* beyaz gül
gulşekir *n* gülbeşeker (bir çeşit reçel)
gulşen *m* gülşen, gül bahçesi
gulşeng *m* şengül, bir tür yaban gülü
gulşî *n* salkım
gulşîlan *bot/m* 1. kuş burnu 2. yaban gülü

gulşîlank *bnr* gulşîlan
gult (I) *m* 1. birikinti 2. küme (tümsek biçimindeki yığın) ~ ~ küme küme
gulte (II) *as/m* sütun
gult (III) *m* kayıkçı küreği
gulte kîrin *l/gh* kürek çekmek
guluk *bot/m* bütün bitkisinin kökünün dibinden çıkan ve onu kurutan zararlı bir bitki
gulûk *bot/m* süpürge ve kadın saçına benzeyen ortasında uzun bir çubuk bulunan bitki
gulûr *m* fincik (karpuz kavun gibi şeyler için, daha olgunlaşmamış)
gulwaz *m* vazoz
gulxenderan *bot/m* kudret narı (Mormordica charantia)
gulxey *rd* tam kurumamış bez
gulxezêmk *bot/m* kamille
gulxweyî *rd* kavruk (kurumaya yüz tutmuş)
gulxweyîbûn *m* kavrukluk
gulyomiçk *m* topak
gulzar *bnr* gulezar
gum (I) *m* deve sürüsü
gum (II) *m* yanak
gum *m* güm ~ lê xistin gümlenmek
guman *m* kuşku, şüphe 2. sanı, zan 3. *mec* tahinin 4. *mec* umut ~ birin (...) 1) kuşkulannmak, kuşûnlemek 2) sanısına kapılmak ~ çûn (...) kuşkulannmak, şûphelenmek ~ çûn ser (yekî) (birinden) şûphelenmek ~ jê birin şûphe duymak ~ jê re tune ye kuşku yok, iki kere iki dört eder ~ kîrin 1) kuşku duymak 2) sanmak, tahmin etmek ~ lê çûn şûphe duymak ~ lê kîrin kuşkulannmak, şûphelenmek, kuşku duymak ~ ma Xwedê bir umudumuz Allah ~ nekîrin 1) kuşku duymamak 2) sanmamak, ihtimal vermemek ~ nîn e şûphe yok ~ tê de çûn -den şûphelenmek ~ tê de nîn e elhak ~ tê kîrin sanısına kapılmak ~a (kesekî) çûn (yekî) kuşkulannmak ~a (yekî) çûn ser (yekî) din (birinden) şûphelenmek ~a (yekî) di (yekî) de çûn birinden kuşkulannmak ~a (yekî) jê tune bûn haberi olmamak, bir şeyden bihaber olmak di ~a (yekî) re çûn kuşku duymak ~a (yekî) tê çûn kuşkulannmak, kuşku beslemek (veya kuşku duymak) ~a (yekî) tê re çûn (birinden) şûphelenmek, kuşkulannmak ~a xwe bi (yekî) girê dan (birine) umut bağlamak
gumanbar *rd* 1. kuşku, şûpheli 2. sanık
gumanbarbûn *m* kuşkulannma, şûphelenme
gumanbar bûn *l/gh* kuşkulannmak, şûphelenmek
gumanbarbûyî *rd* kuşkulannış, şûpheleniş
gumanbarbûyîn *m* kuşkulannış, şûpheleniş
gumanbarî *m* kuşkululuk, şûphelilik
gumanbarkîrin *m* kuşkulandırma, şûphelen-dirme
gumanbar kîrin *l/gh* kuşkulandırmak, şûphelendirmek

gumanber *rd* 1. kuşkucu 2. *fel* kuşkucu, septik 3. işkilli, kuşkullu
gumanberî *m* 1. kuşkuculuk 2. *fel* kuşkuculuk, septizm
gumanbir *rd* kuşkucu
gumanbirin *m* kuşkulanma
guman birin *l/gh* kuşkulanmak
gumanbirî *rd* kuşkulanmış, kuşku duymuş olan
gumandar *rd* 1. kuşkulu, şüpheli 2. *mec* umutlu
gumandarbûn *m* kuşkulanma
gumandar bûn *l/gh* kuşkulanmak
gumandarbûyî *rd* kuşkulanmış, kuşku duymuş olan
gumandarbûyîn *m* kuşkulanma
gumandarî *m* kuşkululuk
gumandarkirin *m* kuşkulandırma
gumandar kirin *l/gh* kuşkulandırmak
gumandin *m* gümlenme
gumandin *l/gh* gümlenmek
gumanhilgir *rd* kuşkucu
gumanî *m* 1. kuşkululuk, şüphelik 2. *rd* sanık
gumankar *rd* kuşkucu, şüpheli
gumanker *fel/rd* kuşkucu, şüpheli, septik
gumankerî *fel/m* kuşkuculuk, şüphelilik, septisizm
gumankirin *m* 1. kuşkulanma, şüphelenme 2. sanma, zannetme, belleme 3. umma
guman kirin *l/gh* 1. kuşkulanmak, şüphelenmek 2. sanmak, zannetmek, bellemek * **min guman kiribû ku tu mirovekî baş î seni iyi bir insan bellemişim** 3. ummak
gumankirî *rd* kuşkulanmış, kuşku duymuş olan
gumanlêkirin *m* 1. -den kuşkulanma 2. sanma, zannetme
guman lê kirin *l/bw* 1. -den kuşkulanmak 2. sanmak, zannetmek
gumanlêkirî *rd* zanlı
gumannak *rd* kuşkullu, şüpheli
gumanreş *rd* karamsar
gumanreşî *m* karamsarlık
gumanza *rd* şüpheli
gumbet (I) *m* 1. gümbet, kümbet, kubbe 2. *rd* kümbet, kubbe (kubbe biçiminde olan)
gumbet (II) *m* tonoz
gumbetî kirin *l/gh* kemerlemek (ciltçilikte)
gumegum *m* güm güm
gumgot *n* yamru, yamru yumru
gumgum (I) *m* debbe
gumgum (II) *n* gügüm
gumgume *zo/m* kertenkele
gumgumîn *m* söylenme
gumgumîn *l/gh* söylenmek
gumgumok *zo/m* kertenkele (Lacertus)
gumgumoka *avê zo/hid* timsah
gumik *m* parmak ucu * **gumika tiliya min** parmağımın ucu

gumire *m* tembel, yavaş hareket eden (kadın)
gumîn *m* 1. gümlenme, gümbürdeme 2. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olma) ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) gümlenmek ~ ketin (...) gümlenmek ~ **ketin (cihekî)** gümbürdenmek
gumîn *l/gh* 1. gümlenmek, gümbürdemek 2. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
gumînî *m* 1. gümbürtü 2. uğultu ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) uğuldamak ~ **kirin** uğuldamak
gumînîkirin *m* 1. gümbürdeme 2. uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olma)
gumînî kirin *l/gh* 1. gümbürdemek 2. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
gumîz *m* kubbe
gumlat *m* 1. öbek küme 2. küme (tümsek biçimindeki yığın) 3. kütle ~ ~ öbek öbek, küme küme
gumlatbûn *m* kümelenme
gumlat bûn *l/gh* kümelenmek
gumlatbûyîn *m* kümeleniş
gumlatî *rd* kütesel
gumlatkirin *m* kümeleme
gumlat kirin *l/gh* kümelemek
gum lê xistin *l/bw* gümlenmek
gumpifok *rd* tombul
gumpifokî *h* tombulca
gumpil *m* doruk, zirve * **gumpila çiyê dağ doruğu**
gumpilspî *rd* beyaz doruklu
gumra *bnr* gumrah
gumrah *rd* 1. yolunu kaybetmiş, yolundan sapmış 2. sapık
gumrahbûn *m* sapıklıklaşma
gumrah bûn *l/gh* sapıklıklaşmak
gumrahî *m* sapıklık, sapıtma
gumrahker *rd* mudil
gumrahkî *h* sapıkça
gumre *m* inat
gumreh *rd* 1. gümrah, bol, çok, gür, sık (su, saç, ses gibi) * **baraneke gumreh bol su 2. verimli 3. mürefeh**
gumrehbûn *m* bollaşma, bolalma, bolarma, gürleşme
gumreh bûn *l/gh* bollaşmak, bolalmak, bolarmak, gürleşmek
gumrehbûyîn *m* bollaşma, bollaşma, gürleşme, gürleyiş
gumrehî *m* 1. gümrahlık, bolluk, sıklık, gürlük 2. gönenç, refah ~ **ya dawîya emr son gürlüğü**
gumrehayî *m* gümrahlık, bolluk, sıklık, gürlük
gumrehkirin *m* bollatma, bollatırma, gürleş-tirme
gumreh kirin *l/gh* bollatmak, bollatırmak, gürleş-tirmek
gumreş *rd* evhamlı, kuruntulu
gumreşî *m* evham, kuruntu
gumrê *m* yanlış yol

gumrik (I) *m* küme (tümsek biçimindeki yığın)
gumrik (II) *m* 1. gümrük 2. gümrük (gümrük vergilerini alan devlet teşkilatı) ~a (malekî) çekirin gümrüklemek
gumrikdar *rd* gümrüklü
gumrikdayî *rd* gümrüklü, gömrüğü verilmiş olan
gumrikgir *nd/nt* gümrükçü
gumrikgirî *m* gümrükçülük
gumriknedayî *rd* gümrüksüz, gümrüğü verilmemiş olan
gumriksane *m* gümrük (gümrük denetim ve gözetimin yapıldığı yer)
gumrî *m* muzurluk
gumrî kirin *l/gh* muzurluk yapmak
gumrok *m* gümrük
gumruk *bnr* gumrik (II)
gumsik *m* 1. yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş)
gumsî *m* keyifsizlik, neşesizlik
gumş *m* lokma
gumtil *n* topak (toprak topağı gibi)
gun *ant/h* taşak, haya, husye
gunagûn *nd* enva, türler, çeçitler
gunbed *m* kümbet
gunc (I) *bnr* gonc (I)
gunc (II) *m* uyum
guncan *rd* 1. uygun, münasip, yaraşıklı 2. isabetli 3. *m* uyarlık, uyum 4. bağdaşma ~ **bûn** uygun olmak ~ **dîtin** uygun bulmak (veya görmek), (bir şeye) cevaz vermek
guncandin *m* 1. uyarılma 2. uydurma
guncandin *l/gh* 1. uyarlamak * **divê xwe li gorî qanûnê nû biguncîne** yeni kanuna göre kendini uyarlaması lazım 2. uydurmak
guncandî *rd* 1. uyarlı 2. uyumlu, uygun
guncandibûn *m* 1. uyarlılık 2. uyumluluk, uygunluk
guncanî *m* 1. uyarlık 2. uygunluk, imtizaç, uyumluk.
guncantî *m* 1. uyarlık 2. uygunluk, imtizaç, uyumluk
guncav *bnr* guncan
guncaw *bnr* guncan
guncik *bot/m* biber
guncîn *m* 1. uyarlanma 2. uyma, uyulma, uyuşma, bağdaşma
guncîn *l/gh* 1. uyarlanmak 2. uymak, uyulmak, uyuşmak, bağdaşmak
guncolî *rd* dağınık, karışık saç
guncolîbûn *m* dağınık, karışık olma (saç için)
guncolî bûn *l/gh* dağınık, karışık olmak (saç için)
gund *n* köy
gundayetî *m* köylülük
gundbûn *m* köyleşme
gundewar *m* 1. kır (şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer, köylük yer)

2. kır (orman, dağ vb. ye karşıt olan açıklık yer)

gundewarî *rd* 1. köyle ilgili 2. kırsal (az insanın barındığı, daha çok kır durumunda olan yer) 3. kırsal (kır ile ilgili) 4. *wj/m* pastoral
gundewarîbûn *m* kırlaşma (kır durumuna gelme)

gundewarî bûn *l/gh* kırlaşmak (kır durumuna gelmek)

gundê betlaneyê *nd* tatil köyü

gundik *n* köycük

gundî *rd/nd* 1. köylü 2. köylü (köy halkı) 3. köylü (aynı köyde kalan) * **Hesen gundiye min e** Hasan benim köylümdür 4. *mec* köylü (kaba, anlayışsız kimse) ~ **yê hev** köydeş ~ **nabin cindî** köy ve köylülüğün geç değiştiği ve geldiğine vurgu yapan bir deyim ne-guherîn

gundîkî *rd/h* köylüce, köylüvari

gundîtî *m* 1. köylülük (köylü olma durumu) 2. köylülük (köylülere özgü davranış)

gundîvan *nd/nt* köycü

gundîvanî *m* köycülük

gundkî *rd/h* köy üsulu

gundnişîn *rd* köy sakini

gundnişînî *m* köy sakinliği

gundor (I) *n* 1. loğ 2. merdane, silindir 3. toplu tabanca ~ **kirin** loğlamak

gundor (II) *bot/m* kavun

gundorbûn *m* 1. loğlanma 2. yuvarlanma

gundor bûn *l/gh* 1. loğlanmak 2. yuvarlanmak

gundorbûyîn *m* 1. loğlanış 2. yuvarlanış

gundorfiroş *nd/nt* kavuncu (satan kimse)

gundorfiroşî *m* kavunculuk

gundorkirin *m* 1. loğlama 2. silindiraj

gundor kirin *l/gh* silindirmek

gundorkî *mat/rd* 1. silindirik, silindirsil 2. *h* yuvarlayarkatan

gundparêz *nd/nt* 1. köycü 2. köy koruyucusu

gundparêzî *m* 1. köycülük 2. köy koruyuculuğu

gundwarî *bnr* gundewarî

gune *bnr* guneh

guneh *m* 1. günah (dince suç sayılan iş veya davranış) 2. suç 3. günah (acımaya yol açacak kötü davranış) * **guneh e, mirov ev çend tehde li vî mirovî bike** bu adama bu kadar eziyet yapmak günahdır 4. günah (sorumluluk, vebal) * **ez bibêjim bila guneh ne di stûyê min de be ben** söyleyeyim de günah benden gitsin 5. *rd* zavallı, gariban * **ev mêrik guneh e** bu adam zavallı * **jê veger e yekî guneh e** boş ver garibanın tekidir 6. yazık * **çi guneh e yazık ~ ji stûyê min derket** günah benden gitti ~ **bûn** günah olmak ~ **kirin** günah işlemek ~ **weşandin** günah çıkarmak ~ **ê (wî) di stûyê (...)** de be günahı (veya vebalı) boynuna ~ **ê (wî) di stûyê (...)** de **bûn** günahı (veya vebalı) boynuna

olmak~ê (yekî) hılanîn (birinin) günahını almak ~ê (yekî) kirin stûyê xwe 1) (birinin) günahına girmek 2) kanına girmek (kızlığını bozmak) 3) kanına girmek (birini öldürmek veya öldürtmek) ~ê (yekî) kişandin (birinin) günahını çekmek ~ê kosiyan pê hatin (biri) çok acınacak durumda olmak ~ê (yekî) lê hatin acınmak ~ê (yekî) pê hatin 1) (birine) acımak, kıyamamak 2) (birine) acımak, üzülme * gunehê min bî zar û zêcên wî hat lewma min ew neda dadgehê çoluğuna çocuğuna acıdım da mahkemeye vermedim ~ê (yekî) pê nehatin (birinin) gözünün yaşına bakmamak ~ê (yekî) stendin (birinin) günahını almak, ithamda bulunmak ~ê xwe bî xwe anîn kendini acındırmak ~ê xwe pê anîn (birine) acınmak, merhamet etmek, acınlamak, üzülme ~ê xwe pê neanîn kıymak (acımadan zulmetmek) ~ên ku bav kiriye wê werin pêşiya lêw babanın işlediği günahları oğlu çekecek ~ên (an jî sücên) xwe gîlî kirin *mec* günah çıkarmak (kötü davranışlarını, suçunu açıklamak, anlatmak)

gunehbar *rd/h* 1. günahkâr 2. suçlanan, suçlu **gunehbarbûn** *m* suçlanma **gunehbar bûn** *l/gh* suçlanmak **gunehbarî** *m* 1. günahkârlık 2. suçluluk 3. suçlanma **gunehbarîfî** *m* suçluluk **gunehbarker** *rd* suçlayıcı **gunehbarkirin** *m* suçlama, suçlayış **gunehbar kirin** *l/gh* suçlamak **gunehî** *m* günah **gunehkar** *rd/nt* günahkâr **gunehkarane** *h* günahkârca **gunehkarî** *m* 1. günahkârlık 2. *mec* cinayet ~ kirin günah 1) günah işlemek 2) cinayet işlemek **guneh pê hatin** *l/bw* (birine) acımak, üzülme **gunehweşînî** *m* günah çıkarma **gunek** (I) *bj/m* fitik (taşak fitiği için) **gunek** *rd* 1. zavallı, gariban 2. yazık ~a (yekî) (birine) yazık! **gunekê** *b a*, yazık! (acıma, üzülme bildirir) **gunekî** *rd* fitiklı (taşaktan fitiklı olan) **gunekî bûn** *l/gh* fitik olmak (taşaktan fitik olmak) **guneko** *b a*, yazık! (acıma, üzülme bildirir) **gunekok** *rd/nt* zavallı, gariban **gunê dîk** *bot/nd* rezaki **gung** *rd* belirsiz, müphem **gungil** (I) *m* 1. halka (çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember) 2. kıvrık, bukle (kıvrık saç gibi) **gungil** (II) *n* zirve **gungilî** *rd* 1. kıvrık, kıvrışık, kıvrıcık, halkalı (saç için) 2. kıvrıcıkça 3. kıvrım kıvrım, büküm büküm (saç) **gungilbûn** *m* kıvrıcıklanma, kıvrılma (kıvr-

cık bir duruma gelme) **gungilî bûn** *l/gh* kıvrıcıklanmak, kıvrılmak (kıvrıcık bir duruma gelmek) **gungilbûyîn** *m* kıvrıcıklaşıp, kıvrılış (kıvrıcık bir duruma gelme) **gungilîfî** *m* kıvrıklık **gunihote** *bot/m* bir geven türü **gunik** (I) *ant/h* taşak, er bezi, husye **gunik** (II) *n* top (kantar topu) ~ê qapanê kantar topu **gunikê beran** *nd* koç yumurtası **gunikî** *rd* fitiklı (taşaktan fitiklı olan) **gunikreş** *rd/argo* taşaklı (yiğit) **guniksor** *rd* argo taşaklı (yiğit) **gunî** *bot/m* geven **gunîrêzk** *bot/m* bir geven türü **gunîşilk** *bot/m* bir geven türü **gunîzene** *bot/m* bir geven türü **gunkêşan** *m* iğdiş etme **gun kêşandin** *l/gh* iğdiş etmek, burmak **gunko** *rd* fitiklı (taşaktan) **guno** *b a*, yazık! (acıma üzülme bildirir) **gunokî** (I) *rd* acınacak durumda olan **gunokî** (II) *rd* fitiklı (taşaktan fitiklı olan) **gunokî bûn** *l/gh* fitik olmak (taşaktan fitik olmak) **gunoyî** *rd* fitiklı (taşaktan fitiklı olan) **gunpisik** *bot/m* kedi çanağı **gunreş** *rd/argo* taşaklı, yiğit **guntal** *n1. n* cingil, şingil (küçük üzüm salkımı) * **guntalê tirî** üzüm cingili 2. topak, topak salkım **gunûn** *m* uyma **gunûn** *l/gh* uymak **gup** *m* avurt **gupandin** *m* göçertme **gupandin** *l/gh* göçertmek **gupegup** *m* güm güm (kalp atışı sesi vb. için) **gupik** (I) *erd/m* 1. doruk, zirve * **gupika çiyê** dağ doruğu 2. uç (bir şeyin başı, tepesi) * **gupika çiyê** dağın ucu **gupik** (II) *ant/m* 1. topuk 2. topuk (ayakkabı topuğu) 3. om (kemiklerin yuvarlak ucu) **gupik** (III) *ant/m* erkeklik organı başı **gupik** (IV) *m* lüle (tütün çubuğu, nargile, pipo gibi şeylerin ucundaki tütün konulan yuva) **gupik** (V) *bot/m* 1. şapka (bazı bitkilerde, özellikle mantarlarda sapın üstünde bulunan, üreme oranlarını taşıyan şapka biçimindeki organ) 2. gonca, tomurcuk **gupikî** *rd* 1. toparlak 2. yumru (şişkin, kaba- rık, yuvarlak biçimli) * **zarokê ku dêmê wî** **gupikî** ye yumru yanaklı çocuk **gupikbûn** *m* yumrulanma, yumrulma **gupikî bûn** *l/gh* yumrulanmak, yumrulmak **gupikîfî** *m* yumruluk **gupikok** *m* yumrucuk **gupisk** *rd* duyma yetisi gelişmiş olan, fısıltıla- rıda duyabilen kimse

gupîn (I) *m* gümbürtü

gupîn (II) *m* göçerme, çökmek

gupîn *l/gh* göçermek, çökmek (metalik şeyler için) * **teneke gupiyaye** teneke çökmüş

gupîtk *erd/m* doruk, zirve

gup kirin *l/gh* çocuk oyunlarında ağzını kapattıp avurtlarını şişirmek

gur (I) *m* (r kalın okunur) 1. söz (kavil, lâkır-dı) * **li ser gura xwe bû** sözünün arkasındaydı 2. söz birliği, ağız birliği, bir ağızdan * **li yek gurê bi ser min de hatin** söz birliğiyle üzerime geldiler * **li yek gurê dizürin** hep bir ağızdan uluyorlar 3. söz dinleme, itaat * **were bi gurê min bike** gel sözümü dinle * **di bin gura me de bûn** sözümüzden çıkmazlardı ~a (yekî) **kirin** sözünü dinlemek (bi) ~a (yekî) **kirin** söz dinlemek (veya tutmak)

gur (II) *rd* (r kalın okunur) 1. sık, gür (seyrek karşıtı) * **porê gur** sık saç * **porê xwe yê gur jê kir** gür saçlarını kesti 2. harlı (harlı ateş için) * **agirê gur** harlı ateş 3. yoğun, fazla (iş yoğunluğu gibi) 4. gür (bol, verimli) * **aveke gur** gür su 5. güçlü, kuvvetli (çok sert, etkili, keskin) * **bayekî gur** kuvvetli bir rüzgâr * **bayekî gur î karîger digobile** keskin ve etkileyici bir rüzgâr esiyor 6. *rd/h* aralıksız (birbirine bitişik olan) ~ **û şên sıkça**

gur (III) *zoh* 1. kurt (Canis lupus) 2. *mec* kurt (bir yeri, bir şeyi iyi bilen) ~ **bi qusandîne nabe mih** kurt kırılarak koyun olmaz (fiziki değişimle huy değişmez) ~ **in lê di eyarê şêr de ne** koyun postuna bürünmüş kurt (misalidirler) ~ **ji baranê bitirsîya wê ji xwe re kavîlek çêkira** serçeden korkan darı ekmez ~ **ji roja bimîj hez dike** kurt puslu havayı sever (nizanim) ~ **li ku mirîye?** hangi dağda kurt öldü? ~ **pakî ji baranê bikira, wê kevilok ji xwe re çêkira** serçeden korkan darı ekmez ~ **pîr dibe, dibe pêlêpokê se** (an jî *seg*) kurt kocayınca ite maskara olur ~ **ê deryayê** deniz kurtu (tec-rübeli denizci) ~ **ê di eyarê mîşînê** (an jî *mihê*) de koyun postuna bürünmüş kurt (misalı) ~ **ê di eyarê mîşînê de bûn** kuzu postuna bürünmek ~ **ê di kevilê mihê de** koyun postuna bürünmüş kurt ~ **ê di kevilê mirovan de** koyun postuna bürünmüş kurt ~ **ê di postê mihê de bûn** kuzu postuna bürünmek ~ **ê kar** çok çalışkan, habire çalışan kimse ~ **ê neqevan** dar gönün adamı ~ **ê pişt-belek** *mec* zalim, acımasız kimse ~ **ê serê çiyê jî nebînin** düşmanınım başına da gelmesin ~ **ê xwarîne** yemek düşkünü

gur (IV) *h* (r kalın okunur) 1. rap * **erebe got gur û li ber min sekinî** araba rap diye önümde durdu 2. lârp * **got gur û derkete pêşîya me** lârp diye önümüze çıkıverdi 3. hürya * **gotin gur û ketin hundir hürya e-**

dip içeriye girdiler

gur (V) *m* tehdit ~ **û gef** tehditler * **gur û gef**

lê xwarin (birine) tehditler savurmak

gur (VI) *m* kuşku ~ **û guman** kuşku, şüphes

gur (VII) *m* dokuma tezgahında yanlamasına ip

gurahiya stêrkan *ast/hd* oymak

gurahî *bnr* gurayı

guran m (derisini) yüzme * **gurana nêrî xelas** kır tekenin yüzmesini bitirdi

gurandin m yüzme (derisini yüzme)

gurandin (I) *l/gh* 1. yüzmek (derisini yüzmek)

2. yüzmek (çok para istemek)

gurandin (II) *l/gh* barfiks hareketi yapmak

gurandî yüzük, yüzülmüş olan

gurandox *nd/ht* yüzücü (kasaplık hayvanların derisini yüzen kimse)

gurandoxî m yüzücülük

guranî (I) *m* nicelik

guranî (II) *m* 1. gürlük, sıklık 2. yoğunluk

guranxwarî *rd* 1. kurtlar tarafından yenilmiş olan 2. boş yere heba olmuş, bir işe yaramadan bertaraf olmuş olan

gurayî m 1. sıklık, gürlük 2. yoğunluk, sıklık

* **gurayîya kar** iş yoğunluğu * **di wan rojên dawî de karê me pir e em di gura-yîyê de ne** son günlerde işlerimizde çok sıklık var 3. bolluk, gürlük 4. yağmur, (çokluk, bolluk) * **gurayîya çepikan** alkış yağmuru 5. işi yolunda olma * **camêr di gura-yîyê de ye** adamın işi yolunda

gurayîpêdan m yoğunlaştırma

gurayî pê dan *l/bw* yoğunlaştırmak * **divê ku gurayî bi van çalakîyan bê dan** bu etkinlikleri yoğunlaştırmak gerekiyor

gurbe m arı kovanı

gurbik m kovan (bal kovanı)

gurbûn m 1. gürleşme, sıklaşma 2. harlama, yalazlanma (ateş için) 3. *mec* yoğunlaşma (artma) 4. keskinleşme (etkili olma, sert olma)

gur bûn *l/gh* 1. gürleşmek, sıklaşmak 2. harlamak, yalazlanmak (ateş için) 3. *mec* yoğunlaşmak (artmak) * **dê kar gur bibe** iş yoğunlaşacak 4. keskinleşmek (etkili olmak, sert olmak)

gurbûyîn m 1. gürleyiş, sıklayış 2. harlayış, yalazlanış (ateş için) 3. *mec* yoğunlaşma (artma) 4. keskinleşme (etkili olma, sert olma)

Gurc *nd/rd* Gürcü

gurc *rd* çekik, çekilmiş ~ **û pêş kirin** kuşanmak

gurcan *zoh* alaca renkli bir tür tarla faresi

Gurcistan *m* Gürcistan

Gurcistanî *nd/rd* Gürcistanlı

Gurcî *nd/rd* 1. Gürcü 2. güzel kız veya bayan

Gurcîkî m 1. Gürcüce 2. *rd/h* Gürcülere özgü,

Gürcülere yaraşır bir biçimde

gurcîsk *ant/m* böbrek

Gurckî m 1. Gürcüce (Gürcü dili) 2. *rd/h* Gürcülere özgü, Gürcülere yaraşır bir biçimde

gurçik *ant/m* 1. böbrek *zo/m* taşlık, konse (hayvan taşılığı) 3. kas, adale 4. *mec* yürek, yökkilik (herhangi bir şeyden çekinme, korkmama) ~a (yekî) *xwarin* (birini) takdir etmek

gurçika dest *nd* tenar

gurçika guh *ant/nd* kulak memesi

gurçika pê *ant/nd* baldır

gurçikî *rd* böbreksi

gurçî *ant/m* böbrek

gurçilk *ant/m* böbrek

gurçîsk *ant/m* böbrek

gurçikpola *rd/mec* çelik yürekli, yiğit

gurd (I) *m* ahenk

gurd (II) *m* kibritin ham maddesi

gurd (III) *m* 1. ayakçın 2. bir kirmenlik yün

ipliği 3. gergi iplerini askıya alan ip grubu

gurda *tevnê nd* gücü ipliği

gurdan *lşk/m* 1. tabur 2. tabur (düzgün sıralar halinde art arda dizilmiş insan topluluğu)

gurdîm *m* toplu yürüme, topluca

gure *rd* dik, sarkık olmayan

gurebeş *zo/m* (r kalın okunur) porsuk

gureboz *n* bozkurt

guregur *m* 1. güreleme 2. *h* güür, güürül güürül 3. *h* haldır haldır * **guregura** makîneyê ye dişixule makine haldır haldır çalışıyor 4. *h* har har (gürültülü olarak) * **guregura** avê ye diherike su har har akıyor 5. *m* yağmur (çokluk, bolluk) * **guregura** çepikan alkış yağmuru 6. *rd/mec* yoğun (iş vb. için) ~ **jê çûn** güreldemek ~ **kirin** gürelemek ~a (tişteki) bir şeyin en yoğun dönemi ~a **esman** (an jî **ewran**) gök gürelemesi (veya görüldüsü) ~a (yekî) **bûn** 1) çubuğunu tüttürmek (üzüntüsüz kaygısız yaşamak) 2) (biri) habire savurmak

guregurkirin *m* güreleme

guregur kirin *l/gh* gürelemek

gurehî *bnr* gurayî

gurep *bj/m* kaba kulak

gurepî *rd* kaba kulak olmuş olan

gurepîbûn *m* kaba kulak olma

gurepî bûn *l/gh* kaba kulak olmak

gureşer *n* sinir harbi

gureşk *zo/m* karakulak (Caracal melanotis)

gurezîlam *n* kurt adam

gurê *m* 1. gücü ipliği 2. ayakçın

gurê boz *nd* bozkurt

gurêkirin *m* söz dinleme, itaat etme

gurê kirin *l/gh* söz dinlemek, itaat etmek

gurê manco *nd* umacı, karakoncolos

gurêx *n* kurt köpeği

gurêz *m* çekinme, sakınma

gurêzîn *m* sakınma

gurêzîn *l/gh* sakınmak

gurg *n* kurt

gurgan *bot/m* gürgen (Carpinus betulus)

gurge *bot/m* canavar otu (Orobancha ramosa)

gurgeboz *n* bozkurt

gurgîr *bnr* gurêx

gurgîn (I) *rd* kurt gibi

gurgîn *rd* atik, aktif

gurgîtî *m* kurtluk

gurgur *h* güür güür

gurgurandin *m* 1. savurma (rüzgâr bir şeyi alt üst etme, havaya kaldırma) 2. fırlatma, savurma (bir şeyi alıp fırlatma)

gurgurandin *l/gh* 1. savurmak (rüzgâr bir şeyi alt üst etmek, havaya kaldırmak, dağıtmak) 2. fırlatmak, savurmak (bir şeyi alıp fırlatmak)

gurguranî *rd* gürültülü * **jî ava gurguranî**, **jî mêrê tirtirîni** metirse gürültülü sudan ve atıp tutan adamdan çekinme

gurgure *rd* 1. atmasyoncu (haddinden fazla yalan atan) 2. iri yarı ve biçimsiz kimse

gurgurîn *m* 1. savrulma, savrulmuş 2. fırlama

gurgurîn *l/gh* 1. savrulmak 2. fırlamak

gurgur kirin *l/gh* gürelemek

gurijandin *m* kükrete

gurijandin *l/gh* kükretmek

gurijîn *m* kükrete

gurijîn *l/gh* kükremek

gurimî *m* kalabalık, sıklık

gurivan *m* uyum

gurivandin *m* uydurma

gurivandin *l/gh* uydurmak

gurivandî *rd* uyumlu

gurivandîbûn *m* uyumluluk

gurivîn *m* uyma, uyuşma

gurivîn *l/gh* uymak, uyuşmak * **bûyer û taswîr li hev nagurivîn** olay ve tasvirler uyuşmuyor

guriz *bot/m* pazi

gurî (I) *m* alev, alaz, yalaz

gurî (II) *m* 1. flâma (işaret olarak veya çeşitli amaçlarla kullanılan küçük bayrak) 2. flâma (mızrak uçlarına takılan küçük bayrak)

gurî (III) *m* evlek (tarlanın tohum ekmek için saban iziyle bölünen bölümlerinden her biri)

gurî (IV) *rd* (r kalın okunur) 1. uyuz 2. kel, kel yağır 3. uyuzlu ~ **bûn** uyuz olmak ~ **mir bû gulî** sor kör ölünce badem gözlü olur ~ **mir gulizêrîn bû** kör ölünce badem gözlü olur ~ **yo navê min li navê te keçelo kimê min li serê te kundi** kusura görmeyiz başkasınınkini görür

guriavêj *m* alev makinası

guribeşk *zo/m* porsuk

gurîbûn *m* 1. uyuzlaşma 2. kelleşme

gurî bûn *l/gh* 1. uyuzlaşmak 2. kelleşmek

gurîbüyîn *m* 1. uyuzlaşma 2. kelleşme
gurîk (I) *m* alev, alaz, yalaz
gurîk (II) *rd* 1. uyuz 2. kel
gurîkirin (I) *m* uyuzlaştıma
gurîkirin (II) *m* alevlendirme
gurîkirin (III) *m* evleklemek
gurî kirin (I) *l/gh* uyuzlaştırmak
gurîkirin (II) *l/gh* alevlendirmek
gurî kirin (III) *l/gh* evleklemek
gurîn (I) *m* gürlleme, gürlüldeme ~a *esman*
 gök gürlemesi (veya görültüsü)
gurîn (II) *m* (derisi) yüzülme
gurîn (III) *m* turna ötüşü * *ji* gurînên quling
 turna ötüşünden
gurîn (IV) *m* alev, alaz, yalaz
gurîn (I) *l/gh* gürllemek, gürlüldemek ~ *jê çûn*
 gürlüldemek ~ *ketin* (...) gürllemeye başla-
 mak
gurîn (II) *l/gh* (derisi) yüzülmek
gurînî *m* 1. gürlütü, gürlüldeme 2. harılta ~ *pê*
ketin gürlüldemek, gürllemeye başlamak * *gu-*
rînî bi ewran ket bulutlar gürllemeye başladı
gurînok *rd* 1. uyuz 2. kel
gurîpaş *rd/mec* yoğun (çok fazla)
gurîpaşî *m* yoğunluk
gurîşkî *bnr* kurîşkî
gurîtî (I) *m* (r kalın okunur) 1. uyuzluk 2. kellik
gurîtî (II) *m* kurtluk
gurîx *bnr* gurêx
gurîzgeh *m* giriş (bir kitabın giriş bölümü)
gurîz *m* ürperme, ürperti
gurîz girtin *l/gh* ürperme sonucu tüyler diken
 diken olmak
gurîzî *m* ürperti ~ *ketin canê (yekî)* ürpermek
gurk *m* yer dokuma tezgahı
gurkirin (I) *m* söz dinleme, itaat etme
gurkirin (II) *m* 1. gürlleştirme, sıklaştırma 2.
 alevlendirme, harlatma 3. *mec* yoğunlaştır-
 ma 4. keskinleştirme (etkili kılma, sertleştir-
 me) 5. gözeme (dikilen bitkilerin seyrek o-
 lan yerlerini sıklaştırma)
gurkirin (I) *l/gh* söz dinleme, itaat etmek
gur kirin (II) *l/gh* 1. gürlleştirme, sıklaştır-
 mak 2. alevlendirmek, harlatmak 3. *mec* yo-
 gunlaştırmak 4. keskinleştirmek (etkili kıl-
 mak, sertleştirmek) 5. gözemek (dikilen bit-
 kilerin seyrek olan yerlerini sıklaştırmak)
gurloq (I) *nd* 1. dört nalla koşma 2. seğırtme
gurloqdan *m* 1. dört nalla gitme 2. seğırtme
gurloq dan *l/gh* 1. dört nalla gitmek 2. seğırt-
 mek
gurm *m* güm * *derî got gurm û girt* güm di-
 ye kapıyı kapattı
gurmandin *m* 1. gümbürdetme, gümbürdeyiş,
 gümlleme, gümlleme 2. girişme, ekleştirme
 (dövmeye başlama) 3. girişme (yemek yemek)

gurmandin *l/gh* 1. gümbürdetmek, gümllet-
 mek, gümlletmek 2. girişmek, ekleştirmek
 (dövmeye başlamak) 3. girişmek (yemek
 yemek) * *wisa gurmandiye nan ku...* ek-
 meğe öyle girişmiş ki... ~ *(yekî)* (birine) gi-
 rişmek, ekleştirmek ~ *hev* birbirine giriş-
 mek, kavgaya tutuşmak
gurmegurm *h* 1. güm güm, gümbür gümbür
 2. har har (gürültülü olarak) * *av gurme-*
gurma wê ye diherike su har har akıyor
gurmerep *h* patır kütür, çangıl çungul
gurmering *h* lângir lungur * *erebe di riya xe-*
rabe de bi gurmering derbas bû araba lân-
 gir lungur bozuk yoldan geçti
gurmetep *h* lângir lungur
gurmijandin *m* kükretme
gurmijandin *l/gh* kükretmek
gurmijîn *m* kükreme
gurmijîn *l/gh* kükremek
gurmik (I) *m* yumruk ~ *lê dan* (an *jî xistin*)
 yumruklanmak
gurmik (II) *m* topak, hamur yumağı
gurmik (III) *m* 1. kıç, popo 2. koyun kuyruğu-
 nun uc kısmı
gurmiklêdan *m* yumruklama, yumruk vurma
gurmik lê dan *l/bw* yumruklamak, yumruk
 vurmak
gurmiklêxistin *m* yumruklama, yumruk vurma
gurmik lê xistin *l/bw* yumruklamak, yumruk
 vurmak
gurmisk *m* 1. yumruk (parmakların kapanma-
 sıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu
 biçimiyle yapılan vuruş) * *gurmiskek li ser*
çavê wî xist yüzüne bir yumruk vurdu
gurmist *m* 1. yumruk (parmakların kapanma-
 sıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk, sumpsuk
 (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) * *gulmis-*
tek li ser çavê wî xist yüzüne bir yumruk
 vurdu ~ *danîn (yekî)* birine yumruk indir-
 mek ~ *dawêşandin (yekî)* birini yumrukla-
 mak, yumruk savurmak ~ *lê dan* (an *jî xis-*
tin) yumruk atmak (veya indirmek)
gurmistlêdan *m* yumruklama
gurmist lê dan *l/bw* yumruklamak
gurmişandin *m* saldırma
gurmişandin *l/gh* saldırmak
gurmitik *m* omuz
gurmize *bot/m* yabanî hardal
gurmîn (I) *m* damaya benzer bir oyun
gurmîn (II) *m* gümbürdeme, gürlleme
gurmîn *l/gh* gümbürdeme, gümllemek ~ *jê*
anîn (an *jî birin*) gümbürdetmek, gümllet-
 mek ~ *jê çûn* gürlüldemek ~ *ketin* (cihekî)
 gümlenmek
gurmînî *m* gümbürtü ~ *pê ketin* gümbürde-
 mek, gümllemek

gurmîn jê anîn *l/bw* 1. gümbürdetmek 2. kütletmek
gurmîn jê birin *l/bw* 1. gümbürdetmek 2. kütletmek
gurmîn jê çûn *l/bw* 1. gümbürdemek 2. kütlelemek
gurmuzî *m* 1. karışık hayvan yemi 2. karma şey
gurmûrep *h* tangir tungur
gurnik *n* cingil, şingil, salkımcık
gurnî *bot/m* pıtrak
gurnîgamêş *bot/m* bir tür pıtrak
gurnîk *bot/m* 1. pıtrak * **wekî** **gurnîkan** pıtrak gibi 2. *mec* sıvışık, yapışkan (kimse)
gurnûz *m* pürüz
gurnûzî *rd* pürüzlü
gurorevî *m* kurt kaçışı
gurorevî bûn *l/gh* kurt gibi kaçmak
guroz *m* tomar, top * **gurozek** **kaxiz** bir tomar kâğıt
gurp (I) *m* ateşin parlama sesi * **agir got gurp** ateş bir anda parladı
gurp (II) *m* yudum
gurpe *n* büyük eşya
gurpegurp *h* 1. küt küt * **gurpegurpa** **dil** kalbin küt küt sesi 2. harıl harıl (ateş tutuşırken çıkan ses) ~a **dilê (yekî)** **bûn** yüreği küt küt diye atmak
gurpik *m* 1. buklet, saç halkacığı, lüle 2. lüle (dürülmüş şay) 3. mürme
gurpis *m* yumruk
gurşesaxrî *m* biftet
gurşî *m* salkım
gurt *m* 1. ağaç ve diğer bitkilerin kazılıp sökülmesi sonucu elde edilen tarla * **zeviya** **gurt** ham tarla 2. *rd* aç, karnı boş
gurtî *m/mec* kurtluk, köpeklik
gurmufî *m* sıklık, yoğunluk * **di** **gurmufiya** **kar** de iş yoğunluğunda
gurut *m* suyu süzülmüş ayranla çökelek karışımının kurutulmasında elde edilen peynir
guruh *m* guruh
guxenî *n* kurt köpeği
guxenêq *bot/m* 1. kurtboğan (Aconitum napellus) 2. *n* kurt köpeği
gurxwarî *rd* kurtlarca yenilmiş olan
gurz (I) *n* 1. bağ, bağlam, demet * **gurzê** **por** saç bağı * **gurzê têlan** tel demeti 2. deste (cinsleri aynı veya birbirine yakın olan şeylerin bir arada bağlanması, demet) ~ **bi** ~ demet demet, deste deste ~ **ek** ~ **ek dibe dêzek** damlaya damlaya göl olur
gurz (II) *n* 1. gürz (ağır topuz) 2. hallaç tokacı
gurz (III) *n* ayak bileği * **gurzê pê** ayak bileği
gurzê darîn *nd* tomak, ağaçtan gurz
gurzger *n* gürz kullanan kimse
gurzik *n* ayak bileği

gurzker *nd/nt* desteci, desteleyici
gurzkerî *m* destecilik, desteleyicilik
gurzkirin *m* demetleme, desteleme
gurz kirin *l/gh* demetlemek, destelemek
gurzkirî *rd* demetli, demetlenmiş, destelenmiş olan
gustîl *m* yüzük ~ **pê ve kirin** 1) yüzük takmak 2) nişan takmak ~ **vegerandin** yüzüğü geriye çevirmek
gustîlî *rd* halkalı, halka biçiminde
gustîlk *m* yüzük ~ **pê ve kirin** 1) yüzük takmak 2) nişan takmak ~ **vegerandin** yüzüğü geriye çevirmek ~a **nişanê** nişan yüzüğü ~a **nîşaniyê** alyans ~a **qaşmezî** şövalye yüzüğü
gustîlkê *m* yüzük, yüzük oyunu
gustîlokî *rd* kıvrımlı, kıvrıkcıklı saç
gustîrk *bnr* gustîlk
guş *m* elyaf
guşar *m* 1. baskı (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu) 2. *psî* baskı 3. basınç ~ **dan ser (yekî)** (birine) baskı uygulamak ~ **lê kirin** baskı uygulamak ~a **hewayê** *fiz* hava basmıcı
guşare *n* küpe
guşarlêkirin *m* baskı yapma
guşar lê kirin *l/bw* baskı yapmak
guşarlêkirî *rd* baskı yapılmış, baskı uygulanmış olan
guşekewanek *m* köşeli ayraç
guşîwar *bnr* guşare
gut (I) *bj/m* gut, damla hastalığı, nikris
gut (II) *rd* 1. dalgın * **ez van çendan** **pir gut** im bu aralar çok dalgımsın 2. pür dikkat kesilmiş olan
gutbûn *m* dalma, dalgınlık
gut bûn *l/gh* dalmak, dalgınlasmak ~ **lê nihêrtin** (an jî **mêze kirin**) soluk almadan (izlemek veya bakmak)
gutbûnî *m* dalgınlık
gutbûyîn *m* dalış, dalgınlasma
gutîl (I) *m* topak
gutîl (II) *m* 1. kitle, kütle (nesneler için) 2. küme (tümsek biçimindeki yığın) ~ ~ küme küme
gutîlbûn *m* kümelenme
gutîl bûn *l/gh* kümelenmek
gutîlbûyîn *m* kümeleniş
gutîlkirin *m* kümeleme
gutîl kirin *l/gh* kümelemek
gut kirin *l/gh* bir kimsenin bir noktaya baktırıp dalmasını sağlamak
gutkî *rd/h* dalgınca
gutle *m* 1. kütle, kitle 2. küme, grup * **gutle-yek siwar** bir grup süvari
guy *h* fir
guva *h* 1. güya, sözüm ona * **guva serê wê di-**

şo güya başını yıkıyor 2. ara sıra ~ **bi** ~ sıra
sıra

guva guva *h* peyderpey, tedricen, giderek

guva qirikê *nd* adem elması

gulah *nd/nt* şahit

gulahbûn *m* 1. şahit olma 2. şahitlik

gulahgeh *m* tanık yeri

guhahî *m* şahitlik, tanıklık ~ **dan** şahitlik etmek ~ **kirin** şahitlik yapmak, şahadet etmek, tanıklık etmek

guvahname *m* şahadetname (bir işin yapıldığını gösteren, yetkilisi tarafından verilmiş olan onaylanmış belge)

guvandin *m* uğuldatma, ötme

guvandin *l/gh* uğuldatmak, ötmek (üflemleri çalgılar için, rüzgâr vb. için) * **bilûr naguvîne** kaval ötmüyor

guvaş *m* sıkım

guvaşgeh *m* üzüm sıkma yeri

guvaşte *m* sıkı, sıkacak (meyve vb. şeyler için)

guvaştin *m* 1. sıkma 2. sıkma (basınçla yağını, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtma)

guvaştin *l/gh* 1. sıkmak 2. (basınçla yağını, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtmak) * **tirî guvaşt** üzünü sıkı

guvaştî *rd* sıkık, sıkılmış olan

guvazînok transistör * **guvazînoka** radyoyê radyo transistörü

guve *h* güya

guveguv *m* 1. ötüş (üflemleri çalgıların çıkardığı sese) * **guveguya bilûrê** kavalın ötüşü 2. *h* fir fir, fırıl fırıl

guvernör *nd/nt* guvernör

guverte *m* güverte

guvêş *m* sıkım

guvêşandin *m* sıkma

guvêşandin 1. sıkmak 2. (basınçla yağmı, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtmak) * **tirî guvaşt** üzümü sıkı

guguvandin *l/gh* öttürmek (üflemleri çalgılar, rüzgâr vb. için) * **ba diguvuvîne** rüzgâr öttürüyor

guvik *m* fırıldak (rüzgârla dönen, çember biçiminde çocuk oyuncuğu)

guvir *m* yaranma

guvirandin *m* sindirme, hazmetme

guvirandin *l/gh* sindirmek, hazmetmek

guvirîn *m* yaranma, hazmedilme

guvirîn *l/gh* yaranmak, hazmedilmek

guvişan *m* sıkım, sıkma

guvişandin *m* 1. sıkma 2. sıkma (basınçla yağmı, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtma)

guvişandin *l/gh* 1. sıkmak 2. sıkmak (basınçla yağmı, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtmak)

guvişîn *m* sıkılış, sıkılma

guvişîn *l/gh* sıkılmak (meyve sıkılması gibi)

guviştin *bnr* guvaştin

guvîn *m* uğuldama, vınlama, uğultu sesi

guvîn *l/gh* uğuldamak, ötmek, vınlamak

guvînî *m* ötüş, uğultu (üflemleri çalgılar, rüzgârın çıkardığı ses) * **guvîna bilûrê** kavalın ötüşü

guvir *m* peynir topağı

guvişk (I) *m* lokma tatlısı

guvişk (II) *rd* 1. sıkılmış ıslak çamaşır 2. sıkılmış, suyu çıkarılmış pancar

guvş *m* sıkım

guwah *nd/nt* şahit, tamak ~ **nîşan dan** tanık göstermek, tanıklamak ~ê (an jî **şahidê**) **derewîn** yalancı tanık (veya şahit) ~ê **dîdar** görgü tanığı

guwahî *m* şahitlik, tanıklık ~ **kirin** şahitlik yapmak, tanıklık etmek

guwahname *m* şahadetname

guvaştin *bnr* givaştin

guweşt *mzk/m* bir şarkı makamı

guzaf *nd* güzaf, boş, anlamsız

guzar *m* geçme, geçiş

guzare *m* geçme, geçiş

guzarî *m* 1. gezi, seyahat 2. *rd* * **otêla** guzarî turistik otel

guzarname *m* geiş belgesi, pasaport

guzban *bnr* guzvan

guzer *m* geçme, geçiş

guzeran *m* 1. geçme, geçiş 2. geçim

guzerandin *m* geçirme

guzerandin *l/gh* geçirmek

guzergeh *m* 1. güzergâh, uğrak (yol üstü uğrulanacak, geçilecek yer) 2. güzergâh (yol boyu) 3. güzergâh (çok geçilen yer, geçek)

guzerîn *m* geçme

guzerîn *l/gh* geçmek

guzim *rd* sert, şiddetli * **Şêro şûtekî** **guzim li** **gogê xist** Şero topa sert bir şut vurdu * **derî bi** **guzim girt** kapıyı şiddetlice kapattı

guzîde *rd* 1. güzîde, seçkin 2. gözde * **pîşeya** **guzîde** gözde meslek

guzîne *m* müstesna güzellik

guzvan *m* yüksük

guzwan *bnr* guzvan

gû *n* 1. bok (dışkı) 2. bok (güç durum) * **gû ketiye** **kar** iş boka sarmış ~ **avêtin** (**yekî**) bok atmak, kara çalmak ~ (an jî **rêx**) **bela**

kirin halt etmek, halt işlemek ~ **bi** **berfê** **na** **yê** **nixamtin** güneş balçıkla sıvanmaz ~ **bikeve** **navê** bok canına olsun ~ **birayê** **rêxê**

ye it dişi domuz derisi ~ **birayê** **rêxê** **ye** **lê** (**yek jî** **yekî**) **bi** **avekî**, **bi** **du** **avan** **şûştîr** **e** (biri ötekinin yanında) zemzemle yıkanmış olmak ~ **jî**, **jî** **genim** bokta buğdaydan olur (yaramaz kimseler için söylenir) ~ **ketin**

navê boklanmak, boklaşmak ~ **kirin** **nava**

(tişteki) (bir şeyin) içine sıçmak ~ **kirin navê** içine etmek, bok etmek, sıçmak (bozmak, berbat etmek) * **te gû kire navê** sıçtın içine ~ **û mîz ji xwarinê ne** bok ile çiş yeme sonucu oluşurlar (birbirinin olmasa olmaz nedenleri) ~ **û nizanîm çi** bok püsür (hoşa gitmeyen şey veya onun sıkıntı veren bürüzleri) ~ **xwarin** bok yemek, halt yemek ~ **ye** bok üstün bok, berbat (kaba) ~ **yê gûxuran nayê xwarin** argo cimrinin sadakası alınmaz ~ **yê hanê bok** (kaba konuşmada hor görülen, tiksilen) ~ **yê (yekî) hatin** büyük aptesi gelmek ~ **yê hişk dicûn dipişkinînin (yekî)** belâsını başkasına sürmek ~ **yê serê sibehê** bokun suyu, bok suyu (sövgü olarak)
gûc rd zor, çetin **lê ~ hatin** ağırlaşmak (hastalık için; fenalaşmak, tehlikeli duruma gelmek)
gûc n 1. köşe 2. *geo* aç
gûçê fireh mat geniş aç
gûgerên bnr gûgerîn
gûgerîn zo/m mayıs böceği (Melolontha vulgaris)
gûgerînk zo/m bok böceği (Geotrupes stercoarius)
gûhesin n bok püsür, demir boku, demir cıı-ğı, maden cürüfü
gûhûşk bot/m kızılçık
gûjik bot/m ardıç
gûkirin m sıçma
gû kirin l/gh sıçmak
gûlik bot/m çiriş otu (Asphdelus) ~ **a zozanan** çiriş, yabanî prasa
gûlol m sütlaç
gûmik m parmak ucu
gûmişk n fare pislîği
gûms rd keyifsiz, neşesiz
gûn (I) bnr gon (I)
gûn (II) n 1. benz, beniz 2. renk
gûn (III) m devran, dönem
gûnegûne rd renk renk
gûnesmer rd esmer tenli
gûnî bot/m geven (Astragalus)
gûnroj bot/m bir üzüm türü
gûnya m gönye
gûnyakirin m gönyeleme
gûnya kirin l/gh gönyelemek
gûp m avurt
gûpik m parmak ucu * **gûpika tiliyê** parmak ucu
gûpir rd altına sık sık büyük boy aptestini eden çocuk
gûran nd aşiret mensubu olmayan Kürtler
gûrik m kuluçka
gûrisas m cürûf
gûriz bot/m öküz dili, sığır dili (Anchusa officinalis)

gûriş m demet halindeki ekinin diplerinin yukarıya gelecek şekilde yanyana dizilmesi
gûrnewt m meşale
gûrt m kökertme, kökleme
gûrtkirin m 1. kökertme, kökleme (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarma) 2. kökünü (veya kökünde) kazıma
gûrt kirin l/gh 1. kökertmek, kökleme (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarmak) 2. kökünü (veya kökünde) kazımak
gûse n kılçık (balık kılçığı)
gûsik m sargı, bandaj
gûsinc bot/m iğde
gûsk m kadran
gûstan bnr distan
gûstêrk zo/m ateş böceği, yıldız böceği (Lampyrus noctiluca)
gûstok m yüksük
gûş (I) n köşe
gûş (II) m kuşku, şüphe
gûşî n 1. salkım * **gûşiyê tirî** üzüm salkımı 2. koçan (mısır tanelerini taşıyan, üzeri yaprakla sarılı püsküllü meyvesi) * **gûşiyê gûl** misir koçanı 3. *bot* salkım (Wistaria sinensis) 4. *lşk* salkım (top) ~ **girê dan** salkım bağlamak, koçan bağlamak ~ **girtin** salkım tutmak
gûşidar rd 1. salkımlı 2. *m* salkım ağacı
gûşîwar rd salkımlı
gûşokî rd salkımsı
gûtik bot/m yenilir bir bitki
gûtin bot/m bir tür dikenli ot
gûv m in (yabani hayvanların barınağı)
gûvik m huni * **gûvika şîr** süt hunisi
gûxur nd/nt (argo) mıhsıçtı, kirli çıkı (veya çıkın), pis, pinti kimse
gûxurî m/largo mıhsıçtılık
gûxwarin m bok yeme
gû xwarin l/gh bok yemek ~ **para (yekî) bûn** (birine) bok yemek düşmek
gûxwer nd/nt 1. argo mıhsıçtı, pis, pinti kimse 2. bok yiyici * **qijika gûxwer** bok yiyici karga
gûxwerek nd/nt 1. argo mıhsıçtı, pis, pinti kimse 2. bok yiyici
gûyo rd bok (kaba konuşmada hor görülen, tiksilen)
gûz (I) bot/m 1. ceviz (Juglans regia) 2. ceviz (bu ağacın meyvesi) 3. *rd* ceviz (ceviz ağacından yapılmış şey) ~ **û kap li hev parî kirin** (biriyle) kozunu paylaşmak ~ **a çav göz küresi** ~ **a derewîn** yaban cevizi ~ **a pûç di serê (yekî) de şikandin** kabak (birinin) başına (veya başında) patlatmak ~ **a pûç di serê (yekî) de şikestin** (an jî şikîn) kabak

(birinin) başına (veya başında) patlamak
~ek ~zek dibe dîzek damlaya damlaya göl
olur

gûz (II) *rd* kambur

gûza çav *ant/nd* göz küresi

gûza esûs *nd* 1. çetin ceviz 2. çetin ceviz (yo-
la gelmesi güç olan kimse)

gûza hindê *bot/m* 1. hindistan cevizi (Cocos
nucifera) 2. hindistan cevizi (bu ağacın ye-
mişi)

gûza kor *nd* 1. çetin ceviz 2. *mec* cimri

gûza kwîr *bnr* gûza kor

gûzan *m* ustura, yûlgü

gûza reş *nd* kara ceviz

gûza şaranî *nd* kabuğu ince bir ceviz türü

gûzbûn *m* kamburlaşma

gûz bûn *l/ng* kamburlaşmak

gûzdar *nd/nt* cevizci

gûzdarî *m* cevizcilik

gûzek *ant/m* 1. ayak bileği, bukağılık 2. pa-
muk kozası ~a **derve** dış aşık çıkıntısı ~a
hundir iç ayak çıkıntısı

gûzerk *m* oğlak dışkısı

gûzfiroş *nd/nt* ceviz satıcısı

gûzfiroşî *nd/nt* ceviz satıcılığı

gûzik (I) *bot/m* 1. koza (bitkilerde içinde to-
hum bulunan koruncak) * **gûzika pembû**
pamuk kozası 2. *bot* kozalak * **gûzika çamê**
çam kozalağı 3. şif, pamuk kozası, pamuk

elması

gûzik (II) *ant/m* 1. ayak bileği, bukağılık 2.
pamuk kozası ~a **derve** dış aşık çıkıntısı ~a

hundir iç ayak çıkıntısı

gûzik (III) *ant/m* göz yuvarı

gûzika çav *ant/nd* göz yuvarı

gûzika zengilorê *ant/nd* Âdem elması, gırtlak
çıkıntısı

gûzikî *rd* kozalak

gûzşikên *m* ceviz kırıcı, ceviz kıran

gûzweşîn *nd/nt* çırpıcı (ceviz kırpan)

gûzweşînî *m* çırpıcılık

gûzweşînk *m* sonbaharda ceviz toplama dönemi

gwêşî *m* salkım

gwîc *bnr* givîj

gwîn *m* beniz (yüz rengi)

gwînesmer *rd* esmer tenli

gwînî *bot/m* geven

gwînîkurk *bot/m* kısa boylu, dikenli bir geven
türü

gwînspî *rd* beyaz tenli

gwînşewit *rd* yanık benizli

gwîriz *bot/m* öküz dili (Anchusa officinalis)

gwîz *bnr* gûz

gwîzan *m* ustura, yûlgü

gwîzdan *m* safra kesesi

gwîzek *bnr* gûzek

gwîzik *bot/m* pamuk elması, pamuk kozası

gwîzok *bnr* gûzek

H

h, H 1. Kürt alfabesinin onuncu harfi olup *hê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından damaksız, gırtlak ötümsüz sürekli ünsüzü gösterir **2.** *mzk* nota işaretlerini harfle gösterme yönteminde *si* sesini gösterir

H kîm H (hidrojenin kısaltması)

ha (I) b 1. ha (istek uyandırmak için kullanılır)

* **ha ez bibînim!** ha göreyim seni! **2.** ha (şaşma anlatır) * **hema jî yeke xweşik e ha** amma da güzelmış ha **3.** ha (dikkat çekmek, uyarmak için kullanılır) * **zinhar ha, min navê ku tu bigirî** sakın ha, ağlamayı istemiyorum **4.** ha (bir şeyin birdenbire hatırlandığını veya kavrandığını anlatır) * **ha, niha min fêm kir** ha, şimdi anladım **5.** g ha (tekarrülanarak kullandığında eşitlik anlamı verir) * **ha ez hatime ha ew** ha ben gelmişim ha o **6.** ha (fiil ile, işin uzadığı ve bundan bıktığı anlatılır) * **bixebite û ha bixebite** çalış ha çalış **7.** ha, ha ...ha (neredeyse, hemen yakında) * **baran ha lê kir ha li lê kir** yağmur ha yağdı ha yağacak **8.** b hah * **ha, ew jî hat** hah, oda geldi **9.** b hop (uyarma amacıyla kullanılır) **10.** b na, nah * **ha yeke din jî!** na, bir tane daha! **11.** h işte (anlatılan bir sözün sonucuna gelindiğini gösterir) * **hemû mesele ev e ha** işte bütün mesele bu **12.** işte (anlatılan şeye dikkat çekmek için) * **hûn dê bipîrsin we çîma negot, ha jî bo vî tiştî** niçin söyleyemedin diyeceksiniz; işte bunun için **13.** böylesi **14.** ha, öyle **15.** haydi * **ha wer tirî, ha wer tirî** haydi üzümü gelin üzüme **16.** b îhî ~ **bavê min** (an jî ~ **bavê min** ~) **1)** ha babam veya ha babam ha (karşısındakinin çabasını artırmak için) **2)** ha babam veya ha babam ha (sürekli olarak, hiç durmadan) * **ha bavê min ha, hema diepişande devê xwe** ha babam atıştırıyordu ~ **bavê minino ha** ha benim babam, ha gayret ~ **bila bibêje ~ bila bibêje** istediği kadar söyleyin ~ ... **dît h** birdenbire * **ha**

me dît deriyê odeya ku em lê bûn, vebû birden bire bulunduğumuz odanın kapısı açılıverdi ~ **dîtin jî ber çavan rakirin** bıçak gibi kesmek (birdenbire ve tamamen ortadan kaldırmak) ~ **dîtin ku li (cihekî) bûn** kendini bir yerde bulmak * **ha me dît ku em li nav bostan in** kendinizi bostanda bulduk ~ **dîtin qedandin** bittiye (veya olup bittiye) getirmek ~ **ev ~ ew** ha bu ha o ~ ~ **1)** hop hop! * **ha ha tu dê pêlî zarokê bikî** hop hop çocuğa basacaksın **2)** tamam tamam (bir düşüncüyü, bir olayı doğruluğunu ispatlamaya çalışılırken kullanılır) **3)** aheste aheste **4)** bak sen (yapma anlamında) ~ **Hesen keçel ~ Keçel Hesen** (an jî ya Hesen keçel ya Keçel Hesen) ha Hoca Ali ha Ali Hoca ~ **hû** inleme, sızlama için ~ **îro ~ sibehê** ha bu gün ha yarın ~ **îro sibeh** akşamlik sabahlik (nerede ise, kaçınılmaz sonuç pek yakın) ~ **jî te re 1)** al! * **ha jî te re tersiyek** al bir aksilik al sana bir ...daha **2)** * **ha jî te re belayeke din** al sana bir belâ daha ~ **jî te re bike çavê xwe** başında paralansın (yapılan bir iyilik çok söylendiğinde o iyiliğin artık istenmediğini belirten söz) ~ **jî we re!** alın! * **ha jî we re tersiyek** alın bir aksilik daha ~ **kurê wîş** (bayanlar kullanır) ~ **li Mûşê ha li pişt dergûşê** uzaklık fark etmez ~ **li saqê ~ li qirikê 1)** anasını sat! (veya satayım!) **2)** battı balık yan gider ~ **li vir û ha li wir gerîn** orası senin, burası benim dolaşmak (veya gezmek) ~ **me dît 1)** pattadak, pattadan ~ **2)** kaşla göz arasında ~ **te wisa bizanibûya** ~ ha şunu bileydin ~ **tiredîno** ~ hoppala bebek ~ **xayret** ha gayret ~ **wa nah işte ~ wisa** ha şöyle, hah şöyle ~ **yelah** hoppala (küçük çocukları atlarken onları yüreklendirmek için söylenir) ~ **yelah ~ 1)** ha babam veya ha babam ha (karşısındakinin çabasını artırmak için) **2)** ha babam veya ha babam ha (sürekli olarak, hiç durmadan) * **ha yelah ha, he-**

ma diepişande devê xwe ha babam atıştı-yordu ~ **yelah ~ yelah** ala ala
ha (II) *c* bu, şu (bir tür işaret zamiri)
habitandin *m* ürkütme
habitandin *l/gh* ürkütmek
habitûn *m* ürkme
habitûn *l/gh* ürkme
habtoyî *rd* ürkek
habtoyîbûn *m* ürkekleşme
habtoyî bûn *l/gh* ürkekleşmek
habtoyîkî *rd/h* ürkekçe
habtoyîfî *m* ürkeklik
hac (I) *bnr* haj ~ **û bac** *bnr* haj û bac
hac (II) *ol/m* 1. hac (genellikle tek tanrılı dinlerde kutsal olarak tanınan yerleri, o dinden olanlarca yılın belirli aylarında ziyaret edilmesi) 2. hac (İslamın beş şartından biri olan, Müslümanlarca zilhicce ayında Mekke'de yapılan Kabe'yi ziyaret ve tavaf töreni) ~ **bi wesiyetan nabe** her iş ısmarlamayla olmaz ~ **a xwe kirin** hacetmek
hacet *n* 1. âlet, araç * **berek hacetekî** xiratiyê ye testere bir marangoz âletidir ~ **û macet** âlet adavat 2. *mec* penis
hacî *nd/nt* 1. hacî (dini buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş Müslüman) 2. hacî (Kudûs'ü, Efes'i veya başka kutsal bir yeri ziyaret etmiş Hristiyan) ~ **axa** hacî ağa
hacîle *bot/m* buğday tarlasında biten bir tür yabanî ot
hacîlegleg *zo/nd* leylek
hacîlok *m* 1. tokat (tarla, bahçe vb. kapısı, eğreti kapı) 2. kafes (çubuklarla örülmüş ve pencerelere takılabilen siper)
hacîr *m* hacir, kısıt, kısıtlılık
hacîreş *bnr* hacîreşk
hacîreşk *zo/m* kurlangîç (Hirundo)
hacîrker *rd* kısıtlayıcı
hacîrkirî *rd* hacirli, kısıtlı
hacîrkirîbûn *m* hacirlilik, kısıtlılık
hacîrkirin *m* hacir etme, kısıtlama
hacîr kirin *l/gh* hacir etmek, kısıtlamak
hacîtî *m* hacılık
hackirin *m* hacetme
hac kirin *l/gh* 1. hacetmek (Müslümanların Kabeyi ziyaret ve tavaf töreni) 2. hacetmek (Hristiyanların kutsal yerleri ziyaret etmesi)
hacm *m* oylum
hacûc *n* cüce
hacûcî *m* cücelik
haç *m* sandviç
haçik *bnr* heçû
hadan *bnr* nezan
hadê *b* 1. hadî, haydî (isteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılır) * **hadê zarino** haydî çocuklar 2. hadî, haydî (ihtimal belirtir) * **ji niha bi şûn de ez dê deh sal emir bikim, bîst sal bikim, haydê bila sî sal be** bundan sonra on sene mi yaşarım, yirmi mi,

haydî otuz sene olsun 3. hadî, haydî (hafifseme, alay belirtir) * **hadê hadê here van tiştan ji yekî din re bibêje** hadî bunları başkasına anlat 4. hadî, haydî (hoş görme anlamında kullanılır) * **haydê nehat, qene bila xeberek bişanda** hadî gelmedi, bari haber gönderseydi ~ **bila** hadî, haydî (kabul ve onamayı belirtir) * **hadê bila wekî te be** hadî senin gibi olsun ~ ~ 1) hadî hadî (kısa kes, işi uzatma, bizi aldatamazsın anlamlarında kullanılır 2) hadî hadî (çabukluk, acele bildirir) * **hadê hadê em diçin** hadî hadî gidiyoruz ~ **ji nû** ve sil baştan
hadêr *bnr* hazır
hadîse *m* hâdisse, olay ~ **derxistin hâdisse** çıkarmak
haf *m* 1. yukarı * **piştî xwarinê derkete hafê** yemekten sonra yukarı çıktı* **derkeve hafê** yukarı çık 2. uc nokta 3. huzur, karşı, kat, nezt, ön * **dixwazin derkevin hafa we** huzurunuzda çıkmak istiyorlar * **derê hafa serê** başkanın katına çık * **her dû bi hev re derketin hafa** midur ikisi birden müdürün karşısına çıktılar her
hafa *m* boyunduruk ortasındaki deliklere konulan ağaç
hafandin *m* apıştırma
hafandin *l/gh* apıştırmak (hayvan için)
hafik (I) *m* kasasız pencere
hafik (II) *m* boyunduruk ile ok demirini birbirine bağlayan kama benzeri bir karasaban parçası
hafil *m* 1. sonuç, netice 2. fayda
hafîz *rd* 1. hafîz, koruyan, esirgeyen 2. hafîz (Kuran'ı bütünüyle ezbere bilen ve okuyabilen kimse) 3. *mec* âma (gözleri görmeyen)
hafîze *m* 1. hafıza, bellek 2. bellek, hafıza (bilgisayar belleği için)
hafîzedar *rd* hafızalı
hafîztî *m* 1. hafızlık (hafız olma durumu) 2. hafızlık (hafızlık görevi) 3. âmalık
hafîn *m* apışma
hafîn *l/gh* apışmak (hayvan yorgunluktan çöküvermek)
hafniyûm *kîm/m* Hafniyum (Kopenhag şehrinin eski adı Hafnia'dan; kısaltması Hf)
hafoyî *rd* apışmış (hayvan)
hag *bnr* hay
hah *b* hah * **hah min ê jî ew tişt bigota hah**, bende onu diyecektim
haha (I) *b* hahha, hahhah (alaylı, yapmacıklı gülüş)
haha (II) *b* kuş kovma ünlemi
hahak *h* alelâcele
hahake *h* alelâcele
hahinga *bnr* hanhanka
hahî kirin *l/gh* dengbej türkû söylerken es verdiği zaman sesle ara nağme yapmak
hahnyûm *kîm/m* hahnyum (kısaltması Ha)

haho *b* 1. imdat (yetişin, kurtarın) 2. hele bak 3. aman Allahım
hahû *b* 1. olur inu, olacak şey mi, sende ha 2. bir isteği, bir durumu beğenmemeyi anlatır
haj *m* 1. haber, bilgi (bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık) * **haja şagirt ji tişteki nîn e** çırağın bir şeyden haberi yok 2. bilgi, haber, malûmat (insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütün) * **haja wî ji hunerê nîn e** sanattan haberi yok ~ **pê bûn** -den haberdar olmak, bilgisi olmak ~ **pê xistin** haber vermek, haberdar etmek ~ **û bac** bilgi, malûmat ~ **a (yekî) jê çêbûn** (bir şeyden) haberi olmak ~ **a (yekî) pê xistin** (birine) haber vermek, (birini) haberdar etmek, haberlendirmek
hajdar *rd* âgah, haberdar, haberli ~ **bûn** haberdar olmak ~ **kirin** haberdar etmek
hajdarî *m* bilgilendirme, imformasyon
haj jê hebûn *l/bw* (biri bir şeyden) haberdar olmak, -den bilgisi olmak
haj pê hebûn *l/bw* (biri bir şeyden) haberdar olmak, -den bilgisi olmak
hajyar *nd/ht* sürücü
hajyarî *m* sürücülük
hakem *nd/nt* 1. hakem, yargıcı 2. *sp* hakein
hakemê kênêkê *sp/nd* yan hakem
hakemê tenişê *sp/nd* yan hakem
hakemî *m* 1. hakemlik, yargıcılık 2. *sp* hakemlik
hakemî *m* 1. hakemlik, yargıcılık 2. *sp* hakemlik
hakim *nd/nt* 1. hâkim, egemen * **hakimê bajêr** şehrin hâkimi 2. yargıç, hâkim * **li dadgehê li hemberî hakim his û pis jê derneket** mahkemede hâkının karşısında sus pus oldu 3. hâkim (duygu, davranış vb.yi iradesiyle denetleyebilen kimse) * **ji hêrsa xwe re hakim e** esinirlerine hâkim birisi 4. *biy* hakim, başat 5. *rd/nd* hakim, bilge 6. *mec* asil, soylu
hakimane *h* 1. hâkinane 2. bilgece 3. asilce, soyluca
hakimbûn *m* hâkim olma, egemen olma
hakim bûn *l/gh* hâkim olmak, egemen olmak
hakimbûyîn *m* hâkim oluş, egeinlik oluş
hakimiyet *m* hâkimiyet, hâkimlik, egemenlik
hakimî *m* 1. hâkimlik, egemenlik 2. hâkimlik, yargıcılık
hal (I) *n* 1. hâl, durum, vaziyet (bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü) * **her kes li gor halê xwe di-yariyek da** her kes hâline göre bir hediye verdi 2. hâl, tutum (davranış, tavır) * **ez çu tiştî jê vî halê te fehm nakim** senin bu hâline bir anlam veremiyorum 3. hâl (şimdiki zaman içinde yaşanan zaman) * **di vî hali de tişteki** neşê bike bu hâlde bir şey yapamaz 4. hâl (güç, kuvvet, takat) * **halê min**

tune ku ez derkevîm derve dışarıya çıkacak hâlim yok 5. hal (kötü durum, sıkıntı, dert) * **ev çi hal bûn hatin serê wê** başına ne hâller geldi 6. hâl, hatır (durum, keyif) * **li halê wê pîrsîn** hatırını sormak 7. dünya (duygu, düşünce ve hayal âlemi) * **her kes di nav halê xwe de** her kes kendi dünyasının içinde ~ **lê neman** hâli kalmamak ~ **ne xweş bûn** durumu kötüleşmek, geri gitmek ~ **tê de neman** hâli kalmamak ~ **tê de tune ku cilika xwe ji avê derxe** paçasını çekecek (veya toplayacak) hâli olmamak **li ser ~ û hemdê (...)** hiştin kendi hâlinde bırakmak * **me ew li ser hal û hemdê wî hişt** onu kendi hâlinde bıraktık **li ser ~ û hemdê xwe man** kendi hâlinde kalmak ~ **û hewal 1)** hâl (kötü durum, sıkıntı, dert) * **ev çi hal û hewal bûn hatin serê wê** başına ne hâller geldi 2) hatır * **li hal û hewalê we pîrsî** hatırınızı sordu ~ **û hewal pîrsîn** hâl hatır sormak ~ **û wextê (yekî) li cih** (an ji li rê) bûn hâli vakti yerinde olmak * **hal û wextê malbatê li cih e** ailenin hâli vakti yerinde ~ **û malê (wî) ôtesi berisi ~ û perg hâl, durum** * **hûn hal û pergê me nabînin benim?** durumumu görmüyor musunuz? ~ **xweş bûn** hâli vakti yerinde olmak, maddî durumu iyi olmak (**tişteki**) di ~ **ekî de hiştin** (bir şeyi) kendi halinde bırakmak ~ **ekî perîşan** içler (veya yürekler acısı) durum ~ **ê (yekî) bi keys bûn** hâli tavri yerinde olmak (görünüşü, durumu düzgün olmak) ~ **ê hazir** hâlihazir ~ **ê helawçî** kötü, perîşan durum ~ **ê insanetiyê** ye insanlık hâli ~ **ê insanetiyê ye, lê megirin** insan hâlidir, kınamayın ~ **ê (yekî) ne xweş bûn 1)** hâli (veya hâlleri) duman olmak 2) durumu bozulmak ~ **ê nehal** kötü durum ~ **ê (yekî) perîşan** (an ji xerab) bûn hâli harab olmak ~ **ê ruhî** haletiruhiye ~ **ê şingirtinê** matem havası ~ **ê (yekî) wekî ~ ê çivîkê bûn** kuş kadar canı olmak ~ **ê wî çi ye hereketê wî çi ye** kedi (veya eti) ne, bunu ne? (yaşı küçük) ~ **ê wî tîr xweş e** durumu gayet iyi (inaddi yönden) ~ **ê (yekî) xerab bûn** hâli (veya hâlleri) duman olmak (**tişteki**) di ~ **ê xwe de bûn** (bir şeyi) kendi halinde bırakmak **bi ~ ê xwe ye** kendi âleminde ~ **ê (yekî) xweş bûn** durumu düzelmek ~ **ê xwe xweş kirin** durumunu düzeltmek ~ **ên wan xerab bûn** hâlleri duman olmak
hal (II) *m* hal (genellikle üstü kapalı pazar yeri) * **hala mesîyan** balık hali
hal (III) *bj/m* 1. grip, enflüanza, paçavra hastalığı 2. bir tür ateşli hastalık 3. havale (bir çeşit çırpınmalı, bazen ateşli olan hastalık) ~ **gihîn (yekî)** havale geçirmek ~ **a kovî** bir tür ateşli hastalık ~ **a reş** paçavra hastalığı
hal (IV) *m* hale, ayla, ağıl (ayın etrafında görülen ışık halkası)

hal (V) *bnr* mal û hal

halan (I) *n* mermer

halan (II) *m* 1. nara 2. tahrik ~ **di (yekî) dan** (birine) cesaret vermek, (birine) tahrik edici sözler sarfetmek, (birini) kıskırtmak için sözler sarfetmek ~ **di hev dan** (birbirine) meydan okumak ~ **di xwe dan 1)** nara atmak 2) ineydan okumak, kokorozlanmak

halanhildan *m* nara atma

halan hildan *l/gh* nara atmak

halankar *bnr* halanker

halankarî *bnr* halankerî kıskırtıcı

halanker *nd/ht* 1. tahrikçi, kıskırtıcı 2. özendirici, teşvik edici

halankerî *m* 1. tahrikçilik, kıskırtıcılık 2. özendiricilik, teşvik edicilik

halantêdan *m* 1. kıskırtma, yiğitlendirme 2. kıskırtma, provakasyon

halan tê dan *l/bw* 1. kıskırtmak, yiğitlendirmek 2. kıskırtmak, provake etmek

halantêdayîn *m* 1. kıskırtış, yiğitlendiriş 2. kıskırtış

halantêder *nd/rd* provakatör

halantêderî *m* provakatörlük

hala reş *m* kara humma

halav *bnr* alav

halavtin *m* kullanına

halavtin. *l/gh* kullanmak

hal bi hal *g* 1. oysa 2. *h* gerçekte aslında

halbûkî *g* halbuki, oysa, oysaki

hale *m* hale, ayla, ağıl

halet (I) *n* halet, hâl, durum

halet (II) *n* 1. âlet, araç 2. karasaban

haletçêker *n* karasaban ustası

haletfiroş *n* karasaban satıcısı

halhalik *nd* sahte gözyaşları

halik (I) *bnr* hal (III)

halik *n* 1. hâl, durum, vaziyet 2. hâl (güç, kuvvet, takat) ~ **û malikê (yekî)** gücü kuvveti, eti butu ~ **û malikê (yekî) ev bûn** gücü kuvveti-e olmak, eti butu -e olmak

halî *m* bir yaşında buzağı

halîbûn *m* öğrenme

halî bûn *l/gh* öğrenmek

halîkar *bnr* âlikar

halîkirin *m* öğretme

halî kirin *l/gh* öğretmek

halîta *kîm/m* halita, alaşım

halko *g* halbuki, oysa, oysaki

halnexweş *rd* ezgin (paraca durumu kötü olan)

halnexweşî *m* ezginlik

halo *rd/h* böyle, böylesi ~ **hatiye wê ~ jî here** böyle gelmiş böyle gider

halojen *kîm/m* halojen

halpîrsîn *m* hâl hatır sorma

hal pîrsîn *l/gh* hâl hatır sorma

halter *sp/m* 1. halter (birbirine sapla bağlanmış iki gülle veya disklerden yapılmış araç)

2. halter (bu aracı kaldırmayı amaçlayan

spor dalı)

halterhilgir *nd/ht* halterci

halterhilgirî *m* haltercilik

halû *rd* kamışmış (diş için)

halûb *m* dağar (ağzı yayvan, dibi dar toprak kap)

halûbûn *m* kamaşma (diş için)

halû bûn *l/gh* kamaşmak (diş için)

halûbûyîn *m* kamaşma (diş için)

halûce *bnr* alûce

halû kirin *l/gh* kamıştırmak (diş için)

halûkirin *m* kamıştırma (diş için)

halûv *bnr* halûb

halwe *g* halbuki, oysa, oysaki

halxweş *rd* 1. sıhhatli, sıhhati yerinde 2. gönençli, müreffeh 3. iyi hallı, varlıklı, varyetli (hali vakti yerinde, tıkrı yolunda, zengin)

halxweşbûn *m* 1. onma, salâh bulma 2. hâli vakti yerinde olma, tıkrı yolunda olma (veya gitme) 3. zenginleşme, palazlanma, palazlama

halxweş bûn *l/gh* 1. onmak, salâh bulmak 2. hâli vakti yerinde olmak, tıkrı yolunda olmak (veya gitmek) 3. zenginleşmek, palazlanmak, palazlamak

halxweşbûyîn *m* 1. onma, salâh buluş 2. hâli vakti yerinde oluş, tıkrı yolunda olma (veya gitme) 3. zenginleşme, palazlanış, palazlayış

halxweşî *m* 1. sıhhati yerinde olma 2. gönenç, refah 3. varlıklılık, varyet, varlıklı olma durumu (zenginlik)

hambûrger *m* hamburger

hambûrgervan *nd/ht* hamburgerci

hamî *rd* yarı deli

hamîti *m* yarı delilik durumu

hamoş *rd* haram

hamûd *n* 1. hamut 2. beşikteki iki kavisli ağacı arası 3. yüklemek için deve sırtına vurulan yüklük

hamûn *m* düzlük, düz yer, düzey

hamût *bnr* hamûd

han (I) *c* 1. bu, şu (bir tür işaret zamiri) 2. bir kaç

han (II) *m* imdat * **Xwedê li hana me hat** Allah imdadımıza yetişti **di ~a (yekî) de hatin** imdadına gelmek **li ~a (yekî) çûn** imdadına gitmek

han (III) *m* özendirme, teşvik ~ **dan** özendirmek, teşvik etmek

hanan *ant/m* rahim

handan *m* 1. özendirme, teşvik, teşvik etme, isteklendirme 2. güdülenme, motive, motivasyon 3. *kîm* kataliz

han dan *l/gh* özendirmek, teşvik etmek, isteklendirmek

handanî *rd* 1. özendirici, teşvik edici 2. motivasyonel

handayîn *m* özendirme, teşvik etme

handayın *m* özendiriş, teşvik ediş, isteklendiriş
hander *nd/rd* 1. özendirici, teşvik edici, isteklendirici 2. güdülendirici, inotive edici 3. *kîm/m* katalizör

hander *m* 1. özendiricilik, teşvik edicilik, isteklendiricilik 2. güdülendiricilik, motive edicilik

handêr *bnr* hander

handêrî *bnr* handerî

hanê *rz* işaret sıfatlarından

hanê manê *nd* bir oyun adı

hangar *m* hangar

hangulîsk *m* yüzük ~ **pê ve kirin** yüzük takmak

hanhanga *bnr* hanhanka

hanhanka *rd/h* 1. çarçabuk, alâcele, ivedilikle 2. *h* hemencecik, takadak şıpsak 3. apar topar, palas pandıras (**tiştek**) ~ **dan** dayamak (vakit geçirmeden, bekletmeden vermek) * **îstifaya xwe hanhanka da** istifasını dayadı

hanîn *bnr* anîn

hanka *rd/h* çarçabuk, alâcele, ivedilikle

hankîrî *rd* 1. özendirilmiş, teşvik edilmiş 2. motive edilmiş olan

haplojî *rz* haplojî, orta hece yutunu

hapt *m* ürüntü

haptoyî *rd* ürkek

haptoyîbûn *m* ürkekleşme

haptoyî bûn */ngh* ürkekleşmek

haptoyîti *m* ürkeklik

haqan *dîr/h* hakan

haqantî *m* hakanlık

haqhaq *rd* alışılmışın dışında gölmeye sahip kimse

har *rd* 1. azgın, kuduruk (çoşkun, deli) * **dînê**

har azgın deli 2. azgın, kuduruk, kudurgan, yaramaz (çok yaramaz çocuk) 4. azgın (cinsel istekleri aşırı olan) 4. azgın (ten için, çabuk iltihaplanan, yarası hemen kapamayan) 5. kuduz (kuduz hastalığına yakalanmış) 6. keskin (içecek ve yiyecekler için) * **îsot pir har** e biber çok keskin 7. çılgın 8. hırçın 9. koyu (bazı nitelikleri için; aşırı) 10. kudurgan, kuduruk 11. acar * **segê me har** e köpeğimiz acar ~ **bûn harî** başına vurmak ~ **û hac** azgın, şımarık ~ **û dîn** kudurgan

harakîrî *m* harakirî

haramonikîrî *rd* aforozlu

harbûn *m* 1. azma, azgınlaşma (taşkınlıkta ileri gitme) 2. azma, taşma, kabarma (deniz, ırnak vb. için) 3. azma (yara, hastalık vb. için; etkili, tehlikeli duruma gelme) 4. azma, azgınlaşma (cinsel duyguları arttırma) 5. çıldırma 6. hırçınlaşma 7. kudurma 8. yüzlenme, şımarma

har bûn */ngh* 1. azmak, azgınlaşmak (taşkınlıkta ileri gitmek) * **zarok har bûn** çocuklar azdı 2. azmak, taşmak, kabarmak (deniz, ır-

mak vb. için) * **çem har bûye** nehir azmış 3. azmak (yara, hastalık vb. için; etkili, tehlikeli duruma gelmek) 4. azmak, azgınlaşmak (cinsel duyguları arttırma) 5. çıldırmak * **ku li malê pîrtûk jî nebûna, bawer bike ez dê har bibûma** evde kitaplar da olmasa inan çıldıracağım 6. hırçınlaşmak 7. kudurma 8. yüzlenme, şımarma

harbûnî *m* 1. azgınlık 2. kudurganlık 3. azgınlık, şımarıklık, yaramazlık ~ **kirin** 1) azgınlık yapmak 2) yaramazlık yapmak

harbûyî *rd* 1. azgın 2. kuduruk 3. kuduz (kuduz hastalığına yakalanmış)

harbûyîn *m* 1. azış, azgınlaşma (taşkınlıkta ileri gitme) 2. azış, taşış, kabarış(deniz, ırnak vb. için) 3. azış (yara, hastalık vb. için; etkili, tehlikeli duruma gelme) 4. azış, azgınlaşma (cinsel duyguları arttırma) 5. çıldırış 6. hırçınlaşma 7. kuduruş 8. yüzlenme, şımarış

harç *bnr* xerçî

harddisk *m* harddisk

hare *m* hare, menevîş

harem *m* 1. harem (saray ve konaklarda kadınları ayrılan bölüm) 2. harem (bu bölümde oturan kadınların hepsi)

haremasî *zo/m* kılıç balığı

haremgêh *m* harem (saray ve konaklarda kadınları ayrılan bölüm)

harhare *rd* 1. azgın 2. azgın (çok yaramaz çocuk) 3. çılgın 4. hırçın 5. kudurgan

harharebûn *m* 1. azgınlaşma 2. azgınlaşma (çok yaramaz olma) 3. çılgınlaşma 4. hırçınlaşma 5. kudurma

harhare bûn */ngh* 1. azgınlaşmak 2. azgınlaşmak (çok yaramaz olmak) 3. çılgınlaşmak 4. hırçınlaşmak 5. kudurma

harharebûyîn *m* 1. azgınlaşma 2. azgınlaşma (çok yaramaz olma) 3. çılgınlaşma 4. hırçınlaşma 5. kuduruş

harharekirin *m* 1. azgınlaşturma 2. azgınlaşturma (çok yaramaz hale getirme) 3. çılgınlaşturma 4. hırçınlaşturma 5. kudurtma

harhare kirin */gh* 1. azgınlaştırmak 2. azgınlaştırmak (çok yaramaz hale getirmek) 3. çılgınlaştırmak 4. hırçınlaştırmak 5. kudurtmak

harhareti *m* 1. azgınlık 2. azgınlık (çok yaramaz çocuk için) 3. çılgınlık 4. hırçınlık 5. kudurganlık ~ **kirin** 1) azgınlık yapmak 2) çılgınlık yapmak 3) hırçınlık etmek, hırçınlık yapmak

harhareyî *h* 1. azgınca 2. çılgınca 3. hırçınca 4. kudurganca

harik *bot/m* çoban çantası (Capsella bursa pastoris)

harî *m* 1. azgınlık 2. (cinsel) azgınlık 3. çılgınlık 4. hırçınlık 5. kudurganlık 6. *bj* kuduz

harîker *bnr* alîkar

harîkar *bnr* alîkar

harîkar bûn *bnr* alîkar bûn

harîkarî *bnr* alîkarî

harî kirin *bnr* alî kirin

harîqulade *rd* harikulâde, olağanüstü

harîtî *m* 1. azgınlık 2. (cinsel) azgınlık 3. çılgınlık 4. hırçınlık 5. kudurganlık 6. kuduzluk

hark *bnr* şûv

harker *rd* 1. azdırıcı 2. kudurtucu

harkirin *m* 1. azdırma, azıtma, azgınlaştırma 2. azdırma (azgın duruma getirme) 3. azdırma (şımartma) 4. azdırma (kötü alışkanlık veya davranışlara sürüklenme, yoldan çıkarma) 5. azdırma (taşmasına, kabarmasına neden olma) 6. azdırma, azgınlaştırma (cinsel duyguları artırma) 7. çıldırma 8. hırçınlaştırma 9. kudurtma

har kirin *l/gh* 1. azdırmak, azıtmak, azgınlaştırmak 2. azdırmak (azgın duruma getirmek) * **kevir avête kûçikê har kir** taş atarak köpeği azdırdı 3. azdırmak (şımartmak) * **bi destê zarokan re çûne, ew hey car har kirine** yüz verip çocukları azdırmışlar 4. azdırmak (kötü alışkanlık veya davranışlara sürüklemek, yoldan çıkarmak) * **hevalên wî zarok har kirin** arkadaşları çocuğu azdırdılar 5. azdırmak (taşmasına, kabarmasına neden olmak) 6. azdırmak, azgınlaştırmak (cinsel duyguları artırmak) 7. çıldırtmak 8. hırçınlaştırmak 9. kudurtmak

harkirî *rd* 1. azıtılmış azdırılmış olan 2. şımartılmış 3. çılgınlaştırılmış 4. hırçınlaştırılmış

harlak *m* beşik sallama ağacı (uzunlamasına)

harmal *m* üzelik (nazara karşı koruduğuna inanılır)

harmoniyûm *m* harmonyum

harmonî (I) *mzk/m* harmoni, armoni

harmonî (II) *m* afaro

harmonîbûn *m* afaro edilme

harmonî bûn *l/gh* afaro edilmek

harmonîbûyî *rd* afaro edilmiş olan

harmonîbûyîn *m* afaro ediliş

harmonîkirin *m* afaro etme

harmonî kirin *l/gh* afaro etmek

harmonîkirî *rd* afaro edilmiş olan

harmûg *m* tarlanın veya ekili toprağın ıslanıp suyu derinliğine alıp ekime hazır hale gelmesi

harp *m* harp, arp (yaylı bir çalgı)

hars *m* kahpe

harsîti *m* kahpelik

harsim *n* koruk

harûdîn *rd* kudurgan

harûdînî *m* kudurganlık

harûk *m* bir tür çarık

has *bnr* his

hasekî *m* haseki

hasil (I) *m* ürün ~ **di Misûlê re derbas bû** geçti Bor'un pazarı sür eşeğini Niğde'ye (veya geçti Bor'un pazarı) ~ **giha Misûl** geçti Bor'un pazarı sür eşeğini Niğde'ye (veya geçti Bor'un pazarı)

hasil (II) *m* 1. kıvam, koyuluk 2. kıvam (iyice karıştırıp kıvamına getirme)

hasil (III) *rd* hâsıl (olan, ortaya çıkan, görünen)

hasil (IV) *m* sepi

hasilâ *m* hâsıla (elde edilen sonuç)

hasilandin *m* mecbur etme

hasilandin *l/gh* mecbur etmek

hasilbûn (I) *m* 1. kıvamını bulma, kıvamına gelme 2. yoğrulup kıvamına gelme

hasilbûn (II) *m* hâsıl olma

hasil bûn (I) *l/gh* 1. kıvamını bulmak, kıvamına gelmek 2. yoğrulup kıvamına gelmek

hasil bûn (II) *l/gh* hâsıl olmak, husul bulmak

hasilbûyîn (I) *m* 1. kıvamını bulma, kıvamına geliş 2. yoğrulup kıvamına gelme

hasilbûyîn (II) *m* hâsıl oluş

hasilî kelam *h* hâsılî kelam, sözün kısısı

hasilîn *m* mecbur olma

hasilîn *l/gh* mecbur olmak

hasilker *nd/nt* sepci

hasilkerî *m* sepicilik

hasilkirin (I) *m* 1. kıvamına getirme, tavlama 2. yoğurup kıvamına getirme

hasilkirin (II) *m* sepileme

hasil kirin (I) *l/gh* 1. kıvamına getirmek, tavlama 2. yoğurup kıvamına getirmek * **hevîr hasil kirin** hamuru kıvamına getirdi

hasil kirin (II) *l/gh* sepilemek

hasilkirî (I) *rd* 1. kıvamında, kıvamına getirilmiş olan 2. yoğurulup kıvamına getirilmiş olan

hasilkirî (II) *rd* sepi

hasilxane *m* tabakhane

hasîstî *bnr* hestî

haş (I) *bnr* haj

haş (II) *rd* boş * **keda min çû haş e** emeğim boşa gitti

haşa *b* hâşâ ~ **Xwedê jî nedîtîn** dünya yüzü görmemek (kapalı bir yerde sürekli kalmak)

haşaş *rd* mağrur

haşbûn *bnr* aş bûn

haş bûn *bnr* aş bûn

haşehaş *rd* mahşeri kalabalık ~ **haşehaş** mahşeri kalabalık olmak

haşehaş *bo/mt* haşhaş (Papaver somniferum)

haşhaş *rd* haşhaş içicilerden olan

haşibandîn *m* pörsüme

haşibandîn *l/gh* pörsümek

haşibîn *m* pörsünme

haşibîn *l/gh* pörsünmek

haşil *bd* haşıl (unlu veya çirşili sıvı)

haşilkirin *m* haşılama

haşil kirin *l/gh* haşılama

haşı *m* çıkma (bir kitabın kenarlarına yazılan yazı)

haşkirin *m* 1. barışırma 2. susturma, yatıştırma (ağlayan çocuklar için) 3. teskin etme, yatıştırma, sakinleştirme 4. avutma (oyalama) 5. gönlünü alma, ikna etme, susturma 6. *mec* söndürme (tutku ve duygular için; etkisiz duruma getirme)

haş kirin */lgh* 1. barıştırmak 2. susturmak, yatıştırmak (ağlayan çocuklar için) 3. teskin etmek, yatıştırmak, sakinleştirmek 4. avutmak (oyalamak) * **me bi zor û heft bela zarok haş kir** çocuğu zor bela avuttuk 5. gönlünü almak, ikna etmek, susturmak 6. *mec* söndürmek (tutku ve duygular için; yatıştırmak, etkisiz duruma getirmek)

haştûn *m* 1. barışma 2. yatışma, sakinleşme (çocukların ağlamalarını kesme) 3. susma (yatışma) 4. ikna olma, susma 5. sönme (duygular için; dinme, yatışma)

haşt bûn */lgh* 1. barışmak 2. yatışmak, sakinleşmek (çocukların ağlamalarını kesmek) 3. susmak (yatışmak) * **zarok haşt bûn** çocuklar sustu 4. ikna olmak, susmak 5. sönme (duygular için; dinmek, yatışmak)

haştî *m* barış

haştkirin *m* 1. barışırma 2. susturma, yatıştırma (ağlayan çocuklar için) 3. teskin etme, yatıştırma, sakinleştirme 4. avutma (oyalama) 5. gönlünü alma, ikna etme, susturma 6. *mec* söndürme (tutku ve duygular için; etkisiz duruma getirme)

haşt kirin */lgh* 1. barıştırmak 2. susturmak, yatıştırmak (ağlayan çocuklar için) 3. teskin etmek, yatıştırmak, sakinleştirmek 4. avutmak (oyalamak) * **me bi zor û heft bela zarok haşt kir** çocuğu zor bela avuttuk 5. gönlünü almak, ikna etmek, susturmak 6. *mec* söndürmek (tutku ve duygular için; yatıştırmak, etkisiz duruma getirmek)

hatçû *m* gelgit (boşuna gidip gelme)

hateçûn *m* trafik, gidiş geliş,

hatif *h* gaip ten

hatin (I) *m* 1. gelir (bir kimseye veya topluluğa belli zamanlarda, belli yerlerden gelen para, varidat) 2. gelir (bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandığı para vb., varidat, irat)

hatin (II) *m* 1. gelme, geliş 2. gelme (geriye dönme) 3. gelme (oturmaya, ziyarete gitme) 4. gelme (varma, ulaşma) 5. gelme (varlığını sürdürme, intikal etme) 6. gelme (ortaya çıkma, doğma) 7. gelme (belli bir süre dolma veya belli bir zamana ulaşma) 8. gelme (...kadar olma) 9. gelme (izleme, takip etme) 10. gelme (bir yerden alınıp bir yere ulaştırılma) 11. gelme (katılma, eklenme) 12. gelme (daha önce üzerinde durulmuş olan konuya tekrar dönme) 13. gelme (bir şeye son-

radan inanma, hak verme, kabul etme) 14. gelme (kazanılma, sağlanılma) 15. gelme (uyma) 16. gelme (olma, -e uğrama) 17. gelme (akma) 18. gelme (düşme, rast gelme) 19. gelme (görünme, sanılma) 20. gelme (mal olma) 21. gelme (biriyle birlikte gitme) 22. gelme (zamanı gösteren sözlerle birlikte; başlama, ulaşma) 23. bitme (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişine) 24. yağma (yağmur, kar, dolu için) 25. akma 26. olma, olgunlaşma 28. düşme (fiyat düşürme) 29. iyileşme, kabuk bağlama (yaranın kabuk bağlanıp iyileşmesi) 30. gelme (yardımcı fiil olara; ihtiyaç anlatan deyimler kurar) 31. gelme (sıralama gösteren kelimelerle ve sıralama sayı sıfatı ile; herhangi bir sırada bulunma)

hatin */lgh* 1. gelmek * **ez hatim malê tu ne li wir bûyî** Eve geldim sen yoktun 2. gelmek (geriye dönme) * **min ew ji serê kuçeyê girt û hatim** onu sokağın başından aldım geldim 3. gelmek (oturmaya, ziyarete gitmek) * **do êvarê mala apê min hatin mala me** dün akşam amcamlar bize geldi 4. gelmek (varmak, ulaşmak) * **em hatin dawiya dersan** derslerin sonuna geldik * **birûske hat** telgraf geldi 5. gelmek (varlığını sürdürmek, intikal etmek) * **ji serdemên berê gelek berhem heta roja me hatine** eski çağlardan birçok eser günümüze kadar gelmiştir 6. gelmek (ortaya çıkınak, doğmak) * **hate dinyayê** dünyaya geldi 7. gelmek (belli bir süre dolmak veya belli bir zamana ulaşmak) * **roj di hate esrê** gün ikindiye geliyordu 8. gelmek (...kadar olmak) * **telê wê ancax di hate girmilka min** boyu ancak omuzuma geliyordu 9. gelmek (izlemek, takip etmek) * **zarok ji par re di hatin** çocuklar arkadan geliyorlardı 10. gelmek (bir yerden alınıp bir yere ulaştırılmak) * **qehwe ji Şamê tê** kahve Şamdan geliyor 11. gelmek (katılmak, eklenme) * **qertaf tîn paşiya peyvan** ekler kelimelerin sonuna gelir 12. gelmek (daha önce üzerinde durulmuş olan konuya tekrar dönmek) * **em gotinê li vir qut bikin, ji nû ve em bîn ser mijara xwe** sözü burada kesip yeniden konumuza gelelim 13. gelmek (bir şeye sonradan inanmak, hak vermek, kabul etmek) * **hûn hatin ser gotina min?** dediğime geldiniz mi? 14. gelmek (kazanılmak, sağlanılmak) * **ji dukanê pereyekî baş ji wan re tê dükkandan onlara** güzel para geliyor 15. gelmek (uymak) * **ez pê bawer im ku dê ew kinc ji te re biçûk bê** bu elbisenin sana küçük geleceğine eminim 16. gelmek (olmak, -e uğramak) * **bela-yek hate serê me qet mepirse** başımıza bir belâ geldi, hiç sorma 17. gelmek (akmak) * **av ji henefê nayê** musluktan su gelmiyor

18. gelmek (düşmek, rast gelmek) * **ronî nayê vir** buraya ışık gelmiyor 19. gelmek (görünmek, sanılmak) * **jî were wekî vir be tê** size yalan gibi geliyor 20. gelmek (mal olmak) * **heba qedehan bi du milyonî hat** bardakların tanesi iki milyona geldi 21. gelmek (biriyle birlikte gitmek) * **ez diçim malê tu bi min re têyî?** ben eve gidiyorum, benimle gelir misin? 22. gelmek (zamanı gösteren sözlerle birlikte; başlamak, ulaşmak) * **gava wexta wê bê ez dê bibêjim** zamanı gelirse söylerim 23. bitmek (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişmek) * **porê wê pir zû hat** saçları çok çabuk bitti * **to vê titûnê hat** tütün tohumu yeşerdi 24. yağmak (yağmur, kar, dolu için) * **baran dihat** yağmur yağıyordu 25. akmak * **pozê wê hat** burnu aktı 26. olmak, olgunlaşmak * **tirî dereng tê** üzüm geç olgunlaşır 27. uzamak * **porê min hatiye** saçım uzamış 28. düşmek (fiyat düşürmek) * **hate heta ser pênc milyonî** beş milyona kadar düştü 29. iyileşmek, kabuk bağlamak (yararın kabuk bağlanıp iyileşmesi) 30. gelmek (yardımcı fiil olarak; ihtiyaç anlatan deyimler kurar) * **xewa (yekî) hatin** uykusu gelmek 31. -ilmek, -ilmek (edilgen fiillerin çekilmesinde yardımcı fiil olarak kullanılır ve başa gelir) * **keçik hatiye xwestin** kız istenilmiş 32. gelmek (birleşik fiil yapar) * **hatin hiş** akla gelmek 33. gelmek (sıralama gösteren kelimelerle ve sıralama sayı sıfatı ile; herhangi bir sırada bulunmak) * **kesê ku di serî de tê** başta gelen kişi ~ (yekê) (birini) istemeye gelmek ~ (yekî) (birinin) üzerine gelmek (...) ~ (yekî) yoklamak (ara sıra etkisini göstermek) * **li gorî ku ez derman jî dixwim, dîsa carinan sancu tên min ila** aldığım halde sancılar yine beni yokluyor ~ **afirê Gayê Kîlo** *argo* yola gelmek ~ **agir** misafir gibi oturmak (bulunduğu yerde her an ayrılacağı gibi oturmak) ~ **agirekî** ateş almaya mı geldin?, a-celen ne? ~ **aqilê (yekî)** aklına gelmek (anımsamak, hatırlamak) ~ **ba dilê (yekî)** üzerine almak ~ **ba (cem an jî nik) hev 1)** bir araya gelmek, buluşmak 2) birleşilmek ~ **bar** (at) gem almak ~ **bendê** bağlanılmak ~ **ber (yekî)** ayağına gelmek * **qismetê me hate ber me** kismetimiz ayağıma geldi ~ **ber çav 1)** göze görünmek (var olmadığı halde varmış gibi görünmek) 2) canlanmak ~ **ber çavê (yekî) 1)** gözünün önünden geçmek, gözünün önüne gelmek 2) canlanmak * **ew rojên berê dîsa hatin ber çavê min** o günler gözümün önün de tekrar canlandı ~ **ber destê (yekî)** eline düşmek (birine muhtaç olmak) ~ **ber ga** boğayla çiftleşecek duruma gelmek ~ **ber kel dişi** sığır çiftleşecek duruma gelmek ~ **ber kiloyê** ağır çekmek ~ **ber**

mal û mêran (kız) evlenme çağına gelmek ~ **ber mirinê** ölümün kıyısına gelmek ~ **ber qedandinê** kolaylanmak ~ **berdan** boş düşmek (şeriat hükümlerine göre kocasından ayrılmak) ~ **bilêvkirin** telâfuz edilmek ~ **bî-ra (yekî) 1)** aklına düşmek, aklına gelmek, anımsamak, hatırlamak, hatırına gelmek 2) bulmak, hatırlamak * **min kir nekir navê wî nehate bîra min** bir türlü adını bulamadım ~ **cem (an jî nik) hev 1)** bir araya gelmek, buluşmak 2) birleşilmek ~ **cih** yerine gelmek (yapılmak, olmak) * **daxwaza we hate cih** isteginiz yerine geldi ~ **çoşê 1)** coşmak, heyecana gelmek 2) galeyana gelmek ~ **çoş û xiroşê 1)** heyecana gelmek 2) galeyana gelmek ~ **çavên (yekî)** gözlerinden öpmek ~ **çaxê xwarinê** olgunlaşmak (meyve ve sebze için) ~ **danan** sağmaya gelmek (hayvan) ~ **danê** serilip serpilme (gelişmek, evlilik çağına gelmek) ~ **dek û dolaban** oyuna gelmek * **nebî hûn bên dek û dolaban** bu oyuna sakın gelmeyin ~ **dema taştian** kuşluk vakti olmak ~ **derpêşkirin 1)** sunulmak 2) ileri sürülmek, ortaya atılmak, ortaya sürülmek ~ **dest 1)** elini öpmek 2) ele gelmek (tutulabilmek) 3) teslim olmak ~ **destê (yekî) 1)** elini öpmek, ellerinden öpmek 2) eline geçmek * **pere hate destê wî** eline para geçti ~ **destê hev** (birbirinin) ellerinin öpmek ~ **dil** içine sinmek, kafasına yatmak ~ **dilê (yekî)** üzerine almak, alınmak, oluşmak * **bila tişteki wisa nehate dilê te** öyle bir şey sana oluşmamalıydı ~ **dinyayê** dünyaya gelmek (doğmak) ~ **di-yarê (yekî) 1)** seyrine gelmek, tamaşasına gelmek 2) görüşürüz, seni görürüm ~ **diyarê hev** görüşmek (görüştürüz anlamında bir deyim) ~ **diyarê qûna hev** *argo* görüşürüz ~ **ecceleyê** aceleyle gelmek ~ **emanê** amana gelmek ~ **ew** ~ **e** geliş geliş o geliş ~ **fehmkirin** (an jî **fêmkirin**) 1) anlaşılacak 2) fark olunmak (anlaşılacak) ~ **fesilandin** fark olunmak (seçilip ayırt edilmek) ~ **ga** boğasamak * **çêlek hatiye ga** inek boğasamış ~ **girtin 1)** kapanmak 2) tatil olmak (ara vermek, kapanmak) 3) yakalanmak, tutuklanmak ~ **gon** çiftleşmek dönemi gelmek ~ **gotin 1)** söylenilmek 2) telâfuz edilmek ~ **guhê (yekî)** kulağına çalınmak, kulağına çarpmak * **gotinên di wî hatin guhê min** lafları kulağıma çarptı ~ **hafa (yekî) 1)** seyrine gelmek 2) görürüm seni ~ **halê (...)** ...hâline gelmek * **me çi tehdeyî dîtin ku heta karên me bên vî halî** işler bu hale gelene kadar neler çektik ~ **hawara (yekî)** imdata (veya imdatuna) yetişmek ~ **hedayê** hidayete ermek ~ **hemberî hev 1)** karşışarşıya gelmek 2) yüz yüze gelmek (bir araya gelmek) ~ **hemdê xwe 1)** kendine gelmek 2) ayıkmak, ayılmak

3) kıvamına gelmek ~ **hewlê** kemale gelmek ~ **himatê** meydana gelmek (ortaya çıkmak) ~ **hişê** (**yekî**) aklına düşmek, aklına gelmek, hatırına gelmek (anımsamak, hatırlamak) ~ **hîzayê** hîzaya gelmek ~ **hundirû** içeri girmek, içeriye adım atmak ~ **îdaniya** (**yekî**) bayramlaşmasına gelmek ~ **îdaniyê** bayramlaşmaya gelmek ~ **îmanê** 1) imana gelmek (Müslümanlığı kabul etmek 2) imana gelmek (en sonunda doğruyu söylemek 3) imana gelmek (sonradan bir şeyi kabul edip uymak) ~ **însafê** insafa gelmek ~ **ji newalê bûn xwediyê malê** dağdaki gelip bakdakini kovmak ~ **ji bo cehê** (an **ji rehê**) **simbêl ji li ser kirin** Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak ~ **kirin** 1) yapılmak, edilmek * **alîkarî bi yekî hate kirin** birine yardım edildi 2) kılınmak, yapılmak * **li camiyê nimêjê tê kirin** camide namaz kılınır ~ **ku dîn bûn** nerdeyse delirmek ~ **ku** (**yek**) **xwarin** 1) nerdeyse birini öldürmek 2) (birine) aşırı sevgi gösterisinde bulunmak ~ **ku zîwa teqîn** patlamak, çıldırmak ~ **maneya** (**tiştêkî**) anlamına gelmek ~ **meşkekî** kendini büyük göstermeyeçalışanlara denir (özellikle kadınlar arasında) ~ **mêracê** vücuda gelmek ~ **milan** ele gelmek (bebek için; kucaca alınabilecek kadar büyümüş olmak) ~ **milê** (**yekî**) gücü yetmek ~ **nava** (**wan**) arasına (veya aralarına) karışmak ~ **nik** (**wan**) 1) bir araya gelmek, buluşmak 2) birleşmek ~ **pê** oluşmak, gerçekleşmek ~ **pêş çavê** (**yekî**) gözünün önüne gelmek ~ **pêşber** karşısına çıkmak ~ **pêşberî hev** 1) karşıkarşıya gelmek 2) yüz yüze gelmek (bir araya gelmek) ~ **pêşiya** (**yekî**) 1) karşısına çıkmak 2) (birini) karşılamaya gelmek ~ **pêşiyê** karşılamaya gelmek ~ **pêşkêş kirin** sunulmak, takdim edilmek (veya olunmak) ~ **qedimandin** sunulmak, takdim edilmek (veya olunmak) ~ **qeweta** (**yekî**) gücü yetmek ~ **rastê** (an **ji himatê**) meydana gelmek (ortaya çıkmak) * **ev qewxe ji ber çêrekê hate rastê** bu kavga bir küfür yüzünden meydana geldi ~ **rayê** yola gelmek, çekiyê gelmek ~ **rê** 1) yola gelmek 2) tava gelmek ~ **rû hev** 1) yanyana gelmek 2) yüz yüze gelmek (bir araya gelmek) ~ **rûyê** (**yekî**) lâf işitmek * **ji diya wî gotin hatin rûyê wî** annesinden lâf işitti ~ **rûyê hev** öpüşmek (birbirinin yanından öpülmek) ~ **salên xwe** yaşı bitirmek (öngörülen yaş sınıra varmak) ~ **sehkirin** 1) anlaşılacak 2) fark olunmak (anlaşılacak) ~ **ser** (**tiştêkî**) 1) (bir şeyin) başına geçmek, geçmek (görev alınak) * **ji nû ve hate ser saziyê** tekrardan kurumun başına geçti * **hatin ser desthilatîyê** iktidara geçmek 2) fiyat artmak, binmek * **ji sedî deh hate ser mazotê** mazota yüzde on bindi 3) binmek 4)

konmak * **hate ser serweta hazir** hazır ser-vete kondu ~ **ser bi serê** kıvamlanmak, ineyanesi gelmek, kıvamına gelmek ~ **ser dabaşa xwe** asil meseleye gelmek ~ **ser dabaşê** sadete gelmek * **ev gotinê tewşik in, em bên ser dabaşa xwe** bunlar boş lâflar, sadede gelelim ~ **ser darê edebê** edeplenmek ~ **ser dînê îslamê** islâmiyeti benimsemek (veya kabul etmek) ~ **ser gotina** (**yekî**) (birinin) sözüne gelmek, (birinin) dediğine gelmek ~ **ser hemdê xwe** 1) kendine gelmek 2) ayıkmak, ayılmak, kendine gelmek (aklı başına gelmek) ~ **ser hev** 1) bir araya gelmek 2) toplanmak * **gundî hatin ser hev** köylüler toplandı ~ **ser hişê xwe** 1) kendine gelmek 2) ayıkmak, ayılmak, kendine gelmek (aklı başına gelmek) ~ **ser kar** sandıktan çıkmak (seçimle iş başına gelmek) ~ **ser kewna berê** yerine gelmek (eski durumuna gelmek) * **siheta min hate ser kewna berê** sağlığım yerine geldi ~ **ser kewna xwe** eski durumuna gelmek ~ **ser kurm û kirasê** (**yekî**) ayak uydurmak (kendi gidiş ve davranışını başkasınınkine benzetmek) ~ **ser loqa hazir** hazır konmak ~ **ser mala hazir** hazır eve konmak ~ **ser malê hazir** hazır konmak ~ **ser rêça xwe** izine dönmek ~ **ser riya heqiyê** 1) hak yoluna gelmek 2) ayağı (veya ayakları) suya ermek ~ **ser xwe** kendine gelmek, iyileşmek, gücünü tekrardan kazanmak ~ **ser ziman** 1) dille gelmek 2) ağız alışkanlığı olmak ~ **ser zimanê** (**yekî**) dilinin ucuna gelmek, dudağının ucuna gelmek * **hate ser zimanê min ku ez bibêjim mêrik miriye, lê min gotina xwe daqurtand** adamın öldüğünü demek, dilimin ucuna geldi, ama kendimi tuttum ~ **serê** 1) üstüne çıkmak 2) meseleye gelmek 3) artmak (değeri yükselmek) * **pere hatiye ser mal?** malın değeri artmış mı? ~ **serê** (**yekî**) 1) başına gelmek (kötü bir durumla karşılaşmak) * **qet tiştêkî wiha hate serê te?** hiç böyle bir şey başına geldi mi? 2) başından geçmek * **ev nexwezî hatibû serê min ji bu hastalık benim de başımdan geçti** 3) başına gelmek (beklenmedik, şaşırtıcı bir olay veya durumla karşılaşmak) (**tiştêk**) ~ **serê** (**yekî**) (birine bir) hâl olmak ~ **serî** başa gelmek * **tiştên ku hatine serî ez dixwazim ji te re vebêjim** başıma gelenleri sana anlatmak istiyorum ~ **şûna xwe** izine dönmek ~ **teqdimkirin** takdim edilmek (veya olunmak), sunulmak ~ **tevîhev kirin** 1) öteberileri hazırlamak, dink yapmak 2) (birbirine) karıştırmak, kardırmak ~ **û çûn** (an **ji çûyîn**) 1) geliş gidiş 2) gelir gider ~ **û çûyîn hev negirtin** *bz* açık vermek (geliri gideri karşılamamak) ~ **û lêcûn** gelir gider ~ **vegotin** 1) anlatılmak 1) ortaya sürülmek ~ **wateya**

(tişteki) anlamına gelmek ~ *wexta xwe* kertesine gelmek ~ *wê maneyê* anlamına gelmek ~ *wicûdê* vücuda gelmek ~ *xelayanê* galayana gelmek ~ *xewna (yekî)* rüyalarına girmek ~ *xewna (yekî) jî bawer nekirin* rüyasında görse hayra yormamak ~ *xwarê 1)* aşağı inmek *2)* boşanmak (birdenbire ve bol bol akmak) * *ji nişka ve hêstirê çavê min hatin xwarê* göz yaşlarım birden boşandı *3)* süzülme (göz yaşı için) * *rondik ji çavên min hatin xwarê* gözlerimden yaşlar süzüldü *4)* yuvarlanmak (dökülerek düşmek) * *ji çavên min hêstir hatin xwarê* gözlerimden yaşlar yuvarlandı *5)* fiyat düşürmek *6)* dökülmek (çok eskimiş olmak) ~ *xwestin 1)* istenmek, istenilmek *2)* aranamak, şart koşulmak * *ji bo ketina kar emir nayê xwestin* işe girmek için yaş şartı aranmıyor ~ *ziftê* yola gelmek, çekiye gelmek ~ *ziman* dillenenmek, dile gelmek ~ *zirê* kıvamlanmak (toprak için) ~ *a baranê* yağmur yağışı ~ *a berfê* kar yağışı * *hate gotin* derken (dendiği halde) * *hate ji der de ji ra û tevdira me xeber da* dağdan gelip bağdakini koymak * *hate ji newalê bû xwediyê malê* dağdan gelip bağdakini koymak * *hatiye wê here jî* gelip geçici *wê ev roj jî derbas bibin, çawan hatiye wê wisa here jî* bunlar gelip geçici günlerdir, bu sıkıntılarda bitecek * *nayê gotin* ağza alınmaz (veya ağza alınmayacak) * *nayê kişandin* çekilmez, tahammül edilmez * *nayê qiyaskirin* kıyas kabul etmez * *nayê rayê* çekiye gelmez * *nehat qiyamet îcar ku hat xêr û selamet 1)* oldu olacak, kırıldı kırılacak *2)* belâlar mübareği (istenilmeyen, kaçınılan bir durumun gerçekleşmesi karşısında söylenir) * *nehatin* olmak * *êdî nehate mala me* bize gelmez oldu * *nehatin aqilê (yekî)* aklı hayale gelmez * *(tişteki) nehatin* ber çavê (yekî) *1)* (bir şey birinin) gözünde olmamak *2)* gözü görmemek (öfke sonucu en kötü şeyleri yapar duruma gelmek) * *nehatin ber kîloyê* çekiye gelmez * *nehatin bîr û gumana (yekî)* hatıra (veya hatır ve hayale) gelmemek * *nehatin daraştin* yazıya gelmemek * *nehatin gotin* ağza alınmaz (veya ağza alınmayacak) * *nehatin hesab* hesaba gelmez * *nehatin hiş û aqilê (yekî)* hatıra (veya hatır ve hayale) gelmemek * *nehatin sererastkirin* imlaya gelmemek * *nehatin xwarin* yenilir yutulur gibi değil (çok ağır söz) * *nehatin xewna (yekî)* rüyasında görememek * *nehatin ziftê* kabına sığmamak * *nehatine diziyê, hatine ku şivên bikujin* amacı üzümü yemek değil bağcıyı dövmektir * *(yek) nehatin tewandin* ele avuca sığmamak (söz dinlememek, baskı altına alınmamak) * *(tişteki) neyê (ba) dilê* te hatırına bir şey gelme-

sin * *tê çi maneyê* ne demeye (hangi anlamı)

hatinî m 1. gelir (bir kimseye veya topluluğa belli zamanlarda, belli yerlerden gelen para, varidat) *2.* gelir (bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandığı para vb., varidat, irat)

hatin pê l/gh oluşmak, gerçekleşmek

hatî rd 1. gelmiş, gelen, mevut *2.* gelme * *televizyoneke ji Ewrûpayê hatî* Avrupadan gelme bir televizyon ~ *agir ateş almaya mı geldin? niye acele ediyorsun? ~ û çuyî* gelen giden * *mal ji hatî û çuyîyan re amade bû* ev gelen gidenlere hazır

hatin ba hev l/bw birleşmek (buluşmak, bir araya gelmek)

hatin cem hev l/bw birleşmek (buluşmak, bir araya gelmek)

hatin hîmayekirin l/tb himaye edilmek, gözetilmek

hatin pê l/gh gerçekleşmek, oluşmak, olmak

hatin pêş l/gh kalbur üstüne gelmek (veya kalbur üstü kalmak)

hatin pêşberî hev l/bw karşı karşıya gelmek, üzleşmek, yüzyüze gelmek

hatin rû hev l/bw yüzleşmek, yüzyüze gelmek

hatin rûbarî hev l/bw yüzleşmek, yüzyüze gelmek

hatin ser hev l/bw 1. bir araya gelmek *2.* binişmek

hatin ser nîskokê l/tb odaklanmak

hatin ser xwe l/gh iyileşmek, salâh olmak, zindeleşmek

hatin xwarê l/gh 1. inmek (bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak) *2.* inmek (yıkılmak) * *ji ber baranê dîwar hatiye xwarê* yağmurdan duvar inmîş

hatocot m sekerek oynanan bir çeşit oyun

hatûbat m bir şeyin bazen gelip bazen de gelmemesi

hat û cutan nd 1. dara düşmede sayıklama *2.* ölüm döşeginde, varlık mücadelesi içinde olma * *li ber mirinê ye, hat û cutan e* ölümün kıyısında bile varlık mücadelesi veriyor

hatûcû m 1. gidiş geliş *2.* gitgel *3.* trafik, gidiş geliş

hatûcûn m 1. gidiş geliş *2.* trafik, gidiş geliş

have m doğu

haveyn 1. maya damızlık * *haveynê penêr* peynir damızlığı *2.* *mec* bel, atmık, meni, sperm *3.* *mec* döl, zürriyet, nesil, soy *sop 4.* öz, asıl, maya, hamur * *tu jî haveynê kê yî?* kimin hamurundansın? *5.* maya (huy, yarıdış, öz) * *yekî haveynê wî heram e* mayası bozuk biri *6.* *mec* nüve ~ *qelandin* soy kurutmak ~ *ê bavê min di min negeriya be* piç olayım ki ~ *ê heft satil şîr* (an jî mast) *bûn* çaktırmamasına rağmen çok bilen ve

etkin olmak ~ê mast çalacak ~ê namûsê di serê (yekî) de tune bûn mayası bozuk olmak

haveyngirtin *m* mayalanma

haveyn girtin *l/gh* mayalanmak

haveynheram *rd* mayası bozuk, bozuk mayalı

haveynheramî *m* bozuk mayalılık

haveynkirin *m* mayalama

haveyn kirin *l/gh* mayalamak, damızlık çalmak

haveynkirî *rd* mayalı

havên *bnr* haveyn

havêrke *mat/m* çevre

havêrkedar *rd* çemberli

havêrkekirin *m* çemberleme

havêrke kirin *l/gh* çemberlemek

havêtin *bnr* avêtin

havgîn *m* uğra (hamur açılırken yapışmaması için serpil en)

havid *bnr* hawid

havi *m* 1. fayda, yarar 2. çare, çözme, hal etme ~ jê dîtin -den fayda görmek, faydasını görmek ~ nedan (tişteki) -e fayda vermemek ~ lê bûn fayda etmek ~a gelemperî (an jî giştî) kamu yararı

havilbar *rd* faydalı, yararlı

havildar *rd* faydalı, yararlı ~ bûn faydalı olmak, yararlı olmak

havildarbûn *m* faydalanma, yararlanma

havildar bûn *l/gh* faydalanmak, yararlanmak

havildarî *m* faydalanma, yararlılık

havildarkirin *m* faydalandırma, yararlandırma

havildar kirin *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak

havildîtin *m* fayda görme, faydalanma, yararlanma

havildîtin *l/gh* fayda görmek, faydalanmak, yararlanmak

havilî *m* yararlılık

havilkar *nd/hut* vurguncu

havilkarî *m* vurgunculuk

havilperest *rd* 1. faydacı, yararlanmacı 2. *fel* faydacıl, yararlı

havilperestî *m* 1. faydacılık, yararlanmacılık 2. *fel* faydacılık, yararlılık

havilzan *nd* birbirilen

havr *n* ahir

haviz *bnr* hafız

havîn *m* yaz ~ anîn yazı getirmek ~ dê û bav e kes nabêje rabe yazın geniş imkanların olduğunu belirten bir deyim ~ e, ber dar û devîyan tije taştê û firavîn e dağların misafir aldığı mevsim ~ û zivistan *h* yazlı kışlı ~a navîn temmuz ayı ~a paşîn ağustos ayı ~a pêşîn haziran ayı ~a xwe li (cihekî) derbas kirin yazlamak ~ê serê kê dikele, zivistanê sîtila wî dikele yazın çalışan kışın yer, anlamında bir deyim

havîne (I) *m* yazın olgunlaşan bir armut cinsi havîne (II) *rd* 1. yazlık (yaz boyunca giyilen giysi vb. için)

havînê *h* yazın

havînge *m* yazın olgunlaşan üzüm türü

havîngeh *m* yazlık, sayfiye

havînî *rd* yazlık (yaz boyunca giyilen giysi vb. için)

havînkî *rd* yaza özgü

havînwar *n* yazlık yeri, sayfiye

havjî *m* öykünme ~ya xwe pê anîn öykünmek

havlecan *m* havlıcan (bir tür baharat)

havlek *bnr* havlêk

havlêk *bot/m* 1. süpürge çalısı 2. süpürge ~ kirin süpürgelemek, süpürmek

havlik *bnr* havlêk

havn *bnr* haveyn

havrûng *m* tav, kıvam * havrûnga erd toprağın kıvamı

haw (I) *m* kuruntu, işkil, evham

haw (II) *m* tav

hawa *n* 1. tarz 2. gibi * hawayê te jî nabe senin gibi de olmuyor ~ jê re tune bûn sağı solu olmamak ~yê ku saq e gore liyaq e tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş, böyle başa böyle traş ~yê Xwedê 1) Allah için *hawayê Xwedê, xweş distre Allah için, güzel çıkıyor 2) işin doğrusu

hawan *m* havan

hawar *m* 1. imdat 2. *b* imdat (yetişin, kurtarın) 3. meded ~ daketin imdat istenilmek ~ daketin û hê gotin yumurta kapağına dayanmak (veya gelmek) ~ daxistin 1) imdat istemek, car etmek, yardım istemek 2) 2) feryat etmek (büyük bir yokluk, zarar ve sıkıntı içinde bulunmak) ~ hatin imdat gelmek ~ kirin imdat etmek ~ lê daketin imdata çağrılmak, yardım çağrısında bulunmak ~ lê daxistin imdata çağırarak, yardım çağrısında bulunmak ~ li we kiriye, wekî çivîka serhij erkenden sabah, erkenden nereye böyle ~ xwestin imdat istemek, yardım istemek ~a (yekî) jê re hatin kara haberi kendisine gelmek ~a min li tesen yardımına koş ~a (tişteki) ne bûn soğuk düşmek (veya kaçmak) ~a Xwedê! 1) aman, illallah 2) medet Allah!

hawarder *nd/hut* yardıma gelen, kurtarıcı

hawarî *m* 1. imdata gitme 2. taziye * dê û bavê min çûne hawariyê ebeveynlerim taziyeye gitmişler 3. *nd/hut* taziyeci (taziyeye gelmiş olan) 4. acil ~ germ bûn taziyeye gelen gidenler çoğalmak ~ sar bûn taziyeye gelen gidenler azalmak

hawarkirin *m* imdat etme

hawar kirin *l/gh* imdat etmek

hawarxwestin *m* imdat isteme

hawar xwestin *l/gh* imdat istemek

hawbûn *m* tavlama

haw bûn *l/gh* tavlânmak

hawbûyîn *m* tavlânış

hawdan *m* tavlama

haw dan *l/gh* tavlâmak

hawdayîn *m* tavlâyış

hawente *m* havanta

hawentexwer *rd* havantacı, havanta yiyen

hawentexwerî *m* havantacılık

hawêr (I) *h* 1. sırayla, sırayla başlama, yordamına uygun bir şekilde * **vî karî ji hawêr de pê bikevin bikin** bu işi önce sırayla girip yapın 2. bir cepheden

hawêr (II) *matn* çember

hawêrdar *rd* çemberli

hawêrkirin *m* çemberleme

hawêrkirin *l/gh* çemberlemek

hawic *bot/m* havuç (Daucus carota)

hawid *n* havut, deve semeri

hawik *n* havut, deve semeri

hawin *m* havan

hawinte *m* kör nişancılık

hawir *n* 1. çevre, etraf, dolay, dolayı * **çar hawirê wê girtine** dört etnafını tutmuşlar 2. ortam (canlı bir varlığın içinde bulunduğu maddî ve doğâl şartların tümü) * **ew di hawirê zengîn de dijî** o zengin bir ortamda yaşıyor 3. *mec* ortam (bir kimsenin veya insan topluluğunun yaşayışını etkileyen ruhsal, toplumsal ve kültürel etkilerin bütünü) * **hawira xebatê** çalışma ortamı 4. *psi* ortam (yakın çevre) 5. ortalık **li hawir kes nîn bûn** ortalıkta kimseler yoktu

hawirde *m* 1. ithalât, dış alım (bir ülke başka ülkeden mal getirme veya satın alma) 2. it-hâlât (bir ülkeye başka bir ülkeden alınan malların bütünü)

hawirdekar *nd/rd* ithalâtçı, dış alımcı

hawirdekarî *m* ithalâtçılık, dış alımcılık

hawirdor *n* 1. çevre, etraf * **ez li hawirdorê xanî geriyam** evin çevresini dolaştım e 2. *h* çepeçevre, çepeçevre

hawirî *rd* 1. çevresel 2. ortamsal

hawirkan *m* 1. yarışma ~ **kirin** yarışma yapmak ~ **pê dan kirin** (birine) yarışma yaptırmak ~a **bedewiyê** (ciwaniyê an jî **xweşik-bûnê**) güzellik yarışması

hawirkan 2. *sp* karşılaşına, müsabaka

hawirkanî *m* 1. karşılaşma, müsabaka 2. rekabet ~ **kirin** 1) karşılaşma yapmak 2) rekabet yapmak

hawirkvan *nd/nt* yarışmacı

hawirkvanî *m* yarışmacılık

hawirnas *nd/nt* çevre bilinci, ekolojist

hawirnasîyî *rd* çevre bilimsel, ekolojik

hawirnasî *m* çevre bilimi, ekoloji

hawirparêz *nd/nt* çevreci (çevreyi kuruyan, kollayan kimse)

hawirparêzî *m* çevrecilik

hawirvan *nd/nt* çevreci

hawirvanî *m* çevrecilik

hawî (I) *m* havlu

hawî (II) *m* perde (ince veya kalın sesleri sağlamak için çalgılarda bulunup parmakla basılan yer)

hawî (III) *nd* sürüden ayrılıp bir süre kırdan başıboş bir şekilde dolandıktan sonra kendiliğinden sürüye katılan küçükbaş hayvan

hawî (IV) *rd* 1. kuruntulu 2. *psi/m* kuşku, işkilence duygusu

hawî (V) *rd* kaçık

hawid *n* hörgücü (devenin sırtındaki tümsek)

hawîn *m* havan

hawîr *bnr* hawir

hawîrdor *bnr* hawirdor

hawîs *rd* esrik (herhangi bir sebepten dolayı kendinden geçmiş, gayş olmuş) ~ **ketin** gayş olmak

hawîş *n* kavim

hawser *bnr* hevser

hawşar *n* inatlı (bodur bir köpek cinsi)

hawud *n* havut

hawût *m* kışkırtı

hawûtandin *m* kışkırtma

hawûtandin *l/gh* kışkırtmak

hawûtkar *rd/nt* kışkırtıcı

hawûtkarî *rd/nt* kışkırtıcılık

hawûtvan *rd/nt* kışkırtıcı

hawûtvanî *m* kışkırtıcılık

hay (I) *nd* emek harcamadan elde edilen, haydan * **ji hayê de hatiye** haydan gelmiş

hay (II) *m* 1. bilgi, haber (bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık) * **haya şagirt ji tiştêkî nîn e** çırağın bir şeyden haberi yok 2. bilgi, haber * **haya wî ji hunerê nîn e** sanatın haberi yok 3. bilgi, malûmat (insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütünü) ~ **jê be!** dikkat!, dikkat et! ~ **jê hebe!** dikkat et! ~ **jê hebûn** 1) bir şeyden haberi olmak 2) dikkate almak (göz önünde bulundurmak) ~ **jê tune bûn** gafillik etmek ~ **jê tune bûn hatin girtin** gafil avlanmak ~ **ji beng û kewna xwe bûn** formunu korumak ~ **ji xwe hebe** 1) kendine mukayyet ol, kendine dikkat et 2) kendine gel 3) savul, varda ~ **ji xwe hebe tu neqelişî** argo cart kaba kâğıt ~ **ji xwe hebûn** tetikte olmak, hazır bulunmak ~ **pê xistin** haber vermek ~ **û bay** bilgi, haber, malûmat * **hay û baya wî jê tune bû** bilgisi bile yoktu ~ **û hêviyên** (yekî) **jê tune bûn** (bir şeyin) yanından bile geçmemiş olmak ~ **û hûy** bilgi, haber ~a (yekî) **jê çêbûn** (bir şeyden) haberi olmak ~a (yekî) **jê çênebûn** ruhu (bile) duymamak ~a (yekî) **jê hebûn** 1) bir şeyden haberi olmak 2) gözetmek (önem vermek, ayrı tutmak) * **dî vê malê de tu ne bi tena serê xwe yî, gerek haya te ji yên dî jî hebe** bu evde sen tek başına yaşamıyorsun, diğerlerini de gözet-

men lazım 3) bakmak (önem vermek, önem vererek üzerinde durmak) * **haya wî tenê ji qezenckirina peryan heyê** o sadece para kazanmaya bakıyor ~a (yekî) **jê neman** boş bulunmak (dikkatsiz ve dalgın bulunmak) ~a (yekî) **jê tune bûn** (bir şey veya kimse-den) haberi olmamak, bihaber olmak, bilgisi olmamak ~a (yekî) **ji bayê felekê tune bûn** 1) dünyadan bihaber olmak, dünyadan haberi olmamak 2) başında kavak yeli esmek (sorumluluktan uzak, zevk eğlence peşinde olmak) ~ **ji qûna xwe tune bûn** başına gelenlerden bihaber olmak ~a (yekî) **pê hebûn** bir şeyden haberi olmak ~a (yekî) **pê nîn bûn** haberi olmamak ~a (yekî) **pê xistin** (birini) haberdar etmek, (birine) haber vermek ~a **têran ji birçyan nîn e** (an jî tune) tok acın halinden anlamaz

hay (III) **b** vay ~ **li minê** vay başıma, vay beni beni ~ **li minê li minê**, **derba gur li bizinê** çocuk tekerlemesi, alay biçiminde kullanılır ~ **lo** (an jî **lê**) vay be

hayat **m** salon

hay bûn *l/gh* uyanmak (aklı başına gelmek, gözü açılmak)

haydan *m* bilgi verme, haber verme

hay dan *l/gh* bilgi vermek, haber verme

haydar *rd* haberdar, haberli, malûmatlı, bilgili, yukuflu ~ **bûn** haberdar olmak ~ **kirin** haberdar etmek

haydarbûn *m* bilgilenme, haberdar olma

haydar bûn *l/gh* bilgilenmek, haberdar olmak

haydarbûyîn *m* bilgileniş, haberdar oluş

haydarî *m* 1. bilgi, malumat 2. bilgilendirme, enformasyon 3. uyarı, ikaz ~ **girtin** (an jî **stendin**) malumat almak

haydarkirin *m* bilgilendirme, haberdar etme

haydar kirin *l/gh* bilgilendirmek, haberdar etmek

haydayî *rd* ikaz edilmiş, uyarılmış

haydayîn *m* bilgi veriş, haber veriş

haydê *b* 1. haydi, hadi (isteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılır) * **haydê zari-no** haydi çocuklar 2. haydi, hadi (ihtimal belirtir) * **ji niha bi şûn de ez dê deh sal emîr bikim, bîst sal bikim, haydê bila sî sal be** bundan sonra on sene mi yaşarım, yirmi mi, haydi otuz sene olsun 3. haydi, hadi (hafifseme, alay belirtir) * **haydê haydê, here van tîştan ji yekî din re bibêje** haydi bunları başkasına anlat 4. haydi, hadi (hoş görüne anlamında kullanılır) * **haydê nehat, qene bila xeberek bişanda** haydi gelmedi, bari haber gönderseydi 5. hadi yallah ~ **bila** haydi, hadi (kabul ve onamayı belirtir) * **haydê bila wekî te be** haydi senin gibi olsun ~ ~ 1) haydi haydi (kısa kes, işi uzatma, bizi aldatamazsın anlamlarında kullanılır 2) haydi haydi (çabukluk, acele bildirir) *

haydê haydê em diçin haydi haydi gidiyoruz ~ ~ **kirin** yallah etmek ~ **ji nû** ve sil baştan ~ **tev bi hev re!** Haydi hep birlikte! ~ **wê** de geç ulan (veya lan) ~ **zû** haydi çabuk

haydên *b* haydin

hayê *b* maazallah

hay hay *h* hayhay, baş üstüne

hayil *m* 1. haber, salık 2. haberi olma 3. farkına varma ~ **jê hebûn** (bir şeyden) haberi olmak ~a (yekî) **jê** (an jî **pê**) **hebûn** bir şeyden haberi olmak

hayilbûn *m* 1. haberdar olma 2. farkına varma

hayil bûn *l/gh* 1. haberdar olmak 2. farkına varmak

hayildar *rd* haberdar, haberli ~ **bûn** haberdar olmak ~ **kirin** haberdar etmek

hayiljêbûn *m* 1. haberi olma, haberdar olma 2. farkında olma

hayil jê bûn *l/bw* 1. haberi olmak, haberdar olmak 2. farkında olmak

hayiljêbûn *m* 1. haberi olma, haberdar oluş 2. farkında oluş

hayîdar *bnr* haydar

hayîdar bûn *bnr* haydar bûn

hayîdar kirin *bnr* haydar kirin

hay jê bûn *l/bw* 1. haberi olmak, bilgisi olmak 2. gözetmek (önem vermek, ayrı tutmak) 3. mukayyet olmak 4. farkında olmak

hay jê çêbûn *l/bw* 1. haberi olmak 2. farkına varmak

hay jê hebûn *l/bw* 1. -den haberdar olmak, bilgisi olmak 2. farkında olmak

hayjêtone *rd* -den bilgisiz, -den habersiz

hayjixwe *rd* 1. kendinden haberli, kendini bilen 2. ağır başlı, denli 3. ölçülü, temkinli (davranış ve düşüncelerinde aşırı olmayan) 4. tetikte, uyanık

hayjixwebûn *m* 1. kendinde haberlilik, kendini bilme 2. ağır başlılık, denlilik 3. ölçülülük, temkinlilik 4. tetiklik, uyanıklık

hayjixwenetî *m* temkinsizlik

hayjixwetî *m* 1. kendini bilme 2. ağır başlılık, denlilik 3. ölçülülük, temkinlilik 4. tetiklik, uyanıklık

hayjixwetune *rd* densiz

hayjixwetunebûn *m* densizlik

hayjixweyî *nd* temkin

hayjixweyîbûn *m* tetikleşme

hayjixweyî bûn *l/gh* tetikleşmek

haykêş *rd* dikkat çekici, ilgi çekici

haykirin *m* uyarma, ikaz etme

hay kirin *l/gh* uyarmak, ikaz etmek

haylêbûn *m* farkına varma

hay lê bûn *l/bw* farkına varmak

haylo *b* tey, olacak şey mi, olur mu yani

haymay *m* olancası

haynejixwe *rd* temkinsiz

haypêxistin *m* 1. bildirme, haberdar etme 2. i-letme, aktarma

hay pê xistin /bw 1. bildirmek, haberdar etmek 2. iletmek, aktarmak

hayraz *m* esin, ilham

hayze *m* âdet, ay başı (kadınlarda)

hazır *rd* 1. hazır, anık (bir işi yapmak için gerekli her şeyi tamamlamış olan) * **ez hazır im**, **em herin** ben hazırım, gidelim 2. hazır (belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş) * **nan hazır e** yemek hazır 3. hazır (belirli bir biçimde yapılmış olarak satılan) * **cilên hazır** hazır elbise 4. müsait (flört etmeye hazır olan, kolayca flört edebilen kadın) 5. *m* hazırlıklı ~ **be!** hazır ol! ~ **bûn** 1) hazır bulunmak (veya olmak) (bir şeyi hemen yapabilecek durumda olmak) 2) hazır olmak (hazır durumda bulunmak) * **gava ku hacet hazır bûn xeberê bidin min** aletler hazır olunca bana haber verin (tiştek) ~ **kirin** (bir şeyi) hazır etmek ~ **sekinin** hazır durmak ~ **xweş bin** sizlere ömür

hazirbûn *m* 1. hazırlanma (bir şey kullanılacak, yararlanılacak duruma getirilme) 2. hazırlanma (bir şey ortaya koyulma, gerçekleştirilme) 3. hazırlanma (biri herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirilme) 4. *kîm* hazırlanma (bir madde elde edilme)

hazir bûn /l/gh 1. hazırlanmak (bir şey kullanılacak, yararlanılacak duruma getirilmek) * **ode ji bo mêvanan hazır bûye** oda konuklar için hazırlanmış 2. hazırlanmak (bir şey ortaya koyulmak, gerçekleştirilmek) * **ferheng hazır bûye** sözlük hazırlanmış 3. hazırlanmak (biri herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirilmek) * **kurik ji bo ezmûnan hazır bûbû** çocuk sınava hazırlanmıştı 4. *kîm* hazırlanmak (bir madde elde edilme)

hazirbûyîn *m* hazırlanma, hazırlanma

hazircewab *rd* hazırcevap ~ **bûn** hazırcevap olmak

hazircewabî *m* hazırcevaplık

hazirfiroş *nd/nt* hazircı (hazirgiysi satan)

hazirfiroşî *m* hazircılık

hazirî *m* hazırlık, anıklık ~ **kirin** hazırlık yapmak, hazırlık görmek

hazirîkirin *m* hazırlık yapma

hazirî kirin /l/gh hazırlık yapmak, hazırlamak

hazirîkirin *m* 1. hazırlama, hazırlayış (bir şeyi kullanacak, yararlanacak duruma getirme) 2. hazırlama (bir şeyi ortaya koymak, gerçekleştirme) 3. hazırlama (birini herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirme) 4. *kîm* hazırlama (bir maddeyi elde etme)

hazir kirin /l/gh 1. hazırlamak (bir şeyi kullanacak, yararlanacak duruma getirmek) * **ode ji bo mêvanan hazır kirine** odayı konuklar için hazırlamışlar 2. hazırlamak (bir

şeyi ortaya koymak, gerçekleştirmek) * **ferheng hazır kirin** sözlük hazırlamak 3. hazırlamak (birini herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirmek) * **me kurik ji bo ezmûnan hazır kir** çocuğu sınava hazırladık 4. *kîm* hazırlamak (bir maddeyi elde etmek) (**yek**) ~î (**tiştêkî**) **kirin** hazırlamak, alıştırmak * **me ew hazirî xebera sar kir** onu kötü habere hazırladık

hazirîkirî *rd* müstahzar, hazırlanmış

hazirmal *nd* evde hazır bulunan yiyecek

hazirxur *nd/nt* hazircı (her şeyi emek harcamadan elde etmeyi isteyen kimse)

hazirxurî *m* hazircılık

hazirxwer *nd/nt* hazircı

hazirxwerî *m* hazircılık

He kîm He, helyumun kısaltması

he b 1. ha (soru bildirir) * **tu hatî he?** geldin ha? 2. ne

heb (I) *n* 1. tane 2. habbe (tahıl tanesi, üzüm tanesi) 3) iç * **heb ketine fasoliyan** fasulyeler içlenmiş 4. tane (bazı bitkilerin tohumu) ~ **avêtin zebeşan** karpuz oluşmaya başlamak ~ **girtin** tane bağlamak ~ **~ tane tane ~ ji ~ê nebirandin** ara vermeden sigara yakıp içmek ~ **ji ~ê neqetandin** 1) aralıksız sigara içmek ha bire tütürmek 2) ha bire atıştırmak 3) sövüp saymak 4) aralıksız olarak habire bir şeyi yapmak ~ **ji hev qetandin** tanellemek ~ **ji ~ê neqetîn** 1) ha bire bir şey olmak veya yapılmak 2) vızır vızır, aralıksız olarak ~ **ketin** (tiştêkî) içlenmek * **heb ketine fasoliyan** fasulyeler içlenmiş ~ **li ser ~ê aralıksız olarak ~ek** 1) bir tane 2) biraz (süre için) ~ **ek ji bo derman nemaye** habbesi kalınadı (veya habbesi yok) ~ **ek ji nema** habbesi kalmadı (veya habbesi yok) ~ **ek fi-reh** biraz genişçe ~ **ek kirin ser dilê** (yekê) üstüne kuma getirmek

heb (II) *b/m* 1. hap, tablet (küçük toparlak durumdaki ilaç) 2. hap (uyuşturucu özeliği olan yuvarlak ilaç)

heba *nd* heba * **hemû ked û tehdeya me heba bû** bütün emeklerimiz heba oldu ~ **bûn** heba olmak ~ **kirin** heba etmek

hebab *m* usul

heban (I) *m* dağar, dağarcık ~ **a derewîn** yalan kumkuması, yalan küpü

heban (II) *m* sevgi

hebandin *m* 1. sevmek 2. *mec* tapma (çok fazla sevmek) 3. benimseme 4. hazmetme

hebandin /l/gh 1. sevmek 2. *mec* tapmak (birini çok sevmek) 3. benimsemek * **hûn kê di-hebînin?** kimi benimsiyorsunuz? 4. hazmetmek

hebandiro *rd* yalan kumkuması, yalan küpü

hebandî *nd/nt* sevilen, sevgili

hebanik *m* dağar, dağarcık ~ **a xwe weşandin** saçılıp dökülmek (içindekini söylemek)

hebanok *m* dağarcık
hebene *m* büyük desti
hebenîsk *m* mercimek, nohut ve soğandan yapılan bir yemek
hebeson, hebesonk *bot/m* anason (Pimpinella anisum)
Hebeş *nd* 1. Habeş, Etiyopyalı (Etiyopya halkından olan) 2. *rd* Habeş, Habeşî (derisinin rengi çok koyu esmer olan)
Hebeşî *nd* 1. Habeşî, Etiyopyalı (Etiyopya halkından olan) 2. *rd* Habeş, Habeşî (derisinin rengi çok koyu esmer olan)
hebêbik *m* tapınak
hebgir *rd* iri taneli
hebgirtin *m* içlenme, tanelenme
heb girtin *l/gh* içlenmek, tanelenmek
hebgirtî *rd* içli, taneli
hebbehî *rd/h* taneli, tane tane
hebhûr *rd* ufak taneli
heblîk *m* 1. tane, habbe (çekirdekli küçük meyve) * **hebika tîrî** üzüm tanesi 2. tane (bazı bitkilerin tohumu) * **hebişkên hinarê** nar tanesi 3. tanecik 4. çiğit (pamuk çekirdeği) ~a baqil iç bakla
hebişkên atomê *fiz* cisimcik
hebişkên gunik *ant/n* er bezi
hebin *m* çadır eteklerini kazıklara bağlamasını sağlayan araç
hebirman *m* kurutulmuş nar tanesi
hebişandin *m* tikiştirmeye (oburca yeme)
hebişandin *l/gh* tikiştirmek (oburca yemek)
hebişîn *m* tikişme (oburca yeme)
hebişîn *l/gh* tikişmek (oburca yemek)
hebitandin *m* şaşalatma
hebitandî *rd* şaşalakalmış
hebitandin *l/gh* şaşalamak
hebitîn *m* şaşalama, şaşıp kalmak
hebitîn *l/gh* şaşalamak, şaşıp kalmak
hebî *m* 1. atılmamış pambu 2. *bot* kendir türünde bir bitki
hebîb *nd/nt* habib (sevilen, sevgili)
hebîn *m* 1. sevilme 2. *mec* tapılma (çok fazla sevilme) 3. benimsenme
hebîn *l/gh* 1. sevilmek 2. *mec* tapılmak (çok fazla sevilme) 3. benimsenmek
hebîs *rd* 1. habis kötü, alçak 2. habis, kötücül (bazı hastalıklar veya urlar için) * **taya hebîs** habis sıtma
heblûrk *rd* ala sulu (iyi pişmemiş, suluca yemek)
heblûrkî *rd* ala suluca
hebnîsk *nd* yeşil mercimek yemeği
hebobengî *m* bir üzüm türü
hebo hebo *h* 1. tane tane 2. teker teker, birer birer ~ ~ **parsûyên (yekî) fên jîmartin** kemikleri sayılmak
hebosan *bot/m* anason (Pimpinella anisum)
heboxurî *m* çalılık (koyunlarda çiçek hastalığı)
hebreş (I) *bot/m* çörek otu (Nigella damascena)

hebreş (II) *bnr* hebreşk
hebreşk (I) *bj/m* kara kabarcık, kara yanık, yanıkara, şarbon ~a **biav** bir tür yanıkara hastalığı
hebreşk (II) *bot/m* çörek otu (Nigella damascena)
hebs *bnr* heps
hebûb (I) *ant/n* yumurta, er bezi * **hebûbê gunikê** beran koç yumurtası
hebûb (II) *m* tane, habbe (çekirdekli küçük meyve) * **hebûba tîrî** üzüm habbesi
hebûbîk (I) *ant/n* yumurta, er bezi
hebûbîk (II) *m* habbe, tane
hebûk (I) *m* varlık, mal varlığı, varidat
hebûk (II) *ant/m* eklem
hebûkkirin *m* eklemleme
hebûk kirin *l/gh* eklemlemek
hebûn *m* 1. var olma 2. varlık, mevcudiyet (var olma durumu) 3. varlık (zenginlik, para, mal, mülk) * **hemû hebûna xwe xerc kir** bütün varlığını harcadı 4. refah, genlik 5. (birinin) varı yoğu 6. *fel* var oluş
hebûn *l/gh* 1. var olmak * **wî pere hene** parası var 2. var olmak, mevcut olmak, durmak (varlığını sürdürmek) * **ew kîtabe gelo hîna hene?** o kitabeler hâlâ duruyorlar mı? 3. durmak (var olmak) * **dê ev çend dersên min hebîn û ez dê herime sînemayê?** o kadar dersim dururken, sinamaya mı gideceğim? 4. durmak (yaşamak) * **dapîra min heyê?** anne annem duruyor mu? 5. durmak (birisinin malı olarak bulunmak veya o mal-la ilişkisi bulunmak) * **mala we ya havîngehê hîna heyê?** yazlık eviniz hâlâ duruyor mu? ~ **helebiyek zîmanê (yekî) papuç** kadar dili olmak ~ **mirov ciwan dike, tunebûn mirov kal û pîr dike** ak gün ağartır, kara gün karartır ~ **û nebûna xwe tevde** elde avuçta (ne varsa) ~a **axiriya emîr** son gürlüğü * **hebe çi ye, tune be çi ye** olsa da olur olmasa da * **heyê çar tîlî** bacak kadar * **hebe hebe 1)** olsa olsa **hebe hebe wî ev kirîye** olsa olsa o yapmış 2) olsun olsun (tahmini olarak) * **hebe... tune be** varsa ... yoksa * **hebû carek ji caran rehmet li bavê hazir û guhdaran, xeynî şeytanê korê li ber diwaran** evvel zaman içinde kalbur saman içinde * **hebû qet tune bû** bir varmış bir yokmuş * **hebû tune bû** bir varmış bir yokmuş (artık hayal olmuş, masal gibi geçmiş) * **heyê bihostek** maşa kadar * **heyê kevçiyek** kaşık kadar
hebûnî *m* 1. var olma, mevcudiyet 2. servet, variyet, varlıklı olma durumu
hebûnîti *m* varoluşçuluk
hebûnîxwazî *fel/m* varoluşçuluk
hebûnîxwaz *fel/nd* varoluşçu
hebûnnas *fel/nd* varlık bilimci, ontolojist
hebûnnasî *fel/m* varlık bilimi, ontoloji

hebûnzân *nd/nt* varlık bilimci, ontolojist

hebûnzânî *m* varlık bilimi, ontoloji

hebûrî *n* erkek

hebûyîn *m* var olma, var oluş

hebûyî *rd* var olan, vakia

hebuxurî *bj/m* çalık (koyunlarda çiçek hastalığı)

hec (I) *ol/m* 1. hac (genellikle tek tanrılı dinlerde kutsal olarak tanınan yerleri, o dinden olanlarca yılın belirli aylarında ziyaret edilmesi) 2. hac (İslâmın beş şartından biri olan, Müslümanlarca zilhicce ayında Mekke'de yapılan Kabe'yi ziyaret ve tavaf töreni) ~ **lê ketin** (Müslüman için) haca gitme şartını yerine getirmek durumunda olmak

hec (II) *bnr* hej

çalı

hecâm *m* hacamet

hecamat *m* hacamat

hecâmker *nd/nt* hacametçi

hecâm kêş *nd/nt* hacametçi

hecân *m* yaki

hece *rz/m* hece, seslem

hecekirin *m* heceleme

hece kirin *l/gh* heceleme

hecel *m* 1. gelir (bir kimseye veya topluluğa belli zamanlarda, belli yerlerden gelen para, varidat) 2. gelir (bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandığı para, varidat, irat) 3. kazanç * **hecela mehaneyê** aylık kazanç 4. kazanım

heceldar *rd* 1. gelirli 2. kazançlı

heceparêz *nd/nt* hececi

heceparêzî *m* hececilik

hecer *n* 1. hâcer, taş 2. hâcer eswed

hecet *m* bahane

heceyî *rd* heceli * **helbesta heşt heceyî** sekiz heceli şiir

hechecik *zo/m* kırlangıç (Hirundo)

hechecok *zo/m* kırlangıç (Hirundo)

hecicandin *m* doluşturma

hecicandin *l/gh* doluşturmak

hecicin *m* 1. doluşma 2. dolup taşma, çok dolma

hecicin *l/gh* 1. doluşmak 2. dolup taşmak, çok dolmak * **guhanê mihan hecicine** koyunun memeliri dolup taşmış

hecimandin *m* sakinleştirme, yatıştırma

hecimandin *l/gh* sakinleştirmek, yatıştırmak

hecimîn *m* sakinleşme, yatışma

hecimîn *l/gh* sakinleşmek, yatışmak

hecinandin *m* 1. yağurma 2. *mec* hırpalama

hecinandin *l/gh* 1. yağurmak 2. *mec* hırpalamak

hecinandî *rd* yağruk

hecînî *m* 1. yağrulma 2. yorgunluktan dolayı her tarafı tutulma

hecînî *l/gh* 1. yağrulmak 2. yorgunluktan dolayı her tarafı tutulmak

hecîqandin *m* 1. yağurma 2. ezmek

hecîqandin *l/gh* 1. yağurmak 2. ezmek

hecîqîn *m* 1. yağrulma 2. ezilme

hecîqîn *l/gh* 1. yağrulmak 2. ezilmek

hecî *rd* hacı

hecîcok *zo/m* kırlangıç

hecî legleg *zo/nd* leylek

hecîn *m* hacin (iki hörgüçlü, yürüyüşü hızlı bir deve cinsi)

hecîqicî *bot/m* madımak

hecîr *hiq/m* hacir, kısıt

hecîrdar *rd* hacirli

hecîrkirin *hiq/m* hacir etme, kısıtlama

hecîr kirin *l/gh* hacir etmek, kısıtlamak

hecû *m* hacim

hecûdar *rd* hacimli

hecr *m* hacir ~ **kirin** hacir etmek, hacir altına almak

heç *nd* gibi ~ **wekî** -e gibi

heçepilî *rd* çekinmiş, ocumuş olan

heçepilîbûn *m* çekinme, ocuma

heçepilî bûn *l/gh* çekinmek, ocumak

heçheç *b* koyunları ayırmada kullanılan ünlem

heçik (I) *n* urgan ucuna bağlanarak yük sıkma- da kullanılan iki uclu ağaçtan çengel, şerit bağlama aleti

heçik (II) *m* çimdik

heçikan *m* ezilme, eziliş

heçikandin *m* ezmek

heçikandin *l/gh* ezmek

heçikandî *rd* ezik

heçike *g* eğer

heçikîn *m* ezilme

heçikîr *l/gh* ezilmek

heçî (I) *h* 1. gerçi 2. gelince * **heçî ez bana gelince** 3. her kim ki ~ **devê te digere bixwaze** isteyebildiğini iste ~ **ku ta ki ~ ku neke xebera mezinan pê ve tê şaxê bizinan** büyüğünün öğütünü dinlemeyenin vay haline ~ **ma hêviya yarê, ma bêwaris** boşuna beklemiş olmak ~ **ne li govendê, xweşreqas e dişardan** gazel okumak güzeldir ~ **ne li malekî ne li hewalekî** içi beni dışı seni yakar ~ **ne li malekî, nizane halekî** meselenin içinde olmak veya meseleyi iyi bilmek gerekir, anlamında bir deyim ~ **neke hesaban, wê bibîne ezaban** hesapsız kitapsız iş yapmanın vay haline ~ **yê ne li hesaban, ew tebayê ecêban** hesap dışında olanın vay haline

heçî (II) *n* 1. uguna bağlanan iki uçlu ağaç, şerit bağlama aleti 2. sapan kolu ~ **qelişîn** talihsizlik olmak, şanssızlık olmak, iş ters gitmek ~ **yê (yekî) qelişîn** adı kötüye çıkmak, ne dese ne yapsa kötüye yorumlanmak ~ **yê rastan jî esman de qetîyaye** doğru söyleyen dokuz köyden kovarlar

heçîn *bnr* heçû

heçko *h* 1. -e gibi, sanki * **heçko min şekir xwarî** şeker yemiş gibi 2. güya, sözüm ona 3. *g* halbuki

heçku *bnr* heçko

heço *bnr* heçi

heçû *n* organ ucuna bağlanarak yük sıkımda kullanılan iki uclu ağaçtan çengel, şerit bağlama aleti

hed (I) *n* kapaklık, kapak taşı (mezarlarda en üstte bulunan taş)

hed (II) *n* 1. had, sınır * **ev şer êdî ji hed derketiye** bu savaş artık haddını aşmış 2. had (insan için; yetki ve değer) * **ne hedê min e** haddim değil 3. sınır, limit ~ **û jê re danîn** limit koymak ~ **û hidûd** had, sınır ~ **û şed** had, haddini bilme ~ **û şedê xwe nezanîn** haddini bilmemek ~ **û nivê (yekî) danê** haddini bildirmek, Allah yarattı dememek ~ **û nivê (yekî) nişan danê** (birine) haddini bildirmek ~ **ê ji (temen an ji emir)** yaş haddi ~ **ê karê** kâr haddi, kazanç sınırı ~ **ê mirinê** ölüm sınırı ~ **ê qezencê** kâr haddi, kazanç sınırı di ~ **ê xwe de ye** kendi halinde (yek) ~ **ê xwe zanîn** (biri) haddini bilmek

hed (III) *bnr* ked û hed

heda *m* hidayet

hedad *nd/nt* demirci

hedadî *m* demircilik

hedan (I) *m* sabır, çıdam (olacak veya gelecek bir şeyi telâş göstermeden bekleme)

hedan (II) *m* dinme

hedan *l/gh* dinmek

hedandin *m* dindirme

hedandin *l/gh* dindirmek

hedanî *m* dinginlik, durgunluk ~ **neketin (yekî)** dinginleşememek, yerinde duramamak

hedar (I) *m* 1. sabır (olacak veya gelecek bir şeyi telâş göstermeden bekleme) 2. götü-rüm, tahammül

hedar (II) *m* 1. dinginlik, sükûnet, yatışma, sakinlik 2. huzur

hedar (III) *rd* 1. varlıklı, hali vakti yerinde olan 2. her şeye vakıf kimse

hedardar (I) *rd* 1. sabırlı 2. götürümlü, tahammüllü

hedardar (II) *rd* 1. dingin, sakin 2. huzurlu

hedarî *m* 1. dinme, dinginlik, sükûnet 2. huzur, istikrar

hedarker *rd* sakinleştirici, yatıştırıcı * **dermanê hedarker** yatıştırıcı ilaç

hedayî *m* hediye

hede *m* hadde

hededan *m* büyüklük

hedef *m* hedef

hedekirin *m* haddeleme

hede kirin *l/gh* haddelemek

heder *nd* heder (ziyan olma, karşılığı almama)

hederbûn *m* heder olma

heder bûn *l/gh* heder olmak

hederkirin *m* hederetme

heder kirin *l/gh* hederetmek

hedexane *m* haddehane

hedhedik *zo/m* kırlangıç (Hirundo)

hedidandin *l/gh* tehdit etmek

hedidandin (I) *m* sakinleştirme

hedidandin (II) *m* tehdit etme

hedidandin (I) *l/gh* sakinleştirmek

hedidandin (II) *l/gh* tehdit etmek

hedidandî (I) *rd* sakinleştirilmiş olan

hedidandî (II) *rd* tehdit edilmiş olan

hedidîn (I) *m* sakinleşme

hedidîn (II) *m* tehdit edilme

hedidîn (I) *l/gh* sakinleşmek

hedidîn (II) *l/gh* tehdit edilmek

hedik *m* kar ayakkabısı

hedim *m* göçük

hediman *m* 1. gömme 2. yıkım

hedimandin *m* 1. yıkma, yıkış 2. gömme, gömüş (toprakla örtmek) 3. çöktürme, çökertme 4. eğdirme 5. batırma, berbat etme 6. sakinleştirme, yatıştırma

hedimandin *l/gh* 1. yıkmak 2. gömmek (toprakla örtmek) 3. çöktürmek, çökertmek 4. eğdirmek 5. batırmak, berbat etmek 6. sakinleştirmek, yatıştırmak

hedimandî *rd* 1. yıkık 2. gömülü, gömme 3. çökkün 4. eğik 5. batık, berbat bir şekilde olan

hedimî *rd* 1. yıkık 2. gömülü 3. çökkün, çökek 4. eğik 5. batık, berbat

hedimibûn *m* 1. yıkıklık 2. gömmülülük 3. çökmülük 4. eğiklik

hedimîn *m* 1. yıkılma, yıkılış 2. gömülme, gömülü 3. çökme (bulunduğu düzeyden aşağıya inme, çukurlaşma) 4. çökme (üzerinde bulunduğu yere yıkılma) 5. eğilme 6. batma, berbat olma 7. kağışama (eskime, dağılmaya yüz tutma) 8. kağışama (herhangi bir şey yerinden oynama) 9. sakinleşme, yatışma 10. rezil olma

hedimîn *l/gh* 1. yıkılmak 2. gömülmek 3. çökmek (bulunduğu düzeyden aşağıya inmek, çukurlaşmak) * **rê hedimiye** yol çökmüş 4. çökmek (üzerinde bulunduğu yere yıkılmak) * **dîwar hema dike bihedime** duvar çöktü çökecek 5. eğilmek 6. batmak, berbat olmak 7. kağışamak (eskime, dağılmaya yüz tutmak) 8. kağışamak (herhangi bir şey yerinden oynamak) 9. sakinleşmek, yatışmak 10. rezil olmak * **ez pê re hedimîn** senin yüzünden rezil oldum

hedinandin (I) *m* 1. dindirme, sakinleştirme 2. uslandırma

hedinandin (II) *m* hüzünledirme

hedinandin (I) *l/gh* 1. dindirmek, sakinleştirmek 2. uslandırma

hedinandin (II) *l/gh* hüzünlendirmek

hedinî (I) *rd* artık

hedinî *rd* dingin sabretmiş olan kimse

hedinîn (I) *m* 1. dinme, sakinleşme 2. sabretme 3. uslanma

hedinîn (II) *m* hüznülenme, hüznüleniş
hedinîn (I) *l/gh* 1. dinmek, sakinleşmek 2. sabretmek 3. uslanmak
hedinîn (II) *l/gh* hüznülenmek
hedirandin *l/gh* 1. avutmak 2. sakinleştirmek, yatıştırmak
hedirandin *m* 1. avutma 2. sakinleştirme, yatıştırma
hedirandî *rd* 1. avunuk 2. sakin, yatıştırılmış vaziyette olan
hedirî *rd* 1. avunuk 2. sakin (durgun, dingin, hareket etmeyen)
hedirîn *m* 1. avunma 2. sakinleşme, yatışına, sükûnet bulma 3. huzur bulma
hedirîn *l/gh* 1. avunmak 2. sakinleşmek, yatışmak, sükûnet bulmak 3. huzur bulmak
hediye *n* 1. hediye, armağan 2. hediye (kutsal kitaplar için fiyat) 3. *mec* fiyat ~ **kirin** hediye etmek, armağan etmek
hedîgar *n* hediye, armağan
hedîn *n* mezar yan taşı
hedîs *ol/m* 1. hadis (Hz. Muhammed'in genel kural değerindeki söz ve davranışları) 2. hadis (bu söz ve davranışları inceleyen bilim)
hedîse *m* hadise, olay
hedîszan *nd/nt* hadis bilgini, hadis uzmanı
hedîszanî *m* hadis bilginliği, hadis uzmanlığı
hedm *m* göçük (çökmüş, göçmüç yer)
hedonîst *nd/nt* hedonist, hazzı
hedonîzm *fel/m* 1. hedonîzin, hazzcılık 2. *ab* hedonizm, hazzcılık
hedr *bj/m* sara
hedran *h* dikine
hedûr *m* 1. erinç, huzur 2. teskin ~ *neditin* huzur görmemek, dirlik yüzü görmeinek
hedûrandin *m* 1. dindirme, sakinleştirme, yatıştırma 2. teskin etme 3. *mec* söndürme (tutku ve duygular için; yatıştırma, etkisiz duruma getirme)
hedûrandin *l/gh* 1. dindirmek, sakinleştirmek, yatıştırmak 2. teskin etmek 3. *mec* söndürmek (tutku ve duygular için; yatıştırma, etkisiz duruma getirmek)
hedûrandî *rd* 1. sakin 2. teskin edilmiş olan
hedûrdar *rd* 1. dingin, sakin 2. erinçli, huzurlu
hedûrî *m* 1. dinginlik, sakinlik 2. erinçli olma, huzurlu olma 3. *rd* teskin olmuş olan
hedûrîn *m* 1. dinme, sakinleşme, yatışmak 2. teskin olma 3. sönme (duygular için; dinme, yatışma)
hedûrîn *l/gh* 1. dinmek, sakinleşmek, yatışmak 2. teskin olmak 3. sönmek (duygular için; dinmek, yatışmak)
hedûrkirin *m* 1. dindirme, sakinleştirme, yatıştırma 2. teskin etme
hedûr kirin *l/gh* 1. dindirmek, sakinleştirmek, yatıştırmak 2. teskin etmek
hedûrkirî *rd* teskin edilmiş olan

hefad *n* 1. ahfat, torunlar 2. *mec* yiğit
hefadî *m* yiğitlik
hefadîkirin *m* yiğitlik yapma
hefadî kirin *l/gh* yiğitlik yapmak
hefan *m* apışma
hefandin *m* apıştırma
hefandin *l/gh* apıştırmak (hayvan için)
hefar *rd* kokuşuk, kokuşmuş
hefda *bnr* hevda
hefdeh *nd/rd* 1. on yedi 2. Rumî takvimine göre 17 marta yapılan bir murat şenliği ~ **xerici Eys nederici** Ayşe hala evlenemedi, kendine bir kismet bulamadı ~ **ê adarê** rumî takvimine göre 17 marta yapılan murat şenliği
hefdehem *rd* on yedinci
hefdehemîn *rd* on yedinci
hefidandin *m* 1. koruma, esirgeme 2. örtme (koruma, gizleme ve görünme duruma getirmek için üstüne bir şey koyma) 3. kaplama, kaplayış, istila etme (her yanını örtme)
hefidandin *l/gh* 1. korumak, esirgemek 2. örtmek (korumak, gizlemek ve görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koymak) 3. kaplanmak, istila etmek (her yanını örtmek)
hefidandî *rd* 1. korunmuş, esirgenmiş 2. örtülmüş 3. kaplanmış, istila edilmiş
hefidîn *m* 1. korunmak 2. örtülme 3. kaplanma, istila edilme
hefidîn *l/gh* 1. korunmak 2. örtülmek 3. kaplanmak, istila edilmek
hefik *ant/m* 1. yutak 2. boğaz
hefinandin *m* 1. küfletme 2. çürütme (çökmek insan için) 3. koflaştırma
hefinandin *l/gh* 1. küfletmek 2. çürütmek (çökmek insan için) 3. koflaştırmak
hefinandî *rd* 1. küflü 2. çürük, çürümüş 3. kof, koflaşmış olan
hefinîn *m* 1. küflenme 2. çürüme, yıpranma 3. koflaşma
hefinîn *l/gh* 1. küflenmek 2. çürümek, yıpranmak * **di zîndanê de hefinî** zindanda çürüyüp gitmişti 3. koflaşmak
hefid *n* hafit (erkek torun)
hefin *m* apışma
hefin *l/gh* apışmak (hayvan yorgunluktan çökürmek)
hefk *m* 1. yutak 2. gerdan (şişmanlarda çene altındaki tombulluk)
hefkîwîk *m* pudra
hefkîn *m* 1. uğra (hamurun yapışmaması için serpil en) 2. pudra
hefnik *m* küf
hefnikî *rd* küflü
hefnikîbûn *m* 1. küflenme 2. *mec* küflenme (zamanı geçme, köneleşme)
hefnikî bûn *l/gh* 1. küflenmek 2. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köneleşmek)

hefnikîbûyîn *m* küfleniş
hefnikîkirin *m* küflendirme, küfletme
hefnikî kirin *l/gh* küflendirmek, küfletmek
hefoyî *rd* apışmış hayvan
hefrî *n* 1. dev (korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yarattığı) 2. zebellâ
hefroşk *m* kızgın tereyağıyla pişirilen bir ekmek türü
hefs *bnr* heps
hefsar *n* yular ~ **dan destê (yekî)** yuları ele vermek (veya yuları kaptırmak), dizginleri (ele) vermek (başkasının yönetimini kabul etmek) ~ê **(yekî) di destê (yekî) de bûn** yuları birinin elinde olmak, (bir işin, birinin) ipleri birinin elinde olmak ~ê **(yekî) kışandin** (birinin) ipini çekmek ~ê **xwe dan dest** dizginleri (ele) vermek (başkasının yönetimini kabullenmek), sakalı ele vermek (veya sakalı kaptırmak)
hefsarkirin *m* yular takma
hefsar kirin *l/gh* yular takmak
hefsarkirî *rd* yularlı, yular takılmış olan
hefsî *m* 1. kabız, peklîk 2. *rd* kabız (peklîği olan, peklîk çeken)
hefsîbûn *m* kabız olma, peklîk çekme
hefsî bûn *l/gh* kabız olmak, peklîk çekmek
hefsîbûyîn *m* kabız oluş, peklîk çekiş
hefsûti *m* kabızlık
hefsûdank *bot/m* çörek otu (*Nigella damasce-na*)
hefsxane *bnr* hepsxane
hefşî, hefşîk *m* ağıl
hefşo *m* ağıl
heft *n* 1. yedi (altıdan sonra gelen sayının adı) 2. *rd* yedi (altıdan bir artık) ~ **bavê (yekî) rabe** yedi sülalesi gelse ~ **car yedi kere** ~ **dewêl** yedi düvel (bütün devletler) ~ **dewêlê ecnebî** yedi düvel (bütün devletler) ~ **hespên (yekî) jî keran avîs bûn** zengin biri gibi böbürlenmek ~ **kevîrên bigû bi dû te de bin** gidip bir daha gelmiyesin ~ **meseleyên hirçê bûn, digot çêva min** ayının kırk türküsü var, kırkıda ahlât üstüne ~ **meseleyên hirçê hebûn** (an jî hene), hema digot (an jî dibêje) çêva min ayının kırk türküsü var, kırkıda ahlât üstüne ~ **mêrê berê nikaribûn bi barê hiriyê, digotin; ax li me û li vê bêkesiyê** arkasız olmak, hamisizlikten dert yanmayı anlatan bir deyim ~ **mêrên beriyê piçikîn li têra hiriyê, weyla li vê bêkesiyê** yedi düvel başına üşüşmek ~ **nuzaweyên** (an jî xerîqeyên dinyayê) dünyanın yedi harikası ~ **pinê li (yekî) xistin** (birini) aşmak, sollamak ~ **sed bav jî hev kirin der** (birbirinin) yedi sülalesini aramak ~ **şev û ~ roj** yedi gün yedi gece ~ **tenûr nan xwarin** kırk fırın ekmek yemek (lazim) ~ **tîş gincir û mincir** yirtık pırtık ~ê **salî bûn û biçûk bûn** büyümüş de küçülmüş

heftak *m* bir tür kemer
heftane *rd* 1. haftalık (haftada bir kez yapılan) * **civîna heftane** haftalık toplantı 2. haftalık (haftada bir yayımlanan) * **rojnameya heftane** haftalık gazete 3. *wj/m* yedili, müsebbâ, müseddes (divan edebiyatında her bendi yedi mısradan oluşmuş şiir)
heftanî *m* 1. haftalık (haftada ödenen para) 2. *rd* yedilik
heftanîvan *nd/rd* haftalıkçı
heftanîvanî *nd/rd* haftalıklı
heftar *bnr* keftar
heftber *rd* yediveren
Heft Bira *ast/nd* Büyük Ayı, yedigir, yedi kardeş
heftcan *rd* 1. yedi canlı * **mişkê heftcan** yedi canlı fare 2. dokuz canlı
heftcarik *zo/m* yer eşiği
hefte *m* hafta
heftebend *wj/m* yedili, müsebbâ
hefteheft *rd* yedişer
hefteheşt *m* dırlaşma, hurgür
hefteheşt kirin *m* dırlaşma, dilleşme, hurgür etme
hefteheşt kirin *l/gh* dırlaşmak, dilleşmek, hurgür çikarmak
heftehol *m* hurgür, patırtı
hefteh *m* yedili
heftem *rd* yedinci
heftemal *m* Rumî takvimine göre Mart'ın 7'sinde kutlanılan bir ritüel
heftemîn *rd* yedinci
heftename *m* haftalık, haftalık gazete
heftene *m* yedilik
heftex *m* bir halı çeşidi
hefteyî *rd* 1. haftalık (haftada bir kez yapılan) * **civîna hefteyî** haftalık toplantı 2. haftalık (haftada bir yayımlanan) * **rojnameya hefteyî**
heftê *n* 1. yetmiş (altmış dokuzdan sonra gelen sayı) 2. *rd* yetmiş (altmış dokuzdan bir artık) ~ **libî yetmişlik** (içinde yetmiş tane bulunan) ~ **salî yetmişlik**, yetmiş yaşında olan * **kalê heftê salî** yetmişlik ihtiyar
heftê heftê *rd* yetmişer
heftêyem *rd* yetmişinci
heftêyemîn *rd* yetmişinci
heftik (I) *n* öküz soğuğu, kırlangıç fırtınası
heftik (II) *m* al karısı
heftikê nîsanê *nd* öküz soğuğu, sitteisevir, kırlangıç fırtınası (nisan ayında çıkan ve ortalama altı, yedi gün süren fırtına) (di) ~ê **nîsanê de bi rê û dirban de meçin** sitteisevir kapıyı çevir ~ê **nîsanê gîtê gamêşqiranê** sitteisevir kapıyı çevir
heftirk *m* feci dövme ~a **dilê (yekî) danê wekî keran** eşek sudan gelinceye kadar dövmek
heftiyar *bnr* keftar

heftî *m* 1. hafta 2. *rd* haftalık (herhangi bir hafta süren) * **karê du heftîyan** iki haftalık iş ~**ya nêr û mê** her bitkinin belirlediği hafta

heftîn *bnr* hewtîn

heftîname *m* haftalık yayın

heftkoşe *rd* yedigen

heftkuj *rd* yedigen

heftkun *rd/argo* obur, doyumsuz

heftkunî *m/argo* oburluk, doyumsuzluk

heft libî *rd* yedili (yedi parçadan oluşan, yedi-si bir arada)

heftmal *m* Rûmî takvimine göre Mart'ın 7'sinde kutlanılan bir ritüel

heftmend *rd* yedili (iskambil gibi oyunlarda üzerinde yedi işareti bulunan kâğıt)

heftname *m* haftalık yayın

heftohefto *rd* yedişer

heftok *nd* beştaş (oyunu)

heftqatik *m* bir gözleme türü

heftqetik *bj/m* yedi katmanlı bir yara

heftreng *n* 1. altı parmak (ayrı renkte yollu kumaş) 2. altı parmak (bu kumaştan yapılmış giysi) 3. gökkuşağı 4. *fiz* tayf

heftruhî *rd* 1. yedi canlı 2. dokuz canlı

heft santimî *rd* yedilik * **mixî heft santimî** yedilik çivi

heftstêrk *ast/m* ülke, süreya yıldızı

hefttîş *rd* yırtık pırtık

heftûheşt *m* dırışına, dilleşme, hırgür

heftûheşt kirin *m* dırışma, dilleşme, hırgür etme

heftûheşt kirin *l/gh* dırışmak, dilleşmek, hırgür çıkarmak

heftûzik *m* köpek memesi

heftwik *rd/nd* yediz

heftxwer *m* yedilik tabanca

heftyar *bnr* keftar

heg, **hege** *bnr* heger

heger *g* eğer ~ **çibe** her ne ise (ne kadar ise) ~ **gurî pakî ji baranê bikira ji xwe re kula-vik çêbikira?** Kelin merheme olsaydı başına sürerdi

hegiş *m* gelberi (madeni ateş karıştırıcısı)

hej (I) *m* sevmek, sevgi ~ **kirin** sevmek ~**f (...)** **kirin** (birini veya bir şeyi) sevmek

hej (II) *m* çırpı ~ **û pej** dal budak ~ **û pej dan** dal budak salmak

hej (III) *m* 1. sarsıntı 2. sallantı 3. *fiz* salınım, titreşim deprem, zelzele 4. sarsıntı (deprem sırasındaki yer hareketlerinin her biri)

hej (IV) *m* sıkıntılı meşkuliyet * **bi hejekî wer ketim**, **mepirs** öyle bir meşkuliyetim var ki, sorma

hejale *bot/m* bir tür yaramaz ot

hejan *m* 1. sallanma, sarsım, sarsılma 2. sallantı 3. *psi* sarsıntı 4. *fiz* salınım

hejandin *m* 1. sallama 2. sarsma, sarsış, sarsalama 3. silkme, silkeleme, silkeleyiş (kuvvetle sarsma) 4. çalkalama, çalkama (vücu-

dun bir yerini sürekli oynatma) 5. depretmek **hejandin** *l/gh* 1. sallamak * **îşev dergûş hejandiye** beşik sallamış bu gece * **kemnîkê bihejîne** mendili salla 2. sarsınak, sarsalamak 3. silkemek, silkelemek (kuvvetle sarsmak) * **dar rahejand** ağacı silktili 4. çalkalamak, çalkamak (vücutun bir yerini sürekli oynatmak) * **tu lê binêre bê çawa navmilê xwe dihejîne** nasıl da omuz çalkalıyor 5. depretmek

hejandî *rd* 1. sallanmış 2. sarsık 3. depretmis olan

hejanî *m* 1. sallantı 2. sarsıntı

hejar *bnr* hêjar

hejdar *rd* 1. sallantılı 2. sarsıntılı 3. titreşimli

hejdeh *nd/rd* on sekiz

hejdehem *rd* on sekizinci

hejdehemîn *rd* on sekizinci

hejdehî *nd* 13 ile 31 mart tarihleri arasında kutlanan bir murat şenliği

hejdeyan *m* Rûmî takvimine göre 18 Mart'ta sona eren bir murat şenliği (Mart'ın 15'inden başlayıp 18'inde sona erer)

hejek *m* 1. sallantı 2. *psi* sarsıntı, şok 3. deprem, zelzele

hejekên hemtund *nd* eş deprem

hejekî *rd* 1. sallantılı 2. sarsıntılı 3. depremsel

hejekjenti *rd* depremdede

hejeknas *nd/nt* deprem bilimci

hejeknasî *m* deprem bilim

hejekpîv *m* depremölçer, sismometri

hejekzan *nd/nt* deprem bilimci

hejekzanî *m* deprem bilim

hejesor *bot/m* 1. iğde 2. iğde (bu ağacın yemişi)

hejg *m* pürüz, pütür

hejhej *m* 1. sarsıntı 2. deprem, zelzele

hejhejandin *m* 1. sallama 2. sarsmak, sarsalamak

hejhejandin *l/gh* 1. sallamak 2. sarsmak, sarsalamak

hejhejikandin *m* 1. sallama, dingildeme 2. sarsma, sarsalama 3. sarkaçlama

hejhejikandin *l/gh* 1. sallamak, dingildemek 2. sarsmak, sarsalamak 3. sarkaçlamak

hejhejikîn *m* 1. sallanmk, dingildenme 2. sarsalanma 3. sarkaçlanma

hejhejikîn *l/gh* 1. sallanmak, dingildenmek 2. sarsalanmak 3. sarkaçlanmak

hejhejîn *m* 1. sallanma, sallanış 2. sarsalanma

hejhejîn *l/gh* 1. sallanmak (kıvıldamak, bağli bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) 2. sarsalanmak

hejhejk *m* salıntı, sarsıntı

hejhejok (I) *zo/m* yont kuşu (Motacilla)

hejhejok (II) *rd* 1. salıntılı 2. sarsak 3. titreşim

hejhejokbûn *m* 1. sallantılık 2. sarsaklık 3. titreşimlik

hejhejokî *rd/h* 1. salıntılı, salıntılıca * **xaniyekî hejhejokî** salıntılı bir ev 2. salıntılı, sa-

lîntılıca (yürüyüş için iki yana salınan) 3. sarsakça 4. dingildek (oynak, dengesi bozuk) 5. titrekeçe

hejhejoyî *rd* sarsak

hejhejoyîbûn *m* sarsaksık

hejhejoyîkî *rd/h* sarsakça

hejik (I) *n* çalı, çırpı

hejik (II) *m* salınım

hejik (III) *rd* murdar

hejikan *m* 1. sallanma 2. sarsım, sarsılma 3. depreşme

hejikandin *m* 1. sallama 2. sarsına, sarsış, sarsalama, ırgalama, ırgama 3. depreştirme, depretme 4. titreştirme 5. titreştirme (titreşim durumuna getirme) 6. oynatma, sallama (eşya için, yerinde kımıldatma) 7. sallanma (yürürken sallanarak yürüme)

hejikandin *l/gh* 1. sallamak * **çima tu hema serê xwe dihejikînî** başını sallayıp durma 2. sarsmak, sarsalamak, ırgalamak, ırgamak 3. depreştirmek, depretmek 4. titreştirmek 5. titreştirmek (titreşim durumuna getirmek) 6. oynatmak, sallamak (eşya için, yerinde kımıldatmak) 7. sallanmak (yürürken sallanarak yürümek)

hejikandî *rd* 1. salınışı 2. sarsık 3. depretmis olan

hejikîn *m* 1. sallanma, salınış (kımıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama) 2. sallanma (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelme) 3. sallanma, sarsılma, sarsılış, ırganma, titreme (güçlü bir şekilde sarsılma) 4. sallanma (yürürken sallanarak yürüme) 5. titreşme 6. titreşme (titreşim durumunda olma) 7. bingıldama 8. salınma 9. deprenme, depreşme 10. teklemeye (araba motorları için) 11. oynama, sallanma (eşya için; herhangi bir parçası kımıldama)

hejikîn *l/gh* 1. sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) * **diranê min dihejike** dişim sallanıyor 2. sallanmak (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelmek) 3. sallanmak, sarsılmak, ırganmak, titremek (güçlü bir şekilde sarsılmak) * **bajar tevde hejikî** şehir sallandı 4. sallanmak (yürürken sallanarak yürümek) 5. titreşmek 6. titreşmek (titreşim durumunda olma) 7. bingıldamak 8. salınmak 9. deprenmek, depreşmek 10. teklemek (araba motorları için) 11. oynamak, sallanmak (eşya için; herhangi bir parçası kımıldamak) * **lingên maseyê dihejikîn** masanın ayakları oynuyor

hejikîner *rd* sarsıcı

hejinandin *ms* sallama

hejinandin *l/gh* sallamak

hejinîn *m* sallanma

hejinîn *l/gh* sallanmak

hejiqan *m* sığışma

hejiqandin *m* sığıştırma, tıkıştırma, tıkma

hejiqandin *l/gh* sığıştırmak, tıkıştırmak, tıkmak

hejiqandî *rd* tıkışık

hejiqî *rd* tıkışık

hejiqîn *m* sığışma, tıkışma

hejiqîn *l/gh* sığıştırmak, tıkıştırmak

hejivandin *m* yıldırma, sindirme

hejivandin *l/gh* yıldırma, sindirme

hejivandî *rd* yılgin, yıldırılmış, sindirilmiş

hejivîn *m* 1. yılma, yıldı, korku 2. terör

hejivîn *l/gh* yılmak

hejivîner *nd/rd* tedhişçi, terorist

hejivînerî *m* tedhişçilik, terorizim

hejivînkâr *nd/rd* tedhişçi, terorist

hejivînkârî *m* tedhişçilik, terorizm

hejîkirin *m* sevmeye

hejî kirin *l/gh* sevmek

hejîn *m* 1. sallanma, sallanış (kımıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama) 2. sallanma (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelme) 3. sallanma, sarsılma, sarsılış, titreme (güçlü bir şekilde sarsılma, titreme) 4. deprenme 5. silkelenme (kuvvetle sarsılma) 6. çalkalanma, çalkanma (vücudun bir yerini sürekli oynatmak)

hejîn *l/gh* 1. sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) * **diranê min diheje** dişim sallanıyor 2. sallanmak (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelmek) * **lemba diheje** lamba sallanıyor 3. sallanmak, sarsılmak, titremek (güçlü bir şekilde sarsılmak, titremek) * **bajar tevde hejiya** şehir sallandı 4. deprenmek 5. silkelenmek (kuvvetle sarsılmak) 6. çalkalanmak, çalkanmak (vücudun bir yerini sürekli oynatmak)

hejîner *rd* sarsıcı

hejîr *bnr* hejîr

hejîvandin *bnr* hejivandin

hejk *m* sarsıntı

hejkirin (I) *m* sevmeye

hejkirin (II) *m* sallama

hej kirin (I) *l/gh* sevmek

hej kirin (II) *l/gh* sallamak

hejmar *mat/m* 1. sayı 2. sayı (gazete ve dergi gibi süreli yayınların bir bütün oluşturan, değişik tarih, numara taşıyan baskılarından her biri, nüsha) 3. *sp* sayı 4. rakam ~a **besatiyê** yeter sayı ~a **dehanî** (an jî **dehekî**) *mat* ondalık sayı ~a **gerdîleyî** (an jî **atomî**) atom sayısı ~a **kêmek** (an jî **negatîf**) eksi sayı, negatif sayı ~a **nenêrbaran** *mat* soyut sayı ~a

rehayî salt sayî ~a şikestî (şikestikî an jî pareyî) *mat* kesirli sayî ~a tam (an jî sazger) tüm sayî ~a taybet özel sayî ~ên bingehî asal sayılar

hejmarandin *m* 1. sayma 2. sayma (sayıları arka arkaya söyleme)

hejmarandin *l/gh* 1. saymak 2. saymak (sayıları arka arkaya söylemek)

hejmarbar *h* sayılabilir

hejmardar *rd* sayılı

hejmare *m* 1. sayî 2. rakam

hejmareyî *rd* sayısal

hejmarî *m* 1. sayısal 2. sayımlama, istatistik 3. *rd* istatistik, sayımsal

hejmarker *m* sayaç

hejmarkî *rd* 1. sayımsal 2. *h* sayıca, adetçe

hejmarnas *nd/nt* 1. sayımlamacı, istatistikçi 2. sayım bilimci

hejmarnansî *m* sayım bilim, sayımsal bilim

hejmarnansîfî *m* sayımlamacılık, istatistikçilik

hejmarok *m* 1. çürkü, abaküs 2. sayî sayarak-tan oynanan oyun

hejmarpirs *m* sayî sorusu

hejmartin *m* sayma, sayış

hejmartin *l/gh* 1. saymak 2. saymak (sayıları arka arkaya söylemek) * **ji yekê hetanî dehan bihejmêre** birden ona kadar say

hejmartî *rd* sayılı, sayılmış olan

hejmartok *m* sayî sayarak oynanan oyun

hejmarvan *nd/nt* sayman, muhasip

hejmarvanî *m* saymanlık, muhasiplik

hejmaryar *nd/nt* sayman, muhasip, muhasebeci

hejmaryarî *m* saymanlık, muhasiplik, muhasebecilik

hejmaryarîfî *m* saymanlık, muhasiplik, muhasebecilik

hejmaryarî *m* saymanlık, muhasiplik

hejmarzan *nd/nt* 1. sayımlamacı, istatistikçi 2. sayım bilimci

hejmarzanî *m* sayım bilim, sayımsal bilim

hejmarzanîfî *m* sayımlamacılık, istatistikçilik

hejmet *m* hayranlık

hejmetkar *rd* 1. hayran (birini veya bir şeyi beğenen hayranlık duyan kimse) 2. hayranlık uyandırıcı ~ **man** hayran kalmak

hejmetkarbûn *m* hayran olma

hejmetkâr bûn *l/gh* hayran olmak

hejmetkarî *m* hayranlık

hejmêr *bnr* hejmar

hejmêrmend *nd/nt* sayman, muhasip, muhasebeci

hejmêrmendî *m* saymanlık, muhasiplik, muhasebecilik

hejmirandin *m* sayma

hejmirandin *l/gh* saymak

hejnarnav *n* numaral

hejnuma *m* titreşim göstergesi

hejo *rd* sarsak ~ **mijo** sarsak sursak

hejojî *rd* sarsak

hejok *rd* 1. sarsıntılı 2. sarsak

hejokî *rd* 1. sarsıntılıca 2. sarsakça

hijûr *m* koruk

hek (I) *g* 1. eğer 2. gibi ~ **hestiyê se ye** hiç değişmeyen kimse

hek (II) *b* hayret, şaşkınlık bildiren bir nida

hek (III) *m* 1. abla (büyük kız kardeş) 2. abla (büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın)

hekandin *m* 1. kazıma, hakketme, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) 2. kazıma (kesici bir araç kullanılarak silme, çıkarma) 3. sürtme (bir şeyi bastırarak diğer bir şey üzerinden geçirme) 4. kazıma (derisini kazır gibi kaşıma)

hekandin *l/gh* 1. kazımak, hakketmek (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) 2. kazımak (kesici bir araç kullanılarak silmek, çıkarmak) 3. sürtmek (bir şeyi bastırarak diğer bir şey üzerinden geçirmek) 4. kazımak (derisini kazır gibi kaşımak)

hekandî *rd* kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma)

hekanî *rd/m* şart kipi

heke (I) *n* erkek keklik

heke (II) *m* çapa ~ **kirin** çapalamak

heke (III) *rz/m* -sa/-se (dilek şart eki)

heke (IV) *g* 1. eğer, ise * **heke ez werim** ben gelirim 2. *b* şayet ~... **bibe** *h* olsa * **heke ev iş bibe ez dê kêf bikim** bu iş olsa, keyf edeceğim ~ **îcab bike** gerekirse, icabında ~ **ji destê (yekî) bê** (şuna veya buna) kalsa (veya kalırsa) * **heke ji destê wê bê tiştek na-de** me ona kalsa, bizse bir şey vermez ~ **na** aksi halde, yoksa, olmazsa, sonra ~ **welê be** öyleyse, şu halde ~ **wisa be** 1) öyleyse 2) demek ki, demek oluyor ki, şu halde

hekekirin *m* çapalama

hekekirin *l/gh* çapalamak

hekena *g* yoksa, aksi halde, aksi taktirde * **ez ji te re dibêjim bide, hekena tu dê lêdanê bixwî** ver diyorum sana, yoksa dayagı yersin

heker *bnr* heger

hekê *m* abla (teklifsiz konuşmalarda)

hekimandin *m* küfür etme, sövme

hekimandin *l/gh* küfür etmek. sövmek

hekimîn *m* küfür edilme, sövülme

hekimîn *l/gh* küfür edilmek, sövülmek

hekî *g* eğer

hekîm (I) *rd* çok bilgili

hekîm (II) *nd/nt* 1. hekim, tabip 2. *mec* deva *

hingiv ji hin nexweşînan re hekîm e bal bazı hastalıklara devadır ~ê **çavan** *nd* göz doktoru ~ê **xariciyeyê bj/nd** hariciyecî hariciyecilik (hariciye uzmanlığı)

hekîmê kurmanciyê *nd/nt* otçu (köylerde hekimlik yapan kimse)

hekîmî *m* 1. hekimlik (hekim olma durumu) 2. hekimlik, tababet (hekimlik mesleği) ~*ya ruhî* ruh hekimliği

hekîmtî *m* hekimlik, tabiplik

hekîn *m* 1. kazınma, hakkedilme 2. sürtünme 3. kazımık (süt dibi için)

hekîn *l/gh* kazınmak, hakkedilmek 2. sürtünmek

hekînî *rz/m* şart kipi

hekmet *nd* demek öyle, şaşılacak şey

heko *m* akaç, akaçlama ~ *lê xistin* akaçlamak

heko *vedan* *m* akaçlama

heko *vedan* *l/gh* akaçlamak

hektar *m* hektar (ha)

hektî *m* ablalık ~ *jê re kirin* (biripe) ablalık etmek (veya yapmak) ~ *kirin* ablalık etmek

hektogram *m* hektogram (hg)

hektolitre *m* hektolitre (hl)

hektometre *m* hektometre (hm)

heku *bnr* heger

hekyat *m* hikâleme

hekyatkirin *m* hikâye etme

hekyat kirin *l/gh* hikâye etmek

hel (I) *m* tavlâ, at ahır

hel (II) *m* 1. hal, çözüm * *hela vî karî ancax bi riya qanûnan dibe* bu işin çözümünü kanun yoluyla ancak olur 2. *mat* çözüm ~ *kirin* halletmek, çözmek (*tişte*) ~ *kirin* işi temizlemek ~ *lê dagerandin* çözüme kavuşturmak ~ *a devê (yekî) kirin* ağzını aramak (veya yoklamak), ağız aramak (veya yoklamak) ~ *a (yekî) kirin* nabzını yoklamak (veya nabız yoklamak) ~ *a (tişte*) *kirin* 1) (bir şeyi) çözmek 2) (bir işin) çaresine bakmak 3) düğümünü çözmek (anlaşılmaz bir şeyi anlaşılır duruma getirmek) ~ *ek jê hilanîn* -den bilgi edinmek, -den haber almak ~ *ek jê re nedîtîn* sorunu çözüme kavuşturmamak ~ *ek ji devê (yekî) kirin* ağzını aramak (veya yoklamak) ~ *ê xwe tê de kirin* kendini sinamak, denemek

hel (III) *m* 1. kırma 2. un ufak etme 3. bitirme, yiyip bitirme ~ *kirin* 1) kırmak, doğramak ~ *êzing hel kirin* odunları kırdı (veya doğradı) 2) kırmak, un ufak etmek 3) *argo* bitirmek, yiyip bitirmek ~ *û berhelî kirin* un ufak etmek, tuzla buz etmek, kırmak

hela *g* 1. hele * *hela bila ew roj bê hele* o gün gelsin (özellikle, hiç olmasa, her şeyden önce nalmında) 2. hele (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) ~ *bê çend ser bi cêftê tê deşersiz* bir şey karşılığında büyük bir gelir beklemek ~ (*yekî*) *bi dê û bav bike* hele bir işi doğru dürüst bitir sonra başka bir işe giriş ~ *Rebî keşke ~ tu lê hele bak, bak hele ~*

tu pozê derziyê bi Hesen bixe, hela çi heye çok hileci, kirli çamaşırları çok

helaçê *h* hele şükür (en sonunda, oh be)

hela *b* hoppala (küçük çocukmlar atlarken onları yöreklendirmek için söylenilir)

hela *hela* *b* 1. ala ala 2. Allah Allah!, hayret şey! * *hela hela vê darê kengê kufîlik vekir!* Allah Allah bu ağaç ne zaman çiçek açtı! 3. Allah Allah! (hücum narası) 4. gürültü patırtı ~ ~ *kirin* ala alaya kalkmak ~ ~ *ra-bûn* kızılca kıyamet kopmak ~ ~ *a çepikan* alkış tufanı

hela *hop* *m* zıplama

helak *rd* yıkık

helake *m* sema

helaket *m* perişanlık, ezginlik

helakêf *m* keyif şanata

helal *rd* 1. helâl (dinin kurallarına aykırı olmayan, dince yasaklanmamış, haram kaşıtı) 2. *nd/nt* helâl (nikâhlî eş) * *tu helala min* * sen benim helâlimsin 3. *rd/h* helâl (kuralları, geleneklere uygun olarak) * *pereyê helal* helal para 4. *rd* mısımlı (murdar olmayan) 5. *rd* öz * *birayê min ê helal* öz kardeşim * *apê min ê helal* öz amcam 6. *nd* öz be öz * *helal Amedî ye* öz be öz Amedî 7. gerçek * *tu helal kurê wî yî* sen gerçek onun oğlusun ~ *bavê xwe ye* babasının oğlu, tıpkı babası ~ *be 1)* helâl olsun, bravo, aferin 2) aşk olsun, aferin 3) aşk olsun (kınama, sitem bildirmek için) ~ *be jê re 1)* adama bravo 2) canına minnet ~ *be ji te re 1)* ağzına (veya diline) sağlık 2) aşk olsun, aferin 3) aşk olsun (kınama, sitem bildirmek için) ~ *berdan* (*yekî*) hedef gözeterek (birine) sıkamak ~ *kirin* helâl etmek ~ *kurê wî bavî ye* babasının oğlu ~ *li wî bavî çûye* babasının oğlu ~ *mal* temiz para (kesintiden sonra elde kalan para) ~ *pere* temiz para (kesintiden sonra elde kalan para) ~ *û fihêl be* helâl ü hoş olsun ~ *ê hazır* bu güne bu gün ~ *î heram* zehir zıkkım ~ *î heram kirin* zehir zıkkım etmek

helale *bot/m* lüle (Tulipa Gesneriana)

helalik *bot/m* yabanî mahlep

helalî *nd/nt* helâlî, helâllik (nikâhlî eş) * *ev helaliya min e* bu benim helâlim

helalmal *n* ana para * *helalmalê min ev e* benim ana param bu

helalok *m* bir tür yabanî erik

helalpere *n* ana para

helalzade *rd* helâlzade (nikâhlî bir ana ve babadan doğmuş kimse)

hela mela *nd* gürültü patırtı

helamet (I) *n* 1. hayalet, korkuluk 2. *m* bostan korkuluğu

helamet (II) *bj/m* nezle, ingin, *nevazil*

helametî *rd* nezleli

helametîbûn *m* nezle olma

helameî bûn *l/gh* nezle olmak

helan (I) *n* 1. damarlı toprak, taşları düz ve yumuşak 2. yassı ve tabaka tabaka olmuş taş

helan (II) *m* 1. erime 2. *fiz* ergime 3. çözülüş
* **helana** *qeşemê* buzun çözülüşü ~a **hestî** kemik erimesi

helandin *m* 1. eritme 2. *mec* eritme (çok üzme) 3. çözme (buz vb. için) 4. *mec* eritme (zayıflatma) 5. *mec* yakma (güçlü sevgi uyandırma)

helandin *l/gh* 1. eritmek 2. çözdürmek (buz vb. için) 3. *mec* eritmek (çok üzme) 4. *mec* eritmek (zayıflatmak) 5. *mec* yakmak (güçlü sevgi uyandırmak) * **evîna vê keçikê ez helandim** bu kızın sevdası beni yaktı

helandî *rd* 1. erimiş olan 2. *rd* süzme, süzül-müş olan * **hingivê helandî** süzme bal

helanî *m* dört adım atlama

helaq *m* helâk

helaqbûn *m* helâk olma

helaq bûn *l/gh* helâk olmak

helaqbûyîn *m* helâk oluş

helaqkirin *m* helâk etme

helaq kirin *l/gh* helâk etmek

helat *bnr* hilat

helaw *m* helva ~ **erzan bûn** (bir sorun, bir durum) gün ışığına çıkmak (açıklığa kavuşmak) ~a **gûzan** koz helva, koz helvası ~a **kunciyan** susam helvası ~a **tehinê** tahin helvası

helawfiroş *nd/nt* helvacı (satan kimse)

helawfiroşî *m* helvacılık

helawistin *bnr* hilawistin

helawî (I) *m* un helva

helawî (II) *bnr* pilor

helawker *nd/nt* helvacı (imal eden)

helawkerî *m* helvacılık

helawxane *m* helvahane

helb *bot/m* ıtırli bir bitki

helbest *m* 1. şiir 2. şiir (şir şairin, bir dönemin bu sanatı kullandığı özel biçim) * **helbesta romantîk** romantik şiir ~ **vehandin** şiir haline getirmek, şiirselleştirmek ~a **çoşdar** coşkulu-şiir ~a **azad wj** serbest şiir ~a **dilşewat wj** içli şiir, eleji ~a **lîrik wj** lirik şiir ~a **mêrxasiyê wj** koçaklama ~a **pexşanî** nesir şeklinde şiir ~a **serbest wj** serbest şiir

helbestane *rd* şiirsel, şiirvari

helbestbêj *nd/nt* şiir okuyucusu

helbestbêjî *m* şiir okuma, şiir söyleme, inşat

helbesthez *nd/nt* şiirsever, şiir dostu

helbesthezî *m* şiirseverlik

helbestî *rd* 1. şiirsel 2. şiirli * **navên helbestî** şiirli isimler

helbestkar *nd/nt* şair

helbestkarane *m* şairce

helbestkarî *m* şairlik

helbestkirin *m* şiirleştirilme

helbest kirin *l/gh* şiirleştirilmek

helbestkirî *rd* şiirleştirilmiş

helbestkî *rd* 1. şiirsel, şiire özgü * **bi zimane-kî helbestkî nivîsandiye** şiirsel bir dille yazmış 2. *wj/m* manzume, nazım

helbestnivîs *nd/nt* şair (şiir yazarı)

helbestnivîsane *h* şairane

helbestnivîsî *m* şairlik

helbestnivîsîn *m* şiir yazma, şiir yazımı

helbestvan *nd/nt* şair

helbestvane *rd* 1. şairane (şair gibi) 2. *h* şairane (şair niteliği taşıyan)

helbestvanetî *m* şairanelik

helbestvanî *m* şairlik

helbestvanîfî *m* şairlik

helbestvankî *h* şairane

helbestvehîn *nd/nt* şiirselleştiren kimse

helbestxwîn *nd/nt* şiir okuyan (seslendiren kimse)

helbestxwînî *m* şiir okuma, şiir söyleme, inşat

helbet *h* elbet, elbette ~ **dikare loma daye milê xwe** baş olan boş olmaz ~ **pê tîne loma bûye** seriyek baş olan boş olmaz

helbêz *m* kucak

helbiçîrî *rd* yırtıcı

helbiçîrîn *m* yırtma

helbiçîrîn *l/gh* yırtmak

helbijartin *bnr* hilibjartin

helbik *bnr* elbik

helboq *m* ilmik (çözülmesi kolay düğüm) ~ **avêtin** (tişteki) ilmik atmak

helboqe *m* ilik

helboqqirin *m* ilmikleme

helboq kirin *l/gh* ilmiklemek

helboqqirî *rd* ilmikli, ilmik atılmış olan

helboqnekirî *rd* ilmiksiz, ilmik atılmamış olan

helbûn (I) *m* eprime, göynüme (meyva çok olgunlaşma)

helbûn (II) *m* 1. hallolma, çözülme 2. temizlenme (sakıncalı bir iş, durum düzelme) 3. temizlenme (ortadan kaldırılma, öldürülme)

helbûn (III) *m* 1. kırılma 2. un ufak olma, tuzla buz olma

hel bûn (I) *l/gh* eprimek, göynümek (meyva çok olgunlaşmak)

hel bûn (II) *l/gh* 1. hallolmak, çözülmek 2. temizlenmek (sakıncalı bir iş, durum düzelme) 3. temizlenmek (ortadan kaldırılmak, öldürülmek)

hel bûn (III) *l/gh* 1. kırılmak 2. un ufak olmak, tuzla buz olmak

helbûyî (I) *rd* çözük

helbûyî (II) *rd* kırık, un ufak olmuş olan

helbûyîn (II) *m* 1. halloluş, çözülme 2. temizleniş (sakıncalı bir iş, durum düzelme) 3. temizleniş (ortadan kaldırılma, öldürülme)

helbûyîn (III) *m* 1. kırılış 2. un ufak oluş, tuzla buz oluş

helc *m* hamle

helçînk *m* kurutma kağıdı

heldan *fiz/m* beygir gücü
heldar *n* civar
heldor *n* etraf, çevre
hele (I) *g* hele, özellikle, hiç olmasa ~ **werine**
vê govendê hele temayaşaya gel
hele (II) *m* 1. yanlış 2. *fel* yanlış, hata 3. hata, imla yanlış
hele (III) *m* safari (toplu olarak ava çıkma)
helebel *m* tasa, kaygı
helebez *rd/h* acele, acele olarak, koşu koşu
helebî *m* 50 cm uzunluğunda bir ölçü birimi
helec *m* hamle
helecan *m* helecan, yürek çarpıntısı (veya çarpıntısı)
helecker *rd/nt* hamleci
helefanî *m* 1. kır gezisi, piknik 2. kırdaki yenilen yemek
helehel *m* gürültü, patırtı
helehela *m* gürültü, patırtı
helehêl *m* kalabalık, gürültü, şamata
helek (I) *m* kar ayakkabısı
helek (II) *nd* taygeldi (ikinci kez evlenen kadının beraberinde getirdiği çocuk veya çocuklar)
helekel *m* hararet * **helekela axê** toprağın harareti
helekok *bot/m* bir tür bitki
Helen *nd* Helen
Helenîst *nd/nt* Helenist
helenîstik *rd* helenistik
Helenîzm *m* 1. Helenizm 2. *rz* Helenizm
helepel (I) *bj/m* 1. yüksek ateşe 2. hararet ~ **a canê (yekî) zêde bûn** hararet basmak (vücut ısısı artmak) ~ **a canê (yekî) danandin** hararet kesmek (veya söndürmek)
helepel (II) *h* tiknefes ~ **pê ketin** soluk soluğa kalmak
helepêtk *rd* tetik (ateşli silâhlarda)
heleq *m* 1. halka (çeşitli metallerden veya tahattan yapılan çember) 2. halka (yerde yükseklığı ayarlana bilen, iki halatın uçlarındaki asılma aracı)
heleqe *bnr* heleq
heleqûtkî *rd* düttürü (dar ve kısa giysi)
helesor *nd* 1. gül kuruşu 2. *igül* kuruşu (bu renkten olan) 3. pembe
heleste *rd* amade, hazır
helestekirin *m* hazır etme, hazırlama
heleste kirin *l/gh* hazır etmek, hazırlamak
heletî *m* yanlışlık
helexe *m* güreş
helexekar *n* güreşçi
heleyî *m* yanlışlık
helez (I) *bot/m* 1. bitki 2. bir bitki türü (kışım hayvan yemi olarak kullanılır)
helez (II) *m* telâş
helez (II) *rd* ilginç
helezborî *nd* geçti Borun pazarı, sür eşeğini Niğdeye

helezbûn *m* ilginçleşme
helez bûn *l/gh* ilginçleşmek
helezî (I) *m* ilginçlik
helezî (II) *rd* bitkisel
helezîbûn *m* bitkileşme
helezî bûn *l/gh* bitkileşmek
helezîk *m* tahtarevali
helezkirin *m* ilginçleştirmek
helez kirin *l/gh* ilginçleştirmek
heleznas *nd/nt* bitki bilimci
heleznasî *m* bitki bilimi
helezokî *rd* bitkimsi
helezon (I) *nd* denizde yaşayan sedef içi canlısı
helezon (II) *m* helezon
helezondar *rd* helezonlu
helezonî *rd* helezonî, helisel, sarmal
helf *m* posa, şif, üzüm posası
helê *m* gürültü
helêl *bnr* helal
helêse *m* keşkek
helhelan *m* nara ~ **dan xwe nara** atmak (veya basmak)
helhelî (I) *m* tuzla buz (olma)
helhelî (II) *rd* pot kıran kimse
helhelîbûn *m* tuzla buz (veya tuz buz) olma
helhelî bûn *l/gh* tuzla buz (veya tuz buz) olmak
helhelîbûyîn *rd* tuzla buz oluş
helhelîk *bnr* belalük
helhelîkirin *m* tuzla buz etme
helhelî kirin *l/gh* tuzla buz etmek
helhelîkirî *rd* tuzla buz edilmiş olan
helhelîn *m* salıncak
helhel *b* oh be
helhelk *m* 1. işin esası, gerçeği 2. evire çevire, fena halde dövme ~ **a dilê (yekî)...** evire çevire **helhelka dilê wî dayê** evire çevire dövdü ~ **a (yekî) derxistin** (birinin) cemaziyülevvelini bilmek (bir kimsenin herkesçe bilinmeyen, geçmişteki kötü bir yönünü veya kötü durumunu bilmek)
helhelkirin *m* un ufak etme
helhel kirin *l/gh* un ufak etmek
helhelok (I) *bot/m* 1. kızılıcık (Cornus mas) 2. kızılıcık (bu bitkinin meyvesi)
helhelok (II) *bot/m* tarlalarda yetişen bir bitki
helhelok *rd* erigen (çabuk eriyen)
helhelokî *rd* erigence
helicandin (I) *m* hamle attırma
helicandin (II) *m* pamuk atma, pamuk ditme
helicandin (I) *l/gh* hamle attırmak
helicandin (II) *l/gh* pamuk atmak, pamuk ditmek
heliçin (I) *m* hamle etme (veya yapma)
heliçin (II) *m* pamuk atılma, pamuk ditilme
heliçin (I) *l/gh* hamle etmek (veya yapmak)
heliçin (II) *l/gh* pamuk atılmak, pamuk ditilmek

helik *m* esas (bir iş veya sözde doğru biçim) *
helika meseleyê ne wisan e bu işin esası böyle değil
helikandin (I) *m* soluklandırma
helikandin (II) *m* perişan etme, helâk etme, mahvetme
helikandin (I) *l/gh* soluklandırmak
helikandin (II) *l/gh* perişan etmek, helâk etmek, mahvetmek
helikîn (I) *m* soluklanma, soluma
helikîn (II) *m* mahvolma, perişan olma, helâk olma
helikîn (I) *l/gh* soluklanmak, solumak
helikîn (II) *l/gh* mahvolmak, perişan olmak, helâk olmak
helik û helwend dîtin *l/bw* akla kararı seçmek, çok zahmet görmek
helîqandin *m* atlama (üzerine atlama)
helîqandin *l/gh* atlamak (üzerine atlamak) *
xwe helîqande ser mîhê koyunun üzerine atladı
helîqîn *m* atılma (üzerine atılma)
helîqîn *l/gh* atılmak (üzerine atılmak)
helis *m* keşkek
helisandin *m* 1. ezme (meyve ve sebzeler için) 2. helmeleme (aşırı pişirme sonucu yemek melhem gibi olma) 3. çürütme
helisandin *l/gh* 1. ezmek (meyve ve sebzeler için) 2. helmelemek (aşırı pişirme sonucu yemek melhem gibi olmak) 3. çürütmek
helîşî *rd* 1. helmeli 2. çürük (sebze ve meyveler için)
helîsîn *m* 1. helmelenme 2. eprime (sebze ve meyve için, çok olgunlaşma) 3. ezilme (meyve ve sebzeler için) 4. çürüme
helîsîn *l/gh* 1. helmelenmek 2. eprimek (sebze ve meyve için, çok olgunlaşmak) 3. ezilmek (meyve ve sebzeler için) 4. çürümek
helîstin (I) *m* 1. helmelenme 2. eprime 3. çürüme
helîstin (II) *m* terk etme, bırakma
helîstin (I) *l/gh* 1. helmelenmek 2. eprimek 3. çürümek
helîstin (II) *l/gh* terk etmek, bırakmak
helîstî (I) *rd* çürük (sebze ve meyveler için)
helîstî (II) *rd* terk edilmiş, bırakılmış olan
helîşandin *m* çürütme, çöktürme (insan için)
helîşandin *l/gh* çürütmek, çöktürmek (insan için)
helîşîn *m* çökme, yıkılma (dinçliğini yitirme, vücut, akıl, ruhça gücü azalma)
helîşîn *l/gh* çökmek, yıkılmak (dinçliğini yitirmek, vücut, akıl, ruhça gücü azalmak)
helîşî *rd* çökkün * **pîreke helîşî bû** çökkün bir yaşlıydı
helîşbûn *m* çökkünlük
helîştîn *m* 1. terk etme 2. bırakma, erteleme (bir işi başka bir zamana erteleme) 3. müsaade etme (veya buyurma)

helîştîn *l/gh* 1. terk etmek 2. bırakmak, ertelemek (bir işi başka bir zamana ertelemek) 3. müsaade etmek veya buyurmak * **nehîlîştîn** müsaade etmemek
helîştî *rd* 1. metruk 2. bırakılmış, ertelenmiş
helîyan *m* 1. erime 2. erim erim, erime
helîyayî *rd* ergimiş
helîz (I) *bot/m* 1. yayla ve bozkırlarda yetişen, bol besinli olan ve hayvanlara verilen bir tür ot 2. peynire katılan ve ayrıca da pişirilerek yenilen bir ot
helîz (II) *m* kıvam, bir şeyin tam vakti * **îro helîza cot e** bugün tam çift vakti
helîzandin *m* kıvamına getirme
helîzandin *l/gh* kıvamına getirmek
helîzîn *m* 1. kıvamına gelme 2. eprime
helîzîn *l/gh* 1. kıvamına gelmek 2. eprimek *
arûng helîzîne kayısılar eprimiş
helî (I) *bnr* hili
helî (II) *bnr* herî (II)
helî (III) *rd* yumuşak huylu
helî helî h erim erim * **helî helî helîyabû** erim erim erimişti
helîberhelî *m* tuzla buz (olma)
helîberhelîbûn *m* tuzla buz (veya tuz buz) olma
helîberhelî bûn *l/gh* tuzla buz (veya tuz buz) olınak
helîberhelîbûyîn *m* tuzla buz oluş
helîberhelîkirin *m* tuzla buz etme
helîberhelî kirin *l/gh* tuzla buz etmek
helîkoit *nd* helikoit
helîkon *mzk/m* helikon
helîkopter *lşk/m* helikopter
helîl (I) *rd* şefaf
helîl (II) *m* 1. bulamaç 2. pekmez ve undan yapıp, parçalara bölünerek kışa saklanan bir çeşit helva 3. kesme (üzüm şirasından yapılan bir tür tatlı) 3. muşak şeklinde kat kat olan bir tür özel pestil
helîlandîn *m* kaldırma
helîlandîn *l/gh* kaldırmak
helîle *m* muhallebi
helîlik *m* 1. bulamaç 2. muhalebi (un, yağ, şeker (bazen pekmez) ile yapılan bir tür muhalebi)
helîlikfiroş *nd/nt* muhalebicisi (satan kimse)
helîlikfiroşî *m* muhalebicilik
helîlikvan *nd/nt* muhalebicisi
helîlikvanî *m* muhalebicilik
helîlk *bnr* helîlik
helîm *rd* halim ~ **û selîm** halim selim
helîme *m* helme (pirinç, fasulye, buğday gibi taneler kaynatıldığında, nişastanın çökmesiyle oluşan koyuluk) ~ **dan** helme dökmek
helîmedan *m* helmelenme
helîme dan helmelenmek
helîmedayî *rd* helmeli
helîmedayîn *m* helmeleniş

helîmok *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
helîn *m* 1. erime, eriyiş (katı cisim sıvı içine
 karışarak sıvı duruma geçme) 2. erime (katı
 cisim ısı etkisiyle sıvı duruma gelme) 3. *fiz*
 ergime 4. çözülme (buz, kar için) 5. *mec* e-
 rime (çok zayıflama) 6. yanma (büyük bir
 aşk ile sevmek)

helîn *l/gh* 1. erimek (katı cisim sıvı içine ka-
 rışarak sıvı duruma geçmek) * **şekir di avê**
de dihele şeker suda erir 2. erimek (katı ci-
 sim ısı etkisiyle sıvı duruma gelmek) 3. *fiz*
 ergimek 4. çözülme (buz, kar için) 5. *mec*
 erimek (çok zayıflamak) * **jinika reben roj**
bi roj diheliya günden güne eriyordu kadın-
 cağız 6. yanmak (büyük bir aşk ile sevmek)
 * **ez ji bo te dihelim keçê** sana yanıyorum
 kız

helînbar *kîn/rd* erir, eriyebilen

helînek *kim/m* eriyik

helîner *kîn rd/nd* eriten, eritici

helîpan *m* paralel

helîr *bnr* helîlik

helîs *mat/m* helis

helîse *m* 1. keşkek 2. helme (pirinç, fasulye,
 buğday gibi taneler kaynatıldığında, nişasta-
 nın çökmesiyle oluşan koyuluk) 3. püre 4.
 lâpa 5. *rd* helmeli

helîtîrşîk *bot/m* yaban eriği

helîz (I) *bot/m* peynire katılan bir ot

helîz (II) *rd* yetişkin

helîzî *m* yetişkinlik

helk (I) *m* tahtadan kova

helk (II) *m* soluk ~ û ~ nefes nefese

helkandin *m* solutmak

helkandin *l/gh* solutmak

helkar *fiz/nd* eritici

helkeft *m* munasebet

helkehelk *m* 1. soluma 2. *h* soluk soluğa, nefes
 nefese 3. ıklaya ıklaya ~ **bi ber (yekî) ketin**
 nefes nefese kalmak ~ **jê çûn** solumak ~ **pê**
ketin 1) nefes nefese kalmak 2) ıklamak

helkehelkkirin *m* solunma

helkehelk kirin *l/gh* solunmak

helkehelpêketin *m* 1. soluma 2. soluk soluğa
 kalma, ıklama

helkehel pê ketin *l/bw* 1. solumak 2. soluk so-
 luğa kalmak, ıklamak

helker *nd/rd* çözücü

helkerî *m* çözücülük

helketin *m* 1. başarı 2. başarıma

helketin *l/gh* başarmak

helketiyane *h* başarılıca

helketî *rd* başarılı ~ **bûn** başarılı olmak

helkevt *m* münasebet, vesile

helkezeîrîne *m* gök kuşağı

helkêşandar *rz/m* ablatif (çıkma durumu)

helkirin (I) *m* 1. kırma, un ufak etme, tuzla

buz etme 2. kırma, indirme 3. doğrama

helkirin (II) *m* 1. halletme, çözme (bir olay

veya duruma çözüm yolu bulma) 2. *mat*
 çözme, halletme (matematikte bir problemi
 halletme) 3. halletme (yoluna koyma, olum-
 lu sonuca bağlama) 4. *mec* temizleme, te-
 mizleyiş (sakıncalı, pürüzlü bir işi olumlu
 bir şekilde bitirme) 5. *argo* temizleme, te-
 mizleyiş (öldürme, ortadan kaldırma)

helkirin (III) *m* 1. haklama, göçürme, yiyip
 bitirme, temize havale etme 2. kurutma, si-
 lip süpürme, devirme (bütünüyle içme veya
 yeme)

hel kirin (I) *l/gh* 1. kırmak, un ufak etmek,
 tuzla buz etmek * **cam hel kir** camı tuzla
 buz etti 2. kırmak, indirmek * **zarokan cam**
hel kirine çocuklar camları indirmişler 3.
 doğramak * **êzing hel kirin** odunları doğra-
 dı

hel kirin (II) *l/gh* 1. halletmek, çözmek (bir o-
 lay veya duruma çözüm yolu bulmak) 2.
mat çözmek, halletmek (matematikte bir
 problemi halletmek) 3. halletmek (yoluna
 koymak, olumlu sonuca bağlamak) * **min**
karên xwe hel kirin işlerimi hallettim 4.
mec temizlemek (sakıncalı, pürüzlü bir işi o-
 lumlu bir şekilde bitirmek) 5. *argo* temizle-
 mek (öldürmek, ortadan kaldırmak)

hel kirin (III) *l/gh* 1. haklamak, göçürmek, yi-
 yip bitirmek, temize havale etmek * **nanek**
hel kir bir ekmeği hakladı * **tepsiyek beq-**
lewa hel kir bir tepsi baklavayı göçürdü 2.
 kurutmak, silip süpürmek, devirmek (bütü-
 nüyle içmek veya yemek) * **bi tena serê**
xwe şûşeyek ara **hel kir** bir şişe rakıyı tek
 başına devirdi

helkîrî (I) *rd* 1. halledilmiş, çözülmüş 2. *mec*
 temizlenmiş

helkîrî (II) *rd* 1. kırık, tuzla buz olmuş olan 2.
 doğranık

helkîn *m* soluma, soluyuş

helkîn *l/gh* solumak

helkînî *m* 1. soluyuş 2. ıklıntı ~ **pê ketin** ıkla-
 mak

helkînikirin *m* ıklama

helkînî kirin *l/gh* ıklamak

helm *m* 1. solunum 2. nefes sıcaklığı ve buha-
 rı

helmet *m* kampanya

helmetkar *nd/nt* kampanyacı

helmişandin *m* solutma

helmişandin *l/gh* solutmak

helmijîn *m* soluma, tenefüs etmek

helmijîn *l/gh* solumak, tenefüs etmek

helmîntolog *nd/nt* kurt bilimci

helmîntolojî *zo/m* helmintoloji, kurt bilimi

helo *zo/n* kartal

helohûro *h* tuzla buz (olma)

helohûrobûn *m* tuzla buz (veya tuz buz) olma

helohûro bûn *l/gh* tuzla buz (veya tuz buz)
 olmak

helohûrobûyîn *rd* tuzla buz oluş
helohûrokirin *m* tuzla buz (veya tuz buz) etme
helohûro kirin *l/gh* tuzla buz (veya tuz buz) etmek
heloq (I) *ant/n* bademcik
heloq (II) *rd* yapışkan * **heriya heloq** yapışkan çamur
heloqî *rd* 1. yapışkanca 2. sert ve toprağı yaşıkan arazi
hempaçandin *m* aşılama
hempaçandin *l/gh* aşılama (bitki aşılama)
hempaçandî *rd* asılı
hempaçîn *m* aşılama
hempaçîn *l/gh* aşılama
helpandin *m* solutma
helpandin *l/gh* solutmak
helpas, helpask *m* tırmanma
helpastin *m* tırmanma
helpastin *l/gh* tırmanmak
helpehelp *m* soluma
helpehelp pê ketin *l/bw* solumak
helpekîn *bnr* hilpekîn
helperest *nd/nt* oportunist
helperestî *m* oportünizm
helperandin *m* 1. ayaklandırma 2. zıplatma
helperandin *l/gh* 1. ayaklandırmak 2. zıplatmak
helperîn *m* 1. ayaklanma 2. zıplama
helperîn *l/gh* 1. ayaklanmak 2. zıplamak
helpîn *m* soluma, solunma, soluyuş
helpîn *l/gh* solumak, solunmak
helq *m* 1. kök (bazı şeylerde dip bölüm) kök *
 her giya li ser **helqa xwe dirize** her ot kendi kökü üzerine çürür 2. *mec* kök, soy sop ~
 û riçal köken, soy sop
helqe *m* 1. halka (çeşitli metallere ya da tahadan yapılmış çember) 2. halka (yerde yüksekliği ayarlana bilen, iki halatın uçlarındaki asılma aracı)xelek
helqebaz *nd/nt* hokkabaz
helqebazî *m* hokkabazlık
helqeda *m* bir Kürt tüfeği
helqerêz *m* halka dizisi (zincir halkası gibi)
helqeyî *m* dizi, tefrika
helsegandin *bnr* hilsegandin
helsûkewt *m* adet (bir kimsenin yapmaya alışmış olduğu şey)
heltûtandin *m* çöeltme
heltûtandin *l/gh* çöeltmek
heltûtîn *m* çöeltme, çömmek
heltûtîn *l/gh* çöeltmek, çömmek
helû *bnr* eylo
helûhûrî *rd* hurdaş, tuzla buz
helûhûribûn *m* hurdaş olma, tuzla buz olma
helûhûrî bûn *l/gh* hurdaş olmak, tuzla buz olmak
helûhûrîkirin *m* hurdaş etme, tuzla buz etme
helûhûrî kirin *l/gh* hurdaş etmek, tuzla buz etmek

helûk *rd* duygulu
helûkbûn *m* duygulanma
helûk bûn *l/gh* duygulanmak
helûl *bnr* henün
hel û merc *nd* şartlar
helwa *bnr* helaw
helwela *m* hayret, şaşkınlık
helwese *psi/m* sanrı
helwest *m* 1. tavır, tutum 2. tutum, davranış, duruş ~ **girtin** (an **jî stendin**) tavır almak (veya takınmak), tutum takınmak, tavır almak ~ **wergirtin** tutum takınmak, tavır almak
helwestan *m* 1. tutum, davranış, duruş 2. duraklama
helwestdar *rd* tavırlı, tavır sahibi
helwestgir *nd/nt* tavırlı, tavır sahibi
helwestgirtin *m* tavır alma, tavır takınma, tavır alış
helwest girtin *l/gh* tavır almak, tavır takınmak
helwestîn *m* duraklama
helwestîn *l/gh* duraklamak
helxat *n* ırgat
helxe *n* halka
helxedar *rd* halkalı
helxeletandin *m* iğfal etme
helxeletandin *l/gh* iğfal etmek
helxeletîn *m* iğfal olma
helxeletîn *l/gh* iğfal olmak
helyodor *m* helyodor (altın sarısı renginden, kuyumculukta kullanılan bir taş)
helyograf *m* helyograf,
helyoterapî *m* helyoterapi, güneş ışınıyla terapi
helyûm *kîm/m* helyum (He)
hem (I) *g/h* 1. hem (açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlar) * **bedew e, hem jî pir bedew e** güzel, hem pek güzel 2. hem (hem ... hem biçiminde tekrarlanarak görevde sözleri, cümleleri eşitlemek, pekiştirmek, birlikte olmak veya karşıtlık anlamıyla bağlar) * **hem digirîya hem jî stêrkên xwe paqij dikirin** hem ağıyor hem de göz yaşlarını siliyordu ... ~ bir ..., bir (veya bir de) ~ **bi bext hem bi text bûn** şanslı ve varlıklı olmak ~ **dikire ~ dibire** bozan da yapan da kendisi ~ **diz ~ topiz** hem suçlu hem güçlü ~ **diz e ~ topiz e** hem suçlu hem güçlü ~ **jî dêrê bûn hem jî mizgeftê** iki cami arasında binamaz kalmak ~ **jî dêrê ~ jî mizgeftê bûn** iki cami arasında binamaz kalmak ~ **jî kerê hem jî Perê bûn** iki cami arasında binamaz kalmak ~ **jî hem de ~ jî çawa 1)** hem de nasıl (pek çok, üstün derecede) * **tu jî Amedê hez dikî? - hem jî çawa Amed'i sever misin? - hem de nasıl 2)** hem de nasıl (özene bezene, büyük bir dikkatle) * **te pakêt têr baş girê da? - hem jî çawa paketi iyice bağladın mı? - hem de na-**

sıl ~ **tîr dike hem ron dike** hem bozuyor hem de düzeltmeye çalışıyor ~ **ziyaret ~ ticaret** hem ziyaret hem ticaret

hem (II) nd 1. ham (çocuk dilinde yemek yeme) 2. hap (çocuk dilinde yutma sesi) ~ **kirin 1)** ham etmek 2) hap yapmak, yemek, yutmak

hem- (III) rz/m isimden isim türeten önek; Türkçedeki -daş/-taş ekinin görevini görür * **hemwelat** vatandaş * **hempişe** meslektaş

hema (I) g 1. ama (çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlar) * **xwarin** hindik e, hema bitehm e yemek az, ama lezetli 2. ama (uyarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarar) * **hûn dibêjin ku ez dê sibehê werim**, hema ez dê ne li malê bim yarın geleceğim diyorsunuz, ama ben evde bulunmayacağım 3. ama (beklenmeyen sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cümleye bağlar) * **ez têkilî vî karî bûm**, hema poşman im ben bu işe karıştım, ama pişmanım 4. ama (bir yargıyı, bir buyruğu pekiştirmek için de kullanılır) * **xweş, hema gotineke xweş got** güzel, ama güzel bir söz şöyledi 5. ama, amma (şaşma veya hayranlık katar) * **hema tiştêkî xweş e ha!** ama güzel şey * **hema xeber dide ha!** amma konuşuyor ha 6. amma, lâkin 7. gibi, o anda, tam o sırada * **hema rahişt nerahişte çekê derkete der** silahı kapıldığı gibi dışarı fırladı 8. ne * **hema wî got çî, bila wisa be ne** dediye öyle olsun 9. bir de (umulanın veya beklenenin dışında bur durum oluştuğunda) * **hema min ew jî gotiye, dê çî bibe bir de** öyle demişim ne çıkar ~ **bêdeng kûs kûs** * **hema bêdeng jî xwe re çû li qunceki rûnişt** kûs kûs gidip bir köşeye oturdu ~ **bi soz** şart olsun ~ **bi zorekê 1)** güçlülükle ve son anda, dar darına, güç hal ile 2) kör topal ~ **bibêje, tu nikarî min bixapîn!** külahıma anlat! ~ **bila bibêje** varısın söyleyin ~ **bila li gorî usûlê be dumanî doğru çiksin** ~ **bila li ser zikê tîr be ne li ser ê birçî be** atın ölümü arpadan olsun ~ **bila qet canî isterse ~ çawa be jî ne de olsa** * **hema çawa be (jî) bavê te ye ne de olsa** baban ~ **çawa hate ber dev ağzına geldiği gibi** ~ **çawa lêhato** olur olmaz, rastgele ~ **dest bi xwarina sondan kirin** yemini basmak ~ **destê xwe li ba bike pêncî heb hazir in** elimi sallasa ellisi (başını sallasa tellisi), elimi sallasam ellisi başımı sallasam tellisi ~ **deqedeq** güçlülükle ve son anda, dar darına, uç uca ~ **di germê de** sıcaklığı saçına ~ **di navê de** orta şekerli ~ **di ser re h/vd** üstünkörü ~ **em kin bibirîn** sözün kısıası ~ **em kin lê bixin** sözün kısıası ~ **erd biqelişe ez pê de herim** el beğenmezse yer beğensin ~ **ev jî adetek e** âdet yerini

bulsun diye de ~ **gur û ...** (vakitli vakitsiz) * **hema gur û bi ser me da tê o bize** çat pat gelir ~ **hatin bihîstin** duyulur duyulmaz ~ **hatin ku (yek) xwarin** canının içine sokacağı gelmek ~ ~ bıçak sırtı (çok az fark, çok yakın aralık) ~ **her gav** ikide bir (veya ikide birde) ~ **hev derxistin h** darı darına, güçlülükle ~ **hewce bike neke** olur olmaz * **hema hewce bike neke tu dixavî** olur olmaz konuşuyorsun ~ hindik hindik çat pat * **ez hema hindik hindik bi Tirkî dizanîm** çat pat Türkçe biliyorum ~ **îdareten** idareten, kör topal ~ **îhtimal e** (an jî ji bo îhtimalê) her ihtimale karşı ~ **îşê (yekî) meşîn** tenceresi (veya tencereleri) kaynamak ~ **jê re mûyek man** (bir şeyin olmasma) kıl (kadar) kalmak ~ **ji (yekî) herhangi** * **hema ji kesekî ferqa min tune** herhangi bir adamdan farkım yok ~ **ji xwe re axivî (peyivî an jî xeber da)** lâf ola (veya lâf ola beri gele) ~ **jixwe** öylesine * **hema jixwe ez hatibûm** öylesine gelmiştim ~ **karê (yekî) ew bûn behsa (...)** kirin (bir şeyi) anlata anlata bitirememek ~ **ketin (tiştêkî) argo** dalgaya düşmek (veya gelmek), yanılmak, dalgınlıkla unutmak ~ **lepelep bûn** açlıktan nefesi kokmak (yoksulluk içinde bulunmak) ~ **lê xistin û bela kirin** har vurup harman savurmak ~ **li her cihî şuradan buradan** ~ **li ser lepan bûn** açlıktan nefesi kokmak (yoksulluk içinde bulunmak) ~ **li wê (derê)** oracıkta ~ **mabû 1)** az daha, az kaldı (veya az kalsın), neredeyse * **hema mabû erebeyê lê dixist** az kalsın araba çarpıyordu 2) bıçak sırtı (çok az fark, çok yakın aralık) * **hema mabû ku ez û neyarê xwe deqedeq di hev de derkitina** düşmanımınla karşılaşmama bıçak sırtı kalmıştı ~ **mabû bi kêran biçûna** hev bıçak bıçağa gelmek ~ **mabû bi kêran li hev bixistana** bıçak bıçağa gelmek ~ **mabûn 1) h** az kalmıştı, bayağı 2) ramak kalmak ~ **man ku (yek) xwarin** (birini) içine sokacağı gelmek ~ **maye 1)** bu günden yarına * **hema maye ku xurekê wanî biqede** bu günden yarına yiyeceği yok 2) parmak kaldı ~ **mûyek man** kıl payı (kalmak) * **hema mûyek mabû ku fişek lê bikeve** kurşunun değmesine kıl payı kalmıştı ~ **nermijandin** suya göstermek (hafifçe yıkamak) ~ **netebitîn** kalkıp kalkıp oturmak (öfkesini vücut kıvılcıklarıyla belli etmek) ~ **perpitîn** kalkıp kalkıp oturmak (öfkesini vücut kıvılcıklarıyla belli etmek) ~ **seriyeke di riya dîn de here** atın ölümü arpadan olsun (çok sevilen bir şey yapılırken) ~ **seriyeke e ne lazîm** atın ölümü arpadan olsun (çok sevilen bir şey yapılırken) ~ **te avêt ha!** amma da yaptın ha! ~ **tê bihîstin** belli belirsiz işitilen ~ **tê dîtin** belli belirsiz görünen ~ **tik diçe** kazık yutmuş gibi ~ **tim** ikide

bir (veya ikide birde) ~ **tu (yekî) didî xeberdanê hezar kul û derdên xwe dibêje** bir dokun bin ah işit (dinle) kâse-i fağfurdan ~ **wisa** (an **jî wilo**) 1) öylesine, şöylesine * **hema wilo seriyek lê da** öylesine baş vurdu * **hema wisa ez hatibûm** öylesine gelmiştim 2) aşırılığa kaçmadan ~ **wisa çavek avêtinê** şöyle bir göz atmak ~ **wisa çavek lê gerandin** şöyle bir bakmak (veya göz atmak) ~ **wisa hatin hişê (yekî)** aklına esmek ~ **xwe xelas kirin** *mec* ayakkabısız kaçmak ~ **yek jê** (an **jî ji wan**) herhangi biri * **hema yek ji wan bila bê** herhangi birisi gelsin ~ **yek jî her hangi birisi ~ yekser** 1) düpedüz 2) ceffelkalem, bir çırpıda

hema (II) h 1. hemen, aşağı yukarı, yalnız * **ez hema wan çaxan hatibûm** ben hemen o sıralar gelmiştim 2. hemen, hemencecik, çarçabuk, derhal 3. hop (birden veya hıla yapılan işleri anlatır) 4. şöyle (aşağı yukarı, o yolda) 5. ha bire * **karê wê ew bû hema masî sor dikirin** ha bire balık kızartıyordu 6. öylesine 8. yeter ki ~ **a niha** şimdiden tezi yok ~ **got û ... hop** (birden veya hızla yapılan işleri anlatır) * **hema got gur û xwe avête avê** hop diye kendini suya attı ~ 1) hemen hemen (nerede ise, az zaman sonra) * **hema hema maye ku dinya tarî bibe** hemen hemen ortalık karacak 2) hemen hemen (aşağı yukarı, tam değilse bile ona yakın) * **hema hema bûye du sal ku nehatiye vir** hemen hemen iki yıl oldu buraya gelmemiş 3) eli kulağında ~ **hişk bi berstûka (yekî) girtin** hemen yekasına yapışmak, çalyaka etmek ~ **mabû** handiye, hemen hemen, neredeyse ~ **pê re** bir çırpıda, çabucak ~ **pê re pê re** hemen, vakit geçirmeden, yemeden içmeden * **hema pê re pere gotinên min çûye gihandiyê** yemeden içmeden lafımı gidip yetiştirmiş ~ **rasterast** *rd* birden, yekten ~ **sond xwarin** hemen yemini basmak ~ **yek carê** *rd* birden, yekten ~ **zûzûka** çarçabuk

hema hema h hemen hemen, neredeyse, dara dar, darı darına, uç uca * **hema hema mabû ku bikeve** neredeyse düşecekti

hema jixwe h öylesine * **hema jixwe ez hatibûm** öylesine gelmiştim

hemakî h çarçabuk, derhal, hemencecik

hema n hamal, yükçü ~ **û memal** hamal ce-mal

hemaliye m hamaliye

hemalî (I) m 1. hamallık, yükçülük 2. hamallık (kaba ve ağır işi) ~ **ya (karekî) kirin** (bir işin) hamallığını etmek (veya yapmak)

hemalî (II) rd yöndeş

hemaltî m hamallık, yükçülük

hemam m hamam, ısı dam ~ **kirin** yıkamak, banyo etmek ~ **a jinan** kadınlar hamamı *

eynî hemam e fırın gibi (çok sıcak yer) **hema mabû h** hemen hemen, neredeyse, handiye * **hema mabû bikeve** neredeyse düşecekti

hemamkirî rd banyo yapmış olan

hemamok m hamamlık, yunak, banyo

hemamvan nd/nt hamamcı

hemamvanî m 1. hamamcılık 2. *rd* hamama yıkamaya giden

heman (I) rd 1. aynı, özdeş 2. *nd* tıpkı (bi) ~ **devî bûn** aynı ağzı kullanmak

heman (II) h 1. hemen, hemencecik, çabucak 2. acilen ~ ~ hemen hemen (aşağı yukarı, tam değilse bile ona yakın) * **hemen hemen bûye du sal ku nehatiye vir** hemen hemen iki yıl oldu buraya gelmemiş

hemañcapî m tıpkıbasım, faksimile

hemandin m 1. koruma, muhafaza etme 2. kollama 3. muhafazaya alma, etrafını çevirme

hemandin l/gh 1. korumak, muhafaza etmek 2. kollamak * **ên ku wî dihemînîn em qenc dizanin** onu kollayanları biz gayet iyi biliyoruz 3. muhafazaya almak, etrafını çevirmek

hemandî rd 1. korunmuş 2. kollanmış 3. muhafazalı

hemañî m özdeşlik

hemasa nd her zaman, dâima

hemast rd aynı düzeyde olan

hematî m hemati

hematît jeo/m hematit, kan taşı

hematolog nd/nt hematolog, kan bilimci

hematolojî m hematoloji, kan bilimi

hemawaz rd 1. hemavaz (aynı sesi çıkaran) 2. hemavaz (birbiriyle uyuşan)

hema wisa h şöylesine * **hema wisa seriyek lê da** öylesine baş vurdu

hemaxûş rd kucakdaş

hemaxûşî m kucakdaşlık

hemayîl m hamail

hemayûn mzk/m hümayun

hembajar rd şehirdaş

hembajari nd/nt hemşehri

hembajarîti m hemşehrilik

hemban bnr heban

hembawer rd inançdaş

hembawerî m inançdaşlık

hembaz (I) nd/nt 1. arkadaş 2. ortak (birlikte oynayan, hem+baz)

hembaz (II) m örnek, misal

hembazî m 1. arkadaşlık 2. ortaklık

hembejn rd boydaş

hembejnî m boydaşlık

hembelaz bot/m bir tür yaban armudu

Hembelî nd 1. Hambelî (İslâmlıkta ehli sünnet denilen dört mezhebinden biri) 2. *rd* Hembelî (bu mezhepten olan kimse)

hembengî rd/nd aşıkdaş

hember nd 1. karşı, ön (bir şeyin, bir yerin, bir

kimsenin öñü, esas tutulan yüzünün ilerisi)
 * **li hemberî min mesekine** karşımda durma * **mala li hember** öñdeki ev 2. karşı (yol, ırmak vb. nin öñür kıyısı veya yanı) 3. karşı (bulunan yere göre öñde, ileride olan)
 * **keçên taxa hember** karşı mahallenin kızları 4. karşı, inukabil (karşılık olarak) * **li hemberî vê gotinê dikare çi bê gotin?** bu söze karşı ne denir? 5. *h* karşı (yüzünü bir yöne doğru 6. karşılık (bir dildeki bir sözü başka bir dilde aynı anlamda karşılayan söz) 7. *rd* karşı, karşıt, muhalif, zıt * **partiya hember** karşı parti çevirerek) 8. *nd/nt* hasım, karşıt 9. *nd/nt* rakip, aleyhtar 10. *rd* karşıt, muarız 11. *rd* karşı (bir şeyin karşısında bulunan) 12. denk, eş **li ~î (yekî) rabûn** (birine) karşı gelmek

hemberan *nd/nt* karşıt

hemberanî *m* karşıtlık

hemberanîkirin *m* karşılaştırma

hemberanî kirin *l/gh* karşılaştırmak

hemberî *m* 1. karşılık 2. karşıtlık, muhaliflik 3. rakiplik, aleyhtarlık 4. rakabet, yarışma 5. karşılaşma 6. karşılaştırma, kıyas ~ **hev kirin** karşılaştırmak, mukayese etmek ~ **jê kirin** (birini) rakip görmek ~ **kirin 1)** rekabet yapmak 2) *mec* yarış etmek ~ **ya (yekî) kirin 1)** (biriyle) yarışa kalkışmak 2) -e özenmek

hemberîdan *m* misilleme, karşılık verme

hemberî dan *l/gh* misillemek, karşılık vermek

hemberîhev kirin *m* karşılaştırma, mukayese etme

hemberî hev kirin *l/bw* karşılaştırmak, mukayese etmek

hemberîkirin *m* özenme, özenilme

hemberî kirin *l/gh* özenmek, özenilmek

hemberkirî *rd* karşılaştırmalı, karşılaştırılmış

hemberkirin *m* denkleştirme, eş hale getirme

hember kirin *l/gh* denkleştirmek, eş hale getirmek

hemberkî *rd* rakipçe

hembertî *m* 1. karşıtlık, muhaliflik 2. hasımlık

hembext *rd* kaderdaş, kaderleri bir olan

hembextî *m* kader birliği

hembêz *m* 1. kucak 2. kucak (herhangi bir durumun veya şeyin sınırlarının arası, iç) **hev ~ kirin** kucaklaşmak (**yek**) ~ **kirin** kollarının arasına almak ~ **a dê** ana kucağı

hembêz kirin *m* kucaklama, kucaklayış

hembêz kirin *l/gh* kucaklamak * **gava ew dît nedît xwe avête serê û ew hembêz kir** onu görür görmez üstüne atılıp onu kucakladı

hembilindî *erd/m* eş yükselti, izohips

hembîr *rd* düşüncesiz, hemfikir

hembîrî *m* düşüncesizlik, hemfikirlik

hembîze *rd* karındaş

hemcefa *rd* cefadaş

hemcelep *rd* türdeş

hemcelepî *m* türdeşlik

hemcins *nd/rd* hemcins, türdeş

hemcinsbaz *nd/nt* eşcinsel, homoseksüel

hemcinsbazî *m* eşcinsellik, homoseksüellik

hemcinsî *m* türdeşlik, hemcinslik

hemcivak *rd* toplumdaş

hemcur *rd* türdeş

hemcure *nd/rd* türdeş, hemcins

hemcurefî *m* türdeşlik

hemcureyî *m* türdeşlik, hemcinslik

hemçax *rd* 1. çağdaş (aynı çağda yaşayan, muasır) 2. çağdaş (bulunan çağın anlayışına, şartlarına uygun olan)

hemçaxî *m* çağdaşlık

hemçaxîbûn *m* çağdaşlaşma, muasırlaşma

hemçaxî bûn *l/gh* çağdaşlaşmak, muasırlaşmak

hemçaxîbûyîn *m* çağdaşlaşma

hemçaxîkirin *m* çağdaşlaştırma

hemçaxîkirin *l/gh* çağdaşlaştırmak

hemçerx *rd* 1. çağdaş (aynı çağda yaşayan, muasır) 2. çağdaş (bulunan çağın anlayışına, şartlarına uygun olan)

hemçerxî *m* çağdaşlık

hemçerxîbûn *m* çağdaşlaşma, muasırlaşma

hemçerxî bûn *l/gh* çağdaşlaşmak, muasırlaşmak

hemçerxîbûyîn *m* çağdaşlaşma

hemçerxîkirin *m* çağdaşlaştırma

hemçerxî kirin *l/gh* çağdaşlaştırmak

hemçeşîd *rd* türdeş

hemçeşîdî *m* türdeşlik

hemçeşn *rd* türdeş,

hemçeşnî *m* türdeşlik

hemd *m* 1. hamt, Tanrıya şükretme 2. istenç, irade * **ew bêhemd û emadê xwe dixebîtin** istenç dışı çalışıyorlar * **derî hemdê min bû** iradem dışında oldu 3. akış, cereyan * **em kar bihêlin bila bi hemdê xwe çêbibe** işi kendi cereyanına bırakalım 4. *mec* kıvam (istenilen durumda olma) * **di hem de xwe de ye** kıvamında ~ **ji Xwedê re 1)** hamt olsun, Allah'a hamd olsun, Allaha (bin) şükür 2) hele şükür * **hemd ji xwedê re tu îcar jî hatî** hele şükür gelebildin **bi ~ê xwe nahêle ku mîro** (an jî **morî**) bikeve bin piyê wî karınca ezmez (veya incitmez) ~ **ê Xweda şîkur** Allaha (bin) şükür ~ **û sena** çok şükür

hemdem *rd* 1. çağdaş (aynı çağda yaşayan, muasır) 2. çağdaş (bulunan çağın anlayışına, şartlarına uygun olan) 3. arkadaş (sıkı sıkı arkadaş, aynı dönemin çocukları)

hemdemî *m* 1. çağdaşlık 2. *rd* eş zamanlı (aynı zamanda oluşan)

hemdemîbûn *m* çağdaşlaşma, muasırlaşma

hemdemî bûn *l/gh* çağdaşlaşmak, muasırlaşmak

hemdemîbûyîn *m* çağdaşlaşma, muasırlaşma

hemdemîkirin *m* çağdaşlaştırma, muasırlaştırma

hemdemî kirin *l/gh* çağdaşlaştırmak, muasır-
laştırmak
hemdemîfî *m* çağdaşlık
hemdeng *rz û nd/rd* eş sesli, sestaş, sesteş, ho-
monim
hemdengî *rz/m* eş seslilik, sestaşlık, sesteşlik
hemdengîfî *m* eş seslilik
hemdert *rd* derttaş, dert ortağı, hemdert
hemderdî *nd/nt* dertrdaşlık, dert ortaklığı
hemdest *rd* 1. el ele veren, müttefik 2. güç ve
kuvveti bir olan 3. ortak 4. yardımcı
hemdestî *rd* 1. el ele verme, müttefiklik 2. güç
ve kuvveti bir olma 3. ortaklık 4. yardımcı-
lık
hemdibistanî *nd* okuldaş
hemdişmin *nd/nt* muhasım, birbirine düşman
olanların her biri
hemdih *rd* aynı köyden olan
hemdil *nd/nt* 1. gönüldaş, duygudaş 2. sevgili
hemdilî *m* gönüldaşlık, duygudaşlık
hemdirûv *rd* benzeş
hemdirûvî *m* benzeşlik
hemdî *rd* ihtiyarî, isteğe bağlı * **bêhemdî** gay-
ri ihtiyarî
hemdîn *nd/nt* dindaş
hemdînî *m* dindaşlık
hemdînî bûn *l/gh* dindaş olmak
hemdkirin *m* hamdetme
hemd kirin *l/gh* hamdetmek
hemefser *rd* taç arkadaşı
hemejî *sos/m* imece
Hemel *ast/m* Koç burcu
hemen *h* 1. hemen, anında, derhal, şıp diye *
hemen fehîm kir şıp diye anlayıverdi 2. bu
günden tezi yok, vakit kaybetmeden 3. alır
almaz ~ ~ 1) hemen hemen 2) şöyle böyle
hemerk *rd* görevdeş
hemerkî *m* görevdeşlik
hemet (I) *m* barınak
hemet (II) destek, yardım
hemet (III) *m* baskı, tazyik
hemetan *m* destekleme
hemetkirin *m* baskı yapma, baskı uygulama
hemet kirin *l/gh* baskı yapmak, baskı uygula-
mak
hemeyar *n* hemayar, denk
hemê *m* mama (çocuk dilinde)
hemên *g* madem ~ **ku** madem ki, değil mi ki
hemêt *m* itina, özen
hemêfî *m* itinalık
hemfikir *rd* 1. hemfikir, düşündeş 2. oydaş
hemfikirbûn *m* hemfikir olma, uyuşma
hemfikir bûn *l/gh* hemfikir olmak, uyuşmak
hemfikirî *m* hemfikirlik, düşündeşlik
hemgav *rd* birbirine ayak uyduran
hemgel *m* evren
hemgelî *rd* 1. evrensel (evrele ilgili) 2. evren-
sel (bütün insanlığı ilgilendiren, cihanşü-
mul)

hemgerm *m* eş sıcak, izoterm
hemgon *rd* renkteş
hemgund *nd/nt* köydeş
hemgundî *m* köydeşlik
hemhal *rd* hemhal, haldaş (aynı durumda o-
lan)
hemhalî *m* haldaşlık
hemhest *rd/nd* duygudaş
hemhestî *m* duygudaşlık
hemhezir *rd* hemfikir
hemhezirî *m* hemfikirlik
hemhêl *rd* yöndeş
hemhidûd *rd* sınırdaş
hemhidûdî *m* sınırdaşlık
hemhizir *rd* düşündeş, hemfikir
hemhizirî *m* düşündeşlik, hemfikirlik
hemhîza *rd* aynı düzeyde olan
hemidandin *m* 1. koruma, muhafaza etme 2.
kollama 3. muhafazaya alma, etrafını çevir-
me
hemidandin *l/gh* 1. korumak, muhafaza et-
mek 2. kollamak * **ên ku wî dihemînî em**
qenc dizanin onu kollayanları biz gayet iyi
biliyoruz 3. muhafazaya almak, etrafını çev-
irmek
hemidîn *m* korunma
hemidîn *l/gh* korunmak
hemik *bnr* hemû
hemikandin *m* 1. yekinmesini sağlama 2. gü-
cünü de deneme
hemikandin *l/gh* 1. yekinmesini sağlamak 2.
gücünü de denemek
hemikîn *m* 1. yekinme, yeltenme 2. gücünü
denemek
hemikîn *l/gh* 1. yekinmek, yeltenmek 2. gü-
cünü denemek
hemil *bnr* heml
hemilandin *m* 1. sindirme, sindiriş, hazmetme
2. içine sindirme 3. tahammül etme (bir ola-
ya seyirci kalıp ses çıkarmama) 4. barındır-
ma
hemilandin *l/gh* 1. sindirmek, hazmetmek 2.
içine sindirmek * **te çawa ev gotin hemi-
landine?** bu sözleri nasıl içine sindirmişsin?
3. tahammül etmek (bir olaya seyirci kalıp
ses çıkarmamak) 4. barındırmak
hemilîn *m* 1. sindirilme, sindiriş, hazmedil-
me 2. içine sindirilme 3. tahammül edilme 4.
barınma, barınış
hemilîn *l/gh* 1. sindirilmek, hazmedilmek 2.
içine sindirilmek 3. tahammül edilmek 4.
barınmak
hemilk *m* kırba (hastalığı)
hemilkî *rd* kırba hastalığına yakalanmış olan
kimse
hemilkîbûn *m* kırba hastalığına yakalanma
hemilkîbûn *l/gh* kırba hastalığına yakalan-
mak
hemin *g* 1. madem 2. *h* madem, hazır * **hemin**

tu diçl. wî jî bi xwe re bibe hazır gidiyor-sun, o 1 da götür ~ **gotin hatiye serê** sırası gelmişken ~ **keysa me ketiyê** sırası gelmiş-ken ~ **ku mademki * hemin ku hûn bawer nakin hûn bi xwe werin** mademki inanmı-vcı sunuz kendiniz gelin

hemis nd bir keçi türü

hemitî rd kolay

hemiyet m hamiyet

hemî (I) bnr hemû

hemî (II) n baltalık (bir köyün veya kiışenin odun ihtiyacını karşılamak için ayrılan or-manlık alan)

hemîdeal nd/nt ülküdaş

henûl rd hamil (elinde taşıyan, üzerinde taşı-yan)

hemîle rd hamile, gebe, yüklü ~ **bûn** hamile olmak ~ **hiştin** hamile bırakmak ~ **kirin** ha-mile etmek ~ **man** hamile kalmak

hemîletî m hamilelik, gebelik

hemîn (I) bnr hemin

hemîn (II) m 1. korunma, muhafaza edilme 2. kollanma 3. muhafazaya alınma, etrafı çevi-rilme

hemîn l/gh 1. korunmak, muhafaza edilmek 2. kollanmak 3. muhafazaya alınmak, etrafı çevirilmek

hemîne g inadem

hemîş nd yemiş

hemîşe bnr hemûşk

hemjî rd akran, yaşıt

hemjîn rd beraber yaşayan resmi olarak eş ol-mayanlar

hemk (I) m fırsat

hemk (II) m yekinme

hemkar nd/nt 1. iş arkadaşı, koldaş kapı yol-daşı (aynı yerde veya görevlerde çalışanlar-dan her biri) 2. partner 3. meslektaş

hemkarî m 1. iş arkadaşlığı, koldaşlık 2. part-nerlik 3. meslektaşlık

hemkase nd/nt 1. aynı kaseyi kullananlar, iç-tiktikleri ayrı gitmeyen 2. kadeh arkadaşı, içki arkadaşı

hemkasetî m 1. aynı kaseyi kullanma 2. kadeh arkadaşlığı, içki arkadaşlığı

hemkitêb rd dindaş, aynı kitaba inanan

hemkîş rd dindaş

hemkîşî m dindaşlık

hemkîtab rd dindaş, aynı kitaba inanan

hemkomel rd toplumdaş

hemkûf rd deng, eş

hemkûfî m denglik, eş olma

heml (I) bnr meyl ü heml

heml (II) m 1. cenin, yük * **hemla te keç e?** yükün kız mı? 2. gebelik 3. **mec** taşıma ~a (**yekê**) karındaki cenin ~a **xwe danîn** do-ğum yapmak, doğurmak, doğum yapmış ol-mak (**di**) ~a **xwe de gerandin** karında taşı-mak ~a **xwe kurîn** e erkek çocuğa gebe

heml (III) rd sabır

hemlayan rd yöndeş

hemle m hamle, atılım, atak ~ **kirin** hamle et-mek (veya yapmak)

hemleker rd/nt hamlecî, atılımcı

hemlekîrin m hamle yapma

hemle kirin l/gh hamle yapmak

hemlîfireh rd sabırlı

hemlik m kırba (hastalığı)

hemlikî rd kırba hastalığına yakalanmış olan

hemlikî bûn l/gh kırba hastalığına yakalan-mak

hemmalî rd evdeş

hemmane rz/rd anlamdaş, eş anlamlı

hemmanetî rz/m anlamdaşlık, eş anlamlılık

hemmaneyî rz/rd eş anlamlı

hemmengî nd/nt ülküdaş

hemmengîti m ülküdaşlık

hemmeslek nd/nt meslektaş

hemmeslekî m meslektaşlık

hemmînak rd örnekdaş

hemnav rd 1. adaş 2. rz sestaş, sesteş

hemnavî m adaşlık

hemnefes rd 1. eş, arkadaş 2. sıkı arkadaş

hemnefest rd candan dost

hemnetewe rd ulusdaş

hemnetewetî m ulusdaşlık

hemneyar nd/nt düşmandaş, muhasım (birbi-rine düşman olanların her biri)

hemneyarî m düşmandaşlık, muhasımlık

hemnîş rd kuşaktaş

hemnîşî m kuşaktaşlık

hemnimûne rd örnekdaş, bir örnek

hemnişin rd 1. evdeş 2. oturma arkadaş

hemnîgar rd şekildeş

hemnîgarî m şekildeşlik

hemnîjad nd/rd ırktaş, soydaş

hemnîjadî m ırktaşlık, soydaşlık

hemodiyaliz bj/m hemodiyaliz

hemofil nd/rd hemofil

hemofilî bj/m hemofili

hemoglobîn biy/m hemoglobin

hemol nd/nt dindaş

hemolî m dindaşlık

hemolîbûn m dindaş olma

hemolî bûn l/gh dindaş olmak

hemolîti m dindaşlık

hemoloto bu deyimden geçer * **hemoloto dev**

ji palîyê berda xar bir coto maymun iştahlı

hempa nd/nt 1. ayaktaş 2. arkadaş, refik 3. o-muzdaş, ayaktaş (daha çok iyi olmayan iş-lerde) 4. denk, eşdeğer (uygun, nitelik bakı-mında eşit) * **ew ne hempayê we ye** o sizin

denginiz olamaz 5. taydaş, öğür, akran

hempar rd/nd paydaş

hemparî m paydaşlık

hempartî rd partidaş

hempartîbûn m partidaşlık

hempartîti m partidaşlık

hempatî *m* 1. ayaktaşlık 2. arkadaşlık 3. o-muzdaşlık, ayaktaşlık (daha çok iyi olma-yan işlerde) 4. denklik, eşdeğerlik (uygun, nitelik bakımında eşitlik) 5. taydaşlık, ak-ranlık

hempaye *rd* aynı rütbede, eşit

hempejn *rd/nd* duygudaş

hempejnî *m* duygudaşlık

hempeyker *rd* süratları aynı olan, simaları bir-birine benzer

hempeykerî *m* süratları aynı olma, simaları birbirine benzeme

hempeyman *rd* bağlaşıklık, müttefik

hempeymanî *m* bağlaşıklık, müttefiklik

hempeywir *rd* görevdeş

hempeywirî *fizy/m* görevdeşlik

hempişk *rd* paydaş

hempişkî *m* 1. paydaşlık 2. paylaşma ~*ya* (...) **ki-rin** (birinin herhangi bir şeyini) paylaşmak paylaşınak * **em hempişkiya êşa we dikin**

hempişkî kirin *l/gli* paylaşmak * **em hempiş-kiya kovana we dikin** acınızı paylaşıyoruz

hempişt *rd* birinin ardından doğan kinse

hempişe *nd/nt* meslektaş

hempişetî *m* meslektaşlık

hemqal *rd* birbiriyle muhabeti olanlar

hemqedeh *rd* içki arkadaşı

hemqeder *rd* kaderdaş, kaderleri bir olan

hemqederî *m* kader birliği

hemqurm *rz/rd* kökteş

hemraman *rd* 1. düşünces, hemfikir 2. oydaş

hemramanî *m* düşünceslik

hemray *rd* oydaş

hemrayek *rz/rd* kökteş

hemraz *nd/nt* sırdaş

hemrazi *m* sırdaşlık

hemreh *rd* ırktaş, soydaş

hemreng *rd* renkteş

hemrengî *bot* 1. renkteşlik 2. *m* renkteşlik

hemrewş *rd* haldaş, hemhal, aynı durumda o-lan

hemrewşî *m* haldaşlık

hemrê *nd/nt* 1. yoldaş (yol arkadaşı) 2. yoldaş (ortak bir görüşü benimseyenlerden her biri)

hemrêje *rd* orandaş

hemrêti *m* yoldaşlık

hemrêz *rd* sıradaş

hemrik *nd/nt* rakip

hemrikî *m* rakiplik

hemroj *rd* gündeş

hemsa (I) *rd* devamlı

hemsa *nd/nt* 1. komşu 2. *rd* komşu

hemsal *nd/nt* akran, yaşıt, ögür, taydaş

hemsalî *m* akranlık, yaşıtlık, taydaşlık

hemsatî *m* komşu

hemse *wj/m* hamse

hemseng *rd* denk (ağırlık bakımında eşit olan)

hemser *nd/nt* eş (kadın, erkek eşlerden her biri)

hemsir *nd/nt* sırdaş

hemsirî *m* sırdaşlık

hemisî (I) *nd/nt* 1. komşu 2. *rd* komşu

hemisî (II) *zo/m* hamısı (Engraulisencrasicholus)

hemsînor *rd* sırdaş, hemhudut

hemsînorî *m* sırdaşlık

hemsîti *m* komşuluk

hemsohbet *nd/nt* sohbet arkadaşı

hemşadî *rd* mutluluk arkadaşı

hemşahî *rd* mutluluk arkadaşı

hemşehrî *nd/nt* 1. hemşehri 2. hemşeri, dost, ahabap

hemşehrîti *m* hemşehrilik

hemşekil *rd* şekildeş

hemşekilî *m* şekildeşlik

hemşewe *rd* 1. şekildeş 2. *kîm/fiz* *m* eş biçim 3. aynı, türdeş

hemşewetî *m* 1. şekildeşlik 2. eş biçimlik 3. türdeşlik

hemşiban *rd* 1. benzeş 2. benzeşim

hemşibanî *m* benzeşlik

hemşibîn *rd* benzeş

hemşibînî *m* benzeşlik

hemşîre 1. hemşire (aynı memeden süt emmiş olan, kardeş) 2. hemşire (diplomalı hastabakıcı kadın)

hemşîretî *m* hemşirelik

hemşîreyî *m* hemşirelik

hemta *n* 1. eşit, denk, eş değer, denктаş, denkteş 2. çap (değer) * **ew jî hemtayê Yaşar Kemal e o da Yaşar Kemal** çapında biri 3. taydaş

hemtanîşan *rd* aynı nişana sahip

hemtaraz *m* denk, muvazene

hemtarî *rd* inahalleli

hemtatî *m* 1. eşitlik, denklik, eş değerlik, denктаşlık 2. taydaşlık

hemtawan *rd* suçtaş, suç ortağı

hemtawanî *m* suçtaşlık, suç ortaklığı

hemtaxî *rd* mahalleli

hemtayî *nd/rd* eş değer

hemtayîti *m* eş değeri

hemtebîet *rd* huydaş, huyları aynı olan

henitel *rd* boydaş

hemtelî *m* boydaşlık

hemtemen *rd* akran, yaşıt

hemteraz *rd* denk, muvazene

hemteşe *rd* 1. şekildeş 2. *m* eş biçim, izomorf

hemteşetî *m* 1. şekildeşlik 2. *kîm/fiz* eş biçimlilik, izomorfizm 3. *mat* eş biçimlilik, izomorfizm

hemteşeyî *kîm/fiz* *rd* eş biçimli, izomorfik

hemteşîd *nd/rd* türdeş, heincins

hemteşîdî *m* türdeşlik, heincinslik

hemtîrk *m* kıyasıya dövme ~*a* (**yekî**) **danê** kıyasıya dövme, suyunu çıkarmak, ~*a* (**yekî**) **danîn** Allah yarattı dememek

hemtîş *n* atik eşek sıpası

hemtixûb *rd* sırdaş, hemhudut

hemtixûbî *m* sınırdaşlık

hemtfî *m* nohut ve yarmadan yapılan çorbaya benzeyen bir sulu yemek

hemû *nd/h* 1. hep, bütün, tüm (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere, (eksiksiz, tam) * **van karan hemû tu bike** bu işleri hep sen yap * **li bêhnekê hemû nan xwar** bir oturuşta bütün ekmeği yedi 2. bütün (çok sayıdaki varlıkların ve nesnelerin hepsi) 3. hep (daima, sürekli) * **hemû tu dikî** hep sen yapıyorsun 4. hep, hepsi, tümü * **ez we hemûyan baş dibînîm** hepinizi iyi görüyorum * **bi hemûyan re qelem heye** hepsinde kalem var ~ **bi devekî** hep bir ağızdan ~ **bi devekî bûn** ağızbirliği içinde olmak ~ **bi hev re** hep beraber, hep birden ~ **bûn bi devekî** hep 'bir ağız olmak ~ **çêlek** (an jî mîh) **tên dotin hemû gotin nayên gotin** her söz söylenmez ~ **ezbet** bütün sülale, anası danası

hemûşk *c* 1. cümlesi, hepsi 2. *nd/h* hep, bütün, tüm (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere, eksiksiz, tam) * **van karan hemûşk tu bike** bu işleri hep sen ya 3. bütün (çok sayıdaki varlıkların ve nesnelerin hepsi)

hemûkî *rd* 1. toplu (hep bir arada) * **peyman-girêdana hemûkî** toplu sözleşme 2. bütün-sel, total 3. *nd/nt* ortaklaşacı, kolektivist

hemûkîbûn *m* kolektifleşme, kolektivize olma

hemûkî bûn */ngh* kolektifleşmek, kolektivize olmak

hemûkîkirin *m* kolektifleştirme, kolektivize etme

hemûkî kirin */gh* kolektifleştirmek, kolektivize etmek

hemûkîfî *m* ortaklaşacılık, kolektivizm

hemûşk h 1. tamamen 2. *rd* olanca

hemvatînî *rd* görevdeş

hemvatînîfî *fizy/m* görevdeşlik

hemwar *rd* hemşeri

hemwate *nd/rd* anlamdaş, eş anlamlı, sinonim

hemwatetî *rz/rd* anlamdaşlık, eş anlamlılık

hemwateyî *rz/rd* eş anlamlı

hemwelatî *nd/nt* vatandaş, yurttaş ~ dan vatandaşlığa alınmak

hemwelatîbûn *m* vatandaşlık, yurttaşlık

hemwelatîfî *m* vatandaşlık

hemwezîfe *rd* görevdeş

hemwezîfetî *fizy/m* görevdeşlik

hemwezn *rd* mütevazın, oranlı

hemxakî *rd* koloni

hemxelwet *rd* halvet arkadaşı

hemxem *rd* derttaş

hemxwîn *rd* kandaş

hemxwînî *m* kandaşlık

hemyan *m* kuşak

hemyar *rd* dost, birbiriyle dost olan

hemzad *rd* ikiz

hemzade *rd* aynı candan olan

hemzayend *rd* hemcins

hemzayendbaz *nd/nt* eşcinsel, homoseksüel

hemzayendbazî *m* eşcinsellik, homoseksüellik

hemze *rz* hemze

hemzeman *rd* 1. çağdaş 2. zamandaş

hemzemîn *rd* hemzemin

hemzift *m* baltız

hemzik (I) *rd* karındaş

hemzik (II) *m* bir yemek çeşidi

hemziman *nd/nt* 1. dildaş 2. *mec* ağız bir

hemzimanî *m* 1. dildaşlık 2. *mec* ağız bir olma

hemzir *n* ufak ama çalışmada güçlü eşek

hen *bnr* han (I)

henap *bot/m* 1. hünnap, çiğde (Zizyphus sativa) 2. henap, inap, sinci (bu ağacın yemişi)

henar *nd/nt* elçi

henarî *m* elçilik

henas *bnr* henase

henase *m* soluk, nefes ~ **dan** soluk vermek, nefes vermek ~ **dan û stendin** soluk (veya) alıp vermek ~ **girtin** soluk (veya nefes) almak ~ **stendin** soluk (veya nefes) almak

henasebar *rd* solunabilir

henasedar *rd* nefesli

henaseteng *rd* soluk (veya nefes) darlığı olan

henasetengî *bj/m* yelpik, soluk darlığı, nefes darlığı

henav *bnr* hinav

henc *m* ilinti, teyel ~ **kirin** teyel yapmak (veya atmak)

hencandin *m* teyelleme

hencandin */gh* teyellemek

hencar *m* adet

hencav *ant/m* kas, adale * **hestî û hencavê min diêşin** kemik ve kaslarım ağrıyor

hencet *bnr* hincet

henckirin *m* ilgileme, teyelleme

henckirin */gh* ilgilemek, teyellemek

henckirî *rd* teyelli, teyellenmiş

hencûr *bnr* hingur

hendaze (II) *m* 1. endaze (65 santimlik ölçü)

2. hendese, geometri 3. *mec* ölçü (aşırı olma, ihlul, uyun olma durumu) * **mirovekî xwezan e, hendaze ye** kendini bilen, ölçüyü kaçırmayan biridir 4. *mec/rd* titiz 5. *rd* sakıntılı (bi) ~ **axaftin** (peyivîn an jî xeber dan) sözü tartmak

hendazetî *m* 1. ölçülülük, itidal 2. ihtiyat, sakınma, sakıntı 3. titizlik

hendazetîkirin *m* ihtiyat etme, sakınma

hendazetî kirin */gh* ihtiyat etmek, sakınmak

hendazeyî *rd* geometrik

hendef *m* uçurum

hendek *m* hendek

hender *m* gurbet, yad eller, yabancı memleket

hendese *m* hendese, geometri

hendeseýi *rd* geometrik

hendesî *rd* geometrik

hendezeyane *rd/h* 1. ölçölüce 2. titizce * ra-
yeyên xwe bi hendazeyane bi kar dianî
kendi yetkilerini titizce kullanıyordu

hendiwan *m* karpuz

hendizandin *m* ölçme, ölçüp biçme

hendizandin *l/gh* ölçmek, ölçüp biçmek

hendu *m* tamir, onarım

henduker *nd/nt* tamirci

hendukerî *m* tamircilik

hendukirin *m* tamir etme

hendu kirin *l/gh* tamir etmek

hene (I) *m* 1. kına 2. taş yosunu kınası 3. öğü-
tılmış bitki dalları kınası

hene (II) *m* kuma

henef *m* musluk

henefî *zo/m* su tavuğu (Fulica atra)

henek *m* şaka ~ bi (yekî) kirin 1) (birine) şa-
ka etmek (veya yapmak) 2) (birini) alaya al-
mak ~ (an jî hewes) bûn, bûn bera şaka i-
ken kaka olmak (veya şakayı kakaya çevir-
mek) ~ di xwe de bihartin şaka kaldırmak,
şakaya gelmek ~ di xwe de nebihartin şaka
kaldırmamak, şakaya gelmemek ~ dibin ge-
nek şaka iken kaka olmak (veya şakayı ka-
kaya çevirmek) ~ jî hema henekên xweş lâ-
tîfe lâtif gerek ~ kirin şaka yapmak ~ pê ki-
rin (birine) şaka etmek ~ menek (an jî ~ me-
nek me got lê) şaka maka (veya şaka maka
derken) ~ menek tune (bir kimsenin, bir du-
rumun) şakası yok * henek meneka vê nex-
weşînê tune bu hastalığın şakası yok ~ û ge-
nek şaka maka ~ û qerf şaka ve espri ~ û
qerf kirin espri yapmak ~ên bi destan el
şakası ~ên devkî ağız şakası ~ên (yekî) dilê
(yekî) girtin şakaları birine dokunmak ~ên
xwe pê kirin (biriyle) alay geçmek (veya et-
mek), alaya almak, dalga geçmek

heneka *h* şakadan

henekane *h* şakaca

henekar *nd/nt* şakacı

henekarî *m* şakacılık

henekbaz *nd/nt* şakacı

henekbazî *m* şakacılık

heneker *nd/nt* şakacı, lâtifeci

henekerî *m* şakacılık, lâtifecilik

henekhez *nd/nt* şakacı, şaka seven

henekhezî *m* şakacılık, şaka sevmek

henekkirin *m* şaka etme

henek kirin *l/gh* şaka etmek

henekok *m* 1. şakacı 2. evcilik

henekoyî *rd* şakacı, lâtifeci

henek pê kirin *l/bw* (birini) gurgıra almak (ve-
ya getirmek), tiye almak, matrağa almak

henetî *m* kumalık

henekvan *rd* şakacı (şaka yapmaktan hoşla-
nan, muzip)

henekvanî *m* şakacılık

heneş *n* eşek

heneza *n* 1. kuma çocuğu 2. üvey evlât

heng (I) *m* 1. zaman 2. *ast* zaman 3. form (tam
zamanında olan) * tam di henga xwe de ye
tam formunda

heng (II) *lşk/m* alay

heng (III) *zo/m* arı, bal arısı (Apis mellifica)

heng (IV) *m* 1. eğlence, eğlenti, âlem ~a bi a-
raq rakı âlemi 2. eğlence (eğlenceli ve hoş-
ça vakit geçiren şey) ~ çêkirin eğlence yap-
mak ~ û bezm kirin âlem yapmak

hengam *m* 1. zaman, çağ 2. süre, müddet,
mühlet, vade, mehil 3. mevsim

hengame (I) *bnr* hengam

hengame (II) *m* hengame, gürültü, patırtı, şa-
mata, kavga * em ji ber hengameyê hev
nabihîzin gürültüden dolayı birbirimizi du-
yamıyoruz

hengav *m* 1. adım, kademe 2. adım (girişim,
hamle)

hengawe *m* gösteri

hengdar *rd* eğlenceli

hengdêr *rd* eğlendirici

henger *rd* münafık

hengerî *m* münafıklık

hengevan *nd/nt* arıcı

hengevanî *m* arıcılık

hengil *m* bakraç

hengkirin *m* eğlenme

heng kirin *l/gh* eğlenmek

hengkuj *bot/m* nilüfer (Nympha)

hengor *bnr* hengur

hengur *m* alaca karanlık

hengvan *bot/m* çadır uşağı (Dorema ammoni-
acum)

henî (I) *bnr* enî

henî (II) *m* karpuz

henîfe *m* musluk

henîfedar *rd* musluklu

henîfetroş *n* muslukçu (satan kimse)

henîfetroşî *m* muslukçuluk

henîfevan *n* muslukçu

henîfevanî *m* muslukçuluk

Henîfî *nd/rd* Hanefî

Henîfîtî *m* Hanefîlik (İslâmlıkta sünnet ehli
denilen dört mezhepten biri)

henîşk *bnr* enîşk

hentbol *sp/m* hentbol, el topu

henteş *m* huzurda bulunma hali

henûn *rd* mülâyim

henûnî *m* mülâyimlik

henûnok *rd* mülâyim, mülâyimce

henûntî *m* mülâyimlik

hewn *n* akıl

hewngir *rd* 1. akılcı 2. *sos* akılcı, rasyonalist

hewngirî *m* 1. akılcılık, akılcılıkla ilgili 2. *sos*
akılcılık, rasyonalizm

henzel *bot/m* ebucehil karpuzu, acı elma, acı
hıyar, it hıyarı (Citrullus colocyntis)

henzêl *bnr* erzêl
hepatît *m* hepatit
hepatolojî *m* hepatoloji
hepavêj *nd/rd* hapçı (uyuşturucu hap kullanan kimse)
hepavêjî *m* hapçılık
hephêpik *zo/m* hüthüt kuşu
hepik (I) *n* külot
hepik (II) *m* kirkit (dokümacılıkta atkı iplerini sıkıştırmak için kullanılan dişli araç)
hepirkirin *m* bastırma (zararlı bir olayı önleme)
hepir kirin *l/gh* bastırmak (zararlı bir olayı önlemek)
hepis *bnr* heps
hepisandin *m* hapsetme
hepisandin *l/gh* hapsetmek
hepişin *m* hapsolma
hepişin *l/gh* hapsolmak
hepişxane *bnr* hepsxane
hepişandin *l/gh* 1. doldurmak 2. atıştırmak 3. tıksırtmak (iyice çiğnemedi yemek yemek)
hepişandî *rd* dolu, doldurulmuş olan
hepişin *m* 1. dolma 2. atıştırılma 3. tıksıtılma
hepişin *l/gh* 1. dolmak 2. atıştırılmak 3. tıksıtılmak
hepi kirin *l/gh* ham etmek (çocuk dilinde)
hepo (I) *m* kirkit (dokümacılıkta atkı iplerini sıkıştırmak için kullanılan dişli araç)
hepo (II) *m* mama (çocuk dilinde; yemek, yiyecek)
heps *m* 1. hapis (bir yere kapatılıp salı vermemek) 2. hapis (hapis cezası) * **wê heft salan hepsê bikişîne** yedi yıl hapis yatacak 3. hapis (hapishane, ceza evi) 4. hapis (tavla oyununda) ~ **dan (yekî)** hapis giymek ~ **dan ser pişta (yekî)** hapis giymek ~ **kirin** hapsetmek ~ **kişandin** hapis yatmak ~ **razan** hapis yatmak ~ **xwarin** hapis yemek (veya giymek) ~ **a hundirû** oda hapsi
hepsbûn *m* hapsedilme, hapsolma
heps bûn *l/gh* hapsedilmek, hapsolmak
hepsbûyîn *m* hapsediliş, hapsoluş
hepsî rd/d 1. mahpus, tutuklu 2. *meç/rd* kabız
hepsîti *m* 1. mahpusluk 2. kabızlık
hepsîbûn *m* kabız olma
hepsî bûn *l/gh* kabız olmak
hepskirin *m* 1. hapsetme (bir suçluyu hapishaneye kapatma) 2. hapsetme (bir yere kapatıp salı vermemek)
heps kirin *l/gh* 1. hapsetmek (bir suçluyu hapishaneye kapatmak) 2. hapsetmek (bir yere kapatıp salı vermemek)
hepsxane *m* hapishane
hepstî *m* hapslik
hepsû *m* hapşu
hepû *bnr* hepo (I)
hepyek *nd* hepyek

Heq *nd* Hak (Allah'ın adlarından biri)

heq *n* 1. hak (adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey) 2. hak (geçmiş ve harcanmış emek) * **heqê dê nayê dayîn** ana hakkı ödenmez 3. hak (pay) * **heqê me-qesê** makas hakkı 4. hak, ücret (emek karşılığı) * **em xebitîne, heqê xwe dixwazin** çalıştık, hakkımızı isteriz * **heqê xwe bide ez te bibim** ücretini ver seni götüreyim * **heqê kirê** kira ücreti 5. hak (doğru, gerçek) * **gotîna min heq e** sözüm haklıdır 6. harçlık, masraf * **hema heqê cigareyê bidin me bes e** sigara harçlığını verse yeter 7. eder, fiyat * **heqê malê xwe bibêje** malının fiyatını söyle 8. ayak teri, ayak kirası (hizmet için bir yere gönderilen kimseye verilen ücret) 9. *rd* haklı * **gotîneke heq** haklı bir söz * **dozeke heq** haklı bir dava 10. *rd* öz * **birayê min ê heq** öz kardeşim * **apê min ê heq** öz amcam ~ **anîn şûnê** hak yerini bulmasını sağlamak ~ **bi dest xistin** hak kazanmak ~ **cihê xwe dibînin** hak yerini bulur (veya hak yerde kalmaz) ~ **dan (yekî)** (birine) hak vermek * **der barê vê yekê de ez heq didime** te bu konuda sana hak veriyorum ~ **dan gotîna rastiyê** hakkı teslim etmek, gerçek veya doğru olduğunu söylemek ~ **di dest de bûn** haklı olmak ~ **e 1)** haklıdır 2) gerek ki ~ **hatîn şûnê** hak yerini bulmak ~ **heq kirin** hakkını teslim etmek ~ **jê re kifş kirin** (birine) hak tanımak ~ **kirin 1)** hak etmek (hak kazanmak) * **du sal bi şûn de wê malnişî-niyê heq bike** iki yıl sonra emekliliğe hak kazanacak 2) hak etmek (lâyık olduğu -kötü- karşılığı bulmak 3) hak etmek (bir başarı dolayısıyla ödüllendirilmek) ~ **kiriye 1)** hak etmiş 2) şeytan azapta gerek ~ **li ser (yekî) hebûn** tuz ekme hakkı olmak ~ **li vê dinyayê safî dibin** hak yerini bulur (veya hak yerde kalmaz) ~ **naçin qiyametê** hak yerini bulur (veya hak yerde kalmaz) ~ **navê Xwedê** rabbena hakkı için ~ **pê dan** (birine) hak vermek ~ **xwarin** hak yemek ~ **a li gor seqa** müstahak olma durumu ~ **a Xwedê Allah** hakkı için, Allah için ~ **ê bi heq 1)** hak neyse o 2) emeğinin tam karşılığı, ücret ne konuşulmuşu o ~ **ê (yekî) bi ser de çûn** hakkı geçmek * **ha rahêje vî pereyî bila heqê te bi min de neçe** al bu parayı hakkın bana geçmesin ~ **ê bizina kol ji ya kel re namûne** boynuzsuz keçinin ahu boynuzlu keçiyeye kalmaz ~ **ê çavpêkirinê** (an jî **çavpêketinê**) göz hakkı ~ **ê (yekî) danê 1)** hakkını vermek * **ev mamoste tim heqê xwendekaran dide wan** bu öğretmen her zaman öğrencilerin hakkını verir 2) (birine) ağzının payını (veya ölçüsünü) vermek ~ **ê darê zorê yumruk** hakkı (jî) ~ **ê (...)** derketin 1) becermek 2) (bir zorluğun) altından kalkmak ~ **ê ebrê he-**

sab kirin daraya atmak (veya çıkarmak) ~ê evdan kul hakkı ~ê **gotinê stendin** söz almak (konuşmaya başlamak) ~ê (yekî) **hebûn 1)** hakkı olmak (payı, alacağı olmak) 2) hakkı olmak (sözünde, düşüncesinde, iddiasında hakkı olmak) ~ê (yekî) **heye** hakkı var (doğru düşünüyor, doğru söylüyor, doğru davranıyor) * **heqê diya min heye, gere ez neyem** anamın hakkı var, gitmemem lazım ~ê **hilibjartinê hiq** seçme hakkı ~ê **ilticayê hiq** sığınma hakkı ~ê **kehyatiyê kâhyalık** hakkı ~ê **ketina (cihekî)** (bir yere) giriş ücreti ~ê **kiziriyê kâhyalık** hakkı ~ê (yekî) **li ser (...)** **hebûn** hakkı geçmek * **qey hindik heqê xaltîka min li ser min heye?** teyzemin az mı hakkı bana geçmişt? ~ê **mêran gere meriv wînda neke** yigidi öldür hakkını yeme ~ê **navê xwe dan** adını taşımak (sahip olduğu adın sorumluluğunu yüklenmiş olmak) ~ê (yekî) **pê de çûn** (an jî **hatin**) hakkı geçmek * **ha rahêje vî pereyî bila heqê te bi min de neyê** al bu parayı hakkın bana geçmesin ~ê **sukûtê** sus payı, susinalık ~ê **şîr sût** hakkı ~ê (yekî) **tê de hebûn** hakkı olmak (payı, alacağı olmak) ~ê **têketanê** giriş ücreti ~ê **wî bi serî ye** hakkından fazlasını almış ~ê (yekî) **xwarin 1)** hak yemek 2) (birinin) hakkını yemek ~ê **xwe helal kirin** (an jî **nekirin**) hakkını helâl etmek (veya etmemek) ~ê **xwe stendin** hesabını almak ~ê **xwînê hiq** kan akçesi * **bavê wî heqê xwîna kurê xwe stend** babası oğlunun kan akçesini aldı ~ê **yê mezin** büyüktü büyüğe (mirasın önce büyüğe, o ölünce kalanın en büyüğüne geçmesi kuralı) ~ê **zehmeta xwe stendin** semeresini vermek ~ê **zengûyan** gelinin attan hediyesini almayınca inme durumu ~ê **n ajalan** (an jî **heywanan**) hayvan hakları ~ê **n mirovan** (merivan an jî **insanan**) insan hakları ~ê **vesinordar** (an jî **bendkirî**) sınırlı haklar

heqa m dört yaşında koyun

heqane h hakça, âdilane

heqanet h hakikaten, gerçekten * **heqanet niha tu vî tiştî dixwazî** sen şimdi gerçekten bunu istiyor musun?

heqaniyet m hakkaniyet * **divê mirov riya heqaniyetê bernede** insan hakkaniyetten ayrılmamalı

heqanî rd 1. âdil, hakka uygun 2. m hakkaniyet

heqaq nd/nt hakkâk, oymacı

heqaqî m hakkâklık, oymacılık

heqaret m akaret ~ **kirin** hakaret ~ **lê bûn** (biri) hakaret görmek, hakarete uğramak ~ **lê kirin** (birine) hakaret etmek

hakaretî m hakaret

heqaretker rd hakaret eden, hakaret edici

heqbe bnr heqib

heqdar rd 1. haklı, hak sahibi 2. haklı * **ez jî, jî xwe reş şaş mam ji van her duyan kîjan heqdar e** ikisinden hangisi haklı ben de şaşırđım ~ **bûn** haklı olmak ~ **derketin** haklı çıkmak ~ **dîtin** haklı bulmak ~ **î!** haklısın!

heqdarî m haklılık

heqder kirin l/gh ikrar etmesini sağlamak, itiraf etmesini sağlamak

heqdest n el emeği, ücret

heqdestî m işçilik (yaptığı iş karşılığı işçiye verilen ücret)

heqebok m kahkaha ~ **jê çûn** kahkaha atmak

heqet b gerçekten

heqeten g gerçekten, nitekim

heqeziman n güvence akçesi, rücu hakkı

heqê firotinê m satımlık, beyiye

heqê neqliyê m nakliye ücreti

heqê qeydiyê nd kaydiye

heqê rayavêtinê nd oy hakkı, oy kullanma hakkı

heqê şivantiyê nd çobanlık, çobana verilen ücret

heqhez rd hakikatı seven

heqilyeqîn rd kesin

heqî m 1. hak, adalet * **divê jî heqiyê averê nebe** haktan ayrılmamalı 2. hak (dava veya iddiada gerçeğe uygunluk, doğruluk) * **ez di vê daweyê de heqiyê nabînim** bu davada hak görmüyorum 3. haklılık, hakikat, doğruluk 4. hakkaniyet * **gere mirov riya heqiyê bernede** insan hakkaniyetten ayrılmamalı ~ **ajotin** hakkaniyeti savunmak ~ **cihê xwe dîtin** hak yerini bulmak ~ **di destê ne-heqiyê de barebar e** adalet adaletsizlerin pençesine düşmüş

heqîb m heybe

heqîpfiroş nd/nt heybeci (satan kimse)

heqîq, heqîqe m akik

heqîqet m 1. hakikat, gerçek 2. hakikat, gerçek (yalan olmayan, doğru olan şey) 3. **fel** hakikat, gerçek (düşünülen, tasarlanan, im-gelene şeylere karşıt olarak var olan)

heqîqetbîn nd/rd 1. gerçeği gören, doğru görüşlü 2. gerçekçi, realist (gerçeği gören, ona göre davranan)

heqîqetbînî m 1. gerçeği görme, doğru görüşlülük 2. gerçekçilik

heqîqeten h hakikaten, sahiden

heqîqetî m gerçeklik

heqîqetgo rd doğrucu, hakikatı söyleyen

heqîqetperest rd gerçeksever

heqîqetperestî m gerçekseverlik

heqîqî rd 1. hakiki, gerçek (var olan, varlığı inkar edilmeyen, olgu durumunda olan) 3. hakiki, gerçek, sahici (aslına uygun nitelikleri taşıyan) * **hingivî heqîqî** hakiki bal

heqîr rd alçak

heqîw bnr heqib

heq kirin m 1. haketme 2. tanıma, kabul etme

(hukukî yönden; varlığını tanıma) 3. anlama (doğru ve yerinde bulma)

heq kirin *l/gh* 1. hak etmek 2. tanımak, kabul etmek (hukukî yönden; varlığını tanımak) * **ez mafên di we heq dikim** haklarınızı tanıyorum 3. anlamak (doğru ve yerinde bulmak) * **me ev heq kir lê...** bunu anladık ama...

heqkirî *rd* müstahak, hak etmiş olan

heqlebaz *nd/nt* üçkağıtçı

heqlebazî *m* üçkağıtçılık

heqnas *rd* hakşinas, haktanır

heqnasî *m* hakşinaslık, haktanırlık

heqnenas *rd* haktanımaz

heqnenasî *m* haktanımazlık

heqnexweş *nd/rd* batakçı (borcunu ödemeyi alışkanlık haline getirmemiş kimse, borcuna sadık olmayan)

heqnexweşî *m* batakçılık, borcuna sadık olma

heqnexweşîkirin *m* çamura yatına (borcunu ödememe)

heqnexweşî kirin *l/gh* çamura yatmak (borcunu ödememek)

heqparêz *nd/nt* hak savunucu, insan hakları savunucusu

heqparêzî *m* hak savunuculuğu insan hakları savunuculuğu

heqperest *rd/nd* hakperest, haksever

heqperestî *m* hakperestlik, hakseverlik

heqperwer *rd* hakşinas, haktanır, borcuna sadık

heqperwerî *m* hakşinaslık, haktanırlık, borcuna sadık olma

heqrê *m* yol parası, harcırah

heqsikênandî *rd* 1. hakı gasp edilmiş olan 2. hakları ihlal edilmiş olan

heqsikênandîbûn *m* 1. hakı gasp edilmiş olma 2. hakları ihlal edilmiş olma

heqsîrb *m* öşür

heqsînas *rd* hakşinas, haktanır

heqsînasî *rd* hakşinaslık, haktanırlık

heqxwar *rd* haktanımaz, batakçı (el alemin hakkını yiyen, borcunu ödemeyen)

heq xwarin *l/gh* hak yemek

heqxwarî *m* haktanımazlık, batakçılık

heqxwer *rd* haktanımaz, batakçı

heqxwer *m* haktanımazlık, batakçılık

heqxweş *rd* borcuna sadık

heqxweşbûn *m* borcunu bilme

heqxweş bûn *l/gh* borcunu bilmek

heqxweşî *m* borcuna sadık olma

her *rd* her * **her roj were mala me** her gün bize gel ~ **alî (hêl an jî cih)** dört bucak ~ **berxîk diçe maka xwe** ve her kes soyuna çeker ~ **bijî** 1) aferin, çok yaşa, bin yaşa, var o, bravo! 2) aşk olsun! ~ **bijîn** yaşayın, yaşasın, bravo ~ **car** her defa, her zaman ~ **carê fikirek** 'hatin- (yekî) kırk fikirli olmak ~

carê hezar bîner * **her carê hezarî bide wan** onlara bîner bîner ver ~ **carê xwe bi hawayekî girê dan** kılıktan kılığa girmek ~ **çar aliye dinyayê** dünyanın dört bucağı ~ **çendî** ne denli * **şaşwaziya di wî** her çendî mezin be, bila mezin be bedewiya wê derê **hîn mezin bû** şaşkınlığı ne denli büyük olursa olsun oranın güzelliği daha büyüktü ~ **çelengek jinek li dû ye** her başarılı erkeğin arkasında bir kadın vardır ~ **çêlek tê dotin** her gotin nayê gotin her söz söylenmez ~ **çi** her ne ~ **çi be** 1) her ne hal ise 2) neyse, ne ise (konuyu uzatmayalım, konuyu kapatalım) ~ **çi jî bibe** ne olursa olsun ~ **çi qas** 1) gerçi 2) her ne kadar 3) ne denli ~ **çi qas çû** 1) gitgide * **şalê min çi qas diçe biçûk di-be** pantolonum gitgide küçülüyor 2) gittikçe ~ **çiya di bin berfa xwe de ye** herkes kendi derdini bilir ~ **çûn** giderek * **nexweşin her çû hîn xerabtir bû** hastalık giderek daha kötü bir hal aldı ~ **dar li ser koka xwe hêşin** tê herkes kendi soyuna çeker ~ **demcihan e** 1) her dem taze (yaşlı olduğu halde genç gözüken) 2) her dem taze (yıl boyunca yeşil yapraklı bitki) ~ **der bûn** (...) ortalığı almak * **her der bûye çamûr** ortalığı çamur almış ~ **derê** (...) girtin ortalığı almak ~ **derê mij girtiye** ortalığı sis almış ~ **diçe** 1) gittikçe 2) günden güne ~ **diçe dixerife** buldukça bunar, bulmuş da bunuyor (bulduğunuyla yetinmiyor) ~ **diranekî (yekî) salekî hatin** bildiğini yedi mahalle bilmez (çok kurnaz ve bilmiş olmak) ~ **diranê (wî) salek hatine** kaçın kur'ası ~ **dirik jî bo virik** boştan lâflar baktan şeyler içindir ~ **dîk li ser zibla xwe xurt e** her horoz kendi çiftliğinde öter ~ **du çav gewr bûn** 1) şaşa kalmak 2) dehşete düşmek ~ **du çav jî bo seriyeke** iki göz bir başı içindir ~ **du dest jî hev lome nakin** 1) (birbirinin) halinden anlamak 2) bu işten minnet olmaz ~ **du dinya li ba (yekî) yek bûn** (biri) keramet sahibi olmak ~ **du gayê nîrekî bûn** ikisinde ahmak olmak, ikisi de birbirinden beter olmak ~ **du jî feqir, kottî** ye iki çıplak bir hamama yakışır ~ **du ling kirin solekê** iki ayağı bir papuca sığdırmak ~ **du lingên (yekî) xistin soleke** teng i-ki ayağını bir papuca sokmak ~ **du piyên (yekî) xistin soleke** teng iki ayağı bir papuca sokmak ~ **du rê diçin gundekî** ikisi bir kapıya çıkmak ~ **du rê çûn gundekî** ikisi bir kapıya çıkmak ~ **dukan** her ikisi ~ **êvar** akşamları ~ **êvar û sibeh** akşamlı sabahlı ~ **gav** sürekli, daima, sürekli olarak ~ **gav** (tıştek) pizrika ser zimanê (yekî) bûn (bir şeyle) yatıp kalkmak ~ **gav diya mirov kur nayne carinan qîz jî tîne** papaz her gün pilâv yemez ~ **gava Xwedê** her zaman ~ **gavekî** adım başı (veya adım başında) ~ **giya li**

ser helqa xwe dirêze her ot kendi kökü üzerine yeşerir ~ **giya li ser koka xwe hêşîn** dibe her ot kendi kökü üzerine yeşerir ~ **goşekî cilê (yekî) li aliyekî çûn** yaka bir tarafta, paça bir tarafta olmak ~ **gotinek ji derrekê anîn** ağız kalabalığına getirmek ~ **gotinek li derekê xistin** damdan çardağa atlamak ~ **hal her halde ~ hebî vaç ol ~ henekek rastiyek di bin de ye** (an jî **heye**) her şakanın altında bir doğruluk payı vardır, her şakanın altında bir gerçeklik yatar ~ **hevrazek derbejêrek ~ derbejêrek hevrazek li ber e** her yokuşun bir inişi her inişin bir yokuşu vardır ~ **hevrazek nişîvek li dû ye** her yokuşun bir inişi, her inişin bir yokuşu vardır ~ **heye rd kaim** (hep var olan) ~ **kes bi awayekî karê xwe dike** her yiğidin bir yığurt yişi vardır ~ **kes bi bîrîna xwe dînale** herkes kendi derdine yanar ~ **kes bi derdê xwe dizane** herkes kendi derdini bilir ~ **kes bi êşa xwe dînale** ağırlarda göz ağrısı, her kişinin öz ağrısı ~ **kes bi nav û nîşana xwe adlı** adıyla ~ **kes bi zîmanê xwe dîaxive** (dipeyîve an jî **qezî dike**) 1) herkesin düşüncesi kendini bağlar 2) herkes bilgisi, ölçüsü, niyeti ölçüsünde konuşur ~ **kes biharan bi dilê xwe tîne** ümit dünyası (herkes kendini bir şeyle avutur) ~ **kes bila li çareya serê xwe binêre** 1) herkes başının çaresine baksın 2) alta kalanın canı çıksın ~ **kes biliyê êşa xwe ye** ağırlarda göz ağrısı, her kişinin öz ağrısı ~ **kes di etra derdê xwe de ye** herkes kendisini düşünür ~ **kes diçe ba dangê xwe** herkes akrabasına, tanıdığına gider (olumsuz anlamda) ~ **kes dikeve gora xwe** her koyun kendi bacağından asılır ~ **kes êşa (an jî derdê) xwe hîltîne** ağırlardan göz ağrısı, her kişinin öz ağrısı ~ **kes here mala xwe evli** evine köylü köyüne ~ **kes ji bajarê xwe xeber dan** gemi aزیya galmak (söz dinlemez olmak) ~ **kes ji bavê xwe çetir e lê wekî bavê xwe nabe** herkes kendi babasından iyi ama babası kadar olamaz ~ **kes ji bo miriyê xwe digirî** her kes kendi derdine ağlar ~ **kes ketin etra canê** (an jî **ruhê**) xwe can cana baş başa ~ **kes kişîn el ayak** (veya el etmek) çekilmek ~ **kes li devê mezinê xwe dinêre** at binicisine göre kişner ~ **kes li gor qeweta xwe** herkes gücüne göre ~ **kes li gorî hempayê** (an jî **hingûfê**) xwe davul dengi dengine diye çalar ~ **kes li hêviya roja xwe ye** herkes sırasını savar ~ **kes li koka xwe diçe** otu çek köküne bak ~ **kes li xwe ye** 1) herkes kendi derdinde 2) herkes kendi derdini düşünür ~ **kes mexsed û miradek li ber e** her yiğidin gönlünde bir aslan yatar ~ **kes lawê bavê xwe ye** herkes babasının oğlu ~ **kes mêvanê emelê xwe** her koyun kendi bacağından asılır ~ **kes nikare dizikan**

çêke, gere çemilan jî pê ve deyne herkes kaşık yapar, ama sapını ortaya (veya doğru) getirmez ~ **kes seriyek kişandîn** herkes başına buyruk olmak ~ **kes şêrê ber derê xwe ye** her horoz kendi çöplüğünden öter ~ **kes û debara (ebûra an jî idareya) xwe** geçim dünyası ~ **kes û zerara xwe** alta kalanın canını çıksın ~ **kes xwe li arê xweş digire** herkes güzel lokma peşinde ~ **kes, Xwedê li gora dilê (wî) bidê** Allah herkesin gönlüne göre versin ~ **kes zane hespê xwe biao** at binenin (veya iş bilenin), kılıç kuşananın ~ **kesî li rêçekê neajo** her kuşun eti yenmez ~ **kezîzerek simbêlsorek li ber e** her dilberin bir yağız delikanlısı vardır ~ **ku diçe** 1) gittide 2) gittikçe ~ **mêr di dilê xwe de şêr e, her mirov di dilê xwe de şêrê şêran e** her erkek kendini aslan sayar, her insan da kendini aslanlar asalanı sayar ~ **mîrov di dilê xwe de şêr e** herkesin gönlünde bir aslan yatar ~ **mîh (an jî mî) bi lingê xwe bi dar de dibe** her koyun kendi bacağından asılır ~ **mîh bi lingê xwe li dar dikeve** her koyun kendi bacağından asılır ~ **nêrî bi dengê xwe dikale** ateş düştüğü yeri yakar ~ **pez û pepikê xwe** her koyun kendi bacağından asılır ~ **qubeya spî ne ziyaret e** her gördüğün mezar yatır değildir ~ **ro miro** hafta sekiz, gün dokuz ~ **roj 1)** her gün 2) **h** gündüzleri ~ **roj ~ roj günü güne ~ roj wekî hev hîlnayê** şartlar önemlidir, dün dündür, bugün bugündür ~ **roja Xwedê** Allahın her günü, Allahın (veya Tanrının) günü * **ev zîlam her roja Xwedê li vir e** bu adam Allahın günü burda ~ **rojek xêrek pê re ye** sabah ola hayır ola ~ **sal zikê te tije be û dawa te vala be** hamile kalıp hayrını görmiyessin, çocuk büyütmiyesin, çocuğun gebersin (doğan çocuk için) ~ **seriyek dengê jê çûn** her kafadan bir ses çıkmak ~ **sê telaqên jinberdanê** talakım üzerine, namusum ve şerefim üzerine ~ **sêkan** her üçü ~ **sibehek xêrek pê re ye** sabah ola hayır ola ~ **teyr bi baskê xwe difire** her koyun kendi bacağından asılır ~ **teyrik bi refê xwe re** 1) herkes kendi akrabalarıyla olmalı 2) herkes kendi sürüsüyle hareket etmeli ~ **tîm (an jî daîm)** her daim, her zaman ~ **tîşt her şey ~ tîşt bi emrê Xwedê ye** 1) Allah'ın dediği olur 2) ölüm Allah'ın emri ~ **tîşt bi pereyan e** selâm para, kelâm para ~ **tîşt bi pişt xelkê ye** el mi yaman bey mi yaman? ~ **tîşt bi sexbêrî** bu sıcak kar mı dayanır? ~ **tîşt bi şîranî (xweş e)** 1) her şey tatlılıkla 2) turpun sıkından seyreği iyidir (görüşmeyi, konuşmayı sıklaştırmamak doğrudur) ~ **tîşt bi usûl çoğu zarar, azı karar** ~ **tiş bi ziravî mirov bi stûrî dişikê** (an jî ~ **tîşt bi ziravî dişikê mirov bi stûrî**) baskı insanı çökertir ~ **tîşt di dema xwe de xweş e** her şey tadında

güzeldir ~ **tişt di tehma xwe de** her şey tādında güzeldir ~ **tişt dibihure tēra cihêz nabihure** her şey unutulur da çeyiz torbası unutulmaz (adama koyan en önemli şeyin unutulamayacağı için söylenir) ~ **tişt diqede merivati naqede** her şey biter insanlık bitmez ~ **tişt heyê heta şîrê teyrân jî** kış sü-tünden başka her şey var ~ **tişt li cihê** (an jî şûna) **xwe ye** yerli yerinde ~ **tişt li gora bihayê xwe ye** ucuz etin yahmisi yavan (veya tatsız) olur ~ **tişt weka meriv nabe** herkesin arşınına göre bez vermezler ~ **tişt xweş e di dema xwe de** her şey kendi çağında (veya dönemin de) güzeldir ~ **tiştê tu dizanî nebêje** her **tiştê dibêjî bizane** her bildiğin şeyi söyleme, her söylediğin şeyi bilerek söyle ~ **tiştî** vara yoğa * **çêrî her tiştî dike** vara yoğa küfrediyor ~ **topek li dukana xwediyê xwe bi qîmet e** taş yerinde ağırdır ~ **û ~ 1)** sürekli, daima **2)** git babam git ! (tekrarlama) * **her û here, rê naqede** git babam git, yol bitmiyor **3)** ilelebed ~ **yek** (an jî **jê**) her biri (veya her bir) (filan kes) ~ **virekî dike ku dendikek xwê tê de nîn e** atma Recep, din kardeşiyiz ~ **wekî 1)** -e gibi **2)** örneğin ~ **wekî din** (hwd.) *h* vesaire, ve diğerleri ~ **wekî vê** gibisinden, -e benzer, kabilinden ~ **wiha** ayrıca, böylelikle, bununla beraber ~ **wiha ew jî keza, kezalik ~ wiha tev keza, kezalik** * **berf spî, şîr jî, pembû jî her wiha tev spî ne kar beyaz, keza sût, keza pamuk** hepsi beyaz ~ **xerabî tê de heyê ipten kazıktan kurtulmuş ~ yek her biri, beher ~ yek seriye kışandin** (her biri başka bir) hava çalmak ~ **yekî** her biri ~ **zeman** her zaman

here b git * **here ber avê wê av lê biçike** (an jî **bimîçiqe**) çeşmeye gitse çeşme kuruyacak

herac m 1. mezat 2. müzayede artırım

heracdar rd artırımli

heraç m 1. yarış 2. yarışta yenme

heraftin m yıkma, çökertme

heraftin l/gh yıkmak, çökertmek

heram rd 1. haram 2. *mec* haram, yasak 3. munda (şeriata uygun kesilmemiş hayvan) 4. munda (cinsel birleşmeden sonra yıkanmamış kimse) ~ **be!** haram olsun! ~ **kirin 1)** haram etmek **2)** tecrit etmek, aforoz etmek (**yek**) ~ **kirin 1)** dışlamak, **2)** (birini) aforoz etmek, tecrit etmek (ilişkiyi kesmek, selam sabahı kesmek) ~ **û teram** haram (haram ve yasak şeyler) ~ **û teram xwarin** haram yemek ~ **xwarin** haram yemek

heramî nd/nt harami

heramîti m haramilik

heramkirin m 1. haram etme 2. aforoz etme, aforozlama, dışlama, tecrit etme 3. aforoz etme (darılıp biriyle konuşmama, ilgiyi kesip uzaklaştırma)

heram kirin l/gh 1. haram etmek 2. aforoz etmek, aforozlamak, dışlamak, tecrit etmek 3. aforoz etmek (darılıp biriyle konuşmama, ilgiyi kesip uzaklaştırmak)

heramkirî rd 1. haram edilmiş olan 2. aforozlu, dışlanmış

heramolo m aforoz ~ **bûn** aforoz olmak ~ **kirin** aforoz etmek

heramonî m aforoz ~ **bûn** aforoz olmak ~ **kirin** aforoz etmek

heramonibûn m 1. aforoz olma 2. dışlanma

heramonî bûn l/gh 1. aforoz olmak 2. dışlanmak

heramonibûyîn m 1. aforoz oluş 2. dışlanış

heramonîkirin m 1. aforoz etme, aforozlama 2. aforoz etme, dışlama (darılıp biriyle konuşmama, ilgiyi kesip uzaklaştırma)

heramonî kirin l/gh 1. aforoz etmek, aforozlamak 2. aforoz etmek, dışlamak (darılıp biriyle konuşmamak, ilgiyi kesip uzaklaştırmak)

heramonîkirî rd 1. aforozlu, aforoz edilmiş olan 2. dışlanmış

heramoyî m aforoz ~ **bûn** aforoz olmak ~ **kirin 1)** aforoz etmek **2)** aforoz etmek (ilişkiyi kesmek, selam sabahı kesmek)

heramoyîbûn 1. aforoz olma 2. dışlanma

heramoyî bûn l/gh 1. aforoz olmak 2. dışlanmak

heramoyîbûyîn m 1. aforoz oluş 2. dışlanış

heramoyîkirin m 1. aforoz etme, aforozlama 2. aforoz etme, dışlama (darılıp biriyle konuşmama, ilgiyi kesip uzaklaştırma)

heramoyî kirin l/gh 1. aforoz etmek, aforozlamak 2. aforoz etmek, dışlamak (darılıp biriyle konuşmamak, ilgiyi kesip uzaklaştırmak)

heramoyîkirî rd 1. aforozlu, aforoz edilmiş olan 2. dışlanmış

heramsî m kaşkariko, oyunbozanlık (çocuk oyunlarında) ~ **kirin** oyunbozanlık etmek

heramsîker nd/nt oyunbozancı, mızıkçı

heramsîkerî m oyunbozancılık, mızıkçılık ~ **kirin** mızıkçılık etmek

heramsîkirin m mızıklanma, hile yapma

heramsî kirin l/gh mızıklanmak, hile yapmak

heramsîti m oyunbozancılık,

heramxur nd/nt herami (haram yiyen kimse)

heramxurî m heramilik

heramxwer nd/nt herami

heramxwerî m heramilik

heramzade nd/nt haramzade

heramzadeî m haramzadelik

heranî m halay türü

heraret m hararet ~ **avêtin canê** (yekî) hararet basmak (vücut ısısı artmak) ~ **kirin** hararet yapmak ~ **pê re çêkirin** hararet yapmak

heras (I) lşk/m 1. devriye 2. nöbet (sıra ile yapılan görev) 3. kavas

heras (II) *m* korku (kaygı, üzüntü)

herasa *nd* tekâpu

herasewer *rd* korkunç (korku veren, dehşete düşüren)

herasewerbûn *m* korkunçlaşma

herasewer bûn *l/gh* korkunçlaşmak

herasewerî *m* korkunçluk

herasî *m* kavaslık

herawî *bnr* heramî

herb *m* harp, savaş ~ **kirin** harp etmek, savaş etmek

herbeşok *ant/m* 1. kürek kemiği 2. ispartola

herbilandin *m* 1. dolatmak, dolandırma (dolaştırma) 2. sarma

herbilandin *l/gh* 1. dolatmak, dolandırmak (dolaştırmak) 2. sarmak

herbilandî *rd* dolanık, dolanmış olan

herbilî *rd* 1. dolanık, dolaşık 2. çapraşık, girift, girişik, karışık

herbilîbûn *m* 1. dolanıklık 3. çapraşıklık, çapraşılaşma, giriftlik, girişiklik

herbilî bûn *l/gh* çapraşılaşmak

herbilîn *m* 1. dolanma (bir şeyin çevresine sarılma) 2. sarılma 3. çapraşma

herbilîn *l/gh* 1. dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak) * **ben li darê herbilîbû** ip ağaca dolanmıştı 2. sarılmak 3. çapraşmak

herbilîftî *m* 1. dolanıklık 2. çapraşıklık

Herbiye *m* Harbiye

herbiyeyî *rd* harbiyeli

herbî *rd* harbi, doğru ~ **axaftin** (peyvîn an jî **xeber dan**) harbi konuşmak

herbîftî *m* harbilik

herbkirin *m* harp etme, savaşına

herb kirin *l/gh* harp etmek, savaşmak

hercavî *bot/m* hercai menekçe, alaca menekşe

hercayî *rd* hercaî, yelte

hercayîtî *m* hercaîtî, yelteklilik

her çend *nd* 1. her ne kadar 2. gerçi

herçiqandin (I) *bnr* perçiqandin

herçiqandin (II) *l/gh* tutulmasına neden olmak (tutuk duruma gelmesini sağlamak)

herçiqî *rd* tutuk

herçiqîn *m* tutulma (tutuk duruma gelme)

herçiqîn *l/gh* tutulmak (tutuk duruma gelmek, yorgunluktan dolayı her tarafı tutulmak) * **ez herçiqîme** her tarafım tutulmuş

herçî *nd* 1. her kim ki 2. hele, bir kere, ben şahsen ~ **çûn** giderek ~ **dîtina tawîs bivêt**,

divê germa hindê qebûl bike gülü seven dikenine katlanır ~ **kesê hevalê qijikê be nikulê wî di gû de ye** rehberi karga olanın

burnu baktan çıkmaz ~ **ku çû jî xwe wê ve çû** gittikçe kötüleşti

herçîneş *m* örülü örük ve kakül buklesi

herdemciwan *bot/m* herdem taze

herdemcihan *bot/m* herdem taze

herdemî *rd* sürekli, durucu

herdevî *bnr* hûrdevî

here (I) *b* git! ~ **ba civata mezinan rûne** (kendini) papucu büyüğe okutmak ~ **dera hanê hadi ordan** ~ **jî vê!** çek arabanı! (veya çek!), defol! ~ **jî wê!** defol! ~ **ku tu naçî** git gidebildiğin kadar ~ **lo** (an **jî wê de**) geç ulan (veya lan) ~ **riye navê de îcar bişon** sıçtı Cafer, bez getir ~ **tu naçî** git gidebildiğin kadar ~ **were** topu topu, olup olacağı * **jix-we here were yên zîlam em her du bi tenê bûn** zaten topu topu ikimizdik erkek olarak ~ **wê de 1)** defol! 2) haydi oradan (kovmak, azarlamak için kullanılır)

here (II) *m* testere

herehereyî *h* sonsuza dek

herekat *m* hareket

hereke (I) *m* 1. hareket, devim 2. hareket (belirli bir amaca varmak için birbiri ardınca yapılan ilerlemeler) * **herekeya azadiyê** özgürlük hareketi

hereke (II) *rz/m* hareke

herekekîrî *rd* harekeli

hereke lê danîn *l/bw* harekelemek

hereket *m* 1. hareket, devinim (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 2. hareket (yola çıkma) * **du roj ma ji hereketkirina**

me re hareketimize iki gün kaldı 3. hareket (belirli bir amaca varmak için birbiri ardınca yapılan ilerlemeler) * **hereketa siyasî** siyasi hareket 4. *sp* hareket 5. *fel* hareket ~ **li**

ba bereket e nerede hareket, orada bereket

hereketkirin *m* 1. hareket etme, davranma 2. hareket etme (vücudu oynatma, kıpırdatma, devinme) 3. hareket etme, yola çıkma

hereket kirin *l/gh* 1. hareket etmek, davranmak 2. hareket etmek (vücudu oynatmak, kıpırdatmak, devinmek) 3. hareket etmek, yola çıkmak

herekeyî *rd* devimsel

herekeyîtî *m* devimsellik

herem (I) *m* toprağı gevşek arazi

herem (II) *m* 1. harem (saray ve konaklarda kadınlara ayrılan bölüm) 2. harem (bu bölümde oturan kadınların hepsi)

heremasî *zo/h* testere balığı (Pristis pristis)

heremgeh *m* haremlik

heremî *rd* gevşekçe toprağı sahip arazi

heremseray *m* haremlik

heremûk *bnr* nêremo

heres *m* göçü

hereşe *m* tehdit

hereşekirin *m* tehdit etme

hereşe kirin *l/gh* tehdit etmek

hereşe lê kirin tehdit etmek

hereşewarî *h* tehditvari

hereşo *m* 1. gürültü, patırtı * **mekin hereşo bi-la kes pê nehise** gürültü yapmayın kimse

duymasın 2. duyurma (herkesin haberdar olmasına neden olma) ~ **kirin 1)** gürültü patırtı yapmak 2) duyurmak

herewez *m* 1. angarya (ücretsiz yaptırılan iş)

2. kooperatif

herewezî *rd* kolektif

herewezîbûn *m* kooperatifleşme

herewezî bûn *l/gh* kooperatifleşmek

herewezkar *nd/nt* kooperatifçi

herewezkarî *m* kooperatifçilik

herewezkî *h* kooperatif şeklinde

herez *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek

herf *m* 1. harf 2. yazı (düşünceyi tespiti yarayan işaretler, alfabe) * **herfên** **Erebî** Arap yazısı ~ **bi** ~ **1)** harfiyen 2) harfî harfine ~ **biçûk** (an jî **hûrik**) küçük harf ~ **a kelijandinê** *rz* kaynaştırma harfî ~ **a navbirê** *rz* kaynaştırma harfî ~ **ên gotik** gotik harfler

herfendaz *rd* harfendaz (dokunaklı söz söyleyen, söz atan, takılan)

herfendazî *m* harfendazlık

herê *h* 1. evet 2. evet (konuşma arasında cümlenin olumlu anlamını pekiştirmek için de kullanılır) * **ez dê herim pê re bipeyîvim, pişt re jî herê** ...gidip onunla konuşacağım, evet sonra da... 3. hem, tamam * **herê, çi bûye bi te** hem sana ne oluyor 4. tamam, tamam mı? 5. *b* ya (gereklik ve onay bildiren cümlelerde yargının onaylandığını bildirir) * **em jî bêt?** - **herê hûn jî werin** biz de gelelim mi?-gelin ya 6. ya (bilinen, görülen, hatırlanıp anlatılan bir olay sebebiyle de sorulan başka bir konu için kullanılır) * **we zikê xwe têr kir, herê ez çi bikim?** siz karınızı doyurdunuz, ya ben ne yapayım? ~ **baş e (lê)** iyi hoş (ama) ~ **herê (...), lê (...)** neyse ne * **herê herê mêr, lê jin!** erkekler neyse ne, ama kadınlar

herêbûn *m* onanma

herê bûn *l/gh* onanmak

herêkirin *m* 1. onaylama 2. kız tarafının dönü- re kız istemeye gelmelerine olur verme 3. söz kesme

herê kirin *l/gh* 1. onaylamak 2. kız tarafının dönü- re kız istemeye gelmelerine olur vermek 3. söz kesmek ~ **a xwe birîn** söz kesmek * **ji bo zewacê herêkirina xwe biriye** o evlenmek üzere söz kesmiş

herêkirî *rd* 1. onaylı 2. sözlü (söz kesilmiş olan, evlenmek için birine söz vermiş olan kız)

herêm *erd/m* 1. bölge 2. yöre 3. nahiye, kuşak (yer yüzünün beş bölümünden her biri) 4. *ast* kuşak (yer yüzünde veya herhangi bir gök cisminde belli şartları sağlayan bölge) 5. *mat* kuşak (bir küre yüzeyi, paralel iki düzlemlerle kesildiğinde iki kesitin arasında kalan bölüm) ~ **a asêkirî** müstahkem bölge ~ **a bêalî** tarafsız bölge ~ **a bêleşker** askersiz bölge ~ **a çolterî** kırsal alan ~ **a dil kalp** bölgesi ~ **a erdhejê** deprem bölgesi ~ **a germ** ısı kuşak ~ **a gundewarî** kırsal alan ~ **a**

hejekê (bivelerzê an jî **erdhejê**) deprem bölgesi ~ **a hilbijartinê** seçim çevresi ~ **a hundirîn** *erd* iç bölge ~ **a ji firînê re qedexekirî** uçuşa yasak bölge ~ **a keşî** iklim kuşağı (veya bölgesi) ~ **a nefirînê** uçuşa yasak bölge ~ **a neftê** (an jî **petrolê**) petrol bölgesi ~ **a pilot** pilot bölge ~ **a qedexa** yasak bölge ~ **a qedexekirî** yasaklı bölge ~ **a rewşa nea- sayî** olağanüstü hâl bölgesi

herêmdar *rd* bölgesi

herêmdarî *rd* bölgesel

herêmgir *rd/nd* bölgeci

herêmgirî *m* bölgecilik

herêmi *rd* bölgesel

herêmikirin *m* bölgeselleştirme

herêmi kirin *l/gh* bölgeselleştirmek

herêmitî bölgesellik

herêmkî bölgesel, bölgeselce

herêmparêz *rd/nd* bölgeci

herêmparêzî *m* bölgecilik

herêmpereşt *rd/nd* bölgeci

herêmpereştî *m* bölgecilik

herêna *m* 1. ikircilik, kararsızlık (düzensizlik, istikrarsızlık) 2. belirsizlik 3. *man* ikilem

herênatî *m* ikircik, teredüt

herênayî *m* ikirciklik, ikircik, teredüt,

herênayîbûn *m* ikirciklenme, kararsız olma

herênayî bûn *l/gh* ikirciklenmek, kararsız olmak

herêşandin *m* fazla ezme

herêşandin *l/gh* fazla ezmek

herêşîn *m* fazla ezilme

herêşîn *l/gh* fazla ezilmek

herfiroş *nd/nt* bakkal, market (bakaliye eşyası satılan yer)

herfiyen *h* harfiyen

herfnivîsar *m* tipograf

herge *bnr* eger

hergele *m* 1. hergele (at, eşek sürüsü) 2. *rd* hergele (terbiyesiz, görgüsüz kimse)

hergeletî *m/mec* hergelelik

herhal *h* 1. her halde, kesinlikle 2. elbet, elbette 3. gerek (güçlü ihtimal belirtir) * **herhal ew bi tîştêkî dizanin** bunların bir bildiği olsa gerek

her halde *h* her halde (büyük bir ihtimalle)

herhitandin *m* sürtme

herhitandin *l/gh* sürtmek

herhitîn *m* sürtülme

herhitîn *l/gh* sürtülme

heridandin *m* 1. küstürme 2. darıltma, gücendirme

heridandin *l/gh* 1. küstürmek 2. darıltmak, gücendirmek

heridandî *rd* 1. küstürülmüş 2. darıltılmış, gücendirilmiş olan

heridî *rd* 1. kus 2. dargın, darılmış küsmüş olan

heridîn *m* 1. küsme 2. darılma, güclenme

heridin /l/gh 1. küsmek 2. darılmak, gücenmek (herhangi bir sebepten ötürü gücenip iligiyi kesmek)

herifan *m* 1. yıkım 2. yıkma, kırıp dökme

herifandin *m* 1. yıkma, yıkış 2. göçertme 3. yıkma, kırıp dökme, tahrip etme

herifandin /l/gh 1. yıkmak 2. göçertmek 3. yıkmak, kırıp dökme, tahrip etmek

herifandî *rd* 1. yıkık 2. çökkün

herifi *rd* 1. yıkık 2. çökkün

herifin *m* 1. yıkılma, yıkılış 2. göçme, göçüş 3. yığılma (düşme) 4. çökme, çöküş (vücut, akıl, ruhça gücü azalma) 5. çökme (son bulma)

herifin /l/gh 1. yıkılmak * **dîwar herifi** duvar yıkıldı 2. göçmek 3. yığılmak (düşmek) * **jînik herifi** **erdê** kadın yere yığıldı 4. çökmek (vücut, akıl, ruhça gücü azalmak) * **mêrikê belengaz êpê herifîbû** adamcağız epey çökmüştü * **kaleki herifîbû** çökmüş bir yaşlıydı 5. çökmek (son bulmak) * **Împêratoriya Bizans di 1453'yan de herifi** Bizans İmparatorluğu 1453'te çöktü

herifina damari *bj/nd* sinir argınlığı

herifîner *rd* yıkıcı, tahripkâr

herifînerî *m* yıkıcılık, tahripkârlık

heriftin *m* 1. yıkma, yıkış 2. çökme, göçerme 3. yıkma, kırıp dökme, tahrip etme

heriftin /l/gh 1. yıkmak 2. çökmek, göçerme 3. yıkmak, kırıp dökme, tahrip etmek

heriftî *rd* 1. yıkık 2. çökkün

heriftîbûn *m* çökmek

herijandin *m* parçalama

herijandin /l/gh parçalamak (parçalara ayırmak)

herijîn *m* parçalanma

herijîn /l/gh parçalanmak

herik (I) *b* vay be

herik (II) *b* kuzu kovma ünlemi

herik (III) *m* akım, cereyan

herikan *m* 1. akım, akma işi 2. akıntı, akma (sıvı şeyler için) * **herikana avê** suyun akıntısı 3. akım, cereyan

herikandin *m* akıtma

herikandin /l/gh akıtmak

herikandî *rd* akıtılmış olan

herikbar *rd* 1. akıcı, akışkan (akma özeliği olan) 2. *wj* akıcı (söz)

herikbarî *m* akıcılık

herikbarkî *h* 1. akıcıca 2. kıvrakça

herikdar *rd* akımlı, cereyanlı

herikiya lerzokî *rz/nd* titreşimli akıcı ses

herikiya rexkî *rz/nd* akıcı yan önsüz

herikîn *m* 1. akma, akış (sıvı maddeler için) 2. akma (aşağıya, yere düşme) 3. akma, cereyan etme

herikîn /l/gh 1. akmak (sıvı maddeler için) * **berê av di vir de herikiye** eskiden su burdan akıyormuş 2. akmak (aşağıya, yere düşmek) 3. akmak, cereyan etmek

herikîti *m* akıcılık

herik kirin /l/gh kuzu kovmak

herikok *rd* akıcı, akışkan

herikoyî *rd* akıcı (akma özeliği olan)

herimandin *m* 1. berbat etme, berbat eyleme (kötü duruma getirme) 2. batırma (kirlatme) 3. başını gözünü yarma (bir işi istendiği gibi yapmama, kötü yapma)

herimandin /l/gh 1. berbat etmek, berbat eylemek (kötü duruma getirmek) 2. batırmak (kirlatmek) 3. başını gözünü yarmak (bir işi istendiği gibi yapmamak, kötü yapmak) * **birayê min, te ev kar herimandiye** kardeşim sen bu işin başını gözünü yardin

herimandî *rd* 1. berbat edilmiş, berbat eylemiş olan 2. batırılmış, kirlatilmiş olan 3. başını gözünü yarılmış (bir iş istendiği gibi yapılmamış, kötü yapılmış)

herimî *rd* 1. berbat olmuş olan 2. batık, batmış, kirlenmiş olan ~ **terimî** berbat, batık

herimîn *m* 1. berbat olma 2. batma, kirlenme

herimîn /l/gh 1. berbat olmak 2. batmak (kirlenmek) * **şalê min herimiye** pantolonum batmış

herimolo *m* aforoz ~ **bûn aforoz** olmak ~ **kirin aforoz** etmek

herimolobûn *m* aforoz olma, aforozlanma

herimolo bûn /l/gh aforoz olmak, aforozlanmak

herimolobûyîn *m* aforoz oluş, aforozlanış

herimolokirin *m* 1. aforoz etme, aforozlama 2. aforoz etme (darılıp biriyle konuşmama, ilgiyi kesip uzaklaştırma)

herimolo kirin /l/gh 1. aforoz etmek, aforozlamak 2. aforoz etmek (darılıp biriyle konuşmamak, ilgiyi kesip uzaklaştırmak)

herimolokirî *rd* aforozlu, aforoz edilmiş olan

herin /l/gh gitmek (çün, fiilinin kuralı; emir kipi, şimdiki zaman ve gelecek zaman gibi durumlarda kullanılır) * **here ba civate mezinan rûne** (kendini) papucu büyüğe o kutmak * **here dera hanê** hadi ordan * **here ji wê!** çek arabanı! (veya çek!), defol! * **here ji wê!** defol! * **here ku tu naçî** git gidebildiğin kadar * **here lo** (an ji wê de) geç ulan (veya lan) * **here riye navê de îcar bişon** sıçtı Cafer, bez getir * **here tu naçî** git gidebildiğin kadar * **here were** topu topu, olup olacağı * **jixwe here were yên zîlam em her du bi tenê bûn** zaten topu topu ikimizdik erkek olarak * **here wê de 1)** defol! 2) haydi oradan (kovmak, azarlamak için kullanılır)

herin *b* gidin ~ **bibêjin** varın söyleyin, gidin söyleyin

herisan *m* sindirme, hazın

herisandin *m* 1. sindirme, sindiriş, hazmetme 2. ezme

herisandin /l/gh 1. sindirmek, hazmetmek 2. ezmek

herîşîn *m* 1. sindirilme, hazinedilme 2. ezilme
herîşîn *l/gh* 1. sindirilmek, hazmedilmek 2. ezilmek

herîstandîn *m* ufalama

herîstandîn *l/gh* ufalamak

herîstin (I) *m* 1. dolanma (bir şeyin çevresine sarılma) 2. sarmaş dolaş olma

herîstin (II) *m* ezme

herîstin (III) *m* kolonileşme

herîstin (I) *l/gh* 1. dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak) 2. sarmaş dolaş olmak

herîstin (II) *l/gh* ezmek

herîstin (III) *l/gh* kolonileşmek

herîşan (I) *m* tahriş

herîşan (II) *m* yıkım

herîşandin (I) *m* tahriş etme

herîşandin (II) kışkırtma, çıkışma

herîşandin (III) *m* 1. yıkma, yıkış 2. ufalama, dağıtma

herîşandin (I) *l/gh* tahriş etmek

herîşandin (II) *l/gh* kışkırtmak 3. çıkışmak

herîşandin (III) *l/gh* 1. yıkmak 2. ufalamak, dağıtmak

herîşîn (I) *m* tahriş olma

herîşîn (II) *m* 1. kışkırtılma 2. çıkışma 3. biriy-le soğuk ve hoş olmayan bir üslupla konuşma 4. takılma (şaka yoluyla birine takılma)

herîşîn (III) *m* 1. yıkılma 2. ufanılma, dağılma (parçalanarak yayılma)

herîşîn (I) *l/gh* tahriş olmak 1

herîşîn (II) *l/gh* 1. kışkırtılmak 2. çıkışmak * **ez herîşim wî** ona bir çıkıştım 3. biriy-le soğuk ve hoş olmayan bir üslupla konuşmak 4. takılmak (şaka yoluyla birine takılmak) ~ (**yekî**) birine çıkışmak ~ **hev** itişip kakışmak

herîşîn (III) *l/gh* 1. yıkılmak 2. ufanılmak, dağılmak (parçalanarak yayılmak)

herîşî *rd* 1. dağılmış olan 2. halsiz, bitkin

herîvan *m* 1. yıkma 2. çökme, çöküntü

herîvandin *m* 1. yıkma 2. çöktürme 3. göçürtmek

herîvandin *l/gh* 1. yıkmak 2. çöktürmek 3. göçürtmek

herîvandî *rd* 1. yıkık 2. çökük 3. göçük

herîvên *bnr* herîfîn

herîvger *rd* yıkıcı

herîvîn *m* 1. yıkılma, çökme (üzerinde bulunduğu yere yıkılma) 2. göçme, göçürme 3. çökme (vücut, akıl, ruhça gücü azalma) 4. çökme (son bulma) 6. yığılıp kalmak

herîvîn *l/gh* 1. yıkılmak, çökmek (üzerinde bulunduğu yere yıkılmak) 2. göçmek, göçürmek 3. çökmek (vücut, akıl, ruhça gücü azalmak) * **mêrikê belengaz êpê herîfîbû** adamcağız epey çökmüştü 4. çökmek (son bulmak) * **Împeratoriya Bizans di 1453'yan de herîvî** Bizans İmparatorluğu 1453'te çöktü 6. yığılıp kalmak

herîvîn *bnr* herîfîn

herîyokî *h* çamurumsu, çamur gibi

herîyokîbûn *m* çamurlaşma

herîyokî bûn *l/gh* çamurlaşmak

herîyokîbûyîn *m* çamurlaşma

herîzandin *m* dokundurma, bulaştırma, eleştirme

herîzandin *l/gh* dokundurmak, bulaştırmak, eleştirmek

herîzîn *m* dokunma, bulaşma, eleşme, karışma

herîzîn *l/gh* dokunmak, bulaşmak, eleşmek, karışmak * **bî inin meherîze tē jovan bibî** bana bulaşma pişman olursun * **pê meheli-ze** ona eleşme

herî (I) *b* kuzu kovma ünlemi

herî (II) *m* 1. çamur 2. çamur (yaptı işlerinde kullanılan harç) ~ **ya zeliqok** özlü çamur

herî (III) *h* en (başına geldiği sıfatların en üstün derecede olduğunu gösterir) * **herî mezin** en büyük ~ **biçûk** en küçük ~ **dawî** en son ~ **gîrîng** 1) en önemli 2) can alıcı ~ **jêr** en aşağı ~ **kêm** 1) en eksik 2) en aşağı * **her daîre herî kêm sê odayê wê hene** her daire en aşağı üç odalı ~ **ku ez pê dizanîm** bildim bileli (veya bildik bileli) * **mezin** en büyük ~ **xwarîn herî avêtin** yiyeceği kadar almak ~ **zêde** 1) en fazla 2) en fazla, en çok, çok çok, bilemedin (veya bilemediniz) * **ev kar herî zêde du seat biajo** bu iş çok çok iki saat sürer ~ **zû** 1) en erken 2) en erken, ancak * **balafir herî zû sibehê dikare bê** uçak ancak yarın gelebilir

herîk *m* kaynatılan şıranın dibinde kalan çamurlu tortu

herî kirin *l/gh* kuzu kovmak

herî lê ketin *l/bw* çamurlanmak

herîparêz *m* çamurluk (paçaları korumak için giyilen tozluk)

herîr (I) *bnr* helîlik

herîr *n* 1. harir, ipek 2. *rd* harir, ipek (ipekten yapılmış olan)

herîrî *rd* ipekli (ipekten yapılmış olan)

herîs *rd* haris, aç gözlü, hırslı

herîş *m* saldırı

herîşan *rd* becerikli, çalışkan (her işe koşan, çalışkan becerikli kimse)

herîşandin *m* tahriş etme

herîşandin *l/gh* tahriş etmek

herîşanî *m* beceriklilik, çalışkanlık

herîşdan *m* saldıрма

herîşdan *l/gh* saldırmak

herîşdar *nd/nt* saldırgan

herîşdarî *m* saldırganlık

herîşîn *m* tahriş olma

herîşîn *l/gh* tahriş olmak

herîşk *m* zengin mineralli su batağı, şifalı çamur

herîşkar *nd/nt* saldırgan

herîşkarî *m* saldırganlık

herî tē dan *l/bw* çamurlamak

herî tê gerîn *l/bw* çamurlanmak
 herî zû *h/g* en erken, ancak * **balafir** herî zû
 sibehê **dikare** bê uçak ancak yarın gelebilir
 herk *m* 1. akın, akış 2. akıntı 3. akım, cereyan
 ~a **karebayê** (an jî **elektrik**) elektrik akımı
 herkdar *rd* akıntılı
 herke *bnr* eager
 her kes *nd* 1. (bütün varlıklar) * **mirin** li serê
 her kesî ye ölüm herkesin başında 2. herkes
 (olur olmaz kimseler, önüne gelen) * **ev ne**
 karê her kesî ye ku bike bu, herkesin yap-
 cağı iş değil
 her kişîş *b* köpeğe saldırı emri
 herki *m* bir halı ismi
 herkoî *rd* 1. akıcı, akan 2. **fiz** akışkan
 herkoîbûn *m* akışkanlaşma
 herkoî bûn *l/gh* akışkanlaşmak
 herkoîbûnî *m* akışkanlık
 hermanî *m* harmani, harmaniye
 hermel *m* 1. üzelik (nazara karşı koruduğuna
 inanılır) 2. **bot** bir bitki adı
 hermet *m* bayan, hanım (nezaket icabı)
 hermî *bot/m* 1. armut (Pirus Communis) 2. ar-
 mut (bu ağacın meyvesi)
 hermo *bot/m* bir armut türü
 hermonî *m* afaroz
 hermonîbûn *m* afaroz olma, aforozlanma
 hermonîbûn *l/gh* afaroz olınak, aforozlan-
 mak
 hermonîkirin *m* afaroz etme, aforozlama
 hermonî kirin *l/gh* afaroz etmek, aforozlamak
 hermonîkirî *rd* aforozlu
 hermûş *n* 1. ipek 2. *rd* ipek (ipekten yapılmış
 olan)
 herone *m* günlük rutin iş
 heroyî *m* günlük rutin iş
 herrojî *rd* gündelik (her günü)
 hers (I) *m* sindirim, hazım
 hers (II) *rd* sıradan, bayağı
 her sibeh *h* sabahları, her sabah
 hersim *n* koruk
 herşe *m* dilim, parça
 her şev *h* geceleri * **her şev dest pê dikir** jî
 xwe re **digiriya** geceleri ağlar dururdu gece-
 leri
 her tim *h* hep, sürekli, daima * **ez her tim li te**
 diramim hep seni düşünüyorum
 hertz *fiz/m* hertz (fizikçiHeinrich Hertz'ın a-
 dından)
 herûg *m* erik
 herûher *h* ilelebed
 herûm heywana herûm
 herûm *rd* 1. serkeş 2. eve uğramayan evcil
 hayvan
 herûmî *bnr* herûm
 herûmî bûn *l/gh* 1. serkeş olmak 2. eve uğ-
 ramamak (evcil hayvan için)
 herûmî kirin *l/gh* serkeş olmasına sebep ol-
 mak

hervîşim *bnr* hevrişim
 hermandin *bnr* herwandin
 herwandin *m* başarısız kılma
 herwandin *l/gh* başarısız kılmak
 herwandî *rd* başarısız kılınmış olan
 herwanî *m* geniş ve kısa kollu kısa kürk
 herwe *rd/h* bedava, beleş
 herwedîtin *m* kabartma, rölyef
 herwîn *m* başarısız olma
 herwîn *l/gh* başarısız olmak
 herwîşim *bnr* hevrişim
 herz (I) *m* batac, bataklık
 herz (II) *m* hazım
 herzal *h* her halde, kesinlikle
 herzalik *m* kır evi, kulübe
 herze *m* boş söz, saçma sapan söz
 herzeg *rd* düzensiz, intizamsız
 herzegî *m* düzensizlik
 herzekar *rd* 1. balığ, bulug, ergin 2. aylak 3.
 boş şeylerle uğraşan, saçma sapan konuşan
 herzekarbûn *m* balığ olma, bulûga erme
 herzekar bûn *l/gh* balığ olmak, bulûga er-
 inek
 herzandin *m* sindirme, hazmetme
 herzandin *l/gh* sindirmek, hazmetmek
 herzing *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn**
 (yekî) hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırtmak ~
hatin (yekî) (birini) hıçkırık tutmak ~ **jê**
 çûn hıçkırtmak ~ **pê girtin** (birini) hıçkırık
 tutmak
 herzîn *m* sindirilmeye, hazmedilme
 herzîn *l/gh* sindirilmek, hazmedilmek
 hes *m* 1. his, duygu 2. ses soluk ~ **vênêketin**
 sesi soluğu çıkmamak
 hesa (I) *m* heyelân
 hesa (II) *n* pay, hisse ~ **yê karê** kâr hissesi ~ **a**
xwe jê hilanîn hisse çıkarmak, pay çıkar-
 mak
 hesab *n* 1. hesap (aritmetik) 2. hesap (mate-
 matiksel işlem) 3. hesap (alacaklı ve borçlu
 olma durumu) * **li bankayê hesabê min** he-
 ye bankada hesabım var 4. hesap (ödenecek
 ücretin miktarı) * **rahêjê pênûsê hesabê**
min derxe al eline kalemi hesaplarımı görü-
 ver 5. hesap (oranlama, tahmin) * **li gor** he-
 sabê min ev qumaşê **dê têrî kiras** neke be-
 nim hesabıma göre bu kumaş entariye yet-
 meyecek 6. hesap (bir girişimin, bir işin ba-
 şarıya ulaşması için alınan tedbirlerin tümü)
 * **hemû hesab têk çûn** bütün hesaplar bo-
 zuldu 7. hesap (tutum, anlayış veya durum
 anlamlarında) * **ê te jî ew hesab, hema lê**
bixin seninki de vur hesabı ~ **bi hev re dî-**
tin 1) hesaplaşmak (alacak vereceklerini he-
 saplamak) 2) **mec** ödeşmek ~ **dan** hesap ver-
 mek (veya hesabını vermek) ~ **derxistin** he-
 sap çıkarmak ~ **girtin** hesap tutmak ~ **jî hev**
pîrsîn hesaplaşmak (tartışarak, düşünerek
 bir yargıya varmak, kozlarını paylaşmak) ~

kirin 1) hesap etmek (bir işin kazancıyla giderini karşılaştırarak bir sonuca varmak) 2) hesap etmek (düşünmek, tasarlamak) ~ **kirin kîsab kirin** hesap etmek, kitap etmek ~ **kîsab** hesap kitap ~ **pê re dan dîtin** hesap sormak (birini veya birilerini yanlış ve uygunsuz işlerinden dolayı sorguya çekmek) ~ **pîrsîn** hesap sormak ~ **û kîsab** hesap kitap ~ **û kîsabên xwe zanîn** hesabını (kitabını) bilmek ~ **vekirin** 1) hesap açmak (banka; gereğinde çekilmek üzere yatırılan para için işlem yapmak) 2) hesap açmak (birine borçlanma imkanı tanımak) ~ **ek li deynê (yekî) nivîsandin** (bir hesabı birinin) zimmetine geçirmek ~ **ê bêmawe** vadesiz hesap ~ **ê bêmawade** vadesiz hesap (veya mevduat) ~ **ê bîmawe** (an jî **biwade**) vadeli hesap (veya mevduat) ~ **ê (tişteki) dan** hesap vermek, hesabını vermek (herhangi bir davranışın sebebini açıklamak, anlatmak) ~ **ê (yekî) dan dîtin** 1) hesabını görmek (alacağını verip ilişkisini kesmek) 2) hesabını görmek (cezalandırmak) ~ **ê (yekî) danê** hesabını vermek ~ **ê (yekî) di zikê (wî) de ye** içinden (veya içten) pazarlıklı ~ **ê ebcedê wî** ebced hesabı ~ **ê (yekî) girtin** hesabını kapamak ~ **ê întegralê mat** integral hesabı (**bi**) ~ **ê jîmaran** sayı hesabıyla ~ **ê (...)** **kirin** hesabını etmek, hesaba katmak ~ **ê ku (yek) kirin tev çûn** hayalleri suya düşmek ~ **ê mal û bazarê** (an jî **sûkê**) **li hev derneketin** evdeki pazar (veya hesap) çarşıya uymamak ~ **ê mal û çarşiyê li hev nenihêrtin** evdeki pazar (veya hesap) çarşıya uymamak ~ **ê mawedar** vadeli hesap ~ **ê (tişteki) neribûn** hesapta olmamak ~ **ê paşî kirin** tartmak (bir şeyin bütün sonuçlarını düşünmek) ~ **ê paş û pêşîya xwe nekirin** baştanlara gitmek ~ **ê paşîya xwe nekirin** akşamdan kavur, sabaha savur ~ **ê paşî û pêşîya xwe kirin** hesabını (kitabını) bilmek ~ **ê paşî û pêşîya xwe nake** önüne arkasına bakmadan ~ **ê pêş û paş nekirin** ilerisini gerisini hesaplamamak (veya düşünmemek) ~ **ê pêşîya xwe kirin** ilerisini düşünmek ~ **ê qafa zihin** hesabı ~ **ê şaş jî vir û Şamê vedigere** yanlış hesap Bağdad'dan döner ~ **ê tiliyan** (an jî **destan**) parmak hesabı ~ **ê wadedar** vadeli hesap ~ **ê xwe dîtin** hesap görmek ~ **ên xwe jê birîn** (biriyle) hesabı kesmek ~ **ên ihtimalî** ihtimaller hesabı

hesabdar *nd/nt* 1. hesap uzmanı 2. sayman, muhasip, muhasebeci 3. *rd* hesaplı

hesabdarî *m* 1. hesap uzmanlığı 2. saymanlık, muhasiplik, muhasebecilik 3. matematik

hesabgêr *nd/nt* sayman, muhasebeci, muhasip

hesabgêrî *m* saymanlık, muhasebecilik, muhasiplik

hesabgir *nd/nt* sayman

hesabgirî *m* saymanlık

hesabkar *rd* hesaplayıcı

hesabkarî *m* hesaplayıcılık

hesabker *rd* hesaplayıcı

hesabkerî *m* hesaplayıcılık

hesabkirin *m* 1. hesaplama, hesap etme 2. *mec* hesaplama, hesap etme (bir şeyi, bir durumu ayrıntılı bir biçimde düşünme) 3. sayma (hesaba katma, dikkate alma) 4. sayma (geçer tutma) 5. sayma (herhangi bir sıraya koyma, herhangi bir sırada yer aldığı kabul etme) 6. var sayma, farzetme 7. borca sayma, tutma

hesab kirin *l/gh* 1. hesaplama, hesap etmek 2. *mec* hesaplama, hesap etmek (bir şeyi, bir durumu ayrıntılı bir biçimde düşünmek) * **der heqê kar de her tiştî hesab kiribû** işle ilgili her şeyi hesaplamıştı 3. saymak (hesaba katmak, dikkate almak) 4. saymak (geçer tutmak) * **ez hatina we ya vê carê hesab nakim** bu seferki gelişinizi saymıyorum 5. saymak (herhangi bir sıraya koymak, herhangi bir sırada yer aldığını kabul etmek) * **êdf em dikarin hesab bikin ku zivistan çû derbas bû** artık kışın geçtiğini sayabiliriz 6. var saymak, farzetmek 7. borca saymak, tutmak * **ez vê li deynê we hesab dikim** bunu borcunuza tutuyorum

hesabkirî *rd* 1. hesaplı, hesaplanmış olan 2. *mec* plânlı, hesaplı

hesabkirîbûn *m* 1. hesaplılık 2. plânlılık

hesabnekirî *rd* 1. hesapsız * **ket nav karekî** **hesabnekirî** hesapsız bir işe girişti 2. *mec* plânsız, hesapsız

hesabzan *nd/nt* hesap uzmanı

hesabzanî *m* hesap uzmanlığı

hesadar *rd* hissedar, hisseli, paydaş

hesadarî *m* hissedarlık, paydaşlık

hesamî *m* zelve

hesan (I) *n* bileği taşı ~ **û stro** bileyi takımı, bileyi taşı ve boynuzdan yağdanlık

hesan (II) *m* duyma

hesandin *bnr* hisandin

hesankirin *m* bileme

hesan kirin *l/gh* bilemek

hesar (I) *m* 1. hisar, kale 2. geçit vermeyen dağ bölümü 3. *mec* çember (kıştırma) * **me ew kirin hesarê** onu çembere aldı

hesar (II) *m* üzüm sıkma eylemi

hesare *ast/m* gezegen

hesaregeh *ast/m* planetaryum

hesarkirin *m* çembere alma

hesar kirin *l/gh* çembere almak

hesarkirî *rd* mahsur, sarılmış

hesas (I) *nd* gece bekçisi

hesas (II) *rd* 1. hassas (duyum ve duyguları algılayan) 2. hassas, duygun, duyarlı, içli (çabuk duygulanan) 3. hassas (çabuk etkilenen) 4. hassas (yapımı ve bakımı özen isteyen, aksamadan çok doğru çalışan, kesin işlerde kul-

lanılan alet) * **terazûya** **hesas** hassas terazi
hesasbûn *m* 1. hassaslaşma 2. mec hassaslaş-
me, nazikleşme

hesas bûn *l/gh* 1. hassaslaşmak 2. mec has-
saslaşmak, nazikleşmek

hesasî (I) *m* gece bekçiliği

hesasiyet *m* hassasiyet, duygunluk, duyarlılık

hesasî (II) *m* hassaslık, hassasiyet, duyarlılık

hesaskirin *m* hassasleştirme, duyarlılaştırma

hesas kirin *l/gh* hassaslaştırmak, duyarlılaştı-
rmak

hesaskirî *rd* hassaslaştırılmış, duyarlılaştırıl-
mış olan

hesav *bnr* hesap

hesenî *m* bir üzüm türü

hesêbanî *h* faraza, farzetki, tutki

hesêbankî *h* faraza, farzetki * **hesêbankî** **ku**
haya we jê tune bûye ku ev tişt hatiye ki-
rin, hûn çi dihişirin? faraza sizin haberiniz
olmadan bu iş yapıldı, ne düşünüyorsunuz?

hesêbgir *nd/nt* sayman, muhasip, muhasebeci

hesêbgirî *m* 1. saymanlık, muhasebecilik 2.
muhasebe

hesheş *nd* gece bekçisi

hesheşî *m* gece bekçiliği

hesheşûk *bot/m* 1. keçi boynuzu (Caratonia si-
liqua) 2. keçi boynuzu (bu ağacın yemişi)

hesibandin *m* 1. hesaplama 2. hesap etme (bir
işin kazancıyla giderini karşılaştırarak bir
sonuca varma) 3. sayma (hesaba katma, dik-
kate alma) 4. sayma (herhangi bir sıraya
koyma, herhangi bir sırada yer aldığını ka-
bul etme) 5. addedilme 6. sanma (bir şey ve-
ya kimsenin ... olduğunu düşünme) 8. say-
ma, ithaz etme, ... olarak görme 9. saymak,
önem verme

hesibandin *l/gh* 1. hesaplamak 2. hesap etmek
(bir işin kazancıyla giderini karşılaştırarak
bir sonuca varmak) 3. saymak (hesaba kat-
mak, dikkate alınak) * **ma yên ku min berê**
dabûn qey tu nahesibînî? daha önce ver-
diklerimi saymıyor musun? 4. saymak (her-
hangi bir sıraya koymak, herhangi bir sırada
yer aldığını kabul etmek) * **êdî em dikarî**
bihesibînî ku zivistan çû derbas bû artık
kışın geçtiğini sayabiliriz 5. addedilmek *
ez vê wekî ku nebûbe dihesibînî bunu ol-
mamış olarak addediyorum 6. sanmak (bir
şey veya kimsenin ... olduğunu düşünmek) *
ev zîlam xwe bi çi dihesibînî? bu adam
kendini ne sanıyor? 8. saymak, ithaz etmek,
... olarak görmek * **ez gotîna we wekî se-**
nedê ji xwe re dihesibînî sözünüzü senet
olarak ittihaiz ediyorum 9. saymak, önem
vermek

hesibandî *rd* 1. hesaplanmış olan 2. mahsup,
hesap edilmiş, hesaba geçirilmiş

hesibîn *m* 1. hesaplama 2. sayılma

hesibîn *l/gh* 1. hesaplanmak 2. sayılmak

hesidandin *m* kışkandırma

hesidandin *l/gh* kışkandırmak

hesidîn *m* kışkanma

hesidîn *l/gh* kışkanmak

hesikandin *m* 1. bulama, beleme 2. bulaştır-
ma, sıvaştırma, sıvama (sıvar gibi bulaştır-
ma) 3. batırma (kirltme)

hesikandin *l/gh* 1. bulamak, belemek * **zarok**
ser û çavên xwe di heriyê de hesikandiye
çocuk üstünü başını çamura bulamış 2. bu-
laştırmak, sıvaştırmak, sıvamak (sıvar gibi
bulaştırmak) * **zarok rûyê xwe bi riçalê he-**
sikandiye çocuk yüzünü reçel ile sıvamış 3.
batırmak (kirltirmek)

hesikandî *rd* 1. bulanmış 2. bulaştırılmış, sı-
vaştırılmış 3. batırılmış, kirltilmiş olan

hesikî *rd* 1. belenmiş, bulanmış, bulaşık, bu-
laşmış 2. batınış, kirlenmiş olan

hesikîn *m* 1. belenme, bulanma 2. bulaşma, sı-
vaşma 3. batma (kirlenme)

hesikîn *l/gh* 1. belenmek, bulanmak * **ez di**
heriyê de hesikîn çamura bulandım 2. bu-
laşmak, sıvaşmak 3. batmak (kirlenmek)

hesik *n* hasan (isim) * **hesiko ji bajêr xeyîdi-**
ye tavşan dağa küsmüş dağın haberi yok

hesikoyî *rd* sıvışık

hesilandin *m* 1. imrendirme 2. muhtaç etme

hesilandin *l/gh* 1. imrendirmek 2. muhtaç etmek

hesilîn *m* 1. imrenme 2. muhtaç olma

hesilîn *l/gh* 1. imrenmek * **dihesilîne wî** ona
imrenmek 2. muhtaç olmak

hesin *kîm/h* 1. demir (kısaltması Fe) 2. demir
(bazı nesnelerden demirden yapılmış parçası)

* **hesinê derî** kapı demiri 3. demir (ayakka-
bı topuğuna veya buruna aşınmaması için
çakılan parça) 4. *rd* demir (demirden yapılmış)
~ **avêtin ber piyan** ayağına sıcak su
inu, soğuk su mu dökelim? ~ **bi germî dite-**
we demir tavında dövülür ~ **bi nermî dite-**
we demir tavından dövülür ~ **bi sarî ba dan**
güçlü olmak, zorba olmak ~ **bi sarî naçeme**
demir tavından dövülür ~ **bi sarî natewe** de-
mir tavında dövülür ~ **bi sarî tewandin** zor-
balık etmek ~ **bi sarî xwar kirin** (tewandin
an ji cûtin) güçlü olmak, zorba olmak ~ **li**
berê xistin demirleemek * **piştî ku min he-**
sin li ber pencereyê xist dilê min rihet bû
pencereleri demirden sonra içim rahat-
ladı ~ **nermewerî ditewe** emir tavından dö-
vülür ~ **ê arêxê** özek demiri ~ **ê coş dökme**
demir ~ **ê daweribandî** çekme demir ~ **ê go-**
şeyî köşebent demir ~ **ê kutayî** ak demir ~ **ê**
nêr (an ji sirt) erkek demir ~ **ê xwe kutan**
dediğinde direktmek

hesinbazû *rd* demirbilek

hesinbûn *m* demirleşme

hesincaw *n* demir aksam, araç gereç

hesindar (I) *bot/m* meşe familyasından sert
bir ağaç türü

hesindar (II) *rd* demirli * **ava hesindâr** demirli su

hesindiz *m* mıknaş

hesindizikirin *m* mıknaşlama

hesindizi kirin *l/gh* mıknaşlamak

hesindizîti *m* mıknaşlık, mıknaşsiyet

hesinfir *m* mıknaş

hesinfiroş *nd/nt* demirci (demir satan)

hesinfiroşî *m* demircilik

hesinger *nd/nt* demirci

hesingerî *m* demircilik

hesinî *rd* demir (demirden yapılmış) * **kursiyê**

hesinî demir kürsü

hesinkar *nd/nt* demirci

hesinkarî *m* demircilik

hesinker *nd/nt* demirci

hesinkerî *m* demircilik

hesinkêş *m* mıknaş

hesinkir *nd/nt* demirci (demir satın alan)

hesinkirin *m* demirleme

hesin kirin *l/gh* demirlemek

hesinkirî (I) *m* demircilik (satın alma işi)

hesinkirî (II) *rd* demirlenmiş, demirli * **pace-**
ya hesinkirî demirli pencere

hesinsaz *nd/nt* çilingir

hesinsazî *m* çilingirlik

hesinxane *m* demirhane

hesiran *m* ezme, sıkma

hesirandin *m* 1. ezme 2. sıkma (basınçla yağın, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtma)

hesirandin *l/gh* 1. ezmek * **tirî hesirand** üzümü ezdi 2. sıkmak (basınçla yağın, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtmak) * **tirî hesirand** üzümü sıkı

hesirandî *rd* 1. ezik 2. sıkılmış

hesirî *rd* 1. ezik 2. sıkılmış

hesirîn *m* 1. ezilme 2. sıkılma, sıkılış

hesirîn *l/gh* 1. ezilmek 2. sıkılmak (üzüm sıkılması gibi)

hesisandin *m* dinletme

hesisandin *l/gh* dinletmek

hesisîn *m* dinleme

hesisîn *l/gh* dinlemek * **stran dihesisî** şarkı dinliyordu

hesiyet *m* haysiyet, onur

hesîd *rd* kıskanç

hesîd *m* kıskançlık

hesîde *m* un, yağ, şeker (bazen pekmez) ile yapılan bir tür mühalebi

hesîke *m* bir tür tüfek

hesîn *bnr* hisîn

hesîne *m* 1. dinleme, istirahat 2. dinlence

hesînebûn *m* dinlenme

hesîne bûn *l/gh* dinlenmek

hesînekirin *m* dinlendirme, istirahat etme

hesîne kirin *l/gh* dinlendirmek, istirahat etmek

hesînekirî *rd* dinlenmiş, istirahat etmiş olan

hesîr *m* 1. hasır (saz dan yapılmış yaygı) 2. *rd*

hasır (tamamı veya bir kısmı hasırdan olan)

hesîrfiroş *nd/nt* hasırcı (satan kimse)

hesîrfiroşî *m* hasırcılık

hesîrker *nd/nt* hasırcı (yapan kimse)

hesîrkerî *m* hasırcılık

hesîrkirin *m* hasırlama

hesîr kirin *l/gh* hasırlamak

hesîrkirî *rd* hasırlı

hesk *m* 1. kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık) 2. çemçe 3. *rd* kepçe (bir kepçenin alaçağı miktar) ~a **darîn** çömçe ~a **destidirê** uzun saplı kepçe ~a **hemû giraran** her aşın kaşığı, kel kâhya ~a **hîrçê** kepçe şeklindeki korkuluk ~a **her girarî** her şeye maydanoz

heskîf *m* gelberi

heskok *m* kepçe

heskû *m* kepçe

hesp *zo/h* 1. at 2. at (satrançta) ~ **avêtin ber (yekî)** at oynatmak (yarışmak) ~ **carekê di cuherê vala de tê girtin** insan bir sefer faka basar ~ **çûn wek birûska ji esman datê** yıldırım gibi koşmak ~ **dan (yekî)** atlandırmak, ata bindirmek ~ **heye afir tune ye, afir heye ~ tune ye** at olur, meydan olmaz (bulunmaz), meydan olur (bulunur) at olmaz (bulunmaz) ~ **heye miraz e** at murattır ~ **ji hunerê xwe dişîre** at sahibine göre eşer ~ **leyîstandin** (an **ji leyîstikandin**) at oynatmak (atla hüner göstermek) ~ **li ser afirê beran nayê girêdan** bir ipten iki cambaz oynamaz ~ **miraz e** at mudarttır (ji) ~ **peya bûn li kerê siwar bûn** attan inip eşeğe binmek ~ **pê re bezandin** at oynatmak (yarışınak) * **ez hesp pê re nabezînim** ben onunla at oynatmam ~ **pê re rewîqandin** at oynatmak (yarışmak) ~ **rewîqandin** ~ at oynatmak (bildiği ve istediği gibi davranmak) ~ **serî ji siwarê xwe stendin** gemi aziya galmak ~ **siwarê xwe nas dike** at binicisini tanıır, bir işi ehli olan iyi yapar ~ **tune tu afiran çêdikî** a-yıyı vurmada postunu satınak, dereyi görmeden paçaları sıvamak ~ **tune tu radibî afiran çêdikî** (an **ji ~ tune afiran çêdike**) (ortada) fol yok yumurta yok ~ **û çeka baş ji bo roja teng pêwîst in** iyi at ve silâh dar gün dostudur ~ **zîn kirin** (hayvana) eyer vurmak ~ **ek û qespek li balê yek bûn** (biri) çok cömert olmak, dünya malına tamah etmemek ~ **ê baş, çeka baş, jina baş ji mirovan re divê** insana iyi at, iyi silâh ve iyi bir eş gerek ~ **ê belek** alaca at ~ **ê beredayî** yulku at ~ **ê berî** kır atı ~ **ê beş** akıtmalı at ~ **ê berzîn** binme çağına gelmiş tay ~ **ê bêkêr** yaramaz at ~ **ê boz** kurat ~ **ê cehxwarî** arpa yemiş at gibi (yerinde duramayan kimse) ~ **ê cîsan** saf kan at ~ **ê çal** akıtmalı at ~ **ê çeleng** çevik at ~ **ê çê bi xwe pûta xwe zêde dike** yürük at yemini artırır ~ **ê çê alîka xwe zêde**

dike yürük at yemini artırır ~ê çê êmê xwe zêde dîke yürük at yemini artırır ~ê devspî ağzı kilitli, ağzı kenetli (dudakları beyaz at) ~ê esîl siwarê xwe bi rê de nahêle 1) iyi at binicisini yarı yolda bırakmaz 2) sağlam ve durust kimse sözünün eridir ~ê fal (an jî fehî) aygır, damızlık at, tohumluk at, döl atı ~ê kihêl 1) deve döşlü (karnı içeriye çekik at) 2) kestane dorusu ~ê kap hêşîn ayak donu mavi at ~ê kumeyt (an jî kumêt) doru at ~ê laxer lâgar at ~ê (yekî) lê nebezîn gözü (birini, birşeyi) kesmemek, nazi geçmemek ~ê meşxweş eşkinli (at) ~ê (yekî) meydan kirin at koşturmak ~ê mê kısırak ~ê nêr at ~ê pêşbirkê yarış atı ~ê qemer yağız at ~ê qule donu yeşile çalan at ~ê (yekî) rabûn ser piyan şahlanmak ~ê reşboz donu siyah ve kır olan at ~ şê doru at ~ê (yekî) revandin aklını başından etmek ~ê sorboz demir kır at ~ê tox delişmen at ~ê xwe bi (yekî) re bezandin (biriyle) at oynatmak (yarışmak) ~ê xwe meydan kirin at oynatınak, (bir yerde) cirit atınak (bildiği ve istediği gibi davranmak) ~ê xwe nal bike paşê riya xwe hesap bike önce hazırlığını yap sonra işe giriş ~ê xwe pê re bezandin (biriyle) at oynatmak (yarışmak) ~ê xwe tewilandin atını bağlamak ~ê yekberî bir yaşında at

hespbez *m* at yarışı

hespdar *rd* atlı

hespê avî *zo/nd* deniz atı, at balığı, su aygırı (Hippopotamus)

hespê boz *nd* kırat

hespê fal *zo/nd* aygır, damızlık at, tohumluk at, döl atı

hespê fatma nebî *zo/nd* peygamber devesi

hespê fehl *zo/n* aygır, döl atı

hespê gihê *zo/n* çekirge (Acridium)

hespê kihêlî *nd* deve döşlü (karnı içeriye çekik at)

hespê kumêt *nd* doru at

hespê kûvî *zo/nd* yaban atı, tarpan (Equus gmelini)

hespê laxer *nd* lâgar at

hespê meşxweş *nd* eşkinli (at)

hespê pîrê *zo/n* çekirge (Acridium)

hespê qemer *nd* yağız at

hespê şanqûlî *zo/nd* uzun antenli kabuklu bir tür böcek

hespê şê *nd* doru at

hespgez *zo/m* at sineği (Hippobosca equina)

hespik *n* 1. atıcı 2. atlı karınca

hespikê xwedî *zo/nd* peygamber devesi

hespist *zo/m* bir tür yabani yonca

hespkêş *n* gelin atının başını çeken

hespsiwar *nd/nt* 1. binici 2. *rd* atlı

hespsiwarî *m* 1. binicilik 2. bir türkü türü

hesret *m* hasret, özlem, özleni ~ kışandin hasret çekmek ~a (yekî) bûn hasretiyle ya-

nıp tutuşmak ~a (yekî) kirin hasret kalmak ~ (tişteki an jî kesekî) kışandin 1) (birşeyin, bir kimsenin) hasretini çekmek (çok özlemek) 2) (birşeyin, bir kimsenin) hasretini çekmek (ihtiyaç duyduğu halde o şeyi elde edememenin üzüntüsü içinde bulunmak) ~a (yekî) tişteki bûn (bir şeyin) yüzüne hasret kalmak * havînê li gund hesreta min roj-name bû yazın köyde gazetenin yüzüne hasret kaldık ~ek jî dilê (wî) derneketin mura-da ermemek

hesretdar *rd* hasretli

hesretdarî *m* hasretlik

hesretî *m* hasretlilik

hesretkêş *rd* hasretli, hasretçeken

hesretkêşî *m* hasretlilik, hasret çekme

hasretkirin *mözleine*, özlem duyma, hasret çekme

hasret kirin *l/gh* özlemek, özlem duymak, hasret çekmek

hesretkirî *rd* özlem duyulan, hasreti çekilen

hesrik *nd* bozuk mal

hesrim *n* koruk

hest *n* duygu, his ~ kirin hissetmek, sezmek ~

pê kirin duyumsamak, hissetmek ~ pê re

çêbûn duygu uyanmak ~ pê re çêkirin duygu uyandırmak ~ û nest duygu ve his ~ê nazik ince duygu ~ê şeşemîn altıncı duygu

~ên jî dil û can içten duygular ~ên (yekî) li-

vandin duygularını okşamak ~ên (yekî) ra-

bûn duygulanmak ~ên (yekî) şiyar kirin

duygularını okşamak

hestbar *rd* hissedilen

hestbaz *nd/nt* duygu sömürücü

hestbazî *m* duygu sömürüsü

hestçak *rd* iyi duygulu

hestdar *rd/nt* duygulu

hestdarî *m* duygululuk

heste (I) *n* bileme demiri

heste (II) *n* 1. çakmak (çelik, taş ve tutuşacak

maddeden yapılmış tutuşturma aleti) 2. çak-

mak (taşa vurularak kıvılcım çıran çelik parça)

hesteffiroş *nd/nt* çakmakçı (satan kimse)

hesteffiroşî *m* çakmakçılık

hestem *n* 1. çakmak (çelik, taş ve tutuşacak

maddeden yapılmış tutuşturma aleti) 2. çak-

mak (taşa vurularak kıvılcım çıkartan çelik

parça) 3. çakmak taşı

hestenik *rd* ince duygulu

hestesaz *nd/nt* çakmakçı (imal eden kimse)

hestesazî *m* çakmakçılık

hestewer *rd* duyarlı

hestewerî *m* duyarlılık

hestewerkirin *m* duyarlılaştırma

hestewer kirin *l/gh* duyarlılaştırmak

hestewerkî *rd* duyarlıca

hestê livînê fîzy/nd devin duyum, kinestezi

hestêr *m* yüklük (yatac konulan yer)

hestê zeblekî *psî/nd* kasıl duyumlar

hestfiroş *rd* duygu sümürücü * **medyaya hest-firoş** duygu sümürücü medya
hestger *rd* duygulu
hestgerî *m* duygululuk
hestgerîfî *m* duygululuk
hestgerm *rd* duygulu, duygun, içli (çabuk duygulanın)
hestgermane *h* dulguluca, duygunca
hestgermbûn *m* duygulanına, hislenme, içlenme
hestgerm bûn *l/gh* duygulanmak, hislenmek, içlenmek
hestgermbûyîn *m* duygulanış, hisleniş, içleniş
hestgermî *m* duygulanım, duygulanma, içlilik
hestgermîbûn *m* duygululuk, içlilik
hestgermîfî *m* duygululuk, içlilik
hestgermkirin *m* duygulandırma, içlendirmek
hestgerm kirin *l/gh* duygulandırmak, içlendirmek
hestiyê beleguhê *ant* yan kafa kemiği
hestiyê ber çav *ant/nd* elmacık kemiği
hestiyê bêrokê *ant/m* yağrın, kürek kemiği
hestiyê birçî *ant/nd* kaval kemiği, bacak kalemi
hestiyê boçikê *ant/nd* kuyruk kemiği
hestiyê cedewê *ant/nd* kaval kemiği
hestiyê cêlefekê *ant* alt çene kemiği
hestiyê cênîkê *ant/nd* şakak kemiği
hestiyê çeneya jêrîn *ant/nd* alt çene kemiği
hestiyê çakûç *nd* çekiç kemiği
hestiyê çeneya jêrîn *ant/nd* altçene kemiği
hestiyê çeneya jorîn *ant/nd* üstçene kemiği
hestiyê çokê *ant/nd* diz kapağı kemiği
hestiyê diran *ant* diş çimentosu
hestiyê eniyê *ant/nd* alın kemiği
hestiyê gir *nd* omaca, iri kemik
hestiyê gurçikê *nd* fileto
hestiyê hêtê *ant/nd* uyluk kemiği
hestiyê hinarîkê *ant/nd* elmacık kemiği
hestiyê hiyoidê *ant/nd* hiyoid kemiği
hestiyê jêreçeneyê *ant/nd* alt çene kemiği
hestiyê jinûyê *ant/nd* diz kapağı kemiği
hestiyê kabokê *ant/nd* diz kapağı kemiği
hestiyê kaniya çav *ant/nd* göz pınarı kemiği
hestiyê kapan *ant/nd* aşık kemiği
hestiyê kemaxê *ant/nd* kalça kemiği
hestiyê kilêjiyê *ant/nd* kuyruk sokumu kemiği
hestiyê kodikê *ant* leğen kemiği
hestiyê kortika çav *ant/nd* göz çukuru kemiği
hestiyê kortîxê *ant/nd* sağrı kemiği
hestiyê paniyê *ant/nd* topuk kemiği
hestiyê patikê *ant* arka kafa kemiği
hestiyê piştê *ant/nd* bel kemiği, omurga
hestiyê pîl *ant/nd* kürek kemiği
hestiyê poz *ant/nd* saban kemiği
hestiyê qarçeyê *ant/nd* kalça kemiği
hestiyê qarçikê *ant/nd* kuyruk kemiği
hestiyê qorikê *ant/nd* 1. kalça kemiği 2. fileto
hestiyê qûnê *ant/nd* verecek, iskiyon

hestiyê ran *ant/nd* uyluk kemiği
hestiyê rûv *ant/nd* kasık kemiği
hestiyê sing *ant/nd* göğüs kemiği, köğüs tahtası
hestiyê şertîkê *ant* lâdes kemiği
hestiyokî *rd* kemiksi
hestî (I) *ant/h* 1. kemik 2. *rd* kemik (kemikten yapılmış) * **şeyê hestî** kemik tarak 3. *rd* kemikli (sıska) ~ **bi post man** çok zayıflamış olmak ~ **ji hev şikandin** birbirini ziyadesiyle incitmek ~ **yê me bû, goşt yê we bû** eti senin kemiği bizimdi (çocuk ustanın yanında alındığında söylenir) ~ **yek avêtin ber (yekî)** (birinin önüne) kemik atmak ~ **yekî hişkûhola** kuru kemik (çok zayıf kimse) ~ **yê boçikê** kuyruk sokumu kemiği ~ **yê cêlefekê** alt çene kemiği ~ **yê çeneya jêrîn** alt çene kemiği ~ **yê çokê** diz kapağı kemiği ~ **yê eniyê** alın kemiği ~ **yê (yekî) hûrandin** başının eti yemek ~ **yê jêreçeneyê** alt çene kemiği ~ **yê jinûyê** diz kapağı kemiği ~ **yê kabokê** diz kapağı kemiği ~ **yê kanika çav** göz pınarı kemiği ~ **yê kapan** aşık kemiği ~ **yê kemaxê** (an jî qarçeyê) kalça kemiği ~ **yê kilêjiyê** kuyruk sokumu kemiği ~ **yê kortika çav** göz çukuru kemiği ~ **yê kortîxê** sağrı kemiği ~ **yê nezerê** halk inancında bir tür büyü bozma ~ **yê nezerê şikandin** halk inancında bir tür büyü bozmak ~ **yê paniyê** topuk kemiği ~ **yê parsû** (an jî parxan) kaburga kemiği ~ **yê qarçeyê** kalça kemiği ~ **yê qarçikê** kuyruk sokumu kemiği ~ **yê qorikê** kalça kemiği ~ **yê se ye** hiç değişmeyen kimse ~ **yê sing** göğüs kemiği, köğüs tahtası ~ **yê (yekî) xwarin** iliğini (veya iliğini kemiğini) kurutmak ~ **yê zimên tune, digere** dilin kemiği yok ~ **yên bazînê** (an jî qevdika) dest bilek kemikleri ~ **yên bazînê pê** ayak bileği kemikleri ~ **yên (yekî) derketin** iskeleti çıkarmak ~ **yên (yekî) di hev de çûn** kaburgaları çıkmak ~ **yên hêtê** uyruk kemiği ~ **yên (yekî) hûr kirin** (birinin) kemiklerini kırmak ~ **yên pêçîyan** ayak parmağı kemikleri ~ **yên poz** (difîn, kepû an jî bêvil) *ant* burun kemikleri ~ **yên qevdika** dest bilek kemikleri ~ **yên (yekî) tên jimartin** kemikleri sayılmak ~ **yên tiliyan** parmak kemikleri

hestî (II) *rd* duygusal, hissi

hestîbûn *m* kemikleşme

hestîbûyîn *m* kemikleşme

hestîdar *rd* kemikli (kemiği olan)

hestîf *m* 1. ölçer, köseği (ateş karıştırmaya yarayan demir) 2. mablak (yayvan uçlu tahta kepeç)

hestîfk *m* dilbasan

hestîgir (I) *rd rd* kemikli (iri kemikli, iri yan)

hestîgir (II) *nd/nt* kırıkçı

hestîgirî *m* kırıkçılık

hestîhêr *rd/m* şirret ve inatçı kadın

hestîhûr *rd* ince kesim (ufak tefek)

hestîk *ant/n* kemikçik ~ên tiliyan (an jî pêçiyar) parmak kemikleri
hestîkê sindan *ant/nd* örs kemiği
hestîkên bihîstinê *ant/nd* ortak kulak kemikleri
hestîkên marîpîştê *ant/nd* bel kemiği
hestîkên mazmazkê *ant/nd* bel kemiği
hestîkoj *rd* kemik yalayıcı, hasis, kemik kemircisi
hestîkojî *m* kemik yalayıcılık, hasislik
hestîkok *ant/n* kemikçik
hestînas *nd/nt* kemik bilimci
hestînasî *m* kemik bilimi, osteoloji
hestîpîvî *m* kemik ölçümü, dansitometre
hestîqûn *ant/m* pöç, uca, kuyruk sokunu kemiği
hestîşikên *rd* kemik kırıcı
hestîtî *m* duygusallık, hissiyat
hestîv *m* 1. ölçer, köseği (ateş karıştırmaya yarayan demir) 2. mablak (yayvan uçlu tahta) 3. spatula
hestîvk *m* spatula
hestîzan *nd/nt* kemik bilimci
hestîzanî *m* kemik bilimi
hestkar *n* duyu organı
hestkirin *m* hissetmek, duyumsama, sezme
hest kirin *l/gh* hissetmek, duyumsamak, sezmek
hestkujî *m* anestezi
hestnazik *rd* ince duygulu
hestnazikî *m* ince duygululuk
hestpêkirin *m* duyumsama, hissetme
hest pê kirin *l/bw* duyumsamak, hissetmek
hesttenik *rd* ince duygulu
hesttenikî *m* ince duygululuk
hestû (I) *bnr* stû
hestû *bnr* hestî
hestûk *bnr* hestîk
hestyar *rd* duygulu, duygun 2. duyarlı, hassas (duyum ve duyguları algılayan)
hestyarane *h* 1. duyguluca 2. duyarlıca, hassasça
hestyarî *m* 1. duygululuk, duygunluk 2. duyarlılık, hassaslık
hestyarîfî *m* 1. duygululuk 2. *fel/psi* duyumsuluk, sansüalizm
hestyarbûn *m* duyarlılaşma, hassaslaşma
hestyar bûn *l/gh* duyarlılaşmak, hassaslaşmak
hestyarkirin *m* duyarlılaştırma, hassaslaştırma
hestyar kirin *l/gh* duyarlılaştırmak, hassaslaştırmak
hestyarkî *rd/h* 1. duyguluca 2. duyarlıca, hassasça
hesûd *rd/nt* hasut, kıskanç ~ bûn kıskanç olmak
hesûdbûn *m* hasutluk, kıskançlık
hesûdî *m* kıskançlık, çekememezlik ~ kirin kıskançlık yapınak

hesûdikirin *m* kıskanına
hesûdî kirin *l/gh* kıskanmak
hesyar *rd* duyarlı, hassas
hesyarî *m* duyarlılık, hassaslık
heş (I) *bnr* reş û heş
heş (II) *m* boya
heş (III) *m* 1. bir hastalık 2. ağız içi yaralarını tedavi etmede kullanılan mavi renkli bir toz ~a reş (piyasada) bulunmaz olmak
heşa b 1. hâşâ 2. hâşâ (dince aykırı görülen bir ihtimalden söz edilirken, zorunlu olarak kullanılır) * **haşa, li cihê ku Xwedê yek bûya, ku dudo bûya...** hâşâ, Allah bir olacağı yerde iki olsaydı ~yî **cemaeta hazîr hâşâ** huzurdan (veya huzurunuzdan), sözüm yabana (veya sözüm meclisten dışarı) ~yî **hîzûra we** hâşâ huzurdan (veya huzurunuzdan)
heşaf *m* çapalama
heşan *m* dolgu ~ **çêkirin** dolgu yapmak
heşandin *m* 1. doldurma (patlican, biber, mûmbar gibi şeyleri doldurmak için, dolma yapma) 2. tıkabasa doldurma, tıkmadıma 3. sokuşturma (dar bir yere zorla veya iterek sokma) 4. dolgu yapma
heşandin *l/gh* 1. doldurmak (patlican, biber, mûmbar gibi şeyleri doldurmak için, dolma yapmak) 2. tıkabasa doldurmak, tıkindırmak 3. sokuşturmak (dar bir yere zorla veya iterek sokmak) 4. dolgu yapmak
heşandî *rd* 1. dolma * **roviyê heşandî** mûmbar dolması 2. sokuşturulmuş (bir yere zorla veya iterek sokma) 3. dolgu
heşankirin *m* dolgu yapma
heşan kirin *l/gh* dolgu yapmak
heşankirî *rd* dolgu
heşare (I) *m* haşare
heşare (II) *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen)
heşarge *m* mevzi
heşaş *rd* 1. azgın 2. çapkın, arsız, kart zampara 3. toy * **xortê heşaş** toy delikanlı
heşaşî *m* 1. azgınlık 2. çapkınlık, arsızlık 3. toyluk
heşer *rd* azgın (cinsell olarak)
heşerî *rd* azgın, azgınca
heşerîbûn *m* azına
heşerî bûn *l/gh* azmak (cinsell olarak)
heşêf *bnr* eşêf
heşêfk *m* silinti * **dî vê rûpelê de heşêfk hene** bu sayfada silintiler var
heşibandîn *m* silikleştirme
heşibandîn *l/gh* silikleştirmek
heşibîn *m* silikleşme
heşibîn *l/gh* silikleşmek
heşidandin *m* konuşlandırma
heşidandin *l/gh* konuşlandırmak
heşidîn *m* konuşlanma
heşidîn *l/gh* konuşlanmak

heşifandin (I) *m* çapalama
heşifandin (II) *m* silikleştirme
heşifandin (I) *l/gh* çapalamak
heşifandin (II) *l/gh* silikleştirmek
heşifandî (I) *rd* çapalı (çapalanmış yer)
heşifandî (I) *rd* silik
heşifandîftî *m* siliklik
heşifi *rd* silik * **nivîsa heşifi** silik yazı
heşifbûn *m* siliklik
heşifîn (I) *m* çapalanma
heşifîn (II) *m* silikleşme
heşifîn (I) *l/ngh* çapalanmak
heşifîn (II) *l/ngh* silikleşmek * **nivîs heşifi** yazı silikleşti
heşiftî *m* siliklik
heşikandin *k* sürtmek
heşikandin *l/gh* sürtmek
heşikîn *m* sürtünme
heşikîn *l/ngh* sürtünmek
heşiqan *m* sokuşma
heşiqandin *m* sokuşturma
heşiqandin *l/gh* sokuşturmak (dar bir yere zorla veya iterek sokmak)
heşiqîn *m* sokuşma
heşiqîn *l/ngh* sokuşmak (dar bir yere sokulmak)
heşiran *m* sığışma, sıkışma (dar bir yere zorla sığma)
heşirandin *m* 1. sığıştırma, sıkıştırma, tıkma, sığdırma 2. yerleştirme (yerine koyma)
heşirandin *l/gh* 1. sığıştırmak, sıkıştırmak, tıkmak, sığdırmak (dar bir yere zorla sığdırmak) * **bi ser hev de heşirandin** birbirinin üzerine sıkıştırdı 2. yerleştirmek (yerine koymak)
heşirandî *rd* sıkışık, tıkkışık
heşir *m* haşır (kıyamet günündü ölülerini diriltip mahşere çıkarma)
heşirbûn *k* perişan olma
heşir bûn *l/ngh* perişan olmak
heşirîn *m* 1. sıkışma, sığışma, tıkkışma (dar bir yere zorla sığma) 2. yerleşme
heşirîn *l/ngh* 1. sıkışmak, sığışmak, tıkkışmak (dar bir yere zorla sığmak) 2. yerleşmek
heşirmeşir *m* izdiham
heşirw *m* avlu
heşin (I) *m* haşiv
heşin (II) *m* 1. dolma 2. dolma (bazı sebze ve tavuk, kuzu gibi hayvanların içine pirinç ve başka şeyler doldurularak yapılan yemek) * **heşîna balîcanan** patlıcan dolması * **heşîna îsotan** biber dolması * **heşîna kundiran** kabak dolması
heşin *l/ngh* 1. dolmak 2. sokuşmak (dar bir yere sokulmak)
heşîne 2. dolma (bazı sebze ve tavuk, kuzu gibi hayvanların içine pirinç ve başka şeyler doldurularak yapılan yemek) * **heşîneya berxikê** kuzu dolması ~ **çêkirin** dolma yapmak ~ **tije kirin** dolma yapmak

heşîş *m* haşîş (hint kenevirinden çıkarılan esrar)
heşîşxane *m* haşîşhane
heşk *n* bacak (dizden aşağı olan kısım)
heşkere *bnr* eşkere
heşm *m* kayırma, gayret
heşmet *nd* haşmet
heşmetîn *rd* haşmetli, hünkar
heşmetkar *rd* hayranlık duyan, taşıyan ~ **bûn** hayran kalmak
heşmetkarî *m* hayranlık
heşr *m* haşır (kıyamet günündü ölülerini diriltip mahşere çıkarma) ~ **û mehşer** mahşer (büyük kalabalık)
heşregehi *m* mahşer yeri
heşt *n* 1. sekiz (8, VIII.) 2. *rd* sekiz (yediden bir fazla)
heştane *wj/m* sekizlik, müsemmen (divan edebiyatında her bendi sekiz mısradan oluşmuş şiir)
heştanî *m* sekizlik
heştbeşî *rd* sekiz bölümlü, sekiz kısımlı
heşteheşt *rd* sekizer
heşte *nd* sekizli, sekiz gün süren
hestem *rd* sekizinci
hestemîn *rd* sekizinci
heşte salî *rd* seksenlik
heşte *n* 1. seksen (80, LXXX.) 2. *rd* seksen (yetmiş dokuzdan bir artık)
heşte heşte *rd* seksener
heştêk *rd* sekizli
heştêlibî *rd* seksenlik (seksen taneden oluşan)
heştêmîn *rd* sekseninci
heştêyanî *rd* seksenlik
heştêyemîn *rd* sekseninci
heştgoşe *mat/m* sekizgen
heştik (I) *mzk/m* sekizlik
heştik (II) *nd* oyunculardan her birinin sekiz taşla oynadığı bir çocuk ve ya ergen taş oyununun (bu oyunun özeliği el mahareti ve dikkate dayalı olmasıdır; diğer taraftan buna 'çarçopa heştik' de derler)
heştirme *bnr* heştirme devokuşu
heştkenar *mat/m* sekizgen
heştlibî *rd* sekizli
heştmend *rd* sekizli (iskambil kâğıdında)
heştto heştto *rd* sekizer
heştparsû *mat/m* sekizgen
heştpe *zo/m* ahtapot (Octopus)
heştrû *m* sekiz yüzlü
heşû *n* 1. pamuklu (işlenmiş pamuktan bir giyecek) * **lê heşûyek hebû** üstünde pamuklu bir hırkası vardı 2. yüz ile astarın arasına yayılarak konulan pamuk
het *m* abla
heta-g 1. hatta 2. *b* 1. ta ki 3. *d* dek, değin, kadar * **heta vir** buraya değin * **heta ku ew bê li ber eşya be** o gelene kadar eşyayı bekle 4. *d* dek, kadar (bir şeyin bittiği noktayı veya zamanı anlatır) * **hilkişîya heta serê gir** tepe-

ye dek çıktı ~ aqıl nas kir temen xelas kir iş iştên geçmek ~ aqilê pêşîn tê yê paşîn diçe son pişmanlık fayda vermez (veya etmez ~ bi ~ sonsuza dek, ilelebet, îlânihaye ~ bi hetayê ilelebet, ebediyen, sonsuza dek, sür-git, sittinsene ~ bigihîje (tişteki) herhangi bir varıncaya kadar * heta bigihîje televizyonê her tiştî firoşt televizyona varınca ya kadar her şeyini satı ~ cihekî bir derece (veya bir dereceye kadar) ~ çav dibire göz alabildiğince ~ çav çavan dibire göz alabildiğine ~ çokê (an jî kabokê) diz boyu ~ dawî 1) sonuna kadar 2) olanca, son ~ dereceyê bir derece (veya bir dereceye kadar) * ev kirên te heta dereceyê mirov dikare qebûl bike bu yaptıkların bir dereceye kadar çekilir ~ dev ağzına kadar ~ devê (yekî) ge-riya dili döndüğü kadar ~ dinya xweş (be) sonsuza dek ~ a em gihîştin esasê, em man asê gerçeği öğrenene kadar iş iştên geçti ~ emrê (yekî) hebe ömür boyu * ezê heta ku emrê te hebe li te binêrim ömür boyu ben sana bakarım ~ eseyî nebe ne kîş e ak don kara don geçitte belli olur, akı karası geçitte belli olur ~ êvarê akşama kadar ~ gewriyê boğazına kadar ~ gûzekê 1) bileğine kadar, bileklerine kadar (çamur, kar için; ayakları içine gümülecek şekilde) * heta gûzekê di berfê de çû xwarê bileklerine kadar kara battı 2) bileğine kadar, bileklerine kadar (giysi eteği için; yalnız ayaklar görünecek kadar uzun) * kirasê ku li xwe kiribû, he-ta gûzekê dihat giydiği elbise bileklerine kadar geliyordu ~ hestiyên iligîne (veya iliklerine) kadar * tavê heta bi hestiyên me em germ dikirin güneş bizi iliklerimize ka-dar ısıtıyordu ~ hevîrê xwe helatî kir heva-lan jî şikevayî pê ve danî tilki tilkiligini an-latuncaya kadar post elden gider ~ jê hatin gücü yetene dek ~ jê hatin qîr kirin avazı çıktığı kadar bağırma ~ jê tê olanca, olan-ca gücü ile ~ kabokê diz boyu ~ karek ki-rin eniya (yekî) qelişin (bir şey yapana ka-dar) akla karayı seçmek ~ kefa dest reş ne-be tehma dev xweş nabe çalışmaya rahat yüzü görmek yok ~ ker binale bar dinale alttaki durmuş üsteki durmuyor ~ ku ta ki ~ ku çav dibire göz alabildiğine ~ ku çav çav digire göz alabildiğine ~ ku dibe inümkün mertebe, olabildiğince ~ ku dinya ava be dünya durdukça ~ ku hatiye milê (yekî) pê re kirin etnediğini bırakmamak (veya ko-mamak) ~ ku hebe yaşadığı kadar, yaşadığı sürece ~ ku (tu) hebî sittinsene ~ ku jê tê mümkün mertebe, olabildiğince ~ ku (yek) karek kirin dinya (wî) tarî bûn (bir şey ya-pana kadar) akla karayı seçmek ~ ku kêfa (yekî) hatin cih (birinin bir şeyi yapmaya) keyfî oluncaya kadar ~ ku mirov kodek

xwê bi hev re nexwe hev nas nake ak kö-peğ kara köpek geçit başında belli olur ~ ku mirov sir nexwe bêhn ji devê mirov nayê ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ ku mirov xwêdan di ber de nerijîne jê menfe-at nabîne ekmeden biçilmez ~ ku sebi negirî dê pêsir nadê ağlamayan çocuğa meme vermezler ~ ku tu hebî var olduğun müd-detçe, sittinsene ~ ku zarok (an jî sebi) ne-girî dê pesîrê nade devan ağlamayan çocu-ğa meme vermezler ~ li darê dinyayê ya-şamca, yaşadığı kadar, yaşadığı sürece, ya-şama süresince * heta li darê dinyayê be ew kirine xwedî meaş yaşamca aylık bağla-mışlar ~ li darê dinyayê be ömrü oldukça, yaşadığı sürece ~ li dinyayê xweş be yaşı-dığı inüddetçe ~ li heyatê yaşamca, yaşadığı kadar, yaşama süresince ~ li jiyânê ya-şamca, yaşadığı kadar, yaşama süresince * heta li jiyânê be ew kirine xwedî meaş ya-şamca aylık bağlamışlar ~ li ser erdê bûn yaşadıkça, yaşadığı sürece ~ me hilatî kir, ji kevayî pê ve danî atı alan Üsküdar'ı geçti ~ min kar kir wan bar kir ben farkına va-rana kadar iş iştên geçti ~ mirinê beşikten mezara kadar ~ mirinê çav li kirinê ölünce-ye dek durmadan çalışmak (hep çalışanlar içine söylenir) ~ mirov bi hev re dan û sten-dinê neke mirov bi hev nizane ak köpek kara köpek geçit başında belli olur ~ mirov sirê nexwe bêhn ji devê mirov nayê ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ nava dest reş nebe tehma dev xweş nabe çalışmaya-na rahat yüzü görmek yok ~ nebe reşî nabe xweşî yıkılmadan, bozulmadan iyi olamz ~ nîvî yarı yarıya, yarısı kadar ~ paniya me-riv nebe xwîn li ser meriv nabe şîn ağla-mayana mama vermezler, çalışıp çabalama-dan bir şey olmaz ~ paniyê topuklarına ka-dar ~ paşiyê tê de bûn (bir işin) ilerisine git-mek ~ pîncek li dîwar dixî ew heft ciharan pê ve dike birine sıra vermemek, birine ko-nuşma fırsatı vermemek (dinlememek) ~ qewet tê de hebû var kuvvetiyle (veya gü-cüyle) ~ qirikê boğazına kadar, gırtlığına kadar * heta qirikê ketiye deynan gırtlığı-na kadar borcu var ~ qirikê jê têr bûn birin-den nefret etmek, yüzünü görmek isteme-mek ~ qiyametê kıyamete kadar ~ roja îro bu güne değin, bu güne bu gün ~ roja îro hatiye gelmiş geçmiş * şairê herî mezin ku heta roja îro hatiye gelmiş geçişi en bü-yük şair ~ sax be yaşadığı kadar, yaşadığı sürece ~ (yek) sax be ömür boyu * ezê heta ku tu sax bî li te binêrim ömür boyu ben sana bakarım ~ ser piştê vekirin ardına ka-dar açınak (kapı, pencere için) ~ serê (yekî) li kevir neketin olay başına gelineden akıl-lanmamak ~ serê miriyan li mertegê neke-

ve bi xwe nahise olay başına gelmeden a-
kılınmamak ~ **te got bismilah xelkê got el-**
hemdullah iş isten geçtikten sonra gerçeği
görmek ~ **te got gur û rovî, post hate nivî**
atı alan üsküdar'ı geçti ~ **tu bibêjî 1)** iyice-
ne 2) olasıya * **berfeke heta tu bibêjî spî** o-
lasıya beyaz bir kar 3) gırla * **li balê gotin**
heta tu bibêjî hene onda lâf gırla 4) son de-
rece (pek çok) ~ **tu bibêjî bes e** istediğin ka-
dar ~ **tu bibêjî çûn** gırla gitmek * **araq he-**
ta tu bixwazî diçe içki gırla gidiyor ~ **tu**
bixwazî 1) istediğin kadar 2) gırla ~ **tu bix-**
wazî çûn gırla gitmek * **araq heta tu bix-**
wazî diçe içki gırla gidiyor ~ **tu dikarî** ...e
kuvvetle (herhangi bir şeye ağırlık verildi-
ğinde) * **heta tu dikarî goşt bixwe ete** kuv-
vet ~ **tu hebî (hayatta)** olduğun sürece, ö-
mür boyu * **ezê heta ku tu hebî li te**
binêrim ömür boyu ben sana bakarım ~ **tu**
nebînî zehmetê tu nabînî nemetê zorluk
çekmeden, çalışıp didinmeden insan rahata
kavuşmaz ~ **tu negihîjî ber çem milan hil-**
meke dereyi görmeden paçaları sıvama ~ **tu**
tehlîyê nebînî tu şîranîyê nizanî zorluk
çekmeden, insan rahata kavuşmaz ~ **Xwedê**
qewet dayê var gücüyle, Yaradana sığınıp *
heta Xwedê qewet dayê şîrqamek avêtê
Yaradana sığınıp ona bir tokat attı ~ **xweş**
sonsuza dek ~ **xweş bûn** yaşadığı sürece,
sağ oluncaya dek ~ **yê gıran xwe tazî kir yê**
sivik xwe şûst atı alan Üsküdar'ı geçti

heta bi hetayê *h* sonsuza dek, ilelebet, ilânihayê

heta bixwazî *h* 1. istediğin kadar 2. oldukça

heta hetayê *h* ebediyen, sürgit

hetahetayî *nd* ebet, sonsuza değin, sonsuza
kadar, ebediyet

hetan *m* yün veya kıldan örme kalınca ip; bir
kaç hetan lifi örünürse "weris" (bir tür ur-
gan) olur ~ **honan** ip örnek

hetanî *g* 1. hatta 2. *b* 1. ta ki 3. *d* dek, değin, ka-
dar * **hetanî vir** buraya değin * **hetanî ku**
ew bê li ber eşya be o gelene kadar eşyayı
bekle 4. *d* dek, kadar (bir işin bittiği noktayı
veya zamanı anlatır) * **hilkîşîya hetanî serê**
gir tepeye dek çıktı ~ **êvarê** akşama kadar ~
roja qiyametê kıyamete kadar

hetav *ast/m* güneş

hetavî *rd* güneşsel, şemsî (güneşle ilgili)

hetavkî *h* simetrikçe

hetaw (I) *bnr* hetav

hetaw (II) *rd* şaşkın

hetawî *m* şaşkınlık

hetek *nd/nt* 1. şirret, edepsiz, eli bayraklı, çir-
kef, iğrenç (bulaşkan, erdiğine erer, ermedi-
ğine taş atar) 2. çeper (ahlaksız, huysuz, ge-
çimsiz kimse) ~ **tev dan** çirkefe (çamura)
taş atmak (veya çirkefi üzerine sıçratmak)

hetekane *h* şirretçe, çirkefçe, edepsizce

hetekî *m* 1. şirretlik, çirkeflik, edepsizlik 2. re-

zalet 3. *h* şirretçe, çirkefçe, edepsizce ~ **ki-**
rin şirretlik etmek

hetekîbûn *m* şirretleşme, çirkefleşme, edep-
sizleşme

hetekî bûn *l/gh* şirretleşmek, çirkefleşmek,
edepsizleşmek

hetekîbûyîn *m* şirretleşme, çirkefleşme, edep-
sizleşme

hetektî *m* 1. şirretlik, çirkeflik, edepsizlik 2.
rezalet

heter *m* ısrar, üsteleme ~ **kirin** ısrar etmek

heterojen *rd* heterojen, heterogen, ayrı cinsten

heterotrof *biy/rd* heterotrof, dış beslenen

heterotrofi *biy/m* heterotrofi, dış beslenme

hetifandin (I) *m* hayran bırakma

hetifandin (II) *m* kapma

hetifandin (I) *l/gh* hayran bırakmak

hetifandin (II) *l/gh* kapmak (birdenbire yaka-
layarak, çekerek almak)

hetifîn (I) *m* hayran kalma

hetifîn (II) *m* kaptırılma

hetifîn (I) *l/gh* hayran kalmak

hetifîn (II) *l/gh* kaptırılmak (birdenbire çeke-
rek alınmak)

hetik *nd/nt* 1. şirret, edepsiz, eli bayraklı, çir-
kef, iğrenç (bulaşkan, erdiğine erer, ermedi-
ğine taş atar) 2. çeper (ahlaksız, huysuz, ge-
çimsiz kimse) ~ **tev dan** çirkefe (çamura)
taş atmak (veya çirkefi üzerine sıçratınak ~ **a**
(**yekî**) **anîn** (birini) rezil etmek

hetikane *h* şirretçe, çirkefçe, edepsizce

hetikandin *m* 1. rezil etme, taffih 2. berbat et-
me 3. batırma (kirlletme)

hetikandin *l/gh* 1. rezil etmek 2. berbat etmek
3. batırmak (kirlletmek) (**yek**) ~ 1) ateş yağ-
dırmak (çevresindekilere ağır sözler söyle-
mek) 2) (birinin) üstüne başına etmek

hetikandî *rd* 1. rezil edilmiş 2. berbat edilmiş
3. batırılmış, kirlletilmiş olan

hetikber *nd/nt* skandalci (rezil rüsva eden)

hetikberî *m* skandal

hetiket *m* rezillik, rezalet

hetiketî *m* 1. rezillik, rezalet 2. skandal 3. *rd*
şirret * **yeke hetikketî** ye şirretin tekidir ~
hatin qirikê rezalet diz boyu olmak ~ **kirin**
1) rezalet çıkarmak 2) rezil etmek

hetikî *rd* 1. rezil olmuş 2. berbat olmuş 3. bat-
mış, kirlenmiş olan

hetikîn *m* 1. rezil olma 2. berbat olma 3. bat-
ma (kirlenme)

hetikîn *l/gh* 1. rezil olmak 2. berbat olmak 3.
batmak (kirlenmek) * **şalê min hetikiye**
pantolonum batmış

hetiketî *bnr* hetiketî

hetîwbaz *n* oğlançı

hetîwbazî *m* oğlanlılık

hetk *nd/nt* 1. şirret, edepsiz, eli bayraklı, çir-
kef, iğrenç (bulaşkan, erdiğine erer, ermedi-
ğine taş atar) 2. çeper (ahlaksız, huysuz, ge-

çimsiz kimse) ~ **tev dan** çirkefe (çamura) taş atmak (veya çirkefi üzerine sıçratmak ~a **(yekî) anîn** (birini) rezil etmek ~a **(yekî) birin** 1) birini rezil etmek 2) (birinin) başının etini yemek ~a **(yekî) danîn** (birini) rezil etmek ~a **(yekî) kirin** (birini) rezil etmek, doğduğuna pişman etmek ~a **taxê** mahalle karısı ~a **wê danê** ağzının payını vermek ~a **xwe kirin** (biri) artık fazla olmak, yeter olmak

hetkî *m* 1. şirretlik, çirkeflik, edepsizlik 2. rezalet ~ **kirin** şirretlik etmek

hetlese *n* sokak köpeği

hetret *m* sert vuruş

hetûn *m* fırın (bir maddeyi fiziksel veya kimyasal değişikliğe uğratan alet)

hetwan *m* merhem, krem ~ **tê dan** kremlemek, merhem sürmek

hetwankirin *m* merhemleme, kremleme

hetwan kirin *l/gh* merhemlemek, kremlemek

hetwankirî *rd* merhemli (merhem sürülmüş olan)

hetxe *rd* şapşal

hetxetî *m* şapşallık

hetlat *m* kolaçan

hetyatkirin *m* kolaçan etme

hetyat kirin *l/gh* kolaçan etmek

hev *c* birbiri (karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu) ~ **bêlezet kirin** (birbirini) perişan etmek ~ **bêminet kirin** (birbirine) rest çekmek ~ **birin û anîn** 1) (birbirini) uğraştırmak 2) itişip kakışmak, didişmek ~ **birîn** kesişmek ~ **dan ber cotkaniyan** çiftleşmek ~ **dan ber refesan** çiftleşmek ~ **dan ber zîtikan** (refesan an jî cotkaniyan) çiftleşmek ~ **dan dadgehê** (an jî **maheke-meyê** (iş) mahkemeye düşmek, birbirini mahkemeye vermek ~ **dan mehkemeyê** (birbirini) mahkemeye vermek, davalaşmak ~ **daf dan** itişip kakışmak, tepişmek ~ **ditîn** 1) (birbirini) görmek 2) görüşmek, buluşmak ~ **efû nekirin** kanlı bıçaklı olmak ~ **gewixandin** boğazlaşmak ~ **girtin** 1) (birbirine) yapışmak, tutmak 2) dayanışmak 3) bağlaşmak, ittifak etmek 4) çitişmek (birbirine geçip pekişmek) 5) uymak, uyuşmak ~ **hilkişandin** (an jî **hilandin**) suyu çekmek ~ **kulandin** (an jî **kil kirin**) itişip kakışmak, tepişmek ~ **kur û kemî kirin** saç saça baş başa gelmek (veya dövüşmek) ~ **nasîn** (an jî **nas kirin**) tanışmak ~ **nîze kirin** süngüleşmek ~ **singû** (ah jî **nîze**) **kirin** süngüleşmek ~ **tehm** (tan an jî **daf**) **dan** itişip kakışmak, tepişmek ~ **û din c** birbiri, yek diğeri ~ **û din birîn** kesişmek ~ **û din ditîn** 1) (birbirini) görmek 2) buluşmak, görüşmek ~ **û din gewixandin** boğuşmak ~ **û din hêran** (birbirinin) gözünü oymak (aralarında aşırı geçimsizlik olmak) ~ **û din kil kirin** (an jî **kulan-**

din) itişip kakışmak, tepişmek ~ **û din nasîn** (an jî **nas kirin**) tanışmak ~ **û din negirtin** (birbirini) 1) tutmamamak 2) dayanışmamamak 3) tutarsız olmak (aralarında çelişik olmak) ~ **û din singû** (an jî **nîze**) **kirin** süngüleşmek ~ **û din tehm** (an jî **daf**) **dan** itişmek ~ **û din xwarin** (birbirini) yemek * **zarino ne ew dem e ku em hev û din bixwin** birbirimizi yiyecek zaman değil çocuklar ~ **ziyafet kirin** 1) ziyaretleşmek, birbirini ziyaret etmek 2) gün yapmak (çoğunlukla ev hanımları için; ayın belirli günlerinde konuk ağırlamak)

hevaheng *rd* uyumlu (aralarında uyum olan)

hevahengî *m* uyumluluk

heval *nd/nt* 1. arkadaş * **hevalê kar** iş arkadaşı 2. arkadaş (birbirine karşı sevgi ve anlayış gösteren kimselerden her biri) 3. arkadaş, eş, akran 4. yoldaş (ortak bir görüşü benimseyenlerden her biri) 5. eş (karı kocadan her biri) * **mêrik digote ku hevala wî li malê riya wî dipê** adam eşinin onu evde beklediğini söylüyordu 6. eş (birlikte yaşayan dişi veya erkek hayvandan her biri) * **kevok li hevala xwe digere** güvercin eşini arıyor 7. eş (oyunlarda) * **hevalê xwe bineqîne** eşini seç * **ji xwe re hevalekî yeman niqand** kendine kuvvetli bir eş seçti 8. ikizlerden her biri 9. *ant/m* etene, döl eşi, meşime, son, plâsanta ~ **girtin** eş tutmak ~ **hevalê berê, ker ji kera mankerê** arkadaşlardan eski olan, eşekten de merkep olandan vazgeçme ~ **û hogir** eş dost ~a **zarû** (an jî **zarok**) *ant* etene, döl eşi, meşime, son, plâsanta ~ **an çawa kir tu jî weka wan** herkesin geçtiği köprüden sen de geç ~e **barê xwar tune** düşenin dostu olmaz ~e **(yekî) bûn** 1) (birinin) arkadaşı olmak 2) (birinin) yandaş olmak 3) (birinin) eşi, dengi olmak ~e **delal** aziz arkadaşım, sevgili arkadaşım ~e **hev ê araqvexwarinê** kadeh arkadaşı ~e **hev ê kar** kapı yoldaşı (aynı yerde veya görevlerde çalışanlardan her biri) ~e **ji dil û can** can yoldaşı ~e/a **jîyanê** hayat arkadaş (karı kocadan her biri) ~e **kodbîqul bûn** iki yakası bir araya gelmemek ~e **leyistikî** oyun arkadaşı ~e **qirê devbigû** ye rehberi karga olanın... ~e **qirê (qijikê)** her dem bi (nikul) bi gû ye rehberi karga olanın... ~e **rê** yol arkadaşı, yoldaş ~e **li ser** güçlüden yana ~e **serê bûn** güçlüden yana olmak ~e **sîsyareka gurî** ye dokuz yorgan eskitmek (veya paralamak) ~e **xurtan bûn** güçlüden yana olmak ~e **xwarinê** yiyici ~e **xwarinê mirûzkirî** ye yiyici olan hiçbir zaman memnun olmaz ~e **zerarok** arkadaş değil arka taşı

hevalane *h* arkadaşça

hevalbar *n* yük eşi

hevalbehecî *rd* nispetçi

hevalbehecîn *rd* nispetçi
hevalbehecînî *m* nispetçilik
hevalbehecîfî *m* nispetçilik
hevalbehecok *rd* nispetçi
hevalbehecokî *m* nispetçilik
hevalbehici *bnr* hevalbehecî
hevalbend *nd/rd* bağlaşıq, müttefik (araların-
 da anlaşma veya sözleşme sağlanmış olan
 kimse veya topluluk)
hevalbendî *m* bağlaşıklık, müttefiklik
hevalberso *m* kadın iç tumanı
hevalbiçûk *ant/m* etene, döl eşi, meşime, son,
 plâsanta, eş
hevalbûn *m* 1. arkadaş olma 2. eşleşme
hevalbüyîn *m* 1. arkadaş olma 2. eşleşme
hevalcêwî *rd/nd* ikiz (bir doğumda dünyaya
 gelen kardeş)
hevalçok *bnr* hevalzarok
hevalders *nd/nt* ders arkadaşı, sınıf arkadaşı
hevaldest *rd* eline mukayyet olan
hevaldoş *rd/argo* yiyici, sümürücü
hevaldoşk *rd/argo* yiyici, sümürücü
hevaldoz *nd/nt* dava arkadaşı
hevalê kar *nd/nd* iş arkadaşı, koldaş
hevalgir *rd* arkadaş, yanısı
hëvalgirtin meşleşme, eş olma
heval girtin *l/gh* eşleşmek, eş olmak
hevalhez *rd* arkadaş canlısı
hevalhezi *m* arkadaş canlısı olma
hevalino *b* arkadaşlar, çocuklar
hevalî (I) *m* 1. arkadaşlık 2. eşlik
hevalî (II) *nd* gelin arkadaşlarının gelin üzeri-
 ne söyledikleri türkü türü
hevalinî *m* arkadaşlık
hevalitî *m* 1. arkadaşlık 2. eşlik
hevalkar (I) *rz/n* zarf
hevalkar (II) *nd/nt* 1. iş arkadaşı, koldaş 2. iş
 ortağı, partner
hevalkarî *m* 1. iş arkadaşlığı, koldaşlık 2. iş
 ortaklığı, partnerlik
hevalkiras *n* kadın donu, kadın tumanı, iç ça-
 maşırı
hevalkirask *n* kadın donu, kadın tumanı, iç
 çamaşırı
hevalkî *h* arkadaşça
hevallêyz *nd/nt* oyun arkadaşı
hevalnav *rz/n* sıfat
hevalo *b* arkadaş, imanun
hevalok *nd/nt* 1. arkadaşlık 2. *ant/m* etene, döl
 eşi, meşime, son, plâsanta
hevaloşk *nd/nt* arkadaşlık
hevalpişt *nd/nt* (birinden) sonra doğan çocuk
hevalrê *nd/nt* yol arkadaşı
hevalrêti *m* yol arkadaşlığı
hevalserek *nd/nt* eş başkan
hevalserekî *m* eş başkanlık
hevalserok *nd/nt* eş başkan
hevalserokî *m* eş başkanlık
hevalsir *nd/nt* sırdaş

hevalsirî *m* sırdaşlık
hevaltî *m* 1. arkadaşlık 2. eşlik 3. yoldaşlık ~
kirin arkadaşlık etmek ~ **pê re kirin** 1) ar-
 kadaşlık etmek 2) eşlik etmek (bir solist, bir
 çalgı veya orkestra ile birlikte müzik icra
 etmek) * **min hevaltî bi solîst re kîr** soliste
 ben eşlik ettim ~ **xera kirin** parmak bozmak
 (çocuklar arasında) ~ **ya quling û rovî** alda-
 tıcı dostluk
hevaltîkirin *m* arkadaşlık etme
hevaltî kirin *l/gh* arkadaşlık etmek
hevalyarî *nd/nt* oyun arkadaşı
hevalza *rd/nd* ikiz (bir doğumda dünyaya ge-
 len kardeş)
hevalzarok *ant/m* etene, döl eşi, eş, meşime,
 son , plâsanta
hevalzava *n* bacanak
hevalzavatî *m* bacanaklık
hevandin (I) *bnr* hebandin
hevandin (II) *m* taklit etme
hevandin *l/gh* taklit etmek
hevanî *m* koleksiyon
hevav (I) *m* okyanus
hevav (I) *rd* sahilde oturan kimse
hevawaz *rd* hemavaz (sesleri birbirine uygun)
hevaxaftin *m* 1. sohbet, söyleşi 2. diyalog
 (karşılıklı konuşma) 3. diyalog (oyun, ro-
 man, hikaye gibi eserlerde iki veya daha çok
 kimsenin konuşması)
hevaxaftin *l/gh* 1. (birbiriyle) konuşmak 2.
 söyleşmek
hevayî *rz/m* işteş
hevayîfî *rz/m* işteşlik
hevbendorî *m* etkileşim
hevbendorî kirin *l/gh* etkileşmek
hevbendorîkirin *m* etkileşme
hevbawer *rd* inaçaş
hevbawerî *m* inaçaşlık
hevbehr *rd* ortak
hevbehrbûn *m* 1. ortaklık 2. ortak olma, ortak
 oluş
hevbend (I) *rd/rz* bileşik
hevbend *nd/rd* bağlaşıq, müttefik
hevbendî *m* bağlaşıklık, müttefiklik
hevber *rd* 1. karşıt, mühalif 2. karşıt, rakip 3.
 eşit, denk 4. eş, şirk
hevberbar *rd* karşılaştırılabilir
hevberbarî *m* karşılaştırılabilirlik
hevberbûn *m* 1. karşılaştırma, kıyaslanma 2.
 eşitleme, denkleştirme
hevber bûn *l/gh* 1. karşılaştırmak, kıyaslan-
 mak 2. eşitlemek, denkleştirmek
hevberdan *m* 1. (birbirini) bırakma (yapışık o-
 lan bir şeyin birbirini bırakması) 2. boşanma
hev berdan *l/gh* 1. (birbirini) bırakmak (yapı-
 şık olan bir şeyin birbirini bırakmak) 2. bo-
 şanmak * **jin û mêr bi biryara dadgehê**
hev berdan karı koca inahkeme kararı ile
 boşandılar

hevberdar *rd* karşılaştırmalı, kıyaslamalı, mukayeseli
hevberdarî *m* karşılaştırmalılık, kıyaslamalılık
hevberdarkî *rd/h* karşılaştırmalı olarak
hevberiyî *rd* karşılaştırmalı, mukayeseli, kıyaslı
hevberî *m* 1. kıyas (bir tutma, denk sayma) 2. karşılaştırma, kıyas, kıyaslama, mukayese * **eger em îsal bi salên çûyî hevberî bikin**, îsal hewa hîn xweş e geçen yıllara kıyas edince, bu yıl havalar iyi 3. *mat* eş değer
hevberîbûn *m* karşılaştırılma, kıyaslanma
hevberî bûn */lgh* karşılaştırılmak, kıyaslanmak
hevberî hev kirin */bw* (birbiriyle) karşılaştırmak, kıyaslamak
hevberîkirin *m* karşılaştırma, kıyaslama, mukayese etme
hevberî kirin */lgh* karşılaştırmak, kıyaslamak, mukayese etmek
hevberîn *rd* paralel
hevberîtî *m* 1. kıyaslılık 2. *mat* eş değerlilik
hevberker *rd* karşılaştırmacı, kıyaslayıcı,
hevberkirin *m* karşılaştırma, kıyaslanma
hevber kirin */lgh* karşılaştırmak, kıyaslamak
hevberkirî *rd* karşılaştırmalı (karşılaştırılmış, kıyaslanmış)
hevberkî *rd/h* karşılaştırmalı, kıyaslamalı
hevberkîbûn *m* karşılaştırılma, kıyaslanma
hevberkî bûn */lgh* karşılaştırılmak, kıyaslanmak
hevberkîkirin *m* karşılaştırma, kıyaslama
hevberkîkirin */lgh* karşılaştırmak, kıyaslamak
hevbernedan *m* dayanışmada bulunma
hev bernedan */lgh* dayanışmada bulunmak
hevbestin *m* bağlaşma
hev bestin */lgh* bağlaşmak
hevbeş *nd/nt* 1. ortak, şerik 2. *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara üzülgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **aliyên hevbeş ên helbestvanan he-** ne şairlerin ortak yönleri vardır
hevbeşatî *m* toplumsuluk, sosyalizm
hevbeşayetî *bnr* hevbeşatî
hevbeşî *m* ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek
hevbeşîbûn *m* ortaklaşma
hevbeşî bûn */lgh* ortaklaşmak
hevbeşîbûyîn *m* ortaklaşma
hevbeşîkirin *m* ortaklaşma
hevbeşî kirin */lgh* ortaklaştırmak
hevbez *rd* yarışaş
hevbezi *m* yarışma
hevbezm *rd* beraber eğlenen
hevbehnkirin *m* koklaşma
hev behn kirin */bw* koklaşmak
hevbêj *m* koro
hevbêje *rz/nd* sestaş, sesteş, homonim
hevbêji *m* koro

hevbir *mat/rd* kesişen
hev birin û anîn */bw* 1. (birbirini) uğraştırmak 2. itişmek, itişip kakışmak, didişmek
hevbîrîn *m* 1. kesişme (birbirini kesme) 2. *mat* kesişme
hev birin */lgh* 1. kesişmek (birbirini kesmek) 2. *mat* kesişmek
hevbîn (I) *m* 1. buluşma 2. görüşme ~a **giştî** genel görüşme
hevbîn (II) *mat/rd* bakışimli, simetrik
hevbînî *m* 1. buluşma 2. görüşme 3. *mat* simetri
hevbîr *rd* düşüncesiz, hemfikir
hevbûk *n* bacanak
hevbûkî *m* bacanaklık
hevc *m* alev, yalaz, alaz
hevcar *n* karasaban, karasaban gövdesi
hevcih *rz/m* başka bir sözcüğe köken ya da biçim bakımından benzeyen sözcük
hevcivan *m* 1. kurultay, kongre 2. toplaşma, toplantı 3. temerküz
hevcî *rd* hemşehri
hevcîtî *m* hemşehrilik
hevçax *rd* 1. çağdaş (aynı çağda yaşayan, muasır) 2. çağdaş (bulunan çağın anlayışına, şartlarına uygun olan)
hevçaxî *m* çağdaşlık
hevçaxîbûn *m* çağdaşlaşma
hevçaxî bûn */lgh* çağdaşlaşmak
hevçaxîbûyîn *m* çağdaşlaşma
hevçaxîkirin *m* çağdaşlaştırmak
hevçaxî kirin */lgh* çağdaşlaştırmak
hevçeng *n* bacanak
hevçengî *m* bacanaklık
hevçerx *rd* 1. çağdaş (aynı çağda yaşayan, muasır) 2. çağdaş (bulunan çağın anlayışına, şartlarına uygun olan)
hevçerxî *m* çağdaşlık
hevçerxîbûn *m* çağdaşlaşma
hevçerxî bûn */lgh* çağdaşlaşmak
hevçerxîbûyîn *m* çağdaşlaşma
hevçerxîkirin *m* çağdaşlaştırmak
hevçerxî kirin */lgh* çağdaşlaştırmak
hevçêker *m* bir halî çeşidi
hevd *m* gergi ipi (el tezgahında)
hevda *n* 1. sap (iplik, tire, ibrişim gibi şeyler için) * **du hevda hevrişim** iki sap ibrişim 2. büküm (iplik, yün vb. için; bir defada eğrilmiş ip miktarı) 3. saç teli ~**yek ta jê bikîşî-nî** hezar bir hezaran pîne jê tê xwarê elbisesinden bir ip çeksen bin yama düşer ~**yekî ziwa tê de neman** iligine kadar ıslanmak, iligine işlemek (veya geçmek), sucuk gibi olmak (veya ıslanmak)
hevdan *m* toplama, derleme (devşirip kaldırma)
hev dan */lgh* toplamak, derlemek (devşirip kaldırma)
hevdanasîn *m* tanıştırmak

hevde *m* arış, çözgü
hevededan *m* izdiham
hevdehfdan *m* itişme
hev dehfdan *l/bw* itişmek
hevdehfdayîn *m* itişme, itiş
hevdehfandin *m* itişme
hev dehfindin *l/bw* itişmek
hevdehîrşiyayî *rd* yıkık
hevdel *m* un çorbası
hevdem *rd* 1. çağdaş 2. *mec* akaran, yaşıt
hevdemî *m* çağdaşlık
hevdemîbûn *m* çağdaşlaşma
hevdemî bûn *l/ngħ* çağdaşlaşmak
hevdemîbûyîn *m* çağdaşlaşma
hevdemîkirin *m* çağdaşlaştırma
hevdemî kirin *l/gh* çağdaşlaştırmak
hevden *m* şiir vezni
hevdeng *rz/rd* 1. eş sesli, sestaş, sesteş 2. *wj/n* uyak, kafiye
hevdengî *m* 1. ses uyumu 2. anlaşım, konsensus
hevderd *nd/nt* dertdaş
hevderdî *nd/nt* dertdaşlık
hevdev *rd* dost
hevdij *rd* karşıt, rakip
hevdijî *m* karşıtlık
hevdil *rd* 1. gönüldaş 2. aynı anlayışı, bakış açısına sahip olan
hevdîrûv *rd* benzeş
hevdîrûvî *m* 1. benzeşme, benzeşim 2. benzeşlik
hevdîrûvîn *m* benzeşme
hevdîk *m* gölet
hevdîtin *m* 1. (birbirini) görme, buluşma 2. görüşme
hev dîtin *l/gh* 1. (birbirini) görmek 2. buluşmak, görüşmek
hevdîtin pêk anîn *l/bw* görüşme yapmak (veya gerçekleştirmek)
hevdost *rd* (birbiriyle) dost olan
hevdostî *m* dostluk
hevdudanî *rd/rd* bileşik
hevdû *c* birbiri, birbirini (karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu)
hevdûbêj *m* dialog
hevebilindî *erd/rd* eş yükselti
hevedem *rd* eş zaman, senkron
hevedemî *rd* 1. eş zamanlı, senkronik 2. *sîn* eşlemeli
hevedemîbûn *m* 1. eş zamanlılaşma 2. eş zamanlılık 3. *sîn* eşleme, senkronizasyon
hevedemî bûn *l/ngħ* 1. eş zamanlılaşmak 2. *sîn* eşlemek
hevedemîkirin *m* 1. eş zamanlılaştırma 2. eşleme (ses ile görüntü arasında gerekli bağı sağlama)
hevedemî kirin *l/gh* 1. eş zamanlılaştırmak 2. eşlemek (ses ile görüntü arasında gerekli bağı sağlamak)
hevedemîtfî *m* eş zamanlılık, senkroni

hevedemker *rd* senkronize edici, eş zamanlı hale getirici
hevedemkirî *rd* senkronize, eş zamanlı halde
hevedudanî *rz/rd* 1. bileşik 2. müteşekkil, olmuş
hevedudanî bûn *l/ngħ* 1. birleşmek 2. müteşekkil olmak
hevekat *rd* eş zamanlı
hevekatî *m* eş zamanlılık
hevekatîbûn *m* 1. eş zamanlılaşma 2. eş zamanlılık
hevekatî bûn *l/ngħ* eş zamanlılaşmak
hevekatî kirin *l/gh* eş zamanlılaştırmak
hevenav *rz/n* cins isim
heveng *m* hevenk
hevenîsk *bwr* hebenîsk
heveserek *nd/nt* eş başkan
heveserekî *m* eş başkanlık
heveserok *nd/nt* eş başkan
heveserokî *m* eş başkanlık
hevezayend *rd* eş cinsel
hevezayendî *m* eş cinsellik
hevêrk (I) *m* yöre
hevêrk (II) *m* hat ~a berahiyê enlem ~a hevraz *ast/hd* boylam
hevêrke *m* 1. yöre 2. *mat* çember ~ya *rojê* *ast* güneş tekeri
hevêrkeyf *rd* yöresel
hevêrkeyfîbûn *m* yöreselleşme
hevêrkeyf bûn *l/ngħ* yöreselleşmek
hevêrkeyftî *m* yöresellik
hevêş *m* aya ~a *dest* el ayası ~a *kevanê* halaç yayındaki el tutma yeri ~a *ling* ayak tabanı ~a *pê* ayak tabanı
hevêz *m* 1. ağıl 2. yazlık mera
hevgel (I) *rd* aynı haktan olan
hevgel (II) *nd/nt* 1. hami, koruyan (destekleyen) 2. arkadaş, dost
hevgel (III) *nd* alması
hevgel (IV) *m* 1. karma küçük baş hayvan sürüsü 2. *rd* koyunlarını aynı sürüye katan aileler 3. ortak
hevgelî (I) *m* 1. hamilik, korumalık 2. arkadaşlık, dostluk
hevgelî (II) *rd* alması
hevgerm *rd* eş sıcak, izoterm
hevgermî *m* eş sıcaklık
hevgewixandin *m* 1. boğazlaşma 2. boğuşmak
hev gewixandin *l/bw* 1. boğazlaşmak 2. boğuşmak * *ker hev gewixandin* eşekler boğuşmalar
hevgihanek *rz/m* bağlaç
hevgihîn *m* kavuşma
hevgijgijandin *m* didişme
hev gijgijandin *l/bw* itişmek, itişip kakışmak, didişmek
hevgijgijîn *m* vurtut
hevgir *rd* 1. birbirini tutan, birbiriyle dayanışan 2. bağlaşıklık, müttefik 3. yandaş

hevğirêdan *m* bağ, bağlantı, ilişki 2. bağlaşılm
hevğirî *m* 1. bağlaşıklık 2. dayanışık 3. tutarlılık, uyumluluk 4. orantı, uygunluk 5. eşleşme, tutarlılık ~*ya axaftin û lêvan* dudak eşleşmesi

hevğirtin *m* 1. (birbirine) yapışma, tutma 2. çitışme (birbirine geçip pekişme) 3. dayanışma, birbirine arka çıkma 4. bağlaşma, ittifak 5. oy birliği, ittifak * **bi hevğirtin biryar dan** ittifakla karar verdile 6. uyma, uyuşma, tutarlılık, uygunluk * **hevğirtina vegotin û şîwazê** sözdeki tutarlık ve uygunluk 7. bütünlük 8. *wj* birlik (konunu bir ana düşünce etrafında toplanması)

hev girtin */gh* 1. (birbirine) yapışmak, tutmak 2. çitışmek (birbirine geçip pekişmek) 3. dayanışmak, (birbirine) arka çıkmak 4. bağlaşmak, ittifak etmek 5. uymak, uyuşmak ~ **çêkirin** (an *jî pêk anîn*) ittifak yapmak ~ **a vegotin û şîwazê** sözdeki tutarlık ve uygunluk

hevğirtinî *m* 1. bağlaşıklık 2. uyumluk 3. birlik, tamlik 4. birlik (bağlılık, benzerlik, bağlantı)

hevğirtî *rd* 1. bağlaşıklık (karşılıklı bağımlı olan) 2. bağlaşıklık, müttefik (aralarında anlaşma veya sözleşme sağlanmış olan kimse veya topluluk) 3. birleşik 4. dayanışmalı 5. tutarlı, uyumlu (çelişmesiz) 6. oranlı, mütevazin

hevğirtûbûn *m* 1. bağlaşıklık 2. tutarlık, uyumluluk

hevğirtîtî *m* 1. bağlaşıklık 2. tutarlık, uyumluluk 3. *wj* tutarlık, tutarlılık, insicam

hevğîn *rz/m* bağlaç

hevgot *m* koro

hevguhastin *m* berdel etme

hev guhastin */gh* berdel etmek (kız için)

hevguhastî *m* berdel

hevguncan *rd* uyumlu

hevguncanî *m* uyumluluk

hevhatin *m* anlaşım, anlaşma

hevhatî *m* bakışım, simetri (iki veya daha çok şey arasındaki ölçü uygunluğu)

hevhebandin *m* (birbirini) sevmek, sevişme

hev hebandin */gh* (birbirini) sevmek, sevişmek

hevhebîn *m* (birbirini) sevmek, sevişme

hevhelalkirin *m* helâlleşme

hev helal kirin */bw* helâlleşmek

hevhebêzkirin *m* kucaklaşma, kocuşma, sarmaşma

hev hebêz kirin */bw* kucaklaşmak, kocuşmak, sarmaşmak

hevhesû *mat/rd* 1. paralel, koşut 2. koşut, paralel (aynı zaman içinde gelişen, aynı özellikleri gösteren olay, düşünce vb.)

hevhesûbûn *m* 1. koşutlaşma 2. *mat* koşutluk

hevhesûbûn */ngh* koşutlaşmak

hevhesûkirin *m* koşutlaştırmak

hevhesû kirin */gh* koşutlaştırmak

hevhesûtî *fel/m* koşutçuluk, paralelizm

hevhetikandin *m* (birbirini) rezil etme, batırma

hev hetikandin */gh* (birbirini) rezil etmek, batırmak

hevhez *rd* (birbirini) seven, sevgili

hevhezî *m* (birbirini) sevmek, sevişme

hev hêran */gh* (birbirinin) gözünü oymak (aralarında aşırı geçimsizlik olmak)

hev hilandin */gh* suyu çekmek (yemek için)

hev hilkişandin */gh* suyu çekmek (yemek için)

hevhişkarî *m* etkileşim

hevhişkarîkirin *m* etkileşme

hevhişkarî kirin */gh* etkileşmek

hevûk *m* bataklık

hevirmîş *n* 1. ipek 2. *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)

hevirmîşim *n* 1. ipek 2. *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)

hevirmîşî *rd* ipekli (ipekten yapılmış olan)

hevirmûş *bnr* hevîrmî

hevîrz *bot/m* ardıc

hevisandin */gh* nakşetmek

hevisandin *m* nakşetme

hevisîn *m* nakşolma

hevisîn */ngh* nakşolmak

hevişandin *m* ağıllama (küçük baş hayvanları ağıla koyma)

hevişandin */gh* ağıllamak (küçük baş hayvanları ağıla koymak)

hevîn *m* sevdâ, aşk

hevîr *n* 1. hamur 2. *rd* hamur (ekmek ve hamur işleri için; iyi pişmemiş) ~ **hatin** hamur kıvamına gelmek ~ **kirin** hamur yoğurmak ~ **strandin** hamur yoğurmak ~ **surandin** hamur yoğurmak ~ **vekirin** hamur açmak, yufka açmak ~ **vestrandin** hamur yoğurmak ~ **wê gelek av hilîne** bu hamur daha çok su alır ~ **ê zeliqokî** özlü hamur

hevîrbirk *m* erişte

hevîrbûn *m* hamurlaşma

hevîrdar *rd* hamurlu

hevîrek *m* yoğurum * **eger hevîrek hevîrê te hebe** bir yoğurum hamurun varsa

hevîrîşk *bnr* hevîrîşk

hevîrîn *rd* hamurlu (hamurdan yapılmış)

hevîrkar *bnr* hevîrker

hevîrker *nd/rd* hamurcu

hevîrkerî *m* hamurculuk

hevîrlêdan *m* hamurlama

hevîr lê dan */bw* hamurlamak

hevîrlêxistin *m* hamurlama

hevîr lê xistin */bw* hamurlamak

hevîroki *rd* hamursu, hamurumsu

hevîrpêj *nd/nt* fırında hamur işini yapan, hamuru fırına atan

hevîrtêdan *m* hamurlama

hevîr tê dan */bw* hamurlamak

hevîrtîrş *n* maya, hamur mayası

hevîrtirşkirin *m* mayalama
hevîrtirş kirin *l/gh* mayalamak
hevîrxûnik *m* üzerinde ekmeek yapılan bez
hevîşk *m* yağlı patates ezmesi, patates püresi
hevîtıfaq *rd* müttefik, ittifaklı
hevjiyîn *biy/nd* ortak yaşar
hevjîn *nd/nt* eş, yaşam arkadaşı, hayat arkadaşı (karı kocadan her biri)
hevkar *nd/nt* 1. iş birliği 2. iş arkadaşı
hevkarî *m* 1. iş birliği (amaç ve çıkarları bir olanların oluşturdukları çalışma ortaklığı) 2. iş birliği (bir işin çeşitli işçilerce yapılması) 3. iş arkadaşlığı ~ **kirin** iş birliği yapmak
hevkarîgerî *m* etkileşim
hevkarîti *m* iş birlikçilik
hevkaşkirin *m* 1. (birbirini) çekmek 2. çekişme
hev kaş kirin *l/bw* 1. (birbirini) çekmek 2. çekişmek * **kindir li hev kaş û berkaş kirin** halat çekiştiler
hevkerî *m* 1. karnı küçük baş hayvan sürüsü 2. *rd* koyunlarını aynı sürüye katan aileler
hev kêş *rd* 1. dengeli (muvazeneli) 2. denктаş, denктаş 3. uyumlu, ölçülü
hev kêşan *m* denklem
hev kêşe *mat/m* 1. denklem 2. *fiz* denge (birbirini ortadan kaldıran güçlerin sonucu olma durumu) ~ **ya întegralê** *mat* integral denklemi
hev kêşebûn *m* denkleşme
hev kêşe bûn *l/ng* denkleşmek
hev kêşekirin *m* denkleme, denkleştirmek
hev kêşe kirin *l/gh* denkleme, denkleştirmek
hev kêşeyî *mat/rd* denklemsel
hev kêşeyîkirin *fiz/m* dengeleme
hev kêşeyî kirin *fiz l/gh* dengelemek
hev kêşî *m* 1. denklem 2. denklık
hev kilandin *m* 1. itişme (birbirini itme) 2. di-dişme * **hev kilandina partiyên siyasî** siyasî partilerin didişmesi
hev kilandin *l/gh* 1. itişmek (birbirini itmek) 2. didişmek
hev kil kirin *l/bw* itişmek (birbirini itmek)
hev kinik *n* hamur mayasının içinde saklanan un
hev kirî *rd* bakışumlu, simetrik
hev kirîti *rd* bakışım, simetrik
hev komî *m* temerküz
hev kuji *m* boğazlaşma * **hev kujiya gelan** halkların boğazlaşması
hev kuştin *m* (birbirini) öldürme, kırıma
hev kuştin *l/gh* (birbirini) öldürmek, kırırmak
hev kûf *rd* denk, eş
hevlik süpürge
hevling *n* bacanak
hevlingî *m* bacanaklık
hev lîz *rd* oyun arkadaşı, oyundaş
hevmaçkirin *m* öpüşme
hev maç kirin *l/bw* öpüşmek
hevmane *nd/rd* anlamdaş, eş anlamlı, sinonim

hevmanend *rd* benzeş
hevmanendî *m* benzeşlik
hev merheba kirin *l/bw* merhabalaşmak
hev mînan *rd* 1. benzeş 2. *m* benzeşim
hev mînanî *m* benzeşlik
hev mînatî *m* benzeşlik
hev mînayî *m* benzeşlik
hevnas *n* tanışık
hevnasandin *m* tanıştırmak
hev nasandin *l/gh* tanıştırmak
hevnasbûn *m* tanışma
hevnas bûn *l/ng* tanışmak
hevnasî *m* tanışıklık
hevnasîn *m* 1. tanışma 2. bilişme
hev nasîn *l/ng* 1. tanışınak 2. bilişmek
hevnasîti *m* tanışıklık
hevnaskirin *m* 1. (birbirini) tanıma, tanışma 2. (birbirini) bilme, bilişme
hev nas kirin *l/bw* 1. (birbirini) tanımak, tanışmak 2. (birbirini) bilmek, bilişmek
hevnas *n* adaş
hevnasendî *rd* eş merkezli
hevnegir *rd* 1. tutarsız (uyumsuz, çelişik) 2. tutarsız, oransız
hevnegirî *m* 1. tutarsızlık, çelişiklik 2. tutarsızlık, tutmazlık, oransızlık
hevnegirtin *m* 1. (birbirini) tutmama, yapışmama 2. dayanışmama 3. bağdaşmama, çatışma, çelişme (söz, iddia veya davranışların birbirini tutmamak, birbirini çelmek)
hev negirtin *l/gh* 1. (birbirini) tutmamak, yapışmamak 2. dayanışmamak 3. bağdaşmamak, çatışmak, çelişmek (söz, iddia veya davranışların birbirini tutmamak, birbirini çelmek)
hevnegirtinî *fel/m* çatışkı
hevnegirtî *rd* 1. tutarsız, çatışık, çelişkili, çelişmeli (uyumsuz) 2. tutarsız, oransız * **ramanên te hevnegirtî ne** düşüncelerin çatışık
hevnegirtibûn *m* 1. tutarsızlık, çatışıklık (birbirini tutmamazlık) 2. tutarsızlık, tutmazlık, oransızlık
hevnegirtîti *m* 1. tutarsızlık, çatışıklık, çelişiklik 2. tutmazlık, oransızlık
hevnênê *rd* simetrisiz
hevnê *mat/rd* bakışumlu, simetrik
hevnêriyî *rd* bakışumlu, simetrik
hevnêrî *mat/m* bakışım, simetri
hevnihîçandin *m* dürtüşme
hev nihîçandin *l/gh* dürtüşmek
hevnikulkirin *m* galeleşme
hev nikul kirin *l/bw* galeleşmek
hevnîşin *rd* beraber ikamet eden
hevnîjad *rd* ırkdaş, soydaş
hevnîjadî *m* ırkdaşlık, soydaşlık
hevnîr *nd/nt* 1. akran, yaşıt 2. benzer
hevnîrî *m* akranlık, yaşıtlık
hevnîsk *bnr* hebnîsk

hevo (I) *m* 1. atkı, argaç (dokuma tezgahlarında mekikle enine atılan iplik) 2. yün veya kıl dokumadan artırılmış ip 3. seçilmiş, eğrilmemiş sırum yün

hevo (II) *m* ortak söylem, ortak açıklama

hevok *rz/m* cümle, tümce ~a **aloz** *rz* girişik cümle ~a **baneşanî** *rz* ünlem cümlesi ~a **berevajî** *rz* devrik cümle ~a **dijwar** *rz* girişik cümle ~a **erênî** *rz* olumlu cümle ~a **fermanî** *rz* emir cümlesi ~a **hêsan** (**rihet**) *rz* basit cümle ~a **lêkerî** *rz* fiil cümlesi ~a **navber** ara cümle ~a **navdêrî** *rz* isim cümlesi, ad cümlesi ~a **navîn** *rz* iç cümle ~a **neyînî** *rz* olumsuz cümle ~a **pêreyî** *rz* yan cümle ~a **pêşkerî** *rz* bildirme cümlesi ~a **pirsê** *rz* soru cümlesi ~a **pirsyardî** *rz* soru cümlesi ~a **rengdêrî** *rz* sıfat cümlesi ~a **sade** *rz* yalın cümle ~a **sereke** *rz* temel cümle ~a **şikestî** (an jî **berevajî**) *rz* devrik cümle ~a **temamker** *rz* tümleyici cümle ~a **têkel** *rz* karmaşık cümle ~a **vehuhastinê** *rz* alıntı cümlesi ~a **yekgirtî** *rz* birleşik cümle ~ên **pêreyî yên navdêrî û rengdêrî** ad ve sıfat yan cümleleri ~ên **pêreyî yên pêwendiyê** *rz* bağlantılı yan cümleler ~ên **pêreyî yên rewşîn** *rz* durumsal yan cümleler ~ên **pêreyî yên temamker** *rz* tümleyici yan cümleler

hevokî *rd* sentaktik, cümle ile ilgili

hevoknasî *rz/m* cümle bilgisi, söz dizimi, sentaks

hevoksaziye *rz/rd* söz dizimsel

hevoksazî *rz/m* söz dizimi, cümle bilgisi, sentaks

hevoktî *m* cümlelik

hevol *rd* dindaş

hevolî *m* dindaşlık

hevor *zo/m* dağ keçisi

hevotin *bnr* hêvotin

hevpa *bnr* heinpa

hevpaçkirin *m* öpüşme

hev paç kirin *l/bw* öpüşmek

hevpar *nd/nt* 1. ortak 2. *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara üzgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **aliyên hevpar ên helbestvanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır 3. paydaş

hevparane *h* ortaklaşa, müştereken

hevparî *m* ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek ~ **lê kirin** 1) iştirak etmek, katılmak 2) ortak olmak

hevparîbûn *m* ortaklaşma

hevparî bûn *l/gh* ortaklaşmak

hevparîbûyîn *m* ortaklaşma

hevparîkirin *m* ortaklaşturma

hevparî kirin *l/gh* ortaklaştırmak

hevpay *nd/nt* paydaş

hevpayî *m* paydaşlık

hev pelaxtin *l/gh* (birbirinin) gözünü çıkarmak (kıyasıyla dövüşmek)

hevpewîr *rd* mubeddel

hevpeyman *nd/rd* bağlaşıklık, müttefik

hevpeymanî *m* bağlaşıklık, müttefiklik

hevpeyvîn *m* 1. sohbet, söyleşi 2. *wj* söyleşi, sohbet 3. röportaj 4. diyalog (karşılıklı konuşma) 5. diyalog (oyun, roman, hikaye gibi eserlerde iki veya daha çok kimsenin konuşması) ~ **çekirin** röportaj yapmak ~ **pê re çekirin** (biriyle) röportaj yapmak ~ **pêk anîn** röportaj gerçekleştirmek

hevpeyvînkâr *bnr* hevpeyvînkâr

hevpeyvînkâr *nd/nt* röportajcı

hevpeyvînkêrî *m* röportajcılık

hevpeçî *rd* ilişik

hevpeşk *m* terkip

hevpewend *rd* bağlaşıklık

hevpewendî *m* bağlaşıklık, korelasyon

hevpewendîkirin *m* bağlaşıklıklaşturma

hevpewendî kirin *l/gh* bağlaşıklıklaştırmak

hevpişk *nd/nt* 1. ortak 2. *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara üzgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **hêlên hevpişk ên helbestvanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır

hevpişkî *m* ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek

hevpişkîbûn *m* ortaklaşma

hevpişkî bûn *l/gh* ortaklaşmak

hevpişkîbûyîn *m* ortaklaşma

hevpişkîkirin *m* ortaklaşturma

hevpişkî kirin *l/gh* ortaklaştırmak

hevpişt *rd* 1. birbiriyle dayanışan 2. ortak, şerik

hevpiştgirtî *rd* dayanışmalı

hevpişe *rd* meslekdaş

hevpişetî *m* meslekdaşlık

hev qefaltin *l/gh* 1. (birbirini) yakalamak 2. (birbirine) kenetlenmek 3. kenet gibi yapılmak (sıkı fıkı olmak), bir araya gelmek

hevragihan *m* iletişim

hevraman *rd* düşüncesiz, hemfikir

hevramanî *m* düşüncesizlik, hemfikirlik

hevramûşîn *m* öpüşme

hev ramûşîn *l/gh* öpüşmek

hevrast *rd* paralel

hevrastin *m* rastlaşma

hev rastin *l/gh* rastlaşmak

hevratî *m* birliktelik

hevrayî *m* birliktelik

hevraz *erd/n* bayır, yokuş, yalman ~ **bênîşûv nabin** (an jî **nîn in**) her yokuşun bir inişi var ~ **bûn** bayır çıkmak, yokuş çıkmak ~ **ê tîk** kırk merdiven

hevrazbûn *m* 1. bayırlaşma 2. diklenme, dikleşme

hevraz bûn *l/gh* 1. bayırlaşmak kdiklenmek, dikleşmek (yokuş bir duruma gelmek) * **rê jî nişka ve hevraz bû** yol birden dikleşti

hevreh *wj/m* isticlak (aynı kökten gelen kelimeleri bir arada kullanma sanatı)

hevrenç *rd* 1. renkaş 2. *mec* tekdüze, monoton
hevrençî *m* 1. renkdaşlık 2. *mec* tekdüzelik, monotonluk

hevrezan *erd/n* uçurum

hev rezîl kirin *l/bw* birbirini rezil etmek

hevrê *nd/nt* 1. yoldaş (yol arkadaşı) 2. yoldaş (ortak bir görüşü benimseyenlerden her biri)

hevrê *m* trikotaj (yurtuk, süçük ve yanık yerlerin iğne ya da tığla dokuması) ~ **kirin** trikotaj yapmak

hevrêsker *nd/nt* trikotajcı

hevrêskerî *m* trikotajcılık

hevrêskirin *m* trikotaj yapma

hevrêskirin *l/gh* trikotaj yapmak

hevrêstin *m* trikotaj yapma

hevrêstin *l/gh* trikotaj yapmak

hevrêti *m* yoldaşlık

hevrêyi *m* yoldaşlık

hevrêz (I) *bot/m* bir tür yabanî ardıç

hevrêz (II) *rd* sıradaş

hevrig *bnr* hevrik

hevrik *nd/nt* 1. karşıt, muarız 2. rakip 3. yarışmacı

hevrikatî *m* 1. karşıtlık 2. rakabet

hevrikî (I) *m* 1. karşıtlık 2. rakabet, rakiplik 3. yarışma, rakabet ~ **kirin** yarış etmek

hevrikî (II) *m* tartışma

hevrikîn *m* 1. birbirine inatlaşma 2. zıtlaşarak tartışma

hevrikîn *l/ngh* 1. birbirine inatlaşmak 2. zıtlaşarak tartışmak

hevring *m* kırkı (makasa benzer araç)

hevringkirin *l/gh* kırkma (hayvanın tüylerini kesmek)

hevring kirin *l/gh* kırkmak (hayvanın tüylerini kesmek)

hevringvan *nd/nt* kırkıcı

hevringvanî *m* kırkıcılık

hevrist *bot/m* bir tür yabanî ardıç

hevrizandin *m* tirikotaj yapma

hevrizandin *l/gh* tirikotaj yapmak

hevrîşim *n* 1. ipek 2. *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)

hevrîşimê kevîrî *jeo/m* taş pamuğu, asbest, kaya lifi

hevrîşimfiroş *nd/nt* ipekçi (satan kimse)

hevrîşimfiroşî *m* ipekçilik

hevrîşimî *rd* 1. ipekli (ipekten yapılmış) 2. ipekten, ipek özelliğini sahip olan

hevrîşimî *rd* ipekli, ipekten yapılmış olan

hevrîşimin *rd* ipekşi

hevrîşk *m* doğranmış sıcak tandır ekmeği ve yağı birbirine yedirilerek hazırlanan aş

hevrîşka kartolan patates ezmesi

hevroşk *bnr* hevrîşk

hevrû *rd* 1. yüz yüze 2. yan yana olan

hevrûbûn *m* yüzleşme

hevrû bûn *l/bw* yüzleşmek

hevrûkirin *m* yüzleştirme

hevrû kirin *l/gh* yüzleştirmek

hevrûşî (....) **hatin** *l/bw* rast gelmek, rastlaşmak

hevs *bnr* heps

hevs *nd/nt* 1. komşu 2. *rd* komşu

hevsabûn *m* komşuluk

hevsal *nd/nt* akrân, yaşıt

hevsalî *m* akranlık, yaşıtlık

hevsar *bnr* hefsar

hevsarkêş *nd/nt* dalkavuk

hevsatî *m* komşuluk

hevsaz *rd* uyumlu

hevsazî *m* uyumluluk

hevseng *m* denk, muvazene

hevsengî *fiz/m* denge, balans (birbirini ortadan kaldıran güçlerin sonucu olma durumu)

hevser *nd/nt* eş (karı kocadan her biri) * **hevserê min ne li malê ye** eşim evde değil

hevserî *m* eşlik, eş olma durumu

hevserwextkirin *m* (birbirine) kavratma

hev serwext kirin *l/bw* (birbirine) kavratmak

hevsilavkirin *m* selâmlaşma

hev silav kirin *l/bw* selâmlaşmak

hevşî *nd/nt* 1. komşu (konutları birbirine yakın olanların birbirine göre aldıkları ad) 2. *rd* komşu (sınır ortaklığı bulunan)

hevşî *m* 1. komşuluk (komşu olma durumu) 2. komşuluk (komşularla olan ilişki) ~ **bi hev re kirin** (birbiriyle) komşuluk etmek (veya yapmak) ~ komşuluk etmek (veya yapmak)

hevso *bnr* hevşî

hevsond *rd* bağlaşıklık

hevsondî *m* bağlaşıklık

hevsoz *rd* sözleşmiş olan (birbirine söz vermiş olan)

hev şa bûn *bnr* hev şad bûn

hevşadbûn *m* sevişme

hev şad bûn *l/bw* sevişmek

hevşandin *m* esirgeme, koruma

hevşandin *l/gh* esirgemek, korumak

hevşandî *rd* korunmuş

hevşerjêkirin *m* boğazlaşma

hev şerjê kirin *l/bw* boğazlaşmak (birbirini kesmek)

hevşiban *rd* benzeş

hevşibanî *m* benzeşim, benzeşlik

hevşibîn *m* benzeşme

hevşibînî *m* benzeşme

hevşî *m* ağıl ~ **ya berê sibê** hayvanların sabaha karşı dinlenmesi ~ **ya hingorî** hayvanların akşamleyin dinlenmesi ~ **ya karikan** çiten

hevşîk *m* ağıl

hevşîn *m* esirgenme, korunma

hevşîn *l/ngh* esirgenmek, korunmak

hevşo *m* ören

hevt *rd* 1. denk, denktas, denkteş, eş değer 2. *mat* bakışım, simetrik

hevtakirin *m* 1. denk hale getirme, eş değer hale getirme 2. simetrize etme

hevta kirin *l/gh* 1. denk hale getirmek, eş değer hale getirmek 2. simetrize etmek
hevtakirî *rd* simetrize
hevtayî *m* 1. denklik, eşdeğerlik 2. *mat* eş değerklik
hevtayîbûn *m* denkleşme
hevtayî bûn *l/gh* denkleşmek
hevtayîkirin *m* denkleştirme
hevtayî kirin *l/gh* denkleştirmek
hevtayîtî *m* 1. denklik, eş değerklik 2. bakışmılık
hevtelkirin *m* (birbirini) incitme, hırpalama
hev tehl kirin *l/bw* (birbirini) incitmek, hırpalamak
hevtehmndan *m* itişme
hev tehm dan *l/bw* itişmek
hevteng *rd* denk, eşit, müsavî
hevterazî *m* tevazün, dengede bulunma
hevteveyî *rd* kolektif
hevteveyîbûn *m* kolektiflik
hevtêkbin *m* yenişme
hev têk birin *l/bw* yenişmek
hevtêknebin *m* yenişememe
hev têk nebin *l/bw* yenişmemek
hevtivêk *rd* ittifaklı
hevtixûb *rd* sınırdaş
hevtixûbî *m* sınırdaşlık
hevtîre *rd* aynı kabileden olan
hevtone *h* böylece
hevtûzik *m* sigil (deriden çıkan pürtüklü küçük ur)
hev û din *c* birbiri, yek diğeri (karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu) * **li rûyê hev û din mêze kirin** birbirlerinin yüzüne baktılar
hevûk *m* batak (yer)
hevûrî *bnr* hebûrî
hevwate *rd* anlamdaş, eş anlamlı
hevwatebûn *m* 1. anlamdaş olma, eş anlamlı olma 2. anlamdaşlık, eş anlamlılık
hevwate bûn *l/gh* anlamdaş olmak, eş anlamlı olmak
hevwatetî *man* anlamdaşlık, eş anlamlılık
hevwelat *nd/nt* vatandaş
hevwelatî *m* vatandaşlık
hevwerandin *m* sarmaşma
hev werandin *l/gh* sarmaşmak
hevwêne *mat/m* simetri
hevixistin *m* ilikleme (düğme ilikleme)
hev xistin *l/gh* iliklemek (düğme iliklemek)
hevخور *rd* birbirini yiyen
hevخورin *m* (birbirini) yeme
hev xwarin *l/gh* (birbirini) yemek
hevxxwer *rd* 1. birbirini yiyen 2. birbiriyle geçinmeyen
hevyaz *m* tercih
hevyazkirin *m* tercih etmek
hevyaz kirin *l/gh* tercih etmek
hevyazkirî *rd* tercihli, tercih edilmiş olan
hevyek *rd* özdeş, identik

hevyekî *m* bakışım, simetri
hevyekûtî *mat/m* özdeşlik, identik
hevyekîbûn *m* özdeşleşme
hevyekîbûn *l/gh* özdeşleşmek
hevyekîkirin *m* özdeşleştirme, özdeşleşme
hevyekî kirin *l/gh* özdeşleştirmek, özdeşleşmek
hevzava *n* bacanak
hevzavatî *m* bacanaklık
hevzayendbaz eşcinsel, homoseksüel
hevzayendbazî eş cinsellik, homoseksüellik
hevzanîn *m* (birbirini) bilme
hev zanîn *l/gh* (birbirini) bilmek
hevzik *rd* 1. karındaş 2. ikiz
hevzixtandin *m* dürtüşme
hev zixtandin *l/gh* dürtüşmek
hevzik *rd/hd* ikiz (bir doğumda dünyaya gelen kardeş)

hew *bnr* heb (I)

hew (II) *h* 1. artık (bundan böyle, sonra, yeter, gayrı) 2. asla, bir daha, hiçbir zaman, ebediyen (olumsuz cümlelerde) 3. o kadar * **ji niha û pê ve piyê te hew here wê derê!** bundan böyle onlara gitmeceksin, o kadar! 5. bitmiş (pazarlıkta bir şeyin son fiyatı) 6. *b* pes (şaşımayı anlatır) * **hew, ev qas jî** pes doğrusu ~ **ew qas jî** 1) pes doğrusu 2) yok devenin başı (veya nalı) ~ **hatin milê (yekî)** elinden o kadarı gelmek, gücü o kadarına yetmek ~ **hemilandin** baklayı ağzından çıkarmak (sabrı tükenip o zamana kadar söylemediği bir şeyi söylemeye başlamak) ~ **ji me tê** 1) ne çare 2) benden bu kadar, ben şahımı (veya şeyhimi) bu kadar severim (bundan daha çok özveride bulunmamam) ~ **qeweta (yekî) gihîştin (...)** gücü o kadarına yetmek ~ **qeweta min digire** benden bu kadar (ben) şahımı bu kadar severim ~ **xwe ragirtin** sabrı taşmak (veya tükenmek) ~ **xwe ragirtin stêrk barandin** göz yaşlarına engel olamamak (veya yaşlarını tutamamak)

hewa (I) *bnr* awa

hewa (II) *m* 1. hava (hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı) 2. hava (bütün meteorolojik olaylar) * **îro hewa xweş** e bu gün hava güzel 3. hava (canlıların üzerindeki etkisine göre hava yuvarının durumu) * **hewaya vir zivir** e buranın havası sert 4. hava (gök yüzü) * **li hewayê ewr nîn** e havada bulut yok 5. hava (çevreyi kuşatan boşluk) * **toz û dûman li hewayê difirfirin** tozlar havada uçuşuyor 6. hava (gök doğrultusu) * **milê xwe ber bi hewayê ve bilind kir** kolunu havaya doğru kaldırdı 7. hava (e-sinti) * **îro hewa nalibite** bu gün hava kıpırdamıyor 8. hava (boş, sonuçsuz) * **tiştên ku dibêje tevde hewa ne** söyledikleri hepsi hava 9. lâf * **nizanim dê filan tiştî bike û bêvan tiştî bike, tev jî hewa ye** şunu yap-

cakmış bunu yapacakmış, hepsi lâf **10. mec** hava, atmosfer * **hewaya siyasî** siyasî atmosfer ~ **bûn 1)** (biri) hava almak (umduğunu bulamamak) * **hewa bû ne?** havanı aldın değil mi? **2)** buz üstüne yazı yazmak (bir kimseye etki yapmayan sözler söylemek) ~ **bûn lişkesayî** (hava) ayaza çekmek ~ **dan (...)** *bj* hava vermek, oksijen vermek ~ **girtin** hava almak (içine hava girmek) ~ **guhartin** hava değiştirmek (iklimi değişik bir yere gidip bir süre oturmak) ~ **jê berdan** hava boşaltmak ~ **jê cûn** hava kaçırmak ~ **jê derketin 1)** sönmek (havası kaçıp şişkinliği inmek) **2)** hava kaçırmak ~ **ketin (tişteki)** (bir şey) hava almak (içine hava girmek) ~ **lê xistin** (an *jî dan*) hava vermek, hava basmak ~ **ne xweş bûn** hava bozmak (havada yağmur veya fırtına belirtileri gözükme) ~ **stendin** (biri) hava almak (açık havada gezme) **(tişteki) ~ stendin** (bir şey) hava almak (içine hava girmek) * **penêr hewa stendiye** peynir hava almış ~ **xweş bûn** hava açmak (veya açılmak) ~ **ye davul tozu** (gerçekleşmesi imkansız durumlar için söylenir) ~ **ya berfê** karlı hava, kar havası ~ **ya bêwir** bulutsuz hava, açık hava ~ **ya blewir 1)** bulutlu hava **2)** limonî hava ~ **ya (tişteki an jî yekî) lê xistin** (biri, bir şey) burnunda (veya gözünden) tütme ~ **ya mirinê ketin ser (yekî)** ölüm sesizliği kapmak ~ **ya sar** soğuk hava ~ **ya zivr** sert hava ~ **ya hişk** (an *jî ziwa*) kurur hava

hewa (III) mzk/m 1. hava (müzikte tür) * **ser-hawa** uzun hava **2.** hava, ezgi ~ **ya govendê** oyun havası ~ **ya hildim** hareketli hava ~ **ya hilkutok** ritmik melodi ~ **ya sivik** hareketli hava

hewa (IV) m devre, dönem

hewadar rd 1. havalı (herhangi bir nitelikte havası olan) **2.** havadar, yeleş, yeleşen, yelesen (iyi, temiz, hava alan) **3.** havadar, ferah * **bexçeyeke hewadar** ferah bir bahçe

hewadarbûn m havalanma, havadar olma

hewadar bûn l/gh havalanmak, havadar olmak

hewadarker tek/m havalandırıcı

hewadarkirin m havalandırma, havadar etme

hewadar kirin l/gh havalandırmak, havadar etmek

hewadîs m havadis

hewager nd/nt 1. havacı (hava taşıtlarında görevli kimse) **2.** havacı (hava kuvvetlerine bağlı asker)

hewagerî m 1. havacılık **2.** havacılık (havada uçuş tekniği, havacının yaptığı iş)

hewaguhêrî m hava değişimi, tebdilhava

hewaguhêzî m hava değişimi, tebdilhava

hewajêderketin m sönme (havası kaçıp şişkinliği inme)

hewa jê derketin l/bw sönme (havası kaçıp şişkinliği inmek)

hewajêderketî rd sönük (şişkinliği inmiş)

hewajo bot/m rengi su yosuna benzeyen, yere yatık ve yaprakları tüysüz olan bu bitkinin kökleri halk hekimliğinde kullanılır

hewaketin m 1. havalanma **2.** tırmanma (dik bir yere çıkma)

hewa ketin l/gh 1. havalanmak **2.** tırmanmak (dik bir yere çıkmak)

hewal (I) bnr haval

hewal (II) n 1. hal, durum **2.** ehval

hewal (III) rd hamile

hewale (I) m 1. havale (devretme, sorumluluğuna bırakma) **2.** havale (banka, postane vb. aracılığıyla gönderilen para) **3.** havalename, havale **4. rd** havale (yüksek ve büyük bir gö-rüntüsü olan) * **cihekî ku jî gund re hewale ye** köye havale bir yer ~ **hatin** havale gelmek ~ **kirin 1)** havale etmek, devretmek * **min kirina vî karî hewaleyî wî kir** bu işin yapılmasını ona havale ettim **2)** havale etmek (yollamak, göndermek) * **belge hewale kirine cem mudir** belgeleri müdire havale etmişler ~ **şandin (hinartin an jî verê kirin)** havale göndermek (veya yollamak) ~ **ya postayê** posta havalesi ~ **yî (cihekî an jî yekî) kirin** (birine veya bir yere) havale temek ~ **yî ser dilê (yekî) kirin** can evine indirmek ~ **yî şîrê (kesekî) kirin** (bir işi, birinin) sütüne havale etmek

hewale (II) rd havaleti * **bar hewale ye, bila haya şofêr jê hebe** yük havaleti, arabacı dikkat etsin

hewaledar rd havaleti

hewalekirin m havale etme, yüz etme

hewale kirin l/gh havale etmek, yüz etmek

hewalename m havalename

hewalnêr nd/nt haberci, muhabir

hewalnêrî m habercilik, muhabirlik

hewamte m avanta

hewan (I) bnr heban

hewan (II) m düşünce

hewan (III) m havan

hewan (IV) m tütün doğrama makinesi

hewanas nd/nt hava bilimci, meteorolog

hewanasî m 1. hava bilgisi, meteoroloji **2.** havacılık, aeroloji * **kursiyê hewanasiyê** havacılık kürsüsü

hewandin (I) bnr hebandin

hewandin (II) m 1. barındırma **2.** ağırlama (barındırma, yatırma) **3.** içirme, ihtiva etmek **4.** yataklık, suçluları barındırma

hewandin l/gh 1. barındırmak **2.** ağırlamak (barındırmak, yatırmak) * **hûn mêvanan dihevinin?** misafir ağırlıyor musunuz? **3.** içermek, ihtiva etmek

hewandî rd 1. barındırılmış **2.** ağırlanmış (konuk edilmiş) **3.** ihtivalı

hewanuma *m* atmosfer olaylarını gösteren alet
hewapîvan *m* aylak aylak gezme
hewar *bnr* hawar 1. imdat 2. çağrı hawar
hewarî (I) *bnr* hawarî
hewarî (II) *nd* 1. havari (Hz. İsa'nın on iki yardımcısından her biri) 2. *mec* havari (bir öndere bağlı, onun inanç veya düşüncelerini yayan kimse)
he was *m* aya ~a dest el ayası
hewat *m* sabır, dayanç (olacak veya gelecek bir şeyi telâş göstermeden bekleme) * **hewata mirov namîne** insanın dayancı kalmıyor ~a (yekî) **neman** sabrı taşımak (veya tükenmek) ~a (yekî) **tune bûn** sabırsız olmak
hewavan *nd/nt* havacı (hava kuvvetlerine bağlı asker)
hewawîlke *m* uçurtma
hewayî *rd* havaî (hava ile ilgili, havada bulunan)
hewbûn *m* bitme
hew bûn *l/gh* bitmek
hewbûyîn *m* bitiş
hewcan *m* elti
hewcanî *m* eltilik
hewcar *n* saban, karasaban
hewce *nd* 1. gerek, icap 2. *rd* gerekli, lüzumlu, lâzım 3. yükün, mecburiyet 4. *rd* muhtaç ~ **bike neke** gerekli gereksiz, lüzumlu lüzumsuz, sıralı sırasız ~ **bûn (1)** lâzım olmak 2) muhtaç olmak ~ **dîtin** gerekli görmek (veya bulmak), hacet görmek ~ **kirin** gerekmek, lâzım gelmek ~ **li elbê digere, elb li hewce nagere** dağ yürümezse, abdal yürür ~ **nake** gerekmez, lâf değıl! ~ **nake, em bi (wî) dizanin ku çi mal e** gülü tarife ne hacet, ne çiçektir biliriz ~ **neman** gerek kalmamak, mahal kalmamak ~ **pê dîtin** gerek görmek ~ **pê neman** hacet kalmamak, gereği olmamak ~ **pê tune** gerek yok, hacet yok ~ **yî (yekî) kirin** (birine) muhtaç etmek ~ **yî nemerdan bûn** namerde muhtaç olmak * **şûyê min jî dê ji min re şû be û me hewceyî nemerdan neke** kocanın da koca olacak ve bizi namerde muhtaç bırakmıyacak ~ **yî nemerdan kirin** namerde muhtaç bırakmak ~ **yî xeberdanê nake!** sözü mü olur?
hewcebûn *m* gerekme
hewce bûn *l/gh* gerekmek * **ji bo zewicînê pere hewce ye** evlenmek için para gerekiyor
hewcedar *nd/nt* muhtaç ~ **bûn** muhtaç olmak ~ **î (yekî) kirin** (birine) muhtaç etmek ~ **î sedeqeyan bûn** sadakaya muhtaç olmak
hewcedarî *m* 1. ihtiyaç, gereksinme, gereksinme, eksik (ihtiyaç duyulan şey) * **kêmasiyên malê pir in** evin eksikleri çok 2. gereklilik 3. muhtaçlık ~ **pê bûn (1)** ihtiyaç duyulmak 2) bakmak (yapılabilmesi bir şeye bağlı olmak) * **ji bo vî karî hewcedarî bi pînc milyon heye** bu iş beş milyona ba-

kar ~ **pê çêbûn** ihtiyaç duymak ~ **pê hebûn** ihtiyaç olmak
hewcehî *m* gereklilik ~ **pê nîn e gerek yok**
hewcek *nd/nt* muhtaç ~ **li elbê digere, elb li hewcek nagere** dağ yürümezse, abdal yürür
hewceker *rd* gerektirici, gerektiren, gereken, gerekli olan, muktezi
hewcekirin *m* 1. gerekine, icap etme, lüzum etine 2. muhtaç etme
hewce kirin *l/gh* 1. gerekmek, icap etmek, lüzum etmek ~a **hilanîna xuslê** su iktiza etmek 2. muhtaç etme
hewcekî *m* muhtaçlık
hewce pê hebûn *l/bw* gerekli olmak, ihtiyaç olmak
hewceîf *m* 1. gereklilik, lüzum, icap 2. ihtiyaç, gereksinme, gereksinim 3. mecburiyet, zaruret ~ **pê çêbûn** ihtiyaç duymak ~ **pê dîtin** gerekli görmek (veya sayınak), hacet görmek ~ **pê hebûn** ihtiyaç olmak ~ **pê nedîtin** lüzum görmemek
hewcetîbûn *m* gereklilik
hewcetî pê dîtin *l/bw* gereksemek, gereksinmek
hewceyî *m* 1. gereklilik, lüzum, icap 2. ihtiyaç, gereksinim, gereksinme ~ **pê çêbûn** ihtiyaç duymak ~ **pê hebûn** ihtiyaç olmak, gerekli olmak
hewceyî pê dîtin lüzum görmek
hewcihar *bnr* hîçhar
hewcok *nd/nt* muhtaç
hewcokî *m* muhtaçlık
hewçeker *m* bir halı ismi
hewçhar *bnr* hîçhar
hewd (I) *n* tarh, fidelik, fide tarhı
hewd (I) *m* havuz, yalak
hewd (III) *m* dibek
hewdal *m* bir tür yemek
hewdan *m* saldırı
hewdank *m* pekmez ve undan yapılan bula-
 naç şeklindeki bir tatlı
hewdel (I) *m* ağaçtan küçük hamur teknesi
hewdel (II) *m* 1. bulama, bulamaç (koyu pekiniz) 2. un, yağ, şeker (bazen pekmez) ile yapılan bir tür mihalebi 3. un çorbası
hewdik (I) *m* 1. obruk, doğal çukur 2. kayalar-
 da doğal su yalağı
hewdik (II) *m* taraçada yüksek düzlük
hewdik (III) *m* kap (köpek için)
hewdilandin *m* bulandırma
hewdilandin *l/gh* bulandırmak
hewdilî *rd* bulanık
hewdilîn *m* bulanma
hewdilîn *l/gh* bulanmak
hewe *m* kayırma, iltimas
hewedar *rd* kayırıcı, iltimaslı
hewedarî *m* 1. kayırıcılık 2. iltimas, arka çıkma
hewedarîkirin *m* kayırma, iltimas etme, iltimas geçme

hewedarî kirin *l/gh* kayırmak, iltimas etmek, iltimas geçmek

hewej *m* şaka

heweng *m* hevenk

hewer *m* talim

hewes *m* 1. heves, istek 2. heves (gelip geçici istek) 3. özenti 4. şaka ~ **bûn**, **bûn bera** şaka iken kaka olmak (veya şakayı kakaya çevirmek) ~ **jê re hatin** hevesine düşmek ~ **kirin** şaka yapmak ~ **pê kirin** şaka etmek ~ **û henekên keran** eşek şakası ~ **a (tiştêkî) kirin** bir şeye istek duymak ~ **a mirov jê re hatin** istek duymak, heveslenmek ~ **a (yekî) şikandin** hevesini kırmak ~ **a xwe bi (yekî) anîn** (birine) öykünmek ~ **a xwe jê stendin** hevesini almak ~ **ên (wî) dilê (yekî) girtin** şakaları birine dokunmak ~ **ên xwe pê kirin** 1) alay etmek, dalga geçmek 2) gönül eğlendirmek, dalga geçmek (geçici sevgi ilişkisi kurmak)

hewesandin *m* heveslendirme, özendirme

hewesandin *l/gh* heveslendirmek, özendirmek

hewesbaz *rd* hevesli

hewesbazi *m* 1. heveslilik 2. *m* zevk oyunları

hewesdar *nd/rd* 1. hevesli, istekli 2. özenci, özenzen

hewesdarî *m* 1. heveslilik 2. özencilik, özençilik

hewesdarîkirin *m* heveslendirme

hewesdarî kirin *l/gh* heveslendirmek

heweskar *rd* 1. heveskâr, hevesli 2. özentici

heweskarî *m* 1. heveskârlık 2. özenticilik

hewesker *rd* şakacı

hewesker *m* şakacılık

heweskirin *m* 1. heveslenme 2. özenme 3. şaka yapma

hewes kirin *l/gh* 1. heveslenmek 2. özenmek 3. şaka yapmak

hewesmendî *m* ilgi alanı, heves

hewespêkirin *m* şakalaşma

hewes pê kirin *l/bw* şakalaşmak

hewêdî (I) *rd* çok sevilen, bulunmaz şey (yiyecek için)

hewêdî *bot/m* iyi bir buğday türü

hewêrde *zo/m* çalı kuşu (Troglodytes)

hewêrk *bnr* hewêrke

hewêrke *m* yöre, mıntıka

hewêzar *bot/m* halk hekimliğinde yara sağaltıcı olarak kullanılan bir bitki

hewêzî *m* telâfi

hewêzîker *rd* telâfi edici

hewgeşt *m* arena

hewhew *nd* havhav (çocuk dilinde köpek)

hewidî *bnr* hewêdî

hewij *m* kışkırtı

hewijandin *m* kışkırtma

hewijandin *l/gh* kışkırtmak

hewijandî *rd* kışkırtılmış

hewijîn *m* kışkırtılma

hewijîn *l/gh* kışkırtılmak

hewilandin *bnr* hemilandin

hewing *m* 1. korunak 2. koruncak

hewing *m* 1. barmak 2. toplanma yeri

hewiqandin *m* oyalama

hewiqandin *l/gh* oyalamak

hewiqîn *m* oyalanma

hewiqîn *l/gh* oyalanmak

hewirandin (I) *m* altına ederek pislenme, buluşılma (çocuklar için)

hewirandin (II) *m* 1. kırıklama, ufalama 2. ovalama (ufak parçalara ayırma) 3. doğrama (ekmek vb.yi keserek parçalama) 4. kazıma (sertçe ovma)

hewirandin (I) *l/gh* altına ederek pislenmek, buluşılmak (çocuklar için)

hewirandin (II) *l/gh* 1. kırıklamak, ufalamak 2. ovalamak (ufak parçalara ayırmak) 3. doğramak (ekmek vb.yi keserek parçalamak) 4. kazımak (sertçe ovmak)

hewirandî *rd* doğranık, doğranmış olan

hewirgeh *m* barınak

hewirîn *m* 1. kırıklanma, ufalanma 2. doğranma

hewirîn *l/gh* 1. kırıklanmak, ufalanmak 2. doğranmak

hewirmiş *n* yumuşak ve tatlı yiyecek

hewirmîş *bnr* hevrîşim

hewis *bnr* his û hewis

hewisandin *m* öğretme, öğretiş

hewisandin *l/gh* öğretmek

hewisî *rd* öğrenmiş, bellemiş olan

hewisîn *m* 1. öğrenme, öğreniş 2. özenme 3. alışma

hewisîn *l/gh* 1. öğrenmek * **dersa xwe bihewise** dersini öğren 2. öğrenmek (beceri, yetenek kazanmak) 3. öğrenmek (haber almak) * **min lê kola, lê ez tu tiştêkî nehewisîn** araştırdım ama hiçbir şey öğrenmedim 4. öğrenmek 5. alışmak

hewisîner *rd* öğretici

hewisînerî *m* öğreticilik

hewişandin *m* kurutma

hewişandin *l/gh* kurutmak

hewişîn *m* kuruma

hewişîn *l/gh* kurumak

hewişk *m* patates ezmesi

hewiyayî *rd* barınmış olan

hewiyekirin *m* avunma

hewiye kirin *l/gh* avunmak

hewiz *m* 1. havuz 2. *der* havuz (büyük gemilerin onarılmak için çekildikleri yer)

hewî (I) *m* kuma

hewî (II) *m* 1. dayanç, çıdam, sabır (olacak veya gelecek bir şeyi telâs göstermeden beklemek) 2. avunç, avuntu ~ **ya (yekî) anîn** 1) (birini) avutmak 2) teselli etmek (veya vermek) ~ **ya (yekî) hatin** avunmak ~ **ya (yekî) nehatin** sıkılmak, canı sıkılmak ~ **ya (yekî)**

pê anîn avundurmak ~ya (yekî) pê hatin avunmak, huzur bulmak, rahatlanmak ~ya xwe anîn avunmak, oyalanmak ~ya xwe pê anîn avunmak, teselli bulmak

hewî (III) m 1. barınına 2. davarları içerde barındırma mevsini

hewî kirin m sabretme

hewî kirin l/gh sabretmek

hewîn (I) bnr hebîn

hewîn (II) m niyaz ~ **kirin** niyaz etmek (veya eylemek)

hewîn (III) m 1. barınma 2. içirme

hewîn (IV) m 1. sabır, dayanç, çıdam 2. sakin olma, sakinleşme, sakin duruma gelme

hewîn (I) l/gh 1. barınmak 2. içermek

hewîn (II) l/gh 1. sabretmek 2. sakin olmak, sakinleşmek, sakin duruma gelmek * **de bi-hewe ji xwe re** biraz sakin ol ya ~a (yekî) **hatin** avunmak ~a (yekî) **nehatin** sıkılmak

hewîner rd muhtevi, içine alan, ihtiva eden

hewînî m 1. sabır, dayanç, çıdam * **hewîniya min nayê** canım sıkılıyor 2. avuntu ~ **pê hatin** avunmak, oyalanmak

hewîş m dua ~ **kirin** dua etmek

hewîşker nd/nt duacı

hewker m bahçe içinde ekilen küçük alan

hewkirin (I) m derleme, devşirme, koparma

hew kirin (II) m 1. pes etme (ancak bu kadar olur deme) 2. geçme (bir şeyi bundan sonra yapma durumunda olmama)

hew kirin (I) l/gh derlemek, devşirmek, toplamak

hew kirin (II) l/gh 1. pes etmek (ancak bu kadar olur demek) 2. geçmek (bir şeyi bundan sonra yapma durumunda olmamak) * **ez hew van karan dikim** benden geçti, bu işlere artık girişemem

hewkîrî rd derlenik, devşirilmiş, toplanık

hewl (I) m 1. çaba, gayret * **bi hewleke hindik mirov dikare ji heqê wî karî derkeve** az bir gayretle bu işin üstesinden gelinebilir 2. çaba, uğraş ~ **dan** çaba göstermek, çabalamak

hewl (II) rd şaşı

hewl (III) m 1. keinal, kıvam * **ketiye hewla xwe** kıvamına girmiş * **zarok hatine hewlê** çocuklar kemale ermiş 2. durum (istenilen düzey) * **heta min ew anî hewlê** onu bu kıvama getirene kadar...

hewlbûn m şaşılma

hewl bûn l/gh şaşılma * **çavên wî hewl bûbûn** gözleri şaşılmaştı

hewlbûyîn m şaşılma

hewlidan m çabalama

hewl dan l/gh çabalamak, gayret etmek (bir işi başarmak için uğraşmak)

hewldar rd 1. çaba gösteren, gayretli 2. müteşebbis

hewldarî m gayretlilik

hewldayîn m çabalanış

hewlder rd çabalayıcı

hewldêr bnr hewlder

hewle m helva

hewlî (I) m avlu

hewlî (II) m şaşılık

hewlîcan m kayısı ağacı kökü

hewm m 1. birikme, üşüntü 2. toplanma yeri 3.

corum * **hewma masiyan** balık corumu ~ **fiser (cihekî) bûn** akın etmek (toplu olarak gitmek, üşüşmek)

hewma masiyan nd balıklava

hewn (I) m çağ, form (istenilen düzeyde, kıvamında) * **tam di hewna xwe de ye** tam formunda

hewn (II) n akıl

hewnas n ekin biçicilerin başı

hewngîr rd akılcı

hewngirane h ussal, akilane olarak

hewngîrî m akılcılık 2.

hewnî m 1. sabır, dayanç, çıdam 2. avunç, avuntu ~ya (yekî) **anîn** 1) avutmak 2) teselli etmek ~ya (yekî) **hatin** avunmak, teselli bulmak ~ya **xwe pê anîn** avunmak, teselli bulmak

hewo n havhav, köpek (çocuk dilinde köpek)

hewom m öfke, kızgınlık

heworî bnr hebûrî

hewq (I) m yün topağı * **hewqa hîriyê** yün topağı

hewq (II) m teraça, seki, yüksek düzlük

hewq (III) m sap taşımada kullanılan araç

hewqe m okka 1, 5 kilo

hewr (I) bnr ewr

hewr (II) bot/h kavaç

hewr (III) m sünger

hewr (V) rd şaşı ~ **bûn** şaşılma

hewra m sinagog

hewranî m harmani, harmaniye, pelerin

hewreban m dam

hewrek zo/h sünger

hewrekdar rd süngerli

hewrekfiroş nd/nt süngerci (satan kimse)

hewrekfiroşî m süngercilik

hewrekgir nd/nt süngerci (sünger avlayan)

hewrekîrî m süngercilik

hewrekîrî nd/nt süngerci (satın alan)

hewrekîrî m süngercilik

hewrekoyî rd süngersi

hewrekzan nd/nt sünger bilimci

hewrekzanî m sünger bilim

hewrezan m uçurum

hewrik n 1. kırıntı, doğram, ufantı (ekmek ufağı) 2. döküntü, süprüntü

hewrikandin m 1. kırıklama, ufalama 2. ovalama (ufak parçalara ayırma) 3. doğrama (ekmek vb.yi keserek parçalama) 4. kazıma (sertçe ovma)

hewrikandin l/gh 1. kırıklamak, ufalamak 2.

ovalamak (ufak parçalara ayırmak) 3. doğramak (ekmek vb.yi keserek parçalamak) 4. kazımak (sertçe ovmak)

hewrikîn *m* 1. kırıklanma, ufalanma 2. doğranma

hewrikîn *l/gh* 1. kırıklanmak, ufalanmak 2. doğranmak

hewsale *m* havsala (zihnin bir şeyi anlama ve kavrama yetisi) * **hewsaleya min têrî nake** benim havsalam almıyor

hewsele *m* kursak

hewser *bnr* hevser

hewş *m* avlu

hewşan *m* dışarda yatma mevsimi

hewşe *m* ağıl

hewşek *nd* biraz * **hewşek li cem me ma** biraz yanımızda kaldı

hewşeng *m* 1. arena 2. stadyum

hewşenga hespan *nd* hipodrom

hewşîreh *rd* geniş avlulu

hewşû *m* ağıl

hewt (I) *m* 1. küvet 2. yalak (taştan su yalağı)

hewt (II) *m* havlama

hewtandin *m* havlatma

hewtandin *l/gh* havlatmak

hewtehewt *m* 1. havlama 2. argo laklak etme ~ **kirin** 1) havlamak 2) argo çan çan etmek, laklak etmek, havlamak

hewtik (I) *m* bahçe

hewtik (II) *m* 1. yalak (taşlarda) 2. doğal yağmur birikinti çukuru, kayalarda doğal su yalağı

hewtim *m* sadaka

hewtî *m* 1. dayanç, sabır, çıdam 2. avunc, avuntu ~ **ya** (yekî) **anîn** 1) avutmak 2) teselli etmek (veya vermek) ~ **ya xwe pê anîn** avunmak, teselli bulmak

hewtîkirin *m* çıdam

hewtî kirin *l/gh* çıdamak

hewtîn *m* havlama, ürüme

hewtîn *l/gh* havlamak, ürüme * **seyê ku bireye nayê mirovan** ürüyen köpek ısırılmaz * **şûşt ji heriyê avête ser kema diriyê** ürümelerini bilmeyen köpek sürüye kurt getirir

hewtînî *m* havlama

hewtûş *m* tecavüz

hewut *m* kışkırtı, kışkırtma

hewutin *m* kışkırtma

hewutin *l/gh* kışkırtmak

hewutker *nd/nt* kışkırtıcı

hewutkerî *m* kışkırtıcılık

hewutvan *nd/nt* kışkırtıcı

hewze *erd/in* havza ~ **ya valakirinê** *erd* boşaltma havzası

hewzêl *m* yazın çalı çırpıdan yapılan çardak (üstünde yatılır)

hey (I) *rd* diri, canlı ~ **bûn** dirilmek ~ **kirin** diriltmek

hey (II) *b* 1. hey, a (seslenmek, ilgi veya dik-

kat çekmek için) * **hey** birawo a birader 2. hey (sitem, yakınma, azar, beğenme gibi çeşitli duyguları anlatan cümlelerde) * **hey kurikê bêaqil** hey akılsız çocuk ~ **gidi** hey gidi 3. bre 4. hay * **hey Xwedê aqil bide te** hay Allah sana akıl versin 5. yahey 6. de, ha * **xwar û hey xwar** yedi de (veya ha) yedi 7. wj ey (kendisine seslenilen kimse, nesne vb.nin adının başına getirilerek anlamı güçlendirir) * **hey mirovên ku ji bo van xakan serê xwe danîne ser xaka sar** ey bu topraklar için toprağa düşmüş insanlar 8. *d* madem, nasılsa ~ **car** tümünden ~ **car agir xweş kirin** 1) ortalığı kızıştırmak 2) üstüne tuz biber ekme ~ **car bi kêr** nehatin yüzüne bakılmaz ~ **car derdê (yekî)** giran kirin yarıya tuz biber ekme ~ **car edem kirin** kafa göz yarmak, kuşa benzetmek (veya dönmek) ~ **car herimandin** kafa göz yarmak (berbat etmek) ~ **car lewitandin** kafa göz yarmak (berbat etmek) (tişte) ~ **car lewitandin** işi yüzüne gözüne bulaştırmak ~ **car nabe** olacak gibi değil ~ **car xera kirin** (bir işi) piç etmek (tişte) ~ **car xweş kirin** üzerine tuz biber ekme ~ **car zêde kirin** üstüne tuz biber ekme ~ **car zortir bûn** (iş) sarparmak ~ **êşa mirîşka pê ketiyo** be hey ölet hastalığına yakalasıcısı ~ **gidi** ~ **hey** gidi hey ~ **û hey** 1) daima 2) hant hant * **dibêje pere û hey pere** para diye hant hant ötüyor ~ **taviya heyva Gulanê mala te dayo** evine sel basasica ~ **û ney** varı yoğu, herşeyi ~ **wax** ünlem ~ **wayê** ey vah ~ **car xera bûn** beter olmak ~ **xera kirin** beter etmek, kuşa benzetmek (veya döndürmek) ~ **Xwedê** hay Allah ~ **Xwedê derî lê dadayo** soyu sopusu koruyusucu

hey (III) *m* 1. binek (hayvanı) 2. yılki (hayvanı başıboş bir şekilde çöle salına) ~ **kirin** yılkiya salmak

heya (I) *ant/n* haya, taşak

heya (II) *m* 1. afret, ut yeri 2. haya, utanma duygusu ~ **ya xwe avêtin** 1) ölçüyü kaçırmak, aşırıya gitmek 2) ar ve hayâ perdesi yırtılmak, keçeyi suya atmak, perdesini yırtmak, utanması sıklıkla kalmamak, yüzşüzleşmek (yek) ~ **ya xwe avêtin** ar damarı çatlamak ~ **ya xwe li eniya xwe xistin** haya perdesi yırtılmak

heya (III) *d* 1. dek, değin, kadar 2. dek, kadar (bir işin bittiği noktayı veya zamanı anlatır) * **hilkîşiya heya serê gir tepeye** dek çıktı 3. g hatta, ta ~ **aqilê paşîn hat ê pêşîn çû** iş işten geçmek, son pişmanlık fayda etmez ~ **bi ~yê** sonsuza dek ~ **jê hatin** gücü yetene dek ~ **kefa dest reş nebe tehma dev xweş nabe** çalışmayan rahat yüzü görmez ~ **ker cihê lingê xwe nebîne danayne** eşek bile ihtiyatlı davranır ~ **ku ta ki ~ mirinê çav li kirinê**

yaşına bakmadan habire çalışmak ~ **xweş** sonsuza dek ~ **xweş be 1)** yaşadığı sürece, sağ oluncaya dek **2)** sonsuza dek (bilinmez bir zamana kadar) ~ **xweş bûn** yaşadığı sürece, sağ oluncaya dek

heyaavêti *rd* perdesi yırtık (veya sıyrık)

heyahey *nd* hey hey

heyam *m* **1.** zaman, çağ **2.** çağ, mevsim * **heyama gulan** gül mevsimi **3.** zaman, mevsim (bazı atmosfer olaylarının en çok belirdikleri zaman) * **heyama baranê** yağmur mevsimi **4.** zaman, mevsim (herhangi bir ekimin yapıldığı veya bir ürünün yettiği dönem) * **heyama firingiyan** domates mevsimi **5.** zaman, mevsim (herhangi bir şeyin etkinlik dönemi, sezon) * **heyama şanogeriyê** tiyatro mevsimi **6.** *mec* zaman, mevsim (yaşam bölümü) * **kalitî heyama jiyînê ya zivistanê ye** yaşlılık yaşamın kış mevsimidir **7.** *jeo* zaman (bir katmanın oluştuğu süre) **8.** *ast* zaman **9.** dönem, devre (belli özellikleri olan zaman parçası) **10.** dönem (bir çağ içinde belli özellikleri olan sınırlı zaman süresi) * **heyama meşrûtiyetê** meşrutiyet dönemi **11.** dönem, devre (yasama meclisinin iki seçilişi arasındaki zaman süresi) **12.** dönem (bir yıl içindeki iki ayrı öğretim süresi) * **ezmûnê heyama zivistanê** kış dönemi sınavları **13.** devir, çağ * **em di heyama atomê de ne atom** çağındayız ~a **berexêrbûnê** nekahet devresi ~a **cotan** çift zamanı ~a (tişteki) **çûn** (an jî **derbas bûn**) **1)** (bir şeyin) zamanı geçmek **2)** (bir şeyin) zamanı geçmek (mevsimi geçmek) ~a **hindekariyê** öğretim dönemi (veya devresi) ~a **nemir** ölü mevsim

heyamî *rd* **1.** zamansal **2.** dönemsel

heyanî *d* **1.** dek, değin, kadar * **heyani saet dehan di kuçeyan geriya** saat ona kadar sokakları gezdi * **jî serê sibehê heyani êvarê** sabahdan akşama kadar * **heyani vir** buraya değin **2.** dek, kadar (bir işin bittiği noktayı veya zamanı anlatır) * **hilkişiya heyani serê gir tepeye** dek çıktı **3.** g ta, hatta ~ **çokê** (an jî **kabokê**) diz boyu ~ **jînûyan** (an jî **kabokê**) diz boyu ~ **ku ta ki**

heyase *m* kemer, kayış (bele dolayarak toka ile tuturulan bel bağı) * **heyaseya zêr li piştaya xwe** vebeste altın kemeri beline bağla

heyat (I) *m* toprak damlı evlerde bütün odaların bağlı bulunduğu hol

heyat (II) *m* **1.** hayat, yaşam, dirim **2.** hayat, yaşam (doğumdan ölüme kadar geçen süre, ömür) **3.** hayat, yaşam (hayat biçimi, içinde yaşanılan şartların bütünü) * **heyata li gund jî qey heyat e!** köy hayatı da hayt mı! **4.** hayat, yaşam (meslek ve durum) * **hayata mamostetiye** öğretmenlik hayatı **5.** hayat, yaşam (geçim şartların tümü) * **heyata xwe bi nivîsarên xwe didomîne** hayatını yazılarıyla

la kazanıyor **6.** hayat, yaşam (canlılığı gösteren hareket, kaynaşma) * **li vê malê heyat tune** bu evde hayat yok **7.** yaşam, hayat (canlı varlık, yaşamayı sağlayan şartların tümü) * **li heyvê heyat nîn e** ayda hayat yok **8.** hayat, yaşam (bir kimsenin tarihi biyografisi, hayat öyküsü, hayat hikayesi) * **heyata İsmail Beşikçi** İsmail Beşikçi'nin hayatı ~a **xwe bihartin** (an jî **bihurandin**) hayat geçirmek ~a **xwe derbas kirin** hayat geçirmek ~a **xwe li serê dan** canıyla ödemek ~ek **jî (yekî) re neman** ağzının tadı bozulmak (veya kaçmak) ~ek **nedan hev** (karı koca için) hayatı birbirine zindan etmek

heyatiyet *m* hayatiyet, yaşarlık

heyatî *rd* **1.** hayatî, yaşamsal **2.** *mec* hayatî, önemli

heybe *m* heybe

heyber *m* **1.** varlık (var olan her şey) * **heyberên candar** canlı varlıklar **2.** nesne (belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi, inadde olan her türlü cansız varlık) ~ên **bêcan** cansız varlıklar, cematat ~ên **candar** canlı varlıklar

heyberatî *m* nesnellik, objektiflik

heyberiyî *nd/nt* nesnelci, objektivist

heyberî *rd* nesnel, objektif

heyberibûn *m* **1.** nesnelleşme **2.** *mec* nesnelleşme

heyberî bûn *l/gh* **1.** nesnelleşmek **2.** *mec* nesnelleşmek

heyberikirin *m* nesnelleştirme

heyberî kirin *l/gh* nesnelleştirmek

heyberikî *h* nesnel olarak

heyberitî *m* nesnelcilik, objektivizm

heybet *m* **1.** heybet **2.** heybet, büyüklük, ululuk

heybetane *h* heybetlice

heybetdar *rd* heybetli

heybûn *m* dirilme, canlanma

hey bûn *l/gh* dirilmek, canlanmak

heyçar *h* **1.** tümünden **2.** asla ~ **neman** çok zayıflamak

heydadan *m* **1.** nara, nara atma **2.** görültü, şamata

hey dadan *l/gh* nara atmak, çağırıp bağrmak

heydade *m* **1.** nara **2.** görültü, şamata **2.** yuhalama ~ **lê daxistin** **1)** nara atmak **2)** yuhalamak **3)** çağrıda bulunmak

heyde *m* bağırarak söylenen söz

heydedan *m* nara

heydeh *n* dev

heydelî *m* akıtma (enli bilezik)

heydût *nd/nt* haydut, yol kesen

heydûtî *m* haydutluk ~ **kirin** haydutluk etmek

heye *rd* var (yokun karşıtı) ~ **an nîn e** var yok ~ **an tune ye** var yok ~ **nîn e** (an jî **tune**) var yok ~ **ku g belki**, belki de * **heye ku kêmasiya vê yekê jî me be** belki de bu durumun kusuru bizde

heyecan *m* heyecan ~ **dan** heyecan vermek ~ **dan** (yekî) (birine) coşku vermek ~ **pê girtin** ayağa kalkmak (telâşlanmak, heyecanlanmak)

heyecandar *rd* heyecanlı

heyecander *rd* heyecanlandırıcı, heyecan verici

heyelan *m* heyelan

heyet *m* heyet, kurul ~ **a bendûbarîyê** disiplin kurulu ~ **a disiplînê** disiplin kurulu ~ **a doliwgerîyê** yönetim kurulu ~ **a hakeman 1)** hakem heyeti 2) yargıcılar kurulu ~ **a hilbijartinê** seçim kurulu ~ **a hilbijartinê** ya bilind yüksek seçim kurulu ~ **a nivîsaran** yazı kurulu ~ **a rêveberîyê** yönetim kurulu ~ **a nivîsê** yazı kurulu, tahrir heyeti ~ **a pirsariyê** (an jî **tehqîqatê**) soruşturma kurulu ~ **a pişkinanê** denetleme kurulu ~ **a rawêjkariyê** (an jî **şewirdariyê**) danışma kurulu ~ **a rûspiyan** ihtiyar heyeti ~ **a şewirdariyê** (an jî **şewirîyê**) danışma kurulu ~ **a venêranê** (an jî **teftîşê**) teftiş kurulu, denetleme kurulu ~ **a wezîran** bakanlar kurulu

heyf (I) *m* 1. esef, acınma, yerinme 2. *b* yazık, vah, heyhat 3. *rd* değerli * **ew merîvekî** **heyf bû** o değerli biriydi ~ **bûn** yazık olmak, günah olmak * **pir heyf e ku em ew qas pere bidîn vî malî** bu mala bu kadar para vermek günah olur ~ **jî te re!** teesüf ederim! ~ **lê hatîn** acınmak, hayıflanmak ~ **û guneh e** yazık günah ~ **û xebînet** maalesef ~ **û xebînet jî te re!** teesüf ederim! ~ **a ciwanîyê pîrî li pey e** heyhat ki gençlikten sonra ihtiyarlık gelir ~ **a dijmin li dijmin nayê** düşman düşmana acımaz ~ **a heyveronê şeveresî li pey e** mehtaptan sonra güdüz gelir ~ **a (yekî) lê hatin 1)** hayıflanmak, acınmak * **pir heyfa min li nelîhevîkirina wan hat** aralarındaki anlaşmazlığa çok acındım 2) kıyamamak ~ **a (wî) li canê (wî) nehatin** canına acımamak ~ **a (wî) li wê heyfê ne** yazık ~ **a min tê li wê heyfê** ben ona yanarım ki, ben ona acırım ki ~ **a xwe anîn** hayıflanmak ~ **a xwe jê re anîn** acınmak, eseflenmek ~ **a xwe lê anîn 1)** acımak, kıyamamak (bir şeyi vermeye veya verdiği, elden çıkardığına üzülme) 2) yazıklanmak, yerinmek, hayıflanmak, vahvahlanmak ~ **a xwe lê neanîn** kıymak (acımadan vermek, esirgememek, feda etmek) ~ **a xwe li canê (yekî) neanîn** canına acımamak ~ **ê ê vah vah**, yazık yazık

heyf (II) *m* öç, intikam ~ **girtin** öç almak ~ **hılanîn** öç almak, intikamını almak ~ **hildan** öç almak ~ **jê girtin** (birinden) öç almak 2) (birinden) acısını çıkarmak ~ **jê hılanîn 1)** (birinden) öç almak 2) (birinden) acısını çıkarmak ~ **jê stendin 1)** (birinden) öç almak 2) -den acısını çıkarmak (öç almak) ~ **sten-**

dîn öç almak, intikam almak ~ **û ser heyf** acısını kat kat alma ~ **û ser heyf jê stendin** (birinden) acısını çıkarmak (öç almak) ~ **vekirin** öç almak ~ **xwestin** kan istemek (öldürülen birinin üçünü istemek) ~ **a (yekî) jê derxistin** öcünü almak ~ **a (tişteki) jê girtin** acısını çıkarmak (uğradığı maddî ve manevî zararı karşılayacak bir şey yapmak) ~ **a (tişteki) jê hılanîn** acısını çıkarmak (uğradığı maddî ve manevî zararı karşılayacak bir şey yapmak) ~ **a namûsa xwe stendin** namusunu temizlemek ~ **a (yekî) rakirin** öcünü almak ~ **a (yekî) vekirin** öcünü almak, intikamını almak ~ **a xwe girtin** öcünü almak ~ **a xwe hılanîn** öcünü almak, intikamını almak ~ **a xwe jê girtin** (an jî **stendin**) acısını çıkarmak (öç almak) ~ **a xwe jê hılanîn** (an jî **hildan**) 1) (birinden) öcünü almak 2) (birinden) acısını çıkarmak (öç almak) ~ **a xwe jê stendin 1)** öcünü almak 2) acısını çıkarmak ~ **a xwe jê vekirin** -den öcünü almak ~ **a xwe stendin** öcünü almak ~ **a xwe vekirin** öcünü almak, intikamını almak

heyfane *h* öç olarak

heyfê *b* yazık

heyfgir *nd/nt* intikamcı

heyfgirî *m* intikamcılık

heyfhılanîn öç alma, intikam alma

heyf hılanîn *l/gh* öç almak, intikam almak

heyfhilîn *nd/nt* intikamcı, öç alıcı

heyfhilîn *m* intikamcılık, öç alıcılık

heyflêanîn *m* hayıflanma

heyf lê anîn *l/bw* hayıflanmak

heyflêhatin *m* yazıklanma

heyf lê hatin *l/bw* yazıklanmak

heyf lê neanîn *l/bw* kıymak (acımadan vermek, feda etmek) * **qet heyf li ew çend pere neanî mezaxt** onca paraya kıymadı, harcadı

heyf stendin *l/gh* öç almak, intikam almak

heyfstîn *nd/nt* intikamcı, öç alıcı, ocalan

heyfstînî *m* intikamcılık, öç alıcılık

heyfvedar *nd/nt* intikamcı, öç alıcı

heyfveder *nd/nt* intikamcı, öç alıcı

heyfvekirin *m* öç alma, intikam alma

heyf vekirin *l/gh* öç almak, intikam almak

heyhat *b* heyhat, neyazık ki

heyhey *m* hay huy

heyhot *m* ocak ayının 31. günü

heyû *b* heyhat, neyazık ki

heyibandin *m* küstürme, başını alıp gitmesine sebep olma

heyibandin *l/gh* küstürmek, başını alıp gitmesine sebep olmak

heyibîn *m* küsme, başını alıp gitme, başını alıp kayıplara karışma

heyibîn *l/gh* küsmek, başını alıp gitmek, başını alıp kayıplara karışmak
heyirandin *m* 1. hayran bırakma 2. hayrette bırakma, hayrete düşürme, şaşırtma 3. şaşalatma 4. alı koyma, hapsetme (birini boş yere bekletme)
heyirandin *l/gh* 1. hayran bırakmak 2. hayrette bırakmak, hayrete düşürmek, şaşırtmak 3. şaşalatmak 4. alı koymak, hapsetmek (birini boş yere bekletmek)
heyirandî *rd* 1. hayran bırakılmış 2. hayrette bırakılmış (veya düşürülmüş) 3. şaşalatılmış 4. alı koyulmuş, (birini boş yere bekletilmiş)
heyirî *rd* 1. şaşkın 2. çaresiz, şaşıp kalmış, kalakalmış olan (**yek**) ~ **bûn** (biri) şaşkına dönmek ~ **man** hayrete (veya hayretlere) düşmek (**yek**) ~ **man** (birinde) şafak atmak
heyiribûn *m* 1. şaşkınlık 2. şaşıp kalma, şaşkınlıklaşma
heyirîman *m* 1. şaşılma, şaşakalma 2. şaşma, şaşıp kalma, kalakalma 3. tuhaflaşma 4. kalakalma (güç durumda kalma)
heyirî man *l/gh* 1. şaşılma, şaşakalmak * **tîştên ku mirov jê heyirî dimîne dike** şaşılacak şeyler yapıyor 2. şaşmak, şaşıp kalmak, kalakalmak 3. tuhaflaşmak 4. kalakalmak (güç durumda kalmak)
heyirimayîn *m* 1. şaşılma 2. şaşma, şaşıp kalma, kalakalma 3. tuhaflaşma 4. kalakalma (güç durumda kalma)
heyirîn *m* 1. şaşıma, şaşalama (ne yapmak gerektiğini bilememe, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etme) 2. şaşıma, tuhaflaşma 3. hayrette (veya hayretler içinde) kalma
heyirîn *l/gh* 1. şaşırmak, şaşalamak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek) * **gava ez dîtîm heyirî benî görûnce şaşirdî** * **ez jî heyirîm ez dê çawa ji vê meseleyê derkevîm** bu meseleden nasıl çıkacağımı ben de şaşırdım 2. şaşırmak, tuhaflaşmak 3. hayrette (veya hayretler içinde) kalmak
heyî *rd* 1. mevcut, var olan 2. varlık
heyîl *m* takat
heyîn *m* 1. varlık, variyet 2. varlık (var olan her şey) * **heyînen candar canlî varlıklar** 3. *fel* varlık 4. var olma * **ziman şertê heyînê yê pêşîn e dil var olmanın birinci şartıdır**
heyînatî *m* varoluşçuluk
heyînitî *m* varoluşçuluk
heyînparêz *nd/nt* var oluşçu
heyînparêzî *m* var oluşçuluk
heyînxwaz *nd/nt* varoluşçu
heyîtî *m* var olma, mevcudiyet
heykar *rd* diriltici, canlandırıcı
heykat *m* hikayet, anlatma
heykatkîrîn *m* hikaye etme, anlatma
heykat kirin *l/gh* hikaye etmek, anlatmak
heykel *nd/nt* heykel

heykeltraş *nd/nt* heykeltıraş, heykelci
heykeltraşî *m* heykeltıraşlık, heykelcilik
heykirin (I) *m* diriltme
heykirin (II) *m* höykürme
hey kirin (I) *l/gh* diriltmek
hey kirin (II) *l/gh* höykürmek
heyla *b* hey, vay be, bak sen, bak sana ~ **çavo birîjî!** gözün çıksın emmi! ~ **malik şewitîyo** hey evi barkı yanasıca
heylo *b* ya, hayret, sahi mi gibi şaşkınlık ve hoşnutsuzluğu ifade eden ünlem
heylorikî *rd/nt* geveze (çenesi düşük)
heylorikî *m* gevezelik
heyman *m* asır
heyne *m* 1. zaman 2. çağ, mevsî * **heyne gulan gül mevsimî** 3. çağ, zaman (yaşamın bir dönemi) * **heyne zaroktiyê** çocukluk zamanı 4. dönem, devir (kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası) * **heyne împatoriye** imparatorluk dönemi * **heyne Osmanîyan** Osmanlı devri ~ **a berxwayînê** kuzulama dönemi ~ **a ku iken** * **heyne ku ez li malê bûme, hatiye** ben evde iken o gelmiş
heynek *rd* düzenbaz
heynektî *m* düzenbazlık
heynekî (I) *rd* saf, safdil, safderun (kolaylıkla aldatılabilen)
heynekî (II) *m* triko
heynekî *rd* safça, safdillice (biraz saf olan)
heynekîktî *m* saflık, safdillik
heyntîrk *m/largo* dövme, dersini verme ~ **a (yekî) danê** doyaya dövme
heyok *m* varlık
heyola *bnr* heyûla
heyr *m* şaşma, şaşkınlık
heyra *b* 1. aman (rica anlatır) * **heyra, wisa mebejin aman, öyle söylemeyin** 2. aman (u-sa-nc ve öfke anlatır) * **heyra min berdin aman** bırakın beni 3. hayda (şaşkınlık belirten ünlüm) ~ **jê bin geç!** boş verin! ~ **were gel** * **heyra were, wî tîştî zêde dirêj meke bila çêbibe here gel, şu işi uzatma da olsun bitsin**
heyran (I) *nd/rd* 1. hayran * **heyranên wê pir in** onun hayranları çok 2. *mec* kurban ~ **a çavê te bim gözünü seveyim** (rica veya sevgi sözü)
heyran (II) *zo/m* antilop
heyran *m* lirik bir türkü türü
heyranbêj *nd/nt* bu tür türküleri söyleyen ozan
heyranbêjî *m* bu tür türküleri söyleme
heyranbûn *m* hayran olma
heyran bûn *l/gh* hayran olmak
heyranik *nd/rd* hayran * **heyranikên wî wisa pir in...** onun hayranları öyleki çok...
heyranok *m* seveda, din yolunda divane olma, sevdadan serzeniş ve şikayet, gurbet, gariblik, pişmanlık, kandırma, kendini kurban etme vs konularını içeren türkü türü

heyranokbêj *nd/nt* bu tür türkülerini söyleyen ozan

heyranokbêjî *m* bu tür türkülerini söyleme

heyranî *m* hayranlık

heyre *m* un ve tereyağından yapılan bir yemek

heyret *m* 1. hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık) 2. *b* hayret (şaşılacak bir şey karşısında söylenir) ~ **dimînim jî aqilê wan re** aklına şaşayım (veya şaşarım) ~ **hiştin** hayrete düşürmek, şaşkınlığa düşürmek ~ **kirin** hayret etmek ~ **lê çêbûn** eşekten düşmüş karpuzla dönmek (çok şaşırarak, donup kalmak) ~ **a (yekî) jê re çêbûn** 1) (bir şey birinin) tuhafına gitmek, hayretler içinde kalmak 2) başı dönmek (görkemli bir şey karşısında şaşırarak) 3) parmak ısırarak

heyretgirtî *rd* hayretler içinde kalmış olan

heyretgirtin *m* hayretler içinde kalma, şaşırma (ne yapmak gerektiğini bilememe, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etme)

heyretgirtin *lgh* hayretler içinde kalmak, şaşırarak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek)

heyrethîştî *rd* hayrete düşürülmüş, şaşkınlığa düşürülmüş

heyretman *m* şaşırma (ne yapmak gerektiğini bilememe, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etme)

heyretman *lgh* şaşırarak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek)

heyretmayî *rd* hayrete (veya hayretlere) düşmüş olan

heyretmayî *man* *lgh* hayrete (veya hayretlere) düşmek

heyretmayîn *rd* hayrete (veya hayretlere) düşme

heys *m* akis, şavk

heysiyet 1. haysiyet 2. haysiyet, onur, öz saygı

heysiyetdar *rd* haysiyetli

heyşet *rd* imar, bayındır

heytehol *m* dağıdağa, gürlüti, patırtı, şamata, hayhuy, kargaşa ~ **kirin** şamata etmek

heyûhey *rd* daima, sürekli

heyûla *m* heyula

heyv *m* 1. ay (yer yuvarlığın uydusu olan gök cismi) 2. ay (yılın on iki bölümünden her biri) * **heyv hatiye girtin** ay tutulmuş 3. *ast* ay (art arda gelen iki yeni ay arasındaki süre) 4. ay (bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık olarak 30 gün olarak kabul edilen süre) ~ **avêtin** ay doğmak ~ **bênder gerandin** yağmur yağmak üzere olmak ~ **bi** ~ ay be ay ~ **bi sibehê ketin** gök yüzünde sabahta ay görünmek ~ **derketin** ay doğmak ~ **e, eyb**

lê ye dikensiz gül olmaz ~ **e eybek lê ye** bu kadar kusur kadı kızında da bulunur ~ **hilhatin** ay doğmak ~ **nû bûn** ay tazelenmek ~ **şîv xwarin** akşamlamak (ay dolunay durumundan geç doğmak) ~ **û roj bû, îro bûye pêşkeniyê hevalan** şah iken şahbaz olmak (herhangi bir sebeple çirkinliği artan kimseler için) ~ **û stêrk** ay yıldız ~ **a bin ewr bûn** yerin dibine geçmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek (görünmez olmak, kaybolmak) ~ **a çardeh şevî** ayın on dördü ~ **a li pazdehan ketî** dolunay ~ **a yek-şevî** hilal ay

heyva çardehşevî *nd* dolunay, bedir

heyvan *n* 1. maya 2. maya (huy, yaratılış, öz) * **yekî heyvanê wî heram e** mayası bozuk biri 3. *mec* soy sop ~ **ê heft satil şîr** (an jî mast) **bûn** çakturmamasına rağmen çok bilene ve etkin olmak

heyvane *m* 1. aylık (maaş) 2. *rd* aylık (ayda bir kez yapılan veya çıkan)

heyva nêvî *ast/nd* dördün

heyva nîvçe *ast/nd* dördün, terbi

heyva nivî *ast/nd* dördün, yarım ay, terbi

heyva nû *m* yeni ay, ayça, hilâl

heyvar *m* aylık, maaş

Heyva Sor *nd* Kızılay

heyva tijî *nd* dolunay, bedir, ayın on dördü

heyvbîrêş *m* karanlık aysız gece

heyvdar *rd* aylı * **alaya heyvdar a kesik** yeşil aylı bayrak

heyve *m* 1. ayva 2. *rd* ayva renginde olan

heyveron *m* 1. mehtap 2. *rd* mehtaplı, aylı

heyveronik *m* mehtap

heyvêşev *m* mehtap

heyvgirtin *ast/m* ay tutulması

heyvgirî *ast/m* ay tutulması

heyvik *m* 1. ayça, hilâl 2. ayça (daire veya hilâl biçiminde süs takısı)

heyvîkvan *n* alemci

heyvî *rd* kamerî

heyvmasî *m* ay balığı

heywan (I) *bnr* eywan

heywan *n* 1. hayvan (bitkilerden farklı olarak duygu ve hareket yeteneği olan canlı yaratık) 2. hayvan (insandan farklı olarak, dil ve akıldan yoksun canlı yaratık) 3. hayvan (at, eşek, katır gibi türlü hizmetlerde kullanılan yaratık) 4. *rd/mec* hayvan (akılsız, kaba, hoyrat kimseler) 5. hayvan (seslenme biçimi olarak) ~ **a beredayîkirî** yont, başıboş hayvan ~ **a dotinê** sağmılık (hayvan) ~ **a feqîr** yumuşak ağızlı (kolay gem alan hayvan) ~ **a gir** yük hayvanı ~ **a nîvbar** tam olarak yük taşıma dönemine gelmemiş hayvan ~ **a şerjêkirinê** kasaplık hayvan ~ **ên avî** su hayvanları

heywanbûn *m* hayvanlaşma

heywanbûyîn *m* hayvanlaşma

heywanet *n* hayvanat

heywanetî *m/mec* hayvanlık (hayvanca davranma) ~ **kirin** hayvanlık etmek

heywanhez *nd/nt* hayvansever

heywanhezî *m* hayvanseverlik

heywanî *rd* 1. hayvanî, hayvansal 2. hayvansal (hayvanlardan elde edilen)

heywankî *rd/h* hayvanca, hayvanî, hayvana yaraşır bir biçimde, behimî

heywannas *nd/nt* hayvan bilimci, zoolog

heywannasî *m* hayvan bilimi, zooloji

heywanok *n* hayvancık

heywanparêz *nd/nt* hayvan hakları savunucusu

heywanparêzî *m* hayvan hakları savunuculuğu

heywantî *m* 1. hayvanlık, hayvaniyet 2. *mec* hayvanlık (hayvanca davranışına) ~ **kirin** hayvanlık etmek

heywanwarî *h* hayvanvari

hey wax *b* evvah

hey wayê *b* evvah

heywe *bnr* heyve

heyz *m* ay başı, âdet

heyzeran *rd* heyzeran (bambu, heyzeran saplarından yapılmış olan)

hez (I) *m* haz

hez (II) *m* 1. baharda yağmurun yağmasıyla toprağın yumuşamaya, nem tutmaya başlaması 2. heyelan

hez (III) *m* üstü çinenli bataklık

hez (IV) *m* 1. sevgi * **heza min a ji wê re** ona olan sevgim 2. sevim ~ **bikî nekî** ister istemez ~ **dikî 1** ister * **tu hez dikî bila bimîne tu hez dikî bila here** ister gitsin ister kalsın 2) istersen ~ **jê kirin 1** (birini) sevmek 2) (birinden) hoşlanmak ~ **kirin** sevmek ~ **kirin jina (hundirê)** mala xwe bûn evinin kadını olmak ~ **nekirin çav bi serê (yekî)** **kirin** varlığına tahamül edememek ~ **nekirin çav pê kirin** yüzüne bir daha bakmamak ~ **nekirin li rûyê (yekî) nihêrtin** (an jî **mêzandin**) yüzüne bakınmaz olmak (utançımdan) ~ **nekirin navê (yekî) hildan** (bir şeyin adını) ağzına almamak ~ **î (yekî) kirin** (birini) sevmek

hezan *m* 1. göçük (çökmüş, göçmüş yer) 2. çöküntü 3. heyelan

hezandin *m* 1. göçertme 2. çöktürme 3. yıkma, sarsma (mavfetme, yıkımına sebep olma) **hezandin l/gh** 1. göçertmek 2. çöktürmek 3. yıkmak, sarsmak (mavfetmek, yıkımına sebep olmak) * **vê nûçeya tehl ew hezand** bu acı haber onu yıktı

hezar *n* 1. bin (1000, M) 2. *rd* bin (dokuz yüz doksan dokuzdan bir artık) 3. *mec* bin (aşırılık ve çokluk bildirir) * **me ev xwelî û kevir bi hezar kul û derdî kişandin** bu taşları, toprakları bin zorlukla taşıdık ~ **bar şikrîma xwe anîn** bir yiyip bin şükretmek ~ **car ji (te) re aferîm** bin yaşa ~ **car şikrîma xwe anîn** bir yiyip bin şükretmek ~ **carî bi-**

fikire carekê bibêje söyleyeceğin şeyi iyice tart ondan sonra söyle ~ **qat** bin kat (pek çok) * **ev xanî hezar qat jê çêtir e** bu ev bin kat ondan daha iyi ~ **rê jê çûn** söz olmak ~ **û yek bin bir** * **rojê hezar û yek mirov tê vir û diçe** buraya günde bin bir insan gelip gidiyor ~ **vir li ser piyekî kirin** bir ayak üstünde bin yalan söylemek (veya bir ayak üstünde kırk yalanın belini bükmek) ~ **ê bi hezaran 1**) binlerce 2) bin kat (kıyaslanmayacak ölçüde) ~ **ê bi hezaran navê (yekî) hildan** (birinin adını) ağzına aptesle almak (birini saygıyla anmak) ~ **ê bi hezaran poşman bûn** bin pişman olmak ~ **ê bi hezaran tev li piyan in** bin bir ayak bir ayak üstüne ~ **ê (wî) bi pereyekî 1**) bini bir paraya (pek çok ve ucuz) 2) bini bir paraya (pek çok yapılan, pek çok olan) * **hezarên çêran bi pereyekî küfürin bini bir paraya** ~ **ê (yekî) kirin pereyekî** bini bir paraya (pek çok yapılan, pek çok olan) **Mihemed** ~ **Mihemed** sarı çizmeli Mehmet ağa ~ **ê neşikandî binlik** * **hezarê neşikandî yê pere** binlik kağıt para

hezarem *rd* bininci

hezaremî *rd* bininci

hezaren *bot/m* 1. bambu (*Bambusa vulgaris*) 2. *rd* bambu (bu kamıştan yapılmış olan)

hezareng *bot/m* hezaren (*Delphinium*)

hezarek *m* bindelik

hezargêz *bot/m* Meryem Ana asması, ak asma, orınan sarınaşığı (*Clematis vitalba*)

hezar hezar *rd* biner, biner biner

hezarkau *mat/nd* binler basamağı

hezarkane *bnr* hezarkan

hezarlibî *rd* binlik (bin tane alabilen)

hezar pirtûk *m* kırk bayır

hezaz (I) *m* çok derin doğal kuyu

hezaz (II) *m* göçü, heyelân, kayşa ~ **lê ketin** kayşamak ~ **lê xistin** heyelân olmak

hezbar *rd* sevimli

hezbarî *m* sevimlilik

hezbele *m* baharat

hezdar *rd* seven

hezdarî *m* sevgi, sevmeye

hezek *m* 1. batak, bataklık 2. üstü çinenli bataklık

hezaran *bot/m* saray çiçeği

hezeyan *m* hezeyan, saçmalama

hezhezandin *m* 1. çökmek, çöktürme 2. yıpratma, örseleme 3. *mec* yıpratma, örseleme

hezhezandin l/gh 1. çökmek, çöktürmek 2. yıpratmak, örselemek 3. *mec* yıpratmak, örselemek * **vê nexweşîna hanê ev hezhezandiye** bu hastalık onu örselemiş

hezhezî *rd* 1. kağşak, dökük (çok eskimiş) * **xaniyên hilhilî û jihevdeketandî** yıkık dökük evler 2. göçkün (yaşı ilerlemiş, çok yaşlı kimse) 3. sarsak, tirit (yaşlı ve zayıf kimse)

hezhezîn *m* 1. kağşama, dökülme (eskime, dağılmaya yüz tutma) 2. kağşama (herhangi bir şey yerinden oynama) 3. kağşama, farıma (çok yaşlanma, kocama) 4. kağşama, tiritlenme, tiritleşme (güçsüzleşme, gevşeme, zayıflama) 5. dökülme (çok yorgun, hasta olma) 6. künküldeme, küngürdeme (elden ayaktan düşme) 7. felfeleme (eski canlılığını yitirme) 8. *mec* örselenme 9. titreme

hezhezîn *l/gh* 1. kağşamak, dökülmek (eskimek, dağılmaya yüz tutmak) * **qatîyên xanî êdî hezhezîne** evin tavanları dökülüyor 2. kağşamak (herhangi bir şey yerinden oynamak) 3. kağşamak, farımak (çok yaşlanmak, kocamak) 4. kağşamak, tiritlenmek, tiritleşmek (güçsüzleşmek, gevşemek, zayıflamak) 5. dökülmek (çok yorgun, hasta olmak) * **pişt, mil û enîşkên wê diêşîyan, canê wê dihezhezî** sırtı, omuzu, dirsekleri ağrıyor, vücudu dökülüyordu 6. künküldemek, küngürdemek (elden ayaktan düşmek) 7. felfelemek (eski canlılığını yitirmek) 8. *mec* örselenmek 9. titremek

hezhezok *rd* 1. titrek 2. sarsak, tirit (yaşlı ve zayıf kimse)

hezihandin *m* yıkma (yığılmasına neden olma)

hezihandin *l/gh* yıkmak (yığılmasına neden olmak)

hezihîn yığılıp kalmak

hezihîn *l/gh* yığılıp kalmak

hezikandin *m* sallama

hezikandin *l/gh* sallamak

hezikîn *m* sallanma (kıvıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama)

hezikîn *l/gh* sallanmak (kıvıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak)

hezim *m* göçük (çökmüş, göçmüş yer)

hezimandin *m* hezimmete uğratma

hezimandin *l/gh* hezimmete uğratma

hezinandin *m* hüzünlendirme

hezinandin *l/gh* hüzünlendirmek

hezinandî *rd* hüzünlü

hezin *m* hüzün

hezinî *rd* hüzünlü

hezinîn *m* 1. hüzünlenme 2. kara kara düşünme

hezinîn *l/gh* 1. hüzünlenmek 2. kara kara düşünmek

hezinîfî *m* hüzünlük

heziqandin (I) *m* mahvetme

heziqandin (II) *m* eğletme, oyalatma

heziqandin (I) *l/gh* mahvetmek

heziqandin (II) *l/gh* eğletmek, oyalatmak

heziqîn (I) *m* mahvolma

heziqîn (II) *m* eğlenmek, takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)

heziqîn (I) *l/gh* mahvolmak

heziqîn (II) *l/gh* eğlenmek, takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)

hezir *bnr* hezr

heziyan *m* heyelân, göçü, kayşa

heziyîn *m* göçüşme, kayşama

heziyîn *l/gh* göçüşmek, kayşamak

hezizîn (I) *m* kayşama

hezizîn (II) *m* yıpranma (elbise için)

hezizîn (I) *l/gh* kayşamak

hezizîn (II) *l/gh* yıpranmak (elbise için)

hezîmet *m* hezimet, bozgun

hezîmetî *m* bozgunluk

hezîn (I) *rd* hazin

hezîn (II) *m* 1. kayşama, göçme, çökme 2. yıkılma (düşme)

hezîn *l/gh* 1. kayşamak, göçmek, çökmek 2. yıkılmak (düşmek)

hezîran *m* haziran (yılın 30 gün süren altıncı ayı) ~ **e hezra teyrân** e Haziran ayının kuşları için önemli bir ay olduğunu anlatan bir deyim ~ **xinzirî giha li baska kuzirî** (an jî kizirî) Haziran ayında otların artık kurumaya yüz tuttuğunu anlatan bir deyim

hezîranî *bot/m* bir armut türü

hezjêkirin *m* 1. (birini) sevmek 2. (birinden) hoşlanma

hez jê kirin *l/bw* 1. (birini) sevmek 2. (birinden) hoşlanmak

hezjixwekirin *m* 1. kendini sevmek 2. kendine bakma, kendine bakım yapma, üst başına dikkat etme

hez ji xwe kirin *l/bw* 1. kendini sevmek 2. kendine bakmak, kendine bakım yapmak, üst başına dikkat etmek

hezjixwekirî *rd* bakımlı

hezjixwekirîbûn *m* bakımlılık

hezkar *nd/nt* seven

hezkar *m* sevgi

hezker *nd/nt* 1. seven 2. dost (bir şeye düşkün olan, aşırı ilgi duyan) * **hezkirê pirtûkan** kitap dostu

hezkerî *m* sevgi

hezkir *rd* seven

hezkirin *m* 1. sevgi, sevmek 2. sevmek (birine gönül verme, sevgiyle bağlanma) 3. sevmek (çok hoşlanma) 4. sevmek (okşama) 5. sevmek (yerini, şartlarını uygun bulma) 6. isteme (bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söyleme, dileme) 7. isteme (görmek istediğini bildirme) ~ **a çavan** göz sevdası

hez kirin *l/gh* 1. sevmek 2. sevmek (birine gönül vermek, sevgiyle bağlanmak) * **ew keçikê zehf hez dike** o kızı çok seviyor 3. sevmek (çok hoşlanmak) * **ez ji rêçûnê pir hez dikim** yol yürümesini çok seviyorum * **tu ji kîjan xwarinê hez dikî?** sen hangi yemeği seviyorsun? 4. sevmek (okşamak) 5. sevmek (yerini, şartlarını uygun bulmak) * **dar ji rewayê hez dike** ağaç nemli ortamı sever

6. istemek (bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek, dilemek) * **hez dike ku ez ez her tiştê xwe bidimê** herşeyimi ona vermemi istiyor 7. istemek (görmek istediğini bildirmek) * **hez dike te bibîne** seni görmek istiyor ~a (yekî) **jê re hebûn** (bir şeye veya kimseye) sevgi beslemek ~a **xwe jê re aşkera kirin** ilânî aşk etmek

hezkişi *nd/nt* sevilen, sevgili

hezkırox *rd* seven

hezlêker *rd* sevilen

hezm *m* hazım, sindirim

hezman *bnr* zıman

hezmûn *m* hazmedilmek

hezm bûn *l/gh* hazmedilmek

hezmkirin *m* sindirme, sindiriş (hazmetme)

hezm kirin *l/gh* sindirmek, hazmetmek

heznî *rd* 1. hüzünlü 2. yaşlı 3. *m* yas * **heznî-ya me heyê** yasımız var

hezok *rd* seven

hezperest *rd* hazzı

hezperestî *fel/m* 1. hazzcılık, . hedonizm 2. *ab* hazzcılık, hedonizm

hezr (I) *m* avans ~ dan avans vermek ~ **kışandin** avans çekmek ~ **stendin** (an *jî girtin*) avans almak

hezr (II) *m* 1. tahmin, kestirim, olabilirlik (yaklaşık olarak değerlendirme, oranlama) 2. *h* göz kararı, göz kararı ile ~a **destê xwe nekirin** elinin ağırlığına dikkat etmemek ~a (...) **kirin** 1) tahmin etmek, sanmak 2) ummak ~a **pêş û paşîya xwe nekirin** ilerisini gerisini hesaplamamak (veya düşünmemek)

hezranî *bnr* hezzeran

hezret *nd* 1. hazret (kutsal sayılan kimselerin adlarının başına getirilen unvan) * **Hezretî** Elî hazretî Alî

hezretî *rd* hazretleri * **hezretî Ebdulah efendî** Abdullah efendî hazretleri

hezrî *rd* tahmini, olasılı

hezkışin *m* 1. tahmin etme, kestirme 2. kararlama

hezkışin *l/gh* 1. tahmin etmek, kestirmek 2. kararlama

Hf kîm *Hf* (hafniyum'un kısaltması)

hê (I) *m* Kürt alfabesinin oncu harfinin okunuşu

hê (II) *b* 1. hey (seslenmek, ilgi veya dikkat çekmek için) 2. hey (dadınlara seslenmek ünlemi) 3. bre 4. ey (kendisine söz söylenen kimsenin dikkatı çekilmek istendiğinde adın başına getirilir ve uzatılır) * **hê hevalo** ey arkadaş 5. hey, hiş, hişt * **hê, were vir hişt**, buraya gel 6. hop (uyarma amacıyla kullanılır) * **hê, ên ku tên hene** hop gelenler var 7. hu ('neredesin', 'bana bak' anlamında seslenme) 8. yahu ('hey bana bak', 'bak sana' anlamında) 9. ahabap (seslenme sözü olarak) 10. *h* ey (soru olarak 'öyle ise,

o halde' anlamında; söylerken uzatılır) * **hê, ev dezgeh çi dike li vir?** ey, bu tezgah burada ne arıyor? ~! 1) ala ala (toplu olarak yapılan işlerde söylenir) 2) hop hop!

hê (III) *h* 1. henüz (olumlu cümlelerde; az önce, daha şimdi, yeni) * **ez hê hatim, neçûme malê jî** henüz geldim, eve gitmemişim 2. henüz, daha, hâlâ (olumsuz cümlelerde) * **kelakela havînê hê dest pê nekirine** yaz sıcakları henüz başlamadı * **bûye heştê salî, lê hê jî hişê wî li serê wî ye** seksen yaşına geldi, hâlâ hafızası yerinde 3. daha, henüz * **wekî din jî hene** dahası var ~ **baş çavên xwe jî hev venekirin** gözünün kapağını silmeden ~ **çavê şeveqê qul nebûye** karga bok yemeden * **hê çavê şeveqê qul nabe** ev diçe **dukanê vedike** karga bokunu yemeden o kalkar dükkânı açmaya gider ~ **do jî diya xwe bûye** yumurtadan daha dön çıkmış ~ **dûrik dûr e** (bir şeyin) bitmesine daha çok zaman olmak ~ **dûrî avê yî te xwe hildaye** ayı görmeden bayram etme ~ **ew mesele ye** hâlâ o masal ~ **jî diya xwe bûn** anadan (yeni) doğmuşa dönmek (veya anadan yeni doğmuş gibi olmak) ~ **jî 1) halen 2) hâlâ da** ~ **ku em li heyatê ne** baş elde iken (ölmeden, yaşarken) ~ **ku em nemirine** baş elde iken (ölmeden, yaşarken) ~ **ku em sax in** baş elde iken (ölmeden, yaşarken) ~ **mirîşk neçûne lîs** tavuk gibi (çok erkenden yatan kimse) ~ **neanîn gotinê** demeye kalmamak * **hê me neanî gotinê ku karê me qediya, her kes rabû ser piyan** işimiz bitiyor demeye kalmadı, herkes ayağa kalktı ~ **neçû berkanî çi zû şeqînî jê anî** dün cin olmuş bu gün adam çarpıyor ~ **nû 1) yenice 2) biraz önce 3) yeni yeni, yeni olarak 4) çiçeği burnunda** (veya çiçeği burnunda, çamuru karmında) ~ **nû bi xwe derxistin** (bir şeyin) acısı çıkmak * **hê nû îro min bi êşa do derxist** çünkü yorgunluğun acısı bu gün çıktı ~ **nû pê hisîn** (bir şeyin) acısı çıkmak * **hê nû îro ez bi êşa do hisiyam** çünkü yorgunluğun acısı bu gün çıktı ~ **nû ûtîkirî** üstüs üzerinde ~ **teze jî diya xwe bûn** anadan (yeni) doğmuşa dönmek (veya anadan yeni doğmuş gibi olmak) ~ **teze ye 1) dumanı üstünde** (sebbe, meyve ve yemek için) 2) dumanı üstünde (çok yeni, üzerinde çok zaman geçmemiş) ~ **tu li ku daha çok var** (bir işin bitimine daha çok var anlamında) ~ **wekî din jî hene** dahası var ~ **wisa bû** koyduğum yerde otluyor ~ **xweyî wê fikrê û wî aqilî yî** bıraktığım (bıraktığım) çayırda (yerde) otluyor (veya otluyorsun)

hêb *m* 1. korku, can havlı 2. yıldı, dehşet ~a **ruh** can korkusu

hêba *m* korku

hêbet *bnr* heybet

hêbetî *m* 1. şaşa kalma 2. sersemlik ~ **bûn** şaşa kalmak
hêbil *m* korku
hêbilnak *rd* korkunç (korku veren dehşete düşüren)
hêbilnakbûn *m* korkunçlaşma
hêbilnakbûn *l/gh* korkunçlaşmak
hêbilnakî *m* korkunçluk
hêc *bnr* hêç
hêcan *bnr* heyecan
hêcet *m* bahane
hêcetok *m* bahanecek
hêcin *n* hörgüç (devenin sırtındaki tümsek)
hêcz *liq/m* haciz ~ **danîn serê** (bir şeye) haciz koymak
hêczkirin *m* haczetme
hêcz kirin *l/gh* haczetmek
hêczkirî *rd* hacizli
hêç **(I)** *bnr* hiç
hêç *rd* 1. azgın * **boxeyê hêç** azgın boğa 2. kızgın, kükre (eş arayan hayvan için) 3. kudurgan, kuduruk ~ **î zilaman** *mec* yiğit, yiğitler yiğidi
hêcan *m* 1. deneme, sınama 2. *wj* deneme (herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir anlatım içinde sunulan yazı türü)
hêçandin *m* 1. deneme, sınama 2. deneme (bir işi başarmak için girişimde bulunma, teşebbüs etme)
hêçandin *l/gh* 1. denemek, sınamak 2. denemek (bir işi başarmak için girişimde bulunmak, teşebbüs etmek) * **rabû ser piyan**
hêçand ku here heta ber derî ayağa kalkıp kapıya doğru gitmeyi denedi
hêçandî *rd* denenmiş, sınanmış
hêcanî *m* deneme (son biçimini bulmamış, taslak durumunda eser)
hêçannivîs *nd/hw* deneme yazarı
hêçannivîsî *m* deneme yazarlığı
hêçbûn *m* 1. azgınlaşma 2. kızgınlaşma (eş arama, hayvan için) 3. azma, kükre (taşkınlıkta ileri gitme, taşkınlık gösterme) 4. kudurma 5. kudurmak (yaramazlaşma)
hêç bûn *l/gh* 1. azgınlaşmak 2. kızgınlaşmak (eş aramak, hayvan için) 3. azmak, kükre (taşkınlıkta ileri gitmek, taşkınlık göstermek) 4. kudurmak 5. kudurmak (yaramazlaşmak)
hêçbüyî *rd* 1. azgın, azgınlaşmış 2. azmış, kükre (taşkınlık göstermiş) 3. kuduruk
hêçbüyîn *m* 1. azgınlaşma 2. kızgınlaşma (eş arama, hayvan için) 3. azış, kükre (taşkınlıkta ileri gitme, taşkınlık gösterme) 4. kuduruş 5. kuduruş (yaramazlaşma)
hêçelonî *rd* azgın
hêçelonîti *m* azgınlık
hêçelorî *rd* azgın ateşli (cinsel istekleri aşırı olan)

hêçelorîti *m* azgınlık
hê çêlê *b* git (inek kovma ünlemi)
hêçgilorî *bnr* hêçhilorî
hêçhilorî *rd* azgın, ateşli (cinsel istekleri aşırı olan)
hêçhilorîbûn *m* azma, azgınlaşma (cinsel duyguları artma)
hêçhilorî bûn *l/gh* azmak, azgınlaşmak (cinsel duyguları artmak)
hêçhilorîbûyîn *m* azış, azgınlaşma (cinsel duyguları artma)
hêçhilorîkirin *m* azıtma, azgınlaştırma
hêçhilorî kirin *l/gh* azıtmak, azgınlaştırmak
hêçik **(I)** *bnr* heçü
hêçik *m* yuva (genellikle ailenin oturduğu yer) ~ **a (yekî) xera kirin** yuvasını yıkmak (eşinden boşanmasına sebep olmak) ~ **a xwe bi hev xistin** yuvanlanmak
hêçî **(I)** *bnr* heçü
hêçî *m* 1. azgınlık 2. kudurganlık
hêçîn *m* deneme, sınama
hêçîn *l/gh* denemek, sınanmak
hêçîti *m* 1. azgınlık 2. kızgınlık (eş isteme durumu; hayvan için) 3. kudurganlık ~ **kirin** azgınlık yapmak
hêçker *rd* 1. azgınlaştırıcı 2. kudurtucu
hêçkirin *m* 1. azıtma, azgınlaştırma 2. kudurtma 3. kükre (coşturma, kızgınlığını arttırma)
hêç kirin *l/gh* 1. azıtmak, azgınlaştırmak 2. kudurtmak 3. kükre (coşturmak, kızgınlığını arttırmak)
hêçtir *bnr* hêştir
hê da *b* ana (çağırma ünlemi)
hêdan *m* edep
hêdanbûn *m* edeplenme
hêdan bûn *l/gh* edeplenmek
hêdandan *m* edeplendirme
hêdan dan *l/gh* edeplendirmek
hêdî *rd* 1. yavaş 2. yavaş (hafif, alçak) * **hêdî pê bigire** yavaş tut 3. ağır (hızlı olmayarak) * **meşa hêdî** ağır yürüyüş 4. *h* yavaş (hızlı olmayarak) ~! 1) yavaş! 2) yavaş! acele etme! ağır ol, yavaş ol ~ **cûn** ağırlaşmak (yavaşlanmak) (**karek**) ~ **dan ber xwe** (bir işi) ağır almak ~ ~ 1) yavaş yavaş 2) yavaş yavaş, adım adım * **em hêdî hêdî nêzî wê bûn** adım adım ona yaklaştık 3) hafif hafif, yavaş yavaş * **ez hêdî hêdî dişewîşim û dimeşîyam** hafif hafif sendeleyerek yürüyordum 4) ağır ağır (acele etmeden) ~ ~ **cûn** ağırlaşmak, yürüyüş yavaşlamak
hêdî bûn *l/gh* yavaş olmak
hêdîbûn *m* yavaş olma
hêdîbüyîn *m* yavaş oluş
hêdîcûn *m* yavaşlama (yavaş gitmeye başlama, hızını azaltma)
hêdî cûn *l/gh* yavaşlama (yavaş gitmeye başlamak, hızını azaltmak)

hêdî hêdî *h* 1. yavaş yavaş 2. için için, yavaş yavaş 3. kerte kerte, derece derece, peyderpey 4. ıgıl ıgıl * **çem hêdî hêdî diherike** çay ıgıl ıgıl akıyor 5. ılgıt ılgıt (rüzgar esmesi ve akım için) 6. piti piti (zorlukla, yavaş yavaş yürüyen)

hêdik *m* kar ayakkabısı

hêdîka *h* 1. yavaşça 2. usulca, usulcacık, usuldan 3. hafiften * **bayek hêdîka tê** hafiften bir rüzgâr esiyor 4. yavaşça, hafifçe * **hêdîka serê xwe bi aliyê çepê ve xwar kir** hafifçe başını sola eğdi 5. *mzk* adagio

hêdikayî *m* yavaşlık

hêdikirin *m* 1. yavaşlatma 2. oturuşma, hızını yitirme, yavaşlama (yatışma, hızı azalma)

hêdî kirin *l/gh* 1. yavaşlatmak 2. oturuşmak, hızını yitirmek, yavaşlamak (yatışmak, hızı azalmak)

hêdîna *h* yavaşça

hêdîni *h* yavaşça

hêdîtî *m* yavaşlık

hêf *ant/m* bacak

hêga *n* tarla

hêgin *rd* 1. çalışkan, becerikli, hamarat 2. yetenekli, kabiliyetli

hêginbûn *l/gh* 1. hamaratlaşma 2. yeteneklileşme

hêgin bûn *l/gh* 1. hamaratlaşmak 2. yeteneklileşmek

hêgînî *m* 1. çalışkanlık, beceriklilik, hamaratlık 2. yetenek, kabiliyet

hê hê b 1. ala ala (toplu olarak yapılan işlerde söylenir) 2. keçi çağırma ünlemini

hêj, hêja *h* 1. henüz (olumlu cümlelerde; az önce, daha şimdi, yeni) * **ez hêj hatim, neçûme malê jî** henüz geldim, eve gitmemişim 2. henüz, daha, hâlâ (olumsuz cümlelerde) * **kelakela havînê hêj dest pê nekiriye** yaz sıcakları henüz başlamadı * **hêj nehatiye** daha gelmedi * **bûyê heştê salî, lê hêja jî hişê wî li serê wî** ye seksen yaşına geldi, hâlâ hafızası yerinde 3. demin, demincek ~ **ew mesele ye hâlâ o masal ~ jî hâlâ da, halen**

hêja (I) *bnr* hêj

hêja (II) *rd* 1. değerli 2. değerli (üstün, yararlı nitelikleri olan) 3. sayın, hazret, saygıdeğer 4. hazretleri * **hêja Ebdullah efendî** Abdullah efendi hazretleri 5. kaliteli * **meya hêja** kaliteli şarap ~ **bûn 1)** değerli olmak 2) değmek (zevk veren şeyler için; hoş gitmek) * **a rast ev qehwe hêja bû** bu kahve değdi doğrusu ~ **yê ber dilê (yekî)** (birinin) azizi ~ **î (...)** **bûn 1)** -e değmek (karşılık olmak) * **ev kespa hanê hêjayî ev çend zehmetê ye?** bu kazanç bunca zahmete değer mi? 2) -e değmek (herhangi bir nitelikte olmak) * **ev dîmen hêjayî dîtînê ye** bu manzara görülmeye değer 3) -e değmek (eş değerde olmak) * **çavên te hêjayî dinyayê di-**

kin gözlerin dünyaya değer 4) -e bedel olmak (eşit, denk olmak) * **ev se hêjayî sê guran** e bu köpek üç kurda bedeldir ~ **yî (wê) kêferatê ye** kahır çekilir ~ **yî malê dinyayê (ye)** 1) ömre bedel 2) dünya malına bedel ~ **yî nivîsandînê ye** kaleme gelir ~ **yî parêziyê savunmalık ~ yî vê (an jî vî) bû** buna değdi ~ **yî zehmetê bûn** zahmete değmek * **nehêjayî pînc qiruşan e** beş para etmez * **(yek) nehêjayî sola piyê (yekî) bûn** (biri ötekini) ayağının pabucu olamamak

hêjadarî *m* değer, kıymet, dergerlilik

hêjagêh *m* stratejik öneme sahip yer

hêjahiya lêzêdebûyî *nd* katma değer

hêjahî *m* 1. değer 2. değer (yüksek ve yararlı nitelik) 3. değerlilik 4. liyakat ~ **yên civakî** toplumsal değerler

hêjan (I) *h* hâlâ, halen

hêjan (II) *m* 1. değer 2. değer (yüksek ve yararlı nitelik)

hêjan (III) *salanma*

hêjandin *m* değerlendirme (bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirleme)

hêjandin *l/gh* değerlendirmek (bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirlemek)

hêjandî *rd* değerlendirilmiş

hêjar *rd/nd* 1. yoksul, fakir, ezgin (paraca durumu kötü olan) 2. zayıf, cılız (insan ve hayvan için) 3. zebun (gücsüz, âciz) 4. mazlum, ezilen ~ **bûn** zayıflamak, cılızlaşmak ~ **kirin** zayıflatmak ~ **ketin** zayıf düşmek

hêjarbûn *m* 1. yoksullaşma, fakirleşme 2. cılızlaşma, zayıflama 3. zebunlaşma

hêjar bûn *l/gh* 1. yoksullaşmak, fakirleşmek 2. cılızlaşmak, zayıflamak 3. zebunlaşmak

hêjarbûyîn *m* 1. yoksullaşma, fakirleşme 2. cılızlaşma, zayıflama 3. zebunlaşma

hêjarî *m* 1. yoksulluk, fakirlik, ezginlik, sefalet 2. zayıflık, cılızlık (insan ve hayvan için) 4. zebunluk 4. mazlumluk

hêjarkirin *m* 1. yoksullaştırma, fakirleştirme 2. cılızlaştırma, zayıflatma 3. zebunlaştırma

hêjar kirin *l/gh* 1. yoksullaştırmak, fakirleştirmek 2. cılızlaştırmak, zayıflatmak 3. zebunlaştırmak

hêjarok *rd* 1. yoksul, fakir, sefil 2. zayıf, cılız 3. zavallı, mazlum

hêjarokî *rd* 1. yoksulca, fakirce, sefilce 2. zayıfça, cılızca 3. zavallıca

hêjarokîtî *m* 1. yoksulluk, fakirlik, sefillik 2. zayıflık, cılızlık 3. zavallılık

hêjarparêz *rd* fakir fukaradan yana olan

hêjarparêzî *m* fakir fukaradan yana olma

hêjatirîn *rd* en değerli ~ **mêvan** başmisafir

hêjatî *m* değerlilik, kıymetlik

hêjayiya lêzêdebûyî *nd* katma değer

hêjayî *m* 1. değer, kıymet 2. değer (yüksek ve yararlı nitelik) 3. değerlilik 4. liyakat ~ **ya sîncî (an jî exlaqî)** ahlâkî değer

hêjika *h* 1. hâlâ, henüz * **bûye heştê salî, lê hêjika jî hişê wî li serê wî ye** seksen yaşına geldi, hâlâ hafızası yerinde 2. demin, demincek 3. *c* şimdi ~ **ew mesele ye hâlâ o masal**
hêjivandin *m* yıldırma
hêjivandin *l/gh* yıldırmaq
hêjivandî *rd* yılgin, yıldırılmış
hêjivî *rd* yılgin
hêjivîbûn *m* yılginlık
hêjivîn *m* yılma
hêjivîn *l/gh* yılmak
hê jî h 1. hâlâ da 2) halen 3) henüz (olumsuz cümlelerde; daha, hâlâ)
hêjîn *m* 1. değerlendirilme 2. değme
hêjîn *l/gh* 1. değerlendirilmek 2. değmek * **dihêjîte te** sana değer
hêjîr *bot/m* 1. incir (Ficus carica) 2. incir (bi bitkinin yemişi)
hêjîra bengalê *bot/nd* 1. Frenk inciri (Opuntia ficus-indica) 2. Frenk inciri (bu bitkinin meyvesi) ~a **zeva şîrîn** bir tür çok tatlı incir
hêjîra bengalê *bot/nd* Hint inciri
hêjîra çivikan *bot/nd* küçük taneli bir tür incir
hêjîra çolê *bot/nd* yabanî incir
hêjîra derewîn *bot/nd* 1. yabanî incir 2. incirimsi meyve
hêjîra xanoyî *bot/nd* lop incir
hêjîrên hişk *nd* burma inci
hêjt *bnr* hêjta
hêjta *h* 1. henüz (olumlu cümlelerde; az önce, daha şimdi, yeni) * **ez hêjta hatim, neçûme malê jî** henüz geldim, eve gitmemişim 2. hâlâ, henüz, daha (olumsuz cümlelerde) * **kelakela havînê hêjta dest pê nekiriye** yaz sıcakları henüz başlamadı
hêjû *m* ufuk
hêk *m* yumurta * **hêka mirîşkê** tavuk yumurtası ~a **bêdîk** 1) yavru vermeyecek yumurta, horozun katkıda bulunmadığı ürünsüz yumurta 2) *mec* boş emek (ileri gitmeyecek iş için) ~a **binê qupikê** kuluçkalık (yumurta) ~a **(yekî) deqandin** *argo* birini denemek, sınamak, nemal olduğunu anlamak ~a **dîl-meyî** rafadan yumurta ~a **(yekî) duzerik e** altın yumurtlayan tavuk (gelirli kimse) ~a **(yekî) hatin** 1) yerinde su çıkmak (haklı bir sebep olmadan yerini bırakanlara veya bırakmak isteyenlere söylenir) 2) yerinde duramamak, yumurtlayacak tavuk misali yerinde duramamak ~a **patî** *mec* hazır lokma ~a **hev û din deqandin** (an jî **niqandin**) (birbirini) bilmek, tanımak ~a **kelandî** katı yumurta, lop yumurta ~a **masiyan** balık yumurtası ~a **moriyan** karınca yumurtası ~a **xerabûyî** cılk yumurta
hêkanî *rd* 1. oval, beyzi, söbe, söbü 2. *mat/m* elips
hêka xaşê *biy/m* morula
hêkdank *ant/m* 1. yumurtalık, mebiz 2. yu-

murtalık (yumurta kabı)
hêkedîms *m* bir tür yemek
hêkedîn *rd* hoppa, biraz delice
hêkel *ant/biy* yumurtalık
hêkemast *m* şırlop
hêker *nd/nt* örgücü, örgü ören
hêkerî *m* örgücülük
hêkerûn *m* sahanda yumurta, tavada yumurta
hêkesor *bnr* hêkesork
hêkesork *m* paskalya (Mart ayının sonu Nisan'ın başlarında yapılan bir bayram) ~a **îda nîsanê** paskalya yumurtası
hêkfiroş *nd/nt* yumurtacı (satan kimse)
hêkfiroşî *m* yumurtacılık
hêkî *m* yumurta tokuşturma oyunu
hêkiyer *nd/nt* örgücü
hêkiyerî *m* örücülük
hêkî *m* örgü, örgü örme
hêkker *rd* yumurtlayan
hêkkirin *m* yumurtlama
hêk kirin *l/gh* yumurtlamak * **mirîşkê hêk** **kîr** tavuk yumurtladı
hêknoşav *m* çiğ olarak yumurta yeme
hêkok *m* yumurtacık, küçük yumurta
hêkokî *rd* yumurtamsı
hêkşeqînk *m* yumurta kırıcı
hêkxwer *rd* yumurtayı çok tüketip yiyen, seven kimse
hêl (I) *m* 1. taraf (ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri) * **her hêla xanî bi diwar hatibû girtin** evin her tarafı duvarla çevrilmişti 2. taraf, yön, (yan, doğrultu) * **li hêla deryayê mih diçêrin** deniz tarafında koyunlar otuluyor 3. yan (bedenin bir bölümü) * **hêla wî yê rastê fecr bûye** sağ yanına felç imiş 4. taraf (yöre, yer) * **li hêla me dabên wiha nîn in** bizim taraflarda böyle adetler yok 5. taraf, yan (istekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri) * **tu ji kîjan hêlê yî?** sen hangi taraftansın? * **tu ji kîjan hêlê yî?** hangi yandansın? 6. taraf (bir kişinin soyundan gelenlerinin hepsi) * **ji hêla bavê ve zengîn e** baba tarafından zengin 7. taraf (bir şeyin belli bölümü) * **hêla pêşt yê şanoyê ji bo mêvanan hate veqetandin** tiyatronun ön tarafı konuklara ayrıldı 8. taraf, görüş, bakım, açı (bakış açısı, bakma şekli) * **eger tu ji vê hêlê ve li bûyerê binêrî ne welê ye** bu taraftan bakınca olay öyle değil 9. geçe, yaka, karşı (yol, ırmak vb. nin öbür kıyısı veya yanı) * **wê hêla avê** suyun öteki geçesi * **li wê hêla rê silav li me kirin** yolun karşı yanından bizi selamladılar 10. öte * **hêleke mala me bexçe hêla din kuçe** ye evimizin bir yanını bahçe öte yanı sokak 11. yön, cephe * **ez naxwazim bi wêjeyên yekhêlî bixapim** tek cepheli edebiyatlara aldanmak istemiyorum 12. çevre, etraf ~a **ters ters yön**

hêl (II) m 1. hat, çizgi 2. hat (tv, telefon, tel-grafla iletişimli sağlayan yol) * **li ser hêla telefonê guhdarekî me heye** telefon hattında bir dinleyicimiz var ~a **têlêfonê** telefon hattı

hêl (III) m 1. sürekle avı 2. karda keklik tutma eylemi

hêl (IV) m şuur, mantık * **mîna hêla wî tune** onun mantığı gibisi yok

hêl (V) rd yüksek * **bî dengêkî hêl gazî kirê** yüksek sesle onu çağırıyor

hêl (VI) ant/h taşak

hêl (VII) bot/m kakule (Elettaria cardamomun)

hêl (VIII) m güç, kuvvet, takat

hêlabûn m yuvarlanma, yuvarlanış

hêla bûn l/gh yuvarlanmak

hêla din nd 1. öte * **hêla din yê rê** yolun ötesi 2. **rd** öte (karşı taraf)

hêla esmanî nd hava yolu

hêla kewan nd karda keklik avı

hêlakirin m yuvarlama

hêla kirin l/gh yuvarlamak

hêlan (I) m göçü, heyelan, kayşa

hêlan (II) m salıncak

hêlan (III) m 1. bırakma, bırakım (bir işi başka bir zamana erteleme) 2. bırakma (unutma) 3. bırakma (eski durumunu değiştirmeme) 4. bırakma (saklama, artırma) 5. bırakma (bir işin sorumluluğunu, yükümlülüğünü bir başkasına verme, görevlendirme) 6. bırakma (engel olmama, izin verme) 7. bırakma (ölen, ayrılan birinden iş, nesne vb. kalma) 8. bırakma, terk etme (kötü bir durumda terk etme) 9. bırakma, terk etme (ayırma, terk etme) 10. bırakma (sınıf geçirme) 11. bırakma (bakılma, korunmak için verme) 12. bırakma (yanına almama, yanında götürmeme) 13. teslim (bırakma, devretme, terk etme)

hêlan l/gh 1. bırakmak (bir işi başka bir zamana erteleme) * **me geşt hêla heftiya bê** gezmeyi haftaya bıraktık 2. bırakmak (unutmak) * **gelo min lepikên xwe li ku derê hêlaye** acaba eldivenlerimi nereye bıraktım 3. bırakmak (eski durumunu değiştirmeme) * **maseyê li cihê wê bihêle** masayı yerinde bırak 4. bırakmak (saklamak, artırmak) * **hinek ji pere bihêle** paranın bir kısmını bırak 5. bırakmak (bir işin sorumluluğunu, yükümlülüğünü bir başkasına vermek, görevlendirmek) * **ez vî karî ji te re dihêlim, êdî hemû berpirsî li ser te ye** bu işi artık ben sana bırakıyorum, bütün sorumluluk sende 6. bırakmak, izin vermek, müzsaade etmek (engel olmamak) * **bihêlin ez herim** bırakın ben gideyim 7. bırakmak (ölen, ayrılan birinden iş, nesne vb. kalmak) * **ji jina xwe re gelek mal hêla** karısına çok

mal bıraktı 8. bırakmak, terk etmek (kötü bir durumda terk etmek) 9. bırakmak, terk etmek (ayrılmak, terk etmek) * **min li rê nehêlin** beni yolda bırakmayın 10. bırakmak (sınıf geçirmemek) 11. bırakmak (bakılmak, korunmak için vermek) * **min kurik li cem wan hêla** çocuğu yanlarıma bıraktım 12. bırakmak (yanına almamak, yanında götürmemek) * **min zarokên xwe li malê hêlan** çocuklarımı evde bıraktım 13. teslim etmek (bırakmak, devretmek, terk etmek)

hêla navber erd/nd as yön

hêlandin bn/rd hêlan

hêlane m salıncak

hêlanek m 1. salıncak 2. salıncak (küçük çocukları uyutmak için) 3. hamak, ağ yatak

hêlanok m salıncak, küçük salıncak

hêla sereke nd ana yön

hêlayî rd bırakılmış, terk edilmiş olan 2. başıboş

hêlbet rd şaşkın

hêlbetî m şaşkınlık

hêlbûn m sıçrayıp öte tarafa atlama

hêl bûn l/gh sıçrayıp öte tarafa atlamak

hêl çûn l/gh kendini kaybetmek, uygunsuz söz ve davranışlardan bulunmak

hêldan m sıçrayıp atlama

hêl dan l/gh sıçrayıp atlamak

hêldar (I) rd yönlü

hêldar (II) rd hatlı

hêldor m 1. çevre, etraf * **ez li hêldora xanî gerîm** evin çevresini dolaştım 2. mintıka, muhit

hêle m 1. sürekle avı 2. karda kekli avı

hêleborî m boru hatı

hêlehêl m ala ala (grup halinde bağırma) * **hêlehêla xortan bû** gençler ala ala deyip duruyordu

hêlehêl kirin l/gh ala ala demek, coşup kendinden geçmek * **ciwan li ber def û zirneyê hêlehêl dikirin** gençler davul zurna eşliğinde ala ala deyip coşuyorlardı

hêlek m salıncak

hêlekan m 1. salıncak 2. salıncak (küçük çocukları uyutmak için)

hêlekanvan nd/nt salıncakçı

hêlemêl rd 1. gürültü, patırtı 2. sazlı sözlü, düğün dernekli * **daweteke hêlemêl çekir** sazlı sözlü bir düğün yaptı 3. büyük, kocaman * **xaniyekî hêlemêl** kocaman bir ev

hêlet jê çûn l/bw gıcık almak (veya olmak), gıcık kapmak

hêlevan n sürekle avcı

hêl hêl b kuşları kovma ünlemesi

hêlhêlanek m salıncak

hêlijandin m sallama

hêlijandin l/gh sallamak

hêlijîn m sallanma

hêlijîn l/gh sallanmak

hêlik (I) *m* 1. beşik 2. salıncak
hêlik (II) *ant/n* taşak, er bezi, haya, husye
hêlikê beran *nd* koç yumurtası
hêlim (I) *m* karşılama (birini karşılama) * **li**
hêlima wî çû onu karşılamaya gitti
hêlim (II) *m* tutkal
hêlimkirin *m* tutkallama
hêlim kirin *l/gh* tutkallamak
hêlimkirî *rd* tutkallı, tutkallanmış
hêlimnekirî *rd* tutkalsız, tutkallanmamış olan
hêlinc *m* öğürtü
hêlincandin *m* öğürtme
hêlincandin *l/gh* öğürtmek
hêlincîn *m* öğürme
hêlincîn *l/gh* öğürmek
hêlindok *m* salıncak
hêlistin *bnr* hiştin
hêliz *bot/m* dere otu (Anethum)
hêlî (I) *rd* tarafsız, yönsel
hêlî (II) *mat/rd* 1. doğrulu 2. doğrusal
hêlî (III) *m* 1. ayna 2. *mec* ayna (bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum) ~**ya çavnerîyê** dikiz aynası
hêlîfiroş *nd/nt* aynacı (satan kimse)
hêlîker *nd/nt* aynacı (imal eden kimse)
hêlîkirî *rd* aynalı, ayna takılmış olan
hêlîl *m* süreklilik
hêlîlvan *n* süreklilik avcısı
hêlîlar *ast/m* meridyen, boylam
hêlîn *m* 1. yuva * **hêlîna bîlîl bîlîl** bîlîl bîlîl yuvası 2. yuva (genellikle ailenin oturduğu yer) * **hêlîna mirov ji her derî xwestir** e insanın kendi yuvasından daha güzel bir yer olmaz 3. yuva (bazı kötü nitelikli kimselerin çok bulunduğu veya barındığı yer) * **hêlîna dîzan** hırsızlar yuvası 4. yuva (bir şeyin içinde yerleşmiş olduğu veya yerleştirildiği oyuk) * **ev ode hêlîna gêreyan** e bu oda karınca yuvası 5. yuva (bir şeyin çok bulunduğu yer) 6. *mec* mihirak herhangi bir düşüncede, nitelikte olan kimselerin kaynağı veya bir şeylerin toplandığı, yoğunlaştığı yer) ~ **çêkirin** yuva yapmak ~**a kêzik**an böcek yuvası, pus ~**a (yekî) ji hev de belawela kirin** yuvasını dağıtmak ~**a (yekî) ji hev de xistin** yuvasını dağıtmak ~**a maran li xwe vekirin** belâyı başına almak ~**a morîyan** (an jî **gêreyan**) karınca yuvası ~**a xwe birin heft heb hêkên xerabûyî** kendini dirhem dirhem satmak ~**a xwe birin pazdeh hêkên xerabûyî** kendini dirhem dirhem satmak (çok nazlı davranmak) ~**a xwe çêkirin** yuva yapmak, yuva kurmak, yuvalamak ~**a xwe danîn** yuvalamak ~**a (yekî) xera kirin** yuvasını bozmak
hêlî:çêkirin *m* yuvalama, yuva kurma
hêlîn çêkirin *l/gh* yuvalamak, yuva kurmak
hêlîndanîn *m* yuvalama, yuva kurma
hêlîn danîn *l/gh* yuvalama, yuva kurmak
hêlîpan *ast/m* enlem, paralel

hêlkan *m* salıncak
hêlkanvan *nd/nt* salıncakçı
hêlkar *nd/nt* 1. hattat 2. çizgi resimci
hêlkarî *m* 1. hattatlık 2. çizgi resim
hêlkeyî *rd* oval
hêlkêş *nd/nt* çizimci
hêlkêşî *m* çizimcilik
hêlkêşan *m* 1. çizim, dizayn 2. *mat* çizim
hêlkirin *m* sallama (salıncak sallama)
hêl kirin *l/gh* sallamak (salıncak sallamak) *
ez dê li hêlekanê siwar bibim, tu min hêl bike ben salıncığa bineceğim beni sall
hêlm *bnr* hilm
hêloq *n* penis, erkek cinsel organı
hêlpiserîn *bnr* hilpiserîn
hêlpising *bot/m* kedi başı
hêlvan *n* süreklilik avcısı
hêlvanî *m* süreklilik avcılığı
hêm *m* nem (havada bulunan su buharı) ~**a sa-de** (an jî **rehayî**) *erd* salt nem
hêma *m* 1. işaret, im 2. iz, belirti, alânet 3. imge, sembol, simge ~ **kirin** işaret etmek ~ **pê dan** işaret etmek ~ **pê kirin** işaret etmek ~**ya birinê** kesme işareti, apostrof ~**ya rê** *sp* yol işareti ~**yên çûnetatê** (daborin an jî **traffikê**) trafik işaretleri
hêmar *rd* 1. işaretli 2. imgesi, sebollik
hêmadar *rd* 1. işaretli 2. imgesi, sebollik
hêmadar *nd/nt* işaretçi
hêmadarî *m* işaretçilik
hêmakar *nd/rd* simgeci, sembolist
hêmakarî *m* simgecilik, sembolizm
hêmakirin *m* 1. işaretleme, imleme 2. imgeleme, sembolize etme
hêma kirin *l/gh* 1. işaretlemek, imlemek 2. imgelemek, sembolize etmek
hêmakirî *rd* 1. işaretli, işaretlenmiş 2. imgesi
hêmakî *h* 1. işaretlice 2. sembolce
hêman (I) *bnr* heyam
hêman *m* 1. öge, unsur 2. *rz* öge * **hêmanên hevokê** cümlelerin öğeleri ~**ên hevokê** cümle öğeleri
hêmaparêz *rd/nd* imgeci, sembolist
hêmaparêzî *m* imgecilik, sembolizm
hêmayî *rd* 1. işarı, işaretli 2. imgesel, sembolik, simgesel
hêmayîkirin *m* sembolleştirme, sembolize etme, simgeleme
hêmayî kirin *l/gh* sembolleştirmek, sembolize etmek, simgelemek
hêmayîkirî *rd* sembolize edilmiş, simgelemiş, imgesi
hêmayîtî *m* sembolizm
hêmazan *nd/rd* sembolist
hêmazanî *m* sembolizm
hêmin *rd* 1. huzurlu 2. asude, dingin, sakin 3. rahat (üzüntü, sıkıntı ve tedirginliği olmayan) 4. sakin, uysal (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan) * **yekî ser-**

nerm û hêmin yumuşak huylu ve uysal biri
5. vakarlı
hêminbûn m 1. dinginleşme 2. yatışma, sakinleşme (coşku, sinir, korku için; etkisi azalma)
hêmin bûn l/gh 1. dinginleşmek 2. yatışmak, sakinleşmek (coşku, sinir, korku için; etkisi azalmak)
hêminbüyîn m 1. dinginleşme 2. yatışma, sakinleşme (coşku, sinir, korku için; etkisi azalma)
hêminî (I) m emniyet, güvenlik ~**ya civakî** sosyal güvenlik
hêminî (II) nd 1. huzur 2. dinginlik, sükûnet, sakinlik 3. rahatlık 4. sakinlik, uysallık 5. vakar
hêminker nd/rd yatıştırıcı, sakinleştirici
hêminkirin m 1. dinginleştirme 2. yatıştırma, sakinleştirme
hêmin kirin l/gh 1. dinginleştirmek 2. yatıştırmak, sakinleştirmek
hêminparêzî fel/m dingincilik
hêmiş b atı çağırma ünlemi
hêmiî rd 1. nemli, ıslaklık, yağ * **porê wê yê hêmiî li rûyê min ketin** onun nemli saçları yüzüme değdi 2. nemli, rutubetli 3. *m* nem, gönen (hafif ıslaklık) 4. *rd* çürük (ıslaklıktan dolayı; özellikle giysi için) ~ ~ nemli nemli
hêmibûn m 1. nemlenme, rutubetlenme 2. yaşarma, ıslanma 3. çürüme (nemden dolayı elbise dokularını bırakma)
hêmi bûn l/gh 1. nemlenmek, rutubetlenmek 2. yaşarmak, ıslanmak 3. çürümek (nemden dolayı elbise dokularını bırakmak)
hêmibüyîn m 1. nemleniş 2. yaşarış, ıslanış 3. çürüyüş (nemden dolayı elbise dokularını bırakma)
hêmihez rd nemcil, higrofil
hêmiker m nemlendirici
hêmikirin m 1. nemlendirme, nemletme, rutubetlendirme 2. yaşartma, ıslatma
hêmi kirin l/gh 1. nemlendirmek, nemletmek, rutubetlendirmek 2. yaşartmak, ıslatmak
hêmîpîv m nemölçer, higrometre
hêmiî m 1. nemlilik 2. yaşlık, ıslaklık
hên (I) bnr heyın
hên (II) rd serin
hêna h 1. henüz (olumlu cümlelerde; az önce, daha şimdi, yeni) * **ez hêna hatim, neçûme malê jî** henüz geldim, eve gitmemişim 2. daha, hâlâ, henüz (olumsuz cümlelerde) * **kelakela havînê hêna dest pê nekiriye** yaz sıcakları henüz başlamadı * **bûye heştê salî, lê hê jî hişê wî li serê wî ye** seksen yaşına geldi, hâlâ hafızası yerinde 3. demin, demincek 4. o zaman * **tu xwe sererast bike ez dê hîna te helal bikim** kendini düzelt o zaman seni helâl ederim ~ **ew mesele ye hâlâ o masal ~ jî hâlâ da, halen**
hênan m getirme

hênan l/gh getirmek
hêncet m bahane
hêncetkîrîn m bahane etme
hêncet kirin l/gh bahane etmek
hêncetkîrî rd bahane edilmiş olan
hênijandîn m uyuklatma
hênijandîn l/gh uyuklatmak
hênijîn m 1. uyuklama 2. pinekleme
hênijîn l/gh 1. uyuklamak 2. pinekleme
hênîk rd 1. serin 2. serin (hoşa giden, hafif bir soğukluk veren şey) ~ **girtin** serin tutmak ~ **kirin** 1) serinletmek 2) serin tutmak * **cilekî ku te hênîk bike li xwe bike** serin tutan bir elbise giy
hênîkahî m serinlik
hênîkî m serinlik
hênîkayî m serinlik
hênîkba n poyraz (kuzeydoğudan esen rüzgâr)
hênîkbûn m 1. serinleme, serinlenme, serinleşme 2. serinleme (hoşa giden hafif soğukluk duyma)
hênîk bûn l/gh 1. serinlemek, serinlenmek, serinleşmek 2. serinlenmek (hoşa giden hafif soğukluk duymak)
hênîkbûyîn m 1. serinleyiş, serinleniş, serinleşme 2. serinleyiş (hoşa giden hafif soğukluk duyma)
hênîkî rd serince ~ **nermenerm** küfür küfür
hênîkker rd serinletici
hênîkkirin m serinletme
hênîk kirin l/gh serinletmek
hênîkokî rd serince
hênî m 'torş' oyununda sınır yeri
hênîkahî bnr hênkayî
hênkayî m 1. serinlik (serin olma durumu) 2. serinlik (serin hava) 3. *erd* ılıman ~ **çêbûn** serinleşmek, serinlik olmak * **êdî hênkayî çêdibû, zivistan dihat** artık havalar serinleşiyor, kış geliyordu
hênkayîbûn m serinleşme
hênkayî çêbûn l/gh serinlenmek
hê nû h 1. yenice 2. biraz önce 3. yeni yeni, yeni olarak 4. çiçeği burnunda (veya çiçeği burnunda, çamuru karnında)
hêrabûn m öğrenme
hêra bûn l/gh öğrenmek
hêrakirin m öğretme
hêra kirin l/gh öğretmek
hêram m 1. ihram 2. duvak 3. gelinlik olarak kullanılan çarşaf
hêramkirin m duvaklama
hêram kirin l/gh duvaklamak
hêramkîrî rd 1. duvaklı, duvak takmış olan 2. çarşafı (çarşaf giymiş olan kimse)
hêran m öğütme, öğütüş
hêran l/gh 1. öğütmek * **genim hêran** buğday öğütmek 2. öğütmek (ezmek, çiğnemek 3. *mec* hazmetmek * **mîda min nahêre** midem hazmetmiyor (yek) ~ (birine) eziyet çektirmek

hêrandin *m* 1. öğütme 2. öğütme (ezme, çiğ-neme) 3. *mec* hazmetme 4. çekme, öğütme 5. kırma (tahıl için; iri ve kaba öğütme) 6. kalbura çevirme

hêrandin *l/gh* 1. öğütmek * **genim hêrandin** buğday öğütmek 2. öğütmek (ezmek, çiğ-nemek) 3. *mec* hazmetmek 4. çekmek, öğüt-mek * **qewe hêrandin** kahve çekmek 5. kır-mak (tahıl için; iri ve kaba öğütmek) 6. kal-bura çevirmek * **canê wî ji gulan hêrane** vücudunu kurşunlarla kalbura çevirmişler

hêrandî *rd* öğütük, öğütülmüş

hêrat *m* bir tür şal

hêratî *m* 1. eşarp 2. bir tür şal

hêrayî *rd* 1. öğütük, öğütülmüş 2. *m* öğütül-müş fakat yıkanmamış buğdaydan yapılan pilav

hêrbûz *bnr* hêvrist

hêre (I) *nd* bura

hêre (II) *m* 1. temaşa 2. manzara 3. selâmlık (saray ve köşklere erkeklerin bulunduğu ve erkek misafirlerin alındığı bölüm)

hêreker *nd/nt* 1. izleyici, seyirci (bir olayı gö-ren, izleyen kimse) 2. izleyici, seyirci (izle-mek, eğlenmek için bakan)

hêrekerî *m* izleyicilik, seyircilik

hêrekirin *m* 1. bakma 2. seyretme, izleme

hêre kirin *l/gh* 1. bakmak 2. seyretmek, izle-mek

hêrfanok *rd* gevrek

hêrfanokî *rd* gevrekçe

hêrfanokîfî *m* gevreklik

hêrfonek *rd* gevrek

hêrfonekî *rd* gevrekçe

hêrg *m* nadasa bırakılmış toprak

hêrgiz *m* filiz

hêrifandin *l/gh* 1. yıkmak 2. çökertmek. gö-çertmek, göçürmek

hêrifîn *l/gh* 1. yıkılmak 2. dağılmak 3. çözül-mek 4. çökmek, göçmek

hêrifîtin *m* yıkma

hêrifîtin *l/gh* yıkmak

hêrifîfî *rd* yıkık

hêrik (I) *m* küçüktü teppe

hêrik (II) *zo/m* kursak

hêris *m* ilgi duyma

hêris dan *l/gh* ilgi duymak

hêrivandin *m* 1. yıkma 2. çökertme, göçert-me, göçürme

hêrivandin *l/gh* 1. yıkmak * **dîwar hêrivand** duvarı yıktı 2. çökertmek, göçertmek, gö-çürmek

hêrivandî *rd* 1. yıkık 2. göçermi olan

hêrivîn *m* 1. yıkılma 2. çökme, göçme

hêrivîn *l/gh* 1. yıkılmak 2. çökmek, göçmek

hêrivîtin *bnr* hêrifîtin

hêrivîfî *bnr* hêrifîfî

hêrî hêrî *b* koyunları ayırma ünlemi

hêrîn *m* öğütülme, öğütülüş

hêrîn *l/gh* öğütülmek

hêrîner *nd/rd* öğütücü * **makîneya hêrîner** ö-ğütücü makine

hêrîş *m* saldırı ~ **birin** saldırmak ~ **birin ser (yekî)** (birine) saldırı düzenlemek, (birine) saldırıda bulunmak ~ **kirin** saldırmak ~ **î (yekî) kirin** (birine) saldırmak

hêrîşber *rd* saldırcı

hêrîşker *rd* saldırcı

hêrîşkerî *m* saldırcılık

hêrîşvan *nd/nt* saldırcı, saldırgan

hêrke *m* öğütülmüş un

hêro *bot/m* hatmi çiçeği

hêrs *m* 1. öfke, kızgınlık 2. hırs, hınç 3. sinir (rahatsız edici, hastalık derecesine varan öz-zellik) ~ **hatin (yekî)** (biri) sinirlenmek ~ **ketin 1)** kızmak, sinirlenmek 2) infiale kapılmak ~ **rakirin** infial uyandırmak ~ **tê çavreş dibe**, ~ **dîçe rûreş dibe** sinirlenince kendini kaybetmek ~ **a (yekî) danîn** öfkesi geçmek, sinirleri yatışmak, harı geçmek, si-nirleri gevşemek (veya yatışmak), sakinleş-mek ~ **a (yekî) di ser serê (yekî) de qelap-tin** (birinin) öfke topuklarına çıkmak ~ **a (yekî) hatin** kızmaya başlamak, sinirlen-mek ~ **a (yekî) hatinê** babalanmak, öfkelen-mek ~ **a (yekî) li hev qelibîn** (birinin) sinir-leri alt üst olmak ~ **a (yekî) li nava hev ke-tin** (birinin) sinirleri alt üst olmak ~ **a mêran pênc deqe ye** öfke baldan tatlıdır ~ **a (yekî) ne ji xêrê re ye** öfke ile kalkan ziyanla (za-rarla) oturur ~ **a (yekî) pê girtin 1)** kızmaya başlamak 2) ateş püskürmek, ateşi başına vurmak, harı başına vurmak, siniri tutmak (çok öfkelenmek) 3) babası tutmak, baba-lanmak (veya babaları üstünde olmak) ~ **a (yekî) rabûn 1)** öfkelenmek, kızmak, infia-le kapılmak, köpürmek (çok kızmak), kafa-sı bozulmak, sinir kesilmek 2) hırslanmak ~ **a (yekî) rabûn û rûniştin** ayılıp bayılmak (aşırı dereceden sinir bunalımları geçirmek) ~ **a (yekî) rabûye lê wê zeraîrê jê bibîne** öf-ke ile kalkan ziyanla (zararla) oturur ~ **a (ye-kî) rakirin 1)** öfkelenmek, kızmak, infiale kapılmak, köpürmek, (birinin) bâm teli re basmak (veya dokunmak), (birinin) dalı-na basmak, (birini) zıvanadan çıkarmak, (bi-rinin) sinirlerini bozmak 2) hırslandırmak 3) uyuz etmek, gıcık etmek (**tîştêk**) ~ **a (yekî) rakirin** (bir durum birinin) sinirine dokun-mak ~ **a xwe bixwe 1)** sinirlerine hakim ol, sakin ol 2) çatladın mı? patlama! ~ **a xwe lê anîn** (birine) kızmak, azarlamak ~ **a xwe nexwarin** hırsını alamamak ~ **a xwe tê de kirin** hırsını (veya hincini) birinden çıkar-mak * **hat hêrsa xwe di min de kir** gelip hırsını benden çıkardı ~ **a xwe xwarin 1)** öf-kesini yenmek, (bir kimse) sinirlerine hâkim olmak 2) hırsını yenmek

hêrsbûn *m* 1. öfkelenme, kıзма, hiddetlenme, celâlenme 2. hırslanma, hışınlanma 3. sinirlenme, asabîleşme, sinir olma, gerginleşme 4. parlama (birdenbire öfkelenme)

hêrs bûn */lgh* 1. öfkelenmek, kızmak, hiddetlenmek, celâlenmek * **de were hêrs nebe** gel de şimdi kızma 2. hırslanmak, hışınlanmak 3. sinirlenmek, asabîleşmek, sinir olmak, gerginleşmek 4. parlamak (birdenbire öfkelenmek)

hêrsbûnî *m* 1. öfkeli, kızgınlık (öfkeli olma durumu) 2. sinirlilik, asabîlik, gerginlik

hêrsbûyî *rd* 1. kızgın, öfkeli, kızmış 2. gergin, sinirlenmiş olan

hêrsbûyîn *m* 1. öfkeleniş, kıızış, hiddetleniş, celâleniş 2. hırslanış, hışınlanış 3. sinirleniş, asabîleşiş, sinir oluş, gerginleşme 4. parlayış (birdenbire öfkelenme)

hêrsdar *m* gergin

hêrsdarî *m* gerginlik, gerilim, tansiyon

hêrshatîn *m* kıзма, öfkelenme

hêrshatîn */lgh* kızmak, öfkelenmek

hêrshatî *rd* kızgım, öfkeli

hêrshatîbûn *rd* kızgınlık, öfkeli, öfkeli

hêrsîtî *m* kızgınlık (öfkeli olma durumu)

hêrsketîn *m* kıзма, öfkelenme, sinirlenme, hiddetlenme

hêrs ketîn */lgh* kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek, hiddetlenmek

hêrsketî *rd* kızgın, öfkeli, hiddetli

hêrskirin *m* 1. kızdırma, öfkelenme, hiddetlendirme 2. sinirlendirme, asabîleştirme

hêrs kirin */lgh* 1. kızdırmak, öfkelenmek, hiddetlendirmek 2. sinirlendirmek, asabîleştirmek

hêrskirî *rd* 1. kızdırılmış, öfkelenirilmiş 2. sinirlendirilmiş

hêrsok *nd/nt* 1. öfkeli, kızgın (sert ve öfkeli) 2. hırçın, hırslı 3. sinirli, asabî, gergince

hêrsokî *m* 1. öfkeli, kızgınlık 2. hırçınlık, hırslılık 3. asabîlik, sinirlilik 4. *rd* öfkeli, kızgınca 5. *rd* hırçınca, hırslıca 5. *rd* sinirlice, gergince

hêrsokîbûn *m* 1. asabîleşme 2. hırçınlaşma

hêrsokî bûn */lgh* 1. asabîleşmek 2. hırçınlaşmak

hêrsokîfî *m* 1. sinirlilik, asabîlilik 2. hırçınlık ~ **kirin** hırçınlık etmek

hêrsoyî *nd/nt* 1. öfkeli, kızgın 2. hırçın, hırslı 3. sinirli, asabî, gerilimli, gergin

hêrsoyîbûn *m* 1. öfkelenme, kıзма 2. asabîleşme, gerginleşme

hêrsoyî bûn */lgh* 1. öfkelenmek, kızmak 2. asabîleşmek, gerginleşmek

hêrsoyîbûyîn *m* 1. öfkeleniş, kıızış 2. asabîleşme, gerginleşme

hêrsoyîkirin *m* 1. öfkelenme, kızdırma 2. sinirlendirme, germe, gerginleştirme

hêrsoyî kirin */lgh* 1. öfkelenmek, kızdır-

mak 2. sinirlendirmek, germek, gerginleştirmek * **payîna li benda encamên ezmûnan ez hêrsoyî kirim** sınav sonuçlarını beklemek sinirlerimi gerdi

hêrsoyîfî *m* 1. öfkeli, kızgınlık 2. asabîlik, sinirlilik, gerginlik

hêrspêgirtin *m* siniri tutma

hêrs pê girtin */bw* siniri tutmak

hêrsrabûyî *rd* 1. öfkeli, kızgın 2. sinirli, gergin

hêrsrabûyî bûn */lgh* 1. öfkelenmek 2. sinirleri gergin olmak

hêrsrakirî *rd* 1. öfkeli, kızgın 2. sinirli, gergin

hêrsxistin *m* kızdırma, öfkelenme, hiddetlendirme

hêrs xistin */lgh* kızdırmak, öfkelenmek, hiddetlendirmek

hêrtin *m* öğütme

hêrtin */lgh* öğütmek

hêrû *bnr* hîro

hêrûg *bot/m* 1. kayısı (Prunus armeniaca) 2. kayısı (bu bitkinin meyvesi) 3. erik ~a **reş erik** ~a **zer** kayısı

hêr û hat *nd* geliverdi

hêrûn *m* sahanda yumurta

hêrûng *m* erik

hêrvist *bot/m* bir tür ardıç

hêrwist *bnr* hêrvist

hêsa *rd* 1. kolay, basit, rahat, rahat, 2. rahat (sıkıntı, yorgunluk veya tedirginlik vermeyen)

hêsabûn *m* 1. kolaylaşma, basitleşme 3. rahatlama 4. dinlenme

hêsa bûn */lgh* 1. kolaylaşmak, basitleşmek 3. rahatlamak 4. dinlenmek

hêsakirin *m* 1. kolaylaştırma, basitleştirme 3. rahatlatma 4. dinlendirme

hêsakirin *m* 1. kolaylaştırmak, basitleştirmek 3. rahatlatmak * **jî bo hêsakirina kula dilê xwe** içindekini rahatlatmak için 4. dinlendirmek

hêsan (I) *n* bileği taşı, kulağı taşı, zağlama taşı ~ e kaymak gibi (pürüzsüz) ~ **kirin** zağlamak, kulağlamak ~ê **avê** gaz taşı ~ê **rûn** yağ taşı li ~ê **rûn xistin** kulağını almak

hêsan (II) *rd* 1. kolay, basit, rahat (sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılan, zahmetsiz, emeksiz) * **karekî hêsan** kolay bir iş * **azîneke hêsan** basit bir yöntem 2. rahat (sıkıntı, yorgunluk veya tedirginlik vermeyen) * **karekî hêsan** e rahat bir iş 3. *h* kolay, basit (kolayca, sıkıntısız bir biçimde) ~ e kolay da * **ew tîşt hêsan e, lê yê din zor e o** iş kolayda, diğeri zor ~ ~ kolay kolay * **ew wîsa hêsan hêsan nakeve dest o** öyle kolay kolay ele geçmez

hêsan (III) *rd* yalın

hêsandin *m* kolaylaştırma, basitleştirme

hêsandin */lgh* kolaylaştırmak, basitleştirmek

hêsanbar *rd* kullanışlı, pratik

hêsanbarî *m* kullanışlılık, pratiklik

hêsanbûn *m* 1. kolaylaşma, basitleşme 2. rahatlatma, yatıştırma

hêsan bûn *l/gh* 1. kolaylaşmak, basitleşmek 2. rahatlatmak, yatıştırmak

hêsanbûyîn *m* 1. kolaylaşma, basitleşme 2. rahatlatma, yatıştırma

hêsanê avê *nd* gaz taşı

hêsanê rûn *nd* yağ taşı

hêsanî *m* 1. kolaylık, kolay, basitlik * **min hêsanîya vî tiştî dît** işin kolayını buldum 2. kolaylık (işlerin kolay bitmesini sağlayan şey, konfor) 3. rahatlık 4. *rd* kolayca *li ~ya (tişteki) nihêrtin* (an *jî mēzandin*) (bir işin) kolayına bakmak (veya kolayına kaçmak)

hêsanîbar *rd* kullanışlı, pratik

hêsanîbarbûn *m* kullanışlı olma, pratikleşme

hêsanîbar bûn *l/gh* kullanışlı olmak, pratikleşmek

hêsanîbarbûyîn *m* kullanışlı oluş, pratikleşme

hêsaner (I) *nd/nt* bileyici, zağcı

hêsaner (II) *rd* kolaylaştırıcı, basitleştirici

hêsanerî *m* bileyicilik, zağcılık

hêsanîkirin (I) *m* 1. kilağılama, zağlama 2. taşlama (metal bir şeyi zımpara ve benzeri bir şeyle yuvasına alıştırma)

hêsanîkirin (II) *m* kolaylaştırma, basitleştirme

hêsan kirin (I) *l/gh* 1. kilağılamak, zağlamak 2. taşlamak (metal bir şeyi zımpara ve benzeri bir şeyle yuvasına alıştırmak)

hêsan kirin (II) *l/gh* kolaylaştırmak, basitleştirmek

hêsanîkirî (I) *rd* kilağılı, bileylenmiş

hêsanîkirî (II) *rd* kolaylaştırılmış, basitleştirilmiş

hêsanî *m* 1. kolaylık, basitlik 2. rahatlık

hêsayî *m* 1. kolaylık, basitlik 2. rahatlık

hêsayîbûn *m* 1. kolaylaşma, basitleşme 2. rahatlanma

hêsayî bûn *l/gh* 1. kolaylaşmak, basitleşmek 2. rahatlanmak

hêsayîbûn *m* 1. kolaylaşma, basitleşme 2. rahatlanma

hêsayîkirin *m* 1. kolaylaştırma, basitleştirme 2. rahatlatma

hêsayî kirin *l/gh* 1. kolaylaştırmak, basitleştirmek 2. rahatlatmak

hêsin *m* 1. madde 2. öz, cevher (bir şeyin temel ögesi)

hêsinî *rd* maddesel, maddî

hêsinî *m* maddelik

hêsir *m* göz yaşı ~ **barandin** (an *jî rijandin*) göz yaşı dökmek

hêfî *m* rüzgarın etkisiyle oluşmuş kar yığını

hêşibes *m* endişe, kaygı ~ **kirin** endişe etmek, kaygı duymak

hêsir 1. esir, tutsak 2. köle 3. *mec* fakir

hêsirî *m* 1. esirlik, tutsaklık 2. kölelik 3. fakirlik, açlık ~ **kişandin** açlık çekmek (yoksulluk içinde bulunmak)

hêsirkefî *rd* esir düşmüş, tutsak düşmüş olan

hêsirrok *rd* zavalı

hêsirokî *rd* zavalıca, zavalımsı, acınacak durumda olan

hêsk *m* salıncak

hêstêr *m* yataklık, yatak yükü

hêstik *n* kemik

hêstil *ant/n* bademcik

hêstir (I) *m* yaş, göz yaşı * **hêstir jî çavên wê hatin** gözlerinden yaşlar aktı ~ **barandin** yaş akıtmak ~ **jî çavan kêm** (an *jî xalî*) **nebûn** gözünden yaş eksilmemek ~ **kirin xwarê** yaş dökmek ~ **rijandin** yaş dökmek ~ **ê çavan** göz yaşı ~ **ê dîlşahiye** sevinç göz yaşları ~ **ên girîna xwe berî nava xwe dan** yaşını içine akıtmak

hêstir (II) *zo/nd* katır ~ **a mehîni** dişi katır

hêstirk (I) *m* yıldız ~ **a qawanê** kutup yıldızı

hêstirk *m* göz yaşı ~ **barandin** (an *jî rijandin*) göz yaşı dökmek

hêstirrêj *rd* göz yaşartıcı

hêstirvan *n* katırcı

hêstirvanî *m* katırcılık

hêstrî *n* diken

hêşû *m* tepe ve dağ zirvesi * **hêşûya gir** tepenin zirvesi ~ **hêşû** zirveleri izleyerek

hêş (I) *m* 1. tepe tarafı 2. taraf

hêş (II) *m* karasabanın dikey gövdesi

hêş (III) *m* manfaa, çıkar

hêşa (I) *zo/n* aygır

hêşa (II) *rd* azgın (hayvan için)

hêşabûn *m* azgınlaşma

hêşa bûn *l/gh* azgınlaşmak

hêşet *nd* 1. set 2. kenar mahalle, kale dibi mahalle

hêşevan *n* karasaban sürücüsü

hêşî (I) *m* 1. (kumaşı çevreleyen çizgi) * **hêşîya qumaş** kumaşın kenarı 2. *m* saçak (havlu, halı, kuşakların kenarlarına dikilen püskül) 3. çadır eteği 4. çadır alanı 5. dulda, kuytu yer

hêşî (II) *m* ip, kalın ip

hêşîn *nd/n* 1. mavi 2. *rd* mavi (bu renkten olan) ~ **ê bî kevze** ve limon küfü ~ **ê çiwîdî** süt mavisî ~ **ê vekirî** süt mavisî ~ **ê moriyan** boncuk mavisî

hêşîn *rd* 1. yeşil 2. taze (kuru olmayan, körpe) * **lobiyên hêşîn** taze fasulye

hêşînahî (I) *m* 1. mavilik 2. morluk, morartı

hêşînahî (II) *m* 1. yeşillik (yeşil olma durumu) 2. yeşillik (yeşil bitkileri çok olan yer) 3. yeşillik, yeşerti, göğerti (marul, salatalık gibi çiğ yenen sebze)

hêşînahîfiroş *nd/nt* manav

hêşînahîfiroşî *m* manavlık

hêşînati (I) *m* mavilik

hêşînati (I) *m* 1. yeşillik (yeşil olma durumu) 2. yeşillik, göveri, göverti (yeşil bitkileri çok olan yer)

hêşînayî (I) *m* 1. mavilik 2. morluk, morartı
hêşînayî (II) *m* 1. yeşillik (yeşil olma durumu) 2. yeşillik (yeşil bitkileri çok olan yer) 3. yeşillik, yeşerti, göğerti (marul, salatalık gibi ciğ yenen sebze)
hêşînbaz *n* 1. kula 2. *rd* kula (bu renkte olan at)
hêşînbûn (I) *m* 1. mavileşme 2. morarma, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarma)
hêşînbûn (II) *m* 1. yeşerme, göverme 2. yeşerme, yeşillenme (yeşil renk alma) 3. bitme (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişme) 4. *mec* filizlenme
hêşîn bûn (I) *l/gh* 1. mavileşmek 2. morarmak, morlaşmak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak)
hêşîn bûn (II) *l/gh* 1. yeşermek, gövermek * **tov hêşîn bûn** tohumlar göverdi 2. yeşermek, yeşillenmek (yeşil renk almak) 3. bitmek (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişmek) * **porê wê pir zû hêşîn bû** saçları çok çabuk bitti 4. *mec* filizlenmek * **dî nava dilê min de hestên nû hêşîn bûn** içimde yeni duygular filizlendi
hêşînbûnî *m* yeşerme, göverme
hêşînbûyî *m* 1. yeşeriş, göveriş 2. bitme 2. filizleniş
hêşîne *rd* mavimsi, mavimtrak
hêşîneyî *rd* gökçül
hêşîne hesînî *rd* demirî, demir mavisî
hêşînî *rd* mavimtrak
hêşînkayî *m* yeşillik, yeşerti
hêşînkirin (I) *m* 1. maviletme 2. *mec* morartma
hêşînkirin (II) *m* yeşertme
hêşîn kirin (I) *l/gh* 1. maviletmek 2. *mec* morartmak
hêşîn kirin (II) *l/gh* yeşertmek
hêşînok *m* mavi boncuk, göz boncuğu, nazar boncuğu ~ **belav kirin** mavi boncuk dağıtmak ~ **a min bi kê re hezkirina min ji wê re** mavi boncuk kimde?
hêşînokî *rd* mavimsî
hêşînoyî *rd* mavilî
hêşka *c* şimdi
hêşt *m* soy * **ên ji hêšta me ne** soyumuzdan olanlar
hêšta *h* hâlâ
hêştana *h* hâlâ da
hêştir zo/n deve (Camelus) ~ **bi hev dikevin, ker û golik li nav lingan diçin** develer kapışınca eşek ve buzağılar arada ezilir ~ **radîbin hev ker û golik di bin lingê wan de diçin** develer kapışınca eşek ve buzağılar arada ezilir ~ **ê nêr** erkek deve
hêştirme zo/m deve kuşu (Struthio camelus)
hêştirvan *n* deveci, deve çobanı
hêştirvanî *m* devecilik, deve çobanlığı
hêt (I) *m* 1. köşe taşı 2. duvar
hêt antî *n* oyluk 2. but 3. baldır ~ **û pêt bal-**

dır bacak
hêtbet *rd* şaşkın
hêtbetî *m* şaşkınlık
hêterek *rd* azgın (hayvan için)
hêterekbûn *m* azgınlaşma
hêterek bûn *l/gh* azgınlaşmak * **beran hêterek bûye** koç azgınlaşmış
hêtêş *bj/m* siyatik
hêtûn *m* 1. taş ocağı (taşı kireç haline getirmek için içinde ateş yakılan ocak) 2. maden fırını 3. fırın (kireç, demir vb için sanayi fırını) ~ **a helandina madenan** maden eritme fırını
hêvar *bnr* êvar
hêvijandin *m* 1. eğitme 2. kıvamına getirmek
hêvijandin *l/gh* 1. eğitmek 2. kıvamına getirmek
hêvijîn *m* 1. eğitilme 2. kıvamına gelme
hêvijîn *l/gh* 1. eğitilmek 2. kıvamına gelmek
hêvijîner *nd/nt* 1. eğitici 2. eğitmen
hêvijînerî *m* 1. eğiticilik 2. eğitmenlik
hêvin *bnr* haveyn
hêvirandin *m* karma, birbirine karıştırma
hêvirandin *l/gh* karmak, birbirine karıştırmak
hêvirîn *m* karılma, birbirine karışma
hêvirîn *l/gh* karılmak, birbirine karışmak
hêvisandin *m* nakışlanma, nakşetme
hêvisandin *l/gh* nakışlamak, nakşetmek
hêvisîn *m* nakışlanma, nakşedilme
hêvisîn *l/gh* nakışlanmak, nakşedilmek
hêviş (I) *m* dua
hêviş (II) *m* korunum, hıfz
hêvişan *m* koruma, muhafaza ~ **a pasîf** pasif kuruma
hêvişandin *m* 1. esirgeme, koruma, koruyuş (bir kimseyi veya şeyi dış etkilere, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutma) 2. koruma (hiimaye etme) 3. koruma (tehlikeli, zararlı durumları engelleme) 4. koruma (bir şeyin eskimesini, yıpranmasını önlemek için gereken dikkat ve özeni gösterme) 5. koruma (süre gelen bir durumun değişikliğe uğramasını önleme) 6. erinme, yüksünme 7. duldalama
hêvişandin *l/gh* 1. esirgemek, korumak (bir kimseyi veya şeyi dış etkilere, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutmak) * **ji bo ku hesin ji baranê bihêvişin boyax kirin** demiri yağmurdan korumak için boyadılar 2. korumak (hiimaye etmek) 3. korumak (tehlikeli, zararlı durumları engellemek) * **ji bo ku mêweya bihêvişinin îlaç kirin** meyveleri korumak için ilâçladı 4. korumak (bir şeyin eskimesini, yıpranmasını önlemek için gereken dikkat ve özeni göstermek) * **ku te cil û bergê xwe hinek bihêvişanda ev çend gemarî nedibûn** üstünü başını biraz korusaydın bu kadar kirlenmezdi 5. korumak (süre gelen bir durumun değişikliğe uğramasını önlemek) 6. erinmek, yüksünmek * **xwe di hêvişine ku**

vî karî bike bu işi yapmaya eriniyor 7. dulda-lamak
hêvişandî *rd* 1. korunan, masun 2. korunan, mahfuz
hêvişandibûn *m* masuniyet (korunmuş olma durumu)
hêvişbar *rd* korunabilir, korunmalı
hêvişîn *m* esirgeme, esirgeyiş, korunma
hêvişîn *l/gh* esirgenmek, korunmak
hêvişînek *m* muhafaza, korunum
hêvişîner *nd/rd* 1. koruyucu, esirgeyici (kuruma işini yapan) 2. *rd* koruyucu (asalağı dış ordamda yok eden ilaç veya işlem) * **îlaca** **hêvişîner** koruyucu ilaç
hêvişînerî *m* koruyuculuk
hêvişkar *nd/rd* 1. koruyucu (kuruma işini yapan) 2. *rd* koruyucu (asalağı dış ordamda yok eden ilaç veya işlem)
hêvişkarî *m* koruyuculuk
hêvî *m* 1. umut, ümit 2. umut, ümit (bu duygu-yu veren kimse veya şey) * **tek hêviyeke me heyê ku ew jî serokê me ye** tek bir umudumuz var oda başkanımızdır 3. beklenti * **tu hêviyeke min jî te dikim** senden ondan hiç bir beklentim yok 4. dilek ~ **dan** umut vermek, ümit vermek ~ **jê birîn** -den umut kesmek ~ **jê kirin** 1) ummak 2) medet ummak (veya beklemek) 3) ricada bulunmak * **ez sed hêvî û reca jî te dikim** senden ricada bulunuyorum ~ **jê re çêbûn** (birinden) ümit uyanmak ~ **ji Xwedê nayê birîn** Allah-tan umut kesilmez ~ **kirin** umut etmek, ümit etmek ~ **ma Xwedê** bir umudumuz Allah ~ **min jî Wwedê** Allah-tan umut ederim ki ~ **tê de hiştin** umut (veya ümit) bırakmak ~ **Xweda** umut Allah-tan ~ **Xweda (tiştêk) he-bûn umut** (veya ümit) uyanmak ~**ya (yekî) çênebûn** umudu suya düşmek ~**ya (yekî) jê neman** umudu sönmek ~**ya (yekî) jê şikan-din** umudunu kırmak, umutsuzluğa düşür-mek ~**ya (yekî) jê şikestin** (an jî şikîn) yü-reği kararmak ~**ya (yekî) man li Xwedê** işi Allaha kalmak **li ~ya nisib û qismetê xwe bûn** kismet beklemek ~**ya (yekî) pê bûn** 1) (birinden) umudu olmak 2) (birine) ümit bağlamak ~**ya xwe jê birîn** -den umudunu kesmek, ümidini kesmek ~**ya xwe jê danîn** umudunu kesmek ~**ya xwe jê winda kirin** umutsuzluğa düşmek (veya kapılmak) ~**ya xwe pê girê dan** (birine veya bir şeye) umut bağlamak
hêvîdan *m* umutlandırma, umut verme
hêvî dan *l/gh* umutlandırmak, umut vermek
hêvîdar *rd* umutlu, ümitli
hêvîdarbûn *m* umutlanma, ümitlenme
hêvîdar bûn *l/gh* umutlanmak, ümitlenmek, ümide düşmek
hêvîdarbûyîn *m* umutlanış, ümitleniş
hêvîdarkirin *m* 1. umutlandırma, ümitlendir-

me 2. ümit serpmek
hêvîdar kirin *l/gh* 1. umutlandırmak, ümitlen-dirmek 2. ümit serpmek
hêvîdayîn *m* umutlandırış, umut veriş
hêvîder *rd* umut verici
hêvî jê kirin *l/bw* 1. ummak 2. medet ummak (veya beklemek) 3. ricada bulunmak * **ez reca û hêvî jî te dikim** senden ricada bulu-nuyorum
hêvîkirin *m* 1. umut etme 2. umma 3. dileme
hêvî kirin *l/gh* 1. umut etmek 2. ummak 3. di-lemek
hêvîkuj *rd* umudu kıran, hayal kırıklığı yapan
hêvîman *m* bekleyiş
hêvî man *l/gh* beklemek
hêvîmayîn *m* bekleyiş
hêvînekirin *m* 1. umut etmeme 2. ummama 3. beklenmezlik
hêvînemayî *rd* umutsuz
hêvişikestî *rd* umudunu yitirmiş, hevesi kırıl-mış, hayal kırıklığına uğramış olan
hêvişikestî bûn *l/gh* umudunu yitirmek, he-vesi kırılmak, hayal kırıklığına uğramak
hêvîxwaz *rd* umutçu, umut eden
hêvoj *m* eğitim
hêvojer *nd/nt* 1. eğitimci 2. eğitmen, eğitici
hêvojerî *m* 1. eğitimcilik 2. eğitmenlik, eğiti-cilik
hêvojî *m* 1. eğitim 2. *rd* eğitimsel, eğitsel ~**ya li ser kar** hizmet içi eğitim
hêvojîfî *m* eğitsellik
hêvojkar *nd/nt* 1. eğitimci 2. eğitmen, eğitici
hêvojkarî *m* 1. eğitimcilik 2. eğitmenlik, eği-ticilik
hêvojnâs *nd/nt* eğitim bilimci
hêvojnâsî *m* eğitim bilim
hêvotîn *m* 1. eğitime 2. eğitim (belli bir konu-da, bir bilgi ve bilim dalında yetiştirme ve geliştirme, eğitime işi) 3. eğitim (çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayış-ları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirme-lerine yardım etme, terbiye) ~ **diştin** eğitimi görmek
hêvotîn *l/gh* eğitmek
hêvotînî *rd* eğitimsel
hêvotî *rd* eğitimi
hêvotîbûn *m* eğitimlilik
hêvrêzandîn *m* trikotaj yapma
hêvrêzandîn *l/gh* trikotaj yapmak
hêvris *bot/m* yabani ardıç
hêvş *m* koruma, muhafaza
hêvşîng *m* ağıl
hêvşî *m* 1. koruma, muhafaza 2. himaye * **kîr bin hêvşîya xwe** himayesine aldı
hêw (I) *m* nem (havada bulunan su buharı)
hêw (II) *m* 1. korku 2. yıldı, dehşet
hêwan *m* 1. sundurma (üstü kaplı balkon) 2. salon (bir evin en geniş bölümü)

hêwange *m* üç tarafı kapalı olup önü açık yazlık avlu

hêwas *m* aya, el ayası

hêweze *m* kalabalık

hêwêrde *zo/m* bildircin

hêwgirtin *m* dehşete kapılma

hêw girtin *l/gh* dehşete kapılmak

hêwgirtî *rd* dehşete kapılmış olan

hêwhêwik *zo/m* 1. pasaklı bir kuş 2. *rd/mec* pasaklı kimse

hêwijandin *l/gh* alıştırmak

hêwijîn *l/gh* alışmak

hêwil *m* korku, ürküntü

hêwîlnak *rd* 1. korkunç, ürkünç (korku veren, yüzü soğuk) * **rûçikekî wî yê hêwîlnak hebû** korkunç bir yüzü vardı 2. dehşet verici, dehşetengiz, dehşetli 3. kâbuslu, korkunç * **kete xeweke giran û hêwîlnak** derin ve kâbuslu bir uykuya daldı

hêwîlnakbûn *m* korkunçlaşma

hêwîlnak bûn *l/gh* korkunçlaşmak

hêwîlnakî *m* 1. korkunçluk, ürkünçlük 2. dehşetlilik, dehşetengizlik

hêwir *m* 1. barınak 2. barınma, konaklama

hêwiran *m* 1. barınma, konaklama 2. üşüşme

hêwirandin *m* 1. barındırma, konaklama 2. üşüşme, üşürme

hêwirandin *l/gh* 1. barındırmak, konaklamak 2. üşüşmek, üşürmek

hêwirdar *rd* barınan kişi

hêwirgeh *m* 1. barınak, konaklama yeri 2. toplanma yeri

hêwîrîn *m* 1. barınma (yerleşme) 2. konaklanma 3. üşüşme, üşme, toplaşma, toplanma 4. birikme, yığılma, yığılaşma (çok sayıda birikme, toplanma) * **gel hêwîriye vir** halk buraya yığılmış

hêwîrîn *l/gh* 1. barınmak (yerleşmek) * **hatîbû li gund hewirîbû** gelip köye yerleşmişti 2. konaklanmak 3. üşüşmek, üşmek, toplaşmak, toplanmak 4. birikmek, yığılmak, yığılaşmak (çok sayıda birikmek, toplanmak) * **li ber derî bi hezaran mirov hêwirîbûn** kapının önünde binlerce insan birikmişti * **gel hêwîriye vir** halk buraya yığılmış

hêwîrk *m* 1. toplantı 2. toplanma

hêwirz *bnr* hêwirze

hêwirze *m* 1. kalabalık (insan kalabalığı) 2. kalabalık, gürültü, patırtı, şamata (hayhuy, hengame) * **em ji ber hêwirzeyê hev nabîhîzin** gürültüden dolayı birbirimizi duyamıyoruz 3. bağırış çağırış 4. ağlayış (çağırarak bağırarak ağlama) ~ **rabûn** kızılca kıyamet kopmak ~ **rakîrîn** görültü kopartmak, şamata etmek (veya koparmak) ~ **yeke giran** kızıl kıyamet

hêwirzekîrîn *m* kalabalık etme

hêwirze kirin *l/gh* kalabalık etmek

hêwisandin *m* öğretme

hêwisandin *l/gh* öğretmek

hêwisîn *m* öğrenme

hêwisîn *l/gh* öğrenmek

hêwîstîn *bnr* hêwsîn

hêwîşandin *bnr* hêwişandin

hêwîzî *n* topuz

hêwî (I) *m* kuma ~ **kirasê ji hesin e, ne diqete ne dihele** kumalık çekilmez bir şeydir, anlamında bir deyim ~ **malê dike jintî malê dibe** (an jî ~ **yê malkirê, jintiyê malbirê**) ortak (veya kuma) gemisi yürümüş, elti gemisi yürümemiş

hêwî (II) *bnr* hewî (II)

hêwî (III) *rd* 1. nemli 2. *m* nem (hafif ıslaklık) * **porê wê yê hêwî li rûyê min ketin** onun nemli saçları yüzüme değdi

hêwîbûn *m* nemlenme, rutubetlenme

hêwî bûn *l/gh* nemlenmek, rutubetlenmek

hêwîbûyîn *m* nemleniş, rutubetleniş

hêwîker *m* nemlendirici

hêwîkirin *m* nemlendirme, nemletme, rutubetlendirme

hêwî kirin *l/gh* nemlendirmek, nemletmek, rutubetlendirmek

hêwîtî *m* kumalık

hêwîza *nd/nt* kuma çocuğu

hêwl *m* korku, ürkü, ürküntü ~ **dan ürküntü** vermek

hêwîlnak *rd* ürküntülü

hêwîlnakî *rd* ürküntülüce

hêwr *m* tını

hêwşîng *m* gebe kalmadan süt veren sağımlık hayvan

hêyavk *m* türlü yemeği

hêz *m* 1. güç, kuvvet (fizik, düşünce ve ahlâk yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği) * **hêza jiyînê** yaşama gücü 2. güç (bir olaya yol açan her türlü hareket, kuvvet) 3. güç (sınırsız, mutlak nitelik) * **hêza Xwedê** Tanrı'nın gücü 4. güç (büyük etkinliği ve önemi olan) * **hêza pereyan** paranın gücü 5. *fîz* güç (birim zamanda yapılan iş) 6. güç (bir cihazın, bir mekânizmanın iş yapabilme niteliği) * **hêza motorê** motorun gücü 7. güç (siyasi, ekonomik, askeri vb. bakımlardan etki ve önemi büyük olan devlet) * **hêza aborî** ekonomik güç 8. güç (bir ulusun, bir ordunun vb. nin ekonomik, endüstriyel ve askeri potansiyeli) 9. *mec* güç (yeterliliğini ve güvenilirliğini kanıtlamış kimse) 10. *erd* güç (bir akarsuyun aşındırma ve taşıma yeteneği) 11. güç (bir toprağın verimlilik yeteneği) 12. *mat* kuvvet 13. *îşk* güç, kuvvet (bir ülkenin savaşçı silâhlı kuruluşları veya gücü) 14. *fîz* güç, kuvvet (durgunluğu harekete veya hareketi durgun bir duruma çeviren etken, direnci kıran veya dirmec doğuran özellik) ~ **dan xwe yeltenmek** ~ **di xwe de nedîtin** kuvvet bula-

mamak ~ **girtin** güç (veya kuvvet) almak ~ **stendin** güç (veya kuvvet) almak ~ **a berevaniyê** savunma gücü ~ **a çekdarî** silâhlı güç ~ **a çewsîner** baskıcı güç ~ **a derbiranê** ifade gücü ~ **a dîndariya paşverû** kara kuvvet ~ **a elektromanyetik** elektromanyetik güç ~ **a fikirinê** düşünme gücü ~ **a (yekî) gihiştîn** (....) güç getirmek ~ **a îfadekirinê** ifade gücü ~ **a kirînê** satın alma gücü ~ **a makîneyê** makine gücü ~ **a mêjî** beyin gücü ~ **a nehênî** gizli güç (niteliği anlaşılmayan güç) ~ **a nîgaşî** hayal gücü ~ **a parêziyê** (parasitî) an jî **berevaniyê** savunma gücü ~ **a paşverûtiyê** kara kuvvet ~ **a qanûncêkirinê** yasama gücü ~ **a ramînê** düşünme gücü ~ **a sereke** baskın güç ~ **a siyasî** siyasî güç ~ **a tund** kaba kuvvet ~ **a veşarî** gizli güç ~ **a xeyalê** hayal gücü ~ **ên aşîparêz** barış gücü ~ **ên bejayî** kara kuvvetleri ~ **ên berdest** lşk ihtiyat kuvvetleri ~ **ên çekdar** silahlı kuvvetler ~ **ên derveyî** dış güçler (ekonomi ve politika açısında büyük devletler) ~ **ên derwayî** deniz kuvvetleri ~ **ên dewletê** devlet kuvvetleri ~ **ên erdî** kara kuvvetleri ~ **ên esmanî** hava kuvvetleri, hava güçleri ~ **ên heywayî** hava kuvvetleri ~ **ên hilberînê** üretim güçleri ~ **ên leşkerî** askerî güçler ~ **ên tarî** karanlık güçler ~ **ên zemînî** kara kuvvetleri

hêza belgîrê fiz/nd beygir gücü

hêza derbiranê nd ifade gücü

hêza gramî fiz/nd gram kuvvet

hêza hespî nd beygir gücü

hêza karkirinê nd iş gücü

hêza kirînê nd satın alma gücü

hêza kîşanê nd çekim gücü

hêza lêder nd vurucu güç

hêza lêxer nd vurucu güç

hêzan as/n kiriş, düver (mimaride) ~ **avêtin** serê kirişlemek

hêza nepenî fiz/m gizil güç

hêzar bnr hizar

hêzdan m güç verme

hêz dan l/gh güç vermek

hêzdar rd 1. güçlü, kuvvetli (gücü olan) * **artêseke hêzdar** kuvvetli bir ordu 2. güçlü, tuttuğunu koparan 3. güçlü (nitelikleri ile etki yaratan, etkili)

hêzdarane h güçlüce, kuvvetlice

hêzdarbûn m 1. güçlenme, kuvvetlenme 2. güçlendirme, pekitme

hêzdar bûn l/gh 1. güçlenmek, kuvvetlenmek 2. güçlendirmek, pekitmek

hêzdarbûyîn m güçleniş, kuvvetleniş

hêzdarî m güçlülük, kuvvetlilik

hêzdarîtî m güçlülük, kuvvetlilik

hêzdarkirin m 1. güçlendirme, kuvvetlendirme 2. güçlendirme. Pekitme 3. sağlamlaştırma, tahkim

hêzdar kirin l/gh 1. güçlendirmek, kuvvetlen-

dirmek 2. pekitmek, güçlendirmek 3. sağlamlaştırma, tahkim etmek

hêzdarkirî rd güçlendirilmiş, kuvvetlendirilmiş

hêzdayîn m güç veriş

hêzder rd 1. güçlendirici, kuvvetlendirici 2. güç verici

hêzdêr bnr hêzder

hêzdiyar rd gücü bilinen

hêzekêş m çekim gücü

hêzekilogram fiz/m kilogramkuvvet

hêzeran m heyzeran, bambudan baston

hêzik (I) m salıncak

hêzik (II) rd eli tez, atik

hêzker rd güçlendirici, kuvvetlendirici

hêzkirin m başını kaldırıp etrafı kolaçan etme

hêz kirin l/gh başını kaldırıp etrafı kolaçan etmek

hêzmend rd güçlü

hêzmendî m güçlülük

hêzok m salıncak

hêzpîv m kuvvetölçer

hêzranî bnr hêzeran

Hg kîm Hg (civa'nın kısaltması)

hi b ne

hiba m hibe ~ **kirin** hibe etmek

hibe m hibe ~ **kirin** hibe etmek

hibekirî rd hibe edilmiş olan

hibhibî rd gevrek (gülüş için; şen, neşeli) * **kenekê hibhibî** gevrek bir gülüş

hibhibîbûn m gevreme

hibhibî bûn l/gh gevremek

hibhibîtî m gevreklik

hibhibkî rd gevrekçe

hibir m mürekkep ~ **a çînî** çini mürekkebi

hibirdank m hokka, mürekkep hokkası

hibirdar rd mürekepli * **pênûsa hibirdar** mürekkepli kalem

hibirfiroş nd/nt mürekkepçi (satan kimse)

hibirîn rd mürekepli, mürekpten olan

hibirkar nd/nt mürekkepçi

hibirkirin m mürekkepleme

hibir kirin l/gh mürekkeplemek

hibirkirî rd mürekepli, mürekkep sürülmüş olan

hibirman m nar tanesi kurutu, kurutulmuş nar taneleri

hibr bnr hibir

hibrî m yazma (baş örtüsü)

hic rd şiddetli

hicac m çöl fırtınası, toz duman fırtınası

hicam m hacamat ~ **kirin** hacamat etmek (veya yapmak), şişe çekmek (veya vurmak) ~ **lê xistin** hacamat etmek, vantuz çekmek, şişe çekmek (veya vurmak), bardak çekmek ~ **ê qîloç lê xistin** boynuz çekmek (**bi**) ~ **ê xwîn jê girtin** hacamat etmek (veya yapmak)

hicamker nd/nt hacamatçı

hicamkirin m 1. hacamatlama, şişe çekme (veya vurma) 2. *mec* öperken içine çekme

hicam kirin l/gh 1. hacamatlamak, şişe çek-

mek (veya vurmak) 2. *mec* öperken içine çekmek

hicik *rd* hızlı, şiddetli

hicika *rd* hızlıca

hicimandin *m* hafifçe aksatma

hicimandin *l/gh* hafifçe aksatmak

hicimîn *m* hafifçe aksama

hicimîn *l/gh* hafifçe aksamak

hicinandin *m* 1. tartaklama, tartaklayış, haşat etme, hırpalama 2. bitkin düşürme

hicinandin *l/gh* 1. tartaklamak, haşat etmek, hırpalamak 2. bitkin düşürmek

hicinandî *rd* 1. tartaklanmış, hırpalanmış olan 2. bitkin

hicinandîbûn *m* bitkinlik

hicinî *rd* tutuk (eski işlevini göremez duruma gelmiş olan)

hicinîn *m* 1. tartaklanma, hırpalanma, haşat olma 2. bitkin düşme 3. tutulma (tutuk duruma gelme)

hicinîn *l/gh* 1. tartaklanmak, hırpalanmak, haşat olmak 2. bitkin düşmek 3. tutulmak (tutuk duruma gelmek) * **ez hicinîme** her tarafım tutulmuş

hicinîftî *m* tutukluk

hicîqandin *m* tika basa doldurma

hicîqandin *l/gh* tika basa doldurmak

hicîqandî *h* tika basa dolu

hicîqîn *m* tika basa dolma

hicîqîn *l/gh* tika basa dolmak

hicirandin *l/gh* terketmek

hicirîn *l/gh* terkedilmek

hiciran *m* hicran

hicret *m* hicret ~ **kirin** hicret etmek

hicrik *m* 1. hücre (küçük oda) 2. hücre (tutukluların veya hükümlülerin yalnız olarak kapatıldıkları küçük oda)

hicrî *rd* hicrî

hicrok *m* hücre (küçük oda)

hicrû *rd* şidetli, sert

hicûc *bnr* hacûc

hicûm *m* 1. hücum, saldırı 2. *sp/m* hücum, a-
kın 3. *b* hücum (ileri) ~ **dan serê** saldırıya
geçmek ~ **kirin** hücum etmek ~ **kirin** (yekî)
(birine) saldırmak ~î (yekî) **kirin** (birine)
saldırmak

hicûmdan *m* saldırıya geçme

hicûm dan *l/gh* saldırıya geçmek

hicûmkirin *l/gh* hücum etme, saldırma

hicûm kirin *l/gh* hücum etmek, saldırmak

hiçbûn *m* bir şeyden ürüp koşarak kaçma

hiç bûn *l/gh* bir şeyden ürüp koşarak kaç-
mak

hiçik *nd/nt* bebek

hiçik *n* yen (giysi kolu)

hiçkelok *rd* çelimsiz

hiçkeloktî *m* çelimsizlik

hidam (I) *n* akıl, şuur

hidam (II) *m* yerinden, aniden * **Reşo ji hi-**

damê de rabû Reşo aniden fırladı

hidayet *m* hidayet

hidayetker *rd* hidayete erdiren

hide *m* lâmba açma rendesi

hidekirin *m* lâmbalama, lâmba açma (maran-
gozlukta)

hide kirin *l/gh* lâmbalamak, lâmba açmak
(marangozlukta)

hidekirî *rd* lâmbalı (marangozculukta)

hidet *m* hiddet, öfke

hidimandin *bnr* hedimandin

hidrelez *m* hidrellez (6 mayısta yapılan gele-
neksel bayram)

hidûd *n* hudut, sınır

hidûr *m* dayanç, sabır

hifdeh *bnr* hefdeh

hifzandin *m* koruma

hifzandin *l/gh* korumak

hifzîn *l/gh* korunmak

hifz *m* hifz, koruma ~a **canê** (yekî) **kirin** canı-
nı korumak, einniyet altına almak ~a **xwe**
kirin kendini korumak, sakınmak

hifzkirin *m* koruma, esirgeme

hifz kirin *l/gh* korumak, esirgemek

hi *hi* *b* him him

hij (I) *m* sevmek ~ **kirin** sevmek ~î (yekî) **kirin**
(birini) sevmek

hij (II) *n* çırpı

hijber *bnr* şêr

hijd *rd* sert, şiddetli

hijdeh *bnr* hejdeh

hijdkî *rd* sertçe, şiddetlice

hijdrû *rd* sert (güçlü, kuvvetli)

hijdrûbûn *m* şiddetlenme, yeğînleşme

hijdrû bûn *l/gh* şiddetlenmek, yeğînleşmek

hijdrûka *h* sertçe

hijdrûtî *fiz/m* şiddet, yeğînlik

hijhijkî *rd* incecik, kuru kimse

hijhijok *rd* sıska, çırpı gibi olan kimse

hijhijokî *rd* 1. siskaca 2. sıska, çırpı gibi olan
(zayıf ve sıska kimse)

hijik *m* çırpı ~ **mijik** çalı çırpı

hişî *m* döl eşi, etene, son, meşime

hişiqandin *m* 1. sığıştırma 2. tıkıştırma

hişiqandin *l/gh* 1. sığıştırmak 2. tıkıştırmak

hişiqî *rd* 1. sığışık 2. tıkışık

hişiqîn *m* 1. sığışma 2. tıkışma

hişiqîn *l/gh* 1. sığışmak 2. tıkışmak

hişikirin *m* sevmek

hiş kirin *l/gh* sevmek

hişmet *m* 1. haşmet, görkem 2. *rd* dehşet, ola-
ğanüstü 3. *b* dehşet

hişmetkar *rd* 1. hayranlık duyan, taşıyan 2.
görmeli, gösterişli ~ **bûn** hayran kalmak ~
hiştin dudak ısırtmak (hayran bırakmak) ~
man göz kamaştırmak (bir niteliğiyle hay-
ran bıraktırmak)

hişmetkarî *m* 1. hayranlık 2. görkemlilik, gös-
terişlilik

hikayetkirin *m* hikaye etme, anlatma

hikayet kirin *l/gh* hikaye etmek, anlatmak

hikim *bnr* hikm

hikm *n* 1. hüküm, hüküm, yargı 2. hüküm (ö-nem, geçerlilik) 3. hüküm (etki, hız, şiddet) * **hikmê zivistanê nema** kışın hükmü geçti ~ **ajotin** hüküm sürmek (devam etmek) ~ **dan** hüküm vermek 3. *meç* * **hikmê nîvro** öğle vakti ~ **derbas kirin** hüküm sürmek, hükümet sürmek * **bi serokwezîrî bîst sal hikm derbas kirin** başbakan olarak yirmi yıl hüküm sürdü ~ **kirin** 1) hükmetmek, hükümet etmek 2) hüküm sürmek * **zivistanê îsal hikim kir** kış bu sene hüküm sürdü ~ **tê bihurîn** sözü geçmek ~ **xwarin** hüküm giymek (veya yemek) ~ **ê (yekî) bihurîn** 1) hükmü geçmek 2) sözü geçmek ~ **ê deh mēran kirin** yiğit kadın, yiğitler gibi hükümetmek ~ **ê (yekî) derbas bûn** 1) hükmü geçmek 2) sözü geçmek ~ **ê germê kızıl ısı** ~ **ê koteî** kaba kuvvet, ineta zori ~ **ê (...)** **neman** 1) hükmü geçmek * **hikimê wî nema** onun hükmü geçti 2) hükmü kalmamak, hı-zını kaybetmek (veya yitirmek) ~ **ê nîvro** gün ortası, güneşin en sıcak olduğu dönem ~ **ê (yekî) tê bihartin** (birine) söz geçirmek ~ **ê (yekî) tê bihurîn** (birine) sözü geçmek ~ **ê (yekî) tê nebihurîn** papuç pahalı (birinin uğraşmaya kalktığı kimsenin, kendinden güçlü çıkması durumundan söylenir)

hikmdan *m* hüküm verme

hikm dan *l/gh* hüküm vermek

hikmen *h* hükmen

hukmê xweyî *nd* otonomi

hukmê zatî *m* otonomi, özerklik, muhtariyet

hikmkirin *m* hükmetme

hikm kirin *l/gh* hükmetmek

hikmî *rd* hükmi, tüzel

hukum *n* 1. hüküm, yargı 2. hüküm, hâkimi-yet, egemenlik 3. (önem, geçerlilik) 4. hüküm (etki, hız, şiddet) 5. hükmün, ceza ~ **dan** hüküm vermek ~ **dan (yekî)** mahkûm etmek, hükmün giydirmek ~ **dan ser pišta (yekî)** mahkûm etmek, hükmün giydirmek

hikumdar *n* 1. hükümdar 2. zorbalık eden

hikumdarane *h* hükümdarca

hikumdarî *m* hükümdarlık

hikumferma *rd* 1. hüküm süren 2. hükümrân **hikumfermatî** *m* 1. hüküm süren 2. hüküm-ranlık

hikumkirin *m* hükmetme

hikum kirin *l/gh* hükmetmek

hikumran *rd* hükümrân, egemen

hikumranî *m* hükümrânlık, egemenlik

hikumxwarin hüküm giyme, mahkûm olma

hikum xwarin *l/gh* hüküm giymek, mahkûm olmak

hikumxwarî *rd* 1. hükümlü, mahkûm 2. *nd/nt* mahkûm (hüküm giymiş kimse)

hikumxwarî *m* mahkûmiyet * **tu hikumxwa-rîtiya wî nîn** e hiç bir mahkûmiyeti yoktur

hikûmat *bnr* hükümet

hikûmet *m* 1. hükümet (devletin görevlerini yerine getirmesini sağlayan yetkili organ, bakanlar kurulu) 2. hükümet (bir ülkenin yönetim kuruluşları) 3. hükümet (devlet yönetimi) * **di çaxa hikûmeta Osmanî de** Osmanlı hükûmeti zamanında ~ **ava kirin** hükümet kurmak ~ **saz kirin** hükümet kurmak ~ **vekişin** hükümet çekilmek ~ **xistin** hükümet düşürmek ~ **a dûvelang** uydu hükümet, kukla hükümet ~ **a hindikahiye** azınlık hükûmeti ~ **a koalîsyonê** koalîsyon hükûmeti ~ **a pisporan** teknokratlar hükûmeti

hikyat *m* hikaye

hikyatbêj *nd/nt* hikayeci

hil (I) *nd* ebe (çocuk oyunlarında)

hil (II) *rd* 1. zamanından önce olan 2. üvey

-hil (III) *rz* sonek olarak kullanıldığında üvey anlamını verir * **keçhilî** üvey kız

hil (IV) *nd* bir takı türü 'hil û mercan veya morî' deyiminde geçer

hil (V) *n* arzu, istek (cinsi olarak) ~ **ê (yekî) dan inilê (wî) argo** (birini) haşat etmek ~ **ê (yekî) rabûn** ayrıntı kabarmak, baharı başına vurmak, dama çıkmak (aşırı bir cinsel arzu duymak) ~ **ê xwe dan (ser) milê xwe** ayrıntı kabarmak, dama çıkmak (aşırı bir cinsel arzu duymak)

-hil (VI) *rz* fiilden fil türetme öneki

hilak *bnr* helak

hilal *m* kürdan

hilale *bot/m* bir çiçek adı

hılan *ps/m* iç tepî

hilandin *l/gh* 1. kaldırmak (bulunduğu yerden almak) 2. kaldırmak, saklamak

hilandî *rd* 1. kaldırılmış 2. saklı (gizli bir yere konarak kaybolması veya alınması önlen)

hilanî *rd* saklı (gizli bir yere konarak kaybolması veya alınması önlenen)

hılanîn (I) *m* doğdurma (güneş, ay, yıldız için)

hılanîn (II) *m* 1. kaldırma, kaldırış (bulunduğu yerden alma) 2. kaldırma (yukarı doğru hareket ettirme) 3. kaldırma (ürün toplama, taşıma) 4. kaldırma (çekme, taşıma) 5. kaldırma (katlanma, tahamül etme) 6. kaldırma (lağvetme, feshetme) 7. kaldırma (alıp başka yere götürme, toplama) 8. kaldırma (piyasadan çekme) 9. kaldırma (elin ulaşamayacağı yere koyma, saklama) 10. saklama, saklayış (elinde bulundurma, tutma) 11. saklama (kaybolmaması için gizli bir yere koyma) 12. saklama (koruma, muhafaza etme) 13. saklama, ayırıp saklama, alıkoyma (birine vermek için ayırma) 14. kapma (iştir iştirmez veya görür görmez belleme) 15. ayırma, kaldırma (bir bütünden bir parçayı her-

hangi bir amaçla bir kenara koyma, saklama) 16. kapma (bulaşmış olma, geçirme) 17. seçme (üstün, iyi bularak yeğleme) 18. seçme (beğenerek kendine alma) 19. seçme (göz için) 20. emme, massetme, soğurma (çekme) 21. ayırma, özgüleme, tahsis etme 22. açma (bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırma) 23. açma (engeli kaldırma) 24. alma (bindirine) 25. alma (içine sığma) 26. taşıma (içinden sızma) 27. alma (tat ve koku için; duyma) 28. kapama (ortalıktan alıp saklama) 29. alma (saç uçlarını kesme) 30. sökme (okuyabilme becerisini kazanma)

hılanîn (I) /gh doğdurmak (güneş, ay, yıldız için)

hılanîn (II) /gh 1. kaldırmak (bulunduğu yerden almak) * **kevir hilîne** taş al 2. kaldırmak (yukarı doğru hareket ettirmek) * **serê xwe ji ser pirtûkê ca hilîne** hele kitaptan kafanı kaldır 3. kaldırmak (ürün toplamak, taşımak) * **îsal debra xwe zû hılanîn** bu seneki mahsulü erken kaldırdılar 4. kaldırmak (çekmek, taşımak) * **bi ya te erebe dikare vî barî hilîne?** araba bu yükü sence kaldırır mı? 5. kaldırmak (katlanmak, tahamül etmek) * **min dê ew berederî bikira, lê dilê min hilnayne** onu kapı dışarı edecektim, ama yüreğim kaldırmıyor 6. kaldırmak (lağvetmek, feshetmek) * **vî qanûnî hilînin** bu kanunu kaldırın * **cezayê îdamê hılanîn** i-dam cezasını kaldırdılar 7. kaldırmak (alıp başka yere götürmek, toplamak) * **sifre hılanîn** sofrayı kaldırmak 8. kaldırmak (piyasadan çekmek) 9. kaldırmak (elin ulaşamayacağı yere koymak, saklamak) 10. saklamak (elinde bulundurmak, tutmak) * **pirtûkên xwe yên dibistanê hılanîne** okul kitaplarını saklamış 11. saklamak (kaybolmaması için gizli bir yere koymak) 12. saklamak (korumak, muhafaza etmek) * **zerze-watan hiltînin ji bo zivistanê** sebzeleri kışa saklıyorlar 13. saklamak, ayırıp saklamak, alıkoymak (birine vermek için ayırmak) * **min ev pênuş ji bo te hılanîbû** bu kalemi senin için saklamıştım * **ev pirtûk ji te re hılanîbû** bu kitabı senin için alıkoymuş 14. kapmak (iştirir iştirinez veya görür görmez bellemek) * **yekî pir zîrek e, her tîştî zû hiltîne** çok zeki birisi, her şeyi çabuk kapıyor * **kurik zû tîştan hiltîne** çocuk çabuk kapıyor * **zû huner hılanî** sanatı çabuk kapdı 15. ayırmak, kaldırmak (bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla bir kenara koymak, saklamak) * **min ji pastayê hinek ji bo zarokan hılanî** çocuklara pastadan biraz ayırdım * **para min hilîne** payımı kaldır 16. kapmak (bulaşmış olmak, geçirmek) * **hê nû nexweşîn jê hilaniye** hastalığı yeni ondan kapmış * **gir hılanîn** uyuz kapdı 17.

seçmek (üstün, iyi bularak yeğlemek) * **tu kîjanê hiltîni tu zanî** hangisini seçiyorsan sen bilirsin 18. seçmek (beğenerek kendine almak) * **tu me kîjan hiltîni?** hangimizi seçiyorsun 19. seçmek * **çavê min baş hil-nayne** gözüm iyi seçmiyor 20. emmek, mas-setmek, soğurmak (çekmek) * **erd av hılanî** toprak suyu emdi * **av hılanî** suyu çekti 21. ayırmak, özgülemek, tahsis etmek 22. açmak (bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak) * **perdeyê hilîne** perdeyi aç 23. açmak (engeli kaldırmak) 24. almak * **erebe min hilaniya baş dibû** araba beni alsaydı iyi olurdu * **erebeyê ez hilnanîm** araba beni alınadı 25. almak (içine sığmak) * **ev kûp deh kîloyan hiltîne** bu küp on kilo alır 26. taşımak * **borî biçûk bûn av hilneanî, tev teqîyan** borular küçüktü, suyu ktaşımadı hep patladılar 27. almak (tat ve koku için; duymak) * **pozê min bêhnê hilnayne** bur-nun koku almıyor 28. kapamak (ortalıktan alıp saklamak) * **qumaşên li piyaseyê hila-nîne** piyasadaki kumaşları kapamışlar 29. alma (saç uçlarını kesme) 30. sökmek (okuyabilme becerisini kazanmak) * **dê xwendî-nê di nav sê mehan de hilîne** okumayı üç ayda söker ~ **çavê xwe** 1) gözüne kestirmek (başarabileceğini umınak) 2) gözüne kestirmek (beğenisine uygun bulmak) ~ **li erdê xistin** kapıp yere vurmak, yere çalmak ~ **li nava erdê xistin** yere çalmak ~ **morgê** morga kaldırmak ~ **û danîn** 1) bakımını yapmak 2) ekip biçmek 3) ölçüp biçmek (**yek**) ~ **û danîn** 1) (birine) yedirip içirmek 2) (birinin) bakımını üstlenmek, bakımını yapmak

hılanîna rez nd bağ bozumu

hılanok m asansör

hilatin /lgh koşmak

hilavêjî m 1. kaldırıp atma 2. fırlatma 3. atış, atma, (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) 4. çarpma, çarpış (yürek hızlı atma)

hilavêtin (I) m güneş doğma, yükselme

hilavêtin (II) m 1. kaldırıp atma (veya fırlatma) 2. fırlatma, yukarıya atma 3. kalgıma (fırlama, sıçrama) 4. hoplatma, hoplatış (küçük çocukları hayva atıp oynama) 5. atma, atış (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) 6. çarpma (yürek hızlı atma) 7. **biy** vuru (kalbin, gevşeyip kasılmasından ileri gelen kimildaniş)

hilavêtin (I) /gh güneş doğmak, yükselmek

hilavêtin (II) /gh 1. kaldırıp atmak (veya fırlatmak) 2. fırlatmak, yukarıya atmak 3. kalgı-mak (fırlamak, sıçramak) * **masî di avê de xwe hildîavêtin** balıklar suda kalgılıyor-du 4. hoplatmak (küçük çocukları hayva atıp oynamak) 5. atmak (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) * **dilê wê**

zû zû hildiaavêje kalbi hızlı hızlı attıyor 6. çarpmak (yürek hızlı atmak) * **dilê min hildiaavêje** yüreğim çarpıyor ~a **damarên (yekî) hejmartin** (birinin) nabzına bakmak ~a **dil kalp** atışı, yürek çarpıntısı (veya çırpıntısı)

hilavêtok *rd* oynak, hoppa

hilavistin *bnr* hilawistin

hilawestek *m* 1. askı, askılık 2. askı (hastanelerde kırık kol veya bacakların asılarak tuturulduğu araç) 3. jartiyer ~a **pêjgîran** havluluk, havlu askısı

hilawestik *m* askı

hilawestî *rd* asılı, takılı

hilawirtin *m* istisna tutma

hilawirtin *l/gh* istisna tutmak

hilawisan *m* asım, asma işi

hilawisandin *m* 1. asma 2. asına (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürme, idam etme)

hilawisandin *l/gh* 1. asmak 2. asınak (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürmek, idam etmek)

hilawisî *rd* asılı, asılmış olan

hilawisîn *m* asılıma

hilawisîn *l/gh* asılmak

hilawistandin *bnr* hilawisandin

hilawistek *m* 1. askı, askılık 2. askı (hastanelerde kırık kol veya bacakların asılarak tuturulduğu araç) 3. jartiyer ~a **pêjgîran** havluluk, havlu askısı

hilawistik *m* askı, askılık

hilawistin *m* 1. asma, ası 2. asma (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürme, idam etme)

hilawistin *l/gh* 1. asmak 2. asmak (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürmek, idam etmek)

hilawistinbar *rd* asılabilir

hilawistindar *rd* asılı

hilawistî *rd* asık, asılı

hilawistok *m* 1. askı (pantolonun düşmesini engellemek için) 2. askı (hastanelerde kırık kol veya bacakların asılarak tuturulduğu araç) 3. jartiyer

hilawî *m* soyluluk, asalet, asillik

hilbehandin *m* korkutup sıçratma

hilbehandin *l/gh* korkutup sıçratmak

hilbehîn *m* korkudan sıçrama

hilbehîn *l/gh* korkudan sıçrama

hilibend *n* yayık bağı

hilber *m* ürün

hilberan *m* üretim

hilberandin *m* 1. üretme 2. üretme, yetiştirme

hilberandin *l/gh* 1. üretmek (ekonomik bir etkinlik sonucu elde etmek) 2. üretmek, yetiştirmek

hilberî *m* üretim, istihsal

hilberîkirin *m* üretme

hilberî kirin *l/gh* üretmek

hilberîn *m* 1. üretilme, üretiliş 2. üretim, istihsal ~a **pîşesazîyê** sanayi üretimi

hilberîn *l/gh* üretilmek

hilberîner *rd/nd* 1. üretici (üretimle uğraşan kimse) 2. üretici (üretimi sağlayan, üretimle ilgili) 3. yetiştirici 4. üretken

hilberînerî *m* 1. üreticilik 2. yetiştiricilik 3. produktivite, üretkenlik

hilberînî *rd* üretimsel

hilibestandin *m* bağlama

hilibestandin *l/gh* bağlamak

hilibestandî *rd* bağlı (bağlanmış olan)

hilibestin *m* bağlama

hilibestin *l/gh* bağlamak

hilibestî *rd* bağlı (bağlanmış olan)

hilibestîn *m* bağlanma

hilibestîn *l/gh* bağlanmak

hilibêşandin *bnr* hilweşandin

hilibeyandin *m* irkitme

hilibeyandin *l/gh* irkitmek

hilibeyîn *m* 1. irkilme 2. tepki, refleks

hilibeyîn *l/gh* 1. irkilme * **ji tirsan hilibeyî** ya korkudan irkildi 2. tepki göstermek

hilibihar *m* kuzuların anarından ayrılması

hilibihartin *l/gh* ayırmak, ayırtetmek

hilibijar *rd* seçkin

hilibijarane *h* seçkince

hilibijardar *rd* seçmeli * **dersa hilibijardar** seçmeli ders

hilibijarde *rd* seçkin, güzide

hilibijare *m* seçki

hilibijargeh *m* seçim yeri

hilibijarî *rd* seçmeli * **dersa hilibijarî** seçmeli ders

hilibijarok *rd* seçici

hilibijarte *rd* seçkin

hilibijartin *m* 1. seçme, seçiş 2. *hiq* seçim * **herêma hilibijartinê** seçim çevresi ~a **cihkî** yerel seçim ~ **çêkirin** seçim yapmak ~a **navînê** ara seçim ~a **neserekkî** (an *ji qismî*) kısmî seçim ~ **pêk anîn** seçim gerçekleştirmek ~a **şaredariyê** belediye seçimi

hilibijartin *l/gh* 1. seçmek 2. seçmek (birine oy vererek bir göreve getirmek) * **me bi rayên xwe ew hilibijart** oylarımızla onu seçtik

hilibijartî *rd* 1. seçme 2. seçilmiş

hilibijêr *nd/nt* 1. seçmen 2. seçici

hilibijêran *m* seçim

hilibijêrandin *m* seçme

hilibijêrandin *l/gh* seçmek

hilibijêrî *m* 1. seçmenlik 2. seçicilik 3. *rd* seçmeli

hilibijêrîtî *m* seçmeli olma durumu, muhayyerlik

hilibijiqandin *m* fişkurtma

hilibijiqandin *l/gh* fişkurtmak

hilibijiqîn *m* fişkırma

hilibijiqîn *l/gh* fişkurmak

hilibijirîn *m* seçilme, seçiliş

hilbijirîn *l/gh* seçilmek

hilbir *m* kaldıraç, vinç

hilbirandin (I) *m* kaldırma

hilbirandin (II) *m* kesme

hilbirandin (I) *l/gh* kaldırmak

hilbirandin (II) *l/gh* kesmek

hilbirîn *m* 1. kaldırma (başını yukarıya doğru kaldırma) 2. bir şeyi tutup yerden kaldırma, yerden kesme 3. yere çalma 4. kesip atma 5. yükselme (değeri artma)

hilbirîn *l/gh* 1. kaldırmak (başını yukarıya doğru kaldırmak) * **qîzik serê xwe hildibire** kız başını kaldırıyor 2. bir şeyi tutup yerden kaldırmak, yerden kesmek 3. yere çalmak * **bi pêşîra wî girt hilbirî** erdê yakasından tutup yere çaldı 4. kesip atmak 5. yükselmek (değeri artmak) * **dolar hilbirî** dolar yükseldi ~ **erdê** yere çalmak

hilbîrok *tek/n* krikto

hilbişkafîn *m* kazma

hilbişkafîn *l/gh* kazınak * **erd hilbişkafîbûn** toprağı kazınışıldı

hilboq *m* ilmik * **hilboqa donkirî** yağlı ilmik

hilborandin *m* geçirme

hilborandin *l/gh* geçirmek

hilborîk *m* şamata, patırtı

hilborîn *m* geçme

hilborîn *l/gh* geçmek

hilbûn *m* 1. yükselme, ağma, ağış (yukarı doğru yükselme) 2. ağış (su baharının ve başka gazların yerden havaya doğru yükselmesi) 3. aşma 4. davranma, yekînme 5. fırlama 6. alevlenme 7. uçma (dini inanışa göre ruhun ölümden sonra göğe yükselmesi)

hilbûn *l/gh* 1. yükselmek, ağmak (yukarı doğru yükselmek) * **dû ji kulekê hildibû** bacadan duman yükseliyordu 2. aşmak * **ji çîya hilbûn** dağı aşılabilir 3. davranmak, yekînnek 4. fırlamak * **ji cihê xwe hilbû** yerinden fırlamak 5. alevlenmek 6. uçmak (dini inanışa göre ruhun ölümden sonra göğe yükselmesi) ~ **esmanan** göğe yükselmek

hilbûyîn *m* 1. yükseliş, ağış (yukarı doğru yükselme) 2. aşış 4. davranma, yekînîş 5. fırlayış 6. alevleniş 7. uçuş (dini inanışa göre ruhun ölümden sonra göğe yükselmesi)

hilcenik *m* sıçrama

hilçeniqandin *bnr* hilçeniqandin

hilçeniqîn *bnr* hilçeniqîn

hilçeniqandin *m* 1. irkiltme, ürkütme 2. sıçratmak

hilçeniqandin *l/gh* 1. irkiltmek, ürkütmek 2. sıçratmak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmasına neden olmak)

hilçeniqîn *m* 1. irkilme, ürkme 2. sıçrama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma)

hilçeniqîn *l/gh* 1. irkilme, ürkme 2. sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak)

hilçeniqîner *rd* irkiltici

hilco *m* askı * **hilcoyê kincan** elbise askısı

hilçan *m* 1. ayıklama, seçme 2. emme, massetme, soğurma * **hilçana erdê ya avê** toprağın suyu emmesi 3. sıvama

hilçandin *m* 1. ayıklama, seçme 2. emme, massetme, soğurma 3. kaplama 4. sıvama (kol ve paçalar için)

hilçandin *l/gh* 1. ayıklamak, seçmek 2. emmek, massetmek, soğurmak 3. kaplamak * **tarî erdê hildîçîne** karanlık yeri kaplıyor 4. sıvamak (kol ve paçalar için)

hilçandî *rd* sıvalı (parça, kol vb. için, kıvrılmış)

hilçenandin (I) *m* irkitme, ürkütme

hilçenandin (II) *m* ördürme

hilçenandin (I) *l/gh* irkiltmek, ürkütmek

hilçenandin (II) *l/gh* ördürmek

hilçenîn (I) *m* 1. irkilme, ürkme 2. *biy* irkilme

hilçenîn (II) *m* örölme

hilçenîn (I) *l/gh* 1. irkilme, ürkme 2. irkilmek (vücudun bir yeri dışarıdan gelen bir uyarıcının etkisiyle kanlanıp şişmek)

hilçenîn (II) *l/gh* örölme

hilçepilandin *m* çekindirme, sakındırma

hilçepilandin *l/gh* çekindirmek, sakındırmak

hilçepilî *rd* çekinik (çekinmiş, sakınmış olan)

hilçepilî bûn *l/gh* sakınmak, çekinmek (bir şeyden korkmak, çekinmek)

hilçepilîn *m* sakınma, çekinme, ocuma

hilçepilîn *l/gh* sakınmak, çekinmek, ocumak (bir şeyden korkmak, çekinmek)

hilçilandin *m* çekerek toplama

hilçilandin *l/gh* çekerek toplamak * **werîsî xwe ji hev hilçilandin** organını topladı

hilçimandin *m* ayıklama, seçme

hilçimandin *l/gh* ayıklamak, seçmek

hilçimîn *l/gh* ayıklanmak

hilçimîn *l/gh* ayıklanmak

hilçinandin (I) *m* 1. çekip koparma, kesip devşirme, dalından koparma 2. örme, örerek onarma

hilçinandin (II) *m* 1. çekme 2. emme, massetme, soğurma, soğuruş 3. *fiz* soğurma, massetme 4. çemreme, sıvama (kol veya parça için; yukarıya çekekip toplama veya kıvrma)

hilçinandin (III) *m* ayıklama, seçme

hilçinandin (IV) *m* 1. sardırma (yumak yapmak) 2. sardırma (masura sardırma)

hilçinandin (V) *m* sıçratma (korkutup sıçramasına neden olma)

hilçinandin (I) *l/gh* 1. çekip koparmak, kesip devşirmek, dalından koparmak 2. örmek, örerek onarmak

hilçinandin (II) */gh* 1. çekmek * singêr hemû av hilçinand sünger bütün suyu çekti * **ev dan hê wê pir avê hilçine** bu hamur daha çok su çeker 2. eminek, massetmek, soğurmak * **erd av hilçinand** toprak suyu emdi 3. çemremek, sıvamak (kol veya parça için; yukarıya çekilip toplamak veya kıvrırmak) * **dawa xwe hilçinand** eteğini çemredi

hilçinandin (III) */ngh* ayıklamak, seçme

hilçinandin (IV) */gh* 1. sardırmak (yumak yapmak) 2. sardırmak (masura sardırmak)

hilçinandin (V) */gh* sıçartmak (korkutup sıçramasına neden olmak)

hilçinandî (I) *rd* sıvalı (kol veya paça için; yukarıya çekilip kıvrılmış olan)

hilçinandî (II) *rd* seçki

hilçinîn (I) *m* 1. emilme, massedilme, soğurulma 2. suyunu çekme (yemeğin suyunu çekmesi gibi)

hilçinîn (II) *m* 1. sarma (yumak yapma) 2. sarma, masura sarma

hilçinîn (III) *m* ayıklanma, seçilme

hilçinîn (IV) *m* kaplama

hilçinîn (I) */ngh* 1. emilmek, massedilmek, soğurulmak 2. suyunu çekmek (yemeğin suyunu çekmesi gibi)

hilçinîn (II) */ngh* 1. sarmak (yumak yapmak) 2. sarmak, masura sarmak

hilçinîn (III) */ngh* ayıklanmak, seçilmek

hilçinîn (IV) */ngh* kaplamak * **tariyê erd hilçinî** karanlık yeri kapladı

hilçinok *rd* soğurgan, soğurucu

hilçinokî *m* 1. soğurganlık, soğuruculuk 2. *rd* soğurganca

hilçirandin *m* yırtma

hilçirandin */gh* yırtmak

hilçirandî *rd* yırtık

hilçirîn *m* yırtılma

hilçirîn */gh* yırtılmak

hilçûn *m* 1. yukarıya doğru gitme 2. aşma (dağ, tepe aşma)

hilçûn */ngh* 1. yukarıya doğru gitmek 2. aşmak (dağ, tepe aşmak)

hildan *m* 1. kaldırma, kaldırış (bulunduğu yerden alma) 2. kaldırma (yukarı doğru hareket ettirme) 3. yükseltme (yükseğe çıkarma) 4. yükseltme (sesini yükseltmek gibi) 5. açma, kaldırma (bir çeyin kapağını veya örtüsünü kaldırma) 6. açma (engeli kaldırma) 7. kaldırma, alma (bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırma) 8. alma (bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırma) 9. alma (yanında bulundurma) 10. alma 11. alma (yanına alma) 12. çemreme sıvama (kol veya paça için; yukarıya çekilip toplama veya kıvrırma) 13. içine alma, sığıdırma 14. kaplama (yayılp doldurma, etkisinde bırakma) 15. tartma (güreşçiyi kucağına alıp ayağını yerden kesme)

hildan */gh* 1. kaldırmak (bulunduğu yerden almak) 2. kaldırmak (yukarı doğru hareket ettirmek) 3. yükseltmek (yükseğe çıkarmak)

4. yükseltmek * **dengê xwe hilde** sesini yükseltti 5. açmak, kaldırmak (bir çeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak) * **perdeyê hilde** perdeyi aç 6. açmak (engeli kaldırma)

7. kaldırmak, almak (bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak) * **agir bi maşikê hilda** ateşi maşa ile aldı 8. almak (bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak) * **here ji dibistanê zarok hilde** bine okuldan çocuğu al

gel 9. almak (yanında bulundurma) 10. almak * **te çend şeker hilda?** kaç şeker aldı?

11. almak (yanına almak) 12. çemremek sıvamak (kol veya paça için; yukarıya çekilip toplamak veya kıvrırmak) * **dawa xwe hilda** eteğini çemredi * **milên xwe hildan** kollarını sıvadı 13. içine almak, sığıdırma * **ev erebe bîst kesî hildide** bu araba yirmi kişiyi alıyor 14. kaplamak (yayılp doldurmak, etkisinde bırakmak) * **berfê her derê hildaye** her tarafı kar kaplamış 15. tartmak (güreşçiyi kucağına alıp ayağını yerden kesmek) ~ **ba** (an ji **nik**) **xwe** yanına aldırma ~ **bin çekan** silâh altına almak, askere almak ~ **bin pirsan** sorguya çekmek ~ **cem** xwe yanına almak ~ **destê xwe** ele almak ~ **jorê** yukarı kaldırmak ~ **milê xwe** 1) sırtına almak, sırtlamak 2) sırtlamak (sorumluluğunu, geçimini, yükünü üzerine almak) (**tiştêk**) ~ **milê xwe** çizmeleri çekmek ~ **nik** xwe yanına aldırma ~ **pišta xwe** sırtına almak, sırtlamak ~ **taqibatê** takibe almak ~ **û danîn** 1) ölçüp biçmek 2) işlemek * **hûn disa berê erdê xwe hilfinin û deynin** siz yine kendi ürününüzü kendiniz işleyin * **hildane ser darê dikin di bin de bîbirin** guliyan ayağını kaydırmak * **hilde xwe!** *argo* yavaş gel, yavaş ol * **hilde xwe ji te de nekeve** *argo* cart kaba kâğıt

hildayî *rd* 1. kalkık (dik durumda ucu yukarıya doğru olan) * **birîyên wî hildayî** ne kaşları kalkık 2. inik * **perdeyên paceyê hildayî** **bûn** pencere perdeleri inikti 3. sıvalı (kol veya parça için; yukarıya çekilip kıvrılmış olan)

hildayîbûn *m* kalkıklık

hildayîn *m* kaldırış

hildêran (I) *m* ayıklama

hildêran (II) *m* çağırma, çığırma

hildêrandin (I) *m* ayıklama (rüzgâra vererek ayıklama)

hildêrandin (II) *m* çağırma, çığırma

hildêrandin (I) */gh* ayıklamak (rüzgâra vererek ayıklamak)

hildêrandin (II) */gh* çağırma, çığırma * **derdikeve ser ban û bang hildidêre** dama çıkıp ezan çığırıyor

hildirandin *m* yırtma

hildirandin *l/gh* yırtmak

hildirîn *m* yırtılma

hildirîn *l/gh* yırtılmak

hilekêş *bnr* bēhnefîşk

hilekirin *m* uyuma (çocuk dilinde)

hile kirin *l/gh* uyumak (çocuk dilinde)

hilet *m* takat

hilfir *m* 1. uçuş 2. artış

hilfirandin (I) *m* yudumlama

hilfirandin (II) *m* 1. uçurma, uçuşturma 2. uçurma (kellesini vurma) 3. yükseltme (fiyatlar vb. için)

hilfirandin (I) *l/gh* yudumlamak * **fincanê qehweyê hildifirîn** kahve fincanını yudumluyorlardı

hilfirandin (II) *l/gh* 1. uçurmak, uçuşturmak 2. uçurmak (kellesini vurma) * **serê wî hildifirandin** kellesini uçurdular 3. yükseltmek (fiyatlar vb. için)

hilfirandî *rd* uçurulmuş, uçuşturulmuş 2. uçurulmuş, kellesi vurulmuş

hilfirîn *m* 1. uçma, uçuşma (havaya uçma, yukarıya doğru uçma) 2. irkilme, sıçrama, yerinden fırlama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkererek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma) 3. üstüne çıkma 4. fırlama, yükselme (fiyat vb. için)

hilfirîn *l/gh* 1. uçmak, uçuşmak (havaya uçmak, yukarıya doğru uçmak) 2. irkilmek, sıçramak, yerinden fırlamak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkererek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak) 3. üstüne çıkma 4. fırlamak, yükselmek (fiyat vb. için)

hilfirişkandin *m* 1. tepki göstertme 2. tepkime

hilfirişkandin *l/gh* 1. tepki göstertmek 2. tepkimek

hilfirişkin *m* 1. tepki gösterme 2. tepkime

hilfirişkin *l/gh* 1. tepki göstermek 2. tepkimek

hilgaftin *m* kaldırma

hilgaftin *l/gh* kaldırmak (yukarı doğru hareket ettirmek) * **serê xwe hilgaft** başını kaldırdı

hilgavtin *bnr* hilgaftin

hilger *m* 1. yaylaya çıkma * **ji hilgerê heta dagerê yaylaya** çıkmadan dönüşe kadar 2. yüksek yerlere çıkma

hilgerandin *m* 1. yaylaya çıkartma 2. yüksek yerlerde gezdirme 3. çemreme, sivana

hilgerandin *l/gh* 1. yaylaya çıkartmak 2. yüksek yerlerde gezdirmek 3. çemremek, sivamak * **devdelingê hilgerîne** paçalarını siva

hilgerandî *rd* kalkık (dik durumda ucu yukarıya doğru olan) * **qorikên wê hilgerandî** ne kalçası kalkık

hilgerandibûn *m* kalkıklık

hilgerîn *m* 1. yaylaya çıkma 2. yükseklerle çıkma, yukarılarda gezme (veya dolaşma) 3. çıkma (bir şeyin yukarisına varma veya

yükselme) 4. üstüne

hilgerîn *l/gh* 1. yaylaya çıkma * **malên me hilgêrîn** evlerimiz yaylaya çıktı 2. yükselmeye çıkma, yukarılarda gezme (veya dolaşmak) 3. çıkma (bir şeyin yukarisına varmak veya yükselmek) 4. üstüne çıkma * **ga hilgerî ser mangayê** öküz ineğin üstüne çıktı

hilgêr *m* 1. yaylaya çıkma, yaylaya çıkma zamanı * **ji hilgêrê heta dagêrê xwe** dışo yayla zamanından dönüş vaktine ancak kendini yıkıyordu 2. yükseklerle çıkma, yükseklerle çıkıp gezme, dolaşma

hilgêrîn *bnr* hilgerîn

hilgir *nd/nt* taşıyıcı

hilgirî *m* taşıyıcılık

hilgivaştin *bnr* givaştin

hilgirtin (I) *m* 1. taşıma (bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürme) 2. taşıma, kendinde bulundurma 3. sırtlama, arkalama (arkasına alma) 4. çekme (taşıma gücü olma)

hilgirtin (II) *m* yangılanma, iltihablanma

hilgirtin (I) *l/gh* 1. taşımak (bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürme) * **zîlamê ku wê torbe hilgire hat** torbayı taşıyacak adam geldi 2. taşımak, kendinde bulundurmak 3. sırtlamak, arkalamak (arkasına almak) 4. çekmek (taşıma gücü olmak) * **ev erebe ji 500 kiloyî zêde hilnagire** bu araba 500 kilodan fazla çekmez

hilgirtin (II) *l/gh* yangılanmak, iltihablanmak * **birîna wî hilgirtiye** yarası yangılanmış

hilgirtî *rd* yangılı, iltihaplı

hilguherandin *l/gh* yukarıya döndürerek değiştirmek

hilhatin (I) *m* 1. kabarma, kabarmış (ağırlığı artmadan hacmi büyüme) 2. ekşime (mayalanma) 3. şişme 4. kabarma (sıvılar için, taşmaya yüz tutma) 5. taşıma (su ve sel için) 6. öfkelenme 7. ateş harlaması

hilhatin (II) *m* 1. doğma, doğuş (güneş, ay, yıldızlar için) 2. yükselme 3. kalkma, yükselme

hilhatin (I) *l/gh* 1. kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyüme) * **hevîr hilhatiye** hamur kabarmış 2. ekşimek (mayalanmak) 3. şişmek 4. kabarmak (sıvılar için, taşmaya yüz tutmak) 5. taşmak (su ve sel için) * **baran barî çem hilhat** yağmur yağdı nehir taşı 6. öfkelenmek 7. ateş harlamak * **agir tê de hildihat** ateş içinde harlanıyordu

hilhatin (II) *l/gh* 1. doğmak (güneş, ay, yıldızlar için) * **hevîr dike hilbê** ay doğdu doğacak 2. yükselmek 3. kalkmak, yükselmek * **singê wî hildihat û dadiket** göğsü bir kalkıp bir iniyordu

hilhatî (I) *rd* kabarıklı, kabarmış

hilhatî (II) *rd* doğmuş (güneş, ay, yıldız için)

* **tava hilhatî** doğmuş güneş

hilhebandin *m* sıçratma
hilhebandin */gh* sıçratmak
hilhebîn *m* sıçrama (ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma)
hilhebîn */ngh* sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak)
hilhênan *m* üretme
hilhênan */gh* üretmek
hilhênk *m* üreteç, jeneratör
hilhilandin (I) *m* atıştırma, cumburlop etme
hilhilandin (II) *m* 1. çökertme, çökertme (dinçliğini yitirmesine sebep olma) 2. yıpratma, örseleme 3. *mec* yıpratma, örseleme
hilhilandin (I) */gh* atıştırmak, cumburlop etmek * **hilhilande xwe** cumburlop etti
hilhilandin (II) */gh* 1. çökmek, çökertmek, çürütmek (insan için; dinçliğini yitirmesine sebep olmak) 2. yıpratmak, örselemek 3. *mec* yıpratmak örselemek * **vê nexweşîna hanê ev hilhilandiye** bu hastalık onu örselendi
hilhilank *ant/m* beze, gudge
hilhilî *rd* 1. kaşşak, dökük (çok eskimiş) * **xaniyên hilhilî û jihevdeketañdî** yıkık dökük evler 2. çökkün, göçkün (yaşı ilerlemiş, çok yaşlı kimse) 3. sarsak, tirit (yaşlı ve zayıf kimse)
hilhilîbân *m* 1. döküklük, kaşşaklık 2. çökkünlük 3. sarsaklık, tiritlik
hilhilîn *m* 1. kaşşama, dökülme (eskime, dağılmaya yüz tutma) 2. kaşşama (herhangi bir şey yerinden oynama) 3. kaşşama, farıma (çok yaşlanma, kocama) 4. kaşşama, tiritlenme, tiritleşme (güçsüzleşme, gevşeme, zayıflama) 5. dökülme (çok yorgun, hasta olma) 6. künküldeme, küngürdeme (elden ayaktan düşme) 7. felleleme (eski canlılığını yitirme) 8. *mec* örseleme, örselenme 9. yıpranma 10. çökme, yıkılma (dinçliğini yitirme, vücut, akıl, ruhça gücü azalma)
hilhilîn */ngh* 1. kaşşamak, dökülmek (eskime, dağılmaya yüz tutmak) * **qatiyên xanî êdî hilhilîne** evin tavanları dökülüyor 2. kaşşamak (herhangi bir şey yerinden oynamak) 3. kaşşamak, farımak (çok yaşlanmak, kocamak) 4. kaşşamak, tiritlenmek, tiritleşme (güçsüzleşmek, gevşemek, zayıflamak) 5. dökülmek (çok yorgun, hasta olmak) * **pişt, mil û enîşkên wê diêşîyan, canê wê dihilhilî** sırtı, omuzu, dirsekleri ağırıyor, vücudu dökülüyordu 6. künküldemek, küngürdemek (elden ayaktan düşmek) 7. fellelemek (eski canlılığını yitirmek) 8. *mec* örselemek 9. yıpratmak * **şalê wî paqîj lê hilhilîbû** pantolonu temiz ama yıpranmıştı 10. çökmek, yıkılmak (dinçliğini yitirmek, vücut, akıl, ruhça gücü azalmak)
hilhilok *bot/m* yabancı vişne

hilhilokî *rd* sarsak, tirit (yaşlı ve zayıf kimse)
hilhingaftin *m* tökezleme
hilhingaftin */gh* tökezlemek
hilhingiftin *bnr* hilhingaftin
hilhiştin *m* bırakma, terketme
hilhiştin */gh* bırakmak, terketmek
hilik (I) *m* ebe (çocuk oyunlarında)
hilik (II) *rd* 1. erken doğmuş olan 2. güzel kuzu
hilik (III) *m* esas, öz (bir iş veya sözde doğru biçim) * **hilika meseleyê ne wisan e** bu işin esası böyle değil
hilik (IV) *m* bir tür yün
hilimandin *m* soluklatma
hilimandin */gh* soluklatmak
hilimîn *m* 1. soluklanma 2. konuşma, dünya kelâmı etme
hilimîn */ngh* 1. soluklanmak 2. konuşmak, dünya kelâmı etmek * **ne hilimîn ne kilimîn** tek kelime etmemek
hilindî *m* kaşar
hilingaftin *m* tökezleme
hilingaftin */gh* tökezlemek
hilingiftin *m* tökezleme, tökezme, takılına (bir yere ilişip veya dokunup kalma)
hilingiftin */ngh* tökezlemek, tökezlemek, takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)
hilingok *m* tek ayak üstünde oynanan bir oyun
hilisîn *m* 1. kayma 2. kayma, patinaj yapma
hilisîn */ngh* 1. kaymak 2. kaymak, patinaj yapmak
hilisînkê *nd/nt* kayakçı
hilîşandin *m* yıkma
hilîşandin */gh* yıkmak
hilîşîn *m* yıkılma
hilîşîn */ngh* yıkılmak
hilî (I) *rd* 1. kaçıntı (erken doğan kuzu, oğlak) 2. erken yetişmiş ~ **çand virnî ket** umduğunu bulamadı
hilî (II) *nd* taygeldi (ikinci kez evlenen kadının beraberinde getirdiği çocuk veya çocuklar)
hilî (III) *nd* geometrik şekillere sahip sus takısı
hilî heram *rd* 1. haram 2. berbat, pis 3. *mec* davul parası
hilîk *m* erik ~ **hişk** kuru erik
hilîn *m* bir metreye eşit ölçü birimi
hilîsok *rd* 1. kaygan 2. kayak
hilîsoka avê *nd* su kayagı
hilîst *m* uyanma
hilîtirîşk *bot/m* yaban eriği
hilîftî *m* taygeldilik
hiljenandin *m* 1. çalkalama, çalkama (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırma) 2. çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) 3. dövmek (ezme veya çırpma) 4. *mec* ekme (bir şeyin başlamasına yol açacak sebepleri hazırlama)
hiljenandin */gh* 1. çalkalamak, çalkamak (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak) * **mast hilmejenîne** yoğurdu çalkala-

ma 2. çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak) * **hêkan baş hiljenîne!** yumurtayı iyice çırp! 3. dövmek (ezmek veya çırpma) * **spîçka hêkê hiljenand** yumurta akı dövdü 4. *meç* ekme (bir şeyin başlamasına yol açacak sebepleri hazırlamak)

hiljenandî *rd* 1. çalkama (çalkalanarak yapılan) * **dewê hiljenandî** çalkama ayran 2. çırpma 3. dövülmüş (ezilmiş veya çırpılmış)

hiljendin *m* 1. karıştırma, çırpma (herhangi bir şeyi kaşık veya başka bir şeyle alt üst etme) 2. karıştırma (kurcalama, bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışma) 3. çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) 4. ditme (yün, pamuk, vb. yi tellere ayırarak kabartma)

hiljendin *l/gh* 1. karıştırmak, çırpma (herhangi bir şeyi kaşık veya başka bir şeyle alt üst etmek) * **şorbeyê hiljene** çorbayı karıştır 2. karıştırmak (kurcalamak, bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışma) * **zêde vî tiştî hilmejenin** bu işi fazla karıştırmayın 3. çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak) * **hêkan baş hiljene!** yumurtayı iyice çırp! 4. ditmek (yün, pamuk, vb. yi tellere ayırarak kabartmak)

hiljendî *rd* 1. çırpma 2. ditme, ditilmiş **hilkehilk** *m* soluk soluğa olma durumu, nefes nefese ~ **pê ketin** tıknafes olmak

hilkelandin *m* 1. kaynatma 2. fokurdama **hilkelandin** *l/gh* 1. kaynatmak 2. fokurdamak **hilkelandî** *rd* kaynar (kaynatılınıs olan)

hilkelfin *m* 1. kaynama, kaynayış (bir sıvı sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca buhar durumuna geçerek fokurdama) 2. fokurdama, kaynaşma

hilkelfin *l/gh* 1. kaynamak (bir sıvı sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca buhar durumuna geçerek fokurdamak) 2. fokurdamak, kaynaşmak

hilker *rd* tutuşturucu

hilketin *m* 1. tırmanma 2. çıkma 3. yükselme, göğe yükselme 4. yukarıya doğru sıçrayıp düşme

hilketin *l/gh* 1. tırmanmak 2. çıkmak (bir şeyin yukarıya varmak veya yükselmek) 3. yükselmek, göğe yükselmek * **hilketina esmanan** göğe yükselme 4. yukarıya doğru sıçrayıp düşmek * **min derbek lê da hilket** bir darbe vurdum sıçrayıp düştü

hilkewaştin *m* kontrol etme, teftiş etme

hilkewaştin *l/gh* kontrol etmek, teftiş etmek

hilkewt *m* olgu, vakıa

hilkêş *rd* 1. yukarı çeken 2. *m* asansör

hilkimandin *m* tökezletme

hilkimandin *l/gh* tökezletmek

hilkimin *m* tökezleme

hilkimin *l/gh* tökezmek

hilkirin (I) *m* 1. yükseltme (yükseğe çıkarma, yukarı kaldırma) 2. yükseltme (şiddetlendirme, güçlendirme)

hilkirin (II) *m* sökme, söküm (yerinden çıkarma, kökünden koparma)

hilkirin (III) *m* 1. eleme (ipliği elemgeden geçirip yumak yapma) 2. sarma (yumak yapma) 3. hamuru topak yapma 4. çemreme, sıvama

hilkirin (IV) *m* (saç veya sakal) tıraş etme

hilkirin (V) *m* 1. tutuşturma (ateşi tutuşturma) 2. harlama, ateşi harlama, alevlendirme 3. ısıtma

hilkirin (I) *l/gh* 1. yükseltmek (yükseğe çıkarmak, yukarı kaldırmak) 2. yükseltmek (şiddetlendirmek, güçlendirmek) * **dengê xwe hilmeke** sesini yükseltme

hilkirin (II) *l/gh* sökme (yerinden çıkarma, kökünden koparmak) * **mêw hilkirin** asmaları söktüler

hilkirin (III) *l/gh* 1. elemek (ipliği elemgeden geçirip yumak yapma) 2. sarmak (yumak yapmak) * **gulok hilkirin** yumak sarmak 3. hamuru topak yapmak 4. çemremek, sıvamak

hilkirin (IV) *l/gh* (saç veya sakal) tıraş etmek

hilkirin (V) *l/gh* 1. tutuşturmak (ateşi tutuşturmak) 2. harlamak, ateşi harlamak, alevlendirmek * **agir hilkir** ateşi harladı 3. ısıtmak * **tenûrê hilke** tandırı ısıt

hilkişan *m* 1. çekme 2. kökeltme, kökleme, sökme 3. massetme, soğurma 4. tırmandırma 5. çekiştirme (çekerek koparma)

hilkişanbar *rd* kökünden sökülebilir

hilkişandin *m* 1. çekme (bir yerden bir şeyi yukarıya doğru alma veya çıkarma) 2. kökeltme, kökleme, sökme (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarma) 3. massetme, soğurma 4. tırmandırma 5. çekiştirme (çekerek koparma)

hilkişandin *l/gh* 1. çekmek (bir yerden bir şeyi yukarıya doğru almak veya çıkarmak) * **şûr hilkişand ji kalan** kılıcı kınından çekti 2. kökertmek, köklemek, sökme (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarmak) * **dar hilkişandin** ağaç sökme 3. massetmek, soğurmak 4. tırmandırma 5. çekiştirmek (tekrar tekrar çekerek koparmak)

hilkişer *rd* tırmanıcı

hilkişin *m* 1. çekilme (bir şeyin yukarı doğru çekilme) 2. tırmanma 3. tırmanma (yokuş, merdiven vb. çıkma) 4. tırmanma (bitkiler için) 5. tırmanma (taşit için; yükseğe çıkma) 6. ilerleme 7. ilerleme (aşağıdan yukarıya doğru çıkma) 8. çıkma (bir şeyin yukarısına varma veya yükselme) 9. kökünden sökölme

hilkişin *l/gh* 1. çekilmek (bir şeyin yukarı doğru çekilmek) 2. tırmanmak 3. tırmanmak (yokuş, merdiven vb. çıkmak) * **em hilkişi-**

yan palê yokuşu tırmandık **4.** tırmanmak (bitkiler için) * **lavlak hilkişiyanê dîwarê bexçe** sarmaşıklar bahçe duvarına tırmanmışlar **5.** tırmanmak (taşıt için; yükseğe çıkmak) **6.** ilerlemek **7.** ilerlemek (aşağıdan yukarıya doğru çıkmak) **8.** çıkmak (bir şeyin yukarısına varmak veya yükselmek) * **hilkişin çiyê** dağa çıkmak **9.** kökünden sökölme

hilkolan *m* sonda

hilkolandin *m* sondalama

hilkolandin *l/gh* sondalamak, sondaj yapmak

hilkolîn *m* sondalanma, sondaj yapıma

hilkolîn *l/gh* sondalanmak, sondaj yapılmak

hilkolîner nd/hit **1.** sondajcı, sondalamacı **2.** *m* burgu (yerin orta ve derin katmanlarına inmeyi sağlayan delici âlet) **3.** *m* kazaratar, kazmaç, ekskavatör (kazı makinası)

hilkolînerî *m* sondajcılık, sondalamacılık

hilkolk *m* keçi turnağı, kalem (yontma işlerinde kullanılan ucu sivri veya keskin araç)

hilkulandin *m* aksatma, topallatma

hilkulandin *l/gh* aksatmak, topallatmak

hilkulîn *m* aksama, sekne, topallama

hilkulîn *l/gh* aksamak, sekme, topallamak

hilkumandin *m* sendeletme, tökezletme

hilkumandin *l/gh* sendeletmek, tökezletmek

hilkumîn *m* sendeleme, tökezleme, tökezme

hilkumîn *l/gh* sendelemek, tökezmek, tökezmek

hilkutan *m* **1.** tepme (üzerine basarak sıkıştırma) **2.** tepinme, vurma **3.** zıplayıp depikleme, tepeleme **4.** kanat çırpma

hilkutandin *m* **1.** tepme (üzerine basarak sıkıştırma) **2.** tepinme, vurma **3.** zıplayıp depikleme, tepeleme **4.** kanat çırpma

hilkutandin *l/gh* **1.** tepmek (üzerine basarak sıkıştırmak) **2.** tepinmek, vurmak * **xwe hilkuta li erdê xist** tepinip durdu **3.** zıplayıp depiklemek, tepelemek **4.** kanat çırpma

hilkutok *rd* **1.** tepindirici **2.** aksak ritm

hilm **(I)** *m* **1.** soluk, nefes **2.** nefes (sigara, pipo içilirken içe çekilen duman) * **min xwest ku ez hilmek li cixareyê bixim** sigaradan bir nefes almak istedim ~ **berdan nefes vermek** ~ **dan û stendin** soluk alıp vermek, nefes alıp vermek ~ **girtin** nefes almak ~ **lê xistin** nefes çekmek ~ **li cigareyê xistin** sigara tütürmek

hilm **(II)** *n* **1.** buhar **2.** buğu **3.** koku * **hilma xwinê da pozê min** burnuma kan kokusu geldi ~ **û box buhar** ~ **û gulm buhar**, buğu ~ **û gulm bûn** buharlaşmak, buğulaşmak ~ **û gulm kirin** buharlaştırmak (**bi**) ~ **hilm û gulmê pijandin** buğulamak ~ **a (tişteki)** **dan pozê (yekî)** burnuma -e kokusu gelmek ~ **a qetlê ölüm kokusu**

hilmaliştin *m* çemreme, sıvma

hilmaliştin *l/gh* çemremek, sıvmak * **pî hilmaliştine** kolları sıvamış

hilmaliştin *m* **1.** çemreme, sıvama (kolları veya etekleri toplama) **2.** dürmek (katlayıp bağlama) **3.** katlama, katlayış, dürmek (üst üste katlama)

hilmaliştin *l/gh* **1.** çemremek, sıvmak (kolları veya etekleri toplamak) * **dawa xwe hilmalişt** eteğini çemredi **2.** dürmek (katlayıp bağlamak) **3.** katlamak, dürmek (üst üste katlamak)

hilmaliştî *rd* **1.** sıvalı, çemrenmiş durumda olan **2.** dürülmüş (üst üste katlanmış) **3.** katlı, katlanmış

hilmdan *m* soluk verme, nefes verme

hilm dan *l/gh* soluk vermek, nefes vermek

hilmebuhar *m* buhar

hilmesoran *m* buhar

hilmesû *m* buhar

hilmeyî cûn *l/gh* karşı durmak

hilmmez *m* sifon

hilmêjandin *m* soğurma, absorbe etme, massetme

hilmêjandin *l/gh* soğurmak, absorbe etmek, massetmek

hilmêjk *m* sifon ~ **kişandin** sifonu çekmek

hilmêsi *rd* sıcağın tadı bozulmuş olan yemek vb şeyler

hilmgirtin **(I)** *m* buğulanma

hilmgirtin **(II)** *m* soluk tutma, nefes tutma

hilm girtin **(I)** *l/gh* buğulanmak

hilm girtin **(II)** *l/gh* soluk tutmak, nefes tutmak

hilmgirtî **(I)** *rd* buğulu, buğulanmış olan

hilmgirtî **(II)** *rd* tıknafes

hilmij *m* solunum

hilmija valak *nd* boşaltıcı, boşluk pompası

hilmijî *rd* sıcağın tadı bozulmuş olan yemek vb şeyler

hilmijîn **(I)** *l/gh* soluma, solunma

hilmijîn **(II)** *m* **1.** soğurma, soğuruş **2.** *fiz* soğurma, massetme

hilmijîn **(III)** *m* **1.** ısınma **2.** harlanma **3.** sıcağın tadı yemek vb şeylerin tadı bozulma

hilmijîn **(I)** *l/gh* solumak, solunmak

hilmijîn **(II)** *l/gh* soğurmak

hilmijîn **(III)** *l/gh* **1.** ısınmak **2.** harlanmak * **agirek tê de dihilmijî** içinde bir ateş harlanıyordu **3.** sıcağın tadı yemek vb şeylerin tadı bozulmak

hilmijok *rd* soğurgan, soğurucu

hilmijokî *m* soğurganlık, soğuruculuk

hilmîşandin *m* katlama

hilmîşandin *l/gh* katlamak

hilmîşîn *m* katlanma

hilmîşîn *l/gh* katlanmak

hilmîşt *rd* tıka basa dolu

hilmîştin **(I)** *m* soğurma, emme, absorbe etmek

hilmîştin **(II)** *m* tıka basa doldurma

hilmîştin **(I)** *l/gh* soğurmak, emmek, absorbe etmek

hilmîştin **(II)** *l/gh* tıka basa doldurmak

hilmıştı *rd* tıka basa dolu
hilmjêhatin *m* 1. kokma 2. kokuşma
hilm jê hatin *l/bw* 1. kokmak 2. kokuşmak
hilm lê xistin *l/bw* tüttürmek, nefes almak *
hilm li cigareyê xist sigaradan bir nefes aldı
hilmloş *m* buhar hamamı
hilmojk *rd* sıcaktan tadı bozulmuş olan yemek vb şeyler
hilmoştî *rd* sıcaktan tadı bozulmuş olan yemek vb şeyler
hilnegirtî *rd* yangısız, iltihapsız
hilmnêr *m* akış, bakış açısı (bir kimseni bakış tarzı)
hilo (I) *bot/m* sabun otu
hilo (II) *zo/h* kartal
hilo (III) *rd* öyle
hilo (IV) *b* kalk, fırla
hilobî *m* densizlik, rahat durmama
hilobî kirin *l/gh* densizlik yapmak, rahatsızlık verici şeyler yapmak
hilodan *m* seğırtme
hilo dan *l/gh* seğırtmek
hilohilo *m* yuhalama
hilohilo kirin *l/gh* yuhlamak
hilolîk *m* yumak
hilo pilo kirin *l/bw* alavere dalavere yapmak
hiloq *ant/m* bademcik ~ên (yekî) ketin boğazı inmek
hilor *rd* azgın (cinsel)
hilorbûn *m* azgınlaşma (cinsel)
hilor bûn *l/gh* azgınlaşmak (cinsel)
hilorik (I) *n* göz yaşı
hilorik (II) *rd* azgın (cinsel için)
hilorikî *m* 1. azgınlık 2. *rd* azgınca (cinsel)
hilorî (I) *m* top yakalama oyunlarında topu havaya atma
hilorî (II) *rd* 1. azgın, yaramaz (kimse) 2. azgın (cinsel istekleri aşırı olan) 3. kızgın (eş arayan hayvan için) * **gayê hilorî** kızgın boğa
hilorbûn *m* 1. azgınlaşma, azma (cinsel istekleri aşırılışma) 2. kızgınlaşma, kızma, kızışma, kösnüme (hayvan eş isteme zamanı gelmek) 3. *mec* keyf ve zevkine bakına
hilorî bûn *l/gh* 1. azgınlaşmak, azmak (cinsel istekleri aşırılışmak) 2. kızgınlaşmak, kızmak, kızışmak, kösnüme (hayvan eş isteme zamanı gelmek) 3. *mec* keyf ve zevkine bakmak
hilorîbûyîn *m* 1. azgınlaşma, azma (cinsel istekleri aşırılışma) 2. kızgınlaşma, kızma, kızışma, kösnüme (hayvan eş isteme zamanı gelmek) 3. *mec* keyf ve zevkine bakma
hilorîkirin *m* 1. azgınlıktırma, azıtma 2. kızıştırma (hayvan için)
hilorî kirin *l/gh* 1. azgınlıktırma, azıtmak 2. kızıştırmak (hayvan için)
hilorîfî *m* 1. azgınlık, yaramazlık, şımarıklık 2. azgınlık 3. kızgınlık
hilo *m* hoplayıp zıplama

hilozbûn *m* hoplayıp zıplama
hilo *bûn* *l/gh* hoplayıp zıplamak
hilparikîn *bnr* hilperikîn
hilpaskbûn *m* tırmanma
hilpask bûn *l/gh* tırmanmak
hilpaskdan *m* 1. tırmanma 2. saldırma
hilpask dan *l/gh* 1. tırmanmak 2. saldırmak
hilpaskî *m* tırmanma
hilpaskîbûn *m* tırmanma
hilpaskî bûn *l/gh* tırmanmak
hilpaskûkirin *m* tırmandırma
hilpaskî kirin *l/gh* tırmandırmak
hilpekan *m* 1. fırlama 2. silki, silkinti (ürkerek sıçrama)
hilpekandin *m* 1. fırlatma, fırlatış (bulunduğu yerden dışarı atma) 2. silkendirme (ürküterek sıçratma) 3. sıçratma
hilpekandin *l/gh* 1. fırlatmak (bulunduğu yerden dışarı atmak) 2. silkendirmek (ürküterek sıçratmak) 3. sıçratmak
hilpekin *m* 1. fırlama, fırlayış (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak) 2. üzerine fırlama, atılma 3. sıçrama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma) 4. silkinme
hilpekin *l/gh* 1. fırlamak (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak) 2. üzerine fırlanmak, atılmak * **ji cihê xwe hilpekiya û bi stûkura wî girt** yerinden fırlayıp ensesinden tuttu 3. sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak) 4. silkinmek * **li cem min guliyek jî bike qirçînî ez hildipekim** yanımda dal çıtırsa silkinirim
hilpelikandin *m* sektirme
hilpelikandin *l/gh* sektirmek
hilpelikîn *m* sekme
hilpelikîn *l/gh* sekme (atılan bir nesne bir yere dokunduktan sonra sıçrayarak gitmek)
hilpeqandin *m* zıplatma
hilpeqandin *l/gh* zıplatmak
hilpeqîn *m* zıplama
hilpeqîn *l/gh* zıplamak
hilperan *m* ayaklanma, başkaldırma
hilperandin *(I)* *m* 1. ayaklandırmak 2. tırmandırma
hilperandin *(II)* *m* 1. ırkiltine 2. sıçratma 3. zıplatma
hilperandin *(I)* *l/gh* 1. ayaklandırmak 2. tırmandırmak
hilperandin *(II)* *l/gh* 1. ırkiltmek 2. sıçratmak 3. zıplatmak
hilperanî *m* zıplama ~ **dan** zıplamak
hilperikandin *m* 1. tırmandırma 2. üzerine atılmasını sağlama 3. sıçratma
hilperikandin *l/gh* 1. tırmandırmak 2. üzerine atılmasını sağlamak 3. sıçratmak
hilperikîn *m* 1. tırmanma 2. üzerine atılma 3. sıçrama

hilperikîn /lgh 1. tırmanmak 2. üzerine atılmak * **tu hilperikî ser me?** sen üzerimize mi atılıyorsun? 3. sıçramak

hilperistin *m* tırmanma

hilperistin /lgh tırmanmak

hilperişan *m* tırmanma

hilperişandin *m* tırmandırma

hilperişandin /lgh tırmandırmak

hilperişîn *m* tırmanma, tırmanış

hilperişîn /lgh tırmanmak

hilperişkandin *m* tırmandırma

hilperişkandin /lgh tırmandırmak

hilperişkîn *m* tırmanma, tırmanış

hilperişkîn /lgh tırmanmak * **hilperişkî** *dîwêr* duvara tırmadı

hilperiştin *m* tırmanma

hilperiştin /lgh tırmanmak

hilperîn (I) *m* 1. ayaklanma, isyan etme 2. tırmanma 3. yükselmek, fırlamak (değeri artma)

hilperîn (II) *m* 1. irkilme, ürkme 2. sıçrama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma) 3. zıplama

hilperîn (I) /lgh 1. ayaklanmak, isyan etmek 2. tırmanmak 3. yükselmek, fırlamak (değeri artmak) * **bihayê zêr hilperî** altın fiyatları fırladı

hilperîn (II) /lgh 1. irkilmek, ürkmek 2. sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürker birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak) 3. zıplamak

hilpesartin *m* dayama, dayandırma, dayatma, yaslama

hilpesartin /lgh dayamak, dayandırmak, dayatmak, yaslamak

hilpesartî *rd* dayanık, yaslanık

hilpeserok *rd* tırmanıcı

hilpesirî *rd* dayanık, yaslanık

hilpesirîn *m* dayanma, yaslanma

hilpesirîn /lgh 1. dayanmak, yaslanmak 2. önünde ayağa kalkmak

hilpetikandin *m* 1. hoplatma, irkiltme (korkudan ötürü) 2. şişirme (darp sonucu vücutta tümsek oluşturma)

hilpetikandin /lgh 1. hoplatmak, irkiltmek (korkudan ötürü) 2. şişirmek (darp sonucu vücutta tümsek oluşturmak)

hilpetikandî *rd* şişik, kabarık

hilpetikandîbûn *m* kabarıklık şişkinlik, bombe **hilpetikî** *rd* kabarık, kabartılı (tümsek olmuş şey için)

hilpetikîbûn *m* kabarıklık, kabartı

hilpetikîn *m* 1. hoplama, irkilme (korkudan ötürü) 2. *biy* irkilme (vücudun bir yeri dışarıdan gelen bir uyarıcının etkisiyle kanlanıp şişme) 3. sıçrama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürker birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma) 4. fırlama, oklama

(ok gibi fırlama) 5. geri tepme (silâh için) 6. parlamak (aniden kızma)

hilpetikîn /lgh 1. hoplamak, irkilmek (korkudan ötürü) 2. irkilmek (vücudun bir yeri dışarıdan gelen bir uyarıcının etkisiyle kanlanıp şişmek) 3. sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürker birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak) * **gava ji nişka ve deng lê hate kirin, ji cihê xwe hilpetikî** aniden seslenince yerinden sıçradı 4. fırlamak, oklamak (ok gibi fırlamak) 5. geri tepmek * **çek hilpetikî** silâh geri tepti 6. parlamak, tepki göstermek (aniden kızmak)

hilpêçandin *m* sarma (yukarı doğru sarma)

hilpêçandin /lgh sarmak (yukarı doğru sarmak)

hilpisartin *bnr* hilpesartin

hilpişandin *m* kabartma

hilpişandin /lgh kabartmak (ağırlığı artmadan hacmin büyümesini sağlamak)

hilpişandî *rd* kabarık

hilpişî *rd* 1. kabarık 2. kabarmış (hacmi büyümüş olan)

hilpişîn *m* kabarma (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)

hilpişîn /lgh kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)

hilpişk *m* hapşırık

hilpişkandin *m* hapşırtma

hilpişkandin /lgh hapşırtmak

hilpişkîn *m* hapşırma

hilpişkîn /lgh hapşırmak

hilpufandin *m* savurarak öfleme

hilpufandin /lgh savurarak öflemek

hilq *m* öğürtü

hilqehilq *m* öğürtü ~ **hatin (yekî)** öğürtüsü gelmek

hilqet *m* hilkat

hilqetandin *m* 1. kökünden koparma, koparış (aşağıdan yukarıya doğru çekip koparma) 2. (kafa) koparma, koparış

hilqetandin /lgh 1. kökünden koparmak, tutup kopartmak (aşağıdan yukarıya doğru çekip koparmak) 2. (kafa) koparmak * **serî hilqetandin** kafa koparmak

hilqetandî *rd* koparık, koparılmış

hilqetiyayî *rd* kopuk, kopmuş olan

hilqetîn *m* kopma

hilqetîn /lgh kopmak

hilqevizandin *m* üstünde atlatma

hilqevizandin /lgh üstünde atlatmak

hilqevizîn *m* üstünde atlama

hilqevizîn /lgh üstünde atlamak

hilqewişandin *m* eleme

hilqewişandin /lgh elemek

hilqewişîn *m* elenme

hilqewişîn /lgh elenmek

hilqik *m* geğirti, geğirme ~ **anîn (yekî)** (biri-

ni) geçirtmek ~ **anîn xwe** geçirmek ~ **hatin** (yekî) geçirmek ~ **pê girtin** (birini) geçirti tutmak

hilqırçandin *m* cayırdatma

hilqırçandin *l/gh* cayırdatmak

hilqırçîn *m* cayırdama

hilqırçîn *l/gh* cayırdamak (ateş için)

hilqîn *m* öğürme

hilqînî *m* öğürtü ~ **jê çûn** öğürmek ~ **jê hatin** öğürmek ~ **hatin (yekî)** öğürtüsü gelmek

hilqonekî *rd* öğürtücü

hilreşandin *m* darmadağın etme, savırma

hilreşandin *l/gh* darmadağın etmek, savurmak

hilreşîn *m* darmadağın olma, savurulma

hilreşîn *l/gh* darmadağın olmak, savurulmak

hilarê *m* yol alıcı vasita

hilsegandin *m* 1. değerlendirme 2. tartma, ölçüp biçme

hilsegandin *l/gh* 1. değerlendirmek (bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirlemek) 2. tartmak, ölçüp biçmek

hilsegandî *rd* değerlendirilmiş

hilsengane *m* değerlendirme

hilsengane kirin *m* değerlendirmek

hilsengane kirin *l/gh* değerlendirmek

hilşan *m* 1. yıkım, yıkma 2. kırıp dökme

hilşandin *m* 1. yıkma, yıkış 2. kırıp dökme, tahrip etme

hilşandin *l/gh* 1. yıkmak 2. kırıp dökme, tahrip etmek

hilşandî *rd* yıkık, çökkün,

hilşeridandin *m* yedirme

hilşeridandin *l/gh* yedirmek * **pilorê baş hilşeridîne** bulamacı iyi yedir

hilşiyayî *rd* yıkık, çökkün

hilşiyayîbûn *m* çökünlük

hilşîn *m* 1. yıkılma, çökme (üzerinde bulunduğu yere yıkılma, göçürme, göçme) 2. çökme (son bulma)

hilşîn *l/gh* 1. yıkılmak, çökmek (üzerinde bulunduğu yere yıkılmak, göçürmek, göçmek) * **dîwar hilşiya** duvar yıkıldı 2. çökmek (son bulmak) * **Împeratoriya Bîzans di 1453'yan de hilşiya** Bizans İmparatorluğu 1453'te çöktü

hiltavîze *rd* ilgili

hîlte *n* bilezik (iki borunun ucunu birleştirmeye yarayan halkaya benzer parça)

hiltêpilandin *m* tökezletme

hiltêpilandin *l/gh* tökezletmek

hiltêpilîn *m* takılma, tökezleme

hiltêpilîn *l/gh* takılmak, tökezlemek

hiltêpinîn *bnr* hiltêpilîn

hiltêqandin *m* havaya uçurma

hiltêqandin *l/gh* havaya uçurmak (patlatmak)

hiltêqîn *m* havaya uçma (patlama)

hiltêqîn *l/gh* havaya uçmak (patlamak)

hiltîjikandin *m* sinirlendirme, kızdırma

hiltîjikandin *l/gh* sinirlendirmek, kızdırmak

hiltîjikîn *m* sinirlenme, kızma

hiltîjikîn *l/gh* sinirlenmek, kızmak

hiltîrîşik bot/m yaban eriği

hiltîzikandin *m* 1. huysuzlandırma 2. kızdırma 2. *mec* fitilleme

hiltîzikandin *l/gh* 1. huysuzlandırmak 2. kızdırmak 3. *mec* fitillemek

hiltîzîkîn *m* 1. huysuzlanma, titizlenme 2. sinirlenme, feveran etme, parlama 3. (biri) fitili alma

hiltîzîkîn *l/gh* 1. huysuzlanmak, titizlenmek 2. sinirlenmek, feveran etmek, parlamak 3. (biri) fitili almak

hiltîzîkîndin *m* 1. huysuzlandırma 2. kızdırma 2. *mec* fitilleme

hiltîzîkîndin *l/gh* 1. huysuzlandırmak 2. kızdırmak 3. *mec* fitillemek

hiltîzîzîn *m* 1. huysuzlanma, titizlenme 2. sinirlenme, feveran etme, parlama 3. (biri) fitili alma

hiltîzîzîn *l/gh* 1. huysuzlanmak, titizlenmek 2. sinirlenmek, feveran etmek, parlamak 3. (biri) fitili almak

hiltîzîqîlândin *m* tartma (bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışma)

hiltîzîqîlândin *l/gh* tartmak (bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışmak)

hilûhî *zo/m* hindi

hilû (I) *rd* 1. pürüzsüz 2. kaygan 3. gergin (cilt için, buruşuğu ve kırışığı olmayan) * **jinik nîzanîm çend salî ye, lê rûyê wê hêjî hilû** ye kadın bilmem kaç yaşında, ama yüzü hala gergin

hilû (II) *bot/m* 1. erik (*Prunus domestica*) 1. erik (bu ağacın meyvesi) 3. sulak alanda yetişen bir erik türü

hilûbûn *m* 1. pürüzsüzleşme 2. kayganlaşma **hilû bûn** *l/gh* 1. pürüzsüzleşmek 2. kayganlaşmak

hilûk *bot/m* bir tür erik

hilûkîrîn *m* 1. pürüzsüzleştirme 2. kayganlaştırmak

hilû kirin *l/gh* 1. pürüzsüzleştirmek 2. kayganlaştırmak

hil û mîrcan *nd* bir tür kadın aksesuarı

hilûn *bnr* hêlîn

hilûreşk *bot/m* sonbaharda yetişen kara erik

hilûs (I) *rd* pürüzsüz

hilûs (II) *m* hulûs (gönül temizliği)

hilûsk *m* darı lapası

hilûsok *rd* pürüzsüz

hilûsokî *rd* pürüzsüzce

hilûtirîşik *bot/m* böğürtlen ~a **çolê** dağ eriği

hilûtî *m* 1. pürüzsüzlük 2. kayganlık 3. gerginlik (cilt için)

hilûvk *rd* yeni yetme

hilûyokî *h* kayganca

hilûzerk *bot/m* sarı erik

hilwerandin *m* dökme (yaprak, kıl, tüy, diş vb. için)
hilwerandin *l/gh* dökme (yaprak, kıl, tüy, diş vb. için)
hilwerihandin *bnr* hiwerandin
hilwerihîn *bnr* hilwerîn
hilwerîn (I) *m* dökülme
hilwerîn (II) *m* doğma (ay, güneş vb. için)
hilwerîn (I) *l/gh* dökülmek
hilwerîn (II) *l/gh* doğmak (ay, güneş vb. için)
 * **gava heyve hilwere** ay doğduğu zaman
hilweşan *m* 1. yıkım, yıkılma 2. yıkma, kırıp dökme 3. çöküntü 4. çözülüş * **hilweşan İmpetoriya Osmanî** Osmanlı İmparatorluğu 5. silkme
hilweşandin *m* 1. yıkma, yıkış 2. yıkma, kırıp dökme, tahrip etme 3. çöktürme, göçertme, göçürme 4. silkeleme, çırpma
hilweşandin *l/gh* 1. yıkmak 2. yıkmak, kırıp dökme, tahrip etmek 3. çöktürmek, göçertmek, göçürmek * **berfê xanî hilweşand** karlar evi göçürdü 4. silkelemek, çırpma * **kuncî hilweşandin** susamları silkelediler
hilweşandî *rd* 1. yıkık 2. çökkün, göçük
hilweşiyawo *b* yıkılası
hilweşiyayî *rd* 1. yıkık 2. çökkün, göçük, göçük
hilweşiyayîbûn *m* 1. yıkıklık 2. çökünlük, göçüklük
hilweşîn *m* 1. yıkılma, çökme, çöküş (üzerinde bulunduğu yere yıkılma) 2. göçürme, göçme 3. yıkılma 4. yığılıp kalma 5. çatırdama, çökmeye yüz tutma
hilweşîn *l/gh* 1. yıkılmak, çökmek (üzerinde bulunduğu yere yıkılmak) * **xanî hilweşiya** ev çöktü 2. göçürmek, göçmek 3. yıkılmak * **bajêr bi ser min de hilweşiya** şehir üstüne yıkıldı 4. yığılıp kalmak 5. çatırdamak, çökmeye yüz tutmak
hilweşîner *nd/nt* yıkmacı, yıkıcı
hilweşînerî *m* yıkıcılık
hilweşker *nd/nt* yıkıcı
hilwilîn *m* kağsama
hilwilîn *l/gh* kağsamak
hilxepirandin *m*deşme
hilxepirandin *l/gh*deşmek
hilxepirandî *rd*deşik,deşilmiş olan
hilxepirî *rd*deşik,deşiliniş
hilxepirîn *m*deşilme
hilxepirîn *l/gh*deşilmek
hilxistin *m* 1. düşürme 2. yıkmak
hilxistin *l/gh* 1. düşürmek 2. yıkmak
him (I) *bnr* hem
him (II) *b* evet, tamam (onama sesi) * **him, ez bêm** tamam, geleyim
him (III) *m* güm ~ **û gum** uğultu ~ **û him güm güm**
himalikî *m* ebelik (çocuk oyunlarında)
himalik *m* ebe, oyun ebesi (çocuk oyunlarında)
himalk *bnr* himalik

himamok *m* suluk (ev içinde bulaşık ve yıkanmak için ayrılmış küçük yer)
himandin (I) *m* koruma
himandin (II) *m* 1. gümbürdetme, gümbürdeme, gümbürdeyiş 2. homurdanma
himandin (III) *m* şişirme
himandin (IV) *m* hamam gibi etme, çok ısıtma
himandin (I) *l/gh* korumak
himandin (II) *l/gh* 1. gümbürdetmek, gümbürdemek 2. homurdanma
himandin (III) *l/gh* şişirmek
himandin (IV) *l/gh* hamam gibi etmek, çok ısıtmak
himandî *rd* şişik, şişmiş olan
himat *m* meydan
himaye *m* himaye
himayekirin *m* himaye etme, gözetme
himaye kirin *l/gh* himaye etmek, gözetmek
himban *m* dağarcık
himbil *rd* hantal (iş, davranışları ağır ve yavaş)
himbilbûn *m* hantallaşma
himbil bûn *l/gh* hantallaşmak
himbilî *m* hantallık
himbiz *rd* sık (seyrek karşıtı)
himbizî *m* sıklık
himegim (I) *m* gürültü, şamata
himehim (II) *h* 1. ham hum * **kire himehim û rawestiya, çi got jê nehate sehkirin** ham hum edip durdu, ne dediği anlaşılmadı 2. homur homur ~ **û gume gum** ham hum şaralop
himehim (III) *m* 1. güm güm 2. homurdanma
himehimkirin *m* homurdanma
himehim kirin *l/gh* homurdanmak
himet *m* himmet, yardım, kayırma ~ **kirin** himmet etmek, yardım etmek, emek vermek
himetdar *rd* himmetli
himetî *m* dikkat
himetî kirin *l/gh* dikkat etmek
himên *bnr* himîn
himêz *bnr* hambêz
himhim *m* kendini hissetirme sesi
himhime *rd* battal (alışılmış olandan büyük)
himis *m* nohut ezmesi
himiş *nd* yüzü dalgalı keçi
himîçk *nd* ebe, oyun ebesi (çocuk oyunlarında)
himîçkî *m* ebelik (çocuk oyunlarında)
himîn (I) *m* korunma
himîn (II) *m* hamam gibi olma, ısınma
himîn (III) *m* 1. gümbürdeme 2. homurdama ~ **himîn û nimîn** gümbürdeme, tıktı ~ **û nimîn ji kesê nehatin** kimseden tık çıkmamak
himîn (IV) *m* şişme
himîn (I) *l/gh* korumak
himîn (II) *l/gh* hamam gibi olmak, ısınmak * **hundir himiyaye** içeri hamam gibi olmuş (veya çok ısınmak)
himîn (III) *l/gh* gümbürdemek 2. homurdan-

mak ~ û nimîn ses seda ~ û nimîn ji kesê ne-
 hatin kimseden ses seda çıkmamak
himîn (IV) *l/gh* şişmek
himîni *m* 1. gûmbürtü 2. homurtu ~ jê hatin
 gûmbürdemek
himûçek *m* ebe, oyun ebesi
hîn rd 1. bazı * Xwedê ji hînan distîne Allah
 bazılarından alıyor 2. *nd* az, az şey 3. *h* bi-
 raz (bir miktar, yeterince değil, yeter ölçüde
 değil) ~ **caran** 1) bazen, bazı, kimi zaman 2)
 ara sıra (veya arada sırada) ~ **gav** bazen ~
kes birileri, kimi, bazısı, bazıları ~ **kes jê**
 bazıları (veya bazısı) ~ ~ 1) az az, azar azar
 2) peyderpey ~ **ek bi (yekî)** re hebûn kafa-
 sının bir tahtası noksan olmak ~ **ek bixwîn** ~
lê binêrin wê qiyamet li serê me rabe biri
 yer biri bakar, kıyamet ondan kopar
hinar (I) *bot/m* 1. nar (Punica gramatum) 2.
 nar (bu bitkinin meyvesi)
hinar (II) *nd/nt* kasit, elçi
hinarandin *m* gönderme
hinarandin *l/gh* göndermek
hinarde bz/m ihracat, dış satım
hinardekar *nd/nt* ihracatçı, dış satımcı
hinardekarî *m* ihracatçılık, dış satımcılık
hînaire (I) *m* ihraç (üretilen malları yurt dışına
 satma)
hînaire (II) *m* 1. ileti, mesaj 2. haber
hînairekirin *m* ihraç etme
hînaire kirin *l/gh* ihraç etmek
hinarik ant/n 1. elmacık, duluk 2. yanak
hinariksor *rd* al yanaklı
hinarî (I) *m* elçilik
hinarî (II) *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ a-
 nîn (yekî) hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak
 ~ **hatin (yekî)** hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıç-
 kırmak ~ **pê girtin** hıçkırık tutmak
hînarname *m* irsaliye, gönderme belgesi
hînarok ant/n 1. elmacık keniği 2. *n* yanak
hînarokî *rd* narımsı
hinarte *nd/nt* 1. delege 2. heyet
hinartin *m* 1. gönderme, gönderiş 2. gönder-
 me (yetki vererek gitmesini sağlama) 3.
 gönderme (bir kaynaktan çıkıp gelmek, u-
 laşma) 4. gönderme (yolcu etme) 5. haber
 gönderme 6. yollama
hinartin *l/gh* 1. göndermek * **name hinartin**
 mektup göndermek 2. göndermek (yetki ve-
 rerek gitmesini sağlama) 3. göndermek
 (bir kaynaktan çıkıp gelmek, ulaşmak) * **roj**
tîn û ronî dihinêre dinyayê güneş dünyaya
 ısı ve ışık gönderir 4. göndermek (yolcu et-
 mek) 5. haber göndermek 6. yollamak
hînarî (I) *m* gönderi, gönderilen
hînarî (II) *nd/nt* elçi
hinav ant/n 1. aışa, cıcık, iç organlar 2. iç (mi-
 de, bağırsak, karın vb.) ~ **ên (yekî)** peritîn
 (an jî şewitîn) bağı yanımak (çok acı duy-
 mak)

hinavfiroş *nd/nt* cigerci, satakatçı
hinavêş *m* iç hastalık
hinavsofi *rd* bağı yanık
hînbaw *bw* heban
hîncan (I) *n* sırlı su küpü
hîncan *m* 1. tekne (türlü işlerde kullanılan u-
 zun ince kap) 2. teşt 3. topraktan ekmek tek-
 nesî (veya leğen, teşt) * **hîncana beravê** el-
 bise yıkama teknesi
hîncandin *m* ezme
hîncandin *l/gh* ezmek
hîncandî *rd* ezik
hîncet *m* 1. bahane, mahana, mahna, gerekçe
 2. sebep 3. vesile, bahane * **bi hînceta vî tiş-**
tî bu vesileyle ~ **nîşan dan** gerekçe göster-
 mek
hîncik (I) *argo/m* suyunu çıkarma ~ **a (yekî)**
derxistin suyunu çıkarmak
hîncik (II) *m* cinsel ilişki esnasında yapılan i-
 leri geri hareket
hîncinîn *m* ezilme
hîncinîn *l/gh* ezilmek
hînciqandin *m* 1. hırpalama, dövme 2. ezme
hînciqandin *l/gh* 1. hırpalamak, dövmek 2.
 ezmek
hînciqîn *m* 1. hırpalanma, dövülme 2. ezilme
hînciqîn *l/gh* 1. hırpalanmak, dövülmek 2. e-
 zilmek
hînciran *m* 1. hırpalanma 2. ezilme
hîncirandin *m* 1. hırpalama, hırpalayış, haşat
 etme (pataklamak, öldüresiye dövmek) 2. hırp-
 alama, ezme, eziyet etme 3. incitme 4.
 doğrama, ezip biçme 5. zedeleme 6. yıprat-
 mak
hîncirandin *l/gh* 1. hırpalamak, haşat etmek
 (pataklamak, öldüresiye dövmek) 2. hırpala-
 mak, ezmek, eziyet etmek 3. incitmek 4.
 doğramak, ezip biçmek * **em bidin ber bal-**
tan bihîncirîn baltalarla ezip biçelim 5.
 zedelemek 6. yıpratmak
hîncirandî *rd* zedeli
hîncirî *rd* zedeli
hîncirîn *m* 1. hırpalanma 2. ezilme 3. incinme
 4. zedelenme 5. yıpranma
hîncirîn *l/gh* 1. hırpalanmak 2. ezilmek 3. in-
 cinmek 4. zedelenmek 5. yıpranmak
hîncî *m* bir şeyi ufak parçalara ayırma
hîncû rd 1. sert, şiddetli 2. sertçe çağırma,
 bağırma, konuşma
hîncûkirin *m* yükseltme (şiddetlendirme)
hîncû kirin *l/gh* yükseltmek (şiddetlendir-
 mek)
hîndrû lê dan *l/bw* hızla vurmak, aşk etmek
hîndrû lê xistin *l/bw* hızla vurmak, aşk etmek
Hînd *m* Hindistan
hind (I) *nd* 1. yan, kat, nezd * **li hinda min sê**
 kes hene yanımda üç kişi var 2. yanı * **li**
hinda mezarê gund kôy mezarî yanî
hind (II) *nd* bazı, bazısı

hind (III) *m* an * **di vê hindê** de bu anda
hind (IV) *nd* -den dolayı * **ji ver vê hindê**
 bundan dolayı
hinda *bnr* winda
hinda bûn *bnr* winda bûn
hindabûyî *bnr* windabûyî
hinda kirin *bnr* winda kirin
hindakirî *bnr* windakirî
hindam (I) *m* 1. hiza 2. yanı
hindam (II) *m* 1. çağ, zaman 2. devir, dönem
hindam (III) karşı (bir şeyin esas tutulên yüzünün ilerişi)
hindam (IV) *m* yöre
hindam (V) *m* şuur
hindan *m* bulunan yer * **her kes di hindana**
 xwe de herkes bulunduğu yerde
hindande *h* aniden
hindav (I) *m* 1. seviye 2. yer, mahal * **li hindava** me bizim yerde
hindav (II) *m* yön, doğrultu, istikamet
hindaze *m* 1. endaze (65 cm boyunda bir uzunluk ölçü birimi) 2. *mec* endaze, ölçülü 3. *rd* ı-lımlı 4. *rd* yumuşak (sessiz, hafif) * **bi gavên hindaze** hat yumuşak adımlarla geldi
hindazekirin *m* 1. endazeleme 2. ölçülü davranma, dikkat etme
hindaze kirin *l/gh* 1. endazelemek 2. ölçülü davranmak, dikkat etmek
hindazetî *m* ılım, ılımlılık
hinde (I) *nd* -den beri -den dolayı, -den ötürü * **ji vê hindê** bundan dolayı
hinde (II) *rd* 1. bazı 2. biraz 3. öyle * **huner peyveke hinde fireh e ku** sanat öyle geniş bir kavram ki 3. *d* kadar, o kadar * **hinde min jê re got** o kadar ona söyledin ki ~ **car** bazen, bazı ~ **caran** ara sıra (veya arada sırada) ~ **kes** kimi, kimisi
hindek *h* 1. biraz, bir miktar (yeterince değil, yeter ölçüde değil) 2. *rd* biraz (az miktarda, çok değil) 3. *rd* bazı, birtakım
hindeko *bot/m* ıtırılı bir bitki
hindewan *m* karpuz
hindewane *bnr* hindewan
hindik *rd* 1. az (çok karşıtı) 2. kıt, az kıt, az * **ez ji kêmbûna aqilê wan kesên ku têngihên dikevim gumanê** anlamayanların a-kıllarının kıtlığından şüphe duyarım 3. kü-çük (niceliği az olan) * **hêwirzeveke hindik** küçük bir kalabalık 4. kırk para (para için; çok az) 5. eksik (az olan) * **wekî ku derdê me hindik e, tu jî ...** derdimiz eksikmiş gi-bi sende 6. çat pat * **ez hema hindik bi Tirkî dizanîm** çat pat Türkçe biliyorum 7. *h* az (nicelik, güç, nitelik bakımında eksiklik bildirir) ~ **ajotin** kısa sürmek ~ **bide bu dasê da tu nemînî asê** herkese cephe alma ~ **cil li xwe kirin** hafif giyinmek ~ **dewam kirin** kısa sürmek ~ **dîtin** az bulmak, az görmek (yek) ~ **dîtin** hafife almak * **wî hindik me-**

bîne onu hafife alma ~ **domîn** kısa sürmek ~ ~ 1) azar azar 2) peyderpey ~ **mabû** az da-ha, az kaldı (veya az kalsın) ~ **û rindik** az ve öz, kısa ve özlü

hindikandin *m* azaltma

hindikandin *l/gh* azaltmak

hindikanî *m* azınlık, ekalliyet

hindikayî *n* 1. azınlık (bir toplulukta herhangi bir nitelik bakımından ayrı ve ötekilerden sayıca az olanlar, çoğunluk karşıtı) 2. *sos* azınlık, ekalliyet (bir ülkede egemen ulusa göre ayrı soydan ve sayıca az olan topluluk) * **divê ku her netewe mafê hindikahiyên xwe bide wan** her ulus kendi azınlıklarına haklarını vermeli

hindikbûn *m* azalma

hindik bûn *l/gh* azalmak

hindikbûyîn *m* azalış

hindikdîtin *m* 1. azımsama 2. hafifseme, hafifseyiş, yeğniseme

hindik dîtin *l/gh* 1. azımsamak 2. hafifsemek, yeğnisemek (önemsememek) * **tu carî neyarên xwe hindik mebinîn** düşmanlarımızı hiçbir zaman hafifsemeyin

hindikek *rd* azıcık, birazcık

hindikekî *rd* azca

hindik hindik *h* 1. azar azar 2. peyderpey

hindikî *m* azlık

hindikkirin *m* azaltma

hindik kirin *l/gh* azaltmak

hindiktirîn *rd* asgarî, en az

hindir *bnr* hündür

hindirhot *rd* debdebe, iri yarı

hindî *nd* o kadar ki, o zaman ~ **çav qeter dike** göz alabildiğince

Hindî *m* 1. Hintçe (Hint dili) 2. *rd* Hintli

Hindistan *m* Hindistan

Hindkî *m* 1. Hintçe (Hint dili) 2. *rd* Hintlilere yaraşır bir biçimde

hindo *m* ağzı geniş, üç dört kulplu testi

Hindok *nd* Kızılderili ~ **ên sor** kızılderili

hindok *m* bisküvi

Hindolog *nd/nt* Hindolog

Hindolojî *m* Hindoloji

hindrû *rd* 1. sert, şiddetli 2. *rd/h* hızlı * **hindrû lê dan** hızlı vurmak 3. hızlı (yüksek sesle) * **hindrû xeber dide** hızlı konuşuyor ~ **axaftin** ka-meti artırmak (yüksek sesle konuşmak)

hindrûka *h* sertçe

hindrûkirin *m* yükseltme (şiddetlendirme)

hindrû kirin *l/gh* yükseltmek (şiddetlendirmek, güçlendirmek) * **dengê xwe hindrû meke** sesini yükseltme

hindrû lê dan *l/bw* hızla vurmak, aşk etmek

hindrû lê xistin *l/bw* hızla vurmak, aşk etmek

Hinduîzm *m* Hinduizm

Hindû *nd* Hindu (Hundizm dinine mensup olan)

Hindû *nd/nt* 1. Hintli 2. Kızılderili

Hindzan *nd/nt* Hindolog

Hindzanî *m* Hindoloji

hine *m* kına ~ lê dan kına vurmak (sürmek veya yakmak) * **hine li destê xwe daye eline** kına yakmış ~ **lê xistin** kına vurmak (sürmek veya yakmak) ~ **tê dan** kına sürmek (yakmak veya vurmak) ~ **ya gerandî** karılmış kına ~ **ya tiliya qilîçe** yüksük kına

hinek *c* 1. kimi, kimisi 2. *rd* biraz, bir miktar (az miktarda, çok değil) * **hinek baran barî** biraz yağmur yağdı 3. *rd* birtakım 4. çat pat, çatapata 5. *h* biraz (yeterince değil, yeterli ölçüde değil) * **hinek darsa xwe dîzane** dersini biraz biliyor 6. bir avuç (az, çok az) * **li vir hinek muhacir mane** burada bir avuç muhacir kalmış 7. bir nebze, bir parça 8. *h* azıcık (süre için) ~ **bi pereyên xwe ~ bi duayên xwe** kiminin parası kiminin duası ~ **filitandî** kaçıkça ~ **li hev kirin ar û dan fişek** salıvermek ~ **li milê çepê zivirîn** yarım sol etmek ~ **li milê rastê zivirîn** yarım sağ etmek ~ **li mirinê hinek li têkirinê** (an jî **tê werkirinê**) herkes kendi aleminde, kimse kimsenin umrunda değil

hinekirin *m* kınalama, kına yakma

hine kirin */gh* kınalamak, kına yakmak

hinekîrî *rd* kınalı, kına vurulmuş olan

hinekî *h* kısmen

hineqîtik *m* taş yosunu, kara yosunu

hinetaş *bnr* hinetitik

hinetêdan *m* kına yakma, kına sürme

hine tê dan */bw* kına sürmek, kına yakmak

hinetêdayî *rd* kınalı, kına sürülmüş olan

hinetitik *m* taş yosunu, kara yosunu

hinevan *nd/nt* kınacı

hinevanî *nd* kınacılar (kına yakmaya gidenler)

hineyî *rd* kınalı (kına renginde olan)

hinêr *nd/nt* gönderici, gönderen

hinêryar *nd/nt* gönderici, gönderen

hing lê xistin */gbw* gümlenmek

hing (I) *bnr* heng (I)

hing (II) *m* 1. darbe * **hingek lê da** bir darbe vurdu 2. vurma, toslanma 3. kavgâ, dövüş

hing (III) *m* gümbür ~ **û ding** (I) gün de gün

2) paldır küldür * **got hing û ding kete hundirû** paldır küldür içeri girdi

hing (IV) *nd* o kadar

hinga *nd* o vakit, o zaman

hingaftin *m* 1. vurma 2. dövme (vurarak canını acıtma) 3. dövme (topa tutma) 4. vurma (silâhla yaralama, öldürme) 5. dokunma, temas etme, el değdirmek 6. dokunma (insan içine işleme, batma, koyma) 7. değdirmek, isabet etme, tutturma 8. ekletirme, vurma, aşk etme 9. yara kapmak

hingaftin */gh* 1. vurma * **armanc hingaft** hedefi vurdu (amaçladığı şeye tam vurma)

2. dövme (vurarak canını acıtmak) 3. dövme (topa tutmak) * **tankê bi topan kel di-**

hingaft tank kaleyi toplarıyla dövüyordu 4. vurma (silâhla yaralama, öldürme) 5. dokunmak, temas etmek, el değdirmek 6. dokunmak (insan içine işleme, batmak, koymak) * **hin peyvên te meriv dihingivîn** senin bazı kelimelerin insana dokunuyor * **gotinên wî ez hingaftim** sözleri bana dokundu 7. değdirmek, isabet etmek, tutturmak, vurma (rast getirmek, hedefi vurma) * **kevir dakir lê nehingaft** taşı attı ama tuttu ramadı 8. ekletirmek, vurma, aşk etmek 9. yara kapmak

hingaftî *rd* 1. vuruk, darbe yemiş olan 2. dövülmüş, vuruk 3. yara kapmış

hingam *m* zaman, vakit

hingame *m* hengame, şamata

hingandin *m* 1. gümlenme, gümbürdetme, gümbürdetiş gümlenme 2. aşkla oynama, kendini kaptırma, girişme

hingandin */gh* 1. gümlenmek, gümbürdetmek, gümlenmek 2. aşkla oynamak, kendini kaptırmak, girişmek * **hingandin govendê** halaya bir kendini kaptırmış ki

hinganê *nd* o zaman

hinganî *nd* o zaman, o sırada

hingav *h* bazen

hingavî *nd* o zaman, o sırada

hingavtin *bnr* hingaftin

hingedan bot/m halk hekimliğinde derman olarak kullanılan bir bitki

hingehing *h* gümbür gümbür

hingê *nd* o halde, o zaman

hingiz *n* topuz

hingil (I) *n* kulp (kapların halka biçimindeki tutacak yeri)

hingil (II) *n* 1. meme (hayvanların memeleri için) 2. *argo* meme (kadın memesi için)

hingildar *rd* memeli (hayvanlar için)

hingime *m* 1. eğlence (eğlenceli ve hoşça vakit geçiren şey) * **di wan rojan de hingimaya me ya tekane Elî bû** o günlerimizde Ali tek eğlencemizdi 2. *rd* âlem (kendine özgü bir çok niteliği olan kimse) * **hevalê min hingime ye** arkadaşım bir âlem

hingirme *m* gürlütü, patırtı, şamata

hingiv *n* bal ~ **bixwin û mêş bi hinekî din vedin** sefasını biri cefasını diğeri çekmek ~ **derxistin** bal sağlamak ~ **tê gerîn** ballanmak (bala buluşmak) * **hingiv di kincên min geriyaye** elbiselerim ballanmış ~ **ê helandî** süzme bal ~ **ê hûrsilîn** oğul balı ~ **ê spî** pamuk balı ~ **ê şanê** gümeç balı ~ **ê tehl** acı bal ~ **ê zehiyan** oğul balı ~ **ê zer** kehribar balı

hingivandin *m* 1. vurma 2. dövme 3. dokunma

hingivandin */gh* 1. vurma 2. dövme 3. dokunmak

hingivandî vuruk

hingivbûn *m* ballanma (meyveler için, tatlılaşma, tatlanma)

hingivdank *m* ballık (bal konulan kap)
hingivdar *rd* ballı
hingivfiroş *nd/nt* balcı (satan kimse)
hingivfiroşî *m* balcılık
hingivî *nd* 1. bal rengi 2. *rd* bal rengi (bu renkten olan)
hingivîn (I) *rd* ballı, bal gibi, baldan
hingivîn (II) *bot/m* ballı baba (Lamiumalbum)
hingivîn (III) *m* 1. vurulma, vuruluş 2. dövülme 3. dokunulma
hingivîn /l/gh 1. vurulmak 2. dövülmek 3. dokunulmak
hingivîner *nd/nt* vurucu
hingivkir *nd/nt* balcı (bal satın alan tüccar)
hingivkirî *m* balcılık
hingivkirî *rd* ballı (bal katılmış olan)
hingiv tê gerîn *l/bw* ballanmak (bala bulaşmak) * **hingiv di kincên min** geriye elbilerim ballanmış
hingiz *m* 1. ağaçtan topuz 2. jop
hingî *nd* 1. o kadar, o denli * **hingî min** xebitandîye peritiye o kadar çalıştırmışım ki hep yıpranmış * **hingî kêfa min** hat ku... o kadar sevindim ki. * **hingî ku min** got o kadar söyledim ki 2. -den berî, -den dolayı (veya ötürü) * **hingî tu** hatiye geldiğinden beri ~ **ez fehemberî xwe bûme** oldum olası, bildim bileli (veya bildik bileli) ~ **jê hez dike jî bîr ve diçe** ayılıp bayılmak ~ **keysa (yekî) ketin (tişteki)** fırsattan istifade etmek ~ **ku دنیا ava bûye û nebûye** dünya oldu olalı ~ **ku ez fehemberî xwe bûme** bildim bileli (veya bildik bileli) ~ **ku ez nemirime** dünya gözü ile (görme) ~ **ku ez zanim** bildim bileli (veya bildik bileli) ~ **ku (yek) li dinyayê ye** dünya gözü ile (görme) * **lawo bizewice hingî ku ez li dinyayê me, ez pîreka te bibînim** evlen de dünya gözü ile zevceyi göreyim ~ **ku li heyatê ye** sağlığında ~ **ku sax e** sağlığında
hingîje *bot/m* peynire katılan bir tür ot
hingîn *m* gürleme
hingîn /l/gh gürlemek
hingînî *m* gûmbürtü
hingo *bnr* hingê
hingof *nd* saplantı
hingofi *rd* saplantılı
hinger *m* gün batımı, akşam, mağrip
hingorî *m* gün batımından yatma zamanına kadarki süre
hingulisk *m* yüzük ~ **kirin pêçiya (yekî)** (parmağına) yüzük takmak ~ **kirin tiliya (yekî)** (parmağına) yüzük takmak ~ **vegerandîn** yüzüğü geriye çevirmek ~ **a nîşanê** nişan yüzüğü
hingur *m* gün batımı, akşam, mağrip
hingustik *m* yüzük
hingustok *m* yüksük
hingûf *bnr* hinkûf

hingûr *m* gün batımı, akşam, mağrip
hingûstîr *m* yüzük
hinijîn *bnr* hênijîn
hinik (I) *rd* birazcık
hinik (II) *nd* su üstünde sallanan çalı çırpı
hinin *c* kimi
hinkûf *n* denk, eşit, eş ~ **ê hev bûn** (birbirine) uyuşmak, yakışmak
hinkûfî *m* denklik
hinkûs *m* dirsek vuruşu
hino hino *h* 1. az az, azar azar 2. kerte kerte, kıldın kıldım 3. peyderpey, yavaş yavaş, parça parça ~ **deynê xwe dan** *bz* azar azar borcunu ödemek
hinşikaftin *bnr* hinşikaftin
hinşikaftin *m* kökünden sökmek
hinşikaftin /l/gh kökünden sökmek
hintir *m* feci dövme ~ **a (yekî) danê** fena dövmek
hinûn *nd* dün
hinûn /l/gh sıvamak
hinzirî *m* zırlı göğüslük
hiphêsan *rd* kopkolay
hiphêşîn *rd* masmavi
hiphişk *rd* kupkuru
hipilme *m* ruan hastalığı
hipotenûs *mat/m* hipotenüs
hiq *m* geçirti, geçirme sesi
hiqehiq *m* geçirme ~ **hatin (yekî)** geçirmek
hiqûk *m* 1. hukuk, tüze (toplumu düzenleyen ve devletin yaptırım gücünü belirleyen yasaların bütünü) 2. hukuk (bu yasaları konu alan bilim) 3. hukuk (yasaların ceza ile ilgili olmayıp, alacak verecek gibi davaları ilgilendiren bölüm) ~ **a arizî** özel hukuk ~ **a bacê** vergi hukuku ~ **a bankagêriyê** bankacılık hukuku ~ **a bazirganî** ticaret hukuku ~ **a carî adet** teamül hukuku (yazılı hale gelmemiş hukuk) ~ **a deryayan** deniz hukuku ~ **a dewletan** devletler hukuku ~ **a gelemperî** 1) kamu hukuku 2) genel hukuk ~ **a giştî** 1) kamu hukuku 2) genel hukuk ~ **a hewayî** hava hukuku ~ **a îcra û iflasê** icra ve iflas hukuku ~ **a li gor dab û nêritan** teamül hukuku ~ **a malbatî** aile hukuku ~ **a siruştî** doğal hukuk ~ **a xwedaniyê** mülkiyet hukuku
hiqûqa îslamî *nd* İslâm hukuku
hiqûqa kar *nd* iş hukuku
hiqûqa malbatî *nd* aile hukuku
hiqûqa xwedaniyê *nd* mülkiyet hukuku
hiqûqa xwezayî *nd* doğal hukuk
hiqûqî *rd* 1. hukukî, hukuksal, tüzel 2. hükmi
hiqûqkî *h* hukuken
hiqûqnas *nd/nt* huhukçu
hiqûqnasi *nd/nt* huhukçuluk
hiqûqperwer *nd/nt* hukuksever (hak hukuktan yana olan)
hiqûqperwerî *m* hukukseverlik
hiqûqvani *rd/nd* hukuklu, hukuk öğrencisi

hiqûqzan *nd/nt* huhukçu

hiqûqzanî *nd/nt* huhukçuluk

hir (I) *rd* özgür

hir (II) *rd* öz, aynı, tıpkı ~ **dê ye** anası kılıklı

hir (III) *nd* bura, burası ~a **wira** burda şurda

hir (IV) *rd* soylu

hira *nd* bura, burası

hirang *n* beşik tahtası

hirbiz *bot/m* bir ot türü

hirbî *m* entari üzerine bağlanan renkli, ince eşarp

hircahlî *rd* zircahlî

hir *zo/nt* ayı (Ursus arctos) ~ **ji ordiyekê** nartirse **ji du birayan** ditirse ayı bir ordudan korkamaz iki kardeşten korkar ~ **tune tu li rêçê digerî** dereyi görneden paçaları sıvamak ~ **û govend!1)** alâkaya çay demle 2) birini hor görme ~ **ek li çiyayekî sû bûye lê çiyê hay jê nebûye** tavşan dağa küsmüş dağın haberi olmamış ~ **ê bişewêl** dağ ayısı (çok kaba kimse) ~ **ê çiya** dağ ayısı, ayıcı (sert, kaba ve hoyrat kimse) ~ **dehlê** orman kibarı ~ **ê devgelîyan 1)** dağ ayısı (çok kaba kimse) 2) yiğit, dar günün adamı ~ **ê dubirîn** yiğit (kimse) ~ **ê hov** dağ ayısı (çok kaba kimse) ~ **ê pêçik li qûn xistî** *argo* sinirlenmiş ayı gibi * **wekî hircêkî ye** fil gibi

hirça cemserî *zo/nd* kutup ayısı

hirçbezer *nd* ayı oytan

hirçekudik *n* ayı yavrusu

hirçê cemserê *zo/nd* kutup ayısı

hirçê seholtbendê *zo/nd* kutup ayısı

hirçê *b* ayı (kaba saba kadın)

hirçîk *n* ayıcık

hirçîtî *m* aylık ~ **kirin** aylık etmek

hirçkî *rd/h* ayıca, ayıya yaraşır biçimde

hirço *b* 1. ayı (kaba saba erkek) 2. koca oğlan (ay, alay yoluyla)

hirçok *n* ayıcık

hirçopirço *rd* dağınık, birbirine karışmış tüy veya ip gibi şeyler

hirçvan *n* ayıcı

hirdîn *rd* zirdeli

hire *bnr* hira

hirehir *m* 1. kakhaha 2. *h* zir zir ~ **jê çûn 1)** kakhaha atmak 2) bülbül gibi şakımak ~ **ji (yekî) çûn** bülbül gibi şakımak

hirehîq *m* kakhaha ~ **jê çûn** kakhaha atmak, kakhahayı basmak (koparmak veya salıvermek)

hirehîqkirin *m* kakhaha atma

hirehîq kirin */gh* kakhaha atmak

hiretîq *m* kakhaha ~ **jê çûn** kakhaha atmak ~ **ketin (yekî)** kakhaha batlatmak

hiretîqî *m* fıkırdama, cilve

hiretîqîkirin *m* fıkırdama (cilve yapma)

hiretîqî kirin */gh* fıkırdamak (cilve yapmak)

hirezîq *m* kakhaha ~ **jê çûn** kakhaha atmak

hirhîr *m* 1. kakhaha 2. *h* zir zir ~ **pê kenîn** (birine) kiki gülmek

hirhiro *rd* çok gülen kimse

hirhop *rd* hoppa, zirzop, züppe ~ **bûn** zirzoplaşmak, züppeleşmek

hirhopbûn *m* zirzoplaşma, züppeleşme

hirhop bûn */ngh* zirzoplaşmak, züppeleşmek

hirhopî *m* zirzopluk, züppelik ~ **kirin** zirzopluk etmek, züppelik yapmak

hirhopî *rd/h* hoppaca

hirhopkî *rd/h* züppece

hirhoptî *m* züppelik ~ **kirin** züppelik yapmak

hirik *b* koyun çağırma ünlemi

hiriq *h* hüngür

hirişîr *rd* yünlü, yünden yapılma

hirî (I) *b* koyun kovma ünlemi

hirî (II) *m* 1. yün 2. *rd* yün (yünden yapılmış olan) ~ **raxistin** yünü kurutmak için sermek ~ **ya badayî** burma (eğrilmek için bükülmüş yün)

hirîfiroş *nd/nt* yüncü, yapakçı (satan kimse)

hirîkir *nd/nt* yüncü, yapakçı (satın alan kimse)

hirîşo *m* 1. yün yıkama günü 2. *nd/nt* yün yıkayıcısı, yün yıkayan

hirîşotî *m* yün yıkama

hirîtî *m* hürlük, özgürlük

hirm *b* güm ~ **û cirm** güm pat ~ **û gurm** paldır küldür * **got hirm û gurm kete hundi-rû** paldır küldür içeri girdi

hirmegurm *m* gürültü patırtı

hirmehirm *h* gümbür gümbür

hirmesork *m* bir armut türü

hirmê *bnr* hirmî

hirmên *bnr* hirmîn

hirmijandin *m* 1. hırlatma 2. kükretme

hirmijandin */gh* 1. hırlatmak 2. kükretmek

hirmijîn *m* 1. hırlama, hırlayış 2. *mec* hırlama (kızgınlıkla ters konuşma) 3. kükreme, kükreyiş 4. harılanma (hayvan huysuzlanma)

hirmijîn */ngh* 1. hırlamak 2. *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) 3. kükremek 4. harılanmak (hayvan huysuzlanmak) ~ **hev** (an jî **û din**) hırışmak

hirmijîkî *h* 1. hırlayarak 2. kükreyerek

hirmijok *rd* hırlı (yaramaz, şımarık, kötü)

hirmiya amerikan *bot/nd* avokado (Persea americana)

hirmî *bot/m* 1. armut (Pirus Communis) 2. armut (bu ağacın meyvesi)

hirmîn *m* gümbürtü ~ **jê çûn** gümbürdemek

hirmînî *m* gümbürtü

hirnezan *rd* zircahlî

hirqan *nd* soda, soda beyazı

hirşandin *bnr* hilşandin

hirşandî *bnr* hilşandî

hirşîşayî *bnr* hilşîşayî

hirt *argo/m* palavra ~ **û** ~ **palavra**

hirte *m* kelepçe (kablo, boru gibi şeyleri bir yere bağlı tutmak için kullanılan halka)

hirtেকirin *m* kelepçeleme

hirte kirin */gh* kelepçelemek

hırtkırî *rd* kelepçeli (kelepçe takılmış olan)

hırûm *rd* azgın

hırûmî *m* azgınlık

Hırvat *nd* Hırvat

Hırvatî *m* 1. Hırvatça, Hırvat dili 2. *rd* Hırvatlara yaraşır bir biçimde

hıryo *b* yuf ~ *lê* **daxistin** 1) (birine) yuf borusu çalmak 2) yuhlamak, yuha çekmek (veya yuhaya tutmak) ~ *lê* **hatin daxistin** yuhalanmak

hıryoha *b* yuh, yuha ~ *lê* **daxistin** yuha çekmek (veya yuhaya tutmak)

hıryohalêdaxistin *m* yuhalama

hıryoha lê daxistin *l/bw* yuhalamak

hıryohıyokirin *m* yuhalama

hıryohıryo kirin *l/gh* yuhalamak

hıryohıryo lê daxistin *l/bw* yuhalamak, ısıklamak

his *m* 1. duygu 2. sezi, sezgi 3. duyum * **hisek wisa heye ku wê mal erzan bibe** malların ucuzlanacağına dair bir duyum var 4. ses, seda ~ **hılanîn** (birinin) ses soluğunu almak ~ **jê hildan** duyum almak ~ **jê nehatin** (bir kimsenin) sesi soluğu çıkmamak, sesi soluğu kesilmek ~ **kirin** 1) duyumsamak 2) duymak ~ **û hewis** ses soluk ~ **û hewisa (yekî) tune bûn** (an **jî nehatin**) bir kimseden ses seda çıkmamak 2) (bir kimsenin) sesi (veya sesi soluğu) çıkmamak ~ **û kirênî** ses seda ~ **û pis** ses seda, ses soluk ~ **û pis jê derneketin** çıt çıkmamak ~ **û pis jê nehatin** 1) (bir kimseden) ses seda çıkmamak 2) (bir kimsenin) sesi (veya sesi soluğu) çıkmamak ~ **û pis tune** çıt yok, tıs yok ~ **û pisa (yekî) birîn** ses seda kesilmek (veya kalmamak) ~ **û pisek jê tune bûn** (bir kimsenin) sesi (veya sesi soluğu) çıkmamak ~ **a (yekî) birîn** sönmek (ses için duyulmaz olmak) ~ **a (tişteki) kirin** sezinlemek, sezinmek ~ **a (yekî) kirin** 1) (birini) duyumsamak 2) (birinin) gelişini sezmek * **gava ku hisa te kir** gelişini sezince 3) (birine) kulak vererek dinlemek ~ **a (tişteki) nehatin** ses sedası yok ~ **a (yekî) nehatin** ses seda çıkmamak ~ **a (..) tune** ses seda yok ~ **ek jê nîn e** ses seda yok

hisab *bnr* hesap

hisabdar *bnr* hesapdar

hisab kirin *bnr* hesap kirin

hisandin *m* 1. dinlemek 2. duyurmak

hisandin *l/gh* 1. dinlemek 2. duyurmak * **me her kes pê hisand** herkese duyurduk

hisê selîm *nd* hissiselim, sağ duyuy

hisên pêşî *fel/nd* ilk sezi

hisênok *zo/m* salyangoz (Helix)

hisgir *rd* duyarlı

hisgirî *m* duyarlılık

hisgirkirin *m* duyarlılaştırma

hisgir kirin *l/gh* duyarlılaştırmak

hishisandin *m* 1. hissettirme 2. dikkatle dinlemek

hishisandin *l/gh* 1. hissettirmek 2. dikkatle dinlemek

hishisîn *m* 1. hissetme 2. dikkatle dinlemek

hishisîn *l/gh* 1. hissetmek 2. dikkatle dinlemek

hisiyat *m* hisiyat

hisîn *m* 1. duyumsama, sezme 2. duyma

hisîn *l/gh* 1. duyumsamak, sezmek 2. duymak

lis jê birîn *l/bw* sönmek (ses için duyulmaz olmak)

hiskirin *m* 1. duyumsama 2. duyma, işitme **his kirin** *l/gh* 1. duyumsamak 2. duymak, işitmek

hiskûr *rd* derin duygulu

hisn *m* hüsn, güzellik ~ **û cemal** hüsnücemal

hisnegir *rd* duyarsız

hisnegirî *m* duyarsızlık

hisnegirkirin *m* duyarsızlaştırma

hisnegir kirin *l/gh* duyarsızlaştırmak

hispatî *zo/m* 1. sinek 2. sinek (iskambil kağıtlarında)

hist *bnr* hesk

hister *bnr* hêstir

histewrî *bnr* stewrî

histêr kirin *l/gh* yaşarmak

histêr, histêrk *m* 1. yıldız 2. yaş, göz yaşı

histêrkirin *m* yaşarma

histêr kirin *l/gh* yaşarmak

histirik *n* göz yaşı

histrandin *m* yoğurma

histrandin *l/gh* yoğurmak

histrî *n* 1. diken 2. diken (dikenin çok olan bitki) ~ **pê dan gêre kirin** *mec* (birine) ot yoldurmak ~ **yê ku bi me çinî me pê gêre kir** burundan (fitil fitil) getirmek

histrîbirk *m* dikenli bitkileri biçmekte kullanılan alet

histrîzerk *bot/m* bir tür sarı dikenli bitki

histû *bnr* stû

histûfirî *bnr* stûfirî

histûkur *bnr* stûkur

histûmal *m* atkı, kaşkol, boyunluk

histûn *m* sütun

histûr *rd* 1. kalın 2. kalın, kaba

histûrî *mec/m* 1. kabalık 2. zülüm ~ **jî gayê cot re namîne** zülüm kimseye kalmaz

histûrîkirin *l/gh* kabalık etmek

hisûn *m* bileme

hisûn *l/gh* bilemek

hiş (I) *b* hiş, hişt ~ **be kapa çeneni**

hiş (II) *n* 1. bilinç, şuur (insanın kendisini ve çevresini tanıma yeteneği) 2. *fel* bilinç (algı ve bilgilerin zihinde duru ve aydınlık olarak izlenme süreci) 3. bilinç (temel bilgi, tekel düşünüş) 3. akıl, us (düşünme, anlama ve kavrama gücü) 4. akıl, hafıza, bellek, zihin * **navê wê ne di hişê min de ye** adı aklında kalmadı * **di hiş de girtin** zihinde tutmak 5. *psî* hafıza, bellek * **çendî ku pîr bûye jî hê hişê wê li serê wê ye** ihtiyar olmasına rağmen

men hafızası hâlâ yerinde 6. hatır (akılda tutma) * **tiştên ku we gotine tev di hişê min de ne** söyledikleriniz hatırımda 7. dikkat **hişê min li televizyonê ye** dikkatım televizyonda ~ **avêtin 1)** kafası bozulmak 2) kafası dönmek (sıkışık bir durumda sersemlemek) 3) sapıtmak, tozutmak ~ **çûn baş dönmek** ~ **dan ser** (bir şey üzerine) dikkatını toplamak, yoğunlaşmak (di) ~ **de girtin** akılda tutmak (tiştê) ~ **de nîan** (bir şey) akılda kalmak ~ **di serî de neman** akli başından gitmek ~ **di serî de tune bûn 1)** akılsızın teki olmak 2) geri zekalı olmak ~ **fîrandin** aklını yitirmek, tozutmak ~ **ji serê (yekî) birin** çarpılmak, çekiciliğine kapılmak * **keneke wê bes e ku hiş ji serê min bibe** bir gülüşü bile çarpılmama yetiyor ~ **ji serê (yekî) çûn 1)** akli başından gitmek 2) deli bayrağı açmak (aşık olmak) ~ **ji serê (yekî) kirin** baştan çıkarmak ~ **ji serî birin** (birinin) aklını çelmek (niyetinden, kararından caydırmak) ~ **ji serî çûn 1)** aklını yitirmek 2) kesilmek (çok beğenmek, çok hoşlanmak) ~ **lê bûn** gözü arkada kalmak ~ **lê man** takılıp kalmak ~ **li serî bûn** bilinci (ya da şuuru) yerinde olmak, şuru açık olmak ~ **li serî neman** akli başından gitmek ~ **ne li serî bûn** şuuru kapalı olmak, kendinde olmak ~ **neman** unutkanlık başlamak ~ **pê de bûn 1)** akli (birinde) olmak * **hişê min bi Rono de ye** aklım Rono'da 2) kafasını kurcalamak ~ **pê de man 1)** akli (birinde) kalmak 2) aklını kurcalamak ~ **pê re çûn** baş döndürücü (baygınlık verici) ~ **tê gihîştin** akıl erdirmek ~ **û aqilê (yekî) li ser (...)** bûn akli fikri bir şeyde olmak ~ **û hêl bilinç, şurur ~ û hilê (yekî) birin** kafasını şişirmek ~ **û mêjî di serî de neman** aklını kaçırmak ~ **û mêjî jê stendin** aklını çelmek, zihnini çelmek ~ **û mêjî pê re neman** kafa kâğıdı kalmamak ~ **winda kirin** bilincini yitirmek ~ **ê (yekî) belav bûn** akli dağılmak ~ **ê (yekî) bi (tiştêkî) ve bûn** (bir şey, kendinin) zihnini kurcalamak ~ **ê (yekî) bi wê de bûn** akli çıkmak * **ji ber ku zarok bi tenê li malê ne, hişê wê bi wê de ye** çocuklar evde yalnız diye akli çıkıyor ~ **ê (yekî) birin** kafasını şişirmek, kafasını ütülemek ~ **ê (yekî) çûn 1)** başı dönmek 2) kafası dönmek, başı dönmek (sıkışık bir durumda sersemlemek) 3) içi geçmek, bayılmak 4) çarpılmak, çekiciliğine kapılmak * **gava min keçik dît hişê min çû** kız gördüğümde çarpıldım ~ **ê (yekî) çûn serê** takılıp kalmak (di) ~ **ê (yekî) de bûn 1)** beğeninde olmak, hafızasında olmak 2) kafası takılmak (ji) ~ **ê (yekî) derneketin** aklıdan çıkmamak ~ **ê (yekî) di ber (tiştêkî) de neçûn** akli yetmemek ~ **ê (yekî) gihîştin**

(tiştêkî) akli ermek (anlayabilmek) ~ **ê (yekî) girtin 1)** akli ermek (anlayabilmek) 2) kavramak (anlamak, algılamak) ~ **ê (yekî) hatin cih 1)** kafası düzelmek 2) kafası yerine gelmek ~ **ê (yekî) hatin serê (yekî) 1)** akli başına gelmek (davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu bulmak) 2) akli başına gelmek (ayılmak, ayıkmak, kendine gelmek) 3) başı yerine gelmek, kafası düzelmek, kafası yerine gelmek (zihnin yorgunluğu geçmiş olmak) 4) başı taşa değmek (ağır bir durum kendisine ders olmak) ~ **ê (yekî) hatin serî 1)** kendine gelmek, ayılmak 2) akli başına gelmek (davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu bulmak) ~ **ê (yekî) hilneanîn 1)** akıl erdirememek (veya ermemek) 2) akıl havsala almamak ~ **ê (yekî) jê stendin** aklını çelmek, zihnini çelmek (tiştêkî an ji kesek) ~ **ê (yekî) ji serê (yekî) birin** (bir şey birinin) aklını başından almak ~ **ê (yekî) ji serê (wî) çûn 1)** akli başından gitmek 2) kendini kaybetmek (öfke yüzünde ne yaptığını bilmemek) ~ **ê (yekî) lê bûn 1)** akli birinde olmak 2) gözü görmemek (belli bir şeyden başka bir şeyle uğraşmamak) ~ **ê (yekî) lê man** (bir şeye) akla takılmak, zihnini takılmak ~ **ê (yekî) li (yekî) dîtir bûn** (birini) görüp gözetmek ~ **ê (yekî) li cihekî din bûn** akli başka yerde olmak ~ **ê (yekî) li hev ketin** zihni bulanmak (veya karışmak), kafası bulanmak ~ **ê (yekî) li hev qelîbîn** zihni bulanmak (veya karışmak), kafası bulanmak ~ **ê (wî) li karê (wî) bûn** akli içinde olmak ~ **ê (yekî) li nava hev ketin** akli karışmak ~ **ê (wî) li nimêj û destmêja (wî) ye** aptesinde namazında ~ **ê (yekî) li serê (yekî) nebûn** kendinde olmamak ~ **ê (yekî) li serê (yekî) ye** akli başında (sürekli akıllı davranan) ~ **ê (yekî) ne li cih bûn** kafası yerinde olmamak ~ **ê (yekî) ne li serê (yekî) bûn** akli başında olmamak (ji) ~ **ê (yekî) neçûn** aklıdan çıkmak ~ **ê (yekî) negihîştinê** akli ermemek, havsala almamak ~ **ê (yekî) negirtin 1)** akıl almamak 2) akıl erdirememek (veya ermemek) 3) akıl havsala almamak 4) aklına sığmamak, havsala almamak, kafası almamak, hafızası almamak (anlayamamak, kavrayamamak) ~ **ê (yekî) neman** hafızası zayıflamak, unutkanlaşmaya başlamak ~ **ê neteweyî** ulusal bilinç, milli şuur ~ **ê (yekî) pê de bûn 1)** akli birinde olmak, kafası takılmak * **hişê min pê de ye** aklım onda 2) (bir şey, kendinin) zihnini kurcalamak ~ **ê (yekî) pê ve man** akli kalmak, (bir şeye) zihni takılmak ~ **ê (yekî) sekinîn 1)** akli durmak, kafası durmak 2) akli gitmek ~ **ê (yekî) temam e** akli başında (sürekli akıllı davranan) ~ **ê (yekî) tevî hev bûn** zihni bulanmak, zihnini karışmak (ne yapacağını şaşırarak) ~ **ê**

(yekî) *tevî hev kirin* 1) kafasını karıştırmak 2) (bir şey birinin) zihnini bulandırmak ~ê *wî hatin serê wî* arap uyandı (veya arabın gözü açıldı) ~ê *xwe anîn serê xwe* aklını başına almak (veya toplamak, devşirmek) ~ê *xwe avêtin* aklını oynatmak, tozutmak, esirmek, zihni oynatmak (jî) ~ê *xwe avêtin* aklından çıkarmak ~ê *xwe b (...)* re birin aklını bir şeyle bozmak ~ê *xwe bidê 1)* yoğunlaş, dikkatini verme 2) aç gözünü, açarlar gözünü ~ê *xwe bide (...)*! ağzını açacağı-nı gözünü aç! ~ê *xwe bide serê xwe* kendine gel ~ê *xwe birin* kafaya takmak, kendine dert etmek * *qet hişê xwe mebe ez dê xanî çekim* hiç kafanı takma ben evi yapacağım ~ê *xwe dan cihekî din* aklını başka bir yere vermek ~ê *xwe dan hev 1)* kafası yerine gelmek 2) kafasını toplamak ~ê *xwe dan karê xwe* işinde yoğunlaşmak, aklını işine vermek ~ê *xwe dan ser (...)* 1) dikkatini bir şey üzerine toplamak, konsantre olmak 2) üstüne düşmek, üzerine düşmek, önemsemek ~ê *xwe dan serê xwe* aklını başına almak (veya toplamak, devşirmek), ayağını tenk almak ~ê *xwe dan serê xwe û çavên xwe baş vekirin* gözünü dört açmak (dî) ~ê *xwe de girtin* aklında tutmak, kafasından tutmak ~ê *xwe gihandin hev* kafasını toplamak ~ê *xwe nedan karê xwe* aklını yaptığı işe vermemek ~ê *xwe pê re winda kirin* (bir kimse, bir şeyle) zihnini bozmak ~ê *xwe xwarin* aklını yemek

hişar (I) *m* kırdar büyükbaş hayvanlar için yapılan etrafı çevrili ve üstü açık yer

hişar (II) *rd* kimi kinnesi kırana uğramış, so-yun tükenmiş olan

hişavêtin *m* 1. aklını yitirme, tozutmak, aklını bozma, esirme, sapıtma 2. bellek yitimi 3. çıldırma

hiş avêtin *l/gh* 1. aklını yitirmek, tozutmak, aklını bozmak, esirmek, sapıtmak 2. çıldır-mak * *ku li malê pirtûk jî nebûna, bawer bike min dê hiş biavêtin* evde kitaplar da ol-masa inan çıldıracağım

hişavêti *rd* 1. meczup 2. üşütük

hişasa *rd* sağduyulu

hişasatî *m* sağduyululuk

hişaza *rd* özgür düşünceli

hişazatî *m* özgür düşüncelilik

hişbelav *rd* dikkatî dağınık olan

hişbelavbûn *m* dikkatî dağılma

hişbelav bûn *l/gh* dikkatî dağılmak

hişbelavker *rd* dikkatî dağıtan

hişbelavkirin *m* dikkatî dağıtma

hişbelav kirin *l/gh* dikkatî dağıtmak

hişber *rd* 1. bilinçli (kendi etkinliğinin farkın-da olan) 2. akıllı, zeki

hişberdan *m* üşütme, esirme

hiş berdan *l/gh* üşütmek, esirmek

hişberdayî *rd* üşütük, kaçık

hişberî *m* 1. bilinçlilik 2. akıllılık, zekilik

hişbirîndar *rd* yaralı bilinç

hişbûn *m* susma (ses veya gürültüyü kesme veya yapmama)

hiş bûn *l/gh* susmak, sus pus olmak (ses ve-ya gürültüyü kesmek veya yapmamak) * **hiş bin, mepeyîvin** susun, konuşmayın

hişçalak *rd* sivri fikirli

hişçûyî *rd* baygın

hişdar *rd* bilinçli, şuurlu

hişdarî *m* 1. bilinçlilik, şuurluluk 3. uyarma, uyarı, ihtar, ikaz

hişdarîkirin *m* uyarma, ikaz etmek

hişdarî kirin *l/gh* uyararak, ikaz etmek

hişek *m* duyu organı

hişê asayî *nd* sağduyu

hişê livînê *fiz/m* devin duyumu

hişê rast *nd* sağduyu

hişêv *m* silgi

hişfîrî *rd* üşütük, kaçık

hişikandin *m* aksırtma, hapşırtma

hişikandin *l/gh* aksırtmak, hapşırtmak

hişikîn *m* aksırma, hapşırtma

hişikîn *l/gh* aksırmak, hapşırtmak * **hişikiye jî poz pişikiye** hik demiş (anasının, babası-nın) burnundan düşmüş

hişirandin *m* yerleştirme

hişirandin *l/gh* yerleştirmek

hişirîn *m* yerleşme

hişirîn *l/gh* yerleşmek

hişk *rd* 1. kuru (suyu, nemi olmayan) * **êzingên hişk** kuru odun 2. kuru (yağış alma-yan veya üzerinde bitki olmayan) * **çoleke hişk û ziwa** kuru bir çöl 3. kuru (daha son-ra kullanmak için kurutulmuş) * **baqilê hişk** kuru bakla * **fasûliyê hişk** kuru fasulye 4. kuru (bitki için; canlılığını yitirmiş) * **dare-ke hişk** kuru bir ağaç 5. kuru (salgısı olma-yan) * **kuxikeke hişk û ziwa** kuru bir öksü-rük 6. kuru (döşenmemiş, çıplak) * **li ser texteyê hişk rûmenê** kuru tahtaya oturma 7. kuru (katksız, yanında başka bir şey olma-yan yiyecek) * **nanê hişk** kuru ekmekek 8. ku-ru (kuru olan şey) * **agir bikeve dehlê ter û hişk** **tev dişewitin** kurunun yanında yaş da yanar 9. katı (yumuşak karşıtı) 10. *mec* katı (acımasız) 11. katı (düşünce ve davranışla-rında belli ilkelere sıkı sıkıya bağlı olan) 12. *fiz* katı (sulp) 13. sert (yumuşak karşıtı) 14. sert (esnekliği az olan, kolayca eğilip bükül-meyen) * **koseleya hişk** sert kösele 15. ku-rak (yağışsız) 16. kurak (toprak için; nem tutmayan, çorak) * **xaka hişk** kurak toprak 17. acı, keskin, sert, (şiddetli) * **sermaya hişk** acı soğuk * **sermaya hişk** sert soğuk 18. bağnaz, fanatik 19. gevrek (gülüş için; şen, neşeli) * **keneke hişk** gevrek bir gülüş 20. kısır (döl vermeyen, üreme imkanı ol-

mayan) 21. sıkı, katı (ilkelerine çok bağlı, hoşgörüsü olmayan) * **rêveberêkî hişk** e sıkı bir yönetici 22. sütsüz (kürpe olmayan) * **gilgilê hişk** sütsüz mısır 23. **h** kısıvrak * **hişk girê dan** kısıvrak bağlamak ~ **bêxwê** tam tuzsuz ~ **bûn** katı olmak ~ **destê xwe avêtin depa singê (yekî)** çalyaka etmek, yakaasına yapışmak ~ **girê dan** kısıvrak bağlamak ~ **pê girtin 1)** sıkıca tutmak, sıkıca kavramak * **Zehra bî tiliyên xwe hişk bî qedehe girt** Zehra parmaklarıyla kadehini sıkıca tuttu 2) kısıvrak yakalamak ~ **sond xwarin** yemin billah etmek ~ **şidandin** sıkı bağlamak, kısıvrak bağlamak ~ **û biring kaskatî** ~ **û biring bûn** kaskatî olmak, kaskatî kesilmek ~ **û hola kaskatî** ~ **û hola bûn** kaskatî olmak, kaskatî kesilmek ~ **vir** kuru iftira ~ **vir bûn** aslı astarı olmamak, kuru iftira olmak ~ **xurandin** sert kaşımak

hişkandin *m* hapsirtma

hişkandin *l/gh* hapsirtmak

hişkarî *m* zihinsel faaliyet, intelektualize

hişkarikirin *m* entelektualize etme

hişkarî kirin *l/gh* entelektualize etmek

hişkati *m* 1. kuruluk 2. katılık, sertlik 3. kuraklık

hişkavî *rd* kurak, susuz arazi

hişkawerz *m* susuz tarım

hişkayî *m* 1. kuruluk 2. katılık, sertlik 3. kuraklık, susuzluk

hişkbawer *rd* bağınaz, mutaasıp, fanatik

hişkbawerî *m* bağınazlık, taasup, fanatiklik

hişkbûn *m* 1. kuruma (bitki; suyu çekilip cansız duruma gelme) 2. *mec* kuruma (cılızlaşma, zayıflama, siskalaşma) 3. sertleşme, kuruma (nesneler için; yumuşaklığını yitirme) 4. *mec* can verme, taş kesilme, kakırdama, ölme 5. *argo* geberme 6. katılaşma, pekleşme, pekişme, sertleşme 7. donma (kimyasal etki ile katılaşma) 8. kısırlaşma (döl vermez olma) 9. *biy* körelme (görevi kalmadığı için veya başka sebeplerden dolayı bir organ beslenmeyerek küçülme) 9. katılma (aşırı derecede gülme, gıdıklanma, korkma gibi tepkiler sonucu soluğu kesilme) 10. *mec* hamlanma, tutulma 11. yorulma 12. katılık (acımasızlık)

hişk bûn *l/gh* 1. kurumak (bitki; suyu çekilip cansız duruma gelmek) * **dar hişk bûne** ağaçlar kurumuş 2. *mec* kurumak (cılızlaşmak, zayıflamak, siskalaşmak) * **Dilan hişk bûbû, tişteke tê de nemabû** Dilan kurumuş kalmıştı 3. sertleşmek, kurumak (nesneler için; yumuşaklığını yitirmek) 4. *mec* can vermek, taş kesilmek, kakırdamak, ölmek 5. *argo* gebermek 6. katılaşmak, pekleşmek, pekişmek, sertleşmek 7. donmak (kimyasal etki ile katılaşmak) * **çimento hişk bû** çimento dondu 8. kısırlaşmak (döl vermez ol-

mak) 9. *biy* körelmek (görevi kalmadığı için veya başka sebeplerden dolayı bir organ beslenmeyerek küçülme) 9. katılmak (aşırı derecede gülme, gıdıklanmak, korkmak gibi tepkiler sonucu soluğu kesilme) * **bavê min mehdê xwe kir, lê diya min ji kenan hişk bû** babam surat astı ama anam katıldı gülmeekten 10. *mec* hamlanmak, tutulmak 11. yorulmak

hişkbûnî *m* 1. kuruluk 2. katılık, sertlik 3. *fiz* katılık 4. kısırlık 5. körlük (bitkilerin tomurcuk vermemesi durumu)

hişkbûyî *m* 1. kuruyuş (bitki; suyu çekilip cansız duruma gelme) 2. *mec* kuruyuş (cılızlaşma, zayıflama, siskalaşma) 3. sertleşme, kuruyuş (nesneler için; yumuşaklığını yitirme) 4. *mec* can veriş, taş kesiliş, kakırdama, ölme 5. *argo* geberme 6. katılaşma, pekleşme, pekişme, sertleşme 7. donuş (kimyasal etki ile katılaşma) 8. kısırlaşma (döl vermez olma) 9. *biy* köreliş (görevi kalmadığı için veya başka sebeplerden dolayı bir organ beslenmeyerek küçülme) 9. katılma (aşırı derecede gülme, gıdıklanma, korkma gibi tepkiler sonucu soluğu kesilme) 10. *mec* hamlanış, tutulma 11. yoruluş

hişkebawer *rd* bağınaz, tutucu, mutaasıp

hişkebawerî *m* bağınazlık, tutuculuk, taasup

hişkebaweribûn *m* softalaşma

hişkebawerî bûn *l/gh* softalaşmak

hişkebawerîti *m* bağınazlık, tutuculuk

hişkeber (I) *m* kuru sıkı

hişkeber n 1. sert taş 2. taştan yapı

hişkebeyar *rd* sert ekilmemiş bor toprak

hişkebirov *m* sedef hastalığı

hişkedar *n* kuru ağaç

hişkeft *bnr* şikeft

hişkegirê *m* 1. kör düğüm 2. *mec* kör düğüm (çözülmesi güç sorun)

hişkegiya *n* kuru ot

hişkehişk *h* 1. sıkıca 2. körü körüne

hişkelok *rd* katı, sert ~ **ê hanê** insan kurusu

hişkelokî *rd* 1. katıca sertçe 2. *rd/h* sıska, çelimsizce

hişkelorî *rd* katı, katıca

hişkemêrg *m* çok çabuk kuruyan otluk yer

hişkemêwe *m* kuru yemiş

hişkemêwefiroş *nd/nt* kuru yemişçi

hişkenem *h* tatlı sert

hişkerû *rd* sert yüzlü, asık suratlı

hişkesal *m* kurak, kurak geçen sene

hişkesalî *m* kuraklık, (susuzluk)

hişkesayî *rd* 1. ayaz (hava ve gece için; soğuk)

2. *m* kuru ayaz, kuru soğuk, çakır ayaz

hişkeserma *m* kuru soğuk

hişkesir *m* kuru soğuk

hişkestewr *rd* aslık, kısır (kısır hayvan)

hişkeva *bnr* şikeva

hişkirin *m* susturma

hiş kirin /lgh/ susturmak

hişkî *m* 1. kuruluk 2. katılık, peklik, sertlik 3. *meç* katılık (acımasızlık) 4. kuraklık 5. kısırlık 6. sütsüzlük (kürpe olmama durumu) 7. kuru ayaz 8. bağnazlık, tutuculuk ~ **biringî** kaskatı

hişkin (I) *rd* 1. kurucu 2. katıca 3. sertçe, sıkıca * **destê min bi hişkin dihejîne** elimi sıkıca sallıyor

hişkîn (II) *m* hapşırma

hişkîn /lgh/ hapşırma

hişkîni *m* 1. kuruluk 2. katılık, sertlik, peklik **hişkîti** *m* 1. kuruluk 2. katılık, sertlik

hişkker *rd* kurutucu

hişkkirin *m* 1. kurutma, kurutuş (bitkiler için; canlılığını yitirme) 2. kurutma (meyve ve sebzeleri kurutma) 3. kurutma (cılız duruma getirme, zayıflatma) 4. kurutma (suyun çekilmesine sebep olma, suyu kurutma) 5. katılaştırma, pekleştirme, pekiştirme, sertleştirme 6. kakırdatma, geberme (öldürme) 7. kısırlaştırma 9. katılma

hişk kirin /lgh/ 1. kurutmak (bitkiler için; canlılığını yitirmek) * **bayê gul hişk kirin** rüzgâr gülleri kuruttu 2. kurutmak (meyve ve sebzeleri kurutma) * **isot hişk kirine** biber kurutmuşlar 3. kurutmak (cılız duruma getirmek, zayıflatmak) * **vê nexweşîna hanê ew hişk kiriye** bu hastalık onu kurutmuş 4. kurutmak (suyun çekilmesine sebep olmak, suyu kurutma) 5. katılaştırmak, pekleştirmek, pekiştirmek, sertleştirmek 6. kakırdatmak, gebermek (öldürmek) * **lê xist ew hişk kir** vurup onu geberetti 7. kısırlaştırmak 9. katılmak * **em ji kenan hişk kirin** bizi gülmekten katılttı

hişkkirî *rd* 1. kurutulmuş 2. katılaştırılmış, pekiştirmeli 3. kısırlaştırılmış

hişkobirîng *rd* 1. 2. kupkuru 2. kaskatı 3. katır kutur (sertleşmiş)

hişkobirîngobûn *m* 1. kaskatı kesilme, kaskatı olma, taş kesilme 2. katılma (aşırı derecede gülme, gıdıklanma, korkma gibi tepkiler sonucu soluğu kesilme)

hişkobirîng bûn /lgh/ 1. kaskatı kesilmek, kaskatı olmak, taş kesilmek 2. katılmak (aşırı derecede gülme, gıdıklanmak, korkmak gibi tepkiler sonucu soluğu kesilmek)

hişkobirîngokirin *m* 1. kaskatı kesilmesini sağlamak 2. katılma

hişkobirîngokirin /lgh/ 1. kaskatı kesilmesini sağlamak 2. katılmak

hişkohola *bnr* hişkûhola

hişkohola bûn *bnr* hişkûhola bûn

hişkoke *m* ahlâ, yabanî armut

hişkolek *rd* 1. katı, sert * **nanê hişkolek** sert ekmek 2. sıska, kuru, kara kuru, arık (kimse)

hişkolekî (I) *zo/rd* kabuksu

hişkolekî (II) *rd* 1. katıca, sertçe * **nanê hişkolekî** sertçe ekmek 2. lâstik gibi (iyice pişmemiş et için) 3. kak, zayıf ve kuru

hişkolekîbûn *m* 1. katılaşıma, sertleşme 2. kurumak (cılızlaşma, zayıflama, sıskalaşma)

hişkolekî bûn /lgh/ 1. katılaşıma, sertleşme 2. kurumak (cılızlaşmak, zayıflamak, sıskalaşmak)

hişkolekîkirin *m* 1. katılaştırma, sertleştirme 2. kurutma (cılız duruma getirme, zayıflatma)

hişkolekî kirin /lgh/ 1. katılaştırmak, sertleştirmek 2. kurutmak (cılız duruma getirmek, zayıflatmak) * **vê nexweşîna hanê ew hişkolekî kiriye** bu hastalık onu kurutmuş

hişksayî *m* ayaz, kuru soğuk

hişkûbiring *rd* 1. kaskatı 2. kupkuru

hişkûbiringbûn *m* 1. kaskatı kesilme, kaskatı olma, taş kesilme 2. katılma (aşırı derecede gülme, gıdıklanma, korkma gibi tepkiler sonucu soluğu kesilme)

hişkûbiring bûn /lgh/ 1. kaskatı kesilmek, kaskatı olmak, taş kesilmek 2. katılmak (aşırı derecede gülme, gıdıklanmak, korkmak gibi tepkiler sonucu soluğu kesilmek)

hişkûbiringokirin *m* 1. kaskatı kesilmesini sağlamak 2. katılma

hişkûbiring kirin /lgh/ 1. kaskatı kesilmesini sağlamak 2. katılmak

hişkûhola *rd* 1. kupkuru 2. kaskatı 3. katır kutur (sertleşmiş) 4. sıska, kuru, arık (kimse) * **ev zarok çiqas hişkûhola ye!** bu çocuk ne kadar kuru!

hişkûholabûn *m* 1. katılaşıma 2. kaskatı kesilme, taş kesilme 3. kuruma (cılızlaşma, zayıflama, sıskalaşma) 3. katılma (aşırı derecede gülme, gıdıklanma, korkma gibi tepkiler sonucu soluğu kesilme)

hişkûhola bûn /lgh/ 1. katılaşıma 2. kaskatı kesilmek, taş kesilmek 3. kurumak (cılızlaşmak, zayıflamak, sıskalaşmak) 4. katılmak (aşırı derecede gülme, gıdıklanmak, korkmak gibi tepkiler sonucu soluğu kesilmek)

hişkwaz *rd* kurakçıl

hişlêbûn *m* 1. dikkat etme, özen gösterme 2. üzerinde kuvvetle durma

hiş lê bûn /bw/ 1. dikkat etmek, özen göstermek 2. üzerinde kuvvetle durmak

hişlêbûyî *rd* dikkatli (özen gösteren)

hişlênebûnî *m* dikkatsizlik

hişlênebûyî *rd* dikkatsiz

hişliser *rd* 1. akli başında 2. kendinde, ayık **hişliserbûn** *m* 1. akli başında olma 2. kendinde olma, ayık olma 3. ayıklık

hiş li ser bûn /bw/ 1. akli başında olmak 2. kendinde olmak, ayık olmak

hişliseritî *m* 1. akli başında olma 2. kendinde olma, ayıklık

hişm *m* 1. arka çıkma 2. kayırma, iltizam ~**ki-**

rin tarafgirlik yapmak, kayırmak ~a (yekî) **kirin** (birini) ayrı tutmak ~a (yekî) **kişandin** (birini) kayırmak, iltimas etmek ~a (kesekî) **kişandin** taraf tutmak (veya çıkmak veya olmak), iltimas etmek (veya geçmek)

hişmend *rd* bilinçli, şuurlu

hişmendane *h* bilinçlice

hişmendişane *h* bilinçlice

hişmendî *m* bilinç, şuur (bir toplulukaki ruhi etkinliğin veya ruhî durumların tümü) 2. bilinçlilik 3. zihniyet, mantalite ~ya **neteweyî** ulusal bilinç millî şuur

hişmendî *m* bilinçlilik, şuurluluk

hişmet *m* haşmet, görkem

hişmetkar *rd* hayran bıraktıran, hayranlık uyandıran ~ **man** hayran kalmak

hişmiraz *rd* hayran bıraktıran, hayranlık uyandıran * **tu hişmiraz bû lê binîhêriya** bakmaya hayran kalırdın ~ **man** hayran kalmak

hişmkêş *nd/rd* kayırmacı hakmi

hişmkêşî *m* kayırmacılık

hişm kirin *m* tarafgirlik yapma

hişm kirin *l/gh* tarafgirlik yapmak

hişmkîşandin *m* iltimas, arka çıkma

hişmkişandin *l/gh* iltimas etmek, arka çıkmak

hişnas *nd/nt* akıl doktoru

hişneliser *rd* 1. dalgın, dikkatsiz 2. âşık (dalgın)

hişnetemam *rd* alık, bön

hişnexweş *nd/nt* akıl hastası

hişping *bot/m* yemlik

hişqels *rd* zayıf şuurlu, bilinçsiz

hişrast *rd* sağduyulu

hişrastî *m* sağduyululuk

hişsivik *rd* 1. akli kısa, alık, bön, budala 2. dengesiz (tutum ve davranışlarında uyum olmayan kişi)

hişsivikî *m* 1. alıklık, bönlük, budalalık (budala olma durumu) 2. budalalık (budalaca yapılan iş) 2. dengesizlik

hişsivikîbûn *m* alıklaşma, budalalaşma

hişsivikî bûn *l/gh* alıklaşmak, budalalaşmak

hişt *b* 1. hişt, hişt 2. hôt 3. hey

hiştemam *rd* akli başında

hiştin *m* 1. bırakma (bir işi başka bir zamana erteleme) 2. bırakma (unutma) 3. bırakma (eski durumunu değiştirmeme) 4. bırakma (saklama, artırma) 5. bırakma (bir işin sorumluluğunu, yükünlülüğünü bir başkasına verme, görevlendirme) 6. bırakma (ölen, ayrılan birinden iş, nesne vb. kalma) 7. terketme, bırakma (kötü bir durumda terk etme) 8. bırakma (ayrılma, terk etme) 9. bırakma (sınıf geçirmeme) 10. bırakma (bakılma, korunmak için verme) 11. bırakma (yanına almama, yanında götürmeme) 12. bırakma (bulunduğu veya dokunduğu yerde bir şey oluşturma, meydana getirme) 13. izin verme, müsaade etme 14. koyma, koyuverme

(bırakma, içeri salma) 15. atma (geri bırakma) 16. bağışlama (Tanrı esirgeme) 17. tutma (herhangi bir durumda kalmasını sağlama)

hiştin *l/gh* 1. bırakmak (bir işi başka bir zamana ertelemek) * **me geşt hişt heftiya bê** gezmeyi haftaya bıraktık 2. bırakmak (unutmak) * **gelo min lepikên xwe li ku derê hiştin** acaba eldivenlerimi nereye bıraktım 3. bırakmak (eski durumunu değiştirmemek) * **mase li cihê wê hiştibû** masayı yerinde bırakmıştı 4. bırakmak (saklamak, artırmak) * **hinek ji pere hişt** paranın bir kısmını bıraktı 5. bırakmak (bir işin sorumluluğunu, yükünlülüğünü bir başkasına vermek, görevlendirmek) * **min ev kar ji te re hişt, êdî hemû berpîrsî li ser te ye** bu işi artık ben sana bırakıyorum, bütün sorumluluk sende 6. bırakmak (ölen, ayrılan birinden iş, nesne vb. kalma) * **ji jina xwe re gelek mal hişt** karısına çok mal bıraktı 7. terketmek, bırakmak (kötü bir durumda terk etmek) 8. bırakmak (ayrılmak, terk etmek) * **ez li rê hiştim** beni yolda bıraktılar 9. bırakmak (sınıf geçirmemek) * **mamoste sê xwendekarên tiral di sinifê de hiştin** öğretmen üç tembел çocuğu sınıfta bıraktı 10. bırakmak (bakılmak, korunmak için vermek) * **ez dê eşyayê xwe li cem we bihêlim û herim eşyayê size bırakıp gideceğim** 11. bırakmak (yanına almamak, yanında götürmemek) * **min zarokên xwe li malê hiştin** çocuklarımı evde bıraktım 12. bırakmak (bulunduğu veya dokunduğu yerde bir şey oluşturma, meydana getirmek) * **rêç hiştîye iz bırakmış** 13. izin vermek, müsaade etmek 14. koymak, koyuvermek (bırakmak, içeri salmak) 15. atmak, ertelemek (geri bırakmak) * **gengeşikîrîna wê mijarê hiştin heftiya li pêş me** bu konunun tartışmasını haftaya atıldılar 16. bağışlamak (Tanrı esirgeme) * **Xwedê wê ji bavê wê re bihêle** Allah onu babasına bağışlasın 17. tutmak (herhangi bir durumda kalmasını sağlamak) * **derî vekirî mehêlin** kapıyı açık tutmayın ~ **îkmalê** ikmale bırakmak * **bihêlin bila kela xwe birêje** öfke baldan tatlıdır * **nehiştin** müsaade etmemek * **nehiştin benderuhek pê de here** kuş uçurmak * **nehiştin (yek) çavê xwe vekirîn** göz açtırmamak * **nehiştin çivîk ji bi (cihekî) de biçe** kuş uçurmak * **nehiştin eyb hatin ser (yekî) toz kondurmamak** * **nehiştin findoq lê ketin** fiske kondurmamak (veya dokundurmak) * **nehiştin fitika (yekî) pê bûn** fiske kondurmamak (veya dokundurmak) * **nehiştin ku (yek) fitika xwe pê kirin** fiske kondurmamak (veya dokundurmak) * **nehiştin (yek) gav li ber gavê xistin** adımları

nı attırmamak * **nehiştin (tişte) ketin** ayakta tutmak (bir kuruluşun yaşamasını sağlamak) * **nehiştin ku bibêje viq** gık de-dirtmemek * **nehiştin ku çipîsk pê bûn** fiske kondurmamak (veya dokundurmak) * **nehiştin leke lê bûn** toz kondurmamak * **(tişte) nehiştin qedandin** külünü savurmak (bir şeyi tümüyle bitirip yok etmek) * **nehiştin pê li ber pê xistin** adımını attırmamak

hiştî rd 1. bırakılmış, mevdu 2. terk edilmiş olan

hiştûj rd keskin hafızalı

hiştûjî m keskin hafızalılık

hişveçûyî rd 1. baygın 2. uyuşuk, afyonlu

hişvekir rd uyandırıcı, uyanık hale getirici

hişvekirî rd uyanık, becerikli

hişwer rd akıla yatkın, makul

hişwerane l makulca

hişwinda rd bilincini ve aklını yitirmiş olan

hişwinda kirin l/bw belleğini yitirmek, zihini oynatmak

hişyar rd 1. uyanık 2. ayık 3. uyanık, tetikte, tetik, sak, müteyakkız 4. bilinçli (kendi etkinliğinin farkında olan) ~ **be! 1)** uyanık ol 2) dikkat!, dikkat et!~ **razan** (an jî **raketin**) sak yatmak (derin uykuya dalmadan uyu-mak)

hişyarane m 1. bilinçlice 2. uyanıkça 3. uyanıkça, tetik olarak

hişyarbûn m 1. uyanma (uyku durumundan çıkma) 2. ayılma 3. uyanma (gerçekleri an-lar, kavrar duruma gelme) 4. uyanma (bilgisizlikten kurtulma) 5. bilinçlenme

hişyar bûn l/ng 1. uyanmak (uyku durumun-dan çıkmak) 2. ayılmak 3. uyanmak (gerçekleri anlar, kavrar duruma gelmek) 4. uyanmak (bilgisizlikten kurtulmak) 5. bilinç-lenmek

hişyarbûyîn m 1. uyanış (uyku durumundan çıkma) 2. ayılış 3. uyanış (gerçekleri anlar, kavrar duruma gelme) 4. uyanış (bilgisizlik-ten kurtulma) 5. bilinçleniş

hişyardar rd uyarıcı, ikaz edici

hişyardarî. m uyarı, ikaz

hişyarde m 1. uyarı, ikaz 2. uyarı (organizma-da uyarım yaratan güç)

hişyarî m 1. uyanıklık (uyanık olma durumu) 2. uyanıklık, saklık (teyakkuz) 3. uyanış (bilgisizlikten kurtulma durumu) 4. uyarı, i-kaz, ihtar 5. bilinçlilik

hişyarîfî m 1. uyanıklık 2. uyanıklık, saklık, teyakkuz 3. bilinçlilik

hişyarkar m 1. uyarıcı 2. hatırlatıcı

hişyarkarî m 1. uyarıcılık 2. hatırlatma

hişyarker m 1. uyarar (uyarma işini yapan şey veya kimse) 2. uyarıcı, uyarar (bir uyarma, bir tepki yaratan herhangi bir güç) 3. **rd** uya-ran (organizmada uyarım yapan) * **qehwe madeyeke hişyarker** e kahve uyarar bir

maddedir 4. **rd** uyarıcı, uyartı 5. **rd** uyandırıcı 6. **rd** bilinçlendirici

hişyarkerî m 1. uyarıcılık 2. uyandırıcılık 3. bilinçlendiricilik

hişyarkirin m 1. uyandırma 2. **psî** uyandırma 3. bilinçlendirme 4. uyarma, hatırlatma 5. u-

yarma, dikkat çekme, ihtar etme, ikaz etme

hişyar kirin l/gh 1. uyandırmak 2. bilinçlen-dirmek 3. uyararak, hatırlatmak 4. uyararak, dikkat çekmek, ihtar etmek, ikaz etmek

hişyarkirî rd 1. uyandırılmış 2. bilinçlendiril-miş 3. uyarılmış, ikaz edilmiş, dikkatî çekil-miş 4. uyarılmış (tebih edilmiş)

hişyarname m uyarı, ihtarname

hit (I) nd tav (ağaç, tahkta vb. şeyler için)

hit (II) nd/nt bebe

hitê m kız bebek

hitik m kötek

hitil mitil h illahi, ille

hitim rd âmâ, kör~ **bûn** kör olmak

hito n erkek bebe

hitûm rd âmâ, kör * **jî her du çavan hitûm i** ki gözden de kör

hivastin m trikotaj yapma, yama örme

hivastin l/gh trikotaj yapmak, yama örme

(kuşaştaki delikleri elle iplikle besleyerek kapatmak)

hivdeh bnr hefdeh

hiver rd böyle

hivêzî m topuz (ağaçtan topuz)

hivlotik m taşı, gece oynanan bir oyun

hiwêzî bnr hivêzî

hiyerarşî m hiyerarşi

hiyeroglîf m hiyeroglif, resim yazı

hizb m 1. parti 2. hizip

hizbayetî m 1. particilik 2. hizipçilik

hizbperest nd/rd 1. partici 2. hizipçi

hizbperestî m 1. particilik 2. hizipçilik

hizhizandin m kağısatma, çürütme

hizhizandin l/ng kağısatmak, çürütmek

hizhizandî rd kağısak

hizhizî rd kağısak

hizhizîn m 1. kağısma (eskime, dağılmaya yüz tutma) 2. kağısma (herhangi bir şey ye-rinden oynama) 3. kağısma, çürüme, yı-pranma 4. çürüme (sağlamlığını, dayanıklılı-ğını yitirme)

hizhizîn l/ng 1. kağısamak (eskime, dağıl-maya yüz tutmak) 2. kağısamak (herhangi bir şey yerinden oynamak) 3. kağısamak, çü-rümek, yıpranmak * **cil û pêlav tev hizhizî-ne** ayakkabı ve elbiseler hepsi yıpranmışlar 4. çürümek (sağlamlığını, dayanıklılığını yi-tirmek) * **stûna darîn êdî hizhizibû** ağaç sütun çürümüştü

hizin m hüzm

hizinandin m hüznledirme

hizinandin l/gh hüznlendirmek

hizindar rd hüznlü

hizinî *rd* hüznünlü

hizinîn *m* hüznülenme, hüznüleniş

hizinîn *l/gh* hüznülenmek

hizir *m* 1. düşünce, fikir 2. tahmin ~ **dan** fikir vermek * **vî filmî hizirên nû dan min** bu film bana yeni fikirler verdi ~ **kirin** düşünmek ~ **lê kirin** -e düşünmek ~ **a dînî** dinî düşünce ~ **a (...)** **kirin** 1) düşünmek, akıl etmek (ne olacağını önceden kestirmek) * **min hizira ku wê muşterî ji qeysiyan re dernekeve kiribû** kayışlara müşteri çıkınama ihtimalini düşünmüştüm 2) düşünmek (tasarlamak) * **tu hizira çûnê dikî?** yola çıkmayı düşünüyor musun? ~ **a olî** dinî düşünce ~ **a paşvemayî** geri düşünce ~ **a sabit** sabit fikir ~ **a tewat** sabit fikir, saplantı ~ **a xwe aşkera kirin** düşüncesini açıklamak ~ **a xwe gotin** düşüncesini açmak ~ **ek hatin** (yekî) 1) aklını bir fikir gelmek 2) (birisini, bir) düşünce-
dir almak

hizirandin *m* düşündürme

hizirandin *l/gh* düşündürmek

hizirdar *rd* 1. düşünceli, düşünce sahibi 2. kurgusal

hizirdarî *m* düşüncelilik

hizirî *rd* düşümsel, fikrî

hizirîn *m* 1. düşünme, düşünüş 2. düşünme (zihniyle arayıp bulma) 3. düşünme (tasarlamak) 4. düşünme (farz etme)

hizirîn *l/gh* 1. düşünmek (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretmek, muhakeme etmek) * **eger keçik ji wê derkeve wê ji xwe re rihet rihet bihizirîya û biryar bîdaya** kız orada çıkırsa, rahat rahat düşünecek, karar verecekti 2. düşünmek (zihniyle arayıp bulmak) * **ji bo vî tiştî ez li çareyekê hizirîm** bu iş için bir çare düşündüm 3. düşünmek (tasarlamak) 4. düşünmek (farz etmek)

hizirkar *nd/nt* 1. düşünür 2. kavramcı

hizirkarî *m* 1. düşünürlük 2. *fel* kavramcılık

hizirkarî *fel/m* kavramcılık

hizirker *nd/nt* 1. düşünen 2. tahmin edici

hizirkirin *m* 1. düşünme (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri inceleme, karşılaştırma ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretme, muhakeme etme) 2. düşünme (zihniyle arayıp bulma) 3. düşünme (tasarlama) 4. düşünme (farz etme)

hizir kirin *l/gh* 1. düşünmek (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretmek, muhakeme etmek) 2. düşünmek (zihniyle arayıp bulmak) 3. düşünmek (tasarlamak) 4. düşünmek (farz etmek)

hizirmend *nd/nt* düşünür

hizirmendî *m* düşünürlük

hizirserbest *rd* özgür düşünceli

hizirtewat *rd* saplantılı, fikri sabit

hizirwergirtin *m* referandum, halk oylaması

hizn *m* hüzn

hiznî *rd* hüznünlü

hiznîbûn *m* hüznülenme

hiznî bûn *l/gh* hüznülenmek

hiznîbûyîn *m* hüznüleniş

hiznî ûşiv bot/nd adam otu (Mandragora autumnalis)

hizra tewat *nd* saplantı

hizrî. *rd* fikrî, düşümsel

hizûr (I) *m* 1. döşek (dövlmek üzere harman yerine sarilen ekin) 2. namlı (samanından ayrılmamış arpa, buğday yığını) 3. loda (üzere saman veya toprakla örtülmüş yığın)

hizûr (II) *m* 1. huzur, erinç (dirlik, baş dinçliği) 2. huzur (bazı deyimlerde ön, yan, karşı, kat, nezt, makain) * **her dû bi hev re derketin hizûra midur** ikisi birden müdürün huzuruna çıktılar her 3. huzur (bir yerde bulunma) * **dîxwazîn bîn hizûra we** huzurunuzda çıkmak istiyorlar ~ **dan** (yekî) (birine) huzur vermek ~ **jê re nehiştin** huzurunu kaçırmak, beynini kemirmek ~ **ji** (yekî) **re nehiştin** (birinin) huzurunu kaçırmak ~ **ji** (yekî) **re neman** ağzının tadı bozulmak (veya kaçmak) ~ **nedan** (yekî) 1) (birine) huzur vermemek 2) aman vermemek (rahat bırakmamak, göz açtırmamak) * **kermêşan şev û roj hizûr nedidan me** sivrisinekler gece gündüz bize aman vermiyordu ~ **a** (yekî) **birin** huzurunu kaçırmak, beynini kemirmek ~ **a kar û xebatê** çalışma barışı ~ **a** (yekî) **neman** ağzının tadı bozulmak (veya kaçmak) ~ **a** (yekî) **xera bûn** dirliği düzeni bozulmak ~ **a** (yekî) **xera kirin** huzurunu bozmak, ağzının tadını kaçırmak, (birine) rahatsızlık vermek

hizûrdar *rd* huzurlu

hizûrdarî *m* huzurluluk

hizwartin *m* yorumlama, izah etme

hizwartin *l/gh* yorumlamak, izah etmek

hîbe *m* hibe

hîbekirin *m* hibe etme

hîbekirin *l/gh* hibe etmek

hîcap *m* hicap, utanç

hîcaz *m* 1. Hac 2. *mzk/m* hicaz, hicaz makamı

hîcazkar *mzk/m* hicazkâr

hîcaz Kurdî *mzk/nd* Hicaz Kürdî (makamı)

hîciw *bnr* hîcw

hîcol *rd* dağınık

hîcran *m* hicran, ayrılık

hîcw *wj/m* hîciv, yergi

hîcîwî *rd* satirik (yergi niteliğinden olan)

hîcîwker *nd/nt* yergici, taşlamacı

hîcîwkirin *m* hîcivetme, yermek

hîcw kirin *l/gh* hîcivetmek, yermek

hîcz *hiq/m* haciz ~ **danîn serê** (bir şeye) haciz koymak

hîczkirin *m* haczetme

hîcz kirin *l/gh* haczetmek

hîczkirî *rd* hacizli, mahcuz

hîç *h* 1. hiç (olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştirir) 2. hiç (soru cümlelerinde belirsiz zamanı belirtir) * **hûn hîç çûne nêçîrê?** hiç ava gittiniz mi? 3. hiç (bir soruya açık bir cevap verilmek istenmediğinde cevap cümlesinin başına getirilir) * **te çî dît -hîç** ne gördün? -hiç 4. tek (yalnız bir) * **hiç kesek nîn e** tek bir kişi yok 5. *nd* hiç (boş, değersiz, önemsiz olan şey veya kimse) 6. sıfır (kötü, başarısız, verimsiz) * **cihê bere-dayî** hiç yoktan ~ hiç mi hiç * **kêfa wî hîç hîç jî tiştên romantîk re nayê** romantik şeylerden hiç mi hiç hoşlanmaz ~ **jî hiç de * dersên wê hîç jî ne baş in** dersleri hiç de iyi değil ~ **na hiç değil** * **pito kalê xwe bi nefs e -hîç** na küçük tıpkı dedesi -hiç değil ~ **neleqîn** hiç kıpırdanmamak, milim oynamamak

hîçatî *m* 1. hiçlik 2. *fel* hiçlik, yokluk

hîçayî *m* 1. hiçlik 2. *fel* hiçlik, yokluk

hîçhar *bot/m* 1. biber, kırmızı biber 2. biber (bu bitkinin taze iken sebze ve kuru iken baharat olarak kullanılan ürünü)

hîçî *m* hiçlik

hîçîtî *m* hiçlik

hîçparêz *fel/nd* hiççi, yokçu, nihilist

hîçparêzî *fel/m* hiççilik, yokçuluk, nihilizm

hîçperest *fel/nd* hiççi, nihilist

hîçperestî *fel/m* hiççilik, nihilizm

hîdayet *m* hidayet, doğru yol

hîdayet bûn *l/gh* hidayete ermek

hîdayetker *rd* hidayete erdiren

hîdîw *dîr/n* hidiv

hîdra *zo/m* hidra (Hydra)

hîdrasît *kîm/m* hidrasit

hîdrat *kîm/m* hidrat

hîdrobiyolojî *rd* hidrobiyoloji

hîdrodinamik *m* hidrodinamik

hîdroelektrîk *m* hidroelektrik

hîdrofîl *rd* sucul, hidrofil

hîdrofobî *m* hidrofobi, su korkusu

hîdrofor *m* hidrofor

hîdrograf *nd/nt* hidrograf

hîdrografi *m* hidrografi

hîdrojen *m* hidrojen ~ **tevlî kirin** hidrojenlemek

hîdrojeolojî *m* hidrojeoloji

hîdrokarbon *kîm/m* hidrokarbon

hîdrokarbonat *m* hidrokarbonat

hîdroksîl *kîm/m* hidroksil

hîdrolîk *m* hidrolik

hîdrolîz *m* hidroliz

hîdrolog *nd/nt* hidrolog, su bilimi

hîdrolojî *m* hidroloji, su bilimi

hîdrometre *m* hidrometre, suölçer

hîdrosefal *nd/rd* hidrosefal

hîdrosefali *bj/m* hidrosefali

hîdroser *m* hidroser, su yuvarı

hîdrosiyanîk *kîm/rd* hidrosiyanik

hîdroskopî *m* hidroskopi

hîdrostatîk *nd/rd* hidrostatik

hîdroterapî *m* hidroterapi

hîdrozol *kîm/m* hidrozol

hîdrur *kîm/m* hidrür

hîgrofîl *rd* higrofil

hîgrometre *m* higrometre, nemölçer

hîgroskop *m* higroskop, nemçeker

hîgroskopîk *rd* higroskopik, nemçeker

hîgrostat *fîz/m* hidrostat, nemdenetir

hîgrotropîzm *biy/m* higrotropizim, neme yönelim

hîjyen *m* hijyen, sağlık bilgisi, sağlığı koruma

hîjyenîk *rd* hijyenik, sağlıksal

hîkarî *m* 1. etki, tesir (bir kimse veya nesnenin başka bir kişi veya şey üzerindeki gücü) 2.

etki (bir etken veya bir sebebin sonucu) *

hîkariya şemaqê ne baş bû tokadın etkisi kötü oldu 3. *mec* etki (bir kimse üzerinde bırakılan izlenim) *

hîkariyeke baş li ser min

hişt bende olumlu bir etki bıraktı

hîkarîdar *rd* 1. etkili, tesirli 2. etkili, dokunaklı ~ **bûn** etkili olmak

hîkarîdarbûn *m* etkilenme

hîkarîdar bûn *l/gh* etkilenmek

hîkarîdarî *m* 1. etkililik 2. dokunaklılık

hîkarîjêgirtin *m* etkilenme

hîkarî jê girtin *l/bw* etkilenmek

hîkarîker *rd* 1. etkili 2. etkileyici, etkili, çarpıcı *

peyvîneke hîkarîker etkileyici bir konuşma

hîkarîkirin *m* etkileme, tesir etme

hîkarî kirin *l/gh* etkilemek, tesir etmek, işlemek

hîkarîlêbûn *m* etkilenme, tesir edilme

hîkarî lê bûn *l/bw* etkilenmek, tesir edilmek

hîkarîlêkirin *m* etkide bulunma, tesir etme

hîkarî lê kirin *l/bw* etkide bulunmak, etkilemek, müessir olmak

hîkarî li hev kirin *l/bw* etkileşmek

hîkaye *m* 1. hikâye (bir olayın sözlü veya yazılı anlatılması) 2. *wj* hikâye, öykü (gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü) 3. hikâye (aslı olmayan söz, olay)

hîkayekirin *m* hikaye etme

hîkaye kirin *l/gh* hikaye etmek

hîkayet *bnr* hikaye

hîkehîk *m* kahkaha

hîkel *bnr* heykel

hîkmet *m* 1. hikmet, bilgelik 2. hikmet (gizli sebep) 3. hikmet (Tanrı'nın insanlarca anlaşılmayan amacı) ~a **Xwedê** Tanrının işi, hikmeti Huda ~a **Xwedê** ye Allahın hikmeti *

hîkmeta Xwedê ye, di nav zinêr de dareke mezin hêşîn bûye Allahın hikmeti, kâyanın içinde kocaman bir ağaç bitmiş

hîl *m* güç, kuvvet

hîlafet *m* hilafet, halifelik

hîlafetparêz *nd/nt* hilafetçi, hilafet yanlısı

hîlâl *m* hilâl, ayça

hîlar *rd* sıkıca

hîlaw *rd* soylu, asil

hîle *m* 1. hîle 2. hîle (çıkar sağlamak için bir şeye değersiz bir şey katına) * **dî vî şîrî de hîle heye** bu sütte hîle var 3. hîle, oyun, düzen, entrika 4. fesat * **hîle kirine îhaleyê îhaleyê** fesat karıştırılmış ~ **anîn serê (yekî)** dümen yapmak ~ **kirin** hîle yapmak (çıkar sağlamak için bir şeyin saflığını bozmak) ~ **lê kirin** (birini) oyuna getirmek, dolandırmak ~ **û pile** hîle hurda ~ **û xurde** hîle hurda ~ **û xurde li balê tune bûn** hîle hurda bilmez ~ **û xurde tê tune** hilesi hurdası yok ~ **û xurdeyan nîzane** hîle hurda bilmez ~ **ya xwe hîlanîn** şifasını kapmak

hîlebaz *rd* hîlebaz, hileci, hilekâr, düzenbaz, düzenci, oyunbaz

hîlebazî *m* hîlebazlık, hilecilik, hilekârlık, oyunbazlık, düzenbazlık, düzencilik

hîledar *rd* 1. hileli * **şîrê hîledar** hileli süt 2. çürüklü 3. *mec* iletli, hastalıklı

hîledarî *m* 1. hilelilik 2. çürük 3. *mec* hasta ~ **derketin** çürük (veya çürüğe) çıkmak (birinin sağlam olmadığı anlaşılacak)

hîlekar *rd* hilekâr, hîlebaz, düzenbaz, düzenci, dalavereci, üçkâğıtçı

hîlekarî *m* hilekârlık, hîlebazlık, hilecilik, düzenbazlık, düzencilik, dalaverecilik, üçkâğıtçılık ~ **kirin** hilekârlık etmek, düzenbazlık etmek

hîlekirin *m* hîle yapma

hîle kirin *l/gh* hîle yapmak

hîle lê kirin *l/bw* (birini) oyuna getirmek, dolandırmak

hîlet *n* tiksinti ~ **ê wî jê çûn** -den tiksirmek, tiksinti duymak

hîletkirin *m* tiksime, tiksiniş

hîlet kirin *l/bw* tiksiniş

hîlîz *bot/m* halk hekimliğinde barsak kurtları deşürmede de kullanılan bir bitki

hîlobîlo *h* illâ, illâki, ille

hîlok *bot/m* bir bitki adı

hîlozoizm *fel/m* hîlozoizm, canlı özdekçilik

hîm *n* 1. taş 2. temel taşı, yapı taşı 3. temel (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölünlerinin tümü) 4. temel (bu bölümleri yapınak için kazılan çukur) * **ku mirov hîmê xanî baş kûr bike** baş e evin temelini derin kazmak iyidir 4. *mec* temel (bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler) 5. temel, ana, esas, çizgi * **ez de jîna xwe li ser hîmên nû ava bikim** ben hayatımı yeni çizgiler üzerine kuracağım ~ **danîn** (an jî **vedan**) temel atmak ~ **girtin** temel

tutmak ~ **negirtin** çul tutmaz (bütün kazandığını harcayan) ~ **pê dan girtin** temelleştirmek ~ **vedan** temel atmak

hîmander *nd/rd* koruyucu (hima eden)

hîmanderî *m* koruyuculuk

hîmandin *l/gh* korumak

hîmat *m* meydan, orta

hîmaye *m* himaye, koruma

hîmayekirin *m* himaye etme, koruma, kayırma

hîmaye kirin *l/gh* himaye etmek, korumak, kayırmak

hîmdar *rd* 1. temelli, eşaslı 2. *nd/nt* kurucu 3. baba (yaratıcı, kurucu kimse) * **Herodotos hîmdarê dîrokê** ye Herodotos tarihin babasıdır

hîmdarbûn *m* temellenme, temelleşme

hîmdar bûn *l/gh* temellenmek, temelleşmek

hîmdarbûyîn *m* temelleniş, temelleşme

hîmdarî *m* kuruculuk

hîmdarkirin *m* temelleştirme

hîmdar kirin *l/gh* temelleştirmek

hîmet *m* himmet, yardım, kayırma

hîmetbilînd *rd* yüksek himmetli

hîmgirtin *m* 1. temellenme, temelleşme 2. kök salma (bir yere iyice yerleşme)

hîm girtin *l/gh* 1. temellenmek, temelleşmek 2. kök salmak (bir yere iyice yerleşmek)

hîmgirtî *rd* 1. temelleşmiş olan 2. kök salmış olan

hîmî *rd* 1. esaslı, esasî 2. köklü (kalıcı, esaslı) 3. kökten 4. teinel, ana, çekirdek, aslı * **kadroya hîmî** çekirdek kadro

hîmzêr *rd* altın teinel

hîn (I) *m* 1. zaman, çağ 2. çağ (yaş olarak) * **dî hîna keçika te de bû** senin kızın çağlarındaydı

hîn (II) *h* 1. henüz (olumlu cümlelerde; az önce, daha şimdi, yeni) * **ez hîn hatim, neçûme malê jî** henüz geldim, eve gitmemişim 2. henüz, daha, hâlâ (olumsuz cümlelerde) * **kelakela havînê hîn dest pê nekiriye** yaz sıcakları henüz başlamadı * **hîn nehatiye** daha gelmedi 3. daha (kendisinden sonra üçüncü kişi iyelik eki alan bir sıfatla birlikte sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılır) * **hîn mezin** daha büyük 4. biraz daha, nispi, kısmen * **îro nexweş hîn baş e** bu gün hastada nispi bir iyileşme var nispi, biraz daha ~ **bêhtir** daha fazla ~ **çêtir** daha iyi, nispeten * **ev jî wê hîn çêtir e** bu ona göre nispeten iyi ~ ...- **tir** daha da * **derdekî min ê hîn mezintir** heye daha da büyük bir derdim var ~ **wekî din jî hene** dahası var

hîn (III) *m* 1. öğrenme 2. alışma ~ **î bar kirin** (hayvanı) yüke alıştırmak ~ **î (...)** **bûn** 1) öğrenmek (yetenek, beceri kazanmak) 2) -e alışmak * **hînî zûrabûnê bûye** erken kalkmaya alışmış 3. -e alışmak (yadrigamaz duruma gelmek) * **em hînî hewayê bûn** hava-

ya alıştık 4. -e alışmak (sürekli ister olmak) * **hînî cigareyê bû** sigaraya alıştı 5. -e alışmak (bağlanmak, ısınmak) * **ez hînî te bûme** sana alışmışım 6. -e alışmak, kanıksamak (etkisini yitirmek) * **em hînî lêdanê bûn** dayığa alıştık * **hînî lêdanxwarinê bûye** dayak yiyemeyi kanıksamış ~î (yekî) **bûn 1)** gücü yetmek (biriyle baş edebilecek durumda olmak) 2) birine alışmak ~î **devê (yekî) bûn** (birine) alışmak (olumsuz anlamda) ~î (yekî) **kirin 1)** (birine) öğretmek 2) öğretmek (bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi etmek) 3) (birine) alıştırmak ~î **kurmê hev bûn** (birbirinin) huyunu tanımak, (birbirinin) huyunu suyunu bilmek ~î (tişteki) **nebûn** yadırgamak ~î **ser piyan kirin** (bebekleri) yürütmeye alıştırmak

hîna h 1. henüz (olumlu cümlelerde; az önce, daha şimdi, yeni) * **ez hîna hatim** henüz geldim 2. henüz, daha, hâlâ (olumsuz cümlelerde) * **bûye heştê safî, lê hîna jî hişê wî li serê wî ye** seksen yaşına geldi hâlâ hafızası yerinde ~ **ew mesele ye hâlâ o masal ~ jî** halen, daha da ~ **ku em nemirine** baş elde iken (ölmeden, yaşarken) ~ **mirîşk neçûne** lîs tavuk gibi (çok erkenden yatan kimse) ~ **nû 1)** yenice 2) biraz önce 3) yeni yeni, yeni olarak ~ **nû biûtfî bû** ütüsü üzerindeydi ~ **teze** çiçeği burnunda (veya çiçeği burnunda, çamuru karnında) * **bûka hîna teze** çiçeği burnunda gelin ~ **xweyî wê fikrê û wî aqilî yî** bıraktığı (bıraktığım) çayırda (yerde) ot-luyor (veya otluyorsun)

hîname m belge

hînan m getirme

hînan l/gh getirmek

hînave bnr hîname

hînbûn m 1. öğrenme 2. öğrenme (beceri, yetenek kazanma) 3. öğrenme (haber alma) 4. alışma 5. alışma (yadırgamaz duruma gelme) 6. alışma, müptela olma (sürekli ister olma) 7. alışma (etkisini yitirme) 8. intibak, intibak etme (çevreye veya başka bir şeye uyma) 9. kanıksama, alışma

hîn bûn l/gh 1. öğrenmek * **dersa xwe hîn bibe** dersini öğren 2. öğrenmek (beceri, yetenek kazanmak) 3. öğrenmek (haber almak) * **min lê kola, lê ez tu tişteki hîn nebûm** araştırdım ama hiçbir öğrenemedim 4. alışmak * **hîn bûye ku zû rabe** erken kalkmaya alışmış 5. alışmak (yadırgamaz duruma gelmek) * **ez hînî xerîbiyê bûm** gurbete alıştım 6. alışmak, müptela olmak (sürekli ister olmak) 7. alışmak (etkisini yitirmek) 8. intibak etmek 9. kanıksamak, alışmak * **hingî lêdan xwariye hîn bûye** dayak yiye yiye kanıksamış

hînbûnî m 1. öğrenme, öğreniş 2. alışkanlık 3. müptelâlık

hînbûyî rd 1. öğrenmiş, bellemiş, öğür 2. alışı, alışkın, alışmış 3. alışık (yabancılik çekmeyen) 4. alışkın, müptelâ, bağımlı * **hînbûyê eroînê** eroîn bağımlısı 5. pişkin (olgun, tecrübesi olan) 6. şerbetli (kendisine kötü davranılmasına alışmış olan) ~ **ji dînbûyîyan xerabîr e** alışmış kudurmuştan beterdir

hînbûyîbûn m 1. alışık olma, alışkın olma 2. bağımlı olma, müptela olma

hînbûyî bûn l/gh 1. alışık olmak, alışkın olmak 2. bağımlı olmak, müptela olmak

hînbûyîn m 1. öğreniş 2. öğreniş (beceri, yetenek kazanma) 3. öğreniş (haber alma) 4. alışma 5. alışma (yadırgamaz duruma gelme) 6. alışma, müptela olma (sürekli ister olma) 7. alışma (etkisini yitirme) 8. intibak etme (çevreye veya başka bir şeye uymak) 9. kanıksayış, alışma ~ **yan hîn meke, hînkiran** (an jî **hînkaran**) **ji bîr meke** alıştırma, alıştırdıklarını da unutma

hînbûyîtî m 1. alışkanlık 2. alışıklık 3. alışkanlık, müptelâlık

hînd n bir tür döğüş horozu

hîndan m öğretme

hîndar nd/nt 1. öğreten 2. eğitimci 3. alıştırıcı

hîndarî m 1. öğretim 2. eğitim 3. alıştırma, egzersiz, temrin ~ **kirin 1)** öğretim yapmak 2) eğitim yapmak 3) alıştırma yapmak

hîndekar nd/nt 1. öğretici, öğretimci 2. eğitimci

hîndekarî m 1. öğretim ~ **dîtin** öğrenim görmek ~ **ya bilind** yüksek öğretim ~ **ya çalak** etkin öğretim ~ **ya destpêkê** ilk öğretim ~ **ya navîn** orta öğretim ~ **ya navîtayî** orta öğretim ~ **ya raserî** lisansê lisans üstü öğretim ~ **ya seretayî** ilk öğrenim, ilk öğretim ~ **ya teknîkî** teknik öğretim

hîndekarîtî m 1. öğreticilik 2. eğitimcilik

hînder nd/nt öğretici

hînderî m öğreticilik

hîndew m seviye

hînek m alıştırma, egzersiz

hingeh m okul

hingirî m öğretim, tahsil * **ez ne xwedî hingirîya dibistana bilind im** yüksek öğretime sahip değilim

hînîjîn bnr hênîjîn

hînik bnr hênik

hînik kirin bnr hênik kirin

hînî (...) **bûn l/bw 1.** öğrenmek (yetenek, beceri kazanmak) 2. alışmak * **ez hînî te bûme** sana alışmışım

hînîhevbûn m (birbirine) alışmak, öğürleşme **hînî hev bûn l/bw** (birbirine) alışmak, haşır neşir olmak, öğürleşmek

hînîhevbûnî m öğürlük

hînî hev kirin l/bw birbirine alıştırmak, haşır neşir etmek

hînî xwe kirin *l/bw* kendine alıstırmak
hînkahî *bnr* hênkahî
hînkâr *nd/nt* öğretici, öğretene 2. alıştırıcı
hînkârî *m* 1. öğretim 2. alıştırma, idman (alışkanlık kazandırma) ~ **kirin** 1) öğretim yapmak 2) alıştırma yapmak, idman yapmak
hînkârîti *m* 1. öğreticilik 2. alıştırıcılık
hînkârîzan *nd/nt* eğitim bilimci, pedagoğ
hînkârîzanî *m* eğitim bilim, pedagoji
hînker *nd/nt* 1. öğretici, belletici 2. alıştırıcı
 ~an **hîn** meke te **hîn** kir ji **bîr** meke alıştırma, alıştırırdın mı da unutma
hînkerî *m* 1. öğreticilik 2. alıştırıcılık
hînkîr *bnr* hînker
hînkîrin *m* 1. öğretme, öğretiş 2. öğretme, işleme (herhangi bir konuyu ele alarak inceleme) 3. alıştırma 4. eğitime, terbiye etme (hayvanlar alıştırma)
hîn kirin *l/gh* 1. öğretmek 2. öğretmek, işlemek (herhangi bir konuyu ele alarak incelemek) 3. alıştırmak 4. eğitmek, terbiye etmek (hayvan alıştırmak) * **hîn** mekin we **hîn** kir ji **bîr** mekin alıştırmanın alıştırırdın mı da unutma
hînkîrinî *rd* didaktik
hînkîrinzanî *m* didaktik, öğretim bilgisi
hînkîrî *rd* 1. öğretilmiş 2. alıştırılmış 3. eğitilmiş, eğitilmiş
hînkîvandîn *m* temin etme, sağlama
hînkîvandîn *l/gh* temin etmek, sağlamak
hînnêbûyî *rd* 1. alışık olınayan 2. alışkın olmayan 3. idmansız
hînterland *m* hinterland, iç bölge, art bölge
hînzaniyî *rd* eğitimsel, pedagojik
hînzân *nd/nt* eğitimci, pedagoğ
hînzânî *m* eğitim bilimi, pedagoji
hînzânîti *m* pedagojizm
hînzankî *rd* pedagojik
hîpe *m* kelepçe (kablo, boru gibi şeyleri bir yere bağlı tutmak için kullanılan halka)
hîpekîrin *m* kelepçeleme
hîpe kirin *l/gh* kelepçelemek
hîpekîrî *rd* kelepçeli
hîperbol *mat/m* hiperbol
hîperbolik *mat/rd* hiperbolik
hîperboloît *mat/rd* hiperboloît
hîpermetrop *rd* hipermetrop
hîpertansiyon *bj/m* hipertansiyon
hîpî *nd* hippî
hîpîti *m* hippilik
hîpnôti *rd* hipnotize
hîpnôti *m* hipnotize etmek
hîpnôti *kirin* *l/gh* hipnotize etmek
hîpnôti *kirî* *rd* hipnotizmalı
hîpnôti *zma* *m* hipnotizma
hîpnôti *maker* *nd/nt* hipnotizmacı
hîpnôz *m* hipnoz
hîpnôz *kirî* *rd* hipnotizmalı
hîpoderm *ant/m* 1. hipoderm, alt deri 2. *bot/m* hipoderm, alt deri

hîpodrom *m* hipodrom
hîpofîz *nd* hipofîz
hîpoglisemî *bj/m* hipoglisemi
hîpokrat *nd* hipokrat
hîpopotam *zo/nd* hipopotam, at balığı (Hippopotamus)
hîpostaz *fel/m* hipostaz, uknum
hîpotansiyon *bj/m* hipotansiyon
hîpotetik *rd* hipotetik, farazî
hîpotez *m* hipotez, faraziye, var sayım
hîpotik *rd* var sayımsal
hîq *m* hîk, hînk ~ **û** **zîq** hînk zînk
hîqehîq *m* 1. kıkırdama, kâhkaha (kıkır kıkır gülme) * **hîqehîqa** **wî** nedisekîni kıkırdaması durmuyordu 2. *mec* fıkırdama, cîlve ~ **jê** **çûn** 1) kâhkaha atmak 2) kakır kakır gülmek
hîqehîqîrin *m* 1. kıkırdama, kıkırdayış 2. fıkırdama (cîlve yapma)
hîqehîq kirin *l/gh* 1. kıkırdamak 2. fıkırdamak (cîlve yapma)
hîqîk *m* hîqîrîk (çok yemek yeme veya diğer sebeplerden dolayı boğazdan çıkan ve düzgün aralıklarla tekrarlanan ses) ~ **anîn** (**yekî**) hîqîrtmak ~ **anîn** **xwe** hîqîrmak ~ **hatîn** (**yekî**) 1) hîqîrmak 2) (birini) hîqîrîk tutmak ~ **jê** **çûn** hîqîrmak ~ **pê** **gîrtîn** (birini) hîqîrîk tutmak
hîqîn *m* kâhkaha ~ **jê** **anîn** dudak ısırtmak (hayran bırakmak) ~ **ketîn** (**yekî**) (biri) kâhkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
hîqînî (I) *m* kâhkaha ~ **jê** **çûn** kâhkaha atmak
hîqînî (II) *m* hîqîrtmak, hîqîrîk ~ **anîn** (**yekî**) hîqîrtmak ~ **anîn** **xwe** hîqîrmak ~ **hatîn** (**yekî**) (birini) hîqîrîk tutmak ~ **jê** **anîn** hîqîrtmak ~ **jê** **çûn** hîqîrmak ~ **pê** **gîrtîn** (birini) hîqîrîk tutmak
hîqîn *jê* **çûn** *l/bw* kâhkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
hîqîn **pê** **ketîn** *l/bw* kâhkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
hîra *nd* bura, burası
hîrabûn *m* 1. öğrenme 2. alışma
hîra bûn *l/gh* 1. öğrenmek 2. alışmak
hîrabûyî *rd* 1. öğrenmiş 2. alışkın
hîrabûyîn *m* 1. öğreniş 2. alışma
hîrakîrin *m* 1. öğretme 2. alıştırma
hîra kirin *l/gh* 1. öğretmek 2. alıştırma
hîrandîn *m* 1. kışneme 2. kükretme (öfkelen-dirip bağırıp çağırmasına neden olma)
hîrandîn *l/gh* 1. kışnemek 2. *mec* kükretmek (öfkelen-dirip bağırıp çağırmasına neden olmak)
hîrehîr *m* 1. kışneme, kışneme sesi 2. *mec* kâhkaha, kakır kakır
hîrehîrîrin *m* 1. kışneme 2. kakır kakır gülmek, kâhkaha basma
hîrehîr kirin *l/gh* 1. kışnemek 2. kakır kakır gülmek, kâhkaha basmak

hîrîn *m* 1. kişneme, kişneyiş 2. *mec* kükreme, kükreyiş (öfke ve kızgınlık ile yüksek sesle bağırma) 3. *mec* kükreme (coşkuyula saldırma)

hîrîn *l/gh* 1. kişnemek 2. *mec* kükremek (öfke ve kızgınlık ile yüksek sesle bağırma) * **xwe jê dûr bidin, hûn nabînin bê çawa di-hîre** ondan uzak durun, baksanıza nasıl da kükriyor 3. *mec* kükremek (coşkuyula saldırma)

hîrînî *m* kişneme

hîro *bot/m* hatını çiçeği (Althaea oëcinalis)

hîrog *bot/m* 1. kayısı (Prunus armeniaca) 2. kayısı (bu bitkinin meyvesi)

hîroşme *m* tahrik

hîroşmedan *m* tahrik etme

hîroşme dan *l/gh* tahrik etmek

hîrqa *m* soda

hîs (I) *n* kayrak (toprak)

hîs (II) *m* his, duygu ~ **pê kirin** hissetmek ~ **pê re çêbûn** (birinde) his oluşmak

hîsab *bnr* hesap

hîsdar *rd* duygulu

hîse *m* hisse, pay

hîsedar *rd/nd* hissedar, paydaş, paylı

hîser *bnr* iser

hîser (II) *m* ambar, depo ~ **kirin** depo etmek

hîserkirin *m* depolama

hîser kirin *l/gh* depolamak

hîsik *n* 1. kayrak (toprak) 2. çorak, tuzlak 3. çöllük

hîsî *rd* hissî, duygusal

hîsîfî *m* hissiyat, duygusallık

hîskehîsk *bnr* îskeîsk

hîskirin *m* 1. hissetme, sezme 2. duyma, hissetme

hîs kirin *l/gh* 1. hissetmek, sezme 2. duymak, hissetmek

hîsterî *bj/m* histeri

hîsterîk *rd* histerik

hîstolojî *bj/m* histoloji, doku bilimi

hîş *m* toprağı kırmızı veya maviye çalan yer

hîşan *m* dolma

hîşandin *m* doldurma

hîşandin *l/gh* doldurmak (patlican, biber, numbar gibi şeyleri doldurmak için)

hîşandî *rd* dolma, doldurulmuş (patlican, biber, numbar gibi şeyleri için)

hîşîn (I) *m* doldurulma

hîşîn (II) *m* kişneme, kişneyiş

hîşîn *l/gh* doldurulmak

hîşîn kirin *l/gh* kişnemek

hîştêr *m* yüklük, yataklık, yatak yükü

hît (I) *m* kıl keçisi

hît (II) *rd* iri, iri kıyım, azman ~ê **mêran** (an jî zilaman) erkek azmanı

hît (III) *m* 1. gönen, nem 2. tav (tarla, toprak için) 3. *rd* tavlı

hîtbûn *m* nemlenme

hît bûn *l/gh* nemlenmek

hîtbûyîn *m* nemlenme, nemleniş

hîtehit *m* kıkırdama, kahlaka

hîtik *m* tüyü ince ve yumuşak keçi türü

Hîtit *dîr/nd* Hitit

Hîtîtkî *m* Hititçe (Hitit dili)

Hîtîtnas *nd/nt* Hititolog

Hîtîtnasî *m* Hititoloji

Hîtîtolog *nd/nt* Hititolog

Hîtîtolojî *m* Hititoloji

Hîtîtzan *nd/nt* Hititolog

Hîtîtzanî *m* Hititoloji

Hîtlerîfî *m* Hitlercilik, nasyonal sosyalizm

hîv *m* 1. ay (yer yuvarlığın uydusu olan gök cismi) 2. ay (yılın on iki bölümünden her biri) * **hîv hatiye girtin** ay tutulmuş 3. *ast* ay (art arda gelen iki yeni ay arasındaki süre) 4. ay (bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık olarak 30 gün olarak kabul edilen süre) ~ **avêtin** ay doğmak ~ **bênder gerandin** yağmur yağmak üzere olmak ~ **bi** ~ ay be ay ~ **bi sibehê ketin** gök yüzünde sabahta ay görünmek ~ **derketin** ay doğmak ~ **e**, **eyb lê** ye dikensiz gül olmaz ~ **e eybek lê** ye bu kadar kusur kadı kızında da bulunur ~ **hil-hatin** ay doğmak ~ **nû bûn** ay tazelenmek ~ **şiv xwarin** akşamlamak (ay dolunay durumundan geç doğmak) ~ **û roj bû, îro bûye pêşkeniyê hevalan** şah iken şahbaz olmak (herhangi bir sebeple çirkinliği artan kimse için) ~ **û stêrk** ay yıldız ~ **a bin ewr bûn** yerin dibine geçmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek (görünmez olmak, kaybolmak) ~ **a çardeh şevî** ayın on dördü ~ **a li pazdehan ketî** dolunay ~ **a yekşevî** hilal ay

hîva çardehşevî *nd* dolunay, bedir

hîvane *m* 1. aylık (maaş) 2. *rd* aylık (ayda bir kez yapılan veya çıkan)

hîva nêvî *ast/nd* dördün

hîva nîvçe *ast/nd* dördün, terbi

hîva nîvî *ast/nd* dördün, yarım ay, terbi

hîva nû *m* yeni ay, ayça, hilâl

Hîva Sor *nd* Kızılay

hîvastin *m* örme, trikotaj yapma, yama örme

hîvastin *l/gh* örme, trikotaj yapmak, yama örme (kumaştaki delikleri iplikle besleyerek kapatmak) * **min qulika li ser çoka xwe hîvast** pantolonum diz kısmındaki deliği ördüm

hîvastî *rd* örük, örülü

hîva tîjî *nd* dolunay, bedir, ayın on dördü

hîvazkar *nd/nt* örgücü, örücü (kumaşlardaki delikleri ören)

hîvazkarî *m* örücülük (kumaşlardaki delikleri örme)

hîvbireş *m* karanlık aysız gece

hîvdar *rd* aylı * **alaya hîvdar a kesik** yeşil aylı bayrak

hîveron *m* 1. ay ışığı, mehtap 2. *rd* mehtaplı, aylı

hîveronik *m* ay ışığı, mehtap

hîveşev *m* mehtap

hîvgirtin *ast/m* ay tutulması

hîvik *m* 1. ayça, hilâl 2. ayça (daire veya hilâl biçiminde süs takısı)

hîvikvan *n* alemci

hîvî *rd* kameri

hîvmasî *m* ay balığı

hîvok *m* 1. ayça, hilâl 2. *rd* aysar (ayın etkisiyle huyunun değiştiği inanılan kimse)

hîvokî *rd* ayça şeklinde olan

hîvokî bûn *l/gh* oraklaşmak

hîvokî bûn *l/gh* oraklaşmak

hîvoyî *rd* aysar (ayın etkisiyle huyunun değiştiği inanılan kimse)

hîvrêz *m* örme, trikotaj yapma, yama örme

hîvrêzkirin *m* örme, trikotaj yapma, yama örme (kumaştaki delikleri ipliklerle besleyerek kapatma)

hîvrêz kirin *l/gh* örmek, trikotaj yapmak, yama örmek (kumaştaki delikleri ipliklerle besleyerek kapatmak)

hîvron *m* ay ışığı, mehtap

hîvrû *rd* ayyüzlü

hîvz *bnr* hîfz

hîwaş *m* adet, gelenek

hîwer *n* bacanak

hîwerî *m* bacanaklık

hîwuşî *m* adet, töre

hîz (I) *n* tulum, tuluk (önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi, genellikle küçük baş hayvan için) ~ **qul kirin** postu deldirmek

hîz (I) *rd* 1. ahlâksız 2. çapkın, hovarda

hîza (I) *m* hiza

hîza (II) *m* 1. seviye, düzey * **av gihîşte hîza-ya diwêr** su duvar seviyesine çıktı * **hîzaya avê** su düzeyi 2. kesim (işaretlenmiş belli yer) * **keştî li seriya hîzaya avê derbe xwar** gemi su kesiminin üstünde yaralandı ~ **ya germayiyê** sıcaklık seviyesi

hîzar *m* 1. çarşaf, car (kadın çarşafı) 2. gelinlik olarak kullanılan çarşaf 3. patiska 4. *mec* koruma

hîzarfiroş *nd/nt* çarşafçı (satan kimse)

hîzarfiroşî *m* çarşafçılık

hîzarkirî *rd* çarşafçı (çarşaf giymiş olan kimse)

hîze *m* çökelek

hîzfiroş *n* tulumcu

hîzî *m* 1. ahlaksızlık 2. çapkınlık, hovardalık

hîzvatin *m* örme

hîzvatin *l/gh* örmek *l/gh* trikotaj yapmak, yama örmek (kumaştaki delikleri elle ipliklerle besleyerek kapatmak) * **min qulika li ser çoka xwe hîzvat** pantolonum diz kısmında ki deliği ördüm

hîvaztî *rd* örük, örülü

Ho kîm Ho (holmiyum'un kısaltması)

ho (I) *b* hey (erkeklerle seslenme ünlemi) ~ **da**

anneyi çağırma ünlemi

ho (II) *b* 1. hüst (sığırları durdurmak için çıkarılan ses) 2. hayda ~ **çêlê inek** kovma ünlemi

ho (III) *n* sebep, neden

ho (IV) *h* nah ~ **wa** nah işte

ho (V) *rd* böyle

ho (VI) *m* 1. öğrenme 2. alışma ~ **yî (...)** **bûn** (1) öğrenmek (yetenek, beverci kazanmak) 2) -e alışmak 3. -e alışmak (yadırgamaz duruma gelmek) 4. -e alışmak (etkisini yitirmek) ~ **î (...)** **kirin** (1) öğretmek 2) -e alıştırmak

hob *m* 1. şube, klup 2. seksiyon

hobe *m* taife, cemaat

hober (I) *m* kilim

hober (II) *nd* almaş, bedel * **gayê cot bi hobera cot dikin** öküzler almaş olarak çift sürerler

hobî *m* 1. hobi, düşkü 2. oyalantı

hobûn *m* 1. öğrenme, öğreniş 2. öğrenme (beceri, yetenek kazanma) 3. öğrenme (haber alma) 4. alışılma 5. intibak, intibak etme (çevreye veya başka bir şeye uyma) 6. anlama

ho bûn *l/gh* 1. öğrenmek 2. öğrenmek (beceri, yetenek kazanmak) 3. öğrenmek (haber almak) * **min lê kola, lê ez tu tişteki ho nebûm** araştırdım ama birşey öğrenemedim 4. alışılmak 5. intibak etmek (çevreye veya başka bir şeye uymak) 6. anlamak

hobûyî *rd* 1. öğrenmiş, öğür 2. alışkın

hobûyîn *m* 1. öğreniş 2. öğreniş (beceri, yetenek kazanma) 3. öğreniş (haber alma) 4. alışılma 5. intibak ediş (çevreye veya başka bir şeye uyma) 6. anlama

hoç (I) *m* koşmaca oyununda bitim çizgisi

hoç (II) *m* kalkma (çocuk dilinde)

hoçik (I) *m* yen, elbise kolu

hoçik (II) *m* 1. ebe (çocuk oyunlarında) 2. koşmaca oyununda bitim çizgisi

hoçik (III) *m* bekleme salonu, kabul odası (veya salonu)

hoç kirin *l/gh* kalkmak (çocuk dilinde)

hoda (I) *b* anne (çağırma, seslenme zamanında)

hoda (II) *bnr* ode

hodak *nd/nt* öküzleri önden çeken kişi

hodar (I) *kîm/m* glüten

hodar (II) *m* ökse

hodar (III) *m* 1. sıvgın, filiz 2. yaşlanmış ağaçların dalların köklerinde yeşeren ve zerdaliye benzeyen salkımlar

hodax (I) *bot/m* bir tür ot

hodax (II) *nd/nt* çift öküzleri otlatan kimse

hodeng *rz/m* ünlem, nida

hog *m* yassı bir taşla dikilmiş yuvarlak bir taşın yerinden oynatarak oynanan bir çocuk oyunu

hogeç *bnr* hogiç

hogiç *n* övec

hogir *nd/nt* 1. dost, yaren, ahbap (sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, birbirine alışmış arkadaş) 2. *rd* dost, yaren (iyi geçinen, aralarında iyi ilişki bulunan, arkadaş) ~î (yekî) *bûn* birine alışmak ~î *hev bûn* (birbirine) alışmak

hogirane *h* dostça, dostane, yarence, arkadaşça
hogirî *m* dostluk, yarenlik, ahbaplık, arkadaşlık

hogirîbûn *m* alışma

hogirîbûn *l/gh* alışmak

hogirî hev bûn *l/bw* (birbirine) alışmak

hogirkî *h* dostça, yarence, ahbapça, arkadaşça

hogirtî *m* dostluk, yarenlik, ahbaplık, arkadaşlık ~ **kirin** ahbaplık etmek, arkadaşlık etmek

hoho *h* oha (büyük baş hayvanları durdurmak için kullanılan seslenme) ~ **bav** oha (öküz için) ~ **dayê** (inek için)

hohokirin *m* haydalama, haydama

hohokirin *l/gh* haydalamak, haydamak

hojin *m* öğrenme

hok (I) *m* çözülmesi kolay düğüm

hok (II) *m* 1. gübre (hayvan gübresi) 2. keklik gübresi 3. *rd* gübrelenmiş ve iki üç sene dinlenmeye bırakılmış arazi

hokar (I) *n* etken, faktör

hokar (II) *n* meslek

hokçon *rd* eli işe yatkın olmayan, beceriksiz

hoker *rz/m* belirteç, zarf ~ **lêkar** *rz* zarf-fiil, gerundium ~ **a awakî** *rz* durum belirteci ~ **a cih û hindavê** (an jî **bergehê**) *rz* yer ve yön belirteci ~ **a cihkî** (an jî **cihî**) *rz* yer belirteci, yer zarfı ~ **a çawanî** (an jî **çawaniyê**) *rz* niteleme zarfı (veya belirteci) ~ **a çendahî** *rz* nicelik belirteci ~ **a çiqaşî** *rz* nicelik zarfı ~ **a çûbüyî** (an jî **çêkirî**) *rz* türemiş zarf ~ **a daxwaziyê** *rz* istek belirteci ~ **a demkî** (an jî **demîn**) *rz* zaman belirteci (veya zarfı) ~ **a erênî** *rz* tasdik belirteci, olumluluk belirteci ~ **a gumanî** *rz/nd* tahmin belirteci ~ **îşarkî** *rz* gösterme zarfı ~ **a jimarî** *rz* sayı belirteci ~ **a mêjerî** *rz* miktar bildiren zarf ~ **a neyînî** (an jî **neyîniyê**) *rz* olumsuzluk belirteci ~ **a pêşanî** *rz* gösterme zarfı ~ **a pirsyardî** *rz* soru belirteci, soru zarfı ~ **a sade** *rz* yalın yalın zarf ~ **a wesûn** *rz* niteleme zarfı (veya belirteci) ~ **a xurtkirî** *rz* pekiştirmeli zarf

hokerî *rd* zarfsal

hokey *m* hokey

hokeyvan *nd/nt* hokeyci

hokirin (I) *m* 1. öğretme, öğretiş 2. alıştırma

hokirin (II) *m* haydalama, haydama

ho kirin (I) *l/gh* 1. öğretmek 2. alıştırmak

ho kirin (II) *l/gh* haydalamak, haydamak

hokkirin *m* gübreleme

hokkirin *l/gh* gübrelemek

hokkirî *rd* gübreli, gübrelenmiş (keklik gübresi verilmiş olan toprak)

hokus pokus *nd* okus pokus

hol (I) *m* 1. hokeye benzer bir Kürt oyunu 2. bezden ya da keçeden yapılmış top

hol (II) *m* hol (evin iki bölümü arasındaki dar geçit)

hol (III) *m* 1. meydan, alan, saha 2. ortalık, meydan (bulunulan yer ve çevresi, ortalık) * **li holê tu kes tune ye** ortalıkta kimseler yok

hol (IV) *m* 1. çardak (tarla, bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak) 2. çardak (asma gibi bitkilerin dallarına sardırma için direklerle yapılmış yer) 3. çardak, kameriye

hol (V) *m* 1. harman dôme, harman sürme eylemi 2. *b* harman sürme esnasında harmanı daha çabuk sürmesi için hayvana söylenen söz

hol (VI) *m* 1. hoplama 2. atlama, sıçrama

hola *bnr* hoşkûhola

holan *m* 1. okeye benzer Kürt oyunu 2. top oyunu

Holanda *m* Hollanda

Holandî *nd/rd* Hollandalı

holbûn *m* 1. hoplama, fırlama, zıplama 2. sekme (tek veya iki ayak üzerinde sekme) 3. sıçrama (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılma) 4. yuvarlanma

hol bûn *l/gh* 1. hoplamak, fırlamak, zıplamak 2. sekme (tek veya iki ayak üzerinde sekme) 3. sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak) 4. yuvarlanmak

holbûyîn *m* 1. hoplayış, fırlayış, zıplayış 2. sekiş (tek veya iki ayak üzerinde sekme) 3. sıçrayış (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılma) 4. yuvarlanış

holdan *m* atlama, hoplama, sekme, sıçrama

hol dan *l/gh* atlamak, hoplamak, sekme, sıçramak

holdayîn *m* atlayış, hoplayış, sekiş, sıçrayış

holdîng *m* holding

holdîngbûn *m* holdingleşme

holemak *m* bir çocuk oyunu

holê (I) *m* hokeye benzer bir Kürt oyunu

holê (II) *rd/h* böyle, böylesi

holik (I) *m* evcilik oyunu ve ev olarak kabul edilen ev

holik (II) *m* kümes

holik (III) *m* 1. çardak (tarla, bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak) 2. çardak (asma gibi bitkilerindallarına sardırma için direklerle yapılmış yer) * **holika mewa tîrî** asma çardağı 3. çardak, kameriye 4. kulübe, alaçık (üzeri çalı, hasırla örtülü kulübe) 5. kulübe (bir yeri beklemele görevli kimsenin içinde bulunduğu küçük barınak) 6. güme, gümele (bostandaki bekçi kulübesi) 7. ev üstündeki kulübe ~ **a xîncikî** kameriye

holik (IV) *m* bilye (taş bilye)

holî (I) *m* okeye benzer bir Kürt oyunu

holî (II) *bnr* herik

holî (III) *m* 1. oda 2. dam üstündeki oda 3. köşk

holik (I) *m* çardak

holik (II) *m* misket, bilye

holisandin *m* tırmandırma

holisandin *l/gh* tırmandırmak

holisîn *m* tırmanma

holisîn *l/gh* tırmanmak

holk *m* alan, meydan, saha * **holka pêşbaziye** yarışma sahası ~a **gogê** top sahası ~a **pêre-baziye** (pêşbirkê an jî pêşbaziye) yarış alanı (veya meydanı)

holkirin (I) *m* hücum etme, saldırma

holkirin (II) *m* harman dövme, harman sürme

holkirin (III) *m* hoplatma, sıçratma, zıplatma

holkirin (IV) *m* yuvarlama

hol kirin (I) *l/gh* hücum etmek, saldırma *

hol kirin meydanê meydana hücum ettiler

hol kirin (II) *l/gh* harman dövmek, harman sürmek

hol kirin (III) *l/gh* hoplatmak, sıçratmak, zıplatmak

hol kirin (IV) *l/gh* yuvarlamak

holmedya *m* basın odası

holmiyûm *kîm/m* holmiyum (Ho)

holosen *jeo/m* holosen

holvan *nd/hu* hokeyci

Homa *nd* Allah, Tanrı

homan *m* kutsama, takdis

homandin *m* kutsama, takdis etme

homandin *l/gh* kutsamak, takdis etmek

homandî *rd* kutsanmış, takdis edilmiş olan

homane *rd* kutsal, kutsî

homanî *rd* kutsal, kutsî

homanwer *rd* kutsal, inukaddes (Tanrı'ya adanmış olan, tanrısal olan)

homanwerî *m* kutsallık, kutsiyet

homanwerkirin *l/gh* kutsallaştırma

homanwer kirin *l/gh* kutsallaştırmak

homîn *m* kutsanma

homîn *l/gh* kutsanmak

homojen *nd/rd* homojen

homojenî *m* homojenlik

homolog *rd* homolog

homonîm *nd/rd* homonim, sestaş, seşteş, eş sesli

homoseksüel *rd* homoseksüel, eş cinsel

homoseksüelî *m* homoseksüellik, eş cinsellik

homotetî *mat/m* homotetî

homotetîk *mat/rd* homotetik

hon *m* 1. evlek 2. ırgatların çalışma cephesi 3. iki dinleme arası kadar iş, bir soluk çalışma * **di honekê de gelek kevir kişandin** bir solukta epey taş çektiler ~ ~ ard arda, aralık-

larla çalışma düzeni

honak *m* 1. örgü 2. *wj* örgü kurgu, çatı * **honaka romanê têr baş e** romanın kurgusu çok iyi 3. *rd* örgün * **perwerdehiya honakî** örgün eğitim

honan *m* 1. örgü (tığ veya şişlerle örülmüş şey) 2. *wj* kurgu, çatı

honandin *m* 1. örme (iplik, yün, tel, saz gibi şeyleri elde şiş, tığ yardımıyla birbirine dolayarak işleme, veya tezgâhta dokuma) 2. örme (saç, yele gibi şeyler için, birbirine dolayarak örme) 3. örme (müzik, edebiyat vb. için bir güzeliği ortaya çıkarma) 4. *wj* kurgulama

honandin *l/gh* 1. örmek (iplik, yün, tel, saz gibi şeyleri elde şiş, tığ yardımıyla birbirine dolayarak işlemek, veya tezgâhta dokumak) * **gore honandin** çorap örmek * **selik honandin** sepet örmek 2. örmek (saç, yele gibi şeyler için, birbirine dolayarak örmek) * **keçikê ji kêfa dilê xwe re porê xwe honandibû** kız saçlarını bir güzel örmüştü 3. örmek (müzik, edebiyat vb. için bir güzeliği ortaya çıkarmak) 4. kurgulamak (edebiyatta)

honandî *rd* 1. örülü 2. örülü (örülmüş saç vb. için) 3. *wj* kurgulu, kurgulanmış

honanker *nd/nt* örücü

honankerî *m* örücülük

honas *n* tırpan veya orak çeken ırgat grubunun önündeki baş ırgat

honawer *rd* ibret verici

honawerî *m* ibret

honawerigirtin *m* ibret alma

honawerî girtin *l/gh* ibret almak

honayî *rd* örgülü (örülmüş olan)

honaz *bnr* honas

hone *rd* öyle

honijandin *m* uyuklatma, pinekletme

honijandin *l/gh* uyuklatmak, pinekletmek

honijîn *m* uyuklama, pinekleme

honijîn *l/gh* uyuklamak, pinekleme

honik *rd* serin

honikbûn *m* 1. serinleme 2. serinleme (hoşa giden hafif soğukluk duyma)

honik bûn *l/gh* 1. serinlemek (hava için) 2. serinlemek (hoşa giden hafif soğukluk duymak)

honikbûyîn *m* 1. serinleyiş 2. serinleyiş (hoşa giden hafif soğukluk duyma)

honikî *rd* serince

honikker *rd* serinletici

honikkirin *m* serinletme

honik kirin *l/gh* serinletmek

honik *rd* ahmak

honikî *m* ahmaklık

honkayî *m* s 1. serinlik (serin olma durumu) 2. serinlik (serin hava)

honraw *m* şiir
honrawî *rd* şiirsel
hop (I) *h* (*h* kalın okunur) 1. (biri kendini ha-
 vaya doğru fırlatırsa) 2. hoppa
hop (II) *m* 1. lokma 2. dürüm, dürmaç ~ê
 şermê arta bırakılan yemek için söylenir
hop (III) *b* hop, dur
hopalanî *m* 1. cumbalak, takla 2. *b* cumbalak
 (sırt üzü yatan biri iki eliyle çocuğun kolla-
 rını tutar iki ayağını da göğsüne gelecek şe-
 kilde yerleştirir ve onu havalandırarak bu
 nidayı söyler)
hopanî *b* 1. hoppa 2. cumbalak
hoparlor *m* hoperlör
hopela *m* tunba (çocuk dilinde; yatağa atma)
hopele *b* şinanay
hophop *b* hop hop
hopik (I) *m* 1. ebe (oyunda) 2. oyunda ebe yeri
hopik (II) *m* gölek, gölet, bûget, gölcük ~
 çêkirin bûgemek
hoqe *m* hokka
hoqebaz *nd/nt* hokkabaz
hoqebazî *m* hokabazlık
hoqîrûş *m* bir üzüm türü
hór *rd* şafkatlı, sevecen
horandin *m* mırıldama
horandin *l/gh* mırıldamak
hor (I) *m* bir tür yel
hor (II) *rd* acaip, tuhaf
hore *mzk/m* en eski Kürt melodisi olduğu söy-
 lenen bu türkü türü önceleri heceli, şimdiyse
 aruz veznine göre icra edilir ve karşılıklı
 söylenir. Zerdüştlük döneminde Ahuramaz-
 dayı övmek için söylenmiş, bugün ise Haw-
 raman bölgesinde icra edilir.
horehor *h* zır zır
horeş *m* kar fırtınası
horg *m* meclis, divan (bir konuyu konuşmak
 veya görüşmek için bir araya gelmiş insan
 topluluğu)
horgê *b* kurt kovma ünlemi
horhor *h* zır zır
horhoro *rd* çok gülen (erkek)
horing *m* huri, huri gibi
horinî *rd* şımarık
horinîbûn *m* şımarma
horinî bûn *l/gh* şımarırmak
horinîkirin *m* şımartma
horinî kirin *l/gh* şımartmak
horiya avê *nd* deniz kızı
horiyane *h* horice, horilere yaraşır bir biçimde
horî *m* huri
horîn *m* mırıldanma
horîn *l/gh* mırıldanmak
horîsiruşt *rd* huri yaradışlı
hormon *biy/m* hormon

Horom bnr Rûm
hors *n* balyoz
horşo *b* dön (öküz için)
horve *nd* bura, burası
hosa bnr wisa
hosî *m* 1. vasiyet 2. öğüt ~ **kirin** vasiyet etmek
hosîname *m* vasiyetname
hosta nd/nt 1. usta (zanaatçılar için san) * **hos-**
te Mihemed Mehmet usta 2. usta, yapıcı
 (yapı ustası) 3. usta, hazık (hekimler için) 4.
 (sanat öğreticisi) 5. *rd* usta (becerikli, ma-
 hir) 6. *mec* usta (akıl veren veya öğreten) ~
Necar razê wêkî her car Xwedê yek e der-
geh hezar ya deve ya deveci (ya deve üstün-
 deki hacı) ~ **yê avahiyan** yapı ustası ~ **yê dî-**
waran duvar ustası, duvarcı, örücü ~ **yê ko-**
landinê tahta oymacısı
hostabûn *m* ustalaşma
hostakar *rd* işinin ehli
hostakî *rd/h* ustaca
hostanî *m* ustalık
hostatî *m* 1. ustalık 2. ustalık (beceriklilik)
 ~ **ya dîwaran** duvar ustalığı, duvarcılık, örü-
 cülük
hostayane *h* ustaca
hostayî *m* 1. ustalık 2. ustalık (beceriklilik)
hoste bnr hosta
hostenefêr *n* usta er
hosteneqaş *n* nekkaş ustası
hostes *m* hostes
hostesî *m* hosteslik
hostetî *bnr* hostatî
hosteyî *bnr* hostayî
hoş (I) *bnr* his
hoş (II) *b* 1. höst (at, katır ve eşeği durdurmak
 için çıkarılan ses) 2. höst (bir kimseyi uyar-
 mak için) ~ **kero** höst be adam
hoşandin *m* sendeletme
hoşandin *l/gh* sendeletmek
hoşehoş *b* çüş
hoşeng *rd* yakışıklı
hoşengî *m* yakışıklılık
hoşib *m* yüksek boylu ve içinde zorla yürüne-
 bilinen otluk yer
hoşîn *m* sendeleme
hoşîn *l/gh* sendelemek
hoşk (I) *m* 1. oyunlarda ebenin beklediği yer
 2. toplanma yeri
hoşk (II) *m* merkez
hoşk (III) *m* bilinç, şuur
hoşkî *rd* merkezi
hoşmend *rd* bilinçli
hoşmendî *m* bilinçlilik
hoşt *b* hoş (köpekleri kovma ünlemi)
hoşwer *rd* akıla yatkın, akla uygun, makul
hoşyar *bnr* hisyar

hota *rd* kayıp

hotabûn *m* kaybolma

hota bûn *l/gh* kaybolmak

hotabûyîn *m* kayboluş

hotakirin *m* kaybetme

hota kirin *l/gh* kaybetmek

hotik *m* 1. yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) * **hotikek li ser çavê wî xist** yüzüne bir yumruk vurdu

hototik *zo/m* atmaca

hov *rd* 1. vahşî, yabanî (evcil olmayan hayvan) 2. yabanıl, yabanî (ilkel bir durumda yaşayan insan) 3. yabanî, ikel, hoyrat (görgüsü olmayan kaba ve hoyrat) ~ê **çiyê** dağ adamı, dağların şenliği (veya dağların gelin anası) kaba saba, anlayışsız ~ê **serê çiya** dağlı (kaba saba, görgüsüz)

hovane *h* 1. vahşice, yabanice 2. vahşice, ilkelce, hoyratça

hovanî *m* 1. vahşilik 2. yabanilik

hovatî *m* 1. vahşilik 2. yabanilik

hovbûn *m* 1. vahşileşme 2. yabanılaşma, yabanileşme

hov bûn *l/gh* 1. vahşileşmek 2. yabanılaşmak, yabanileşmek

hoveber *rd* ilkel, iptidaî, primitif (ilk durumda kalmış olan, gelişmesinin başında bulunan) * **civaka hoveber** ilkel toplum

hoveberane *rd/h* ilkelce

hoveberbûn *m* ilkelleşme

hoveber bûn *l/gh* ilkelleşmek

hoveberî *m* ilkellik, iptidaîlik

hoveberîtî *m* ilkellik, iptidaîlik

hoveberkî *rd/h* ilkelce

hovedan *m* aldırma, takma

ho vedan *l/gh* aldırma, takmak

hovemirov *rd* vahşî insan, ilkel insan

hovic *rd* 1. vahşî, yabanî (evcil olmayan hayvan) 2. yabanıl, yabanî (ilkel bir durumda yaşayan insan)

hovistan *m* ilkelce bir yer

hovînî *m* 1. vahşilik 2. yabanilik

hovîtî *m* 1. vahşilik, vahşet 2. yirtıcılık 3. yabanilik

hovjiyan *rd* 1. ilkel, iptidaî (ilkel bir yaşamı olan) 2. *m* ilkel yaşam, yabanî yaşam

hovkî *rd/h* 1. vahşice 2. yabanılca, yabanice

hovnak *rd* vahşî

hovnakî *m* vahşilik

hox (I) *m* pay, hisse

hox (II) *m* 1. delikli yer 2. ufak pencere

hoy *n* sebep, neden

hoyx *n* bağ veya bostan korkuluğu

hoykar *rd* müsebbip

hoykarî *m* müsebbip olma

hoz (I) *m* 1. güç, kuvvet (fizik, düşünce ve ahlâk yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği) 2. güç (bir olaya yol açan her türlü hareket, kuvvet) ~a (yekî) **birin** yenmek, mağlûp etmek

hoz (II) *sos/m* boy, kabile

hoza hev birin *l/bw* yenişmek

hoza hev nebirin *l/bw* yenilememek

hozan (I) *nd/nt* 1. ozan, âşık, halk ozanı 2. şîir ~ê **gel** halk ozanı

hozan (II) *sos* sert kafalı, yaramaz kimse

hozanane *h* ozansı, ozanca

hozananetî *m* ozansılık

hozanî (I) *m* ozanlık

hozanî (II) *m* ebeb bilimi, etioloji

hozanî (III) *m* dalına bindirme (çocuk dilinde)

hozankî *h* ozanca

hozanvan *nd/nt* ozan, şair

hozanvanî *m* ozanlık, şairlik

hozanwarî *rd* ozansı, şairane

hozanwarîtî *m* ozansılık, şairanelik

hozanyarî *m* şîir bilimi

hozbirin *m* yenme

hoz birin *l/gh* yenmek

hozdar *rd* güçlü

hozik *m* alttakım

hozir *m* büyük demet bağı

hozkî *h* kabilevari

hozor *m* demet bağlama çubuğu

hub *m* sevgi, sevim ~a (yekî) **ketin dilê** (yekî) (birine) gönü akmak

hubûbat *m* hububat

hucet *m* 1. gerekçe 2. *man* belgit, hüccet

hucere *biy/ant* 1. hücre 2. hücre (tutukluların veya hükümlülerin yalnız olarak kapatıldıkları küçük oda)

hucrenasî *m* hücre bilimi

huçik *bnr* huçik

hudhud *zo/nd* huthût (Upopa epops)

hudhudk *bnr* hudhud

hudûr *m* huzur ~a **kar û bar** çalışma barışı

hufehuf *m* yaprak hışırtısı

hufî xwe kirin *l/gh* masnetmek, absorbe etmek

hukm *bnr* hikm

hukimdar *bnr* hükümdar

huldumhuldumî *rd* bodur

hule *n* hülle

huleker *n* hülleci

huletirşik *nd* yabani elma

hulhul *m* şüphe

hulhulî (I) *rd* 1. şüpheci 2. *mec* dönek

hulhulî (II) *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)

hulhulîkî *rd/h* dönekçe

hulhulîtî *m* döneklik

hulikumandin *m* sendeletme

hulikumandin *l/gh* sendeletmek

hulikumîn *m* sendeleme
hulikumîn *l/gh* sendelemek
huliqandin *bnr* xuliqandin
huliqîn *bnr* xuliqîn
hulî (I) *m* erik
hulî (II) *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
hulîzerk *m* sarı erik
hulk *nd/nt* kul, abd
hulki *m* kulluk
hulmik *m* 1. yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş)
hulo *bnr* halo
hulp *rd* obur, koca göbekli
hululk *nd/nt* kul, abd
hululkbûn *m* kul olma
hululk bûn *l/gh* kul olmak
hululki *m* kulluk
hululkti *m* kulluk ~ **kirin** kulluk etmek (veya yapmak)
humanîst *fel* hümanist, insancıl
humanîzm, humanîzma *fel/m* hümanizm, hümanizma, insancılık
humayûn *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
humbanî *zo/nd* keseliler
humîn *m* gürleme ~ **jê cûn** gürlemek, top gibi gürlemek
humîni *m* gürleyiş
humûs *n* humus
hunandin *bnr* honandin
hundir *n* 1. iç (oyuk olan veya oyuk sayılan şeylerin boşluğu) * **hundirê qutiye** kutunun içi 2. iç (cisimlerin yüzeyleri arasında kalan her nokta) * **hundirê texte riziye** tahtanın içi çürümüş 3. iç (mide, bağırsak, karın) 4. iç (akıl, gönül, irade gibi insanın manevî varlığını oluşturan şeylerden her biri) 5. içeri, iç (iç yüzey) * **hundirê odayê germ** e odanın içerisi sıcak 6. içeri (hapishane) 7. *rd* iç (iki veya ikiden çok şeyden merkeze daha yakın olan) * **derê hundir** iç kapı ~ **bi qurbana der e** (an jî derva ye) içerisi tam takır ~ **lê peritandin** içini paralamak (veya yakmak) ~ **ê bâjêr** şehir içi ~ **ê (yekî) qetandin** ödünü koparmak ~ **ê (yekî) şewitîn** içi yanmak (büyük bir acı vb. sebebiyle çok üzülme) ~ **ê welêt** yurt içi
hundirandin *m* içermek
hundirandin *l/gh* içermek
hundirê bâjêr *nd* şehir içi
hundirê welêt *nd* yurt içi
hundirfiroş *nd/nt* iç satıcı
hundirfiroşî *m* iç satım
hundirî *rd* içsel, dahili, içle ilgili
hundirîn *rd* içsel, dahili, içle ilgili
hundirkarî *nd* içişleri
hundiro *bnr* hundirû

hundirqetî *rd* ödü kopmuş
hundirqetûbûn *m* ödü kopma
hundirqetî bûn *l/gh* ödü kopmak
hundirû *n* 1. içeri, içerisi (iç bölüm) * **ji hundirû hin deng tîn** içeriden bazı sesler geliyor 2. *rd* içeri (iç yüzeyde, iç bölümde olan) * **ji odaya hundirû deng tîn** içeri odadan sesler geliyor 3. *h* içeri (iç yana, iç yana doğru) * **kurik revî bi hundirû ve** çocuk içeri kaçtı 5. içeri (hapishane)
hundirvan *nd/nt* dahiliyecî
huner *m* 1. sanat 2. sanat (belli bir uygarlığın veya topluluğun anlayış ve beğeni ölçülerine uygun olarak yaratılmış anlatım) 3. sanat (bir şey yapmada gösterilen ustalık) 4. sanat (bir meslekte uyulması gereken kuralların tümü) * **hunerâ leşkerîye** askerlik sanatı 5. teknik, fen 6. hüner, maharet 7. oyun (şaşkınlık uyarıcı oyun) * **hunerên canbaz** canbazın oyunları ~ **a arastekirî** (an jî pabend) güdümlü sanat ~ **a bēnîgar** betisiz sanat ~ **a figuratîf** figüratif (veya betili) sanat ~ **a gotîk** gotik sanat ~ **a lêkdanê** (an jî lihevistinê) dövüş sanatı ~ **a nîgarî** (an jî figuratîf) betili sanat ~ **a nonfiguratîf** nonfigüratif (veya betisiz) sanat ~ **a pabend** güdümlü sanat ~ **a sînemayê** sinema sanatı ~ **a xweşnivîsînê** güzel yazı sanatı ~ **ên ciwan** (bedew an jî spehî) güzel sanatlar ~ **ên destkarîye** el sanatları ~ **ên dîtbarî** görsel sanatlar ~ **ên dramatik** sahne sanatları ~ **ên nenîgarî** betisiz sanatlar ~ **ên nexşekîrînê** grafik sanatlar ~ **ên nîgarkêşîyê** grafik sanatlar ~ **ên plastîk** plastik sanatlar ~ **ên spehî** (an jî ciwan) güzel sanatlar ~ **ên şanoyî** sahne sanatları ~ **ên şewekarî** figüratif sanatlar ~ **ên wêjeyî** wj söz sanatları ~ **ên xwe nîşan dan** gövde gösterisi yapmak
hunerane *h* 1. sanatvari, sanatça
hunerbilind *rd* sanat değeri yüksek
hunerdest *nd/nt* sanat dostu, sanatsever
hunerdestî *m* sanatseverlik
hunergeh *m* studio (sanat çalışmaları için hazırlanmış oda)
hunerhez *nd/nt* sanatsever
hunerhezî *m* sanatseverlik
hunerî *rd* 1. sanatsal 2. teknik
hunerîkirin *m* teknikleştirme
hunerîtî *m* tekniklik
hunerî kirin *l/gh* teknikleştirmek
hunerkar *nd/nt* 1. sanatçı 2. teknoloğ, teknolojist
hunerkarane *h* sanatçıca, sanatçıvari
hunerkarî *m* 1. sanatçılık 2. teknoloğluk, teknolojistlik 3. teknoloji 4. ilk insanları sanat eserleri

hunermend *nd/nt* sanatçı
hunermendane *h* sanatkârane
hunermendî *m* sanatçılık
hunermendîtî *m* sanatçılık
hunernûjen *m* modern sanat
hunerparêz *nd/rd* sanatsever, sanat yanlısı
hunerparêzî *m* sanatseverlik
hunerperwer *nd/rd* sanatsever
hunerperwerî *m* sanatseverlik
hunerwarî *h* sanatvari
hunerwer bûn konusunda uzmanlaşmak
hunerwer bûn *l/gh* kendi konusundan uzmanlaşmak
hunerwer *rd* 1. becerikli, hünerli, maharetli, mahir
hunerwerane *h* beceriklice, mahirane
hunerwerî *m* beceri, maharet
hunerwertî *m* beceriklilik, maharet,
hunerzan *nd/nt* 1. sanat uzmanı 2. teknoloji, teknolojist
hunerzanî *m* 1. sanat uzmanlığı 2. teknoloji
hungilisk *m* yüzük
hungir *m* akşam vakti ~a **êvarê** 1) mağrip 2) akşam karanlığı
hungiv *bnr* hingiv
hungulisk yüzük oyunu
hungur *bnr* hingor
hungûstîr *bnr* hingulisk
huniyandin *bnr* honjandin
hunişîn *bnr* honiştîn
hunîkî *m* aşırı küf
hunkûf *rd* layik, birbirine göre olma
hupan *m* bir keklik türü
hupehup *m* homurdana ~ **jê çûn** homurdamak
huphup *rd* hoppa
huphupik *zo/m* ötücü bir kuş
huphupkî *rd/h* hoppaca
hupîni *m* homurtu
hur (I) *bot/nd* tilki kuyruğu (üzümü)
hur (II) *rd* 1. öz * **birayê min ê hur** öz kardeşim * **apê min ê hur** öz amcam 2. katıksız (belli bir yerden, belli bir soydan gelen) * **ew hur kurê mîr e** o katıksız bir bey çocuğudur 3. *rd* kızıl (aşırı derecede olan) * **dînê hur** kızıl deli, zırdeli ~ **cahil** kara cahil ~ ~ öz be öz * **hur hur ji Farqînê ye** öz be öz Silvanlı ~ **nezan** kara cahil
hur (III) *rd* 1. hür, özgür (herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan) 2. hür, özgür (kendi kendine hareket eden, davranan, karar gücü olan) 3. hür, özgür (tutuklu olmayan) 4. özgür (başkasının kölesi olmayan) 5. hür, özgür (siyasi bir güç tarafından denetlenmeyen, engellenmeyen) * **çapemeniya hur** özgür basın 6. hür, özgür (toplumsal baskılara, özellikle görgü kural-

larına boyun eğmeyen)
hurçandin *m* yıkma, yıkış
hurçandin *l/gh* yıkmak
hurçîn *m* yıkılma
hurçîn *l/gh* yıkılmak
huricandin *m* hurlama
huricandin *l/gh* hırlamak
huricîn *m* hırlanma
huricîn *l/gh* hırlanmak
hurim *rd* köse
hurimî *m* köselik
huriyet *m* hürriyet, özgürlük
hurîn *m* kükreme
hurîn *l/gh* kükremek
hurme *bnr* hurmet (I)
hurmet (I) *m* 1. hanım (karı, eş) 2. kadın (analik veya ev yönetimi bakımında n gereken erdemleri olan) 3. *b* be kadın
hurmet (II) *m* hürnet, saygı ~ **dan** (yekî) saygı duymak (veya beslemek) ~ **girtin hürmet** (veya saygı) göstermek ~ **nişan dan** hürmet göstermek, saygı göstermek
hurmetgir *rd* hürmetkâr, saygılı
hurmetgirî *m* hürmetkârlık, saygılılık
hurmetkar *rd* hürmetkâr, hürmetli, saygılı
hurmetkarî *m* hürmetkârlık, hürmetlilik, saygılılık
hurmê *bnr* hirmî
hurmê *b* be kadın (kadınlara teklifsiz konuşmalarda)
hurmêlî *m* alev, yalaz, alaz
Hurmiz astî/m Müşteri, Jüpiter
hurmezgan *m* hürmüzgan, Hürmüz mabedi
Hurmuz *nd* Hürmüz, Mazda
hurohuro *m* yuhalama
hurohuro kirin *l/gh* yuhalamak
hurpehurp *m* çalkantı (su sesi için) * **hurpehurpa** *avê* su çalkantısı
huryohuryo *m* yuhalama ~ **lê daxistin** yuhalamak, (arkasından) teneke çalmak
husa *bnr* wisa
huseynî *mzk/m* hüseyînî
huskut *m* sükküt
husn *m* güzellik
husnûcema *m* hüsnücemal
husran *m* hüsrân
hustûvank *m* yaka
husturî *bnr* strî
hustûkur *m* yaka
huşirga *n* çiğ ve sel sonucu oluşan taş birikintisi
huştirme *zo/m* deve kuşu (Struthio camelus)
hiştirmex *bnr* hiştirme
hut (I) *b* hôt
hut (II) *m* meleke, yeti
hut *m* 1. öğrenme 2. alışma 3. *rd* alışkın ~î (...)
bûn 1) öğrenmek 2. -e alışmak 3. -e alışmak

(yadırgamaz duruma gelmek) 4. -e alışmak (etkisini yitirmek) ~î (...) **kirin** 1) öğretmek 2) -e alıştırmak

hutbûn *m* 1. öğrenme 2. öğrenme (beceri, yetenek kazanma) 3. öğrenme (haber alma) 4. alışma (etkisini yitirme) 5. alışma (yadırgamaz duruma gelme)

hut bûn */lgh* 1. öğrenmek 2. öğrenmek (beceri, yetenek kazanmak) 3. öğrenmek (haber almak) * **min lê kola, lê ez tu tişteki hut nebûm** araştırdım ama birşey öğrenemedim 4. alışmak (etkisini yitirmek) 5. alışmak (yadırgamaz duruma gelmek)

hutbûnî *m* alışkanlık, alışıklık

hutbûyî *rd* 1. öğrenmiş, öğür, alışmış 2. alışık, alışkın

hutbûyîn *m* 1. öğreniş 2. öğreniş (beceri, yetenek kazanma) 3. öğreniş (haber alış) 4. alışma (etkisini yitirme) 5. alışma (yadırgamaz duruma gelme)

hutehut *m* hôt môt

hutehut kirin */lgh* hôt môt etmek

huthut *zo/nd* ibibik (Upopa epops)

hulik *m* 1. yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) 3. kötek ~ danîn (yekî) (birine) yumruk indirmek ~ **dawêşandin (yekî)** (birini) yumruklamak, yumruk savurmak ~ **lê xistin** (an jî **dan**) yumruk atmak (veya indirmek)

hutim *rd* amâ, iki gözü kör

hutî (I) *m* alışma

hutî (II) *m* sokma

hutîbûn *m* 1. alışma 2. dadanma

hutî bûn */lgh* 1. alışmak 2. dadanmak

hutî hev bûn */bw* öğürleşmek

hutîkirin (I) *m* 1. alıştırma 2. dadandırma

hutîkirin (II) *m* sokma

hutî kirin (I) */lgh* 1. alıştırmak 2. dadandırmak

hutî kirin (II) */lgh* sokmak

hutker *rd* 1. öğretici 2. alıştırıcı

hutkerî *m* 1. öğreticilik 2. alıştırıcılık

hutkirin *m* 1. öğretme 2. alıştırma

hut kirin */lgh* 1. öğretmek 2. alıştırmak

huwîyet *m* hüviyet, kimlik

huzinîn */lgh* hüzünlenmek

huzn *m* hüzün

huzûr *m* hizûr (II)

hû *b* hu (derişler arasında seslenme sözü) ~ **kirin** hu çekmek (veya demek)

hûbûn *m* 1. öğrenme 2. alışma

hû bûn */lgh* 1. öğrenmek 2. alışmak

hûbûyî *rd* 1. öğrenmiş olan 2. alışık

hûçik *n* yen (giysi kolu) * **destên xwe şûştin, ziwa kirin û hûçikên xwe daxistin** ellerini

yıkadı, kuruladı ve yenlerini indirdi

hûf (I) *zo/m* balina (Balaena mysticetus)

hûf (II) *m* soğurma, inassetme ~î **xwe kirin** soğurmak, içine çekmek

hûfik *n* hamur topağı

hûfî (...) **kirin** */bw* absorbe etmek, içine çekmek

hûfî xwe kirin */bw* absorbe etmek, içine çekmek

hûha *b* yuh ~ **kirin** yuha çekmek (veya yuha tutmak)

hûhakirin *m* yuhalama

hûha kirin */lgh* yuhalamak

hûhû (I) *b* yuh ~ **kirin** yuha çekmek (veya yuha tutmak)

hûhû (II) *m* fosurdama

hûhûkirin *m* fosurdama

hûhû kirin */lgh* fosurdamak

hûkar *nd/nt* öğretme, öğretme

hûkirin (I) *m* soğurma, emme, inassetme

hûkirin (II) *m* hohlama

hûkirin (III) 1. öğretme 2. alıştırma

hûkirin (I) */lgh* soğurmak, emmek, inassetmek

hûkirin (II) */lgh* hohlamak

hûkirin (III) */lgh* 1. öğretmek 2. alıştırmak

hûkkirin *m* üfleme, üfürme

hûk kirin */lgh* üfleme, üfürmek

hûlî *m* at sırtında oynanan bir oyun

hûn *c* siz (bükünsüz hali, yalın hali) * **hûn hatibûn** siz gelmiştiniz ~ **bi serçavan** (an jî **serseran**) **hatin** hoş geldiniz ~ **bi xeber in!** sözünüzü kesiyorum! ~ **bi xeberdan in!** sözünüzü kesiyorum! ~ **bi xêr** (an jî **û xweşî**) **hatin** hoş geldiniz ~ **bi xweşî hatin** hoş geldiniz ~ **dî nava xêrê de bin** sefalar bulduk ~ **dizanin** (an jî **zanin**) siz bilirsiniz ~ **gişt (hemû, tevde, temam, tevek, saxek)** hepiniz sağolunuz ~ **hemû** hepiniz sağolunuz ~ **sax bin** siz sağ olun ~ **şaş in** (an jî **xelet in**) yanlırsınız ~ **temam (tevek an jî saxek)** hepiniz sağolunuz ~ **tev (tevek an jî tevde)** hepiniz sağolunuz ~ **û Xwedê** Allah aşkına ~ **xêr jî bazara xwe bibînin** *mec* hayrını gör ~ **xweş bin** siz sağ olun

hûnan *bnr* honan

hûnandin *bnr* honandin

hûngilî *n* örük, saç örüğü

hûnîjîn *bnr* honijîn

honijandin *bnr* honijandin

hûnik *bnr* hênik

hûnkayî *bnr* hênkayî

hûr (I) *ant/n* 1. işkembe 2. işkembe (kasaplık hayvanlarda midneyi oluşturan bölümlerin tümü) 3. *rd* işkembe (işkembeden yapılan) 4. *mec* işkembe, mide 5. *argo* göbek ~ **ber-**

dan 1 göbek bağlamak (veya göbek salıvermek) **2** fitik olmak ~ **dagirtin** *argo* tıka basa yemek, kendini doyurmak ~ **daketin** *argo* acıkmak ~ **li ber feq** *argo* gebe, hamile ~ **pê de teqandin** *argo* bir işi berbat etmek, içine etmek ~ **tije kirin** işkembeyi şişirmek ~ **werimandin** işkembeyi şişirmek ~ **ê (yekî) daketin** *argo* midesi sarmak, (biri) acıkmak, acıkmış olmak ~ **ê (yekî) dirandin** karnını deşmek ~ **ê (yekî) ji berê kişin** göbek bağlamak (veya göbek salıvermek) ~ **ê tijekirî** bumbar ~ **ê (yekî) vekişin** göbek bağlamak, göbek salıvermek ~ **ê xwe tije kirin** işkembesini şişirmek ~ **ê xwe werimandin** işkembesini şişirmek

hûr (II) rd 1. ufak **2.** küçük (büyümesini, gelişmesini henüz tamamlamamış olan) **3.** bozuk (para) **4.** ince (taneleri ufak) * **ardê hûr** İnce un * **qûma hûr** ince kum ~ **bajo, kûr bazo, zû bajo lê ga neêşîne** ince elle sık doku ~ **bifikire, kûr bifikire, dûr bifikire** ince ele sık doku ~ **dan ber (yekî)** alttan (veya aşağıdan) almak ~ **e bêqisûr e, dirêjê kerê gêj e** ufak tefek ama kusursuz, uzun boyludur amma eşek ve sersemin tekidir (asıl önemli olanın boy pos değil akıllı olmasıdır) ~ **hêra bûn 1)** un ufak olmak **2)** haşat olmak ~ **hêra kirin 1)** un ufak etmek **2)** haşat etmek ~ **~ 1)** ufak ufak, küçük küçük * **goşt hûr hûr hûr bike** etleri küçük küçük doğra **2)** inceden inceye (ayrıntılara inerek, titizlikle) ~ **~ kêl dan** sırmak ~ **kirin 1)** doğramak, ince ince doğramak **2)** ufaltmak **3)** kırmak (odun parçalamak) * **êzing hûr kirin** odun kırmak **4)** ışığı kırmak **5)** bozmak (para için) ~ **kirin (tiştêkî)** (bir şeye) doğramak ~ **mêze kirin** (an jî nihêrtin) dikkatlice bakmak ~ **û gir** büyük küçük, herkes ~ **û kûr** ayrıntılı, detaylı ~ **û mûr** öteberi, pılı pırtı ~ **û pûr** öteberi ~ **û rodî** (an jî rêvî) işkembe ve mumbar dolması

hûrandin m 1. ufalama, ufaltma **2.** inceleme, analiz etme

hûrandin l/gh 1. ufalamak, ufaltmak **2.** mec incelemek

hûrbaran m çisenti

hûrbarin m çiselemek

hûrbarin l/gh çiselemek

hûrbijar rd seçici (zor beğenen kimse)

hûrbijarî m seçicilik

hûrbismêr n ince, ufak çivi

hûrbizmar n ufak çivi

hûrbîn (I) m mikroskop

hûrbîn (II) rd 1. detaylı **2.** dikkatli kimse, her şeyi görebilen kimse

hûrbînî (I) m 1. detay **2.** çözümleme, analiz

hûrbînî (II) rd 1. detaylıca **2.** dikkatlıca

hûrbûn m 1. ufulanma **2.** doğranma **3.** bozulma (tüm parayı ufak paralara çevirmek)

hûr bûn l/gh 1. ufulanmak **2.** doğranmak **3.** bozulmak (tüm parayı ufak paralara çevirmek)

hûrçap m mikroprint

hûrdagirtî rd/argo tıkabasa yemiş olan

hûrdar rd işkembeli

hûrde rd 1. ufak **2.** n hurda

hûrdebîrjûva nd küçük burjuva

hûrdebîn m mercek, mikroskop

hûrdebînî rd mikroskobik

hûrdegîr rd inceden inceye yoklayan, meraklı

hûrdek m küçük harf, miniskül

hûrdekarî m 1. ince el işi **2.** analiz, tahlil

hûrdem m 1. kısa an **2.** dakika

hûrdev, hûrdevî m bir veya birkaç yıllık yer sürgünü

hûrdewêl rd gebeş (karnı şiş olan)

hûrdewêlî m gebeşlik

hûrdêlkî rd karnı dışı sarkık

hûrdran rd obur, aç gözlü

hûre (I) m saman tozu

hûre (II) rd alışkan

hûreba n hafif rüzgâr

hûredar m küçülüm

hûredeng m mikrofon

hûrek (I) m küçük harf, minüskül

hûrek (II) rd/argo obur

hûreşop nd/nt izci (iz süren)

hûreşopî m izcilik

hûreyîbûn m alışkanlık kazanma

hûreyî bûn l/gh alışkanlık kazanmak

hûrfilîfî rd/argo 1. göbekli **2.** obur

hûrfîroş nd/nt işkembeci

hûrfîroşî m işkembecilik

hûrfîlm n mikrofilm

hûrgel sos/n azınlık (bir ülkede egemen ulusa göre ayrı soydan ve sayıca az olan topluluk)

hûrgilî m 1. analiz, çözümleme **2.** ayrıntı, detay

hûrgilîdar rd ayrıntılı, detaylı

hûrgîr rd 1. göbekli **2.** obur

hûrhûr h 1. incecikten **2.** kıyım kıyım ~ **baran barîn** çiyemek; yağmur çiselemek ~ **barîn** çiselemek ~ **kirin 1)** un ufak etmek **2)** lime lime etmek

hûrhûrandin m 1. un ufak etme **2.** çentikleme, çentme (ince ince doğrama)

hûrhûrandin l/gh 1. un ufak etmek **2.** çentiklemek, çentmek (ince ince doğramak)

hûrhûrbûn m 1. un ufak olma **2.** çentiklenme, doğranma, kıyma gibi olma

hûrhûr bûn l/gh 1. un ufak olmak **2.** çentiklenmek, doğranmak, kıyma gibi olmak

hûrhûrik rd mini mini, minnacık

hûrhûrikî rd mini minice, minnacıkça

hurhûrî *rd* ufarak

hûrhûrîbûn *m* 1. um ufak olma 2. dilinme 3. haşat olma

hûrhûrî bûn *l/gh* 1. um ufak olmak 2. dilinmek 3. haşat olmak

hûrhûrîkirin *m* 1. um ufak etme 2. dilme (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesme) 3. haşat etme

hûrhûrî kirin *l/gh* 1. um ufak etmek 2. dilmek (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesmek) 3. haşat etmek

hûrhûrk *rd* ufak tefek

hûrhûrkirin *m* 1. um ufak etme 2. çentikleme, çentme (ince ince doğrama) 3. haşat etme

hûrhûr kirin *l/gh* 1. um ufak etmek 2. çentiklemek, çentmek (ince ince doğramak) * **pîvaz hûrhûr kirin** soğan çentmek 3. haşat etmek

hûrhûrkî *rd* 1. ufacak tefecik, ufak tefekçe, ufakça 2. minyon

hûrik (I) *rd* 1. ufak, ufacak 2. ufaklık, cüssesiz 3. ufak tefek (kimse) 4. küçük, küçücük (büyümesini, gelişmesini henüz tamamlamamış olan) * **pisinga hûrik** küçük kedi 5. boncuk gibi (göz) 6. *nd* masum, küçük çocuk, çoluk çocuk * **çar hûrikên min hene** dört masumum var ~ ~ 1) ufak ufak 2) incecikten * **berfeke hûrik hûrik dibare** incecikten bir kar yağıyor ~ ~ **barîn** serpiştirmek ~ ~ **dagire tûrik** çaktırmadan işini gör ~ ~ **girîn** inceden inceye ağlamak ~ **mûrik** ufak tefek (nesneler için)

hûrik (II) *n* 1. düğür, düğürcük (en ince bulgar) * **hûrikê savar** bulgur düğürü 2. kırma, kırık (dövülmüş veya kırılmış tahıl) 3. kıyıntı (ince ince doğranmış küçük parça) 4. kırıntı * **hûrikê nan** ekmek kırıntısı

hûrik (III) *zo/m* katı, taşlık, konse

hûrik (IV) *n* çalı çırpı

hûrikfiroş *nd/nt* kırmacı

hûrikhûrik *b* cıvcıv çağırma ünlemi

hûrikhûrik kirin *l/gh* cıvcıv çağırarak

hûrikî *rd* 1. ufarak 2. minicik, minî 3. çıtı pıtı, çitır pıtır 4. ufak tefek * **li ber deriyê min jinekêke hûrikî dipê** kapımda ufak tefek bir kadın duruyor 5. ufacak 6. ufakça, tıfıl

hûrikokî *rd* ufakça

hûriktî *m* ufaklık

hûring *m* divit

hûrî *bnr* horî

hûrîn (I) *rd* 1. ufacak 2. mikrobik

hûrîn (II) *m* ufalma

hûrîn *l/gh* ufalmak

hûrisk *bnr* hevrişk

hûrk *n* işkembe

hûrkarî *m* çözümleme, analiz

hûrker (I) *nd/nt* işkembeci

hûrker (II) *nd/nt* 1. kıyıcı (kıyma işini yapan) * **hûrkerê titûnê** tütün kıyıcısı 2. yarıcı (parçalayan, bölen)

hûrker (III) *rd/argo* obur (eşek gibi yiyen)

hûrkerî (I) *m* işkembecilik

hûrkerî (II) *m* 1. kıyıcılık 2. yarıcılık

hûrkirin (I) *m* 1. kısma (göz için; biraz kapama) 2. kısma (ışığını azaltma)

hûrkirin (II) *m* 1. bozma, bozdurma (büyük parayı ufak birimlere ayırma) 2. bozma (altını paraya çevirme)

hûrkirin (III) *m* 1. doğrama (keserek parçalama) 2. kesme, kesiş (düzgün parçalara ayırma) 3. ufalama, ufaltma, kırıklama 4. kıyma, kıyış, kıym (küçük parçalar durumunda doğrama) * **hûrkirina vê titûnê gir e** bu tütünün kıyımı iri 5. kırma (odun parçalama)

hûr kirin (I) *l/gh* 1. kısmak (göz için; biraz kapamak) 2. kısmak (ışığını azaltmak) * **lembe hûr bike** lâmbayı kıs

hûr kirin (II) *l/gh* 1. bozmak, bozdurmak (büyük parayı ufak birimlere ayırmak) * **pere hûr bike** parayı bozdur 2. bozmak (altını paraya çevirmek)

hûr kirin (III) *l/gh* 1. doğramak (keserek parçalamak) * **goşt hûr kir** eti doğradı * **te êzing hûr kirin?** odunları doğradın mı? 2. kesmek (düzgün parçalara ayırmak) * **kartol hûr kirin** patates kesmek 3. ufalamak, ufaltmak, kırıklamak 4. kıymak (küçük parçalar durumunda doğramak) 5. kırmak (odun parçalamak) * **êzing hûr kirin** odun kırmak

hûrkiî (I) *rd* 1. kısık (gözünü biraz kısmış olan) 2. kısık, kısılmış (ışığı azaltılmış olan)

hûrkiî (I) *rd* 1. doğranık, doğranmış 2. kıyık (kıyılmış olan) 3. kıyımli * **titûna gir hûrkiî** iri kıyımli tütün

hûrkolî *m* detaylı inceleme

hûrkolîn *m* inceleme, tetkik

hûr kolîn *l/gh* incelemek, tetkik etmek

hûrlêkolan *m* irdeleme, inceleme

hûr lê kolan *l/bw* irdelemek, incelemek

hûrlênêrîn *m* irdeleme, inceleme

hûr lê nêrîn *l/bw* irdelemek, incelemek

hûrmeşk *rd/argo* ufak göbekli

hûrmezîn *rd/argo* 1. göbekli 2. obur

hûrmêş *zo/m* 1. ufak sinek 2. haşere

hûrmilet *sos/n* azınlık, ulusal azınlık

hûrmûr *n* pırtı, ıvrır zıvır, öteberi

hûrnêr *nd/nt* analist, incelemeci, inceleyici

hûrnêran *m* analiz, inceleme, tahlil

hûrnêrî *m* incelemecilik

hûrnêrîn *m* 1. inceleme, tetkik 2. *wj* inceleme (bir bilim veya sanat konusunu her yönüyle

geniş bir biçimde açıklayan eser veya yazı)
 3. çözümleme, analiz 4. *fel* 1. çözüm 5. *rz*
 çözüm ~ kirin inceleme yapmak
hûrnivîs *m* küçük harflerle yazma
hûro *rd/argo* 1. iri göbekli (erkek) 2. obur (erkek)
hûrohelo *h* un ufak, tuz buz
hûrohelobûn *m* un ufak olma, tuz buz olma
hûrohelo bûn *l/gh* un ufak olmak, tuz buz olmak
hûrohelokirin *m* un ufak etme, tuz buz etme
hûrohelo kirin *l/gh* un ufak etmek, tuz buz etmek
hûromûr *h* un ufak, tuz buz
hûromûrbûn *m* un ufak olma, tuz buz olma
hûromûr bûn *l/gh* un ufak olmak, tuz buz olmak
hûromûrkin *m* un ufak etme, tuz buz etme
hûromûr kirin *l/gh* un ufak etmek, tuz buz etmek
hûroxango *h* tuz buz, un ufak
hûroxangobûn *m* tuzla buz (veya tuz buz) olma, un ufak olma
hûroxango bûn *l/gh* tuzla buz (veya tuz buz) olmak, un ufak olmak
hûroxangokirin *m* tuzla buz etme, un ufak etme
hûroxango kirin *l/gh* tuzla buz etmek, un ufak etmek
hûrpîv *m* mikrometer
hûrreş *rd/argo* güneşte kararmış sefil kimse
hûrtinazî *m* ince alay
hûrûmûr *n* öteber, pılı pırtı (eşya yerine) ~ dan
 hev pılıyı pırtıyı (veya pılı pırtıyı) toplamak
hûrwêne *n* inkröfotograf
hûrxunav *m* çıçenti

hûrxweş *nd* hurdehaş
hûrxweşkirin *m* hurdahaş etme
hûrxweş kirin *l/gh* hurdahaş etmek
hûrzayende *n* mikrogamete
hûrzindewerzan *nd/nt* mikrobiyolog
hûrzindewerzanî *m* mikrobiyoloji
hûrzindî *m* mikroorganizma
hûrzî *m* bir halk dansı
hûş bûn *bnr* his bûn
hûşî *m* salkım
hûşk *m* 1. oyunlarda ebenin beklediği yer 2. toplanma yeri
hût (I) *m* dadanma ~î (tişteki) **bûn** -e dadanmak * **zarok hûtî** çikolatayê **bûye** çocuk çikolataya pek dadandı ~î (tişteki) **kirin** -e dadandırmak
hût (II) *n* nem, rutubet
hût (III) *zo/m* balina (Balaena mysticetus) ~ê **masiyan** balıklar devi, balina
hût (IV) *n* 1. dev (korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı) 2. *rd* dev (olağanüstü irilikte olan) * **zîlamekî mîna hûtekî** dev gibi bir adam ~ê **karan e** (birine) iş dayanmaz ~ê **xwarinê** obur
hûtasa *rd* devasa
hûtbûnî *m* meleke, yeti
hûthûte *rd* iri kıyım, iri yapılı, iri yarı, kocaman
hûtik *rd* sivri
hûtikî *m* sivrilik
hûtfikirin *m* dadandırma
hûtfikirin *l/gh* dadandırmak
hûtmasî *n* balina
hûzan *bnr* hozan (I)
hwîr *rd* ufak

I

i, I m 1. Kürt alfabesinin on birinci harfi olup fonetik bilimi bakımından ise kısa, yüksek karma bir ünlüdür **2.** Roma rakamlarında bir (I) sayısını gösterir

i h hı (evet anlamında)

ibanê b kurban olan (çocuk diliyle)

ibêd nd bir tür kuş

icac toz fırtınası

icacok fırtına, hortum

ical m saçın dağınık hali

ifare harman artığı

iftûn m ıhlama, ıklama

iftûnî m ıklama ~ **kirin** ıklamak

iftûnkirin m ıhlama, ıklama

iftûn kirin l/gh ıhlamak, ıklamak

ihe b öhö (öksürük sesi için)

ihi b ihı

ihim b öhö (bif kimsenin kendi varlığını belirtmek, söylenen bir şey üzerine dikkati çekmek gibi amaçlarla kullanılır)

iht b öhö (öksürük sesi için)

ihtekuxt m öksürüp tıksırmak ~a (**yekî**) **bûn** (biri) öksürüp tıksırmak

ihitraz ihtiraz

ihitûn m ıhlama

ijbûn m geberme (hayvanlar için)

ij bûn l/gh gebermek (hayvanlar için)

ijbüyî rd gebermiş (hayvanlar için)

ijkirin m gebertme

ij kirin l/gh gebertmek

ijkirî rd gebertilmiş

ik rz/m 1. küçültme sıfatı **2.** ad yapım eki

ikûr m mide ~a (**yekî**) **vehatin** inidesi bulanmak

ilam m 1. , bilgi, haber, bildirim **2.** *hiq* ilâm (bir davanın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren resmi belge) **3.** ilân (açıkça bildirme, duyurma) ~ **dan** (**yekî**) (birine) haber vermek ~ **girtin** (an jî **stendin**) bilgi almak ~ **kirin** ilân etmek, duyurmak ~ **pê xistin** aktarmak, iletmek, bildirmek ~a (**yekî**) **pê xistin** (birini) haberdar etmek, bilgilendirmek

ilamdan m bildirme, haberdar etme

ilam dan l/gh bildirmek, haberdar etmek

ilamker rd duyurucu

ilamkerî m duyuruculuk

ilamkirin m duyurma, ilan etme

ilam kirin l/gh duyurmak, ilan etmek

ilamkirî rd duyurulmuş, ilan edilmiş, duyurulmuş olan

ilam pê xistin l/bw iletmek, aktarmak

ilç bnr xulç

ile h ille de, ter ter * **çimik di dev didan digot** ile **ez bavê xwe dixwazim** ter ter tepinip babamı istiyorum diyordu

ilet m illet

iletard rd illetli

iletardî m illetlilik, illetli olma durumu

ililin m tedirgin olma

ililîn l/gh tedirgin olmak * **jînik diilile** kadın tedirgin oluyor

ililk m (bir şeyin veya olayın) aslı, gerçeği, esası * **ililka meseleyê ne wisan e** bu işin esası böyle değil ~a **binî deranîn** (an jî **derxistin**) **1)** gerçeği ortaya çıkarmak **2)** açılmak (ayrıntıya girmek) ~a (**tişteki**) **deranîn** (an jî **derxistin**) bir şeyin gerçeğini (veya aslını) ortaya çıkarmak

ilim h h ille de, ter ter * **çimik di dev didan digot ilim ez bavê xwe dixwazim** ter ter tepinip babamı istiyorum diyordu

ilimdar rd 1. bilgi sahibi, ilim sahibi **2.** *nd/nt* âlim, bilim adamı

ilimdarî m âlimlik

ilm n 1. ilim **2.** bilgi, haber * **ilmê min pê tu-ne** haberim yok ~ê **exlaq** ahlâk bilimi, etik ~ê **ledûn** ledûn ilmi (Tanrı ile ilgili bilgi) ~ê **yekî tê çûn** (herhangi bir şeyden veya kim-seden) şüphelenmek ~ **tûrikê** sahte ilim, yüzeysel, aldatıcı bilim

ilmane h bilimselce

ilmanî rd ilmi, bilimsel

ilmiyane h bilimselce

ilmî rd ilmi, bilimsel

ilmîbûn *m* 1. bilimselleşme 2. bilimsellik
ilmî bûn *l/gh* bilimselleşmek
ilmîbûyî *rd* bilimselleşmiş olan
ilmîbûyîn *m* bilimselleşme
ilmîkirin *m* bilimselleştirmek
ilmî kirin *l/gh* bilimselleştirmek
ilmîkirî *rd* bilimselleştirilmiş olan
ilmîfî *m* bilimsellik
ilmkar *nd/nt* âlim
ilmkarî *m* âlimlik
ilmzan *nd/nt* âlim
ilmzanî *m* âlimlik
ilor bûn *bnr* hilor bûn
ilorî *bnr* hilorî
ilqênandin *m* geçirtme
ilqênandin *l/gh* geçirtmek
ilqênîn *m* geçirme
ilqênîn *l/gh* geçirmek
ilwîn *nd* tatlı bir incir türü
imad *m* vaftiz
imadkar *nd* vaftizci
imadkarî *m* vaftizcilik
imadkirin *m* vaftizetme
imad kirin *l/gh* vaftizetmek
imadkirî *rd* vaftizli
imbar *m* ambar
imeim *m* mızımız etme, belirli belirsiz ses çıkarma * **çend caran kire imeim** mızımız etti
imik *bot/m* kaba tüylü fig
-in *rz/m* her iki cins için belirsiz çoğul takı eki (nesne almama durumunda) * **darîn** şewitîn bazı ağaçlar yandı
-ina, inan *rz/m* her iki cinsin çoğulu için takı бүкүн eki * **carinan** ez jî ji xwe dipirsim bazen ben de kendime soruyorum
inap *bot/m* 1. çiğde (Zizyphus sativa) 2. çiğde (bu ağacın yemişi) ~ê (yekî) **ketin** aşırı yaşlanmak, işi bitmiş olmak
inbar *bnr* einbar
inc *bnr* kepir
incare *bot/m* kornişon (turşuluk hıyar)
incas *m* kara erik
İncil *m* İncil
incol *bnr* kepir
incûr *bnr* bejik
inda *bnr* winda
indilko *bnr* endeko
indir *bnr* êdî
indî *bnr* êdî
-ine, inen *bnr* inên
-inên *rz/m* her iki cinsin çoğulu için belirsiz takı eki (isimden sonra sıfat gelirse) * **pirtûkînen** heja li nik wê peyde **dibin** yanında güzel bazı kitaplar bulunur
ing *m* inat
ingilîs *m* yüzük
ingir *m* inat
ingirandin *m* darıltma, gücendirme
ingirandin *l/gh* darılmak, gücendirmek
ingirandî *rd* darıtılmış, gücendirilmiş olan

ingirî *rd* kızmış, darılmışveya öfkelenmiş olan
ingirî kirin *l/gh* inatçılık etmek
ingirîn *m* 1. kızmak, öfkelenme, sinirlenme 2. alınma, darılma, gücenme 3. aksilenme, aksileşme, inat etme, inatlaşma
ingirîn *l/gh* 1. kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek 2. alınmak, darılmak, gücenmek 3. aksilenmek, aksileşmek, inat etmek, inatlaşmak
ingirîfî *m* inatçılık ~ **kirin** inatçılık etmek
ingirok *rd* 1. alingan 2. inatçı * **zarokekî ingirok** inatçı bir çocuk
ingirokî *rd/h* 1. alinganca 2. inatçıca
ingirokîfî *m* 1. alinganlık 2. inatçılık
ingiroyî *rd* alingan
ingiroyîfî *m* alinganlık
ingulîsk *bnr* hingulîsk
inguşk *m* dürtme
inir *m* inat
inirandin *m* 1. küstürme, inatlaştırma 2. kızdırma
inirandin *l/gh* 1. küstürmek, inatlaştırmak, inada bindirmek 2. kızdırmak
inirandî *rd* 1. küstürülmüş, inada bindirilmiş 2. kızdırılmış kimse
inirî *rd* 1. inat etmiş olan 2. kızmış olan
inirîn *m* 1. inatlaşma, küsüp inat etme 2. kızma 3. kızdırma
inirîn *l/gh* 1. inatlaşmak, küsüp inat etmek 2. kızmak
initandin *m* 1. gücendirme 2. inatlaştırma
initandin *l/gh* 1. gücendirmek 2. inatlaştırmak 3. kızdırmak
initandî *rd* 1. gücendirmiş 2. inatlaştırılmış
initîn *m* 1. alınma, gücenme 2. inatlaşma, inat etme
initîn *l/gh* 1. alınmak, gücenmek 2. inatlaşmak, inat etmek
initî *rd* 1. alınmış, gücenmiş 2. inatlaşmış, inat etmiş kimse
inîşk *bnr* enîşk
-ino *rz* seslenmede çoğulu işaret eder * **xwişkino, hevalino!** bacılar, kardeşler!
ins *nd* in (insan) ~ **û cins** in cin
int (I) *m* inat ~a (yekî) **pê girtin** inadı tutmak ~a **filehan** deve kini (geçmeyecek büyük kin) ~a **kafirân** (gawiran an jî **wehşan**) gâvur inadı, keçi inadı ~a **kerê eşek** (veya katur) inadı
int (II) *m* ıkınma ~ **dan xwe** ıkınmak
int lê çêbûn *l/bw* (birine) inat olmak
inta *m* had, sınır * **ev şer êdî jî intayê derketiye** bu savaş artık haddını aşmış
intasî *h* mesela
intaint *m* 1. ıkınma 2. tıslama, tıslayış (ağır yük altında iniltiye benzer ses çıkarma) 3. *h* ıklıl ıklıl * **ez pîr nexweş im, ez bi intaint heta virê hatim** çok hastayım, ıklıl ıklıl gelebildim ~ **kirin** ıkınmak
intîn *m* ıkınma
intîn *l/gh* ıkınmak
intînî *m* 1. ıkıntı 2. tıslama, tıslayış (ağır yük altında iniltiye benzer ses çıkarma) ~ **kirin**

ikmmak
intînîkirin *m* ıklama
intînî kirin *l/gh* ıklamak
intok *rd* inatçı
intokî *rd* inatçıca
intokîti *m* inatçılık
inwan ünvan
inyad *m* inat ~a (yekî) pê girtin inadı tutmak
inyadî *rd* inadına, dikine
inyatker *rd* inatçı
inyatkerî *m* inatçılık
inyadkirin *m* 1. inatlaşma, inat etme 2. dayatma (kendi istediğini yaptırmakta diretme) 3. direnme
inyad kirin *l/gh* 1. inatlaşmak, inat etmek 2. dayatmak (kendi istediğini yaptırmakta diretme) 3. direnmek
inyadkîrî *rd* inat etmiş olan
inyaz *m* açlık
inyet *bnr* niyet
inzêl *m* eğreti çardak
ipçik *m* malî paylaşmada kullanılan seçme oyunu
iqtibas *m* iktibas
ir (I) *b* boğayı çiftleşmeye teşvik ünlemi
ir (II) *rd* 1. hıştılı, pürüzlü (ses için) 2. kıtır (ses) 3. kalın, gür (ses) 4. tutuk (tutulmuş, kısılmış, kısık ses)
irbûn *m* kalınlaşma, pürüzlenme (ses için)
ir bûn *l/gh* kalınlaşmak, pürüzlenmek (ses için)
irbûyin *m* kalınlaşma, pürüzlenme (ses için)
irbûyî *rd* kalınlaşmış, pürüzlenmiş (ses)
İraqî *nd/nt* iraklı
irase *m* bazar * **irasa genim** buğday bazarı
irbet *m* kalabalık
irc *bot/m* bambu, hint kamışı
irfaf *bot/m* su kenarlarımda yetişen, dere otuna benzer bir bitki
irik irik *b* koçların tokuşması ünlemi
irinî *rd* inatlaşmış, inat etmiş olan
irinîn *m* inatlaşma, inat etme
irinîn *l/gh* inatlaşmak, inat etmek
irn *m* 1. inat 2. aksilik ~a (yekî) pê girtin 1) inadı tutmak 2) aksiliği tutmak ~a (yekî) pê girtiye aksiliği üstünde ~a (yekî) rabûn 1) inadı tutmak 2) aksiliği tutmak ~a (yekî) rabûye aksiliği üstünde ~a gamêşê keçî inadı ~a gamêşê pê girtin keçileşmek ~a kerê e-şek inadı
irnok *rd* 1. inatçı 2. aksi, hırçın, huysuz
irnokî *h* 1. inatçıca 2. aksice ~ **kirin** aksilik etmek
irnokîti *m* 1. inatçılık 2. aksilik
irove *n* bağırsak
irq (I) gıcık, tiksime ~a (yekî) jê çûn (birinden) gıcık almak (veya birine olmak)
irq (II) *n* ırk
irq *n* ırk
irqî *rd* ırksal
irs *bio/m* irs, kalıt, kalıtım
irsîyet *biy/m* kalıtım

irsî *rd* irsî, kalıtımsal, kalıtsal
irsîti *biy/m* kalıtım, irsîyet
irşad *m* irşat ~ **kirin** irşat etmek
irxat *n* ırgat
irz *n* 1. ırz 2. özür ~ê (yekî) şikandin (birini) azarlamak
irzxwestin *m* özür dileme
irz xwestin *l/gh* özürdilemek
isad *nd/nt* haydut, şaki
isadî *m* haydutluk, şakilik
isan *bnr* wisa, wisan
isadwan haydut
iskarta *rd* 1. iskarta (bazı iskambil oyunları-nad işe yaramayan kâğıt) *nd* 2. iskarta (değerini kaybetmiş eşya)
ispek *m* yayık sehpa
ispilik *m* dalak
isping *bnr* siping
ispî *bnr* spî
isqawêl *m* çöp süpürgesi
israr *m* ısrar ~ **kirin** ısrar etmek
israrkirin *m* ısrar etme, diretme, üstelenme
israr kirin *l/gh* ısrar etmek, diretme, üstelenmek
ista *bnr* heste
-istan son ektr, yer mekân anlamını verir *
gulistan güllük
istavr *bnr* stewr
istaber *n* çakmak taşı
istêr *bnr* istêre
istêre *m* yüklük (yatak yüklüğü)
istêwrik *bnr* stêrk
istiqaat *bnr* isqat
istrî *bnr* strî
istrîterik *bot/m* bir ot türü
istû *bnr* stû
istûn *bnr* stûn
işkew *m* ağaçtan hamur teknesi
işar *m* işaret etme
işkirap *bot/m* bir tür devetabanı bitkisi
işne *bnr* wişne
işq *m* 1. aşk 2. heves
işqbaz *rd* aşık
işqbazî *m* aşıklık
işqebaz *bnr* işqbaz
işqebazî *bnr* işqbazî
işqof *m* döğme
itûk *m* huylanma * **jê vegerin**, **itîka wî heye** huylanıyor, karışmayın
iwaraş *m* kasırga
ixin *m* meşe yaprağı yığını
ixlemûr *bnr* axlemûr
iyar *m* ayar * **min iyara deng çêkir** ses ayarını yaptım
izîr *m* engel
izxare *m* ızgara (üzerimde et ızgara edilen)

î, î Kürt alfabesinin on ikinci harfi, ses bilim açısından ise uzun, yüksek ön çıkışlı bir ünlüdür

Î *kîm î* (iyot'un kısaltması)

-î rz 1. isim yapım soneki (Türkçedeki "lik, lük" gibi ekleri karşılar) * **erzanî** ucuzluk 2. sıfat yapım soneki * **avî** sulu 3. inensubiyet soneki * **Hevêdî** Hevedanlı 4. ilgi eki 5. eril tekil bükün eki * **gostê dîkî** horoz eti 6. dil ismi yapım soneki (Türkçedeki "ça, çe, ca" ekleri karşılar) * **Kurdî** Kürtçe 7. e hali * **teslimî** min bike bana teslim et 8. isim ve sıfat fiillerde geçmiş zaman hali yapar * **çûyî** gitmiş * **girtî** tutuklu, tutuklanmış olan 9. tamlamalarda tekrarlanan birinci /ê/den sonra /î/ halini alır * **birayê min î** baş benim i-yi erkek kardeşim

î- rz/m örnek * **îsal, îro, îcar** bu sene, bugün, bu kez

îade m iade, geri verme

îadekirin m iade etme, geri verne

îade kirin l/gh iade etmek, geri vermek

îadekirî rd iade edilmiş olan

îane m yardım, yardım amacıyla toplanan par

îbad nd/nt kul ~ê **Xwedê** Allahın kulu

îbadet ol/m ibadet, tapınma

îbadet kirin l/gh ibadet etmek, tapınmak

îbadetkirin m ibadet etme, tapınma

îbadetgeh ol/m ibadethane, tapınak, mabet

îbadetkar nd/nt ibadetkâr, abid

îbadetker bnr ibadetkar

îbadetxane ol/m ibadethane, tapınak, mabet

îbadullah rd ibadullah (Tanrının kulları)

îbare m ibare

îbiş zo/h ibiş

îblîs nd/nt iblis, şeytan

îbne n ibne

îbnetî m 1. ibnelik (ibne olma durumu) 2. ibnelik (ibne gibi davranma durumu)

îbra m ibra, aklama

îbraname m ibraname, aklama belgesi

İbranî m 1. İbranice 2. *nd* İbranî, Yahudi

İbranîkî m 1. İbranice 2. *h* İbranîlere yaraşır bir biçimde, İbranilere özgü

îbraz m ibraz ~ **kirin** ibraz etmek

îbrazkirin m ibraz etme

îbrazkirî rd ibrazlı, ibraz edilmiş

îbre m ibre

îbret m ibret

îbretgirtin m ibret alma

îbret girtin l/gh ibret almak

îbretgirtî rd ibret alınmış olan

îbrî m İbranice

îbrîşim n 1. ipek 2. *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)

îbtîdaî rd iptidai, ilkeî

îbûdî m rüşvet

îcab m 1. icap, gereklilik 2. *man* olgulama, icap ~ **pê dîtin** gerek görmek

îcabet m icabet, çağrını kabul etme ~ **kirin** icabet etmek

îcabkirin m icap etme

îcab kirin l/gh icap etmek

îcad m icat

îcadker nd/nt icatçı, mucit

îcadkerî nd/nt icatçılık, mucitlik

îcadkirin m icat etme, bulma (ilk kez yeni bir şey yaratma)

îcad kirin l/gh icat etmek, bulmak (ilk kez yeni bir şey yaratmak)

îcadkirî rd icat edilmiş olan

îcar h 1. bu kez 2. şimdi * **îcar dora te** şimdi

sıra sende 3. üstelik, bir de * **îcar rojê çar**

caran dixwaze üstelik günde dört kez istiyor 4. artık ~ **çi h** daha ne, öyleyse ~ ... **jî ...**

a (veya ...-e gelince) * **hûn dê vî tiştî bikin,**

îcar ez jî... siz bu işi göreceksiniz, bana gelince... ~ **ku...** ister misin? * **îcar ku niha**

bavê te çûbe malê ister misin şimdi baban

eve gitmiş olsun ~ **tu bala xwe bidê!** seyre!

~ **tu mêze bike!** seyre! ~ **tu were diyarê**

(...)! seyre! ~ **tu were temaşeyê!** seyre!

îcare *m* 1. icar, kiralama 2. toprak karşılığın-
dan ekiciden alınan onda bir pay
îcaredan *m* ölçeme (ürünün üçte birine karşı-
lık, toprağını kiraya verme)
îcare dan *l/gh* üçlemek (ürünün üçte birine
karşılık, toprağını kiraya vermek)
îcareker *nd/nt* kiracı, kiralayan
îcarekerî *m* kiracılık
îcarekirin *m* icar etme, kiralama
îcare kirin *l/gh* icar etmek, kiralamak
îcarekirî *rd* kiralı, kiralanmış
îcarî *h* artık son, hiç * **îcarî ez nayêm** artık
son ben gelmiyorum
îcaze *m* icazet, izin
îcazet *m* 1. icazet, izin 2. icazet, diploma ~
girtin (an jî **stendin**) icazet almak, icazetna-
me almak
îcazetdar *rd* mezun, izinli
îcazetdarkirin *m* mezun etmek
îcazetdar kirin *l/gh* mezun etmek
îcazetgirtin *m* 1. icazet alma 2. icazet alma, i-
cazetname alma
îcazet girtin *l/gh* 1. icazet almak 2. icazet al-
mak, icazetname almak
îcazetgirtî *rd* icazetli, icazet almış olan
îcazetname *m* icazetname, diploma
îcazetstendin *m* 1. icazet alma 2. icazet alma,
icazetname alma
îcazet stendin *l/gh* 1. icazet almak 2. icazet al-
mak, icazetname almak
îcazetstendî *rd* icazetli, icazet almış olan
îcbar *m* cebir, zorlama ~ **kirin** zorlamak, mec-
bur etmek
îcbarî *rd* zorakî
îclavtazî *h* çırpıplak, cırılcıplak
îclavtazîti *m* çırpıplaklık, cırılcıplaklık
îcra *m* 1. icra, icra etme 2. *m* icra (bir müzik e-
serinin notalarını sese çevirme) 3. *hiq* icra *
serî li **îcrayê bixe** icraya baş vur
îcrakirin *m* icra etme, yorumlama
îcra kirin *l/gh* (*mzk/şn*) icra etmek, yorumla-
mak
îcraet *m* icraat
îcrakar *nd/nt* icracı
îcrakarî *m* icracılık
îcraker *bnr* îcrakar
îcre *m* ispat
îcrebûn *m* ispatlanma, ispat olma
îcre bûn *l/gh* ispatlanmak, ispat olmak
îcrebûyîn *m* ispatlanış
îcrekirin *m* ispatlama, ispat etme
îcre kirin *l/gh* ispatlatmak, ispat etmek
îçtihat *hiq/m* içtihat
îçtima *lşk/m* içtima
îçtimayî *rd* içtimai
îd *m* 1. bayram * **îda qurbanê** kurban bayra-
mı 2. *mec* bayram (sevinç, neşe) ~a **hacıyan**
hacılar bayramı, kurban bayramı ~a **qur-
banê** kurban bayramı ~a **hecacan** kurban

bayramı ~a **hev pîroz kirin** bayramlaşmak
îda bilindan *nd* Yezidilikte ulular bayramı
îda ceman *nd* Yezidilikte genel bayram
îda heciyan *nd* kurban bayramı
îda nisanê *nd* paskalya
îda qurbanê *nd* kurban bayramı
îda remezanê *nd* ramazan bayramı, şeker bay-
ramı
îda rojiyê *nd* ramazan bayramı
îda bnr êdî
îdadî idadî (eskiye lise derecesindeki okullara
verilen ad)
îdam *m* 1. idam (idam cezası) 2. idam (idam
cezasını yerine getirme)
îdamkirin *m* idam etme
îdam kirin *l/gh* idam etmek
îdamkirî *rd* idam edilmiş olan
îdamxwaz *rd* idam yanlısı
îdamxwazî *m* idam yanlısı olma durumu
îdane *m* bayramlık * **min îdaneya zarok dayê**
çocuğun bayramlığını verdim ~ya **hev kirin**
bayramlaşmak
îdanî *m* 1. bayramlık 2. bayramlaşma * **çû î-
daniya wê** bayraşmasına gitti ~ya **hev kirin**
bayramlaşmak
îdare *m* 1. idare, yönetin 2. idare, yönetim (bir
kurumun işlerini yürüten kurul) 3. idare, yön-
etim (bir kurum veya kuruluşun yönetildiği
yer) 4. idare, tutum * **divê ku mirov her tiş-
tî bi îdare bi kar bîne** her şeyi idare ile kul-
lanmak lazım 5. idare (geçim) * **em bi vî
pereyî îdara xwe nakin** bu parayla idare e-
demiyoruz ~ **di kuleka (yekî) de çûn** yaşa-
ması sürüp gitmek, bacası tütmek ~ya (**ye-
kî**) **bûn** geçimini sağlayacak durumda ol-
mak ~ya (....) **kirin destê xwe** yönetimi ele
geçirmek, dizginleri ele alm ~ya **roj bi rojê
bûn** yuvarlanıp gitmek ~ya **roj bi rojê kirin**
geçinip gitmek ~ya **xwe kirin** geçimini sağ-
lamak
îdarekirin *m* 1. idare etme, yönetme 2. sabret-
me, dayanma (tahamül etme, güç bir duru-
ma katlanma) 3. geçimme 4. idare etme (alış
verişte; el verme, kurtarma) 4. idare etme
(göz yumma, hoş görme) 5. idare etme (şim-
dilik işe yarama) 6. idare etme, yetinme
îdare kirin *l/gh* 1. idare etmek, yönetmek 2.
sabretmek, dayanmak (tahamül etmek, güç
bir duruma katlanmak) * **hinekî din jî idare
bike ya em nêzî bajêr bûn** biraz daha sab-
ret, şehre yaklaştık 3. geçinmek 4. idare et-
mek (alış verişte; el vermek, kurtarmak) * **ez
bi vî fiyetê nikarim bidim, îdare nake** o fi-
yata veremem, idare etmez 4. idare etmek
(göz yummak, hoş görmek) * **tu jî me piçek
îdare bike, pere me ev qas e** sen de bizi bi-
raz idare et, paramız bu kadar 5. idare etmek
(şimdilik işe yaramak) 6. idare etmek, yetin-
mek ~ **nekirin** dayannılamak ~ya (**yekî**) baş

bûn maddî açıdan durumu iyi olmak ~**ya** (yekî) **nebûn** geçimini sağlayamamak ~**ya** (yekî) **tune bûn** maddî durumu kötü olmak
idareker *nd/nt* 1. idareci, yönetici 2. idareci (hoşgörülü)

idarekerî *m* idarecilik

idareng *bnr* idare

idarevan *nd/nt* idareci, yönetici

idarevanî *m* yöneticilik

idarexane *m* idarehane, büro,

idareya orfî *nd* örfî idare, sıkı yönetim

idarî *rd* idarî, yönetsel

ide, **idea** *fel/m* ide, idea, düşün

ideal *m* 1. ideal, ülküsel (amaç edinilen, ulaşmak istenilen şey) * **zewaca ideal** ideal evlilik 2. *fel* ideal (gerçekte var olmayıp yalnız düşüncede, tasarım biçiminde var olan, yalnızca düşünce ile kavranabilen şey)

idealist *fel/rd* idealist, ülkücü

idealistî *m* idealistlik, idealizm

idealizasyon *m* idealizasyon, ülküleştirme

idealizm *m* idealizm

idealkirin *m* idealleştirme, ülküleştirme

ideal kirin *l/gh* idealleştirmek, ülküleştirmek

idealkirî *rd* idealleştirilmiş olan

identik *mat/m* 1. identik, özdeşlik 2. *rd* identik, özdeş

ideolog *nd/nt* ideolog

ideoloji *m* ideoloji

ideolojik *rd* ideolojik

idgeh *m* bayram yeri

idia *m* iddia, sav

idiadar *rd* iddialı

idiaker *rd* iddiacı

idiakerî *m* iddiacılık

idiakirin *m* iddia etme, savlama

idia kirin *l/gh* iddia etmek, savlamak

idianame *hiq/m* iddianame, savca

ididok zo/m 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

ididoka belek zo/nd ak kelebek (Aporia.crataegi)

ididoka qozan zo/nd ipek böceği keleş

idiopatî *bj/m* idiopati, kapan duygu

idman *m* idman, alıştırma, antrenman ~ **kirin** idman yapmak

idmankirin *m* idman etme

idmankirî *rd* idmanlı, antrenmanlı

idraq *m* 1. idrak, anlayış, algı 2. *psi/fel* idrak, algı

idraqkirin *m* algılama

idraq kirin *l/gh* algılamak

ifade *m* 1. ifade 2. *hiq* ifade 3. *fel* ifade ~ **li ser** (yekî) **dan** (birinin) üzerine ifade vermek ~**yên** (yekî) **jê girtin** (birinin) ifadesini almak ~**yên** (yekî) **stendin** (an jî **girtin**) 1) (birinin) ifadesini almak (birinin ifadelerini yazınak) 2) (birinin) ifadesini almak (üstün gelmek, yenmek)

ifadedan *m* ifade verme

ifade dan *l/gh* ifade vermek

ifadedayî *rd* ifade vermiş olan

ifadedayîn *m* ifade verme

ifadegirtin *m* ifade alma

ifade girtin *l/gh* ifade almak

ifadegirtî *rd* ifadesi alınmış olan

ifadeker *rd* ifade edici

ifadekirin *m* ifade etme

ifade kirin *l/gh* ifade etmek

ifadekirî *rd* ifade edilmiş olan

ifet *m* iffet

iflah *m* iflah, onma ~ **nebûn** iflah olmamak

iflahbûn *m* iflah olma, onma

iflah bûn *l/gh* iflah olmak, onmak

iflahbûnî *m* iflah olma, onma

iflahbûyîn *m* iflah oluş, iflah olma

iflahkirin *m* iflah etme

iflah kirin *l/gh* iflah etmek

iflahkirî *rd* iflah edilmiş olan

iflas bz/m iflâs, batkı, batma ~**a bifen û fût** *rd* dolanlı iflâs

iflasa bifen *rd* dolanlı iflâs

iflasa hiledar *hiq* hileli iflâs

iflaskirin *m* 1. iflâs etme, batma 2. iflâs etme (düşünce, iddia, tez, kimse vb. yenilgiye uğrama, değeri düşme)

iflas kirin *l/gh* 1. iflâs etmek, batmak 2. iflâs etmek (düşünce, iddia, tez, kimse vb. yenilgiye uğramak, değeri düşmek)

iflaskirî *rd* iflâs etmiş olan, batkın, müflis

iflah *bnr* iflah

ifrat *rd* ifrat, fazla, çok

ifraz m/hiq 1. ifraz (parsellere ayırma) 2. *biy* salgı ~ **kirin** 1) ifraz etmek 2) ifraz etmek, salgılamak

ifrazkirin *m* salgılama, salgılayış

ifraz kirin *l/gh* salgılamak

ifrit *nd* ifrit, cin, şeytan

ifşa *m* ifşa, yayma ~ **kirin** ifşa etmek

ifşakirin *m* ifşa etme, açıklama

ifşa kirin *l/gh* ifşa etmek, açıklamak

ifşakirî *rd* ifşa edilmiş olan

ifseat *m* ifsaat

iftira *m* iftira ~ **lê kirin** (birine) iftira atmak, kara çılamak, iftirada bulunmak ~**ya bêser û qûn** kuru iftira ~ **ya hişk** kuru iftira

iftiraker *rd/nd* iftiracı, karacı

iftirakerî *m* iftiracılık, karacılık

iftirakirin *m* iftira etme

iftira kirin *l/gh* iftira etmek

iftixar *m* iftihar, övünç ~ **kirin** iftihar etmek, övünç duymak

iftixarkirin *m* iftihar etme, kıvanma

iftixar kirin *l/gh* iftihar etmek, kıvanmak

igdiş *m* peynir paymak için süt makinesinden çıkarılmış yağsız süt

iguana zo/m iguana, Hint kertenkelesi

ihale *m* ihale ~ **bûn** ihale olmak ~ **kirin** ihale etmek

ihalekirin *m* ihale etme
 ihale kirin *l/gh* ihale etmek
 ihalekirî *rd* ihale edilmiş olan
 ihlâl *m* ihlâl ~ kirin ihlâl etmek
 ihlalker *rd* ihlâl edici
 ihlalkirin *m* ihlâl etme
 ihlâl kirin *l/gh* ihlâl etmek
 ihlalkirî *rd* ihlâl edilmiş olan
 ihmâl *m* ihmâl ~ kirin ihmâl etmek
 ihmalkar *rd* ihmalkâr, ihmalcı, savsak
 ihmalkarî *m* ihmalkârlık, ihmalcılık ~ hatin
 kirin savsaklanmak
 ihmalkarikirin *m* savsaklama, savsaklayış
 ihmalkarî kirin *l/gh* savsaklamak
 ihmalkirin *m* ihmâl etme
 ihmâl kirin *l/gh* ihmâl etmek
 ihmalkirî *rd* ihmâl edilmiş olan
 ihsan *m* ihsan, iyilik
 ihsas *fizy/m* duyum, ihsas
 ihtar *m* ihtar, uyarı, uyarma ~ dan ihtar vermek, uyarımak
 ihtardan *m* ihtar verme, uyarma
 ihtardayî *rd* ihtar verilmiş, uyarılmış olan
 ihtardayîn *m* ihtar verme, uyarma
 ihtarkirin *m* ihtar etme
 ihtar kirin *l/gh* ihtar etmek
 ihtarkirî *rd* ihtar edilmiş, uyarılmış olan
 ihtarname *m* ihtarname
 ihtikar *m* ihtikâr, vurgun, spekülasyon
 ihtimal *m* 1. ihtimal, olasılık 2. *fel* ihtimal, olasılık, olabilirlik ~ e ku ihtimal ki, muhtemelen ~ nedan ihtimal vermemek ~ nedan (...) -e ihtimal vermemek
 ihtimaldan *m* ihtimal verme
 ihtimaldan *l/gh* ihtimal vermek
 ihtimalî *rd* ihtimalî, olası
 ihtimam *m* ihtimam, özen
 ihtiram *m* ihtiram, saygı ~ girtin saygı göstermek
 ihtiras *psi/m* ihtiras, tutku
 ihtiraz *m* ihtiraz, çekince,
 ihtişam *m* ihtişam, görkem
 ihtiwa *m* ihtiva, içirme
 ihtiwakirin *m* ihtiva etme, içirme
 ihtiwa kirin *l/gh* ihtiva etmek, içirmek
 ihtiwakirî *rd* ihtiva edilmiş, içermiş olan
 ihtiyaç *m* ihtiyaç, gereksinme, gereksinim ~ a-nin cih ihtiyaca cevap vermek ~ pê çêbûn ihtiyaç duymak ~ pê hebûn ihtiyacı olmak
 ihtiyad *m* 1. ihtiyat, sakıntı (ileriye düşünerek ölçülü davranma, sakınma) 2. *rd* yedek (gerektiğinde kullanılmak için fazladan bulundurulmuş, ayrılmış olan)
 ihtiyadî *rd* ihtiyatî
 ihtiyatkar *rd* ihtiyatlı, sakıngan, sakıntılı
 ihtiyadkarbûn *m* ihtiyatlı olma, sakınma
 ihtiyadkar bûn *l/gh* ihtiyatlı olmak, sakınmak
 ihtiyatkarî *m* ihtiyatlılık, sakınganlık
 ihtiyatkirin *m* ihtiyat etme, sakınma

ihtiyat kirin *l/gh* ihtiyat etmek, sakınmak
 ihtîzaz *fik/m* titişim
 ihtîzazkirin *m* titişme
 ihtîzaz kirin *l/gh* titişmek
 ihya *m* ihya ~ kirin ihya etmek
 îja, îjar *bnr* îcar
 ikame *m* ikame, ornatma
 ikamekirin *m* ikamet etme, ornatma
 ikamet kirin *l/gh* ikamet etmek, ornatmak
 ikamet *m* ikamet
 ikametgah *m* ikametgâh
 ikaz *m* uyarı
 ikazkirin *m* uyarma
 ikaz kirin *l/gh* ikaz etmek, uyarmak
 iklim *m* iklim, abuhava
 ikmal *m* 1. ikmal, bütünleme 2. *wj* ikmal
 ikmâl bûn *m* ikmal olma
 ikmal bûn *l/gh* ikmal olmak
 ikmâl bûyî *rd* ikmal olmuş olan
 ikmâl bûyîn *m* ikmal oluş, ikmal olma
 ikmalkirin *m* ikmal etme, bütünleme
 ikmal kirin *l/gh* ikmal etmek, bütünlemek
 ikmalkirî *rd* ikmal edilmiş olan
 ikmalmayî *rd* bütünlemeli (öğrenci)
 ikon, ikona *m* ikona, ikon
 ikonografi *m* ikonografi
 ikrah *m* tikslenme
 ikrahkirin *m* tikslenme, tiksiniş
 ikrah kirin *l/gh* tiksirmek
 ikram *m* 1. ikram, sunma 2. ikram (alışverişte satıcının alıcıya yaptığı indirim) 3. ikrem (sunulan şey) * ikramên wan ên ji bo mêvanan pîr bûn misafirlere ikramları çoktu ~ î (yekî) kirin (birine) ısmarlamak * were ez çayekê îkramî te bikim gel sana bir çay ısmarlayayım
 ikramiye *m* 1. ikramiye (çalışanlara aylık dışı olarak verilen para) 2. ikramiye (piyango vb. şeyde bir kimseye çıkan para veya nəsne)
 ikramker *rd* ikramcı
 ikramkirin *m* ikram etme, ısmarlama
 ikram kirin *l/gh* ikram etmek, ısmarlamak
 ikramkirî *rd* ikram edilmiş, ısmarlanmış olan
 iksîr *m* 1. iksîr (hayatı ölümsüzleştirmek, madeni altına çevirmek gibi olağanüstü etkileri olduğuna inanılan sıvı) 2. iksîr (iç ferahlatıcı ilaç veya içki) 3. iksîr (aşk ilham eden büyük içki)
 iktisadî *bz/rd* iktisadi
 îla *h* 1. île 2. île (özelikle, hele) * îla ew çav île o gözler
 îlac *m* îlâç ~ lê reşandin îlâçlamak, flitlemek ~ nivîsandin îlâç yazmak, reçete yazmak ~ a damarên hêrsê sinir ilacı
 îladcank *m* ecza dolabı
 ilackirin *m* ilâçlama
 ilac kirin *l/gh* ilâçlamak
 ilackirî *l/gh* ilâçlı, ilâçlanmış veya sürülmüş olan

ilac lê kirin *l/bw* ilâçlamak, ilâç sürmek
ilacnekirî *rd* ilâcsız, ilançlanınamış
ilah *n* ilâh, tanrı
ilahe *m* ilahe, tanrıça
ilahî (I) *rd* ilâhî, tanrısal
ilahî (II) *ol/m* ilâhî (Allah'ı övmek, ona dua etmek için yazılıp makamla okunan nazım)
ilahîn *h* illâ, illâki
ilahiyat *m* ilahiyat, tanrı bilimi, teoloji
ilahiyatnas *nd/nt* ilahiyatçı
ilahiyatnasî *nd/nt* teoloji
ilak *n* gömlek
ilam *m* 1. açıklamak, ifşa etmek 2. ilâm *bi ~a*
Rebî Adlahtan ~a werasetê hiq veraset ilâmı
ilamkirin *l/gh* açıklamak
ilan *m* ilân, duyuru
ilancix *m* yilancık (bir hastalık adı)
ilandan *m* ilân verme
ilan dan *l/gh* ilân vermek
ilandayî *rd* ilân verilmiş olan
ilandayîn *m* ilân verilmiş ilân verme
ilankar *nd/nt* ilâncı, duyurucu
ilankarî *m* ilâncılık, duyuruculuk
ilanker *bnr* ilankar
ilankerî *bnr* ilankarî
ilankirin *m* 1. ilân etme, duyurma 2. yayma
ilan kirin *l/gh* 1. ilân etmek, duyurmak 2. yaymak (gizli, saklı olan bir şeyi açıklamak)
ilankirî *rd* 1. ilân edilmiş, duyurulmuş 2. yayılmış olan
ilawe *m* 1. ilâve, ek, ulama 2. ilâve, ek (eklenmiş, katılmış parça) 3. ek, ilâve (bir gazete veya derginin günlük yayınından ayrı ve ücretsiz olarak verdiği parça) 4. ilâve, katkı (maddesi)
ilawebûn *m* ilâve olma, eklenme
ilawe bûn *l/gh* ilâve olmak, eklenmek
ilawebûyî *rd* ilâve olunmuş, eklenmiş olan
ilawebûyîn *m* ilâve olma, eklenme
ilawedar *rz/rd* ekli
ilawekirin *m* 1. ilâve etme, ekleme 2. katılma
ilawe kirin *l/gh* 1. ilâve etmek, eklemek 2. katılmak
ilawekirî *rd* 1. ilâveli ilave edilmiş, ekleme, eklenmiş * **çapa ilawekirî ya duyem** ilave-i ikinci baskı 2. ekli 3. katılı
ile (I) *m* yatma, uyuma (çocuk dilinde) ~ **kirin** yatmak uyumak
ile (II) *h* illâ, ille
ile (III) *m* küçük ada
iledar *rd* illetli
ilegal *rd* 1. illegal, kanun dışı, yasa dışı 2. illegal, gizli * **rêxistina ilegal** illegal örgüt
ileh *h* illâ, illâki, ille
ilehîn *h* ilâ da
ilelebed *h* illelebet, sürgit
ilellah *b* illâllah ~ **kirin** illâllah demek, illâllah etmek

ilham *m* 1. ilham, esin 2. ilham (Allah'ın peygamberlerin yüreğine doldurduğu inanılan tanrısal âleme özgü duygu ve düşünceler) ~ **dan (yekî)** esinlemek
ilhamgirtin *m* esinlenme
ilham girtin *l/gh* esinlenme
ilhamgirtî *rd* esinlenmiş olan
ilhan *dir/h* ilhan, hükümdar
ilhantî *dir/m* ilhanlık
ilheq *m* ilhak ~ **kirin** ilhak etmek
ilheqkirin *m* ilhak etme
ilheqkirin *l/gh* ilhak etmek
ilheqkirî *rd* ilhak edilmiş olan
ilik *n* sipa
ilizyonist *nd/nt* ilizyonist, göz bağıcı
ilizyonizm *m* ilizyonizm, göz bağıcılık
ilma *m* tarla ortasında ekilmeyen yer
ilmihal *m* ilmihal
ilmuhaber *m* ilmühaber
ilon *m* eylül (yılın 30 gün süren dokuzuncu ayı)
ilqah *m* ilkah, dölleme ~ **kirin** döllemek, ilkah etmek
iltibas *m* iltibas, andırışma
iltica *m* iltica ~ **kirin** iltica etmek, sığınmak
ilticakar *nd/nt* ilticacı, sığınmacı
ilticakirin *m* iltica etme, sığınma
iltica kirin *l/gh* iltica etmek, sığınmak
ilticakirî *rd* iltica etmiş, sığınmış olan
iltifat *m* iltifa ~ **kirin** iltifat etmek
iltifatkirin *m* iltifat etme
iltifat kirin *l/gh* iltifat etmek
iltihab *m* iltihap, yangı
iltihabî *rd* iltihabî
iltimas *m* iltimas, kayırma, arka çıkma ~ **pê dan kirin** kayırtmak
iltimaskirin *m* iltimas etme, iltimas geçme, kayırma
iltimas kirin *l/gh* iltimas etmek, iltimas geçmek, kayırmak
iltimasker *nd/nt* iltimasçı, kayırıcı
iltimaskerî *m* iltimasçılık, kayırcılık
iltisak *rz/m* bitişken, iltisak
iltisakî *rz/rd* eklemeli, bitişken
iltizam *m* 1. iltizam, kayırma 2. kesenek
ilustrasyon *m* illüstrasyon
iluzyon *psi/m* illüzyon, yanılsama
iluzyonist *nd/rd* illüzyonist
iluzyonizm *m* illüzyonizm
imad *m* vaftiz
imadkirin *m* vaftizetmek
imad kirin *l/gh* vaftizetmek
imadkirî *rd* vaftizli, vaftiz edilmiş olan
imaj *m* imaj, imge
imajî *rd* imgesel
imal *m* imal
imalat *m* imalât
imalatkar *nd/nt* yapımçı
imalatkarî *m* yapımçılık
imalatxane *m* imalathane, yapım evi

İmalker *nd/rd* imalâtçı

İmalkerî *m* imalâtçılık

İmam *n* 1. imam (cemaata namaz kıldırان kimse) 2. imam (Müslümanlıkta mezhep kuran kimse) 3. imam (Hz. Muhammed'den sonra onun vekilliği görevini üzerine alan halifelere verilen ad) 4. imam (bazı küçük İslâm devletlerinde devlet başkanı) 5. inanın (önder, lider) ~ **her bi ya xwe dike** cemaat ne kadar çok olsa (veya cami ne kadar büyük olsa) imam gene bildiğini okur

İmamî *m* 1. imamlık (imam olma durumu) 2. imamlık (imamın görevi) 3. imamlık, önderlik

İmamok *m* imame

İmamî *m* imamlık

İman *m* 1. iman, din inancı, inanç 2. iman (İslâm dinine inanma) 3. iman (güçlü inanç) ~ **bi rebê Mûsa anîn** 1) dünyanın kaç bucak (veya köşe) olduğunu görmek (veya anlamak) 1) gerçeği kabullenmek ~ **di serê (yekî) de nehiştin** imanını gevretmek ~ **di serê (yekî) de neman** imanı gevirmek ~ **di serî de neman** turşuya dönmek (bitkinleşmek) ~ **ji serê (yekî) derketin** 1) fırtırmak 2) dinden imandan çıkmak ~ **ji serê (yekî) derxistin** 1) bıkırtmak 2) dinden imandan çıkmamak ~ **lê qetandin** (an jî **çikandin**) imanını gevretmek ~ **lê qetîn** (an jî **çikîn**) imanı gevirmek ~ **pê anîn** 1) iman etmek (Tanrı'ya, dine inanmak) 2) iman etmek (güçlü bir inanç duymak) 3) iman getirmek (gönül rızasıyla Müslümanlığı seçmek) ~ **pê re tune** imanı yok (zalim) ~ **a (yekî) çikandin** imanını gevretmek ~ **a (yekî) çûn** imanı gevirmek ~ **a (yekî) jê çûn** gıcık almak (veya olmak), uyuz olmak, nefret etmek * **îmana min ji vî mirovî dîçe** bu adama uyuz oluyorum ~ **a (yekî) ji serê (yekî) çûn** ikiz doğurmak (herhangi bir işte çok sıkıntı çekmek) ~ **a (yekî) qetandin** imanını gevretmek ~ **a (yekî) qetîn** göbeği çatlamak, canı çıkmak (yorulmak veya çok zorluk çekmek) ~ **a sirkê** sirke ruhu ~ **a (yekî) tê de çûn** ikiz doğurmak (herhangi bir işte çok sıkıntı çekmek) ~ **a xwe avêtin** 1) yemin billah etmek, ant içmek 2) yalan yere yemin etmek

İmanfiroş *rd* çıkarıcı, güvenilmez kimse

İmaniye *fel/m* fideizm

İmaret *m* imaret, beylik (bir beyin yönetiminde olan ülke)

İmbiq *nd* imbik

İmdad *m* imdat

İmha *m* imha ~ **kirin** imha etmek

İmhaker *rd* imhacı

İmhakerî *m* imhacılık

İmhakirin *m* imha etmek

İmhakirin *l/gh* imha etmek

İmhakirî *rd* imha edilmiş olan

İmkan *m* imkan, olanak ~ **dan imkan vermek** ~ **dan (yekî) 1)** birine imkan tanımak 2) şans tanımak

İmla *rz/m* imla, yazım

İmmoral *fel/m* immoral, töretanmaz

İmmoralizm *fel/m* immoralizm, töretanmazlık

İmmunolojî *bj/m* immünolojî, bağışıklık bilimi

İmparator *m* imparator

İmparatorî *m* 1. imparatorluk (imparator olma durum) 2. imparatorluk (kendi topraklarında oturan çeşitli milletleri egemenliği altında toplayan devlet biçimi)

İmparatorîçe *m* imparatoriçe

İmparatorîçetî *m* imparatoriçelik

İmsaq *m* imsak

İmsaqiye *m* imsakiye

İmtihan *m* imtihan, sınav ~ **dan sınav verinek**

~ **a îkmalê** bütünleme sınavı

İmtihanbûn *m* imtihan olma

İmtihan bûn *l/gh* imtihan olmak

İmtihanbûyî *rd* imtihan olmuş olan

İmtihanbûyîn *m* imtihan oluş, imtihan olma

İmtihankirin *m* imtihan etme

İmtihan kirin *l/gh* imtihan etmek

İmtihankirî *rd* imtihan edilmiş olan

İmtiyaz *m* 1. imtiyaz, ayrıcalık, 2. **hiq** imtiyaz

İmtiyazdar *rd* imtiyazlı, ayrıcalıklı

İmza *bnr* imze

İmze *m* 1. imza * **di dawiya nameyê de îmze-**

ya wî hebû mektubun sonunda imzası vardı

2. imza (imzalama işi) 3. imza (herhangi bir

dalda ün yapmış sanatçı) ~ **avêtin** imza koy-

mak * **îmzeyekê biavêje vir** buraya bir imza

koy ~ **avêtin (tiştêkî)** (bir şeye) imza at-

mak ~ **berhev kirin** (an jî **ciwandin**) imza

toplamak ~ **dan** imza vermek ~ **ya bêber-**

gind açık imza ~ **ya xwe avêtin (tiştêkî)** im-

zayı basmak ~ **ya xwe lê xistin** imzayı çak-

mak, imzasını basmak

İmzeavêj *nd/rd* imzalayıcı, imzalayan

İmzeker *nd/rd* imzalayıcı, imzalayan

İmzekirin *m* 1. imzalama (imza atma) 2. imzalama (imza veya işaretle eserin yazarı veya yaratıcısı olduğunu belirtme) 3. imzalama (bir kimseye hatıra olarak sunulan esere imza atma)

İmze kirin *l/gh* 1. imzalamak (imza atmak) 2.

imzalamak (imza veya işaretle eserin yazarı

veya yaratıcısı olduğunu belirtmek) 3. imzala-

lamak (bir kimseye hatıra olarak sunulan e-

sere imza atmak)

İmzekirî *rd* imzalı, imzalanmış olan

İmzekirox *nd/rd* imzacı, imzalayıcı, imzalayan

İmzenekirî *rd* imzasız, imzalanmamış olan

İn kim *İn* (indiyum'un kısaltması)

İn (I) *m* Cuma (haftanın altıncı günü) ~ **kur,**

şemî şilî bir e 'cuma fırtınalı, yağışlı, cu-

martesi ise sakindir' anlamında deyim ~ **ê**

har û dinê cuma fırtınalı ve yağışlı olur

-în (II) *rz* sonek, isim ve sıfattan sıfat yapar * **zêr-în** altından yapılmış
înad *m* inat ~a (yekî) **pê girtin** (birinin) inadı tutmak
înadkirin *m* inatlaşmak, inat etmek
înad kirin *l/gh* inatlaşmak, inat etmek
înan *m* 1. getirme (gelmesini sağlama) 2. getirme (bir şeyi yanında veya üstünde bulundurma) 3. getirmek (erişme veya eriştiğini sanma) 4. getirme (ileri sürme) 5. getirme (bir şeyin oluşmasına neden olma) 6. getirme (iletme, bildirme) 7. getirme (gelir sağlama) 8. getirme (bir makama atama veya seçme) 9. getirme (yardımcı fiil olarak)
înan *l/gh* 1. getirmek (gelmesini sağlamak) * **av îna gund** köye su getirdiler 2. getirmek (bir şeyi yanında veya üstünde bulundurma) 3. getirmek (erişmek veya eriştiğini sanmak) * **me bihar îna** baharı getirdik 4. getirmek (ileri sürmek) * **ji min re palpişt** **înan** bana deliller getirdi 5. getirmek (bir şeyin oluşmasına neden olmak) * **ev ba dê berfê biîne** bu rüzgâr kar getirir 6. getirmek (iletmek, bildirmek) * **ji min re silav îna** bana selamı getirmiş 7. getirmek (gelir sağlamak) * **ev dukan mehê çi qas pere diîne?** bu dükkan ayda ne kadar para getiriyor? 8. getirmek (bir makama atamak veya seçmek) * **dibêjin dê wî ji serokwezîriyê re biînin** onu başbakanlığa getireceklermiş 9. getirmek (yardımcı fiil olarak) * **bawîşk înan** esnemek
înder *nd/hut* dış alımcı
înderî *m* dış alım
înandin *m* getirtme
înandin *l/gh* getirtmek
înandî *rd* getirilmiş veya getirilmiş olan
înan kirin *l/gh* inanmak
înaq *m* boğmaca
înalet *m* inayet, iyilik, kayra
îna, încar *bnr* îcar
încane *m* saksı
încanedank *m* saksılık
încar *bnr* îcar
încare *bot/m* salatalık, hiyar
încas *bot/m* kara erik
încasa emerî *bot/nd* bir tür erik
încasa Maltayê *bot/nd* 1. Malta eriği (Eriobotrya japonica) 2. Malta eriği (bu ağacın yemişi)
încasa qantirbaşî *bot/nd* aynabakar
încasa reşreşk *bot/m* mürdüm erik
încasa mezromî *bot/nd* yuvarlak taneli bir tür erik
încasa qûntêşî *bot/nd* kış kısmı ince bir tür erik
încasa şekirok *bot/nd* tatlı bir erik türü
încasa zerik *bot/nd* sarı bir erik türü
înc (I) *m* inat

înc (II) *m* inç (uzunluk birimi)
îndad *bnr* imdad
îndeks *m* indeks * **îndeksa fiyetan** fiyat indeksi ~a **aborînê** (debirînê an jî **debarkîrinê**) geçinme indeksi
îndeterminîst *fel rd/nd* indeterminist, belirlenmezci, yad gerekirci
îndeterminîzm *fel/m* indeterminizm, belirlenmezcilik, yad gerekircilik
îndikator *fiz/m* indikatör, gösterge
îndis *mat/m* indis
îndivîdualîst *fel/nd* individualist, bireyci
îndivîdualîzm *sos/fel* individualizm, bireycilik
îndiyûm *kîm/m* indiyum (kısaltması **În**)
îndo *nd* hint, Hintli, Hint ırkı
înfaz *hiq/m* infaz, yürütüm, yerine getirme
înfazkirin *m* infaz etme
înfaz kirin *l/gh* infaz etmek
înfazkirî *rd* infaz edilmiş olan
înfial *m* 1. infial 2. *fel* infial, edilgi ~ **kirin** infial etmek
înfilaq *m* infilâk ~ **kirin** infilâk etmek
înfilaqkirin *m* infilâk etme
înfilaq kirin *l/gh* infilâk etmek
înformatîk *m* informatik, bilişim
îngê *h* o kadar
îngîlis *m* yüzük
îngîlistan *m* ingiltere
îngiliz *nd/rd* 1. İngiliz (İngiltere halkından olan kimsen) 2. İngiliz (İngiltere veya İngiliz halkına özgü olan şey)
îngilizî *nd/m* 1. İngilizce 2. *rd* İngilizce (bu dile özgü olan) * **pirtûka îngilizî** İngilizce kitap
îngilizîaxêv *nd* İngilizce konuşan
îngilizînivîs *nd* İngilizce yazarı
îngilizîzan *nd* İngilizce bilen
îngilizkî *m* 1. İngilizce (İngiliz dili) 2. *rd* İngilizce (bu dile özgü olan) * **pirtûka îngilizkî** İngilizce kitap 3. *h* İngilizlere yaraşır bir biçimde
îngiltere *m* ingiltere
înhîsar *m* tekel, inhisar, monopol
îniş *m* bir kız çocuğu oyunu
înî *m* cuma (haftanın altıncı günü)
înî înî lê gerîn *l/bw* köşe bucak aramak
înişiyatîf *m* inisiyatif, öncelik ~a **xwe bi kar anîn** inisiyatifi kullanmak
înişiyatîfîgir *rd* inisiyatif sahibi
înkâr *m* inkâr, yadsıma
înkaranê *h* inkarca
înkârî *m* inkar
înkarker *rd* inkârcı, inkar edici
înkarkerî *m* inkârcılık
înkarkirin *m* inkâr etme, yadsıma, yokumsama
înkâr kirin *l/gh* inkâr etmek, yadsıma, yokumsamak
înkarkirî *rd* inkâr edilmiş olan
înkarak *rd* inkârcı, inkar eden

înkarakî *m* inkârcılık

înkarwarî *h* inkarca

înorganîk *rd* 1. inorganik 2. *kîm* inorganik (organik olmayan, anorganik) 3. *biy/m* inorganik (hücrelerin cansız bölümleri) 4. *bj/m* inorganik (organlardaki bozukluktan ileri gelineyen hastalık)

înkîlap *m* inkilâp

înkîlapger *nd/nt* inkilâpçı

înkîlapgerî *m* inkilâpçılık

înkîşaf *m* 1. inkişaf, gelişme, gelişim 2. *biy* inkişaf, açınım, açınma 3. *mat* inkişaf, açınım

înkîşafbûn *m* inkişaf etme, açınma

înkîşaf bûn *l/gh* *biy* inkişaf etmek, açınmak

înkîşaf büyü *rd* inkişaf etmiş, açınmış olan

înkîşaf büyü *m* inkişaf etme, açınma

înkîşafkirin *m* inkişaf etme, açındırma

înkîşaf kirin *l/gh* inkişaf etmek, açındırmak

înkîşafkirî *rd* inkişaf edilmiş, açındırılmış olan

însaf *m* insaf ~ **kirin** insaf etmek

însan *nd/nt* 1. insan (memelilerden, iki eli olan, iki ayak üzerinde dik durabilen, sözle anlaşılan, akli ve düşünme yeteneği olan en gelişmiş canlı) 2. insan (bu türden olan canlı) 3. *rd* (mec) insan, insanıyetli (huy ve ahlâk yönünden üstün nitelikli kimse) 4. insan (belirsiz zainir gibi de kullanılır) * **ma însan li vê jî nareme?** insan bunu düşünmez mi? ~ **bi xeberdanê jî hev fêm dike** insan konuşa konuşa, hayvan koklaşa koklaşa ~ **carinan a nav dilê xwe dibêjê** insan gönlünün artığını söyler ~ **darê rihele ye** insanı gösteren giyimdir ~ **toximê mirinê ye** insan ölümlüdür ~ **e jî benîadem şîrê xav vexwarî** *xe* insanoglu çiğ süt emmiş ~ **e, şîrê xav vexwarî** *xe* insanoglu çiğ süt emmiş ~ **o bêpero, bêbasko** insan kuş misali (uzakça bir yere gidildiğinde söylenir) ~ **teyrê bêçeng e** insan kuş misali ~ **teyrê bêper e** insan kuş misali ~ **teyrê binçeng e** insanoglundur neyi ne zaman yapıp yapacağı belli olmaz ~ **ê birçî kevira dixwe** aç insan her şey yapar ~ **ê diz ne li şîna dibe ne li şayîyan** hırsızlığın da bir raconu olmalı ~ **ê xerîb kor e** gurbetlik zordur

însanane *rd/h* insanca

însanbûn *m* insanlaşma

însanbüyîn *m* insanlaşma

însanetî *m* 1. insanlık (insanı insan yapan, insanın doğasını oluşturan niteliklerin hepsi) 2. insanlık (insanın değerini, saygınlığını veren öz, insana yaraşır yaşama ve düşünme ilkesi) 3. insanlık (insani sevmek, insancıl olma) * **dersa însanetiye da her kesî** herkese insanlık dersi verdi ~ **di rûyê (yekî) de tune bûn** insanlık nedir bilmemek ~ **kirin** insanlık etmek ~ **li rûyê (yekî) tune bûn** insanlık nedir bilmemek ~ **tê de tune bûn** insanlık

nedir bilmemek

însaniyet *m* 1. insanlık (bütün insanları içine alan varlık) * **alema însaniyetê** insanlık alemi 2. insanlık (insanı insan yapan, insanın doğasını oluşturan niteliklerin hepsi) 3. insanlık (insanın değerini, saygınlığını veren öz, insana yaraşır yaşama ve düşünme ilkesi) 4. insanlık (insani sevmek, insancıl olma) * **dersa însanetiye da her kesî** herkese insanlık dersi verdi ~ **di rûyê (yekî) de tune bûn** insanlık nedir bilmemek ~ **kirin** insanlık etmek

însanî *rd* 1. insanî 1. *nd/m* insanlık ~ **bila ji te re be** adamlık sende kalsın

însanîkirin *m* insanlık yapma

însanî kirin *l/gh* insanlık yapmak

însankî *rd* insanca

însanparêz *rd* 1. insancı, insancıl (insana değer veren) 2. *fel* insancıl, hümanist

însanparêzî *sos/m* 1. insan içincilik 2. insancılık

însanparêzibûn *m* insancıllaşma

însanparêzî bûn *l/gh* insancıllaşmak

însanperest *rd* 1. insancı, insancıl (insana değer veren) 2. *fel* insancıl, hümanist

însanperestî *sos/m* 1. insan içincilik 2. insancılık

însanperwer *rd* 1. insancı, insancıl (insana değer veren) 2. *fel* insancıl, hümanist

însanperwerî *sos/m* 1. insan içincilik 2. insancılık

însanperwerîbûn *m* insancıllaşma

însanperwerî bûn *l/gh* insancıllaşmak

însanxwer *rd* yamyam

însanxwerî *m* yamyamlık

însanwarî *rd* insanca

însektaryûm *m* insektaryum

însiyaq ps/m insiyak, iç güdü

însiyaqî *rd* insiyaki, iç güdülü

însiyatîf *bnr* inisiyatif

înstîtu *m* enstitü

însulîn *m* ensülin

înşa *m* yapım, inşa

înşabûn *m* inşa olma, kurulma (yapılma)

înşa bûn *l/gh* inşa olmak, kurulmak (yapılmak)

înşakirin *m* inşa etme, kurma (yapma)

înşa kirin *l/gh* inşa etmek, kurmak (yapmak, inşa etmek)

înşat *bnr* inşaat

înşeat *m* 1. inşaat, yapı işleri 2. inşaat (yapım) ~ **a blok blok inşaat**

înşeatvan *nd/nt* inşaatçı, yapıcı

înşeatvanî *m* inşaatçı, yapıcılık

înşellah *b* inşallah ~ **maşelaha** inşallah maşallah

întaniye *bj/m* intaniye

întaq *m* intak

întegral *mat/m* integral

İntegrasyon *mat/m* integrasyon
İnterfer *fiz/m* interfer, girişim
İnterferometre *fiz/m* interferometre, girişimölçer
İnterferometri *fiz/m* interferometri, girişimölçme
İnterkînez *biy/m* interkinez
İnternet *m* internet
İntiba *m* intiba, izlenim
İntibah *m* intibah, uyanış
İntibaq *biy/m* 1. intibak 2. uyarılma, adaptasyon ~î (cihekî) **bûn** araziye uymak
İntibaqbûn *m* intibak olma, alışma (uyar duruma gelme)
İntibaq bûn *l/gh* intibak olmak, alışınak (uyar duruma gelmek)
İntibaqkirin *m* 1. intibak etme, alışma (uyar duruma gelme) 2. uyarılma
İntibaq kirin *l/gh* 1. intibak etmek, alışmak (uyar duruma gelmek) 2. uyarlamak
İntîqal *m* 1. intikal, geçiş 2. *psi* geçişim 3. *fel* çıkarsama 4. *fiz* öteleme, ötelenme ~ **kirin** intikal etmek
İntîqam *m* intikam, öç ~ **girtin** (an jî **stendin**) intikam almak, öç almak
İntîxar *m* intihar
İntîxarkirin *m* intihar etme
İntîxar kirin *l/gh* intihar etmek
İntîxarwarî *rd/h* intiharvari, intiharca
İntîzâm *m* intizam, düzenli, düzgün olma
İntîzar *m* intizar, bekleme, gözleme
İnyan *m* ayar (saatler için belli bir yere göre kabul edilmiş olan ölçü)
İnzibat *n* inzibat ~ê **leşkerî** askerî inzibat
İnzîwa *m* inzîva
İp *nd* ip sip ~ **û rîp** fen, desise ~ **û sîp** ipi sapı ~ **û sîp jê re tune** (bûn) ipi sapı yok (veya olmamak)
İpnotîze *bnr* hipnotize
İpotek *m* ipotek, tutu
İpotekkirin *m* ipotek etme
İpotekkîrî *rd* ipotekli
İpotetik *rd* ipotetik
İptal *nd* iptal
İptalkirin *m* iptal etme
İptal kirin *l/gh* iptal etmek
İptalkîrî *rd* iptal edilmiş olan
İptîdayî *rd/nd* iptidai, ilkel (gelişmesinin başında bulunan)
İptîdayîbûn *m* ilkelleşme
İptîdayî bûn *l/gh* ilkelleşmek
İptîdayîtî *m* ilkellik
İptîla *m* iptila, düşkünlük
İqat *m* itikat, inanç ~a **yekî ketin** cih itikati tam olmak
İqaz *m* ikaz, uyarma, uyarı
İqazkirin *m* ikaz etme, uyarma, dikkat çekme
İqaz kirin *l/gh* ikaz etmek, uyarmak, dikkat çekmek

İqazkîrî *rd* ikaz edilmiş, uyarılmış
İqbal *m* 1. ikbal, baht açıklığı 2. ikbal, gelecek
İqlim *erd/m* iklim
İqna *m* ikna ~ **bûn** ikna olmak ~ **kirin** ikna etmek
İqna bûn *m* ikna olma
İqna bûn *l/gh* ikna olmak
İqna bûyî *rd* ikna olmuş olan
İqna bûyî *m* ikna oluş, ikna olma
İqnaker *rd* ikna edici
İqnakerî *m* ikna edicilik
İqnakirin *m* ikna etme
İqna kirin *l/gh* ikna etme
İqnakîrî *rd* ikna edilmiş olan
İqrah *m* istikrah, tikslenme
İqrar *m* ikrar ~ **kirin** ikrar etmek, açıkça söylemek, kabul etmek
İqrarkirin *m* ikrar etme
İqrar kirin *l/gh* ikrar etmek
İqtibas *wj/m* iktibas, alıntı
İqtibaskirin *m* iktibas etme, alıntılama
İqtibas kirin *l/gh* iktibas etmek, alıntılama
İqtibaskîrî *rd* alıntı, iktibas edilmiş olan
İqtîdar 1. iktidar (bir işi başarabilme yetki ve yeteneği) 2. iktidar (devlet yönetimini elinde bulundurma ve devlet gücünü kullanma yetkisi) 3. iktidar (devlet yönetimini elinde bulunduran ve bu gücü kullanma yetkisi olan kişi ve kuruluş) * **partiya İqtîdarê** iktidar partisi
İqtîdara zengînan *sos/m* bey erki
İqtîsad *m* 1. ekonomi, iktisat 2. ekonomi (bilm dalı olarak)
Îr kîm Îr (İridyum'un simgesi)
İrade *m* 1. irade, istenç 2. *psi* irade, istenç (davranışlarla ilgili tepilerden bir bölümünü tutup ötekileri eyleme dönüştürme gücü)
İradedar *rd* iradeli
İradeder *rd* irade dışı
İradeparêz *fel/nd* iradeci
İradeparêzî *fel/m* iradecilik
İradeqels *rd* zayıf iradeli
İradiye *m* iradiye
İradî *rd* iradî
İran *m* İran
İranî *nd/rd* 1. İranî (Aryan olan, ona mensup olan) 2. İranî (Aryan ile ilgili) 3. İranlı
İranîzîman *n* İranî dil
İrannas *nd/nt* iranolog
İrasyonel *fel/rd* irasyonel, akıl dışı
İrca kirin *l/gh* 1. *kîm* indirgemek 2. *mat* indirgemek
İre *rd* kışkanç
İreîr *m* gürültü, şamata * **bala xwe bidînê vê sibehê helahela û İreîr** e hele bakın bu sabah ne gürültü ve şamata dir
İrem *m* irem, cennette olduğuna inanılan bir bahçe
İreyî *m* kışkançlık

İrfan *m* 1. irfan, bilme, bilgi, anlama, kültür 2.

İrfan, varışlılık

İrîdyûm *kim/m* iridyum (simgesi İr)

İris *ant/m* iris

İrlanda *m* İrlanda

İrlandayî *nd/rd* İrlandalı

İrlandî *nd/rd* İrlandalı

İro, İroj *nd* 1. bugün (içinde bulunduğumuz gün) * **karê İro mehêle sibehê** bugünün işi-
ni yarına bırakma 2. *h* bugün (içinde bulunduğumuz günde) * **İro hewa xweş e** bu gün
hava güzel 3. *h* bu günlük ~ **dinya ye sibeh**
axiret e ölüm var dirim var, dünyanın birbir
türlü halı var ~ **dora me ye, sibehê dora we**
ye bu gün bana ise yarın sana ~ ji sibehê re
bu günden yarına (bu gün yaşayanlardan gelececek kuşaklara) ~ **kêfa dilê xwe kirin** felekten kâim almak ~ **li serê me ye sibehê li serê we ye** bu gün bana ise yarın sana ~ **mi-ro gün boyu** * **İro miro karê wî ev bûye** gün boyu işi buymuş ~ **ro** (an jî roj) bugüne bugün (unutma ki, şunu iyi bilki anlamlarında) * **İro roj ev bavê we ye** bugüne bugün o sizin babanız ~ **serma ye potik bav û bira** ye soğuklarda önemli olan pek giyinmektir ~ **sibeh** bu gün yarın, bu günlük yarınlık

İroj *bnr* İro

İronî (I) *rd* bu gününkü

İronî (II) *m* ironi, kara mizah

İronîk *rd* ironik

İroyî *rd* güncel

İroyîn *rd* bu günkü * **rewşa İroyîn** bu günkü durum

İrrasyonalîzm *fel/m* irrasyonalizm

İrrasyonel *rd* irrasyonel, us dışı

İrredantîzm *m* irredantizm

İrs *m* irs, veraset, kalıtım

İrsaliye *m* irsaliye, gönderme belgesi

İrsiyet *m* irsiyet, soya çekim

İrşad *m* irşad, doğru yolu gösterme, uyarma ~ **kirin** irşat etmek

İrşadker *nd/nt* irşad edici

İrtibat *m* irtibat, bağlantı ~ **danîn irtibat kurmak**, irtibata geçmek ~ **pê re danîn** (biriyle) irtibata geçmek

İrtica *m* irtica, gericiilik

İrtical *wj/m* irtical, doğaç, doğaçlama

İs *b* vay be, abo (hayret belirtme ünlemi)

İsabet *m* isabet, yerindelik ~ **kirin** isabet etmek

İsal *nd* bu sene, bu yıl ~ **misal** bütün yıl, yıl boyu ~ **na par** evvelki sene ~ **nemiriye, İsal heft sal e ku miriye** çoktan ölmüş olmak

İsalîn *rd* bu sene, bu yıla ait

İsan *bnr* insan

İsandin *m* ışıldatma, parıldatma

İsandin *l/gh* ışıldatmak, parıldatmak

İsandi *rd* ışıldatılmış, parıldatılmış

İsaparêz *nd/nt* İsevi, Hristiyan dininden olan

kimse

İsaparêzî *m* İsevilik

İsayî *m* bir tür kama

İseîs *h* ışıl ışıl, parıl parıl

İser *rd* 1. sıkışık (çok yan yana) 2. sıkışık (bir yerde insanların çok olması)

İserî *m* sıkışıklık

İsewî *nd/nt* İsevi, Hristiyan

İsewibûn *m* Hristiyanlaşma

İsewîkirin *m* Hristiyanlaştırma

İsewîtî *m* İsevilik, Hristiyanlık

İsfend *bot* üzerlik (peganun harmala)

İsfendan *bot/m* 1. akça ağaç (Acer) 2. *rd* akça ağaç (isfehandan yapılmış olan)

İshal *m* ishal, anel

İsik *b* vay be, abo (hayret belirtme ünlemi)

İsikandin *m* ışıldatma, parıldatma

İsikandin *l/gh* ışıldatmak, parıldatmak

İsikandî *rd* ışıldatılmış, parıldatılmış olan

İsikî *rd* ışıldamış, parıldamış

İsikîn *m* ışıldama, parıldama

İsikîn *l/gh* ışıldamak, parıldamak

İsir *m* 1. sedir, divan 2. seki 3. yüklük

İsîl *m* üzümün sıkıldığı yer

İsîn *m* 1. ıslama, parıldama, parlama 2. gümüş servi (ayın suya yansımaya oluşun parıltılı görünüm)

İsîn *l/gh* ışlamak, parıldamak, parlamak * **çavên wî diîsin** gözleri parlıyor

İsisok *rd* ışıl ışıl, pırıl pırıl

İsîsokî *rd* ışıldak, parıltılı

İşk (I) *bj/m* ışilik

İşk (II) *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn** (yekî) hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırtmak ~ **hatin** (yekî) (birini) hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** (birini) hıçkırık tutmak

İşkambîl *m* iskambil

İskan (I) *m* 1. bardak 2. bardak (bir bardağın alacağı miktar)

İskan (II) *m* iskan, yerleşim, yurtlanma

İskandin *m* hıçkırtma

İskandin *l/gh* hıçkırtmak

İskandînav *nd* 1. İskandinav (Kuzey Avrupa yarımadağının bütünü) 2. *rd* İskandinav, Skandinavlı

İskandînavî *nd/rd* İskandinavyalı

İskandinavya *m* İskandinavya

İskandînavyayî *nd/rd* İskandinavyalı

İskarpela *m* iskarpelâ

İskarpîn *m* iskarpîn

İskeîsk *m* 1. hıçkırtma, hıçkırık (ağlarken çıkan ses) 2. *h* hüngür hüngür, zari zari ~ **anîn** (yekî) hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırtmak ~ **hatin** (yekî) (birini) hıçkırık tutmak ~ **pê girtin** (birini) hıçkırık tutmak ~ **pê ketin** (birini) hıçkırık (veya hıçkırtma) tutmak

İskele *m* 1. iskele * **ji vapurê peya bû derke-te ser İskeleyê** vapurdan indi iskeleye çıktı

2. iskele (kıyıya yanaşan deniz aracına doğru uzatılan eğreti küçük köprü) 3. iskele (yapıların dışında keresteden kat kat kurulan, çalışmak için üstüne çıkılan çatı) * **ji bo ku em avahiye ji derve boyax bikin, iskele girê dabû** binayı dıştan boyamak için iskele kurmuştuk 4. iskele (geminin sol yanı) 5. *sn* iskele

iskelet *n* 1. iskelet (insan ve hayvan bedeninin kemik çatısı) 2. iskelet (yumuşak bölümleri dökmüş, ölü bir vücudun kemiklerinin bütünü) 3. (mec) iskelet (bir şeyi oluşturan temel çatı) * **iskeletê keştîyê** gemi iskeleti 4. *rd* iskelet (çok zayıf, *mec*) 5. iskelet (bir eserin genel planı) * **iskeletê romanê amade** ye romanın iskeleti hazır

iskeletor *rd* iskeletor (çok zayıf)

iskemle *m* iskemle

İskenderê Duquloç *nd* Büyük İskender

İskenderê Zulfarneyn *nd* Büyük İskender

İskên *bnr* İskîn

İskik *n* hıçkırık ~ **hilhatin** hıçkırık tutmak ~ **vehatin** hıçkırık tutmak ~ **ên wî hilên** kulakları çınlasın

İskîn *m* 1. hıçkırma, hıçkırma 2. hıçkırık 3. ağlantı

İskîn *l/gh* hıçkırma

İskîng *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn** (yekî) hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin** (yekî) (birini) hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** (birini) hıçkırık tutmak

İskîni *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn** (yekî) hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin** (yekî) (birini) hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** (birini) hıçkırık tutmak

İskirapik *bot/m* yenilen bir bitki

İskîti *nd* 1. İskitler 2. *m* İskitçe

İskîtkî *m* İskitçe

İskoç *nd* 1. İskoç 2. *rd* İskoç (İskoç yapısı, İskoçlara özgü olan)

İskoçî *m* İskoçça

İskoçkî *m* 1. İskoçça 2. *h* İskoçlara yaraşır bir biçimde

İskoçyayî *rd* İskoçyalı

İskok *rd* parıldayan

İskonto *baz/m* 1. iskonto 2. iskonto (senet kurma) ~ **kirin** iskonto etmek

İskontokirî *rd* iskontolu, iskonto edilmiş olan

İskorbut *bj/m* iskorbüt

İskorpît *zo/m* iskorpit (Scorpaena scrofa)

İslam *m* 1. İslâm (Müslümanlık) 2. *rd* İslâm (bu dindan olan)

İslambûn *m* İslâmlaşma

İslam bûn *l/gh* İslâmlaşmak

İslambûyî *rd* İslâmlaşmış olan

İslambûyîn *m* İslâmlaşma

İslamî *rd* İslâmî

İslamînas *nd/nt* İslâm bilgini

İslamînasî *m* İslâm bilginiği

İslamîti *m* 1. İslâmcılık 2. İslâmiyet

İslamiyet *m* İslâmiyet, Müslümanlık ~ **qebûl kirin** İslâmiyeti benimsemek (veya kabul etmek)

İslamkirin *m* İslâmlaştırma

İslam kirin *l/gh* İslâmlaştırmak

İslamkirî *rd* İslâmlaştırılmış olan

İslamparêz *nd/nt* İslâmcı

İslamparêzî *m* İslâmcılık

İslamzan *nd/nt* İslâm bilimci

İslamzanî *m* İslâm bilimi

İsleh *m* islah ~ **bûn** islah olmak ~ **kirin** islah etmek

İslehat *m* islahat, reform

İslehatxwaz *nd/rd* islahatçı

İslehatxwazî *m* islahatçılık

İslehatparêz *rd/nd* reformcu, reformist

İslehatparêzî *m* reformculuk

İslehbûn *m* islah olma

İsleh bûn *l/gh* islah olmak

İslehbûyî *rd* islah olmuş olan

İslehbûyîn *m* islah olma

İslehkirin *m* islah etme

İsleh kirin *l/gh* islah etmek

İslehkirî *rd* islah edilmiş olan

İsm *n* isim, ad

İsmailîye *nd* İsmailiye (bir mezhep)

İsnac *m* isnat ~ **kirin** isnat etmek

İsok *rd* parlak, ışıltılı

İsokî *h* parlakça, ışıltılı

İsot *bot/m* 1. biber (Capsicum annuum) 2. biber (bu bitkinin taze iken sebze ve kuru iken baharat olarak kullanılan ürünü) ~ **heşandin** biber dolması yapmak ~ **pê werkirin** biberlemek ~ **tije kirin** (dagirtin an jî hepişandin) biber dolması yapmak ~ **a sor a tûj** *nd* Arnavut biberi ~ **a spî** beyaz biber ~ **ên kesidandî** (dagirtî an jî şorikê) salamura biberi ~ **ên tijekirî** (an jî dagirtî) biber dolması

İsota dirêj *bot/nd* sivri biber

İsota giloverik *bot/nd* dolma biber

İsota kayanê *bot/nd* kayen biberi

İsota reş *bot/nd* kara biber

İsota sor *bot/nd* 1. Türk biberi, Hint biberi 2. kırmızı biber

İsota spî *bot/nd* beyaz biber

İsota tûj *bot/nd* çuşka

İsotdank *m* biberlik (biber konulan kap)

İsotên dagirtî *nd* salamura biberi

İsotên suravkê *nd* salamura biberi

İsotên şorikê *nd* salamura biberi

İsotîroş *nd/nt* biberici (satan kimse)

İsotîroşî *m* biberencilik

İsotkkirî *rd* biberli, biberlenmiş olan

İsotqûn *rd* çok yaramaz ve çıgırkan

İspanî *m* 1. İspanyol, İspanyalı 2. İspanyolca

İspankî *m* 1. İspanyolca 2. *rd/h* İspanyollara yaraşır bir biçimde

İspanya *m* İspanya

İspanyol *nd/rd* 1. İspanyol (İspanya halkından ve bu halkın soyundan olan) 2. *rd* İspanyol (İspanyol halkına özgü olan)

İspanyolet *m* ispanyolet

İspanyolkî *m* 1. İspanyolca 2. *rd/h* İspanyollara özgü, İspanyollara yaraşır bir biçimde

İspat *m* ispat ~ **bûn** ispat olmak ~ **kirin** ispat etmek

İspatbûn *m* ispatlanma, tanıtlanma

İspat bûn *l/gh* ispatlanmak, tanıtlanmak

İspatbüyî *rd* ispatlı, tanıtılı

İspatbüyîm *m* ispatlanma, tanıtlanma

İspatkirin *m* ispatlama, tanıtılama

İspat kirin *l/gh* ispatlatmak, tanıtılmak

İspatkirî *rd* ispatlı, tanıtılı, ispat edilmiş olan

İspatûla *m* ispatula

İспенax *bot/m* ispanak (*Spinacia oleracea*)

İspilîk *m* dalak

İspiyon *m* ispiyon

İspiyonker *nd/nt* ispiyoncu

İspiyonkerî *m* ispiyonculuk

İspiyonkirin *m* ispiyonlama

İspiyon kirin *l/gh* ispiyonlamak

İspîrto *m* ispirto

İspîrtodar *rd* ispirotolu

İspîrtokirin *m* ispirotlama

İspîrtokirî *rd* ispirotolu

İspîrtoxur *nd/nt* ispirotocu (ispirto içen)

İspîtofiros *nd/nt* ispirotcu (satan kimse)

İsponc *zo/m* 1. sünger 2. sünger (bu hayvanın temizlik işlerinden kullanılan suyu fazlaca çeken esnek iskeleti)

İsqat *ol/m* iskat, devir ~ **gerandin** iskatını vermek

İsqatxur *nd* iskatçı

İsr *m* divan, sedir

İsraf *m* israf

İsrafbûn *m* israf olma

İsraf bûn *l/gh* israf olmak

İsrafkar *nd/nt* israfçı, savurgan

İsrafkarî *m* israfçılık, savurganlık

İsrafker *bnr* israfkar

İsrafkerî *bnr* israfkarî

İsrafkirin *m* israf etme, savurganlık etme

İsraf kirin *l/gh* israf etmek, savurganlık etme ~ **bûn** israf olmak ~ **kirin** israf etmek

İsrafkirî *rd* israf edilmi olan

İsrafil *ol/nd* İsrail

İsraîl *m* İsrail

İsraîlî *nd/rd* İsrailli

İsre *m* 1. ambar 2. *bnr* kewar

İstaka *m* isteka

İstakoz *zo/m* istakoz (*Homarus vulgaris*)

İstasyon *m* 1. istasyon 2. istasyon (araştırma kuruluşu) * **İstasyona İslahkirina** toximan tohum islah istasyonu 3. istasyon (satış, bakım, aşı gibi işler yapan kuruluş, yer) * **İstasyonâ benzinê** benzin istasyonu 4. istasyon * **İstasyona radyoyê** radyo istasyonu

~**a** radyoyê radyo istasyonu ~**a** servisê servis istasyonu

İstatistik *m* 1. istatistik, sayım bilimi 2. istatistik, sayımlama

İstatistikî *rd* istatistiksel, sayımsal

İstatistikvan *nd/nt* sayımlamacı

İstatistikzan *nd/nt* istatistikçi

İstekan *m* 1. bardak 2. bardak (bir bardağın alacağı miktar)

İstewrik *bnr* stêrik

İstgeh *m* 1. istasyon, gar 2. istasyon, radyo evi

* **İstgeha** radyoyê radyo istasyonu

İstiare *wj/m* eğretileme, istiare

İstiareya girtî *wj/nd* istiare-î mekniye

İstiareya vekirî *wj/nd* istiare-î müsarraha

İstibat *m* uzaksama, iraksama

İstibatkirin *m* uzaksama

İstibat kirin *l/gh* uzaksamak

İstibdat *m* istibdat

İstida *m* istida, dilekçe

İstidaname *m* istidaname, dilekçe

İstif *m* 1. istif (düzgün yığın) 2. istif (kereste veya ağaç kurutmak için yapılmış yığın) ~ **kirin** istif etmek, istifletmek

İstifa *m* 1. istifa 2. istifa (işten ayrıldığını bildiren dilekçe) ~ **kirin** istifa etmek

İstifakirin *m* istifa etme

İstifa kirin *l/gh* istifa etmek

İstifakirî *rd* istifa etmiş veya edilmiş olan

İstifade *m* istifade, faydalanma

İstifadekirin *m* istifade etme, yararlanma

İstifade kirin *l/gh* istifade etmek, yararlanmak

İstifadekirî *rd* istifade edilmiş, yararlanmış olan

İstifker *nd/nt* istifçi, stokçu

İstifkerî *m* istifçilik, stokçuluk

İstifkirin *m* istif etme, istifletme, stoklama

İstif kirin *l/gh* istif etmek, istifletmek, stoklamak

İstifkirî *l/gh* istifli, istiflenmiş olan

İstihdam *m* istihdam ~ **kirin** istihdam etmek

İstihdamkirin *m* istihdam etme

İstihdam kirin *l/gh* istihdam etmek

İstihdamkirî *rd* istihdam edilmiş

İstihlal *wj/m* istihlal sanatı

İstihlaq *m* istihlâk, tüketim, yoğaltım

İstihlaqkirin *m* istihlâk etme, tüketme, yoğaltma

İstihlaq kirin *l/gh* istihlâk etmek, tüketmek, yoğaltmak

İstihsal *m* istihsal, üretim

İstikan *bnr* İstekan

İstila *m* istilâ, kaplama ~ **kirin** istilâ etmek

İstilaker *nd/rd* istilâci

İstilakerî *m* istilâcilik

İstilakirin *m* istilâ etme, kaplama

İstila kirin *l/gh* istilâ etmek, kaplamak (her yanını örtmek)

İstilakirî *rd* istilâ edilmi, kaplanmış

İstimal *m* istimal, kullanma ~ **kirin** istimal etmek, kullanmak
İstimalkirin *m* istimal etme, kullanma
İstimal kirin *l/gh* istimal etmek, kullanmak
İstimlaq *m* istimlak
İstimlaqkirin *m* istimlak etme
İstimlaq kirin *l/gh* istimlak etmek
İstimlaqkirî *rd* istimlak edilmiş
İstinad *m* istinat
İstinadkirin *m* istinat etme
İstinad kirin *l/gh* istinat etmek
İstinaf *hiq/m* istinaf
İstinqafkirin *m* çekimsenme
İstinqaf kirin *l/gh* çekimsenmek
İstiqamet *n* istikamet, dorultu, yön
İstıqaq *m* istihkak
İstıqat *bnr* ısqat
İstıqbal *m* istikbal, gelecek
İstıqlal *m* istiklâl
İstıqra *man/m* istikra
İstıqrar *rd* 1. istikrar, kararlılık 2. denge (zihinsel ve duygusal uyum) * **İstıqrara derûnî** ruhsal denge
İstıqrarî *m* istikrarlılık, kararlılık
İstıqrardar *rd* istikrarlı, dengeli (tutum ve davranışlarında uyum olan)
İstıqsaf *erd/m* istikşaf, açınsama
İstıqsafkirin *m* istikşaf etme, açınsama
İstıqsaf kirin *l/gh* istikşaf etmek, açınssamak
İstirham *m* istirham, rica
İstirhet *m* istirahat, dinleme ~ **kirin** istirahat etmek, dinlemek ~ **nedan** (yekî) birine istirahat vermemek, rahat bırakmamak (veya vermemek)
İstirîdye *zo/m* istiridyeye (Ostrea edulis)
İstismar *m* istismar, sömürü ~ **kirin** istismar etmek
İstismarker *nd/rd* istismarcı
İstismarkerî *m* istismarcılık
İstismarkirin *m* 1. sömürme, istismar etme 2. kullanma
İstismar kirin *l/gh* 1. sömürmek, istismar etmek 2. kullanmak (birinden veya şeyden amacına ulaşmak için yararlanmak)
İstisna *m* istisna, ayrıklık ~ **kirin** istisna etmek veya tutmak
İstisnabûn *m* istisna olma
İstisna bûn *l/gh* istisna olmak
İstisnabûyî *rd* istisna tutulmuş olan
İstisnabûyîn *m* istisna olma
İstisnakirin *m* istisna etme
İstisna kirin *l/gh* istisna etmek
İstisnakirî *rd* istisna edilmiş
İstisnayî *rd* istisnâî, ayrıklı
İstışare *m* istişare, danışma
İstışarekirin *m* istişare etme, danışma
İstışare kirin *l/gh* istişare etmek, danışmak
İstixbarat *m* istihbarat
İstixbaratvan *nd/nt* istihbaratçı

İstixbaratvanî *m* istihbaratçılık
İstixbarî *rd* istihbarî, istihbaratla ilgili
İstixfar *m* istigfar ~ **a xwe anin** istigfar etmek
İstizah *m* istizah, gensoru
İstizah *m* istizah
İstol *m* sandelye
İsweç *m* İsveç
İsweçî *m* 1. İsveççe 2. *rd* İsveçli
İsweçkî *m* 1. İsveççe 2. *rd* İsveçlilere yaraşır bir biçimde
İswiçre *m* İsviçre
İswiçreyî *nd/rd* İsviçreli
İsyân *m* isyan, ayaklanma, başkaldırma
İsyankar *nd/rd* isyankâr, asi
İsyankarî *m* isyankârlık, asilik ~ **kirin** isyankârlık etmek, asillik etmek
İsyankirin *m* isyan etme, ayaklanma, baş kaldırma
İsyân kirin *l/gh* isyan etmek, ayaklanmak, baş kaldırmak
İsyankirî *rd* isyan etmiş, baş kaldırmış olan
İş *n* iş ~ **anîn serê** (yekî) (birine) iş etmek ~ **berî nava hev dan** işler becermek ~ **bi** (yekî) **qedîn** iş (birinde) bitmek ~ **çêkirin** iş çevirmek ~ **çû qediya** iş işten geçmek * **piştî ku iş çû qediya**, **hîna ji me re dibêje** iş işten geçtikten sonra bize söylüyor ~ **dan** (yekî) iş vermek ~ **derxistin** iş açmak, iş çıkarmak (uğraştırıcı, gereksiz bir durumun ortaya çıkmasına sebep olmak) ~ **dirêj kirin** işi uzatmak ~ **ew e ku...**, iş ki * **iş ew e ku ji sinifa xwe derbas bibe** iş ki sınıfını geçsin ~ **girtin** iş tutmak ~ **ji destê** (yekî) **derketin** iş çıkarmak (çok iş yapmak) ~ **ji tehmê derketin** iş çığrından çıkmak ~ **ketin ser** (yekî) (birine) iş düşmek ~ **ketin stûyê** (yekî) iş başa düşmek ~ **kirin 1**) iş yapmak, iş görmek 2) iş karıştırmak (zararlı bir iş yapmak) ~ (an ji kar) **leqîn** işler açılmak ~ **li hev qelibîn** iş sarpa sarmak ~ **li** (yekî) **man 1**) iş ayağa düşmek 2) (birine) iş düşmek ~ **nîn e-bûn ku...** fıkır fıkır kaynamak * **îşê masîyan nîn e di bestê de** dere fıkır fıkır balık kaynıyor ~ **pê bûn 1**) iş bitirmek (bir işi iyi bir sonuca ulaştırmak) 2) iş görmek (iş yapmaya uygun olmak) ~ **pê qedîn** iş (birinde) bitmek ~ **qedandin 1**) iş bitirmek (bir işi iyi bir sonuca ulaştırmak) 2) iş pişirmek * **Ferit û keçikê iş qedandine** Ferit kızla işi pişirmişti ~ **tev dan** iş karıştırmak (fesat sokmak) ~ **tevî hev bûn** iş sarpa sarmak ~ **têl e** işler yolunda ~ **û karê** (yekî) **ketin ser** (yekî) **dîtir** (birine) işi düşmek ~ **û karê xwe rast kirin** dünyalığı doğrultmak ~ **zor çêbûn** iş çatallanmak ~ **zor gerîn** iş çatallanmak ~ **ek hel kirin** işi bağlamak, işi hal etmek ~ **ekî bêserûqûn kirin** ata et, ite ot vermek (bir işi ters yapmak) ~ **ê** (yekî) **baş bûn** işi iş olmak ~ **ê bi lezê şeytan tevî di-**

be acele işe şeytan karışır ~ê (yekî) bûn işi olmak (uğraşmak zorunda olmak) ~ê (yekî) çi ye? işi ne? ~ê (yekî) çi pê ketiye! neci oluyor! * **İşe te çi pê ketiye, tu li karê ber xwe binêre!** sen neci oluyorsun, sen kendi işine bak! ~ê (yekî) dan dîtîn 1) (birinin) işini gördürmek 2) işini görmek (dövmek) 3) işini görmek, işini gördürmek (öldürmek) ~ê (yekî) dan qirikê işi başından aşmak (veya aşkın olmak) ~ê (yekî) hebûn işi olmak ~ê hesab nîn e hesabı yok (sayılamayacak kadar çok, sayısız) ~ê (yekî) ji ser serê (yekî) derbas kirin işi başından aşmak (veya aşkın olmak) ~ê (yekî) ketin rê işi işler duruma gelmek ~ê (yekî) li hev nehatin işi aksi gitmek ~ê (yekî) li rê bûn 1) işi iş olmak 2) işi tüküründe (veya yolunda) olmak ~ê (yekî) li rê ye işi tüküründe (veya yolunda) ~ê (yekî) pê ketin (birini) ilgilendirmek, alâkadar etmek ~ê (yekî) pê nîn e (an jî tune) 1) birini alâkadar etmez 2) bana ne ya ~ê (yekî) qedîn işi bitmek ~ê (yekî) rast çûn işi rast gitmek ~ê te çi pê ketiye? işine bak! sen karışma, sana ne! üstüne vazife olmamak (veya değil) ~ê te pê neketiye üstüne vazif e değil ~ê te tune işin mi yok ~ê (yekî) xera bûn işi bozulmak ~ê (yekî) xerab e işi duman ~ê xwe bi rê xistin gemisini yürütmek ~ê xwe bi vira girê dan herşeyi yalan dolan üzerine kurmak ~ê xwe birin serî işi olmak (iş i istediği gibi bitirmek) ~ê xwe bi viran girê dan yalana dolana bel bağlamak, yalan dolan üzerine kurulmak ~ê xwe dan dîtîn (biri) işini gördürmek ~ê xwe dewam kirin o yolun yolcusu olmak (toplumun ahlâk anlayışına göre kötü bir hayat sürdüren) ~ê xwe dîtîn işini yapmak ~ê xwe jê anîn 1) ilgilenmek, alâkalanmak 2) kafaya takmak, kafasına takmak ~ê xwe kirin 1) işini görmek (görevini yapmak) 2) işini yapmak ~ê xwe pê anîn 1) ilgilenmek 2) kafaya takmak ~ê xwe saxlem çêkirin işi sağlama bağlamak ~ê xwe zanibûn iş bilmek (becerikli olmak) ~ê xwe zanîn işini bilmek (nerede, nasıylarlanacağını bilmek, çıkarını bilmek) ~ên nelirê karanlık işler ~ên reş karanlık işler ~ê zarokan çocuk oyuncağı

İşâ *m* yatısı ~ **lê çûn** yatısı namazının vaktini geçirmek

İşare *m* işaret ~ **pê dan** 1) işaret etmek 2) değinmek,

İşaret *m* 1. işaret (anlam yükletilen şey, im) 2. işaret (belirti, alâmet) 3. işaret (el, yüz hareketleriyle gösterme) ~ **dan** işaret vermek, sinyal vermek ~ **danîn** işaret koymak ~ **kirin** işaret etmek ~ê *sp* yol işareti ~ên trafikê (daborin an jî çûnehatê) trafik işaretler

İşaret dan hev *l/bw* işaretleşmek

İşaretdêr *nd/nt* işaretçi

İşaret kirin *m* işaretleme, imleme

İşaret kirin *l/gh* işaretlemek, imlemek

İşaretkirî *rd* işaretli

İşaret pê dan *l/bw* 1. işaret etmek 2. değinmek

İşarkî *r2/m* işaret

İşev *nd* bu gece

İşevin *rd* bu gecenin

İşguzar *rd* işgüzar

İşiq *bnr* ışık

İşk *m* 1. gergi, toyaka, germe aleti 2. *m* düğüm

İşkaf *m* dolap (genellikle tahtadan yapılmış, bölme ve çekmecelerine eşya konulan kapaklı mobilya)

İşkdan *m* yük sıkıştırma

İşk dan *l/gh* yük sıkıştırmak

İşkence *m* 1. işkence * **ji bo ku mêrik bidin axaftin** işkence **lê kirin** adamı konuşturmak için ona işkence yaptılar 2. işkence, eziyet 3. işkence (azap, sıkıntılı durum) ~ **kişandin** 1) işkence çekmek 2) eziyet çekmek ~ **lê bûn** işkence edilmek ~ **lê kirin** (birine) işkence etmek (veya) yapmak

İşkencedîtî *rd* işkence görünüş, işkence mağduru, işkenceye maruz kalmış kimse

İşkencekar *nd/rd* işkenceci

İşkencekarî *m* işkencecilik

İşkenceker *nd/rd* işkenceci

İşkencekerî *m* işkencecilik

İşkencekirin *m* işkence etme, işkence yapma

İşkence kirin *l/gh* işkence etmek, işkence yapmak

İşkencekirî *rd* işkence edilmiş veya payılmış olan

İşkencexane *m* işkencehane

İşkencexwar *rd* işkence edilmiş kimse

İşker *nd/nt* işçi

İşkerî *m* işçilik

İşkîl *m* bela, oyun * **tu yê işkilekî bînî serê min** sen başıma bir bela getirecek

İşkoke *bot/m* ahlat

İşkone *m* kadınların çalışırken giydikleri iş elbisesi

İşlik *n* gömlek ~ê **heşû** içi pamuk doldurularak yapılan işlemeli üstlük giysi ~ê **nîv zebûn** zıbne benzer gömlek

İşporta *m* işporta

İşportakar *nd/nt* işportacı

İşportakarî *m* işportacılık

İşportavan *nd/nt* işportacı

İşportavanî *m* işportacılık

İşq *bnr* ışık

İşqedîn *rd* iş bitirici

İşqedîno *rd* iş bitirici

İşteh *m* iştah ~a (yekî) çûn (tişteki) iştahı çekmek ~a (yekî) girtin iştah kapamak (veya kesmek) ~a (yekî) hatin girtin iştahı kapamak (veya kesilmek) ~a (yekî) kişandin iştahı çekmek ~a (yekî) lê vebûn iştahı açılmak, iştahlanmak ~a (yekî) vebûn iştahı a-

çılmak~a (**yekî**) vekirin iştah açmak, iştahını açmak
İştiraq *m* iştirak, katılım, katılma ~ **kirin** iştirak etmek
İştixal *m* iştigal ~ **kirin** iştigal etmek
İşve *m* işve, cilve ~ **kirin** işve etmek (veya yapmak), cilvelenmek
İşwebaz *cilveli*
İşwebaz *rd* işveli, edalı, fıkırdak
İşwebaz *rd* işveli, edalı
İşwebazî *m* işwecilik, fıkırdaklık
İşxal *m* işgal
İşxalker *nd/nt* işgalci
İşxalkerî *m* işgalcilik
İşxalkirin *m* işgal etme
İşxal kirin *l/gh* işgal etmek
İşxalkirî *rd* işgal edilmiş olan
İtaet *m* itaat
İtaetkirin *m* itaat etme
İtaet kirin *l/gh* itaat etmek
İtaetî *m* itaatsizlik ~ **kirin** itaatsizlik etmek
İtaetkar *rd* itaatlı, itaatkâr
İtaetkarî *m* itaatlılık, itaatkârlık
İtaetker *bnr* İtaetkar
İtaetkerî *bnr* İtaetkarî
İtali *nd* 1. İtalyan 2. *m* İtalyanca 3. *rd* İtalyan (İtalyanlara özgü)
İtalik *rd* italik
İtalkî *m* 1. İtalyanca 2. *rd/h* İtalyanlara yaraşır bir biçimde)
İtalya *m* İtalya
İtalyan *nd* 1. İtalyan 2. *m* İtalyanca 3. *rd* İtalyan (İtalyanlara özgü)
İtbarî *m* **itibar** ~ **pê neanîn** (birine) itibar (veya güven) duymamak
İterbiyûm *kim/m* iterbiyûm (sembolu Yb)
İtfa *fiz/m* 1. itfa, sönüm 2. *bz* itfa, sönüm
İtfa kirin *l/gh* sönümlemek
İtfaye *m* itfaiye
İthaf *m* ithaf
İthafkirin *m* ithaf etme
İthaf kirin *l/gh* ithaf etmek
İthafkirî *rd* ithaf edilmiş olan
İthal *nd* ithal ~ **kirin** ithal etmek
İthalat *m* 1. ithalât, dış alım (bir ülkeye başka ülkeden mal getirme veya satın alma) 2. ithalât (bir ülkeye başka bir ülkeden alınan malların bütünü)
İthalatkar *nd/rd* ithalâtçı, dış alımcı
İthalatkarî *m* ithalâtçılık, dış alımcılık
İtham *m* itham, suçlama
İthamkirin *m* itham etme, suçlama
İtham kirin *l/gh* itham etmek, suçlamak
İthamkirî *rd* itham edilmiş, suçlanmış olan
İthamname *m* ithamname
İtibar *m* 1. itibar, güvenç 2. itibar, prestij, güven ~ **dan** (**yekî**) birine) değer vermek, itibar etmek ~ **pê anîn** 1) itibar etmek, dikkate almak 2) itibar görmek ~ **pê hatin** 1) gü-

venilir olmak, itibar edilmek 2) birine itibar etmek, güvenmek ~ **pê kirin**) itibar etmek, dikkate almak ~a **xwe pê anîn** güvenmek, birine güven duymak ~a (**yekî**) **neman** itibarı sıfır olmak
İtibarî *rd* itibarî, sayımaca
İtibarname *m* itibar mektubu
İtifaq *m* 1. ittifaq, bağlaşıklık, bağlaşma ~ **kirin** ittifaq etmek
İtifaqkirin *m* ittifaq yapma, bağlaşma
İtifaq kirin *l/gh* ittifaq yapmak, bağlaşmak
İttihad *m* ittihat, birleşme
İtilaf *m* itilâf, anlaşma, uyuşma
İtimad *m* itimat, güven, güvenç ~ **dan** güven vermek, emniyet vermek ~ **pê anîn** itimat beslemek
İtimadname *m* itimatname, güven mektubu
İtina *m* itina, özen
İtiqat *m* itikat, inanç
İtir *bnr* edî
İtiraf *m* itiraf ~ **kirin** itiraf etmek
İtirafî *m* itiraf
İtirafkar *nd/nt* itirafçı
İtirafkarî *m* itirafçılık
İtirafkirin *m* itiraf etme
İtiraf kirin *l/gh* itiraf etmek
İtiraz *m* 1. itiraz (karşı çıkma) 2. itiraz (söylenecik söz, karşı söyleme) ~ **kirin** itiraz etmek
İtirazker *hiq/rd* itirazcı, muteriz
İtirazkerî *m* itirazcılık
İtirazkirin *m* itiraz etme
İtiraz kirin *l/gh* itiraz etmek
İtizar *m* itizar, özür dileme
İtizarkirin *m* itizar etme, özür dileme
İtizar kirin *l/gh* itizar etmek, özür dilemek
İtmaz *m* rica * **ez itmaz dikim** rica ederim
İtmazkirin *m* rica etme
İtmaz kirin *l/gh* rica etmek
İtriyûm *kim/m* itriyum (sembolu Y)
İver *nd* 1. şey 2. bura
İverok *m* şeycik
İw *bnr* pehe
İwer *c/nd* bura, burası
İx *m* ihma
İxbûn *m* ihma
İx bûn *l/gh* ihmak
İxanet *m* 1. ihanet, hiyanet 2. ihanet (sevgide aldatma, sadakatsızlık) ~ **kirin** 1) ihanet etmek 2) ihanet etmek (karı koca için) ihanet etmek, aldatmak
İxanetkar *nd/nt* ihanetçi
İxanetkarî *m* ihanetçilik
İxanetkirin *m* ihanet etme
İxanet kirin *l/gh* ihanet etmek
İxanet lê bûn *l/bw* ihanete uğramak
İxbar *m* ihbar ~ **kirin** ihbar etmek
İxbarker *nd/nt* ihbarcı, muhbır
İxbarkerî *m* ihbarcılık, muhbirlik
İxbarkirin *m* ihbarlama, ihbar etme

İxbar kirin *l/gh* ihbarlamak, ihbar etmek
İxbarkirî *rd* ihbar edilmiş olan
İxbarname *m* ihbarname, bildirim
İxfal *m* iğfal
İxfalkirin *m* iğfal etme
İxfal kirin *l/gh* iğfal etmek
İxfalkirî *rd* iğfal edilmiş olan
İxlas *m* ihlas
İxrac *m* ihraç (üretilen malları yurt dışına satma)
İxracat *bz/m* ihracat, dış satım
İxracatkar *nd/nt* ihracatçı, dış satımcı
İxracatkarî *m* ihracatçılık, dış satımcılık
İxrackirin *m* ihraç etme
İxrac kirin *l/gh* ihraç etmek
İxrackirî *rd* ihraç edilmiş
İxtilaf *m* ihtilâf, anlaşmazlık, uyuşmazlık, ~
 çêbûn uyuşmazlık çıkmak
İxtilal *m* ihtilâl, devrim
İxtilalker *nd/nt* ihtilâlci
İxtilalkerî *m* ihtilâlçilik
İxtiyar *bır* extiyar
İyod *kîm/m* iyot (sembolu L)
İyodkirin *kîm/m* iyotlama
İyodur *kîm/m* iyodür
İyon *fîz/kîm* *m* iyon, yükün
İyonbûn *m* iyonlaşma
İyonik *fîz/kîm* *rd* iyonik
İyonizebûn *m* iyonlaşma
İyonize bûn *l/gh* iyonlaşmak
İyonize kirin *l/gh* iyonlaştırmak
İza *m* zahmet, sıkıntı ~ **dan** sıkıntı vermek ~
 kişandin sıkıntı çekmek
İzafe *m* izafe
İzafet *fel/m* **1.** izafet, görelilik **2.** bağıntı
İzafî *fel/rd* **1.** izafî, görece, göreceli **2.** bağıntı-
 lı, bağıl
İzafîti *m* izafilik, görececilik, görecelik
İzafîye *fel/m* izafîye, görecelik
İzafîyet *fel/m* **1.** izafîyet, görececilik, görece-
 lik, görelilik **2.** bağıllık, bağıntılılık
İzah *m* izah, açıklama
İzahet *m* izahat
İzahet dan *l/gh* izahat vermek, izahatta bulun-
 mak

İzahker *rd* izah edici
İzan *m* izan, anlayış
İzband *rd* arık, sıska, cılız
İzdiham *m* izdiham, tıkkışıklık, yığılaşma
İzdiwac *m* izdivaç, evlenme
İzedan *m* imza verme
İzedan *l/gh* imza vermek
İzet *m* izzet, yücelik, ululuk
İzetînefs *m* izzetinefs, öz saygı
İzgeh *m* radyo istasyonu, radyo evi
İzin *m* izin ~ **dan** izin vermek ~ **derketin** izin
 çıkmak ~ **stendin** (an jî **girtin**) izin almak bi
 ~a **we be** kerem buyurun (veya eyleyin) ~a
Xwedê pê hebe Allah kısmet ederse ~a (**ye-
 kî**) **xwestin** (birinin) rızasını almak
İzin dan *l/gh* izin vermek
İzindar *rd* izinli
İzingirtî *rd* izinli, izin alınmış olan ~ **bûn** izin-
 li olmak
İzin stendin *l/gh* **1.** izin almak **1.** icazet almak
İzinstendî *rd* izinli, izin alınmış olan ~ **bûn** i-
 zinli olmak
İzobar *erd/m* izobar
İzohîps *erd/m* izohips, eş yükselti
İzolasyon *fîz/m* **1.** izolasyon, yalıtım **2.** yalıt-
 ma, izolasyon
İzolator *fîz* *nd/rd* izolatör, yalıtıcı, yalıtkan
İzolatorî *m* yalıtkanlık
İzole band *nd* izole bant
İzolekirin *m* izole etme, yalıtma
İzole kirin *l/gh* izole etmek, yalıtımak
İzolekirî *rd* izole, izole edilmiş
İzomer *kîm/rd* izomer
İzomerî *m* izomeri
İzomerîbûn *kîm/m* izomerleşme
İzomerik *rd* izomerik
İzomorf *kîm/fîz* *m* izomorf, eş biçim
İzomorfik *kîm/fîz* *rd* izomorfik, eş biçimli
İzomorfizm *kîm/fîz* **1.** izomorfizm, eş biçim-
 lilik **2.** *mat* izomorfizm, eş biçimlilik
İzoterm *erd/m* izoterm, eş sıcak
İzotop *fîz/rd* izotop ~**ên** **radyoaktîf** radyoaktif
 izotoplar

J

j, J *m* Kürt alfabesinin on üçüncü harfi olup *jê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından ötümlü sızıcı öndamaksı ünsüzleri gösterir

jaguar *zo/m* jaguar (Felis onca)

jajarûn *m* yoğurt, kuru ekmek (veya un) ve yağ ile yapılan bir tür yemek

jaî *m* 1. teleme 2. ekşimik, çökelek ~*ya babû-rî* bir tür küflü çökelek

jajûn *m* haşıl

jakaw *rd* 1. yırtıcı 2. kırışık, buruşuk

jakawî *m* yırtıcılık

jale (I) *m* kırağı, çiy

jale (II) *m* 1. gül fidesi 2. *bot/m* zakkum (Nerium oleander)

jaledar *rd* kırağılı, çiyli

jali *m* kaynatılan ayrandan elde edilen ve çökeleğe benzer peynir

jalûzî *m* jaluzi

jam *n* çan * **jamên dêran lê dida** kilise çanlarını çalınıyordu

jan *m* 1. sızı, ağrı 2. ızdırıp, acı* **di girmilkên min de janeke bişewat heye** omuzlarımda bir yanma acısı var 3. sancı, buruntu, buru 4. *mec* hastalık ~ **dan 1)** sancımak 2) acı vermek ~ **dan (yekî)** iliğini kemirmek ~ **dan dilê (yekî)** acısı yüreğine işlemek, dağlamak * **vê rewşa wî janê da dilê min** onun bu hali yüreğimi dağladı ~ **xwe berdan dil** (birinin) yüreğine işlemek (çok derin acı uyan-durmak) ~ **ê dan dil** yüreği cız etmek (veya cızlamak)

jana zirav *bj/nd* ince ağrı, verem, ince hastalık

janabirk *m* bir hastalık adı

janbon *m* janbon

jandan *m* 1. sızlama 2. sancıma 3. ağrıma

jan dan l/gh 1. sızlamak 2. sancımak 3. ağrı-mak

jandanî *rd* 1. sızılı 2. sancılı 3. ağrılı 4. hasta-lıklı

jandar *rd* 1. sızılı 2. sancılı 3. ağrılı 4. acılı, ısı-

tıraplı (acısı olan kimse)

jandarî *m* 1. sızılık 2. acılık, ıstıraplılık

jandayî *rd* 1. sızılı 2. sancılı 3. ağrılı, ıstıraplı

jandayîn *m* 1. sızlayış 2. sancıyış 3. ağrıma

jande *m* öge, unsur

janedidan *n* diş ağrısı

janedil *m* kalp ağrısı

janediran *n* diş ağrısı

janeguh *n* kulak ağrısı

janegurçik *m* böbrek ağrısı

janepişt *m* sırt ağrısı

janereh *bj/m* siyatik

janeser *nd* baş ağrısı

janeserî *m* baş ağrısı

janjan *rd* janjan

janjanî *rd* janjanlı

jankuj *bj/m* 1. ağrıkesen, ağrı kesici 2. yatıştırıcı, analezik

jano *rd* hasta, mariz

janoyî *rd* hastalıklı

jant, cant *n* jant

janû *bnr* jano

janxane *m* revir

janyar *rd* 1. sızılı 2. sancılı 3. acılı, ıstıraplı

Japon *nd /rd* 1. Japon (Japon halkından veya ırkından olan) 2. Japon (Japonlara özgü)

Japone *rd* japone

Japonî *m* 1. Japonca (Japon dili) 2. *nd* Japon-yalı

Japonkî *m* Japonca

Japonya *m* Japonya

Japonyayî *rd* Japonyalı

jar (I) *rd* 1. zayıf (insan ve hayvan için) 2. zayıf, yağsız 3. zayıf (görevini yapacak yeterli güçlü olmayan) * **artêşeke jar** zayıf bir ordu 4. cılız, sıksa. nahif 5. *mec* yoksul, fakir 6. *mec* zavallı * **heyla li min jarê** vay zavallı ben ~ **bûn 1)** zayıflamak, vücuttan düşmek 2) cılızlaşmak ~ **kirin 1)** zayıflatmak 2) cılızlaştırmak ~ **ketin** zayıf düşmek, zayıflamak

jar (II) *m* 1. ağı, zehir 2. *ant* öd kesesi
jarandin *m* ağılama, zehirlemek
jarandin *l/gh* ağılamak, zehirlemek
jarandî *rd* ağılanmış
jarbûn *m* 1. zayıflama 2. süzülme (çok zayıflama) 3. cılızlaşma, sıskalaşma
jar bûn *l/gh* 1. zayıflamak 2. süzülme (çok zayıflanmak) 3. cılızlaşmak, sıskalaşmak
jarbûyîn *m* 1. zayıflayış 2. süzülüş (çok zayıflanma) 3. cılızlaşma, sıskalaşma
jardadayî *rd* zehirlenen, zehirlenmiş
jardadayîkirin *m* ehirleme
jardadayî kirin *l/gh* zehirlemek
jarê *b* zavallı ben (kadın için)
jarî *m* 1. zayıflık 2. cılızlık, sıskalık 3. *mec* fakirlik, yoksulluk 4. *mec* zavallılık
jarîn *m* ağılanma
jarîn *l/gh* ağılanmak
jarjûr *m* şarjör
jarjûrdank *m* şarjörlük, kütüklük
jarketin *m* zayıflama, zayıf düşme
jar ketin *l/gh* zayıflamak, zayıf düşmek
jarketî *rd* zayıf düşmüş, güçten düşmüş olan
jarkirin *m* 1. zayıflatma 2. cılızlaştırma, sıskalaştırma
jar kirin *l/gh* 1. zayıflatmak 2. cılızlaştırmak, sıskalaştırmak
jarmar *zo/n* kırkayak
jaro *b* zavallı ben (erkek için)
jarok *rd* 1. zayıf 2. *mec* zavallı
jarokî *rd* 1. zayıfça 2. cılızca, sıskaca 3. *mec* fakirce 4. *mec* zavallıca
jarse *m* 1. jarse 2. *rd* jarse (bu kumaştan yapılmış olan)
jarxane *m* revir
jax (I) *m* bir kır yemeği
jax (II) *bot/m* turşusu da yapılan bir tür bitki
jay *bot/m* kır kimyonu
jeh *m* yay kirişi
jehir *bnr* jehr
jehirandin *m* zehirleme
jehirandin *l/gh* zehirlemek
jehirîn *m* zehirlenme
jehirîn *l/gh* zehirlenmek
jehr *m* 1. zehir 2. zehir (çok acı) * *îsot* *eynî* jehr *e* biber zehir gibi * *eynî* jehr *e* zehir gibi (çok acı) 3. *mec* zıkkım * *jehrê* *bixwe* zıkkım *ye* ~ *dan* zehirlemek, zehir vermek ~ *dan* (...) (birini) ağılamak, zehirlemek ~ *kirin* ağılamak, zehirlemek ~ *kirin* *aqilê* (*ye-kî*) (*argo*) aklına tükürmek ~ *tevî* (*tişteki*) *kirin* ağılamak, içine zehir katmak ~ *û* *zi-qûm* zehir zıkkım ~ *xistin* (*tişteki*) ağılamak, içine zehir katmak ~ *a* *marê* *kor* *be* zehir zıkkım olsun ~ *a* *spî* beyaz zehir (eroin, kokain gibi uyuşturucu maddeler)
jehra *titûnê* *m* nikotin
jehrandin *m* ağılama, zehirleme
jehrandin *l/gh* ağılamak, zehirlemek

jehrayî *rd* zehirli
jehrber *m* panzehir
jehrdadan *m* zehirleme
jehr dadan *l/gh* zehirlemek
jehrdadayî *rd* zehirlenmiş olan
jehrdan *m* ağılama, zehirleme
jehrdan *l/gh* ağılamak, zehirlemek
jehrdar *rd* zehirli
jehrdarî *m* zehirlilik
jehrdarîkirin *m* zehirletme
jehrdarî kirin *l/gh* zehirletmek
jehrdayî *rd* 1. zehirlendirilmiş, ağılanmış (kimse) 2. *m* zehirleme ~ *bûn* zehirlenmek ~ *kirin* zehirlemek
jehrdayîbûn *m* ağılanma, zehirlenme
jehrdayî bûn *l/gh* ağılanmak, zehirlenmek
jehrdayîkirin *m* ağılama, zehirleme
jehrdayî kirin *l/gh* ağılamak, zehirlemek
jehredar *rd* zehirli
jehredarbûn *m* zehirlenme
jehredar bûn *l/gh* zehirlenmek
jehredarkirin *m* zehirleme
jehredar kirin *l/gh* zehirlemek
jehredij *m* panzehir
jehremar *n* yılan zehiri
jehrewî *rd* zehirli
jehrewîbûn *m* zehirlenme
jehrewî bûn *l/gh* zehirlenmek
jehrewîkirin *m* zehirleme
jehrewî kirin *l/gh* zehirlemek
jehrêj *rd* zehir kusan
jehrf (I) *bot/m* zehirli bir ot türü (hayvan yemi olarak da kullanılır, ama kurutup ıslattıktan sonra)
jehrf (II) *m* zehir ~ *berî* *serî* (*yekî*) *dan* (birini) zehirlemek (birine zararlı düşünceler, zararlı duygular aşlamak)
jehrîn *rd* zehirli, ağılı
jehrîni *rd* zehirimsi
jehrkêş *rd* zehir çeker
jehrkirin *m* ağılama, zehirleme
jehr kirin *l/gh* ağılamak, zehirlemek
jehrkirî *rd* zehirli, zehirletilmiş olan
jehrkuj *m* panzehir
jehrmar *n* yılan zehiri
jelatîn *m* jelâtin
jen (I) *m* öğün, yemek öğünü
jen (II) *m* fırsat, kollanan an * *jena* *min* *jê* *bigire* *ez* *dê* *herim* fırsatını bulursam giderim
-jen (III) *rz/m* jendin fiilinin emir kipinden elde edilen sonek * *kevan*+*jen*, *bilûr*+*jen*, *sema*+*jen*
jenan *m* 1. çalma, vurma 2. ditme 3. tarama
jenandin *m* 1. çalma, vurma 2. ditme (yün, pamuk, vb. yi tellere ayırarak kabartma) 3. tarama, tarayış (yün ve kıl tarama)
jenandin *l/gh* 1. çalmak, vurma * *bilûr* *xweş*
jenand güzel kaval çaldı 2. ditmek (yün, pamuk, vb. yi tellere ayırarak kabartmak) 3.

taramak (yün ve kıl taramak)
jenandî *rd* 1. ditme, ditilmiş 2. taralı, taranmış olan
jendin *m* 1. çalma, çalış (vurarak ses çıkarma) 2. çalma, vurma 3. çakma (şimek, çakmak aleti için) 4. ditme, atma (yay ve tokmakla kabartma) 5. çalma, çalış, üfleme, üfürme (üflelemeli çalgılar için) 6. atma, atış, (kalp, nabız, damar vb. için) 7. dövmek (ezmek veya çırpma) * **spîçka hêkê jend** yumurta akı dövdü
jendin *l/gh* 1. çalmak (vurarak ses çıkarmak) * **muzîkeke xweş dijend** güzel müzik çalıyordu * **têr baş piyano dijene** çok iyi derecede piyano çalar 2. çalmak, vurmak * **gule ew jend** kurşun onu vurdu 3. çakmak (şimek, ve çakmak aleti için) * **tu dê heste ne-jenî!** çakmağı çakmayacaksın! 4. ditmek, atmak (yay ve tokmakla kabartmak) * **pembû jendin** pamuğu atmak 5. çalmak, üfle-mek, üfürmek (üflelemeli çalgılar için) 6. vur-mak, atmak (kalp, nabız, damar vb. için) 7. dövmek (ezmek veya çırpma) * **spîçka hêkê jend** yumurta akı dövdü
jendirme *n* 1. jandarma 2. *m/mec* erkek gibi kadın
jendîrmefî *m* jandarmalık
jendîrmexane *m* jandarma karakolu
jendûmend *m* karmakarışık, allak bullak, dar-madağınık
jendûmendbûn *m* karmakarışık olma, allak bullak olma, darmadağınık olma
jendûmend bûn *l/gh* karmakarışık olmak, allak bullak olmak, darmadağınık olmak
jendûmendî *m* karmakarışıklık, allak bullak-lık, darmadağınıklık
jendûmendkirin *m* karmakarışık etme, allak bullak etme, darmadağınık etme
jendûmend kirin *l/gh* karmakarışık etmek, al-lak bullak etmek, darmadağınık etmek
jenerator *fîz/m* jeneratör, üretçi
jenerik *m* jenerik
jeng (I) *m* hallaç tezgahı
jeng (II) *m* 1. pas (su içinde ve nemli havada metallerin, özellikle demir yüzeyinde oksit-lenme sonucu oluşan madde) 2. kefeği (diş-lerin diplerinde oluşan kireç tabakası) 3. *rd* yeşilimsi
jengal *bnr* jengar
jengar *m* pas
jengarî *rd* paslı
jengarîbûn *m* paslanma
jengarî bûn *l/gh* paslanmak
jengarîbûyin *m* paslanış
jengarîkirin *m* paslandırma, paslatma
jengarî kirin *l/gh* paslandırmak, paslatmak
jengdar *rd* paslı
jenggirtin *m* pas tutma
jeng girtin *l/gh* pas tutmak

jenggirtî *rd* paslı, pas tutmuş olan
jengîn *rd* paslı
jenîn (I) *m* duvar örme
jenîn (II) *m* 1. çalma, vurma 2. *mzk* çalma, vurma (enstrümanlar için) 3. çarpma, vurma (yürek hızlı atma, vuru durumunda olma) 4. çakma (çakmak, şimşek vb. için) 5. ditme, atma (yay ve tokmakla kabartma) 6. halaç-lama 7. zonklama
jenîn (I) *l/gh* duvar örme
jenîn (II) *l/gh* 1. çalmak, vurmak 2. *mzk* çalmak, vurmak (enstrümanlar için) 3. çarpma, vur-mak (yürek hızlı atmak, vuru durumunda ol-mak) * **dilê min dijene** yüreğim çarpıyor * **rehê canê min dijênin** damarlarım vuruyor 4. çakmak (çakmak, şimşek vb. için) 5. dit-mek, atmak (yay ve tokmakla kabartmak) 6. halaçlamak 7. zonklamak * **rehê destê min dijênin** elimdeki damarlar zonkluyor
jenk *m* mantık
jenosîd *m* jenosit, soykırım
jent *m* kırbaç, kamçı
jentin *bnr* jendin
jentî *bnr* jendî
jeodezî *m* jeodezi, yer ölçümü * **pisporê jeo-deziyê** jeodezi uzmanı
jeodînamîk *m* jeodinamik
Jeofîzik *m* jeofizik
jeokînya *m* jeokimya
jeolog *nd/nt* jeolog, yer bilimci
jeoloji *m* jeoloji, yer bilimi
jeolojik *rd* jeolojik, yer bilimsel
jeomorfolog *nd/nt* jeomorfolog
jeomorfoloji *m* jeomorfoloji
jeopolitik *m* jeopolitik
jeosantrîk *ast/rd* jeosantrik, yer özekçil, yer merkezli
jeosantrîzm *m* jeosantrizm, yer merkezçilik, yer özekçilik
jeosenklînal *nd* jeosenklinal
jeosîsmîk *rd* jeosismik
jeotermî *m* jeotermi
jeotermîk *rd* jeotermik
jeotropîzm *m* yere yönelim
jeotropîzma *m* jeotropizma
jeqnebut *bot/m* balanites
jest *m* 1. jest (el, kol, baş ile yapılan iç güde-sel veya iradeli hareket) 2. jest (genellikle yerinde yapılan ve uygun görülen davranış)
jet *m* jet
jeton *m* jeton
jev *nd* ('ji hev'den büzüşme) 1. birbirinden 2. bir tür şahıs zımrı
jevbela vbûn *m* 1. dağılma, çözülme 2. *lşk* da-ğılma (düşmana karşı daha iyi savaşmak i-çin birbirinden uzaklaştırılma)
jev belav bûn *l/bw* 1. dağılmak, çözülmek 2. dağılmak (düşmana karşı daha iyi savaşmak için birbirinden uzaklaştırılmak)

jevbelavî *m* 1. dağılış, dağılma (çözülme) 2. *lşk* dağılma (düşmana karşı daha iyi savaşmak için birbirinden uzaklaştırılma)

jevbelawela *rd* dağınık (bir arada olmayan, birbiriyle bağlantısı olmayan)

jevbelawelabûn *m* dağılma, çözülme (birliğini, beraberliğini yitirme)

jev belawela bûn *l/bw* dağılmak, çözülmek (birliğini, beraberliğini yitirmek)

jevbelawelayî *m* dağınıklık

jevbişêv *m* çözüşme

jevûn (I) *rd* özdeş

jevûn (II) *m* 1. ayrılma 2. açılma 3. dağılma, çözüşme

jev bûn *l/gh* 1. ayrılmak 2. açılmak 3. dağılmak, çözüşmek

jevûnî *m* özdeşlik, aynılık

jevcihêkirin *m* 1. ayırt etmek 2. birbirinden ayırma

jev cihê kirin *l/bw* 1. ayırt etmek 2. birbirinden ayırmak

jevcludakirin *m* 1. ayırt etmek 2. birbirinden ayırma

jev cuda kirin *l/bw* 1. ayırt etmek 2. birbirinden ayırmak

jevcludanebûn *m* ayrılmazlık

jevçûn *m* bozuşma, araları açılma

jev çûn *l/gh* bozuşmak, araları açılmak

jevçûyî *rd* bozuşuk

jevçûyînî *m* bozuşukluk

jevderxistin *m* 1. ayırıştırma 2. çözmek

jev derxistin *l/gh* 1. ayırıştırmak 2. çözmek

jevdûr *rd* 1. birbirinden uzak 2. dağınık (bir arada olmayan, birbiriyle bağlantısı olmayan)

jevdûrî *m* 1. birbirinden uzak olma 2. dağınıklık

jevketin *m* 1. dağılma, darmadağın olma (karışık duruma gelme, düzeni bozulma) 2. çözülme, çözülüş, çözülüm, bozgun * **jevketina dijmin** düşmanın çözülüşü

jev ketin *l/gh* 1. dağılmak, darmadağın olmak (karışık duruma gelmek, düzeni bozulmak) 2. çözülmek

jevketî *rd* 1. dağınık 2. çözümlü 3. *mec* şaşşal, pejmürde

jevkirin *m* 1. ayırma 2. koparma 3. aralarını bozma

jevkirin *l/gh* 1. ayırmak 2. koparmak 3. aralarını bozmak

jevneqetîn *m* ayrılmazlık

jevnivîşîn *m* yazışma

jevqetan *m* 1. ayırılma, ayıklanma 2. *kîm* ayırışım

jevqetîn *m* 1. ayrılma, ayıklama 2. *sp* bölünme, bölünüş

jevrenivîşandin *m* yazışma

jevrevandin *m* kapışma, kapma

jev re xîştikî kirin *l/bw* fingerdeşmek

jevvenequetîn *m* ayrılmazlık

jevheydan *rd* küsülü, bozuşuk

jevheydanî *m* küsüllük, bozuşukluk

jevzewac *m* iç evlilik, endogami

jeýî *m* bir tür çiris

jê (I) *m* Kürt alfabesinin on üçüncü harfi olup *jê* şeklinde telafüz edilir

jê (II) *rd* 1. aynı, özdeş, tıpkı (tıpkısı, özdeşi) * **ev pêñûs jî jê ye** bu kalem de aynı * **jî vê maseyê li ba me jî heye** bu masanın tıpkısı bizde de var 2. *fel* aynı, özdeş 3. tıpatıp, tastamam 4. eş (birbirinin aynı olan, veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri, benzeri) * **maseyeke jê li mala me jî heye** bu masanın bir eşi bizde de var 5. gedikli, müdavi * **hingî em çûn û hatin em jî jê ne gide gele gedikli oldu** 6. -den olma * **em jî jê ne bizde**

jê (III) *rz/m* (*jî vê/wê* ve *jî vî/wî* nin büzüşük hali) 1. -dan/-den, -tan/-ten (çıkma hali eki olup aynı zamanda gizli üçüncü tekil şahıs zamiridir) * **ez jî jê dixwazim** ben de ondan istiyorum ondanız * **min jê stend** ondan aldım 2. *c* ondan (o zamirinin çıkma durumu) 3. *c* şundan (şu zamirinin çıkma durumu) * **acizî kirin** (birinden) yükünmek ~ **aqil girtin** ders almak, ibret almak (bir olaydan tecrübe kazanmak) ~ **baştir** (an jî **çêtir**) **êdî rehma Xwedê ye** bundan iyisi can sağlığı ~ **baştir êdî wê bi ku de here** bundan iyisi can sağlığı ~ **behs nekirin** (birini veya şeyi) ağza almamak ~ **berjêrtir nebûn** aşağı kurtarmaz * **jî vê fiyetê berjêrtir nabe** bu fiyat aşağı kurtarmaz (**xwe** an jî **yek**) ~ **bêrî kirin** (kendini veya birini) temize çıkarmak (veya çıkartmak) ~ **bi vîr ve (an jî de)** -den bu yana * **jî serdema pêşin bi vîr ve** ilkçağdan bu yana ~ **bikeve** -den sonra * **jî gerî-nendeyê giştî bikeve rayeya îmzeyê ya wî ye** genel müdürden sonra imza yetkisi onun-dur ~ **çêtir êdî rehma Xwedê ye** bundan iyisi can sağlığı ~ **çêtir hatin** ağır basınak (bir işte gücü ve etkisi üstün gelmek) * **siya-setmedariya wî jî esnaftiya wî çêtir hat** politikacılığı esnaflığından ağır bastı ~ **dan inîandin** huylandırmak ~ **ders stendin** (an jî **girtin**) ders almak ~ **destûr stendin** el almak (bir sanatı yapmak için ustasının iznini almak) ~ **dikeve aqilan** ne yapsa yeridir ~ **fîrîqet man** gönüllü kanmak, müsterih olmak ~ **fîrsend nedîtîn** (bir şeyden) baş alamamak * **ez jî vê hunerê ne kêfxweş im, ez jê fîrsend nabînim ku...** bu sanattan memnun değil, baş alamıyorum ki ~ **guman neke** arama (bulundugunu sanma) ~ **hatin behskirin** -den bahsedilmek, denmek, denilmek, sözü edilmek ~ **hatin çêlkirin** (an jî **qalkirin**) bahis açmak (veya açılmak) ~ **helalkirin** **xwestin** helallik dilemek ~ **heqaret dîtin** (birinden) hakaret görmek ~ **hêvî neke**

arama (bulunduğunu sanma) * **pol û pere ji me hêvî meke** bizde para pul arama ~ **hikm derxistin** ahkâm çıkarmak ~ **ketin gumanê** (şikê an jî şikan) (birinden) kuşkulanmak, (bir şeyden veya kimseden) kuşkuya düşmek, kuşku duymak, kuşku ile karşılamak ~ **ketin aqılan** (birinden) beklemek, ummak ~ **keto pê keto** besle kargayı oysun gözünü ~ **kêm nebûn** eksik olmamak * **salik dozdeh meh kam ji mala wan kêm nabe** sene boyunca evlerinde rutubet eksik olmuyor ~ **kêm neman** (birinden veya bir şeyden) aşağı kalmamak ~ **kêmtir nabe** aşağı kurtarmaz ~ **kêmtir neman** (birinden veya bir şeyden) aşağı kalmamak ~ **kirê ku** gibisine gelmek, zanetmek ~ **kirin caw** alacağını tahsil etmek ~ **ne kêmtir** (an jî kêm) e (birinden veya bir şeyden) aşağı kalır yeri (veya yanı) yok ~ **ne xweş hatin axaftin** (peyvandin an jî xeberdan) hakkında iyi konuşulmamak ~ **nehatin behskirin** esamisi okunmamak ~ **pê ve** ondan sonra ~ **re ona** * **jê re anîye** ona getirmiş ~ **re asteng derxistin** (birine) müşkülât çıkarmak ~ **baş bûn 1** (birine) iyi olmak 2) (birine) iyi davranmak ~ **re bes kirin** pes etmek (yeniliği kabul etmek ~ **re bi kêf bûn** sıcak yüz göstermek ~ **re bûn alet âlet** olmak ~ **re bûn aqil** ders olmak, ibret olmak (bir olaydan tecrübe kazanmak) ~ **re bûn asteng** (birine veya bir şeye) engel olmak, ayağını bağlamak ~ **re bûn ders** ders olmak, ibret olmak ~ **re bûn derdê** içine dert olmak, yüreğine dert olmak ~ **re bûn dijmin** (birine) düşman kesilmek ~ **re bûn ibret** ders olmak, ibret olmak ~ **re bûn kefil** birine kefil olmak ~ **re bûn kole û xulam** (birine) kul köle (veya kul (kurban) olmak ~ **re bûn kurm** huy edinmek, eli alışmak ~ **re bûn mal** mal etmek (kendi eseri, malı veya buluşu saymak) * **ev e salek e ku ji me re bûye mal** bir yıldır kendimize mal etmişiz ~ **re bûn manî** (birine veya bir şeye) engel olmak, ayağını bağlamak ~ **re bûn meraq** (an jî etr) (bir şeye) merak sarmak (duymak, sardırmak veya salmak) ~ **re bûn mexsed û mirad** sevdasına düşmek, (bir şey birine) ideal olmak ~ **re bûn mîna xeyalan** hayal olmak (geçmişte kalmak, hatıra olmak) ~ **re bûn neyar** (birine) düşman kesilmek * **ji ber çi ye nayê zanîn lê camêr ji me re bûbû neyar** nedendir bilinmez, ama adam bize düşman kesilmiştir ~ **re bûn pişt** (birine) arka çıkmak, arka olmak, (birine) kollarını açmak (korumak, yardım etmek), (birine) kucak açmak, payanda olmak, himaye etmek ~ **re bûn qewet** (birine) arka olmak, (birine) kollarını açmak (korumak, yardım etmek) ~ **re bûn şikestek** dokunmak (onur, anlayış vb. ile uyuşmaz bir durum or-

taya çıkmak) * **bila li pişt Xefûr siwar bibe, qey wê ji şerefa wê re bibe şikestek?** Gafur'un yanına binsin, onuruna mı dokunur? ~ **re bûn tatêl** (meraç an jî etr) (bir şeye) merak sarmak (duymak, sardırmak veya salmak) ~ **re bûn wekî malê dinyayê** dünyalar ... -ın oldu ~ **re bûn xeyal** hayal olmak (gerçekleştirilememek ~ **re bûn zende** (an jî ibret) ders olmak, ibret olmak ~ **re cih danîn** (bir kimseye) yatak çekmek ~ **re cih dîtîn** yer bulmak (bir işe, göreve başlayacağı yere yerleşmek) ~ **re çareyek dîtîn 1** (birine) bir çare bulmak 2) (bir işin) yolunu yapmak ~ **re çetînayî derxistin** (birine) güçlük çıkarmak, müşkülât çıkarmak ~ **re çêbûn** içine doğmak ~ **re çirok gotin** masal okumak ~ **re dan çêr û bêçariyan** birine küfürü basmak ~ **re dan dijmin** (dijûnan an jî xeberan) (birine) küfürü basmak ~ **re dan gotin** (an jî xeberan) (birine) küfretmek veya küfürü basmak ~ **re dayikî** (dêti an jî daykatî) kirin (birine) analık etmek ~ **re dest dan ser hev** (birine) el pençe divan durmak ~ **re dest hejandin** (birine) el sallamak ~ **re dest kirin** (birine) el etmek ~ **re destmal li ba kirin** (birine) mendil sallamak ~ **re deyndar bûn 1** (birine) borçlu olmak 2) hayatını (birine) borçlu olmak (biri tarafından ölümden kurtarılmış olmak) 3) hayatını (birine) borçlu olmak (birinin yaşamı bir başkasının desteği ile sağlanmak) ~ **re deyndar derketin** (birine) borçlu çıkmak ~ **re dilê** (yekî) xwestin (birine) sempati duymak (veya beslemek) ~ **re diran cix kirin** (birine) diş bilemek ~ **re du kevir nedan** ser hev 1) (birine) arka çıkmak, desteklemek 2) (birine) gelecek hazırlamak ~ **re du şeş hatin** (birine) düşüş gelmek ~ **re duayên xêrê kirin** hayırdua etmek ~ **re efû lê ketin** afa uğramak ~ **re eyan bûn** (birine) malum olmak ~ **re êcêbmayî man** parmağı ağzında kalmak ~ **re gels derxistin 1** (birine) sorun çıkarmak, engel çıkarmak 2) (birine) güçlük çıkarmak ~ **re giran hatin** (birine) ağır gelmek (yapılması güç gelmek) * **ev kar jê re giran hat** bu iş ona ağır geldi ~ **re gotin ê kafa sallamak** ~ **re gotin nîn e** (an jî tune) söz götürmez ~ **re hatin gotin** denmek, denilmek * **ew afirandiyê ku jê re mirov tê gotin** o insan denilen mahlukat * **dikare jê re bê gotin ku keçeke nazdarî ya bajarî ye û ku ketiye dilqê keçikeke gundî köylü kılığını girmiş bir şehir kızı denilecek kadar nazlı biri** ~ **re hayê kirin** (birinden) yaka silkmek ~ **re hejmetkar man 1** hayran kalmak, hayranlık duymak (hayran olmak, büyülenmek) 2) seyrine doyum olmamak ~ **re her roj dawet e deliye her gün bayram** ~ **re heyran man** hayran kalmak, hayranlık duy-

mak ~ **re heyirî man** başı dönmek (görmeli bir şey karşısında şaşırma) ~ **re heyret man** parmağı ağzında kalmak (**tişte**) ~ **re hêsan** (an jî **rihet**) **hatin** (herhangi bir biçim) kolayına gelmek ~ **re hurmet xweyî kirin** saygı duymak (veya beslemek) ~ **re jê hatî bûn** gücü birine yetmek, gücü yetmek (biriyle baş edebilecek durumda olmak) * **ma tu ji min re jêhatî yî?** gücün bana mı yetiyor? ~ **re ji hayê de hatin** pişmiş armut gibi (birinin) eline düşmek ~ **re kew li dar ketin** (birine) gün doğmak ~ **re kêf nekirin** sevgi gösterisinden bulunmamak, soğuk durmak * **ji mêvanan re kêf bike** misafirlerle soğuk durma ~ **re kêfa (yekî) hatin** bayılmak (çok hoşlanmak, çok sevmek) ~ **re kêmbûn** (birinden) güçsüz olmak ~ **re kêmbûn nekirin** (birine) kafa tutmak ~ **re kêmahî bûn** dokunmak (onur, anlayış vb. ile uyumsuz bir durum ortaya çıkmak) ~ **re kirin qatix** (bir şeyi ekmeğe) katık etmek ~ **re kredî vekirin** (birine) kredi açmak ~ **re lê hatin** işi rast gitmek ~ **re li çepikan dan** (an jî **xistin**) alkış tutmak ~ **re li çepikan hatin** **xistin** alkışlanmak ~ **re li çepikan ketin** alkış toplamak ~ **re li gûzikê jî (te) re li çokê** ip nerde inceldiyse ordan kopsun (o çekinmiyorsa sen hiç çekinme) ~ **re li hev nehatin** işi ters gitmek, şansı yahver gitmemek ~ **re li mehneyan (bahane an jî hêncetan) gerîn** bahane bulmak ~ **re li saqê jî (yekî) re li çokê** ip nerde inceldiyse ordan kopsun (o çekinmiyorsa sen hiç çekinme) ~ **re îlahî fatiha xwendin** (bir şeye) fatiha okumak (bir şeyden umudunu kesmek) ~ **re mal û hal kirin** (birine) gelecek hazırlamak ~ **re man ecêbmayî** garibine gitmek ~ **re manî derxistin** (birine) müşkülât çıkarmak, ayağına bağ vurmak ~ **re melaqî kirin** (birine) yalakalık yapmak, kavuk sallamak ~ **re mil danîn** boynuz eğmek, dize gelmek (karşı tarafın gücünü kabul etmek) ~ **re mil hildayî bûn** gürültüye (veya patırtıya) pabuç bırakmamak ~ **re mirin** bayılmak (çok hoşlanmak, çok sevmek) ~ **re mîrat man** kendine miras kalmak ~ **re nana nekirin** (birinin) bir sözünü iki etmemek, hayır dememek ~ **re nas hatin** (birine) tanıdık gelmek, aşına olmak ~ **re ne xerîb bûn 1)** (birine veya bir şeye) yabancı olmamak 2) kulak dolgunluğu olmak * **ji Kurdî re ne xerîb im** Kürtçeye kulak dolgunluğum var ~ **re negotin serê sola te xwar e** (birine) gözünün üstünde kaşın var dememek ~ **re nehiştin** yanına bırakmamak (veya komamak), ettiğini yanına bırakmamak ~ **re pê girtin** tutmak (giyinmesine yardım etmek) * **jê re bi paltoyê wî girt** paltosunu tuttu ~ **re pê nehatin** yakışık almaz ~ **re pir gotin** (birine) dil dökmek *

ew qas me jê re got jî, lê dîsa wê bi ya xwe kîr ona o kadar dil dökmemize rağmen, yine bildiğini okudu ~ **re pişt çêbûn** (biri) sırt bulmak ~ **re qet** bana mısın dememek * **min du paket cigare kişandin, ji min re qet** iki paket sigara içtim bana mısın demedi ~ **re qet** (an jî **rihet**) e iştin (bile) değil * **rezalet derxistin jê re qet e** rezalet çıkarmak onun için iştin bile değil ~ **re qij kirin** (birine) kollarını açmak (içtenlikle karşılamak veya kucaklamaya hazır olmak) ~ **re rê dan berê** yumurtaya kulp takmak ~ **re rê nedîtin** meydan (bir şeye veya kimseye) kalmamak, fırsat bulmamak * **ji revê re rê nedît hate qefaltin** kaçmaya meydan kalmadan yakalandı ~ **re rê xuya bûn** yol görünmek ~ **re sar bûn** soğuk durmak ~ **re serdest bûn 1)** üstün olmak 2) baskın çıkmak (veya gelmek) ~ **re serdest hatin** baskın çıkmak (veya gelmek) ~ **re serî danîn** baş eğmek (direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek) ~ **re serî xwar kirin** (an jî **tewandin**) (saygı göstermek için) ~ **re serşûrî bûn** baş eğmek (direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek) ~ **re stû daxistin** boyun kırmak (saygı duyulan kimseye başını eğerek selam vermek) ~ **re stû xwar kirin** (birine) boyun eğmek ~ **re şik çêkirin** huylandırmak ~ **re şik nîn e 1)** hiç kuşku yok 2) bal gibi (şüpheye yer bırakmadan, çok iyi, adamakıllı) ~ **re şikestek bûn 1)** yakışık almamak 2) dokunmak (onur, anlayış vb. ile uyumsuz bir durum ortaya çıkmak) ~ **re temaseger man** seyirci kalmak ~ **re tirs çêbûn** korkuya kapılmak * **jê re tirs çêbû** korkuya kapıldı (**derek, cihek**) ~ **re vekrî bûn** (bir yer, birine) açık olmak (**tişte**) ~ **re wekî henekan (yariyan, yaraniyan an jî hewesan) hatin** şaka gibi gelmek, bir şey, insana) alay gibi gelmek ~ **re xerîb hatin** (an jî **nehatin**) yabancı gelmek (veya gelmemek) ~ **re xêr xêber bûn** (birine göre) hava hoş ~ **re xêr xêber e!** sırtında (veya arkasında) yumurta küfesi yok ya! ~ **re xuya bûn** (birine) malum olmak, abdala malum olur ~ **re xwarî erdê bûn** yerlere kadar eğilmek, yüz sürmek ~ **re xuya bûn (derman)** ~ **re yek bi yek bûn** (ilâç) bire bir gelmek ~ **re zehmet 1)** **hatin** (birine) ağır gelmek (yapılması güç gelmek) 2) (bir yer veya işte) yabancılık çekmek 3) ağır gelmek (iş için) * **ev kar jê re zor hat** bu iş ona ağır geldi ~ **re zimanê xwe derxistin** (birbirine) dil çıkarmak ~ **re zor hatin 1)** (birine) ağır gelmek (yapılması güç gelmek) 2) (bir yer veya işte) yabancılık çekmek 3) ağır gelmek (iş için) * **ev kar jê re zor hat** bu iş ona ağır geldi ~ **terîqet** (an jî **îcazet**) **stendin** el almak (tarikatlarda bir mürit, müridinden, başkalarına yol gösterme iznini almak) ~ **û berjor?** ötesi var mı?

~ û paşî bundan böyle ~ û pê de (tiştek he-ye)? ötesi var mı? ~ ve wisa xuya kirin hisini vermek, izlemiyi uyandırmak * kurik ji min ve zengîn xuya kir çocuk bana zengin hissini verdi (cihek) ~ ve xonê (an jî xuya) bûn wekî eynîk (bir yer) ayağının (vaya ayaklar) altında * gava tu derkefî serê gîr gund ji te ve wekî eynîk xuya ye tepeye çıktığında köy ayağın altında ~ we ye ku gibisine gelmek, zanetmek ~ re wisa (an jî welê) hatin (birine) öyle gelmek ~ xaric gîrtin harîc tutmak, dışında bırakmak ~ xaric hatin gîrtin harîc tutulmak, dışında bırakılacak ~ xeberê bide ... -den haber ver! * tu ji pereyan xeberê bide! sen paradan haber ver! ~ xweş axaftin (peyivîn an jî xeber dan) (biri için) iyi söylemek ~ yek birisinden biri ~ zewq nestendin (an jî negirtin) (bir şeyle) başı hoş olmamak ~ zêde bûn 1) gücünü aşmak (biriyle baş edebilecek durumda olmamak) 2) gücünü aşmak (biriyle herhangi bir konuda boy ölçüşmeyecek durumda olmak) ~ zêdetir ... -den çok

jêacizbûn *m* 1. (birinden veya bir şeyden) bıkma, bıkip usanma, bıkkınlık duyma, bezme, usanç getirme 2. (birinden veya bir şeyden) rahatsızlık duyma

jê aciz bûn *l/bw* 1. (birinden veya bir şeyden) bıkmak, bıkip usanmak, bıkkınlık duymak, bezmek, usanç getirmek 2. (birinden veya bir şeyden) rahatsızlık duymak

jê aciz kirin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) bıktırmak, usandırmak

jê acizî kirin *l/bw* istiskal etmek (soğuk davranışlarla hoşlanmadığını belli etmek)

jê agahdar bûn *l/bw* (bir şeyden veya kimse-den) haberdar olmak, bilgi edinmek

jê anîn *l/gh* -den getirmek * me jî ji xwe re jê anî bizde ondan kendimize getirdik

jê anîn der *l/bw* 1. -den çıkarmak 2. itiraf ettirmek

jê anîn xwarê *l/bw* indirim yapmak (veya etmek), fiyat indirmek

jê aqil gîrtin *l/bw* 1. (birinden veya bir şeyden) 2. *mec* ders almak

jê aqil sekinîn *l/bw* akıl durdurmak

jê aqil stendin *l/bw* (birinde) akıl danışmak, (birinden) fikir almak, fikir kapmak

jêaverêbûn *m* 1. -den sapma 2. *mec* şaşma

jê averê bûn *l/bw* 1. -den sapmak * jî rê averê bû yoldan saptı 2. *mec* şaşmak

jê averê nebûn *l/bw* 1. -den sapmamak 2. *mec* şaşmamak * ew ji riya xwe avarê nabe o, yolundan şaşmaz

jê avêtin *l/gh* 1. (bir yerden veya şeyden) atmak 2. dışarı atmak 3. işten çıkarmak * wan tu çawa ji fabrikayê avêtin? seni fabrikadan nasıl çıkardılar? 4. -den atmak (yazılı veya banda alınmış bir metinden bazı bö-

lümeleri çıkarmak) * me ji deqê hin beş avêtine metinden bazı bölümleri atmışız

jêavisbûn *m* (birinden) gebe kalmak

jê avis bûn *l/bw* (birinden) gebe kalmak

jêavisman *l/bw* (birinden) gebe kalmak

jê avis man *l/bw* (birinden) gebe kalmak

jê axaftin *l/gh* 1. (birinden veya bir şeyden) konuşmak, bahsetmek, hakkında konuşmak (herhangi bir şeyden bahsetmek) * em ji jî vê mijarê diaxivîn biz de bu konudan konuşuyorduk 2. hakkında konuşmak, aleyhinde konuşmak, çekiştirmek 3. (bir şeyi) söz etmek

jê aza *rd* (bir şeyden) azade

jê azirîn *l/gh* -den huysuzlaşmak

jê bandor gîrtin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) etkilenmek, müteessir olmak

jê baştir *rd* 1. (birinden veya bir şeyden) daha iyi 2. hallice * rewşa wê ji yê din baştir e durumu diğerlerinden hallice

jê bawer kirin *l/bw* 1. inanmak (birini doğru sözlü olarak bilmek) 2. (birine) inanmak

jê be b geç, kulak asma, boş ver * jê be, em tiştinê din mijûl bibin boş ver, başka şeyler konuşalım

jê behs bûn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) bahsedilmek, sözü açılmak

jê behs kirin *l/bw* 1. (birinden veya bir şeyden) bahsetmek, konuşmak, lâfını etmek, lâfırdısını etmek, lâf açmak 2. (bir şeyden) söz açmak * xwest ji nivîskariyê behs bike yazarlıktan söz açmak istedi 3. (bir şeyden) söz etmek, (bir şeyden) dem vurmak 4. değinmek, sözünü etmek, ilişmek * qet ji wê mijarê behs nekirin o konuya hiç değinmediler 5. anmak

jêbelavbûn *m* yayma (çevreye dağılma)

jê belav bûn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) yayılmak (çevreye dağılmasına sebep olmak) * ev nexweşî ji kermêşan belav bûye bu hastalığı sivrisinekler yaydı

jêber *m* silgi, silici

jê bersive *rd* (birinden veya bir şeyden) sorumlu ~ olmak -den sorumlu olmak

jê bersive gîrtin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) sorumlu tutmak

jê bêpar man *l/bw* (birinden veya bir şeyden) mahrum kalmak, yoksunmak

jêbêriya qanûnî *nd* yasal dokunulmazlık

jêbêrî *rd* 1. -den tenzih 2. masum

jê bêribûn *m* 1. -den arılanma, tenzih olma 2. masum gösterilme, temize çıkarılma

jê bêrî bûn *l/bw* 1. -den arılanmak, tenzih olmak 2. masum gösterilmek, temize çıkarılmak

jêbêrikirin *m* 1. -den arılama, tenzih etme 2. aklama, masum gösterme, temize çıkarma

jê bêrî kirin *l/bw* 1. -den arılacak, tenzih etmek 2. aklamak, masum göstermek, temize

çıkarmak * *wî jê êrî bêrî kirin* onu temize çıkardılar

jê bêzar bûn l/bw (birinden veya bir şeyden) bıkmak, bıkip usanmak, usanç getirmek

jê bêzar kirin l/bw bıktırmak, usandırmak, bezginlik vermek

jê bi dest ketin l/bw 1. ele geçmek 2. sağlanmak, elde edilmek

jêbidûrbûn m -den uzaklaşma, uzaklaşılma

jê bi dûr bûn l/bw -den uzaklaşınak, uzaklaşılma

jêbidûrdan m -den uzaklaştırma

jê bi dûr dan l/bw -den uzaklaştırmak

jêbidûr ketin m 1. uzak düşme, uzaklaşılma 2. aralanma, yanından uzaklaşma 3. açılma, uzaklaşma (gemi vb. için; gitme)

jê bi dûr ketin l/bw 1. uzak düşmek, uzaklaşılma 2. aralanmak, yanından uzaklaşmak 3. açılmak, uzaklaşmak (gemi vb. için; gitmek) * *keştî ji bejahiyê bi dûr ketin* gemiler denize açıldılar

jêbidûr xistin m 1. uzaklaştırma 2. uzaklaştırma, sökme

jê bi dûr xistin l/bw 1. uzaklaştırmak 2. uzaklaştırmak, sökmek * *we ew ji van ramanan bi dûr nexist* onu bu fikirlerden sökemediniz

jêbihartin m 1. (birini) geçme, aşma 2. (birini) arkada bırakma 3. (bir kimseyi) gölgede bırakma 4. -den aşırma

jê bihartin l/gh 1. (birini) geçmek, aşmak 2. (birini) arkada bırakmak 3. (bir kimseyi) gölgede bırakmak 4. -den aşmak

jê bi hev ketin l/bw -den oluşmak, -den olmak, müteşekkil olmak

jê bihevketî rd -den oluşmuş, -den olma, müteşekkil

jêbihurî rd aşkın * *jiyê wê ji penciyî bihurî bû* yaşı ellişi aşkındı

jêbihurîn m 1. aşma 2. (birini veya bir şeyi) geçme (bir şeyi veya kimseyi geride bırakma) 3. geçme (yarışta geçme) 4. arkada bırakma 5. basıp geçme

jê bihurîn l/gh 1. aşmak 2. (birini veya bir şeyi) geçmek (bir şeyi veya kimseyi geride bırakmak) * *erebeya me ji kamyonê nedibihurî* bizim araba kamyonu geçemiyordu 3. geçmek (yarışta geçmek) * *otobusa me ji wan dibihurî* bizim otobüs onları geçiyordu 4. arkada bırakmak 5. basıp geçmek * *hespê me lê xist ji hespên din bihurî* atımız diğer atları basıp geçti

jê bin b boş verin, geç!

jêbir m 1. silgi 2. silgi (keçeden yapılmış silgi) 3. *rd* giderici * *madeya jêbira lekeyan* leke giderici madde

jêbiran m kesinti (ödenen bir paradan herhangisi bir gerekile kesilen bölüm)

jêbirin (I) m 1. yenme, mağlûp etme 2. utma,

ütme, yutma (oyunda bir şey kazanma)

jêbirin (II) m 1. -den aşırma, çalma 2. alma, alıp götürme

jêbirin (III) m 1. alma (giderme, yok etme) 2. giderme 3. silme (kazıyarak veya sürterek yok etme)

jê birin (I) l/gh 1. yenmek, mağlûp etmek 2. utmak, ütmek, yutmak (oyunda bir şey kazanmak)

jê birin (II) l/gh 1. -den aşırma, çalmak 2. almak, alıp götürmek * *ji malê min birine* malımdan götürmüşler

jê birin (III) l/gh 1. almak (gidermek, yok etmek) * *hinek av bikê, dê xwêya wê jê bibe* içine biraz su koy, tuzunu alır 2. gidermek * *ez dixwazim ku van ramanan ji serê te bibim* bu fikirleri kafandan gidermek isterim 3. silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek)

jêbirîn m 1. -den kesme 2. kesinti, kesinti yapma 3. kesme (verilecek şeyin bir bölümünü alkoyma, vermeme) 4. kırpma (tutulmuş davranma) 5. kısıntı yapma

jê birîn l/gh 1. -den kesmek 2. kesinti yapmak 3. kesmek (verilecek şeyin bir bölümünü alkoymak, vermemek) * *ji mehaniya wî birîne* ayılığından kesmişler 4. kırpma (tutulmuş davranmak) 5. kısıntı yapmak

jêbirk m silgi

jê bi zarû bûn l/bw gebe kalmak

jêbizikirin m -den tikslenme

jê bîzî kirin l/bw -den tiksinmek

jê borîn l/gn 1. aşılma 2. (birini veya bir şeyi) geçmek (bir şeyi veya kimseyi geride bırakmak) * *erebeya me ji kamyonê neborî* bizim araba kamyonu geçemedi 3. geçmek (yarışta geçmek) * *otobusa me ji wan diborî* bizim otobüs onları geçiyordu 4. arkada bırakmak 5. basıp geçmek * *hespê me lê xist ji hespên din borî* atımız diğer atları basıp geçti

jêbûn (I) m 1. aynısı olma, tıpkısı olma 2. -den olma, -e mensup olma 3. müdavim olma 4. olma (bir yerde doğmuş, yaşamış olmak) 5. -den doğma, dünyaya gelme, -den olma 6. -den olma, belinden olma

jêbûn (II) m 1. kesilme, kopma 2. kopma (yerrinden ayrılma) 3. kopma (gövdeden ayrılma) 4. -den kesilme (bir şeyden kesilme) 5. ayrılma, bırakma, kopma (terk etme) 6. sökülme

jêbûn (III) m 1. boş verme 2. geçme (söylemeden veya bitirmeden atılma) 3. (birini) rahat bırakma (karışmama) 4. -e kalma 5. gücü yetme 6. (birinin) yüzünden olma 7. -den peydahlanma, üreme

jêbûn (IV) m 1. olma, yitirme, elinden kaçırma 2. mahrum olma, yoksun olma 3. olan * *ê ku*

ji malê xwe bûye ev e malından olan bu
jê bûn (I) /lgh 1. aynısı olmak, tıpkısı olmak
 * **ev qumaş jê ye** bu o kumaşın anısı 2. -den
 olmak, -e mensup olmak * **ev ji wê berê ye**
 bu o qabileden 3. müdavim olmak 4. olmak,
 oralı olmak (bir yerde doğmuş, yaşamış ol-
 mak) * **ê ku ne ji gund be, wê çawan bi**
kam û moşeneyê bizanibe? köyden olma-
 yan biri döveni nasıl bilir? 5. -den doğmak,
 dünyaya gelmek, -den olmak * **gava ew ji**
diya xwe bûye anasından doğduğu zaman
 6. -den olmak, belinden olmak * **ji bavê**
xwe bû babasının belinden * **em jî ji dê û**
bavan in biz de ana ve baba çocuğuyuz 7. -
 den peydahlanmak, üremek

jê bûn (II) /lgh 1. kesilmek, kopmak * **destê**
wî jê bûye eli kopmuş * **tiliya wî jê bû** par-
 mağı kesildi 2. kopmak (yerinden ayrılma)
 * **destiyê cezweyê jê bûye** cezvenin sapı
 kopmuş 3. kopmak (gövdeden ayrılma) *
dî şer de çimê wî jê bûye savaşta bacağı
 kopmuş * **ji ber bagerê guliyan daran tev**
jê bûne fırtınadan dolayı ağacın dalları kop-
 muş 4. -den kesilmek (bir şeyden kesilmek)
 * **ji nan û avê bûn** yemeden içmeden kesil-
 miş 5. ayrılmak, bırakmak, kopmak (terk et-
 mek) * **paşiyê ji wan bû** sonunda onlardan
 koptu 6. sökülme

jê bûn (III) /lgh 1. boş vermek * **jê be, tu li**
karê xwe binêre boş ver, sen işine bak 2.
 geçmek (söylemeden veya bitirmeden atla-
 mak) * **em jê bin** o meseleyi geçelim 3. (bi-
 rini) rahat bırakmak (karışmamak) * **kuro**
jê be onu rahat bırak 4. -e kalmak * **ku jê bê**
ona kalırsa 5. gücü yetmek * **ku jê be**
nahêle ez tu tiştî bikim gücü yetse hiçbir
 şey yapmama izin vermez 6. (birinin) yü-
 zünden olmak * **tev jê bû** hep onun yüzün-
 dendi

jê bûn (IV) /lgh 1. olmak, yitirmek, elinden
 kaçırmak * **ji ber tiraliya xwe, ji karê xwe**
bû tembeliği yüzünden işinden oldu * **em ji**
erebeyê bûn arabayı kaçırdık 2. mahrum ol-
 mak, yoksun olmak

jêbûnî *m* aynılık, özdeşlik

jêbûyî (I) /rd 1. kesik 2. kopuk, kopmuş olan 3.
 sökülük

jêbûyî (II) /rd olan

jêbûyîbûn *m* 1. kesiklik 2. kopukluk

jêbûyîn *m* 1. kesiliş 2. kesiliş (yemeden, içme-
 den kesilme) 3. kopuş

jê cihê /rd 1. -den ayrı 2. *h* ayrıca * **dewlet ji**
bo pêşveçûna pîşesaziye tedbîran distîne,
jê cihê wê destek dike devlet sanayinin ge-
 lişmesi için tedbirler alır, ayrıca destekler
jê cihê bûn /bw 1. -den ayrılmak 2. ayrılma-
 mak

jêcihêgirtin *m* -den muaf tutma, ayrıcalık tanı-
 ma

jê cihê girtin /bw -den muaf tutmak, ayrıcalık
 tanımak

jêcihêker /rd 1. ayırt edici 2. soyutlayıcı (ayrı
 tutan)

jêcihêkirin *m* 1. ayırma 2. ayırt etme 3. -den
 ayrı tutma, soyutlama

jê cihê kirin /bw 1. ayırmak 2. ayırt etmek 3.
 -den ayrı tutmak, soyutlamak

jêcudabûn *m* 1. -den ayrılma 2. ayrılma

jê cuda bûn /bw 1. -den ayrılmak 2. ayrılma-
 mak

jêcudagirtin *m* muaf tutmak, ayrıcalık tanıma

jê cuda girtin /bw muaf tutmak, ayrıcalık ta-
 nımak * **ji leşkeriyê ew cuda girtine** asker-
 likten muaf tutmuşlar

jêcudagirtî /rd muaf (muaf tutulmuş, ayrıcalık
 tanınmış olan)

jêcudaker /rd 1. ayırt edici 2. soyutlayıcı (ayrı
 tutan)

jêcudakirin *m* 1. ayırma 2. ayırt etme 3. -den
 ayrı tutma, soyutlama

jê cuda kirin /bw 1. ayırmak 2. ayırt etmek 3.
 -den ayrı tutmak, soyutlamak

jê cuda 1. -den ayrı 2. *h* ayrıca

jêçêbûn (I) /m aynısından yapılma

jêçêbûn (II) /m 1. -den olma 2. -den doğma,
 dünyaya gelme 3. -den peydahlanma, üreme
 4. azma (hayvanlar için; iki ayrı ırktan ol-
 ma)

jêçêbûn (III) /m 1. (bir şeyden) ileri gelme 2.
 olma, yapma (bir şeyden oluşma, oluşması-
 na sebep olma) 3. çıkma (sağlanma, elde e-
 dilme)

jêçêbûn (IV) /m 1. olma (bir şeyi elde etme, e-
 dinme) 2. borcuna sadık olma (alacağını
 tahsil edebilme)

jê çêbûn (I) /lgh aynısından yapılma

jê çêbûn (II) /lgh 1. -den olmak 2. -den doğ-
 mak, dünyaya gelmek 3. -den peydahlan-
 mak, üremek 4. azmak (hayvanlar için; iki
 ayrı ırktan olmak) * **hêstir heywanek e ku**
ji ker û mihînê çêbûye katır, atla eşekten
 azmış bir hayvandır

jê çêbûn (III) /lgh 1. (bir şeyden) ileri gel-
 mek * **gelek nexweşîn ji pîsiyê çêdibin** bir-
 çok hastalık pislikten ileri geliyor 2. olmak,
 yapmak (bir şeyden oluşmak, oluşmasına
 sebep olmak) * **ji avên sekan ta çêdibe** dur-
 gun sular sıtma yapar 3. çıkmak (sağlan-
 mak, elde edilmek) * **ji şîr rûn çêdibe** süt-
 ten yağ çıkar

jê çêbûn (IV) /lgh 1. olmak (bir şeyi elde et-
 mek, edinmek) * **ji vê xebera min çênebû**
 bundan haberim olmadı 2. borcuna sadık ol-
 mak (alacağını tahsil edebilme) * **pere jê**
çênabe borcuna sadık değil

jêçêkirin (I) /m 1. aynısından yapma 2. -den o-
 luşturma, yapma

jêçêkirin (II) /m alacağını tahsil etme

jê çekirin (I) */lgh* 1. aynısından yapmak 2. -den oluşturmak, yapmak

jê çekirin (II) */lgh* alacağını tahsil etmek * **ez dê ji canê wî çekim** alacağımı ondan tahsil ederim

jêçêlîkirin *m* 1. (birinden veya bir şeyden) bahsetme, konuşma 2. (bir şeyden) söz etme, lâf açma, (bir şeyden) dem vurma 3. (bir şeye) değinme, sözünü etme 4. (bir şeyin) lâfını etme, lâkırdısını etme

jê çêl kirin */bw* 1. (birinden veya bir şeyden) bahsetmek, konuşmak 2. (bir şeyden) söz etmek, lâf açmak, (bir şeyden) dem vurma 3. (bir şeye) değinmek, sözünü etmek 4. (bir şeyin) lâfını etmek, lâkırdısını etmek

jê çêl nekirin */bw* -den söz edilmemek, -den bahsedilmemek

jê çêstin */lgh* (bir şeyi) tatmak, tadına bakmak

jê çêtir *rd* 1. -den iyi, ehvan 2. hallice * **rewşa wê ji yên din çêtir** e durumu diğerlerinden hallice

jê çêtir dîtîn */bw* 1. beğenmek (benzerleri arasında birini seçmek) 2. tercih etmek, yeğ tutmak 3. üstün bulmak (veya görmek)

jê çêtir girtin */bw* tercih etmek

jêçirpandin *m* 1. aşırma, çalma, çırpma, gelberi etme 2. çarpma (kurnazlıkla, zorla ele geçirme) 3. -den sızdırma (türlü bahanelerle birinden para çekme) 4. domuzdan (bir) kıl çekme (veya koparma) 5. çırpma, tüydürme

jê çirpandin */lgh* 1. aşırma, çalmak, çırpmak, gelberi etmek 2. çarpma (kurnazlıkla, zorla ele geçirmek) * **her serê mehê tê hinek pere ji bavê xwe diçirpîne û diçe** her aybaşında gelir babasının biraz parasını çarpar gider 3. -den sızdırmak (türlü bahanelerle birinden para çekmek) 4. domuzdan (bir) kıl çekmek (veya koparmak) 5. çırpmak, tüydürmek

jêçixandin *m* -den den çekilmesini sağlama

jê çixandin */lgh* -den den çekilmesini sağlamak

jêçixîn *m* -den çekilme

jê çixîn */lgh* -den çekilmek

jêcudakirî *rd* -den ayrı tutulmuş, soyutlanmış

jêçêbûn bir şey den doğmak, bir şeyden imal olmak

jêçêbûn *m* olma

jêçêstin *m* tatma, tadına bakma

jêçirpandin *m* çırpma, çalma

jêçirpandin *m* sızdırma (türlü bahanelerle birinden para çekme)

jêçûn (I) *m* yenilme, mağlûp olma, kaybetme (oyunda)

jêçûn (II) *m* 1. (bir şeyden) tiksiniş 2. bıkmak, kesilme, yemekten kesilme 3. kanıksama, usanma (bıknılık getirme)

jêçûn (III) *m* 1. gitme (bir şey zarar görmüş olma) 2. silinme 3. (bir şeyden) eksilme 4.

çıkma (giderilme, yok olma) 5. çıkma (akıl, iç, hatır gibi kelimelerle; unutmak) 6. çıkma (görünüş veya belli bir durumda olma)

jêçûn (IV) *m* kaçma (sızma)

jêçûn (V) *m* sönme

jêçûn (VI) *m* 1. boş olma 2. -den geçme

jê çûn (I) */lgh* yenilmek, mağlûp olmak, kaybetmek (oyunda) * **pere ji min çû** para kaybettim

jê çûn (II) */lgh* 1. (bir şeyden) tiksiniş * **min hingî goşt xwariye ez jê çûme** et yiye yiye tiksinişim * **ez ji goşt çûme** etten tiksinişim 2. bıkmak, kesilmek, yenekten kesilmek * **ji xwarinê çûne** yemekten bıkmışlar 3. kanıksamak, usanmak (bıknılık getirmek) * **hingî me goşt xwar em jê çûn** et yiye yiye kanıksadık

jê çûn (III) */lgh* 1. gitmek (bir şey zarar görmüş olmak) * **boyaxa dîwar jê çûye** duvarın boyası gitmiş 2. silinmek * **nivîs jê çûye** yazı silinmiş 3. (bir şeyden) eksilmek 4. çıkma (giderilmek, yok olmak) * **leke jê çû** leke çıktı **qirêj jê çûye** kir çıkmış 5. çıkma (akıl, iç, hatır gibi kelimelerle; unutmak) * **ew gotin ji bîra min neçû** o söz benim hatırdan çıkmadı 6. çıkma (görünüş veya belli bir durumda olmak) * **sifirê beroşê jê çûye** tencerenin bakırı çıkmış

jê çûn (IV) */lgh* kaçmak (sızmak)

jê çûn (V) */lgh* sönme * **agirê lembayê jê çûbû** lâmbanın ışığı sönüştü

jê çûn (VI) */lgh* 1. boş olmak * **jina wê jê neçûye** karısı ondan boşanmamış 2. -den geçmek

jêçûna wateyî *rz* anlam kayması

jêçûna xwînê *nd* 1. kan kaybı * **ji bêr jêçûna xwînê miriye** kan kaybından ölmüş 3. kanağa geçirme

jêçûyî (I) *rd* yenik, mağlûp

jêçûyî (II) *rd* tiksiniş, bıkmış olan

jêçûyî (III) *rd* silik

jêçûyîn (I) *m* yeniliş, mağlûp oluş, kaybediş (oyunda)

jêçûyîn (II) *m* 1. (bir şeyden) tiksiniş 2. bıkmış, kesiliş, yemekten kesilme 3. kanıksayıp, usanış (bıknılık getirme)

jêçûyîn (III) *m* 1. gitme (bir şey zarar görünüş olma) 2. siliniş 3. (bir şeyden) eksiliş 4. çıkma (giderilme, yok olma) 5. çıkma (akıl, iç, hatır gibi kelimelerle; unutmak) 6. çıkma (görünüş veya belli bir durumda olma)

jêçûyîn (IV) *m* kaçma (sızış)

jêçûyîn (V) *m* sönüş

jêçûyîn (VI) *m* 1. boş oluş 2. -den geçiş

jê dan */bw* -den vermek

jê dan bihartin */lb* aşırma

jê danexwarin */lgh* (birine) karşı durmak

jê dan filitandin */lb* -den kurtarmak

jê dan kaşkirin */lb* -den çekip çıkarmak

jê dan paş *l/bw* (birinden veya bir şeyden) geri bırakmak

jê dan qerandin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) vazgeçirtmek

jê daxwarin *l/gh* kavga ve benzeri durumda altan almak

jêder (I) *bnr* jêderk

jêder (II) *mat/m* 1. çıkarma işareti (-) 2. çıkarma işlemi

jê der (III) *nd* (bir şeyinden) hariç, dışı * *ji exlaq der ahlâk dışı*

jêderan *mat/m* 1. çıkarma 2. *bz* çıkış * **têketan û jêderanan hesab bike** giriş ile çıkışları hesapla 3. *fel* çıkarsama

jêderanın *m* 1. çıkarma, çıkarsama 2. *mat* çıkarmak 3. (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilme)

jê deranın *l/gh* 1. çıkarmak, çıkarsamak 2. *mat* çıkarmak * **ji bîstan penc derîne** yirmi- den beşi çıkar 3. anlamak (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilme) * **mirov ji çavê wî dikare derîne ku kurikekî jîr e** insan gözünden anlıyor ki zeki bir çocuk

jêderbasbûn *m* 1. (birini veya bir şeyi) geçme (bir şeyi veya kimseyi geride bırakma) 2. aşma 3. atlatma (kötü bir durum veya bir işi geçiştirme) 4. basıp geçme

jê derbas bûn *l/bw* 1. (birini veya bir şeyi) geçmek (bir şeyi veya kimseyi geride bırakmak) * **erebeya me ji kamyonê derbas bû** bizim araba kamyonu geçti 2. aşmak * **jiyê wî ji bîstî derbas bûye** yaşı yirmiyi aşmış 3. atlatmak (kötü bir durum veya bir işi geçiştirme) 4. basıp geçmek * **hespê me lê xîst ji hespên din derbas bû** atınız diğer atları basıp geçti

jêderbasbûyî *rd* aşkın

jêderbasbûyîn *m* 1. (birini veya bir şeyi) geçme, geçiş (bir şeyi veya kimseyi geride bırakma) 2. aşış 3. atlatış (kötü bir durum veya bir işi geçiştirme) 4. basıp geçiş

jêderbaskirin *m* 1. (bir şeyden) geçirme 2. -den aşırma 3. (birini) arkada bırakma 4. (bir kimseyi) gölgede bırakma

jê derbas kirin *l/bw* 1. (bir şeyden) geçirmek 2. -den aşırarak 3. (birini) arkada bırakmak 4. (bir kimseyi) gölgede bırakmak

jêderk *m* 1. kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer) 2. kaynak, asıl (bir şeyin çıktığı yer, menşe) 3. çıkak, çıkıt, mahreç, çıkış 4. kaynak, kaynakça (araştırma ve incelemede yararlanılan belge) 5. köken, menşe * **jêderka nivîsê wêne** ye yazının kökeni resimdir 6. *mec* beşik (bir şeyin doğup geliştiği yer) * **jêderka mirovahiyê Mezopotamya** uygarlığın beşiği Mezopotamya 7. *rz* çıkak, mahreç (boğumlanma noktası)

jêderketin *m* 1. çıkariş, çıkarma 2. (bir yerden

veya şeyden) çıkma (tahliye etme) 3. *mat* çıkarma * **ez ji kirariyên hesêb pirtir ji jêderxistinê hez dikim** bu dört işlemden çıkarmayı seviyorum 4. çıkma, mezun olma 5. oluverme, çıkıverme 6. çıkış alma (işten ayrılma) 7. geri basma 8. neşet etme, kaynağını bir yerden alma 9. (bir şeyden) vazgeçme, yok olma 10. çıkmak (sorumluluktan kurtulmak)

jê derketin *l/gh* 1. (bir yerden veya şeyden) çıkmak 2. (bir yerden veya şeyden) çıkmak (tahliye etmek) 3. *mat* çıkarmak, çıkarma yapmak 4. çıkmak, mezun olmak * **ew ji fakulteya hiqûqê derketiye** hukuk fakültesinden çıkmış biri 5. oluvermek, çıkıvermek * **tu nizanî çî mêrekî çê jê derketiye** sen bilmiyorsun nasıl bir yiğit oluvermiş 6. çıkış almak (işten ayrılmak) 7. geri basmak 8. neşet etmek, kaynağını bir yerden almak 9. (bir şeyden) vazgeçmek, yok olmak * **ez ji vî tiştî derketim** ben bu işten vazgeçtim 10. çıkmak (sorumluluktan kurtulmak)

jêdersgirtin *m* 1. (bir kimseden) ders alma 2. ders çıkarma, ders alma 3. (birini) örnek alma

jê ders girtin *l/bw* 1. (bir kimseden) ders almak 2. ders çıkarmak, ders almak 3. (birini) örnek almak

jêderxistin *m* 1. (bir şeyden veya yerden) çıkarma 2. anlama, çıkarsama, okuma (bir şeyin anlamını çözme) 3. çıkarma, atma, alma (görevden, işten çekme) 4. çıkış verme (belge düzenleyip işine son verme) 5. -den atmak (yazılı veya banda alınmış bir metinden bazı bölümleri çıkarma) 6. *mat* çıkarma, çıkarma yapma, tarh etme 7. silme (üzerini çizerek atma, yok etme) 8. *mec* devirme (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden alma)

jê derxistin *l/gh* 1. (bir şeyden veya yerden) çıkarmak 2. anlamak, çıkarsamak, okumak (bir şeyin anlamını çözmek) 3. çıkarmak, atmak, almak (görevden, işten çekmek) * **mêrik ji kar derxistine** adamı işten almışlar 4. çıkış vermek (belge düzenleyip işine son vermek) 5. -den atmak (yazılı veya banda alınmış bir metinden bazı bölümleri çıkarmak) 6. *mat* çıkarmak, çıkarma yapmak, tarh etmek 7. silmek (üzerini çizerek atmak, yok etmek) * **navê wî jê derxistine** adını silmişler 8. *mec* devirmek (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden almak) * **ew ji serokatîyê derxistin** onu başkanlıktan devirdiler

jêderxistî *rd* çıkarılmış, matrut

jêdeweşîn *m* kopma (çok ağrıma)

jê de weşîn *l/bw* kopmak (çok ağrımak) * **ji ber sermayê hema maye ku tiliyên min ji min de biweşîn** soğuktan ötürü parmaklarım nerdeyse kopacaklar

jêdewrgirtin *l/bw* (birinden) devralma
jê dewr girtin *l/bw* (birinden) devralmak
jêdizîn *m* 1. (birinden) çalma, aşırma, yürütme, tırtıklama 2. *wj* aşırma (başkasının eserinden parçaları alıp kendisininmiş gibi gösterme)
jê dizîn *l/gh* 1. (birinden) çalınak, aşırmaq, yürütmek, tırtıklamak 2. *wj* aşırmaq (başkasının eserinden parçaları alıp kendisininmiş gibi göstermek)
jêdîtîn *m* (birinden) görmüş, çekmiş olma
jê dîtîn *l/gh* (birinden) görmüş, çekmiş olmak
jêdûrbûn *m* (birinden veya bir şeyden) uzaklaşma, ıraklaşma
jê dûr bûn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) uzaklaşmak, ıraklaşmak
jêdûrketin *m* (birinden veya bir şeyden) uzak düşme
jê dûr ketin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) uzak düşmek
jêdûrkirin *m* (birinden veya bir şeyden) uzaklaştırma
jê dûr kirin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) uzaklaştırmak * **zarok ji agir dûr bikin** çocuğu ateşten uzaklaştırmak
jêdûrman *m* (birinden veya bir şeyden) ayrı durma
jê dûr man *l/bw* (birinden veya bir şeyden) ayrı durmak
jê dûr sekinîn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) uzak durmak
jê encam derxistin *l/bw* -den sonuç çıkarmak, istihraç etmek
jê endîşe kirin *l/bw* -den kaygı duymak
jêenitîn *m* -den huylanma
jê enitîn *l/gh* -den huylanmak * **ji qirçe qirçe diranan dînitîne** dış gıcirtısından huylanıyor
jê êrî û bêrî bûn *l/bw* 1. (herhangi bir olaydan veya durumdan) ilgisi olmamak 2. o tarakta bezi olmamak
jêfedîkirin *m* 1. -den utanma, utanç duyına 2. çekinilme
jê fedî kirin *l/bw* 1. -den utanmak, utanç duymak 2. çekinilmek * **ji bo min rewşeke ku ez jê fedî bikim nîn e** benim için çekinilecek bir durum yoktur
jêfehmkirin *m* 1. (birinden veya bir şeyden) anlama, çakma 2. dilinden anlama (söz konusu olan şeyin özelliğini bilme) 3. anlama (bir şey üzerine bilgisi olma) 4. anlama, farkına varma, bakma 5. yazıyı çıkarma (veya sökme)
jê fehm kirin *l/bw* 1. (birinden veya bir şeyden) anlamak, çakmak 2. dilinden anlamak (söz konusu olan şeyin özelliğini bilmek) * **tu ji vî karî fehm dikî?** bu işin dilinden sen anlar mısın? 3. anlamak (bir şey üzerine bilgisi olmak) * **ez ji qumaş fehm dikim ku-**

maştan anlarım 4. anlamak, farkına varmak, bakmak * **min jê fehm kir ku fehm nake, min dengê xwe birî** baktım ki anlamıyor, sesimi kestün 5. yazıyı çıkarmak (veya sökme)
jê fehm nekirin *l/bw* anlamamak
jê ferexet kirin *l/bw* -den feragat etmek
jê ferq kirin *l/bw* ayırmak (nitelik değişikliği anlamak)
jê fetilandin *l/gh* -den döndürmek
jê fetilîn *l/gh* -den dönmek
jêfeydedîtîn *m* 1. (bir şeyden veya kimseden) fayda görme, yarar görme 2. asılanma, yarar sağlama
jê feyde dîtîn *l/bw* 1. (bir şeyden veya kimse-den) fayda görme, yarar görmek 2. asılanmak, yarar sağlamak
jêfeydekirin *m* faydalanma, yararlanma
jê feyde kirin *l/bw* (birinden, bir şeyden) faydalanmak, yararlanmak
jê fêhm kirin *bw* jê fehm kirin
jêfêrbûn *m* 1. (birinden) öğrenme 2. (birinden) alışma
jê fêr bûn *l/bw* 1. (birinden) öğrenmek 2. (birinden) alışmak
jêfêrbûyîn *m* 1. (birinden) öğrenme, öğreniş 2. (birinden) alışma
jêfihêtkirin *m* 1. -den utanma, utanç duyına 2. çekinilme
jê fihêt kirin *l/bw* 1. -den utanmak, utanç duymak 2. çekinilmek * **ji bo min rewşeke ku ez jê fihêt bikim nîn e** benim için çekinilecek bir durum yoktur
jêfikarekirin *m* 1. (birinden) çekinme, sakınma 2. çekinilme
jê fikare kirin *l/bw* 1. (birinden) çekinmek, sakınmak 2. çekinilmek * **ji bo min rewşeke ku ez jê fikareyan bikim nîn e** benim için çekinilecek bir durum yoktur
jê fikare nekirin *l/bw* 1. -den çekinmemek 2. pervası olmamak
jê fikir hilanîn *l/gh* fikir kapmak, fikir vermek * **min ji vî fîlmî fikirên nû hilanîn** bu film bana yeni fikirler verdi
jê fikir kirin *l/bw* beklemek (aramak, istemek) * **tam tiştê ku min jê fikir dikir, derket** tam beklediğim şey çıktı
jêfilitandin *m* 1. -den kurtarma 2. -den kurtarma, -den aşırma
jê filitandin *l/gh* 1. -den kurtarmak 2. -den kurtarmak, -den aşırmaq * **hûr û mûr ji şewatê filitandin û avêtin nav bostan eşyaları** yangından bostana aşırıdılar
jêfilitîn *m* 1. (birinden veya bir şeyden) kurtulma 2. onulma, onma, felâh bulma, şifa bulma 3. atlatma (kötü bir durum geçiştirme) 4. -den kurtulma, rahatlatma, vaziyeti kurtarma
jê filitîn *l/gh* 1. (birinden veya bir şeyden) kurtulmak 2. onulmak, onmak, felâh bulmak, şifa bulmak * **kes ji vî derdî nafilite** bu der-

ten kimse onulmaz 3. atlatmak (kötü bir durum geçiştirmek) * **em ji talûkeyê fîltîn** tehlikeyi atlattık 4. -den kurtulmak, rahatlamak, vaziyeti kurtarmak
jê firotin *l/gh* -den satmak
jêfihîlbûn *m* -den beraat etme
jê fihîl bûn *l/gh* -den beraat etmek
jêgazînîn *m* şikâyetle bulunma, sızıldanma, sitemde bulunma
jê gazînîn *l/gh* şikâyetle bulunmak, sızıldanmak, sitemde bulunma
jêgazinkirin *m* şikâyetle bulunma, sızıldanma, sitemde bulunma
jê gazin kirin *l/bw* şikâyetle bulunmak, sızıldanmak, sitemde bulunmak
jêgeriyayî *rd* vazeçmiş, fariğ
jêgerîn *m* 1. -den vazgeçme 2. (birini) rahat bırakma, karışmama
jê gerîn *l/gh* 1. -den vazgeçmek 2. (birini) rahat bırakmak, karışmamak
jêgilîkirin *m* şikâyetle bulunma, sızıldanma
jê gilî kirin *l/bw* şikâyetle bulunmak, sızıldanmak
jêgir *nd/ut* iktibas eden
jêgiran *wj/m* 1. alıntı, iktibas 2. *rz* alıntı (başka birdilden alınmış kelime) ~ **kirin** alıntılanmak, iktibas etmek
jêgiri *m* alıntı, iktibas
jêgirtin *m* 1. -den alma 2. alma (kısaltma, eksiltme) 3. alma (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarma) 4. alma (ölün sebebiyle ayrılma) 5. *wj* alıntı, iktibas, alıntılama, iktibas etme 6. *wj* aşırma (başkasının eserinden parçaları alıp kendisininmiş gibi gösterme) 7. kapma (birdenbire yakalayarak, çekerek alma) 8. kapma, bulaşma (hastalık geçme) 9. kapma (öğrenme) 10. ağzından kapma 11. kopyalama
jê girtin *l/gh* 1. -den almak 2. almak (kısaltmak, eksiltmek) * **linek ji devdelingên şal bigire** pantolonun paçasından biraz al 3. almak (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarmak) * **bi emeliyetê fatereska wê jê girtin** ameliyatla dalağını aldılar 4. almak (ölüm sebebiyle ayrılma) * **Xwedê her du qizên wî jî, jê girtin** Allah iki kızını da aldı 5. alıntılanmak, iktibas etmek 6. *wj* aşırma (başkasının eserinden parçaları alıp kendisininmiş gibi göstermek) 7. kapmak (birdenbire yakalayarak, çekerek almak) * **min ji nişka ve nanê destê wê jê girt û virvirande derve** aniden elindeki ekmeği kaptım dışarıya fırlattım 8. kapmak, bulaşmak (hastalık geçmek) * **min nexweşin jê girt** hastalığı ondan kaptım 9. kapınak (öğrenme) * **min ev huner jê girtiye** bu sanatı ondan kaptım 10. ağzından kapmak 11. kopyalamak
jêgirtî *rd/wj* 1. alıntı, iktibas edilmiş olan 2. kopya

jêguhastin *m* 1. -den aktarma 2. alıntılama, iktibas etme
jê guhastin *l/gh* 1. -den aktarmak 2. alıntılanmak, iktibas etmek
jêguhastî *rd* alıntı, iktibas edilmiş olan
jêgumankirin *l/bw* 1. (birinden veya bir şeyden) şüphelenme, şüphe duyma 2. umma, umut etme
jê guman kirin *l/bw* 1. (birinden veya bir şeyden) şüphelenmek, şüphe duymak 2. ummak, umut etmek
jêhatin *m* 1. gücü yetme, muktedir olma 2. gelir, (bir ekonomik birinin belli bir süre içinde kazandığı para vb., varidat, irat) 3. gelir gelme (kazanılma, sağlanılma) 4. -den gelme 5. becerme, becerebilme, edebilme (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) 6. imkanları el vermek 7. elinden geline 8. elinden iş gelme 9. elinden gelme, iş bitirici olma 10. ürün 11. ürün verme, ürün alma, ürün kaldırma, mal kaldırma
jê hatin *l/gh* 1. gücü yetmek, muktedir olmak * **jê nayê ku bê li min bixe** beni dövmeye gücü yetmiyor 2. gelmek, gelir gelmek (kazanılmak, sağlanılmak) * **pereyekî baş ji wan re ji dikanê tê** dükkandan onlara güzel para geliyor 3. -den gelmek * **xweşikayî, ji peyva xweşikê tê** güzellik, güzel kelimesinden gelir 4. becermek, becerebilmek, edebilmek (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) * **xiratî ji kurikê tê?** çocuk marangozluğu beceriyor mu? 5. imkanları el vermek 6. elinden gelmek * **helbest nivisandin jê tê şîir yazmak** elinden geliyor 7. elinden iş gelmek * **jê karê baş tîn** elinden iyi işler geliyor 8. elinden gelmek, iş bitirici olmak 9. ürün vermek, ürün almak, ürün kaldırmak, mal kaldırmak * **îsal ji zewiyê zêde tiştek ji me re jê nehat** bu sene tarladan fazla mal kaldırmadık
jê hatin axaftin *l/b* 1. (birinden) konuşulmak, hakkında konuşulmak 2. lâf olmak * **em wiha nekin, paşê wê jê bê axaftin** böyle yapmayalım, sonra laf olur
jê hatin behskirin *l/b* (birinden veya bir şeyden) bahsedilmek, konuşulmak, sözü edilmek, sözü geçmek
jê hatin bihartin *l/b* aşırılmak, atlatılmak
jê hatin bihurîn *l/b* aşılma
jê hatin birin *l/b* utulmak
jê hatin birîn *l/bw* kesilmek (dınmek, durmak) * **hêviya me tam jê hatibû birin, derî lê ket** umudumuz tam kesilmişti kapı çaldı
jê hatin çêlîkirin *l/b* (birinden veya bir şeyden) bahsedilmek, sözü edilmek, sözü geçmek
jê hatin çirpandin *l/b* sızdırılmak

jê hatin derbaskirin *l/tb* aşırılmak
jê hatin feraxetkirin *l/tb* vazgeçilmek
jê hatin hezkirin *l/tb* sevimlik
jê hatin hêvikirin *l/tb* 1. -den umut edilmek 2. beklenmek * **ev ji te qet nedihat hêvikirin** bu senden hiç beklenilmezdi
jê hatin peyivandin *l/tb* -den konuşulmak
jê hatin peyivîn *l/tb* hakkında konuşulmak
jê hatin qerandin *l/tb* vazgeçirilmek
jê hatin qisekirin *l/tb* (birinden) konuşulmak
jê hatin rawirandin *l/tb* aşırılmak
jê hatin sarkirin *l/tb* (birine) soğutulmak
jê hatin şorkirin *l/tb* (birinden) konuşulmak
jê hatin veşartin *l/tb* 1. -den saklanılmak 2. saklanılmak, gizlenmek * **rewş ji me hate veşartin** durum bizden saklandı (veya gizlenildi)
jê hatin xebardan *l/tb* 1. (birinden) konuşulmak, hakkında konuşulmak, söz olmak, lâf olmak * **em wiha nekin, paşê wê jê bê xebardan** böyle yapmayalım, sonra laf olur 2. kovlanmak, yerip çekiştirilmek
jê hatin xwarin *l/tb* sümürülmek, istismar edilmek, yüzülmek
jê hatin xwarê *l/bw* dediğinden vaz geçmek * **ji fikra xwe nehate xwarê** fikrinden vaz geçmedi
jêhatîş *m* beceri
jêhatiyane *rd/h* 1. beceriklice 2. çalışkanca 3. girişkence 4. pişkince, girgince
jêhatî *rd* 1. becerikli, marifetli, yatkın, çevrimli, kabiliyetli 2. çalışkan 3. atik, babayiğit, cesur 4. girişken 5. pişkin, girgin
jêhatîbûn *m* 1. becerikli olma, marifetli olma, kabiliyetli olma 2. çalışkan olma 3. atik olma, babayiğit olma 4. girişken olma 5. girgin olma, pişkin olma 6. aslan kesilme 7. beceri, maharet 8. *sp* beceri, maharet (vücudun yapılması güç işlere yatkın olma durumu)
jêhatî bûn *l/gh* 1. becerikli olmak, marifetli olmak, kabiliyetli olmak 2. çalışkan olmak 3. atik olmak, babayiğit olmak 4. girişken olmak 5. girgin olmak, pişkin olmak 6. aslan kesilmek
jêhatîbûnî *m* 1. beceriklilik 2. çalışkanlık 3. atiklik, babayiğitlik 4. girişkenlik 5. pişkinlik, girginlik
jêhatîbûyîn *m* 1. becerikli oluş, marifetli oluş, kabiliyetli oluş 2. çalışkan oluş 3. atik oluş, babayiğit oluş 4. girişken oluş 5. girgin oluş, pişkin oluş
jêhatîfî 1. beceriklilik 2. çalışkanlık 3. atiklik, babayiğitlik 4. girişkenlik 5. pişkinlik, girginlik
jêhatkî *rd/h* 1. beceriklice 2. çalışkanca 3. girişkence 4. pişkince, girgince
jêhavildîtin *m* (bir şeyden veya kimseden) yarar görme, fayda görme, yararlanma
jê havil dîtin *l/bw* (bir şeyden veya kimseden)

yarar görmek, fayda görmek, yararlanmak
jêhavilgirtin *m* 1. yararlanma, faydalanma 2. kâr etme, iyi olma (etkisi iyi olma)
jê havil girtin *l/bw* 1. yararlanmak, faydalanmak 2. kâr etmek, iyi olmak (etkisi iyi olmak)
jêhaydarbûn *m* 1. -den haberdar olma 2. farkında olma
jê haydar bûn *l/bw* 1. -den haberdar olmak 2. farkında olmak
jêhaydarkirin *m* -den haberdar olma, bilgilendirme
jê haydar kirin *l/bw* -den haberdar olmak, bilgilendirmek
jêhayilbûn *m* 1. -den haberdar olma, haberi olma 2. farkında olma
jê hayil bûn *l/bw* 1. -den haberdar olmak, haberi olmak 2. farkında olmak
jê hebûn *l/gh* 1. -den olınak, aynı bulunmak 2. belinden olmak (birinden çocuğu olınak) * **du qîzên wê jê hebûn** ondan iki kızı vardı
jêhemîleman *m* (birinden) hamile kalma, gebe kalma
jê hemîle man *l/bw* (birinden) hamile kalmak, gebe kalmak
jêhesibandin *m* 1. -den sayma (hesaba katma, dikkate alma) 2. -den sayma (addetme, bir şey yerine koyma)
jê hesibandin *l/gh* 1. -den saymak (hesaba katmak, dikkate almak) 2. -den saymak (addetmek, bir şey yerine koymak) * **em ji mêşê hesibandin** arıya saydılar bizi
jêhewîn *m* (birini) rahat bırakma, karışmama
jê hewîn *l/gh* (birini) rahat bırakmak, karışmamak
jêhezkirin *m* 1. (birini veya bir şeyi) sevmek 2. sevmek (yerini, şartlarını uygun bulma) 3. sevgi besleme, muhabet besleme 4. -den hoşlanma 5. yakınlık duyma
jê hez kirin *l/bw* 1. (birini veya bir şeyi) sevmek 2. sevmek (yerini, şartlarını uygun bulmak) * **dar ji rewayê hez dike** ağaç nemli ortamı sever 3. sevgi beslemek, muhabet beslemek 4. -den hoşlanmak 5. yakınlık duymak
jê hêb girtin *l/bw* -den dehşete kapılmak
jêhêrsbûn *m* 1. (birine) sinirlenme 2. (birine) uyuz olma
jê hêrs bûn *l/bw* 1. (birine) sinirlenmek 2. (birine) uyuz olmak
jêhêvikirin *m* 1. (birinden) umut etme, umut besleme, ümide kapılma 2. bekleme, umma 3. bekleme (arama, isteme) 4. umuda düşme 5. rica etme, ricada bulunma
jê hêvî kirin *l/bw* 1. (birinden) umut etmek, umut beslemek, ümide kapılmak 2. bekleme, ummak * **ez ji we xerabiyê hêvî nakim** sizden kötülük beklemem 3. beklemek

(aramak, istemek) * **tam yekî ku min jê hêvî dikir, derket** tam beklediğim biri çıktı 4. umuda düşmek 5. rica etmek, ricada bulunmak

jêhêzgirtin *m* (birinden) güç alma

jê hêz girtin *//bw* (birinden) güç almak

jêhilanîn *m* 1. (bir şeyden) ayırma (bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla alma, kenara koyma, saklama) 2. (bir şeyden) ürün alma 3. -den alma, aşırına, çalma 4. -den alma, kesinti yapma 5. çıkarmak (keyif, tat, zevk gibi şeyler için; çok hoşlanma) 6. (birine) küsme, içerlenme 7. (birine) kin besleme (veya kin tutma) 8. (birinden birşeler) kapma, öğrenme

jê hılanîn *//gh* 1. (bir şeyden) ayırmak (bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla almak, kenara koymak, saklamak) 2. (bir şeyden) ürün almak 3. -den almak, aşırınmak, çalmak * **pere ne temamm e, jê hılanîne** para tamam değil, almışlar 4. -den almak, kesinti yapmak 5. çıkarmak (keyif, tat, zevk gibi şeyler için; çok hoşlanmak) * **tehm ji gotina çiroka xwe hildanî û welê dom dikir** lezzetini çıkara çıkara hikâyesine devam ediyordu 6. (birine) küsmek, içerlenmek * **min jî jê hılanî** ben de ona içerlendim 7. (birine) kin beslemek (veya kin tutmak) 8. (birinden birşeyler) kapmak, öğrenmek 9. (birini) anlamak * **Ew ji te hiltîne, tu pê re deng bike** anlaşıyorsunuz, sen onunla konuş

jê hilçepilîbûn *m* ocuma, bir şeyden soğuma

jê hilçepilî bûn *//ngh* ocumak, bir şeyden soğumak

jê hilçepilîn *m* 1. çekinine, sakınma 2. ocuma, bir şeyden soğuma

jê hilçepilîn *//ngh* 1. çekinmek, sakınmak 2. ocumak, bir şeyden soğumak

jê hiştin *//gh* 1. alıkoymak 2. (birazını) bırakmak

jêhînbûn *m* 1. (birinden) öğrenme 2. (birinden) alışmak

jê hîn bûn *//bw* 1. (birinden) öğrenmek 2. (birinden) alışmak

jêinitandin *m* huylandırma

jê inîtandin *//gh* huylandırmak

jêinîtin *m* 1. huylanma 2. kin gütmek 3. küsme

jê inîtin *//gh* 1. huylanmak * **ji bin piyê xwe diinîte** ayak tabanından huylanıyor 2. kin gütmek 3. küsmek

jêilhamgirtin *m* (birinden veya bir şeyden) ilham alma, esinlenme

jê ilham girtin *//bw* (birinden veya bir şeyden) ilham almak, esinlenmek

jêistifadekirin *m* (bir şeyden veya kimseden) istifade etme, yararlanma, faydalanma

jê istifade kirin *//bw* (bir şeyden veya kimseden) istifa etmek, yararlanmak, faydalanmak

jêk *nd* ('ji êk'den büzüşme) 1. birbirinden 2. bir tür şahıs zamiri

jêkbûn *m* 1. (birbirinden) ayrılma 2. (birbirini) bırakma

jêk bûn *//ngh* 1. (birbirinden) ayrılmak 2. (birbirini) bırakmak

jêkderîn *kin/m* çözelti

jêkderîner *rd* çözeltici

jêkelkdîtin *m* (birinden veya bir şeyden) fayda görme, yarar görme

jê kelk dîtin *//bw* (birinden veya bir şeyden) fayda görmek, yarar görmek

jêkelkgirtin *m* (birinden, bir şeyden) 1. faydalanma, yararlanma 2. asılanma, yarar sağlama

jê kelk girtin *//bw* (birinden, bir şeyden) 1. faydalanmak, yararlanmak 2. asılanmak, yarar sağlamak

jêkelkwergirtin *m* (birinden, bir şeyden) 1. faydalanma, yararlanma 2. asılanma, yarar sağlama

jê kelk wergirtin *//bw* (birinden, bir şeyden) 1. faydalanmak, yararlanmak 2. asılanmak, yarar sağlamak

jêker *rd* kesici

jêkerixandin *m* (bir şeyden) bıktırma, usan-dırma, (birine) bezginlik verme

jê kerixandin *//gh* (bir şeyden) bıktırmak, usandırmak, (birine) bezginlik vermek

jêkerixîn *m* bıkıma, bıkınlık gelme, usanma (bıkınlık getirme)

jê kerixîn *//ngh* bıkınak, bıkınlık gelmek, usanmak (bıkınlık getirmek) * **hingî me goşt xwar em jê kerixîn** et yiye yiye usandık

jêketin *m* 1. (bir yerden veya şeyden) den düşme 2. *argo* (birinden) doğmak 3. -den düşme (atlanma, arada çıkma, eksik kalma) 4. vazifeden düşme

jê ketin *//ngh* 1. (bir yerden veya şeyden) den düşmek * **ji zinar ketibû** kayadan düşmüştü 2. *argo* (birinden) doğmak * **ji kerê keto!** ey eşekten doğma! 3. -den düşmek (atlanmak, arada çıkmak, eksik kalmak) * **peyvek ji vê çapa nû ya pirtûkê ketiye** kitabın yeni baskısında buradan bir kelime düşmüş 4. vazifeden düşmek

jê ketin aqilan *//bw* (yapabileceğine) inanmak, beklemek, ummak

jê ketin gumanê *//bw* (birinden veya şeyden) kuşkulananmak

jê ketin şikê *//bw* (birinden veya şeyden) kuşkulananmak

jêkêfgirtin *m* (bir şeyden) zevk alma (veya duyma)

jê kêf girtin *//bw* (bir şeyden) zevk almak (veya duymak)

jêkêfstendin *m* (bir şeyden) zevk alma (veya duyma), haz duyma

jê kêf stendin *//bw* (bir şeyden) zevk almak (veya duymak), haz duymak

jê kêfxweşman *m* 1. (birinden) memnun kalma 2. (birinden veya şeyden) hoşnut kalma
jê kêfxweşman *l/bw* 1. (birinden) memnun kalmak 2. (birinden veya şeyden) hoşnut kalmak

jêkêm *rd* eksik 2. açık

jêkêmi *m* 1. eksiklik 2. açıklık ~*ya budçeyê* bütçe açığı

jêkêmbûn *m* 1. (bir şeyden) eksilmek 2. güçsüz olma (güç olarak) 3. düşme (atlanma, arada çıkma, eksik kalma)

jê kêm bûn *l/bw* 1. (bir şeyden) eksilmek 2. güçsüz olmak (güç olarak) 3. düşmek (atlanmak, arada çıkmak, eksik kalmak) * **peyvek ji vê çapa nû ya pirtûkê kêm e** kitabın yeni baskısında buradan bir kelime düşmüş

jêkêmkirin *m* 1. eksiltme 2. indirim yapma, fiyat indirme 3. gerileme (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçme)

jê kêm kirin *l/bw* 1. eksiltmek 2. indirim yapmak, fiyat indirmek 3. gerilemek (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçmek) * **camêr carekê ji helwesta xwe kêm nake** adam tavrından bir türlü gerilemiyor

jê kêm tir bûn *l/bw* aşağı düşmek * **hejmara endamên me ji pazdehan kêm tir bû** üye sayımız on beşten aşağı düştü

jê kêm tir man *l/bw* -den azınlıkta kalmak

jêkêrdtîn *m* 1. (bir şeyden veya kimseden) fayda (veya yarar) görme 2. asılanma, yarar sağlama

jê kêr dîtîn *l/bw* 1. (bir şeyden veya kimseden) fayda (veya yarar) görmek 2. asılanmak, yarar sağlamak

jêkirin (I) *m* sanma, zanetme

jê kirin (II) *m* 1. kesme, kesiş 2. kesme (dibinden ayırma) 3. kesme (düzgün parçalara ayırma) 5. kesme, kırkma, tıraş etme (saç, sakal için; kesme, ucunu alma) 6. kesme (hasta organı ameliyatla alma) 7. kesme, makaslama (film, yazı vb. gibi, kısaltma) 8. koparma 9. koparma, koparış (daldan, ağaçtan alıp toplama) 10. kapma (koparma, kıştırma) 11. ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozma) 12. -den eyleme, koparma 13. silme (kazıyarak veya sürterek yok etme) 14. soyma (birinin giysilerini çıkarma) 15. sökme (takılı veya yapışık bir şeyi yerinden çıkarma) 16. sökme (çıkması, akması kolaylaşma) 17. uçurma (kesip ayırma) 18. alkoyma, kesme (bir şeylerden alkoyma, vermemek) 19. biçme (dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesme) 20. etme (birini bir şeyden yoksun etme)

jê kirin (I) *l/gh* sanmak, zanetmek * **ji min kirê ku** ben zannettim ki

jê kirin (II) *l/gh* 1. kesmek 2. kesmek (dibinden ayırmak) 3. kesmek (düzgün parçalara

ayırmak) * **goşt jê kirin** eti kesmek 4. kesmek (kesici bir aletle yaralamak) 5. kesmek, kırkmak, tıraş etmek (saç, sakal için; kesmek, ucunu almak) * **porê xwe jê bike** saçını kes * **rihê xwe jê kirîye** sakalını tıraş etmiş 6. kesmek (hasta organı ameliyatla almak) 7. kesmek, makaslamak (film, yazı vb. gibi, kısaltmak) * **nivîs jê kirine** yazıyı kesmişler 8. koparmak * **şaxan jê mekin** fidanlar koparmayın 9. koparmak (daldan, ağaçtan alıp toplamak) * **ji darê sêvan jê bike** ağaçtan elmaları kopar 10. kapmak (koparmak, kıştırma) * **makîneyê tiliya min jê kir** makine parmağını kaptı 11. ayırmak (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak) * **jinik ji şüyê wê kirin** kadını kocasından ayırdılar 12. -den eylemek, koparmak * **wan ez ji welat û mala xwe kirim** onlar beni yurumdan, yuvamdan eylediler 13. silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek) * **boyaxê jê bike** boyagı sil 14. soyamak (birinin giysilerini çıkarmak) * **cilên wî jê kir** elbiselerini soydu 15. sökme (takılı veya yapışık bir şeyi yerinden çıkarmak) * **kaxizê bi diwar ve jê bike** duvardaki kağıdı sök 16. sökme (çıkması, akması kolaylaşmak) * **îlacê belxem jê kir** bu ilaç balgam söktü 17. uçurmak (kesip ayırmak) * **gule guhê wê jê kirîye** kurşun kulağını uçurmuş 18. alkoymak, kesmek (bir şeylerden alkoymak, vermemek) * **wî ji cibs û tiştên wisa bikin** onu cibs gibi şeylerden alı koyun 19. biçmek (dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek) 20. etmek (birini bir şeyden yoksun etmek) * **ew ji karê wî kirine** onu işten ettirmişler ~ **avêtin** koparıp almak

jê kirin caw *l/bw* borcunu söke söke almak

jê kirin xwarê *l/bw* 1. soyamak * **kinc jê kirin** xwarê elbiselerini soydu 2. indirim yapmak

jê kirî (I) *nd* sanıyor ki, zannediyor ki

jêkirî (II) *rd* 1. kesik (kesilmiş olan) * **yekî ku tiliyên wî jêkirî bûn li te pirsî** parmakları kesik biri seni sordu 2. koparıp, koparılmış 3. kırkık, kırkılmış (saç, sakal için) 4. sökük (sökülmüş, yerinden sökülmüş) 5. *rd* soyuk (elbiseleri çıkarılmış olan)

jêkiribûn *m* 1. kesiklik 2. koparıklık 3. kırılmış olan 4. söküklük 5. soyukluk

jêkirîn *m* (birinden) satın alma

jê kirîn *l/gh* (birinden) satın almak

jê kirmîtîn *l/gh* -den dökülmek

jêkişandin *m* 1. (bir şeyden, yerden) çekme 2. geri çekme 3. çekme (dişi hayvanı çifletirmek için erkeğin yanına götürme) 4. döl alma (cins bir hayvandan yararlanarak iyi cins yavru alma) 5. kanırma 6. sızdırma (türlü bahanelerle birinden para çekme)

jê kişandin *l/gh* 1. (bir şeyden, yerden) çekmek 2. geri çekmek 3. çekmek (dış hayvanı çiftleştirmek için erkeğin yanına götürmek) 4. döl almak (cins bir hayvandan yararlanarak iyi cins yavru almak) 5. kanırmak * **bismar jê kişandin** çiviye kanırmak 6. sızdırmak (türlü bahanelerle birinden para çekme)

jê kişîn *m* 1. (bir şeyden) çekilme 2. geri çekilme 3. *lşk* geri çekilme

jê kişîn *l/gh* 1. (bir şeyden) çekilmek 2. geri çekilmek 3. *lşk* geri çekilmek

jê kişîna xwînê *nd* 1. kan akışı 2. kan kaybı

jê kolandin *l/gh* hakketmek (yazı ve şekilleri kazıyarak silmek)

jê kuştin *m* 1. (birilerinden) öldürme 2. düşme (çıkarma, eksiltme) 3. kesinti kesinti (ödenen bir paradan herhangi bir gerekçe kesilen bölüm) 4. kesinti yapma 5. *mat* eksiltme

jê kuştin *l/gh* 1. (birilerinden) öldürmek 2. düşmek (çıkarmak, eksiltmek) * **ji mehaniya min deynê min bikuje** aylığımdan borcumu düş 3. kesinti yapmak 4. *mat* eksiltmek

jêkve *c* birbirini

jêk ve bûn *l/bw* (birbirinden) ayrılmak, ayrılmak

jêl *bnr* jêr

jê lava kirin *l/bw* 1. yalvarmak 2. ısrar etmek, ıstırhamda bulunmak

jêlî *h* 1. ondan sonra 2. -den beri 3. -den aşağıya doğru

jêman *m* 1. -den kalma 2. arta kalmak 3. kalma (-den geri kalma, yapamama) 4. kaçırına (vaktinde bir şeye yetişmeme) 5. aksatma

jê man *l/gh* 1. -den kalmak 2. arta kalmak 3. kalmak (-den geri kalmak, yapamamak) * **mêvan hatin, em ji geştê man** misafir geldi, gezmeden kaldık 4. kaçırınmak (vaktinde bir şeye yetişmemek) * **ez ji erebeyê mam arabayî kaçırdım** * **ez ji maçê mam** maçı kaçırdım * **ji film maye loma bi ber dikeve** filmi kaçırınış, ona üzülüyor 5. aksatmak * **ji dibistana xwe ma** okulunu aksattı

jêmay *bnr* jêmayî

jêmayî *rd* 1. artık, arta kalan * **xwarina bermayî** artık yemek 2. kalan, bakiye, kalıntı 3. *m* artık (bir şey harcadıktan sonra kalan bölümü) 4. *m* kalıntı (yıkıntı, harabe, enkaz) 5. *m* kalıntı (bir toplum, kültür uygarlık vb. den artakalan şey) 6. *ark/m* buluntu 7. *m* bırakıt 8. *m* kalıt, miras 9. *rd* kaçırınmış (bir şeye ulaşmamış, yetişmemiş)

jêmayîn *m* 1. -den kalış 2. kalış (-den geri kalma, yapamama) 3. kaçırış (vaktinde bir şeye yetişmeme) 4. aksatış

jêmehrûmman *m* mahrum kalmak, yoksunma

jê mehrûm man *l/bw* mahrum kalmak, yoksunmak

jêmemnûnbûn *m* (birinden) memnun olmak, razı olmak

jê memnûn bûn *l/bw* (birinden) memnun olmak, razı olmak

jê memnûn mann *l/bw* (birinden) memnun kalmak, razı kalmak

jê merhemet xwestin *l/bw* (birinden) merhamet dilemek, ıstırhamda bulunmak

jê mesûlgirtin *m* (birinden veya şeyden) sorumlu tutma

jê mesûl girtin *l/bw* (birinden veya şeyden) sorumlu tutmak

jêmezûnbûn *m* (bir yrden) mezun olma

jê mezûn bûn *l/bw* (bir yrden) mezun olmak * **ew ji fakulteya hiqûqê derketiye hukuk fakültesinden mezun olmuş biri**

jê mijûlbûn *m* 1. (birinden veya bir şey) konuşma, -den bahsetme 2. konuşma, sohbet etme (bir konuda karşılıklı konuşma) 3. (birini) çekiştirme, yeme

jê mijûl bûn *l/bw* 1. (birinden veya bir şey) den konuşmak, -den bahsetmek 2. konuşmak, sohbet etmek (bir konuda karşılıklı konuşmak) 3. (birini) çekiştirmek, yermek

jêmuaf *rd* (bir şeyden) muaf, ayrıcalıklı

jêmuafgirtin *m* (bir şeyden) muaf tutma, ayrıcalık tanıma

jê muaf girtin *l/bw* (bir şeyden) muaf tutmak, ayrıcalık tanımak

jêmuafgirtî *rd* (bir şeyden) muaf tutulmuş, ayrıcalık tanınmış olan

jênager *rd* vazgeçilmez

jênagerî *m* vazgeçilmezlik

jê ne bawer bûn *l/bw* 1. (birine) inanmamak 2. (birine) güvenmemek

jêneger *rd* vazgeçilmez, mübrem

jênegerî *m* vazgeçilmezlik

jênehatin *m* 1. gücü yetmeme 2. elinden gelmeme

jê nehatin *l/gh* 1. gücü yetmemek 2. elinden gelmemek

jê nekêm *rd* 1. -den eksik olmayan 2. pek âlâ

jênekêmbûn *m* (birinden) aşağı kalır yanı olmama, geri kalmama (birinden daha az başarılı olmama)

jê ne kêmbûn *l/bw* (birinden) aşağı kalır yanı olmamak, geri kalmamak (birinden daha az başarılı olmamak)

jênerazî *rd* hoşnutsuz

jênerazîbûn *m* 1. (birinden) memnun olmama, hoşnut olmama 2. (birinden) hoşlanmama, (birini) beğenmeme 3. hoşnutsuzluk

jê ne razî bûn *l/bw* 1. (birinden) memnun olmamak, hoşnut olmamak 2. (birinden) hoşlanmamak, (birini) beğenmeme

jênerazîfî *m* hoşnutsuzluk

jênerewîn *rd* kaçınılmaz

jênexerab *rd* pek âlâ

jênexweş *rd* hoşnutsuz

jênexweşbûn *m* 1. (birinden) memnun olma, hoşnut olmama 2. (birinden) hoşlanma, beğenmeme

jê ne xweş bûn *l/bw* 1. (birinden) memnun olmamak, hoşnut olmamak 2. (birinden) hoşlanmamak, beğenmemek

jênexweşi *m* hoşnutsuzluk

jên jê girtin *l/bw* fırsatını bulmak

jêpardarbûn *m* 1. (bir şeyden) pay sahibi olma 2. sebeblenme

jê pardar bûn *l/bw* 1. (bir şeyden) pay sahibi olmak 2. sebeblenmek

jê peya bûn *l/bw* 1. (bir şeyden veya yerden) inmek 2. *argo* (bir şeyden) mahrum kalmak * **em ji sêvan peya ne** elmalardan mahrumuz

jêpeyivîn *m* 1. hakkında konuşma, aleyhinde konuşma 2. hakkında konuşma (herhangi bir şeyden bahsetme) 3. değinme, bahsetme 4. (bir şeyi) söz etme 5. kötöleme (kötü sözler söyleme)

jê peyivîn *l/gh* 1. hakkında konuşmak, aleyhinde konuşmak 2. hakkında konuşmak (herhangi bir şeyden bahsetmek) * **em ji ji vê mijarê dipeyivîn** biz de bu konuyu konuşuyorduk 3. değinmek, bahsetmek 4. (bir şeyi) söz etmek 5. kötölemek (kötü sözler söylemek)

jêpeyîn *l/gh* (bir kimseden veya şeyden) beklemeye

jê peyîn *l/gh* (bir kimseden veya şeyden) beklemek

jê pê de h -den sonra, -den başka

jêpêkhatin *l/bw* (kimselerden veya şeylerden) oluşma, olma

jê pêk hatin *l/bw* (kimselerden veya şeylerden) oluşmak, olmak

jê pêkhatî *rd* -den oluşmuş, -den olma

jê pêştir *nd* -dan hariç, dışında

jê pê ve d 1. -dan/-den başka, dışında, -den başkası, geri * **ku bigirî diya min dê bigirî**, **jê pê ve derew e kes nagirî** ağırlarsa anam ağırlar gerisi yalan ağırlar 2. *h* ayrıca 3. *h* itibaren, -den başlayarak, -den sonra, -den beri 4. *h* ondan sonra ~ **rehetîya** can ondan iyisi can sağlığı * **ode têr paqij û germ e**, **jê pê ve rehîetîya** can oda ter temiz ve sıcacık, daha iyisi can sağlığı ~ **rehîna Xwedê** ondan iyisi can sağlığı * **xwarin heyê**, **av ji heyê**, **jê pê ve rehîna Xwedê** yemek var, su da var, daha iyisi can sağlığı

jêpîrsîn *m* 1. (birine) sorma, soruşma 2. sorgu, ifade 3. (birini) ifadeye çekme, sorgulama 4. sorgu yapma 5. (birinden) sorma (bir işin sorumluluğu kendisinde olma, bir işten sorumlu olma)

jê pîrsîn *l/gh* 1. (birine) sormak, soruşmak 2. (birini) ifadeye çekmek, sorgulanmak 3. sorgu yapmak 4. (birinden) sormak (bir işin so-

rumluluğu kendisinde olmak, bir işten sorumlu olınak)

jêpîrskirin *m* 1. (birine) sorma, soruşma 2. (birine) soru sorma 3. (birinden) sorma (bir işin sorumluluğu kendisinde olma, bir işten sorumlu olma)

jê pîrs kirin *l/bw* 1. (birine) sormak, soruşmak 2. (birine) soru sormak 3. (birinden) sormak (bir işin sorumluluğu kendisinde olmak, bir işten sorumlu olmak) * **vî tiştî ji min pîrs** di-kin bu işi benden sorarlar

jêpişkinîn *m* (bir yere) sirayet etme

jê pişkinîn *l/gh* (bir yere) sirayet etmek

jê pîstir *rd* 1. -den daha pis 2. dik âlâsî

jêpoşmanbûn *m* (bir şeyden) pişmanlık duyma

jê poşman bûn *l/bw* (bir şeyden) pişmanlık duymak

jê pûkandin *m* sızıldanma, şikâyet etme

jê pûkandin *l/gh* sızıldanmak, şikâyet etmek

jêqalbûn *m* (birinden veya bir şeyden) bahsedilme, söz edilme, lâf açılma

jê qal bûn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) bahsedilmek, söz edilmek, lâf açılmak

jêqalbûyîn *m* bahsedilme

jêqalkirin *m* 1. (birinden veya bir şeyden) bahsetme, konuşma 2. (bir şeyden) söz etme, (bir şeyden) dem vurma 3. (bir şeyin) lâfını etme, lâkırdisını etme 4. lâf açma, söz açma

jê qal kirin *l/bw* 1. (birinden veya bir şeyden) bahsetmek, konuşmak 2. (bir şeyden) söz etmek, (bir şeyden) dem vurma 3. (bir şeyin) lâfını etmek, lâkırdisını etmek 4. lâf açmak, söz açmak

jê qazox xwarin *l/bw* kazık yemek, kazıklanmak (aldatılmak)

jêqehirîn *m* (birine) kızma

jê qehirîn *l/gh* (birine) kızmak

jêqeran *m* 1. vazgeçme 2. rahat bırakma, karışmama

jêqerandin *m* 1. vazgeçirme, caydırma 2. rahat bıraktırma

jê qerandin *l/gh* 1. vazgeçirmek, caydırmak 2. rahat bıraktırma

jê qerîyayî *rd* 1. vazgeçilmiş, fariğ 2. çekkin

jêqerîn *m* 1. vazgeçme 2. pas geçme, postayı kesme (bir şeyi yapmaktan vazgeçme) 3. boş verme 4. (birini) rahat bırakma, karışmama 5. elini ayağını çekme

jê qerîn *l/gh* 1. vazgeçmek 2. pas geçmek, postayı kesmek (bir şeyi yapmaktan vazgeçmek) 3. boş vermek 4. (birini) rahat bırakmak, karışmamak 5. elini ayağını çekmek

jêqetandin *m* 1. (birinden veya bir şeyden) ayırma 2. (birinden veya bir şeyden) koparma 3. ayırma (bir yeri bir engelle bölme)

jê qetandin *l/gh* 1. (birinden veya bir şeyden) ayırmak 2. (birinden veya bir şeyden) koparmak 3. ayırmak (bir yeri bir engelle böl-

mek) * **bexçe bi têlan jê qetandine** bahçe-yi telle ayırmışlar
jêqetîn */gh* 1. (birinden veya bir şeyden) ayrılma 2. -den kopma
jê qetîn */gh* 1. (birinden veya bir şeyden) ayrılma 2. -den kopmak
jê qewet girtin */bw* (birinden veya bir şeyden) güç almak
jêqewimîn *m* 1. (birinden veya bir şeyden) kaynaklanma 2. (bir şeyden) ileri gelme
jê qewimîn */ngh* 1. (birinden veya bir şeyden) kaynaklanmak * **bila ji min neqewime** benden kaynaklanmasın da 2. (bir şeyden) ileri gelmek * **gelek pevçûn ji neheqiyê diqewimîn** birçok kavga haksızlıktan ileri geliyor
jêqisekirin *m* 1. (birinden veya bir şeyden) konuşma, bahsetme 2. hakkında konuşma, aleyhinde konuşma 3. hakkında konuşma (herhangi bir şeyden bahsetme) 4. (bir şeyi) söz etme
jê qise kirin */bw* 1. (birinden veya bir şeyden) konuşmak, bahsetmek 2. hakkında konuşmak, aleyhinde konuşmak 3. hakkında konuşmak (herhangi bir şeyden bahsetmek) 4. (bir şeyi) söz etmek
jê qopya kişandin */bw* -den kopya çekmek (veya yapmak)
jê qurdêşan bûn */bw* -den gıcık almak (veya olınak)
jê qurmîçand */gh* -den çırmak
jêr *rd* 1. alt (ast, üst karşıtı) 2. alt (bir kaç şeyin içinde bize uzak olanı) 3. *m* alt (birkâç şeyden yere yakın olanı) * **qata jêrê** alt kat 4. alt (tamlamalarda; sınıflamalarda ikinci derecede anlamında) 5. aşağı (bir şeyin alt bölümünü) * **jêra bîrê tarî ye** kuyunun aşağısı karanlık 6. *rd* aşağı (bir yere göre daha alçak yerde olan) * **taxa jêr** aşağı mahalle ~ **û jor** aşağı yukarı
jê rabûn */ngh* 1. çıkmak * **ji nav me rabû** aramızdan çıktı 2. çıkınak, mezun olmak 3. sökülme (yapışmış olan bir şey birbirini bırakmak)
jê rakirin */gh* 1. sökmek 2. sürgün etmek
jê raman hilanîn */gh* fikir kapmak, fikir vermek * **min ji vî filmî ramanên nû hilanîn** bu film bana yeni fikirler verdi
jêrav *m* su altı
jêravahiî *rd* alt yapısal
jêravayî 1. altyapı (bir yapı için gerekli olan yol, kanalizasyon, elektrik, su gibi tesisatların hepsi) 2. *sos/m* alt yapı
jêrawirandin *m* 1. -den geçirme 2. -den aşırma
jê rawirandin */gh* 1. -den geçirmek 2. -den aşırarak
jê rawirîn */gn* 1. -den geçmek 2. -i geçmek (bir şeyi veya kimseyi geride bırakmak) * **e-rebeya me ji kamyonê rawirî** bizim araba kamyonu geçti 3. -i aşmak

jêrawirîn *m* 1. -den geçme 2. -i geçme (bir şeyi veya kimseyi geride bırakma) 3. -i aşma
jê rawirtin */gh* 1. -den geçirmek 2. -den aşırarak
jêrax *m* toprak altı, yer altı
jêraxîr *rd* toprak altıya ilgili, yer altıyla ilgili
jêrazî *rd* 1. (birinden) razı, memnun 2. -den hoşnut
jêrazîbûn *m* 1. (birinden) razı olma, memnun olma 2. -den hoşnut kalma
jê razî bûn */bw* 1. (birinden) razı olmak, memnun olmak 2. -den hoşnut kalmak
jêrazîman *m* 1. (birinden) razı kalma 2. -den hoşnut kalma
jê razî man */bw* 1. (birinden) razı kalmak 2. -den hoşnut kalmak
jêrbihurk *m* alt geçit
jêrçav *nd* gözaltı
jêrçavî *m* göz altı
jêrçav kirin */gh* göz altına almak
jêrçiq *m* alt şube
jêrdest *rd* 1. ast 2. ezilen, mazlum
jêrdestî *m* 1. astlık 2. mazlumluk
jêre *rd* alt (tamlamalarda; sınıflamalarda ikinci derecede anlamında)
jê re c 1. ona * **mîn jê re anî** ona getirdim * **jê re bibêje careke din bila neke** ona söyle bir daha yapmasın 2. *d* - karşı, -e için * **ji edebiyatê re hewesa we kengê û çawa çêbû?** edebiyata karşı ilk alâka sizde ne zaman ve nasıl başladı?
jê re avis bûn */bw* (bir şeye) gebe olmak
jê re babet dîtîn */bw* (birine) lâıyk görmek
jê re baş bûn */bw* 1. (birine) iyi olmak 2. (birine) iyi davranmak 3. (birinin) lehinde olmak
jêrebeş *m* alt bölüm
jêrebihur *m* alt geçit
jê re bi zarok bûn */bw* (birine) gebe kalmak
jê re bi zarû bûn */bw* (birine) gebe kalmak
jê re bûn nesîb */bw* (birine) nasip olmak
jê re bûn pişt */bw* 1. (birine) arka çıkmak, arka olmak 2. çanak tutmak (veya açmak)
jê re bûn qewet */bw* 1. (birine) kuvvet olmak 2. cana can katmak
jêrecure *biy/m* alt cins, alt tür
jêreçene *ant/m* alt çene
jêreçerm *ant/n* deri altı
jê re çêbûn */bw* 1. içine doğmak, kalbine doğmak 2. belirmek (bir düşünce veya durum kesin biçim almak) * **asoxîn di serê wê de jê re ramanek çêbû** kafasında sonunda bir düşünce belirdi 3. gelmek (görünmek, sanılmak) * **ji min re wisa çêdibe ku dê şer rabe bana öyle geliyor savaş çıkacak**
jê re çi ye! *nd* 1. ona ne 2. neci oluyor! * **ji te re çi ye, tu li karê ber xwe binêre!** sen neci oluyorsun, sen kendi işine bak!
jêreçîn *m* alt sınıf

jê re danîn *l/bw* (birine) pes etmek, boyun eğmek
jê re dayıktî kirin *l/bw* (birine) annelik etmek
jêrederbas *m* alt geçit
jê re derketin *l/bw* (birine) çıkmak, kazanmak
(çıkmaq, isabet etmek) * **ikramiyeya mezin**
jê re derket büyük ikramiyeyi kazandı
jê re dest nêdan *l/bw* (birine) uygun düşme-
mek
jê re dêtî kirin *l/bw* (birine) annelik etmek
jê re domandin *l/bw* (birine) yar olmak * **fe-
lek ji me re nadomîne** felek bize yar olmu-
yor
jê re ecêb man *l/bw* (birine veya bir şeye) şa-
şa kalmak
jê re ecêbmayî bûn *l/bw* şeşi beş görmek
jê re eyan bûn *l/bw* 1. (birine) ayan beyan ol-
mak 2. belirlemek (bir düşünce veya durum
kesin biçim almak) * **asoxîn di serê wê de**
jê re ramanek eyan bû kafasında sonunda
bir düşünce belirdi
jêrefamîle *zo/m* alt familya
jê re fiş vekirin *l/bw* 1. -e fiş açmak 2. -e fiş-
ni tutmak (bir kişinin davranışlarını fiş üze-
rinde belirlemek)
jê re gotin *l/bw* (birine) söylemek (bir şeyin
yapılmasını sözle istemek)
jêrehabûn *m* (birinden veya bir şeyden) kur-
tulma
jê reha bûn *l/bw* (birinden veya bir şeyden)
kurtulmak
jê re hewes hebûn *l/bw* (bir şeye) hevesi ol-
mak, heves duymak
jê re hewes kirin *l/bw* 1. (bir şeye) heves et-
mek, heves duymak 2. özenmek * **ji hel-
bestvaniyê re hewes dike** şairliğe özeniyor
jê re heyret man *l/bw* hayret kalmak, şaşa kal-
mak
jê re hiştin *l/bw* 1. (birine) bırakmak 2. (biri-
ne) teslim etmek 3. (biri) lehine karar ver-
mek * **mehkemeyê jê re hişt** mahkeme o-
nun lehine karar verdi
jê re hiç *nd* ona göre hava hoş
jê re hiç bûn *l/bw* 1. (biri için) hava hoş olmak
2. (birine bir şey) vız gelip tırs gitmek
jê re jêhatî bûn *l/bw* gücü birine yetmek
jêrejor *h* alt üst
jêrejorkirin *m* alt üst etme (alt yüzünü üst yü-
züne getirme)
jêrejor kirin *l/gh* alt üst etmek (alt yüzünü üst
yüzüne getirmek) * **nanê sêlê jêrejor kir**
gözlemeyi alt üst etti
jêrejorkirî *rd* alt üst edilmiş (alt yüzü üst yü-
züne getirilmiş)
jê re ketin *l/bw* 1. düşmek (bir bölüşme so-
nunda payına ayrılmak) * **ji mîrata bavê**
xaniyek jê re ket babasının mirasından ona
bir ev düştü 2. (mahkemede) lehine karar
çıkmak
jê re kêf kirin *l/bw* 1. (birine veya bir şeye) se-

vinmek 2. sevgi gösterisinde bulunmak
jê re kêmbûn *l/bw* 1. (birinden) güçsüz ol-
mak 2. (birine) gücü yetmemek
jê re kêmbûn *l/bw* (birinin) söyledikle-
rini sineye çekmek, baskısına boyun eğmek
jê re kirin kêmanî *l/bw* (birine) eksiklik ad-
detmek, çirkin kaçmak
jê re kirin nesîb *l/bw* (birine) nasip etmek
jê re lavakar bûn *l/bw* çok istekli olmak, teş-
ne olmak
jê re lavayî kirin *l/bw* çok istekli olmak, teşne
olmak, kırmızı dipli mumla davet etmek
jê re lê hatin *l/bw* şansı yaver gitmek
jê re lê ketin *l/bw* 1. (birine) gün doğmak, şan-
sı tutmak 2. kazanmak (çıkmaq, isabet et-
mek) * **ikramiyeya mezin jê re lê ket** bü-
yük ikramiyeyi kazandı
jêrelêv *ant/m* alt dudak
jê re li hev hatin *l/bw* işi rast gelmek
jêreliq *m* alt şube
jê re liyaq dîtin *l/bw* (birine) lâıyk görmek
jêremalbat *zo/m* alt familya
jêreman *m* 1. (birine) kalma 2. (birine) intikal
etme (miras olarak babadan oğula geçme) 3.
yanına kâr kalma
jê re man *l/bw* 1. (birine) kalmak 2. (birine) in-
tikal etmek (miras olarak babadan oğula
geçmek) 3. yanına kâr kalmak
jê re mil danîn *l/bw* (birine) boyun eğmek, pes
etmek
jê re nebûn *l/bw* (birine) yaramamak, lazım
olmamak * **ev jin ji min re nabe** bu kadın
bana olmaz
jêrenivîs *sn/m* alt yazı ~ **nivîsandin** alt yazıla-
mak
jêrenivîsdar *sn/rd* alt yazılı
jê re nokerî kirin *l/bw* (birine) uşaklık etmek
jêrenot *m* dipnot, çıkma yapma, tahşiye
jê re qedîn *l/bw* 1. imkanı olmak, imkanları el
vermek, imkanları yetmek 2. gücü yetmek
jê re qet *nd* ona göre hava hoş
jêrerêd *n* yeraltı
jê re rewê dîtin *l/bw* (bir davranışı birine) re-
va görmek
jê re rê vekirin *l/bw* 1. (birine) yol açmak 2.
çanak tutmak (veya açmak)
jê re saw çêbûn *l/bw* kuşkulananmak, işkilen-
mek, huylanmak, tedirgin olmak * **ji ber re-
pîna lîngan jê re saw çêbûbûn û hetanî**
serê sibehê raneketîye ayak sesleri duyarak
huylanmış sabaha dek uyumamış
jê re serederî kirin *l/bw* (birile) baş etmek
jê re sistî kirin *l/bw* (birinin) söylediklerini si-
neye çekmek, baskısına boyun eğmek
jê re şandin *l/bw* (birine) göndermek
jêreşandî *rd* alacak olan, alıcı
jê re şayest dîtin *l/bw* (birine) lâıyk görmek
jê re şekal rast kirin *l/bw* (birine) şapka çıkar-
mak

jê re şik çêbûn *l/bw* (biri) kuşkulanmak, işkilenmek, huylanmak
jê re şikestek bûn *l/bw* çirkin kaçmak, leke getirmek
jê re şupe çêbûn *l/bw* (biri) kuşkulanınak, işkilenmek, huylanınak
jê re teksîr nekîrin *l/bw* canını vermek (hiçbir şey esirgememek)
jêrevandin *m* -den kaçırma (yasal olmayan yoldan mal çıkarma)
jêrevandin *l/gh* -den kaçırma (yasal olmayan yoldan mal çıkarmak)
jêrevîn *m* 1. (bir yerden) kaçına 2. (birinden) kaçına (kendini göstermemek, rastlamamaya çalışma) 3. (birinden veya bir şeyden) çekinme, sakınma 4. (bir şeyden) kaçına, kaçınma, imtina etme
jêrevîn *l/gh* 1. (bir yerden) kaçınmak 2. (birinden) kaçmak (kendini göstermemek, rastlamamaya çalışmak) * **tim ji bavê xwe direviya** babasından sürekli kaçıyordu 3. (birinden veya bir şeyden) çekinmek, sakınmak 4. (bir şeyden) kaçmak, kaçınmak, imtina etmek
jêrewaştin *m* silme (kazıyarak veya sürterek yok etme)
jêrewaştin *l/gh* silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek)
jê re we nekîrin *l/bw* (birine) bırakmamak, affetmemek
jê re wext hiştin *l/bw* zaman bırakmak
jê re xêr xeber *nd* ona hiç
jê re xêr xeber bûn *l/bw* (birine) göre hava hoş olmak
jê re xulamî kirin *l/bw* (birine) uşaklık etmek
jê re xweş kirin *l/bw* (birine) sevgi gösterisinde bulunmak
jê re zehmet bûn *l/bw* (birine) zahmet olmak * **ji te re zehmet mebe** sana zahmet olmasa
jê re zeman hiştin *l/bw* (birine veya bir şeye) zaman bırakmak
jê re zêde hatin *l/bw* 1. (birine) fazla gelmek 2. fazlalık etmek
jê re zor hatin *l/bw* (birine) zor gelmek * **ev kar ji min re zor hat** bu iş bana zor geldi
jêrihotin *m* silme, hakketme (yazı ve şekilleri kazıyarak veya sürterek yok etme)
jêrihotin *l/gh* silmek, hakketmek (yazı ve şekilleri kazıyarak veya sürterek yok etmek) * **nivîs bi rêşkirinê jê rihot** yazıyı kazıyarak sildi
jêrizgar *rd* (bir şeyden) azade
jêrizgarbûn *m* 1. (birinden veya bir şeyden) kurtulma 2. vaziyeti kurtarma
jê rizgar bûn *l/bw* 1. (birinden veya bir şeyden) kurtulmak 2. vaziyeti kurtarmak
jêrhişî *psi/m* bilinç altı
jêrî *rd* aşağı, alt ile ilgili
jêrîn *rd* aşağı, alt ile ilgili

jêrmal *m* bodrum
jêrnay *n* yazı alt başlığı
jêrnivîs alt yazı
jêrsor fiz/m kızıl ötesi
jêrtirîn *rd* 1. asgarî 2. edna, en aşağı
jêrxan *bnr* jêrxane
jêrxane 1. altyapı (bir yapı için gerekli olan yol, kanalizasyon, elektrik, su gibi tesisatların hepsi) 2. *sos/m* alt yapı
jêrxaneyî *rd* alt yapısal
jêrxanayî *m* alt kimlik
jêrzemîn *m* zeminlik, ev altı, bodrum
jê sadir nebûn *l/bw* (bir kimseden bir şey) çıkmamak, olmamak
jêsaîbûn *m* 1. (bir şeyden) aklanma, paklanma 2. aklanma, beraat etme 3. (her şeyden) sıyırılma, uzaklaşma
jê *safi bûn* *l/bw* 1. (bir şeyden) aklanmak, paklanmak 2. aklanmak, beraat etmek 3. (her şeyden) sıyırılmak, uzaklaşmak
jêsarbûn *l/bw* 1. (birinden veya bir şeyden) soğuma, soğuyuş, soğuklaşma 2. ocuma, bir şeyden soğuma
jê sar bûn *l/bw* 1. (birinden veya bir şeyden) soğumak, soğuklaşmak * **ji ber gotinên wê yên wê rojê jê sar bûm** o günkü sözlerinden sorna ona karşı soğudum * **her diçe ji me sar dibe** gittikçe bize karşı soğuklaşıyor 2. ocumak, bir şeyden soğumak
jêsarîkirin *m* soğutma, soğutuş (birine, bir yere veya bir şeye karşı duyulan sevgi ve ilginin yok olmasına sebep olma)
jê sar kirin *l/bw* soğutmak (birine, bir yere veya bir şeye karşı duyulan sevgi ve ilginin yok olmasına sebep olmak)
jêsaîrgirtin *m* (birinden veya bir şeyden) korkuya kapılma, dehşete kapılma
jê saw girtin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) korkuya kapılmak, dehşete kapılmak
jêseqirandin *m* (birinden veya bir şeyden) kurtarma
jê seqirandin *l/gh* (birinden veya bir şeyden) kurtarmak
jêseqirîn *m* 1. (birinden veya bir şeyden) kurtulma 2. kurtulmak, rahatlatma
jê seqirîn *l/gh* 1. (birinden veya bir şeyden) kurtulmak 2. kurtulmak, rahatlatmak
jêstendin *m* 1. (birinden) alma, çekip alma 2. alma (ölüm sebebiyle ayrılma) 3. alma (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarma) 4. geri alma 5. geri alma (bir yeri yeniden ele geçirme, kurtarma) 7. koparma (güçlülük elde etme) 8. (birinden) alacağını tahsil etme 9. çıkarma (keyif, tat, zevk gibi şeyler için; çok hoşlanma) 10. (birinden) sızdırma (türlü bahanelerle birinden para çekme) 11. müsadere etme, el koyma 12. sarma, kaplama (yayılp etkisi altına alma)
jê stendin *l/gh* 1. (birinden) almak, çekip al-

mak, kendisinden alınmak 2. almak (ölüm sebebiyle ayrılma) * **Xwedê her du qîzên wî jî, jê stendin** Allah iki kızını da aldı 3. almak (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarmak) * **bi emeliyetê faterêşka wê jê stendin** ameliyatla dalağını aldılar 4. geri almak * **pere jê stend** parayı ondan geri aldı 5. geri almak (bir yeri yeniden ele geçirmek, kurtarmak) * **me welat ji dijmin stend** ülkeyi düşmandan geri aldık 6. koparmak (zor kullanarak almak) 7. koparmak (güçlkle elde etmek) * **me bi zor û heft belayan kitêb jê stend** kitabı zor bela ondan kopardık 8. (birinden) alacağını tahsil etmek 9. çıkarmak (keyif, tat, zevk gibi şeyler için; çok hoşlanmak) * **tehm ji gotina çîroka xwe distend û welê dom dikir** lezzetini çıkara çıkara hikâyesine devam ediyordu 10. (birinden) sızdırmak (türlü bahanelerle birinden para çekmek) * **dirav jê stendin** para sızdırdı 11. müsadere etmek, el koymak 12. sarmak, kaplamak (yayılp etkisi altına almak) * **agir çar alî jê stendiye** ateş her tarafı sardı

jêşûbûn m (birine) küs olma

jê sû bûn l/bw (birine) küs olmak

jêşûketin m (birine) kızma

jê sû ketin l/bw (birine) kızmak

jêşûdgirtin m 1. (bir şeyden veya kimseden) faydalanma, yararlanma 2. asılanma, yarar sağlama

jê sûd girtin l/bw 1. (bir şeyden veya kimseden) faydalanmak, yararlanmak 2. asılanmak, yarar sağlamak

jêşûdwegirtin m 1. (birinden, bir şeyden) faydalanma, yararlanma 2. asılanma, yarar sağlama 3. kâr etme, iyi olma (etkisi iyi olmak)

jê sûd wergirtin l/bw 1. (birinden, bir şeyden) faydalanmak, yararlanmak 2. asılanmak, yarar sağlamak 3. kâr etmek, iyi olmak (etkisi iyi olmak)

jêşaşbûn m şaşma

jê şaş bûn l/bw -den şaşmak * **ew ji ya xwe şaş nabe o**, bildiğinden şaşmaz

jê şer xwestin l/bw (birinden) savaş istemek

jêşermkirin m 1. (birinden) utanına 2. (birinden) çekinme, çekinilme 3. -den utanç duyma

jê şerm kirin l/bw 1. (birinden) utanmak 2. (birinden) çekinmek, çekinilmek * **ji bo min rewêşke ku ez jê şerm bikim nîn e** benim için çekinilecek bir durum yoktur 3. -den utanç duymak

jêşikkirin m (birinden) şüphelenme

jê şik kirin l/bw (birinden) şüphelenmek

jê şitirin l/gh sanmak, zanetmek

jê şupe kirin l/bw (birinden) şüphelenmek

jêşupekirin m (birinden) şüphelenmek

jêşûştin m 1. (birini veya bir şeyi) -den yıka-ma 2. (birini) aklama, temize çıkarma

jê şûştin l/gh 1. (birini veya bir şeyi) -den yı-kamak 2. (birini) aklamak, temize çıkarmak

jêtehlbûn m (birine) gücenme, kırılıma, incin-me

jê tehl bûn l/bw (birine) gücenmek, kırılmak, incinmek * **ew yekî welê ye ku gelek mirov pê tehl bûne** bu öyle biri ki bir çok insan ondan incinmiş

jê tehm girtin l/bw (bir şeyden) tat almak, zevk almak, (bir şeyin) zevkine varmak

jêtehmkirin m 1. (bir şeyden) alıp tadına bak-ma, çeşnisine bakma, tatına, tadına bakma 2. çerezlenme, çimlenme (bir şeyden biraz yararlanma)

jê tehm kirin l/bw 1. (bir şeyden) alıp tadına bakmak, çeşnisine bakmak, tatınmak, tadına bakmak 2. çerezlenmek, çimlenmek (bir şeyden biraz yararlanmak)

jê tehm stendin l/bw (bir şeyin) keyfini çıkar-mak, -den zevk almak, zevkine varmak, tat almak

jê tesîr girtin l/bw (birinden veya şeyden) et-kilenmek, müteessir olmak

jê teslîm girtin l/bw 1. (birinden) teslim almak 2. (birinden) devralmak

jê texpîr nekirin l/bw geri komamak * **çi ji te tê texpîr meke** elinden ne geliyorsa geri koma!

jê tê gihîn l/bw (birinden veya şeyden) anla-mak

jê têngihîştin l/gh (birinden veya şeyden) anlamamak

jêtêrbûn m 1. doyuma ulaşma 2. (bir şeyin) zevkini çıkarma 3. -den doyma, doyma (ye-ter bulma) 4. bıkmak, bıkkınlık gelme, doyma (olumsuz biçimde; bıkmak) 5. (birinden) usanma, bıkmak

jê têr bûn l/bw 1. doyuma ulaşmak 2. (bir şeyin) zevkini çıkarmak 3. -den doymak, doymak (yeter bulmak) * **pereyên dinyayê qezenc kirine, lê hê jî jê têr nebûye** dünyanın parasını kazandı, hâlâ doymamış 4. bıkmak, bıkkınlık gelmek, doymak (olumsuz biçimde; bıkmak) 5. (birinden) usanmak, bıkmak **jê têr nebûn l/bw** (bir şeye) doyma olmamak **jê tije bûn l/bw** dolmak (sabrı tükenip öfkesi taşacak duruma gelmek), (birinden) nefret edecek duruma gelmek, (birine) karşı dolmuş olmak

jê tirsîn l/gh -den korkmak, korkulmak * **ma mirov ji tiştê wisa ditirse?** öyle şeylerden korkulur mu?

jêti fel/m özdeşlik, aynılık

jê tobe kirin l/bw 1. töhbe etmek 2. töhbe etmek, paydos demek (yapılan bir işten vaz-geçmek)

jê umîd kirin l/bw (bir şeye veya kimseye) u-mut beslemek

jê ve c ondan

jêveger m 1. -den dönme, vazgeçme 2. karış-mama ~ **tune bûn** köprüleri atmak

jêvegeran m 1. cayma, vazgeçme 2. rahat bırakma, karışmama 3. kayıtma (bir şeyi yap-maktan vazgeçme) 4. geri dönme, ricat

jêvegerandin m caydırma, vazgeçirtme

jêvegerandin l/gh caydırmak, vazgeçirtmek

jêvegerî rd 1. caygın 2. *m* (birini) rahat bırak-ma 3. *m* -den dönme

jêvegerîn m 1. cayma, vazgeçme 2. kayıtma (bir şeyi yapmaktan vazgeçme) 3. (birini) rahat bırakma, ilişmeme, dokunmama, karışmama 4. (bir şeyi, kimseyi) kendi halinde bırakma 5. -den dönme, ricat etme

jêvegerîn l/gh 1. caymak, vazgeçmek * **tu car ji gotina xwe venagerim** sözünden asla caymam 2. kayıtmak (bir şeyi yapmaktan vazgeçmek) 3. (birini) rahat bırakmak, ilişmemek, dokunmamak, karışmamak 4. (bir şeyi, kimseyi) kendi halinde bırakmak 5. -den dönmek, ricat etmek

jêvegerîfî m caygınlık

jêvegîr rd bulaşıcı (hastalık için)

jêvegirtin m kapma (hastalık kapma)

jêvegirtin l/gh kapmak (hastalık kapmak)

jêvegûhastin l/gh 1. -den aktarma 2. alıntılama, iktibas, iktibas etme

jêvegûhastin l/gh 1. -den aktarmak 2. alıntılama, iktibas etmek

jêvegûhastî rd alıntı, iktibas edilmiş olan

jêvekişandin m 1. -den çekirtme 2. -den geri çekme

jêvekişandin l/gh 1. -den çekirtmek 2. -den geri çekmek

jêvekişîn m 1. -den çekilme 2. geri çekilme 3. adımını geri alma (başladığı bir işten geri dönme)

jêvekişîn l/gh 1. -den çekilmek 2. geri çekilmek 3. adımını geri almak (başladığı bir işten geri dönmek)

jêvenegerîn m 1. ilişme, dokunma (tedirgin etme, bulaşma, sataşma) 2. uğraşma (birine kötü davranma) 3. üstüne gitme

jêvenegerîn l/gh 1. ilişmek, dokunmak (tedirgin etmek, bulaşmak, sataşmak) * **ji min vegerin bana ilişmeyin** * **ji vî zîlamê rebenokî vegerin** bu zavallı adama dokunmayın 2. uğraşmak (birine kötü davranmak) * **qey îş û karê wan tune çima ji bavê min vegerin** işleri güçleri yok mu, niye babamla uğraşıyorlar? 3. üstüne gitmek

jêveqetandin m 1. (birinden, bir şeyden) ayırma, koparma 2. ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozma)

jêveqetandin l/gh 1. (birinden, bir şeyden) ayırmak, koparmak 2. ayırmak (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı

bozmak) * **jinik ji şûyê wê veqetandin** kadını kocasından ayırdılar

jêveqetîn m 1. (birinden, bir şeyden) ayrılmak, kopma 2. ayrılmak 3. çıkış alma (işten ayrılmak)

jêveqetîn l/gh 1. (birinden, bir şeyden) ayrılmak, kopmak 2. ayrılmak 3. çıkış almak (işten ayrılmak)

jêvereşîn m (birinden) nefret etme

jêvereşîn l/gh (birinden) nefret etmek

jêveşartin m 1. (birinden) gizleme, saklama 2. gizleme (bilerek ve isteyerek bir olguyu haber vermemek) 3. (birinden) kaçırma (birini veya bir şeyi göstermemek)

jêveşartin l/gh 1. (birinden) gizlemek, saklamak 2. gizlemek (bilerek ve isteyerek bir olguyu haber vermemek) * **bûyer ji min veşartine** olayı benden gizlemişler * **ev rewş jê hate veşartin** bu durum ondan gizlendi 3. (birinden) kaçırma (birini veya bir şeyi göstermemek) * **jina xwe ji min vedîşêre** karısını benden kaçırıyor

jêveşîrîn l/gh 1. (birinden) saklanmak 2. kapanmak, (birinin) karşısına örtülü çıkmak

jêve xuya bûn l/bw 1. (birine) görünmek, ayan olmak 2. içine doğmak

jêwate derxistin l/bw -den anlam çıkarmak, istihraç etmek

jêwebûn l/gh sanmak, zannetmek

jêwerger nd çevirilen dil, tercüme edilen yazı

jêwergiran wj/m 1. alıntı, iktibas 2. *rz* alıntı (başka bir dilden alınmış kelime)

jêwergirî wj/m alıntı, iktibas ~ **kirin** alıntılama, iktibas etmek

jêwergirtin m 1. (birinden) alma 2. alıntılama, iktibas, iktibas etme

jêwergirtin l/gh 1. (birinden) almak 2. alıntılama, iktibas etmek

jêwergirtî rd/wj alıntı, iktibas edilmiş olan

jêwetîrkê nd zanediyor ki...

jêwê de h 1. ötesinde * **mesele jêwê de ye** onun ötesinde bir durum söz konusu 2. -den öte, aşırı * **du mal jêwê de** iki ev aşırı

jêwêdetîr h -den öte, aşırı * **du mal jêwêdetîr** iki ev aşırı

jêxalî bûn l/bw 1. -den boşalmak 2. -den kurtulmak 3. arınmak

jêxalî kirin l/bw 1. -den boşaltmak 2. arındırmak

jêxalî nebûn l/bw bulunmak * **şekîr jêxalî nabin** onda şeker hep bulunur

jêxatîr xwestin l/bw veda etmek, esenlemek

jêxeberdan m 1. hakkında konuşma, aleyhinde konuşma 2. (birini) çekiştirme, karama 3. hakkında konuşma (herhangi bir şeyden bahsetme) 4. (bir şeyi) söz etme 5. lâf olma

jêxeberdan l/bw 1. hakkında konuşmak, aleyhinde konuşmak 2. (birini) çekiştirmek, karamak 3. hakkında konuşmak (herhangi

bir şeyden bahsetmek) 4. (bir şeyi) söz etmek * **her kes ji wê xeber dide** herkes sizden söz ediyor 5. lâf olmak
jêxerberdar *rd* -den haberdar
jêxerberdarbûn *m* haberdar olma
jê xerberdar bûn *l/bw* haberdar olmak
jêxelasbûn *lm* 1. (birinden, bir şeyden) kurtulma 2. atlatma, vaziyeti kurtarma (kötü bir durum veya bir işi geçiştirme) 3. onına, felâh bulma, şifa bulma, onulma
jê xelas bûn *l/bw* 1. (birinden, bir şeyden) kurtulmak 2. atlatmak, vaziyeti kurtarmak (kötü bir durum veya bir işi geçiştirmek) 3. onmak, felâh bulmak, şifa bulmak, onulmak * **kes ji vî derdî xelas nabe** bu derten kimse onulmaz
jê xelas kirin *l/bw* 1. (birinden) kurtarmak 2. geri almak (düşmandan kurtarmak) 3. sağlığına kavuşturmak
jê xem xwarin *l/bw* kaygılanmak, tasasını çekmek
jê xera bûn *l/bw* (birinden) dolayı bozulmak * **ev tîşt ji min xera nabe** bu iş benden dolayı bozulmaz
jêxerabtir *rd* 1. den daha kötü 2. dik âlâsı
jê xerabtir bûn *l/bw* 1. den daha kötü olmak 2. (birine) rahmet okutmak
jêxeydan *rd* (birine) küs
jê xeydan bûn *l/bw* (birine) küs olmak, konuşmamak
jê xeydîn *l/gh* 1. (birine) küsmek 2. yüzüne bakmamak (darılmak, gücenmek)
jêxêrdîtin *m* 1. hayrını görme 2. sebeplenme, nasiblenme
jê xêr dîtin *l/bw* 1. hayrını görmek 2. sebeplenmek, nasiblenmek
jê xêr nedîtin *l/bw* (bir şeyden) hayır görmemek
jêxistin *m* 1. -den düşürme 2. düşürme, düşme (çıkarma, eksiltme) 3. *mec* al aşağı etme, devirme (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden alma)
jê xistin *l/gh* 1. -den düşürmek 2. düşürmek, düşmek (çıkarmak, eksiltmek) * **ji mehaniya min deynê min bixîne** aylığımdan borcumu düş 3. *mec* al aşağı etmek, devirmek (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden almak) * **ew ji keyatîyê xistin** onu muhtarlktan al aşağı ettiler * **ew ji serokatîyê xistin** onu başkanlıktan devirdiler
jêxistî *rd* 1. düşürülmüş, düşümü yapılınış olan 2. devrik (iktidardan edilmiş, darbe ile makamından edilmiş)
jêxur *rd* sümürücü
jêxurî *m* sümürücülük
jêxuyabûn *m* 1. (birine) görünme, ayan olma 2. içine doğma
jê xuya bûn *l/bw* 1. (birine) görünmek, ayan

olmak 2. içine doğmak
jêxûygirtin *m* 1. (birinden, bir şeyden) huyulanma 2. -den gıcık kapma
jê xûy girtin *l/bw* 1. (birinden, bir şeyden) huyulanmak 2. -den gıcık kapmak
jêxwarin *m* 1. -den yeme 2. (birine) boyun eğmek yeme 3. yeme, aşındırma, kemirme 4. üzme 5. yıpranma, aşınma 6. sebeplenme 7. (birinin) parasını yeme (sırtından geçinme) 8. çöplenme (kendine ufak tefek çıkar sağlama) 9. sümürme, sömürüş, istismar etme (bir kimseden veya şeyden haksız ve sürekli çıkarlar sağlama) 10. sümürme, iliğini kemirme, emme (uzun süre birinden yararlanmak), (bir kimsenin) posasını çıkarma
jê xwarin *l/gh* 1. -den yemek 2. (birine) boyun eğmek yemek 3. yemek, aşındırma, kemirmek * **kezeb ji mermer dixwe** kezeb mermeri yiyor * **zeng ji hesin dixwe** pas demiri kemiriyor 4. üzme * **kurtan ji piştakerê xwariye** semer eşeğin sırtını üzmüş 5. yıpranmak, aşınmak 6. sebeplenmek 7. (birinin) parasını yemek (sırtından geçinmek) * **jinikan jê gelek pere xwarine** kadınlar onun parasını çok yemişler 8. çöplenmek (kendine ufak tefek çıkar sağlama) 9. sümürmek, istismar etmek (bir kimseden veya şeyden haksız ve sürekli çıkarlar sağlama) 10. sümürmek, iliğini kemirmek, emmek (uzun süre birinden yararlanmak), (bir kimsenin) posasını çıkarmak
jêxwarînî *m* yiyicilik, irtikâp
jêxwer *rd* sümürücü
jêxwerî *m* sümürücülük
jêxwestin *m* 1. (birinden) isteme 2. söyleme (bir şeyin yapılmasını sözle isteme) 3. bekleme (arama, isteme) 4. ısmarlama
jê xwestin *l/gh* 1. (birinden) istemek 2. söylemek (bir şeyin yapılmasını sözle istemek) * **ji min xwestin ku ez ji we re nameyekê binivîsim** size bir mektup yazmamı söylediler 3. beklemek (aramak, istemek) 4. ısmarlama * **ez diçim sükê hûn tiştek ji min dixwazin?** çarşıya gidiyorum, bir şey ısmarlıyacak mısınız?
jêxweşbûn *l/bw* (birinden) memnun olma, razı olma
jê xweş bûn *l/bw* (birinden) memnun olmak, razı olmak
jê xweş man *l/bw* (birinden) hoşnut kalmak
jê xweş man *l/bw* (birinden) hoşnut kalmak
jê xweş xeber dan *l/bw* (birine) methiye düzmek, övmek
jê yadîgar man *l/bw* (birinden) yadigâr kalmak
jêza *m* köken, menşê
jê zarar dîtin *l/bw* -den zarar görmek
jê zewq girtin *l/bw* (bir şeyden) zevk almak (veya duymak)

jê zewq stendin *l/bw* (bir şeyden) zevk almak (veya duymak), tat almak
jêzêde *rd* 1. -den fazla, artık 2. fazladan
jêzêdebûn *m* 1. -den fazla olma 2. (birinden) üreme, çoğalma (doğma) 3. yayılma (çevreye dağılmasına sebep olma) 4. *rz* türeme 5. gücüne aşma, (birini) aşma
jê zêde bûn *l/bw* 1. -den fazla olmak 2. (birinden) üremek, çoğalmak (doğmak) 3. yayılmak (çevreye dağılmasına sebep olmak) * **ev nexweşîn ji kermêşan zêde bûye** bu hastalığı sivrisinekler yaydı 4. *rz* türemek 5. gücüne aşmak, (birini) aşmak
jêzêdebûyî *rd* türev, müstak
jêzêdehiya butçeyê *nd* bütçe fazlalığı
jêzêdehî *m* fazlalık
jêzêdekirin *m* 1. çoğaltma, teksir etme 2. *rz* türetme, istikak
jê zêde kirin *l/bw* 1. çoğaltmak, teksir etmek 2. *rz* türetmek
jêzêdeman *m* artma, arta kalma
jê zêde man *l/bw* artmak, arta kalmak
jê zêde ye! *nd* ne haddine! * **jê zêde ye, kare wiha nivîsaran binivîse!** böyle yazı yazmak onun ne haddine!
jêzêdeyî *m* fazlalık
jê zivêr bûn *l/bw* bıkılmak, bıkıp kullanmak
jê ziyân dîtîn *l/bw* -den zarar görmek
ji *rz/m* 1. -dan/-den, -tan/-ten (çıkına hali eki) * **ji gund derket köyden çıktı** 2. -dan/-den * **ev xwarin ji min** bu yemek benden ~ **ademo bixemo** dertli insan oğlu ~ **agir re tirûşa (tiştêkî) heyê** ateşe dayanıklı ~ **agir revin ketin alavê** yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **aliyê... 1)** -e tarafından * **ji aliyê dostên xwe ve pir tê hezkirin** dostları tarafından çok seviliyor 2) -e yünden ~ **aliyê bedenê ve bedenên** ~ **aliyê (yekî) bûn** -den yana (olmak) * **ez dê ji aliyê te bim** ben senden yana olurum ~ **aliyê çepê de soldan ~ aliyê daringî ve maddeten, maddî** bakımdan ~ **aliyê din ve ôte yandan, diğer taraftan ~ aliyê gelean** ve çocuklarınca ~ **aliyê gyanî ve ruhen ~ aliyê (yekî) kirin 1)** -den yana çıkmak * **tu çima ji aliyê min nakî?** sen niye benden yana çıkmıyorsun? 2) (birinin) yanında saf tutmak ~ **aliyê malê dinyayê ve malca** * **ji aliyê malê dinyayê ve zengin e malca zengin ~ aliyê mêran** (an ji mirovan) ve adamca, adamcasına * **ji aliyê mêran ve ji me zêdetir bûn** adamca bizden fazlaydılar ~ **aliyê min ve tarafında ~ aliyê olî ve din** bakımından, dinen ~ **aliyê pereyan ve para** bakımından, paraca ~ **aliyê qûnê ve lê nêrîn** sorumluluktan kaçınmak, yeterince dikkat etmemek ~ **aliyê ruhî ve ruhen, ruhî** bakımından ~ **aliyê... ve 1)** -e bakımından, -e göre * **ji aliyê zanistê ve bilim** bakımında 2) tarafında (eliyle, aracılığıyla) ~ **aliyê (ye-**

kî) ve 1) -den yana, -e kalırsa * **ji aliyê min ve xweş helal be benden yana** helâl olsun 2) -den yana, için * **ji alî zarokan ve xeman mexwin** çocuklardan yana üzülmeyin 3) tarafında (eliyle, aracılığıyla) * **ji aliyê Alî ve hatiye tîjekirin** Alî tarafında doldurulmuş ~ **aliyê (hêla an ji layê) min ve tarafında ~ aliyê wicdan ve vicdanen, vicdanî olarak ~ aliyê xwe ve hesabına** * **jixwe ez ji aliyê xwe ve bi ber dikevim** zaten ben kendi hesabıma üzüliyorum ~ **aliyê zehf kesî ve çoklarınca ~ aliyekî** (an ji hêlekê) bir yönüyle ~ **aliyekî ve 1)** bir taraftan 2) bir yönüyle 3) bir bakıma * **jinik ji aliyekî ve kêf nake ku mêrê wê bûye mamoste** kadın bir bakıma kocasının öğretmen oluşuna sevinmiyor (tiştêk an ji kesek) ~ **aliyekî ve, (tiştêk an ji kesek) ~ aliyekî ve bir yandan (yanda) ..., bir yandan (yanda) * ji aliyekî ve karên malê ji aliyekî ve ji zarok** bir yanda ev işleri bir yanda çocuklar ~ **aqil re zerar e** akılla zarar ~ **(yekî) aqil stendin** (birinden) fikir alınak, fikrini almak ~ **aqilê wan re ecêbmayî dimînim** aklına şaşayım (veya şaşarım) * **ez şaş dimînim ji aqilê wî re ku bi te ewle dibe** sana güvenenin aklıma şaşayım ~ **aqilê xwe avêtin** aklıdan çıkarmak ~ **aqilê (yekî) neçûn** (birinin) aklımdan çıkmak ~ **aş û bajar** dereden tepeden ~ **aş û bajar peyivîn** dereden tepeden konuşmak ~ **aş û baş** dereden tepeden ~ **aş û baş axiftin** (peyivîn an ji xeber dan) dereden tepeden konuşmak ~ **ava (yekî) bûn** (birinin) belinden gelmek ~ **ava nêrî mast çêkirin** teke-den süt çıkarmak ~ **aveynê (yekî) bûn** (birinin) sulbünden olmak, belinden olmak ~ **awir der alîşılânın dîşında ~ awirê (...)** ve noktânazardan ~ **axa bi lingên xwe re bibêje** müşteri ol, benden lâf çıkmaz ~ **(tiştêkî) behs kirin** (bir şeyden) söz etmek ~ **ba bavê xwe de bêmint e** geleceği varsa göreceği de var ~ **ba (yekî) derketin** (birinin) yanından ayrılmak ~ **ba xwe kê m nekîrin** bulundurmamak ~ **ba (cem an ji nik) xwe nebîrandin** yanından eksik etmemek * **ci-xareyê ji ba xwe nabîrîne** sigarayı (yanından) eksik etmiyor ~ **ba (an ji bal) Xwedê de yaradîştan, doğuştan** * **çavên wî ji bal Xwedê de kîlkîrî ne gözleri** Allahtan sürmeli ~ **bandê weşandin** banttan vermek ~ **bankayê kişandin** bankadan çekmek (veya almak) ~ **başan pîs tîn, ji pîsan baş** ak konyunun kara kuzusu da olur (iyiden kötü, kötünden iyi evlat doğar) ~ **bav û kalan de atalardan beri ~ bav û kalan ve babadan oğula** (atalarından beri), ced be ced * **ev ji bav û kalên xwe ve doktor in** bunlar babadan oğula doktordurlar ~ **bavê Adem û bi vir de tiştêk ji hev re nehiştin** birbirine) çok ağır

sözler söylemek, sülaleden başlayarak dümdüz gitmek ~ **bavê heta neviyan** babadan oğula (torunlara doğru zincirleme) ~ **bavê xwe bêminet** e geleceği varsa göreceği de var ~ **bavê xwe de bêminet** e geleceği varsa göreceği de var ~ **bavê xwe heta kalikên** xwe ve babadan babaya ~ **bedêla** (an jî **dêla**) **ku kil bike kor dike** kaş yapayım derken göz çıkarmak ~ **beheca neyaran** re düşünme inat ~ **beheca (yekî)** re *h* nispet * **ji beheca min re dike** bana nispet yapıyor ~ **beheca (yekî)** re (...) **kirin** nispet vermek (veya yapmak) * **hatiye li ber min** sekiniye **ji beheca min re nizam çi dike** karşıma geçmiş nispet yapıyor ~ **belirê çûn çengek av** 'denizden kum adamda para, etkilemez onu' anlamında bir deyim ~ (**tişteki**) **behs kirin** -den bahsetmek, bir şeye temas etmek, değinmek ~ **bela (yekî)** **derketin** (an jî **filitin**) (birinin) belâsından kurtulmak ~ **ben filitî** ipi kırık (serseri, sorumsuz) ~ **ber ... 1)** -e yüzünden, -den dolayı **2)** sebebiyle **3)** (biri) yerine * **ji ber min ve tu here sinemayê** benim yerine sen sinemaya git ~ **ber (yekî)** **bar kirin** (birinden) dolayı göçmek ~ **ber baranê hatin ber şirikê** yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber baranê revîn bi ber çortanê ketin** yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber baranê revîn çûn ber tiriyê** yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber baranê revîn xwe dan ber çirikê** (an jî **şirikê**) yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber bayê çûn ber barovê** (an jî **bağê**) yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber canê (yekî)** **tebatî nehatinê** bir dakika yerinde duramamak, sabırsızlanmak ~ **ber çavan berze bûn 1)** gözden kaybolmak **2)** görünmez olmak ~ **ber çavan ketin** pıncu dama atılmak ~ **ber çavan winda bûn 1)** gözden kaybolmak **2)** görünmez olmak ~ **ber çavê (yekî)** **neçûn** gözünün önünden gitmemek ~ **ber çavê (yekî)** **nefilîtîn** (an jî **xelas nebûn**) gözünden kaçmamak ~ **ber çi 1)** neden dolayı **2)** ne demeye (niçin) ~ **ber çi be h** nedense * **bê ji ber çi be, destê xwe nedayê** nedense elini ona vermek istemedi ~ **ber dan alî** (birinden) saklamak ~ **ber (yekî)** **dan qaqaresh** illallah demek, illallah etmek ~ **ber dilopê çûn ber şirikê** yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber diwarê ketî xwe bide alî** çürük kimselerden uzak durmak lazım ~ **ber ecele-yê (tişteki)** **kirin stûyê (yekî)** aceleye getirmek ~ **ber êşê tebatî nekirin** acıyla yanıp tutuşmak, tütünü tepesinden çıkarmak ~ **ber (yekî)** **girtin** ağzından kapmak ~ **ber min ve jî paç bike** benim yerime de öp (**kesek**) ~ **ber navnotiyê (tişteki)** **nekirin** mum dibire ışık vermez **tişteki** ~ **ber (yekî)** **nefilîtîn** elinden bir şey

kurtulmamak ~ **ber piyên xwe derxistin** ortaya çıkarmak, yoktan var etmek ~ **ber (yekî)** **rabûn 1)** ayağa kalkmak (saygı göstermek için oturma durumundan ayak üzeri duruma geçmek) **2)** (birinden) dolayı göçmek ~ **ber şirikê çûn ber mezilê** yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber tifikê neçûn ber sifikê** elini sıcak sudan soğuk suya koymamak (tembelin teki) ~ **ber tirsca canê xwe can havli ile** ~ **ber (yekî)** **ve 1)** (biri) için **2)** -den taraf, (biri) yerine * **ji ber min ve jî silav lê bike** benden tarafta selam söyle ~ **ber vê** bu yüzden **ber (yekî)** **ve** -den yana, -e kalırsa * **ji ber min ve xweşhelal be** benden yana helâl olsun ~ **ber vê yekê** bu yüzden, -den dolayı, -den ötürü, münasebetiyle ~ **ber (yekî)** **xelas bûn** elinden kurtulmak ~ **ber xwe de ezberden** (bilmeden, düşünmeden) ~ **ber xwe de axaftin** ezbere konuşmak ~ **ber xwe derxistin** *meç* icat etmek ~ **ber zêde man** baki kalmak, bir şeyden artmak ~ **bera berê de ezelden** ~ **beraziya xwe** domuzuna, inadına ~ **berê çepeve kirin** atlatmak (saklamak) ~ **berê dan alî** atlatmak (saklamak) ~ **berê dîn û har bûn** (bir şey için veya bir şeye) deli olmak (çok sinirlenmek) (**tişteki**) ~ **berê nafilite** hangi taşı kaldırırsan, altından çıkar (her işten anlayan) ~ **berê neqedandin** çok geçmeden (çekilmez ve katlanılmaz olmak) ~ **berê tebatî nehatin (yekî)** (bir şeye) dolayı dayanamamak (**tişteki**) ~ **berê xelas nebûn** elinden bir şey kurtulmamak ~ **berê xwe xwarin** hazırdan yemek ~ **berxê mêjok** **beran çênabe** sümüklüden yiğit ~ **bêdînan** **re bêman lazim in** dinsizin hakkından imansız gelir ~ (**tişteki**) **bi dûr ketin 1)** (bir şeyden) uzaklaşmak **2)** (bir şeyi) arkada bırakmak ~ **biçûkan bipirse, ji mezinan bitirse** küçükle-re sor, büyüklere kork ~ **bihara (yekî)** **têr nexwarin** en iyi olduğu dönemden de birinden yeterince fayda görmemek ~ (**yekî**) **bihartin 1)** (birini) aşmak, geçmek **2)** boynuz kulağı geçmek ~ **bilî (...)** **1)** -den hariç, -den başkası **2)** dahası (buna ek olarak) ~ **bin piyan heta nava serî lê nihêrtin** tepeden tırnağa süzmek ~ **bin serê (yekî)** **derketin** (birinin) başının altında çıkmak ~ **bin ta serî** baştan aşağı, dip doruk ~ **bin ve ehd lê xwendin** (bir kimseye) aba altından değnek göstermek ~ **binê (tişteki)** **derketin** (bir zorluğun) altından kalkmak (**tişteki**) ~ **binê (yekî)** **derketin** (bir şey birinin) başının altından çıkmak * **ev tişt ji binê diya Saniye ya Stenbolî derket** bu iş Saniye'nin İstanbullu anasının başının altında çıktı ~ **binê e-bayê derxistin** açığa çıkarmak ~ **binê konan girtin** çingelerden almak (yaramaz, siyah, kara kuru çocuklar için söylenir) ~ **binê**

siya pozê (...) burnunun dibi * berê bavê min nedihîşt ku ez ji binê siya pozê wî xwe bidim alî eskiden babam beni burnunun dibinden ayırmazdı ~ **binî de ketinê heta serî safî kirin** (bir servetin) altından girip üstünden çıkmak * **ji binî de kete serweta bavê ku ji re mabû, heta serî safî kir** babasından kalan servetin altından girip üstünden çıkmıştı ~ **binî de vir bûn** aslı astarı (veya aslı faslı) olmamak ~ **binî heta bi serî dipten tepeye, dip doruk ~ binî hilqetan-din** dilemek, kökten koparmak ~ **birçinan çavê (yekî) tarî bûn** aklıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek) ~ **birçinan (... çûn helakê** aklıktan imanı gevremek ~ **birçinan dikim bimirim** acımdan ölüyorum ~ **birçinan dilê (yekî) xewirîn** aklıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek) ~ **birçinan hişê (yekî) çûn** aklıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek) ~ **birçinan îman ji serê (yekî) derketin** aklıktan imanı gevremek ~ **birçinan ketin** (an **ji mirin**) aklıktan bitkin düşmek ~ **birçinan** (an **jî birsiyan**) kirin mirin acımdan ölmek (çok acıkmak) ~ **birçinan** (an **jî birsiyan**) mirin acımdan ölmek, aklıktan ölmek ~ **birsiyan ketin** (an **jî mirin**) aklıktan bitkin düşmek (**yek**) ~ **bizav xistin** (birinin) cesaretini kırmak ~ **bîra (yekî) çûn** aklıdan çıkmak, hatırandan çıkmak ~ **bîra (yekî) derketin** aklıdan çıkmak ~ **bîra (yekî) neçûn** aklıdan çıkınamak ~ **bo rezaya xwedê** Allah rızası için * **ji bo rezaya Xwedê, êdî hiş be** Allah rızası için artık sus ~ **bo vê** (an **jî vî**) bu yüzden ~ (...) **bûn 1)** aynı olmak * **ev qumaş jê ye** bu o kumaşın anısı 2) kopmak, kesilmek * **destê wî jê bûye** eli kopmuş 3) -den olınak, e inensup olmak * **ev ji wê berê ye** bu o qabileleden 4) terk etmek, bırakmak, kopmak * **paşiyê ji wan bû** sonunda onlardan koptu ~ **bo careke bi tenê** bir defalık (bir kere yapmaya yetecek kadar) ~ **bo carekê** (an **jî neqilekê**) bir defalık (bir kere yapmaya yetecek kadar) * **ji bo carekê ard maye** bir defalık un kalmış ~ **bo loqa nan** ekmek kavgası için ~ **bo nanê xwe** ekmek parası * **ji bo nanê xwe dinivîsîne** ekmek parası için yazıp duruyor ~ **bo navderxistinê** süs için ~ **bo xatirê (yekî) 1)** (birinin) hatırı için 2) (birinin) başı için ~ **bo xatirê gulê mirov şilanê** (an **jî şîlavê**) **jî dihebîne** gülü seven dikenine katlanır ~ **bo xatirê xatiran** (birinin) yüzü suyu hürmetine (veya yüzü suyuna) ~ **bo zik boğaz** kavgası (geçim için yapılan didinme) ~ **canê (yekî) çêkirin** alacağımı söke söke almak * **ez dê ji canê wî çêkim** alacağımı ondan söke söke alacağım ~ **canê xwe tîrsîn** canından korkmak, hayatından kaygı duy-

mak ~ **cihekî re beled bûn** bir yeri avucunun içi gibi bilmek ~ **cihê (yekî) berî danê** yerinden kovmak (**tişte**) ~ **cihê (wî) leqandin** (bir şeyi) yerinden oynatmak ~ **cihê xwe hilfirîn** (an **jî hilpekîn**) yerinden fırlamak ~ **cihê xwe nebûn** yerinde kalmak (makam, aşama için değişmemek) ~ **cihê xwe nehatin leqandin 1)** yerinden uynatılamamak 2) çok zengin olmak ~ **cihê xwe voleyîstin** yerinden oynamak (yerinden ayrılmak) ~ **cihê canê (yekî) jê re nêztir bûn** (birine) şahdamarından daha yakın olmak ~ **cinetê xeber dan** çoban kulübesinde padişah rüyası görmek (**yek**) ~ **çamûrê derxistin** (birini) çamurdan çekip çıkarmak ~ **çavan dîr (e) ji dîlan jî** **dîr** e gözden irak olan gönülden de irak olur ~ **çavê kor hêstirê sor** nayên tim-sah gözyaşları dökmek ~ **çavê (yekî) ve reşe** vehatin gözü kararmak ~ **çem derbas bûn di newalê de** fetişin çaydan geçip dere-de boğulmak ~ **çermekî derxistin kirin** (an **jî xistin**) **çermekî** din hâlden düşürmek, (birini) halden etinek (dayaktan dolayı) ~ (**tişte**) **çêl kirin** -den bahsetmek, değinmek bir şeye temas etmek ~ **çi çaxî de** kaç zamandır ~ **çi rojî re dihelîn?** ne güne duruyor? (ne zamana bırakacak) ~ **çilexaneyê derketin** çileden çıkmak (çile süresini bitirmek) ~ **çivîkê qelî çênabe** sinekten yağ çıkarmak? ~ **çiya daketin** düze inmek (eşkiyalıktan vazgeçmek) ~ **çok û qidûman ketin** mecalcis düşmek ~ **çokan** (an **jî qudûman**) ketin bitkin düşmek ~ **çokan de ketin** dizleri kesilmek (veya tutmamak) ~ **çokên xwe de ketin** dizleri kesilmek (veya tutmamak) ~ **dabaşê belis kirin** mevzuaya girmek ~ **dara kurmî reh jê naçe** çürük bir şeyden iyi bir şey elde edilmez ~ **dêr û dewrana xwe ketin** çaptan düşmek, formdan düşmek ~ **demeke nû** ve yeniden yeniye ~ **dengê mele bawer nake ji zirîna keran bawer dike** inanması gerekene inanmıyor, inanmaması gerekene inanıyor ~ **derba xwe ketin 1)** çaptan düşmek 2) gücünü kaybetmek ~ **derbê ketin 1)** çaptan düşmek 2) güçten düşmek ~ **derbê xistin 1)** çaptan düşürmek 2) güçten düşürmek ~ **derdê (...)** **çokên (yekî) lê nesekein** (birinin) acısına dayanamamak ~ **derdê** (an **jî tunebûna**) **hêjîran baz dan givîjan** incire olan tutkusundan dolayı alıçlara saldırmak ~ **derdê (yekî) ne hiş û ne aqil bûn** (birinin) acısına dayanamamak ~ **derdê (yekî) xwe li hev negirtin** (birinin) acısına dayanamamak ~ **derdê (yekî) re bûn derman** yaraya merhem olmak ~ (**yekî**) **ders stendin** (an **jî girtin**) birinden ders almak ~ **derveyî (tişte)** **bûn** (birişten) harîç olmak ~ **derveyî (tişte)** **man** dışında kalmak ~ **derziyê heta bi deziyê** iğneden ip-

liğe kadar ~ **dest derketin** elden çıkmak ~ **dest hatin derketin** elden çıkmak ~ **dest nehatin** elden gelmemek ~ **dest xwe berdan** fırsatı kaçırmak ~ **dest xwe dernexistin** elden düşürmemek ~ **dest xwe derxistin** elden çıkarmak ~ **dest xwe kirin** treni kaçır-mak, elde etme imkanını yitirmek ~ **destan** 1) elden 2) elden düşme (**tişteq**) ~ **destan çûn** (bir şey) elden gitmek ~ **destan derba-sî** **destan bûn** elden ele geçmek ~ **destan neketin** elden düşünmemek ~ **destê (yekî)** e-linden * **bes e, êdî tiştên ku min ji destê te** **kişandine** senin elinden çektiklerim yeter artık ~ **destê (yekî)** **filitîn** elinden kurtulmak ~ **destê (yekî)** **hatin** elinden gelmek * **hel-best nivîsandin ji destê wê tê şîir** yazmak elinden geliyor ~ **destê hev revandin** (an ji **kaş kirin**) kapış kapış gitmek ~ **destê hos-teyê xwe derketin** usta elinden çıkmak ~ **destê (yekî)** **an ji tiştêkî** **kişandin** çekeceği olmak (**tişteq**) ~ **destê (yekî)** **nefilitîn** (an ji **xelas nebûn**) elinden bir şey kurtulmamak ~ **destê (yekî)** **nehatin** elinden gelmemek * **ji bilî rêdanê tişteq ji destê min nayê sana** yol vermekten başka elimden bir şey gelmi-yor (**tişteq**) ~ **destê (yekî)** **nehatin** elinden bir iş (veya şey) gelmemek ~ **destê (yekî)** **neqedandin** çekememek * **ez ji destê wî naqedanîm** ben onun bu yaptıklarını artık çekemem ~ **destê xwe berdan.1)** elden ka-çırmak 2) aldırmaq (elindekini başkasına kaptırmak) ~ **destê xwe çûn** azmak ~ **destê xwe derxistin** 1) elden çıkarmak 2) aradan çıkarmak * **eger ez vî karî ji destê xwe der-xim ez dê dest bi yê te bikim** bu işi arada çıkarsam seninkine başlayacağım ~ **destê xwe filitandin** aldırmaq (elindekini başkası-na kaptırmak) ~ **destê xwe kirin** elden kaç-mak ~ **destê xwe re giran** e eline ağır ~ **destê xwe re sivik** e eline çabuk ~ **destê xwe re teksîr** **nekirin** elini oynatmak ~ **dest û pê bûn** elden ayaktan düşmek (veya kesil-mek) ~ **destpêkê** başlangıçtan beri ~ **dev derî** **zivartin** kapıdan çevirmek ~ **deveyê çûn guh** deveden kulak ~ **deveyê dikeve ji huphupê** **nakeve** eski konumunu kaybet-mesine rağmen fiyakasını sürdürmek, hava-sından olmak ~ **deveyê** (an ji **hêştirê**) **dike-ve ji hopehopê namîne** (an ji **nayê xwarê**) eski konumunu kaybetmesine rağmen fiya-kasını sürdürmek, havasından olmak ~ **de-veyê ne guh bûn** devede kulak * **ew tiştên ku tu dibêjî hîna ji deveyê ne guh e** senin anlattıkların daha devede kulak ~ **devê (ye-kî)** (birinin) ağzından * **min ev stran ji devê Ronî girt** bu şarkıyı Ronî'nin ağzın-dan yazdım ~ **devê (yekî)** **derketin** 1) ağ-zından çıkmak * **carek ji devê min derket,** **ez dê bi wê fiyetê** **bidim** bir kez ağzımdan

çıktı, o fiyata vereceğim 2) ağzından dökül-mek ~ **devê (yekî)** **girtin** ağzından kapmak ~ **devê gorê filitandin** (an ji **xelas kirin**) mezardan çıkarmak (bir kimseyi ölümden kurtarmak) ~ **devê ketiye ji hophopê namî-ne** eski konumunu kaybetmesine rağmen fi-yakasını sürdürmek, havasından olmak ~ **devê ne guhekî** ye deveden kulak bile değil ~ **devê re gotin, çima barê te xwar e, got çiyê min li kar e** deveye sormuşlar boynun niye eğri, nerem doğru ki diye cevap vermiş ~ **devê (yekî)** **tişt derxistin** ağzını yokla-mak ~ **devê xwe gotin derxistin** baklayı ağ-zından çıkarmak (açık söylemekten kaçındı-ğı bir sorunu sonunda söylemek) ~ **deynan xelas bûn** borçtan kurtulmak ~ **deynê xwe re heqnexweş e** alacağına şahin, vereceğine karga (veya kuzgun) ~ **deynê xwe re xweş bûn** borcunu bilmek ~ **dê û havekî** ana ba-ba bir ~ **dêla** (biri) yerine * **ji dêla min ve tu here sînemayê** benim yerime sen sinemaya git ~ **dijmin re zarê şîrîn piştâ hişk** düşma-na tatlı dil, güçlü duruş gerek ~ **dil û can xwe xemilandin** takip takıştırmak ~ **dilê (yekî)** **derneketin** gönülden çıkarmamak ~ **dilê (yekî)** **hatin** içinden gelmek, yüreğın-den gelmek ~ **dilê xwe avêtin** (birini) gö-nülden çıkarmak, (birini) defterden silmek ~ **dilê xwe re xemilandin** süsleyip püslemek ~ **(yekî)** **dîn xwarin** (birinden) geçirmek (kendi ihtiyaçlarını başkalarından sağla-mak) * **mêrik pere nade titûnê nakire, ji cigarekêşan dixwe** adam para verip tütün almıyor, sigara içenlerden geçiyor ~ **dinya alemê re** dost düşman (veya dost düşma-na) **(yek)** ~ **dinyayê derketin** tanınmayacak hale gelmek ~ **dinyayê fehîm kirin** dünyayı anlamak ~ **dinyayê sar bûn** dünyadan geç-mek (veya el çekmek), hayata küsinek ~ **dîn û îman bûn** dinden imandan olmak, imanı gevremek ~ **dîn û îman kirin** dinden iman-dan etmek ~ **dînan re tim cejn e** deliye her-gün bayram ~ **dînan re li defê bixê** ~ **jîran re serê xwe** (an ji **serî**) **bihejînin** anlayana sıvrısına saz, anlamayana davul zurna az ~ **dînê xwe derbûn** dininden olmak, dini ter-ketmek ~ **do heta îro** dünden bu güne (çabu-cak, az zamanda) ~ **dost û neyaran re** dost düşman (veya dost düşmana) ~ **doxîna xwe re durist** e eline eteğine doğru ~ **doxî-na xwe re mezbût bûn** uçkuruna sağlam ol-mak ~ **doxîna xwe re sist bûn** uçkuruna gevşek olmak ~ **doxînê axaftin** (peyivî an ji **xeber dan**) açık saçık konuşmak ~ **du alî** (hêl an ji **terefan**) ve iki taraftan ~ **du deri-yan deriyek** (lê **vekirin**) iki rahmetten (ve-ya iyilikten) biri ~ **du riyan riyek** iki şıktan biri ~ **dû qetîn** (an ji **neqetîn**) peşini bırak-mak (veya bırakmamak) ~ **dûr de hatin** de-

rinleşmek (ses derinden gelmek, az duyulur olmak) * **dengê engil her ku çû ji dûr de dihat** çingirak sesi gitikçe derinleşti ~ **dûr ve derbas bibe** uzaktan geç, alagra ~ **dûr ve sekinîn** uzakta durmak ~ **dûr ve lê temaşe kirin** uzaktan seyretmek ~ **dûrî ve lê nihêrtin** uzaktan bakmak ~ **ejnûyan ketin** dizleri kesilmek (veya tutunmak) ~ **eksa neyar re düşmana inat** ~ **eksa (yekî) re** (birine) inat olsun diye ~ **eksa dijminan re** düşmanlara inat, el arı düşman gayreti ~ **emir re amade ye** emre amade, emre mühey-ya ~ **emrê (yekî) re çar tirê keran man** ölümüne ramak kalmak ~ **erdê heya** (an ji he-ta) **esman** yerden göğe kadar (yek) ~ **erk kişandin** görevden almak ~ **erkê (vatiniyê an ji peywirê) bi dûr kirin** (an ji xistin) gör-
evden uzaklaştırmak ~ **evdêl ve beyan e** abdala malum olur ~ **ewil çêtir bûn** görme-
diğine dönmek, görmemişe dönmek (tam bir sağlığa kavuşmak) (yek) ~ **eyar derxistin** (birinin) pöstekisini sermek (yek) ~ **eyar ki-
rin** derisini yüzmek (birinin bütün varlığını
elinden almak) * **eger ew bikeve destê se-
lefxuran dê wî ji eyar bikin** tefecilerin eli-
ne düşerse, derisini yüzerler (yek) ~ **eyarekî
derxistin kirin eyarekî din** (birinin) pöste-
kisini sermek ~ **eyarekî xistin eyarekî din**
(birinin) pöstekisini sermek ~ **eynî dê û ba-
vî** ana baba bir ~ **êsirok û evdalokan fika-
re bikin** ağlar gözden, sahte sözden kendini
sakın ~ **êvarê maye** (an ji mayî) akşamdan
kalmış (veya kalma) ~ **fedila dilê xwe re**
helâlden ~ **fikra xwe nehatin xwarê** bil-
diğinden şaşmamak (veya kalmamak) ~ **fi-
lan û bêvan** şundan bundan ~ **filan û bêvan
axaftin** şundan bundan konuşmak ~ **gef û
guran re mil dananîn** gürlütye (veya pa-
tırtya) pabuç bırakmamak ~ **gef û guran re
sekinadî bûn** gürlütye (veya patırtya) pa-
buç bırakmamak ~ **geranê** (an ji tedawulê)
rabûn tedavülden kalkmak ~ **(yekî) gotin
xwarin** *argo* adamakıllı azarlanmak ~ **goti-
na (yekî) derneketin** sözünden çıkmamak ~
gotinan fehm nake lâf anlamaz ~ **gû xe-
rabitir e** papuçtan aşağı ~ **hal de ketin** 1)
hâlden düşmek 2) bitkin bir duruma gelmek,
pelteleşmek, çok yorulmak, turşusu çıkmak,
helâk olmak ~ **hal de xistin** bitkin duruma
getirmek, helâk etmek ~ **hal ketin** işi bit-
mek (hâli, gücü kalmamak) ~ **halê (yekî)
fehm kirin** hâlden anlamak (veya bilmek) ~
halê xwe de ketin turşu gibi olmak, çok
yorgun düşmek ~ **(yekî) hatin behs kirin**
birinin zikri geçmek ~ **(....) hatin ecibandin**
(biri veya birilerinin) takdirini kazanmak ~
hayê de hatiye wê di hayê de here ji sel i-
le gelen yel ile gider ~ **hedê xwe borîn** had-
dini aşmak ~ **hedê xwe derketin** 1) haddini

aşmak 2) dışına çıkmak (tanınan hak ve yet-
kilerini aşmak) ~ **hedê xwe zêde** haddinden
fazla ~ **heft saliyan heta heftê saliyan ye-
diden** (veya yedisinden) yetmişe (veya yet-
mişine) ~ **heftê erdê ji heştê esman xeber**
dan ayrıntılı bir şekilde bir şeyden bahset-
mek (yek) ~ **helal û heramê Xwedê xistin**
(birinin) pastırmasını çıkarmak ~ **henekan
neinîtn** (an ji nexeyidîn) şaka kaldırmak,
şakaya gelmek ~ **heq derketin** hakkından
gelmek (yenmek, öç almak, veya cezasını
vermek) * **jê bigerin, ji heqê mêrik dertê**
karışmayın, herifin hakkından geliyor ~ **heqê
(tiştêkî) derketin** hakkından gelmek,
(bir zorluğun) altından kalkmak, becerebil-
mek, üstesinden gelmek * **ji heq vî karî ji
derket** bu işin hakkından da geldi ~ **heqê
(yekî) derketin** (birinin) hakkından çıkmak,
(birinin) yuvasını yapmak ~ **heqê kar der-
ketin** işin üstesinden gelmek ~ **heqê (...)** ne-
hatin der 1) hakkından gelmemek, hakkın-
dan çıkmamak 2) altından kalkmamak, üs-
tesinden gelememek * **ew bi hêsanî ji heqê
vî karî nayê der** bu işin altından kolay ko-
lay kalkamaz ~ **heqê wê derneketin** 1) be-
cerememek, hakkından çıkamamak 2) altın-
dan kalkamamak (kendini savunamamak) *
sûcbariyên ku wê nikaribe ji heq derkeve
ajotin pêş altında kalkamayacağı suçlama-
lar ileri sürdüler ~ **heqê zehmetiyan derke-
tin** güçlüğü (veya güçlükleri) yenmek ~ **her
bêdînekî re bêîmanek heye** her firavunun
bir Musa'sı çıkar ~ **her darî kevçî çênabe**
her ağaçtan kaşık yapılımaz ~ **her du ligan
filitandî bûn** ağız bozuk, kendini bilmez
kimse ~ **her hevrazekî re derbejêrek heye**
her yokuşun bir inişi vardır ~ **her kesî hevî
kirin** uçan kuştan medet ummak ~ **her tiştî
şuradan buradan** ~ **her tiştî re ê gotin** (her
şeye) baş sallamak ~ **her tiştî re serî hejan-
din** (her şeye) baş sallamak ~ **hereketê tê
bereket** harekette bereket var (yek) ~ **he-
riyê** (an ji çamûrê) **derxistin** (birini) ça-
murdan çekip çıkarmak ~ **hesp peya bûn li
kerê siwar bûn** attan inip eşeğe binmek ~
hev bela wela salkım saçak (parçalara ayrıl-
mış) ~ **hev belawela bûn** bozguna uğramak
(veya vermek) ~ **hev de filitî ye** pestil gibi
(kimildamayacak kadar bitkin) ~ **hev de fi-
litîn** 1) hışır çıkmak, hırpalanıp örselenmek
(eşya için) 2) hışır çıkmak (ağır işlerde çalı-
şıp çok yorulmak) ~ **hev fehm kirin** 1) (bir-
birini) anlamak 2) (bir şeyden) ağzının tadı-
nı almak ~ **hev filitandî etegî düşûk** (pasak-
lı kadın) (yek) ~ **hev de hicinandin** (an ji
xistin) (birinin) pestilini çıkarmak, (bir kim-
senin) posasını çıkarmak ~ **hev re baş bûn**
(birbirine) iyi davranmak, iyi olmak ~ **hev
re bûn can cîger** (birbirine) can cîger olmak

~ **hev re texsîr nekîrin** ayrı gayrı bilmemek (veya ayrı gayrısı olmamak) ~ **hev re wekî nekîrin** kaynaşmak (uyuşmak, yakın ilişki kurmak) ~ **hev re zîmanê xwe derxistin** (birine) dil çıkarmak ~ **hewa de xeber dan** havadan sudan (konuşmak) ~ (...) **hez kirin** (birini) sevmek ~ **hezar derdî re derman e** bin derde deva ~ **hezaran yek binde bir** ~ **hezarî bêhtir** bini aşmak (çok fazla olmak) ~ **hezarî zêde** bini aşmak (çok fazla olmak) ~ **hêla...** 1) -e tarafından * **ji hêla dostên xwe ve pir tê hezkirin** dostları tarafından çok seviliyor 2) -e yünden ~ **hêla çepê de** soldan, sol taraftan ~ **hêla dînî ve** din bakımından, dinen ~ **hêla gelekane ve** çokklarınca ~ **hêla madî ve** maddeten, maddî bakımından ~ **hêla min ve** tarafımda ~ **hêla ... ve** 1) -e bakımından, -e göre * **ji hêla zanistê ve** bilim bakımında 2) tarafında (eliyle, aracılığıyla) * **ji aliye Alî ve hatiye tîjekirin** Alî tarafında doldurulmuş ~ **hêla (yekî) ve** aracılığıyla, tarafından ~ **hêla xwe ve** hesabına * **jixwe ez ji hêla xwe ve bi ber dikevim** zaten ben kendi hesabıma üzüldüyorum ~ **hêla zehf kesî ve** çokklarınca ~ **hêstirê dikeve ji hopehopê namîne** (an ji **nayê xwarê**) eski konumunu kaybetmesine rağmen fiyatını sürdürmek, havasından olmak ~ **hêz ketin** gücünden düşmek ~ **hêz xistin** gücünden düşürmek ~ **(yekî) hîlanîn** (birine) kin beslemek (veya kin tutmak) ~ **hindav de rabûn** aniden yerinden fırlamak ~ **hindav de rabûn ser piyan** (an ji **lingan**) ayağa fırlamak ~ **hinekan re hok e, ji hinekan re teyrok e** birilere iyi iken diğerlerine iyi davranmamak ~ **hinekan re lê tê, ~ hinekan re lê nayê** kimine hay hay kimine vay vay ~ **hirçekî du eyar dernayê** tamahkar olandan ne çıkar ki ~ **hirçê re Quranê nexwîne** ayıya Kur'an okuma (tiştêk) ~ **hiş çûn** (bir şey) aklıdan çıkmak ~ **hiş û aqil kirin** (birinin) aklını çelmek (niyetinden, kararından caydırmak) ~ **hişê (yekî) çûn** hatırından çıkmak ~ **hişê (yekî) derneketin** aklından çıkmamak ~ **hişê (yekî) neçûn** aklından çıkmak ~ **hişê xwe avêtin** aklından çıkarmak ~ **hîkmeta (Wî) pîrs nayê kirin** hikmetinden sual olunmaz ~ **hola xwe derketin** çizmeyi aşmak, hddini aşmak (karek) ~ **hosteyê wî karî re hiştin** ingiliz sicimi (veya ipi) ile asılmak ~ **hundir de keleh feth kirin** kaleyi içinden fethetmek ~ **hû heta bi mû** 1) her şey, ne var ne yok 2) iğneden ipliğe kadar ~ **hûran heta bi giran** iğneden ipliğe kadar ~ **hûrê xwe gotin** işkembeden atmak (veya işkembe söylemek) ~ **inyazan ketin** (an ji **mirin**) açlıktan bitkin düşmek, açlıktan ölmek ~ **îman bûn** imanı gevremek ~ **însanan**

(mirovan an ji merivan) **fêm dike** insan sa-rafi ~ **însanan xalî kirin** insansızlaştırmak ~ **însanetiye derketin** 1) insanlıktan çıkmak 2) insanlıktan çıkmak (insana özgü niteliklerini yitirmek) ~ **îro pê ve** (an ji **de**) bu günden itibaren ~ **îş û karê xwe man** işinden gücünden geri kalmak ~ **îşê xwe bûn** işinden olmak ~ **îşê Xwedê axaftin** (peyivîn an ji **xeber dan**) Allahın binasını yıkmak ~ **ji-nan re qebheht e, ji mêran re tomet e** kadının yüzünün karası erkeğin elinin kınası ~ **jîran re serê xwe bihejîne ~ dînan re li def û zirneyê bixe** anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az (**yek**) ~ **kar avêtin** 1) (birini) işten çıkarmak, işine son vermek, yol vermek 2) (birini) açığa çıkarmak (**yek**) ~ **kar derketin** (biri) açığa çıkmak (**yek**) ~ **kar derxistin** (birini) içten çıkarmak, açığa çıkarmak (**yek**) ~ **kar hatin avêtin** (biri) işten çıkarılmak, (biri) açığa çıkmak (**yek**) ~ **kar kirin** işinden etmek ~ **kar û barê xwe man** işinden gücünden geri kalmak ~ **kar û îşê (yekî) fehm kirin** işi anlamak ~ **kar xistina hikûmetê** hükümeti darbesi, hükümeti devirmek (**yek**) ~ **karê (yekî) kirin** (birini) işinden etmek ~ **karê xwe bûn** işinden olmak ~ **kaxiz xwendin** yüzünden okumak ~ **kecanî** (an ji **keçînî**) bekaretini bozmak ~ **kenan hişk** (an ji **zikopîsto**) bûn gülmekten kırılmak (katılmak) ~ **kenan li ser piştê qelibûn** gülmekten yerlere yıkılmak ~ **kenan xeriqîn** gülmekten kırılmak (katılmak) ~ **kenan zik lê dirîn argo** gülmekten çatlamak ~ **kenan zikopîsto bûn** gülmekten kırılmak (katılmak) ~ **kengê ve ye** kaç zamandır, hanidir, epey zamandır ~ **kerbê (yekî) mirin** ölesiye sevmek * **ez ji kerbê te dimirim** seni ölesiye seviyorum ~ **ker de** çaktır-madan, gizliden ~ **kerekî bêtir birçî bûn argo** eşek gibi acıkmış olam, çok acıkmış olmak ~ **kesî re negotin êweleh** (an ji **eyweleh**) eyvallah etmemek ~ **kevir dişikê** bir şey yapmak istemeyen ~ **kevirê âşê girantir tune lê bi mixikî radibe** herşeyin bir mutlaka bir karşı gücü vardır ~ **kezeba şewitî xemilandin** süsleyip püslemek ~ **kêf û zewqê qet namîne** zevkine mecbur ~ **kêçê xeyidin rabûn lihêfa xwe şewitandin** pire için (veya pıreye kızıp) yorgan yakmak ~ **kêfa dilê xwe re** özene bezene ~ **kêfan çiya dan milê xwe** (birinin) düğününde kalburla (elekle) su taşımak ~ **kêfan devê (wî) çûn pişt guhê (wî)** sevincinden ağzı kulaklarına varmak ~ **kêfan devê (yekî) neçûn ser hev** sevincinden ağzı kulaklarına varmak ~ **kêfan hatin ku bifirin** yerinden oynamak (çoşkulu, gürültülü, karışık bir zaman yaşamak) ~ **kêfan hatin ku biteqin** zevkten dört köşe olmak ~ **kêfan hêstir barandin** sevinç

göz yaşları dökmek ~ kêfan kirin bi hewa
ketin etekleri zil çalmak ~ kêfan kirin bifi-
rin ayakları yere değmemek ~ kêfan kirin
firin sevinçten uşmak ~ kêfan kirin ku bifi-
rin zilsiz oynamak ~ kêfan lingê (yekî) erd
negirtin sevinçten uçmak ~ kêfan nizane
çawa here bastığı yeri bilmemek ~ kêfan
rabûn govend girtin (nerede ise) zil takıp
oynayacak ~ kêfan stêr ji çavê (yekî)
avêtin sevinç göz yaşları dökmek ~ kêfan
stêrk (an ji rondik) kirin xwarê sevinç yaş-
ları dökmek ~ kêfan tê ku bi hewayê bike-
ve (nerede ise) zil takıp oynayacak ~ kêfan
tê ku bifiere nerede ise zil takıp oynayacak ~
kirt û nîva xwe nehatin xwarê 1) bildiğin-
den şaşmamak (veya kalmamak) 2) ayak di-
remek ~ kîsê bavê xwe çûn bok yoluna git-
mek ~ kîsê kirin xweş dibirim bol keseden
atmak, vaad etmek ~ kîsê xelkê xwarin (bi-
rinden) yemlenmek ~ kîsê (yekî) xwarin
(birinin) parasını yemek (sırtından geçin-
mek) ~ kîsikê xwe xwarin hazırdan yemek
~ kîsî bavê xwe çûn araya gitmek (karışık-
lığa kurban olmak, harcanınak) ~ kokê ra-
kirin diplemek, kökten koparmak ~ komê
te Sarkîs nas kir? güvenilmeyen bir kimse-
yi seçmek ~ ku de rastî me hat bula bula
bunu (onu, bir şeyi, bir kimseyi) bulmak
(kötü bir rastlantıyı anlatmak için kullanılır)
~ ku heyê? ne arar (veya onda ... ne gezer) *
pere ji ku heyê? onda para ne arar ~ kula
felekê pê ve tiştek lê tune Allaha bir can
borcu var ~ kulê re dibêje pitrûg (birine)
vız gelir, hiç bir şeye takmıyor ~ kûçikê ku
reyiya netirse it dişini göstermez ~ kûr û
dûr ve derinden derine ~ kûr ve hatin de-
rinleşmek (ses derinden gelmek, az duyulur
olmak) ~ leşkeriyê bexşandî bûn çürük
(veya çürüğe) çıkmak ~ lêxistinê re (yek)
xurîn aranmak, kaşınmak * ji lêxistinê re
tu dixurî sen aranıyorsun âdeta ~ lêzimên
xwezewicîn içerden evlenmek ~ mala zeng
û zêrînan soylu soplû ~ malan re divê stûn
ji jinan re divê dev û qûn evlere sütun na-
sıl gerekliyse kadınlar da ağızlarına ve bel-
lerine sahip olmaları gerekli ~ malan re gur
e ji me re kor e başkalarına yararlı iken, bi-
zi görmeyiz ~ maliyan xeydan e, ji gundiyan
dîlgiran e eviyle kavgalı köylülerden alın-
mış ~ maran tazî, ji guran birçîtir cöldeki
hayvanlardan beter aç ~ me çêtir cin peri ~
me derew (an ji vir!) büyük sözüne tövbe!
~ me derew (an ji vir) ji (...) rast (birinin)
yalancısı olmak ~ me re nekin eyb ayıpla-
mayın, kınamayın ~ mecal de ketin derma-
nı kesilmek (veya dermandan kesilmek) ~
mecbûrî mirov goştê tûtikan (an ji mirîş-
kan) dixwe aş taşınca kepeceye paha olmaz
~ mehê heta mehê ay be ay * dê deynê xwe

ji mehê heta mehê borcunu ay be ay öde-
yecek ~ mêran revîn horoz dan kaçmak
(kadın için) ~ mêran re lêhatin, ne jêhatin
yiğide biraz da şans gerek ~ mîşê hilanîn û
dan navê pîreye kızıp yorgan yakmak ~ mi-
jarê averê bûn dışına çıkmak, uzaklara git-
mek (konunun dışına çıkmak) ~ (yekî) mi-
jûl bûn 1) (biri) hakkında konuşmak 2) fit-
nelemek ~ milê çepê de soldan, sol taraftan
~ min bawer nake ji kerê min bawer dike
ahmak ahmanın sözüne inanır ~ min berjêr
Xançepê e benden aşağı kasımpaşa ~ min
re qet ferq nake gelen ağam giden paşam
(benim için fark etmez) ~ min re wisa tê ku
... bana öyle geliyor ki, Allah bilir * ji min
re wisa tê ku, wê ev tişt li nava hev bike-
ve Allah bilir, bu iş karışacağı benziyor ~
min û te re ji Xwedê mezin e sen dur hele
~ min vegerin beni rahat bırakın ~ mirova-
hiyê (mirovatiyê an ji insanetiye) derketin
1) insanlıktan çıkmak 2) insanlıktan çıkmak
(insana özgü niteliklerini yitirmek) (yek) ~
mirovan hesibandin (birini) adamdan say-
mak ~ mirovan (an ji insanan) xalî kirin
insansızlaştırmak ~ mirovan (an ji meri-
van) fêhm dike insan sarafı ~ mû ziravtir ji
şûr tûjîr e kıldan ince kılıçtan keskin ~ na-
liyê mêran adamca, adamcasın ~ nan û avê
bûn yemeden içmeden kesilmek (yek) ~
nanê (wî) kirin (birini) ekmeğinden etmek
~ nanê xwe bûn ekmeğinden olmak ~ nav
(...) bar kirin göçmek ~ nav çavê (yekî)
derxistin söke söke almak ~ nav (karekî)
derketin (bir işin) içinden çıkmak ~ nav
destê xwe derxistin ellinden çıkarmak ~
nav lepê (yekî) derxistin (birinin) ellerin-
den kurtarmak ~ nav meseleyê derketin i-
şin içinden çıkmak veya sıyrılmak (sorunu
çözmek) ~ nav piyan (an ji lîngan) xeber
dan belden yağı konuşmak, dekolte konu-
şmak ~ nav piyê xwe derxistin ellinden çı-
karmak ~ nav van bunlar arasında, bu cüm-
leden ~ nav xwe avêtin dışlamak ~ nava
(wan) vekişin aradan çekilmek ~ nava xwe
dernexistin sezdirmemek ~ nava xwe têr
göğsünü gere gere, övünerek ~ nava xwe
têr bûn 1) kendine güvenmek, hünere gü-
venmek 2) bileğine güvenmek ~ navê (yekî)
behs hatin kirin ismi geçmek ~ navê
berjêr axaftin (peyivîn an ji xeber dan)
belden aşağı konuşmak ~ navê derxistin 1)
aradan çıkarmak 2) yok etmek, ortadan kal-
dırmak ~ navê hatin hilanîn (bir şey) orta-
dan kalkmak (yok edilmek) ~ navê hatin
rakirin 1) (bir şey) ortadan kaldırılmak
(yok edilmek) 2) ortadan kaldırılmak (öl-
dürülmek) ~ navê hilanîn 1) aradan çıkar-
mak 2) yok etmek, ortadan kaldırmak * divê
em diziyê ji navê hilanîn hırsızlığı ortadan

kaldırmamız gerekiyor 3) ortadan kaldırmak (öldürmek) ~ **navê rabûn 1)** (bir şey) ortadan kalkmak (yok edilmek) 2) (bir şey) ortadan kalkmak, bulunmaz olmak ~ **navê rakirin 1)** ortadan kaldırmak (yok etmek) * **divê em diziyê ji navê rakin** hırsızlığı ortadan kaldırmamız gerekiyor 2) ortadan kaldırmak (öldürmek) ~ **navê (te) re gelek şerm e** (birinin) sanına yakışmamak, adına kara leke olmak ~ **navê winda bûn** ortadan kaybolmak (**yek**) ~ **navê winda bûn** ortadan kaybolmak ~ **nedîtî ve 1)** aniden 2) ezbere olarak ~ (**karek**) ~ **nedîtî ve kirin** ezbere iş görmek ~ **nefsika canê (yekî) pê ve** (birinden) hariç hiç kimse ~ **neh û dehê xwe neketin** nal deyip mih dememek ~ **nêzan ketin** (an ji mirin) aklıtan bitkin düşmek ~ **nêzan mirin** acından ölmek, aklıtan ölmek ~ **niha û pê ve** bundan böyle, bundan sonra, gayrı, artık ~ **nika û pê de** bundan böyle ~ **nişkav de weka ku topek biteqe** top gibi patlamak ~ **nişkav ve bizdîn** beyinde şimşekler çakınak, sarsılmak ~ **nişkav ve girtin ser** (**kesekî** an ji **cihekî**) baskın yapmak ~ **nişkav ve mirin** gümlüyor gitmek ~ **nivê rê ve gerandin** yoldan çevirmek, yarı yoldan çevirmek ~ **nû de dest pê kirin** sıfırdan başlamak ~ **nû ve 1)** yeni baştan 2) tekrardan ~ **ola bavê xwe derketin 1)** hiçbir şeyi takmamak 2) açılıp saçılmak (kadın için; çok açık saçık giyinmeye başlamak) ~ **par re avêtin** ertelemek, arkaya bırakmak (veya koymak) ~ **par re girê dan** çelmek (örtü için arkadan bağlamak) ~ **par re hanêmanê, ji pêr re korpoşmanê** dışı eli yakar, içi beni yakar ~ **par re ve gerin** yüz geri gitmek ~ **parasti-niyê bêpar hiştin** dokunulmazlığını kaldırmak ~ **paşiya êlê girtin** çingenelerden almak (yaramaz, kara kuru, sıyah çocuklar için söylenir) ~ **periyan welî, ji welîyan per-rî** (an ji **xwelî**) ak koyunun kara kuzusu da olur ~ **pereyan re negotin** pere bûn paraya pul dememek (bir parayı az bulmak) ~ **per-tav (ê Xwedê de) ketin** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) ~ **pey neqetîn 1)** (birinin) peşinde dolaşmak (veya gezmek) * **ji bo ku zewiyê jê bikire ji pey na-qetîn** tarlayı satın almak için peşinde dolaşıyorlar 2) peşini bırakmamak ~ **pey qetîn** peşini bırakmak ~ **pey şopê qetîn** arkasını (veya peşini) bırakmak (**yek**) ~ **peywirê** (**erk** an ji **vatiniyê**) kışandin görevden almak ~ (**wan**) **pêk hatin** .. -den oluşmak, -den olmak ~ **pêş çav ketin** gözden düşmek, ...inci plâna düşmek * **camêr ji ber kargêriya xwe ya ne baş, ji pêş çav ket** adam kötü yönetimi sonucu ikinci plâna düştü ~ **pêş çavê (yekî) ketin** gözünden düşmek, gözden düşürmek ~ **pêş çavê (yekî)**

neçûn 1) gözünün önünden gitmemek 2) gözünde tutmek ~ **pêş çavê (yekî) xistin** gözden düşürmek, gözünden düşürmek ~ **pêş çavên xwe avêtin** (an ji **derxistin**) gözden çıkarmak ~ **pêxemberan bi vir de her kes dua li nefsa xwe kiriyê** önce can sonra canan ~ **pişt perdayê derxistin** perdesini kaldırmak (saklı olduğu yerden çıkarmak) ~ **pišta (yekî) bûn** (birinin) belinden gelmek, (birinin) belinden olmak ~ **pišta (yekî) der-xistin** (birinin) sırtından çıkarmak ~ **pišta (yekî) ketin** (birinin) sulbünden gelmek ~ **pišta mêran** (egîdan an ji **mêrxasan**) bûn yiğitlerin soyundan olmak ~ **piyan de ketin 1)** bacakları kopmak 2) ayakta uyumak ~ **pi-yan** (an ji **lingan**) **ketin** tabanları patlamak ~ **piyê çepê de soldan, sol taraftan** ~ **piyê** (an ji **lingê**) **xwe re sıvık e** ayağına çabuk ~ **piyên xwe de ketin** bacakları kopmak ~ **pî-rî hatiye nêrî** kırkıncıdan sonra azanı teneşir paklar ~ **post bûn** post elden gitmek (makamından olmak) (**yek**) ~ **post kirin** iligini (veya iligini kemiğini) kurutmak ~ **qafayê xwe hîn bûn** çantadan yetişmek ~ **qafê xwe ve ne mezbût e** kafadan kontak ~ (**tiştêkî**) **qal kirin** (bir şeyden) söz etmek ~ **qam de ketin** bitkin bir duruma gelmek, helâk olmak ~ **qam de xistin** bitkin duruma getirmek, helâk etmek ~ **qata mêran re navê dîk danîne** Evdirehman koyunun bulunmadığı yerde keçiyi Abdurrahman Çelebi derler ~ **qata mêran re navê wî** Evdirehman e koyunun bulunmadığı yerde keçiyi Abdurrahman Çelebi derler ~ **qata mêran re, pisîk ne li ban e** (an ji **mal e**) mişk Evdirehman e koyunun bulunmadığı yerde keçiyi Abdurrahman Çelebi derler ~ **qata mirovan** (an ji **merivan**) re adam kılığında (veya yokluğunda) ~ **qata mirovan** (an ji **merivan**) re (**tu jî**) **mirov** (an ji **meriv**) î insan müsvedesi ~ **qedr û qîmet ketin** itibardan düşmek ~ **qeleva (yekî) hatin nivîsan-din** kaleminden çıkmak ~ (**yekî**) **re qet** (birine bir şey) vız gelmek ~ (**yekî**) **re qet bûn** (birine bir şey) vız gelip tırıs gitmek ~ **qewet ketin 1)** güçten düşmek 2) işi bitmek (hali, gücü kalmamak) ~ **qewet xistin** güçten düşürmek ~ **qeweta çokan bûn** dizleri kesilmek (veya tutmamak) ~ **qeweta (yekî) ne-hatin** elden gelmemek ~ **qeweta (yekî) zêde bûn** el ermez, güç yetmez ~ **qewetê der bûn 1)** gücünü aşmak 2) altından kalkmamak (kendini savunmamak) * **sûcba-riyên ku ji qewetê der e ajotin** pêş altında kalkamayacağı suçlamalar ileri sürdüler (**yek** an ji **tiştêk**) ~ **qeydê derxistin** (birini veya bir şeyi) kayıttan düşürmek ~ **qirêjê lehî (cihek) birin** (bir yeri) pislik götürmek ~ **qirêjê reng guhartin** abanoz kesilmek

(kirden matlaşmak, rengini kaybetmek) ~ **qirika xwe birîn** boğazından kesmek ~ **qirika xwe girtin** boğazından artırmak ~ **qu-dûman ketin** bitkin düşmek ~ **qûna xwe sil bûn** kıcıyla kavga etmek, çok asabî olmak ~ **rastê dan alî** ortadan kaldırmak (saklamak) ~ **rastê hatin hilanîn** (bir şey) ortadan kalkmak (yok edilmek) (**tişte**) ~ **rastê hilanîn 1)** (bir işi) rafa koymak (veya kaldırmak) 2) ortadan kaldırmak (saklamak) 3) ortadan kaldırmak (yok etmek) 4) ortadan kaldırmak (öldürmek) ~ **rastê re gotin** ortadan söylemek ~ **rastê winda bûn** (biri) ortadan kaybolmak ~ (**yekî**) **re biyan hatin** (an jî nehatin) yabancı gelmek (veya gelmemek) ~ (**yekî**) **re bûn evd û kole** (birine) kul köle (veya kul (kurban) olmak ~ (**yekî**) **re cih danîn** (bir kimseye) yatak çekmek ~ (**yekî**) **re çêbûn** yüreğinden geçmek, içine doğmak ~ (**yekî**) **re her roj dawet e** deliye her gün bayram ~ (**yekî**) **re kar derxistin** (birine) iş çıkarmak, iş göstermek ~ (**yekî**) **re kêf kirin** (birine) sevgi gösterisinde bulunmak ~ (**kesî**) **re nedan paş û pêş** kuru gürlütye pabuç bırakmamak ~ (**yekî**) **re nehiştin** ettiğini yanına bırakmamak ~ (**yekî**) **re nivîn raxistin** (bir kimseye) yatak çekmek ~ (**yekî**) **re qet** (birine göre) hava hoş ~ (**yekî**) **re secde bûn** yer öpnek (bir büyüğün önünde eğilmek) ~ (**kesekî**) **re serdest bûn** (birine) taş çıkartmak (**tişte**) ~ (**yekî**) **re textsîr kirin** (bir şeyi birine) çok görmek, esirgemek ~ (**yekî**) **re xerîb hatin** (an jî nehatin) yabancı gelmek (veya gelmemek) (**cihek**) ~ (**yekî**) **re xuya bûn** (bir yer) ayağının (vaya ayaklar) altında olmak ~ **rengkî qelibîn ketin** **rengkî dinê** alacalanmak, renkten renge girmek ~ (**wî**) **rengî derketin ketin** **rengkî din** renkten renge girmek ~ **reş heta reş** sabah karanlığından akşam karanlığına kadar ~ **rê a-verê bûn** yoldan sapmak ~ **rê çepeve bûn** yoldan sapmak ~ **rê derketin 1)** yoldan çıkmak 2) yoldan çıkmak (doğru yoldan ayrılmak) ~ **rê derxistin** yoldan çıkarmak ~ **rê vegerandin** yoldan çevirmek ~ **rê xalifîn** yoldan sapmak ~ **rika (yekî) re** (birine) inat olsun diye ~ **riya Xwedê derneketin** aptesiz yere basmamak ~ **roja ku dinya ava bûye** kalubelâdan beri ~ **roja qalûbelayê** kalubelâdan beri ~ **roja roj** başlangıçtan beri ~ **roja roj de** kalubelâdan beri ~ **rojevê derketin** gündemden düşmek, güncelliğini yitirmek ~ **roniya çavan bûn** gözleri görmeyiz olmak ~ **rûbalê ... -e** yüzünden, -den dolayı ~ **rûyê ... yüzünden** * **ew jî, jî rûyê zarokan hîn bûye** o da çocuklar yüzünden alışmış ~ **rûyê (yekî)** birinin yüzünden ~ **rûyê (yekî) de ketin** belayê (biri yüzünden) başı nâra yanmak ~ **salan** (an jî **û**) **mehan carekî** ay-

da yılda bir ~ **salan mehan** fîroj kırk yılın başı (veya başında) * **ji salan mehan fîroj hûn hatine mala me, ez we wisa bi rihefî bernadim** kırk yılın başında bize gelmişsiniz, sizi öyle kolay kolay bırakmam ~ **salê carekê** kırk yılda bir * **ez ji salê carekê di-çim mala wan an jî naçim** ben onlara kırk yılda bir ya gidiyorum ya da gitmiyorum ~ **sar û surê dinyayê** dereden tepeden ~ **sar û sûrên dinyayê** **xeber dan** dereden tepeden konuşmak ~ (**yekî**) **re sekinîn** (birinin) emrine amade olmak, emrine amada durmak ~ **ser av û axa xwe rabûn** yerini yurdunu terk etmek ~ **ser dan avêtin** üzerinden çekip atmak ~ **ser dan hilanîn** üzerinden çekip atmak ~ **ser destan nehatin xwarê** (bir şey) elden ele dolaşmak ~ **ser kirta xwe nehatin xwarê** dimdik durmak, yılmamak (tutumunu değiştirmemek) ~ **ser piyan de ketin** ayakta uyumak ~ **ser piyan ketin** dizleri keşilmek (veya tutmamak) (**yek**) ~ **ser û guh kirin** kafasını şişirmek ~ **ser xwe avêtin** üstünden atmak (**tişte**) ~ **ser xwe hilanîn** namusunu temizlemek (bir işin içinden kendi saygınlığını koruyarak çıkmak) ~ **ser zimanê (yekî) nehatin xwarê 1)** dilinden düşürmemek, diline dolamak (veya virt etmek), diline takmak, ağzından düşürmemek (aynı şeyi durmadan ve her yerde tekrarlamak) 2) diline dolamak (veya virt etmek), diline takmak (bir kimseyi her yerde kötülemek) ~ **serê heft bavê (yekî) mezintir bûn** (birine) yeter artar olmak ~ **serê heftê û heft bavê (yekî) zêdetir bûn** (birine) yeter artar olmak (minnettarlığı ifade eden bir deyim) ~ **serê me zêde ye** Allah eksikliğini göstermesin (pek gerekli olan bir şeyin kusuru anlatılırken, böyle de olsa varlığına şükredildiğini anlatır) * **ji serê me zêde ye, lê nan jî gelek reş in** Allah eksikliğini göstermesin ama, ekmekler pek siyah ~ **serê meseleyê** **xeber dan** suyu baştan (veya başından) kesmek ~ **serê sibehê heyânî evarê** sabahtan akşama kadar ~ **serê xwe çûn** sapıtmak ~ **serê xwe derketin 1)** azmak, azıtmak, işi azıtmak, baştan çıkmak (ahlâkı bozulmak) * **tu dîsa ji serê xwe derketî ha sen yine azıttın 2)** ileri gitmek (veya varmak) 3) çileden çıkmak, sigortası atmak (**yek**) ~ **serê xwe re xweyî kirin** besle kargayı oysun gözünü ~ **serê xwe tirsîn** başından korkinak, hayatından kaygı duymak ~ **seriyek heta serê din** bir baştan (veya bir uçtan) bir başa (veya uca) ~ **seriyekî ve bir yönüyle ~ serî de yeni baştan ~ serî derketin** baştan çıkmak (ahlâkı bozulmak) (**yek**) ~ **serî derxistin** baştan çıkarmak ~ **serî heta binî 1)** tepeden tırnağa (kadar) 2) baştan sona kadar, a'dan z'ye kadar ~ **seyranan robarî bû, ji idan kelê bû** iki ca-

ını arasında bînemaz kalmak ~ **seyrkirina** (...) **têr nebûn** seyrine doyum olmamak ~ **si-behê pêştir nîn** e yarından tezi yok ~ **sifirê dest pê kirin** sıfırdan başlamak ~ **siya pozê xwe pê ve li kesî nenihêrtin** burnunun ucundan ötesini (veya ilerisini) görmemek ~ **siya xwe tirsîn** (kendi) gölgesinden korkmak ~ **stûyê xwe kirin** başından savmak (**yek**) ~ **stûyê xwe derxistin** silkelemek (üstünden atmak) ~ **şerefa te** (an jî **we re**) şerefine (veya şerefimize) ~ **şerman hundirê çavê (yekî)** **sor bûn** gözlerinin içine kadar kızmak ~ **şîr tirsîyayê pif dîke dew** süttan ağzı yanan yoğurdu (veya ayranı) üfleyerek yer (veya içer) ~ **şîrî heta pîrî** yediden (veya yedisinden) yetmişe (veya yetmişine) ~ **tariyê heta tariyê** sabah karanlığından akşam karanlığına kadar ~ **te re qewet be!** kolay gele! (veya gelsin!) ~ **te vir ji min** rast sana yalan bana gerçek ~ **tehm û ekla (tişteki)** **têr nebûn** tadına doyum olmamak ~ **tehmê têr nebûn** tadına doyum olmamak ~ **temaşeya (...)** **têr nebûn** seyrine doyum olmamak ~ **tengasiyê derketin** baltası kütükten çıkmak (bir engelden, sıkıntıdan kurtulmak) ~ **terefê ...** tarafından * **ji terefê dostên xwe ve pir tê hezkirin** dostları tarafından çok seviliyor ~ **teref min** ve tarafında ~ **terefê ve** tarafında (eliyle, aracılığıyla) * **ji aliye Ali ve hatiye tijekirin** Ali tarafından doldurulmuş ~ **text anîn xwarê** tahttan indirmek ~ **text de anîn xwarê** tahttan indirmek, hal'etmek (**yek**) ~ **text xistin** tahttan indirmek ~ (**yekî**) **têr bûn** birinden bîkmak ~ **tik û pik ketin** hareketsiz kalmak ~ **tirsan li qula mişkan gerîn** kaçacak delik aramak ~ **tunebûna mêran navê dikan danîne** **Evdirehman** koyunun bulunmadığı yerde keçiyê **Abdurrahman Çelebi** derler ~ **tûrê** (an jî **tûrikê**) **xwe deranîn** dağarcığının-dakini çıkarmak ~ **tiştên nelirê peyivîn** dekolte konuşmak ~ **usûlê derneketin** çoğu zarar, azı karar (aşırıya kaçmamalı) ~ **van gotinê vala serê me diêşe** lâf kütüğünde asmalar budayayım (**yek**) ~ **vatiniyê kişandin** görevden almak ~ ... **ve ye - beri** * **ji kengê ve ye ku bi dû wî ketiye** ne zamandan beri onun peşine düşmüş ~ (...) **vegerîn 1)** -den vazgeçmek, caymak 2) (bir şeyi, kimseyi) kendi halinde bırakmak ~ (**yekî**) **venegerîn 1)** (birini) rahat bırakınmak, (birine) rahat vermemek 2) **mec** (birine) çengel takmak, rahat yüzü göstermemek ~ **vê qenciye pê ve (êdî ku de here)** görüp göreceği rahmet bu ~ **vî aliyyî ve bu bakımdan** ~ **vî alî (derbasî)** **wî alî bûn** karşıdan karşıya geçmek ~ **vî awirî ve bu bakımdan**, -e göre ~ **vî çêtir êdî wê bi ku de here** daha iyisi can sağlığı ~ **vî serî heta wî serî** boydan boya ~ **vî seriyî**

heta wî seriyî bir baştan (veya bir uçtan) bir başa (veya uca) ~ **wan yek** birisinden biri ~ **we ne çêtir be** sizden iyi olmasın ~ **wexta Nûh Pêxember** e Nuh nebiden kalma * **sa-qoyek ku ji wexta Nûh Pêxember** e Nuh Nebi'den kalma bir ceket ~ **wezîfeyê hatin kirin** azloluunmak ~ **wezîfeyê kişandin** (an jî **stendin**) görevden almak veya çekmek ~ **wî awî:îf** ve o bakım, -e göre ~ **xatirê (yekî) derneketin** (birinin) hatırından çıkmamak ~ (**tişteki**) **heber dan** (bir şeyi) lâf etmek, lâkırda etmek, dedikodu konusu yapmak ~ (**yekî**) **heber dan 1)** (birisini) yerip çekıştirmek, kovlamak 2) fitnelemek ~ **xelaya mirovan** (an jî **merivan**) **re** adam kütüğünde (veya yokluğunda) ~ **xelkê re gul e ji xwe re kul e** ele yararlı ama kendine hayırsızdır ~ **xelkê re jîr e ji xwe re kor e** el için zeki, becerikliken kendine yaramazın tekidir ~ **xelkê re kewgir e, ji xwe re mişkgir e** el alem için kekli avcıysken kendine ise fare avlar (kendine değil başkalarına çaba sarfeden kimse olmak) ~ **xelkê re kirin pêşkenî** (bir şeyi) maymuna benzetmek (çevirmek veya döndürmek) ~ **xelkê re kewgir e, ji xwe re kişogir e** el aleme balık avlarken kendinsine ise kaplumbağa avlar (kendine değil başkalarına çaba sarfeden kimse olmak) ~ **xelkê re masîgiro ji xwe re kişogiro** el aleme balık avlarken kendinsine ise kaplumbağa avlar (kendine değil başkalarına çaba sarfeden kimse olmak) ~ **xew hişyar bûn** uykudan uyanınak (**yek**) ~ **xewan ketin** gözünden uykuyu akmak ~ **xezbane de xeber dan** gaipen haber vermek ~ **xeynê (...)** 1) -den hariç, -den başka 2) dahası (buna ek olarak) ~ (**tişteki**) **xêr neditin** (bir şeyden) hayır görmemek ~ **xêra dê û bavê xwe re** babasının hayrına ~ **xêra xwe re** Allah rızası için * **min ji xêra xwe re deh rojan lê nihêrt** ben ona Allah rızası için, on gün baktım ~ **xêra Xwedê re** Allah için ~ **xêrê re** hayıra karşı ~ **xirecirê minet hilneanîn** patırtıya papuç bırakmamak ~ **xofa Xwedê taqet nekirin li rûyê (yekî) nihêrtin** yüzüne bakmaya kıyamamak (veya yüzüne bakmaya kıyılmaz) ~ (**yekî**) **xwarin** birinin parasını yemek (sırtından geçinmek) ~ **xwe dan girtin** aldırnak * **hiloqên xwe ji xwe dan girtin** bademciklerini aldırtdı ~ **xwe de ketî ye** pestil gibi (kıvıldamayacak kadar bitkin) ~ **xwe dîr dan** başından savmak (defetmek) (**yek**) ~ **xwe dîr kirin** savmak, atlatmak (**yek**) ~ **xwe dîr xistin** başından savmak (defetmek) ~ **xwe re bar dîtin** (an jî **hesibandin**) ağırsamak, yüksünnek, kendine yük saymak ~ **xwe re çareyek dîtin** başının çaresine bakmak ~ **xwe re der û dor çêkirin** çevre yapmak (veya edinmek) ~

xwe re derd çêkirin kendine sorun yaratmak ~ xwe re deyn zanibûn borç bilmek (veya saymak) ~ xwe re dost çêkirin 1) dost edinmek 2) çevre yapmak (veya edinmek) ~ xwe re dostik girtin (an ji çêkirin) dost tutmak ~ xwe re êceb man (bir) tuhaf olmak (yek) ~ xwe re gotin, ~ xwe re lê guhdarî kirin kendi söyler kendi dinler ~ xwe re hejmetkar hiştin (kendine) hayran bırakmak ~ xwe re hesab kirin hesap etmek (düşünmek, tasarlamak) ~ xwe re heval girtin eş tutmak ~ xwe re heyirî man (bir) tuhaf olmak ~ xwe re jê aqil girtin hisse kapmak (bir olaydan yararlı bir öğüt çıkarmak) ~ xwe re jir e xwe dixapîne hep kendine yontan kaybeder ~ xwe re kar (an ji îş) derxistin başına iş açmak ~ xwe re kar kirin hayata atılmak ~ xwe re kirin adet alışkanlık etmek, kendine huy etmek (veya edinmek) ~ xwe re kirin alet (birini) âlet etmek (tişte) ~ xwe re kirin armanc 1) amaç edinmek 2) (bir şeyi) hedef almak, hedeflemek (ulaşılacak amaca göre davranmak) ~ xwe re kirin bar ağursamak, yüksünmek, kendine yük saymak (tişte) ~ xwe re kirin derd 1) dert edinmek (veya etmek) 2) başına dert etmek, kendine dert etmek 3) kendine dert yaratmak 4) aklını (bir şeyle) bozmak ~ xwe re kirin ewlad evlât edinmek ~ xwe re kirin hedef (bir şeyi) hedef almak, hedeflemek (ulaşılacak amaca göre davranmak) ~ xwe re kirin kar (an ji pişe) (bir şeyi kendine) iş edinmek, meslek edinmek ~ xwe re kirin kurnî (xûy an ji tefbet) alışkanlık etmek, kendine huy etmek (veya edinmek) ~ xwe re kirin mal kendine mal etmek ~ xwe re kirin mebest (an ji mexsed) amaç edinmek ~ xwe re kirin mesele kendine sorun yaratmak ~ xwe re kirin kurnî mişwer (kendine) huy edinmek (yek) ~ xwe re kirin pêşmêrî (birini) maşa gibi kullanmak, (birinin) maşası olmak (yek) ~ xwe re kirin pir (birini) atlama taşı yapmak ~ xwe re kirin piştî û bar kendine sorun yaratmak ~ xwe re kirin siper (bir şeye veya kendine) siper etmek ~ xwe re kirin şûnwar mesken tutmak ~ xwe re kirin xem dert edinmek (veya etmek) ~ xwe re kirin xûy (kendine) huy edinmek ~ xwe re kirin war yurt edinmek ~ xwe re mal û hal kirin mal edinmek, mal mülk edinmek ~ xwe re sohbet kirin iki satır lâf etmek (veya konuşmak) ~ xwe re pişt (an ji piştevan) dîtin kendine hamî bulmak ~ xwe re riyek dîtin 1) kendine bir çıkar yol bulmak 2) kolayını bulmak * ew çi bike bike wê ji xwe re riya vexwendina ji bo civînê bibîne ne yapar yapar kendini toplantiya davet etmenin bir kolayını bulur ~ xwe re şaş man bakakalmak ~ xwe re tê de

man arada kalmak ~ xwe re waswase çêkirin kuruntu etmek ~ xwe re xeyalan çêkirin hayal kurmak ~ xwe re ziwa bûn 1) donup kalmak 2) yüreğine inmek (çok üzülme) ~ xwe tirsîn başından korkmak, hayatından kaygı duymak ~ xwe tê de man iki arada bir derede (kalmak) ~ xwe ve 1) kendinden 2) hele nihayet, sözüm ona ~ Xwedê bitirse! Allah'tan kork ~ Xwedê bixwaze Allaha yalvar ~ Xwedê pê ve kesî nedîtîn dünya yüzü görmemek (kapalı bir yerde sürekli kalmak) ~ Xwedê re şîrîk çêkirin (an ji dîtin) Tanrı'ya şîrk koşmak, eş koşmak ~ Xwedênetîs Allah'tan korkmak ~ xwelîyan pelf ji pelîyan xwelf ak koyunun kara kuzusu da olur ~ xweyê xwe mîrat bibe ölü mü sün, öldürür müsün? ~ xwîfê re xwîx xwestin kana kan istemek ~ ya xwe nehatin xwarê 1) bildiğinden şaşmamak 2) ayak diremek ~ yariyan hez nekirin (iş) şaka götürmemek (şakadan hoşlanmamak) ~ yariyan neînîfîn şaka kaldırmak ~ yek destî tek elden ~ yek û nîva xwe nehatin xwarê bildiğinden şaşmamak dediğim dedik olmak ~ yekê ve bir açıdan ~ yekî mîna (wekî an ji nolî) ..., gibisinden * ji yekî mîna Alî çi tê hêvîkirin! Alî gibisinden ne beklenir! ~ zar û zîmanê (yekî) seh kirin dilinden anlamak ~ (yekî) zêde bûn 1) gücünü aşmak 2) birinin ne haddine ~ (...) zêdetirden çok * ji salekê zêdetir bir seneden çok ~ zîk û bejna xwe birîn dışından, tırnağından artırmak * gelek mirov bi pereyên ku ji zîk û bejna xwe birîne, li van guhdarî dike bir çok insan dışından, tırnağından artırdığı para ile bunları dinliyor ~ zîkê xwe hez kirin boğazını sevmek ~ zîkê xwe kê m kirin diştin artırmak ~ zîmanê (yekî) feh m kirin (an ji tégîhiştin) dilinden anlamak ~ zîmanê (yekî) nefilîtin (an ji xelas nebûn) dilinden kurtulamamak ~ zîmanê xwe re saxlem bûn 1) diline sağlam olmak (saklanacak konuları açığa vurmamak) 2) diline sağlam olmak (kötü söz söylemekten kaçınmak) ~ zureta/zuruya (yekî) hatin (birinin) sulbünden gelmek ~ zurete (an ji sulaleyê) babadan babaya ~ zû de ye hanidir, epey zamandır * ji zû de ye ez wê nabînim hanidir onu görmüyorum

ji adet der *nd* gereğinden çok, alabildiğine

ji adet der bûn *l/bw* 1. aşırıya kaçmak, ölçüyü kaçırmak (yiyip içmekte veya davranışlarda) 2. adet dışına çıkmak

ji adet derketin *l/bw* 1. açılıp saçılmak (kadın için; eskisine göre ölçüsüz davranışlarda bulunmaya başlanmak) 2. çizmeyi aşmak

ji adet derxistin *l/bw* 1. aşırıya kaçırtmak 2. vur patlasın, çal oynasın

ji aliyê *h* 1. -e tarafından * ji aliyê dostên xwe

ve **pir tê hezkirin** dostları tarafından çok seviliyor 2. -e yönden 3. itibarıyla * **ji hêla zanîne** ve bilgi itibarıyla

jialibûn *m* taraf tutma, taraf olma

ji alî bûn *l/bw* taraf tutmak, taraf olmak

ji avîne ketin *l/bw* döl vermekten kesilmek

ji barajê derbas kirin *l/bw* barajı aşmak

jibartin *m* 1. ayıklama, seçme, öğürtleme 2. *mec* ayıklama, eleme (bir görevde gereksiz görülenleri işinden ayırma) 3. *mec* cereinesini çekme 4. tazmin etme ~a **ziyanê** zararı ödeme, tazmin

jibartin *l/gh* 1. ayıklamak, seçmek, öğürtlemek * **birinc jibart** pirinci ayıkladı 2. *mec* ayıklamak, elemek (bir görevde gereksiz görülenleri işinden ayırmak) 3. *mec* cereinesini çekmek 4. tazmin etmek

jibartî *rd* 1. ayıklanmış 2. seçilmiş, elleme * **rêjûya jibartî** elleme kömür

jibavomayî *rd* babadan kalma

ji baweriyê der *rd* inanılmaz

ji ba xwe ve nd bilir bilmez

ji bejna xwe girtin *l/bw* gırtlğından kesmek

ji bela h -den dolayı, -den ötürü

ji ben filitin *l/bw* ipi kırmak (savuşup gitmek)

ji bendê derbas kirin *l/bw* barajı aşmak

ji benga xwe ketin *l/bw* formundan düşmek, formdan düşmek

jiber (I) *m* 1. ezber 2. *h* ezbere, ezberde

ji ber (II) *h* -den dolayı, -den ötürü, münasebetiyle * **ji ber nexweşîna xwe nehat** hastalığından dolayı gelememi 2. dolayısıyla, nedeniyle, sebebiyle 3. üzerine * **ji ber van gotinan bêhna her kesî derket** bu sözler üzerine herkes rahat etti

jiberbûn (I) *m* 1. ezberinde olma 2. belleine

jiberbûn (II) *m* 1. dölden olma 2. düşük yapma, çocuk düşürme

jiberbûn (III) *m* sökölme (takılı bir şeyi yerinden çıkarma)

ji ber bûn (I) *l/bw* 1. ezberinde olmak 2. bellemek

ji ber bûn (II) *l/bw* 1. dölden olmak 2. düşük yapmak, çocuk düşürmek

ji ber bûn (III) *l/bw* sökölme (takılı bir şeyi yerinden çıkarmak)

jiberbûyî *rd* sökük

jiberçûn *m* düşük yapma

ji ber çûn *l/bw* düşük yapmak

jiberçûna xwîne *m* kanma

jiberçûyî *rd* düşük (yaşayabilecek duruma gelmeden doğan yavru)

ji ber dan derxistin *l/bw* 1. sureti çıkartılmak, kopyası çıkartılmak 2. söktürmek (takılı bir şeyi yerinden çıkartmak)

ji ber dan kirin *l/bw* söktürmek (takılı bir şeyi yerinden çıkartmak)

jiberderxistin (I) *m* 1. çıkarma (bir şeyi bir örneğe göre yapma) 2. suret alma, suret çı-

karına (bir belgenin fotokopisini çıkarmak) **jiberderxistin (II)** *m* sökme, söküm (takılı bir şeyi yerinden çıkarma)

ji ber derxistin (I) *l/bw* 1. çıkarmak (bir şeyi bir örneğe göre yapmak) 2. suret almak, suret çıkarmak (bir belgenin fotokopisini çıkarmak)

jiberderxistin (II) *l/bw* 3. sökmek (takılı bir şeyi yerinden çıkarmak) * **pencere ji ber derxist** pencereyi yerinden söktü pencereyi yerinden söktü

jiberderxistî *rd* sökük, sökülmüş olan

jibere h ezbere

jiberekirin *m* ezberleme

jibere kirin *l/gh* ezberlemek

ji berê bar kirin *l/bw* (birinden) dolayı göç etmek

ji berê danexwarin *l/bw* (birinden) korkınmak, çekinmemek, lafina lafla karşılık vermek

ji berê de h 1. evelden 2. dünden, çoktan, seve seve * **ev ji berê de ji xebatê re hazir e** o çalışmaya dünden razı

ji berê derxistin *l/bw* 1. (bir şeyin) örneğini çıkarmak 2. sökmek (takılı bir şeyi yerinden çıkarmak)

ji berê girtin *l/bw* 1. istinsah etmek (bir şeye bakarak aynısını yazmak) 2. (bir şeyin) örneğini almak 2. kopyalamak, kopya etmek (veya yapmak)

ji berê hilanin *l/bw* ağzından kapmak

ji berê idare nekirin *l/bw* 1. (bir şeye) dayanamamak 2. fazla gelmek (veya gitmek, kaçmak)

ji berê neqedandin 1. (bir şeye) dayanamamak 2. fazla gelmek (veya gitmek, kaçmak) 3. çekilmez ve katlanılmaz olma

ji berê nesekinin *l/bw* -den dolayı duramamak

ji berê rabûn *l/bw* 1. önünde ayağa kalkmak 2. (birinden) dolayı göç etmek

ji berê ve h çoktan (veya çoktandır)

ji berê vekişyan *l/bw* geri çekilmek

ji berê zêde kirin *l/bw* çoğaltmak, teksir etmek

ji berêvkî ve h sırayla, sırasıyla

jibergir *nd/hu* 1. kopyalayıcı 2. fotokopici

jibergirî *m* 1. fotokopi 2. röprodüksiyon

jibergirtin *m* 1. istinsah etme (bir şeye bakarak aynısını yazmak) 2. kopyalama 3. suret almak, suret çıkarmak 4. *sn/m* çoğaltım

ji ber girtin *l/bw* 1. istinsah etmek (bir şeye bakarak aynısını yazmak) 2. kopyalamak 3. suret almak, suret çıkarmak 4. çoğaltmak

jibergirtî *rd* kopya

ji ber hatin derxistin *l/tb* 1. kopyası çıkartılmak, sureti çıkartılmak 2. sökülmek (takılı bir şeyin yerinden çıkarılmak)

ji ber hatin kirin *l/tb* sökülmek (takılı bir şey yerinden çıkarılmak)

ji ber hev hilavêtin *l/bw* kapışmak
 ji ber hev rabûn *l/bw* 1. bırakışmak, savaş-
 maktan vazgeçmek 2. hüsumet sonucu kar-
 şılıklı olarak yerini yurdunu terketmek, bir-
 birinden dolayı göç etmek
 ji ber hev vekişîn *l/bw* bırakışmak
 ji ber hilanîn *l/bw* hastalık veya bir şey kap-
 mak
 ji berfika xwe dan *l/bw* cepten vermek
 ji ber ketin *l/bw* düşmek (vakti gelmeden ölü
 doğmak)
 jiberker (I) *rd* benzetici, kopyacı
 jiberker (II) *rd* ezberci
 jiberkerî *m* ezbercilik
 jiberkirin (I) *m* ezberleme, ezber etme, hafız-
 lama
 jiberkirin (II) *m* sökme, söküm (takılı bir şe-
 yi yerinden çıkarma)
 jiberkirin (III) *m* çocuğu alma (ameliyatla
 çocuğu anasından alına)
 ji ber kirin (I) *l/bw* ezberlemek, ezber etmek,
 hafızlamak
 ji ber kirin (II) *l/bw* sökmek (takılı bir şeyi
 yerinden çıkarmak)
 ji ber kirin (III) *l/bw* çocuğu alır ak (ame.i-
 yatla çocuğu anasından almak)
 jiberkirî (I) *h* 1. ezber 2. ezberlenmiş olan
 jiberkirî (II) *rd* sökük, sökülmüş olan
 ji ber ku *h* 1. dolayısıyla, sebebiyle 2. çünkü 3.
 ötürü, hasebiyle * ji ber ku erka xwe ya li
 hemberî zarokên xwe neaniye cih... çocuk-
 larına karşı vazifelerini yapınamaktan ötürü...
 jiberman *m* artına, arta kalma
 ji ber man *l/bw* artınak, arta kalınak * xwarin
 ji ber ma yeinek artı
 jibermayî *rd* 1. artık * xwarina jibermayî ar-
 tık yemek 2. artık, baki (bir şey harcadık-
 tan sonra kalan bölümü) 3. *ark/m* buluntu
 jibermayîn *m* artış, arta kalış
 jiberpekîn *m* önünden fırlamak
 ji ber pekîn *l/bw* önünden fırlamak
 ji ber pesnan xeber dan *l/bw* sayıklamak
 ji ber pozê xwe hilanîn *l/bw* buluttan nem
 kapmak
 jiberrabûn *m* 1. önünden kaçma 2. önünden
 kalkma 3. (birinden) ötürü göç etme
 ji ber rabûn *l/bw* 1. önünden kaçmak 2. önün-
 den kalkmak 3. (birinden) ötürü göç etmek
 ji ber sedemê *h* nedeniyle
 ji ber ve *nd* 1. (biri) için 2. -den taraf, (biri) ye-
 rine
 ji ber vekişîn *l/bw* -den geri çekilmek
 ji ber vê *h* -den dolayı, -den ötürü, binaen
 ji ber vê qasê *h* -den dolayı, -den ötürü, bina-
 en
 ji ber vê yekê *h* bundan dolayı, bundan ötürü,
 dolayısıyla, bunun üzerine, binaenaleyh
 ji ber wê *h* 1. onun için 2. -den dolayı, -den ö-
 türü, binaen

ji ber wê yekê *h* ona sebep
 ji ber xwe *h* 1. kendiliğinden, kendinden 2. o-
 tomatik olarak 3. kendiliğinden (bir şeyin
 etkisi olmaksızın kendi kendine ortaya çı-
 kan)
 ji ber xwe axivîn *l/bw* 1. sayıklamak, hezeyan
 getirmek 2. münasebetsiz konuşmak, mevzu
 dışı konuşmak
 ji ber xwe birin *l/bw* düşük yaptırmak
 jiberxwehêvotî *rd* 1. öz öğrenimli, otodidakt
 2. alaylı (gerekli okul eğitimini görmeden,
 kendi kendini yetiştirmiş olan kimse)
 jiberxwekirin *m* çocuk aldırma
 ji ber xwe kirin *l/bw* çocuk aldırma * jinik
 zaroka xwe ji ber xwe kir kadın çocuğunu
 aldirttı
 ji ber xwe nexwarî *rd* herşeye burnunu sokan,
 herşeye karışan
 jiberxwetî *m* kendiliğindenlik
 ji ber xwe ve *h* 1. kendiliğinden 2. irticalen 3.
 bilir bilmez * rojê belkî sed carî, min ev ji
 ber xwe ve dikir günde belki yüz defa, bilir
 bilmez hep yapardım
 ji ber xwe ve avêtin *l/bw* yalan atmak
 ji ber xwe ve çêkirin *l/bw* (yalan) uydurmak
 ji ber xwe ve gotin *l/bw* uydurmak
 jiberzêdekirin *m* 1. çoğaltma 2. *sn* çoğaltım
 ji ber zêde kirin *l/bw* çoğaltmak
 ji bestan xeber dan *l/bw* 1. sayıklamak, heze-
 yan etmek 2. münasebetsiz konuşmak, mev-
 zu dışı konuşmak
 ji betnê xwe derxistin *l/bw* içkembeden at-
 mak, uydurmak
 ji betnê xwe gotin *l/bw* içkembeden atmak,
 uydurmak
 ji bextra *h* şansa
 ji bêhemdî *rd* gayri iradî
 ji benderê para xwe birin *l/bw* herkes payına
 düşeni almak
 jibêr *rd* ayıklayıcı
 jibêran ayıklanma ~a siruştî doğal ayıklanma
 ji bil d 1. -dar/-den başka, -den gayri * ji bilî
 vê bundan başka 2. *h* başkaca
 ji bilî *h* 1. -den başka, -den gayri, -den hariç,
 dışında... * ji bilî romanê min tiştek neni-
 visî roman dışında bir şey yazmadım 2. ay-
 rıca
 ji bilî vê *nd* -den başkası, geri
 ji bin *h* asla, tümden, hiç
 ji bin ve *h* alttan alta
 ji binî *h* 1. dipten 2. temelden 3. kökten 4. sırf,
 kökten, tümden * ev gotin ji binî fir e bu
 söz sırf yalandır 5. esasen * ji binî de diza-
 nibû ku wê ev tiş neçe serî bu işin olmayay-
 cağını esasen biliyordu ~ vir e kökten yalan
 ji binî cûn *l/bw* mahvolmak, tümden yanmak
 ji binî de rêş kirin *l/bw* silip süpürmek, çal-
 mak * ketine malê ji binî de rêş kirine eve gi-
 rip silip süpürmüşler

ji binî vir bûn //bw kökten yalan. temeli olmayan ifıra

ji birçînan *h* açlıktan ~ **mirin** acından ölmek ~ **kirin** **mirin** acından ölmek (çok acımak) * **ji birçînan dikim bimirim** acımdan ölüyorum

ji birçînan ketin //bw açlıktan bitkin düşmek, açlıktan kırılmak, açlıktan ölmek (dayanılmaz derecede acıkmak)

ji birçînan mirin //bw açlıktan ölmek, açlıktan bitkin düşmek (dayanılmaz derecede acıkmak)

ji birsiyan ketin //bw açlıktan bitkin düşmek, açlıktan kırılmak, açlıktan ölmek

ji birsinan ketin //bw açlıktan bitkin düşmek

ji birsinan mirin //bw açlıktan ölmek, açlıktan bitkin düşmek

ji bizav xistin //bw (birinin) cesaretini kırmak

ji bîra (yekî) birin //bw unutturmak

ji bîra (yekî) çûn //bw unutmak, anımsamamak, hatırandan çıkmak

ji bîra kirin //bw unutmak

ji bîra (yekî) neçûn //bw 1. unutmamak 2. aklından çıkmamak

ji bîra xwe birin //bw unutmak

jibîrbûn *m* 1. unutulmak 2. unutulmuşluk

jibîrbûn *m* unutulma

ji bîr bûn //bw unutulmak

jibîrbûyî *rd* unutulmuş

jibîrbûyîn *m* unutuluş

jibîrbûnî *m* unutulmuşluk

jibîrçûn *m* 1. unutulma 2. hatırandan çıkma

ji bîr çûn //bw 1. unutulmak 2. hatırandan çıkmak

jibîrker *rd* unutkan

jibîrkerî unutkanlık

jibîrkirin *m* 1. unutma 2. unutma (bir şeyi dalgınlıkla bir yerde bırakma) 3. unutma (bir şeyi yapamaz duruma gelme) 4. unutma (bağışlama) 5. unutma (hatırdan, gönülden çıkarma) 6. alışına, adapte olma

ji bîr kirin //bw 1. unutmak * **nûn navê vê çiçekê** **ji bîr kir** bu çiçeğin adını unuttum 2. unutmak (bir şeyi dalgınlıkla bir yerde bırakmak) 3. unutmak (bir şeyi yapamaz duruma gelmek) 4. unutmak (bağışlamak) * **min kirên wî ji bîr kirin** onun yaptıklarını unuttum 5. unutmak (hatırdan, gönülden çıkarmak) * **em kesên ku li hêviya alîkariyê ne ji bîr mekin** yardım bekleyenleri unutmayalım 6. alışmak, adapte olmak * **min xerîbiya xwe ji bîr kir** yabancılığı üzerimden attım

jibîrkirî *rd* unutulmuş, unutulan

jibîrnebûyî unutulmamış, hatırdan kalmış

jibîrveçûn *m* 1. esrime, kendinden geçme, baygınlaşma, baygın düşme, baygınlıklar geçirme, kendini kaybetme (bayılma) 2. çuşup kendinden geçme, esrime 3. dalma

ji bîr ve çûn //bw 1. esrime, kendinden geçmek, baygınlaşmak, baygın düşmek, baygınlıklar geçirmek, kendini kaybetmek (bayılmak) 2. çuşup kendinden geçmek, esrime 3. dalma

jibîrveçûnî *m* baygınlık

jibîrveçûyî *rd* baygın (bayılmış, kendinden geçmiş)

jibîrvekirin *m* unutmak

ji bîr ve kirin //bw unutmak

ji bo *d* 1. için (ainacıyla, maksadıyla) 2. için (-dan/-den dolayı, -dan/-den ötürü) * **min ji bo xatirê te ev tîşt kir** senin hatırın için bu işi yaptım 3. için (ötürü) * **ji bo ku cejn e nehat** bayram olduğu için gelmedi 4. için (özgü, ayrılış) * **min ji bo te pirtûkek anî** sizin için bir kitap getirdim 5. için (düşüncesine, kendince, göre) * **ji bo min ew yekî cihêreng bû** benim için değişik bir insandı 6. için (hakkında) * **ji bo wî dibêjin ku ew hunermendekî mezin bû** onun için büyük bir sanatçıydı diyorlar 7. için (oranla, göz önünde tutulursa) * **ev şewqe ji bo te mezin** e bu şapka senin için büyük 8. için (karşılığında, karşılık olarak) * **ji bo van eşyayan we çi qas pere da?** bu eşyalar için ne kadar para ödediniz? 9. için (uğruna, yoluna) * **me ji bo vî welatî çi nekir** neler yapmadık bu vatan için 10. için (süre belirtir) * **min ev pirtûk ji bo heftiyekê da te** bu kitabı bir hafta için verdim 11. üzere * **ji bo çûnê rabû** gitmek üzere kalktı ~ (...) * **jixwe ez ji bo xwe bi ber dikevim** zaten ben kendi hesabıma üzülüyorum ~ **çêjê** çeşnilik, tadımlık ~ **çi be** *h* nedense * **bê ji bo çi be, destê xwe nedayê** nedense elimi ona vermek istemedi ~ **çi 1** ne demeye (niçin) 2) nedir ki (hangi nedenle) ~ **değê dinyayê** nam salmak için, hava atmak için ~ **derman ji tune** ilaç için ... yok ~ **gel 1** halk için 2) halka dönük * **perwerdeya ji bo gel** halka dönük eğitim ~ **gulê şîlanê dihebîne** gülü seven dikenine katlanır ~ **îro** bu günlük * **ji bo îro ev qas xebat bes e** bu günlük çalışma yeter ~ **kêfê zevk için** ~ **nanekî arvanekî xera dike** bir ekmek için koca un çuvalını batırıyor ~ **niha** *h* şimdilik * **ji bo niha bes e** şimdilik bu kadar yeter ~ **nîmûne** *h* örneğin, söz gelimi ~ **pê kêfîkirinê** zevk için (alay etmek için) ~ **pê tinazîkirinê** zevk için (alay etmek için) ~ **rûmetiya (yekî)** ... **dan** (birinin) onuruna ... vermek * **ji bo rûmetiya wê xwarineke baş** da onun onuruna güzel bir yemek verdi ~ **serê çivîkê qelî çênabe** sinekten yağ çıkarmak? ~ **şerefa (yekî)** ... **dan** (birinin) onuruna ... vermek * **ji bo şerefa wî ziyafetek mezin dabû** onun onuruna büyük bir ziyafeteke vermişti ~ **tehmê** çeşnilik, tadımlık ~ **vê 1** bundan dolayı, bundan

ötürü, bunun üzerine 2) bunun için (dişil bir şey için) ~ *vê êvarê* bu akşamlık * *ji bo vê êvarê bibexşîn* bu akşamlık afedin ~ *vî* 1) bundan dolayı, bundan ötürü, bunun üzerine 2) bunun için (eril bir şey için) ~ *xatiran* hatıra için ~ *xatirê* (...) 1) (biri) hatırı için 2) pir aşkına (tişte, kesek) ~ *xatirê* (...) (bir şey veya kimsenin) hatırı için * *min ev xanî ji bo xatirê erseyê kirî* bu evi arsanın hatırı için aldım ~ *xatirê gulê mirov şilanê* (an *ji gulşilanê*) dihebine hatıra için çiğ tavuk yenilir ~ *xatirê gulê mirov şilavê* (şilanê) dike paşila xwe hatıra için çiğ tavuk yenilir ~ *xatirê pîr pîr aşkına* ~ *xatirê xatiran* hatıra sayılır kimseler için, hatıra için ~ *xatirê xatiran mirov diçe ser dinê kafiran* (dixwe goştê qantiran) hatıra için herşey yapılır ~ *Xwedê Allah için*, Allah rızası için ~ *reza Xwedê Allah rızası için*, hasbetenillah ~ *zewqê zevk için*

ji bona bnr ji bo

ji bonî d 1. için 2. üzere * *ji bonî çûnê rabû* gitmek üzere kalktı 3. bakım, için (nokta nazaran)

ji bo Xwedê 1. Allah için (gerçekten, doğrusu) * *ji bo Xwedê, xweş dipeyîve* Allah için, güzel konuşuyor 2. Allah rızası için (ne olursun) * *ji bo Xwedê, êdî hiş be* Allah rızası için artık sus 3. Allah rızası için (dilen-ciler sadaka dilenirken söyledikleri söz) 4. Allah rızası için (karşılık beklemezsizin) * *min ji bo Xwedê deh rojan lê nihêrt* ben ona Allah rızası için, on gün baktım

ji boyî bnr ji

ji can bûn //bw candan geçmek

ji can kirin //bw sağ komamak

ji canê xwe acis bûn //bw canından bezmek (veya bıkmaq, usanmak)

ji canê xwe de ketin //bw cansız düşmek

ji canimî Xwedê de h Allah tarafından

ji can û dil rd içten, sargın

ji cih baz dan //bw yerinden fırlamak

ji cihçûn m yerinden çıkma (kemik, eklemleri yerinden çıkma)

ji cih çûn //bw yerinden çıkmak (kemik, eklemleri yerinden çıkmak)

ji cihçûyî rd çıkık, sınık, yerinden çıkmış olan *ji cihçûyîn m* yerinden çıkış (kemik, eklemleri yerinden çıkma)

ji cih de h aniden

ji cihderketin m yerinden çıkma

ji cihderketî rd çıkık, sınık

ji cih derketin //bw yerinden çıkmak (kemik, eklemlerin yerinden çıkması)

ji cihê dūr h uzaktan

ji cihê xwe bûn //bw yerinden olmak

ji cih kirin //bw yerinden etmek

ji cihrakirin m 1. yerinden çıkarmak veya sökmek 2. sürgün etmek

ji cih rakirin //bw 1. yerinden çıkarmak veya sökmek 2. sürgün etmek

ji cihrakirî rd 1. sökük 2. sürgün edilmiş

ji cil kirin m soyma (elbiselerini çıkarma)

ji cil kirin //bw soymak (elbiselerini çıkarmak)

ji çalakîyê kirin //bw faaliyetten alıkoymak

ji çaran yek nd dörte bir

ji çekkirin m silâhsızlandırma

ji çek kirin //bw silâhsızlandırmak

ji çekkirî rd silâhsızlandırılmış

ji çiçikkirin m süttten kesme

ji çiçik kirin //bw süttten kesmek

ji çokan ketin //bw bitkin düşmek

ji damariyê bûn //bw üvey evlat muamelişi görmek

ji damariyê hesabandin //bw üvey evlât gibi tutmak (veya saymak)

jidandin bnr şidandin

jidandî bnr şidandî

ji daran ketin //bw çok şaşırmak, hayal kırıklığına uğramak

jidayikbûn m anadan doğma

ji dayik bûn //bw anadan doğmak

ji dayik ketin //bw anadan doğmak

ji deng birin //bw sesini kesmek

ji derban ketin //bw çaptan düşmek

ji derba xwe ketin //bw 1. çaptan düşmek 2. güçten düşmek, gücünü kaybetmek

ji derbê ketin //bw güçten düşmek

ji derbê xistin //bw güçten düşürmek

ji derbketin m 1. çaptan düşme 2. güçsüz düşme, takatsız düşme

ji derb ketin //bw 1. çaptan düşmek 2. güçsüz düşmek, takatsız düşmek

ji derbketî rd 1. çaptan düşmüş 2. güçsüz, takatsız

ji derdan mirin //bw kahrından ölmek (çok üzülmek)

ji derdanekê xwarin //bw karavanadan yemek

ji der de h dışardan

ji derî h -den başka, -den gayri, -den hariç, dışında... * *ji derî wê, em dê tev bimîn* o hariç hepimiz kalacağız * *ji derî vê pirtûkê min roman nenivîsî* bu kitabın dışında roman yazmadım

ji der ve h 1. dışardan 2. açıktan 3. haricen

ji der ve anîn //bw 1. dışardan getirmek 2. dışardan getirmek, ithal etmek

ji destan kirin //bw aracısız almak, direkt almak

ji destan filitîn //bw ipi kırmak (savuşup gitmek)

ji destan hatin revandin //bw rağbet görmek (veya kazanmak)

jidestberdan m elinden kaçırma, fırsatı kaçırma

ji dest berdan //bw elinden kaçırmaq, fırsatı kaçırmaq

jideŝtĉûn *m* 1. kendini kaptırma (bir şeyin etkisinden kurtulamayacak duruma düşme) 2. kendini kaptırma (uğraşmaya başladığı bir işten kendini kurtaramama) 3. elinden kaçırma, kaybetme, elde etme imkanını yitirme
ji dest ĉûn *l/bw* 1. kendini kaptırmak (bir şeyin etkisinden kurtulamayacak duruma düşmek) 2. kendini kaptırmak (uğraşmaya başladığı bir işten kendini kurtaramamak) 3. elinden kaçırarak, kaybetmek, elde etme imkanını yitirmek
jideŝtderxistin *m* elden çıkarmak
ji dest derxistin *l/bw* elden çıkarmak
ji dest filitûn *l/bw* kaçırarak, elden kaçırarak
ji dest hev revandin *l/bw* 1. birbirinin elinden kaçırarak 2. rağbet etmek (veya göstermek)
ji desthilanînê ketin *l/bw* karşılık veremeyecek duruma düşmek, cesareti kırılmak
ji desthilanînê xistin *l/bw* etkisiz hale getirmek, gücünü ve cesaretini kırmak
ji desthilatê bûn *l/bw* iktidardan olmak
ji desthilatê ketin *l/bw* iktidardan düşmek
jideŝtkeŝtin *m* elden düşme
ji dest ketin *l/bw* elden düşmek
ji dest revandin *l/bw* kaçırarak, elden kaçırarak * **me ev fersend ji ji dest revand** bu fırsatı da kaçırdık
ji dest û ling bûn *l/bw* elden ayakta düşmek
ji dest xwe berdan *l/bw* kaçırarak, elden kaçırarak
ji dest xwe filitandin *l/bw* elinden kendini kurtarmak
ji dest kirin *l/bw* aracısız almak, direkt almak
ji destekî *h* bir elden (aynı kimse tarafından)
ji destê (yekî) ĉûn *l/bw* elinden kaçırarak, elinden kaçmak
ji destê (yekî) hatin *l/bw* 1. elinden gelmek * **helbest nivîsandin ji destê wê tê** şiir yazmak elinden geliyor 2. becerikli olmak
ji destê (yekî) qarîn *l/bw* elinden illalah etmek, elinden çekmek
ji destê duduyan *nd* ikinci elden, elden düşme
ji destê hev revandin *l/bw* kapışmak (birbirinin elinden kapmak)
ji destê xwe ĉûn *l/bw* (biri) çok olmak, hadini aşmak
ji destê xwe derxistin *l/bw* elden çıkarmak, elinden çıkarmak
ji destê xwe re baş bûn *l/bw* yiğit olmak, silâh kullanılmasını iyi becerebilmek
ji devan *h* kulaktan * **ji devan aşiqî vê keçikê bûye** bu kıza kulaktan aşık olmuş
ji devan bihiŝtin *l/bw* birilerinden işitmek
ji devan girtin *l/bw* 1. ağızdan kapmak 2. kulaktan dolmak
ji devan hılanîn *l/bw* ağızdan kapmak
ji devan seh kirin *l/bw* ağızdan kapmak, kulaktan dolmak
ji devê (yekî) filitûn *l/bw* ağızından kaçmak

ji devê hev seh kirin *l/bw* kulaktan kulağa duymak
ji devê xwe şehitîn *l/bw* ağızından kaçırarak, boş bulunmak (söylenmesi sakıncalı olan bir şeyi söyleyivermek)
ji devgerê ketin *l/bw* dili tutulmak (herhangi bir sebepten dolayı konuşamaz olmak)
ji devgerkê ketin *l/bw* ağız dili bağlanmak
jidevgerketin *m* dili tutulmak, konuşma yetisini kaybetmek (herhangi bir sebepten dolayı konuşamaz olmak)
ji devger ketin *l/bw* dili tutulmak, konuşma yetisini kaybetmek (herhangi bir sebepten dolayı konuşamaz olmak)
ji dev neghiŝtin diranan *l/bw* dişlerinin kovuşunu doldurmamak
ji dev şiqitîn *l/bw* ağızından kaçırarak, ağızdan kaçırarak
ji dev û guh kirin *l/bw* kafasını şişirmek
ji dewran ketin *l/bw* devrandan düşmek
ji dewsa *h* -den dolayı
ji deynan hez kirin *l/bw* borçlanmaktan kaçınmamak
ji dê bûn *l/bw* anadan doğmak
ji dêl *h* 1. (biri) yerine 2. -den taraf 3. -den dolayı ~ **(yekî) de** 1) (birinin) namına 2) -den taraf ~ **(yekî) ve** 1) (birinin) namına 2) -den taraf
ji dêla *h* 1. (biri) yerine 2. -den taraf 3. -den dolayı
ji dêlê ve *h* (biri) yerine ~ê **ve rûyê (yekî) ĉûn** erdê başkasının yerine çok utanmak
ji dêvla *h* (birinin) yerine 2. -den dolayı
ji dil *h* 1. yürekte, candan, canı gönülden, gönülden, kalben, içten, samimî, özden * **ji dil û can** candan yürekte 2. gerçekten 3. ciddi (önem vererek, gerçek olarak) * **ez ji were vê ji dil dibêjim** ne vir e size bunu ciddi söylüyorum, yalan değil 4. *rd* ciddi (titizlik gösterilen, önem verilen) * **xebateke ji dil** ciddi bir çalışma 5. derin (çok içten gelen) * **giramîyeke ji dil** derin bir saygı 6. içten, içtenlikli, tabii * **axaftineke ji dil** tabii bir konuşma 7. kiran kırana * **gulaŝeke ji dil** kiran kırana bir güreş 8. yapmacıksız ~ **bûn** samimî olmak ~ **(yekî) de** birince * **ji dil min ve ev ne baş e bence** o iyi biri değil ~ **û can** 1) içtenlikle, canı gönülden (veya canı yürekte), candan, içten, yürekte 2. samimî (candan açık yüreklilikle davranan) 3) samimiyetle ~ **û can gotin** içten söylemek ~ **û can guhê xwe dan (yekî)** can kulağı ile (birini) dinlemek ~ **û can guhê xwe dan ser (yekî)** can kulağı ile (birini) dinlemek
jidilbûn *m* 1. samimîleşme 2. içtenlik, özdenlik, samimîlik
ji dil bûn *l/bw* samimîleşmek
jidilĉûn *m* kalpten gitme
ji dil ĉûn *l/bw* kalpten gitmek

ji dil de *rd/h* yürekten
 ji dilê *saffi h* kalben, içten, samimi
 ji dilê *xwe re h* özene bezene
 ji dilî *h* 1. ciddiyetle 2. *m* samimîlik, samimi-
 yet 3. *mec* sıcaklık (sevgi, içtenlik ve sevim-
 lilik)
 jidilîkirin *m* içten yapma, samimi olarak yap-
 ma
 ji dil kirin *l/bw* içten yapmak, samimi olarak
 yapmak
 jidilûcan *rd* içten
 jidilûcanî *m* içtenlik
 jidilûcanîti *m* içtenlik
 jidilveçûn *m* 1. bayılma, baygınlık geçirme, i-
 çi geçme 2. içi geçme (istmeden uyuyu
 verme)
 ji dil ve cûn *l/bw* 1. bayılmak, baygınlık geçir-
 mek, içi geçmek 2. içi geçmek (istmeden
 uyuyu vermek)
 jidiyaxwebûn *m* anadan doğma, anasından
 doğma
 ji diya xwe bûn *l/bw* anadan doğmak, anasın-
 dan doğmak
 ji diya xwe ketin *l/bw* doğmak (*argo*)
 ji diya xwe re bûn *l/bw* doğmak
 ji do de *h* dünden * *xwarina ku ji do de ma-*
ye dünden kalma yemek
 ji doxînê axaftin *l/bw* açık saçık konuşmak
 ji doxînê peyîvîn *l/bw* açık saçık konuşmak
 ji doxînê xeber dan *l/bw* açık saçık konuşmak
 ji dozê ketin *l/bw* davadan vazgeçmek
 jidozêketî *rd* davadan vazgeçmiş olan
 ji duh de *h* dünden
 ji dû neqetîn *l/bw* (birinin) arkasına düşmek
 (veya takılmak), peşinden ayrılmamak, ardı-
 nı bırakmamak
 ji dûr agahî stendin *l/bw* uzun kulaktan haber
 almak
 ji dûr de *h* 1. uzaktan 2. geriden geriye 3. de-
 rinden (pek belli olmayan, uzak bir yerden)
 * *ji dûr de dengin dihatin* derinden sesler
 geliyordu
 ji dûrî *h* uzaktan
 ji dûrî ve *h* 1. uzaktan 2. uzaktan uzağa (ilgisi
 az olan)
 ji dûr ve *h* 1. uzaktan 2. uzaktan uzağa 3. de-
 rinden (pek belli olmayan, uzak bir yerden)
 * *ji dûr ve dengin dihatin* derinden sesler
 geliyordu
 ji eksa *h* inadına ~ (yekî) *re* 1) (birine) inat,
 nispet, (birine) nisbet olsun diye * *ji eksa*
min re dike bana nispet yapıyor 2) -e rağ-
 men, rağmına * *min ji eksa wî re kir* onun
 rağmına yaptım ~ (yekî) *re (tiştek) kirin*
 nispet vermek (veya yapmak) * *hatiye li*
ber min sekiniye ji eksa min re nizam çi
dike karşıma geçmiş nispet yapıyor
 ji eksan *re h* nispet olsun diye
 ji endamtiyê ketin *l/bw* üyelikten düşmek

ji erdê heta esman *h* yerden göğe kadar
 ji erka xwe bûn *l/bw* (bir kimse) vazifesinden
 olmak
 ji erkê avêtin *l/bw* görevinden atmak
 ji erkê kirin *l/bw* görevinden el çektiirmek,
 görevden alınmak
 ji erkê kişandin *l/bw* azletmek, görevinden el
 çektiirmek
 ji eyar derxistin *l/bw* (birini) çileden çıkar-
 mak
 ji eyarê xwe derketin *l/bw* zivanadan çıkmak
 jiejarketin *m* (biri) deforme olma
 ji eyar ketin *l/bw* (biri) deforme olmak
 jiejarketî *rd* deforme
 ji eyar kirin *l/bw* 1. derisini yüzmek 2. derisi-
 ni yüzmek (birinin bütün varlığını elinden
 almak) * *eger ew bikeve destê selexuran*
dê wî ji eyar kirin tefecilerin eline düşerse,
 derisini yüzerler
 ji êk *bnr* *ji hev*
 ji êvarê de *h* akşamdan
 ji fealiyetê xistin *l/bw* faaliyetten alıkoymak
 ji fedilê dil *rd* 1. karşılıksız, gönülden koparak
 verilen 2. gönüllü * *leşkerê ji fedilê dilê*
xwe gönüllü asker
 ji fedilê dilê xwe *nd* helâlinden, gönlünden
 koparak, içinden gelerek (verme)
 ji fitratî *h* yaradılıştan
 ji gavişkî *h* ansızın
 ji geleviziyan hez kirin *l/bw* gevezeliği sev-
 mek
 ji gît filitîn *l/bw* vartayı atlatmak
 ji gît xelas bûn *l/bw* vartayı atlatmak
 ji gorê vegerîn *l/bw* Azrailin elinden kurtul-
 mak
 ji gotina (yekî) derneketin *l/bw* öl dediği yer-
 de ölmek, kal dediği yerde kalmak
 ji gotina xwe nehatin xwarê *l/bw* sözünün e-
 ri olmak
 ji gotinê derketin *l/bw* sözünden dışarı çık-
 mak
 ji gotinê fehm kirin *l/bw* karine ile anlamak,
 sözün gelişinden anlamak
 ji guneh ketin *l/bw* suçtan arınmış olmak *
pir û kal ji gunehan dikevin yaşlılar suçtan
 arınırlar
 ji gunehan ketin *l/bw* suçtan arınmış olmak
 ji gû bûn *l/bw* boktan biri olmak
 jih kirîş * *jihê kevan yay kirîşî*
jih n 1. kirîş (hayvan bağırsaklarından yapılan
 ve bazı müzik aletlerinde kullanılan tel) 2.
 kirîş (yay kirîşî)
 jiha *n* ejderha
 ji hal de ketin *l/bw* 1. bitkin düşmek, bîtap
 düşmek, haşatı çıkmak, bitkin düşmek, hur-
 dahaş olmak, aşırı derecede yorulmak 2. ko-
 malık olmak (çok yorulmak) 3. ayakta uyu-
 mak 4. hastahanelik olmak (çok dayak ye-
 miş olmak)

jihaldeketi *rd* bitkin, bîtap, aygîn baygîn
ji hal de xistin *//bw* 1. hâlden düşürmek 2. hastahanelik etmek
ji halê Xwedê de ketin *//bw* canı burnunda olmak (çok yorgun ve bezgin olmak)
ji halê Xwedê ketin *//bw* argın yorgun düşmek.
jihalketin *m* 1. hâlden düşme 2. işten güçten kalma, çalışmama 3. renkten renge girme
ji hal ketin *//bw* 1. hâlden düşmek 2. işten güçten kalmak, çalışmamak 3. renkten renge girme
jihalketi halden düşmek
jihalketi *rd* bitkin, bîtap
jihalketibûn *m* bitkinlik, bîtaplık, tükenmişlik
jihalxistin *m* 1. hâlden düşürme, güçsüz düşürme, bitirme, ambale etme 2. apıştırmak (hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmama) 3. sucuğunu çıkarma, paçavraya çevirme (çok dövmek)
ji hal xistin *//bw* 1. hâlden düşürmek, güçsüz düşürmek, bitirmek, ambale etmek 2. apıştırmak (hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmamak) 3. sucuğunu çıkarmak, paçavraya çevirmek (çok dövmek)
jihalxisti *rd* bitkin, bîtap
jihalxistibûn *m* bitkinlik, bîtaplık
ji hayê *h* haydan, avantadan ~ **hatin** haydan gelmek
ji hayê de hatin *//bw* haydan gelmek
jihdar *rd* yaylı, kirişli * **amûra jihdar** yaylı çalgı
ji hed derketin *//bw* haddini aşmak, çizmeyi aşmak
ji hedê xwe borîn *//bw* haddini aşmak
ji hedê xwe derbas bûn *//bw* haddini aşmak, çizmeden yukarı çıkmak
ji hedê xwe derketin *//bw* cıvmak
ji heft bîran av kişandin *//bw* bin dereden su getirmek
ji heft kaşan av anîn *//bw* bin dereden su getirmek
ji heman da *h* rapaddak
ji hemd gotin *//bw* boşuna söylemek (olumlu anlamda)
ji hemûyan re *h* herkese, cümleten
ji hemwelatîyê avêtin *//bw* vatandaşlıktan çıkarılmak
jihedderketin *m* 1. hakından gelme, başa çıkma, baş gelme, gücü yetme 2. becerme, kıvrırma, üstesinden gelme (güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma)
ji heq derketin *//bw* 1. hakından gelmek, başa çıkınak, baş gelmek, gücü yetmek 2. becermek, kıvrırmak, üstesinden gelmek (güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) * gelo zarok dikarin ji heq derkevin? çocuklar becerbilirler mi?
ji heq nehatin der *//bw* altından kalkmamak,

üstesinden gelememek * **ew bi hêsanî ji heq nayê der** o kolay kolay altından kalkamaz
ji heqê xwe hatin der *//bw* becerikli olmak, kendi işini bilmek
ji her du lingan filitandî bûn *//bw* ağzı bozuk, kendini bilmez kimse
ji her kesî hevî kirin *//bw* uçan kuştan medet ummak
ji hesab kuştin *//bw* hesaptan düşmek
ji hesab xistin *//bw* hesaptan düşmek
ji hespê xwe peya bûn *//bw* fikrinden vazgeçmek, dediğinden directmemek, iddiasından caymak
ji hev lî 1. birbirinden 2. *rd* benzer 3. *rd* aynı, özdeş 4. *rd* komple (aynı madde, kumaş vb. den yapılmış olan)
ji hev behicîn *//bw* (birbirini) kıskanmak
ji hev belav bûn *//bw* 1. dağılmak 2. dağılmak, parçalanmak (birliği beraberliği bozulmak) * **piştî ku taximê gol xwar ji hev belav bû** takım gol yiyince dağıldı
ji hev belawela bûn *//bw* 1. darmadağın olmak 2. darmadağın olmak, bozgun yemek
ji hev berdan (I) *//bw* bırakmak (yapışık olan bir şey yapışıklıktan kurtulmak) * **bînê sola min hev berdaye** ayakkabımın tabanı bırakmış
ji hev berdan (II) *//bw* boşandırmak
ji hev bişivîn *//bw* çözülmek
jihêvbûn (I) *m* 1. aynı olma, özdeş olma 2. aynı kumaştan olma
jihêvbûn (II) *m* 1. ayrılma 2. dağılma, parçalanma (birliği bozulma) 3. çözülme 4. sökülme 5. araları açılma
ji hev bûn (I) *//bw* 1. aynı olmak, özdeş olmak 2. aynı kumaştan olmak
ji hev bûn (II) *//bw* 1. ayrılmak 2. dağılmak, parçalanmak (birliği bozulmak) 3. çözülme 4. sökülme 5. araları açılmak
jihêvcihêbûn *m* 1. (birbirinden) ayrılma (ortaklığı, birliği dağılma) 2. ayrılışma 3. ayırt edileme
ji hev cihê bûn *//bw* 1. (birbirinden) ayrılmak (ortaklığı, birliği dağılmak) 2. ayrılışmak 3. ayırt edilemek
jihêvcihêkirin *m* 1. (birbirinden) ayırma 2. ayırıştırma 3. ayırt etme
ji hev cihê kirin *//bw* 1. (birbirinden) ayırmak 2. ayırıştırma 3. ayırt etmek
jihêvcudabûn *m* 1. (birbirinden) ayrılma (ortaklığı, birliği dağılma) 2. ayrılışma 3. ayırt edileme
ji hev cuda bûn *//bw* 1. (birbirinden) ayrılma (ortaklığı, birliği dağılmak) 2. ayrılışmak 3. ayırt edilemek
jihêvcudakirin *m* 1. (birbirinden) ayırma 2. ayırıştırma 3. ayırt etme
ji hev cuda kirin *//bw* 1. (birbirinden) ayr-

mak 2. ayırştırmak 3. ayırt etmek, seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek)

ji hev çavnebarî kirin *l/bw* (birbirini) kıskanmak

ji hev çixîn *l/bw* yolları ayrılmak

jihevçûn *m* 1. (birbirini) bırakma, sökülme (yapışık olan bir şey için) 2. (birbirinden) bıkma 3. araları bozulma, arayı soğutma, bozuşma 4. (birbirine) düşme, ters düşme

ji hev çûn *l/bw* 1. (birbirini) bırakmak, sökülme (yapışık olan bir şey için) 2. (birbirinden) bıkmaq 3. araları bozulmak, arayı soğutmak, bozuşmak 4. (birbirine) düşmek, ters düşmek

jihevçûyî *rd* 1. sökük 2. bozuşuk

ji hev da xav bûn *l/bw* rehavet çökmek (veya basmak)

ji hev dan cihêkirin *l/b* ayırtmak

ji hev dan cudakirin *l/b* ayırtmak

ji hev dan derxistin *l/bw* 1. söktürmek (kurulu bir şeyin parçalarını yerinden çıkartırmak) 2. çözdürmek

ji hev danîn *l/bw* (bir şeyi) sökmek, demonte etmek, parçalarını birbirinden çıkarmak

ji hev dan qetandin *l/b* ayırtmak

ji hev dan veqetandin *l/b* ayırtmak

ji hev de bela bûn *l/bw* kaçışmak

ji hev de bela kirin *l/bw* dağıtmak, bozmak, duman etmek

ji hev de bûn *l/bw* (birbirinden) sükülme, kopmak

ji hev de dan xistin *l/bw* söktürmek (kurulu bir şeyin parçalarını yerinden çıkartırmak)

ji hev de feqîn *l/bw* bölünmek

jihevdefiltandî *rd* dağınık, düzensiz (kinse)

ji hev de filitîn *l/bw* 1. kırılmak, kırılıp dökülmek, kırıklık duymak 2. hoşaf gibi olmak (çok yorgun olmak)

ji hev de hatin xistin *l/b* sökülme (kurulu şeylerin parçaları sökülme)

ji hev de hilhilîn *l/bw* elle tutar yeri olmamak veya kalmamak (çok dağınık, bozuk veya berbat bir duruma gelmek)

jihevdehîrşiyayî *rd* 1. dağınık 2. yıkık

jihevdeketandî *rd* dökük (çok eskimiş) * **xaniyên hilhilî û jihevdeketandî** yıkık dökük evler

jihevdeketandîbûn *m* döküklük

jihevdeketin *m* 1. dökülme, hırtlambası çıkma (eskiyip dökülür duruma gelme, çok eskimiş olma) 2. kırılma, kırılıp dökülme, kırıklık duyma 3. kırılıp dökülme (çok eskime) 4. dağılma, çözümlenme (birliğini, beraberliğini yitirme) 5. hâlden düşme, hurdahaş olma, pestilleşme, aşırı derecede yorulma 6. haşatı çıkma, bozulma

ji hev de ketin *l/bw* 1. dökülme, hırtlambası çıkma (eskiyip dökülür duruma gelme, çok eskimiş olmak) 2. kırılmak, kırılıp dök-

külmek, kırıklık duymak * **ez nizanîm çi bî min dibe, lê ez ji hev de dikevîm** bana ne oluyor bilmiyorum ama her tarafım kırılıyor 3. kırılıp dökülmek (çok eskimek) 4. dağılmak, çözülmek (birliğini, beraberliğini yitirmek) 5. hâlden düşmek, hurdahaş olmak, pestilleşmek, aşırı derecede yorulmak 6. haşatı çıkmak, bozulmak

jihevdeketî *rd* 1. dökük 2. kırık dökük 3. dağınık 4. dağılmış, çözük 5. hurdahaş, hâlsiz dökülmüş olan 6. haşat

ji hev de kirin *l/bw* sökmek

ji hev de parçe kirin *l/bw* 1. parçalamak, ramparça etmek 2. mec parçalamak (birliği bozmak)

ji hev de peritandin *l/bw* 1. paralemek 2. hor kullanmak

jihevderandî *rd* sökük (kurulmuş bir şey parçalarına ayrılmış olma)

jihevderanîn *m* 1. sökme, söküm (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırma, demonte etme) 2. sökme (karışık bir yazıyı okuma) 3. ayırt edebilme, seçme

ji hev deranîn *l/bw* 1. sökmek (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırmak, demonte etmek) * **makîneya fotografan ji hev derxist** fotoğraf makinesini söktü 2. sökmek (karışık bir yazıyı okumak) * **ez dibêjim qey min ev nivîsa zor ji hev deranî** okunması zor olan bu yazıyı söktüm galiba 3. ayırt edebilme, seçmek

ji hev dernexistin *l/bw* karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek)

jihevderxistin *m* 1. sökme (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırma) 2. sökme (karışık bir yazıyı okuma) 3. çözme (matematikte bir problemi halletme) 4. ayırıştırma 5. ayırt etme 6. seçme (ne olduğunu anlama, fark etme) 7. işini çevirme, çekip çevirme 8. idaresini bilme, tutumlu davranma

ji hev derxistin *l/bw* 1. sökmek (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırmak) * **makîne ji hev derxist** makineyi söktü 2. sökmek (karışık bir yazıyı okumak) 3. çözmek (matematikte bir problemi halletmek) 4. ayırştırmak 5. ayırt etmek 6. seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek) 7. işini çevirmek, çekip çevirmek * **ê ku ji hev derdixê lawê wan e** çekip çeviren oğullarıdır 8. idaresini bilmek, tutumlu davranmak

jihevderxistî *rd* 1. sökük (kurulmuş bir şey parçalarına ayrılmış olma) 2. sökülünüş (okunabilmiş olan) 3. çözük (matematikte) 4. ayırıştırılmış 5. ayırt edilmiş 6.

ji hev de şehitîn *l/bw* felç olmak, yürüyemez duruma gelmek

ji hev dexesî kirin *l/bw* birbirini kıskanmak

jihevde xistin *m* 1. dağıtma, bozma, duman etme, tarumar etme, darmadağın etme 2. sök-

ine (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırma) 3. hor kullanan

ji hev de xistin *l/bw* 1. dağıtmak, bozmak, du-man etmek, tarumar etmek, darmadağın et-mek 2. sökmek (kurulmuş bir şeyi parçaları-na ayırmak) * **motor ji hev de xist** motoru söktü 3. hor kullanmak

jihevde xistî *rd* sökül (kurulmuş bir şey parça-larına ayrılmış olma)

ji hev dilsar bûn *l/bw* araları açık olmak

ji hev dirêj kirin *l/bw* sözlü dalaştan sonra kavgaya tutuşmak * **gotinek ji wê yek ji wî wisa ji hev dirêj kirin** bir lâf ondan bir lâf ondan öylece kavgaya tutuştular

ji hev dûr ketin *l/bw* 1. (birbirinden) uzak düşmek 2. ayrı düşmek

jihev fesilandin *m* ayırt etme, seçme

ji hev fesilandin *l/bw* ayırt etmek, seçmek

jihevfilitandî *rd* ağız bozuk, çirkef

ji hev filitîn *l/bw* hamur gibi olmak, pestili çıkınak (yorgunluktan eli ayağı tutmaz ol-mak)

ji hev girtin *l/bw* (birbirinden) kapmak

ji hev hatin cudakirin *l/tb* ayırt edilmek

ji hev hatin deranîn *l/tb* sökülme (kurulu şeylerin parçaları sökülme)

ji hev hatin derxistin *l/tb* sökülme (kurulu şeylerin parçaları sökülme)

ji hev hatin qetandin *l/tb* ayırt edilmek

ji hev hatin veqetandin *l/tb* ayırt edilmek

ji hev hestî şikandin *l/bw* kanlı bıçaklı olmak

jihevhez kirin *m* 1. (birbirini) sevmek 2. seviş-mek 3. hoşlaşma

ji hev hez kirin *l/bw* 1. (birbirini) sevmek 2. sevişmek 3. hoşlaşmak

ji hev hılanîn (I) *l/bw* (birbirinden) kapmak, öğrenmek

ji hev hılanîn (II) *l/bw* (birbirine) zıt gitmek, anlaşamamak

jihevketandî *rd* 1. dağınık, tarumar 2. bozuk

jihevketin *m* 1. dağılma, dağılış, tarumar olma 2. dağılma 3. sökülme 4. çözülme, çözüşme, dağılma (birliğini, beraberliğini yitirme)

ji hev ketin *l/bw* 1. dağılmak, tarumar olmak 2. dağılmak * **teyb ji hev ket** teyp dağıldı 3. sökülme 4. çözülme, çözüşmek, dağılmak (birliğini, beraberliğini yitirmek)

jihevketî *rd* 1. dağılmış, tarumar 2. dağınık 3. sökülme 4. çözülme, çözüşmüş, dağılmış (birliğini, beraberliğini yitirilmiş olan) 5. kağışak 6. şapşal

jihevketokî *rd* şapşalca

jihevkiş kirin *m* ayırma (nitelik değişikliğini anlama)

ji hev kiş kirin *l/bw* ayırmak (nitelik değişik-liğini anlamak)

jihev kirin *m* 1. ayırma, ayırtma (birbirinden uzaklaştırma) 2. araya girip ayırma 3. (birbi-rinden) ayırma 4. ayırma, sökmek (kurulmuş

bir şeyi parçalarına ayırma) 5. birbirinden ayırma, parçalama (birliği bozma) 6. sökmek (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırma) 7. aç-ma, çözme (düğümü veya dolaşmış bir şeyi çözme) 8. aralarını açma

ji hev kirin *l/bw* 1. ayırmak, ayırtmak (birbi-rinden uzaklaştırmak) 2. araya girip ayır-mak 3. (birbirinden) ayırma * **çermê solê ji hev kirin** ayakkabının derisini birbirinden ayırdılar 4. ayırmak, sökmek 5. birbirinden ayırmak, parçalamak (birliği bozmak) 6. sökmek (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayır-mak) 7. açmak, çözme (düğümü veya do-laşmış bir şeyi çözmek) * **ta ji hev kirin** ipi açmak * **girêk ji hev vekirin** düğümü aç-mak 8. aralarını açmak * **wan em ji hev ki-rin** onlar aranızı açtılar

ji hev kirin der *l/bw* ayırt etmek * **şeva reş, şûva reş, bizina qer bexê li ber ji hev di-kim der** karanlık gecede, siyah giysiyi, si-yah keçiyi, oğlağını emziren anayı birbirin-den ayırt ederim

jihevkişî *rd* 1. ayrılmış olan (birbirinden u-zaklaştırılmış olan) 2. ayrılmış, tahsis edil-miş olan 3. sökülme (kurulmuş bir şey parça-larına ayrılmış olma)

jihev nasîn *m* tanıma, ayırt etme, seçme (bilip ayırma)

ji hev nasîn *l/bw* tanımak, ayırt etmek, seç-mek (bilip ayırmak)

jihev naskirin *m* tanıma, ayırt etme, seçme (bilip ayırma, ne olduğunu anlama, fark et-me)

ji hev nas kirin *l/bw* tanımak, ayırt etmek, seçmek (bilip ayırmak, ne olduğunu an-la-mak, fark etmek) * **piraniya ajelan giyayên ku wê ziyane bide wan ji hev nas di-kin** hayvanların çoğu kendilerine zarar verecek otları tanır

ji hev nas nekirin *l/bw* (birbirinden) ayırt ede-memek, seçmemek

ji hev nebirin *l/bw* ara vermemek (ara verme-den, tükenmeden, kesilmeden) * **ciga-rekêşekî wisa bû ku heb ji hebê nedibi-rand dikişand** öyle bir sigara tiryakisiydi ki aravermeden içiyordu

ji hev nebûn *l/bw* (birbirinden) ayırlanamak * **em ji hev nabin** biz birbirimizden ayırlama-yız

ji hev nefesilandin *l/bw* karıştırmak (ayırt e-dememek, tam olarak seçmemek)

ji hev neqetîn aralıksız olarak, ara vermeden

ji hev ne xweş bûn *l/bw* (bir şeyle) arası hoş (veya iyi) olmamak

jihevparçekirin *m* 1. paramparça etme, parça parça etme 2. *mec* darmadağın etme, parça-lama (birliği bozmak)

ji hev parçe kirin *l/bw* 1. paramparça etmek, parça parça etmek 2. *mec* darmadağın et-

mek, parçalamak (birliğı bozmak)
ji hev pelişîn *l/bw* dağınak, çözümek
ji hev pevjilandin *l/bw* didik didik etmek
ji hev pevjilîn *l/bw* didik didik olmak
jihevqetandin *m* 1. (birbirinden) ayırma 2. ayırıştırma 3. *mec* parçalamak (birliğı bozma) 4. ayırt etme, seçebilme (birbirinden ayırabilme)
ji hev qetandin *l/bw* 1. (birbirinden) ayırmak 2. ayırıştırma 3. *mec* parçalamak (birliğı bozmak) 4. ayırt etmek, seçebilme (birbirinden ayırabilme) * **ez merivan ji hev naqetînim** insanları ayırt edemiyorum
jihevqetandî *rd* 1. (birbirinden) ayırıştırılma 3. *mec* parçalı, parçalanmış (birliğı bozulmuş) 4. ayırt edilmiş
ji hev qetîn *l/bw* 1. (birbirinden) ayrılmak 2. ayrışmak 3. ayırt edilmek, seçilmek
ji hev re dan dijînîn *l/bw* küfürleşmek
ji hev re dost bûn *l/bw* (birbirine) dost olmak
ji hev re kêf kirin *l/bw* (birbirine) sevgi gösterisinde bulunmak
ji hev re naz kirin *l/bw* 1. (birbirine) naz yapmak 2. (birbirine) naz yapmak, cilveleşmek
ji hev re nivîsandin *l/bw* yazışmak, (birbirine) yazmak
jihevsaffbûn *m* ödeşme
ji hev safî bûn *l/bw* ödeşmek
ji hev sar bûn *l/bw* arayıştırmak
jihevsilketin *m* dargınlaşma
ji hev sil ketin *l/bw* dargınlaşmak
jihevsûketin *m* küşüşme
ji hev sû ketin *l/bw* küşüşmek
jihevsûketî *rd* küs (olanlar)
ji hev tek *rd* seyrek * **malên ji hev tek** seyrek evler
ji hev têr bûn *l/bw* 1. hasret gidermek * **me ji zû de hev nedîtiye, bihêle em hinekî ji hev têr bibin** uzun zamandır birbirimizi görmemişiz, biraz biraz hasret giderelim 2. (birbirinden) bıkmak
ji hev û din derxistin *l/bw* 1. sökmek, demonte etmek 2. çözmek 3. çekip çevirmek
ji hev ve bûn *l/bw* (birbirinden) ayrılmak, ayrışmak
ji hev vekirin *l/bw* açmak (birbirinden uzaklaştırmak) * **milên xwe ji hev vekirin** kollarını açtı
ji hev veqetandin *l/bw l/bw* 1. (birbirinden) ayırmak 2. ayırıştırma 3. *mec* parçalamak (birliğı bozmak) 4. ayırt etmek, seçebilme, birbirinden ayırabilme * **ez merivan ji hev naqetînim**
ji hev veqetîn *l/bw* 1. (birbirinden) ayrılmak 2. ayrışmak 3. ayırt edilmek, seçilmek
ji hev xatir xwestin *l/bw* esenleşmek, vedalaşmak
ji hev xelas bûn *l/bw* 1. (birbirinden) kurtulmak 2. kurtulmak (doğurmak) * **jinik ber-**

destî sibehê ji hev xelas bû kadın sabaha karşı kurtulmuş
jihevxeşdan *rd* (birbirine) küs, bozuşuk, küsülü * **ev her du ciran jihevxeşdan in** bu iki komşu küsülü
ji hev xeydan bûn *l/bw* (bir kimseyle) küs olmak, arası olmamak, araları açık olmak
jihevxeşdîn *m* küşüşme, dargınlaşma, bozuşma
ji hev xeydîn *l/bw* küşüşmek, dargınlaşmak, bozuşmak
jihevxiştin *m* 1. sökmek, demonte etmek 2. bozguna uğratma
jihevxiştî *rd* 1. sökü, demonte 2. bozguna uğratılmış olan
ji hev xistin *l/bw* 1. sökmek, demonte etmek 2. bozguna uğratmak
ji hev xwîn rijandin *l/bw* (birbirinden) kan dökmek
ji hev zêde kirin *l/bw* sözlü sataşmadan sonra kavgaya tutuşmak
ji hewa de h 1. havadan 1. havadan * **ji hewayê de jê re tê** havadan para kazanıyor
ji hewla ruh h can havli ile
ji hêba ruh h can havli ile
ji hêka xwe de h doğuştan, yaradılıştan
ji hêla h 1. -den taraf 2. itibarıyla * **ji hêla zanînê ve bilgi itibarıyla ~ cestî ve bedenê ~ diravan ve paraca ~ manewî ve manen, manevî olarak**
ji hêrsan girî pê girtin *l/bw* sinirleri boşanmak
ji hêwa ruh h can havli ile
ji hêzketin *m* güçten (veya kuvvetten) düşme, zayıf düşme, mukavemeti kırılma
ji hêz ketin *l/bw* güçten (veya kuvvetten) düşmek, zayıf düşmek, mukavemeti kırılmak
ji hêzketî *rd* güçten düşmüş olan
ji hêzxistin *rd* güçsüzleştirme, güçsüz etme, güçsüz duruma getirme, zayıf düşürme
ji hêz xistin *l/bw* güçsüzleştirmek, güçsüz etmek, güçsüz duruma getirmek, zayıf düşürmek
ji hêzxistî *rd* güçsüzleştirilme
ji hindav de h birden * **ji hindav de rabû bi ser min de hat** birden kalkıp üzerime geldi
ji hindav de rabûn *l/bw* davranmak, yekinek, ok gibi (yerinde) fırlamak
jihişcûn *m* 1. bayılma 2. bellek yitirme, belek yitimi (belleğin kısa bir süre durup işlememesi) 3. akıldan çıkma 4. afyonu başına vurma
ji hiş cûn *l/bw* 1. bayılmak 2. bellek yitirmek (belleğin kısa bir süre durup işlememesi) 3. akıldan çıkmak 4. afyonu başına vurma
jihişcûyî *rd* belleğini yitirmiş olan
jihişcûyîn *m* 1. bayılış 2. bellek yitiriş 3. akıldan çıkma 4. afyonu başına vurma
ji hişê (yekî) neçûn *l/bw* unutmamak

ji hişê xwe çûn *l/bw* 1. kendinden geçmek (bayılmak) 2. kendinden geçmek (bir şey karşısında çöşkuya kapılmak, duygulanmak)

ji hişê xwe derxistin *l/bw* kafasından çıkarmak

ji hişê xwe ve çûn *l/bw* bayılmak

jîhişker *rd* bayılıcı (insanı kendinden geçiren) * **bêhneke jîhişker** bayılıcı bir koku

jîhişketin *m* bellek yitirme, bellek yitimi (bellegin kısa bir süre durup işlememesi)

ji hiş ketin *l/bw* bellek yitirmek (bellegin kısa bir süre durup işlenmesi)

jîhişketî *rd* belleğini yitirmiş olan

ji hiş neçûn *l/bw* unutmamak

ji hiş û aqıl kirin *l/bw* aklını çelmek

ji hiş ve çûn *l/bw* 1. kendinden geçmek, bayılmak 2. kendinden geçmek (bir şey karşısında çöşkuya kapılmak, duygulanmak)

jîhî yaylî, **kirişlî** * **amûra jîhî** yaylı çalgı

jîhkîrî *rd* yaylı, kirişli

ji holê rakirin *l/bw* 1. ortadan kaldırmak, tasfiye etmek 2. imha etmek, yok etmek

ji hundir *h* içten, derinden

ji hundir de *h* içten

ji hundir ve *h* içeriden, dahilen

ji hundirû ve *h* 1. içeriden, dahilen 2. *rd* içerek

ji hû heta mû *nd* 1. iğneden ipliğe 2. noktası noktasına * **ji hû heta mû tev got, tişteke nehişt** noktası noktasına her şeyi anlattı

ji hûrê xwe gotin *l/bw* işkembeden atmak

ji inyazan ketin *l/bw* aklıktan ölmek, aklıktan bitkin düşmek

ji inyazan mirin *l/bw* aklıktan ölmek, aklıktan bitkin düşmek

ji îmana xwe derketin *l/bw* 1. yemin billah etmek 2. yalan yere yemin etmek

ji îqtidarê ketin *l/bw* iktidardan düşmek

ji jêr çavan re derbas kirin *l/bw* süzmek, gözle süzmek

ji jînbava Eysika ereb bûn *l/bw* üvey evlât olmak

ji jînbavê bûn *l/bw* üvey evlât muamelesine maruz kalmak

ji kaniyekî bûn *l/bw* aynı kumaştan olmak

ji kar de ketin *l/bw* işten düşmek, çalışamayacak duruma gelmek

ji kar der kirin *l/bw* işten atmak

ji kar derketin *l/bw* çıkış almak (işten ayrılmak)

ji kar derxistin *l/bw* 1. içten çıkarmak 2. çıkış vermek (belge düzenleyip işine son vermek)

jîkarketin *m* işten güçten düşme

ji kar ketin *l/bw* işten güçten düşmek

jîkarketî *nd/rd* 1. amelimanda, iş yapamaz durumunda olan 2. emekli ~ **bûn** emekli olmak ~ **kirin** emekliye ayırmak (çıkarmak veya çıkartmak)

jîkarketîbûn *m* emeklilik

jîkarkirin *m* işten etme

ji kar kirin *l/bw* işten etmek

ji kar re tune bûn *l/bw* zora gelememek

ji karîgeriyê rabûn *l/bw* yürürlükten kalkmak

ji karîgeriyê rakirin *l/bw* yürürlükten kaldırmak

jîkeçanîxistin *m* kızlığını bozma, bekaretini bozma

ji keçanî xistin *l/bw* kızlığını bozmak, bekaretini bozmak

jîkeçanîxistî *rd* kızlığını yitirmiş, bekaretini yitirmiş olan

jîkeçînîxistin *m* bekaretini bozma

ji keçînî xistin *l/bw* bekaretini bozmak

ji kenan hişk bûn *l/bw* gülmekten kırılmak

ji kenan li ser piştê qelibîn *l/bw* gülmekten yerlere yığılmak

ji kenan xeriqîn *l/bw* kahrkahadan kırılmak

ji ker de *h* 1. habersizce 2. sessizce, sessizce-re

ji ker ve *h* sessizce, sessizcene

ji kerban mirin *l/bw* 1. kahrından ölmek (çok üzülmek) 2. kahrından ölmek (aşırı üzüntü ölümüne sebep olmak) 3. ölesiye sevmek * **ez ji kerban dimirim** seni ölesiye seviyorum

ji kerema xwe *nd* lütfen * **ji kerema xwe hûn dikarin qelema xwe bidîn?** lütfen kaleminizi verir misiniz?

ji kerema xwe re *nd* lütfen

ji kerê şeytan peya bûn *l/bw* inadından vazgeçmek

ji keva gazî kirin *l/bw* kınalar yakmak (birinin uğradığı kötü bir sonuca çok sevinmek)

jikeva şekir *nd* bir tür tatlı

ji kewna xwe ketin *l/bw* sönmek (gerilemek, parlaklık ve önemini yitirmek)

ji kewş û kewaşan *h* çerden çöpten

ji kezeba xwe jê xeyidîn *l/bw* (birinden) tam küsmek

ji kêf û zewqa xwe nebûn *l/bw* keyif ve sefasından olmamak

ji kêfa dilê xwe re *h* özene bezene

ji kêfan *h* sevinçten ~ **ji bîr ve çûn** ayılıp bayılmak

ji kêfan çargoşeyî bûn *l/bw* keyfinden dört köşe olmak

ji kêfan firîn *l/bw* sevinçten uçmak

ji kêfan hatin ku biteqîn *l/bw* zevkten dört köşe olmak

ji kêfan kirin ku bifirîn *l/bw* zilsiz oynamak

ji kêfan tê ku bifire *l/bw* nerede ise zil takıp oynayacak

ji kêfan xeriqîn *l/bw* keyfinden bayılmak

ji kêfa xwe neketin *l/bw* keyif ve sefasından geri kalmamak

ji kêşê ketin *l/bw* dengesini kaybetmek

ji kirasê mirovatîyê derxistin *l/bw* insanlıktan çıkmak (tanınmaz hâle gelmek)

ji kirt û nîva xwe nehatin xwarê //bw nal deyip mih dememek, Nuh deyip peygamber dememek

ji kîsê (yekî) *h* 1. kesesinden 2. üstüne * çay ji kîsî Alî ne çaylar Alî'nin üstüne

ji kîsê xwe dan //bw cepten vermek

ji kokê *rd* kökten

ji kokê hel kîrin //bw kökünü (veya kökünde) kazımak

ji kokê rakirin //bw kökünden sökmek

ji komayê derketin //bw komadan çıkmak

ji komê ketin //bw kümeden düşmek, gruptan düşmek

ji ku *h* nerden, nereden (hangi yerden anlanunda yer zarfı) * tu ji ku têyî? nerden geliyor-sun? * erebe ji ku hat? araba nereden geldi? ~ (...) ku nereden nereye (uzak, dolambaçlı bir ilişki ile) * em ji ku hatin ku nereden nereye geldik

ji ku de *h* 1. nereden (hangi yerden anlamında yer zarfı) * erebe ji ku de hat? araba nereden geldi? * kevir ji ku de hat? taş nereden geldi? 2. nereden (nasıl, ne gibi bir ilişki ile) * ev kar ji ku de kete bîra te? bu iş nereden hatırınıza geldi?

ji ku derê *h* nerden, nereden (hangi yerden anlamında yer zarfı) * tu ji ku derê têyî? nerden geliyorsun? * erebe ji ku derê de hat? araba nereden geldi? ~ (...) ku derê nereden nereye * em ji ku derê hatin ku derê (uzak, dolambaçlı bir ilişki ile)nereden nereye geldik

ji ku derê de *h* nereden * kevir ji ku derê de hat? taş nereden geldi?

ji ku derê ye *rd* nereli * ew ji ku derê ye? o nereli?

ji ku ye *rd* nereli * ew jinik ji ku ye? o kadın nereli?

ji kûr ve *h* derinden (pek belli olmayan, uzak bir yerden) * ji kûr ve dengîn dihatin derinden sesler geliyordu

ji layê din ve *h* diğer taraftan, öte yandan

ji lep re *h* aniden

ji lew re *h* 1. ondan dolayı, o sebeble, onun için, dolayısıyla 2. zira

jilêt *m* jilet

ji lîngan bûn //bw ayakta düşmek

ji lîng û piştê bûn //bw aşırı yorulmak

ji ligê ketin //bw kümeden düşmek, ligden düşmek

ji maka xwe de *h* doğuştan, yaradılıştan * ji maka xwe de zeyîf e doğuştan zayıf biri

ji maka xwe ve *h* doğuştan, fitri olarak

ji makî *h* doğuştan, fitri olarak

ji malê *rd* gedikli, müdavim * hingî em cûn û hatin em jî bûn yekî ji malê eve gide gele evin gediklisi olduk

jimar *mat/m* 1. sayı 2. sayı (gazete ve dergi gibi süreli yayınların bir bütün oluşturan, de-

ğişik tarih, numara taşıyan baskılarından her biri, nüsha) ~a awête kompleks sayı ~a be-sahîyê yeter sayı ~a gerdîleyî (an jî atomî) atom numarası ~a pareyî (an jî parjimarî) *mat* kesirli sayı ~a pêkhatî karınaşık sayı ~a pozîtîf *mat* pozitif sayı ~a rastî *mat* gerçek sayı ~a razber soyut sayı ~a xwînê kan sayımı ~a zêdek artı sayı ~ên bîngehîn (an jî binyat) *mat* asıl sayılar ~ên jimarde *mat* asal sayılar ~ên kit (an jî fer) tek sayılar ~ên pêşemîn *mat* asal sayılar ~ên rastî *mat* gerçek sayılar ~ên surîştî (an jî xwezayî) doğal sayılar ~ên şikestî kesir sayılar ~ên tam tam sayılar

jimara rêzîn *rz/nd* sıra sayı

jimara fer *mat/nd* tek sayı

jimara kit *mat/nd* tek sayı

jimara tam *mat/nd* tam sayı

jimara taybet *nd* özel sayı

jimara zincîreyî seri numarası

jimara zo *mat/nd* çift sayı

jimarbar *h* sayılabilir

jimardar *rd* 1. sayılı 2. sayman

jimarde *m* rakam

jimardek *m* rakam

jimare *mat/m* 1. sayı 2. *sp* sayı 3. rakam ~ lê danîn rakamlamak

jimaredar *nd/nt* sayman, muhasip, muhasebeci

jimaredarî *m* muhasebe

jimaredarîti *m* saymanlık, muhasebecilik, muhasiplik

jimarekirin *m* sayılama

jimare kirin *l/gh* sayılamak

jimare lê danîn //bw rakamlamak

jimareya bikert *mat/nd* kesirli sayı

jimareya cot *mat/nd* çift sayı

jimareya pareyî *mat/nd* kesirli sayı

jimareya rêzda *rz/nd* sıra sayı

jimareyên cot *mat/nd* çift sayılar

jimareyên Romanî *nd* Romen rakamları

jimareyî *rd* 1. sayısal 2. rakamlı * hejmareke

sê jimareyî üç rakamlı sayı

jimarên rêzda *mat* ardışık sayılar

jimarî *m* 1. istatistik 2. *rd* istatistik, istatistiksel 3. sayım

jimarker *nd/nt* sayman

jimarkerî *m* sayımanlık

jimarîkirin *m* sayınlama

jimarî kirin *l/gh* sayınlamak

jimarkî *h* 1. sayıca 2. *rd* sayımsal

jimarnav toplu sayılar ~ên rêzê sıra sayılar

~ên rêzîn *mat* ardışık sayılar, sıra sayılar

~ên sade basit sayılar

jimarnavê diyarkirî *rz/nd* belirli sayı

jimarnavê nediyarkirî *rz/nd* belirsiz sayı

jimarnavê pareyî *nd* kesirli sayı

jimarnêr *nd/nt* hesap uzmanı

jimarnêrî *m* hesap uzmanlığı

jimarok *m* abaküs, çökrü (sayı boncuğu)

jimartin *m* 1. sayış, sayma 2. sayışma (çocuk oyunlarında) ~a bi aşkerayî açık sayım
jimartin *l/gh* 1. saymak * **darên li bexçe bi-jimêre** bahçedeki ağaçları say 2. saymak (sayıları arka arkaya söylemek) * **ji yekê hetanê dehan bijimêre** birden ona kadar say 3. sayışmak (çocuk oyunlarında)
jimartinî *rd* saymaca
jimartî *rd* sayılı, sayılmış olan * **teyfikên jimartî** sayılı tabaklar
jimartok *m* abasküs, çörkü, sayı boncuğu
jimaryar *nd/nt* muhasebeci, muhasip
jimaryarî *m* 1. muhasebe 2. hesap bilimi
jimaryartî *m* muhasebecilik, muhasiplik
jimarzan *nd/nt* istatistikçi, sayıbilimci, sayımlamacı
jimarzanî *nd/nt* istatistik, sayımsal bilim, sayıbilimi
ji mecal ketin *l/bw* mecalsız düşmek, baygın düşmek
ji me çêtir *nd* cin peri
ji meriyetê rabûn *l/bw* yürürlükten kalkmak
ji meriyetê rakirin *l/bw* yürürlükten kaldırmak
ji me vir *nd* büyük sözüme tövbe!
ji mēj ve h evelden, ezelden beri, öteden beri, çoktan (veya çoktandır)
ji mējveyî *rd* ezeli
jimêr *m* abasüs, çörkü
ji mēranî xistin *l/bw* erkeklikten etmek
jimêrek *m* sayaç
jimêring *m* hesap makinesi
jimêrkar *nd/nt* sayman, muhasip, muhasebeci
jimêrkarî *m* saymanlık, muhasebecilik
jimêrker sayaç, saat (su, elektrik ve gaz sayacı için) * **jimêrkera elektrîkê** elektrik saati
~a **gazê** gaz sayacı ~a **avê** su sayacı
jimêryar *nd/nt* muhasebeci
jimêryariya bilind *nd* sayıştay
jimêryartî *m* muhasebecilik
ji mēzin ketin *l/bw* dengesini kaybetmek
ji mijarê averê bûn *l/bw* konu dışına çıkmak, uzaklara gitmek
ji mēşê hilanîn û dan navê *l/bw* pireye kızıp yorgan yakmak
ji milê din *nd* öte yandan, diğer taraftan
ji min *nd* 1. benden 2. tarafından
ji min gotin *nd* benden söylemesi, benden günah gitti
ji min re çi *nd* neme lazım (veya neme gerek) * **hêrs û şidet ji min re çi ye** hırs, hiddet neme gerek
ji mista (yekî) derxistin *l/bw* elinden almak
ji mista xwe derxistin *l/bw* 1. elinden çıkarmak 2. malını sarfetmek
jimodeyêketin *m* demode olma
ji modeyê ketin *l/bw* demode olmak
jimodeyêketî *rd* demode
jin *m* 1. kadın (dişi cinsten erişkin insan) 2. ka-

dın (evlenmiş kız) 3. kadın, karı, zevce * **ga-va ku ez diçim malê jina min ji min re derî vedike** eve vardığımda karım bana kapıyı açar 4. **rd** kadın (analık ve ya ev yönetimi bakımından gereken erdemleri olan) 5. kadın (hizmetçi) ~ **anîn ser jina xwe** (karısının) üzerine evlenmek, üzerine almak (evli iken karısının üzerine bir başka kadın getirmek) ~ **berdan** kadın boşamak ~ **bi ~an re** kadın kadına ~ **bifen in** (ber serê wan tije ta û ben in) kadının fendi erkeği yendi ~ **darên şikestî** ne eksik etek olmak ~ **hene darê şikandî** (an jî şikestî) ne eksik etek olmak ~ **hene jinkok hene** kadın var kadıncık var ~ **heyata mêr e** kadın erkeğin hayatıdır (ji) ~ **an re qebehet e, ji mēran re tomet e** kadının yüzünün karası erkeğin elinin kınası ~ **ji parsûyê xwar çêbûne** kadına güvenilmez, anlaşılmaz bir deyim ~ **mal û halê dike** yuvayı yapan dişi kuştur ~ **stûna malan in** evi dişi kuş yapar ~ **û mêr** karı koca ~ **û mêr ji hev cihê rûniştin** haremlik selâmlık olmak ~ **û mêr ligel hev** karılı kocalı ~ **û mêr şer kir, kêmaqil bawer kir** kadın ile erkeğin arasına girilmez ~ **û mêr şer kir, kêmaqilan temaşê kir** kadın ile erkeğin arasına girilmez ~ **û mêr wek tevr û bêr karı koca** kazma kürek gibidir, yek diğeri-siz olmaz ~ **û mêrî** karı kocalık ~ **û şû** karı koca ~ **û şûtî** karı kocalık ~a **baş jiyan jina xerab jan e** iyi kadın erkeğe hayat, kötü kadın ıstıraptır ~a **baş tacê serê mēran e** iyi kadın erkeğin baş tacıdır ~a **bimêr** evli kadın ~a **çê** iyi kadın, güzel kadın ~a **çê jina mērê xerab e** armutun iyisini (dağda) ayılar yer ~a **çê rûyê mirovan spî dike** iyi kadın erkeği yüceltir ~a **çors** patavatsız kadın, şirret kadın ~a **dawpîs** ifsetsiz kadın ~a **dawpîsbûyî** k iffetsizleşmiş kadın, ötü yoladüşmüş kadın ~a **di bēnimêjiyan de** namazsız, aybaşı durumunda olan kadın ~a **di cilan de bûn** aybaşı durumunda olan kadın ~a **di hayzan de** namazsız, aybaşı durumunda olan kadın ~a **gerok 1)** sokak süpürgesi 2) sürtük (vaktini gezerek geçiren, evinde oturmayan kadın) ~a **her kesî** genel kadın, orta malı, oruspu ~a **hundiran** (dışarıda çalışmayıp evinin işlerini yapan kadın) ~a **jêhatî** *rd* evcimen ~a **kar û iş** hamarat taze, becerikli kadın ~a **maceraperest** vamp, serüvene düşkün kadın ~a **malan** ev kadını, hamarat taze, becerikli kadın (ev işleriyle uğraşan ve bu işi iyi yapan kadın) ~a **mērane 1)** atlar anası (erkekvari kadın) 2) eli bayraklı (veya maşalı), erkek Fatma (veya Ayşe) ~a **ne delal çavê meriv diêşîne, ya delal dilê mirov diêşîne** çirkin kadın insanın gözlerini incitir, güzel kadın ise insanın yüreğini incitir ~a **nelirê** kötü yola sapmış kadın

~a qul û bexşeyan sokak kadını ~a revan-
dî rûnê helandî kaçırılmış kadın eritilmiş
yağ gibidir ~a spehî û tenspî akça pakça ~a
xerab 1) geçimsiz, kötü kadın 2) kötü kadın
(oruspu), kötü yola sapmış kadın ~a xerab
ne tê kuştin ne tê berdan kötü kadın ne öl-
dürülür ne de bırakılır ~a zarçors sivri dilli
kadın ~ê dil kîr dîwar qul kîr kadının fen-
di erkeği yendi

jinane *h* 1. kadınca, kadıncı 2. *rd* kadıncı

jinanî *m* 1. kadınlık, karılık, zevcelik (kadın
olma durumu) * **jinanî jê re kirin** ona ka-
dınlık yaptı 2. kadınlık (kadının gerekli er-
dem ve niteliği taşıma durumu) 3. *rd* dışı
(kadınlara özgü)

jinanîn *m* evlenme (erkek için)

jin anîn *l/gh* evlenmek (erkek için)

ji nan kirin *l/bw* görevinden almak

jinankî *h* kadınca, kadıncı

jinantî *m* 1. kadınlık, karılık, zevcelik (kadın
olma durumu) * **ji te re jinantî nakim** sana
kadınlık yapmam 2. kadınlık (kadının ge-
rekli erdem ve niteliği taşıma durumu) 3.
kadınlık, karılık (evli olan kadının kocasına
göre olan durumu veya görevi) ~ **kirin** ka-
dınlık etmek

ji nan û avê bûn *l/bw* yemeden içmeden kesil-
mek

jinap *m* 1. yenge (bir kimsenin amcasının eşi)
2. yenge (kendinden büyük kadınlara ses-
lenme sözü)

jinapê *b* yenge (kadınlar için bir seslenme sö-
zü)

jinapî *m* yengelik

jinatî *m* 1. kadınlık 2. dişillik

ji nava xwe dernexistin *l/bw* ağzından çıkar-
mamak, kimselere sezdirmemek (sırı sakla-
mak)

ji nava xwe derxistin *l/bw* ağzından çıkarmak

ji nava xwe razî bûn *l/bw* kendine güvenmek,
kendinden emin olmak

jinavaxwetêr *rd* 1. fahur, çok böbürlenen 2.
yiğit, kendine güvenen

ji nava xwe têr axaftin *l/bw* üst perdeden ko-
nuşmak

ji nava xwe têr bûn *l/bw* kendine güvenmek,
kendinden emin olmak

jinavaxwetêrî *m* 1. fahurluk 2. yiğitlik, baba-
yiğitlik

jinavber *rd* yok edici

ji nav birin *l/bw* ortadan kaldırmak, yok et-
mek

ji nav çûn *l/bw* ortadan kalkmak

ji nav destan derxistin *l/bw* el altında çıkar-
mak

ji navê birin *l/bw* yok etmek

ji navê dan rakirin *l/bw* gidertmek

ji navê derketin *l/bw* 1. aradan çıkmak 2. vaz-
geçmek, geri çekilmek

ji navê hatin *l/bw* içinden gelmek * **ez ji na-
va bajêr tîm** şehrin içinden geliyorum

ji navê hatin rakirin *l/bw* giderilmek

ji navê hilanîn *l/bw* gidermek ortadan kaldır-
mak, tasfiye etmek, yok etmek

ji navê rabûn *l/bw* 1. yok olmak, ortadan

kalkmak, helâk olmak 2. soyu tükenmek *

babir dikin ji navê rabin kaplanların soyu

tükenmek üzere 3. tükenmek 4. tedavülden

çıkma, işlerlikten çıkmak, maziye karış-

mak 5. haritadan silinmek, silinmek, silinip

gitmek, yok olmak 6. ölmek * **ji navê rabû-**

na pişezaziya biçûk küçük sanayinin ölümü

ji navê rakirin *l/bw* 1. ortadan kaldırmak, var-

lığına son vermek, helâk etmek 2. imha et-

mek, aradan kaldırmak, yok etmek 3. ilga

etmek

ji navê vekişîn *l/bw* vazgeçmek, geri çekilmek

ji navê winda bûn *l/bw* 1. ortalıktan yok ol-

mak, sır olmak, yitip gitmek 2. silinmek

(yok olmak, gözden kaybolmak) 3. (bir kim-

se) kayıplara karışmak

ji nav lîngan derxistin *l/bw* ayaklar altından

çıkarmak

ji nav rabûn *l/bw* ortadan kalkmak, yoğalmak

jinavrabûyî *rd* yok olmuş

jinaxa *m* ağa eşi

jinbab *m* üvey anne

jinbaron *m* barones

jinbav *m* üvey ana

jinbavîfî *m* üvey annelik

jinbavîfî *m* üvey annelik

jinbaz nd/rd çapkın, hovarda, zampara

jinbazbûn *m* çapkınlaşma

jinbaz bûn *l/gh* çapkınlaşmak

jinbazî *m* çapkınlık, hovardalık

jinbazkî *h* çapkınca

jinberdan *m* karı boşama, kadın boşama

jin berdan *l/gh* karı boşamak, kadın boşamak

jinbir *m* 1. yenge (bir kimsenin kardeşinin e-

şi) 2. yenge, gelin abla 3. yenge (bir erkeğin

karısından bahsederken kullandığı ad) * **he-**

re ji jimbira xwe re bibêje ka ji bo êvarê

tîşte dixwaze naxwaze? git yengene söyle

akşama bir şey istiyor mu?

jinbirî *m* yengelik

jinbî *m* dul kadın

jinbûn *m* kadınlaşma

jinbûnî *m* 1. kadınlık (kadın olma durumu) 2.

kadınlık (kadının gerekli erdem ve niteliği

taşıma durumu)

jinbûra *m* kayının eşi

jinbûyîn *m* kadınlaşma

jinçarî *rd* bakır çalıştı olmuş olan

jinçarîbûn *m* bakırlaşma (bakır rengini alma)

jinçarî bûn *l/gh* bakırlaşmak (bakır rengini

almak)

jinçarîbûyîn *rd* bakırlaşıp

jindost *rd* kadıncıl, zendost

jinebí *m* 1. dul kadın 2. *rd* dul kadın
jinemêr *rd* kadınlı erkekli ~ **hatin** kadınlı er-
 kekli gelmek
ji nedî ve h aniden, birden
ji neheqiyê *h* haksız yere
jinepîr *m* 1. koca karı 2. *rd* kocakarı, yaşlı ka-
 dın
ji nêzan *h* açlıktan ~ **deliyan** açlıktan bitap
 düşmek ~ **mirin** acından ölmek ~ **kirin mi-**
rin acından ölmek (çok acımak)
ji nêzan ketin *l/bw* açlıktan ölmek, açlıktan
 bitkin düşmek (dayanılmaz derecede acık-
 mak)
ji nêzan mirin *l/bw* açlıktan ölmek, açlıktan
 bitkin düşmek (dayanılmaz derecede acık-
 mak)
ji nêzik ve yakından * **eger ji nêzik ve lê bê**
nêrîn, wê baş bê dîtîn yakından bakılırsa, i-
 yi görülür
ji nêz ve h yakından * **eger ji nêz ve lê bê**
nêrîn, wê baş bê dîtîn yakından bakılırsa, i-
 yi görülür ~ **nas kirin** (an **ji nasîn**) yakından
 bilmek (veya tanımak)
jinfiroş *nd/ht* kadın satıcısı
jinfiroşî *nd/ht* kadın satıcılığı
jingavan *m* sığırtınaç karısı
jinhêbîn *rd* 1. karısına düşkün 2. kadın düşkü-
 nû
jinhêbînî kadın düşkünlüğü
jinhez *rd* kadınsever, kadın düşkünû
jinhezî *m* kadınseverlik, kadın düşkünlüğü
ji niha û pê ve d bundan böyle * **min vatini-**
ya xwe anî cih, ji niha û pê ve çî hewce di-
ke bila ew biramin ben görevimi yaptım
 şimdi onlar gereğini düşünsünler
ji niha ve h şimdiden
jinik *m* 1. kadın, karı 2. kadıncağız 3. kadın
 (hizmetçi) 4. bayan ~a **bidergûş** çocuklu
 kadın ~a **bikirê** kiralık kadın ~a **serayê**
dir/nd saraylı ~a **Alfican e, ne dixwe ne di-**
de der û cîran e cimri tamahkâr kadın
jinika aslo *bot/nd* sulak yerde yetişen, ballı
 babagillerden, beyazımsı çiçekleri olan, bo-
 yu yarım inetreyi aşan ve taze iken pişirile-
 rek yenilen bir bitki
ji nika û pê de d bundan böyle
ji nika ve h şimdiden
jinikok *rd* kadıncık, bayancık
jinirxketî *rd* kadük
jinirxketin *m* değerini yitirme
ji nirx ketin *l/bw* değerini yitirmek
jinirxketî *rd* düşük (eski değerini yitirmiş)
ji nîska ve h aniden, ansızın, birden, birdenbi-
 re, apansız, apansızın, gümbedek, durup du-
 rurken, zıppadak, pattadak, pattadan, şakka-
 dak, şappadak, şıppadak, şırakkadak ~ **çûn**
 aniden gitmek ~ **peyde bûn** (birinin) tepe-
 sinde bitmek
ji nişkekê *h* aniden

ji nişkî *h* aniden
ji niyazan ketin *l/bw* açlıktan bitkin düşmek
jinî (I) *ant/m* diz (kaval, baldır ve uyluk kemi-
 ğinin birleştiği yer)
jinî (II) *rd* 1. nisaî, kadınla ilgili 2. karılı * **di**
hin civakan de mirov rastî mêrên bi çend
jinî *tê* bazı toplumlarda çok karılı erkeklere
 rastlanır
jinîn *rd* dişi (kadınlara özgü)
jinînanandin *m* eş getirme, evlenme (erkek için)
jin înanandin *l/gh* eş getirmek, evlenmek (erkek
 için)
jinînî *m* dişilik (kadına özgü olma durumu)
jinîtî *m* 1. kadınlık, karılık (kadın olma duru-
 mu) 2. kadınlık (kadının gerekli erdem ve
 niteliği taşıma durumu) 3. karılık, zevcelik
 (evli olan kadının kocasına göre olan duru-
 mu veya görevi) ~ **kirin** kadınlık etmek
jinkok *m* 1. kadın, kadıncık * **jin hene jinikok**
jî hene kadın var kadıncık var 2. *rd* kadınsı
 davranışlı, kılıbık
jinkuj *nd/rd* kadın katili
jinmam *m* 1. yenge (bir kimsenin amcasının
 eşi) 2. yenge (kendinden büyük kadınlara
 seslenme sözü)
jinmamê *b* yenge (kadınlar için bir seslenme
 sözü)
jinmirî *rd* eşi ölmüş erkek, dul erkek * **jinan**
bînin ji jinmiriyan re, gaya bînin ji gami-
riyan re eşi ölmüş erkeklere kadın, öküzü
 ölmüşlere de öküz getirin
jinmîr *m* 1. prenses (hükümdar karısı) 2. bey
 eşi, bey karısı
jinmîrî *m* prenseslik
jinokî *rd* kadınsı
jinokîtî *m* kadınsılık
ji not anîn xwarê *l/bw* not kırmak
jinoyî *rd* karışmış (huyları karı gibi olmuş o-
 lan)
jinoyîbûn *m* karışma
jinoyî bûn *l/gh* karışmak
jinperest *rd* kadıncıl, kadın düşkünû, zainpa-
 ra, zendost (kadınlara düşkün olan)
jinperestî *m* kadın düşkünlüğü
jinî *m* elti
jinîttî *m* etlilik
jinû *ant/m* diz (kaval, baldır ve uyluk kemiği-
 nin birleştiği yer)
ji nû ve h yeniden, tekrar, tekrardan, yeniden,
 baştan * **meseleyê ji nû ve vebêje** meseleyi
 baştan anlat ~ **hatin kirin** tekrarlanmak, ye-
 nilenmek
jinûvekirin *m* yenileme, tekrarlama
ji nû ve kirin *l/bw* yenilemek, tekrarlamak
ji nû ve saz kirin *l/bw* yeniden yapılandırmak
ji nûçeyê man *l/bw* haber atlamak
ji nûzîn birîn *l/bw* sesi soluğu kesilmek
ji nûzîn ketin *l/bw* sesi soluğu kesilmek
jinwarî *h* 1. kadınca 2. kadınsı

jinwarîti *m* kadınsılık
jinwarokî *rd* kadınsıca
jinxal *m* 1. yenge (bir kimsenin dayısının eşi)
 2. yenge (kendinden büyük kadınlara seslenme sözü)
jinxalê *b* yenge (kadınlar için bir seslenme sözü)
jinxalî *m* yengelik
jinxapînok *n* kadın avcısı
jinxapînokî *m* kadın avcılığı
jinxweh *m* baldız
ji ordama xwe ketin *l/bw* formdan düşmek
ji par re h geride, geriden * kî ji par re man?
 geride kimler kaldı?
ji par re dan *l/bw* ertelemek, tehir etmek, geriye atmak
ji paredayî *rd* tehirli, erteleniş olan
ji par re hatin *l/bw* geriden gelmek
ji par re hiştin *l/bw* geride bırakmak
ji par re ketin *l/bw* ertelenmek
ji par re lê nihêrtin *l/bw* geriden bakmak
ji par re man *l/bw* geride kalmak, arkaya kalmak, sonraya kalmak
ji par re vegerin *l/bw* yüz geri gitmek
ji paş de h geriden
ji paşê de h önceden
ji paş ve h arkadan
ji pertav de ketin *l/bw* mecalsız düşmek, bitkin düşmek, bitap düşmek
ji pertavketin *m* bitkin düşme, bitap düşme, güçten düşme, farıma, takattan (veya kuvvetten) düşme, çaptan düşme, yorgun düşme
ji pertav ketin *l/bw* bitkin düşmek, bitap düşmek, güçten düşmek, farınak, takattan (veya kuvvetten) düşmek, çaptan düşmek, yorgun düşmek
ji pertavketî *rd* bitkin, bitap, mecalsız, dingin, yorgun argın
ji pertavketîbûn *m* bitkinlik, bitaplık, mecalsizlik, yorgunluk
ji pertavxistin *l/bw* bitkin düşürmek, bitap düşürmek, güçsüz düşürmek, bitirmek * **ê ku ew ji pertav xistiye, bereyê şer bû** onu bitiren savaş cephesiydi
ji pertavxistî *rd* bitkin, bitap, güçsüz düşürülmüş olan
ji pesnan peyivîn *l/bw* 1. sayıklamak, hezeyan getirmek 2. münasebetsiz konuşmak, mevzu dışı konuşmak
ji pesnan xeber dan *l/bw* 1. sabuklanmak, sayıklamak, hezeyan etmek 2. münasebetsiz konuşmak, mevzu dışı konuşmak
ji pestan gotin *l/bw* sayıklamak, sabuklanmak
ji pestan xeber dan *l/bw* sayıklamak, sabuklanmak
ji pey neqetîn *l/bw* (birinin) arkasına düşmek (veya takılmak), ardını bırakmamak
ji peywira xwe bûn *l/bw* (bir kimse) vazifesinden olmak

ji peywirê avêtin *l/bw* görevinden atmak
ji peywirê kirin *l/bw* görevden almak
ji pê de ketin *l/bw* (eli ayağı) çözülmek (gevşemek, güçsüz kalmak) * **gava ku xebera sar bihîstiye ji pê de ketiye** haberi duyunca eli ayağı çözülmüş
ji pê kirin *l/bw* ayakkabısını çıkarmak
ji pêr h önden
ji pêr re h önden
ji pêsrê bûn *l/bw* süttten kesilmek
ji pêsrê kirin *l/bw* süttten kesmek, memeden kesmek
ji pêşçavketin *m* gözden düşme
ji pêş çav ketin *l/bw* gözden düşmek
ji pêşçavketî *rd* gözden düşmüş
ji pêş çav nehatin *l/bw* göze gelmemek
ji pêş ve h önden, ön cepheden
ji pê xistin *l/bw* ayaktan düşürmek
ji pirsan peyivîn *l/bw* 1. sayıklamak, hezeyan getirmek 2. münasebetsiz konuşmak, mevzu dışı konuşmak
ji pišta (yekî) bûn *l/bw* (birinin) belinden olmak, dölünden olmak, sülbunden olmak
ji pišta (yekî) derxistin *l/bw* (birinden) çıkarmak (yaptığı masrafi birini çalıştırarak telafi etmek)
ji pišta bavê xwe bûn *l/bw* 1. babasının sülbunden olmak 2. yiğit olmak
ji pišta bavê xwe çûn *l/bw* babasının kesesinden gitmek
ji pišta mêran bûn *l/bw* yiğitlerin soyundan olmak
ji pişt bûn *l/bw* belinden olmak, sülbunden olmak
ji pişt ketin *l/bw* bellinden olmak, sülbunden olmak
ji pişt û qoran bûn *l/bw* aşırı yorulmak
ji piyan h ayakta ~ **man ayakta kalmak
ji pîso birin *l/bw* (para) suyunu çekmek, meteliğe kurşun atmak
ji pîso birandin *l/bw* bütün varlığını yetirmesini sağlamak, iflas ettirmek, meteliğe kurşun atmak
ji qafê xwe avêtin *l/bw* kafadan atmak
ji qafê xwe derxistin *l/bw* kafasından çıkarmak
ji qafê xwe gotin *l/bw* kafadan atmak
ji qam de ketin *l/bw* ayakta duracak hâli kalmamak, yorgun düşmek
jiqamdeketi *rd* yorgun argın
ji qayde der *rd* kural dışı
ji qet filitîn *l/bw* ipi kırmak (savuşup gitmek)
ji qeweta çokan bûn *l/bw* dizleri tutamaz olmak
ji qewet birandin *l/bw* 1. güçten düşürmek 2. *mec* yıpratmak
ji qewet birin *l/bw* *bw* 1. güçten düşürmek 2. *mec* yıpranmak, eski gücü kalmamak * **ez êdî ji qewet biriyame** ben artık yıpranmış**

şım 3. içi geçmek (güçsüzleşmek)
ji qewetê birin *l/bw* 1. güçten düşürmek, çaptan düşmek 2. *mec* yıpranmak, eski gücü kalmamak
jiqewetketin *m* 1. güçten (veya kuvvetten) düşme, zayıf düşme 2. yıpranma, eski gücü kalmama
ji qewet ketin *l/bw* 1. güçten (veya kuvvetten) düşmek, zayıf düşmek 2. yıpranmak, eski gücü kalmamak * **ez êdî ji qewet ketime** ben artık yıpranmışım
jiqewetkefî *rd* güçten düşmüş olan
jiqewetxistin *m* 1. güçten düşürme, zayıf düşürme 2. *mec* yıpratma
ji qewet xistin *l/bw* 1. güçten düşürmek, zayıf düşürmek 2. *mec* yıpratmak
jiqewetxistî *rd* güçten düşmüş olan
jiqîdûmketin *m* güçten düşme, takattan düşme, farıma
ji qîdûm ketin *l/bw* güçten düşmek, takattan düşmek, farımak
jiqûdûmkefî *rd* bitkin
jiqîdûmxistin *m* güçsüz düşürme, bitirme
ji qîdûm xistin *l/bw* güçsüz düşürmek, bitirmek
jiqîdûmxistî *rd* güçsüz, bitkin düşürülmüş olan
ji qirika xwe girtin *l/bw* gırtlğından kesinek
ji qirikê berjêr *h* işte öylesine (ilişkileri candan olmama hâli)
ji qirş û qalan *h* çerden çöpten
jiqîmetketin *m* 1. kıynetten düşme, değerini yitirme 2. *mec* yıpranma, saygınlığını yitirme
ji qîmet ketin *l/bw* 1. kıymetten düşmek, değerini yitirmek 2. *mec* yıpranmak, saygınlığını yitirmek * **ji qîmet ketiye** saygınlığı yıpranmış
jiqîmetkefî *rd* 1. değerini yitirmiş 2. kadük
ji qîmet kirin *l/bw* 1. kıymetten düşmek, değerini yitirmek 2. *mec* yıpratmak (saygınlığının yok olmasına sebep olmak)
ji qîra (yekî) filitîn *l/bw* belâsından kurtulmak
jiqîzanîxistin *m* kızlığını bozma
ji qîzanî xistin *l/bw* bekaretini bozmak, kızlığını bozmak
jiqîzanîxistî *rd* kızlığını yitirmiş, bekaretini yitirmiş olan
ji qîzantî xistin *l/bw* bekaretini bozmak, kızlığını bozmak
ji qudûm ketin *l/bw* güçten düşmek, farımak, bitkinleşmek, tükenmek
ji qudûman ketin *l/bw* takattan düşmek, bitkin düşmek
ji qûna xwe sil bûn *l/bw* burnundan solumak
ji qûntengiyê qûştengî kirin *l/bw* çaresizlikten reva olmayan bir iş yapmak
jira *h* (r kalın okunur) sahi
ji rastê çûn *l/bw* göçmek, ölmek * **dê û bavê wê piştî ku ji rastê çûn** anre ve babası göç-

tükten sonra

ji rastê dan hilanîn *l/b* gidertmek
ji rastê hatin hilanîn *l/tb* giderilmek
ji refê xwe qetîn *l/bw* sürüden ayrılmak
ji rekorê bihartin *l/bw* rekor kırmak
ji rekorê derbas kirin *l/bw* rekor kırmak
ji reng çûn *l/bw* kaçmak (renk uçmak, ağarmak)
ji rengê xwe de neketin *l/bw* canlılığını, diriliğini korumak, renk vermemek
ji reng ketin *l/bw* 1. renk atmak, benzi solmak, renkten renge girmek sararıp solmak 2. kaçmak (renk uçmak, ağarmak)
ji reng û sîfet ketin *l/bw* 1. renk atmak, benzi solmak, renkten düşmek
ji reng xistin *l/bw* renk attırmak, renkten düşürmek
ji rewacê ketin *l/bw* revactan düşmek, aktüalitesini kaybetmek, modası geçmek, önemini yitirmek
ji rewîk û mewtikan *h* çerden çöpten (sağlam, kırılmayacak durumda olan şeylerden)
ji rê averê bûn *l/bw* sapkınlık etmek, dalâlete düşmek, pusulayı şaşırmak, yoldan sapmak
ji rê birin *l/bw* ayartmak, yoldan çıkarmak
jirêçûn *m* orgazm
ji rê çûn *l/bw* orgazm olmak
jirêderketin *m* 1. yoldan çıkma, yoldan sapma 2. sapış
ji rê derketin *l/bw* 1. yoldan çıkmak, yoldan sapmak 2. sapmak, yolunu sapıtmak
jirêderkefî *rd* 1. sapkın, sapmış, doğru yoldan çıkmış olan 2. yolsuz (kötü yola düşmüş kimse)
jirêderkefîbûn *m* sapkınlık
jirêderkefîfî *m* sapkınlık
jirêderxistin *m* 1. ayartma, baştan çıkarma, yoldan çıkarma, zihnini çelme 2. sapırma
ji rê derxistin *l/bw* 1. ayartmak, baştan çıkarmak, yoldan çıkarmak, zihnini çelme 2. sapırmak
jirêderxistî *rd* 1. yoldan çıkarılmış 2. sapdırılmış olan
ji rê filitîn *l/bw* ayaklarını yerden kesmek
ji rê hatin derxistin *l/tb* sapdırılmak
jirêketane *h* sapıkça
jirêketin *m* sapma, yoldan sapma
ji rê ketin *l/bw* sapmak, yoldan sapmak
jirêkefî *rd* sapkın, sapık
jirêkefîbûn *m* 1. sapıklık 2. sapıklık
jirêkefî bûn *l/gh* sapıklaşmak
jirêkirin *m* sapırma
ji rê kirin *l/bw* sapırmak
ji rê xaliffin *l/bw* sapmak, dalâlete düşmek
jirêzê *rd* sıradan, adi, bayağı
ji rika *h* inadına~ (yekî) re (birine) inat olsun diye
ji riya (yekê) derketin *l/bw* boşamak (kadına yol vermek)

ji riya Xwedê ketin *l/bw* hak yolundan sapmak
 ji roja ewil de *h* öteden beri
 ji roja ku ji diya xwe re bûn *l/bw* doğduğu günden beri
 ji roja roj de *h* ezelden, öteden beri
 ji ronîya çavan bûn *l/bw* gözleri göremez olmak
 ji ruh bûn *l/bw* candan geçmek, cansızlaşmak, ölmek
 ji ruh çûn *l/bw* candan geçmek
 ji ruhê xwe aciz bûn *l/bw* canından bezmek (veya bıkmak, usanmak)
 ji ruhê xwe de ketin *l/bw* cansız düşmek
 ji ruh kirin *l/bw* sağ komamak, canını almak, öldürmek
 ji rûçikê (yekî) bûn *l/bw* (birinin) yüzünden olmak
 jirûmetketin *m* yıpranma, saygınlığını yitirme
 ji rûmet ketin *l/bw* yıpranmak, saygınlığını yitirmek * ji rûmet ketiye saygınlığı yıpranmış
 jirûmetxistin *m* yıpratma (saygınlığının yok olmasına sebep olma)
 ji rûmet xistin *l/bw* yıpratmak (saygınlığının yok olmasına sebep olmak)
 ji rûyê *d* -den dolayı, -den ötürü, ötürü, yüzünden,
 ji sedemê *d* ötürü, dolayı, cihetiyle
 ji sedî *rd* yüzde * ji sedî pênc yüzde beş ~ sed yüzde yüz
 jiseravêtin *m* sıyırma (bir şeyin üzerindeki örtüyü çekip alma veya atma)
 ji ser avêtin *l/bw* sıyırmak (bir şeyin üzerindeki örtüyü çekip almak veya atmak)
 ji ser a xwe nehatin xwarê *l/bw* bildiğinden şaşmamak
 jiserêxweçûn *m* sapıtma (bir kimse umulmuyacak şekilde davranma)
 ji serê xwe çûn *l/bw* sapıtmak (bir kimse umulmuyacak şekilde davranmak)
 jiserhilanîn *m* sıyırma (bir şeyin üzerindeki örtüyü çekip alma veya atma)
 ji ser hilanîn *l/bw* sıyırmak (bir şeyin üzerindeki örtüyü çekip almak veya atmak) * lihefa ser xwe hilanî üstündeki yorgani sıyırdı
 ji ser hiş çûn *l/bw* şuurunu kaybetmek
 ji ser kewna xwe ketin *l/bw* formundan düşmek
 ji ser şûrê tazî venegerî *l/bw* her belâya ulaşmak
 ji ser û guh kirin *l/bw* kafasını şişirmek
 ji ser xwe avêtin *l/bw* sırtından atmak (başından savmak)
 ji ser xwe çûn *l/bw* kendinden geçmek, bayılmak
 ji ser zirtê xwe de ketin *l/bw* direngenliğini yitirmemek

ji ser zirtê xwe ketin *l/bw* direngenliğini yitirmemek
 ji serekî ve *h* bir yönüyle
 ji serê rakirin *l/bw* üstünden kaldırmak
 ji serê xwe çûn *l/bw* 1. (biri) çok olmak, hadini aşmak, kantarın topunu kaçırmak 2. başı dönmek (para veya mevki sebebiyle şaşırıp şırmak)
 ji serê xwe derbas bûn *l/bw* camına susamak
 ji serê xwe derketin *l/bw* 1. cıvırmak, sapıtmak 2. ne oldum delisi olmak, başı dönmek (para veya mevki sebebiyle şaşırıp şırmak)
 ji serê xwe derxistin *l/bw* kafasından çıkarmak
 ji serê xwe gotin *l/bw* kafadan atmak
 ji serê xwe mezintir xeber dan *l/bw* başından büyük şeylere kalkışmak, şeyhin kerameti kendinden menkul olmak
 ji serê xwe têr bûn *l/bw* işini bilmek, becerikli olmak
 ji serê (yekî) zêde bûn *l/bw* (birine) yeter artar olmak
 ji seriyân kirin *l/bw* kafasını şişirmek
 ji seriyekî ve *h* bir yönüyle, bir bakıma
 jiseriçûn *m* sapıtma
 ji serî çûn *l/bw* sapıtmak
 ji serî de *h* baştan, yeniden, baştan başlayarak, ilk elden * meseleyê ji serî de vebêje meseleyi baştan anlat
 jiserîderketin *m* baştan çıkma, sapıtma
 ji serî derketin *l/bw* baştan çıkmak, sapıtmak
 jiserîderxistin *m* baştan çıkarma, zihnini çelme
 ji serî derxistin *l/bw* baştan çıkarmak, zihnini çelmek
 ji serî heta binî *h* 1. baştan sonuna kadar 2. (bütün) çiplaklığıyla, hiçbir şey saklamaksızın * ji serî heta binî meseleyê ji min re vegot olayî bütün çiplaklığıyla bana anlattı
 ji sermanan *h* soğuktan ~ qefilîn soğuktan donmak ~ ricifîn soğuktan titremek
 ji sewt birîn *l/bw* sesi kısılmak, sesi gitmek
 ji sewt ketin *l/bw* sesi kısılmak, sesi gitmek
 ji sindoqê derketin *l/bw* sandıktan çıkmak (seçimle iş başına gelmek)
 jisilehkirin *m* silâhsızlandırma
 ji sileh kirin *l/bw* silâhsızlandırmak
 jisilehkirî *rd* silâhsızlandırılmış
 ji sola xwe re gotin *l/bw* ser çıkar sır çıkmaz
 ji star ketin *l/bw* elle tutar yeri olmamak veya kalmamak (çok dağınık, bozuk veya berbat bir duruma gelmek)
 jistûyêxwekirin *m* 1. başından savma, üstünkörü yapma, şişirme, baştan savma iş görme 2. sorumluluğunu yerine getirme
 ji stûyê xwe kirin *l/bw* 1. başından savmak, üstünkörü yapmak, şişirmek, baştan savma iş görmek 2. sorumluluğunu yerine getirmek

jîstûyêxwekirî *rd* şişirmece

ji şerefa te (an jî we) *re h* şerefe (veya şerefi-nize)

ji şerefa (yekî) *re vexwarin* *l/bw* (bir şeyin) şerefine içmek

ji şerman rûyê (yekî) *nedan* *l/bw* utancından yere geçmek

ji şeytanî *re h* istemeyerek, elinçin olmadan

ji şîr birin *l/bw* süttten kesmek, memeden kesmek

ji şîr û aveynê (yekî) *bûn* *l/bw* (birinin) sül-bunden olmak

ji şîr ve bûn *l/bw* süttten kesilmek

ji şîr ve kirin *l/bw* süttten kesmek

ji şîrî heta pîrî *h* yediden yetmişe

ji taf *de h* anîden

jîtaqetketin *m* takattan (veya kuvvetten) düşme

ji taqet ketin *l/bw* takattan (veya kuvvetten) düşmek

ji teba *nd* ne biçim

ji telimê derketin *l/bw* 1. kabak tadı vermek, boku çıkmak, cılkı çıkmak 2. (iş) şirazesinden çıkmak 3. *mec* cıvırmak

ji tehmê derxistin *l/bw* 1. kabak tadı vermek, tadını kaçırmak 2. tat vermek, biktırmak 3. *mec* cıvırmak

ji tengahîyê derketin *l/bw* düze çıkmak, arabaşını düze çıkarmak

ji teraqiyê ketin *l/bw* sönmek (gerilemek, parlaklık ve önemini yitirmek)

ji te re *c* sana * min ji te re anî sana getirdim ~ çawa baş e wilo bike sen yine bildiğini o-ku, sen yine bildiğini yap ~ çi ye nene lâzım

ji tevan *re h* hepsine, cümleten

ji tewşan xeber dan *l/bw* saçmalamak

ji text *de xistin* *l/bw* hal'etmek, tahttan indirmek

ji text ketin *l/bw* tahttan düşmek

jîtextketî *rd* düşük (iktidardan düşmüş veya düşürülmüş)

ji text xistin *dîr/n* hal'etmek, tahttan indirmek

ji tilaya xwe bi bêhn bûn *l/bw* (bir şeyden) haberi olmak

ji tîrsa ruh *h* can havlı ile

jîtîn *m* içgüdü

ji torinan *rd* soylu toplu

ji tozê weşandin *l/bw* tozunu almak (veya atmak, silkinmek veya silkelemek)

ji usûlê derxistin *l/bw* 1. usûl dışına çıkarmak 2. vur patlasın, çal oynasın

ji ûcba *d* ötürü, -den-dolayı

jivan *m* randevu ~ dan hev sözleşmek (belli bir yerde, belli bir saatte buluşmayı kararlaştırmak)

jivandar *rd* randevulu

jivandarî *m* bekleyiş

jivanî *m* buluşma, randevu

ji vatiniyê avêtin *l/bw* görevinden atmak

ji vatiniyê kirin *l/bw* görevden alınmak

ji vê *rd* buralı ~ derê buralı * hûn naşibin yekî ji vê derê siz buralıya benzemiyorsunuz ~ derê ji wê derê oradan buradan ~ gavê ve *h* şimdiden ~ û ji wê 1) şuralı buralı * hin mirovên ji vir û ji wir şuralı buralı bir takım insanlar 2) öteden beriden

ji vê *re c* buna (dışıl için)

ji vir *rd* buralı ~ de û ji wêde öteden beriden ~ û ji wir şuralı buralı * hin mirovên ji vir û ji wir şuralı buralı bir takım insanlar

ji vî *re c* buna (eril için)

jivjî *zo/n* kirpi

jîwar *m* yaşantı

ji wehşîtiya xwe *h* domuzuna, inadına

ji welatîyê derxistin *l/bw* vatandaşlıktan çıkarılmak

ji wezîfeya xwe bûn *l/bw* (bir kimse) vazifesinden olmak

ji wezîfeyê avêtin *l/bw* görevinden atmak

ji wezîfeyê kirin *l/bw* görevden alınak, azletmek

ji wê *c* 1. ondan 2. *nd* oradan * ji wê here oradan git 3. *rd* oralı * hûn jî, ji wê ne? siz de oralı mısınız?

ji wê çaxê *ve h* o zamandan beri

ji wê derê *nd* 1. oralı * hûn jî, ji wê derê ne? siz de oralı mısınız? 2. oradan * ji wê derê here oradan git

ji wê gavê *ve h* o zamandan beri

ji wê hingê *ve h* o zamandan beri

ji wê *re c* ona (dışıl için) * min ji wê *re* got ona dedim

ji wir *nd* 1. oralı * hûn jî, ji wir in? siz de oralı mısınız? 2. oradan * ji wir here oradan git

ji wî *c* ondan (eril için)

ji wî *re c* ona (eril için) * min ji wî *re* got ona dedim

ji wî zemanî *ve h* o zamandan beri

ji xafil *de h* aniden

ji xaftîla *h* ansız, aniden, ansızın, apansız, apansızın, birdenbire, gümbedek

ji xelagê filitîn *l/bw* ağılıktan, kılıktan kurtulmak

ji xewan gêj bûn *l/bw* uykusu başına sıçramak

ji xewan hêrs bûn *l/bw* uykusu başına sıçramak (uykusunu iyi almadığından dolayı hırçınlaşmak)

ji xewan ketin *l/bw* uyku gözünden akmak

ji xewan mest bûn *l/bw* uykusu başına sıçramak

ji xeynî *d* -dan/-den başka, -den gayri, -den harîç, ayrıca, dışında... * ji xeynî vê pirtûkê min roman nenivîsî bu kitabın dışında roman yazmadım

ji xêra Xwedê *re h* 1. keşke 2. Allah için

ji xîrecirê netirsîn *l/bw* kuru gürlütye pabuç bırakmamak

ji xiştîne nehatin xwarê *l/bw* nal deyip mih dememek

ji xwarinê bûn *l/bw* yemeden içmeden kesilmek

ji xwarinê cûn *l/bw* yemekten kesilmek

jixwe *h* 1. zaten, esasen 2. gene, nasıl olsa, esasen * mebejin ku ji we re bû zehmet, jixwe ez dê bihatama zahmet oldu demeyin, esasen gelecektim 3. elbette, tabii olarak, haliyle * eger li dersên xwe nexebite jixwe wê disiniêf de bimîne eğer derslerine çalışmasa haliyle sınıfta kalacak 4. öylesine 5. *fel/nd* kendinde, kendinden ~ ve kar kiriyê iş ola, iş olsun diye (sanki iş görmüş) ~ ve şuşt ji heriyê avêtin ser kema diriyê kaş yapayım derken göz çıkarmak

jixwebawer *rd* kendinden emin, öz güvenli

jixweber *h* 1. kendiliğinden, kendi kendine (bir şeyin etkisi olmaksızın kendi kendine ortaya çıkan) * derî ji xwe ber vebû kapı kendi kendine açılıverdi 2. *fız* kendiliğinden (iradesiz olarak gerçekleşen) * libata dil jixweber e kalbin hareketi kendiliğindendir 3. *bot* kendiliğinden (insan eliyle ekilmeden yetişen) 4. *sos* kendiliğinden (dış etkilerin zorlaması olmadan, iç sebeplerle oluşan) 5. *rd* enstantane, spontane (anından yapılan) 6. *rd* otomatik (insan için; irade dışında yapılan davranış) 7. *wj/m* doğaç, doğaçtan, rtical ~ li ber xwe xistin kerameti kendinden bilmek

ji xwe beran qezî kirin *l/bw* boş konuşmak

jixweberhêvotî kendiliğinde eğitimli

jixweberî *m* 1. kendiliğindellik 2. doğaçlama

jixweberîtî *m* kendiliğindellik

jixwebûnî *fel/m* özdenlik

jixweçûn *m* 1. baygınlaşma, baygınlıklar geçirme, kendinden geçme, esirme 2. kendinden geçme, transa geçme 3. dalma, dalınç 4. baygınlık

ji xwe cûn *l/bw* 1. baygınlaşmak, baygınlıklar geçirmek, kendinden geçmek, esirmek 2. kendinden geçmek, transa geçmek 3. dal-mak

jixweçûyî *rd* 1. baygın 2. dalgın (kendinden geçmiş) 3. kendinden geçmiş, dağıtık

jixweçûyîn *m* 1. baygınlaşma, baygınlıklar geçirme, kendinden geçiş, esirme 2. kendinden geçiş, transa geçiş 3. dalış

ji xwe dan kirin *l/bw* savdırmak

jixwede ketin *m* 1. bitkin düşme, bitap düşme, haşatı çıkma, pestili çıkma 2. dökülme (çok yorgun, hasta olma) 3. külçe gibi olma, külçeleşme (yorgun ve bitkin bir durumda çöküverme)

ji xwe de ketin *l/bw* 1. bitkin düşmek, bitap düşmek, haşatı çıkmak, pestili çıkmak 2. dökülmek (çok yorgun, hasta olmak) 3. külçe gibi olmak, külçeleşmek (yorgun ve bitkin

bir durumda çöküvermek)

jixwedekefî *rd* bitkin düşmüş olan, bitap düşmüş olan

ji xwe dernexistin *l/bw* ketum olmak, olup biteni birine çaktırmamak

ji xwe derxistin *l/bw* ifşa etmek, dışa vermek, sırtını dışarıya vermek

jixwedêtîrs *rd* dindar, allah yolunda olan

ji xwe fedî kirin *l/bw* kendinden utanmak

ji xwe fihêt kirin *l/bw* kendinden utanmak

ji xwe gerîn *l/bw* kendini rahat bırakmak * ji xwe bigere, tu çima ew qas lê difikîrî? kendini rahat bırak, o kadar ne diye düşünüyorsun?

ji xwe hesabandin *l/bw* kendinden saymak

ji xwe hez kirin *l/bw* 1. kendini sevmek 2. zevkine mecbur

ji xwe ketin *l/bw* 1. bitkin düşmek, bitap düşmek, haşatı çıkmak, pestili çıkmak 2. dökülmek (çok yorgun, hasta olmak) 3. külçe gibi olmak, külçeleşmek (yorgun ve bitkin bir durumda çöküvermek)

jixweketî *rd* düşkün

jixweketîbûn *m* düşkünlük

jixwekirin *m* 1. soyunma 2. silkeleme (üstünden atma) 3. atma (sıkıntı dolayısıyla giydiği bir şeyi çıkarma)

ji xwe kirin *l/bw* 1. soyunmak 2. silkelemek (üstünden atmak) 3. atınak (sıkıntı dolayısıyla giydiği bir şeyi çıkarmak) * ku hewa pîr germ bû saqoyê xwe ji xwe kir hava çok sıcak olunca ceketini attı

ji xwe mezintir xeber dan *l/bw* başından büyük laflar etmek

ji xwe neqetandin *l/bw* kendinden ayırmamak

ji xwe qaîl bûn *l/bw* kendinden razı olmak, kendinden memnun olmak

ji xwe qebûl kirin *l/bw* kendinden saymak

ji xwe razî *h* 1. kendinden emin 2. *rd* kendini beğenmiş, kuruntulu

ji xwe re (I) *h* kendine, kendi namına

jixwere (II) *nd/nt* yontucu (hep kendine yontan kimse)

ji xwe re bar dîtîn *l/bw* ağırsamak

ji xwe re bîrîn *l/bw* kesinmek (kendine veya kendisi için elbise kesmek)

jixwerebûn *m* 1. bencilleşme, bencil olma 2. yontucu olma (hep kendine yontma)

ji xwe re bûn *l/bw* 1. bencilleşmek, bencil olmak 2. yontucu olmak (hep kendine yontmak)

jixwerebûyîn *m* 1. bencilleşme, bencil oluş 2. yontucu oluş (hep kendine yontma)

ji xwe re derd çêkirin *l/bw* kendine sorun yaratmak

ji xwe re dîtîn *l/bw* külahları değiştirmek (veya değiştirmek) * eger tu vî tiştî bikî, tu dê ji xwe re bibînî bunu yaparsan külahları değiştiririz

ji xwe re erk zanîn *l/bw* kendine ödev bilmek (veya saymak)
 ji xwe re heyirî man *l/bw* neye uğradığını bilememek
 ji xwe re jin anîn *l/bw* evlenmek (erkek)
 jixwerekirin *l/bw* kendine çalışıp didinmek
 ji xwe re kirin bar *l/bw* ağırsamak
 ji xwe re kirin demîn *l/bw* kendine alışkanlık edinmek
 ji xwe re kirin erk *l/bw* kendine vazife etmek
 ji xwe re kirin hember *l/bw* (birini) karşısına almak
 ji xwe re kirin kurm *l/bw* kendine huy edinmek, alışkı haline getirmek
 ji xwe re kirin micir *l/bw* kendine inanç (veya itikat) haline getirmek
 ji xwe re kirin nimûne *l/bw* örnek almak * ez mirovên jêhatî û durist ji xwe re dikim nimûne ben çalışkan ve dürüst insanları örnek alırım
 ji xwe re kirin raqîb *l/bw* (birini) karşısına almak
 ji xwe re kirin war *l/bw* yurt tutmak, vatan tutmak
 ji xwe re kirin xûy *l/bw* kendine huy edinmek
 ji xwe re li hev rûniştin *l/bw* bir araya gelmek, toplaşmak
 ji xwe re mêr dîtîn *l/bw* (kendine) koca bulmak
 ji xwe re peywir hesab kirin *l/bw* kendine ödev bilmek (veya saymak)
 ji xwe re şû dîtîn *l/bw* (kendine) koca bulmak
 jixweretî *m* yontuculuk (hep kendine yontına)
 ji xwe re vatînî zanîn *l/bw* kendine vazife etmek
 jixwerexwaz *rd* bencil, egoist
 jixwerexwazî *m* bencillik, egoizm
 ji xwe re xatîr dîtîn *l/bw* nimet bilmek * vexwendina xwe ya mala me ji xe re xatîr dîbînin evimize davet edilmeyi nimet sayarlar
 ji xwe re xwestin *l/bw* 1. kendine istemek 2. kendine yontmak
 jixweser *rd* 1. özerk, otonom 2. *rd/h* kendiliğinden (bir şeyin etkisi olmaksızın kendi kendine ortaya çıkan)
 jixweserî *m* 1. özerklik, otonomi 2. kendiliğindenlik
 ji xwe şerm kirin *l/bw* kendinden utanmak
 ji xwe ve *h* 1. kendinden 2. hele, nihayet
 jixweveçûn *m* 1. esrime, kendinden geçme, bayılma 2. coşup kendinden geçme, esrime (bir şey karşısında coşkuya kapılmak, duygulanma) 3. dalma, içi geçme (istemeden uyuyu verme) 4. sızma (alkol veya yorgunluk gibi sebeplerden ötürü) 5. komaya girme
 ji xwe ve çûn *l/bw* 1. esrime, kendinden geçmek, bayılmak 2. coşup kendinden geçmek, esrime (bir şey karşısında coşkuya kapılmak, duygulanmak) 3. dalmak, içi geçmek

(istemeden uyuyu vermek) * di hênkahiyê de ji xwe ve çûbû o serinlik içinde dalmıştı
 4. sızmak (alkol veya yorgunluk gibi sebeplerden ötürü) * hingî ku alkol vexwar ji xwe ve çû çok içince sızıp kaldı 5. komaya girmek

jixweveçûyî *rd* baygın (bayılmış, kendinden geçmiş)

jixweveçûyîn *m* 1. esrime, kendinden geçiş 2. dalış 3. sızma, sızış (kendinden geçme)

jixweyane *h* spontane

jiyan *m* 1. yaşam, hayat, dirin 2. yaşam, hayat (doğumdan ölüme kadar geçen süre, ömür) 3. yaşam, yaşantı, hayat (hayat biçimi, içinde yaşanılan şartların bütünü) * ji yana gund köy hayatı 4. hayat, yaşantı (meslek ve durum) * ji yana mamostetiyê öğretmenlik hayatı 5. yaşam, hayat (geçim şartların tümü) * ji yana xwe bi nivîsarên xwe didomîne hayatını yazılarıyla kazanıyor 6. yaşam, hayat (canlılığı gösteren hareket, kaynaşma) * li vê malê jiyan tune bu evde hayat yok 7. yaşam, hayat (canlı varlık, yaşamayı sağlayan şartların tümü) * li heyvê jiyan nîn e ayda hayat yok 8. yaşam, hayat (bir kimsenin tarihi biyografisi, hayat öyküsü, hayat hikayesi) * ji yana İsmail Beşikçi İsmail Beşikçi'nin hayatı 9. yaşama ~a asayî normal yaşam, düzgün yaşam ~a bêserûber düzensiz yaşam, bohem hayatı ~a bohemî bohem hayatı ~a helezî bitkisel hayat (veya yaşam) ~a hevbeş (an jî hevpar) ortak yaşam ~a kar û bar çalışma hayatı ~a nivîskariyê yazı hayatı ~a riwêkî bitkisel hayat (veya yaşam) ~a şevê gece hayatı ~a xebatê çalışma hayatı ~a xwe bihartin (an jî bihurandin) yaşamını sürdürmek, hayat geçirmek ~a xwe derbas kirin yaşamını sürdürmek, hayat geçirmek ~a xwe ji dest dan yaşamını yitirmek ~a xwe winda kirin yaşamını yitirmek

ji yana hevbeşî *nd* 1. ortak yaşama 2. *biy* ortak yaşama

ji yana kar *nd* iş yaşamı

jiyanbar *rd* yaşanılır, yaşanabilir

jiyanbarî *m* yaşanılabilirlik, yaşanabilirlik

jiyandar *rd* yaşamlı, yaşayışlı

jiyandêr *rd* yaşatıcı, yaşatan

jiyandin *m* yaşatma

jiyandin *l/gh* yaşatmak

jiyanewarî *m* yaşayış

jiyangeh *m* 1. yerleşim yeri (veya birimi) 2. konut 3. biyosfer

jiyanî *rd* 1. yaşamsal, hayatî, dirimlik 2. *mec* hayatî, önemli

jiyanîfî *m* 1. yaşanısallık, hayatilik 2. yaşarlık

jiyan kirîn *l/gh* yaşatmak

jiyanname *m* yaşam öyküsü

jiyanok *rd* yaşamalı

jiyanparêz *nd/nt* cankurtaran

jiyanparêzi *m* cankurtaranlık

jiyanrizgarker *nd/nt* can kurtarıcı

jiyanrizgarkerî *m* can kurtarıcılık

jiyar *m* 1. yaşantı (hayat tecrübesi) 2. yaşantı (yaşanılan bir an, hayatın bir bölümü) 3. ge-
çinek

jiyare *m* risk

jiyer *m* yaşantı, yaşam

jiyê jîriyê *ped/nd* zekâ yaşı

jiyên deng *nd* ses kırışları (veya telleri)

jiyîn *m* 1. yaşama, yaşanılma, yaşanma 2. ya-
şayış, yaşantı (yaşama biçimi)

jiyîn *l/gh* yaşamak, yaşanılmak, yaşanmak

jiyîna hevpişkî *nd* 1. ortak yaşam 2. *biy* ortak
yaşama

jiyînbar *rd* yaşanılır, yaşanabilir, yaşayabilir

jiyînbarî *m* yaşanılabilirlik, yaşanabilirlik, yaşa-
yabilirlik

jiyîner *rd* yaşatıcı

ji zariyan hişk bûn *l/bw* tohumu dökülmek

ji zarokan bûn *l/bw* kısırlaşmak, çocuk doğu-
ramaz duruma gelmek

jizêrkilkirî *rd* altın kaplamalı çok güzel şey

ji zikê xwe girtin *l/bw* gırtlğından kesmek

ji zikmakî *h* anadan doğma, doğuştan, yaradı-
lıştan

ji zik û piştê bûn *l/bw* katıla katıla gülmek

ji ziman şemîtîn *l/bw* ağzından kaçırmak

ji zirtan ketin *l/bw* yelkenleri suya indirmek

ji zirtên xwe ketin *l/bw* yelkenleri suya indir-
mek

jizivkildayî *rd* gümüş kaplamalı

ji zorê re tune bûn *l/bw* zora gelememek

ji zû de rd/h 1. çoktan (veya çoktandır), nice,
uzun süreden beri 2. dünden, çoktan, seve
seve * *ev ji zû de ji xebatê re hazir e* o ça-
lışmaya dünden razı ~ *kêfa wî jê şikiyaye*
dünden ölmüş, çalışma şevki kalmamış

jî (I) *g* 1. da/de * *di civinê de ew jî peyivî top-
lantida o da konuşt* * *min defter jî kirî*
defter de aldım 2. da/de (şart bildiren fiiler-
den sonra 'bile', 'dahi' anlamını verir) * *êdî*
ew dilê min xweş bike jî qîmeta wî nîn e
artık gönlümü alsa da değeri yok 3. da/de,
dahi, bile * *ez jî vê nizanîm* ben dahi bunu
bilmiyorum 4. dahi (şart bildiren fiillerden
sonra gelerek şartın geçerli olmadığını bildi-
rir) * *ew êdî ku bê jî, min nabîne* artık gel-
se dahi beni bulamaz (yek) * *jixwe li tişte-
kî wiha digeriya arayip da bulamamak* ~ ...
~ de de * *diya wê jî bavê wê jî hatine*
babası da annesi de gelmiş

jî (II) *n* 1. kırış (hayvan bağırsaklarından yapı-
lan ve bazı müzik aletlerinde kullanılan tel)
2. kırış, yay (yay kırışi) * *jîya kemanê* ke-
man yayı ~ *avêtin serê kırışlemek* * *jî bi-
avêje ser sazê sazî kırışle*

jî (III) *n* 1. yaş, ömür (doğuştan beri geçen ve

yıl birimi ile ölçülen zaman) * *jiyê min sî û*
pênc e, otuz beş yaşındayım 2. *meteor* yaş
(bir gök cisminin oluşmaya başladığı gün-
den bu güne kadar geçirdiği zaman) ~ *û tec-
rûbe* yaş baş ~ *ê xwe tije kirin* yaşını dol-
durmak

jî (IV) *n* anakök

jîdar (I) *rd* 1. kırışlı 2. *mzk* yaylı (çalgılar için)

jîdar (II) *rd* ömürlü

jîdirêj *rd* 1. ömürlü * *Xwedê wê jîdirêj bike*
Tanrı ömürlü etsin ~ *kirin* ömürlü etmek 2.
uzun ömürlü, uzun süreli * *hevaltiya wan*
jîdirêj nebû arkadaşlıkları uzun ömürlü ol-
madı

jîgolo *n* jigolo (ji xwe re) ~ *girtin jigolo tut-
mak*

jîjk *bnr* jîjo

jîjo *zoh* kirpi (Erinaceus europaeus)

jîk *n* 1. kırış (hayvan bağırsaklarından yapılan
ve bazı müzik aletlerinde kullanılan tel) 2.
kırış (yay kırışi)

jîker *nd/nt* kırışçı

jîkle *m* jikle

jîlet *m* (yapımcısı Gilette'in adından) jilet *we-
kî* ~ *e* jilet gibi

jîletkirin *m* jiletlenme

jîletkirin *l/gh* jiletlemek

jîmnastîk *m* jimnastik, kültür fizik ~ *kirin*
jimnastik yapmak ~ *a amrazdar sp* âletli jim-
nastik

jîmnastîkker *nd/nt* 1. jimnastikçi 2. jimnas-
tikçi (jimnastik hocası)

jîn *m* 1. yaşam, hayat, dirim * *tu tişteke ji jînê*
ne girîngtir e hiçbir şey yaşamdan daha ö-
nemli değildir 2. yaşam, hayat (doğumdan
ölümüne kadar geçen süre, ömür) 3. yaşam,
yaşantı, hayat (hayat biçimi, içinde yaşanı-
lan şartların bütünü) * *jîna li gund köydeki*
hayat 4. yaşam, hayat (meslek ve durum) *
jîna mamostetiye öğretmenlik hayatı 5. ya-
şam, hayat (geçim şartlarının tümü) * *jîna*
xwe bi nivîsarên xwe didomîne hayatını
yazılarıyla kazanıyor 6. yaşam, hayat (canlı-
lığı gösteren hareket, kaynaşma) * *li vê*
malê tişteke bi navê jînê tune bu evde hayat
adına bir şey yok 7. yaşam, hayat (canlı var-
lık, yaşamayı sağlayan şartların tümü) * *li*
heyvê jîn nîn e ayda hayat yok 8. yaşam,
hayat (bir kimsenin tarihi biyografisi, hayat
öyküsü, hayat hikayesi) * *jîna İsmail Be-
şikçî* İsmail Beşikçi'nin hayatı ~ *a şev-
bihêrkan* (an jî şevê) gece hayatı

jîn *l/gh* 1. yaşamak (canlılığını, hayatını sür-
dürmek, sağ olmak) * *Baran lîna dijî?* Ba-
ran hâlâ yaşıyor mu? 2. yaşamak (varlığını
sürdürmek) * *masî di avê de dijîn* balıklar
suda yaşar 3. yaşamak (oturmak, eşleşmek)
* *em li gund dijîn* biz köyde yaşıyoruz 4.
yaşamak (geçinmek) * *hûn çawa dikarin*

bi vî pereyî biñn? siz bu kadar parayla nasıl yaşıyorsunuz? 5. yaşamak (herhangi bir durumda bulunmak veya olmak) * bi tena serê xwe dijî tek başına yaşıyor 6. *mec* yaşamak (sürmek, devam etmek) * wê bîranîna wî tim bi me re biñî onun anısı bizimle hep yaşayacak 7. *mec* yaşamak (varlık, endişesiz, hoş vakit geçirmek, keyif sürmek) * ew li cihên xweş dijîn onlar güzel yerlerde yaşıyorlar 8. *mec* yaşamak (bir durumu yaşıyor gibi olmak, duyum hissetmek) * wekî ciwanan dijî gençler gibi yaşıyor wekî

jına kar *nd* iş yaşamı

jîn bûn *l/hgh* yaşamak

jînda *rd* canlandırıcı

jîndar *rd* 1. canlı, yaşayan, diri (yaşamakta olan) 2. yaşayışlı

jîndarî *m* 1. yaşamsal, hayatiyet 2. canlılık

jînde *rd* zinde, dinç

jîndegan *rd* canlı

jînder *nd* cansız varlık

jîndewar *rd* 1. dinç, zinde 2. yaşayan

jîndewarbûn *m* dinçleşme, dincelme

jîndewar bûn *l/hgh* dinçleşmek, dincelmek

jîndewarî *m* yaşam

jîndewarkirin *m* dinçleştirme

jîndewar kirin *l/hgh* dinçleştirmek

jîndin *l/hgh* yaşamak

jînekolog *nd/rd* jinokolog

jînekolojî *l* 1. jinokoloji 2. jinokoloji, nisaiye (hastanelerde kadın hastalıklarıyla ilgili bölüm)

jînemûçe *m* ömürboyu maaş

jînenîgarîyî *rd* biyografik

jînenîgarî *m* öz geçmiş, yaşam öyküsü, biyografi, hayat hikayesi, biyografya

jînewar *n* doğal ortam

jîngeh *m* 1. yerleşim yeri (birimi) 2. çevre, ekoloji ~a civakî toplumsal çevre ~a çandî kültürel çevre ~a siruştî doğal çevre

jîngehî *rd* çevresel

jîngehzan *nd/ht* çevrebilimci, ekolojist

jîngehzanî *m* çevrebilim, ekoloji

jînî *rd* yaşamsal, hayatî

jînkâr *rd* yaşayışlı

jînkuj *rd* yaşam öldüren

jînname *m* öz geçmiş, biyografi

jînnameyî *rd* biyografik

jîno *m* diz

jînpiv *m* biyometre

jînyarî *m* sosyal yaşam

jîps *jeolm* jips, alçı taşı

jîqut *rd* 1. ömürsüz 2. *mec* kısa süreli, yararsız

jîr *rd* 1. zeki, anlaklı * heywana herî jîr meymûn e en zeki hayvan maymundur 2. zeki (çabuk kavrayan) * xwendekareke jîr zeki bir öğrenci 3. *psik* zeki, anlaklı 4. zeki (zekâ varlığı gösteren) * pênuşeke wê ya xurt û jîr heye güçlü ve zeki bir kalemi var 5. becerikli, yetenekli ~ bûn zeki olmak ~ e akıl

lı uslu ~ên me sekinîn dînên me bi pêş ketin akıllı düşününceye kadar deli çocuğunu (veya oğlunu) everir

jîrahî *bnr* jîrayî

jîrane *h* zekîce

jîrayî *m* 1. zekâ, anlak 2. zekilik ~ kirin zekice davranmak

jîrek *rd* 1. zeki, anlaklı * heywana herî jîrek meymûn e en zeki hayvan maymundur 2. zeki, yatkın (çabuk kavrayan) * xwendekareke jîrek zeki bir öğrenci 3. becerikli, yetenekli 4. *nd/ht* akil adam ~ bûn zeki olmak

jîrekatî *m* anlıkçılık, entelektüalizm, zihniye

jîrektî *m* zekâ, zeyreklik, zekâvet

jîrekbûn *m* 1. zekâ 2. zekilik

jîrik *nd/ht* 1. akıl hocası, akıl öğretene, öğüt veren (birine yol gösterip akıl öğretene kimse) 2. akıl kethüdâsı, bilmiş (herkese akıl öğretene merakında olan kimse) 3. akıllı (karşısındakinin düşüncesizliğini belirtmek için söylenen uyarıma sözü) 4. akil, akıllı, bilici ~a poran akıl hocası (herkese akıl öğretene meraklı kimse)

jîrikî *m* 1. akıl hocalığı 2. akıllık, bilicilik

jîriktî *m* akıllılık ~ kirin akıllılık etmek

jîriyî *rd* anlaksal

jîrî *m* anlak, zekâ, zeyreklik ~ya tevayî *ped* genel zekâ

jîrtî *m* zeyreklik

jîrzan *nd/ht* filosof

jîrzanî *m* düşünbilim

jîujîtsû *m* jiu jitsu (Japon güreşi)

jîujîtsûker *n* jiu jitsucu

jîvan *m* 1. randevu 2. vakit, zaman ~ dan randevu vermek ~ girtin (an jî stendin) gün almak, randevü almak ~ya (yekî) hebûn randevusu olmak

jîvan dan hev *l/bw* randevulaşmak

jîwar *bnr* cîwar

jîwer *m* 1. saadet 2. edebiyat çevresi

johî *g* hatta (doğrusu bu)

jojî *zo/h* kirpi (Erinaceus europaeus)

jole *m* 1. jöle 2. jöle (donmuş et suyu)

jon *n* jön, jonpromiyer (önemli rollerde oynayan genç)

jonpromiyer *n* jönpromiyer

jor (I) *m* oda

jor (II) *m* 1. yukarı (bir şeyin üst bölümü) * piştî xwarinê derkete jorê yemekten sonra yukarı çıktı 2. *nd* yukarı (yetkili kimse) * ferman jî jor de hatiye emir yukarıdan gelmiş 3. *rd* yukarı (benzerleri arasında üstte bulunan) * taxa jor yukarı mahalle 4. *h* yukarı (üst tarafa, üstte, yükseğe, yukarıya) * derkete jor cem şüyê xwe yukarı, kocasının yanına çıktı 5. *rd* üst (bir kaç şeyden birine göre yukarıda olan) 6. üst (ileri derecede olan) * meqamê jor üst makam ~ û jêr 1) aşağı yukarı 2) aşağı yukarı olarak

joravahiýî *rd* üstyapısal
joravayî *m* üstyapı
jorbihurk *m* üst geçit
jordest *rd* üstün, egemen
jorejêr *h* 1. aşağı yukarı 2. yukarıdan aşağıya
joresazî *m* üstyapı
jorik *m* oda, odacık
jorika tîlefônê *nd* telefon kulübesi
jorîn *rd* 1. üst veya yukarıyla ilgili 2. yukarısı
jorxan *bnr* jorxane
jorxane *m* üstyapı
jorxaneyî *rd* üstyapısal
jorzanav *m* üst kimlik
jorzemîn *m* yer üstü
jovan (I) *rd* pişman * **ez gelekî jovan** im ben çok pişmanım ~ **bûn** pişman olmak ~ **kirin** pişman etmek
jovan (II) *m* bekleme, bekleyiş
jovan kirin *m* bekleme
jovan kirin *l/gh* beklemek
jovanî *m* pişmanlık
jubile *m* 1. jubile (Eski Ahit'e göre- Yahudilerde, elli yılda bir Tanrıya ve dinlemeye ayrılan yıl) 2. jubile (katoliklerde, Roma'ya hacca gidenlerin, kilisece günahlarının tam olarak bağışlandığı yıl) 3. jubile (evliliğin ellinci yılında düzenlenen kutlama töreni) 4. jubile (bir meslekte uzun bir süre başarılı olarak çalışanlar için düzenlenen tören)
junî *m* diz ~ **lerizîn** korkudan ötürü titremek ~ **lê firîn** takattan düşmek, takatı kalmamak, halden düşmek
Jupîter *astr/m* Jüpiter, Müşteri, Erendiz
Jurnal *m* jurnal ~ **kirin** jurnal etmek
jurnalker *nd/nt* jurnalcı
jurnalkerî *m* jurnalcılık
juro *jeo/m* juro
jû *m* acı, elem

jûdo *m* judo
jûdobaz *nd/nt* judocu
jûdobazî *m* judoculuk
jûdoker *nd/nt* judocu
jûdokerî *m* judoculuk
jûjiyê avî *zo/nd* deniz kestanesi (Echinus esculentus)
jûjiyê berezî *zo/m* oklu kirpi (Hystrix cristatus)
jûjiyê tîravêj *zo/m* oklu kirpi (Hystrix cristatus)
jûjî *zo/n* kirpi (Erinaceus europaeus) ~ **destê xwe li piştê têtîkê xwe dixê dibêje çi qas nerm e kuzguna yavrusu şahin (veya anka) görünür ~ dibêje jî pîrça têtîkên mîn nermtir qet tune ye kuzguna yavrusu şahin (veya anka) görünür**
jûl fiz/m (fizikçi Joule'un adından) jul
jûn *m* 1. verim * **şûneke bijûn e em herin pez lê biçêrin** verimli bir yer davarları orda yaysalın 2. sağlık, sıhhat
jûndar *rd* verimli
jûnî *n* diz
jû paşî *h* bundan böyle, artık
jûr (I) *n* koruk
jûr (II) *m* 1. oda 2. içeri ~a **bazirganî** (an jî **bazirganiyê**) ticaret odası ~a **nîjdariyê ameliyathane** ~a **nivistinê** (an jî **razanê**) yatak odası ~a **rûniştinê** oturma odası
jûra parêzeran *m* baro
jûrî *m* 1. jûri (seçiciler kurulu) 2. jûri (yargıcılar kurulu, hakem heyeti)
jûvan *rd* pişman
jûvanbûn *m* pişmanlık duyma, yaptığına üzülme
jûvan bûn *l/gh* pişmanlık duymak, yaptığına üzülme
jûvanî *m* pişmanlık

K

k, K *m* Kürt alfabesinin on dördüncü harfi ve *kê* şeklinde telafüz edilen bu ses, fonetik bilimi bakımında ötümsüz kapantılı ve damaksız, gırtlaksız ünsüzleri gösterir.

K *kim* K (potasyum'un kısaltması)

ka (I) *m* saman ~ ne ya te, ma kadîn jî ne ya te ye? samana acımıyorsan bari mereğe acı ~ teslimî bayê kirin ciğeri kediye emanet etmek ~ û kapol saman ve saman tozu ~ya hev dêrandin birbirinden nefret etmek ~ya kevn bî ba kirin eskiyi, geçmişîdeşmek ~ya kevn ba kirin eski defterleri karıştırmak (veya yoklamak), geçmişîdeşmek ~ya kevn ba mekin 1) eski defterleri karıştırmayın 2) geçmişî mazi, yenmişî kuzu derler ~ya kevn li ba kirin geçmişîdeşmek ~ya şil firotiye yaptığı kötülüğün farkında

-**ka** (II) *rz/m* -acık/-ecik * **zûka** çabucak * **hêdika** yavaşçacık (sıfatlardan küçültme sıfatları ve zarfları türeten ek)

ka (III) *h* 1. hani * **ka apê te?** amcan hani? 2. hani (sitem belirtir) * **ka te yê jî min re pirtûk bianiya?** hani bana kitap getirecektin? 3. g hele * **ka bila ew roj bê hele** o gün gelsin (özellikle, hiç olmasa, her şeyden önce anlamında) 4. hele (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) 5. bir (sıfat veya zarf durumunda başına geldiği kelimelere kuvvet, istek, veya kesin olmayan anlamlar katar) * **ka em herin** bir gidelim ~ **bê g** hele, hele bir (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) * **bila nexebite bê ka ez dê çi bikim ew dê bibîne** hele çalışmasın, ne yapacağımı o görür ~ **bê çima** her nedense ~ **bê çisa bûye** her nasılsa ~ **bê jî ber çi be** her nedense * **ka bê jî ber çi be, bî qasî yên dîn bandoreke xurt nehişt** her nedense diğerleri kadar kuvvetli bir etki bırakmadı ~ **bila g** hele, hele bir (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) * **ka bila nexebite** hele çalışmasın ~ **bise** (an jî bisin) dur (veya durun) ~ **çi c neresi** (hangi yönü) * **ka çiyê wê spehî ye?** bunun neresi güzel? ~ **çi bû?** ne çıkar (ne zararı var) * **di roja teng de me çar pênc qiruş jî yekî stend, ka çi bû?**

dar günde birinden üç beş kuruş almışım ne çıkar? ~ **çi jê derê?** ne çıkar (bir sonuç vermez) ~ **çi ye?** ne imiş? ~ ... **çi ye ... çi ye** kim ... kim * **ka ew çi ye ka zane mirovatî çi ye** insanlık kim o kim ~ **dibe?** *rd* olacak * **ka ev iş e dibe?** bu olacak iş mi? ~ **em** (an jî ez) **lê binêrin** (an jî **binêrim**) bakalım (veya bakayım) * **paşê em ez lê binêrim ka erebe diçe navçeyê** sonra bakalıyım, ilçeye araba var mı? ~ **emrê (wî) çi ye halê (wî) çi ye eti ne** budu ne? (yaşı küçük) ~ **ew qas e?** hani yok mu?, sadece bu kadar mı? ~ **ew bolixî** nerede bu bolluk ~ **ew çi ye?** kim oluyor? ~ **ew hebûn** nerede bu bolluk ~ **êdî tu yê bibêjî çi!** ne denir! (veya ne dersin) ~ **halê wî ~ hereketê wî** kedi (veya eti) ne, budu ne? (imkanları, gücü sınırlı) ~ **jî bo çi ne di ye?** ~ **ku c neresi** (hangi yönü) * **ka kuyê wê xweşik e?** bunun neresi güzel? ~ **ku der c neresi** (hangi yönü) * **ka ku derê wê xweşik e?** bunun neresi güzel? ~ **li ku 1)** ne gezer 2) nerede ("özlem, arayış imkanı var mı, imkansız" anlamlarında kullanılır) * **xwedêgiravî min dê jî we re pêjn û hisên xwe binivisanda, ka li ku?** size sözüm ona hislerim yazacaktım, nerede? ~ **li ku ma?** nerede kaldı? * **ka fîlozofîya te li ku ma?** senin fîlozofluğun nerede kaldı? ~ **li min binêre!** bakar mısınız! ~ **min çi got ku...** ne dedim de ~ **qeweta (wî) û halê (wî) çi ye** eti ne budu ne? (imkanları, gücü sınırlı, parası az) ~ **qîmeta wî çi ye?** ne imiş? ~ **raweste** (an jî **rawestîn**) dur (veya durun) ~ **tu lê!** bak bak!, hele bak! ~ **wê çi jê çêbibe** ne çıkar (nasıl bir yarar umulur)

kab (I) *ant/m* 1. diz (kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer) 2. diz (oturulduğunda uyluğun üst yanı) ~ **berdan erdê** yere diz çökmek

kab (II) *n* bir baş şekir

kab (III) *n* ilmkik, şerit, örk, örük

kabala m kabala (Yahudilerde yazılı olarak konulmuş olan Tanrı kanunlarının yanında, ağızdan ağza geçen dinî buyrukların, İbrani

felsefesinin ve efsane yazılarının bütünü)
kabalîst *nd/nt* kabalîst, kabalacı
kaban *n* kaban (üst giysi)
kabare *m* kabera
kabax *n* eskiden bağlık olan yer
Kabe *m* Kâbe
kabik (I) *n* örük, örük
kabik (II) *m* topuk
kabik (III) *n* 1. eklem 2. boğum
kabira *n* 1. bilader (teklifsiz konuşmalarda) 2. adam (görevli kimse) 3. hazret (seslenme sözü olarak)
kabîn *m* kabin
kabîne *m* kabine ~ **vekişîn** kabine çekilmek
kablo *m* kablo
kablodar *rd* kablolu
kablofiroş *nd/nt* kabloçu (satan kimse)
kabok *ant/m* 1. diz (kaval, baldır ve uyluk kemiginin birleştiği yer) 2. diz (oturulduğunda ouyluğun üst yanı) ~ **berdan** **erdê** yere diz çökmek ~ **ên** (**yekî**) **fisîn** dizleri çözülmek ~ **ên** (**yekî**) **li hev ketin** 1) dizlerinin bağı çözülmek 2) ayağı (veya ayakları) dolaşmak
kabos *bnr* kabûs
kabotaj *m* kabotaj
kabûs *n* 1. kabûs, karabasan 2. *rd* kâbus (acı, sıkıntı, korku veren) ~ **ketin** **ser dilê** (**yekî**) ağırlık basmak (veya çökmek)
kac *bot/m* çam (Pinus)
kaçanî *m* kap, kapacak (mutfak eşyası)
kaçax *m* iki yaşındaki erkek camuş yavrusu
kaçik *bnr* kevcik (I)
kad (I) *m* bahis
kad (II) *ast/m* yuvar, küre
kada esmanî *ast/nd* gök küresi
kada îyonî *ast/m* iyon yuvarı
kadane *m* kadana
kadar *rd* samanlı
kadaastro *m* kadaastro
kadaastrobûn *m* kadaastrolanma
kadaastro bûn *l/gh* kadaastrolanmak
kadaastrokirin *m* kadaastrolama
kadaastro kirin *l/gh* kadaastrolamak
kadaastrokirî *rd* kadaastrolu, kadaastrolanmış
kadavra *n* kadavra
kade *n* 1. kete (bir tür çörek) 2. un, yağ, yumurta ve süttan yapılan bir tür tatlı çörek ~ **ê gûzan** bir tür cevizli kete ~ **ê tawê** tavada yapılan bir tür kete
kadefiroş *nd/nt* çörekçi
kadefiroşî *m* çörekçilik
kadepêj *nd/nt* çörekçi
kadepêjî *m* çörekçilik
kadesûr *n* peynirli ekmek, pohaç
kadik *n* kete, çörek ~ **ê arxafkê** arhafk çöreği ~ **ê bexdenosê** maydanozlu çörek ~ **ê dimsî** pekmezli çörek ~ **ê penêrî** peynirli çörek ~ **ê spenaxî** ispanaklı çörek ~ **ê tûyan** tutlu çörek ~ **ê xurmê** hurmalı çörek
kadir *nd/nt* konuşmacı, mümesili
kadiz *ast/m* saman yolu, gök yolu, hacılar yolu
kadî *rd* küresel

kadîn *m* samanlık, merék ~ **bi golik û ga xelas dibe** merék bile kullanmakla tükenir
kadîng *m* samanlık
kadînik *m* küçük samanlık
kadînmêş *m* arılık, arı kovanlarının konulduğu yer
kadmiyûm *kîm/m* kadmiyum (kısaltması Cd)
kadokî *rd* küremsi
kadrat *m* kadrat (basımcılıkta)
kadrîl *m* 1. kadril 2. kadril (bu dansın müziği)
kadro *nd/nt* kadro ~ **gihandin** kadro yetiştirmek yetiştirmek ~ **ya nivîskar** yazar kadrosu
kadrodar *rd* kadrolu
kadûn *m* yağ tulumu
kafeîn *m* kafein
kafeterya *m* kafeterya
kafê *n* vakit
kafik *m* yunak, çamaşırhane
kafir *rd* 1. kâfir (Tanrı'nın varlığını inkar eden kimse) 2. kâfir (genellikle Hristiyanlara verilen ad) 3. *mec* kâfir, gâvur (acımasız, gaddar, zalim) 4. *mec* kâfir (inatçı) 5. *mec* kâfir (sevilen birine takılma, sitem etme) * **hey kafiro tu li ku mayî?** hey kâfir nerede kaldın? ~ **bûn** gâvur olmak (boşuna harcamak) ~ **kîrin** gâvur etmek, harcamak, bitirmek (**tiştek**) ~ **kîrin** (bir şeyi) gâvur etmek (bir şeyi harcamak) ~ **kuştî be** ille de, ille ~ **ê qol** acımasız, gaddar, zalim
kafirane *b* kâfirce, gâvurca (acımasızca, insafsızca)
kafiristan *m* 1. kâfir ülkesi (genellikle müslüman olmayanların yaşadığı yer) 2. zülüm yeri * **qey kafiristan bariye?** zülüm ülkesinden mi yaşıyoruz?
kafiristanî *m* 1. kâfirlik (zalimlik) 2. gâvur eziyeti 3. vahşet
kafiristankî *b* gâvurca (acımasızca, insafsızca) * **tu kafiristankî lebatê dikî** gâvurca davranıyorsun
kafirî *m* 1. kâfirlik, gâvurluk 2. gâvurluk (gaddarlık, insafsızlık) ~ **ya** (**yekî**) **pê girtin** gâvurluğu tutmak
kafirkeratî *h* alan talan
kafirkeratî *rd* 1. karman çorman, karmakarışık, allak bullak, darmadağınık, darmaduman 2. Arap saç (çözülmeyecek kadar karışık durum) 3. curcuna ~ **kîrin** karman çorman etmek
kafirkeratûbûn *m* karman çorman olma, darmaduman olma, allak bulak olma
kafirkeratî bûn *l/gh* karman çorman olmak, darmaduman olmak, allak bulak olmak
kafirî *m* 1. gâvurca (müslüman olmayan yabancı dillerden herhangi biri) 2. *b* gâvurca (acımasızca, insafsızca)
kafirî *m* 1. kâfirlik gâvurluk 2. gâvurluk (gaddarlık, insafsızlık, zalimlik)
kafirxwey *b* yıkılası
kafî *rd* kafi, yeter
kafibûn *m* yeterlilik
kafîdar *yeterli*

kafitî *m* yeterlilik
kajeng *m* çapa
Kafkasya *m* Kafkasya
Kafkasyayı *nd/rd* Kafkasyalı
kafkunkirin *m* darmadağın etme, yerle bir etme
kafkun kirin *l/gh* darmadağın etmek, yerle bir etmek
kaf û kun kirin *l/bw* darmadağın etmek, yerle bir etmek
kafûr, kamfûr *nd* kâfur, kâfuru
kaf û yekûn kirin *l/bw* darmadağın etmek, yerle bir etmek
kafyar *zo/m* mersin balığı (Acipenser sturio)
kagul *n* kakül
kagulîn *rd* kaküllü
kahil *rd* erişkin
kahîlî *m* erişkinlik
kahîn *nd/rd* kâhin
kahînî *m* kâhinlik
kaho *bnr* kahû
kahû *bot/m* marul, kıvrıkcık salata
kahûfiroş *nd/nt* marulcu
kahûr *m* yatağan, kama (iki ağzı keskin ucu sivri bıçak)
kâinat *m* 1. kâinat, evren 2. kâinat, evren (düzenli ve uyumlu bir bütün olarak düşünülen bütün varlıklar) 3. *mec* kâinat (herkes)
kâinatî *rd* 1. evrensel (evrenle ilgili) 2. evrensel (bütün insanlığı ilgilendiren, cihanşümul)
kaj (I) *n* yılan gömleği, yılan kavi
kaj (II) *m* yumak
kaj (III) *bot/m* çam ağacı
kaja reş *bot/m* karaçam
kaja sor *bot/m* kızılçam
kajandin *m* inletme
kajandin *l/gh* inletmek
kajêr *m* ense
kajîstan *m* çamlık
kajîle *bot/m* kakule (Elettaria cardamomun)
kajîn *m* inleme, inleyiş
kajîn *l/gh* inlemek (köpek acı, kesik ses çıkarmak)
kajo *rd* yiyci kimse
kajotî *m* yiycilik
kajowajo *rd* darmadağınık
kajowajobûn *m* darmadağın olma
kajowajo bûn *l/gh* darmadağın olmak
kajowajo kirin *m* darmadağın etme
kajowajo kirin *l/gh* darmadağın etmek
kaka (I) *m* (k kalın okunur) kaka (çocuk dilinde bok)
kaka (II) *m* 1. yumurta (çocuk dilinde) 2. cici (yiyecek için) 3. yenilecek şeyler (çocuk dilinde)
kakakak kekeke, (kekeleme) * **bû kakaka wî** kekelemeye başladı
kakao *bot/m* 1. kakao, Hint bademi (Theobroma cacao) 2. kakao (bu ağacın meyve çekirdeği) 3. kakao (bu çekirdeğin öğütülmesiyle elde edilen toz) 4. kakao (bu tozdan yapılan içecek)

kakarik *bot/m* mantar
kakasî *m* ekmek ve ayrıncı
kakbîrik *bot/m* mantar
kakelûsk *bot/m* badat (bir tür yer elması)
kakevîlk *bot/m* mantar
kakêş *ast/m* saman yolu
kakêşan *ast/m* saman yolu, gök yolu, hacılar yolu
kakêşîn *ast/m* saman yolu
kakil *n* 1. çiğge, iç (ceviz, badem gibi yemişlerin içi) 2. cevher, öz, nüve ~ **avêtin** (tişteki) iç tutmak (veya bağlamak) ~ **ketin** (tişteki) içlenmek, iç tutmak (veya bağlamak) * **kakil ketine gûzan** cevizer içlenmiş * **êdî kakil ketine gûzan** cevizler iç tutmuşlar ~ **ê gûzê** oğul balı (bir büyük anneye ve büyük babaya göre oğuldan olan erkek torun)
kakilê diran *ant/nd* diş özü
kakilgirtin *m* içlenme
kakil girtin *l/gh* içlenmek
ka kirin *l/gh* kurutmak
kakîrosî *rd* kösnül (tavuk ve kuşlar için)
kakîrosîbûn *m* kösnüline (tavuk ve kuşlar için)
kakîrosî bûn *l/gh* kösnülmek (tavuk ve kuşlar için)
kakîşîn *ast/m* saman yolu
kakivîk *bot/m* mantar
kakivîrk *bot/m* mantar
kako *b* kako
kakofonî *wj/m* kakofoni, kakışma
kakol *zo/m* çayır kuşu, tarla kuşu, toygâr (Alauda arvensis)
kakolek *bnr* kakil
kakoz *bot/m* yaban armudu
kaktûs *bot/m* kaktûs (Cactus)
kakul *n* kakül
kakûç *n* çekikç
kakûçêl *m* şalgam çırpması
kakûd *n* iskelet
kakûl *m* ayakkabı
kakûnî *m* isteme, ihtiyaç duyma ~ **ya** (....) **kirin** -e istemek, ihtiyaç duymak * **zarok kakûniya pêsirê dîkîn** çocuklar memeyi isteler
kakût *n* 1. iskelet (insan ve hayvan bedeninin kemik çatısı) 2. iskelet (yumuşak bölümleri dökmüş, ölü bir vücudun kemiklerinin bütünü)
kal (I) *n* 1. dede, büyük baba, ağababa 2. *rd* ihtiyar, yaşlı (erkek) 3. *rd* yaşlı (yaşı ilerlemiş kimse) ~ **bûn û jî pertav ketin** ak sakaldan yok sakala gelmek ~ **û pîr** atalar, cetler ~ **ê bêdiran** 1) pirifani 2) *mec* dişsiz kimse ~ **ê gaxan** (an jî gaxand) Neol Baba ~ **ê govendê** yılbaşı dedesi ~ **ê serê salê** yılbaşı dedesi (Noel Baba'nın Kürt versiyonu) ~ **ê zemanan** gün görmüş (yaşlı gün görmüş kimse)
kal (II) *rd* 1. ham (yenecek kadar olgun olmayan meyve ve sebze) 2. hışır, kelek, kabak (olmamış kavun ve karpuz) 3. *nd* karpuz 4. *rd* yeşil (olmamış, ham meyve) * **arûngên kal** yeşil kayısı

kal (III) *rd* (k kalın okunur) sert
kal (IV) *nd* (k yumuşak okunur) örük halinde
 dizilmiş sebze veya meyve dizisi
kalafat *m* kalafat
kalafatker *n* kalafatçı
kalafatkeri *m* kalafatçılık
kalafatkirin *m* kalafatlama
kalafat kirin *l/gh* kalafatlamak
kalafatkiri *rd* kalafatlı, kalafatlanmış
kalamar *zo/m* kalınar
kalamast *bnr* kalmast
kalamîn *mîn/m* kalamın
kalamît *mîn/m* kalamit
kalan (I) *n* büyük bıçak
kalan (II) *n* kın
kalan (III) *nd* dedegiller
kalandin *m* 1. melletme 2. inletme
kalandin *l/gh* 1. melletmek 2. inletmek
kalanî *m* enli bıçak
kalanzêr *rd* altın kın
kalanzîv *rd* gümüş kınlı
kalas *n* kalas
kalate *m* gözde sürme yeri
kalatî *m* ihtiyarlık, yaşlılık (erkek için)
kalbûn *m* 1. ihtiyarlanma, yaşlanma, karıma, kocalma 2. ihtiyarlanma (ihtiyar görünüşünü alma)
kal bûn *l/gh* 1. ihtiyarlanmak, yaşlanmak, karımak, kocalmak 2. ihtiyarlanmak (ihtiyar görünüşünü almak)
kalbüyn *m* ihtiyarlayış, yaşlanış
kalbûnî (I) *m* ihtiyarlık, yaşlılık (erkek için)
kalbûnî (II) *m* hanlık, keleklik, kabaklık (karpuz, kavun için)
kalçik *n* kabuk
kale *m* lâpçin, mest (hafif ve yumuşak bir tür ayakkabı)
kalebav *n* yaşlı baba
kaleg *m* üvendire
kalegewr *n* yaşlı, kırçıl adan
kalek *m* kaburgadan yapılan etli yemek
kalekal *m* 1. meleme 2. *h* inin inim 3. *m* inilti
kalekalkirin *m* meleme
kalekal kirin *l/gh* melemek
kalemêr *rd* 1. yaşlı, ihtiyar 2. koca adam 3. *nd* yaşlı, kocamış erkek (yaşı ilerlemiş erkek)
kalemêrî *m* 1. yaşlılık 2. kocamışlık
kalemist *m* ellerine bir şey koyarak '20 veya tek' diyer sorarlar
kalender *m* takvim
kalensove *zo/m* yüksük
kalepîr *rd* koca adam, kocamış adam
kaler *n* mal (alınıp satılabilen her türlü ticaret eşyası)
kalesing *m* sapan (taş atma aracı)
kaleş *m* öküz derisinden çıkarık
kaleşêr *n* yaşlı aslan
kaleydoskop *m* kaleydoskop
kalê ferfût *nd/rd* pirifani
kalê gaxand *nd* Noel Baba
kalêr *n* mal, meta, ticaret malı
kalê sersalê *nd* yılbaşı dedesi, Noel Baba

kalik (I) *rd* 1. hışır, kelek, kabak (olmamış kavun ve karpuz) 2. çağla (olmamış meyveler)
kalik (II) *m* 1. kıl veya deriden ayakkabı 2. çarık 32. büyük, kalın yün çorap 4. mes (ayakkabı)
kalik (III) *n* 1. dede, dedecik 2. dede, ata, cet (büyük babadan başlayarak geriye doğru atalardan her biri)
kalikê gaxand *nd* Neol Baba
kalikê sersalê *nd* Neol Baba
kaliko *nd* 1. dede (dedeye seslenme sözü) 2. dede (çok yaşlı kimselere seslenme sözü)
kaliktî *m* dedelik, atalık
kalik û fatik *nd* yılbaşı eğlencelerinde yaşlı erkek ve kadın
kalik û pîrik *nd* yılbaşı eğlencelerinde yaşlı erkek ve kadın
kalf (I) *m* ihtiyarlık, yaşlılık
kalf (II) *m* hamlık (meyve ve sebze için)
kaliborît *kim/m* kaliborit
kalıbsa *m* kalipso
kalîfiye *rd* kalifiye
kaliforniyûm *kim/m* kaliforniyum (kısaltması Cf)
kaligrafi *m* kaligrafi, güzel yazı sanatı
kalıks *nd* böbrek piramitleri
kalîn *m* 1. meleme, meleyiş 2. inleme, inleyiş
kalîn *l/gh* 1. melemek 2. inlemek
kalînî *m* 1. meleme 2. inilti
kalîptûs *bot/m* okalıptüs (Eucalyptus globulus)
kalîte *m* kalite
kalîtedar *rd* kaliteli
kalîtî *m* ihtiyarlık, yaşlılık ~ **ne tu çek e** yaşlılık hiç iyi bir şey değildir, anlamında bir deyim
kalker *jeo/m* kalker
kalkirin *l/gh* 1. ihtiyarlatma, yaşlandırma, yaşlatma, kocaltma 2. *mec* eskitme
kal kirin *l/gh* 1. ihtiyarlatmak, yaşlandırmak, yaşlatmak, kocaltmak 2. *mec* eskitmek * **alkol**, **titûn û evîn ez kal kirin** alkol, tütün ve aşk eskitti beni
kalkojen *nd* kalkojen
kalkolîtik *rd/nd* kalkolitik
kalmast *nd* tahıldan verilen hediye
kalmemet *nd* kardanadam
kalmêşk *m* baca
kalmisrî *n* bir tür kılıç
kalmîz *bnr* kelmîz
kalo (I) *nd* 1. dede (dedeye seslenme sözü) 2. dede (çok yaşlı kimselere seslenme sözü) 3. bu hitap sevecen bir sesle, samimiyetle söylenirse 'sevimli, sevgili ihtiyar', soğuk bir sesle söylenirse 'işe yaramaz adam' olarak anlaşılır ~ **nemir bihar tê**, **pîrê nemir pin-car tê** ölme eşeğim ölme
kalo (II) *n* korkuluk (tarlalarda, bağ, bahçe veya bostanlarda kuşların zarar vermesini önlemek için konulan insana benzeyen kukla)
kalo (III) *zo/n* uğur böceği
kalok *n* 1. dede 2. yaşlı, ihtiyar (erkek)
kalokî *rd* yaşlıca
kalome *n* eski bıçak veya kılıç

kalomel *m* tatlı sülümen
kalori *fiz/m* 1. kalori, ısı 2. kalori (kısaltması kal) ~*ya* mezin kilokalori
kalorifer *m* kalorifer
kaloriferfiroş *nd/nt* kaloriferci (satan kimse)
kaloriferfiroşi *m* kaloriferçilik
kaloriferkar *nd/nt* kaloriferci (kalorifer tesisi satıcısı)
kaloriferkari *m* kaloriferçilik
kalorifervan *nd/nt* kaloriferci (kaloriferi yapan kimse)
kalorifervanı *m* kaloriferçilik
kalorimetre *m* kalorimetre, ısıölçer
kalorimetri *m* kalorimetri, ısı ölçümü
kalot *n* porselen, seramik ~*ê* hestî kemik tozu nu da içine katılarak yapılmış porselen tabak
kalotfiroş *nd/nt* porselenci (satan)
kalotfiroşi *m* porselencilik
kalotkar *nd/nt* porselenci (imal eden)
kalotkari *m* porselencilik
kalotvan *nd/nt* seramikçi
kalotvanı *m* seramikçilik
kalox *n* muhafaza
kalpîr *nd* yılbaşı eğlencesinde yaşlı erkek ve kadın
kalseduan *mîn/m* kalseduan
kalsemî *m* kalsemi
kalsiyûm *kîm/m* kalsiyum (kısaltması Ca) ~ hidrosit kalsiyum hidrosit
kalsiyûmdar *kîm/rd* kalsiyumlu
kalsit *mîn/m* kalsit
kalşiv *m* nadas süresi bittikten sonra sürülüp ekilen tarla
kaltî *m* 1. dedelik 2. yaşlılık, ihtiyarlık
kalûkal *h* meleye meleye
kalûkût *nd* uyuz, sakat topluluğu, değersiz
kalûmal *nd* gereç, malzeme, öteberi
kalûs *rd* ahmak
kalûsî *m* ahmaklık
kalûş *bot/m* ayırık otu, domuz ayrığı
kalûte *rd* eski püskü
Kalvîni *nd/nt* Calvinci
Kalvînîst *nd/nt* Calvinci
Kalvînîti *m* Calvincilik
Kalvînizm *m* Calvincilik
kalyon *der/m* kalyon
kam (I) *m* 1. dilek, arzu, istek, murat 2. mut, kut, saadet 3. hayvan çiftleşme isteme ~*a* (...) *birin argo* ateşini söndürmek (cinsel anlamda)
kam (II) *m* döğen, düven ~ *gerandin* düven sürmek (veya dövmek)
kam (III) *m* 1. gönen, nem 2. küf ~ *girtin* küf bağlamak (veya tutmak)
kam (IV) *m* damak ~*a* *dev a jêrîn ant/nd* alt damak
kam (V) *m* 1. kırık testileri tellerle birbirine yapıştırma, kap kakac tamiri 2. çivi ~ *dan* testileri birbirine yapıştırmak, kaynatmak
kam (VI) *m* suyu kesme, vanayı kapatma ~ *dan* suyu kesmek * *te ciha avê kam da?* su arkını kestini mi?
kama *dev nd* damak

kamar *m* kasnak * **kamara** *bêjingê* kalbur kasnağı
kamara *m* 1. kamara (gemilerde oda) 2. kamara (İngiltere yasama meclisi) ~*ya* *Lordan* Lortlar Kamarası
kamarot *nd/nt* kamarot
kamarotî *m* kamarotluk
kamaş *nd* kalitesiz tütün, ayinga
kamaşqelên *rd* sigara tiryakisi
kamav *m* suyun kesilmesinden sonra kanalda kalan su
kamax *m* kalça
kambax *m* 1. harabe, ören 2. harabe, yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı) 3. *rd* viran, yıkık ~ *bûn* viran olmak
kambaxî *m* afet
kambaxkirin *m* viraneye çevirme
kambax kirin *l/gh* viraneye çevirmek
kambexş *rd* ihsan edici
kambexşi *m* ihsan edicilik
kambir *m* kökten kesme
kambiyo *bz/m* 1. kambiyo (iki ayrı ülke parasının birbiriyle değiştirilmesi) 2. kambiyo (herhangi bir yerdeki bir alacağın tahsili, bir borcun ödenmesi, taşınabilir değerlerin bir yere aktarılması vb. için alınan işlem bedeli) 3. kambiyo (bu işlemin yapıldığı yer)
kambiyovan *nd/nt* kambiyoçu
kambiyovani *m* kambiyoçuluk
kambîn *m* higroskop, bir tür nemölçer
kambîni *rd* higroskopik
Kamboçya *m* Kamboçya
Kamboçyayi *nd/rd* Kamboçyalı
kamçik *m* 1. küf 2. rutubet, nem ~ *avêtin* (tiştekî) küf bağlamak (veya tutmak), küflenmek
kamçikî *rd* 1. küflü 2. küflü (zamanı geçmiş, köhne) 3. rutubetli, nemli
kamçikîbûn *m* 1. küflenme 2. *mec* küflenme (zamanı geçme, köhneleşme) 3. *mec* paslanma (işsizlikten, tembellikten, hareketsizlikten canlılığını yitirme, uyuşup kalma) 4. rutubetlenme, nemlenme
kamçikî *bûn l/gh* 1. küflenmek 2. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köhneleşmek) 3. *mec* paslanmak (işsizlikten, tembellikten, hareketsizlikten canlılığını yitirmek, uyuşup kalmak) * *eger em dest bi kar bikin, berevajiyê wê, wê rê li ber kamçikîbûna me bigire* işe koyulmak, tam tersine paslanmazı öler 4. rutubetlenmek, nemlenmek
kamçikîbûyî *rd* küflü, küflenmiş olan
kamçikîbûyîn *m* 1. küfleniş 2. *mec* küfleniş (zamanı geçme, köhneleşme) 3. *mec* paslanmış (işsizlikten, tembellikten, hareketsizlikten canlılığını yitirme, uyuşup kalma) 4. rutubetleniş, nemleniş
kamçikîkirin *m* 1. küflendirme, küfletme 2. rutubetlendirme
kamçikî kirin *l/gh* 1. küflendirmek, küfletmek 2. rutubetlendirmek
kamçok *m* 1. küf 2. rutubet, nem ~ *avêtin* (tiştekî) küf bağlamak (veya tutmak)

kamçokî *rd* 1. küflü 2. küflü (zamanı geçmiş, köhne) 3. rutubetli, nemli
kamçokûbûn *m* 1. küflenme 2. *mec* küflenme (zamanı geçmek, köhneleşme) 3. rutubetlenme, nemlenme 4. *mec* küflenme, çürüme (bir yerde çok kalma)
kamçokî bûn *l/gh* 1. küflenmek 2. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köhneleşmek) 3. rutubetlenmek, nemlenmek 4. *mec* küflenmek, çürümek (bir yerde çok kalmak)
kamçokûbüyî *rd* küflü, küflenmiş olan
kamçokûbüyîn *m* 1. küfleniş 2. *mec* küfleniş (zamanı geçmek, köhneleşme) 3. rutubetleniş, nemleniş 4. *mec* küfleniş, çürüyüş (bir yerde çok kalma)
kamçokîkirin *m* 1. küflendirme, küfletme 2. rutubetlendirme
kamçokî kirin *l/gh* 1. küflendirmek, küfletmek 2. rutubetlendirmek
kamçokîkirî *rd* küflendirilmiş olan
kamçoî *rd* 1. küflü 2. isterikli, ağzının suyu akmış olan
kamçoîbûn *m* 1. küflenme 2. ağzının suyu akma (çok istemekten dolayı)
kamçoî bûn *l/gh* 1. küflenmek 2. ağzının suyu akmak (çok istemekten dolayı)
kamçoîkirin *m* 1. küflendirme 2. ağzının suyunu akıtma (çok isteklendirme)
kamçoî kirin *l/gh* 1. küflendirmek 2. ağzının suyunu akıtmak (çok isteklendirme) * *bese* te *ez* **kamçoî** *kirin* yeter ağzının suyunu akıttın
kamçû *bnr* kamçok
kamçûî *bnr* kamçoî
kamdar *rd* 1. küflü 2. nemli 3. nemlendirici
kamdev *n* damak ~ê **pêşîn** *ant/nd* ön damak
kamelya *bot/m* kamelya, japon gülü
kamer *m* kasnak
kamera *m* 1. kamera, alıcı 2. fotoğraf makinesi 3. *b* kamera (bir çekime başlanırken yönetmenin verdiği komut)
kamerakêş *nd/nt* kameraman
kamerakêşî *m* kameramanlık
kameravan *nd/nt* kameraman
kameravanî *m* kameramanlık
kameraman *nd/nt* 1. kameraman 2. *sn* alıcı yönetmeni
kameramanî *m* 1. kameramanlık 2. *sn* alıcı yönetmenliği
kamgirtin *m* 1. küflenme 2. nemlenme, çileme
kam girtin *l/gh* 1. küflenmek 2. nemlenmek, çilemek
kamgirtî *rd* 1. küflü, küflenmiş 2. nemli, nemlenmiş
kamhez *rd* nemcil, higrofil
kamil *rd* kâmil, yetkin, olgun
kamilane *h* yetkince, olgunca
kamilbûn *m* 1. olgunlaşma 2. erme (insan üstü kutsal bir aşamaya erişme) 3. yetkinlik, olgunluk
kamil bûn *l/gh* 1. olgunlaşmak 2. ermek (insan üstü kutsal bir aşamaya erişmek)
kamilbüyîn *m* 1. olgunlaşma 2. erme (insan

üstü kutsal bir aşamaya erişme
kamilkirin *m* olgunlaştırma
kamil kirin *l/gh* olgunlaştırmak (insanlar için)
kamiltî *m* olgunluk, yetkinlik
kamir *bot/m* 1. kamış, saz 2. *rd* kamış, saz (bu bitkiden yapılmış)
kamiran *bnr* kamran
kamışkî *rd* gevrek
kamışkîbûn *m* gevreme
kamışkî bûn *l/gh* gevremek
kamışkîbüyîn *m* gevreyiş
kamışkîkirin *m* gevretme
kamışkî kirin *l/gh* gevretmek
kamîkaze *m* kamikaze
kamîran *bnr* kamran
kamkar *rd* mutlu, isteğine ulaşmış
kamox *nd/nt* üzüm şırası çıkaran
kamp *m* 1. kamp 2. kamp (tutsakların veya siyasi sürgünlerin toplandığı yer) 3. kamp (siyasi, ideolojik vb. olarak gruplara ayrışma) ~a **bêhnvedanê** dinlenme kampı ~a **civanê** toplama kampı ~a **hesîneyê** (an jî **vehesanê**) dinlenme kampı ~ **temerkûzê** toplama kampı
kampanya *m* kampanya ~ya **bangeseyê** (an jî **propagandayê**) propaganda kampanyası
kampanyakar *nd/nt* kampanyacı
kampanyakarî *m* kampanyacılık
kampîv *m* nemölçer, higrometre
kampûs *m* kampus * **kampûsa zanîngehê** üniversite kampusu
kampvan *nd/nt* kampçı
kampvanî *m* kampçılık
kamran *rd* 1. mutlu, mesut, bahtiyar (isteğine kavuşmuş) 2. kutlu ~ **bûn** mutlu olmak, mesut olmak ~ **kirin** mutlu etmek, mesut etmek
kamranbûn *m* mutlanma, gönenme
kamran bûn *l/gh* mutlanmak, gönenmek
kamranbüyîn *m* mutlanış, , gönenme
kamrankirin *m* mutlandırma, gönendirme
kamran kirin *l/gh* mutlandırmak, gönendirmek
kamranî *m* mutluluk, bahtiyarlık, ongunluk
kamûflaj *m* kamuflaj, alalama
kamûflekirin *m* kamufla etme, alalama
kamûfle kirin *l/gh* kamufla etmek, alalamak
kamûk *nd/nt* üzümü sıkıp şiresini çıkaran kimse
kamûran *bnr* kamran
kamûx *bnr* kamox
kamwer *rd* mutlu, isteğine ulaşmış
kamwerî *m* mutluluk, muradına erme
kamyon *m* kamyon
kamyonet *m* kamyonet
kamyonvan *m* kamyoncu
kamyonvanî *m* kamyonculuk
kan (I) *m* 1. kaynak (bir şeyin çıktığı yer, menşe) 2. kaynak, ocak, maden ocağı, ergene, maden yeri * **kana** **madenê** maden ocağı 3. *fiz* kaynak (herhangi bir enerjinin oluşup çevreye yayıldığı yer) 4. yatak (bir şeyin çok bulunduğu yer) * **kana** **petrolê** petrol

yatağı 5. kaynak (bir niteliğin bol bulunduğu kimse) * **kana viran** yalan kaynağı 6. *mec* beşik (bir şeyin doğup geliştiği yer) ~a **berbesiyê** maden ocağı (veya yatağı) ~a **darayî** malî kaynak ~a **derewan** yalan kumkuması, yalan küpü ~a **fesadiyan** fesat kumkuması ~a **komerê** kömür ocağı ~a **madenê** 1) maden ocağı 2) maden yatağı ~a **neftê** petrol kaynağı ~a **petrolê** petrol kaynağı ~a **qeshiyê** buzul kaynağı ~a **viran** yalan kumkuması, yalan küpü

kan (II) *m* metal

kana *der/m* kana

kana keviran *nd* taş ocağı

kanal *m* 1. kanal (su kanalı) 2. *erd* kanal (iki kıyı arasındaki dar ve derin deniz) * **Kanala Mozambikê** Mozambik Kanalı 3. *ant* kanal (içinde damar, sinir, sıvı geçen yer) 4. kanal (telefon, telgraf, televizyon, gibi araçlarla iletişimi sağlayan yol, hat) ~ **vekirin** kanal açmak

kanalizasyon *m* kanalizasyon, lâgım döşemi

kanalok *ant/m* kanalcık

kana xwê *nd* tuzla, memleha

kanbax *rd* harap, yıkkın, viran ~ **bûn** viran olmak, harap olmak ~ **kirin** viran etmek, harap etmek

kanbaxbûn *m* haraplaşma

kanbax bûn *l/gh* haraplaşmak

kanbaxî *m* haraplık

kanbir *n* kökten kesine

kanbirkirin *m* kökten kesme

kanbir kirin *l/gh* kökten kesmek

kanbiyî *jeo/m* kanbiyit

kanc *rd* 1. küstah, münasebetsiz (sıra saygı gözetmeyen) 2. kaba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz) 3. arsız (utanması sıkılması olmayan) 4. sert (gönül kırıcı, katı)

kancane *h* küstahça

kancbûn *m* 1. küstahlaşma, münasebitsizleşme 2. kabalaşma 3. sertleşme (kırıcı olma)

kanc bûn *l/gh* 1. küstahlaşmak, münasebitsizleşmek 2. kabalaşmak 3. sertleşmek (kırıcı olmak)

kancbûyîn *m* 1. küstahlaşma, münasebitsizleşme 2. kabalaşma 3. sertleşme (kırıcı olma)

kancî *bnr* kancîti

kancîti *m* 1. küstahlık, münasebitsizlik 2. kabalık 3. sertlik, kırıcılık ~ **kirin** 1) küstahlık etmek 2) kabalık etmek

kanckirin *m* 1. küstahlaştırma 2. kabalaştırma

kanc kirin *l/gh* 1. küstahlaştırmak 2. kabalaştırmak

kanckî *h* küstahça

kançilarya *m* kançılarya

kançiler *nd/nr* kançılar

kançilerî *m* kançılarlık

kandela *fiz/m* kandela (kısaltması cd)

kandew *rd* gebe olmayıp süt veren dişi sığır

kandêl *m* 1. bozma (bağ veya bostanın son ürününü toplama) 2. kökten bitirme 3. bozma (kızlığını giderme)

kandêlkirin *m* 1. bozma (bağ veya bostanın son ürününü toplama) 2. kökten bitirme 3. bozma (kızlığını giderme)

kandêl kirin *l/gh* 1. bozmak (bağ veya bostanın son ürününü toplamak) * **me rez kandêl kir** bağ bozduk 2. kökten bitirmek 3. bozmak (kızlığını gidermek)

kandor *m* ağır toplanma yeri

kane *m* 1. kaynak * **kaneya darayî** malî kaynak 2. kaynak (bir şeyin çıktığı yer)

kanekêş *rd* ağır, ağır şeyin davranan (hazırlanmakta geç kalan) * **yeke kanekêş e, heta xwe hazir bike li me dibe êvar** çok ağır biri, hazırlana kadar akşamı buluruz

kanekêşî *m* ağır davranma

kanê *h* 1. hani * **kanê apê te?** amcan hani? 2. hani (karşısındaki daha önce bilmediği bir şey kendisine hatırlatılmak istendiğinde anlatılır) 3. hani (sitem belirtir) * **kanê te yê ji min re pirtûk bianiya?** hani bana kitap getirecektin? 4. haniya

kanêber *n* kaldıraç, manivela

kanêft *m* şekerleme

kanêje *bot/m* peygamber çiçeği (Centaurea cyanus)

kang *rd* gafil ~ **bûn** gafil olmak ~ (**yek**) **girtin** (birini) gafil avlamak ~ **hatin girtin** gafil avlanmak

kangêh *m* kaynak yeri

kangî *m* gafillik

kangren *bj/m* kangren ~ **bûn** kangren olmak ~ **kirin** kangren etmek

kangrenbûn *m* kangrenleşme

kangren bûn *l/gh* kangrenleşmek

kangrenî *rd* kangrenli

kangrû *zo/m* kangru (Macropus giganteus)

kanik (I) *m* donra, temre (saç kepeği, saç konağı)

kanik (II) *m* ocak * **kanika agir** ateş ocağı

kanik (III) *m* göz pınarı ~ **a çav** göz pınarı

kanis *m* âdet, gelenek

kaniyok *m* çeşmecik

kanî (I) *m* 1. çeşme 2. kaynak, kaynarca, pınar, memba (bir suyun çıktığı yer) ~ **jî pûngê hez nedikir, pûng çû di çaviya wê de hêşîn bû** neden kaçarsan o sana bulaşır ~ **ya çikiyayî** kuru çeşme, suyu çekilmiş pınar ~ **ya derewîn** sürekli suyu akmayan çeşme veya pınar ~ **ya ziwa** (an jî **hişk**) kuru çeşme

kanî (II) *rd* metalik

kanîbîharik *m* mevsimlik çeşme

kanîgeh *m* çeşme yeri

kanîje *bot/m* acımlık, belemir (Cephalaria syriaca)

kanîk (I) *m* çeşme

kanîk (II) *m* sapan (taş sapanı)

kanîn *m* 1. muktedir olma, yapabilme, edebilme, -e bilme 2. etme (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılama) 3. güç (sınırsız, mutlak nitelik) 4. kudret, iktidar (bir şeyi yapabilme gücü)

kanîn *l/gh* 1. muktedir olmak, yapabilmek, e-

debilmek, -e bilmek * **ez dikanim herim** ben gidebilirim 2. etmek (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılamak) * **ez bēyî wê nika-nim** onsuz edemem
kanîng *m* çeşme, pınar
kanîsark *m* çaykara, göze, kaynak
kanker *nd/nt* madenci
kankerî *m* madencilik
kankol *m* sepicilikte kullanılan yuvarlakça ve çıkıntıları meşe kozalağı
kankulîk *bot/m* mantar
kano *der/m* kano
kanon *mzk/m* kanon
kansêr *bj/m* kanser, incitme beni ~ê **xwîne** kan kanseri
kansêrbûn *m* kanserleşme
kansêrî *rd* kanserli
kansêribûn *m* kanserleşme
kansêrî bûn *l/ng* kanserleşmek
kansêrnaşî *m* kanser bilimi, kanseroloji
kansêrolojî *m* kanseroloji, kanser bilimi
kantarî *bot/nd* kırmızı buğday
kantat *m* kantat
kantîn *m* kantin
kantînvân *nd/nt* kantinci
kantînvânî *m* kantincilik
kanto *m* kanto
kantobêj *m* kantocu (kanto söyleyen)
kantobêjî *m* kantoculuk
kanton *m* kanton
kantonît *jeo/m* kantonit
kanûk *bnr* kanûn (I)
kanûn (I) *m* aralık (yılın 31 gün çeken son ayı) ~ **kış** bu ayda soğukların etkisinin azaldığı on günlük dönem ~ **kız** bu ayda soğukların artmasıyla insanların ateşe fazla sokulduğu dönem ~ **kut** soğukların şiddetlenmesi sonucu ateşe çok fazla sokulduğu ve on gün sürdüğü bu ayın ilk dönemi ~a **berî** (an jî ewil) ilk kânun, aralık (yılın 31 gün süren son ayı) ~a **paşîn** ocak ayı (yılın ilk ayı) ~a **pêşîn** aralık ayı
kanûn (II) *m* 1. ateş ocağı 2. ocak önü
kanûn (III) *m* kuvvet
kanyak, konyak *m* kanyak
kanza (I) *m* maden ocağı, kaynak
kanza (II) *mzk/m* bir darbuka türü
kanzan *m* metal bilimci
kanzanî *m* metal bilimi
kanzayî *rd* madenî
kaolîn *m* kaolin
kaolîndar *rd* kaolinli
kaolînît *kim/m* kalolinit
kaos *m* kaos
kap (I) *m* 1. kalın sicim, urgan 2. ip, ilimik (asarak öldürme cezası) * **kap kîrîn stûyê wî** boynuna ilmiği geçirdiler
kap (II) *n* baş (şeker için tane) * **kapek şeker** bir baş şeker
kap (III) *m* 1. örk, örük 2. hıltar (davar veya sığırların boyunlarına takılan ip veya kayış) 3. köstek (hayvanın kaçmasını önlemek için ayağına bağlanan ip) 4. buruna takılan ip

kap (IV) *ant/n* aşık, aşık kemiği ~ **avêtin** aşık atmak ~ **jî hev re avêtin** birbirine meydan okumak ~ **leyîstîn** aşık atmak (veya oynamak) ~ê **çik** dik, duruşu sağlam ~ê **çik** e zeki ve becerikli ~ê **(yekî) jê re mîr hatin** eğrisi doğrusuna gelmek, işi tıkırında (veya yolunda) olmak ~ê **(yekî) mîr e tuzu kuru** ~ê **(yekî) mîr hatin 1)** aşığı bey (veya cuk) oturmak 2) işi tıkırında olmak
kap (V) *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
kapan *n* 1. dar geçit (dar ve yürümesi zor yol) 2. dar sokak
kapang *m* merdiven
kapanîk *m* merdiven basamağı
kapa *sing* *ant* göğüs kemiği
kapasîte *m* kapasite
kapec *m* bir yaşında inek
kapek *m* 1. kepek, talaş (testere ile biçilen şeylerden dökülen kırıntılar) 2. kepek (bulgur ve yarma kepeği) ~ **pê hatin werkirin** talaşlanmak ~ **pê werkirin** talaşlamak
kapekîroş *nd/nt* kepekçi (satan kimse)
kapêçî *m* zamanından önce çiftleşen düve
kapêk *m* kapık (rublenin yüzde biri değerindeki para)
kapîk (I) *m* kepek (bulgur ve yarma kepeği)
kapîk (II) *n* 1. örk, örük 2. hıltar (davar veya sığırların boyunlarına takılan ip veya kayış) 3. duşak, köstek ~ **avêtin piyê** (...) duşaklamak, kösteklemek
kapîkkîrîn *m* 1. örkleme 2. köstekleme, duşaklama
kapîk kîrîn *l/gh* 1. örkleme 2. kösteklemek, duşaklamak
kapîkkîrî *rd* 1. örkli, örklenmiş olan 2. köstekli, kösteklenmiş
kapîk *m* kapık (rublenin yüzde biri değerindeki para)
kapîtal *m* kapital, ana mal, sermaye
kapîtalîst *nd/nt* 1. kapitalist, anamalcı, sermayeci, sermayedar (ana mal sahibi) 2. *rd* kapitalist, anamalcı, sermayeci, sermayedar (anamalcılık düzenini benimsemiş kimse)
kapîtalîzm *m* kapitalizm, ana malcılık, sermayecilik
kapîtone *m1*. kapitone 2. *rd* kapitone (bu kumaştan yapılmış olan)
kapîtulasyon *m* kapitülasyon
kapkapî *zo/m* çekirge
kaplîz *nd/nt* aşık oyuncusu
kaplîzî *m* aşık oyunculuğu
kapnîsît *jeo/m* kapnisit
kapok (I) *m* 1. bıcıl (kemiği) 2. diz kapağı 3. baldır, bacak
kapok (II) 1. ökçe * **sola ku kapoka wê bilind** e yüksek ökçeli ayakkabı 2. topuk (ayakkabı topuğu) * **kapoka sola wê** ayakkabısının topuğu ~ **li hev ketin** topuk çalmak
kapok (III) *n* 1. örk, örük, hıltar (davar veya sığırların boyunlarına takılan ip veya kayış) 2. duşak, köstek ~ **avêtin piyê** (...) duşaklamak, kösteklemek ~ **li lingan xistin** köstek

vurmak ~ **li piyê (...)** xistin köstek vurmak
~ **a bilind a giloverokî** yumurta ökçe

kapokkirin *m* köstekleme

kapok kirin *l/gh* kösteklemek

kapokkirî *rd* köstekli, kösteklenmiş

kapol (I) *ant/n* kafa taşı, kuru kafa

kapol (II) *m* ufak ve toz halindeki saman

kaporta *m* kaporta

kaportasaz *nd/nt* kaportacı

kaportasazî *m* kaportacılık

kaportavan *nd/nt* kaportacı

kaportavanî *m* kaportacılık

kapos *bnr* kabûs

kapose *rd/nd* 1. kodaman 2. iri, kocaman

kaposefî *m* kodamanlık

kapox *nd/nt* biçilmiş otları deste yapıp bağlamak üzere tutulan işçi

kapreş *n* ayakları siyah at

kaprîs *m* kapris ~ **kirin** kapris yapmak

kaprîsdr *rd* kaprisli

kaprû *m* boğucu azık, kekremşi yiyecek

kaprût *rd* baldırı çıplak (ayak takımı, serseri)

kapsûl *m* 1. kapsül (ateşli silâhlarda) 2. *bj* kapsül (ilâçlar için)

kaptan *n* 1. kaptan 2. kaptan, kaptan pilot 3.

kaptan (kaptan şöfor) ~ **pîlot** kaptan pilot

kaptanê derya *dîr/nd* kaptanıderya

kaptanî *m* kaptanlık

kapûs *bnr* kabûs

kapût *nd* kaput (iskambil oyununda) ~ **kirin** kaput etmek

kar (I) *n* 1. iş (bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma) * **di heyna kar de kesî eware mekin** iş sırasında kimseyi meşgul etmeyin 2. iş (bir değer yaratan emek) 3. iş (birinden beklenen hizmet veya birine verilen görev) * **niha karê min heye, ez nayê** şimdi işim var, gelemem 4. iş (sanayi, ticaret, tarım, maliye vb. alanlara ilişkin ekonomik etkinliklerin bütünü) * **van çendan kar û iş sekinî** ye bu ara işler durgun 5. iş (kamu yararına yapılan işler) * **karên ewletiyê** güvenlik işleri 6. iş (herhangi bir yere düzen verici, günlük yaşayışı sağlayıcı her türlü çalışma) * **karên vê malê zehf** in bu evin işi çok 7. iş (geçimi sağlamak için herhangi bir alanda yapılan çalışma, meslek) * **ji xwe re karekî bîdîta da ku bi xwe debara xwe bikira** kendine bir iş bulsa da geçimini kendisi sağlasa 8. iş (iş yeri) * **rabe, tu dê ji karê xwe re dereng bimînî** kalk, işe geç kalacaksın 9. iş (ticarî anlaşma, alışveriş) 10. iş (herhangi bir maksatla kurulan düzen) * **kar û işê xwe kirin rê** işini yoluna koydu 11. iş (bazı deyimlerde 'yarar', 'çikar' anlamında kullanılır) * **ew karê xwe dizane** o işini bilir 12. işi (yapılan şey, davranış) * **min karekî baş kir ku tam li hesabê wî bê tam da hoşuna gidecek** bir iş yaptım 13. iş (nakış, örgü gibi elde yapılan şey) 14. (iş (emek, işçilik, ustalık) * **perdeyeke ku karê giran e** işi ağır bir perde 15.

iş (işlem) * **karê min kete ser wan, nekirin** işim onlara düştü, ama görmediler 16. iş (sorun, konu, mesele) 17. iş (gizli sebep veya maksat) * **kar marên wan ên ku meriv nizane çi ne, hene** öyle işleri var ama ne olduğunu insan bilmiyor 18. iş (bir kimseye özgü olan görü, anlayış) 19. *fiz* kar (bir kuvvetin uygulanma noktasını hareket ettirirken harcadığı güç) ~ **avêtin pişt guhê xwe** işi savsaklamak ~ **berdan** iş bırakmak ~ **bi (yekî) qedîn** iş (birinde) bitmek ~ **bi werîs tê girêdan** meriv (an jî insan) **bi gotinê** (an jî **peyvê**) iş yapmakla insan sözle yola gelir ~ **bike bi esasî ku dil neke waswasî** işini sağlam yap ~ **dan (yekî) (birine)** iş vermek ~ **dan ber (yekî)** işe koşmak (birini bir işte görevlendirmek) * **kar dan ber min** beni işe koştular ~ **dan ser milê (yekî)** işi koşturmak (birini bir işte görevlendirmek) * **kar dan ser milê min** beni işe koştular ~ **derxistin** iş açmak, iş çıkarmak (uğraştırıcı, gereksiz bir duruma ortaya çıkmasına sebep olmak) ~ **gerandin** 1) iş çevirmek (işin üstesinden gelmek) 2) çekip çevirmek, yönetmek ~ **gêrandin** çekip çevirmek, yönetmek ~ **girtin** iş tutmak ~ **hiştin** iş bırakmak ~ **jê nebûn** elinden iş çıkmamak ~ **ji bin piyê xwe derxistin** iş çıkarmak (uğraştırıcı, gereksiz bir durumun ortaya çıkmasına sebep olmak) ~ **ji destê (yekî) derketin** iş çıkarmak, elinden iş çıkmak (çok iş yapmak) ~ **ji destê (yekî) derneketin** elinden iş çıkmamak ~ **ji (yekî) re derketin** (an jî **derxistin**) başına iş çıkarmak ~ **ji rê derketin** (iş) çığırdan çıkmak ~ **ji tehmê derketin** iş çığırdan çıkmak ~ **kere bajoyî dihere, najoyî nahere** iş eşek gibidir yaparsan biter ~ **ketin ser (yekî) (birine)** iş düşmek ~ **ketin ser hev** iş yığılmak ~ **ketin stûyê (yekî) 1)** iş başa düşmek 2) (birine) yük olmak ~ **kirin** iş yapmak, iş görmek ~ (an jî **îş**) **leqîn** işler açılmak ~ **li eksê siwar bûn** iş inada binmek ~ **li ber hev ketin** işler birikmek ~ **li hev û din ketin** (an jî **qelîbîn**) iş sarpa sarmak ~ **li (yekî) man 1)** iş ayağa düşmek 2) (birine) iş düşmek ~ **li rê bûn** iş tüküründe gitmek (veya olmak) ~ **ê (wî) li rê ye** tıngırı yolunda, kazancı iyi ~ **nîşanî (yekî) dan** (birine) iş göstermek ~ **nîvco hiştin** askıda bırakmak ~ **nîvco man** askıda kalmak ~ **pê bûn 1)** iş bitirmek (bir işi iyi bir sonuca ulaştırmak) 2) iş görmek (iş yapmaya uygun olmak) ~ **pê dan kirin** (birini) işe koşmak (veya koşturmak) ~ **pê nebûn** iş güç yapamaz olmak, tembel olmak ~ **pê qedandin** (birine) işini yaptırdıktan sonra sırt dönmek ~ **pê qedîn 1)** iş (birinde) bitmek 2) iş bitirmek ~ **qedandin** iş bitirmek (bir işi iyi bir sonuca ulaştırmak) ~ **rast neçûn** iş ters gitmek, (iş) pot gelmek ~ **şêr e, gava te xwe lê gur kir dibe kergoşk** iş başta aslan gibidir, yapmaya koyuldun mu tavşan gibi olur ~ **tev ketin ser dilê hev** dokuz ayın çarşambası bir ara-

ya gelmek ~ **û** bar iş güc ~ **û** barê (yekî) li rê bûn işleri yolunda gitmek (veya olmak) ~ **û** barê paqijiyê temizlik işleri, tanzifat ~ **û** iş iş güc ~ **û** işê dewletê hükümet kapısı ~ **û** işê (yekî) ketin ser (yekî dîtir) (birine) işi düşmek ~ **û** işê (yekî) rast çûn işi rast gitmek ~ xelas kirin bir işi bitirmek ~ **zor** çêbûn iş çatalanmak ~ **zor** gerîn iş çatalanmak ~ **ek** hel kirin işi bağlamak, işi hal etmek ~ **ekî** baş ji destê (yekî) derketin e-linden iyi iş gelmek ~ **ekî** (an jî xebateke) bêfeyde kirin kalburla su taşımak ~ **ekî** bêqîmet kirin değersiz bir iş yapmak ~ **ê** baş bi sebrê ye iyi (veya temiz) iş altı ayda çıkar ~ **ê** (yekî) baş bûn işi olmak ~ **ê** be-repaşkî kirin ata et, ite ot vermek (bir işi ters yapmak ~ **ê** (yekî) berî nava hev dan (birine) kılıç atmak (bir kimsenin işini karıştırmak, bozmak) ~ **ê** bi senat, nanê bi pêşger jîna bieslî iyi iş, temiz etmek ve asil kadın tercih edilendir ~ **ê** bi talih ve baht işi ~ **ê** bi xelkê rihetîya nefsê, xerakirina malê ye el eliyle yapılan iş, nefsine düşkünlük adama yıkım getirir ~ **ê** bitalûke tehlike-li iş ~ **ê** bûkê kirin çeyiz hazırlamak ~ **ê** (yekî) bûn (birini) harcı olmak * siwarbûna li hêsp karê mêran e ata binmek yügit harcıdır ~ **ê** (yekî) çi ye? ~ **ê** (yekî) di hev de bûn işi olduğu gibi durmak ~ **ê** (yekî) di ser dilê hev de bûn işi olduğu gibi durmak ~ **ê** duyemîn ek görev ~ **ê** (yekî) ew bû ha bire * karê wê ew bû masî sor dikirin ha bire balık kızartıyordu ~ **ê** gavanî jî siwariya kerê ye sığırtaçın kâr da eşeğe binmesidir ~ **ê** (yekî) ger e, ha li vir e, ha li wir e o kapı (mahalle) senin bu kapı (mahalle) benim ~ **ê** giran 1) ağır iş 2) *mec* ince iş ~ **ê** (yekî) hebûn işi olmak ~ **ê** hosteyan usta işi ~ **ê** (yekî) jê hebûn (bir şeyle) işi olmak, ilgilenmek, alâkalanmak ~ **ê** (yekî) jê tune bûn (bir şeyle) işi olmamak, ilgilenmemek ~ **ê** (yekî) jî serê (yekî) zêde bûn (birinin işi) başından aşkın olmak ~ **ê** kesê li serî, pir e baş olan boş olmaz ~ **ê** (yekî) ketin rê işi işler duruma gelmek, işi olumlu bir biçim almak ~ **ê** (yekî) ketin ser (yekî) (birine) işi düşmek ~ **ê** ku ne karê (we) ye çîma hûn têkilî pê dikin elinin hamuruyla erkeğe işine karışmak ~ **ê** ku pêşiyê baş çû, dû re rind nayê evveli iyi giden işin sonu kötü olur ~ **ê** (yekî) li hev nehatin işi aksi gitmek ~ **ê** (yekî) li rê bûn 1) işi iş olmak 2) işi rast gitmek 3) işi tıklarında (veya yolunda) olmak 4) tuzu kuru olmak ~ **ê** (yekî) li rê ye işi tıklarında (veya yolunda) ~ **ê** malê sed û sî ne, av û axur tenê beylû ne ev işleri nankördür ~ **ê** min ew e ku pê ye işi (m) iş kaşığı(m) gümmüş ~ **ê** mirov ne qar e hamala semeri yük olmaz ~ **ê** mirovên mirov jî me meriv ra ne bar e öküzle boynuzu yük olmaz (veya ağır gelmez) ~ **ê** nav malê ev işi, orta işi, orta hizmeti ~ **ê** ne di rê de kirli iş, yolsuzluk ~ **ê** nelirê kirli iş, bulaşık iş ~ **ê** (yekî) qedîn işi

bitmek ~ **ê** qelemê kalem işi (yontmacılıkta) ~ **ê** rûniştî kirin minder çürütmek (oturarak yapılan işlerle uzun yıllar uğraşmak) ~ **ê** ser dest û piyan ayak işi ~ **ê** serobero üstünkörü yapılan, özensiz, çırpıştırma ~ **ê** şevê mirov kilekorî ye gece gözü kör gözü, gece işi körleri işi ~ **ê** te tune işin mi yok ~ **ê** xeter-nak tehlikeli iş ~ **ê** xwe bi hev xistin tezgahı kurmak ~ **ê** xwe bi xwe qedandin kendi göbeğini kendi kesmek ~ **ê** xwe bike bi wext wek paşayê ser text erken yapan işin altın takar dişini ~ **ê** xwe birin serî işi olmak (iş istediği gibi bitirmek) ~ **ê** xwe ji hev derxistin işini çevirmek ~ **ê** xwe kirin 1) işini görmek (görevini yapmak) 2) işini yapmak ~ **ê** xwe kirin rê tıklarını yoluna koymak ~ **ê** xwe li hev anîn işini uydurmak ~ **ê** xwe qedandin kârını tamam etmek (öldürmek) ~ **ê** xwe zanîn iş bilmek (becerikli olmak) ~ **ê** (an jî işê) xwe zanîn işini bilmek (nerede, nasıl yararlanacağını bilmek, çıkarını bilmek) ~ **ê** Xwedê nexşîne Allahın işinden sual olunmaz ~ **ê** zarokan (an jî sebiyan) çocuk işi ~ **ên** diyanetê diyanet işleri ~ **ên** nemayê olmadık işler ~ **ên** nelirê kirli işler, karanlık işler ~ **ên** qenciye hayırlı işler ~ **ên** paqijiyê temizlik işleri ~ **ên** tewşî kirin abesle uğraşmak (veya abesle iştigal etmek) ~ **ên** xêrê hayırlı işler ~ **ên** xwe kirin rê işlerini yoluna koymak

kar (II) m 1. kâr, kazanç * kara min a firo ge-lek baş e bugünkü kârım gayet iyi 2. kâr (yarar, fayda) * tu kara wî ji min re nîn e onun bana hiç kârı yok 3. bz kâr (maliyet fiyatıyla satış fiyatı arasındaki fark) * serê parçeyê milyonek kara min e parça başına bir milyon kârım var 4. etki, tesir * kar û kardana-we etki tepki ~ birayê zerarê ye kar zararın kardeşidir ~ hiştin kâr bırakmak ~ jê hatin kâr getirmek ~ kirin kâr etmek, kazanç elde etmek ~ lê kirin kâr etmek, etki yapmak ~ man kâr kalmak ~ tê de man baş bulmak * eger ez bi vê fiyetê bidim te, ji min re kar tê de namîne bu fiyata versem baş bulmaz ~ tê kirin kâr etmek, etki yapmak ~ û kardana-we etki tepki ~ û xesar kar zarar ~ û xesar birayê hev in kar zararın kardeşidir ~ û zerar kar zarar ~ û zerar birayê hev (û dîn) in kar zararın kardeşidir ~ û zerara (yekî) tê de hev dernexistin bir dirhem bal için bir çeki keçıboynuzu çiğnemek ~ a kerxesînê zararı kazancından fazla olan iş ~ a patatîzê (an jî fatatîzê) aldığı aptes ürüttüğü kurbağaya değmemek (zararı kazancından fazla olan iş) ~ a xwe avêtin serê kâr koymak

kar (III) m hazırlık ~ û bar hazırlık ~ û barê xwe kirin hazırlığını yapmak, hazırlanmak ~ a xwe kirin hazırlığını yapmak, hazırlanmak

kar (IV) bnr kes û kar

kar (V) m 1. tuzla, kaynak * kara xwê tuz kaynağı 2. kaynak (bir şeyin çıktığı yer, menşe)

kar (VI) *m* oğlak ~ **anîn** yavrulamak (kuzu doğurmak) ~ **a xezalan 1**) ceylanı balası 2) güzel kız

kar (VII) *m* mal davarın acı sesi ~ **û kar** acı çeken, arayış içinde olan küçükbaş hayvanın telaşlı sesi

-kar (VIII) *rz/m* isimden isim türeten sonek
kara rd 1. kadir, erkli (gücü yeter) **2.** muktedir, kudretli **3.** kadir (Allah'ın sıfatlarından biri) **4.** nüfuzlu

karaban *m* kehribar

karabûn *m* kadir olma

kara bûn *l/gh* kadir olmak

karak *m* demir madeni

karakew *nd* keklik avı

karakter *n1.* karakter, öz yapı, seciye **2.** karakter (basımda) **3.** *fel* karakter **4.** *wj* karakter ~ **a sereta** *bîy* dominant karakter

karakterîstîk *rd* karakteristik

karakterîze *rd* karakterize ~ **kirin** karakterize etmek

karakterolojî *m* karakteroloji

karambol *m* karambol

karamela *m* karamelâ

karandin *m* 1. çalıştırma **2.** kullanma

karandin *l/gh* 1. çalıştırmak **2.** kullanmak

karânin *m* yavrulama (keçi için, doğurma)

kar anîn *l/gh* yavrulamak

karantîna *m* karantina

karantînxane *m* karantina (hastanelerde)

karâşina *rd* işbilen, işe aşına olan

karâşînîti *m* işbilirlik, işe aşına olma durumu

karatî *m* erkliklik, yapı bilme

karatîn *ant/m* karatin

karatînbûn *m* karatinleşme

karatînbûyîn *m* karatinleşme

karavan *m* karavan

karavana *m* 1. karavana (en çok orduda erlerin yemeğini dağıtmak için kullanılan kenarları dik derince kap) **2.** karavan (genellikle orduda, yatılı okullarda ve ceza evlerinde dağıtılan yemek) **3.** karavana (atış taliminde hedef tahtasını bile vurmama)

karavanakar *n* karavanacı

kara xwê *m* tuzla

karaz *m* büyük güveç kabı

karbar (I) *bnr* karlıbar

karbar (II) *rd* uygulanabilir

karbarî *m* uygulanabilirlik

karbendî *m* 1. görev **2.** yüküm, iş yükümleme

karbendîtî *m* görevcilik

karberdan *m* 1. iş bırakımı, iş bırakma, grev **2.** görev bırakma, istifa

kar berdan *l/gh* 1. iş bırakmak **2.** görev bırakmak, istifa etmek

karberdayî *rd* 1. iş bırakmış **2.** görev bırakmış, istifa etmiş olan

karberdayîn *m* 1. iş bırakış **2.** görev bırakış, istifa ediş

karberder *nd/nt* iş bırakımcı, grevci

karberderî *m* iş bırakımcılık, grevcilik

karbeşî *m* iş bölümü

karbidest *nd/nt* 1. yetkili, salâhiyetli **2.** *mec*

patron (bir kuruluştaki, bir iş yerinde makam bakımında yetkili kimse) **3.** kayyum **4.** *rd* erkli ~ **kirin** yetkili kulmak

karbidestî *m* 1. yetki, salâhiyet, yetkililik **2.** kayyumluk **3.** erkliklik ~ **ya olî** dinî selahiyet

karbîn *rd* iş bilen

karboksîl *kîm/m* karboksil

karboksîlik *kîm/rd* karboksili, karboksilik

karbon *kîm/m* karbon (kısaltması C)

karbonado *m* karbonado, kara elmas

karbonat *m* karbonat

karbonatdar *rd* karbonatlı

karbondar *rd* karbonlu

karbondayîkirin *m* karbonlama

karbondayî kirin *l/gh* karbonlamak

karbondioksît *kîm/m* karbondioksit

karbonhidrat *kîm/m* karbonhidrat

karbonîfer *jeo/m* karbonifer, karbon dönemi

karbonîbûn *m* karbonlaşma

karbonî bûn *l/gh* karbonlaşmak

karbonîk *rd* karbonik

karbonîl *kîm/m* karbonil

karbonmonoksît *kîm/m* karbonmonoksit

karborûndûm *kîm/m* karborundum

karbur *kîm/m* karbür

karburator *tek/m* karbüratör

karburdayîkirin *m* karbürlenme

karburdayî kirin *l/gh* karbürlenmek

karciv *m* korporasyon

karçik (I) *bot/m* kene ağacı, kene otu (Ricinus communis)

karçik (II) *m* ahlat, yaban armudu

karçikan *m* taşsız yer

karçi *bnr* karçin

karçin *m* ahlat, yaban armudu

kardanawe *m* tepki, reaksiyon ~ **nîşan dan** tepki göstermek, tepkimek

kardani *m* 1. fiil, edim **2.** tepki **3.** *rd* fiilî * **rewşa kardani** *ya piyaseyê* piyasalardaki fiilî durum ~ **ya bêmerc** şartsız refleks ~ **ya mercdar** (an jî **merckîrî**) şartlı refleks, koşullu tepke

kardank *ant/m* oğulduruk, döl yatağı (dişi hayvanlar için)

kardar (I) *nd/nt* iş veren, iş sahibi

kardar (II) *rd* kârlı

kardariyî *fel/rd* kılğılı

kardari *fel/m* 1. pratik, kılğılı **2.** kılgın, ameli

kardarîti (I) *m* iş verenlik

kardarîti (II) *m* kârlılık

kardêr *nd/nt* işveren, patron (bir ticaret veya sanayi kuruluşun sahibi, başı, işvereni)

kardêrane *h* patronca

kardêrî *m* patronluk

kardêrkî *rd/h* patronca

kardiyograf *bj/m* kardiyograf

kardiyografi *bj/m* kardiyografi

kardiyogram *bj/m* kardiyogram

kardiyolog *nd/nt* kardiyolog

kardiyolojî *m* kardiyoloji

kardiyopatî *m* kardiyopati

kardiyoskleroz *bj/m* kardiyoskleroz

kardiyoskop *bj/m* kardiyoskop

kardiyoskopî *bj/m* kardiyoskopi

kardî (I) *bot/m* mantar

kardî (II) *bot/m* yaprakları el büyüklüğünde, boyu 20-30 cm kadar olabilen, çalıklarda yetişen ve yaprakları sarma yemeginde kullanılan bu bitki, aynı zamanda halk hekimliğinde ishal sükkücü olarak da kullanılır

kardîde *rd* iş belen

kardîn *bnr* kari (II)

kardînal *n* kardinal

kardînalî *m* kardinallık

kare (I) *rd* hazır olan

kare (II) *mat/m* 1. kare, dördül 2. *rd* kare, dördül (kare biçiminde olan) 3. kare (iskambil oyunlarından aynı türden dört kâğızın bir araya gelmesi) * **kare as** kare as ~**ya** hejmarekê (bir sayının) karesi ~**ya** hejmarekê **girtin** *mat* (bir sayının) karesini almak

kareba (I) *bnr* karıbar

kareba (II) *m* 1. elektrik 2. elektrik (bu enerjinin gündelik olarak kullanma biçimi)

karebadan *m* elektrikleme

kareba dan *l/gh* elektriklelemek

karebadar *rd* elektrikli

karebadarbûn *m* elektriklelenme

karebadar bûn *l/gh* elektriklelenmek

karebadarbûyîn *m* elektrikleniş

karebadarkirin *m* elektrikleendirme, elektrifikasyon

karebadar kirin *l/gh* elektriklendirmek

karebadayîn *m* elektrikleme

karebagirtin *m* elektriklelenme

kareba girtin *l/gh* elektriklelenmek

karebavan *nd/nt* elektrikçi

karebavanî *m* elektrikliçilik

karedar (I) *rd* kareli

karedar (II) *nd/nt* uzman

karekirin *m* 1. kareleme 1. kareleme (bir resmi büyütme veya küçültme, resmin oranlarını göre eşit sayıda karelere bölmek)

kare kirin *l/gh* 1. karelemek 1. karelemek (bir resmi büyütme veya küçültme, resmin oranlarını göre eşit sayıda karelere bölmek)

karekirî *rd* kareli, karelenmiş

kareng *nd* saman rengi

karesat *m* 1. felaket, yıkım, trajedi 2. âfet, facia 3. belâ (büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya kimse) ~ **çêbûn** felaket olmak, yıkım olmak ~ **ên siruştî** doğal (ya da tabii) âfetler

karesatdîde *rd* başına felaket gelmiş olan

karesatjenti *rd* âfetzade, felaketzede

karesaz *nd/nt* iş adamı, işkuran

karesazî *m* iş adamlığı

karate *m* karate

karatebaz *nd/nt* karateci

karatebazî *m* karatecilik

karateker *nd/nt* karateci

karatekerî *m* karatecilik

karexezal *m* 1. bala 2. güzel kız, piliç

karferma *nd/nt* iş adamı

karfermatî *m* iş adamılığı

karêç *m* 1. dirgen 2. harmanda sapları yayma-

ya yarayan uzun çatallı ağaç

karên derveyî *nd* dışişleri, hariciye (devlet yönetiminde dış işleri)

karên hundirîn *nd* içişleri, dahiliye (devlet yönetiminde iç işleri)

karên kesîdeyan *nd* özlük işleri

karên navxoyî *nd* içişleri

karên navxweyî *nd* içişleri

karên nivîsaran *nd* yazı işleri

karên reş *nd* karanlık işler

karê serober *nd* üstünkörü yapılan, özensiz, çirpıştırma

karête *m* bel kemigi

karê xeratiyê *nd* dograma, dograma işleri

karêz *m* 1. pınar, bulak 2. havası serin yer

karfiro *m* ikinci ve üçüncü gündeki süttten yapılan ağız

kargeh *m* 1. iş yeri 2. *hiq* işyeri (işçinin iş sözleşmesine göre çalıştığı yer) 3. atölye, işlik 4. yapım evi

karger *nd/nt* idareci, yönetici

kargerî *m* idare, yönetim ~**ya** **deverî** (an jî **cihkî**) *hiq* yerel yönetim

kargerîtî *m* idarecilik, yöneticilik

kargêr *nd/nt* 1. idareci, yönetici 2. *hiq* kayyum, kayyım 3. müdür, idare eden, yöneten

kargêrandin *m* idare etme, yönetme

kar gêrandin *l/gh* idare etmek, yönetmek

kargêrê dezgehê *nd* işletmeci

kargêriya giştî *nd* kamu yönetimi

kargêriyî *rd* idari, yönetsel

kargêrî 1. idare, yönetim 2. idare, yönetim (bir kurumun işlerini yürüten kurul) 3. idare, yönetim, idarehane (bir kurum veya kuruluşun yönetildiği yer)

kargêrîtî *m* 1. idarecilik, yöneticilik 2. *hiq* kayyumluk

kargir *rd* kâgir

kargirî *m* kargirlik

kargîn *m* işlev, fonksiyon

kargînî *rd* işlevsel

kargînîtî *m* işlevsellik

kargir *m* kâgir

kargo *m* kargo

karguzar *rd* 1. işgüzar, becerikli 2. işgüzar (gereği yokken, daha çok kendini göstermek için işe karışan) 3. *nd/nt* maslahatgüzar 4. hizmetkar, işçi

karguzarî *m* 1. işgüzarlık, beceriklik 2. *mec* karguzarlık 3. maslahatgüzarlık 4. hizmet, çalışma

karguzergeh *m* hizmet yeri, hizmet yapılan yer

karhêl *nd/nt* grevci

karhêlî *m* grevcilik

karhêner *nd/nt* kullanıcı

karhênerî *m* kullanıcılık

karîvan *n* oğlak çobanı

karîvanî *m* oğlak çobanlığı

Karik ast/m oğlak burcu

karik (I) *bnr* kewar

karik (II) *m* demet, bağlam (meşe yaprakları bağı)

karik (III) *m* gedik, rahne

karik (IV) *m* oğlak ~a sawa süt oğlağı, ana kuzusu ~a virnik ana kuzusu ~a xwe dan guran mercimeği fırına vermek

kariske *m* at arabası

karistan *m* 1. iş yeri 2. fabrika

karıştanê *m* bir halay adı

karix (I) *m* karik (sabanla açılan iz)

karix (II) *m* yastık (fide yetiştirmek için ince toprak ve gübreden hazırlanmış yüksekçe yer)

kariyer *m* kariyer

kariyerist *rd* kariyerist

kariyerizm *m* kariyerizm

karî (I) *bot/m* mantar

karî (II) *bot/m* yaprakları el büyüklüğünde, boyu 20-30 cm kadar olabilen, çalıklarda yetişen ve yaprakları sarma yemeğinde kullanılan bu bitki, aynı zamanda halk hekimliğinde ishal sükkü olarak da kullanılır, yılan yastığı (!)

karî (III) *m* tuzla

kariban *m* 1. kehribar, samankapan 2. *rd* kehribar (bu maddeden yapılmış olan)

karibana *reş jeo/nd* Erzurum taşı, Oltu taşı, kara kehribar

karibar *m* 1. kehribar 2. *rd* kehribar (bu maddeden yapılmış olan)

karibelg *bot/m* yaprakları el büyüklüğünde, boyu 20-30 cm kadar olabilen, çalıklarda yetişen ve yaprakları sarma yemeğinde kullanılan bu bitki, aynı zamanda halk hekimliğinde ishal sükkü olarak da kullanılır

karibelk *bnr* karibelg

karides *zo/m* karides (Palaemon)

karigeh *m* evren

karigehî *rd* 1. evrensel (evrele ilgili) 2. evrensel (bütün insanlığı ilgilendiren, cihanşümul)

kariger *m* 1. etki 2. *rd* etkili, etkin 2. etkileyici * **axaftineke kariger** etkileyici bir konuşma 3. karizmatik ~a **layekî** (an jî **rexkî**) yan etki

karigerdar *rd* etkili ~ **bûn** etkili olmak

karigerdarî *m* etkililik

karigerî (I) *m* 1. etki (bir kimse veya nesnenin başka bir kişi veya şey üzerindeki gücü) 2. etki (bir etken veya bir sebebin sonucu) 3. etki (bir kimse üzerinde bırakılan izlenim) * **karigeriyeke baş li ser min hişt** bende olumlu bir etki bıraktı 4. etkinlik 5. etkileycilik ~ya **tîrêjê** ışın etkinliği

karigerî (II) *m* yürürlük

karigerbûn *m* etkilenme

karigerî bûn *l/gh* etkilenmek

karigerbûyîn *m* etkilenme

karigerikirin *m* etkileme, etkili olma

karigerî kirin *l/gh* etkilemek, etkili olmak

karîk *bot/m* mantar

karikator *bnr* karikatür

karikatur *m* karikatür

karikaturekirin *m* karikatürize etme, karikatürleştirme

karikature kirin *l/gh* karikatürize etmek, karikatürleştirmek

karikaturekirî *rd* karikatürize

karikaturist *nd/nt* karikatürcü

karikaturistî *m* karikatürcülük

karikaturize *rd* karikatürize ~ **kirin** karikatürize etmek

karikaturesaz *nd/nt* karikatürcü

karikaturesazî *m* karikatürcülük

karîn (I) *m* acıyla, arayışla meleme

karîn (II) *m* 1. muktedir olma, edebilme, yapabilme, -e bilme 2. kudret, iktidar (bir şeyi yapabilme gücü) 3. erk * **karîna siyasî** siyasî erk 4. kudret, güç (sınırsız, mutlak nitelik) * **karîna Xwedê** Tanrı'nın gücü ~a **bi nefsa canê xwe re** nefis mücadelesi ~a **bi nefsa xwe** nefesine hakim olmak ~a **darizandinê** (an jî **dadweriyê**) yargı gücü (veya erki) ~a **qanûndanînê** yasama gücü (hakkı, yetkisi veya kuvveti) ~a **rêvebirînê** (an jî **cibîckîrinê**) yürütme gücü (veya erki)

karîn (I) *l/gh* acıyla, arayışla melemek

karîn (II) *l/gh* 1. muktedir olmak, edebilmek, yapabilmek -e bilmek * **ez dikarim herim** ben gidebilirim 2. etmek (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılamak) * **ez bêyî wê nikarim** onsuz edemem ~ (yek) **kirin** beriya xwe (birini) cebinden çıkarmak * **tu Menaf nas nakî, ew dikare Hesen bike** beriya xwe sen Menaf'ı tanıımıyorsun, o Hasan'ı cebinden çıkarır ~ **xwe li ser kevirekî hişk û req xwedî kirin** kendini geçindirebilmek, olumsuz koşullarda dahi kendi kecesini çıkarabilecek kadar becerikli olmak * **dikare li rûyê (yekî) bê nihêrtin** yüzüne bakılacak gibi (veya yüzüne bakılır) * **dikare (yekî) tî bibe ser avê û tî bine** (birini) susuz suya götürüp susuz getirmek, (becerikli olmak) * **kare li hewayê resmê teyrana bikişîne** havda kuşların dahi sermini çekebilir, becerikli olmak * **karibûna bi nefsa xwe** nefesine hakim olmak * **nikare bi kerê dibeze kurtên** eşeğe göcü yetmeyip semerini dövmek * **nikare dek bine serê (yekî)** (birinin yanında) perende atamamak (oyun çevirememek, aldatamamak) * **nikarîn cilika xwe ji avê derxistin** paçasını çekecek (veya toplayacak) hali olmamak * **nikarîn çavê xwe vekirin** göz açmamak * **nikarîn mûyek jê kirin** (birinin) kılına dokunmamak * **nekarîn mûyek ji (yekî) kirin** (birinin) kılına dokunmamak * **nekarîn pê re pence kutan 1)** (birinin yanında) perende atamamak (herhane bir konudan birinden aşağı olmak, beceriksiz olmak) 2) (birinin yanında) perende atamamak (oyun çevirememek, aldatamamak) * **nekarîn serê xwe xurandin** göz açmamak * **nekarîn xwarin** yiyememek * **nekarîn xwe dan ser (yekî)** (birinin) üstüne varamamak

karîna der/m karîna

karîna raperandinê *nd* icra gücü, yürütme erki veya gücü

karîne *m* erk, yetke

karısaz *nd/nt* işadamı

karite *m* giriş (mimaride)
kariteya piştê *ant/m* bel kemiği
kariteya sing *ant* göğüs kemiği, köğüs tahtası
kariwer *rd* meşgul (bir işle uğraşan, iş görmekte olan) ~ **bûn** meşgul olmak ~ **kirin** meşgul etmek
kariwerbûn *m* meşgul olma
kariwerbûn *l/gh* meşgul olmak
kariwerî *m* meşguliyet
kariwerkirin *m* meşgul etme
kariwer kirin *l/gh* meşgul etmek
kariz *m* su akarı
karizma *m* karizma
karizmatîk *rd* karizmatik
karkar *m* inlme, sızlanma
karkarik *ant/m* kıkırdak
karkarkirin *m* inlme, sızlanma
karkar kirin *l/gh* inlmek, sızlanmak
karkas *m* karkas
karkenar *rd* emekli
karkenarbûn *m* emekli olmak, emekliye ayrılmak
karkenar bûn *l/gh* emekli olmak, emekliye ayrılmak
karkenarî *m* emeklilik, tekaütlük
karkenarkirin *m* emekli etme, emekliye ayırma
karkenar kirin *l/gh* emekli etmek, emekliye ayırmak
karker *nd/nt* 1. işçi (başkasının yararına bedeni, nika, kafa gücünü veya el uzluğunu kullanarak ücretle çalışan kimse) * **hemû karkerên dinyayê bi yek bin** bütün dünya işçileri birleşin 2. işçi (toplu olarak yaşayan böceklerde üreme yeteneğinde olmayan, topluluğun işlerini gören dişi veya erkek) ~ê **jî xwe re pesnê xelkê li ser e** işinde iyi olan her kes tarafından beğenilir ~ê **kalîfiye** kalîfiye işçi ~ê **ramanê fikir** işçisi ~ê **wehdeyî** mevsimlik işçi ~ê **werzane** mevsimlik işçi ~ê **wesdar** vasıflı işçi ~ê **xwe şîrinê hevalan** (an **jî xelkê**) kendi işi gücünde olan, başkasına muhtaç olmayan herkesçe beğenilir ~ên **beşa kar** *nd* iş kolu işçileri ~ên **gelempêr** kamu işçisi
karkeranî *m* proleterya
karkerê avahyan *nd/nt* inşaatçı, yapıcı
karkerî *m* işçilik
karketî *bnr* karkenar
karkew *nd* toplu keklik avı
karkinar *bnr* karkenar
karkir *bnr* karker
karkirin (I) *m* 1. iş yapma 2. çalışma 3. çabalama
karkirin (II) *m* 1. kazanma, kazanış (kazanç sağlama) 2. etki yapma, etkileme
karkirin (III) *m* hazırlama
kar kirin (I) *l/gh* 1. iş yapmak 2. çalışmak 3. çabalamak
kar kirin (II) *l/gh* 1. kazanmak (kazanç sağlamak) 2. etki yapmak, etkilemek
kar kirin (III) *l/gh* hazırlamak * **ebayekî derwêşan jî min re kar bike** bir derviş abasını bana hazırla

karkulek *m* sıyrığa (kar küreme aracı)
karkülûk *bot/m* mantar
karlêbûn *m* etkilenme
karlêbûn *l/bw* etkilenmek
karlêbû fel/rd edilgin, münfail (etkin karşıtı)
karlêbûnî fel/m edilginlik
karlêker *rd* etkileyici
karlêkirin *m* kar etme, etkileme
kar lê kirin *l/bw* kar etmek, etkilemek
karmax *m* kalbur (iri delikli)
karmax kirin *l/gh* kalburlamak
karmaxkirin *m* kalburlama
karnend *nd/nt* 1. memur 2. çalışan ~ê **gelheyê** nüfus memuru ~ê **gumrikê** gümrükçü, gümrük memuru ~ê **kadastroyê** kadastro memuru ~ê **mehrbirinê** nikâh memuru ~ê **tapoyê** tapu memuru (veya tapu sicil muhafızı) ~ê **tenduristiyê** sağlık memuru, sağlıkçı
karmendî *m* memurluk
karname *m* 1. karne, sertifika, ustalık tescil belgesi 2. ajanda
karnas (I) *m* karnas (adli silâh)
karnas (II) *nd/nt* iş bilimci
karnasî *m* iş bilimi, ergonomi
karnaval *m* karnaval
karne *n* 1. karne (okul karnesi) 2. karne (sağlık karnesi) ~yê **tenduristiyê** (an **jî sihetê**) sağlık karnesi
karnivîs *nd/nt* katip
karnivîsî *m* katiplik
karniyar *nd/nt* 1. başvuru, müracaatçı 2. istekli, talip
karniyarî *m* baş vuru, müracaat
karnî *kim/m* karni
karo *m* 1. karo (iskambil oyunlarında) 2. karo (betondan döşeme taşı)
karok *bot/m* mantar ~a **guran** bir tür yenilmeyen mantar
karoka mêrgan *bot/nd* çayır mantarı
karoka pûşî *bot/nd* kav mantarı (Fomes foventarius)
karoka rastan *bot/nd* ak mantar (Agaricus campestris)
karoka sistokî *bot/nd* civik mantarlar
karokî *rd* mantarımı
karokîbûn *m* mantarlaşma
karokî bûn *bot* *l/gh* mantarlaşmak
karose *m* kıvrıma
karoser *m* karoser
karox *n* 1. sucu, su bekçisi 2. *argo* moruk
karoxî *m* su bekçiliği
karpêk (I) *m* 1. eser, yapıt (bir kimsenin emek sonucu ortaya çıkardığı şey) 2. eser, yapıt (sanatçının ortaya çıkardığı ürün)
karpêt (II) *m* battaniye
karpît *kim/m* karpit
karqedîn *rd* işbiririci, çıkarıcı
karqedînî *m* iş bitiricilik, çıkarıcılık
karqenc *rd* ameli iyi olan
karsak *zo/m* karsak (Vulpes corsac)
karsaz *nd/nt* iş adamı, patron (bir ticaret veya sanayi kuruluşun sahibi, başı, işvereni)

karsazî *m* 1. iş adamılığı, patronluk 2. işletme (tarım, sanayi, ticaret, bankacılık gibi iş alanlarında kâr amacıyla bir sermaye yatırılarak kurulan kurum)

karsazkî *rd* patronca

karsêl *rd* (k yumuşak okunur) işe yaramaz

karst *jeo/m* karst

karstîk *rd* karstik

kart (I) *rd* 1. çeyrek, dörte bir 2. yermi beş kuruş

kart (II) *n* 1. kart * **kartên bûyê** düğün kartları 2. kart, kartvizit 3. kart, kartpostal 4. kart (kimliği belirten belge) * **kartê çapemeniyê** basın kartı 5. kart (oyun kâğıdı) ~ê **ajotinê** sürücü belgesi ~ê **bacê** vergi kartı (veya karnesi) ~ê **dengdanê** oylama pusulası ~ê **krêdiyê** kredi kartı ~ê **postayê** posta kartı

kartel *ab/m* kartel

kartela *m* kartelâ

kartelîbûn *m* kartelleşine

kartelî bûn *l/gh* kartelleşmek

kartezyen *nd/rd* Descartes'çi

kartezyenîzm *fel/m* Descartes'çilik

kartêbû *fel/rd* 1. edilgin, inünfail (etkin karşıtı) 2. *rz* edilgen

kartêbûnî *fel/m* 1. edilgenlik 2. *rz* edilgenlik

kartêker *fel/m* 1. etkin (fîilde bulunan, etkinlik gösteren) 2. *kîm* etkin (kimyasal tepkimelere katılma yatkınlığı gösteren molekül, atom) 3. etken, faktör (etki yapan) 4. *kîm* etken (bir madde üzerine belli bir etki yapan) 5. etkili 6. etkileyici 7. etkili, çarpıcı, dokunaklı ~ **bûn** 1) etkin olmak 2) etkili olmak, etkileyici olmak

kartêkerbûn *kîm/m* etkinleşme

kartêkerbûyîn *kîm/m* etkinleşme

kartêker bûn *kîm l/gh* etkinleşmek

kartêkerî *m* 1. etkinlik 2. etkenlik 3. *sn* etkenlik 4. etkileycilik

kartêkerkirin *m* etkinleştirme

kartêker kirin *l/gh* etkinleştirmek

kartêkirin *m* 1. etkide bulunma, etki yapma, etkileme 2. *fiz* etkilme 3. işleme, etkileme

kar tê kirin *l/bw* 1. etkide bulunmak, etki yapmak, etkilemek 2. *fiz* etkilmek 3. işlemek, etkilemek

kartêl *m* iş telefonu

kartik (I) *m* boyun çukuru

kartik (II) *m* eğe (madenleri yontmak, düzeltmek, perdelamak için kullanılan sert, ensiz çelik araç)

kartikkirin *m* eğeleme

kartik kirin *l/gh* eğelemek

kartî *rd* bayat * **nanê kartî** bayat ekinek

kartîk *m* 1. eğe 2. törpü

kartograf *nd/nt* kartograf, haritacı

kartografî *m* kartografî

kartografîk *rd* kartografîk

kartol *m* 1. patates (Solanum tuberosum) 2. patates (bu bitkinin toprak altında oluşan yenibilen yumruları) ~ê **n xweşkirî** patates ezmesi

kartolîk *m* salep mayası

karton *m* 1. karton 2. karton (on paket sigarayı bir araya getiren ambalâj) 3. karton (tom-bala oyununda)

kartonpiyer *as/m* kartonpiyer

kartotek *m* kartotek

kartpostal *m* kartpostal

kartû *rd* bayat (taze olmayan) * **nanê kartû** bayat ekmek

kartûbûn *m* bayatlama

kartû bûn *l/gh* bayatlamak

kartûk *m* eğe (madenleri yontmak, düzeltmek, perdelamak için kullanılan sert, ensiz çelik araç)

kartûkirin *m* bayatlatma

kartûkirin *l/gh* bayatlatmak

kartûkkirin *m* eğeleme

kartûk kirin *l/gh* eğelemek

kartûş *m* kartuş

kartûtî *m* bayatlık

kartvizit *n* kartvizit

karuxe *m* sisli fırtına

kurofe *m* fırtına

karûbar hazırlık

kar û bar *nd* 1. iş güc 2. hazırlık ~ **kirin** hazırlık yapmak ~ê **xwe kirin** hazırlığını yapmak

karûbarkirin *m* hazırlık yapma

kar û barkirin *l/bw* hazırlık yapmak

karûbarkirî *rd* hazırlıklı, hazırlanmış

karûj *bnr* kartuş

karûş *bot/m* ayrık otu, domuz ayrığı

karût *bot/m* havuç (Daucus carota)

karûxe *n* bir tür ip

karvan *m* erkek giysisinde belbağı üst tarafında kalan giysinin vücutla olan ara boşluğu (gömlek altında kalan bu boşluk büyük bir cep olarak kullanılabilir) * **karvan berda çil güz jê derket** karvan cebini boşaltı kırk çeviz içinde çıktı

karvanî *m* 1. pratik, amelî 2. pratik (kılğı, uygulama) 3. *rd* pratik (kullanışlı)

karvanîbûn *m* pratikleşme

karvanî bûn *l/gh* pratikleşmek

karvanîbûyîn *m* pratikleşine

karvanîk *m* karvan giysisinin cebinin aldığı miktar

karvanîtî *m* pratiklik

karwan *n* 1. kervan 2. kervan (toplu olarak birbiri ardınca gelen şeyler) * **divê mirov tevî karwên bibe, ne li serî ne jî li dawî bime** kervana katılmalı, ne başında ne de sonunda durmalı ~ **jî Kililan nayê** iyi insanlar kötü yerden çıkmaz, anlamında bir deyim ~ê **wê rê ahîret yolculuğu**

karwanî *nd/nt* kervancı

karwanîşelê *nd/nt* kervan soyucu

karwanîtî *m* kervancılık

Karwankuj *m* Kervankıran

Karwanqir *m* Kervankıran

karwanseray *m* kervansaray

karwanvan *nd/nt* kervancı

karwanvanî *m* kervancılık

karwer *rd* meşgul (bir işle uğraşan, iş görmekte olan) ~ **bûn** meşgul olmak ~ **kirin** meşgul etmek

karwerbûn *m* meşgul olma

karwerbûn *l/gh* meşgul olmak

karwerî *m* meşguliyet

karwerkirin *m* meşgul etme

karwer kirin *l/gh* meşgul etmek

karxane *m* 1. iş yeri 2. işletme 3. üretim evi, üretimlik, fabrika

karxezal *m* 1. ceylan balası (veya yavrusu) 2. ahu (güzel, narin kadın) 3. *argo* piliç, çıtır (güzel, alımlı kız)

karxit *m* ege

karxwe *nd/nt* patron

karxwetî *m* patronluk

karxwê *m* tuzla, tuz ocağı

karyar *nd/nt* memur

karyarî *m* memurluk

karyokinez *biy/m* karyokinez

karyola *m* karyola

karzan *nd/nt* 1. uzman, eksper 2. erbap, ehil, işbilen (bir işten anlayan) 3. erbap, ehil (bir işi yapan, yeterli)

karzana *nd/nt* 1. işbilen, ehil kişi, bilir kişi 2. becerikli

karzanatî *m* 1. iş bilirlik 2. beceriklilik

karzane *nd/nt* bilir kişi, ehlihibre

karzanî *m* 1. uzmanlık 2. ehillik

karzim *m* tan, tan ağartısı ~ **a serê sibehê** tan ağartısı

karzîdank *zo/m* kursak

kas *m* 1. kase 2. kupa 3. kupa * **kasa cîhanê** dünya kupası ~ **û kodik di serê (yekî) de şî-keştin** kabak başına patlamak

kasa *m* pardak

kasalastin *m* çanak yalama

kas alastin *l/gh* çanak yalama

kasalês *rd* çanak yalayıcı

kasalêsî *m* çanak yalayıcılık ~ **kirin** çanak yalayıcılığı etmek

kasbûn *m* yorulma

kas bûn *l/gh* yorulmak

kase (I) *m* kâse

kase (II) *m* kasa ~ **ya bikirê** kiralık kasa

kasedar *nd/nt* kasiyer

kasedarî *m* kasiyerlik

kaselês *nd/nt* çanak yalayıcısı, dalkavuk

kaselêsî *m* çanak yalayıcılığı, dalkavukluk

kaselis *bnr* kaselist

kaselist *rd* çanak yalayıcı, tabak yalayıcısı

kaselistî *m* çanak yalayıcılık ~ **kirin** çanak yalayıcılığı etmek

kaset *m* kaset

kasetfiroş *nd/nt* kasetçi (satan kimse)

kasetfiroşî *m* kasetçilik

kasetjen *m* kasetçalar

kasik (I) *m* kask * **kasikê serî** kafa kaskı

kasik (II) *m* kâse ~ **û kodik di serê (yekî) de şî-kandin** kabak başında patlamak ~ **a biçûkîk** bûlbûl çanağı (gibi) ~ **a xwîne** kan çanağı

kasika çav *nd* göz çanağı

kasika çökê *nd* diz ağırşacı

kasil *rd* üşengeç, üşengen

kasilandin *m* erindirme, üşendirmek

kasilandin *l/gh* erindirmek, üşendirmek

kasilîn *m* erinme, üşenme

kasilîn *l/gh* erinme, üşenmek

kasilîtî *m* üşengeçlik, üşengenlik

kasing *m* kuşak

kasiyer *nd/nt* kasiyer

kasiyerî *m* kasiyerlik

kasî *bnr* kêm û kasî

kasîb *rd* kazanan, kazanmaya çalışan, işi gücü olan

kask *m* kask

kasket *m* kasket

kasketdar *rd* kasketli

kasko *hiq/m* kasko

kasmîn *bot/m* hindibaba

kasnî *bot/m* güneğik, hindiba (Cichorium endivia)

kaso *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek

kasok *m* orak

kast *sos/m* kast

kastanyola *m* kastanyola

kaster *m* bir tür helva

kastînî *m* iniltisi (acı acı köpek iniltisi) ~ **jê anîn** inilmek ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) acı acı inlemek ~ **pê ketin** acı acı inlemek

kastorke *m* Hint yağı

kasû *m* aşırı ihtiyaç duyma, hasret çekme

kasûl *rd* tembel

kasûlane *rd/h* tembelce

kasûlî *rd* tembel

kasûlibûn *m* tembelleşme

kasûlî bûn *l/gh* tembelleşmek

kasûlibûyîn *m* tembelleşme

kasûlikirin *m* tembelleştirme

kasûlî kirin *l/gh* tembelleştirmek

kasûlîtî *m* tembellik ~ **kirin** tembellik

kaş (I) *m* kendikendine kurumuş ot

kaş (II) *m* 1. kayak, kızak ayağı (kızığın üstünde kaydığı ayak) 2. kaydırak

kaş (III) *n* bayır, yokuş ~ **û berkaş** inişli çıkışlı arazi ~ **û kendal** dere tepe ~ **û kendal bi serê xwe de anîn** **xwarê** düz duvara tırmanmak (çok yaramaz çocuklar için kullanılır ~ **û kûş** dağ bayır (inişli çıkışlı yer))

kaş (IV) *m* çekiş, çekme ~ **î ba xwe kirin** ayağına getirmek ~ **î ber lingê xwe kirin** ayağına çağırma ~ **î ber piyê xwe kirin** ayağına çağırma ~ **(...) kirin** -e çekmek

kaşan (I) *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek

kaşan (II) *m* yerden sürükleyip götürülmüş ve ya sürünüp gidenin ardında bıraktığı iz, yol * **kaşana maran** yılanın sürünme izi

kaşane *m* kâşâne (köşk, saray gibi büyük süslü ev)

kaşankirin *m* tapanlama

kaşan kirin *l/gh* tapanlamak

kaşbaz *nd/nt* kaykacı

kaşbazı *m* 1. kayakçılık (kayakçı olma durumu) 2. kayakçılık (kayak sporculuğu)
kaşbûn *m* kızaklama, kızak yapma (taşıt, fren görevini yerine getirdiği halde duramayıp kayma)
kaş bûn *l/gh* kızaklamak, kızak yapmak (taşıt, fren görevini yerine getirdiği halde duramayıp kaymak)
kaşe *m* kızak
kaşeber *n* yokuştaki taş
kaşekaş *h* 1. zar zor 2. *m* zar zor geçinme
kaşeksî *bj/m* kaşeksi
kaşêl *m* toprağı ıslatarak tapanlama (harman yeri hazırlanırken bu işlem yapılır)
kaşikan *m* kayak yeri
kaşim *bot/m* bir tür ot
kaşing *m* kuşak
kaşî *m* çini (bir tür çini)
kaşîf *nd/nt* kaşîf, bulucu
kaşîfî *m* kaşîflik, buluculuk
kaşîna *m* bir tür tatlı su balığı
kaşkaş *m* kaykay
kaşkaşîkirin *m* çekeleme
kaşkaşî kirin *l/gh* çekelemek
kaşkaşk *m* 1. çekçek 2. kızak
kaşkaşok *m* kızak
kaşke *m* 1. yük taşımada kullanılan bir tür at arabası 2. kağnı
kaşker *m* 1. çekici (başka arabalarıda çeken arabası) 2. taşıyıcı * **amyara kaşker** taşıyıcı vesait 3. sürükleyici
kaşkerî *m* çekicilik
kaşkirin *m* 1. çekme (bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütme) 2. çekme (taşıt için; koyma, bırakma) 3. çekme, germe 4. sürükleme 5. yerden sürüklemek
kaş kirin *l/gh* 1. çekmek (bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütme) * **derî hindrû kaş kir û çû** kapıyı şiddetle çekip gitti 2. çekmek (taşıt için; koymak, bırakmak) * **hespê ku erebeyê kaş dike** arabayı çeken at 3. çekmek, germek * **ben kaş kir i-pi** çekti 4. sürüklemek 5. yerden sürüklemek
kaşkirî *rd* çekik
kaşkorse *m* kaşkorse
kaşme *bot/m* şeytan otu, baldırgan (Ferula as-sa-foetida)
kaşmîr *m* 1. kaşmir 2. *rd* kaşmir (bu yünden yapılmış olan)
kaşo *m* 1. çevgen 2. polo oyunu
kaşok (I) *m* küçük yokuş
kaşok (II) *m* kaydırak, kaykay
kaşok (III) *rd* sürüngen
kaşolot *zo/m* kaşolot (ispermeçet balinası)
kaşoyî *rd* çevgen gibi sopa
kaşû *bnr* kaşo
kaşûberkaş *m* 1. çekiştirme 2. sürüklemek
kaşûberkaşker *rd/nd* çekiştirici
kaş û berkaş kirin *l/bw* çekişmek
kaş û berkaşî kirin *l/bw* çekiştirmek
kaşûn *m* 1. kayak, ski 2. kaydırak
kaşûn (II) *m* sürünme * **kaşûna mar** yılan sürünmesi

kaşûnbaz *nd/nt* kayakçı
kaşûnbazı *m* 1. kayakçılık (kayakçı olma durumu) 2. kayakçılık (kayak sporculuğu)
kaşûnkirin *m* kayak yapma
kaşûn kirin *l/gh* kayak yapmak
kaşvan *bnr* qaşvan
kaşwane *m* bir oyun
kaşxank *m* tavan (ev tavanı)
kat (I) *m* 1. zaman 2. an
kat (II) *n* 1. fişkın, fidan, cımbar, dal (ağaç dalı) 2. filiz, sürgün
kat (III) *m* 1. az ürün veren arazi 2. ekilmiş fakat herhangi bir nedenle biçilmemiş tarlanın ertesi yıl kendiliğinden ürün vermesi, kendiliğinden yeşeren ekin
kat (IV) *m* 1. söz, lâf 2. hikâye etme, anlatma
katabolizma *biy/m* katabolizma, yadımlama
katedral *m* katedral, başkilise
katafalk *m* katafalk
katagorî *m* katagori
katagorik *rd* katagorik
Katalan *rd/nd* katalan
Katalanî *m* Katalanca
Katalankî *m* Katalanca
katalepsi *bj/m* katalepsi
kataleptik *rd* kataleptik
katalîfik *kîm/rd* katalitik
katalîz *kîm/m* kataliz
katalîzor *kîm/m* katalizör
katalog *m* katalog
katalogkirin *m* kataloglamak
katalog kirin *l/gh* kataloglamak
katane *rd* iyir yarı
katar *m* 1. ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı) 2. kepez (tavuk veya kuşların başındaki ibiği)
katarakt *bj/m* katarakt, ak basma
katdan *m* 1. dal verme, dallanma 2. filizlenme
kat dan *l/gh* 1. dal vermek, dallanmak 2. filizlenme
katdayîn *m* 1. dal veriş, dallanış 2. filizleniş
kate (I) *m* kete, bir tür çörek
kate (II) *m* 1. fişkın, dal, fidan, sürgün 2. fide
katagorî *man/fel* kategori, ulam
katagorik *rd* katagorik
katereyhan *m* reyhan fidesi
katgir *m* süreölçer, kronometre
katib *nd/nt* kâtip, yazman
katibe *m* kâtiye
katibetî *m* kâtibelik
katibî *m* kâtiplik, yazmanlık
katik (I) *m* ense
katik *m* cımbar, fişkın, dalcık
katî *rd* 1. zamansal 2. geçici (çok sürmeyen)
katîlok *m* bir ağırlık ölçü birimi, on katîlok bir tenekeye eşit
katîjmêr *m* 1. saat (günün hangi saati olduğunu gösteren âlet) 2. süreölçer, kronometre
katkîrin (I) *m* hikâye etmek, anlatma
katkîrin (II) *m* kesme
kat kirin (I) *l/gh* hikâye etmek, anlatmak
kat kirin (II) *l/gh* kesmek
kato *n* sık rastlanan köpek adı

Katolik *nd/hnt* Katolik

Katoliki *m* Katoliklik

kator *n* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)

katot *kîm/m* katot, eksi uç

katrilyon *m* katrilyon

katyon *kîm/m* katyon, artın

katyûşa *lşk/m* katyuşa

kaûçük *bot/m* 1. kauçuk (Ficus elastica) 2. ka-
uçuk (kauçuk maddesi) 3. *rd* kauçuk (bu mad-
deden yapılmış olan)

kav *m* fındık ve benzeri yemişlerin dalından
koparılmaya başlandığı zaman (rumu 25 a-
ğustos)

kaval *m* levha, tablet

kavalber *n* taş tablet

kavalye *n* kavalye

kavalyetî *m* kavalyelik ~ kirin kavalyelik et-
mek

kavarî *m* taşlık

kavêj *m* geviş

kavêjî *rd* yaşıdan evel doğuran hayvan

kavêjkirin *m* geviş getirme, gevme

kavêj kirin *l/gh* geviş getirmek, gevme

kavik (I) *m* geviş

kavik (II) *rd* alık, avanak

kavil (I) *m* 1. harabe, virane, yıkıntı 2. harabe,
yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı) 3. kalıntı,
enkaz ~ **bûn** virane olmak ~ **kirin** viraneye
çevirmek

kavil (II) *m* 1. kevel, koyun postu 2. *rd* kevel
(koyun postudan yapıma)

kavilandin (I) *m* yüzme (derisini yüzme)

kavilandin (II) *l/gh* viran etme

kavilandin (I) *l/gh* yüzmek (derisini yüzmek)

kavilandin (II) *l/gh* viran etmek

kavilk *n* yıkıntı, enkaz

kavilkar *rd* tahrip edici, tahripkâr

kavilkarî *m* tahripkârlık

kavilker *bnr* kavilkar

kavilkerî *bnr* kavilkarî

kavilkirin (I) *m* yüzme (derisini yüzme)

kavilkirin (II) *l/gh* viran etme

kavil kirin (I) *l/gh* yüzmek (derisini yüzmek)

kavil kirin (II) *l/gh* viran etmek

kavir *n* toklu ~ **ên** (yekî) **bela bûn** akli dağınık
olmak, keçileri kaçırarak ~ **ên** (yekî) **bela-**
wela bûn keçileri kaçırarak

kavirze *m* zamanında önce çiftleşen koyun

kavîşkî *rd* prematür, zamanında önce doğma

kavkulîk *bot/m* mantar

kavlan *m* kın

kavol *n* kevel (deri, post)

kavran *bnr* karwan

kavranî *bnr* karwanî

kavrok *bot/m* bir bitki

kaw (I) *m* keklik

kaw (II) *ant/n* aşık, aşık kemiği

kaw (III) *rd* 1. gururlu 2. kibirli 3. kibar, naz-
lı 4. bakımlı, alımlı, güzel (kendine ve gü-
zelliğine dikkat eden) ~ **û kubar** kibar ve a-
lımlı

kaw (IV) *m* gelişme, inkişaf

kawa (I) *m* palto

kawa (II) *m* halı

kawani *zo/m* çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)

kawbûn *m* gururlanma

kaw bûn *l/gh* gururlanmak

kawdan (I) *n* kın

kawdan (II) *m* durum, şart

kawdan (III) *m* 1. evrim, gelişim, inkişaf, te-
kamül 2. gelişme, tekamül etme, evrim ge-
çirme

kaw dan *l/gh* gelişmek, tekamül etmek, ev-
rim geçirmek

kawdanî *m* gelişme, gelişim

kawdar *rd* 1. gururlu 2. kibirli

kawdayî *rd* gelişkin

kawdayîn *m* gelişme, tekamül etme

kawe *rd* gerzek

kawekî *rd* gerzekçe

kawêj *m* geviş

kawêjanîn *m* geviş getirme

kawêj anîn *l/gh* geviş getirmek

kawêjî *rd* çok erken gebe kalmış hayvan

kawêşk *rd* çok erken gebe kalmış hayvan

kawik (I) *ant/m* 1. eklem, mafsal 2. boğum

kawik (II) *rd* 1. saf, safdil, safdilli, safderun 2.
alığ, gerzek, kaçık (bazı davranışlarını delice
olan) ~ ~ saf saf

kawikane *l* 1. safça 2. alıkça, gerzekçe, kaçıkça

kawikî *rd* 1. safça (birz saf olan) 2. alıkça, ger-
zekçe, kaçıkça

kawiktî *m* 1. saflık 2. alıklık, gerzeklik, kaçık-
lık

kawikîbûn *m* 1. saflaşma 2. alıklaşma

kawikî bûn *l/gh* 1. saflaşmak 2. alıklaşmak

kawî (I) *m* kulak memesi * **kawiya guhên**

wan bi guhar in kulak memeleri küpeldir

kawî (II) *m* 1. gurur 2. kibir, büyülenme

kawitî *m* 1. gururluluk 2. kibirlik ~ **kirin** ki-
birlik yapınak

kawok *rd* 1. saf (kolaylıkla aldatılabilen) 2. a-
lık, gerzek, kaçık

kawuk *bnr* kawok

kawokî *rd* 1. safça (birz saf olan) 2. alıkça,
gerzekçe, kaçıkça

kawoktî *m* 1. saflık 2. alıklık, gerzeklik, ka-
çıklık

kax (I) *m* çir, kak (elma ve armutun kurutul-
muşu)

kax (II) *m* çay tabağı

kax (III) *m* alan

kax (IV) otlak

kax (V) *m* yabani ot ayıklama ~ **kirin** yabani
ot ayıklamak

kaxçîn *m* yabanî armut

kaxez *bnr* kaxiz

kaxik *m* çiçek vazosu

kaxinî *rd* alansal, alanla ilgili

kaxit *bnr* kaxiz

kaxiz *n* 1. kağıt 2. pusula 3. kağıt (yazılı sınav
kağıdı) 4. ağıt (iskambil kağıdı) 5. kağıt (ka-
ğıt para) 6. kağıt (belge, dokuman) 7. *rd* ka-
ğıt (kağıttan şey) ~ **lê pê çandin** kağıtlamak
(kağıtla kaplamak) ~ **ê ambelajê** ambalaj ka-

ğıdı (veya kraft kâğıdı) ~ê **cixareyê** sigara yaprağı ~ê **daşirê** (an jî **tuuletê**) tuvalet kağıdı ~ê **dîwaran** duvar kağıdı ~ê **helçînk** kurutma kağıdı ~ê **hewaleyê** havale kağıdı, havale name ~ê **hêja** değerli kağıt ~ê **îmze-yan** imza kağıdı ~ê **îskambîlê** iskambil kağıdı ~ê **kalk** saman kağıdı ~ê **karbonê** karbon kağıdı ~ê **hatin pêçandin** kağıtlanmak ~ê **hatin xistin** kağıtlanmak ~ê **lê xistin** (an jî **dan**) kağıtlamak (kağıt yapıştırmak) * **kaxiz li dîwar xistine** duvarı kağıtlanmışlar ~ê **leyîstikê** oyun kağıdı ~ê **matrisê** matris kağıdı ~ê **mulajê** mulaj kağıdı ~ê **mûmkirî** mumlu kağıt ~ê **nexêrê** kara haber pusulası ~ê **parşîmenê** parşömen kağıdı ~ê **pê ve danîn** kağıtlamak (kağıt yapıştırmak) ~ê **pê ve hatin danîn** kağıtlanmak ~ê **qalind** kaba kağıt ~ê **qopyayê** kopya kağıdı ~ê **simarteyê** zımpara kağıdı ~ê **şîmakirî** mumlu kağıt (bal mumuyla) ~ê **teksîrê** teksir kağıdı ~ê **(yekî) tije kirin** (birine) sepet havası çalmak, işten atmak ~ê **torbeyan** kese kağıdı ~ê **turnûsolê** turnusol kağıdı ~ê **vekirin** kağıt açmak ~ê **zimpereyê** zımpara kağıdı

kaxizdank *m* kağıtlık (kağıt koymaya yarar kutu) ~a **daşirê** (an jî **tuuletê**) tuvalet kağıtlığı

kaxizdank *rd* kağıtlı

kaxizfiroş *nd/nt* kağıtçı (satan kimse)

kaxizfiroşî *m* kağıtçılık

kaxizîn *rd* kağıt (kağıttan şey)

kaxizker *nd/nt* kağıtçı (imal eden)

kaxizkerî *m* kağıtçılık

kaxizkirin *m* kağıtlama

kaxiz kirin *l/gh* kağıtlamak

kaxizkirî *rd* kağıtlı, kağıt vurulmuş olan

kaxizok *n* kağıtcık

kaxizokî *rd* kağıdımsı, kağıtsı

kaxil *bot/m* çemen (Cuminum cyminum)

kaxkirin (I) *m* 1. ayıklama (yabanî ottan ayıklama) 2. üstün kesme 3. çapalama

kaxkirin (II) *m* kökünü kazıma, kökünde kazıma, kökünü kurutma (zararlı olan her şey için)

kax kirin (I) *l/gh* 1. ayıklamak (yabanî ottan ayıklamak) 2. üstün kesmek 3. çapalamak

kax kirin (II) *l/gh* kökünü kazımak, kökünde kazımak, kökünü kurutmak (zararlı olan her şey için)

kaya kirîvan *nd* samanyolu

kayik *m* geviş

kayî *bnr* kârî

kayîn (I) *m* 1. geviş getirme, gevme 2. geviş

kayîn (II) *m* yayık yayma

kayîn (I) *l/gh* geviş getirmek, gevme

kayîn (II) *l/gh* yayık yaymak

kayîndar *rd* gevişli

kayînkirin *m* geviş getirme

kayîn kirin *l/gh* geviş getirmek

kaz *m* köpeğin yaranmak için çıkardığı ses (ve bu sese benzer sesler için)

kazeîn *kim/m* kazein

kazekaz *m* inleme (köpek için)

kazib *m* tan ağartısı * **kazipa** *sibehê* tan ağartısı

kazîn *m* inleme (it için)

kazîn *l/gh* inlemek (it için)

kazkazîn *m* inilti (it için)

kazolit *min/m* kazolit

kaztîn *m* inleme (köpek inlemesi)

kaztîn *l/gh* inlemek (köpek inlemesi)

kazûvan *nd/nt* ev sahibi

kebab *m* kebab ~a **bacanreşkê** patlıcanlı kebab ~a **kezêbê** ciger kebabı ~a **mîrîşkê** tavuk kebab ~a **tîke** tike kebabı

kebabfiroş *nd/nt* kebabçı (satan kimse)

kebabfiroşî *m* kebabçılık

kebabkar *nd/nt* keb.ççı

kebabkarî *m* kebabçılık

kebabpêj *nd/nt* kebabçı (yapan kimse)

kebabpêjî *m* kebabçılık

kebabxane *m* kebabçı dükkânı

kebandin *m* yalvarma

kebandin *l/gh* yalvarmak

kebanetî *bnr* kebanîti

kebanî *m* 1. büyük hanım, büyük hatun (evin genel işlerinden sorumlu kimse) 2. *mec* karı 3. aşçı (kadın)

kebanîti *m* 1. büyük hanımlık 2. aşçılık

kebanîti *bnr* kebanîti

kebar (I) *m* kışkık hayvan yemi

kebar (II) *m* 1. seher, tan ağartısı, ilk şafak 2. sabah ezanı öncesi sala ~a **sibehê** tan kızılığı

kebare *m* hacim

kebere *bot/m* kebere, gebre otu

kebinîn *m* yalvarma

kebinîn *l/gh* yalvarmak

kebotk *m* güvercin

kebûde *m* titrek kavak

kec *rd* 1. eği, çarpık 2. sapa

keç *m* 1. kız (dişi çocuk) 2. kız (kız oğlan kız, erden, bakire) 3. *rd* kız (dişi) ~ **anîn** kız almak ~ **birin** kız almak ~ **dan** kız vermek ~ **dan hev û din** kız alıp vermek ~ **dan mêr** (an jî **şû**) gelin etmek ~ **derketin** kız çıkmak ~ **diçin ji xelkê re kur dibûn war ji dê re** kız ele gider oğlan anaya güvence olur; anlamında bir deyim ~ **dîtîn** 1) gelin adayını bulmak 2) erkeğe kız istemek, gelin almak ~ **hê ne li danê ye rakirine rihela wê** kız beşikte (veya kundakta) çeyiz sandıkta ~ **hîna nehatiye danê dest avêtine cihêzê wê** kız beşikte (veya kundakta) çeyiz sandıkta ~ **revandin** kız kaçırmak ~ **xwestin** kız istemek ~a **bavan** soylu, asil kız ~a **bikîrê** kiralık kız ~a **keçin** kız oğlan, kız oğlan kız (erden, bakire) ~a **mêranî** erkek Fatma (veya Ayşe) ~a **raşikeştî** kız kurusu ~a **şapoşewlo** besleme gibi ~a **xama** gelinlik kız ~a **xelkê** el kızı ~ **xwestin** erkeğe kız istemek, gelin almak ~ **ên bavan** soylu, asil kız

keçane *h* kızvârî

keçanî *m* 1. kızlık (kızlık çağı) 2. kızlık, baki-
relik 3. *ant* kızlık, kızlık zarı

keçankî *rd* kızca, kızvârî, kızlara özgü

keçantî *m* 1. kızlık (kızlık çağı) 2. kızlık, baki-
relik

keçap *m* amca kızı, emi kızı
keçatî *m* kızlık, kızlık çağı
keçayî *m* kızlık, kızlık çağı
keçdîtin *m* gelin adayını bulma
keç dîtin *l'gh* gelin adayını bulmak
keçdîtinî gelin adayını görme, görücüye gitme
keçebav *m* asil kız, soylu, babasının kızı, babayığit kız
keçel *nd/nt* 1. kel 2. kel (kalıtıma bağlı olarak veya yaşlılığa bağlı olarak saçı dökülmüş olan) 3. kel (uyuz hastalığı sonucu saçların seyrekleşmiş olan) ~ **dimire porsor dibe**, **gurî dimire gulizerî** *dibe* kör ölür badem gözlü olur, kel ölür sırma saçlı olur ~ **dimire porsorî dibe**, **mirî dimire hê qünzêrî** *dibe* kel ölür sırma saçlı olur, kör ölür badem gözlü olur ~ **hekîm bûya wê dermanê serê xwe çekira** kelin merhemi olsa başına sürer
keçelapraxî *bot/m* kabalak
keçelbûn *m* kelleşme
keçel bûn *l'gh* kelleşmek
keçelbûyîn *m* kelleşme
keçeleynak kelaynak
keçelhenek *zo/m* kel aynak (Geronticus eremita)
keçelik *n* kelcik
keçelî *m* 1. kellik 2. *rd* kelce
keçelok (I) *zo/nd* akbaba (Vultur monachus)
keçelok (II) *rd* 1. kel 2. kel (kalıtıma bağlı olarak veya yaşlılığa bağlı olarak saçı dökülmüş olan) 3. *nd* Kel oğlan ~ **ê pîrê** Kel oğlan
keçelokî *rd* kelce
keçelokîbûn *m* kelleşme
keçelokî bûn *l'gh* kelleşmek
keçelokîtî *m* kellik
keçeltî *m* kellik
keçê b 1. kız (seslenirken) * **keçê were vir** kız buraya gel 2. evlât (kız için) 3. ayol (kadınların kullandığı seslenme sözü)
keçêç *m* tavukların eşelendikleri yer
keçheval *m* kız arkadaş
keçhilî *m* üvey kız, üvey evlât (kız çocuğu için)
keçik (I) *m* (k kalın okunur) sipersiz, yünden bir tür erkek başlığı
keçik kızcağız
keçik m 1. kız (dişi çocuk) 2. *rd* kız (dişi) 3. *m* kızcağız 4. *m* kız, dam (iskambil oyununda) ~ **a bergê kapak kızı** ~ **a sêv di paxil de ye** mavi boncuk kimdeyse benim gönlüm ondadır
keçikî *m* gençlerin kızlar üzerine söyledikleri türkü türü
keçikok *m* kızcağız
keçî *m* günah
keçîç *n* pençe
keçîker *nd/nt* günahkâr
keçîn *rd* 1. kız oğlan kız, bâkire 2. kız ile ilgili
keçînî *m* 1. kızlık 2. kızlık, bekaret
keçîtî *m* kızlık, kızlık çağı
keçmam *m* amca kızı, emi kızı
keçmarî *nd/nt* üvey kız, evlâtlık (kız için)
keçmet *m* hala kızı, halazade

keçmetik *m* hala kızı, halazade
keçmîr *m* 1. bey kızı 2. prenses (hükümdar ailesinin kızı)
keçmîrî *m* prenseslik
keçperî *m* peri kızı, güzel kız
keçxal *m* dayı kızı
keçxatûn *m* teze kızı
keçxaltî *m* teze kızı
keçxaltîk *m* teze kızı
keçxatî *m* teze kızı
keçxatûn *m* hanım kız
keçxwestin *m* kız isteme
keç xwestin *l'gh* kız istemek
keçxwînî *m* âdet, ay başı
ked *m* 1. emek (bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü) 2. *sos* emek 3. işçilik (işçi emeği, yapılaş, niteliği) * **kedeke** **pir tê de heyê** bunda çok işçilik var 4. emek (veya yemek) * **kedeke neçûye nava wî** ağzına bir lokma emek almamış ~ **dan** emek vermek ~ **û hed** emek, emekler ~ **û hed dan** (tişteki) esermek besermek ~ **û kesp** kazanç ~ **û kusp** emekler 1) 2) edinim, edinme ~ **û kuspa xwe** (tev) elde avuçta (ne varsa) ~ **a dest û çavan** göz emeği ~ **û kar** iş gücü * **ked û kara te fesadî ye** işin gücün fesatlık ~ **a ga gê naxwe** sadece çalışıp kazanan yemez, başkalarıyla da paylaşmalı ~ **a gayê nêr** öküzün emeğiyle, kol gücüyle ~ **a wî keda gayê kilo ye** yaramaz kimse ~ **kiro hedkiro ji mala Qasê re** parsayı başkası toplamak ~ **a tilî û pêçîyan** tasarrufluca kullanılan şey
keda hazîr *m* hazırlop (başkası tarafından hazırlanmış, sağlanmış, emeksiz, külfetsiz)
kedanî *nd* kümes hayvanları
keda zêde *ab/nd* artık emek
kedbir *rd* emekli
keddân *m* bitme (bitki, sal kıl için, tekrar ortaya çıkıp bitme)
ked dan *l'gh* bitmek (bitki, sal kıl için, tekrar ortaya çıkıp bitmek)
keddar *rd* emektar
keddarî *m* emektarlık
keder *m* keder, üzüntü, koyuntu ~ **ketin nav dilê** (yekî) içine hüznün çıkmek
kederbûn *m* kederlenme
keder bûn *l'gh* kederlenmek
kedernak *rd* elim, üzücü, müessif
kedhelal *rd* dürüst, emeğiyle geçinen
kedhelalî *m* dürüstlük, emeğiyle geçinme
kedheram *rd* emeğiyle geçinmeyen, harami
kedheramî *m* emeğiyle geçinmeme, haramilik
kedik *m* 1. oğlak derisinden olma su tulumu 2. küçük ayran tulumu
kedirandin *m* 1. kederlendirme, keder verme 2. kahretme, üzme (çok üzme) 3. hüznendirme
kedirandin *l'gh* 1. kederlendirmek, keder vermek 2. kahretmek, üzmek (çok üzme) 3. hüznendirmek
kedirandî *rd* 1. kederli 2. kahırlı 3. hüznülü
kedirî *rd* kederli, kederlenmiş olan

kedirîn *m* 1. kederlenme, kederleniş 2. göynüme, kahırlanma, üzülmeye, acı duyma 3. hüznlenme, hüznleniş, hüzn çökme

kedirîn *l/gh* 1. kederlenmek 2. göynümek, kahırlanmak, üzülmek, acı duymak 3. hüznlenmek, hüzn çökmek

kedît *m* kurutulmuş et

kedî *rd* evcil * **ajelên kedî** evcil hayvanlar

kedîbûn *m* evcilleşme

kedî bûn *l/gh* evcilleşmek

kedîbûyîn *m* evcilleşme

kedîk *n* 1. su tulumu 2. süt tulumu

kedîkirin *m* evcilleştirme

kedî kirin *l/gh* evcilleştirmek

kedîn *m* küçük su testisi

kedînk *m* 1. küçük testi 2. kilden ibrik

kedînok *m* küçük su testisi

kedîtî *m* evcillik

kedkar *nd/nt* emekçi

kedkarbûyîn *m* proleterleşme

kedkarî *m* emekçilik

kednas *nd/nt* 1. emektar 2. kadirbilir

kednasî *m* 1. emektarlık 2. kadirbilirlik

kedr *m* üzünç

kedrij *nd/nt* emekçi

kedrijî *m* emekçilik

kedû *bot/h* kabak (Cucurbita)

kedûn *m* 1. çömek (toprakten tencere) 2. küçük su testisi

kedûnik *m* küçük su testisi

kedxuda *n* kethüda, kâhya ~**yê koleyan dir** kul kâhyası

kedxudatî *m* kethudalık

kedxur *bnr* kedxwar

kedxwar *nd/nt* sümürücü

kedxwarin *m* sümürme, istismar etme

ked xwarin *l/gh* sümürmek, istismar etmek

kedxwarî *m* 1. sümürü 2. sümürücülük

kedxwarîtî *m* sümürücülük

kedxweda *m* besleme

kedxwer *nd/nd* sümürücü

kedxwerî *m* sümürücülük

kedxwê *n* 1. kedhüda 2. muhtar

kedxwêtî *m* 1. kedhüdalık 2. muhtarlık

kedyar *nd/nt* emekçi

kedyarî *m* emekçilik

kef (I) *m* 1. aya (el ayası) 2. avuç, apaz * **kefa dest** elin avucu 3. düz, düzlük * **kefa destê** ova düzlüğü ~**a dest** 1) el ayası 2) avuç, koşam, avuç içi ~**a destê (yekî)** xurîn avucu kaşınmak ~**a ling** ayak tabanı ~**a pê** ayak tabanı

kef (II) *m* 1. köpük * **kefa sabûnê** sabun köpüğü * **kefa qehweyê** kahve köpüğü 2. **kîm** köpük 3. köpük (hayvanların bazen de insanların ağzında görülen salıyamsı kabarcıklar) ~**pê ketin** köpürmek ~**pê xistin** köpürtmek ~**û kinc** köpük, kirli köpük ~**û kunc** köpük (hayvanların bazen de insanların ağzında görülen salıyamsı kabarcıklar) (di) ~**û xwê de man** kan ter içinde (kalmak) ~**a mirinê di ser (yekî) de hatin** ölü sesizliğinde olmak, pasif kalmak ~**a sabûnê** sabun köpüğü

kef (III) *m* kefe (terazi kefesi)

kef (IV) *m* bir tür dikiş ~**û şel** 1) baskı (giysinin içine kıvrılıp dikilen kenarı) 2) büyük dikiş 3) üstün körü

kefalet *m* kefalet ~**dan** kefalet vermek

kefaletname *m* kefaletname

kefandin (I) *m* köpürme

kefandin (II) *m* 1. katlayarak dikme 2. teyelleme, teyel yapma (veya atma)

kefandin (I) *l/gh* köpürtmek

kefandin (II) *l/gh* 1. katlayarak dikmek 2. teyellemek, teyel yapmak (veya atmak)

kefandî (I) *rd* köpürtülmüş

kefandî (II) *rd* teyelli, teyellenmiş

kefare *m* kefare ~**be** geçmiş olsun

kefçik (I) *n* mala, si malası ~**ê denê** uzun saplı tas, uzun saplı kepeç

kefçik (II) *bnr* kevgir

kefçing *n* kevgir

kefçî *bnr* kevgir

kefdan *m* 1. köpüklenme, köpürme 2. köpürme (ekşiyip köpürme)

kef dan *l/gh* 1. köpüklenmek, köpürmek * **sabûnê kef** da sabun köpürdü * **qehweyê kef** da kahve köpürdü 2. köpürmek (ekşiyip köpürmek) * **riçalê kef daye** reçel köpürdü

kefdar *rd* köpüklü

kefdayî *rd* köpüklü, köpüklenmiş

kefdayîn *m* 1. köpükleniş, köpürüş 2. köpürüş (ekşiyip köpürme)

kefdest *m* elle yapılan bir tür teyelleme

kefdestkirin *m* teyelleme

kefdest kirin *l/gh* teyellemek

kefdêr *rd* köpürtücü

kefek (I) *m* kefeki (delikli, hafif bir tür taş)

kefek (II) *nd* kefeki, kösele taşı

kefen *n* kefen ~**çirand** gitti de geldi (iyileşen ağır hastalar için söylenilir) ~**çirandin** 1) kefeni yırtmak 2) gömlek eskitmek (hayat sürdürmüş olmak) ~**dirandin** kefeni yırtmak ~**lê birin** kefen biçmek ~**lê werkirin** kefenlemek, örtmek ~**ê xwe kirin stûyê** xwe kefeni boynunda olmak, kellesini koltuğuna almak, keleyi koltuğa almak

kefendirû *nd/nt* kefenci (kefen diken)

kefendiz *nd/nt* kefen hırsızı, nebbaş (mezarları kazıp kefen çalan kimse)

kefendizî *m* kefen hırsızlığı

kefenek *m* kefen ~**dirandin** kefeni yırtmak

kefenê mar *nd* yılan kavi

kefenkirin *m* kefenleme

kefen kirin *l/gh* kefenlemek

kefenkirî *rd* kefenli, kefenlenmiş olan

kefensêlîn *n* mezar soyucu, nebbaş

kefensêlînfî *m* mezar soyuculuk, nebbaşlık

kefere *nd* kefare, kafilir

keferehman *m* düz ve çıplak yer

kefgirtin *m* köpüklenme

kefgirtin *l/gh* köpüklenmek

kefgirtî *rd* köpüklü, köpüklenmiş

kefgîr *m* kevgir

kefik (I) *m* aya, avuç içi

kefik (II) *m* küçük düzlük yer

kefik (III) m 1. köpük 2. *kîm* köpük 3. köpük (hayvanların bazen de insanların ağzında görülen salyamsı kabarcıklar) 4. *kîm* dışık, cüruf ~ **pê ketin** köpüklenmek ~ **pê xistin** köpürtmek

kefik (IV) m 1. kefe * **kefika mêzinê** terazinin kafesi 2. kefe (semercilerin kullandığı bir tür araç)

kefik (V) m mala

kefik (VI) m ponza

kefikî rd 1. köpüksü 2. köpüklü

kefikkirin m ponzalama

kefik kirin l/gh ponzalamak

kefikpêketin m köpüklenme

kefik pê ketin l/bw köpüklenmek

kefikpêxistin m köpürtme

kefik pê xistin l/bw köpürtmek

kefilandin m garantileme

kefilandin l/gh garantilemek

kefilîn m garantileme

kefilîn l/gh garantilenmek

kefinandin m kefenleme

kefinandin l/gh kefenlenmek

kefinandî rd kefenli, kefenlenmiş olan

kefinîn m kefenlenme

kefinîn l/gh kefenlenmek

kefiye m kefiye

kefiyok m kefiye, küçük kefiye

kefî m 1. kefiye 2. bir tür kadın başlığı

kefil nd/hw kefil ~ **nişan dan** kefil göstermek ~o **dest di cêbê de** işin yoksa şahit ol paran çoksa kefil ol

kefilbûn m kefil olma

kefîltî m kefillik

kefjal bnr kévjar

kefk m yanık kokusu

kefkar rd kaprisli

kefkarî m kapris

kefkefk bot/m sabun otu (Saponaria ofcinalis)

kefkefok (I) bot/m çöven, helvacı kökü, sabun otu (Saponaria ofcinalis)

kefkefok (II) m kefeki (delikli, hafif bir tür taş)

kefkirin m köpürtme

kef kirin l/gh köpürtmek

kefkirî rd köpürtülmüş

kefnik m küf

kefoke m küf

kefokebûn m küflenme

kefoke bûn l/gh 1. küflenmek 2. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köneleşmek)

kefokebûyî rd küflü, küflenmiş olan

kefokebûyîn m küfleniş

kefokeyî rd 1. küflü 2. küflü (zamanı geçmiş, köhne)

kefpezk bot/m ısırgan otu

kefpêketin m 1. köpüklenme 2. köpürme

kef pê ketin l/bw 1. köpüklenmek 2. köpürmek (ekşiyip köpürmek) * **kef bi riçalê ke-**

tiye reçel köpürdü

kefpêxer rd köpürtücü

kefpêxistin m köpürtme

kef pê xistin l/bw köpürtmek

kefpêxistî rd köpürtülmüş

kefse bj/m dizanteri, kanlı basur

kefsedar bj/rd dizanterili

kefseyî rd dizanterik

kefsêl köpük, salya ~ **bi dev ketin** ağzı köpüklenmek

kefs (I) m 1. keşif (ortaya çıkarılma) 2. keşif (var olduğu bilinen bir şeyin ortaya çıkarılması) * **kefsa Amerikayê** Amerikanın keşfi 3. *hiq* keşif (yerinde inceleme yapma) 4. keşif (gizli olan bir şey hakkında geniş bilgi edinme)

kefs (II) n koltuk (kolun gövde ile birleştiği yer)

kefşîl m salya, salya köpük

kefşûl m salya, salya köpük ~ **ji devê (yekî) hatin** ağzından salya akmak

keft m tehdit * **gef û keft lê xwarine** onu tehdit etmişler ~ **lê xwarin** tehdit etmek ~ **ê xwe lê xwarin** tehdit etmek

keftar zo/n 1. sırtlan, yeleli kurt 2. köftehor (yaşlılar için) * **pirê keftar** yaşlı köftehor 3. ürkünç bir masal yarattığı

kefte m gölet

kefteleft m 1. çabalama, didinme 2. mücadele ~a **bi nefsa xwe re** nefis mücadelesi

kefteleftkirin m 1. çabalama, uğraşma, didinme 2. mücadele etme

kefteleft kirin l/gh 1. çabalamak, uğraşmak, didinmek 2. mücadele etmek

keftor rd/m 1. cadaloz 2. cadı gibi (saç başı dağılık kadın) 3. köftehor

keftore rd/m 1. cadaloz 2. köftehor

keftoreti m 1. cadalozluk 2. köftehorluk

keftoreyî rd cadalozca

keftoreyibûn m cadalozlaşma

keftoreyî bûn l/gh cadalozlaşmak

keftûleft kirin l/gh çekışmek, caba harcamak

keftûleft kirin l/gh didinmek * **em bi xebîtinê**, **bi keftûleftkirinê hatin van rojan** çalışarak, didinerek bu günlere geldik

keftûleft kirin l/gh l/gh mücadele etmek

keftûleft m 1. çabalama, didinme 2. mücadele etme

keftûleftkirin m 1. çabalama, uğraşma, didinme 2. mücadele etme

keftûleft kirin l/gh 1. çabalamak, uğraşmak, didinmek 2. mücadele etmek

keftxwarin m tehdit etme

keft xwarin l/gh tehdit etmek

keftyar zo/n sırtlan

kefxoy n Hristiyanları köy yöneticisi

kefyazî m çöl, kurak düzlük

kefzer bot/m yosun

kegar bot/m domalan, patatese benzer bir tür mantar

kegir m çardak

keh rd kör (ağzı keskin olmayan kesici alet)

kehandin m yayık yayma

kehandin l/gh yayık yaymak

kehanet m kehanet

kehbûn m ağzı körelme

keh bûn l/gh ağzı körelmek

kehil (I) *rd* asil, soylu
kehil (II) *bnr* kihêl
kehî *rd* evcil
kehîbûn *m* evcilleşme
kehî bûn *l/gh* evcilleşmek
kehîkirin *m* evcilleştirme
kehî kirin *l/gh* evcilleştirmek
kehnî *m* çeşme, pınar
kehreba *m* elektrik
kehreban *bnr* kehriban
kehrîk *m* oğlak
kehrîban *m* 1. kehribar, samankapan 2. *rd* kehribar (bu maddeden yapılmış olan)
kehya *dir/n* 1. kâhya (lonca başkanı) 2. kâhya, değnekçi (motorlu taşıtlar için) * **kehyayê rawestgeha** me bizim durağın kâhyası ~yê çewlikê çiftlik kâhyası ~yê heremê harem kâhyası
kehyatî *m* 1. kâhyalık 2. kâhyalık, değnekçilik ~ **kirin** kâhyalık etmek
kej (I) *m* yastık (fide yetiştirmek için ince toprak ve gübreden hazırlanmış yüksekçe yer)
kej (II) *n* 1. tiftik 2. *rd* tiftik (bundan yapılmış olan)
kej (III) *n* 1. kumral 2. *rd/nd* kumral (bu renkten olan) 3. sarışın
kejak *m* bir tür kuşak
kejal *m* 1. kumral, kumralca 2. bayan ismi
kejê *m* 1. kumral, sarışın (bayan) 2. sarı kız (inek ismi olarak)
kejik (I) *bot/m* 1. hayvan yemi olarak da kullanılan bir ot 2. hılta
kejik (II) *m* 1. kulak arkası çukurca yer (başın darbeye karşı en hassas yeri olan kulak arkası bölümü)
kejik (III) *rd* 1. kumral 2. sarışın
kejik (IV) *m* tiftik
kejîkî *rd* 1. kumralca 2. sarışınca
keji (I) *m* yünden bir tür baş örtüsü
keji (II) *bnr* kezî
keji (III) *m* 1. kumrallık 2. sarışınlık
keji (IV) *m* örülü geniş ve yassı ip
keji (V) *m* 1. kıkırdak 2. beze 3. et siniri
keji (VI) *rd* sinirli, asabî
kejinerm *rd* yumuşak huylu
kejiî *m* 1. kumrallık 2. sarışınlık
kejiîund *rd* sinirli, sert kimse
kejreng *nd* kumral rengi
kejo *rd* kumral veya sarışın (erkek)
kek (I) *m* 1. ağabey, ağbi, ağbiy 2. ağabey, ağbi, ağbiy (saygı sözü olarak) 3. sayın * **kek Azad** sayın Azat
kek (II) *n* kek (kek tatlısı)
keke (I) *m* kaka (çocuk dilinde)
keke (II) *rd* 1. keke, kekeme 2. tutuk (akıcı, rahat konuşamayan) ~ **kuf** delisin, anlamında kızdırma tekerlemesi (çocuklar arasında)
kekebûn *m* kekemeleşme
keke bûn *l/gh* kekemeleşmek
kekeke *m* kekeme
kekekekirin *m* kekeleme, kekeleyiş
kekeke kirin *l/gh* kekelemek
kekefi *m* 1. kekelik, kekemelik 2. tutukluk

kekir *n* şeker (çocuk dilinde)
kekîfî *m* ağabeylik ~ **kirin** ağabeylik etmek
keko *b* 1. ağabey, ağabeycim, ağbi, ağbiy, abi (teklifsiz konuşmada) 2. *argo* dayı, efe
kekê *b* 1. ağabey, ağabeycim, ağbi, ağbiy, abi (teklifsiz konuşmada) 2. *argo* dayı, efe
kekocan *n* ağabeyciğim
keko *rd* babası ölmüş olan, yetim
kekoşk *n* dikili taş (üstüste konulan işaret için dikilen taş)
kekotî *m* 1. ağabeylik 2. dayılık, efelik
kel (I) *rd* 1. kel 2. kel (kalıtıma bağlı olarak veya yaşlılığa bağlı olarak saç dökülmüş olan)
kel (II) *n* 1. kele (boğa, tosun) 2. damızlık (hayvan) * **conegayê kel** damızlık tosun 3. çiftleşme isteği **wexta kelê noginê ye** düvenin çiftleşme zamanıdır 4. *argo* (erkek için) * **kelê te hat** oynasın gemildi ~ê **çêlekê bûn** inek boğaya gelmek
kel (III) *m* 1. kaynama 2. taşma 3. coşma 4. taşım, taşımlik * **du kelan lê bîne** iki taşım kaynat * **kelek li şîr bîne** bir taşımlik kaynat 5. *psi* gerilim, tansiyon 6. *mec* zaman, tav anlamında * **her tişt di kela xwe de xweş** e her şey zamanında güzeldir 7. *mec* öfke, sinirlenme ~ **bi ser ketin** kaynayıp taşmak ~ **di serî de rijandin** öfkesini başkasından almak ~ **pê de çûn** taşmak ~ **rabûn** 1) taşmak 2) coşmak 3) küpürmek, sinirlenmek 4) ~a (yekî) **rabûn** galeyana gelmek * **sazbend ji nişka ve ker bûn**, her kes behîfî **mabû**, **lê kesî sedemê rabûna kela padîşa nizanibû** çalgıcılar birdenbire sustu, herkes şaşırılmıştı, kimse padişahın birdenbire galeyana gelmesinin sebebini bilmiyordu ~a (yekî) **rabûye** öfkesi burnunda ~a (yekî) **danîn** sinirleri yatışmak, yatışmak, teskin olmak, harî geçmek ~a (...) **dilê yekî girtin** -e hasretti içini yakmak ~a **dilê (yekî) rakirin** (birini) öfkelenlendirmek, sinirlendirmek ~a **dilê xwe berdan** içini rahatlatmak ~a **dilê xwe danîn** içini boşaltmak ~a **dilê xwe vemirandin** (an jî **rêtin**) içini rahatlatmak, içini boşaltmak ~a (yekî) **germ bûn** sinirleri gergin olmak (yek) ~a **miqilkê ye** çabuk parlayan kimse ~a (yekî) **rabûn** 1) (birine) ateş basmak, damarı (veya damarları) kabarmak, öfkelenmek, köpürmek (çok kızmak) 2) sabrı taşmak (veya tükenmek) ~a (...) **pê de çûn** taşmak * **kela şorbeyê pê de çû** çorba taşıtı ~a (yekî) **rakirin** 1) taşımak, öfkelenlendirmek 2) sabrını taşımak ~a (yekî) **rijîn** harî geçmek, yatışmak ~a (yekî) **tê de man** (birinin) sinirleri olduğu kalmak, rahatlanmamak ~a **xwe di serê (yekî) de hêdî kirin** (bir kimseden) öfkesini çıkarmak (veya almak), hınç (veya hınçını) almak ~a **xwe di serê (yekî) de rêtin** (bir kimseden) öfkesini çıkarmak (veya almak) ~a **xwe di serê (yekî) de vala kirin** hınç (veya hınçını) almak ~a **xwe hêdî kirin** hırsını almak, içini rahat ettirmek ~a **xwe pê de hêdî kirin** (birine) kus-

mak (birikmiş öfkelerini dışa vermek) ~a xwe rêtin 1) içindekini kusmak, dardını dökmek, dert anlatmak, içini dökmek, boşalmak 2) rahatlamak 3) kurtlarını dökmek ~a xwe rijandin içini boşaltmak, içini rahatlatmak ~a xwe tê de hêdî kirin hincini (veya hırsını) birinden çıkarmak * hat kela xwe di min de hêdî kir gelip hırsını benden çıkardı ~ek lê anîn tıkırdatmak (yemeği bir taşım kaynatmak) * min kelek li xwarinê anî yemeği bir sefer tıkırdattım

kel (IV) (k ince okunur) *m* 1. kale 2. *rd* kale gibi (kendisine güvenilen, güçlü kimse) ~a ku jin xera bike, mêr nikare ava bike (an jî avakirina wê zor e) bir deli kuyuya bir taş atmış kırk akıllı çıkaramamış

kel (V) *rd* 1. kaynar 2. *m* ateş, yangın (hastalıkta) 3. ısı, ateş, vücut ateşi 4. yüksek ateş (hastalıktan dolayı insan vücudun yüksek ateşi)

kel (VI) *m* kaynak (iki metal veya yapay parçayı birleştirme yöntemi, kaynaştırıp yapıştırma işi)

kel (V) *rd* eğri * pozkel eğri burunlu

kel (VI) *rd* boynuzlu (keçi veya koyun)

kel (VII) *rd* gür

kelab *m* yün çilesi

kelam *m* kelâm (Tanrı'nın varlığını ve İslâm dinini konu edinen bilim) ~ê dinyayê dünya kelâmı (Tanrı sözünden başka söz)

kelan *m* 1. kaynama 2. sıcaklık, aşırı sıcaklık * دنیا li me germ e, kelan e û dikelije dünya çok sıcak, kaynar durur

kelandin *m* 1. kaynatma 2. kaynatma (kemik kırığı, çatlağı ve yara ağzının kapanmasını sağlama) 3. haşlama (suda kaynatarak pişirme) 3. haşlama (elbise kaynama)

kelandin *l/gh* 1. kaynatınak 2. kaynatmak (kemik kırığı, çatlağı ve yara ağzının kapanmasını sağlamak) 3. haşlamak (suda kaynatarak pişirmek) * du hêkan bikelîne da ku em bi rê de bixwin iki yumurta haşla da yolda yiyelim 3. haşlamak (elbise kaynatmak)

kelandî *rd* 1. kaynar (çok sıcak) 2. kaynatılmış olan 3. sıcak (sıcak yemekler için) * şorbe kelandî ye çorba çok sıcak alev alev (vücut ısısı herhangi bir sebeple artmış) * rûyê wî kelandî, lê destên wî sipsar bûn yüzü alev alev yandığı halde elleri sop soğuktu 4. haşlama * goştê kelandî haşlama et

kelanî *nd* pala

kelanter *nd/nt* polis

kelanterî *m* polislik

kelasîng *m* sapan (taş atma aracı)

kelasung *bnr* kelasîng

kelaş *m* 1. çarık 2. bir tür sandalet

kelaş *bnr* kewş û kelaş

kelaş n 1. ceset, naaş * kelaşê wî li çolê nîa cesedi çölde kaldı 2. leş (kokmuş hayvan ölüsü) 3. kadavra

kelaşfiroş *nd/nt* çarıkçı (imal eden)

kelaşfiroşî *m* çarıkçılık

kelaşker *nd/nt* çarıkçı (imal eden)

kelaşkerî *m* çarıkçılık

kelaştin *m* yarma

kelaştin *l/gh* yarmak

kelat *m* kale, germen

kelatî *m* kaynaklık

kelawe *m* enkaz

kelax n 1. leş (kokmuş hayvan ölüsü) 2. cılız, sıska, zayıf * goştê kelax cılız et 3. kadavra

kelaxxur *rd/nd* leşçil

kelaxxurî *m* leşçilik

kelaxxwer *rd/nd* leşçil

kela xwe rêtin *l/bw* püskürmek, patlarcasına dışarı atmak

kelbacan *bot/m* bir bitki

kelbe (I) *n* yakacak odun

kelbe (II) *n* ön diş, diş

kelbeng *rd* gelişkin

kelbengî *m* gelişme (büyüyüp boy atma)

kelbengîbûn *m* gelişme

kelbengî bûn *l/gh* gelişmek

kelberdan *m* teke katımı

kelbeş *bot/m* eşek dikenî

kelbeyê filan *nd* 1. fil dişi 2. *rd* fil dişi (fil dişinden yapılmış şey) * şeyê kelbeyê fil fil dişi tarak

kelbê zer zo/nd sarı kertenkele

kelbûn (I) *m* 1. kaynama 2. ısınma

kelbûn (II) *m* düvesime

kel bûn (I) *l/gh* 1. kaynamak 2. ısınmak

kel bûn (II) *l/gh* düvesimek

kelbûnî *m* kellik

kelcûn *m* taşma

kel cûn *l/gh* taşmak

keldan (I) *m* 1. kaynama 2. taşma 3. *mec* coşma

keldan (II) *m* 1. kaynak (iki metal veya yapay parçayı birleştirme yöntemi, kaynaştırıp yapıştırma işi) 2. kaynak yapma

kel dan (I) *l/gh* 1. kaynamak 2. taşmak 3. *mec* coşmak

kel dan (II) *l/gh* kaynak yapmak

keldanker *nd/nt* kaynakçı

keldankerî *m* kaynakçılık

keldayî *rd* 1. kaynar 2. öfkeli, coşkun 3. *psi* gerilimli

keldayîn (I) *m* 1. kaynayış 2. taşma 3. *mec* coşma

keldayîn (II) *m* kaynak yapma

keldoş *m* ekmeği yağ ve ayrına doğrayıp yağrularak hazırlanan sıcak bir yemek

keldûman *m* buhar

keldûxan buhar

kele n 1. kelle 2. kafa (mekanik bir bütünün parçası) * keleyê makîneyê makînenin kafaşı

kelebab *zo/n* horoz

kelebacok *m* evcilik

kelebeçe *bnr* kelepece

keleberbang *m* fecir, şafak

kelebest m 1. kuru çay, kurumuş çay 2. iki su arasındaki arazi

kelebez h nefes nefese, alalacele

kelebêhn *h* 1. durmadan, dinlenmeden 2. tıknafes olarak

kelebîn *bnr* kelebêhn

kelecadi *rd* didinti, çok çabalı

kelecan *m* helecan, heyecan

keledoş (I) *m* et, keşk, heliz, yağ ve mercimekten yapılan meşhur bir Kürt yemeği

keledoş (II) *m* hayvan sütünün azalması durumu

keledoş (IV) *m* buğu, buhar

keledoşî *m* buğulama

keledoşîkirin *m* buğulama, buğuda tutma, tep-hir

keledoşî kîrin *l/gh* buğulamak

keledoşxane *m* buğu evi, tephirhane

keledûk *m* buhar

kelef (I) *n* bacağın kaba eti

kelef (II) *m* harabe, ören

kelef (III) *m* 1. kelep (büyük iplik çilesi) 2. çile, kantal (halka biçimindeki bağ) * **kelefê** ta iplik çilesi 3. tura (halat gibi örülmüş iplik çilesi)

kelefe *n* 1. yıkıntı, enkaz 2. yıkık dökük ev

kelefi *rd* kantal biçiminde iplik çilesi

kelefbûn *m* kangallanma

kelefi bûn *l/ng* kangallanmak

kelefkîrin *m* kangallama

kelefi kîrin *l/gh* kangallamak

kelegerm *m* 1. heyecan 2. yüksek ateş 3. sarı sıcak

kelegermî *rd* heyecanlı 2. ateşli 3. sarı sıcaklık

kelegermibûn *m* heyecanlanma

kelegermî bûn *l/ng* heyecanlanmak

kelegij *m* kapışma

kelegirî *rd* ağlamaklı, ağlamalı ~ **bûn** ağlamaklı olmak, gözleri dolmak (veya dolu dolu olmak) ~ **dan qirikê** (birini) ağlana tutmak

kelegirîbûn *m* 1. ağlamaklı olma, dolukma 2. içi kalkmak (veya kabarmak)

kelegirî bûn *l/ng* 1. ağlamaklı olmak, dolukmak 2. içi kalkmak (veya kabarmak)

kelegirîkirin *m* ağlamaklı hale getirme

kelegirî kîrin *l/gh* ağlamaklı hale getirmek

kelegirîno *rd* ağlamaklı

kelegirînobûn *m* ağlamaklı olma

kelegirîno bûn *l/ng* ağlamaklı olmak

keleh *m* kale

kelejan *m* yüksek sıcaklık, yüksek ısı

kelejar *rd* perişan

kelejarî *m* perişanlık

kelejenî *m* coşku

kelejenîti *m* coşkuluk

kelek (I) *zo/m* solungaç, galsame, tarak (suda yaşayan hayvanlarda solungaç)

kelek (II) *rd* pişegen, pişek, pişkin * **nokên** kelek pişegen nohut * **niskên** kelek pişkin mercimek

kelek (III) *m* taş yığını (tarla içinde ayıklanmış taş yığını)

kelek (IV) *der/m* 1. sal 2. kayık ~ **û gemiyên** (yekî) *ji* cem Xwedê wergerîn hayatı kay-

mak, feleği şaşmak ~a (yekî) derbejêr bûn tepesi aşağıya gitmek ~a (yekî) qelibîn 1) (birinin) gemisi şapa oturmak 2) hayatı kaymak **kelekel** *m* sarı sıcak (aşırı sıcaklık) ~a havînê sarı sıcak ~a nîvro öğle sarı sıcak

kelekî *m* pişegenlik, pişkinlik

kelekokî *rd/lh* pişegence, pişkince

kelekor *rd* bakar kör

kelekorî *rd* bakar körce

kelekort *m* çukur

kelekvan *nd/ht* salcı, kayıkçı

kelekvanî *m* salcılık, kayıkçılık

kelelxane *m* kayıkthane

kelem (I) *n* 1. diken, çaltı (büyük diken) 2. kazık (eskiden insanı üzerine oturarak öldürdükleri yere dik çakılı sivri uçlu olan şey) * **di wexta Osmaniyan de yek ji cezayê kuştinê, li keleman xistina mirovan e** Osmanlılarda ölüm cezalarında biri de, kazığa çakılmaktır 3. *mec* engel li ~an **xistin** kazığa oturtmak ~ê **nav çavan** kendisinin varlığından rahatsızlık duyulan ~ê **nav çavê neyaran** kelem düşmanlarınca kendisinden nefret edilen kimse

kelem (II) *n* orman, meşe ormanı

kelem (III) *bot/m* lâhana ~a **xweşkirî** lâhana ezmesi

kelema **brükselê** *bot/nd* Brüksel lahanası, Frenk lahanası

kelemamîk *m* bilmece

keleman *rd* gözüpek, atılgan, cesur

kelemanî *m* gözüpeklik, atılganlık

kelema reş *bot/nd* kara lâhana

kelema sor *bot/nd* kırmızı lâhana

kelembûn *m* ormanlaşma

kelemçe *bnr* kelepçe

kelemdar *rd* dikenli

kelemek *m* ağaçtan boyunduruk kulpu

kelemêr *n* zeki yaşlı adam

kelemî (I) *bot/m* kalitesi düşük bir tütün bitkisi türü

kelemî (I) *m* lâhana

kelemdar *rd* çatlaklı, pürüzlü, girişli çıkışlı yüzey, ağacın sert kabuğu gibi

kelemok *m* kapuska

kelempir *m* kuru dikenli ot

kelemvan *nd/ht* ormancı

kelemvanî *m* ormancılık

kelendîn *m* kar yığı

kelendû *m* kötü huylu kadın

keleng *bnr* kereng

keleparçe *bnr* kelepçe

kelepçe *m* 1. kelepçe (tutukluların kaçmaması için bileklerine takılan demir halka) 2. kelepçe (kablo, boru gibi şeyleri bir yere bağlı tutmak için kullanılan halka) 3. kenet 4. bilezik (motor pistonları için, uçları açık demir halka) ~li **destê** (yekî) **xistin** kelepçe vurmak (takmak veya kelepçeye vurmak)

kelepçedar *rd* kelepçeli

kelepçekîrin *m* 1. kelepçeleme 2. kenetleme

kelepçe kîrin *l/gh* 1. kelepçelemek 2. kenetlemek

kelepçekirî *rd* 1. kelepçeli (kelepçe vurulmuş olan) 2. kenetlenmiş
kelepçik *m* kelepçe (küçük kelepçe)
kelepel *bnr* keleper
keleper *nd* öteberi, ufak tefek eşya
kelepêj *rd* pişmek üzere olan
kelepîr *rd/nd* 1. kelepîr (ucuza elde edilen mal) * **malê kelepîr** kelepîr malı 2. *argo* yaşlı (argo)
kelepîrkir *rd* kelepirci (kelepîr satın alan kimse)
kelepol *nd* öteberi, ufak tefek eşya
kelepor *m* 1. kültür, gelenek 2. miras
kelepotk *m* 1. bere, ezik, çizik (herhangi bir şeyde görülen çizik) * **min bi çavên serê xwe dît, di canê wê de kelepotk hebûn** gözümle gördüm, vücudunda çizikler vardı 2. bertik (gürük, derideki mor leke) 3. düküntü, pütür ~ **tê de çêbûn** çizilmek ~ **tê de çêkirin** çizmek (çizgi halinde berelemek)
kelepotkî *rd* 1. bereli, çizikli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan) * **kelepotkên zebêşê jê bike biavêje û paşê bixwe** karpuzun bereli yerlerini kesip at, ondan sonra ye 2. düküntülü, pütürlü
kelepotkîbûn *m* 1. berelenme 2. çentiklenme 3. düküntülenme, pütürlenme
kelepotkî bûn *l/gh* 1. berelenmek 2. çentiklenmek 3. düküntülenmek, pütürlenmek
kelepotkîkirin *m* 1. berelime 2. çentikleme 3. pütürleme
kelepotkî kirin *l/gh* 1. berelemek 2. çentiklemek * **temamî deriyân kelepotkî kirine** bütün kapıları çentiklemişler 3. pütürlemek
kelepûr *rd/nd* 1. kelepîr, değersiz öteberi 2. *m* gelenek, kültür 3. artık
kelepûrî *rd* geleneksel
keleqend *n* şeker parçası
kelereq *rd* inatçı
kelereş (I) *n* siyah taşlık yer
kelereş (II) *m* siyah beyaz renkli karga türü
kelerim *bot/m* karnabahar, karnabit (Brassica oleracea botrytis)
keleroc *rd* sinirli, asabî
kelerocî *rd* sinirlilik, asabîlik
kelerocîbûn *m* asabîleşme
kelerocî bûn *l/gh* asabîleşmek
keseske *m* 1. dört tekerlekli kağı 2. at arabası
keleste *bnr* kereste
keleş (I) *nd/nt* 1. haydut, şaki 2. dayı, zorba
keleş (II) *rd* 1. yiğit, bahadır, cesur 2. keleş (çok yakışıklı erkek) 3. çok güzel (bayan) 4. *m* yar, sevgili (bayan için)
keleş (III) *n* 1. iri boynuzlu teke 2. teke görkemini çağrıştıran erkek
keleşêr *zo/n* horoz
keleşgewr *m* 1. dilber, güzel kadın 2. yar, sevgili (bayan için)
keleşî (I) *m* haydutluk, şakilik ~ **kirin** haydutluk etmek
keleşî (II) *m* 1. yiğitlik, cesaret 2. yakışıklılık
keleşîr *rd* ılık (su vb. için)
keleşkof *m* kalaşnikof

keleşo *rd* 1. yakışıklı erkek 2. teke görkemini çağrıştıran erkek
keleşî (I) *m* haydutluk, şakilik ~ **kirin** haydutluk etmek
keleşî (II) *m* 1. yiğitlik, cesaret 2. yakışıklılık
keleşyar *m* dilber, güzel yar
kelevajî (I) *rd* eğri büğrü
kelevajî (II) *rd* saçma sapan * **gotinên kelevajî** saçma sapan sözler
kelevajîk *rd* saçma sapan
kelewehc *m* hararet (susama, susuzluk) * **çay, kelewehcê dişikêne** çay, harareti giderir ~ **a (yekî) danandin** hararet kesmek (veya söndürmek) ~ **a (yekî) zêde kirin** hararet vermek
kelax *bnr* relax
kelaxaşi *rd* börtük
kelaxav *rd* börtük (daha tam pişmemiş olan et veya yemek)
kelaxwêdan *m* yorulma sonucu oluşan terleme
keleynak *zo/m* kelaynak
kelezke *m* at arabası veya kağı
kelezûrî *rd* ala sulu, börtük (iyi pişmemiş olan)
kelezûrîkirin *m* börtme
kelezûrî kirin *l/gh* börtmek
kelezûrîkirî *rd* az pişmiş, haşlanmış olan
kelê (I) *m* bir tepenin en yüksek yeri
kelê (II) *rd* tuzsuz (tuzu az veya tuzsuz aş)
kelêj *rd* 1. zayıf, semiz olmayan hayvan 2. *mec* yaramaz (yararlı olmayan, beş para etmez kimse)
kelêjan *m* hararet, alerji
kelêjî *ant/m* kuyruk sokumu
kelêşk *m* lastik
kelgamêş *n* manda boğası
kelgirî *bnr* kelegirî
kelh *rd* 1. nâdir, az bulunan 2. güzel, görkemli
kelhejin *m* kale topu, geri tepmesiz top
kelhenek *zo/m* kel aynak (Geronticus eremita)
kelhişk *m* yaşlı ve kambur kadın
kelhok *m* divan (toplantı yeri)
kelhoşk *m* 1. kale, kalecik 2. anıt
kelifandin (I) *m* garantileme
kelifandin (II) *m* mal etme (herhangi bir fiyata mal etme)
kelifandin (I) *l/gh* garantilemek
kelifandin (II) *l/gh* mal etmek (herhangi bir fiyata mal etmek)
kelifîn (I) *m* garantilenme
kelifîn (II) *m* mal edilme
kelifîn (I) *l/gh* garantilenmek
kelifîn (II) *l/gh* mal edilmek
kelij (I) *m* 1. etki, tesir 2. hararet 3. sarı sıcak (güneş ışığının yata ortasındaki yakıcı sıcaklığı) 4. nisbet ~ **pê ketin** köpürmek
kelij (II) *m* kaynak (iki metal veya yapay parçayı birleştirme yöntemi, kaynaştırıp yapıştırma işi)
kelijandin *m* 1. kaynatma 2. kaynatma (kemik kırığı, çatlağı ve yara ağzının kapanmasını sağlama) 3. hararet yapma 4. kaynak yapma, kaynatma (metal için)

kelijandin *l/gh* 1. kaynatmak 2. kaynatmak (kemik kırığı, çatlağı ve yara ağzının kapanmasını sağlamak) 3. hararet yapmak 4. kaynatmak, kaynak yapmak (metalleri birbirine yapıştırmak)

kelijandî *rd* 1. kaynar 2. kaynatılmış olan 3. kaynaklı, kaynak yapılmış olan

kelijdar *rd* etkili

kelijdarî *m* etkililik

kelijî *rd* 1. kaynar (çok sıcak) 2. hararetli

kelijîn (I) *m* dikiz, dikizleme

kelijîn (II) *m* 1. kaynama, kaynayış (bir sıvı sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca buhar durumuna geçerek fokurdama) 2. kaynama, kaynayış (kemik kırığı, çatlağı veya yara ağzı kapanma) 3. kaynama, kaynayış (iki metal veya yapay parçayı kaynaştırıp yapıştırmak) 4. *kîm* birleşme (kaynaşma) 5. hararet yapma, sıcaklanma

kelijîn *l/gh* 1. kaynamak (bir sıvı sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca buhar durumuna geçerek fokurdamak) 2. kaynamak (kemik kırığı, çatlağı veya yara ağzı kapanmak) 3. kaynamak (iki metal veya yapay parçayı kaynaştırıp yapıştırmak) 4. *kîm* birleşmek (kaynaşmak) 5. hararet yapmak, sıcaklanmak

kelijker *nd/nt* kaynakçı

kelijkerî *m* kaynakçılık

kelik (I) *n* kuzu ve oğlak boynuzu

kelik (II) *bot/m* yoncaya benzeyen bir bitki

kelik (III) *m* kelik (eski ayakkabı)

kelik (IV) *m* sepet, zembil (sazlardan ya da çalılardan örülmüş sepet)

kelimîn *m* konuşma, dile gelme

kelimîn *l/gh* konuşmak, dile gelmek

kelipandin (I) *m* boğundan koparma (bitki için)

kelipandin (II) *l/gh* çizme (çizgi halinde bereleme)

kelipandin (I) *l/gh* boğumdan koparmak (bitki için)

kelipandin (II) *l/gh* çizmek (çizgi halinde berelemek)

kelipîn (I) *m* boğumdan koparılmak

kelipîn (II) *m* çizilme

kelipîn (I) *l/gh* boğumdan koparılmak

kelipîn (II) *l/gh* çizilmek * **dîwar tev kelipî-bû** duvar hep çizilmişti

kelistin *m* 1. gözetleme, gözleme, dikizleme (birine veya bir şeye gizlice bakmak) 2. gözetleme (birinin yaptıklarını belli etmeden izleme)

kelistin *l/gh* 1. gözetlemek, gözlemek, dikizlemek (birine veya bir şeye gizlice bakmak) 2. gözetlemek (birinin yaptıklarını belli etmeden izlemek)

kelışandin *m* yarma

kelışandin *l/gh* yarmak

kelışîn *m* yarılma

kelışîn *l/gh* yarılmak

kelışînî *rd* anatomik

kelışînkâr *nd/nt* anatomist

kelışînzânî *m* anatomi

kelıştek *m* yarık

kelıştîn *m* dikizleme, röntgenleme

kelıştîn *l/gh* dikizlemek, dikiz etmek (veya geçmek), röntgenlemek

keliyayî *rd* 1. kaynar (çok sıcak) 2. kaynamış olan

kelî (I) *rd* kaynar (çok sıcak)

kelî (II) *rd* tuzsuz (tuzu az yemek)

kelîçe *n* manda boğası (üç yaşında olanı)

kelîfît *mîn/m* kelifit

kelîj (I) *m* koyun kuyruğunun ucu

kelîj *m* 1. etki, tesir 2. nüfuz 3. otorite, sulta

kelîlan *m* ısı, hararet

kelîlk *m* kapıyı kilitlemek için kapıya takılan kulplu ağaç

kelîme *m* 1. kelime, sözcük 2. söz, lâf ~ **bi ~ 1)** kelime kelime 2) kelimesi kelimesine ~ **alah pê neketin** gıky çıkmamak (hiç konuşmamak) * **mêrik ew çend pê de qîriya bariye kelîmalah pê neket** adam o kadar ona bağırıp çağırıp gıky çıkmadı ~ **a xwe dipêje hê dirêje** kelimeleri tartarak konuşmak

kelîn *m* 1. kaynama, kaynayış (bir sıvı sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca buhar durumuna geçerek fokurdama) 2. kaynama (pişirme) 3. kaynama, kaynayış (kemik kırığı, çatlağı veya yara ağzı kapanma) 4. kaynama (iki metal veya yapay parçayı kaynaştırıp yapıştırmak) 5. kaynama (mayalı bir şey kabarıp köpürme) 6. haşlanma (suda kaynayarak pişirme) 7. haşlanma (elbiseler sıcak suda haşlanma) 8. ateşlenme, yanma (vücut veya nesneler için ısı artma) 9. yalaz yalaz yanma

kelîn *l/gh* 1. kaynamak (bir sıvı sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca buhar durumuna geçerek fokurdamak) * **av keliya su** kaynadı 2. kaynamak (pişirmek) * **goşt keliya et** kaynadı 3. kaynamak (kemik kırığı, çatlağı veya yara ağzı kapanmak) * **devê birîna wî jî zû de keliyaye** yarası çoktan kaynamış 4. kaynamak (iki metal veya yapay parçayı kaynaştırıp yapıştırmak) 5. kaynamak (mayalı bir şey kabarıp köpürmek) 6. haşlanmak (suda kaynayarak pişirmek) 7. haşlanmak (elbiseler sıcak suda haşlanmak) 8. ateşlenmek, yanmak (vücut veya nesneler için ısı artmak) * **dî nav şewatê de, bi rojan ricîfî û keliya** ateşler içinde, günlerce titreyerek yandı 9. yalaz yalaz yanmak * **canê wê dî-keliya** vücudu yalaz yalaz yanıyordu

kelîner *rd* kaynatıcı

kelîşo *nd/nt* çamaçırcı

kelîşotî *m* çamaçırcılık

kelîzk, kelîzke *m* araba

kelk (I) *n* 1. kepek, donra, temre, saç kepeği (saçlı deride oluşan pulcuklar) 2. konak (kundak çocuklarının başlarında bulunan kepek tabakası) ~ **ketin (...)** kepeklenmek * **kelk ketiye porê wê** saç kepeklenmiş

kelk (II) *n* dam (evin çoğun kiremitle kaplı bölümü)

kelk (III) *m* yarar, fayda ~a gelempere kamu yararı
kelkdar *rd* yararlı, faydalı ~ **bûn** yararlı olmak
kelkdarbûn *m* yararlanma, faydalanma
kelkdar bûn *l/gh* yararlanmak, faydalanmak
kelkdarî *m* yararlılık
kelkdarkirin *m* yararlandırma
kelkdar kirin *l/gh* yararlandırmak
kelkel *m* sarı sıcak (aşırı sıcaklık)
kelkelandin *m* kaynatma
kelkelandin *l/gh* kaynatmak
kelkeli *rd* kaynar * **ava kelkeli** kaynar su
kelkelin *m* kaynama
kelkelin *l/gh* kaynamak
kelkgirtin *m* *gh* yararlanma, faydalanma, istifade etme
kelk girtin *l/gh* yararlanmak, faydalanmak, istifade etmek
kelkgir *rd* istifade edici
kelkirin *m* kaynak yapma
kel kirin *l/gh* kaynak yapmak
kelkwergir *rd* istifade edici
kelk wergirtin *m* yararlanma, faydalanma, istifade etme
kelk wergirtin *l/gh* yararlanmak, faydalanmak, istifade etmek
kellânin *m* kaynatma
kel lê anin *l/bw* kaynatmak
kellêhatin *m* kaynama
kel lê hatin *l/bw* kaynamak
kellêhatî *m* kaynar
kelkot *rd* 1. çarpık 2. yamuk
kelkotî *m* 1. çarpıklık 2. yamukluk
kelkotîbûn *m* 1. çarpıklık 2. yamulma
kelkotî bûn *l/gh* 1. çarpıklaşmak 2. yamulamak
kelkotîkirin *m* 1. çarpıklaştırma 2. yamuklaştırma
kelkotî kirin *l/gh* 1. çarpıklaştırmak 2. yamuklaştırmak
kelkotîfî *m* 1. çarpıklık 2. yamukluk
kelkotkî *rd* 1. çarpıkça 2. yamukça
kelkotkîbûn *m* çarpıklaşma
kelkotkîbûn *l/gh* çarpıklaşmak
kelkperest *rd* 1. faydacı, yararlanmacı 2. *fel* faydacıl, yararlı, yararlanmacı
kelkperestî *m* 1. faydacılık, yararlanmacılık 2. *fel* faydacılık, yararlılık, yararlanmacılık
kelkutî *rd* çarpık
kelkutîfî *m* çarpıklık
kelkutkî *rd* çarpıkça
kelkût *rd* 1. başıboş, aylak 2. kaba saba (kimse)
kelkûtî *m* 1. aylaklık, başıboşluk 2. kaba saba-lık
kemmel *n* 1. pılı pırtı, öteberi (eski eşya) 2. pılı pırtı (eşya yerine) ~ **dan hev** pılı pırtıyı (veya pılı pırtıyı) toplamak
kelmeman *rd* boş lâf ~ **kirin** boş lâf etmek
kelmêl *bnr* kelmel
kelmêr *n* horoz
kelmêş *bnr* kermêş
kelmijandin *m* kaynatma

kelmijandin *l/gh* kaynatmak
kelmijandî *rd* kaynar (kaynatılmış olan)
kelmijîn *m* kaynama, kaynayış
kelmijîn *l/gh* kaynamak
kelmîsk *rd* işegen (altını ıslatan kimse)
kelmîskî *m* işegenlik
kelmîst *rd* işegen
kelmîstî *m* işegenlik
kelmîz *bnr* kelmîst
kelmîzek *rd* işegen
kelmîzekî *m* işegenlik
kelmo *rd* işegen
kelmoz *m* sarı arı topluluğu
keloşk *m* tümsek
kelogirî *bnr* kelegirî
kelogirî bûn *bnr* kelegirî bûn
kelok *m* mercimek tanesinin içinde olduğu tor-bacık
kelopel *bnr* kelepel
keloşk (I) *erdîn* tepe, tepelik
keloşk (II) *m* kabuk
kelotk *m* doruk, zirve
kelox *n* ceset
kelp *zoh* kelp, köpek, it
kelparêz *n* kale muhafızı
kelpetan *m* kerpeten
kel pê de çûn *l/bw* taşmak
kelpik (I) *n* yara kabuğu
kelpik (II) *ant/m* 1. böğür 2. geğrek (kaburganın alt yanında bulunan boşluklardan her birisi)
kelpik (III) *m* 1. kepek (un elendikten sonra ele üstünde kalan kabuk kırıntıları) 2. kepek (bulgur ve yarma kepeği) 3. kepek, saç kepeği
kelpikfiroş *nd/hnt* kepekçi (satan kimse)
kelpikî *rd* 1. kepekli (un kepeği için) * **ardê kelpikî** kepekli un 2. kepekli (saç)
kelpitandin *m* bereleme
kelpitandin *l/gh* berelemek
kelpitandî *rd* bereli (yara bere)
kelpitîn *m* berelenmek, bertilmek
kelpitîn *l/gh* berelenmek, bertilmek
kelpîç *bnr* kerpiç
kelpîr *rd/argo* yaşlı başlı
kelpot *bnr* kelepote
kelpotkî bûn *bnr* kelepote bûn
kelpûç *n* kerpiç
kelş (I) *bj/m* açım
kelş (II) *m* yarık
Kelt *nd* Kelt
keltax *n* leş (kokmuş hayvan ölüsü)
kelte (I) *m* cilve ~ **kirin** cilve etmek (veya yapmak), cilvelenmek
kelte (II) *n* oynas (erkek için) * **bi keltê xwe re digere** oynasıyla ggeziyor
keltekelt *m* 1. havlama 2. *argo* çençen, çançan etme
keltekeltkirin *m* 1. havlama 2. *argo* çençen etme, çançan etme
keltekelt kirin *l/gh* 1. havlamak 2. *argo* çençen etmek, çançan etmek
Keltî *m* Keltçe (Kelt dili)

Keltki *m* 1. Keltçe (Kelt dili) 2. Keltlere özgü, keltlere yaraşır bir biçimde
kelû ast/erd *m* 1. dönence 2. zayıççe ~ya karikê
erd oğlak dönencesi
kelûbêhn *m* hiddet, kızgınlık * **bi kelûbêhn**
hat hiddetle geldi
kelûk *zo/m* som balığı
kelûkût *rd* uyuz, sakat topluluğu, değersiz
kelûmel *nd* 1. öteberi 2. gereç, malzeme
kelûn *n* eti sıyrılmış kemik, içi boş kemik ~ê
(yekî) **vala ne** çok zayıf kimse
kelûpel *n* 1. öteberi, eşya, 2. gereç, malzeme
 3. kap kakak
kelûper *nd* 1. öteberi 2. hırdavat (önemsiz, u-
 fak tefek eşya)
kelûpot *nd* pılı pırtı
kelûş *(I)* *m* bir insanın fiziki yapısı, vücut
kelûş *(II)* *rd* pısırk, teres * **tûtik ji ber dîk**
kelûş bû tavuk horozun önünde pısırklaştı
kelûşbûn *m* pısırklaşma, pısırk olma
kelûşbûn *l/gh* pısırklaşmak, pısırk olmak
kelûşekî *rd* pısırkça
kelûştî *m* pısırklık
kelûyî *rd* dönencesel
kelwâş *n* heykel
kelwaz *m* şiddetli soğuk
kelx *(I)* *m* yaz ortasında güze kadar köpekler-
 rin pasifleşmesi ve tüylerindeki böceklerle
 uğraşma hali
kelx *(II)* *rd* moruk (çok yaşlı, içi geçmiş, kof)
kelxane *m* dökümhane, döküm evi
kelxaş *rd* obur, boğazına düşkün (kimse)
kelxaşî *(I)* *m* oburluk
kelxaşî *(II)* *rd* çiğ, haşlanmış ama pişmemiş
 şey
kelxbûn *m* moruklaşma
kelx bûn *l/gh* moruklaşmak
kelxot *rd* 1. ağzında diş olmayan 2. köftehor
 * **pîra kelxut** köftehor kadın 3. köftehor (a-
 şağılamak için)
kelxweş *rd* 1. pişmek üzere olan yemek 2. sı-
 cakkanlı, sempatik (kimse)
kelxweşî *m* sıcakkanlılık, sempatiklik
kelxwê *m* aniden oluşan terleme
kelxwêdan *m* aniden oluşan terleme
kelxwêdan sıcak terleme
kem *(I)* *rd* 1. kut burun, burnu kısa 2. burnun-
 da konuşma
kem *(II)* *m* teveç * **kema diriyê** böğürtlen te-
 veği
kemal *rd* kemal, olgunluk ~a **(wî) çi ye?** o da
 kim oluyor?
kemalî *(I)* *m* olgunluk, ergenlik
kemalî *(II)* *m* kırıkale piyade tüfeği
Kemalî *nd/nt* Kemalist, Atatürkçü
Kemalist *nd/nt* Kemalist, Atatürkçü
Kemalîti *m* Kemalizm, Atatürkçülük
Kemalizm *m* Kemalizm, Atatürkçülük
kemalkiroşk *rd* tavan huylu
keman *mzk/m* 1. keman 2. yay, keman
kemañçe *mzk/m* kemañçe
kemañçeker *nd/nt* kemañçeci (imal eden)
kemañçejen *nd/nt* kemañçeci (çalan kimse)

kemandar *nd/nt* kemandar, yay tutucu, okçu
kemane *mzk* kemane
kemanjen *nd/nt* kemancı, kemanî (keman ça-
 lan)
kemanjenî *m* kemancılık
kemanker *nd/nt* kemancı (imal eden)
kemankerî *m* kemancılık
kemankêş *n* okçu
kemankêşî *m* okçuluk
kemax *ant/m* 1. kalça 2. kalça kemiği, kık, po-
 po 3. sağrı
kemaxbend *m* korse
kember *(I)* *m* iri benekli keçi
kember *m* kemer (kuşak) ~ **dayê piştê, li nav**
malan digere li testê ayağında donu yok,
 fesleğen ister (veya takar) başına ~a **ewle-**
tiyê (amîniyê an jî emniyetê) emniyet ke-
 meri ~a **meqawîn** bir tür kemer ~a **qasnax**
 süslü, işlemeli gümüşten kemer
kembara mil *ant/nd* köprücük kemiği
kemberbeste *rd* 1. kuşanmış, hazır 2. el pençe
 durmuş, emre amade ~ **bûn** el bağlamak
 (saygı için ellerini göbeğinin üstüne kavuş-
 turupdurmak)
kembergeh *m* kemer bağlanan yer, bel
kemberkevanek *rz* köşeli parantez
kemberok *bot/m* peimbe çiçekli, kavuna benzer
 meyvesi ve içi incere benzeyen bir bitki; di-
 ğer taraftan tohumunu öğütülerek kınaya ka-
 tılır ve saç boyası olarak kullanılır
kemberşor *rd* eğik kemerli
kemberzêr *rd* altın kemerli
kemç *rd* bir tarafı kesik kuyruk, kulak veya
 burun
kemçe *m* 1. kepçe (sulu yemekleri karıştırma-
 ya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince
 kaşık) 2. kepçe (balık veya sinek avlamada
 kullanılan ağı)
kemçekirin *m* kepçelemek
kemçe kirin *l/gh* kepçelemek
kemçik *m* kepçe, küçük kepçe
kemç kirin *l/gh* kulak, burun veya kuyruk gi-
 bi organın bir tarafını kesmek
keme *bot/m* domalan, yer mantarı
kemen *bnr* kemend
kemençe *bnr* kemañçe
kemend *m* kement ~ **avêtin** (...) kement atmak
kemendavêj *n* kementçi
kemendavêjî *m* kementçilik
kemer *(I)* *m* 1. kemer (bele dolayarak toka ile
 tuturulan bel bağı) 2. kemer (etek, pantolon
 gibi giysilerin bele gelen bölümü) 3. kemer
 (özellikle yolculuklarda kullanılan ve gözle-
 ri olan meşin kuşak) ~ **dayê piştê, li nav**
malan digere li testê ayağında donu yok,
 fesleğen ister (veya takar) başına ~a **ewle-**
tiyê (amîniyê an jî emniyetê) emniyet ke-
 meri ~a **hemyane** bir tür kuşak ~a **meqawîn**
 bir tür kemer ~a **qasnax** süslü, işlemeli gü-
 müştten kemer ~a **(yekî) tije ye** kemeri dolu
 olmak (zengin)
kemer *(II)* *as/m* kemer (iki sütun veya ayağı
 birbirine üstten yarım çember, basık eğri

yonca yaprağı gibi biçimlerde bağlayan tonos bağlantı) * **ev pir li ser çar kemeran hatiye avakirin** bu köprü dört kemer üzerinde inşa edilmiş

kemberbend *m* 1. kuşak (bele sarılan uzun ve enli kumaş) 2. *rd* kuşanmış, işe hazır

kemberbest *bnr* kemberbeste

kemberbeste *rd* 1. kuşanmış, hazır 2. el pençe durmuş, emre amade ~ **bûn** el bağlamak (saygı için ellerini göbeğinin üstüne kavuşturupdurmak)

kemerdar *rd* kemerli (belinde kemer olan)

kemergeh *m* kemerin bağlandığı yer, bel

kemeri *rd* kubbe (kubbe biçiminde olan)

kemer kirin *l/gh* kemerlemek (ciltçilikte)

kemersor *rd* eğik kemerli

kemerzêr *rd* altın kemerli

kemê (I) *rd* burnunda konuşan

kemê (II) *b* 1. ayol (kadınların kullandığı seslenme sözü) 2. viş (kadınların bir olay karşısında hayretlerini göstermek için kullandıkları ünlem) ~ **bi xwe de** başına bir şey gelmiyese

kemê (III) *bot/m* domalan, yer mantarı

kemêl *m* davarların kirlenmiş yün veya kılı

kemijandin *m* yatıştırmak

kemijandin *l/gh* yatıştırmak * **hate xwest ku min bikemijîne** gelip beni yatıştırmak istedi

kemijîn *m* 1. yatışma, sakinleşme (coşku, sinir, korku, ağrı vb. için; etkisi azalma) 2. yatışma, sakinleşme (ayaklanma, kargaşa için) 3. sus pus olma 4. hızını alma, yatışma

kemijîn *l/ngh* 1. yatışmak, sakinleşmek (coşku, sinir, korku, ağrı vb. için; etkisi azalmak) * **êşa diranê min danî ez kemijîm** dişimin ağrısı dindi biraz sakinleştim 2. yatışmak, sakinleşmek (ayaklanma, kargaşa için) 3. sus pus olmak 4. hızını almak, yatışmak * **firtûne kemijî** fırtına hızını aldı

kemijîner *nd/rd* yatıştırıcı, sakinleştirici * **î-lacên kemijîner** yatıştırıcı ilaçlar

kemik (I) *rd* toplu, topluca

kemik (II) *m* kakül

kemik (III) *m* 1. mendil 2. kadın baş örtüsü

kemik hilkirin *l/gh* genç flort etmeye başlamak

kemilan *m* olgunlaşma

kemilandin *m* olgunlaştırma

kemilandin *l/gh* 1. olgunlaştırmak (insanlar için) 2. *mec* pişirmek (tecrübe sahibi kılmak)

kemilî *rd* 1. olgun, gelişkin 2. pişkin (olgun, tecrübesi olan)

kemilîbûn *m* 1. olgunluk 2. pişkinlik

kemilîn *m* 1. olgunlaşma, kemal bulma 2. ergenleşme 3. tekamül etmek

kemilîn *l/gh* 1. olgunlaşmak, kemal bulmak 2. ergenleşmek 3. tekamül etmek

kemirandin *m* kemirme

kemirandin *l/gh* kemirmek

kemirîn *m* kemirilme

kemirîn *l/ngh* kemirilmek

kemişîn *l/gh* yüksek sesle soluyarak bir şeyi yeme, içme

kemişîn *l/gh* yüksek sesle soluyarak bir şeyi yemek, içmek * **kemişî ser sorbeyê xwar qedand** çorbayı soluyarak içip bitirdi

kemitandin *m* 1. haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökme veya bir şeyi kaynar suya daldırma) 2. keçeleştirme (deriyi pürüzlü duruma getirme) 3. yalazlama

kemitandin *l/gh* 1. haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak) * **zebze kemitandin** sebze haşlamak 2. keçeleştirmek (deriyi pürüzlü duruma getirmek) 3. yalazlamak

kemitandî *rd* 1. haşlanık, haşlanmış 2. keçeleştirilmiş 3. yalazlanmış

kemitî *rd* 1. haşlanık 2. keçeleşmiş, keçelenmiş

kemitîn *m* 1. haşlanma (kaynar su vb. dökülme veya daldırılma, kaynar su ile haşlanma) 2. keçeleşme, keçelenme (deri pürüzlü duruma gelme) 3. yalazlanma

kemitîn *l/ngh* 1. haşlanmak (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılmak) 2. keçeleşmek, keçelenmek (deri pürüzlü duruma gelmek) 3. yalazlanmak

kemitokî *rd* keçeleşmiş, keçelenmiş olan (deri pürüzlü duruma gelmiş olan) * **destên min kemitokî bûn** ellerim keçelenmiş

kemitokîbûn *m* keçeleşme, keçelenme (deri pürüzlü duruma gelme)

kemitokî bûn *l/ngh* keçeleşmek, keçelenmek (deri pürüzlü duruma gelmek)

kemiyet *m* kemiyet, nicelik

kemî kirin birbirini per perişan etmek (kadınlar için) * **jînan hev kemî kirin** kadınlar birbirlerini per perişan ettiler

kemîn *m* pusu, tuzak ~ **danîn** pusu (veya tuzak) kurmak ~ **vedan** pusu (veya tuzak) kurmak ~ **vegirtin** 1) pusuya yatmak 2) pusu kurmak

kemîndanîn *m* tuzaklama

kemîn danîn *l/gh* tuzaklamak

kemînvegir *nd/nt* pusucu

kemînvegirî *m* pusuculuk

kemkeme *zo/m* bukalemun

kemkûş *bot/m* bir tür üzüm

kemlan *rd* ağırbaşlı

kemlanî *m* ağırbaşlılık

kemn (I) *m* 1. mendil, peçete 2. örtü, baş örtüsü * **kemna bûkê gelinî baş örtüsü**

kemn (II) *rd* eski, köhne

kemnare *bnr* kevnare

kemnik *m* 1. mendil 2. kadın baş örtüsü ~ **a jîna wî li serê wî be pilavdan dōnenî kaşîgî kirînsî** ~ **a xwe danîn** el açmak (başkasının yardımını istiyecek durumda olmak)

kemntî *m* eskilik, köhnelik

kemole *m* 1. varil 2. varil (bir varilin içine alacağı madde miktarı)

kemper *m* 1. kıyas, kıyaslama, mukayese 2. *man* tasım 3. *rz* örnekseme

kemperandin *m* karşılaştırma, kıyaslama, mukayese etme

kemperandin *l/gh* karşılaştırmak, kıyaslamak, mukayese etmek

kemperî *rd* 1. kıyasî, kıyaslamalı, karşılaştır-
malı, mukayeseli 2. tasımsal

kemperîn *m* karşılaştırılma, kıyaslanma

kemperîn */lgh* karşılaştırılmak, kıyaslanmak

kemtiyar *bnr* keftar

kemxa *m* kemha, bir tür ipek kumaş

kemxe *bnr* kemxa

kemyon *bot/m* 1. kimyon (Cuminum cymi-
num) 2. kimyon (bu bitkinin tohumundan
elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz)

kemyonî *rd* kimyonî (renk)

ken (I) *m* (g yumuşak okunur) saç kepeği

ken (II) *m* gülüş, gülme ~ **ji dilên geş, baran**
ji ewrên reş tîn gülüş sevinçli insandan o-
lur, yağmur kara buluttan yağar ~ **lê nîştin**
bir gülme birini almak veya tutmak * **kenek**
li min nîst beni bir gülme aldı ~ **li te bibe**
gîrî gülmen acıya (veya ağlamaya) dönüş-
sün ~ **pê girtin** (birini) gülme (veya kahka-
ha) tutmak ~ **û ~ güle güle** * **ken û ken em**
ji kenan hişk bûn güle güle öldük ~ **û kêf**
kahkaha tufanı ~ **û kêf kirin** gülmek * **te-**
menê xwe de qet ken û kêf nekîr adamca-
ğız ömründe hiç gülmedi ~ **û kêfên xelkê lê**
hatin el alemin maskarası olmak, kendini
gülünç duruma düşürmek ~ **û kêfên xelkê li**
xwe anîn kendini el aleme maskara etmek,
kendini gülünç duruma düşürmek ~ **û kuşet**
gülüp eğlenme ~ **a (yekî) anîn** (birini) gül-
dürmek (gülmesine neden olmak) ~ **a ber gi-**
rinê (an ji girîyê) buruk sevinç ~ **a bêxwê ye**
yalancı gülüş, soğuk içten olmayan gülüş ~ **a**
guran anîn kargalar bile hâline gülmek ~ **a**
guran pê hatin kargalar bile hâline gölmek
~ **a hîbhibî** gevrek gülüş ~ **a hîbhibî kirin**
gevrek gevrek gülmek, katmerli katmerli
gülmek ~ **a hişk** katıla katıla gülmek katıla
gülmek ~ **a miriyan anîn** ölüyü güldürmek
~ **a miriyan pê hatin** ölümler bile hâline gül-
mek ~ **a xwe anîn** gülmeye çalışmak (ji) ~ **an**
hişk bûn gölmekten yerlere yığılmak (ji)
~ **an zikopîşt** bûn kahkahadan kırılmak
~ **ek bi (yekî) girtin** (birini) gülme tutmak
~ **ek dan ser (yekî)** (birini) kahkaha tutmak
~ **ek li ser (yekî) bûn** (biri) ilginç bir kahka-
haya sahip olmak ~ **eke hîbhibî kirin** gevrek
gevrek gülmek ~ **eke hiqehîq kirin** kıkır kı-
kır gülmek ~ **ên (yekî) anîn** (birini) güldür-
mek ~ **ên guran anîn** kargalar bile hâline
gülmek ~ **ên guran pê hatin** kargalar bile
hâline gülmek, hâline köpekler gülmek ~ **ên**
ne xwêş kirin pis pis gülmek ~ **ên xwe pê**
kirin (birini) alaya almak

kenandin *m* güldürme

kenandin */lgh* güldürmek

kenar (I) *n* 1. kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş
kısımları veya yakını) 2. kenar (bir şeyi çevre-
leyen çizgi) 3. kenar (pervaz, çizgi, antika
gibi şeylerin etrafındaki süsler) * **kenarên**
destmalê pir xweşik in mendilin kenarı çok
güzel 4. **mat** kenar (bir biçimi sınırlayan çiz-
gilerden her biri) 5. kenar, kıyı 6. kenar, uç,
uçra 7. taşra ~ **di ber ve kirin** kenarı bastır-

mak ~ ~ **gerîn** kenar gezmek * **ew çi ye wi-**
sa kenar kenar digerî? ne o kenar gezip
dolaniyorsun?

kenar (II) *n* gen (geometride kenar, köşe)

kenarê wekhev *mat* eş kenar

kenarîk *n* kuzuların boyunlarına takılan süs

kenarî *rd* 1. kıyıda, köşede olan 2. *nd/rd* taşralı

kenarkirî *rd* kenarlı

kenawer *rd* 1. güldürücü * **gotinên kenawer**

güldürücü sözler 2. gülünç 3. *wj/m* gülmece

kenawerî *m* 1. güldürü, komedi 2. komedi

(gülmeye sebep olan olay veya olaylar) 3.

wj güldürü, mizah 4. *rd* gülmeceli, mizahî

kenaweribûn *m* komikleşme

kenawerî bûn */lgh* komikleşmek

kenawerîtî *m* komiklik

kenax *ant/n* böğür kemiği

kenc (I) *m* hazine

kenc (II) *m* sancı, gelip geçici sancı * **kenc**

avêtiye çimê min bacağıma sancı girmiş

kend (I) *n* engel ~ **û kosp** 1) engel 2) *jeo* pe-

kent

kend (II) *n* 1. hendek 2. ark 3. koyak 4. yük-

selti, yar

kendal *erd/n* 1. yamaç 2. uçurum, yalyar, yar

kendalbûn *m* uçurum olma durumu

kendav *erd/m* haliç, körfez

kendik *bnr* mozik

kendir *bnr* kindir

kenef (I) *n* kınnap, sicim

kenef (II) *m* tuvalet, abdesthane, kademgeh,

kenef

kenegirî *rd* ağlamaklı

kenegiribûn *m* ağlamaklı olma

kenegirî bûn */lgh* ağlamaklı olmak

keneho *bnr* kenehû

kenehû *h* sözüm ona, sözde, güya

kenek *rd* komik, gülünç * **Nasir kenek e** Na-

sır komik biri ~ **hatin der** (an ji derketin)

komik bir durum yaşanmak

keneken *m* kahkaha tufanı

kener *m* akak, yatak, mecra (ırmak, çaydere

gibi suların içinde aktıkları yer) * **av ji ke-**

nerê xwe derketibû su mecrasından çık-

mıştı

kenewer *bnr* kenawer

kenewêr *bnr* kenewîr

kenewîr *bot/h* kenewir (Cannabis sativa)

kenêr *bot/m* 1. idris ağacı, kokulu kiraz, mah-

lep (Prunus mahaleb) 2. kokulu kiraz, mah-

lep (bu ağacın ürünü)

kenêre *bnr* kenêr

kenêrk *bnr* kenêr

keng *bot/m* bir tür ot

kengê *h* ne zaman, ne vakit ~ **be tu dê bêyî qe-**
faltin bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çe-
kirge, sonunda yakalanırsın çekirge (veya ü-
çüncüsünde avucuma düşersin çekirge) ~ **be**
wê Ezraîl bê ser rihê me Azraile bir can
borcu olmak (veya kalmak) ~ **be wê paşê**
derkeve saçın ak mı kara mı önüne düşünce
görürsün ~ **bê iple çekinek** * **min digot êvar**
kengê bê, ji ber ku ez derdiketim çarşıye

akşamları iple çekiyordum, çünkü çarşıya çıkıyordum ~ **ku pising ketin singsingê** ilamaşallah ~ **sala pilingê** ilamaşallah

kengil *bot/m* bir tür ot

kengir (I) *bnr* kereng

kengir (II) *bot/m* çayrılık yerde yetişen ve yenilir bir ot türü

kengi *bnr* kengê

kenik (I) *m* 1. kıl altı yumuşak keçi kılı 2. hayvanların kuyruklarına yapışık sertleşen pislik

kenik (II) *m* kepek, saç kepeği (saçlı deride oluşan pulcuklar) ~ **ketin (...)** kepeklenmek

kenişt *bnr* kenişt

kenin *m* gülme, gülüş

kenin *l/gh* 1. gülme 2. *mec* konuşmak (şık ve zarif görünmek)

kenise *m* kilise

kenîsezalî *m* kilise egemenliği

kenişt m göz çapağı

kenişte *m* 1. havra, sinagog 2. kilise (Süryanilerde)

keniştgirtin *m* çapaklanma

kenişt girtin *l/gh* çapaklanmak

keniştin *m* gülümseme

keniştin *l/gh* gülümsemek

kenk *n* 1. kepek, saç kepeği (saçlı deride oluşan pulcuklar) * **porê wê bikenk** e saçlı kepekli 2. *bj* kepek (bazı deri hastalıklarında deriden dökülen parçacıklar) ~ **ketin (...)** kepeklenmek

kenken *nd* ileri gelen, önde gelen

kenkirin *m* 1. gülme 2. gülme (mutlu, sevinçli zaman geçirme)

ken kirin *l/gh* 1. gülme 2. gülme (mutlu, sevinçli zaman geçirmek)

keno (I) *bj/m* 1. saçkıran 2. uyuz (hayvanlar için)

keno (II) *h* güya, sözüm ona, sözde

kenogiri *rd* ağlamaklı, ağlamalı ~ **bûn** ağlamaklı olmak

kenogiribûn *m* 1. ağlamaklı olma 2. bir göz gülme (hem gülme hem ağlama)

kenogiri bûn *l/gh* 1. ağlamaklı olmak 2. bir göz gülme (hem gülme hem ağlamak)

kenok *rd* 1. güleç 2. somurtkan 3. komik 4. komik skeç

kenoke *rd* güleç, güleğen

kenokî *h* 1. güleççe 2. *rd* güleç, küstah 3. *m* güldürü

kenokîfî *m* güleçlik

kenoyî (I) *rd* uyuzlu, uyuz (uyuz kapmış hayvan)

kenoyî (II) *rd* güleğen

kenoyîbûn *m* uyuzlaşma (sadece hayvanlar için)

kenoyî bûn *l/gh* uyuzlaşmak (sadece hayvanlar için) * **mêşin kenoyî** bûye koyun uyuzlaşmış

kenoyîfî *m* uyuzluk

keng *m* nakış

kental *m* kental

kentet *mzk/m* kentet, beşli

kentilyon *m* kentilyon

kentor *m* elbise dolabı

kentur *m* bataniye

Kenya *m* Kenya

Kenyayî *nd/rd* Kenyalı

kenz *m* hazine, define, gömü

kenze *m* fanilâ, kazak

kep (I) *n* 1. burun 2. dağ burnu

kep (II) *m* sık ve birbirine girmiş saç

kep (III) *n* 1. kep (sipersiz şapka) 2. kep (hemşirelerin giydiği başlık) 3. kep (bazı törenlerde profesör ve öğrencilerin giydikleri özel başlık) ~ **ê xwe badan** dediğinde direktmek

kepaze *rd* kepaze, rezil ~ **bûn** kepaze olmak ~ **kirin** kepaze etmek

kepazekirin *m* kepaze etme

kepaze kirin *l/gh* kepaze etmek

kepazekî *rd/h* kepazece, rezilce

kepazetî *m* kepazelik, rezillik

kepçe *m* 1. kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık) 2. *tek* kepçe (tahıl, kömür, kum gibi dökme yüklerini yüklenip boşaltılmasında kullanılan, iki veya daha çok çeneden oluşmuş araç) * **vir bi kepçeyê vede** burayı kepçeyle kaz

kepçekirin *m* kepçeleme

kepçe kirin *l/gh* kepçelemek

kepek (I) *m* tepelik yer

kepek (II) *m* mera, otlak yerlerde hayvanların ağzına giren kurtçuk

kepel *n* höyük

kepelek (I) *zo/m* buğday böceği

kepelek (II) *m* kepenek

kepen (I) *n* boyuna takılan zincir

kepen (II) *n* kepenek, çoban kepenegî

kepenek (I) *n* kepenek (keçeden çoban üstlüğü)

kepenek (II) *n* ruam, sakağı, mankafa

kepenekî *m* mankafalık

kepeng *m* 1. kepenek (keçeden çoban üstlüğü) 2. kepenk ~ daxistin kepenkleri indirmek

keper (I) *m* kabarık (saç)

keper (II) *rd* bunak

kepere *bot/m* kedi tırnağı

keperî (I) *rd* saç başı dağınık olan

keperî (I) *m* bunaklık

kepez *erd/h* 1. yamaç 2. yüksek tepe

kepek *n* 1. kepek (un elendikten sonra elek üstünde kalan kabuk kırıntıları) 2. kepek (bulgur ve yarma kepeği)

kepir (I) *m* dağınık ve karışık saç baş (sık ve birbirine girmiş saç) * **por û kepira wê li hev ketibû** saç başı birbirine karışmıştı

kepir (II) *m* 1. çardak, yaz kulübesi (ağaç ve otlardan hazırlanan yazlık yer) 2. eğrelti bağ evi 3. güme, gümele, kümültü (bostandaki bekçi kulübesi)

kepir (III) *m* 1. hafif ve yontulu taş 2. eritilmiş kireç

kepir (IV) *m* çorak verimsiz toprak

kepirî *rd* saç baş dağınık, orman gibi (saç ve kaş için)

kepirk *m* 1. çardak 2. güme, gümele, kümültü (bostandaki bekcî kulübesi)

kepisandin *m* 1. kapamak, kapatma 2. sıkıştırma, sıkıştırarak yerleştirme

kepisandin *l/gh* 1. kapamak, kapatmak 2. sıkıştırmak, sıkıştırarak yerleştirmek

kepisin *m* 1. kapanma 2. sıkıştırılma

kepisin *l/gh* 1. kapanmak 2. sıkıştırılmak

kepi *ant/n* 1. burun 2. *erd* burun (karanın türlü biçimde uzanan kısmı) * **kepiyê çiyê ya ku xwe berdaye deryayê** denize inen dağın burnu

kepiberan *rd* koç burunlu

kepiêr *rd* (r kalın okunur) eğik burunlu (burnu içe doğru eğik olan)

kepinarin *rd* narin burunlu

kepinikul *rd* gaga burunlu

kepipelixî *rd* basık burunlu

kepir (I) *rd* kaybolmuş şey

kepir (II) *bot/m* hardala benzer bir bitki

kepir (III) *m* 1. kireç 2. kefeği (dişlerin diplerinde ve kaplarda oluşan kireç tabakası) 3. tartar ~ **girtin** 1) kireç tutmak 2) tartar kaplamak

kepirgirtin *m* 1. kireçlenme 2. *ant* kireçlenme (eklem yerleri kireç tutma)

kepir girtin *l/gh* 1. kireçlenmek 2. *ant* kireçlenmek (eklem yerleri kireç tutmak)

kepiikutikî *rd* köfte burunlu

kepişûjin *rd* sivri burunlu

kepole *m* patates

keprok *m* çardak

keps *bj/m* sara

kepu *bnr* kepi

kepûr (I) *m* çamurlu çorak toprak

kepûr (II) *m* salya (konuşur veya koşarken ağızda biriken köpük)

ker (I) *rd* küçük kulaklı davar

ker (II) *n* (k yumuşak okunur) 1. parça * **keriyek nan** bir parça ekmek * **yekker** yekpare 2. öteberi, pılı pırtı ~ **û perê beredayî** kuru kalabalık (kırık dökük eşya) ~ **bi** ~ parça parça ~ **bi** ~ **kirin** parça parça etmek ~ **ki** ~ parça parça etmek

ker (III) *l* ödünç * **min pere bi ker jê stend** ondan parayı ödünç aldım * **tu telifek ard bide min bi ker** bir çuval unu ödünç ver bana ~ **dan** ödünç verinek

ker (IV) *rd* (k ve r kalın okunur) 1. sağır (işitme duyusundan yoksun) 2. sağır (ses geçirmeyen, yankı yapmayan) * **diwarê ker** sağır duvar 3. sağır (ısıyı az veren, geç ısınan) 4. sağır (vurulduğu zaman ser vermeyen) 5. sessiz (ses, gürültü çıkarmadan yapılan) * **bi awayekî ker dixebite** sessiz bir şekilde çalışıyor 6. sakin, sessiz * **cihekî ker** e sakin bir yer 7. sakin (kimseyi rahatsız etmeyen, kızgınlık göstermeyen) 8. sakin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan) 9. kavgasız (çatışma ve kaga olmadan) 10. kör, duyarsız (duyarlılığını yetirmiş, sağırlaşmış, işlemez kimse) ~ **bûn** 1) sağır olmak 2) sessizleşmek 3) sakinleşmek **di** ~ **de kirin** giz-

lice yapmak ~ **kirin** sağır etmek ~ **û gêj** sersem, bön ~ **û gêjî** sersemlik, bönlük ~ **û lal** sağır ve dilsiz ~ **û lal bûn** 1) sağır ve dilsiz olmak 2) sus pus olmak ~ **û lal man** sus pus kalmak, sesiz kalmak

ker (V) *zo/nt* 1. eşek (Aquus asinus) 2. *nd/nt* e-şek (kaba, yeteneksiz, inatçı kimse) * **ew ke-rekî dera hanê ye o eşeğin biri** ~ **bêdeng nazire** huylu huyundan vazgeçmez ~ **bike-ve diran dişikê** içerisi tain takır ~ **çi zane zehferan** **çi ye eşek hoşafan** ne anlar (suyunu içer tanesini bırakır) ~ **du caran di neqebekê de nakeve** eşek eşek olduğu zaman i-ki sefer aynı hatayı yapmaz ~ **gurandin qemçik man** yüzüp yüzüp kuyruğuna gelmek ~ **hebin palan pîr** in eşek olduktan sonra semer vuran çok olur ~ **li cihekî carek dikeve kunê** eşek eşek olduğu zaman iki sefer aynı hatayı yapmaz ~ **tevfî barê xwe dilîze** akıl dışı harekette bulunma ~ **tevfî pîrçê daqurtandin** (an jî **xwarin**) deveyi havu-duyla yutmak (herkesin gözü önünde büyük hırsızlık yapmak) ~ **û golik li hev dixin, dehşik di nav piyên xwe de dipelêxin** atlar tepişir arada eşekler ezilir ~ **û kiz** sesiz sedasız ~ **xesandin** 1) havyar kesmek (vaktini boşa geçirmek) 2) minder çürütnek (iştis güçsüz oturmak) ~ **a bavê kê kulek** e kimin kimden neyi eksik ki? ~ **a xwe kirin qantir** değersiz bir şeyini çok önemli saymak, abartarak değer vermek ~ **an bi guh nekin** ulu orta konuşmayın ~ **an li bal keran girê medin** üzüm üzüme baka baka kararır ~ **an nebin ba keran dê ji hev hîn bibin tiran** üzüm üzüme baka baka kararır ~ **ekî bi kurtan di nav (wan) re derbas nebûn** aralarından su sızmamak, ballı börekli olmak ~ **ekî bi kurtan di nav wan re neçûn** aralarından su sızmamak, içli dışlı olmak ~ **ê axurê argo** aptallığından kuşku olmayan kimse ~ **ê beredayî** 1) başıboş eşek başı boş, serseri ~ **ê berê** hiç huyunu değiştirmemiş kimse ~ **ê bêkirê** *argo* angaryaya alıştırılmış kimse ~ **ê boz** 1) boz eşek 2) bir oyun adı ~ **ê çolê herifçioğlu** ~ **ê dûvşûjin** bir süürngen hayvan ~ **ê garanê** yaşça büyük olduğu halde, çocuklar gibi davranan kimse ~ **ê girêdayî** *argo* sinsi yaramaz kimse ~ **ê ji te dehşik çêbû, êmê min kêmbû** **barê min zêde bû** eşek sana sîpa oldu, neyleyim ki yemim azaldı ve de yüküm çoğaldı (sorumluluğu artmak) ~ **ê ku barê min nelê ye çîma ezê** **çobikimê** al giymedim ki alınam ~ **ê ku barê te ne lê ye najo** seni ilgilendirmeyen işlere burnunu sokma ~ **ê ku barê te ne lê ye tu çîma çu dikiyê** seni ilgilendirmeyen işlere burnunu sokma, bir mum al da derdine yan ~ **ê ku ber bi gur ve dizire** bile bile tehlikeye atılmak ~ **ê kûvî zebra** ~ **ê me çû seferê hat dîsa kerê** **berê** eski hamam eski tas ~ **ê mirî dan milan û berî dan hevraz** yorgunu yokuşa sürmek ~ **ê mirî ji gur natirse** ölmüş eşek kurttan niye korksun ki ~ **ê misrê** irice,

beyaz veya kızıl ala eşek cinsi ~ê **mitriban** razı olmayan (kimse) ~ê **qiyametê** bin pişman olmuş olan, teres olmuş olan ~ê **ravrav** zebra ~ê **reş çi zane bi qedrê gula geş** eşek hoşabtan ne anlar ~ê **şamî** iri eşek cinsi ~ê **şehnik** zebra ~ê **xiyalêkê ye, karvanî xiyelekê** herkes başka bir hayal peşinde ~ê **guhşist tirên şidiyayî dikin** ummadığın taş baş yarar ~o ~o **wekî her ro aynı tas aynı hamam ~o nemire bihar e ölme eşeğim, ölme (yaza yonca bitecek) ~o uemire bihar tê pîrê nemire qîbal (an jî pincar) tê ölme eşeğim, ölme (yaza yonca bitecek) * eşnî ker e eşek gibi * wekî keran** eşek gibi

-ker (VI) *rz/m* isimden isim türetme soneki
kerafî *m* zıkkım (içki, sigara gibi zararlı şeylerin etkisini belirtmek için) * **vê kerafiyê venexê** bu zıkkımı içme

kerafîn *m* zıkkımlanma

kerafîn */lgh* zıkkımlamak

kerastîn *m* zıkkımlanma

kerastîn */lgh* zıkkınlamak

kerajo *nd/nt* eşekçi, eşek sürücüsü

kerambera geliş güzel

kerambera *rd/h* gelişigüzel, üstün körü

kerambêr *m* kuru kenger

keramet *m* 1. keramet * **xwediye sir û kerametana** e keramet sahibi 2. keramet (keramat sayılabilecek nitelikte olan şey) ~ **kirin** keramette bulunmak

keramper *m* kuru kenger yaprağı

keran (I) *n* balyoz

keran (II) *nd* karın tokluğuna çalışan kimse

kerane (I) *h* eşekçe

kerane (II) *n* balyoz, varyos ~ **lê dan** (an jî **xistin**) balyozlamak

keratî *m* zıkkım * **keratiyê bixwe** zıkkım ye **keravî zo/m** pelikan (Pelecanus onocrotalus)

kerax (II) *n* 1. sebze bakıcısı 2. sucu, su bekçisi 3. topraksız olup toprak sahibi tarafından ailesiyle birlikte beslenen hizmetkâr köylü

kerax (II) *rd* iğrenç, mekruh * **rewşeke kerax derketiye** iğrenç bir durum ortaya çıkmış

keraxî (I) *m* iğrençlik

keraxî (II) *m* 1. suculuk, su bekçiliği 2. topraksız köylünün hizmet karşılığında beslenilmesi

keraxî (III) *m* süğüş salata

kerayî *m* 1. sağırılık 2. sessizlik (sükût)

kerb *m* 1. keder, üzüncü 2. özlem ~a (...) **di serê (yekî) de derxistin** hincini birinden almak

kerbalcan *bot/m* domuz pıtrağı

kerbandin *m* kederleme

kerbandin */lgh* kederlemek

kerbandî *rd* kederli, acıklı (acı görmüş)

kerbas *rd* keten (ketenden yapıma dokuma)

kerbav *n* 1. eşiğü 2. *mec* gadar, zalim

kerbeng *bot/m* çöpleme, adı çöpleme (Helleborus)

kerbeş *bot/m* eşek dikenî

kerbiker *rd* parça parça

kerbok *rd* 1. kederli 2. çabuk özülen kimse
kerbozik *n* boz eşek

kerbûn (I) *m* 1. sağırlaşma 2. sağırlaşma (tencere, soba vb. için; güç ısınarak geç sünme) 3. sağırlaşma (ses için; boğuklaşma, donuklaşma) 4. durulma, dinme (sükun bulma) 5. ıssızlık çökme 6. sakinleşme, sakin olma, sakin duruma gelme (heyecan ve telâş kalmama) 7. yatışma, sakinleşme (ayaklanma, kargaşa için) 8. sessizleşme, susma, suspus olma 9. uykuya varma (sükûnet içine girme)

kerbûn (II) *m* parçalanma

ker bûn (I) */lgh* 1. sağırlaşmak 2. sağırlaşmak (tencere, soba vb. için; güç ısınarak geç sünmek) 3. sağırlaşmak (ses için; boğuklaşmak, donuklaşmak) 4. durulmak, dinmek (sükun bulmak) * **derdor ker bû** ortalık duruldu 5. ıssızlık çökme * **her der ker bû** her tarafa ıssızlık çökmüştü 6. sakinleşmek, sakin olmak, sakin duruma gelmek (heyecan ve telâş kalmamak) 7. yatışmak, sakinleşmek (ayaklanma, kargaşa için) 8. sessizleşmek, susmak, suspus olmak 9. uykuya varmak (sükûnet içine girmek)

ker bûn (II) */lgh* parçalanmak

kerbûnî *m* 1. sağırılık 2. sessizlik (sükût)

kerbûyîn (I) *m* 1. sağırlaşma 2. sağırlaşma (tencere, soba vb. için; güç ısınarak geç sünme) 3. sağırlaşma (ses için; boğuklaşma, donuklaşma) 4. durulma, dinme (sükun bulma) 5. ıssızlık çökme 6. sakinleşme, sakin olma, sakin duruma gelme (heyecan ve telâş kalmama) 7. yatışma, sakinleşme (ayaklanma, kargaşa için) 8. sessizleşme, susma, suspus olma 9. uykuya varma (sükûnet içine girme)

kerbûyîn (II) *m* parçalanma

kerçik *bot/m* kene ağacı, kene otu (Ricinus communis)

kerçilandin *m* 1. burma, eğirme 2. çetrefilleştirme

kerçilandin */lgh* 1. burmak, eğirmek 2. çetrefilleştirmek

kerçilandî *rd* 1. buruk 2. çetrefil

kerçilî *rd* 1. buruk 2. çetrefil

kerçilîn *m* 1. burulma 2. çetrefilleştirme

kerçilîn */lgh* 1. burulmak 2. çetrefilleşmek

kerçirîn *rd/argo* hödük, kaba saba kimse

kerdan *m* ödünç verme

kerde *m* kerde

kerdegeh *m* kerdelik

kerdêl *bnr* qeline

kerdiz *nd* 1. eşek hırsız 2. adı hırsız (çok adı şeylere bile tenezül eden hırsız)

kerdî *m* bahçe bostan evleşti

kerdîge *m* bir ekmek ismi

kere (I) *rd* cahil, man cahil

kere (II) *n* tere yağı

kere (III) *rd* 1. taşlık (yer) 2. yer altında çıkarılınca yumuşak, kuruyunca sertleşen toprak katmanı, gevşek kaya kütesi

kerobar *m* dağlık alanda düzlük yer

kerede *rd* köse

keredetî *m* köselik

kerefs *bnr* kerefz

kerefz *bot/m* kereviz (*Apium graveolens*)

kerefzê maran *bot/nd* baldıncara

keregêj *rd* 1. sersem, bön, alık 2. *b* bön, alık (küçümseme belirtin seslenme)

keregêjane *rd/h* sersemce

keregêjbûn *m* sersemleme, sersemleşme, aptallaşma

keregêj bûn *l/gh* sersemlemek, sersemleşmek, aptallaşmak

keregêjî *m* sersemlik, bönlük, alıklık

keregêjbûn *m* sersemleşme, aptallaşma

keregêjî bûn *l/gh* sersemleşmek, aptallaşmak

keregêjîkirin *m* sersem etme, aptallaştırma

keregêjî kirin *l/gh* sersem etmek, aptallaştırmak

keregêjkî *rd* sersemce, aptalca ~ **bûn** aptal olmak

kereh *rd* 1. iğrenç 2. çirkin

kerehbûn *m* 1. iğrençleşme 2. çirkinleşme

kereh bûn *l/gh* 1. iğrençleşmek 2. çirkinleşmek

kerehilavo *j* sırayla hikaye ya da türküyöyleme

kerehî *m* 1. iğrençlik 2. çirkinlik

kerehkîrin *m* 1. iğrençleştirme 2. çirkinleştirme

kereh kirin *l/gh* 1. iğrençleştirmek 2. çirkinleştirmek

kerehû *n* sam yeli

kerek *m* koyun kırpma makası

kereka mîrinê *nd* sekerat

kereker *h* 1. sessizce 2. *rd* sessiz sedasız (kimse duymadan, kimse görmeden, sessiz ve gürültüsüz bir şekilde) 3. *h* gizlice, için için, gizli gizli, çaktırmadan

kerekere *h* usulcacık, çaktırmadan

kerekor *bnr* kekor

kerem *m* 1. kerem (soyluluk, ululuk) 2. kerem, iyilik, lütuf ~ **bike** 1) buyur 2) buyur ('anladım, sözünüzü tekrarlar mısınız' anlamında) ~î (**cihekî**) **kirin** 1) buyurmak (gelmek, geçmek, gitmek, girmek) * **hûn kere-mî hundirû nakin?** içeri buyurmaz mısınız? 2) buyur etmek ~ **kirin** kerem etmek

keremdar *nd* buyura verilen cevap

keremêjî (I) *rd* inatçı

keremêjî (II) *bot/m* bir bitki adı

keremkar *rd* 1. iyiliksever 2. lütfkâr

keremkarî *m* 1. iyilikseverlik 2. lütfkârlık

keremker *bnr* keremkar

keremkirin *m* 1. buyurma, lütfetme (gelmek, geçmek, gitmek, girmek) 2. buyurma (almak, tutmak, etme anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır)

kerem kirin *l/gh* 1. buyurmak, lütfetmek (gelmek, geçmek, gitmek, girmek) * **hûn kere-m nakin hundirû?** içeri buyurmaz mısınız? * **hûn kerem bikin bîn** lütfedip gelseniz 2. buyurmak (almak, tutmak, etmek anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır) * **kerem bikin qehweya we!** buyurunuz kahvenizi!

kerendol *bot/m* bir çeşit ağaç

kerenêr *n* 1. erkek eşek 2. *argo* hödük

kereng *bot/m* kenger, kengel (*Cynara cardunculus*) ~ **a keran** acı kenger, hayvan yemi olarak kullanılır ~ **a nebiyan** bir tür acı kenger (hayvan yemi olarak kullanılmıyor) ~ **a newî** bir tür kenger ~ **a şîr** sakız kengeri

kerenga talik *bot/nd* acı kenger

kerenga talkî *bot/nd* acı kenger

kerengvanî *nd/nt* kenger toplayıcısı

kerenzer *rd* sarışın

kerenzerî *m* sarışınlık

kereper *n* öteberi, pılı pırtı

keropol *rd* kelepîr

kerese *n* 1. malzeme, gereç 2. kereste (herhangi bir şeyin yapımında kullanılan malzeme) 3. *fel* özdek

keresî *erd/m* 1. güzey (az güneş alan, gülgeli kuzey yamaç) 2. kuz (gölgede kalan) 3. kuytu (güneş ışığı almayan yer)

keresibûn *m* kuytuluk

kereste *n* 1. malzeme 2. kereste

kerestefiroş *nd/n* keresteci (satan kimse)

kerestefiroşî *m* kerestecilik

kerestevan *nd/n* keresteci

kerestevanî *m* kerestecilik

kereşo *nd/nt* çamaşırcı (yıkıyan kimse)

kereşotî *m* çamaşırcılık

kerevîn *m* başıboş gezen kadın

kerewêt *m* kerevet

kerewîz *bot/m* kereviz (*Apium graveolens*)

kerexane *m* gelberi, ateşi karıştırmada kullanılan demir

kerfes *bnr* kerefs

kerê *nd* 1. sağır kimse (bayan için) 2. *b* yaşıt ve küçüğe alaylı hitap, çağrı lakırdısı, eşek anlamında (kadın için)

kerê belek *nd* zebra

kerê kovî *nd* yaban eşiği

kerê kûvî *nd* yaban eşiği

kerê ravrav *nd* zebra

kerê şehnik *nd* zebra

kerêx *m* tiksinti

ker *m* nakış

kerge *m* üzümün sıkıldığı yer

kergez *zo/nd* akbaba (*Vultur monachus*)

kerğît *bnr* kerkit

kergo, **kergoş** *bnr* kergoşk

kergoşk *zo/m* tavşan (*Lepus europus*) ~ **bi erebeyê girtin** tavşanı araba ile avlamak ~ **ji çiya xeyidiye haya çiya jê tune ye** tavşan dağa küsmüş de dağın haberi olmamış ~ **ji çiya xeyidiye haya çiya ji çiya tune ye** tavşan dağa küsmüş dağın haberi olmamış ~ **ji çiyê sû ketiye haya çiyê jê tune** tavşan dağa küsmüş de dağın haberi olmamış ~ **û sûk!** 1) alâkaya çay demle, ne alakası var 2) birini hor görme ~ **û sûk hîrç û govend** dam üstünde saksagan, vur beline kazmayı

kergoşkfiroşî *m* tavşancılık (satma işi)

kergoşke *m* tavşanlık, tavşan yeri

kerğû *bnr* kerguh

kerguh *zo/m* tavşan (*Lepus europus*)

kerh *m* ikrah, iğrenti
kerhilavêjo *m* topluluk esnasında sırayla söylenen şarkı, hikaye, masal
kerhîfî *m* ikrahlık
keriban *m* kıldan bir tür kadın kuşağı
keribandin *m* kederlendirme, keder verme
keribandin *l/gh* kederlendirmek, keder vermek
keribandî *rd* kederli, efkârlı
keribî *rd* kederli, efkârlı, kederlenmiş olan
keribîn *m* kederlenme, efkârlanma, göynüme, üzülmeye
keribîn *l/gh* kederlenmek, efkârlanmak, göynümek, üzülmek
keribok *rd* çabuk kederlenen, efkârlanan
kerifandin *m* zıkkımlatma
kerifandin *l/gh* zıkkımlatmak
kerifîn *m* zıkkımlanma
kerifîn *l/gh* zıkkımlanmak
kerih *rd* 1. iğrenç 2. *m* iğrenme, tikslenme
kerihandin *m* iğrendirme, tiksindirme
kerihandin *l/gh* iğrendirmek, tiksindirmek
kerihandî *rd* tiksindirilmiş olan
kerihîn *m* 1. iğrenme, iğreniş, tikslenme, tiksiniş, ikrah etme 2. bıkma
kerihîn *l/gh* 1. iğrenmek, tiksirmek, ikrah etmek 2. bıkmak
kerihîfî *m* iğrençlik
kerik (I) *ant/m* 1. kulak yolu 2. kıkırdak
kerik (II) *rd* kulakları ağır işiten, sağır
kerik (III) *m* (r kalın) 1. koruk 2. çağla, kozalak (olmamış yemiş, ham meyve) 3. kelek (olgunlaşmamış kavun, karpuz) 4. yeşil (olmamış, ham meyve)
kerik (IV) *n* 1. odun taşımada kullanılan ucu çatallı ağaç 2. yüklük (yük taşımada kullanılan araç)
kerik (V) *m* başaklar aşağıya gelecek şekilde tahıl yığını
kerik (VI) *m* 1. eşek (duvar örme, sıva yapmak gibi işlerde kullanılan bir tür sehpa) 2. uzun eşek (çocuk oyunu) 3. *mzk* yaylı çalgılarda köprü 4. *sp* atlama beygiri 5. tahterevalı 6. lâdes
kerik (VII) *zo/m* 1. kurbağa yavrusu 2. *bnr* mirmirk
kerik (VIII) *n* 1. geleneksel düğmesiz keçeden yelek 2. yün cepken
kerika berxê *bot/nd* kuzu kulağı (Rumex acetosa)
kerika guh *ant/nd* kulak yolu
kerikmêjî *rd* inatçı
keritandin *m* 1. kırtlama 2. çat pat anlama
keritandin *l/gh* 1. kırtlamak 2. çat pat anlamak
kerix *m* 1. iğrenti 2. bıkınlık
kerixandin *m* 1. iğrendirme, tiksindirme 2. bıkırma 3. usandırma
kerixandin *l/gh* 1. iğrendirmek, tiksindirmek 2. bıkırmak 3. usandırmak
kerixandî *rd* 1. iğrendirilmiş, tiksindirilmiş 2. bıkırılmış olan
kerixî *rd* 1. iğrenmiş, tiksinnmiş 2. bıkın, bıkış

kerixîn *m* 1. iğrenme, iğreniş, tikslenme, tiksiniş 2. bıkma, bıkış 3. usanma
kerixîn *l/gh* 1. iğrenmek, tiksirmek 2. bıkma 3. usanmak
kerixîner *rd* tiksindirici
kerizandin *m* dondurma
kerizandin *l/gh* dondurmak
kerizandî *rd* donuk, donmuş şey
kerizîn *m* donma
kerizîn *l/gh* donmak
kerî (I) *m* sağırık
kerî (II) *n* 1. parçe (bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya ortak olan şey) * **keriyek nan** bir parça ekmek 2. dilim (ekmek dilimi için) 3. bölüntü 4. kısım, bölüm, kesim ~ **bi** ~ dilim dilim
kerî (III) *n* 1. sürü, davar sürüsü * **keriyê pez** davar sürüsü 2. 5000 baş hayvan sürüsü
keriban *m* gömlek cebi
kerik *m* kıkırdak
kerî kirin *m* 1. bölme, parçalama, ayırma 2. doğrama (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırma) 3. bölme (birliğin bozulmasına çalışma) 4. dilme (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesme)
kerî kirin *l/gh* 1. bölmek, parçalamak, ayırmak * **sêv çar kerî kirin** elmayı dörde ayırdı 2. doğramak (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırmak) 3. bölmek (birliğin bozulmasına çalışmak) 4. dilmek (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesmek)
kerîkirî *rd* 1. bölünmüş, parçalanmış olan 2. doğranık
kerim *rd* 1. kerim, soylu, asil 2. kerim, eli açık, cömert 3. Tanrı'nın adlarından biri
kerîn *m* kıskanma
kerîn *l/gh* kıskanmak
kerînek *ant/m* 1. kıkırdak 2. kulak yolu ~ **guh** kulak yolu
kerînekî *rd* kıkırdaklı
kerînî *m/mec* eşeklik
kerîtang *ant/m* kıkırdak
kerîfî (I) *m/mec* eşeklik
kerîfî (II) *m* (k kalın oknur) sağırık * **xwe li kerîfîye daniye** kendini sağırığa vurmuş
keriz *m* geriz, keriz
kerkedan *zo/m* gergedan (Rhinoceros indicus)
kerkedanê deryayê *zo/nd* deniz gergedanı (Monodon monoceros)
kerker *rd* sağırılaştırıcı
kerkere *rd* 1. iri yarı, iri kıyım, iri yapılı 2. kaba saba, hurbo, idraksız
kerkeretî *m* kaba sabalık, hırboluk
kerkeşan *n* bal çerçevesi, petek
kerkevîn *m* baş örtüsü
kerkirin (I) *m* 1. sağırılaştırma 2. sakinleştirme, yatıştırma 3. susturma, suspus etme
kerkirin (II) *m* 1. parçalama 2. ayırma (bölme)
ker kirin (I) *l/gh* 1. sağırılaştırmak 2. sakinleştirmek, yatıştırmak 3. susturmak, suspus etmek
ker kirin (II) *l/gh* 1. parçalamak 2. ayırmak (bölmek)

kerkirî (I) *rd* sağırlaştırılmış
kerkirî (II) *rd* parçalı, parçalanmış olan
kerkî (I) *h/rd* eşekçe, eşekvari
kerkî (II) *h* ayak üstü, ayak üzeri
kerkî (III) *n* aba
kerkît (I) *m* ege (madenleri yontmak, düzeltmek, perdelamak için kullanılan sert, ensiz çelik araç)
kerkît (II) *m* 1. kirkî (dokumacılıkta atkı iplerini sıkıştırmak için kullanılan dişli araç) 2. tarak (dokuma tezgahlarında dişleri arasında arış ipliklerinin geçtiği tarak biçiminde araç)
kerkîtîkirin *m* egeleme
kerkîtîkirin *l/gh* egelemek
kerkok *n* eşekcik
kerkol *bot/m* yayla ve bozkırlarda yetişen, bol besinli olan ve hayvanlara verilen bir tür ot
kerkonek *m* yuvarlak, çok hafif ve havada uçan eşek dikenini gibi bitkilerin tohumu
kerkor *bot/m* acımsı ve hayvan yemi olarak kullanılan bir ot türü
kerkote *rd* atık
kerkotî *rd/nd* 1. kelepîr (kelepîr olmuş eşya) * **çend fırağên kerkotî** birkaç kelepîr kabacak 2. kemirilmiş olan * **dara kerkotî** kemirilmiş ağaç
kerkulan *zo/m* zebra (Equus zebra)
kêrkûş *bot/m* bir üzüm türü
kerkûd *m* kükürt
kerkûddar *rd* kükürtlü
kerkûdgirtin *m* kükürtlenme
kerkûd girtin *l/gh* kükürtlenmek
kerkûdgirtî *rd* kükürtlenmiş
kerkûdkirin *m* kükürtleme
kerkûd kirin *l/gh* kükürtlemek
kerkûdkirî *rd* kükürtlü
kerkûsî *bot/m* bir tür üzüm
kerkûş *bnr* kerkuş
kerkût *bn* kerkürd
kerman *m* kirmen
kerme *n* 1. bar (hastalıklarda dilde oluşan pas) 2. donra, kesek (kalınlaşmış, tabaka durumuna gelmiş kir) 3. taşlaşmış gübre parçası, tezlek
kermegirtin *m* keseklenme
kerme girtin *l/gh* keseklenmek
kermegirtî *rd* kesekli
kermes *m* kermes
kermet *bot/m* pire ve haşerelere karşı kullanılan bir bitki
kermeyî *rd* kesekli
kermêş *zo/m* 1. sivri sinek 2. eşek arısı ~a **keran** iri sivri sinek türü
kermêşîk *zo/m* sivri sinek
kermidandin *m* 1. haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökme veya bir şeyi kaynar suya daldırma) 2. keçeleştirme (deriyi pürüzlü duruma getirme) 3. yalazlama
kermidandin *l/gh* 1. haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak) * **zebze kermidandin** sebze haşlamak 2. keçeleştirmek (deriyi pürü-

lü duruma getirmek) 3. yalazlamak
kermidin *m* 1. haşlanma (kaynar su vb. dökülme veya daldırılma, kaynar su ile haşlanma) 2. keçeleşme, keçelenme (deri pürüzlü duruma gelme) 3. yalazlanma
kermidin *l/gh* 1. haşlanmak (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılmak) 2. keçeleşmek, keçelenmek (deri pürüzlü duruma gelmek) 3. yalazlanmak
kermitin *m* dökülme (duvar vb. şeyler için kabarıp dökülme)
kermitin *l/gh* dökülmek (duvar vb. şeyler için kabarıp dökülme)
kermorî *bnr* kurmorî
kermoz *zo/m* eşek arısı
kerm û kêz *nd* börtü böcek
kero (I) *nd* sağır kimse (erkek için)
kero (II) *b* yaşıt ve küçüğe alaylı hitap, çağrı lakırdısı, eşek anlamında (erkek için) * **kero te li serikê min çi kir** behey eşek ne yaptığına bir bak sana ~ ~ **wekî her ro** aynı tas aynı hamam (değişmemiş kimse) ~ **nemire bihar** e ölme eşeğim, ölme (yaza yonca bitecek) ~ **nemire bihar tê pîrê nemire qîbal** (an jî **pîncar**) tê ölme eşeğim, ölme (yaza yonca bitecek)
keroke *rd* kulağı ağır kimse
kerole *zo/m* zeytinlik yerde yaşayan bir kuş
kerosh *bnr* kergosh
kerox *zo/m* eşek arısı
kerpeşe *zo/m* bukalemun (Chamaeleo chamaeleon)
kerpeze *zo/m* kaya keleri
kerpîç *n* 1. kerpiç 2. *rd* kerpiç (kerpiçten yapıma) * **dîwarê kerpiç** kerpiç duvar ~ **birîn kerpiç** dökmek
kerpîçbir *nd/nt* kerpiççi (kalıba döken)
kerpîçfiroş *nd/nt* kerpiççi (satan)
kerpînc *n* kerpiç
kerpît *m* tarak (dokuma tezgahlarında dişleri arasında arış ipliklerinin geçtiği tarak biçiminde araç)
kerqolan *zo/m* zebra (Equus zebra)
kersax *m* 1. kıyı (kara ile suyun birleştiği yer) 2. kıyı, sahil (karanın deniz boyunca uzanan bölümü) 3. kumsal (kumlu toprak) 4. *erd* teras, terasa
kersaxparêz *nd/nt* sahil mühafız
kersaxparêzî *m* sahil mühafızlığı
kersaxvan *nd/nt* kıyııcı (kıyalara vurulan enkazlara devlet izniyle toplayan)
kersek *m* tümsek
kersel (I) *zo/m* kara bataak (Phalacrocorax)
kersel (II) *rd* iri göbekli
kersele *zo/m* kara bataak (Phalacrocorax)
kersele *rd* 1. avanak, aptal, bön bön bakan kimse 2. iri kıyım, iri yapı
kerseletî *m* avanaklık ~ **kirin avanaklık** etmek
kerseng *m* kesek (sertleşmiş toprak topacı)
kersim *bot/m* halk hekimliğinde yara iyileştirmede kullanılan bir bitki
kersiwanî *m* asma çubuğu
kersix *n* hançerin kesici ağzı

kersivani *bnr* kersewani

kert (I) *m* 1. küçük tümsek 2. oyuntu

kert (II) *m* 1. kısım, parça 2. hisse 3. *mat* kesir ~a *asayî* bayağı kesir, adi kesir ~a *dehî* ondalık kesir

kertal *m* kuru ot parçası

kerte (I) *der/m* kerte

kerte (II) *wj/m* dörtlük, kıta

kerte (III) *m* küt'a

kerte *m* kertik ~ *avêtin* (tişteki) kertik açmak ~ ~ kertik kertik

kertek *rd* bol, çok

kertel *m* fazlalık

kertik (I) *m* çeltik evleşti

kertik (II) *m* örk, örük

kertik (III) *m* kertik, çentik

kertî (I) *m/mec* eşeklik

kertî (II) *rd* kesirli

kertol *bnr* kartol

kertûpan *rd* ügelişigüzêl, stünkörü yapılmış olan

kerûper *n* 1. pılı pırtı (eski eşya) 2. pılı pırtı, ıvır zıvır (eşya yerine) 3. kalabalık (gereksiz, karışık şeyler topluluğu) ~ *dan hev* pılıyı pırtıyı (veya pılı pırtıyı toplamak ~ê (...) ötesi berisi

kerwan *nd/nt* merkepçi

kerwan *n* bir tür kuş

kerx (I) *der/m* sal

kerx (III) *m* kanal, ark

kerx (III) *m* mezbahia, ceset yığını

kerx *m* 1. tikslenme, iğrenme 2. tiksinti, ikrah 3. nefret * *nika ez van rêzan bi kift û kerxeke mezin dinivîsim* şimdi bu satırları büyük bir nefretle, iç bulantısı ile yazıyorum ~a (yekî) *jê çûn* tiksinti duymak, nefret etmek

kerxane *m* kerhane, genelev ~ *şixulandin* genel ev işletmek

kerxanevan *m* kerhaneci

kerxanevanî *m* kerhanecilik

kerxeav *m* inecra, su yatağı

kerxenîq *bot/m* 1. çakalboğan, it boğan, kurtboğan 2. *rd* ayıboğan (iri yarı, kaba saba kimse)

kerxîti *m* ikrahlık, tiksintilik

kerxur *zo/nd* 1. akbaba (Vultur monachus) 2. *argo* aç gözlü

kerxvan *nd/nt* salcı

kerxwer *rd* aç gözlü

kerxwerî *m* aç gözlülük

kes (I) *m* iri saman artığı

kes (II) *m* kes (jimnastik ayakkabısı)

kes (III) *n* kese

kes (IV) *nd* 1. kimse, şahıs, zat * *kesekî pîr saetê pîrsî* yaşlı bir zat saati sordu 2. *c* kimse (olumsuz cümlelerde hiçbir kişi) * *ez tu kesî naxwazim* hiç kimseyi istemiyorum 3. *c* biri, birisi (bilinmeyen bir kimse) * *ez dibêjim qey li ser darê kesek hebû* ağaçta sanki birisi vardı 4. *nd* kişi (insan, kimse, şahıs) * *em bîst sî kes hebûn* yirmi otuz kişi vardık 5. *wj* kişi, şahıs (oyun, roman, hikâye

gibi eserlerde yer alan kimse) 6. *rz* kişi, şahıs ~ *bi mala* ~î *nizane* herkesin tenceresi kapalı kaynar ~ *dî ser û ber re tune bûn* (birinin) karışanı görüşeni olmamak ~ *guh-darî nekîrîn* ferman dinlememek ~ *ji bihara (wî) têr naxwe* en iyi olduğu dönemde bile kimseye hayrı dokunmayan ~ *kûs* kimi kimsesi ~ *li kesî nebûn xweyî* arada kaynamak ~ *li ser yek kewnê namîne* mahkeme kadiya mülk değil ~ *mesê xerîb* el adamı ~ *nabêje dewê* (an jî *mastê*) *min tîrş* e kimse yoğurdum ekşi demez ~ *naçe* (an jî *nakeve*) *gora kesî* her koyun kendi bacağından asılır ~ *nikare bibêje du mû li pêş eniya te ne* gizlisi saklısı olmamak, kırılı çıkını olmamak ~ *nikare bibêje pozê sola te xwar* e kimse (birine) toz konduramaz ~ *nikare bibêje siya sola (yekî) xwar* e kimse (birine) toz konduramaz ~ *nizane bê kî ye* ne idiği belirsiz ~ *nizane kî dimire kî dijî* ölümlü dünya, kim öle kim kala ~ *nizane kî ye, ji ku ye* ne idiği belirsiz ~ *pîvaz jî pê hûr nake* bir kimse hiç bir şeye yaramamak ~ *û es* kimi kimsesi ~ *û kar* kimi kimsesi ~ *û kûs* 1) kimi kimsesi 2) şu bu 3) in cin ~ *û kûs lê tune* in cin yok ~ *û kûsê* (...) kimi kimsesi ~ *û kûsê (yekî) tune bûn* kimi kimsesi olmamak, arayıp soranı bulunmamak (veya olmamak) ~ *wisa bi rihetê sûcê xwe li xwe danayne* kabahat samur kürk olsa, kimse sırtına almaz ~ *xwe nezanîn* sağını solunu bilmemek ~ *zû bi zû li sûcê xwe xweyî dernakeve* kabahat samur kürk olsa, kimse sırtına almaz ~ *ekî efendî ye* efendiden bir adam ~ê *berayî hîq* gerçek kişi ~ê *bêfehîm û feraset* et kafalı ~ê *bênan û xwê* nankör kimse ~ê *bênaw wekî bîra bêav* adı sanı olmayan susuz kuyuya benzer ~ê *bêxwedî* 1) kimsesiz, kimi kimsesi olmayan 2) leyleğin (yuvadan) attığı yavru ~ê *bi bejn û bal* artist gibi ~ê *birçî kerê bi kurtan da-dibeline* aç olan herşeyi yapar ~ê *cîrnexweş* e *gewirandin* dokuz köyden kovulmuş ~ê *çavkanî* kaynak kişi ~ê *çeçelok* teneşir horozu (veya kargası) ~ê *çipik* arı gibi (çalışkan) ~ê *deyndar melûl* e borçlu ölmez, benzi sararır ~ê *hevalê barê xwar tune* düşenin dostu olmaz ~ê *hevalê xwîna sar tune* cinayet işleyenin arkası olmaz ~ê *hîngîme* bir kol çengi (çevresini söz ve davranışlarıyla neşelendiren) ~ê *jêgir* kaynak kişi ~ê *ji mala xwe û ji mêrên xwe* 1) kendinden emin, kendine güvenen 2) kuruntulu kimse ~ê *jîr piyê xwe li yê xweykeramet dixê keskin* zekâ keramete kıç atırır ~ê *ku bi nivîskariyê emel dike* yazar çizer kimse ~ê *ku cêran çêke dikare çembîlan jî pê ve bike* ininareyi çalan kılıfını hazırlar (bulur) ~ê *ku deveyan xwedî bike gere serdera deriyê xwe bilind çêke* deveci ile görüşen kapısını yüksek açmalı ~ê *ku ji yekê fehîm neke* jî *sedî fehîm nake* anlayana sıvrısinek saz anlamayana davul zurna az ~ê *ku li ha-*

warê bê tune! can kurtaran yok mu! ~ê ku li xwe namîne heyirî hayat adamı ~ê ku pê bextê xwe bîne tune tutunacak dalı olmak ~ê ku xuyanî bibe dikeve ser zar û zimanan al elmaya taş atan çok olur, ineyve veren ağaç taşlanır ~ê mezin derdê wî jî mezin e büyük başın derdi büyük olur ~ê miriyê kêf û eşqê sefa pezevengi ~ê navdar ünlü kimse, ağır top ~ê ne azlû esrar kumkuması ~ê ne li ber çav e ne li ber dil e jî gözden irak olan gönülden de irak olur ~ê negotiye pozê sola te xwar e kimse tavuğuna kıst demedi ki ~ê qarçilok teneşir horozu (veya kargası) ~ê safê dilê xwe safdil, bön ~ê sor û spî akı ak karası kara, beyaz tenli ~ê tajilok (an jî çeçelok) teneşir horozu (veya kargası) ~ê xebatkar nanê xwe jî kevir dertine çalışan kimse aç kalmaz ~ê xerab şın kötü adam ~ê xerib li nav (wan) tune bûn içlerinde yabancı olmamak ~ên heyran heyran yağlı ballı dost ~ên ku tén û dibihurin (an jî derbas dibin) gelen geçen ~ên ku tén û diçin gelen giden ~î bi hewrikan têr nexwariye kimse kırıntılarla doymamış ~î bi hewrikên diranan têr nexwariye kırıntılar karın doyurmaz

kesad (I) m salamura (tuzlu su)

kesad (II) rd 1. kesat (alış verişte durgunluk) 2. kesat, yokluk, kıtlık ~ bûn verimsizleşmek ~ kirin verimsizleştirmek

kesade m 1. ot öbeği 2. yığın, yığıntı (meşe yapraklarından oluşturulmuş yuvarlak yığın)

kesadî (I) rd salamura (tuzlu suyun içinde tutulmuş yiyecek)

kesadî (II) m kesatlık ~ dike fesadî yokluk kötü şeyler yaptırır

kesafet fîz/m yoğunluk

kesahî m şahsiyet

kesandin l/gh kişileştirmek

kesandin wj/m kişileştirme, teşhis

kesane rd kişisel, şahsî

kesanekî h kişilikçe

kesanî m 1. benlik 2. rd kişisel, şahsî

kesanetî m şahsiyet

kesas rd ters, aksi, gönül kırıcı

kesasî m terslik, aksilik (ters olma hâli veya davranış)

kesatî m 1. kişilik, şahsiyet (bir kişiye özgü belirgin özellik, manevî ve ruhî niteliklerin bütünü) 2. kişilik (insanlara yakışacak durum ve davranış) 3. sos kişilik (bireyin toplumsal hayatı içinde edindiği alışkanlıkların ve davranışların bütünü) 4. benlik ~ya qanûnî hiq tüzel kişilik

kesatîveşar rd meçhul

kesax (I) m budama

kesax (II) bnr kesaxe

kesaxe m aba

kesaxefiroş nd/ht abacı (satan kimse)

kesaxefiroşî m abacılık

kesaxeker nd/ht abacı (imal eden kimse)

kesaxekerî m abacılık

kesaxtin m 1. budama 2. dallama

kesaxtin l/gh 1. budamak 2. dallamak

kesaxtî rd budanık, budanmış olan

kesayet m şahsiyet

kesayetî bnr kesatî

kesb m 1. kazanç * **kesba mehaneyê** aylık kazanç 2. edinme ~ û kar 1) kazanç 2) iş güç

kesbdar rd kazançlı

kesbkirin m kazanma (kazanç sağlama)

kesb kirin l/gh kazanmak (kazanç sağlanak)

kesebir h toptan

kesek n 1. kesmik (taş gibi olmuş toprak parçası) 2. pıhtı * **keseka xwîne** kan pıhtısı

kesekî rd 1. kesmikli 2. pıhtılı

kesekîbûn m 1. kesmiklenme 2. pıhtılaşma

kesekî bûn l/gh 1. kesmiklenmek 2. pıhtılaşmak

kesekîbûyîn m 1. kesiniklenme 2. pıhtılaşma

kesekîkirin m pıhtılaştırma

kesekî kirin l/gh pıhtılaştırmak

keser m 1. özlem (güçlü istek) 2. üzünc, keder, koyuntu, üzüntü, tasa ~ **kişandin** üzüntü çekmek, kasavet çekmek ~ **vedan** ah çekmek

keserbûn m kederlenme

keserkêş rd 1. özlem çeken 2. üzüntü çeken

keserkûr rd kederli, üzüncü

kesermend rd üzüntülü, tasalı

kesernak rd 1. üzücü 2. üzüntülü, müessif

kesertijî rd kederli, üzüncü

kesê qanûnî nd tüzel kişi

kesê yekemîn rz/rd birinci şahıs

kesibandin m kazandırma

kesibandin l/gh kazandırmak

kesibîn m kazanma, kazanış

kesibîn l/gh kazanmak (kazanç sağlamak)

kesidandin m 1. salamura yapma (veya etine) 2. turşu kurma (veya yapma)

kesidandin l/gh 1. salamura yapmak (veya etmek) 2. turşu kurmak (veya yapmak)

kesidandî rd salamura (tuzlu suyun içinde tutulmuş yiyecek) * **îsotên kesidandî** salamura biberi

kesidîn m salamura yapılıma

kesidîn l/gh salamura yapılmak

kesihandin m germe (deri, ten vb. için)

kesihandin l/gh germek (deri, ten vb. için)

kesihîn m gerilme

kesihîn l/gh gerilmek

kesik (I) bnr kask

kesik (II) nd kimsecik, hiç kimse * **saet li dora dehan gava ku ez hatim hewşa camiyê kesik tune bû** saat ona doğru caminin avlusuna vardığımda kimsecikler yoktu

kesim m şekil

kesin c 1. kimi, kimisi 2. rd bazıları, birileri ~ jê bazıları (veya bazıı)

kesirandin m 1. kederlendirme, keder verme 2. üzme, kahretme (çok üzme)

kesirandin l/gh 1. kederlendirmek, keder vermek 2. üzmek, kahretmek (çok üzmek)

kesirandî rd 1. kederli, acıklı (acı görmüş) 2. kahırlı

kesirî *rd* 1. kederli, kederlenmiş olan 2. kahrolmuş (çok üzülmüş)
kesirîn *m* 1. kederlenme 2. göynüme, üzülme, kahırlanma, kahrolma, içlenme, acı duyma, üzüntü duyma 3. kahrından ölme (aşırı üzüntü ölümüne sebep olma) 4. aşırı derecede susama, susuzluktan bitap düşme-
kesirîn *l/gh* 1. kederlenmek 2. göynümek, üzülmek, kahırlanmak, kahrolmak, içlenmek, acı duymak, üzüntü duymak 3. kahrından ölmek (aşırı üzüntü ölümüne sebep olmak) 4. aşırı derecede susamak, susuzluktan bitap düşmek * **ji tînan kesirîn** susuzluktan bitap düşüm
kesixandin *m* budama
kesixandin *l/gh* budamak
kesixândî *rd* budanık, budanmış olan
kesî *rd* kişilik * **me ji bo sê kesî cih vejetan-dibû** üç kişilik yer ayırmıştık
kesîb *rd/nd* yoksul, fakir, sefil ~ **û kûsîb** fakir fukara
kesîbbûn *m* yoksullaşma, fakirleşme
kesîb bûn *l/gh* yoksullaşmak, fakirleşmek
kesîbbûyîn *m* yoksullaşma, fakirleşme
kesîbî *m* yoksulluk, fakirlik, sefillik
kesîbkirin *m* yoksullaşma, fakirleştirme
kesîb kirin *l/gh* yoksullaşmak, fakirleştirmek
kesîde *nd* 1. birey, fert 2. *rd* özel, şahsî, kişisel, zafî (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **nameya kesîde** özel mektup * **malê kesîde** zafî mal 2. *nd* özlük, kişi, zat (görevli kimse)
kesîdeparêz *nd/nt* bireyçi, ferdiyetçi
kesîdeparêzî *m* bireycilik, ferdiyetçi
kesîdeyî *rd* bireysel, ferdi
kesîdeyîbûn *m* 1. bireyleşme 2. özelleşme (özel duruma gelme)
kesîdeyî bûn *l/gh* 1. bireyleşmek 2. özelleşmek (özel duruma gelmek)
kesîdeyîkirin *m* 1. bireyselleştirme 2. özelleştirme 3. *wj* canlandırma
kesîdeyî kirin *l/gh* 1. bireyselleştirmek 2. özelleştirmek 3. *wj* canlandırmak
kesîdeyîti *m* bireysellik, ferdiyet
kesînd *rd/nd* kişi, şahıs
kesînî *m* kişilik, şahsiyet
kesîp *bnr* kesib
kesîre *m* bitap keklik
kesîre kirin *l/gh* 1. kıvamına getirmek 2. derdest edilecek duruma getirmek
kesîti *m* 1. kişilik, şahsiyet (bir kişiye özgü belirgin özellik, manevî ve ruhî niteliklerin bütünü) 2. kişilik (insanlara yakışacak durum ve davranış) 3. sos kişilik (bireyin toplumsal hayatı içinde edindiği alışkanlıkların ve davranışların bütünü) 4. şahsîlik
kesîtibûn *fel/m* bireyleşme
kesîti bûn *l/gh* bireyleşmek
kesîtikirin *fel/m* bireyleştirme
kesîti kirin *l/gh* bireyleştirmek
kesîv *bnr* kesib
kesî *n* 1. yeşil 2. *rd* yeşil (bu renkten olan) ~**ê girtî** safraya yeşili, koyu yeşil, zümrüt yeşili

~**ê vekirî** açık yeşil ~**ê zîmrûdî** tavus yeşili
keskahî *m* yeşillik
keskandin *m* yeşilleştirme
keskandin *l/gh* yeşilleştirmek
keskanî *m* 1. yeşillik (yeşil olma durumu) 2. yeşillik (yeşil bitkileri çok olan yer) 3. sebze, yeşillik
keskankiroj *zo/m* kocabaş (Cocothraustes cocothraustes)
keskatî *m* yeşillik
keskavî *rd* yeşilimsi, yeşilimtirak
keskavî *m* 1. yeşillik (yeşil olma durumu) 2. yeşillik (yeşil bitkileri çok olan yer) 3. yeşillik (yeşil ot)
keskbûn *m* yeşillenme, yeşerme (doğanın yeşermesi)
kesk bûn *l/gh* yeşillenmek, yeşermek yeşil renk almak)
keskbûyîn *m* yeşilleniş
keske *rd* yeşilimsi, yeşilimtirak
keskedar *rd* yeşilli
keskedar *zo/m* bir tür yeşil kertenkel
keskeparêz *nd/nt* yeşilci
keskeparêzî *m* yeşilcilik
keskesor *meteor/m* gök kuşağı, alkım (ebe kuşağı, ebem kuşağı, gelin kuşağı, hacılar kuşağı, Meryem Ana kuşağı, yağmur kuşağı)
keskeşîn *rd* mavîye çalan yeşil
keskewar *n* yeşil yurt
keskezer *m* kustuktan sonra ağızdan gelen yeşilimsi ve acı sıvı
keskezerî *bûn* *l/gh* yeşilin sarıya çalan bir renk almak
keskirin *m* perişan etme
kes kirin *l/gh* perişan etmek
keskî *rd* yeşilimsi, yeşilikle ilgili
keskîf *m* gelberi, ocaktan ateşi dışarı çekme aracı
keskûn (I) *m* helise benzeri bir yemek
keskûn (II) *rd* yeşilimsi
keskûnî (I) *rd* yeşilce, yeşilimsi, yeşilimtirak
keskûnî (II) *m* yeşillik
keskok *m* mavî boncuk, nazarlık
keskolekî *rd* yeşilimsi, yeşilimtirak
keskoyî *rd* yeşilimsi, yeşilimtirak
keskparêz *nd/nt* yeşilci
keskparêzî *m* yeşilcilik
keskpoş *rd* yeşilli (yeşiller giymiş kimse)
keskûn (I) *rd* sert, hoş bir acılığı olan
keskûn (II) *rd* yeşilimsi
keskûnî *rd* 1. yeşilimsi, yeşilimtirak 2. çakır (göz için)
keslan *rd* 1. tembel 2. hantal, ağır 3. yorgun, uyusuk ~ ~ 1) tembel tembel 2) hantal hantal 3) yorgun yorgun ~**ê Bexdayê** tembel, Bağdat tembeli
keslane *h* 1. tembelce 2. hantalca 3. yorgunca
keslanî *m* 1. tembellik 2. hantallık 3. yorgunluk ~ **kirin** tembellik etmek
keslanîbûn *m* tembelleşme
keslanî bûn *l/gh* tembelleşmek
keslanîbûyîn *m* tembelleşme
keslanîkirin *m* tembelleştirme

keslanî kirin *l/gh* tembelleştirmek
kesme *m* köfter
kesmûk *m* kılçıklı saman ~ **dêrandin** havanda su dövmek
kesname *m* kimlik, hüveyet
kesnebihîstî *nd* garaip, işitilmemiş (görülmemiş, şaşılacak şey)
kesnedî *bnr* kesnedîti
kesnedîti *rd* görülmemiş (şimdiye dek kimse-nin görmediği şey) * **bûyereke kesnedîti** görülmemiş bir olay
kesneker *m* bir halı ismi
kesnekirî *rd* yapılmamış şey (şimdiye dek kimse-nin yapamadığı şey) * **tu tîştî kesnekirî dibêjî** sen kimsenin yapılmadığı şeyi söylüyorsun
kesnezan *rd* 1. belirsiz, meçhul, bilinmeyen 2. *mat* bilinmedik 3. *mec* saygısız (kimseyi takmayan)
kesnezanî *m* 1. belirsizlik, meçhulluk 2. *mat* bilinmezlik 3. *mec* saygısızlık (kimseyi takmama)
kesol bot/m susuz yetişen bir bakla türü
kesp (I) *bnr* kesb
kesp (II) *n* küspe
kesp (III) *m* engel ~ **û kosp** engel, engeller
kesp (IV) *rd* yeşilimsi, yeşilimtırak
kesp (V) *m* nazarlık, nazar boncuğu ~ **û mes-pik** nazarlıklar
kespan *rd* sadık, bağlı
kespanî *msadıkakat*, bağlılık
kesper *rd* çakır (göz için)
kesperî *rd* çakır, çakırca (göz için)
kespik (I) *m* küspe, posa
kespik (II) *m* 1. nazarlık, göz boncuğu, nazar boncuğu 2. boncuk mavisî (göz rengi) 3. yılan başı 4. babuklu hayvanların içi boş kabuğu
kesp kirin *bnr* kesb kirin
kesr *mat/m* kesir
kesra *n* Sasani kralı, kral
kesratî *m* krallık
kesre *m* kesre
kesrewan *m* 1. bir erkek serpoşu 2. bir tür şal (veya kuşak)
kesrî *rd* kesirli
kestane *bot/m* 1. kestane (*Castanea sativa*) 2. kestane (bu bitkinin meyvesi)
kestanefiroş *nd/nt* kestaneci (satan kimse)
kestanefiroşî *m* kestanecilik
kestaneyî *nd* 1. kestane rengi 2. *rd* kestane rengi (bu renkten olan)
kesteban *m* yüksük
kestek *n* 1. topak (toprak topağı) * **kestekê axê** toprak topağı 2. tepecik
kestel *rd* melez
kestelî *m* melezlik
kestepeste *rd* salak
kestepestebûn *m* salaklaşma
kestepeste bûn *l/gh* salaklaşmak
kestepestekî *rd/h* salakça
kestepestetî *m* salaklık
kestepesteyî *rd/h* salakça

kesûk (I) *rd* evlenme çağına gelmiş kimsesiz kız veya erkek
kesûk (II) *m* keş (yağı alınmış sütten veya yoğurttan yapılan peynir)
keş (I) *rd* 1. eğri 2. sapa 3. karavana (hedefe varmadan sapan mermi)
keş (II) *m* iklim
keş (III) *n* apış
keşaf *rd* çözümleyici
keşane *m* kaşane
keşe *n* 1. papaz 2. papaz (üzerinde papaz resmi bulunan iskambil kâğıdı) 3. keşiş ~**yê lelan** sihirbaz papaz
keşekeşe *zo/m* helikopter böceği (şekli helikoptere benzeyen uçan bir böcek)
keşetî *m* 1. papazlık 2. keşişlik
keşewo *m* bir Kürt halk dansı
keşf *m* 1. keşf, buluş 2. keşif, bulgu
keşfdar *lşk/n* keşifçi
keşfî *rd* keşfi, bulgusal
keşfkirin *m* 1. keşfetme, bulma 2. bulgulama
keşf kirin *l/gh* 1. keşfetmek, bulmak * **ez lê dixebitîm sira cewhera vê hêzê keşf bikim** şu kuvvetin, cevherin sırrını bulmağa çalışı-yorun 2. bulgulamak
keşfkirî *rd* keşfedilmiş olan
keşik *bnr* keşk
keşim *m* şekil
keşî *rd* iklimsel
keşîde *m* keşide
keşîne *zo/m* alabalık
keşîş *ol/n* 1. keşiş, karabaş (evlenmemiş rahip) 2. papaz (üzerinde papaz resmi bulunan iskambil kâğıdı)
keşîşî *m* keşişlik, rahiplik
keşîştî *m* keşişlik
keşîşxane *m* keşişhane, manastır
keşk (I) *n* keş, kurut, kuru çökelek
keşk (II) *m* 1. tarhana 2. tarhana (bundan yapılan çorba)
keşk (III) *antm* diz ağırşığı ~**a çokê** diz ağırşığı
keşkane *h* keşke
keşke *bnr* keşkek
keşkek *m* keşkek
keşkîn *m* keşkek
keşkînî *rd* açık grî
keşkol *m* keşkül, dilenci çanağı
keşkole *bnr* keşkol
keşkûl (I) *m* eski ayakkabı
keşkûl (II) *m* 1. keşkül 2. keşkül (bir tür tatlı)
keşkûl (III) *rd* yoksul
keşkûlî *m* yoksulluk
keşkûle *bnr* keşkûl (II)
keşkûr *m* 1. tezek 2. kesek (kir tabakası)
keşmîrî *m* çekirdeksiz üzüm türü
keşmûl *bnr* keşmûn
keşmûn *m* 1. dalından düşmüş olgunlaşmış ü-züm 2. üzüm çöpi, üzüm posası
keşmûşk *m* tüm sebze çeşitlerine denir
keşno *rd* şişman
keşol *bot/n* 1. bakla (*Vicia faba*) 2. bakla (bu bitkinin yeşil ürünü veya kuru tanesi)

keşolokî *rd* baklamsı
 keştandin *m* kırma
 keştandin *l/gh* kırmak
 keştiya *asmanî nd*
 uzay gemisi
 keştiya *babirk nd* yelkenli gemi
 keştiya *barkêş nd* kargo gemisi, yük gemisi
 keştiya *bayî nd* yelkenli gemi
 keştiya *binavê nd* deniz altı, tahtelbahir
 keştiya *caxelas nd* cankurtaran gemisi
 keştiya *dükeli nd* buharlı gemi
 keştiya *fezayê nd* uzay gemisi
 keştiya *mayinçin nd* mayın döşeme gemisi
 keştiya *mayinger nd* mayın arama tarama gemisi
 keştiya *mînger nd* mayın arama tarama gemisi
 keştiya *noqar nd* denizaltı (gemisi)
 keştiya *petrolkêş nd* petrol gemisi
 keştî *m* gemi ~ *tê de asê bûn* gemi karaya oturtmak ~ *dî axê de asê bûn* gemi karaya oturtmak ~*ya agirkujiyê* itfaiye gemisi ~*ya asmanî* uzay gemisi ~*ya balafirhilgir* uçak gemisi ~*ya barkêş* (an *jî barî*) kargo gemisi, yük gemisi ~*ya bayî* yelkenli gemi ~*ya bazirganî* ticaret gemisi ~*ya bi enerjiya nukleerî* nükleer güdümlü gemi ~*ya bibabirk* (an *jî bawanî*) yelkenli gemi ~*ya bibêrik* kürekli gemi ~*ya biçar* yelkenli gemi ~*ya bimator* motorlu gemi ~*ya binavê* deniz altı, tahtelbahir ~*ya caxelas* cankurtaran gemisi ~*ya cengê* savaş gemisi ~*ya çeman* nehir gemisi ~*ya darkêşiyê* kereste gemisi ~*ya dükeli* buharlı gemi ~*ya êrişber* muharrip ~*ya fezayê* uzay gemisi ~*ya geştê* seyahat gemisi, eğlence gemisi ~*ya hawarê* kurtarma gemisi, cankurtaran gemisi ~*ya hilmgêr* sitinli gemi ~*ya masîvaniyê* (an *jî masîgîriyê*) balıkçı gemisi ~*ya mayinçin* (an *jî mayinger*) mayın döşeme gemisi ~*ya motordar* motorlu gemi ~*ya neftbir* petrol gemisi ~*ya nexweşxane* hastahane gemisi ~*ya noqar* denizaltı (gemisi) ~*ya Nuh pêxember* Nuh'un gemisi ~*ya petrolkêş* (an *jî petrolkêşiyê*) petrol gemisi ~*ya rêberiyê* kılavuz gemisi ~*ya rêwîyan* (an *jî rêwîtiyê*) yolcu gemisi ~*ya tranatlantîkê* transatlantik gemisi ~*ya xwendegêh* okul gemisi ~*yên bazirganîyê* ticaret gemileri
 keştîba *m* yelkenli gemi
 keştîceng *m* savaş gemisi
 keştîgeh *m* 1. liman 2. gemilik, tersane
 keştîgel *m* donanma (belli bir amaçla kullanılan gemilerin tümü)
 keştîkêş *m* römork gemisi
 keştîker *n* gemici (gemi yapan işçi)
 keştin *m* kırılma
 keştin *l/gh* kırılmak
 keştî portexalî *zo/m* deniz anası
 keştivan *nd/nt* gemici
 keştivanî *m* gemicilik
 keştîxane *m* gemilik
 keşûşe *zo/m* çekirge kuşu (*Sturnus vulgaris*)
 keşwer *m* ülke

keşxe *rd* yakışıklı, güzel
 keşzan *nd/nt* iklim bilimci, klimatolog
 keşzanî *m* iklim bilim, klimatoloji
 ket *zo/m* yonca (*Trifolium*) ~*a beyar* yabancı yonca ~*a pêkîroşk* tavşan paçası yonca ~*a sor* kızıl yonca, çayır filfili ~*a zer* kokulu sarı taş yoncasi
 ketandin *m* düşürme
 ketandin *l/gh* düşürmek
 ketandî *rd* 1. alçak (aşağı, yüksek olmayan yer) 2. engin (yüksek olmayan alçak yer) 3. ingin (çevresine göre alçakta bulunan, münhat) * *ev der hinek ketandî ye, zêde ba lê nayê* burası ingin pek rüzgâr almıyor 4. kısık, tıkanık (ses) * *dengê wî ketandî ye* sesi kısık 5. sakit (eski hükmü kalmamış, eski önemini yitirmiş) 6. âciz, düşkün * *kalekî ketandî âciz* bir ihtiyar
 ketandibûn *m* 1. alçaklık 2. inginlik 3. kısıklık, tıkanıklık (ses için) 4. sakıtlık (eski hükmü kalmama, eski önemini yitirme) 5. âcizlik, düşkünlük
 ketçap *m* ketçap
 kete *m* kete (bir tür çörek)
 ketekutkirin *m* küt küt yapma
 ketekut kirin *l/gh* küt küt yapmak
 keten *bot/m* keten (*Linum usitatissimum*)
 ketew *m* at ve katırlarda görülen öksürük hastalığı
 ketezer *bot/m* kokulu sarı taş yoncasi
 ketin *m* 1. düşme (yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inme) 2. düşme (durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukardan aşağıya inme) 3. düşme (yere devrilme, yere serilme) 4. yığılma, yığılıp kalma, yıkılma (yere düşme) 5. düşme, çakılma (hava taşıtları kaza sonucu hızla yere inerek çarpma) 6. düşme (vücuda bol gelen giysi aşağı kayına) 7. düşme (yağma) 8. düşme (vurma, değme) 9. düşme (bir zorunluluk sebebiyle bulunduğu yerden ayrılma, gitme) 10. düşme (uğrama, kapılma) 11. düşme (bulunma) 12. düşme (kötü bir sebeple istenmeden bir yerde bulunma) 13. düşme (iş başından uzaklaşma) 14. düşme (hızı, gücü, değeri azalma) 15. düşme (çökme, düşkünlüşme, yıkılma) 16. düşme (bir yere ansızın gelme, damlama, tesadüfen gelme) 17. düşme (belirli zamana rastlama) 18. düşme (firsat çıkma) 19. düşme (savaşta savunulmaz duruma gelerek teslim olma veya şehit düşme) 20. düşme (bayağılaşma) 21. düşme (yardımcı fiil olarak; olma, olumsuz bir duruma girme) 22. girme, giriş * *dî her cara ketina min a fakulteyê de min ew didît* fakülteye her girişimde ilk onu göürdüm 23. girme (sığma) 24. girme (yer alma, katılma) 25. girme (alma, fethetme) 26. girme (girişme, başlama) 27. girme (bulaşma) 28. girme (ağrı, sancı başlama, saplama) 29. girme (yeni bir duruma geçme, dönüşme) 30. girme (kavgaya tutuşma) 31. girme, değme, (e-

rişme, ulaşma) 32. girmek (yazılma, başlama) 33. yerleşme (çalışmak için bir yere girmek) 34. yerleşme (bir yerde oturmaya, yaşamaya başlama) 35. bitkinleşme, bitkin düşme, tükenme. tükeniş (güçsüzleşme) 36. boynunu bükme (bitki için; canlılığını yitirme) 37. devrilme 38. düşkünleşme (büyük geçim sıkıntısına düşme) 39. geline (düşme, rast gelme) 40. vurma (etkisi bir yere kadar uzanma, sokulma, yansımaya, aksetme) 41. kaçma (girmek) 42. düşme, boylama 43. geçme (parası geçme gibi) 44. dökülme (akar sular için; göl veya denizde son bulma) 45. inginlik, çökme (güçten düşme, yaşlanma) 46. bitap düşme, yorgun düşme ~a **ber hev** çene yarışı ~a **darê mêran** (kadın) menopoza girmek ~a **darê jinan a mêran** andropoz ~a **deng** ses yetimi ~a **dengan** rz ses düşmesi ~a **dengê navîn** rz iç ses düşmesi ~a **hev** kenetlenme, kenetleniş ~a **kar** işe girmek ~a **kîteya** navin orta hece yutumu ~a **kîteyan** rz hece yutumu ~a **navdeng** rz iç ses düşmesi ~a **pêsdeng** rz önses düşmesi

ketin /lgh 1. düşmek (yer çekiminin etkisiyle boşluktaki, yukarıdan aşağıya inmek) * **çûka ku hatibû hingaftin kete ser xanî** vurulan kuş evin üstüne düştü 2. düşmek (durdugu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılmak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukardan aşağıya inmek) * **pelek ji darê de ket erdê** ağaçtan bir yaprak yere düştü 3. düşmek (yere devrilme, yere serilme) * **kurik gava ku baz dabû ketibû erdê** çocuk koşarken yere düşmüştü 4. yığılmak, yığılıp kalmak, yıkılmak (yere düşmek) 5. düşmek, çakılmak (hava taşıtları kaza sonucu hızla yere inerek çarpmak) * **balafir ketiye** uçak düşmüş * **balafir li çiya ket** uçak dağa çakıldı 6. düşmek (vücutta bol gelen giysi aşağı kaymak) * **cilên wî jê diketin** elbiseleri düşüyordu 7. düşmek (yağmak) * **berf li çiyayan ketiye** dağlara kar düşmüş 8. düşmek (vurmak, değmek) * **siya dara behivê ketibû ser rê** badem ağacının gölgesi yola düşmüştü 9. düşmek (bir zorunluluk sebebiyle bulunduğu yerden ayrılmak, gitmek) * **ji ber loqeke nan ketibû welatên xerîb** bir lokma ekmek için gurbete düşmüştü 10. düşmek (uğramak, kapılmak) * **ketin gumanê şûpheye** düşünmek 11. düşmek (bulunmak) * **li xaniyê ku dikeve wî aliye rê dimîne** yolun karşısına düşen evde oturuyor 12. düşmek (kötü bir sebeple istenmeden bir yerde bulunmak) * **ketibû tîmarxaneyê** tımarhaneye düşmüş 13. düşmek (iş başından uzaklaşmak) * **kabîne ket** kabine düştü 14. düşmek (hızı, gücü, değeri azalmak) * **qimeta pere ket** paranın değeri düştü 15. düşmek (düşkünleşmek, çökmek, yıkılmak) * **çendê wî alî min Alî Axa dît, bê çîma wîsa ketibû** geçenlerde Ali ağa'yı gördüm, nasıl da düşmüştü 16. düşmek (bir yere ansızın gelmek, damlamak, tesadüfen gelmek) * **ev ji ku de**

kete vir bu da nereden düştü 17. düşmek (belirli zamana rastlamak) * **xwedêdana min dikeve kîja mehê** doğumum hangi aya düşüyor? 18. düşmek (fırsat çıkmak) * **fersendeke ket destê min** elime bir fırsat düştü 19. düşmek (savaşta savunulmaz duruma gelerek teslim olmak veya şehit düşmek) * **Medîne di şer de ketiye** Medine savaşta düşmüş 20. düşmek (bayağılaşmak) 21. düşmek (yardımcı fiil olarak; olmak, olumsuz bir duruma girmek) * **ez jar ketime** zayıf düşmüştüm * **dîl ketiye** esir düşmüş 22. girmek (dışarıdan içeriye girmek) * **ez ketim bexçe** bahçeye girdim 23. girmek (sıgmak) * **destê min nakeve wî lepikî** elim bu eldivene girmiyor 24. girmek (yer almak, katılmak) * **ew ji ket nav me** o da aramazı girdi 25. girmek (almak, fethetmek) * **artêşên neyaran ketin welêt** düşman orduları ülkeye girdiler 26. girmek (girişmek, başlamak) * **ez dikim nakim nikarim bikevim mijarê** bir türlü konuya giremiyorum 27. girmek (bulasmak) * **nexweşînek ketiye nav mihan** koyunlara bir hastalık girdi 28. girmek (ağrı, sancı başlamak, saplamak) * **sancoyek ket zikê min** karnıma bir sancı girdi 29. girmek (yeni bir duruma geçmek, dönüşmek) * **ji wî rengî derdiket dikete rengêkî** din renkten renge giriyordu 30. girmek (kavgaya tutuşmak) 31. girmek, değmek, (erişmek, ulaşmak) * **kurê min dê îsal bikeve bîstê xwe** oğlum bu sene yirmisine girecek * **emrê wê kete pazdehan** yaşı on beşine değdi 32. girmek (yazılmak, başlamak) * **kete dibistanê** okula girdi * **kete kar** işe girdi 33. yerleşmek (çalışmak için bir yere girmek) * **kurê wê ketiye bankayê** oğlu bankaya yerleşmiş 34. yerleşmek (bir yerde oturmaya, yaşamaya başlamak) * **ketin xaniyê xwe** evine yerleştiler 35. bitkinleşmek, bitkin düşmek, tükenmek 36. boynunu bükme (bitki için; canlılığını yitirmek) 37. devrilme 38. düşkünleşmek (büyük geçim sıkıntısına düşmek) ketin 39. gelmek (düşmek, rast gelmek) * **dibistan li aliye çepê rê dikeve okul, yolun soluna geliyor** 40. vurmak (etkisi bir yere kadar uzanmak, sokulmak, yansımak, aksetmek) * **tav hîno hîno dikeve hundir** güneş parça parça içeriye vuruyor 41. kaçmak (girmek) * **av kete guhê min** kulağıma su kaçtı 42. düşmek, boylamak * **piyê wê şemîti kete erdê** ayağı kaydı, yeri boyladı 43. geçmek * **pere min kete aliye** te param sana geçti 44. dökülme (akar sular için; göl veya denizde son bulmak) * **ev çem dikeve deryayê** bu nehir denize dökülüyor 45. bitap düşmek, yorgun düşmek ~ (cihekî) 1) dalmak (bir yere içine girmek) * **polis, di dest wan de çek, ketin hundir** polisler ellerinde silahlarla içeriye daldılar 2) boylamak * **ew ji kete hebsê** o da hapsi boyladı 3) -e kapanmak * **ketiye hundir û misêwa dixebite** eve kapanmış, habi-

re çalışıyor ~ (derekê) ulaşmak (birbirine katılmak, dökülmek) * **çem dikevin deryayan** nehirler denizlere ulaşıyor ~ (tişteki) 1) geçmek (yazılmak, girmek) * **ketin dirokê** tarihe geçmek * **ketin pirtûkan** kitaba geçmek 2) geçmek (konuşmada veya basında sözü edilmek) * **xwestibû ku navê wî nekeve rojnemeyan** adının gazetelere geçmesini istemişti 3) çökmek (duygu, durum vb. için; basmak) * **bêdengiyek kete salonê** salona bir sessizlik çöktü 4) hırsızlığa girmek, çalmak * **ketibû tirî üzüm** çalmaya girmişti ~ **agirekî sor** belâya düşmek ~ **antaqê** pusuya yatmak ~ **aqilê (yekî)** 1) aklına düşmek (hatırlamak) 2) aklına düşmek (kafasında bir düşünce doğmak) 3) aklına yatmak ~ **axaftinê (peyiftinê an jî xeberdanê)** konuşmaya dalmak (veya koyulmak) ~ **avê suya** girmek ~ **bayê balixiyê** buluş çağına girmek ~ **ber bayê xewneke** sevan rüyaya aldanmak ~ **bazara** (an jî **sûka**) reş kara borsaya düşmek ~ **belıra aqil** düşünceye dalmak ~ **belayê** belâyâ düşmek, belâyâ girmek (veya uğramak) ~ **beqê başağa** durmak ~ **ber (...)** 1) -e kısmak, kaptırmak 2) öne düşmek ~ **ber (tişteki)** alanına girmek ~ **ber biçûk** çocuk doğurmaya başlamak ~ **ber çav göze** ilişmek ~ **ber çavê (yekî)** 1) (bir şey) gözüne ilişmek 2) göze batmak (çekememezliğe yol açmak) ~ **ber çavan** göze batmak (tedirgin etmek, uygunsuz veya yakışsız görünmek) ~ **ber derê xelkê** el kapısına düşmek ~ **ber destan** 1) başkalarına muhtaç duruma düşmek 2) elden ayaktan düşmek ~ **ber destê (yekî)** 1) eline düşmek (rastlamak, tesadüf etmek) * **kurik kete ber destê mamosteveke** genc çocuk iyi bir öğretmenin eline düştü 2) eline geçmek (rastlamak, tesadüf etmek) * **çi pirtûka ku bikeve berdestê wî dixwîne** eline geçen her kitabı okur 3) kucığına düşmek ~ **ber dilê (yekî)** 1) (birinin) koynuna girmek 2) (birinin) koynuna girmek (biriyile yatıp sevişmek) 3) kucığına düşmek ~ **ber dilê hev** kucak kucığa girmek ~ **ber dorê** kuyruğa girmek ~ **ber efûyê** 1) af kapsamına alınmak, af kapsamına girmek * **şewitandina daristanê nakeve ber efûyê** orman yakmak af kapsamına alınmaz 2) affa uğramak ~ **ber êrişan** saldırıya uğramak ~ **ber gunehê (yekî)** (birinin) günahını almak, günahına girmek ~ **ber halê xwe** doğum yapmak ~ **ber hemlê** doğum yapma zamanı gelmek ~ **ber herikanê** akıntıya kapılmak ~ **ber hev** 1) kapişmak (kavgaya tutuşmak) 2) teyakkuz durumuna geçmek 3) yarışa girmek 4) karşı karşıya düşmek 5) fit olmak * **deyn û peyeyê me ketin ber hev** borçlarımız ile paralarımız fit oldu 6) birbirine girmek, tartışmak ~ **ber kar** 1) işe girmek 2) işe koşulmak ~ **ber loman** adı kötüye çıkmak ~ **ber peşkan** çekıştirilmeye başlanmak ~ **ber peşkê, jê re li hev** nehatin şansı yaver git-

memek ~ **ber pêla avê** dalgaya kapılmak ~ **ber pêla bayê rûzgâra** kapılmak (**yek**) ~ **ber rexneyan** 1) eleştiriyeye tabi tutulmak 2) eleştiriyeye uğramak ~ **ber ruh** can çekmek ~ **ber şek û pekan** gelen vurmak giden vurmak ~ **ber telan** başına belâlar musalat olmak ~ **ber tengiyê** doğum yapmak ~ **ber welidanê** doğum yapmak (doğurma esnası için) ~ **ber zanê** doğum yapmak (doğurma esnası için ~ **ber zarok** (an jî **zarû**) doğum yapmak (doğurma esnası için) ~ **ber zê** doğum yapmak (hayvan için) ~ **berê** 1) kapsamına girmek 2) aş yemek, aş etmek 3) kaptırmak, kıstırmak ~ **bergehê** kapsamına girmek ~ **betlanyê** (an jî **tetilê**) tatile girmek ~ **bextê (yekî)** ocağına düşmek, birine sığınmak ~ **bextê (yekî)** û **Xwedê** de önce Allah sonra birine sığınmak ~ **bênimêjiyan** ay başı görmek, ay başı olmak, âdet görmek, gününü doldurmak ~ **bin (yekî)** (birini) baştan çıkarmak, ayartmak ~ **bin bandora sêrê** büyüye kapılmak (veya tutulmak) ~ **bin çengê (yekî)** 1) koltuğına girmek 2) (birini) ayartmak (kandırmak) ~ **bin çengên (yekî)** (birinin) sakalının altına girmek ~ **bin destê (...)** kendini kaptırmak (bir şeyin etkisinden kurtulamayacak duruma düşmek) ~ **bin deyn** (an jî **qerz**) borç altına girmek ~ **bin emrê (yekî)** 1) (birinin) emrine (veya buyruğına) girmek, buyruk altına girmek, kayıt altına girmek 2) yuları ele vermek (veya yuları kaptırmak), sakalı ele vermek (veya sakalı kaptırmak) ~ **bin erdê** yerin dibine girmek ~ **bin fermana (yekî)** (birinin) emrine girmek, boyun vermek, buyruk altına girmek ~ **bin heyva ewr** sıra kadem basmak, ortalıktan kaybolmak ~ **bin kêrê** bıçak altına yatmak ~ **bin mehra (yekî)** birinin nikâhlısı olmak ~ **bin milê (yekî)** 1) (birini) koltuğına girmek (yardım etmek için) 2) (birini) karşılamaya çıkmak ~ **bin mineta (yekî)** (birine) minnet borcu olmak ~ **bin nîrê (yekî)** boyunduruk altına girmek ~ **binê (cihekî)** (bir yere) başını sokmak (barınacak bir yer bulmak) ~ **binê (yekî)** 1) (birinin) aklını çelmek, zihnini çelmek (ayartmak, baştan çıkartmak) 2) (birinin) nabzına girmek ~ **binê axê** toprağına düşmek ~ **binê bar** yük altına girmek ~ **binê erdê** 1) toprağına düşmek (ölüp göçmek) 2) yerin dibine geçmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek (çok utanıp sıkılmak) ~ **binê kêrê** bıçak altına yatmak ~ **binî** 1) alta girmek 2) altta kalmak (yenilmek) 3) aklını çelmek, adam ayartmak ~ **bîra (yekî)** 1) aklına düşmek, aklına gelmek (anımsamak, hatırlamak) 2) aklına düşmek (kafasında bir düşünce doğmak) ~ **buhranê** bunalıma düşmek ~ **bûseyê** pusuya düşmek ~ **cedêla hev** münakaşaya tutuşmak ~ **cengê** savaşa girmek ~ **cih** 1) yerleşmek (yerine girmek) 2) oturmak (belli bir yörengede dönmeye başlamak) * **peyk kete cih** uydı yörengeye oturdu ~ **cihê (yekî)** 1) (birini) yerine geç-

mek, yerini almak (görevden ayrılan birinin yerini almak) 2) (birini) yerine geçmek (bulunmayan bir nesnenin veya kavramın yerine kullanılabilmek) 3) yerine girmek ~ **cihê xwe** yerine oturmak (iyi yerleşmek) ~ **cilan** ay başı görmek, ay başı olmak, âdet görmek, gününü doldurmak ~ **cizbeyê** cezbenlemek, cezbeyle tutulmak ~ **coş û xiroşê** heyecan duymak ~ **çalakiyê** faaliyete geçmek, icraata geçmek ~ **çamûrê 1)** çamura girmek (veya batmak) 2) batağa saplanmak (içinde çıkılması güç bir durumda olmak) ~ **çamûrê jê derneketin** okkanın altına gitmek ~ **çav 1)** göze girmek 2) göz doldurmak * **di antremânê de futbolê nû kete çav** antremanında yeni futbolcu göz doldurdu 3) göze batmak ~ **çav xelkê** gözüne girmek ~ **çavê (yekî)** gözüne girmek ~ **çavên (yekî)** (birinin) gözüne girmek batmak ~ **çekan** âdet görmek, ay başı olmak ~ **çilexaneyê** çileye girmek ~ **çilê xwe** kırkına girmek ~ **dadgehan** (an jî **mehkemeyan**) (bir başkasıyla) mahkemelik olmak ~ **dafa (yekî) 1)** (birinin) tuzağına düşmek 2) birine yem olmak ~ **dafê 1)** tuzağa düşmek 2) kapana düşmek (girmek, kısılmak, kaymak veya tutulmak) ~ **dafikê 1)** kapana düşmek (girmek, kısılmak, kaymak veya tutulmak) 2) faka basmak, kafese girmek (aldatılmak) ~ **dar û derbê jinan** kadınlaşmak ~ **darê jinan 1)** geyik etine girmek (genç kız), erinlik çağına ermek 2) andropoz girmek, (erkeklerde) yaş dönüşümüne girmek ~ **darê mêran** (an jî **mêranîyê**) (kadın) menopoza girmek (veya olmak), erkekleşmek ~ **delabê jinan** (erkek) andropoz girmek ~ **derdan** derde girmek ~ **derdê xwarinê** yemek derdine düşmek ~ **dereceyê** dereceye girmek ~ **dereka (yekî)** (birinin) belâsına düşmek ~ **deriyê fireh** düze çıkmak, bolluğa ermek ~ **deriyê teng** darâ düşmek (para sıkıntısına düşmek) ~ **derpê argo** saklanmak, ayıba girmek ~ **dest 1)** ele geçmek 2) ele geçirilmek, ele geçmek, paçayı kaptırmak (yakalanmak) ~ **destê (yekî) 1)** eline düşmek (egemenliği, buyruğu altına girmek) * **kel kete destê dijmin** kale düşmanın eline düştü 2) eline düşmek, eline geçmek (yakalanmak) * **kete destê rêbiran** haydutların eline düştü * **name ketin destê min** mektuplar elime geçti 3) eline geçmek (kazanmak, elde etmek) ~ **destengiyê** dara düşmek, başı darda kalmak (para sıkıntısına düşmek) ~ **devê (yekî)** diline düşmek ~ **devê xelkê** dillere düşmek ~ **dewreyê** devreye girmek ~ **dewsa (yekî) 1)** (birini) yerine geçmek, yerini almak (görevden ayrılan birinin yerini almak) 2) (birini) yerine geçmek (bulunmayan bir nesnenin veya kavramın yerine kullanılabilmek) ~ **dilê (yekî)** içine oturmak ~ **dilqê (yekî)** (birinin) kılığına girmek, kisvesine bürünmek ~ **dilxişûşyan** vehme kapılmak (veya düşmek) ~ **diziya (...)** hırsızlık yapmak (veya etmek),

bir şeyi çalmak ~ **diziye** hırsızlık etmek (veya yapmak), hırsızlığa girmek ~ **dîrokê (mêjûyê** an jî **tarixê) 1)** tarihe geçmek 2) tarihe karışmak ~ **dorpêçê** (an jî **hesarê)** mahsur kalmak ~ **dudilîyê** tereddüde düşmek ~ **dû peşine** düşmek (takip etmek) ~ **dû rêçê** izine düşmek ~ **ecelêyê** aceleye gelmek, acı gelmek ~ **edrê 1)** sara hastalığına tutulmak 2) transa geçmek ~ **eksê** inata binmek ~ **endişeya (...)** kaygısına düşmek ~ **endişeyan** endişeye düşmek ~ **erdê 1)** yere düşmek * **lamba kete erdê** lamba yere düştü 2) düşmek * **kurik li parkê ketiye erdê** çocuk parkta yere düşmüş 3) yuvarlanmak (yere devrilmek) ~ **etra (tîştêkî)** (bir şeyin) derdine düşmek, kaygısına düşmek ~ **etra canê xwe** can kaygısına düşmek, canının derdine düşmek ~ **etra serê xwe** başının derdine düşmek ~ **etra xwe** kendi derdine düşmek ~ **etrê** meraka düşmek ~ **êrîşê** saldırıya geçmek, taarruza geçmek ~ **faqa (yekî) 1)** (birinin) tuzağına düşmek 2) birine yem olmak ~ **faqê 1)** kapana düşmek (girmek, kısılmak, kaymak, tutulmak veya tutulmak) 2) faka basmak (aldatılmak) ~ **faeliyetê** faaliyete geçmek, icraata geçmek ~ **feqîriyê** yoksulluğa düşmek, aç kalmak ~ **fıkareyan** (an jî **hêşibesan**) endişeye düşmek ~ **fikir û ramanan** düşünceye dalmak ~ **firehiyê** düze çıkmak, arabasını düze çıkarmak, geniş bir nefes almak, ferahlığa kavuşmak ~ **galegalan** konuşmaya dalmak (veya koyulmak) ~ **gengeşiyê** (an jî **nîqaşê)** tartışmaya girişmek ~ **gerewa hev** birbirinin yerine geçmek, fitleşmek ~ **gora (yekî)** günahını çekmek ~ **guhê (yekî)** kulağına girmek ~ **gumanê** kuşkuya düşmek ~ **gunehan** günaha girmek ~ **gûna bavê xwe** babasının hâline düşmek ~ **halekî bêhal** tanınmayacak hâle gelmek ~ **halekî nehal** (işî veya durumu) duman olmak, berbat olmak ~ **halekî xerab** (bir) hâl almak (bir duruma gelmek) * **nexweşin kete halekî xerab** hastalık tehlikeli bir hâl aldı ~ **halê (...)** ... durumuna düşmek ~ **halê kûçikan** hâline köpekler gülmek ~ **halê miriyan** cenaze gibi olmak ~ **halê tenik** hassas bir duruma düşmek ~ **hawirkane** yarışmaya girmek ~ **hayzeyan** ay başı görmek, ay başı olmak, âdet görmek, gününü doldurmak ~ **heban** (an jî **teneyan**) tane bağlamak ~ **hebûban** tane bağlamak ~ **heleyan** yanıyıya düşmek ~ **hemberiya hev** rekabete girişmek, yarışa girişmek ~ **hemla diya xwe** ana rahmine düşmek ~ **hepsê** hapse girmek ~ **heriyê 1)** çamura bulaşmak, çamura girmek (veya batmak) 2) batağa saplanmak (içinde çıkılması güç bir durumda olmak) ~ **hev 1)** kapışmak (kavgaya tutuşmak) 2) kapışmak (hırsla güreşe girmek) 3) kilitlenmek (fizikî ve ruhî sebeplerden dolayı hareket edemez, kıpırdamaz duruma gelmek) 4) kilitlenmek, birbirine geçmek, kenetlenmek 5) (birbirine) denk gelmek (eşyalarda eril ve dişî

ucularının birbirine rast gelmesi) ~ **hewlê** kıvamına gelmek ~ **heyecanê** heyecana gelmek, heyecanlanmak, yüreği kalkmak ~ **heyra (yekî)** (birine) hayret etmek ~ **hêba canê xwe** can kaygısına düşmek, canının derdine düşmek ~ **hêrsê 1)** öfkeye kapılmak, hiddete kapılmak, sinirlenmek 2) aşka gelmek ~ **hêsîbesan** endişeye düşmek ~ **hêviyan** ümide düşmek ~ **hîzayê** hîzaya gelmek ~ **hundir 1)** içeri girmek 2) içeri düşmek, içeri girmek (hapse girmek) ~ **hundirê (...)** 1) içeri girmek 2) içeriye sızmak * **av ketiye hundirê keştiyê** gemi su almış ~ **kar** (an jî îş) işe girmek ~ **karê 1)** kâra geçmek 2) yanına kâr kalmak 3) ucuza çıkmak (ucuza bir şey yaptırıldığında) ~ **kemala xwe** kemale ermek (gelmek veya keinal bulmak), ergen olmak ~ **kemîna (yekî)** mantara basmak, tuzağına düşmek ~ **kemînê** pusuya düşmek, tuzağına düşmek ~ **kersaxê** karaya düşmek (denizde veya nehirde bulunan şey, akıntı veya dalga ile kıyıya atılmak) ~ **kevçiyê (yekî)** hayatına girmek, düşmek (biriyle yaşamak) * **jineke bisihûd bû, ketibû kevçiyekî mêrekî baş** şanslı bir kadındı, iyi bir kocaya düşmüştü ~ **kewarê 1)** önemli işler yapmak için eve kapanmak 2) *argo* çarşaflamak, kötü duruma düşmek ~ **kêf û zewqê û weşandin** hızlı yaşamak ~ **kêf û eşqê 1)** (biri) havasını bulmak 2) eğlenceye dalmak ~ **kêfê (biri)** havasını bulmak ~ **kin-can** âdet görmek, ay başı olmak ~ **kira (yekî)** (birinden) gıcık kapmak ~ **kirasan** ay başı olmak ~ **kirasekî din** değişim geçirmek ~ **kirasê hev** birbirine alışmak, birbirinin huyunu suyunu öğrenmek ~ **kitkitan** ayrıntıya inmek ~ **komayê** komaya girmek ~ **koxê** (an jî **qulê**) önemli işler yapmak için eve kapanmak ~ **koyê** koyunların tek sıra halinde başlarını önündeki koyunun bacakları arasına koyarak ilerlemesi ~ **kuçeyan** sokaklara düşmek, kaldırıma düşmek ~ **kulîlkan** çiçeklenmek ~ **kurkan** kuluckaya yatmak ~ **lanê** inine girmek ~ **lepê (yekî)** pençesine düşmek ~ **lepikê** tuzağına düşmek ~ **leyistikê** oyuna çıkmak ~ **lez û bezê** gümrükten mal kaçırır gibi ~ **lûlikkışandinê** kura çekmeye girmek ~ **mehkemeyan** (bir başkasıyla) mahkemelik olmak ~ **mehremiyeta (yekî)** (birinin) mahremiyetine girmek ~ **menopozê** menopoza girmek ~ **meraqa (yekî)** (birini) merak etmek, derdine düşmek ~ **meraqa** meraka düşmek ~ **mesrefê** masrafa girmek ~ **mezêl** toprağa düşmek, ölmek ~ **mêjûyê** (an jî **tarîxê**) 1) tarihe geçmek 2) tarihe karışmak ~ **mijûlahiyan** sohbet dalmak ~ **milê (yekî)** 1) (birinin) koluna girmek 2) koltuklamak, koltuğuna girmek ~ **milê hev** kol kola girmek ~ **miqatê** şart tutmak ~ **mitaleyan 1)** düşüncelere dalmak 2) pis pis düşünmek ~ **nakokiyê** çelişkiye düşmek, tezata düşmek ~ **nanê bavê** çocuk sütten kesilip yemek yemeğe başlamak ~ **nav**

(**tiştêkî**) gömülmek (bir şeyin derinliğine inmek) * **em ketin nav bireweriyan** anılara gömüldük ~ **nav bizavekê** eylemde bulunmak ~ **nav axaftinê** (biriyle) lâfa dalmak, lâfa karışmak ~ **nav cihan 1)** kafayı (yere) vurmak (hastalanıp yatağa düşmek) 2) doğum yapmak ~ **nav cihê (yekî)** (birinin) yatağına girmek, kadın biriyle evlilik dışında ilişkiye girmek ~ **nav cihan** yatağa girmek, yatmak ~ **nav dest û piyan 1)** yatalak olmak 2) sakalı saydırmak 3) elden ayaktan düşmek ~ **nav dest û piyên (yekî)** ayağına dolanmak veya dolaşmak * **sebî ketiye nav dest û piyên min, nahêle ez kar bilim** çocuk ayağıma dolanmış, iş yapamıyorum ~ **nav diz û keleşan** kurtlar sofrasına düşmek ~ **nav guran** kurtlar sofrasına düşmek ~ **nav hev 1)** (birbirine) karışmak 2) birbirine) dolanmak 3) karpışmak (kavgaya tutuşmak) ~ **nav lepê (yekî)** pençesine düşmek ~ **nav kitekitan** ayrıntılar üzerinde durmak, tafsilata girmek ~ **nav leman** ileri geri konuşmak, haddini aşmak ~ **nav lepan** pençesine düşmek ~ **nav livbaziyeke** eylemde bulunmak ~ **nav nivînan 1)** yatağa girmek, yatmak 2) döşeye düşmek, kafayı (yere) vurmak (hastalanıp yatağa düşmek) ~ **nav pençeyê (yekî)** pençesine düşmek ~ **nav qata mirovan** (an jî **merivan**) adam içine karışmak, adam sırasına geçmek (veya girmek) ~ **nav teqereqê** (an jî **xirecirê**) gürültüye gelmek ~ **nav wan 1)** aralarına girmek 2) aralarına karışmak (büyüyüp yetişmek) 3) aralarını bozmak ~ **nava (...)** 1) araya girmek (iki kişi arasındakı bir işe karışmak) * **ketin nava jin û mêr** karı kocanın arasına girdiler 2) araya girmek (iki kişiyi uzlaştırmaya çalışmak) * **ketin nav wan û xeydanan li hev aş kirin** araya girip kışkınları barıştırdılar ~ **nava (tiştêkî)** -e katılmak, karışmak * **avên çeman dikevin nava behran** nehir suları denizlere karışır ~ **nava hev 1)** içiçe girmek, birbirine karışmak 2) iç içe geçmek 3) allak bullak olmak ~ **nava Xelîl û Celîl 1)** iki arada bir derede kalmak 2) aşağı tükürsem sakalım yukarı tükürsem bıyığım (ya da aşağı tükürsem sakal, yukarı tükürsem bıyık), boşa koysan dolmaz, doluya koysan almaz ~ **navbera (...)** 1) araya girmek (iki kişi arasındakı bir işe karışmak) * **ketin nava jin û mêr** karı kocanın arasına girdiler 2) araya girmek, devreye girmek (iki kişiyi uzlaştırmaya çalışmak) * **ketin navbera wan û xeydanan li hev aş kirin** araya girip kışkınları barıştırdılar ~ **navbera nal û bizmar** iki arada bir derede kalmak ~ **navê 1)** araya girmek, araya karışmak 2) araya girmek (bir iş yapılırken ona engel olacak başka bir engel çıkmak) * **cejn kete navê, min karê we neqedand** bayram araya girdi, işinizi bitiremedim 3) girmek (incelemek, ayrıntılara girmek) 4) dahil olmak, girmek 5) araya girmek (arada zaman geçmek) * **çend**

saet ket navê birkaç saat araya girdi ~ **nî-qaşê** tartışmaya girişmek ~ **navkişandinê** ad çekmeye girmek ~ **navmala (yekî)** (birinin) mahremiyetine girmek ~ **pala evcetê** zurnanın zırt dediği yer ~ **paşila hev** kucak kucağa girmek ~ **paşila (yekî) 1)** (birinin) koynuna girmek **2)** (birinin) koynuna girmek (biriyle yatıp sevişmek) ~ **paxila (yekî) 1)** (birinin) koynuna girmek **2)** (birinin) koynuna girmek (biriyle yatıp sevişmek) ~ **peravê** karaya düşmek (denizde veya nehirde bulunan şey, akıntı veya dalga ile kıyıya atılmak) ~ **peştavêtinê** (an jî **qurayê**) ad çekmeye girmek ~ **pey (an jî dî)** peşine düşmek (takip etmek) ~ **pey (tişteki)** güdelemek ~ **pey (yekî)** ardına düşmek, kovalamak (kaçanın ardına düşmek, yakalamaya çalışmak) ~ **pey şopa (yekî)** (birinin) iziden düşmek, takip etmek ~ **pey şopê** (an jî **rêçê**) iz peşine düşmek, izi takip etmek ~ **peyan** kibirlenmek ~ **peyîftinê** (an jî **xeberdanê**) konuşmaya dalmak (veya koyulmak) ~ **peyvînê** konuşmaya koyulmak, dalmak ~ **pêşira (yekî)** yakasına yapışmak ~ **pêşira hev 1)** (birbiriyle) didişmek, uğraşmak **2)** karşıkarşıya gelmek (çatışmak) **3)** yarışmak, yarışa girişmek ~ **pêşîrtengiyê** dara düşmek (zor durumda kalmak) ~ **pêş 1)** öne düşmek (önde yürümek) * **me rê nizanibû, ew kete pêşiyê û em welê çûn** yolu bilmiyorduk, o öne düştü öyle gittik **2)** öne düşmek (kılavuzluk etmek) **3)** ileri geçmek (üstün bir makama geçmek) ~ **pêşbaziye** yarışmaya girmek ~ **pêşiya (yekî) 1)** (birinin) önüne düşmek (birinin önünde yürümek) **2)** (birinin) önüne düşmek (birine kılavuzluk etmek) ~ **pêşiyê** ileri geçmek, öne geçmek ~ **pišta (yekî)** arka çıkmak ~ **piyaseya îsportayê** îsportaya düşmek ~ **piyaseyê** piyasaya çıkmak (veya girmek) ~ **pîşîtiyê** çukura düşmek (kötü ve uygunsuz bir druma düşmek) ~ **polemîkan** polemige girmek (veya girişmek) ~ **qafê (yekî)** kafasına yatmak ~ **qefesê** (an jî **defikê**) kafese girmek (aldatılmak) ~ **qereqolê** karakolluk olmak ~ **qeyranê** buhran geçirmek, bunalıma düşmek ~ **qılqalê** telâşa düşmek, telâşa kapılmak, tedirgin olmak ~ **qirika (yekî) 1)** (biriyle) tartışmaya başlamak **2)** birinin yakasına yapışmak ~ **qirika hev 1)** tartışmaya girişmek, münakaşaya tutuşmak **2)** gırtlak gırtlığa gelmek, kapışmak (kavgaya tutuşmak, birbirine girmek) ~ **qulika mala xwe** kozasına çekilmek ~ **qulika xwe** kozasına çekilmek ~ **qulikê argo** deliğe girmek, kodesi boylamak (hapse girmek) ~ **qurayê** kuraya girmek ~ **raserî (cihekî)** (bir yerini) üst tarafına çıkmak ~ **rastê 1)** ayağı düze basmak **2)** ortaya düşmek (kadın, ortamalı olmak, sokağa düşmek) ~ **reşbîniyê** karamsarlığa düşmek ~ **rewacê** revacta olmak ~ **rewşa (...)** ... durumuna düşmek ~ **rê 1)** yola çıkmak, yola koyulmak, yola düş-

mek, yola revan olmak **2)** düzelmek, rayına girmek (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelmek) ~ **rêgeha xwe** yürüngesine oturmak ~ **rêzê** (an jî **sefê**) dizilmek ~ **riya xerab 1)** kötü yola düşmek **2)** kötü yola düşmek, ortaya düşmek, piyasaya düşmek (kadın, ortamalı olmak, sokağa düşmek) ~ **riya xwe** iş yoluna girmek ~ **riyan** yollara (sokaklara) dökülmek ~ **ser (...)** eklenmek ~ **ser (tişteki) 1)** -e girişmek, koyulmak, abanmak **2)** vurmak * **siya darê ketiye ser dîwêr** ağacın gölgesi duvara vuruyor ~ **ser (yekî) 1)** üstüne çıkmak **2)** düşmek (ödevi ve yetkisi içinde bulunmak) * **carinan çûna beqal dikeve ser min** bana arada bir bakkala gitmek düşüyor ~ **ser dil** üstüne çıkmak ~ **ser dilê (yekî) 1)** birini yere sermek (yenmek) **2)** üstüne çullanmak **3)** kıyasıya dövmek **4)** **argo** düzmek ~ **ser dilê hev** sıkışmak, tıklamak ~ **ser hev** üstüste yığılmak, üstüste düşmek ~ **ser kira (yekî)** gıcık kapmak, gıcık almak (veya olmak) ~ **ser kurm û kirasê (yekî)** birine uyum sağlamak ~ **ser lingan** yürümeye başlamak ~ **ser nan** yemeğe girişmek, yemeğe başlamak ~ **ser rê** yola (veya yollara) düşmek, yola düzülme (düzelmek veya koyulmak) ~ **ser riya xwe** yolunu tutmak, yoluna koyulmak ~ **ser zar û zimanan 1)** dile (veya dillere) düşmek, ağızlara sakız olmak, ağza düşmek, çavlanmak (hakında dedikodu yapılmak) **2)** dillere destan olmak ~ **ser zimanan** dillere düşmek ~ **ser zimanê (yekî)** diline dolanmak ~ **ser zimanên xelkê** dile (veya dillere) düşmek (hakında dedikodu yapılmak) ~ **serê 1)** -e girişmek, yumulmak **2)** katılmak, eklenmek, beslemek * **avên newalan dikevin ser vî çemî** dereler bu nehiri besliyorlar ~ **serê (yekî) 1)** kafasına yatmak, aklına yatmak **2)** yutmak, inanmak * **ev vir nekeve serê yekî** bu yalanı kimse yutmaz **3)** havalısalı almak **4)** kavramak (anlamak, algılanmak), kulağına girmek **5)** yer edinmek, nakşolmak ~ **silûkê** inzivaya çekilmek, köşesine çekilmek ~ **sinêrê** sinirlenmek, öfkelenmek ~ **sixintiyê** dara düşmek ~ **stûyê (yekî) 1)** üstüne yıkılmak, yüklenmek * **hemû kar ketibûn stûyê wê** bütün işler onun üstüne yıkılmıştı **2)** (birinin) eline kalmak **3)** boynuna kalmak, (birinin) başına ekşimek (ağır yük olmak) **4)** abanmak (birine yük olarak onun sırtında geçinmeye bakmak) ~ **sûka reş** kara borsaya düşmek ~ **şaşıyan** yanlışlığa düşmek, yanıya düşmek ~ **şaşıyê** hataya düşmek ~ **şayîşa (yekî)** kaygısına düşmek ~ **şayîşan** (an jî **endişeyan**) endişeye düşmek ~ **şer** (an jî **cengê**) savaşa girmek ~ **şertê** bahse girmek ~ **şikê** kuşkuya düşmek, kuşku duymak, şüpheye düşmek ~ **şîna (yekî)** yasa boğulmak * **bi mirina xwe her kesî kirin şînê** ölümüyle herkesi yasa boğdu ~ **şopê** izine düşmek ~ **şûna (yekî) 1)** (birinin) yerine geçmek, yerini almak, intikal etmek (görev-

den ayrılan birinin yerini almak) 2) (birini) yerine geçmek (bulunmayan bir nesnenin veya kavramın yerine kullanılabilme) 3) yerine girmek ~ **şûna xwe** yerine oturmak (iyi yerleşmek) ~ **şûnê** yerine geçmek, kaim olmak * **pereyê kaxîz kete şûna pereyê zêr** kâğıt para altın para yerine kaim oldu ~ **tangê** hizaya gelmek ~ **tariyê** (an jî **tarîstane**) karanlığa gömülmek ~ **tarîxê 1)** tarihe geçmek 2) tarihe karışmak ~ **tatêla (yekî)** (bir şeyin) derdine düşmek, kaygısına düşmek, merak etmek ~ **tatêlê** merakla düşmek, merak etmek ~ **tatola zîkê xwe** kendi derdine düşmek ~ **taya (...)** (bir şeyin) derdine düşmek, ateşi çıkmak (veya yükselmek) ~ **taya germ** ateşler içinde kıvrınmak ~ **taya sar** yüksek ateş sonucu üşümeye başlanmak ~ **taya serê xwe** kendi derdine düşmek ~ **tayê 1)** sıtma nöbetine tutulmak 2) ateşi çıkmak, havale gelmek (yüksek ateş sonucu titremeye başlamak 3) derdine düşmek, etkeleri tutuşmak) * **zarok kete tayê** çocuğa havale geldi ~ **teferûatan** teferruata girmek, ayrıntıya inmek ~ **teleyê** kapana düşmek (girmek, kısılmak, kaymak veya tutulmak) ~ **temaşeyê** seyre dalmak ~ **teneyan** tane bağlamak ~ **tengahiyê** dara düşmek, başı darda kalmak ~ **tenganeyê** (an jî **qeyranê**) kriz geçirmek ~ **tengasiyê 1)** dara düşmek (para sıkıntısına düşmek) 2) dara düşmek, başı sıkıya gelmek (zor durumda kalmak) ~ **tengavê** dara düşmek (zor durumda kalmak) ~ **tengaviyê** (an jî **qeyranê**) kriz geçirmek ~ **tengiyê 1)** dara düşmek, başı darda kalmak (parasızlıktan dolayı darlığa düşmek) 2) dara düşmek, başı sıkıya gelmek (zor durumda kalmak) 3) darlaşmak, köşeye sıkışmak 4) doğum yapmak ~ **teraqiyê 1)** terakki etmek, ilerlemek 2) maddi olarak gelişmek 3) dirilmek, yeniden etkin olmak * **wezna arûzê dê rojekê dîsa bikeve teraqiyê?** aruz ölçüsü bir gün yeniden dirilecek mi? ~ **tereziyê** dengeye gelmek ~ **terîqa (yekî)** sakalı ele vermek (veya sakalı kaptırmak) ~ **teşqeleyan** belaya düşmek ~ **tetîlê** tatile girmek ~ **tewtê** cezbeyle girmek ~ **texmekê** hizaya gelmek ~ **tofa (yekî) 1)** ağına düşmek, belasına düşmek 2) tongaya basmak (veya düşmek) ~ **toma (yekî)** belasına düşmek ~ **tor û bextê (yekî)** (birinin) ocağına düşmek ~ **tor û bext û ocaxê (yekî)** (birinin) ocağına düşmek ~ **tor û ocaxê (yekî)** (birinin) ocağına düşmek ~ **tora (yekî)** ağına düşmek ~ **tora bêbextan** kalleşlerin ağına düşmek ~ **umîdan** ümide düşmek ~ **û jê derketin** girip çıkmak (bir yere sık sık gelmek) * **me didît ku tim dikete wê derê û jê derdiket** oraya sık sık girip çıktığını görüyorduk ~ **waswaseyan** kuruntuyla kapılmak ~ **xeberdanan** gır kaynatmak, işlerini bırakıp yarenlik etmek * **ku meriv dev ji kar û barê xwe berde û bikeve xebêrdana qey tiştêkî baş e?** iş güçlerini bırakıp gır kaynatmak i-

yi bir şey mi? ~ **xeberdanê** konuşmaya dalmak (veya koyulmak) ~ **xefletê** gaflet basmak ~ **xeletiyê** hataya düşmek ~ **xerîb û xurbetan** (an jî **xurbetiyê**) gurbete (veya gurbet ellere düşmek) ~ **xetayê** hataya düşmek, yanığına düşmek ~ **xewa heftan** yedinci rüyayı görmek ~ **xewa xefletê** gaflet basmak ~ **xeweke kûr** derin uykuya dalmak ~ **xewê** uykuya dalmak, uykuya yatmak ~ **xeyalan 1)** düş kurmak 2) hulyalara (veya hulyaya) dalmak, dalıp gitmek 3) ümide kapılmak ~ **xiloqa canê xwe** can derdine düşmek ~ **xiroş û perošê** heyecanlanmak ~ **xizaniyê** yoksulluğa düşmek, aç kalmak ~ **xizmeta (yekî)** hizmetine girmek ~ **xizmetê** hizmete girmek ~ **xweşiyê** selâmete çıkmak ~ **xwîna (yekî)** kanına girmek (birini öldürmek veya öldürtmek) ~ **yek kirasî** aynı konuma düşmek ~ **zerareke mezin** perişan olmak ~ **zik** içeriye göçmek ~ **zikê diya xwe** ana rahimine düşmek, iyi bir kocaya düşmek ~ **zîqa (yekî)** (birine) zıt gitmek, biriyle inatlaşmak ~ **zorê** dara düşmek * **bikeve behrê jî naxenîqe** değirmen taşı altında diri çıkar (en ağır şartlarda bütün güçlükleri yener) * **bikeve ser daran nekeve ser zaran** dillere düşme * **ketiyê nava kundor û zebeşan nîzane kîjanê bişkêne** yediği önünde, yemediği ardında * **mekeve xaylan, reş be spî be wê kifş bibe** (sakalın) ak mı kara mı önüne düşünce görürsün * **neketin aqîlê (yekî) 1)** aklına yatmamak 2) havsalasına sığmamak * **nedikete fêran î ro dikeve tûrîkan şah î di şahbaz oldu** * **neketin bîr û gumana (yekî)** hatırandan (veya hatır ve hayalinden) geçmemek * **neketin hişê (yekî) 1)** aklına yatmamak 2) akıl havsala almamak, havsalasına sığmamak, kafası almamak (olabileceğine inanmamak) * **neketin qafê (yekî)** kafası almamak (olabileceğine inanmamak) * **neketin serê (yekî) 1)** kavrayamamak, anlamamak 2) aklına yatmamak 2) kafası almamak, kanaat getirmemek (olabileceğine inanmamak) 3) akıla sığmamak * **Ebasko ketiye rê** Abbas yolcu

ketin avê l/gh çimmek, suya girmek

ketin bin deynan l/bw borçlanmak

ketin bin qerzan l/bw borçlanmak

ketin bin waman l/bw borçlanmak

ketin cîzbeyê l/gh cezbelenmek, cezbeyle tutulmak

ketin eksa hev l/bw inatlaşmak, karşılıklı inatlaşmak

ketin eksê l/gh aksilik etmek, terslenmek

ketin gumanê l/gh kuşkulananmak, işkillenmek

ketin heban l/gh evinlenmek, tane tutmak

ketin hev l/gh 1. çakışmak, çitışmek 2. rastlaşmak (aynı zamanda olmak, üst üste gelmek) 3. tutuşmak (girişmek)

ketin hev û din l/bw kenetlenmek * **lêvên wê**

ketine hev dudakları kenetlenmiş

ketin inta hev l/bw inatlaşmak, karşılıklı inatlaşmak

ketin inziwayê *l/gh* inzivaya çekilmek
ketin karîgeriyê *l/gh* yürürlüğe girmek
ketin kozikan *l/gh* mevzilenmek
ketin kulîlkan *l/gh* çiçeklenmek
ketin meterîsan *l/gh* mevzilenmek
ketin mewziyan *l/gh* mevzilenmek
ketin nav hev *l/bw* 1. (birbirine) karışmak 2. (birbirine) girişmek, kavgaya tutuşmak 3. geçişmek
ketin nava hev *l/bw* 1. karışmak (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak) * **di erebeyê de hingî ez çeliqîm nav û dilê min ketin nava hev** arabada salana salana içim bağrım birbirine karıştı 2. karışmak (düzensiz, dağınık olmak) 3. karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek) 4. alan talan olmak
ketin qirika hev *l/bw* boğaz boğaza (veya gırtlak gırtlığa) gelmek
ketin rika hev *l/bw* inatlaşmak, karşılıklı inatlaşmak
ketin ser lingan *l/bw* yürümeye başlamak (çocuk; ayakları üzerinde gezecek duruma gelmek)
ketin silûsê *l/gh* inzivaya çekilmek
ketin şayîşan *l/gh* endişelenmek
ketin teraqiyê *l/bw* terakki etmek, ilerlemek
ketin wasewasê *l/gh* işkillenmek
ketin xeyalan *l/gh* 1. hayale kapılmak 2. hayallere dalmak
ketî (I) *zo/m* kaya kuşu
ketî (II) *rd* 1. sakıt, düşmüş 2. sakıt (eski hükümü kalmamış, eski önemini yitirmiş) 3. sakıt (düşük) 4. düşkün (büyük geçim sıkıntısına düşmüş) 5. düşkün (yoksulluk sebebiyle mutluluk ve refahını yitirmiş) 6. âciz, düşkün (yaşlılık, sakatlık, gibi sebeplerle çalışma gücünü yitirmiş) 7. düşkün (iktidardan düşmüş veya düşürülmüş) 8. bitkin 9. basık 10. boğunuk (ses) 11. tutuk (tutulmu, kısılmış, kesik ses) 12. tandıra düşmüş ekmek
ketîbûn *m* 1. sakıtlık, düşmüşlük 2. sakıtlık (eski hükümü kalmama, eski önemini yitirme) 3. sakıtlık (düşüklük) 4. düşkünlük (büyük geçim sıkıntısına düşme) 5. düşkünlük (yoksulluk sebebiyle mutluluk ve refahını yitirme) 6. âcizlik, düşkünlük (yaşlılık, sakatlık, gibi sebeplerle çalışma gücünü yitirme) 7. düşkünlük (iktidardan düşme veya düşürülme durumu) 8. bitkinlik 9. basıklık 10. boğunukluk (ses) 11. tutukluk (tutulma, kısılma; ses için) 12. sakıt olma, düşkünleşmek
ketî bûn *l/gh* 1. sakıt olmak 2. düşkünleşmek
ketîre *m* kitre
ketmok *bot/m* bir bitki
keton *kin/m* keton
ketumet *m* etki, tesir
ketûber *rd* 1. adı, sıradan 2. basma kalıp, harciâlem 3. rastgele * **bi ketûber lê da rastgele** vurdu
ketûberbûn *m* adileşme
ketûber bûn *l/gh* adileşmek
ketûberî *m* adilik

ketûberkirin *m* adileştirmek
ketûber kirin *l/gh* adileştirmek
ketûm *rd* ketum
ketûmî *mketumluk*
keva *m* yufka * **nanê keva** yufka ekmek
kevajtin *m* kemirme
kevajtin *l/gh* kemirmek
keval *m* 1. pösteği, post 2. parşömen 3. tablo, tablet
kevalber *n* taş tablet
kevalfiroş *nd/nt* kevelci
Kevan *ast/n* Yay, Yay Burcu
kevan (I) *n* 1. yay 2. yay * **kevana kilîdê** kilidin yayı 3. yay (hallacın yün veya pamuğu atmak için tokmak yardımıyla kullandığı araç) 4. kaş ~a **karebî** (an jî **elektrîkê**) elektrik yayı
kevan (II) *as/m* 1. kemer (iki sütun veya ayağı birbirine üstten yarım çember biçiminde bağlayan tonos bağlantı) 2. parantez, ayraç ~ **vekirin** parantez açmak
kevana dawid *nd* gök kuşağı
kevarand *nd/nt* okçu
kevarandin (I) *m* evlendirme
kevarandin (II) *m* 1. bastırma (zazarlı bir olayı önleme) 2. yenme, mağlûp etme, hezimete uğratma
kevarandin (I) *l/gh* evlendirmek
kevarandin (II) *l/gh* 1. bastırmak (zazarlı bir olayı önlemek) 2. yenmek, mağlûp etmek, hezimete uğratmak
kevarandin (II) *rd* 1. bastırılmış 2. yenilmiş, mağlûp
kevane (I) *as/m* 1. kemer (iki sütun veya ayağı birbirine üstten yarım çember biçiminde bağlayan tonos bağlantı) 2. eğmeç, kavis 3. ayraç, parantez ~ **girtin** parantezi kapatmak ~ **vekirin** parantez açmak ~ **ya koşebend** (an jî **goşedar**) köşeli parantez
kevane (II) *m* gömme dolap
kevarand *rd* 1. kemerli 2. kavisli
kevanek *m* ayraç, parantez
kevanetî *bnr* kevanitî
kevaneyî *rd* 1. kemerli (kemer biçiminde olan) 2. kavisli
kevanê nebî *nd* gökkuşağı
kevanî *m* 1. büyük hanım, büyük hatun (evin genel işlerinden sorumlu kimse) 2. *mec* karı 3. aşçı (kadın) ~ **ya mehrûm e ya melûn e** aşçı ya melundur ya da paydan mahruundur ~ **xwe li ba bikî kewaşa xanî têrî nakî** yetki ev hanımı istesin
kevanitî *m* 1. büyük hanımlık 2. aşçılık
kevanî *bnr* kebanitî
kevanjen *nd/nt* atımcı, hallaç
kevanjenî *m* atımcılık, hallaçlık
kevanjî *m* ok yayı
kevanî *m* sapan (taş atma aracı)
kevanî *nd/nt* okçu, ok atıcısı
kevanok *m* kavis, eğmeç
kevanokî *rd* 1. kavisli, eğmeçli, eğri (yay gibi kavislenmiş) 2. kemerli (kemer biçiminde olan)

kevaştin *m* kemirme
kevaştin *l/gh* kemirmek
kevaştî *rd* kemirilmiş
kevçik (I) *n* küçük kaşık, çay kaşığı gibi
kevçik (II) *m* mala
kevçika *dil nd* 1. can evi 2. kalp kapakçığı
kevçika *guh ant/nd* kulak kepçesi
kevçing *m* kevgir
kevçirandin *m* keçeletirme
kevçirandin *l/gh* keçeletirmek
kevçirandî *rd* keçeletirilmiş
kevçirî *rd* keçeleşmiş, keçelenmiş
kevçirin *m* keçeleşme, keçelenme
kevçirîn *l/gh* keçeleşmek, keçelenmek *
porê wê kevçiriye saçları keçeleşmiş
kevçiyê çayê *nd* çay kaşığı
kevçî *n* 1. kaşık 2. *rd* kaşıklık * kevçiyek xwê
bir kaşıklık tuz ~ lê hatin xistin kaşıklanmak bi ~yan hatin xwarin kaşıklanmak bi ~yan lê xistin û dan hev kaşık atmak (veya çalmak) bi ~yan reqandinê (an jî filitînê) kaşık atmak (veya çalmak), kaşıklamak ~yê çayê çay kaşığı ~yê eşûr bir tür ağaçtan kaşık ~yê şiraniyê tatlı kaşığı ~yê xwarinê çorba kaşığı
kevçîdank *m* kaşıklık (kaşık konulan kap)
kevçîfiroş *nd/nt* kaşıkçı (satan)
kevçîfiroşî *m* kaşıklılık
kevçik *n* küçük kaşık, çay kaşığı
kevçiker *nd/nt* kaşıkçı (imal eden)
kevçikerî *m* kaşıklılık
kevçing *m* kevir
kevçî lê dan *l/bw* kaşıklamak * kevçiyar li şorbeyê xwe xistin û xwarin çorbalarını kaşıkladılar
kevçî lê xistin *l/bw* kaşıklamak
kevel *n* 1. pösteği, post 2. ten, deri 3. levha, tablo (ressamlıkta)
kevelber *n* tablet
kever (I) *n* yüksek yassı kaya
kever (II) *rd* 1. beyaza çalan keçi 2. bu keçilin kılından yapılan kulak
kevil *n* 1. pösteği, post (koyun veya keçi postu) 2. deri (işlenerek kullanılır hale getirilmiş hayvan derisi) 3. levha, tablo (ressamlıkta)
kevilandin *m* derisini yüzme
kevilandin *l/gh* derisini yüzmek
kevilandî *rd* derisi yüzük
kevilfiroş *nd/nt* derici (satan kimse)
kevilfiroşî *m* dericilik
kevilkirin *m* derisini yüzme
kevil kirin *l/gh* derisini yüzmek
kevilokî *m* kaçamak (bir şeyden kaçınma yolu)
kevir *n* 1. taş 2. taş (bazı yerlerde ve işlerde kullanılmak için bu maddeden özel olarak hazırlanmış malzeme) * kevirê aşê değirmen taşı 3. taş (yapı işlerinde kullanılmak için bu maddeden hazırlanmış malzeme) * kevirên peyarêyê bi awayekî rêk û pêk hatibûn bicihkirin kaldırım taşları düzgünce yerleştirilmişti 4. taş (mücevherlerde kullanılan yüksek değerli taş) 5. taş (dama, do-

mino gibi oyunlarda kullanılan metal, kemik veya tahta parçalardan her biri) * kevirê domînoyê domino taşları 6. *bj* taş (bazı organların içinde özellikle idrar kesesi vb. de oluşan türlü biçim ve hacimdeki katı madde) * di gurçika wê de kevir heyê bôbreğinde taş var ~ ajotin taş sürmek (dama gibi oyunlarda) ~ avêtin taş atmak, taşlamak ~ avêtin (yekî) birine taş atmak ~ bi (yekî) de gêr kirin (birine) çamur atmak (veya sıçratmak) ~ bi (yekî) de werkirin (birini) taş tutmak ~ biqelişe taş çatlasa (zorlansa, ne yapılsa gerçekleşmesi imkansız) ~ di cihê xwe de giran e taş yerinde ağırdır ~ di dilê (yekî) de bûn taş yürekli olmak, merhametsiz olmak ~ di rû xwe de berdan vazgeçmek ~ dihilime ew nahilime ağzına taş almış ~ e çakî gibi ~ jê bijartin taş ayıklamak ~ ji kanan nabirin soya çekimini ifade eden bir deyim ~ li cihê xwe giran e taş yerinde ağırdır ~ li gûzika xwe xistin baltayı taş vurmak ~ li ser ~ nehiştin taş taş üstünde bırakmamak ~ nekirin pê de bir taşı bile sükmek ~ pê de gêr kirin taşlamak, iğneleyici söz söylemek, zülfü yâre dokunmak ~ pê de werkirin taşlamak ~ pê re hebûn bôbreğinde taş olma ~ tê hatin werkirin taşlanmak ~ tê werkirin taşlamak ~ û kuç 1) taş, taşlar 2) dağ taş ~ û kuç pê de gêr kirin (birini) taşlamak, yermek ~ û kuçik 1) taş 2) dağ taş * kevir û kuçik bi hev ve bûye lêşker dağ taş asker olmuş ~ û kuçik bi (yekî) de barîn başına taş düşmek (veya yağmak) ~ û kuçik lê barîn başına taş düşmek (veya yağmak) ~ û kuçik pê de barîn başına taş düşmek (veya yağmak) ~ virvirandin taş fırlatmak ~ ek danîn ser dilê xwe başına taş basmak ~ ek kirin ber dilê xwe başına taş basmak * eger kurê min tiştêkî wiha bike, ez dê ferz bikim ku miriye û ez dê kevirêkî bikim berdilê xwe oğlum böyle bir şey yaparsa onu ölmüş farz ederim, başımda taş basarım ~ê aramê sabır taşı ~ê biçûk küçük taş ~ê birandî kesme taş ~ê çerxê bileyi taşı ~ê derewîn yalancı taş ~ê falê fal taşı ~ê fisan yumuşak taş türü ~ê gindir mindirî moloz taş ~ê giran ağır top ~ê giran di cihê xwe de (an jî baş e) ağır otur ki bey (veya mola) desinler ~ê giran litir (an jî ritil) diavêje taş yerinde ağırdır, ağır otur ki bey (veya mola) desinler ~ê giran ne elametê avêtinê (an jî daweşandinê) ye ağır taşı kimse ırgamaz ~ê goncê kuvvet taşı (gülle atma gibi) ~ê havînê biavêje kadînê sakla samani gelir zamanı ~ê hedan mezarın yanlarına konulan taş ~ê heqîqe akik taşı ~ê hûr û gir bi hev disekinin bir el bir eli yıkar, iki el bir yüzü yıkar ~ê kefek raspa taşı ~ê kişikê satranç taşı ~ê kora (an jî kwiran) körün taşı ~ê ku mirov jê hêvî nake jixwe ev serê mirov dişkêne ummadığın taş baş yarar ~ê lanetê şeytanın laneti ~ê li kevir ketî beterim bete-

ri var ~ê mezin di cihê xwe de giran e taş yerinde ağırdır ~ê mîzê idrar taşı ~ê newalan naçe serê dîwaran önemli olan uygundur, aynılık bir şeyi fazla ifade etmez ~ê panzehîrê panzehir taşı ~ê qorê yapılar da dizi taşı ~ê qozîbir 1) köşe taşı 2) ağır top, önemli kişi ~ê qulîne delikli taş ~ê sebrê sabır taşı ~ê selimî mezar taşı ~ê seqiyê bileyi taşı ~ê şetrencê satranç taşı ~ê temel temel taşı ~ê xaran misket olarak kullanılan taş ~ê xemlê süs taşları ~ê xwe bi rû (an jî rûberî) xwe de berdan -den vazgeçmek, ilişkiyi kesmek ~ê xwe di ber xwe de berdan -den vazgeçmek ~ê xwe kirin ber dilê xwe bağrına taşbasamak ~ê xwe nerm di ber xwe de berdan -den vazgeçmek ~ê xwezgîniyê kız istemeye gidenlerin üzerine oturdukları taş ~ê zarok davêjin binê golê mezin nikarin bînin der bir deli kuyuya bir taş atar kurk akilli çıkaramaz ~ên gewher kıymetli taşlar ~ên giranbiha değerli taşlar, kıymetli taşlar ~ên qîmetî kıymetli taşlar, değerli taşlar

keviravêj *m* 1. taş atıcı 2. mancınık

kevirbir *nd/nt* taşçı, taşkesen

kevirbirî *m* taşçılık

kevirbûn *m* taşlaşma

kevirdar *rd* 1. taşlı 2. taşlık (taşla döşenmiş yer)

kevirê aşimanî *nd* meteorit, meteor taşı

kevirê beresteyî *jeo/m* gnays

kevirê bestan *m* atlama taşı

kevirê birandî *nd* kesme taş

kevirê birîfî *nd* kesme taş

kevirê bûkan *nd* dik taş

kevirê çaqmaqan *jeo/nd* çakmak taşı

kevirê çikilandî *nd* dikili taş, obelisk

kevirê dengîn *jeo/nd* sesli taş

kevirê dureyî *nd* perlit

kevirê Erziromê *jeo/nd* Erzurum taşı

kevirê girêdanê *nd* anahtar taşı (yapılarda)

kevirê goşe *nd* köşe taşı

kevirê heste *jeo/nd* 1. çakmak taşı 2. bileyi taşı

kevirê hestem *jeo/nd* çakmak taşı

kevirê kefek *nd* 1. kefeki (delikli, hafif bir tür taş) 2. kösele taşı (mermerleri parlatmakta kullanılan kefeki taşı)

kevirê kefik *nd* sünger taşı, ponza

kevirê kilsê *nd* jips

kevirê kilsînî *jeo/nd* kireç taşı, kalker, pamuklu taş

kevirê koseleyê *nd* kösele taşı (üzerinde kösele dövülen taş)

kevirê lûle *jeo/nd* lûle taşı, Eskişehir taşı

kevirê Maltayê *nd* Malta taşı, malta

kevirê Oltiyê *nd* Oltu taşı

kevirê qorzişî *nd* 1. köşe taşı 2. ağır top, önemli kişi

kevirê qusekê *jeo/nd* kalker

kevirê rejî *nd* maden kömürü

kevirê reş *nd* kara taş

kevirê sêlakî *jeo/nd* kum taşı

kevirê siwarbûnê *nd* binek taşı

kevirê şebê *jeo/nd* kuvarsit

kevirê şedayî *nd* kesme taş

kevirê şekirî *m* biçme taş

kevirê şemetok *nd* arduaz, kaygan taş

kevirê şîn *nd* bakır taşı

kevirê şîrîn *nd* kesme taş

kevirê xîzekî *jeo/nd* kum taşı

kevirê xwînê *nd* kan taşı, hematit

kevirfiroş *nd/nt* taşçı (taş satan)

kevirfiroşî *m* taşçılık

kevirhez *bot/rd* taşçıl (taşlı topraklarda yetişen)

keviristan *m* taşlık

kevirîn *rd* 1. taş, taştan yapılmış veya oluşmuş olan 2. taşlı, taştan * tizbiya kevirîn taşlı tespih

kevirînî *rd* taşımısı, taştan

kevirkanî *m* sapan (taş atma aracı)

kevirkirin *m* taşla döşeme

kevirkirî *rd* taşla döşeli

kevirnas *m* litolog

kevirnasî *m* taş bilimi, litoloji, petrografi

kevirokî *rd* taşçıl, taşımısı

kevirşikên *nd/nt* taş kırıcı

kevirşûse *m/n* mika

kevirtraş *nd/nt* taşçı, taş ustası, taş yontucusu

kevirtraşî *m* taşçılık, taş ustacılığı, taş yontuculuğu

kevirvan *nd/nt* taşçı (taş ocağından taş çıkaran)

kevirvanî *m* taşçılık

kevirzanî *nd/nt* taş bilimci

kevirzanî *m* taş bilim

kevişk *m* saç kepeği

keviyê berfê *nd* yazın dağlarda kalan kar

kevizandin *bnr* gevizandin

kevirî *m* 1. kenar (bir şeyin, bir yerin bitişi kısmı veya yakını) * li keviya kendal uçurumun kenarından 2. kenar (bir şeyi çevreleyen çizgi) * keviyên xaliyê bi awayekî baş nehatine dirûtin halının kenarları iyi dikilmemiş

3. kenar (pervaz, çizgi, antika gibi şeylerin etrafındaki süsler) 4. kenar, uç, kıyı * keviya

tepsiyê tepsinin kıyısı * keviya teyîkê tabağın ucu 5. kenar, kıyı, yaka (su kenarı) 6.

yaza saklanan kar ~ya guh kulak kenarı

kevikî *bnr* kevi

kevikirin *m* kenarlama (etrafına kenar geçirme)

kevirî kirin *l/gh* kenarlamak (etrafına kenar geçirmek)

kevirî (I) *m* delik

kevirî (II) *m* evlenme

kevirî (III) *m* yenilme, mağlûp olma

kevirî (I) *l/gh* evlenmek

kevirî (II) *l/gh* yenilmek, mağlûp olmak

kevirîn *m* evlenme

kevirîn *bûn* *l/gh* evlenmek

kevirîkirin *m* evlendirmek

kevirî kirin *l/gh* evlendirmek

kevirêş *m* yaza kadar saklanan buz parçası

kevirên *m* 1. plaj 2. kumla, kumsal

kevirênî *m* kumsallık

kevişk *n* kepek, saç kepeği (saçlı deride oluşan pulcuklar) ~ ketin (...) kepekleenmek

kevjal *zo/m* yengeç

kevjala deryayê *zo/m* istakoz (Homarus vulgaris)

kevjik *m* göz çapağı

kevkanî *m* sapan (taş atma aracı)

kevkanîk *m* sapan, sapancık

kevl (I) *m* kasnak

kevl (II) *bnr* kevil

kevljank *m* yılan kavi

kevlo *bot/m* baklagiller familyasından, mor çiçekleri olan ve bazen hayvan yemi olarak da kullanılan bir bitki

kevloşk *m* kırıksık, kırıksıklık (deride esnekliğin kaybolmasıyla oluşan kıvrım)

kevloşkî *rd* kırıksıkça, kırıksık

kevloşkûbûn *m* kırışma

kevloşkî bûn *l/gh* kırışmak

kevloşkîkirin *m* kırıştırma

kevloşkî kirin *l/gh* kırıştırmak

kevlot *nd* darbelennmiş, eski püskü şey

kevn *rd* 1. eski (çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan) * **berhema**

kevn eski eser 2. eski (çok kullanılmaktan e yıpranmış, harap olmuş) * **saqoyekî kevn**

eski bir ceket 3. eski (bir önceki, sabık) * **wezîrê kevn** eski bakan 4. eski (herhangi bir

meslekte uzun süreden beri çalışmış olan) * **gerîndeyekî kevn ê dibistanê** eski bir okul müdürü 5. atik (eski zamanla ilgili) ~ **û korî** eski püskü ~ **û kurt** eski püskü ~ **ê hiz-hizî** eski püskü

kevnahî *m* eskilik

kevnar *rd/nd* 1. antik, kadim 2. müzelik

kevnare *rd* 1. eski, kadim 2. yıllanmış * **meya**

kevnare yıllanmış şarap 3. eski (mesleğinde uzmanlaşmış, tecrübesi olan) * **mamosteyê**

kevnare eski öğretmen 3. klâsik (alışılmış olan, yenilik getirmeyen, geleneksel) 4. antika 5. *fel/rd* ilkel (zaman bakımında en eski olan)

kevnarebûn *m* 1. eskileşme köhneme, köhneleşme 2. kaşarlanma (bir işte tecrübe kazanma) 3. yıllanma

kevnare bûn *l/gh* 1. eskileşmek, köhnelemek, köhneleşmek 2. kaşarlanmak (bir işte tecrübe kazanmak) 3. yıllanmak (üzerinde çok süre geçmek)

kevnarebûyî *rd* kaşarlı (tecrübeli)

kevnarebûyîn *m* 1. eskileşme köhneme, köhneleşme 2. kaşarlanma (bir işte tecrübe kazanma) 3. yıllanma

kevnarefiroş *nd/nt* antikacı (antika eşya satan)

kevnarefiroşî *m* antikacılık

kevnarekirin *m* 1. eskitme 2. yıllatma

kevnare kirin *l/gh* 1. eskitmek 2. yıllatmak

kevnarefî *m* eskilik, kadimlik

kevnarevan *nd/nt* antikacı (antika eşya toplayan kimse)

kevnarevanî *m* antikacılık

kevnarezan *nd/nt* 1. arkeolog 2. antikacı (antika uzmanı)

kevnarezanî *m* 1. arkeoloji 2. antikacılık

kevnargêh *m* müze

kevnarî *rd* 1. eski, kadim 2. antika

kevnarîzan *nd/nt* arkeolog

kevnarîzaniyî *rd* kazı bilimsel

kevnarîzanî *m* arkeoloji, kazı bilimi

kevnarnas *nd/nt* kazı bilimci

kevnarnasiyî *rd* kazı bilimsel

kevnarnasî *m* kazı bilimi, arkeoloji

kevnarokî *rd* eskice

kevnarxane *m* müze

kevnarxanevan *nd/nt* müzeci

kevnarxanevanî *m* müzecilik

kevnarzan *nd/nt* kazı bilimci, arkeolog

kevnarzanî *m* kazı bilimi, arkeoloji,

kevnayî *m* eskilik, kadimlik

kevnbûn *m* 1. eskileşme, eskime, köhneme, köhneleşme 2. farıma, yıpranma 3. küllenme (bir acı, bir sıkıntı unutulur gibi olma) 4. yıllanma

kevn bûn *l/gh* 1. eskileşmek, eskimek, köhnemek, köhneleşmek 2. yıpranmak 3. küllenmek (bir acı, bir sıkıntı unutulur gibi olmak) 4. yıllanmak

kevnbüyî *rd* 1. eskiniş 2. kadük

kevnbüyîn *m* 1. eskileşme, eskiyiş, köhneme, köhneleşme 2. farıma, yıpranma 3. küllenme (bir acı, bir sıkıntı unutulur gibi olma) 4. yıllanma

kevnkirin *m* 1. eskitme 2. yıpratma

kevn kirin *l/gh* 1. eskitmek 2. yıpratmak

kevnê *rd* 1. eski, kadim 2. antik

kevnêbeje *m* arkaizm

kevnedar *nd/nt* antikacı (antika eşya toplayan kimse)

kevnedarî *m* antikacılık

kevnedost *nd/nt* eski dost

kevnefiroş *nd/nt* eskici, eski şeyleri satan

kevnefiroşî *m* eskicilik

kevneguhêz *rd* ilerici, yenilikçi

kevneguhêzî *m* ilericilik, yenilikçilik

kevnêjin *m* 1. orta yaşlıca kadın 2. tecrübeli yaşlı kadın 3. (birinin) eski karısı

kevnêkeya *n* eski muhtar

kevnêkir *nd/nt* eskici (eski şeyleri satın alan)

kevnêkirî *m* eskicilik

kevnemal *nd* eski ev eşyası

kevnemêr *n* 1. yaşlı ilerlemiş erkek 2. tecrübeli yaşlı erkek 3. (birinin) eski kocası

kevnemirovzan *nd/nt* paleantropolog

kevnemirovzanî *m* paleantropoloji

kevnemîrat *m* eski eser

kevnênay *n* eski ad

kevnênivîszan *nd/nt* paleograf

kevnênivîszanî *m* paleografi

kevnênû *rd* kelepîr, ikinci el eşya * **min ev telefon kevnênû ji xwe re kirî** bu telefonu kelepîr olarak aldım

kevneparêz *nd/nt* 1. muhafazakâr, tutucu 2. gerici, mürteci

kevneparêzî *m* 1. muhafazakârlık, tutuculuk 2. gericilik

kevnepereşt *nd/nt* 1. muhafazakâr, tutucu 2. merasimli (törelere, kurallara aşırı bağlı olan) 3. gerici, geri kafalı

kevneperești *m* 1. muhafazakârlık, tutuculuk
 2. gericilik, geri kafalılık
kevnepêwendî *m* eski ilişki
kevnepot *n* eski püskü bez
kevnepqerpal *n* yırtık pırtık elbise
kevnerez *n* eski bağ, terk edilmiş bağ
kevnerebaz *m* arkaizm
kevnêc *m* 1. eskiye ait iz 2. eski kalıntı, antika, eski eser
kevneshal *rd* yıllanmış
kevneshalbûn *m* yıllanma (üzerinde bir veya daha çok yıl geçme)
kevneshal bûn *l/gh* yıllanmak (üzerinde bir veya daha çok yıl geçmek)
kevneshale *rd* yıllanmış
kevneshalkirin *l/gh* yıllatma
kevneshal kirin *l/gh* yıllatmak
kevnesherek *rd* eski başkan, sabık başkan
kevnesherekkomar *rd* eski cumhurbaşkanı, sabık cumhurbaşkanı
kevneshermiyan *rd* eski başkan, sabık başkan
kevnesherok *rd* eski başkan, sabık başkan
kevnesherokkomar *rd* eski cumhurbaşkanı, sabık cumhurbaşkanı
kevnesherokwezîr *rd* eski başbakan, sabık başbakan
kevneshokal *m* eski püskü ayakkabı
kevneshop *m* 1. eski iz, kalıntı 2. anane, gelenek 3. antika, asar
kevneshopane *h* gelenekselce
kevneshoperest *rd* gelenekçi
kevneshoperestî *m* gelenekçilik
kevneshopî *m* geleneksel * *azîneya kevneshopî* geleneksel yöntem
kevneshopî *rd* geleneksel, ananevî
kevneshopîbûn *m* gelenekleşme, gelenekselleşme, klâsikleşme
kevneshopî bûn *l/gh* gelenekleşmek, gelenekselleşmek, klâsikleşmek
kevneshopîkirin *m* gelenekleştirme, gelenekselleştirme
kevneshopî kirin *l/gh* gelenekleştirmek, gelenekselleştirmek
kevneshopîti *m* geleneksellik
kevneshotol *m* eski intikam
kevneshotore *m* 1. anane, gelenek 2. klâsik edebiyat
kevneshotoreyî *rd* geleneksel, ananevî
kevneshower *rd* asil, asli
kevneshwezîr *rd* eski bakan, eski vezir, sabık vezir
kevneshexanî *n* eski ev, eski yapı
kevneshwaz *nd/nt* arkaist
kevneshwazî *m* arkaizm
kevneshyar *nd/nt* eski sevgili
kevneshzan *nd/nt* antikacı (antika uzmanı)
kevneshzanî *m* antikacılık
kevneshziman *n* kadim dil
kevneshik (I) *m* 1. mendil 2. leçek, tülbent (kadın baş örtüsü)
kevneshik (II) *rd* 1. eski * *kevneshikên xwe bînin* eskilerinizi getirin 2. eski elbise, kullanmış elbise 3. eski püskü şey

kevneshik (III) *m* küf
kevneshikî *rd* 1. küflü 2. küflü (zamanı geçmiş, köhne)
kevneshikbûn *m* küflenme
kevneshikî bûn *l/gh* 1. küflenmek 2. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köneleşmek)
kevneshikbûyî *rd* küflü, küflenmiş
kevneshikbûyîn *m* küfleniş
kevneshikîkirin *m* küflendirme
kevneshikî kirin *l/gh* küflendirmek, küfletmek
kevneshikokî (I) *rd* eskice, eski püsküce
kevneshikokî (II) *rd* küflüce
kevneshî *m* eskilik
kevneshixwaz *nd/nt* arkaist
kevneshixwazî *m* arkaizm
kevneshikirin *m* eskitme
kevneshikirin *m* yıpratma
kevneshikî *rd* eskice
kevneshikomevno *rd* eskice, eski püsküce
kevneshî *m* eskilik, köhnelik
kevneshot (I) *m* 1. akça ağaç, isfendan 2. *rd* akça ağaç, isfendan (isfehanda yapılmış olan)
kevneshot (II) *zo/m* 1. güvercin (Columba) 2. güzel alımlı kadın ~ *bi perê xwe spehî* ye her şey kendi doğallığıyla güzeldir ~ *a simsipî* bir tür güvercin
kevneshokên kûvî *nd* tahtalı güvercin
kevneshokên zînanan *zo/nd* kaya güvercini (Columba livia)
kevneshot *zo/m* güvercin (Columba)
kevneshotar *bnr* kevoter
kevneshot *zo/m* güvercin (Columba)
kevneshotk *zo/m* güvercin (Columba)
kevneshotxane *m* güvercinlik
kevneshot *bot/m* bir tür bitki
kevneshruzî *rd* gevrek
kevneshruzîbûn *m* gevreme
kevneshruzî bûn *l/gh* gevremek
kevneshruzîkirin *m* gevretme
kevneshruzî kirin *l/gh* gevretmek
kevneshrev *m* toprak leğen
kevneshê *m* içinde keşk eritilen kap
kevneshêv *m* topraktan leğen
kevneshî *bnr* ketin
kevnesh *bot/m* 1. yosun, su yosunu 2. mantar (ağaçlarda oluşan mantar) 3. *rd* yosun yeşili ~ *girtin* yosun bağlamak (veya tutmak) ~ *a beqê* bir tür bitki ~ *a deryayê* deniz yosunu ~ *a li daran* pus ~ *a (yekî) pê ne xweş bûn* birine gıcık olmak ~ *ên avî bot* algler ~ *ên reşahiye bot* kara yosunları ~ *ên sorê avê bot* kızıl su yosunları
kevnesh *darand* *bot/nd* yapraklı yosunları
kevnesh *reşahiye bot/m* kara yosunu
kevnesh *bnr* qizwan
kevneshdar *rd* yosunlu
kevnesh *bot/m* yosun ~ *girtin* yosma bağlamak (veya tutmak)
kevnesh *bot/m* yosun
kevneshyê *nd* 1. filizî 2. *rd* filizî (bu renkten olan)
kevneshgirtin *m* yosunlanma, yosunlaşma
kevnesh *girtin* *l/gh* yosunlanmak, yosunlaşmak
kevneshgirtî *rd* yosunlu

kevzi *rd* yosunumsu

kevzibûn *m* yosunlanma, yosunlaşma

kevziç *bot/m* yosun

kevzi bûn *l/gh* yosunlanmak, yosunlaşmak

kevzin *rd* yosunlu

kevzinî yosun yeşili * çavê wê yên kevzinî yeşilimsi güzleri

kevzxur *rd* yosuncul

kew (I) *zo/nt* 1. keklik (Perdrix) 2. keklik (güzel, alımlı kadın) ~ divê li ber kewan bixwînin herkes kendi dengisiyle atışmalı ~ jê re li dar ketin olmuş (veya pişmiş) armut gibi eline düşmek ~ li pelendarê ketin olmuş (veya pişmiş) armut gibi eline düşmek, şansı yaver gitmek ~ vedan keklik tuzağı kurmak ~a nikulsor kınalı keklik ~ê bestî evcilleştirilmiş, bağlı keklik ~ê çeltik çantada keklik ~ê çir 1) bildircına benzer bir keklik türü 2) *mec* işe yaramaz kimse ~ê deqdeqî benekli keklik türü ~ê di çeltik de torbada (veya çantada) keklik ~ê ebûrî göçebe keklik ~ê rebat (an jî ribat) 1) erkek keklik 2) *mec* yiğit kimse ~ên wan jî hev re xwendin yıldızları barışmak

kew (II) *m* 1. nefeslik 2. baca (hava deliği)

kew (III) *m* yünden yapılmış uzun tüylü yaygı

kew *m* 1. yara iyileşmesi 2. dağ (iyileştirmek için vücudun hastalıklı bölümünde kızgın bir araçla yapılan yanık veya sıcak kompres) ~ dan (an jî dîtin) yara iyileşmeye yüz tutmak * birin kew daye yara iyileşmeye yüz tutmuş ~ girtin yara iyileşmeye yüz tutmak ~ lê hatin yaraya sıcak kompres iyi gelmek * kew li birina min nayê ~a xwe dîtin (an jî girtin) yara iyileşmeye yüz tutmak

kewa (I) *m* geleneksel kolsuz bir tür üstlük giysi

kewa (II) *m* kaynak (iki metal veya yapay parçayı birleştirmeye yöntemi, kaynaştırıp yapıştırma işi)

kewabûn *m* kaynama, kaynak olma

kewabûyîn *m* kaynayış

kewa bûn *l/gh* kaynamak, kaynak olmak (iki metal veya yapay parçayı kaynaştırıp yapıştırmek)

kewa gozel *nd* 1. kınalı keklik 2. alımlı, güzel kadın)

kewaker *nd/nt* kaynakçı

kewakerî *m* kaynakçılık

kewakirin *m* kaynak yapma, kaynatma

kewa kirin *l/gh* kaynak yapmak, kaynatmak (metalleri birbirine yapıştırmak)

kewakirî *rd* kaynak yapılmış olan

kewan *bnr* kevan

kewandin (I) *m* yayık yayma

kewandin (II) *m* 1. dağlama (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine kızgın bir metal parça ile vurma) 2. kaynatma 3. közleme (ateş üzerinde sebze pişirme) 4. *argo* kazıklama (alışverişte aldatma)

kewandin (I) *l/gh* yayık yaymak

kewandin (II) *l/gh* 1. dağlamak (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir ye-

rine kızgın bir metal parça ile vurma) 2. kaynatmak * devê birinê kewandiye yarain ağzını kaynatmış 3. közlemek (ateş üzerinde sebze pişirmek) 4. *argo* kazıklamak (alışverişte aldatmak)

kewandî *rd* 1. dağlı, dağlanmış olan 2. kazıklanmış, kazık yemiş olan (alışverişte aldatılmış)

kewanî *bnr* kevanî

kewar (I) *bot/m* yosun

kewar (II) *m* 1. petek, bal peteği, kovan 2. petek (balçıktan yapılan ve dikine duran sandık biçiminde tahıl ambarı) 3. *argo* obur, boğazlı (çok yemek yiyen) ~a ceh arpalık (arpa konulan yer) ~a mēşan arı kovanı ~a vala boş kovana (arı kovanı)

keware *m* cüruf.

kewaş *n* 1. haşış (kuru ot) 2. paspal (kötü cins tütün, esrar)

kewaşe *n* 1. haşış (kuru ot) 2. biçim zamanı geçmiş tarla ürününün güneşteki kavruk hali 3. merteklerin üzerine konulan düz ve kesilmiş tahtalar 4. yaramaz, işe yaramaz kimse

kewaw *n* kolsuz bir üstlük

kewbedar *nd* ağaçların yapraklarını döküp kış uykusuna yatması

kewçêr *m* ekim (31 gün süren yılın onuncu ayı)

kewçêran *m* ekim ayı

kewçik *n* taştan ocak

kewd *m* kazan

kewdan *n* 1. haşış yara iyileşmeye yüz tutma

kew dan *l/gh* yara iyileşmeye yüz tutmak

kewdayin *m* yara iyileşmeye yüz tutma

kewdandin *m* şire kaynatma

kewdandin *l/gh* şire kaynatmak

kewdanî *rd* görgüsüz, kaba saba

kewdank *n* 1. kın 2. mahfaza

kewde *m* şirayı kaynatmak için kullanılan ölçü, kazan

kewden *rd* 1. görgüsüz, cahil, düşüncesiz 2. geri zekâlı, ahmak

kewdenî *m* 1. görgüsüzlük, düşüncesizlik 2. geri zekâlılık, ahmaklık

kewdîtin *m* yara iyileşmeye yüz tutma

kew dîtin *l/gh* yara iyileşmeye yüz tutmak

kewgir *nd/nt* keklik avcısı, keklik yakalayıcısı

kewgirandin *m* burma, hüznlendirme, duygulandırma

kewgirandin *l/gh* burmak, hüznlendirmek, duygulandırmak * vê dera çîrokê dilê min

kewgirand hikayenin burası kalbimi burdu

kewgirandî *rd* buruk, hüznü, burulmuş * dilê min ê kewgirandî burulmuş yüreğim

kewgirî (I) *m* keklik avcılığı, keklik yakalayıcılığı

kewgirî (II) *rd* burkulma, hüznü

kewgirîn *m* burkulma, hüznlenme, hüzn çökme, hüzn kapılma, efkârlanma, efkâr basma

kewgirîn *l/gh* burkulmak, hüznlenmek, hüzn çökmek, hüzn kapılmak, efkârlanmak, efkâr basmak

kewgirtin *m* yara iyileşmeye yüz tutma
kew girtin *l/gh* yara iyileşmeye yüz tutmak
kewicandin *m* hızlı nefes alıp vermesine neden olma
kewicandin *l/gh* hızlı nefes alıp vermesine neden olmak
kewicîn *m* hızlı nefes alıp verne
kewicîn *l/gh* hızlı nefes alıp vermek
kewidandin *l/gh* kaynatmak, şire kaynatmak
kewidandin *m* şire kaynatma
kewidandin *l/gh* şire kaynatmak
kewidîn *m* şire kaynama
kewidîn *l/gh* şire kaynamak
kewijandin *m* özletme, hasret keçtirme
kewijandin *l/gh* özletmek, hasret keçtirmek
kewijîn *m* 1. özleme, özlem duyma, aşırı istek duyma 2. hayvan sıcaktan nefes nefese kalarak ağızdan salya akma
kewijîn *l/gh* 1. özlemek, özlem duymak, aşırı istek duymak 2. hayvan sıcaktan nefes nefese kalarak ağızdan salya akmak
kewikî *rd* küflü çökelek
kewirandin *m* 1. burma, hüzünlendirme, duygulandırma, efkârlandırmak 2. bayılma
kewirandin *l/gh* 1. burmak, hüzünlendirmek, duygulandırmak, efkârlandırmak 2. bayılmak
kewirandî *rd* 1. buruk, hüzünlü, efkârlı 2. bayılmış olan
kewirî *rd* buruk, hüzünlü, efkârlı
kewirîn *m* 1. burkulma, hüzünlene, efkârlanma, efkâr basma 2. bayılma
kewirîn *l/gh* 1. burkulmak, hüzünlene, efkârlanmak, efkâr basmak 2. bayılmak
kewişandin *m* 1. devirme 2. özletme, aşırı istek duymasına neden olma
kewişandin *l/gh* 1. devirmek 2. özletme, aşırı istek duymasına neden olmak
kewişandî *rd* devrik, devrilmiş
kewişîn *m* 1. devrilme, devrilmiş, yığılma 2. aşırı istek duyma, özlem çekme
kewişîn *l/gh* 1. devrilmek, yığılmak 2. aşırı istek duymak, özlem çekmek
kewitandin (I) *m* 1. havlatma 2. gebertme (hayvanlar için)
kewitandin (II) *m* 1. haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırma) 2. kıvamına getirme
kewitandin (I) *l/gh* 1. havlatmak 2. gebertmek (hayvanlar için) * **se kewitandin** köpeği gebertiler
kewitandin (II) *l/gh* 1. haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak) 2. kıvamına getirmek
kewitandî (I) *rd* geberik
kewitandî (II) *rd* 1. haşlama 2. kıvamında, kıvamına getirilmiş olan
kewitî *nd/rd* geberik
kewitîn (I) *m* 1. havlama 2. geberme (hayvanlar için)
kewitîn (II) *m* 1. haşlanma (kaynar su vb. dökmek veya daldırma) 2. kıvamını bulma, kıvamına gelme

kewitîn (I) *l/gh* 1. havlamak 2. gebermek (hayvanlar için)
kewitîn (II) *l/gh* 1. haşlanmak (kaynar su vb. dökmek veya daldırma) 2. kıvamını bulmak, kıvamına gelmek
kewizandin *bnr* gevizandin
kewizîn *bnr* gevizîn
kewî *m* ütü
kewibûn *m* ütülenine
kewî bûn *l/gh* ütülenmek
kewiker *nd/nt* ütücü
kewikirin *m* ütuleme
kewî kirin *l/gh* ütölemek
kewikirî *rd* ütülü
kewîn *m* 1. dağlanma (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine kızgın bir metal parçayla vurulma) 2. kaynama 3. *argo* kazıklanma (alışverişte aldatılma)
kewîn *l/gh* 1. dağlanmak (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine kızgın bir metal parçayla vurulmak) 2. kaynamak * **devê birînê kewandiye** yaranın ağzını kaynatmış 3. *argo* kazıklanmak (alışverişte aldatılmak)
kewkalik *bot/m* mantar
kewkeb *m* yıldız, seyar yıldız
kewkep *n* alçak dağ
kewkender *zo/m* eti bol bir keklik türü
kewkewt *m* havlama
kew kirin *bnr* kewandin (II)
kewkî *m* hedefe fırlatılan sopa
kewkîkirin *m* fırlatma
kewkî kirin *l/gh* fırlatmak (hızla atmak)
kewkurd *m* kükürt
kewkurddar *rd* kükürtlü
kewkurdgirtin *m* kükürtlenme
kewkurd girtin *l/gh* kükürtlenmek
kewkurdgirtî *rd* kükürtlenmiş
kewkurdkirin *m* kükürtleme
kewkurd kirin *l/gh* kükürtlemek
kewkurdkirî *rd* kükürtlü
kewlî *bnr* kewlo
kewlo *bot/m* bağkagillerden bir bitki
kewmarî *m* dişî keklik
kewn (I) *bnr* kevn
kewn (II) *m* 1. dinçlik 2. form (bir şeyin istenilen ve olması gereken durumu) * **ez ne di çax û kewna xwe de me** formunda değilim 3. ihtişam 4. güç
kewnêr *n* erkek keklik
kewotk *bnr* kevok
kewran *bnr* karwan
kewre *m* ağdak odun
kewsel *zo/n* kaplumbağa
Kewser *m* Kevser (Cennette olduğuna inanılan kutsal su)
kewş *n* 1. gazel (sonbaharda kuruyup dökülen ağaç yaprağı) 2. haşış (kuru ot) 3. yo. ga, kamga, talas (rende artıkları) 4. kavrak, tuturuk (ateş tutuşturulacak şey) ~ **pê werkirin** talaslamak ~ **û kewaş** (an jî **kelaş**) kurumuş ağaç yaprakları
kewşan *m* muntika, yöre

kewşen *m* 1. köy çevresindeki boş yerler 2. sınır
kewşkirin *m* kamgalama, yongalama, talaşlama
kewş kirin *l/gh* kamgalamak, yongalamak, talaşlamak

kewtandin *m* havlatma

kewtandin *l/gh* havlatmak

kewte *m* kafiye

kewtekewt *argo/m* 1. hırlama (çok konuşma)

2. *rd* çok ve boş konuşan

kewtîn *m* havlama

kewtîn *l/gh* havlamak

kewtînî *n* havlayış

kewvan *n* keklikçi

kewvark *m* genç keklik

kewvanî *m* keklikçilik

kew vedan *m* keklik tuzağı kurma

kew vedan *l/gh* keklik tuzağı kurmak

kewzan *bot/m* bitüm

key (I) *m* büyük pıçak

key (II) *n* kayser, kral (hükümdar, padişah)

keya *nd/nt* 1. muhtar 2. kimseye hesap veremeyen aile ve topluluk lideri

keyan *m* yayık yayma

keyandek *m* yayık

keyandin *m* 1. yayık yayma 2. çalkalama, çalkama (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırma)

keyandin *l/gh* 1. yayık yaymak 2. çalkalamak, çalkamak (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak)

keyandî *rd* çalkama (çalkalanarak yapılan) * **dewê keyandî** çalkama ayran

keyanî *m* krallık

keyarok *bot/m* mantar ~ê **bizinan** tepeliği neredeyse tepsi büyüklüğünde olan bir mantar türü

keyatî *m* 1. muhtarlık 2. muhtarlık (muhtarın görevini yaptığı yer)

keybanû *m* 1. kraliçe 2. *mec* kraliçe (kendi cinsleri arasında herhangi bir bakımdan üstünlüğü olan) * **keybanûya bedewiyê** güzelliği kraliçesi

keybanûti *m* 1. kraliçelik 2. *mec* kraliçelik

keyber (I) *m* ok ucu

keyber (II) *m* büyük bıçak

keybord *m* keyboard

keye *nd* akil adam

keyfiyet *m* 1. keyfiyet, nitelik 2. *fel* keyfiyet, nitelik

keyfî *rd* keyfî

keyfîti *m* keyfîlik

keyîn *m* çalkalanma

keyîn *l/gh* çalkalanmak

keyîti *m* krallık, monarşi

keyl *bnr* kihêl

keylûs *m* kilûs

keymûs *fizy/m* kimûs

keyparêz *rd/nd* monarşist

keyparêzî *m* monarşizm

keyperest *rd/nd* kralcı, monarşist

keyperestî *m* kralcılık, monarşizm

keys *m* 1. fırsat 2. uygunluk, müsaitlik 3. durum 4. karar (tam ölçüsünde, ne az ne çok)

* **xwêya xwarinê** li **keysa** **xwe** ye yemeğin tuzu kararında 5. semt, yer * **li vê keysê wî veşêrin** bu yerde saklayın ~ **bi dest ketin** e-line fırsat girerse ~ **çêbûn** uygun olmak, uygun durum ortaya çıkmak ~ **ketin** (tişte-kî) fırsat düşmek (çıkma) ~ **lê anîn** 1) fırsatını düşürmek, fırsat kollamak 2) puntuna getirmek (veya puntunu bulmak) ~ **nedîtîn** fırsat bulamamak, meydan bulamamak ~ **neketin** (tişte-kî) (bir şeyden) baş alamamak ~ **xweş gefaltin** fırsatı ganimet bilmek ~a (yekî) **çêbûn** fırsat bulmak ~a (yekî) **danê** 1) (birini) köşeye sıkıştırmak 2) adamı iyice benzetmek ~a (yekî) **hatin** (birine) fırsat doğmak ~a (yekî) **hebûn** durumu müsait olmak, müsait olmak ~a (tişte-kî) **nedîtîn** fırsat (veya fırsatını) bulamamak, meydan (bir şeye veya kimseye) kalmamak ~a (yekî) **ketin** (tişte-kî) fırsatı olmak, münasebeti düşmek, sırası gelmek ~a (yekî) **ketinê** fırsat düşmek (veya çıkmak), fırsatını bulmak ~a (yekî) **lê bûn** 1) fırsatını düşürmek 2) -e uygun düşmek ~a (yekî) **lê hatin** fırsat düşmek (çıkma) ~a (yekî) **neketinê** **ku serê** **xwe** **bixurîne** başını kaşımaya vakti olmamak (veya başını kaşıyacak vakti olmamak) ~a (yekî) **tune bûn** 1) durumu müsait olmamak 2) (bir şeyden) baş alamamak * **ez ji vê hunerê ne kêfxweş im, keysa min tune ku...** bu sanattan memnun değilim, baş almıyorum ki ~a **xwe dîtin** fırsat bulmak ~a **xwe lê anîn** fırsatını kollamak

keysanîn *m* fırsat kolama

keys anîn *l/gh* fırsat kolamak

keysar *n* kayser, kral

keysbaz *rd/nt* fırsatçı, fırsat düşkünü

keysbazî *m* fırsatçılık, fırsat düşkünlüğü

keysbûn *m* düzelme, düzgün duruma gelme

keys bûn *l/gh* düzelme, düzgün duruma gelmek

keysçihû *rd/nt* fırsatçı, fırsat düşkünü

keysçihûti *m* fırsatçılık, fırsat düşkünlüğü

keysdar *rd* uygun, müsait

keysbaz *nd/nt* fırsatçı

keysebazî *m* fırsatçılık

keysfileh *nd/nt* fırsatçı, fırsat düşkünü

keysfilehî *m* fırsatçılık, fırsat düşkünlüğü

keysçir *rd/nt* fırsatçı, oportünist

keysçirî *m* fırsatçılık, oportünizm

keysker *mzk* 1. düzenleyici, düzenleyen, aranjör 2. düzenleyici, tertipleyci

keyskerî *mzk/m* 1. düzenleyicilik, aranjörlük

2. düzenleyicilik, tertipleycilik

keys kirin *m* 1. düzeltme 2. düzenleme, tertipleme

keys kirin *l/gh* 1. düzeltmek 2. düzenlemek, tertiplemek

keyskirî *rd* 1. düzenli, tertipli 2. derli toplu * **menzeleke keyskirî** derli toplu bir oda 3. toplanık 4. toplu (düzene konmuş) * **maleke keyskirî** derli toplu bir ev

keyskiribûn *m* düzenlilik, tertiplilik

keys lê anîn /bw 1. fırsatını bulmak, punduna getirmek, biçinine getirmek 2. münasebetini getirmek, sırasını getirmek, uygun bulmak 3. rast getirmek, kollamak * **min di dema wî ya şên de keys lê anî û jê re got** neşeli olduğu bir zamanını kolladım ve ona söyledim

keys lê bûn /bw fırsatını yakalamak, uygun düşmek

keys lê çêbûn /bw münasebeti düşmek, sırası gelmek

keys lê hatin /bw 1. fırsat kollamak 2. uygun gelmek, elverişli olmak

keysnekirî rd düzensiz, tertipsiz

keysnekiribûnî m düzensizlik

keyso bnr kezi

keysomeyso rd biraz düzenli, derli toplu

keysomeyso kirin /lgh düzeltmek, derli toplu hale getirmek

keysperest rd/nt fırsatçı, fırsat düşkünü ~ya **desthilatîyê** nüfuz ticareti

keysperestî m fırsatçılık, fırsat düşkünlüğü

keys pê ketin /bw fırsatını bulmak

keysû bnr kezi

keysûke rd/nt fırsatçı

keysûketî m fırsatçılık

Keywan ast/m Satürn

keywe n kayser, kiral

keyxuda nd/nt 1. muhtar 2. kâhya

keyxudatî m 1. muhtarlık 2. kâhyalık

keyxwe nd/nt 1. muhtar 2. **dir/n** kâhya (lonca başkanı) 3. kâhya, değnekçi (motorlu taşıtlar için)

keyxweda bnr keyxuda

keyxwetî m 1. muhtarlık 2. kâhyalık

kezap m kezzap

kezar m kezzap

kezax m budama

kezaxe m budama

kezaxok m küçük tahra

kezaxtin m budama

kezaxtin /lgh budamak

kezaxok m bağ tahrası

kezeb ant/m 1. kara ciğer 2. ciğer (kasaplıkta ak ciğer, kara ciğer ve yüreğin oluşturduğu takım) 3. mec yavru, oğul, evlât * **kesî kezeba xwe neavêtiye** kimse evlâdını atmamış 4. **mec** yürek (acıma duygusu) ~a **min** 1) ciğerimin köşesi 2) ciğerimin köşesi (çok sevgili evladım) ~a **çilan** karakış ~a **dê** ana yüreği ~a **(yekî) hatin xwarê** 1) içi dışına çıkmak (kusmaktan rahatsız olmak) 2) bağı yanmak (çok acı duymak) ~a **(yekî) li serê eşîn** ciğeri sızlamak ~a **(yekî) li serê peritîn** ciğeri parçalanmak yakmak ~a **(yekî) peritîn** 1) cigeri yanmak, bağı yanmak (çok acı duymak) 2) cigeri yanmak bağı yanmak (çok acı duymak) ~a **(yekî) qelaştin** (birini) canından bezdirmek ~a **(yekî) qeliştin** içi dışına çıkmak (kusmaktan rahatsız olmak) ~a **(yekî) qul kirin** ciğerini delmek ~a **(yekî) reş kirin** (birini) verem etmek ~a **(yekî) şewitandin** (birinin) ciğerini yakmak ~a **(ye-**

kî) şewitîn 1) cigeri yanmak, bağı yanmak (çok acı duymak) 2) cigeri yanmak bağı yanmak (çok acı duymak) ~a **zivistanê** karakış ~a **(yekî) ziwa bûn** içi yanmak, bağı yanmak (çok susamak) * **eynî kezeba kerê** ye eşek derisi gibi duygusuz (duygusu az)

kezeba reş ant/nd kara ciğer

kezeba sorkirî nd Arnavut cigeri

kezeba zivistanê nd kara kış

kezebfiroş nd/nt cigerci (ciger satan kimse)

kezebhesin rd cesur, yürekli

kezebker rd duygusuz, katı yürekli

kezebkerî m duygusuzluk

kezebkî m kuş başı

kezebok m kara ciğer, ciğer

kezebperitî rd bağı yanık

kezebperitîbûn bağı yanıklık

kezebpola rd cesur, yürekli

kezebqalind rd kalpsiz, katı yürekli, acımasız

kezebqalindî m kalpsizlik, katı yüreklilik, acımasızlık

kezebqetiyayî rd acılı, çekmiş kimse

kezebreş rd insanı kızdıran, bezdiren kimse

kezebreşî m kahrolma, verem olma

kezebreşibûn m1. kahrolmaktan hastalanma

2. kahrolma, verem olma, kızma

kezebreşî bûn /lgh 1. kahrolmaktan hastalanmak 2. kahrolmak, verem olmak, kızmak

kezebreşîkirin m kahretme, verem etme, kızdırma

kezebreşî kirin /lgh kahretmek, verem etmek, kızdırmak

kezebsotî rd bağı yanık

kezebşewat rd yanık (duygulandıran şey)

kezebşewitî rd 1. bağı yanık, acıklı, kederli (acı görmüş) 2. yanık (duygulandıran şey)

kezebşîşik duygulu

kezev bnr kezeb

kezexandin bnr kezixandin

kezexîn bnr kezixîn

kezebandin m 1. karşıtlama 2. yalanlama, tekzip

kezebandin /lgh 1. karşıtlamak 2. yalanlamak

kezebandî rd 1. karşıtlanmış 2. yalanlanmış, tekzip olmuş olan

kezexandin m budama

kezixandin /lgh budamak

kezixîn m budanma

kezixîn /lgh budanmak

kezi (I) ant/n 1. bağ, kiris, tendon 2. kulak memesi

kezi (II) m örük, belik, saç örgüsü ~ **vegirtin** belikleme, saçları örme ~ **ya por** saç örgüsü ~ **ya te kur** be yas tutasıca ~ **yên** (yekê) bi **erdê re çûn** örükleri yerleri süpürmek

kezi dan m peynirleşme (süt için)

kezi dan /lgh peynirleşmek (süt için)

kezi dar (I) ant/rd kirisli

kezi dar (II) rd örüklü

kezikirin m belikleme, saçları örme

kezi kirin /lgh belikleme, saçları örme

kezikirî rd örgülü, belikli (saçları örülü)

kezikur rd 1. kesik örüklü 2. yaslı (kadın) 3. b ilenme sözü

kezikurê *b* yas tutasica

kezi *vegirtin m* belikleme, saçları örme

kezi *vegirtin l/gh* belikleme, saçları örmek

kezi *vegirtin rd* saçları belikli, örülü kimse

kezi *vegirtin rd* saç örgüsü açık olan

kezi *zer rd 1* sarı örüklü 2. *m* sarışın dilber 3.

mec sevgili

kezû *bnr* gezo

kezwan *bot/m* çitlembik, melengiç (Celtis)

kê *c* kim (bükünlü halde) * kê *gotiye* kim de-

miş ~ *dibine* önüne gelen * *hema kê dibine*

derdê xwe ji wan re gili dike önüne gelene

derdini anlatıyor

kêbir *m* ok ucu

kêç (I) *m* nem, ıslaklık ~ *hiligirtin* nem kapmak

* *barûd ji bo ku li ber baranê şil nebe û*

kêç hilnegire barut yağmurdan dolayı ıslan-

nıp nem kapmaması için

kêç (II) *m* tebeşir

kêç (III) *zo/m* pire (Pulex) ~ *girtin* pirenlemek

~ *ketin* (...) pirenlemek ~ *kirin* deve pireyi

deve yapmak

kêçgirtin *m* pirenleme

kêç *girtin l/gh* pirenlemek

kêçhiligirtin *m* nem kapma

kêç *hiligirtin l/gh* nem kapmak

kêçik *m* nem, rutubet

kêçxane *m* rütübetli ev, nemli ev

kêf *m* 1. keyif, esenlik * *kêfa we çawan e?* key-

finiz nasıl? 2. keyif (canlılık, tasarıklık, iç ra-

hatlığı) * *rojê hîç kêfa min tune* bu gün key-

fim hiç yok 3. keyif (hoş vakit geçirme) * *ew*

tenê li kêfa xwe difikire o ancak keyfini dü-

şünür 4. keyif (istek, heves, zevk) * *bi kêf*

dest bi vexwarina qehweya xwe kir keyifle

kahvesini içmeye başladı 5. keyif (içki kulla-

nıldığında oluşan durum, mestlik) 6. keyif

(yolsuz ve kural dışı istek) 7. eğlence (eğlen-

mek işi) 8. eğlence (eğlenceli ve hoşça vakit

geçirten şey) 9. heves (gelip geçici istek) 10.

hava, keyif, âlem * *kî bi kê ye, her kes li*

kêfa xwe de ye kim kiine herkes havasındı

11. kıvanç, neşe * *kêfa wî hat cih* neşesini

buldu 12. sevinç * *min kêfa wê anî* onu se-

vindirdim 13. zevk, lezet, tat (hoşa giden du-

rum) 14. *fel* haz ~ *dan* (yekî) haz vermek ~

hatin (yekî) aşka gelmek, çalkınmak, hoş-

mak ~ *jê re hatin* (birini) sevmek, (birinden)

hoşlanmak ~ *jê re kirin* sevinmek, sevgi gös-

terisinde bulunmak ~ *jê re nehatin* (birini)

antipatik bulmak, hoşlanmamak ~ *a* (yekî)

bûn keyif sürmek ~ *a min e* gel keyfim gel

* *li vê bendera hênik kêf kêfa min e* bu se-

rin harman yerinde gel keyfim gel ~ *a* (wî)

ye dört üstü, murat üstü (iş her zaman yolun-

da olanlar için söylenir) ~ *kirin* zevk etmek,

eğlenmek ~ *û eşq* eğlence (eğlenceli ve hoş-

ça vakit geçirten şey) ~ *û eşq kirin 1* bay-

ram etmek (veya yapmak) 2) eğlenmek ~ *û*

eşqa (yekî) *anîn* eğlendirmek li ~ *û halê* (ye-

kî) *pirsin* keyif sormak ~ *û sefa* zevk ve se-

fa ~ *û sefa kirin* sefa sürmek ~ *û seyran* ge-

mek 2) gülüp oynamak (veya gülüp söyle-

mek) ~ *û şahî* eğlence, düğün demek, keyif

ve neşe ~ *û şahî dan* (...) (bir şeye) hayat ver-

mek ~ *û şahî kirin* eğlenmek ~ *û xweşî kirin*

(cilekê) ruh kazandırmak (veya vermek) ~ *û*

zewq zevk u sefa ~ *û zewq kirin 1* zevk et-

mek, eğlenmek, âlem yapmak 2) saltanat sür-

mek (bolluk içinde yaşamak) ~ *a* *alkol vex-*

warinê içki âlemi (sefası) ~ *a* (yekî) *anîn 1*

(birine) keyif vermek 2) (birini) sevindirmek

* *zarok bi libatên xwe kêfa me dianî* çocuk

hareketleriyle bizi sevindiriyordu * *hema*

misêwa ji keçên xama re behsa mêran di-

kir û kêfa wan dianî genç kızlara habire ko-

ca lâfi ederek onları sevindiriyordu 3) (birini)

eğlendirmek 4) (birinin) yüzünü güldürmek

~ *a* *ber girinê* buruk sevinç ~ *a* (yekî) *birin 1*

inoralını bozmak 2) (birini) terslemek bi ~ *a*

(yekî) *bûn* keyfi bilmek ~ *a* (yekî) *di ber de*

man sevinci kursağından kalınak ~ *a* (yekî)

dî gewriya (yekî) *de* man sevinci kursağın-

dan kalmak ~ *a* *dilê xwe kirin 1* gönül eğlen-

dirmek 2) gönlüne göre eğlenmek, fink atmak

~ *a* *dilê xwe pê kirin* (bir kimse veya şeyle)

gönül eğlendirmek ~ *a* *dinyayê kirin* çok se-

vinmek ~ *a* *gurê pir kirin 1* günlüce eğlen-

mek, gönlüne göre eğlenmek (yaşlılar için

söylenir) 2) keyiften dört köşe olmak ~ *a* (ye-

kî) *hatin 1* keyfi gelmek 2) sevinmek (ji *tiş-*

tekî re) ~ (yekî) *hatin* (bir şey birinin) zevki-

ni okşamak ~ *a* (yekî) *hatin cih* neşesini bul-

mak ~ *a* (yekî) *jê re hatin 1* (bir şeye) heves

duymak 2) (birine) sempati duymak (veya

beslemek), sevgi beslemek, hoşlanmak * *tu*

ji dizanî ku kêfa min ji siyasetê re nayê bi-

liyorsun ki ben siyasetten hoşlanmam ~ *a* (ye-

kî) *jê re hebûn* hevesi olmak ~ *a* (yekî) *jê re*

nehatin (birinden, bir şeyden) hoşlanmamak

~ *a* (yekî) *jê şikestin 1* hevesini almak 2)

bıkmak 3) (birinden) soğumak ~ *a* (yekî) *ji*

dinyayê şikestin dünya gözüne zindan olmak

(görünmek veya kesilmek) ~ *a* (wan) *ji hev*

re nehatin perisi hoşlanmamak ~ *a* (yekî) *ji*

(...) *re hatin* (birinden) hoşlanmak, sevmek

~ *a* (yekî) *ji xwe re anîn* kendine hayran et-

mek ~ *a* *ku ji me re dike xêr e* bayram değil,

seyran değil, enişten beni niye öptü ~ *a* (ye-

kî) *lê anîn* sevdirmek (heves duymasını sağ-

lamak) ~ *a* (yekî) *li cih bûn 1* keyfi yerinde

olmak (neşesi yerinde olmak) 2) keyfi yerin-

de olmak (sağlığı yerinde olmak) 3) yüzü

gülmek (sevinci yüzünde belli olmak) ~ *a* (ye-

kî) *li cih e* neşesi yerinde ~ *a* *mirov jê re ha-*

tin (birşeyden) hoşlanmak, şirin bulmak,

sempatik bulmak ~ *a* (yekî) *ne li cih bûn* key-

fi bozulmak (rahatı kaçmak, canı sıkılmak)

~ *a* (yekî) *revandin* (birimin) keyfini kaçır-

mak ~ *a* (yekî) *şikandin 1* hevesini kırmak

2) keyfini kaçırarak, dalgasına taş atmak ~ *a*

(wan) *şikandin* havayı bozmak ~ *a* (yekî) *şi-*

kîn (an ji şikestin) 1) keyfi kaçmak, neşesi

kaçmak 2) bir şeyden soğumak, bıkmak * *kêfa*

min ji xwendinê şikiyaye okumaktan

soğumuşum ~a te Allah selâmet versin (keyfin bilir) ~a te diçe çi? canın neyi istiyor? ~a (yekî) tê de şikestin sevinci kursağında kalmak ~a (yekî) tune bûn keyfi bozulmak (hastalanmak) ~a wan ji hev şikîn yolları ayrılacak ~a (yekî) xera kirin 1) (birinin) keyfini bozmak, keyfini kaçırmak, dalgasına taş atmak 2) moralini bozmak 3) birini terslemek ~a xwe kirin 1) keyif çatmak 2) sefasını sürmek, hayatını yaşamak ~a xwe pê anîn 1) (biriyle veya bir şeyle) eğlenmek, hoşça vakit geçirmek 2) (biriyle) gönül eğlendirmek, dalga geçmek (geçici sevgi ilişkisi kurmak) 3) (birinin) gönülü ile oynamak ~a xwe pê kirin 1) hevesini almak 2) gönül eğlendirmek, dalga geçmek (geçici sevgi ilişkisi kurmak) ~a (yekî) xwestin canı istemek ~a (yekî) xweş kirin eğlendirmek (ji) ~an kirin bîfirin ayakları yere değmemek

kêfal zo/h kêfal (Mugil cephalus)

kêfanî m keyfiyet

kêfa xwe anîn l/bw 1. sevgisini belirtmek, hoşnut olmak 2. (bir şeyin) keyfini çıkarmak

kêfdan m sevindirme

kêf dan l/gh sevindirmek

kêfdar rd keyifli

kêfdarî m uçarılık, sefahat

kêfder rd 1. keyif verici 2. sevindirici 3. uyuşturucu (hareketten, gereği gibi düşünmekten alı koyan)

kêfdêr bnr kêfder

kêferat (I) m kefarete ~a (tişteki) dan (bir şeyin) kefareti ödemiş

kêferat (II) m 1. çaba, gayret 2. didinme, didişme 3. gail, uğraş, meşgale 4. sıkıntı, kahır, zahmet ~ dîtin emek çekmek ~ kirin çaba göstermek ~ kişandin zahmet çekmek ~a jiyanê 1) yaşama çabası (veya uğraşı) 2) hayat mücadelesi (veya kavgası) ~a (tişteki) nayê kişandin kahrı çekilmez ~a (wî) tê kişandin kahrı çekilir

kêferatdar rd 1. çaba gerektiren 2. meşakathli, gaili

kêferatî m 1. çaba 2. didinti 2. uğraşı, meşakat **kêferatkirin** m 1. çabalama (zor bir durumdan kurtulmak için) 2. didinme, didişme 3. uğraşma

kêferat kirin l/gh 1. çabalamak (zor bir durumdan kurtulmak için) 2. didinmek, didişmek 3. uğraşmak

kêfhatin m sevinme

kêf hatin l/gh sevinmek

kêfirandin m 1. çabalatma 2. uğraştırma

kêfirandin l/gh 1. çabalatmak 2. uğraştırmak

kêfirîn m 1. çabalama 2. uğraşma (bir işi başarmaya çalışma) 3. uğraşma (bir iş üzerinde sürekli çalışma)

kêfirîn l/gh 1. çabalamak 2. uğraşmak (bir işi başarmaya çalışmak) 3. uğraşmak (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * ez çi qas kêfirîm jî ez bi ser neketim ne kadar uğraşsamda beceremedim

kêfirîner rd 1. çabalayıcı 2. uğraştırıcı

kêfit m kendine bulaştırma

kêfitî xwe kirin l/bw kendine bulaştırmak * min malên wan kêfitî xwe nekeriye hiçbir şeylerini kendine bulaştırmamışım

kêfiyet m keyfiyet

kêfî rd 1. keyfi 2. keyfi (gerçeğe, akla, yol ve yöntemlere uymayan)

kêfitî m keyfilik

kêfjen rd keyif verici, neşe verici

kêf jê re hatin l/bw 1. sevinmek 2. mec ısınmak * ez nizanım jî ber çi ye, carek kêfa min jî vî zilamî re nehat bu adama nedense bir türlü ısınmadım

kêf jê şikandin l/bw 1. hevesini kırmak 2. keyfini kaçırmak, dalgasına taş atmak

kêf jê şikestin l/bw 1. keyfi kaçmak, neşesi kaçmak 2. bıkılmak 3. gücenmek, kırılmak

kêfkar rd kaprisli

kêfkarî m kapris ~ kirin kapris yapmak

kêfkirin m 1. keyfetme 2. eğlenme 3. sevinme, seviniş 4. mec yaşama (keyfi yerine gelme, mutlu olma) 5. gülmek (mutlu, sevinçli zaman geçirme)

kêf kirin l/gh 1. keyfetmek 2. eğlenmek 3. sevinmek 4. mec yaşamak (keyfi yerine gelmek, mutlu olmak) * eger ev kar bibe me kêf kir bu iş olursa yaşadık 5. gülmek (mutlu, sevinçli zaman geçirmek) * mîrîk di jî û temenê xwe de qet kêf û ken nekir adamcağız ömründe hiç gülmedi

kêfkirî rd sevinçli, sevinmiş olan

kêf lê şeriqîn l/bw sevinci kursağında kalmak * bi hatina wan re kêf li min şeriqî onların gelişle sevincim kursağımda kaldı

kêfloyî rd sevinçli, neşeli

kêfnexweş rd 1. keyifsiz, neşesiz 2. memnuniyetsiz

kêfnexweşî m 1. keyifsizlik, neşesizlik 2. memnuniyetsizlik

kêfperest rd uçarı, sefil

kêfperestî m uçarılık, sefahet

kêfrevîn rd keyif kaçırıcı şey

kêfsaz nd/nt keyifçi, alemci

kêfşing zo/m yengeç

kêfte m gölet

kêftyar bnr keftar

kêfxwe bnr keyxwe

kêfxweş rd 1. keyifli, neşeli 2. kıvançlı 3. memnun, hoşnut ~ bûn hoşnut olmak ~ kirin hoşnut etmek

kêfxweşbûn m 1. keyiflenme, neşelenme 2. kıvanma, kıvanç duyma, iftihar etme 3. memnun olma, hoşnut olma

kêfxweş bûn l/gh 1. keyiflenmek, neşelenmek 2. kıvanmak, kıvanç duymak, iftihar etmek 3. memnun olmak, hoşnut olmak

kêfxweşbûyîn m 1. keyifleniş, neşeleniş 2. kıvanma, kıvanç duyma, iftihar etme 3. memnun oluş, hoşnut oluş

kêfxweşî m 1. neşe, sevinç 2. kıvanç 3. memnunluk, memnuniyet, hoşnutluk ~ dan huzur vermek ~ dan (yekî) hal hatırını sormak ~ dan hev (birbirinin) hal hatırını sormak ~

di hev dan (birbirinin) hâl hatırını sormak ~ **lê dan** hal hatırını sormak ~ **tê dan** hâl hatırını sormak ~ **ya xwe nişan dan** hoşnutluk getirmek

kêfxweşker *nd/nt* 1. eğlendirici 2. *rd* memnun edici

kêfxweşkirin *m* 1. neşelendirme 2. memnun etme, hoşnut etme

kêfxweş kirin *l/gh* 1. neşelendirmek 2. memnun etmek, hoşnut etmek

kêl (I) *m* 1. mezar taşı 2. dikili taş 3. dik yamaş ~ **a serketinê** zafer anıtı

kêl (II) *m* eksiklik, kusur ~ **û kêmasiyê malan** evlerin eksikleri, kusurları

kêl (III) *m* 1. kile (bazı bölgelerde sekiz, bazı bölgelerde de on altı ölçüğe eşdeğer bir ölçü) 2. 16 adet (şey) ~ **a Gêxiyê** 160 kg'ye tekabül ediyor ~ **a Paliyê** bu da farklı bir kiledir

kêl (IV) 1. dikiş (dikilen yer) * **kêlên wî biş-kivîne** dikişi sökülmiş 2. dikiş (dikilmiş ip-lik yolu) 3. dikiş (dikilecek şey) 4. teyel ~ **avêtin (...)** dikiş atmak * **du kêl avêtin serê wî kafasına** iki dikiş attılar ~ **berdan** dikişleri sökülme ~ **dan** teyel yapmak (veya atmak) ~ **a (tiştekî) vekirin** *bj* dikişini almak ~ **ên serobero** eğreti diki ~ **ên xwe dan hev** söküklüklerini dikmek ~ **ên xwe pê kirin** (birine) söküklüklerini dikmek

kêl (V) *m* böğür, yan taraf

kêla *m* nabız sesi

kêlan (I) *m* 1. belleme, belle kazma (bel küreği ile toprağı işleme) 2. kazma (herhangi bir araçla toprağı açma)

kêlan (II) *m* yayık yayma

kêlan (I) *l/gh* 1. bellemek, belle kazmak (bel küreği ile toprağı işlemek) 2. kazmak (herhangi bir araçla toprağı açmak)

kêlan (II) *l/gh* yayık yaymak

kêlandin (I) *m* yayık yayma

kêlandin (II) *m* ölçme

kêlandin (I) *l/gh* yayık yaymak (**yek**) ~ (birine) ot yoldurmak, uğraştırmak

kêlandin (II) *l/gh* ölçmek

kêlandî (I) *rd* ölçülü

kêlandî (II) *bnr* kelandi

kêlangêh *m* sürüme ayrılmış toprak

kêlanî *bnr* kalanî

kêlayî *rd* belenmiş (bel küreği ile kazılmış olan)

kêlb (I) *m* saldırı

kêlb (II) *zo/n* kertenkele ~ **ê zer sarî** kertenkele

kêlbe *ant/nd* köpek dişi

kêlbe *m* köpek dişi

kêlbik (I) *zo/n* 1. kertenkele, keler 2. kaya kertenkelesi; yaşadığı bölgenin kaya rengine uyumludur

kêlbik (II) *n* köpek

kêlbirik (I) *zo/n* keler, kertenkele

kêlbirik (II) *n* çul ve cacimlerde dokunarak şekil alan motif, iki tarafı dişli tarağı andırır

kêlbizer *zo/m* semender (Salamandra)

kêldan *m* 1. dikiş atma, dikme 2. ilgileme, teyelleme

kêl dan *l/gh* 1. dikiş atmak, dikmek 2. ilgilemek, teyellemek

kêldayî *rd* 1. dikişli, dikiş atılmış 2. teyelli, teyellenmiş

kêldayîn *m* 1. dikiş atış, dikiş 2. ilgileme, teyelleme

kêle *m* 1. yakacak 2. tezek öbeği

kêlê *m* dikili taşları devirme oyunu

kêlek *ant/m* 1. böğür, yan 2. yan (bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü) 3. kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yanını) ~ **dan ber kêlekê** yan yana oturmak ~ **a xwe dan (yekî)** dirsek çevirmek, sırt çevirmek ~ **a xwe danê** karınlamak (gemi yanını dayamak) ~ **a xwe ya birêx nişanî** hevalê **xwe nedan** sırnı en yakın arkadaşına dahi açıklamamak

kêlekanî *rd/h* yatay

kêlekbir *lşk/nd* yancı

kêlekî *h* yanlama, yanlamasına, kılıcına, kılıçlama

kêlendar *nd/nt* balık avlamada avlanan balıklar toplayan kimse

kêlendî *m* tirpan

kêlendikêş *nd/nt* tirpancı (tirpanla ekin biçen kimse)

kêlendikêşî *m* tirpancılık

kêlendikirin *m* tirpanlama

kêlendî kirin *l/gh* tirpanlamak

kêlendû *bnr* kelandi

kêlêr *m* menteşe

kêlg *m* 1. tarla, ekin sahası 2. petrol sahası

kêlgêh *m* çiftlik

kêlestûn *m* gök kuşağı

kêlgeratîk *zo/m* bir sürüngen hayvan

kêlik (I) *m* an (zamanın en kısa birimi)

kêlik (II) *n* 1. mezar taşı 2. dikili taş, mezar taşı ~ **ê kilometreyê** kilometre taşı

kêlik (III) *m* müslüman olmayan kadın

kêlincî *m* yumruk

kêlindî *bnr* kelandi

kêlindikêş *bnr* kelandikêş

kêlintî *bnr* kelandi

kêlî *m* 1. an, lâhza * **kêliya ku derbasî hundir** **bû** içeriye geçtiği an 2. *d* ötürü ~ **bi ~ an** be an ~ **yek** biraz (kısa bir süre için) * **tu dikarî keliyekê werî ba min** biraz yanıma gelebilir misin? ~ **yek bi şûn de h** birazdan

kêlîç *ant/m* göz kapağı

kêlik (I) *m* ayakkabı

kêlik (II) *m* an, lâhza

kêlkêle *bot/m* saçaklı bir bitki

kêlnedayî *rd* dikişsiz

kêlok *m* Yahudi kadın

kêlpezi *n* köpek

kêlsim *m* 1. biçim 2. süs

kêlûn *m* kenet

kêlûnbûn *m* kenetlenme

kêlûn bûn *l/gh* kenetlenmek

kêlûnbûyîn *m* kenetleniş

kêlûnkirin *m* kenetleme

kêlûn kirin *l/gh* kenetlemek

kêlûnkîrî *rd* kenetli, kenetlenmiş

kêm (I) *mat/m* 1. eksi (-) 2. *fiz/mat rd* eksi (sıfırdan küçük, önünde eksi işareti bulunan sayı)

kêm (II) *m* iltihap, cerahat, irin ~ *girtin* iltihaplanmak, cerahatlenmek, irin kapmak

kêm (III) *rd* 1. eksik (natânam) * **ev pîrtûk**

kêm e bu kitap eksik e 2. eksik (sakat, kusurlu, mükemmel olmayan) 3. eksik (az olan) * **wekî ku derdê me kêm e, tu jî ...** derdimiz eksikmiş gibi sende ... * **tu li me kêm**

bûyî bir sen eksiktin 4. az, azıcık 5. düşük (az) * **faîza kêm** düşük faiz * **fiyeta kêm**

düşük fiyat * **bi bihayekî kêm** da düşük bir fiyatla verdi 6. zayıf * **ihtimaleke kêm** zayıf bir ihtimal 7. *mec* dar (az, sınırlı) * **em bi**

van dahatên kêm nikarin tiştêkî bikin bu da gelirle bir şey yapamaz 8. kırık not, zayıf **notê kêm** kırık not 9. *mec* kusurlu, öz

zırlı (organları eksik olan) 10. yarım (eksik, tam ve istenildiği gibi olmayan) * **mirovê kêm** yarım adam 11. âciz, güçsüz, zayıf (güç veya maddî olarak) 12. yetersiz 13.

kıt (bol karşıtı) 14. kıt (duygu, söz vb. için; az) 15. mahdud, sayılı, sınırlı 16. sayılı (az görülen, önemli) 17. hor, değersiz, zelim (aşağılanan, hor görülen) 18. *mec* aşağı (nite

liği düşük, adı) * **malê kêm** aşağı mal 19. nadir, seyrek (az rastlanan) 20. *h* az (nicelik, güç, nitelik bakımında eksiklik bildirir) * **îsal ji rezan kêm ber hat** bağlar bu sene az

ürün verdi 21. kala (uzaklık veya herhangi saat başı için; kalarak) * **ji pêncan re kêm**

deh deqe li vir bû beşe on kala burdaydı ~ **caran I**) bazen, nadiren, seyrek * **kêm caran tê van deran** buralara seyrek gelir * **kêm caran diçim sînemayê** nadiren sinamaya gidiyorum 2) arada sırada, bayramdan bayrama ~ **derketin** eksik çıkmak ~ **dîtin I**)

eksik görmek (gözleri tam seçememek) 2) az görmek, azımsamak 3) küçük görmek (**yek**) ~ **dîtin** (birini) küçük görmek, aşağı görmek ~ **gotin** eksik söylemek ~ **hatin** eksik gelmek ~ **hatin dîtin** küçümsenmek, horlanmak ~ **hatin xistin** aşağılanmak ~ **ketin I**) küçük düşmek 2) güçsüz düşmek ~ ~ 1) nadiren 2) kırk yılda bir ~ ~ **peyde bûn** parmakla sayılmak ~ **kişandin** (birinin) lâfını yemek (birine karşı gelememek) ~ **peyde bûn** parmakla gösterilmek ~ **û kasî** eksiklik, kusur ~ **û qîşûr** kusur, eksiklik ~ **û qîşûrê** (**yekî**) **kirin bin piyê xwe** (birinin) kusurlarını bağışlamak ~ **xistin I**) küçük düşürmek 2) horlamak (**yek**) ~ **xistin I** (birini) küçük düşürmek 2) (birinin) ağzına tükürmek ~ **zêde I**) aşağı yukarı, hemen hemen, takriben 2) yaklaşık, kabaca ~ **î xwe dîtin** (birini) hor görmek, hakir görmek (**yek**) ~ **î xwe dîtin** (birini) aşağısamak, (birini) hor görmek (birine) yukarıdan (veya üstten) bakmak ~ **î xwe wê ew dîtiye?** vur abalıya he?

kêmadan *rd* besin değeri az olan

kêmagahdar *rd* dümdüz (bilgisi, görgüsü çok dar bir sınır içinde kalan kimse)

kêmahî bur kêmayî (II)

kêmane *m* azınlık * **gelê kêmane** azınlık halk

kêmanî *m* 1. eksiklik, noksanlık 2. eksiklik, kusur (bilerek veya bilmeyerek bir işi gereği gibi yapmamak) 3. boşluk (eksiklik, yoksunluk duygusu) 4. eksiklik, gedik 5. *bz* açık ~ **derketin** *bz* açık vermek (geliri gideri karşılamamak)

kêmaqîl *rd* 1. akılsız, akli evel 2. anlayışsız 3. geri zekâlı, tahtası eksik (bön, alık)

kêmaqîlî *m* 1. akılsızlık 2. anlayışsızlık 3. geri zekâlık ~ **kirin I**) akılsızlık etmek 2) anlayışsızlık etmek

kêmar *rd* azınlık

kêmasî *m* 1. eksiklik * **ma di vî karî de kêmasiyek heye?** bu işte bir kusur var mı? 2. eksiklik (ihtiyaç duyulan şey) * **kêmasiyên malê pir in** evin eksikleri çok 3. boşluk (eksiklik, yoksunluk duygusu) 4. eksiklik, kusur (bilerek veya bilmeyerek bir işi gereği gibi yapmamak) 5. ayıp (kusur, eksiklik) 6. özür, kusur 7. *mec* eksiklik, gedik ~ **lê dîtin** kusur bulmak ~ **tê de dîtin** kusur bulmak ~ **ya (...)** **dan rûyî** (**yekî**) ayıbını yüzüne vurmak ~ **yên** (**yekî**) **derketin** (birinin) açığı çıkmak ~ **yên** (**yekî**) **temam kirin** açığını kapatmak

kêmatî (I) *m* 1. eksiklik 2. eksiklik, kusur 3. ayıp 4. açık (bir ihtiyacın karşılamama durumu) * **kêmatîya butçeyê** bütçe açığı

kêmatî (II) *nd* 1. azınlık (bir toplulukta herhangi bir nitelik bakımından ayrı ve öteki

lerden salıca az olanlar, çoğunluk karşıtı) 2. *sos* azınlık, ekaliyet (bir ülkede egemen ulusa göre ayrı soydan ve sayıca az olan topluluk)

kênav *rd* suyu az olan

kênavî *m* kuraklık, susuzluk

kêmayetî *m* 1. eksiklik 2. azınlık, ekaliyet

kêmayî (I) bağırsak enfeksiyonu sonucu oluşan hastalık (ishal, kusma, göz yaşarması ve burunun akmasına sebep olan bir hastalık)

kêmayî (II) *m* 1. eksiklik 2. eksiklik, kusur (bilerek veya bilmeyerek bir işi gereği gibi yapmamak) 3. boşluk (eksiklik, yoksunluk duygusu) 4. ayıp (kusur, eksiklik) 5. azınlık ~ **ji xwe re hesabandin û çûn cem** (**yekî**) ayağına getmek

kêmbawer *rd* itikatı zayıf

kêmbawerî *m* itikatı zayıf olma durumu

kêmbêr (I) *rd* az verimli, verimsiz 2. *mec* yetersiz, verimli olmayan

kêmbêr (II) *rd* ensiz (eni az olan şeyler için)

kêmbêrbûn *m* verimsizleşme, verim düşme

kêmbêrbûyî *rd* yanık (verimsiz duruma gelmiş olan)

kêmbêr bûn *l/gh* verimsizleşmek, verim düşmek

kêmbêrî (I) *m* verimsizlik, fakirlik * **kêmbêrbûna** erd toprağın fakirliği

kêmbêrî (II) *m* ensizlik

kêmberkirin *m* verim düşürme
kêmber kirin *l/gh* verim düşürmek
kêmbiha *rd* düşük fiyatlı, düşük fiyat 2. ucuz
kêmbihabûn *m* ucuzlama
kêmbiha bûn *l/gh* ucuzlamak
kêmbihakirin *m* 1. ucuzlatma 2. *ab* değer düşürümü
kêmbiha kirin *l/gh* 1. ucuzlatmak 2. *ab* değer düşürümü
kêmbîna *rd* gözleri zayıf (gözleri tam görme-yen kimse)
kêmbûn *m* 1. eksilme (azalma) 2. eksilme (olumsuz kullanıldığında; bulunma, var olma) 3. azalma, eksilme (sayısı azalma) 4. azalma (etkisini yitirme, hafiflenme) 5. düşme (ısı, basınç vb. eksilme, azalma) 6. boğuklaşma (ses için) 7. kıtlaşma 8. seyrekleşme, tavsama 9. yıpranma, eski gücü kalmama * *a wateyî rz* anlam daralması
kêm bûn *l/gh* 1. eksilmek (azalmak) * *mêweyên li ser guliyan her diçû kêm dibûn* dallardaki meyveler gittikçe eksiliyor-du 2. eksilmek (olumsuz kullanıldığında; bulunmak, var olmak) * *li vî çiyayî berf kêm nabe* bu dağda kar eksilmez 3. azalmak, eksilmek (sayısı azalmak) * *di rojên dawî de hejmarê me gelek kêm bûbû* son günlerde sayımız azalmıştı 4. azalmak (etkisini yitirmek, hafiflenmek) * *êşa wê kêm bûye* acısı azalmış 5. düşmek (ısı, basınç vb. eksilmek, azalmak) 6. boğuklaşmak * *dengên li ber derî her çû kêm bûn* kapımın önündeki sesler gittikçe boğuklaştı 7. kıtlaşmak 8. seyrekleşmek, tavsamak * *seredan bere bere kêm bûn* sonra sonra ziyaretler seyrekleşti, tavsadı 9. yıpranmak, eski gücü kalmamak * *jîrahiya wê qet kêm nebûye* onun zekâsı hiç yıpranmamış
kêmbûnî *m* 1. eksiklik 2. kıtlık (ihtiyaca yetmeyecek derecede azlık)
kêmbûyîn *m* 1. eksiliş (azalış) 2. eksiliş (olumsuz kullanıldığında; bulunuş, var olma) 3. azalış, eksiliş (sayısı azalma) 4. azalış (etkisini yitirme, hafifleniş) 5. düşme (ısı, basınç vb. eksiliş, azalış) 6. boğuklaşma (ses için) 7. kıtlaşma 8. seyrekleşme, tavsayış 9. yıpranış, eski gücü kalmama
kêmdahat *rd* dar gelirli
kêmdahatî *m* dar gelirlilik
kêmdar (I) *rd* eksikli
kêmdar (II) *rd* iltihaplı, irinli
kêmdaramet *rd* dar gelirli
kêmdarametî *m* dar gelirlilik
kêmdîtîn *m* 1. azımsama 2. küçümseme, küçümseyiş, hakir görme, hor görme
kêm dîtîn *l/gh* 1. azımsamak 2. küçümsemek, hakir görme, hor görmek
kêmdîtî (I) *rd* ender, nadide
kêmdîtî (II) *rd* hakir görülme, küçümsemiş olan
kêmek mat/m 1. eksi (-) 2. *fiz/mat rd* eksi (sıfırdan küçük, önünde eksi işareti bulunan sayı)
kêmendambûn *rd* özür, sakat

kêmendambûn *m* özürlü olma (veya oluş), özür, özür, özür * *kemendambûna me jî me re nekin* kemasî özürümüzü bize kusur yapmayınız
kêmendambûn *m* özür, sakatlık
kêmeyar *rd* 1. düşük ayarlı 2. düşük (değeri azalmış) * *pereyê kêmeyar* düşük para
kêmeyarbûn *m* 1. düşükleşme 2. işportaya düşme
kêmeyar bûn *l/gh* 1. düşükleşmek 2. işportaya düşmek
kêmeyarî *m* 1. düşük ayarlılık 2. düşüklük
kêmgir *nd/nt* ihaleyi alan
kêmgirî *m* ihale
kêmgirtin *m* irinleme, toplama, apse (çıban, yara için)
kêm girtin *l/gh* irinlemek, toplamak (çıban, yara için)
kêmgirtî *rd* irinli, cerahatlı, abseli
kêmgost *rd* incerek (zayıf)
kêmhêvî *rd* karamsar
kêmhêvîbûn *m* karamsarlaşma
kêmhêvî bûn *l/gh* karamsarlaşmak
kêmhêvîbûyîn *m* karamsarlaşma
kêmhêvîkirin *m* karamsarlaştırma
kêmhêvî kirin *l/gh* karamsarlaştırmak
kêmhêvîti *m* karamsarlık
kêmhêz *rd* 1. güçsüz 2. zebun (güçsüz, zayıf, âciz)
kêmhêzbûn *m* güçsüzleşme
kêmhêz bûn *l/gh* güçsüzleşmek
kêmhêzî *m* 1. güçsüzlük 2. âcizlik
kêmhêzîbûn *m* 1. güçsüzleşme, güçten düşme 2. âcizleşme
kêmhêzî bûn *l/gh* 1. güçsüzleşmek, güçten düşmek 2. âcizleşmek
kêmhêz kirin *l/gh* güçsüzleştirmek
kêmhîş *rd* akılsız, geri zekâlı, aptal
kêmhîşî *m* akılsızlık, geri zekâlık
kêmik *rd* eksik (natamam)
kêmik *m* ay tutulması * *sibehê heyv kêmik dibe* sabahleyin ay tutuluyor
kêmikbûn *m* ay tutulma
kêmik bûn *l/gh* ay tutulmak
kêmî *m* 1. eksiklik, noksanlık 2. güçsüzlük, âcizlik 3. *rd* minimum
kêmîfî *m* 1. eksiklik, noksanlık 2. güçsüzlük, âcizlik
kêmîxwedîtîn *m* küçümseme, hakir görme, hor görme, horlama
kêmî xwe dîtîn *l/bw* küçümsemek, hakir görmek, hor görmek, horlamak
kêmjîmar *m* azınlık (sayısal olarak)
kêmkar *rd* dar gelirli
kêmkarî *m* dar gelirlilik
kêmketin *m* 1. küçük düşme 2. güçsüz düşme, güçten düşme
kêm ketin *l/gh* 1. küçük düşmek 2. güçsüz düşmek, güçten düşmek
kêmketî *rd* 1. küçük düşmüş olan 2. güçsüz, âciz
kêmker *rd* 1. eksiltici 2. kısıtlayıcı 3. yumuşatıcı, hafifletici 4. *kîm* indirgen

kêmkerî *kîm/m* indirgenlik

kêmkêm *rd* nadir, seyrek (az rastlanan)

kêmkirin *m* 1. eksiltme 2. azaltma 3. azaltma (etkisini yitirmesine sebep olma, hafifletme) 4. düşürme, indirme, indirim yapma, inme (azaltma, değerini, fiyatını indirme) 5. kısma (sesi azaltma, alçaltma) 6. kısma (ışığını azaltma) 7. kısma (inasrafları azaltma) 8. alma (giderme, yok etme) 9. yatışma (hızı, etkisi azaltma, aşırılığı geçme) 10. yutma (ışık, ses için; gücünü azaltma) 11. durumu kötüleşme, zayıflama

kêm kirin */gh* 1. eksiltmek 2. azaltmak 3. azaltmak (etkisini yitirmesine sebep olmak, hafifletmek) 4. düşürmek, indirmek, indirim yapmak, inmek (azaltmak, değerini, fiyatını indirmek) * **naxwaze fiyeta malê xwe kêm bike** malın fiyatını düşürmek istemiyor * **min deh milyon lîreyê din jî kêm kir, dîsa nekîrî** on milyon lira daha indirdim almadı 5. kısmak (sesi azaltmak, alçaltmak) * **tu dikarî piçekî dengê radyoyê kêm bikî?** radyonun sesini biraz kısar mısın? 6. kısmak (ışığını azaltmak) * **lembayê kêm bike** lambayı kıs 7. kısmak (masrafları azaltmak) * **divê ku em meza.xên xwe kêm bikin** giderlerimizi kısmak zorundayız 8. almak (gidermek, yok etmek) * **hinek av bikê, dê xwêya wê kêm bike** içine biraz su koy, tuzunu alır 9. yatışmak (hızı, etkisi azalmak, aşırılığı geçmek) * **firtûneyê kêm kir** fırtına yatıştı 10. yutmak (ışık, ses için; gücünü azaltmak) * **dîwar roniyê kêm dike** duvar ışığı yutuyor 11. durumu kötüleşmek, zayıflamak * **roj bi roj kêm dikir** gün gün zayıflıyordu

kêmkirî *rd* 1. eksik, eksiltilmiş olan 2. azaltılmış 3. kısık, kısılmış (sesi azaltılmış, alçaltılmış) 4. kısılmış (ışığı azaltılmış) 5. indirilmiş, tenzilâtli, düşürülmüş (değeri, fiyatı indirilmiş olan)

kêmkultur *rd* kültürsüz
kêmlebat *rd* özürlü, sakat, malûl
kêmlebatî *m* özürlülük, malûliyet
kêmlere *m* düşük frekans

kêmmesref *rd* tasarruflu (az masraflı) * **jîna kêmmeşref** tasarruflu yaşam

kêmmesrefî *rd* ekonomik (az masraflı, kazançlı)
kêmmize *rd* düşük ücretli
kêmnas *rd* az bilinen, tanınan
kêm nebûn */ngh* bitmek tükenmek bilmemek
kêmnetewe *m* ulusal azınlık
kêmnirx *rd* düşük değerli, değeri düşük, turfa ~ **kirin** değersizleştirmek, değerini düşürmek (tıştək) ~ **nîşan dan** değerini düşük göstermek

kêmpere *rd* az paralı, fakir, yoksul

kêmpeyde *rd* nadir bulunan

kêmpêşketî *rd* az gelişmiş

kêmpêşketibûn *m* az gelişmişlik

kêmpijandî *rd* az pişmiş

kêmpisporî *m* uzmanlığı düşük olma

kêmqewet *rd* 1. güçsüz, gücü az 2. güçsüz, â-

ciz, zebun kimse

kêmqewetbûn *m* 1. güçsüzleşme, gücü azalma 2. güçsüzleşme, acizleşme, zebunlaşma

kêmqewet bûn */ngh* 1. güçsüzleşmek, gücü azalmak 2. güçsüzleşmek, acizleşmek, zebunlaşmak

kêmqewetî *m* 1. güçsüzlük 2. güçsüzlük, âcizlik

kêmqewetkirin *m* 1. güçsüzleştirme 2. güçten düşürme, zayıf düşürme

kêmqewet kirin */gh* 1. güçsüzleştirmek 2. güçten düşürmek, zayıf düşürmek

kêmqewetketin *m* güçten düşme, zayıf düşme
kêmqewet ketin */gh* güçten düşmek, zayıf düşmek

kêmqîmet *rd* değersiz

kêmqîmetî *m* değersizlik

kêmrwetek *rd* az akımlı, düşük akımlı

kêmraxbet *rd* az rahbetli

kêmrôn *rd* loş (az ışık veren şey)

kêmrônî *rd* 1. loş, kısık ışık 2. *m* loşluk

kêmrônîbûn *m* loşlaşma

kêmrônî bûn */ngh* loşlaşmak

kêmrônîkirin *m* loşlaşturma

kêmrônî kirin */gh* loşlaştırmak

kêmrônîtî *m* loşluk

kêmrûmet *rd* 1. onuru zedelenmiş 2. düşük a-yarlı şey

kêmrûn *rd* yağsız (yağı az)

kêmrûnî *m* yağsızlık

kêmtemenî *m* yaş küçüklüğü

kêmtîr *rd* 1. daha az 2. aşağı (değer yönünde az) 3. aşağı, küçük (yaşça) * **berxê jî salekî**

kêmtîr mefîroşîn bir yaşımdan küçük kuzuları satmayın

kêmtîrîn *rd* 1. en aşağı 2. *rd* asgarî 3. *mat* asgarî, minimum ~ **biha** (an jî **fiyet**) taban fiyat, taban fiyatı

kêmtîrûş *rd* 1. dayanıksız, az direngen (kimse) 2. pek canlı olmayan

kêmtîrûşbûn *m* 1. dayanıksızlaşma 2. zora gelememe

kêmtîrûş bûn */ngh* 1. dayanıksızlaşma 2. zora gelememek

kêmtîrûşî *m* dayanıksızlık

kêmxebitandî *rd* az kullanılmış olan

kêmxerab *rd* ehvan

kêmxew (I) *rd* az tüylü kadife

kêmxew *rd* uykusuz (az uyumuş)

kêmxistin *m* 1. aşağılama (değerinden düşük gösterme) 2. aşağılama, horlama, hor görme

kêmxistin */gh* 1. aşağılamak (değerinden düşük göstermek) * **malê me kêm mexîne** malmızı aşağılama 2. aşağılamak, horlamak, hor görmek

kêmxistî *rd* aşağılatılmış olan

kêmxizmetkîrî *rd* az kullanılmış olan

kêmxwarin *rd* kidasız, az beslenen

kêmxwarinî *m* 1. beslenme yetersizliği 2. gıdasızlık * **jî ber kêmxwarinê nexweş ketî** ye gıdasızlıktan dolayı hastalanmış

kêmxwerî *m* beslenme yetersizliği

kêmxwê *rd* tuzsuz (tuzu az olan)

kêmxwîn *rd* 1. kansız cansız, kanı az olan 2. *bj* kansız, anemik
kêmxwînî *bj/m* kansızlık, anemi
kêmxwînîbûn *m* kansızlaşma
kêmxwînî bûn *l/gh* kansızlaşmak
kêmxana *rd* zayıf, dümdüz (bilgisi, görgüsü çok dar bir sınır içinde kalan kimse)
kêmxanati *m* zayıflık, dümdüzlük
kêmxanîn *m* az bilme, yetersiz bilgi
kênal *bnr* kêran
kênc *m* etki, tesir
kênce *n* yassı küçük taş
kêr (I) *m* 1. bıçak * **kêra** *nan* ekmek bıçağı 2. bıçak (çeşitli kesme işlerinde kullanılan keskin ağızlı araç) 3. *mec* buz gibi * **av sar e** **eynî kêr e** su soğuk, buz gibi ~ **âvêtin** (...) 1) bıçak atınak * **kêr avête** *armançê* hedefe bıçak attı 2) bıçak atınak * **kêrek avête** **zîlêm û revî** adama bir bıçak attı ve kaçtı ~ **çi qas tûj be ew qas ko dibe** keskin sirke küpüne zarar ~ **dan hestî** bıçak keşiğe dayanmak ~ **gihîn** (an jî **gihîştin**) **hestî** bıçak kemiğe dayanmak ~ **lê kişandin** bıçak çekmek ~ **li wersele** *rast hatin* tam isabet etmek, darbesini iyi yerleştirmek ~ **sekinî li hestîyan** kemiğe dayanmak ~ **xwarin** bıçak yemek ~ **a bisûste** sustalı bıçak ~ **a dîrdîrkî** (an jî **diranokî**) tırtıllı bıçak ~ **a dudev** (an jî **dudevî**) iki ağızlı bıçak ~ **a dudev e** iki ucu boklu değnektir ~ **a kalanî** tek ağızlı büyük bıçak ~ **a kirtkirtkî** tırtıllı bıçak ~ **a kurtan-keran** saraç bıçağı ~ **a rezan** bağ bıçağı
kêr (II) *rd* (r kalın okunur) 1. tumsuk (kemeri-gaga) 2. ucu çengel biçiminde olup biçilmiş ekini toplamada kullanılan saplı araç
kêr (III) *m* 1. yarar, fayda 2. etki, tesir * **nexweşî lê kêr kir** hastalık onu etkilemeye başladı (bi) ~ **î nivîsandinê nehatin** kaleme getirmek
kêr (IV) *rd* (k yumuşak okunur) âla, kıyak
kêrakî *m* 1. pazar günü 2. Pazar, panayır
kêran *as/n* 1. düver, kiriş (mimaride) 2. 2. pala (bir yere çaprazlama konulan yassı kiriş veya kereste) ~ **avêtin serê** kirişlemek * **em dê kêranan biavêjin ser xanî** evi kirişleyeceğiz
kêranbizdî *m* normalden daha geniş mertekli oda
kêranxane *m* kırıshare
kêrasî *zo/m* bildirgin
kêrbîr *nd/nt* 1. kesimci, bıçakçı (bıçakla kesim işini yapan) 2. kesici (kasaplık hayvanları kesen kimse)
kêrbîrî *m* kesimcilik
kêrbûn *m* yatkinlik
kêrdank *m* bıçaklık (bıçak koyacak yer)
kêrdar (I) *rd* bıçaklı
kêrdar (II) *rd* yararlı, faydalı ~ **bûn** yararlı olmak
kêrdarbûn *m* yararlanma, faydalanma
kêrdar bûn *l/gh* yararlanmak, faydalanmak
kêrdarî *m* yararlılık
kêrdarkirin *m* yararlandırmak

kêrdar kirin *l/gh* yararlandırmak
kêrdîtin *m* yararlanma, fayda görme
kêr dîtin *l/gh* yararlanmak, fayda görmek
kêre *rd* sarp
kêrebûn *m* sarplasma
kêre bûn *l/gh* sarplasmak
kêrendî *m* tırpan
kêrendîkêş *nd/nt* tırpancı (tırpanla ekin biçen kimse)
kêrendîkêşî *m* tırpancilık
kêrendîkirin *m* tırpanlama
kêrendî kirin *l/gh* tırpanlamak
kêresû *zo/m* bildirgin (Coturnix)
kêrfiroş *nd/nt* bıçakçı, çakıcı (satan kimse)
kêrfiroşî *m* bıçakçılık, çakıcılık
kêrgoşk *bnr* kergoşk
kêrgû, kêrgûş *bnr* kergoşk
kêrhatin *m* yarama, yararlı olma, faydası olma, işe yarama
kêr hatin *l/gh* yaramak, yararlı olmak, faydası olmak, işe yaramak
kêrhatî *rd* 1. yararlı, yararışlı, faydalı 2. kullanışlı 3. elverişli, uygun 4. becerikli 5. yarar (yarayan, elverişli olan) * **ji bo danîna çiçekan derdaneke kêrhatî ye** çiçek koymaya yarar bir kab 6. *nd/rd* açık göz ~ **bûn** yararlı olmak
kêrhatîbûn *m* 1. yararlılık 2. kullanışlılık 3. elverişlilik, uygunluk 4. beceriklilik
kêrik *m* çakı
kêriksaz *nd/nt* çakıcı (imal eden kimse)
kêriksazî *m* çakıcılık
kêrindar *rd* iri kıyım kimse
kêrî *m* yayık germe tahtası
kêrker *nd/nt* bıçakçı (imal eden)
kêrkerî *m* bıçakçılık
kêrkirin *m* 1. bıçaklama (bıçakla bir şey kesme) 2. bıçaklama, bıçakla vurma (öldürme)
kêr kirin *l/gh* 1. bıçaklamak (bıçakla bir şey kesmek) 2. bıçaklamak, bıçakla vurmak (öldürmek)
kêrkirî *rd* bıçaklanmış olan
kêrkuj *rd* bıçakla öldüren
kêrlêdan *m* bıçaklama (bıçakla yaralama)
kêr lê dan *l/bw* bıçaklamak (bıçakla yaralamak)
kêrlêdayîn *rd* bıçaklayış
kêrlêxistin *m* bıçaklama (bıçakla yaralama)
kêr lê xistin *l/bw* bıçaklamak (bıçakla yaralamak)
kêrlêxistî *rd* bıçaklanmış olan
kêrnehatî *rd* 1. yararlısız 2. işe yaramaz 3. yaramaz, işe yaramaz kimse
kêroşk *bnr* kergoşk
kêrperest *rd* 1. faydacı, yararlanmacı 2. *fel* faydacı, yararcı, yararlanmacı
kêrperestî *m* 1. faydacılık, yararlanmacılık 2. *fel* faydacılık, yararcılık, yararlanmacılık
kêrsaz *nd/nt* bıçakçı (imal eden)
kêrsazî *m* bıçakçılık
kêrsim *m* 1. biçim, şekil 2. eşkal
kêrsimandin *m* şekillendirme
kêrsimandin *l/gh* şekillendirmek

kêrsimdar *rd* biçimli

kêrt *m* 1. çetele, çentik, kerte, kerti, tırtık, kertik 2. parça, kısım ~ **avêtin şivikê** çetele çekmek (veya tutmak) ~ **tê de çêkirin** çentik açmak ~ **a dergûşê** beşik kертmesi ~ **a kêvir** değişmez kural (yerinde söz için kullanılır)

kêrtik (I) *m* çentik, kerte, kertik ~ **tê de çêkirin** çentik açmak

kêrtik (II) *m* ege ~ **a pehn** piyata ege

kêrtikkirin (I) *m* çentmek, çentikleme

kêrtikkirin (II) *m* egelemek

kêrtik kirin (I) *l/gh* çentmek, çentikleme, çentik atmak

kêrtik kirin (II) *l/gh* egelemek

kêrtkiri *rd* çentikli, çentiklenmiş olan

kês (I) *bnr* keys

kês *m* kes (iri saman)

kêse *nd/rd* kese, kestirme yol

kêsek *n* 1. kesek (toprak için) 2. topak (toprak topağı) * **kêsekê xweliyê** toprak topağı

kêsim (I) *m* biçim, şekil

kêsim (II) *m* sonbaharda ağaya verilen pirinç, buğday, pekmez gibi gıda

kêsmê *bnr* kesme

kêşû *zo/m* kaplumbağa

-kêş (I) *rz* isimden isim ve sıfat yapım soneki

kêş (II) *m* 1. haşare 2. *bnr* mêş û kêş ~ **û megez** haşere

kêş (III) *m* 1. çeker (bir tartı aletinin kaldırdığı ağırlık miktarı) 2. çeki, tartı (ağırlık) 3. *mec* tartı (ölçü, karar) 4. *wj* vezin, ölçü ~ **a gerdîleyî kîm** atom ağırlığı ~ **a kîteyî wj** hece vezni

kêş (IV) *nd/nt* içici, keş * **ev yekî kêş e** bu keşin tekidir

kêş (V) *m* 1. istif (düzgün yığın) 2. istif (kereste veya ağaç kurutmak için yapmış yığın) 3. yığın * **kêşa êzîngan** odun yığını

kêş (VI) *m* mal değiş tokuşunda eşitlik derecesi

kêş (VII) *m* 1. çekim, çekiş, çekme (çekme işi) 2. *fiz/ast* çekim, cazibe ~ **û hawa** *mec* atmosfer

kêşak *m* kazak

kêşa kîteyî wj/m parmak hesabı

kêşa mirî *nd* resmi işlem

kêşan *m* 1. çekme, çekiliş, çekilme 2. çekim (çekme işi) 3. *rz* çekim * **kêşana lêkeran** fiil çekimleri 4. *sn* çekim * **kêşana film** film çekimi 5. çeki, tartı, tartma (tartma işi ve biçimi) * **komir bi kêşanê tê firotin** kömür tartı ile satılı 6. *fiz* gerilim 7. içme, içiş, içim * **kêşana vê titûnê pir xweş e** tütünün içimi (veya içişi) gayet hoş

kêşana lêkeran *rz* fiil çekimi

kêşandin *m* 1. çekmek, çekiş (bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek) 2. çekme (taşıt için; koyma, bırakma) 3. çekme, germe 4. çekme (içine alma) 5. çekme (bir yerden başka bir yere taşıma) 6. çekme (bir amaçla ortadan kaldırma) 7. çekme (solukla içine alma) 8. çekme (üzerinde bulunan bir silâha saldırmak için davranma) 9.

çekme (güç durumlara uğrama, dayanma, katlanma) 10. çekme, yüklenme (üzerine alma, etkisi altında bulunma) 11. çekme (döşeme) 12. çekme (herhangi bir engel kurma) 13. çekme (ad çekme, niyet, piyango gibi) 14. çekme (çizgi durumunda uzatma) 15. çekme (tıpkısını yazma veya çizme, kopya etme) 16. çekme (bir yerden bir şeyi yukarıya doğru alma) 17. çekme (görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerinde tespit etme) 18. çekme (dikkat, ilgi vb. üzerine toplama) 19. çekme (hoşa gitme, sarına) 20. çekme (bir duyguyu içinde yaşatma) 21. çekme (bir şeyin iç yüzünü anlatmak amacıyla birini sıkıştırma) 22. çekme (boya, badan vb. sürme) 23. çekme (bir şeyi emip dışarıya çıkarma) 24. *rz* çekme, çekimleme, tasrif etme (fiil çekme) 25. çekme, tartma, tartış 26. içme, içiş (sigara vb. için) 27. germe

kêşandin *l/gh* 1. çekmek (bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek) * **derî hindirû kêşand û çû** kapıyı şiddetle çekip gitti 2. çekmek (taşıt için; koymak, bırakmak) * **hespê ku erebeyê dikêşîne** arabayı çeken at 3. çekmek, germek * **ben kêşand** ipi çekti 4. çekmek (içine almak) * **singêr hemû av kişand** sünger bütün suyu çekti 5. çekmek (bir yerden başka bir yere taşımak) * **debir kêşande benderê** ekini harman yerine çekti 6. çekmek (bir amaçla ortadan kaldırmak) * **pereyên xwe yên li piyaseyê kêşandiye** piyasadaki paralarını çekmiş 7. çekmek (solukla içine almak) * **av kêşand pozê xwe** burnuna su çekmek 8. çekmek (üzerinde bulunan bir silâha saldırmak için davranmak) * **çeka xwe kişand û bi ser de çû** silâhını çekip üzerine yürüdü 9. çekmek (güç durumlara uğramak, dayanmak, katlanmak) * **ev deh sal in ku ez vê nexweşînê dikêşînim** on yıldır bu hastalığı çekiyorum 10. çekmek, yüklenmek (üzerine almak, etkisi altında bulunmak) * **tengaviya vî karî gel dikêşîne** bu işin sıkıntısını halk çekiyor 11. çekmek (döşemek) * **kablo kêşandin** kablo çekmek 12. çekmek (herhangi bir engel kurmak) * **divê ku mirov perdeyek bikêşîne** vir buraya bir perde çekmek lazım 13. çekmek (ad çekme, niyet, piyango gibi) * **piyango kêşandin** piyango çekmek 14. çekmek (çizgi durumunda uzatmak) * **çixêz kêşandin** çizgi çekmek * **kil kêşandin** sürme çekmek 15. çekmek (tıpkısını yazmak veya çizmek, kopya etmek) * **kopya kêşandin** kopya çekmek 16. çekmek (bir yerden bir şeyi yukarıya doğru almak) 17. çekmek (görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerinde tespit etmek) * **fotograf (an jî film) kêşandin** fotoğraf (veya film) çekmek 18. çekmek (dikkat, ilgi vb. üzerine toplamak) * **ev kinc pir balê dikêşîne** ser xwe bu elbise çok dikkat çekiyor 19. çekmek (hoşa gitmek, sarınak) 20. çekmek (bir duyguyu içinde yaşatmak) * **hesret kêşan-**

din hasret çekmek 21. çekmek (bir şeyin iç yüzünü anlamak amacıyla birini sıkıştırmak) * **kêşandin ber îfadeyan** sorguya çekmek 22. çekmek (boya, badan vb. sürmek) * **qatek boyaxa din ji bikêşînê** bir kat boya daha çek 23. çekmek (bir şeyi emip dışarıya çıkarmak) * **kulek baş dikêşîne** baca iyi çekiyor * **tilimbe baş avê dikêşîne gelo?** tulumba suyu iyi çekiyor mu? 24. *rz* çekmek, çekimlemek, tasrif etmek (fiil çekmek) 25. çekmek, tartmak 26. içmek (sigara vb. için) 27. germek

kêşandî rd 1. çekik 2. çekik (içeriye doğru kaçırmış, batık) * **birûyê kêşandî** çekik kaş 3. içilmiş (sigara gibi şeyler için) 4. tartılı (tartılmış olan) 5. *rz* çekimli, tasrifli 6. içilmiş olan (sigara vb. için)

kêşankirin fiz/m çekimleme
kêşan kirin fiz l/gh çekimlemek
kêşanokî h çekikçe
kêşayî rd tartılı
kêş dan xwe l/bw yeltenmek
kêşdar rd 1. tartımlı 2. *wj* vezinli, ölçülü, mevzun
kêşe *m* sorun, problem
kêşedar rd sorunlu, problemlî
kêşekêş m çekişme
kêşgiran rd ağır siklet
kêşik m yay kirişi
kêşim m boy pos
kêşî m yığın, istif
kêşîn (I) m kızak üzerinde taşınan meşe yapıtları yığını
kêşîn (II) m 1. çekilme, çekiliş 2. gerilme 3. tartılma, tartılış 4. içilme 5. akma, akış 6. ilerleme, ilerleyiş
kêşîn l/gh 1. çekilmek * **benê wî kêşiyaye ipi** çekilmiş 2. gerilmek 3. tartılmak 4. içilmek 5. akmak * **av dikişe** su akıyor 6. ilerlemek * **hûn bikişin ez li pey we tēm siz ilerleyin** ben peşinizden geliyorum
kêşînok rd çekimli
kêşîtî m içicilik
kêşk (I) m evlenmiş kız
kêşk (II) m sadak
kêşker nd/nt istifçi
kêşkerî m istifçilik
kêşkirin (I) fiz/m çekimlemek
kêşkirin (II) m 1. istifleme, istif etme 2. yığma, yığınak yapma
kêş kirin (I) fiz l/gh çekimlemek
kêş kirin (II) l/gh 1. istiflemek, istif etmek 2. yığmak, yığınak yapmak
kêşkirî rd yığışik
kêşmekêş m keşmekeş
kêşmekêşî m keşmekeşlik
kêşsaz wj/rd ölçülü, vezinli
kêşsivik rd hafif siklet
kêşvan nd/nt 1. çekici (çekme işini yapan) 2. tartıcı
kêşvanî m 1. çekicilik 2. tartıcılık
kêşvekêş m keşmekeş
kêştirvan n deve çobanı

kêvik m kenar
kêvî m karlı alandaki açıklık, kar beneği
kêvjal bnr kervar
Kêvjar ast/m Yengeç
kêvjar zo/m yengeç
kêvjik m çapak (göz çapağı) * **kêvjika çavê wî paqîj kir** göz çapağını temizledi
kêvjikgirtin m çapaklanma
kêvjik girtin l/gh çapaklanmak
kêvjikgirtî rd çapaklı
kêvroşk bnr kergoşk
kêwî m kar beneği
kêwrîşk bnr kergoşk
kêwroşk bnr kergoşk
kêysigan n 1. iri yarı canavar, daha çok iri yapılı ayı için 2. *mec* iri yapılı insan
kêz m böcek, böcü (kelebek, kurt ve tırtılın dışındaki küçük hayvanlar) ~ **û kêzik börtü** böcek ~ **ê jî hatiye rêzê** bir de sen eksiktin
kêzik m böcek, böcü (kelebek, kurt ve tırtılın dışındaki küçük hayvanlar) ~ **û mêşikên riwekan zo** bitki bitleri ~ **a daran zo** kabuk böcekleri ~ **a konê pîrê zo** örümcek (Aranea) ~ **a qalikan zo** kabuk böcekleri ~ **ên daran nd** fidan biti ~ **ên gêrgêrok zo** tespih böcekleri ~ **ên mewan nd** asma biti, filoksera
kêzika devçetel zo/nd makaslı böcek
kêzika fisek zo/nd osurgan böceği (Brachynus crepitans)
kêzika gêrgêrok zo/nd tespih böceği (Arma dillidium vulgare)
kêzika gûgerîn zo/nd mayıs böceği
kêzika heacê zo/nd uğur böceği
kêzika mewan nd asma biti, filoksera
kêzika pehnîkî zo/nd kalkan böceği
kêzika reş zo/nd kara fatma (Carabus)
kêzika rêxê zo/nd mayıs böceği (Melolontha vulgaris)
kêzika xalo zo/nd uğur böceği
kêzika xarxarok zo/nd tespih böceği (Arma dillidium vulgare)
kêzika zivîn zo/nd gümüşçün (Lepisma saccharina)
kêziknas nd/nt böcek bilimci, entomolojist
kêziknasî m böcek bilimi, entomoloji
kêzim m 1. bağ destek ağacı 2. kazık
kêzîn m 1. künk, büz, boru 2. kanal, kanalizasyon, lağım 3. kaçak (bir kaptan, bir borudan sıvı kaçması) 4. sızıntı, kaçıntı 5. iki evin arasındaki dar sokak
kêzînkirin m sızıntı yapma
kêzîn kirin l/gh sızıntı yapmak
kêzm m direk, kazık
kêzmûk m kılçıklı saman
kêzok m böcek (kelebek, kurt ve tırtılın dışındaki küçük hayvanlar)
kêzxatûn zo/m hanım böceği, gelin böceği, uç uç böceği, uğur böceği (Coccinella septempunctata)
kiç m kız
kibar (I) m seher, tan ağartısı
kibar (II) rd 1. kibar (davranış düşünce, duygular bakımında nazik olan kimse) 2. kibar

(şık, seçkin) * **cilekî kibar** kibar bir elbise
kibarane *h* kibarca
kibarbûn *m* kibarlaşma, incelmeye
kibar bûn *l/gh* kibarlaşmak, incelmek
kibarî *m* kibarlık ~ **kirin** kibarlık etmek ~**ya**
 (yekî) **ji edet der bûn** (üstünde veya paça-
 larından) kibarlık akmak ~**ya** (yekî) **pê gir-**
tin kibarlığı tutmak
kibarîbûn *m* kibarlaşma
kibarî bûn *l/gh* kibarlaşmak
kibarkî *rd* kibarca
kibrît *m* 1. kibrit 2. kibrit (içinde kibrit çöpleri
 bulunan kutu) ~ **pê xistin** kibrit çakmak
kibrîtdank *m* kibritlik
kibrîtfiroş *nd/nt* kibritçi
kibûr *bnr* kîn û kibûr
kiçik *rd* 1. küçük * **dara kiçik** küçük ağaç 2.
 ufak
kiçikbûn *m* küçükleşme
kiçikbûyîn *m* küçülüş
kiçik bûn *l/gh* küçükleşmek
kiçikî *rd* 1. küçücük 2. ufacık, ufacık tefecik
kiçikkirin *m* küçültme
kiçik kirin *l/gh* küçültmek
kiçikî *m* küçüklük
kiçil *m* alçı
kiçûle *m* kendir elyafı
kidadk *bnr* kidarik
kidak *n* sebze
kidarik *bot/m* mantar
kidas *m* yığın (meşe yapraklarından oluşturul-
 muş dörtköşe şeklindeki yığın)
kidase *bnr* kidas
kiderek *bnr* kidarik
kid *b* oğlak çağırma ünlemi
kidê *b* oğlak kovma ünlemi
kidik (I) *m* 1. oğlak 2. oğlak tulumudan yapıl-
 ma su tulumu
kidik (II) *m* ağaçtan kısa saplı kepçe
kidîn *m* düzülmeye
kidîn *l/gh* düzülmek
kidkidkirin *l/gh* oğlak çağırma
kidyarik *bot/m* mantar
kifayet *m* kifayet, yeterlik
kiferî *bot/m* ılgın (Tamarix)
kifik *bnr* kufik
kifkar *bot/m* mantar
kiflet *bnr* kuflet
kifmifok *bot/m* cırcır otu (Anthriscus silvestris)
kifkarik *bot/m* mantar
kifko *rd* küflü
kifkobûn *m* küflenme
kifko bûn *l/gh* küflenmek
kifkoyî *rd* küflü
kifr *m* 1. küfür, sövğu 2. küfür ~ **bûn** kafir ol-
 mak
kifrbaz *nd/nt* küfürbaz
kifrbazî *m* küfürbazlık
kifrît *m* 1. kibrit 2. kibrit (içinde kibrit çöpleri
 bulunan kutu) ~ **pê xistin** kibrit çakmak
kifrkirin *m* küfretme
kifr kirin *l/gh* küfretmek
kifş *m* 1. keşf, buluş 2. *rd* belli, malûm 3. *rd* a-

çık seçik, aşikâr ~ **bûn** keşf olmak ~ (tişte)k
 ~ **bûn** (bir durum) açığa vurma ~ **e weka**
heyva çardêşevî herşey açık seçik ortada
kifşbûn *m* 1. belli olma 2. belli olma, anlaşılma,
 ortaya çıkma, (bir durum) açığa vurma
kifş bûn *l/gh* 1. belli olmak 2. belli olmak,
 anlaşılma, ortaya çıkmak, (bir durum) açığa
 vurmak
kifşbûyîn *m* 1. belli oluş 2. belli oluş, anlaşıl-
 ma, ortaya çıkış, (bir durum) açığa vurma
kifşe *rd* 1. belli, malûm 2. **bilînen** * **mirovê**
kifşe *ye* bilinen adam ~ **bûn** belli olmak
kifşeng *m* yaz dönencesi, yengeç dönencesi
kifşî *rd* belirli
kifşker *nd/nt* 1. keşfedici, bulucu 2. belirle-
 yen, belirleyici
kifşkirin *m* 1. keşfetme 2. belirleme 3. tayin
 etme, belirtme
kifş kirin *l/gh* 1. keşfetmek 2. belirlemek *
em xebatkarên xwe kifş bikin çalışanları-
 mızı belirleyelim 3. tayin etmek, belirtmek
 * **ji bo ku em hev bibînin me di nav xwe**
de rojek kifş kir buluşabilmek için aramız-
 da bir gün tayin ettik
kifşkirî *rd* belirlemiş olan
kift *m* tiksınme, tiksinti, iğrenme ~**ê** (yekî) **jê**
cûn 1) tiksinti duymak 2. nefret etmek, uyuz
 olmak, sinirlenmek * **kiftê min ji vî mirovî**
dîçe bu adama uyuz oluyorum
kifte *m* köfte ~**ya** **niskê** mercimek köftesi ~**ya**
tirş ekşî köfte ~**ya** **xav çiğ köfte** ~**ên** **de-**
rewdanî bir tür köfte yemeği
kiftequl *nd* bir tür köfte yemeği
kiftexor *rd* çok köfte yiyen (çok yiyip az iş ya-
 pan kimse)
kiftik (I) *m* kibrit
kiftik (II) *n* köfte ~**ê** **şamê** bir tür içli köfte
kihavêbûn *m* böbürlenme, hava atma, fiyaka
 yapma
kiha vebûn *l/gh* böbürlenmek, hava atmak,
 fiyaka yapmak
kihêl *m* 1. küheylân 2. soylu, ince belli at, kıs-
 rak 3. *mec* ahu (güzel, narin kadın)
kihû *rd* yeşil
kişîn *bnr* kojîn
kişmij *bir* tür kuru üzüm
kijole *m* dam kirişlerin üzerine serilen ince çu-
 buklar
kijorek *m* dam kirişlerin üzerine serilen ince
 çubuklar
kijûre *m* 1. küprü kirişi 2. mertek
kikirok *ant/m* kıkırdak
kil (I) *n* sürme ~ **tê dan** sürme sürmek ~ **ji ça-**
van dizîn kimseye çaktırmadan bir şeyler
 yapabilmek
kil (II) *rd* sarkık
kil (III) *m* eksiklik ~ **û gazind** sitem, şikayet ~
û gazind kirin sitem etmek, şikayet etmek
 ~ **û kêmasî** eksiklik
kil (IV) *m* 1. salınım 2. itim ~ **lê dan** (an jî **xis-**
tin) sallamak, itmek
kilam *m* 1. türkû, şarkı 2. gazel 3. müzikli hi-
 kaye, manzum hikaye 4. ilahî ~ **avêtin** ser

(yekî) (birine) türkü yakmak ~ avêtin serê (birinin) üstüne türkü yakmak ~ bang kirin şarkı söyleyecek durum yaratmak, çıkıp bağlamak (tehdit lakırdısı) * tu deynê xwe nedî ezê jî te re kilam bang bikim eğer borcunu vermesen çıkıp bağırırım ~ çekirin türkü yapmak ~ gotin türkü çıkırmak, türkü söylemek ~ li serê gotin üstüne türkü söylemek, türkü yakmak ~a (yekî) gotin (an jî strîn) türkülemek, gazel okumak ~ên dawetan düğünlerde söylenen hareketli parçalar ~ên dilan 1) gönül şarkıları 2. nesib (gazelin bir türü) ~ên giran ağır, ritmik olmayan parçalar ~ên rûniştinê meclislerde söylenen ağır şarkılar ~ên sivik ritmik, hareketli parçalar ~ên şeran savaş ve çatışmaları konu eden parçalar

kilambêj *nd/nt* türkücü

kilambêjî *m* türkücülük ~ kirin türkücülük yapmak

kilambûn *m* türküleşme

kilamê qedim *nd* kelâmikadim, Kur'an

kilamgo *nd/nt* türkücü

kilamgot *bnr* kilamgo

kilamok *m* şarkı, türkü

kilav *bnr* silav û kilav

kilaw *m* zirve

kilb *ant/n* köpek dişi

kilbê zer *nd* kertenkele

kilibik *bnr* kêlb

kilbûn *m* 1. sallanma (kumıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama) 2. aniden sıçrama

kil bûn *l/gh* 1. sallanmak (kumıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) 2. aniden sıçramak

kilçan *m* el feneri

kilçiv *bnr* kilçov

kilçîn *m* mil (göze sürme çekmeye yarayan araç)

kilçînk *bnr* kilçîn

kilçov *m* rastık kalemi, sürme çubuğu

kilçûv *bnr* kilçov

kildan *m* 1. sürmeleme, sürme çekme 2. kaplama (bir madeni bir başka madenle kimyasal yöntemle örtme)

kil dan *l/gh* 1. sürmelemek, sürme çekmek 2. kaplamak (bir madeni bir başka madenle kimyasal yöntemle örtmek)

kildank *m* sürmelik (sürme kabı)

kildayî *rd* 1. sürmeli 2. kaplamalı (altın, gümüş vb. için)

kildayîn *m* 1. sürmeleyiş, sürme çekme 2. kaplayış (bir madeni bir başka madenle kimyasal yöntemle örtme)

kile *m* kar ayakkabısı

kilekil *m* kinlenme

kilekor *rd* 1. bakar kör, bakan kör 2. kör (olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkatli olmayan)

kilekorî *m* 1. körlük (dikkatsizce ve beceriksizce yapılan iş) 2. körlük (gerçeği görmeme durumu)

kilêb *m* 1. belleme, kazma (herhangi bir araçla toprağı açma) 2. kirizma, kirizme ~a xwe qelaptin kirizma yapmak (veya etmek)

kilêbkirin *m* 1. belleme, kazma (bel küreği ile toprağı işleme) 2. kirizmalama

kilêb kirin *l/gh* 1. bellemek, kazmak (bel küreği ile toprağı işlemek) 2. kirizmalamak

kilêbkirî *rd* 1. bellennmiş (bel küreği ile kazılmış olan) 2. kirizmalanmış

kilêjî *ant/m* kuyruk kemigi

kilig *bot/m* kuşkonmaz (Asparaguss oëicinalis)

kilik *n* hörgüç (devenin sırtındaki tümsek)

kilimandin *m* konuşturma

kilimandin konuşturmak

kilimîn *m* konuşma, dünya kelâmı etme

kilimîn *l/gh* konuşmak, dünya kelâmı etmek

* ne hilimîn ne kilimîn tek kelime etmemek

kilindok *bot/m* su kabağı

kilindor *m* bir süt ürünü

kiling *bot/m* kuşkonmaz (Asparaguss oëicinalis)

kilisandin *m* kireçleme

kilisandin *l/gh* kireçlemek

kilisandî *rd* kireçli, kireçlenmiş

kilisin *m* kireçlenme

kilisin *l/gh* kireçlenmek

kiliç *m* su taneciği

kiliçe *m* peksinitt

kilid *m* kilit, anahtar ~ avêtin serê kilit (kürek) altına almak ~ kirin ber piştê xwe anahtarı beline takmak ~ lê anîn anahtar uydurmak ~ lê xistin kilit vurmak ~a karebayê (an jî elektrîkê) elektrik anahtarı (veya düğmesi) ~a konaxê li derê axurê nakeve sarayın kiliti ağır kapısına vurulmaz ~a kontakê kontak anahtarı

kilidbûn *m* kilitlenme, kitlenme

kilid bûn *l/gh* kilitlenmek, kitlenmek

kilidçeker *nd/nt* çilingir

kilidçekerî *m* çilingirlik

kiliddank *m* anahtarlık

kiliddar *nd/nt* kilitçi

kilidfiroş *nd/nt* anahtarçı (satan kimse)

kilidfiroşî *m* anahtarçılık

kilidger *nd/nt* anahtarçı (imal eden kimse)

kilidgerî *m* anahtarçılık

kilidker *nd/nt* anahtarçı, açkıcı

kilidkerî *m* anahtarçılık, açkıcılık

kilidkirin *m* kilitleme, kitleme

kilid kirin *l/gh* kilitlemek, kitlemek

kilidkirî *m* kilitli, kitli (kilitlenmiş olan)

kilidsaz *nd/nt* anahtarçı (tamir eden kimse)

kilidsazî *m* anahtarçılık

kilil *m* 1. kilit, anahtar 2. *mzk* anahtar (notaların müzik merdivenindeki yükseklik derecelerini göstermek ve buna göre okunmasını sağlamak için portenin başına konulan işaret) ~ kirin ber piştê xwe anahtarı beline takmak ~ lê anîn anahtar uydurmak ~a be- raşê deşîrînen ayar anahtarı ~a doyê *mzk* do anahtarı ~a fayê *mzk* fa anahtarı ~a kokê akort anahtarı ~a solê *mzk* sol anahtarı

kilîlbûn *m* kilitlenme, kitlenme
kilîl bûn *l/gh* kilitlenmek, kitlenmek
kilîldank *m* anahtarlık
kilîlfiroş *nd/nt* anahtarcı (satan kimse)
kilîlfiroşî *m* anahtarcılık
kilîlger *nd/nt* anahtarcı (imal eden kimse)
kilîlgerî *m* anahtarcılık
kilîlik *bnr* kilil
kilîlkin *m* kilitleme, kitleme
kilîl kirin *l/gh* kilitlemek, kitlemek
kilîlkirî *m* kilitli (kilitlenmiş olan)
kilîlsaz *nd/nt* anahtarcı (tamir eden kimse)
kilîlsazî *m* anahtarcılık
kilîm (I) *m* 1. kelime, sözcük 2. söz, lâf ~ bi dilê (yekî) ve danîn diliyle sokmak ~a eş-hedê kelimeî şahadet
kilîm (II) *m* kilim
kilîmfiroş *nd/nt* kilimci (satan)
kilîmfiroşî *nd/nt* kilimcilik
kilîmker *nd/nt* kilimci (imal eden)
kilîmkerî *nd/nt* kilimcilik
kilîs *zo/m* kiliz balığı (Tinca tinca)
kilîscan *m* sürme
kilîse *m* kilise
kilîşe *m* biçim * **naverok û kilîşe** içerik ve biçim
kilît *bnr* kilid
kilît bûn *bnr* kilid bûn
kilît kirin *bnr* kilid kirin
kilk (I) *m* kuyruk
kilk (II) *m* kaleim
kilkil *m* 1. sallama 2. yayık yayma
kilkilandin (I) *m* 1. sallama 2. yayık yayma
kilkilandin (II) *m* 1. duygusallaştırıp ağlatma 2. kızdırma 3. *mec* eziyet verme
kilkilandin (I) *l/gh* 1. sallamak 2. yayık yaymak
kilkilandin (II) *l/gh* 1. duygusallaştırıp ağlatmak 2. kızdırmak 3. *mec* eziyet vermek
kilkilîn (I) *m* 1. sallanma 2. yayılma, çalkalanma
kilkilîn (II) *m* 1. duygusallaşmak ağlama 2. kızma (öfkelenme, sinirlenme)
kilkilîn (I) *l/gh* 1. sallanmak 2. yayılmak, çalkalanmak
kilkilîn (II) *l/gh* 1. duygusallaşmak ağlamak 2. kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)
kilkirandin *bnr* kulandin
kilkirin (I) *m* sürmeleme, sürme çekme
kil kirin (II) *m* 1. sallama 2. yayık yayma 3. tepikleme (binek hayvanını yürütme) 4. aniden sıçratma
kil kirin (I) *l/gh* sürmelemek, sürme çekmek
kil kirin (II) *l/gh* 1. sallamak 2. yayık yaymak 3. tepikleme (binek hayvanını yürütme) 4. aniden sıçratmak
kilkirî *rd* sürmeli, sürme çekmiş olan
kilmisk *m* keçi kuyruğu
kilmîso *rd* sümüklü, devamlı sümüğü akan kimse
kilmûç *m* balgam
kilo *n* 1. öküz ismi 2. *argo* ileri gelen * **bûye**
kilo *yê gund* köyün ileri geleni olmuş
kiloc *m* pasta

kiloç *m* tos
kiloçdan *m* toslama
kiloç dan *l/gh* toslamak
kilol *rd* yuvarlak ~î (...) **bûn** -e yuvarlanmak ~î (...) **kirin** -e yuvarlatmak
kilolbûn *m* yuvarlanma
kilol bûn *l/gh* yuvarlanmak
kilolkirin *m* yuvarlama
kilol kirin *l/gh* yuvarlamak
kilolok *rd* yuvarlak, yuvarlakça
kilolokê dimsê *nd* pekmezden bir tatlı türü
kilom *erd/h* tümsek
kilomî *rd* tümsekli
kilor (I) *rd* 1. yuvarlak 2. *m* çeng müzik aletinin bir parçası
kilor (II) *m* 1. halka (simite benzer ekmek, simitimsi bir tandır ekneği) 2. börek 3. ağırşak, kurs (yuvarlak ve yassı biçimli nesne) 4. *ast* çörek, kurs (yuvarlak gök cisimleri için) (bir gök cisminin tekerlek biçiminde görünen yüzü) * **kilora rojê** güneşin kursu 5. *mec* göbek 6. *argo* kış ~ **li berê pehn kirin** kurulmak (sofraya rahatça oturmak) ~a **hingiv** arı dalağı ~a **nav dims** pekmezde yapılan bir tür tatlı ~a **sicûk** kangal sucuğu
kilordan *m* çöreklenme (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanma)
kilor dan *l/gh* çöreklenmek (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanmak)
kilordayîn *m* çörekleniş (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanma)
kilore *m* 1. elps şeklinde delikli ekmek 2. *rd* elips
kilorfiroş *nd/nt* halkacı (satan kimse)
kilorik *bnr* kilor (II)
kilorîkirin *m* yuvarlaklaştırma
kilorî kirin *l/gh* yuvarlaklaştırmak
kilorîk *m* 1. tırşmanç aş 2. halka (simidimsi ekmek) 3. *argo* top, nonoş
kilorker *nd/nt* halkacı (imal eden)
kiloşk *m* trafik lâmbası
kilot (I) *ant/in* kalça kemiği
kilot (II) *rd* yuvarlak
kilotbûn *m* yuvarlaklaşma
kilot bûn *l/gh* yuvarlaklaşmak
kilotî *m* yuvarlaklık
kilotkirin *m* yuvarlaklaştırma
kilot kirin *l/gh* yuvarlaklaştırmak
kilotkî *rd* yuvarlakça
kilox *ant* kafa taşı,
kilox ant/h 1. kelle 2. kafa taşı, baş çanağı 3. kuru kafa
kiloxkurt *ant/rd* kısa kafalı
kiloxparêz *nd/rd* kafa tasçı
kiloxparêzî *m* kafa tasçılık
kiloxperest *nd/rd* kafa tasçı
kiloxperestî *m* kafa tasçılık
kiloz *n* sırlı küp
kilozok *n* küçük sırlı küp
kilp *n* uzun ve kalın çivi
kils *m* kireç ~ **girtin** kireç tutmak
kilsbişêv *rd* kireç çözücü
kilsbûn *m* kireçleşme

kilsdar *rd* kireçli (kireci olan)
kilsfiroş *nd/nt* kireççi (satan)
kilsgirtin *m* 1. kireçlenme 2. *ant* kireçlenme (eklem yerleri kireç tutma)
kils girtin *l/gh* 1. kireçlenmek 2. *ant* kireçlenmek (eklem yerleri kireç tutmak)
kilsgirtî *rd* kireçlenmiş, kireç tutmuş olan
kilsî *rd* kalkerli
kilsin *rd* 1. kireçli 2. kireç gibi, kireçten olan 3. *bot/m* bir dağ bitkisi
kilsinî *rd* 1. kireçimsi, kireşten 2. kireçlice, kireç gibi 3. yumuşak kireçe benzer taş
kilsinibûn *m* kireçleşme
kilsinî *bûn* *l/gh* kireçleşmek
kilsker *nd/nt* kireççi
kilskirin *m* 1. kireçleme 2. badana yapma
kils kirin *l/gh* 1. kireçlemek 2. badana yapmak
kilskirî *rd* kireçli (kireç sürülmüş olan)
kils tê dan *l/bw* kireçlemek (kireç sürmek)
kils tê gerin *l/bw* kireçlenmek, kireç bulaşmak
kilûr *m* servet
kilwaz *m* hava, rüzgâr
kilyar *m* acur
kim *n* 1. takke 2. uç, zirve ~ **kel kirin** 1) keyfi yerinde olmak 2) başlığını eğerek kasıntı bir hale bürünmek ~ **ket keçeli derket** takke düştü, kel göründü ~ê **Elo dide serê Welo, yê Welo dide serê Elo** Ali'nin külahını Veli'ye, Veli'nin külahını Ali'ye giydirmek ~ê **fes mec** kaypak kimse ~ê **(yekî) neçün serê (wî)** keyiften dört köşe olmak ~ê **(yekî) revandin** (birine) bir şey yapmak ~ê **tiftik tiftik** takke ~ê **Xiço li serê Piço** Ali'nin külahını Veli'ye, Veli'nin külahını Ali'ye giydirmek ~ê **xwe avêtin hewayê** (bir şeye) dünden razı olmak ~ê **xwe hilavêtin** kış atmak (çok istemek) ~ê **xwe li hewa avêtin** külahını havaya atmak
kimê *bot/m* 1. yer mantarı (Tuber melanos porum) 2. ağaç mantarı 3. *bj* mantar, mantar hastalığı 4. asalak
kimêdank *m* mantarlık
kimêti *m* asalaklık
kimêyî *bj/rd* mantarlı
kimêyibûn *m* mantarlaşıma
kimêyî bûn *bot* *l/gh* mantarlaşmak
kimik (I) *n* 1. takke 2. *m* yabanın ucuna geçirilen delikli tahta 3. *m* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı) ~a **lembayê** lamba yuvası (gaz lambası için)
kimik (II) *bot/m* mantar
kimiksor *rd* kırmızı başlıklı
kimil *m* köz, ateş közü
kimkevej *nd* bir tür takke
kimkime *zo/m* kertenkele
kimkimandin *m* dolup taşırma
kimkimandin *l/gh* dolup taşırma
kimkimîn *m* dolup taşma
kimkimîn *l/gh* dolup taşmak * **ode kimkimî** oda dolup taşı
kimreş *rd/nt* 1. siyah takkeli 2. kiskanç ~ **bûn** kiskanç olmak

kimreşî *m* kiskançlık ~ **kirin** kiskançlık yapmak
kimreşikirin *m* kiskanma
kimreşî kirin *l/gh* kiskanmak
Kimisor *nd/nt* 1. kırmızı takkeli 2. Kızılbaş
Kimsoî *m* Kızılbaşlık
kimşik *m* 1. hotoz (tavus kuşu, tavuk gibi kuşların başlarında bulunan tüyler) 2. kepez (tavuk veya kuşların başındaki uzun tüyler) 3. sorguç, tuğ 4. tarak (bazı kuşların başında bulunan yelpaze biçiminde tepelik)
kimt *n* 1. tek başını, yalnız dağ 2. zirve
kimûmk *rd* ufak, ufak tefekçe * **kal e, bûye**
kimûmik ihtiyaç biri, ufak tefekçe olmuş
kin (I) *m* ahr
kin (II) *rd* 1. kısa (boyu, uzunluğu az olan, alçak) * **mirovekî** bejkin alçak boylu bir adam 2. kısa (az süren, uzun olmayan) * **riya** kin kısa yol 3. kısa (ayrıntısı çok olmayan) 4. *h* kısa (kısaca, kısaltarak) * **kin axivî** kısa konuştu 5. kısa (kısa olan şey) 6. *meç* güdük (yetersiz, sonuç vermemiş) ~ **birîn** kısa kesmek * **axaftina xwe kin birîye** konuşmayı kısa kesmiş ~ **girtin** kısa tutmak * **se-rek axaftina xwe kin girt** başkan konuşmasını kısa tuttu ~ **hiştin** kısa tutmak * **milê** gomlek kin hiştine gömleğin kolunu kısa tutmuşlar ~ **jê behs kirin** kısa geçmek ~ **lê bixê** her ne ise (kısa keselim, uzatmayalım) ~ **lê xistin** bir şeyler, bir şeyler (sözü kısa kesmek) ~ **man güdük kalmak** * **mexseda me kin ma** maksadımız güdük kaldı * **ev tevgevr kin ma** bu hareket güdük kaldı ~ **û kurî** kısıcası ~ê **kutilkî** *rd* bıdık, kısa ve tıknaz, fiçi gibi (kinse) ~î **gilover** toparlacık ~î **şışman** tumbadız
kinahî *m* 1. kısıklık 2. *h* kısaca
kinar *n* ahlâk
kinare (I) *m* duvara süs için asılan halı
kinare *mzk/m* kinare
kinarejen *nd/nt* bu müzik aletini çalan
kinarok *m* un, yağ ve yumurta bulamaç haline getirilerek yapılan bir tür yemek
kinasî *m* 1. kısıklık 2. kısaltım, kısaltma 3. özet, muhtasar 4. *h* kısıcası
kinatî *m* kısıklık
kinayî (I) *m* kısıklık 2. kısaltım, kısaltma 3. özet, muhtasar
kinbastik *m* bir kız çocuğu oyunu
kinbîn *rd* kısa görüşlü
kinbînî *m* kısa görüşlülük
kinbûn *m* 1. kısıklık 2. kısıklık (büzüleme) 3. kısıklık
kin bûn *l/gh* 1. kısılmak 2. kısılmak (büzülemek) 3. kısılmak (zaman daralmak)
kinbüyîn *m* kısılaş
kinc *n* 1. giysi, elbise, giyecek, giyit 2. giyim * **ji kincên wî xuya ye ku karker e** giyiminden işçi olduğu belli 3. çamaşır * **kin-can bişon** çamaşırımları yıkayın 4. bez (geişigüzel kumaş parçası) ~ **lêbûyî** giyinik ~ **li siyê nayê raxistîn** gölgeye giysi serilmez ~ **lixwekirî** (an *ji wergirtî*) giyinik ~ê **gin-**

cir mincîrî eski pûskû giysi ~ê gincîr mincîrî li xwe kirin hırtlamba gibi giyinmek ~ê serê sibehê sabahlık (elbise) ~ên jinan kadın elbisesi ~ên mêran erkek elbisesi ~ên tenik li xwe kirin (an jî wergirtin) hafif giyinmek ~ên vekîrî çok elbise ~ên zarokan çocuk elbisesi ~ên xwe avêtin (an jî danîn) çamaşır değiştirmek, kirliye atmak (yıkamak için) ~ên xwe derxistin kıyafetini değiştirmek ~ên xwe vêxistin üstünü değiştirmek

kincandin *m* kaşıma

kincandin *l/gh* kaşımak

kincbir *nd/nt* biçkici, makastar

kincbirîn *m* biçki, biçki yapma

kinc birîn *l/gh* biçki yapmak

kincdank *m* 1. çamaşır dolabı 2. gardırop

kincdar *rd* elbiseli, giysili

kincdiriyayî *rd* yırtık elbiseli

kincekinc *m* kaşıma (çok kaşıma)

kincê bûkantiyê *nd* gelinlik (elbise)

kincê fermî *nd* resmî elbise (veya giysi)

kincêl *m* kirli küpük

kincê serê *nd* üstlük

kincê şevê *nd* gecelik

kincê zavatiyê *nd* dânatlık (giysi)

kincfiroş *nd/nt* elbise satıcısı

kincgale *rd* geniş elbiseli

kincik *n* çaput, paçavra

kincir *rd* 1. eski pûskû giysi 2. paçavra (ku-maş, bez vb. için)

kincirandin *m* hırpalamak, örselemek

kincirandin *l/gh* hırpalamak, örselemek

kincirîn *m* hırpalanma, örselenme

kincirîn *l/gh* hırpalanmak, örselenmek

kincirok *m* kalburun üzerine birikmiş un ve yu-nurtadan yapılan bir yemek

kincirûn *m* kaysı, şeker ve yağdan yapılan bir tür tatlı

kincîn *m* kaşıma

kincîn *l/gh* kaşımak

kincker *rd* giydirci

kinckesk *rd* yeşilli (yeşil giyinmiş kimse)

kinckîrî *rd* giyimli, giyinik

kinc lê bûn *l/bw* giyinik olmak * gava ku ez ketim odayê kinc lê bûn odaya girdiğimde giyinikti

kinc li ber bûn *l/bw* giyinik olmak

kincîsîs *rd* beyazlı (giysileri beyaz olan kimse)

kincîsor *rd* kırmızılı (kırmızı giymiş kimse)

kincîspî *rd* beyazlı (giysileri beyaz olan kimse)

kincêşo *nd/nt* çamaşırcı

kincêşok *m* çamaşırhane, çamaşırlık

kincêşotî *m* çamaşırcılık

kincêşoyî *m* çamaşır (yıkama işi)

kincetênûr *m* tandir alt deliğine konulan bez

kincwergirtin *m* giyme

kinc wergirtin *l/gh* giymek

kinxane *nd* giyim evi

kind *m* zillet, hór görölme, alçalma

kindik *n* süten kesilmiş buzağı

kindir *bot/h* 1. kendir 2. *rd* kendir (kendirden yapılmış şey) 3. urgan, ürken 4. halat 5. il-mik, ip, yağlı ip (asarak öldürme cezası)

kindirfiroş *nd/nt* urgancı, urgan satıcısı

kindirfiroşî *m* urgancılık

kindirkirin *m* asnak, idam etme

kindir kirin *l/gh* asmak, idam etmek

kindirvan *nd/nt* urgancı, urgan yapıp satan

kindirvanî *m* urgancılık

kindirxe *bot/h* kindıra (bir tür çayır otu)

kinemine *rd/h* gelişigüzel

kinestezi *fiz/m* kinestezi, devin duyumu

kinê *m* kışın her tarafı kar kaplaması sonucu a-hırda hayvan beslenesi

kinêminê *rd/h* 1. yarım yamalak 2. gelişigü-zel, derme çatma (gelişigüzel toplanmış, a-ralarında uygunluk bulunmayan) 3. sallapa-ti (kaba saba, özensizce yapılması olan şey)

kinêr (I) *bot/m* idris ağacı, kokulu kiraz,

kinêr (II) *m* çiban

kinêt *m* ayıp

kinêz *nd* eş dost

kinf *bot/m* kenevir, Hint keneviri (Canabis sa-tiva)

kingirtin *m* kısa tutma

kin girtin *l/gh* kısa tutmak

kingotin *m* kısa kesme

kin gotin *l/gh* kısa kesmek

kinîf *bw* kinf

kinîk (I) *m* küçük tabak

kinîk (II) *rd* 1. kısa, kısacık 2. badik, bıdık (kısık boyulu) 3. orta boyulu ~ê şeytan mahşer midillisi

kinîkî *rd* 1. kısaca 2. badikçe, bıdıkça

kinîş *m* kadın hizmetçi

kinîşe *m* süpürge

kinîşt *m* kilise

kinî *m* kısıklık

kinîn *rd* kısaca (az kısa)

kinîşe *m* 1. kilise 2. kilise (Hristiyan mezhep-lerinden her biri) * kinîsa Ortodoksan or-todoks kilisesi 3. kilise (Hristiyanlıkla ilgili dinî kurul) 4. kilise (Hristiyanlığın öğretil-mesi, dinî işlerin yönetimi vb. ile ilgili papa ve piskoposlar topluluğu)

kinîşt (I) *m* sinagog

kinîşt (II) *m* çapak (göz çapağı)

kinjîyan *m* kısa yaşam, kısa ömür

kinker *rd* kısıltıcı

kindirin *m* 1. kısıltma, kısaltış 2. kısına (bo-yunu kısıltma)

kin kirin *l/gh* 1. kısıltmak 2. kısmak (boyunu kısıltmak) * kembera xwe kin kir kemerini kısı

kindirî *rd* 1. kısıltılmış olan 2. kısalmış (boyu kısıltılmış olan)

kindor *bot/m* dağlık ve ormanlık alanlarda ye-tişen ıtırli bir bitki olup eskiden sabun yapı-mında da kullanılmış

kin lê xistin *l/bw* sözü kısa kesmek, fazla uzat-mamak

kinnivîs *m* kısaltma (kelimelerin kısa yazılışı)

kinoj *nd/nt* cimri

kinojbûn *m* cimrileşme

kinoj bûn *l/gh* cimrileşmek

kinojî *m* cimrilik

kinojkirin *m* cimrileştirme
kinoj kirin *l/gh* cimrileştirmek
kinoş *bnr* kinoj

kinoşe *m* süpürge

kinoşekirin *m* süpürme

kinoşe kirin *l/gh* süpürmek

kinoşik *m* süpürge

kinoşte *m* süpürge

kintî *m* 1. kısalık 2. *mec* güdüklük, tamamlanmamış olmak

kinûnik *rd* ufacık (insan) * bûye kinûnik ma-ye ufacık olmuş kalmış

kinûşe *m* süpürge ~ kirin süpürmek

kinûşk (I) *m* süpürge

kinûşk (II) *n* 1. pembe 2. *rd* pembe (bu renkten olan)

kinûşkî *rd* pembemsi

kinûşkîbûn *m* pembeleşme

kinûşkî bûn *l/gh* pembeleşmek

kinûşkîbûyîn *m* pembeleşiş

kinûşkîkirin *m* pembeleştirme

kinûşkî kirin *l/gh* pembeleştirmek

kinûşkî *m* pembelik

kîp *rd* 1. berk, sağlam 2. dinç, zinde 2. dimdik (sıkıntıları karşılayacak durumda olan. metin) ~ li ser piyan man dimdik ayakta durmak ~ sekînin dimdik durmak

kîpbûn *m* berkime

kîp bûn *l/gh* berkimek

kîpik *m* bumbur, hayvan bağırsaklarının içine et ve bulgur konularak pişirilen yemek

kîpkesk *rd* yemeşil

kîpkîp *rd* dipdinç

kîpkirin *m* 1. berkitme 2. germe

kîp kirin *l/gh* 1. berkitmek 2. germek

kîpkûd *rd* köskötürüm

kîpkûr *rd* depderin

kîpor *rd* bencil

kîporî *m* bencillik

kîr (I) *rd* (r kalın okunur) 1. abes, saçma (akla ve gerçeğe aykırı) 2. abes (boş, gereksiz, yersiz) * ev kar li min kîr tê bu iş bana abes geliyor

kîr (II) *rd* (r kalın okunur) 1. kulağı küçük olan davar 2. kulaksız hayvan

kîr (III) *m* kin ~ê (yekî) jê çûn (an jî hatin) gıcık almak (veya olmak) ~a (yekî) lê bûn kin bağlamak ~a wan li hev bûn birbirine karşı kinli olmak ~a xwe dan (yekî) (birine) kancayı takmak (veya atmak)

kîr (IV) *rd* şehla, şaşı * kîr dinêre şaşı bakıyor

kîr (V) *n* 1. taşlı tepe 2. taşlık arazi

kîr (VI) *rd* sakın ~ bûn sakinleşmek

kîr (VII) *rd* (r ötüşümlü) kütür ~ û ~ kütür kütür

kîr (VIII) *m* 1. edim, eylem, fiil, amel 2. *mec* eser, yapım * ev kîra min e bu benim eserim ~a (yekî) bi (yekî) man ettiğiyle kalmak ~a (yekî) jê hatin gıcık kapmak ~a (yekî) jê re man ettiği yanına (kâr) kalmak ~a xwe bijartin ettiğini bulmak (veya çekmek) ~a xwe pê kirin yapacağını yapmak

~ên destan el işi

kîrab *m* 1. yeni sürülmüş arazi, bir kez sürülen arazi 2. nadas

kîrakî *m* 1. pazar günü 2. pazar, panayır

kîran *bnr* geran

kîrandin *m* kemirme, kemirış

kîrandin *l/gh* kemirmek

kîrandî *rd* kemirik

kîrang *nd* malaz, sürülmemiş, ot bürümüş toprak

kîrap *bnr* kirab

kîrar (I) *n* kumaş

kîrar (II) *rd/m* özne

kîrarî *m* 1. işlem 2. *mat* işlem (muamele) *

çar kîrarîyên bîngêhîn ên matematîkê matematîğin dört temel işlemi 3. *kîm* işlem, muamele ~ya arîtmîkî *mat* aritmetik işlem kîras *n* ~ avêtin (an jî guhartin) gömlek değiştirmek (yılan üst derisini değiştirmek)

kîras *n* 1. entari, fistan, kadın entarisi 2. ön kısmı kapalı fistan 3. entari (erkeklerin giydikleri entari gibi) 4. iç gömlek (vücutun üst kısmına giyilen iç çamaşırı) 5. gömlek, kılıf, şömiz, karton kaplama gömleği (kitap kapağına geçirilen kab) 6. kisve (Hacılarım Kâbe'de giydikleri beyaz üstlük) 7. *n* kaplama (diş için) 8. *mec* ay başı, âdet ~ dan kîşandin kaplatmak, kaplama yaptırmak ~ hatin ay başı olmak ~ batin kîşandin kaplama yapmak ~ kîrin kaplama yapmak (diş için) (bi) ~ û derpê don gömlek ~ek ji (yekî) bêhtîr qetandin bir gömlek fazla eskitmiş olmak ~ê bêpêşîr lê kirin (birine) iftirada bulunmak ~ê fesilandi biçilmiş kaftan ~ê ji hesin ateşten gömlek ~ê kîtan şefaf bir tür entari kumaşı ~ê mirinê çîrandin kefeni yırtmak ~ê xayînan kin e hainlerin entarisi kısa olur

kîrasderpê *nd* don gömlek

kîrasê bûkaniyê *nd* gelinlik

kîrasê canparêz *nd* koruyucu elbise

kîrasê mar *nd* yılan gömleği, yılan kavi

kîrasê şevê *nd* gecelik (yatakta giyilen giyecek)

kîrasguherî yezidilikte ruh göçü

kîraskirin *m* kaplama yapma, kaplama, kaplayış (diş kaplaması yapma)

kîras kirin *l/gh* kaplama yapmak, kaplamak (diş kaplaması yapmak) * dîranên xwe kîras kirine dişlerini kaplama yaptı

kîraskirî *rd* kaplama, kaplamalı (diş)

kîraskîşandin *m* kaplama yapma, kaplama, kaplayış (diş kaplaması yapma)

kîras kîşandin *l/gh* kaplama yapmak, kaplamak (diş kaplaması yapmak)

kîraskîşandî *rd* kaplamalı (dişçilikte)

kîraskurt *n* kadın iç giysisi

kîrasnekirî *rd* kapsız (diş için)

kîraşo *m* çamaşırçı

kîrbêj *rd* söyleyişte yapan

kîrbît *bnr* kibrit

kîrbûn *m* sakinleşme

kîr bûn *l/gh* sakinleşmek

kirçik *m* kapuska
kirçîn *m* türkürü
kirçom *n* talas * **kirçemek** *nan* bir talas ek-mek
kirçomî *rd* taşıması
kirdan *n* 1. erkek manda 2. *mec* yiğit
kirdane *bnr* kirdanek
kirdanek *m* 1. merdane (türlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç) 2. oklava
kirdang *m* merdane (türlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç)
kirdar *nd/nt* 1. fail, yapan 2. icraatçı 3. *tek* iş-lemci 4. *rz* özne
kirdarbar *rd* uygulanabilir
kirdarbarî *m* uygulanabilirlik
kirdariş *m* icraat
kirdarî *m* 1. ainel, edim, eylem, pratik 2. icraat 3. uygulama, uygulayım 4. *rd* pratik, ameli
kirdarkirin *m* uygulama, tatbik etme
kirdar kirin *l/gh* uygulamak, tatbik etmek
kirdarkî *h* uygulamalica
Kirdasî *nd* Kurmanc
kirdaskî *m* Kurmança (Kürtçenin Kurmancî lehçesi)
kirdayetî *m* başkanlık, riyaset
kirde *rd* 1. eden, yapan, fail 2. *rz/m* özne 3. *fel* özne ~**ya hevpar** (hevpışk an jî muştêrek)
rz ortak özne ~**ya xurtkirîr** *rz* pekiştirmeli özne * **ez bi xwe hatim** ben kendim geldim
kirdekar *rd* eden, yapan, fail
kirdenav *rz/nd* ismi fail
kirdewar *rd* özel
kirdewarî *rd* öznellik
kirdeya hevpar *rz* ortak özne
kirdeya hevpişk *rz* ortak özne
kirdinak *m* hadde
kirdinakkirin *m* haddeleme
kirdinak kirin *l/gh* haddelemek
kirdinakvan *nd/nt* haddecî
kirdox *rd* eden, yapan, fail
kire *m* taşlı, çıplak yamaç
kirek *rd* fail, yapan
kirikir *m* kaşıma (çok kaşıma) ~ **ji guh dibe** kulak tırmalayıcı ~ **ji guhê (yekî) birin** kulak tırmalamak ~ **ji guhê (yekî) çûn** kulak tırmalamak * **ji ber dengê wê yê zirav kirikir** *ji guhê min çû* onun ince sesi kulağı-mı tırmaladı
kiremît *m* kiremit
kiremîtfiroş *nd/nt* kiremitçi (satan kimse)
kiremîtfiroşî *m* kiremitçilik
kirê *m* 1. kira, icar 2. kira (karşılık olarak ve-rilen para) ~**ê lê xurîn** kiraypa çıkmak iste-mek, canı kira ödemek istemek ~**ya xanî** ev kirası
kirêb *m* nadas ~ **kirin** nadas etmek (veya yap-mak)
kirêbkirin *m* nadaslama
kirêb kirin *l/gh* nadaslamak
kirêbkirî *rd* nadasla
kirêc *m* kireç ~ **girtin** kireç tutmak ~ **helandin** kireç söndürmek
kirêcbûn *m* kireçleşme

kirêcdar *rd* kireçli (kireci olan)
kirêcfiroş *nd/nt* kireççi (satan kimse)
kirêcgirtin *m* 1. kireçlenme 2. *ant* kireçlenme (eklem yerleri kireç tutma)
kirêc girtin *l/gh* 1. kireçlenmek 2. *ant* kireç-lenmek (eklem yerleri kireç tutmak) * **cihê monikên wî kirêc girtine** eklem yerleri ki-reçlenmiş
kirêcgirtî *rd* kireçli, kireçlenmiş, kireç tutmuş olan
kirêchez *rd* kireççil
kirêcker *nd/nt* kireççi (imal eden)
kirêckirin *m* kireçleme
kirêc kirin *l/gh* kireçlemek
kirêckirî *rd* kireçli (kireç sürülmüş olan) * **dî-warê kirêckirî** kireçli duvar
kirêc tê dan *l/bw* kireçlemek (kireç sürmek)
kirêc tê gerîn *l/bw* kireçlenmek, kireç bulaş-mak
kirêcxane *m* kireçlik
kirêdar *nd/nt* kiracı (kira ile tutan kimse)
kirêdarî *m* kiracılık (bir evde kiracı olma du-rum)
kirêder *rd* kiralayan, kiralayıcı, kiraya veren, mucir
kirêderî *m* kiralayıcılık, mucirlik
kirêder *bnr* kirêder
kirêgir *nd/nt* kiracı, müstecir (kira karşılığın-da bir yeri tutan)
kirêgiri *m* kiracılık
kirêgirtî *rd* kiralık (kiralananmış olan)
kirêjiyok *ant/m* dış kulak
kirêker *nd/nt* kiracı, kiralayan, müstecir (kira karşılığında bir yeri tutan)
kirêkerî *m* kiracılık, müstecirlik
kirêkirin *m* kiralama
kirê kirin *l/gh* kiralamak
kirêkirî *rd* 1. kiralı 2. kiralık (kiralananmış olan) * **mêrkujê kirêkirî** kiralık katil
kirêt *rd* 1. çirkin 2. iğrenç 3. çirkef, kirli (top-lumun değer yargılarına aykırı olan)
kirêtane *h* 1. çirkince 2. iğrenççe 3. çirkefçe
kirêtayî *m* 1. çirkinlik 2. iğrençlik 3. çirkeflik
kirêtbûn *m* 1. çirkinleşme 2. iğrençleşme 3. kirilenme, çirkeleşme
kirêt bûn *l/gh* 1. çirkinleşmek 2. iğrençleş-mek 3. kirilenmek, çirkeleşme
kirêtdîtin *m* çirkinseme
kirêt dîtin *l/gh* çirkinsemek
kirêti *m* 1. çirkinlik 2. iğrençlik 3. çirkeflik
kirêtker *rd* 1. çirkinleştirici 2. kirletici
kirêtkirî *m* 1. çirkinleştirme 2. iğrençleştir-me 3. çirkefleştirme
kirêt kirin *l/gh* 1. çirkinleştirmek 2. iğrençleş-tirmek 3. çirkefleştirmek
kirêtkî *rd/h* 1. çirkince 2. iğrenççe 3. çirkefçe
kirêyar *nd/nt* kiracı, kiralayan
kirêyarî *m* kiracılık
kirgûd *m* 1. kibrit 2. kükürt
kirh *rd* 1. yaramaz, haşarı 2. çirkin ~ **bûn** ya-ramaz olmak
kirhî *m* 1. yaramazlık 2. çirkinlik
kiribîn *bnr* keribîn

kiriçandin *m* kemirme

kiriçandin *l/gh* kemirmek

kiriçin *m* kemirilme

kiriçin *l/ngh* kemirilme

kirijandin *m* 1. kişnetme 2. *mec* sırtma

kirijandin *l/gh* 1. kişnetmek 2. *mec* sırtmak

kirişin *m* 1. kişneme 2. *mec* sırtma

kirişin *l/ngh* 1. kişnemek 2. *mec* sırtmak

kirik (I) (k ince okunur) *ant/m* 1. kırırdak, kırkardak doku 2. köprücük kemiği

kirik (II) *rd* kabuğu alınmış yarma

kirik (III) *rd* çekik (çene için) * **çenekirik** çekik çeneli

kirik (IV) *m* yapma, edim, eylem ~ **û xurik** 1) yapip etme ve yeme * **dinya kirik û xurik** e dünya yapıp etme ile yeme içmeden ibaret 2) yapip etme

kirikî *h* çekikçe (çene için)

kirin *m* 1. ainel, eylem, edim, fiil 2. yapma, yapış (ortaya koyma, gerçekleştirme, oluşturma) 3. yapma (bir işle uğraşma, meşgul olma) 4. yapma (gerçek niteliğini vermek) 5. yapma (bir dileği, bir isteği yerine getirme) 6. yapma (bir düşüncüyü, bir davranışı, bir isteği dönüştürme, gerçekleştirme) 7. yapma (bir harekete, bir işe başlama veya bir hareketle, bir işle uğraşma) 8. yapma (dışkı çıkarma) 9. yapma (gerçekleştirme) 10. yapma (tehdit yolu ile birini herhangi bir duruma getirme) 11. yapma (isim soylu bir kelime ile bir durum yaratma) 12. yapma (edinme, sahip olma) 13. yapma (bir kimseye bir meslek kazandırma, yetiştirme) 14. etme (bir durumu ortaya çıkarma) 15. etme (bir işi yapma) 16. etme (iyi kötü zarflarıyla) 17. etme (vermek anlamında) 18. etme (eşit değer kazanma) 19. etme (herhangi bir değerde olma) 20. etme, geçirme (yapma) 21. etme, yapma, gösterme 22. etme, gösterme 23. etme, buyurma 24. koyma (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirme) 25. koyma (bir kimseyi işe yerleştirme) 26. koyma (bırakma, içeri salma) 27. koyma (katma, ekleme) 28. doldurma 29. çevirme (kötü bir duruma getirme) 30. (kız) evlenme, kocaya varma 31. değne (değerinde olma) 32. edinme (kendini bir şeye sahip kılma) 33. eyleme 34. giyme 35. icra etme 36. kırkma (ucundan kesme) 37. kapama, kapatma (bir yere sokup dışarı çıkmasına engel olma, hapsedme) 38. edinme 39. kılma, kılış ~ **û nekirin** ısrarlara rağmen ~**ek ji hezar gotinî çêtir** e bir icraat bin sözden daha iyidir ~**ên tewşik kirin** gaf yapmak

kirin *l/gh* 1. yapmak (ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturma) 2. yapmak (bir işle uğraşma, meşgul olmak) * **paqijiyê dike** temizlik yapıyor 3. yapmak (gerçek niteliğini veren) * **ê ku mirov dike mirov ehlaqê wî yê baş** e insanı insan yapan iyi ahlakıdır 4. yapmak (bir dileği, bir isteği yerine getirmek) * **gereke mirov peywira xwe bike** insan görevini yapmalı 5. yapmak (bir düşün-

ceyi, bir davranışı, bir isteği dönüştürmek, gerçekleştirmek) * **qencî kirin** iyilik yapmak * **destê xwe bir ber devê xwe îşareta hiştûnê kir** elini ağzına götürüp sus işareti yaptı 6. yapmak (bir harekete, bir işe başlamak veya bir hareketle, bir işle uğraşmak) * **spor kirin** spor yapmak * **herketan dike** hareket yapıyor 7. yapmak (dışkı çıkarmak) * **kurikê bi xwe de kiriye** çocuk altına yapmış 8. yapmak (gerçekleştirme) * **hindekariya xwe ya pêş li gundê xwe kiriye** ilköğrenimini köyünde yapmış 9. yapmak (tehdit yolu ile birini herhangi bir duruma getirmek) * **tu zanî ku ez mirovan çi dikim** ben adamı ne yaparım bilirsın 10. yapmak (isim soylu bir kelime ile bir durum yaratmak) * **em dê te zengîn bikin** seni zengin yapacağım 11. yapmak (edinmek, sahip olmak) * **mal kirin** mal mülk yapmak 12. yapmak (bir kimseye bir meslek kazandırma, yetiştirme) * **kirin doktor** doktor yapmak 13. etmek (bir durumu ortaya çıkarmak) * **wî kar berbad kir** işi berbat etti 14. etmek (bir işi yapmak) * **taştêya xwe kirin** kahvaltı etmek * **xurînî kirin** kahvaltı etmek 15. etmek (iyi kötü zarflarıyla) * **we baş kir ku hûn hatin** iyi ettiniz de geldiniz 16. etmek (vermek anlamında) * **diyarî kirin** armağan etmek 17. etmek (eşit değer kazanmak) * **dudo û dudo dike çar** iki iki daha dört eder 18. etmek (herhangi bir değerde olmak) * **ev pirtûk dike milyonek** bu kitap bir milyon eder 19. etmek, geçirmek (yapmak) * **muayene kirin** muayeneden geçirmek 20. etmek, yapmak, göstermek * **mesref kirin** masraf görmek 21. etmek, göstermek * **îtaet kirin** itaat göstermek 22. etmek, buyurmak * **gelo ew qebûl dike?** kabul buyururlar mı acaba? 23. koymak (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek) * **dirav kire berika xwe** parayı cebine koydu * **bike navê** içine koy 24. koymak (bir kimseyi işe yerleştirmek) * **ez hatim tu hûn min bikine kar** beni işe koymanız için geldim 25. koymak (bırakmak, içeri salmak) * **min nakin hundirû** beni içeri koymuyorlar 26. koymak (katmak, ekleme) * **ma xwê kirine xwarinê?** yemeğe tuz koymuşlar mı? 27. doldurmak * **çay bike qedehe** bardağa çay doldur 28. çevirmek (kötü bir duruma getirmek) * **ew kire qeşmer** onu maskaraya çevirdi 29. (kız) evlenmek, kocaya varmak * **keçê tu min nakî** kız benimle evlenirmisin? 30. değmek (değerinde olmak) * **ev roman dike pênc milyon** bu roman beş milyon değer 31. edinmek (kendini bir şeye sahip kılma) * **lê difikire ku zarokek ji xwe re bike ewlad** bir çocuk evlat edinmeyi düşünüyor 32. eylemek 33. giymek * **sola xwe bike lingê xwe** ayakkabını giydi 34. icra etmek 35. kırkma (ucundan kesmek) 36. kapamak, kapatmak (bir yere sokup dışarı çıkmasına engel olmak, hapsedmek) * **rahiş-**

tinê wî kirine girtîgehê onu alıp cezaevine kapadılar 37. edinmek * **ji xwe re mal û hal kirîye** kendine mal mülk edinmiş 38. kılmak * **nimêj kir** namaz kıldı 39. -e uğratmak) * **te ew kire talûkeyê** onu sen tehlikeye düşürdün (yek) ~ (bayan) birini eyle olarak kabul etmek ~ (...) 1) geçirmek, yerine yerleştirmek * **Zilan gerdenî kire stûyê xwe** Zilan kolyayı boynuna geçirdi 2) (bir yere) almak (içeri götürmek) * **em kirin odeyeke mezin** kirin bizi genişçe bir odaya aldılar 3) kapatmak * **ew dînikê hanê kirine hundir** deliyi eve kapattılar 4) atmak (koymak) * **te xwê kire xwarinê?** yemeğe tuz attın mı? 5) atmak (yerleştirmek, koymak) (**kîlometre, mîl û hwd.**) ~ (kilometre, mil, fersah) yapmak 6) koymak, sokmak 7) yatırmak, bastırmak * **îsot kirin xwê** biberi tuza yatırdı 8) sarmak, uğratmak * **serê wê kire belayê** başını belaya sardı 9. sokmak, giymek * **piyê xwe kire sola xwe** ayağını ayakkabısına soktu 10. vurmak (bağlamak, takmak, koymak) * **kelemçe kirine destên wî** ellerine kelepçe vurmuşlar ~ **abone** abone yapmak (veya etmek) ~ **abenoyê (tişteki)** (bir şeye) abone yapmak (veya etmek) ~ **agir pêketin** alev alev (vücut ısısı herhangi bir sebeple artmış olmak) (**tişteki**) ~ **armauca nîşanê** (bir şeyi) hedef almak ~ **aqilê xwe** aklında tutmak, aklıdan geçirmek (**tişteki**) ~ **aqilê xwe 1)** (bir şeyi) aklında tutmak (öğrenmek, bellemek) 2) (bir şeyi) aklına koymak * **carek ve kirîye aqilê xwe, dê bike** bir kere bunu aklına koymuş, yapacak ~ **ax û tiraf** yerle bir etmek, dümdüz etmek ~ **ax û zar** feryat figan etmek ~ **axîn ah** etmek ~ **axurê** ahıra çekmek ~ **bar û piştî** kendine sorun etmek, kendine dert edinmek ~ **bela û berî (yekî)** **dan** (bir şey birinin) başına sarmak ~ **belaya serê (yekî)** (birinin) başına ekşimek (ağır yük olmak) (**yek**) ~ **belayê** (birini) ateşe vermek (tehlikeli duruma sokmak) ~ **benîşt** (an jî **melhem**) sakızlaştırmak ~ **ber (...)** 1) önüne katmak 2) kaptırmak, kısırmak (vücudun herhangi bir organı, bir kaza sonucunda makine tarafından ezilmek veya koparılma) * **destê xwe kirîye ber makîneyê** elini makineye kaptırmış * **destê xwe kire ber derî** elini kapiya kısırdı ~ **ber cot** çiftle koşmak (**tişteki**) ~ **ber dilê xwe** mideyi bastırmak (**yek**) ~ **ber dilê xwe 1)** (birini) koynuna almak 2) (birini) koynuna almak (biriyle sevişmek için yatmak) ~ **ber gêreyê** çift koşmak ~ **ber hesab** hesaba saymak (**yek**) ~ **ber kar** (birini) işe koşmak (veya koştırmak) ~ **ber sixreyê** çift koşmak ~ **ber suxreyê** angaryaya koşmak ~ **berê 1)** hesaba saymak * **deynê me bike ber pereyê me** borcumuzu paramıza say 2) kapsamanı almak * **ji ber ku tawanbarên ramana jî bîkin ber efûyê, dixebite** fikir suçlularını da af kapsamına alınması için çalışıyor 3) kaptırmak * **destê xwe kirîye ber makîneyê** e-

lini makineye kaptırmış ~ **bêjinga qulquli** delik deşik etmek (bir şeyin her yanında delikler açmak) ~ **bi teqşîtan** taksitlendirmek (**yek**) ~ **bin baskê xwe** (birine) kanat açmak, (birini) kanadı altına almak, (birinin üstüne) kanat germek ~ **binê cilikê** sömen altı etmek, üstüne perde çekmek ~ **bin çav** (an jî **çavan**) göz altına almak ~ **bin çengê xwe** koltuklamak, koltuğunun altına koymak * **boxçika xwe kire bin çengê xwe û çû** bohçasını koltuklayıp gitti (**yek**) ~ **bin çengê xwe** (birine) kol kanat olmak (veya germek) (**tişteki**) ~ **bin destê** (an jî **înhîsara**) xwe tekeline (veya tekellerine) almak ~ **bin fermandariya xwe** (birini) egemenliği altına almak ~ **bin hêvşîya xwe** himayesine almak ~ **bin kontrolê** kontrol altına almak (**yek**) ~ **bin kêrê** bıçak altına yatırmak, ameliyat etmek ~ **bin mehra xwe** nikâhına almak (**yek**) ~ **bin meyeta xwe 1)** nüfuzu altında tutmak 2) avucunun içine almak ~ **bin muhafîzeyê xwe** himayesine almak ~ **bin nîr 1)** çift koşmak 2) boyunduruka vurmak (baskı altına almak) ~ **bin pişkinînê** denetim (veya kontrol) altına almak ~ **bin ramana xwe mec** tekeline (veya tekellerine) almak (**yek**) ~ **bin serweriya** (an jî **fermandariya**) xwe (birini) egemenliği altına almak ~ **bin stara xwe** himayesine almak ~ **bin temînatê** güvenceye bağlamak ~ **bin zept û rebtê** zabutrapt altına almak ~ **bîra (yekî)** (birine) hatırlatmak, aklına getirmek * **berîya xwarinê şekir meke bîra** zarok yemekten önce şekeri çocuğun aklına getirme ~ **bîra xwe** hatırdan tutmak ~ **boraq** kurban etmek ~ **bûk** gelin etmek (**yek**) ~ **bûseyê** (birini) pusuya düşürmek ~ **cebarê** alçıya almak (veya koymak) ~ **cih** yerleştirmek (yerine koymak) (**kesek**) ~ **cihekî 1)** (birini) bir yere tıkmak 2) (bir yere) tıkmak * **diz kirine hepsê** hırsız hapse tıkmışlar ~ **cihê (...)** 1) yerleştirmek, yerine koymak * **min ew kire cihê wî** ben onu yerine koydum * **keremîtan dike cihê wan** kiremitleri yerine yerleştiriyor 2) yerine koymak, bırakmak * **şekir bike cihê wî** şekeri yerine koy ~ **cîlsê** alçıya almak (veya koymak) ~ **çavê (yekî)** gözüne sokmak ~ **çêtir e jî gotinê** yapmak söylemekten daha iyidir (**cihek**) ~ **çirik** aşındırmak (bir yere pek çok gitmek) (**derek**) ~ **çirik** (bir yeri) yol etmek (**tişteki**) ~ **çîrcîranok** (bir şeyi) dilli düdük yapmak (bir haberi herkese yaymak) ~ **daşê (daşikê an jî faqê)** 1) kapana düşürmek (veya kısırmak), tuzağa düşürmek 2) kafeslemek (çıkartmak için birini aldatmak) (**yek**) ~ **daşikê 1)** (birini) tuzağa düşürmek, kapana sıkıştırmak (birini düzenle ele geçirmek) 2) açmaza getirmek (veya düşürmek), kapana sıkıştırmak (birini zor durumda bırakmak) (**yek**) ~ **deh pere hiştin** (birini) on paralık etmek (**yek**) ~ **der û dertûlan** (birini) sokaklara düşürmek ~ **derhûd** (**destber** an jî **zaminder**) kefil et-

mek ~ **dest** eline tutuşturmak (karşısındaki-
nin isteyip istemediğini düşünmeyip ansızın
vermek) * **jînikê name kire destê wî** kadın
eline mektubu tutuşturdu (yek) ~ **dest** ele
geçirmek (yakalamak, zapetmek) ~ **destber**
(an jî **zamînder**) kefil etmek ~ **destê (yekî)**
eline tutuşturmak * **name kire destê min**
mektubu elime tutuşturdu ~ **destê xwe** eline
almak (bir işin veya yerin yönetimini emrine
almak) (tiştek) ~ **destê xwe** ele geçirmek
(sahibi olmak) ~ **devê (yekî)** ağzına tıkamak
(yek) ~ **du pere** (birini) iki paralık etmek
(yek) ~ **erdê 1)** (birini) yere yılmak 2) (bi-
rini) toprağa vermek ~ **eyar tulum** çıkarmak
~ **ê xwe** boynuna geçirmek (zimmetine ge-
çirmek) ~ **faqê** kapana düşürmek (veya kıs-
tırmak) ~ **feryad û fixan** feryat etmek, hay-
kırmak (yek) ~ **fitil (birini)** ifrit etmek (yek)
~ **fitil hiştin** (birine) fitil vermek ~ **geranê**
(an jî **tedawulê**) tedavüle çıkarmak ~ **gere-
wa (tiştekî)** rehine koymak (veya vermek) ~
gerewa hev birbirinin yerine saymak ~
gêjahiyê gürültüye getirmek (karışıklıktan
yararlanarak istediğini elde etmek) ~ **gorî**
(an jî **qurban**) kurban etmek ~ **guharek û**
kirin guhê xwe kulağına küpe etmek * **ke-
ça min van gotinê min bike guharek û**
bike guhê xwe bu sözlerimi kulağına küpe
yap kızım (yek) ~ **gunehan** (birini) günaha
sokmak ~ **halê xerab** duman atırmak (kötü
duruma düşürmek) (yek) ~ **helaliya xwe**
(birini) helallığe almak ~ **hesab** hesaba dök-
mek (tiştek, rewşek) ~ **hesabê xwe** (bir şe-
yi, bir durumu) hesaba almak (veya hesaba
katmak) ~ **hêlekana li ser avê** gergin ve si-
nirli bir duruma yol açmak, elektrikleendir-
mek ~ **hilm û gulm** buharlaştırmak ~ **hişê**
xwe 1) hatırında tutmak, aklında tutmak 2)
aklını takmak 3) kafasına koymak, zihnine
yerleştirmek, dağarcığına atmak 4) kafasın-
dan geçirmek (tiştek) ~ **hişê xwe 1)** (bir şe-
yi) aklında tutmak (öğrenmek, bellemek) 2)
(bir şeyi) aklına koymak, aklına takmak (ve-
ya aklını takmak) ~ **hîz** (an jî **eyar**) tulum
çıkarmak (cihek) ~ **kafir keratî 1)** alan ta-
lan etmek, allak bullak etmek, darmaduman
etmek, ortalığı karıştırmak, dumanı vermek
(karmakarışık bir duruma getirmek) 2) tozu
dumana katmak (ortalığı alt üst etmek) 3)
(bir yeri) curcunaya çevirmek, döndürmek
(veya curcunaya vermek) (tiştek) ~ **kafir**
keratî (bir şeyi) çorba etmek ~ **kafir keratî**
hiştin karmakarışık etmek ~ **kefa destê xwe**
avuçlamak ~ **keminê** pusuya (veya tuzağa)
düşürmek ~ **kerê qiyametê 1)** muına dön-
dürmek veya çevirmek (uslandırmak) 2) ağ-
zının payını vermek (yek) ~ **komayê** (birini)
komalık etmek ~ (yek) ~ **kerê qiyametê** ça-
nına ot tıkmak (tıkmak veya tıkanmak) ~
ketin düşeyazmak ~ **kiriya** abone yapmak
(veya etmek) ~ **kiriya** (tiştekî) (bir şeye)
abone yapmak (veya etmek) ~ **koda ribabê**
(birinin) antipropandasını yapmak, davul

etmek ~ **ku دنیا li ser serê (yekî) rûniştin**
dünyayı başına dar etmek ~ **ku diya (yekî)**
lawo bike (birinin) anasını ağlatmak * **kî bi**
çavekî ne xweş lê binêre, ez dê bikim ku
diya wî lawo bike kim ona yan bakarsa, a-
nasını ağlatırım ~ **ku firin** kanatlanmak
(çok sevinmek) * **gava ku behs jê dikir ça-
wa dicoşiya, çawa dikira ku biffriya** anla-
tırmak nasıl coşuyor, nasıl kanatlanıyordu ~
ku (yek) îman bi rebê Mûsa anîn Hanya'yı
Konyay'yı gösterme (veya öğretmek) ~ **ku**
jî eyarê xwe derketin kabına sığmamak ~
ku jî nav cihan ranebûn yatağa bağlamak
~ **ku kezbe (yekî) peritîn** (birinin) ciğeri-
ni parlatmak (veya sökmek) ~ **ku kêfa (ye-
kî) jê re hatin** (birinin) sempatisini kazan-
mak ~ **ku (yek) li emrê çûyî** poşman bûn
Hanya'yı Konyay'yı gösterme (veya öğret-
mek) ~ **ku mirin** öleyazmak * **jî ber ger-
man bikira ku bimira** sıcaktan öleyazdı ~
ku (yek) poşman bibe jî diya xwe bûye
(birini) anasından doğduğuna pişman etmek
~ **ku şîrê çiliyê di pozê (yekî) de derê** (an
jî **bê**) (birini) anasından doğduğuna pişman
etmek ~ **ku tîn tê re çûn** ateşe tutmak (az i-
sıtmak) ~ **ku xwêdan tê de avêtin** terletmek
(sıkıntıya düşürmek, çokça yormak) ~ **le-
pikê** (an jî **keminê**) tuzağa düşürmek ~
malê leşkerî (an jî **eskerî**) askerileştirmek ~
marê nivuştî sallantıda bırakmak ~ **me-
best** (an jî **mexsed**) amaç gütmek ~ **melhem**
sakızlaştırmak ~ **meriyetê** yürürlülüğe kon-
mak (tiştek) ~ **mesele** (bir şeyi) mesele yap-
mak (yek) ~ **mesrefê** (birini) masrafa sok-
mak ~ **mêşin hiştin** muına döndürmek veya
çevirmek (uslandırmak) ~ **mêvan** konuk
(veya misafir) etmek (yek) ~ **mirov** (an jî
meriv) (birini) adam etmek (eğitmek, yetis-
tirmek) ~ **mîna** (an jî **mînanî**) **pola mec** çe-
likleştirmek, demirleştirmek (demir gibi
sağlamlaştırmak) ~ **nav (...)** kısmak (sıkış-
tırmak) * **kûçikê qemça xwe kîri nav gavê**
xwe köpek kuyruğunu bacaklarının arasına
kısıtı ~ **nav dest û piyan** ayaklar altına al-
mak * **şerefa xwe, namûsa xwe kirin nav**
dest û piyan şerefini, namusunu ayaklar al-
tına aldı ~ **nav dilê xwe içine** atmak (sıkın-
tısını kimseye belli etmemek) ~ **nav du ke-
vaneyan** parantez içine almak ~ **nav dunikê**
(an jî **dunikan**) tırnak içine almak ~ **nav ke-
vaneyê** (an jî **parantezê**) paranteze almak ~
nav malê iç güveyi almak ~ **nav piyên xwe**
kurulmak (sofraya rahatça oturmak) * **goşt**
kîre nav piyê xwe û di yek carê de hel kir
ete bir kuruldu bir seferde silip süpürdü ~
nava (tiştekî) 1) gömmek, batırmak * **serê**
xwe kîre nav çarşeva diya xwe annesinin
çarşafına kafasını gömdü 2) katmak (birlik-
te göndermek) * **me qerewil kirin nav**
qewteyê kafileye muhafız katmak (yek) ~ **na-
va kêşekî gû û agir** berdanê itin götüne
(veya içine) sokmak ~ **nava nemir û neji-
nî** sallantıda bırakmak ~ **nava xwe 1)** araya

almak, ortaya almak 2) içine almak, kapsamak ~ **navbera xwe** araya almak ~ **navê 1)** kapsamina alma (veya alınmak) 2) katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) 3) **argo** (yek) boklaine ~ **navê** (an jî **dewrê**) (birini) araya koymak (bir kimşenin aracılığına baş vurmak) ~ **nekir** bir türlü (hiçbir biçimde, hiçbir yolla) * **min kir nekir min ew qanih nekir** bir türlü onu ikna edemedim ~ **nesîbê (yekî)** (birine) nasip etmek ~ **nezaretê** gözlem altına almak (**tişte**) ~ **nişan** (bir şeyi veya bir şeye) nişan koymak * **ji bo çaxê vegeê em riya xwe şaş nekin, min ev her du hewr kirin nişan** dönüştürme yolumuzu şaşırılmamak için şu iki kavağı nişan koydum (**yek**) ~ **paşila** (an jî **paxila**) **xwe 1)** (birini) koynuna almak 2) (birini) koynuna almak (biriyile sevişmek için yatmak) ~ **pereyek** bir paralık etmek * **w ez ji dinya alemê re kirim pereyek** beni el aleme bir paralık ettiniz ~ **pê** (an jî **ling**) ayağına giymek ~ **pêçekê** belemek (çocuğu kundaklamak) (**yek**) ~ **pêşirtengiyê** (birini) dara boğmak ~ **piç û parî** parça parçuk etmek ~ **piçik û parî** parça parçuk etmek, un ufak etmek ~ **pilevil** yuvarlamak (sözü belirsizce ve anlaşılmayacak biçimde söylemek) ~ **pirzika ser zimanê xwe** diline pelesenk etmek (**yek**) ~ **polekî sor** (birinin) kuyruğuna teneke bağlamak ~ **potik û kincikan** düğüm üstüne düğüm vurmak veya atmak (parasını pintilik ederek saklamak) ~ **qafê xwe 1)** kafasına koymak 2) kafasından geçirmek ~ **qalib** kalıba vurmak ~ **qar dan nav çavên (yekî)** başına kakmak ~ **qar dan serê (yekî)** başına kakmak ~ **qar li nav çavê (yekî)** xistin yüzüne vurmak (veya çarpmak) ~ **qar û dan serê (yekî)** başına kakmak ~ **qefesê 1)** kafase koymak 2) kafeslemek (çıkar sağlamak için birini aldatmak) ~ **qelî 1)** kavurma yapmak 2) turşusunu kurmak * **qismetê te derkeve dernekeve em dê te bidin, ma em te nakin qelî** bir kısmetin çıkar çıkmaz seni vereceğiz, turşunu kuracak değiliz ~ **qerebalixê** gürültüye getirmek (veya boğmak) (**yek**) ~ **qeşmer ji xwe re** (birini) maskaraya çevirmek (**yek**) ~ **qilqalê** (birini) telâşa düşürmek ~ **qirik** yakıp kül etmek ~ **qîrîn û barîn** çağırıp bağırarak ~ **qulik û milikan** (an jî **bexşikan**) düğüm üstüne düğüm vurmak veya atmak (parasını pintilik ederek saklamak) ~ **qulikê 1)** deliğe koymak (veya sokmak) 2) **argo** deliğe tıkmak, kodese tıkmak (hapse atmak) ~ **qurban** kurban etmek ~ **qurbana xwe** (kendine) kurban etmek (kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etmek) ~ **rekehê** (an jî **qefesê 1)** kafase koymak 2) kafeslemek (çıkar sağlamak için birini aldatmak) (**tişte**) ~ **resmiyetê** (bir işi) resmiyete dökmek ~ **rê 1)** yol yapmak * **rêça cola pez ev der kiriye rê** sürünün izi buraları yol yapmış 2) yoluna koymak ~ **ridê**

sidê mekik dokumak ~ **rijik** yakıp kül etmek ~ **rojêvê** gündeme almak ~ **sepetê** (an jî **selikê**) sepete koymak, sepetlemek ~ **ser** (...) üstüne koymak, katmak, tamamlamak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) * **tu jî hinek pere bike serê** bu paraya biraz sen de kat * **em dê sibehê bikin ser wê** üstünü yarın tamamlayınız ~ **ser (tişte**) 1) eklemek 2) üzerine koymak ~ **ser çav** üzerine yıkmak (**yek**) ~ **ser dilê xwe** kendini düzdürmek (**yek**) ~ **ser zimanan** dillendirmek (hakkında dedikodu yapılmasına sebep olmak) ~ **serad hiştin** kalbura çevirmek ~ **serê 1)** üstüne eklemek, katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) * **tu jî hinek pere bike serê** bu paraya biraz sen de kat 2) bire bin katmak (çok abartmak) 3) ilave etmek, eklemek ~ **serê (yekî) 1)** kafasına koymak (veya sokmak), kulağına koymak (veya sokmak) 2) başına (veya kafasına) geçirmek (bir şeyi öfkeli birinin başına vurmak) * **beroš kire serê wî** tencereyi başına geçirdi (**îş û karê xwe**) ~ **serê rê** hâle yola koymak ~ **serê xwe 1)** kafasına koymak, kafana koymak 2) kafasına koymak, kurmak (aklıma koymak) * **ku ew carek kiribe serê xwe êdî nasekine** o gitmeyi bir kez kurdu mu, artık durmaz 3) kafasından geçirmek ~ **sindoqê** sandıklamak, sandığa koymak ~ **stûyê (yekî) 1)** yüklemek (yükümlülük altına sokmak) * **xwedikirina zarokê kirin stûyê wê** çocuğun bakımını ona yüklediler 2) (birinin) üstüne atmak, yıkmak, yüklemek (bir suçunu birinin üstüne atmak) * **sûc kirin stûyê wî** suçu ona yüklediler * **sûc dike stûyê min** suçu bana yıkıyor 3) üzerine atmak (yapılmış kötü bir şeyi birine yüklemek) * **sûc neke stûyê wê** suçu onun üzerine atma ~ **stûyê xwe** üstlenmek ~ **sûravkê** turşu kurmak (veya yapmak) (**tişte**) ~ **şorebe** (bir şeyi) çorba etmek ~ **şûna (tişte**) ikame etmek, yerine koymak ~ **şûna (yekî) 1)** yerine koymak * **min ew xiste şûna wî** onu, onun yerine koydum 2) koymak, bırakmak * **şekir bike şûna wî** şekerini yerine koy (**yek**) ~ **şûna evdalan** (an jî **bûdelayan**) (birini) aptal yerine koymak (veya konulmak) (**yek**) ~ **şûna mirovan** adam yerine koymak (**yek**) ~ **şûna xiraxavan** (birini) aptal yerine koymak (veya konulmak) (**yek**) ~ **şûna xwe** el tazelemek (bir işte yorulan kimseye başa birini getirmek) ~ **tac dan serê xwe** başına taç etmek ~ **tara bêjîngê** delik deşik etmek (bir canlının vücudunda bir araçla birçok yaralar, kesikler açmak) ~ **teleyê** kapana düşürmek (veya kısırmak) ~ **teqşît** taksite bağlamak ~ **tereqiye** diriltmek (yeniden geçerli duruma getirmek) ~ **teşeyê (tişte**) biçime sokmak (veya vermek) ~ **tevî** (...) 1) katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) 2) kat-

mak (döllenmeyi sağlamak için erkek hayvanı dişinin yanına salmak) ~ **tevî hev** (birbirine) katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) (**yek**) ~ **texte** pestile çevirmek (**yek**) ~ **texte** hiştin (birinin) pestilini çıkarmak ~ **tiliya xwe** parmağına takmak * **wê gusîrkê bixe tiliya xwe** yüzüğü parmağına takacak ~ **wekî axurê** ahıra çevirmek (**yek**) ~ **wekî fitil** fitillemek, fitil vermek, kızdırmak ~ **wekî hesin** demirleştirmek ~ **wekî leyîstika zarokan** çocuk oyuncuğu haline getirmek ~ **wekî qulên seradan** kalbura çevirmek ~ **wekî şepe** (an jî **cemed**) çivi kestirmek (**yek**) ~ **xayilan** (birini) dalgınlığa getirmek (**yek**) ~ **xesarê** (an jî **zerarê**) 1) (birine) zarar vermek 2) (birine) zarara sokmak ~ **xêr sebil** etmek ~ **xwe xwarin** içi içini yemek * **jî bo ku em qasek berî qasekê herin malê dike xwe** bixwe bir an önce eve gitmek içi içini yiyor ~ **xwarê** aşağı alınak (**yek**) ~ **xwediyê** (tişteki) sahip kılmak ~ **xwedî erd** (an jî **arazî**) topraklandırmak (**yek**) ~ **xwedî mûce** (mehane an jî **meaş**) aylık bağlamak ~ **xwedî sendîka** sendikalaştırmak ~ **xurê guleyekê** mermi manyağı yapmak (bir kurşunla canını almak) ~ **zamînder** kefil etmek (**cihek**) ~ **zewî** tarla açmak, arazi açmak (**yek**) ~ **ziftê** (birini) hizaya getirmek, yola getirmek (**cihek**, **deverek**) li (**yekî**) ~ **zindan** (bir yeri birine) zindan etmek * **bike bike** pek pek * **bike bike milyonek dike** pek pek bir milyon eder * **bike çavê xwe** başında paralansın (yapılan bir iyilik çok söylediğinde o iyiliğin artık istenmediğini belirten söz) * **dike bibe** eli kulağında * **dikira bifiriya** içi içine sığmamak **jî kêfan dikira bifiriya** sevinçten içi içine sığmıyordu * **dikira xwe bixwara** ayılıp bayılmak (aşırı dereceden sinir bunalımları geçirmek) * **meke** 1) etme eyleme 2) etme (veya etme yahu) * **meke ha!** etme yahu * **meke kuro** (an jî **lawo**)! etme yahu * **meke li kesan ku neyê nefsan wê bê serê pisê pisan** dedesi koruk yer, torunun dişi kamaşır, etme bulma dünyası * **meke li kesan wê bê serê nefsan ku neyê serê nefsan wê bê serê pisê pisan** dede (ya da baba) koruk (veya erik) yer, torunun (veya oğlunun) dişi kamaşır, dedesi koruk yer, torunun dişi kamaşır, etme bulma dünyası * **mekin!** yapmayın, yapmayınız! * **nake bi pênc pereyan** beş para etmez **tu heyî ya, tu nakî bi pênc pereyan** sen var ya, beş para etmezsin * **nake bi pênc qiruşê qul** beş para etmez * **nake du pere** iki paralık * **nekirin bi eyarê** xwe beş kuruş etmemek * **nekirin bi eyarê** xwe beş para etmemek * **nekirin bi neynoka** (**yekî**) (birinin) tırnağı olamamak * (**yek**) **nekirin bi neynoka ku filan kes jê dike û diavêje** (birinin) kestiği (veya attığı) tırnak olamamak * **nekirin bi neynoka** (**yekî**) **ku tê avêtin** (bir şeyin veya bir kimsenin) tırnağına (veya atığı tırnağı) değmemek * **neki-**

rin bi pênc (an jî **deh**) **perayan** on (veya beş) para etmez * **nekirin bi pênc qurışan** beş kuruş etmemek, on (veya beş) para etmez **xaniyê ku kiriye nake bi pênc qurışan** aldığı ev peş para etmiyor * (**yek**) **nekirin bi qasî neynoka ku** (**yek**) **diavêje** (bir kimse birinin) attığı tırnak kadar olamamak * (**yek**) **nekirin hesab** hesaba almamak (veya katmamak) * (**yek**) **nekirin ortê** hesaba almamak (veya katmamak) * **nekirin polîkek** bir pul etmemek * **nekirin televiz** sesini çıkarmaz olmak, taş kesilmek

kirin abîde *l/gh* abideleştirmek anıtlılaştırmak
kirin aqilê xwe *l/bw* 1. aklma koymak 2. (bir şeyi) zihnine yerleştirmek
kirin armanc *l/gh* amaçlamak
kirin axîn *l/gh* ahlamak
kirin bahane *l/gh* bahane etmek
kirin balî *l/gh* balyalamak
kirin baq *l/gh* demetlemek
kirin barebar *l/gh* bangırdamak
kirin barîmteyê *l/gh* rehine koymak (veya vermek)
kirin barîn *l/gh* feryat etmek, haykırmak
kirin bende *l/gh* köleleştirmek
kirin ber hev *l/bw* kapıştırmak
kirin ber kar *l/bw* işe koşturmak
kirin ber xwe *l/bw* takmak, kuşanmak * **de-mançe kiriye ber xwe û çûye** tabancayı beline takıp gitmiş
kirin berdilê xwe *l/bw* koynuna almak
kirin berînî *l/gh* 1. bağırarak, banlamak, bangırdamak 2. melemek 3. cart curt etmek
kirin beyaban *l/gh* çölleştirmek
kirin bilewîl *l/gh* fan fin etmek
kirin bilqebilq *l/gh* fıkırdamak, çokramak
kirin bilqîn *l/gh* fıkırdamak, çokramak
kirin bilqînî *l/gh* çokramak, fıkırdamak, to-kurdamak
kirin bimîn *l/gh* bulmak
kirin binçav *l/gh* göz altına almak
kirin birebir *l/gh* yaygara koparmak
kirin birînî *l/gh* yaygara koparmak (veya yaygarayı basmak)
kirin borebor *l/gh* bağırarak, bangırdamak
kirin borînî *l/gh* 1. bağırarak, banlamak, bangırdamak 2. böğürmek (insan için) 3. cart curt etmek
kirin boxçeyê *l/gh* bohçalamak
kirin bûxar *l/gh* buharlaştırmak
kirin carecar *l/gh* carlamak, yaygara koparmak (veya yaygarayı basmak)
kirin carînî *l/gh* carlamak
kirin cezaretê *l/gh* cendereye sokmak
kirin çih *l/gh* 1. yerine koymak, yerleştirmek 2. örtmek * **deri kire çih** kapıyı örttü
kirin cirecir *l/gh* carlamak, yaygara koparmak (veya yaygarayı basmak)
kirin cirînî *l/gh* bağırarak, bağırıp çağırıp, carlamak
kirin civak *l/gh* toplulaştırmak
kirin çavê xwe *l/bw* 1. gözüne koymak 2. gözüne kestirmek

kirin çelqeçelq */lgh* cumbuldamak, cumbur-danmak
kirin çelqînî */lgh* cumbuldamak, cumburdamak
kirin çeqînî */lgh* çatırdamak
kirin çete */lgh* çeteleştirmek
kirin çimeçim */lgh* kem küm etmek
kirin çingîn */lgh* çınlamak
kirin çingînî */lgh* çınlamak, tıngırdamak
kirin çipînî */lgh* patırtı etmek
kirin çirax */lgh* çirak etmek
kirin çireçir */lgh* gıcır gıcır etmek
kirin çirînî */lgh* gıcırdamak * **derî dike çirînî** kapı gıcırıyor
kirin çirkeçirk */lgh* 1. çatır çatır etmek 2. cı-zır cızır etmek (kamuş kaleminin sesi gibi) 3. gıcırdamak
kirin çirkînî */lgh* 1. çatırdamak, çat etmek 2. cızırdamak, cızıldamak 3. gacırdamak, gacıır gucur etmek, gacıır gacıır etmek
kirin çizînî */lgh* cızırdamak, cızıldamak (kesilen camın veya yazı yazarken çıkan sesi anlatır)
kirin çireçir */lgh* cırıldamak, cır cır ötmek
kirin çirînî */lgh* 1. cazdırmak, cırıldamak, cırtla-mak 2. gacırdamak, gacıır gucur etmek, gacıır gacıır etmek 3. cır cır ötmek 4. zimbırdatmak
kirin çizeçiz */lgh* 1. cazdırmak, cırıldamak 2. cır cır ötmek
kirin çizûî */lgh* 1. cazdırmak, cırıldamak 2. cır cır ötmek 3. zimbardatmak
kirin çol */lgh* çölleştirmek
kirin çûkînî */lgh* çık çık ötmek (veya yapmak)
kirin dar */lgh* (argo) gebertmek
kirin dehmeke */lgh* hizalamak
kirin delalî */lgh* nazlılaştırmak
kirin dengî */lgh* şaşaşı yapmak, çan çalmak, herkese bildirmek
kirin dep */lgh* evleklelemek
kirin der */lgh* 1. dışarı atmak, kovmak (bir yerden sürüp çıkarmak) * **me ew ji malê bi zorekê kire der** onu evden zor kovduk 2. çı-karmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) 3. çıkar-mak (sindirim yolundan dışarı atmak)
kirin derpê */lgh* (argo) kadın kocasını toplu-luktan soyutlamak
kirin dimedim */lgh* güm güm etmek
kirin dimin */lgh* uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
kirin diminî */lgh* gümbürdemek
kirin ding */lgh* denk yapmak, bağlamak, bal-yalamak * **eşya ding kirin** eşyayı bağlamak
kirin dingînî */lgh* gümllemek
kirin dîn bûn */lgh* fırtırmak, fırtırmak * **ez dikim ji destê vî merivî dîn bibim** bu ada-mın elinden fırtıracam
kirin dûkel */lgh* buharlaştırmak
kirin eter */lgh* eterleştirmek
kirin eyb */lgh* ayıplamak
kirin felq */lgh* ayırmak (bölme) * **sêv kirin çar felq** elmayı dörde ayırdı
kirin fileh */lgh* hristiyanlaştırmak
kirin firînî */lgh* hopurdattmak, höpürdetmek
kirin fisînî */lgh* fısıldamak

kirin fişînî */lgh* tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
kirin firînî */lgh* çağlamak, gürlüdemek (nehir, akarsu ve dereler için) * **çem dike firînî û dikişe** dere gürlüdeyerek akıyor
kirin fitefit */lgh* ötüşmek
kirin fitînî */lgh* ötüşmek * **çûkên li ser daran dikirin fitînî** ağaçtaki kuşlar ötüşüyordu
kirin formûl */lgh* formüleştirmek
kirin Franiz */lgh* Fransızlaştırmak
kirin Frensawî */lgh* Fransızlaştırmak
kirin gac */lgh* kangallamak, kelepemek
kirin gaz */lgh* gazlaştırmak
kirin gazî */lgh* adak etmek
kirin gilde */lgh* yumaklamak
kirin gilok */lgh* topaklamak
kirin gilok */lgh* yumaklamak
kirin giregir */lgh* gürllemek
kirin girik */lgh* bezelemek, topaklamak (ha-mur topağı yapmak)
kirin gixîn */lgh* agulamak
kirin gixînî */lgh* agulamak
kirin gulpîn */lgh* parlamak (tutuşup alev çı-karmak)
kirin gulpînî */lgh* parlamak (tutuşup alev çı-karmak)
kirin gumegum */lgh* güm güm etmek
kirin gumîn */lgh* 1. gümllemek 2. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
kirin gumînî */lgh* gümbürdemek
kirin guregur */lgh* harıldamak
kirin gurînî */lgh* 1. gürllemek * **esman kire gurînî** gök gürlledi 2. gürlüdemek (nehir, a-karsu ve dereler için) * **çem dike gurînî û dikişe** dere gürlüdeyerek akıyor
kirin gurmegurm */lgh* güm güm etmek
kirin gurmînî */lgh* gümbürdemek, gürllemek
kirin gurz */lgh* demetlemek
kirin guvînî */lgh* uğuldamak (rüzgâr sesi için)
kirin gûrî */lgh* evleklelemek
kirin hawar */lgh* 1. feryat etmek (büyük bir yokluk, zarar ve sıkıntı içinde bulunmak 2. yardım çağırarak)
kirin helalî heram */lgh* zehir zıkkım etmek
kirin hesarê */lgh* çembere almak
kirin hestî */lgh* kemikleştirmek
kirin hev û din */lgh* 1. kenetlemek (birbirine geçirerek bağlamak) * **destê xwe kiribû hev û din** ellerini kenetlemişti 2. kenetlemek (sı-kıca birbirinin üzerine kapamak) * **devê xwe kiribû hev û din venedikir** ağzını kenetle-miş açmıyordu
kirin hêncet */lgh* bahane etmek
kirin hêwirze */lgh* gürlütlü çıkarmak (etmek, koparmak veya yapmak)
kirin hilqînî */lgh* öğürmek
kirin himehim */lgh* güm güm etmek
kirin himînî */lgh* 1. gümbürdemek 2. gürlle-mek
kirin hirehîq */lgh* kahkaha atmak
kirin hiş avêtin */lgh* fırtırmak, fırtırmak * **ez dikim ji destê vî merivî hiş biavêjim** bu a-damın elinden fırtıracam

kirin hişê xwe *l/bw* (bir şeyi) zihnine yerleştirmek, aklına koymak
kirin hîqehîq *l/gh* kıkırdamak, kakır kakır gülmek
kirin hîqînî *l/gh* kıkırdamak
kirin hîzayekê *l/gh* hizalamak
kirin humîn *l/gh* gürlmek (top gibi gürlmek)
kirin iftînî *l/gh* 1. ıhlamak, ıklamak 2. tıslamak (ağır yük altında iniltiye benzer ses çıkarmak)
kirin îdeal *l/gh* idealleştirmek, ülküleştirmek
kirin îsawî *l/gh* hristiyanlaştırmak
kirin îskînî *l/gh* hıçkırma hıçkırma ağlamak
kirin kafirkeratî *l/gh* 1. alan talan etmek, darımaduman etmek, allak bullak etmek 2. çıkmaza sokmak
kirin kalan *l/gh* kınlamak
kirin kalekal *l/gh* inin inin inlemek
kirin kalînî *l/gh* melelemek
kirin karîgeriyê *l/gh* yürürlüğe konmak
kirin kelef *l/gh* kangallamak, kelepemek
kirin keltekelt *l/gh* 1. havlamak 2. havlamak, boş konuşmak 3. çan çan etmek (ötmek veya konuşmak)
kirin kenî *l/gh* gülmek
kirin kirêc *l/gh* kireçsilemek
kirin kırpekîrp *l/gh* çıtır çıtır etmek
kirin kîrpîn *l/gh* kakırdamak
kirin kîrpînî *l/gh* 1. çıtırdamak, kıtırdamak (ekmek için) * **gava ku nanê hişk dixwar di devê wê de dikir kîrpînî** sert ekmek yiyince ağzında çıtırdıyordu 2. kütürdemek
kirin kîrtekîrt *l/gh* tıkırdamak
kirin kîrtînî *l/gh* tıkırdamak
kirin kitêb *l/gh* kitaplaştırmak
kirin kîzekîz *l/gh* 1. cızırdamak (acı duymak) 2. cızırdamak (et ateşte kızartıldığında)
kirin kîzînî *l/gh* 1. cızırdamak (acı duymak için) * **nava dilê min kîre kîzînî** içim cızırdadı 2. cızırdamak (ateşte et pişirirken)
kirin kîzînî *l/gh* 1. cızırdamak, cızırdamak (acı duymak, içinin cız etmek) 2. cızırdamak (ateşte et pişirildiğinde çıkan ses için)
kirin kole *l/gh* köleleştirmek
kirin komîr *l/gh* kömürleştirmek
kirin kufekuf *l/gh* 1. pofurdamak 2. tellendirmek, tüttürmek (sigara, nargile vb. şeyler için)
kirin kufînî *l/gh* 1. pofurdamak 2. tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
kirin kulû *l/gh* yumaklamak
kirin Kurdî *l/gh* kürçeleştirmek
kirin kürînî *l/gh* hüngürdemek
kirin küstînî *l/gh* 1. çenilemek (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarmak) 2. cırlamak
kirin kûzînî *l/gh* 1. çenilemek (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarmak) 2. cırlamak
kirin lat *l/gh* evleklemek
kirin lehî *l/gh* batırmak (alay yolu)
kirin liqînî *l/gh* lıkırdamak

kirin lûbelûb *l/gh* uğunmak
kirin lûlik *l/gh* dürmek (silindir şeklinde kendi üzerine sarmak)
kirin mebest *l/gh* amaçlamak
kirin mecbûrî *l/gh* zorunlu kılmak
kirin mehne *l/gh* bahane etmek
kirin mengî *l/gh* ülküleştirmek
kirin merfînî *l/gh* melemek
kirin Mesîhî *l/gh* hristiyanlaştırmak
kirin mexel *l/gh* çöktürmek
kirin mexîn *l/gh* hristiyanlaştırmak
kirin mexsed *l/gh* amaçlamak
kirin mêvan *l/gh* misafir etmek
kirin minet *l/gh* minnet etmek
kirin mirînî *l/gh* mırlamak
kirin mişar *l/gh* evleklemek
kirin mîzemîz *l/gh* kem küm etmek
kirin mîorînî *l/gh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
kirin muxetab *l/gh* muhatap etmek
kirin mûrînî *l/gh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
kirin nalenal *l/gh* inin inin inlemek
kirin nav piyên xwe *l/bw* (sofraya) kurulmak
kirin nav xwe *l/bw* kapsamak
kirin nav zerrê *l/bw* zarflamak
kirin nezaretê *l/gh* göz altına almak, nezarete atmak
kirin nezîr *l/gh* adak etmek
kirin nêvî *l/gh* (bir şeyi) ikiye bölmek
kirin nîrînî *l/gh* mırlamak
kirin niyet *l/gh* niyet etmek
kirin nûzînî *l/gh* cırlamak
kirin ofîn *l/gh* oflamak ~ **û pîfîn** oflamak puflamak
kirinok *ant/m* kıkırdak
kirinokî *rd* kıkırdaklı
kirin orîn *l/gh* uğuldamak (rüzgârın uğuldaması için)
kirin orînî *l/gh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
kirin parze *l/gh* parçalara ayırmak
kirin pelîşîn *l/gh* çatırdamak, çökmeye yüz tutmak * **xaniyê me dike bipelişê** evimiz çatırdayor
kirin pê *l/gh* ayağına giymek
kirin pêşîya xwe *l/bw* önüne katmak
kirin pêşîyê *l/gh* öne almak (veya alınmak)
kirin pêşkenî *l/gh* maskara etmek
kirin pîfînî *l/gh* pofurdamak, puflamak
kirin pilçepilç *l/gh* fukurdamak
kirin pilçînî *l/gh* fukurdamak
kirin pilepil *l/gh* sayıklamak (istediği, özlediği bir şeyden sürekli söz etmek)
kirin pirînî *l/gh* pır pır etmek
kirin pîrtûk *l/gh* kitaplaştırmak
kirin pistînî *l/gh* fısıldamak
kirin pîfînî *l/gh* dırlanmak, pıtırıtmak
kirin pixepix *l/gh* mışıl mışıl uyumak
kirin pola *l/gh* çelikleştirmek
kirin poxilme *l/gh* parmak atmak
kirin pûkînî *l/gh* sızlanmak
kirin pûşî *l/gh* kavlamak

kirin pût */gh* putlaştırmak
 kirin pûyına belotan */gh* palamutlamak
 kirin qajîni */gh* bağurmak, çığlık atmak
 kirin qarîni */gh* bağurmak
 kirin qaseyan */gh* kasalamak
 kirin qatix */gh* katıklamak
 kirin qayde */ngh* kurallaştırmak
 kirin qerpîni */gh* patırdamak
 kirin qesarê */gh* kasarlamak
 kirin qesmer */gh* maskara etmek
 kirin qevd */gh* demetlemek
 kirin qerîn */gh* 1. çağırıp bağurmak 2. haykırmak
 kirin qidqidîni */gh* gıdıklamak * mirîşk di-
 ke qidqidîni tavuk gıdaklıyor
 kirin qîjeqîj */gh* cızır cızır etmek (yağda kı-
 zıartılan yiyecekler için)
 kirin qîjin */gh* cız etmek, cızlamak
 kirin qîjîni */gh* cızlamak, cızırdamak (yağda
 kızartılan yiyecekler için)
 kirin qırçeçîrç */gh* çıtırdamak, gıcır gıcır et-
 mek, çitır çitır etmek
 kirin qırçîn */gh* çat etmek, çatırdamak
 kirin qırçînî */gh* 1. çıtlamak * ağır dike qır-
 çînî ateş çıtlıyor 2. çıtlamak (sert kabuklu
 yemişler yenilirken çıkarılan ses) 3. çıtırdama-
 mak, çit etmek * gava ku pêli texte kir, ki-
 re qırçînî tahtaya başına çıtırdadı 4. gacırdamak, gıcırdamak, gacıır gacıur etmek, gacıır gacıur etmek (diş için)
 kirin qireqîr */gh* gaklamak
 kirin qirik */gh* kül etmek, yakıp kül etmek
 kirin qirîni */gh* gaklamak
 kirin qırpeqîr */gh* çitır çitır etmek
 kirin qirpîni */gh* çıtırdamak * gava ku nanê
 hişk dixwar di devê wê de dikir qirpîni
 sert ekme yiyince ağzında çıtırdıyordu
 kirin qırqirîni */gh* gıdıklamak * mirîşk dike
 qırqirîni tavuk gıdaklıyor
 kirin qırteqîrt */gh* gıdıklamak * mirîşk dike
 qirtqirt tavuk gıdaklıyor
 kirin qirtîni */gh* takırdamak
 kirin qışteqîşt */gh* gaklamak
 kirin qiyalê */gh* gölgelendirmek (hayvanları
 gölgede dinlendirmek)
 kirin qîjewîj */gh* 1. çağırıp bağurmak 2. cayır-
 tıyı basmak (veya cayırtı koparmak)
 kirin qîjin */gh* 1. çığlık atmak 2. feryat et-
 mek, haykırmak
 kirin qîjîni */gh* çığlık atmak, bağurmak
 kirin qırçînî */gh* çat etmek
 kirin qîrewîr */gh* bangırdamak
 kirin qîrîni */gh* 1. çığlık atmak 2. bağurmak,
 banlamak, bangırdamak, feryat etmek, hay-
 kırmak 3. çağırıp bağurmak
 kirin qoreqor */gh* böğürmek (öküz, manda
 vb. için)
 kirin qorîni */gh* böğürmek (öküz, manda vb.
 için)
 kirin qultîni */gh* lıkırdamak
 kirin qurîni */lîh* üveyemek
 kirin qurpîni */gh* 1. kıtırdamak, kütürdemek
 (kemikler için)* gava ku şofêr tevzî dan

xwe, hestiyên wî kirin qurpîni şoför gerin-
 diğinde, kemikleri kıtırdadı 2. patırdamak
 kirin qutiyan */gh* kutulamak
 kirin quzulqurt */gh* zehir zıkkım etmek
 kirin refik */gh* 1. sekilemek 2. evlemek
 kirin rejî */gh* kömürleştirmek
 kirin reperep */gh* görültü patırtı yapmak
 kirin repîn */gh* tapırdamak
 kirin repîni */gh* patırdamak, tıpırdamak (yü-
 rürken tıpır tıpır ses çıkarmak)
 kirin reqînî */gh* takırdamak
 kirin rê */gh* yoluna koymak, rayına oturtmak
 kirin rijik */gh* kül etmek (yakmak)
 kirin robot */gh* robotlaştırmak
 kirin roman */gh* romanlaştırmak
 kirin rûpel */gh* sayfalandırmak
 kirin sekû */gh* teraslamak, sekilemek
 kirin sekûk */gh* sekilemek
 kirin ser */gh* üstüne katmak
 kirin ser hev */bw* 1. istiflemek 2. biriktirmek
 3. katmak
 kirin serê */gh* 1. eklemek, katmak 2. ilhak et-
 mek 3. üzerine koymak
 kirin serê xwe */bw* 1. kafâna koymak, nakşet-
 mek 2. kafâna takmak
 kirin şiqesîq */gh* gıcır gıcır etmek
 kirin stû */gh* 1. üstüne yıkmak 2. üstüne (ve-
 ya üzerine) atmak
 kirin şagirt */gh* çırak etmek
 kirin şeqîni */gh* 1. çakıldamak 2. çıtırdamak
 kirin şêrt */gh* dilim dilim etmek
 kirin şikê */gh* işkilledirmek
 kirin şildim bildim */bw* fan fin etmek
 kirin şîn */gh* ağıt yakmak
 kirin şîrîn */gh* 1. şingırdatmak 2. gürlетmek
 kirin şûv */gh* nadaslamak
 kirin tangekê */gh* hizalamak
 kirin tepetep */gh* tapırdamak, hora tepmek,
 görültü yepmek
 kirin tepîn */gh* tapırdamak
 kirin tepîni */gh* 1. tıpırdamak, patırdamak, pı-
 tırtı etmek (yürürken tıpır tıpır ses çıkar-
 mak) 2. tıpırdamak (hafif hafif vurmak) 3.
 titremek (ışık için; aralıklı olarak gücü azal-
 ıp çoğalmak) 4. pıt pıt atmak (korku ve he-
 yecan gibi sebeple kalbi fazla çarpmak)
 kirin teqîn */gh* fırtırmak, fırtırmak * ez di-
 kim ji destê vî merivî dikim biteqim bu a-
 damın elinden fırtıracığım
 kirin terpeterp */gh* güm güm etmek
 kirin tev */gh* katmak (içine veya üstüne niteli-
 ğini değiştirmek veya niceliğini artırmak i-
 çin eklemek)
 kirin tevî hev */bw* 1. (birbirinin içine) katmak
 2. aralarına katmak
 kirin texmekê */gh* hizalamak
 kirin tingîni */gh* tınlamak, tıngırdamak, dım-
 bırdamak, zımbırdamak
 kirin tîsîni */gh* tıslamak (kaz, kedi, yılan vb.
 nin çıkardığı ses)
 kirin tîmsal */gh* tîmsal etmek
 kirin tîqetîq */gh* kahkaha atmak
 kirin torbe */gh* torbalamak

kirin toz *l/gh* tozlamak
kirin tutetut *l/gh* baykuş ötmek
kirin türük *l/gh* torbalamak
kirin ufeuf *l/gh* uflayıp puflamak
kirin ufin *l/gh* oflamak ~ **û kufin** uflayıp puf-lamak
kirin uffin *l/gh* pofurdamak, puflamak, ufla-yıp puflamak
kirin vartan vartan *l/bw* fart furt (ya da farta furta) etmek, fartası furtası olmamak
kirin vingini *l/gh* vınlamak
kirin vizini *l/gh* vızıldamak, vızlamak
kirin waqewa *l/gh* vakvaklama, vaklamak
kirin waqini *l/gh* vakvaklama, vaklamak, vi-yaklamak, cıyıklamak
kirin war *l/gh* yurt etmek, vatanlaştırmak
kirin weki zarokan *l/bw* çocuklaştırmak
kirin wekil *l/gh* vekil etmek
kirin welat *l/gh* vatanlaştırmak
kirin wiçewiç *l/gh* ötüşmek, cıvıldamak *
çükên li ser daran dikirin wiçewiç ağaçta-ki kuşlar ötüşüyordu
kirin wiçini *l/gh* ötüşmek, vıcırdamak, maka-ra çekmek, sürekli ütmek
kirin wiqewiç *l/gh* viyaklamak, cıyıklamak
kirin wiqini *l/gh* viyaklamak, cıyıklamak
kirin wîrewîr *l/gh* 1. vırıldamak, vırıldanmak, vırlamak 2. cıvıldamak (insanlar için) 3. *ar-go* ötmek; çan çan etmek (ötmek veya ko-nuşmak), anlamsız boş konuşmak 4. sayık-lamak (istediği, özlediği bir şeyden sürekli söz etmek)
kirin wîrîni *l/gh* dırlanmak, zırlamak, bağırıp çağırarak
kirin wîtwêwî *l/gh* cıvıldamak
kirin wîwîni *l/gh* ötüşmek * **çükên li ser darê dikirin wîwîni** ağaçtaki kuşlar ötüşüyordu
kirin wîzin *l/gh* 1. vızıldamak, vızlamak 2. u-ğuldamak (rüzgârın uğuldaması için) 3. u-ğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
kirin xamê *l/gh* besi yapmak
kirin xelek *l/gh* halkalamak
kirin xelqe *l/gh* halkalamak
kirin xesarê *l/gh* hasara sokmak (veya uğrat-mak)
kirin xetik *l/gh* evlekleme
kirin xewê *l/gh* uyutmak
kirin xîmîni *l/gh* gümbürdemek
kirin xingal *l/gh* kangallamak
kirin xirecir *l/gh* yaygara koparmak (veya yaygarayı basmak)
kirin xirexir *l/gh* tıkırdamak * **gûz di hundirê çewal de dikirin xirexir** cevizler çuvalın i-çinde tıkırdadı
kirin xiristiyan *l/gh* hristiyanlaştırmak
kirin xirîni *l/gh* 1. hırıldamak 2. horlamak, horuldamak * **tu di xewê de dikî xirîni?** sen uykuda horluyor musun? 3. takırdamak, tıkırdamak
kirin xirtexirt *l/gh* tıkırdamak
kirin xirtîni *l/gh* tıkırdamak
kirin xirxirk *l/gh* un ufak etmek * **dest û piyên di wê kirin xirxirk**

kirin xîşîni *l/gh* 1. hışıldamak, hışırdamak 2. takırdamak
kirin xîyal *l/gh* hulyalaştırmak
kirin xîzîni *l/gh* hırıldamak
kirin xulîni *l/gh* fişıldamak, fişırdamak
kirin xumexum *l/gh* çağlamak (suların köpü-rek ve ses çıkarak akması)
kirin xumîn *l/gh* uğuldamak (beyinde, kulak-ta uğultu olmak)
kirin xurde *l/gh* hurdaya çevirmek
kirin xurîni *l/gh* 1. gurlamak, guruldamak 2. gürlüdemek (nehir, akarsu ve dereler için)
kirin xurmîni *l/gh* 1. gümbürdemek, gürlê-mek 2. gürlüdemek (nehir, akarsu ve dereler için)
kirin xuroşe *l/gh* taşmak
kirin xuşexuş *l/gh* fişıldamak, fişırdamak
kirin xuşîni *l/gh* 1. fişıldamak, fişırdamak, ha-şırdamak, hışıldamak, hışlamak 2. çağıl-da-mak
kirin xwarê *l/gh* 1. düşürmek 2. çöktürmek
kirin xweda *l/gh* tanılaştırmak
kirin xwedî *l/gh* sahip etmek (veya kılmak)
kirin xweyî *l/gh* sahip etmek (veya kılmak)
kirin yezdan *l/gh* tanılaştırmak
kirin zarezar *l/gh* figan etmek
kirin zezarê *l/gh* zarar sokmak
kirin zîkê hev *l/bw* inatlaşmak
kirin zîkê xwe *l/bw* inat etmek, inatlaşmak
kirin zimîn *l/gh* uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
kirin zingezing *l/gh* çingırdamak
kirin zingîni *l/gh* tıngırdamak, çingırdamak
kirin ziringî *l/gh* zangırdamak
kirin zirîni *l/gh* zırlamak, zırıldamak
kirin ziwa teqîn *l/gh* sinirinden patlamak
kirin zîqezîq *l/gh* gıcır gıcır etmek
kirin zîqîni *l/gh* gıcırdamak
kirin zûl *l/gh* dilim dilim etmek
kiritandin *m* kemirme
kiritandin *l/gh* kemirmek
kiritandî *rd* kemirilmiş
kiritîni *m* kemirilmek
kiritîni *l/gh* kemirilmek
kirixandin *m* kanıksama
kirixandin *l/gh* kanıksamak
kirixîn *m* kanıksanma
kirixîn *l/gh* kanıksanmak
kiriyyar *nd/nt* 1. alıcı, müşteri 2. abone (önce-den ödemede bulunarak sürekli yayınlara alı-cı olma işi) * **ez bûm kiriyyarê kovarê** der-giye abone oldum 3. *rd* abone (peşin para i-le bir şeye belli bir süre için alıcı olmuş ki-şi) * **kiriyyarê kovara me** dergimizin abone-si ~ **dîtin** alıcı bulmak
kiriyyarî *m* 1. alıcılık 2. abonelik, abonman
kiriyo *nd/nt* alıcı, müşteri ~ **dîtin** alıcı bul-mak
kiriyo *m* alıcılık
kiriz *rd* toy
kirizî *m* 1. toyluk 2. *rd* dişleri çürümüş olan kimsi
kirî *rd* yapılmış, edilmiş olan

kiri *nd* zanetme * **jê kiri ew miriye** öldüğünü zanetmiş

kirîb *bnr* kirîv

kirîdar *nd/nt* alıcı, satın alıcı, müşteri ~ **dîtin** alıcı bulmak

kirîdarî *m* alıcılık, satın alıcılık

kirîger *nd/nt* alıcı, satın alıcı, müşteri ~ **dîtin** alıcı bulmak

kirîgerî *m* alıcılık, satın alıcılık

kirîn *m* 1. alım, satın alına 2. alış, satın alış ~ **û firotin** alış veriş ~a **parnehî** taksitle satın alma

kirîn *l/gh* almak, satın almak * **xanî kirîn** ev almak

kirîname *m* satın alma belgesi

kirîni *m* istek, aşırı istem ~ **ji nav dilê** (yekî) birin iç gıcıklemek, istek uyandırmak

kirînox *nd/nt* alıcı, satın alıcı müşteri

kirînox *m* alıcılık, satın alıcılık

kirîsk *zo/m* cırcır böceği, cırlak, cırlayık (Grillus domesticus, G. campestris)

kirîşe *m* renkli bir tür kumtaş

kirîtayî *m* ölümlük

kirîv *nd/nt* 1. kirve 2. vaftiz babası

kirîva *nd/nt* kirve

kirîvantî *m* kirvelik

kirîvatî *m* kirvelik

kirîvî *m* kirvelik

kirîvtayî *m* kirvelik

kirîvtî *m* kirvelik

kirj *m* kasılma

kirjbûn *m* kasılma

kirj bûn *l/gh* kasılmak

kirjbûyîn *m* kasılış

kirjî (I) *m* deridebenek şekline kendini gösteren hastalık

kirjî (II) *m* spazm

kirjîzanî *m* spazmoloji

kirjîkirin *m* kasma

kirj kirin *l/gh* kasmak

kirkak *zo/m* iri kafalı, alt karnı beyaz, sırtı yeşil bir kuş

kirkir *bot/m* Hint keneviri (Canabis sativa)

kirkirandin *m* kazma (derisini kazır gibi kaşıma)

kirkirandin *l/gh* kazmak (derisini kazır gibi kaşımak)

kirkirin *m* 1. ktır ktır öğütme 2. bir darbeden kesme, kökleme

kir kirin *l/gh* 1. ktır ktır öğütme 2. bir darbeden kesmek, kökleme

kirkirin (I) *m* ktır ktır gülme

kirkirin (II) *m* kazınma (derisini kazır gibi kaşıma)

kirkirin (I) *l/gh* ktır ktır gülme

kirkirin (I) *l/gh* kazınmak (derisini kazır gibi kaşıma)

kirkirîtk *ant/m* kıkırdak

kirkirk (I) *ant/m* 1. kemircik, kıkırdak 2. kıkırdak (sığır ve danada) 3. geğrek (yumuşak kaburga kemikleri) ~a **guh** sayvan ~a **parsû** kaburga kıkırdağı ~a **rûv** kaşık kemiği kaynaşması ~a **troîdê** troid eklemi

kirkirk (II) *bot/m* keten tohumu

kirkirka dûvçikê *nd* kemirdek

kirkirka nermik *nd* kıkırdak doku

kirkirka qemçikê *nd* kemirdek

kirkirok (I) *ant/m* 1. yemek borusu 2. kıkırdak

kirkirok (II) *rd* gevrek

kirkirokî *rd* kıkırdaklı, kıkırdagımsı

kirkirpok *rd* 1. gevrek * **nanekî kirkirpok** gevrek bir ekmek 2. ktır (kuru ve gevşek)

kirkirpobûn *m* gevreklik

kirkirpokî *rd* 1. gevrekçe 2. *h* ktır ktır * **bo-rekeke kirkirpokî** ktır ktır bir börek

kirkirpokîbûn *m* gevreme

kirkirpokî bûn *l/gh* gevremek

kirkirpokîkirin *m* gevretme

kirkirpokî kirin *l/gh* gevretmek

kirkisok *rd* kısık gözlü

kirkisokî *rd* kısık gözlüce

kirkisokîkirin *m* kısmak (göz için; biraz kapama)

kirkisokî kirin *l/gh* kısmak (göz için; biraz kapamak)

kirkîşandin *m* gerginleştirme

kirkîşandin *l/gh* gerginleştirmek

kirkîşîn *m* 1. gerginleşme 2. şişinme (şişme)

kirkîşîn *l/gh* 1. gerginleşmek 2. şişinmek (şişmek)

kirkîtandin *m* 1. kemirme 2. çatra patra konuşma, çat pat, çatapata

kirkîtandin *l/gh* 1. kemirmek 2. çatra patra konuşmak, çat pat bilmek, çatapata konuşmak * **ez hema hindik Tirkî dikirkîtinim**

çat pat Türkçe biliyorum

kirkîtandî *rd* kemirik

kirkît *m* kirkît (dokumacılıkta)

kirkût *m* kükürt ~ **vêxistin** kükürt yakmak

kirlent *m* kirlent

kirm *bnr* kurm

kirman *m* istihkâm

Kirmanc *nd* Kird, (Dimilî, Zaza)

Kirmanckî *m* Kirdkî (Kürtçenin Dimilice, Zazaca lehçesi)

Kirmanckîaxêv *nd* bu lehçeyi konuşan

kirmîşandin *l/gh* 1. büründürmek 2. büzmek

kirmîşandin *m* 1. büründürme 2. büzme

kirmîşandî *rd* 1. bürük 2. büzük

kirmîşîn *m* 1. bürünme 2. büzülme

kirmîşîn *l/gh* 1. bürünmek 2. büzülmek

kirmîtk *ant/m* kıkırdak

kirmîtkî *rd* kıkırdaksî

kirmî *bnr* kurmî

kirmok *m* alna takılan bir kadın takısı

kirmon *rd* kurtlu

kirnas *rd* çiçek bozuğu, çopur

kirnasî *m* çiçek bozukluğu, çopurluk

kirnik *n* burun içi deliği

kirnîzî *rd* gelişmemiş bodur

kirnî *zo/m* kene, sakırga ~a **nivînan** tahta kurdu

kirok *rd* fail, yapan

kironek *ant/m* kıkırdak

kiror *bnr* kilor

kiorang *n* tekerlek

kirose *m* at arabası

kîrosk *bot/m* 1. ahlât ağacı (Pirus piraster) 2. ahlât, yaban armudu, yabanî armut, çakal armudu (bu ağacın yemişi)

kîrostik *m* ahlât, yaban armudu

kîrox (I) *rd* fail, yapan

kîrox (II) *nd/ut* (r kalın okunur) alıcı, satın alıcı, müşteri ~ *dîtin* alıcı bulmak

kîroxî (I) *m* faillik

kîroxî (II) *m* alıcılık, satın alıcılık

kîrp (I) *h* hart ~ ~ hart hart

kîrp (II) *rd* aymaz

kîrp (III) *h* aniden

kîrp (IV) *rz/m* vurgu

kîrpan *rz/m* vurgu

kîrpandin (I) *m* vurgulama

kîrpandin (II) *l/gh* 1. çıtırdatma, çıtırdatış 2. kütürdetme 3. kîrpma

kîrpandin (I) *l/gh* vurgulamak

kîrpandin (II) *l/gh* 1. çıtırdatmak 2. kütürdetmek 3. kîrpmak * *çavê xwe dikîrpîne* gözlerini kîrpıyor

kîrpdar *rz/rd* vurgulu

kîrpekirp *h* 1. çıtır çıtır (gevrek bir şeyler yenilirken çıkan ses) 2. hatır hatır, kîtur kîtur, kakır kakır (sert şeyler kesilir, yenilir, koparılırken çıkan ses) * *nan bi kîrpekirp xwar* ekmeği kîtur kîtur yedi *h* katır kutur * *bi kîrpekirp bihok xwar* ayıyı katır kutur yedi 3. kütür kütür 4. hart hur ~ *jê anîn* çıtır çıtır çıtırdatmak ~ *jê çûn* (an jî hatin) çıtır çıtır ses çıkarmak

kîrpî *m* aymazlık

kîrpîn *l/gh* 1. çıtırdama, çıtırdayış 2. kakırdama 3. kütürdeme

kîrpîn *l/gh* 1. çıtırdamak 2. kakırdamak 3. kütürdemek

kîrpînî *m* 1. çıtırtı 2. kakırtı, kîtırtı 3. kütürtü ~ *jê anîn* 1) çıtırdatmak 2) kütürdetmek ~ *jê çûn* (an jî hatin) 1) çıtırdamak 2) kütürdetmek

kîrpînî *jê anîn* *l/bw* 1. kîtırdatmak 2. kütürdetmek

kîrpînî *jê birin* *l/bw* kütürdetmek

kîrpînî *jê hatin* *l/bw* çıtırdamak * *gava ku nanê hişk dixwar kîrpînî jê dihat* sert eklemek yiyince ağzında çıtırdıyordu 2. kütürdemek

kîrpînîkirin *m* 1. çıtırdama 2. kakırdama, kîtırdama

kîrpînî kirin *l/gh* çıtırdamak * *gava ku nanê hişk dixwar di devê wê de kîrpînî dikir* sert eklemek yiyince ağzında çıtırdıyordu 2. kakırdamak, kîtırdamak

kîrpok *rd* gevrek

kîrpokî *rd* gevrekçe

kîrpokîti *m* gevreklik

kîrşe *n* büyük demirci çekiçi

kîrt (I) *h* hart, girt ~ ~ hart har, girt girt

kîrt (II) *m* boğum (parmak veya kamaş gibi şeylerin şişkin kısmı)

kîrt (III) *m* 1. çentik, turtik, kertik, çetele 2. tırkı ~ *avêtin şivikê çetele çekmek* (veya tut-

mak) (jî) ~ *û nîva xwe nehatin xwarê* ayak diremek ~ *tê de çêkirin* çentik açmak

kîrtan *n* kısırlaştırılmış erkek manda

kîrtbûn *m* çentiklenme

kîrt bûn *l/gh* çentiklenmek

kîrtak *m* donduktan sonra çözülmeye başlayan kar

kîrtakîrp *h* 1. hart hurt, girt girt 2. tırkı tırkı 3. kütür kütür

kîrtên *m* apostrof

kîrtik (I) *m* eğe (madenleri yontmak, düzeltmek, perdelamak için kullanılan sert, ensiz çelik araç)

kîrtik (II) *rd* 1. azıcık, gıdım (sert cisimler için) * *kîrtikek şekir* azıcık şeker 2. azıcık, gıdım * *kîrtik jê hiştin* azıcık bırakmak 3. sabun artığı

kîrtik (III) *m* çentik ~ *tê de çêkirin* çentik açmak

kîrtik (IV) *ant/m* kıkırdak, geğrek (yumuşak kaburga kemikleri)

kîrtik (V) *m* uskuru, yiv

kîrtika *poz nd* burun direği

kîrtikek *rd* azıcık, gıdım

kîrtikî *rd* ufak tefek kimse

kîrtikîbûn *m* çentiklenme

kîrtikî bûn *l/gh* çentiklenmek

kîrtikkirin *m* eğeleme

kîrtik kirin *l/gh* eğelemek

kîrtik pîrtik *nd/rd* ıvır zıvır

kîrtîn *m* tıkırdama

kîrtînî *m* tıkırtı

kîrtînî *jê anîn* *l/bw* tıkırdatmak

kîrtkirin *m* 1. çentme, çentik atma, çentikleme, kertikleme, kertme 2. kırkma (ucundan kesme)

kîrt kirin *l/gh* 1. çentmek, çentik atmak, çentikleme, kertikleme, kertmek 2. kırkma (ucundan kesmek)

kîrtkîrî *rd* 1. çentikli, kertikli 2. tırtıklı, tırtıllı

kîrtkîrî *rd* 1. çentikli, kertikli 2. tırtıklı, tırtıllı

kîrtkîrîbûn *m* 1. çentiklenme 2. tırtıklı olma

kîrtkîrî bûn *l/gh* 1. çentiklenmek 2. tırtıklı olmak

kîrtkîrî *rd* tırtıllı * *kêra kîrtkîrî* tırtıllı bıçak

kîrtleme *m* kıtlama, gırtlama ~ *vexwarin* gırlamak * *çayê kîrtleme vedixwe* çayı gırtlıyor

kîrt mîrt *n* pılı pırtı (eski eşya)

kîrtmak *m* 1. merdane (turlu işlerde kullanılan silindirik biçimindeki araç) 2. oklava

kîrtakkirin *m* merdaneleme

kîrtmak kirin *l/gh* merdanelemek

kîrtol *m* kırıntı, ekmeğin kırıntısı

kîrtûpan *m* baştan savma, üstünkörü

kîrt û pertalk *nd* öteberi

kîrt û pîrt *nd* öteberi

kîrû *m* 1. olgu 2. *fel* olgu, fenomen

kîr û pîrt *nd* öteberi

kîrûr *m* beş yüz bin

kîrûz *m* kavulma

kîrvît *bnr* kibrit

kırخان *m* topraktan çanak
kırkık *m* topraktan küçük çanak
kiryar *rd* 1. eden, yapan, fail 2. *hiq/nt* fail 3. *nd/nt* icraatçı 4. *m* eylem, edim, fiil, pratik 5. *m* davranış
kiryarî *m* 1. eylem, edim, fiil, pratik 2. icraat 3. *rd* eylemlî, amelî, fiilî * **rewşa kiryarî ya piyaseyê** piyasalardaki fiilî durum 4. *fel/* e-dimsel
kiryaz *bnr* gelyaz
kiryox *nd/nt* satın alıcı
kiryoxî *m* satın alıcılık
kisas *rd* aksi (inatçı, hırçın, huysuz)
kisafî *m* aksilik (inatçılık, hırçınlık, huysuzluk)
kisihî *rd* kısık
kisihîbûn *m* kısıklık (ten için)
kisihîn *m* kısılma (ten için)
kisihîn *lugh* kısılmak (ten için)
kisil *m* kireç
kisp *m* kazanç ~ **û kar** iş güç
kist *m* hisse, pay
kistîn *m* tik (ses çıkarma) ~ **pê neketin** tık yok
kisûr (I) *n* kumaş
kisûr (II) *m* küsur
kiswet *n* kisvet
kiş *b* 1. *kiş* (kovma ünlemi, tavuk, horz vb. için) 2. destur (sıcak su döküldüğünde söylenen söz) ~ **elo** horoz kovma
kiş (II) *m* fit (birini başkasına karşı kışkırtma) ~ **kirin** fitlemek
kiş (III) *m* şah çekme, hamle (saldırma, satranç gibi zeka oyunlarında hamle yapma, şah çekme) ~ **û berkiş** hamle ve karşı hamle
kişan *m* 1. çekilme, çekiliş 2. çekim (çekme işi) 3. *rz* çekim * **kişana lêkeran** fiil çekimleri 4. *sn* çekim * **kişana film** film çekimi 5. eçme, içiş, içim * **kişana vê titûnê pir xweş** e tütünün içişi (veya çimi) gayet hoş 6. çeki, tartı, tartma (tartma işi ve biçimi) * **komir bi kişanê tê firotin** kömür tartı ile satılı 7. *fiz* gerilim
kişana lêkeran *rz/nd* fiil çekimi
kêşandin *m* 1. çekme, çekiş (bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütme) 2. çekme (taşıt için; koyma, bırakma) 3. çekme, germe 4. çekme (içine alma) 5. çekme (bir yerden başka bir yere taşıma) 6. çekme (bir amaçla ortadan kaldırma) 7. çekme (solukla içine alma) 8. çekme (üzerinde bulunan bir silâha saldırmak için davranma) 9. çekme (güç durumlarına uğrama, dayanma, katlanma) 10. çekme, yüklenme (üzerine alma, etkisi altında bulunma) 11. çekme (döşeme) 12. çekme (herhangi bir engel kurma) 13. çekme (ad çekme, niyet, piyango gibi) 14. çekme (çizgi durumunda uzatma) 15. çekme (tıpkısını yazma veya çizme, kopya etme) 16. çekme (bir yerden bir şeyi yukarıya doğru alma) 17. çekme (görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerinde tespit etme) 18. çekme (dikkat, ilgi vb. üzerine toplama) 19. çekme (hoşa gitme, sar-

ma) 20. çekme (bir duyguyu içinde yaşatma) 21. çekme (bir şeyin iç yüzünü anlamak amacıyla birini sıkıştırmak) 22. çekme (boya, baddan vb. sürme) 23. çekme (bir şeyi emip dışarıya çıkarma) 24. *rz* çekme, çekimleme, tasrif etme (fiil çekme) 25. çekme, tartına, tartış 26. içme, içiş (sigara vb. için) 27. tüttürme (sigara, pipo, nargile gibi) 28. dökme (bir yere çokça bir şey yığma, taşıma) 29. aktarma, geçirme (bir şeyi bir yerden başka bir yere taşıma, nakletme) 30. asılma (tutup çekme) 31. çekinme, sürme 32. çekiştirme (tekrar tekrar çekerek koparma) 33. tahta biçme 34. taşıma (bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürme) 35. germe 36. sürme ~ **a lûlikan** ad çekme
kişandar ant rd/nd gerici (bir organı germeye yarayan kas)
kişandin *l/gh* 1. çekmek (bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütme) * **derî hindirû kişand û çû** kapıyı şiddetle çekip gitti 2. çekmek (taşıt için; koymak, bırakmak) * **hespê ku erebeyê dikişîne** arabayı çeken at 3. çekmek, germek * **ben kişand ipi** çaktı 4. çekmek (içine almak) * **singêr hemû av kişand** sünger bütün suyu çekti 5. çekmek (bir yerden başka bir yere taşımak) * **debir kişande benderê** ekini harman yerine çekti 6. çekmek (bir amaçla ortadan kaldırmak) * **pereyên xwe yên li piyaseyê kişandiye** piyasadaki paralarını çekti 7. çekmek (solukla içine almak) * **av kişand pozê xwe** burnuna su çekmek 8. çekmek (üzerinde bulunan bir silâha saldırmak için davranmak) * **çeka xwe kişand û bi ser de çû silâhını** çekip üzerine yürüdü 9. çekmek (güç durumlarına uğramak, dayanmak, katlanmak) * **ev deh sal in ku ez vê nexweşinê dikişinim** on yıldır bu hastalığı çekiyorum 10. çekmek, yüklenmek (üzerine almak, etkisi altında bulunmak) * **tengaviya vî karî gel dikişîne** bu işin sıkıntısını halk çekiyor 11. çekmek (döşemek) * **kablo kişandin** kablo çekmek 12. çekmek (herhangi bir engel kurmak) * **divê ku mirov perdeyek bikişîne vir buraya bir perde çekmek lazım** 13. çekmek (ad çekmek, niyet, piyango gibi) * **piyango kişandin** piyango çekmek 14. çekmek (çizgi durumunda uzatmak) * **çixêz kişandin** çizgi çekmek * **kil kişandin** sürme çekmek 15. çekmek (tıpkısını yazmak veya çizmek, kopya etmek) * **kopya kişandin** kopya çekmek 16. çekmek (bir yerden bir şeyi yukarıya doğru almak) 17. çekmek (görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerinde tespit etmek) * **fotograf kişandin** fotoğraf çekmek 18. çekmek, celpetmek (dikkat, ilgi vb. üzerine toplamak) * **ev kinc pir balê dikişîne ser xwe** bu elbise çok dikkat çekiyor 19. çekmek (hoşa gitmek, sarmak) 20. çekmek (bir duyguyu içinde yaşatmak) * **hesret kişandin** hasret çekmek 21. çekmek (bir şeyin iç yüzünü anlamak amacıyla birini sıkıştırmak) * **kişandin ber î-**

fadeyan sorguya çekmek 22. çekmek (boya, badan vb. sürmek) * qatek boyaxa din jî bikişînê bir kat boya daha çek 23. çekmek (bir şeyi emip dışarıya çıkarmak) * kulek baş dikişîne baca iyi çekiyor * tilimbe baş avê dikişîne gelo? tulumba suyu iyi çekiyor mu? 24. rz çekmek, çekimlemek, tasrif etmek (fiil çekmek) 25. çekmek, tartmak 26. içmek, kullanmak (sigara vb. için) * cigare nakışîne sigara kulanmıyor 27. tüttürmek (sigara, pipo, nargile gibi) 28. dökmek (bir yere çokça bir şey yığmak, taşımak) * leşker kişandine ser sinor sınıra asker dökmüşler 29. aktarmak, geçirmek (bir şeyi bir yerden başka bir yere taşınak, nakletmek) * me təkberên odeya rûniştinê kişandin odeya mêvanan oturma odasının eşyalarını misafir odasına aktardık * ez dixwazim eşyayê odeyê bikişînim odeya din odanın eşyalarını öbür odaya geçirmek istiyorum 30. asılmak (tutup çekmek) * zarok dawa diya xwe kişandê çocuk annesinin eteğine asıldı 31. çekinmek, sürmek * kil kişandiye çavên xwe sürmeler çekinmiş gözlerine 32. çekistirmek (tekrar tekrar çekerek koparmak) 33. tahta biçmek * texte kişandin tahta biçmek 34. taşımak (bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek) * av dikişîne su taşıyor * mala xwe kişandibû evini taşımıştı 35. germek 36. sürmek * riya me sê saet kişandê yolumuz üç saat sürdü ~ ba xwe ayağına çağırmaq ~ ber (tiştêkî) yanaştırmak ~ ber bar oyun ile birini ele geçirmek ~ ber ezmûnê (an jî îmtihanê) imtihana çekmek (yek) ~ ber hesabana (birini) hesaba çekmek ~ ber hev çiftlemek, çiftleştirmek (dişi ile erkeği bir araya getirmek) * hesp û mehîn kişandin ber hev atla kısırağı çiftlediler ~ ber ifadeyan sorguya çekmek (yek) ~ ber ifadeyan 1) (birinin) ifadesini almak 2) (birini) ifadeye çekmek ~ ber pirsan sorguya çekmek ~ ber pirsariyê (an jî ifadeyan) sorguya çekmek ~ çarmixan çarمیha germek ~ dilê xwe kin gütme ~ hewzê havuzlamak (yek) ~ lext (birini) kayışa çekmek ~ makîneyê makineye çekmek (elbise için) ~ milê xwe yüklemek ~ nav dilê xwe içine atınak (yapılan bir kötü-lüğe karşı sesini çıkarmamakla birlikte, bunu unutmamak) (yek) ~ nav rastê û lê xistin (an jî dan) (birini) meydana dayığına çekmek ~ nava xwe içine çekmek (soluk almak) ~ pêş ileri almak ~ ser hev karılmak (hayvan çiftleştirmek) ~ ser taxokê kızağa çekmek ~ ser xwe üstüne çekmek örtmek * lihêf kişande ser xwe û raket yorgani çekip yattı ~ xwe soğurmak, massetmek, absorbe etmek (yek) ~ xwe (kendine) bağlamak * we bi van lebatên xwe ez kişandin xwe bu davranışınızla beni kendinize bağladınız kişandin ber hev l/bw çiftlemek, çiftleştirmek (dişi ile erkeği bir araya getirmek) * hesp û mehîn kişandin ber hev atla kısırağı çiftlediler

kişandin çarmixan l/gh çarمیha germek kişandin xwe l/gh 1. celpetmek, cezbetmek 2. soğurmak, massetmek kişandî rd 1. çekik 2. çekili * fiş kişandî ye fiş çekili 3. çekik (içeriye doğru kaçmış, batık) * birûyê kişandî çekik kaş 4. içilmiş (sigara gibi şeyler için) 5. tartılı, tartılmış olan 6. rd gerili 7. rz çekimli, çekimlenmiş, tasrifli kişanek m mîknatîs kişanekî m mîknatîslık, mîknatîsiyet kişanokî h çekikçe kişawerz m tarım kişawerzî rd tarımsal kişe b kiş (kovma ünlemi, tavuk, horz vb. için) kişekirin m kişlamak (kümes hayvanlarını kovma) kişe kirin l/gh kişlamak (kümes hayvanlarını kovmak) kişif rd üstü açık (yatarken üstünü açık bırakan) kişik m satranç kişikbaz nd/nt satranç oyuncusu kişikbazî nd/nt satranç oyunculuğu kişîn m 1. çekilme, çekiliş 2. çekilme (bir yere çıkına) 3. çekilme, kuruma (suyu çekilme) 4. kayma (toprak yer değiştirme) 5. ilerleme, ilerleyiş (bulunduğu yerden daha ileriye gitme, yol alma) * kişîna hêzên me ber bi baregehên dijminî ve güçlerimizin düşman kamplarına ilerleyişi 6. çıkma (yukarı çıkma) 7. çıkma (iş için yetkili bir makama gitme) 8. sağılma, sağılış, akma (sürünge-nler için) 9. akma (art arda ve toplu olarak gitme) 10. akma (su akma) 11. batma (gök cisimleri için) 12. gitme 13. gerilme 14. iç-me, içim, içiş * kişîna vê titûnê pir xweş e tûtûnün içimi (veya içişi) gayet hoş 15. rz çekim 16. sn çekim kişîn l/gh 1. çekilmek * benê wî kişiyaye ipi çekilmiş 2. çekilmek * kişiyane serê gir te-peye çekilmişler 3. çekilmek, kurumak (su-yu çekilmek) * ava çem kişiya nehir suyu çekilmiş 4. kaymak (toprak yer değiştirmek) 5. ilerlemek (bulunduğu yerden daha ileriye gitmek, yol almak) 6. çıkmak * em kişiyân hafê yukarı çıktık 7. çıkmak (iş için yetkili bir makama gitmek) 8. sağılmak, akmak (sürünge-nler için) * mar kişiya qula xwe yılan deliğe sağıldı 9. akmak (art arda ve toplu olarak gitmek) * gel kom bi kom di-kişê vir halk gruplar halinde buraya akıyor 10. akmak * av dikişiya su akıyordu 11. batmak (gök cisimleri için) * heyv kişiya ay battı 12. gitmek * bikişe malê eve git 13. gerilmek ~ ber (tiştêkî) l/bw yanaşmak ~ pêş ileri atılmak (veya çıkmak) kişîner nd/nt 1. çekici (çekme işini yapan) 2. çekici, cazip kişînerî m 1. çekicilik 2. çekicilik, caziplik kişîn hev l/gh ufalmak kişînok rd 1. çekici, cazibeli, alımlı 2. çekimli kişînokî m 1. çekicilik, cazibe, alımlılık 2. rd cazibelice

kişin ser hev *l/bw* ufalmak

kişir *m* taş karışımı toprak

kişî ser hev kirin *l/bw* çiftleştirmek (hayvanlar için)

kişke *m* kızak (öküz tarafından çekilen kızak)

kişkîrin *m* 1. kovma (kümes hayvanları kovma) 2. saldırma (satranç gibi zekâ oyunlarında hamle yapma) 3. kışkırtma, fitleme

kişkîrin *l/gh* 1. kovmak (kümes hayvanları kovmak) 2. saldırmak (satranç gibi zekâ oyunlarında hamle yapmak) 3. kışkırtmak, fitlemek

kiş kiş b 1. kiş (kümes hayvanlarını kovma ünlemi) 2. destur (sıcak su döküldüğünde söylenen söz) 3. *m* kışkırtma ~î (yekî) **kirin** -e musalat etmek, birine saldırtmak

kişkişandin (I) *m* 1. kışkırtma, fitleme 2. çekiştirme, çekeleme 3. sürüklemek

kişkişandin (II) *m* kabartma

kişkişandin (I) *l/gh* 1. kışkırtmak, fitlemek 2. çekiştirmek, çekelemek 3. sürüklemek * **bi erdê ve kişkişandin** yerden sürüklediler

kişkişandin (II) *l/gh* kabartmak

kişkişî (I) *m* kışkırtma, fitleme (yekî) **kirin** -e musalat etmek, birine saldırtmak

kişkişî (II) *rd* kabarıklı, kabarmış (hacmi büyümiş olan)

kişkişibûn *m* kabarma (ekşime sonucu kabarma)

kişkişibûn *l/gh* kabarmak (ekşime sonucu kabarmak)

kişkişî kirin *l/gh* kışkırtmak (ji bo ajelan)

kişkişî kirin kışkırtmak (ji bo ajelan)

kişkişîn (I) *m* 1. çekişme 2. sürüklenine

kişkişîn (II) *m* 1. fıkrama, fişlama, fişnama (herhangi bir yiyecek mayalanarak ekşime) 2. kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyüme) 3. kaynama (mayalı bir şey kabarıp köpürme)

kişkişîn (I) *l/gh* 1. çekişmek 2. sürüklenmek

kişkişîn (II) *l/gh* 1. fıkramak, fişlamak, fişnamak (herhangi bir yiyecek mayalanarak ekşime) 2. kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyüme) 3. kaynamak (mayalı bir şey kabarıp köpürmek) * **şîre kişkişîye şîra** kaynamış

kişkişkirin *m* 1. kışkırtma 2. kışkırtma

kişkiş kirin *l/gh* 1. kışkırtmak 2. kışkırtmak

kişkişîn *m* inileme

kişkişîn *l/gh* inilemek

kişmatî *m* şaşa kalma

kişmatî man *l/gh* şaşa kalmak

kişmiş *nd* kişmiş, kış üzümü

kişnîş *m* kişniş, kara kimyon

kişok *rd* sürüngen

kişre *m* sapları harman yerine taşıma eylemi

kişt (I) *b* kiş, kümes hayvanlarını kovma ünlemi

kişt (II) *rd* dirençli, direngen

kişt (III) *nd* 1. tohum 2. ekilmiş tohum 3. ekin

kiştiban *m* yüksük

kiştûkal *m* tarım, ziraat

kiştûkalî *rd* tarımsal

kiştûqal *m* tarım, ziraat

kiş û mal *h* ailece cümbür cemaat

kişwer *m* 1. ülke, diyar 2. kıta, kara, ana kara

kişwergir *rd* cihangir, fatih

kişwergirane *h* cihangirce

kişwergirî *m* cihangirlik

kişwerî *rd* karasal * **avhewaya kişwerî** karasal iklim

kişwerkêş *rd* cihangir, fatih

kişwerkêşî cihangirlik

kit (I) *m* ısırtık, ısırtma (çocuk dilinde)

kit (II) *rd* 1. tek * **bazin kit bû, bikira cot e**

bilezik tek idi çift yapsaydı 2. *nd/rd* tane (herhangi bir sayıda oyan şey, adet) 3. *mat* tek (iki ile bölünmeyen sayı) 4. tek (hiç, hiç biri) * **îro yekşem e, li kuçeyan kit nîn e**

bugün pazar, sokaklarda tek kişi 5. *m* zere, tek * **kita namûsê** namus zeresi ~ **jê hiştin**

tekini bırakmamak, kökünü kazımak ~ **jê neman** hiç kalmamak ~ tek tek

kit (III) *m* takırtı (küçük takırtı) ~ **û** ~ küçük takırtı sesi ~ **û maç** (an jî **mat**) öpücük, buse

kita *nd* eş (karı koca için)

kitan (I) *bot/n* 1. keten (Linum usitatissimum)

2. keten (ketenden yapılmış dokuma), bez (pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma)

kitan (II) *m* tül, gaz ~ **jê şikestî** evlilik çağına aşmış genç kız ~ **a çivîtkirî** gaz boyaması

kitandin *m* heceleme

kitandin *l/gh* hecelelemek

kitanok *m* sarık

kitêkêş *rd* heceli

kitêkit (I) *m* 1. ayrıntı, detay, tafsilât, teferuat

2. detay, döküm * **kitêkita hesab** hesabın dökümü

kitêkit (II) *h* tek tek

kitêb *m* 1. kitap 2. kitap (kutsal kitap) ~ **li binçeng** kitap kurdu ~ **a berikan** cep kitabı ~ **a destan** el kitabı ~ **a pêjanê** yemek kitabı ~ **a qabreş** kara kaplı kitap (şaka) ~ **a sereke** ana kitap **dî ~ê de hebûn** kitapta yeri olmak

* **ev tîşt di kitêbê de tune** bu konunun kitapta yeri yok **bi ~ê sond xwarin** kitaba el basmak

kitêbbinçeng *rd* kitap kurdu (çok kitap okuyan kimse)

kitêbçeker *nd/nt* kitapçı (yapan kimse)

kitêbçekerî *m* kitapçılık

kitêbên pîroz *nd* Ahdiatîk, kutsal kitaplar

kitêbfiroş *nd/nt* kitapçı (satan kimse)

kitêbfiroşî *m* kitapçılık

kitêbhez *nd/nt* kitabsever

kitêbhezî *m* kitabseverlik

kitêbî *rd* 1. kitabî (kitapla ilgili, kitaba uygun, kitaplarda geçen olay vb.) 2. kitabî (kitaba bağlı kalan, özgür düşünemeyen) 3. kitabî (düzgün, dil kurallarına uygun)

kitêblibinçeng *rd* kitap kurdu (çok kitap okuyan kimse)

kitêbnivîs *nd/nt* müellif

kitêbok *m* kitapçık

kitêbxane *m* 1. kütüphane, kitaplık (kitapların yerleştirildiği raflardan oluşan mobilya) 2.

kütüphane, kitaplık (kitap, film, plâk gibi her türlü düşünce ve sanat ürünlerini okurlara sunan kuruluş)

kitêbxanevan *nd/nt* kütüphaneci

kitêbxanevanî *m* kütüphanecilik

kitêbxaneyâ gelemperî *nd* kitab sarayı

kitêbxaneyâ gerok *nd* seyyar kütüphane

kitêl *m* teyel ~ **kirin** teyel yapmak (veya atmak)

kitêlkirin *m* teyelleme

kitêl kirin *l/gh* teyellemek

kitik *zo/m* kedi (Felis domesticus) ~ **ne li mal e navê mişk** Evdirehman **e** koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler

kitika küvî *zo/nd* yaban kedisi

kitik masî *zo/nd* yayın balığı

kitim *rd* kayıtsız ~ **kirin** hakkını inkar etmek

kitkêşan *m* kura çekme

kitkirin *m* dişleme (çocuklar için)

kitkirin *m* tekleme, seyrekleştirme

kit kirin *l/gh* dişlemek (çocuklar için)

kit kirin *l/gh* tekleme, seyrekleştirmek

kitkit *m* ayrıntı, detay, teferuat

kitkitandin *m* ayrıntılandırma, ayrıntılarıyla anlatma

kitkitandin *l/gh* ayrıntılandırmak, ayrıntılarıyla anlatmak

kitkite *m* ayrıntı

kitkiteyî *rd* feri, ayrıntılarla ilgili

kitkitî *h* hece hece

kitkitikirin *m* heceleme

kitkitî kirin *l/gh* heceleme

kitm (I) *m* karalama * **kitma yêk û dû kirin** birbirlerini karalamak

kitm (I) *rd* kayıtsız (nüfus kütüğünde kaydı olmayan) ~ **kirin** hakkını inkar etmek

kitmkirin (I) *l/gh* karalama

kitmkirin (II) *m* hakkını inkar etme

kitm kirin (I) *l/gh* karalamak

kitm kirin (II) *l/gh* hakkını inkar etmek

kitokito *rd* teke tek

kitewî *m* şahsiyet

kitût *rd* 1. bayat (taze olmayan) 2. bayat etmek, bozulmuş ekmek 3. *m* ekmek küfü

kitûtî *m* bayatlık

kitûtîbûn *m* bayatlama

kitûtî bûn *l/gh* bayatlamak

kitûtîkirin *m* bayatlatma

kitûtî kirin *l/gh* bayatlatmak

kiwan *n* halaç yayı

kiwane *n* sürme çekme çubuğu

kiwarik *bot/m* mantar

kiyase *m* labut (bir jimnastik aleti)

kiyav *bnr* kebab

kiygark *bot/m* mantar mantar

kiyil (I) *bnr* kevil

kiyil (II) *n* yabanî hayvanlar tarafında öldürülen hayvan parçaları

kiyî *m* küçük, dar ağızlı kap

kiykarik *bot/m* 1. mantar 2. *mec* beyaz tenli insan, genellikle kadın için

kiyîşk *m* kirpik

kiyş *bnr* keş

Kiwan *ast/m* Satürn

kiwar *bnr* kewar

kiwar *bnr* kibar

kiwark *bot/m* mantar

kiwê *m* isteka

kiwîsî *zo/n* kaplumbağa (Testudo)

kiwî *m* ısıklık

kiwîtandin *m* ısıklık çalma

kiwîtandin *l/gh* ısıklık çalmak

kix *nd/rd* 1. kış (çocuk dilinde pis, kirli) 2. *ka* (çocuk dilinde pis ve kirli şey) 3. *b* tu *ka* (çocuk dilinde)

kixme (I) *m* 1. bitki köklerinden yapılmış uçkur 2. cepken

kixme (II) *rd* lacivert ile mor arası bir renk tonu

kixs *n* arpacık soğanı, ıska

kixse *bnr* kixs

kixsik *m* arpacık soğanı, ıska

kixşink *m* nemli ve yeşil çamur

kiyan (I) *m* statu

kiyan (II) *m* yayık yayma

kiyan *l/gh* yayık yaymak

kiyanûs *kîm/m* kiyanus

kiyarek *bot/m* mantar

kiyarik *bnr* kiyarek

kiyark *bot/m* mantar

kiyas *m* vasiyet

kiyaskirin *m* vasyet etme, vasiyette bulunma

kiyas kirin *l/gh* vasyet etmek, vasiyette bulunmak

kiz (I) *m* hidet, öfke, kızgınlık

kiz (II) *rd* 1. ölgün 2. zayıf

kiz (III) *rd* üzgün ~ **bûn** üzülme ~ **kirin** üzme ~ **û zer bûn** sararmak

kiz (IV) *rd* yağlı şey

kiz (V) *rd* yanık

kiz (VI) *m* karınca

kizandin *m* eritme

kizandin *l/gh* eritmek

kizb *m* hidet, öfke ~ **û meyn** yalan dolan

kizban *m* kesilniş asma çubuğu

kizbelok *m* kişniş

kizbûn (I) *m* hiddetlenme, öfkelenme, kızma

kizbûn (II) *m* üzülmek

kizbûn (III) *m* 1. ölgünleşme 2. zayıflama (ışık için)

kiz bûn (I) *l/gh* hiddetlenmek, öfkelenmek, kızmak

kiz bûn (II) *l/gh* üzülme

kiz bûn (III) *l/gh* 1. ölgünleşmek 2. zayıflamak (ışık için) * **çavê min kiz bûne** gözlerim zayıflamış

kizekiz *h* 1. cızır cızır (acı duymak için) 2. cızır cızır (ateşte et pişirirken) 3) cızır cızır (kesilen camın sesi için) 4. *h* fısır fısır (ince bir şey yanarken) ~ **kirin** cızır cızır etmek, cızırdamak

kizgot *n* iri göz

kizîn *m* düş yeri

kizik *m* kakırdak

kizin *bot/m* 1. burçak (Vicia ervillia) 2. burçak (bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi)

kizir (I) *n* bıyığı terlememiş genç
kizir (II) *rd* kıraç (verimsiz toprak)
kizirandin *m* 1. alazlama 2. ütme, ütüleme (alevde) 3. haşlama (don, kırağı için; bitkilere zarar verme)
kizirandin *l/gh* 1. alazlamak 2. ütme, ütüleme (alevde) 3. haşlamak (don, kırağı için; bitkilere zarar vermek)
kizirandî *rd* ızgara (ızgara edilmiş et)
kizirî *rd* alazlı
kizirîn *m* 1. alazlanma 2. haşlanma (don, kırağı için; bitkilere zarar verilme) 3. *mec* cız etme, sızlama
kizirîn *l/ngh* 1. alazlanmak 2. haşlanmak (don, kırağı için; bitkilere zarar verilme) 3. *mec* cız etmek, sızlamak
kizirk *bnr* kizrik
kizîrî *m* 1. cızırtı (acı duyma, içinin cız etmesi) 2. cızırtı (ateşte et pişirirken çıkan ses) ~ **jê çûn** 1) cızdırmak * **kizîrî jî nava dilê min çû** içim cızdırdı 2) cızdırmak (et ateşte pişirildiğinde) ~ **jî dil çûn** yüreği cız etmek (veya cızlamak) ~ **pê ketin** cızdırmak
kizîr (I) *m* dip yanığı
kizîr (II) *n* 1. kizir (köy muhtarı yardımcısı) 2. kizir (köy kâhyası) 3. kizir (köy bekçisi)
kizîrî *m* kizirlik
kizkirin (I) *m* hiddetlendirme, öfkelenendirme, kızdırmak
kizkirin (II) *m* üzme
kizkirin (II) *m* ölgünleştirme
kiz kirin (I) *l/gh* hiddetlendirmek, öfkelenendirmek, kızdırmak
kiz kirin (II) *l/gh* üzme
kiz kirin (II) *l/gh* ölgünleştirmek
kizkiz *n* çedene, çetene (kavrulmuş olanı)
kizkizandin *m* cızdırdama
kizkizandin *l/gh* cızdırmak
kizkizîn *m* cızdırdanma
kizkizîn *l/ngh* cızdırdanmak
kizmik *m* 1. harman artığı 2. buğdayı samandan ayıran araç
kiznik *bnr* kiznok
kiznok *bot/m* kuş figi
kiznûk *bnr* kiznok
kizot *n* 1. kor ateşten bir parça 2. kızarmış odun
kizr *m* ütme (ütme işi)
kizrik *m* kakırdak
kizrîk *bot/m* kökü yenilen bir ot
kizrînekî *rd* ütme yapılmış olma
kizrûnek *rd* ütme
kizû *rd* fesat
kizûr *bnr* kizir
kizûtî *m* fesatlık
kizwan *bot/m* merneş
kizwet *m* giyim kuşam, kıyafet
-kî (I) *r/z/m* isimden isim ve sıfat yapım son eki
kî (II) *bnr* ku
kî (III) *c* kim (bükünsüz halde) * **kî dizane** kim bilir ~ **berê gihiştê jê re ye** kapanın e-
 linde kalmak (çbir şeyden ancak çabuk dav-

ranabilenler faydalanmak) ~ **berê rabe ew kar dike** erken kalkan kazanır ~ **bi kê ye** kim kimne dum duma ~ **bike wê safî jî bike** iti öldürene sürükletirler ~ **bikeve govendê wê xwe bihejîne** hamama giren terler ~ **bûk be (ew) berbû ye** Kambersiz düşün olmaz ~ **bûk e tu berbûrî yî** Kambersiz düşün olmaz ~ **çi dike bi xwe re dike** kim ne eylerse kendine eyler ~ **dertê pêşiyê** önüne gele-ne * **hema kî dertê pêşiyê derdê xwe jî wan re gili dike** önüne gelene derdini anlatıyor ~ **dibe ew zane** kim olursa olsun ~ **dilbij e çav birije** maymun istahlı olanın gözü aksın ~ **gû bike navê wê bişo jî** iti öldüre-ne sürükletirler ~ **ne kim oluyo?** * **em kî ne ku em bi deyn tiştan bidin** biz kim oluyoruz ki veresiye verelim ~ **rakê bernade** kapanın e-
 linde kalmak (çok istenir ve aranır olmak) ~ **şemlî şewitî** düşünen dostu olmaz ~ **wefa ye ew bav û bira ye** kim iyi ise o değerlidir ~ **ye çi ye?** neyin nesi (kimin fesi) ~ **ye, jî mala kê ye?** neyin nesi (kimin fesi) ~ **zane** kim bilir (bilinmezliği belirdirir) * **kî zane, ev tevgera hanê dê çi bine serê wî** kim bilir bu hareketi başına ne getirecek ~ **zane belkî** kim bilir (olabilir) * **kî zane belkî hatiye ecibandin** ... kim bilir ne kadar çok be-
 genildi

kîbik *m* bumbar

kîdark *bot/m* mantar

kîj (I) *bnr* kîjan

kîj (II) *bnr* qîz

kîjan *c* 1. neresi (nerede, hangi yer) * **dibistan kîjan e?** okul neresi? 2. *rd* hangi (soru sıfatı anlamında) * **kîjan sal** hangi yıl 3. hangi (nesnedeki kavramı genişletme anlamında) * **hûn kîjan pirtûkê vekin, hûn dê bibînin** hangi kitabı, açsanız bulursunuz ~ **kevîr mezin e, here serê xwe lê bixe** (an jî bide) hangi taş pekse (katıysa) başını ona vur ~ **xêr e Xwedê wî pê re bike** Allah iki iyilik-
 ten birisini versin (ağır hasta için; ya olsun kurtulsun ya iyileşsin, anlamında)

kîjik *bnr* kîjan

kîjşk *bnr* kîjan

kîkerat *zo/m* yeşil kertenkele

kîkerok *zo/m* yeşil kertenkele

kîklotron *m* kiklotron

kîl *m* kil

kîler *m* killer

kîlervan *m* kilerci

kîlervanî *m* kilercilik

kîlke *zo/m* hamsi (Engraulisencrasicholus)

kîlo *m* 1. kilo 2. kilo (kilogramın kısaltması) 3.

kilo, tartı * **komir bi kîloyan tê fîrotin** kö-
 mür tartı ile satılır ~ **avêtin** ağır basmak, ok-
 ka çekmek (ağırlığı fazla gelmek) ~ **kêm ki-
 rin** kilo kaybetmek, kilo vermek ~ **kutan a-
 ğır basmak, okka çekmek** * **pembû kîlo na-
 kute** pamuk ağır basmıyor kilo ~ **yên (yekî)**
 kışandin boyunun ölçüsünü almak

kîloamper *fiz/m* kiloamper

kîlogram *m* kilogram

kilogrammetre *fiz/m* kilogrammetre
kilohertz *fiz/m* kilohertz
kilojül *fiz/m* kijoül
kilokalori *m* kilokalori, büyük kalori
kilometre *m* kilometre ~ **kare** kilometre kare
kilometre çarçık *nd* kilometre kare
kilosikl *fiz/m* kilosikl
kiloş *rd* kloş
kilot *n* külot
kiloton *m* kiloton
kilovat *m* kilovat ~ **saet** *fiz* kilovat saat
kilovolt *m* kilovolt
kiloıy *rd* kiloluk * **paketa sê kiloıy** üç kiloluk paket
kılte *m* kil
kimono *m* kimono
kimya *m* kimya
kimyager *nd/nt* kimyacı, kimyager
kimyageri *m* kimyacılık, kimyagerlik
kimyawı *rd* kimyasal
kimyaya organik *kim* organik kimya
kimyayı *rd* kimyasal
kimyazan *nd/nt* kimyager
kimyazanı *m* kimyagerlik
kin *m* 1. kin 2. hınç ~ **ajotin** kin gütmek ~ **hılanın** kin kapmak ~ **hilgirtin** kin taşımak ~ **kişandin dilê xwe** kin gütmek ~ **kudiran-din** (an ji **kudandin**) kin gütmek ~ **pê re kişandin** (birine) kin gütmek ~ **û kınat** (an ji **kudret**) kin ~a (yekî) di dilê (wî) de bûn (birine) kin duymak ~a **filehan** deve kini (geçmeyecek büyük kin) ~a (yekî) **kişandin dilê xwe** (birine) garaz olmak ~a (yekî) **lê bûn** kin bağlamak ~a **nava (wan) hatin hılanın** aralarındaki buzlar erimek ~a **xwe dan (yekî)** 1) (birine) kin beslemek (veya kin tutmak), garaz bağlamak 2) (birine) kafa takmak, kancayı takmak (veya atmak)
kinare *mzk/m* kinare
kınat *bnr* kın û kınat
kınatı *m* kınlık, garazlık
kınbaz *rd/nt* kinci
kınbazı *m* kincilik
kindar *rd/nt* 1. kinci, kinli, kindar 2. hınçlı
kindarı *m* kincilik
kineber *rd* kindar
kinedoz *rd/nt* kinci, kindar, kinli, kin güden
kinedozı *m* kincilik, kindarlık
kinematik *fiz/m* kinematik
kiner *bot/m* çavuş üzüümü
kinestezi *fizy/m* kinestezi
kinetik *fiz/rd* 1. kinetik 2. tek kinetik 3. *kîm* kinetik
kinewer *rd/nt* kinci
kineweri *m* kincilik
kîngê *h* ne zaman
kîn hılanın *m* kinlenme, kin kapma
kîn hılanın *l/gh* kinlenmek, kin kapmak
kînik fel *nd/rd* kimik
kînin *m* kinin
kîninîdar *rd* kininli
kînizm *fel/m* kinizm
kînkirk *bot/m* kenevir

kînkör *bot/m* bir tür bitki
kînok *rd/nt* kinci, garazkâr
kînokî *rd* kincice, kinlice
kînokîti *m* kincilik, garazkârlık
kînor *m* çıban ~a **bêserî** akarca, fistül ~a **bibi-nî** bir tür çıban ~a **tehlkîrî** kurca çıbanı ~a **xwînê** kan çıbanı
kînowî *rd* kinli, kindar
kînoıf *rd/nt* kinci, kindar, kinli
kînoıfti *m* kincilik, kindarlık
kînwer *bnr* kinewer
kîp (I) *rd* dik (eğik olmayan)
kîp (II) *rd* 1. sağlam, tıg gibi, çivi gibi (ince, zayıf, sağlam ve çevik kimse) 2. sık, sıkı * **kîp hatiye girêdan** sıkı bağlanmış
kîp (III) eş (birbirine denk) * **dî kîpa hev de** ne birbirinin dengidirler
kîpik (I) *m* kulplu küçük çömlek
kîbik (II) *m* bumber (bağırsak dolması)
kîpkirin *m* 1. sağlamlaştırmak 2. sıkma, germe
kîp kirin *l/gh* 1. sağlamlaştırmak 2. sıkmak, germek
kîr *anth* penis, yarak, erkeklik organı **bi ~ê xwe mîz bike**, **ne bi yê hevalan** *argo* ağaca dayanma kurur, adama (insana) dayanma ölür
kîrgo *bnr* kergo
kîrko *bnr* krıko
kîrkok *zo/m* örümcek kuşu (Lanius)
kîrkujin *rd* teres
kîrkujinbab *n* teres oğlu teres
kîrkûk *zo/m* örümcek kuşu (Lanius)
kîroşk *bnr* kergoşk
kîrtûj *n/argo* çapkın, zampara
kîs *n* 1. kese * **kîsê tîtûnê** tütün kesesi 2. *mec* kese (bir kimsenin kendisine ait parası veya serveti) * **mezax ji kîsê xwe kir** masrafı kesesinden yaptı 3. kese (miktar için) * **sê kîs tîtûn** üç kese tütün ~ê **avê** su kesesi **bi ~ê xwe ewle bûn** kesesine güvenmek 4. torba (küçük torba, para torbası gibi) * **kîsê pereyan** para torbası * **mastê kîs** torba yoğurdu (ji) ~î **bavê xwe çûn** araya gitmek (karışık-lığa kurban olmak, harcanmak)
kîsandin *m* büzme
kîsandin *l/gh* büzmek
kîsandi *rd* büzük
kîsard *rd* keseli
kîse *n* kese (yıkırıncı kir çıkarmak için ele geçirilen kese)
kîsedar *n* kesedar
kîsekêş *nd/nt* tellâk
kîsekêşî *m* tellâklık
kîsekîrin *m* keseleme
kîse kirin *l/gh* keselemek
kîsel *zo/n* tos bağa
kîsele *bnr* kisel
kîsihandin *m* kasma
kîsihandin *l/gh* kasmak
kîsihîn *l/gh* 1. çekilmek (cilt için) 2. kasılmak
kîsihîn *m* 1. çekilme (cilt için) 2. kasılma
kîsik *n* 1. kese * **kîsikê diravan** para kesesi 2. *rd* kese (miktar için) 3. *ant* kese, kesecik 4.

torba, poşet (küçük torba, para torbası gibi)
 ~ê **avîkê** sperm torbası ~ê **gun** taşak torbası
 ~ê **hewayê** ant hava kesesi ~ê **mêst** yogurt
 süzme torbası ~ê **xewê** uykucu, uyuşuk

kîsikê diran ant/nd dış kökü zarı

kîsikê firşik ant/nd öd kesesi

kîsikê gun nd taşak torbası

kîsikê hêkê ant/nd kesecik

kîsikê mîzê ant/nd sidik torbası

kîsikê ovogonê biy/m dağarcığı

kîsikê pûşî nd kavlık

kîsikê toxmavê nd sperm torbası, kesesi

kîsikê zirav ant/nd öd kesesi, safra kesesi

kîsikok ant/m kesecik

kîsîn m büzülme (toplanma, inkıbaz)

kîsîn l/gh büzülmek (toplanmak, inkıbaz etmek)

kîsk (I) bj/m kist

kîsk (II) bot/m kapsül

kîskîbûn m kistleşme

kîskî bûn l/gh kistleşmek

kîso zo/n kaplumbağa, tosağa (Testudo)

kîst bj/m kist

kîsvet sp/m kisbet

kîş n din, diyanet

kîşe bnr kiş

kîşk bnr kişik

kîşwer bnr kişwer

kîşwergir bnr kişwergir

kîşwerz m çiftlik

kît rz/m ek

kîtêb m 1. kitap 2. kitap (kutsal kitap) ~ **li binçeng** kitap kurdu ~ **a berîkan** cep kitabı ~ **a destan** el kitabı ~ **a pêjanê** yemek kitabı ~ **a qabreş** kara kaplı kitap (şaka) ~ **a sereke** ana kitap **dî** ~ê **de hebûn** kitapta yeri olmak * **ev tişt di kîtabê de tune** bu konunun kitapta yeri yok **bi** ~ê **sond xwarin** kitaba el basmak

kîtabe m kitabe, yazıt

kîtabet m kitabet

kîtandin m heceleme

kîtandin l/gh hecelelemek

kîtandî rd hecelenmiş olan

kîte rz/m hece, seslem ~ **ya dirêj** rz uzun hece ~ **ya girtî** rz kapalı hece ~ **ya vekirî** rz açık hece ~ **yên bêjeyî** terimsel heceler

kîtekirin m heceleme

kîte kirin l/gh hecelelemek

kîteparêz nd/nt hececi

kîteparêzî m hececilik

kîtevan nd/nt hececi

kîtevanî m hececilik

kîteyî rd heceli * **helbesta heşt kîteyî** sekiz heceli şîr

kîtî bnr gîti

kîtin zo/m kitin

kîtkîtî h hece hece

kîtkîtkîkirin m heceleme

kîtkîtkî kirin l/gh hecelelemek

kîvroşk bnr kergoşk

kîwî (I) bot/m kivi

kîwî (II) zo/m kivi, apteriks (apteryx australis)

klakson m kâkson

klarîkalîzm m klarikalizm, din erkçilik

klarnet mzk/m klarnet, gırnata

klarnetjen nd/nt klarnetçi, gırnataçı

klasîk rd 1. klâsik (eski Yunan ve Roma çağı dili ve sanatı ile ilgili olan) 2. klâsik (XII. yüzyıl Fransız dili, sanatı ve yazarlarıyla ilgili olan) 3. klâsik (üzerinde çok zaman geçtiği halde değerini yitirmeyen, türünde örnek olarak görülen eser veya sanatçı) 4. klâsik (sanatta kuralcı) 5. klâsik (alışılmış olan, yenilik getirmeyen, geleneksel) * **wêjeya klasîk** klâsik edebiyat

klasîkbûn m klâsikleşme

klasîktî m klâsiklik

klasîzm m klâsizm

klasor m klasör

klaşînkof kalaşnikof

klavsen mzk/m klâvsen (bir müzik aleti)

klavye m klâvye

klavyedar m klâvyeli

klep m klâpe (akışkan maddelerin geçmesini sağlamak veya engellemek için kullanılan supap)

kleptoman nd/nt kleptoman

kleptomanî bj/m kleptomanî

klerîkalîzm m klerikalizm

klîrîng bz/m kliring, takas

klîk m klik, hizip

klîkparêz nd/nt klikçi, hizipçi

klîkparêzî m klikçilik, hizipçilik

klîma m klima

klîmatolog nd/nt klimatolog, iklim bilimci

klîmatolojî m klimatoloji, iklim bilim,

klînik m 1. klinik (hasta bakılan yer) 2. klinik (hekim olacak öğrencilerin uygulamalı olarak ders gördükleri yer) 3. klinik (vücut muayenesinde görülen hastalık belirtisi) ~ **a çavan** bj göz kliniği

klîniker m kliniker

klînometre m klinometre, eğimölçer

klîps m klips

klîşe rd/nd 1. klîşe 2. m klîşe, basma kalıp ~ **ya mê dişi klîşe**

klîşeker nd/nt klîşeci

klîşekerî m klîşecilik

klîsexane m klîsheane

klîşeyîbûn m klîşeleşme

klîşeyî bûn l/gh klîşeleşmek

klor kîm/m klor (kısıltması Cl)

klordar rd klorlu

klorhîdrat kîm/m klorhidrat

klorhîdrîk m klorhidrik

klorîk m klorik

klorkirin m klorlama

klor kirin l/gh klorlamak

klorkirî rd klorlu, klorlanmış

klor lê reşandin l/bw klorlamak, klor serpmek

klorofil bot/m klorofil

kloroform kîm/m kloroform

klorometrî m klorometri, klörölçer

kloroplast bot/m kloroplast

kloroz m kloroz

klorpîv *m* klorölçer, klorometri

klorur *kîm/m* klorür

klorurî kirin *kîm l/gh* klorürlendirmek

klostrofobi *bj/m* klostrofobi, kapalı yer korkusu

klûb *m* klüp ~a şevê gece klübü

klûbvan *nd/nt* klüpçü

klûbvanî *m* klüpçülük

ko (I) *bnr* ku

ko (II) *m* koyunların tek sıra halinde başlarını önündeki koyunun bacakları arasına koyarak ilerlemesi

ko (III) *n* dağ

ko (IV) *m* kucak

ko (V) *mat/m* 1. artı (toplama işleminde + işaretinin adı) 2. *rd* artı, pozitif (sıfırdan büyük, önünde + bulunan sayı)

ko (VI) *rd* kör (keskinliği yeterli olmayan) * **kêra** ko kör bıçak ~ (**kuh** an jî **keh**) **bûn** ağzı körelmek

koalisyon *m* koalisyon, ortak yönetim

kobalt *kîm/m* kobalt (kısaltması Co)

kobay *zo/m* 1. kobay (Cavia porcellus) 2. *nd* kobay, denek, deney konusu

kobe (I) *n* halka (uykusuzluk, yorgunluk, üzüntü gibi sebepler göz altında beliren koyuluk) * **ca tu li kobeyê li bin çav binêre** göz altında oluşan halkaya bak

kobe (II) *n* 1. etek (giysinin alt kenarı) 2. tiriz (giysilerin yırtmaç ve eteğine eklenen ensiz kumaş parçası)

kobra *nd* kobra, gözlüklü yılan

kobûn *m* 1. körelme, gedilme (bıçak, keser vb. için) 2. körleşme (kesmez, işlemez duruma gelme)

ko bûn *l/gh* 1. körelmek, gedilmek (bıçak, keser vb. için) 2. körleşmek (kesmez, işlemez duruma gelmek)

kobûnî *m* körlük (kesmez olma durumu)

kobûyîn *m* 1. köreliş, gedilme (bıçak, keser vb. için) 2. körleşme (kesmez, işlemez duruma gelme)

kokirin *m* köreltme, körleştirme, körletme (keskinliğini yitirmesine sebep olma)

ko kirin *l/gh* köreltmek, körleştirmek, körletmek (keskinliğini yitirmesine sebep olmak) * **meqes ko kîr** makası körleştirdi

koç (I) *n* taş

koç (II) *n* 1. kütük 2. kısa ve kalın değnek 3. kıyma tahtası 4. *rd* diik olmayan, boynuzsuz, ağaçsız ~ê **salan** 1) yolların kütüğü 2) tecrübeli, deneyimli kimse

koç (III) *m* 1. göç (çeşitli sebeplerden bir yerden başka bir yere gitme) 2. göç (göç sırasında taşınan ev eşyaları) * **koç bar kirin wê bikevin rê** göçü yükleyip yola koyulacaklar 3. göç (bazı hayvanların mevsim, iklim, besin vb. nedenlerden dolayı yer değiştirmeleri) 4. hicret (İslâm takviminde tariliin başı sayılan Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi ~a **dawî** *mec* son yolculuk, ölüm ~a **dawî kirin** göçüp gitmek (ölmek) ~a **dawîn kirin** dünyaya gözlerini

kapamak (veya yummak) ~a **têghîştîyan** beyin göçü ~a **xwe ya dawiyê kirin** göçüp gitmek (ölmek)

koçak *m* kırış üzerine konulan daha küçük direk

koçan *m* koçan

koçandin *m* göçertme

koçandin *l/gh* göçertmek

koçbar *rd* göçmen, göçen

koçbarbûn *m* 1. göçme 2. göçüp gitme, dünyaya gözlerini kapama (veya yumma)

koçbar bûn *l/gh* 1. göçmek 2. göçüp gitmek, dünyaya gözlerini kapamak (veya yummak)

koçbarbûyîn *m* 1. göçüş 2. göçüp gitme, dünyaya gözlerini yumma

koçbarî *m* 1. göçmenlik 2. tehcir, göç ettirme

koçbarkirin *m* 1. göçertme 2. tehcir etme, göç ettirme

koçbar kirin *l/gh* 1. göçertmek 2. tehcir etmek, göç ettirmek

koçber *nd/rd* 1. göçebe, göçmen, muhacir 2. göçmen (sıcak iklimli ülkelere giden hayvan)

koçberî *m* 1. göçebelik, göçmenlik, muhacirlik 2. muhaceret

koçbûn *m* göçme, göç etme

koç bûn *l/gh* göçmek, göç etmek

koçbûyîn *m* göçüş

koçdawî *m* son yolculuk, ölüm

koçdawîbûn *m* hayata gözlerini yumma (veya kapama)

koçdawî bûn *l/gh* hayata gözlerini yummak (veya kapamak)

koçdawîkirin *m* göçme, göç etme, göç eyleme (ölme, yok olma)

koçdawîkirin *l/gh* göçmek, göç etmek, göç eylemek (ölmek, yok olmak)

koçe (I) *bnr* kuçe

koçe (II) *m* güreş

koçegir *n* güreşçi, pehlivan

koçegirî *m* güreşçilik, pehlivanlık

koçek (I) *nd/nt* 1. köçek, çengi 2. köçek (ağır başlı davranışları olmayan kimse)

koçek (II) *n* 1. köçek (Alevilikte) 2. köçek (Yezidilikte Şeyh Hadi türbesini koruyanlara başkanlık eden ve dini propaganda yapan kimse) 3. münecim

koçekî (I) *m* köçeklik

koçekî (II) *m* halay türü

koçemal *h* ailece, evce, evcek, kapı kapamaca * **em bi koçemal diçin sînemayê** sinemaya evcek gidiyoruz

koçer *nd/nt* göçer, göçebe, yürük, konar göçer

2. *rd/zo* göçer, göçücü (mevsimine göre yer değiştiren hayvan) ~ **mezînen wan ku extîyar dibin dîkin ber karîk û berxikan** kurt kocayınca köpeğin maskarası olur ~ **nabêjin dewê min tîrş e** kimse ayrılanım ekşidir demez

koçerat *nd* göçerler, göçebeler

koçerbûn *m* göçebeleşme

koçerbûyîn *m* göçebeleşiş

koçerî *m* 1. göçebelik, göçerlik, yürüklük 2. *rd* göçeri, göçer konan

koçertî *m* göçebelik
 koçik (I) *n* kütükçük
 koçik (II) *m* 1. hol, selâmlık (saray ve köşkler-
 de erkeklerin bulunduğu ve erkek misafirle-
 rin alındığı bölüm) 2. otak
 koçik (III) *m* ocak (taş ocak)
 koçî *rd* hicrî * *salnameya koçî* hicrî takvim
 koçîn *m* göçme
 koçîn *l/gh* göçmek
 koçk *m* 1. bekleme salonu, kabul odası (veya
 salonu) 2. misafir odası, salon 3. köşk
 koçkanî *bnr* kuçkanî
 koçkar *bnr* goşkar
 koçkirin *m* 1. göçme, göç etme (veya eyleme)
 2. göçme (bazı hayvanlar sıcak iklimli ülke-
 lere gitme) 3. göçme, göç etme, göç eyleme
 (ölme, yok olma)
 koç kirin *l/gh* 1. göçmek, göç etmek (veya ey-
 lemek) * *ew malbata ku hûn jê behs dikîn*
ji vir koç kir bahsettiğiniz aile buradan
 göçtü * *koçeran koç kirin* göçerler göç etti
 2. göçmek (bazı hayvanlar sıcak iklimli ül-
 kelere gitmek) 3. göçmek, göç etmek, göç
 eylemek (ölme, yok olmak) ~ *çûn* göçüp
 gitmek
 koçrev *m* tehcir
 koçrevî *m* tehcir, göç ettirme
 kod (I) *m* 1. kavata (oyma ağaç kap) 2. çanak,
 maşrapa 3. çeyrek ölçek (bir ölçü birimi)
 kod (II) *mzk/m* tekne (saz teknesi)
 kod (III) *m* kot (bir bilgiyi gösteren semboller
 dizgesi)
 koda *erdî nd* ayakbastı parası
 kodalês *rd* çanak yalayıcı
 kodalêsi *m* çanak yalayıcılık ~ *kirin* çanak ya-
 layıcılığı etmek
 kodan *m* yola koyulma
 kodandin *m* yola koyulma
 kodandin *l/gh* yola koyulmak
 koda zozanî *hd* yayla harcı
 kode (I) *bot/m* bir tür ot
 kode (II) *m* mera ücreti, otlak ücreti, otlakiye
 kodeîn *bj/m* kodein
 kodek *nd* 1. yavru (hayvan yavrusu) 2. *mec*
 genç çocuk
 kodeks *bj/m* kodeks
 kodek *rd* 1. iç bükçü 2. *m* şire havuzu ~ *a ma-*
sereyê sıkılmış üzüm suyunun biriktiği ha-
 vuz
 koden *rd* ahmak
 kodenî *m* ahmaklık
 koder *m* otlak ücreti, otlakiye
 koderî *m* mera ücreti
 kodik (I) *ant/m* leğen, havsala ~ *a piştê* bel
 (sırtın altına rastlayan bölgesi)
 kodik (II) *m* 1. boduç 2. kavata (oyma ağaç
 kap) 3. çanak, küçük maşrapa 4. çanak (argo-
 da televizyon ve beyin anlamında) ~ *li sîniya*
vala xistin boşa kürek çekmek ~ *a tije bi ya*
vala dan doluyu boş olanla değiştirmek (za-
 rar etmek) ~ *a xwînê* kan çanağı
 kodik (III) *mzk/m* göğüs tahtası (çalgının göğ-
 sü)

kodik (IV) *m* dolma (yemeği)
 kodik (V) *n* genç çocuk
 kodika *çokê nd* diz ağırşığı
 kodika *dewlê nd* çörtü
 kodika *piştê nd* bel (sırtın altına rastlayan böl-
 gesi)
 kodikqul *rd* uğusuz
 kodikvala *rd* zügürt
 kodik *nd* evlâtlık
 kodîn *m* düzüşme
 kodîn *l/gh* düzüşmek
 kodkirin *m* kotlama
 kod kirin *l/gh* kotlamak
 kodkirî *rd* kotlu, kotlanmış
 kodo (I) *rd* kamburlu
 kodo (II) *m* kaplumbağa
 kodqelên *rd* uğursuz
 kodqulor *rd* zügürt
 kofendil *rd* çörek halinde, sarınmış yuvarlak
 halde
 kofik (I) *ant/m* diz ağırşığı, diz kapağı
 kofik (II) *m* hotoz
 kofik (III) *bnr* kovik
 koffî *m* 1. hotoz (kadın başlığı) 2. hotoz (tavus
 kuşu, tavuk gibi kuşların başlarında bulunan
 tüyler)
 koffikêl *rd* eğik hotozlu (kadın)
 koffişor *rd* eğik hotozlu (kadın)
 koffixwar *rd* eğik hotozlu (kadın)
 kofte *m* köfte
 kofteçêker *nd/nt* köfteci (yapan kimse)
 koftefiros *nd/nt* köfteci (satan kimse)
 koftepej *nd/nt* köfteci (yapan kimse)
 kogarek *m* tarihî devir
 kogeh *m* ambar, eşya ve azık deposu
 koh (I) *n* dağ
 koh *rd* kör, keskin olmayan
 kohenît *mîn/m* kohenit
 kohî *rd* dağlı
 kojan *m* 1. kemirme 2. *rd/argo* aylak, avare
 (işsiz, boş gezen)
 kojandin *m* kemirme
 kojandin *l/gh* kemirmek
 kojandî *rd* kemirik, kemirilmiş
 koje *zo/n* sansar (Martes martes)
 kojek *rd* kemirgen
 kojêr *rd* kemirgen
 kojîn *m* kemirilme
 kojîn *l/gh* kemirilmek
 kojo *nd/nu* 1. çıkarıcı, pinti 2. nefsine düşkün o-
 lan erkek
 kojotî *m* 1. çıkarıcılık, pintlilik 2. nefsine düş-
 kün olma
 kojok *rd* kemirici
 kojtin *m* kemirme
 kojtin *l/gh* kemirmek
 kok (I) *m* 1. bezeme, süsleme 2. bezgi, süs 3.
rd süslü püslü, üstü başı düzgün, bakımlı
 kok (II) *h* hiç
 kok (III) *mzk/m* düzen, akort
 kok (IV) *nd* kok kömürü
 kok (V) *rd* 1. besili 2. tavlî, semiz, semirgin 3.
 etli (eti çok olan)

kok (VI) m 1. kök (bazı şeylerde dip bölüm) 2. gövde (ağaçların dal ve köklerden sonra kalan bölümü) 3. çotuk, kütük (kesilen ağacın dışarda kalan kısmı) * **piyê min li koka darê leqîfî** ayağım çotuka takıldı 4. kök, asıl (temel, esas) * **koka nivîsê wêne** ye yazının aslı resimdir 5. asıl, kök, köken (kaynak, soy, nesep) * **koka vê malê ne diyar e** bu ailenin kökü belli değil * **koka wan jî Erebistanê tê** onların kökeni Arabistandan gelme 6. *rz* kök (kelimenin her türlü ekler çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı bölüm) * **koka lêkerê** fiil kökü 7. *bz* köken, menşee (malın menşesi) ~ berdan kök salmak ~ berdan **erdê** kök salmak (bir yere iyice yerleşmek) * **li gund kok berdaye erdê** nayê köye kök salmış gelmiyor ~a (...) **anîn** 1) kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek 2) soyunu kurutmak ~a (**komekê, civatekê**) **anîn** tırpan atmak, bir topluluğu yok etmek, kırıp geçirmek ~a (**yekî**) **birandin** ocağını söndürmek ~a (**yekî**) **birîn** soyunu kurutmak ~a (**yekî**) **dan tavê** kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek ~a (**yekî**) **danîn** soyunu kurutmak ~a **darê** ağaç kökü ~a (...) **hatin** kökü kazınmak ~a **hev anîn** (birbirinin) soyunu kurutmak ~a **mêran lê anîn** (birinin) soyunu kurutmak ~a **peyvê** kelime kökü ~a (...) **qelandin** kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek ~a (...) **rakirin** kökünü kazımak, kökünde kazımak * **em dê di demeke kurt de koka vê nexweşînê** **rakin** kısa bir sürede bu hastalığı kökünü kazıyacağız ~a (**tişteki**) **rakirin** dibine darı ekme (bir şeyi sonuna kadar tüketmek, bitirmek)

koka bot/m 1. koka (Erytroxylon coca) 2. koka (bu bitkinin yapraklarından çıkarılan madde)

koka dîran *ant* diş kökü

kokaîn *m* kokain

kokaînkêş *nd/rd* kokainoman

kokaînkêşî *m* kokainomanlık

kokaînoman *nd/rd* kokainoman

kokaînomanî *m* kokainomanlık

kokandin *m* 1. donatma, donama (göz alıcı şeyler kullanarak gösterişli duruma getirme) 2. bezekleme, bezeme, süsleme

kokandin *l/gh* 1. donatmak, donamak (göz alıcı şeyler kullanarak gösterişli duruma getirmek) 2. bezeklemek, bezemek, süslemek

kokandî *rd* 1. donanmış 2. bezekli, bezemeli, bezeli, süslü

kokanîn *m* kökünü getirme

kok anîn *l/gh* kökünü getirmek

kokard *m* kokart

kokardar *rd* kokartlı

koka zer *bot/m* Hint safranı

kokberdan *m* kökleşme, kök salma

kok berdan *l/gh* kökleşmek, kök salmak

kokberdayîn *m* kökleşme, kök salış

kokbir *m* 1. kökten kesim 2. kırım, soykırım

kokbirîn *m* kırım, soykırımı

kokbirkirin *m* 1. tomurma, kökünü (veya kökünde) kazıma 2. kırım yapma

kokbir kirin *l/gh* 1. tomurmak, kökünü (veya kökünde) kazımak 2. kırım yapmak

kokbûn (I) *m* semirme, semizleme

kokbûn (II) *m* süslenme

kokbûn (III) *m* akort olma

kok bûn (I) *l/gh* semirmek, semizlemek

kok bûn (II) *l/gh* süslenmek

kok bûn (III) *l/gh* akort olmak

kokdar *rd* 1. köklü 2. kökenli 3. menşeli

kokeb *m* kenar

kokel (I) *m* 1. dikili taş 2. bağ ve bostanda taştan kulübe

kokel (II) *m* eğri boynuz

kokel (III) *bnr* şikêr

kokel (IV) *m* kıvrım

kokelî *rd* kıvrımlı

kokelîbûn *m* kıvrılma, kıvrımlanma (kıvrıcık bir duruma gelme)

kokelî bûn *l/gh* kıvrılmak, kıvrımlanmak (kıvrıcık bir duruma gelmek)

kokelîbûyîn *m* kıvrılış, kıvrımlanış (kıvrıcık bir duruma gelme)

koker *m* akımtoplar

kokevîl *bot/m* mantar

kokil *m* dal (omuz, ense) * **daye kokila xwe** dalına almış

kokilîk *m* dal (omuz, ense) * **bide kokilîka** **xwe** dalına al (li) ~a (**yekî**) **siwar bûn** dalına binmek

kokim *rd* koca, moruk

kokimbûn *m* kocalma, kocama

kokim bûn *l/gh* kocalmak, kocamak

kokimbûyîn *m* kocalma, kocama

kokimîfî *m* kocalık, morukluk

kokimîbûn *m* moruklaşma

kokimî bûn *l/gh* moruklaşmak

kokimkirin *m* kocaltma, kocatma

kokim kirin *l/gh* kocaltmak, kocatmak

kokirin *m* körleştirme, körletme

kokirin *m* köreltme (keskinliğini yitirmesine sebep olma)

kokî (I) *rd* 1. kökensel 2. kökten, köklü 2. *rz* köksel

kokî (II) *m* 1. tavlılık 2. semizlik

kokî (III) *m* süslülük

kokîmbît *mîn/m* kokimbit

kokîn *m* 1. donanma 2. allanma, bezenme, süslenme

kokîn *l/gh* 1. donanmak 2. allanmak, bezenmek, süslenmek

kokîfî (I) *m* tavlılık, semizlik

kokîfî (II) *m* güzellik

kokkirin (I) *m* akort etme (yapma), düzenleme, düzen verme, düzene koyma veya düzene sokma

kokkirin (II) *m* semirtme

kokkirin (III) *m* bezemek, süsleme

kok kirin (I) *l/gh* akort etmek (yapmak), düzenlemek, düzen vermek, düzene koymak veya düzene sokmak

kok kirin (II) *l/gh* semirtmek

kok kirin (III) */gh* bezemek, süslemek
kokkiri (I) *rd* akortlu, düzenlenmiş
kokkiri (II) *rd* semirtilmiş, tavlı
kokkiri (III) *rd* bezeli, bezekli
kok lê anîn */bw* kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek, kökünü kazımak, soyunu kurutmat
kok lê danîn */bw* kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek, kökünü getirmek
kok lê qelandin */bw* kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek, kökünü kazımak, soyunu kurutmat
koklik m dal (omuz, ense) * **bide kokilika** xwe dalına al (li) ~a (yekî) siwar bûn dalına binmek
koknar bot/m köknar (Abies)
kokoreç m kokoreç
kokoreçfiroş nd/nt kokoreççi (satan kimse)
kokoreçfiroş m kokoreççilik
kokos m nargile
kokowark bot/m mantar
kokqelîn m kırım, soykırımı
koksor bot/m kırmızı köklü tilki kuyruğu
kokteyl m 1. kokteyl (türlü içkiler karıştırılarak yapılan içki) 2. kokteyl (içkili toplantı)
kokulik bnr kokilik
kol (I) m 1. yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) ~ **lê hatin dan** yumruklanmak
kol (II) m fare, karıncalarca toplanmış toprak
kol (III) m kızak (öküz tarafından çekilen kızak)
kol (IV) rd 1. boynuzsuz * **bizina kol** boynuzsuz keçi 2. kesik (kulak veya boynuzları kesik hayvan) 3. küt (kısa ve kalınca, sivri olmayan) * **sola serê wê kol** küt ayakkabı ~i beranan *mec* yiğit
kol (V) n kulah, take * **kem n kolê te tim di destê te de be** kulahın, örtün elinde olup hep dargın küskün olası
kol (VI) n 1. omuz, dal 2. tepe
kol (VII) m ağaçtan yapılmış gölgelik, eğreti çardak
kol (VIII) m eğilme ~i **destê (yekî) bûn** (birinin) ellerini öpmek için eğilmek ~i **lingê (yekî) bûn** 1) ayağına veya ayaklarına kapanmak (alçarcasına yalvarmak) 2) ayağına veya ayaklarına kapanmak (bağışlanmak için yalvarmak) ~i **piyê (yekî) bûn** 1) ayağına veya ayaklarına kapanmak (alçarcasına yalvarmak) 2) ayağına veya ayaklarına kapanmak (bağışlanmak için yalvarmak)
kola (I) bot/m 1. kola (Cola acuminata) 2. kola (bu bitkiden elde edilen içecek)
kola (II) m kola (çamaşır kolalamada kullanılan özel nişasta)
koladar rd kolalı
kolafiroş nd/nt kolacı (bu içeceğini satan)
kolafiroş m kolacılık
kolaker nd/nt kolacı (giysilere kola yapan kimse)
kolakerî m kolacılık

kolakirin m kolalama, kolalayış
kolakirin /gh kolalamak
kolan (I) m 1. sokak 2. cadde
kolan (II) m dal (omuz, omuz köprüsü, ense)
 * **bide kolana xwe** dalına al (li) ~a (yekî) **siwar bûn** dalına binmek
kolan (III) safa, hol, salon
kolan (IV) m 1. kazı, kazım 2. kazma (herhangi bir araçla toprağı açma) 3. beleme, kazma 4. kazı, hafriyat 5. kazı, hak (ağaç veya metal üzerine yazı veya resim oyma işi) 6. kirizma, kirizme 7. *bj* kazıma (kürtaj) ~a **rizgar-kirinê** kurtarıma kazısı ~a **xwe qelaptin** kirizma yapmak (veya etmek)
kolan /gh 1. kazmak, kazımak 2. kazmak (kuyu, yol vb. açmak) * **bîr kolan** kuyu kazmak 3. kazmak (hakketmek) 4. *bj* kazımak (bir organı kazıyarak almak) * **kînor kolan û jê girtin** çıbanı kazıyarak aldılar 5. kazımak (tırış etmek) 6.deşmek, eşelemek 7. oymak (sivri uçlu veya keskin bir cisimle bir şeyi yontmak) * **dar kolabû û navê xwe lê nivisandibû** ağacı oyarak ismini yazmıştı 8. eşelemek, kurcalamak, karıştırmak (bir konuyu araştırmak, üzerinde durmak, kurcalamak, bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışmak) * **em bûyêrê mekolîn baş e** olayı kurcalamasak iyi olur 9. karıştırmak (dış karıştırmak) * **bi dirankolkê misêwa diranên xwe dikola** kurdanla dişlerini habire karıştırıyor-du
kolandin m 1. kazma 2. kazma (hakketme) 3. kazıma, kazıyış (metal bir yüzey üstüne sert bir araçla şekil çizme, yazı yazına, nakşetme) 4. (ağaç) yontma 5. çalma (oyma, kalemle işleme) 6. kakma
kolandin /gh 1. kazmak 2. kazmak (hakketmek) 3. kazımak (metal bir yüzey üstüne sert bir araçla şekil çizmek, yazı yazmak, nakşetmek) * **mor kolandin** mühür kazımak 4. (ağaç) yontmak 5. çalmak (oymak, kalemle işlemek) 6. kakmak
kolandî rd 1. kazılı 2. kazma, oyma, mahkûk * **nivîsa kolandî** kazma (veya oymalı) yazı 3. kakmalı 4. oymalı, çalma (kalemle işlenmiş) * **vazoyeke kolandî** çalma bir vazo 5. yontma
kolane m cadde
kolanî m kolonya ~ **di xwe dan** kolonyalanmak
kolankî rd sokakvari
kolankirin m kirizmalama
kolan kirin /gh kirizmalamak
kolare m uçurtma
kolavan nd/nt kolacı (kola içeceğini satan)
kolavanî m kolacılık
kolayî rd 1. kazılı 2. hakedilmiş, kazılmış, mahkûk 3. yontma
kolbûn m kütleşme
kol bûn /gh kütleşmek
kolbûnî m kütlük
kole (I) m ağaçtan yapılmış bir tür kızak
kole (II) nd/nt 1. köle (savaşta tutsak alınan,

başkasından satın alınan kimse) 2. *rd* köle (birinin emri altında olan, özgür olmayan)

kolebûn *m* köleşme

kole bûn *l/gh* köleşmek

kolebüyîn *m* köleşme

koledar *nd/nt* kölecî

koledarî *m* kölecilik, kölelik

kolefiroş *nd/nt* köle satıcısı

kolefiroşî *m* köle satıcılığı

kolegir *nd/nt* köle satıcısı

kolegirî *m* köle avcılığı

kolej *m* kolej * **koleja tenduristiyê** sağlık koleji

kolejvanî *rd* kolejli

kolek (I) *bnr* kulek

kolek (II) *nd/nt* 1. kazıcı 2. *m* kazaratar 3. *m* tahta kaşık vb. yi kazınakta kullanılan alet

kolek (III) *n* kolon

kolekan *bnr* koklik

kolekirin *m* köleleştirme, köleleştirirîş

kole kirin *l/gh* köleleştirmek

kolekî (I) *m* kazıcılık

kolekî (II) *rd/h* kölece

koleksiyon *m* 1. koleksiyon, derlem 2. koleksiyon (moda evlerinin düzenledikleri defilelerde gösterilen modellerin tümü)

koleksiyonvan *nd/nt* koleksiyoncu, derlemci

koleksiyonvanî *m* koleksiyonculuk, derlemcilik

kolektîf *rd* kolektif, ortaklaşa

kolektîfîze *rd* kolektivize

kolektîfîzekirin *m* kolektivize etme, kolektifleştirme

kolektîfîze kirin *l/gh* kolektivize etme, kolektifleştirmek

kolektîvist *sos/rd* kolektivist, ortaklaşacı

kolektîvizasyon *m* kolektivizasyon, kolektifleşme

kolektîvîzm *m* kolektivizm ortaklaşacılık

koletor *fiz/m* koletör, toplaç

kolemanît *mîn/m* kolemanit

kolemiş *m* fârenin kazdığı toprak

kolera *bj/m* kolera

kolerayî *rd* kolerah

koleston *m* koleston

koolesterol *m* koolesterol

koletî *m* kölelik ~ **û evdîfî** kulluk kölelik

koewar *nd/nt* kölecî

koewarî *m* 1. kölecilik, kölelik 2. *rd/h* kölece

koewarîfî *m* kölecilik

koewer *bnr* koewar

kolik (I) *m* bir tür küçük kepçe, kaşık büyüklüğünde fakat derin

kolik (II) *m* 1. çardak (tarla, bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak) 2. çardak (asma gibi bitkilerin dallarına sardırarak için direklerle yapılmış yer) 3. çardak, kamariye 4. kulübe 5. kulübe (bir yeri beklemekle görevli kimsenin içinde bulunduğu küçük barınak)

kolik (III) *m* 1. mevzi 2. kümes 3. *mec* kümes (ufak ev) ~a **pîrê xweştir e ji burca Mirê Cizîrê** insanın kendi evi saraylardan daha güzeldir

kolik (IV) *m* 1. engebe, engebeli, tepeli arazi 2. tepe

kolik (V) *m* dal (omuz, omuz köprüsü, ense) * **bide kolika xwe dalma al**

kolik (VI) 1. öksürük (kısık ve kesik öksürük) 2. en çok koyunlarda öksürük şeklinde görülen hastalık

kolikî (I) *rd* kütçe

kolikî (II) *rd* kısık ve kesik öksürük şeklinde kendini gösteren bu hastalığa yakalanmış olan

kolikîbûn *m* kısık ve kesik öksürük hastalığına yakalanma

kolikî bûn *l/gh* kısık ve kesik öksürük hastalığına yakalanmak

koling (I) *m* dal (omuz, omuz köprüsü, ense)

koling (II) *n* kazma (toprağı kazmada kullanılan ağaç saplı demir araç)

kolit *m* kümes

kolix *nd* derme çatma olarak yapılmış şey ~î **şeytan çûn** bok yoluna gitmek

kolî (I) *m* koli

kolî (II) *m* kütlük

kolî (III) *zo/m* beyaz çekirge

kolîbasîl *m* kolibasil

kolî (...) **bûn** *l/gh* 1. iki büküm olmak 2. iki büküm olmak (saygı göstermek)

kolîdar *bnr* koledar

kolîdarî *bnr* koledarî

kolik (I) *m* (biraz yere basık) çardak

kolik (II) *m* dal, ense çukuru

kolik (III) *m* kolik

kolîn (I) *m* mahzen

kolîn (II) *m* 1. kazılış, kazım 2. kazınma (derisini yüzercesine tıraş olma)

kolîn *l/gh* 1. kazmak 2. *l/gh* kazınmak (derisini yüzereesine tıraş olmak)

kolîne *m* yorum

kolîner *nd/nt* 1. kazıcı 2. oymacı

kolînerî *m* 1. kazıcılık 2. oymacılık

kolîş *ant/n* kafa taşı

kolît (I) *m* kolit

kolît (II) *m* 1. gecekondur 2. derme çatma ev 3. kulübe

kolîtvanî *nd/nt* gecekonducu

kolk *m* 1. bağ evi 2. eğreti ev 3. kümes 4. *mec* kümes (ufak ev)

kolkirin *m* kütleştirme

kol kirin *l/gh* kütleştirmek

kolîxistin *m* yumruklama

kol îe xistin *l/bw* yumruklamak

kolmêş *m* baca

kolmiş *m* farelerin toprağı kazıyarak yaptıkları tümsek

kolofan *mîn/m* kolofan

koloid *kîm/m* koloit

koloîdal *kîm/m* koloidal

kolokyûm *m* 1. kolokyum 2. kolokyum (doçentlik sınavı)

Kolombiyayî *nd/nt* Kolombiyalı

kolombiyûm *kîm/m* kolombiyum

kolon *n* 1. kolon, sütun 2. *ant* kolon 3. *as* kolon

kolonî *m* 1. koloni, sümürge 2. koloni (göçmen topluluğu veya bu topluluğun yerleştiği yer) 3. koloni (bir ülkede bulunan küçük yabancı topluluğu) 4. zo koloni (birlik durumunda yaşayan aynı türden organizmaların oluşturduğu topluluk)

kolonîdar *nd/nt* kolonyalist

kolonîdar *m* kolonyalizm

kolonî kirin *l/gh* dalına bindirmek

kolonya *m* kolonya ~ **di xwe dan** kolonyalanmak

kolonyakirî *rd* kolonyalı

kolonyalist *rd/nt* kolonyalist

kolonyalizm *m* kolonyalizm

kolonyal *m* kolonyal

kolorimetre *m* kolorimetre, renkölçer

kolorimetri *m* kolorimetri, renk ölçme

kolos *n* külah (keçeden erkek başlık) ~ **ê deve-tûkî** bir tür külah ~ **ê kiver** bir tür külah ~ **ê xwe li hewa avêtin** külahını havaya atmak

kolosfiroş *nd/nt* külahçı (satan kimse)

kolosker *nd/nt* külahçı (imal eden)

kolostrûm *m* kolostrum

koloz *bwr* kolos

kolum *rd* keyifsiz

kolxane *nd* virane, harabe ev

kolxoz *m* kolhoz

kolxozvan *nd/nt* kolhozcu, kolhoz işçisi

kolyar *nd/nt* kazıcı

kolyarî *m* 1. kazıcılık 2. taş basması

kom *m* 1. grup, topluluk, öbek, küme (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü, insan kalabalığı) 2. *mzk* topluluk, grup (müzik grupları için) * **koma sazan** saz topluluğu * **koma muzikê** müzik grubu 3. grup (ortak özellikleri olan varlıklar, nesneler bütünü) 4. *lşk* grup, birlik 5. *sp* küme, lig 6. *ped* küme 7. kitle, topluluk (insan topluluğu) * **çeka kom-kujîyê** kitle imha silahı 8. kitle, kütle (nesneler için) 9. ekip, takım 10. birikme 11. katar, gori, ulam 12. yığın (ekin yığını gibi) 13. öbek 14. topluluk, aile (temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu) ~ **bi** ~ grup grup, takım takım, akın akın, öbek öbek, alay alay, pek çok * **gel kom bi kom dikişê** alay alay halk geçiyor ~ ~ grup grup, küme küme, öbek öbek ~ **û kuflet** aile, aile bireylerin tümü ~ **û kufletê giran** kalabalık aile ~ **a berfa qeşagirtî** buzul kar ~ **a felatê** kurtarma ekibi ~ **a hawarê** (rizgarkirinê an jî xelaskirinê) kurtarma ekibi ~ **a hejmarên sade** *mat* sade birimler bölüğü ~ **a miiletan** Birleşmiş Milletler ~ **a rizgarkirinê** (an jî xelaskirinê) kurtarma ekibi ~ **a sazan** saz topluluğu ~ **a seyar şın** gezici topluluk ~ **ek hestî** bir torba kemik, canlı cenaze ~ **î (cihekî) bûn** akın etmek (toplu olarak gitmek, üşüşmek)

koma (I) *bj/m* koma

koma (II) *mzk/m* koma

koma dîzan *nd* çocuk oyunun olup, nohut büyüklüğündeki taşlardan oluşan taş yığınının kımıldatmadan, pür dikkatle taş alıp yığını yok etme oyunu

koma hawarê *nd* kurtarma ekibi

komal *m* toplum ~ **a seretayî** ilkel toplum

komalayetî *m* toplumsallık

komale *m* toplum

komaleyetî *m* toplumsallık

komalgeh *m* toplu olarak yaşanan yer

komalîbûn *sos/m* toplumsallaşma

komalî bûn *l/gh* toplumsallaşmak

Koma Miletan *nd* Birleşmiş Milletler

komandar *nd/nt* komutan

komandarî *m* komutanlık

komandî *bz/m* komandî

komandîte *nd/nt* komandite

komandîter *nd/nt* komanditer

komando *lşk/n* 1. komando (baskın, sabotaj gibi özel görevler yapan az sayıdaki askerlerden oluşan birlik) 2. komando (komando birliğinde görevli asker) 3. komando (vuru-cu güç)

koma pestankirinê *nd* baskı grubu

komar (I) *bot/m* komar (Rhododendron ponticum)

komar *m* 1. cumhuriyet 2. topluluk

komarî *rd* 1. cumhuriyete ait 2. *nd/nt* cumhuriyetçi

komarparêz *nd/nt* 1. cumhuriyetçi, cumhuriyet savunucusu 2. cumhuriyetperver

komarparêzî *m* 1. cumhuriyetçilik, cumhuriyet savunuculuğu 2. cumhuriyetperverlik

komarperest *rd* koyu cumhuriyetçi

komarperestî *m* koyu cumhuriyetçilik

komarperwer *nd/nt* cumhuriyetperver

komarperwerî *m* cumhuriyetperverlik

komarxwaz *nd/nt* cumhuriyet taraftarı

komarxwazî *m* cumhuriyet taraftarlığı

koma sazabendan *nd* fasil heyeti

komasî *m* 1. topluluk, grup * **komasiya parlamentaran** parlamenterler grubu 2. birikme 3. yığınak

koma stêran *ast/nd* takım yıldız

komatî *m* komünizm

komav *m* su birinkitisi

komava *m* komün

kombest *m* komite

kombinezon *m* kombinezon

kombîna *m* kombina

kombûn *m* 1. toplanma 2. birikme 3. kümelenme, kümeleşim (bir yere toplanma) 4. yığılma, yığışma 5. toplantı (bir gündem üzerinde görüşme yapmak amacıyla bir araya gelmek)

kom bûn *l/gh* 1. toplanmak 2. birikmek * **li ber derî bi hezaran mirov kom bûbûn** kapının önünde binlerce insan birikmişti 3. kümelenmek (bir yere toplanmak) 4. yığılmak, yığışmak

kombûnî *m* toplantı

kombûyî *rd* 1. toplanık, toplu, toplanmış olan 2. birikmiş 3. kümelenmiş

kombûyîn *m* 1. toplanış 2. birikiş 3. kümeleniş (bir yere toplanma) 4. yığılış, yığışma

komcivîn *m* 1. kurultay, kongre 2. genel bileşim ~ **a newengeran** millet meclisi

komçik *m* kitle, kütlev
komdaçek *rz/nd* edat takımları
kome *m* bandırma
komedî *m* 1. komedi, güldürü 2. *mec* komedi (yalan ve yapmacık söz veya davranış) 3. komedi (gülme sebepleri olan olay veya olaylar)
komedînlîvîs *nd/nt* komedi yazarı
komedyâ *m* komedyâ
komedyen *nd/nt* komedyen
komedyenî *m* komedyenlik
komek (I) *rz/m* 1. cümle, tümce 2. öbek ~a se-reke ana cümle
komek (II) *m* yardım ~ dan yardım etmek (veya yapmak)
komekdar *rd/nd* yardımcı ~ bûn yardımcı olmak
komekdarî *m* yardımcılık
komeksazî *rz/m* cümle bilgisi, sentagma
komel (I) *m* ot yığını
komel *m* 1. toplum 2. topluluk, meclis (bir konuyu konuşmak veya görüşmek için bir araya gelmiş insan topluluğu)
komelayetî *rd* tomlumsal
komele *m* 1. dernek, cemiyet 2. toplum ~ da-mezirandîn (an jî ava kirin) dernek kurmak ~ danîn dernek kurmak ~ saz kirin dernek kurmak
komeleparêz *nd/nt* dernekçi (bir derneğe çok bağlı)
komeleparêzî *m* dernekçilik
komelevanî *nd/nt* dernekçi (derneğe üye kimse)
komelevanîtî *m* dernekçilik
komeleyetî *rd* toplumsal
komeleyî *rd* derneksel
komelgeh *m* toplum
komelî *rd* 1. toplumsal 2. toplu (hep bir arada)
komelkuj *rd* katliamcı
komelkuji *m* toplu kıyım, katliam
komelnas *nd/nt* toplum bilimci, sosyolog
komelnasiyî *rd* toplum bilimsel, sosyolojik
komelnasî *m* toplum bilim, sosyoloji
komelnasîtî *m* toplum bilimcilik
komelparêz *nd/rd* toplumcu
komelparêzî *m* toplumculuk
komelzan *nd/nt* toplum bilimci, sosyolog
komelzaniyî *rd* toplum bilimsel, sosyolojik
komelzanî *m* toplum bilim, sosyoloji
komelzanîtî *m* toplum bilimcilik
komenav *rz/n* topluluk ismi
komepeyv *m* kelime öbeği, kelime baki
komer (I) *m* yığın
komer (II) *m* bnr komir
komfiroş *nd/nt* toptancı
komfiroşî *m* toptancılık
komgeh *m* kamp
komgirav *erd/m* takımda
kom girtin *m* toplanma
kom girtin *l/gh* toplanmak
komîç *m* 1. zümre 2. bölük, küçük topluluk 3. *m* biraraya gelme
komik *ast/m* öbek
komik *m* 1. grup, grupçuk 2. takım, grup 3.

ped küme 4. öbek, bölüm 5. birikinti 6. yığı-nak 7. hücre (siyasi örgütün oluşturdukları topluluk)

komika kirdeyê *rz* özne öbeği
komika şewîyan *ast/nd/r* Büyük Ayı, yedi kardeş, yedigir
komika stêrkan *ast/nd* oymak
komikî *rd* 1. grupvarı 2. öbek şeklinde
komikîbûn *m* gruplaşma
komikî bûn *l/gh* gruplaşmak
komîr *m* 1. kömür * **komîra** *madenî* maden kömürü 2. *rd* kömür (koyu, kara rengi belirtmek için kullanılır) ~ e kömür gibi ~ li serî xistin kömür başa vurmak ~ a daran mangal kömürü ~ a darê mazî pırnal kömürü ~ a êzingan odun kömürü
komîra kevirîn *nd* taş kömürü
komîra kokê *m* kok kömürü
komîra madenî *nd* maden kömürü, taş kömürü
komîrdank *m* kömürlük
komîrdar *rd* kömürlü
komîrfiroş *nd/nt* kömürcü (satan kimse)
komîrfiroşî *m* kömürcülük
komîrgeh *m* kömürlük
komîrî *rd* kömürüsü
komîrîbûn *m* kömürleşme
komîrî bûn *l/gh* kömürleşmek
komîrîkirin *m* kömürleştirme
komîr kirin *l/gh* kömürleştirmek
komîrvan *nd/nt* kömürcü
komîrvanî *m* kömürcülük
komîşk *m* komite
komîtk *m* doruk, zirve
komî (I) *nd/nt* komi
komî (II) *nd/nt* komünist
komî hev bûn *l/bw* toplaşmak
komîk *nd/nt* 1. komik, güldürücü 2. *rd* komik, gülünç
komîkbûn *m* komikleşme, gülünçleşme
komîk bûn *l/gh* komikleşmek, gülünçleşmek
komîkî *m* komiklik
komîkîbûn *m* komikleşme
komîkî bûn *l/gh* komikleşmek
komîkkirin *m* gülünçleştirme
komîk kirin *l/gh* gülünçleştirmek
komîktî *m* komiklik
komîn *m* komin
komînar *nd/rd* kominar, komüncü
komînek *m* toplanma
komînikasyon *m* kominikasyon, bildirîşim, haberleşme, iletişim
komînkâr *nd/nt* komüncü
komîser *nd/nt* 1. komiser (polis teşkilatında) 2. komiser (hükümet gözlemcisi)
komîserî *m* komiserlik
komîsyon *m* 1. komisyon, alt kurul 2. komisyon, simsariye ~ a edaletê adalet komisyonu ~ a lêpîrsînê (an jî pîrsariyê) soruşturma (ya da tahkikat) komisyonu
komîsyongîr *nd/nt* komisyoncu, kabzımal
komîsyongîrî *m* komisyonculuk, kabzımallık
komîsyonvan *nd/nt* kabzımal

komisyonvanî *m* kabızmallık
komî ser hev kirin *l/gh* toplamak
komîte *m* komite, alt kurul, komisyon
komkar (I) *nd/nt* toplayıcı
komkar (II) *m* sendika
komker *nd/nt* 1. toplayıcı 2. derlemeci 3. *fiz/m* toplaç, kolektör
komkerî *m* 1. toplayıcılık 2. derlemecilik
komkirin *m* 1. toplama, toplayış 2. *mat* toplama (matematikte) 3. biriktirme 4. gruplandırma, gürp oluşturma 5. kümeleme 6. top etme (yığın durumuna getirme) 7. yığma (toplama, bir araya getirme) 8. tahsil etme, para toplama
kom kirin *l/gh* 1. toplamak 2. toplamak (matematikte) 3. biriktirmek 4. gruplandırmak, gürp oluşturmak 5. kümelemek 6. top etmek (yığın durumuna getirmek) 7. yığmak (toplamak, bir araya getirmek) * **pîr û kal li vir**
kom kirin yaşlıları buraya yığdılar 8. tahsil etmek, para toplamak
komkirî *rd* 1. toplanık, toplanmış olan 2. biriktirilmiş 3. kümeletilmiş olan
komkomî *rd* 1. toplu 2. gruplu, grup halinde olan
komkomîbûn *m* 1. toplasma 2. gruplaşma
komkomî bûn *l/gh* 1. toplaşmak 2. gruplaşmak, gruplara ayrılmak
komkomîkirin *m* gruplandırma
komkomî kirin *l/gh* gruplandırmak
komkuj *rd* toplu yıkımcı, toplu imha eden
komkujî *m* toplu kıyım, katliam
komnetewok *m/sos* katman
komodîn *m* koinodin
komodor *n* komodör
kompare *m* meblağ
kompartiman *m* kompartıman
kompas *m* kompas
komper *m* kumbara
kompitur *m* komputer, bilgisayar
kompleks *rd* 1. kompleks (hemen kavranamayan, çözümü güç olan) 2. kompleks (aynı ekonomik etkinliğe açık sanayi bütünü) 3. *ped* kompleks, karmaşa ~a **raserbûnê** üstünlük duygusu (veya kompleks) **komplo** *m* komplo ~ **dan gerandin** (an jî **girê dan**) komplo kurmak ~ **lê çêkirin** (birine) komplo kurmak
komploker *nd/nt* komplocu
komplokerî *m* komploculuk
kompozisyon *m* kompozisyon
kompozîtor *nd/nt* kompozitör, besteci, bestekâr
kompozîtorî *m* kompozitörlük, bestecilik
komprador *nd/nt* komprador
kompres *bj/m* kompres
kompresor *m* kompresör, sıkmaç
komrig *m* sülale * **komriga mala Bedirxaniyan** Bedirhaniler sülalesi
komsomol *nd/nt* 1. komsomol 2. *m* komsomol (komünist gençlik örgütü)
komun *m* komün
komünist *nd/nt* komünist

komünizm *m* komünizm
komunvan *nd/rd* komüncü
komutator *fiz/m* komütatör, çevirici, anahtar
kon *n* çadır ~ **danîn** çadır kurmak ~ **girê dan** çadır kurmak ~ **kutan** **erdê** çadır kurmak ~ **vedan** çadır kurmak ~ **vegirtin** 1) çadır kurmak 2) kazık dikmek (bir yerde sürekli kalmak) ~ê **(yekî) danîn** düzenini bozmak ~ê **koçeran** köçebe çadırı ~ê **mitriban** çerge (çingene çadırı) ~ê **serebero** çerge (derme çatma çadır)
konaz *rd* aylak, başıboş ~ ~ aylak aylak
konazî *m* aylaklık, başıboşluk
koncal *m* 1. havza 2. çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) 3. obruk, doğal çukur 4. doğal su birikintisi
koncale *n* küspe
konçal *bnr* koncal
konçerto *mzk/m* konçerto
kond *m* 1. değirmen çark kanatı 2. poyra
kondansator *fiz/m* kondansatör, yoğunlaş
konde *n* öküz derisinden çadır
kondisyon *sp/m* kondisyon
konduît *şv/nd* kondüit
konduktor *nd/nt* kondüktör
konduktorî *m* kondüktörlük
kone (I) *rd* köhne, eski
kone (II) *rd* kör (keskinliği yeterli olmayan)
kone (III) *rd* 1. kurnaz 2. hilebaz, hin
konebûn (I) *m* köhneme, köhneleşme
konebûn (II) *m* 1. körelme (keskinliğini yitirme) 2. körleşme (kesmez, işlemez duruma gelme)
konebûn (III) *m* kurnazlaşma
kone bûn (I) *l/gh* köhnemek, köhneleşmek
kone bûn (II) *l/gh* 1. körelmek (keskinliğini yitirmek) 2. körleşmek (kesmez, işlemez duruma gelmek)
kone bûn (III) *l/gh* kurnazlaşmak
konebüyîn (I) *m* köhneme, köhneleşme
konebüyîn (II) *m* 1. köreliş (keskinliğini yitirme) 2. körleşme (kesmez, işlemez duruma gelme)
konebüyîn (III) *m* kurnazlaşma
konekirin *m* köreltme (keskinliğini yitirmesine sebep olma)
kone kirin *l/gh* köreltmek (keskinliğini yitirmesine sebep olmak)
konekî *h* kurnazca
konepîrik *m* örümcek ağı
konepîrk *m* örümcek ağı
koneî (I) *m* köhnelik
koneî (II) *m* kurnazlık
konevan *nd/nt* siyasî, siyasetçi
konevanî *m* siyaset
konevanzanîn *m* siyaset bilim
koneyî *m* 1. kurnazlık 2. hinleşmek
koneyîbûn *m* 1. kurnazlaşma 2. hinleşme
koneyî bûn *l/gh* 1. kurnazlaşmak 2. hinleşmek
konê pîrê *nd* örümcek ağı
konfederasyon *m* 1. konfederasyon (devletler birliği) 2. konfederasyon (çeşitli ortaklıkla-

rın veya daha çok sendikaların kümeleşmesi)
konfederatif *rd* konfederatif
konfeksiyon *m* 1. konfeksiyon (hazır giyim eşyası) 2. konfeksiyon (hazır giyim eşyası diken sanayi kolu)
konfeksiyonvan *nd/nt* konfeksiyoncu
konfeksiyonvanî *nd/nt* konfeksiyonculuk
konferans *m* 1. konferans * **konferansa za-nistê** bilim konferansı 2. konferans (uluslararası bir sorunun çözülmesi için yapılan toplantı) * **konferansa aştiyê** barış konferansı ~ **dan** konferans vermek ~a **asta bilind** zirve konferansı
konferansder *nd/nt* konferansçı (konferans veren)
konferansderî *m* konferansçılık
konfiroş *nd/nt* çadırcı (satan kimse)
konfiroşî *m* çadırcılık
konfor *m* konfor
konfordar *rd* konforlu
konformîzim *sos/m* konformizm, uymacılık
kong *m* kurultay, kongre
kongelr *m* çadır yeri
konglomera *jeo/m* yığılma
Kongo *m* Kongo
Kongoyî *nd/rd* Kongolu
kongre *m* 1. kongre (çeşitli ülkelerden yöneticilerin, elçilerin, delegelerin katılımıyla yapılan toplantı) 2. kongre, kurultay (bir kuruluşun temel sorunlarını konuşmak üzere belli sürelerle yaptığı temel toplantı) 3. kongre (ABD'de temsilciler meclisi ile senato bir arada iken aldığı ad)
konik (I) *n* çadır, çadırcık, küçük çadır
konik (II) *m* tûy (ince kuş tûyü)
konik (III) *n* kemer taşı
konikê bilo *nd* örümcek ağı
konikê pîrê *nd* örümcek ağı
konî *mat/m* koni, mahrut
konîk *mat/rd* konik, mahrutî
konîr *bnr* kînor
konjektur *m* konjektür
konkaso *m* konkasör
konken *m* konken
konker *nd/nt* çadırcı (imal eden)
konkerî *m* çadırcılık
konkî *rd* kütçe
konkordato *hiq/ab* 1. konkordato 2. konkordato (papalık makamıyla başka hükümetler arasında yapılan anlaşma)
konoz *bnr* konaz
konsantrasyon *psi/m* konsantrasyon, dikkat toplama
konsantre *kim/rd* konsantre, derişik
konsept *fel/m* konsept
konseptualîzm *fel/m* konseptüalizm, kavramcılık
konser *mzk/m* konser, dinleti ~ **dan** konser vermek ~a **senfoniye** senfoni konseri
konservatuar *m* konservatuar
konserve *nd/m* 1. konserve 2. *rd* konserve ~ **çêkirin** konserve yapmak
konservefiroş *nd/nt* konserveci (satan kimse)

konservefiroşî *m* konservecilik
konserveker *nd/nt* konserveci (imal eden kimse)
konservekerî *m* konservecilik
konservekirî *rd* konserve
konserveşaz *nd/nt* konserveci (imal eden kimse)
konserveşazî *m* konservecilik
konsey *m* konsey ~ **serokatîyê** başkanlık konseyi (veya divanı) ~a **ewlekariyê** güvenlik konseyi
konsol *m* konsol
konsolidasyon *ab/m* konsolidasyon
konsolîde *rd* konsolide
konsolîf *m* konsolîf
konsoles *nd/nt* konsolos
konsolesî *m* konsolosluk
konsolesxane *m* konsolosluk, konsoloshane
konsomasyon *m* konsomasyon
konsomatris *m* konsomatris
konsomatrisî *m* konsomatrislik
konsorsiyûm *m* konsorsiyum
konstruktîvizm *fel/m* konstruktivizm, kurmacılık
konstûn *m* çadır direği
konsul *nd* konsül
konsultasyon *bj/m* konsültasyon, konsulto ~ **pêk anîn** konsultasyon yapmak
konsûl *nd/nt* konsolos
konsûlxane *m* başkonsolosluk
kont *n* kont
kontak *m* kontak ~ **girtin** kontağı kapamak ~ **kirin** kontak yapmak ~ **vekirin** kontağı açmak
kontakt lens *m* kontakt lens
kontejan *n* kontenjan
kontekst *m* kontekst
kontes *m* kontes
konteyner *m* konteyner
kontgeh *m* kontluk (yurt)
kontrgerîla *nd/nt* kontrgerilla
kontî *m* kontluk
kontnişin *m* kontluk (yurt)
kontra *nd/nt* kontra, kontrgerilla
kontralto *mzk/m* 1. kontralto (kadın seslerinin en kalını) 2. kontralto (sesi böyle olan kadın sanatçı)
kontraplak *m* kontraplak
kontrat *m* kontrat, bağış ~ **hatin girêdan** bağışlanmak
kontratak *m* karşı akın
kontrawarî *rd* kontravari
kontrbas *m* kontrbas
kontrbaşjen *nd/nt* kontrbaşçı
kontrgerîla *nd/nt* kontrgerilla
kontrol *m* 1. kontrol, denetim 2. yoklama 3. kontrol, güdüm * **dewleteke ku di bin kontrola emperyalîstan de ye** emperyalistlerin güdümünde bir devlet ~a **kalîteyê** kalite kontrolü ~a **zarokanînê** doğum kontrolü
kontrolker *nd/nt* 1. kontrolcu, kontrol edici, kontrolör 2. denetçi, denetimci, denetleyici 3. arayıcı (arama işiyle görevlendirilmiş kimse)

kontrolkerî *m* 1. kontrolculuk, kontrolörlük 2. denetçilik, denetimcilik 3. arayıcılık
kontrolkirin *m* kontrol etme, denetleme
kontrol kirin *l/gh* kontrol etmek, denetlemek
kontrolkirî *rd* kontrollu, denetimli
kontrolnekirî *rd* denetimsiz
kontrolparêz *nd/nt* güdümcü
kontrolparêzî *m* güdümcülük
kontrplak *m* kontrplâk
kontrpuan *mzk/m* kontrpuan
kontûr *m* kontur
konvansiyon *m* konvansiyon
konvansiyonî *rd* konvansiyonel
konveks *fiz/m* 1. konveks, dış bükey 2. *mat* konveks
konveksiyon *tek/m* 1. konveksiyon, ısı yayımı, iletim 2. *kîm/fiz* konveksiyon, ısı yayımı, iletim
konvektor *tek/m* konvektör, ısıyayar
konvertibl *rd* konvertibl, çevirebilir
konvertîbilitê *m* konvertibilite, evirilebilirlik
konvertîsor *m* konvertisör, değıştirme
konvoy *m* konvoy
konyak *m* konyak
kooperatîf *m* kooperatif
kooperatîfbûn *m* kooperatifleşme
kooperatîfvan *nd/nt* kooperatîfçi
kooperatîfvanî *m* kooperatifçilik
koordinasyon *m* koordinasyon, eş güdüm
koordinat *kîm/m* koordinat
koordinatör *nd/nt* koordinatör, eş güdümcü
koordinê *rd* koordine, eş güdümlü
kop (I) *rd* çolak (eli veya ayağı sakat olan)
kop (II) *erd/m* 1. doruk, zirve 2. dikmen (koni biçiminde tepe)
kop (III) *fiz/m* 1. dış bükey, konveks 2. *mat* dış bükey, konveks
kop (IV) *m* darbe (vuruş, çarpış) ~ **dawêşandin** darbe vurmak ~ **dawêşandin (yekî)** (birine) darbe vurmak (veya indirmek)
kop (V) *m* göçük (metalik şeyler için)
kopan (I) *n* semer ~ **avêtin ser piştê** semer vurmak ~ **lê kirin** semer vurmak
kopan (II) *m* 1. göçürme 2. madenî baskı
kopadin *m* 1. çöktürme, göçertme 2. göçürme (metalik şeyler için)
kopandin *l/gh* 1. çöktürmek, göçertmek 2. göçürmek (metalik şeyler için)
kopandî *rd* 1. çökük 2. göçük
kopandibûn *m* 1. çöküklük 2. göçüklük
kopal *n* baston
kopare *n* hörgüç (devenin sırtındaki tümsek)
kopeser *bnr* tepeser
kopik *m* dağ zirvesi
kopikî (I) *rd* dikmence
kopikî (II) *rd* konveksi
kopiş *m* çarpışma, müsademe
kopişandin *m* 1. çarpıştarma 2. göçertme
kopişandin *l/gh* 1. çarpıştırmak 2. göçertmek
kopişin *m* 1. çarpışma 2. göçürme, göçme
kopişin *l/gh* 1. çarpışmak 2. göçürmek, göçmek
kopiyaî *rd* çökük

kopiyaîbûn *m* çöküklük

kopî (I) *m* çolaklık

kopî (II) *m* 1. kızak tespit çubukları 2. kağıt karôserinin ön ve arkadaki iri ve güçlü tahtası ~ **ya paşt** kağıdının arka tahtası ~ **ya pêşî** kağıdının ön tahtası

kopî (III) *m* kopya

kopîkirin *m* kopyalama

kopî kirin *l/gh* kopyalamak

kopîn *m* 1. göçürme, göçme, göçüş 2. çökme (metalik şeyler için) 3. yamulma, yamuluş

kopîn *l/gh* 1. göçürmek, göçmek 2. çökmek (metalik şeyler için) * **teneke kopiyaye** tenekede çökmüş 3. yamulmak

kopolimer *kîm/m* kopolimer

kopolîmerbûn *kîm/m* kopolimerleşme

kopuz *m* kopuz

kopuzbend *n* kopuzcu

kopya *m* 1. kopya 2. kopya (nüsha) 3. kopya (sınavda gizlice bakmak için hazırlanmış kağıt) 4. kopya (sınavdan bakarak birinden yararlanmak) * **di ezmûnê de gava ku qopya dikişandin, hate girtin** sınavda kopya çekerken yakalandı 5. kopya (taklit edilmiş olan) 6. tüyo ~ **dan** kopya vermek ~ **kışandin** kopya çekmek (veya yapınak) ~ **ya (tiştêkî) derxistin** -e kopyasını çıkarmak

kopyaker *rd* kopyacı, benzetici

kopyakêş *nd/nt* kopyacı (öğrenci)

kopyakêşî *m* kopyacılık

koqiz *fiz/m* 1. konveks, dış bükey 2. *mat* konveks, dış bükey

koqizî *rd* konveksi

kor (I) *m* 1. topluluk 2. toplantı 3. kurul 4. akademi (bilginler, yazarlar, sanatçılar kurulu) * **korê zanyarî** bilimler akademisi * **korê zîman** dil akademisi 5. oturum

kor (II) *nd/rd* 1. kör, âmâ * **zîlamê kor** kör adam 2. kör (arkası tıkalı olan, işlekle olmayan) * **cîhê kor** kör yer 3. kör (olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkatli olmayan) ~ **gopal dixwest, Xwedê du çav danê** körün istediği bir göz, Allah verdi iki göz ~ **korane** körü körüne ~ **poşman bûn** bin pişman olmak, yürek karası olmak ~ **poşman vege-rîn** (bir şeyden) pişman olmak, istediğini elde edemedenden pişman olup dönmek ~ **û poşman** kör pişman

korad *bot/m* bir tür ot

koral *mzk/m* koral

korane *rd/h* körçesine

koranî *m* körlük ~ **koranî li çavê** te be gözleri olasıca

korankî *rd/li* körçesine

korayî *m* körlük

korbawer *nd/nt* mutaasıp, tutucu

korbawerî *m* taasup, tutuculuk

korbûn *m* 1. kör olma 2. körelme (soyu tükenme) 3. körelme (değerini yitirme) 4. körlüşme (değerini veya yeteneğini yitirme)

kor bûn *l/gh* 1. kör olmak 2. körelmek (soyu tükenmek) 3. körelmek (değerini yitirmek) 4. körlüşmek (değerini veya yeteneğini yitirmek)

korbûnî *m* körlük

korbûyîn *m* 1. kör oluş 2. köreliş (soyu tükenme) 3. köreliş (değerini yitirme) 4. körleşme (değerini veya yeteneğini yitirme)

korcik *m* pipo

korderzî *m* toplu iğne

kordîplomatîk *nd* kordiplomatik

kordon *m* 1. kordon (ipekten yapılma kalın ip) 2. kordon (saat kordonu) 3. kordon (elektrik kordonu) 4. kordon (güvenlik kordonu) 5. *erd* kordon ~a **zirav** kordone, ince kordon

kordunde *rd* 1. zurriyetsiz, nesilsiz, dölsüz (soyu olmayan, hiç çocuğu olmayan erkek) 2. kör ocak (çocuksuz aile)

kordundeyî *m* 1. zurriyetsizlik 2. kör acaklık

Kore *m* Kore

kore *rd* kör, âmâ

korebeşk *zo/n* köstebek (Talpa)

korebûn *m* kamaşma (göz kamaşması için)

kore bûn *l/gh* kamaşmak (göz kamaşması için)

koredij *rd* çekik gözlü

korefam *bnr* korefahm

korefahm *rd* kıt anlayışlı, anlayışsız

korefahmî *m* kıt anlayışlılık, idraksızlık

korekîrin *m* kamaştırma (göz için)

kore kirin *l/gh* kamaştırmak (göz için)

Korekî *m* Korece

korelasyon *fel/biy* *m* korelasyon, bağlaşılm

koramar *zo/n* 1. kör yılan (Typhops vermicularis) 2. *mec* yılan, hain (sinsi, güvenilmez)

koremişk *zo/n* kör fare, kör sıçan (Spalax typhlus)

koranan *rd* nankör

korananî *m* nankörlük

koreograf *nd/nt* koreograf

koreografi *m* koreografî

koreî *m* çıkmaz yol

coresork *bot/m* bir tür ot

Koreyî *nd/nt* Koreli

korfehm *rd* idraksız, anlayışsız

korfehmî *m* idraksızlık, anlayışsızlık

korfeleqî *m* kör talih

korfeleqî *h* tesadüfen

korik (I) *bot/m* 1. buğday sürmesi (Tilletia tritici) 2. buğday sürmesi (bu mantarın yol açtığı hastalık) *m*

korik (II) *m* 1. rastık (kadınların kaşlarını veya saçlarını boyamak için sürdükleri siyah boya) 2. rastık, sürme (sürme mantargillerin yol açtığı ve tanelerin içini kurum karası bir tozla dolduran ekin hastalığı) ~ tê dan rastık çekmek

korik (III) *n* 1. kabara (ayakkabıların altına çakılan iri başlı çivi)

korik (IV) *nd* 1. taş bademi

korik (V) *rd* küt (kısa ve kalınca, sivri olmayan) * **tiliyên korik** küt parmaklar

korikî *rd* kütçe

korikîbûn *m* kütleşme

korikî bûn *l/gh* kütleşmek

korikîbûnî *m* kütlük

korikîkirin *m* kütleştirme

korikî kirin *l/gh* kütleştirmek

korikkirin *m* kabaralama

korik kirin *l/gh* kabaralamak

korikkirî (I) *rd* kabaralı

korikkirî (II) *rd* rastıklı

koring *bnr* kereng

koringe *zo/m* yonca (Trifolium)

korî (I) *m* 1. körlük (kör olma durumu) 2. körlük (dikkatsizce ve beceriksizce yapılan iş) 3. körlük (gerçeği görmeme durumu) 4. körlük (bitkilerin tomurcuk vermemesi durumu)

korî (II) *m* toplanma, bir araya gelme

korîdor *m* koridor

korik *rd* 1. kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan) 2. sönük, kısık * **denge korik** kısık ses 3. ölü, ölgün (ışık için) * **qendîla korik** ölü kandil

korikî *rd/h* 1. kısıkça 2. ölgünce

korikîbûn *m* 1. kısılma (ses için) 2. kısılma (göz için)

korikî bûn *l/gh* 1. kısılmak (ses için) 2. kısılmak (göz için)

korikîkirin *m* kısma (göz için; biraz kapama)

korikî kirin *l/gh* kısımak (göz için; biraz kapamak) * **çavên xwe korikî kirin** gözlerini kısı

korikîkirî *rd* kısık, kısılmış (göz için; biraz kapatılmış)

korikkirin *m* 1. kısma 2. sönüklendirme

korik kirin *l/gh* 1. kısınak 2. sönüklendirmek

korikîfî *m* kısıklık

korîm *m* ölüm

korîndon *jeo/m* korindon

korîşkî *rd* 1. kısıkça 2. sönükçe 3. yumuk, yumulu

korîşkîbûn *m* yumulma, kısılma (kapanır gibi olma, göz için)

korîşkî bûn *l/gh* yumulmak, kısılmak (kapanır gibi olmak, göz için)

korîfî *m* körlük, âmalık ~ya **netimî** geçici körlük ~ya **qismî** kısmî körlük

korîtk *bot/m* bir tür ot

korîzan *rd* geri zekâlı (kavrama yeteneği kıt)

korîzanî *m* geri zekâlılık

korkirin *m* 1. körleştirme, körletme 2. *mec* körletme (geçerliliğini, işlerliliğinin yetirilmesine sebep olma) 3. körletme (soyunun bitmesine sebep olma) 4. *mec* mahvetme, perişan etme

kor kirin *l/gh* 1. körleştirmek, körletmek 2. *mec* körletmek (geçerliliğini, işlerliliğinin yetirilmesine sebep olmak) 3. körletmek (soyunun bitmesine sebep olmak) 4. *mec* mahvetmek, perişan etmek

korkorane *h* körü körüne

korkorik *zo/m* küçük sivrisinek türü

korkorî *rd* kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan)

korkorîk *rd* gözleri kısık ve az gören

korkorîkî *rd/h* kısıkça

korkorîkî bûn *l/gh* az görür duruma gelmek

korkork *zo/m* küçük sivrisinek türü

korkud *m* kışın gelişi, bu dönem 21 Aralıkta denk geliyor

korm *m* 1. oyunu 2. köpek yalağı

kormışkan *m* baharın gelişini kutlama

korna *m* korna

korner *sp/m* korner

kornış *m* kornış

korno *mzk/m* korno

koro *mzk/m* koro

koroc *m* tepir

korocax *rd* kör ocak (çocuksuz aile)

korox *zo/m* eşek arısı (Vespa crabro)

korporasyon *m* korporasyon, lonca

korporatîf *rd* korporatif

kor poşman *rd* bin pişman

kors (I) *m* tarla sürülürken iki hat arasında kalan iz

kors (II) *rd* sık (seyrek karşıtı)

kors (III) *m* 1. doku, dokuma 2. örgü (tığ veya şişlerle örülmüş şey) 3. sıkı dokunmuş kumaş

korsan *nd/rd* 1. korsan (deniz haydudu) 2. korsan (bir hakkı izinsiz olarak kullanan)

korsanî *m* korsanlık

korsanî *m* korsanlık

korsanwarî *rd* korsanca

korse *m* korse

korsefiroş *nd/nt* korseci (satan kimse)

korsefiroşî *m* korsecilik

korseker *nd/nt* korseci (imal eden)

korsekerî *m* korsecilik

Korsika *m* Korsika

Korsikayî *rd/nd* Korsikalı

korsî *m* sıklık

korsîbor *m* kama, pim

korsîti *m* sıklık

korsker *nd/nt* 1. dokumacı 2. örgücü, örücü

korskerî *m* 1. dokumacılık 2. örücülük

korskirin *m* 1. dokuma (dokuma işi yapma) 2. örme (örgü örme)

kors kirin *l/gh* 1. dokumak (tezgahta kumaş yapmak) 2. örnek (örgü örneği)

korskirî *rd* 1. dokunmuş olan 2. örgülü (örülmüş olan)

kort (I) *jeo/m* 1. havza 2. inç, tekne

kort (II) *m* 1. çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) 2. esik, aşağı (eğimli bir yerin daha alçak olan yeri) ~a çav göç çanağı

kort (III) *rd* 1. alçak, basık 2. kuyu gibi (basık ve karanlık yapı)

kort (IV) *m* işlenmemiş ham toprak

kort (V) *m* kort ~a tenîsê tenis kortu

kortal (I) *erd/m* 1. havza 2. jeo/erd havza, inç, tekne 3. jeo krater 4. *erd* düden

kortal (II) *m* göz çanağı, göz yuvası ~a çav göz çukuru

kortal (III) *m* 1. çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) 2. çökek (çukur yer) 3. oyunu 4. yarıntı (selin açtığı çukur) 5. uçurum

kortalbûnî *m* çukurluk

kortalî *rd* çukurlu

kortalîbûn *m* çukurlanma, çukurlaşma

kortalî bûn *l/gh* çukurlanmak, çukurlaşmak

kortalîkirin *m* çukurlatma

kortalî kirin *l/gh* çukurlatmak

kortej *m* kortej

kortek *bnr* kurtek

kortek *bnr* kurtik

korteks *ant/m* korteks, beyin zarı

kortê *m* bir çocuk oyunu

kortik (I) *erd/m* 1. havza 2. jeo havza

kortik (II) *m* 1. çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) 2. yatak (fidelere gömmek için toprak açılan çukur) * **kortika şaxan** fide yatağı 3. emen (bağ çubuğu, ağaç veya sebze dikmek için açılan çukur) 4. kokurdan ~ **vedan** çukur açmak ~a **kemaxê** kış çukuru ~a **stû** ense çukuru ~**ên** **kemaxê** (an jî **qorikê**) kış çukurları

kortik (III) *m* dolma ~a **bacanan** patlıcan dolması ~a **îsotan** biber dolması

kortik (IV) *ant/m* göz yuvası ~a **çav** göç çanağı, göz çukuru, göz yuvası

kortik (V) *m* çukura misket atma oyunu

kortika çav *ant/nd* göz yuvası

kortika dîzan *nd* ense çukuru

kortika îsotan *nd* biber dolması

kortika kundîran *nd* kabak dolması

kortikî *rd* çukurumsu

kortikîbûn *m* çukurlanma, çukurlaşma

kortikî bûn *l/gh* çukurlanmak, çukurlaşmak

kortikîkirin *m* çukurlatma

kortikî kirin *l/gh* çukurlatmak

kortîzon *bj/m* kortizon

kortîzondar *rd* kortizonlu

kortopî *bnr* kartol

korzînde *bnr* kordunde

kos (I) *n* bir sürün hattı

kos (II) *n* Kürtlerde bir ritüel oyun

kos (III) *m* kös (büyük davul)

kose *rd* 1. köse 2. üç kağıtçı

kosebûn *m* 1. köseleşme 2. köselik

kosegelî *m* Kürtlerde bir ritüel oyun (20 ile 30 mayıs tarihleri arasında kutlanan bir ritüel oyun, bölgelere göre farklı tarihlerde farklılık olabiliyor)

kosele *m* 1. kösele 2. *rd* kösele (köseleden yapılma)

koselokî *rd* kösele gibi (aslında yumuşak şeyler için; çok sert, çiğnenmesi güç, koparılmaz)

kosemisîr *n* bir kılıç türü

kosere *m* su bileyi taşı

kosetî *m* 1. köselik 2. üç kağıtçılık

kosî *zo/n* kaplumbağa, tosağa (Testudo) ~ **naxwa avrûya** masî kendisi alt kadedede olduğu halde kendinden üstün olanları beğenmemek

kosîgir *nd* kaplumbağa avcısı

kosînûs *mat/m* kosinüs

kosker *bnr* korsker

koskoso *rd* geveze, çok konuşan

kosnig *zo/n* köstebek, kör köstebek

kosnik *rd* 1. kösnük, kızgın (eş arayan hayvan

için) 2. çiftleşmek isteyen dişi, cılve eden (kadın)
kosnîkî *m* kösnü
kosp *m* engel
kospayî *m* yasak bölge
Kosta Rîka *nd* Kosta Rika
Kosta Rîkayî *rd/nd* Kosta Rikalı
kostegêh *m* komisyoncu (yeri)
kostek (I) *m* 1. köstek (hayvanın kaçmasını önlemek ayağına bağlanan ip) 2. köstek, künde 3. köstek (saat kösteği gibi) ~ **qedandin** 1) kösteği kırmak (çocuk yürümeye başlamak) 2) kösteği kırmak (bağlı bulunduğu yerle ilişkisini kesmek)
kostek (II) *nd/nt* komisyoncu
kostekî *m* komisyonculuk
kostekkirin *m* 1. köstekleme 2. köstekleine (saat vb. için)
kostek kirin *l/gh* 1. kösteklemek 2. kösteklemek (saat vb. için)
kostekkirî *rd* köstekli, kösteklenmiş olan
kostîk *kîm/rd* kostik
kostûm *m* kostüm
kosvan *n* köşçü
koş (I) *ant/m* 1. böğür 2. böğür, yan taraf 3. diz * **serê xwe danîbû** **ser koşa wê** başını dizlerine koymuştu
koş (II) *m* 1. etek 2. el altında bulunan ve gerektiğinde giyilen elbise 3. eteklik
koş (III) *m* 1. uğraş, çaba 2. mücadele 3. güreş
koş (IV) *m* kucak di ~a (yekî) **de rûniştin** (birinin) kucasına oturtmak
koş (IV) *n* gön (tabakalanmış deri)
koşan *m* 1. uğraş 2. mücadele
koşandin *m* uğraştırmak
koşandin *l/gh* uğraştırmak
koşe (I) *n* kısa yün
koşe (II) *n* 1. köşe 2. *sp* köşe, korne
koşebend *m* 1. köşebend 2. köşeli parantez
koşedar *rd* köşeli
koşegir *nd/n* güreşçi
koşegirî *m* güreşçilik
koşîk *n* bir çeşit su testisi
koşîn *m* 1. uğraşma (bir işi başarmaya çalışma) 2. uğraşına (bir iş üzerinde sürekli çalışma) 3. çabalama (zor bir durumdan kurtulmak için) 4. mücadele etme, didinme
koşîn *l/gh* 1. uğraşmak (bir işi başarmaya çalışmak) 2. uğraşmak (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * **ez çi qas koşiyam jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraştıysamda beceremedim 3. çabalamak (zor bir durumdan kurtulmak için) 4. mücadele etmek, didinmek
koşk *m* köşk ~a **kaptaniyê** kaptan köşkü
koşkar *nd/nt* 1. göncü 2. ayakkabıcı 3. göncü, köşker, ayakkabı tamircisi
koşkarî *m* 1. ayakkabıcılık 2. köşkerlik, ayakkabı tamirciliği
koşke (I) *bot/m* bir armut türü
koşke (II) *m* alçı
koşker *n* saraç
koşkerî *m* saraçlık
koşte *bnr* kuşte

koştin *m* kemirme, kemiriş
koştin *l/gh* kemirmek
koştî *rd* kemirik
kot (I) *m* om ~a diz arşağı
kot (II) *n* 1. kot 2. *rd* kot (bu kumaştann yapılmış olan)
kot (III) *rd* küt (kısa ve kalınca)
kot (IV) *rd* ağzında dişi olmayan
kota *ab/m* 1. kota 2. *sn/m* kota
kotan (I) *m* 1. üstü açık koyun ağıl 2. dağ, ovada küçük baş hayvan yeri
kotan (II) *rd* iyiri yarı, kocaman
kotan (III) *m* 1. kotan, pulluk 2. büyük saban, papura
kotan (IV) *zo/n* bir tür kuş
kotar *m* kök sap
kotbûn *m* tüm dişlerini dükme
kot bûn *l/gh* tüm dişlerini dükmek
kote *m* kötüğ
kotek *m* 1. kötek, dayak, dövme 2. baskı, zor, cebir 3. kısa sopa 4. *h* ancak, ucu ucuna * **bi kotek têr kir** ancak doyurabildi
kotekî *rd* cebri, zoraki
kotekot *m* söylenme, mızımızlanma
kotekotkirin *m* söylenme, mızımızlanma
kotekot kirin *l/gh* söylenmek, mızımızlanmak
kotekyar *nd/nt* baskıcı, zorba
kotekyarî *m* 1. baskıcılık, zorbalık 2. baskı (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu) * **amrazên kotekyarîyê** baskı araçları
kotel *m* 1. kılık 2. ölüden kalan elbise ve eşyalarını bir heykelere giydirilerek yapılan anıta
koter (I) *zo/m* 1. güvercin 2. kumru
koter (II) *m* gerdanlık, kolye
kotik *rd* küt
kotikî *h* kütçe
kotin *m* kemirme
kotin *l/gh* kemirmek
kotir *zo/m* yabanî güvercin
kotirk *zo/m* güvercin
kotî (I) *bj/m* 1. cüzam 2. *rd* cüzamlı (cüzam hastalığına yakalanmış kimse)
kotî (II) *rd* 1. kötü 2. miskin (hoş görülme-yecek durumlar karşısında tepkisiz kalan) 3. *mec* cenabet
kotî (III) *m* körlük (kesmez olma durumu)
kotîbûn *m* cüzam
kotîbûnî *m* miskinlik
kotîbûyî *rd* cüzamlı
kotîng *rd* kötü (iyi karşıtı)
kotîttî *m* miskinlik
kotk *m* om ~a diz arşağı
kotkirin *m* kökten kesip yeniden yeşermesini sağlama (bağcılıkta)
kot kirin *l/gh* kökten kesip yeniden yeşermesini sağlamak (bağcılıkta)
koton *nd/rd* koton
kotra *der/m* kotra
kotrîk *m* körtün (kar yığını)
kotrom *rd* kötürüm
kotromî *m* kötürümlük
kotromîbûn *m* kötürümleşme, kötürüm olma

(veya kalma)
kotromî bûn *l/gh* kötürümleşmek, kötürüm olmak (veya kalmak)
kotromîkirin *m* kötürümleştirme
kotromî kirin *l/gh* kötürümleştirmek
kotûkeş *m* 1. derinti, güruh (değersiz, aşağı görülen topluluk) 2. badire
kov (I) *m* 1. humi 2. kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü)
kov (II) *m* kov, dedikodu
kov (III) *mat/fiz* *rd* iç bükey, obruk
kov (IV) *n* kenar ~ **ên gurçikê** böbrek piramitleri
kov (V) *m* 1. kambur (insanlar için) 2. *rd* kambur (kamburu olan) ~ **dan** kamburleşmek
kovan *m* üzüntü, tasa, keder
kovanbar *rd* üzüntülü, kederli
kovandar *rd* üzüntülü, tasalı
kovandarî *m* üzüntülülük
kovanî (*mat/fiz*) *rd* iç bükey
kovar *m* dergi, mecmua ~ **a mehane** aylık dergi ~ **a nîmehî** onbeş günlük dergi ~ **a paz-deh rojî** onbeş günlük dergi ~ **a salane** yıllık dergi ~ **a sênehî** üç aylık dergi ~ **a werzane** mevsimlik dergi
kovarger *m* dergici
kovargerî *m* dergicilik
kovarok *m* dergi, dergicik
kovbûn *m* kamburlaşma
kov bûn *l/gh* kamburlaşmak
kovbûnî *m* kamburluk
kovbûyîn *m* kamburlaşış
kovdar *rd* obruklu
kove *n* kanava, kanaviçe
kovek *m* kenarlık kumaş
kovel *rd* 1. kıvrık 2. spiral şekil ~ **dan** spiral şekil almak * **mar kovel daye** yılan spiral şekil almış
kovik (I) *m* 1. huni 2. külâh (içine bazı şeyleri koymak için huni biçiminde kap) * **kovika besteniyê** dondurma kulahı 2. *rd* külâh (bu kabin alabileceği miktar) ~ **a meşkê** tuluk hunisi ~ **şûşeyê** şişeye sıvı doldurma hunisi
kovik (II) *mat/rd* konkav
kovik (III) *m* 1. kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü) 2. *bot* kovucuk 3. *bot* kadehçik * **kovikên belotên maziyan** palamut meşesinin kadehçikleri 4. *bot* topur
kovik (IV) *m* kurutulmuş dolmalık biber, patlıcan
kovikî *rd* 1. hunivari 2. konkavca
kovî *rd* 1. dağlı 2. yabanî, vahşi (hayvan) 3. yabanıl, yabanî (ilkel bir durumda yaşayan insan)
kovîbûn *m* yabanîleşme, yabanılaşma
kovî bûn *l/gh* yabanîleşmek, yabanılaşmak
kovîçêr *m* otlak, çayırılık, mera
kovîşk *m* diz
kovîtî *m* yabanîlik, yabanıllık
kovkarik *bot/m* mantar
kovkirin *m* kamburlaştırma
kov kirin *l/gh* kamburlaştırmak
kowar *m* zahire deposu
kowboy *n* kovboy

kox (I) *m* genç asma bağı
kox (II) *m* 1. kümes 2. derme çatma bağ evi 3. *mec* kümes (ufak ev)
kox (III) *m* folluk
kox (IV) *m* su değirmeninde su basıncını oluşturan mekanizma
kox (V) *m* süprütülük
koxel *m* siyah ve çok tatlı bir üzüm türü
koxer *m* bir üzüm türü
koxik (I) *m* 1. kümes 2. kulübe (hayvanlar için yapılmış barınak) * **koxika kûçikê** köpek kulübesi 3. *mec* kümes (ufak ev) 4. kuyu gibi (basık ve karanlık yapı)
koxik (II) *m* folluk
koxik (III) *m* üzüm asmalarını dikmek için açılan çukur
koxik (IV) *m* 1. zom, zome 2. kulübe (hayvanlar için yapılmış barınak)
koxik (V) *m* bir tür eşarp
koxtik *m* 1. ambar 2. oda
koyak *m* vadi
koye *m* ambar
koyîn *bnr* goyîn
koyistan *nd/rd* dağlık
koyrinc *nd/nt* tamirci
koyrincî *m* tamircilik
koysandin *m* kaytarma (işten kaçma)
koysandin *l/gh* kaytarmak (işten kaçmak)
koz (I) *n* 1. koz (iskambil oyunlarında) 2. *mec* koz (elverişli durum, saldırış ve savunma fırsatı) ~ **bi kar anîn** koz kurmak ~ **ên xwe bi kar anîn** kozunu oynamak
koz (II) *m* 1. kuzuluk (kuzu barınağı) 2. üstü açık, etrafı kapalı kuzu ve oğlak ağılı 3. hayvanların otlaması için ayrılan mera ~ **û kulfet** tüm aile
koz (III) *rd* (k ince okunur) aptal, budala * **ew ne qîz e, koz e o** kız değil aptalın biridir
koz (IV) *m* mevzi
koz (V) *m* köz ~ **girtin 1** közlenmek 2) *mec* koyulaşmak, kızışmak (sohbet vb. için)
koze (I) *m* kulplu surahi
koze (II) *zo/h* sansar (Martes martes)
kozeçêre *m* otlakiye
kozer *n* köz (ateş közü)
kozere *m* 1. bades 2. kesmik (başaklarla karışık iri saman)
kozik (I) *m* 1. mevzi 2. evsin, öneze (avcı mevzisi) 3. güme, gümele (avcı kulübesi) 4. gömültü 5. *lşk* tabya 6. pusu 7. evcik (çocuk için) 8. çadırlarda mutfak niyetiyle kullanılan bölüm ~ **vedan** pusu kurmak
kozik (II) *m* kuzu yatağı, üstü açık, etrafı çevrili kuzu ağılı
kozir *m* köz
kozi (I) *m* köz, ateş közü
kozi (II) *m* köşe
kozi (III) *m* ocak
kozibîr *m* köşe taşı
kozîdan *bnr* qubîdank
kozîn *m* ateş közü
kozkirin *m* 1. kapatma 2. koyunları kuzulardan ayırma

koz kirin *l/gh* 1. kapatmak * **derî koz bike** kapıyı kapat 2. koyunları kuzulardan ayırmak
kozlak *m* ağaç ve kamışlardan yapılan kulübe
kozmetik *m* kozmetik
kozmik *astr/rd* kozmik
kozmogonî *m* kozmogoni, evren doğumu
kozmogonik *rd* kozmogonik
kozmografya *m* kozmografya
kozmolojî *m* kozmoloji, evren bilimi,
kozmolojik *rd* evren bilimsel, kozmolojik
kozmonot *nd/nt* kozmonot, uzay adamı
kozmopolit *rd* kozmopolit
kozmos *m* kozmos
Kr *kim* Kr (kripton'un kısaltması)
kral *n* kral ~ê **bêtac** taşsız kral (herhangi bir alanda başarılı olan kimse)
kralgeh *m* kraliyet
kraliçe *m* 1. kraliçe 2. kraliçe (güzel kadın)
 ~ya **bedewiyê** güzelli kraliçesi
kranilojî *m* kranioloji
kraliyet *m* kraliyet
krank *tek/m* krank
kratase *jeo/m* kretase
krater *jeo/m* krater, yanardağ ağzı
kravat *m* kravat
kravatdar *rd* kravatlı
kreasyon *m* kreasyon, yaratı
kredi *m* 1. kredi (borç ödemedi güvenilir olma durumu) * **li piyaseyê krediya wî heye** onun piyasada kredisi var 2. kredi (ödünç alınan para veya mal) 3. **ped** kredi ~ **vekirin** 1) kredi açmak 2) hesah açmak, kredi açmak (birine borçlanma imkanı tanımak) ~ya **bêgerew** (an jî **bergidan**) *bz* açık kredi ~ya (yekî) **şikî** kredisi düşmek
krem *m* 1. krem, merhem 2. krem ~ **tê dan** krelemek
krema *m* krema
 kremadar *rd* kremalı
krematoryum *m* krematoryum (ölülerin yakıldığı yer)
kremî *rd* krem (kıvamında) * **deterjana kremî** krem deterjan
kremkirin *m* krelemek
krem kirin *l/gh* krelemek
kremkiri *rd* kremli, kremlenmiş
kreozot *kim/m* kreozot
krep *m* krep (bir tür kumaş)
kreplîn *m* kreplin
krepon *m* krepon
kreş *m* kreş
kreten *bj/nd* kreten
kretenîzm *bj/m* kretenizm
kreton *m* kreton (bir tür keten, patiska veya basma)
krezol *kim/m* krezol
kriyoskopi *fiz/m* kriyoskopi
kriket *sp/m* kriket
kriko *tek/n* kriko, kaldırıcı
krîminîlog *nd/nt* krîminîlog
krîminîlojî *m* krîminîlojî
krînk *rd* kemirgen
kripto *m* 1. kripto 2. kripto (siyasî görüşünü

dışa yansıtmayan)
kriptolog *nd/nt* kriptolog
kriptolojî *m* kriptoloji
kripton *kim/m* kripton (kısaltması Kr)
kristal *m* 1. kristal 2. *rd* kristal
kristalîbûn *m* kristallaşma, kristalleşme, billûrlaşma
kristalî bûn *l/gh* kristallaşmak, kristalleşmek, billûrlaşmak
kristalîbûyîn *rd* kristallaşma, kristalleşme, billûrlaşma
kriter *m* kriter, ölçüt
kritîk *m* 1. kritik, endişe verici 2. kritik, eleştiri
kritîkkirin *m* eleştirme
kritîk kirin *l/gh* eleştirmek
kritîsîzm *fel/m* kritisizm, eleştiricilik
krîz *m* krîz ~ **derbas kirin** krîz geçirmek ~a **dil kalp krizi**
krîzalît *biy/m* krizalit
krîzolit *min/m* krizolit
krokî *m* kroki
krokîdîl *m* 1. krokodil 2. *rd* krokodil (bu deriden yapılmış)
krom *kim/m* 1. krom (kısaltması Cr) 2. *rd* krom (bu maddeden yapılmış şey)
kromaj *m* kromaj
kromatik *rd* 1. kromatik, renkser (renklerle ilgili) 2. *biy* kromatik (kromozonlarla ilgili) 3. *mzk* kromatik
kromatîn *biy/m* kromatin
kromatît *biy/m* kromatit
kromatofor *biy/m* kromatofor
kromdar *rd* kromlu
kromoplast *biy/m* kromoplâst
kromosfer *ast/m* kromosfer, renk yuvarı
kromotropîzm *m* kromotropizm
kromozom *m* kromozom
kron *m* kron
kronaksî *biy/m* kronaksi
kronîk *rd* kronik, müzmin
kronîkbûn *m* kronikleşme, müzminleşme
kronîk bûn *l/gh* kronikleşmek, müzminleşmek
kronîkî *m* kroniklik, müzminlik
kronîkkirin *m* kronikleştirme, müzminleştirme
kronîk kirin *l/gh* kronikleştirmek, müzminleştirmek
kronograf *m* kronograf, süreayazar
kronolojî *m* 1. kronoloji, zaman bilimi 2. *ast* kronoloji, zaman dizini
kronolojik *rd* kronolojik, zaman bilimsel
kronolojîst *nd/nt* kronolojist
kronometre *m* kronometre, süreölçer
kros *sp/m* kros
krostîk *m* bir armut türü
krupîye *nd/nt* krupîye
krupiyetî *m* krupiyelik
kruvaze *m* kruvaze
kruvazör *m* kruvazör
kseon *kim/m* ksenon (kısaltması Xe)
ksilofon *m* ksilofon (bir müzik aleti)
Ku *kim* Ku (kurçatovyum'un kısaltması)

ku (I) g 1. ki (anlam bakımından birbirleriyle ilgiler cümleleri birbirine bağlar) * **şivan angast dîkin ku avê her kaniyê ji derdekî re derman e** çobanlar iddia ederler ki her membanın suyu ayrı yerde devadır **2.** ki (özneyi, tümleci güçlendirerek cümlelerin temel bölümüne bağlar) * **wisa gotin ku werin öyle dediler ki gelsinler** * **hûn ku min dinasin, çima wiha dihişizir?** siz ki beni tanır-sınız, niye böyle düşünüyorsunuz? **3.** ki (şaşkınlığı bildirir) * **sindog vekiriyê ku vipvala ye** sandığı kaldırmış ki, bomboş **4.** ki (iki cümlede anlatılan durumların uyuşmazlığını bildirir) * **devê xelkê ne doxîna diya mirov e ku meriv girê bide elalemin ağız torba değıl ki büzesin** **5.** ki (zarf ve edat yapısında kullanılır)

ku (II) rz/m 1. -sa/-se (dilek şart eki) * **ku ez bêm em dê hev bibînin** gelirsem görüşürüz **2.** g ise * **ku ez werim ben gelirsem** **3.** g eğer ~ **agir bi çiyê ket ter û hişk tev dişewitîn** kurunun yanında yaş da yanar ~ **avê da serî çî bihostek çî çar tîlî batti** balık yan gider, nerede inceyse orda kopsun ~ **baskî wî hebûna wê bifiriya** sevinçten uçmak, çok sevinmek ~ **(yekî) berdîn** (an ji bihêlin) **di-kare (wî) bi diranan bixeniqîne** (elinden gelse, bıraksalar) bir kaşık suda boğmak ~ **berf rabû wê gûyê seyan derkeve** güneş balçıkla sıvanmaz ~ **bê milê (yekî) gücü** yeterse ~ **(ew) bi kêrî xwe bihata wê bi kêrî (te) jî bihata** kelin merhemi olsa başına sürer ~... **bibe h olsa * ku ev îş bibe ez dê kêf bikim** bu iş olsa, keyf edeceğim ~ **canê însên xweş nebû** insanın sağlığını yerinde olmazsa ~ **dor bê (serê) h sırası** gelince, bilminasebe ~ **dil şikest nacebire** gönül bir kere kırılmaya görsün ~ **dilê şivên hebe di-kare jî nêrî şîr bidoşê** çobanın gönlü olursa tekededen yağ (süt veya köremez) çıkarır ~ **ecelê moriyê hat çeng û perên wê cêdibin** eceli gelen köpek camî duvarına ~ **eşq tune be mil li kar ranabe** aşk olmayınca inşek olmaz ~ **ez jî efendiye xwe re bibêjim** efendime söyleyeyim ~ **ez nekevim axa sar** ecel aman verirse ~ **ez nemirim** ecel aman verirse ~... **got dedi mi (tam vaktinde) * ku saat got sisê li dibistanê** ye saat üç dedi mi okulda ~ **got Xwedê yek e jê bawer bikin** Allah bir dediğinden başka sözüne inanılmaz ~ **hat ser ...-e gelince * ku hate ser me, çima negotin nan tune!** bize gelince, ekmek bitti demezler mi! ~... **hebe h olsa * ku pere hebe ez dê çî bikim çî nekim** para olsa, neler yaparım neler ~ **hewce bike** gerekirse, icabında ~ **jê bê 1)** gücü yeterse **2)** (şuna veya buna) kalsa (veya kalırsa) * **ku jê bê tiştekanade me** ona kalsa, bizse bir şey vermez ~ **jî begê xwe re bibêjim** efendime söyleyeyim ~ **jî te re ma bila be** alacağı olsun ~ **ker nezire wê bidire** eşek anırmasa çatlar ~ **(yek) ketin dinyayê bi vir ve dünyaya** geldiğinden beri ~ **me da avê ha li güzîkê ha**

li navê nerde inceyse orda kopsun ~ **mirov kete govendê gere we bihejîne** hamama giren terler ~ **lê tê, jê tê** insanın şansı yaver gitti mi tamadır ~ **mirov li xwe negirî kes li mirov nagirî** ağlamayan çocuğa meme vermezler ~ **mirov li xwe nepirse kes li mirov napirse** ağlamayan çocuğa meme vermezler ~ **mirov ne li ba hev be, şewt kême** e göz görmeyince gönül katlanır ~ **nan bişikê nacebire** çivi çıkar, ama yarası kalır ~ **nebe g olmasa (yekî) ~ pê ewle bûn tune** bûn tutunacak dalı olnamak ~ **qeweta (yekî) bigîhîjê** gücü yeterse ~ **tu jî dilê xwe sax î vîjdanin** rahat ise, kendine güveniyorsan ~ **tu li keçê nexî tû yê li çoka xwe bixî** kızı dövmeyen dizini döver ~ **tu li qîzê** (an jî kurê) **xwe nexî tuyê li çoka xwe bixî** kızını dövmeyen dizini döver ~ **tu pîf bikîyê diçe li diwar dikeve** püf desen uçacak ~ **wisa be h** öyleyse ~ **Xwedê bide em ê jî bidin te** Allah bana, ben de sana ~ **Xwedê got ê** Tanrı yardım eder, terslik çıkmazsa ~ **xweyê** (an jî **xwediyê**) **mal zehmetê nebîne** renderben **qet nabîne** ağanın alnı terlemese ırgadın burnu kanamaz

ku (III) c 1. c nere ('hangi yer' anlamında yer sormak için kullanılır) * **ev resmê ku ye?** bu nerenin resmi * **tu zanî ev ku der e?** buranın nere olduğunu biliyor musun? **2.** h nereye * **tu diçî ku?** nereye gidiyorsun? * **te pirtûk danî ku?** kitabı nereye koydun? ~ **de 1)** nereden * **ew ku de hat?** o nereden geldi? **2)** nereden (nasıl, ne gibi bir ilişki ile) * **ev kar ku de kete bîra te?** bu iş nereden hatırıza geldi? **3)** nereye * **tu ku de diçî?** nereye gidiyorsun? ~ **de îcar** nerede kaldı ki * **ew bî xwe nizane, ku de îcar hinî wê bike** kendisi bilmez, nerede kaldı ki ona öğretsin ~ **der c nere** (vücut için, hangi taraf ve organ) * **ku derê te diêşe?** neren ağrıyor? ~ **der zirav e bila di wir de biqete** anasını sat! (veya satayım!) ~ **derê nereye * te pirtûk danî ku derê?** kitabı nereye koydun?

kuaför nd/ht kuaför

kuaforî m kuaförlük

kuars jeo/m kuvars

kuartet mzk/rd kuartet, dörtlü

Kuba m Küba

kubandin m eğme

kubandin l/gh eğmek

kubar (I) m seher, tan ağartısı ~ **a sibehê** tan yeri

kubar (II) rd 1. kibar (davranış düşünce, duygular bakımında nazik olan kimse) **2.** kibar (şık, seçkin) * **cilekî kubar** kibar bir elbise

3. gururlu, kuruntulu

kubarî m 1. kibarlık **2.** mec kuruntu

kubat nd/ht küfürbaz

kubatî m küfürbazlık

Kubayî rd/nd Kübalı

kubelek bot/m mantar

kubîk rd kubik

kubîn m eğilme

kubîn /lgh eğilmek

kubîst nd/rd kübist

kubîzm m kübîzm

kubkûbe rd 1. büyükçe 2. iri, iri yarı, kocaman 3. ileri gelen, yüksek tabakadan kimse 4. kibirli

kubkubetî m kibirliklik ~ **kirin** kibirlik yapmak

kubrî m Yezidilikte kewalleri sıraya koymak için söylenen ezgi

kuca rd nasil

kuç (I) n 1. taş 2. taş (bazı yerlerde ve işlerde kullanılmak için bu maddeden özel olarak hazırlanmış malzeme) 3. taş (yapı işlerinde kullanılmak için bu maddeden hazırlanmış malzeme) * **kuçên peyarêyê bi awayekî rêk û pêk hatûbûn bicîhkirin** kaldırım taşları düzgünce yerleştirilmiştir 4. kayanın uzantısı 5. bir elle alınıp savrulabilen büyüklükte taş kütle 5. ocak yapımında kullanılan taş 6. ocak (ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma amaçlarıyla kullanılan yer) 7. *argo* söz dinlemez kimse ~ê **ku tu li nava çamûrê bixî** çirkef gibi etrafı kirletmek ~ê **xwe di ber xwe de berdan** vazgeçmek, sesini çıkarmamak

kuç (II) n tonluk odun

kuçe m sokak ~ **pîvan** kaldırımları arşınlamak ~ **û pangêrên xelkê** yad eller ~ya **paş** arka sokak

kuçebaz rd sokaklarda sürten

kuçebazî m sokaklarda sürtme

kuçelan m nezle

kuçelanî rd sokaklara düşmüş olan

kuçelanîbûn m sokaklara düşme

kuçelanî bûn /lgh sokaklara düşmek

kuçelanîkirin m sokaklara düşürme

kuçelanî kirin /lgh sokaklara düşürmek

kuçik n 1. taş 2. m ocak (ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma amaçlarıyla kullanılan yer) ~a **mitribikî** eğreti ocak

kuçikvan nd/h ocakçı

kuçk n taş

kuçkanî m sapan (taş atma aracı)

kud n ebe

kudî h hoş (köpek için)

kudandin m 1. katetme, alma (yol için gitme) 2. tüketme, tepme (yürüyerek aşma, bitirme, çokça yürüme) 3. sürme, devam etme 4. (acı duyarak) çekme 5. izleme, peşine düşme

kudandin /lgh 1. katetmek, almak (yol için gitmek) * **hûn dê di saetekê de wê riye bi-kudînin** o yolu bir saatte alırsınız 2. tüketme, tepmek (yürüyerek aşmak, bitirmek, çokça yürümek) 3. sürmek, devam etmek * **çalakî sê saet kudand** etkinlik üç saat sürdü 4. (acı duyarak) çekmek * **bi wê birînê kudand, heta çû ber rehma Xwedê** o acıyı çekti ta ki hakkın rahmetine kavuşana kadar

5. izlemek, peşine düşmek

kudas m kudas

kudêrî n 1. güderi 2. rd güderi (bu deriden yapılmış olan)

kudê nd bir oyun

kudîk (I) bnr kodik

kudîk (II) n 1. göcen (domuz yavrusu) 2. n domuz (deve yavrusu) 3. kurt, ayı, aslan, kaplan yavrusu 4. *argo* yavru, çoluk çocuk

kudîk (III) rd badik (kısa boylu)

kudîkanîn m eniklenme

kudîk anîn /lgh eniklenmek

kudîrandîn m gütmek

kudîrandîn /lgh lgütmek (bir düşünceyi, bir ilkeyi veya bir duyguyu gerçekleştirmeye çalışmak) * **doza xwîne dikudîrîne** kan davasını güdüyor * **kîn kudîrandîn** kîn gütmek

kudî, kudîk bnr kudîk (II)

kudîn m (acı çekerek) bekleme

kudîn /lgh (acı çekerek) beklemek

kudkam rd bencil

kudkamkî h bencilce

kudret bnr kîn û kudret

kudûr m kîn

kuf (I) m küf ~ **avêtin** (tişteki) küf bağlamak (veya tutmak) ~ **girtin** küf bağlamak (veya tutmak)

kuf (II) m tıs (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)

kufandin m 1. pofurdama 2. fosurdam 3. m tüttürme

kufandin /lgh 1. pofurdamak 2. fosurdamak 3. tüttürmek (sigara, pipo, nargile gibi)

kufar nd küfar ~ê **kevn** (an jî **berê**) 1) eski kurt (mesleğinde uzmanlaşmış kimse) 2) eski kurt (bir işin hileli yanlarını bilen ve kolay kolay kandırılmayan) 3) eski tüfek (herhangi bir işte eski ve tecrübeli olan) ~ê **kevn bûn** dünyaya kazık çakmak (veya kakmak)

kufaret m kefarete ~î **gunehan** be geçmiş olsun **kufekuf** h püfür püfür, pofur pofur, fosur fosur ~a (yekî) **bûn** pofurdayıp durmak

kufekufkirin m püfür püfür etme, pofur pofur etme, fosur fosur etme

kufekufkirin /lgh püfür püfür etmek, pofur pofur etmek, fosur fosur etmek

kufen bnr kufin

kufik m 1. küf 2. burundan çıkan kurumuş sümük ~ **avêtin** (tişteki) küf bağlamak (veya tutmak), küflenmeye yüz tutmak, pamuklanmak ~ **girtin** küf bağlamak (veya tutmak), küflenmek ~a **nan** ekinek küfü

kulîka tenî bot/nd isli küf (Aspergillus fumigatus)

kufikgirtin m küflenme, küf bağlanma, pamuklanma

kufik girtin /lgh küflenmek, küf bağlanmak, pamuklanmak

kufikgirtî rd küflü, küflenmiş

kufikî rd 1. küflü 2. küflü (zamanı geçmiş, kâhne) 3. küflü (saklı para)

kufikîbûn m küflenme

kufilî bûn /lgh 1. küflenmek 2. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köneleşmek)

kufikîbüyî rd küflü, küflenmiş olan

kufikîbüyîn m 1. küfleniş 2. *mec* küfleniş (zamanı geçme, köneleşme)

kufikikirin *m* küflendirme, küfletme
kufikî kirin *l/gh* küflendirmek, küfletmek
kufir *m* 1. küfür, sövğu 2. küfür (Allahın varlığı ve birliği gibi dinin temellerinden sayılan inançları inkar etme ve bu yolda söylenen söz)

kufirbaz *nd/nt* küfürbaz
kufirbazî *nd/nt* küfürbazlık
kufirî *m* küfür ~ **pê kirin** (birine) küfretmek
kuffî *rd* küflü
kuffbûn *m* küflenme
kuffî bûn *l/ngh* küflenmek

kuffin *m* 1. pofurdama, puflama 2. fosurdanma 3. tıslama, tıslayış (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses) 4. tüttürölme

kuffin *l/ngh* 1. pofurdamak, puflamak 2. fosurdanmak 3. tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses) 4. tüttürölme

kuffinî *m* 1. pofurtu, pufurtu 2. fosurtu 3. tıs, tıslama (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses) 4. tüttürme * **kuffiniya wî bû cixare di-kişand** habire sigara tüttürüyordu

kuffinkirin *m* 1. pofurdama, puflama 2. fosurdanma 3. tıslama (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)

kuffin kirin *l/gh* 1. pofurdamak, puflamak 2. fosurdanmak 3. tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)

kuffinpêxistin *m* fosurdatma
kuffin pê xistin *l/bw* fosurdatmak

kufkar *bot/m* mantar

kufkarik *bot/m* mantar

kufkoyî *rd* 1. küflü 2. küflü (zamanı geçmiş, köhne)

kufkoyibûn *m* küflenme

kufkoyî bûn *l/ngh* 1. küflenmek 2. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köneleşmek)

kufkoyibûyî *rd* küflü, küflenmiş olan

kufkoyibûyîn *m* küfleniş

kufkoyikirin *m* küflendirme, küfletme

kufkoyî kirin *l/gh* küflendirmek, küfletmek

kuflet *bnr* kulfet

kufî *m* küfür, sövğu ~ **pê kirin** küfür savurmak

kufrikirin *m* küfürü basma, sövme

kufî kirin *l/gh* küfürü basmak, sövmek

kufî *m* nefret ~ê (yekî) **jê çûn** (birinden) gıcık almak (veya olmak)

kufte *n* köfte

kuftefirôş *nd/nt* 1. köfteci (satan kimse) 2. *m* köfteci (köfte satılan yer)

kuftefirôşî *m* köftecilik

kuftepêj *nd/nt* köfteci (yapan kimse)

kuftepêjî *m* köftecilik

kufteqirêj *rd* bitli kokuşuk

kufter *m* köfter

kufîk *n* köfte ~ê **nîskan** mercimek köftesi

kufîyî *bnr* kufkoyî

kuh (I) *n* dağ

kuh (II) *rd* kör (keskinliği yeterli olmayan)

kuhbûn *m* körelme, körleşme (keskinliğini yitirme, kesmez, işlemez duruma gelme)

kuh bûn *l/ngh* körelmek, körleşmek (keskinliği-

ni yitirmek, kesmez, işlemez duruma gelmek)

kuhbûnî *m* körlük (kesmez olma durumu)

kuhbûyîn *m* köreliş, körleşiş

kuhistan *m* dağlık

kuhî *rd* dağlı

kuhîfî *m* körlük (kesmez olma durumu)

kuhkîyîn *m* körleşirme, köreltme, körletme (keskinliğini yitirmesine sebep olma)

kuhkîrîn *l/gh* körleşirmek, körletmek, köreltmek (keskinliğini yitirmesine sebep olmak)

-kuj (I) *rz/m* isimden isim yapım soneki (mêrkuj, agirkuj)

kuj (II) *n* 1. köşe * **kujê xanî** evin köşesi 2. kenar, köşe * **kujên kaxez** kağıt köşesi 3. *geo* aç ~ên lêvê dudakların birleşme yeri

kujandin *bnr* kojandin

kujar *rd* öldürücü

kujare *nr* 1. öldürücü 2. öldürücü özeliği olan, tehlikeli

kujarîfî *m* öldürücülük

kujdan *m* 1. köşe verme 2. bel verme (duvar gibi dik şeyler için, dışa doğru kamburlaşma)

kuj dan *l/gh* 1. köşe vermek 2. bel vermek (duvar gibi dik şeyler için, dışa doğru kamburlaşmak) * **dîwar kuj daye** duvar bel vermiş

kujdar *rd* katil, öldürücü

kujdarî *m* katillik, öldürücülük

kujdayîn *m* 1. köşe verme 2. bel vermek (duvar gibi dik şeyler için, dışa doğru kamburlaşma)

kuje *n* köşe

kujek *nd/nt* öldürücü, kıyacı

kujekî *m* öldürücülük

kujende *rd* öldürücü

kujendetî *rd* öldürücülük

kujendeyane *h* öldürücüce

kujer *nd/nt* 1. katil, kıyacı 2. öldürücü * **deş-beyeke kujer lê da ona öldürücü bir darbe vurdu**

kujerbûn *m* 1. katil olma 2. öldürücü olma 3. katillik

kujerhez *rd* katil sever

kujerî *m* 1. katillik 2. öldürücülük

kujêre *m* mertek

kujinde *bnr* kujende

kujî *m* 1. köşe 2. *geo* aç 3. köşe, kenar, bucağ * **kujîyê dinyayê** dünyanın bucağı

kujîle *m* dam saçağı

kujîner *rd* öldürücü

kujînivker *mat/m* aç ırtayı

kujm *rd* -e kadar * **bî kujmê 2 sed hezar dolaran** 2 bin dolar kadar

kujnik *rd* badi, bodur kimse

kujtar *m* katliam

kujtarker *nd/nt* katliamcı

kujtarkerî *m* katliamcılık

kujyar *nd/nt* katil, kıyacı

kujyarî *m* katillik

kuka *m* kuka (tespih, sigara ağızlığı gibi şeylerin yapımında kullanılan Hindistan cevizi kökü)

kukind *m* kabak

kuku *rd* keke, kekeme

kukukirin *m* kekeleme
kuku kirin *l/gh* kekelemek

kukurd *bnr* gogird

kul (I) *m* 1. cibinlik 2. *rd* konik tepeli

kul (II) *n* hayalî yaratık * **kul lê xist** yaratık çarpıtı ~ **lê xistin** hayalî yaratık çarpmak ~ **ê dan ser (yekî)** ardından (veya arkasından) atlı kovalamak

kul (III) *m* 1. yara (kendiliğinde oluşan yara, darp, kesici bir araç sonucu oluşmamış yara) 2. iç yara, ülser 3. bere, bertik 4. *bj* kıran, ölet 5. yara (dert, üzüntü, acı) * **kula dil** yürek yarası 6. ukde * **ev kulek e bi min ra** bu içinde bir ukdedir ~ **ketin** (...) kıran girmek ~ **ketin dilê (yekî)** yüreğine kar yağmak ~ **ketin mala (yekî)** evine kıran girmek ~ **ketin nav û dilê (yekî)** içini kurt yemek (veya kemirmek) ~ **ketin zikê (yekî)** içine dert olmak ~ **kirin zikê (yekî)** (birinin içine) fellek sokmak ~ **lê hat!** kıran mı girdi? ~ **qurer** zıkkımın kökü ~ **û birin** (an jî *rîşî*) yara bere ~ **û derd 1** acı, keder, üzüntü 2) ukde ~ **û keder** kahir, derin acı ~ **û qotik 1** kırıcı (hayvan kıranı) 2) zehir zıkkım ~ **û qotik kirin dilê xwe** yüreğinin yağı (veya yağları) erimek (çok üzülme) ~ **û xemên (yekî)** **hişyar kirin** (bir kimse birinin) derdinideşmek (veya depreştirmek) ~ **û xemên (yekî)** **rakirin** (an jî **hişyar kirin**) (bir kimse birinin) derdinideşmek (veya depreştirmek) ~ **ûrta (yekî)** **biqelîne** soyunu sopunu kıran kurutsun ~ **a destan xweş dibe** ya **zmanan xweş nabe** kılıç yarası onar dil yarası onmaz ~ **a dil** yürek yarası ~ **a dilê (yekî)** **tîşte** **bûn** (birinin) hayalî de ... olmak ~ **a dilê xwe rêtin** yüreğini boşaltmak (veya dökmek) ~ **a felekê lê tune bûn 1** hali vakti yerinde olmak, hiç bir eksiği olmamak 2) dertsiz tasasız olmak ~ **a guran dizikê se de pir** in birinin yaptıklarını unutmamak ~ **a heftpençe bj/m** kanser ~ **a Helebê** bir tür hastalık ~ **a Helebê li her derê hebûn** dert her yer de olmak, her yerde sorun ve çekilmez dertler olmak ~ **a (...) ketin dilê (yekî)** çökmek (çok üzülme) ~ **a pîroz** çibana benzer bir yara ~ **a salê** ölümcül yara ~ **a xwe rêtin** yüreğini boşaltmak (veya dökmek) ~ **ê bixwe** zıkkım ye ~ **ên (...) di zikê (yekî)** de **hebûn** (an jî **pir in**) yaptıklarını unutamamak

kulab (I) *rd* kötü (iyi karşıtı)

kulab (II) *n* menteşe

kulab (III) *n* 1. hayvan tırnağı 2. çengel

kulabak *m* koyun kuyruğunu ucu

kulabe (I) *m* sıyrığa (kar küreme aracı)

kulabe (II) *m* 1. boyunduruğun ucuna bağlanan demirden çubuk 2. pulluğun halkası

kulaf *n* kuş pençesi

kulafok *m* üç başlı kaşık (kavurma çıkarmada kullanılır)

kulandin *m* aksatma, sektirme

kulandin *l/gh* aksatmak, sektirmek

kulav (I) *n* külah (keçeden erkek başlık)

kulav (II) *n* 1. keçe 2. keçe (yaygı olarak) 3. kepenek (keçeden çoban üstlüğü) 4. *rd* keçe (keçeden yapıma) ~ **avêtin avê** boş vermek, işi bitmek ~ **bi avê de berdan** boş vermek ~ **girtin (tîşte)** keçelemek ~ **ê berêx** yer, sergi kepenegi ~ **sûtin** keçe yapmak ~ **ê ber pişt** duvara çakılı, asılı yaslanma kepenegi ~ **ê min rehmet li dê û bavê min** kör değneğini beller gibi ~ **ê palan** yük hayvanının takımında kullanılan keçe ~ **ê serî** erkek başlığı olarak kullanılan keçe ~ **ê şivanan** kepenek (keçeden çoban üstlüğü) ~ **ê xemilî** süslü eşya yapımında kullanılan kepenek ~ **ê Xoristanî** tür tür Horasan keçesi

kulavçeker *nd/nt* keçeci

kulavçekerî *m* keçecilik

kulavfiroş *nd/nt* keçeci (satan kimse)

kulavfiroşî *m* keçecilik

kulavik *n* 1. keçe 2. külah

kulavîn *rd* keçe, keçeden yapıma

kulavker *nd/nt* keçeci

kulavkerî *m* keçecilik

kulavkirin *m* keçelemek

kulav kirin *l/gh* keçelemek

kulavkî *m* dürüm, dürme (silindir biçiminde kıvrılma)

kulavkîkirin *m* dürümleme

kulavkî kirin *l/gh* dürümlemek

kulavqoç *n* külah (ucu boynuz şeklinde külah)

kulb *rd* obur

kulbe *n* 1. kör çapa 2. çapa (toprağı eşelemek için kullanılan ağaç saplı deemir kazı aracı)

3. çapa (çapalama işi)

kulbeker *nd/nt* çapacı

kulbekerî *m* çapacılık

kulbekirin *m* çapalama

kulbe kirin *l/gh* çapalamak

kulbekirî *rd* çapalı (çapalanmış yer)

kulbeş *zo/m* porsuk

kulbêj *nd* dert ortağı (bir kimsenin derdini anlatığı, derdini paylaştığı dostu) ~ **ê te tune** derdini Marko Paşa'ya anlat

kulbik *bnr* kulbe

kulbiş *m* büyükçe küfe

kulbî *m* oburluk

kulbûn *m* 1. yaralanma 2. çöreklenme (bir duyguyu güçlü ve sürekli olarak duyma)

kul bûn *l/gh* 1. yaralanmak 2. çöreklenme (bir duyguyu güçlü ve sürekli olarak duyma)

kulçik *n* köşe

kuldar *rd* 1. yaralı 2. yaralı bereli 3. dertli

kuldarî *m* 1. yaralılık 2. dertlilik

kule (I) *rd* aksak

kule (II) *rd* maviye çalan at donu

kule (III) *m* cibinlik

kule (IV) *bnr* külah

kulecergî *m* kahretme, verem etme

kulecergibûn *m* kahrolmaktan hastalanma, verem olma

kulecergî bûn *l/gh* kahrolmaktan hastalanmak, verem olmak

kulecergîkirin *m* kahretme, verem etme

kulecergî kirin *l/gh* kahretmek, verem etmek

kuleh (I) *bnr* küli

kuleh (II) *n* 1. külah (keçeden erkek başlık) 2. külah (içine bazı şeyleri koymak için huni biçiminde kap) * **kulehê besteniyê** dondurma kulahı 3. *rd* külah (bu kabin alabileceği miktar) ~ê şut sivri külah

kulehfiroş *nd/nt* külahçı (satan kimse)

kulehker *nd/nt* külahçı (imal eden)

kulek (I) *nd* küçük baş hayvan

kulek (II) *m* 1. aydınlık (damın ortasında açılan boşluk) 2. havalandırma, nefeslik 3. baca * **kuleka bixêriyê** şömine bacası 4. delik 5. *mec* kova (çok gol yiyen takım veya kaleci) ~a **hewayê** hava deliği

kulek (III) *m* 1. pencere, küçük pencere 2. duvardaki küçük gömme dolap veya terek

kulek (IV) *rd* 1. aksak 2. *mec* korkak

kulekbûn *m* aksama, topallama

kulek bûn *l/gh* aksamak, topallamak

kulekî *m* 1. aksaklık 2. *rd* aksakça

kulemar (I) *bj/m* kolera

kulemar (II) *zo/m* çaylak

kulemek *m* 1. oyduk kemiği 2. kalça

kulemist *m* yumruk

kuleng *m* külek

kulereş *bj/m* bir tür yara

kuleşnîtik *nd/m* öcü

kulfet (I) *n* külfet, güçlülük

kulfet (II) *n* 1. eş, hanım, hatun, karı, zevce * **mêrik digote ku kulfetê wî li malê riya wî dipê** adam eşinin onu evde beklediğini söylüyordu 2. eş, koca, bey (koca anlamında) * **kulfetê min li benda min e, divê ez herim** beym ben bekliyor, gitmem lazım 3. aile

kulêmek *bnr* külinek

kulêre *m* poğaça

kulêrefiroş *nd/nt* poğaçacı (satan)

kulêreker *nd/nt* poğaçacı (imal eden)

kulêş *bot/m* kırılmamış kuru ot

kulîk (I) *m* kürük

kulîk (II) *m* 1. tandırın alt deliği (kül ve ateşi çıkarmak için) 2. göbek (degirmen taşının ortası)

kulîşî *rd* hantal ve şişman kimse

kulgewrî *b* bir bedua

kulibandin *m* 1. bunatma 2. kudurtma 3. çabuk acıktırma

kulibandin *l/gh* 1. bunatmak 2. kudurtmak 3. çabuk acıktırmak

kulibîn *m* 1. bunama, bunayış 2. kudurma, kuduruş, çıldırma 3. çabuk acıkma

kulibîn *l/gh* 1. bunama 2. kudurmak, çıldırmak 3. çabuk acıkamak

kulîçe *m* çörek

kulîk (I) *n* kar tanesi

kulîk (II) *n* 1. sorguç, tuğ 2. keçi tüyü

kulîk (III) *m* kiler

kulîk (IV) *m* küllük

kulîk (V) *bnr* kul (III)

kulîk (VI) *m* 1. külah (keçeden erkek başlık) 2. kukuleta 3. yağmurluk başlığı

kulîkfiroş *nd/nt* külahçı (satan kimse)

kulîkker *nd/nt* külahçı (imal eden)

kulind *bot/n* 1. kabak (Cucurbita) 2. kabak (bu bitkinin ürünü)

kulindê mîran *bot/nd* bal kabağı, helvacı kabağı, kestane kabağı (Cucurbita moschata)

kulindir *n* kabak

kulindirê reş *nd* kara kabak

kulindterk *m* dolmalık kabak

kuling (I) *n* kiler

kuling (II) *n* küllük

kuling (III) *zo/n* sivrisinek

kuling (IV) *n* omuz

kuling (V) *n* 1. kazma (toprağı kazmada kullanılan ağaç saplı demir araç) 2. manivela 3. çengelli sopa

kulingvan *nd/nt* kazmacı

kulit *m* öksürük

kulitandin *m* öksürtme

kulitandin *l/gh* öksürtmek

kulitîn *m* öksürme

kulitîn *l/gh* öksürmek

kuliyat *m* külliyyat

kuliye *m* külliye

kulizandin *m* zıkkımlatma

kulizandin *l/gh* zıkkımlatmak

kulizîn *m* zıkkımlanma

kulizîn *l/gh* zıkkımlanmak

kulî (I) *n* kar tanesi * **kuliyê berfê** kar tanesi ~ gir kirin lapa lapa kar yağmak

kulî (II) *n* taraktan geçirilmiş eğrilmeye hazır yün tutamı veya yumağı

kulî (III) *nd* 1. kül, küli (bütün, tümü, hepsi) 2. *rd* (*man/fel*) küli, tüme ~î **sala Xedê** her sene ~î **salê** her sene

kulî (IV) *zo/n* çekirge (Acridium) ~ **zînanê** (yekî) **xwarin** dilini (veya dillerini) yutmak ~yê kesk yeşil çekirge ~yê şamî bir tür iri çekirge

kulîbe *m* küllük, çöplük, çöp yeri

kulîç *bnr* kulîçe

kulîçe (I) *m* 1. çörek (bir çörek çeşidi) 2. poğaça

kulîçe (II) *m* 1. külçe 2. *rd* külçe (külçe şeklindeki olan)

kulîçebûn *m* külçeleşme

kulîçefiroş *nd/nt* çörekçi (satan kimse)

kulîçefiroşî *m* çörekçilik

kulîçeker *nd/nt* çörekçi (yapan kimse)

kulîçekerî *m* çörekçilik

kulîçevan *nd/nt* çörekç

kulîçevanî *m* çörekçilik

kulîdanik *m* seren

kulîfek *m* çöplük

kulîk (I) *n* çöp, dal

kulîk (II) *n* koni

kulîke *rd* aksak, topal

kulîkêz *zo/m* haşere

kulîkulî *h* seke seke

kulîk *bot/m* 1. çiçek (bir bitkinin üreme organını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü) 2. kır çiçeklerinin genel adı) ~ **dan** çiçek açmak * **daran kulîk dane** ağaçlar çiçek açmış ~ **vekirin** çiçek açmak ~a **bûkê** bir tür çiçekli bitki ~a **hinarê** nar çiçeği ~a

spî papatya ~a zer sarî çiçek ~ên bibizir *bot*
tohumlu bitkiler
kulîlka bîcadê *bot/nd* amber çiçeği
kulîlka qesar *bot/nd* yayla çiçeği
kulîlkandin *m* çiçekleme
kulîlk çandin *l/gh* çiçeklemek
kulîlkdan *m* 1. çiçeklenme 2. (baklagiller) ta-
ne sülle dolgunlaşma
kulîlk dan *l/gh* 1. çiçeklenmek 2. (baklagiller)
tane sülle dolgunlaşmak
kulîlkdanîn *m* çiçekleme
kulîlk danîn *l/gh* çiçeklemek
kulîlkdanî *m* 1. çiçeklik 2. çiçeklik (çiçek ye-
tiştirilen kap)
kulîlkdar *rd* çiçekli
kulîlkfiroş *nd/nt* çiçekçi (satan kimse)
kulîlkfiroşî *m* çiçekçilik
kulîlkhez *nd/nt* çiçeksever
kulîlkker *nd/nt* 1. çiçekçi 2. çiçekçi (plastik
çiçekler yapan kimse)
kulîlkkerî *m* çiçekçilik
kulîlksor *m* kızıl çiçek
kulîlkvan *nd/nt* 1. çiçekçi 2. çiçekçi (plastik
çiçekler yapan kimse)
kulîlkvanî *m* çiçekçilik
kulîlkvedan *m* çiçeklenme
kulîlk vedan *l/gh* çiçeklenmek
kulîlkvekirin *m* çiçeklenme
kulîlk vekirin *l/gh* çiçeklenmek
kulîmek *ant/m* oyuk kemiği
kulîmok *ant/m* oyuk kemiği
kulîn (I) *m* 1. yüklük (yatak yüklüğü veya yük
altı dolabı) 2. kiler, anbar, zahirelik yer 3.
mutfak
kulîn (II) *m* 1. uyku tahtası 2. seki
kulîn (III) *m* aksama, aksayış, topallama, to-
pallayış
kulîn *l/gh* aksamak, topallamak
kulînce (I) *m* ~ jê hatin geliri çok olmak
kulînce (II) *n* külçe
kulîng (I) *m* küllük, çöplük
kulîng (II) *m* sap kaldırmada kullanan bir gereç
kulîng *m* üzerine bir şeyler konulmak için ha-
zırlanan seki
kulîs *m* kulîs ~ kirin kulîs yapmak
kulîkirin yaralatma
kulî kirin *l/gh* yaralamak
kulîkulandin (I) *m* çırpındırına, çırpıtma, de-
beletme
kulîkulandin (II) *m* sektirme
kulîkulandin (I) *l/gh* çırpındırmak, çırpıtmak,
debeletmek
kulîkulandin (II) *l/gh* sektirmek
kulîkulîk *n* dal
kulîkûfî *h* seke seke, sekerekten
kulîkulîn (I) *m* çırpınma, çırpınış, debelenme,
debeleniş
kulîkulîn (II) *m* sekme
kulîkulîn (I) *l/gh* çırpınmak, debelenmek
kulîkulîn (II) *l/gh* sekme
kulîkulînk *m* omuz
kulîm *m* 1. yumruk (parmakların kapanması-
yla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu

miyle yapılan vuruş) * kulmek li ser çavê
wî xist yüzüne bir yumruk vurdu 3. apaz, a-
vuç (bir avuç dolusu) * kulmek genim bir
apaz buğday ~ danîn (yekî) birine yumruk
indirmek ~ dawêşandin (yekî) birini yum-
ruklamak, yumruk savurmak ~ lê hatin xis-
tîn yumruklanmak ~ lê xistin (an jî dan) 1)
yumruk atmak (veya indirmek) 2) avuçla-
mak ~a xwe lê xistin avuçlamak
kulmbaz *n* boksör
kulmbazî *m* boksörlük
kulmist *m* 1. yumruk (parmakların kapanma-
sıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu
biçimiyle yapılan vuruş) 3. *mec* apaz, avuç ~
danîn (yekî) birine yumruk indirmek ~ da-
wêşandin (yekî) birini yumruklamak, yum-
ruk savurmak ~ lê xistin (an jî dan) yumruk
atmak (veya indirmek)
kulmişandin *m* çöktürme
kulmişandin *l/gh* çöktürmek
kulmişîn *m* çökme
kulmişîn *l/gh* çökmek
kulmîro *m* karınca yuvası
kulmîz *n* sidik torbası
kulmîzik *n* sidik torbası
kulmîlêdan *m* yumruklama
kulmî lê dan *l/bw* yumruklamak
kulmîlêxistin *m* yumruklama
kulmî lê xistin *l/bw* yumruklamak
kulmoz *m* arı yuvası
kuloç *m* peksimit
kuloke *rd* topal
kuloketî *m* topallık
kulor *bmr* kilor
kulot (I) *rd* dişleri kırık, bozuk kimse
kulot (II) *rd* 1. saçları kısa ve iyi tıraş edilme-
miş olan kimse 2. dallarının tümü kesilmiş
ağaç
kuloz *n* küp
kulp (I) *m* ağacın toprakta kalan kısmı
kulp (II) *m* kütük
kulp (III) *m* sokarken çıkan ses
kulpandin *m* 1. tüttürme 2. *argo* sokma
kulpandin *l/gh* 1. tüttürmek (sigara, pipo, nar-
gile gibi) 2. *argo* sokmak
kulpekulp *m* 1. tüttürme 2. *argo* sokarken çı-
kan ses ~ jê anîn *argo* sokarken ses çıkart-
mak
kulpîn (I) *m* kalp atışı * kulpîna dilê dadê a-
nanın kalp atışının sesi ~a dil kalp atışı
(kalp sesi için)
kulpîn (II) *m* tütme * kulpîna cigareya wî bû
sigara tütüyordu
kulpîn *l/gh* tütme
kulpînî *m* kapl çarpıntısı
kult *m* kültür
kultur *m* 1. kültür 2. *biy* kültür (uygun biyolo-
jik şartlarda bir mikrop türünü üretme)
kulturberz *rd* yüksek kültürlü
kultürî *rd* kültürel
kulturnas *nd/nt* kültür bilimci
kulturnasî *m* kültür bilimi
kuluk *m* hörgüç

kulund *n* kabak
kulunterk *n* dolmalık kabak
kulû *m* yumak (paniuk ve iplik yumağı)
kulûce *m* çörek
kulûfeng *m* çöplük
kulûkirin *m* yumaklama
kulû kirin *l/gh* yumaklamak
kulvar *sp/m* kulvar
kulxan *m* külhan
kulxane *m* faraş
kulxanvan *n* külhancı
kulxe *rd* sık
kulxen *m* dönden kalan bulgur pilavına su ve yağ eklenerek yapılan bir yemek
kulzik *rd* karışındakini kızdıran, onun meraktan çatlatan kimse
kum *n* takke ~ê bêxîretiyê kişandin serê xwe haksızlığa karşı sus pus olmak
kumanda *m* 1. kumanda, komuta 2. kumanda cihazı ~ **hildan dest xwe** komutayı ele almak ~ **kirin** komuta etmek
kumandar *n* kumandan
kumandari *m* kumandanlık
kumanya *m* kumanya
kumbed *bnr* kumbet
kumbet *m* 1. kümbet, kubbe 2. *rd* kümbet, kubbe (kubbe biçiminde olan)
kumbir *m* kepez, oyuk (dağlardaki oyuk)
kumbirk *erd/n* tepeticik
kumet (I) *bnr* kumet
kumet (II) *n* tümsek
kumeyt *rd* doru, doru at
kumêd *bnr* kumeyt
kumêl *bnr* berdûv
kumêt *rd* doru, doru at
kumik (I) *n* 1. takke 2. ibik 3. *rz* düzeltme (veya inceltme, uzatma) işareti ~ê **xwe bi serê xwe de bidewisîne** sen kendi gemini kurtarmaya bak
kumik (II) *bot/m* 1. kadehçik 2. kömeç 3. kabuklu tane
kumik (III) *bot/m* mantar kumik ~ê **qadî** bir tür zehirli mantar
kumik (IV) *n* kepez (tavuk veya kuşların bacağındaki ibiği)
kumik (V) *n* gözleme
kumişandin (I) *m* çöktürme
kumişandin (II) *m* sendeletme, tökezletme
kumişandin (I) *l/gh* çöktürmek
kumişandin (II) *l/gh* sendeletmek, tökezletmek
kumişîn (I) *m* 1. çökme (inerek kaplama) 2. çökme (duygu, durum vb. için; basma) 3. kapanma (yüzü, gövdesi bir yere gelecek biçimde eğilme) 4. kaplama
kumişîn (II) *m* sendeleme, tökezleme, tökezme
kumişîn (I) *l/gh* 1. çökmek (inerek kaplamak) * **mij kumişîye ser deştê** ovaya sis çökmüş * **tarî kumişî ser bajêr** şehre karanlık çöktü 2. çökmek (duygu, durum vb. için; basmak) 3. kapanmak (yüzü, gövdesi bir yere gelecek biçimde eğilmek) 4. kapla-

mak * **mijekî qalind kumişîbû ser bajêr** kalın bir sis tabakası şehri kaplamıştı
kumişîn (II) *l/gh* sendelemek, tökezlemek, tökezmek
kumkumandin *m* kıvrılma
kumkumandin *l/gh* kıvrılmak
kumkumî *rd* kıvrılmış (dar bir yere büzülere yatmış olan)
kumkumîn *m* kıvrılma (dar bir yere büzülere yatma)
kumkumîn *l/gh* kıvrılmak (dar bir yere büzülerek yatmak)
kumpanya *m* kumpanya, ortaklık
kumpas *m* kumpas
kumqêş *m* buzul
kumreş *rd* kışkanç, güncü, hasetçi
kumreşbûn *m* kışkanma, hasetlenme
kumreş bûn *l/gh* kışkanmak, hasetlenmek
kumreşik *m* bir kız çocuğu oyunu
kumreşî *m* kışkançlık, haset ~ **kirin** kışkanmak, çekememek, haset etmek
kumrib *n* etrafı çeyrek altın liralarla bezenmiş kadın başlığı
kumsor *rd* kırmızı başlıklı
kumulus *m* kümülüs, küme bulut
kumûşk *m* büklüm
kumzîrî *n* miğfer, tolga, zırhlı miğfer
kumzîrx *n* tolga, miğfer
kun (I) *bnr* qûn
kun (II) *n* tuluğ, keçi derisinden su tulumu ~ek **ava sar li ser dilê xwe reşandin** kendini teselli ederek rahatlamak
kun (III) *m* yalak
kun (IV) *m* in (yabani hayvanların barınağı)
kun (V) *m* 1. delik 2. delik (iğne, keser, kazma gibi araçların deliği) 3. *rd* delik (delinmiş) ~ **pir gir e pîne nagire** açık çok büyük olmak ~ **û kundêl** delik deşik ~ **û kundêl kirin** kalbura çevirmek (di) ~a **derziyê de lê gerîn** delik deşik aramak
kunbîzîrç *rd* kıcı saği * **mirîşka kunbîzîrç** kıcı sağılı tavuk
kunbûn *m* delinme
kun bûn *l/gh* delinmek (delmek işine konu olmak)
kunbûyîn *m* deliniş
kunc (I) *bnr* kef û kunc
kunc (II) *n* levha, tablet
kunc (III) *n* köşe ~ **û qulûr** köşe bucak
kuncal *n* köşe, korner
kuncandin (I) *l/gh* sığdırmak
kuncandin (II) *l/gh* örselemek * **bayê pelên çiçekan kuncandibûn** rüzgâr çiçeklerin yapraklarını örselemişti
kuncandin (III) *l/gh* göstermek
kuncandin (I) *m* sığdırma
kuncandin (II) *m* örseleme
kuncandin (III) *m* gösterme
kuncere *bot/m* mersin ağacı (Myrtus communis)
kuncik *n* köşe, kösecik
kuncil *n* delik deşik elbise
kuncinandin *m* örseleme, zedeleme

kuncinandin */gh* örselemek, zedelemek
kuncinîn *m* örselenme, zedelenme
kuncinîn */ngh* örselenme, zedelenme
kuncir *bot/m* pıtrak
kuncirandin (I) *m* kemirme
kuncirandin (II) *m* zedeleme
kuncirandin (I) */gh* kemirmek
kuncirandin (II) */gh* zedelemek
kuncirîn (I) *m* kemirilme
kuncirîn (II) *m* zedelenme
kuncirîn (I) */ngh* kemirilme
kuncirîn (II) */ngh* zedelenmek
kuncî *bot/m* susam
kuncîkerk *bot/m* yarım el büyüklüğünde, hafif tüylü yaprakları yere yatık bir bitki
kuncîn (I) *m* sığma, sığış
kuncîn (II) *m* örselenme, , örseleniş
kuncîn (III) *m* görünme
kuncîn (I) */ngh* sığmak
kuncîn (II) */ngh* örselenmek
kuncîn (III) */ngh* görünmek
kuncnivîs *nd/nt* köşe yazarı
kuncnivîsar *m* köşe yazısı
kuncu *rd* köşeye sinen oğlak, kuzu
kund (I) *rd* cimri
kund (II) *m* pazi, beze (bir ekmeklik hamur)
kund (III) *zo/n* baykuş ~ **li ser** (...) **xwendin** üstünde baykuşlar ötmek
kundayî *rd* delikli
kunde *sp/m* künde
kundê kor *zo/nd* puhu (Bubo bubo)
kundêl *bnr* kun û kundêl
kundê şevê *zo/nd* alaca baykuş
kundir *bot/n* 1. kabak (Cucurbita) 2. kabak (bu bitkinin ürünü) 3. *rd* kabak (kavun, karpuz için; ham, tatsız) 4. *n/argo* kafa * **kundirê serê wî vala ye** kafası kabak 5. *n* göbek (argo) 6. *rd* kabak (tüysüz, dazlak) 7. *rd/mec* kabak, bal kabağı, boş kafalı (bilgisiz, görgüsüz, kaba kimse) ~ **derketin** kabak çıkmak (karpuz, kavun için; ham çıkmak) ~ **ê avî su** kabağı ~ **axivî!** bal kabağı lâf söyledi! ~ **ê mîranî** bal kabağı ~ **ê serî** argo kafa tası ~ **ê tirşê** sakız kabağı ~ **ê vala** hıyar ağa (veya hıyar ağası) ~ **xeber da!** bal kabağı lâf söyledi! ~ **ên sorkirî** kabak kızartması ~ **o jî gotina xwe got** lâf söyledi bal kabağı
kundirandin *m* yuvarlama
kundirandin */gh* yuvarlamak
kundirbûn *m* kabaklaşma (dazlaklaşma)
kundirbûnî *m* 1. kabaklık, hamlık (karpuz, kavun için) 2. kabaklık, tüysüzlük, dazlaklık (baş için) 3. kabaklık (bilgisizlik, görgüsüzlük)
kundirê avî *bot/nd* testi kabağı
kundirê dagirtî *nd* kabak dolması
kundirê mîranî *bot/nd* bal kabağı, helvacı kabağı, (Cucurbita moschata)
kundirê qerewe *bot/nd* bal kabağı (Cucurbita moschata)
kundirê reş *bot/nd* kara kabak
kundirê serî *nd/argo* kafa tası
kundirê stûreq *bot/nd* su kabağı, testi kabağı

kundirê şamî *bot/nd* bal kabağı (Cucurbita moschata)
kundirê tirşê *bot/nd* sakız kabağı
kundirfiroş *nd/nt* kabakçı (satan kimse)
kundirî *m* (argo) hıyarlık, kabaklık (bilgisizlik, görgüsüzlük) ~ **kirin** hıyarlık etmek
kundirîn *m* yuvarlanmak
kundirîn */ngh* yuvarlanmak
kundirmast *n* kabak ve yoğurtan yapılan bir yemek
kundirok (I) *bot/m* bir karış boyunda, sarı çiçekleri olan ve pişirilerek yenilir bir ot
kundirok (II) *rd* tolbul
kundirokî *h* 1. tombulca 2. fıstık gibi (dolgun, besili ve canlı)
kundirtî *m* (argo) hıyarlık, kabaklık (bilgisizlik, görgüsüzlük) ~ **kirin** hıyarlık etmek
kundirvala *rd* boş, kabak, kafasız
kundîl *m* kiler
kundol *m* karpuz
kunefe *m* künefe
kunemêrî *bnr* kunemorî
kunemorî *m* karınca yuvası, karınca deliği
kunende *nd/rd* kâhin
kunenden *rd* tedbirli, tedbir almasını bilen
kunendetî *m* kâhinlik
kunerovî *m* tilki ini
kunesim *m* 1. karasabanın sürgü deliği 2. pulluğun çekme deliği ~ **a nîr** boyunduruk deliği
kuêr *m* çiban
kung (I) *n* yeke
kung *n* yün taranırken arta kalan yün parçacıkları
kungî *m* barbata
kunhestî *ant/n* kalça kemiği
kunhirç *nd* ayı ini
kunifte *m* sıyırğa
kunik (I) *bnr* kûnik
kunik (II) *m* 1. delik, delikçik 2. gözenek
kunik (III) *m* tuluğu, küçük su tulumu
kunik (IV) *m* taranmış yün kırpıntısı
kunik (V) *m* kalça
kunikdar *rd* 1. delikli 2. gözenekli
kunikî *rd* 1. deliklice 2. gözeneklice
kunişk *rd* 1. delik 2. gözenek 3. delik deşik *
kurikeke kunîşk delik deşik çorap
kunişkî *rd* 1. deliklice 2. gözeneklice 3. delik deşikçe
kunk (I) *n* künk, büz
kunk (II) *m* taranmış yün kırpıntısı
kunker *rd* 1. deliçi 2. *m* zimba, delgeç
kunkere *m* delçi, matkap
kunkerevan *nd/nt* matkapçı
kunkirîn *m* delme
kun kirin */gh* delmek (delik açmak)
kunkî *rd* Amerikan tıraşına benzer kürk tıraşı
kunkulav *bot/m* bir üzüm türü
kunkun *rd* delik delik
kunkunbûn *m* delik delik olma
kunkun bûn */ngh* delik delik olmak
kunkunî *rd* delik deşik
kunkunibûn *m* delik deşik olma
kunkunî bûn */ngh* delik deşik olmak

kunkunîkirin *m* delik deşik etme
kunkunî kirin *l/gh* delik deşik etmek
kunkunoşk *rd* 1. delikli 2. *m* gözenek (delikli bir nesnenin deliklerinden her biri)
kunkunoşkî *rd* 1. deliklice 2. gözenekli, gözlü (deliği olan)
kunmişk *m* fare deliği
kunmorî *m* karınca yuvası
kunmûrî *bnr* kunmorî
kunrim *m* mızrağın alt ucu, mızrak dibi
kunrimkirin *m* hasmını mızrak dibiyle yere atma
kunrimkirin *l/gh* hasmını mızrak dibiyle yere atmak
kunrovî *m* tilki ini
kuntik *m* çömelme
kunza *m* bir tür darbuka
kunzîr *rd* delinmeyen şey
kupal *bnr* gopal
kupekup *m* kalp atışı
kupeşte *der/m* küpeşte
kupîni *m* atış (kalp atışının sesi gibi)
kur (I) *rd* 1. (r kalın okunur) öğursuz 2. deymez
kur (II) *rd* (k kalın okunur) derin * **çemî kur e** nehir derin
kur (III) *n* sîpa ~ ~ sîpa çağırma ünlemi
kur (IV) *rd* 1. tıraş * **riyê xwe kur bike** sakalını tıraş et 2. (r kalın okunur) kısa kulaklı * **miya kur** kısa kulaklı koyun 3. kısa, bodur * **bejna wî kur e** boyu kısa ~ **bî bi bavê xwe de** baban öle ~ **bî pê de** yas tutasın ~ **û kem** saçını başını yolasıca ~ **û kem bûn** saç başı yolunmak, per perişan olmak ~ **û kem kirin** saçını başını yolmak, per perişan etmek (yek) ~ **û kemî kirin** (birinin) saçını başını yolma ~ **û lûs** yas nedeniyle üstünü başını paralamış kimse, sevdiği veya yakınının ölümüne nedeniyle saçlarını kazmak, vücudunu kesmek anlamında bedua, ilenç
kur (V) *m* 1. (r kalın okunur) iki ağaç arasında ve yüksekte yığılan ot ve meşe laprağı yığını 2. şiddetli * **bayê kur** şiddetli rüzgâr
kur (VI) *ant/n* (k ve r kalın okunur) kafa, baş
kur (VII) *n* 1. oğul, oğlan, erkek evlât (erkek çocuk) 2. oğlan (yetişkin erkek) 3. oğul (bazı kelimelerin anlamını pekiştirmek için kullanılır) * **kûçikê kurê kûçikan** it oğlu it ~ **to-vil e nevî kakil e** oğul balsa torun oğul balıdır ~ **û zarî** oğul uşak ~ **ê bavan** kişi oğlu (soylu kimse) ~ **ê bavê min** 1) yavrum 2) canım çığırım canımın içi ~ **ê bieslan** kişi oğlu (soylu kimse) ~ **ê camêran** adam evladı ~ **ê felekê ye** anasının gözü ~ **ê insanen** insan evladı ~ **ê jinbavê** üvey evlât (ana tarafından) ~ **ê jinbavê bûn** üvey evlât müamelisi görmek ~ **ê kûçikê köpoğlu** ~ **ê malê** beyefendi (alay yolu ile) ~ **ê mirovan** (an jî merivan) adam evladı, kişi oğlu ~ **ê nêzmîrî**, got **ma hebû bavê min nexwar** açlıkta ölenin oğlu sordu, vardı da babam yemedi ~ **ê qurqur begê** paşazade (rahatına düşkün) ~ **ê wî bavî ye** babasının oğlu ~ **ê xanîm** hanım evladı ~ **ê xelkê el oğlu**

kur (VIII) *n* 1. höyük 2. ağaçsız tepe 3. çıplak ~ **û tazî** Cııldak * **kur û tazî digeriyan** cııldak dolaşıyorlardı
kur (IX) *m* kur (yabancı paraların ulusal para cinsinden değeri)
kurad *bnr* kurat
kuram *n* amca oğlu
kurandin *m* kükretme
kurandin *l/gh* kükretmek
kurani *m* evlâthk
kurap *n* amca oğlu, emî oğlu
kuraptî *m* amca oğluluk
kurat *bot/m* peynire katılan bir ot
kurayî *m* derinlik
kurbav *n* yakın akraba
kurbeşk *zo/m* porsuk (Meles)
kurbûn (I) *m* tıraş olma
kurbûn (II) *m* kuluçkaya oturma (veya yatma)
kurbûn (I) *l/gh* tıraş olmak
kur bûn (II) *l/gh* kuluçkaya oturmak (veya yatmak)
kurbûyî *rd* tıraşlı, tıraş olmuş olan
kurbûyîn *m* tıraş oluş
kurcirk *m* makaslama, iki parmak arasına alıp sıkma
kurçatovyûm *kîm/m* kurçatovyum (kısaltması Ku)
kurçî *m* kaymağı alınmış süttten yapılan peynir
Kurd *nd/nt* Kürt
Kurdandin *m* Kürtleştirme
Kurdandin *l/gh* Kürtleştirmek
Kurdandî *rd* Kürtleştirilmiş
Kurdane *rd* Kürt gibi, Kürdvari
Kurdanî *rd* 1. Kürt usulü, Kürtlere özgü 2. *m* Kürtlük
kurdanî *rd* yere bakan yürek yakan
Kurdayetî *m* Kürtçülük
Kurdayî *m* Kürtlük
Kurdbûn *m* 1. Kürtleşme 2. Kürtlük
Kurdbûnî *m* Kürtlük
kurdbûyî *rd* kürtleşmiş
Kurd bûn *l/gh* Kürtleşmek
Kurddost *nd* Kürt dostu
Kurdemîr *n* Kürt beyi
Kurdewarî *m* 1. Kürtlük 2. Kürtlere özgü
Kurdewer *m* Kürtlük
Kurdewerî *m* Kürtçülük
Kurdhez *rd* Kürtsever
kurdik *n* ceket ~ **ê kerik** yelek
Kurdistana *m* Kürdistan
Kurdistanî *rd/nd* 1. Kürdistanlı 2. Kürdistana özgü
Kurdiyane *h* Kürtlere yaraşır bir biçimde
Kurdî *m* 1. Kürtçe (Kürt Dili) 2. Kürde özgü 3. *mzk* Kürdî (si bemol notasını andıran perde)
 4. Kürdî (dügah perdesindeki makam) ~ **Hî-cazkar** Kürdîli hicazkâr
Kurdî (II) *m* yoğurtla yapılan beyaz darı yemeği
Kurdîaxêv *nd/nt* Kürtçe konuşan
Kurdîbêj *nd/nt* Kürtçe söyleyen sanatçı
Kurdîbûn *m* Kürtleşme
Kurdî bûn *l/gh* Kürtleşmek

Kurdîkirin *m* kûrtçeleştirme
 Kurdî kirin *l/gh* Kûrtçeleştirme
 Kurdînivîs *nd/nt* Kûrtçe yazarı
 Kurdînivîsî *m* Kûrtçe yazarlığı
 Kurdîni *m* Kûrtlûk
 Kurdîparêz *nd/nt* Kûrtçeci
 Kurdîparêzî *m* Kûrtçecilik
 Kurdîfî *m* Kûrtçülük
 Kurdîzan *nd/nt* 1. Kûrdolog 2. Kûrtçe bilen
 Kurdîzanî *m* Kûrdoloji
 Kurdîziman *nd/nt* Kûrtçe konuşan
 Kurdkirin *m* Kûrtleştirme
 Kurd kirin *l/gh* Kûrtleştirme
 Kurdkirî *rd* Kûrtleştirilmiş
 Kurdkî *h* Kûrtlere özgü, Kûrtlere yaraşır bir biçimde
 Kurdnas *nd/nt* Kûrdolog
 Kurdnasî *m* Kûrdoloji
 Kurdnîşîn *nd* ahalisi Kûrt olan
 Kurdnîvîser *nd/nt* kûrt yazar
 Kurdnîjad *nd/nt* Kûrt kökenli
 Kurdolog *nd/nt* Kûrdolog
 Kurdoloji *m* Kûrdoloji
 kurdonde *bnr* kurdünde
 kurdondeyî *bnr* kurdündetî
 Kurdparêz *nd/rd* Kûrtçü
 Kurdparêzî *m* Kûrtçülük
 Kurdperest *nd/rd* Kûrtçü, koyu Kûrtçü
 Kurdperestî *m* Kûrtçülük, koyu Kûrtçülük
 Kurdperwer *nd/rd* Kûrtperver, Kûrtsever
 Kurdperwerî *m* Kûrtperverlik, Kûrtseverlik
 Kurdzan *nd/nt* Kûrdolog
 Kurdzanî *m* Kûrdoloji
 kurdzanîn *m* Kûrdoloji
 kurdzîman *rd* dili Kûrtçe olan
 kure (I) *m* karınca yuvası
 kure (II) *m* pekmez kaynatmak için kullanılan ateş ocağı
 kurebav *n* babasının oğlu
 kureder *bnr* qureder
 kurekeçelok *n* kel oğlan
 kurepist *m* fisiltı
 kurepistî *m* fisiltılık
 kuresork *bot/m* peynire katılan ot
 kurê *b* 1. yas tutacısı 2. ayol (kadınların kulandığı seslenme sözü)
 kurêbeşk *bnr* kurbeşk
 kurêf *m* endişe, korku * kurêf ket dilê wê içine bir korku düştü
 kurfût *rd* kaçık (bazı davranışlarını delice olan)
 kurheval *n* erkek arkadaş
 kurhîlî *rd* üvey evlât (erkek çocuğu için)
 kurîçk *nd* kıvrıcık
 kurîçkî *rd* kıvrıcık, kıvrıcıkça * porê kurîçkî kıvrıcıkça saç
 kurik (I) *m* çorap * kurikeke kunîşkî delik deşik çorap
 kurik (II) *m* ocak (demirci ocağı gibi)
 kurik (III) *rd* kısa
 kurik (IV) *bot/m* bir tür darı
 kurik (V) *n* 1. sığa 2. erkek tay
 kurik (VI) *n* 1. oğlan (erkek çocuk) 2. oğlan (yetişkin erkek) * kurik çû leşkeriyê û car

din venegeriya oğlan askere gitti bir daha dönmedi 3. oğlucuk, oğlancağız (sevgi bildirmek için, yapılan küçültme) ~ê reben 1) zavallı oğlan 2) mec kel oğlan
 kurikfiroş *nd/nt* çorapçı (satan kimse)
 kurikfiroşî *m* çorapçılık
 kurinc *nd/nt* atıncı, hallaç
 kurinci *m* atıncılık, hallaçlık
 kuris *rd* kısa kulaklı koyun
 kurisandin *m* 1. kemirme 2. yeme (aşındırma, kemirme) 3. çimdikleme (bir bütünden parça koparma)
 kurisandin *l/gh* 1. kemirmek 2. yemek (aşındırmak, kemirmek) 3. çimdiklemek (bir bütünden parça koparmak) * kê ev nan kurisandîye bu ekmeği kim çimdiklemiş
 kurisandî *rd* 1. kemirik 2. yenik (bir hayvanın veya böceğin bir şeyi yiyerek onda bıraktığı iz)
 kurisî *m* yenik (bir hayvanın veya böceğin bir şeyi yiyerek onda bıraktığı iz)
 kurisîn *m* 1. kemirilmek 2. oyulganma
 kurisîn *l/gh* 1. kemirilmek 2. oyulganmak
 kurîşk *m* kör gergi
 kuritik *bot/m* öz suyundan sakız elde edilen bir bitki
 kurîyum *kîm/m* küriyum (kısaltması Cm)
 kurizandin *bnr* kızırândin
 kurizîn *bnr* kızırîn
 kurî (I) *bot/m* kûri
 kurî (II) *m* 1. küpleği (küreğin, balta'nın sap takılan yeri, deliği) * kurîya bêrê kure küpleği 2. göz, yurdu (iğnenin deliği) * kurîya derziyê iğne yurdu * kurîya derziyê iğnenin gözü (di ~ ya derziyê de derbas kirin (birine) eziyet etmek, zorlamak
 kurî (III) *n* 1. sığa 2. kulun (at yavrusu) ~yê kerê eşek sıpası
 kurî (IV) *n* 1. canavar 2. huysuz hayvan
 kurik (I) *m* çorab
 kurik (II) *n* 1. sığa 2. kulun (at yavrusu) ~ a-nîn kulun atmak ~ê kerê eşek sıpası
 kurikanîn *m* yavrulama (eşek için)
 kurik anîn *l/gh* yavrulamak (eşek için)
 kurîn (I) *n* kulun (at yavrusu)
 kurîn (II) *m* 1. ulur gibi ağlama 2. kükreme
 kurîn *l/gh* 1. ulur gibi ağlamak 2. kükreme
 kurînî (I) *m* 1. ulur gibi ağlantı 2. kükreme
 kurînî *m* 1. oğulluk, oğlanlık 2. evlâtlık
 kurîş *bnr* kurîşk
 kurîşk (I) *n* 1. sığa 2. kulun (at yavrusu)
 kurîşk (II) *m* kıvrıcık (saç)
 kurîşk (III) *m* kör gergi
 kurîşk (IV) *m* 1. büzgü * kurîşkê kincan elbise büzgüsü 2. kırma, pli (kumaşı katlayarak yapılan giysi süsü) 3. kıvrım * kurîşkên wan rast bûn kıvrımları düzeldi
 kurîşk (V) *m* yumma * çavê xwe kurîşk kir gözlerini yumdu
 kurîşkî (I) *rd* kıvrıcıkça
 kurîşkî (II) *rd* 1. büzgülü 2. potur 3. kıvrımlı
 kurîşkîkirin *m* büzgüleme
 kurîşkî kirin *l/gh* büzgülemek

kurît (I) *bot/m* bir tür bitki
kurît (II) *kîm/nd* kürit
kurîfî (I) *m* canavarlık
kurîfî (II) *m* oğulluk
kurîfî (III) *m* sitem, serzeniş
kurk (I) *m* körükü (demirci körüğü)
kurk (II) *n* 1. kürk 2. *rd* kürk (künkten yapılma)
kurk (III) *m* kuluçka, gürk
kurk (IV) *m* çorap
kurkbûn *m* kuluçka olma, kuluçkaya oturma (veya yatma)
kurk bûn *l/gh* kuluçka olmak, kuluçkaya oturtmak (veya yatmak)
kurkdar (I) *rd* kuluçkalı
kurkdar (II) *rd* kürklü
kurker *nd/nt* berber
kurkerik *rd* aptal, salak
kurkerikî *m* aptallık, salaklık
kurkerî *m* berberlik
kurkfiroş *nd/nt* kürkçü (satan kimse)
kurkfiroşî *m* kürkçülük
kurking *n* erkek çocuk, evlât
kurkirin *m* 1. kesme (ucunu alma) 2. kırkma (saç, sakal için; kesme) 3. tıraş etme, tıraşlama, yülüme
kur kirin *l/gh* 1. kesmek (ucunu almak) * **tu porê xwe kur bikî baş dibe** saçını kesen i yi olur 2. kırkmak (saç, sakal için; kesmek) * **te porê xwe pir kur kiriye** saçlarını çok kırmışsın 3. tıraş etmek, tıraşlamak, yülümek
kurkirî *rd* 1. kesik (saç ve sakal için) * **porê wî kurkirî bû** saçları kesik idi 2. kırkık (saç, sakal için) 3. tıraşlı, tıraş edilmiş
kurkirîbûn *m* 1. kesiklik 2. kırkmışlık
kurkketin *m* kuluçkaya oturma (veya yatma), gurka yatma
kurk ketin *l/gh* kuluçkaya oturtmak (veya yatmak), gurka yatmak
kurkketî *rd* kuluçkaya oturmuş (veya yatmış) olan
kurkor *bot/m* bir bitki
kurkupe *rd* bodur
kurkur *h* ulur gibi ağlama
kurkurik *n* kurbağanın kurtçuk dönemi
kurkurîk *n* 1. sığa 2. kulun
kurkurk *zo/m* geceleyin ses çıkaran bir canlı
kurkusandin (I) *m* 1. bereleme 2. haşat etme
kurkusandin (II) *m* 1. kısma (göz için) 2. kır-pıştırma, kıpıştırma
kurkusandin (I) *l/gh* 1. berelemek 2. haşat etmek
kurkusandin (II) *l/gh* 1. kısmak (göz için) 2. kırpıştırmak, kıpıştırmak
kurkusandî (I) *rd* 1. bereli (yara bere) 2. haşat
kurkusandî (II) *rd* 1. kısık 2. kıpıştırmak
kurkusîn (I) *m* 1. berelenme, bereleniş 2. haşat olma
kurkusîn (II) *m* 1. kısma, kısış 2. kırpışma, kırpışma (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırpılmak)

kurkusîn (I) *l/gh* 1. berelenmek 2. haşat olmak
kurkusîn (II) *l/gh* 1. kısmak 2. kırpışmak, kırpışmak (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırpılma)
kurkusok *rd* 1. kısık (göz kapakları için; haşat aralanmış, yumulmuş olan) 2. kıpırkır
kurkusokî *rd* 1. kısıkça 2. kıpırkır
kurkusokîbûn *m* 1. kısıklık 2. kıpırıklık
kurkvan *nd/nt* kürkçü
kurkvanî *m* kürkçülük
kurm (I) *zo/n* 1. kurt (yumuşak vücutlu, uzun gövdeli omurgasız, bacaksız ayaksız veya çok ilkel ayaklı küçük hayvan) 2. solucan 3. böcü ~ **(tişteki) hêrandin** (bir şeyi) kurt yemek ~ **ketin (tişteki)** kurtlanmak ~ **lê xistin** (bir şeyi) kurt yemek ~ **û kêş** yara bere ve diğer organik maddelerin bozulması için söylenilir ~ **edaran** *zo* ağaç kurdu ~ **ê darê ne ji darê be dar kurmî** (an jî xera) nabe ağacın kurdu kendinden olur ~ **ê erdê** her şeyi araştırıp öğrenen, işini bilen ~ **ê rûviyan** bağırsak solucanı ~ **ên xwe şikandin** kurdu-nu kırmak
kurm (II) *zo/nd* ipek böceği (*Bombyx mori*) ~ **kişîn berû** askıya çıkmak (ipek böceği için) ~ **sidê rahiştin** askıya çıkmak (ipek böceği için) ~ **xwedî kirin** ipek böceği yetiştirmek
kurm (III) *n* 1. huy (insanın yaradılış ve özelliklerinin tümü, mizaç) * **bawer bike ku çiya ji cihê xwe diçe lê kurmê meriv ji meriv naçe** can çıkar da huy çıkmaz 2. huy (iç güdü durumunu almış alışkanlık) 3. âdet, alışkı, alışkanlık * **kirina vî tiştî ji xwe re kiriye** kurm bunu yapmaya kendine âdet edinmiş * **me ji xwe re kiriye kurm, piştî nivro em bi tombela dileyîzin** alışkı edinmişsiz, öğleden sonra tombala oynuyunuz 4. illet (hastalık derecesine varan alışkanlık) ~ **jê çûn** alışkanlıklarını terk etmek ~ **jê hilanîn** (birinden) alışkanlığı kapmak ~ **jê ne-çûn** damarına (veya damarlarına) işlemek ~ **ketin qafê (yekî)** damarına (veya damarlarına) işlemek ~ **lê bûn** bir huya sahip olmak ~ **şikandin** kurtlarını dökmek ~ **û tebiêt** huy ve mizaç ~ **û tebiêt û tel gerek mîna hev bin** boyu boyuna, huyu huyuna (karı koca için) ~ **û tebiêtê (yekî)** huyu suyu ~ **û tebiêtê (yekî) hilanîn** akıntıya kapılmak (etkide kalarak bir kişinin veya toplumun davranışlarını benimsemek) ~ **û xûyên (...)** hilanin (birinin) huyunu kapmak ~ **ê (wan) çûn ser hev** perileri bağdaşmak ~ **ê gelevizîyan hatin** (yekî) canı yaramazlık yapmak istemek ~ **ê (tişteki) hatin (yekî)** alışmak (sürekli ister olmak) * **kurmê cigareyê tê wî** sigaraya alıştı ~ **ê (...)** hatin (yekî) (biri, bir şey) burunda (veya gözünde) tutmak, bir şeyi özlemek, özlem duymak * **kurmê zarokên min tîn min** çocuklarım gözümde tutuyorlar ~ **ê**

(tişteki) hatin mirov aranmak (eksikliği duyulmak) * **van rojan kurmê sobayê tê mirov** bu günlerde soba aranıyor ~ê **hev kirin** birbirini özllemek ~ê (yekî) jê çûn huyundan vazgeçmek ~ê (yekî) jê naçe heta mirinê (birini) toprak paklar ~ê (yekî) jê neçûn huyundan vazgeçmemek (bi) ser ~ê (yekî) **ketin** (birinin) damarını bulmak ~ê (...) **kirin** 1) alışmak (sürekli ister olmak) 2) canı çekmek 3) alışmak (bağlanmak, ısınmak) * **ez bawer nakim ku ez ev qas kurmê wî dikim** ona bu kadar alıştığımı inanmıyorum 4) birini özllemek ~ê **mirovan zû bi zû jê naçe sarımsağı** gelin etmişler de kırk gün kokusu çıkmamış ~ê **pîs kötü huy** ~ê **şîrî heta pîrî** 1) yedisinde neyse yetmişinde de o olmak, arlı arından, huysuz huyundan vazgeçmez, huy canın altındadır 2) tenesirlik kimse (ölmüceye dek huyundan vazgeçmeyen kimse) ~ê **xwe dan (tişteki)** (bir şeye) alışmak ~ê **xwe dan serê** (birşeye veya kimseye) alışmak ~ê **xwe şikandin** kurtlarını dükmek, hevesini almak, körünü kırmak ~ê **xwe terikandin** 1) huyundan vazgeçmek, gömlek değiştirmek (huy veya düşünce değiştirmek) 2) defteri kapamak (bir işi artık yapmaz olmak) ~ê (**xûyê** an jî **tebîetê**) **xwe xweş kirin** huyunu düzeltmek (bi) ~ê (yekî) **zanîn** (birinin) damarını bulmak ~ên (yekî) **pê girtin** damarı tutmak

kural *n* evin oğlanı

kurmam *n* amca oğlu, emi oğlu, amcade

kurmamîtî *m* amcazadelik

kurmamî *m* amcazadelik

Kurmanc *nd* Kürt, Kürçenin Kurmanci lehçesini konuşan Kürt

kurmancî *m* geleneksel bir Kürt tüfeği

Kurmancî *m* Kürtçe, Kürçenin Kurmanci lehçesi (Kürçenin en büyük lehçesidir) ~**ya başûr** (naverast an jî **xwarû**) Kürtçenin ikinci büyük lehçesi (amiyane tabirle Sorani)

Kurmancîxêv *nd* Kürtçenin Kurmanci lehçesini konuşan kimse

Kurmancî *h* Kurmançlara yaraşır bir biçimde

kurmarî *nd/nt* evlâtlık

kurmekej *zo/nd* ipek böceği

kurmet *n* hala oğlu, halazade

kurmetik *n* hala oğlu, halazade

kurmetî *m* halazadelik

kurmexwarî *rd* yinik

kurmê hevrişim *zo/nd* ipek böceği (Bombyx mori)

kurmê qozan *zo/nd* ipek böceği (Bombyx mori)

kurmê rûviyan *zo/nd* bağırsak solucanı, askarit

kurmik (I) *n* küçük, olgunlaşmamış salatalık

kurmik (II) *zo/n* 1. kurt, kurtçuk (yumuşak vücutlu, uzun gövdeli omurgasız, bacaksız ayaksız veya çok ilkel ayaklı küçük hayvan) 2. solucanı 3. biy lârva 4. böcü ~ê **berfê** *zo*

kar kurdu ~ê **kitêban** kitap kurdu ~ê **mêweyan** meyve kurdu ~ên **mûyokî** ipsi solucanlar, iplik kurtlar ~ên **penikî** yassı solucanlar ~ên **tayokî** ipsi solucanlar

kurmik (III) *zo/n* ipek böceği

kurmikê bindeqan *zo/nd* fındık kurdu

kurmikê devçengeli *zo/nd* kancalı kurt

kurmikê mûyokî *zo/nd* ipsi solucan, iplik kurdu

kurmikê panik *zo/nd* aptesbozan

kurmikê pehn *zo/nd* tenya

kurmikê porikî *zo/nd* iplicik (Dictyocaulus viviparus)

kurmikê qozan *zo/nd* ipek böceği (Bombyx mori)

kurmikê rodiyan *zo/n* bağırsak solucanı, askarit

kurmikê tayokî *zo/nd* ipsi solucan

kurmizk *n* keçi türünde kuyruk

kurmî (I) *rd* 1. kurtlu * **sêva kurmî** kurtlu elma 2. *mec* kurtlu (yerinde rahat durmayan)

kurmî (II) *rd* 1. çürük (diş için) * **diranê kurmî** çürük diş 2. çürük (çürümüş ağaç vb.) * **dar tev kurmî** ye ağaç hep çürük

kurmîbûn (I) *m* 1. kurtlanma 2. *mec* kurtlanma (bir yerde çok oturmadan bıkarak gezme gereği duyma)

kurmîbûn (II) *l/gh* çürüme (diş vb. için)

kurmî bûn (I) *l/gh* 1. kurtlanmak * **gelyaz kurmî bûne** kirazlar kurtlanmış 2. *mec* kurtlanmak (bir yerde çok oturmadan bıkarak gezme gereği duymak) * **ez êdî li vir ji ber rûniştinê kurmî bûm, em hinek derkevin ji xwe re bigerin** burada oturmadan kurtlandım, biraz çıkıp dolaşalım

kurmî bûn (II) *l/gh* çürümek (vb. diş için)

kurmîbûyî (I) *rd* kurtlu, kurtlanmış

kurmîbûyî (II) *rd* çürük, çürümüş olan

kurmîbûyîn (I) *m* kurtlanmış

kurmîbûyîn (II) *m* çürüyüş

kurmîkirin (I) *m* kurtlandırma

kurmîkirin (II) *m* çürütme

kurmî kirin (I) *l/gh* kurtlandırmak

kurmî kirin (II) *l/gh* çürütmek

kurmîkirî *rd* kurtlandırılmış

kurmîr *n* beyzade, bey oğlu

kurmîtî *m* çürüklük

kurmnaş *nd/nt* kurt bilimci

kurmnaşî *m* kurt bilimi, helmintoloji

kurmok *zo/n* kurtçuk

kurmoriyên keran *zo/m* atlı karınca (Ponera grandis)

kurmorî *zo/m* 1. karınca 2. karınca yuvası 3. *mec* çok çalışkan kimse ~ **biketa bin piyê** (yekî) **nedipelaxt** karıncayı bile ezmek (veya incitmemek) ~ **lê negeriyaye** el değmemiş (hiç kullanılmamış, dokunulmamış)

kurmexane *m* böcekthane, böceklik

kurmxur *rd* kurtçul

kurmxwer *rd* kurtçul
kurmzan *nd/nt* kurt bilimci
kurmzanî *zo/m* kurt bilimi
kurn *n* 1. kurna, yalak, su yalağı 2. ağaçtan hayvan yemliğı
kurnas *rd* mağrur
kurnasî *m* mağrurluk
kurnemal *nd* 1. erkek evlâdı olmayan kimse 2. *b* soyu sopu kurusun
kurnesî *rd* tıknaz
kurnik *bnr* kurn
kurnîşk *n* köşe
kuro *b* 1. oğul, evlât (yaşlı kimselerin genç erkeklerle söylediğı bir seslenme) 2. *b* yahu
kuron *n* kuron
kurore *n* dari ekmeğı
kurosk *m* ahlât, yaban armudu
kurostik *m* ahlât, yaban armudu
kurp *n* küspe
kurena *mzk/m* bir tür enstrüman
kurs (I) *bot/m* funda
kurs (II) *m* kurs * **Kursa Kurdî** Kürtçe kursu ~ **dîtin** kurs görmek ~ **girtin** (an *ji* **stendîn**) kurs almak
kurse *m* topluluk * **kursê hêjiran** incir ağaçları topluluğı
kursiv *m* kulak çivisi
kursiyê hejînok *nd* salıncaklı koltuk
kursiyê zivirok *nd* döner koltuk
kursî (I) *n* büyük dikdörtgen yapı taşı
kursî (II) *n* 1. kürsü 2. kürsü (bir fakültede araştırma ve öğretim birimi) ~**yê zivirek** (an *ji* **zivirok**) döner koltuk
kursîk *n* kürsü, kürsücük
kursîkê duestîk *nd* koltuk (kol dayanacak yerleri olan rahat ve geniş sandalye)
kursîpalek *m* koltuk (kol dayanacak yerleri olan rahat ve geniş sandalye)
kursper *nd/nt* kefil
kursperî *m* kefillik
kurşe *m* donmuş, sertleşmiş kar
kurşo *n* obur
kurşotî *m* oburluk
kurt (I) *zo/nd* akbaba (Vultur monachus)
kurt (II) *m* kuluçka, gürk
kurt (III) *rd* yırtık, eski püskü (elbise)
kurt (IV) *rd* 1. alçak, inik, basık 2. çukur
kurt (V) *rd* 1. kısa (boyu, uzunluğı az olan) 2. kısa (az süren, uzun olmayan) 3. kısa (ayrıntısı çok olmayan) * **nivîsara kurt** kısa yazı 4. *h* kısa (kısaca, kısaltarak) * **kurt axivî** kısa konuştu 5. kısa (kısa olan şey) 6. *rd* kısa, alçak (boy için) * **mirovekî bejn kurt** alçak boylu bir adam 7. bodur, tıknaz (kimse) ~ **birîn** kısa kesmek, (sözü kısa kesmek) * **axaftîna xwe kurt biriye** konuşmasını kısa kesmiş ~ **girtin** kısa tutmak * **serek axaftîna xwe kurt girt** başkan konuşmasını kısa

tuttu ~ **hiştin** kısa tutmak * **milê gomlek kurt hiştine** gömleğin kolunu kısa tutmuşlar ~ **jê behs kirin** kısa geçmek, kısa değinmek
kurtaj *bj/m* kürtaj ~ **bûn** kürtaj olmak ~ **kirin** kürtaj etmek
kurtan *n* 1. semer, palan 2. eskimmiş, yamalı, yaması bile eskimemiş (elbise) ~ **avêtin ser piştê** semer vurmak, palan vurmak ~ **dan piştê** semer vurmak ~ **lê kirin** semer ~ **qelap-tin** semeri devirmek, pişman olmak
kurtanfiroş *n* semerci (satan kimse)
kurtanfiroşî *m* semercilik
kurtanî *m* kısalık
kurtanker *nd/nt* semerci (imal eden)
kurtankerî *m* semercilik
kurtankirin *m* semerleme, palanlama
kurtan kirin *t/gh* semerlemek, palanlamak
kurtankirî *rd* semerli (semer vurulmuş olan)
kurtasî *m* 1. özet, hulâsa 2. kısaltım, kısaltma 3. *h* kısaca, kısacası, özcesi
kurtasîkirin *m* özetleme
kurtasî kirin *l/gh* özetlemek
kurtasîvan *n* telhisçi
kurtasîvanî *m* telhisçilik
kurtayî *m* 1. kısalık 2. kısaltım, kısaltma 3. özet 4. *h* kısaca, kısacası, özcesi
kurtbir *m* kısaca, kısa kesme
kurtbîn *bj/nd* 1. miyop 2. miyop (gözleri böyle olan kimse) 3. *rd* kısa görüşlü, dar görüşlü
kurtbînî *m* 1. miyopluk 2. dar görüşlülük
kurtbûn *m* 1. kısalma 2. kısalık
kurt bûn *l/gh* kısalınak
kurtbûyîn *m* kısalış
kurte (I) *n* ergenlik çağına gelmemiş çocuk
kurte (II) *m* 1. özet, hulâsa 2. *sn* özet
kurteagahî *m* kısa bilgi, brifing
kurtebehs *m* kısa değinme
kurtebêj *rd* kısaltmalı
kurtebêje *m* 1. kesik kelime 2. kısaltma (ihtisar, kısaltılmış ad veya söz)
kurtebêjî *m* 1. kısaltma, sözü kısa kesme 2. kısaltma (ihtisar, kısaltılmış ad veya söz)
kurtebêjok *m* kısa hikaye
kurtebir *h* kısaca, kısacası
kurtebirî *m* 1. kısa kesme 2. özet, hulâsa 3. *h* öze, kısaca * **salekê bi kurtebirî dinirxîne** bir yılı kısaca değerlendiriyor
kurtebîn *rd* kısa görüşlü, dar görüşlü
kurtebînî *m* kısa görüşlülük, dar görüşlülük
kurteçîrok *m* 1. kısa öykü 2. *wj* hikâye, öykü (gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü)
kurtedaxuyanî *m* kısa açıklama
kurtedem *m* kısa dönem, kısa an
kurtedîdarî *m* kısa görüşme
kurtefilm *n* kısa film
kurtegêjen *fiz/m* kısa devre

kurtegotin *m* kısacası, özcesi
kurtehelbest *m* kısa şiiir
kurtehî *h* kısaca
kurtejiyan *m* öz geçmiş
kurtek *m* kısaltma (ihtisar, kısaltılmış ad veya söz)
kurtekirin *m* özetleme
kurte kirin *l/gh* özetlemek
kurtekte *rz/m* kısa hece
kurtelêgerîn *m* kısa araştırma
kurtelêkolîn *m* kısa inceleme
kurteling *n* kısa bacaklı bir köpek türü
kurtelistik *m* kısa oyun
kurtemil *n* kısa kol
kurtenav *n* kısaltma (ihtisar, kısaltılmış ad ve ya söz)
kurtenirxan *m* kısa değerlendirme
kurtenirxandin *m* kısa değerlendirme
kurtenivîs *m* kısa yazı
kurtenûçe *m* kısa haber
kurtepeyv *m* kısa konuşma
kurtepêl *fiz/m* kısa dalga
kurtepêşek *m* kısa sunu yazısı
kurtepist *m* 1. fıslıtı, fiskos 2. dedikodu ~ **kirin** dedikodu etmek (veya yapmak)
kurteqamûs *m* küçük sözlük
kurterê *nd/rd* kese, kestirme, kestirme yol
kurterêçûn *m* aykırılama
kurterê çûn *l/gh* aykırılama
kurteserîn *m* özet
kurteşev *m* kısa gece
kurteveguhastin *m* rapor, yazanak
kurtevekolîn *m* kısa inceleme
kurtewext *m* kısa dönem, kısa süre
kurteyî *m* kısıklık
kurtêl *m* 1. kırıntı, ekme kırıntısı 2. döküntü, süprüntü
kurtêlxur *nd/rd* 1. asalak, ekti, parazit, tufeyli, otlaççı (başkalarının sırtında geçinen kimse) 2. kepçe kuyruk (başkalarının sırtından bedava geçinen)
kurtêlxûrane *h* asalakça
kurtêlxurî *m* asalaklık, ektilik, parazitlilik, otlaççılık
kurtêlxurîkirin *m/argo* otlanmak
kurtêlxurî kirin *l/gh* otlanmak
kurtêlxwer *nd/rd* 1. asalak, ekti, parazit, tufeyli, otlaççı (başkalarının sırtında geçinen kimse) 2. kepçe kuyruk (başkalarının sırtından bedava geçinen)
kurtêlxwerane *h* asalakça
kurtêlxwerî *m* asalaklık, ektilik, parazitlilik, otlaççılık
kurtgirtin *m* kısa tutma
kurt girtin *l/gh* kısa tutmak
kurtgotin *m* kısa kesme
kurt gotin *l/gh* kısa kesmek
kurtik (I) *n* 1. mintan (kollu yelek) 2. gömlek

kurtik (II) *n* 1. çukurcuk 2. birikinti * **kurtikê avê** su birikintisi ~ **û mesîl** 1) dere tepe 2) dalgalı (düzgün olmayan, alçaklı yükseltili)
kurtik (III) *m* 1. ova * **kurtika** Mûşê Muş ovası 2. havza
kurtik (IV) *rd* tıknaz * **ew zilamê kurtik hate mafa me o** tıknaz adam bize geldi
kurtikfiroş *nd/nt* gömlekçi (satan kimse)
kurtikfiroşî *m* gömlekçilik
kurtikî *rd* 1. kısıcak 2. tıknazca
kurtikîfî *m* tıknazlık
kurtikker *nd/nt* gömlekçi (imal eden)
kurtikkerî *m* gömlekçilik
kurtî *m* 1. kısıklık 2. özet 3. *h* kısaca
kurtîl *n* kırıntı, ufantı
kurtîle *n* daha küçük kırıntı
kurtîlkuj *rd/argo* otlaççı
kurtîlkujî *m/argo* otlaççılık
kurtker *rd* kısaltıcı
kurtkirin *m* 1. kısaltma, kısaltış 2. kısma (boyunu kısaltma)
kurt kirin *l/gh* 1. kısaltmak 2. kısmak (boyunu kısaltmak) * **kembera xwe kurt kir** kemerini kısıtı
kurtkîrî *rd* 1. kısaltmalı 2. kısılmış (boyu kısaltılmış olan)
kurtole *rd* cüce, boyu çok kısa olan
kurtûn *n* kurtün, semer
kurubeşk *bnr* kurbeşk
kurufte *m* sıyırğa, kar küreme küreği
kurûbeşk *zo/m* porsuk (Meles)
kurûsek *rd* bodur
kurûsekî *rd* bodurca ~ **man** bodur kalmak
kurûsekîbûn *m* bodurlaşma
kurûsekî bûn *l/gh* bodurlaşmak
kurûsekîfî *m* bodurluk
kurx *m* kıldan dokuma
kurxal *n* dayı oğlu
kurxalet *n* teyze oğlu
kurxalîfî *m* dayı oğluluk
kurxaltî *n* teyze oğlu
kurxaltîbûn *m* teyze oğlu olma
kurxaltîk *n* teyze oğlu
kurye *nd/nt* 1. kurye (görevli kimse) 2. *m* kurye (uçakla gönderilen koli, mektup veya havale) 3. *m* kurye (düzenli olarak ticarî bir hizmeti gören taşıt aracı)
kuryetî *m* kuryelik
kus *m* osuruk ~ **û fis** osurma
kusa *rd* nasıl, ne
kusad *rd* açık, açılış
kusan *rd* nasıl, niçin
kuse *m* sürgü
kusik *m* kavanoz
kusîp *bnr* keşîp **û kusîp**
kusk *rd* mavi gözülü
kuskî *m* küskü
kuskus *m* parmağı hafifçe deride gezdirip gı-

dıklarken çıkarılan ses
kuskusandin (I) *m* bereleme
kuskusandin (II) *m* kısma (göz için; biraz kapama)
kuskusandin (I) */gh* berelemek
kuskusandin */gh* kısmak (göz için; biraz kapamak) * **çavên xwe kuskusandibû li me mêze dikir** gözlerini kısmış bize bakıyordu
kuskusandî (I) *rd* bereli
kuskusandî (II) *rd* kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan)
kuskusandîbûn *m* kısıklık
kuskusî (I) *rd* bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan)
kuskusî (II) *rd* kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan)
kuskusîn (I) *m* berelenme
kuskusîn (II) *m* kısılma (ses için)
kuskusîn (I) */ngh* berelenmek
kuskusîn (II) */ngh* kısılmak (göz için)
kusp (I) *bnr* ked ü kusp
kusp (II) *n* küspe
kusp (III) *rd* yavan
kuspbûn *m* yavanlaşma
kusp bûn */ngh* yavanlaşmak
kuspk *bot/m* bir bitki türü
kuspkirin *m* yavanlaştırma
kusp kirin */gh* yavanlaştırmak
kustan *m* dağlık
kustex *rd* küstah
kustexane *h* küstahça
kustexbûn *m* küstahlaşma
kustex bûn */ngh* küstahlaşmak
kustexî *m* küstahlık ~ **kirin** küstahlık etmek
kustexkî *rd* küstahça, küstahvari
kusûr *m* küsur (bir şeyden artan kısım)
kusûrat *m* küsurat
kuş *m/argo* fortçuluk yapma ~ **kirin** fortçuluk yapmak
kuşa, kuşad *rd* küşade, açık, açılmış
kuşade *rd* küşade, açık, açılmış
kuşandin *m* açma
kuşandin */gh* açmak
kuşariş *m* tehlike
kuşek *n* fortçu
kuşekî *m* fortçuluk ~ **kirin** fortçuluk yapmak
kuşekuş *m* 1. püfür püfür 2. habire osurma
kuşekuşkirin *m* 1. püfür püfür etme 2. habire osurma
kuşekuş kirin */gh* 1. püfür püfür etmek 2. habire osurmak
kuşet *bnr* ken ü kuşet
kuşetî *m* şaka
kuşim *m* alay
kuşimkirin *m* alay etme
kuşim kirin */gh* alay etmek
kuşinde *rd* öldürücü
kuşindetî *m* öldürücülük

kuşîn (I) *m* habire osurma
kuşîn (II) *m* açılma
kuşîn */ngh* açılmak
kuşke *m* taş ocak
kuşkirin *m* fortçuluk yapma
kuş kirin */gh* fortçuluk yapmak
kuşkuşe *rd* atmasyoncu, haddinden fazla yalan atan
kuşkuşetî *m* atmasyonculuk, haddinden fazla yalan atma
kuşne *bot/m* 1. burçak (*Vicia ervillia*) 2. burçak (bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi)
kuşne *rd/nt* kibirli
kuşnebûn *m* kibirlenme
kuşne bûn */ngh* kibirlenmek
kuşnebûyîn *m* kibirleniş
kuşnetî *m* kibirlilik ~ **kirin** kibirlik yapmak
kuşnikî *rd* minyon tipli, budur ve tıknaz olan
kuşpene *rd/nt* 1. kurunlu, çalımlı, havalı, kasıntılı 2. kibirli (derisine sığmaz, çok kibirli) ~ ~ gerile gerile
kuşpenebûn *m* 1. kurumlanma 2. kibirlenme
kuşpene bûn */ngh* 1. kurumlanmak 2. kibirlenmek
kuşpenebûyîn *m* 1. kurumlanış 2. kibirleniş
kuşpenetî *m* 1. kurumluluk, havalılık, kasıntılılık 2. kibirlilik 3. kibir, büyülenme ~ **kirin** 1) şişirmek 2. kibirlik yapmak
kuşpenî *m* kurum ~ **kirin** çalım satmak
kuştar *m* 1. katliam, toplu kıyım 2. cinayet
kuştargeh *m* 1. katliam yeri 2. mezbaha
kuştari *m* katliam, toplu kıyım ~ **kirin** katliam yapmak ~ **pêk anîn** katliam gerçekleştirmek (veya yapmak)
kuştarker *rd* katliamcı
kuştarkerî *m* katliamcılık
kuştarkirin *m* katliamdan geçirme, katletme
kuştar kirin */gh* katliamdan geçirmek, katletmek
kuştarkirî *rd* katliamdan geçirilmiş olan
kuşte *m* alçı
kuştekar *nd/nt* alçıcı (tavan veya duvarların alçı ile kaplamasında çalışan işçi)
kuştekarî *m* alçıcılık
kuştekirin *m* alçılama
kuşte kirin */gh* alçılmak
kuştekirî *rd* alçılı, alçı ile kaplanmış olan
kuştewar *m* katliam, kıyım
kuştewarî *m* katliam, toplu kıyım
kuştin *m* 1. öldürme, katletme (bir canlının hayatına son verme) 2. öldürme (solup kurumasına sebep olma) 3. öldürme (aşırı yorma) 4. öldürme (ölmesine yol açma) 5. öldürme (sağlığını bozma, rahatsızlık verme) 6. öldürme (yok olmasına, ortadan kalkmasına, azalmasına yol açma) 7. cinayet, kıya 8. *mec* intihar * **ev kuştin** *e* bu intihardır ~ **çêbûn** 1) ölüm olmak, ölüm olayı yaşanmak

2) cinayet işlenmek ~ **dan ber çavan** ölümü göze almak ~ **kirin** cinayet işlemek ~ **riya mēran** e ölüm yiğitlerin yoludur
kuştin *l/gh* 1. öldürmek, katletmek (bir canlının hayatına son vermek) 2. öldürmek (solup kurumasına sebep olmak) * **bēāvī çiçek kuştine** susuzluk çiçekleri öldürmüş 3. öldürmek (aşırı yormak) * **vê riye em kuştin** bu yol bizi öldürdü 4. öldürmek (ölmesine yol açmak) * **alkolê ev mērik kuşt** bu adamı içki öldürdü 5. öldürmek (sağlığını bozmak, rahatsızlık vermek) * **ev hewa mirov dikuje** bu hava insanı öldürüyor 6. öldürmek (yok olmasına, ortadan kalkmasına, azalmasına yol açmak) * **şer ajaldarî kuşt** savaş hayvancılığı öldürdü (yek) ~ birini öldürmek, becermek ~ **li rastê** orta yerde öldürmek ~ **a xwe dan ber çavê xwe** 1) ölümünü göze almak 2) başını ortaya koymak, kellesini koltuğuna almak
kuştina êşe nd ağrıyı dindirme, analjezi
kuştinî rd cinaî
kuştinxwaz nd/hut suikastçı
kuştinxwazî m suikastçılık
kuştî rd maktul, katledilmiş olan ~ **yê (an jî kîştîyo) di ber xelkê** de başı nâra yanmak
kuşttox nd/hut katil, kıyacı
kuşttoxî m katillik, kıyacılık
kuştûbir m kıyım ~ **kirin** kıyım yapmak
kuştûbirkirin m kıyım yapma, kıyım uğratma
kuştûbîr kirin l/gh kıyım yapmak, kıyım uğratmak
kut (I) m 1. küt (kalp atışının çıkardığı ses) 2. güm ~ ~ 1) küt küt 2) güm güm
kut (II) m eğreti sütün
kut (III) b hoş (köpekleri kovma ünlemi) ~ ~ kuçu kuçu
kuta m 1. bitim, bitme 2. son ~ **bûn** bitmek, sona ermek, tamamlanmak
kutabûn m 1. bitme 2. bitme, sona erme, sonuçlanma, tamamlanma, neticelenme
kuta bûn l/gh 1. bitmek 2. bitmek, sona ermek, sonuçlanmak, tamamlanmak, neticelenmek
kutabûyî rd 1. bitmiş 2. tamamlanmış, sona ermiş, neticelenmiş olan
kutabûyî m 1. bitiş, bitme 2. bitiş, tamamlanış, sona eriş, sonuçlanış, neticeleniş
kutada bnr kutada
kutah m kurtuluş
kutahbûn m kurtulma
kutah bûn l/gh kurtulmak
kutahî m 1. bitirim 2. son, sonuç
kutahîlêanîn m bitirme, sona erdirmeye, tamamlama
kutahî lê anîn l/bw bitirmek, sona erdirmek, tamamlamak
kutahîlêhatin m bitirilme, sona erdirilme, tamamlanma

kutahî lê hatin l/bw bitirilme, sona erdirilme, tamamlanma
kutahîpêanîn m sonlandırma, sonuçlandırma, sona erdirmeye
kutahî pê anîn l/bw sonlandırmak, sonuçlandırmak, sona erdirmek
kutahkirin m kurtarma, kurtarım
kutah kirin l/gh kurtarmak
kutakirin m 1. bitirme 2. bitirme, tamamlama, sona erdirmeye, sonuçlandırma, neticelendirme
kuta kirin l/gh 1. bitirmek 2. bitirmek, tamamlamak, sona erdirmek, sonuçlandırmak, neticelendirmek * **xanî kuta kir** evi tamamladı
kutakirî rd 1. bitik, bitirilmiş olan 2. tamamlanmış, sonuçlandırılmış
kutan m 1. dövme (vurarak canını acıtma) 2. dövme (çamaşır, halı gibi şeyleri tokaç, sopa gibi şeylerle vurarak temizleme) 3. dövme (bir şeyi toz duruma getirmek için ezme) 4. dövme (ateşte kızdırılarak yumuşatılmış bir madeni vurarak istenilen biçime getirme) 5. dövme (topa tutma) 6. vurma 7. çalma (enstrüman çalma) 8. çakma 9. çivileme (aynı noktaya sürekli bakma) 10. dayak, dayak atma 11. (su) çırpma 12. koyma, sıkıştırma 13. çarpma, vurma 14. *argo* koyma, sokma (cinsel ilişkide bulunma) ~ **heq klîrî** dayak düşkünü (veya kaçkını)
kutan l/gh 1. dövme (vurarak canını acıtmak) 2. dövme (çamaşır, halı gibi şeyleri tokaç, sopa gibi şeylerle vurarak temizleme) 3. dövme (bir şeyi toz duruma getirmek için ezme) * **dî hawin de sûr kuta** dövme sarmısak dövdü 4. dövme (ateşte kızdırılarak yumuşatılmış bir madeni vurarak istenilen biçime getirmek) * **hesin kutan** demir dövme 5. dövme (topa tutmak) * **keştîyê bi topan kel dikuta** gemi kaleyi toplarıyla dövüyordu 6. vurma 7. çalmak (enstrüman çalmak) * **defê dikute** davul çalıyor * **baş zirne dikute** zurnayı iyi çalıyor 8. çakmak * **min mix di texte de kuta** çivi tahtaya çaktım 9. çivileme (aynı noktaya sürekli bakmak) * **çavê xwe kuta riya ku dê kekê wê bihata** gözlerini ağabeyinin geleceği yola çiviledi 10. dayak atmak 11. (su) çırpma * **av dikuta** su çırpıyordu 12. koymak, sıkıştırmak 13. çarpma, vurma * **tavê pišta wî kutabû** güneş sırtına 14. *argo* koymak, sokmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~ (yekî) 1) (birine) dürtmek 2) *argo* (birine) sokmak, koymak ~ **nav (...)** dayamak (hızla, öfke ile veya korkutmak için yaklaştırmak, uzatmak) * **name kuta nav çavên wî mektubu** gözüne dayadı (yek) ~ **pêş** (birini) öne sürmek ~ **xwarin** dayak yemek

kutanbar *rd* dövülgen
kutanbarî *m* dövülgenlik
kutandin *m* 1. dövme 2. dayak atma, vurma 3. çakmak 4. çalma, vurma 5. *argo* koyma, sokma (cinsel ilişkide bulunma)
kutandin *l/gh* 1. dövme 2. dayak atmak, vurma 3. çakmak 4. çalmak, vurma 5. *argo* koymak, sokmak (cinsel ilişkide bulunmak)
kutandî *rd* 1. dövme, dövülmüş (dövülerek kabuğu çıkarılmış) 2. dövme (kızgın durumda iken dövülerek biçim verilmiş metal eşya) 3. çakılı
kutanebüyî *rd* tamamlanmamış, nakıs
kutanî *h* kısaca, kısacası
kutanxane *m* ezim evi
kutanxwarin *m* dayak yeme
kutan xwarin *l/gh* dayak yemek
kutanxwarî *rd* dayak yemiş olan
kutası *m* 1. bitim, son 2. *sp* final (elemeli yarışmalarda sonucu belirten karşılaşma) 3. *mzk* final (bir müzik parçasının son bölümü, bitişi) 4. *h* kısaca, verhasıl ~ **dan** (...) sonuçlandırmak, son vermek ~ **lê anîn** sona erdirmek, sonuçlandırmak ~ **pê hatin** sona ermek, hitam bulmak
kutasilêanîn *m* sonuçlandırma, intaç etme
kutasi lê anîn *l/bw* sonuçlandırmak, intaç etmek
kutasi mayî *nd/nt* finalist
kutasi pê dan *l/bw* sonuçlandırmak, intaç etmek
kutayî (I) *m* 1. bitim, bitiş, son 2. *sp* final (elemeli yarışmalarda sonucu belirten karşılaşma) 3. *mzk* final (bir müzik parçasının son bölümü, bitişi) 4. *h* kısaca
kutayî (II) *m* nohut ve yarmadan yapılan aş
kutayî (III) *rd* 1. dövülmüş 2. çakma (vurup çakarak yapılmış kuyumcu işi) 3. çakılı
kutayî (IV) *m* 1. tokuz, tefeli (sık dokunmuş bez) 2. tok (sık ve kalın dokunmuş kumaş)
kutayîanîn *m* son verme, sonuçlandırma
kutayî anîn *l/gh* son vermek, sonuçlandırmak
kutayîlêanîn *m* sonuçlandırma, intaç etme
kutayî lê anîn *l/bw* sonuçlandırmak, intaç etmek
kutayîpêanîn *m* sonuçlandırma, sonunu getirme
kutayî pê anîn *l/bw* sonuçlandırmak, sonunu getirmek
kutayîpêdan *m* sonlandırma, sonuçlandırma, son bulmasını sağlama
kutayî pê dan *l/bw* sonlandırmak, sonuçlandırmak, son bulmasını sağlamak
kutayîpêhatin *m* sonlanma, sonuçlanma, bitme
kutayî pê hatin *l/bw* sonlanmak, sonuçlanmak, bitmek
kute *b* hoş (köpekleri kovma ünlemi)
kutebir *m* 1. kesme, ilişkiyi tünden kesme 2. *h*

kısaca, özce ~ **lê xistin** tünden kesmek
kuteda *m* darbe, ihtilal
kutedakar *nd/nt* darbeci
kutefir *zo/m* bildircin
kutek *m* 1. dayak, kötek (patak) 2. dayak, destek, dayanak, payanda (bir şeyin yıkılmaması için dayatılan ağaç, destek veya payanda) 3. dayak, destek, sürgü (evlerin kapısının açılmaması için kapının arkasına konulan destek) 4. bastırık (kapıyı arkadan bastırmak için kullanılan ağaç dayak) ~ **dan ber (cihekî)** dayak dayamak (yıkılmaması için bir şeye destek koymak) ~ **dan berê** desteklemek (destek koymak) ~ **kirin ber derî** dayaklamak (kapıyı bir destekle arkasından kapatmak) ~ **kirin berê** payanda vurmak ~ **li berê xistin** payanda vurmak, dayaklamak (yıkılmaması için bir şeye destek koymak) ~ **xwarin** kötek yemek
kutekbar *rd* dövülgen
kutekbarî *m* dövülgenlik
kutekkirin *m* dayaklama, destekleme, payandalama (yıkılmaması için bir şeye destek koyma)
kutek kirin *l/gh* dayaklamak, desteklemek, payandalamak (yıkılmaması için bir şeye destek koymak)
kutekkirî *rd* dayaklı, destekli, payandalı
kutekliberxistî *rd* destekli, payandalı
kutekut *m* küt küt ~a dil kalbin küt küt atışı
kuter *nd/nt* dövmeci
kuterî *m* dövmecilik
kutêle *m* dişi köpek
kutêsa *m* kepek karışunlu ekme
kutik (I) *zofu* 1. köpek, it 2. *mec* köpek, it (aşağılık niyetlerle yaltaklanan veya davranışları kötü olan kimse için sövgü sözü olarak kullanılır)
kudik (II) *n* 1. göcen (domuz yavrusu) 2. kurt, ayı, aslan, kaplan yavrusu)
kutik (III) *m* kütük, resmi kayıt defteri ~a **tapoyê** tapu kütüğü (veya sicili)
kutik (IV) *m* kibrit
kutik (V) *m* küçük balya
kutik (VI) *m* küt (kalp atışının çıkardığı ses)
kutik (VII) *n* delne, yelek
kutilk *n* köfte ~ê **binavik** içli köfte ~ê **pelaşî** içsiz köfte ~ê **rijî** içsiz köfte ~ê **ziwa** kuru köfte
kutilkfiroş *nd/nt* 1. köfteci (satan kimse) 2. *m* köfteci (köfte satılan yer)
kutilkfiroşî *m* köftecilik
kutilkî *rd* 1. tıknaz, tıknaz * **ew zîlamê kutilkî** hate mala me o tıknaz adam bize geldi 2. toplu, topluca, dolgunca, tumbadız 3. gebeş (bodur ve şişman)
kutilkûbûn *m* 1. tıknazlaşma, tıknazlaşma 2. dolgunlaşma

kutilkî bûn *l/gh* 1. tıkızlaşmak, tıknazlaşmak
2. dolgunlaşmak
kutilkîti *m* tıkızlık, tıknazlık
kutilkpêj *nd/m* köfteci (yapan kimse)
kutilkpêji *m* köftecilik
kutiye avî zo/nd su samuru
kutiye dewletê zo/m ötücü bir kuş
kutî *n* köpek, it ~ **dost û dijmiuê xwe dizane**
köpek de dostunu düşmanını bilir
kutik *n* hoşhoş (çocuk dilinde köpek)
kutikûl *bot/zo m* kutikûl
kutîn *bot/m* kütin
kutkirin (I) *m* bit öldürme
kutkirin (II) *m* galalama, didikleme
kut kirin (I) *l/gh* bit öldürmek
kut kirin (II) *l/gh* galalamak, didiklemek
kutkut *n* kuçu kuçu (çocuk dilinde köpek)
kutkutandin *m* kısma (gözlerini biraz yumma)
kutkutandin *l/gh* kısmak (gözlerini biraz yummak) * **çavê xwe kutkutand** gözlerini kıstı
kutkutik *zo/m* ağaçkakan (Picus)
kutkutîn *m* kısılma
kutkutîn *l/gh* kısılmak * **bêyi ku çavê wê bi-**
kutkutîn gözlerini kısımaksızın
kutkutk *m* çarpıntı
kutkutok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
kutle *m* kitle
kutlewî *rd* kütlese
kutleya organîk *jeo/nd* organik kütle
kutlik *m* köfte
kutlikî *rd* gebeş (bodur ve şişman)
kutlikîti *m* gebeşlik
kuvan (I) *m* kovan, kapçık (fişek kovarı)
kuvan (II) yarım daire şekline getirme * **dû-**
pişk doçika xwe kuvan dike akrep kuyru-ğunu yarım daire şekline getiriyor ~ **kirin**
yarım daire şekline getirmek
kuvarik *bot/m* mantar
kuvarikê lingan *nd* ayak mantarı
kuvarikê mîkî *bot/nd* koyun mantarı, koyun
göbeği
kuvarik *bot/m* mantar
kuveçer *m* çömlek
kuvî *rd* yabanî, yabanıl
kuvîti *m* yabanîlik, yabanîlik
kuvkarik *bot/m* mantar ~ **ên bazit** bazit man-
tarlar ~ **ên bizinkî** ak mantar (Agaricus cam-
pestris)
kuvoz *m* kuvöz
kuwar *m* 1. petek, bal peteği, kovan 2. petek
(balçıktan yapılan ve dikine duran sandık bi-
çiminde tahıl ambarı)
kuwark *bnr* kuvark
kuwe *rd* nasıl
kuwet *m* küvet ~ **a naştî** gömme banyo ~ **a ser-**
şokê banyo küveti
kuwî *bnr* kuwî
kuwnay *m* büyük su kırbası

kux *m* öksürük
kuxandêr *rd* öksürtücü
kuxandin *m* öksürtme
kuxandin *l/gh* öksürtmek
kuxekux *m* öhü öhü
kuxik *m* 1. öksürük 2. *bj* öksürük (öksürük
hastalığı) ~ **pê girtin** (birini) öksürük tut-
mak ~ **a hişk** kuru öksürük ~ **a niveci** kesik
öksürük ~ **a reş** bir tür boğmaca ~ **a ziwa** ku-
ru öksürük
kuxikbir *nd* öksürük kesici
kuxikgirtî *rd* öksürüklü
kuxikî *rd* öksürüklü
kuxî *bj/m* göğüs ingini
kuxîn *m* öksürme, öksürüş
kuxîn *l/gh* 1. öksürmek 2. öksürmek (öksür-
tücü hastalığa tutulmak) ~ **pê ketin** (birini)
öksürük tutmak
kuxînî *m* öksürtü
kuxt *m* öksürtü, öhü ~ **û hey** ~ habire öksür-
mek, öksürüp tıksırmak ~ **û zîrt** öksürüp o-
surma ~ **û zîrt** (yekî) bûn ha bire öksürüp
osurmak
kuxte *m* güneş görmeyen daracık yer
kuxtekust *b* öhö (öksürük sesi için) ~ **pê ke-**
tin (birini) öksürük tutmak, öksürmeye baş-
lamak ~ **a (yekî) bûn** öksürüp tıksırmak
kuxtîn *m* öksürük
kuy *n* yen
kuz (I) *m* eğilme ~ **î lingê (yekî) bûn** ayakla-
na kapanmak
kuz (II) *m* 1. testiden büyük su kabı 2. çömlek
kuzandin *m* ulutma
kuzandin *l/gh* ulutmak
kuze *bot/m* roka (Eruca sativa)
kuzî *n* dilim
kuzîn *m* uluma (köpek, kurt, çakal gibi)
kuzîn *l/gh* ulumak (köpek, kurt, çakal gibi)
kuzîne *m* lağım borusu
kuzot *n* ateş közü (sotikê agir/
kuzûrîn *bnr* kizirîn
kû *bnr* ku (I)
kû *m* sıcakta koyunların arda arda ve küme ha-
linde birbirine sokulması
kûç *bnr* kuç
kûç kûç *b* kuçu kuçu (köpeği çağırma için)
kûçekûç *h* çık çık
kûçelanî *rd* köpek durumuna düşmüş olan
kimse
kûçelanîbûn *m* hâline köpekler gülme
kûçelanî *bûn* *l/gh* hâline köpekler gülmek
kûçik *zo/h* 1. köpek, it 2. *mec* köpek, it (aşağı-
lık niyetlerle yaltaklanan veya davranışları
kötü olan kimse için sövgü sözü olarak kul-
lanılır) * **ew kes heyê, kûçik e o var ya,** kö-
peğin tekidir ~ **direye karwan dibuhire** it
ürür kervan yürür ~ (an jî se) **goştê kûçikê**
(an jî se) **naxwe** it itin kuyruğuna basmaz ~

kevir kirin aylak aylak dolaşmak ~ **pêlî dêla** (an jî **qemçika**) hev nakin it itin kuyruğuna basmaz ~ **ê çê li kuşkûl belî ye** adam olacak çocuk boyunda belli olur ~ **ê heram** it kopuk ~ **ê ku bi zorê here nêçîrê, wê çî nêçîr bike, û wê çî bine** zorla güzellik olmaz ~ **ê kurê kûçikan** it oğlu it, köpoğlu köpek ~ **ê min e li ber deriyê xelkê direyî** sahibine yaramayan başkasına da yaramaz ~ **ê nano nano argo** karın tokluğuna çalışan ~ **ê nêçîrê** av köpeği ~ **ê şivaniyê** çoban köpeği ~ **ê şîl** ıslak karga, ıslak sıçan (çok ıslanmış kimseler için) ~ **ê xwe zexm bike da te bixwe** besle kargayı oysun gözünü

kûçikanî m köpeklik, itlik
kûçikbav nd/nt 1. köpoğlu, köpek oğlu, it oğlu (düzenbaz, hain anlamında kullanılan sövgü sözü) 2. köpoğlu, it oğlu (kurnaz, işini bilir, zeki kimseler için sevgiyle söylenir) ~ **ê** ~ köpoğlu köpek

kûçikbavî m köpoğulluk, itlik
kûçikbavikirin m itlenme, itleşme
kûçikbavî kirin l/gh itlenmek, itleşmek
kûçikdar rd köpekli
kûçikezab rd it canlı (zora sıkıntıya dayanan, dayanıklı)

kûçikê avî zo/nd su samuru
kûçikî m köpeklik, itlik
kûçikûbûn m köpekleşme
kûçikî bûn l/gh köpekleşmek
kûçikûkirin m 1. köpeklenme 2. şebeklik yapm

kûçikî kirin l/gh 1. köpeklenmek 2. şebeklik yapmak

kûçikkî rd köpekçe, köpeğe benzer şekilde
kûçiklanî m köpekleşme, köpeklik
kûçiksani m köpeklik, itlik, perişanlık (köpeklerin durumuna düşme)

kûçiksaniûbûn m köpeklenme (düşkünleşme)
kûçiksani bûn l/gh köpeklemek (düşkünleşmek)

kûçiksantî m köpeklik, itlik, perişanlık (köpeklerin durumuna düşme)

kûçiktajî n taziyla köpeğin birleşmesinde meydana gelen yavru

kûçiktî m 1. köpeklik, itlik 2. şebeklik (çocukların sempatik davranışlarda bulunması)

kûçiktîkirin m 1. köpeklik yapma 2. şebeklik yapma

kûçiktîkirin l/gh 1. köpeklik yapmak 2. şebeklik yapmak

kûçî n kuçu, köpek (çocuk dilinde) ~ ~ kuçu kuçu

kûçlan m ocağ (taştan ocak)

kûço n havhav, kuçukuçu (çocuk dilinde köpek) ~ ~ kuçu kuçu

kûd bj/m 1. felç, inme, nüzü 2. **rd** felçli, inmeli 3. kötürüm 4. kötürüm, sakat (bacak için;

yürümeyecek derecede sakat) 5. kötürüm (işleyemeyen, iş yapamayan) ~ **bûn** sakat olmak, yürümez hale gelmek ~ **kirin** sakat etmek ~ **û seqet man** kötürüm olmak (veya kalmak)

kûdandin m bir şeyin peşinden gitme

kûdandin l/gh bir şeyin peşinden gitmek

kûdbûn m 1. inme inme, felç olma 2. kötürümleşme, kötürüm olma (veya kalma) 3. sakatlanma

kûd bûn l/gh 1. inme inmek, felç olmak 2. kötürümleşmek, kötürüm olmak (veya kalmak) 3. sakatlanmak

kûde bnr kode

kûdik m kupa (bardak)

kûdî bj/m 1. inme, felç, nüzü 2. kötürümlük 3. sakatlık

kûdkirin m 1. kötürümleştirme 2. sakatlama

kûd kirin l/gh 1. kötürümleştirmek 2. sakatlamak

kûfî rd kûfî (kûfî yazısı)

kûgirt m kükürt

kûh bûn bnr kuh bûn

kûj n 1. köşe 2. aç

kûje zo/m sansar

kûjî m 1. köşe 2. aç, zaviye

kûkla m 1. kukla 2. kukla (kukla oyunu)

kûklabaz nd/nt kuklacı

kûklabazî m kuklacılık

kûkû zo/m 1. guguk (Cuculus canorus) 2. **b** guguk

kûl erd/h kalyon, dargeçit (iki dağ arasında)

kûlan m koyun kuyruğunu ucu

kûlat m topak, kar topağı

kûlî n hamal

kûlîk n küllük, çöplük

kûmêt bnr kumêt

kûn n 1. kıç 2. etek (dağ eteği) * **kûnê çiyê** dağ eteği

kûndanî rd çalışmayan, tembel

kûndanîfî m çalışmama, tembellik

kûnê bnr kınor

kûngfû m kungfu

kûnfûbaz nd/nt kungfucu

kûnfûbazî m kungfuculuk

kûnik m tarantî ~ **a binî** kıl veya yün tarantısı

kûnk n 1. tiftik 2. **rd** tiftik (bundan yapılmış olan) 3. kırpıntı (yün ve kıl için)

kûnkûre rd/argo atmasyuncu, yalancı

kûnye m kûnye

kûnza zo/nd tek delikliler

kûp (I) mat/h 1. kûp (birbirine eşit karelerden oluşan altı yüzlü dikkörtgen) 2. kûp (bir cismin hacminin ölçü birimi) 3. kûp (bir sayının üçüncü kuvveti)

kûp (II) n 1. kûp 2. kûp (bazı deyimlerde çokluk, fazlalık bildirir) ~ **ê aqil** akıl kûpü, akıl kutusu (veya kumkumastı) ~ **ê ara qê** 1) ay-

yaş, küplü 2) küp gibi (şişman kimse) ~ê **ki-sa bûn** akıl küpü olmak ~ê **namûsê** namus küpü ~ê **pereyan** para babası ~ê **xwe tije kirin** küpünü doldurmak ~ê **xwînê** kanlı katil ~ê **zanîne** ayaklı kütüphane ~ê **zêran** altın küpü, para babası (altın, para biriktiren, parası çok olan)

kûp (III) *nd* longoz (ırmaklarda birden bire derinleşen yer)

kûpa (I) *m* 1. kupa * **kasa cîhanê** dünya kupası * **kûpaya futbolê** futbol kupası 2. kupa (bardak)

kûpa (II) *m* kupa (iskambil kâğıtlarında)

kûpik *n* küp, küçük küp

kûpikê pirê *bot/nd* eşek dikenini bitkisinin tohumu

kûpîn *bnr* kopîn

kûpon *m* 1. kupon 2. kupon (değerli kâğıtların üzerinde bulunan ve belirli zamanlarda sahibine kazanç sağlayarak kesilmiş parça) 3. kupon (üstün nitelikte kumaş)

kûpur *n* kupür, kesik * **kûpurê rojnameyê** gazete kesigi

kûr (I) *n* bir iki yaşındaki erkek oğlak

kûr (II) *m* kur ~ **pê kirin** kur yapmak

kûr (II) *rd* 1. derin (dibi yüzeyinden veya ağzından uzak olan) * **bîreke kûr** derin bir kuyu 2. derin (yüzeyden içeri inen) 3. derin (uzun süren) * **piştî du sê bêhna kûr, dest bi axaftinê kir** bir iki derin nefesten sonra konuşmaya başladı ~ **dîtin** 1) derinliği görmek 2) ayrıntıyı görmek, uzağı görmek ~ ~ derin derin ~ **û dûr** 1) enine boyuna, uzun uzadıya, uzun boylu (ayrıntılı) * **kûr û dûr jî meseleyê axiftinê** meseleyi enine boyuna konuştular 2) derin (ayrıntıya önem verilerek hazırlanan) * **vekolîneke kûr û dûr** derin bir araştırma ~ **û dûr hizirîn** düşünüp taşınmak, ayrıntılarıyla düşünmek ~ **û dûr poni-jîn** düşünüp taşınmak, ayrıntılarıyla düşünmek ~ **û dûr ramîn** (an jî **fikirîn**) düşünüp taşınmak, ayrıntılarıyla düşünmek

kûrahî *bnr* kûrayî

kûrahînuma *m* derinlik göstergesi (derinliği gösteren aygıt)

kûranî *m* derinlik 1. derinlik (bir şeyin dip tarafının yüzeye, ağza olan zaklığı) 2. *fiz* derinlik (bir cismin en ve boy dışındaki üçüncü boyutu)

kûratî derinlik

kûra viran *nd* yalan kumkuması

kûrayî *m* 1. derinlik (bir şeyin dip tarafının yüzeye, ağza olan zaklığı) * **kûrahiya golê** gölün derinliği 2. *fiz* derinlik (bir cismin en ve boy dışındaki üçüncü boyutu) 3. derinlik (bulunan yere göre uzakta olan yer) * **jî kûrahiya daristanê dengê hat** ormanın derinliğinden bir ses geldi 4. *mec* derinlik (var-

lığın içi, özü) * **dengê ku jî kûrahiya dilê wê tê** yüreğinin derinliklerinden gelen ses 5. *mec* derinlik (varlığı ortaya çıkarılamamış, kanıtlanamamış şey) * **rastiyên ku di kûrahiyên dîrokê de veşartî ne** tarihin derinliklerine saklanmış olan gerçekler

kûrayînuma *m* derinlik göstergesi (derinliği gösteren aygıt)

kûrbûn *rd/nd* derinliği gören

kûrbûn *m* 1. derinleşme 2. derinlik 1. derinlik (bir şeyin dip tarafının yüzeye, ağza olan zaklığı) 2. *fiz* derinlik (bir cismin en ve boy dışındaki üçüncü boyutu)

kûr bûn *l/gh* 1. derinleşmek 2. uç vermek (yaranın, dertlerin büyümesi) * **birînên min kûr bûn** yaralarım uç verdi

kûrbûyîn *m* derinleyiş

kûre (I) *m* 1. köre (karınca yuvası) 2. köre (demirci körüğünün kömürlerin yandığı bölümüne açılan deliği) 3. külhan

kûre (II) *m* 1. fırın, maden fırını (bir maddeyi fiziksel veya kimyasal değişikliğe uğratan alet) 2. fırın (demirci, çömllekçi, testici fırını) 3. ateş ocağı (veya fırını) 4. torak 5. pekmez kaynatmak için yapılan ateş ocağı 6. *rd* kumkuma * **kûreya viran** yalan kumkuması ~ **ya kirêcê** (an jî **kilsê**) kireç ocağı ~ **ya semeberdê** kireç ocağı ~ **ya viran** (an jî **derewan**) yalan kumkuması, yalan küpü

kûre (III) *mat/m* küre

kûrekî *rd* derince

kûrekûr (I) *h* hıçkır hıçkır, hüngür hüngür *

kûrekûr *giriya* hıçkır hıçkır ağladı

kûrekûr (II) *h* derin derin ~ **ramîn** (hizirîn an jî **fikirîn**) derin derin düşünmek ~ **ponijîn** kara kara düşünmek

kûrerastî *m* hakikat

kûrevan *nd/n* 1. ocakçı 2. *argo* atmasyoncu, kumkuma

kûrevanî *m* ocakçılık

kûrewî *rd* küresel

kûrewîbûn *m* küreselleşme

kûrewî bûn *l/gh* küreselleşmek

kûreya himamê *nd* cehennemlik

kûreyî *rd* küresel

kûrik (I) *m* ateş bacası

kûrik (II) *m* demirci ocağı

kûrik (III) *m* cep

kûrik (IV) *rd* kısık * **çavê kûrikî** kısık göz

kûrikûtî *m* kısıklık

kûritik *bot/m* koparıldığında kökünden süt akan ve sütünden sakız elde edilen bir bitki

kûritî *m* oylum

kûrî (I) *m* 1. derinlik (bir şeyin dip tarafının yüzeye, ağza olan zaklığı) 2. *fiz* derinlik (bir cismin en ve boy dışındaki üçüncü boyutu)

kûrî (II) *n* sığa

kûrîk *m* demirci ocağı.
kûrîn *m* hüngürdeme
kûrîn *l/gh* hüngürdemek
kûrînî *m* hüngürtü
kûrkirin *m* derinleştirme, derinletme
kûr kirin *l/gh* derinleştirmek, derinletmek
kûrkîrî *rd* derinleştirilmiş, derinletilmiş
kûrkûrîk *n* sipa
kûrn *bnr* kurn
kûrpîrs *nd/nt* derinden soran, araştıran (kimse)
kûrte *n* melez at
kûrûşk *m* kıvrım kûrûşkên xwe rast kirin
kûs (I) *m* kös (büyük davul)
kûs (II) *bnr* kes û kûs
kûsel *zo/n* kaplumbağa, tosbağa (Testudo)
kûsele *bnr* küsel
kûsiyê *avî* *zo/nd* su kaplumbağası
kûsiyê *debrê* *zo/nd* buğday bitî (Sitophilus granarius)
kûsî *zo/n* kaplumbağa, tosbağa (Testudo) ~ ji qalîkê xwe derketiye tû kîriye kalîkê xwe keştane kabuğundan çıkmış da kabuğunu beğenmemiş ~ li ber qûna (yekî) bazarê kirin *argo* üzerine bir iki güneş doğmak
kûsîb *bnr* kesîb û kûsîb
kûstandin *m* 1. cırlatma 2. çeniletme
kûstandin *l/gh* 1. cırlatmak 2. çeniletmek
kûstîn *m* 1. cırlama 2. çenileme
kûstîn *l/gh* 1. cırlamak 2. çenilemek (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarmak)
kûstînî *m* 1. cırlı 2. çenilti ~ **kirin** (I) cırlamak 2) çenilemek
kûş *bnr* kaş û kûş
kûşe *m* kuşe, kaymak kâğıdı
kûşet *m* kuşet
kûşk *zo/n* kum kırılacağı
kûşme *m* üzüm macunu
kûşte *m* güreş
kûştegir *nd/nt* güreşçi
kûştegirî *m* güreşçilik
kût (I) *rd* kör (keskin olmayan)
kût (II) *bj/m* 1. felç, inme, nüzül 2. *rd* felçli, inmeli 3. kötürüm 4. kötürüm, sakat (bacak için; yürümeyecek derecede sakat) 5. kötürüm (işleyemeyen, iş yapamayan) 6. *mec* teinbel ~ **bûn** sakat olmak, yürümez hale gelmek ~ **kirin** sakat etmek ~ **û seqet man** kötürüm olmak (veya kalmak)
kût (III) *n* 1. yem (tavuk, kuş yemi) 2. yem (birini kandırmak için hazırlanmış düzen, kullanılan kimse veya şey)
kût (IV) *n* 1. tandıra düşmüş yanık ekinek 2. hayvanlara yem olarak verilen yanmış tandır ekmeği
kût (V) *n* kepeğin karıştırılmasıyla yapılan bir ekinek
kût (VI) *n* kütük * **tu bibî kûtekî şewatê** atış için bir kütük olası

kûtadək *m* darbe
kûtal *n* mal (alınıp satılabilen her türlü ticaret eşyası)
kûtalfiroş *nd/nt* eşya satan
kûtûbûn *m* körelme
kût bûn *l/gh* körelmek * **didanê min kût bûne** dişlerim körelmiş
kûte *bot/m* acur
kûtefir *zo/m* selva kuşu
kûtîk (I) *n* köpek (çocuk dilinde)
kûtîk (II) *n* bohça (ufak ve seçme tütün dengi)
kûtîl *n* kırıntı, ufantı (ekmek kırıntısı)
kûtîyê dewletê *zo/nd* ötücü kuş, bu kuşun ötüşünün zenginlik getirileceğine inanılır
kûtî (I) *bnr* kotî
kûtî (II) *zo/n* 1. öpek, it 2. *mec* köpek, it (aşâğılık niyetlerle yaltaklanan, veya davranışları kötü olan kimse için sövgü sözü olarak kullanılır) ~ ~ kuçu kuçu ~yê heram it kopuk
kûto (I) *n/argo* erkek çocuk
kûto (II) *n* köpek (çocuk dilinde)
kûtxwer *nd/nt* asalak, otlakçı
kûtxwerî *m* asalaklık, otlakçılık
kûveçer *m* mera
kûvîk *m* ağıl ~a **pez** davar ağılı
kûvî *rd* 1. yabanî 2. yabanîl, yabanî (insanlar için) 3. inerdümgiriz, inizanrop (toplumdan, insanlardan kaçan) 4. kaçınık ~ **rabûn** kapalı yetişmek
kûvîçer *m* yaylak
kûvîvî *m* 1. yabanilik 2. kaçınıklık
kûwîtandin *bnr* kwîtandin
kûz (I) *n* 1. çömlek 2. küp
kûz (II) *m* 1. kambur (insanlar için) 2 *rd* kambur (kamburu olan) 3. *m* eğilme ~î **lingê (yekî) bûn** ayaklarına kapanmak ~î **piyên (yekî) bûn** ayaklarına kapanmak
kûz (III) *zo/n* sansar
kûztandin *m* 1. cırlatma 2. çeniletme
kûztandin *l/gh* 1. cırlatmak 2. çeniletmek
kûzbûn *m* 1. kamburlaşma 2. eğilme (insan için, iş yaparken belini bükme)
kûzbûnî *m* kamburluk
kûzbûyîn *m* 1. kamburlaşma 2. eğilme (insan için, iş yaparken belini bükme)
kûz bûn *l/gh* 1. kamburlaşmak 2. eğilmek (insan için, iş yaparken belini bükmek)
kûze (I) *zo/n* 1. sansar (Martes martes) 2. *mec* pahalı giysilerle dolaşan kimse ~ **girtin** hadene gene iyisin (satışta eline iyi bir şey geçince, karlı bir iş sonucunda söylenir)
kûze (II) *n* 1. çömlek 2. su testisi ~ê **avê li riya avê dihere** su testisi su yolunda kırılır
kûzeker *nd/nt* çömlekçi (imal eden)
kûzekerî *m* çömlekçilik
kûzekûz *m* 1. cırlama 2. çenileme (köpek için) ~a (yekî) **bûn** cırlayıp durmak

kûzekûzkirin *m* 1. cırlama 2. çenileme (köpek acı acı ses çıkarma)
kûzekûz kirin *l/gh* 1. cırlamak 2. çenilemek (köpek acı acı ses çıkarmak)
kûzele *bot/m* roka (Eruca sativa)
kûzeyê daran *zo/nd* ağaç sansarı (Martes martes)
kûzê avî *zo/nd* su samuru
kûzê bej *zo/nd* kara samuru
kûzik (I) *n* bir kız çocukları oyunu
kûzik (II) *n* 1. çömlek 2. küçük testi 3. topraktan ibrik
kûzik (III) *zo/n* sansar (Martes martes)
kûzik (IV) *rd* kambur
kûzikî *rd* kamburumsu
kûzikker *nd/nt* çömlekçi
kûzikkerî *m* çömlekçilik
kûzir *m* harman artığı, iri çer çöp
kûzî *m* dilim (ekmek dilimi için) ~ **bi** ~ dilim dilim
kûzîn *m* 1. cırlama 2. çenileme (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarma) ~ **a zikê** (yekî) **bûn** karnı zil çalmak
kûzîn *l/gh* 1. cırlamak 2. çenilemek (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarmak)
kûzîn *rd* sansarla ilgili * **kurkê kûzîn** sansar kürk
kûzînî *m* 1. cırlıltı 2. çenilti
kûzînîkirin *m* 1. cırlama 2. çenileme (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarma)
kûzînî kirin *l/gh* 1. cırlamak 2. çenilemek (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarmak)

kûzker *nd/nt* çömlekçi
kûzkerî *m* çömlekçilik
kûzkirin *m* 1. kamburlaştırma 2. eğdirme
kûz kirin *l/gh* 1. kamburlaştırmak 2. eğmek
kûzkirî *rd* 1. kamburlaştırılmış 2. eğik
kûzkûz *bot/m* çayır karanfili
kwar *bnr* kewar
kwêrgî *bnr* kergoşk
kwînêr *m* çıban
kwîr (I) *rd* kör (gözleri görmeyen)
kwîr (II) *rd* derin * **çala genim kwîr** e buğday çukuru derin
kwîrî (I) *m* körlük
kwîrî (II) *m* derinlik
kwîrk *bnr* kurk
kwîrkirin *m* körleştirme, körletme
kwîr kirin *l/gh* körleştirmek, körletmek
kwîsele *bnr* kwîsî
kwîsî *zo/n* tosbağa, bağa
kwîtandin (I) *m* ıslık çalma (ağızla veya elle ıslak çalma)
kwîtandin (II) *m* kemirme
kwîtandin (I) *l/gh* ıslık çalmak (ağızla veya elle ıslak çalmak)
kwîtandin (II) *l/gh* kemirmek
kwîtin (I) *m* ıslık çalınma
kwîtin (II) *m* kemirilme
kwîtin (I) *l/gh* ıslık çalınmak
kwîtin (II) *l/gh* kemirilmek
kwîtî *m* 1. kemirik 2. yenik (bir hayvanın veya böceğin bir şeyi yiyerek onda bıraktığı iz)
kwîto *n* bir ayağı sakat olan
kwîz *n* küp * **kwîzê zêran** altın küpü

L

l, L m 1. Kürt alfabesinin on beşinci harfi ve *lê* şeklinde telaffuz edilen bu ses, fonetik bilimi bakımından dişsel, akıcı yan ünsüzleri gösterir **2.** Roma rakamları dizisinde 50 sayısını gösterir

La *kîm* La (lantanın kısaltması)

la (I) mzk/m 1. la (gam (II) dizisinde *sol* ile *sî* arasındaki ses **2.** la (bu sesi gösteren nota işaretini)

la (II) n taraf, yön

la (III) n 1. eş, eş değeri * *layî hev in* birbirinin eşidirler **2.** -e gibi

la (IV) b yahu, ulan ~ *lawo argo* ulan be, be adam

laban m kandırma

labik m tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) ~ *danîn* tuzak kurmak

labikandin bnr lebikandin

labikîn bnr lebikîn

labîrent nd/nt lâbîrent

lablabok bnr lavlavk

laborant nd/nt lâborant

laboratuar m lâboratuar * **laboratuara fizikê** fizik lâboratuvarı ~ **a zimên** dil lâboratuvarı (yabancı dillerin öğretildikleri yer)

laboratuarkar nd/nt lâboratuvarcı

laboratuarvan nd/nt lâboratuvarcı

labrador jeo/m lâbrador

labût m üvendire

labûte bnr labût

lace m sığınma

laceyibûn m sığınma, sığınış

laceyî bûn l/gh sığınmak

laciwerd n 1. lâciwert **2. rd** lâciwert (bu renkten olan)

laciwerdî rd lâciwerdî (bu renkten olan)

laciwerdîfî m lâciwertlik

laşa m türkû

laşavan nd/nt bestekâr

laşek m leçek, başörtüsü

laşik m leçek, başörtüsü

laşîn (I) (Falco) zo/n doğan

laşîn (II) m lapçin, mest (hafif ve yumuşak bir tür ayakkabı)

laşînfiroş nd/nt mestçi (satan kimse)

laşînfiroşî m mestçilik

laşînker nd/nt mestçi (imal eden)

laşînkerî m mestçilik

lad m yüz adımlık uzunlamasına arazi

ladan (I) fiz/m kırınım, difraksiyon

ladan (II) m sapınc, sapkı

ladan (III) m terk etme

ladan l/gh terk etmek

ladanî m sapkınlık

ladayî (II) rd metruk, terk edilmiş olan

ladayî (II) rd sapkın

ladayîbûn m sapkınlaşma

ladayî bûn l/gh sapkınlaşmak

laden bot/m lâden (Cistus creticus)

lader rd dönek

laderane rd/h dönekçe

laderî m döneklik

ladê m kır evi

laelac rd odsuz ocaksız, aç susuz, per perişan (yoksul)

laelacbûn m per perişan olmak, fülüsü ahmere muhtaç olma (yoksulluktan ötürü)

laelac bûn l/gh per perişan olmak, fülüsü ahmere muhtaç olmak (yoksulluktan ötürü)

laelacî m aç susuzluk, per perişanlık (yoksulluk)

laelacman m aç susuz kalma

laelac man l/bw aç susuz kalmak

laf m lâf ~ **û** guzaf lâf **û** guzaf

lafav m sel

lafezan rd lâfezan, dil ebesi

lafezanî m lâfezanlık

laflafok bot/m sarmaşık

lagam m gem

lagamdar rd gemli

lagamkirin m gemleme

lagam kirin l/gh gemlemek

lagamkirî *rd* gemli, gemlenmiş olan
 lagan (I) *m* pranga
 lagan (II) *m* bir çifte türü
 lahawle *m* lâhavle ~yek gotin lâhavla çekmek
 (veya okumak)
 lahika *m* lâhika
 lahîr *m* lahîr
 lahor *nd* kaliteli bir kılıç
 lahorî *rd* lahor şalı, lahurî kuşak
 lahpelûşk *m* pençe
 laik *rd* lâik
 laikkirin *m* laikleştirme
 laik kirin *l/gh* laikleştirmek
 laikperest *nd/nt* laikperest, laiklik yanlısı
 laikperestî *m* laikperestlik
 laikî *m* lâiklik
 laisizm *m* laisizm, lâiklik
 lajig *rd* geri zekâlı
 lajwerd *kîm/m* metal, maden
 lajwerdî *rd* metalik
 lajwerdkar *nd/nt* madenci
 lajwerdkarî *m* madencilik
 lajwerdnas *nd* metal bilimci
 lajwerdnasî *m* metal bilimi
 lajwerdokî *kîm/rd* metaloit, madensi
 lak (I) *n* köpek yemi, kepekten köpek yemeği
 lak (II) *rd* vıcık (çamur)
 laka *m* lâka
 lakaker *nd/nt* lâkacı
 lakan *kar* ayakkabısı
 lakbûn *m* vıcıklaşma
 lak bûn *l/gh* vıcıklaşmak
 lake *rd* lake
 lakêşe *mat/m* dik dörtgen
 lakîn (I) *g* lâkin
 lakîn (II) *m* köpek yalağı
 lakot *m* parazit, tüfeyli, asalak
 lakotînas *nd/nt* asalak bilimci
 lakotînasî *m* asalak bilimi
 lakotkî *h* asalakça
 lakottî *m* asalaklık
 lakotzan *nd/nt* asalak bilimci
 lakotzanî *m* asalak bilimi
 laktoz *m* lâktoz (sütteki şeker)
 lakulek *m* yedikule (bir çocuk oyunu)
 lal (I) *m* kızıl yakut, kırmızı cevher
 lal (II) *rd* lâl, dilsiz (ahraz, konuşamayan kimse) ~ û ebkem lâl ü ebkem
 lalbûn *m* 1. dilsizleşme 2. sus pus olma 3. çok gülme veya ağlamaktan bir ara sesi çıkmaz olma
 lal bûn *l/gh* 1. dilsizleşmek 2. sus pus olmak 3. çok gülmek veya ağlamaktan bir ara sesi çıkmaz olmak
 lalbûnî *m* dilsizlik
 lale (I) *bot/m* lâle (Tulipa Gesneriana)
 lale (II) *n* lala * laleyê min hat lalam geldi
 lalengî *bot/m* 1. mandalina (Citrus nobilis) 2. mandalina (bu ağacın meyvesi)

lalepetî *rd* kekeme ~ bûn kekeme olmak
 lalepetîfî *m* kekemelik
 lalepêt *m* yemekten sonra yenilen bir tatlı
 Laleş *m* Yezidilerin hacı olmak için gittikleri kutsal yer
 laleşe *bnr* laleşî
 laleşî *m* grültü, patırtı
 laleteyn *rd/h* lâlettayın
 laletî *m* lalalık
 laleyâ *İranî bot/nd* Acem lâlesi
 lalezar *m* lâlezar, lâle bahçesi
 lâlê *m* teyze
 lalişandin *l/gh* sızlamak
 lalişandin *m* sızlama
 lalişîn *m* sızlanma
 lalişîn *l/gh* sızlanmak
 lalik (I) *m* tabak, yemek kabı
 lalik (II) *rd* 1. dilsiz 2. keke, kekeme, pepe, pepeme
 lalîkî *rd* kekeç
 lalîkî axaftin *l/gh* pepelemek
 lalîkî kirin *l/gh* pepelemek
 lalîkîfî *m* kekelik, pepelik, pepemelik
 lalî (I) *m* 1. tabak (yiyecek koymaya yarar az derin veya yayvan kap) 2. *rd* tabak (bir tabağın alacağı miktar)
 lalî (II) *m* dilsizlik
 lalîk *bnr* lalî (I)
 lalîs *m* ince bir tür dokuma
 lalîsî *rd* bu dokumaya benzer giysi
 lalîsok *rd* incece (elbise için)
 lalîsokî *rd* inceciğe (giysi)
 lalkirin *m* 1. dilsizleştirme 2. topaç gibi şeyleri döndürerek ses çıkarmalarını sağlama 3. *mec* sus pus etme
 lal kirin *l/gh* 1. dilsizleştirmek 2. topaç gibi şeyleri döndürerek ses çıkarmalarını sağlamak 3. *mec* sus pus etmek
 lalo (I) *n* sağır (erkek, teklifsiz konuşmada)
 lalo (II) *n* dayı
 lalome *m* dil tutukluğu ~ bi zimanê (yekî) ke-tin dili tutulmak ~ li zimanê te bikeve dilin tutulsun
 laloza *nd/nt* dayızade
 lalûsî *bnr* lalîsî
 lalûte *rd* 1. kekeç, pepeme 2. tutuk (akıcı, rahat konuşamayan)
 lalûteyî *m* 1. kekeçlik, kekelik, kekemelik, pepeme 2. tutukluk
 lalûteyîbûn *m* kekemeleşme
 lalûteyî bûn *l/gh* kekemeleşmek
 lam *m* 1. lâm (Arap alfabesinde l harfinin adı) 2. lâm (ebcet hesabında otuz sayısının adı) 3. lâm (mikroskop camı) 4. lâm (dar, çok ince metal parça)
 lam *m* 1. avurt 2. yanak 3. çene ~a jorîn üst çene
 lama (I) *zo/m* lâma (Lama)
 lama (II) lâma (Tibetlilerde ve Moğallarda Buddha rahibi)

lamba *bır* lemba
lambri *m* lâmbri
lame (I) *m* 1. avurt, yanak 2. çene
lame (II) *rd* lâme (deri)
lamekan lâmekan, yersiz yurtsuz (Allah'ın sıfatlarından)
lamel *m* lâmel
lamij *nd* parazit
lamik *m* damak
laminarya *bot/m* lâminarya (bir tür deniz yosunu) (Laminaria)
lamûfek *m* isyan
lamyat *m* bünye
lamyatî *rd* bünyevi
lan *m* 1. köre, yuva * **lana moza** arı yuvası 2. yuva (bir şeyin içinde yerleşmiş olduğu veya yerleştirildiği oyuk) * **ev ode lana gëreyan** e bu oda karınca yuvası 3. in (yabani hayvanların barınağı) ~a **morî** (an jî **kur-moriyan**) karınca yuvası ~a **mozeqirtkan** arı yuvası (eşek arısı) ~a **mozeqirtkan der-kirin** arının yuvasına kazık (veya çöp) dürtmek ~a **mozeqirtkan li xwe der kirin** esmayı üstüne sıçratmak
lancix *n* küçük balta
land (I) *rd* hantal
land (II) *m* in (yabanihayvan barınağı)
landan *m* çığ kavurma eti konulan yer
landik *m* 1. beşik 2. *mec* bebek
lane (I) *m* beşik
lane (II) *m* in (yabani hayvanların barınağı)
lanet *m* lânet ~ **bibare li te û heftê bavî te!** yedi cedine lânet! ~ **lê barandin** lanet okumak ~ **lê be!** nâlet olsun! ~ **lê bibare** yüzünü şeytan görsün ~ **lê kirin** (birine veya bir şeye) lânet okumak ~ **li (yekî) bibare 1)** kör şeytandan bulmak 2) yediği naneye bak ~ **li kok û zureta te be!** cedine lânet olsun ~ **li te be!** sana lânetler olsun! yuf ervahına ~ **li te bibare** kör şeytandan bulmak ~ **li te û li heft bavê te be!** yedi cedine lânet!
lanetbûn *m* lanetleme
lanetbûyî *rd* lânetli
lanetbûyîn *m* lanetleniş
lanetî *rd* lânetli ~ **bûn** lanetlenmiş olmak
lanetkirin *m* lanetleme, telin etme, karguma, kargışlama
lanet kirin *l/gh* lanetlemek, telin etmek, kargılamak, kargışlamak
lanetkirî *rd* lânetli, kargışlı, lanetlenmiş olan
lanetlêanîn *m* lanetleme, kargıma, kargışlama, telin etme
lanet lê anîn *l/bw* lanetlemek, kargılamak, kargışlamak, telin etmek
lanet lê barandin *l/bw* kargış etmek (veya vermek)
lanetlêbûn *m* lanetlenme, kargışlanma
lanet lê bûn *l/bw* lanetlenmek, kargışlanmak
lanetlêbûyî *rd* lânetli, kargışlı

lanetlêhatin *m* lanetlenme
lanet lê hatin *l/bw* lanetlenmek
lanetlêhatî *rd* lânetli
lanetlêkirin *m* lanetleme, kargış etme (veya verine)
lanet lê kirin *l/bw* lanetlemek, kargış etmek (veya vermek)
langeçîç *bot/m* yenilir bir bitki
langirt *m* langirt
langûr *zo/m* lûngur (Presbytis entellus)
langûst *zo/m* lûngust (Palinurus vulgaris)
lanolîn *m* lûnolîn (sarımtırak renkte bir yağ)
lanse *rd* lânse
lansekirin *m* lânse etme
lanse kirin *l/gh* lânse etmek
lantan *kîm/m* lantan elementi
lantanît *kîm/nd* lantanit
lap (I) *rd* 1. azıcık, birazcık 2. bayağı, iyice, epey * **lap çûye jî** bayağı gitmiş de * **lap mezin bûbû** iyice büyümüşü * **xwendekarên kurd lap kê m bûn** Kürt öğrenciler bayağı azdı 3. hâlâ, daha 4. en * **birayê min î lapî mezin** e en büyük erkek kardeşim
lap (II) *rd* ayrı
lapat *rd* güçlü, kalıbı yerinde, yapılı adam * **xortekî lapat** kalıbı yerinde genç
lape *rd* 1. aşırı 2. *h* en * **lape mezin** en büyük
laper *m* sayfa
lapetî *m* aşırılık
lapir *m* sini
lapîlî *jeo/m* lûpili
Lapon *nd/rd* Lâpon, Lâponyalı
Laponî *m* Lâponca
Laponyayî *nd/rd* Lâponyalı
lapor *rd* bol (dar karşıtı, büyük ve geniş)
laporekî *rd* bolca * **kincekî laporekî li xwe kirîye** bolca bir elbise giymiş
laporî *m* 1. bolluk * **hinek laporiya vî** kinci heye bu elbisenin bolluğu var 2. *rd* bol, bolca (dar karşıtı, büyük ve geniş)
laporîbûn *m* bollaşma, bollaşma
laporî bûn *l/gh* bollaşmak, bollaşmak
laporîkirin *m* bollaşma, bollaştırma
laporî kirin *l/gh* bollaşmak, bollaştırmak
lapûşk *n* pençe (insanların elleri çin)
laq *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
laqeyd *rd* lâkayt, ilgisiz, aldırmaz
laqeydî *fel/m* lâkaytlık, ilgisizlik
laqirdî *m* 1. lâkırdı 2. şaka
laqirdîhez *nd/nt* şakacı
laqirdîhezi *m* şakacılık
laqirdîkirin *m* lâkırdı etme
laqirdî kirin *l/gh* lâkırdı etmek
laqûn *ant/m* 1. leğen kemiği 2. kalça, popo
lar (I) *zo/h* dana burnu (Gryllotalpa vulgaris)
lar (II) *m* 1. ahır, öküz ve manda barınağı 2. in, hayvan ini
lar (III) *rd* 1. zayıf 2. çelimsiz, sıksa

laran *m* yabani hayvan sürüsü
larbîn *bj nd/rd* astigmat
larbînî *bj/m* astigmatizm
lare (I) *m* işve
lare (II) *m* eğik çizgi (dik olmayan)
larehêl *mat/m* köşegen
lareñjt *bj/m* larenjit
lareş *bnr* lareşe
lareşe *bj/m* kangren ~ **girtin** kangren olmak
lareşeyî *rd* kangrenli
lareşeyîbûn *m* kangrenleşme
lareşeyî bûn */ngh* kangrenleşmek
largheto *mzk/m* larghetto
largo *mzk/m* largo
larkirin *m* 1. zayıflatma, sıksalaştırma 2. hayvan otlatırken belli belirsiz ses çıkarma
lar kirin */gh* 1. zayıflatmak, sıksalaştırmak 2. hayvan otlatırken belli belirsiz ses çıkarmak
laro *rd* cici (çocuk dilinde güzel ve hoş şeyler için) ~ cici cici (şey)
lart *rd* ağır, kilolu, şişman
las *m* 1. biçilmiş ekin yığını 2. bağlanınış ot demeti
lasa *m* taklit
lasaker *nd/nt* taklitçi
lasakerî *m* taklitçilik
lasar *rd* kalın kafalı
lasarî *m* kalın kafalılık
lasayî (I) *h* sıradan
lasayî *m* 1. taklit 2. *rd* taklit (benzetilerek yapılmış şey) 3. *rd* taklidî (taklit yoluyla yapılan)
lasayîker *rd* taklitçi
lasayîkerî *m* taklitçilik
lasayîkirin *m* 1. taklit etme 2. taklidini yapma, öykünme
lasayî kirin */gh* 1. taklit etmek 2. taklidini yapmak, öykünmek
laser *m* sel, sel baskını, seylâp ~a **biharê** olağan bahar seli ~a **şop** birdenbire oluşan sel
laserî *m* yalvarma ~ (**yekî**) **gerin** -e yalvarmak
laserk *m* telsiz (cihazı)
laserke *bnr* laserk
laserkvan *nd/nt* telsizci
laserkvanî *m* telsizcilik
lasik *m* sapçık
lask (I) *m* askı, hevenk (saklanmak için tavana asılmış dizi)
lask (II) *m* sap
lasker *nd/nt* toplayıcı (ekin demetlerini toplayan)
lastik *rd* 1. lastik (kauçuktan yapılmış şey) 2. *m* lastik (araba lastiği) 3. *m* lastik (ince lastik şerit) * **lastîka derpê** don lastiği
lastîka hundirû *nd* iç lastik
lastîkçêker *nd/nt* lastikçi
lastîkçêkerî *m* lastikçilik
lastîkdar *rd* lastikli
lastîkkirî *rd* lastikli, lastik takılmış olan
lastîkotin *m* 1. lastîkotin (bir tür kumaş adı) 2. *rd* lastîkotin (bu kumaştan yapılmış şey)

laş (I) *bot/m* yenilir bir bitki
laş (II) *m* lavaş
laş (III) *ant/m* vagina, vajina
laş (IV) *n* 1. beden, gövde, vücut (insan bedeni) 2. beden, gövde (hayvan ve insanlarda baş, ayak ve kuyruktan sonra kalan bölüm) 3. gövde (kasaplıkta kesilmiş hayvanların sakatatları alındıktan sonraki bölümü) 4. ceşet, naaş 5. leş ~ **çêkirin** (birinin) leşini sermek ~ **dirêj kirin** (birinin) leşini sermek ~ **li erdê dirêj kirin** (birinin) leşini yere sermek ~ **li ber xwînê çûn** kan gövdeyi götürmek
laşciwanî *sp/m* vücut geliştirme
laşdar *rd* cismanî
laşdarbûn *m* cismanileşme, vücuta gelme
laşdar bûn */ngh* cismanileşmek, vücuta gelmek
laşdarkirin *m* 1. cismanileştirme 2. *wj* kişileştirme, teşhis
laşdarkirin */gh* 1. cismanileştirmek 2. *wj* kişileştirmek, teşhis etmek
laşdurist *rd* sağlıklı (kimse)
laşfiroş *m* fahişe
laşfiroşî *m* fahişelik
laşgir *rd* gövdeli, cüsseli, iri, iri kıyım, yapılı, iri yapılı, vücutlu, iri vücutlu, iri yarı * **yeke laşgir** e iri biri * **zilamekî laşgir** e yapılı bir adam
laşgiran *rd* ağır canlı, hantal (iş, davranışları ağır ve yavaş) * **yeke pir laşgiran** e, **kar ji destê wî dernakeve** çok hantal biri, elinden iş çıkmıyor
laşgiranbûn *m* hantallaşma
laşgiran bûn */ngh* hantallaşmak
laşgiranî *m* hantallık
laşgiri *m* iri yapıllık, iri vücutluluk, yapıllık
laşxur *rd* leş yiyici, etobur
laşxurî *m* leş yiyicilik, etoburluk
laşxwer *rd* leş yiyici, etobur
lat (I) *bnr* tat û lat
lat (II) *jeo/h* 1. külte 2. kaya, büyük ve sert taş kütesi 3. tomruk * **latê mermer** inmermer tomruğu ~ **û lot** kayalar
lat (III) *m* ar (yüzey ölçü birimi)
lat (IV) *m* 1. evlek, maşala 2. parsel (bahçelerde) 3. sürülmüş tarla parçası 4. yüz adımlık tarla 5. parça
lat (V) *m* yatak, akak, mecra (ırmak, çay, dere gibi suların içinde aktıkları yer)
lata *m* lâta (dar ve kalınca tahta)
lateks *m* lateks
latenîst *m* yan, böğür
laterît *jeo/m* laterit
laterna *m* lâterna (elle çalınan bir org)
laternajen *nd/nt* lâternacı
latik (I) *m* 1. evlek 2. tarh
latik (II) *m* *jeo/h* 1. külte 2. kaya, büyük kaya parçası
latim (I) *m* parça

latim (II) *m* bulaşma

latimandin *m* bulaştırma, sıvaştırma

latimandin *l/gh* bulaştırmak, sıvaştırmak, sıvamak (sıvar gibi bulaştırmak)

latimandî *rd* bulaştırılmış, sıvaştırılmış

latimî *rd* bulaşık (bulaşmış olan)

latimîn *m* bulaşma, sıvaşma

latimîn *l/ngh* bulaşmak, sıvaşmak

latimoyî *rd* sıvışık

Latîn *dir/nd* 1. Lâtin (İtalyada Latium bölgesi halkından olan) 2. *rd* Lâtin (Lâtinlerle ilgili olan şey) * **muzîka Latîn** Lâtin müziği

Latînî *m* Lâtince

latkirin (I) *m* 1. paylaşma 2. küçük parçalara ayırma

latkirin (II) *m* evlekleme

lat kirin (I) *l/gh* 1. paylaşmak 2. küçük parçalara ayırmak

lat kirin (II) *l/gh* evleklemek

laûbalî *rd* lâubali ~ **bûn** lâubali olmak

laûbalibûn *m* lâubalileşme

laûbalî bûn *l/ngh* lâubalileşmek

laûbalîfî *m* lâubalilik

lava (I) *der/m* lâva ~ **kirin** lâva etmek

lava (III) *m* 1. niyaz 2. yalvarma ~ **dike** dünden hazır (veya razı) ~ **kirin** 1) niyaz etmek (veya eylemek), can atmak, kıç atmak (çok istemek) 2) yakarmak ~ ~ bin can ile, dünden razı olma ~ ~ **kirin** bin can ile, çok isteyerek

lavahî *m* 1. niyaz etme, isticram 2. yakarı, yakarış, yakarma, yalvarma ~ **pê dan kirin** yalvartmak

lavaj *m* 1. lâvaj (metalürjide) 2. *bj* lâvaj (bir organa su vererek temizlemek)

lavakar *rd* 1. arzulu, istekli, isticram, razı 2. yakarıcı, yalvaran ~ **e, dikarê çiya bide pišta xwe** âşığa Bağdat sorulmaz (bir işi yapmaya istekli olan) ~ **ê (tişteki) bûn** talip çıkmak (veya talibi çıkmak)

lavakarbûn *m* arzulu olma, istekli olma

lavakar bûn *l/gh* arzulu olmak, istekli olmak

lavakarî *m* 1. arzululuk, isteklilik 2. yakarıcılık

lavaker *rd* 1. arzulu, istekli, isticram, razı 2. yakarıcı, yalvaran

lavakirin *m* 1. can atma, niyaz etme (veya eyleme) 2. yakarma

lava kirin *l/gh* 1. can atmak, niyaz etmek (veya eylemek) 2. yakarmak

lavane *h* 1. arzuluca, isteklince 2. yalvarırcasına, yalvarmacasına

lavayî *m* 1. niyaz etme, isticram 2. yakarı, yakarış, yakarma, yalvarma (**bi**) ~ **yan çûn (yekî)** suyuna gitmek ~ **yan ji Xwedê bike** Al-laha yalvar

lavayîkirin *m* 1. niyaz etme, isticram etme 2. can atma 3. yalvarma

lavayî kirin *l/gh* 1. niyaz etmek, isticram etmek 2. can atmak 3. yalvarmak

lavdanom *m* lâvdanôm

lavekar *bnr* lavakar

lavelav *m* yalvarış, yakarış

lavelavkirin *m* yalvar yakar olma, yakarma

lavelav kirin *l/gh* yalvar yakar olmak, yakarmak

lavij *ol/m* deyiş, ilâhî (Allah'ı övmek, ona dua etmek için yazılıp makamla okunan nazım)

lavijebêj *nd/nt* deyişleri söyleyen kimse

lavjebêjî *m* bu deyişleri icra etme

lavlavik *bnr* lavlavik

lavlavî *rd* yalvarmaklı

lavlavk *bot/m* 1. sarmaşık 2. bağboğan, çit sarmaşığı (Convolvulus sepium)

lavlavka daran *bot/nd* kuzu sarmaşığı

lavlavka mor *bot/nd* gündüz sefası, kakhaha çiçeği

lavlavok *rd* yalvarıcı (sürekli yalvaran kimse)

lavlavokî *m* yalvarıcılık

lavman *bj/m* lâvman

lavrovît *jeo/m* lâvrovit

lavsonît *jeo/m* lâvsonit

lavta (I) *mzk/m* lavta

lavta (II) lavta (doğacak çocuğu ana rahminde çekmeye yarayan alet)

lavtajan *nd/nt* lâvtacı (lavta aletini çalan kimse)

law (I) *rd* 1. taze (dinç, yıpranmamış, yorulmamış) 2. taze (kuru olmayan, körpe) 3. yaş (kendi canlılığını yitirmemiş, taze) 4. güzel, taze

law (II) *m* lâv, püskürtü

law (III) *n* 1. oğul, oğlan (erkek çocuk) 2. oğlan (yetişkin erkek) 3. uşak * **lawên Entebî** Antep uşağı 4. oğul (bazı kelimelerin anlamını pekiştirmek için kullanılır) * **kûçikê lawê kûçikan** it oğlu it 5. genç ~ **li bav tê oğul** babaya çeker ~ **ê bavê xwe** babasının oğlu ~ **ê mirovan** (an jî **merivan**) adam evladı ~ **ê xelkê el oğul** ~ **ên adem** adam oğlu, insan oğlu

lawan *rd* genç, toy (zihin bakımında yeterince gelişmemiş)

lawandin *m* ağıt yakma, oğula ağıt yakma

lawandin *l/gh* ağıt yakmak, oğula ağıt yakmak

lawanî *m* 1. gençlik, delikanlılık 2. toyluk

lawap *n* amcaoğlu, amcazade

lawaş *n* lavaş

lawaz *rd* cılız, çelimsiz, zayıf ~ **bûn** cılızlaşmak

lawazî *m* cılızlık, çelimsizlik, zayıflık

lawazkirin *m* cılızlaştırma, zayıflatma

lawaz kirin *l/gh* cılızlaştırmak, zayıflatmak

lawçak *rd* delikanlı

lawçakî *m* delikanlılık

lawejok *m* ağıt

lawelaw *h* 1. hey oğul, oğul oğul 2. *m* oğula ağıt yakma ~ **kirin** oğula ağıt yakmak, ağlatıp sızlamak

lawêsin *m* ağıt yakma

lawêsin *l/gh* ağıt yakmak * *li ser miriyan stran dilawêsin* ölümler üzerine ağıt yakıyorlar

lawheval *n* erkek arkadaş

lawînî *m* gençlik, delikanlılık

lawij *bnr* lavij

lawik (I) *n* 1. oğlan (erkek çocuk) 2. oğlan (yetişkin erkek) * *lawik çû leşkeriyê û car din venegeriya* oğlan askere gitti bir daha dönmedi 3. oğlucuk, oğlancağız (sevgi bildirmek için, yapılan küçültme) ~ê *male bila şane be, bila meaşê wî qet tune be* kel başa şimsir tarak

lawik (II) *mzk/m* 1. uzun hava (aşk, din, tarih, acı gibi konuları işleyen ölçüsüz şarkı veya türkü) 2. gazel 3. müzikli hikaye 4. ağıt ~ *strîn* gazel okumak ~a *miriyan* ağıt ~ên *siwaran* dağlık bölgede de söylenen savaş türkülleri ~ên *beriyê* ovalık kesimde söylenen türkü türü

lawikbêj *nd/nt* bu şarkı veya türkülleri söyleyen kimse

lawikî *m* genç kızların delikanlılar üstüne yakıtığı türkü

lawir *bnr* rawir

lawî *m* tazelik, körpelik

lawîn (I) *n* delikanlı

lawîn (II) *m* yas tutma, ağıt yakma (oğul oğul deyip yas tutma)

lawînî *m* 1. gençlik, delikanlılık 2. *rd* delikanlıca

lawîtî *m* 1. gençlik, delikanlılık 2. evlâtlık, oğulluk

lawje *bnr* lavij

lawjebêj *bnr* lavijebêj

lawij *bnr* lavij

lawkeleş *rd* hoş delikanlı

lawlaw (I) *bnr* lawelaw

lawlaw (II) *bot/m* sarmaşık

lawmet *n* hala oğlu, halazade

lawmetik *n* hala oğlu, halazade

lawmîr *n* 1. beyzade 2. prens

lawmîrî *m* 1. beyzadelik 2. prenslik

lawo *b* 1. evlât (erkek için) 2. oğul (yaşlı kimselerin genç erkeklere söylediği bir seslenme) 3. ey

lawûte *m* çekel

lawxal *n* dayı oğlu

lawxatî *n* teyze oğlu

lawxaltîk *n* teyze oğlu

lax (I) *n* kara et (kasta oluşun yağsız et)

lax (II) tarama (silâhla) ~ *kirin* taramak

laxer *rd* lâgar * *hespê laxer* lâgar at

laxerî *rd* 1. lâgarca 2. hantal (iş, davranışları ağır ve yavaş) 3. leş gibi (tembel veya çok yorgun)

laxerîbûn *m* 1. lâgarlaşma 2. hantallaşma

laxerî bûn *l/gh* 1. lâgarlaşmak 2. hantallaşmak

laxkirin *m* (silâhla) tarama, tarayış

lax kirin *l/gh* (silâhla) taramak

lay *n* 1. taraf (ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri) * *her layê xanî bi dîwar hatîbû girtin* evin her tarafı duvarla çevirilmişti 2. taraf, yön, (yan, doğrultu) 3. taraf (istekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri) * *tu jî kîjan layî yî?* sen hangi taraftansın? 4. taraf (bir kişinin soyundan gelenlerin hepsi) 5. öte * *layekî mala me bexçe layê din kuçe ye* evimizin bir yanı bahçe öte yanı sokak ~ê *din* 1) öte * *layê din yê rê* yolun ötesi 2) *rd* öte (karşı taraf)

layekî *rd* yan, tali, ikinci dereceden * *rolên layekî* yan roller * *saziyên layekî* yan kuruluşlar * *dahata layekî* yan gelir

layan *n* 1. taraf (ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri) 2. taraf, yön, (yan, doğrultu)

layengir *nd/nt* 1. tarafgir, taraftar, yandaş 2. taban, yandaş kitle 3. *rd* taraflı ~ê (yekî) *bûn* (birinin) yandaşı olmak

layengirî *m* tarafgirlik, taraftarlık, andaşlık ~ *kirin* tarafgirlik yapmak

layennegir *rd* tarafsız

layennegirî *m* tarafsızlık

layerê *rd* yanlal

layê navber *erd/nd* ara yön

layê sereke *erd/nd* ana yön

layiq *rd* lâyık * *tu layiqê wî tiştî yî* sen buna lâyıksın

layî *d* 1. gibi, -e benzer * *zilamekî layî şêr* aslan gibi bir adam 2. *nd* tıpkı

layîha *hiq/m* lâyiha, tasarı

layîn *m* taklit

layît *m* el feneri

layka *m* roket

laylay *m* neni neni

lays *rd* muğlak

laysî *m* muğlaklık

laytmotîf 1. lâytmotif (müzik parçasında ana motif) 2. laytmotif (edebi vesanat eserlerinde)

Laz *nd* 1. Lâz 2. *rd* Lâz (bu halka özgü olan)

Lazî *m* lazca

lazer *fiz/m* lâzer

lazim *rd* lâzım, gerekli ~ *kirin lâzım* gelmek ~ *bûn lâzım* olmak

lazimatî *bnr* lazmatî

lazimbûn *m* gerekme

lazim bûn *l/gh* gerekmek

lazimkarî *m* ihtiyaç

lazimok *m* 1. oturak, lazımlık (içine aptes buzulan kap) 2. sürgü (hastanın büyük ve küçük aptesini yaptığı kap) ~

Lazkî *m* Lâzca

lazmatî *m* 1. ihtiyaç, gereksinim, gereksinme 2. eksik (ihtiyaç duyulan şey) * *lazmatiyên*

malê pir in evin eksikleri çok ~ pê çêbûn ihtiyac duymak ~ pê hebûn ihtiyacı olmak ~yên hûrik mûrik eksik gedik ~yên (yekî) ji mala (wî) qedîn kendi yağından kavrulmak, hallenip küllenmek

lazûk bot/m 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak

lazût bot/m 1. lâzut, mısır (Zea mays) 2. lâzut, mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak

lazûtîfiroş nd/nt mısırcı

lazûtîfiroşî m mısırcılık

lazwerd m piruze taşı

leb bnr lêv

leb nd lep (daha söze başlanırken ne demek istendiğini çabucak anlamak) ~ **negotin go-tin** leblebî lep demeden leblebiyi anlamak

lebat (I) rd aktif

lebat (II) ant/n organ, uzuv

lebat (III) m 1. hareket, davranış * **libateke xweş** güzel bir hareket 2. iş, davranış 3. hareket, devinim 4. *fiz* hareket, devinim, devim (durağan bir noktaya göre devinmekte olan bir nesnenin durumu) 5. *fel* devinim (bir ruh durumundan başka bir ruh durumuna geçiş; bir düşünce sürecinin başlaması) ~a **vebizavî** tepkisel davranış

lebatî (I) rd organik

lebatî (II) rz/m etken, aktif

lebatîbûn m 1. etkenleşme 2. etkenlik

lebatî bûn l/gh etkenleşmek

lebatîfî rz/m etkenlik

lebatkar nd/nt eylemci

lebatkarî m eylemcilik

lebatkirin m 1. hareket etme, vücudu oynatma, kıpırdatma, devinme 2. davranma, davranış sergileme

lebat kirin l/gh 1. hareket etmek, vücudu oynatmak, kıpırdatmak, devinmek 2. davranmak, davranış sergilemek

lebeniye m bir tür çorba

lebenî m yayla çorbası

lebê b efendim (bir sesleniş karşısında 'buyur, burdayım' anlamında kullanılır) * **Hesen lawo tu li ku yî?** -lebê bavo, ez li vir im Hasan, oğlum nedredesin? -efendim baba, burdayım

lebek m kapan, tuzak (fare veya kuş kapanı)

lebekandin m uğraştırma

lebekandin l/gh uğraştırmak * **te ez lebekandim** beni uğraştırdım

lebekîn m uğraşma

lebekîn l/gh 1. uğraşmak (bir işi başarmaya çalışmak) 2. uğraşmak (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * **ez çî qas lebekîm jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraştıysamda beceremedim

lebitan m devinme, kıpırdama, kımıldama

lebitandin m devindirme, hareket etirme

lebitandin l/gh devindirmek, hareket ettirmek

lebitandî rd devindirir

lebitîn m devinme, hareket etme (bir cismin bir noktaya göre yeri veya duruşunu değişme)

lebitîn l/gh devinmek, hareket etmek (bir cismin bir noktaya göre yeri veya duruşunu değişmek)

lebk m uğraşı

leblebî m leblebi

leblebîfiroş nd/nt leblebici (satan kimse)

leblebîfiroşî m leblebicilik

leblebîvan nd/nt leblebici

leblebîvanî m leblebicilik

leblebok m leblebi

leblebû bot/m şerbetçi otu (Humulus lupulus)

leblebûn m leblebi

lebt m 1. devim, devinim, hareket (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 2. hareket (vücut oynatma, kıpırdatma veya kımıldanma) 3. *fiz* hareket, devinim 4. davranış, tutum

lebtard rd devimli

lebtî rd devimsel

lebtîfî m devimsellik

lebtok rd devingen

lebtokî m 1. devingenlik 2. *rd* devingence

lebtokî rd oynak (kımıldayan, yerinde durmayan) * **lingê maseyê pir leptokî ye** masanın ayağı çok oynak

lebtokîfî m oynaklık (oynak olma durumu, yerinde durmama durumu)

lebûd bnr libûd

lebûdî bnr libûdî

lebzîne (I) m kurabiye (badem içi ile yapılan bir tür kurabiye)

lebzîne (II) mat/m eş kenar dörtgen

lebzîne (III) m elmas

lec (I) m 1. bahanne 2. iddia

lec (II) m 1. kavga 2. tartışma 3. anlaşmazlık ~ **kirin** kavga etmek

lec (III) m yarışma, musabaka ~a **werzîşê** spor karşılaşması

lecbaz nd/nt yarışmacı

lecbazî m yarışmacılık

lecbazîfî m yarışmacılık

lecgir nd/nt bahane arayan

lecgirî m bahane arama

lecker nd/nt kavgacı

leckerî m kavgacılık

leckerî m 1. kavga etme, dövüşme 2. atışmak atışma (ozanların atışma) 3. ağız dalaşı (veya kavgası) yapma, münakaşa yapma

lec kirin l/gh 1. kavga etmek, dövüşmek 2. atışmak atışmak (ozanların atışmak) 3. ağız dalaşı (veya kavgası) yapmak, münakaşa yapmak

leçek m leçek, baş örtüsü

ledûn m ledûn, Tanrı katı

lef (I) *m* başa takılan süs takısı

lef (II) *mat/m* kesir ~a **dehekfî** ondalık kesir

lef (III) *m* 1. dolam, sarım (bir şeyi bir kez saracak miktar) 2. *fiz* sarım ~ **û neşir** leff ü neşir

lefandin *m* 1. dolama 2. sarma, sarış 3. *mec* sırnaşma

lefandin *l/gh* 1. dolamak (dolaştırmak) 2. sarmak 3. *mec* sırnaşmak * **pisîk xwe lê dilefî-ne** kedi ona sırnaşıyor

lefandî *rd* 1. dolanık, dolanmış 2. sarılı, sarılmış olan

lefav *m* sel

lefeq (I) *rd* 1. dolangan 2. sarılğan, sarmaşık

lefeq (II) *nd/nt* oyunbaz, hilebaz

lefeqî *m* oyunbazlık, hilebazlık

lefikandin *m* 1. dolama (dolaştırma) 2. sarma

lefikandin *l/gh* 1. dolamak (dolaştırmak) 2. sarmak

lefikîn *m* 1. dolanma 2. sarılma

lefin *l/gh* 1. dolanmak * **ben li darê lefiyabû** ip ağaca dolanmıştı 2. sarılmak

lefin *m* 1. dolanma 2. sarılma

lefin *l/gh* 1. dolanmak * **ben li darê lefiyabû** ip ağaca dolanmıştı 2. sarılmak

leflefk *rd* 1. sarılğan 2. kıvrımlı

leflefkî *m* sarılğanca 2. kıvrımlıca

leflefork *nd* 1. sarmaşık 2. tırmanıcı (bitki)

lefs *m* lâfız

lefsîrîn *rd* tatlı dilli

lefsîrînî *m* tatlı dillilik

leg *zo/m* leylek

legal *rd* legal

legalbûn *m* legalleşme

legal bûn *l/gh* legalleşmek

legalî *m* legallik

legalkirin *m* legalleştirme

legal kirin *l/gh* legalleştirmek

legalîte *m* legallite

legan *m* 1. leğen 2. *ant* leğen, havsala ~ **û mi-sîn** legen ibrik ~a **gurçikê** *ant* leğen

legap *m* dizgin ~ **kirin** dizgin vurmak

legapkirin *m* dizginleme

legap kirin *l/gh* dizginlemek

legapkirî *rd* dizginli, dizginlenmiş

lega reş *zo/nd* kara leylek (*Ciconia nigra*)

legato *mzk/h* legato

legleg *zo/m* leylek ~a **Dêrsimê** leylek gibi

leglega reş *zo/nd* kara leylek (*Ciconia nigra*)

leh *d* leh

Leh *nd/rd* Leh, Polonyalı (Polonya halkından ve ya ırkından olan kimse)

leha *nd* bura, burası

lehçe *m* lehçe, diyalekt

lehd *m* pazar (haftanın birinci günü, cumartesi ile pazartesi arası olan gün) * **roja lehdê dawet** heye pazar günü düğün var

leheng *nd/rd* 1. kahraman (savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlık gösteren, yiğit) 2. kahraman (bir olayda önemli bir yeri olan

kimse) 3. *wj* kahraman (roman, hikaye, tiyatro gibi edebiyat türlerinde, filmlerde en önemli kişi)

lehengane *h* kahramanca

lehengbûn *m* kahramanlaşma

lehengbûyîn *m* kahramanlaşma

lehengî *m* kahramanlık

lehengkî *rd* kahramanca

lehêf *bnr* lihêf

lehêq *m* eklenti

lehf *n* çal (taşlık yer, çıplak tepe)

lehfz *m* lâf

lehîztok *bnr* leyîstok

lehiqandin *m* 1. bağlama 2. ekleme, ilave etme, ulama

lehiqandin *l/gh* 1. bağlamak 2. eklemek, ilave etmek, ulamak

lehiqandin *m* ekleme

lehiqandî *rd* 1. bağlanık 2. ekli, ilaveli, ulamalı (eklenmiş olan)

lehiqîn *m* eklenme

lehiqîn *l/gh* eklenmek

lehiwandin *m* oyalama

lehiwandin *l/gh* oyalatmak

lehiwîn *m* oyalanma

lehiwîn *l/gh* oyalanmak

Lehî *m* Lehçe, Leh dili

lehî *m* sel ~ **bi erdê ketin**, etrafı sel almak ~

birin yel üfürdü sel (veya su götürdü) ~ (**cihek**) **birin** (bir yeri) sel götürmek (çok yağmurdan dolayı bir bölgede yollar zor geçilir duruma gelmek) ~ **dîçe qirş û qal dimîne** sel gider kum kalır ~ **erd şûştin** (bir yeri) sel götürmek ~ **ketin** (**cihekî**) (bir yeri) sel basmak ~ **kevir bi xwe re birin** sel seli götürmek ~ **birin** sel seli götürmek ~ **lê qelibîn** sel basmak ~ **lê rabûn** (bir yeri) sel götürmek ~ **rabûn** sel basmak ~ **rakirin** sel almak ~ **ya avê** su baskını ~ **ya qeşayê** buz seli

lehîk *m* selinti

lehîm *m* lehim

lehîmbûn *m* lehimlenme

lehîm bûn *l/gh* lehimlenmek

lehîmbûyîn *m* lehimleniş

lehîmker *nd/nt* lehimci

lehîmkerî *m* lehimcilik

lehîmkirin *m* lehimleme

lehîm kirin *l/gh* lehimlemek

lehîmkirî *rd* lehimli, lehimlenmiş olan

lehîzkandin *bnr* leyîstikandin

lehîzkîn *bnr* leyîstikîn

lehîzvan *bnr* leyzvan

Lehkî *m* Lehçe, Leh dili

lehmeçûn *m* lâhmacun

lehn *m* ayı ini

lehp *m* oyun, hile, desise

lehpekî *m* tilkilik

lehpekîbûn *m* tilkileşme

lehpekî bûn *l/gh* tilkileşmek

lehpok *nd/nt* oyunbaz, hilebaz

lehpokî *rd* oyunbazca, hilebazca

lehpokîfî *m* oyunbazlık, hilebazlık

leht *m* mezar taşları

lehtik *m* küçük toprak parçası

lehz *m* lahza

lehze *m* lâhza

leîn *rd* lain, melun

lej *bnr* lec

lejav *m* suyun hızlı aktığı yer

lejyon *m* 1. *dir* lejyon (eski Romalılarda piyade ve süvarinin oluşturduğu askeri birlik) 2. lejyon (birkaç takımdan oluşmuş askeri birlik)

lejyoner *nd/nt* lejyoner

lejyonerî *m* lejyonerlik

lek (I) *bnr* leke

lek (II) *nd* mika, melamin

lek (III) *rd* tümen (on binden oluşan)

lek (IV) *rd* değersiz ~ **û pek** değersiz

lekan (I) *m* kar ayakkabısı (hedik, leken)

lekan (II) *m* kasnak

lekaş *m* kelik (eski ayakkabı)

leke 1. leke (kir sonucu oluşan) 2. leke (çeşitli sebebler sonucu bir yüzeyde oluşan) * **lekeyên li ser neynokan** turnaklardaki lekeler 3. *mec* leke, kara (yüz kızartıcı durum, utanılacak durum) * **ev rewş ji bo me leke ye** bu durum bizim için bir lekedir 4. leke (insan teninde oluşan lekeler için) 5. *ast* leke (güneş ve ay gibi cisimlerin üzerindeki lekeler için) 6. *ast* gözenek (güneş yüzeyinde görülen küçük, yuvarlak kara lekelerden her biri) 7. çil (aynada oluşan leke) 8. yama (deride büyük leke) 9. karalama (leke sürme) ~ **anîn ser (yekî)** (birine) leke getirmek ~ **anîn ser (...)** (bir şeye) gölge düşürmek * **ev kurteçîroka dawîn leke aniye ser nav û dengê nivîskar** bu son hikaye yazarın ününe gölge düşürmüştür ~ **anîn ser mêraniyê** (an jî **mêrxasiyê**) yiğitliğe leke (bok) sürmemek ~ **anîn ser navê (yekî)** adını kirletmek (veya lekelemek) ~ **anîn ser şerefa (yekî)** (birinin) şerefini lekelemek ~ **anîn serê** *mec* gölgelemek ~ **bûn** leke olmak ~ **kirin** (bir şeyi) leke etmek (veya yapmak), lekelemek ~ **lê ketin 1)** leke olmak 2) eteği kirlenmek, namusu kirlenmek ~ **lê xistin 1)** (bir şeyi) leke etmek (veya yapmak), leke sürmek 2) (birine) ip takmak (birinin kötülüğü için çalışmak) 3) balgam atmak (yapılmakta olan bir iş veya konu üzerine kuşku uyandıracak bir söz söylemek) ~ **li (yekî) xistin** alnına kara sürmek ~ **neanîn ser (yekî)** (birine) toz kondurmamak ~ **neanîn ser xwe** üstüne toz kondurmamak ~ **ya (tiştêkî) anîn ser (yekî)** (birine) ... damgasını vurmak * **lekeya dizektiyê jî anîn ser me** bize hırsızlık damgasını bile vurdular ~ **ya sîndoqê** sandık

lekesi ~ **ya xwînê** kan lekesi ~ **yên li rûyê rojê** güneş lekeleri

lekebûn *m* lekelenme

leke bûn *l/gh* lekelenmek

lekedar *rd* lekeli

lekedarbûn *m* 1. lekelenme 2. *mec* lekelenme, leke sürülme 3. *mec* lenme, kirlenme (ırzına geçilme)

lekedar bûn *l/gh* 1. lekelenmek 2. *mec* lekelenmek, leke sürülmek 3. *mec* lekelenmek kirlenmek (ırzına geçilmek)

lekedarbûyîn *m* 1. lekeleniş 2. *mec* lekeleniş 3. *mec* lekeleniş, kirleniş (ırzına geçilme)

lekedarî *m* lekellik

lekedarîbûn *m* 1. lekelenme 2. *mec* karalanma 3. *mec* lekelenme, kirlenme (onuru lekelenme) 4. lekelenme, kirlenme, ifeti bozulma (kadın için; ırzına geçilme) 5. kokuşma (kişi, toplum, bozularak niteliğini yitirme)

lekedarî bûn *l/gh* 1. lekelenmek 2. *mec* karalanmak 3. *mec* lekelenmek, kirlenmek (onuru lekelenmek) * **ji ber dizekiya wî navê malbata me lekedarî bû** hırsızlığından dolayı ailemizin adı kirlendi 4. lekelenmek, kirlenmek, ifeti bozulmak (kadın için; ırzına geçilmek) 5. kokuşmak (kişi, toplum, bozularak niteliğini yitirmek)

lekedarîkirin *m* 1. lekeleme, kirletme (onuruna, namusuna zarar verecek bir suç yüklemek) 3. *mec* lekeleme, kirletme (kadın için; ırzına geçmek, namusuna zarar verme) 4. karalama, karalayış, leke sürme

lekedarî kirin *l/gh* 1. lekelemek 2. *mec* lekelemek, kirletmek (onuruna, namusuna zarar verecek bir suç yüklemek) * **şikeke wiha jî mirovan lekedarî dike** böyle bir şüphe bile insanı kirlendir 3. *mec* lekelemek, kirletmek (kadın için; ırzına geçmek, namusuna zarar vermek) 4. karalamak, leke sürmek

lekedarkirin *m* 1. lekeleme 2. *mec* lekeleme (namus ve onur açısından) 3. karalama, leke sürme 4. alnına kara sürme, damgalama (yapmadığı bir işi birine yüklemek)

lekedar kirin *l/gh* 1. lekelemek 2. *mec* lekelemek (namus ve onur açısından) 3. karalamak, leke sürmek * **cîhê beredayî mamoste lekedar kirin e** öğretmeni boş yere karalamışlar 4. alnına kara sürmek, damgalamak (yapmadığı bir işi birine yüklemek)

lekekirin *m* lekeleme

leke kirin *l/gh* lekelemek

lekem *m* gem

lekeya çav nd ak benek

lekitandin *m* otlama

lekitandin *l/gh* otlamak

lekitîn *m* otlama, otlakta yayılma

lekitîn *l/gh* otlanmak, otlakta yayılmak

lekîn *rd* mikadan yapılmak

lekm (I) *m* 1. pençe 2. at, eşek gibi hayvanların ön çiftesi

lekm (II) *m* 1. davranış, tutum 2. söz, lâf (kavil, lâkırdı) * **lekmên ne xweş jê re digot** ona kötü lâflar söyledi ~a (yekî) **ne xweş bûn** söz (veya davranışları) hoş olmamak

lekme *m* 1. leke, karalama 2. leke (onur kırıcı durum) ~ **lê xistin** leke sürmek, karalamak, lekelemek

leksikolog *nd/nt* leksikolog

leksikograf *nd/nt* leksikograf, sözlük bilimci

leksikografi *m* leksikografî, sözlük bilimi

leksikoji *m* leksikoji

lektor *nd/nt* okutman

lektori *m* okutmanlık

lel *m* 1. lâl (değerli bir taş) 2. lâl (bir tür kırmızı mürekkep) 3. *rd* lâl (kırmızı parlak renkten olan)

lelan *m* arıza

lelandan *m* arızalanma, arıza verme

lelan dan *l/gh* arızalanmak, arıza vermek

lelandayî *rd* arızalı, arıza vermiş olan

lelandayîn *m* arızalanış, arıza verme

lele (I) *m* lüle (ağır hapis mahkûmların boynuna geçirilen demir halka)

lele (II) *n* 1. lala (şeyhzadelerin özel eğitmenleri) 2. *dir* lala (padişahların vezirlerine seslenirken kullandıkları hitap sözü)

lele (III) *b e e*, uyu anlamında (çocuk dilinde) ~ **kirin** uyumak

lelecan *m* salıncak

lelek *bnr* xax û lelek

lelengî *m* bir tür yumurtalı börek

leletî *m* lalalık

lelewîn *rd* cimri (toplu olarak) * **maleke lelewîn** cimri bir ev

lelê *m* 1. ane, teklifsiz konuşmalarda 2. büyük anne (çocuk dilinde)

lem (I) *m* tevek, köken (kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları) ~ **jê çûn** teveklelemek

lem (II) *m* çalkantı (su, nehir, göl vb. için)

lem (III) *n* 1. el, şamar 2. pençe * **lemê hirçi** ayı pençesi

lem (IV) *m* hayvan memesi

lem (V) *m* kesme (kamış ucu gibi kesme şekli) ~ **dan** ucunu sivri veya kamış şeklinde kesmek ~ **kirin** dahra ile ucunu sivri bir şekilde kesmek

lema *g* 1. çünkü 2. ötürü, -den dolayı

lemat *m* şamar, şaplak, tokat (beş kardeş) ~ **danîn (yekî)** (birine) şamar atmak ~ **lê dan** (an jî xistin) şamar atmak

lemba *m* 1. lamba 2. lamba (radyo ve televizyon alıcılarında) 3. lamba (kapı ve pencerelerde açılan kanal) ~ **pê ketin** lamba yanmak ~ **pê xistin** lambayı açmak ~ **vekirin** lambayı açmak ~ **ya diwêr** duvar lambası, aplik ~ **ya don** (an jî gazê) gaz lambası * **ga-**

va ku min çavên xwe vekirin jî lembayên don yek tefiyabû gözlerimi açtığımda gaz lambalarından birisi sönmüştü ~ **ya fluoresan** flüoresan lambası ~ **ya îşaretê** (an jî sinyalê) sinyal lambası ~ **ya lokizê** lüks lambası ~ **ya mij sis** lambası ~ **ya trafikê** trafik lambası

lembakirin *m* lambalama, lamba açma (marangözlükte)

lemba kirin *l/gh* lambalamak, lamba açmak (marangözlükte)

lembakirî *rd* lambalı (marangözcülükte)

lembanekirî *rd* lambasız (marangözcülükte)

lembûn *m* sakinleşme

lem bûn *l/gh* sakinleşmek

lembûze *m* domuz burnu

lemecûn *m* lahmacun

lemelem *m* çalkantı (su, göl deniz için) ~ **a avê** su çalkantısı

lemik *m* kalem biçiminde kesilmiş ağaç dalları

lemisandin *m* kıvratma

lemisandin *l/gh* kıvratmak

lemisîn *m* kıvranma (korku veya soğuktan)

lemisîn *l/gh* kıvranmak (korku veya soğuktan)

lemişt *m* yığıntı, yığın

lemîlemî *m* çalkantı

lemîlemî bûn *m* çalkanma

lemîlemî bûn *l/gh* çalkanmak

lemkedar *rd* lekeli, lekelenmiş (kötü olarak namı çıkmış olmak)

lemkî *rd* ucunu sivri bir biçimde kesme

lemlate (I) *ant/m* adale, kas

lemlate (II) sel, akıntı

lemlatedar *rd* kash

lemlateyî *rd* kasıl, adalı

lempe *bnr* lemba

lems *m* ziraat, tarım

lemûz *m* domuz burnu

lenawber *rd* yok edici

lenc *rd* sırtkan

lence *m* işve

lencîn *m* sırtma

lencîn *l/gh* sırtmak

lencîfî *m* sırtkanlık

lend *m* tünel

lendehe *nd* pehlivan

lendehe *nd* pehlivan

lendik *bnr* landik

lenet *bnr* lanet

lenet kirin *bnr* lanet kirin

lenf *ant/m* lenf, lenfa, ak kan

lenfatîk *nd/rd* 1. lenfatik 2. lenfatik (lenfatizme tutulmuş olan kimse)

lenfatîzm *bj/m* lenfatizm

lenfosît *biy/m* lenfosit

leng *rd* aksak, çolpa

lengandin *m* aksatma, topallatma

lengandin *l/gh* aksatmak, topallatmak

lengeloş *rd* avare, elden ayaktan düşmüş kimse

lengeloşı *m* avarelik, elden ayaktan düşmüş durumu

lenger *der/n* 1. lenger, çapa (geini demiri) * **keştiyê lengerê xwe avêtiye deryayê** gemi denize çapasını atmış 2. köprü ayağı 3. ufo, uçan daire 4. *b* fonda (denizcilikte demir atma komutu) ~ **avêtin** demirlemek, demir atmak, fonda etmek ~ **berdan avê** demir atmak ~ **bi xwe re kaş kirin** demir taramak (gemi, rüzgâr veya akıntı yüzünden demirini sürüklemek) ~ **hildan** demir almak, iskele almak ~ **kışandin** demir almak ~ **a li pêşiya keştiyê der/nd** göz demiri

lengeravêtin *m* demirleme

lenger avêtin *l/gh* demirlemek * **keştiyê lenger avêt** gemi denirledi

lengeravêti *der/rd* demirli (demirlenmiş olan) * **li benderê keştiyek lengeravêti me dipê** limanda demirli bir gemi bizi bekliyor

lengergeh *m* iskele (gemi, vapurların demir attığı yer)

lengerhılanîn *m* demir alma, iskele alma

lenger hılanîn *l/gh* demir almak, iskele almak

lengerhildan *m* demir alma

lenger hildan *l/gh* demir almak

lengerhildayî *der/rd* demir üzerinde

lengerî *m* 1. lenger (yayvan ve kenarları geniş büyük bakır kap) 2. servis tabağı 3. *rd* lenger (bir lengerin alacağı miktar) ~ **ya masiyan** balık tabağı (balık koymaya yarayan kap) ~ **ya vêl** yayvan servis tabağı

lengerîk *m* lenger, küçük kayık tabak

lengerkirin *m* demirleme

lenger kirin *l/gh* demirlemek

lengerkirî *rd* demirli gemi

lengir *rd* aksak, topal

lengirandin *m* aksatma

lengirandin *l/gh* aksatmak

lengirandî *rd* aksak, aksatılmış olan

lengirin *m* aksama

lengirin *l/gh* aksamak

lengî *m* aksaklık, çolpalık

lengîn *m* 1. aksama, topallanma 2. *rd* aksak, aksakça

lengîn *l/gh* aksamak, topallanmak

lenguîstîk *m* lengüistik, dil bilimi

Lenînîst *rd* Leninist

Lenînîzm *m* Leninizm

lens *m* lens

lento (I) *mzk/h* 1. lento (bir parçanın ağır çalınacağını anlatır) 2. *m* lento (bu tempoda çalınan parça)

lento (II) *m* lento * **lentoya derî** kapı lentosu

leopar *zo/m* leopar

lep (I) *ant/n* 1. el 2. pençe (insanların elleri çin) 3. *mec* pençe, baskı, yumruk (*mec*) * **di bin lepê dijmin de** düşünen yumruğu altında 4. **apaz** (bir avuç dolusu) * **lepek genim** bir apaz buğday **bi her çar** ~ **an** dört ayak i-

çine düşmek ~ **ek rûn di ser dilê xwe dan** kınalar yakmak

lep (II) *h* 1. lapa lapa * **bi lepan berf barî** lapa lapa kar yağdı 2. **löpür** 3. **lâp** * **hevîr got** lep kete erdê hamur **lâp** diye düştü ~ **e~** **löpür** **löpür**

lep (III) *m* oyun, desise, hile

lepat (I) *bnr* leqat

lepat (II) *m* şamar, pençe (insan için)

lepatke *m* ot balyalarını bağı

lepbîn *nd/nt* el falına bakan kimse

lepbînî *m* el falı

lepe (I) *m* büyük kar tanesi

lepe (II) *m* lâpa

lepek *rd* 1. oyunbaz, hilebaz, hilekâr 2. kurnaz

lepekî *m* 1. oyunbazlık, hilebazlık, hilekârlık 2. kurnazlık

leper *bj/m* egzama

lepetir *m* buğday kırmasından yapılan bir yemek

leplik (I) *n* eldiven ~ **ê mexmerî** (an **jî qedîfe**) kadife eldiven

leplik (II) *bot/m* parmak ucu büyüklüğünde eş-kimsi kırmızı ineyvesi olan bir çalı

leplik (III) *m* kapan, tuzak (yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzen) ~ **danîn** kapan kurmak

leplikandin *m* 1. uğraştırma 2. aksatma, felç etme, (bir işi) felçe uğratma, halel verme, sarsma 3. bağlama (başka bir işle uğraşmaz olma) 4. çelme atma (veya takma), gelişmesini engelleme

leplikandin *l/gh* 1. uğraştırmak 2. aksatmak, felç etmek, (bir işi) felçe uğratmak, halel vermek, sarsmak * **şer aborî lelikan** savaş ekonomiyeye halel verdi 3. bağlamak (başka bir işle uğraşmaz olmak) * **vî karî ez lelikandim** bu iş beni bağladı 4. çelme atmak (veya takmak), gelişmesini engellemek (**yek**) ~ **ayağına çelme takmak** (birinin işinden yükselmesine engel olmak)

leplikdanîn *m* tuzaklama, kapan kurma

leplik danîn *l/gh* tuzaklamak, kapan kurmak

leplikîn *m* 1. uğraşma 2. aksama, felç olma, (bir iş) felçe uğrama (bir iş gereği gibi yürümeme) 3. bağlanma, işinden gücünden geri kalma (başka bir işle uğraşmaz olma) 4. per perişan olma

leplikîn *l/gh* 1. uğraşmak 2. aksamak, felç olmak, (bir iş) felçe uğramak (bir iş gereği gibi yürümek) * **baran barî trafik leplikî** yağmur yağınca trafik felce uğradı 3. bağlanmak, işinden gücünden geri kalmak (başka bir işle uğraşmaz olmak) 4. per perişan olmak

lepira *h* 1. aniden, ansızın, birdenbire 2. *rd* fevrî * **tevgerên lepira** fevrî hareketler

lepiratî *m* fevrilik

lepisandin *bnr* tepisandin

lepîska *m* Lepzig şehrinden üretilen ipek
lepok *rd* 1. oyunbaz, hilebaz, hilekâr 2. kurnaz,
lepokî *m* 1. oyunbazlık, hilebazlık, hilekârlık 2. kurnazlık
lepoxe *m* lâpa (derman için) *m* ~ **dan ser** (bi-rînê) lâpa vurmak
lepoxekî *rd* lâpacî * **hûn wisa lê mêze nekin yekî lepoxekî ye** gösterişine bakmayın lâpacının biridir
leprix *rd/argo* beceriksiz kimse
leprixî *m/argo* beceriksizlik
lepwxendin *m* el falına bakma
lep xwendin *l/gh* el falına bakmak
lepzîne *mat/m* 1. kare, dördül 2. *rd* kare, dördül (kare biçiminde olan)
leq (I) *rd* 1. gevşek (sıkı veya gergin olmayan) 2. mayışık ~ **dan** mayışmak
leq (II) *m* lek bölük düzeyinde askeri birlik
leq (III) *m* 1. devim, devinim 2. kıpırdanma 3. sallantı 4. gevşeme ~ **ketin diranê (yekî)** dişleri sallanmaya, gevsemeye yüz tutmak ~ **lê ketin** 1) sallanmak 2) tetikleme
leq (IV) *m* 1. şaka 2. alay ~ **kirin** şaka yapmak ~ **pê kirin** 1) (birine) şaka etmek 2) (birini) alaya almak ~ **ên xwe pê kirin** (birini) alaya almak
leq (V) *m* büyük adam
leq (VI) *zo/m* yayın balığı
leq (VII) *m* karşılama ~ **(yekî) ve çûn** (birini) karşılamaya gitmek ~ **î (yekî) bûn** (birine) rastlamak
leq (VIII) *m* lâklak ~ **û** ~ habire lâklak etme
leqa *m* 1. karşılama 2. karşılaşma, rastlama ~ **yî (...)** **bûn** (birine veya bir şeye) rast gelmek, rastlamak, karşılaşmak * **bi rê de ez leqayî birayê we bûm** yolda kardeşine rast geldim ~ **yî (tişteki) çûn** (birini) karşılamaya gitmek ~ **yî (tişteki) hatin** rast gelmek, düş gelmek, birine rast gelmek * **bi rê de ez leqayî wan hatim** yolda onlara rast geldim
leqadorî *bot/m* hayvan yemi olarak kullanılan bir ot türü
leqan *m* devinme, kıpırdama, kımıldama
leqandin *m* 1. devindirme, depretime, kımıldatma, kıpırdatma, hareket ettirme 2. oynatma (yerinden kımıldatma, hareket ettirme) 3. çalkalama, çalkama (vücudun bir yerini sürekli oynatma) 4. *mec* ağzını yoklama
leqandin *l/gh* 1. devindirmek, depretmek, kımıldatmak, kıpırdatmak, hareket ettirmek 2. oynatmak (yerinden kımıldatmak, hareket ettirmek) * **kes nikare vî gurzî ji cihê wî bileqîne** kimse bu gürzü yerinde oynatamaz 3. çalkalamak, çalkamak (vücudun bir yerini sürekli oynatmak) * **tu lê binêre bê çawa navmilê xwe dilleqîne** nasıl da omuz çalkalıyor 4. *mec* ağzını yoklamak (yekî) ~ ağzını aramak (veya yoklamak) * **nehatin leqan-**

din hali vakti çok iyi olmak, parası pulu çok olmak
leqandî *rd* 1. devinik, devindirilmiş, kıpırdatılmış, depretilmiş olan 2. oynatılmış (yerinden oynatılmış olan)
leqat *m* 1. başak (tarlalarda tek tük kalmış başak) 2. oraktan kurtulmuş başakları elle koparma işi 3. taras (bağ, bağçe, tarla gibi yerlerde kaldırılan ürünlerden artakalanlar) ~ **kirin** 1) başak toplamak 2) taraslamak
leqatdorî *nd/nt* başakçı (tarlalarda başak toplayan)
leqatker *nd/nt* başakçı (tarlalarda başak toplayan)
leqatkerî *m* başakçılık
leqatkirin *m* 1. başaklama 2. taraslama
leqat kirin *l/gh* 1. başaklamak 2. taraslamak
leqatvan *nd/nt* başakçı (tarlalarda başak toplayan)
leqatvanî *m* başakçılık
leqayîbûn *m* rastlama, karşılaşma
leqayî bûn *l/gh* rastlamak, karşılaşmak
leqayîbûyîn *m* rastlama, rastlayış, karşılayış
leqayîhevîbûn *m* karşılaşma, karşılaşma
leqayî hev bûn *l/bw* karşılaşmak, rastlaşmak
leqayîhevhatin *m* 1. karşılaşma, rastlaşma, buluşma 2. karşı karşıya gelme (birden karşılaşma)
leqayî hev hatin *l/bw* 1. karşılaşmak, rastlaşmak, buluşmak 2. karşı karşıya gelmek (birden karşılaşmak)
leqbûn *m* 1. gevşeme 2. mayışma (yemek yeme sonucu oluşan mayışma veya hantallık)
leq bûn *l/gh* gevşemek (sertlik ve gerginliği bozulmak) * **didanê min leq bûye** dişim gevşemiş 2. mayışmak (yemek yeme sonucu oluşan mayışma veya hantallık)
leqbûyîn *m* 1. gevşeyiş 2. mayışma
leqdan *m* ısırra
leq dan *l/gh* ısırmak
leqeb *n* lâkap
leqeleg *m* 1. lak lak 2. makineli silâh sesi için
leqelegkirin *m* laklak etme, gır geçme, çene çalma
leqeleg kirin *l/gh* laklak etmek, gır geçmek, çene çalınak
leqem *bnr* lexem
leqemok *m* mesel ~ **û** meselok mesel
leqitan (I) *m* 1. devinme 2. kıpırdama
leqitan (II) *m* 1. tökezleme 2. tutuk konuşma
leqitandin (I) *m* 1. devindirme 2. kıpırdatma 3. dürtme
leqitandin (II) *m* 1. tökezletme 2. tutuk konuşma 3. tekleme yapma
leqitandin (I) *l/gh* 1. devindirmek 2. kıpırdatmak zar zor konuşmayı becerebilme) 3. dürtmek * **piyê wê leqitand** ayağını dürttü
leqitandin (II) *l/gh* 1. tökezletmek 2. tutuk konuşmak (zar zor konuşmayı becerebil-

mek) 3. tekleme yapmak * **demañçe nedile-qitand** tabanca tekleme yaptı
leqitîn (I) *m* 1. devinme 2. kıpırdama, kımıldama, kıpırdanma, kıpırdaşma, kıpıraşma
leqitîn (II) *m* 1. tökezleme, tökezme 2. takılma (bir yere ilişip veya dokunup kalma) 3. kösteklenme (ayağına bir engel takılarak düşer gibi olma) 4. tutuk konuşulma 5. tekleme yapılma
leqitîn (I) *l/gh* 1. devinmek 2. kıpırdamak, kımıldamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kıpıraşmak
leqitîn (II) *l/gh* 1. tökezlemek, tökezme 2. takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak) * **li kevir leqitî** taşta takıldı 3. kösteklenmek (ayağına bir engel takılarak düşer gibi olmak) 4. tutuk konuşulmak 5. tekleme yapılmak
leqî *m* 1. gevşeklik 2. mayışıklık
leqîn *m* 1. devinme, hareket etme (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 2. deprenme, kıpırdama, kımıldama, kımıldanma, kıpırdanma, kımıldayış 3. sallanma, sallanış (kımıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama) 4. oynama (insan için; gerekli görevini yapacak hareketten yoksun olma) 5. çalkalanma (vücutun bir yeri sürekli oynama) 6. ırganma
leqîn *l/gh* 1. devinmek, hareket etmek (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 2. deprenmek, kıpırdamak, kımıldamak, kımıldanmak, kıpırdanmak 3. sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) * **diranê min dileqe** dişim sallanıyor 4. oynamak (insan için; gerekli görevini yapacak hareketten yoksun olmak) * **tiliyên wê naleqîn** parmakları oynamıyor 5. çalkalanmak (vücutun bir yeri sürekli oynamak) 6. ırganmak
leqîner *rd* devitken
leqînî *m* 1. devinti 2. kımılta, kıpırtı 3. salıntı
leqkirin *m* 1. gevşetme 2. mayıştırma (yemek yedirip hantallaşmasını sağlama)
leq kirin *l/gh* 1. gevşetmek 2. mayıştırmak (yemek yedirip hantallaşmasını sağlamak)
leqleq *m* 1. lâklak (leyleğin gagasından çıkan ses) 2. *h* lâklak (boş konuşma)
leqleq *m* kapı mandal
leqleqo *rd* lâklak, geveze kimse
leq lê ketin *l/bw* tetiklemek
leqok *rd* 1. devingen 2. oynak (kımıldayan, yerinde durmayan) * **lingê maseyê pir leqok** e masanın ayağı çok oynak
leqokî *m* 1. devingenlik 2. oynaklık (oynak olma durumu, yerinde durmama durumu)
leqt *m* devim, hareket
ler *rd* enez, eneze, cılız, sıska
lerandin *m* sallatma
lerandin *l/gh* sallatmak

lerbûn *m* enezeleşme
ler bûn *l/gh* enezeleşmek, cılızlaşmak
lerbûyîn *m* enezeleşme, cılızlaşma
lere fiz/m 1. salınım 2. frekans, sıklık ~ya **bi-lind** yüksek frekans
lereyî *fast/m* salımlı
leristîn *m* süzülme, zayıflama
leristîn *l/gh* süzülme, zayıflamak
lerizan *m* titreme
lerizandin *m* titretme, titretiş
lerizandin *l/gh* titretmek
lerizîn *m* 1. titreme, titreyiş 2. titreme (ses için titre ve kısık çıkmak) 3. titreme (korkuya kapılma) 4. *mec* sallanma
lerizîn *l/gh* 1. titremek 2. titremek (ses için; titre ve kısık çıkmak) 3. titremek (korkuya kapılmak) 4. *mec* sallanmak
lerizîner *rd* 1. titretici 2. *mec* sarsıcı
lerizok *rd* titreşimli
lerizokî *rd* titreşimlice
lerizokîfî *m* titreşimlice
lerî *m* enezlik, siskalık
lerîn *m* salınış, salınma
lerîn *l/gh* salınmak
lerz *m* 1. titreme 2. titreşim (küçük ve hızlı salımlı) 3. zelzele, deprem ~ ~ tir tir ~ **pê gir-tin** tir tir titremek
lerzan *rd* titrek
lerzane *h* titreğe
lerzdar *rd* titreşimli
lerze *rz/m* 1. titrem, ton 2. deprem, zelzele
lerzejentî *rd* depremdede
lerzek (I) *rd* bataklık, üstü çimenli bataklık
lerzek (III) *rd* titrek
lerzekirin *rz/m* titremleme
lerzekirin *l/gh* titremlemek
lerzekî *m* titreklik
lerzekûbûn *m* titrekleşme
lerzekî bûn *l/gh* titrekleşmek
lerzenas *nd/nt* deprem bilimci, sismolog
lerzenasî *m* deprem bilim, sismoloji
lerzenivîs *m* depremciler, sismograf
lerzepîv *m* depremlöçer, sismometri
lerzeta *bj/m* sızma
lerzeyî *rd* sismik
lerzezan *nd/nt* deprem bilimci, sismolog
lerzezanî *m* deprem bilim, sismoloji
lerzik *rd* 1. titrek 2. bataklık yer
lerzok *rd* titrek, titreşimli
lerziyok *rd* 1. titrek 2. *mec* ürpertili
lerziyokî *rd* 1. titreklince 2. *mec* ürpertilice
lerzî *m* 1. titreme 2. ürperti 3. ürperme ~ **hatin** (yekî) ürpermek
lerzîdan *m* ürpertme
lerzî dan *l/bw* ürpertmek
lerzîder *rd* ürpertici
lerzîn *m* 1. titreme 2. sallantı ~ **lê ketin** 1) titremeye başlamak 2. sallanmaya başlamak
lerzînok *rd* titrek

lerzînokî *rd* titrekeçe
lerzlerzok *rd* 1. titrek 2. tiril tiril (titrer gibi dalgalanan kumaş)
lerzlerzokî *rd* 1. titrekeçe 2. tiril tirilce 3. dökümlü * **kincê lerzlerzokî** dökümlü elbise
lerzlerzokîbûn *m* titrekleşme
lerzlerzokî bûn */ngh* titrekleşmek
lerzlerzokîfî *m* titreklik
lerzok *rd* 1. titrek 2. tiril tiril (titrer gibi dalgalanan kumaş)
lerzokî *rd* 1. titrekeçe 2. *rz* titreşimli
lerzokîbûn *m* titrekleşme
lerzokî bûn */ngh* titrekleşmek
lerzokîfî *m* 1. titreklik 2. *rz* titreşimlilik
lesiqandin *m* yapıştırma
lesiqandin */gh* yapıştırmak
lesiqandî *rd* yapıştırılmış olan
lesiqîn *m* yapıştırılma
lesiqîn */ngh* yapıştırılmak
lespet *bnr* dilq
leş *bnr* laş
leşdar bûn *bnr* laşdar bûn
leşdarkirin *bnr* laşdar kirin
leşker *nd/nt* 1. asker 2. asker (ordunun yalnız er rütbesinde olan bölümü) 3. *rd* asker (disiplinli) 4. ordu 5. asker (iyi dövüşmesini başaran) ~ **berhev kirin** asker toplamak (veya çıkarmak) ~ **kişandin (cihekî)** (bir yere) asker çıkarmak ~ **û cebîlxane** asker ve mühimat ~ **û cebîlxane kişandin** asker konuşlandırmak ~ **ê ecemî** acemi er ~ **ê piyade** piyade asker ~ **ê ragihîner** muhabereci asker ~ **ê siwarî** süvarî asker
leşkerane *h* askerce
leşkergeh *m* 1. kışla, ordugah 2. garnizon (askeri birliklerin bulunduğu yer)
leşkerî *m* 1. asker * **çûye leşkeriyê** askere gitmiş 2. *rd* askerî 3. askerlik ~ **kirin** askerlik etmek (veya yapmak)
leşkerîbûn *m* askerleşme
leşkerîbûyîn *m* askerleşme
leşkerkêş *rd* 1. asker çeken, asker yöneten 2. *m* asker çeken gemi
leşkerkî *h* askerce * **silaveke leşkerkî** da askerce bir selâm verdi
leşkerma *lşk/m* garnizon (askeri birliklerin bulunduğu yer)
leşkerperest *nd/nt* asker yanlısı, militarist
leşkerperestî *nd/nt* asker yanlılığı, militarizm
leşkerşiken *rd* asker kıran, düşman askerini kıran
leşkertî *m* askerlik
leşkertî kirin */gh* askerlik yapmak
leşkervan *nd/nt* askerci
leşxur *bnr* laşxur
leşxwer *bnr* laşxwer
let (I) *m* pus, puma
let (II) *m* parça * **letek nanê req** bir parça sert etmek

let (III) *rd* güç, müşkül (ağır ve yorucu emekle yapılan)
letan *rd* 1. uslu, uysal (uysal hayvan) 2. *m* susma, uslu uslu oturma
letandin *m* 1. pusatma 2. susturma
letandin */gh* 1. pusatmak 2. susturmak, yatıştırmak (ağlayan çocuklar için)
letandî *rd* 1. pusuk 2. susturulmuş, yaktıştırılmış
letantî *m* usluluk (hayvanlar için uysal olma durumu)
letarjî *bj/m* letarjî
lete *bnr* lete
lete *m* parça ~ ~ **parça parça** ~ ~ **bûn** parça parça olmak ~ ~ **kirin** parça parça etmek
letebûn *m* parçalanma
lete bûn */ngh* parçalanmak
letebûyîn *m* parçalanış
letekirin *m* parçalama, parçalayış
lete kirin */gh* parçalamak
letik *m* parça, parçacık
letilandin *m* bırakma
letilandin */gh* bırakmak
letilîn *m* bırakılma
letilîn */ngh* bırakılmak
letim *m* parça
Letî *m* Letçe (Leton dili)
letîf *m* latîf, şaka
letîfedan *nd/nt* nüktedan
letîfedanî *m* nüktedanlık
letîfezan *nd/nt* nüktedan
letîfezanî *m* nüktedanlık
letîn *m* pusma
letîn */ngh* pusmak (bir şeyi kendine siper ederek saklanmak)
letm *rd* 1. zor 2. *m* vuruş
Letonkî *m* Letonca, Letçe
Letonya *m* Letonya
Letonyayî *rd/nd* Letonyalı
lev *bnr* lihev
leva (I) *m* leva (Bulgar para birimi)
leva (II) *m* 1. bölü, pay 2. bölüm (bir bütünü oluşturan parçalardan her biri)
levabûn *m* 1. bölünme 2. bölüşme, bölüşülme, paylaşılma
leva bûn */ngh* 1. bölünmek 2. bölüşmek, bölüşülmek, paylaşılmak
levabûyîn *m* bölünüş
levakirin *m* 1. bölme 2. bölüşürme, paylaşma
leva kirin */gh* 1. bölmek 2. bölüşürmek, paylaşmak * **ez ê nanê xwe pê re leva bikim?** ekmeğimi onunla paylaşayım mı?
levayî *m* bölüşüm
levanîn *m* 1. barıştırma 2. anlaşturma, uyuşturma 3. uzlaştırma 4. denk getirme
lev anîn */gh* 1. barıştırmak 2. anlaştırmak, uyuşturmak 3. uzlaştırmak 4. denk getirmek
levayîxwaz *rd* uzlaşmacı
levayîxwazî *m* uzlaşmacılık

levbûn *m* 1. barışık, barışık olma 2. uyuşma 3. denkleşme, denk olma
lev bûn *l/gh* 1. barışık olmak 2. uyuşmak 3. denkleşmek, denk olmak
levbûnî *m* barışıklık
levdabeşî *m* bölüşüm
leven *bot/in* 1. kamış (Phragmites australis) 2. *rd* kamış (bu bitkiden yapılmış)
levenê şeker *bot/nd* şeker kamışı (Saccarum oëcinarum)
levgerîn *m* 1. (birbirini) arama 2. telaşlı olma 3. (birbirine) dolanma
lev gerîn *l/gh* 1. (birbirini) aramak 2. telaşlı olmak 3. (birbirine) dolanmak
levgeriyayî *rd* dolaşık, karışık (saç, ip vb. için)
levhatin *m* 1. barışma 2. anlaşma, uyuşma 3. uzlaşma 4. denk gelme
lev hatin *l/gh* 1. barışmak 2. anlaşmak, uyuşmak 3. uzlaşmak 4. denk gelmek
levhatî *rd* 1. barışık 2. anlaşık, uyuşuk 3. uzlaşık
levherbilîn *m* (birbirine) dolanma
lev herbilîn *l/gh* (birbirine) dolanmak
levherbilî *rd* dolaşık, karışık (saç, ip vb. için)
levis *m* dialog
levkombûyîn *biy/m* kümeleşim, aglutinasyon
levn *nd* nevi, tür
levne *n* kamış (kola, meyve suyu için)
levparî *m* paylaşma
levparkirin *m* bölüşüm, bölüşme, paylaşma
lev par kirin *l/bw* bölüşmek, paylaşmak
levuloz *kîm/m* levüloz, meyve şekeri
levxistin *m* 1. kavga 2. dalaş, dalaşma 3. çatışma 4. karma, karıştıрма
lev xistin *l/gh* 1. kavga etmek 2. dalaşmak 3. çatışmak 4. karmak, karıştırmak
levxistî *rd* 1. çatışık 2. karma, muhtelit
levz *m* lâf
lew *g* çünkü, zira
lewabo *m* lāvabo
Lewanten *nd* 1. Levanten (yakın Doğuda yerleşmiş veya evlenerek soyu karışmış Avrupa asıllı kimse) 2. *rd* lewanten (Levantenlere özgü olan)
lewaş *n* 1. lewaş (-mek) 2. *rd/mec* nazik
lewaşe (I) *n* 1. tutaç (laboratuar masası) 2. tutaç (bu şeyin tutulacak yeri)
lewaşe (II) *n* 1. burunduruk 2. yavaşa
lewate *n* oğlan, puşt (cinsel bakımdan erkeklerin zevkine hizmet eden sapık erkek çocuk)
lewatefî *m* oğlanlık
lewaz *rd* 1. arık, sıksa, cılız 2. zayıf (insan ve hayvan için) 3. ölgün (gücü azalmış, zayıflamış) 4. zebun, aciz, güçsüz ~ **bûn** 1) arıklaşmak, sıksalaşmak 2) zayıflamak, vücuttan düşmek 3) ölgünleşmek ~ **kirin** 1) arılaştırmak, sıksalaştırmak 2) zayıflatmak 3) ölgünleştirmek ~ **ketin** zayıf düşmek, vücuttan düşmek

lewazbûn *m* 1. arıklama, arıklaşma 2. zayıflama 3. süzülme, incellme (çok zayıflanma)
lewaz bûn *l/gh* 1. arıklamak, arıklaşmak 2. zayıflatmak 3. süzülme, incellmek (çok zayıflanmak)
lewazim *leşk/m* lewazım
lewazî *m* 1. arıklık 2. zayıflık 3. ölgünlük 4. güçsüzlük
lewazkirin *m* 1. arıklama 2. zayıflatma 3. âcizleştirme, güçsüzleştirme
lewaz kirin *l/gh* 1. arıklamak 2. zayıflatmak 3. âcizleştirmek, güçsüzleştirmek
lewazmayî *rd* kurada, cılız
lewbandin *m* ağıt yakma (veya tutturma)
lewbandin *l/gh* ağıt yakmak (veya tutturmak)
lewçe *nd/nt* 1. ağız bozuk 2. boşboğaz (yerli yersiz konuşan) 3. çaçaron, çene kavafî, geveze, zevzek 4. ukalâ
lewçetî kirin *l/gh* gevezelenmek
lewçetî *m* 1. ağız bozukluğu 2. boşboğazlık 3. çaçaronluk, gevezelik, zevzeklik 4. ukalâlık ~ **kirin** 1) boşboğazlık etmek 2) gevezelik etmek, zevzeklik etmek 3) ukalâlık etmek
lewçetîkirin *m* 1. boşboğazlık etme 2. gevezelenme, zevzeklenme 3. ukalâlanma
lewçetî kirin *l/gh* 1. boşboğazlık etmek 2. gevezelenmek, zevzeklenmek 3. ukalâlanmak
lewçeyane *h* 1. boşboğazca 2. gevezece, zevzekçe 3. ukalâca
lewçokî *rd* 1. boşboğazca 2. gevezece, zevzekçe 3. ukalâca
lewe *m* balçık, lığ, alüvyon ~ **kirin** lığlamak
lewedar *rd* balçıklı, lıgî ~ **bûn** lığlanmak
lewend güzel, yakışıklı
lewend *nd/rd* 1. yakışıklı 2. levent (boyu poslu yakışıklı kimse 3. güzel * **li min lewendê** vay ben güzele 4. *dîr* levent (Osmanlı döneminde ve kıyılarında görev yapan asker sınıfı)
lewendî (I) *m* 1. yakışıklılık 2. leventlik
lewendî (II) *m* entarî kollarının ucuna dikilen uzun kumaş parçası, kol bağı
lewente *m* lāvanta
lewentefiroş *nd/nt* lāvantacı (satan kimse)
lewentefiroşî *m* lāvantacılık
lewenteker *nd/nt* lāvantacı (imal eden)
lewentevkerî *m* lāvantacılık
lewer *m* otlak, çayırılık, mera
lewhe *m* 1. levha 2. resim, tablo 3. tabelâ
lewhenivîs *nd/nt* tabelâcı (tabelâ yazan kimse)
lewhenivîşî *m* tabelâcılık
lewheya kevir *nd* ayna taşı
lewhiş *m* levhacık, küçük levha
lewîr *bnr* rewîr
lewîrandin *m* otlatma
lewîrandin *l/gh* otlatmak
lewîrîn *m* otlama
lewîrîn *l/gh* otlamak
lewitandin *(I)* *m* kıpırdatma

lewitandin (II) *m* 1. batırma, kirlatme 2. kirlatme (küçük veya büyük aptestini yapma) 3. berbat etme, başını gözünü yarma (bir işi istendiği gibi yapmama, kötü yapma) 4. pisletme, kötü duruma sokma 5. becerme (kirlatme, bozma, kullanılmaz hale getirme)

lewitandin (I) *l/gh* kırıpratmak

lewitandin (II) *l/gh* 1. batırmak, kirlatmek * **xwe lewitandiye** üstünü başını batırmış 2. kirlatmek (küçük veya büyük aptestini yapmak) * **zarok binê xwe lewitandiye** çocuk altını kirlatmış 3. berbat etmek, başını gözünü yarmak (bir işi istendiği gibi yapmamak, kötü yapmak) * **birayê min te ev kar lewitandiye** kardeşim sen bu işin başını gözünü yarıdın 4. pisletmek, kötü duruma sokmak * **hay jê be, vî karî jî nelewifînî** dikkat et, bu işi de pisletme 5. becermek (kirlatmek, bozmak, kullanılmaz hale getirmek) * **di roja pêşîn de kincên xwe lewitandin** ilk gün elbiselerini becerdi

lewitandî *rd* 1. batık (kir vb. nedenlerden dolayı batmış durumda olan) 2. berbat, berbat edilmiş olan

lewifî *rd* 1. batık, kirli (kir vb. nedenlerden dolayı batmış durumda olan) 2. pis * **ava lewifî** pis su berbat 3. *mec* boklu 4. bulaşık (bulaşmış olan)

lewifîn (I) *m* kırırdanma

lewifîn (II) *m* 1. atma, kirlenme 2. berbat olma 3. bulaşma, pisliğe bulanma, pislenme

lewifîn (I) *l/gh* kırırdanmak

lewifîn (II) *l/gh* 1. batmak, kirlenmek * **şalê min lewifîtiye** pantolonum batmış 2. berbat olmak 3. bulaşmak, pisliğe bulanmak, pislenmek

lewî *bnr* leyî

lewî *m* tırıs (atın kısa adımlarla hızlı yürüyüşü)

lewleb (I) *m* bir yayık elemanı

lewleb (II) *m* 1. çark, döngü 2. *fiz/m* pandül, sarkaç

lewlebandin *m* 1. sallama, salladırma 2. yalpalatma

lewlebandin *l/gh* 1. sallamak, sallandırmak 2. yalpalatmak

lewlebîn *m* 1. sallanma, salınmış, salınma (belli noktasında bir yere bağlı kalınak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelme) 2. yalpalama

lewlebîn *l/gh* 1. salınmak, sallanmak (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelmek) 2. yalpalama

lewlew *bnr* lûbelûb

lewlewî *bnr* leblebî

lewlês *rd* aç gözülü

lewlêsî *m* aç gözülülük

lewlib *m* yalpa

lewlibandin *bnr* lewlebandin

lewlibîn *bnr* lewlebîn

lewî (I) *m* serzeniş

lewî (II) *m* çekiştirme, başa kakma, takaza

lewma *h* -e dolayısıyla, ötürü, onun için, zira

lewme *m* kınamaya yol açacak şey

lewme kirin *m* kınama, ayıplama

lewme kirin *l/gh* kınamak, ayıplamak

lewî (I) *m* sitem

lewî (II) *n* 1. biçim, şekil 2. tarz 3. renk

lewndar *rd* şekilli

lewî *rd* şekli

lewra *h* çünkü, zira, -den dolayı

lewî *m* kir, pislik (pis olanın durumu)

lewtelewî *m* boş söz

lewye *m* levye

lexab *m* burunduruk

lexav *bnr* lexab

lexem (II) *m* 1. lağım 2. lağım (düşman siperlerine doğru yer altına açılan dar yol) 3. *erd* yarıntı (selin açtığı oluk biçimli çukur) ~ **kirin** 1) lağım kazmak 2) eşmek, kazmak ~ **vedan** lağım kazmak

lexem (II) *m* mayın ~ **çandin** mayın döşemek ~ **kirin binê erdê** yere mayın döşemek

lexemçîn *nd/ht* mayıncı

lexemker *n* lağımçı (lağım kazın asker)

lexemkerî *m* lağımçılık

lexemvan *n* lağımçı (lağımçıları temizleyen işçi)

lexemvanî *m* lağımçılık

lexer *bnr* laxer

lexêm *m* geriz

lexgîr *rd* enerjik, çevik (güçlü ve hareketli)

lexgîrî *m* enerjilik, çeviklik

lext *n* 1. yem (tavuk, kuş yemi) 2. *mec* yem (birini kandırmak için hazırlanmış düzen, kullanılan kinse veya şey) ~ **avêtin dafikê** (an jî **teleyê**) yem dökmek (veya koymak) ~ **kirin** yem dökmek, yem koymak (aldatmak için inanç verici davranışlarda bulunmak)

lextan *m* yemleme

lext dan *l/gh* yemlemek (kuş, kümes hayvanlarına yem vermek)

lextkirin *m* 1. yem dökmek, yem koyma 2. *mec* yemleme, yem dökmek, yem koyma (aldatmak için inanç verici davranışlarda bulunma)

lext kirin *l/gh* 1. yem dökmek, yem koymak 2. *mec* yemlemek, yem dökmek, yem koymak (aldatmak için inanç verici davranışlarda bulunmak)

lextxur *zo/rd* tanecil

lexû *m* lağvetme

lexûbûn *m* lağvolma

lexû bûn *l/gh* lağvolmak

lexû kirin *m* lağvetme

lexû kirin *l/gh* lağvetmek

lex ve cûn *l/bw* karşılamaya girmek, karşılamak

ley (I) *m* ley (Romen para birimi)

ley (II) *m* yığma

leyan (I) *bnr* lekan

leyan (II) *m* istila

leyander *nd/rd* istilacı

leyanderî *m* istilacılık

leyandin *m* istila etme

leyandin *l/gh* istila etmek

leyandok *nd/rd* istilacı

leyandokî *m* istilacılık

leydan *m* yığma

ley dan *l/gh* yığmak

leyî *m* sel

leyîmişt *m* su taşkını

leyînkâr *nd/rd* istilacı

leyînkârî *m* istilacılık

leyîstander *nd/nt* oynatımcı

leyîstandin *m* oynatma

leyîstandin *l/gh* oynatmak

leyîstek *m* oyuncak

leyîstik *m* 1. oyun 2. oyun (bedence ve kafaca yetenekleri geliştirmek amacıyla yapılan, çevikliğe dayanan her türlü yarışma) * **leyîstikên olimpiyadê** olimpiyat oyunları 3. oyun (teniste; taraflardan birinin dört sayı kazanmasıyla elde edilen sonuç) 4. el (iskambil oyunlarında) ~ **dan 1** oyun vermek 2) el vermek ~ **leyîstin** (an jî **listin**) oyun oynamak ~ **rast kirin** oyun kurmak ~ **qezenc kirin** oyun almak ~ **a bi kaxizan** kâğıt oyunu ~ **a borsayê** borsa oyunu ~ **a fincanan** fincan oyunu ~ **a kapan** aşık oyunu ~ **a pastoral** pastoral oyun ~ **a pêşikêş** *şn* öncü oyun ~ **a serikêş** *şn* öncü oyun ~ **a sîberê** *şn* gölge oyunu ~ **a şûr û mertalan** kılıç kalkan oyunu ~ **eke xweş listin** iyi oyun çıkarmak ~ **a werzîşê** (an jî **sporê**) spor oyunları ~ **ê meke!** oynama! (olumsuz olarak) ~ **ên gundan** *şn* köy oyunları

leyîstikander *nd/nt* oynatımcı

leyîstikandin *m* oynatma

leyîstikandin *l/gh* 1. oynatmak 2. oynatmak (aklını yitirmek) * **jînika reben jî destê wî dînî aqil leyîstikand** kadıncağız o delinin elinden aklını oynatı

leyîstikgeh *m* oyun yeri, oyun sahası

leyîstikîn *m* oynanma

leyîstikîn *l/gh* oynanmak

leyîstikvan *nd/nt* oyuncu

leyîstikvanî *m* oyunculuk

leyîstin *m* 1. oynama (vakit geçirme, eğlenme, oyalanma gibi amaçlarla bir şeyle uğraşma) 2. oynama (herhangi bir tutku, ilgi veya oyalanma gibi sebeple bir şeye kendini verme) 3. oynama (bir temsilde rol alma) 4. oynama (film gösterme) 5. oynama (tiyatro için; sahneye koyma) 6. oynama (eşya için; herhangi bir parçası kımıldama) 7. oynama (sarsılma, yeri değişme) 8. oynama (sporla

ilgili çalışmalara katılma) 9. oynama (müziğin gerektirdiği uyumlu hareketleri yapma)

leyîstin *l/gh* 1. oynamak (vakit geçirme, eğlenme, oyalanma gibi amaçlarla bir şeyle uğraşmak) * **li ser çêrê zarok dileyîzin, berxik jî diçêrin** çimenler üzerinde çocuklar oynuyor, kuzular otluyor * **maç leyîst** maç oynandı 2. oynamak (herhangi bir tutku, ilgi veya oyalanma gibi sebeple bir şeye kendini vermek) * **em topê dileyîzin tu jî têtî?** top oynuyoruz sende gelirmisin 3. oynamak (bir temsilde rol almak) * **dê di film de bileyîze** filmde oynayacak 4. oynamak (film göstermek) * **vê heftiyê dê di sinemayê de kûjan film bileyîzin?** bu hafta sinemada hangi filimler oynayacak? 5. oynamak (tiyatro için; sahneye koymak) * **ev listika wan diqede naqede wê listika xwe ya din bileyîzin** bu oyunları biter bitnez diğer oyunlarını oynayacaklar 6. oynanmak (eşya için; herhangi bir parçası kımıldamak) * **lingên maseyê dileyîzin** masanın ayakları oynuyor 7. oynamak (sarsılmak, yeri değişmek) * **di bivelerzê de bîna leyîst** depremde yapı oynadı 8. oynamak (sporla ilgili çalışmalara katılmak) * **tenîs leyîstin** tenis oynamak 9. oynanmak (müziğin gerektirdiği uyumlu hareketleri yapmak) * **bi muzikê xweş leyîst** müzik eşliğinde güzel oynadı

leyîstok *m* 1. oyuncak 2. oyun ~ **a zarokan 1**) çocuk oyuncuğu 2) çocuk oyuncuğu (önem verilecek değerde olmayan) 3) çocuk oyuncuğu (kolay iş)

leyîstokfiroş *nd/rd* oyuncakçı (satan kimse)

leyîstokfiroşî *m* oyuncakçılık

leyîstoksaz *nd/rd* oyuncakçı (yapan kimse)

leyîstoksazî *m* oyuncakçılık

leyîzin *m* oynayış, oynama

leyîz *bnr* leyz

leyîzvan *bnr* leyzvan

Leyl û Mecnûn çifte kumrular

leyl *m* gece ~ **û Mecnûn 1**) çifte kumrular 2) bir doğuda bir batıda iki yıldız

leylan (I) *m* ezgi, melodi

leylan (II) *m* sarap, ılgım, pusarik, yalgın

leylandan *m* karıkma (göz kamışma)

leylan dan *l/gh* karıkamak (göz için)

leylank *bot/m* zambak

leylanok *m* serap

leylaq *bot/m* 1. leylak (Syringa vulgaris) 2. leylak (bu bitkinin çiçeği)

leyletul qedr *nd* kadir gecesi

leylik *m* salıncak

leylî *rd* leyli, yatılı * **dibistana leyîl** leyli mektep

leyloz *bot/m* kardelen (Galanthus nivalis)

leymûn (I) *bnr* limon

leymûn (II) *zo/m* maymun

leyz *m* 1. oyun 2. oyun (bedence ve kafaca yetenekleri geliştirmek amacıyla yapılan, çe-

vikliğe dayanan her türlü yarışma) * **leyzên** **olimpiyadê** olimpiyat oyunları 3. oyun (tiyatro veya sinemada sanatçının rolünü yorumlama biçimi) ~ **dan** oyun vermek ~ **leyfist** (an jî **listin**) oyun oynamak ~ **qezenc kirin** oyun almak ~ **a bi kaxizan** kâğıt oyunu ~ **a borsayê** borsa oyunu ~ **a fincanan** fincan oyunu ~ **a kapan** aşık oyunu ~ **a pastoral** pastoral oyun ~ **a pêşikêş şn** öncü oyun ~ **a serikêş şn** öncü oyun ~ **a siberê şn** gölge oyunu ~ **a şûr û mertalan** kılıç kalkan oyunu ~ **êke xweş listin** iyi oyun çıkarmak ~ **a werzîşê** (an jî **sporê**) spor oyunları ~ **ê meke!** oynama! (olumsuz olarak) ~ **ên gundan şn** köy oyunları **leyza** temaşeyê **şn/nd** seyirlik oyun

leyzbaz nd/nt 1. oyuncu 2. oyunbaz, hilekâr **leyzbazî m** 1. oyunculuk 2. oyunbazlık, hilekârlık

leyzgeh m oyun alanı, oyun sahası

leyznivîş şn nd/nt oyun yazarı

leyznivîşî şn/m oyun yazarlığı

leyzok m oyuncak

leyzsaz sp/m oyun kurucu

leyzsazî sp/m oyun kuruculuk

leyztop m oyun topu

leyzvan nd/nt 1. oyuncu 2. oyuncu (sahne, sinema oyuncusu, aktör, aktris) ~ **ê damayê** (an jî **çeqûberkê**) dama oyuncusu ~ **ê dervehiya rastê sp** sağ açık (oyuncusu) ~ **ê hêla rastê yê hundir sp** sağ iç oyuncusu ~ **ê milê çepê ê duduyan sp** sol iç oyuncusu ~ **ê milê çepê sp** sol açık oyuncusu ~ **ê nîvekê sp** santfır

leyzvani m 1. oyunculuk 2. oyunculuk (aktörlük)

lez m 1. acele * **leza min heye** acelem var 2. hız, sürat 3. şiddet * **leza bayê rûzgârın şiddetî 4. h** acele 5. **h** tez, çabuk olarak ~ **bike 1)** hızlı 2) çabuk ol ~ **dan (tişteki)** (bir şeye) hız vermek, hızlandırmak ~ **dan xwe** hızlanmak ~ **meke!** acele etme! ağır ol!, yavaş ol! ~ **û bez** çok acele ~ **a bêqam** yıldırım hızı ~ **a bipêşketinê** (an jî **pêketinê**) **bz** kalkınma hızı ~ **a goşeyî mat** açısı hız ~ **a jî nişka** ve anı hız ~ **a xwe zêde kirin** hızını artırmak

leza beza h çarçabuk, alelâcele, ivedilikle

lezag m sedye

lezan m 1. hız, hızlanma 2. **fiz/m** ivme

lezandin m 1. hızlandırma 2. aceleleştirme, acele ettirme 3. çabuklaştırma, tezleme, ivdirmeye 4. süratlendirme

lezandin l/gh 1. hızlandırmak 2. aceleleştirmek, acele ettirmek 3. çabuklaştırmak, tezlemek, ivdirmek 4. süratlendirmek

lezannivîş m ivmeyazar

lezanpîv m ivmeölçer

lezatî m 1. hızlılık 2. çabukluk 2. **fiz** hız, sürat

lezayî m 1. hızlılık, sürat 2. çabukluk 3. hız, sürat

lezbiyen m lezbiyen, sevice

lezbiyenî m lezbiyenlik, sevicilik

lezbote m sürat botu

lezbûn m ivedileşme

lez bûn l/gh ivedileşmek

lezdand m 1. hızlandırma, hız verme, ivme kazandırma 2. süratlendirme ~ **a dilî kalp çarpıntısı** (hızlı bir şekilde atması) ~ **a goşeyî mat** açısı ivme

lez dan l/gh 1. hızlandırmak, hız vermek, ivme kazandırmak 2. süratlendirmek

lezdard rd 1. hızlı 2. süratlı 3. şiddetli

lezdâyîn m 1. hızlandırış, hız veriş, ivme kazandırış 2. süratlendiriş

lezelez h çarçabuk, alelâcele, ivedilikle

lezelezkirin m acele etme

lezelez kirin l/gh acele etmek

lezelezkirî rd acele edilmiş, acele olarak yapılmış

lezet m 1. lezzet, tat (hoşa giden durum) * **min lezetek jî vê pirtûkê negirt** bu kitapta tat bulamadım 2. kuru (heyacan, tadı olmayan, tek düze) * **jiyaneke bêtehm û lezet** kuru, zevksiz bir hayat ~ **a xweş** hoş lezzet, güzel tat

Lezgî nd/rd Lezgi

lezgîn rd 1. hızlı 2. acelecî, evcecen, iveness, iveness 3. süratlı, tez (çabuk olan) 4. hızlı, şiddetli, yollu (taşıklar için) * **keştiya lezgîn** yollu gemi 5. içi tez

lezgînayî m 1. hızlılık 2. acelecilik, iveness 3. süratlılık

lezgînbûn m ivenesslenme

lezgîn bûn l/gh ivenesslenmek

lezgînî m 1. hızlılık 2. acelecilik, ivenesslik, ivenesslik, ivenesslik 3. çabukluk 4. sürat

lezn m 1. hızlanma, hızlanış 2. kıvrama (hızlı yürüme) 3. acele etme, ivme 4. çabuklaşma 5. süratlenme 6. **fiz** ivme

lezn l/gh 1. hızlanmak 2. kıvramak (hızlı yürümek) 3. acele etmek, ivmek 4. çabuklaşmak 5. süratlenmek

leznî m 1. hızlılık 2. çabukluk, tezlik 3. acelecilik, ivenesslik, acil

lezkar m düzgeç, regülatör

lezker rd 1. hızlandırıcı 2. acelecî, acul, iveness, iveness

lezkerî m 1. hızlandırıcılık 2. acelecilik, aculuk, ivenesslik, ivenesslik

lezkirin m 1. hızlanma 2. acele etme, ivenessleştirme, ivme

lez kirin l/gh 1. hızlanmak 2. acele etmek, ivenessleştirmek, ivmek

lezkî h 1. hızlı, hızlı olarak 2. acele olarak

lezelezzandin m 1. hızlandırmak 2. acele etme

lezelezzandin l/gh 1. hızlandırmak 2. acele etmek

lezelezi h 1. hızlı olarak 2. çarçabuk, alelâcele, ivenesslikle

lezelezn m 1. hızlanış, hızlanma 2. acele edilmek

lezlezîn *l/gh* 1. hızlanmak 2. acele edilmek
lezlezok *rd* aceleci

leznuma *m* hız belirtici, metronom

lezo bezo *h* çarçabuk, alelacele, ivedilikle

lezok *rd* 1. hızlı 2. aceleci

lezoke *rd* 1. hızlı, hızlıca 2. aceleci, acelecice

lezpiv *tek/m* hızölçer, ivmeölçer

lezwax *rd* çabuk yiyen

lezyon *bj/m* lezyon, doku bozukluğu

lê (I) *g* 1. ama, fakat, lâkin (çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlar) * *xwarin* hindik e, *lê* bitehm e yemek az, ama lezetli 2. ama (uyarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarar) * *hûn dibêjin ku ez dê sibehê werim, lê ez dê ne li malê bim* yarın geleceğim diyorsunuz, ama ben evde bulunmayacağım 3. ama (beklenmeyen sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cümleye bağlar) * *ez têkîlî vî karî bûm, lê poşman im* ben bu işe karıştım, ama pişmanım 4. ama (bir yargıyı, bir buyruğu pekiştirmek için de kullanılır) * *xweş, lê gotineke xweş got* güzel, ama güzel bir söz söyledi 5. ama (bazen dikkat çekmek için cümlelerin sonuna getirilir) * *ev gotin nayê gotin lê!* bu söz söylenmez ama! 6. ama, amma (şaşma veya hayranlık katar) * *lê tiştekî xweş e ha!* ama güzel şey 7. oysa 8. fakat, yalnız 9. *h* yalnızca * *ez dê biçim, lê ez hevalên xwe dixwazim* giderim yalnız arkadaşlarımı isterim 10. öyleyse * *lê wê kengê bê?* öyleyse ne zaman gelir? ~ *belê* ama, fakat, lakin

lê (II) *rd* geçerli (çocuk oyunları gibi oyunlarda)

lê (III) *rd* 1. bire bir (istenildiği gibi, uygun) 2. kip, tıpa tıp

lê (IV) *b* kadınlara teklifsiz konuşmalarda, seslenmede ~ *kirin lo lo hatin* ne umdu ne buldu ~ *kirin lo lo jê re hatin* rüzgâr ekip fırtına biçmek ~ *ye lo lo li paş e* daha bu ne ki

lê (V) *b* 1. ya (onaylama, tastikleme, evet anlamında) * *lê wisan e lê ya, öyle ya* 2. ya (bilinen, görülen, hatırlanıp anlatılan bir olay sebebiyle de sorulan başka bir konu için kullanılır) * *we zikê xwe têr kir, ya ez çi bikim?* siz karınızı doyurdunuz, ya ben ne yapayım? 3. ya (ayrı cins öğelerden biri ötekilerden üstün görüldüğünde kullanılır) * *firtûne lê xist şikand, hilweşand, lê ew zi-yana ku da daran?* fırtına kıldı, dökü, yıktı, ya o ağaçlara verdiği zarar? 4. ya (cevap niteliğinde olan cümlelerin sonuna getirildiğinde asıl yargının arkadan gelen cümle ile anlatılacağını belirtir) * *ne kurikekî xerab e, ne xerab e lê hinek serxweşiya wî heyê fena oğlan değildir, değildir ya, yalnız biraz sarhoşluğu var ~ ku ya* (bir düşüncenin kar-

şıtı düşünülürken kullanılır) * *tu dibêji ez dê bigihimê, lê ku tu negihîyê?* yetişirim diyorsun, ya yetişemezsen?

lê (VI) *c* 1. onda * *diravê min lê ma* param onda kaldı 2. şuna * *tu lê şuna bak ~ bale-çep bûn* ham hum şaralop ~ *bibe jehr û zî-qûm* (yediği) zehir zıkkım olsun ~ *bixin bi tîran, aş bikin bi kîran* argo karnından sıpayı sırtında sopayı eksik etmeyeceksin ~ *bûn (...)* kesilmek (kendini bir şey gibi göstermek) * *li me bûbû qehreman* bize kahr-raman kesilmişti ~ *bûn pêştirtegi* dara düşmek (zor durumda kalmak) ~ *bûn saw û sepet eşekten düşmüş* karpuzla dönmek (çok şaşırarak, donup kalmak) ~ *bûn (tişteki) xerab* hâlini almak * *nexweşin lê bû psikoze-ke xeternak* hastalık tehlikeli bir psikoz hâlini aldı ~ *bûye wekî def* (an jî *zirne*) davul gibi (şiş) (yek) ~ *çi dike?* (herhangi bir yerde) ne arıyor? * *tu li vir çi dikî zû here malê* sen burda ne arıyorsun, çabuk eve git ~ *dek û dolap çekirin* (birinin) başına çorap örmek ~ *dek û dolap gerandin* (birine) düzen kurmak ~ *ecelê kirin* sıkıştırmak, dara getirmek ~ *fend û fût çekirin* (birinin) başına çorap örmek ~ *hatin zêdekirin* eklenmek, ziyadeler yapılmak (tişte) ~ *kirin bel-la* (bir şey birinin) başına sarmak ~ *kirin helalî heram 1)* (bir şeyi birine) haram etmek 2) davul parası etmek ~ *kirin hiryo-hiryo* yuha çekmek (veya yuhaya tutmak) ~ *kirin xewna qazî mec* hayal gördürmek, birini deliye döndürmek ~ *kirin, lolo hatin* boş atıp dolu tutmak (vurmak) ~ *kirin lolo jê re hatin* bir taşla iki kuş vurmak ~ *ye lo lo li paş e* daha bu ne ki! ~ *nebûn xwedî* (an jî *xweyî*) 1) sahiplenmemek, sahip çıkmamak 2) orali olmamak ~ *nehatin rehme* (birinin) gözünün yaşına bakmamak ~ *piştvanekê (yekî) hebûn* (birinin) mahkemede dayısı olmak ~ *pîroz (û bimbarek)* be (birine bir şey) hayırlı olsun ~ *qar hatin* (bir şey birinin) gücüne gitmek ~ *silav hatin dayîn* selâmlanmak ~ *tehdeyî kirin* (birine) zulmetmek (tişte) ~ *xurîn* rahat kıçına batmak, rahat batmak

lêalîqîn *m* (bir şeye) takılma, takılıp kalma

lê aliqîn *l/gh* (bir şeye) takılmak, takılıp kal-mak

lêamadebûn *m* (bir yerde) hazır bulunma (veya olma)

lê amade bûn *l/bw* (bir yerde) hazır bulunmak (veya olmak)

lêanî *rd* 1. uydurma 2. uyarılma, uyarılmış, adapte

lêanîn *m* 1. uydurma 2. yakıştırma, yaraştırma 3. uyarılma, adapte etme 4. denk getirme 5. alıştırma (uyar hale getirme) 6. *wj* uyarılma, adaptasyon,

lê anîn *l/gh* 1. uydurmak 2. yakıştırmak, ya-
raştırmak 3. uyarlamak, adapte etmek 4.
denk getirmek 5. alıştırmak (uyar hale getir-
mek) * **kilit li qefleyê anî** anahtarî kilide a-
lıştırdı

lêarandîn *m* kışkırtma, ateşlendirme

lê arandîn *l/gh* kışkırtmak, ateşlendirmek

lêarastebûn *m-e* yönelme

lê araste bûn *l/bw -e* yönelmek

lêarastebûyî *rd* yönelmiş

lêarastebûyîn *m* yönelme

lêartilîn *m* (bir şeye) takılma, takılıp kalma

lê artilîn *l/gh* (bir şeye) takılmak, takılıp kal-
mak

lêasêbûn *m* 1. kendine mal etme, ahzükabz,
boynuna geçirme (zimmetine geçirme) 2.
üstüne oturma (veya yatma), üzerine oturma
(veya yatma), üstüne konma 3. zorla alı koy-
ma

lê asê bûn *l/bw* 1. kendine mal etmek, boynu-
na geçirmek (zimmetine geçirmek) 2. üstüne
oturmak (veya yatmak), üzerine oturmak
(veya yatmak), üstüne konmak 3. zorla alı
koymak

lêavêtîn *m* fişkırtma (bitkiler için; toplu halde,
gür olarak yetişme)

lê avêtîn *l/gh* fişkırtmak (bitkiler için; toplu
halde, gür olarak yetişmek) * **di vê erda zî-
wa de giya çawan lê avêtîne** bu kuru top-
rakta nasılda otlar fişkırmış

lêb *m* oyun, desise, hile

lêbadan *m* (birini) tokatlama, kazıklama

lê ba dan *l/bw* (birini) tokatlamak, kazıklamak

lê balete bûn *l/bw -e* girişmek, yönelmek

lêbalimçebûn *m* (birine) ayan beyan görünme

lê balimçe bûn *l/bw* (birine)ayan beyan görün-
mek

lêban *rd* kandırıcı

lêbanandîn *m* (birine veya bir şeye) alıştırmak

lê banandîn *l/gh* (birine veya bir şeye) alıştır-
mak

lêbandorkirin *m* etkileme, etkide bulunma, etki
yapma, hükmetme, etkili olma, kâr etmek

lê bandor kirin *l/bw* etkilemek, etkide bulun-
mak, etki yapmak, hükmetmek, etkili ol-
mak, kâr etmek * **lêdan lê bandor nake** da-
yak kâr etmiyor

lêbane *bnr* banek

lêbanî *bnr* banek

lêbanîn *m* 1. (birine veya bir şeye) alışma 2. a-
alışma (uyar duruma gelme, intibak etme)

lê banîn *l/gh* 1. (birine veya bir şeye) alışmak
2. alışmak (uyar duruma gelmek, intibak et-
mek)

lêbar *rd* 1. bahane üstünde olma 2. uygun, mü-
sait

lê barandîn *m* 1. -e yağdırma 2. *mec* yağdır-
ma

lê barandin *l/gh* 1. -e yağdırmak 2. *mec* yağ-

dırmak * **name lê barandin** ona mektuplar
yağdırdılar

lêbarbûn *m* 1. yüklenme 2. bahane üstünde ol-
ma (bir şeye karşı dolu olma)

lê bar bûn *l/bw* 1. yüklenmek 2. bahane üstün-
de olmak (bir şeye karşı dolu olmak)

lêbarker *nd/nt* 1. yükleyici 2. isnat edici, isnat
eden

lêbarkerî *m* 1. yükleyicilik 2. isnat edicilik

lêbarkirin *m* 1. (birine veya bir şeye) yük-
lemek 2. anlam yüklemek 3. yüklemek (yükümlülük
altına sokmak) 4. yük vurma (hayvana yük
yüklemek) 5. yüklemek, sarj etme 6. yüklemek,
atfetme, isnat, isnat etme

lê bar kirin *l/bw* 1. (birine veya bir şeye) yük-
lemek 2. anlam yüklemek 3. yüklemek (yü-
kümlülük altına sokmak) 4. yük vurma
(hayvana yük yüklemek) 5. yüklemek, sarj
etmek 6. yüklemek, atfetmek, isnat etmek

lê behitî *rd* şaşılışı

lêbek *rd* kandırıcı

lêbelabûn *m* 1. yayılma, genişleme (çevreye
yayılma) 2. yayılma (genelleşme) 3. yayıl-
ma, kaplama, bürüme 4. (hastalık) yayılma,
pek çok kimseye geçme 5. kaplama, sarma
6. yayılma, sıçrama (bir yerden başka bir
yere geçme) 7. çavma, saçma (ışık, koku, sı-
cak dağılıp yayılma) 8. dökülme (kır, sokak
gibi yerlerde insanlar çokça birikme) 9. ya-
yılma, alıp yürüme, uzanma, bir alana yayıl-
ma 10. dağılma

lê belav bûn *l/bw* 1. yayılmak, genişlemek
(çevreye yayılmak) 2. yayılmak (genelleş-
mek) 3. yayılmak, kaplamak, bürümek * **gi-
ya li bexçe bela bûye** ot bahçeyi istila etmiş
4. (hastalık) yayılmak, pek çok kimseye
geçmek 5. kaplamak, sarmak * **roniya am-
pûlî li odeyê belav bûbû** ampulün ışığı o-
dayı tamamen sarmıştı 6. yayılmak, sıçra-
mak (bir yerden başka bir yere geçmek) * **a-
gir li taxê belav bû** ateş mahalleye sıçradı
7. çavmak, saçmak (ışık, koku, sıcak dağılıp
yayılmak) 8. dökülmek (kır, sokak gibi yer-
lerde insanlar çokça birikmek) * **roja bû-
yerê her kes li kuçeyê bela bû** olay günü
herkes sokağa döküldü 9. yayılmak, alıp yü-
rümek, uzanmak, bir alana yayılmak 10. da-
ğılmak

lêbelavî *ab/m* 1. dağılım (ulusal gelirin toplu-
mun bireyleri veya kesimleri arasındaki da-
ğılışı) * **lêbelaviya dahatê** gelir dağılımı 2.
dağılım (mal üretiminde katkıda bulunanla-
ra üretilen malların herhangi bir ölçüde ve-
rilmesi)

lêbelavkirin *m* 1. yayma 2. yayma, duyurma 3.
dağıtım, dağıtma 4. sıçratma 5. kaplatma

lê belav kirin *l/bw* 1. yaymak 2. yaymak, du-
yurmak * **navê çeteyê li her aliyê belav kir**
çetenin ismini her tarafa yaydı 3. dağıtmak

4. sıçratmak 5. kaplatmak

lê belê *g* 1. ama, fakat, lakin (çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlar) * *xwarin hindik e, lê belê bîtehm e yemek az, ama lezetli* 2. ama (uyarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarar) * *hûn dibêjin ku ez dê sibehê werim, lê belê ez dê ne li malê bim yarın geleceğim diyorsunuz, ama ben evde bulunmayacağım* 3. ama (beklenmeyen sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cümleye bağlar) * *ez têkilî vî karî bûm, lê belê poşman im ben bu işe karıştım, ama pişmanım* 4. ama (bir yargıyı, bir buyruğu pekiştirmek için de kullanılır) * *xweş, lê belê gotîneke xweş got güzel, ama güzel bir söz söyledi* 5. *g* gel gelelim * *lê belê em bèn ser vê meseleyê wê çawa be gelo?* gel gelelim meseleye, ne olacak şimdi? 6. *g/h* ancak (lâkin, ama, yalnız) * *ez dest bi vî karî dikim, lê belê nikarim biqedînîm* bu işe başlıyorum, ancak bitiremem 7. ne var (ne var ki) * *lê belê ez nikarim van gotinê te qebûl bikim* ne varki senin bu dediklerini kabul etmem imkansız 8. yeter ki

lêbeyanbûn *m* 1. (birine) beyan olma 2. içine doğma

lê beyan bûn *l/bw* 1. (birine) beyan olmak 2. içine doğmak

lêbîcih bûn *m* 1. yerleşme 2. yerleşme, mesken tutma, ikamet etme 3. konumlanma 4. ispat olma (birinin yaptığı veya işlediği suç ispat etme)

lê bi cih bûn *l/bw* 1. yerleşmek 2. yerleşmek, mesken tutmak, ikamet etmek 3. konumlanmak 4. ispat olmak (birinin yaptığı veya işlediği suç ispat etmek)

lêbîcihkirin *m* 1. yerleştirme 2. yerleştirme, iskan etme 3. ispatlama 4. itiraf ettirme, bül-bül gibi konuşturma (veya söyletme)

lê bi cih kirin *l/bw* 1. yerleştirmek 2. yerleştirmek, iskan etmek 3. ispatlamak 4. itiraf ettirmek, bül-bül gibi konuşturmak (veya söyletme)

lêbîdîqatbûn *m* (birine veya bir şeye) dikkatli olma, mukayat olma

lê bi dîqat bûn *l/bw* (birine veya bir şeye) dikkatli olmak, mukayat olmak

lêbigefbûn *m* (birine) yeminli olma, kinli olma

lê bi gef bûn *l/bw* (birine) yeminli olmak, kinli olmak

lêbigirbûn *m* (birine) kin bağlama

lê bi gir bûn *l/bw* (birine) kin bağlamak

lêbihêrsbûn *m* (birine) kızgın olma

lê bi hêrs bûn *l/bw* (birine) kızgın olmak

lêbihur *rd/nd* af edici

lêbihurî *m* af edicilik

lêbihurîn *m* 1. affetme, bağışlama 2. kaçıрма (bir işi belirlenen zamanda yapmama)

lê bihurîn *l/gh* 1. affetmek, bağışlamak 2. kaçırmak (bir işi belirlenen zamanda yapmama)

lêbikeysbûn *m* 1. uyma, uygun olma 2. alışmak, uyar duruma gelme, intibak etme

lê bi keys bûn *l/bw* 1. uymak, uygun olmak 2. alışmak, uyar duruma gelmek, intibak etmek

lêbikeyskirin *m* 1. uydurmak, uygun duruma getirme 2. alıştırmak, uyar hale getirme

lê bi keys kirin *l/bw* 1. uydurmak, uygun duruma getirmek 2. alıştırmak, uyar hale getirmek * *kilit li qefleyê bi keys kir* anahtarı kilide alıstırdı

lêbikîrbûn *m* (birini) kafaya takma, (birine) kafayı takmış olma

lê bi kir bûn *l/bw* (birini) kafaya takmak, (birine) kafayı takmış olmak

lêbikînbûn *m* (birine) kin bağlama, (birine) kin gütmek, (birine) kin gütmüş olma

lê bi kîn bûn *l/bw* (birine) kin bağlamak, (birine) kin gütmek, (birine) kin gütmüş olmak

lêbinazbûn *m* (birine) nazlanma, (birine) naz yapma

lê bi naz bûn *l/bw* (birine) nazlanmak, (birine) naz yapmak

lêbirîkbûn *m* (birine) kin bağlama, (birine) kin gütmek, (birine) kin gütmüş olma

lê bi rik bûn *l/bw* (birine) kin bağlanmak, (birine) kin gütmek, (birine) kin gütmüş olmak

lê birin û anîn *l/bw* gezdirmek (sürterek, değiştirerek hareket ettirmek) * *ûtî li ser qumaş bir û anî* ütüyü kumaşın üstünde gezdirdi

lêbirîn *m* kestirme, tahmin etme

lê birîn *l/gh* kestirmek, tahmin etmek * *min sê olçek lê birî* ben üç ölçek kestirdim

lêbok *nd/nt* 1. yaltak, yaltakçı 2. dalkavuk, şaklaban 3. hilebaz, hilekâr 4. maskara, soy-tarı

lêbokî *nd/nt* 1. yaltaklık, yaltakçılık 2. dalkavukluk, şaklabanlık 3. hilebazlık, hilekârlık 4. maskaralık, soytarılık 5. *rd* yaltakça 6. dalkavukça, şaklabanca ~ **kirin** 1) yaltakçılık etmek, yaltaklık etmek 2) dalkavukluk etmek

lêbokîbûn *m* 1. yaltaklaşma 2. dalkavuklaşma 3. hilekârlaşma 4. soytarılaşma

lêbokî bûn *l/gh* 1. dalkavuklaşmak 2. dalkavuklaşmak 3. hilekârlaşmak 4. soytarılaşmak

lêbokîkirin *m* yaltaklanma

lêbokî kirin *l/gh* yaltaklanmak

lêbor *nd/nt* bağışlayıcı

lêborandin *m* 1. (birini) aşma, geçme 2. mazur görme

lê borandin *l/gh* 1. (birini) aşmak, geçmek 2. mazur görmek

lêborî *rd* muaf, bağışlanmış, affedilmiş olan

lêborîn *m* 1. (birini) aşma, geçme 2. affetme,

affeyleme, bağışlama, af (mazur görme veya görülme) 3. özür, özür dileme ~a xwe xwestin 1) af dilemek, afını dilemek (veya istemek) * li min negirin ez dê nikaribim vî karî bikim afımı istiyorum bu işi yapamayacağın 2) özür dilemek (yaptığı bir yanlışlıktan dolayı bağışlanmasını istemek) lê borîn l/gh 1. (birini) aşmak, geçmek 2. affetmek, affeylemek, bağışlamak, hoşgörü ile karşılamak, mazur görmek 3. özür dileme * li min bibore özür diliyorum

lêborîner rd/nd af edici

lêborînerî m af edicilik

lêborînker bnr lêborîner

lêborînxwaz nd/nt af dileyen, bağışlanmak isteyen

lêborînxwaz nd/nt affını dileme, bağışlanmasını isteme

lêborîtî m affetme, bağışlama, bağışlayıcılık, mazur görülme

lêbûk bnr lêbok

lêbûn (I) m 1. inşa olma, kurulma (yapılma) 2. örülme (duvar için)

lêbûn (II) m 1. uyma, uygun gelme 2. uyma, geline, denk gelme (ölçüleri birbirini tutma) 3. bulunma, olma (bir yerde olma veya bulunma) 4. gelip geçme (bir süre bir yerde, bir makamda bulunma) 5. üstünde olma, giyinik olma (elbise için) 6. uçma (belirme) 7. borçlu olma, borcu bulunma 8. yatma (boş yere bekleme) 9. -de bulunma (olma, yaşama) 10. sahip olma, var olma (herhangi bir niteliğe sahip bulunma) 11. boynuna alma 12. -e dönük olma 13. görme, gözü olma (çok değer verme) 14. taşıma, giyme 15. başa gelme, olma, oluşma

lêbûn (III) m 1. geçerli olma, sayma (geçer tutma) 2. uygun olma

lê bûn (I) l/gh 1. inşa olmak, kurulmak (yapılmak) * xanî lê bû ev inşa oldu 2. örülmek * dîwar lê nebûye duvar örülmemiş

lê bûn (II) l/gh 1. uymak, uygun gelmek* ev cil tam lê bû bu elbise ona tam uydı 2. uymak, gelmek, denk gelmek (ölçüleri birbirini tutmak) * pêlav li piyê wê bû ayakkabı ayağına uydı * sol li piyê wê bû lê nebû? ayakkabı ayağına iyi geldi gelmedi mi? 3. bulunmak, olmak (bir yerde olmak veya bulunmak) * baş bû ku hûn li vir nebûn iyi ki orada bulunmadınız * lazim e ku ez piştî nîvro li wirê bîm öğleden sonra orda olmalıyım 4. gelip geçmek (bir süre bir yerde, bir makamda bulunmak) 5. üstünde olmak, giyinik olmak (elbise için) * saqoyekî reş lê bû siyah bir ceket üstünde vardı 6. uçmak (belirmek) * îfadeyên zarokî li rûyê wî bûn yüzünde çocuksu ifadeler uçuyordu 7. borçlu olmak, borcu bulunmak * dinyayek deyn lê bû bir sürü borcu bulunuyor * pereyê min lê

ye o bana para borçludur 8. yatmak (boş yere beklemek) * mal li depoyê ne mallar depoda yatıyorlar 9. -de bulunmak (olmak, yaşamak) * Ew hê jî li Farqînê ye o hâlâ Silvanda 10. sahip olmak, var olmak (herhangi bir niteliğe sahip bulunmak) * pozekî mezin lê bû iri bir burnu vardı * bejn û baleke xweş lê bû güzel bir boy posa sahipti 11. boynuna almak * ev deynli min e bu borcu ben boynuma alıyorum 12. -e dönük olmak * piştî wî li min bû sırtı bana dönüktü 13. görmek, , gözü olmk (çok değer vermek) * hema çavên wî li pereyan e gözü paradan başka bir şey görmüyor 14. taşımak, giymek * uniformaya dewletê lê bû devlet uniformsını taşıyordu 15. başa gelmek, olmak, oluşmak

lê bûn (III) l/gh 1. geçerli olmak, saymak (geçer tutmak) * ev hatina we nelê ye bu seferki gelişinizi saymıyorum (veya geçersiz) 2. uygun olmak

lê bûn ar û dan l/bw geçimsizleşmek, huysuzlaşmak

lêbûnbar m 1. (birine) yük olma 2. (birine) ağırlık olma

lê bûn bar l/bw 1. (birine) yük olmak 2. (birine) ağırlık olmak * li kesî nabe bar kimseye ağırlık olmaz

lê bûn bela l/bw 1. (birinin) başına belâ olmak 2. mec ilemek, kangren olmak (hastalık için)

lê bûn eks l/bw (birine) inat olmak

lê bûn êvar l/bw (birine) akşam olmak

lê bûn guhdar l/bw (birine) kulak misafiri olmak

lê bûn heyret l/bw hayretler içinde kalmak, bakakalmak

lê bûn jehr l/bw (birine) zehir zıkkım olmak

lê bûn mal l/bw (birine) mal olmak, mal etmek (bir değer karşılığında sahip olmak) * erse li ser min bi pênc milyarî bû mal arsayı beş milyara mal ettim

lê bûn mêvan l/bw (birine veya bir yere) konuk olmak, misafir olmak

lê bûn mîna peraniyan l/bw canavarlaşmak

lê bûn pêşirtengî l/bw dara düşmek, başı sıkışmak, başına bir hal gelmek (kötü bir duruma uğramak)

lê bûn ronî l/bw aydınlanmak, aydınlığa çıkmak, üzerine ışık doğmak

lê bûn saw l/bw yanılsamak

lê bûn sibeh l/bw sabahı bulmak, sabahı etmek (sabaha kadar uyumamak) * ez xewherimî bûm, bi zor li min bû sibeh hiç uyu madım, sabahı zor ettim

lêbûnxwedî m 1. sahiplenme, sahip olma 2. sahip çıkma, ilgilenme (ilgilenip gözetme) 3. sahiplenme, kayırma 4. (birine) kanat açma 5. (birini) arayıp sorma

lê bûn xwedî l/bw 1. sahiplenmek, sahip ol-

mak 2. sahip çıkmak, ilgilenmek (ilgilenip gözetmek) 3. sahiplenmek, kayırmak 4. (birine) kanat açmak 5. (birini) arayıp sormak

lê bûn xweyî *bnr* lê bûn xwedî

lê bûn yek *l/bw* (birine karşı) birlik olmak, bir olmak * **bav û kur li min bûn yek û li min dan** baba oğul bir olup beni döğdüler

lê bûn zende *l/bw* (bir yere) takılıp kalmak

lê bûn zîqûm *l/bw* zehrolmak, zehir zikkim olmak

lê bûrîn *bnr* lê borîn

lêbûyî *rd* 1. inşa halde 2. örülü (duvar)

lêbûyîn (I) *m* 1. inşa oluş, kuruluş (yapılış) 2. örülüş (duvar için)

lêbûyîn (II) *m* 1. uyuş, uygun geliş 2. uyuş, geluş, denk geliş (ölçüleri birbirini tutma) 3. bulunuş, oluş (bir yerde olma veya bulunma) 4. gelip geçiş (bir süre bir yerde, bir makamda bulunma) 5. üstünde oluş, giyinik oluş (elbise için) 6. uçuş (belirme) 7. borçlu oluş, borcu bulunuş 8. yatis (boş yere bekletme) 9. -de bulunuş (olma, yaşama) 10. sahip oluş, var oluş (herhangi bir nitaliğe sahip bulunma) 11. boynuna alış 12. -e dönük oluş 13. görme, gözü olma (çok değer verme) 14. taşıma, giyme 15. başa geliş, oluş, oluşma

lêbûyîn (III) *m* geçerli oluş, sayış (geçer tutma)

lêcedandin *m* 1. didinme, uğraşma, baş koşma (bir işi başarmak için çalışma) 2. güdümlenme

lê cedandin *l/gh* 1. didinmek, uğraşmak, baş koşmak (bir işi başarmak için çalışmak) 2. güdümlenmek

lêcivandin *m* 1. (bir yerde) toplatma 2. *fiz* odaklaştırmama

lê civandin *l/gh* 1. (bir yerde) toplatmak 2. *mec* odaklaştırmak

lêcivîn *m* 1. (bir yerde) toplanma 2. derişme, temerküz etme 3. üşüşme 4. yığılma, birikme, yuvalanma 4. toplanma, odaklanma

lê civîn *l/gh* 1. (bir yerde) toplanmak 2. derişmek, temerküz etmek 3. üşüşmek 4. yığılmak, birikmek, yuvalanmak 4. toplanmak, odaklanmak * **her tiş li ser vê nuqtêyê civiyaye** herşey bu noktaya odaklanmış

lê cor kirin *l/bw* hastalık ilerlemek, etkili olmaya başlamak

lê col bûn *l/bw* 1. toplaşmak 2. üşüşmek * **se lê col bûn** köpekler başına üşüştü

lê cawa *h* elbet, elbette, tabi

lêç (I) *bnr* lêç

lêç (II) *m* sapma (doğru yoldan sapma)

lêçek *m* leçek (baş örtüsü) ~a **dorbimorî** etrafı boncuklu kadın baş örtüsü

lêçerxbûn *m* dönme (-den sapma)

lê çerx bûn *l/bw* dönmek (-den sapmak) * **ga va ku tu li goşe çerx bûyî rast here mala pêşîn a ku derkeve ser riya te** köşeyi dönünce karşına çıkacak eve git

lêçetînhatin *m* (birine) güç gelme, zor gelme

lê çetîn hatin *l/bw* (birine) güç gelmek, zor gelmek

lêçêbûn *m* 1. ortaya çıkma, arız olma 2. başına gelme, yaşanma

lê çêbûn *l/gh* 1. ortaya çıkmak, arız olmak * **ev dert paşê lê çêbûn** bu dertler ondan arız oldu 2. başına gelmek, yaşanmak * **ev tiştê ku li min çêbû** bu başıma gelen şey

lêçêkirin *m* hazırlama, kurma (önceden hazırlama, gizlice hazırlama, tasarlama)

lê çêkirin *l/gh* hazırlamak, kurmak (önceden hazırlamak, gizlice hazırlamak, tasarlamak) * **komplo lê çêkirin** komplo hazırlamak * **dek lê çêkirin** düzen kurmak

lêçêr *rd* evegen, ivegen, hâd, akut (çabuk ilerleyen hastalık için) * **nexweşîneke lêçêr** evegen bir hastalık

lêçêrandin *m* 1. (bir yerde) yayma, otlatma 2. yayma (sınırı genişletme)

lê çêrandin *l/gh* 1. (bir yerde) yaymak, otlatmak 2. yaymak (sınırı genişletmek) * **leke lê çêrandin** lekeyi yaymak

lêçêrin *m* 1. (bir yerde) yayılma, otlanma 2. yayılma (genişleme, büyüme, meydan alma, gelişme (hastalık vb. için) 3. *argo* otlanma

lê çêrîn *l/gh* 1. (bir yerde) yayılmak, otlanmak 2. yayılmak (genişlemek, büyümek, meydan almak, gelişmek (hastalık vb. için) * **lekeya rûn zû lê diçêre** yağ lekesi çabuk yayılır 3. *argo* otlanmak

lêcûn *m* 1. ilerleme (bulunduğu yerden daha ileriye gitme, yol alma) 2. benzeleme, çekme (birinin ailesinde birine herhangi bir bakımdan benzeleme) 4. pavkırma (alev alev yanma, alev bir yere doğru yönelme) 5. tutuşma, ateş alma 6. kaçırma (zamanında yapamama) 7. muhtaç olma (dini olarak zekat, sadaka vb. yi alabilir durumda olma) 8. masraf, harcama, gider (harcanan para) 9. *bz* gider, masraf (gelecekte gelecek değerler karşılığı yapılan harcama) * **dahat û lêcûnan rûberî hev bike** gelir ile giderleri karşılaştı ~ **û jêhatin** *bz* girdi çıktı, girdisi çıktısı (bir şeyin gelir ve gideri) ~a **giştî** (an jî tevayî) genel gider

lê cûn *l/gh* 1. ilerlemek (bulunduğu yerden daha ileriye gitmek, yol almak) 2. benzemek * **cil û bergên wî li yên mîran diçin** giysileri beylerinkine benziyor 3. benzemek, çekmek (birinin ailesinde birine herhangi bir bakımdan benzemek) * **lawik li bavê xwe çûyê** çocuk babasına benziyor * **keç li metan kur li xalan diçin** kızlar halaya, erkekler dayıya çek 4. pavkırma (alev alev yanmak, alev bir yere doğru yönelmek) 5. tutuşmak, ateş almak * **agir xweş lê diçe** iyi ateş alıyor 6. kaçırma (zamanında yapamamak) * **nimêj li min cû** namazı kaçırdım 7. muh-

taç olmak (dini olarak zekat, sadaka vb.yi alabilir durumda olmak) * **zekat lê diçe** zekata muhtaç **8. masraf** olunmak

lêçûnî *m* benzerlik, benzeme, benzeyiş

lê çûn û hatin *l/bw* 1. gezinmek, dolaşmak **2. mzk** gezinmek

lêçûn û jêhatin *bz/nd* girdi çıktı, girdisi çıktı (bir şeyin gelir ve gideri)

lêçûyî *rd* 1. çekinik, resesif **2. masruf**, masraf edilmesi

lêçûyîn *m* 1. ilerleyiş (bulunduğu yerden daha ileriye gitme, yol alma) **2. benzeyiş** **3. benzeyiş**, çekiş (birinin ailesinde birine herhangi bir bakımdan benzeme) **4. pavkırış** (alev alev yanma, alev bir yere doğru yönelme) **5. tutuşma**, ateş alma **6. kaçırma** (zamanında yapamama) **7. muhtaç olma** (dini olarak zekat, sadaka vb.yi alabilir durumda olma) **8. masraf** oluş

lêdagerandin *m* 1. geri döndürme **2. döndürme**, dönüştürmek **3. kîn/mat** indirgeme

lê dagerandin *l/gh* 1. geri döndürmek **2. döndürmek**, dönüştürmek **3. kîn/mat** indirgemek

lêdagerîn *m* 1. geri dönme **2. dönme**, dönüşme (-e dönme, bir şeyi andıracak duruma gelmek, benzeme) **3. indirgenme**

lê dagerîn *l/ngh* 1. geri dönmek **2. dönmek**, dönüşmek (-e dönmek, bir şeyi andıracak duruma gelmek, benzemek) **3. indirgenmek**

lêdan *m* 1. dövme, vurma, vuruş, dayak **2. dövme**, vurma (çarpma) **3. vurma** (ses çıkarmak için bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca değdirmek) **3. vurma** (sürme) **4. vurma** (bağlama, takma, koyma) **5. vurma** (batıcı veya kesici cisimleri saplama, kakma) **6. vurma** (uygulama, basma, koyma) **7. vurma**, çarpma, atış (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) **8. vurma**, tutturma (değdirmek, isabet etme, amaçladığı şeye tam vurma) **9. vurma** (hızla çarpma) **10. vurma** (silâhla yaralama, öldürme) **11. vurma**, çarpma (dokunma, hasta etme) **12. vurma** (soğuk, dolu gibi şeyler için; zarar verme) **13. vurma**, çarpma (vurur durumunda olma) **14. mzk** çalma, vurma, vuruş (vurarak ses çıkarma) * **lêdana** saz saz çalma **15. çalma** (bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırma) **16. çalma** (ses çıkarma, ses verme) **17. çalma**, vurma (bozma, zarar verme) **18. vurma**, basma (bir şey üzerinde kalıp, mühür gibi araçlarla iz bırakma) **19. basma** (tokat vurma) **20. çekme** (boya, badan vb. sürme) **21. çekme** (şişe, sülük, vantuz için; tedavi amacıyla uygulama) **22. yarma** (içinden geçme) **23. çarpma** (hızla bir yere vurma) **24. çarpma**, uğrama (varlığına inanılan bir gücün öfkesine uğrama, cin, peri çarpma) **25. takma** (fiş takma, pencere, kapı vb.yi takma)

26. mat çarpma (çarpa işlemi) ~ **heqkirî** dayak düşkün (veya kaçkını) **27. der** vurgun **28. tek** vuruş ~a **dil** yürek çarpıntısı, kalp atışı ~a **li nav rastê** meydana dayacağı

lê dan *l/gh* 1. dövmek, vurmak (vurarak canını acıtmak, dayak atmak, dayak çekmek) * **min têra dilê xwe lê da** doyasıya onu dövdün * **li serê wê da** başına vurdu * **lêdaneke têr baş lê da** ona güzel bir dayak çekti **2. dövmek**, vurmak (çarpma) * **piyên xwe li avê dida û masî dîtirsandin** ayaklarıyla suyu dövüyor balıkları ürkütüyordu **3. vurmak** (ses çıkarmak için bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca değdirmek) * **bêyî ku li derî bide kete hundir** kapıyı vurmada içeri girdi **3. vurmak** (sürmek) * **cîla li texte da** tah-taya cila vurdu **4. vurmak** (bağlamak, takmak, koymak) * **kelemçe li destên wî dane** ellerine kelepçe vurmuşlar **5. vurmak** (batıcı veya kesici cisimleri saplamak, kakmak) * **derzî lê dan** iğne vurmak **6. vurmak** (uygulamak, basmak, koymak) * **demxe lê dan** damga vurmak **7. vurmak**, çarpma, atmak (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurmak) * **dilê wî lê dide** kalbi vuruyor **8. vurmak**, tutturmak (değdirmek, isabet etmek, amaçladığı şeye tam vurmak) * **li armancê da** hedefi vurdu * **kevir dakir lê belê lê neda** taşı attı ama tutturamadı **9. vurmak** (hızla çarpma) * **lingê xwe li erdê da** ayağını yere vurdu **10. vurmak** (silâhla yaralama, öldürmek) **11. vurmak**, çarpma (dokunmak, hasta etme) * **tavê li serê wê da** güneş başına vurmuş * **tavê lê da** güneş çarptı **12. vurmak** (soğuk, dolu gibi şeyler için; zarar vermek) * **zîpikê lê daye** dolu vurmuş **13. vurmak** (vurur durumunda olmak) * **dilê wê hê jî lê dide** kalbi hâlâ vuruyor **14. çalmak** (vurarak ses çıkarmak) * **mûzîkeke xweş lê dide** güzel müzik çalıyordu * **têr baş li piyanoyê dide** çok iyi derecede piyano çalar **15. çalmak** (bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak) * **ca li teybê bide em hinek li muzîkê guhdarî bîkin** teybî çal da biraz müzik dinleyelim **16. çalmak** (ses çıkarmak, ses vermek) * **li odeya rex têlêfonê lê dida** yan odada telefon çalıyordu **17. çalmak**, vurmak (bozmak, zarar vermek) * **qirê li balicanê daye** patlıcana kıracağı çalmış **18. vurmak**, basmak (bir şey üzerinde kalıp, mühür gibi araçlarla iz bırakmak) * **tîliya xwe li vir bide** buraya parmağını bas **19. basmak** (tokat vurma) * **şeqamek lê da** tokadı bastı **20. çalmak** (boya, badan vb. sürmek) * **qatek boxaxa din jî lê bide** bir kat boya daha çek **21. çekmek** (şişe, sülük, vantuz için; tedavi amacıyla uygulama) * **hicam lê dan** ona vantüz çektiler **22. yarmak** (içinden geçmek) * **keştîyê li**

avê da gemi suyu yardı **23.** çarpmak (hızla bir yere vurmak) * **bayê guliyên darê li dîwêr dida** rüzgar ağaç dallarını duvara çarpıyordu **24.** çarpmak, uğramak (varlığına inanılan bir gücün öfkesine uğramak, cin, peri çarpmak) * **cinan li wî da** onu cin çarptı **25.** takmak (fiş, kapı, pencere vb. için) * **fî ş lê bide** fişi tak **26.** *mat* çarpmak ~ **ava stûr** (birine) engel çıkarmak, (birini) zora koşturmak, işi yokuşa sürmek ~ **çekan** (birine) silâh çekmek ~ **çûn** basıp gitmek ~ **demançe** (birine) tabanca çekmek ~ **gerandin** -e do-laştırmak ~ **gurmistan** (birine) yumruk göstermek ~ **halanan 1)** (birine) meydan okumak **2)** çatışmaya teşvik etmek ~ **hisandin** dinletmek ~ **kêrê** (birine) bıçak çekmek ~ **kulmê** (birine) yumruk göstermek ~ **mandele** yê inkar etmek ~ **mêzandin** baktırmak ~ **nîfiran** (birine) bedduadan bulunmak ~ **nihartin** (an jî **nihêrtin**) baktırmak ~ **xwarin** dayak yemek, kötek yemek, pataklanmak

lêdanandin m 1. koyma **2.** koyma, isin koyma

lê danandin l/gh 1. koymak * **şîv lê danand** aşkam yemeğini ateşe koydu **2.** koymak, isim koymak

lê dan çek l/bw (birine) silâh çekmek

lê dan der l/bw 1. dışarı vermek **2.** sızmak * **avê lê daye der** su sızmış

lê dan gefan l/bw (birine) tehdit (ler) savurmak

lê dan hev l/bw büzdürmek

lêdanîn m 1. konma (kuş, kelebek, uçak, toz vb. için, bir yere inme) **2.** ad koyma, takma (ad, lakâp koyına) **3.** oturtma, başlık koyma **4.** çöreklenme

lê danîn l/gh 1. konmak (kuş, kelebek, uçak, toz vb. için, bir yere inmek) * **mêş û moran xwe lê danîbûn** üzerine bürtü böcek konmuştu **2.** ad koymak, takmak (ad, lakâp koymak) **3.** oturtmak, başlık koymak * **min pêşî rahîşt qelemê û sernivîsek lê danî** aldım kalemi önce bir başlık oturttum **4.** çöreklenmek * **hat lê danî û neçû** geldi çöreklendi, gitmek bilinedi

lêdankar nd/nt dayakçı, dayak atıcı

lêdankarî m dayakçılık, dayak atıcılık

lê dan kêrê l/bw (birine) bıçak çekmek

lê dan nihêrtin l/lb baktırmak

lê dan qîran l/bw (birine) bağırarak (yüksek sesle) azarlamak

lê dan sîleh l/bw (birine) silâh çekmek

lê dan şoran l/bw (birine) küfürler savurmak

lêdanxur nd/nt dayak yiyici

lêdanxwar nd/nt dayak yiyici

lêdanxwarin m dayak yeme

lêdan xwarin l/gh dayak yemek

lêdanxwarî m 1. dayak yeme **2.** *rd* dayak yemiş, dövülmüş kimse

lê dawe kirin l/bw (birini) dava etmek (veya açmak)

lêdayek m çıkartma, strikir

lêdayî rd 1. vuruk (darbe yemiş olan) **2.** takılı (kapı, pencere vb. şeyler için) * **fîş lêdayî ye hay jê bî** fiş takılı dikkatli ol

lêdayîn m 1. vuruş, (dövme, dayak atma) **2.** çalış (müzik aletlerini çalma) **3.** vuruş, atış (kalp, nabız vb. için)

lêder nd/nt 1. çalgıcı, çalıcı, çalan (enstrüman çalan kimse * **lêderê klarnetê** klarnetçi **2.** icracı (esseri çalan kimse) **3.** *rd* çalar **4.** vurucu **5.** çarpan

lêdera hevpar mat/nd ortak çarpan

lêderbasbûn m kaçırma (bir işi belirlenen zamanda yapmama)

lê derbas bûn l/bw kaçırma (bir işi belirlenen zamanda yapmamak)

lêderî m 1. çalgıcılık **2.** icracılık

lê dek û dolab gerandin l/bw birine düzen kurmak

lêderbûn m 1. başına üşüşme **2.** mantar gibi yerden bitme

lê derbûn l/gh 1. başına üşüşmek * **mêş li me der bûn** arılar başımıza üşüştü **2.** mantar gibi yerden bitmek

lêderketin m çıkagelme

lê derketin l/gh çıkagelmek * **tê bîra te li mêrgê boxeyek li me derketibû** hatırlar mısın çayırda bir boğa çıkagelmişti

lê derxistin l/gh yaptıklarını birine itiraf etirmek

lêdijwarhatin m (birine) güç gelme, zor gelme

lê dijwar hatin l/bw (birine) güç gelmek, zor gelmek

lêdiwan m açıklama, yorum

lêdozvekirin m (birini) dava etme (veya açma)

lê doz vekirin l/bw (birini) dava etmek (veya açmak)

lêecelekirin m 1. aceleye getirme **2.** emrivaki yapma **3.** sıkıştırma, dara getirme

lê ecele kirin l/bw 1. aceleye getirmek **2.** emrivaki yapmak **3.** sıkıştırmak, dara getirmek

lêecêbman m (birine veya bir şeye) şaşa kalmak, hayret etme

lê ecêb man l/bw (birine veya bir şeye) şaşa kalmak, hayret etmek

lê ecêbmayî rd şaşılması

lêecêbmayîbûn m şaşakalma

lê ecêbmayî bûn l/bw şaşakalmak

lêefsûnkirin m (birini) büyüleme

lê efsûn kirin l/bw (birini) büyülemek

lêeyanbûn m 1. (birine) beyan olma **2.** içine doğma

lê eyan bûn l/bw 1. (birine) beyan olmak **2.** içine doğmak

lêewirîn m 1. üşüşme **2.** toplaşma **3.** konulanma

lê ewirîn /l/gh 1. üşüşmek 2. toplaşmak 3. konumlanmak

lêf erd/n yamaç ~ û ~ yamaç yamaç * **lêf û lêf çîn** yamaç yamaç gitti

lêfedkirin m 1. (birine veya bir şeye) bakma 2. bakına (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme) 3. bakma (besleme, geçindirme) 4. bakına (hasta için muayene etme, tedavi etme)

lê fedkirin /l/gh 1. (birine veya bir şeye) bakmak 2. bakmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek) 3. bakmak (beslemek, geçindirmek) 4. bakmak (hasta için muayene etmek, tedavi etmek) * **doktorê ku me ew anî tîr baş li nexweşa me fedkirî** getirdiğimiz doktor hastamıza iyicene baktı

lê ferman bûn /l/bw (birine) ölüm, sürgün veya felaketi olmak

lêferzker rd/nd dayatmacı

lêferzkerî m dayatmacılık

lêferzkirin m (birine) dayatma, farzetme

lêferzkirin /l/bw (birine) dayatmak, farzetmek * **dixwazin poşmaniye li wan ferz bikin** pişmanlığı dayatmak istiyorlar

lê fetilandin m 1. (bir şeyi veya kimseyi) geri gönderme 2. geri çevirme, geri verme, iade etme 3. mukabele etme 4. karşılık verme, misilemede bulunma

lê fetilandin /l/gh 1. (bir şeyi veya kimseyi) geri göndermek 2. geri çevirmek, geri vermek, iade etmek 3. mukabele etmek 4. karşılık vermek, misilemede bulunma

lêfetilîn m 1. dönme, geri dönme 2. (birine veya bir şeye) dönme (-e yönelme) 3. dönme (-den sapma) 4. çevrilme (kendini çevirme) 5. dönme (-e dönme, bir şeyi andıracak duruma gelme, benzeme) 6. mukabele (karşılıklı yapılan okuna)

lê fetilîn /l/gh 1. dönmek, geri dönmek 2. (birine veya bir şeye) dönmek (-e yönelmek) * **li min fetilî û awireke tûj veda** bana dönüp sert bir bakış fırlattı 3. dönmek (-den sapmak) * **gava ku tu li goşe fetilî, rast here mala pêşin a ku derkeve ser riya te** köşeyi dönünce karşına çıkacak eve git 4. çevrilme (kendini çevirmek) * **her bedewa ku te dît lê mefetile** her gördüğün güzele çevrilme 5. dönmek (-e dönmek, bir şeyi andıracak duruma gelmek, benzemek) 6. mukabele etmek (karşılıklı okumak)

lêfikirandin m 1. (birini) düşündürme 2. aklına getirme 3. üstünde yoğunlaştırma

lê fikirandin /l/bw 1. (birini) düşündürmek 2. aklına getirmek 3. üstünde yoğunlaştırmak

lêfikirîn m 1. (birini veya bir şeyi) düşünme 2. düşünme (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranma) 3. aklına getirme 4. üstüne yoğunlaşma

lê fikirîn /l/gh 1. (birini veya bir şeyi) düşünmek 2. düşünmek (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranmak) * **hinek li dersên xwe bifikire** biraz da derslerini düşün! 3. aklına getirmek * **lê nafikire ku wê dawiya vî karî çî be** bu işin sonu nereye varacağını aklına getirmiyor 4. üstüne yoğunlaşmak

lê fors kirin /l/bw afi kesmek (satmak veya yapmak)

lê galîn /l/gh habire laf saymak, küfretmek

lêger nd/nt 1. araştırmacı, araştırmacı 2. arayıcı * **lêgerê zêr** altın arayıcısı

lêgeran m 1. arama, arayış 2. araştırı, araştırma 3. arama tarama 4. açınısama, istikşaf

lêgerandin m 1. (bir yeri) gezdirmek (tanıtmak amacıyla gezdirmek) 2. dolaştırma 3. kurma (gizlice hazırlama, tasarlama) 4. dolandırma (bir şeyin çevresinde dolandırma) 5. arama 6. araştırma

lê gerandin /l/gh 1. (bir yeri) gezdirmek (tanıtmak amacıyla gezdirmek) * **ez dê te li çarşiyê bigerînim** sana çarşyı gezdireceğim 2. dolaştırmak 3. kurmak (gizlice hazırlamak, tasarlamak) * **dolap lê gerandin** dolap kurmak 4. dolandırmak (bir şeyin çevresinde dolandırmak) 5. aramak 6. araştırmak

lêgeriyan 1. gezme 2. dolaşma 3. arayış 4. araştırma

lêgerî m 1. araştırmacılık, araştırmacılık 2. arayıcılık

lêgerîn m 1. arama (birini veya bir şeyi bulmaya çalışma) 2. arama (bir yöntemi bulmaya çalışma) 3. arama (bir şeyin yokluğunu duyarak geri gelmesini isteme, özleme) 4. gezme (bir yeri görüp inceleme) 5. gezme (bir yerde gezi yapma) 6. dolaşma 7. mzk gezinme, dolaşma 8. açınısama, istikşaf etme (bir yerin özelliklerini ortaya çıkarmak için araştırma ve inceleme yapma) 9. araştırma (bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunma, sorma, soruşturma) 10. araştırma, araştırı (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapma) 11. inceleme, araştırma, etüt etme 12. mec arama, tarama, tarayış (araştırmak için gözden geçirme) 13. görücüye çıkma (kız isteme) 14. buluşma (herhangi bir şey birine buluşma) ~ **û şehîkîrîn** arama tarama ~ **a meclîsê** meclis araştırması

lê gerîn /l/gh 1. aramak (birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak) * **li hundirê dîkanê bi çavan li tîştan geriya** dükkanın içinde gözleriyle bir şeyler aradı 2. aramak (bir yöntemi bulmaya çalışmak) * **ji bo ku li fabrikayê hilberîne zêde bikin li azîneke nû digerin** fabrikada üretimi artırmak için yeni yöntem arıyorlar 3. aramak (bir şeyin yokluğunu duyarak geri gelmesini istemek, özlemek) * **ez pir li te digirim, hevalo seni çok arıyorum, arkadaş 4. gezmek (bir yeri görüp**

incelemek) 5. gezmek (bir yerde gezi yapmak) 6. dolaşmak * **em li her derê gerîn** her yeri dolaştık 7. *mzk* gezinmek, dolaşmak 8. açınarak, istikşaf etmek (bir yerin özelliklerini ortaya çıkararak için araştırma ve inceleme yapınak) 9. araştırmak (bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunmak, sormak, soruşturmak) 10. araştırmak (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak) 11. incelemek, araştırmak, etüt etmek 12. *mec* aramak, taramak (araştırmak için gözden geçirmek) 13. görücüye çıkınak (kız istemek) 14. bulaşmak (herhangi bir şey birine bulaşmak)

lêgerîner *nd/nt* araştırmacı, araştırmacı ~ê **ziman** dilci

lêgerînerî *m* araştırmacılık, araştırmacılık

lêgerînkirin *m* 1. araştırma yapma 2. inceleme yapma

lêgerîn kirin */gh* 1. araştırma yapınak 2. inceleme yapmak

lêgerk *m* arayıcı (bilgisayar terimi olarak)

lêgermkirin *m* 1. (birine) ısındırma 2. kızıştırma (hareketlendirme, hızlandırma)

lê germ kirin */bw* 1. (birine) ısındırmak 2. kızıştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak)

lêgermbûn *m* 1. (birine) kanı kaynama, ısınma 2. kızışma (hareketlenme, hızlanma)

lê germ bûn */bw* 1. (birine) kanı kaynamak, ısınmak 2. kızışmak (hareketlenmek, hızlanmak)

lêgerok *nd/nt* araştırmacı

lêgerokî *m* araştırmacılık

lêgîlbûn *m* (biri) şikâyet edilme

lê gîlî bûn */bw* (biri) şikâyet edilmek

lêgîlîkirin *m* (birini) şikâyet etme, şikâyetle bulunma

lê gîlî kirin */bw* (birini) şikâyet etmek, şikâyetle bulunmak

lêgîlîkirî *rd* şikâyet edilmiş olan

lêgir *nd/nt* ayıplayan kimse

lêgiranbûn *m* 1. (birine) ağır gelme 2. ağırlaşma (hastalık için; fenalaşma, tehlikeli duruma gelme)

lê giran bûn */bw* 1. (birine) ağır gelmek 2. ağırlaşmak (hastalık için; fenalaşmak, tehlikeli duruma gelmek)

lêgiranhatin *m* 1. (birine) ağır gelmek- 2. (birine) ağır gelmek, gücüne gitme- 3. ağırlaşma (hastalık için; fenalaşma, tehlikeli duruma gelmek-)

lê giran hatin */bw* 1. (birine) ağır gelmek 2. (birine) ağır gelmek, gücüne gitmek * **ev gotin pir li min giran hatin** bu sözler bana çok ağır geldi 3. ağırlaşmak (hastalık için; fenalaşmak, tehlikeli duruma gelmek)

lêgirêdan *m* (silahla) tarama, tarayış

lê girê dan */bw* (silahla) taramak

lêgirtin (I) *m* 1. (bir şeyi birine) çok görme

(bir kimsenin davranışını yadırgama) 2. ayıplama, ayıpsama, kınama 3. affetmeme, mazur görmeme, hoş görmeme

lêgirtin (II) *m* 1. kıyaslama, ölçüşme 2. ölçü alma, ölçüsünü alma (terzi vücut ölçülerini alma) 3. prova yapma, prova (bir giysiye son biçimini vermeden önce giysiyi giyecek kişinin üzerinde yapılan düzeltme)

lê girtin (I) */gh* 1. (bir şeyi birine) çok görmek (bir kimsenin davranışını yadırgamak) 2. ayıplamak, ayıpsamak, kınamak 3. affetmeme, mazur görmemek, hoş görmemek

lê girtin (II) */gh* 1. kıyaslamak, ölçüşmek 2. ölçü almak, ölçüsünü almak (terzi vücut ölçülerini almak) 3. prova yapmak

lêgirîn *m* (birine) yanma (veya ağlama)

lê girîn */ngh* (birine) yanmak (veya ağlamak) * **tenê keç li bav digirîn** sadece kızlar babalarına yanarlar

lêguhdbûn *m* 1. (birini) dinleme 2. (birine) kulak verme 3. kulak misafiri olma

lê guhdar bûn */bw* 1. (birini) dinlemek 2. (birine) kulak vermek 3. kulak misafiri olmak * **ez tevî gengeşîya wan nebûm, bi tenê ez li wan guhdar bûm** konuşmalarına katılmadım, yalnızca kulak misafiri oldum

lêguhdbûn *m* 1. (birini) dinleme 2. dinleme, kulak verne, sözünü dinleme (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranma) 3. dinleme (kulak veya dinleme âletiyle hastayı muayene etme)

lê guhdarî kirin */bw* 1. (birini) dinlemek 2. dinlemek, kulak vermek, sözünü dinlemek (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak) 3. dinlemek (kulak veya dinleme âletiyle hastayı muayene etmek)

lê guhdarî nekirin */bw* söz geçirememek, dinletememek * **min ew çend gotê ku xwêdandayî av vemexwe, lê dîsa jî li min guhdarî nekir** terli terli su içme diye o kadar söylememe rağmen, dinletemedim

lêguncandin *m* uyarılma

lê guncandin */gh* uyarılmak

lêguncîn *m* uymak, uyuşma, bağdaşma

lê guncîn */gh* uymak, uyuşmak, bağdaşmak

lêguncîner *rd* uyarlayıcı

lêgutbûn *m* (birine) pur dikkat kesilme (veya dinleme)

lê gut bûn */bw* (birine) pur dikkat kesilmek (veya dinlemek)

lêguvahîkirin *m* (birine) tanıklık etme, şahadette bulunma

lê guvahî kirin */bw* (birine) tanıklık etmek, şahadette bulunmak

lêgûchatin *m* ağırlaşmak (hastalık için; fenalaşma, tehlikeli duruma gelme)

lê gûc hatin */bw* ağırlaşmak (hastalık için; fenalaşmak, tehlikeli duruma gelmek)

lêhanîn *m* 1. uydurma 2. uyarılma

lêhanîn /*gh* 1. uydurmak 2. uyarlamak

lêhasilîn *m* 1. (bir şeye veya kimseye) muhtaç hale gelme, muhtaç olma 2. birleşme, buluşma

lêhasilîn /*ngh* 1. (bir şeye veya kimseye) muhtaç hale gelmek, muhtaç olmak 2. birleşmek, buluşmak

lêhatîn *m* 1. uyma, uygun gelme, uyuşma, bağdaşma 2. yaraşma, uygun olma 3. yarama, iyi gelme, uygun olma 4. (iyi) gelme (etkisini bir şekilde gösterme) 5. uyma, gelme (giyecek için; üstüne uygun olma) 6. iyi gelme, uğurlu gelme 7. yakışma, iyi gitme, uygun gelme, açma 8. alışma (uyar duruma gelme, intibak etme) 9. araziye uyma 10. uyma (ölçüleri birbirini tutma) 11. uyma (renk, biçim olarak uygun düşme) 12. uyma (zevke, anlayışa uygun düşme) 13. denk gelme, uygun gelme 14. tamam gelme 15. kâr etme, iyi olma (etkisi iyi olma) 16. uygun gitme, yaver gitme, yolunda gitme, rast gelme (veya gitme) 17. yerini beğenme (bitki için; yeri gelişmesine çok uygun olma) 18. uyma, uygun düşme, uygun gelme, uygun olma (şartlarına uyma) 19. bitme, yeşerme (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişme) 20. (birine) çekme ~ **çêtir e ji jêhatinê** en önemlisi işlerin yolunda gitmesidir, anlamında bir deyim

lêhatîn /*ng* 1. uymak, uygun gelmek, uyuşmak, bağdaşmak 2. yaraşmak, uygun olmak * **ev kar li te tê** bu iş sana yaraşır * **mîrîti li te hatiye** beylik sana yaraşmış 3. yaramak, iyi gelmek, uygun olmak * **ev îlac li birîna min hat** bu ilaç yarama iyi geldi * **ev îlac lê nehat** bu ilaç ona yaramadı * **leyîstina roja çarşemê li min nayê** çarşambaları oyun oynamak bana yaramıyor 4. (iyi) gelmek (etkisini bir şekilde göstermek) * **hewaya wir lê hat** buranın havası ona iyi geldi * **hewaya vir li min pir germ hat** buranın havası bana çok sıcak geldi 5. uymak, gelmek (giyecek için; üstüne uygun olmak) * **sol li piyê wê hat lê nehat?** ayakkabı ayağına iyi geldi gelmedi mi? * **saqo li min hat** ceket bana iyi geldi 6. iyi gelmek, uğurlu gelmek 7. yakışmak, iyi gitmek, uygun gelmek, açmak * **reng li odeyê hatiye** renk odaya yakışmış * **ev wêne pir xweş li vê hat** bu resim buraya iyi gitti * **qazak lê tê** kazak ona iyi gidiyor * **ev reng li odeyê hat** bu renk odayı açtı 8. alışmak (uyar duruma gelmek, intibak etmek) * **kîlîti li qeflê hat** anahtar kilide alıştı kilit 9. araziye uymak 10. uymak (ölçüleri birbirini tutmak) * **pêlav li piyê wê hat** ayakkabı ayağına uydu 11. uymak (renk, biçim olarak uygun düşmek) * **kravat li saqoyê wî hatiye** kravat ceketine uyumuş 12. uymak (zevke, anlayışa uygun düşmek) *

qaydeyên we li me nayên sizin kurallarınız bize uymuyor 13. denk gelmek, uygun gelmek 14. tamam gelmek 15. kâr etmek, iyi olmak (etkisi iyi olmak) 16. uygun gitmek, yaver gitmek, yolunda gitmek, rast gelmek (veya gitmek) * **ku lê bê jê tê** şans yaver giderse her şey iyi olur 17. yerini beğenmek (bitki için; yeri gelişmesine çok uygun olmak) 18. uymak, uygun düşmek, uygun gelmek, uygun olmak (şartlarına uymak) * **sa-et li pêncê êvarê lê tê** akşam saat beşte ona uygun gelir 19. bitmek, yeşermek (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişmek) * **por lê nayê** saç bitmiyor (veya yeşermiyor) 20. (birine) çekmek * **kurik li bavê xwe hatiye** çocuk babasına çekmiş

lê hatin der /*bw* birden karşısına çıkmak

lê hatin dîtin /*bw* görülmek * **qolera hîn bêhtir li welatên germ tê dîtin** kolera daha çok sıcak ülkelerde görülür

lê hatin hev /*bw* 1. içine alınıp sıkıştırmak 2. sıkıştırmak, kısırmak (kaçmayacak biçimde çembere almak) 3. başına üşüşmek * **zarokê taxê li min hatin hev** mahallenin çocukları başına üşüştüler 4. *mec* cendereye almak

lê hatin nihêrtin /*tb* 1. bakılmak * **baş li zarok tê nihêrtin** çocuğa iyi bakılıyor 2. gözetilmek 3. araştırılmak

lê hatin piyariyê /*bw* merhamete gelmek

lê hatin rehme /*bw* (birine) acımak, merhamet etmek (veya merhamete gelmek)

lê hatin xezebê /*bw* (birine) öfkelenmek, kızmak

lêhatî *rd* 1. uyarlık 2. yaraşıklı 3. adapte 4. müsait

lêhatîbûn *m* 1. uyma, bağdaşım 2. yaraşık, yaraşma, uygunluk 3. adate olma 4. müsaitlik

lêhayîbûn *m* fark etme, farkına varma

lê hayî bûn /*bw* fark etmek, farkına varmak

lêhebûn *m* kol gezme

lê hebûn /*gh* kol gezmek * **mirin lê heye** ölüm kol geziyor

lêhelalkirin *m* helâllik verme

lê helal kirin /*bw* helâllik vermek

lêheramsîkirin *m* (birine) dalavere yapma

lê heramsî kirin /*bw* (birine) dalavere yapmak

lêherimandin *m* 1. (birşeyi birine) haram etme 2. zehir zıkkım etme

lê herimandin /*bw* 1. (birşeyi birine) haram etmek 2. zehir zıkkım etmek

lêherimîn *m* 1. (bir şey birine) haram olma 2. zehir zıkkım olma

lê herimîn /*bw* 1. (bir şey birine) haram olmak * **xew li min herimî** uyku bana haram oldu 2. zehir zıkkım olmak

lêhesandin *m* dinleme

lê hesandin /*gh* dinlemek

lêhewandin *m* 1. barındırma 2. konaklandırma

lê hewandin *l/bw* 1. barındırmak 2. konaklandırmak
lêhewîn *m* 1. barınma (yaşamak için uygun yer bulma) 2. konaklanma, barınma 3. konma (gece geçirme, konuk olma)
lê hewîn *l/gh* 1. barınmak (yaşamak için uygun yer bulmak) * **di welat de cihekî ku lê bihewin neditin** koca memlekette barınacak yer bulamadılar 2. konaklanmak, barınmak 3. konmak (gece geçirmek, konuk olmak)
lêhewmbûn *m* yuvalanma, birikme
lê hewm bûn *l/bw* yuvalanmak, birikmek
lê heyirandin *m* şaşalatma, hayrete düşürme
lê heyirandin *l/gh* şaşalatmak, hayrete düşürmek
lêheyirî *rd* şaşılığı
lê heyirî *b* bakındı * **li van zarokan heyirî** bakındı şu çocuklara
lêheyirîn *m* şaşa kalmak, hayrette düşme
lê heyirîn *l/gh* şaşa kalmak, hayrette düşmek
lêhênan *m* 1. uydurma 2. uyarılma, adapte etme
lê hênan *l/gh* 1. uydurmak 2. uyarlamak, adapte etmek
lêhênatî *m* 1. uyduruk (uymuş olan) 2. uyarlık
lêhênayî *rd* uyarılma, adaptasyon
lêhênayîkirin *m* uyarılma
lêhênayî kirin *l/gh* uyarlamak
lêhêner *nd/nt* uyarlayıcı, uyarlayan
lêhêrsbûn *m* (birine) öfkelenme, kızma
lê hêrs bûn *l/bw* (birine) öfkelenmek, kızmak
lê hêrsa xwe anîn *l/bw* (birine) öfkelenmek, kızmak
lêhêwirandin *m* üşürme
lê hêwirandin *l/gh* üşürmek
lêhêwirîn *m* 1. başına üşüşme, üşüntü etme 2. abanma (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanma) 3. çöküşme 4. yuvalanma, birikme
lê hêwirîn *l/gh* 1. başına üşüşmek, üşüntü etmek 2. abanmak (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanmak) * **du kes li kalê reben hêwirîbûn** iki kişi zavalı ihtiyara abanmışlardı 3. çöküşmek * **çûk li zewiyê hêwirîn** kuşlar tarlaya çöktü 4. yuvalanmak, birikmek
lêhikmkirin *m* 1. hükmetme 2. etkide bulunma
lê hikm kirin *l/bw* 1. hükmetmek 2. etkide bulunmak
lêhildan *m* 1. (birine) çıkışma 2. yüklemek
lê hildan *l/gh* 1. (birine) çıkışmak 2. yüklemek
lêhilkişandan *m* (birine) çıkışmak
lê hilkişandan *l/gh* (birine) çıkışmak
lêhiltepilîn *m* (bir şey) takılma
lê hiltepilîn *l/gh* (bir şey) takılmak
lêhisandin *m* 1. dinleme 2. dinleme (kulak veya dinleme âletiyle hastayı muayene etme)
lê hisandin *l/gh* 1. dinlemek 2. dinlemek (kulak veya dinleme âletiyle hastayı muayene etmek)

lêhisîn *m* dinleme
lê hisîn *l/gh* dinlemek
lêhişyarbûn *m* farkına varma, farketme
lê hişyar bûn *l/bw* farkına varmak, farketmek
lêhizirandin *m* düşündürme
lê hizirandin *l/gh* düşündürmek
lêhizirîn *m* 1. (birini) düşünme 2. düşünme (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranma)
lê hizirîn *l/gh* 1. (birini) düşünmek 2. düşünmek (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranmak) * **hinek li dersên xwe bihizire** biraz da derslerini düşün!
lêhikarîkirin *m* etki yapma, etkileme, kâr etme
lê hikarî kirin *l/bw* etki yapmak, etkilemek, kâr etmek * **lêdan lê hikarî nake** dayak kâr etmiyor
lêhovedan *m* şüphelenme
lê hove dan *l/bw* şüphelenmek
lê hukm kirin *l/bw* 1. hükmetmek 2. hükmetmek, etkili olmak
lêhûrbûn *m* 1. inceleme, araştırma, gözleme, irdeleme (bir şeyi etraflıca ele alıp inceleme) 2. dikkatle araştırma, haddeden geçirme 3. yoğunlaşma, konsantre olma konsantrasyon, dikkat toplama 4. detaylarına inme, üstüne eğilme, üzerinde düşünme 5. açılma, teşrih 6. ıçığını bıcığını çıkarma 7. muhakeme yürütme
lê hûr bûn *l/bw* 1. incelemek, araştırmak, gözlemek, irdelemek (bir şeyi etraflıca ele alıp incelemek) 2. dikkatle araştırmak, haddeden geçirmek 3. yoğunlaşmak, konsantre olmak * **em li meseleyê hûr bibin** mesele üzerine yoğunlaşalım 4. detaylarına inmek, üstüne eğilmek, üzerinde düşünmek 5. açıklamak 6. ıçığını bıcığını çıkarmak 7. muhakeme yürütmek
lêhûrbûnî *m* inceleme, tetkik
lêhûrbûyî *rd* konsantre
lêinan *m* 1. uydurma 2. uyumlaştırma, bağdaştırma
lê inan *l/gh* 1. uydurmak 2. uyumlaştırmak, bağdaştırmak
lêjîpîv *m* eğimölçer, klinometre
lêk (I) *c* birbiri, yek diğeri (karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu)
lêk (II) *rz/m* ek (kelime türetmek veya kelimenin görevini belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler) ~ **pê dan kirin** ekletmek ~ **a pêwendiyê rz** ilgi eki ~ **ên kesîn rz** kişi eki
lêkanîn (I) *m* 1. anlaştırma 2. uzlaştırma 3. barıştırma 4. uyumlaştırma, bağdaştırma
lêkanîn (II) *m* gerçekleştirme, hazırlama (bir şeyi ortaya koyma, gerçekleştirme)
lêk anîn (I) *l/gh* 1. anlaştırmak 2. uzlaştırmak 3. barıştırmak 4. uyumlaştırmak, bağdaştırmak

lêk anîn (II) */gh* gerçekleştirmek, hazırlamak (bir şeyi ortaya koymak, gerçekleştirmek) * **min ji xwe re alfabeyek lêk anî** kendime bir alfaba hazırladım

lêkarîgerîkirin *m* etki yapma, etkileme

lê karîgerî kirin */bw* etki yapmak, etkilemek

lêkarketin *m* yakışma, uygun gelme

lê kar ketin */bw* yakışmak, uygun gelmek

lêkarkirin *m* etkileme, işleme, kâr etme

lê kar kirin */bw* etkilemek, işlemek, kâr etmek

lêkayî *m* uzlaşma

lêkayîxwaz *rd* uzlaşmacı

lêkayîxwazî *m* uzlaşmacılık

lêkborîn *m* geçişim, geçişme

lêk borîn */ngh* geçişmek

lêkbûn *m* eklenme

lêk bûn */ngh* eklenmek

lêkbûyîn *m* ekleniş

lêkdan (I) *m* 1. vuruşma, dövüş, dövüşme 2. çatışma, çarpışma 3. *mat* çarpım, çarpma

lêkdan (II) *m* ekleme, ilave, ek (eklenmiş parça)

lêk dan (I) */gh* 1. vuruşmak, dövüşmek 2. çatışmak, çarpışmak 3. çarpmak

lêk dan (II) */gh* eklemek

lêkdank *mat/m* çarpan

lêkdanker *mat/m* çarpan

lêkdar *rz/rd* ekli

lêkdayî *mat/nd* çarpılan

lêkdayî *rd* 1. ekli, ilâveli, ilâve edilmiş 2. *rz* bileşik

lêkdayîn *m* 1. vuruşma, dövüş, dövüşme 2. çatışma, çarpışma

lêkend *m* selinti

lêker *rz/m* fiil, eylem ~a **alîkar** yardımcı fiil ~a **awête** bileşik fiil ~a **bêqayde** (an ji bêqayde) kuralsız fiil ~a **bêrêzik** kuralsız fiil ~a **bingehîn** (an ji hîmî) temel fiil ~a **biqayde** (an ji biqayde) kurallı fiil ~a **bûn** oluş fiili ~a **cînavkî** adıl fiil ~a **çivandî** çekimli fiil ~a **cûbûyî** (an ji çêkirî) türemiş fiil, yapma fiil ~a **daçekî** edatlı fiil ~a **derbasî** geçişli fiil ~a **erênî** olumlu fiil ~a **gerandî** dönüşlü fiil ~a **gerguhêz** geçişli fiil ~a **gerguhêzkerî** oldurgan, geçişli duruma getirilmiş fiil ~a **hebûn** varlık fiil ~a **hevayî** işteşli fiil ~a **hevedudanî** birleşik fiil ~a **hîmî** temel fiil ~a **hokerî** sıla sıygası, zarf fiil ~a **karînî** iktidar fiil ~a **kartêbû** edilgen fiil ~a **kêm** eksik fiil ~a **kişandî** çekimli fiil ~a **lebatî** etken fiil, aktif fiil ~a **lêkdayî** bileşik fiil ~a **nederbasî** geçişsiz fiil ~a **negerandî** geçişsiz fiil ~a **negerguhêz** geçişsiz fiil ~a **nekesane** salt üçüncü şahıslı zamir ~a **netêper** geçişsiz fiil ~a **neyînî** olumsuz fiil ~a **pêkhatî** bileşik fiil, türetilmiş fiil ~a **qertafî** ek fiil ~a **rêzikdar** kurallı fiil ~a **rêzikî** kurallı fiil ~a **sade** (an ji xwerû) sade fiil, basit fiil ~a **sedemkar** ettirgen fiil ~a **teba-**

tî edilgen fiil, pasif fiil ~a **têneper** geçişsiz fiil ~a **têper** geçişli fiil ~a **vegerok** dönüşlü fiil ~a **xwerû** ~a **yekrast** dolaysız fiil ~a **zîvirandî** dönüşlü fiil

lêkerî *rz/m* fiilimsi, eylemsi

lêkete *mat/m* teğet

lêketin *m* 1. değme 2. vurma (hızla değme, çarpma) 4. değme, isabet etme, isabet alma, rast gelme, hedefi bulma 5. dokunma (sağlığını bozma) 6. sürtünme, sürtünüş 7. dokunma, gönüllü kırılma 8. vurulma 9. vurulma, müptelâ olma 10. yakışma 11. düşme 12. dayak yeme 13. çalınma 13. çarpma, toslama 14. düşme (dini olarak muhtaç olmak)

lê ketin */ngh* 1. değmek * **her gava ku ba tê, antên li guliyên darê dikeve** rüzgâr estikçe, anten ağacın dallarına değiyor 2. vurmak (hızla değmek, çarpmak) * **destê min li dîwêr ketiye** elimi duvara vurmuşum 3. değmek, temas etmek * **destê min lê ket** elim ona değdi 4. değmek, isabet etmek, isabet almak, rast gelmek, hedefi bulmak * **gule li armancê ket** kurşun hedefe değdi * **sê kevir avêtin, lê hebek jî lê neket** üç taş attı, ama hiçbirisi rast gelmedi 5. dokunmak (sağlığını bozmak) * **ev xwarin li min ket** bu yemek bana dokundu 6. sürtünmek * **milê min li dîwêr ket** kolum duvara sürtündü 7. dokunmak, gönüllü kırılmak * **min tiştek got lê ket** bir şey söyledim ona dokundu 8. vurulmak 9. vurulmak, müptelâ olmak * **werem lê ketiye** vereme müptelâ olmuş 10. yakışmak * **navê wî jî pir lê dikeve** adı da kendisine çok yaklaşıyor 11. düşmek * **ma qey serokatî li me ketiye** sanki başkanlık bize mi düşmüş? 12. dayak yemek * **ew qas li te ket dîsa jî pozê te neşewitî** o kadar dayak yedin uslanmadın 13. çalınmak * **kaset lê nakeve** kaset çalınmıyor 13. çarpmak, toslamak 14. düşmek (dini olarak muhtaç olmak) * **zekat lê dikeve** ona zekât düşüyor ~ **û cûn** yalayıp geçmek ~ **û neketin** iskalamak

lêketî *rd* 1. değmiş, temas etmiş olan 2. dokunulmuş (sağlığını bozmuş) 3. tutulmuş, müptelâ * **werem lê ketiye** vereme müptela 4. vuruk 5. *mat* çarpılan, madrup

lê keys anîn */bw* (birini) köşeye sıkıştırmak, fırsatını düşürmek

lê kêm nehiştin */bw* hiçbir eksikliğini bırakmamak

lêkêrkirin *m* etkide bulunma, etkileme

lê kêr kirin */bw* etkide bulunmak, etkilemek * **nexweşî lê kêr kir** hastalık onu etkilemeye başladı

lê kêr kişandin */bw* (birine) bıçak çekmek

lêkhatin *m* 1. anlaşma 2. uzlaşma 3. barışma **lêk hatin** */ngh* 1. anlaşmak 2. uzlaşmak 3. barışmak

lêkhafî *rd* 1. barışık 2. uzlaşık ~ **bûn** barışık olmak
lêkhafîbûn *mec* diyalog (anlaşma, uyum sağlama)
lêkhêner uzlaştıracı
lêkirhatin *m* abes kaçma, abes gelme
lê kir hatin *l/bw* abes kaçmak, abes gelmek
lêkirin (I) *m* 1. giydirme, giydiriş 2. isim koyma, ad koyma 3. takma (ad, lakâp koyma) 4. geçirme, yazma
lêkirin (II) *m* 1. kurma (tesis etme, meydana getirme) 2. kurma, yapma, yapım, inşa (yapı kurma, inşa etme, bina etme) 3. örme (duvar örme)
lêkirin (III) *m* 1. dökme (su dökme) 2. boşaltma 3. gezdirmeye (bir şeyi başka şey üzerinde dolaştırarak dökme) 4. serpmeye, serpiş 5. sıkma (basınçlı bir araçla fışkırtma) 6. yağma (üzerine yağma) 7. *mec* başlama
lêkirin (IV) *m* 1. yükleme 2. üstüne koyma
lê kirin (I) *l/gh* 1. giydirmek * **ez dê kincekî xweş lê bikim** ona güzel bir elbise girdireceğim 2. isim koymak, ad koymak * **we çi navî lê kir?** hangi ismi koydunuz? 3. takmak (ad, lakâp koymak) 4. geçirmek, yazmak * **wefata jinikê li dosyaya wê kirin** kadının dosyasına vefat kaydını geçirdiler * **navê min jî lê bike** ismimi de yaz ~ **û xemilandin** giydirip kuşatmak
lê kirin (II) *l/gh* 1. kurmak (tesis etmek, meydana getirmek) 2. kurmak, yapmak (yapı kurmak, inşa etmek, bina etmek) * **xanî lê kirin** ev kurmak * **me hîna qata duduyan a xanî lê nekiribû hewa ne xweş bû** evin ikinci katını yapmadan havalar bozuldu 3. örmek (duvar örmek)
lê kirin (III) *l/gh* 1. dökme (su dökme) * **bi zerikê avê lê bike** tasla su dök 2. boşaltmak * **ez dê satilek av lê bikim** bir kova suyu boşaltacağım 3. gezdirmek (bir şeyi başka şey üzerinde dolaştırarak dökme) * **rûn li seleteyê bike** yağı salatanın üstüne gezdir 4. serpmek * **xwê li xwarinê bikin** tuzu yemeğe serpin 5. sıkma (basınçlı bir araçla fışkırtmak) 6. yağmak (üzerine yağmak) * **baranê lê kir** yağmur yağdı 7. *mec* başlamak * **xeber da û lê kir** başladığı konuşmaya
lê kirin (IV) *l/gh* yüklemek * **bar li hesp dike** ata yük yüklüyor 2. üstüne koymak
lê kirin hênkayî *l/bw* serinlik vermek, serin duruma getirmek
lê kirin mesele *l/bw* mesele etmek
lê kirin saye *l/bw* gölge etmek
lê kirin sî *l/bw* gölge etmek
lê kirin starî *l/bw* korumak (himaye etmek) **lê kirin xewna qazî**
lê kirin xwedî *l/bw* (birini) sahip kılmak
lêkirî (I) *rd* giyinik
lêkirî (II) *rd* kurulu, kurulmuş

lêkirî (III) *rd* dökük, dökülmüş
lêkirî (IV) *rd* yüklü
lêkişandin *biy/rd* çekinik
lê kişandin *l/gh* çekmek, benzemek
lêkîbûn *rzlm* ekleşme
lêkî bûn *rz l/gh* ekleşmek
lêkîbûyîn *rzlm* ekleşme
lêk kirin *m* 1. anlaşma 2. uzlaşma 3. bağdaşma 4. barışma
lêk kirin *l/gh* 1. anlaşmak 2. uzlaşmak 3. bağdaşmak 4. barışmak
lêkneker *rd* uzlaşmaz
lêknekerî *m* uzlaşmazlık
lêkol *m* 1. eşme 2. inceleme 3. araştırma, araştırma
lêkolan *m* 1. eşme 2. hakketmeye (maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oyma) 3. inceleme, tetkik 4. araştırma (bilim veya sanatla ilgili olarak yapılan yöntemli çalışma) ~ **kirin** 1) inceleme yapmak 2) araştırma yapmak
lêkolandin *m* 1. eşme 2. hakketmeye (maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oyma) 3. inceleme, tetkik etme 4. araştırma (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak)
lê kolandin *l/gh* 1. eşmek 2. incelemek, tetkik etmek 3. hakketmek (maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oymak) 4. araştırmak (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak)
lêkolandî *rd* 1. eşik 2. hakkedilmiş 3. incelenmiş, tetkik edilmiş 4. araştırılmış
lêkoler *nd/nt* 1. incelemeci, inceleyici 2. araştırmacı
lêkolerî *m* 1. incelemecilik, inceleyicilik 2. araştırmacılık
lêkolîn *m* 1. inceleme, tetkik 2. *wj* inceleme (bir bilim veya sanat konusunu her yönüyle geniş bir biçimde açıklayan eser veya yazı) 3. araştırma, araştırma ~ **kirin** 1) inceleme yapmak 2) araştırma yapmak ~ **a meydana** alan araştırması ~ **a qadî** alan araştırması
lê kolîn *l/gh* 1. incelemek, etüt etme, tetkik etme 2. araştırma (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak)
lêkolîner *nd/nt* 1. incelemeci, inceleyici 2. araştırmacı, araştırmacı
lêkolînerî *m* 1. incelemecilik, inceleyicilik 2. araştırmacılık, araştırmacılık
lêkolînkirin *m* 1. inceleme yapma 2. araştırma (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak)
lêkolîn kirin *l/gh* 1. inceleme yapmak 2. araştırmak (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak)
lêkolînkirî *rd* 1. incelenmiş 2. araştırılmış olan
lêkombûn *m* 1. (bir yerde) toplanma, birikme 2. derişme, temerküz etme 3. başına üşüşme, çullanma 4. toplanma, odaklanma

lê kom bûn *l/bw* 1. (bir yerde) toplanmak, birilmek 2. derişmek, temerküz etmek 3. başına üşüşmek, çullanmak 4. toplanmak, odaklanmak * **her tiş li ser vê nuqteyê kom bûye** herşey bu noktaya odaklanmış
lêkombûyîn *m* 1. (bir yerde) toplanış, birikiş 2. derişme, temerküz etme 3. başına üşüşme, çullanma 4. toplanma, odaklanma
lêkomkirin *m* 1. toplatırma 2. deriştirme 3. üşüştürme 4. fiz/inec odaklaştırma
lê kom kirin *l/bw* 1. toplatırmak 2. deriştirmek 3. üşüştürmek 4. mec odaklaştırmak
lêk rabûn *l/gh* çıkmak
lêkve *c* hepsi
lêkvebûn *m* bölünme, bölünüş
lêkve bûn *l/gh* bölünmek
lêkvebûyîn *m* bölünüş
lêkveker *nd/nt* paylaşımcı
lêkvekerî *m* paylaşımcılık
lêkvekirin *m* 1. bölüşme, üleştirme, paylaşma, paylaşım 2. bölme, bölümleme, paylaşırma
lêkve kirin *l/gh* 1. bölüşmek, üleştirmek, paylaşmak 2. bölmek, bölümlemek, paylaştırmak
lêkvekiri *rd* 1. bölüşülmüş, bölünmüş olan 2. paylaşık
lêkxuşan *fiz/m* sürtünme
lêk xuşan *l/gh* sürtünmek
lêl *rd* 1. bulanık 2. mec muğlak
lêlan (I) *m* zılgıt
lêlan (II) *m* 1. heyelân, toprak kayması 2. çığ, kar kayması
lêlandin *m* 1. söylenme 2. ağıt yakma 3. beste söyleme
lêlandin *l/gh* 1. söylenmek 2. ağıt yakmak 3. beste söylemek
lêlat *m* düzlem
lêlatî *rd* düzlemsel
lêlav *m* sulu kar, kar suyu
lêleband *bot/m* yenilir bir ot
lêlefandin *m* 1. sarma 2. dolama
lê lefandin *l/gh* 1. sarmak 2. dolamak
lêlefandî *rd* 1. sarılmış olan 2. dolanık
lêlefin *m* 1. sarıma (sarılıp tırmanma) 2. dolanma 3. abanma (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanma) 4. yığılma (çok sayıda birlikte, toplanma)
lê lefin *l/gh* 1. sarmak (sarılıp tırmanmak) * **mêw li holikê lefiya** asına çardağı sardı 2. dolanmak 3. abanmak (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanmak) 4. yığılmak (çok sayıda birikmek, toplanmak) * **gelê gund tevde li dîlanê lefiyabûn** köy halkı olduğu gibi düğüne yığılınıştı
lêleqitandin *m* (bir şeye) takılmasına neden olma, tökezletme
lê leqitandin *l/gh* (bir şeye) takılmasına neden olmak, tökezletmek
lêleqitîn *m* (bir şeye) takılma
lê leqitîn *l/gh* (bir şeye) takılmak

lê li ba ketin *l/bw* 1. -e dönmek 2. sapmak

lêlî *m* 1. bulanıklık 2. *mec* muğlaklık

lêlîn *m* söylenip durma

lêlîn *l/gh* söylenip durmak

lêm (I) *rd* ağzına kadar dolu

lêm (II) *m* irin ~ *girtin* irin kapmak

lêma *bwr* lewma

lêman *m* 1. (bir yerde) kalma, kalınma 2. (birinin) başına kalma, üstüne kalma 3. ikamet etme, durma 4. konaklanma, barınma, yatma (geceyi geçirmek için bir yerde kalma) 5. çöreklenme (sürekli kalma, yerleşme) 6. (bir şeye, kimseye) muhtaç kalma 7. düşme, kalma

lê man *l/gh* 1. (bir yerde) kalmak, kalınmak 2. (birinin) başına kalmak, üstüne kalmak * **heqê çayê lê ma** çay paraları başına kaldı 3. ikamet etmek, durmak 4. konaklanmak, barınmak, yatmak (geceyi geçirmek için bir yerde kalmak) * **em dê îşev li ku bîmînî?** bu gece nerede yatacağız 5. çöreklenmek (sürekli kalmak, yerleşmek) 6. (bir şeye, kimseye) muhtaç kalmak * **ma em li wî nemanê** sanki biz ona mı muhtaç kaldık 7. düşmek, kalmak * **ma dînê Mihemed li me maye!** Muhammed'in dini bize mi düşmüş!

lê man heyîrîn *l/bw* şaşa kalmak, hayrete düşmek, bakakalmak

lêmezînatîkirin *m* büyüklük taslama

lê mezînatî kirin *l/bw* büyüklük taslamak

lêmêvanbûn *m* konuklama, konuk olma, misafir olmak

lê mêvan bûn *l/bw* konuklamak, konuk olmak, misafir olmak

lêmêzan *m* bakış, bakma

lêmêzandin *m* 1. (birine veya bir şeye) bakma 2. bakma, bakım yapma (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme) 3. bakma (besleme, geçindirme) 4. bakma (hasta için; muayene etme, tedavi etme) 5. araştırma (birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirme)

lê mêzandin *l/gh* 1. (birine veya bir şeye) bakmak 2. bakmak, bakım yapmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek) * **pir kal e, lê baş li xwe mêzandiye** çok yaşlı, fakat kendine iyi bakmış 3. bakmak (beslemek, geçindirmek) 4. bakmak (hasta için; muayene etmek, tedavi etmek) * **doktor têr baş li nexweş mêzand** doktor hastaya iyice baktı 5. araştırmak (birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirmek)

lêmêzekirin *l/bw* 1. (birine veya bir şeye) bakma 2. bakma (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme) 3. bakma (besleme, geçindirme) 4. bakma (hasta için; muayene etme, tedavi etme) 5. gözle yeme (göz değdirme)

lê mêze kirin //bw 1. (birine veya bir şeye) bakmak 2. bakmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek) 3. bakmak (beslemek, geçindirmek) 4. bakmak (hasta için; muayene etmek, tedavi etmek) * **doktorê ku me ew anî têr baş li nexweşa me mêze kir** getirdiğimiz doktor hastamıza iyicene baktı 5. gözle yemek (göz değdirmek)

lê mijandin m 1. emdirmek 2. sömürme

lê mijandin l/gh 1. emdirmek 2. sömürmek

lê mijîn m 1. emme 2. emme, iliğini kemirme (uzun süre birinden yararlanma) 3. çöplene (kendine ufak tefek çıkar sağlama) 4. sömürüş, sömürme, istismar etme

lê mijîn l/ngh 1. emmek 2. emmek, iliğini kemirmek (uzun süre birinden yararlanmak) 3. çöplene (kendine ufak tefek çıkar sağlama) 4. sömürmek, istismar etmek

lê miqatebûn m göz kulak olma

lê miqate bûn //bw göz kulak olmak

lê miqatekirin m 1. göz kulak olma, dikkat etme 2. bakma (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme)

lê miqate kirin //bw 1. göz kulak olmak, dikkat etmek 2. bakmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek)

lê mişt m 1. sel 2. selin biriktirdiği çalı çırpı

lê miştin m debeleme

lê miştin l/gh debelemek.

lê mlîmîn m su hışirtısı (fısıltısı veya uğultusu)

lê muqabele kirin //bw mukabelede bulunmak, karşılık vermek

lê muqatebûn m 1. mukayet olma 2. gözetme, himaye etme 2. gözetme (kollama, kayırma) 3. koruma (bir şeyin eskimesini, yıpranmasını önlemek için gereken dikkat ve özeni gösterme)

lê muqate bûn //bw 1. mukayet olmak 2. gözetmek, himaye etmek * **lê muqate bin** onu gözetin 2. gözetmek (kollamak, kayırmak) 3. korumak (bir şeyin eskimesini, yıpranmasını önlemek için gereken dikkat ve özeni göstermek)

lê nandin m 1. üstüne koyma 2. koyma

lê nandin l/gh 1. üstüne koymak 2. koymak * **nav lê nandin** ad koydular

lê nangeh m mutfak

lêndan m beşik

lêneborîn m affetmeme, hoş görmeme, mazur görmeme

lê neborîn l/gh affetmemek, hoş görmemek, mazur görmemek

lênegir nd/nt hoşgören

lênegirî m hoşgörme, anlayış (hoş görme, hal-den anlam)

lênegirtin m 1. hoş görme (veya karşılama), hoşgörü ile davranma, hoşgörü ile karşıla-

ma, mazur görme, affetme, afeyleme, af 2. kusura bakmama (veya kalmama) 3. anlayış gösterme ~a **xwe xwestin** af dilemek, afını dilemek (veya istemek)

lê negirtin l/gh 1. hoş görmek (veya karşılamak), hoşgörü ile davranmak, hoşgörü ile karşılamak, mazur görmek, affetmek, afeylemek * **li min negirin ez dê nikaribim vî karî bikim** afeyleyin bu işi yapamayacağım 2. kusura bakmamak (veya kalmamak) 3. anlayış göstermek * **ji kerema xwe re lê megin**in lütfen anlayış gösterin

lênehatin m1. uymama 2. yaramama 3. uymama, yakışmama, yama gibi durma 3. uğursuzluk getirme

lê nehatin l/ngh 1. uymamak 2. yaramamak * **qencî lê nayê** ona iyilik yaramaz 3. uymamak, yakışmamak, yama gibi durmak 3. uğursuzluk getirmek

lê nehatin rehme //bw birine acımamak

lê nehatin rûniştin l/tb yadurmanmak

lê nehatin şikandin //bw kusursuz olmak

lênehatî rd 1. uyumsuz 2. yaraşsız 3. eğreti (uyumsuz, yakışmamış)

lênehatîbûn m 1. uyumsuzluk 2. yaraşsızlık 3. eğretilik

lê neman l/ngh uçmak (yok olmak, ortadan kaybolmak) * **tu qerar lê nemabûn û li rûyê wê xuyanên bêvîniyê hebûn** bütün kararları uçmuştu, yüzünde iradesiz hatlar vardı

lênenihêrtin m 1. (birine veya bir şeye) bakmama 2. bakmama, bakım yapılma 3. yüzüne bakmama (darılma, gücenme)

lê nenihêrtin l/gh 1. (birine veya bir şeye) bakmamak 2. bakmamak, bakım yapılma 3. yüzüne bakmamak (darılmak, gücenmek)

lênenihêrtî rd bakılmamış, ilgisizliğe bırakılmış, mühmel

lê nesihet kirin //bw (birine) öğüt vermek (veya öğütte bulunmak)

lê newerqilîn l/ngh 1. farkına varmamak 2. uymamak (çevresinde olan bitenden habersiz olmak)

lênexistin m 1. vurmama 2. ıska

lê nexistin l/gh 1. vurmamak 2. ıskalamak, ıska geçmek

lê ne xweş hatin //bw (birine) acı gelmek * **ev gotin pîr lê ne xweş hat** bu söz ona çok acı geldi

lêneyîrîn m acıma, merhamet etme, acınma, acınılma

lê neyîrîn l/ngh acımak, merhamet etmek, acınmak, acınılmak * **bi kesekî welê mirov naneyîre** böyle bir insana acınılmaz

lênêr nd/nt 1. bakıcı, bakan (bakma işini yapan kimse) * **gava ku jinik nexweş ket jê re lînêrek** peyde kirin kadın hastalanınca

ona bir bakıcı temin ettiler 2. bakıcı (bir şeyi satın almayı düşünmeden yalnızca bakarak ilgilenen kimse) 3. *rd* bakan, nazır

lênêrî *m* bakıcılık

lênêrîn *m* 1. bakma, bakış 2. bakma, bakım (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme) 3. bakına (besleme, geçindirme) 4. bakma (hasta için; muayene etme, tedavi etme) 5. araştırma (birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirme) 6. inceleme 7. tarama, bakım ~a **tenduristî** sağlık sağlık taraması (veya bakımı)

lê nêrîn *l/gh* 1. (bir şeye veya kimseye) bakmak 2. bakmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek) 3. bakmak (beslemek, geçindirmek) * **li malbateke ku xwedî sê zarokan e, dinêrê** üç çocuklu bir aileye bakıyor 4. bakmak (hasta için; muayene etmek, tedavi etmek) * **wî doktorê ku we ew anîbû baş li nexweşa me nenêrî** o getirdiğiniz doktor hastamıza iyice bakmadı 5. araştırmak (birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirmek) * **min têr baş li odayê nêrî, lê tiştê ku ez lê digêrîm min ew nedit** odayı iyice araştırdım, ama aradığımı bulamadım 6. incelemek * **tu li dengê wî binêrî** sesini bir incesen 7. taramak (sağlık taraması gibi)

lênêrîna derûnî *ps/nd* içe bakış

lênêrîner *nd/hu* bakıcı

lênêrîner *m* bakıcılık

lênîfîrkirin *m* birine beddua etme, belâ okuma **lê nîfir kirin** *l/bw* birine beddua etmek, belâ okumak

lê nihartin *bnr* lê nihêrtin

lê nihêrandin *bnr* lê nihêrtin

lênihêrtin *m* 1. (birine veya bir şeye) bakma 2. bakma, bakım yapma (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme) 3. bakma (besleme, geçindirme) 4. bakma (hasta için; muayene etme, tedavi etme) 5. araştırma (birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirme) 6. gözetme, himaye etme 7. süzme (bakma) 8. çekip çevirme 9. icabına bakma, gereğini yerine getirme 10. icabına bakma (bir kimseyi yok etme, ortadan kaldırma)

lê nihêrtin *l/gh* 1. (birine veya bir şeye) bakmak 2. bakmak, bakım yapmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek) * **pir kal e, lê baş li xwe nihêrtiye** çok yaşlı, fakat kendine iyi bakmış 3. bakmak (beslemek, geçindirmek) 4. bakmak (hasta için; muayene etmek, tedavi etmek) * **doktor baş li nexweş nihêrt** doktor hastamya iyicene baktı 5. araştırmak (birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirmek) 6. gözetmek, himaye etmek *

birayên mezin li yên biçûk dinêrîn büyük kardeşler küçükleri gözetir 7. süzmek (bakmak) 8. çekip çevirmek * **ê ku lê dinêre lawê wan e** çekip çeviren oğullarıdır 9. icabına bakınak, gereğini yerine getirmek 10. icabına bakmak (bir kimseyi yok etmek, ortadan kaldırmak)

lênîştin *m* 1. binme 2. tüneme 3. fiyat artma, binme, zam binme

lê niştin *l/gh* 1. binmek 2. tünemek 3. fiyat artmak, binmek, zam binmek * **zem li nan niştiye** ekmeğe zam binmiş

lênitirandin *m* 1. hakketme (maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oyma) 2. nakşetme, nakış yapma

lê nitirandin *l/gh* 1. hakketmek (maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oymak) 2. nakşetmek, nakış yapmak

lênivîsandin *m* (bir yere veya şeye) yazma

lê nivîsandin *l/gh* (bir yere veya şeye) yazmak

lênivîsandî *rd* yazılı, bir yere yazılmış

lênivîs *m* liste

lê niyaz bûn *l/bw* kutsal yer veya kimseye selam vermek, dua etmek

lê nişan kirin *l/bw* nişan almak * **demañçeya xwe ji qaba wê derxist lê nişanê kir** tabancasını kılıfından çıkarıp nişan aldı

lê niştin *bnr* lê niştin

lênûbûn *m* 1. yenilenme 2. depresme, nüks etme (hastalık yeniden dönme)

lê nû bûn *l/bw* 1. yenilenmek 2. depresmek, nüks etmek (hastalık yeniden dönmek) * **birînên min li min nû bûn** yaralarım depres-ti * **nexweşîna wê ji sê salan carek lê nû dibe** onun hastalığı üç senede bir nüksediyor

lênûkirin *m* deprestirme (yeniden ortaya çıkmasına sebep olma)

lê nû kirin *l/bw* deprestirmek (yeniden ortaya çıkmasına sebep olmak)

lênûsk *m* defter

lêp (I) *rd* sahte

lêp (II) *m* 1. desise, fend, hile, oyun 2. dolandırma

lêpan *m* muhafaza etme

lê pan *l/gh* muhafaza etmek

lêpak *rd* şakacı

lêparî *ab/m* 1. dağılım (ulusal gelirin toplumun bireyleri veya kesimleri arasındaki dağılışı) * **lêpariya dahatê gelir dağılımı** 2. dağılım (mal üretiminde katkıda bulunanlara üretilen malların herhangi bir ölçüde verilmesi)

lêparîn *m* 1. paylaşma, bölüşme 2. dağıtma

lê parîn *l/gh* 1. paylaşmak, bölüşmek 2. dağıtmak

lêparkirin *m* 1. paylaşdırma, bölüşdürme 2. dağıtma, dağıtım

lê par kirin *l/bw* 1. paylaşdırma, bölüşdürmek 2. dağıtmak

lêpayîn *m* 1. (birini veya bir şeyi) bekleme 2. bir şeye mukayet olma, onu gözetleme 3. suç üstü yakalamak için birini takip etme
lê payîn */lgh* 1. (birini veya bir şeyi) bekleme 2. bir şeye mukayet olmak, onu gözetlemek 3. suç üstü yakalamak için birini takip etmek
lêpek *nd/nt* hilekâr, oyunbaz
lêpekî *m* hilekârlık, oyunbazlık
lêpendkirin */bw* (birine) öğüt verme (veya öğütte bulunma), öğütlemek
lê pend kirin */bw* (birine) öğüt vermek (veya öğütte bulunmak), öğütlemek
lêpeydebûn *m* 1. peydahlanma 2. peydahlanma, baş gösterme, arız olma 3. peydahlanma, bitme
lê peyde bûn */bw* 1. peydahlanmak 2. peydahlanmak, baş göstermek, arız olmak * **nexweşînek li Leyla peyde bû** Leyla'da bir hastalık baş gösterdi * **ev dert paşê lê peyde bûn** bu dertler ondan arız oldu 3. peydahlanmak, bitmek * **giya li zewiyê peyde bûye** tarlada ot bitmiş
lêpeydîn *m* peydahlanma
lê peydîn */lgh* peydahlanmak
lêpêç *m* 1. sarına 2. dolama
lêpêça kindir *der/nd* baderna
lêpêçandin *m* 1. sarma (bir şeyi başka bir şeyin içine koyup onunla kaplama) 2. dolama
lê pêçandin */gh* 1. sarmak (bir şeyi başka bir şeyin içine koyup onunla kaplamak) * **min kaxiz li pirtûkê pêçand** kitabı kâğıza sardım 2. dolamak
lêpêçandî *rd* 1. sarılı 2. dolanık
lêpêçikandin *m* üşürme
lê pêçikandin */gh* üşürmek
lêpêçîn *m* 1. sarılma (sarılıp tırmanma) 2. dolama
lê pêçîn */lgh* 1. sarılmak (sarılıp tırmanmak) 2. dolanmak
lêpêwîstker *rd/nd* dayatmacı
lêpêwîstkerî *m* dayatmacılık
lêpêwîstkirin *m* dayatma, farzet etme
lê pêwîst kirin */bw* dayatmak, farzet etmek * **dixwazin cerdevaniyê li wan pêwîst bikin** koruyuculuğu dayatmak istiyorlar
lêpiçikîn *m* 1. üşüşme, başına üşüşme, üşüntü etme 2. abanma (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanma) 3. çöküşme
lê piçikîn */lgh* 1. üşüşmek, başına üşüşmek, üşüntü etmek 2. abanmak (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanmak) * **du kes li kalê reben piçikîbûn** iki kişi zavalı ihtiyara abanmışlardı 3. çöküşmek * **çûk li zewiyê piçikîn** kuşlar tarlaya çöktü
lêpîrsîn *m* 1. (birini) sorma 2. soruşturma * **lêpîrsîn lê vekir** ona soruşturma açtı 3. soruşturma, sorma, araştırma (bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunma) 4. arama (ziyarete, hatır sormaya gitme)

lê pîrsîn */gh* 1. (birini) sormak 2. soruşturmak 3. araştırmak (bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunmak, sormak, soruşturmak) 4. aramak (ziyarete, hatır sormaya gitmek) * **ku tu ketî kes li te napirse** bir düş-tün mü kimse seni aramaz ~ **pêk anîn** soruşturma (ya da tahkikat) yapınak
lêpîrsîner *nd/nt* soruşturmacı, sorgulayıcı
lêpîrsînerî *m* soruşturmacılık, sorgulayıcılık
lêpîrsker *nd/nt* soruşturucu, soruşturmacı
lêpîrskerî *m* soruşturuculuk, soruşturmacılık
lêpîrsyarî *m* soruşturma
lê pîrs kirin */bw* 1. (birini) sormak 2. soruşturmak
lêpî *m* oyun, desise, fend
lê pîr bûn */bw* (birinin) hastalığı kronikleşmek
lêpîvan *m* 1. ölçme 2. bir şeyin ölçüsünü üstünde alına 3. *argo* kazıklama
lêpîvan */gh* 1. ölçmek 2. bir şeyin ölçüsünü üstünde almak 3. *argo* kazıklamak
lêpkar *nd/nt* hilekâr, oyunbaz
lêpkarî *m* hilekârlık, oyunbazlık
lêpkirin *m* 1. hile yapma 2. dolandırma
lêp kirin */gh* 1. hile yapmak 2. dolandırmak * **têcirê pez ê ku hatîbû gund lêp li wan kiribû** köye gelen hayvan tüccarı onları dolandırmıştı
lêp lê kirin */bw* (birine) komplo kurmak
lêpok (I) *nd/nt* 1. güldürücü, gülünç, komik 2. komik (komedi oyununda oynayan kimse)
lêpok (II) *rd/nt* 1. sahteci, sahtekâr 2. düzenbaz, hilekâr
lêpoke *nd/nt* komedyen
lêpoketî *m* komedyenlik
lêpokî (I) *m* sahtecilik, sahtekârlık
lêpokî (II) *rd* güldürücü, gülünçlü
lêpokîbûn *m* gülünçleşme
lêpokî bûn */lgh* gülünçleşmek
lêpokîkirin *m* gülünçleştirme
lêpokî kirin */lgh* gülünçleştirmek
lêpoktî *m* gülünçlük
lêpoşmanbûn *m* 1. pişmanlık duyma (veya getirme) 2. cayma
lê poşman bûn */bw* 1. pişmanlık duymak (veya getirmek) 2. caymak
lêqelaptîn *m* 1. bindirme, çarpma, bir yere vurma 2. bastırma, kıvrırma, sıvama (bir kumaşın kenarlarını kıvrıp dikme) 3. uyarılama, adapte etme 4. katma, karıştırma
lê qelaptîn */gh* 1. bindirmek, çarpmak, bir yere vurma * **erebe li diwêr qelapt** arabayı duvara bindirdi 2. bastırmak, kıvrırmak, sıvamak (bir kumaşın kenarlarını kıvrıp dikmek) 3. uyarılmak, adapte etmek 4. katmak, karıştırmak
lêqelabî *rd* 1. sıvalı (parça, kol vb. için, kıvrılmış) 2. devrik, yatık (çevrilmiş, devrik) * **berstûka lêqelaptî** devrik yaka

lêqelabtîbûn *m* devriklik

lêqelibandin *m* 1. bindirme, çarpma, bir yere vurma 2. bastırma, kıvrırma, sıvama (bir kumaşın kenarlarını kıvrırıp dikine) 3. uyarılma, adapte etme 4. katma, karıştırma

lê qelibandin *l/gh* 1. bindirmek, çarpmak, bir yere vurmak * **erebe li dîwêr qeliband** arabayı duvara bindirdi 2. bastırmak, kıvrırmak, sıvamak (bir kumaşın kenarlarını kıvrırıp dikmek) 3. uyarlamak, adapte etmek 4. katmak, karıştırmak

lêqelibîn *m* 1. çarpına, bindirme 2. cayma, pişman olma 3. gidip varma

lê qelibîn *l/gh* 1. çarpmak, bindirmek 2. caymak, pişman olmak * **mêrik li min qelibî** adam caydı 3. gidip varmak * **çûn li bajarê rojava qelibî** gidip batı şehirlerine vardı

lêqarhatin *m* 1. gücüne gitme 2. şanına yedireneme

lê qar hatin *l/bw* 1. gücüne gitmek 2. şanına yedirememek

lê qelp derketin *l/bw* (birine) ihanet etmek

lê qerar dîtîn *l/bw* (bir şeyde) karar bulmak

lê qesidandin *l/gh* 1. konaklamak 2. varıp kalmak, konaklayıp misafir olmak

lê qesidîn *l/gh* (birine) sığınmak. (birinden) medet ummak

lê qeşayî çêbûn *l/bw* buzullaşmak

lêqewmî *rd* başına herhangi bir olay gelmiş olan * **lêqewmê erdhejanê** depremzede

lêqewimî *rd* başına herhangi bir olay gelmiş olan * **lêqewimiyên qezayê** kazazede

lêqewimîn *m* 1. başına gelme, başından geçme, yaşanına (beklenmedik, şaşırtıcı bir olay veya durumla karşılaşına) 2. başı sıkıya gelme, darda kalma, dara düşme, başına bir hal gelme (zor durumda kalma, zor duruma düşme, kötü bir duruma uğrama)

lê qewimîn *l/gh* 1. başına gelmek, başından geçmek, yaşanmak (beklenmedik, şaşırtıcı bir olay veya durumla karşılaşmak) * **pir tîstên wisa li me jî qewimîne** böyle şeyleri biz de çok yaşadık 2. başı sıkıya gelmek, darda kalmak, dara düşmek, başına bir hal gelmek (zor durumda kalmak, zor duruma düşmek, kötü bir duruma uğramak)

lêqeydkirin *m* (bir yere) kaydetme

lê qeyd kirin *l/bw* (bir yere) kaydetmek

lêqeydkirî *rd* bir yere kaydedilmiş

lêqifbûn *m* (birine veya şeye) düşkün olma

lê qif bûn *l/bw* (birine veya şeye) düşkün olmak

lêqirasebûn *m* çarma, uğrama

lêqirasebûn *l/bw* çarpmak, uğramak

lêqirasekirin *m* 1. uğratma, çarptırma 2. bir şeyin üstüne doğru gidip çarpmak

lê qirase kirin *l/bw* 1. uğratmak, çarptırmak 2. bir şeyin üstüne doğru gidip çarpmak

lê qisas kirin *l/bw* kıssas etmek

lê qonax danîn *l/bw* konaklamak

lêqulibandîn *bw* lê qelibandin

lêqulipîn *bw* lê qelibîn

lêquliptîn *bw* lê qelaptin

lêrabûn *m* 1. (birine) öfkelenme, kızmak 2. üstüne yürüme, üstüne gitme (veya saldırma) 3. (birine) ayaklanma, baş kaldırma, isyan etme

lê rabûn *l/gh* 1. (birine) öfkelenmek, kızmak 2. üstüne yürümek, üstüne gitmek (veya saldırma) 3. (birine) ayaklanmak, baş kaldırmak, isyan etmek

lêrahatîn *m* bağışıklık kazanma

lê rahatîn *l/gh* bağışıklık kazanmak

lê raketin *m* (bir yerde) yatıp kalkma

lê raketin *l/gh* (bir yerde) yatıp kalkmak

lêramîn *m* 1. (birini veya şeyi) düşünme 2. düşünme (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranma)

lê ramîn *l/gh* 1. (birini veya şeyi) düşünmek 2. düşünmek (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranmak) * **hinek li dersên xwe birame** biraz da derslerini düşün!

lêrastanîn *m* zamanlama

lê rast anîn *l/bw* zamanlamak

lêrasthatîn *m* 1. (birine) rast gelme, rastlaşma 2. rastlama, rast gelme, hedefi bulma, tesadüf etme 3. denk gelme 4. çatma (üzücü olaylarla karşılaşma) 5. maruz kalma 6. (biri) fenersiz yakalanma, uyunsuz bir durumda yakalanma

lê rast hatin *l/bw* 1. (birine) rast gelmek, rastlaşmak 2. rastlamak, rast gelmek, hedefi bulmak, tesadüf etmek 3. denk gelmek 4. çatmak (üzücü olaylarla karşılaşmak) * **em ji ku de li vê belayê rast hatin** belaya çatık 5. maruz kalmak 6. (biri) fenersiz yakalanmak, uyunsuz bir durumda yakalanmak

lêrastkirin *m* 1. doğrultma, yöneltme 2. uğratma 3. geze alma (tüfeği hedefe doğrultmak) 4. salma 5. yerleştirme, kökleştirme 6. güdümlenme 7. uydurmak (becermek, cinsel ilişkide bulunmak)

lê rast kirin *l/bw* 1. doğrultmak, yöneltmek 2. uğratmak 3. geze almak (tüfeği hedefe doğrultmak) 4. salmak * **av li zeviye rast kir** suyu tarlaya saldı 5. yerleştirmek, kökleştirmek * **mirov nikare van sêr û adêtên nû wisa bi hêsanî di civaka me de rast bike** bu yeni adetleri toplumumuzda kolay kolay yerleştiremeyiz 6. güdümlenmek 7. uydurmak (becermek, cinsel ilişkide bulunmak)

lêrastkirî *rd* güdümlü * **aboriya rêxistî** güdümlü ekonomi

lêrazan *m* 1. (bir yerde) yatma 2. pansiyon

lê razan *l/gh* (bir yerde) yatmak

lêre *nd* bura, burada

lêreşandin *m* 1. serpmek, serpiş, saçalama, saçma 2. serpiştirme (gelişigüzel serpmek) 3. püskürtmek 4. yağmurlama (yağmur biçiminde sulama) 5. bombardmana tutma (bir

kimseyi ağır sözlerle paylama) 6. tarama, tarayış, ateş yağdırma (yaylım ateşi ile tarama, ateşli silâhlarla aralıksız mermi atma)

lê reşandin *l/gh* 1. serpmek, saçalamak, saçmak * **av lê reşand** ona su serpti * **min îsot li xwarinê reşand** yemeğe biber serptim 2. serpiştirmek (gelişigüzel serpmek) 3. püskürtmek 4. yağmurlamak (yağmur biçiminde sulamak) 5. bombardımana tutmak (bir kimseyi ağır sözlerle paylamak) 6. taramak, ateş yağdırmak (yaylım ateşi ile taramak, ateşli silâhlarla aralıksız mermi atmak)

lêreşandin *rd* serpmek, püskürtme (duvarlar için)

lêrezadîtin *m* uygun bulma, uygun görme

lê reza dîtin *l/bw* uygun bulmak, uygun görmek

lêrikibandin *m* 1. uydurma 2. uyarılma

lê rikibandin *l/gh* 1. uydurmak 2. uyarlamak

lêrikibîn *m* 1. uyma, uyuşma, bağdaşma 2. uyarlanma

lê rikibîn *l/gh* 1. uymak, uyuşmak, bağdaşmak 2. uyarlanmak

lêristin *m* 1. bitme, yeşerme 2. sarılına, dolanma 3. eğirme, bükme

lê ristin *l/gh* 1. bitmek, yeşermek * **genim rind lê ristiye** buyday iyi yeşermiş 2. sarılmak, dolanmak * **şiv di ber lobiye de danî lê rist** sırtığı fasulyenin yanına sapladım ona sarıldı 3. eğirmek, bükmek * **teşî anî lê rist** iğ getirip eğirdi

lêrin (I) *m* zılgıt

lêronbûn *m* aydınlanma

lê ron bûn *l/bw* aydınlanmak

lêrûneniştin *m* yadırgama, kanıksamama

lêrûneniştin *l/gh* yadırgamak, kanıksamamak

lêrûniştin *m* 1. oturma 2. oturma, ikamet etme, sakin olma (bir yerde yerleşme) 3. oturma, uygun gelme 4. oturma (nesneler için; yerine tam yerleşme) 5. alışma, kanıksama, kanıksayış (yadırgamaz duruma gelme) 6. alışma (uyar duruma gelme, intibak etme) 7. alışma (etkisini yitirme) 8. benimseme (bir şeye, birine bağlanma, ısınma) 9. kaşarlanma (hoşa gitmeyen bir harekete veya işe alışarak ondan artık üzüntü duymaz olma)

lê rûniştin *l/gh* 1. oturmak * **li vî xaniyê nabe em lê rûnên** bu evde oturulmaz 2. oturmak, ikamet etmek, sakin olmak (bir yerde yerleşmek) 3. oturmak, uygun gelmek * **saqo tam li serê rûnişt** ceket üstüne tam oturdu 4. oturmak (nesneler için; yerine tam yerleşme) 5. alışmak, kanıksamak (yadırgamaz duruma gelmek) * **tiştên ku dîke êdî li min rûniştinê** yaptıklarını kanıksamışım 6. alışmak (uyar duruma gelmek, intibak etmek) 7. alışmak (etkisini yitirmek) 8. benimsemek (bir şeye, birine bağlanmak, ısınmak) * **êdî rewşa vî xaniyê kufikî li min rûniştîye** artık ben

bu evin küflü halini benimsemişim 9. kaşarlanmak (hoşa gitmeyen bir harekete veya işe alışarak ondan artık üzüntü duymaz olmak)

lêsar *m* sel

lêsarbûn *m* üşüme

lê sar bûn *l/bw* üşümek * **lê sar e** üşüyor

lê sar hatin *l/bw* (birine) soğuk gelmek

lêsarêkirin *m* soğutma, soğutuş (birine, bir yere veya bir şeye karşı duyulan sevgi ve ilginin yok olmasına sebep olma)

lê sar kirin *l/bw* soğutmak (birine, bir yere veya bir şeye karşı duyulan sevgi ve ilginin yok olmasına sebep olmak)

lê salitîn *bnr* lê selitîn

lê saw û sepet çêbûn *l/bw* (birine) yanılısama olmak, yanılısamak

lêsebirêkirin *m*(birine) sabretme, sabır gösterme

lê sebir kirin *l/gh* (birine) sabretmek, sabır göstermek * **ez dê deynê xwe heftiyek bi şûn de bidim, ma ku hûn hinek li min sebir bikin qey nabe?** borcumu bir hafta sonra ödeyeceğim biraz sabretseniz olmaz mı?

lêsebirîn *m* (birine) sabretme, sabır gösterme

lê sebirîn *l/gh* (birine) sabretmek, sabır göstermek

lêsekinîn *m* (birine) sabretme, sabır gösterme

lê sekinîn *l/gh* (birine) sabretmek, sabır göstermek

lêselitandin *m* dadandırma

lê selitandin *l/gh* dadandırmak

lêselitîn *m* 1. dadanma (tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi çok isteme) 2. dadanma (yarar, çıkar veya alışkanlık sonucu bir yere sık sık uğrama)

lê selitîn *l/gh* 1. dadanmak (tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi çok istemek) 2. dadanmak (yarar, çıkar veya alışkanlık sonucu bir yere sık sık uğramak)

lêser *m* sel

lêseêkirin *m* büyüleme

lê sêr kirin *l/bw* büyülemek

lêsiwarbûn *m* 1. binme (bisiklet, motosiklet, binek hayvanını iyi kullanma) 2. binme (bir şey sıkışarak yanındakinin üstüne çıkma) 3. (birine) binme (baskı yapma) 4. çullanma

lê siwar bûn *l/bw* 1. binmek (bisiklet, motosiklet, binek hayvanını iyi kullanmak) * **xweş li hespê siwar dibe** ata iyi biniyor 2. binmek (bir şey sıkışarak yanındakinin üstüne çıkmak) * **damar li damar siwar bûye** damar damara binmiş 3. (birine) binmek (baskı yapmak) 4. çullanmak * **gur li stûyê berxikê siwar bû** kurt kuzuya çullandı

lêsiwarkirin *m* 1. bindirme 2. çullandırma

lê siwar kirin *l/bw* 1. bindirmek 2. çullandırmak

lêşîqilandin *m* (birine) fitil verme, kızıştırma, kıskırtma

lê sîqilandin *l/gh* (birine) fitil vermek, kızıştırmak, kıskırtmak

lêsor *m* su baskını

lêsorbûn (mec) *m* kızışma

lê sor bûn *l/bw* kızışmak (hızlanmak, hareketlenmek)

lêsorbûyî *rd* kızışık

lêsorbûyîn *m* kızışma

lêsorîkirin *m* 1. kızıştırma, isteklendirme, hız verme (hareketlendirme, hızlandırma) 2. kızıştırma (hayvan için) 3. ateşleme, kıskırtma 4. kurma, pompalama (başkalarına karşı öfkelenendirme)

lê sor kirin *l/bw* 1. kızıştırmak, isteklendirmek, hız vermek (hareketlendirmek, hızlandırmak) 2. kızıştırmak (hayvan için) 3. ateşlemek, kıskırtmak * **tu jî wî li me sor dikî** sende onu bize karşı ateşliyorsun 4. kurmak, pompalamak (başkalarına karşı öfkelenendirme)

lêstarekirin *m* duldalamak, koruma altına alma

lê stare kirin *l/bw* duldalamak, koruma altına almak

lêstarîkirin *m* koruma, kollama

lê starî kirin *l/bw* korumak, kollamak

lêstîrîn *m* barınma (yaşamak için uygun yer bulma)

lêstîrandîn *m* barındırma

lê stîrandîn *l/gh* barındırmak

lê stîrîn *l/gh* barınmak (yaşamak için uygun yer bulmak)

lê şadeyî dan *l/bw* tanıklık etmek, şahadette bulunmak

lê şahidî dan *l/bw* tanıklık etmek, şahadette bulunmak

lêşan *m* hal, tavır, duruş, karar * **li lêşana xwe nedîsekîni** kararında durmuyordu

lê şantaj kirin *l/bw* (birine) şantaj yapmak

lê şaş kirin *l/bw* (birini) şaşırtmak

lê şaş man *l/bw* şaşakalmak

lêşaşmayî *rd* şaşılasi

lê şek û pek kirin *l/bw* (birine) düzen kurmak

lêşikandin *m* 1. yakıştırmak, yaraştırmak, uydurma 2. ölçüyü kaçırma, oranını kaçırma (yemeğin ayarını kaçırma gibi) 3. (birini) gölgede bırakma, (birinden) üstün olma (bir niteliğinden ötürü diğerlerini geride bırakma) 4. (birini) aşma, geçme (güzelliğiyle diğerleri geçme gibi) 5. kusur bulup beğenmeme 6. tarama (saç tarama)

lê şikandin *l/gh* 1. yakıştırmak, yaraştırmak, uydurmak 2. ölçüyü kaçırma, oranını kaçırma (yemeğin ayarını kaçırma gibi) * **te xwêya xwarinê lê şikandiye** tuzun ölçüsünü kaçırmışsın 3. (birini) gölgede bırakmak, (birinden) üstün olmak (bir niteliğinden ötürü diğerlerini geride bırakmak) 4. (birini) aşmak, geçmek (güzelliğiyle diğerleri geçmek gibi) 5. kusur bulup beğenmemek * **keçike-**

ke baş e, lê nayê şikandin iyi bir kız, hiçbir kusuru yok 6. taramak (saç taramak)

lêşikandî *rd* taralı (saç)

lê şikayet kirin *l/bw* (birini) şikâyet etmek, şikâyetle bulunmak

lêşikîn *m* 1. yakışma, yaraşma, uyma, kıyak kaçma, yakışık alma, uygun gelme (iyi gitme, uyu durma) 2. yakışma (münasip olma, iyi karşılanma) 3. aşılma 4. ölçüsü kaçmak 5. aşılma 6. taranmak

lê şikîn *l/gh* 1. yakışmak, yaraşmak, uymak, kıyak kaçmak, yakışık almak, uygun gelmek (iyi gitmek, uyu durmak) * **ev qazak lê şikiya** bu kazak ona yakışmış * **porê dirêj lê şikiyaye** uzun saç ona yakışmış 2. yakışmak (münasip olmak, iyi karşılanmak) 3. aşılma 4. ölçüsü kaçmak 5. aşılma 6. taranmak

lêşixul *rd* iverge (çabuk ilerleyen hastalık için)

lêşixulîn *m* 1. çalışma, çaba sarfetme (bir işi yapmak, gerçekleştirmek için çaba harcamak) 2. çalışma (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek verme) 3. ivergeleşme, gelişme (hastalık için)

lê şixulîn *l/gh* 1. çalışmak, çaba sarfetmek (bir işi yapmak, gerçekleştirmek için çaba harcamak) * **pir lê şixulî ku mar bîkuje** yılani öldürmek için çok çalıştı 2. çalışmak (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek vermek) * **zarok li dersa xwe dişixule** çocuk dersine çalışıyor 3. ivergeleşmek, gelişmek (hastalık için)

lêşîretkirin *m* 1. öğütme, öğüt verme, öğütte bulunma 2. uyarma (öğütte)

lê şîret kirin *l/bw* 1. öğütlemek, öğüt vermek, öğütte bulunmak 2. uyarmak (öğütte)

lêşîrînbûn *m* (birine) tatlı gelme, tadını alma

lê şîrîn bûn *l/bw* (birine) tatlı gelmek, tadını almak

lêşîrînhatin *m* 1. (birine) tatlı gelme 2. *mec* hoşuna gitme

lê şîrîn hatin *l/bw* 1. (birine) tatlı gelmek 2. *mec* hoşuna gitmek

lê şûret bûn *l/bw* yakışmak

lê tav dan *l/bw* üstüne güneş doğmak

lêtehlîhatin *m* (birine) acı gelme

lê tehlî hatin *l/bw* (birine) acı gelmek * **ev go-**

tin pîr lê tehlî hat bu söz ona çok acı geldi

lê telandin *l/gh* dikizlemek

lê telqîn kirin *l/bw* (birine) telkin etmek

lêtemaşekirin *m* 1. (birini veya bir şeyi) seyretme, izleme 2. uzaktan bakma (veya seyirci kalma)

temaşekirin *l/bw* 1. (birini veya bir şeyi) seyretmek, izlemek 2. uzaktan bakmak (veya seyirci kalmak)

lêtengbûn *m* daralma, sıkışma

lê teng bûn *l/bw* daralmak, sıkışmak

lê teng hatin //bw dar gelmek (elbise dar vermek)

lêteqandin *m* 1. (birine) sıkma, ateş etme 2. ateşleme (patlayıcı maddeleri patlatma) 3. *mec* (birine) çıltatma

lê teqandin //gh 1. (birine) sıkma, ateş etmek 2. ateşlemek (patlayıcı maddeleri patlatmak) 3. *mec* (birine) çıltatmak

lê tesîr bûn *m* 1. etkilenme 2. etkilenme, büyülenme

lê tesîr bûn //bw 1. etkilenmek 2. etkilenmek, büyülenmek

lêtesîrkirin *m* (birine veya bir şeye) etki yapmak, etkileme, kâr etme, etkide bulunma 2. işleme, canına geçme, canına işleme (veya canına kâr etme)

lê tesîr kirin //bw (birine veya bir şeye) etki yapmak, etkilemek, kâr etmek, etkide bulunmak * **lêdan lê tesîr nake** dayak kâr etmiyor 2. işlemek, canına geçmek, canına işlemek (veya canına kâr etmek)

lê tewîn *m* (birine veya bir şeye) eğilme

lê tewîn //ngh (birine veya bir şeye) eğilmek

lêtişebûn //bw dökülmek, dolup taşma (kır, sokak gibi yerlerde insanlar çokça birikme)

lê tişê bûn //bw dökülmek, dolup taşmak (kır, sokak gibi yerlerde insanlar çokça birikmek)

lêti *m* geçerlilik (oyunlarda)

lê tobe bûn //bw paydos demek (yapılan bir işten vazgeçmek)

lêtûjkirin *m* kızıştırma (hareketlendirme, hızlandırma)

lê tûj kirin //bw kızıştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak)

lê tûre bûn //bw (birine) sinirlenmek, öfkelenmek

lêv *m* 1. dudak 2. kenar, kıyı * **lêva behrê** deniz kenarı 3. uç * **lêva teyîkê** tabağın ucu ~ **berdan** surat asmak ~ **hilkirin** dudak bükmek ~ **ji diranan pêştir** e ağızdan burun yakın, kardeşten karın yakın, önce can sonra canan ~ **ricifandin** içlenmek, duygulanmak ~ **û** ~ dopdolu ~ **û lûç** surat, asık yüzlülük ~ **û poz** surat, asık yüzlülük ~ **û poz kirin** surat asmak ~ **a (yekî) daleqîn** suratı asılmak ~ **a (yekî) daleqandî bûn** suratı asık olmak ~ **a jêr** alt dudak ~ **a jor** üst dudak ~ **a kêrgoşkê** tavşan dudağı, dudak yarığı ~ **a (yekî) neçûn ser hev** çok sevinmek, memnun olmak ~ **a paceyê** parâpet ~ **a (yekî) rast kirin** (birini) memnun etmek, gönlünü almak ~ **a (yekî) ricifîn** 1) içlenmek, duygulanmak 2) *mec* ölmek ~ **a şewqeyê** şapka siperliği ~ **a xwe daleqandin** 1) burun bükmek 2) alınmak 3) benimsememek ~ **a xwe gestin** dudağını (veya dudaklarını) ısırarak ~ **a xwe hilkirin** dudak bükmek, burun bükmek (bir şeyi beğenmediğini, küçük gördüğünü belli

etmek) ~ **a xwe jê hilkirin** burun bükmek, burun kaldırmak ~ **a xwe jê kirin** burun bükmek ~ **a xwe kirin** dudak sarkıtmak (somurtmak) ~ **a xwe lê hilkirin** burun bükmek ~ **a xwe pê hilkirin** (birine) burun kıvrınmak ~ **a xwe pê kirin** dudak bükmek, (birine) burun kıvrırmak (bir şeyi beğenmediğini, küçük gördüğünü belli etmek) ~ **a xwe ricifandin** dudağını bükmek (ağlayacak gibi olmak) ~ **ên (yekî) ji ser hev ranebûn** ağzını bıçak açmamak ~ **ên şekerbarîn** şeker yağdıran dudaklar, tatlı dudaklar ~ **ên şekîrîn** şeker dudaklar ~ **ên xwe gez kirin** dudağını (veya dudaklarını) ısırarak)

lêva jêrîn *ant/nd* alt dudak

lêva jorîn *ant/nd* üst dudak

lêvakar *nd/nt* bölücü

lêvakarî *m* bölücülük

lêvakirin *m* bölme, paylaşma

lêva kirin //gh bölme, paylaşmak

lêvarqilîn //ngh farkına varmak

lêvbijkoj *rd* gonca dudaklı (küçük, yuvarlak ve güzel dudaklı)

lêvboyaxkirî *rd* boyalı dudaklı, dudakları boyalı

lêvdeqandî *rd* 1. dövme dudaklı, dudakları dövme 2. *mec* Arap kadını

lêvdolmîk *rd* köfte dudaklı

lêvêbûn *m* 1. açılma (gerekten güce ulaşma) 2. açılma (pencere, kapı ve yol için; geçit verme) 3. -i gelme, iştahı açılma 4. bülbül kesilme, dili açılma, konuşkanlığı tutma 5. ağız açtırma, ağzını açma, konuşmaya başlama 6. nutuk atma (veya çekme) 7. kaba çiçeği gibi açılma (utangaçlıktan kurtularak aşırı ölçüde serbestlik gösterme) 8. çözülme (sırları söylemeye başlama)

lê vebûn //ngh 1. açılmak (gerekten güce ulaşmak) * **hesp li rê vebû** at yolda açıldı 2. açılmak (pencere, kapı ve yol için; geçit verme) * **ev derî li bexçe vedibe** bu kapı balçığa açılıyor 3. -i gelmek, iştahı açılmak * **çi qas dixwe ew çend lê vedibe** yedikçe yiyeceği gelmek 4. bülbül kesilmek, dili açılmak, konuşkanlığı tutmak 5. ağız açtırmak, ağzını açmak, konuşmaya başlamak 6. nutuk atmak (veya çekmek) 7. kaba çiçeği gibi açılmak (utangaçlıktan kurtularak aşırı ölçüde serbestlik göstermek) 8. çözülme (sırları söylemeye başlamak)

lêvêbûyîn *m* 1. açılma (gerekten güce ulaşma) 2. açılma (pencere, kapı ve yol için; geçit verme) 3. -i gelme, iştahı açılma 4. bülbül kesilme, dili açılma, konuşkanlığı tutma 5. ağız açtırmama, ağzını açma, konuşmaya başlama 6. nutuk atma (veya çekme) 7. kaba çiçeği gibi açılma (utangaçlıktan kurtularak aşırı ölçüde serbestlik gösterme) 8. çözülme (sırları söylemeye başlama)

lêveger *rd* mukabil

lêvegeran *m* 1. mukabele, karşılık verme 2. mukabele (karşılıklı yapılan okuma) 3. iade, iade etme, geri gönderme

lêvegerandin *m* 1. mukabele etme 2. karşılık verme, mukabelede bulunma, misillemeye bulunma 3. iade etme, geri çevirme, geri verme, geri gönderme 4. geri çevirme, reddetme 5. *kîm/mat* indirgeme 6. *mec* cevaplamak

lê vegerandin *l/gh* 1. mukabele etmek 2. karşılık vermek, mukabelede bulunmak, misillemeye bulunmak 3. iade etmek, geri çevirmek, geri vermek, geri göndermek 4. geri çevirmek, reddetmek 5. *kîm/mat* indirmek 6. *mec* cevaplamak

lêvegerandî *rd* iade edilmiş olan

lêvegerbar *kîm/rd* indirgenebilir

lêvegerîn *m* 1. geri dönme 2. dönme (-e yönelme) 3. çevrilme (kendini çevirme) 4. iade, iade edilme, iade olunma, geri verilme (veya çevrilme) 5. yeniden ele alma, tekrar etme, yenileme

lê vegerîn *l/gh* 1. geri dönmek 2. dönmek (-e yönelmek) * *li min vegeriya û awireke tûj veda* bana dönüp sert bir bakış fırlattı 3. çevrilme (kendini çevirmek) * *her bedewa ku te dît lê vemegere* her gördüğün güzele çevrilme 4. iade edilmek, iade olunmak, geri verilmek (veya çevrilme) 5. yeniden ele almak, tekrar etmek, yenilemek

lêvegerîner *nd* mukabeleci

lêvegerînî *rd* iadeli

lêvegerker *kîm/rd*

lêvegerker *kîm/rd* indirgen, indirgeyici

lêvegerkerî *kîm/m* indirgenlik

lêvehewîn *m* barınma (yaşamak için uygun yer bulma)

lê vehewîn *l/gh* barınmak (yaşamak için uygun yer bulmak)

lêvekirin *m* açma

lê vekirin *l/gh* açmak * *lêpîrsîn lê vekir* ona soruşturma açtı

lêvekirin *m* bölüşme

lêve kirin *l/gh* bölüşmek

lêveşartin *m* (birini) dikizleme

lêveşartin *l/gh* (birini) dikizlemek

lêveşîrîn *m* (birine) bakma, dikizleme, çaktırmadan bir şeyi izleme

lêveşîrîn *l/gh* (birine) bakmak, dikizlemek, çaktırmadan bir şeyi izlemek

lêvgîr *rd* iri dudaklı, kalın dudaklı

lêvgul *rd* gül dudaklı

lêvhîngîvîn *rd* bal dudaklı

lêvij *m* deyiş, şarkı türü ~ *û lavij* terane

lêvik *m* 1. dudak, dudaklık 2. kenar, kıyı, uç

lêvikî *rz/rd* dudaksı, dudaksıl

lêvikîbûn *m* dudaksılaşma

lêvikî bûn *l/gh* dudaksılaştırmak

lêvikîkirin *m* dudaksılaştırma

lêvikî kirin *l/gh* dudaksılaştırmak

lêvî *rz/rd* dudaksı, dudaksıl * **p dengêkî lêvî** ye p dudaksıl bir sestir

lêvîbûn *rz/m* dudaksılaşma

lêvî bûn *l/gh* dudaksılaşmak

lêvkîrin *m* dudak bükme

lêv kirin *l/gh* dudak bükme

lêvkî *rz/rd* dudaksı, dudaksıl

lêvo *m* 1. dudak (çocuk dilinde) 2. *rd* her şeye dudak bükme, asık yüzlü kimse

lêvok *bnr* lêpok

lêvqelaştî *rd* 1. dudağı yarık 2. yirik, tavşan dudaklı

lêvse *rd* 1. bir dudağı diğerinden uzun olan kimse 2. içe çökük çene

lêvseqîş *rd* çekik dudaklı

lêvsor *rd/m* 1. al dudaklı, kiraz dudaklı, kırmızı dudaklı 2. dudakları rujlu, dudaklarına ruj sürmüş olan 3. *mec* makyajlı şehir kadını

lêvşeker *rd* şeker dudaklı

lêvşor *rd* sarkık dudaklı

lêvşotik *rd* sarkık dudaklı (alt dudağı aşağıya sarkık kimse)

lêvtopiz *rd* köfte dudaklı

lêvxonçe *rd* gonca dudaklı (küçük, yuvarlak ve güzel dudaklı)

lê war danîn *l/bw* (bir yere) konaklamak

lê werandin *l/gh* serpmek

lêwerger *rd* çevirilen (dil) * **zimanê lêwerger** çevirilen dil

lêwerhatin *m* 1. çevirme, kuşatma 2. sahiplenme, sevmek

lê werhatin *l/gh* 1. çevirmek, kuşatmak 2. sahiplenmek, sevmek

lê werkirin *l/gh* örtmek

lêwerqilandin *m* hissettirme

lê werqilandin *l/gh* hissettirmek

lêwerqilîn *m* 1. (bir şeyin) farkına varma, fark etme, ayırdına varma, sezme 2. yakalama (bir kimsenin suçluluğunu gösteren söz, bakış veya işareti fark etme)

lê werqilîn *l/gh* 1. (bir şeyin) farkına varmak, fark etmek, ayırdına varmak, sezmek 2. yakalamak (bir kimsenin suçluluğunu gösteren söz, bakış veya işareti fark etmek)

lêwî *m* sel, sel suyu

lê xayîn gerîn *l/bw* (birine) ihanet etmek

lêxebitîn *m* 1. çalışına (bir işi yapma, gerçekleştirmek için çaba harcama) 2. çalışma (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek verme) 3. davranma (bir işi yapmaya hazır olma, hazırlanma) 4. girişimde bulunma 5. uğraşma, çabalama 6. kurcalama (karıştırarak zorlama)

lê xebitîn *l/gh* 1. çalışmak (bir işi yapmak, gerçekleştirmek için çaba harcamak) * **pir lê xebitî ku mar bikuje** yılanı öldürmek için çok çalıştı 2. çalışmak (bir şeyi yapmak

veya öğrenmek için emek vermek) * **zarok li dersa xwe dixebite** çocuk dersine çalışıyor 3. davranmak (bir işi yapmaya hazır olmak, hazırlanmak) * **rabû ser piyan, lê xebitî ku biçe, lê heman bi milên wê girtin** ayağa kalkıp gitmeye davrandı, ama hemen kolundan tuttular 4. girişimde bulunmak 5. uğraşmak, çabalamak * **li derî xebitîn ku vekin** kapıyı açmak için uğraştılar 6. kurcalamak (karıştırarak zorlamak)

lêxedirikirin *m* gadretme, zülmetme

lê xedir kirin *l/gh* gadretmek, zülmetmek

lêxer nd/nt vurucu

lêxewtkirin *m* dikkat etme

lê xewt kirin *l/bw* dikkat etmek

lêxêrevebûn *m* bakarak dalmak

lê xêre vebûn *l/bw* bakarak dalmak

lêxistin *m* 1. vurma 2. vurma, dövme, dayak, dayak (veya çekme) 3. vurma, çalma (ses çıkarmak için bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca değdirmeye) 4. vurma, çekme (boya, badan vb. sürme) 5. vurma (bağlama, takma, koyma) 6. vurma (batıcı veya kesici cisimleri saplama, kakma) 7. vurma, basma (uygulama, koyma; bir şey üzerinde kalıp, mühür, parmak gibi şeylerle iz bırakma) 8. vurma, çarpma, çarpıntı, atma, atış (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) 9. vurma, vurgun (veya vurgunu) vurma 10. vurma, rast getirme, hedefi vurma (amaçladığı şeye tam vurma) 11. vurma, çarpma (hızla çarpma veya vurma) 12. dövme (çarpma, vurma) 13. vurma (silâhla yaralama, öldürme) 14. vurma, çarpma (dokunma, -i etkisiyle hasta etme) 15. çarpma, uğrama (varlığına inanılan bir gücün öfkesine uğrama) 16. vurma, çalma (soğuk, dolu gibi şeyler için; bozma, zarar verme) 17. vurma (vuru durumunda olma, çarpma) 18. vurma, çıkma (isabet etme, talihine veya payına düşme, şans oyunlarında kazanma) 19. *mzk* çalma, çalış (müzik aletlerini çalma) * **lêxistina saz saz çalma** 20. çalma (bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırma) 21. çalma (ses çıkarma, ses verme) 22. basma (tokat vurma) 23. basma (basınç yaparak sıvı ve gazları itme) 24. basıp geçme, vurup geçme 25. kırıp geçirme (çok sert davranarak daraltma) 26. karma, karıştırma 27. vurma, sürme 28. (bir yere) vurma, bindirme, toslama 29. çekme (şişe, sülük, vantuz için; tedavi amacıyla uygulamaya) 30. değdirmeye, tutturma (isabet etme) 31. geçme, etki yapma, işletme 32. takma (pencere, kapı vb. şeyleri yerine yerleştirme) 33. takma (geçirme, fiş takmak gibi) 34. yapıştırma, vurma (yapışmasını sağlama) 35. yarma (içinden geçme) 36. yeme (aşındırma, kemirme) 37. *mat* çarpma 38. *mzk* vuruş 39. *tek* vuruş ~ heqiki-

rî dayak düşkün (veya kaçkını) ~ **tê de xurîn** sırtı kaşınıyor ~ **xwarin** dayak yemek, kötek yemek ~ **a dil** yürek çarpıntısı, kalp atışı ~ **a tavê** güneş çarpması ~ **a tavê** güneş çarpması

lê xistin *l/gh* 1. vurma * **li serê wê xist** başına vurdu 2. vurma, dövme, dayak atmak, dayak çekmek (vurarak canını acıtmak) * **lêdaneke têr baş lê xist** ona güzel bir dayak çekti 3. vurma, çalmak (ses çıkarmak için bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca değdirmeye) * **bêyî ku li derî bixe kete hundir** kapıyı vurmadan içeri girdi 4. vurma, çekmek (boya, badan vb. sürmek) * **cila li tex-te xist** tahtaya cila vurdu * **boyax li dîwar xistiye** duvara boyağ vurmuş * **qatek boyaxa din jî lê bixe** bir kat boya daha çek 5. vurma (bağlamak, takmak, koymak) * **kelemçe li destên wî xistibûn** ellerine kelepçe vurmuşlardı 6. vurma (batıcı veya kesici cisimleri saplamak, kakmak) * **derzî lê xistin** iğne vurma 7. vurma, basmak (uygulamak, koymak; bir şey üzerinde kalıp, mühür, parmak gibi şeylerle iz bırakmak) * **demxe lê xistin** damga vurma * **tîliya xwe li vir bixe** buraya parmağını bas 8. vurma, çarpma, atmak (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) * **dilê wî lê dixekalbi** vuruyor 9. vurma, vurgun (veya vurgunu) vurma * **zîlam li pereyan xistin** adam parayı vurmuş 10. vurma, rast getirmek, hedefi vurma (amaçladığı şeye tam vurma) * **li armancê xist** hedefi vurdu * **sê gule berdayê, lê duduyan lê xist** üç kurşun attı, ikisini rast getirdi 11. vurma, çarpma (hızla çarpma veya vurma) * **lingê xwe li erdê xist** ayağını yere vurdu * **bayê guliyên darê li dîwêr dixistin** rüzgar ağaç dallarını duvara çarpıyordu 12. dövme (çarpma, vurma) * **piyên xwe li avê dixistin û masî ditirsandin** ayaklarıyla suyu dövüyor balıkları ürkütüyordu 13. vurma (silâhla yaralama, öldürme) 14. vurma, çarpma (dokunmak, -i etkisiyle hasta etme) * **tavê li serê wê xistiye** güneş başına vurmuş 15. çarpma, uğrama (varlığına inanılan bir gücün öfkesine uğrama) * **cinan li wî xist** onu cin çarpı 16. vurma, çalmak (soğuk, dolu gibi şeyler için; bozma, zarar vermek) * **qeşa lê xistiye** don vurmuş * **qirê li balicanê xistiye** patlıcanı kırağı çalmış 17. vurma (vuru durumunda olmak, çarpma) * **dilê wê hê jî lê dixekalbi** hâlâ çalışıyor 18. vurma, çıkmak (isabet etmek, talihine veya payına düşmek, şans oyunlarında kazanmak) * **jê re piyango lê xistiye** ona piyango vurmuş (veya çıkmış) 19. çalmak (vurarak ses çıkarmak, müzik aletlerini çalmak) * **muzîkeke xweş lê dixist** güzel müzik çalı-

yordu * **têr baş li piyanoyê dixê** çok iyi dercede piyano çalar 20. çalmak (bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak) * **ca li teybê bixê em hinek li muzîkê guhdarî bikin** teybî çal da biraz müzik dinleyelim 21. çalmak (ses çıkarmak, ses vermek) * **li odeya rex telefonê lê dixist** yan odada telefon çalıyordu 22. basmak (tokat vurmak) * **seqamek lê xist** tokadı bastı 23. basmak (basınç yaparak sıvı ve gazları itmek) * **heywayê lê bixê** havayı bas 24. basıp geçmek, vurup geçmek * **hespê me lê xist ji hespên din bihuri** atımız diğer atları basıp geçti * **li avê xistin cûn** suyu vurup gittiler 25. kırıp geçirmek (çok sert davranarak daraltmak) 26. karmak, karıştırmak 27. vurmak, sürtmek * **sol li piyê min dixê** ayakkabı ayağıma vuruyor * **sol li piyê min dixê** ayakkabı sürttüyor 28. (bir yere) vurmak, bindirmek, toslamak * **erebe li diwêr xist** arabayı duvara vurdu (veya bindirdi) 29. çekmek (şişe, sülük, vantuz için; tedavi amacıyla uygulamak) * **hicam lê xistin** ona vantüz çektiler 30. değdirmek, tutturmak (isabet etmek) * **kevir dakir lê lê nexist** taşı attı ama tutturamadı 31. geçmek, etki yapmak, işletmek * **tavê li serê wê xistiye** güneş başına geçmiş 32. takmak (pencere, kapı vb. şeyleri yerine yerleştirme) * **hatine ku camê li pencereyê bixin** pencereye camı takmaya gelmişler 33. takmak (geçirmek, fiş takmak gibi) * **haya we jê hebe, fiş lê xistine** fişi takmışlar, haberiniz ola 34. yapıştırmak, vurmak (yapışmasını sağlamak) * **kaxiz li camê xistibûn** kâğıdı cama vurmuşlardı 35. yarmak (içinden geçmek) * **keştiyê li avê xist** gemi suyu yardı 36. yeneek (aşındırmak, kemirmek) * **bizûzan li cilan xistiye** giye elbiseleri yemiş 37. **mat çarpmak ~ hatin** kopup gelmek ~ **ji binî heta serî winda kirin** (bir servetin) altundan girip üstünden çıkmak * **serweta ku ji bavê mabû lê xist ji binî heta serî winda kir** babasından kalan servetin altından girip üstünden çıkmıştı ~ **kuştin** 1) yere sermek (vurup öldürmek) 2) kırıp geçirmek (yakıp yakarak öldürmek, büyük zarar vermek) * **di çaxê şer de leşker ketiye ku derê çî ketiye berê lê xistiye kuştîye** savaşta asker nereye girmişse kırıp geçirmiş ~ **û cûn** 1) başını alıp gitmek 2) basıp gitmek, çekip gitmek, boynunu kırmak * **lê xist û ji vir cû** boynunu kırıp burdan gitti 3) uçup gitmek ~ **û qelaştin** vurup geçmek, yarıp geçmek * **lê bixê here** 1) bas (veya bas git) 2) ver eline şu (veya bu) yer **ku tu pir aciz bûyî lê bixê here** Stenbolê çok sıkıldığım zaman ver elini İstanbul

lêxistinok *nd/nt* vurucu

lêxistinxwarin *m* dayak yeme

lêxistin xwarin */lgh* dayak yemek

lêxistinxwarî *rd* dayak yemiş olan

lêxistî *rd* 1. vuruk 2. dövülmüş 3. takılı (kapı, pencere, fiş vb. şeyler için) * **fiş lêxistî ye hay jê bî** fiş takılı dikkatli ol

lê xîtab kirin */bw* (birine) hitap etmek, seslenmek (sözü birine veya birilerine yöneltmek)

lêxurîn *m* 1. (bir şey birine) batma, rahat batma 2. (birine) çıkışma

lê xurîn */lgh* 1. (bir şey birine) batmak, rahat batmak * **qey pere li min dixurên** sanki parayı bana batıyor 2. (birine) çıkışmak

lêxwedîderketin *m* 1. sahiplenme, sahip çıkma, kayırma 2. sahiplenme, benimseme

lê xwedî derketin */bw* 1. sahiplenmek, sahip çıkmak, kayırmak 2. sahiplenmek, benimsemek

lêxwedîderketî *m* sahiplenmiş, kayırılmış olan

lêxweşhatin *m* 1. (birinin) hoşuna gitme 2. kulağını okşama

lê xweş hatin */bw* 1. (birinin) hoşuna gitmek 2. kulağını okşamak

lêxweşîşçebûn *m* ikirciklenme

lê xweşîş çebûn */bw* ikirciklenmek

lê xweytî bûn */bw* 1. sahip çıkmak 2. mukayyet olunmak, göz kulak olunmak 3. bakım yapılmak

lêxweytîker *rd* bakımcı

lêxweytîkirin *m* 1. sahiplenme, sahip çıkma 2. mukayyet olma, göz kulak olma 3. bakım yapma, bakımını yapma 4. ilgilenme, üzerine düşme 5. sorma, hal hatırını sorma, ziyaretine gitme, uğrama

lê xweytî kirin */bw* 1. sahiplenmek, sahip çıkmak 2. mukayyet olmak, göz kulak olmak 3. bakım yapmak, bakımını yapmak * **li heremê xweytî nekirine** bölgeye bakım yapmamışlar 4. ilgilenmek, üzerine düşmek 5. sormak, hal hatırını sormak, ziyaretine gitmek, uğramak * **carinan li min jî xweytî bikin** bazen de benim hal hatırımı sorun

lêxweytîkirî *rd* bakımlı, bakımı yapılmış

lê yek bûn */bw* (birine) karşı ittifak halinde olmak, (hepsi birine) karşı olmak

lêz *nd/nt* 1. hizmetkar 2. evlât

lê zanatî kirin */bw* (birine) ulemalık taslamak

lê zehmet hatin */bw* (birine) güç gelmek

lêzêdebûn *m* 1. fazlalık etme, eklenme 2. artma, çoğalma 3. artma, fiyat artma, binme 4. binme, eklenme, katılma 5. açınma, gelişme, inkişaf etme (tohum ve hastalık için) 6. yayılma (genişleme, büyüme)

lê zêde bûn */bw* 1. fazlalık etmek, eklenmek 2. artmak, çoğalmak 3. artmak, fiyat artmak, binmek * **ji sedî deh li mazotê zêde bû** mazota yüzde on bindi 4. binmek, eklenmek, katılmak * **mesrefên postayê jî li mesrefên min zêde bûn** bir de posta masrafı masrafla-

rîma bindi 5. açınmak, gelişmek, inkişaf etmek (tolium ve hastalık için) 6. yayılmak (genişlemek, büyümek) * **lekeya rûn zû lê zêde dibe** yağ lekesi çabuk yayılır

lêzêdekirin *m* 1. ekleme, ziyadeler yapma, artırma, çoğaltma 2. artırma, bindirme (fiyat artırma) 3. ekleme, katma, bindirme 4. eklemek, ilave etme, ulama 6. yayma (sınırı genişletme) 7. abartma

lê zêde kirin *l/bw* 1. ekleme, ziyadeler yapma, artırma, çoğaltma 2. artırma, bindirmek (fiyat artırma) * **kirê li me zêde kir** kirayı artırdı 3. eklemek, katmak, bindirmek * **bac li ser bacê zêde kirin** vergi üstüne vergi bindirdiler 4. eklemek, ilave etmek, ulamak 6. yaymak (sınırı genişletmek) * **leke lê zêde kirin** lekeyi yaymak 7. abartmak

lêzêdekirî *rd* 1. ziyadeli 2. artırılmış 3. ekli, ilâveli, ilâve edilmiş * **çapa lêzêdekirî ya duyem** ilaveli ikinci baskı 4. *rd* ekli, eklenmiş * **avahiya lêzêdekirî** ek yapı 5. ekli, ulama 6. abartılı

lêzikbûn *m* bakakalma

lê zik bûn *l/bw* bakakalmak

lêzim *nd/nt* 1. akraba, hısım (kan veya evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler) 2. *mec* akraba (oluşma yönünden aynı kaynağa dayanan şeyler) 3. *mec* akraba (biri diğerinin sonucu olan şeyler) * **zilm lêzimê zorbaşîyê ye** zulüm zorbalıkla akrabadır ~**ên dūr** uzak akraba

lêzimî *m* akrabalık, hısımlık

lêzimtî *m* akrabalık

lêzivartin *m* 1. geri çevirme, geri gönderme, geri verme, iade etme 2. geri çevirme, reddetme 3. karşılık verme

lê zivartin *l/gh* 1. geri çevirmek, geri göndermek, geri vermek, iade etmek 2. geri çevirmek, reddetmek * **tu tekliifeke min li min nezivartiye** hiç bir teklifimi geri çevirmemiş 3. karşılık vermek

lêzivirandin *m* 1. geri çevirme, geri gönderme, geri verme, iade etme 2. geri çevirme, reddetme 3. karşılık verme 4. püskürtme, saldırıyı berteraf etme

lê zivirandin *l/gh* 1. geri çevirmek, geri göndermek, geri vermek, iade etmek 2. geri çevirmek, reddetmek 3. karşılık vermek 4. püskürtmek, saldırıyı berteraf etmek

lê zivir bûn *l/bw* (birine) karşı gelmek, bağırıp çağırmak

lêzivirîn *m* 1. dönme (-e yönelme) 2. dönme (-den sapma) 3. dönme (-e dönme, bir şeyi andıracak duruma gelme, benzeme) 4. çevrilme (kendini çevirme)

lê zivirîn *l/gh* 1. dönmek (-e yönelmek) * **li min zivirî û awireke tûj veda** bana dönüp sert bir bakış fırlattı 2. dönmek (-den sapa-mak) * **gava ku tu li goşe zivirî, rast here**

mala pêşîn a ku derkeve ser rîya te köşeyi dönünce karşına çıkacak eve git 3. dönmek (-e dönmek, bir şeyi andıracak duruma gelmek, benzemek) 4. çevrilmek (kendini çevirmek) * **her bedewa ku te dît lê mezîvire** her gördüğün güzele çevrilme

lêzok *rd* kaprisli

lêzokî *m* kapris ~ **kirin** kapris yapmak

lêzorhatin *m* 1. zorlanma, (birine) ağır gelme, güç gelme, sıkıya gelme 2. ağır gelme, gücüne gitme 3. dar gelme (sıkıntı ve huzursuzluk verme) 4. şiddetlenme (acının artması)

lê zor hatin *l/bw* 1. zorlanmak, (birine) ağır gelmek, güç gelmek, sıkıya gelmek 2. ağır gelmek, gücüne gitmek 3. dar gelmek (sıkıntı ve huzursuzluk vermek) 4. şiddetlenmek (acının artması)

lêzorkirin *m* şiddetlendirme

lê zor kirin *l/gh* şiddetlendirmek (acının artması)

lêzûrbûn *m* bakakalma

lê zûr bûn *l/bw* bakakalmak

lêzûrman *m* takılıp kalma, bakışlarını ayıramama

lê zûr man *l/bw* takılıp kalmak, bakışlarını ayıramamak

li *rz* 1. -da/-de, -ta/-te (bulunma hali eki) * **ew vê gavê li menzelê ye** o şimdi odada * **li ku-çeyê ligel zarokan e** sokakta, çocuklarla beraber 2. -a (yönelme hali) * **li min binêre** bana bak 3. -i * **li min xist** beni dövdü ~ **aliyekî** bir yana ... (sayılmasa, hariç tutulursa) (tiştekin an jî kesek) ~ **aliyekî dinya tev** ~ **aliyekî** (bir şey, veya kimse) bir yana dünya bir yana ~ **aliyê çep û rastê** sağlı sollu ~ **aliyê rastê ajotin** sağdan sürmek ~ (cihekî) **amade bûn** (bir yerde) hazır bulunmak (veya olmak) * **seat di dehan de li malê amade be, ez dê bêm** saat onda evde hazır ol geleceğim ~ **ava serê (yekî) gerîn** suyu ısınmak (veya kaynamak) ~ **aziya xwedê** hiştin meydana bırakmak (açıkta, evsiz barksız bırakmak) (tiştekin) ~ **aziyê man** (bir şey) mualâkta olmak (veya mualâkta kalmak) ~ **ba gayên mezin rêx kirin** başa gürleşmek (en üstün sonucu elde etmek için mücadele vermek) ~ **ba (cem an jî nik) hev** yan yana ~ **ba merê xwe nesekeinîn** kocasını sevmek, kocasıyla geçinmemek ~ **ba (yekî) nekirin zilikek** (nezdinde) zere kadar değeri olmamak ~ **ba (...)** sekinin oturmak (beraber kalmak) * **ez li ba diya te nasekinim, maleke cihê dixwazim** ben annenle oturmam, ayrı ev isterim ~ **ba wan xêr xêber** testiyi kıran da bir, suyu getiren de ~ **ba xwe bi tişteki hesab nekirin** şakaya gelmemek ~ **ba xwe girtin** hesaba katmak ~ **ba xwe heqdar dîtin** haklı bulmak ~ **ba (an jî cem) xwe**

hiştin yanında bulundurmak, tutmak * heta ku hûn bèn ez dikarim zarok li ba xwe bihêlîm siz gelinceye kadar çocuğu ben tutarım ~ ba xwe not dan (yekî) numarasını vermek (tişte) ~ bal (yekî) (birinin) gözünde * li bal dilê wî ev xanî pêncî mîlyar dike onun gözünde bu ev eli mîlyar eder ~ bal (yekî) peyde bûn (bir şey) elinde bulunmak (veya olmak) ~ balê meqbûl bûn (nezdinde) makbule geçmek ~ balê nehiştin yanına bırakmamak (veya komamak) ~ bejna (yekî) hatin (birine) yakışmak, kalıbına uymak ~ bejna (yekî) nenihêrtin boyuna posuna bakmadan ~ belaya xwe gerîn belâsını aramak, , (kendî) kanına susamak ~ belaya xwe ve bûn belâsını bulmak ~ benda (yekî) bûn (birinin) yoluna bakmak ~ benda (yekî) ketin (birine) takılmak (şakacıktan ~ benda pelîseye (an jî nisîb û qîsmetê) xwe bûn kismet beklemek ~ (cihekî) benderuh tune bûn (bir yerde) cımler cirit oynamak, (bir yerde) eciniler top oynuyor ~ ber avê yok pahasına ~ ber baranê şil bûn yağmur yemek ~ ber (...) bûn (bir şeyinin) başını beklemek, kilit kürek olmak (gözetlemek) * heta camêr hat ez li ber mala wî bûm adam gelene kadar evine kilit kürek oldum ~ ber (yekî) bûn polos (bir şeyi veya bir kimseyi) gölgede bırakmak ~ ber çavan göz göre göre, herkesin gözü önünde ~ ber çavan e 1) elle tutulur gözle görülür (veya dille anlatılır) 2) her şey ortada, gözler önünde ~ ber çavan girtin göz önünde tutmak (veya bulundurmak) ~ ber çavan hiştin göz önünde bulundurmak ~ ber çavan xuya bûn göze görünmek (var olmadığı halde varmış gibi görünmek) ~ ber çavê (yekî) 1) (birinin) gözünde * li ber çavê wî ez tawanbar im onun gözünde suçluyum 2) (birinin) nazarında * li ber çavê min tu qîmeteke vî mirovî tune benim nazarında bu adanın hiç bir değeri yok ~ ber çavê (yekî) bûn 1) gözünün önünde olınak (sürekli denetim altında olmak) 2) gözünün önünde olmak (hiç unutmamak, olduğu gibi hatırlamak) 3) gözünde tutmek (tişte) ~ ber çavê (yekî) hebûn gözünü hırs bürümek (çok fazla istemek) ~ ber çavê (yekî) mezin bûn gözünde büyümek ~ ber çavê (yekî) nehatin yenene içilene bakılmamak (tişte) ~ ber çavê (yekî) nehatin 1) gözü hiçbir şeyi görmemek, gözü dünyayı görmemek 2) gözüne hiçbir şey görünmemek ~ ber çavê (yekî) qewimîn gözlerinin önünde ceryan etmek ~ ber çavê (yekî) reş bûn -den soğumak ~ ber çavê (yekî) sekînin önüne dikilmek, karşısına dikilmek ~ ber çavê xwe mezin kirin gözünde büyütmek ~ ber çavê xwe girtin göz önünde

tutmak (veya bulundurmak) ~ ber çavên xwe dîtin gözleriyle görmek ~ ber deriyê dadgehan (an jî mehkemeyan) mahkeme kapısı ~ ber derî man kapıda kalmak ~ ber derî vegerandin kapıdan çevirmek ~ ber destan el altında ~ ber destê (yekî) 1) elinde * zarok li ber destê Elif xanimê mezin bûn çocuklar Elif hanımın elinde büyüdüler 2) elinin altında * leşkerên li ber destê wî gelek hindik bû elimin altındaki asker pek azdı ~ ber destê (yekî) man elinde kalmak (birinin bakımında, yönetiminde bulunmak) ~ ber destê miriyan be Ölenlerin ruhu şad olsun anlamında ölü için verilen yemekten sonra söylenir ~ ber destê Xwedê ehd be töhbeler olsun ~ ber devê (yekî) sekînin (birinin ağzına (veya ağzının içine) bakmak (sözlerine hayran kalmak) ~ ber devê xwe nenihêrtin aklına geleni söylemek ~ ber (yekî) devê xwe vekirin (birine) karşı ağzını açmak ~ ber dilê (yekî) dan (an jî rabûn) teselli etmek (veya vermek) (tişte) ~ ber dilê (yekî) ezîz (an jî şîrîn) bûn (biri için) çok değerli olmak ~ ber dilê (yekî) re hatin gönlünü almak (karek) ~ ber dilê (yekî) pir şîrîn bûn (bir şeyi) gözü gibi sakınmak (saklamak veya esirgemek) ~ ber (yekî) dirêj bûn (bir iş, birinin) vaktini almak (veya yemek) ~ ber dora xwe sekînin yağmur yağarken küpünü doldurmak ~ ber dû girtin tûtsülemek (et, balık gibi yiyecek maddeleri için) ~ ber (yekî) gerîn 1) yalvarmak, yalvarıp yakarmak 2) çok ısrar etmek, çok dil dökmek, bin dereden su getirmek, üzerine yüklenmek 3) gönlünü almak ~ ber gotinan nesekînin söz (veya laf) altında kalmamak ~ ber guhê (yekî) ketin kulağına gelmek, duymak ~ ber (...) helwest girtin tavır almak (veya takınmak) ~ ber hev rûniştin teyakkuz durumuna geçmek ~ ber (yekî) îdare kirin (birine) dayanabilmek ~ ber yekî îdare nekirin (birine) dayanamamak ~ ber (...) man başında kalmak * li ber malê xwe bimîne malının başında bekle ~ ber mevşenê ölüm döşeğinde ~ ber mexsed û miradê xwe rûniştin muradını beklemek ~ ber mirad (an jî miraz) evlilik çağında ~ ber (yekî) nedan (birine) dayanamamak ~ ber perê esmanan bûn eflâke ser çekmek ~ ber pozê (yekî) gerîn (biri, bir şey) burnunda (veya gözünde) tutmek * zarokên min li ber pozê min digerin çocuklarım gözümde tutuyorlar ~ ber pozê (yekî) kes tune bûn rakipsiz olmak ~ ber pozê (yekî) rabûn (birine) kafa tutmak, rakip çıkmak ~ ber pozê xwe nenihêrtin sağa sola bakmadan ~ ber (yekî) rabûn (birine karşı) cephe almak ~ ber (an jî ser) rabûnê bûn istim üzerinde olmak (kalkmaya hazır durumda olmak, is-

timli araçlar için) ~ ber (yekî) reş bûn bir şeyden nefret etmek, (birinden) bıkmak, soğumak ~ ber (yek) reş kirin gözünden düşürmek ~ ber roja xwe bûn gözü toprağa bakmak ~ ber rojê gündüz gözüyle ~ ber ronkahiya rojê gündüz gözüyle ~ ber (yekî) rû nedan ağız yer, yüz utanır ~ ber (...) sekinîn (bir şeyin) başında beklemek (veya durmak) ~ ber (yekî) sekinîn emrine amada durmak ~ ber seqemê hiştin ayazlatmak (soğukta bekletmek) ~ ber serê (yekî) yan başında (veya yanı başına) ~ ber serê (...) bûn (bir şeyinin) başını beklemek (gözetlemek) ~ ber serê (yekî) kirin girînî (an jî giregir) (birinin) başında değirmen çevirmek ~ ber serî bûn (bir şeyinin) başını beklemek (gözetlemek) ~ ber (...) serî danîn baş eğmek (direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek) ~ ber sermayê man ayazda kalmak ~ ber sir û seqemê man ayazda kalmak ~ ber sirê hiştin ayazlatmak (soğukta bekletmek) ~ ber tavê sekinîn güneşte durmak ~ ber xwe yan başındakini, dizinin dibindekini ~ ber xwendinê bûn tahsil görmek ~ ber (...) xweş kirin gözüne girmesini sağlamak ~ ber (yekî) ye yan başı, dizinin dibi * ê li berê ye nabîne, tê bela xwe di me dide dizinin dibindekini görmüyor, gelip bize dalaşıyor ~ berê negotin telefiz gıkı çıkmamak * mêrik ew çend pê de qîriya bariye li berê negote televiz adam o kadar ona bağırıp çağırırdı gıkı çıkmadı ~ berê qet ne tiştekek bûn parmağının ucuyla (veya ucunda çevirmek) ~ berê xweziya xwe daqurtandî (bir şey karşısında) yutkunmak ~ bêhna kebaban çû li daxa keran rast hat ne umdu ne buldu ~ (cihekî) bi cirîdan leyîstin (bir yerde) cirit atmak * mişk li hundir bi cirîdan dileyizin fareler evde cirit atıyorlar ~ biçûkan xeta li mezinan efû su küçüğün, söz büyüğün ~ bin erdê xistin yere çalmak ~ binê kundir xistin 1) eteğindeki taşı dükmek 2) dilinin altındaki baklayı çıkarmak (bir şeyi herkesin duyabileceği bir şekilde ortalığa yaymak) * li binê kundir bixe, tu dixwazî çî bibêjî ku ez jî fehm bikim çıkar şu dilinin altındaki baklayı da, ne demek istiyorsan söyle, ben de anlayayım ~ (yekî) bûn ecêb acayibne gitmek ~ (yekî) bûn eks (birine) inat olmak ~ (yekî) bûn guhdar (birine) kulak misafiri olmak (tiştekek) ~ (yekî) bûn helalî haram (tiştekek) (bir şey birine) haram olmak * xew li min bû helalî haram uyku bana haram oldu ~ (yekî) bûn pêsi- tengî dara düşmek, sıkışmak ~ (yekî) bûn xwedî 1) (birine) sahip çıkmak 2) yüzüne gülmek (dostluk göstermek, alakalanmak) ~ cem (an jî nik) hev yan yana ~ cem xwe hiştin yanında bulundurmak, tutmak * heta

ku hûn bèn ez dikarim zarok li cem xwe bihêlîm siz gelinceye kadar çocuğu ben tutarım ~ cih bûn yerinde olmak * kêfa wê li cih e keyfî yerinde ~ cih cihan yer yer ~ cih e! yeri var!, uygundur ~ cihekî çavê (yekî) vebûn (bir yerde) gözünü açmak ~ cihê...yerine * li cihê heftaniyê rojaniyê bide min bana haftalık yerine gündelik ver ~ cihê (...) yerli yerine * têkberan li cihê wan deyne eşyaları yerli yerine koy ~ cihê (yekî) şonik kutan (birine) ateş püskürtmek ~ cihê xwe jîmartin yerinde saymak ~ cihê xwe man 1) yerinde kalmak (başka yere gitmemek) 2) yerinde saymak (hiç ilerlememek, gelişmemek, değişmemek) ~ cihê xwe rûniştin 1) yerine oturmak (olduğu yerde oturmak) 2) sesini çıkaramaz olmak, kabul lenmek ~ çal û mitan xistin û çûn dere teppe düz gitmek ~ çar alî çûn û hatin dört dönmek (bir iş yapmak için telâşla sağa sola koşmak) ~ çar alî gerîn dört dönmek (telâşla çare aramak) ~ çar aliye (hêlên an jî kenarên) dinyayê 1) dünyanın dört bir tarafından 2) mec dünyanın bin bir türlü halı var ~ çar alî lê xistin 1) dört bir taraftan vurmak 2) mec her tarafa çalışmak (güvenilmez olmak) ~ çareya (tişteki) nihêrtin (bir işin) çaresine bakmak ~ çareya serê xwe nihêrtin başının çaresine bakmak ~ çarşî û pazaran gerîn çarşı pazar dolaşmak (veya gezmek) ~ çavê (yekî) nihêrtin û zanîn çî di dilê (wî) de hebûn gözlerinden okumak ~ çavê qulingê xistin turnayı gözünden vurmak (umulmadık bir kazanç veya çıkarı elde etmek) ~ çavkirina (yekî) nihêrtin bir işarete bakmak ~ çema stûyê (yekî) siwar bûn ensesine binmek ~ çemara stûyê (yekî) siwar bûn ensesine binmek ~ çemika stûyê (yekî) siwar bûn ensesine binmek ~ çepikan xistin alkış çalmak, el çırpamak ~ çêja (tişteki) nihêrtin (mêzandin an jî mêze kirin) çeşnisine bakmak (yek) ~ (cihekî) çî dike (herhangi bir yerde) ne arıyor? * tu li vir çî dikî zû here malê sen burda ne arıyor sun, çabuk eve git (yek) ~ çî digere? (herhangi bir yerde) ne arıyor? * tu li vir li çî digerî sen burda ne arıyorsun? ~ çiyayê Qaf û Kaf nihêrtin burnu Kaf dağında (olmak) ~ çökên xwe xistin dizini dövmek ~ (cihekî) çûçik lê negotin wiq (bir yerde) cinler cirit oynamak, (bir yerde) eciniler top oynuyor ~ damara xwe çûn damarına çekmek ~ (yekî) dan gef û guran (birine) göz dağı vermek ~ dara dinyayê 1) dünyada 2) dünyada, asla ~ darê dinê 1) dünyada, yeryüzünde 2) asla ~ darî çavan el ile (elle) tutulur ~ dengê (yekî) hatin sesi takip etmek ~ der û dora xwe nenihêrtin sağa sola bakmadan ~ dereke nêz yakında * hûn li dere-

ke nêz rûdinên? siz yakında mı oturuyorsunuz? ~ derê (yekî) xistin kapı aramak (ev ziyareti yapmak istemek) ~ deriyê (yekî) xistin (an jî dan) (birinin) kapısını çalmak (birine baş vurmak) ~ (yekî) derketin çıkagelmek * tê bîra te li mêrgê boxeyek li me derketibû hatırlar mısın çayırda bir boğa çıkagelmışti ~ derva sir û seqem heye ayaz paşa kol geziyor ~ derveyî (tişteki) bûn (biristen) hariç olmak ~ derziya diya xwe hasilîn çok muhtaç duruma düşmek ~ dest gerin (bir şey) el değiştirmek ~ destan gerin ellerde gezmek (tişte) ~ destan gerin (bir şey) elden ele dolaşmak ~ destê (yekî) nihêrtin (bir kimsenin) eline bakmak (bir kimsenin yardımıyla geçinmek) (yek) ~ destê xwe pêçan avucunun içine almak ~ devê (yekî) nihêrtin (birinin ağzına (veya ağzının içine) bakmak (onun sözlerine göre davranmak) ~ devê xwe nihêrtin can beslemek ~ devê rê yol uğrağı (veya üstü) ~ dilê (yekî) ketin içine dokunmak ~ dilê (yekî) rûneniştin içine sinmemek ~ dilê (yekî) rûniştin içine sinmek ~ dinyayê dünyada, asla, hiçbir vakit ~ dinyayê belav bûn dünyayı tutmak (çok yayılmak) * nav û dengê wê li dinyayê belav bûye adı, şöhreti dünyayı tutmuş ~ dinyayê deng dan dünyayı tutmak (namı, şöhreti yayılmak) ~ dinyayê û axiretê iki cihanda ~ dora (tişteki) çûn û hatin aylanmak (çevresinde dolanmak) ~ dora (yekî) çûn û hatin 1) arkasında dolaşmak (veya gezmek) 2) arkasından koşmak (birine çok ilgi duymak) 3) çengel atmak (ilişki kurmak) ~ dora (yekî) dan çeşlebaskan 1) arkasından koşmak (birine çok ilgi duymak) 2) (birinin) etrafında dört dönmek 3) dalkavukluk etmek, etmeklemek ~ dora devê xwe nihêrtin 1) ağzını toplamak 2) ağzını (veya çenesini) tutmak ~ dora (tişteki) gerin etrafını gezmek ~ dora hev çûn û hatin (birbiriyle) ilgilenmek, (birbirini) denemek ~ dora (...) salî bûn yaşlarında olmak * yekî li dora sî salî bû otuz yaşlarında biri ~ dorê çûn û hatin 1) (birinin) peşinde dolaşmak (veya gezmek) * ji bo ku zewiyê jê bikire li dorê diçin û tèn tarlayî satın almak için peşinde dolaşıyorlar 2) askıntılı olmak ~ dozê hûr bûn dava görmek ~ dozê (an jî daweyê) nihêrtin davaya bakmak ~ dû akabinde, peşi sıra ~ dû (yekî) sırtı sıra ~ dû bûn peşinde (veya peşinden) koşmak * li dû diplomayê ye diploma peşinde koşuyor ~ dû (yekî) an jî tişteki bûn (birinin veya bir şeyin) peşinde * ew nika li dû berjewendiya xwe ye o şimdi çıkar peşinde ~ dû çûn 1) (birinin) peşinden gitmek 2) (birinin) peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) 3) peşinden yürümek (bir kimseye

her konuda uymak) ~ dû (...) çûn izlemek, takip etmek (bir şeye uymak, bağlı olmak) ~ dû ecelê xwe çûn eceline susamak ~ dû gerin peşine takılmak ~ dû (yekî) gerin (birinin) izine basmak ~ dû hatin peşinden yürümek (birinin arkasında yürümek) ~ dû hev peş peşe ~ dû rêça (yekî) çûn (birinin) peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) ~ dû xwe birin û anîn peşinden sürüklemek ~ dû xwe gerandin peşinden sürüklemek (tişte) ~ dû xwe hiştin (bir şeyi) arkada bırakmak ~ dû (an jî pey) xwe kaş kirin (kişandin) ardından sürüklemek, yedmek ~ (yekî) ecele kirin emrivaki yapmak ~ (yekî) ecêb çêbûn tüyleri diken diken olmak ~ ecêba (yekî) çûn 1) (bir şey birinin) acayibine gitmek, tuhafına gitmek 2) garibine gitmek ~ ecêba (yekî) hatin acayibine gitmek ~ ejnûyên xwe xistin dizini dövmek ~ eksê siwar bûn inata binmek ~ eniya (yekî) nivisandî bûn alınında yazılmış olmak ~ eraseya meydanê meydanın orta yeri ~ erd û esman neheq bûn yerden göğe kadar haksız olmak (yek) ~ erdê hiştin açığa bırakmak (yek) ~ erdê kirin term (birinin) leşini çıkarmak ~ erdê pîj bûn iki seksen uzanmak (yek) ~ erdê pîj kirin 1) yere sermek (yenmek) 2) (birinin) sırtını yere getirmek (güreşte) ~ erdê pîj nebûn güreş köprüsü (veya el taban köprüsü) ~ erza (yekî) ketin gururunu incitmek, aşağılatmak, tahkir etmek ~ erzê (yekî) ketin azarlamak, tekdîr etmek ~ esl û feslê (yekî) pirsîn içiğini bıcığını sormak ~ esman topan bigire jî... (biri) ağzıyla kuş tutsa... * li esmanan topan bigire jî bi kêr nayê ağzıyla kuş tutsa yaranamıyor ~ esmanan (an jî asimanan) lê gerin Xwedê li erdê dan (yekî) gökte ararken yerde bulmak ~ esmanê heftan lê gerin li erdê ketin her dest û piyan gökte ararken yerde bulmak (yek) ~ eynî riyê çûn aynı yolun yolcusu * bavê te dî vê rê de çû, tu yê jî li eynî riyê herî baban bu yoldan gitti, sen de aynı yolun yolcususun ~ ezbeta xwe çûn soyuna çekmek ~ fala destan nihêrtin el falına bakmak, ele bakmak ~ fikra (yekî) pirsîn hesaba katmak * dê û bavê min dixwazin min bizewicînin, lê li fikra min jî napirsîn beni evlendiriyorlar, ama fikrimi hesaba katmıyorlar ~ (yekî) fors kirin (birine) kabadayılık etmek, afi kesmek (satmak veya yapmak) (yek) ~ gazeteyan xistin (birini) afişe etmek ~ (yekî) gîlî kirin şikâyetle bulunmak ~ gor baweriya (an jî qeneata) min kanıma göre (veya kanımca) ~ gor dilê (yekî) kaline göre * Xwedê li gor dilê wê dayê Allah kalbine göre verdi ~ gor dilê xwe gönlüne göre, dileğine göre ~ gor dilê (yekî) ye (birinin)

gönlüne göre, isteğine uygun ~ **gor hesabê (yekî)** ye işine göre ~ **gora aqilê xwe** aklı sı-ra ~ **gora dilê xwe çûn 1** saf davranmak 2) istediği gibi at koşturmak (veya oynatmak) ~ **gora dilê xwe kirin** dilediğini yapmak ~ **gorî (...)** 1) (bir şeye) göre * **ev xanî tam li gorî me ye** bu ev tam bize göre 2) bakarak * **tu li gorî wan baştir** i sen onlara bakarak daha iyisin ~ **gorî aqılan** akıla yatkın ~ **gorî behreya mirovan** (an jî **merivan**) adamına göre (herkesin yeteneğine uygun olarak) (tişte) ~ **gorî (yekî) bûn 1** yaraşmak, uygun olmak 2) (bir şey birinin) ağzının kaşığı (kalıbı veya lokması) olmak ~ **gorî dilê (yekî) sêr** (an jî **qayde**) **nayê xerakirin** bezi herkesin arşınına göre vermezler ~ **gorî dilê te** (an jî **we**) dileğin(iz) gibi ~ **gorî hewcetiye** gereği gibi ~ **gorî kisê** (an jî **qeweta**) xwekesesine göre ~ **gorî ku xuya dike** görünüşte, görünüşe göre ~ **gorî mirovan (merivan an jî kesan)** adamına göre (kişiler arasında ayrıcalık gözeterek) ~ **gorî pêdiviyê** gereğince ~ **gorî pêwistiye** (an jî **hewcetiye**) gereği gibi ~ **gorî qafê hev kafa dengi** ~ **gorî qafê hev bûn** kafa dengi olmak ~ **gorî rewşê sirasına göre** ~ **gorî ûsûla din-yayê çûn** suyun akıntısına gitmek ~ **gorî xelkê tevgerîn** suyun akıntısına gitmek ~ **gotina (yekî) guhdarî kirin** lâf dinlemek, lâfını dinlemek, söz tutmak 2) söylediklerine kulak asınak ~ **gotina xwe poşman bûn 1** sözüne caymak, geri adım atmak, sözünü geri almak 2) tükürdüğünü yalamak ~ **(yekî) guhdarî kirin 1** (birini) dinlemek 2) (birini) dinlemek (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak) * **ku tu li min guhdarî bikî, dev ji vî tiştî berde** beni dinlersen, bu işten vazgeç ~ **guhê (yekî) xweş hatin** kulağı okşamak ~ **gur û gîfta berê çûn** eski usula göre gitmek ~ **hal û kêfa (yekî) pîrsîn** hâl hatır sormak ~ **hal û wext (an jî hewal) pîrsîn** hatır sormak ~ **hal û wextê (yekî) pîrsîn** hatırını sormak, hâl hatır sormak ~ **halê (yekî) nenihêrtin** (birinin) gözünün yaşına bakmamak ~ **halê (yekî) pîrsîn** (birini) arayıp sormak ~ **halê xwe nenihêrtin** (an jî **mêze nekirin**) hâline bakmamak ~ **hana (yekî) çûn** yardımına koşmak, imdadına gitmek ~ **hana (yekî) hatin** imdata (veya imdatına) yetişmek ~ **hawara (yekî) çûn** yardımına koşmak, imdata (veya imdatına) koşmak ~ **hawara (yekî) hatin** imdata (veya imdatına) yetişmek ~ **(cihekî) hazir bûn** (bir yerde) hazır bulunmak (veya olmak) * **seat di dehan de li malê hazir be, ez dê bêm** saat onda evde hazır ol geleceğim ~ **helepêtkan bûn** tetikte (tetikte olmak, beklemek, bulunmak veya durmak) ~ **hember dost û neyaran** dosta düşman kar-

şı ~ **hemberî (yekî) bûn** (birisinin) aleyhinde olmak ~ **hemberî dost û dijminan** ele güne (veya ele güne karşı) ~ **her alî** her tarafta, her yerde ~ **her cihî 1** her yerde 2) yedi iklim dört bucak ~ **her derê** her yerde, bucak bucak ~ **her derê belav bûn** ayyuka çıkmak (herkesçe duyulmak) ~ **her derê lê gerîn** bucak bucak aramak ~ **her milî lê xistin 1** her telden çalmak 2) kılıktan kılığa girmek (sık sık düşünce değiştirmek) ~ **(yekî) herimandin** (birşeyi birine) haram etmek ~ **hesabê (yekî) hatin** (birinin) hesabına gelmek, işine gelmek ~ **hesabê (yekî) nehatin** (bir iş veya durum) işine gelmemek, tersine gitmek, hoşuna gitmemek ~ **hesabê we bê neyê ev e** ayranım budur, yarısı sudur (**hinek**) ~ **hev anîn** ortasını bulmak (**hinek**) ~ **hev bi keys kirin** ortasını bulmak ~ **hev birin û anîn** atıştırmak, serpiştirmek (yağmur veya kar için) ~ **hev çûn û hatin 1** hareketlilik başlamak 2) allak bullak olmak (akıl, zihin; şaşkına dönmek, şaşırarak) ~ **hev golibandin** rüzgâr vb. şeylerin toz sarmalı oluşturmak (**cihek**) ~ **hev qelaptin** (bir yeri) curcunaya çevirmek, döndürmek (veya curcunaya vermek) ~ **hev û din qelaptin** (an jî **qulipandin**) allak bullak etmek (aklını, zihnini düşünemez duruma getirmek) ~ **hewayê topan bigire jî...** (biri) ağzıyla kuş tutsa... ~ **heyfa bavê geriya dê li ser dan** (Dimyat'a) pırınçe giderken evdeki bulgurdan olmak ~ **heyna (yekî) çûn** yardımına koşmak ~ **hêviya (yekî) bûn 1** (birini) beklemek 2) (birimin) yoluna bakmak ~ **hêviya hev hiştin û li aziya Xwedê man** bir baba dokuz evlâdı besler, dokuz evlâd bir babayı beslemez (çok çocuğu olan anne ve baba her biri onları ötekilere bırakınca sıkıntıda kaldıklarını anlatır) ~ **hêviya nisib û qismetê xwe bûn** kismet beklemek ~ **hêviya rojên xwe bûn** gününü doldurmak ~ **hêviya yarê em bêdost man!** bekle yârin köşesini! ~ **hêviya yarê mam bêdost!** bekle yârin köşesini! ~ **hêviyê pîr bûn** dokuz doğurmak ~ **(yekî) hilhatin** (birine) çıkmak, sinirlenmek ~ **hindama (yekî) çûn** imdata (veya imdatına) koşmak ~ **hîzaya erdê** yerle beraber ~ **hûrê xwe nihêrtin** (an jî **fikirîn**) işkembesini düşünmek ~ **intê siwar bûn** inata binmek ~ **irzê (yekî) ketin** (birini) azarlamak ~ **jêr dinêrim rî ye, ~ jor dinêrim simbêl e** yukarı tükürsem bıyık aşağı tükürsem sakal ~ **karê** (an jî **işê**) **xwe binêre 1** işine bak! (görevini, işini sürdür) 2) işine bak! (sen karışma) ~ **karê xwe nihêrtin** işine koyulmak ~ **kaş û kendalan xistin û çûn** dere tepe düz gitmek ~ **kerê mirî digere jî bo nal** (an jî **ku nalan**) **jê bike** kelepür fiyatına bir şey almaya çalışmak, batan geminin

mallarını almak ~ **kerê şeytên siwar bûn** i-nata binmek ~ **(yekî) ketin** (birine) düşmek ~ **kêçan gerîn** pirenlemek, pirelerini ayıklamak ~ **kêf û zewqa xwe bûn** hayatını yaşamak ~ **kêf û zewqa xwe gerîn** gezip tozmak ~ **kêleka hev yan yana** ~ **kêlekî ye** dümeni eğri ~ **kêmi û zêdehiyê nenihêrtin** aza çoğa bakmamak, üçe beşe bakmamak (**tiştêk**) ~ **(yekî) kirin bela** (bir şey birinin) başına sarmak ~ **(yekî) kirin jehr** (birine) zehretmek ~ **koka (yekî) pîrsîn** içiğini bıcığını sormak ~ **koka xwe çûn** soya çekmek ~ **kokilîka (yekî) siwar bûn** dalına binmek ~ **kolana (yekî) siwar bûn** dalına binmek ~ **(tiştêkî) kolandin** (bir şeyi) incelemek ~ **ku 1)** nerde **2)** hak getire * **pê re ew cesaret li ku** onda cesaret hak getire ~ **ku der bû li ku** zer bû ne umduk ne bulduk ~ **ku... ~ ku** neresi ... neresi (tekrarlandığında iki şeyin arasındaki uzaklığı belirtir) * **Amed li ku Stenbol li ku** Diyarbakır neresi, İstanbul neresi ~ **kuçe û poxanan** sokaklarda ~ **kuçe û poxanan gerîn** sürtüp dolaşmak ~ **kuçeyê nedîtin** (herhangi bir şey) sokakta bulmamak * **min canê xwe li kuçeyê nedîtiye** canımı sokakta bulmadım ~ **kuriya derziyê xistin** pi-reyi gözünde vurmak ~ **kurm û xûyê (yekî) pîrsîn** içiğini bıcığını sormak ~ **kurmoriyê xistin** (an jî **dan**) pi-reyi gözünde vurmak ~ **kuştina (yekî) gerîn** (birini) öldürmeyi kastetmek ~ **loqa mezîn gerîn** başa güreşmek (en üstün sonucu elde etmek için mücadele vermek) ~ **malê dewê wê tune ye, lê siwar diçe destavê** ayrıncı yok iymeye atla gidiyor sıçmaya ~ **(yekî) man 1)** (birinin) başına kalmak, (birinin) üstüne kalmak (güçlükler birinin omuzlarına yüklenmek) **2)** üzerinde kalmak * **ev kar li te ma bu iş** senin üzerin-de kaldı ~ **me biborin** af buyurun ~ **me negirin 1)** b affedersiniz, bağışlayınız, hoş görün, af buyurun **2)** ayıptır söylenmesi * **li me negirin, lê gotinên ne xweş ji bo we** gotin ayıptır söylenmesi, ama size karşı kötü konuştu ~ **menfeata xwe nihêrtin** çıkarına bakmak ~ **mesrefan nihêrtin** masraflar bakmak ~ **mêjiyê (yekî) xistin** beynine vurmak (herhangi bir şey etkisiyle; ne yaptığını bilemez duruma gelmek) ~ **milê çep û rastê** sağlı sollu * **xaniyên li milê çepê û rastê** sağlı sollu evler ~ **milê çepê solda, sol** tarafta ~ **milê rastê sağda, sağ** tarafta ~ **milê (yekî) siwar bûn** (birinin) omuzuna binmek ~ **min gotin** benden söylemesi, benden günah gitti ~ **min kemê ayol, vay bana** (kadın için) ~ **min megirin** affedersiniz, beni bağışlayın, beni hoş görün ~ **min tobe be tövbeler** olsun (veya tövbeler tövbesi) ~ **min û bavê min** tobe töhbeler olsun ~ **min wehd û ahda** Xwedê be tövbeler olsun (veya tövbeler

tövbesi) ~ **mirûzê (yekî) wekî çiyayê berf lê bibare** yüzünden düşen bin parça olmak ~ **(yekî) muqate bûn** (birini) görüp gözetmek ~ **nal dixê lê bismar dihingêve** hem nalına hem mihına ~ **nanê xwe cehdandin** ekmek kavgası vermek ~ **nav cih û nivînê xwe de rahat döseği** * **camêr li mala xwe, di nav cih û nivînên xwe de mir** adamcağız evinde, rahat döseğinde öldü ~ **nav çavê (yekî) nihêrtin 1)** (birinin) gözünün içine bakmak (bir kimsenin üstüne titremek) **2)** (birinin) gözünün içine bakmak (buyruğunu yerine getirmeye hazır olmak) **3)** (birinin) gözünün içine bakmak (bir arzusunun gerçekleşmesi için gözleriyle birine yalvarmak) ~ **nav çavê (yekî) xistin 1)** gözünün ortasına vurmak **2)** (birinin) başına çalmak ~ **nav hevketina hiş bj** bellek karışıklığı ~ **nav li-man qelibî** açtı ağzını yumdu gözünü ~ **nav leman qelibîn** ağzına geleni söylemek (ağır ve kırıcı sözler söylemek) ~ **nava çavê (yekî) dinêre û...** gözünün içine baka baka * **li nav çavê min dinêre û dibêje min nekiriye** gözlerimin içine baka baka yapmadığını söylüyor ~ **nava çavên (yekî) nihêrtin** (mêze kirin an jî **fekirîn**) gözlerinin içine bakmak ~ **nava hev xistin 1)** (birbirine) katmak (veya karıştırmak) **2)** altını üstüne getirmek (bir şey bulmak için aradık yer bırakmamak) ~ **nava nîşanê xistin** parmağını yaranın üzerine basmak ~ **(yekî) nezir bûn** adak adama borçlusu olmak ~ **(cihekî) nêzik** yakında * **hûn li cihekî nêzik rûdimên?** siz yakında mı oturuyorsunuz? ~ **nik** hev yan yana ~ **nik xwe hiştin** yanında bulundurmamak, tutmak * **heta ku hûn bèn ez dikarim zarok li nik xwe bihêlim** siz gelinceye kadar çocuğu ben tutarım ~ **nimêj û teatên xwe bûn** namazında niyazında olmak ~ **panga (yekî) man** beklemek ~ **paspe zivirîn** gerisingeri gitmek, yüz geri etmek ~ **paş û pêş nenihêrtin** gotin (an jî **heber dan**) i-leri geri konuşmak (lâflar etmek veya söylemek) ~ **paşî û pêşiya xwe** nafikire önünü ardını düşünmeden ~ **paşî û pêşiya xwe nanêre** önüne arkasına bakmadan ~ **paşî û pêşiya xwe nefikirîn** önünü ardını düşünmemek ~ **patika (yekî) siwar bûn** ensesine binmek ~ **pey** peşi sıra ~ **pey bûn** peşinde (veya peşinden) koşmak * **li** **pey** **dîplomayê** ye diploma peşinde koşuyor ~ **pey** (**tiştêkî** an jî **kesekî**) **bûn** (birinin veya bir şeyin) peşinde olmak (bir kişinin, bir işin) ardına (veya arkasına) düşmek ~ **pey çûn 1)** peşinde gitmek, birinin peşinden gitmek **2)** birinin peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) ~ **pey (yekî) çûn 1)** (birinin) peşinden gitmek **2)** (birinin) peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) ~ **pey**

ecelê xwe cûn eceline susamak ~ **pey feyde û menfaeta xwe bûn** kendine çıkar sağlamak ~ **pey gerîn** peşine takılmak ~ **pey hev** art arda, peş peşe ~ **pey** (an jî **dû**) **hev hatin** art arda gelmek ~ **pey (yekî) hûhû kirin** (arkasından) teneke çalmak ~ **pey meşîn** peşinden yürümek (birinin arkasında yürümek) ~ **pey qafê (yekî) cûn** kafasına uymak ~ **pey (tişteki) reviya yê din** ma kaçmaktan kovalamaya vakit olunamak ~ **pey rêça (yekî) cûn 1)** (birinin) peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) 2) (birinin) dümen suyuna gitmek ~ **pey şopa (yekî) sırtı sıra** ~ **pey şopa (yekî) cûn** (bir kimseyi) izlemek, uymak ~ **pey tengiyan firehî, li pey firehiyan tengî hene** her yokuşun bir inişi her inişin bir yokuşu vardır ~ **pey xwe gerandin** peşinden sürüklemek ~ **pey xwe kaş kirin** (an jî **kişandin**) ardından sürüklemek, arkasından sürüklemek yedmek ~ **xwe nenihêrtin** (an jî **mêze nekirin**) **û cûn** arkasına bakınadan gitmek ~ **pê bim li gorê bim** ayakta öleyim ~ **pêncî cihan gerîn** seksen kapının ipini çekmek ~ **(yekî) pêstûrî kirin** yakasına çökmek ~ **pêş çavê (yekî) bûn** gözünün önünde olmak (hiç unutmamak, olduğu gibi hatırlamak) ~ **pêşberî (yekî)** karşısında, yüzüne karşı ~ **pêşberî (yekî) derketin** (birine) karşı çıkmak ~ **pêşiya (yekî) dest danîn** (birine) boyun eğmek ~ **pêşiyê kemîn danîn** pusuya yatmak ~ **pirî û hindikiyê nenihêrtin** aza çoğa bakmamak ~ **pişt hev** peş peşe ~ **pişt tengahiyan her firehî** ye her yokuşun bir inişi vardır (her sıkıntıdan sonra düze çıkma vardır) ~ **pišta (yekî) bûn** destekleyicisi olmak ~ **pišta xwe kes dîtin** sırt bulmak (tişteki) ~ **piyan hiştin** (bir şeyi) ayakta tutmak ~ **porê xwe yê spî nanêrî** saçına başına bakmadan ~ **porê xwe yê spî şerm nakî** saçına başına bakmadan ~ **potara (yekî) ketin** (biriyle) dalga geçmek ~ **qara (yekî) hatin** (bir şey birinin) gücüne gitmek ~ **(yekî) qelp derketin** (birine) ihanet etmek ~ **qeweta xwe nihêrtin** imkanına bakınak ~ **quleke ku xwe bikê digere** kaçacak delik aramak ~ **qulekê digere ku tê kevê** girecek delik aramak, kaçacak delik aramak ~ **qulik û milikan** kenarda köşede ~ **quncê odayê rûniştin** başköşeye kurulmak ~ **qûnê ketin kasika cacarûnê argo** dört ayağı üstüne düşmek ~ **qusûrê megirin** kusura kalmayınız ~ **qusûrê menêrin** kusura kalmayınız, affedersiniz ~ **rasta meydanê** meydanın orta yeri ~ **rasta Xwedê hiştin** meydana bırakmak (açıkta, evsiz barsız bırakmak) ~ **rastê bi tena serê xwe** man sipsivri kalmak, orta dakalmak ~ **rastê bişkêne!** sağ yap! ~ **rastê bûn 1)** ortada olmak * **ew qas kar li rastê ye, tu bi ku de**

diçî? ortada bunca iş varken nereye gidiyorsun? 2) hayatta olmak ~ **rastê hiştin** meydana bırakmak (ortada, herkesin gözü önünde bırakmak) **(yekî) ~ rastê hiştin** açıkta bırakmak, ortada bırakmak ~ **rastê laelac man** sipsivri kalmak, orta dakalmak ~ **rastê man 1)** ortada kalmak (barınacak bir yeri olmamak) 2) ortada kalmak (bir şey kimse üzerine alınamak) ~ **rewşa xwe nenihêrtin** (an jî **mêze nekirin**) hâline bakmamak ~ **rex hev yan yana** ~ **rexê rê** yol kenarında, yol boyu ~ **rez binêrin wexta ku hûn tirî bixwin şerm mekin** bağa bak üzüm olsun, yemeye yüzün olsun ~ **rê bi rêz bûn** yola düzülme (veya düzelmek) **(kar û işê yekî) ~ rê cûn** şeytanın bacağı (veya ayağını) kırmak ~ **rê man heyirîn** yollarda kalmak ~ **rêça (yekî) hatin** izine uymak ~ **rihetiya xwe nihêrtin 1)** rahatına bakınak 2) can beslemek ~ **riya xwe cûn** yola gitmek ~ **rojan e ağır ayak** (doğurması yakın gebe kadın) ~ **rojên xwe nihêrtin** gününü gün etmek ~ **(ciheki) rûniştin** sakin olmak (bir yerde yerleşmek) ~ **(yekî) rûniştin** gözü alışmak (yadırganmaz olmak) ~ **rûyê (yekî)** (birinin) yüzüne karşı * **ez li rûyê wê jî dibêjim** yüzüne karşı da söylerim ~ **rûyê (yekî) gotin 1)** yüzüne konuşmak 2) yüzlemek (kusurunu veya suçunu yüzüne karşı söyleyip birini utandırmak) ~ **rûyê hev nihêrtin** yüz yüze bakmak ~ **rûyê (yekî) kenîn** yüzüne gülmek, yüze gülme (dostmuş gibi görünmek, yalandan dost görünmek) ~ **rûyê (yekî) nenihêrtin** yüzüne bir daha bakmamak ~ **rûyê (yekî) sekinîn** yüzüne konuşmak ~ **rûyê (yekî) xeber dan** (birinin) yüzüne karşı söylemek ~ **(yekî) sar bûn** (biri) üşümek ~ **ser ... 1)** *rd* ile ilgili, üzerine, üstüne, konusunda, dair * **axaftinek li ser hunerê kir** sanat üzerine (veya sanata dair) bir konuşma yaptı 2) üstüne, ilişkin, değin 3) dayanarak, izafeten 4) (herhangi bir) zeminde, hakkında * **li ser vî tiştî axaftinek pêk aniye** bu zeminde bir konuşma yapmış ~ **ser agir bûn** iğne üstünde oturmak, diken üstünde oturmak (veya olmak) ~ **ser (...)** **aqil avêtin** bozmak * **li ser siyasetê aqil avêtiye** akıllı siyasetle bozmuş ~ **ser avê bûn** diken üstünde oturmak (veya olmak), iğne üstünde oturmak ~ **ser balîfekê bi hev re pîr û kal bûn** bir yastıkta koca olmak ~ **ser bar bûn** barut kokusu gelmek (savaş tehlikesini sezmek) ~ **ser belaya xwe ve bûn ettiğini** bulmak (veya çekmek) ~ **ser belaya xwe vebe** Allah belâsını versin ~ **ser belaya zimanê xwe ve bûn** dilinin cezasını (veya belâsını) çekmek (veya bulmak) ~ **ser bextê (yekî)** (birinin) vicdanına ~ **ser bextê kerê te argo** elini vicdadına koy ~ **ser bextê**

(yekê) rûniştin kismetine mani olmak (evlenmesine engel olmak) ~ ser (yekî) bi çi qasî bibe mal jî neye (veya nelere) mal olursa olsun, ne pahasına olursa olsun ~ ser (yekî) biha rûniştin astarı yüzünden pahalı olmak ~ ser bûn (...) mal etmek (bir değer karşılığında sahip olmak) * erse li ser min bû pênç milyar arsayı beş milyara mal ettim ~ ser (karekî) bûn başta (veya başında) bulunmak (bir işin yöneticisi olmak ~ ser (tiştêkî) bûn 1) bahsetmek, değinmek * nivîsarek e ku li ser mijara hêvotinê ye eğitim konusuna değinen bir yazı 2) -e üzerine olmak * debara wan li ser pez e geçimleri mal davar üzerine ~ ser (yekî) bûn 1) (birinin) üzerine olınak * xweyîkirina wan li ser min e geçimleri benim üzerime 2) (birinden) yiyip içmek (veya otlanmak) ~ ser (yekî) cemedîn (birinin) üstüne kalmak * ev tişt li ser me cemedî bu iş üstümüze kaldı ~ ser cihan ketin û xwe dirêj kirin yatağa serilmek ~ ser çar piyên xwe ketin dört üstüne düşmek ~ ser çav û seran hayhay olur, peki ~ ser çavan h hayhay ~ ser çavê (yekî) xistin gözüne sokmak ~ ser çax û benga xwe bûn formda olmak ~ ser çengek av so-beberî kirin bir bardak suda fırtına koparmak ~ ser çerm al gülüm ver gülüm (bir kimseye yapılan hizmetin hemen karşılığını bekleme durumu) ~ ser (yekî) çi qas rûnê ne pahasına olursa olsun ~ ser çoka (yekî) rûniştin (birinin) kucasına oturmak ~ ser çokan diz üstü ~ ser çokan rûniştin apışmak (çömelmek, çömmek) ~ ser çûnê ye ayağı üzengide ~ ser dawa (yekî) nimêj di-be art eteğinde namaz kıl ~ ser daxwazê istemli, isteğe bağlı olarak ~ ser demore ye şefaf, arkasa açık seçik görünen ~ ser derzî-dankê lingan bûn (an jî sekinîn) tetikte olmak, etikte beklenek (bulunmak veya durmak) ~ ser dest û piyan çûn hizmete koşmak, başkalarına hizmet etmek ~ ser destan gerîn (bir şey) elden ele dolaşmak ~ ser destê xwe gerandin parmağınan oynamak ~ ser dev çûn yuvarlana yuvarlana gitmek ~ ser dil, dil ne hebandin gül üstüne gül koklamamak ~ ser dilê (yekî) bûn (birine) yük olmak (konaklamak için) ~ ser dilê (yekî) man mideye oturmak ~ ser (kesekî an jî tiştêkî) dîn û har bûn 1) (bir kimse veya bir şey için) deli divane olmak (bir şeyin) divanesi olmak 2) (biri için) yanıp tutuşmak ~ ser dîn û îmanên min be dinim hakkı için (veya dinim aşkına) * hema li ser dîn û îmanên te be, te qet bihiştîye ku Romenan keştî çekirine? dinin aşkına sen Romenlerin gemi yaptıklarını iştittin mi? ~ ser direksiyonê bûn direksiyon sallamak ~ ser doşeka Xwedê û pêxember xwişka min e dünya

ahret kardeşim olsun ~ ser ejnûyan diz üstü * herî dawî Alî kete ser ejnûyan en son Ali çöktü diz üstü ~ ser ferê bûn tek olmak (sayılar için) ~ ser fikra (yekî) bûn 1) (birinin) peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) 2) (birinin) fikrine katılmak, düşüncesini paylaşmak ~ ser (yekî) giran bûn astarı yüzünden pahalı olmak ~ ser (yekî) giran rûniştin tuzluya mal almak (oturtmak veya patlamak) ~ ser gotîna (yekî) bûn fikrine katılmak, düşüncesini paylaşmak ~ ser gotîna xwe man sözünde durmak ~ ser (wî) guhî razan için den geçirmek ~ ser (sûc an jî tiştêkî) hatin girtin baskına uğramak ~ ser (yekî) hatin xeberdan lâf çıkmak (birinden kötü bahsedilmek) ~ ser (yekî) helak bûn birine çok düşkün olmak ~ ser helepêtkan bûn tetik bulunmak (veya tetikte bulunmak) ~ ser helepêtkan sekinîn tetik üstünde beklemek ~ ser hal û hemdê (wî) hiştin kendi haline bırakmak * me ew li ser hal û hemdê wî hişt onu kendi haline bıraktık ~ ser hal û hemdê xwe man kendi halinde kalmak * ez dixwazim li ser hal û hemdê xwe bimînim kendi halimde kalmak istiyorum ~ ser (yekî) helîn (biri için) yanıp tutuşmak ~ ser hesab nivisandî mahsup ~ ser hev peş peşe ~ ser hev re çûn û hatin hareketlilik başlamak, hareketlenmeye başlanmak ~ ser hevîbûna dil gönül bağı ~ ser hêkan qerimîn kuluçkaya yatmak ~ ser hêlekanê bûn dananın kuyruğu kopmak ~ ser hêstriyan bûn iğne üstünde oturmak ~ ser hişê xwe ayık ~ ser hişê xwe bûn ayık olmak, kendinde olmak ~ ser kevçika dilê (yekî) xistin can evinden vurmak ~ ser kewnekê bir karar (aynı durumunu koruyarak, değişirmeden) ~ ser kewnekê man bir kararda kalmak ~ ser (yekî) kilam gotin (an jî strîn) (birinin üstüne) türküsünü çığırmaq ~ ser (yekî) kilam derxistin (birinin) üstüne türkü yakmak ~ ser kitekitan rawestînin ayrıntılar üzerinde durmak, tafsilata girmek ~ ser lingan 1) ayakta, ayak üstü, ayak üzeri (ayakta durarak, ayakta olarak) 2) ayak üstü, ayak üzeri (acele olarak) 3) ayakta (te-lâşlı, heyecanlı) ~ ser lingan hiştin (an jî sekinandin) ayakta durdurmak (tiştêk) ~ ser lingan hiştin (bir şeyi) ayakta tutmak ~ ser lingekî çil vîran kîr ama da yalan atmak ~ ser lingê (an jî piyên xwe man) ayakta kalmak (yıkılmamak) ~ ser lingên xwe gerîn gezmek (hasta için; ayağa kalkmak) ~ ser malê (yekî) rûniştin malına el koymak, üstüne oturmak ~ ser malê belâş rûniştin beleşe konmak ~ ser malê mîratê rûniştin mirasa konmak ~ ser (yekî) man 1) üzerinde kalınak (artırmada) * mazat li ser wî ma artırma üzerinde kaldı 2) dayanmak (isten-

meyen işler için; sonunda birinin veya bir şeyin üzerinde kalmak) * **a soxîn ev kar dê bê li ser me bimîne** sonunda bu iş gelip bize dayanacak ~ **ser (...)** **man** -e sadık kalmak, arkasında durmak * **ez li ser gotîna xwe mam** sözüme sadık kaldım (**karek**) ~ **ser (...)** **man** (bir iş) kâğıt üzerinde (veya üstünde) olmak ~ **ser (...)** **mijûl bûn** söz konusu etmek ~ **ser (...)** **mirin 1** (biri için) yanıp tutuşmak, birini çok sevmek **2**) (biri şey için) yanıp tutuşmak (bir şeyi elde etmek için çok güçlü istek duymak) * **li ser keyatiyê dîmire** muhtarlık için yanıp tutuşuyor ~ **ser (tiştêkî) mirî bûn** (bir şeye) düşünmek olmak ~ **ser mîratê rûniştin** mirasa konmak ~ **ser namûs û şerefa xwe man** namusuyla yaşamak ~ **ser navê (tiştêkî) an jî (yekî)** (bir şeyin veya bir kimsenin) adına * **li ser navê gel** halk adına ~ **ser navê mirovatîyê** (an jî **însaniyetîyê**) insaniyet namına ~ **ser navê xwe** kendi adına, namına ~ **ser nesekînîn** (an jî **negerîn**) takipsiz, takip edilinceye kadar * **ku tu li ser kar negerî naçe serî** takipsiz hiçbir iş yürümüyor ~ **ser pêçîyan çûn** ayaklarının (veya ayağının) ucuna basmak ~ **ser pêçîyên piyên xwe çûn** ayaklarının (veya ayağının) ucuna basmak ~ **ser pêçîka xwe leyîstikandin** (birini) parmağında oynatmak ~ **ser pirê tê fal** olmadık yerde bir şey istemek ~ **ser pişta (yekî) bûn 1** (bütün) yük sırtında olmak **2**) çekip çeviren (biri) olmak * **hemû tişt li ser pişta lawê wan** e çekip çeviren oğullarıdır ~ **ser pişta (yekî) îdareya xwe kirin** (birinin) sırtından geçinmek ~ **ser pişta (yekî) man** (birinin) üstüne kalmak (güçlükler birinin omuzlarına yüklenmek) ~ **ser pişta (yekî) xwarin** (birinin) sırtından geçinmek ~ **ser piştê raketin** (an jî **ramedîn**) **1**) yan gelip yatmak, yan gelmek **2**) sırt üstü yatınak ~ **ser piştê razan** sırt üstü yatmak (**tiştêk**) ~ **ser piyan hiştin** (bir şeyi) ayakta tutmak * **me sazî li ser piyan hişt** kuruluşu biz ayakta tuttuk (**yek**) ~ **ser piyan hiştin** (bir kimseyi) ayakta tutmak ~ **ser piyên paşîn rawestîn** susta durmak (köpekler için) ~ **ser piyên xwe gerîn** gezmek (hasta için; ayağa kalkmak) ~ **ser qula kurmoriyan bûn** diken üstünde olmak ~ **ser qula kurmoriyan rûniştin** yerinde su çıkmak (haklı bir sebep olmadan yerini bıraklara veya bırakmak isteyenlere söylenir) ~ **ser rê yol üstü** (veya uğrağı) ~ **ser rê bûn** yola çıkmak üzere olmak ~ **ser rê ye** ayağı üzengide ~ **ser rêça (yekî) çûn** (birinin) izinden yürümek ~ **ser rêça (yekî) hatin** izine uymak ~ **ser (yekî) ricîfîn** (birinin) gözünün içine bakmak (bir kimsenin üstüne titremek) ~ **ser rojan bûn** günü yetmek (gebe için; doğum vakti gelmek) ~ **ser rojan** e ağır

ayak (doğurması yakın gebe kadın) ~ **ser (... yekî) rûniştin** konmak * **li ser pereyê min rûnişt** parama kondu ~ **ser sekinîn** (an jî **rawestîn**) ele almak ~ **ser (...)** **sekinîn** (bir şeyin) başında beklemek (veya durmak) ~ **ser (tiştêkî) sekinîn** bir şeye temas etmek, -den bahsetmek, değinmek ~ **ser ser û çavan!** baş üstüne! ~ **ser seran!** baş üstüne! ~ **ser ser û çavên xwe qebûl kirin** başı üstünde yeri olmak (bir düşünce veya davranışı uygun bulmak) ~ **ser seran û çavan** can baş üstüne ~ **ser serê (yekî) fors kirin 1**) afi kesmek (satmak veya yapınak), fiyaka satmak **2**) (birine) kabadayılık etmek ~ **ser serê (yekî) mîranî kirin** yiğitlik taslamak ~ **ser serê (yekî) sekinîn** (birinin) tepesine dikilmek, başına dikilmek (bir işi yaptırmak yanında ayakta durmak) ~ **ser serê (yekî) teperep kirin** tepesinde havan dövmek (veya değirmen çevirmek) ~ **ser sergo nedîtîn** (herhangi bir şey) sokakta bulmamak * **min canê xwe li ser sergo nedîtîye** canımı sokakta bulmadım ~ **ser (yekê) sewsî bûn** (birine) abayı yakmak ~ **ser siya piştê vezelîn** sırt üstü yatmak (çalışmadan rahat bir yaşam sürdürmek) ~ **ser sozê xwe man** sözünde durmak ~ **ser sozê xwe neman** su koyuvermek (sözünde durmamak) ~ **ser (yekî) stran gotîn** (an jî **strîn**) (birinin üstüne) türküsunü çıғırmak ~ **ser striyan** (an jî **hêstriyan bûn**) diken üstünde oturmak (veya olmak) ~ **ser striyan rûniştin** iğne üstünde oturmak ~ **ser (yekî) şofandin** (an jî **şûştin**) (kendini veya birini) temize çıkarmak (veya çıkartmak) ~ **ser şopa (yekî) çûn** (birinin) izinden yürümek ~ **ser şopa (yekî) hatin** izine uymak ~ **ser şopê çûn** izi takip etmek ~ **ser textê kişwerekê du padîşah nabin** iki cambaz bir ipte oynamaz ~ **ser tetikan bûn** tetik bulunmak (veya tetikte bulunmak) ~ **ser tetikan hiştin** aleste tutmak ~ **ser tetikan sekinîn** tetik üstünde beklemek, aleste durmak, alâma geçmek ~ **ser tiliya** (an jî **pêçîka**) **xwe leyîstikandin** (birini) parmağında oynatmak, (birini) kukla gibi oynatmak ~ **ser tiliya xwe zîzîkandin** avucunun içine almak ~ **ser tobeya xwe man** tövbesinin arkasında durmak ~ **ser û çavê (yekî) xistin** (birinin) başına çalmak ~ **ser wî guhê ranezê** sen hala öyle san, devir değişti, veya köprünün altında çok sular geçti ~ **ser wî guhî qet ramezê, ew do bû ne troj** e köprünün (veya köprülerin) altından çok su (veya sular) aktı (veya geçti) ~ **ser xêrê be** Allah hayırlı etsin (veya kılsın), hayırlı (veya hayırlısı) olsun ~ **ser xwe gerandin** üzerinde bulundurmak (veya taşımak) ~ **ser yek kevçî û kodikê bûn** bir yakadan baş çıkarmak (bir çatı altında dirlik içinde yaşamak) ~ **ser**

zar û zımanan bûn dillerde dolaşmak (veya gezmek), ağza düşmek ~ **ser zar û zımanan e dile** (veya dillere) destan ~ **ser (yekî) zêde kirin** artırmak (fiyat artırmak) ~ **ser zımanê (yekî) bûn 1** ağzından düşürmemek 2) dilinin ucunda olmak ~ **ser zımanê min e** dilimin ucunda ~ **serê axaftin** (an jî **xeberdan**) çêbûn söz konusu olmak (veya söz konusu etmek) (**rewşek**) ~ **serê (yekî) bûn** (bir durum birinin) başında olmak ~ **serê (yekî) bûn amir** (birinin başına) kâhya kesilmek ~ **serê (yekî) bûn zana** (birine) allâme kesilmek ~ **serê (yekî) ketin** (bir şeyden) ağzının tadını almak ~ **serê dijmin** (an jî **neyaran**) be düşman başına * **ketina nav nivîna a jî ber kalbûnê bila li serê neyaran** be ihtiyarlıktan yataklara düşmek düşman başına ~ **serê dijminê te** be düşman başına ~ **serê dîn bûn** (bir şey için veya bir şeye) deli olmak (çok sevmek) ~ **serê (yekî) ketin 1** ders çıkarmak (bir olaydan tecrübe kazanmak) 2) başına gelmiş olmak, yaşamış olmak ~ **serê ne starek û ne jî tiştek** alta yok üstte yok (yoksul) ~ **serê neyarê te** be düşman başına ~ **serê ramana xwe gotin** üstüne fikir yürütmek ~ **serê ruh dan** can atmak ~ **serê serî eşandin** üzerine kafa yormak ~ **serê sibehê /i** sabah erkenden ~ **serê (yekî) xistin** başına geçirmek (bir şeyi öfkeyle birinin başına vurmak) ~ **serê xwe dixê** bin can ile, çok isteyerek, gönülden ~ **serî ketin** akıllanmak ~ **siya (yekî) nihêrtin** alâka göstermek ~ **sonda xwe poşman bûn** andını bozmak (**yek**) ~ **sondan qirase kirin** ant vermek ~ **sozê xwe poşman bûn 1** sözünü geri almak (üstüne aldığı işten vazgeçmek) 2) su koyuvmek, çamura yatmak (sözünü yerine getirmemek, sözünde durmamak) ~ **stû siwar bûn** çullanınak ~ **stû siwar kirin** çullandırmak ~ **stûyê (yekî) siwar bûn 1** (birinin) tepesine (veya başına) binmek, (birinin) tepesine (veya başına) çıkmak 2) dalına binmek (sıkıştırmak, musallat olmak) ~ **sûfê (yekî) ketin 1** (birinin) gururunu incitmek 2) (birine) çıkışmak, terslemek ~ **şe xistin** (an jî **dan**) tarağa vurmak ~ (**cihekî**) **şemate dan çêkirin** (ortalığı) gürültüye (veya patırtıya) vermek ~ **şîrê (yekî) man** sütüne kalmak ~ **şîrê xwe çûn** sütüne çekmek, süt çekmek ~ **şûna...** yerine * **li şûna heftaniyê rojaniyê bide min** bana haftalık yerine gündelik ver ~ **şûna (...)** yerli yerine * **têkberan li şûna wan** deyne eşyaları yerli yerine koy ~ **şûna şêran kund dixwîne** yiğitlerin yurdu baykuşlara kalmış ~ **te heram** be gözüne dizine dursun ~ **te xweşî helal** be wekî **şîrê (spî yê) diya** te ananın ak sütü gibi helâl olsun ~ **tehma (tiştekî) nihêrtin** (mêzandin an jî **mêze kirin**) tadına bakmak, çeşnisine

bakmak ~ **telê (yekî) ketin** ağırlına gitmek, ağır gelmek, gücüne gitmek, dokunmak, gururunu zedelemek, kibirine dokunmak, betine gitmek, haysiyetine dokunmak, arına dokunmak (batmak, koymak, incitmek, insan içine işlemek) * **gotin li telê min ketin** sözler bana çok ağır geldi * **ev gotin pir li telê min ketin** bu sözler bana çok ağır geldi * **gotinên wê li telê min dikevin** onun sözleri bana batıyor ~ **tenekeyê xistin** ipten kuşak kuşanmak (yoksul düşmek) ~ **tenişta hev yan yana (tiştek) ~ (yekî) teqandin** (birine) mesele çılatmak ~ **tetikan bûn** tetikte olmak, tetikte beklemek (bulunmak veya durmak) ~ **textê kişwerekê du padîşah nabîn** bir ipte iki canbaz olmak ~ **tîla (yekî) xweş nehatin argo** hoşuna gitmemek ~ **tiştingê xebîtin** tüfeğe davranmak ~ **tîka xwe çûn** burnunun dikine (veya doğrusuna) gitmek ~ **urzê (yekî) birin** (birini) terslemek, bozmak ~ **urzê (yekî) ketin** (birini) terslemek, bozmak ~ **van nêzan** yakınlarda * **li van nêzan lokante heyê?** yakınlarda lokanta var mı? ~ **vê dinyayê bi çavê xwe** dünya gözüyle ~ **vê dinyayê û li wê dinyayê** iki ci-handa ~ **vî ali** (an jî **hêlê**) **û li wî ali** (an jî **hêlê**) bir o yana bir bu yana ~ **vî ali ~ wî ali** **xwe quraftin** bel kura kura ~ **vî guhî dixê di guhê din de** derdixê bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak ~ **ware şêran kund dixwîne** yiğitlerin yurdu baykuşlara kalmış ~ **wê derê ma mat** elde ~ **wê dinyayê dawedarî îmana (yekî) bûn** ahirette on parmağı yakasında olmak ~ **wê dinyayê em dê bibêjin îman tû dê bibêjî eman** ahirette on parmağı yakasında olmak ~ **wê dinyayê wê destê (yekî) di qirika (yekî) din** de be ahirette on parmağı yakasında olmak ~ **wî perê dinyayê** dünyanın öbür (veya bir) ucu ~ **wî serî** erkenden * **sibehê li wî serî em dê bikevin rê** sabah erkenden yola çıkacağız ~ **xaniyê baş menêre li cîranê baş** binêre ev alma komşu al ~ (**yekî**) **xayîn gerîn** (birine) ihanet etmek ~ **xeber dan** (axaftin an jî **peyivîn**) ele almak ~ **xelasiya xwe gerîn** görünüşü kurtarmak ~ **xerabcîhan** be dağlara taşlara ~ **xezeba (yekî) rast** hatin gazapa uğramak ~ **xwarina xwe miqate bûn** can boğazdan gelir ~ **xwe dan guhdarîkirin 1** ağzına baktırmak 2) (bir kimse) ağzının içine baktırmak ~ **xwe dan** sondan yeminler içmek (veya etmek) ~ **xwe kîran re derman tune** kendi başına işe kalkışmanın bir bedeli vardır ~ **xwe kirin êvar** akşamı etmek, akşamlamak ~ (**yekî**) **xweş hatin** kulağı okşamak ~ **xweşa (yekî) çûn** (birinin) hoşuna gitmek ~ **xweşa (yekî) hatin** (birinin) hoşuna gitmek, hora geçmek (tiştek, kesek) ~ **xweşa (yekî) neçûn** (bir şey,

birinin) hoşuna gitmemek, zıttı olmak, tersine gitmek ~ **xwîna (yekî) mişîn** (bir şeyin) kanını emmek ~ **(yekî) zîd bûn** (bir şey, birinin) zıttı olmak ~ **zîdê (yekî) çûn** zıddına gitmek ~ **zîdê (...)** **ketin** -e aykırı düşmek ~ **zîkê xwe dinêre** ekmek düşmanı (çalışmayan, tüketici durumunda olan) ~ **zora (yekî) çûn** (bir şey birinin) gücüne gitmek, ağırına gitmek, ağır gelmek, betine gitmek, acı gelmek (kırıcı gelmek), arına dokunmak * **ev gotin pir li zora min çûn** bu sözler bana çok ağır geldi * **gotin li zora wî çû** söz ona acı geldi ~ **zorê qirase bûn** güce sarmak ~ **zorê qirase kirin** gücüne koşturmak, zora koşturmak (zorluk, güçlük çıkartmak) ~ **zorê siwar kirin** gaza getirmek

liafişman *m* afişte kalmak

li afiş man *l/bw* afişte kalmak

lialiyekî xistin *m* devirmek, bir yana eğme

li aliyekî xistin *l/bw* devirmek, bir yana eğmek * **şewqa xwe li aliyekî xist** şapkasını devirdi

li (...) **anîn** *l/bw* yakıştırmak * **cil li bejna xwe aniye** elbiseyi kendine yakıştırmış

li armancê ketin *l/bw* hedefi bulmak, rastlamak

li avabûn *m* gurup (bir gök cisminin ufku altına inmesi, ay, yıldız gibi)

li avêxistin *m* 1. sudan geçirme (elbise yıka-mak için) 2. sudan geçirme (çamaşırı duru-lamak) 3. suyu yarıp geçme

li avê xistin *l/bw* 1. sudan geçirmek (elbise yıka-mak için) 2. sudan geçirmek (çamaşırı du-rulamak) 3. suyu yarıp geçmek

li axaftinê vebûn *l/bw* nutuk atmak (veya çek-mek)

li azîziya *rd* asılı kalmış olan

li azîyê hiştin *l/bw* askıda bırakmak, askıya al-mak, boşa alınak

li azîyê man *l/bw* 1. askıda kalmak 2. kabak gibi ortada kalmak, kenarda kalmak

lib *m* 1. tane (herhangi bir sayıda olan şey, a-det) 2. adet ~ ~ tane tane

libabûn (I) *m* savrulma

libabûn (II) *l/bw* 1. sapma, kıvrılma, köşeyi dönme 2. sallanma (kımıldamak, bağlı bu-lunduğu yerden gevşek duruma gelip yerin-den oynamak)

li ba bûn (I) *l/bw* savrulmak

li ba bûn (II) *l/bw* 1. sapmak, kıvrılmak, köşeyi dönmek (-den sapmak) * **gava ku tu li goşe li ba bikevî, rast here mala pêşîn a ku derkeve ser riya te** köşeyi dönünce karşına çıkacak eve git 2. sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duru-ma gelip yerinden oynamak)

libabûyîn (I) *m* savruluş

libabûyîn (II) *m* sapış, kıvrılış, köşeyi dönüş

libade *n* bir tür yakasız üst giysi

li bahaneyan gerîn *l/bw* bahane aramak, vesi-le bulmak

li baheneyan bûn *l/bw* bahanesi üstünde ol-mak

li ba hev *h* bir arada, birlikte

libak *rd* hamarat

libakbûn *m* hamaratlaşma

libak bûn *l/hgh* hamaratlaşmak

libaketin *m* 1. geri dönme 2. köşeye dönme, sapma 3. çark etme 4. sallanma

li ba ketin *l/bw* 1. geri dönmek 2. köşeye dön-mek, sapmak 3. çark etmek 4. sallanmak

libakirin (I) *m* sallama

libakirin (II) *m* savurma

li ba kirin (I) *l/bw* sallamak * **destmalê li ba bike** mendili salla

li ba kirin (II) *l/bw* savurmak

libakî *m* hamaratlık

li bal *d* 1. indinde, yanında, nezdinde 2. *nd* hu-zur * **ez li bal we vê dibêjim** sizin huzuru-nuzda bunu söylüyorum

li balê bûn *l/bw* 1. yanında olmak 2. kocasının yanında olmak

li bal xwe *h* kendince, kendince

libalxwetî *m* kendincelik

libandin *m* taneleme

libandin *lgh* tanelemek

li banî *h* yukarıda

libar (I) *rd* 1. bahaneli, bahanesi üstünde 1. gergin (bozulacak duruma gelmiş olan ilişki vb.) * **hevalê min û jina wî ji hev re libar in** arkadaşım ile karışırbirbirine karşı gergindirler

libar (II) *rd* uygun, müsait

libarbûn *m* 1. bahanesi üstünde olma 2. ger-ginleşme 3. gerilme, sinirlenme 4. gerilim, gerginlik, tansiyon

libarbûn (II) *m* uygun olma, müsait olma

li bar bûn *l/bw* 1. bahanesi üstünde olmak 2. gerginleşmek * **têkiliyên navneteweyî li bar in** uluslararası ilişkiler gerginleşti 3. ge-rilmek, sinirlenmek

li bar bûn (II) *l/bw* uygun olmak, müsait olmak

libarbûnî (I) *m* gerginlik

libarbûnî (II) *m* uygunluk

libarî *rd* gergince

libarkirin *m* 1. bahaneli hale getirme, kışkırt-ma 2. gerginleştirme

li bar kirin *l/hgh* 1. bahaneli hale getirmek, kış-kırtmak 2. gerginleştirmek

libas *n* لباس, giysi

li ba (...) **sekinîn** *l/bw* oturmak (beraber kal-mak) * **ez li ba diya te nasekinim, maleke cihê dixwazim** ben annenle oturmam, ayrı ev isterim

li baskê meşê misikîn *l/bw* sirekten yağ çıkar-mak

libat *m* 1. davranış 2. davranış, tutum

libatkirin *m* davranma

libat kirin */gh* davranmak
libat pê neketin */bw* kötü duruma düşmek, yılmak
li ba xistin */bw* 1. sallamak 2. döndürmek, köşeyi geçirtmek
li bayê xistin */bw* savurmak (rüzgâr bir şeyi alt üst etmek, havaya kaldırmak, dağıtmak)
li bejî kêf kirin */bw* 1. çalmadan oynamak 2. çalmadan oynamak (bir işe çok hevesli görünmek)
li bejî reqîşîn */bw* çalmadan oynamak
li belayê gerîn */bw* belâ aramak
li belayê xistin */bw* belâ sokmak
li benda dora xwe bûn */bw* zaman kollamak (bir işin sırasını beklemek)
li benda dora xwe man */bw* zaman kollamak (bir işin sırasını beklemek)
li benda firsenda xwe bûn */bw* fırsat beklemek (veya aramak), fırsat kollamak (veya gözlemek)
li benda roja xwe bûn */bw* zaman kollamak (uygun bir fırsat beklemek)
li benda xeberê bûn */bw* kulağı kırıste (olmak)
libendêbûn *m* 1. bekleme 2. bakma (bir işi birinden beklemek) 3. bekleme (karşılaşılması ihtimali bulunma) 4. kollama (olmasını, ortaya çıkmasını beklemek)
li bendê bûn */bw* 1. beklemek * **li malê li benda min bin** evde beni bekleyin 2. bakmak (bir işi birinden beklemek) * **karên malê li benda min in** evin işleri bana bakıyor 3. beklemek (karşılaşılması ihtimali bulunmak) * **karên zor li benda we ne** sizi zor işler bekliyor 4. kollamak (olmasını, ortaya çıkmasını beklemek)
li bendê dan hiştin */lb* bekletmek
li bendê hatin hiştin */lb* bekletilmek
li bendê hatin sekinandin */lb* beklenilmek
libendêman *m* bekleme, aylama, yolunu bekleme (veya gözleme)
li bendê man */bw* beklemek, aylamak, yolunu beklemek (veya gözlemek)
libendêneman *m* beklenmezlik
li bendê sekinîn */bw* beklemek
li bendî hev man */bw* beklemek
liber (I) rd 1. giyinik 2. örtük, örtülü * **derî li ber bû** kapı örtüktü
li ber (II) nd 1. beri (önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olan) 2. eşik (yakını, başlangıç yeri) * **dinya li ber qeyraneke a-borî** ye dünya yeni bir ekonomik bunalımın eşliğinde 3. karşısında
li ber avê h sudan ucuz, bedavaya, besbedeva, ölü fiyatına ~ ye para ile değil
li ber avê kirin */bw* ucuzla kapatmak (ucuzla almak)
li ber barê yekî rabûn */bw* (birine) destek çıkmak
li ber bayê hevketin */bw* anlaşılmamak

li ber bayê (yekî) reqîşîn */bw* (birinin) dediklerine göre hareket etmek
li ber birûşkên xelkê ketin */bw* (bir kimse) şimşekleri üstüne çekmek
li ber bûn (I) /bw 1. giyinik olmak * **kinc li ber bû** o giyimikti
li ber bûn (II) /bw beklemek (bir şeyi, bir kimseyi gözetmek, korumak, muhafazaya etmek) * **li ber eşya be, kesek tişteq pê neke** eşyayı bekle, kimse bir şey yapmasın
li ber bûnê d üzere * **êvar li ber bûnê ye** akşam olmak üzere
liberçav rd 1. açık, besbelli, aleni 2. **h** göz önünde, görünürde * **digel ku gelek pere zêha kırıye, li ber çavan tişteq nîn e** para harcadığı halde görünürde bir şey yok
li ber çavan rd 1. ap açık, besbelli, aşîkâr, ortada 2. **h** açıktan açığa, alenen, görünürlerde
li ber çavan bûn */bw* göz önünde olmak
li ber çavan girtin */bw* göz önünde bulundurmak
li ber çavan standin */bw* göz önünde bulundurmak
li ber çav bûn */bw* göz önünde olmak
li ber çavê xwe dîtin */bw* gözleriyle görmek
li ber çavê xwe reş kirin */bw* gözden çıkarmak * **milyarek li ber çavê xwe reş kir** bir milyarı gözünden çıkardı
li ber çav reş bûn */bw* herhangi bir şeyden soğumak, sevmemek
li ber (...) **çûn** */bw* ortalığı ... götürmek * **ma-la wan li ber lehiya pîsiyê dîçû** ortalığı pislik götürüyordu
li ber çûndinê h gider ayak * **li ber çûndinê em jî xapandin** gider ayak bizi de kandırdı
liberdan (I) m 1. karşı koymak, karşı durmak 2. ısrar etmek 3. uğraşmak
liberdan (II) m takma (birşeyi başka bir yere uygun bir şekilde ilişirtme)
li ber dan (I) /bw 1. karşı koymak, karşı durmak 2. ısrar etmek 3. uğraşmak
li ber dan (II) /bw takma (birşeyi başka bir yere uygun bir şekilde ilişirtmek) * **derî li ber da** kapıyı taktılar
li ber destan mezin bûn */bw* yetim büyümek, başkaları tarafından büyütülmüş olmak
li ber destan bûn */bw* başkalarınca büyütülmek
li ber destê xwe gerandin */bw* parmağından oynatmak
li ber dil dan */bw* teseli etmek
li ber dil gerîn */bw* teseli etmek
li ber dora xwe sekinîn */bw* kuyruğa girmek
liberdûgirtin m tütsüleme (et, balık gibi yiyecek maddeleri için)
li ber dû girtin */bw* tütsülemek (et, balık gibi yiyecek maddeleri için)
liberdûgirtî rd tütsülü (et, balık gibi yiyecek maddeleri için)

- li berê** *nd* 1. yanı başında (veya yanı başına) 2. yanında (bir şeye nispetle) * **ew êşa ku min kişand mirin li berê ne tiştek e** çektiğim acı yanında ölüm hafif kalır
- li berê asê bûn** *//bw* ayaklanmak
- li berê çêkirin** *//bw* 1. arada çıkarmak 2. (bir şeye bakarak) örneğini yapmak
- li berê gerîn** *//bw* kırmızı dipli mumla davet etmek
- li berê nedan** *//bw* dayanmamak * **berf li ber baranê nade** kar yağmura dayanmaz
- li berê pehn bûn** *//bw* 1. kurulmak (sofraya rahatça oturmak) 2. yayılmak, yayılıp kurulmak, sere serpe oturmak
- li berê pelixîn** *//bw* yayılmak, sere serpe oturmak
- li berê qerisîn** *//bw* direniş göstermek
- li berê rabûn** *//bw* 1. (birine) karşı gelmek, karşı çıkmak, çemkirmek 2. pay vermek (küçük büyüğe karşılık vermek, saygısızca davranmak) 3. baş kaldırmak, isyan etmek, ayaklanmak 4. karşı gelmek, boy ölçüşmek * **kesekî ku di gulaşê de li berê rabe nîn e** güreşte ona karşı çıkacak kimse yok
- li berê reş bûn** *//bw* 1. (birine karşı) antipati duymak 2. nefret etmek, tiksinti duymak
- li berê reş kirin** *//bw* gözünden düşürmek, soğutmak
- li berê serî rakirin** *//bw* (birine) karşı durmak, karşı çıkmak
- li berê xeber dan** *//bw* (birine) karşı saygısızlık etmek
- li berê xistin (I)** *//bw* 1. takmak 2. önüne koşturmak 3. ıskalamak, ıska geçmek
- li berê xistin (II)** *//bw* iplik çekmek, iplik eğirmek
- li berê xwe girtin** *//bw* karşı koymak, karşı durmak
- li berê xweş kirin** *//bw* gözüne girmesini sağlamak
- li berfê xistin** *//bw* karı yarıp geçmek
- li ber firotanê bûn** *//bw* satlığa çıkmış olmak
- libergerîn** *m* 1. ısrar etme, üstelenme, üstüne yüklenme 2. hatır alma, gönül alma, tarziye 3. verilmiş sadakası olma (veya var olma) 4. yalvarma
- li ber gerîn** *//bw* 1. ısrar etmek, üstelenmek, üstüne yüklenmek 2. hatır almak, gönülünü almak 3. verilmiş sadakası olmak (veya var olmak) * **xêra wî li ber gerîya** verilmiş sadakası vardı 4. yalvarmak
- li ber gotinê nesekînîn** *//bw* lâf (veya söz) altında kalmamak
- li ber govendê li neyê xistin** *//bw* alakasız bir iş yapmak
- li ber guhê (yekî) ketin** *//bw* kulağına gelmek, duymak
- li ber guleyan çûn** *//bw* kurşunlara gelmek
- li ber hatin xistin** *//tb* takılmak

- liberhev** *nd* alması
- li ber hev** *h* karşı karşıya
- li ber hev bûn** *//bw* 1. (birbirine) saldırmak için tetikte olmak 2. alması olmak
- liberhevdan** *m* didişme
- li ber hev dan** *//bw* didişmek
- li ber hev li xwe kirin** *//bw* sırayla giymek
- li ber hev paş hev xistin** *//bw* lâfi dolaştırmak, bahane aramak * **tu naxwazî ku ew were tu çima li ber hev paş hev dixî?** gelmesini istemiyorsun, peki niye lâfi dolaştırıyorsun?
- li ber hev pehn bûn** *//bw* 1. kapışmak 2. (birbirine) girişmek
- li ber hev rabûn** *//bw* 1. karşı karşıya gelmek 2. (birbirine) çıkmak, (birbiriyle) mücadele etmek, (birbirine) karşı başkaldırmak
- li ber hev rakirin** *//bw* 1. (birbirine karşı) kızdırmak 2. kapıştırmak
- li ber hev veketin** *//bw* pusuya yatmak
- li ber hev xistin** *//bw* 1. yarıştırmak * **hesp li ber hev xistin** atları yarıştırdılar 2. nöbetleşe giymek, kullanmak 3. (ip) bükme * **ta li ber hev xistin** ipi büktiler 4. küçükbaş hayvanlar birbirine katıldığında, onlardan doğan yavruları paylaşmak
- liberketin (I)** *m* 1. üzülmek 2. yerinmek, hayıflanmak
- liberketin (II)** *m* 1. takılma (bir şey yerine yerleştirilmek) 2. (bir şeye) kapılma
- li ber ketin (I)** *//bw* 1. üzülmek 2. yerinmek, hayıflanmak ~ **û mirin** kendini yiyip bitirmek
- li ber ketin (II)** *//bw* 1. takılmak (bir şey yerine yerleştirilmek) 2. (bir şeye) kapılmak
- liberkefî (I)** *rd* üzgün
- liberkefî (II)** *rd* 1. takılı * **cam liberkefî ye** cam takılı 2. *rd* bir şeye kapılmış olan * **liberkefîyê şapê** çiğne kapılmış olan
- li ber kewna xwe bûn** *//bw* fırsatını kollamak
- li ber keysa xwe bûn** *//bw* (bir şeyi) fırsat bilmek
- liberkirin** *m* giydirme
- li ber kirin** *//bw* giydirmek
- liberman** *m* 1. bekleme (bir şeyi, bir kimseyi gözetme, koruma, inuhafazea etme) 2. başında kalma
- li ber man** *//bw* 1. beklemek (bir şeyi, bir kimseyi gözetmek, korumak, muhafazea etmek) * **li ber eşya bimîne, kesek tiştek pê neke** eşyayı bekle, kimse bir şey yapmasın 2. başında kalmak * **li ber malê xwe bimîne** eşyalarının başında kal
- li ber mirazan bûn** *//bw* murat almak çağında olmak
- li ber mirinê** *h* ölüm döşeginde * **min nikaribû diya xwe li ber mirinê bihiştê û bihatima** annemi ölüm döşeginde bırakıp gelemezdim
- li ber mirinê bûn** *//bw* ölüm sınırında olmak, vakti gelmek, ölüm döşeginde olmak

li ber partan bûn //bw bir şeyi yapmaya dünden razı olmak

li ber pehn bûn //bw (bir şey için) kurulmak

li ber pêsirê bûn //bw memede olmak

li ber pozê hev bûn //bw (birbirini) kollamak

li ber pozê hev sekinîn //bw karşı karşıya gelmek

li ber pozê xwe nihartin //bw dediklerine dikkat etmek, sağa sola bakmak

liberrabûn *m* 1. dikeltme, diklenme, dikleşme, karşı gelme, kafa tutma (birine karşı ters bir davranışta bulunma) 2. karşı çıkma, karşılık verme (karşı gelme) 3. baş kaldırma, ayaklanma, isyan, isyan etme 4. yeltenme 5. dikilme (karşı koyma, engelleme)

li ber rabûn //bw 1. dikeltmek, diklenmek, dikleşmek, karşı gelmek, kafa tutmak (birine karşı ters bir davranışta bulunmak) 2. karşı çıkmak, karşılık vermek, çıkacak (karşı gelmek) * **kesê ku li berê rabe nîn** e ona çıkacak kimse yok 3. baş kaldırmak, ayaklanmak, isyan etmek 4. yeltenmek 5. dikilmek (karşı koymak, engellemek)

li ber reş bûn //bw (birinden veya bir şeyden) soğumak

li ber rojan bûn //bw eli kulağında olmak * **zarok li ber rojan** e çocuk eli kulağında

li ber sekeratê *h* ölüm döşeginde

li ber sekinîn //bw 1. beklemek (bir şeyi, bir kimseyi gözetmek, korumak, muhafaza etmek) * **li ber eşya bisekine, kesek tiştek pê neke** eşyayı bekle, kimse bir şey yapmasın

2. başında beklemek 3. dikilmek * **got ez jî para xwe dixwazim û li ber min sekinî hissemî** isterim diye karşıma dikildi

li ber serî *nd* baş ucu * **destê xwe li ber serê xwe gerand** elini baş ucunda gezdirdi

li ber serî bûn //bw baş ucunda olmak

li ber şîr *h* memede (olan çocuk)

li ber şîr bûn //bw memede olmak

li ber şoyê *rd* 1. yıkınak üzere olan 2. tenesirde (yıkınmayı bekleyen ölü)

li ber veketin //bw pusuya yatmak

li ber veparîn //bw ısrar etmek, üstelemek

liberxistin (I) *m* kavrattıma, kafasına koyına

liberxistin (II) *m* 1. takma, yerleştirme (birşeyi başka bir yere uygun bir şekilde ilişirme) 2. iplik çekme, iplik eğirme

li ber xistin (I) //bw kavratmak, kafasına koymak

li ber xistin (II) //bw 1. takmak, yerine yerleştirmek (birşeyi başka bir yere uygun bir şekilde ilişirmek) * **derî li ber xistin** kapıyı taktılar * **hatine ku paceyê li ber bixin** pencereyi takmaya gelmişler 2. iplik çekmek, iplik eğirmek

liberxistî *rd* takılı (kapı, pencere vb. şeyler için) * **derî û pencereyên daîreyê liberxistî ne hay jê bî** dairenin kapı ve pencereleri takılı haberin ola

liberxwedan *m* 1. direnme, dayanma 2. direşme, sebat etme 3. dayanma, metanet gösterme, takat getirmek (tahamül etme, güç bir duruma katlanma) 4. sıkı basma, güçlü durma 5. kendini sıkma (kendini zorlama)

li ber xwe dan //bw 1. direnmek, dayanmak 2. direşmek, sebat etmek 3. dayanmak, metanet göstermek, takat getirmek (tahamül etmek, güç bir duruma katlanmak) * **piştî ku di navberê de hinek wext derbas bû, fermande li ber xwe neda, dest bi gotinê kir** aradan biraz geçince, komutan dayanamadı, söze başladı 4. sıkı basmak, güçlü durmak 5. kendini sık-mak (kendini zorlamak)

liberxweketin *m* 1. üzülmeye, yerinme 2. mahcup olma

li ber xwe ketin //bw 1. üzülmek, yerinmek 2. mahcup olmak

liberxweketî *rd* 1. üzülmüş, yerinmiş 2. mahcup olmuş olan

li ber xwe kirin (I) //bw giyinmek

li ber xwe kirin (II) //bw odun yakmak

li ber Xwedê asê bûn //bw Alaha karşı gelmek

li ber xwendin //bw (birine) okumak

li ber xwendinê bûn //bw tahsil görmek

li ber xwe xistin //bw lâfi üstüne almak

li ber zar bûn //bw doğurmak üzere olmak

li ber zewacê bûn //bw evlilik çağında olmak **libê** *b* efendim

li bêhnêkê *h* bir defada, bir nefeste, ara vermeden, birden (ara vermaksizin)

li bêjingê xistin //bw 1. kalburdan geçirmek 2. elemek

libgir *rd* iri taneli * **tiriyê libgir** iri taneli üzüm

libik *m* tanecik

libin *m* kerpiç

li bin erdê xistin //bw yere çalmak

li binê kundur xistin //bw dilinin altındaki baklayı çıkarmak

li bin guh e *nd* eli kulağında

li bin guhê hev ketin //bw karman çorman olmak

libisandin *m* keçeleştirme

libisandin //gh keçeleştirmek

libisandî *rd* keçeleştirilmiş

libisî *rd* keçeleşmiş, keçelenmiş

libisîn *m* keçeleşme, keçelenme

libisîn //gh keçeleşmek, keçelenmek * **porê wê libisiye** saçları keçelenmiş

libitandin *m* 1. kıpırdatma 2. devindirme, davrandırma

libitandin //gh 1. kıpırdatmak 2. devindirmek, davrandırmak

libitandî *rd* 1. kıpırdatılmış 2. davrandırılmış

libitîn *m* 1. kıpırdama, kıpırdanma, kıpırasma 2. devinme, hareket etme 3. uyanma (bitkiler canlanıp sürmeye başlama)

libitîn //gh 1. kıpırdamak, kıpırdanmak, kıp-

raşmak 2. devinmek, hareket etmek 3. uyanmak (bitkiler canlanıp sürmeye başlamak)
libî rd taneli (herhangi bir biçimde taneli olan)
libido *psi/m* libido
li bîra (yekî) bûn *l/bw* hatırında olmak
li bîra (yekî) hatin *l/bw* hatırlanmak
li bîra (yekî) ketin *l/bw* özlemek
libîrhatin *m* anımsama
li bîr hatin *l/bw* anımsamak
libok rd salıntılı (kimse)
libolibo h 1. tane tane 2. teker teker
li boraqê xistin *l/bw* keçe yapımına başlamak
li boriyê dan *l/bw* boru çalmak
libs n libas
libt m devinim, hareket
libûçî bnr libûdî
libûd n hallaç ~ **û kevan** hallaç takımı (yay ve tokmağı)
libûdî nd/nt 1. atımcı, hallaç 2. keçeci
libûdîtî m 1. halaçlık 2. keçencilik
libûjen nd/nt atımcı, hallaç
libûjenî m atımcılık, hallaçlık
Libya m Libya
Libyayî nd/rd Libyalı
li canê xwe helandin *l/bw* bir şeyi hak etmek
lica m 1. karşılık 2. başkasının adına bir şeyi yerine getirme 3. nedeniyle
li cem d 1. indinde, yanında, nezdinde 2. *nd* huzur * **ez li cem we vê dibêjim** sizin huzurunuzda bunu söylüyorum
li cem hev nd bir arada, birlikte
licih rd 1. uygun, yerinde, isabetli 2. *h* yerinde * **kêfa wê li cih e neşesi** yerinde 3. isabet, (öneri, düşünce söz için; yerinde) ~ **ne ~ yerli** yersiz, münasebetli münasebetsiz ~ **an** orada burada * **tu çima diçî li cihan ji min xeber didî?** orada burada benim dedikodumu niye yapıyorsun? ~ **ê bereday** boş yere, nafil yere ~ **ê şêran dixwîne pepûk û kund e** yiğitlerin yurdunda baykuşlar öter
li cihê xwe rûniştin *l/bw* 1. kendi yerine oturmak 2. kendi kabağına çekilmek, (bir) köşeye çekilmek
li cih hiştin *l/bw* yerinde bırakmak
licimandin m aksatma
licimandin l/gh aksatmak
licimandî rd aksatılmış olan
licimîn m aksama, topallama
licimîn l/gh aksamak, topallamak
li cihanê h dünyada (hiçbir vakit, hiçbir biçimde)
liç (I) batac
liç (II) rd kaba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz)
li çapê dan *l/bw* basmak, tab etmek
liçapêxistin m şinikleme
li çapê xistin *l/bw* şiniklemek
li çardaxê xistin *l/bw* çarمیha germek
li çareyekê gerîn *l/bw* yol aramak, çare bulmaya çalışmak
li çarmixê dan *l/gh* çarمیha germek

li çarmixê xistin *l/gh* çarمیha germek
li çarweyê xistin *l/bw* zil vurmak (zil aletini parmaklarla takarak çalmak)
li çekê xebitîn *l/bw* silâha davranmak
li çepikan xistin *l/bw* 1. alkışlamak, alkış tutmak 2. çırpamak (iki şeyi birbirine çarpamak) * **li çepikan xistin** ellerini çırtı
li çerxê xistin *l/bw* çarka vermek (veya çektirmek)
li çêran vebûn *l/bw* küfürler savurmaya başlamak
liçinandin m ürkütme
liçinandin l/gh ürkütme
liçinîn m ürkme
liçinîn l/gh ürkme
li çokan xistin *l/bw* dizini dövme
li çokê nd diz boyu
li çolbirê xistin *l/bw* kestirmeden gitmek
li (...) **çûn** *l/bw* izlemek (bellirli bir yönde gitmek) * **li ser vê riyê biçe** bu yolu izle
li daholê dan *l/bw* davul çalmak, davul dövmek
li daholê xistin *l/bw* davul çalmak, davul dövmek
li damara (...) **nihêrtin** *l/bw* (birinin) nabzına bakmak
li danê bûn *l/bw* evlenme çağına gelmiş olmak (genç kız için)
li danînê h alçalmak üzere * **balafir li (ber) danînê ye** uçak alçalmak üzere
lidar rd 1. kurulu 2. başlamakta olan
lidarbûn m 1. kurulma 2. sürme, devam etme (zaman geçme)
li dar bûn *l/bw* 1. kurulmak 2. sürmek, devam etmek (zaman geçmek) * **şoreş li dar e** devam sürüyor
lidarketin m başlanma, başlanılma
li dar ketin *l/bw* başlanmak, başlanılmak
lidarkirin m kurma
li dar kirin *l/bw* kurmak
lidarxistin (I) m 1. asma 2. asma (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürme, idam etme)
lidarxistin (II) m başlama, başlatma 2. düzenleme, tertip etme, organize etme
li dar xistin (I) l/bw 1. asmak 2. asmak (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürmek, idam etmek)
li dar xistin (II) l/bw başlamak, başlatmak * **te li daran xist, heke na wiha xeber nedida** sen başlattın, yoksa böyle konuşmazdı 2. düzenlemek, tertip etmek, organize etmek * **ekîba ku şahî li dar xistiye** şenliği düzenleyen ekip
li darexêçê xistin *l/bw* 1. çarمیha germek 2. idam etmek
li darî çav h göz önünde
li darî çavan h gözler önünde, görünürde, görünürlerde, ortada

- li def *d* indinde, yanında, nezdinde, huzur * ez
li def we vê dibêjim sizin huzurunuzda bu-
nu söylüyorum
- li defê dan //bw 1. davul çalmak, davul döv-
mek 2. mec davul çalmak, çan çalmak (bir
şeyi herkesin duyabileceği bir şekilde ortalı-
ğa yaymak)
- li defê xistin 1. davul çalmak 2. mec davul çal-
mak, çan çalmak (bir şeyi herkesin duyabi-
leceği bir şekilde ortalığa yaymak)
- li dera hanê *h* orada * tu li wê dera hanê çi
dikî? sen orada ne yapıyorsun
- li deran *h* ortalıkta * li van deran megerin or-
talıkta gezinmeyin
- li derdora *h* raddelerinde, sularında (zaman i-
çin) * serê sibehê li derdora dehan sabah
on raddelerinde
- li derî rêzikê *nd* kurala aykırılık
- li derve *h* dışarda
- li destan gerîn //bw el değiştirmek
- li destekî *h* aynı düzede
- li destekî bûn //bw bir ölçüde olmak, bir stan-
darta olmak
- li destekî hatin //bw bir ölçüde olmak
- li destê xwe xistin //bw elini kesmek * kêr li
destê xwe xist bıçakla elini kesti
- li deverû *h* yüzükoyun
- li devê xwe nihêrtin //bw can boğazdan gelir
- lidijîhev bûn *m* zıtlanına, zıtlasma
- li dijî hev bûn //bw zıtlanmak, zıtlasmak
- lidijrabûn *m* karşı çıkma, karşı gelme, baş
kaldırma
- li dij rabûn //bw karşı çıkmak, karşı gelmek,
baş kaldırmak
- lidijsekinîn *m* karşı koyma, karşı durma
- li dij sekinîn //bw karşı koymak, karşı durmak
- li dijî qayde *nd* kurala aykırılık
- li dijî (...) rabûn //bw (birine) karşı gelmek
- li dijîmînan vebûn //bw küfürler savurmaya
başlamak
- li dijûnan vebûn //bw küfürler savurmaya
başlamak
- li dilê (...) rûniştin //bw içini sinmek
- li dilê xwe girtin //bw alınmak
- li dinyayê *h* 1. dünyada 2. dünyada, asla, hiç
(hiçbir vakit, hiçbir biçimde) * ez vê pirtûkê
li dinyayê nadim kesî bu kitabı dünyada kim-
seye vermem ~ xweş be yaşadığı müdetçe
- li dîk danîn //bw ısrar etmek
- li dîkê sibehê *h* sabahleyin
- li dora *h* raddelerinde, sularında (zaman için)
* em hev saet li dora pêncan bibînîn saat
beş sularında görüşelim
- li dora (...) gerîn //bw 1. etrafında gezinmek
2) birine kurban olmak * ew li dora te bige-
re o sana kurban olsun
- li dorê *h* etrafında ~ çûn û hatin (birine) as-
kıntı olmak ~ dan çeqlebaskan etrafında fir
dönmek

- li dorê fetilîn //bw dönenmek
- li dorê gerîn //bw aylanmak, çevrinmek (çev-
resinde dolanmak)
- li dorê zivirîn //bw dönenmek
- li dû *h* 1. ardında, arkasında, akabinde 2. taki-
ben, müteakiben, ardı sıra, arkası sıra * min
fehîm nekîr ku çima li dû me hatin? neden
arkamız sıra geldiler anlayamadım? ~ (tişte-
kî, kesekî) bûn (bir kişinin, bir işin) ardına
(veya arkasına) düşmek ~ (yekî) çûn û ha-
tin arkasından koşmak (iş yaptırmak için bi-
rinin arzusunu kollamak) ~ xwe nebûn xwe-
yî arkasına bakmadan gitmek ~ xwe ne-
nihêrtin (an jî mêze nekîrin) û çûn arkası-
na bakmadan gitmek
- li dû çûn //bw 1. peşinden gitmek, bir şeyi izle-
mek 2. türkü söylerken birine eşlik etmek
- lidûgerîn *m* 1. arkasında dolaşma (veya gez-
me) 2. takibe alma, izleme
- li dû gerîn //bw 1. arkasında dolaşmak (veya
gezme) 2. takibe almak, izlemek
- lidûhatin *m* 1. ardından gelme 2. izleme (za-
man, süre, sıra vb. için; sonra gelme, arka-
sından gelme)
- li dû hatin //bw 1. ardından gelmek 2. izlemek
(zaman, süre, sıra vb. için; sonra gelmek, ar-
kasından gelmek) * li dû şevê roj tê geceyi
gündüz izler
- lidûhev *rd* 1. ardışık 2. art arda, müsel, zin-
cirlenme 3. birbiri (bir diğerinin yanı sıra) *
deh kes li dû hev hatin birbiri ardınca on ki-
şi geldi 4. üst üste, birbiri arkasında
- li dû hev hatin //bw zincirlemek (art arda, peş
peşe gelmek)
- li dû hev rêz bûn //bw kuyruk olmak
- li dû hev rêz kirin //bw katarlamak
- lidûvhevî *m* ardışıklık
- li dû man //bw arkada kalmak, geride kalmak
(değere ilerde olanların arkasında kalmak)
- li dû partan ketin //bw pıntılık etmek
- li dû xwe hiştin //bw 1. (bir şeyi) arkada bırak-
mak (zaman bakımından geçmişte bırak-
mak) * gava em hişyar bûn, me jî sisiyan
yekê rojê li dû xwe hiştibû uyandıığımızda
günün üçte birini arka da bırakmıştık 2. (bir
şeyi) arkada bırakmak (ölen kimseye göre;
dünyada bırakmak) * sê zariyên xwe li dû
xwe hiştin, koç kir û çû üç evladını arkada
bırakıp göçüp gitti
- li dûf *d* indinde, yanında, nezdinde
- li dûv hev *rd* arka arkaya
- lifdan *m* 1. debelenme (çırpınma, tepinme, kı-
mıldama) 2. sarılarak hareket etme 3. çörek-
lenme (yılan için; halka durumunda kıvrılıp
toplanma)
- lif dan //gh 1. debelenmek (çırpınmak, tepin-
mek, kimıldamak) * li erdê ew bû lif dida
yerde debelendi durdu 2. sarılarak hareket
etmek * lif da çû serê darê sarılarak ağaca

- çıktı 3. çöreklenmek (yılan için; halka duru-
munda kıvrılıp toplanmak)
- li ejnûyan xistin *l/bw* dizini dövme
- li eksê siwar bûn *l/bw* inata binmek
- li erdê dirêj kirin *l/bw* yere sermek * têr li
mêrik xistin ew li erdê dirêj kirin adamı
döve döve yere serdiler
- li erdê gemirandin *l/bw* yere sermek
- li erdê hiştin *l/bw* yüz üstü bırakmak * jina
xwe û du keçên xwe li erdê hiştin karısını
ve iki kızını yüz üstü bıraktı
- li erdê ketin *m* yere düşme, düşme
- li erdê ketin *l/bw* yere düşmek, düşmek * ku-
rik li parkê li erdê ketiye çocuk parkta ye-
re düşmüş
- li erdê man *l/bw* açıkta kalmak (veya olmak)
- li erdê xistin *l/bw* 1. yere düşürmek 2. yere
çalmak kapı yere çalmak (veya vurmak)
- li erdê zingirîn *l/bw* yerde titreyerek depreşmek
- li erza (...) ketin *l/bw* (birinin) gurununu in-
citlemek
- li êkanîn *m* 1. anlaşturma 2. uzlaşturma 3. barış-
tırma
- li êk anîn *l/bw* 1. anlaştırmak 2. uzlaştırmak 3.
barıştırmak
- li êkdan *m* 1. çatışma, çarpışma (karşılıklı vu-
ruşma) 2. dövüşme, kavga etme 3. dövüşme
(iki silâhlı kuvet çatışma) 4. dövüşme (boks
yapma)
- li êk dan *l/bw* 1. çatışmak, çarpışmak (karşı-
lıklı vuruşmak) * em dê bi hêzên dijminî re
li êk bidin düşman kuvvetleriyle çarpışırız
2. dövüşmek, kavga etmek 3. dövüşmek (iki
silâhlı kuvet çatışmak) 4. dövüşmek (boks
yapmak)
- li êkhatin *m* 1. anlaşma 2. uzlaşma 3. barışma
- li êk hatin *l/bw* 1. anlaşmak 2. uzlaşmak 3. ba-
rışmak
- li êk ketin *l/bw* çatışılmak çarpışılmak
- li êk vegerandin *l/bw* mukabele etmek, karşı-
lık olarak yapınak
- li êk zivartin *l/bw* mukabele etmek, karşılık o-
larak yapınak
- li êlamê çûn salık almaya gitmek
- li êre *h* burada
- li falê nihêrtin *l/bw* fala bakmak
- li fetlanekê li ba ketin *l/bw* dönemeci dön-
mek, viraj almak
- li fetlonekê zivirîn *l/bw* dönemeci dönmek
- li firê bûn *l/bw* 1. kımılanmak (kuş için; uçma-
ya hazırlanmak) 2. kımılanmak (kalkacak-
mış gibi hazırlanmak) 3. çok sevinmek
- li firsendê gerîn *l/bw* vesile aramak
- li fortan vebûn *l/bw* palavra savurmak
- li gaziya (...) çûn *l/bw* imdadına gitmek
- li gaziya (...) hatin *l/bw* yardımına gelmek
- ligam *n* yular
- ligel *d/g* 1. ile * ligel min were benimle gel 2.
ile beraber, birlikte (-dığ/-diği anda) 3. ile

beraber (-dan/-den başka) * ligel nivîsandi-
na nameyê birûske jî hinart mektup yaz-
makla beraber telgraf da çekti 4. ile beraber
(-dığ/-diği halde) * ligel ku bi salan xebitî
dîsa bi ser neket yıllarca çalışmakla bera-
ber yine başaramadı 5. *h* beraber, birlikte,
bir arada 6. *d* rağmen 7. *h* karşın, mukabil 8.
yan (birlikte, beraber olma) * li gel min sê
kes here yanînda üç kişi var ~ ile bera-
ber * ligel birayê xwe kardeşıyla beraber ~
(...) dahası (buna ek olarak) ~ (wê) ilâveten
~ bûn yanînda olmak, beraberinde olmak ~
her tiştî her ihtimale karşı ~ ku *d* karşın, gi-
ne de ~ vê kaldı ki, bununla birlikte (veya
bununla beraber) ~ vê yekê ille velâkin, gel
gelelim, bununla birlikte, rağmen ~ xwe be-
raberinde, birlikte, yanînda, yanî sıra * we
kitêba xwe ligel xwe anî kitabımızı birlikte
getirdiniz mi? ~ xwe birin birliktte götür-
mek

ligelhev *rd* birlikte, beraber

ligelhevbûn *m* birliktelik

ligelhevî *m* beraberlik (birlikte olma durumu)

ligelig *h* tir tir, tiril tiril ~ ligligîn tir tir titre-
mek

li girinê bûn *l/bw* içi kalkmak (veya kabarmak)

liglig *h* tir tir, tiril tiril

ligligandin *m* 1. tirildetme 2. tiril tiril titretme,
şiddetle titretme 3. hızla çevirme, dönderme

ligligandin *l/gh* 1. tirildetmek 2. tiril tiril tit-
retmek, şiddetle titretmek 3. hızla çevirmek,
döndermek

ligligîn *m* 1. tirildeme,-tirildeyiş 2. titreme, tit-
reyiş, şiddetle titreme (çok üşüme) 3. sakır-
dama (korkudan veya soğuktan titreme) 4.
hızla çevirilmeye, dönderilmeye

ligligîn *l/gh* 1. tirildemek 2. titremek, şiddet-
le titremek (çok üşümek) 3. sakırdamak
(korkudan veya soğuktan titremek) 4. hızla
çevirilmek, dönderilmek

li gor *h* 1. -e göre, nazaran * li gor wî karî ev
kar hîn rihet e ona nazaran bu iş daha rahat
2. uyarınca * li gor qanûnan kanunlar uya-
rınca ~ çapana xwe 1) kendi çapında 2) u-
fak çapta ~a dilê min bana göre, kendi payı-
ma ~a dilê xwe *h* keyfi sıra ~a dilê xwe çûn
1) (biri kendi) keyfine gitmek 2) saf davran-
mak

li goranî *bwr* li gorî

li gorê bûn *l/bw* koltuğu doldurmak

li gor hesabana *h* hesapça * li gor hesabana ge-
re heta niha hatibûna hesabana şimdiye ka-
dar gelmiş olmaları lazımdı

li gor hesabê xwe *h* kendi hesabına

li gorî *h* 1. -e göre, uygun olarak * li gorî qa-
nûnan kanunlara göre 2. nazaran, oranla,
nispeten ~ bûn uygun olmak ~ dem û cih
bûn zemin ve zamana uygun olmak ~ ku di-

xuye *h* zahiren, görünüşte, görünüşe göre ~
nêrina (yekî) 1) (birinin) görüşüne göre 2)
 (birinin) nazarında * **li gorî nêrina min tu**
qîmeteke vî mirovî tune benim nazarında
 bu adamın hiç bir değeri yok ~ **pêwîstiyê lâ-**
yikiyla ~ wê (an jî **wî**) *h* onca, ona göre ~
 xwe kendine has ~ **zarê hal** *h* zahiren, görü-
 nüşte ~ **zeman çûn** zamana uymak
li gorî dilê xwe *h* keyfince
li gorî qanûn *h* kanunî olarak
li gorî xwe *h* kendince, kendinsince
li gor kêfa xwe *h* keyfince
li gor pêwîstiyê *rd/h* kararınca
li gor xwe *h* kendince, kendinsince
li goşe zivirîn *l/bw* köşeyi dönmek
li guharê mayîn *l/bw* ortada kalmak
li gund *h* 1. köyde 2. köy yeri * **li gund çi be**
mirov dike köy yerinde ne olsa yaparsın
li gundan *nd* köylerde, köylük yerde * **li gun-**
dan mirov rastî bavê deh dozdeh zarokan
 e **tê** köylük yerlerde on, on iki çocuklu ba-
 balar çok görülür
liha *rd* öz * **em birayên hev ên liha** ne biz öz
 kardeşiz
li ha *nd* 1. bura, burası 2. *h* burda, burada * **tav**
ez li ha me dibêje güneş burdayım diyor
lihafê *m* sarık
li hafê *h* yukarıda
li hana (...) **çûn** *l/bw* yardımına koşmak imda-
 dına gitmek
li haşê çûn *l/bw* boşa gitmek
li hawara (...) **çûn** *l/bw* yardımına koşmak,
 imdadına gitmek
li hawara (...) **hatin** *l/bw* imdata (veya ında-
 tma) yetişmek
li hawara hev çûn *l/bw* (birbirinin) yardımına
 koşmak
li hawarê çûn *l/bw* yardıma koşmak,
li hawariya (...) **çûn** *l/bw* yardımına koşmak,
 imdadına gitmek
lihaz *n* kalas
lihaze *m* kaldıraç
li haziriyê *h* hazırda
lihbok *rd* 1. gülünç 2. soyтары
lihbokî *m* 1. gülünçlük 2. soyтарlık
lihe *rd* asil
li hemanan *nd* 1. an meselesi, ramak, oldu o-
 lacak (herhangi bir şeyin olması, kırılmas
 düşmesi vs) 2. *rd* göçkün (göçecek duruma
 gelmiş olan)
li hember *h* karşıda
li hember bûn *l/bw* 1. karşıda olmak 2. karşı
 olmak
li hember derketin *l/bw* karşı çıkmak
li hemberî *h* karşısında
li hemberî hev *h* 1. karşı karşıya * **li hember-**
rî hev çarmêrkî rûniştin karşı karşıya bağ-
 daş kurdular 2. *rd* karşılıklı (birbirine karşı
 bulunan) * **paceyên li hemberî hev** karşı-

lıklı pencereler
li hember rabûn *l/bw* karşı gelmek, baş kal-
 dırmak
li hember sekinîn *l/bw* karşı koymak, karşı
 durmak
li her alî *nd* dört bir taraf (veya yan)
li her derê *h* her yerde
liherderêbûn *fel/m* her yerdelik
li her hêlê *nd* dört bir taraf (veya yan)
li her milî lê xistin *l/bw* her tarafa çalışmak,
 riyakâr olmak
li hesab hatin *l/bw* hesabına gelmek (veya uy-
 mak)
li hesp siwar bûn *l/bw* atlanınak, ata binmek
li hesp siwar kirin *l/bw* atlandırmak, ata bin-
 dirmek
lihet *m* takat
lihev *rd* 1. düzenli, derli toplu, derneşik, tertip-
 li * **menzeleke lihev** derli toplu bir oda 2.
 düzenli, derli toplu, tertipli (dağınıklıktan
 hoşlanmayan insan) 3. derli toplu, şık, düz-
 gün, kalıplı, yakışıklı, ağzı burnu yerinde, a-
 piko * **xortekî lihev tê** apiko bir genç gelir
 4. kıvracı (derli toplu ve işi kolay) 5. sar-
 sıntısız (güven içinde olan, belli düzeni o-
 lan) 6. usturuplu, uyumlu, uyuşkan 7. düz-
 gün, mazbut * **mirovekî lihev e** mazbut bir
 adam 8. barışık * **em lihev in** biz barışığız
lihevaliqandin *m* çakıştırma
li hev aliqandin *l/bw* çakıştırmak
lihevaliqîn *m* çakışma, takılma
li hev aliqîn *l/bw* çakışmak, takılmak
lihevanîn *m* 1. anlaştırma, uzlaştırma, uyuş-
 turma, bağdaştırma 2. barıştırma 3. ayarla-
 ma (işleri birbiriyle çatışmayacak veya za-
 manında bitirecek biçimde düzenleme) 4.
 kaynaştırma (uyumlu hale getirme) 5. uy-
 durma, düzme 6. uyarlama 7. rast getirme,
 uygun getirme 8. çıkarma
li hev anîn *l/bw* 1. anlaştırmak, uzlaştırmak, u-
 yuşturmak, bağdaştırmak 2. barıştırmak 3.
 ayarlamak (işleri birbiriyle çatışmayacak
 veya zamanında bitirecek biçimde düzenle-
 mek) 4. kaynaştırmak (uyumlu hale getir-
 mek) * **reng xweş li hev anine** renkleri iyi
 kaynaştırmış 5. uydurmak, düzmek * **ez jê**
tênagihijim bê çawan van tiştan li hev tîne
 bunları nasıl düzüyor anlıyamıyorum 6. u-
 yarlamak 7. rast getirmek, uygun getirmek *
Xwedê karê te li hev bîne Allah işini rast
 getirsin 8. çıkarmak * **me navê wî li hev ne-**
anî adını çıkaramadık
lihevaşbûn *m* 1. (birbirinin) yakasına yapış-
 ma 2. sıkışmak, düğümlenme
li hev asê bûn *l/bw* 1. (birbirinin) yakasına ya-
 pışmak 2. sıkışmak, düğümlenmek * **erebe**
li hev asê bûn trafik düğümlendi
lihevaş *rd* barışık
lihevaşbûn *m* 1. barışma 2. anlaşma, uzlaşma

li hev aş bûn //bw 1. barışmak 2. anlaşmak, uzlaşmak

lihevaşbûnî *m* barışıklık

lihevaşkirin *m* 1. barıştırmak 2. anlaştırmak, uzlaştırmak

li hev aş kirin //bw 1. barıştırmak 2. anlaştırmak, uzlaştırmak

lihevaşkirî *rd* 1. barışık, barıştırılmış olan 2. uzlaşık

lihevaştûn *m* barışma

li hev aşî bûn //bw barışmak

li hev aşî kirin //bw barıştırmak

lihevayî *m* anlaşma, uzlaşma

lihevayîxwaz *rd* uzlaşmacı

lihevayîxwazî *m* uzlaşmacılık

lihevbânandin *m* (birbirine) alıştırma

li hev bânandin //bw (birbirine) alıştırmak

lihevbânîn *m* (birbirine) alışmak

li hev bânîn //bw (birbirine) alışmak

li hev bazar kirin //bw pazarlık etmek

li hev berhevûn //bw birikmek (birbirine eklenip çoğalmak)

lihevbezandin *m* koşuşturma

li hev bezandin //bw koşuşturmak

lihevbezîn *m* koşuşma

li hev bezîn //bw koşuşmak

li hev bi keys bûn //bw 1. anlaşmak, uzlaşmak 2. arayı düzeltmek

li hev bi keys kirin //bw 1. anlaştırmak, uzlaştırmak 2. arayı düzeltmek

li hev birin û anîn //bw yelelenmek

lihevbûn *m* 1. düzenli olma, derli toplu olma, tertipli olma 2. derli toplu olma, şık olma, düzgün olma, yakışıklı olma, ağzı burnu yerinde olma 3. uyumlu olma, düzgün ve uyumlu olma 4. barışık olma

li hev bûn //bw 1. düzenli olmak, derli toplu olmak, tertipli olmak 2. derli toplu olmak, şık olmak, düzgün olmak, yakışıklı olmak, ağzı burnu yerinde olmak 3. uyumlu olmak, düzgün ve uyumlu olmak 4. barışık olmak

li hev bûn agir //bw kızışmak, ateşlenmek

lihevbûnî *rd* 1. düzenlilik, derli topluluk, derneşiklik, tertiplilik 2. düzenlilik, derli topluluk, tertiplilik (dağınıklıktan hoşlanmayan insan için) 3. derli topluluk, şıklık, düzgünlük, kalıplılık, yakışıklılık, ağzı burnu yerinde olma 4. kıvracıklık (derli toplu ve işi kolay olma) 5. sarsıntısızlık (güven içinde olan, belli düzeni olma) 6. usturupluluk, uyumluluk, uyuşkanlık 7. düzgünlük, mazbutluk 8. barışıklık

lihevcivan *m* 1. toplaşma, birikme 2. birleşim

lihevcivandin *m* toplama, bir araya getirme

li hev civandin //bw toplamak, bir araya getirmek

lihevcivandî *rd* bir araya toplanmış

lihevcivîn *m* 1. toplanma, toplanılma 2. bir araya gelme 3. toplaşma, birikme (birbirine eklenip çoğalma) 4. doluşma

li hev civîn //bw 1. toplanmak, toplanılmak 2. bir araya gelmek 3. toplaşmak, birikmek (birbirine eklenip çoğalmak) 4. doluşmak

li hev civîn //bw 1. toplanmak, toplanılmak 2. bir araya gelmek 3. toplaşmak, birikmek (birbirine eklenip çoğalmak) 4. doluşmak

lihevçûn *m* benzeşme, benzeşim

li hev çûn //bw benzeşmek (birbirine) çekmek

lihevçûnûhatin *m* 1. koşuşma, koşuşturma, koşturma, yeldirme 2. çabalanma, debelenme (boşuna uğraşıp durma) 3. kaynaşma (çok kalabalık, kıpırdak olma) 4. bir aşağı bir yukarı gitme 5. sallanmak, sendelenmek

li hev çûn û hatin //bw 1. koşuşmak, koşuşturmak, koşturmak, yeldirmek 2. çabalanmak, debelenmek (boşuna uğraşıp durmak) 3. kaynaşmak (çok kalabalık, kıpırdak olmak) 4. bir aşağı bir yukarı gitmek (veya gezinmek) * **Alî li kuçê li hev diçû û dihat** Ali sokakta bir aşağı bir yukarı geziniyordu 5. sallanmak, sendelenmek

lihevdabeşandin *m* bölüşme

li hev dabeşandin //bw bölüşmek

lihevdabeşandî *rd* bölüşük, bölüşülmüş olan

lihevdabeşkirin *m* bölüşme

li hev dabeş kirin //bw bölüşmek

lihevdabeşkirî *rd* bölüşülmüş olan

li hev dagerîn //bw бүкүлмөк

lihevdan *m* 1. dövüşme, vuruşma (kavga etme) 2. çarpışma, çatışma, dövüşme (iki silâhlı kuvvet çatışma) 3. çarpışma, çatışma (birbirine üstün gelmeye çalışma) 4. dövüşme (boks yapma) 5. çırpma (iki şeyi birbirine çarpma) 6. çırpma, karıştırma (herhangi bir şeyi kaşık veya başka bir şeyle alt üst etme, sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) 7. karıştırma (yemeğin di-bi tutmaması için) 8. karıştırma (bir şeyi arama) 9. karıştırma, tarama (araştırma, inceleme, okuma) 10. arama tarama, tarayış (veya arayıp tarama), dikkatle arama (araştırmak için gözden geçirme) 11. karıştırmak (göz atmak, üstünkörü okumak) 12. didikleme, didik didik etme (karıştırarak arama) 13. çalkalama, çalkama 14. çalkalama, çalkama (sarsarak sallama) 15. çarpıştırma, tokuşturma 16. (bir yer) kazan (biri) kepçe, gezip durma

li hev dan //bw 1. dövüşmek, vuruşmak (kavga etmek) 2. çarpışmak, çatışmak, dövüşmek (iki silâhlı kuvvet çatışmak) * **em dê bi hêzên dijmin re li hev bidin** düşman kuvvetleriyle çarpışsınız 3. çarpışmak, çatışmak (birbirine üstün gelmeye çalışma) * **ev her du raman li hev didin** bu iki düşünce çarpışıyor 4. dövüşmek (boks yapmak) 5. çırpma (iki şeyi birbirine çarpma) * **destên xwe li hev dan** ellerini çırptı 6. çırpma, karıştırmak (herhangi bir şeyi kaşık veya baş-

ka bir şeyle alt üst etmek, sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak 7. karıştırmak (yemeğin dibi tutmaması için) 8. karıştırmak (bir şeyi aramak) * **berikên xwe li hev dan** ceplerini karıştırdı 9. karıştırmak, taramak (araştırmak, incelemek, okumak) 10. aramak taramak, (veya arayıp taramak), dikkatle aramak (araştırmak için gözden geçirmek) * **me gund li hev da me nedît** köyü aradık taradık bulamadık 11. karıştırmak (göz atmak, üstünkörü okumak) 12. didikle-mek, didik didik etmek (karıştırmak ara-mak) 13. çalkalamak, çalkamak 14. çalkala-mak, çalkamak (sarsarak sallamak) * **zarên di destê xwe de li hev dan** elindeki zarları çalkaladı 15. çarpıştırmak, tokuşturmak ~ (tıştekî) çekişmek * **li hev dan kêran** birbi-rine bıçak çekiştiler 16. (bir yer) kazan (biri) kepece, gezip durmak

li hev dan beşandin //b bölüştürmek

li hev dan dabeşkirin //b bölüştürmek

lihevdanî m 1. dövüş, vuruşma 2. çatışma 3. tokuşturma

li hev dan parîkirin //b bölüştürmek

li hev dan parvekirin //b bölüştürmek

li hev dan xistin //b taratmak

lihevdayîn m 1. dövüş, vuruş (kavga ediş) 2. çarpışma, çatışma, dövüş (iki silâhlî kuvet çatışma) 3. çarpışma, çatışma (birbirine üs-tün gelmeye çalışma) 4. dövüş (boks yap-ma) 5. çarpış (iki şeyi birbirine çarpma) 6. çarpış, karıştır (herhangi bir şeyi kaşık ve-ya başka bir şeyle alt üst etme, sulu yiyecek-leri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) 7. karıştır (yemeğin dibi tutmaması için) 8. karıştır (bir şeyi arama) 9. karıştır (araş-tırma, inceleme, okuma) 10. aramayıp, tara-yış (araştırmak için gözden geçirme) 11. çal-kalayış, çalkayıp 12. çalkalayış, çalkayıp (sarsarak sallama) 13. tokuşturuş

lihevdelandin m afallatma, afallaştırma

li hev delandin //bw afallatmak, afallaştırmak

lihevdelîn m afallama, afallaşma

li hev delîn //bw afallamak, afallaşmak

lihevewlebûn m (bir birine) güvenme

li hev ewle bûn //bw (bir birine) güvenmek

li hev eyar kirin //bw ayarlamak (işleri birbi-riyle çatışmayacak veya zamanında bitire-cek biçimde düzenlemek)

lihevfedkirîn m bakışma

li hev fedkirîn //bw bakışmak

lihevfedkirî rd bakış (bakışma durumunda olan)

lihevfetilandin m mukabele etme, karşılık o-larak yapma

li hev fetilandin //bw mukabele etmek, karşı-lık olarak yapmak

lihevgerandin m 1. toplatma 2. olayı deşme 3. lâfî dolaştırma

li hev gerandin //bw 1. toplatmak 2. olayı deş-mek 3. lâfî dolaştırmak

lihevgerîn m 1. (birbirine) dolanma (veya do-laşma) 2. kaynaşma (çok kalabalık kıpırdak olma) 3. köşe kapmaca oynama 4. çalkanma (haber, söylenti gibi şeylerin herkesin ağzın-da dolaşma) 5. dolaşma (çok kimse tarafın-dan söylenme) 6. hamlama, hamlama 7. tu-tulma (tutuk duruma gelme) 8. kıvamını bulma (pişirilen şeyler için)

li hev gerîn //bw 1. (birbirine) dolanmak (veya dolaşmak) * **porê wê li hev geriyaye** saçla-rı birbirine dolaşmış 2. kaynaşmak (çok ka-labalık kıpırdak olmak) * **li ber newalê mi-rov li hev digeriyan** dere kenarında insan-lar kaynaşıyordu 3. köşe kapmaca oynamak 4. çalkanmak (haber, söylenti gibi şeylerin herkesin ağzında dolaşmak) * **li ser vê nû-çeyê ew bajarê mezin li hev geriya** bu ha-ber üzerine koca şehir çalkalandı 5. dolaş-mak (çok kimse tarafından söylenmek) * **gotineke wisa li hev digere ku ew sextekar** e ortalıkta onun bir düzmececi olduğu dola-şıyor 6. hamlamak, hamlamak * **hingî li dukanê rûniştîye li hev geriyaye** dükkanda otura otura hamlamış 7. tutulmak (tutuk du-ruma gelmek) * **ez li hev gerîme** her tarafım tutulmuş 8. kıvamını bulmak (pişirilen şey-ler için)

lihevgermbûn m aşışma

li hev germ bûn //bw aşışmak

lihevgermkirîn m aşıştırma

li hev germ kirin //bw aşıştırmak

lihevgejbûn m bocalama

li hev gēj bûn //bw bocalamak

lihevgejkirin m bocalatma, serseme çevirme

li hev gēj kirin //bw bocalatmak, serseme çe-vmek

lihevguncandin m 1. (birbirine) uydurma, u-yuşturma 2. kaynaştırma (uyumlu hale ge-tirme)

li hev guncandin //bw 1. (birbirine) uydur-mak, uyuşturmak 2. kaynaştırmak (uyumlu hale getirmek)

lihevguncandî rd 1. uyduruk (uyumlu hale ge-tirilmiş) 2. kaynaştırılmış (uyumlu hale geti-rilmiş)

lihevguncîn m uyuşma

li hev guncîn //bw uyuşmak

li hev gurivandin //bw uyuşturmak

li hev gurivîn //bw uyuşmak

lihevhatin m 1. anlaşma, bağdaşma, uzlaşma

2. barışma 3. mutabık olma, birleşme (uyuş-mak, aynı görüşte olma) 4. uylasma, uyuş-ma 5. kaynaşma (birbirine iyice uyma) 5. (birbirine) uyma, uygun gelme

li hev hatin //bw 1. anlaşmak, bağdaşmak, uz-laşmak 2. barışmak 3. mutabık olmak, bir-leşmek (uyuşmak, aynı görüşte olmak) 4.

uylaşmak, uyuşmak 5. kaynaşmak (birbirine iyice uymak) * **ev her du reng têr baş li hev tîn** bu iki reng iyi kaynaşıyorlar 5. (birbirine) uymak, uygun gelmek

lihevhatinî *m* 1. anlaşma, uzlaşma 2. barışma 3. uyuşum

lihevhatî *rd* 1. anlaşmalı, uzlaşık, uzlaşmalı 2. barışık 3. uyumlu, düzgün, mevzun * **bede-neke lihevhatî** mevzun vücut 4. uyumlu, uyduruk 5. uygun, münasip, uyumlu 6. mutabık 7. yakışıklı, yapılı, ağzı burnu yerinde * **keçeke lihevhatî** güzel yapılı bir kız 8. çekme, düzgün biçimli * **pozê lihevhatî** çekme burun 9. *mec* becerikli 10. simetrik, simettrili ~ **bûn** 1) uzlaşık olmak 2) uyumlu olmak 3) barışık olmak 4) yakışıklı olmak, yapılı olmak 5) becerikli olmak

lihevhatîbûn *m* 1. uzlaşık olma, bağdaşım 2. barışık olma 3. uyumlu olma, uyumluluk 4. mutabık olma 5. yakışıklı olma, yapılı olma, ağzı burnu yerinde olma

lihevhatî bûn *l/gh* 1. uzlaşık olmak 2. barışık olmak 3. uyumlu olmak 4. mutabık olmak 5. yakışıklı olmak, yapılı olmak, ağzı burnu yerinde olmak

li hev hatin û cûn *l/bw* uçuşmak (havada gidip gelerek dolaşmak)

lihevhelalkirin *m* helâlleşme

li hev helal kirin *l/bw* helâlleşmek

lihevherbilî *rd* dolaşık (saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çüzülür duruma gelmiş olan)

lihevherbilîbûn *m* dolaşıklık

lihevherbilîn *m* 1. dolaşma (saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çüzülür duruma gelme) 2. düğümlenme (bütün sorunlar bir yerde toplanıp birleşme) 3. karışma (düzensiz, dağınık olma)

li hev herbilîn *l/bw* 1. dolaşmak (saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çüzülür duruma gelmek) 2. düğümlenmek (bütün sorunlar bir yerde toplanıp birleşmek) 3. karışmak (düzensiz, dağınık olmak)

li hev heyirandin *l/bw* şaşkına döndürmek

li hev heyirîn *l/bw* şaşkına dönmek

lihevhenan *m* 1. (birbirine) uydurma 2. uzlaşturma

li hev hênan *l/gh* 1. (birbirine) uydurma 2. uzlaştırmak

lihevheîner *rd* uzlaşıcı, uzlaşmacı, uzlaştıracı

lihevheînerî *m* uzlaşıcılık, uzlaşınacılık, uzlaştırcılık

lihevheîwirîn *m* 1. toplaşma 2. birikme (birbirine eklenip çoğalma) 3. birikme, yığılıp kalma 4. doluşma, yığışma, bir araya gelme

li hev hêwirîn *l/bw* 1. toplaşmak 2. birikmek (birbirine eklenip çoğalmak) 3. birikmek, yığılıp kalmak 4. doluşmak, yığışmak, bir araya gelmek

lihevhişîn *m* (birbirini) dinleme

li hev hişîn *l/bw* (birbirini) dinlemek

lihevhişkûn *m* 1. hamlama, hamlaşma 2. tutulma (tutuk duruma gelme)

li hev hişk bûn *l/bw* 1. hamlamak, hamlaşmak * **hingî li dukanê rûniştîye li hev hişk bûye** dükkanda otura otura hamlamış 2. tutulmak (tutuk duruma gelmek) * **ez li hev hişk bûme** her tarafım tutulmuş

lihevî *m* 1. uyumluluk, uyumluk 2. *wj* tenasüp

lihevînan *m* 1. anlaşturma, uzlaşturma 2. barıştirma 3. uydurma, uyumlu hale getirme

li hev înan *l/gh* 1. anlaştırmak, uzlaştırmak 2. barıştırmak 3. uydurmak, uyumlu hale getirmek

li hev karîgerî kirin *l/bw* etkileşmek, (birbirini) etkilemek

lihevker *rd* 1. uzlaşmacı 2. uyuşkan

lihevkerî *m* 1. uzlaşmacılık 2. uyuşkanlık

lihevketin *m* 1. (birbirine) değme 2. çarpışma 3. çarpışma, tokuşma 4. tarazlanma (saç için) 5. dolaşma, birbirine girme (saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çüzülür duruma gelme) 6. karışma (düzensiz, dağınık olma) 7. karışma, bulanma (duruluğunu yitirme) 8. karışma (açıklığını yitirme, anlaşılması güçleşme) 9. bulanma, alt üst olma (rahatsızlanma) 10. karmakarışık olma, didik didik olma 11. sürtüşme, sürtüş 12. sürtüşme (uyuşmama, anlaşmama) 13. sinirleri gergin olma 14. kendini kaybetme (kendini kaybederek gelişigüzel konuşma) ~a **dil** mide bulantısı ~a **hiş psî** bellek karışıklığı, zihin karışıklığı (veya bulanıklığı) ~a **nav û dil** iç bulantısı

li hev ketin *l/bw* 1. (birbirine) değmek 2. çarpışmak * **erebe li hev ketin** arabalar çarpıştı 3. çarpışmak, tokuşmak 4. tarazlanmak (saç için) 5. dolaşmak, birbirine girmek (saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çüzülür duruma gelmek) * **ji ber ku porên di wê nehatiye şekirin, li hev ketiye** saçları taranmamaktan dolayı dolaşmış 6. karışmak (düzensiz, dağınık olmak) 7. karışmak, bulanmak (duruluğunu yitirmek) * **ji ber vê nûçeyê hişê wî li hev ket** bu habere zihni bulandı * **zêhna min li hev ket** zihnim karıştı 8. karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek) * **bûyer her çû li hev ket** olay gittikçe karıştı 9. bulanmak, alt üst olmak (rahatsızlanmak) * **piştî xwarina ku min xwar, dilê min li hev ket** yediğim yemekten sonra midem alt üst oldu 10. karmakarışık olmak, didik didik olmak 11. sürtüşmek 12. sürtüşmek (uyuşmamak, anlaşmamak) 13. sinirleri gergin olmak 14. kendini kaybetmek (kendini kaybederek gelişigüzel konuşmak)

lihevketî *rd* 1. çarpışık 2. tarazlı (dağınık saç)

3. dolaşık, karışık (saç, ip vb. için) 4. dolaşık, girift (içinden çıkılmayacak derecede karışık) 5. karışık (kargaşa, çalkantı içinde olan) * **dinya lihevketî ye** dünya karışık 6. karışık (karışmış olan, düzensiz olan) 7. bulanık, alt üst olmuş (rahatsızlanmış) 8. bulanık (net anlaşılmayan) * **siyaseta lihevketî** bulanık siyaset 9. bulanık, bulutlu (belek için karışık, net olmayan) 10. dağınık, karışık (düzeni bozuk) * **ode lihevketî ye** oda dağınık 10. dallı budaklı, çapraşık (karışık bir duruma gelmiş olan) 11. karışık, katışık, karma 12. karmakarışık, karmakarışık * **porê wê yê lihevketî** karmakarışık saçları 13. gergin (sinirleri gergin olan)

lihevketîbûn rd 1. çarpışıklık 2. tarazlılık (dağınık saç) 3. dolaşıklık, karışıklık (saç, ip vb. için) 4. dolaşıklık, giriftlik (içinden çıkılmayacak derecede karışık olma) 5. karışıklık (kargaşa, çalkantı içinde olma) 6. karışıklık (karışmış olma, düzensiz olma) 7. bulanıklık, alt üst olmuşluk (rahatsızlanmış olma) 8. bulanıklık (net anlaşılmama) 9. bulanıklık, bulutluluk (belek için karışık, net olmama) 10. dağınıklık, karışıklık (düzeni bozuk olma) 10. dallı budaklılık, çapraşıklık (karışık bir duruma gelmiş olma) 11. karışıklık, katışıklık, karmalık 12. karmakarışıklık, karmakarışıklık 13. gerginlik (sinirleri gergin olma)

lihevketî bûn l/gh 1. çarpışık olmak 2. tarazlı olmak (dağınık saç) 3. dolaşık olmak, karışık olmak (saç, ip vb. için) 4. dolaşık olmak, girift olmak (içinden çıkılmayacak derecede karışık olmak) 5. karışık olmak (kargaşa, çalkantı içinde olmak) 6. karışık olmak (karışmış olmak, düzensiz olmak) 7. bulanık olmak, alt üst olmuş olmak (rahatsızlanmış olmak) 8. bulanık olmak (net anlaşılmamak) 9. bulanık olmak, bulutlu olmak (belek için karışık, net olmamak) 10. dağınık olmak, karışık olmak (düzeni bozuk olmak) 10. dallı budaklı olmak, çapraşık olmak (karışık bir duruma gelmiş olmak) 11. karışık olmak, katışık olmak, karma olmak 12. karmakarışık olmak, karmakarışık olmak 13. sinirleri ayakta olmak, sinirleri gergin olmak

lihevkeys rd 1. anlaşmalı, uzlaşık 2. düzenli

lihevkeysbûn m 1. anlaşma, uzlaşma 2. tatlıya bağlanma 3. düzelmeye

li hev keys bûn l/bw 1. anlaşmak, uzlaşmak 2. tatlıya bağlanmak 3. düzelmek

lihevkeyskirin m 1. anlaşma, uzlaştırma 2. tatlıya bağlama 3. ayarlama (işleri birbiriyle çatışmayacak veya zamanında bitirecek biçimde düzenleme) 4. düzme (düzene koyma)

li hev keys kirin l/bw 1. ulaştırmak, uzlaştı-

mak 2. tatlıya bağlamak 3. ayarlamak (işleri birbiriyle çatışmayacak veya zamanında bitirecek biçimde düzenlemek) * **eger ez karên xwe li hev bi keys bikim, ez dê herim sînemayê** işlerimi ayarlasam sinemaya gideceğim 4. düzmek (düzene koymak) * **kaxiz têr xweşik li hev keys kirin** kağıtları bir güzelce düzdü

lihevkir rd uyuşkan

li hev kir bûn l/bw (birbiriyle) kanlı bıçaklı olmak

lihevkirin m 1. anlaşma, bağdaşma 2. uzlaşma, sulh olma 3. geçim, geçinme (birbiriyle uyum içinde olma) 4. uyuşma, uyuşma 5. birbirine uyma, uygun gelme 6. mutabık kalma, mutabakat, birleşme (uyuşma, aynı görüşte olma) 7. kaynaşma (birbirine iyice uyma) 8. kaynaşma (uyuşma, yakın ilişki kurma) 9. kavilleşme 10. kesişme (pazarlıkta herhangi bir fiyatla anlaşma) 11. **biy** uyum 12. **mec** diyalog (anlaşma, uyum sağlama) ~ **pêk anîn** anlaşma sağlamak ~ **temîn kirin** uyuşma sağlamak

li hev kirin l/bw 1. anlaşmak, bağdaşmak 2. uzlaşmak, sulh olmak * **li ser deh mîlyonî li hev kirin** on milyona sulh oldular 3. geçinmek * **tu bi tu kesî re li hev nakî** kimseyle geçinmiyorsun 4. uyuşmak, uyuşmak 5. (birbirine) uymak, uygun gelmek 6. mutabık kalmak, birleşmek (uyuşmak, aynı görüşte olmak) 7. kaynaşmak (birbirine iyice uymak) * **ev her du reng têr baş li hev dîkin** bu iki reng iyi kaynaşmış 8. kaynaşmak (uyuşmak, yakın ilişki kurmak) * **pir zûka bi zarokan re li hev kir** çocuklarla çabucak kaynaştı 9. kavilleşmek 10. kesişmek (pazarlıkta herhangi bir fiyatla anlaşmak)

lihevkirinî rd anlaşmalı, anlaşma ile ilgili

lihevkirî rd 1. anlaşık, anlaşmalı 2. anlaşmalı, uzlaşık 3. tutarlı, bağdaşık 4. uyumlu 5. barışık * **ê ku bi gelê xwe re lihevhatî ye** halkıyla barışık 6. mutabık ~ **bûn l**) anlaşmalı olmak 2) uzlaşık olmak 3) tutarlı olmak 4) mutabık olmak 5) uyumlu olmak 6) barışık olmak

lihevkirîbûn m 1. anlaşmalı olma 2. uzlaşık olma 3. tutarlı olma 4. mutabık olma 5. uyumlu olma 6. barışık olma

lihevkirî bûn l/gh 1. anlaşmalı olmak 2. uzlaşık olmak 3. tutarlı olmak 4. mutabık olmak 5. uyumlu olmak 6. barışık olmak

lihevkirîfî m 1. uyumluluk 2. tutarlık, bağdaşlık

li hev kişandin l/bw çekişmek (birbirine) çekmek * **li hev kêr kişandin** birbirine bıçak çekiştiler

lihevkombûn m 1. toplama, toplanma 2. birikme (birbirine eklenip çoğalma) 3. birikme, yığılma, yığılıp kalma 4. kümeleşme 5.

ağıllanma (sürü, toplanıp bir arada oturma)
6. bir araya gelme

li hev kom bûn *l/bw* 1. toplaşmak, toplanmak
2. birikmek (birbirine eklenip çoğalmak) 3. birikmek, yığılmaq, yığılıp kalmak 4. kümeleşmek 5. ağıllanmak (sürü, toplanıp bir arada oturma) 6. bir araya gelmek

lihevkom kirin *m* 1. toplatma, bir araya toplama 2. birleştirmek 3. top etme (yığın durumuna getirme) 4. kümeleştirme 5. bir araya getirme

li hev kom kirin *l/bw* 1. toplatmak, bir araya toplamak 2. birleştirmek 3. top etmek (yığın durumuna getirmek) 4. kümeleştirmek 5. bir araya getirmek

li hev li maneyan gerîn *l/bw* (birbirine karşı) bahane aramak

lihevlor *rd* sarmal yuvarlak, sarmal toparlak
li hev metel man *l/bw* (birbirine) şaşsa kalmak

lihevmêzandin *m* bakışma

li hev mêzandin *l/bw* bakışmak

lihevmêzandî *rd* bakışık (bakışma durumunda olan)

lihevmêzekirin *m* bakışma

li hev mêze kirin *l/bw* bakışmak

lihevmêzekirî *rd* bakışık (bakışma durumunda olan)

lihevmêzîn *m* bakışma

li hev mêzîn *l/bw* bakışmak

lihevnatî *rd* 1. uyuşmaz, bağdaşmaz 2. uyumsuz
lihevnatîbûn *m* 1. uyuşmazlık, bağdaşmazlık 2. uyumsuzluk

lihevnehatinî *m* uyuşmazlık, bağdaşmazlık

lihevneker *rd* uzlaşmaz

lihevnekerî *m* uzlaşmazlık

lihevneketî *rd* katışıksız

lihevnekirin *m* 1. anlaşmama 2. anlaşmazlık 3. uyuşmama 4. uyuşmazlık * **lihevnekirina xwinê** kan uyuşmazlığı

li hev nekirin *l/bw* 1. anlaşmamak, (biriyle) alıp verememek, ihtilâfa düşmek 2. uyuşmamak, ayrı düşmek * **ramanên me li hev nekirin** düşüncelerimiz ayrı düştü

lihevnekirî *m* 1. çatışkı, antinomi 2. uzlaşmazlık 3. *rd* uyumsuz

li hev nenihêrtin *l/bw* 1. (birbirini) hoş görmek 2. çelmek, (sözleri) çelişmek

li hev nenêrîn *l/bw* 1. (birbirini) hoş görmek 2. çelmek, (sözleri) çelişmek

li hev nesekînîn *l/bw* alt üst olmak (heyecanlanmak, tedirgin olmak, yıkılmak) * **gava jî-nîkê xebera sar bihişt, li hev nesekînî** kadincağız acı haberi duyunca alt üst oldu

lihevnêr *rd* bakışık (bakışma durumunda olan)

lihevnêrî *m* bakışıklık

lihevnêrîn *m* bakışma

li hev nêrîn *l/bw* bakışmak

lihevnihêrtin *m* bakışma

li hev nihêrtin *l/bw* bakışmak

lihevnihêrtî *rd* bakışık (bakışma durumunda olan)

li hev nîvî kirin *l/bw* bölüştürmek

lihevparî *m* paylaşma, bölüşme

lihevparîkirin *m* bölüşme

li hev parî kirin *l/bw* bölüşmek

lihevparkirin *m* paylaşına, paylaşım, bölüş-türme, üleştirme

li hev par kirin *l/bw* paylaşmak, bölüştürmek, üleştirmek

li hev par nekirin *l/bw* anlaşmamak, (biriyle) alıp verememek

lihevparvekirin *m* paylaşma, bölüşme

li hev par ve kirin *l/bw* paylaşmak, bölüşmek

lihevpayîn *m* bekleşme

li hev payîn *l/bw* bekleşmek

lihevpêçan *m* 1. katlama 2. sarma 3. yuvarlama (döndürerek tomar yapma)

li hev pêçan *l/bw* 1. katlamak 2. sarınak 3. yuvarlamak (döndürerek tomar yapmak) * **xalî li hev pêçan û birin** halıyı yuvarlayıp gö-türdüler

lihevpêçîn *m* sarılışma

li hev pêçîn *l/bw* sarılışmak

lihevpiçikîn *m* 1. toplaşma, bir araya gelme 2. birikme, yığışına, yığılıp kalma 3. doluşma

li hev piçikîn *l/bw* 1. toplaşmak, bir araya gelme 2. birikmek, yığılmaq, yığılıp kalmak 3. doluşmak

lihevqat kirin *m* 1. katlama, bükme 2. yuvarlama (döndürerek tomar yapma)

li hev qat kirin *l/bw* 1. katlamak, bükmek 2. yuvarlamak (döndürerek tomar yapmak) * **xalî li hev qat kirin** halıyı yuvarladılar

lihevqelaptin *m* 1. çarpıştırmak 2. alt üst etme (çok karışık duruma getirme, düzenini bozma) 3. karıştırma (ayırt edememe, tam olarak seçememe) 4. didikleme, didik didik etme (karıştırarak arama) 5. çatra patra konuşma 6. (birini) allak bulak etme, kızdırma

li hev qelaptin *l/bw* 1. çarpıştırmak 2. alt üst etmek (çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak) * **zadê me li hev qelaptin** ertzaklarımızı alt üst ettiler 3. karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek) 4. didikleme, didik didik etmek (karıştırarak arama) 5. çatra patra konuşmak 6. (birini) allak bulak etmek, kızdırmak

lihevqelaptî *rd* 1. alt üst, alan talan (çok karışık duruma getirilmiş, düzeni bozulmuş) 2. karışık (ayırt edilemeyen, tam olarak seçilemeyen) 3. düğüm, karışık durum * **ez dîkarîm meseleya navbera wan a lihevqelaptî hel bikim** ben aralarındaki düğümü çözebilirim 4. didik didik * **porên lihevqelaptî** didik didik saçlar 5. *mec* buğulu * **bi çavên lihevqelaptî li me nihêrt** buğulu gözlerle bize baktı 6. kızgın, morali bozuk, gergin

lihevqelaptîbûn *m* sinirleri gergin olma
lihevqelaptî bûn *l/gh* sinirleri gergin olmak
lihevqelibandin *m* 1. çarpıştırmak 2. alt üst etme (çok karışık duruma getirme, düzenini bozma) 3. karıştırma (ayırt edememe, tam olarak seçememe) 4. didikleme, didik didik etme (karıştırarak arama) 5. çatra patra konuşma 6. (birini) allak bulak etme, kızdırma
lihevqelibandin *l/bw* 1. çarpıştırmak 2. alt üst etmek (çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak) * **zadê me li hev qelibandin** erzaklarımızı alt üst ettiler 3. karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek) 4. didikleme, didik didik etmek (karıştırarak aramak) 5. çatra patra konuşmak 6. (birini) allak bulak etmek, kızdırmak

lihevqelibandî *rd* 1. alt üst, alan talan (çok karışık duruma getirilmiş, düzeni bozulmuş) 2. karışık (ayırt edilemeyen, tam olarak seçilemeyen) 3. düğüm, karışık durum * **ez dikarim meseleya navbera wan a lihevqelibandî hel bikim** ben aralarındaki düğümü çözebilirim 4. didik didik * **porên lihevqelibandî** didik didik saçlar 5. *mec* buğulu * **bi çavên lihevqelibandî li me nihêrt** buğulu gözlerle bize baktı 6. kızgın, morali bozuk, gergin

lihevqelibandîbûn *m* sinirleri gergin olma, sinirleri ayakta olma

lihevqelibandî bûn *l/gh* sinirleri gergin olmak, sinirleri ayakta olmak

lihevqelibî *rd* sinirleri ayakta olan

lihevqelibîbûn *m* sinirleri ayakta olma

li hev qelibî bûn *l/bw* sinirleri ayakta olmak

lihevqelibîn *m* 1. (birbirine) karışma 2. karışma (düzensiz, dağınık olma) 3. karışma (bulanma, duruluğunu yitirme) 4. (birbirine) karışma, (birbirine) girme (veya girişme), dolaşma (iplik vb. için; çözülmeyecek duruma gelme) 5. karışma (açıklığını yitirme, anlaşılması güçleşme) 6. bulanma 7. bulanma (parlaklığını ve açıklığını yitirme) 8. allak bullak olma (akıl, zihin; şaşkına dönme, şaşırma) 9. alt üst olma (heyecanlanma, tedirgin olma, yıkılma) 10. çarpışma (birbirine) toslama 11. didik didik olma 12. akma (boya için; birbirine karışma) 13. çıldırma, kızma, gerginleşme, morali bozulma (çok sinirlenme) 14. kafası dönme (sıkışık bir durumda sersemleme) 15. (biri) fena olma, kötüleşme (hasta gibi olma) 16. kükreme (gür biçimde yetişme) 17. ters pers olma 18. tozdan dumandan ferman okumama (ortalık çok karışık olma) 19. ortalık karışık bir duruma gelme, yangın yerine dönme ~a **hiş psi** zihin karışıklığı (veya bulanıklığı) ~a **hişê (yekî)** zihni bulanmak (veya karışmak)

li hev qelibîn *l/bw* 1. (birbirine) karışmak * **av û mazot li hev qelibî** su ve mazot birbirine

karıştı 2. karışmak (düzensiz, dağınık olmak) * **porê wê li hev qelibîye** saçları karışmış 3. karışmak (bulanmak, duruluğunu yitirmek) * **dinya li hev qelibî** hava karıştı 4. (birbirine) karışmak, (birbirine) girmek (veya girişmek), dolaşmak (iplik vb. için; çözülmeyecek duruma gelmek) 5. karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek) 6. bulanmak * **ji ber vê nûçeyê hişê wî li hev qelibî** bu habere zihni bulandı 7. bulanmak (parlaklığını ve açıklığını yitirmek) * **hewa li hev qelibî** hava bulandı 8. allak bullak olmak (akıl, zihin; şaşkına dönme, şaşırma) * **gava xebera sar jê re hat li hev qelibî** kötü haberi alınca allak bullak oldu 9. alt üst olmak (heyecanlanmak, tedirgin olmak, yıkılmak) 10. çarpışmak (birbirine) toslamak * **erebe li hev qelibîn** arabalar çarpıştı 11. didik didik olmak 12. akmak (boya için; birbirine karışmak) 13. çıldırmak, kızmak, gerginleşmek, morali bozulmak (çok sinirlenmek) 14. kafası dönme (sıkışık bir durumda sersemlemek) 15. (biri) fena olmak, kötüleşmek (hasta gibi olmak) 16. kükreme (gür biçimde yetişmek) 17. ters pers olmak * **karê min li hev qelibîye** işlerim ters pers 18. tozdan dumandan ferman okumamak (ortalık çok karışık olmak) 19. ortalık karışık bir duruma gelmek, yangın yerine dönme

lihevqelibîna **hiş psi** zihin karışıklığı (veya bulanıklığı)

lihevqerimîn *m* 1. hamlama, hamlaşma 2. tutulma (tutuk duruma gelme)

li hev qerimîn *l/bw* 1. hamlamak, hamlaşmak * **hingî li dukanê rûniştîye li hev qerimîye** dükkanda oturma oturma hamlaşı 2. tutulmak (tutuk duruma gelmek) * **ez li hev qerimîme** her tarafım tutulmuş

lihevqilqilîn *m* yüpürme

li hev qilqilîn *l/bw* yüpürmek

lihevqiyaskirin *m* kıyaslama, ölçüştürme

li hev qiyas kirin *l/bw* kıyaslamak, ölçüştürmek

lihevra bûn *m* (birbirine) girişme, kavgaya tutuşma

li hev ra bûn *l/bw* (birbirine) girişmek, kavgaya tutuşmak

lihevragirtin *m* anlaşturma, uzlaşturma

li hev ragirtin *l/bw* anlaştırmak, uzlaştırmak

lihevraştanîn *m* (birbirine) rast getirme, denk getirme, uygun getirme

li hev raşt anîn *l/bw* (birbirine) rast getirmek, denk getirmek, uygun getirmek

lihevraşt bûn *m* 1. uzlaşma 2. düzelme 3. birbirine girme, kavgaya tutuşma

li hevraşt bûn *l/bw* 1. uzlaşmak 2. düzelmek 3. birbirine girmek, kavgaya tutuşmak

lihevraştatîn *m* 1. karşılaşma, rastlaşma 2.

(birbirine) denk gelme 3. çatışma (aynı zamana denk gelme) 4. rayına oturma, işler duruma gelme

li hev rast hatin *l/bw* 1. karşılaşmak, rastlaşmak 2. (birbirine) denk gelmek 3. çatışmak (aynı zamana denk gelmek) * **saeta dersê û ya xwarinê rastî hev tên** ders saati yemek saatıyla çatışıyor 4. rayına oturmak, işler duruma gelmek

lihevrastkirin *l/bw* 1. uzlaştırmak 2. düzeltmek 3. rayına oturtmak, işler duruma getirmek

lihevrîkibandin *m* 1. uydurma, uyuşturma 2. kaynaştırma (uyumlu hale getirme)

li hev rikibandîn *l/bw* 1. uydurmak, uyuşturmak 2. kaynaştırmak (uyumlu hale getirmek)

lihevrîkibîn *m* 1. uyma, uyuşma 2. kaynaşma (uyumlu hale gelme)

li hev rikibîn *l/bw* 1. uymak, uyuşmak 2. kaynaşmak (uyumlu hale gelmek)

li hev rûniştandin *l/bw* bir araya getirmek

lihevrûniştin *l/bw* 1. toplanma, bir araya gelme 2. görüşme (görüşme masasına oturma) 3. buluşup görüşme, temasa gelme (ilişkiler kurup birbirine gidip gelmek) 4. birleşim ~a **giştî** genel görüşme

li hev rûniştin *l/bw* 1. toplanmak, bir araya gelmek 2. görüşmek (görüşme masasına oturma) 3. buluşup görüşmek, temasa gelmek (ilişkiler kurup birbirine gidip gelmek)

lihevsekinîn *m* dengelenme

li hev sekinîn *l/bw* dengelenmek

lihevselihandin *m* 1. uzlaştırma 2. barıştırma

li hev selihandin *l/bw* 1. uzlaştırmak 2. barıştırmak

lihevselihîn *m* 1. uzlaşma, sulh olma 2. barıştirma

li hev selihîn *l/bw* 1. uzlaşmak, sulh olmak 2. barıştırmak

lihevsêwirandin *m* uzlaştırma

li hev sêwirandin *l/bw* uzlaştırmak

lihevsêwirîn *m* uzlaşma

li hev sêwirîn *l/bw* uzlaşmak

lihevsilavkirin *m* selâmlaşma, esenleşme

li hev silav kirin *l/bw* selâmlaşmak, esenleşmek

lihevsîwarbûn *m* binişme

li hev sîwar bûn *l/bw* binişmek

lihevsîwarî *m* binişme

lihevsîwarkirin *m* 1. biniştirme 2. kekeleme 3. tekeme (tabanca bozulup tutukluk yapma)

li hev sîwar kirin *l/bw* 1. biniştirmek 2. kekelemek 3. teklemek (tabanca bozulup tutukluk yapmak)

li hev sîyar kirin *bwr* li hev sîwar kirin

lihevsorbûn *m* 1. azışma 2. kızışma, ateşlenme 3. pancar gibi olma (veya pancar kesilme)

li hev sor bûn *l/bw* 1. azışmak 2. kızışmak, ateşlenmek 3. pancar gibi olmak (veya pancar kesilmek)

lihevsorbûyî *rd* kızışık

lihevsorbûyî *m* kızışıklık

lihevsorkirin *m* 1. azıştırma 2. kızıştırma (hareketlendirme, hızlandırma) 3. kızıştırma (hayvan için) 4. (birbirine) kıskırtma 5. tavşana kaç, taziya tut deme

li hev sor kirin *l/bw* 1. azıştırmak 2. kızıştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak) 3. kızıştırmak (hayvan için) 4. (birbirine) kıskırtmak 5. tavşana kaç, taziya tut demek

li hev soromoro bûn *l/bw* pancar gibi olmak (veya pancar kesilmek)

lihevspartin *m* 1. (birbirine) havale etme 2. çatma (çapraz dayama)

li hev spartin *l/bw* 1. (birbirine) havale etmek 2. çatmak (çapraz dayamak)

lihevşaşbûn *m* 1. şaşkınlaşma, şaşalayıp bocalama, ahmaklaşma 2. lâfını şaşırma

li hev şaş bûn *l/bw* 1. şaşkınlaşmak, şaşalayıp bocalamak, ahmaklaşmak 2. lâfını şaşırmak

li hev şaşomaşo bûn *l/bw* (biri) şaşkına dönmek

lihevtewandin *m* 1. katlama, düme 2. meseleyi birbirine çitlatma

li hev tewandin *l/bw* 1. katlamak, dümek 2. meseleyi birbirine çitlatmak

lihevtewandî *rd* katlanık, sarılı

lihevtopkirin *l/bw* 1. toplama, bir araya getirme 2. katlama, düme 3. yuvarlama (döndürerek tomar yapma)

li hev top kirin *l/bw* 1. toplamak, bir araya getirmek 2. katlamak, dümek 3. yuvarlamak (döndürerek tomar yapmak) * **xalî li hev top kirin û birin** halıyı yuvarlayıp götürdüler

li hev û din bandor kirin *l/bw* etkileşmek, birbirini etkilemek

li hev û din hîkarî kirin *l/bw* etkileşmek, birbirini etkilemek

li hev û din tesîr kirin *l/bw* etkileşmek, birbirini etkilemek

lihevvegerandin *m* mukabele etme, karşılık olarak yapma

li hev vegerandin *l/bw* mukabele etmek, karşılık olarak yapmak

lihevweribandin *m* çarpıklaştırma

li hev weribandin *l/bw* çarpıklaştırmak

lihevweribîn *m* çarpıklaşma, çarpılma

li hev weribîn *l/bw* çarpıklaşmak, çarpılmak

lihevixistin *m* 1. dövüşme, dövüş, vuruşma, kavga etme 2. dövüşme, çarpışma, çatışma (iki silâhlı kuvet çatışma, karşılıklı vuruşma) 3. dövüşme (boks yapma) 4. çarpışma (birbirine üstün gelmeye çalışma) 5. çırpma (iki şeyi birbirine çarpma) 6. çırpma, karıştırma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir

şeyle karıştırma, herhangi bir şeyi kaşık veya başka bir şeyle alt üst etme) 7. karıştırma (yemeğin dibi tutmaması için) 8. karıştırma (bir şeyi arama) 9. karıştırma, tarama, tarayış (araştırma, inceleme, okuma, araştırmak için gözden geçirme) 10. aramak tarama (veya arayıp tarama), dikkatle arama 11. karıştırma (göz atmak, üstünkörü okuma) 12. didikleme, didik didik etme (karıştırarak arama) 13. karına (birbirine katma) 14. çalkalama, çalkama (sarsarak sallama) 15. çarpıştırma, tokuşturma 16. kurma, monte etme 17. (bir yer) kazan (biri) kepçe, gezip durma

li hev xistin *l/bw* 1. dövüşmek, vuruşmak, kavga etmek 2. dövüşmek, çarpışmak, çatışmak (iki silâhlî kuvet çatışmak, karşılıklı vuruşmak) * **em dê bi hêzên dijîmîni re li hev bixin** düşman kuvvetleriyle çarpışınız 3. dövüşmek (boks yapmak) 4. çarpışmak (birbirine üstün gelmeye çalışmak) * **ev her du raman li hev dixin** bu iki düşünce çarpışıyor 5. çırpamak (iki şeyi birbirine çarpamak) * **destên xwe li hev xistin** ellerini çırpı 6. çırpamak, karıştırmak (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak, herhangi bir şeyi kaşık veya başka bir şeyle alt üst etmek) 7. karıştırmak (yemeğin dibi tutmaması için) 8. karıştırmak (bir şeyi aramak) * **berikên xwe li hev xistin** ceplerini karıştırdı 9. karıştırmak, taramak (araştırmak, inceleme, okumak, araştırmak için gözden geçirmek) * **min hemû pirtûkxane li hev xistin, lê ez rastî tiştê ku ez lê digeriyam, nehatim** bütün kütüphaneleri karıştırdım, ama aradığımı bulamadım * **me pirtûk li hev xistin** kitapları taradık 10. aramak taramak (veya arayıp taramak), dikkatle aramak * **me gund li hev xist me nedît köyü** aradık taradık bulamadık 11. karıştırmak (göz atmak, üstünkörü okumak) 12. didikleme, didik didik etmek (karıştırarak aramak) 13. karmak (birbirine katmak) * **mast û mot li hev xistin** pekmez ile yoğurt karmak 14. çalkalama, çalkamak (sarsarak sallamak) * **zarên di destê xwe de li hev xistin** elindeki zarları çalkaladı 15. çarpıştırmak, tokuşturmak 16. kurmak, monte etmek * **me karyole li hev xist** karyolayı kurduk 17. (bir yer) kazan (biri) kepçe, gezip durmak

lihevxiştî *rd* 1. çatışık (çatışmış, vuruşmuş olan) 2. karışık 3. karışık (saf olmayan) * **şîrê lihevxiştî** karışık süt 4. karışık (karışmış olan, düzensiz olan) 5. karma, muhtelit 6. karılmış (birbirine katılmış) 7. karmakarış, karmakarışık 8. didik didik * **porên lihevxiştî** didik didik saçlar

lihevxiştîbûn *m* 1. çatışıklık (çatışmış, vuruşmuş olma) 2. karışıklık 3. karışıklık (saf olmama) 4. karışıklık (karışmış olma, düzen-

siz olma) 5. karmalık, muhtelitlik 6. karılmışlık (birbirine katılmış olma) 7. karmakarışık, karmakarışıklık 8. didik didiklik

lihevxiştî *m* birikme, yığılma, yığılıp kalma

li hev xuricîn *l/bw* birikmek, , yığılmak, yığılıp kalmak

lihevzêdekirin *m* müzayede

li hev zêde kirin *l/bw* mazatta yarışmak, birbirine karşı fiyatı artırmak

lihevzivartin *m* mukabele etme, karşılık olarak yapma

li hev zivartin *l/bw* mukabele etmek, karşılık olarak yapmak

lihevzivirbûn *m* 1. sürtüşme (uyuşmama, anlaşmama) 2. gerginleşme

li hev zivir bûn *l/bw* 1. sürtüşmek (uyuşmama, anlaşmama) 2. gerginleşmek * **têki-liyên navneteweyî li hev zivir bûn** uluslararası ilişkiler gerginleşti

li hewa kirin *l/bw* havada kapışmak

li hewayê çûn *l/bw* havada kapışılmak

li hewayê mau *l/bw* havada kalmak * **lingê maseyê li hewayê ma** masanın ayağı havada kaldı

li heyatê bûn *l/bw* hayatta olmak

li heyne çûn *l/bw* yardımına gitmek

lihêf m yorgan ~a ser çavê wî jî bibî, dengê xwe nake köpeğe hoş, kediye pışt dememek ~a ser çavê wî jî birevîni deng nake kafasına vur, ekmeğini elinden al

lihêffiroş nd yorgancı (satan kimse)

lihêffiroşî m yorgancılık

lihêfsk m yorgan yüzü veya örtüsü

lihêfker nd/nt yorgancı (imal eden)

lihêfkerî m yorgancılık

ihêfok m küçük yorgan

lihêfvan nd yorgancı

lihêfvanî m yorgancılık

li hêla din nd öte yandan

li hêlimê çûn *l/bw* (birini) karşılamaya gitmek

lihê m lehim

lehêmbûn m lehimlenme

lehê m bûn *l/ng* lehimlenmek

lehêmbûyîn m lehimleniş

lihê mî rd yaş, ıslak

lihê mîbûn m ıslanma

lihê mî bûn *l/ng* ıslanmak

lihê mîbûyîn m ıslanış

lihê mîkirin m ıslatma

lihê mîkirin *l/gh* ıslatmak

lihê mî mî m ıslaklık

lihê mker nd/nt lehimci

lihê mkerî m lehimcilik

lihê mîkirin m lehimleme

lihê m kirin *l/gh* lehimlemek

lihê mî mî rd lehimli

li hêncetan gerîn *l/bw* bahane aramak

li hêrsê siwar bûn *l/bw* küplere binmek (çok öfkelenmek)

li hêsan xistin *l/bw* kılağılamak
 li hêviya dora xwe sekinîn *l/bw* zaman kollamak (bir işin sırasını beklemek)
 li hêviya hev bûn *l/bw* bekleşmek
 li hêviya hev man *l/bw* bekleşmek
 li hêviya keysa xwe bûn *l/bw* fırsat beklemek (veya aramak), fırsat kollamak (veya gözlemek)
 li hêviya roja xwe bûn *l/bw* zaman (veya fırsat) kollamak, fırsat gözlemek (uygun bir fırsat beklemek)
 li hêviya xeberê bûn *l/bw* kulağı kırışte (olmak)
 lihêviyêbûn *m bw* 1. bekleme 2. bekleme (karşılaşılması ihtimalı bulunma) 3. bakma (bir iş birinden bekleme) 4. kollama (olmasını, ortaya çıkmasını bekleme) 5. gözetme (kollama, kayırma) 6. medet umma (veya beklemek)
 li hêviyê bûn *l/bw* 1. beklemek * li malê li hêviya min bin evde beni bekleyin 2. beklemek (karşılaşılması ihtimalı bulunmak) * karên zor li hêviya we ne sîzi zor işler bekliyor 3. bakmak (bir iş birinden beklemek) * karên malê li hêviya min in evin işleri bana bakıyor 4. kollamak (olmasını, ortaya çıkmasını beklemek) * ew jî li hêviya keysa xwe bûye o da fırsat kolluyormuş 5. gözetmek (kollamak, kayırmak) * li hêviya keysê bûn fırsat gözetmek 6. medet ummak (veya beklemek)
 li hêviyê dan hiştin *l/lb* bekletmek
 li hêviyê hatin hiştin *l/tb* bekletilmek
 li hêviyê hatin sekinandin *l/tb* beklenilmek
 lihêviyêman *m* 1. bekleme 2. yolunu beklemek (veya gözlemek) 3. (bir yere) kakılıp kalma
 li hêviyê man *l/bw* 1. beklemek * li malê li hêviya min biminin evde beni bekleyin * li hêviya razana te mane senin uyumani beklemişler 2. yolunu beklemek (veya gözlemek) 3. (bir yere) kakılıp kalmak
 li hêviyê rawestîn *l/bw* beklemek
 lihêviyêsekinîn *m* beklemek
 li hêviyê sekinîn *l/bw* beklemek * li hêviya min bisekinin ez jî tîm beni de bekleyin geliyorum
 lihêvîbûn *m* 1. bekleme 2. yolunu gözlemek 3. umut etme, umma
 li hêvî bûn *l/bw* 1. beklemek 2. yolunu gözlemek 3. umut etmek, ummak
 lihêvîman *m* 1. bekleme 2. yolunu gözlemek 3. umut etme, umma
 lihêvîman *l/bw* 1. beklemek 2. yolunu gözlemek 3. umut etmek, ummak
 li hêvî rawestîn *l/bw* beklemek
 li hêvî sekinîn *l/bw* beklemek
 li hincetan bûn *l/bw* bahanesi üstünde olmak
 li hincetan gerîn *l/bw* bahane aramak, maraza aramak, vesile bulmak

li hindama (...) çûn *l/bw* yardımına koşmak, imdadına gitmek
 li hira *h* burada
 li hişê xwe *rd* 1. ayık 2. ayık (sarhoşluğu geçmiş olan) 3. *mec* ayık, uyanık
 lihişêxwebûn *m* 1. ayık olma, şuuru açık olma 2. ayıklık
 li hişê xwe bûn *l/bw* ayık olmak, şuuru açık olmak
 li hişê xwe hatin *l/gh* kendine gelmek
 lihok *rd* gergin, pürüzsüz (cilt için, buruşuğu ve kırışığı olmayan)
 lihokî *rd* gergince
 lihokîbûn *m* gerginleşme
 lihokî bûn *l/gh* gerginleşmek
 lihokîkirin *m* gerginleştirmek
 lihokî kirin *l/gh* gerginleştirmek
 lihokîti *m* gerginlik
 li hundir *h* içerde
 li hundirû *h* içerde
 lihû *rd* 1. pürüzsüz, püsürsüz, düz (yüzeyinde girinti çıkıntı olmayan) 2. gergin (cilt için, buruşuğu ve kırışığı olmayan) * jinik nizanîm çend salî ye, lê rûyê wê hêjî lihû ye kadın bilmem kaç yaşında, ama yüzü hala gergin 3. kayağan
 lihûbûn *m* 1. pürüzsüzleşme 2. gerginleşme 3. kayağanlaşma
 lihû bûn *l/gh* 1. pürüzsüzleşmek 2. gerginleşmek 3. kayağanlaşmak
 lihûkirin *m* 1. pürüzsüzleştirme 2. gerginleştirme 3. kayağanlaştırma
 lihû kirin *l/gh* 1. pürüzsüzleştirmek 2. gerginleştirmek 3. kayağanlaştırmak
 lihûti *m* 1. pürüzsüzlük 2. gerginlik 3. kayağanlık
 lihûyokî *rd* 1. gergince 2. gergince 3. kayağanca
 li îrzê (...) ketin *l/bw* (birini) azarlamak
 li îkmalê man *l/bw* ikmala kalmak, bütünlemeye kalmak
 li jêr *h* aşağıda
 li jiyanê bûn *l/bw* hayatta olmak
 lijne *m* kurul, heyet ~ya bendûbariyê (an jî dîsîplînê disiplin kurulu ~ya bişîrîyê seçici kurul ~ya hilbijartinê seçim kurulu ~ya hilbijartinê ya bilind yüksek seçim kurulu ~ya kargêrîyê yönetim kurulu ~ya lihevînîyê uzlaştırma kurulu ~ya nivîsaran yazı kurulu ~ya pîrsyariyê soruşturma kurulu ~ya pişkinanê (venêranê an jî soraxê) teftiş kurulu ~ya rastkirinê redaksiyon kurulu ~ya rawêjkariyê (şêwrê an jî şêwirdariyê) danışma kurulu ~ya rûmetê onur kurulu ~ya venêranê teftiş kurulu
 li jor *h* yukarda
 li jorê *h* yukarıda
 likandin *m* meletme (keçiler için)
 likandin *l/gh* meletmek (keçiler için)

likar *rd* 1. yolunda 2. tıklarında * **îşê wî li kar** e işi tıklarında 3. uygun
likarbûn *m* 1. yolunda olma 2. tıklarında (veya yolunda olma) 3. uğraşma, mücadele etme 4. uygun olma
li kar bûn *l/bw* 1. yolunda olmak 2. tıklarında (veya yolunda olmak) 3. uğraşmak, mücadele etmek 4. uygun olmak
likelemxistin *m* kazıklama, kazıklayış
li kelem xistin *l/bw* kazıklamak
likelemxistî *rd* kazıklanmış, kazığa vurulmuş olan
li kelê *h* kaynar (kaynamakta olan)
li kerê siwar bûn *l/bw* (genç kızlar için) evlenmeye hazırlanmak
li kerê şeytan siwar bûn *l/bw* inada binmek, inat etmek
li kersaxê ketin *l/bw* karaya vurmak * **term li kersaxê avê ketiye** ceset karaya vurmuş
li kersaxê xistin *l/bw* karaya vurmak
li keysa xwe gerîn *l/bw* fırsat beklemek (veya aramak)
li keysa xwe mêze kirin *l/bw* durumuna bakmak, fırsatını kollamak
li keysa xwe nihêrtin *l/bw* durumuna bakmak, fırsatını kollamak
li keysê gerîn *l/bw* vesile aramak
li keysê nihêrtin *l/bw* duruma bakmak
li kêfa (...) *ketin* *l/bw* birine çıkmak, terslemek
li kêfa xwe bûn *l/bw* keyif sürmek
li kêfa xwe nihêrtin *l/bw* keyfine bakmak, (kendî) zevkinde olmak (veya zevkine bakmak)
li kêf û zewqa xwe bûn *l/bw* (kendî) zevkinde olmak (veya zevkine bakmak)
li kêf û zewqa xwe nihêrtin *l/bw* (kendî) zevkinde olmak (veya zevkine bakmak)
likêlek *rd* 1. bitişik, yan, yandaki 2. aralık (yanı açık, tam kapanmamış)
li kêlek *rd/h* yanal
li kêleka hev *rd* yanyana, bitişik
likêlek bûn *m* bitişik olma
li kêlek bûn *l/bw* bitişik olmak
likêlekhev bûn *m* bitişiklik
likêlek ketin *m* 1. aralanma 2. yan yatmak 3. yan tarafına düşme
li kêlek ketin *l/bw* 1. aralanmak 2. yan yatmak 3. yan tarafına düşmek
likêlek ketî *rd* aralıklı, aralanmış
likêlek xistin *m* aralama
li kêlek xistin *l/bw* aralamak, aralık etmek * **min derî li kêlek xist** kapıyı araladım
likêlekxistî *rd* aralı, aralanmış
li kêlê û zêde nenihêrtin *l/bw* aza çoğa bakmamak, üçe beşe bakmamak
li kêrtê *nd* bu bağlamda
li kêrtikekê mayîn *l/bw* bir noktada kalmak (mekanik ve kavramsal olarak)
likijîn *m* 1. ilerleme, ileri doğru gitme 2. kö-

peklerin ortalıkta yemek için birşeyler arama (küçük çocuklar için de kullanılır) 3. hayvanların bir otlama çeşidi
likijîn *l/gh* 1. ilerlemek, ileri doğru gitmek 2. köpeklerin ortalıkta yemek için birşeyler aramak (küçük çocuklar için de kullanılır)
likimandin *m* tökezletme
likimandin *l/gh* tökezletmek
likimîn *m* 1. tökezleme, tökezme 2. takılma (bir yere ilişip veya dokunup kalma)
likimîn *l/gh* 1. tökezlemek, tökezmek 2. takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)
li kiloyê xistin *l/bw* 1. tartmak 2. kantara çekmek (veya vurmak), birini sinamak
likîn *m* meleme (keçiler için)
likîn *l/gh* melemek (keçiler için)
likumandin *m* 1. tökezletme 2. sendeletme
likumandin *l/gh* 1. tökezletmek 2. sendeletmek
likumîn *m* 1. tökezleme 2. sendeleme
likumîn *l/gh* 1. tökezlemek 2. sendelemek
li kornayê xistin *l/bw* klâkson çalmak
li ku *nd* 1. neresi (tekrarlandığında iki şeyin arasındaki uzaklığı belirtir) * **Amed li ku Stenbol li ku** Diyarbakır neresi, İstanbul neresi 2. nerede, ... nerede (iki şeyin arasındaki uzaklığı veya nitelik ayrımını belirtir) * **tu li ku, ew li ku, di navbera we de bi qandî çiyayekî ferq heye** nerede sen, nerede o, aranızda dağlar kadar fark var 3. *h* nerde, nerede (hangi yerde anlamında yer zarfı) * **Ozan li ku ye?** Ozan nerede? 4. ne gezer, hak getire ~ **der bû li ku zer bû** ne umduk ne bulduk ~ **ye nerede** * **dibistan li ku ye?** okul nerede?
li ku derê *h* 1. nerde * **Ozan li ku derê ye?** Ozan nerede? 2. nerede (hangi yerde anlamında yer zarfı) * **bavê wê li ku derê ew ditiye?** babası onu nerede görmüş? ~ **ye nerede** (hangi yerde) * **dibistan li ku derê ye?** okul nerede?
li kuştina (...) *gerîn* *l/bw* (birinin) öldürmesine kastetmek
li kutikê nivîsandin *l/bw* kütüğe geçirmek
lik û liha *nd* öz be öz
lilav *bnr* lilav
li lebatê bûn *l/bw* canlanmak üzere olmak
li leha (...) *bûn* *l/bw* lehine olmak
lilêkirinê bûn *m* yağmurlama (yağmur yağacak gibi olma)
li lêkirinê bûn *l/bw* yağmurlamak (yağmur yağacak gibi olmak)
lilîk *rd* eflatunî bir renk
li lingê (...) *xistin* *l/bw* kuyusunu kazmak (anti propagandasını yapmak) * **me ew anî xist vê derê ew jî hatiye li lingê me dixê** biz onu getirip buraya koyduk şimdi de bizim kuyumuzu kazıyor

li liyaqî (...) *h* lâyikiylı
lim (I) *m* batac (yer)
lim (II) *n* domuzun uzun dişi
limalmayî *rd* evde kalmış
li maneyan bûn *l/bw* bahanesi üstünde olmak
li maniyan gerîn *l/bw* bahane aramak, maraza aramak, vesile bulmak
li mehniyan bûn *l/bw* bahanesi üstünde olmak
li mehniyan gerîn *l/bw* bahane aramak
li meqam anîn *l/bw* konuşturmak (müzik aracını güzel kullanmak)
li meydanê *h* meydanda, ortalıkta
limelim *m* ağız şapırdaması
limêj *m* namaz ~ **kirin** namaz kılmak ~ **lê çûn** namazını kaçırmak
li mêjî ketin *l/bw* beynine vurmak (herhangi bir şey etkisiyle; ne yaptığını bilemez duruma gelmek)
li mêjî xistin *l/bw* 1. beynine vurmak (herhangi bir şey etkisiyle; ne yaptığını bilemez duruma gelmek) * **araqê li mêjiyê wî xistiye** rakı beynine vurmuş 2. kafasına vurmak (alkol gibi sarhoşluk yapan şeyler için)
li min gotin *nd* benden söylemesi, benden gühah gitti
li min megirin *nd* affedersiniz
limişt *m* sel
limandin *m* dalgalandırma
limandin *l/gh* dalgalandırmak
limîn *m* dalgalanma
limîn *l/gh* dalgalanmak
limlimandin *m* doldurma
limlimandin *l/gh* doldurmak
limlimîn *m* dolma
limlimîn *l/gh* dolmak
limor *m* hayvan burun deliği
limpî *m* dudak
limuz *n* domuzun uzun dişi
limûzirav *zo/n* turna balığı (Esox lucius)
li moxilê xistin *l/bw* kalburdan geçirmek
li nava hev ketin *l/bw* 1. darmaduman olmak 2. arap saçına dönmek 3. karınmak 4. karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek) * **mijar li nava hev ket** konu karıştı
li nava hev qelibîn *l/bw* karışmak, darmaduman olmak, arap saçına dönmek
li nava hev û din ketin *l/bw* karmakarış olmak, karmakarışık olmak
li nava hev û din xistin *l/bw* karmakarış etmek, karmakarışık etmek
li nava hev xistin *l/bw* 1. darmaduman etmek 2. ortalığı birbirine katmak 3. karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek)
li nava nişanê xistin *l/bw* 1. hedefi tam vurmak 2. üstüne basmak 3. can damarına basmak
li nava xwe birîn *l/bw* bir şeyi yapmayı taahhüt etmek, üstlenmek
li nava xwe girê dan *l/bw* bir şeyi yapmayı ta-

ahhüt etmek, üstlenmek
li nav destiyar çûn *l/bw* aşırı küfredip haddini aşmak
li navê *h* ortalamasına
li navê qelibîn *l/bw* haddini aşmak, ağzına geleni söylemek
li navê xistin *l/bw* 1. karıştırmak, katmak (içine katmak) * **zerika hêkê li nav mast bixe** yumurta sarısını yoğurda karıştır 2. katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) 3. ortasından vurmak
linavhevketin *m* 1. darmaduman olma, alt üst olma (çok karışık duruma gelme) 2. karışma (açıklığını yitirme, anlaşılması güçleşme)
li nav hev ketin *l/bw* 1. darmaduman olmak, alt üst olmak (çok karışık duruma gelmek) 2. karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek)
linavhevketî *rd* 1. darmaduman 2. Arap saç (çözülme-yecek kadar karışık durum)
linavhevixistin *m* 1. karıştırma 2. alt üst etme (çok karışık duruma getirme, düzenini bozma)
li nav hev xistin *l/bw* 1. karıştırmak 2. alt üst etmek (çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak) * **zadê me li nava hev xistin** erzaklarımızı alt üst ettiler
linavhevixistî *rd* 1. karışık 2. darmaduman, alt üst edilmiş (çok karışık duruma getirilmiş, düzeni bozulmuş)
li nav kolanê *nd* sokak ortasında, cadde ortasında
li nav kuçeyê *nd* sokak ortasında
li nav leman qelibîn *l/bw* haddini aşmak, ağzına geleni söylemek
li nav papûrê *nd* cadde ortasında
li nav rastê *nd* 1. meydana, aşikâr 2. ortalıkta * **hûn çi li van navrastan digerin?** ne diye ortalıkta geziniyorsunuz?
li nav rê *nd* yol ortasında
li navrojê *h* güpegündüz
li nebza (...) **mêzandin** *l/bw* (birinin) nabzına bakmak
li nebza (...) **nihêrtin** *l/bw* (birinin) nabzına bakmak
li nefirê xistin *l/bw* boru çalmak
li neyê xistin *l/bw* ney üflemek
li nêz *nd* 1. yakında, yakın yerde 2. beri (öñündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olan)
ling *n* 1. ayak (bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü) 2. ayak, bacak (vücudun belden veya kasıktan tabana kadar olan bölümü) 3. ayak (yürüyüşün ağırlık veya çabukluk derecesi) * **em bi lingê te heyani êvarê nikarin bigihîjin** gund senin ayağınla köye akşama kadar varamayız 4. ayak, bacak (bir takım şeylerin yerden yük-

sekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri) * **çar lingê vê pirê hene** bu köprünün dört ayağı var * **lingê maseyê** masanın bacağı 5. **lşk** tetik (ateşli silâhları ateşlemek için çekilen küçük manivela) 6. değirmen hareket mili 7. ayak, kadem, adım (uzunluk ölçü birimi olarak) 8. *mec* kadem, uğur ~ **avêtin** ayak atmak (girmek) ~ **avêtin (cihekî)** (bir yere) ayak atmak (ilk kez gitmek) ~ **avêtin ber tûman** kaçamak cevap vermek ~ **avêtin hundir** içeriye ayak basmak, içeri girmek ~ **avêtin ser hev (û din)** ayak ayak üstüne atmak ~ **avêtin ser** ~ bacak bacak üstüne atmak ~ **avêtin ser pê yan** gelip oturmak, yan gelmek ~ **bavê min** ~ tabana (veya tabanlara) kuvvet ~ **bi ling diçe ber sing** adım adım hedefine ulaşmak, adım adım hedefine yaklaşmak ~ê **(te) bi mal nekeve!** eve bir daha uğramayasın! ~ **cot kirin** nalları dikmek ~ **dan ber xwe** ayaklarına basınak ~ **dan erdê** ayak diremek ~ **dan ser (yekî)** (birine) baskı yapmak ~ **guhartin** ayak değiştirmek ~ **hildan** acele etmek (yolda hızlı yürümek) ~ **li ber hev xistin** at başı (beraber) gitmek ~ **nedan binê xwe** ayağına üşenmemek (hamarat olmak, bıkmadan, usanmadan çalışmak) ~ **pê kirin** ayak basmak (bir yere varmak, ulaşmak) ~ **tê re kirin** ayağına geçirmek ~ **û dest di hev de derbas kirin** çeyreklemek (süt çocuklarının kollarını ve ayaklarını çaprazlayarak vücutlarına idman yaptırmak) ~ **û dest di hev de hatin derbas kirin** çeyreklenmek ~ **ek di gorê de bûn** bir ayağı çukurda olmak ~ **ekî (yekî) di gorê de bûn** bir ayağı çukurda olmak ~ê **aşê** değirmen hareket mili ~ê **(yekî) bi binî neketin** durmadan çalışmak ayağına üşenmemek (hamarat olmak, bıkmadan, usanmadan çalışmak) ~ê **(yekî) erd girtin** ayağı yere basmak ~ê **(yekî) erd negirtin** sevinçten uşmak ~ê **(yekî) ji (cihekî) birîn** (bir yerden birinin) ayağını kesmek ~ê **(yekî) jê de ketin** bacakları kopmak ~ê **(yekî) jê weşin** bacakları kopmak (soğuktan) ~ê **(yekî) ji erdê birîn** ayağı yerden kesilmek (ayağı yere değmez olmak) ~ê **(yekî) ji (cihekî) kirin** (bir yerden birinin) ayağını kesmek ~ê **(yekî) kirê xwestin** ayağına kira istemek ~ê **(yekî) kirin qeydê** ayağına bağ olmak ~ê **(yekî) li hev çûn û hatin** ayağı (veya ayakları) dolaşmak ~ê **(yekî) li hev ketin** ayağı (veya ayakları) dolaşmak ~ê **min di zik de** gebersin ~ê **mirovan** (merivan an jî insanan) lê neketiye insan ayağı değmemiş (veya insan basmamış) ~ê **mirovan** (merivan an jî insanan) pê nebûye insan ayağı değmemiş (veya insan basmamış) ~ê **pêxas li ber deriyê soldirû** ye tilkinin dönüp dolaşıp geleceği

yer kürkçü dükkanıdır ~ê **(yekî) şemitandin** ayağını kaydırmak ~ê **şemitî kesê (wî) tune** ye düşenin dostu olmaz ~ê **te li kevîran nekeve** Allah seni kurusun, başına bela gelmesin ~ê **xwe bi denk avêtin** ayağını denk almak ~ê **xwe bi hindaze avêtin** ayağını denk almak ~ê **xwe bi hindaze danîn** erdê ayağını denk basmak ~ê **xwe bi (cihekî) xistin** ayağını sürümek (halk inanışına göre bir kimsenin gelmesi, ardından başkalarının da gelmesine yol açmak) ~ê **xwe di defikan de xwariye** feleğin çemberinden geçmiş ~ê **xwe hêdî avêtin** adımlarını seyrekleştirmek ~ê **xwe hilanîn** adımı açmak ~ê **xwe ji (cihekî) birîn** (bir yerden) ayağını kesmek ~ê **xwe ji (cihekî) kirin** (bir yerden) ayağını kesmek ~ê **xwe li sola** (an jî pêlava) **xwe dan** ayakkabısını giymek ~ê **xwe lê anîn** ayak uydurmak (yürüyüşte adım atışını başkalarınınkine uydurmak) ~ê **xwe li gor berika xwe biavêje** ayağını yorganına göre uzat ~ê **xwe li lingê (yekî) xistin** (birisiyle) boy ölçüşmek, (biriyle) aşık olmak * **birako mêrik zengîn e, tu karî lingê xwe li lingê wî bixî?** kardeşin adam zengin, sen onunla boy ölçüşebilecek misin? ~ê **xwe li pêlava** (an jî sola) **xwe dan** ayakkabısını giymek ~ê **xwe neavêtin (cihekî)** (bir yere) adım atmak ~ê **xwe pê kirin** ayağını sürümek (bir yerden uzaklaşmak üzere bulunmak) ~ê **xwe pê nekirin** (bir yere) adım atmamak (**ji**) ~ê **xwe re sivik e** ayağına çabuk ~ê **xwe sivik kirin** finişe kalkmak ~ê **(wî) yek li erdê ye yek li esmanan e** kuruntulu kimse ~ê **zir takma** bacak (veya ayak) ~ê **ên (yekî) av dahîştin** ayaklarına (veya ayağına) kara (veya sular) innmek ~ê **ên (yekî) hatin berê** ayaklarının üstüne basmak, kendini toparlamak ~ê **ên (yekî) kirin solekê** iki ayağını bir pabuca sokmak ~ê **ên (yekî) li devê gorê bûn** bir ayağı çukurda olmak ~ê **ên (yekî) li hev gerîn** ayakları birbirine dolanmak ~ê **ên (yekî) li hev ketin** ayakları dolaşmak ~ê **ên mar di zikê wî de ne sinsi** olan dış göstermez ~ê **ên (yekî) pê re neçûn** ayakları geri geri gitmek ~ê **ên (yekî) pê re nehatin 1)** ayakları geri geri gitmek 2) bacakları tutamamak ~ê **ên (yekî) qerimîn** ayaklarına (veya ayağına) kara (veya sular) innmek ~ê **ên (yekî) rahev ketin** ayakları birbirine dolanmak ~ê **ên (yekî) (ew) ranegirtin** bacakları tutamamak ~ê **ên (yekî) xistin soleke** teng iki ayağını bir pabuca sokmak ~ê **xwe bi xwe re kaş kirin** ayaklarını sürümek ~ê **xwe dan binê xwe** ayağını (veya ayaklarını) altına almak ~ê **xwe dirêj kirin** ayaklarını (veya bacaklarını) uzatmak ~ê **xwe hilanîn û revîn** tabanları kaldırmak ~ê **xwe kirin binê xwe** ayağını (veya ayaklarını) altına almak ~ê **ên xwe ki-**

şandin ber xwe ayaklarını denk almak ~ên xwe sivik avêtin adımlarını sıklaştırmak ~ên xwe zû avêtin adımlarını açmak ~ bi qurban tabanlara kuvvet ~ bi qurbana serriyan tabanlara kuvvet ~o ez bi qurban (an ji qurbana te) tabana (veya tabanlara) kuvvet ~o heyrano tabana (veya tabanlara) kuvvet, tabanları yağlamak ~o lez bike bilezîne tabanlara kuvvet

lingçal *rd* ayağı şekili

lingdar *rd* ayaklı

lingeling *h* adım adım

linggiran *rd* hamile, gebe

lingik *n* ayakçık

linglihewa *rd/argo* azgın, ateşli

lingmelik *ant/m* 1. düz taban 2. *rd* düz taban

lingmelikî *rd* düz tabanca

lingmeliktî *m* düz tabanlılık

lingolingo *nd* bir çocuk oyunu

lingseqet *rd* ayağı sakat

ling şikandin *l/gh* 1. bacak kırmak 2. diz kırmak (halayda)

lingsikandî *rd* ayağı kırık (veya bacağı kırık)

lingsikestî *rd* ayağı kırık (veya bacağı kırık)

li nik *d* indinde, yanında, nêzinde

li nik hev *nd* bir arada, birlikte

li nîkê dan *l/bw* oltaya vurmak

li nişanê girtin *l/bw* nişan almak * demançeya xwe ji qaba wê derxist li nişanê girt tabancasını kılıfından çıkarıp nişan aldı

li nîvekê *h* ortalamasına

li nîvî *h* ortalama, ortalamasına

li nîvî rê hiştin *l/bw* yarı yolda bırakmak

li parçeya lêk ve kirin *l/bw* parçalara ayırmak

li parçeyan lêk ve bûn *l/bw* parçalara ayrıl-mak

li paş *h* geride, arkada * kî li paş man? geride kimler kaldı?

li paş *rd* 1. geri (saat için; eksik gösteren) * ev saet pênc deqîqe lipaş e bu saat beş dakika geri 2. arka plânda 3. *b* geri (geri dön) ~ xwe vegere! geri dön!

lipaşbûn *m* 1. geride olma, arkada olma 2. (herhangi biri) arka plânda olma

li paş bûn *l/bw* 1. geride olmak, arkada olmak 2. (herhangi biri) arka plânda olmak * tim li paş bû, nedixwest bê naskirin hep arka plândaydı, tanınmak istemiyordu

lipaşiştin *m* geri bırakma

li paş hiştin *l/bw* geri bırakmak

lipaşiştî *rd* 1. geri bırakılmış 2. muahhar, sonraya bırakılmış

li paşiyê *h* arkada, geride

li paşiyê man *l/bw* geride kalmak, arkaya kalmak, sonraya kalmak

lipaşketin *m* 1. gerileme (daha aşağı bir dereceye düşme) 2. ertelenme

li paş ketin *l/bw* 1. gerilemek (daha aşağı bir dereceye düşmek) 2. ertelenmek

lipaşketî *rd* 1. gerilemiş (daha aşağı bir dereceye düşmüş olan) 2. ertelenmiş olan

lipaşmabûn *m* gerikalma

lipaşmahiya jîrayiyê *ped* zekâ geriliği

lipaşman *m* 1. geri kalma, arkada kalma 2. geri kalma, gecikme 3. geri kalma, yaya kalma (çağdaşların ve yaşitlarının düzeyine gelememe) 4. arkada kalma, geride kalma (değerce ileride olanların arkasında kalma) 5. arta kalma

li paş man *l/bw* 1. geri kalmak, arkada kalmak 2. geri kalmak, gecikmek 3. geri kalmak, yaya kalmak (çağdaşlarının ve yaşitlarının düzeyine gelememek) 4. arkada kalmak, geride kalmak (değerce ileride olanların arkasında kalmak) 5. arta kalmak

lipaşmayî *rd* geri kalmış olan

lipaşmayîn *m* 1. geri kalış, arkada kalış 2. geri kalış, gecikş 3. geri kalış, yaya kalış (çağdaşlarının ve yaşitlarının düzeyine gelememe) 4. arkada kalış, geride kalış (değerce ileride olanların arkasında kalma) 5. arta kalış

li paşpê *h* 1. geri, geriye doğru * hat û li paşpê çû geldi geri gitti 2. geri geri (çekilme) 3. gerisingeri, gerisingeriye 4. kıçın kıçın ~ çûn geri basmak, geri geri gitmek ~ zivirîn gerisingeri gitmek, gerisingeriye gitmek, yüz geri etmek

li paşpê çûn *l/bw* gerisingeri gitmek, kıçın kıçın gitmek, ters yüzüne dönmek

li paşpê fetilandin *l/bw* ters yüzüne çevirmek

li paşpê fetilîn *l/bw* ters yüz (veya ters yüzü) geri dönmek

li paşpê zivirîn gerisingeri gitmek, yüz geri gitmek, sağdan geri dönmek (veya sağdan geri etmek)

lipaşveman *m* geri kalma, gecikme

li paş ve man *l/bw* geri kalmak, gecikmek

lipaşxistin *m* 1. arkaya bırakma (veya koyuna) 2. geciktirme 3. erteleme

li paş xistin *l/bw* 1. arkaya bırakmak (veya koymak) 2. geciktirmek 3. ertelemek

lipaşxistî *rd* 1. muahhar, sonraya bırakılmış 2. geciktirilmiş 3. tehirlî, ertelenmiş olan

li paş zivirîn *l/bw* geri dönmek

li pepan sekinîn *l/bw* tay durmak

li pey *h* 1. ardı sıra, arkası sıra 2. önü sıra, önünde 3. ardından, -den sonra, takiben, müteakiben,

li peybûn *m* 1. ardında olma 2. peşinde olma 3. izleme, takip etme, kovalama (bir şeyin arkasına düşüp elde etmeye çalışma,) 4. izleme (zaman, süre, sıra vb. için; sonra gelmek, arkasından gelme)

li pey bûn *l/bw* 1. ardında olmak 2. peşinde olmak 3. izlemek, takip etmek, kovalamak (bir şeyin arkasına düşüp elde etmeye çalışma) 4. izlemek (zaman, süre, sıra vb. için; sonra gelmek, arkasından gelmek) * li pey

- şevê roj e geceyi gündüz izler
lipeyçûn *m* 1. ardından gitme, peşinden gitme
 2. (bir şeyi veya kimseyi) izleme, takip etme, peşinden gitme 3. *mzk* eşlik etme
li pey çûn *l/bw* 1. ardından gitmek, peşinden gitmek 2. (bir şeyi veya kimseyi) izlemek, takip etmek, peşinden gitmek 3. *mzk* eşlik etmek
lipeygerîn *m* 1. koşma (kovalama, üstüne düşme) 2. kovuşturma
li pey gerîn *l/bw* 1. koşmak (kovalamak, üstüne düşmek) * *du sal e ku ez li pey vî karî digêrim* iki yıldır bu işin peşinden koşuyorum 2. kovuşturmak
lipeyhatin *m* ardından gelme, peşinden gelme
li pey hatin *l/bw* ardından gelmek, peşinden gelmek
lipeyhatî *rd* müteakip
lipeyhev *rd* 1. ardışık 2. art arda, arka arkaya, müşsel, zincirleme 3. sökün halinde (biri birini ardına gelme) ~ *dom kirin* zincirleme sürüp gitmek
li pey hev *h* 1. birbiri ardı sıra 2. birbiri (bir diğerrinin yanı sıra) * *deh kes li pey hev hatin* birbiri ardınca on kişi geldi 3. üst üste, birbiri arkasında
li pey hev hatin *l/bw* sökün etmek
lipeyhevî *m* ardışıklık
li pey kurtêlan bûn *l/bw* (*argo*) otlanmak
li pey loqan bûn *l/bw* (*argo*) otlanmak
lipeyman *m* 1. arkada kalma, geride kalma 2. arta kalma
li pey man *l/bw* 1. arkada kalmak, geride kalmak 2. arta kalmak
li pey nesibê xwe bûn *l/bw* rızkının peşine düşmek, rızkını çıkarmak
li pey rizqê xwe bûn *l/bw* rızkının peşine düşmek, rızkını çıkarmak
li pey serê hev gerîn *l/bw* (birbirini) öldürmeye çalışmak
li peyvê werqilîn *l/bw* 1. kekelemek 2. konuşmanın farkına varmak
li pey xwe gerandin *l/bw* sürüklemek, peşinden sürüklemek (istekli olmayan birini bir yere götürmek, getirmek)
li pey xwe hiştin *l/bw* 1. (bir şeyi) arkada bırakmak (zaman bakımından geçmişte bırakmak) * *gava em hişyar bûn, me ji sisiyan yekê rojê li pey xwe hiştibû* uyandığımızda günün üçte birini arka da bırakmıştık 2. (bir şeyi) arkada bırakmak (ölen kimseye göre; dünyada bırakmak) * *sê zariyên xwe li pey xwe hiştin, koç kir û çû üç evlâdını arkada bırakıp göçüp gitti*
li pênuşê xistin *l/bw* kaleme almak
li pêş h önde
li pêşber *nd* karşıda
li pêşber derketin *l/bw* karşı çıkmak
li pêşberî *nd* karşıda

- lipêşberîhev** *rd* karşılıklı (birbirine karşı bulunan)
li pêşberî hev *h* karşı karşıya * *li pêşberî hev çarmêrkî rûniştin* karşı karşıya bağdaş kurdular
li pêş bûn *l/bw* 1. önde olmak, önde gelmek 2. (herhangi biri ilk) plânda olmak * *tim ew li pêş bû hep o ilk plândaydı*
li pêş çav *h* 1. gözler önünde, açık seçik 2. açıktan açığa
li pêş çav bûn *l/bw* gözler önünde olmak
li pêşiyê *h* önü sıra, önünde
li pêşiyê ketin *l/bw* peşine düşmek
lipêşketin *m* ilerleme (daha güçlü, daha etkili duruma gelme)
li pêş ketin *l/bw* ilerlemek (daha güçlü, daha etkili duruma gelmek)
lipêşxistin *m* 1. ilerletme 2. illerletme, yürütme
li pêş xistin *l/bw* 1. ilerletmek 2. illerletmek, yürütmek * *dixwaze planê xwe li pêş bixe* planını yürütmek istiyor
li pišta (...) *bûn* *l/bw* (birinin) arkasında olmak
li pišta (...) *hebûn* *l/bw* (birinin) destekleyicisi, hamisi olmak
li pišta (...) *rabûn* *l/bw* (birine) arka çıkmak
li pišta xwe kesî dîtin *l/bw* (birilerine) güvenmek, sırt bulmak
li pišta xwe kirin *l/bw* sırtına almak
li pişt xwe lê xistin *l/bw* üstüne geçirmek (çocuk için evlât edinmek) * *kurik li pişt xwe lê xist* çocuğu üstüne geçirdi
li pişt xwe qeyd kirin *l/bw* üstüne geçirmek (çocuk için evlât edinmek)
li piyan *h* 1. ayakta * *me qehweyên xwe li piyan vexwarin* kahvelerimizi ayakta içtik 2. ayakta (telâşlı, heyecanlı) ~ *hiştin* (bir kimseyi) ayakta tutmak (yıkılmasına, çökmesine engel olmak) ~ *man* ayakta kalmak
li pilaniyê xistin *l/bw* plânyalamak
lips *n* kıyafet
liq (I) *m* 1. bölüm, kısım 2. bölüm, seksiyon 3. *lşk* bölük 4. tümen
liq (II) *m* 1. dal 2. dal, branş 3. *biy* dal, şube 4. şube * *liqa bankayê* banka şubesi 5. kol (bir şeyin ayrıldığı bölümlerden her biri) * *liqa muzikê* müzik kolu 6. masa, şube, büro (dairelerde, kurumlarda belli konularda iş gören bölüm) * *liqa narkotikê* narkotik masası * *liqa narkotikê* narkotik büro
liq (III) *m* lıkr ~e~ lıkr lıkr
liq (IV) *m* *m* kama (oyunda kazanılan her parti)
liqa *m* rastlama, rast gelme, karşılaşma
liqabûn *m* rastlama, rast gelme, karşılaşma
liqa bûn *l/ng* rastlamak, rast gelmek, karşılaşmak
liqabûyîn *m* rastlayış, karşılayış
li qafê xwe çûn *l/bw* kafasının dikine gitmek
liqalibdan *m* kalıplama

li qalib dan *l/bw* kalıplamak
 li qalib dan xistin *l/b* kalıplattmak
 li qalib hatin xistin *l/tb* kalıplanmak
 liqalibketin *m* kalıba vurulma, kalıplanma
 li qalib ketin *l/bw* kalıba vurulmak, kalıplanmak
 liqalibketî *rd* kalıba vurulmuş olan
 liqalibxistin *m* kalıba vurma, kalıplama
 li qalib xistin *l/bw* kalıba vurma, kalıplamak
 li qapanê xistin *l/bw* 1. kantarlamak, kantara çekmek (veya vurma) 2. kantara çekmek (veya vurma), birini sinamak
 li qara (...) hatin *l/bw* zoruna gitmek, gücüne gitmek
 li qasî *h* -e kadar
 li qasî (...) bûn *l/bw* (biriyle) karşılaşmak, rastlaşmak
 li qasî (...) hatin *l/bw* (biriyle) karşılaşmak, rastlaşmak
 li qasî hev bûn *l/bw* karşılaşmak, rastlaşmak
 liqat (I) *bnr* leqat
 liqat (II) *m* çift sürmeden sonra ekilen tohum
 liqat (III) *m* erişte ve un çorbalarında topak ve birbirine yapışmış tanelerden oluşmuş kütle
 liqat (IV) *m* ses taklidi
 liqat (V) *m* katlama, sarma, rulo haline getirme ~ kirin rulo halinde sarmak
 liqatvan *bnr* leqatvan
 liqazoxistin *m* kazıklama, kazıklayış
 li qazox xistin *l/bw* kazıklamak (kazık cezasına çarptırmak)
 li qelem dan *l/bw* 1. kaleine almak 2. kaydetmek (yazmak)
 li qelem xistin *l/bw* kaleme almak, kâğıda dökmek
 liqeliq *h* lıkır lıkır, kıpır kıpır
 liqeliqkirin *m* lıkırdama
 liqeliq kirin *l/gh* lıkırdamak
 li qeweta xwe nihêrtin *l/bw* gücüne bakmak, imkanına bakmak
 li qeydê xistin *l/bw* prângaya vurma
 li qezeteyan xistin *l/bw* (birini) afişe etmek
 liqimandin *m* 1. iştahını açma 2. atıştırma
 liqimandin *l/gh* 1. iştahını açmak 2. atıştırmak
 liqimîn *m* 1. iştah açılma 2. atıştırma (içinin geçmesini azaltmak için birşeyler atıştırma)
 liqimîn *l/gh* 1. iştah açılmak 2. atıştırmak (içinin geçmesini azaltmak için birşeyler atıştırmak)
 li qirikê *h* gırla, tonla ~ ye kıyamet gibi, kıyamet kadar (pek çok)
 li qirikê bûn *l/bw* kaynamak (çok miktarda bulunmak) * li vir masî li qirikê ne burada balık kaynıyor
 li qisûrê negirtin *l/bw* kusura bakmamak (veya kalmamak)
 li qisûrê nemêzandin *l/bw* kusura bakmamak (veya kalmamak)
 li qisûrê nenihêrtin *l/bw* kusura bakmamak

(veya kalmamak)
 liqitandin *m* tökezletme
 liqitandin *l/gh* tökezletmek
 liqitîn *m* takılma, tökezleme
 liqitîn *l/gh* takılmak, tökezlemek * liqitî li ser dev û rû ket takılıp yüzü koyun yere düştü
 li qiyametê *h* asla, kesinlikle
 liqî *rd* bölümsel, fraksiyonel
 liqînî *m* lıkırtı
 liqliq *m* kapı mandalı
 liqliqandin *m* 1. kıpraştırma, kımıldatma 2. sallama
 liqliqandin *l/gh* 1. kıpraştırmak, kımıldatmak 2. sallamak
 liqliqîn *m* 1. kıprıdaşma, kıpraşma, kımıldama 2. sallanma
 liqliqîn *l/gh* 1. kıprıdaşmak, kıpraşmak, kımıldamak 2. sallanmak
 li qîzan gerîn *l/bw* dümür gezmek
 li qusûrê girtin *l/bw* kusuruna bakmak
 li qûn rûniştin *l/bw* kış üstü oturmak
 lir *m* bir hastalık
 li rastan *h* ortalıkta * li van rastan megerin ortalıkta gezinmeyin
 li rastê *h* 1. ortada, meydanda, aşikâr, açıktan açığa, görünürde * digel ku gelek pere zêha kiriye, li rastê tiştek nîn e para harcadığı halde görünürde bir şey yok 2. hazırda, el altında * li rastê qet pereyê me nîn e hazırda paramız hiç yok
 li rastê bûn *l/bw* 1. ortada olmak, aşikâr olmak 2. ortada olmak * ew qas kar li rastê ye, tu bi ku de diçî? ortada bunca iş varken nereye gidiyorsun? 3. hayatta olmak * dê û bavê wê hingî ku li rastê ne em meseleyê hel bikin ana ve babaları hayattayken meseleyi çözelim
 li rastê man *l/bw* açıktta kalmak (veya olmak), kabak gibi ortada kalmak
 li remil nihêrtin *l/bw* remil atmak (veya dökme)
 li rex *h* bitişik, yan, yandaki * odeya li rex bitişikteki oda
 lirexbûn *m* bitişik olma
 li rex bûn *l/bw* bitişik olmak
 li rex hev *rd* bitişik, yanyana
 lirexhevbûn *m* 1. bitişik olma, yanyana olma 2. bitişiklik
 lirexhevbûn *l/bw* bitişik olmak, yanyana olmak
 lirê (I) *nd/nt* yolcu (doğması beklenen çocuk) * zarokek jî lirê ye bir çocuk da yolcu E-basko ~ ye Abas yolcu
 lirê (II) *rd* 1. yollu (kuralına uygun) * ev karekî lirê ye bu yollu bir iş 2. uygun, yakışık alan 3. *rd/nd* yollu, müsait (kolay elde edilen kadın, flört etmeye hazır olan, kolayca flört edebilen kadın) ~ ne ~ yerli yersiz, münasebetli münasebetsiz

li rê *h* 1. yolda, yolunda 2. yolunda, ayna *
karê me li rê ye işiniz ayna
lirêçûn m yol yürüme, taban tepme (veya patlatma)
li rê çûn l/bw yol yürümek, taban tepmek (veya patlatmak)
li rê man l/bw yolda kalmak
li riheîya xwe nihêrtin l/bw rahatına bakmak
li rindê xistin l/bw rendelemek, rendeye vurmak
li riya rihet gerîn l/bw kolayını aramak * **ji bo ku xetaya xwe sererast bike, li riyeke rihet geriya** yaptığı yanlış düzeltmek için işin kolayını aradı
li riyeke gerîn l/bw yol aramak, çare bulmaya çalışmak
li riyeke ajotin l/bw aynı kefeye koymak
lirojan rd ağır ayak
li rojan bûn l/bw ağırlaşmak (gebe kadın için; doğurması yaklaşmak) * **jinik li rojan e, ketina wê ya nav cilan nêzik e** kadın ağırlaştı, doğurması yakın
li rojên pêş h ileride, ilerde
li rû h vicahen
li rûyê (...) *h* yüzüne karşı
lirûhev rd yanyana, bitişik
li rû (...) *rûniştin l/bw* yanlarına oturmak
li rûyê hev h yüzleşme
li rûyê hev nihêrtin l/bw (birbirinin) yüzüne bakmak * **ne sibê roj em dê li rûyê hev binêrin** yarın öbür gün birbirinizin yüzüne bakacağız
li rûyê (...) *ketin l/bw* (birini) bozmak (veya terslemek)
li rûyê (...) *sekinîn l/bw* yüzüne konuşmak
li rûyê (...) *xeber dan l/bw* yüzüne karşı söylemek
li saatê nihêrtin l/bw 1. saata bakmak 2. saat tutmak
li (...) *sar bûn l/bw* üşümek
li saz xistin l/bw saz çalmak, çalgı çalmak
li ser nd/d 1. üzerinde * **li ser rê** yolun üzerinde 2. üstte, üsteki, fevkanî 3. üzerinde, ile ilgili * **li ser pirtûkan xebitîm** kitaplar üzerinde çalıştım 4. üzerine (ilgili, ilişkin) * **li ser van gotînan bêhna her kesi derket bu** sözler üzerine herkes rahat etti 5. üstelik * **min saeta xwe guhart û min li ser pere ji stend** saatimi değiştirdim, üstelik olarak da para aldım 6. -den dolayı, üzerine * **li ser hatina wî her kes rabû** onun gelmesi üzerine herkes kalktı 7. -den sonra, üzerine * **li ser xwarinê ku av bê vexwarin** yemek üzerine su içilince 8. *h* üstüne * **li ser vê reht-bûnê mirov dikare qehweyekê vexwe** bu yorgunluk üstüne kahve içilir * **li ser evîn û zewacê peyivîn** aşk ve evlilik üstüne konuşmalar 9. üstüne * **hesab li ser min binivîse** hesabı üstüme yaz 10. bağlı, -e bağlı * **ên li**

ser bajarê me ilimize bağlı olanlar
li seradê xistin l/bw kalburdan geçirmek
li ser agir bûn l/bw 1. ateş üstünde olmak 2. *mec* ateş üstünde olmak, huzursuz olmak
li ser avê man l/bw su basmak, sular altında kalmak
li ser axaftin l/bw 1. söz konusu olmak (veya söz konusu etmek) 2. konuşmak, sohbet etmek (bir konuda karşılıklı konuşmak) * **em li qehweyê tèn cem hev û li ser helbest û wêjeyê diaxivîn** kahvede bir araya gelip şiir ve edebiyatı konuşuyoruz
li ser bar bûn l/bw 1. bir işarete bakmak, bir iş yapmak için hazır beklemek 2. *mec* gerilimli olmak, gergin olmak
li ser belaya xwe ve bûn l/bw belasını bulmak
li ser benga xwe bûn l/bw formda olmak
li ser biha rûniştin l/bw oturmak (mal olmak) * **ev xanî li ser me pîr biha rûnişt** bu ev bize pahalıya oturdu
liserbûn m 1. üstünde olma 2. bulunma, kendisinde var olma (herhangi bir niteliğe sahip olma) 3. üstte olma, üstünde olma 4. bağlı, bağlı olma (bir kuruluşun yetkisi altında bulunma) * **fakulteyên li ser zanîngehê** üniversiteye bağlı fakülteler 5. taşımaya (sahip olma, özellik olarak bulundurma)
li ser bûn l/bw 1. üstünde olmak * **çi li ser bû?** üstünde ne vardı? 2. bulunmak, kendisinde var olmak (herhangi bir niteliğe sahip olmak) * **çavakî gamêşî li ser bû** iri gözleri vardı 3. üstte olmak, üstünde olmak * **kî li ser ye?** üstte kim var? * **çay li ser e** çay üstte 4. bağlı olmak (bir kuruluşun yetkisi altında bulunmak) 5. taşımak (sahip olmak, özellik olarak bulundurmak) * **du nasname li ser bûn** çift kimlik taşıyordu
li ser civandin l/bw 1. toplatmak 2. *mec* odaklaştırmak,
li ser çavan h hayhay
li ser çav û seran h hayhay, olur, peki
li ser çengek av soberî kirin l/bw bir bardak suda fırtına koparmak
li ser çokan rûniştin l/bw çömelmek
li ser dadan l/bw üzerine kilitlemek * **dolab li ser kincan dadan e** elbiseyi dolaba kilitlemişler
li ser dan l/bw 1. üstüne vermek 2. üstte vermek (herhangi bir şeyi başka bir şeyle değiştirirken üstüne bir şey katıp vermek)
li ser danîn l/bw 1. üstüne konmak 2. hazır konmak
li ser dev h yüzükoyun ~ **ketin (erdê)** yüzükoyun düşmek
liserdevçûn m sürünme (sürünerek ilerleme)
li ser dev çûn l/bw sürünmek (sürünerek ilerlemek)
li ser dev ketin l/bw yüzükoyun düşmek, ters pers olmak

li serdevkî *h* yüz üstü, yüzükoyun
liserdevkî *zo/m* sürünme (sürüngelemlerin bacakları olmaksızın bir yüzeyde ilerlemesi)
liserdevkîçûyîn *m* sürünüş
li ser dêla xwe ketin *l/bw* kış üstü oturmak (herhangi bir konuda yenilmek, umduğunu bulamamak)
li ser dilê (...) **gerîn** *l/bw* (birini) göresi gelmek, (birini görmeyi çok istemek)
li ser dilê (...) **kelîn** *l/bw* (birine) kanı kaynamak, çok sevilmek
li ser dîtîn *l/bw* üstünü (veya üstüne) görmek (kadın hamileyken adet görmek)
li ser dû hiştin *l/bw* duman içinden bırakmak
li ser dû man *l/bw* duman içinde kalmak
li ser dûvê xwe rûniştin *l/bw* 1. kış üstü oturmak (herhangi bir konuda yenilmek, umduğunu bulamamak) 2. köşeye oturmak (kız ve erkek için, evlenmek)
li ser eynî fikrê bûn *l/bw* (birinin) fikrine katılmak
li serê kom kirin *l/bw* odaklaştırmak, toplamak
li serê man *l/bw* üstünde kalmak (artırma sonucunu bir kimsenin üzerine kalmak)
li serê serê xwe êşandin *l/bw* 1. (bir şey) üzerine kafa yormak 2. (bir şey üzerine) fikir yormak
li serê xwe xistin *l/bw* kış atmak (çok istemek)
li serê zêde kirin *l/bw* 1. üstüne eklemek 2. artırmada fiyat yükseltmek
li ser ferê bûn *l/bw* tek olmak (sayı için)
li ser fikirîn *l/bw* 1. üzerine düşünmek (veya yoğunlaşmak) 2. gönül gezdirmek
li ser fikrê reht bûn *l/bw* fikir yormak
li ser fişan nivîsandin *l/bw* fişlemek, fiş üstüne yazmak
li ser gerîn *l/bw* dolaşmak, gezinmek (el, nefes için; bir şey üzerinde hafifçe hareket etmek)
li ser hatin kuştin *l/bw* (bir şey için) ölümü göze almak
li ser hesab *h* mahsuben, hesaba sayılmak üzere, alacağı sayılarak
li ser hesabê xwe *h* kendi hesabına
liserhev *rd* ardışık
li ser hev *h* 1. ardı ardına * **li ser hev gelek gi-liyan gotin** ardı ardına bir sürü şikâyet sıraladı 2. üst üste, bir sıra (birbirinin üstüne konulmuş olarak) 3. alt alta 3. vızır vızır 4. toplu olarak, tümden, komple
li ser hev çûn *l/bw* temelli gitmek
li ser hisan bûn *l/bw* kulağı kırıste olmak
li ser hişê xwe bûn *l/bw* ayık olmak, şuuru yerinde olmak
li ser hişê xwe çûn *l/bw* bayılmak
liserîketin *m* 1. başına gelme, başına tak etme 2. başına vurma (sarhoşluktan dolayı ne yaptığını bilememe) 3. başına vurma (güneş vb. için)

li serî ketin *l/bw* 1. başına gelmek, başına tak etmek 2. başına vurma (sarhoşluktan dolayı ne yaptığını bilememe) 3. başına vurma (güneş vb. için) * **tavê li serî xistiye** güneş başına vurmuş
li ser kesatî sekinîn *l/bw* şahsiyat yapınak (veya şahsiyata dökmek)
li ser kewna xwe bûn *l/bw* formda olmak
li ser kewnekê man *l/bw* bir kararda kalmak
li ser kêlekê *h* yanlama, yanlamasına
li ser kêlekê ketin *l/bw* yanlanmak
li ser kêlekî çûn *l/bw* kılıçlama kaçmak
li ser kêlekî revîn *l/bw* kılıçlama kaçmak
li ser kirin *l/bw* üstelik vermek
li ser kok wînda bûn *l/bw* kayıplara karışmak
li ser kufrê bûn *l/bw* küfürde olmak
li ser lingan *h* 1. ayakta, ayak üstü, ayak üzeri (ayakta durarak, ayakta olarak) 2. ayak üstü, ayak üzeri (acele olarak) 3. ayakta (telâşlı, heyecanlı) 4. dimdik ayakta ~ **hiştin** (bir kimseyi) ayakta tutmak (yıkılmasına, çökmesine engel olmak) ~ **man** ayakta kalmak
li ser man *l/bw* 1. üstünde kalmak 2. üstüne kalmak 3. elde kalmak
lisermayî *rd* elde kalmış, tapon
li ser mijûl bûn *l/bw* konuşmak, sohbet etmek (bir konuda karşılıklı konuşmak) * **em li qehweyê tên cem hev û li ser helbest û wêjeyê mijûl dibin** kahvede bir araya gelip şiir ve edebiyatı konuşuyoruz
li ser navê xwe *nd* kendi adına, namına
li ser navê xwe çêkirin *l/bw* üstüne geçirmek (bir malın tapusunu kendi adına yazdırmak) üstünü* **tapo li ser navê xwe çêkir** tapuyu üstüne geçirdi
li ser navê xwe lê xistin *l/bw* üstüne geçirmek (bir malın tapusunu kendi adına yazdırmak) * **texsî li ser navê xwe lê xistiye** taksiyi üstüne geçirmiş
li ser nîskokê kom kirin *l/bw* *fiz* odaklaştırmak
li ser ordama xwe bûn *l/bw* formda olmak
li ser pere rûniştin *l/bw* (bir parayı kendi) zimmetine geçirmek
li ser pereyan raketin *l/bw* para içinde yüzmek
li ser pereyan razan *l/bw* para içinde yüzmek
li ser peyiftin *l/bw* konuşmak, sohbet etmek (bir konuda karşılıklı konuşmak)
li ser pê bnr *li ser piyan*
li ser piştê *h* 1. sırt üstü, arka üstü 2. ardına kadar açık * **deriyê me ji te re tîm li ser piştê ye** kapımız sana her zaman ardına kadar açık 2. aralık (yarı açık, tam kapanmamış) ~ **bûn** 1) sırt üstü olmak 2) ardına kadar açık olmak 3) aralık olmak (yarı açık, tam kapanmamış olmak)
li ser piştê bûn *l/bw* ters dönmüş olmak

- li ser piştê ketin** *l/bw* 1. sırt üstü düşmek 2. eski tutumuna ters düşmek 3. ihanete uğramak
- li ser piştê man** *l/bw* 1. sırt üstü kalmak 2. çaresizlik içinde kalmak, umarsız olmak
- li ser piştê raketin** *l/bw* 1. sırt üstü uzanmak 2. bir şeye takmamak, umursamamak, boş vermek
- li ser piştê xistin** *l/bw* 1. sırt üstü düşürmek, ters çevirmek 2. göreve tuş yapmak 3. birine ihanet etmek
- li ser piyan** *h* 1. ayakta, ayak üstü, ayak üzeri (ayakta durarak, ayakta olarak) * **me qehweyên xwe li ser piyan vexwarin** kahve-
rimizi ayakta içtik 2. ayak üstü, ayak üzeri, gider ayak (acele olarak) * **hema li ser piyan çend gotin gotin û çû** ayak üstü bir kaç söz söyleyip gitti 3. ayakta (telâşlı, heyecanlı) 4. ayakta (canlı olarak, kesim hayvanları için) * **fîrotina li ser piyan** ayakta satış ~ **hiştin 1)** (bir kimseyi) ayakta tutmak (oturtmak gerekirken oturtmamak) 2) (bir kimseyi) ayakta tutmak (yıkılmasma, çökmesine engel olmak) ~ **man** ayakta kalmak
- li ser piyên xwe nesekîn** *l/bw* 1. durmadan çalışmak 2. bitkin olmak
- li ser piyên xwe sekinîn** *l/bw* 1. ayaklarının üstüne basmak 2. kendi ayaklarına basmak (kendi işini kendi görmek, başkalarına muhtaç olmamak)
- li ser qedera (yekê) rûniştin** *l/bw* kısmetine engel olmak
- li ser qewaxan genim ajotin** *l/bw* absürd şeyler yapmak
- li ser qeys û qiyasekî neman** *l/bw* yan çizmek, zikzak yapmak (istikrarsız bir durum sergilemek)
- li ser qula kurmoriyan bûn** *l/bw* yerinde durmamak
- li ser qûna xwe rûniştin** *l/bw* kîç üstü oturmak, sus pus olmak
- li ser qûnê h** 1. kîç üstü 2. gerisin geri (veya gerisin geriye) ~ **çûn** gerisingeri gitmek ~ **hatin** gerisingeri gelmek
- li ser qûnê ketin** *l/bw* 1. kîç üstü oturmak (kıççı yere gelir durumda düşmek) 2. ağzının payını almak 3. *argo* kîç üstü oturmak (mevkiden olmak)
- li ser qûnê kişîn** *l/bw* kîçin kîçin gitmek (henüz yürümeyen bebek için, kîç üstü gitmek)
- li ser qûnkî h** 1. kîç üstü 2. gerisin geri (veya gerisin geriye)
- li ser qûnkî çûn** *l/bw* kîçin kîçin gitmek (henüz yürümeyen bebek için, kîç üstü gitmek)
- li ser radan** *l/bw* üzerine kilitlemek * **dolab li ser kincan radan e** elbiseyi dolaba kilitlemişler
- li ser ramîn** *l/bw* 1. üzerine düşünmek 2. muhakeme yürütmek
- li ser rawestîn** *l/bw* üzerinde durmak, üstünde durmak

- li ser rê h** 1. yol üstü 2. gider ayak
- li ser rê bûn** *l/bw* yola çıkmak üzere olmak
- li ser rojan rd** ağır ayak (hamile kadın için; doğurması yakın olan)
- li ser ruh dan** *l/bw* can vermek (bir şeyi çok istemek)
- li ser rûniştin** *l/bw* 1. üzerine oturmak 2. üstüne konmak, iç etmek * **li ser serweta hazir rûnişt** hazır servete kondu * **hem li ser pe-reyê mêrik rûnistibû û bi ser de jî çêrê wî** dikir adamın parasını iç etiği gibi bir de ona sövüyordu 3. mal etmek (bir değer karşılığında sahip olmak) * **erse li serê bi pênc mîlyarî rûnişt** arsası beş milyara mal etmiş
- lisersekinîn m** 1. üstünde durma, takılma 2. değinme, sözünü etme, ilişme
- li ser sekinîn** *l/bw* 1. üstünde durmak, takılmak * **pir li ser vê raporê sekinî** bu rapora takılıp kaldı 2. değinmek, sözünü etmek, ilişmek * **qet li ser wê mijarê nesekinîn** o konuya hiç ilişmediler
- li ser seran b** baş üstüne
- li ser serê xwe danîn** *l/bw* birine çok değer vermek
- li ser serî gerîn** *l/bw* 1. başı dönmek 2. birine kurban olmak * **tu li ser serê mîn bigerî** bana kurban olasan
- liserseki h** 1. balıklama (suya atlama) 2. *mec* balıklama (bir işi, bir harekete sonucunu düşünmeden girişmek) * **ku tu nizanî dabaş çî ye liserseki xwe lê mexe** meselenin ne olduğunu bilmeden balıklama atlama 3. baş aşağı ~ **hatin** baş aşağı gelmek ~ **ketin** baş aşağı düşmek
- li ser sozê xwe sekinîn** *l/bw* vaatini tutmak (veya vaadinde durmak), sözünün arkasında durmak
- li ser sûc h** suç üstü, cürmü meşhut ~ **girtin** suç üstü yakalamak
- li ser sûc girtin** *l/bw* suç üstü yakalamak
- li ser tawanê h** suç üstü ~ **girtin** suç üstü yakalamak
- li ser tenîştê h** yanlamasına
- li ser tenîştê ketin** *l/bw* yanlamak, yanlamasına düşmek
- li ser têriyê çûn** *l/bw* rahat batmak
- li ser tiliya xwe zizikandin** *l/bw* parmağından oynatmak
- li ser tiliyan bi rê ve çûn** *l/bw* kibirli olmak
- li ser tobeya xwe man** *l/bw* töhbesinin arkasında durmak
- li ser tûtikan rûniştin** *l/bw* çömmek
- li ser û bin rd altî üstlî** * **li ser û binê hev rûdinên** altı üstlî oturuyorlar
- liservebûn m** 1. bulma, rast gelme 2. tanıma, teşhis etme
- li ser ve bûn** *l/bw* 1. bulmak, rast gelmek 2. tanımak, teşhis etmek
- li ser vê h** -den dolayı, -den ötürü, binaen

- li ser vê yekê** *h* bundan dolayı, bundan ötürü, bunun üzerine, -den ötürü, -den dolayı
- li ser xeber dan** *l/bw* söz konusu olmak (veya söz konusu etmek)
- li ser xebîtin** *l/bw* üzerinde çalışmak (bir konu hakkında bilgi edinmek için çalışmış olmak)
- liserxwe** *rd* 1. dinç, genç 2. zinde, dinç, diri, canlı * **yekî liserxwe ye** zinde biri * **mîro-vekî liserxwe** diri bir adam 3. zinde, sağlıklı, kara yağız * **xortekî liserxwe** kara yağız bir delikanlı 4. gürbüz, kilolu
- liserxwebûn** *m* 1. dinçlik, zindelik 2. zindelik, dirilik, canlılık 3. zindelik, sağlıklı olma 4. gürbüzlük
- li ser xwe bûn** *l/bw* 1. dinç olmak, zinde olmak 2. zinde olmak, diri olmak, canlı olmak 3. sağlıklı olmak, sağlığı yerinde olmak 4. gürbüz olmak, yapılı (veya iri) olmak 5. formunda olmak
- li ser xwe çêkirin** *l/bw* üstüne yapmak
- li ser xwe dan çêkirin** *l/bw* üstüne yaptırmak
- li ser xwe dan lê xistin** *l/bw* üstüne yaptırmak, üstüne kaydetmek
- li ser xwe gerandin** *l/bw* taşımak, üstünde taşımak, bulundurmak, kendinde bulundurmamak * **tim li ser xwe çekek digêrîne** üstünde her zaman bir silâh taşır 2. taşımak (sahip olmak, özellik olarak bulundurmak) * **du nasname li ser xwe digêrand** çift kimlik taşıyordu
- li ser xwe gerîn** *l/bw* 1. aranmak (kendi üstünü aramak) 2. gezinmek, dolaşmak 3. ayaklanmak, gezmek, yürümeye başlamak (hasta için; ayağa kalkmak, yürüyebilir duruma gelmek) * **nexweşê min baş bû, hêdî hêdî li ser xwe digere** hastam iyileşti, yavaş yavaş gezmeye başladı
- li ser xwe lê xistin** *l/bw* üstüne geçirmek (çocuk için evlât edinmek) * **kurik li ser xwe lê xist** çocuğu üstüne geçirdi
- li ser xwe qeşd kirin** *l/bw* üstüne geçirmek
- li ser xweşiyê** *h* sağlıcakla
- li ser xwe ye** *rd* kanlı canlı
- li ser zar û zîmanan bûn** *l/bw* dillerde dolaşmak (veya gezmek)
- li ser zêran razan** *l/bw* para içinde yüzmek, çok zengin olmak
- li ser zik** *h* 1. karın üstü 2. *zo* sürünme (sürün- genlerin bacakları olmaksızın bir yüzeyde ilerlemesi)
- li sêdarê dan** *l/bw* ipe çekmek, idam etmek, darağacına çekmek
- li sih hatin** *l/bw* kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)
- li sih ketin** *l/bw* kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)
- li sinêrê siwar bûn** *l/bw* küplere binmek (çok öfkelenmek)
- li silehê xebîtin** *l/bw* silâha davranmak

- li sondan vebûn** *l/bw* yemin billah etmek, yeminler içmek
- li stana piştê dirêj bûn** *l/bw* yan gelip yatmak
- li şayesta** (...) *h* lâiykiylî
- li şewkê xistin** *l/bw* oltaya vurmak
- li** (...) **şikandin** *l/bw* yakıştırmak
- li şîr bûn** *l/bw* emzik çocuğu olmak
- li şopekî avêtin** *l/bw* bir seferde bir şeyi yapmak
- lişt** *m* fayda, yarar
- liştok** *rd* faydacı, yararlanmacı
- liştokî** *m* faydacılık, yararlanmacılık
- litav** *m* bataklık
- li telê ketin** *l/bw* tuzağa düşmek
- li telê** (...) **ketin** *l/bw* onuruna dokunmak, namusuna dokunmak
- li tenan sekinîn** *l/bw* tay durmak
- li tenekeyê xistin** *l/bw* nal toplamak
- li tenişt** *h* yan, yandaki, bitişik
- li teniştê hev** *rd* bitişik
- liteniştûn** *m* bitişik olma
- li tenişt bûn** *l/bw* bitişik olmak
- litetikan** *rd* tetikte, aleste (harekete hazır) * **meğer li ber deriyê kuçeyê her tişt amade, her tişt li tetikan bûye** meğer sokak kapısının önünde her şey hazır, her şey aleste imiş
- litetikanbûn** *m* tetikte olma
- li tetikan bûn** *l/bw* tetikte olmak
- li tevnê xistin** *l/bw* tezgahlamak (dokunacak bezi tezgaha yerleştirmek)
- li têla** (...) **ketin** *l/bw* lâfını yüzüne vurmak
- li telê xistin** *l/bw* telefon etmek
- litif** *m* lütuf
- litifkar** *rd* lütüfkâr
- litimandin** *m* tökezletme
- litimandin** *l/gh* tökezletmek
- litimîn** *m* 1. tökezleme, tökezme 2. takılma 3. kösteklenme (ayağına bir engel takılarak düşer gibi olma)
- litimîn** *l/gh* 1. tökezlemek, tökezme 2. takılmak * **piyê min litimî ez ketim** ayağım takıldı düştüm 3. kösteklenmek (ayağına bir engel takılarak düşer gibi olmak)
- li tîka xwe çûn** *l/bw* dikine gitmek
- liv** *m* 1. devinim, hareket (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 2. hareket (vücut oynatma, kıpırdatma veya kımıldanma) 3. *fiz* devinim, devim, hareket (durağan bir noktaya göre devinmekte olan bir nesnenin durumu) 4. *fel* devinim (bir ruh durumundan başka bir ruh durumuna geçiş; bir düşünce sürecinin başlaması)
- liva** *m* yapıtaşı
- livajen** *nd/nt* atımcı, hallaç
- livajenî** *m* atımcılık, hallaçlık
- li vajî qelaptin** *l/bw* tersine çevirmek
- livak** *rd* devinimli, hareketli
- livan** *m* devinme, kıpırdama, kımıldama

livandin *m* 1. devindirme 2. oynatma (yerinden kımıldatma, hareket ettirme)

livandin *l/gh* 1. devindirmek 2. oynatmak (yerinden kımıldatmak, hareket ettirmek) * **kes nikare vî gurzî ji cihê wî bilivîne** kimse bu gürzü yerinde oynatamaz

livandî *rd* devinik

livatî *m* devimsellik

livbaz *nd/nt* eylemci

livbazî *m* eylem (bir durumu değiştirmek veya daha ileriye götürme çabası)

livbazî *m* eylemcilik

livbûn *m* devinme

liv bûn *l/gh* devinmek

livdar *rd* devimli, hareketli, devingen

livdarbûn *m* hareketlenme, dinamikleşme

livdar bûn *l/gh* hareketlenmek, dinamikleşmek

livdarî *m* hareketlilik

livdarkirin *m* hareketlendirmek

livdar kirin *l/gh* hareketlendirmek

livek *m* devinim, hareket

li vê derê *h* burada ~ **li wê derê** orada burada * **tu çima diçî li vê derê li wê derê ji min xeber didî?** orada burada benim dedikodumu niye yapıyorsunuz?

li vê derikê *h* buracıkta * **a li vê derikê min şeyê xwe wînda kiriye** buracıkta tıraşımı düşürmüştüm

li vê kêrtê *bnr* li kêrtê

livik *m* arpacık (silâhlarda)

li vir *h* burda, burada * **tav ez li vir im dibêje** güneş burdayım diyor ~ **li wir** orada burada * **tu çima diçî li vir li wir ji min ne xweş xeber didî?** orada burada benim dedikodumu niye yapıyorsunuz? ~ **û li wir** ötede beride, ötesinde berisinde, şura da burada ~ **û wirê** öteye beriye ~ **de û wêde** ötesinde berisinde ~ **ê xwe li wirê** xwe orasına burasına * **hema boyax li virê xwe li wirê xwe dabû** orasına burasına boya sürmüştü

li virikê *h* buracıkta

livî *rd* devimsel

livîn (I) *bnr* nivîn

livîn (II) *m* tuğla

livîn (III) *m* 1. devinme, devim, hareket etme 2. *fiz* devinme, hareket etme (bir cismin bir noktaya göre yeri veya durumu değişme) 3. kıpırdama, kıpırdanma, kıpırşma, kımıldama, kımıldanma 4. oynama, hareket etme (insan için; gerekli görevini yapacak hareketten yoksun olma)

livîn *l/gh* 1. devinmek, hareket etmek 2. *fiz* devinmek, hareket etmek (bir cismin bir noktaya göre yeri veya durumu değişmek) 3. kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırşmak, kımıldamak, kımıldanmak 4. oynamak, hareket etmek (insan için; gerekli görevini yapacak hareketten yoksun olmak) * **tiliyên wê**

nalivin parmakları oynamıyor

livîndar *rd* devimli

livîndarîtî *m* dinamizm

livînfiroşî *nd/nt* tuğlacı (satan)

livînfiroşî *m* tuğlacılık

livînî *fel/rd* devimsel, dinamik

livînîbûn *m* dinamikleşme

livînî bûn *l/gh* dinamikleşmek

livînîti *m* devimsellik

livînpêjî *nd/nt* tuğlacı (imal eden)

livînpêjî *m* tuğlacılık

livînzaniyê *rd* kinematik

livînzani *m* 1. devim bilimi, dinamik 2. *fiz* kinetik, kinematik

livkirin *m* hareket etme

liv kirin *l/gh* hareket etmek

livlivandin *m* kıpırdatma, kıpırıştırma

livlivandin *l/gh* kıpırdatmak, kıpırıştırmak

livlivîn *m* kıpırdama, kıpırşma

livlivîn *l/gh* kıpırdamak, kıpırşmak

livlivînek *rd* devingen

livlivînekî *m* 1. devingenlik 2. *rd* devingence

livlivok *rd* kıpırşık

livlivoyî *rd* devingen

livok *antrd* 1. oynak, oynar * **movika livok** oynak eklem 2. devingen, hareketli 3. oynak (kımıldayan, yerinde durmayan) * **lingê maseyê pir livok e** masanın ayağı çok oynak

livokî *m* 1. oynaklık (oynak olma durumu, yerinde durmamam durumu) 2. devingenlik, hareketlilik 2. *rd* devingence

liwan *m* gem

li wan deran *nd* oralarda * **li wan deran tiştek nîn e** oralarda bir şey yok

liwankirin *m* gemleme

liwan kirin *l/gh* gemlemek

li wê (I) *h* orada * **tu li wê çi dikî?** sen orada ne yapıyorsun

li wê (II) *c* 1. ona 2. ona (şuna) * **tu li wê binêre** şuna bak 3. oraya * **li wê rûniştibû** oraya oturmuştu

li wê derê *h* orada * **tu li wê derê çi dikî?** sen orada ne yapıyorsun

li wir *c* ora * **li wir rûniştibû** oraya oturmuştu

li wirikê *c* oracık, oracıkta * **li wirikê rûniştibû** şuracıkta oturmuştu

li wî c ona (şuna) * **tu li wî binêre** ona bak

li wî serî *h* sabah erkenden, sabahleyin ~ **berî tavê** üstüne güneş doğmamak (güneş doğmadan önce kalkmak)

lix *m* mil, ince kum, sel sonucu oluşan mil

lixab *bnr* lixav

li xaçê dan *l/bw* haçlamak, çarمیha germek

li xaçê xistin *l/bw* haçlamak, çarمیha germek

lixam *m* gem

li xama bûn *l/bw* evlilik çağında olmak, evlenme çağında olmak

lixam kirin *l/gh* gemlemek
lixap *bnr* lixav
lixav *m* yular, gem ~ **kirin** gem vurmak, dizgin vurmak
lixavdar *rd* gemli
lixavkirin *m* gemleme, dizginleme
lixav kirin *l/gh* gemlemek, dizginlemek
lixavkiri *rd* gemli, gemlenmiş olan
li xeberdanê vebûn *l/bw* konuşkanlığı tutmak, nutuk atmak (veya çekmek)
li xerabiya hev rabûn *l/bw* (birbirinin) kötü-lüğüne kalkışmak
li xesarê ketin *l/bw* zarara uğramak
li xesarê xistin *l/bw* zarara uğratmak
lixêz *rd* yapışıcı, yapışkan
lixêzokî *rd* yapışkanca
li xîşa (...) **hatin** *l/bw* hesabına gelmek
li xurînî *h* aç açına, aç karnına * **îlaca xwe li xurînî** **bixwe** ilacını aç açına al * **li xurînî** **cixareyê mekişîne** aç karnına sigara içme
li xurû *h* sek, sade
li xwarê *nd* aşağıda
li xwarinan boyandin *l/bw* yemek seçmek * **her xwarinê naecibîne, çunkî li xwarinan diboyîne** her yemeği beğenmiyor, çünkü yemek seçiyor
li xwarinan şikandin *l/bw* yemek seçmek
li xwarinê vebûn *l/bw* 1. iştahı açılmak, yemek yemeğe başlamak 2. boğazı işlemek (durmadan bir şeyler yemek)
lixwe *nd/rd* 1. kendi çıkarından başka bir şey düşünmeyen 2. mideci ~ **ye 1**) sadece kendini düşündür 2) ona göre hava hoş
lixweanîn *m* 1. kendine uydurma 2. kendine yakıştırmak 3. itiraf etme
li xwe anîn *l/bw* 1. kendine uydurmak 2. kendine yakıştırmak * **kinc li xwe anî** elbiseyi kendine yakıştırdı 3. itiraf etmek
li xwe bar kirin *l/bw* (kendi) üstüne yormak
lixwebişik *rd* her lâfî üstüne alan kimse, işkilli
li xwe bi şik bûn *l/bw* her lâfî üstüne almak, işkillenmek
lixwebihartin *m* kaçırma (bir işi belirlenen zamanda yapmama)
li xwe bihartin *l/bw* kaçırma (bir işi belirlenen zamanda yapmamak) * **min saeta îlacê li xwe bihart** ilacın saatini saatini kaçırdım
lixwebûn *m* 1. kendini düşünme 2. mideci olma
li xwe bûn *l/bw* 1. kendini düşünmek 2. mideci olmak
lixwebûnî *m* 1. kendini düşünme 2. midencilik
lixwedan *m* 1. dövünme 2. vurunma 3. davranma, yekinme, yeltenme
li xwe dan *l/bw* 1. dövünmek 2. vurunmak 3. davranmak, yekinmek, yeltenmek
li xwe dan çivan *l/bw* kıvırtmak
li xwe dan fortan *l/bw* yüksek perdeden konuşmak, abartılı konuşmak

li xwe dananîn *l/bw* 1. inkârdan gelmek 2. te-
 nezül etmemek
lixwedanîn *m* 1. itiraf etme, itirafta bulunma, ikrar etme 2. itiraf etme, bülbul gibi konuşma
li xwe danîn *l/bw* 1. itiraf etmek, itirafta bulunmak, ikrar etmek 2. itiraf etmek, bülbul gibi konuşmak
li xwe dan sondan *l/bw* yeminler etmeye başlamak
li xwe derbas kirin *l/bw* kaçırma (bir işi belirlenen zamanda yapmamak) * **min saeta îlacê li xwe derbas kir** ilacın saatini kaçırdım
li xwe dîtin *l/bw* (bir şeyi) yaşamış olmak, başından geçmiş olmak
li xwe fikirin *l/bw* 1. kendini düşünmek 2. kendine yontmak 3. canı cana ölçmek * **ca li xwe bifikire, ku yek tişteki wiha bi me bike em dê bibêjin** **Xwedê ji te razî be?** canı cana ölç, böyle bir şeyi birisi bize yaparsa Allah razı olsun der miyiz?
lixwegir *nd/nt* üstenci, müteahit
lixwegiran *m* üstlenme
lixwegirî *m* üstencilik, müteahitlik
lixwegirname *m* taahhütname
lixwegirtin *m* 1. üstlenme, taahhüt, taahhüt etme 2. yükümlenme, üstüne alma 3. dikkate alma (göz önünde bulundurma, hesaba katma) 4. canı cana ölçme 5. sahiplenme 6. tutma
li xwe girtin *l/bw* 1. üstlenmek, taahhüt etmek 2. yükümlenmek, üstüne almak * **mesrefa te li xwe girt** masrafını üstüne aldı 3. dikkate almak (göz önünde bulundurmak, hesaba katmak) * **gotinên di wê li xwe girtin** sözlerini dikkate aldı 4. canı cana ölçmek * **ca li xwe qiyas bike, ku yek tişteki wiha bi me bike em dê bibêjin** **Xwedê ji te razî be?** canı cana ölç, böyle bir şeyi birisi bize yaparsa Allah razı olsun der miyiz? 5. sahip-
 lenmek 6. tutmak * **mîza xwe li xwe bigire** çişini tut
lixwegirtî *rd* 1. taahhütlü, üstlenilmiş olan 2. yükümlü, mükellef (bir şeyi yapma zorunluluğu olan) 2. *nd* yükümlü, mükellef (vergi vermekle yükümlü kimse veya kuruluş)
lixwegirtûn *m* yükümlülük, mükelleflik
li xwe guhdar bûn *l/bw* kendine bakmak, kendine mukayet olmak
li xwe hatin mukirê *l/bw* itirafta bulunmak, itiraf etmek
li xwe hay bûn *l/bw* kendi farkına varmak
li xwe haram kirin *l/bw* 1. kendine haram etmek 2. kendine yasaklamak
li xwe heyirîn *l/bw* ne yapacağını şaşırma
li xwe hildan *l/bw* yüklenmek, üstüne almak
lixwekirin *m* 1. giyinme, giyme, giyiniş, giyiliş, giyiş 2. dökünme (kendi üstüne dökme) 3. sürünme, sürünüş (kendi üzerine sürme) 4. kendine ad koyma

li xwe kirin *l/bw* 1. giymek, giyinmek 2. dö-künmek (kendi üstüne dökmek) * **av li xwe kir** su dökündü 3. sürünmek (kendi üzerine sürmek) 4. kendine ad koymak

lixwekirî *rd* giyinik

li xwe mikur hatin *l/bw* itiraf etmek, itirafta bulunmak, ikrar etmek, ikrarda bulunmak, yaptıklarını itiraf etmek, körünü öldürmek

li xwe nan *l/bw* itiraf etmek

li xwe negirtin *l/bw* tenezzül etmemek

li xwe nenihandin *l/bw* tenezzül etmemek

li xwe nenihêrtin *l/bw* 1. kendine bakmamak 2. kendini bırakmak (kendine özen göstermemek) * **por û riyê wî hebû bihostek kişiya bû**, **li xwe nedinihêrt** kendini bırakmış, saç sakal bir karıştı

li xwe ne xweş anîn *l/bw* lâfi üzerine alıp tepki göstermek

li xwe nihêrtin *l/bw* 1. kendine bakmak 2. kendine bakım yapmak

lixwepêçan *m* sarınma

li xwe pêçandin *l/bw* sarınmak

lixwepişikîn *m* işkillenme

li xwe pişikîn *l/bw* işkillenmek

li xwe qar girtin *l/bw* kendine yedirememek (veya kendi onuruna yedirememek)

li xwe qedexe kirin *l/bw* kendine yasaklamak

li xwe qewimandin *l/bw* 1. kendi başına getirmek (olay, kaza vb. için) 2. karşı çıkmak, direnmek

li xwe qiyas kirin *l/bw* canı cana ölçmek * **ca li xwe qiyas bike**, **ku yek tiştêkî wiha bi me bike em dê bibêjin** **Xwedê ji te razî be?** canı cana ölç, böyle bir şeyi birisi bize yaparsa Allah razı olsun der miyiz?

lixweser *rd* 1. tek, yalnız 2. özgür, hür

li xweşa (...) **çûn** *l/bw* hoşşa gitmek, zevki çıkmak, zevkine gitmek

li xweşa (yekî) hatin *l/bw* hoşşa gitmek, zevki çıkmak, zevkine gitmek

li xweş çûn *l/bw* hoşşa gitmek

li xweşê çûn *l/bw* hoşşuna gitmek, hoşşa gitmek, hoşlanmak, haz duymak

li xweşê hatin *l/bw* hoşşuna gitmek, hoşşa gitmek, haz duymak

li xwe şikandin *l/bw* zayıflanmak

li xwe vebijandin *l/bw* silkinmek

li xwe ve bûn *l/bw* 1. kendine yönelmek 2. pişmanlık duymak

lixweveger *rz/rd* dönüşlü

li xwe vegerîn *l/bw* 1. özüne dönmek, aslına dönmek 2. kendine gelmek 3. eksiklerini görüp kendine yönelmek

li xwe ve hatin *l/bw* kendine gelmek

li xwe veman *l/bw* apışıp kalmak, şok olmak

li xwe werqilîn *l/bw* hissetmek (kendisinin farkına varmak)

lixwexistin *m* 1. dövünme, vurunma, kendini dövme, kendini vurma 2. kendini kesme, (bir

tarafını) kesme 3. kendini yaralama 4. ağlaşma, sızlama 5. boy alma (veya sürme), boy atma, boy verme, boylanma, gelişip serpilme (boyu uzama, büyüme) 6. şenelme (bitki için, gelişme, büyüme, serpilme)

li xwe xistin *l/bw* 1. dövünmek, vurunmak, kendini dövmek, kendini vurmak 2. kendini kesmek, (bir tarafını) kesmek * **kêr li destê xwe xistiye** bıçakla elini kesmiş 3. kendini yaralamak * **tevşo li xwe xistiye** keserle kendini yaralamış 4. ağlaşmak, sızlamak 5. boy almak (veya sürmek), boy atmak, boy vermek, boylanmak, gelişip serpilme (boyu uzamak, büyüme) * **şitil êpê li xwe xistine** fideler epey boy atmışlar 6. şenelmek (bitki için, gelişmek, büyüme, serpilme) * **şaxên ku me par ew danîbûn baş li xwe xistine** geçen sene diktiğimiz fidanlar iyi şenelmış

li xwe xweş anîn *l/bw* 1. durumu kendine göre yorumlanak 2. lâfi kendine göre yormak

liyan (I) *m* kar ayakkabısı

liyan (II) *rd* zayıf, acılı

liyaq *rd* 1. lâyük (hak etmiş olan) 2. uygun, yaraşır ~ **dîtin** lâyük bulmak, münasip bulmak ~ **jê re dîtin** (birine) lâyük görmek, yakıştırmak ~ **î axa û began e** krallara lâyük ~ **î (yekî) bûn** (birine) yaraşmak, uygun olmak (tiştêk) ~ **î (yekî) bûn** koituğu doldurmak ~ **î (yekî) bûn ku dîtin** lâyükünü bulmak (ceza veya birinin başına bir felaket geldiğinde) ~ **î cihê xwe bûn** yerini doldurmak (görevini başarı ile yapar olmak) ~ **î çi be Xwedê wî bidê** Allah iyiliğini (veya lâyiğını) versin ~ **î devê (yekî) ye** ağzına lâyük ~ **î (yekî) dîtin** (birine) lâyük görmek, yakıştırmak * **keçik liyaqî kurik nedîtine** kızı oğlana yakıştıramamışlar ~ **î (yekî) ye** ağzına lâyük

liyaqbûn *m* 1. lâyük olma, yaraşma 2. müstahak olma

liyaq bûn *l/gh* 1. lâyük olmak, yaraşmak 2. müstahak olmak

liyaqdîtin *m* lâyük görme, yakıştıрма

liyaq dîtin *l/gh* lâyük görmek, yakıştırmak

liyaqet *m* liyakat, değim

liyaqetdar *rd* liyakatlı

liyaqê xwe dîtin *l/bw* lâyükünü bulmak (ceza veya birinin başına bir felaket geldiğinde)

liye *bnr* lehi

li zarê hal *h* zahirde

li zeraî ketin *l/bw* zarar çekmek

li zeraî xistin *l/bw* zarara uğratmak

li zewacê *h* evlilik çağında

li zewacê bûn *l/bw* evlilik çağında olmak, evlenme çağında olmak

li zidê hev bûn *l/bw* zıtlanmak

li zidê hev çûn *l/bw* (biri, biriyle) zıt gitmek * **ez pir hindik bi sincê wê dizanim**, **mirov nikare** **li zidê wî** here ahlakım az çok bilirim, onunla zıt gitmeye gelmez

li zidê hev ketin *l/bw* zıtlanmak, zıtlasmak
 li zidê (...) ketin *l/bw* zıtına basmak (veya bir şey birinin zıtına gitmek)
 li zirtan vebûn *l/bw* palavra savurmak
 li zora (yekî) çûn *l/bw* 1. ağına gitmek, gücüne gitmek, fenasına gitmek, zoruna gitmek 2. şanına yedirememek
 li zorê çûn *l/bw* ağına gitmek, gücüne gitmek, zoruna gitmek
 li zorê girê dan *l/bw* zora koşmak
 li zorê qirase kirin *l/bw* 1. zora koşmak 2. gaza getirmek
 li zorê siwar kirin *l/bw* 1. zora koşmak 2. gaza getirmek
 lizum *m* lüzum ~ dîtin lüzum görmek ~ pê ne-dîtin lüzum görmemek
 lizumkirin *m* lüzum etme
 lizum kirin *l/gh* lüzum etmek
 libas *n* libas, elbise, giysi
 liberal *rd* liberal, erkinci ~ bûn liberalleşmek
 liberalîzm *ab/m* 1. liberalizm, erkincilik 2. *fel* liberalizm, erkincilik
 liberalîf *m* liberallik
 liberasyon *m* liberasyon
 libre *m* libre (yarım kilogramlık bir ölçü birimi)
 libreto *mzk/m* 1. liberto (bir operanın sözlerinin yazıldığı kitap) 2. libreto (bir pantomimi veya operayı açıklayan kitap)
 liç (I) *m* bûğet, gölcük, gölek ~ çêkirin bûğetmek
 liç (II) *n* parça (bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan şey)
 liçik (I) *rd* azıcık, biraz, bir parça * min plîçik araq vexwar bir parça rakı içtim
 liçik (II) *n* uç, bir şeyin uç kısmı, tepesi * liçikê darê ağacın tepesi
 liçik (III) *m* gölcük
 liçik (IV) *m* sümük
 liçikî *rd* sümüksel
 liço *rd/argo* sümüklü (erkek çocuk)
 lider *nd/nt* lider, önder
 liderî *m* liderlik
 lif *biy/m* lif
 lifik *n* 1. lif, kese 2. burma (yaş iken burulmuş ot)
 lifikê hemamê *nd* hamam kesesi
 lig *m* lig
 lik *m* sümük
 likandin *m* melletme
 likandin *l/gh* melletmek
 likav *m* sümük
 likît *baz/m* likit (kullanılması hemen mümkün olan para)
 likitk *m* sümük
 likîdasyon *baz/m* likidasyon
 likîdite *m* 1. likidite (alım göcü) 2. litkidite (kolaylıkla paraya çevrilebilir özeliği fazla olan varlıklar)

liko *rd/argo* sümüklü (erkek çocuk)
 likor *m* likör
 likoyî *rd* 1. sümüklü (burnundan sürekli sümük akan) 2. sümüksü
 lil *m* bataklık, bataklık (yer)
 lilan (I) *m* karlı akan su
 lilan (II) *m* zilgıt
 lilandin *m* zilgıt çekme
 lilandin *l/gh* zilgıt çekmek
 lilav *m* 1. kar suyu 2. kayan (dağdan inen sel) 3. kargın (eriyen karların oluşturduğu akar su)
 lilelîl *m* zilgıt
 lilik (I) *anî/m* 1. göz bebeği 2. *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse)
 lilik (II) *bot/m* yabanî ak diken (Rhamnus fringula)
 lilik (III) *m* eflatun rengi
 lilik (IV) *m* ayna
 lilik (V) *m* oyuncak
 lil kirin *l/gh* kabuklu yemişlerin kabuklarını soymak (ceviz, fındık gibi)
 liloz *bot* kardelen çiçeği
 lîlûz *bnr* lîlûz
 lim *m* alüvyon, lig
 liman *m* liman
 limelîme *h* lime lime
 limebûn *l/gh* lime lime olmak
 limekirin *l/gh* lime lime etmek
 limet *n* değer
 limit *mat/m* limit
 limîted *baz/rd* limitet
 limnolojî *m* limnoloji
 limon *bot/m* 1. limon 2. limon (bu bitkinin meyvesi) (Citrus limonum)
 limonata *m* limonata
 limonatafiroş *nd/nt* limonatacı (satan kimse)
 limonatafiroşî *m* limonatacılık
 limonguvêş *rd* limonluk, limon sıkacağı
 limonî *rd* limonî
 limonît *jeo/m* limonit
 limonkîrî *rd* limon katılmış olan
 lînc *rd* yapışıcı, yapışkan
 lîncan *nd* meyve suyu
 lînc *m* lînc
 lîncîkirin *m* lînc etme
 lînc kirin *l/gh* lînc etmek
 lîner *mat/rd* lîner
 lînin *biy/m* linin
 lînk *m* link (iletişim dizgesi birliği)
 lînotîp *m* linotip (basım evindeki dizim makinesi)
 lînyît *jeo/m* linyit
 lîp *h* epey
 lîparît *jeo/m* liparit
 lîpît *nd* lipit (her tür organik yağa verilen ad)
 lîpom *bj/m* lipom
 liq (I) *m* sağ (kuş tersi)
 liq (II) *m* vıcık çamur
 liqelîq *m* çıkçık (kuş sesi)

lîqînî *m* kahkaha

lîqlîqo *rd* oynak, afif (kadın)

lîr (I) *m* kabarma, şişme şeklinde kendini gösteren bir tür alerji

lîr (II) *mzk/m* lir (kaynağı mitolojik çağlara dayanan kırıltılı bir çalgı)

lîr (III) *m* ötüş (nefesli enstrüman sesi)

lîra *n* 1. lira (yüz kuruş değerinde Türk para birimi) 2. lira (Mısır ve Suriye para birimi)

3. lira (yedi gram ağırlığında altın sikke)

lîrandin *m* 1. ulutma 2. zılgıt çekme

lîrandin *l/gh* 1. ulutmak 2. zılgıt çekmek

lîrayî *nd* liralık

lîrefîr *m* ötüş (nefesli enstrüman sesi) * **lîrefîra bilûrê** kavalın ötüşü

lîret *n* lîret (İtalyan para birimi)

lîrik *rd* 1. lirik, ilham dolu 2. *m* lirik (eski Yunan edebiyatında lir eşliğinde söylenen şiir) 3. *wj* lirik

lîrîn *m* 1. uluma (rüzgâr için) 2. zılgıt, zılgıt çekilme

lîrîn *l/gh* 1. ulumak (rüzgâr için) 2. zılgıt çekilmek

lîrîzm *m* lirizm

lîs (I) *m* kurum, odun kurumu

lîs (II) *m* tünek

lîsan *n* lisan, dil

lîsandin (I) *m* tünetme

lîsandin (II) *m* parıldama

lîsandin (I) *l/gh* tünetmek

lîsandin (II) *l/gh* parıldamak

lîsans *m* 1. lisans (genellikle dört yıl süren üniversite veya yüksek okul eğitimi) 2. lisans (akademik derece) 3. *baz* lisans (yurda mal sokma veya çıkarma izni) 4. *hiq* lisans (bir malı yabancı firma üzerine üretme izni) 5. *sp* lisans

lîsansdar *rd* lisanslı

lîsansgirtî *rd* lisanslı

lîsbûn *m* tüneme, tünekleme

lîs bûn *l/gh* tünemek, tüneklemek

lîse *m* lise ~*ya* **keçan** kız lisesi ~*ya* **pîşesaziye** (an jî **endustriyê**) endüstri meslek lisesi

lîsevanî *rd* liseli

lîseyî *rd* liseli

lîsik *m* tünek

lîsîn (I) *m* tünekleme, tüneme

lîsîn (II) *m* parıldanma

lîsîn (I) *l/gh* tüneklemek, tünemek

lîsîn (II) *l/gh* parıldanmak

lîsk *m* oyun

lîskîrî *rd* tünemiş olan

lîste *m* liste ~ **kirin** listelemek ~*ya* **hîlbijêran** seçmen listesi (veya kütüğü) ~*ya* **reş** kara liste ~*ya* **şanaziye** iftihar listesi, övünç çizelgesi ~*ya* **şîfeyan** şifre anahtarı

lîstgeh *m* oyun sahası

lîstekirin *m* listeleme

lîste kirin *l/gh* listelemek

lîstekîrî *rd* listeli, listelenmiş olan

lîstik *m* 1. oyun 2. oyun (bedence ve kafaca yetenekleri geliştirmek amacıyla yapılan, çevikliğe dayanan her türlü yarışma) * **lîstikên olimpiyadê** olimpiyat oyunları ~ **dan** oyun vermek ~ **leyîstin** (an jî **lîstin**) oyun oynamak ~ **qezenc kirin** oyun almak ~*a* **werzîşê** (an jî **sporê**) spor oyunları

lîstikbaz *nd/nt* 1. oyuncu 2. oyunbaz

lîstikbazî *m* 1. oyunculuk 2. oyunbazlık

lîstikvan *nd/nt* oyuncu

lîstikvanî *m* oyunculuk

lîstikzan *nd/nt* oyuncu

lîstikzanî *m* oyunculuk

lîstin *m* oynama

lîstin *l/gh* oynamak

lîstok *m* 1. oyuncak 2. oyun 3. oyun, hile

lîşt *m* fayda, yarar

lît *m* zıpkın

lîtav *m* bataklık, batac (yer), çökek

lîte *m* alüvyon, lîg

lîteratûr *m* 1. literatür 2. literatür, edebiyat

lîtik (I) *rd* cıvık

lîtik (II) *m* zıpkın

lîtir *m* 1. litre (katı madde ağırlık birimi, net 800 gr) 2. *rd* litre (bir litrenin alacağı miktar)

lîtografî *m* litografi, taş baskı

lîtografya *m* litografya, taş baskı

lîtografyaker *nd/nt* litografyacı

lîtolojî *m* litoloji, taş bilim

lîtosfer *jeo/m* litrosfer, taş yuvarı

lîtreynî *m* litrelik * **şîşeya du lîtreynî** iki litrelik şişe

Lîtvani *m* 1. Litvanca 2. *nd* Litvanyalı

Lîtvankî *m* Litvanca

Lîtvanya *m* Litvanya

Lîtvanyayî *rd* Litvanyalı

lîtyûm *kîm/m* lityum

lîva *lşk/m* tugay

lîvan *m* gem

lîwa (I) *dîr/m* liva

lîwa (II) *lşk/m* 1. liva 2. *n* liva, tuğgeneral

lîwan (I) *m* 1. gem 2. at koşum takımı

lîwan (II) *m* 1. salon (bir evin en geniş bölümü) 2. hol, koridor, galeri (bir yapının birçok bölümlerini aynı katta birbirine bağlayan içten veya dıştan yapılmış geniş geçit) ~*a* **bendewariyê** bekleme salonu ~*a* **bêhnvedanê** dinlenme salonu ~*a* **civangê** konferans salonu ~*a* **guhdarîkirinê** dinleme salonu

lîz *m* oyun

lîzbaz *nd/nt* 1. oyunu 2. demogog, söz avcısı

lîzbazî *m* 1. oyunculuk 2. demogoji, söz avcılığı

lîzbazî kirin *l/gh* demogoji yapmak

lîzbazîfî *m* demogogluk

lîzgeh *m* oyun yeri, oyun alanı

fizikandin (I) *m* oynatma
fizikandin (II) *m* 1. akitma 2. fişkirtma 3. cereyan etirme
fizikandin (I) *l/gh* oynatmak
fizikandin (I) *l/gh* 1. akitmak 2. fişkirtmak 3. cereyan ettirmek
fizikîn (I) *m* oynaşma, oynama
fizikîn (II) *m* 1. akma 2. fişkırma 3. cereyan olma
fizikîn (I) *l/gh* oynaşmak, oynamak * **çavên wî di kortalên xwe de dilfizikîn** gözleri yuvalarında oynuyor
fizikîn (II) *l/gh* 1. akmak 2. fişkirmek 3. cereyan olmak
fizîn *m* oynama, oynayış
fizîn *l/gh* oynamak
fizok *m* oyuncak
lo *b* 1. erkek belirteci, kendinde yaşça küçüklere seslendiğinde söylenir 2. be, yahu (erkeklere teklifsiz konuşmalarda) * **tu çi mêmekî yeman î lo ne yaman adamsın be ~ keftaro, li ber çavan diyaro ne köftehor** olduğun apaçık ortada
lob ant/m lob ~a **kezêbê** akciger lopu
lobandin *m* 1. mırıldama 2. ağıt yakma (veya tutturma)
lobandin *l/gh* 1. mırıldamak 2. ağıt yakmak (veya tutturmak)
lobik ant/m lopçuk, lop
lobiye bot/m 1. fasulye (Phaseolus vulgaris) 2. fasulye (bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumu)
lobî (I) *bot/m* 1. fasulye (Phaseolus vulgaris) 2. fasulye (bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumu) ~**yên hişk** kuru fasulye, ak bakla
lobî (II) *m* 1. lobi 2. lobi (otél, tiyatro gibi yerlerde girişe yakın yer) 3. lobi (bazı çıkar grupların topluluğu)
lobîn *m* mırıldanma, mırıldanış
lobîn *l/gh* mırıldanmak
loca *m* 1. loca (sinema, tiyatro gibi eğlence yerlerinde veya parlamento salonlarındaki özel bölme) 2. loca (masonların toplantı yeri) ~**ya rûmetiyê** şeref locası
lod *m* 1. yığın, tınaz (ekin yığını) 2. yığın, to-kurcun (ot ve ekin yığını) 3. kitle, kütle (nesneler için) 4. öbek, küme ~ **bi ~ yığın yığın ~ ~ 1) yığın yığın 2) öbek öbek ~a giya** ot-luk ~a **qûmê** kum ~**ek berdan** *argo* çok sıç-mak
lobdûn *m* 1. yığılma 2. kümelenme
lod bûn *l/gh* 1. yığılmak (yığılma işine konu olmak) 2. kümelenmek
lobdûyîn *m* 1. yığılış 2. kümeleniş
lodgeh *m* yığınak
lodkirin *m* 1. yığma 2. kümeleme
lod kirin *l/gh* 1. yığmak 2. kümelemek
lodkirî *rd* yığılı, yığışık

lodos *m* lodos
logaritma *mat/m* logaritma
lohok nd yeşil fasulye
lojik *m* küçük yuvarlama köfte
lojistîk *m* 1. lojistik (modern mantık) 2. *lşk* lo-jistik
lojman *m* lojman
lok (I) *der/m* lok
lok (II) *rd* gevşek (cansız, hareketsiz)
lok (III) *zo/n* 1. lök buğra, buğur (erkek deve) 2. *mec* yiğit ~**ê beriyê** *mec* ova yiğidi
lokal *rd* 1. lokal, yerel 2. *m*, lokal, dernek 3. lo-kal, gece klübü 4. *bj/rd* lokal, mevzî ~a **leş-keran** ordu evi
lokan (I) *m* deve ayağı
lokan (II) *m* yaylanma
lokandin *m* yaylatma
lokandin *l/gh* yaylatmak
lokawt *m* lokavt
loke *both* 1. pamuk (Gossypium) 2. pamuk (bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı)
lokis *bnr* lokiz
lokiz *m* lüks (hava basınçlı bir tür petrol lâmbası)
lokîn (I) *m* tırıs
lokîn (II) *m* yaylanma, salınma
lokîn *l/gh* yaylanmak, salınmak
lokîf *m* gevşeklik, uyusukluk
lokomobil *m* lokomobil
lokomotîf *m* lokomotif
lokoplast *bot/m* lökoplâst
lokosît *ant/m* lokosit, ak yuvar
lolandin *m* süzmek, kesme
lolandin *l/gh* süzmek, kesmek
lolaz *bot/m* bürölce
loleb *m* bir yayık elemanı
lolebk *bnr* leleb
lolew *m* 1. bir yayık elemanı 2. *mec* zayıf, sis-ka kadın
lolib (I) *bnr* leleb
lolib (II) *nd* iki mavsâl arasındaki kemikler
lolibandîn *m* 1. sallama 2. yalpalama
lolibandîn *l/gh* 1. sallamak 2. yalpalamak
lolibîn *m* 1. sallanma, salınış, salınma 2. yal-palama
lolibîn *l/gh* 1. sallanmak, salınmak 2. yalpa-lanmak
lolibokî *rd* 1. salıntılı, salıntılıca 2. salıntılı, salıntılıca (yürüyüş için iki yana salınan)
lolik *m* bir çeşit çökelek
lofî *m* uyku (çocuk dilinde)
lofî kirin *l/gh* uyumak (çocuk dilinde)
lolo *m* uyku (çocuk dilinde)
lolo kirin *l/gh* uyumak, yatmak (çocuk dilin-de)
lofteq *m* bir tür gözleme
loma *d* dolayısıyla, -den dolayı -den ötürü, bu-nun için, bu yüzden

lomandin (I) *m* bakma (veya görme)
lomandin (II) *m* 1. kınama 2. yadırgama
lomandin (I) *l/gh* bakmak (veya görmek)
lomandin (II) *l/gh* 1. kınamak 2. yadırgamak
lomandî rd 1. kınanmış 2. yadırganmış olan
lomanê d -den dolayı, -den ötürü,
lomb *m* kaldıraç
lombar der/m lombar
lomboz der/m lomboz
lome m 1. kınama * **sizayê lomeyê** kınama cezası 2. ayıplama, ayıpsama 3. serzeniş, ya-kınma ~ **anîn ser (yekî)** (birini) kınanacak bir duruma getirmek ~ **jê kirin** (birine) serzenişte bulunmak, sitemde bulunmak ~ **kirin** 1) kınamak 2) hakir görmek 3) zemmetmek ~ **pê de hatin** kınanacak duruma düşmek ~ **ya li dû ye yan ji li rû ye** gülme komşuna gelir başına ~ **neanîn ser (yekî)** kusursuz olmak ~ **ya ku pîvazê ji sîrê kiriye** biri diğerrinden beter
lome jê kirin l/bw 1. (birini) kınamak 2. (birini) ayıplamak, ayıpsamak
lomekar rd 1. kınayıcı 2. ayıpsayıcı 3. yakınmacı, sitemkâr ~ **derketin** (biri) kınanacak duruma düşmek
lomekarî m 1. kınayıcılık 2. ayıpsayıcılık 3. yakınmacılık, sitemkârlık
lomeker nd/nt 1. kınayıcı 2. ayıpsayıcı 3. yakınmacı, sitemkâr
lomekirin m 1. kınama, zemmetme 2. ayıplama 3. serzenişte bulunma
lome kirin l/gh 1. kınamak, zemmetmek 2. ayıplamak 3. serzenişte bulunmak
lome lê bûn l/bw yadırganacak (veya ayıplanacak) bir durumu olmak
lome lê kirin l/bw (birini) kınamak, zemmetmek, karamak
lome pê de anîn l/bw yadırganacak (veya ayıplanacak) bir durumu sokmak
lometî m kınama, ayıplama
lomeyane h kınayıcı
lonca m lonca
loncaparêz nd/nt loncacı, lonca yanlısı
loncaparêzî m loncacılık
londer rd bir sürü, pekçok
longpley m longpley, uzunçalar
lop (I) m 1. bir tür yaygı 2. tandır kürsüsünün üzerine atılan kilim 3. kalın elbise
lop (II) rd 1. şişman (kimse) 2. iri yarı, iri kıyım
lop (III) m toparlak kütle
lop (IV) zo/m dana burnu
lopandin m süzme
lopandin l/gh süzmek
lopê m toparlak (kadın)
lopijandin k debeletme

lopijandin l/gh debeletmek
lopijîn m debelenme
lopijîn l/gh debelenmek
lopiş bir yemek adı
lopiş (I) m içli köfte, köfte
lopiş (II) m 1. fasulye 2. *bot* yumrusu yenilen bir bitki
lopişandin m sıyırma
lopişandin l/gh sıyırmak
lopişîn m sıyırma
lopişîn l/gh sıyırmak
lopke zo/h ağaçların yapraklarını yiyen küçük bir haşere
lopo n toparlak (erkek)
loq (I) m 1. tırıs (atın kısa adımlarla hızlı yürüyüşü) 2. kırıtm, kırıtm, kıvırtma (kış sallama)
loq (II) m loğ
loq (III) m büyük baş hayvanlara yem olarak verilen iyi yoğrulmamış hamur yemeği
loq (IV) m 1. lokma, sokum, sunum, banak * **loqek nan jî nekiriye devê xwe** bir lokma dahi ağzına almamış * **loqek nan** bir banak etmek 2. dürem, dürmak (yufka ekmeğin içine türlü katıklar konulan sarılma biçimi) ~ **di devê (yekî) de bûn herî** lokması ağzında büyüme ~ **pîvan obur olmak** ~ **û pariyên devê (yekî) hejmartin** (birisinin) lokmasını saymak ~ **xwarin** lokma yemek, etmek yemek ~ **a (yekî) di xwînê de ecinandî bûn** ekmeğini kana doğramak ~ **a (yekî) ji dev derxistin** (birinin) ağzından lokmasını almak ~ **ek nan dan** verilmiş sadakası olmak ~ **ek nan xwarin** geçimini sağlayacak durumda olmak
loq (V) m adım ~ **avêtin** adım atmak
loqa hazir m hazırlop (başkası tarafından hazırlanmış, sağlanmış, emeksiz, külfetsiz)
loqandin m kıvırtma, kırıtm (kalçalarını iki yana sallayarak oynatma, kış sallama)
loqandin l/gh kıvırtmak, kırıtmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynatmak, kış sallamak)
loqek rd asalak, ekti, kepçe kuyruk, otlaqçı (başkalarının sırtından bedava geçinen)
loqekî m asalaklık, ektilik, otlaqçılık
loqekî kirin l/gh asalaklık etmek, otlamak
loqente m lokanta
loqentevan nd/nt lokantacı
loqentevanî m lokantacılık
loqim n lokum
loqle ant/h bağırsak
loqloqe rd tırıs
loqloqe rd tırıs * **hespê loqloqe** tırıs at
loqme (I) m 1. lokma, sokum, sunum 2. lokma (bir tür tatlı) ~ **çêkirin** lokma dökmek
loqme (II) m lokma (civataları sökmeye veya

sıkıştırmaya yarayan alet)
loqmefiroş *nd/nt* lokmacı (satan kimse)
loqmefiroşî *m* lokmacılık
loqmeqadî *m* kadı lokması
loqmeqazî *m* kadı lokması
Loqo *m* Koroğlu (kocanın karısına verdiği ad)
 * **em li malê du kes in, Loqo û Doqo** evde iki kişiyiz bir Koroğlu bir Ayvaz ~ **û Doqo** bir Koroğlu bir Ayvaz * **em li malê du kes in, Loqo û Doqo** evde iki kişiyiz, bir Koroğlu bir Ayvaz (Edi ile Bûdü)
loqum *n* lokum
lor (I) *nd* 1. lor (bir tür peyaz, yumuşak ve taze peynir) 2. peynir suyu kaynatıldığında oluşan peynir türü
lor (II) *rd* yuvarlak ~ **kirin** yuvarlaklaştırmak
lora *bnr* nola
lorandin *m* 1. ninni söyleme 2. (çocuğa) ninni söyleyerek uyutma 3. terennüm etme
lorandin *l/gh* 1. ninni söylemek 2. (çocuğa) ninni söyleyerek uyutmak 3. terennüm etmek
Lorani *m* Kürtçenin İranda konuşulan lehçesi
lord 1. lort (İngiltere'de bir soyluluk unvanı) 2. lort (lortlar kamarası üyesi) 3. *mec* lort (çok zengin kimse)
lorelorê *m* nenni, ninni
lorelorêkirin *m* 1. ninni söyleme 2. sallayıp uyutma
lorelorê kirin *l/gh* 1. ninni söylemek 2. sallayıp uyutmak
lorentiyûm *kîm/m* lorentiyum elementi
lorik (I) *bnr* lorik
lorik (II) *m* 1. lor (bir tür beyaz, yumuşak ve taze peynir) 2. lor peynir suyundan yapılan tortu 3. bir tür çökelek
lorik (III) *m* göz yaşı
Lorî *m* Kürtçenin Lorani lehçesi
lorî (I) *m* ağıt
lorî (II) *m* 1. ninni, çocuk şarkısı (küçük çocukları uyutmak için söylenen türkü) 2. *b* ninni (söylenen ninnilerin sonunda tekrarlanan söz) 3. *mzk* ninni (bu tür bestelenmiş eser) ~ **gotin** ninni söylemek ~ **strandin** ninni söylemek ~ **strîn** ninni söylemek
Lorîxêv *nd/nt* Kürtçenin Lorani lehçesini konuşan kimse
lorik (I) *m* ağıt
lorik (II) *m* 1. ninni, çocuk şarkısı (küçük çocukları uyutmak için söylenen türkü) 2. *b* ninni (söylenen ninnilerin sonunda tekrarlanan söz) 3. *mzk* ninni (bu tür bestelenmiş eser) 4. *mec* bebek ~ **gotin** ninni söylemek
lorî kirin *l/gh* 1. ninni söylemek 2. (çocuk) uyumak
lorî lorî *m* üle, uyu

lorîlorî kirin *l/gh* 1. üle etmek, uyumak 2. sallayıp uyutmak 3. ninni söylemek
lorîn *m* ninni, ninni söyleme
lorîkirin (I) *m* 1. zayıflatma, sıksalaştırma 2. hayvan otlatırken belli belirsiz ses çıkarma, mırıldanma
lorîkirin (II) *m* istikrarsız olma
lorîkirin (III) *m* 1. katlama 2. dürmek, silindiri halinde katlama
lorîkirin (IV) *m* ninni söyleyerek çocuk uyutma
lor kirin (I) *l/gh* 1. zayıflatmak, sıksalaştırmak 2. hayvan otlatırken belli belirsiz ses çıkarmak, mırıldanmak
lor kirin (II) *l/gh* istikrarsız olmak
lor kirin (III) *l/gh* 1. katlamak 2. dürmek, silindiri halinde katlamak
lor kirin (IV) *l/gh* ninni söyleyerek çocuk uyutmak
lorx *m* kar ile karışık çamur
los (I) *bnr* fen û los
los (II) *rd* kaygan
los (III) *jeo/m* lös
losemî *bj/m* lösemi
lostik *jeo/m* 1. lös 2. balçık, çökelge 3. *rd* vıcık
lostikdar *rd* balçıklı
lostikî *rd* vıcıklık
lostikîbûn *m* vıcıklaşma
lostikî bûn *l/gh* vıcıklaşmak
lostikîkirin *m* vıcıklama
lostikî kirin *l/gh* vıcıkklamak
lostromo *n* lostromo
lostromotî *m* lostromoluk
losyon *m* losyon
loş *m* lavaş ekmeği
lot (I) *m* zıplama
lot (II) *m* nefis * **lota wî mezin e** nefsi büyük ~ **avêtin** nefsinden dolayı çatlamak * **eger nan nexwe wê lot biavêje** ekmeğe yemese nefsinden dolayı çatlayacak
lotandin *m* zıplatma
lotandin *l/gh* zıplatmak
lotarya *m* lotarya
lotaryavan *nd/nt* lotaryacı
lotaryavanî *m* lotaryacılık
lotê *rd* nefse düşkün, midesine düşkün (kadin)
lotik (I) *m* badi badi yürüme
lotik (II) *m* 1. hoplama 2. zıplama ~ **avêtin** takla atmak, çok sevinmek ~ **dan 1)** hoplamak 2) zıplamak ~ **û çindik** *dan mec* çalkalanmak, çalkalanıp durmak * **ji ber ku wê dîlan çêbibe her kes dide lotik û çindikan** düğün olacak diye herkes çalkalanıp duruyor ~ **a (yekî) hatin** çok sevinmek ~ **a pîrê tê** sevinçten zıplama isteği duymak
lotikandin *m* 1. zıplatma 2. sektirme

lotikandin *l/gh* 1. zıplatmak 2. sektirmek
lotikdan *m* 1. hoplama 2. zıplama, çıvma 3. sekme (tek veya iki ayak üzerinde sekme) 4. tepinme, tepişme (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunma) 5. göbek atma (çok sevinme)
lotik dan *l/gh* 1. hoplamak 2. zıplamak, çıvmak 3. sekmek (tek veya iki ayak üzerinde sekmek) 4. tepinmek, tepişmek (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunmak) 5. göbek atmak (çok sevinmek)
lotikdayîn *m* 1. hoplayış 2. zıplayış 3. sekiş (tek veya iki ayak üzerinde sekme) 4. tepiniş, tepişme (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunma) 5. göbek atış (çok sevinme)
lotikîn *m* 1. zıplanma 2. sekme (tek veya iki ayak üzerinde sekme)
lotikîn *l/gh* 1. zıplanmak 2. sekmek (tek veya iki ayak üzerinde sekmek)
lotikxane *m/argo* diskotek
lotim *m* bölüm, pay, hisse, parça
lotî (I) *rd* nefesine düşkün (kimse)
lotî (II) *n* köçek, çengi
lotîn *m* zıplanma
lotîn *l/gh* zıplanmak
lotitî *m* köçeklik
lotke *der/m* kayık, sandal
lotker *nd/nt* eşek gibi obur, çok yiyen
lotkevan *nd/nt* kayıkçı
lotkevanî *m* kayıkçılık
lotkexane *m* kayıkthane
lotmezin *rd* nefesine düşkün, kibirli kimse
loto *n* nefesine düşkün, midesine düşkün (erkek)
lovik (I) *bot/m* 1. fasulye (Phaseolus vulgaris) 2. fasulye (bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumu)
lovik (II) *m* küçük yuvarlama biçiminde köfte
lovîn *bnr* lobin
lovrensiyûm *bnr* lorentiyum elementi
lowî *bot/m* 1. fasulye (Phaseolus vulgaris) 2. fasulye (bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumu)
lox (I) *m* sulu kar
lox (II) *n* loğ, yuvak ~ **kirin** loğlamak
loxîn *bot/m* yenilen bir bitki
loxkirin *m* loğlama, yuvgulama
lox kirin *l/gh* loğlamak, yuvgulamak
lozew *m* akım, cereyan
lozewa *yekser* *fiz/nd* doğru akım
Lr *kim* Lr (lorentiyum elementinin kısaltması)
Lu *kim* Lu, lötesyumun kısaltması
lublub *bnr* lubelub
lubelub *m* yakarı, yakarış
lubelubkirin *m* yakarma
lubelub kirin *l/gh* yakarmak

lubîk *bnr* lowî
Lubnân *m* Lübnan
Lubnanî *nd/rd* Lubnanlı
luksmetre *m* lüksmetre, aydınlıkölçer
lumbor *m* bumbur
lumen *fiz/m* lümen
lumpen *rd* lümpen
lumpenî *m* lümpenlik
luq *n* loğ
luqkirin *m* loğlama
luq kirin *l/gh* loğlamak
luqluq *h* lık lık
luqme *bnr* loqme (I)
lur *rd* budala, zekâca geri
lutf *m* lutûf, iyilik
luxkirin *m* düme
lux kirin *l/gh* dümek
luzim *nd* lüzüm, gereklilik,
luzîne *m* çeviz içi ile yapılan bir tür kurabiye
lûbandin *m* 1. mırıldama 2. ağıt yakma (veya tutturma)
lûbandin *l/gh* 1. mırıldamak 2. ağıt yakmak (veya tutturmak)
lûbelûb *m* yakarı, yakarış
lûbelûbkirin *m* yakarma
lûbelûb kirin *l/gh* yakarmak
lûbîn *m* mırıldanma, mırıldanış, uğunma
lûbîn *l/gh* mırıldanmak, uğunmak
lûç (I) *bnr* lûv ü lûç
lûç (II) *m* kulak kabartma
lûçikandin *m* 1. kıvırtma, kırıtma (kalçalarını iki yana sallayarak oynatma) 2. sallama, sallanma (yürürken sallanarak yürüme)
lûçikandin *l/gh* 1. kıvırtmak, kırıtmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynatmak) * **xwe lûçikand** *û çû* kıvırıp gitti 2. sallamak, sallanmak (yürürken sallanarak yürümek)
lûçikîn *m* kırıtma, kıvırmak
lûçikîn *l/gh* kırıtmak, kıvırmak
lûç kirin *l/gh* kulak kabartmak * **me guhê lûç kir li dengê nalinê** inleme sesine kulak kabartık
lûdo *m* kavalla çalınan bir melodi
lûf *n* lif, kese (yıkınmak için kullanılan bitki tellerinden örülmüş örgü) ~ **kirin** liflemek
lûfer *zo/m* lufer (Temnodon saltator)
lûfik *n* 1. lif, kese (yıkınmak için kullanılan bitki tellerinden örülmüş örgü) 2. eğrilmeye hazır yün yumağı ~ê **hemamê** hamam kese-si
lûfikkirin *m* lifleme, keseleme
lûfik kirin *l/gh* liflemek, keselemek
lûfkirin *m* lifleme, keseleme
lûf kirin *l/gh* liflemek, keselemek
lûjen *nd/nt* hallaç
lûks (I) *nd/rd* 1. lüks (giyimde, harcamada a-

şırı gitme) 2. lûks (gösterişli, şatafatlı) 3. lûks (gerekli olanın sınırını aşan)

lûks (II) fiz/m 1. lûks (aydınlatma ölçü birimi; kısaltması Lx) 2. lûks (hava basınçlı bir tür petrol lâmbası)

lûl (I) *n* pipi

lûl (II) *m* 1. sedef 2. *rd* sedef (sedeften yapılmış şey)

lûl (III) *m* aş (bitki aşılama) ~a **movikan** göz aşısı

lûlbûn *m* aşılama (bitki için)

lûl bûn *l/gh* aşılama (bitki için)

lûle (I) *ant/m* kaval kemiği

lûle (II) *m* 1. lüle, boru * **boriya avê** su borusu 2. namlu * **lûleya tivingê** tüfek namlusu ~ya **aşê** savak oluğu ~ya **avê** su oluğu ~ya **neftê** petrol borusu ~ya **tifingê** tüfek namlusu

lûle (III) *m* tüp (ucu kapalı cam boru)

lûlefiroş *nd/nt* borucu (satan kimse)

lûleker *nd/nt* borucu (imal eden)

lûleper (I) *m* bir halı çeşidi

lûleper (II) *bot/m* beyaz nilüfer

lûleq *m* boru ~a **zirav** karni kemiği

lûleqa stûr *ant/nd* incik kemiği, kaval kemiği, bacak kalemi

lûleqa zirav *ant* baldır kemiği, karni kemiği

lûleya aş *nd* savak oluğu

lûleya avê *nd* su oluğu

lûleya dûkêş *nd* egzos borusu

lûleya mûyî *fiz/nd* kılcal boru

lûleya pazû *ant/nd* pazı kemiği, kol kemiği

lûlezenda stûr *ant/nd* dirsek kemiği

lûlezenda zirav *ant/nd* ön kol kemiği

lûlik (I) *m* 1. dürüm, düme (silindirik biçiminde kıvrılma) 2. eğrilmeye hazır uzunlamasına dolanmış yün yumağı 3. dürüm, dümaç (yufka ekmeğin içine türlü katıklar konulan sarılma biçimi) ~ **kişandin** çekmek ~ **li ber (yekî) hil nekirin** (biriyle) baş edememek ~ ~ dürüm dürüm

lûlik (II) *m* 1. lüle 2. oluk 3. oluk (değirmen oluğu için)

lûlik (III) *m* ad çekme, kura * **erkên kesên ku dibistan qedandine**, **bi kişandina lûlikan diyar bûn** okulu bitirenlerin gidecekleri görevler ad çekmeyle belli oldu ~ **dan kişandin** ad çekmek, kura çekmek ~ **kişandin** ad çekmek, kura çekmek

lûlik (IV) *m* 1. emzik, ibik (ibrik, çaydanlık testi gibi kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı) * **lûlika çaydank xitimiye** çaydanlığın emziği tıkanmış * **lûlika çaydank** çaydanlık ibriği 2. ağızlık, sigara ağızlığı 3. musluk 4. namlu

lûlik (V) *m* fitil (derin yaraların tedavisinde

yara içine salınan steril gaz bezi şeridi ve buna benzer şeyler için, topraktan tampon gibi)

lûlik (VI) *m* mekik (oya yapmada kullanılır)

lûlik (VII) *m* tüp (içine, krem, diş macunu, ilâç gibi maddeler konulan ucu burgulu plâstik veya metal boru) ~**ên ezmûnê kîm** deney tüpü

lûlika xazê *nd* gaz ibiği

lûlikdank *m* tüplük

lûlikî *rd* 1. lülece, borumsu 2. dürümvari, dürüm gibi

lûlikîkirin *m* dürümleme

lûlikî kirin *l/gh* dürümlemek

lûlikkirin *m* düme (silindirik şeklinde kendi üzerine sarma)

lûlik kirin *l/gh* dümek (silindirik şeklinde kendi üzerine sarmak)

lûlikkirî *rd* dürmeli, dürlmüş olan

lûlikkişandin *m* ad çekme, kura

lûlik kişandin *l/gh* ad çekmek, kura çekme * **erkên kesên ku dibistan qedandine**, **bi lûlikkişandinê diyar bûn** okulu bitirenlerin gidecekleri görevler ad çekmeyle belli oldu

lûlikirin *m* aşılama (bitki aşılama)

lûl kirin *l/gh* aşılama (ağaç aşılama)

lûlkirî *rd* aşı (bitki)

lûlo *n* 1. pipi (çocuk dilinde, erkeklik organı) 2. çiş (çocuk dilinde) ~ **kirin** çiş etmek (veya yapmak)

lûlo kirin *l/gh* çişemek (çocuk dilinde)

lûlû *m* gerdanlık

lûmbar *m* bumbar (bumbar yemeği)

lûnapark *m* lunapark

lûr (I) *m* 1. fiske, kabartı (insan derisinde herhangi bir sebeple ortaya çıkan içi su dolu kabartı) 2. alerji (yenildiğinde dokunan şey)

lûr (II) *m* fitil (dokunuşunda yolları olan kumaş) * **qedîfeyê bilûr** fitilli kadife

lûrdan *m* 1. alazlama (vücutta kızılık veya kızıl lekeler belirmesi durumu) 2. kabarma (vücut kabarması için) 3. fiske fiske kabarma (veya olma)

lûr dan *l/gh* 1. alazlanmak (vücutta kızılık veya kızıl lekeler belirmek) 2. kabarmak (vücut kabarması için) * **canê wî lûr daye** vücudu kabarmış 3. fiske fiske kabarmak (veya olmak) * **piştî ku kurik hêk xwar**, **canê wî tev lûr da** yumurta yiyince çocuğun derisi fiske fiske kabardı

lûrdar *rd* fitilli (kumaşlar için) * **qumaşê bilûr** fitilli kumaş

lûrdayî *rd* kabarık (tendeki kabarma için) * **rûyê wê lûrdayî** ye suratı kabarık

lûrdayîbûn *m* kabarıklık

lûrik (I) *m* ağıt

lûrik (II) *bot/m* zakkum
lûrk *bot/m* zakkum (Nerium oleander)
lûrkirin *m* katlama, dürmek (silindirik bir şekilde)
lûr kirin *l/gh* katlamak, dürmek (silindirik bir şekilde)
lûs (I) *m* 1. demet halinde olmayan ekin yığını 2. ot yığını
lûs (II) *m* tünek
lûsandîn (I) *m* tünetme
lûsandîn (II) *m* parıldama
lûsandîn (I) *l/gh* tünetmek
lûsandîn (II) *l/gh* parıldamak
lûsê *bot/m* kaba yonca
lûsikandîn (I) *m* kıvırtma (kalçalarını iki yana sallayarak oynatma)
lûsikandîn (I) *l/gh* kıvırtmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynatmak)
lûsîn (I) *m* tüneme
lûsîn (II) *m* parıldanma
lûsîn (I) *l/gh* tünemek

lûsîn (II) *l/gh* parıldanmak
lûşikandîn *l/gh* kişnetmek
lûşikandîn *m* kişnetme
lûşikîn *m* kişneme, kişneyiş
lûşikîn *l/gh* kişnemek
lût *ant/n* 1. burun 2. burun (bazı şeylerin ön ve sivri bölümü) 3. *erd* burun (karanın türlü biçimde uzanan kısmı)
lûtesyûm *kîm/m* lütesyum
Lûtherî *nd/rd* Lutherci
Lûtherîti *m* Luthercilik
lûtik *ant/n* 1. burun, buruncuk 2. burun (bazı şeylerin ön ve sivri bölümü)
lûtî *m* lûti, oğlancılık
lûtke *erd/m* 1. doruk, zirve 2. *mec* zirve * **lûtkeya** *hunerê* sanatın zirvesi * **lûtkeya Hel-sînkî** Helsinki zirvesi ~*ya* *çıya* dağ zirvesi
lûvandîn *bnr* lûbandîn
lûxat *m* lûgat
lûxetname *m* lûgat
Lw *Lw*, eskiden lorentiyumun kısaltması

M

m, M Kürt alfabesinin on altıncı harfi ve *mê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından dudaksı, genizsel kapantılı ünsüzleri gösterir

M M, Roma rakamları dizisinde 1000 sayısını gösterir

m m m (metrenin kısaltması)

-ma (I) *rz/m* isim ve sıfattan kelime türetme soneki (*ser+ma*)

ma (II) *h* kala (uzaklık veya herhangi saat başı için; kalarak) * **ji êvarê re du saet ma, were** akşama iki saat kala gel

ma (III) *nd* 1. *mı/mi, mu/mü* (soru vurgusu, Türkçe'ye nerdeyse bunlara denk gelir) 2. *mi* (acaba) 3. *g da/de* * **ma wî xwest ku min neda** istedi de vermedim 3. ki (yakınma, kına bildirir ve cümlelerin başına getirilir) * **ma didine min?** bana verirler mi ki? 4. sanki ~ **bi te dikeve** (... etmenin) âlemi var mı? ~ **çi ji dest tê neyleyim ~ derew e?** yalan mı? ~ **devê me şewitî me got?** söyledikde suç mu işledik? ~ **divê ez bibêjim mast?** bunu da anlamıyor musun? ~ **ew çi ye?** sözü mü olur? ~ **ez bavê piç im** niye başım kel mi ~ **êdî tu dê çi bibêjî!** ne denir! (veya ne dersin) ~ **kuliyan devê te xwariye?** ne diye konuşmuyorsun? ~ **lingê te bi hene ye?** ayağına sıcak su mu, soğuk su mu dökelim? ~ **me çûka Xwedê rûçikandibû?** biz ne etmiştik ki? ~ **min çi got ku ne dedim de** * **ma min çi got ku min li te guhdarî nekir** ne dedim de seni dinlemedim ~ **ne welê ye?** öyle değil mi? ~ **ne wisan e?** öyle değil mi? ~ **piyê te bi hene ye?** ayağına sıcak su mu, soğuk su mu dökelim? ~ **qey** (yakınma, kına bildirir ve cümlelerin başına getirilir) * **ma qey ji min hez dîkin!** beni sevmezler ki! ~ **qey mêranî nemaye?** erkeklik öldü mü? ~ **tu di guhê gê de bûyî?** Mısır'daki sağır sultan bile duydu ~ **tu serê biskê yî?** iye hepsi sana mı? ~ **tu yê bikî gora xwe** kefenin cebi yok

~ **vir e?** yalan mı? ~ **wê silma te biweşê?** incilerin mi dükülür?

mabet *ol/m* mabet, tapınak

mabeyn *m* 1. ara * **mekevin mabeyna** me-ramıza girmeyin 2. ara (iki şeyi birbirinde ayıran uzaklık, açıklık, aralık, mesafe) 3. ara (kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan ilgisi) 4. ara, orta (topluluk içinde, arasında) * **em di mabeyna xwe de li ser meseleyê mijûl bibin** meseleyi aramızda (veya ortamızda) konuşalım 5. *dîr* mabeyn (eski konaklarda harem ile selâmlık arasındaki daire) 6. mabeyn (padişah sarayı) ~ **dan** ara vermek

mabeynkar *n* mabeynci

mabeynkarî *m* mabeyncilik

mabût *n* mabut, tapı

Macar *nd* 1. Macar 2. *rd* Macar (Macarlarla ilgili olan şey)

Macarî *m* Macarca

Macarkî *m* 1. Macarca 2. *rd/h* Macarlara özgü, Macarlara yaraşır şekilde

macer *bnr* macir

macera *m* macera, serüven, sergüzeşt

maceraperest *nd/nt* maceracı, serüvenci

maceraperestî *m* maceracılık, serüvencilik

Maceristan *m* Macaristan

macil *bnr* cil û macil

macir *nd/nt* mühacir, göçmen

macirî *m* mühacirlik, göçmenlik

macîrok *bnr* mazizerk

macme *m* sini

maco *n* penis

macûn *m* 1. macun (hamur kıvamına gelmiş madde) 2. macun (boyacılıkta çatlak ve aralıkları, camcılıkta camları tuturmakta kullanılan hamur kıvamında madde) 3. macun (baharatlı, tarçınlı, yumuşak ve yapışkan madde) 4. macun (diş macunu gibi) ~ **a caman** cam macunu ~ **a diranan** diş macunu ~ **a şimayê** bal mumu macunu

macûnbûn *m* macunlaşma
macûnbûyîn *m* macunlaşma
macûnfiroş *nd/nt* macuncu (satan kimse)
macûnfiroşî *m* macunculuk
macûnker *nd/nt* macuncu (imal eden)
macûnkerî *m* macunculuk
macûnkirin *m* macunlama
macûn kirin *l/gh* macunlamak
macûnkirî *rd* macunlu (macun sürülmüş veya yapıştırılmış şey)
maç (I) *m* öpücük, buse ~ **kirin** öpmek
maç (II) *m* bir karasaban ögesi
maç (III) *m* maç ~ **kirin** (an jî **çêkirin**) maç yapmak ~ **stendin** maç almak, oyun almak ~ **qezenc kirin** maç kazanmak, oyunu almak
maça *m* maça, pik (oyun kâğıtlarında)
maçik *n* yoğurt (çocuk dilinde)
maçikirin *m* öpme
maçî kirin *l/gh* öpmek
maçik *m* öpücük, buse
maçikirin *m* öpme, öpüş
maç kirin *l/gh* öpmek
maçkirî *rd* öpülmüş olan
maçlek *ant/m* eklem, mafsâl
maçûna *m* maçuna (islimle çalışan ağırlık kaldırma makinası)
maçûsko *m* büyük ve eğri harfler
mad *bnr* mehde
madak (I) *m* sepicilikte kullanılan yuvarlakça ve çıkıntıları meşe kozalağı
madak (II) *m* 1. dışı manda 2. maral
madalya *m* madalya
madalyadar *rd* madalyalı
madalyagirtin *m* madalya alma
madalya girtin *l/gh* madalya almak
madalyagirtî *rd* madalyalı, madalya almış olan
madalyon *m* madalyon
madam *m* madam, madama
madar *m* etraf
made (I) *ant/n* 1. mide 2. *mec* iştah ~ **yê (yekî) neçûn** (tişteki) midesi almamak (kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek)
made (II) *rd* çirkin, sevimsiz kimse
made (III) *m* 1. madde, özek 2. madde (öge, unsur) 3. madde (antlaşma gibi metinlerde, her biri başlı başına bir yargı getiren ve çoğu kez rakamla belirtilen bölüm) 3. madde (sözlük ve ansiklopedilerde tanımlanan, anlatılan kelime, ad veya konulardan her biri) * **madeya ferhengê ya zimên** sözlüğün dil maddesi-**ya berhevdanî** diyalektik meteryalizm ~ **ya demkî** (an jî **demborî**) geçici madde ~ **ya gerdûnî** (an jî **kozmîk**) kozmik madde ~ **ya pakkirinê** (an jî **paqîjkirinê**) temizlik maddesi ~ **ya kozmîk** kozmik madde ~ **yên narkotik** uyuşturucu maddeler ~ **yên kêfdêr** keyif verici maddeler, uyuşturucu maddeler

madehez *rd* maddeci, madde yanlısı
madehezî *m* maddecilik, madde yanlılığı
madek *m* dışı camuş
madekêş *rd* iştah çekici
madel *m* orta
madem *g* madem ~ **ku** mademki
maden *jeo/m* 1. maden 2. *kîm* maden 3. **maden** (çok değerli şeyleri kapsayan kaynak) * **ev pirtûkxane maden** *e* bu kütüphane bir madendir
madenî *rd* madenî, madensel
madenokî *rd* madensi
madenvan *nd/nt* madenci
madenvanî *m* madencilik
mader *m* ana, anne
maderşahî *sos/m* ana erkil, matriarkal
maderşahîti *m* anaerkillik, matriarkallık
maderşahîti *sos/m* ana erki
maderzad *rd* fitri, doğuştan
madewî *rd* midevî
madeya pakkirinê *nd* temizlik maddesi
madeya xam *nd* ham madde
madeyên kêfdêr *nd* uyuşturucu maddeler
madeyên narkotik *nd* uyuşturucu maddeler
madeyî *rd* maddesel
madeyîbûn *m* maddeleşme
madeyî bûn *l/gh* maddeleşmek
madeyîkirin *m* maddeselleştirme
madeyî kirin *l/gh* maddeselleştirmek
madeyîtiya diyalektik *nd* diyalektik meteryalizm
madeyîtiya dîrokî *nd* tarihsel meteryalizm
madeyîti *m* maddesellik
madguhêr *rd* kaprisli
madguhêrî *m* kapris
madik *m* 1. *m* beşik 2. *nd/nt* süt çocuğu
madîyat *nd* maddîyat
madî *rd* 1. maddesel, maddî, özdeksel 2. *fiz* maddesel, maddî 3. maddî (nesnelerle ilgili olan) * **mercên madî** maddî şartlar
madik *m* madik (miskete fiske ile vurma)
madîtî *m* maddîlik
madîtîş *bnr* mehdîtîş
maestro *nd/nt* maestro, orkestra şefi
maf (I) *n* tahta yüklük
maf *n* 1. hak (adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey) * **ez ji mafê xwe nabihurim** hakımdan vaz geçmem 2. hak (geçmiş ve harcanmış emek) * **mafê dê nayê dayîn** anna hakkı ödenmez ~ **bi xwe re dîtin** hakkı kendide bulmak ~ **dan** hak vermek ~ **dan (yekî)** (birine) hak vermek * **der barê vê yekê de ez maf dîdime** *te* bu konuda sana hak veriyorum ~ **pê dan** hak vermek ~ **ê ajalan** (an jî **heywanan**) hayvan hakları ~ **ê arizî** özel hak ~ **ê bersîvdanê** cevap hakkı ~ **ê bersîvdanê** (an jî **dengnekirinê**) *hiq* susma hakkı ~ **ê bédengiyê** 1) susmalık, hakkısükût 2) susma hakkı ~ **ê (yekî) bi ser**

(yekî) *din re ber dan* bir hakkın diğer bir kimseye geçirmek ~ê *bijartinê hiq* seçme hakkı ~ê *bihuranê* (an jî *boranê*) geçiş hakkı ~ê *çarenûsî* kendi kaderini tayin etme hakkı ~ê *dengdanê* oy hakkı ~ê *derbasbûnê* geçiş hakkı ~ê *heywanan* hayvan hakları ~ê *hilibijartinê hiq* seçme hakkı ~ê *hilibijeriyê hiq/nd* seçmenlik hakkı ~ê *jê havildarbûnê hiq* faydalanma hakkı ~ê *jê sûd-wergirtinê hiq* faydalanma hakkı ~ê *kabotajê hiq* kabotaj hakkı ~ê *jê kelkgirtinê hiq* faydalanma hakkı, yararlanma hakkı ~ê *navberiyê tellâliye*, komisyon ~ê *nivîsanê* (an jî *telefê*) telif hakkı ~ê *penaberiyê hiq* sığınmacılık hakkı ~ê *penahê hiq* sığınma hakkı ~ê *penatiyê* sığınma hakkı ~ê *qanûndanane* yasama hakkı ~ê *rayavêtinê* oy hakkı ~ê *serdestiya bihurane* (borane an jî *derbasbûnê*) geçiş üstünlüğü * *mafê serdestiya bihurane* ya *ambûlansê heye* ambulansın geçiş üstünlüğü var ~ê *serlêdana dadgehê* yargıya başvuru hakkı ~ê *serlêdanê* başvuru hakkı ~ê *şûfayê hiq* şufa hakkı, ön alım hakkı ~ê *telefê* telif hakkı ~ê *teqdirê hiq* takdir hakkı (veya yetkisi) ~ê (yekî) *xwarin* hakını yemek ~ê *xwebiryardana çarenûsê* kendi kaderini tayin etme hakkı ~ê *n arizî* özel haklar ~ê *n bendkirî* sınırlı haklar ~ê *n bingehîn* temel haklar ~ê *n hîmî* temel haklar ~ê *n mirovan* (merivan an jî *însanan*) insan hakları ~ê *n seretayî* temel haklar ~ê *n reha* özlük hakları ~ê *n takekesî* bireysel haklar ~ê *n vesînordar* sınırlı haklar

mafane *h* hakça

mafdar *rd* haklı * *ez jî, ji xwe re şaş mam, ji van her duyan kîjan mafdar* e ikisinden hangisi haklı ben de şaşırdım ~ *bûn* haklı olmak ~ *derketin* haklı çıkmak ~ *dîtin* haklı bulmak ~ *î!* haklısın!

mafdarî *m* haklılık

mafedar *bnr* mafdar

mafger *nd/nt* hak arayıcı, hak arayan

mafgerî *m* hak arayıcılık, hak arama

mafhez *nd/nt* haksever

mafhezî *m* hakseverlik

mafîr (I) *g* 1. madem ~ *ku* mademki * **mafîr ku hûn bawer nakin hûn bi xwe werin** madem inanmıyorsunuz kendiniz gelin 2. öyleyse

mafîr (II) *m* halı

mafîl *m* familya

mafname *m* hakların yazıldığı belge

mafnaş *nd/nt* 1. huhukçu 2. hakbilen, hak tanıyan

mafnaşî *nd/nt* huhukçuluk 2. hakbilme, hak tanıma

mafneş *rd* hak tanımaz

mafneşî *m* hak tanımazlık

mafparêz *nd/nt* hak savunucusu, insan hakları savunucusu

mafparêzî *nd/nt* hak savunuculuğu, insan hakları savunuculuğu

mafperwer *nd/nt* haksever

mafperwerî *m* hakseverlik

mafûr *m* halı

mafwerî *m* hukuk * **Peymangeha Mafweriyê** ya **Stenbolê** İstanbul Hukuk Fakültesi

mafşur *nd/nt* hak yiyici (başkalarının hakkını yiyen kimse)

mafşurî *rd* hak yenilmiş kimse

mafşurîtî *m* hak yiyicilik

mafşwarin *m* hak yeme

mafşwarin *l/gh* hak yemek

mafşwaz *nd/nt* haktan yana (hakların yerine getirilmesini isteyen veya savunan)

mafşwazî *m* haktan yana olma (hakların yerine getirilmesini isteme veya savunma)

mafşwer *nd/nt* hak yiyici (başkalarının hakkını yiyen kimse)

mafşwerî *m* hak yiyicilik

mafzan *nd/nt* hukukçu

mafzanî *m* hukukçuluk

magazîn *m* magazin

magazîner *nd/nt* magazinci

magazînerî *m* magazincilik

magazîni *rd* magazinsel

magazînişûn *m* magazinleşme

magazînişûn *l/gh* magazinleşmek

magest *m* makas

magîrt *n* bir tür elmas taşı

magma *jeo/m* magma

magmatîk *rd* magmatik

magnelî *bot/m* 1. manolya (*Magnolia grandiflora*) 2. manolya (bu ağacın çiçeği)

magnezîyûm *kîm/m* magnezyum (sembolu Mg) ~ **klorur** magnezyum klorür ~ **sulfat** magnezyum sülfat

mah *bnr* meh

mahafîza *m* mahfaza

maharet *m* maharet, beceriklilik

mahayer kurdî *nd/mzk* mahayer Kürdi

mahir *rd* mahir, becerikli

mahirane *h* mahirane

mahirbûn *m* mahirleşme, uzmanlaşma

mahir bûn *l/gh* mahirleşmek, uzmanlaşmak

mahiye *m* mahiye, maaş

mahiye *m* mahiyet, özlük

mahî (I) *m* dişi domuz

mahî (II) *m* beyaz kemik

mahle *m* beştaş oyunu

mahlû *m* tırmık, tapan

mahlûl (I) *rd* mahlûl (mirasçısı olmayan birinden hükümete kalan mülk)

mahlûl (II) *kîm/m* eriyik

mahne *m* bahane, mahana, mahna

mahnedar *rd* bahaneli

mahreç *m* mahreç, çıkak

mahrek *ast/m* 1. mahrek, yöringe 2. *mat* yöringe

mahrem *rd* mahrem, gizli
mahremiyet *m* mahremiyet, gizli olma durumu
mahremî *m* mahremiyet, gizli olma durumu, gizlilik
mahrû *rd* ay yüzlü
maşer (I) *m* muhasere
maşer (II) *m* üzümün sıkılıp şiresinin çıkarıldığı taştan tekne
maşere *m* bağ evi
mahsûl *m* mahsul, ürün
mahsûlat *m* mahsulat, ürünler
mahsûr *ant/m* omur
maht *nd* kez
mahtîrûm *rd* zavallı
mahû *m* dişi domuz
mahzar *m* mahzar
mahzûban *nd/nt* ev sahibi
maiyet *m* maiyet
maîşet *m* maîşet, geçim, geçinme
majandin *m* ovuşturma, oğuşturma
majandin *l/gh* ovuşturmak, oğuşturmak
majeste *n* 1. majeste (hükümdarlara verilen san) 2. majeste (devlet başkanları için kullanılan san)
majmajîtank *zo/m* doğurgan kertenkele
major *mzk/rd* 1. major 2. *fel/man* major (büyük önerme) ~ *gam* major gam
mak *m* 1. ana 2. *rd* anaç 3. *zo* ana arı 4. ebe (çocuk oyunlarında) 5. dişi (kadın) 6. doğuş, fitrat * *ji* *maka* *xwe* *de* *zêf* *e* doğuştan ziyaf 7. *rd* (kadınlara özgü olan) ~ *a* *kulan* dertler kaynağı ~ *a* *pîsayê* pislik yuvası ~ *a* *ronahiyê* güneş ~ *a* *sed* *xeberî* xeberek *e* asıl söz ~ *a* *stêrkan* gök yüzü
makbûz *m* makbuz, alındı
makder (I) *m* 1. kaynak, memba 2. çıkak
makder (II) *rz/m* mastar
make *m* 1. ana (yavrusu olan dişi hayvan) 2. *rd* anaç 3. *zo* ana arı, arı beyi 4. *rd* temel, ana
makebajar *m* ana kent, metropol
makebûn *m* anaçlama
Makedonî *nd/rd* 1. Makedonyalı 2. *m* Makedonca
Makedonkî *m* 1. Makedonca 2. *rd/h* Makedonlara yaraşır veya özgü bir biçimde
Makedonya *m* Makedonya
Makedonyayî *nd/rd* Makedonyalı
makeqanûn *m* anayasa
makeqanûnî *rd* anayasal
makeqanûnkî *h* anayasaca
makeqanûnparêz *nd/nt* anayasacı (anayasayı savunan, anayasadan yana olan)
makeqanûnzan *nd/nt* anayasacı (anayasa konusunda yetkili olan, ders veren)
maker *m* dişi eşek, merkep
makeraman *m* ana fikir
makerê *m* ana yol

makeşar *n* anakent
makeşêr *m* dişi aslan
maket *m* maket
maketî *m* anaçlık
maketsaz *nd/nt* maketçi (maket yapan)
maketsazî *m* maketçilik
makezagon *m* anayasa
makezagonî *rd* anayasal
makeziman *n* ana dil
makêş *m* 1. süzgeç 2. filtre, süzek
makêşdar *rd* 1. süzgeçli 2. filtrelî
makî (I) *zo/m* maki (Lemur)
makî (II) *rd* 1. anaç, dişi 2. *zo/m* ana arı
makîbûn *m* dişileşme
makî bûn *l/gh* dişileşmek
makîne *m* 1. makine, makina (herhangi bir enerji türünü başka bir enerjiye dönüştürmek veya belli etki oluşturmak için birleştirilmiş aletler bütünü) * **makîneya dirûtinê** dikiş makinesi * **makîneya traşê** tıraş makinesi 2. makine (bir alet veya taşıtın hareket sağlayan mekanizması) * **makîneya gramofonê** gramofonun makinesi 3. kamyon ~ *ya* **berfavêj** kar küreme aracı ~ *ya* **berfmal** kar küreme aracı ~ *ya* **cebilandinê** karmaç makinesi ~ *ya* **cişoyê** (an *ji* **cişûştinê**) çamaşır makinası ~ *ya* **çinîne** biçer döver ~ *ya* **çûçikan** (an *ji* **cûçikan**) kuluçka makinesi ~ *ya* **daktîloyê** daktilo makinesi ~ *ya* **dêranê** harman makinası ~ *ya* **dirûn û gêrê** biçer döver makinası ~ *ya* **dirûnê** biçer makinası ~ *ya* **dûkelê** buhar makinesi ~ *ya* **enduksiyonê** indükleme makinası ~ *ya* **fotografan** fotoğraf makinesi ~ *ya* **genimdirûnê** biçer döver ~ *ya* **giyabir** ot biçer makinası ~ *ya* **hesaban** hesap makinası ~ *ya* **hewa jêberdanê** hava boşaltma makinesi ~ *ya* **hûrkirinê** kıyma makinesi ~ *ya* **kevirşikên** kurma makinesi, konkasör ~ *a* **kinçûştinê** çamaşır makinesi ~ *ya* **nivîsinê** (an *ji* **nivîsandinê**) yazı makinesi ~ *ya* **piyan** ayak makinesi (ayakla çalışan makine) ~ *ya* **porziwakirinê** saç kurutma makinası ~ *ya* **presê** yaprak makinesi ~ *ya* **sûtinê** (an *ji* **tûjkininê**) bileme makinası ~ *ya* **teksîrê** teksir makinesi ~ *a* **tiprêzker** dizgi makinesi, entertip ~ *ya* **tomarker** kaydedici makine ~ *ya* **tovreşanê** tohum ekme makinası ~ *ya* **tovrêjê** mibzer, tohum ekme aleti ~ *ya* **traşê** (an *ji* **kurkirinê**) tıraş makinesi ~ *ya* **wênayan** fotoğraf makinası
makîneajo *nd/nt* makinist
makîneajotî *mm* makinistlik
makînedar *rd* makineli
makînefiroş *nd/nt* makineci (satan kimse)
makînesaz *nd/nt* makineci (makine tamircisi)
makîneyî *rd* makinesel
makîneyîbûn *m* makineleşme
makîneyî bûn *l/gh* makineleşmek
makîneyîkirin *m* makineleştirme

makîneyî kirin /g/ makineleştirmek
makînîst nd/nt makinist
makînîstî m makinistlik
makîti m dişilik (kadına özgü olma durumu)
makmij rd daha emen yavru
makroşefal rd/nd makroşefal
maksîmûm nd/rd maksimum, azamî
maksosin bot/m bir bitki
makurk m kuluçka, gürk
Makyavelîst nd/nt Makyavelist, Makyavelci
Makyavelîzm m Makyavelcilik
Makyavelparêz nd/nt Makyavelci
Makyavelparêzî m Makyavelcilik
Makyavelîti m Makyavelcilik
mal (I) m 1. ev (yanlız bir ailenin oturabileceği biçimde yapılmış yapı) 2. ev (bir kimse-nin veya ailenin içinde yaşadığı konut) 3. ev (evin iç düzeni, eşyası) * **mala wê pir paqij** e evi çok temiz 4. aile, sülale * **ez ji vê malê me** ben bu ailedenim 5. hane, ev * **gundekî bîst xane** yermi evli bir köy 6. ev (soy, nesil) 7. yurt 8. kapı (tavla oyununda) 9. kapı (ev gezmesi için gidilen yer) * **tu îro li çend malan geriwayî?** bu gün yine kaç kapı dolaştın? ~ **bi ~ gerîn** ev ev dolaşmak (veya gezmek), kapı kapı dolaşmak (veya gezmek) ~ **jê re bi qurban be** can kurban ~ **têr e kevanî şêr** e evin bireyleri tok oldu mu, evin hanımı aslan kesilir ~ **û bermal** ev ve ev etrafı ~ **û bermal paqij kirin û gêzî kirin** silip süpürmek ~ **û hal 1)** ev bark 2) varı yoğu ~ **û hal kirin** gelecek hazırlamak ~ **û halê (yekî)** varı yoğu ~ **û halê (yekî)** ev bû varı yoğu buydu ~ **û halê (wî) li piştê ye** e-vi sırtında ~ **û qonaxa pêcemidiyan** gelen geçenin uğrak yeri ~ **a apan** amcagiller ~ **a bavê** baba evi ~ **a bavê (yekî) çûn mîratê** ocağı sönmek ~ **a bêserî** herkesin başına buyruk olduğu ev ~ **a bêserî wek pezê bêşivan** e başsız ev çobansız sürüye benzer ~ **a bûyê** düğün evi ~ **a (yekî) çortan bûn** ocağı batmak ~ **a (yekî) çûn mîratê** ocağı sönmek ~ **a dawetê 1)** düğün evi 2) kadınlar hamamı (herkesin birden konuşmasıyla çok görüldü edilen yerler için söylenir) ~ **a dawetê nîzane, vartan vartana (wî) ye** hâricten gazel okumak veya atmak (bir konuyu bilmeden üzerine düşünce ve görüş belirtmek) ~ **a derî vekirî** (birinin) kapısı açık, konuksever ~ **a deyndaran tune** borçluların evi olmaz ~ **a (yekî) di zîkê (yekî) de bûn** varını yoğunu boğazı için harcamak ~ **a (yekî) dîzika devgirtî bûn** (birinin) kazanı kapalı kaynamak ~ **a (yekî) dîzika devgirtî ye** herkesin tenceresi kapalı kaynar ~ **a hazir** serili, dayalı döşeli ev ~ **a heft serî** (an jî **malxwe**) tencere tava herkeste bir hava (herkesin kendi bildiği gibi davranarak ortada düşünce birliğinin olmadığını anlatır) ~ **a hezar malxweyî 1)**

tencere tava herkeste bir hava 2) horozu çok olan köyde sabah geç olur ~ **a (yekî) kam-bax kirin** (birinin) ocağına darı ekmek (veya incir dikmek) ~ **a kêfa xweyê (yekî)** keyfine diyecek yok ~ **a li barkirînê** karman çorman ev ~ **a (wî) li milê (wî) ye** evi sırtında ~ **a li ser malê weka simnîka** navmalê dağ dağ üstüne olur, ev ev üstüne olmaz ~ **a me bi qurbana vî devê te** ağzını öpeyim (veya seveyim) ~ **a me xebera me** biz bizeyiz (doğruyu söylüyelim) ~ **a mêran kaniya zêran** cömert ve yiğit olanın evi hep şendir ~ **a mêvan û girêdanan** misafirperver ev ~ **a min bi xulama te** be evim sana kurban olsun ~ **a min çavê min e, çavê min li ser milê min e** tek başına olmak ~ **a mitriban bi seknê xera dibe** yolcu yoluna gerek ~ **a pêcemidiyan** gelen geçenin uğrak yeri ~ **a pîrê gora pîrê** evli evine köylü köyüne ~ **a sebebana xera bibe** sebep olan sebepsiz kalsın ~ **a sersian êvar bi xwe hesiyan** tembelle geç iş yapanlar için söylenir ~ **a te ava teşekûrlê ~ a te ava be 1)** teşekkürler 2) himmetin var olsun ~ **a te ne ava be** ocağın batsın ~ **a vîrekan xera bûye kesî bawer nekirîye** yalancının evi yanımsız, kimse inanmamış ~ **a wan xera kirin** ev bozmak (karı kocanın ayrılmasına sebep olmak) ~ **a xelkê nabe mala mirov** elin evi insanın evi olmaz ~ **a xelkê xera kirin** ev (bark) yıkmak ~ **a (yekî) xera bûn 1)** ocağı batmak 2) yüreği yanmak (felakete uğramak) ~ **a (yekî) xera kirin** (birinin) ocağına darı ekmek (veya incir dikmek) ~ **a Xidê** kimsenin kimseyi takmadığı ev ~ **a xwe cihê kirin 1)** ev açmak (ayrı bir eve taşınmak) 2) ev açmak (evlenmek) ~ **a xwe qetandin** ev açmak (ayrı bir eve taşınmak) ~ **a xwe vala kirin** göçetmek, evini taşımak ~ **a xwe xera kirin** yuvasını yıkmak, ev bozmak (aile düzenini yok etmek, karı koca ayrılmak) ~ **a Xwedê 1)** Allahın evi (cami) 2) hac ~ **a Xwedê ava be** Allahıma bin şükürler olsun ~ **a xweyê vê virê!** yalanın bu kadarı da! ~ **a zarokan** darınadağın ev (ji) ~ **a zeng û zêrinan** soylu soplulu aileden ~ **a zêran xera dibe mala mêran xera nabe** yiğit olana bir şey olmaz, anlamında bir deyim ~ **a (wê) zîkê wê û bejna wê ye** sandıktaki sırtında, ambardaki kar-nında (dî) ~ **ê de tune arvan e, navê jinikê Gulnigar e** ayağında donu yok, feslegên ister (veya takar) başına

mal (II) n 1. mal (bir kimsenin veya tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü) 2. mal, meta (alınp satılabilen her türlü ticaret eşyası) 3. varlık, servet 4. mal (esrar) ~ **dan hev mal yapmak ~ diçe ser mal** aza sormuşlar “Nereye?” “Çoğun yanına” demiş ~ **goştê can e**

mal canın yongasıdır ~ **jê re danîn** celiz yollamak ~ **ji roja teng re ye** ak açke kara gün içindir ~ **kirin** mal edinmek ~ **li rastê ye** mal meydanda ~ **mal tîne** para parayı çeker ~ **qirêja destan** e para elinin kiridir ~ **û hal 1** varı yoğu 2) ev bark ~ **û hal kirin** gelecek hazırlamak ~ **û halê (yekî)** varı yoğu ~ **û halê (yekî)** ev bû varı yoğu buydu ~ **û melal 1** mal mülk 2) dert, sıkıntı ~ **û menal** (an ji mewal) varı yoğu, mal mülk ~ **û mewdan** varı yoğu, mal mülk ~ **û milk** mal mülk ~ **û milk dan hev** mal mülk edinmek ~ **û milk û ewlad** derdên ser derdan in dağda bağın var, yüreğinde dağın var ~ **û milkê bav û kalan** baba bucağı ~ **xwe li mal digire** aza sormuşlar "Nereye?" "Çoğun yanına" demiş ~ **ê (tişteki)** -e yapısı * **demançeyeke malê Qirikqaleyê** Kırıkkale yapısı bir tabanca ~ **ê amê** orta malı ~ **ê axê diçe, canê gavan dihere** ağanın malı gidiyor uşağı hayıflanıyor ~ **ê axê diçe canê xulam dişe** ağanın malı gidiyor uşağı hayıflanıyor ~ **ê bêqîmet** değersiz mal, sıra malı ~ **ê derve (ithal)** ithal malı ~ **ê dinê 1** dünya malı (mal, mülk, para pul gibi şeyler) 2) madiyat ~ **ê dinê eybeşêr** e dünya malı insanın kusurağını örtüyor ~ **ê dinê li dinê dimîne** dünya malı dünyada kalır ~ **ê dinyayê** dünya malı (veya nimeti) ~ **ê dinyayê qirêja destan** e para dedğin nedir ki, elin kiridir ~ **ê di-ziyê** çalıntı mal ~ **ê firotanê** satılık mal ~ **ê giştî hiq** kamu malı ~ **ê guhêzbar** menkul, taşınabilir menkul ~ **ê hayê** kaparoz ~ **ê hêvişandî xurê zaliman** e yemiyenin malını yerler ~ **ê horhora xurê çixsor** e çoban aldı bağa gitti, kurt aldı dağa gitti ~ **ê îsportayê** îsporta malı ~ **ê kafiran 1** gâvur malı 2) gâvur icadı ~ **ê kelepîr** elden düşme ~ **ê kelepîr qefaltin** kelepîre konmak (veya yakalamak) ~ **ê ketî** iskarta mal, marda ~ **ê kêmeyar** îsporta malı ~ **ê metreyê** kumaş, mensucat, manifatura ~ **ê min** ömrümün varı ~ **ê ne baş** mezar malı ~ **ê neguhêzbar** gayri menkul, taşınmaz mal ~ **ê nehêja** (an ji bêqîmet) sıra malı ~ **ê nîvçêkirî bz** ara mal ~ **ê perdeyan** perdelik kumaş ~ **ê xizmetbûyî** elden düşme ~ **ê xwe ji mîsta** (an ji destê) xwe derxistin malını elinden çıkarmak ~ **ê xwe serf kirin** malını sarfetmek ~ **ê Xwedê** zekat (fitre, zekat vb. için) ~ **ê zêde ji roja teng re ye** fazla mal göz çıkarmaz ~ **ên guhêzbar** hiq taşımır mallar ~ **ên Xwedê** fitre, zekat gibi şeyler

mal (III) n 1. mal, davar 2. mal (hafifseme duygusu ile insanlar için söylenilir) ~ **û malat** mal davar

mala gel *nd* halkevi

mala kalan *nd* dedegiller

malakît *mîn/m* malakit, bakır taşı

mala mezin *nd* 1. büyük ev 2. *argo* kırmızı fener, kerhane

malan (I) m süpürme, süpürüş

malan (II) m sıvama

malandin (I) m 1. süpürme 2. silme (bir şeyin ıslaklığını giderme) 3. silme (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini alma)

malandin (II) m sıvama (sıva ile kaplama)

malandin (I) l/gh 1. süpürmek 2. silmek (bir şeyin ıslaklığını gidermek) 3. silmek (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini almak)

malandin (II) l/gh sıvamak (sıva ile kaplamak)

malandî (I) rd 1. süpürülmüş olan 2. silinmiş olan

malandî (II) rd sıvalı (sıvalanmış olan)

malapan *n* amcagiller

malaq *bnr* melaq

malarya *bj/m* malarya, sıtma

malaştek *m* silecek (motorlu taşıtlardaki gibi)

~ **a solan** çamurluk (ayakkabıların çamuru-nu kazmak için yapıların girişindeki silecek)

malaştin *m gh* 1. silme, siliş (bir şeyin ıslaklığını giderme) 2. silme (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini alma) 3. silme (kazıyarak veya sürterek yok etme) 4. süpürme, süpürüş 5. temizleme, süpürme

malaştin *l/gh* 1. silmek (bir şeyin ıslaklığını gidermek) * **xwêdana li eniya xwe malaşt** alındaki teri sildi 2. silmek (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini almak) * **cam malaştin** cam silmek 3. silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek) 4. süpürmek 5. temizlemek, süpürmek

malaştî *rd* 1. silik 2. silinmiş olan 3. süpürülmüş olan

malat (I) bnr mal û malat

malat *nd/nt* veteriner

malatî *m* veterinerlik

malava *nd* 1. teşekkür, teşekkürler 2. *b* evi yıkılmıyacı 3. *b* yahu (rica yoluyla söylenir)

mal ava kirin *l/bw* teşekkür etmek

malavatî *m* teşekkür etme

malavawo *b* 1. evi yıkılmıyacı 3. *b* yahu (rica yoluyla söylenir)

malavayî *m* teşekkür ~ dan teşekkür etmek ~ **jê kirin** vedalaşmak ~ **lê kirin** (birine) teşekkür etmek ~ **li dinyayê kirin** dünyadan ölüp geçmek ~ **li jîyanê kirin** hayata gözlerini yummak (veya kapamak)

malavayîdan *m* teşekkür etme

malavayî *dan l/gh* teşekkür etmek

mala xalan *n* dayıgiller

malaxme *m* namlı, malama (samanmdan ayrılmamış arpa, buğday yığını)

malbat *m* 1. aile 2. aile, familie, sülale (aynı soydan gelen kimseler zinciri) 3. aile (birlikte oturan hısımlar ve yakınların tümü) 4. aile (aynı gaye üzerinde anlaşılan ve birlikte çalış-

şan kimselerin bütünü) * **malbata perwer-dehiya neteweyî** milli eğitim ailesi 5. aile (temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu) * **malbata ziman** dil ailesi ~a **xuyanî** köklü aile ~a **ziman** dil ailesi

malbatî *m* 1. geniş aile 2. *rd* ailesel, ailevî

malbatperest *nd/nt* aileci

malbatperestî *m* ailecilik

malbelav *rd* savurgan

malbelavî *m* savurganlık ~ **kirin** savurganlık yapmak

malbend *m* 1. merkez, kurum 2. ev (herhangi bir yerde toplumsal, kültürel, ekonomik yönlerden tanıtmaya görevini üstlenen kuruluş) * **malbenda mamosteyan** öğretmen ev

malbêçî *ant/m* oğulduruk, döl yatağı

malbiçûk *ant/m* döl yatağı

malbirin *m* taşınma

mal birin *l/gh* taşınmak

malcanî *m* kısarak rahimi

malçıra *m* çıralık, çıra yeri

malçirkî *rd* perişan, per perişan

malçirkûbûn *m* perişan olma

malçirkî bûn *l/gh* perişan olmak

maldar *rd* 1. varlıklı, variyetli (yükü, paralı) 2. mal mülk sahibi

maldarbûn *m* mallanma

maldar bûn *l/gh* mallanmak

maldarî *m* 1. varlıklılık, servet 2. maliye 3. ev ekonomisi

maldoxîn *m* uçkurluk

male *m* mala

maledû *m* bir tür vergi (baca tütme vergisi)

malekirin *m* malalama

male kirin *l/gh* malalamak

malesexl *ant/m* döl yatağı, oğulduruk (dış hayvanlar için)

malet *n* mal, davar

maletî *m* hayvancılık (davarlık, küçük baş hayvancılık)

malevan *n* davarcı, davar sahibi

malevanî *m* davarcılık

malexme *m* malama (samanla karışık tahıl)

Malezya *m* Malezya

Malezyayî *nd/rd* Malezyalı

malfeda *rd* malını, mülkünü feda eden kimse

malêle *m* ağaçtan kaldıraç

malêşkar *nd/nt* silici

malêz (I) *m* yal (köpek yemeği)

malêz (II) *m* 1. bulamaç 2. salyamsı sıvı

malêz (III) *rd* cıvık

malêzokî (I) *rd* cıvıkça

malêzokî (II) *rd* salyamsı

malfiroş *nd/nt* mal satıcısı

malfişek *m* 1. fişeklik 2. fişeklik gözü

malgama *kîm/m* malgama

malgerok *rd* sürtük (vaktini gezerek geçiren, evinde oturmayan, ev ev gezen kadın)

malgerokî *m* sürtüklük

malgîsin *n* karasabannın bir parçası

malgolik *m* inek rahimi

malgule *m* fişeklik gözü

malhazirî *m* 1. evde hazır olarak bulunan yiyecek 2. kahvaltılık türü yiyecek

malhebîn (I) *nd/nt* evcimen

malhebîn (II) *nd/nt* 1. mal canlısı 2. maddeci (para, mal vb. ne çok önem veren kimse)

malhebînî (I) *m* evcimenlik

malhebînî (II) *m* maddecilik

malhebînîbûn *m* maddileşme (maddeye önem verir duruma gelme)

malhebînî bûn *l/gh* maddileşmek (maddeye önem verir duruma gelmek)

malhebûn *m* mal varlığı, servet

malhebûnî *m* mal varlığı

malhidimî *rd* evi yıkılmış

malhidimîfî *m* evi yıkılmışlık

malik (I) *zo/m* 1. sivri kuyruk 2. solucan

malik (II) *bot* 1. kapsül 2. badiç

malik (III) *m* 1. ev, evcik 2. aile 3. göz, hane, bölüm (bir bütünü oluşturan bölümlerden her biri) * **di texteyê damayê de şêst û çar**

malik hene dama tahtasında altmış dört göz (veya hane) vardır 4. hücre (tutukluların veya hükümlülerin yalnız olarak kapatıldıkları küçük oda) 5. *wj/n* beyit (iki dizeden oluşmuş şiir parçası) 6. görme gözesi * **malika**

şanê hingiv görme gözesi 7. *m* tarh (çiçek veya bitki ekmeğe ayrılmış yer) ~ **tijekirî** evinli ~ **ava** 1) evi yıkılmıyıcısı 2) teşekkür ~

lê xera kirin (birini) mahvetmek, perişan etmek ~ **li hev xera kirin** (birbirini) mahvetmek, perişan etmek ~ **û halik** 1) varı yoğu 2) *mec* gücü * **malik û halikê te** ev e senin gücün bu işte

malika dawîn *wj/nd* makta

malika dehan *mat/nd* onlar hanesi

malika destpêkî *wj/nd* matla (divan edebiyatında kaside veya gazelin ilk beyti)

malika genim *nd* kavuz

malika mîweyê *nd* meyve yaprağı

malika tene *nd* badiç

malikên dil *ant/nd* karmıcık

Malikî *nd* 1. Malikî (İslamiyette sünnet ehli denilen dört mezhepten biri) 2. Malikî (bu mezhepten olan kimse)

malikşewitî *rd* 1. evi yanmış olan 2. *b* evi yıkılması

malinc *m* mala

malinckirin *m* malalama

malinc kirin *l/gh* malalamak

malîq *rd* muğlak

malîş *m* süpürge

malîşandin *m* silme

malîşandin *l/gh* silinmek

malîşîn *m* silinme

malîşîn *l/gh* silinmek

malîşîner *nd/nt* silici

malışt *m* süpürge
malıştandin *m* süpürme
malıştandin *l/gh* süpürmek
malıştin *m* süpürme
malıştin *l/gh* süpürmek
malıştî *rd* süpürülmüş olan
malix *m* sık boğaz etme, baskı yapma
malixbûn *m* sık boğaz olma
malix bûn *l/gh* sık boğaz olmak
malixkirin *m* sık boğaz etme
malix kirin *l/gh* sık boğaz etmek
maliye *m* maliye
maliyet *m* maliyet
maliyevan *nd/nt* maliyecî
maliyevanî *m* maliyecilik
malî (I) *rd* 1. malî (mal ve para ile ilgili) 2. malî (maliyeye ilişkin, maliye ile ilgili)
malî (II) *m* mala
malî (III) *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç)
malî (IV) *nd* 1. aile, ev halkı, aile halkı, horanta (aile bireylerin tümü) 2. *m* aile (kocaya göre eşi)
malî (V) *rd* evcil hayvan
malî (VI) *rd* haneli, hanelik * **gundê heştê** malî seksen hanelik köy
mal (VII) *m* süpürme
malîkirin (I) *m* süpürme
malîkirin (II) *l/gh* tapanlama
malî kirin (I) *l/gh* süpürmek
malî kirin (II) *l/gh* tapanlamak
malîxane *m* malikâne
malîn *l/gh* 1. silinmek 2. süpürülmek 3. süpürülmek, temizlemek
malîş *m* süpürge
malîşkar *n* 1. süpürücü 2. çöpçü
malîşkarî *m* 1. süpürücülük 2. çöpçülük
malîti *h* evcek
malîvan *m* 1. ev kadını 2. *rd* aileye mensup olan kişi
malkambax *rd* 1. virane 2. yıkıcı
malkambaxî *m* 1. viranelik 2. yıkıcılık
malkavil *rd* 1. virane 2. yıkıcı
malkêz *m* süpürge
malkir *rd* 1. ev yapan, becerikli 2. mal mülk edinen kimse
mallipîşt *rd* 1. sorumsuz 2. gezgin 3. yoksul
mallivînk *m* yüklük, yatak yükü
mal *mal* *b* tavukları eve çağırma ünlemi
malmezîn *rd* 1. asilzade, hanedan 2. ileri gelen aile
malmirov *n* dünür
malmiş *m* süprüntü
malmişrat *rd* 1. ocağı körelmiş kişi veya aile 2. *b* be yahu
malmişrat kirin *l/gh* ocağını söndürmek
malnêket *b* yahu (rica yoluyla söylenir)
malneviritiyo *b* yahu (rica yoluyla söylenir)

malnexerab *b* yahu (rica yoluyla söylenir)
malnihêr *m* bir tür altıpatlar silah
malnişîn *nd/rd* emekli
malnişînbûn *m* emekliye ayrılma
malnişîn bûn *l/gh* emekli olmak
malnişîni *m* 1. emeklilik, tekaütlük 2. *rd* emekli
malnişîni bûn *l/gh* emekli olmak, emekliye ayrılmak
malnişîni kirin *l/gh* emekliye ayırmak (çıarmak veya çıkartmak)
malnivînk *m* yüklük, yataklık
malniş *rd* emekli
malnişbûn *m* emekli olma
malniş bûn *l/gh* emekli olmak
malnişî *m* emeklilik, tekaütlük
maloban *nd/nt* ev sahibi (evine konuk çağıran kimse)
maloff *rd* 1. evcil 2. evcimen 3. evde beslenen hayvan
maloffbûn *m* evcilleşme, ehlileşme
maloff bûn *l/gh* evcilleşmek, ehlileşmek
maloffikirin *m* evcilleştirme, ehlileştirme
maloff kirin *l/gh* evcilleştirmek, ehlileştirmek
malok *m* evcik
maloq (I) *m* mertek
maloq (II) *m* titreme
malovan *nd/nt* ev sahibi (evine konuk çağıran kimse)
malovanî *m* ev sahipliği
malparêz *rd* tutumlu
malparêzî *m* tutumluluk
malper *m* site, vep sayfası
malperest *rd* mal düşküni, haris
malperestî *m* mal düşkünlüğü, harislik
malperşikên *rd* kırıcı, hacker (internette siteleri çökerten kimse)
malperşikênî *m* kırıcılık, hackerlik
malsexl *bnr* malesexl
malşewitî *rd* evi yanmış kimse
malşêx *nd* şeyh ailesi
malşêxî *nd* şeyh ailesinde olunma
malşimar *m* uçkurluk
mal *m* malt (bira mayası)
Maltayî *nd* Maltız, Maltalı
maltenûrk *m* dışarda kurulmuş tandır yeri
malitik *m* önlük, üniforma, okul forması
malin *m* süpürme
malin *l/gh* süpürmek
malûlk *zo/n* solucan
malûmat *m* malumat
malûmatdar *rd* malûmatlı ~ **bûn** malûmatlı olmak
malvînk *bnr* malnivînk
malwêran *rd* 1. evi virane olmuş olan 2. perişan
malwêranbûn *m* perişan olma
malwêran bûn *l/gh* perişan olmak
malwêranî *m* 1. yıkım, felaket 2. perişanlık

malwêrankirin *m* perişan etme
malwêran kirin *l/gh* perişan etmek
malwinda *rd* malını kaybetmiş kimse
malxalan *nd* dayıgiller
malxelîtk *m* fişeklik gözü
malxerab *rd* 1. evi yıkılmış, yıkıma uğramış kimse 2. afet (güzelliği ile insanı şaşkına çeviren, aklını başından alan kadın) 3. *m* beşbirlik (ziynet eşyası) 4. *m* bir silâh adı 5. *b* evi yıkılası ~ê **destan** savurgan kimse
malxerabbûn *m* yıkıma uğrama, perişan olma
malxerab bûn *l/gh* yıkıma uğramak, perişan olmak
malxerabî *m* yıkım, felaket
malxerabkirin *m* yıkıma uğratma, perişan etme
malxerab kirin *l/gh* yıkıma uğratmak, perişan etmek
malxezûran *n* kayın pedergiller
malxirav *bnr* malxerab
malxopan *rd* 1. evi virane olmuş olan 2. perişan
malxopanî *m* 1. yıkım, felaket 2. perişanlık
malxu *bnr* malxwe
malxur *nd/nt* 1. mirasyedi 2. hazır yiyeici 3. savurgan, müsrif, evi batıran yeyici kimse
malxurî *m* 1. mirasyedilik 2. hazır yiyeicilik 3. savurganlık, müsriflik
malxwe *nd/nt* 1. aile reisi 2. *n* koca ~ **jîn e**, **mal li bîn e** evin reisi kadın oldu mu vay evin haline ~yê **malê** aile reisi
malxwer *nd/nt* 1. mirasyedi 2. hazır yiyeici 3. savurgan, müsrif
malxwerî *m* 1. mirasyedilik 2. hazır yiyeicilik 3. savurganlık, müsriflik
malxwo *rd* kendibaşına, başıboş sorumsuz genç
malzaro *bnr* malzarok
malzarok *ant/m* döl yatağı, oğulduruk, amnios, rahim
malzeme *nd* malzeme, gereç
mam *n* amca
mama *n* mama (bebekler için hazırlanan yiyeceklerin genel adı)
maman *m* ebe (doğum işini yaptıran kadın)
mamanî *m* ebelik
mambiz *zo/m* geyik (*Cervus elaphus*)
mamelek *m* mal varlığı
mamik *m* 1. bilmece 2. *mec* bilmece (bilinmeyen şey, muamma)
mamikdar *rd* bilmeceli
mamir (I) *zo/m* 1. tavuk (*Galus*) 2. kümes hayvanları
mamir (II) *rd* evcil
mamirbûn *m* evcilleşme
mamir bûn *l/gh* evcilleşmek
mamirî *m* evcillik
mamirîbûn *m* evcilleşme
mamirîkirin *m* evcilleştirme
mamir kirin *l/gh* evcilleştirmek
mamix *m* can eriği

mamiz *zo/m* ceylan, karaca, ahu
mamîran *bot/m* kırlangıç otu (*Chelidonium majus*)
mamîti *m* amcalık ~ **kirin** amcalık etmek
mamo *nd* 1. amca (amcaya seslenirken) 2. amca (yaşlı erkeklere saygı için kullanılan seslenme sözü)
mamojin *m* yenge (bir kimsenin amcasının eşi) 2. yenge (kendinden büyük kadınlara seslenme sözü)
mamojinî *m* yengelik
mamoste *nd/nt* 1. öğretmen (hoca) 2. üstat (senli benli konuşmalarda erkekler arasında seslenme sözü olarak kullanılır) ~yê **beden-parêziyê** bedenci, beden eğitimi öğretmeni ~yê **dîrokê** tarihçi, tarih öğretmeni ~yê **matematikê** matematik öğretmeni ~yê **muzikê** müzikçi ~yê **rêber** rehber öğretmen ~yê **wêjeyê** edebiyat öğretmeni ~yê **wênesaziyê** resim öğretmeni
mamostecan *nd* hocam, sevgili hocam
mamostetî *m* öğretmenlik ~ **kirin** öğretmenlik yapmak, hocalık etmek
mamox *m* yabanî erik
mamşerefk *m* pekmez küpüğü
mamûd (I) *m* hamut, öküç hamudu
mamûd (II) *zo/n* mamut (*Elephas primigenius*)
mamûr *n* şirim
mamza *nd/nt* amcazade
mamzade *nd/nt* amcazade
man- (I) *rz/m* önek olarak diş anlamlarını verir * **man+ker** diş eşek, **man+ga** inek
man (II) *m* 1. kalma (olduğu yeri ve durumunu koruma, sürdürme) 2. kalma (zaman, uzaklık veya nicelik için; belirtilen miktarda bulunma) 3. kalma (konma, konaklama) 4. kalma, yaşama (oturma, eğleşme) 5. kalma (hayatını sürdürme, yaşama) 6. kalma (varlığını koruma, sürdürme) 7. kalma (oyalanma, vakit geçirme) 8. kalma (sınıf geçme) 9. kalma (işleme, yürümez duruma gelme) 10. kalma (ertelenme, geriye atma) 11. kalma (görevi veya yetkisi içinde olma, düşünme) 12. kalma (bir şeyle kaplanma, bir şeye bulanma) 13. kalma (bir işi belli bir noktada bırakma, ara verme) 14. kalma (-den geçme) 15. kalma (-den geri kalma, yapamama) 16. kalma (belirli bir gelirle geçinme) 17. kalma (yetinme) 18. kalma (olumsuz olarak; oluşma, meydana gelme) 19. durma (bir yerde olma veya bulunma) 20. kalınma 21. kalma (yardımcı fiil olarak)
man *l/gh* 1. kalmak (olduğu yeri ve durumunu korumak, sürdürmek) * **di peywira xwe de** ma görevinde kaldı 2. kalmak (zaman, uzaklık veya nicelik için; belirtilen miktarda bulunmak) * **komir hindik maye** kömür az kalmış 3. kalmak (konmak, konaklamak) *

hûn li ku derê dimînin? siz nerede kalıyor-sunuz? 4. kalmak, yaşamak (oturmak, eşleşmek) * **bi salan li Ewropayê ma** yıllarca Avrupa'da kaldı * **em li gund dimînin** biz köyde yaşıyoruz e 5. kalmak (hayatını sürdürmek, yaşamak) * **ji wê malbatê tenê ev zarok ma** o ailede bir bu çocuk kaldı 6. kalmak (varlığını korumak, sürdürmek) 7. kalmak (oyalanmak, vakit geçirmek) * **ev çend saet in tu li ku mayî?** kaç saattir nerelerde kaldın? 8. kalmak (sınıf geçmemek) * **di nav zarokan de yên ku derbas bûne jî hene, yên ku mane jî** çocukların içinden geçenler de var, kalanlar da 9. kalmak (işlemez, yürümez duruma gelmek) * **erebe di rê de ma** araba yolda kaldı 10. kalmak (ertelenmek, geriye atmak) * **çûna me, ma roja îne** gitmemiz cumaya kaldı 11. kalmak (görevi veya yetkisi içinde olmak, düşmek) * **ev kar bi te ma?** bu iş sana mı kaldı? 12. kalmak (bir şeyle kaplanmak, bir şeye bulunmak) * **ode di nav dûmanê de maye** oda duman içinde kalmış 13. kalmak (bir işi belli bir noktada bırakmak, ara vermek) * **bila îro ders li ser madeya dîrokê bimîne** bu gün ders tarih maddesinde kalsın 14. kalmak (-den geçmek) * **xanî ji bavê wê jê re maye** ev ona babasından kalmış 15. kalmak (-den geri kalmak, yapmamak) * **mêvan hatin, em ji geştê man** misafir geldi, gezmeden kaldık 16. kalmak (belirli bir gelirle geçinmek) * **tevî du zarokan em bi mûçekê man** iki çocukla bir inaaşa kaldık 17. kalmak (yetinmek) * **bi lêdanê tenê nema, çêr û bêçarî jî pê dikirin** dayak atmakla kalmadı, ona küfürler de savuruyordu 18. kalmak (olumsuz olarak; oluşmak, meydana gelmek) * **rewşa ku em rast lê hatin, tenê bi bûyera Şêx Receb nema** karşılaştığımız vaziyet sadece Şeyh Recep vakasıyla kalmadı 19. durmak (bir yerde olmak veya bulunmak) * **bi tena serê xwe li vê malê çawa dimîne?** tek başına bu evde nasıl duruyor? 20. kalmak * **ma heta êvarê mirov li wir dimîne?** akşama kadar orda kalınır mı? 21. kalmak (yardımcı fiil olarak) * **eger ne ji Fatîmayê bûya em do birçî diman** Fatma'dan olmasaydı dün aç kalırdık ~ **çerm û heştî** bir deri bir kemik kalmak ~ **êcêbmayî** başı dönmek (görkemli bir şey karşısında şaşırarak) ~ **êvarê** akşama kalmak ~ **fînalê** finale kalmak ~ **îkmalê** ikmale kalmak ~ **kutasiyê** sona kalmak, finale kalmak ~ **li benda biryarê** (an jî **qerarê**) karara kalmak ~ **li dawiyê** sona kalmak ~ **li darê zorê** zora binmek ~ **li hêviya biryarê** (an jî **qerarê**) karara kalmak ~ **li paşiyê** sona kalmak ~ **li roja qiyametê** kıyamete kalmak (tiştek) ~ **li ser talih û siûdê** (an jî **şans û îqbalê**) (bir

şey) şansa kalmak ~ **li tariyê** karanlığa kalmak ~ **û neman** hayat memat, ölüm kalım (veya dirim) ~ **weka lepekî** çok zayıflamış olmak * **bimîne di xweşiyê de** (an jî **bimînin di xweşiyê de**) hoşça kal (veya kalın) * **ma mat** elde * **mayê ku hatiye milê (yekî) pê re kirin** etmediğini bırakmamak (veya komamak) * **mayê ku pê qedîn gücü yetmek** * **mayê ku tu bibêjî kiriyê** yapmadığını * **mayê ku tu bibêjî pê re kirin** etmediğini bırakmamak (veya komamak) bırakmamak (veya koymamak) * **mayê ku tu bixwazî** yok yok (ne istersen var) * **mayê tu bibêjî 1)** bir türlü (hiçbir biçimde, hiçbir yolla) 2) tatlısı tuzlusu (değişik, bol ve çok yiyeceğin bulunduğu sofrası) * **neman pariyek nan xwarin** yiyecek ekmeği kalmamak

mancînîq m mancınk

manç m karasaban tutamacı

mand (I) m gelecek, ati

mand (II) m yorulma

mandak m dişi camuş

mandal m mandal (çamaşır mandalı)

mandala bnr mandele

mandalina bot/m 1. mandalina (Citrus nobilis) 2. mandalina (bu ağacın meyvesi)

mandalkirin m mandallama

mandal kirin l/gh mandallamak

mandalkirî rd mandallı

mandarîn m mandalin

mandat hq/m manda (mandat)

mandater rd/nd mandater, mandacı

mandekirin (I) m hayrete düşürme

mandekirin (II) m yorma

mande kirin (I) l/gh hayrete düşürmek

mande kirin (II) l/gh yormak

mandel bnr mandele

mandele (I) m inkâr, yadsıma

mandele (II) m hayrete düşme, şaşakalma

mandeleker rd inkârcı

mandelekerî m inkârcılık

mandelekirin (I) m inkâr etme, yadsıma

mandelekirin (II) m hayrete düşürme

mandele kirin (I) l/gh inkâr etmek, yadsımak

mandele kirin (II) l/gh hayrete düşürmek

mandelekirî rd inkâr edilmiş olan

mandelker bnr mandeleker

mandelkerî bnr mandelekerî

mander m iyileştirme * **te ev dergûş neanî** **manderê** onu iyileştirmedin, deneye getir-medin

mandêrek bot/m adam otu, kankurutan (Mandragora autumnalis)

mandin m kalma

mandin l/gh kalmak

mandî (I) m gelecek (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal, ati)

mandî (II) rd yorgun, bitkin ~ **nebî!** kolay gele! (veya gelsin!)

mandîbûn *m* yorulma
mandî bûn *l/gh* yorulmak
mandîbûna derûnî *psî/m* psikasteni
mandîbûyîn *m* yoruluş
mandîker *rd* yorucu * **tim li ser tiştên giran**
û mandîker diramiya hep ağır yorucu şey-
 ler düşünüyordu
mandîkirin *m* yorma
mandî kirin *l/gh* yormak
mandîfî *m* yorgunluk, bitkinlik
mandolîn *m* mandolin
mandû (II) *rd* 1. yorgun, bitkin
mandû (II) *rd* 1. günah, suç 2. hata, yanlış
mane *m* 1. anlam, mana 2. *man* anlam (bir ö-
 nermenin, bir tasarının, bir düşüncenin veya
 eserin anlatmak istediği şey) 3. bahane ~ jê
 birin çekmek (herhangi bir anlama almak) *
binêre, te çawa mane ji gotina me bir bak,
 sözümüzü nereye çektin ~ jê çûn anlam kay-
 masına uğramak ~ jê girtin bahane aramak
bi ~ya tam a peyvê (an jî kelîmeyê) keli-
 menin tam anlamıyla ~ya tîr û dasê çi tevî
 hev e? dam üstünde saksığan, vur beline
 kazmayı ~ya xerab jî (gotinekê) birin (bir
 sözü) fenaya çekmek
manedar *rd* anlamlı, manalı
manedarî *m* anlamlılık
manedarkirin *m* anlamlandırma, manalandırma
manedar kirin *l/gh* anlamlandırmak, mana-
 landırmak
manegî *bnr* manekî
mane jê birin *l/bw* çekmek (herhangi bir anla-
 ma almak) * **binêre, te çawa mane ji goti-
 na me** bir bak, sözümüzü nereye çektin
manek *n* iyi cins at, soylu at
manekirin *m* 1. anlamlandırma 2. yorumlama
mane kirin *l/gh* 1. anlamlandırmak 2. yorum-
 lamak
manekî *n* iyi cins kısrak veya at
manenasî *m* semantik
manend *rd* 1. benzer, eş, emsal 2. gibi ~ û
hempayê (wî) tune misili manendi yok
manendî *m* 1. benzerlik 2. *d* 1. gibi, -e benzer
 3. gibi, imişçesine, benzer biçimde 4. gibisi,
 benzeri * **kesê manendî Ronî nîn** e Roni gi-
 bisi yok
manewiyat *m* maneviyat
manewî *rd* manevî
manewra *m* 1. manevra 2. *lşk* manevra (askere
 yaptırılan savaş denemesi)
manewrakirin *m* manevra yapma
manewra kirin *l/gh* manevra yapmak
maneyî *rd* anlamsal
mang (I) *m* ay (yılın on iki bölümünden her biri)
mang (II) *m* dişî manda
manga (I) *lşk/m* manga
manga (II) *zo/m* inek ~ya ku bi dizî hatiye
 kel bi aşkera dizê ne etsen ortaya çıkar, hiç-
 bir şey gizli kalmaz ~ya stewr gebe kalma-

miş inek
mangadoş *nd/nt* inek sağan
mangadoşî *m* inek sağımı
manganez, mangan *kim/m* manganez, man-
 gan (sembolu mn)
manganîn *kim/m* manganin
mangavan *nd/nt* inekçi
mangavanî *m* inekçilik
mangax *m* orak
mange *bnr* manga
manger *m* 1. tırmık (kabartılmış toprağın taşı-
 nı, çöpünü ayaklamak için kullanılan seyrek
 dişli, tarak biçiminde araç) 2. diskaro, kül-
 vatör
mangerkirin *m* 1. tırmıklama, tırmık çekme 2.
 diskaro çekme
manger kirin *l/gh* 1. tırmıklamak, tırmık çek-
 mek 2. diskaro çekmek
mangêr *bnr* manger
mangirtin *m* grev ~a birçiftiyê açlık grevi
man girtin *l/gh* grevi yapmak
mango *bot/m* mango, Hint kirazı (Mangifera
 domestica)
mangor *n* yuvarlak, düzgün olmayan taş
manix *m* kedi yavrusu
manî (I) *psî/m* mani
manî (II) *m* mani (heceli, kafiyeli halk şiiri)
manî (III) *m* 1. mânî, engel, güçlük 2. *mec*
 kâhya kâhya * **tu manî serê min î?** keyfi-
 min kâhyası mısın? ~ derxistin 1) engel çı-
 karmak, güçlük çıkarmak, zorluk çıkarmak
 2) aksilik etmek ~yek derketin aksilik çık-
 mak ~ê serê xwe ye başına buyruk ~ê kêfa
 (yekî) nebûn (birinin) keyfinin kâhyası ol-
 mamak
manî (IV) *m* bahane
manîbûn *m* engel olma, önleme
manî bûn *l/gh* engel olmak, önlemek
manîdar (I) *rd* engelli
manîdar (II) *rd* manidar, anlamlı
manîdarî *m* anlamlılık
manîdarkirin *m* anlamlandırma, ifadelendirme
manîdar kirin *l/gh* anlamlandırmak, ifadelen-
 dirme
manifatura *m* manifatura
manifaturafiroş *nd/nt* manifaturacı (satan
 kimse)
manîfatûrafiroşî *m* manifaturacılık
manifesto *der* 1. manifesto 2. manifesto * **ma-
 nifestoya partiyên parti** manifestosu
manîker *rd* engelleyici, önleyici
manîkirin *m* 1. bahane arama, vesile bulma, a-
 yak sürüme 2. ayak sürme (gönderilen yere
 isteği ile gitmeme) 3. ayağını sürüme (veri-
 len bir işi ağırdan alma)
manî kirin *l/gh* 1. bahane aramak, vesile bul-
 mak, ayak sürmek 2. ayak sürmek (gönde-
 rilen yere isteği ile gitmemek) 3. ayağını sür-
 rüme (verilen bir işi ağırdan almak)

manîkur *m* manikür
manîkurvan *nd/nt* manikürcü
manîkurvanî *m* manikürcülük
maniple *m* maniple ~ **kirin** maniple etmek
maniplutor *nd/nt* manipülâtör
manîta *m* manita
manîvela *m* manivela
manken *nd/nt* 1. manken 2. manken (terzilikte) 3. manken (moda evlerinde kullanılan model)
mankenî *m* mankenlik
mankentî *m* mankenlik
manker *m* dişi eşek, merkep
manolya *bot/m* 1. manolya (*Magnolia grandiflora*) 2. manolya (bu ağacın çiçeği)
manometre *fiz/m* manometre, basıölçer
manqel *m* mangal
manqer *n* mangır
mansiyon *m* mansiyon
manşet *m* manşet
manşon *m* maşon, ek bileziği
mantêz *m* mangal
mantik *m* 1. mantık 2. *fel* mantık ~a **nûjen** *man/nd* lojistik
mantikdar *rd* mantıklı
mantikî *rd* 1. mantikî, mantıksal 2. mantıklı
mantiknas *nd/nt* mantıkçı
mantiknasî *m* mantıkçılık
mantîq *bnr* mantik
mantîqdar *bnr* mantikdar
mantîroqe *rd* çok çabuk gelişen
mantî *m* mantı
mantîn *m* mantin (bir tür ipekli kumaş)
manto (I) *m* sarımsı inek
manto (II) *n* manto
manûse *m* bir tür kumaş veya bez
manyak *rd* 1. manyak (maniye uğramış, hasta) 2. manyak (hakaret sözü olarak)
manyakane *rd/h* manyakça
manyakî *m* manyaklık
manyetîk *fiz/rd* manyetik
manyetît *kîm/m* manyetit
manyetîze *rd* manyetize ~ **bûn** manyetize olmak ~ **kirin** manyetize etmek
manyetîzma *m* manyetizma
manyetîzmaker *nd/nt* manyetizmacı
manyetîzmakerî *m* manyetizmacılık
manyeto *fiz/m* manyeto
manyetodar *rd* manyetolu
manyetometre *m* manyetometre
manyezî *m* manyezi (magnezyum oksidin bir adı)
manyezît *kîm/m* manyezit
manzo *m* manto
manzume *wj/m* manzume, koşuk
maqîzer *bnr* mazîzerk
maqûl (I) *rd/dîr* 1. soylu, asilzade 2. bey, zengin kimse 3. eşraf
maqûl (II) *rd* 1. makul, akıllıca (akla uygun,

akıla yatkın) 2. makul (akıllıca iş gören, mantıklı) 3. makul (aşırı olmayan, uygun) * **fiyeteke** **maqûl** makul bir fiyat ~ **bûn** makul olmak

maqûlane *h* makulca

maqûlî *m* 1. soyluluk, asalet 2. eşraflık 3. ağalık (kibar ve cömertçe davranış)

maqûlî *bnr* maqûlî

mar *zo/n* yılan * **mirov bi gotîna xweş ji qulê dikişîne** **marê reş** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~ **çi qas çivan bide xwe ji rast diçe qulê** ne kadar kıvrınsan da doğruya geleceksin ~ **ji pûngê hez nedikir, pûng çû di devê qula wî de hêşin bû** neyi sevmiyorsan o sana bulaşır ~ **ji heta rast nebe naçe qulê** yılan gibi kıvrılsan da doğruya geleceksin, anlamında bir deyim (**wek**) ~ **lê çûn** yılan gibi ilerlemek ~ (**yek**) **mêtin** çok çabuk acıkmak ~ **û mişk bûne xwişk** tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş ~ **û mûr** yılan ~ **xwar di-meşe lê rast diçe qulê** yılan kıvrılarak ilerler ama doğrularak deliğine girer ~ **ê di qûçê de** yılan gibi sinsi kimse ~ **ê di tûr de** sinsi ve kurnaz kimse ~ **ê gewr** bir tür gri yılan ~ **ê meytan** açığöz, işini bilen kimse (olumlu anlamda) ~ **ê nivkuştî** çürümeye terketme, sürüncemede bırakma ~ **ê pê di zik de** 1) sinsi kimse 2) gündüz külâhlı, gece silâhlı ~ **ê reş** sinsi, güvenilirmez kimse ~ **ê reş li zi-manê wî** geriye korkudan dilini yutmuş olan ~ **ê sicimî** bir tür yılan ~ **ê tezî** uyusuk yılan ~ **ê xel** sinsi yılan

maradon *m* üstü ve üç yanı kapalı ağıl

marajo *bot/m* kuşkonmaz (*Asparaguss oëicinalis*)

maran (I) *m* kağını tekerleğinin ağaçtan gövdesi

maran (II) *m* kiler

maras *m* ayakkabı

marastandin *bnr* marastın

marastin *m* 1. sömürme, emme (dudaklarını yapıştırarak soluğu ile çekip içme) 2. sömürme (başkalarının emeğine ve yaratıkları değerlere el koyma)

marastin *l/gh* 1. sömürmek, emmek (dudaklarını yapıştırarak soluğu ile çekip içmek) 2. sömürmek (başkalarının emeğine ve yaratıkları değerlere el koymak)

maraz *bnr* merez

marazî *bnr* merezî

marazo *m* bir nevi mızrak

marcûde *bot/m* bir tür ot

marebend *m* evlenme sözleşmesi

maregîsk *zo/n* engerek (*Vipera aspis*)

marek (I) *m* eyer, içi yünle doldurulmuş eyer

marek (II) *m* damga

marekkirin *m* damgalama

marek kirin *l/gh* damgalamak

marekkirî *rd* damgalı

marez *m* 1. sergi, sergileme 2. panayır
marezkirin *m* sergileme
marez kirin *l/gh* sergilemek
marezvan *nd/nt* panayırçı
marê avî *zo/nd* su yılanı (Natrix natrix)
marê çavgilover *zo/nd* kobra (Naja)
marê deqdayî *nd* bir tür berekli yılan
marê kor *zo/nd* kör yılan (Typhops vermicularis)
marê mortal *zo/nd* kobra (Naja)
marê mirdarok *zo/n* engerek (Vipera aspis)
marê reş *zo/nd* 1. kara yılan (Coluber) 2. *mec* sinsi, güvenilmez kimse 3. *mec* kara kedi
marê siwaran *zo/nd* ok yılanı
marê şilanê *zo/nd* mercan yılanı (Elaps coralinus)
marê teyar *zo/nd* ok yılanı
marê tîr *zo/nd* ok yılanı
marê xişxişok *zo/nd* cıngıraklı yılan (Crota-lus)
margarîn *m* margarin, bitkisel yağ
margestî *rd* yılan tarafından ısırılmış (olan)
margê mîwê *zo/nd* kırkayak
margêsk *zo/m* kertenkele, keler
margir *zo/nd* yılançıl
margise *zo/m* bukalemun
margisk *zo/n* 1. sağır yılan 2. kertenkele
margiros *n* 1. erkek keklik 2. dişsiz erkek keklik
margise *zo/m* bukalemun, kaya keleri
margisk *zo/n* engerek (Vipera aspis)
margiska avê *zo/nd* semender (Salamandra)
marijok *zo/m* kertenkele, keler
marî (I) *m* diş keklik
marî (II) *rd* üvey
marifet *m* 1. marifet (hüner, ustalık) 2. marifet (uygun olmayan, can sıkıcı davranış veya iş) 3. marifet (bilim, bilgi)
marifetnak *rd* marifetli
marîjek *zo/m* semender (Salamandra)
marîjok (I) *nd/rd* sürüngen
marîjok (II) *bot/m* kurtluca, su sarımsağı (Aristolochia) -
marîna *m* marina (yat limanı)
marîpişt *ant/nd* omurga, bel kemiği
marj *bz/m* marj
marjdar *rd* marjlı
marjînal *rd* marjinal
marjînalbûn *m* marjinalleşme
marjînal bûn *l/gh* marjinalleşmek
marjînalîkirin *m* marjinalleştirme
marjînal kirin *l/gh* marjinalleştirmek
mark *n* 1. mark (Alman para birimi) 2. mark (Finlandiya para birimi)
marka *m* marka, bellik
markadar *rd* markalı
markafiroş *nd/nt* markacı
markaj *sp/m* markaj
markakirin *m* markalama

marka kirin *l/gh* markalamak
market *m* market
marketvan *nd/nt* marketçi
marketvanî *m* marketçilik
markî (I) *nd* marki (bazı Batı devletlerinde kont ile düğ arasındaki soyluluk bir unvan)
markî (II) *h* sürünme (sürüngelemlerin bacakları olmaksızın bir yüzeyde ilerlemesi)
markî çûn *l/gh* sürünmek (sürünerek ilerlemek)
markîçûyîn *m* sürünüş
markîz *m* 1. markiz (markî'nin eşi) 2. markiz (bir tür koltuk)
markor *zo/nd* kör yılan
Marksist *nd/nt* Marksist, Marxçı
Marksizm *m* Marksizm, Marxçılık
Marksparêz *nd/nt* Marksçı, Marksit
Marksparêzî *m* Marksizm, Marxçılık
markûr *bnr* markor
marley *m* marley
marmarîşk *zo/m* doğurgan kertenkele
marmarîşok *zo/m* bir sürüngen hayvan
marmarok *zo/m* kertenkele, keler
marmaroş *zo/m* kertenkele
marmaroşk (I) *bot/m* dana ayağı (Arum)
marmaroşk (II) *zo/m* doğurgan kertenkele
marmarotk *zo/m* bir sürüngen hayvan
marmasî *zo/n* yılan balığı (Anguilla)
marmelad *m* marmelat
marmêlke *zo/m* kertenkele
marmij *n* 1. yılan zehirini emerek hastayı tedavi eden kimse 2. *rd* sinsi, sümürücü, (dalevereyle çıkar sağlayan kimse) 3. obur
marmilok *zo/m* bukalemun
marmota *zo/n* dağ sıçanı (Marmota marmota)
marmûdî *rd* ince, uzun ve narîn * tîlî û pêçiyê
marmûdî *ince, uzun ve narîn parınaklar*
marn *m* pekmez topağı
maro *n* yılan (çocuk dilinde)
maroje *bot/m* kuşkonmaz (Asparaguss oëic-nalis)
marok (I) *bj/m* dolama, kurlağan, yılançık, et-yaran
marok (II) *bnr* zarok marok
maroken *n* 1. maroken 2. *rd* maroken (marokenen yapılmış olan)
marokvan *nd/nt* marokenci
marokvanî *m* marokencilik
marolî *bot/m* bir tütün bitkisi türü
marpêç *m* marpuç (nargile marpucu)
marpêçfiroş *nd/nt* marpuççu (satan kimse)
marpêçkar *nd/nt* marpuççu (imal eden)
Mars *ast/m* Mars, Merih (Mars gezegeni)
mars *m* mars (tavla oyununda) ~ **bûn** mars olmak ~ **kirin** mars etmek
marsele *bnr* mosele
marş (I) *mzk/m* 1. marş (müzik parçası) 2. *b* marş (askerlikte yürü komutu) ~ *~!* marş marş

marş (II) marş, araba marşı

martag *bnr* martak

martak *n* mertek

martin *m* martin (tek kurşun atan bir çeşit tüfek)

martinî *m* martini (bir alkol türü)

martok *m* mertek

Marûnî *nd/rd* 1. Marunî (Katolik Süryani topluluğu) 2. Marunî (bu topluluğa mensup olan kimse)

marûs *m* iki dişli dirgen

marxur *zo/nd* yılançıl

maryîsk *zo/m* kertenkele

marzerok *bnr* mazîzerk

marzone *m* bir tür üzüm

mas (I) *m* mas ayakkabı

mas (II) *m* kaşağı

mas (III) *bot/m* bürölce, Hint bezelyesi

masaj *m* masaj

masajker *nd/nt* masajcı

masajkerî *m* masajcılık

masdar *m* mîstar (sıvama aleti)

mase (I) *m* masa ~*ya* **alkolê** içki masası ~*ya* **nivîsinê** yazı masası ~*ya* **xemilandinê** (an jî **mitewzeyê**) tuvalet masası ~*ya* **xurikên sar** soğuk büfe

mase (II) *m* mas ayakkabı

masenûs *m* yazı masası

masera *m* üzüm sıkma

masir *m* üzüm sıkma

masiyê begerî *zo/nd* ala balık

masiyê bihuştê *zo/nd* cennet balığı (Macropodus viridiauratus)

masiyê deqsor *zo/nd* pisi balığı

masiyê hespikî *zo/nd* deniz atı

masiyê loko *zo/n* yayın balığı (Silurus glanis)

masiyê piştpan *zo/nd* çapak (Abramis brama)

masiyê sêld *zo/nd* ringa (Clupea harengus)

masiyê şûr *zo/nd* kılıç balığı

masiyê tal *zo/nd* gördek

masiyê tilmûskî *nd* balık buğulaması

masiyê zerik *zo/nd* sarı balık

masiyê zêrîn *zo/nd* kırmızı balık, havuz balığı

Masî ast/nd Balık

masî *zo/n* balık ~ **girtin** balık tutmak ~ **ji serê xwe genî dibe** balık baştan kokar ~ **tilmûsk kirin** balık buğulaması ~**yê deqsor** pisibalgı ~**yê nava kevran** *zo/nd* kaya balığı (Gobius gobius) ~**yê rîngan** ring balığı

masîba *rd* mahlûk

masîdank *m* akvaryum

masîdar *rd* balıklı

masîf *m* masif

masîfiroş *nd/nt* balıkçı (satan kimse)

masîfiroşî *m* balıkçılık

masîgir (I) *nd/nt* 1. balıkçı 2. balıkçı (balıkçılara özgü) * **qehwexaneyê masîgiran** balıkçı kahvesi ~**ya beravî** kıyı balıkçılığı

masîgir (II) *zo/m* 1. balıkçıl (Ardea cinerea) 2.

iskele kuşu, kara bataklık, yalı çapkını

masîgirî *m* balıkçılık

masîhespik *zo/m* deniz atı (Hippocampus hippocampus)

masîhûrk *zo/m* sardalye (Clupea pilchardus)

masîhût *zo/n* balina

masîjark *bot/m* balık otu

masîjehrik *bnr* masîjark

masîjehr *bot/m* balık otu

masîjûjî *zo/n* kirpi balığı

masîkartûxk *zo/m* kalkan balığı

masîkartûxk *zo/n* kalkan balığı (Scopthalmus maximus)

masîko *kîm/m* masîko

masîle *bnr* mahsere

masîlok *zo/n* fok balığı

masîmîrcan *zo/n* gümüş balığı (Atherina presbyter)

masîmûsa *zo/n* dil balığı (Solea vulgaris)

masîpan *bnr* masîpank

masîpank *zo/m* sazan (Cyprinus carpio)

masîperk *zo/n* kefal (Mugil cephalus)

masîpisîk *zo/n* yayın balığı (Silurus glanis)

masîsork *zo/m* kırmızı balık

masîstêrk *zo/m* deniz yıldızı (Aster)

masîşûr *zo/n* kılıç balığı (Xiphias gladius)

masîvan *nd/nt* 1. balıkçı 2. balıkçı (balıkçılara özgü)

masîvanî *m* balıkçılık

masîwa *nd* yaratık

masîxane *m* balıkhane

masîxatûnk *zo/m* som balığı (Salmo salar)

masîxîrk *zo/n* kirpi balığı

masîxur *rd* balıkçıl (balıkla beslenen, balık yiyen)

masîxwer *rd* balıkçıl (balıkla beslenen, balık yiyen)

masîzêrîn *zo/m* kırmızı balık

masîzîv *zo/n* gümüş balığı (Atherina presbyter)

mask *n* mask, yüz kalıbı

maskanyîn *kîm/m* maskanyin

maske *m* 1. maske 2. maske (korunmak için özel olarak yapılmış, yüze geçirilen şey) * **maskeya gazê** gaz maskesi 3. maske (yüz ve boyun güzelliği için cilde sürülen krem) ~**ya gazê** gaz maskesi ~**ya karnavalê** karnaval maskesi

maskedar *rd* maskeli

maskekîrîn *m* maskeleme

maske kirin *l/gh* maskelemek

maskekîrî *rd* maskeli, maske sürülmüş, maske takılmış

maskot *nd/nt* maskot, uğurluk

masîlûke *bnr* masûlke

mason *nd/nt* mason

masonî *m* masonluk

masontî *m* masonluk

masor *nd/nt* masör, masajcı

masorî *m* masörlük, masajcılık

mast *n* yoğurt ~ **kulan** yoğurt yaymak ~ **me-yandin** yoğurt mayalamak ~ **pê ve kirin** yoğurt yaymak ~ **xistin** (tişteki) yoğurtlamak
* **mast xistin şorbeyê** çorbayı yoğurtladılar
~ê **kîs** torba yoğurdu ~ê **seyê herimandî dê ji bo seyî** be itin pislediği yoğurt yine ite kalır

mastar *n* mastar (duvarcı ve sıvacı aleti, mistar)

mastav *m* çırpma ayran

mastedims *n* karga beyni

master *m* master

master *m* numunelik

masterk *bnr* mastêrk (II)

mastê *kîs* *nd* süzme yoğurt

mastêrik *m* yoğurt sözgeci

mastêrk (I) *bot/m* kırmızı ayaklı kara buğday

mastêrk (II) *m* yoğurt sözgeci

mastfiroş *nd/nt* yoğurtçu (satan kimse)

mastfiroşî *m* yoğurtçuluk

mastik *bot/m* bir bitki

mastî *m* bir yemek adı

mastîka *nd* mastika

mastkar *nd/nt* yoğurtçu (imal eden)

mastkarî *m* yoğurtçuluk

mastkîrî *rd* yoğurtlu, yoğurt katılmış olan

mastkîs *nd* süzme yoğurt

mastlêxistî *rd* yoğurtlu, yoğurt katılmış olan

masturbasyon *m* inastürbasyon

mastvan *nd/nt* yoğurtçu

mastvanî *m* yoğurtçuluk

mastxane *m* yoğurthane

masûl *m* fitil

masûldan *m* fitillenme, kabarma

masûl dan *l/gh* fitilleninek, kabarmak

masûle *m* inakara

masûlke *ant/m* kas, adale ~ya dilî *ant* kalp kası ~ya *repbûnê* *ant* dikleşme dokusu ~ya

zotikê anüs sfinkteri ~yên *çav* göz kasları

masûlkedar *rd* adaleli, kaslı

masûlkeya kişandar *ant/nd* açan, tensör

masûlkeyî *biy/rd* kasıl, adalî

masûlkezan *nd/nt* kas bilimci

masûlkezanî *m* kas bilim

masûr (I) *m* kabartı (vücut için)

masûr (II) *m* mekik (dokuma tezgahlarında)

masûra *m* masura

masûrdan *m* kabarma (vücut için)

masûr dan *l/gh* kabarmak (vücut için) * **canê wî masûr daye** vücu du kabarmış

masûrdayî *rd* kabarık (tendeki kabarma için)

* **rûyê wê masûrdayî ye** suratı kabarık

masûrdayîbûn *m* kabarıklık

masûse *m* dirgen

maş (I) *bot/m* maş, bürölce

maş (II) *m* maşa

maş *nd* yaratık (korkunç hayvanlar) yaratık *

maşekî xerab e kötü bir yaratıktır

maşan *m* aşınım

maşandin *m* aşındırma

maşandin *l/gh* aşındırmak

maşandî *rd* aşındırılmış

maşe (I) *bot/m* hint bezelyesi

maşe (II) *m* 1. maşa 2. kısıkaç (demirci kısıkaçı) 3. maşa (saçları kıvırtmak için kullanılan metal araç) 4. *mec* maşa (başkasının isteklerine âlet olan kimse)

maşe (III) *m* kontak ~ **girtin** kontağı kapamak ~ **vekirin** kontağı açmak

maşefiroş *nd/nt* maşacı satan kimse)

maşeker *nd/nt* maşacı (imal eden)

maşekirin *m* (saç) maşalama

maşe kirin *l/gh* (saç) maşalamak

maşekirî *rd* maşalı (saç)

maşelah *b* 1. maşallah (beğenme duyguları anlatır) 2. maşallah (şaşkınlık ve sitem belirtmek için kullanılır) 3. maşallah (üstünde maşallah yazılı nazarlık) ~ **bênezer** be kırk bir kere maşallah ~ **jê re** maşallahı var

maşelan *m* meltem

maşere *bj/m* kızıl yörük, yılançık

maşerez *zo/nd* bağ böceği

maşel *m* asma

maşêngeh *m* kuzine (büyük mutfak sobası)

maşêter *bot/m* Hint bezelyesi

maşik (I) *bot/m* bürölce, Hint bezelyesi

maşik (II) *m* 1. maşa 2. maşa (çok küçük şeyleri tuturmaya yarayan araç)

maşikfiroş *nd/nt* maşacı (maşa satan kimse)

maşikker *nd/nt* maşacı (imal eden)

maşiyayî *rd* 1. aşınık, aşınmış 2. sıkı, zayıf

maşîn *m* 1. aşınma 2. fiz sürtünme

maşîn *l/gh* aşınmak

maşîner *rd* aşındırıcı

maşkûlî *m* çocukların pikniğe çıkması

maşmar *bnr* malşimar

maşoq *bnr* maşuq

maşot *zo/m* 1. tırtıl 2. kırkayak

mat (I) *rd* mat (parlak olmayan donuk renk)

mat (II) *nd* 1. baka kalma, donup kalma, şaşma 2. mat (satranç oyununda) 3. durgun ~ **bûn** mat olmak ~ **hiştin** hayrete düşürmek ~ **kirin** mat etmek ~ **û** **kiş** şah mat

mat (III) *bnr* mot (II)

matador *n* matador

matadorî *m* matadorluk

matbû *rd* matbu, basılı (matbada basılmış olan)

matbûat *m* basın, matbuat

matbûn (I) *m* matlaşma (renk için)

matbûn (II) *m* 1. donakalma, donup kalma, donma (beklenmedik bir durum karşısında hareketsiz kalma) 2. mat olma 3. durgunlaşma

mat bûn (I) *l/gh* matlaşmak (renk için)

mat bûn (II) *l/gh* 1. donakalmak, donup kalma, donmak (beklenmedik bir durum karşısında hareketsiz kalmak) * **her kes di cihê**

xwe de mat bûbû, lê temase dikir herkes
yerinde donmuş ona bakıyordu 2. mat ol-
mak 3. durgunlaşmak
matbûyîn (I) *m* matlama
matbûyîn (II) *m* 1. donakalış, donup kalma,
donma (beklenmedik bir durum karşısında
hareketsiz kalma) 2. mat oluş
matem *m* matem, yas
matematik *m* matematik
matematîkî *rd* matematiksel
matematikzan *nd/nt* matematikçi
materyal *fel/m* materyal, özdek
materyalist *fel/rd* materyalist, özdekçi
materyalizm *fel/m* materyalizm, özdekçilik
matetix *bot/m* bir bitki
matê *b* kardeş, bacı teklifsiz konuşmada
matik (I) *m* beşik
matik (II) *m* sürme (göze çekilen)
matî *m* hayret (beklenmedik, garip bir şeyin
sebebi olduğu şaşkınlık)
matîne *m* matine ~ya gel (an jî xelkê) *sn* halk
matinesi
matîşor *bj/m* dolama, kurlağan,
matkirin (I) *m* matlaştırma
matkirin (II) *m* 1. hayrete düşürme, donup
kalmasını sağlama 2. mat etme
mat kirin (I) *l/gh* matlaştırmak
mat kirin (II) *l/gh* 1. hayrete düşürmek, do-
nup kalmasını sağlamak 2. mat etmek
matman *m* baka kalma, dona kalma, hayran
kalma
mat man *l/gh* baka kalmak, dona kalmak,
hayran kalmak
matmayîn *m* baka kalış, dona kalış, hayran
kalış
matmazel *m* matmazel
mato *m* çatallastık
matot *m* pamuk toplama işi
matris *m* matris
matûrge *m* iki tarafı düz ve eşit olup bir elle
tutulup kullanılabilen orta ağırlıkta taşıç çe-
kici
maûn *bot/m* 1. maun (Swietenia mahagoni) 2.
maun (bu ağacın kerestesi) 3. *rd* maun (ma-
undan yapılmış olan)
mawe *m* süre, müddet, vade ~ **danîn** süre tanı-
mak ~ **dirêj kirin** süreyi uzatmak ~ **ya ka-
rantinayê** karantina süresi ~ **ya qeriminê**
kuluçka dönemi (veya devri)
maweborî *m* süre aşımı
mawedan *m* süre tanıma
mawe dan *l/gh* süre tanımak
mawedar *rd* süreli, müddetli, vadeli
mawedayîn *m* süre tanıma
mawenêzik *rd* yakın süreli (veya vadeli)
mawepîv *m* süre yazar, süre ölçen, kronograf
mawepîvî *m* süre ölçümü
mawer *m* gül suyu
mawên *m* ara yer, aralık

mawî *m* dişi domuz
mawîzer *m* (Wilhelm von Mauser'in adından)
mavzer
mawna *der/m* mavna
mawnavan *nd/nt* mavnacı
max (I) *m* iki kiriş arası mesafe
max (II) *m* yığın, istif (çalı veya meşe yaprağı
yığını, otsu bitkiler için)
maxane *bnr* malxerab
maxaraca *n* mihrace
maxaze mağaza ~ **ya cilan** konfeksiyon mağā-
zası
maxazî *m* mahzen
maxda *rd* çirkin
maxdabûn *m* çirkinleşme
maxda bûn *l/gh* çirkinleşmek
maxdatî *m* çirkinlik
maxlûl *nd* iki yaşında deve
maxtuf *m* gözleme
maxwene *h* 1. sanki 2. yoksa 3. *b* be sen de
Maya *nd* Maya (Maya halkı)
maya *m* maya, tıynet
mayan *m* maya
mayasil *bj/m* mayasıl
mayatê *b* kadınların bir olay karşısında hay-
retlerini göstermek için kullandıkları ünlem
maye (I) *m* dişi deve
maye (II) *m* 1. sermaye 2. *rd* kalık 3. *mat* ka-
lan
mayesir *m* basur
mayîn *m* mayın ~ **binax kirin** mayınlamak ~
çandın mayın döşemek ~ **kirin binê erdê**
mayın döşemek
mayinger *nd/nt* mayın tarayıcı
mayingerî *m* mayın tarayıcılığı
mayinker *nd/nt* mayıncı
mayinkirin *m* mayınlama
mayîn kirin *l/gh* mayınlamak
mayî (I) *rd* 1. kalan, artık, bakiye 2. kalan (ar-
ta kalan) 3. kalıntı 4. bırakılmış, metruke
mayî (II) *fiz/rd* sıvı
mayîkirin *m* sıvılaştırma
mayî kirin *l/gh* sıvılaştırmak
mayîn *m* kalım, kalış ~ *ew* ~ *e* kalış o kalış
mayîndar *rd* kalıcı
mayînde *rd* 1. kalıcı, payidar (sürekli, geçici
karşı) 2. kalıcı (her zaman geçerliliğini
sürdürecektir) 3. köklü * **çareseriyeke**
mayînde köklü bir çözüm 4. kalan ~ **bûn**
kalıcı olmak, payidar olmak
mayîndebûn *m* kalıcılığa, sürekliliğe
mayînde bûn *l/gh* kalıcılığa, sürekliliğe
mayîndekirin *m* kalıcılaştırma, temelleştirme
mayînde kirin *l/gh* kalıcılaştırmak, temelleş-
tirmek
mayîndetî *m* kalıcılık
mayîne *mat/m* kalan
mayîni *rd* kalıcı, baki
mayînîti *m* kalıcılık

mayo *n* mayo
mayonez *m* mayonez
mayonezkırî *rd* mayonezli
mayox *rd* kalıcı, baki
mayoxî *m* kalıcılık
mayşatê *b* kardeş, bacı (teklifsiz konuşmalar-da)
mayşonik *bot/m* bir bitki
mayşor *kim/n* Alman gümüşü
may tê çûn *l/bw* müdahale etmek
maytêker *nd/nt* müdahaleci, karışan
maytêkerî *m* müdahalecilik
maytêkirin *m* müdahale
may tê kirin *l/bw* müdahale etmek
maz (I) *bnr* mazmaz
maz (II) *rd* 1. üç yaşında koç 2. kart (gençliği ve körpeliği kalmamış) * **çêleka maz** kart i-nek
mazad *m* mezat, açık artırma
mazadker *nd/nt* mezatçı
mazadkerî *m* mezatçılık
mazbeta *m* mazbata
mazbûn *m* kartlaşma
maz bûn *l/gh* kartlaşmak
mazelîlk *bnr* mazîzerk
mazeret *m* mazeret, gerekçe ~ **dîtin** mazeret bulmak
mazhariyet *m* mazhariyet, ergi
mazik *m* mazi
mazî *bot/m* (Thuya) mazi ~**yê hesir** bir tür mazi ~**yê panik** bir tür yassı mazi ~**yên xwe ji dara (yekî) jê kirin** (biriyle) ilişkilerine son vermek
mazîçîn *nd/nt* mazi toplayıcısı
mazîçînî *m* mazi toplama
mazîpişt *ant/m* omurga
mazîvan *nd/nt* mazi toplayıcısı
mazîvanî *nd/nt* mazi toplayıcılığı
mazîzerk *zo/m* keler
mazlix *m* kağının sürücü oturağı
mazmaz *ant/m* bel kemiği
mazmazik *ant/m* bel kemiği
mazmazitank *zo/m* doğurgan kertenkele
mazmazk *ant/nd* 1. omurga, bel kemiği 2. omurga (gemilerde) 3. omurga, esas (mec)
mazmazkgelan *zo/nd* omurgalılar
mazmûr *m* Süleyman peygamberin kutsal kitabı
mazor *m* bir nevi mızrak
mazoşist *psi/rd* mazoşist, öz ezer
mazoşizm *psi/m* mazoşizm, öz ezerlik
mazot *m* mazot
mazotfiroş *nd/nt* mazotçu (satan kimse)
mazotfiroşî *m* mazotçuluk
mazotkirin *m* mazotlama
mazot kirin *l/gh* mazotlamak
mazûban *nd/nt* ev sahibi (evine konuk çağıran kimse)
mazûbanî *m* ev sahipliği

mazûpişt *ant/m* omurga
mazûryûm *m* mazuryum (teknetyum'un eski adı)
mazûvan *nd/nt* ev sahibi (evine konuk çağıran kimse)
mazûvanî *m* ev sahipliği
me (I) *m* me (kuzu melemesi)
me- (II) *rz/m* emir kipinin olumsuzluk öneki
me (III) c 1. biz (bükünlü halde, şimdiki zaman, gelecek, zaman, emir kipi dışındaki geçişli fiillerin tüm zaman çekimlerinde kullanılır) 2. biz (resmî konuşmalarda bazen birinci tekil şahıs zamiri 'ben' yerine kullanılır) 3. biz (bazı yazarlar 'ben zamiri yerine kullanılır) ~ **bawerî pê anî** inandık, amenna ~ **bawerî pê anîye** bir kere inanmışız ~ **bexçe danî bi nezanî ji der de hat got ez xweyî tu cenan î** dağdan gelip bağdakini kovmak ~ **bi rê ke 1)** bizi yolla (veya yolculu) 2) hele bir işimizi gör ~ **bi serê xwe qebûl e 1)** ~ başımla beraber 2) azı çoğa saymak (veya tutmak) ~ **bi temamî qebûl e** azı çoğa saymak (veya tutmak) ~ **bibexşîn** bizi bağışlaym, af buyurun ~ **bihar bi dilê xwe anî** göründü Sivas'ın bağları (umutla beklenen sonuç ters yönde gelişti) ~ **çi got tembûra me çi got biz ne dedik o ne anladı** ~ **çi jê ye!** anasını eşek kovalasın! ~ **daye navê ya herrû ya merrû ~ daye navê ha li çokê ha li qirikê** battı balık yan gider ~ **daye navê ha li saqê, ha li çokê** battı balık yan gider ~ **erzihal li xwe da selâm** verdik borçlu çıktık ~ **ev dît ê paşîn bi bîr anî** gelen gideni aratır ~ **genim avêt ~ ceh hilanî** arpa ektim darı çıktı ~ **got diya te baş, bavê te baş** anan yahşi baban yahşi ~ **got qey 1)** zannetik ki 2) derken * **me got qey em dê êvarê bigihin wê derê, lê ancax nivê şevê em gihiştinê** akşamdan önce varacağız derken, ancak gece yarısı varabildik ~ **got û ne got der demez** (hemen, o sırada) ~ **hêka hev deqandiye** ne çiçektir biliriz, biz kırk kişiyiz, birbirimizi biliriz ~ **hindik ji Xwedê xwest, Xwedê pîr da me** körüm istediği bir göz, Allah verdi iki göz ~ **hindikiyê te bi pîrî qebûl kir** azı çoğa saymak (veya tutmak) ~ **hiç jê hêvî nedikir 1)** hiç ummuyorduk 2) umulmadık ~ **îman pê anî** inandık, amenna ~ **îman pê anîye** bir kere inanmışız ~ **ji vî tiştî hêvî nedikir** olur şey değil ~ **jixwe dayê navê** anasını sat! (veya satayım!) ~ **ked û hed kir, hinekî dîn (hatin) xwarin** davulu biz çaldık parsayı başkası topladı ~ **kêm kir Xwedê zêde bike** Allah ziyade etsin, ziyade olsun ~ **li hev kir?** tamam mı?, anlaştık mı? ~ **lolo kir lêlê hat** arpa ektim darı çıktı ~ **ne bawer e** kulağına inanmamak ~ **negot here bikuje** vur dedimse (veya dedikse) öldür demedim (veya demedik) ya ~

rojiya xwe xwar? ne günah işledik? ~ sihêtiya (yekî) kiriye ne çiçektir, biliriz ~ silav dayê em poşman bûn selâm verdik borçlu çıktık ~ zû de kûnyaya hev xwendîye biz kırk kişiyiz, birbirimizi biliriz ~ xwe avêtiye (tor û) bextê te (an jî we) afınıza sığınarak

meal *m* meal, mana

mearîf *m* maarîf, öğretim

meaş *n* maaş, aylık ~ **dan** maaş verinek, aylık vermek ~ girtin (an jî **stendin**) maaş almak, aylık almak

meaşgir *rd* aylıklı

meaşgiri *m* aylıklılık

meazalah *b* maazallah

mebeh (I) *nd/nt* 1. vasi (bir yetimin veya akılcaya zayıf, hasta birinin malını yöneten kinse) 2. vasi (ölen bir kimsenin vasiyetini yerine getirmekle yükümlü kimse)

mebeh (I) *rd* net (bütün çizgileri belirgin olan, gözün bütün ayrıntılarıyla algıladığı iyi görünen şey)

mebehî (I) *m* vasilik

mebehî (II) *m* netlik

mebest *m* 1. amaç, maksat, erek 2. gaye ~ **ek li ber** (yekî) bûn maksat gütmek

mebestdar *rd* 1. amaçlı, maksatlı, erekli 2. gayeli

mebestdarî *m* 1. amaçlılık 2. *fel* ereklilik

mebestî *rd* ereksel

mebestkirin *m* amaçlama

mebest kirin *l/gh* amaçlamak

mebestkirî *rd* amaçlanmış olan

mebestvanî *m* ereklilik

meblax *m* meblağ, tutar

mebret *bnr* mevred

mebrûm *nd* bir tür kumaş

mebûs *nd/nt* mebus, millet vekili ~ **ê** serbixwe bağımsız millet vekili

mebûsî *m* mebusluk, millet vekiliği

mecal *m* 1. mecal (derman, takat, dinçlik) 2. *mec* firsat ~ **dan** (yekî) (birine) firsat sağlamak (veya verinek) (jî) ~ **de ketin** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) ~ **neman** 1) mecal kalmamak, takat kalmamak 2) dama demek ~ **tê de neman** mecal kalmamak ~ **a** (yekî) **neman** mecal kalmamak mecal ~ **a** **xwe nedîtin** çıkar yol bulamamak

mecalkeys *rd* fırsatçı

mecalkeysî *m* fırsatçılık

mecalqasî *m* gücü yetine durumu

mecanî *rd* 1. bedava, parasız 2. parasız yatılı okul

mecaz *m* mecaz

mecaza hinartî *wj/nd* mecazî mürsel

mecazdar *rd* mecazlı

mecazî *rd* mecazî

mecbûr *rd* mecbur ~ **bûn** mecbur olmak ~ **kirin** mahkûm etmek, mecbur etmek ~ **man**

mecbur kalmak ~ **î** (tiştêkî) **kirin** (birini) mecbur tutmak

mecbûrbûn *m* mecbur olma, zorunda olma, durumunda olma (veya bulunma)

mecbûr bûn *l/gh* mecbur olmak, zorunda olmak, durumunda olmak (veya bulunmak)

mecbûrbûyîn *m* mecbur oluş

mecbûriyet *m* mecburiyet, yüküm

mecbûrî *rd* 1. mecburî, zorunlu 2. zarurî, zorunlu * **oksijen jî bo jînê mecbûrî ye** oksijen hayat için zorunludur 3. zorunlu (doğal olarak kaçınması imkansız olan) 4. *m* zorlama

mecbûrîkirin *m* mecburî kıhma, zorunlu kıhma

mecbûrî kirin *l/gh* mecburî kılmak, zorunlu kılmak

mecbûrîfî *m* mecburiyet, zorunluk, zorunluluk

mecbûrkirin *m* mecbur etme

mecbûr kirin *l/gh* mecbur etmek

mecbûrman *m* mecbur kalma, zorunlu kalma

mecbûr man *l/gh* mecbur kalmak, zorunlu kalmak

mecbûrmayîn *m* mecbur kalış, zorunlu kalış

mecele *m* mecele, dergi

mecece *m* atıksu toplayıp gönderen mekanizma, taş küveti

mecîdiye *n* mecediye (bir gümüş para)

mecîdî *n* mecediye

mecîdît *mîn/m* mecedit

mecîs *m* 1. meclis, parlamento 2. meclis (dostlar toplantısı) ~ **a newengeran** millet meclisi ~ **a qanûndanîne** yasama meclisi ~ **a sazûmankar** kurucu meclis

mecîsgerîn *m* divan toplanması, meclis toplanması (dostlar meclisi için)

mecma *m* yığınak

mecmua *m* mecmua, dergi

mecmû *m* toplam

mecnûn *rd* mecnun

mecnûnbûn *m* mecnun olma

mecnûn bûn *l/gh* mecnun olmak

mecnûnbûyîn *m* mecnun oluş

mecra *m* mecra, akak * **mecraya bestê** dere ağacı

mecrefe *bnr* micirfe

mecrep *m* kürek, kayık küreği

mecûn *bnr* macûn

Mecûs *nd* Mecus (Zerdüşî dininden olanlar)

Mecûsî *nd/rd* Mecusî

Mecûsîfî *m* Mecusîlik

meczûp *rd* meczup, sapık (delice davranışları olan)

meç *nd* meç (saç için)

meçek *m* bilek

meçhûl *rd* 1. meçhul, belirsiz, bilinmeyen 2. *mat* bilinmedik, bilinmeyen

med (I) *bnr* max

med (II) *m* mesafe
medah *nd/nt* 1. meddah 2. övücü, öven
medahî *m* 1. meddahlık 2. övücülük
medar *m* geçim
medarî *m* geçim, geçinine
med cezîr *erd/m* meddücezir, gelgit
meded *m* medet, yardım
mededkar *rd* meddet uman
medek *m* dişi camuş
medeniyet *m* medeniyet, uygarlık
medenî *rd* 1. medenî, uygar * **civakeke mede-nî** medenî bir toplum 2. medenî, uygar (kültürlü, eğitilmiş, görgü kurallarına uyan kimse) * **mirovekî medenî** uygar bir insan
medenîbûn *m* medenîleşme, uygarlaşma
medenî bûn *l/gh* medenîleşmek, uygarlaşmak
medenîkirin *m* medenîleştirme, uygarlaştırma
medenî kirin *l/gh* medenîleştirmek, uygarlaştırmak
meder (I) *erd/m* tropika
meder (II) *m* şefaat
medera cedî *erd* oğlak dönencesi
mederî *erd/rd* tropikal
medfen *m* defnolunacak yer, gömülecek yer
medfûnî *m* bir tür sulu yemek
medh *bnr* meth
medhuş *rd* sersem, seme
mediyastîn *ant/m* mediyastin
medlûn *rd* mahrum, yoksun
medlûn bûn *l/gh* mahrum olmak
medlûmî *m* mahrumiyet, yoksunluk
medor (I) *m* çevre, etraf
medor (II) *m* 1. mengene, marangoz mengenesi 2. pres
medorkirin *m* presleme
medor kirin *l/gh* preslemek
medorvan *nd/nt* mengencici
medorvanî *m* mengencilik
medreb *m* çeltik tarlası
medrebaz *n* madrabaz
medrebazî *m* madrabazlık
medrese *m* 1. medrese (islam dini kurallarına uygun eğitimin verildiği yer) 2. okul
medresevanî *n* medreseli
medreseyî *rd* medreseli, medreseden mezun olmuş olan
medrûm *bnr* medrûn
med û cezîr *erd/m* meddücezir, gelgit
medûz *zo/m* deniz anası
medxoş *rd* sersem
medxoşî *m* sersemlik
medya *m* medya ~**ya dîtbarî** görsel medya~**ya nivîskî** yazılı medya
medyûm *nd/nt* medyum
medyûmî *m* medyumluk
medyûmtî *m* medyumluk
mefa *m* fayda, yarar, istifade ~ **jê wergirtin** -den faydalanmak ~ **lê kirin** fayda verme-

mek ~**yî** (.....) **hatin** -e yaramak
mefadar *rd* faydalı, yararlı
mefadarbûn *m* faydalanma, yararlanma
mefadar bûn *l/gh* faydalanmak yararlanmak
mefadarî *m* faydalanma, yararlılık
mefadarkirin *m* faydalandırma, yararlandırmak
mefadar kirin *l/gh* faydalandırmak, yararlan-dırmak
mefagirtin *m* faydalanma, yararlanma
mefa girtin *l/gh* faydalanmak, yararlanmak
mefagirtî *rd* faydalanmış, yararlanmış olan
mefandin *m* aşındırma
mefandin *l/gh* aşındırmak
mefandî *rd* aşınık, aşındırılmış
mefaperest *nd/nt* 1. faydacı, yararlanmacı 2. *fel* faydacıl
mefaperestî *m* 1. faydacılık, yararlanmacılık 2. *fel* faydacılık
mefaperwer *nd/nt* faydacı, yararlanmacı
mefaperwerî *m* faydacılık, yararlanmacılık
mefawergirtin *m* faydalanma
mefa wergirtin *l/gh* faydalanmak
mefer *m* 1. umut, ümit (çare) 2. unut (bu duyguyu veren kimse veya şey) 3. fırsat 4. imkan, olanak ~ **dan** 1) umut vermek 2) imkan vermek ~ **kirin** umut etmek ~**a (yekî) birin** umudunu kırmak ~**a (yekî) man li Xwedê** işi Allaha kalmak
meferdar *rd* umutlu, ümitli
meferdarbûn *m* umutlanma, ümitlenme
meferdar bûn *l/gh* umutlanmak, ümitlenmek
meferdarî *m* umutluluk, ümitlilik
meferdarkirin *m* umutlandırma, ümitlendirme
meferdar kirin *l/gh* umutlandırmak, ümitlendirmek
mefermend *rd* umutlu, ümitli
mefermendî *m* umutluluk, ümitlilik
meşhûm *m* meşhum, kavram
meşik *m* yemlik (hayvanlara yem verilen yer veya kap)
meşî *rd/argo* nanay
meşin *m* aşınma
meşin *l/gh* aşınmak
meşîş *rd* mafiş, yok
meşkûre *m* meşkûre, ülkü, ideal
meşsik *m* kevgir
meştûl *m* 1. put (üç dört tel iplikten bökülmüş iplik) 2. tel (türlü metallerden yapılmış kopyaya karşı dirençli ince uzun nesne)
meştûne *m* eksili bir yemek
mega *nd* mega (kısaltması M)
megafon *m* megafon
megahertz *m* megahertz (kısaltması MHz)
megaloman *rd* megaloman, benci
megalomanî *bj/m* megalomani, büyüklük hastalığı
megaton *m* megaton (kısaltması Mt)

megatonî *rd* megatonluk

megavat *fiz/m* megavat

megavatî *m* megavatlık

megbes *m* karlık (kar kuyusu)

meger *g* meğer, meğerse ~ **ku** meğer ki

megez *bnr* mês û megez

megîne *h* örneğin, mesela

meh *m* 1. ay (yılın on iki bölümünden her biri) * **meha avrêlê** nisan ayı 2. *ast* ay (art arda gelen iki yeni ay arasındaki süre) 3. ay (bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık olarak 30 gün olarak kabul edilen süre) * **ev kar di nav sê mehan de diqede** bu iş üç ayda biter ~ **bi** ~ ay be ay * **dê deynê xwe meh bi meh bide** borcunu ay be ay ödeyecek ~ **a heyvî kamerî** ay ~ **a muheremê** muhareme ayı, matem ayı ~ **a reşemiyê** (an jî **sebatê**) şubat ayı, küçük ay ~ **a serzê döl** ayı

mehafe *m* mahfe

mehal *rd* ihmalci

mehaltî *m* ihmalcilik

mehan (I) *m* aşınım, aşınma

mehan (II) *m* hazım, sindirim

mehandin (I) *m* 1. aşındırma 2. yıpratma 3. mahvetme

mehandin (II) *m* hazmetme, sindirme, sindiriş

mehandin (I) *l/gh* 1. aşındırmak 2. yıpratmak 3. mahvetmek

mehandin (II) *l/gh* hazmetmek, sindirmek

mehandî *rd* aşınık, aşındırılmış

mehane *m* 1. aylık (maaş) 2. *rd* aylık (ayda bir kez yapılan veya çıkan) * **civîna mehane** aylık toplantı * **kovara mehane** aylık dergi ~ **dan** aylık vermek, maaş vermek ~ **stendin** (an jî **girtin**) aylık almak, maaş vermek ~ **ya malnişîniyê** (karkenariyê an jî **teqawîdîyê**) emekli aylığı

mehanedar *rd* aylıklı

mehanedarî *m* aylıklılık

mehanî *m* 1. aylık (maaş) 2. *rd* aylık (ayda bir kez yapılan veya çıkan) ~ **dan** aylık vermek, maaş vermek ~ **stendin** (an jî **girtin**) aylık almak, maaş vermek ~ **ya malnişîniyê** (karkenariyê an jî **teqawîdîyê**) emekli aylığı

mehanîgir *rd* aylıklı

mehanîgirî *m* aylıklılık

meharet *m* maharet, beceri

mehbûb *nd/nt* mahbup, sevilen, sevgili

mehcet *m* amaç

mehcûb *rd* mahcup, utanmış, sıkılan

mehcûbiyet *m* mahcubiyet, utanç, sıkıl-ganlık

mehcûbî *m* mahcupluk, utanç, sıkıl-ganlık

mehd *bnr* mehde (I)

mehde (I) *ant/n* 1. mide 2. *mec* iştah ~ **lê vebûn** iştah açılmak ~ **yê (yekî) çûn** (tişteki) iştah çekmek ~ **yê (yekî) girtin** iştah kapamak (veya kesmek) ~ **yê (yekî) girtî bûn** iş-

tahî olmamak ~ **yê (yekî) hatin girtin** iştah kapanmak (veya kesilmek) ~ **yê (yekî) lê vebûn** iştah açılmak, iştahlanmak ~ **yê (yekî) lê vebûn** içi almamak (midesi kabul etmemek) ~ **yê (yekî) li xwarinê vebûn** boğazı açılmak ~ **yê (yekî) neçûn** (tişteki) tıkanmak, iştahsız olmak ~ **yê (yekî) vebûn** iştah açılmak, boğazı açılmak ~ **yê (yekî) vekirin** iştah açmak, iştahını açmak ~ **yê (yekî) xerî-qîn** içi geçmek

mehde (II) *n* 1. surat, beniz, yüz ifadesi (yüz rengi) 2. moral ~ **avêtin** benzi atmak, benzi solmak ~ **çûn** benzi gitmek, suratı asılmak ~ **û mirûşk** moral, yüz ifadesi ~ **kirin** surat asmak ~ **û mirûzê di hev de egrî** yüz (veya çehre) ~ **û mirûzê (yekî) di hev de ye** suratı asık ~ **û mirûzê (yekî) ketin** hev suratından düşen bin parça olmak ~ **û mirûzê (yekî) kirin** hev moralini bozmak ~ **û mirûzê ne xweş egrî** yüz (veya çehre) ~ **û mirûzê ne xweş bûn** moralı bozuk olmak ~ **û mirûzê (yekî) xera bûn** inaneviyatı bozulmak ~ **û mirûzê (yekî) xera kirin** maneviyatını kırmak ~ **û mirûzê xwe kirin** surat asmak ~ **yê (yekî) avêtin** renk atmak, benzi solmak, moralı bozulmak ~ **yê (yekî) bûn** suratı asılmak, yüzü asılmak ~ **yê (yekî) çûn** benzi atmak (veya uçmak), rengi solmak ~ **yê (yekî) daketin** suratı asılmak ~ **yê (yekî) ketin** hev suratı asılmak, yüzü karışmak, neşesi kaçmak (allak bulak olmak veya alabora olmak) ~ **yê (yekî) kirî ye** moralı bozuk ~ **yê (yekî) li ser hev ranebûn** çok üzgün olmak ~ **yê (yekî) ne xweş bûn** suratı asık olmak, moralsız olmak * **mehdeyê wî ne xweş e** moralı bozuk ~ **yê (yekî) tîrş bûn** suratı asılmak (veya ekşimek) ~ **yê (yekî) tîrş û tehl bûn** suratı asılmak (veya ekşimek) ~ **yê xwe jê kirin** (birine) soğuk durmak, (birine) surat etmek ~ **yê xwe kirin** 1) surat asmak, suratını asmak, bozuk çalmak, yüzünü buruşturmak (veya ekşitmek), somurtmak 2) moralını bozmak ~ **yê xwe ne xweş kirin** surat asmak ~ **yê xwe tehl û tîrş kirin** suratını ekşitmek ~ **yê xwe tîrş kirin** suratını ekşitmek, surat asmak (veya ekşitmek) * **gava em dîtin** mehdeyê xwe tîrş kir bizi görünce surat astı ~ **yê xwe xera nekirin** bozuntuya vermemek ~ **yê xwe xweş kirin** yüz takınmak ~ **yê (yekî) xweş bûn** moralı yerinde olmak ~ **yê (yekî) xweş kirin** (birine) moral vermek

mehdeavetî *rd* benzi soluk, solğun

mehdebûyî *rd* suratı asık, moralı bozuk

mehde çûn *l/gh* benzi gitmek, suratı asılmak

mehdekêş *rd* iştah çekici

mehdekirin *m* surat asma, somurtma, bozuk çalma

mehde kirin *l/gh* surat asmak, somurtmak, bozuk çalmak

mehdekîrî *rd* 1. asık suratlı, suratı asık, somurtkan, çatık, çatkın, yüzü asık, surat (veya suratı) bir karış 2. morali bozuk
mehdekîrî *m* 1. asık suratlılık, somurtkanlık, çatkinlik
mehdemîn *m* 1. yıkıntı, harabe 2. felaket
mehder (I) *rd* bilinen
mehder (II) *m* beşik
mehder (III) *nd/nt* şefaattçi
mehder (IV) *rd* yaşlı, büyük (yaşça daha büyük olan)
mehderî *m* şefaet ~ **kirin** şefaet etmek
mehderkar *nd/nt* şefaattçi
mehderkarî *m* şefaattçilik
mehdervan *nd/nt* şefaattçi
mehdervanî *m* şefaattçilik
mehdetirşkirin *m* surat ekşitme, surat asma
mehde tirş kirin *l/bw* surat ekşitmek, surat asmak
mehdik *m* beşik
mehdtirş *rd* asık suratlı, ekşi yüz (veya surat), somurtkan, suratsız
mehdtirşbûn *m* suratı ekşime, somurtma, surat asma
mehdtirş bûn *l/gh* suratı ekşirmek, somurtmak, surat asmak
mehdtirşî *m* asık suratlılık, somurtkanlık, surat ekşikliği
mehdtirşkirin *m* surat ekşitme
mehdtirş kirin *l/gh* surat ekşitmek
mehdût *rd* mahdût, sınırlı
mehdûtkirin *m* sınırlama
mehdût kirin *l/gh* sınırlamak
mehdûtkirî *rd* sınırlı (sınırlanmış, belli bir sınırlı içinde bırakılmış, belirlenmiş)
mehdvebûn *m* iştahlanma, iştahı açılma
mehd vebûn *l/gh* iştahlanmak, iştahı açılmak
mehdxelîn *rd* yürek burkucu
mehdxweş *rd* morali yerinde
mehdzerhimî *rd* yüzü soluk, soluk benizli
mehele *m* mahalle ~ **rakir ser lingan** (an jî piyan) mahalleyi ayağa kaldırmak ~ **sax** yedi mahalle
mehelî *rd* mahalî, yerel
mehelîbûn *m* mahallileşme, yerelleşme
mehelî bûn *l/gh* mahallileşmek, yerelleşmek
mehelikirin *m* mahallileştirme, yerelleştirme
mehelî kirin *l/gh* mahallileştirmek, yerelleştirmek
mehelikirî *rd* lokalize
mehelî *m* yerellik
meheng *m* mihenik
meheret *m* maharet, beceri
meherk *m* boncuk
mehersh *m* herək (asma, fasulye gibi sarılgan bitkilerin tutunması için yanlarına dikilen sırık, ispalya) ~ **li ber danîn** herkelemek
mehes *m* kaşağı
meheskirin *m* kaşağılama

mehes kirin *l/gh* kaşağılamak
mehf *m* mahuv ~ (**yek**) ~ **kirin** (birini) fena etmek
mehfbûn *m* 1. mahvolma 2. mahvolma (bozulup yararsız duruma gelme) 3. bitkin bir duruma gelme, helâk olma 4. yıkım, felaket, çöküş 5. mahvolma, batma
mehf bûn *l/gh* 1. mahvolmak 2. mahvolmak (bozulup yararsız duruma gelmek) 3. mahvolmak (onmaz duruma gelmek) 4. bitkin bir duruma gelmek, helâk olmak 5. mahvolmak, batmak
mehfbûyîn *m* 1. mahvoluş 2. mahvoluş (bozulup yararsız duruma geliş) 3. bitkin bir duruma geliş, helâk oluş 5. mahvoluş, batış
mehfker *rd* mahvedici
mehfkirin *m* 1. mahvetme 2. mahvetme, heba etme (bozup işe yaramaz duruma getirme) 3. mahvetme (onmaz duruma getirme) 4. mahvetme, batırma 5. mahvetme, bitirme 6. mavfetme, yıkma (yıkımına sebep olma) 9. kemirme (bir şeyin içine işleyerek onu harap etme) 10. kasıp kavurma (çok zarar verme) 11. kırma (öldürme, yok olmalarına sebep olma) 12. canına okuma, fena yapma 13. ezme (harcama)
mehf kirin *l/gh* 1. mahvetmek 2. mahvetmek, heba etmek (bozup işe yaramaz duruma getirmek) * **ziwahiyyê debr mehf kir** kuraklık ekinleri mahvetti 3. mahvetmek (onmaz duruma getirmek) * **vê hewayê germ ez mehf kirim** bu sıcak havalar beni mahvetti 4. mahvetmek, batırmak * **min ciwaniya xwe mehf kirîye** gençliğimi batırışım 5. mahvetmek, bitirmek * **vê araqê ez mehf kirim** bu içki beni bitirdi 6. mavfetmek, yıkmak (yıkımına sebep olmak) * **vê nûçeya tehl ew mehf kir** bu acı haber onu yıktı 7. toz etmek, harap etmek 9. kemirmek (bir şeyin içine işleyerek onu harap etmek) * **ev şika ku mêjiyê min mehf dike** beynimi kemiren bu şüphe 10. kasıp kavurmak (çok zarar vermek) * **vê bagera hanê her der mehf kir** bu kasırga her tarafı kasıp kavurdu 11. kırmak (öldürmek, yok olmalarına sebep olmak) 12. canına okumak, fena yapmak * **ez dê te mehf bikim** senin canına okurum 13. ezmek (harcamak) * **ez di heftayê de pe-reyan mehf dikim** paraları bir haftada ezdim
mehfkirî *rd* 1. mahvedilmiş, mahvolunmuş olan 2. batırılmış, mahvedilmiş olan
mehfûr *m* halî
mehfûrçêker *nd/nt* halıcı (imal eden)
mehfûrçêkerî *m* halıcılık
mehfûrîroş *nd/nt* halıcı (satan kimse)
mehfûrîroşî *m* halıcılık
mehfûrker *nd/nt* halıcı (imal eden)
mehfûrkerî *m* halıcılık

mehhingivîn *m* bal ayı, cicim ayı

mehik *m* âdet, ay başı

mehikandin *m* 1. ezme 2. hazmetme, sindirme 3. aşındırma

mehikandin *l/gh* 1. ezmek 2. hazmetmek, sindirmek 3. aşındırmak

mehikî *rd* âdetli

mehikî bûn *l/gh* ay başı olmak, âdet olmak

mehikîn *m* 1. ezilme 2. hazmedilme, sindirilme 3. aşınma 4. zayıflaşma, erime, cılızlaşma

mehikîn *l/gh* 1. ezilmek 2. hazmedilmek, sindirilmek 3. aşınmak 4. zayıflaşmak, erimek, cılızlaşmak

mehilandin *m* mahvetme

mehilandin *l/gh* mahvetmek

mehilîn *m* mahvolma

mehilîn *l/gh* mahvolmak

mehit *m* ezme * **mehita zeytûnan** zeytin ezmesi

mehitan *m* 1. ezme 2. aşınma

mehitandin *m* 1. ezme 2. aşındırma 3. yıpratma

mehitandin *l/gh* 1. ezmek * **hemû sîr mehitandibûn** sarımsakları hep ezmişti 2. aşındırmak 3. yıpratmak

mehitandî *rd* 1. ezik 2. aşınık 3. yıprak

mehitî *rd* 1. ezik 2. aşınık 3. yıprak

mehitîn *m* 1. ezilme 2. turşulaşma (iyice ezilme) 3. aşınma 4. aşınma (çıkıntıları silinme, düzleşme) 5. yıpranma

mehitîn *l/gh* 1. ezilmek 2. turşulaşmak (iyice ezilmek) 3. aşınmak 4. aşınmak (çıkıntıları silinmek, düzleşmek) 5. yıpranmak

mehitîner *rd* ezici

mehitok *rd* ezici

mehiyayî 1. ezik 2. aşınık 3. yıprak

mehiye *m* aylık (maaş)

mehî *m* 1. aylık. maaş 2. *rd* aylık (bir ay içinde olan veya bir ay süren) * **qezenca mehî** aylık kazanç 3. aylık * **çar mehî** dört aylık 5. *rd* aylık (... aydan beri var olan) * **zarokê sê mehî** üç aylık çocuk ~ **dan** maaş vermek ~ **stendin** maaş almak

mehîj *bnr* mewij

mehîl *m* mehîl, önel ~ **dan** mehîl vermek

mehîn (I) *zo/m* kısarak ~ **fal xwarin** kısarak çiftleşmek ~ **a avî** su aygırı ~ **a kabreş** ayakları siyah kısarak

mehîn (II) *m* 1. aşınma 2. yıprama, yenme (aşınma) 3. kabaklaşma (taşit lâstikleri için)

mehîn (III) *m* 1. hazmedilme, sindirilme 2. erime

mehîn (I) *l/gh* 1. aşınmak 2. yıpramak, yenmek (aşınmak) * **serçokê şalê wî** mehiyaye pantolonunun dizleri yenilmiş 3. kabaklaşmak (taşit lâstikleri için)

mehîn (II) *l/gh* 1. hazmedilmek, sindirilmek 2. erimek

mehîner (I) *rd* aşındırıcı

mehîner (II) *rd* hazmedici, sindirici

mehîni *rd* dişi hayvan

mehir *m* yayla çorbasına benzeyen bir çeşit ayran çorbası, ayran çorbası:

mehkeme *rd* sıkı, sağlam

mehkeme *m* 1. mahkeme (yargı yeri) 2. mahkeme (dava, duruşma) * **mehkeme tam heft sal dewam kir** mahkeme tam yedi yıl sürdü ~ **ya bala** yüksek mahkeme ~ **ya bilind** yüksek mahkeme ~ **ya dadê** (dadmendiye an jî adaletê) adalet mahkemesi ~ **ya dadmendiyê** adalet mahkemesi ~ **ya dadweriyê** adliye mahkemesi ~ **ya adaletê** adalet mahkemesi ~ **ya leşkerî** askeri mahkeme ~ **ya sivil** sivil mahkeme ~ **ya temyîzê** temyiz mahkemesi

mehkemekirin *m* yargılama

mehkeme kirin *l/gh* yargılamak

mehkemeyî *rd* mahkemelik * **ev karekî meh-kemeyî** ye bu mahkemelik bir iş

mehkûm *rd* 1. mahkûm 2. mahkûm (mecbur, zorunda olma) * **ez mehkûmî we me** ben size mahkûmum 3. *nd/nt* mahkûm, hükümlü (hüküm giymiş kimse) * **mehkûm bi qanûna nû ya efûyê hatin bexişandin** yeni af yasasıyla mahkûmlar bağışlandı 4. fermanlı, kaçak, firarı ~ **bûn** mahkûm olmak (kötü bir duruma düşmek) ~ **kirin** mahkûm etmek (kötü bir duruma sürüklemek) * **em vê helwesta wê mehkûm dikan** onun bu davranışını mahkûm ediyoruz

mehkûmiyet *m* 1. mahkûmiyet * **tu mehkûmiyeta wî nîn e** hiç bir mahkûmiyeti yoktur 2. mahkûmiyet (hüküm giyilen süre) * **bêyî ku mehkûmiyeta wî biqede mir** mahkûmiyetini bitirmeden öldü

mehkûmî *m* 1. mahkûmiyet 2. mahkûmiyet (hüküm giyilen süre)

mehles *n* mahlas

mehlet *m* sabır

mehîê birin *l/gh* dokunmak, el atmak

mehîlî *bnr* mehlû

mehlû *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~

kirin tapan çekmek

mehlûkirin *m* tapanlama

mehlû kirin *l/gh* tapanlamak

mehlûq *rd* mahlûk

mehlûqat *nd* mahlûkat

mehman *bnr* mêvan

mehmiz *m* aylık ücret

mehmizî *m* aylık ücret, maaş ~ **dan** maaş vermek ~ **stendin** maaş almak

mehmûdî *m* mahmudiye (mahmudiye altın sikesi)

mehmûz *m* mahmuz

mehname *m* aylık yayın

mehne *m* bahane, mahna ~ **ya tirekan arê ceyn e** bahane üstünde olmak

mehnek *bnr* manekî

mehnekirin *m* bahane etme

mehne kirin *l/gh* bahane etmek

mehne lê girtin *l/gh* bahane etmek

mehnî *m* bahane

mehnîkirin *m* bahane arama

mehnî kirin *l/gh* bahane aramak

mehpare *m* mehpare

mehpûs *rd/nd* mahpus

mehpûsxane *m* mahpushane

mehr *m* nikâh ~ **bi ser kirin** nikâhına almak ~

birîn nikâh kıymak (**jinek**) ~ **kirin** (bir ka-

dını) nikâh etmek ~ **nû kirin** nikâh tazele-

mek ~ **teze kirin** nikâh tazelemek ~ **a (yekî)**

betal bûn nikâhı fesholmak ~ **a bi lezgînî**

yıldırım nikâhı ~ **a fermî** resmî nikâh ~ **a (ye-**

kî) **hatin birîn** nikâhlanmak ~ **a mele** imam

nikâhı ~ **a (wan)** **li hev bûn** (an **jî hatin**) ni-

kâh düşmek ~ **a resmî** resmî nikâh ~ **a xwe**

avêtin **ser** nikâhına almak, nikâhına geçir-

mek (biçimsel olarak yapılan nikâhlama) ~ **a**

xwe dan nikâh iznini vermek ~ **a xwe lê bi-**

rîn nikâhına almak

mehrbîr *nd/nt* nikâh kıyan, nikâh memuru

mehrbîrî *rd* 1. nikâhlı 2. nikâhı kıyılmış olup

henüz düğünü yapılmamış olan

mehrbîrîn *m* nikâh kıyma, nikâhlama, nikâh-

layış

mehr birîn *l/gh* nikâh kıymak, nikâhlamak

mehrbûn *m* nikâhlanma

mehrbûyîn *m* nikâhlanış

mehreban *bnr* mehrîban

mehrebanî *bnr* mehrîbanî

mehreband *m* evlenme sözleşmesi

mehrecan *bnr* mîhrîcan

mehrem *rd* mahrem (yakın akrabadan olduğu

için nikâh düşmeyen)

mehremîsir *m* nikahta erkek tarafının kadının

geleceği için vaad ettiği güvence; bu akçe ol-

duğu gibi mal ve mülk te olabilir

mehreng *rd* yağız, doru

mehreş *m* mart ayı

mehriban *rd* 1. dost, seven 2. rahim, acıyan

mehribanî *m* 1. dostluk, sevmek 2. acıma

mehrkirin *m* nikâhlama, nikâhlayış

mehr kirin *l/gh* nikâhlamak

mehrkîrî *rd* nikâhlı, nikâhı kıyılmış olan

mehrkîrîbûn *m* nikâhlılık

mehrûm *rd* 1. mahrum, yoksun 2. *m* kadın,

hanım (seslene sözü olarak) ~ **bûn** mahrum

olmak, yoksun olmak ~ **hiştin** mahrum bı-

rakmak ~ **kirin** mahrum etmek (veya kıl-

mak), yoksun bırakmak ~ **man** mahrum kal-

mak, yoksun kalmak

mehrûmbûn *m* mahrum olma

mehrûm bûn *l/gh* mahrum olmak

mehrûmbûyîn *m* mahrum oluş

mehrûmiyet *m* mahrumiyet, yoksunluk

mehrûmî *m* mahrumiyet, yoksunluk

mehrûmkirin *m* mahrum etme

mehrûm kirin *l/gh* mahrum etmek

mehrûmok *m* küçük yemek kabı

mehs *m* mas ayakkabı

mehser *m* üzüm sıkılan, pekmez yapılan yer

mehsere *m* 1. bağ bozumu 2. bağ evi

mehsik *m* küçük tahrâ

mehsûl *m* mahsul, ürün

mehsûniyet *m* masuniyet ~ **a teşriyî** teşriî ma-

suniyet, yasama dokunulmazlığı

mehşer *m* 1. mahşer (kiyamet günü dirilenle-

rin toplanacaklarına inanılan yer) 2. *mec*

mahşer (büyük kalabalık)

mehşerî *rd* mahşerî

mehşot *zo/h* bakla ve bitkilerin üstüne konan

bir tür solucan

mehşûl *m* kabuklarını soyma

mehşûl kirin *l/gh* kabuklarını soymak

meht *rd* 1. aşınık 2. kabak (taşıt lâstikleri için)

mehtbûn *m* 1. aşınma 2. aşınma (çıkıntıları si-

linme, düzleşme) 3. kabaklaşma (taşıt lâs-

tikleri için)

meht bûn *l/gh* 1. aşınmak 2. aşınmak (çıkın-

tları silinmek, düzleşmek) 3. kabaklaşmak

(taşıt lâstikleri için)

mehtbûyîn *m* 1. aşınış 2. aşınış (çıkıntıları si-

linme, düzleşme) 3. kabaklaşma (taşıt lâs-

tikleri için)

mehte *rd* aşınık

mehtebûn *m* aşınma

mehte bûn *l/gh* aşınmak

mehtekîrin *m* aşındırma

mehte kirin *l/gh* aşındırmak

mehtel *rd* şaşkm

mehtelbûn *m* şaşkınlaşma

mehtel bûn *l/gh* şaşkınlaşmak

mehtelkîrin *m* şaşkınlaştırma

mehtel kirin *l/gh* şaşkınlaştırmak

mehtelman *m* şaşka kalma

mehtel man *l/gh* şaşka kalmak

mehtelmayîn *m* şaşka kalış

mehter (I) *m* 1. mehter 2. *n* mehter

mehter (II) *n* seyis, at uşağı

mehteran *m* mehteran

mehterî *m* seyislik

mehterxane *dîr/nd* mehterhane

mehtesî *m* 1. kuraklık, kurak geçen ay 2. *rd*

kurak (yağışsız)

mehtesîti *m* kuraklık, susuzluk

mehtik *m* beşik

mehtil *rd* mahcup, utangaç, sıkılan

mehtilbûn *m* mahcup olma

mehtil bûn *l/gh* mahcup olmak

mehtilkîrin *m* mahcup etme

mehtil kirin *l/gh* mahcup etmek

mehtkirin *m* 1. aşındırma 2. yıpratma

meht kirin *l/gh* 1. aşındırmak 2. yıpratmak

mehû (I) *m* cadı

mehû (II) *m* 1. aşınma 2. mahvolma

mehûbûn *m* 1. aşınma 2. aşınma (çıkıntıları silinme, düzleşme) 3. mahvolma, yok olma
mehû bûn *l/gh* 1. aşınmak 2. aşınmak (çıkıntıları silinmek, düzleşmek) * **diranên berekê mehû bûne** desterenin dişleri aşınmış 3. mahvolmak, yok olmak
mehûbüyn *m* 1. aşınış 2. aşınış (çıkıntıları silinme, düzleşme) 3. mahvoluş, yok oluş
mehûker *rd* 1. aşındırıcı 2. mahvedici
mehûkirin *m* 1. aşındırma 2. mahvetme
mehû kirin *l/gh* 1. aşındırmak 2. mahvetmek
mehûkirî *rd* 1. aşınık, aşındırılmış 2. mahvedilmiş olan
mehûkîrox *rd* 1. aşındırıcı 2. mahvedici
mehûl *m* tırmık
mehw *bnr* mehî
mehwa *ast/m* 1. atmosfer (gaz yuvarı) 2. *ast* atmosfer (hava yuvarı)
mehwayî *rd* atmosferik
mehweş *rd* 1. ay gibi, aya benzer 2. *mec* güzel
mehyet *bnr* maiyet
mehz *ant/h* 1. beyin 2. çekirdek, öz
mehzûn *rd* mahzun, kederli
mehzûr *m* mahzur ~ **nedîtin** sakınca görmemek
mejbet *bot/m* 1. süpürge çalısı 2. çalı süpürgesi, çalgıç, çalkı
mejme *m* sini
mekan *n* mekân
mekanîk *m* 1. mekanik (kuvvetlerin maddeler ve hareketler üzerine etkisini inceleyen fizik dalı) 2. *rd* mekanik (denge ve hareket kurallarıyla ilgili) 3. *rd* mekanik (el veya makine ile yapılan) 4. *h/rd* mekanik (düşünmeden yapılan)
mekanîkparêz *nd/rd* mekanikçi
mekanîkparêzî *fel/m* inekanikçilik
mekanîst *nd/rd* mekanikçi
mekanîze *lşk/m* mekanize
mekanîzm *m* mekanikçilik, inekanikçilik
mekanîzma *m* 1. mekanizma, düzenek 2. mekanizma (organların işleyiş biçimi) 3. mekanizma (ateşli silâhların işlemlerini sağlayan mekanik bölüm)
mekare *m* yük hayvanı konvoyu
mekarî *m* oyun, desise, hile
mekbes *m* kar kuyusu
mekbez *bnr* mekbes
mekdûz *m* bir tür yemek
meke *bo/mt* 1. misir 2. darı
mekev *m* kuş tuzağı
mekinandin *m* sabitleme
mekinandin *l/gh* sabitlemek
mekinîn *m* sabitleme
mekinîn *l/gh* sabitlemek
meklûk *m* ceviz içinin kırılmamış tümü
meknes *m* süpürge
mekrih *rd* iğrenç
mekroh *bnr* mekrûh

mekrûh *rd* 1. mekruh, iğrenç 2. mekruh (İslâm dininde, dince yasaklanmadığı halde yapılmaması istenen)
mekrûhî *m* 1. mekruhluk, iğrençlik 2. mekruhluk
Meksika *m* Meksika
Meksikayî *nd/rd* Meksikalı
Meksikî *nd/rd* Meksikalı
mekteb *m* 1. mektep, okul 2. mektep, okul (bir okuldaki öğrenci ve görevlilerin tümü) * **mekteb bela bû** okul dağıldı ~a *siyasî* politbüro
mektebvani *rd/nd* mektepli, okullu
mektûb *m* mektup ~ **avêtin postayê** (postaya) mektup atmak ~ **ji hev re nivîsandin** mektuplaşmak
mekûk *m* mekik (oya yapmakta kullanılır)
mel *m* karınca
melûn *rd* 1. melun 2. hortlak
mela *bnr* mele
melaîke *nd* melâike
melaî *bnr* mal û melal
Melamî *nd/rd* Melâmî
melamîn *m* melamin
Melamîti *m* Melâmîlik (her türlü gösteriş ve dünya kaygılarından uzak kalmayı öğütleyen bir sünnî tarikatı)
melanet *m* melânet
melanît *min/m* melânit
melankolî *psi/m* melankoli
melankolîk *psi/rd* kara sevdalı
melaq *rd* dalkavuk, yalaka, yaltak, yaltakçı, yağcı
melaqî *m* dalkavukluk, yalakalık, yaltakçılık, yaltaklık, yağcılık ~ **kirin** yalakalık yapmak, yaltakçılık etmek, yaltaklık etmek, yağcılık etmek
melaqîbûn *m* yalaka olma
melaqî bûn *l/gh* yalaka olmak
melaqîkirin *m* yaltaklanma
melaqî kirin *l/gh* yaltaklanmak
melav *m* vapur
melavî *m* gayret, çaba
melavîkirin *mgayret* etme, uğraşma
melavî kirin *l/gh* gayret etmek, uğraşmak
melayî *bot/m* çok tatlı bir armüt türü
melayket *nd* 1. melekler 2. *m* melek (çok iyi biri)
melaje *m* bademcik
melbend *m* 1. merkez 2. ocak (aynı amaç ve düşüncüyü paylaşanların kurdukları kuruluş veya toplandıkları, görev yaptıkları yer) * **melbenda rewşenbîran** aydınlar ocağı 3. nahiye 4. taşra
melbendar *nd/nt* nahiye müdürü
melbendî *rd* 1. merkezî 2. *nd/rd* taşralı
meldûm *m* yağlı etten yapılan bir tür güveç yemeği
mele (I) *n* 1. molla 2. imam, hoca (Müslüman-

lıkta din görevlisi) ~ **berde**, **binî erd e** atma
 Recep din kardeşiyiz ~ **devê pitpitkê girtin**
 asıl meseleye gelmek, sadete gelmek (li) ~
fetilandin kamet etmek ~**yê biharê argo** e-
 şek ~**yê denghilind argo** eşek ~**yê êvarê** ak-
 şama, akşamleyin ~**yê talip** müderis olma-
 mış imam

mele (II) *m* yüzme (suda yüzme) ~ **kirin** yüz-
 mek

melebeza *rd* 1. acelecî 2. kıvrak

meleco *bot/m* hindibaba

meledû *bnr* mēlîde?

melejin *m* imam karısı

melek ol/nd melek ~o **pê û bask** tabana (veya
 tabanlara) kuvvet

melekan *m* bir çocuk oyunu

meleke *m* 1. yeti, meleke 2. *felsî* meleke, ye-
 ti 3. *ped* meleke, yatkınlık

melkemot *nd* Azrail, Ezrail ~ê **kulê** arı gibi
 (çalışkan)

Melekê Mewtê *ol/n* Azrail, Ezrail

melekîrin *m* yüzme

mele kirin *l/gh* yüzmek

meleme *m* menemen

meleqandin *m* vıcık vıcık etme

meleqandin *l/gh* vıcık vıcık etmek

meleqî *rd* vıcık vıcık

meleqîn *m* vıcık vıcık olma

meleqîn *l/gh* vıcık vıcık olmak

meleqof *n* gömlek, askılı iç gömlek, kombine-
 zon (kadınlar için)

meleqofk *bnr* meleqof

melerze *m* deprem, zelzele

melerzenivîs *m* depremyazar

melerzepiv *m* depremölçer, sismometri

melerzezan *nd/nt* deprem bilimci

melerzezanî *m* deprem bilimi

meles *m* 1. tül bent (kadın baş örtüsü) 2. inçe,
 şeffah pamuklu dokuma

melesî *rd* bu türden kumaş

melese *bnr* meles

melesfiroş *nd/nt* tül bentçi (satan kimse)

melesok *rd* çok ince ve şeffah pamuklu dokuma

melesokî *rd* bu türden olan kumaş

meleî (I) *bot/m* bir tür malatya elması

meleî (II) *m* 1. mollalık, imamlık, hocalık (i-
 mam olma durumu) 2. imamlık, hocalık (i-
 mamın görevi) ~ **kirin** hocalık etmek

meleîk *m* patlamış mısır

meleva *nd/nt* maraba

melevan *nd/nt* 1. yüzücü 2. yüzücü (yüzme
 sporunu profesyonel yapan kimse)

melevangeh *m* yüzme havuzu

melevanî *m* yüzme

melevanîkirin *m* yüzme

melevanî kirin *l/gh* yüzmek

melevanîftî *m* yüzücülük

melevayî *m* maraba

melex *zo/n* çekirge (Acridium)

melexan *m* kasnak

melext *rd* arsız

meleyok *n* imamcık (alay yoluyla)

meleyîze *b* oynama! (olumsuz olarak)

melez *rd* melez

melezzgirt *m* bir halay adı

melezî *m* melezlik

melezzîbûn *m* melezleşme

melezî bûn *l/gh* melezleşmek

melezzîbûyîn *m* melezleşme

melezzîkirin *m* melezleme

melezî kirin *l/gh* melezlemek

melezzîftî *m* melezlik

melêb *bnr* melêv

melêba *bnr* mēreba

melêv *m* yaba ~a **hesinî** demir yaba ~a **sêpê-**
 çîk toplama yabası

melêva *bnr* mēreba

melêva *rd* maraba

melêvayî *m* marabalık

melêvkîrin *m* yabalama

melêv kirin *l/gh* yabalamak

melêvok *m* 1. küçük yaba 2. çatal

melêz *m* salya, salya gibi vıcık olan

melêzdan *m* salya verme

melêz dan *l/gh* salya vermek

melêzdayîn *m* salya veriş

melêzok *rd* salyamsı

melêzokî *rd* salyamsı

melheb *bnr* melêv

melhem *m* merhem ~ **tê dan** merhemlemek,
 kremlemek ~a **dilan** *argo* her dere deva (ve-
 ya çare)

melhema qizwanê *nd* çoban merhemi

melhemdan *m* helmelenme, hamur gibi olma
 (yiyeceklerin çok pişip bulamaç halini alma)

melhem dan *l/gh* helmelenmek, hamur gibi
 olmak (yiyeceklerin çok pişip bulamaç hali-
 ni almak)

melhemdayî *rd* helmeli

melhemdayîn *m* helmeleniş, hamur gibi oluş

melhemî *rd* krem (kıvamında) * **deterjana**

melhemî krem deterjan

melhemkirin *m* merhemleme, kremleme

melhem kirin *l/gh* merhemlemek, kremlemek

melhemkirî *rd* merhemli, kremlenmiş

melheze *m* 1. mülâhaza 2. düşünme

melhezedar *rd* düşünceli

melhezekirin *m* 1. mülâhaza etme 2. düşünme

melheze kirin *l/gh* 1. mülâhaza etmek 2. dü-
 şünmek

melhêb *m* yaba ~a **hesinî** demir yaba

melhêbok *m* dirgen, diren

melhêbokkirin *m* dirgenleme, direnleme

melhêbok kirin *l/gh* dirgenlemek, direnlemek

melhêf *bnr* melêv

melhik *m* haşat etme, dövme ~a **dilê (yekî)**
danê (birini) haşat etmek (bu deyimden ge-
 çer)

melû *m* ekin biçicinin arkasında bıraktığı sap demeti
melik *m* mala
meliqandin *m* 1. yaltaklama 2. vıcıklaştırma, cıvıklaştırma
meliqandin *l/gh* 1. yaltaklamak 2. vıcıklaştırmak, cıvıklaştırmak
meliqî *rd* 1. yaltak 2. cıvık
meliqîn *m* 1. yaltaklanma 2. vıcıklaşma, cıvıklaşma
meliqîn *l/ngh* 1. yaltaklanmak 2. vıcıklaşmak, cıvıklaşmak
meliqok *rd* 1. yaltak 2. cıvık
meliqokî *rd* 1. yaltakça 2. cıvıkça
melisandin *m* pusatma, sindirme, sindiriş
melisandin *l/gh* pusatmak, sindirmek
melisandî *rd* pusamış, sinik, suspus
melisî *rd* 1. sinik 2. suspus, suspus olmuş olan
melisîn *l/ngh* 1. pusmak, sinmek 2. suspus olmak 3. büzülmek, kıvrılmak (dar bir yere büzülerek yatmak) 4. yere çömmek (kuşların yere çömmesi)
melisîn *m* 1. pusma, sinme. siniş 2. suspus olma 3. büzülme, kıvrılma, kıvrılış (dar bir yere büzülerek yatma) 4. yere çömme (kuşların yere çömmesi)
melistîn *m* pusma, sinme
melistîn *l/ngh* pusmak, sinmek
melişandin *m* sürtme
melişandin *l/gh* sürtmek
melişîn *m* sürtünme (insan teni için)
melişîn *l/ngh* sürtünmek (insan teni için)
meliştîn *bnr* malaştîn
melixandin *m* yere çömdürme
melixandin *l/gh* yere çömdürmek
melixîn *m* yere çömme (insanların yere çömmesi)
melixîn *l/ngh* yere çömmek (insanların yere çömmesi)
melizîn *m* 1. çok olgunlaşma (meyve için) 2. turşulaşma (iyice ezilmek)
melizîn *l/ngh* 1. çok olgunlaşmak (meyve için) 2. turşulaşmak (iyice ezilmek)
meli (I) *bnr* döz
meli (II) *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ kirin tapan çekmek
melik *n* melik
melike *m* melike
meliketî *m* meliklik
melikî *m* meliklik
melinî *kim/m* melinit
melisa *bot/m* melisa, oğul otu (Melissa oëicinalis)
melisa *bot/m*
melisok *rd* pısırk
melisonek *rd* pısırk
melisonekî *rd* pısırkça
melisonekî *m* pısırkılık

melîze! *b* oynama! (olumsuz olarak)
melîzok *rd* yivışık
melîzokî *rd* 1. yivışıkça 2. yivış yivış
melîzokîbûn *m* yivışlaşma
melîzokî bûn *l/gh* yivışlaşmak
melîzoktî *m* yivışıklık
Melkemot *ol/n* Azrail, Ezrail ~ê **kulê** çok ga-
dar, acımasız kimse
melkep *m* altına yemek konulan büyükçe se-
pet
melkes *m* süpürge
melkesfiroş *nd/nt* süpürgeci (satan kimse)
melkesfiroşî *m* süpürgecilik
melkesker *nd/nt* süpürgeci (imal eden)
melkeskerî *m* süpürgecilik
melkesvan *nd/nt* süpürgeci (sokakları, cadde-
leri süpüren)
melkesvanî *m* süpürgecilik
melkez *bnr* melkes
melkezvan *bnr* melkesvan
melkis *bnr* melkîz
melkîz *m* süpürge
melkûlîk *m* ceviz içinin parçalanmamış tüm
hali
melodî *mzk/m* melodi, ezgi
melodik (I) *n* horoz
melodik (II) *rd* melodik, ezgili
melodram *şn/m* melodram
melok *n* imamsık
melovan *nd/nt* ev sahibi
melovanî *m* ev sahipliği
melsok *rd* yüzü gülücük, dost gibi görünen
melsokî *rd* yüzü gülüclüklü olan, dost gibi gö-
rünmek
melû (I) *m* sürgü, tapan (tarım aracı)
melû (II) *m* 1. yığın 2. küme (tümsek biçimin-
deki yığın) 3. öbek ~ ~ öbek öbek
melû (III) *m* bağ, tutam, demet (ekin demeti)
~ *bi* ~ demet demet
melûbûn *m* kümelenme
melû bûn *l/gh* kümelenmek
melûbüyîn *m* kümeleniş
melûkirin (I) *m* sürgüleme
melûkirin (II) *m* kümeleme
melû kirin (I) *l/gh* sürgülemek
melû kirin (II) *l/gh* kümelemek
melûl *rd* 1. melûl, üzgün 2. boynu bükük 3.
süzgün, dalgın bakış 4. ölgün, sönük (ışık i-
çin) 5. zayıf (etkisi, enerjisi ve yoğunluğu az
olan) * **ronîyeke melûl** zayıf bir ışık ~ **bûn**
üzgün olmak ~ ~ melûl melûl
melûlbûn *m* 1. melûlleşme 2. süzgülleşme,
mahmurlaşma 3. sönükleşme, fersizleşme 4.
süzülme (çok zayıflanma)
melûl bûn *l/gh* 1. melûlleşmek 2. süzgülleş-
mek, mahmurlaşmak 3. sönükleşmek, fer-
sizleşmek * **ronî her diçû melûl dîbû** ışık
gittikçe fersizleşiyordu 4. süzülme (çok za-
yıflanmak)

melûlbûyî *rd* süzük

melûlbûyîn *m* 1. melülleşme 2. süzgünleşme, mahmurlaşma 3. sönükleşme, fersizleşme 4. süzürlüş (çok zayıflanma)

melûlî *m* 1. melüllük, üzgünlük 2. süzgünlük, mahmurluk 3. ölgünlük, sönüklük

melûloķî *rd* süzük

melûm *rd* 1. malûm, belli 2. *mat/m* bilinen ~i we be malum ya

melûmat *m* malumat, bilgi ~ **bi dest xistin** malumat edinmek ~ **dan** malumat vermek ~ **girtin** (an jî **stendîn**) malumat almak

melûn *rd* melun, lânetli

melûsan *rd* singin, çekingen

melûsanî *rd* sinik (sinmiş, pusmuş olan)

melûsankî *rd* 1. singınca, sinikçe 2. *h* süklüm püklüm

melûsankî bûn *m* 1. sinikleşme 2. süzülmeye (çok zayıflanma)

melûsankî bûn *l/gh* 1. sinikleşmek 2. süzülmek (çok zayıflanmak)

melûsankîbûyîn *m* 1. sinikleşiş 2. süzürlüş

melvaş *bot/m* bataklık sinir otu

melwend *bot/m* halk hekimliğinde kullanılan bir bitki

member *m* mîmber

meşe *n* 1. mam (çocuk dilinde su) 2. mam (çocuk dilinde süt)

meşle *m* uzun ve ince tarla parçası

memik *n* 1. emzik, sormuk (süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme) 2. göğüs, meme ~ **dan** (yekî) meme vermek

memikbel *rd* dik göğüslü, dik memeli

memikbend *m* sutyen

memikdar *rd* memeli

memikgilover *rd* yuvarlak memeli

memikhinar *rd* nar memeli

memikkulî *m* meme hastalığı (yara oluşur)

memikmij *nd/nt* süt çocuğu

memilhewa *m* bir kurabiye çeşidi

memleket *n* 1. memleket, ülke, yurt 2. memleket (bir kimsenin doğup büyüdüğü yer) 3. memleket (iklim ve üretim bakımında ele alınan bölge) * **memleketekî sar** soğuk memleket 4. memleket (bir ülkede yaşayan bireylerin tümü) * **ew bibika çavê memleket** e o memleketin göz bebeğidir

memleketî *nd/rd* memleketli

Memlûk *nd* 1. Memlûk 2. *rd* mülkiyet edinmiş

memnûn *rd* memnun

memnûnbûn *m* 1. memnun olma 2. memnunluk, memnuniyet

memnûn bûn *l/gh* memnun olmak

memnûnbûyîn *m* memnun oluş

memnûniyet *m* memnuniyet, memnunluk

memnûnî *m* memnunluk

memnûnkirin *m* memnun etme

memnûn kirin *l/gh* memnun etmek

memorandûm *m* memorandum

memûjark *m* yaban eriği

memûl *rd* mamul, işlenmiş olan

memûlat *nd* mamulât

memûr *nd/nt* memur ~ê **kadastroyê** kadastro memuru ~ê **nifûsê** nüfus memuru

memûrî *m* memurluk

memûrok *nd/nt* memurcuk

men (I) *m* birim (bir niceliği ölçmek için kendi cinsinden örnek seçilen değişmez parça)

men *m* menetme ~ **kirin** menetmek ~a **gund** haymana (başıboş hayvanların salındığı çayırılık) ~a (yekî) **jê kirin** birine (bir şeyi, yeri) menetmek, yasaklamak ~a (yekî) **kirin** menetmek, yasaklamak

menal *bnr* mal û menal

menan *n* rahman

menaqip *m* menakıp

menaqipname *m* menakıpname

menazîl *nd* menazil, (menziller, konaklar, konaklama yerleri)

menbûn *m* menolunma

men bûn *l/gh* menolunmak

menbûyîn *m* menolunuş

mencel *m* 1. kazan, büyük kazan 2. kazan (buhar makinelerinde, kalorifer tesisatlarında suyun kaynatıldığı kap) ~a **doşavê** pekmez yapımında kullanılan geniş kazan

mencelok *m* kazan

mencenîq *m* mancınık

mencik (I) *m* esmer buğday

mencik (II) *m* salata

mencî *m* iki yaşında dişi deve

mencol *m* anaç

mencolik *m* bir tür siyah üzüm

mencûlk *m* koparılmadan kendi kendine kurumuş üzüm (kuru üzüm gibi)

-mend *rz/m* sıfat yapım söneki * **huner+mend** sanatçı

mend (I) *bot/m* peynire katılan bir ot

mend (II) *m* yorulma, güçten düşme

mend (III) *rd* durgun (kimildanış ve hareket göstermeyen) * **ava mend** durgun su

mendal *nd/nt* çocuk

mendalî *m* 1. çocukluk (çocuk olma durumu) 2. çocukluk (insan hayatının bebeklik ile ergenlik arasındaki dönemi) 3. çocukluk (çocukça davranış)

mendbûn (I) *m* yorulma, güçten düşme

mendbûn (II) *m* durgunlaşma

mend bûn (I) *l/gh* yorulmak, güçten düşmek

mend bûn (II) *l/gh* durgunlaşmak

mendbûnî *m* durgunluk

mende *bot/m* bir tür ot

mendebûr *rd* mendebur

mendebûrî *m* mendeburluk

mendehoş *rd* mest

mendehoşî *m* mestlik

mendehûş *bnr* mendehoş

mendelevyûm *m* mendelevyum (kısaltması Md)
mender *m* mandıra
مندره *m* 1. iki katlı yapı 2. köşk
مندوخ *rd* mest
مندوخبûn *m* esirme, mest olma
مندوخ بûn *l/gh* esirmek, mest olmak
مندوخبûyîn *m* esirîş, mest oluş
مندê *bot/m* peynire katılan ot
مندیک *bot/m* yenilir bir bitki
مندî *rd* yorgun
مندیبûn *m* yorulma
مندیبûn *l/gh* yorulmak
مندیل *m* mendil
مندîrek *m* mendirek
مندîtî *m* yorgunluk
مند kirin *m* durgunlaştırma
مند kirin *l/gh* durgunlaştırmak
menegî *bnr* manekî
menejer *nd/nt* menecer
menejerî *m* menecerlik
menek *m* kısarak
menend *bnr* manend
menenjit *bj/m* menenjit
menewîş *m* meneviş, hare
menewîşî *rd* menevişli
menewîşibûn *m* menevişlenme
menewîşî bûn *l/gh* menevişlenmek
menewîşî *bot/nd* yabancı menekşe
menfa *m* sürgün yeri
menfaat *m* menfaat, çıkar ~ *gû bi* (yekî) dide
 xwarin deveyi yarıdan uçuran bir tutam ottur
menfaatparêz *nd/nt* menfaatçı, menfaatperest
menfaatparêzî *m* menfaatçılık, menfaatperestlik
menfaatperest *nd/nt* menfaatçı, menfaatperest, çıkarıcı
menfaatperestî *m* menfaatçılık, menfaatperestlik, çıkarıcılık
menfî *rd* 1. menfi, olumsuz 2. menfi, sürgün edilmiş
menfûr *rd* tiksindirici
menge *m* 1. mengene 2. havan, tütün kıyma makinesi ~ya *boriyan* boru mengenesi ~ya *titûnê* tütün kıyma makinesi ~ya *xiratiyê* marangoz mengenesi
mengeker *nd/nt* kıyıcı (kıyma işini yapan) *
mengekerê titûnê tütün kıyıcısı
mengekerin *m* presleme
menge kirin *l/gh* preslemek
mengevan *nd/nt* mengencî
mengevanî *m* mengencilik
mengirani *m* ağırlık birimi
mengiyî *rd* ülküsel
mengî *m* 1. ideal, ülkü (amaç edinilen, ulaşmak istenilen şey) 2. *fel* ideal ülkü (gerçekte var olmayıp yalnız düşüncede tasarım biçiminde var olan, yalnızca düşünce ile kavranabilen şey)
mengîkirin *m* ülküleştirme

mengî kirin *l/gh* ülküleştirmek
mengîwer *nd/nt* ülkücü, idealist
mengîwerî 1. ülkücülük 2. *fel* ülkücülük, idealizm
mengûş *n* Zerdüştinin din alimi
menî *m* bahane
menîkirin *l/gh* bahane aramak
menîsk *m* 1. menisk (bir mercek türü) 2. *ant* menisk
menîkirin *m* menetme, yasaklama
men kirin *l/gh* menetmek, yasaklamak
menopoz *m* menopoza, yaş dönümü
menqal *m* mangal
menqibe *m* menkıbe
menqûl *rd* 1. menkul (söylenegelmiş) 2. *hiq* menkul, taşınır (bir yerden başka bir yere taşınabilen mal)
mensûb *nd/rd* mensup ~î (...) bûn -e mensup olmak
mensûbiyet *m* mensubiyet
mensûr *m* mensur (düz yazı biçiminde olan)
Menşevîk *nd/nt* Menşevik
Menşevîkî *m* Menşeviklik
menşûr *mat/rd* menşur, biçme
menteşe *m* menteşe
mentol *m* mentol
menuskus *ant/m* menüsküs
menû *m* 1. mönü (yenecek yemeklerin listesi) 2. mönü (sofraya gelecek yemeklerin tümü)
menzel *m* 1. oda 2. konak ~a *hêvîmayînê* bekleme salonu ~a *mêvanan* misafir odası (veya salonu) ~a *raketinê* yatak odası
menzelî *rd* odalı * *xaniyekî sê menzelî* üç odalı ev
menzere *m* manzara, görüntü, görüntü
menzil 1. menzil, konak 2. menzil, erim 3. *dir* menzil (at değiştirmek veya konaklamak için kervanların ve posta tatarlarının indikleri han veya bina) 4. mesafe
menzildirê *rd* uzun menzilli
menzilvan *n* menzilci
menzûm *wj/m* manzum
menzûme *wj/m* manzume
menzûmeyî *rd* dizgesel
meqal *bnr* qal ü meqal
meqale *m* makale
meqam *n* 1. makam (mevki, kat, yer) * *me ew* lî *meqamê wî* ziyaret kir onu katında ziyaret ettik 2. makam, koltuk * *şerê ji bo meqam* koltuk kavgası 3. *mzk* makam 4. uzun hava ~ê *gîrîng* kilit noktası (yeri veya mevki) ~ê *govendê* oyun havası
meqambilind *rd* yüksek makam sahibi
mekamçêker *nd/nt* bestekâr
meqamhez *rd/mec* kariyerist
meqamhezî *m/mec* kariyerizm
meqare (I) *m* makara
meqare (II) *nd* mekkâre (Osmanlı ordusunda taşıma işlerinde kullanılan at, deve, katır gi-

bi hayvanlara verilen ad)
meqarevan *n* makkâreci
meqarne *m* makarna
meqarnefiroş *nd/nt* makarnacı (satan kimse)
meqarnefiroşi *m* inakarnacılık
meqarnevan *nd/nt* makarnacı
meqarnevanî *m* makarnacılık
meqarnexur *rd* makarnacı, inakarnayı çok seven
meqber *m* makber
meqbûl *rd* 1. makbul (kabul edilen) 2. makbul (değerli) ~ **bûn** makbul olmak
meqbûz *n* makbuz, alındı
meqel *m* tava
meqer *bnr* meqere
meqere *m* 1. kamp 2. kamp (tutsakların veya siyasi sürgünlerin toplandığı yer) 3. karar-gâh ~yê **esmên** gökte sabit bir yıldız
meqeris *m* münakaşa, tartışma
meqes *m* 1. makas 2. makas (birbirine komşu iki demir hatını hemen bunlarınuzantısındaki üçüncü hata bağlamaya yarayan araç) 3. makas (uygun bir açı oluşturacak biçimde birbirini kesen demir yolu hattı) 4. makas (üst üste konulmuş birkaç yassı çelikten oluşan araba yayı) ~ **lê xistin** makas vurmak
meqesdar *rd* 1. makaslı 2. *nd/nt* makastar
meqesek *zo/m* kırlangıç
meqesfiroş *nd/nt* makasçı (satan kimse)
meqesfiroşi *m* makasçılık
meqesker *nd/nt* makasçı (imal eden)
meqeskerî *m* makasçılık
meqeskirin *m* makaslama
meqes kirin *l/gh* makaslamak
meqeskî *rd* 1. makaslama, çaprazlama 2. makas ağzına benzeyen nakış türü
meqesok (I) *m* makascık, küçük makas
meqesok (II) *zo/m* 1. kırlangıç (Hirundo) 2. kuyruğu makası andıran bir böcek
meqesvan *nd/nt* makasçı (demir yollarında makasları açıp kapatarak trenlere yol veren görevli)
meqesvanî *m* makasçılık
meqet *m* 1. minder 2. minder (güreş minderi) 3. seki
meqezer *zo/m* kertenkele
meqleb *m* elemge
meqledûz *bnr* meqletiz
meqletiz *m* mıknaş, demirkapan
meqletizdar *rd* mıknaşlı
meqletizî *rd* mıknaşlımsı
meqletizikirin *m* mıknaşlama
meqletizî kirin *l/gh* mıknaşlamak
meqletizitî *m* mıknaşlılık, mıknaşlıyet
meqletizikiri *rd* mıknaşlı, mıknaşlanmış olan
meqletûz *bnr* meqletiz
meqrebe *rd* ünlü, unutulmaz
meqtel *m* inaktel (birinin öldürüldüğü yer)

meqyay *m* makyaj
meqyayker *nd/nt* makyajcı
meqyaykerî *m* makyajcılık
meqyaykirin *m* makyaj yapma
meqyay kirin *l/gh* makyaj yapmak
mer *m* bel (toprak kazmaya yarayan uzun saplı, ayakla basılacak yeri tahta, ucu sivri kürek veya tarım aracı) ~ **kirin** bellemek ~a **bavê (yekî) lê şikestin** orada ne işi var ~a **xwe ji destî kirin** bir işi yapmaktan vaz geçmek
mera *bnr* meriv
merajo *bnr* marajo
meram *m* meram
meran (I) *bot/m* yasemin (Jasminum)
meran (II) *bot/m* küfe yapımında kullanılan bir bitki
merandin *m* melletme
merandin *l/gh* melletmek
meraq *m* 1. merak 2. merak (kaygı, tasa) 3. inerak (heves, bir şeyle uğraşma isteği) * **meraqa min ji bexçe û çiçekan re heye** bahçeye, çiçeğe merakım var ~ **kirin** 1) merak etmek 2) merak etmek, kaygılanmak ~a (yekî) **kişandin** merakına dokunmak (veya merakını mucip olmak) ~ **meke di pey ten-giyê de firehî** ne kul sıkılmayınca Hızır yetişmez ~ **xwarin** meraklanmak, tasalanmak ~an **meke!** merak etme!, kaygılanma!
meraqqdar *rd* 1. meraklı 2. meraklı (hevesli) * **meraqqdarê nêçîrê** ye ava meraklı 3. meraklı, araştırmacı * **bi çavên meraqqdar nihêrt** araştırmacı gözlerle baktı 4. meraklı, düşün * **meraqqdarê şanoyê** ye tiyatro meraklısı * **yekî meraqqdarê topê** ye topa düşün biri 5. bağımlı, müptela ~ **bûn** meraklı olmak
meraqqdarbûn *m* meraklanma
meraqqdar bûn *l/gh* meraklanmak
meraqqdarbûyîn *m* meraklanış
meraqqdarî *m* 1. meraklılık 2. meraklılık, düşünlülük 3. bağımlılık, müptelalık,
meraqqdarîbûn *m* bağımlı olma, müptela olma
meraqqdarî bûn *l/gh* bağımlı olmak, müptela olmak
meraqqdarkirin *m* meraklandırma
meraqqdar kirin *l/gh* meraklandırmak
meraqqker *nd/nt* 1. merak edici 2. meraklı, araştırmacı * **bi çavên meraqqker nihêrt** araştırmacı gözlerle baktı
meras *m* mas ayakbabı
merasê *m* av yerinin dağıtımı
merasîm *m* merasim, tören ~a **alayê** bayrak töreni ~a **bibîranînê** anma töreni ~a **bihurînê** resmigeçit ~a **cenaze** cenaze alayı ~a **pergînê** karşılama töreni ~a **pêşwaziye** karşılama merasimi ~a **tac wergirtinê** taç giyme töreni ~a **vekirînê** açılış töreni
merasîmî *rd* törensel
meraz *bnr* merez

merbend *m* 1. köstek (hayvanın kaçmasını önlemek için ayağına bağlanan şey) 2. pranga
merbendkirin *m* köstekleme
merbend kirin *l/gh* kösteklemek
merbendkirî *rd* köstekli, kösteklenmiş
merbeq *bnr* fame
merbet *bnr* merbend
merbex *m* mutfak
merbêl *m* bel (toprak kazmaya yarayan uzun saplı, ayakla basılacak yeri tahta, ucu sivri kürek veya tarım aracı) ~ **kirin** bellemek
merbêr *m* kürek
merc *m* 1. şart, koşul 2. şart, koşul (sınırlama, davranışların çevreleme) * **bêyî ku tu mercekî bide pêş, ji lihevhatinê re hazir e** hiç bir kayıt ileri sürmeksizin anlaşılmaya hazır ~ **a pêşîn** ön koşul
mercandin *m* 1. koşullama 2. kayıtlama
mercandin *l/gh* 1. koşullamak 2. kayıtlamak, sınırlamak (bir takım şartlara bağlamak)
mercandî *rd* 1. koşullu 2. kayıtlı (şarta bağlı)
mercanok *bot/m* 1. ada çayı (*Salvia officinalis*) 2. ada çayı (bu bitkiden yapılan çay)
mercasî *m* koşul
mercdar *rd* 1. şartlı, koşullu 2. *rz* şart
mercek *m* mercek, büyüteç ~ **a çav ant** göz merceği
mercekdar *rd* mercekli
mercime *m* simi
merci *m* merci, baş vurulan yer
mercname *m* şartname
merd *rd* 1. mert, yiğit 2. cömert 3. mec delikanlı
merdal *bnr* mirdar
merdan (I) *n* çekiç
merdan (II) *m* belleme
mer dan *l/gh* bellemek (bel küreği ile toprağı işlemek)
merdane (I) *h* mertçe, yiğitçe, erkekçe
merdane (I) *m* merdane (törlü işlerde kullanılan silindirik biçimindeki araç)
merdanekirin *m* merdaneleme
merdane kirin *l/gh* merdanelemek
merdayî *m* mertlik, yiğitlik
merdayî *rd* belenmiş (bel küreği ile kazılmış olan)
merdayîn *m* belleyiş
merdemêr *rd* 1. mert, yiğit 2. cömert
merdemêrî *m* 1. mertlik, yiğitlik 2. cömertlik
merdezime *m* karabasan
merdimelax *bot/m* madimak otu
merdî *m* 1. mertlik, yiğitlik, erlik 2. cömertlik 3. mec delikanlılık
merdînî *m* mertlik, yiğitlik
merdîwan *m* merdiven ~ **a lûlekî** döner merdiven
mere *bnr* mer
mered *m* 1. pencere 2. seki
merem *m* merem, samanlık

merem (I) *m* bir tür eyer
meremer *m* meleme
merendî *m* tirpan
merengoz *nd/nt* marangoz, doğramacı
merengozî *m* marangozluk, doğramacılık
merengozxane *m* marangozhane
mereqe *m* haşlama et suyunun yağlı, salçalı kısmı
merişal *lşh/n* maresal
merişalî *m* maresallık
mereton *sp/m* maraton (42 195 m'lik koşu)
meriz (I) *m* tiftik
meriz (II) *rd* azgın (cinsi olarak azgın hayvan)
meriz (III) *nd/m* 1. maraz, hastalık, illet 2. *rd* maraz (huysuzluğu ve titizliğiyle can sıkın)
merizdar *rd* marazlı, hasta, mustarip
merizdarî *rd* hastalıklı
merizdarîbûn *m* marazlanma
merizdarî bûn *l/gh* marazlanmak
merizi *rd* marazî, hastalıklı
merizme *m* yemek sofrası
merizoyî *rd* 1. marazlı, hasta, hastalıklı 2. maraz (huysuzluğu ve titizliğiyle can sıkın)
merizoyîbûn *m* marazlanma
merizoyî bûn *l/gh* marazlanmak
merêba *nd/nt* ortakçı, yarıcı (ürünü mal sahibi ile yarı yarıya bölüşerek çalışan işçi)
merêbatî *m* ortakçılık, yarıcılık ~ **kirin** yarıcılık yapmak
merg (I) *bnr* mîrg
merg (II) *n* küp
merg (III) *n* can, ruh * **mergê min bi qurban te be canım sana kurban olsun**
merg (IV) *m* ölüm
merga *bnr* merge
mergaset *m* trajedi
mergasetî *rd* trajik
merge *m* 1. salça 2. et, ekmek, soğan ve domates salçası ile yapılan yemek ~ **kirin** (...) salçalamak
mergeh *bnr* merqed
mergen *ol/m* manastır
mergezar *m* çimenlik
mergûl mûk *m* müzik parçasında en yüksek perdeye çıkma
merhale *m* merhâle, aşama, evre
merhamet *bnr* merhemet
merheba *b* merhaba ~ **dan hev 1**) merhabalaşmak, selâmlaşmak 2) tokalaşmak
merhebatî *m* merhaba, merhalık ~ **ya** (yekî) **pê re hebûn** (biriyle) merhabası olmak ~ **ya xwe jê birîn** (biriyle) merhabayı kesmek ~ **ya nejdil** uzaktan merhaba ~ **yeke sar** uzaktan merhaba
merhebatî dan *l/gh* merhabalaşmak
merhebatî dan hev *l/bw* merhabalaşmak
merhebatî tê dan *l/bw* (birine) selâm vermek
merhele *bnr* merhale
merhem *m* merhem ~ **tê dan** merhem sürmek

merhemet *m* merhamet, acıma ~ **lê kirin** birine acımak ~ **xwestin** merhamet dilemek ~a (**yekî**) **tune bûn** (biri) acımasız olmak
merhametkirin *m* merhamet etme, acıma
merhamet kirin *l/bw* merhamet etmek, acımak
merhamet lê kirin *l/bw* (birine) merhamet etmek, acımak
merhemkirin *m* merhemleme
merhem kirin *l/gh* merhemlemek
merhûm *rd* merhum
merhûne *m* 1. ortaklaşa bakılan tarla 2. teminat
mericandin *m* ezme
mericandin *l/gh* ezmek
mericîn *m* ezilmek
mericîn *l/gh* ezilmek
merijandin *m* kükretme
merijandin *l/gh* kükretmek
merijîn *m* kükrete
merijîn *l/gh* kükretmek
meriqandin *m* göynütme
meriqandin *l/gh* göynütmek
meriqîn *m* göynüme (ham meyva olgunlaşma)
meriqîn *l/gh* göynüme (ham meyva olgunlaşmak)
merisandin *lm* 1. ovalama (avuç içi ile ufak parçalara ayırma) 2. kazıma (sertçe ovma) 3. kemirme
merisandin *l/gh* 1. ovalamak (avuç içi ile ufak parçalara ayırmak) 2. kazımak (sertçe ovmak) 3. kemirmek
merisîn *m* 1. ufulanma 2. kemirilme
merisîn *l/gh* 1. ufulanmak 2. kemirilmek
meritandin *m* soyma
meritandin *l/gh* soymak
meritîn *m* soyulma
meritîn *l/gh* soyulmak
meriv *nd/h* 1. insan (memelilerden, iki eli olan, iki ayak üzerinde oluşan, sözle anlaşılan, akli ve düşünme yeteneği olan en gelişmiş canlı) 2. insan (bu türden olan canlı) 3. *rd/mec* insan, insaniyetli (huy ve ahlâk yönünden üstün nitelikli kimse) 4. insan, adam (iyi yetişmiş, değerli kimse) * **di nav wan de merivên ku di nav welêt de nav û deng dane hene** aralarında yurt çapında ün yapmış adamlar var 5. adam (birinin yanında ve işinde bulunan kimse) * **du merivên ku li mexazeyê dixebitin hene** mağazada çalışan iki adam var 6. adam (birinin yararlandığı, kullandığı kimse) * **merivên aliye din pir in** karşı tarafın adamları çoktur 7. adam (birinin sözünü dinleyen, nazını çeken kimse, kayırcı) * **ev merivê min e, li gotina min guhdarî dike** o benim adamımdır benim sözümü dinler 8. adam (iyi huylu, güvenilir kimse) * **apê min merivekî dinyadîtî ye** amcam güngörmüş adamdır 9. adam (görev-

li kimse) * **merivê ku li vê dinêre li ku ye?** buraya bakan adam nerede? 10. adam (bileşik isimlerde; bir alanda derin bilgisi olan veya bir alanı benimsemiş kimse) * **meriv-dewlet** devlet adamı 11. akraba, hısım * **ew merivê me ye** o bizim akrabamızdır 12. *nd* kişi (eş, koca) * **ê ku merivan rezil jî dike û eziz dike jin e** kişiyi rezil eden de karısı, vezir eden de 13. adam, insan (belgisiz zamir yerine; herkes, kim olursa olsun) * **hêrsa merivan radikin** adamın kafasını bozuyorlar * **ma meriv li vê jî nareme?** insan bunu düşünmez mi? ~ **bextê mêran naçewitne** yığidi öldür hakkını yeme ~ **bextê mêran xera nake** yığidi öldür hakkını yeme ~ **bêhostayekî naçe çiyayekî** her işin bir ehli vardır, onsuз iş yapınamak lazım ~ **bi hev ~ e** insan insanla insandır, birlik ve beraberliğin önemine değinen bir deyim ~ **bi pîrsê diçe Xursê** (an jî **Qersê**) Sora sora Bağdat (veya Kâbe) bulunur ~ **bi xebêdanê jî hev fehîm dike** insan konuşa konuşa, hayvan koklaşa koklaşa ~ **bixwe bixwe wê qatîyê xaniyan jî bixwe** hazıra dağlar dayanmaz ~ **carinan a nav dilê xwe dibêjê** insan gönlünün artığını söyler ~ **çi qas jîr be xwe dixapîne** hep kendini düşünenler sonunda kendilerini kandırırlar ~ **dar e, cil star e** insanı gösteren üst başdır ~ **di (cihekî) de hilnehatin** (caddeler, sokaklar) adam almainak ~ **dibêje qey tu jî hundirê hêkê derketiyî ne de çit kîrdim** birisin sen ~ **dibêje qey şeytanê we kor bûye** şeytan geçmiş gibi ~ **e jî benî ademê şîrê xav vexwariye** insanoğlu çiğ süt emmiş ~ **e, şîrê xav vexwariye** insanoğlu çiğ süt emmiş, çiğ süt emmiş ~ **ê hev be jî hev nabe** et ve tırnak birbirinden ayrılmaz ~ **hevalê qijikê be nikulê ~ di gû de ye** kılavuzu karga olanın burnu bokta kurtulmaz (vaya çıkmaz) ~ **hewceyî hev û agir dibe** komşu komşunun külünü (veya tütününe) muhtaçtır ~ **heye xwe xweş dike mirov** heyê xwe reş dike kendini sevdirenked de, kendini nefret ettirmek de insanın elindedir ~ **hez nake lê binê re** surata bak süngüye davran ~ **hez nekirin li rûyê (yekî) nihêrtin** yüzüne bakılmaz ~ **jî çi bireve di wî digere** neden kaçarsan ona bulaşırsın ~ **jî guran bitîrse nikare pez xwedî bike** demirden kormkan trene binmez? ~ **jî kerê hevalan zû peya dibe** eğreti ata binen, tez iner ~ **jî linga bişemite tê ser xwe, bi ziman bişemite nayê ser xwe** insanın dilidir başının belâsı ~ **jî rûyê hevalê xwe dixerife** kişi refikinden azar ~ **jî we têr nabe** size doyum olmaz ~ **kerê xwe bi singê wî ve girê nade** (birinin) ipiyle kuyuya inilmez ~ **kûçikê di-de xatîrê xweyê wî** hatırın hatırı vardır ~ **li ba kê be exlaqê wî hilfîne** üzüm üzümüne ba-

ka baka kararır ~ **li kêmi xwe naxe** yaralı kuşa kurşun sıkılmaz ~ **naxwaze lê binêre** yenilir (ya da yenir) yutulur gibi değil (hoşa gitmeyen beğenilmeyen nitelikte olan) ~ **ne di govendê de be, govend xweş** e içi beni yakar dışı eli (veya seni) yakar ~ **ne li pey (yekî) kare here û ne ji li pêşiya (wî)** önünde ardında gidilmez ~ **neecibandin** adam beğenmemek ~ **netirse li dînê xwe napirse** insan bazende birilerinden korkmalı ~ **nikare bide ber hev** kıyas kabul etmez ~ **nikare devê xelkê girê bide** el alemin ağzı torba değil ki büzesin ~ **parsûyê xwe raberî** her kesî **nade** insan sırlarını herkese anlatmama, insan kendi hatalarını, eksikliklerini herkese göstermemeli ~ **piçik piçik dîçe ber kuçik** kerte kerte hedefe ulaşılır ~ **sihêtiya zozan bi kavirekî dike** tanımadığın bir yeri önce araştırınak lazun ~ **tiliyan di çavê hev re bike hev nabîne** zifiri karanlık olmak ~ **tişt necehdîne ji xwe ber çênabe** kaya uçmazsa dere dolmaz ~ **toximê mirinê** ye insan ölümlüdür ~ **û xîzm** hısın akraba ~ **xweş dan xebitandin** adam kullanmak ~ **xwezî nake lê binêre** yenilir (ya da yenir) yutulur gibi değil (hoşa gitmeyen beğenilmeyen nitelikte olan) ~ **zikê xwe nade bi piştê xwe** nefsi için insan hanilerini satmaz ~ **an şîrê xîç vexwariye** insan çiğ süt emmiştir ~ **an tî dibe ser avê tî tîne** suya götürüp susuz getirir ~ **ekî çend pere ye kaç** paralık (adam veya şey) ~ **ekî hay ji xwe hebûn** suya sabuna dokunmamak ~ **ê (karekî)** (bir işin) adamı ~ **ê baş kifş** e misk yerini belli eder ~ **ê bikêr heval jê dibehicin** meyveli ağacı taşlarlar ~ **ê civat û caxiyan** salon adamı ~ **ê çors** ham ervah ~ **ê dilrehm** baba adam ~ **ê deyndar persikandî** ye borçlu ölmez, benzi sararır ~ **ê dirêj zû didehebe, yê kin esûsekî ye, dereng didehebe** bodur tavuk her gün (veya her dem) piliç ~ **ê (...)** **hatin** akrabası gelinek ~ **ê ku here masiyan qûna wî şil dibe** hanama giren terler ~ **ê ku ji gur bitirse naçe mêşê** demirden korkan trene binmez ~ **ê meriv bibin kevir jî serê meriv naşikênin** insanın hısımları taş olsa baş yarmaz ~ **ê rojê** ye günün adamı (zamanın gereğine göre yön ve tutum değiştiren) ~ **ê ters** kara damaklı ~ **ê xerab** ırz düşmanı ~ **ê xweşik** gökçek ~ **o bêper o, bêbask o** insan kuşu misali (uzakça bir yere gidildiğinde söylenir)

merivahî *m* insanlık

merivane *rd* insanca

merivatî *m* 1. insanlık (insanı insan yapan, insanın doğasını oluşturan niteliklerin hepsi) 2. insanlık (insanın değerini, saygınlığını veren öz, insana yaraşır yaşama ve düşünme ilkesi) 3. insanlık (insanı sevme, insancıl ol-

ma) * **dersa merivatiyê da her kesî** herkese insanlık dersi verdi 4. akrabalık, hısımlık ~ **dî rûyê (yekî) de tune bûn** insanlık nedir bilmemek ~ **danîn** akrabalık kurmak, dü-nürlük kurmak ~ **kirin** 1) insanlık etmek 2) akrabalık kurmak

merivayî *m* 1. insanlık (insanı insan yapan, insanın doğasını oluşturan niteliklerin hepsi) 2. insanlık (insanın değerini, saygınlığını veren öz, insana yaraşır yaşama ve düşünme ilkesi) 3. insanlık (insanı sevme, insancıl olma) * **dersa merivahiye da her kesî** herkese insanlık dersi verdi 4. akrabalık, hısımlık

merivbûn *m* insanlaşma

merivbûyîn *m* insanlaşına

merivhez *rd* 1. insancı, insancıl (insana değer veren) 2. *fel* insancıl, hümanist

merivhezî *m* 1. insancılık 2. *fel* insancılık, hümanizm

merivhezibûn *m* insancılaşma

merivhezî bûn *l/gh* insancılaşmak

merivî *rd* insanî, insansal

merivkî *rd* insanca, insana yaraşır bir biçimde

merivkok *rd/nd* adamcık, insancık

merivok *rd/nd* adamcık, insancık

merivokî *rd* insansı

merivperest *sos/nd* insan içinci

merivperestî *sos/m* insan içincilik

merivperwer *rd* 1. insancı, insancıl (insana değer veren) 2. *fel* insancıl, hümanist

merivperwerî *m* 1. insancılık 2. *fel* insancılık, hümanizm

merivperweribûn *m* insancılaşma

merivperwerî bûn *l/gh* insancılaşmak

merivtayî *m* 1. insanlık 2. akrabalık, hısımlık **merixandin** (I) *m* çökertme, çöktürme (çöktürüp okurtma)

merixandin (II) *m* 1. ezme 2. zedeleme

merixandin (I) *l/gh* çökmek, çöktürmek (çöktürüp okurtmak)

merixandin (II) *l/gh* 1. ezme 2. zedelemek

merixandin *rd* 1. ezik 2. zedeli

merixî *rd* 1. ezik 2. zedeli

merixîn (I) *m* çökme, çöküş yere çömme (küçük ve büyükbaş hayvanlar için) * **merixîna çêlekê** ineğin çöküşü

merixîn (II) *m* 1. ezilme 2. zedelenme

merixîn (I) *l/gh* çökmek, yere çömmek (küçük ve büyükbaş hayvanlar için)

merixîn (II) *l/gh* 1. ezilmek (yemek, meyve ve sebzeler için) 2. zedelenmek

meriyet *m* mer'iyet, yürürlülük, geçerlik

merizandin *m* hastalatma

merizandin *l/gh* hastalatmak

merizîn *m* hastalanma, hastalanış

merizîn *l/gh* hastalanmak

merî *bnr* mirov

meribûn *m* yürürlülüğe girme

merî bûn *l/gh* yürürlülüğe girmek

meribûyîn *m* yürürlülüğe giriş
merîdyen *ast/m* meridyen
merîfet *m* marifet
merîfetdar *rd* marifetli
merîfetdarî *m* marifetlilik
merîfetnak *rd* marifetli
merîfetnakî *m* marifetlilik
Merih *m* Mars, Mars gezegeni
merîn *m* meleme
merîn *l/gh* melemek (keçi, oğlaklar için)
merînî *m* ineleme, meleyiş
merînos *m* 1. inerinos (Ovis aries hispanica)
 2. merinos (bu koyundan elde edilen yün) 3.
rd merinos (bu yünden yapılmış olan)
merîstem *bot/m* sürgen doku
merît *m* yeterlilik
Merix *ast/m* Merih
merkane (I) *n* 1. kavanoz 2. kavanoz (kavanoz
 dolusu) * **du qebanoz rîçal** iki kavanoz reçel
merkane (I) *n* küp
merkantîlîst *nd/nt* merkantilist
merkantîlîzm *m* merkantilizm
merkeb *m* büyükçe küfe
merkemot *bnr* melkemet
merkez *m* 1. merkez (herhangi bir yerin yöne-
 tim yeri) * **merkeza saziyê** kurum merkezi
 2. merkez (bir işin öğretildiği yer) * **merke-
 za perwerdehiyê** eğitim merkezi 3. merkez
 (bir işin yoğun olarak yapıldığı yer) * **mer-
 keza pişesaziyê** endüstri merkezi 4. merkez
 (belirli bir yerin ortası) * **merkeza bajêr** şe-
 hir merkezi
merkezî *rd* merkezi
merkezîbûn *m* merkezileşme
merkezî bûn *l/gh* merkezileşmek
merkezîkirin *m* merkezileştirmek
merkezî kirin *l/gh* merkezileştirmek
merkirin *m* bellemek (bel küreği ile toprağı
 işleme)
mer kirin *l/gh* bellemek (bel küreği ile topra-
 ğı işlemek)
merkirî *rd* belenmiş (bel küreği ile kazılmış
 olan)
Merkûr *ast/m* Merkür
mermal *n* akraba
mermer *n* 1. mermer 2. *rd* mermer (mermer-
 den yapılmış olan)
mermerdar *rd* mermerli
mermerîbûn *jeo/m* mermerleşme
mermerî bûn *l/gh* mermerleşmek
mermerkirin *m* mermerleme
mermer kirin *l/gh* mermerlemek
mermerkirî *rd* mermerli, mermer döşenmiş o-
 lan
mermertraş *nd/nt* mermerci, mermer ustası
mermertraş *nd/nt* mermerci, mermer ustası
mermervan *nd/nt* mermerci
mermervanî *m* mermercilik
meroje *bot/m* kuşkonmaz

merov *bnr* meriv
merqed *m* merkat, mezar, kabir
mersef *m* sini, tepsi
merserize *nd* 1. merserize 2. merserize (mer-
 serizeden yapılmış olan)
mersiye *m* mersiye, ağıt
mersiyexwîn *nd/nt* mersiyeihan
merş *m* çul, kilim
merşfiroş *nd/nt* kilimci (satan)
merşfiroşî *nd/nt* kilimcilik
merşik *m* çul, palas, yayğı ~a **feqîran her tim**
qetiyayî ye fakirin çulu her zaman eski püs-
 küdür
merşker *nd/nt* kilimci (imal eden)
merşkerî *nd/nt* kilimcilik
mertal *n* 1. kalkan 2. *mec* kalkan (koruyucu)
 ~ê **Diyaarbekirî** Diyarbakır yapımı bir kal-
 kan türü ~ê **Entabî** Antep yapımı kalkan ~ê
Helebî Halep yapımı kalkan
mertalgêr *nd/nt* kalkancı
mertalgêrî *m* kalkancılık
mertalî *m* kalkanlık
mertalkî *h* avuçiçi dışa dönük olarak ot, ekin
 biçme türü
mertalok *n* kalkan, küçük kalkan
mertalokî *rd* kalkanımı
mertaş *m* mertek
mertaş *bnr* mirdiyak
mertaxkirin *m* kabalama (maden ocakları i-
 çin)
mertax kirin *l/gh* kabalamak (maden ocakları
 için)
mertebe *m* meretebe
mertek *n* mertek
mertoxe *m* meyane
merû *bnr* meriv
merûf *rd* 1. maruf (herkesçe bilinen, tanınan)
 2. maruf (şeriatın uygun bulduğu, beğendi-
 ği, buyurduğu)
merûm *rd* 1. mahrum 2. *m/mec* kadın
merûz *rd* maruz ~ **hiştin** maruz bırakmak
merûzat *m* maruzat, sunuş
merûzman *m* maruz bulunma (veya olma)
merûz man *l/gh* maruz bulunmak (veya ol-
 mak)
merwend *bnr* melwend
merx *bot/m* ardıc, yabanî ardıc
merxeme *m* 1. tülbent (kadın baş örtüsü) 2.
 soğuk bez ~ **ya nimêjê** namaz baş örtüsü
merxemefiroş *nd/nt* tülbentçi (satan kimse)
merz (I) *m* sınır
merz (II) *m* özür
merzandin *m* özür dileme
merzandin *l/gh* özür dilemek
merze *bot/m* gelin otu, güvey feneri, güvey o-
 tu (Physalis alkekengi)
merzeban *dîr/h* marsıvan
merzekew *bot/m* keklik otu, reyhan, yer fesle-
 ğeni

merzekewîle *bot/m* keklik out, yer fesleğeni
merzel *bnr* mezel
merzib *m* çörten
merzone *bnr* mezmome
mes (I) *bnr* kes mes
mes m mest (hafif ve yumuşak bir tür ayakkabı)
mesafe m 1. mesafe * **hesp mesafe ji navê rakir** at mesafeyi kapattı 2. mesafe, resmiyet (ilişkilerde) ~ **hiştin** mesafe bırakın (veya koymak) ~ **kirin** (an ji xistin) nava xwe arayı açmak ~ **ya dengcûnê** kulak erimi ~ **ya gulê** kurşun erimi ~ **yeke guleyekê** (an ji berrikekê) bir kurşun atımı
mesahe m 1. mesahe, yüz ölçümü 2. *mat* yüz ölçümü ~ **ya rûbarî** yüz ölçümü
mesaî m mesaî ~ **kirin** mesaî yapmak (veya mesaîye kalınak)
mesaj m mesaj, ileti ~ **danîn** mesaj bırakmak ~ **fê barandin** (birini) mesaja tutmak, mesaj yağmuruna tutmak
mesal m masal
mesame biy/m mesame, gözenek
mescid m mescid
mesder rz/m mastar, eylemlilik
mese (I) m mas, mest ayakkabı
mese (II) m masa ~ **ya ûtiyê** ütü tahtası (veya masası)
meseb m mevzi
mesef m büyükçe ve yayvan yemek kabı
mesefe m sini
mesel m mesel
mesela h meselâ, örneğin, söz gelimi, söz geliş, söz temsili
mesele m 1. mesel, masal 2. mesele, sorun, problem ~ **çêkirin** mesele çıkarmak ~ **nû bûn** hortlamak (herhangi bir sorun yeniden ortaya çıkmak) ~ **tune!** mesele yok! ~ **ya dûvdîrêj** e uzun hikâye ~ **ya man û nemanê** hayat memat meselesi
meselok m 1. mesel, hikaye 2. *mec* masal (boş ve yalan söz) 3. fıkra
meser m muharese
mesere m üzümün sıkıldığı ve şirasının çıkarıldığı yer
mesfiroş nd/nt mestçi
mesfiroşî m mestçilik
mesh m mesh (aptest alırken) ~ **kirin** mesh etmek
mesihandin m 1. ovma 2. sürtme, sürtürme
mesihandin l/gh 1. ovmak 2. sürtmek, sürttürmek
mesihîn m 1. ovulma 2. sürtünme, kertme (sertçe sürtünme)
mesihîn l/gh 1. ovulmak 2. sürtünmek, kertmek (sertçe sürtünmek)
meshkirin m meshetme
mesh kirin l/gh meshetmek
mesilhet bnr meslehet
mesix m mesh (aptest alırken)

mesixkirin m mesh etme
mesix kirin l/gh mesh etmek
Mesih nd Mesih (Hz. İsa)
Mesihî nd/nt Mesihî (Hristiyan)
mesihîbûn m hristiyanlaşma
mesihîkirin m hristiyanlaştırma
Mesihî m Hristiyanlık
mesil m 1. küçük dere, vadi, belen 2. yarın (selim açtığı çukur) 3. *jeo* kemer 4. güneş görmeyen dağ yamacı
mesilok bnr mesil
mesîn bnr misîn
mesken n mesken
meskenyar rd meskenli
meskenyarbûn m yerleşme, yurtlanma
meskenyar bûn l/gh yerleşmek, yurtlanmak
meskenyarkirin m yerleştirme, yurtlandırma
meskenyar kirin l/gh yerleştirmek, yurtlandırmak
mesker nd/nt mestçi (imal eden)
meskerî m mestçilik
meslehet m maslahat, iş, önemli iş, mesele
meslehetguzar nd/nt maslahatgûzar, işgüder
meslehetguzarî m maslahatgûzarlık, işgüderlik
meslek n meslek
mesleki rd mesleki
mesnet m mesnet, dayanak
mesnewî wj/m mesnevi
mesnewixwan nd/nt mesnevi okuyan
mesqel (I) rd maskara
mesqel (II) m cilalama, parlatma ~ **kirin** cilalamak, parlatmak
mesqelok bnr metelok
mesqere (I) m maskara, rimel
mesqere (II) nd/rd maskara, soytarı
mesqerî m maskaralık
mesra m tesisat
mesre m masura
mesref m 1. masraf, gider 2. *bz* masraf, gider (gelecekte gelecek değerler karşılığı yapılan harcama) ~ **kirin** masraf etmek ~ **lê zêde bûn** masrafı artmak ~ **a giran** büyük masraf ~ **a (yekî) giran bûn** masrafı artmak, mkülfeti artmak ~ **a (...) kişandin** masrafı çekmek ~ **a rê harcirah ~ên xwe giran kirin** masraf kapısı açmak ~ **ên (yekî) kirin** masraf görmek * **ez mesrefên wan dikim** masraflarını ben görüyorum
mesrefbûn m masraf olunma
mesref bûn l/gh masraf olunmak
mesrefdar rd masraflı
mesrefe m sini
mesrefkirin m masraf etme
mesref kirin l/gh masraf etmek
mesrefkirî rd masraf edilmiş, masruf
mest (I) m mes, mas (bir tür ayakkabı)
mest (II) rd büyük, iri ~ **û mezin** bûs büyük, kocaman ~ **û mezinî** bûs büyüklük, kocamanlık ~ **î mezin** en büyük

mest (III) *rd* mest, esrik ~ **bûn** mest olmak ~ **kirin** mest etmek
mestane *h* mestane, mestçe
mestbûn *m* 1. mest olma, esrime, mayışma 2. sızma (alkol veya yorgunluk gibi sebeplerden ötürü)
mest bûn *l/gh* 1. mest olmak, esrimek, mayışmak 2. sızmak (alkol veya yorgunluk gibi sebeplerden ötürü)
mestbûyîn *m* 1. mest oluş, esrime, mayışma 2. sızış (alkol veya yorgunluk gibi sebeplerden ötürü)
mestek *m* reçine
mestekî *m* akındırık, akına, reçine
mestere (I) *m* cetvel
mestere (II) numune, örnek 2. numunelik, örneklik
mestî *m* mestlik, esriklik
mestkî *h* mestane
mestkî *m* akındırık, reçine
mestûr *rd* saklı, örtülü, gizli
mesûd *rd* mesut ~ **bûn** mesut olmak ~ **kirin** mesut etmek
mesûl *rd* mesul, sorumlu ~ **bûn** mesul olmak
mesûldarî *m* sorum, sorumluluk
mesûliyet *m* mesuliyet, sorum, sorumluluk
mesûlî *m* sorumluluk
mesûm *rd* masum, günahsız, tertemiz
mesûmane *h* masumca
mesûmiyet *m* masumiyet, masumluk
mesûmî *m* masumluk
meswek *m* Yezidi Kürtlerinin Rumî takvimine göre nisan ayında hazırladıkları bir yemek
mesxen *m* mahzen
meş *m* 1. yürüyüş (yüreme işi veya biçimi) 2. yürüyüş (spor amacıyla yapılan yürüme) * **ez her sibehe meş dikim** her sabah yürüyüş yaparım 3. yürüyüş (bir olayı protesto etmek, bir konuya dikkat çekmek amacıyla topluca yürüme) * **gel meş çekir** halk yürüyüş yaptı 4. yürüyüş (birliklerin bir yerden başka bir yere gitmesi) 5. eşkin, link (atın bir tür hızlı yürüyüşü) 6. *lşk/b* marş (yürü komutu) ~ **bi** ~ *h* salına salına, sallana sallana ~ **bi** ~ **çûn** salına salına gitmek ~ **çekirin** yürüyüş yapmak ~ **kirin** yürüyüş yapmak (spor amacıyla) 2) yürüyüş yapmak ~ **li dar xistin** yürüyüş düzenlemek ~ **!** marş marş! ~ **pêk anîn** yürüyüş gerçekleştirmek (veya düzenlemek) ~ **saz kirin** yürüyüş düzenlemek ~ **a bêdeng** sessiz yürüyüş ~ **a bi çindê** *sp* karga yürüyüşü ~ **a bi qotlofskan** ördek yürüyüşü ~ **a filan** *sp* fil yürüyüşü ~ **a hirçê** *sp* ayı yürüyüşü ~ **a kosi** kaplumbağa yürüyüşü ~ **a nerm** yavaş ve sesizce yürüyüş ~ **a nimayîşe** gösteri yürüyüşü ~ **a xetireyî** meşaleli yürüyüş, fener alayı
meşal *m* dilli alev, alaz (dilim haline gelmiş nesneler; giysi püskülü gibi)

meşalan *m* denizden esen yel
meşale *m* meşale
meşan *m* yürütüm
meşandin *m* yürütme
meşandin *l/gh* 1. yürütmek 2. yürütmek (gektiği gibi yapmak, uygulamak) * **karên xwe mîna berê dimeşîne** işlerini eskisi gibi yürütüyor
meşaqet *m* meşakkat, güçlük (ağır ve yorucu emek)
meşayîq *bnr* şêx û meşayîq
meşer *m* maşer
meşfen *m* tenişir
meşê *m* yorga
meşgeh *m* güzergâh
meşhed *m* meşhed (şehit düşülen yer veya şehidin gömüldüğü yer)
meşhûr *rd* meşhur, ünlü ~ **bûn** meşhur olmak ~ **kirin** meşhur etmek
meşhûrî *m* meşhurluk
meşîyan *m* yürüyüş
meşîn *m* yürüme
meşîn *l/gh* 1. yürümek 2. *mec* yürümek (geği gibi yapılmak veya ilerlemek) * **karên me xweş dimeşîn** işlerimiz iyi yürüyor * **bi-meş! yürü!** (marş)
meşk (I) *m* 1. yayık 2. kırba, tulum 3. *argo* göbek 4. deri ~ **kil kirin** yayık yaymak ~ **kulandin** yayık yaymak
meşk (II) *mzk/m* tulum (üflelemeli çalgı)
meşka darîn *nd* daldız, ağaçtan yayık
meşkîk *m* bir tür kürt tatlısı
meşkinî *rd* deri, deriden yapılmış olan
meşlûr *m* bandırma, sucuk ~ **a kefikê** küpük bandırması
meşlûrfiroş *nd/ht* sucukçu (satan kimse)
meşlûrfiroşî *m* sucukçuluk
meşlûrvan *nd/ht* sucukçu
meşlûrvanî *m* sucukçuluk
meşneqe *m* giyotin
meşq *m* 1. meşk, yazı örneği (bir öğretmenin öğrencilerine aynını yazmak için verdiği yazı örneği) 2. meşk, alıştırma, egzersiz 3. eğlence, eğlenme 4. *lşk* talim (uygulamalı olarak yapılan askerlik öğrenimi) ~ **kirin** 1) meşk etmek 2) alıştırma yapmak 3) talim yapmak 4) antreman yapmak
meşqale *m* meş kale, uğraşı
meşqbar *rd* eğitilebilir
meşqdîti *rd* talimli
meşqgeh *lşk/m* talimgâh
meşqker *nd/ht* 1. dikte edici 2. talimci, eğitimci
meşqkirin *m* 1. meşk etme, dikte etme 2. alıştırma yapma, egzersiz yapma 3. talim etmek
meşq kirin *l/gh* 1. meşk etmek, dikte etmek 2. alıştırma yapmak, egzersiz yapmak 3. talim etmek
meşqkiri *rd* 1. talimli 2. antremanlı

meşqûl *rd* meşgul ~î *xwe bûn* dış dünyayla bağları kesik olmak
meşqûliyet *m* meşguliyet, uğraş
meşqûlî *m* meşguliyet
meşqvan *nd/nt* talimci, terbiyeci, eğitimci
meşqxane *lşk/m* talimhane
meşqyar *nd/nt* terbiyeci, eğitimci
meşqyarî *m* terbiyecilik, eğitimcilik
meşrebe *m* maşraba
meşref *m* kıldan yapma çuval şeklinde daha kısa ve dört köşe yüklük
meşrû *rd* meşru ~ *hesibandin* meşru saymak ~ *kirin* meşru kılmak
meşrûbat *m* meşrubat, içecekler
meşrûbûn *m* meşrulaşma
meşrû bûn *l/gh* meşrulaşmak
meşrûiyyet *m* meşruiyet
meşrûkirin *m* meşrulaştırma
meşrû kirin *l/gh* meşrulaştırmak
meşrûtiyyet *m* meşrutiyet
meşrûtiyyetxwaz *nd/nt* meşrutiyetçi
meşrûtiyyetxwazî *m* meşrutiyetçilik
meşrûti *m* meşruluk, meşruiyet
meşt *m* kiris
meştel *m* fidelik, fide ekim alanı
meştin *m* temizleme, silme
meştin *l/gh* temizlemek, silmek
meşûl *m* cevizin dış kabuğu
meşûn *m* salacak, tenesir
meşûq *n* maşuk, sevilen (aşık olunan erkek)
meşvan *nd/nt* yürüyüşçü
meşvanî *m* yürüyüşçülük
meşwerdek *rd* suna gibi, sülün gibi, ördek gibi yürüyen
meşwerdekî *h* badi badi yürüyüş ~ *çûn* badi badi yürümek (veya gitmek, koşmak)
meşweret *m* meşveret
meşxel *m* meşale
meşxele (I) *m* meşgale, uğraşı
meşxele (II) *m* meşale
meşxeram *rd* nazik yürüyüşlü kız
meşxet *nd* meşhet (şehit düşülen yer veya şehidin gömüldüğü yer)
meşxûl *rd* 1. meşgul (bir işle uğraşan, iş görmekte olan) 2. meşgul (çalışır, kullanılır durumda olan, dolu) * **telefon meşxûl** e telefon meşgul ~ **bûn** meşgul olmak ~ **kirin** meşgul etmek
meşxweş *rd* eşkin, eşkinli (eşkin yürüyen at)
met *m* hala, bibi
meta *m* meta
metabolizma *biy/m* metabolizma
metaf *nd/nt* dokumacı
metafizik *fel/m* 1. metafizik 2. *rd* metafizik
metafizikparêz *nd/nt* metafizikçi
metafizikparêzî *m* metafizikçilik
metah *rd* nazlı ~ **ketin** (an jî xistin) nazlanmak
metal *n* metal ~**ên** **alkalî** alkali metaller

metalik *rd* metalik
metalografi *m* metalografi
metaloît *kim/rd* metaloit, metalsi, madensi
metalurjî *m* metalürji, metal bilimi
metalurjîk *rd* metalürjik
metamorfik *rd* metamorfik
metamorfizm *jeo/m*
metamorfizm *jeo/m* metamorfizm, başkalaşım
metamorföz *biy/m* metamorföz, başkalaşma
metan *kim/m* metan, metan gazı
metanet *m* metanet, dayanıtı
metapsişik *psi/rd* metapsişik, ruh ötesi
metastaz *bi/m* metastaz
metatîz *rz/m* metatez, göçüşme
metbea *m* matbaa, basım evi
metbex *m* mutfak, aş damı
metbûa *m* matbua
metbûat *m* matbuat, basın
metel (I) *rd* fesat,ortalığı karıştıran
metel (II) *m* 1. mesel, kıssa, anekdot, fıkra 2. tekerleme
metel (III) *rd* 1. şaşkın 2. *m* hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık) ~ **man** hayrete (veya hayretlere) düşmek
metelbüyî *rd* şaşkın, şaşa kalmış olan
metelbûn *m* 1. şaşılma, şaşırma, tuhaflaşma 2. hayrette (veya hayretler içinde) kalma, taşlaşma, dona kalma
metel bûn *l/gh* 1. şaşılmak, şaşırma, tuhaflaşmak * **tiştên ku mirov jê metel dibe dike** şaşılacak şeyler yapıyor 2. hayrette (veya hayretler içinde) kalmak, taşlaşmak, dona kalmak
metelbüyîn *m* 1. şaşılma, şaşırış, tuhaflaşma 2. hayrette (veya hayretler içinde) kalma, taşlaşış, dona kalış
metelhişt *rd* şaşırtıcı
metelhiştin *m* şaşırtma, şaşkına çevirme
metel hiştin *l/gh* şaşırtmak, şaşkına çevirmek
metelik *m* 1. metelik 2. metelik (çok az para) * **bi min re metelik tune** bende metelik yok ~ **jê çenebûn** metelîge kurşun atmak
metelî *m* şaşkınlık (**yek**) ~ **bûn** (biri) şaşkına dönme
metelîbûn *m* şaşkınlaşma
metelî bûn *l/gh* şaşkınlaşmak
metelîbüyîn *m* şaşkınlış
metelîti *m* şaşkınlık
metelkî *h* şaşkınca
metelman *m* şaşakalma, şaşma, şaşılma, şaşırma, tuhaflaşma
metel man *l/gh* şaşakalmak, şaşmak, şaşılmak, şaşırma, tuhaflaşmak * **tiştên ku mirov jê metel dimîne dike** şaşılacak şeyler yapıyor
metelmayî *rd* şaşkın, tuhaflaşmış, şaşırıp kalmış olan (**yek**) ~ **kirin** (birini) şaşkına çevirmek

metelmayî hiştin *l/gh* hayrette bırakmak
metelmayîn *m* şaşakalma, şaşma, şaşılma, şaşırma, tuhaflaşma
metelok *m* 1. mesel, küçük folklorik hikaye, kısa ata sözü 2. kıssa, anekdot, fıkra 3. öz deyiş, kelâmîkibar ~a **vala** kurt masalı
metelokbêj *nd/nt* mesel anlatıcısı
metelokbêjî *m* mesel anlatıcılığı
metelokvan *nd/nt* mesel anlatıcısı
metelokvanî *m* mesel anlatıcılığı
meteor *ast/m* 1. meteor, gök taşı 2. meteor, akan yıldız
meteorî *m* meteorit
meteorolog *nd/nt* meteorolog
meteorolojî *m* meteoroloji, hava bilgisi
meteorolojik *rd* meteorolojik
metere *n* matara
meteris *m* 1. evsin (avcı mevzisi) 2. meteris, mevzi, siper
metersî *m* 1. tehlike 2. tasa, kaygı
metersîdar *rd* tehlikeli
meteryal *m* materyal, malzeme, gereç
meteryalist *fe/nd* materyalist, maddeci
meteryalizm
meteryalizm *m* meteryalizm, maddencilik ~a **diyalektîk** diyalekt meteryalizm ~a **dîrokî** (an jî **tarîxî**) tarihsel meteryalizm
metê *b* hala (teklifsiz konuşmalarda)
meth *n* meth, övgü, övme ~ **dan** methetmek ~ **kirin** methetmek, övmek ~ê (**yekî**) **kirin** (birini) methetmek, övmek ~ê **xwe dan** kendini övmek
methel *m* **bnr** metel
methelok *bnr* metelok
methelokbêj *bnr* metelokbêj
methelokbêjî *bnr* metelokbêji
methiye *wj/m* methiye
methker *rd* övgücü
metihkirin *n* övme
meth kirin *l/gh* övmek
metik *m* hala, halacı
metil *m* istek, niyet
metin *m* metin, tekst
metinxwîn *nd/nt* metin okuyucusu
metirke *m* bel, bel küreği
metirsî *m* 1. tehlike 2. tehlike (gerçekleşme ihtimali bulunan fakat istenmeyen durum) 3. endişe, kaygı, korku ~ **li dû xwe hiştin** tehlike atlamak
metirsîdar *rd* 1. tehlikeli 2. kaygılı
metirsîdarbûn *m* kaygılanma
metirsîdar bûn *l/gh* kaygılanmak
metirsîdarbûyîn *m* kaygılanış
metirsîdarî *m* kaygınlık
metirsîdarkirin *m* kaygılandırma
metirsîdar kirin *l/gh* kaygılandırmak
metirsîdarkî *rd/h* tehlikelice
metil *kîm/m* metil
metilen *kîm/m* metilen

metîlik *kîm/rd* metilik
metîn *rd* metin, güçlü
metle *wj/nd* matla (divan edebiyatında kaside veya gazelin ilk beyti)
metlef *m* niyet
metn *m* 1. metin, tekst 2. nağme
metod *m* metot, yöntem
metodik *rd* metodik, yöntemli
metodîst *nd/nt* metodîst
metodolojî *m* metodoloji yöntem bilimi
metodolojik *rd* metodolojik, yöntem bilimsel
metodolog *nd/nt* metodolog
metqeb *m* matkap, delgi
metqebvan *nd/nt* matkapçı
metrah *m* matrah
metraj *m* metraj
metrajdar *rd* metrajlı
metran (I) *m* zıpkın
metran (II) *n* piskopos
metranî *m* 1. piskoposluk (piskoposluk makamı) 2. piskoposluk (piskoposluk makamı)
metrankirin *m* zıpkınlama
metran kirin *l/gh* zıpkınlamak
metranvan *nd* zıpkıncı
metranxane *m* metropolis
metre *m* 1. metre (temel ölçü birimi, kısaltması M) 2. metre (ölçü aracı olarak) 3. *rd* metre (herhangi bir metre uzunluğunda olan) * **sê metre qumaş** üç metre kumaş ~**ya pola** çelik metre
metrebaz *bnr* medrebaz
metre çarçik *mat/nd* metre kare
metre çargoşe *mat/nd* metre kare
metre kûp *mat/nd* metre küp
metrek *m* mertek
metres *m* metres
metresî *m* metreslik
metreyî *rd* 1. metresel 2. *nd* metrelik * **qumaşê sê metreyî** üç metrelik kumaş
metrîk *rd* metrik
metro (I) *bnr* metre
metro (II) *m* 1. metro (yer altı demir yolu hattı) 2. metro (bu hatta çalışan taşıt)
metronom *m* metronom, hız belirtici
metropol *m* metropol, ana kent
metropolît *ol/n* metropolit
metrozî *m* alay (tiye alma) ~ **kirin** alaya almak
metrûk *rd* metruk, terkedilmiş olan
metrûke *rd* metruke, sahihsiz
meved *bnr* meved
meved *m* törpü (marangöz törpüsü)
mevedkirin *m* törpüleme, cumbalama
meved kirin *l/gh* törpülemek, cumbalamak
mevedkirî *rd* törpülü, törpülenmiş olan
mevsik *m* süzgeç
mevşek *m* döven
mevşen *m* tenesir
mewc *m* 1. dalga 2. birikinti (sıvı birikintisi)

mewcûd *rd* 1. mevcut, var olan 2. mevcut (bir topluluğu oluşturan bireylerin tümü) * **mewcûda** *dibistanê* okulun mevcudu
mewcûdiyet *m* 1. mevcudiyet 2. *fel* mevcudiyet, var oluş
mewd *m* servet
mewda *m* müddet, süre ~ya bihîstinê kulak e-rimi
mewdan *m* servet, varlık
mewdel atların veya katırların boyunlarına bağlanan ip
mewdûat *m* mevduat, tevdiat
mewemew *m* 1. miyavlama 2. *h* miyav miyav
mewemewkirin *m* miyavlama
mewemew kirin *l/gh* miyavlamak
mewhûm *rd* mevhum, şüpheli
mewicandin *m* 1. dalgalandırma 2. gölleme
mewicandin *l/gh* 1. dalgalandırmak 2. göllemek
mewicîn *m* 1. dalgalanma 2. göllenme, birikme (sıvılar için) 3. belenme, bulanma
mewicîn *l/ngh* 1. dalgalanmak 2. göllenmek, birikmek (sıvılar için) 3. belenmek, bulanmak * *dî xwînê de mewicî* kana bulandı 4. dolmak * *qedeh mewicî* pardak doldu
mewij *m* kuru üzüm, çemiç ~a kişmiş kuru üzüm ~a *reş dî qirîkê de xuya dike* çok güzel bayan
mewijanî *m* kuru üzümlük üzüm cinsi
mewijî *m* kuru üzümlük bir üzüm türü
mewijk *m* kuru üzüm
mewijok *m* 1. kendiliğinden oluşan kuru üzüm 2. kuru üzüm büyüklüğünde ve sulu yara
mewik *m* düğme
mewîn *m* miyavlama
mewîn *l/ngh* miyavlamak
mewkût *m* mevkut, süreli
mewlet *m* mühlet, süre
mewletan *m* müddet, süre, vade ~ dan mühlet vermek ~ *danîn* süre tanımak ~ *xwestin* mühlet istemek
Mewlewî *nd* Mevlevî (Mevlevî tarikatına mensup kimse)
Mewlewîti *m* Mevlevîlik
mewlûd *m* mevlit
mewlûdxwîn *nd/nt* mevlithan
mewlûdxwînî *m* mevlithanlık
mewqî *m* mevki
mewqûf *rd* mevkuf, tutuklu
mewranî *m* aşerme
mewsîm *m* mevsim
mewsîmî *h* mevsimlik (bir mevsim süresince)
mewsûf *rz/rd* tamlanan
mewt *m* mevt, ölüm
mewzî *m* mevzi
mewzû *m* mevzu, konu
mewzûat *hiq/m* mevzuat
mewzûn *rd* mevzun, vezinli
mexanî *ant/m* toplar damar

mexaza *m* mağaza
mexazavan *nd/nt* mağazacı
mexber (I) *bnr* fame
mexber (II) *m* ağaçtan bir kab, yoğurt mayalamada kullanılır
mexber (III) *m* makber, kabir, mezar
mexder *m* orta, orta yer
mexdûr *rd* mağdur, kıygın
mexdûriyet *m* mağduriyet, mağdurluk, kıygınlık
mexdûrî *m* mağdurluk, mağduriyet, kıygnılık
mexel *n* 1. hayvanların gündüz dinlenmesi, üstü açık dinlenme yeri 2. koçların yaşları için kullanılır * *beran du mexelî ye* iki yaşında koç ~ê *mêşinan* gelembe
mexelbûn *m* çökmek (küçük ve büyükbaş hayvanlar için)
mexel bûn *l/ngh* çökmek (küçük ve büyükbaş hayvanlar için)
mexelhatin *m* 1. çöküş, çökme 2. apışma (hayvan yorgunluktan çöktürmek)
mexel hatin *l/gh* 1. çökmek (küçük ve büyükbaş hayvanlar için) 2. apışmak (hayvan yorgunluktan çöktürmek)
mexelî *m* düzlük (yer)
mexelandin *m* ihtırma
mexelandin *l/gh* ihtırmak
mexelîn *m* ihmâ
mexelîn *l/ngh* ihmâk
mexelker *nd/nt* çöktürücü
mexelketin *m* çöküş
mexel ketin *l/ngh* çökmek (küçük ve büyükbaş hayvanlar için)
mexelkirin *m* çöktürme
mexel kirin *l/gh* çöktürmek
mexelxweş *rd/argo* tembel
mexer *m* 1. düzlük (yer) 2. ova
mexerî *m* 1. düz (engebesiz olan yer) 2. yalpi (dağlık alanda düzlük yer) 3. geren
mexetel *m* bir kimsenin öldürüldüğü yer
mexfer *m* karakol
mexfîret *m* mağfîret, bağışlama
mexfîretkirin *m* yarlıgama
mexfîret kirin *l/gh* yarlıgamak
mexfûr *m* mağfûr
mexfûret *m* mağfûret
mexirb *bnr* mexrib
mexil *rd* yere sereserpe uzanmış, yığılmış
Mexîn *rd* Hristiyan
mexînbûn *m* hristiyanlaşma
mexînkirin *m* hristiyanlaştırma
mexîn kirin *l/gh* hristiyanlaştırmak
mexleme *m* menemen
mexles *m* mahles
mexlûb *rd* mağlûp, yenik~ *hesibandin* yenik saymak
mexlûbbûn *m* mağlûp olma, yenilme
mexlûb bûn *l/ngh* mağlûp olmak, yenilmek
mexlûbbûyîn *m* mağlûp oluş, yeniliş

mexlûbiyet *m* mağlûbiyet, yenilgi
mexlûbî *m* mağlûbiyet, yenilgi
mexlûbkirin *m* mağlûp etme, yenme
mexlûb kirin *l/gh* mağlûp etmek, yenmek,
mexlûq *nd* mahlûk, yaratık
mexmel *m* 1. kadife 2. havlu
mexmer *m* 1. açtan büyükçe kap 2. bnr merkeb
mexmer *n* 1. kadife 2. *rd* kadife (kadifeden yapılmış şey)
mexmerî *rd* kadifemsi
mexmerok *bot/m* kadife çiçeği
mexmork *bot/m* kadife çiçeği
mexmûr (I) *n* 1. kadife 2. *rd* kadife (kadifeden yapılmış şey)
mexmûr *rd* mahmur
mexmûrî *m* mahmurluk
mexmûribûn *m* mahmurlaşma
mexmûrî bûn *l/gh* mahmurlaşmak
mexmûrok *bot/m* kadife çiçeği
mexrib *m* 1. mağrib, akşam 2. akşam namazı, akşam namazı vakti 3. batı ~ **lê çûn** akşam namazını kaçırmak ~ **şikestin** akşam ilerlemiş olmak
Mexrib *nd* Mağrip (Mısır dışında, Afrika'nın kuzey ülkeleri)
Mexribî *nd/nt* Mağribî
mexribkî *h* akşam vakti
mexrûr *rd* mağrur, gururlu, kurumlu
mexrûrî *m* mağrurluk, gururluluk
mexsed *m* maksat, amaç, erek, gaye ~ **di ber de man** hayal kırıklığına uğramak ~ **neçûn** serî hayal olmak, gerçekleştirilememek ~ **pê kirin** muradına ermek ~ **û mirad di ber de man** gözü açık gitmek ~ **û miradê (yekî) di gewriya (wî) de man** hevesi kursağında (veya içinde) kalma ~ **û miradê (yekî) di qirika (yekî) de man** hevesi kursağında (veya içinde) kalma ~ **a (yekî) di ber de man** gözü açık gitmek ~ **a te çi ye?** amacın ne, zorun ne? ~ **ek li ber (yekî) bûn** maksat gütmek ~ **ên xwe birin serî** hedefine ulaşmak, ideale ulaşmak
mexsedkirin *m* maksat etme, amaçlama
mexsed kirin *l/gh* maksat etmek, amaçlamak
mexsedkirî *rd* amaçlanmış olan
mexsîka *m* bir buğday cinsi
mexso *nd/nt* yaltakçı
mexsoî *m* yaltakçılık
mexsûs *rd* 1. mahsus, münhasır, özgü, has * **bexçeyek mexsûsî zarokan** çocuklara mahsus bir bahçe * **taybetiyek mexsûsî pêxemberan** peygamberlere has bir özellik 2. *fel/nd* mahsus, öze * **kenîn rewşeke mexsûsî mirovan** e gülmek insana öze bir durumdur 3. *h* mahsus, özel olarak, bilhassa * **mexsûs ji bo vê ez hatim vir** buraya mahsus bunun için geldim 4. *h* mahsus, bilerek, isteyerek, bile bile * **mexsûs derî vekirî** hişt kapıyı mahsus açık bıraktı ~ **î (...)** bûn

(bir şeye, kimseye) özgü olmak
mexsûsî *h* mahsus, bilerek, isteyerek * **mexsûsî derî vekirî** hişt kapıyı mahsus açık bıraktı
mexsûska *h* şakadan, mahsus
mextel *m* maktel, birinin öldürüldüğü yer
mexz *n* beyin
mexzen *m* mahzen
mexzûvan *nd/nt* ev sahibi
mexzûvanî *m* ev sahipliği
mey (I) *mzk/m* mey
mey (II) *m* şarap ~ **a** (an jî şeraba) sêvan elma şarabı
mey (III) *m* maya ~ **girtin** maya tutmak
meya *m* dişi katır
meyan *bot/m* meyan kökü (Glycyrrhiza glabra)
meyan (I) *m* 1. eğim 2. akıntı
meyan (II) *n* maya
meyan (III) *m* uzun hava
meyandin *m* mayalama, çalma, damızlık çalma
meyandin *l/gh* mayalamak, çalmak, damızlık çalmak * **tu dê îro ji me re mast bimeyîni** bugün bize yoğurt mayalar mısın?
meyandî *rd* mayalı, mayalanmış
meyane *rd* 1. eğimli, meyilli, meyyal * **di-wârê meyane** meyilli duvar 2. eğik, yalman 3. akıntılı
meyav *m* durgun su
meybeng *rd* alkolik
meybengi *m* alkolizm
meydan *m* 1. meydan, alan 2. *fiz* alan (içinde birtakım kuvvet çizgilerinin yayılmış bulunduğu var sayılan uzay parçası) 3. meydan (yarışma veya karşılaşma yeri) * **meydana hespan** at meydanı 4. meydan (mevlevî tekelerinde ayin yapılan yer) ~ **a cengê** savaş alanı, savaş meydanı ~ **a girover a daborîne** dönел kavşak, göbekli kavşak ~ **a gogê** top sahası ~ **a gulaşê** er meydanı ~ **a hawirkaniyê** yarış alanı (veya meydanı) ~ **a hespan** at meydanı ~ **jê re fireh kirin** meydanı (birine veya bir şeye) bırakmak ~ **jê re hiştin** meydanı (birine veya bir şeye) bırakmak ~ **kirin** meydan okumak ~ **a mêraniyê** er meydanı ~ **pê man** meydanı boş bulmak ~ **a pêşbirkê** yarış alanı (veya meydanı) ~ **a qîtalê** savaş meydanı ~ **a şer** savaş alanı ~ **a temaşeyê** seyirlik alan ~ **a tiratê** yarış alanı (veya meydanı) ~ **a tîrkêşiyê dir** ok meydanı ~ **vala dîtin** meydanı boş bulmak ~ **vala man** meydanı boş bulmak ~ **xwestin** meydan okumak, rest çekmek (**jê re**) ~ **xwestin** (birine) meydan okumak
meydankirin *m* meydan okuma
meydan kirin *l/gh* meydan okumak
meydanok *m* meydancık
meydanvan *nd/nt* 1. meydancı (avlu, bahçe

gibi yerleri süpürüp temizleyen hizmetli) 2. meydancı (hapishane koşullarında ayak işlerini gören kimse) 3. meydancı (Mevlevî tekkelerinde konukları, mevlevîleri karşılayan, meydan açan mevlevî rakısını düzenleyen)

meydanxwestin *m* meydan okuma

meydanxwestin *l/gh* meydan okumak

meydenoz *bot/m* maydanoz (Petroselinum crispum)

meydik *m* küfe

meve *m* maya (dişi deve)

meyfiroş *nd/nt* 1. şarapçı (şarap satan) 2. şarapçı (şarap satılan yer)

meyfiroşi *m* şarapçılık

meyger *n* saki (içki toplantılarında içki dağıtan kimse)

meygerî *m* sakilik

meygerin *n* saki (içki toplantılarında içki dağıtan kimse)

meygerinde *n* saki

meygerinî *m* sakilik

meyij *bnr* mewij

meyizandin *bnr* mēzandin

meyizin *bnr* mēzin (II)

meyî *rd* durgun (kımıldanış ve hareket göstermeyen)

meyîbûn *m* durgunlaşma

meyî bûn *l/gh* durgunlaşmak

meyîbûnî *m* durgunluk

meyîkirin *m* durgunlaştırma

meyî kirin *l/gh* durgunlaştırmak

meyîn (I) *m* meleme (keçi, oğlaklar için)

meyîn (II) *m* mayalanma

meyîn (I) *l/gh* melemek (keçi, oğlaklar için)

meyîn (II) *l/gh* mayalanmak

meyît *n* 1. ölü, mevta 2. cenaze, naaş ~ê nav

dest û piyan kimsesiz, sahipsiz cenaze

meyjen *nd/nt* mey çalan kimse

meyjenî *m* mey çalma

meyked *m* meyhane (şarap içilen ve satılan yer)

meyker *nd/nt* şarapçı (imal eden)

meykerî *m* şarapçılık

meykêş *bnr* meyxur

meyl *m* 1. meyil, eğik 2. meyil, eğilim 3. meyil, sevmek, gönül verine 4. taraf (birinden yana taraf çıkma) * ew ji meyla diya xwe

ye o nasından taraf 5. kayırma ~ kirin nava (...) ayrı seçi yapmak ~ kişandin taraf tutmak ~ pê de cûn (birine) meyil olmak ~ û

heml ayırım gayırım ~ û heml kirin ayırım gayırım yapmak, ayırım yapmak, fark gözetmek ~ xistin nava (...) ayrı seçi yapmak ~a

(yekî) girtin 1) (birini) kayırmak, iltimas etmek 2) taraf tutmak (çıkmaq veya olmak) ~a (yekî) kirin 1) taraf tutmak (çıkmaq veya olmak) 2) (birini) kayırmak ~a (yekî) kişandin 1) taraf tutmak (çıkmaq veya olmak)

2) (birini) kayırmak, iltimas etmek (veya geçmek) ~a (yekî) li ser (yekî) bûn (birini) ayrı tutmak ~a (yekî) li serê bûn eğinmek ~a xwe dan (yekî) (birine) alışmak

meyldar *rd* 1. meyilli 2. eğilimli, eğimli 3. meyilli, eğilimli, yatkın ~ê çepê sol eğilimli

meyldarbûn *m* eğinme

meyldar bûn *l/gh* eğinmek

meyldarî *m* yönelim

meyletan *m* süre, mühlet

meylgir *rd* gayretkeş (kayıran, yan tutan)

meylgirî *m* gayretkeşlik

meylgirtin *m* kayırma, iltimas etme, ayrıcalık tanıma

meyl girtin *l/gh* kayırmak, iltimas etmek, ayrıcalık tanımak

meylker *nd/rd* hakmi, kayırıcı kimse

meylkin *m* kayırma, taraf tutma

meylkin *l/gh* kayırmak, taraf tutmak

meymenet *m* meymenet, uğur, kutluluk

meymesk *bot/m* yabanî maydanoz

meymûn *zo/m* 1. maymun 2. *rd* maymun, şebek (çirkin ve gülünç)

meymûnî *m* maymunluk

meymûnîbûn *m* maymunlaşma

meymûnî bûn *l/gh* maymunlaşmak

meymûnk *zo/m* 1. maymun 2. *rd* maymun, şebek (çirkin ve gülünç)

meymûnok *m* maymuncuk

meynoş *nd/nt* şarap içici

meynoşî *rd* şarab içmiş olan

meynoşîfî *m* şarap içiciliği

meyperest *nd/nt* meyperest, şarabçı, şarap düşkünü

meyperestî *nd/nt* meyperestlik, şarabçılık, şarap düşkünlüğü

meyqedeh *m* şarap bardağı

meyr *bnr* meyl

meyre *bnr* mehir

meyrek *zo/n* kurtçuk

meyremxurt *bot/m* halk hekimliğinde kullanılan bir bitki

meyrok *zo/n* kurtçuk, sürfe

meyt *m* yayvan büyük sepet

meyter *n* 1. timar 2. seis

meyterî *m* seyislik

meytervan *n* seis

meyvexur *nd/nt* şarapçı, şarap içicisi

meyvexurî *m* şarapçılık, şarap içiciliği

meywe *m* meyve

meywedard *rd* meyveli

meyxane *m* 1. meyhane 2. şaraphane ~ya mezin büyük meyhare

meyxanevan *nd/nt* meyhaneci

meyxanevanî *m* meyhanecilik

meyxur *rd* şarapçı, şarap düşkünü

meyxurî *m* şarapçılık, şarap düşkünlüğü

meyxwer *rd* şarapçı, şarap düşkünü

meyxwerî *m* şarapçılık, şarap düşkünlüğü

meyxweş *rd* mayhoş
meyxweşi *m* mayhoşluk
meyza kirin *bnr* mêze kirin
meyzandin *bnr* mêzandin
mezad *m* mezat, artırma ile satış
mezax *m* 1. harcama 2. harçlık 3. masraf, harç (harcanan para) 4. tüketim * **civaka mezaxê** tüketim toplumu ~a **zêde** lüks tüketim
mezaxan *m* sarfiyat
mezaxbar *rd* harcanabilir
mezaxêner *nd/nt* tüketicisi
mezaxênerî *m* tüketicilik
mezaxî *m* 1. harçlık 2. tüketim
mezaxtin *m* 1. harcama, harcaş 2. masraf etme 3. tüketme, tüketim * **civaka mezaxtinê** tüketim toplumu
mezaxtin *l/gh* 1. harcamak 2. masraf etmek 3. tüketmek
mezaxtî *rd* 1. harcanmış 2. masraf edilmiş 3. tüketilmiş olan
mezbate *m* mazbata
mezbût *rd* 1. mazbut (düzgün, düzenli, beğenilen) * **mirovekî mezbût** e mazbut bir adam 2. mazbut (doğal olaylarında etkilenmeyecek biçimde korunmuş olan yapı) (işê xwe) ~ **girê dan** sağlam kazığa (veya sağlam) bağlamak
mezdesîne *rd* abid
meze *m* 1. meze 2. yemek
mezeaş *n* değirmenci
mezedar *rd* 1. mezeli 2. lezetli
mezefiroş *nd/nt* mezeci (satan kimse)
mezefiroşi *m* mezecilik
mezeker *nd/nt* mezeci (yapan kimse)
mezekerî *m* mezecilik
mezel (I) *m* oda ~a **kirtan** kiler ~a **mêvanan** misafir odası ~a **hêvîmayînê** bekleme salonu ~a **raketinê** yatak otası
mezel (II) *n* mezar, gömüt ~ **jî hev û din reş kirin** (birbirinden) çok adam öldürmek ~ **kirin mitik** *argo* nalları dikmek ~ê **hev kolan** (birbirinin) kuyusunu kazmak ~ê **(yekî) kolan** (birinin) kuyusunu kazmak ~ê **miriyan** e biz ölmüşmüyüz ki
mezeliqok *rd* yapışkan
mezeliqokî *rd* yapışkanca
mezelok *m* odacık
mezeloq *rd* yapışkan
mezeloqî *rd* yapışkanca
mezeloqkî *rd* yapışkanca
mezer *m* türban
mezera reş *nd* önlük
mezêx *m* 1. harcama 2. masraf etme 3. tüketim
mezêxer *nd/rd* tüketicisi * **mafên mezêxeran** tüketicisi hakları
mezêxerî *m* tüketicilik
mezhar *rd* mazhar
mezheb *n* mezhep
mezhebfîreh *rd* mezhebi geniş (kimse)

mezhebî *rd* mezhepsel
mezhebîtî *m* mezhepcilik
mezhebpârêz *nd/nt* mezhepçi
mezhebpârêzî *m* mezhepcilik
mezhebpêrest *nd/nt* mezhepçi
mezhebpêrestî *m* mezhepcilik
mezhûr *m* mahzur, sakınca
mezin *rd* 1. büyük (küçük karşıtı) 2. büyük (yetişkin, belli bir yaşa gelmiş) * **keça mezin** büyük kız 3. koca, büyük, iri * **fincana mezin** iri fincan 4. kocaman (yaşça büyük olan) 5. büyük (soyut kavramlar için, ortalamayı aşan) * **kêfa mezin** büyük sevinç 6. büyük (niceliği çok olan) * **serweta mezin** büyük servet 7. büyük (üstün niteliği olan) * **neteweya mezin** büyük ulus 8. büyük (önemli) * **nûçeya mezin** büyük haber 9. koca (büyük, geniş) * **çar pênc kes di vê salona mezin de winda bûbûn** koca salonda bir avuç insan kaybolmuştu 10. ulu (somut şeyler için çok büyük) * **çiyayên mezin** ulu dağlar 11. ulu, yüce, ulvî (saygı duyulan büyük) 12. **mec** dev (çok büyük, çok önemli) * **nivîskarekî zehf mezin** dev bir yazar 13. yüksek (toplum içinde para, ün vb. bakımından üstünlüğü olan) * **sosyeta mezin** yüksek sosyete 14. temel, ana * **deftera mezin** ana defter ~ **avê dirêjînin biçûk pêlî dikin** baş nereye giderse, ayak da oraya gider ~ **çi bikin biçûk jî li wê rêçê dîçin** baş nereye giderse, ayak da oraya gider ~ **çûne ber tirê daşikan, biçûk rabûne xeber didin** (söz) ayağa düşmek (**yek**) ~ **hesibandin** (birini) büyük görmek (veya tutmak) ~ **îblîsin, biçûk jî wan dihebîsin** küçükler büyüklere bakarak hareket eder ~ **ketine kewarê, biçûk rabûne hawarê** (söz) ayağa düşmek ~ **kirin 1)** büyütmek, yetiştirmek 2) abartmak, kurmak (zihninde büyütmek) (**yek**) ~ **kirin 1)** (birine) yedirip içirmek 2) (birini) büyük tutmak (veya görmek) 3) (birini) büyütmek, pehpehlemek ~ ~ koca koca (büyük, büyük) * **hûn mirovên mezin in, çima têkilî bi zarokan dikin?** siz koca koca adamlarsınız ne diye çocuklara karışıyorsunuz ~ **û biçûk 1)** büyük küçük 2) büyüklü küçük-lü, irili ufaklı ~ **û biçûk bi hev re** büyüklü küçük-lü beraber ~ **û biçûk tev** küçük-lü büyüklü ~ **û gir koskocaman (yek)** ~ **zanîn** (birini) büyük bilmek (veya görmek) ~ê **mirov bibe qijika belek dinya li mirov dibe çerx û felek** bir insanın öncüsü ne ise onun durumdur ~ê **serê (yekî)** ağız kâhyası * **ma tu mezinê serê min î, ez çî bixwazim ez dê wê bibêjim** sen ağzımın kâhyası mısın, ben istediğimi söylerim ~ê **wan** önde gelenleri ~ên **dewletê** ekâbir
mezinahî *bnr* mezinayî
mezinane *h* büyükçe, büyüklere yaraşır bir biçimde

mezinatî m 1. büyüklük 2. büyüklük, ululuk 3. *mec* büyüklük (büyüklerle yaraşır bağışlayıcı davranış) * **mezinatîyek ji me re kir** bize büyüklük yaptı 4. yücelik, ulviyet ~ **karê Xwedê ye, çi ye tu xwe wisa mezin dihesibînî** (biri) fasulye gibi kendini nimetten saymak ~ **kirin** büyüklük taslamak, tafta yapmak ~ **kirin destê xwe** dizginleri ele almak ~ **ya xwe dan nîşan dan** büyüklüğünü göstermek

mezinayî m 1. büyüklük 2. büyüklük, ululuk 3. *mec* büyüklük (büyüklerle yaraşır bağışlayıcı davranış) * **mezinahîyek ji me re kir** bize büyüklük yaptı 4. yücelik, ulviyet ~ **ya xwe dan nîşan dan** büyüklük göstermek

mezinbûn m 1. büyüme (yaşı artma, yaşlanma) 2. büyüme, yetişme (iş görebilecek yaşa gelme) 3. büyüme (yetişme) 4. büyüme, irileşme (eskisinden büyük duruma gelme) 5. *bj* irileşme, büyüme (bir organın hastalık vb. gibi nedenlerden dolayı büyümesi) 6. büyüme (artma, güçlenme, şiddeti artma) 7. büyüme (genişleme) 8. büyüme (önem ve değer kazanma) 9. kocamanlaşma 10. palazlaşma 11. yücelme 12. yükselme (aşaması artma) 13. yükselme (yüce duruma gelme) ~ **a biplan plânî** büyüme

mezin bûn l/gh 1. büyümek (yaşı artmak, yaşlanmak) * **me bilên dabû hev, gava ku em mezin bibûna em dê bizewicîyana** söz vermiştik birbirimize, büyüyünce evlenecektik 2. büyümek, yetişmek (iş görebilecek yaşa gelmek) 3. büyümek (yetişmek) * **de bir mezin bûne** ekinler büyüdü 4. büyü-mek, irileşmek (eskisinden büyük duruma gelmek) 5. *bj* irileşmek, büyümek (bir organın hastalık vb. gibi nedenlerden dolayı büyümesi) 6. büyümek (artmak, güçlenmek, şiddeti artmak) * **derdekî min ê ku her diçe mezin dibe, heyê gittikçe** büyüyen bir derdim var 7. büyümek (genişlemek) * **welatê wan her ku diçû mezin dibû** ülkeleri gittikçe büyüyordu 8. büyümek (önem ve değer kazanmak) * **doza me di nav qada navneteweyî de mezin dibe** davamız uluslararası arenada büyüyor 9. kocamanlaşmak 10. palazlaşmak * **çi qas mezin bû ew çend nexweşik bû** palazlaştıkça çirkinleşti 11. yücelmek 12. yükselmek (aşaması artmak) 13. yükselmek (yüce duruma gelmek) * **li ber çavê min bi vê kirina xwe mezin bû** benim gözümde bu yaptığıyla yükseldi

mezinbûyîn m 1. büyüyüş (yaşı artma, yaşlanma) 2. büyüyüş, yetişme (iş görebilecek yaşa gelme) 3. büyüyüş (yetişme) 4. büyüyüş, irileşiş (eskisinden büyük duruma gelme) 5. *bj* irileşme, büyüme (bir organın hastalık vb. gibi nedenlerden dolayı büyümesi) 6. büyü-yüş (artma, güçlenme, şiddeti artma) 7. bü-

yüyüş (genişleme) 8. büyüyüş (önem ve değer kazanma) 9. kocamanlaşma 10. palazlaşma 11. yüceliş 12. yükseliş (aşaması artma) 13. yükseliş (yüce duruma gelme)

mezinê mêşan zo/nd ana arı

mezingirtin m ululama

mezin girtin l/gh ululamak

mezinhesibandin m ululama

mezin hesabandin l/gh ululamak

mezinî m 1. büyüklük 2. kocamanlık, irilik, cesanet 3. ululuk, ulviyet 4. *mec* büyüklük (büyüklerle yaraşır bağışlayıcı davranış) ~ **ya negatîf** negatif büyüklük ~ **ya xwe dan nîşan dan** büyüklük göstermek

mezinker m büyülteç, agrandisör

mezinkirin m 1. büyütmek 2. büyütmek, yetiştirmek (çocuk büyütmek, bakmak) 3. *mec* yetiştirmek (çocuk için; gelişip büyümesine özen göstermek) 4. kocamanlaştırmak 5. büyültmek (resim, harita için; daha büyük örneğini yapmak) 6. yüceltmek, ululama 7. *mec* büyütmek, abartmak, mübalağa etmek 8. mitileştirmek 9. *mec* şişirme (söz ve yazıyı gereğinden fazla uzatmak)

mezin kirin l/gh 1. büyütmek 2. büyütmek, yetiştirmek (çocuk büyütmek, bakmak) * **bapîra wî ev zarok mezin kirîye** bu çocuğu baba annesi büyüttü * **min çar zarok mezin kirin** ben dört çocuk yetiştirdim 3. *mec* yetiştirmek (çocuk için; gelişip büyümesine özen göstermek) 4. kocamanlaştırmak 5. büyültmek (resim, harita için; daha büyük örneğini yapmak) 6. yüceltmek, ululamak 7. *mec* büyütmek, abartmak, mübalağa etmek 8. mitileştirmek 9. *mec* şişirmek (söz ve yazıyı gereğinden fazla uzatmak)

mezinkirî 1. büyütülmüş olan 2. abartılı, abartmalı, mübalağalı

mezinkî h büyüklere yaraşır bir biçimde

mezinokî rd büyümsü

mezinoyî rd büyüğe

mezinatî m 1. büyüklük 2. büyüklük, ululuk, ulviyet, yücelik 3. *mec* büyüklük (büyüklerle yaraşır bağışlayıcı davranış)

mezinîrîn rd en büyük, muazzam

mezinî m büyüklük

mezir m ekneği tandırda pişirmek için kullanılan bezden araç

mezirandin (I) m kurma, inşa etmek

mezirandin (II) m mahzur görme

mezirandin (I) l/gh kurmak, inşa etmek

mezirandin (II) l/gh mahzur görmek

mezirge m hamurun tandıra yapıştırılmasında kullanılan bez

mezirke m üzerine bir çaput sarılarak hamurun tandıra yapıştırılmasında kullanılan geniş bir tahta parçası

mezix m keder

mezixandin (I) m kederlendirme

mezixandin (II) *m* harcama, harcaıış, sarfetme

mezixandin (I) *l/gh* kederlendirmek

mezixandin (II) *l/gh* harcamak, sarfetmek

mezixandî *rd* kederli, kederlendirilmiş olan

mezixî *rd* kederli, kederlenmiş olan

mezixîn (I) *m* kederlenme

mezixîn (II) *m* harcanma

mezixîn (I) *l/gh* kederlenmek

mezixîn (II) *l/gh* harcanmak

mezixîner *nd/nt* harcaıcı

mezixînerî *m* harcaıcılık

meziyet *m* meziyet

mezîl *m* mesafe, aralık, katedilen yol

mezîlok *m* tahtarevali

mezkerê *m* hamurun tandıra yapıştırılmasında kullanılan bez

mezlûm *rd* mazlum

mezlûmî *m* mazlumluk

mezlûmtî *m* mazlumluk

mezmûn *wj/m* mazmun

meznatî büyüklük

meznatî *bnr* mezinatî

meznûn *rd* maznun, sanık

mezoderm *m* mezoderm, orta deri

mezon *fiz/m* mezon

mezosfer *ast/m* mezosfer, orta yuvar

mezosoprano *mzk/m* 1. mezzosoprano (soprano ile kontralto arasındaki kadın sesi) 2. mezzosoprano (sesi böyle olan sanatçı)

mezozoik *jeo/nd* mezozoik

mezr *m* dağlık alanda düzlük yer

mezra *m* mezra, mezraa

mezrak *m* kurum, müessese

mezrebe *n* balyoz

mezrecelîl *m* dağlık alanda çok soğuk yer

mezrik (I) *m* mezra, mezraa

mezrik (II) *m* otlak, çayırılık, mera

mezringe *m* kurum, müessese

mezrîb *m* oluk

mezrîbe *m* oluk

mezrîngeh *m* daire (bir yapının konut olarak kullanılan bölümlerden heri biri)

mezrîp *bnr* mezrîb

mezro *m* mezro, şerit metre

mezrome *nd* misket üzümü

mezromî *nd* misket üzümü

mezûn *rd* mezun, çıkışlı

mezûnbûn *m* mezun olma

mezûn bûn *l/gh* mezun olmak

mezûnbûyîn *m* mezun oluş

mezûniyet *m* mezuniyet

mezûnî *m* inezuniyet

mezûnkirin *m* mezun etme

mezûn kirin *l/gh* mezun etmek

mezûr *nd/rd* mazur, mazeretli

mezûra *m* mezura

mezûrdîtin *m* mazur görme

mezûr dîtin *l/gh* mazur görmek

mê (I) *m* Kürt alfabesinin on altıncı harfi

mê- (II) isimden isim veya sıfat yapım öneki * **mêkew** dişî keklik

mê (III) *rd* 1. dişî (yumurta oluşturan veya doğuran) 2. dişî (hayvan ve bitkilerin, erkeği tarafından döllenecek biçimde oluşmuş cinsi) * **pîşinga mê** dişî kedi 3. dişî (girintili ve çıkıntılı olmak üzere bir çift oluşturan nesnelerin girintilisi) * **qalibê mê** dişî kalıp 4. dişî (yumuşak, kolay işlenen maden) * **sifrê mê** dişî bakır 5. *rz* dişil (dişî sayılan kelime, müennes)

mêbar *rd* dişil

mêbaz *rd* zampara, kadıncıl

mêbazî *m* zamparalık, kadıncılık

mêcbêtî *m* 1. iane, yardım amacıyla toplanan par 2. ödenek 3. sübvansiyon

mêcer *m* cecim, cicim

mêçik *rd* 1. dişî (yumurta oluşturan veya doğuran) 2. dişî (girintili ve çıkıntılı olmak üzere bir çift oluşturan nesnelerin girintilisi) çukurlar * **mêçikên lox** loğun dişileri 3. *meç* kılıbık

mêçikî *m* dişilik

mêçikîbûn *m* dişileşme

mêçikî bûn *l/gh* dişileşmek

mêfir *m* yemlik (hayvanlara yem verilen yer veya kap)

mêgamêş *m* dişî manda

mêgolik *m* dişî buzağı

mêgut *m* tokmak

mêhek *rd* dişî

mêhêk *m* kurnav (çiftleşmek isteyen dişî kedi)

mêhik *rd* dişî (yumurta oluşturan veya doğuran)

mêhikî *m* dişilik

mêhikîbûn *m* dişileşme

mêhikî bûn *l/gh* dişileşmek

mêhîn *rd* 1. dişil 2. *rz* dişil (dişî sayılan kelime, müennes)

mêhînî *rd* dişil

mêhînîkirin *rz/m* dişileştirme

mêhînî kirin *rz* *l/gh* dişileştirmek

mêhînîtî *m* 1. dişillik 2. *rz* dişillik

mêhkut *bnr* mîrkut

mêhman *nd/nt* konuk, misafir

mêhmandar *m* 1. konukçu, misafir ağırlayan 2. mihmandar

mêhmandarî *m* 1. konukçuluk 2. misafirlik 3. mihmandarlık

mêhne *m* bahane

mêhrav *m* mihrap

mêhvan *bnr* mêvan

mêhvandar *bnr* mêvandar

mêhvandarî *bnr* mêvandarî

mêj (I) *bnr* nimêj

mêj (II) *nd* ezel

mêja *nd* boşa harcanan şey

mêjan (I) *rd* bedava, beleş

mêjan (II) *m* emme
mêjandin *m* emzirme
mêjandin *l/gh* emzirmek
mêjer *m* miktar ~a **navdêran** *rz* isimlerin miktarı
mêjerandin *m* takdir etme
mêjerandin *l/gh* takdir etmek
mêjik *rd* kısır (döl vermeyen, öreme imkanı olmayan)
mêjiyê marîpîştê *ant/nt* murdar ilik
mêjiyê piştê *ant/nd* omur ilik
mêjî *ant/n* 1. beyin 2. ilik, omur ilik (kemiklerin iç boşluklarını dolduran yağlı madde) 3. beyin, dimağ 4. beyin (muhakeme, usa vurma) 5. *mec* zihniyet ~ **kakilk** kuş beyinli ~**yê (yekî) avêtin** beyni atmak ~**yê (yekî) belav bûn** beyni atmak ~**yê (yekî) cîlqî bûn** beyni sulanmak ~**yê (yekî) çeliqîn 1)** beyni bulanmak, sersemlemek 2) beyni sulanmak ~**yê (yekî) çelq bûn 1)** sersemlemek, beyni bulanmak 2) beyni sulanmak ~**yê (yekî) çelq e** beyni sulanmış kimse ~**yê (yekî) gizgizîn** beyni karıncalamak ~**yê (yekî) kelfin** (birine) ateş basmak ~**yê (yekî) li hev qelîbîn** kafası bulanmak ~**yê (yekî) ne temam e** kafadan gayri müsellâh (aklından bozukluk olan) ~**yê (yekî) sekinîn** beyninde şimşekler çakmak, kafasından şimşek çakmak, sarsılmak ~**yê (yekî) teqîn** beyni atmak
mêjîdar *rd* 1. beyinli 2. ilikli, omur ilikli
mêjîkakilk *rd* kuş beyinli
mêjîkok *ant/m* beyincik
mêjîkokî *ant/rd* beynisi
mêjîleqîn *m* beyin sarsıntısı
mêjîn (I) *rd* ezeli
mêjîn (II) *m* emme
mêjîn *l/gh* emmek
mêjîngeh *m* emzirme yeri (veya salonu)
mêjîrêj *rd* beyin dökücü
mêjîşûştin *m* beyin yıkama, kandırma
mêjîşûştin *l/gh* beyin yıkamak, kandırmak
mêjîşûştî *rd* beyni yıkanmış, kandırılmış kimse
mêjîvala *rd* boş kafalı
mêjîxur *rd* beyin yiyici
mêjk *ant/n* beyin
mêjmêjok *m* emzik şekeri
mêjok *rd* 1. emici 2. emmeyi seven bebek
mêjokî *rd* 1. emicice 2. emmeyi seven bebek
mêjokîftî *m* emicilik
mêjû (I) *ant/n* 1. beyin 2. omur ilik
mêjû (II) *m* 1. tarih (bir olayın gününü, ayını veya yılını bildiren söz veya gün) 2. tarih (bilim dalı olarak) * **mêjûya Kurdan** Kürt tarihi 3. tarih (evrensel tarihin herhangi bir bölümünü ele alan anlatı) * **mêjûya serdema nêzik** yakın çağ tarihi ~ **avêtin (cihekî)** tarih atmak (veya koymak) ~a (tişteki) **xuya** (an ji diyar) **kirin** tarihini açıklamak, tarihlendirmek ~a **zayînî** (an ji miladî) miladî tarih

mêjûname *m* 1. tarihi belge 2. tarihi yazma
mêjûnas *nd/nt* tarihçi
mêjûnasî *m* tarihçilik
mêjûnivîs *nd/nt* tarih yazarı, tarihçi yazar
mêjûnivîsî *m* tarih yazarlığı, tarih yazarlık
mêjûnûs *bnr* mêjûnivîs
mêjûvan *nd/nt* tarihçi
mêjûvî *rd* 1. tarihsel, tarihî (tarihle ilgili, tarihe dair) 2. tarihî (tarihe geçmiş) 3. *mec* tarihî (unutulmayan, anılma değeri olan)
mêjûzan *nd/nt* tarihçi, tarih bilgini
mêjûzanî *m* tarihçilik
mêjve *m* öncesizlik * **gerdûn mêjve** heye evren öncesizlikten beri var
mêjvemayî *rd* tarihi eser
mêjveyî *nd/rd* ezeliyet, öncesiz
mêk (I) *m* çorabın ayak bileğinden parmak uçlarına kadar ki bölümü ~ **û saq** çorabın tümü
mêk (II) *h* tümü
mêker *m* dişi eşek
mêkew *m* dişi keklik
mêkirin *m/argo* erkeklikten etme, çaptan düşürme
mê kirin *l/gh* argo erkeklikten etmek, çaptan düşürmek
mêkle *m* menemen
mêkok *bot/m* meyan kökü (Glycyrrhiza glabra)
mêkund *m* dişi baykuş
mêkut *n* tokmak
mêkutik *bnr* mîrkutok
mêl *bnr* meyl
mêlag *m* ispat
mêlak *m* ciğer, ak ciger ~a (yekî) **şewitîn** (an ji peritîn) bağı yanmak (çok acı duymak)
mêlakperitî *rd* bağı yanık
mêlakşewitî *rd* bağı yanık
mêlav *m* bir kimsenin öldürüldüğü yer
mêldar *bnr* meyldar
mêlede *bnr* mēlide
mêlide *m* 1. alev, yalım, yalın, yalaz, alaz 2. meşale 3. sütun * **mêlîdeya agir** alev stünü ~ **bi ~ alev alav ~ rabûn** alev almak
mêlîdedan *m* alevlenme, yalazlanma
mêlîde dan *l/gh* alevlenmek, yalazlanmak
mêlîdedayîn *m* alevleniş, yalazlanış
mêlkemot *bnr* mērkemot
mêlû *m* demet, bağlanmamış ekin destesi
mêlûkêş *nd/nt* demet taşıyıcı
mêmûz *m* mahmuz
mêmûzkrîn *m* mahmuzlama
mêmûz kirin *l/gh* mahmuzlamak
mêr *n* 1. erkek * **mêrên gund çûbûn xebatê** köyün erkekleri çalışmaya gitmişlerdi 2. koca, er, eş (bir kadının eşi) * **mêrê jinikê hate malê** kadının kocası eve geldi * **jinik mêrê xwe verê nake** kadın erkeğini göndermiyor 3. *rd* er, erkek, yiğit, babayiğit, cömert * **nan û avê mêran nanekî bêminet e**

yiğit ve cömertlerin ekmeği ile suyu mihnet-sizdir **4.** yiğit, gözüpek (düşüncelerini açıkça söylemekten çekinmeyen) **5.** kazak (karısına söz geçirebilen) **6.** adam * **tû ji mêr î?** sende adam mısın? **7.** *mec* delikanlı **8.** *biy* erkek (sperma oluşturan organizma) ~ **bi mêran** re erkek erkeğe * **were em mêr bi mêran re biaxivin** gel erkek erkeğe konuşalım ~ **dimire nav dimîne ga dimire çerm dimîne** at ölür ineydan kalır yiğit ölür şanı kalır ~ **dîwarê derve ye** erkek ev içinde ne olur biterden habersizdir ~ **esman e jin erd e** erkek gök kadın ise yerdîr ~ **ew e ku xwe xelas dîke** gemisini kurtaran kaptan ~ **hatin kuştin** kan olmak, insan öldürülmek ~ **he-yata jinê ye** erkek kadının yaşamıdır ~ **ji hev kuştin** (aralarında) kan olmak ~ **kanî ye jin liç e** yuvayı yapan dişi kuştur ~ **kirin xewê** boynuz takmak (veya takınmak, tak-tırmak) ~ **kuştin** adam öldürmek, cinayet iş-lemek ~ **tên girêdan bi şoran e** erkekler sözle yola gelir ~ **û camêr** *mec* delikanlı ~ **xwestin** ersemek ~ **ê baş ji bav û bira çêtir e, mêrê xerab ji ber dîwaran çêtir e** iyi koca baba ve erkek kardeşten iyi, kötü koca ise dışardan kalmaktan iyidir ~ **ê bi heft mêran** yüz adama bedel yiğit ~ **ê bi mala xwe ve** evcimen ~ **ê birî û simbêl** saçlı sakallı adam ~ **ê ji mala xwe re** ev adamı ~ **ê bi sed mêran** yüz adama bedel yiğit ~ **ê ji xwe re** ev adamı ~ **ê bijin** evli erkek ~ **ê çê 1)** yiğit adam **2)** centilmen ~ **ê çê bavê xwe nas nake** has erkek bildiği doğruluktan şaşmaz ~ **ê çê di roja teng de kifş dibe** ak koyun kara koyun dönemeçte belli olur ~ **ê hok** yiğit, er kişi ~ **ê jinperest** çöplük horozu ~ **ê kerê argo** hödük ~ **ê ku bi mala xwe ve ye** ev adamı ~ **ê mêr** has erkek ~ **ê şer û oxilmê gi-ran** dar günlerin adamı ~ **ê roja reş** günün adamı (kendisinde zamanın gerektiği değer-leri bulunan kimse) ~ **ê tifaq û teşqelan** aran-an günlerin adamı ~ **ê tirsonek singa gewr nabîne** korkak adam hedefine varmaz ~ **ê xwe kirin** kocaya varmak, evlenmek ~ **ê xwe kirin xewê** boynuzlanmak (kocasını başka bir erkekle aldatmak) ~ **ê xwedî goti-na xwe bûn** sözünün eri olmak ~ **ê xweyî sozê xwe bûn** sözünün eri olmak * **wekî (mîna an jî fîna)** mêran erkek gibi

mêrac *m* hâsıl, var olma, varlık

mêrandin *m* gösterme

mêrandin *l/gh* göstermek

mêrane *h* **1.** erkekçe **2.** yiğitçe **3.** mertçe, mer-dane **4.** *rd* osmanlı* **jineke mêrane** Osman-lı bir kadın **5.** erkekvari, erkek gibi (kadın) **yeke** ~ eli bayraklı (veya maşalı)

mêranî **1.** erkeklik **2.** erkeklik, cinsel güç (bir erkeğin biyolojik görevini yerine getirme gücü) **3.** erkeklik, yiğitlik, babayiğitlik **4.**

cesaret **5.** kocalık ~ **kirin** yiğitlik etmek, e-felenmek

mêrankî *rd/h* **1.** erkekçe **2.** yiğitçe, efece **3.** delikanlıca

mêrantî *m* **1.** erkeklik **2.** erkeklik, yiğitlik **3.** a-damlık **4.** kocalık

mêrat *m* meret

mêratî *m* **1.** erkeklik **2.** erkeklik, yiğitlik **3.** ko-calık

mêrav *m* olayın yaşandığı yer

mêrbaş *rd* has adam

mêrber *m* bel küreği

mêrbî *rd* dul erkek

mêrçak *rd* yiğit

mêrçakî *m* yiğitlik ~ **kirin** yiğitlik etmek

mêrdar *rd* yiğit

mêrdezime *m* kâbus, karabasan

mêrdezimeyî *rd* kâbuslu

mêrdezme *bnr* mêrdezime

mêreba *nd/nt* maraba

mêrebatî *m* **1.** maraba **2.** yarıcılık ~ **kirin** yarı-cılık yapmak

mêrebayî *m* maraba

mêrebî *rd* dul erkek

mêrek *m* savaş meydanı ortası

mêresil *rd* **1.** soylu erkek **2.** uysal

mêrê şevê *nd* gulyabanî

mêrê xwe kirin *l/bw* kocaya varmak, evlen-mek

mêrg *m* **1.** çayırılık, çimenlik, çayır (üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer) **2.** otlak, mera

mêrga amê *nd* haymana (başıboş hayvanların salındığı çayırılık)

mêrgeh *m* mera

mêrgelan *m* otlak

mêrhez *nd/nt* erkeksever

mêrhezî *m* erkekseverlik

mêrik *n* **1.** adam **2.** koca **3.** adamcağız *

mêrik têra dilê xwe şil bû adamcağız ada-makıllı ıslandı ~ **fîrêziya nadawêre** adam haksızlığa dayanmıyor ~ **mêr e heqê wî winda mekin** yiğidi öldür hakkını yeme ~ **ê bikêr lu ku be bikêr e** iş bilen kılıç kuşa-nanın ~ **ê xerîb el oğlu** ~ **ê zengîn li ser zar û zimanan** e zengin malı züğürdün çene-sini yorar

mêrikok *rd/nd* adamcık

mêristan *m* baba tarafından akraba çevresi

mêrî *zo/h* karınca (Formica)

mêrîn *rd* **1.** er, erkek, erkeklerle ilgili * **zariyê mêrîn ne li mal in** erkekler evde değil **2.** yi-ğit

mêrînî *m* **1.** erkeklik **2.** erkeklik, yiğitlik **3.** ko-calık

mêrîtî *m* **1.** erkeklik **2.** kocalık

mêrîxwer *zo/m* karınca yiyen (Echidna acule-ata)

mêrjinî *m* izdivaç

mêrjinî kirin *l/gh* izdivac etmek

mêrkemot 1. Azrail **2.** *mec* çok çalışıp didinen ~ê kulê Azrail
mêrkirin m kocaya varma, evlenme ~ li ber tune bûn (kadın) evlenmeyi düşünmemek
mêr kirin l/gh kocaya varmak, evlenmek
mêrkirî rd kocalı, evli (evli kadın)
mêrkî rd erkekvari
mêrkok n 1. erkeciik **2.** adamcık
mêrkot m ağaçtan tokmak (buğday dövmede kullanılır)
mêrkotik m küçük tokmak
mêrkuj nd/nt katil, kıyacı, canı, kıyıcı ~ê kirêkirtî (an jî kirêgirtî) kiralık katil ~ê xwînîr kanlı katil
mêrkujane rd/h canice, caniyane
mêrkujî m 1. katillik, kıyacılık, canilik **2.** cinayet ~ kirin cinayet işlemek
mêrkuştin m 1. adam öldürme **2.** kan davası ~ jî germegerm (an jî germ bi germ) her şey sıcaklığına
mêr kuştin l/gh adam öldürmek, cinayet işlemek
mêrkutok m tokmak
mêrnelimal m bulgurdan yapılan bol yağlı yemek
mêrokî rd erkeksi
mêrperest rd erkekçil, vamp, erkek peşinden koyşan kadın
mêrtêl m elbiselik
mêrtî m erkeklik, erlik
mêrû m karınca
mêrûn ol/m vaftiz
mêrûnbûn m vaftiz olma
mêrûn bûn l/gh vaftiz olmak
mêrûnker nd/nt vaftizci
mêrûnkirin m vaftiz etme
mêrûn kirin l/gh vaftiz etmek
mêrûnkirî rd vaftizli, vaftiz edilmiş olan
mêrûnxane m vaftizhane
mêrûperk m kanatlı karınca
mêrxas rd 1. yiğit, babayiğit **2.** mert **3.** *mec* delikanlı
mêrxasane rd/h yiğitçe
mêrxasbûn m yiğitlenme, yiğitleşme
mêrxas bûn l/gh yiğitlenmek, yiğitleşmek
mêrxasî m 1. yiğitlik, babayiğitlik **2.** mertlik **3.** delikanlılık ~ kirin yiğitlik etmek
mêrxasîkirin m yiğitleştirme
mêrxasî kirin l/gh yiğitleştirmek
mêrxasîti m 1. yiğitlik, babayiğitlik **2.** mertlik **3.** delikanlılık
mêrxaskî rd/h 1. yiğitçe **2.** delikanlıca
mêrxesan rd yiğit hadımlaştıran
mêrxwas bnr mêrxas
mêrxwasî bnr mêrxasî
mêser rd başarılı, muvaffak
mêş (I) zo/m arı (Apis mellifica)
mêş (II) zo/m sinek ~ ji berê fırîn çok kirli olmak ~ ji serê pozê (yekî) de bikeve dibe

deh (an jî hijdeh) parçe suratından düşen bin parça olmak ~ û kêş sinek minek ~ ne tişteke e lê bîzê mirov jê diçe sinek ufak (veya küçük) ama mide bulandırır ~ ne tişteke e, mehdê mirov li hev dixê sinek ufak (veya küçük) ama mide bulandırır ~ qewirandin sineklenmek, sinek kovmak ~ û mor 1) sinekler **2)** börtü böcek ~ û mor ketin (tişteki) böceklenmek ~ek ji serê pozê (wî) bike-ta dibû hezar parçe suratından düşen bin parça olmak
mêşa gewr zo/nd kül rengi et sineği
mêşa hespan zo/nd at sineği (Hippobosca equina)
mêşa hespgöz zo/nd at sineği (Hippobosca equina)
mêşa hingiv zo/nd bal arısı (Apis mellifica)
mêşa keran zo/nd eşek arısı
mêşa kor zo/nd kara sinek (Stomoxys calcitrans)
mêşamirî rd bitkin, takatsız kimse
mêşa reş zo/nd kara sinek (Stomoxys calcitrans)
mêşa tisetis zo/nd çeçe (Glossina)
mêşe n meşe ormanı, orman
mêşebûn m ormanlaşma
mêşebûyîn m ormanlaşma
mêşehingiv zo/nd bal arısı (Apis mellifica)
mêşelok zo/m sinek
mêşevan nd/nt ormancı
mêşevang m m arılık, kovanlık (arıların konulduğu yer)
mêşevanî m ormancılık
mêşevank m arılık, kovanlık (arıların konulduğu yer)
mêşên zerik zo/m yaban arısı (Vespavulgaris)
mêşgir zo/m 1. sinekçil (Muscicapa) **2.** sinek-kapan böcekleri, özellikle sinekleri yakalayıp beslenen küçük ötücü kuşlar)
mêşhingiv zo/m bal arısı (Apis mellifica)
mêşik zo/m 1. sinek **2.** yaprak arısı
mêşika avê zo/nd su sineği (Hydrophilus)
mêşika ga zo/nd övez
mêşika mêwan zo/nd asma biti (Phylloxera vestatrix)
mêşika reş zo/nd kara sinek (Stomoxys calcitrans)
mêşika sirkê zo/nd sirke sineği (Drosophila)
mêşildank m arılık, kovanlık (arıların konulduğu yer)
mêşikên malan zo/nd ev sineği (Musca domestica)
mêşikên pelan zo/nd yaprak arıları
mêşin zo/m 1. koyun (Ovis aries) **2.** meşin (koyun derisi) **3.** *mec* koyun, uysal (verilen buyruklara uyan) * yekî wekî mēşinan e koyun gibi birisi ~ beran xwarin koyun koçla çiftleşmek ~ hatin beran koyun çiftleşmesi gelmek ~a çûr kıvrıcık koyun ~a

doşanî sağmal koyun ~a dotinê sağmal koyun ~a gêjoyî koyun gibi (budala) ~a pêxember peygamber öküzü
mêşîna çûr *zo/nd* karakul
mêşîna gêjoyî *rd* inek, aptal, bön
mêşîna pêxember *rd* inek, aptal, bön
mêşînûn *m* kuzulaşma (kuzu gibi uysallaşma, sessiz duruma gelme)
mêşînî *m* 1. kuzuluk, uysallık (yumuşak huy-luluk) 2. *rd* koyun gözünün rengi
mêşkuj *m* 1. sineklik (sinekleri kovmaya yarayan alet) 2. sinek öldürücü ilaç
mêş lê danîn *l/bw* sineklenmek
mêşlok *zo/m* 1. böcek 2. haşere
mêşloknas *nd/nt* böcek bilimci
mêşloknasî *m* böcek bilimi
mêşmij *bot/m* böcek kapan
mêşmorî *m* kanatlı karınca
mêşok *nd/nt* arıcı
mêşokî *m* arıcılık
mêştin *m* emme (dudak, dil, soluk yardımıyla bir şeyi içine çekme)
mêştin *l/gh* emmek (dudak, dil, soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek)
mêş û mor *zo/m* 1. haşere, haşarat 2. börtü böcek
mêş û morên biperik *zot/nd* zar kanatlılar
mêşvan *nd/nt* arıcı
mêşvanî *m* arıcılık
mêşxur *rd* 1. böcekçil 2. *bot/m* böcek kapan
mêtandin *m* emzirme
mêtandin *l/gh* emzirmek
mêtin *m* emme
mêtin *l/gh* emmek (dudak, dil, soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek)
mêtingeh *m* sömürge
mêtingehbûn *m* sömürgeleşme
mêtingeh bûn *l/hgh* sömürgeleşmek
mêtingehbûyîn *m* sömürgeleşme
mêtingehî *rd* sömürgesel
mêtingehîkirin *m* sömürgeleştirme
mêtingehî kirin *l/gh* sömürgeleştirmek
mêtingehkar *rd/nt* sömürgeci, kolonyalist
mêtingehkarî *m* sömürgecilik, kolonyalizm
mêtingehkirin *m* sömürgeleştirme
mêtingeh kirin *l/gh* sömürgeleştirmek
mêtingehparêz *rd* sömürgeci
mêtingehparêzî *m* sömürgecilik
mêtinkar *rd* sömürücü
mêtinkarî *m* sömürücülük
mêti (I) *rd* 1. emmik, emilmiş 2. sömürülmüş
mêti (II) *m* dişilik
mêvan *nd/nt* konuk, misafir ~ ezimandin misafir ağırlamak ~ **girtin ser (kesekî)** (misafir) baskınuna uğramak ~ **hatin** konuk (veya misafir) gelmek ~ **hewandin** misafir ağırlamak ~ **ji mêvan nexweş e xwediyê malê ji her duyan ne xweş e** misafir misafiri istemez, ev sahibi ikisini istemez ~ê **bêwext** va-

kitsiz misafir ~ê **bêwext** *ji kîsî xwe dixwe* vakitsiz misafir umduğunu değil bulduğunu yer ~ê **herî hêja** baş misafir ~ê **rûmetiyê** şeref konuğu (veya misafiri) ~ê **şermê** yabancı misafir ~ê **xerab carek nan dixwe** kötü misafir bir defâlığına konuk olur ~ê **Xwedê** Tanrı misafiri
mêvandar *nd/nt* 1. konukçu, konuk ağırlayan 2. mihmandar
mêvandarî *m* 1. konukçuluk 2. misafirlik 3. mihmandarlık
mêvanhewîn *nd/nt* misafirperver, konuksever
mêvanhewînî *m* misafirperverlik, konukseverlik
mêvanhez *nd/nt* misafirperver, konuksever
mêvanhezî *m* misafirperverlik, konukseverlik
mêvanî *m* misafirlik, konukluk
mêvankî *h* misafirce, misafire yaraşır bir biçimde
mêvankuj *m/nec* küçük yemek kabı
mêvanperwer *nd/nt* misafirperver, konuksever
mêvanperwerane *h* misafirperverce
mêvanperwerî *m* misafirperverlik, konukseverlik
mêvantî *m* misafirlik, konukluk
mêvanxane *m* misafirhane, konuk evi
mêvok *m* düğme
mêw *bot/m* 1. asma (üzüm veren bitki) 2. bağ kütüğü ~a **tiraşok** bakımsız bağ
mêwa derewîn *bot/nd* yaban asması
mêwa japonî *bot/nd* japon sarmaşığı (Ampe-lopsis japonica)
mêwa serkurkê *nd* asma üzüm
mêwe *m* meyve, yemiş ~ya **têrgoşt** etli meyve ~**yên hişk** *bot* 1) kuru meyve (olgunlaşınca dış kabuğu kuruyan meyve) 1) kuru meyve ~**yên hişkkirî** kuru meyve (kurutulmuş olan) ~**yên kaxkkirî** meyvehoş, kuru yemiş
mêwedank *m* meyvelik, yemişlik (meyve konulan kap, meyve yeri)
mêwedard *rd* 1. meyveli, yemişli 2. meyveli (meyve ile yapılmış, içinde meyve bulunan) * **gazoza mêwedard** meyveli gazoz
mêwefiroş *nd/nt* manav, meyveci, yemişçi
mêwefiroşî *m* manavlık, meyvecilik
mêwehişk *nd* kuru yemiş
mêwenedan *m* ürkme (ağaç meyve vermeme)
mêwe nedan *l/gh* ürkme (ağaç meyve vermeme)
mêwexur *rd* yemişçil
mêwijok *m* kuru üzüm büyüklüğünde ve apseli yara
mêwik *m* düğme
mêwlaw *m* bir asma ağacından yeni bir asma dikmek için alınan sürgün
mêx *m* sürgü (kapı sürgüsü)
mêxek *bot/m* 1. karanfil (Dianthus caryophyllus) 2. karanfil (bu bitkinin **barat** olarak kullanılan boncuğu)

mêxele *bnr* mêxek

mêxik *bot/m* 1. karanfil (*Dianthus caryophyllus*) 2. karanfil (bu bitkinin barat olarak kullanılan boncuğu)

mêxolî *rd* azgın

mêxweş *bnr* meyxeş

mêyatî *m* dişilik

mêyek *bot/nd* dişi organ

mêyîn *rd* dişil, feminel

mêyîti *m* 1. dişilik 2. *rz* dişillik

mêz (I) *m* masa ~a *nojdarîyê* ameliyat masası

mêz (II) *m* 1. kayırma, iltimas, arka çıkma *

mêza hemşehrîtiyê hemşehrîlik kayırması
2. tarafgirlik ~a (*yekî*) girtin iltimas etmek (veya geçmek) ~a (*yekî*) *hatin kişandin* kayırmak ~a (*yekî*) *kişandin* 1) (birini) kayırmak, (birine) iltimas etmek (veya geçmek) 2) taraf tutmak (veya çıkmak veya olmak) ~a (*yekî*) *kirin* (birini) kayırmak, (birine) iltimas etmek (veya geçmek)

mêz (III) *m* bakma, bakış ~ *kirin* bakmak

mêza *rz/rd* dişil (dişi sayılan kelime, müennes)

mêzakirin *rz/m* dişileştirme

mêza kirin *rz* *l/gh* dişileştirmek

mêzandin *m* 1. bakma (bakışı bir şey üzerine çevirme) 2. bakma (yer için, yüzü bir yöne doğru olma) 3. bakma (hasta için muayene etme, tedavi etme) 4. bakma (yoklama, inceleme, deneme) 5. bakma (bir işi yapma, bir işi yapmakla görevli olma) 6. bakma (önem verme, önem vererek üzerinde durma) 7. bakma (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olma)

mêzandin *l/gh* 1. bakınak (bakışı bir şey üzerine çevirmek) 2. bakmak (yer için, yüzü bir yöne doğru olmak) * *dî paceya ku li benderê dimêzand de, derya dixuya* limana bakmak pencereden deniz görünüyordu 3. bakmak (hasta için muayene etmek, tedavi etmek) 4. bakmak (yoklamak, incelemek, denemek) * *ca tu jî li vî hesabî bimêzîne* şu hesaba sen de bir bak * *ka bimêze li malê ne?* git bak evdeler mi? 5. bakmak (bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak) * *li karê pasaportan polis dimêzîne* pasaport işlerine polis bakar 6. bakmak (önem vermek, önem vererek üzerinde durmak) * *ew tenê li karkirina pereyan dimêze* o sadece para kazanmaya bakıyor 7. bakmak (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak) * *li xwarina nanê xwe bimêze* yemeğini yemeye bak

mêzatî *rz/m* dişillik

mêze (I) *m* meze

mêze (II) *m* masa

mêze (III) *m* bakma

mêzeaş *n* değirmen bekçisi

mêzeaşîti *m* değirmen bekçiliği

mêzekar *nd/nt* 1. izleyici, seyirci (bir olayı gö-

ren, izleyen kimse) 2. izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)

mêzekarî *m* izleyicilik, seyircilik

mêzeker *nd/nt* 1. izleyici, seyirci (bir olayı gören, izleyen kimse) 2. izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)

mêzekerî *m* izleyicilik, seyircilik

mêzekirin *m* 1. bakma (bakışı bir şey üzerine çevirme) 2. bakma (yer için, yüzü bir yöne doğru olma) 3. bakma (hasta için ; muayene etme, tedavi etme) 4. bakma (yoklama, inceleme, deneme) 5. bakma (bir işi yapma, bir işi yapmakla görevli olma) 6. bakma (önem verme, önem vererek üzerinde durma) 7. bakma (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olma)

mêze kirin *l/gh* 1. bakmak (bakışı bir şey üzerine çevirmek) 2. bakmak (yer için, yüzü bir yöne doğru olmak) 3. bakmak (hasta için muayene etmek, tedavi etmek) 4. bakmak (yoklamak, incelemek, denemek) * *ka tu jî li vî hesabî mêze bike* şu hesaba sen de bir bak * *ka mêze bike li malê ne?* git bak evdeler mi? 5. bakmak (bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak) * *li karê pasaportan polis mêze dike* pasaport işlerine polis bakar 6. bakmak (önem vermek, önem vererek üzerinde durmak) * *ew tenê li karkirina pereyan mêze dike* o sadece para kazanmaya bakıyor 7. bakmak (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak) * *li xwarina nanê xwe mêze bike* yemeğini yemeye bak

mêzer (I) *m* 1. yaygı, desensiz bir tür yaygı 2. battaniye

mêzer (II) *m* 1. önlük, peştemal, ön eteklik 2. örtü 3. secade

mêzere *m* sarık

mêzevan *bnr* mêzekar

mêzên *bnr* mêzîn (I)

mêzgîr *rd* kayırcı, iltimasçı, gayretkeş (kayırın, yan tutan)

mêzgîrî *m* kayırcılık, iltimasçılık, gayretkeşlik

mêzgirtin *m* kayırma, iltimas etme, ayrıcalık tanıma

mêz girtin *l/gh* kayırmak, iltimas etmek, ayrıcalık tanımak

mêzgirtî *rd* iltimaslı

Mêzîn *ast/m* Terazi

mêzîn (I) *m* 1. terazi 2. terazi (ip canbazlarının dengelerini sağlamak için kullandıkları uzun sırık) 3. denge ~a *avê* su tarazisi

mêzîn (II) *m* bakma

mêzkêş *rd* kayırcı, iltimasçı

mêzkêşî *m* kayırcılık, iltimasçılık

mêzkîrîn (I) *m* tarafgirlik yapma

mêzkîrîn (II) *m* bakma

mêz kirin (I) *l/gh* tarafgirlik yapmak

mêz kirin (II) *l/gh* bakmak
mêzperde *m* masa örtüsü
Mg kîn *Mg* (magnezyum'un kısaltması)
miazalh *b* maazallah
micalet *m* tartışma, münakaşa
micbî *m* destek yardımı
micewir *n* kayyum, kayyım (cami hademesi)
micewirî *m* kayyumluk, kayyımlik
micêwir *bnr* micewr
micêz *m* 1. arzu, istek 2. nefis (insanların yeme içme gibi ihtiyaçlarının tümü) 3. gıpta, imrenme, imrenti
micêzîn *m* özenç
micid *rd* ciddi
micidbûn *m* ciddileşme
micid bûn *l/gh* ciddileşmek
micidî *m* ciddilik
micidîbûn *m* ciddiyet
micik *m* işte gösterilen ciddiyet
micilge *bnr* miçilge
micir *m* 1. alışkı, huy (iç güdü durumunu almış alışkanlık) * **ji xwe re kirine micir** kendine alışkı yapmış 2. itikat, inanç
micirb *m* inanç, itikat * **kirin micirb** itikat haline getirmek
miçirfe *m* 1. sıyrığa 2. sıyrığa (kar küreme aracı)
micirfekerin *m* kürüme
micirfe kirin *l/gh* kürümek
micis *bnr* miciz
miciz *m* 1. iştah 2. yüz ifadesi
micre *m* banyo yapılan yer
miç (I) *m* kulakları dikleştirme
miç (II) *rd* yumuk, yumulu, kapalı (göz için)
miçandin *m* 1. yumma kapama, kapatma (göz için) 2. kırıştırma
miçandin *l/gh* 1. yummak, kapamak, kapatmak (göz kapaklarını örtmek) 2. kırıştırmak gözünü kırpmak
miçandî *rd* yumuk
miçbûn *m* 1. yummulma 2. kırıştırılma
miçbûn *l/gh* 1. yummulmak 2. kırıştırılmak
miçe *b* gözlerini yum, gözlerini kapa (çocuk dilinde)
miçebelo *m* açılıp kapanma, kırışma (göz için)
miçebelobûn *m* açılıp kapanma, kırışma (göz için)
miçebelo bûn *l/gh* açılıp kapanmak, kırışmak (göz için)
miçekçek *m* süs, bezek
miçekçekî *rd* süslü
miçik *nd* istekle ve acele yapılan iş
miçilge *m* 1. bahis, konu 2. sav, iddia 3. bahis, şart (bir şey üzerine girilen bahis)
miçilgeğirtin *m* bahise girme, şart tutma
miçilge girtin *l/gh* bahise girmek, şart tutmak
miçilgevan *nd/nt* bahise giren, şart tutan
miçiğan *m* çekilme (suyun çekilmesi, kuruması)

miçiğandin (I) *m* soldurma
miçiğandin (II) *m* 1. kesme, kesiş (su için) 2. kurutma, kurutuş (suyun kesilmesini sağlama) 3. köreltme (suyun bitmesine sebep olma)
miçiğandin (I) *l/gh* soldurmak
miçiğandin (II) *l/gh* 1. kesmek (su için) 2. kurutmak (suyun kesilmesini sağlamak) * **ava newalê bimîçiğînîn** derenin suyunu kurutun 3. köreltmek (suyun bitmesine sebep olmak)
miçiğandî (I) *rd* soluk, solgun
miçiğandî (II) *rd* kesik (su için)
miçiğî (I) *rd* soluk, solgun
miçiğî (II) *rd* kesik
miçiğîn (I) *m* solma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme)
miçiğîn (II) *m* 1. kesilme, kesiliş (akmaz olma) 2. çekilme (azalma veya yok olma) 3. körelme, kuruma, soğulma, kesilme (akar su, göl, vb. için; suyu çekilmek, suyu kuruma) 4. soruşma (emilip yok olma)
miçiğîn (I) *l/gh* solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek)
miçiğîn (II) *l/gh* 1. kesilmek (akmaz olmak) 2. çekilmek (azalmak veya yok olmak) 3. körelmek, suyu çekilmek, kurumak, soğulmak, kesilmek (akar su, göl, vb. için; suyu çekilmek, suyu kurumak) 4. soruşmak (emilip yok olmak) * **ava bestê miçiğî** derenin suyu soruştu
miçiğîner *rd* kurutucu
miçirandin *m* 1. sıkma 2. tokalaştırma
miçirandin *l/gh* 1. sıkmak 2. tokalaştırmak
miçirîn *m* 1. sıkılma 2. tokalaşma
miçirîn *l/gh* 1. sıkılmak 2. tokalaşmak
miçîn *m* 1. yumulma, yumuklaşma, kapanma 2. kırışma (göz kapakları için; çok ışıktan veya herhangi bir şeyden dolayı sık sık kırılma)
miçîn *l/gh* 1. yumulmak, yumuklaşmak, kapanmak 2. kırışmak (göz kapakları için; çok ışıktan veya herhangi bir şeyden dolayı sık sık kırılmak)
miçîz *bnr* miçêz
miçkirin *m* 1. yumma, kapama, kapatma (göz kapaklarını örtme) 2. kırıştırma
miç kirin *l/gh* 1. yummak, kapamak, kapatmak (göz kapaklarını örtmek) 2. kırıştırmak
miçkul *bnr* bişkul
miçebolo *m* açılıp kapanma, kırışma (göz için)
miçebolobûn *m* açılıp kapanma, kırışma (göz için)
miçobelo bûn *l/gh* açılıp kapanmak, kırışmak (göz için)
miçûmir *rd* somurtkan
miçûmirî *m* somurtkanlık
miçûmirîbûn *m* somurtma

miçûmirî bûn *l/gh* somurtmak
miçûmiribûyîn *m* somurtuş
miçûmor *rd* somurtkan
miçûr *bnr* mirûz
midad *m* mürekkep
midas *m* ayakkabı
medeh *n* müdet
medehî *rd* muhalif
medehîttî *m* muhaliflik
mideris *n* müdderis, ders veren, öğretmen
miderisî *m* müdderislik öğretmen
midexî *rd* muhalif
midexîttî *m* muhaliflik
midirxe *m* bel küğende ayak basılan kısmı
midîlî *zo/nd* midilli
midîr *bnr* midur
midom *rd* sürekli
midomî *rd* sürekli, daimi
midur *nd/nt* müdür
midurî *m* müdürlük ~**ya darayî** mal müdürlüğü
miduriyet *m* müdüriyet
midyare *m* bağ kütüğü dizisi
midye *zo/m* midye (Mytilus)
midyefiroş *nd/nt* midyeci, midye satıcısı
midyefiroşî *m* midyecilik
midyegrî *n* midyeci (denizde midye çıkaran kimse)
midyegrî *m* midyecilik
midyevan *nd/nt* midyeci
midyevanî *m* midyecilik
mifa *bnr* mefa
mifirdî *n* 1. muhafız 2. bekçi 3. korucu 4. *lşk* jandarma
mifirdîttî *m* 1. muhafızlık 2. bekçilik 3. koruculuk 4. *lşk* jandarmalık ~ **kirin** 1) muhafızlık yapmak 2) bekçilik etmek (veya yapmak) 3) koruculuk yapmak 4) jandarmalık yapmak
mifirî *n* rahip, papaz (Süryanilerde)
mifirq *n* çelik
miflis *rd* müflis, iflas etmiş olan
mifreq *bnr* mifirq
mifriq *n* çelik
mifsik *m* süzgeç
mift *rd/h* bedava, beleş
miftan *m* bedava verme, beleş verme
mift dan *l/gh* bedava vermek, beleş vermek
mifte *m* kilit, anahtar, açkı ~ **kirin** **ber pišta** xwe anahtarı beline takmak ~ **lê anîn** anahtarı uydurmak ~**ya eyarê** ayar anahtarı, ayarlayıcı
miftebûn *m* kilitlenme
mifte bûn *l/gh* kilitlenmek
miftedank *m* anahtarlık
miftedar *n* 1. anahtarlı 2. anahtarcı
miftedarî *m* anahtarcılık
miftefiroş *nd/nt* anahtarcı (satan kimse)
miftefiroşî *m* anahtarcılık

mifteger *nd/nt* anahtarcı (imal eden)
miftegerî *m* anahtarcılık
mifteker *nd/nt* anahtarcı (imal eden)
miftekerî *m* anahtarcılık
miftekirin *m* kilitleme
mifte kirin *l/gh* kilitlemek
miftekirî *rd* kilitli, kilitlenmiş olan
miftesaz *nd/nt* anahtarcı (tamir eden kimse)
miftesazî *m* anahtarcılık
miftexur *rd* bedavacı, beleşçi, otlakçı, asalak
miftexurî *m* bedavacılık, beleşçilik, otlakçılık, asalaklık
miftexwer *rd* bedavacı, beleşçi, asalak
miftexwerane *h* asalakça
miftexwerî *m* bedavacılık, beleşçilik, asalaklık
miftî *ol/h* müftü
miftûbelaş *rd* 1. besbedeva 2. *b* meccanen, lüpten
miftîgeh *m* müftülük (müftünün görev yaptığı yer)
miftîttî *m* müftülük
miftxur *rd* bedavacı, avantacı, asalak
miftxurî *m* bedavacılık, avantacılık, asalaklık
miftxwer *nd/rd* bedavacı, asalak (başkaların sırtından geçiren)
miftxwerî *m* bedavacılık, asalaklık
mih *zo/m* 1. koyun (Ovis aries) 2. *mec* koyun (verilen buyruklara uyan, uysal) ~ **bi lingê xwe** **bizin bi lingê xwe** her koyun kendi bacağından asılır ~ **bi piyê xwe** **bizin bi piyê xwe** her koyun kendi bacağından asılır ~ **ha-tin** **beran** koçsamak ~ **mir gir** **vemir** öküz öldü ortaklık bozuldu ~**a ber** **dotinê** sağmallık, sağmal koyun ~**a birçi şîr nade** aç ayı oynamaz ~**a doşanî** sağmal koyun ~**a dotinê** sağmal koyun ~**a dûvdirêj** kamçı kuyruk ~**a gêjoyî** koyun gibi (budala) ~**a ker** kulaksız koyun ~**a kun** kulaksız koyun
miha avî *zo/nd* kunduz, kastor
miha çûr *zo/nd* karakul
miha qerqaş *nd* ak koyun
miha reş *nd* kara koyun
mihafe *bnr* mehafe
mihafiz *nd/nt* 1. muhafız 2. muhafız (bir kalenin veya şehrin önemli bir yerini korumakla görevli komutan)
mihafize *m* muhafaza, koruncak, korunum
mihandin *m* yıpratma
mihandin *l/gh* yıpratmak
mihele *m* mahalle
mihelî *rd* mahallî
Mihemedî *nd* Muhammedî, Müslüman
mihemedok *n* mehmetçik
mihem *m* acı, zahmet
miheqeq *h* muhakkak
miherk *m* boncuk
miherş *m* herek, sırık (asmak ağaçları için)
miherşkirin *m* sırıklama

mihers kirin *l/gh* sırtlamak
mihes *bnr* mehes
mihêk *m* marya (dişi hayvan)
mihib *rd* muhip, seven
mihilandin *m* eritme
mihilandin *l/gh* eritmek
mihilîn *m* erime
mihilîn *l/ngh* erimek
mihînd *n* balyoz
mihîm *rd* mühim, önemli
mihîmî *m* önem, ehemmiyet
mihîn (I) *zo/m* kısarak ~ **fal xwarin** kısarak çiftleşmek ~ **hatin fehl** kısarak çiftleşmeye gelmek ~ **a avî** su aygırı ~ **a kabreş** ayakları siyah kısarak
mihînî (I) *rd/h* koyun, koyun gibi uysal kimse
mihînî (II) *rd* dişi * **kerê mihînî** dişi eşek
mihr *m* 1. güneş 2. sevgi, dostluk
mihrab *m* mihrap
mihranî *m* bir tür armut
mihraq *m* 1. mihrak, odak 2. *mec* mihrak (herhangi bir düşüncede, nitelikte olan kimsele-
rin kaynağı veya bir şeylerin toplandığı, yoğunlaştığı yer)
mihreb *bnr* mihrap
mihreca *bnr* mihrıcan
mihreban *bnr* mihrıban
mihriban *rd* 1. dost, seven 2. rahim, esirgeyici
mihribanî *m* 1. dostluk, sevgi 2. esirgeyicilik
mihridar *rd* dost, seven
mihrivan *rd* 1. dost, seven 2. esirgeyici, esirgeyen, acıyıcı, rahim (koruyan, acıyan, merhamet eden) * **Xwedê mihrivan** e Allah esirgeyendir 3. bağışlayıcı (Allah)
mihrivanî *m* 1. dostluk, sevgi 2. esirgeyicilik, acıyıcılık, merhamet 3. bağışlayıcılık
mihsik *m* mest (hafif ve yumuşak bir tür ayak-kabı)
mihub *bnr* mihib
mihur *m* mühür
mihurdar *rd* mühürlü
mihûbûn *m* mahvolma
mihû bûn *l/ngh* mahvolmak
mihûkirin *m* mahvetme
mihû kirin *l/gh* mahvetmek
mihûz *rd* mahrum
mihûzbûn *m* mahrum olma
mihûz bûn *l/ngh* mahrum olmak
mihûzî *m* mahrumiyet
mihûzkrin *m* mahrum etme
mihûz kirin *l/ngh* mahrum etmek
mij *n* sis ~ **girtin** sis tutmak, sislenmek ~ **û mor** sis pus ~ **ê kor** kör duman
mijad *bnr* mijar
mijade *hiq/m* mevzuat
mijaj *m* iştah
mijan (I) *n* kol (makinelerde tutup çevirmeye veya çekmeye yarayan ağaç veya metal parçası)

mijan (II) *m* emme
mijandin *m* emzirme
mijandin *l/gh* emzirmek
mijane *m* 1. dingil, araba dingili 2. mil (törlü işlerde kullanılan ince uzun metal çubuk) 3. saban oku
mijang *m* kirpik
mijank *m* kirpik
mijar *m* konu, husus, mevzu ~ **a axaftinê** söz konusu
mijardar *rd* konulu
mijare *hiq/m* mevzuat
mijarkî *rd* konusal
mijavî *m* orta şiddete yağma
mijbûn *m* sislenme
mijdar (I) *m* kasım ayı
mijdar (II) *rd* sisli
mijdarbûn *m* sislenme
mijdar bûn *l/ngh* sislenmek
mijdarbûyîn *m* sisleniş
mijdarkirin *m* sislendirme
mijdar kirin *l/gh* sislendirmek
mijek *rd* emici
mijelang *m* kirpik
mijer *rd* emici
mijgan *n* kirpik
mijgîro *n* hayvan yüzülür ken deride bırakılan et parçacıkları
mijgirtin *m* sislenme
mij girtin *l/gh* sislenmek
mijgirtî *rd* sislenmiş, sis kaplanmış olan
mijgul *m* kirpik
mijik (I) *bnr* pirtik
mijik (II) *m* emzik
mijik (III) *m* toz ~ **jê birin** tozunu almak (veya atmak, silmek veya silkelemek) döv-mek, hırpalamak
mijîlang *n* kirpik
mijîn *m* emme, soruma
mijîn *l/ngh* emmek, sorumak (dudak, dil, so-luk yardımıyla bir şeyi içine çekmek)
mijmijandin *m* kırıştıma, gözleri sık sık açıp kapama
mijmijandin *l/gh* kırıştıma, gözleri sık sık açıp kapama
mijmijîn *m* kırışma
mijmijîn *l/ngh* kırışmak
mijmijik *m* emzik (çocuk emziği)
mijmijo *rd* kırışık (gözleri sık sık açıp kapanan)
mijmijok (I) *rd* süzgün gözlü
mijmijok (II) *m* emzik (süt çocuklarını oyala-mak için ağızlarına verilen kauçuk meme)
mijmijok (III) *m* hücreleri dolmamış petek
mijmijok (IV) *bot/m* yüksük otu (Digitalis purpurea)
mijmijok (V) *rd* sömürücü, yiyici
mijok (I) *m* emzik (süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme)

mijok (II) *nd* anesi ölmüş kuzu
mijok (III) *nd/nt* 1. sömürücü, sömürge 2. e-
 mici, yiyici 3. emici (emme özeliği olan)
mijokdar *nd/nt* sömürücü
mijokdari *m* sömürücülük
mijoker *nd/nt* sömürücü
mijokeri *m* sömürücülük
mijokî *m* sömürgecilik, sömürücülük
mijoxwer *nd/rd* asalak (başkaların sırtından
 geçinen)
mijoxweri *m* asalaklık
mijtin *bnr* mêtin
mijû *rd* bayat (taze olmayan)
mijûbûn *m* bayatlanma
mijû bûn *l/gh* bayatlanmak
mijûkirin *m* bayatlama
mijû kirin *l/gh* bayatlamak
mijûkî *rd* pejmürde
mijûl (I) *rd* 1. meşgul 2. dolu, meşgul * **ez îro**
mijûl im nikarim bêm ba we bu gün dolu-
 yum size gelemem ~ **bûn** meşgul olmak,
 uğraşmak * **tu bi çi mijûl dibî?** neyle meş-
 gulsun? ~ **kirin** meşgul etmek, uğraştırmak
mijûl (II) *m* sohbet, konuşma
mijûlahî *bnr* mijûlayî
mijûlang *m* kirpik
mijûlank *bnr* mijûlang
mijûlayî (I) *m* uğraş, uğraşı, meşgale
mijûlayî (II) *m* sohbet, söyleşi ~ **kirin** sohbet
 etmek
mijûlbûn (I) *m* uğraşma, ilgilenme
mijûlbûn (II) *m* sohbet etme, konuşma
mijûlbûn (I) *l/gh* uğraşmak
mijûl bûn (II) *l/gh* sohbet etmek, konuşmak
mijûlgeh *m* yazıhane
mijûlî (I) *m* uğraşı, meşgale, oyalantı
mijûlî (II) *m* sohbet ~ **kirin** sohbet etmek
 ~**yên (yekî) xweş in** söz ehli ~**yên beredayî**
kirin boş lâf etmek ~**yên sebiyan** ahiret su-
 ali
mijûlker *rd* oyalayıcı, uğraştırıcı
mijûlikirin (I) *m* meşgul etme, oyalama, uğ-
 raştırma
mijûlikirin (II) *m* sohbet etme
mijûlî kirin *l/gh* meşgul etmek, oyalamak, uğ-
 raştırmak
mijûlî kirin *l/gh* sohbet etmek
mijûtî *m* bayatlık
mijûybûn *m* bayatlama
mijûyî bûn *l/gh* bayatlamak
mijûybûyîn *m* bayatlanış
mijûyîkirin *m* bayatlatma
mijûyî kirin *l/gh* bayatlatmak
mika mîn/m 1. mika 2. *rd* mika (bu maddeden
 yapılmış olan)
mikar *bnr* miqar
mikare *m* nakliyat
Mikevni *rd* hamarat
Mikevnbûn *m* hamaratlaşma

Mikevni bûn *l/gh* hamaratlaşmak
Mikevni *m* hamaratlık
Mikevni *h* hamaratça
Mikevni *bnr* Mikevni
Mikevni *m* Mikevni, demirkapan
Mikevni *m* 1. itiraf 2. ikrar, ikrar etme ~ **bûn** i-
 tiraf etmek ~ **hatin** itiraf etmek
Mikevni *rd* eşdeğer (insanlar için)
Mikevni *rd* mümkün
Mikevni (I) *bnr* Mikevni
Mikevni (II) *rd* sağlam
Mikevni *rd* sağlam (dayanıklı, kolay bozulmaz,
 yıkılmaz)
Mikevni *m* sağlamlaşma
Mikevni bûn *l/gh* sağlamlaşmak
Mikevni *m* sağlamlık
Mikevni kirin *m* sağlamlama, sağlamlaştırma
Mikevni kirin *l/gh* sağlamlamak, sağlamlaştı-
 mak
Mikevni (I) *bnr* Mikevni
Mikevni *n* surat, asık yüzölçümü ~ **ê xwe kirin** su-
 rat asmak
Mikevni kirin *l/gh* surat asma, somurtma
Mikevni kirin *l/gh* surat asmak, somurtmak
Mikevni *rd* suratı asık, surat (veya suratı) bir
 karış
Mikevni *rd* somurtkan, suratsız
Mikevni *m* somurtkanlık, suratsızlık
mil ant/h 1. kol 2. omuz, çığır 3. kol (giysinin
 kolu saran bölümü) 4. kol (bir koltukta, bir
 divanda kol dayamaya yarayan parça) 5.
 kol, kanat, taraf, yön) * **milê rastê** sağ kol 5.
 kanat (savaş düzeninde ordunun iki yanında
 bulunan her biri, cenah) * **leşkerên milê**
rastê ordunun sağ kanadı 6. *l/gh* yan (savaş
 düzenindeki ordunun iki kanadından her bi-
 ri) 7. kanat (sporda) * **leyîzvanên milê çepê**
 sol kanat oyuncularını 8. kol, şube, taife 9.
 koltuk (yapıcılıkta yan destek) 10. kulaç (öl-
 çü için) 11. şelek (omuzda taşınan yük) 12.
 geriş, sırt (dağların üst kısmı) * **milê çiyê**
 dağ sırtı 13. kucak (açık kollarla göğüs ara-
 sına sığabilen miktarda) * **milek êzing** bir
 kucak odun 14. *erd* ayak (büyük bir ırmağa
 dökülen ikinci derecedeki akarsuların her
 biri) * **milê robarê** akarsuyun ayağı ~ **bi** ~
 omuz omuza (dayanışarak, birlikte) ~ **bi** ~
 ve omuz omuza (sıkışık bir durumda, yan
 yana) ~ **dan (yekî)** (birine) kol vermek, des-
 tek vermek, omuz vermek, omuzlamak
 (destek olmak) ~ **dan ber (tiştêkî)** omuz
 vermek (omuzuyla dayanmak) ~ **dan ber**
 (yekî) (birine) arka çıkmak, destek çıkmak ~
dan ber fedakariyê fedakârlığa katlanmak
 ~ **dan hev 1)** (birbirine) destek olmak, (bir-
 birini) desteklemek, el ele vermek, elleşmek
 (yardımlaşmak) * **em mil bidin hev da ku**
em ji vî halê xerab xelas bibin el ele vere-
 limde bu kötü durumdan kurtulalım 2) sırt

sırta vermek ~ **dananîn** göğüs germek ~ **danîn** boyun eğmek, teslim bayrağı çekmek ~ **di hev de kol kola** ~ **di hev de bûn kol kola** olmak ~ **de kol kola** * **mil di mil de digerin** kol kola yürüyorlar ~ **hilavêtin** omuz kaldırmak ~ **jê re danîn** (birine) pes demek ~ **lê xistin** (an jî **dan**) omuz vurmak ~ **jê dawêşandin** omuz silmek ~ **lê ranebûn** 1) i-çi almamak (bir işi yapmak istememek) 2) (birini) dövmeye kıyamamak ~ **pê danîn** (birini) dize getirmek ~ **û bask bi (yekî) ve neman** kolları kopmak ~ **û qanadê (yekî) şikîn** (an jî **şikestîn**) kolu kanadı kırılmak ~ **ê (yekî) bi rûbarê (wî) re çûn** eteği ayağına dolaşmak ~ **ê bixêriyê** baca kulağı ~ **ê (yekî) dirêj e** kolu uzun (gücü yeter, sözü geçer) **bi ~ê (yekî) girtin** kolundan tutmak **bi ~ê (yekî) girtin û avêtin** (birini) kolundan tutup atmak ~ **ê (yekî) lê ranebûn** içi almamak (bir işi yapmak istememek) ~ **ê meşê** yürüyüş kolu ~ **ê (yekî) li ber ranebûn** 1) (birine) karşı çıkamamak, birine kıyamamak 2) içi almamak (bir işi yapmak istememek) ~ **ê pêlê erd** dalga sırtı ~ **ê rastê** sağ taraf ~ **ê tenûrê** tandır bankı ~ **ê tundraw** aşırı uç (siyasette) ~ **ê wan di hev de sarmaş dolaş** ~ **ê wan di hev de bûn** sarmaş dolaş olmak ~ **ê xwe dan** (tişteki) omuzlanmak (omuzuyla bir şeyi itmek) ~ **ê xwe jê re dananîn** geri kalmamak (bir iş yapmaktan, birinden çekinmemek) ~ **ê xwe li ~ê (yekî) xistin** (birinin) koluna girmek ~ **ê xwe tê re kirin** 1) kolunu geçirmek (elbise için) 2) elbise kullanılmış olmak ~ **ê zir** takma kol ~ **ên (yekî) bi rûbarê (wî) de çûn** omuzları çökmek ~ **ên (yekî) jê de weşîn** kolları kopmak ~ **ên (yekî) qetîn** kolları kopmak ~ **ên xwe ba dan** kolları sıvamak ~ **ên xwe hildan** kolları sıvamak, çizmeleri çekmek ~ **ên xwe jê re fireh kirin** (birine) kollarını açmak (içtenlikle karşılanmak veya kucaklanmaya hazır olmak) ~ **ên xwe vemalandin** kolları sıvamak ~ **ên xwe li hev xistin** kol kola girmek ~ **ên xwe li hev xistin û gerîn** kol vurmak, kol kola girip dolaşmak

milamet *m* melâmet (azarlama, kınama, çıkışma)

milav *m* mala

milayîm *rd* mulayim

milayîmî *m* mulayimlik

milçemil *bnr* miçemir

milçemilç *m* 1. şapırdama 2. *h* şap şap

milçîn *m* şapırdama, ağız şapırtısı

milçînî *m* şapırtı

mildan *m* omuzlama, omuz verme

mil dan *l/gh* omuzlamak, omuz vermek

mildanhevî *m* omuzdaşlık

mildanîn *m* boyun eğme

mil danîn *l/gh* boyun eğmek

mildar *rd* kollu

mildayîn *m* omuzlayış, omuz veriş

mildirêj *rd* uzun kollu

milemil *h* efil efil (saç, giysi gibi şeylerin rüzgârda dalgalanmasını anlatır) ~ **kirin** efil efil 1. etmek * **biskên li ser rûkê yarê melimel dikin** efil efil eder yarın yüzündeki zülûfleri

milet *n* 1. millet * **miletê** Kurd Kürt milleti 2.

millet, halk (benzer özellikleri olan topluluk) * **miletê şofêr** şoför milleti 3. millet

(bir yerde bulunan kimselerin bütünü) * **milet li meydana**

toplanmış 4. ortalık (herkes) * **milet li hev**

digere ortalık kaynıyor ~ **ê bêziman** **winda**

ye dilsiz bir millet kaybolmaya mahkûmdur

miletê hûr sos/nd azınlık (bir ülkede egemen

ulusa göre ayrı soydan ve sayıca az olan

topluluk)

miletêz *nd/nt* milletperver

miletêzî *m* milletperverlik

miletî *rd* 1. millî 2. milletdaş, aynı milletten

olma

miletîbûn *m* millîleşme

miletî bûn *l/gh* millîleşmek

miletîkirin *m* millîleştirme, devletleştirme

miletî kirin *l/gh* millîleştirmek, devletleştirmek

miletperêz *nd/nt* milletperver

miletperêzî *m* milletperverlik

miletperest *rd/nt* milliyetçi

miletperestî *m* milliyetçilik

miletperwer *nd/nt* milliyetperver, milliyetçi

miletperwerî *m* milliyetperverlik, milliyetçilik

milê aşê *nd* değirmen hareket mili

milê golê erd/nd gideğen

milê kuçikê *nd* ocak kaşı

milê tenûrê *nd* tandır bankı

milêbok *bnr* melêbok

milik (I) *n* hörgüç (devenin sırtındaki tümsek)

milik (II) *n* 1. kolluk, kolçak (ceket veya göm-

leğin kolları kirilenmesin diye kola takılan

eğreti kolluk) 2. kol (bir koltukta, bir divan-

da kol dayamaya yarayan parça) 3. dirseklik

(kola takılan kumaş vb. şey)

milîyet *m* milliyet

millî *rd* millî, ulusal

milîbar *m* milibar

milîgram *m* miligram

milîkirin *m* devletleştirme

millî kirin *l/gh* devletleştirmek

millîitre *m* mililitre

millîm *m* milim

millîmetre *m* milimetre

millîmetrîk *rd* milimetrik

millîs *nd/nt* milis

millîsî *m* milislik

millîtan *nd/nt* militan

millîtanî *m* militanlık

militarist *nd/rd* militarist

militarizm *m* militarizm

milk *n* mülk

milkane *h* mülken, bir mallın temelden birine ait olması

milkdar *rd* mülkiyetli, mülk sahibi

milkis *m* süpürge

milkî *rd* kamburlu

milkulî *m* 1. sitem, güvenmeme 2. bir kimse karşısında eli kolu bağlı olma (birine borçlu, gebe olma durumundan dolayı)

milmilan *m* rakabet

milmilandin *m* dalgalandırma

milmilandin *l/gh* dalgalandırmak

milmilî *rd* dalgalı

milmilin *m* 1. dalgalanma 2. efil efil etme 3. *mec* gevelenme 4. salınma, salına salına yürüme

milmilin *l/ngh* 1. dalgalanmak 2. efil efil etmek 3. *mec* gevelenmek 4. salınmak, salına salına yürümek

milo *n* omuz, kucak (çocuk dilinde) * **ka we-re milo** gel kucağıma

milok *bnr* mülûk

milozim *m* kâbus, karabasan

milpan *rd* 1. geniş omuzlu, sırtı geniş 2. *argo* ahmak

milqol *rd* kolsuz giysi

mil rabûn *l/ngh* cesaret etmek

milseqet *rd* kolu sakat

milşor *rd* düşük omuzlu

milтік *bnr* mazîzerk

milûk *n* 1. melik 2. büyük topraklara sahip kimse

milûktî *m* meliklik

milûs *rd* sinik, pusarik

milûsbûn *m* sinme, pusma

milûs bûn *l/ngh* sinmek, pusınak

milvank *m* kadın omuz saç zineti

milxût *rd* yaramaz yaratık

miyaket *ol/nd* melaike ~ **li berê rûniştiye û xweşik xweşik çekiriye** Allah övmüş de yaratmış ~ **ê xezebê Azrail ~ên wan ji hev re kenin** perileri bağdaşmak, yıldızları barışmak

milyar *m* 1. milyar (bin milyon) 2. milyar (bu sayının adı)

milyarder *nd/rd* milyarder

milyarderî *m* milyarderlik

milyarî *m* milyarlık * **butçeya hijdeh milyarî** onsekiz milyarlık bütçe

milyon *m* 1. (bin kere bin) 2. milyon (bu sayının adı)

milyoner *nd/rd* milyoner

milyonerî *m* milyonerlik

milyonî *rd* milyonluk

milyonkane *mat/m* milyonlar basamağı

milzendik *n* kolluk, kolçak

imkun *rd* mümkün, olanaklı ~ **bûn mümkün** olmak

min *c* 1. ben (şimdiki zaman, gelecek zaman, geniş zaman, emir kipi ve geçissiz fiiller hariç fiil çekimlerin diğer hallerinde kullanılır)

* **min ew dît** ben onu gördüm 2. mülkiyet birinci tekil şahıs zamiri * **min xanî heye** evim var 3. bana * **li min binêre!** bana bak!

* **bide min** bana ver ~ **bala xwe dayê** bir de (umulanın veya beklenenin dışında bur durum oluştuğunda) * **min bala xwe dayê wa**

li pêşberî min e bir de ne göreyim, karşımda ~ **bi derdê** ~ **bihêlin** beni dertlerimle

başbaşa bırakın ~ **bi min bihêlin** beni rahat bırakın ~ **çavê (wî) xwaro** gözünü sevdiğim

~ **çawayî (tişteki)** kiro canına yandığım (veya yandığının) ~ **çi jê ye** neme lazım (veya neme gerek) * **hêrs û şidet min** çi jê

ye hîrs, hiddet neme gerek ~ **dêhna xwe dayê** bir de (umulanın veya beklenenin dışında bur durum oluştuğunda) ~ **di ciwanîya**

xwe de nedît ez çi bikim ji vê dewletê sonra gelen devlet devlet değildir (zenginlik için söylenir) ~ **dîn û îmanên (wî) dawo ser**

hev argo dinine yandığım ~ **dît tu mebinê** zor koşulları görmüş olmak ~ **dîtiye nedîtiye** *h* oldum olası (veya oldum olasıya), oldum bittim ~ **gotina te bi şekir birî** (an jî

qut kir) sözünü balla kestim, lâfını balla kestim ~ **gotina we bi şekir birî** (an jî **qut kir**) lâfınızı balla kestim, sözünüzü balla kesiyorum ~ **sîr nexwarine ku bêhn ji min bê**

sarımsak yemedim ki ağzım koksun ~ **tu berda** (an jî ~ **ew berda**) boş ol (veya olsun) ~ **tu li jêr jî dîtiye li jor jî** senin neme-

nên biri olduğunu gayet iyi bilirim ~ **tû kiro ruhê te argo** canına tükürdüğümün ~ **xelk hînî govendê kir, êdî kes bi destê min na-**

gire adamların gözünü açan bendim, şimdi bana bile pas veriniyorlar

minafiq *rd* 1. münafık 2. yalancı, hain

minafiqî *m* 1. münafıklık 2. yalancılık, hainlik

minal *nd/nt* çocuk, sübyan

minalbaz *n* sübyancı

minalbazî *m* sübyancılık

minandin *m* şüphelendirme

minandin *l/gh* şüphelendirmek

minare *m* minare

minaredar *rd* minareli

minasib *rd* münasip ~ **dîtin** münasip görmek

mincele *n* semer sapı

mincile *m* leke (insan teninde oluşan lekeler için)

minçijê *rd* neme lâzımcı, bananecî

minçijêtî *m* neme lâzımcılık, bananecilik

mindal *bnr* mendal

mindal *nd* çocuk, uşak

mindalî *m* çocukluk

minemin *l* 1. mırıl mırıl 2. kem küm * **qet mineminê meke, parsekiya xwe qebûl bike**

kem küm etme, dilenci olduğunu kabul et 3. mırın kırın

mineminkirin *m* 1. mırıl mırıl etme 2. kem küm etme 3. mırın kırın etme
minemin kirin *l/gh* 1. mırıl mırıl etmek 2. kem küm etmek 3. mırın kırın etmek
mineralog *nd/nt* mineralog
mineraloji *m* mineraloji
minet *m* 1. minnet, gönül borcu 2. minnet (bir iyiliğe karşı teşekkür etme, memnuniyet duyma) ~ **jê hildan** (an **jî hilanîn**) birini takmamak (değer ve önem vermemek) ~ **jê hilgirtin** (birini) dikkate almak ~ **jê hilneanîn** (an **jî hilnedan**) (birini) takmamak ~ **jî (yekî) hilneanîn** (bir şeye) papuç bırakmamak ~ **a (yekî) hilanîn** (birinin) ağzının kokusunu çekmek ~ **a (yekî) hilneanîn** birini takmamak (değer ve önem vermemek) ~ **a (yekî) kirin ser xwe** (birinin) ağzının kokusunu çekmek ~ **a (yekî) kişandin** (birinin) mimnetini çekmek, (bir kimsenin) ağız kokusunu çekmek ~ **a kesî li serê nebûn** (an **jî tune bûn**) (bir kimseye) eyvallahı olmamak ~ **a (yekî) li ser (yekî) man** birine minnet borcu kalmak ~ **a (yekî) nekişandin** (birinin) ağız kokusunu çekmemek ~ **a pîsan hilnede** geçme namert köprüsünden ko aparsın su seni ~ **a te li kaşê henê** elinden geleni ardına koma ~ **a xwe lê kirin** (birine) minnet etmek
minetdar *rd* minnettar, gönül borçlusu
minetdarî *m* minnettarlık, şükran
minetkar *rd* minnettar
minetkêş *rd* minnettar
minetkirin *m* minnet etme
minet kirin *l/gh* minnet etmek
minê *m* minnet, memnuniyet duyma
minêkar *rd* 1. minnettar (minnet duyan) 2. istekli, arzulu (çok istekli) 3. gönüllü 4. dünden razı ~ **man** minnettar kalmak ~ **ê (tişte-kî) bûn** (bir şeye) talip çıkmak (veya talibi çıkmak)
minêkarbûn *m* 1. minnet duyma 2. can atma, çok istekli olma, teşne olma, razı olma
minêkar bûn *l/gh* 1. minnet duymak 2. can atmak, çok istekli olmak, teşne olmak, razı olmak
minêkarî *m* 1. minnettarlık, şükran 2. isteklilik 3. can atma, çok isteme 4. gönüllülük
minêkarîkirin *m* minnet etme
minêkarî kirin *l/gh* minnet etmek
minêkarokî *rd* 1. isteklile 2. gönüllüce
minêkirin *m* minnet etme
minê kirin *l/gh* minnet etmek
ming *bnr* ting û ming
minho (I) *m* 1. metin, tekst 2. nüsha
minho (II) *m* 1. rivayet, söylenti 2. versiyon, varyant
minhokî *rd* metince
minîminî *m* hayal
minîn *m* şüphelenme
minîn *l/gh* şüphelenmek

minkur *rd* huysuz, somurtkan
minkurî *m* huysuzluk, somurtkanlık
minmin *m* kem küm, söylenme
minminandin *l/gh* kem küm etmek
minminîn *h* kem küm
minminkirin *m* kem küm etme, söylenme
minmin kirin *l/gh* kem küm etmek, söylenmek
minşar *m* bıçkı (karşılıklı iki sapı olan ve iki kişi tarafından kullanılan büyük testere)
mintehî *rd* immanlıktan mezun kimse
mintehî bûn *l/gh* imamlıktan mezun olmak
mintîqe *m* mintika
minyatur *m* 1. minyatür 2. *rd* minyatür (miniyatür biçiminde yapılmış resim)
minyatarsaz *nd/nt* minyatürcü
minyatarsazî *m* minyatürcülük
minyon *rd* minyon
mîpmor *rd* mosmor ~ **bûn** mosmor olmak
mîpmorî *m* mosmorluk
mîpmorîbûn *m* mosmor kesilme
mîpmorî bûn *l/gh* mosmor kesilmek
miqabil *rd* 1. mukabil (bir şeye karşılık olarak yapılan) 2. karşı 3. karşılık
miqale *bnr* meqale
miqaltik *m* hafif türkû
miqar *m* iskarpelâ, ivgi ~ **a peykeran** heykeltci kalemi
miqarne *m* makarna ~ **yên navqul** (an **jîqul-qulîkî**) düdük makarnası
miqat *m* bahis, şart * **ketin miqatê** şart tutmak
miqate (I) *m* sitem, şikayet * **miqata xwe li min neke** sitemini bana yapma
miqate (II) *rd* 1. dikkatli 2. dikkatli (özen gösteren) ~ **a xwe bûn 1)** kendine dikkat etmek 2) formunu korumak
miqatebûn *m* dikkat etme mukayyet olma
miqate bûn *l/gh* dikkat etmek, mukayyet olmak
miqateyî *m* dikkat, özen
miqateyî xwe bûn *l/bw* kendine mukayyet olmak
miqav *m* sakağı, ruam,
miqedes *rd* mukaddes, kutsal
miqedîme *m* mukaddime, önsöz
miqerîş *m* 1. tartışma 2. inat * **hinek bi miqerîşî bi devoka xwe dinivîstîn** bazıları inatla kendi ağızlarıyla yazıyorlar
miqerîşkirin *m* 1. tartışma, tartışma yapma 2. inat etme
miqerîşî kirin *l/gh* 1. tartışmak. tartışma yapmak 2. inat etmek
miqerş *m* kavrulmuş ve dövülmüş nohut ile bulgurdan yapılan yemek
miqesok *zo/m* doğan kuşu
miqeşer *m* kvrularak soyulmuş ve öğütülmüş nohut
miqewet *rd* muvakat, geçici (kısa ve belli bir süre için olan)

miqewetî *m* muvakatlik, geçicilik

miqewir (I) *m* 1. kovan 2. bir çeşit su kabı

miqewr (II) *m* yuvarlak yara yeri

miqîlik *bnr* miqîlik

miqîlk *m* tava

miqîlka rûn *nd* dığan

miqîşir *rd* cimri

miqîşirî *m* cimrilik

miqîm *rd* sürekli, sürekli olarak * **êş miqîm di**
bin pêsra min de ye göğsümün altında sürekli bir sızı var

miqîme *rd* sürekli

miqîmî *m* süreklilik

miqîk (I) *m* tava, kulplu tava

miqîlik *rd* 1. güvenilirmez, tutarsı, döneke * **mirovekî miqîlik e**, li ser sozê xwe nasekine oynak bir insan, sözünde durmuyor 2. oynak (değişken, kararsız) * **fiyeta zêran miqîlik e** altın fiyatlar oynak

miqîlikî *rd/lî* 1. güvenilirmezce, tutarsızca 2. oynakça (kararsız ve değişken bir biçimde)

miqîlikî *m* 1. güvenilirmezlik, tutarsılık, döneklilik 2. oynaklık (kararsız ve değişken olma durumu)

miqnatis *m* miknatis

miqnatîsdr *rd* miknatislı

miqnatîsî *rd* miknatisî

miqnatîsikirin *m* miknatislama

miqnatîsî kirin *l/gh* miknatislanmak

miqnatîsîfî *m* miknatislık, miknatisiyet

miqnatîsikirî *rd* miknatislı, miknatislanmış olan

miqpeç *nd/nt* evcil keklik

mir *rd* (*r* kalın kokunur) 1. acımsı, acımtırak (badem acısı gibi, kahve acısı gibi acılar için) 2. acıracak, kekre, çorak (su için acı)

mirad *n* murat, dilek, istek ~ **bi cil û cihêzê xwe nekirin** duvağına doymamak ~ **bi hev nebûn** muradına ermemek ~ **bi xêliya xwe nekirin** duvağına doymamak ~ **di ber de man** düş kırıklığına uğramak, hayal kırıklığına uğramak ~ **pê bûn** murad almak, nasip olmak ~ **pê kirin** murat almak, muradına ermek ~ **pê nekirin** hevesi kursağında (veya içinde) kalmak ~ **ê (yekî) di ber de man** hevesi kursağında (veya içinde) kalmak, sevinci kursağından kalmak, gözü açık gitmek ~ **ê (yekî) di çavê (...)** de man hevesi kursağında (veya içinde) kalmak, sevinci kursağından kalmak ~ **ê (yekî) di qirika (...)** man hevesi kursağında (veya içinde) kalmak, sevinci kursağından kalmak ~ **ê (yekî) hasil kirin** muradına erdirmek ~ **ê (yekî) lê bûn** hevesi olmak ~ **ê (yekî) pê kirin** muradına erdirmek ~ **ê te di qirika te de bimîne** muradına ermiyesin (bi) ~ **ê (an jî mirazê) xwe şad bûn** amacına ulaşmak

mirad pê kirin *l/bw* (bir şeyden) kâm almak, muradına ermek

miradxanî *m* bir tür kadın entarisi

miradxwaz *nd/nt* muradına ermek isteyen

miradxwazî *m* muradına ermek isteme

mirandin *m* 1. öldürme (bir canlının hayatına son verme) 2. söndürme 3. aşağılama (değerinden düşük gösterme, bir mala gerçek değerinin altında fiyat biçme) * **malê me nemirîne** malımızı aşağılama

mirandin *l/gh* 1. öldürmek (bir canlının hayatına son vermek) 2. söndürmek 3. aşağılamak (değerinden düşük göstermek, bir mala gerçek değerinin altında fiyat biçmek) * **malê me nemirîne** malımızı aşağılama

mirandî *rd* 1. öldürülmüş 2. sönük 3. değeri çok düşürülmüş mal * **malê mirandî** değeri düşük gösterilmiş mal

mirandîfî *nd* düşük değerde

mirar *rd* 1. murdar (şeriata uygun kesilmemiş hayvan) 2. murdar (cinsel birleşmeden sonra yıkanmamış kimse) 3. leş (çok kötü kokan şey) ~ **çûn** murdar gitmek

mirarbûn *m* mundar olma

mirar bûn *l/gh* mundar olmak

mirarbûyî *nd/rd* geberik

mirarbûyî *m* mundar oluş

mirar çûn *l/gh* mundar gitmek, mortlamak

mirarî (I) *m* mundarlık

mirarî (II) *m* 1. inci 2. boncuk

mirarîkirî *rd* inci işlemeli

mirarker *nd/nt* canı

mirarkerî canilik

mirarkirin *m* mundar etme

mirarkirin *l/gh* mundar etmek

mirarokî *rd* 1. mundarımı 2. süngüsü düşük (ataklığı, etkinliği kalmamış olan)

mirat *m* ayna

miravî *m* suna, göl ördeği ~ **ya kûvî yaban ördeği**

miravke *bot/m* sütleğen (Euphorbia)

miraz *n* murat, dilek, istek, ~ **pê kirin** murat almak, muradına ermek ~ **ê (yekî) hasil kirin** muradına erdirmek ~ **ê (yekî) pê kirin** muradına erdirmek

mirazbexş *rd* herkesi muradına erdiren

mirazxwaz *nd/nt* muradına ermek isteyen

mirazxwazî *m* muradına ermek isteme

mirbaxî *zo/m* çulluk (Scolopax rusticola)

mirbûn *m* 1. kekreleşme 2. çoraklaşma (su için)

mir bûn *l/gh* 1. kekreleşmek 2. çoraklaşmak (su için)

mirbûnî *m* 1. kekrelik 2. çoraklık (su için)

mirç (I) *m* kargaşa

mirç (II) *n* balyoz

mircan (I) *zo/m* 1. mercan (Corallium rubrum) 2. mercan (bu hayvanın iskeletinden elde edilen ve süs eşyalarının yapımında kullanılan madde) 3. *rd* mercan (bu madde- den yapılmış olan)

mircan (II) *zo/m* mercan (Pagrus pagrus), bir balık türü
mirçangeş *bot/m* gelin otu, güvey feneri (Physalis alkekengi)
mircaniye *nd* mercanlar
mircanî *rd* mercan gibi
mircaq *bnr* mirdiyaq
mircaqız *rd* davranış ve giyimde kadına özenen erkek
mirciyaq *bnr* mirdiyaq
mircor *bot/nd* çok tohumlu fig
mirç *nd* şap * got **mirç û çû destê wî** şap diye elinden öptü
mirçandin *m* 1. yudumlama 2. şapırdatma, şaplatma
mirçandin *l/gh* 1. yudumlamak 2. şapırdatmak, şaplatmak (öperken şap diye ses çıkartmak)
mirçemirç *h* şap şap, şapır şıpur (öperken şap sesinin çıkarıldığını anlatır)
mirçên *bnr* mirçin
mirçiyaq *bnr* mirdiyaq
mirçin *m* şapırdama (öperken)
mirçinî *m* şapırtı ~ **jê anîn** şapırdatmak, şaplatmak ~ **jê hatin** şapırdamak (öperken)
mirç mirç *h* şapır şapır (çok ses çıkararak üst üste öpmeyi anlatır)
mirdal *bnr* mirdar
mirdan *rd* tüysüz delikanlı
mirdar *rd* 1. murdar (şeriatı uygun kesilme-i niş hayvan) 2. murdar (cinsel birleşmeden sonra yıkanmamış kimse) 3. leş (kokuşmuş hayvan leşi) 4. bok (kaba konuşmada hor görülen, tiksilenen)
mirdarî *m* mundarlık
mirdarkî *h* çirkefçe
mirde *n* ölü
mirdik (I) *m* 1. tortu, telve, çökelti 2. *rd* alçak, namert
mirdik (II) *n* kepek, saç kepeği (saçlı deride oluşan pulcuklar) ~ **ketin** (...) kepeklenmek
mirdikî *rd* kepekli (saçlı deride oluşan kepek için) * **porê mirdikî** kepekli saç
mirdiyaq *n* mertek
mirêbaxe *zo/m* çulluk (Scolopax rusticola)
mirêh *n* uzun tandır ekmeği
mirêlare *zo/m* çulluk (Scolopax rusticola)
mirêmir *h* 1. mır mır, mırıl mırıl 2. mırlama
mirêmirkirin *m* 1. mırıldanma (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söyleme) 2. mırıldanma
mirêmir kirin *l/gh* 1. mırıldanmak (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söylemek) 2. mırlamak
mirêsi *m* görkem, haşmet
mirêba *nd/nt* maraba
mirêbayî *m* maraba
mirêbe *bnr* mirêba
mirêk *m* 1. ayna 2. *mec* ayna (bir olayı, bir du-

rumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum)

mirêkdar *rd* aynalı

mirêkfiroş *nd/nt* aynacı (satan kimse)

mirêkker *nd/nt* aynacı (imal eden kimse)

mirêk kirin *l/gh* ayna takmak

mirêkkirî *rd* aynalı, ayna takılmış olan

mirês (I) *m* imrenme ~ **çûn** (...) -e imrenmek, istek duymak

mirês (II) *m* 1. görkem, ihtişam 2. gösteriş, şatafat

mirêsdar *rd* 1. görkemli, ihtişamlı 2. gösterişli, şatafatlı

mirêsdarane *h* 1. görkemlice, ihtişamlıca 2. gösterişlice

mirêsdarî *m* 1. görkemlilik, ihtişamlılık 2. gösterişlilik

mirêsdarkî 1. görkemlice, ihtişamlıca 2. gösterişlice

mirêsi *m* gösteriş, görk

mirêskar *bnr* mirêsdar

mirêwa *bnr* mirêba

mirêz *bnr* mirês

mirg *bnr* mîrg

mirhov *bnr* mirov

mirhovatî *bnr* mirovatî

miricandin *m* hırlatma

miricandin *l/gh* hırlatmak

miricin *m* 1. hırlama, hırlayış (köpek için) 2. *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşma)

miricin *l/gh* 1. hırlamak (köpek için) 2. *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) ~ **hev** (an jî û din) hırlaşmak

miricok *rd* hırlı (yaramaz, şımarık, kötü)

mirijandin *m* hırlatma

mirijandin *l/gh* hırlatmak

mirijîn *m* 1. hırlama, hırlayış (köpek için) 2. *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşma)

mirijîn *l/gh* 1. hırlamak (köpek için) 2. *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) ~ **hev** (an jî û din) hırlaşmak

mirik (I) *zo/m* (r kalın okunur) güve

mirik (II) *m* nezle

mirik (II) *rd* güdük

mirikî (I) *rd* nezleli

mirikî (II) *rd* güdükçe ~ **man** güdük kalmak

mirikî bûn (I) *m* nezle olma

mirikîbûn (II) *m* güdükleşme

mirikî bûn (I) *l/gh* nezle olmak

mirikî bûn (II) *l/gh* güdükleşmek

mirikîbûyîn *m* güdükleşme

mirikîti *m* güdüklük

mirin *m* 1. ölüm 2. ölüm (ölüm şekli) * **bi şewatê, mirina wê pir fecî bû** yanarak ölümü, feciydi 3. ölüm (idam cezası) 4. *mec* ölüm (büyük acı, sıkıntı) * **mişextî ji bo min** **mirin** e sürgün benim için bir ölümdür 5. *b* ölüm * **mirin ji bo zaliman!** (an jî ji zaliman re mirin) zalimlere ölüm! 6. ölme, ö-

lüş ~a (yekî) dîtin acısını görmek ~a (yekî) hatin sonu gelmek (ölmek) ~a kerê boz rast e îman bi rebê Musa anî gerçeği görünce kabullenmek ~a me ji jîndîna bi xizanî çêtir e aç gezmektense tok ölmek yeğdir ~a tevayî xweş e el ile gelen düğün bayram ~a xwe dan ber çavê xwe ölümü göze almak, başını koltuğunun altına almak, kanı pahasına -e girişmek

mirin /lgh 1. ölmek (can vermek, hayatı sona ermek) 2. sönmek (ışık vb. için) 3. ölmek (bitki için, solmak) * ev çiçek zêde li ber xwe nadin wê bimirin bu çiçekler dayanmaz, çabuk ölür 4. ölmek (değerini, gücünü, geçerliliğini yitirmek, kullanılmamak) * zimanê ku mirine ölmüş diller 5. ölmek (çok yorulmak) * îro ji westananan ez mirim bugün yorgunluktan öldüm 6. ölmek (bazı sebeplerle çok sıkıntı veya acı çekmek) 7. ölmek * mirov di oxura welêt de dimire yurt uğruna ölünür 8. bitmek (çok sevmek) * keçê ji bo te dimirim kız ben sana bitiyor 9. yanmak (büyük bir aşk ile sevmek) * ez li ser te dimirim keçê sana yanıyorum kız ~ çûn ölüp gitmek ~ bi emrê Xwedê ye ölüm Allah'ın emri ~ car heyê zêrê zer e, bi destê her kesî nakeve bazen ölmek iyi kurtuluştur ~ çêtir e ji navê xerab adamın adı çıkacağına canı çıksın ~ çûn mezelan tahtalı köyü boylamak ~ dan ber çavê xwe ölümü göze almak ~ hespê boz e, li ber derê her kesî ye ecel geldi cihana, baş ağrısı bahane ~ heyê jîn heyê ölüm var dirim var, gidip de gelmemek var gelip de görmemek var ~ heyê rev tune ye! ölmek var dönmek yok! ~ ji halê me çêtir e el beğenmezse yer beğensin ~ kerê bêpalan e li ber derê her malan e ölüm her kesin kapisındadır ~ li ber derê her kesî ye ölüm her kesin kapisındadır, ecel geldi cihana, baş ağrısı bahane ~ li me kême Azraile bir can borcu olmak (veya kalmak) (borçsuz olmak) ~ e ev çi xirîn e ölmek varsa bu şamata nedir ~ e, xir û xir çi ye ölüm kaçılmazsa yalvarmak niye? ~ tenê lê kême e Allaha bir can borcu var ~ û nemirin Azraile burun buruna gelmek ~ û xew birayê hev in uyku ile ölüm arasında fazla bir fark yok

mirincan rd canını feda eden

mirinok m ölüm

mirinokî rd ölümlü, ölümsü

mirinoyî rd ölümlü

mirinoyîti m ölümlülük

mirinrêj rd ölüm saçan

miriqandin m homurdama

miriqandin /lgh homurdamak

miriqîn m homurdanma

miriqîn /lgh homurdanmak

mirisandin m görkemli hale getirme

mirisandin /lgh görkemli hale getirmek

mirisî rd görkemlice

mirisîn m görkemli hale gelme

mirisîn /lgh görkemli hale gelmek

mirî (I) m (r kalın okunur) 1. kekrelilik 2. çoraklık (su için)

mirî (II) rd 1. ölü, ölmüş (hayatı sona ermiş olan) 2. n ölü (mevta, ölü insan) * li vê taxê mirî heyê bu mahallede ölü var 3. nd ölmüş, ölü (geçmişte ölmüş kimse) * divê mirov bi başî miriyan bi bîr bîne ölmüşleri iyi anlamak lazım 4. mec ölü (bugün hiçbir ülkede konuşulmayan, yalnızca elde belgeleri bulunan dil) * Hitîti zimanekî mirî ye Hititçe ölü bir dildir 5. rd düşkün * pir miriyê cixareyê hû sigaraya çok düşkündü 6. deli (aşırı derecede düşkün) * miriyê sinemayê ye sinema delisi 7. köle (herhangi bir şeye aşırı derecede bağlı olan kimse) * miriyê pereyan paranın kölesi 9. dost (bir şeye düşkün olan, aşırı ilgi duyan) * miriyê pirtûkan kitap dostu 10. ölü fiyatına ~ dimire qunzêrîn dibe argo kaçan balık büyük olur, kör ölünce badem gözlü olur, kel ölür surma saçlı olur ~ ne hewceyî şînê ye çocuk oynacağı (önem verilecek değerde olmayan) ~ ne melûn be gor fireh e ölen kimse melun değilse kabir azabı çekmez, anlamında bir deyim ~ ne melûn be gor lê teng nabe ölen kimse melun değilse kabir azabı çekmez, anlamında bir deyim wekî ~yan ölü gibi ~yê (...) 1) (bir şeyin) canlısı * miriyê pereyan para canlısı 2) (bir şey) düşkünü * miriyê jinan kadın düşkünü 3) aşıklısı * ez ne miriyê vî karî me ben bu işin âşıklısı değilim ~yê bav babacıl (babasına çok düşkün kimse) ~yê (tiştêkî an jî kesekî) bûn (bir şeye veya kimseyle) düşkün olmak ~yê canê xwe bûn canına düşkün olmak ~yê canê xwe ye canına düşkün ~yê cil û bergan kıyafet düşkünü, kılık kıyafet düşkünü ~yê cilan kılık kıyafet düşkünü ~yê çayê çaycı, çay düşkünü ~yê dilê xwe gönül dilencisi ~yê gewriyê kör boğaz (pis boğaz, obur) ~yê hevalê xwe arkadaş canlısı ~yê jinan kadın düşkünü ~yê kibariyê kibarlık düşkünü ~yê kitêban kitap kurdu (çok kitap okuyan kimse) (wekî) ~yê ku serê wî li tehtë bikeve geç (veya sonradan) farkına varmak ~yê mêran erkek delisi ~yê qirika xwe ye gırtlığına düşkün ~yê zikê xwe ye boğazına düşkün

mirîgeh m morg

mirikî h ölmüşçesine, ölmüş gibi, ölü gibi

mirîng m ölüm

mirîni m mrlama

mirînikirin m mrlama

mirîni kirin /lgh mrlamak

mirîperest rd ölüleri seven

mirîsok bot/m yüksük otu (Digitalis purpurea)

mirîşk zo/m tavuk (Galus) ~ **avê vedixwe qirika xwe berjor dike** tavuk su içer Allaha bakar ~ **di xew de gilgilê sor dibînin** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **di xewna xwe de qût dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **a birçî di xewna xwe de gilgil** (an jî **garis**) **dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **a birçî xwe di enbara garis de dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **a avî** su tavuğu, su çuluğu ~ **a gêjoyî** seme tavuk ~ **a kor bi dîkê kulek re** kör satıcının kör alıcısı olur ~ **a kurk** (an jî **qupik**) kuluçka tavuğu ~ **a nû rabûn hêkê sor kirin** çağlamadan çatlamak

mirîşka avî zo/nd su tavuğu (Fulica atra)
mirîşka kurk nd kuluçka tavuğu
mirîşka çolê nd yaban tavuğu
mirîşka kuvik nd kuluçka tavuğu
mirîşka reş zo/nd kara tavuk (Turdus merula)
mirîşka şamî nd hindi
mirîşkati m 1. tavukluk 2. *mec* ödleklik
mirîşkbejik zo/m yabanî tavuk
mirîşkfiroş nd/nt tavukçu (satan kimse)
mirîşkfiroşî m tavukçuluk
mirîşkvan nd/nt tavukçu
mirîşkvanî m tavukçuluk
mirîşo nd/nt ölü yıkayıcısı, gassal
mirîşotî m ölü yıkayıcılığı, gassallık
mirîşûştin m ölü yıkama, gasil
mirîtî m ölümlük
mirîto rd ölü
mirîtokî rd ölümcül
mirîzindî rd yaşayan ölü
mirk n keçi kılı
mirmêl m alev, yalaz, alaz
mirmirandin m 1. mırıldama, eveleme 2. gıcıklama
mirmirandin l/gh 1. mırıldamak, evelemek 2. gıcıklamak
mirmirî m 1. mırıldanma 2. gıcıklanma, gıcıklayış
mirmirîn l/gh 1. mırıldanmak 2. gıcıklanmak * **qirika min dimirmire** boğazım gıcıklanıyor
mirmirk (I) zo/m 1. üvez, kumuç, mucuk 2. pervane (gecemleri ışık çevresinde dönen küçük kelemek)
mirmirk (II) zo/m yaprak arısı ~ **ên dar û beran** yaprak arıları
mirmirokî rd 1. kekremisi (tadı az kekre olan) 2. kekremisi (koku için; genzi yakan, buruk)
mirmirokîti m kekremsilik
mirmisandin m buruşturma (canlılığının yitirmesine sebep olma)
mirmisandin l/gh buruşturmak (canlılığının yitirmesine sebep olmak)
mirmisîn m buruşma
mirmisîn l/gh buruşmak
mirmitandin m buruşturma (canlılığının yitirmesine sebep olma)

mirmitandin l/gh buruşturmak (canlılığının yitirmesine sebep olmak)
mirmitîn m buruşma
mirmitîn l/gh buruşmak
mirmor m kor ateş, sıcak ateş küzü
mirmorî 1. ufak karınca 2. ufak tefek kimse 3. un gibi toprak veya benzeri şey
mirniyaw m mirnav
mirno bnr girmo mirno
mirofa m dedikodu
mirok rd ölümlü, fanî
mirokî (I) m ölümlülük, fanilik
mirokî (II) rd (r kalın okunur) acımsıca, kekresi
mirov nd/nt 1. insan (memelilerden, iki eli olan, iki ayak üzerinde oluşan, sözle anlaşılan, akli ve düşünme yeteneği olan en gelişmiş canlı) 2. insan (bu türden olan canlı) 3. *rd/mec* insan, insaniyetli (huy ve ahlâk yönünden üstün nitelikli kimse) 4. adam (iyi yetişmiş değerli kimse) * **di nav wan de mirovên ku di nav welêt de nav û deng dane hene** aralarında yurt çapında ün yapmış adamlar var 5. adam (birinin yanında ve işinde bulunan kimse) * **du mirovên ku li mexazeyê dixebitin hene** mağazada çalışan iki adam var 6. adam (birinin kullandığı, yararlandığı kimse) * **mirovên aliye din pir in** karşı tarafın adamları çoktur 7. adam (birinin sözünü dinleyen, nazını çeken kimse, kayırıcı) * **ev mirovê min e, li gotina min guhdarî dike** o benim adamımdır benim sözümü dinler 8. adam (iyi huylu, güvenilir kimse) * **apê min mirovekî dinyadîtî ye** amcam güngörmüş adamdır 9. adam (belgisiz zamir yerine; herkes, kim olursa olsun) * **hêrsa mirovan radikin** adamın kafasını bozuyorlar * **ma mirov li vê jî nareme?** insan bunu düşünmez mi? 10. adam (görevli kimse) * **mirovê ku li vê dinêre li ku ye?** buraya bakan adam nerede? 11. adam (bileşik isimlerde; bir alanda derin bilgisi olan veya bir alanı benimsemiş kimse) * **mirov dewlet** devlet adamı 12. akraba, hısım 13. *n* kişi (eş, koca) * **ê ku mirovan rezil jî dike û ezîz dike jin e** kişiyi rezil eden de karısı, vezir eden de ~ **bextê mêran naçewitîne** yigidi öldür hakkını yeme ~ **bextê mêran xera nake** yigidi öldür hakkını yeme ~ **bêhostayekî naçe çiyayekî** her işin bir ehli vardır, onsuз yapmamak lazım ~ **bi hev ~ e** insan insanla insandır, birlik ve beraberliğin önemine değinen bir deyim ~ **bi pîrsê diçe Xursê** (an jî **Qersê**) Sora sora Bağdat (veya Kâbe) bulunur ~ **bi rex qışikê be, nikulê mirov nav gû de ye** rehberi karga olanın vay haline ~ **bi xeberdanê jî hev fehîm dike** insan konuşa konuşa, hayvan koklaşa koklaşa ~ **bixwe bixwe wê qatîyê xaniyan jî bixwe** hazır

dağlar dayanmaz ~ carinan a nav dilê xwe dibêjê insan gönlünün artığını söyler ~ çi qas jîr be xwe dixapîne hep kendini düşünenler sonunda kendilerini kandırırlar ~ dar e, cil star e insanı gösteren üst başıdır ~ di (cihekî) de hilnehatin (caddeler, sokaklar) adam almamak ~ dibêje qey tu ji hundirê hêkê derketiyî ne de çit kiridim birisin sen ~ dibêje qey şeytanê we kor bûye şeytan geçmiş gibi ~ e ji benî ademê şîrê xav vexwariye insanoğlu çiğ süt emmiş ~ e, şîrê xav vexwariye insanoğlu çiğ süt emmiş, çiğ süt emmiş ~ ê hev be ji hev nabe et ve tirnak birbirinden ayrılmaz ~ hevalê qîjîkê be nikulê ~ di gû de ye kılavuzu karga olanın burnu bokta kurtulmaz (vaya çıkmaz) ~ hewceyî hev û agir dibe komşu komşunun küllünü (veya tütününe) muhtaçtır ~ heyê xwe wexş dike mirov heyê xwe wexş dike kendini sevdirenmek de, kendini nefret ettirmek de insanın elindedir ~ hez nake lê binê re surata bak süngüye davran ~ hez nekirin li rûyê (yekî) nihêrtin yüzüne bakılmaz ~ ji çi bireve di wî digere neden kaçarsan ona bulaşırsın ~ ji guran bitirse nikare pez xwedî bike demirden kormkan trene binmez? ~ ji kerê hevalan zû peya dibe eğreti ata binen, tez iner ~ ji linga bişemite tê ser xwe, bi ziman bişemite nayê ser xwe insanın dilidir başının belası ~ ji rûyê hevalê xwe dixerîfê kişî refikinden azar ~ ji we têr nabe size doyum olmaz ~ kerê xwe bi singê wî ve girê nade (birinin) ipiyle kuyuya inilmez ~ kêleka xwe ya bi rêx nîşanî xelkê nade kelin kafası külahında kalsın ~ kûçîkê dide xatirê xweyê wî hatırın hatırı vardır ~ li ba kê be exlaqê wî hiltîne üzüm üzüme baka baka kararır ~ li kêmfî xwe naxe yaralı kuşa kurşun sıkılmaz ~ naxwaze lê binêre yenilir (ya da yenir) yutulur gibi değil (hoşa gitmeyen beğenilmeyen nitelikte olan) ~ ne di govendê de be, govend wexş e içi beni yakar dışı eli (veya seni) yakar ~ ne li pey (yekî) kare here û ne ji li pêşiya (wî) önünde ardında gidilmez ~ neecibandin adam beğenmemek ~ netirse li dînê xwe napirse insan bazende birilerinden korkmalı ~ nikare bide ber hev kıyas kabul etmez ~ nikare devê xelkê girê bide el alemin ağzı torba değil ki büzesin ~ parsûyê xwe raberî her kesî nade insan sırlarını herkese anlatmamalı, insan kendi hatalarını, eksikliklerini herkese göstermemeli ~ piçîk piçîk diçe ber kuçîk kerte kerte hedefe ulaşılır ~ sihêtiya zozan bi kavîrêkî dike tanımadığın bir yeri önce araştırmak lazım ~ tiliyan di çavê hev re bike hev nabîne zifri karanlık olmak ~ tişt necehdîne ji xwe ber çênabe kaya uçmazsa dere dolmaz ~ toximê

mirinê ye insan ölümlüdür ~ û xizm hısım akraba ~ xweş dan xebitandin adam kulllanmak ~ xwezî nake lê binêre yenilir (ya da yenir) yutulur gibi değil (hoşa gitmeyen beğenilmeyen nitelikte olan) ~ zîkê xwe nade bi piştê xwe nefsi için insan hamilerini satmaz ~ an şîrê xîç vexwariye insan çiğ süt emmiştir ~ an tî dibe ser avê tî tîne suya götürüp susuz getirir ~ ekî çend pere ye kaç paralık (adam veya şey) ~ ekî hay ji xwe hebûn suya sabuna dokunmamak ~ ekî sivik û kêf li xwe uçuk ve zevkine düşkün kimse ~ ekî şîrîn şîrin bir adamı, ömür adam ~ ê (karekî) (bir işin) adamı ~ ê baş kifş e misk yerini belli eder ~ ê bikêr heval jê dibehicin meyveli ağacı taşlarlar ~ ê civat û caxiyan salon adamı ~ ê çors ham ervah ~ ê dilrehm baba adam ~ ê deyndar persîkandî ye borçlu ölmez, benzi sararır ~ ê dirêz zû didehebe, yê kin esûsekî ye, dereng didehebe bodur tavuk her gün (veya her dem) pilîç ~ ê fewqulade fevkalbeşer, üstün nitelikli insan ~ ê (...) hatin akrabası gelmek ~ ê ku here masiyan qûna wî şil dibe hamama giren terler ~ ê ku ji gur bitirse naçe mîşê demirden korkan trene binmez ~ ê ku siwaran bihewîne serderiyê xwe bilind çêdike deveci ile görüşen kapısını yüksek açmalı ~ ê ku tevîî qirîkê be, nikul bi gû dibe kılavuzu karga olanın burnu bokta kurtulmaz (vaya çıkmaz) ~ ê meriv bibin kevir serê mirov naşkênin insanın hısımları taş olsa baş yarmaz ~ ê mirov carekê dixape insan olan bir kez kanar ~ ê nevaze fevkalbeşer, üstün nitelikli insan ~ ê rojê ye günün adamı (zamanın gereğine göre yön ve tutum değiştiren) ~ ê ters kara damaklı ~ ê xerab ırz düşmanı ~ ê xweşik gökçek ~ o bêper o, bîbask o insan kuş misali (uzakça bir yere gidildiğinde söylenir)

mirovane rd insanca

mirovanetî m insanlık

mirovanî bnr mirovatî

mirovantî m insanlık

mirovatî m 1. insanlık (bütün insanları içine alan varlık) * alema mirovatîyê insanlık alemi 2. insanlık, adamlık (insanı insan yapan, insanın doğasını oluşturan niteliklerin hepsi) 3. insanlık (insanın değerini, saygınlığını veren öz, insana yaşarış yaşama ve düşünme ilkesi) 4. insanlık (insani sevmek, insancıl olmak) * dera mirovatîyê da her kesî herke se insanlık dersi verdi ~ bila ji te re be adamlık sende kalsın ~ di rûyê (yekî) de tune bûn insanlık nedir bilmemek ~ kirin insanlık etmek

mirovayetî bnr mirovatî

mirovayî m 1. insanlık (bütün insanları içine alan varlık) * alema mirovahîyê insanlık alemi 2. insanlık, adamlık (insanı insan ya-

pan, insanın doğasını oluşturan niteliklerin hepsi) 3. insanlık (insanın değerini, saygınlığını veren öz, insana yaraşır yaşama ve düşünme ilkesi) 4. insanlık (insani sevmek, insancıl olma) * **dersa mirovahiyê da her kesî** herkese insanlık dersi verdi ~ **bila ji te re be** adamlık sende kalsın ~ **di rûyê (yekî) de tune bûn** insanlık nedir bilmemek ~ **kirin** insanlık etmek

mirovbûn *m* 1. insanlaşma, insan olma 2. insanlık, adamlık (doğru, dürüst insana yakışır durum)

mirovbûyîn *m* insanlaşma

mirovdewlet *nd/nt* devlet adanını, devlet ricalı

mirovdewletî *m* devlet adamlığı

mirovê raser *nd* üst insan

mirovê xwînriskîn *rd/nd* hemofil

mirovgelan *zo/nd* insangiller

mirovhez *nd/nt* 1. insansever, filantrop 2. insancı, insancıl (insana değer veren) 3. *fel* insancı, hümanist

mirovhezî *m* 1. insanseverlik 2. insancılık, hümanizm, hümanizma

mirovhezîbûn *m* insancillaşma

mirovhezî bûn *l/gh* insancillaşmak

mirovhêr *rd* insani yiyip bitiren

mirovhilgir *rd* insan taşıyan mirovhlgir

mirovhuner *nd/nt* sanat adamı

mirovhunerî *nd* sanat adamlığı

mirovî *rd* insani, hümaniter

mirovîn *rd* insan, insan olan

mirovînî *m* insanlık

mirovkî *rd* insanca, insana yaraşır bir biçimde

mirovkok *rd/nd* adamcık

mirovkuj *nd/nt* katil, kıyıcı

mirovkuji *m* katillik, kıyıcılık

mirovnas *nd/nt* insan bilimci, antropolog

mirovnasiyî *rd* insan bilimsel, antropolojik

mirovnasî *m* insan bilimi, antropoloji

mirovok *n* 1. adamcık 2. çelimsiz kimse

mirovokî *rd* insansı, antrepoit

mirovparêz *nd/nt* insansever, insancıl

mirovparêzî *m* insanseverlik, insancılık

mirovperest *rd* insancıl, hümanist

mirovperestî *m* 1. hümanizm, hümanizma

mirovperestî sos/m insan içicilik

mirovperwer *nd/nt* 1. insansever, filantrop 2. insancı, insancıl (insana değer veren) 3. *fel* insancı, hümanist

mirovperwerî *m* insancılık, hümanizm, hümanizma

mirovperwerîbûn *m* insancillaşma

mirovperwerî bûn *l/gh* insancillaşmak

mirovqenc *n* evliya

mirovrev *nd/nt* topluluktan kaçan, mizantrop

mirovrevok *nd/nt* merdümگیر, mizantrop (toplumdan, insanlardan kaçan)

mirovteşetî *m* insan biçimcilik, antropomorfizm

mirovwarî *rd* insanca

mirovxur *rd* yamyam

mirovxurî *m* yamyamlık

mirovxwer *rd* yamyam

mirovxwerî *m* yamyamlık

mirovzan *nd/nt* insan bilimci, antropolog

mirovzaniyî *rd* insan bilimsel, antropolojik

mirovzanî *m* insan bilimi, antropoloji

mirqandin *m* homurdama

mirqandin *l/gh* homurdamak

mirqî *m* sövgü, küfür

mirqîn *m* homurdanış, homurdanma

mirqîn *l/gh* homurdanmak

mirqînî *m* homurtu

mirt *bnr* çal û mirt

mirtalane *m* imece

mirtêl *m* döşek

mirtîb *bnr* mirtiv

mirtîn *l/gh* ölmek

Mirtiv *nd/nt* Roman, Çingene ~ **dibin, qala dawetê dîkin** Çingeneler aç kalınca düğünden bahsederler

Mirtivî *m* Çingenelik

Mirtivî *h* Çingenelere yaraşır bir biçimde

mirtok *m* mertek

mirtoxe *m* 1. *m* meyane 2. yağda kavrulmuş şerbet eklenerek yapılan bir tatlı

mirtûqul *m* dedikodu, arabozuculuk

mirûç (I) *m* beti, figur

mirûç (II) *n* 1. yüz ifadesi, beniz (yüz rengi) 2. surat, asık yüzlülük

mirûrî zeman *nd* zaman aşımı

mirûs *bnr* mirûz

mirûsk *bnr* mirûz

mirûşk *m* tavuk

mirût *rd* melûl

mirûto *rd* üzüntülü

mirûz *n* 1. yüz ifadesi, beniz 2. moral 3. surat, asık yüzlülük ~ê **(yekî) bûn** suratı asılmak, yüzü asılmak ~ê **(yekî) daketin** suratı asılmak ~ê **(yekî) kirî ye** morali bozuk ~ê **(yekî) li hev qelîbîn** yüzü karışmak (allak bulak olmak veya alabora olmak) ~ê **(yekî) ne xweş bûn** suratı asılmak ~ê **(yekî) tîrş bûn** suratı asılmak, ekşimek ~ê **(yekî) xera bûn** morali bozulmak ~ê **(yekî) xera kirin** moralini bozmak ~ê **xwe jê kirin** (birine) surat etmek ~ê **xwe kirin** suratını asmak (veya ekşitmek), yüzünü buruşturmak (veya ekşitmek), somurtmak, sorutmak * **piştî vê gotinê mirûzê xwe tîrş kir** bu laftan sonra suratını astı ~ê **xwe ne xweş kirin** suratını asmak ~ê **xwe tehl û tîrş kirin** suratını asmak (veya ekşitmek) ~ê **xwe tîrş kirin** suratını asmak (veya ekşitmek), yüzünü ekşitmek ~ê **(yekî) xweş bûn** morali yerinde olmak ~ **xweş kirin** moral vermek

mirûzdeketi *rd* suratı asık, surat (veya suratı) bir karış

mirûzdayî *rd* moralsız, surat asık, asık suratlı
mirûzî *rd* çatık, çatkın
mirûzîbûn *m* çatıklaşma
mirûzî bûn *l/gh* çatıklaşmak
mirûzîn *rd* çatık, çatkın
mirûzîkirin *m* istiskal (soğuk davranışlarla hoşlanmadığını belli etme)
mirûz kirin *l/gh* istiskal etmek (soğuk davranışlarla hoşlanmadığını belli etmek)
mirûzîkirî *rd* çatık, çatkın, morali bozuk, moralsız, asık suratlı, suratı asık, yüzü asık, somurtkan, suratlı
mirûzîkirîfî *m* asık suratlılık, somurtkanlık
mirûzokî *rd* çatık, çatkın
mirûztehl *rd* suratsız, çatık
mirûztehlî *m* suratsızlık, çatıklık
mirûztîrîş *rd* çatık, çatkın
mirûztîrîş bûn *m* çatıklaşma
mirûztîrîş bûn *l/gh* çatıklaşmak
mirûztîrîşkirin *l/gh* istiskal etmek (soğuk davranışlarla hoşlanmadığını belli etmek)
mirûz xera kirin *l/gh* çökmek, çöktürmek *
golek mirûzê taximê xera kir bir gol takımı çöktü
mirûzxweş *rd* morali yerinde
mirwa *m* kehanet
mirwarî *m* inci
mirwer *bot/m* şifalı bir bitki
mirwet *m* mürüvvet
mis kîm/h 1. bakır (kısaltması Cu) 2. *rd* bakır (bakırdan yapılmış kap)
misab *m* çekecek, kerata, ayakkabı çekeceği
misafir *nd/nt* misafir, konuk
misafirî *m* misafirlik
misafirxane *m* misafirhane
misal *bnr* isal misal
misandin *m* emme, sömürme, sömürüş (dudaklarını yapıstırarak soluğu ile çekip içme)
misandin *l/gh* emmek, sömürmek (dudaklarını yapıstırarak soluğu ile çekip içmek)
misaqe *m* musaka
misas *m* üvendire, gönder
misawî *n* musahip
misax *m* unluk (değirmende unun biriktiği yer)
misaxe *m* un haznesi
misbûn *m* çökme
mis bûn *l/gh* çökmek * **kon mis bû erdê** çadır yere çöktü
misebiq *bot/m* bir üzüm türü
misewq *m* erken olgunlaşan ceviz
misexer *m* biat etme, boyun eğme
misexer bûn *l/gh* biat etmek, boyun eğmek
misêwa *h* biteviye, habire, sürekli olarak, mu-temadiyen
misêwakirin *m* düzeltme, tesviye etme
misêwa kirin *l/gh* düzeltmek, tesviye etmek *
erdê hînek misêwa bike yeri biraz düzelt
misê zer *n* tunç
misger *nd/nt* bakırcı (bakırdan kap kakac yapan)

misgerî *m* bakırcılık
mishef *m* mushaf, Kur'an
mişç *m* tavan (ev tavanı)
misikandin *m* emme
misikandin *l/gh* emmek
misikîn *m* emmilme (tükürük yardımıyla eriterek bir şeyi içine çekme)
misikîn *l/gh* emmilmek (tükürük yardımıyla eriterek bir şeyi içine çekmek)
Misilman *nd/nt* 1. Müslüman (İslam dininden olan kimse) 2. Müslüman (dine bağlı, dindar) 3. *b* mübarek ~**ekî Xwedê ye** Müslüman adam, mübarek (çok saygı duyulan biri için söylenir)
Misilmanbûn *m* 1. Müslümanlık, İslamlaşma 2. Müslümanlık, İslamlık
Misilman bûn *l/gh* Müslümanlaşmak, İslamlaşmak
Misilmanbûyîn *m* Müslümanlaşma, İslamlaşma
Misilmanî *m* 1. Müslümanlık, İslamiyet (Hz. Muhammed'in yaydığı din) 2. Müslümanlık (Müslüman olma durumu) 3. Müslümanlık (Müslüman topluluğu)
Misilmankirin *m* Müslümanlaştırma, İslamlaştırma
Misilman kirin *l/gh* Müslümanlaştırmak, İslamlılaştırmak
Misilmantî *m* Müslümanlık, İslamlık, İslamiyet
mişn (I) *n* ibrik
mişn (II) *m* emme, soruma (tükürük yardımıyla eriterek bir şeyi içine çekme)
mişn *l/gh* emmek, sorumak (tükürük yardımıyla eriterek bir şeyi içine çekmek)
mişna *m* 1. misina (bir tür sentetik) 2. misina (tbalıklı olta ipi)
mişdar *n* 1. ibrikli 2. ibriktar
mişnik *n* ibrik, ibrikcik
mişnok *m* ibrik şeklinde sürahi
mişs *m* misis (İngilizcede evli kadın)
miszer *nd* bronz
misk *m* misk
miska *hecacan* *nd* hacı yağı
miskar *m* 1. arkten karıklara suyu bırakma 2. kapı (gidere yol açan ihtiyaç) * **cejn hat devê mîskarê vebû** bayram geldi masraf kapıları açıldı
misken *bnr* mesken
misker *nd/nt* bakırcı
miskerî *m* bakırcılık
miskê romî *bot/nd* sümbülteber (Polianthes)
miskîn (I) *rd* misk gibi
miskîn (II) *rd* miskin, kokuşuk, uyuşuk
miskînîbûn *m* miskinleşme, sümsükleşme
miskînî bûn *l/gh* miskinleşmek, sümsükleşmek
miskînî *m* miskinlik, sümsüklük, sünepelik
miskînîbûn *m* miskinleşme

miskînî bûn *l/gh* miskinleşmek
miskînokî *h* miskince
miskîntî *m* miskinlik, sümsüklük, sünepelik
mislet *m* toplanti
Mislim *nd/nt* Müslim
mislix *m* musluk
mismisok (I) *zo/m* ateş böceği
mismisok (II) *m* emzik
mismisok (III) *bot/m* yüksük otu
misoger *rd* kesin, kat'î
misogerbûn *m* kesinleşme
misoger bûn *l/gh* 1. kesinleşmek * **mayîna**
 me ya li vir **misoger bû** burada kalmamız
 kesinleşti 2. *hiq* kesinleşmek (değişme ola-
 nağı olmadan yürürlüğe girmek)
misogerbûyîn *m* kesinleşme
misogerî *m* 1. kesinlik 2. *fel* kesinlik
misogerkirin *m* kesinleştirme
misoger kirin *l/gh* kesinleştirmek
mişqal (I) *mzk/m* miskal
mişqal (II) *m* 1. miskal, miskalle 2. azıcık ~ek
 jî... **hebûya** zere kadar ... olsaydı * **mişqa-**
lek jî aqlê wî **hebûya** zerre kadar akli ol-
 saydı
mişqalik *m* azıcık, minacık
mişqer *bnr* 1. maskara 2. maskara (rezil, hay-
 siyetsiz)
misra *m* misra
Misrî *nd/rd* Mısırlı
misrî (I) *m* iyi bir kılıç türü
misrî (II) *m* hindi
misrî (III) *rd* zayıf
misrîtî *m* zayıflık
misrode *nd/nt* 1. komik (komedi oyununda
 oynayan kimse)
misrodetî *m* komiklik
misrok *rd* komik ve tuhaf durum
mist (I) *m* 1. yumruk (parmakların kapanma-
 sıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu
 biçimiyle yapılan vuruş)
mist (II) *m* 1. avuç, apaz * **mista dest** elin a-
 vucu 2. apaz (bir avuç dolusu) * **mistek ge-**
nim bir apaz buğday 3. aya ~a **dest** avuç i-
 çi, el ayası ~a (**yekî**) **xurîn** avucu kaşınmak
mist (III) *m* ovma, ovuşturma
mistandin *m* sömürme (dudaklarını yapıştırı-
 rak soluğu ile çekip içme)
mistandin *l/gh* sömürmek, sömürüş (dudakla-
 rını yapıştırarak soluğu ile çekip içmek)
mistang *m* karınca yuvası
mistdan *m* 1. ovma, ovalama 2. ovma (bir te-
 mizleyiciyle bir yeri veya bir şeyi kuvvetle
 sürterek temizleme) 3. çitileme, çitme 4. ok-
 şama, sıvazlama 5. *mec* okşama (hafifçe
 dövme)
mist dan *l/gh* 1. ovmak, ovalamak 2. ovmak
 (bir temizleyiciyle bir yeri veya bir şeyi
 kuvvetle sürterek temizlemek) * **beroşê baş**
mist bide tencereyi iyice ov 3. çitilemek,

çitmek * **cilan baş mist bide** elbiseleri iyi-
 ce çitile 4. okşamak, sıvazlamak 5. *mec* ok-
 şamak (hafifçe dövmek)
mistdaner *nd/nt* okşayıcı
mistdanerî *m* okşayıcılık
mistdar *rd* okşayıcı
mistdayî *rd* 1. ovulmuş 2. çitili
mistdayîn 1. ovuş, ovalayış 2. ovuş (bir temiz-
 leyiciyle bir yeri veya bir şeyi kuvvetle sürte-
 rek temizleme) 3. çitileyiş, çitme 4. okşayış,
 sıvazlayış 5. *mec* okşayış (hafifçe dövme)
mistder *rd* okşayıcı, ovucu
mistdêr *nd/nt* masajcı, masör
mistdêrî *m* masajcılık
mistheq *rd* mustahak
mistek *m* 1. reçine 2. damla sakızı
misteqîl *rd* müstakil, bağımsız
mistera *mat/m* mastara
mistik *m* avuç
mistin *m* sıçma
mistin *l/gh* sıçmak
mistik *rd/nd* mistik, gizemci
mistizm *fel/m* mistizm, gizemcilik
mistlêxistin *m* apazlama
mist lê xistin *l/bw* apazlamak
mistranik *m* ufak karınca
misûger *bnr* misoger
misûlkî *rd* örşelenmiş, buruşuk
misûlkîbûn *m* örşelenmek, buruşturulmak
misûlkî bûn *l/gh* örşelenme, buruşturulma
misûlkîkirin *m* örseleme, buruşturma
misûlkî kirin *l/gh* örselemek, buruşturmak
miswaq *bot/m* 1. misvak (Salvadora persica)
 2. misvak (bu ağacın müslümanlarca sünnet
 olarak kullanılan çubuğu)
misyo *n* mösyö
misyon *m* 1. özel görev 2. misyon (dinsel, bi-
 limsel veya diplomatik bir görev yüklenmiş
 kimselerden oluşan kurul)
misyoner *nd/nt* 1. misyoner (bir dini, özellikle
 hristiyanlığı yaymakla görevli kimse) 2.
 misyoner (bir düşünceye, bir ülkeye kendini
 adanmış kimse)
misyonerî *m* misyonerlik
mişag *nd/nt* 1. ırgat 2. *n* ayak işlerinde kullanı-
 lan çocuk
mişagî *m* ırgatlık
mişak *bnr*mişag
mişane *m* sabanın boyunduruğa takılan kısmı
mişar (I) *m* bıçkı (karşılıklı iki sapı olan ve i-
 ki kişi tarafından kullanılan büyük testere)
mişar (II) *m* 1. karasabanın boyunduruğa ka-
 dar ulaşan kısmı 2. tarla ölçüsü olarak kul-
 lanılır
mişar (III) *m* 1. karık, evlek (tarlanın tohum
 ekmek için saban iziyle bölünen bölümlerin-
 den her biri) 2. arık (fide veya fidan dikilen
 yer) 3. tarh 3. tuz elde edilmek için açılan
 evlek

mişare (I) *m* kafiye
mişare (I) *m* evlek
mişarkêş *nd/nt* hızarıcı
mişarkêşî *m* hızarıcılık
mişarkirin *m* evleklemek
mişar kirin *l/gh* evleklemek
mişar kirin *l/gh* tahta biçmek
mişawir *nd/nt* müşavir
mişawirî *m* müşavirlik
mişawîş *rd* dalgın
mişawre *m* müşavere, danış
mişaxwe ve cûn *l/bw* başına buyruk hareket etmek
mişe (I) *m* ücret
mişe (II) *rd* 1. bol (kıt karşıtı) 2. dolu (iş, uğraş, olay vb. için; çok olan) 3. epey, çok, ziyade ~ be ziyade olsun ~ ~ bolca, bol bol
mişebûn *m* 1. bollaşma, bolalma, bolarma 2. çoğalma
mişe bûn *l/gh* 1. bollaşmak, bolalmak, bolar-mak 2. çoğalmak
mişebûyîn *m* 1. bollaşma, bollarma, bollaşma 2. çoğalmak
mişefil *rd* 1. dik yukuş 2. uçurum 3. dik (rende gibi araçlar için) 4. ağzı açık * planî mişefel e planyanın ağzı fazla açık
mişefilbûn *m* 1. dik olma 2. dalma, fazla yeme (rende, planya gibi araçların kesici kısmının derine girmesi)
mişefil bûn *l/gh* 1. dik olmak 2. dalmak, fazla yemek (rende, planya gibi araçların kesici kısmının derine girmesi)
mişehf *m* bolluk
mişekar *rd* ücretli
mişekirin *m* 1. bollatma, bollaştırma 2. çoğaltmak
mişe kirin *l/gh* 1. bollatmak, bollaştırmak 2. çoğaltmak
mişemir *rd* 1. metruk, terkedilmiş 2. kendinden vazgeçmiş 3. sahipsiz * piştî ku mîrê wê mir jinik bi zarokên xwe ve mişemir ma kocası öldükten sonra kadın çocuklarıyla sahipsiz kaldı
mişemirman *m* sahipsiz kalma, kimsesiz kalma
mişemir man *l/gh* sahipsiz kalmak, kimsesiz kalmak
mişemirmayîn *m* sahipsiz kalış, kimsesiz kalış
mişeper *m* ürem, faiz, getiri
mişeqtî *rd* zahmetli
mişetil *rd* dolambaçlı
mişetî *m* bolluk
mişeweş *m* kargaşa, karışık, karmakarışık
mişewîş *zo/m* kızıl kurt
mişewk *m* iki parçayı birbirine dikerken yapılan çaprazlama dikiş türü
mişewq (I) *m* alına takılan bir süs
mişewq (II) *m* kilim parçalarını birbirine dikme dikişi

mişewret *bnr* mişewr
mişewş *m* çorba için öğütülen mercimek
mişewşî *m* mercimek çorbası
mişext *m* 1. sürgün, nefiy (sürgün etme) * mişext ji bo min bûbû tiştekî wekî mirinê sürgün benim için ölüm gibi bir şey olmuştu 2. kaçak, firar
mişextbûn *m* 1. sürgün olma 2. göç etme
mişext bûn *l/gh* 1. sürgün olmak 2. göç etmek
mişextbûyîn *m* 1. sürgün oluş 2. göç dış
mişextgeh *m* sürgün yeri, menfa
mişextî *nd/nt* sürgün (ceza olarak belli bir yerin dışında veya belli bir yerde oturtulan kimse, menfi) * mişextiyên rejîmê dest bi hatinê kirin rejim sürgünleri gelmeye başladılar 2. firarî 3. sürgünlük
mişextîbûn *m* firarî olma
mişextî bûn *l/gh* firarî olmak
mişextkirin *m* 1. sürgün etme, nefyetme 2. göçertme
mişext kirin *l/gh* 1. sürgün etmek 2. göçertmek
mişextkirî *rd* sürgün edilmiş olan
mişextvan *nd/nt* kaçakçı
mişexur *rd* asalak, ekti, parazit (başkalarının sırtında geçinen kimse)
mişexurî *m* asalaklık, ektilik, parazitlilik
mişexwer *nd/rd* asalak (başkaların sırtından geçinen)
mişexwerane *h* asalakça
mişexwerî *m* asalaklık
mişeya *rd* boş ~ cûn boşa gitmek * me ew qas kir û nekir ji keda me mişeya çû onca uğraş ve çabalarımıza rağmen emeğimiz boşa gitti
mişewir *bnr* mişewr
mişewiret *m* müşavere, danışma
mişewr *m* müşavere, danışma
mişewr danîn *l/gh* istişare etmek
mişk *zo/m* fare (Mus) ~ di mala (yekî) de govend girtin (birinin) evi tam takır ~ xweliyê bi serê xwe de dike kişi kendine zarar verir ~ xweliyê dikole bi serê xwe de dike kişi kendine zarar verir ~ê kompûturê bilgisayar faresi ~ê qulan argo her yere girip çıkan kimse ~ê rûş argo yüzü kara
mişkane *m* ipotek, rehin ~ dan ipoteğe vermek ~ kirin ipotek etmek
mişkanedan *m* ipoteğe verme
mişkane dan *l/gh* ipoteğe vermek
mişkanedayîn *m* ipoteğe verme
mişkanekirin *m* ipotek etme
mişkane kirin *l/gh* ipotek etmek
mişkanekirî *rd* ipotekli
mişkê cirboq *zo/nd* cirboğa, yer sıçanı, çöl sıçanı,
mişkê deviyan *zo/nd* sivri fare (Sorex araneus)
mişkê hûrik *zo/nd* fındık faresi, fındık sıçanı (Muscardinus avellanarius)

mişkê kêlgeh *zo/nd* tarla faresi (Microtus arvalis)
mişkê kor *zo/nd* kör fare (Spalax typhlus)
mişkê malan *zo/nd* fındık faresi, fındık sıçanı (Muscardinus avellanarius)
mişkê zeviyan *zo/nd* tarla faresi (Microtus arvalis)
mişkgir *nd* fare avlayan kedi
mişkgirk *zo/n* bozdoğan (falcon aesalon)
mişkik *n* ufak ve hareketli bir kuş türü
mişki *m* ince ve değersiz bir tür kumaş
mişkoleki *rd* faremsi, fareye benzer şey
mişkûl *m* kirpik
mişkûl *rd* müşkül, güçlüm
mişkûlayî *m* müşküllük
mişlaq *n* aynı hizada bulunan şeylerden her biri
mişmiş *bot/m* 1. mışmış, kayısı (Prunus armeniaca) 2. mışmış, kayısı (bu bitkinin meyvesi)
mişmişandin *m* yoklama (el ile dokunarak inceleme)
mişmişandin *l/gh* yoklamak (el ile dokunarak incelemek) * **min têkbêrên ku li derdora xwe dîtîn, bi destên xwe ew mişmişandin** etrafımda gördüğüm eşyayı ellerimle yokladım
mişmişfiroş *nd/nt* kayısıcı (satan kimse)
mişmişfiroş *m* kayısıcılık
mişmişî *rd* kaysı renginden olan
mişmişk *bnr* mışmış
mişot *m* sofraya bezi
mişrak *m* 1. uzun sopa 2. odak, milrak
mişraq *m* odak, mihraq
mişt (I) *rd* 1. bol, dolu 2. dolu (iş, uğraş, olay vb. için; çok olan) 3. dolusu * **çoçikeye mişt rûn kirê** kepçe dolusu yağ koydu 4. silme, sıvma, labalep, silme dolu, tepeleme (taşacak kadar dolu olan) 5. *rd/h* hıncahınc, tıklım tıklım
-mişt (II) *rd* sık (seyrek karşıtı) * **xalî mişt e** halı sık dokunmuş
miştak *m* 1. değirmende unu köşeye dolduran pervane 2. un toplama ağacı
miştax *rd* istekli
miştax *m* 1. üzüm kurutma harınanı 2. güneşte meyveleri kurutma yeri
miştaxe *m* 1. kurutmak için bir şeyi düz bir yere yayma 2. üzümün kurutulduğu yer
miştaxe kirin *m* 1. serme (kurutmak için düz bir yere yayma) 2. sergi serme
miştaxe kirin *l/gh* 1. sermek (kurutmak için düz bir yere yaymak) 2. sergi sermek
miştaxe kirî *rd* sergin
miştaxe yî *rd* yere serili durumda
miştûn *m* silme olma, sıvama olma, tepeleme olma
mişt bûn *l/gh* silme olmak, sıvama olmak, tepeleme olmak

miştêl *m* fidanlılık
miştêlî *m* fidan
miştexak *rd* alçak, namert
miştexul *m* oyalama ~ **bûn** oyalanmak ~ **kirin** oyalamak
miştexulî *m* oyalama
miştexulkirin *m* oyalama
miştexul kirin *l/gh* oyalamak
miştê *m* kışık hayvan yemi
miştik (I) *m* 1. çeper (bağ çubuğu) 2. kesilmiş üzüm sürgünü,
miştik (II) *m* kebab veya ciger şişi
miştik (III) *m* 1. pipo, sigara çubuğu 2. ağızlık, sigara ağızlığı 3. sigaranın arkasına takılan filtre
miştin (I) *m* emme, soğurma
miştin (II) *m* süpürme
miştin (I) *l/gh* emmek, soğurmak
miştin (II) *l/gh* süpürmek
miştixulandin *m* oyalama
miştixulandin *l/gh* oyalamak
miştikiran *m* silme yapma, silme doldurma, sıvama yapma, tepeleme yapma
mişt kirin *l/gh* silme yapmak, silme doldurmak, sıvama yapmak, tepeleme yapmak
mişûd (I) *m* hamur örtüsü
mişûd (II) *bnr* şahid ümişûd
mişûr *m* zahmet ~ **dan (yekî)** (birini) zahmete sokmak ~ **xwarin** zahmet çekmek
mişware *m* zaman
mişwer *m* 1. huy, yaradılış, fitrat, hilkat (insanın yaradılış ve özelliklerinin tümü, mizaç) 2. huy (iç güdü durumunu almış alışkanlık) 3. huy, alışkanlık * **ji xwe re kirin mişwer** kendine huy edinmek 4. adet
mit (I) *bnr* mot
mit (II) *nd* gibi, benzer, tıpkı * **mita ava zozanan e** tıpkı yayla suyu
mit (III) *erd/n* tümsek, höyük
mit (IV) *rd* minacık
mit (V) *rd* 1. dingin, sakin, suskun 2. durgun (neşesiz, keyifsiz)
mitabiq *rd* mutabık
mital *m* 1. mutaala, düşünme 2. efkar, endişe
mitale *m* mutaala, düşünme di ~ **yan de bûn** kara kara düşünmek
mitalane *m* imece
mitanî *nd* -e gibi, -e benzer, tıpkı
mitbûn *m* 1. dohup kalma, dona kalma, donma, taşlaşma (beklenmedik bir durumda hareketlessiz kalma) 2. mat olma (bir tartışma esnasında karşındakine söz söylemeyecek duruma gelme) 3. buz kesilme (şaşılacak, üzülecek bir durumda donakalma) 4. dinginleşme 5. susma (ses veya görülmüyü kesme veya yapmama)
mit bûn *l/gh* 1. dohup kalmak, dona kalmak, donmak, taşlaşmak (beklenmedik bir durumda karşısında hareketlessiz kalmak) * **her kes di**

cihê xwe de mit bûbû, lê temaşe dikir herkes yerinde donmuş ona bakıyordu 2. mat olmak (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma gelmek) 3. buz kesilmek (şaşılacak, üzülecek bir durum karşısında donakalmak) 4. dinginleşmek 5. susmak (ses veya görüldüyü kesmek veya yapmamak)

mitbûnî *m* 1. dinginlik, sakinlik 2. suskunluk 3. dalgıncı

mitbûyîn *m* 1. dohup kalış, dona kalış, donma, taşlaşma (beklenmedik bir durum karşısında hareketsiz kalma) 2. mat oluş (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma gelme) 3. buz kesiliş (şaşılacak, üzülecek bir durum karşısında donakalma) 4. dinginleşme 5. susma, susuş (ses veya görüldüyü kesme veya yapmama)

mitdarîfî *fel/m* dingincilik

mitêk *rd* minnacık

mitewze *m* 1. tuvalet (temizlenme, yıkanma, tıraş olma, süslenme vb. için) 2. tuvalet (temizlik, bakım için gerekli şeyler)

mitêl *m* 1. yorgan, yatak * **mitêlên** *me yên mîna perikan in* yataklarımız tüy gibi hafif 2. eşya, öteberi ~ê **mitêl** tembel

mitêlan *m* yorgan, döşek

mitik (I) *m* klitoris

mitik (II) *erd/n* tümsek, höyük, basık küçük tepe

mitikê *b* kahrolası, geberisecesi

mitikî *rd* tümsekli

mitikîbûn *m* tümselme

mitikî bûn *l/gh* tümselmek

mitiko *b* kahrolası, geberisecesi

mitilok (I) *erd/n* 1. tümsek 2. zirve

mitilok (II) *m* şiş (şiş olan yer), kabartı

mitilokî *rd* tümsekli

mitilokîbûn *m* tümselme

mitilokî bûn *l/gh* tümselmek

mitin *bnr* mêtin

mitî *m* susku

mitîl *bnr* mitêl

mitîng *m* miting

mitîngvan *nd/nt* mitingci

mitker *rd* sakinleştirici, susturucu

mitkirin *m* 1. mat etme (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma getirme) 2. susturma

mit kirin *l/gh* 1. mat etmek (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma getirmek) 2. susturmak

mitliq *rd* mutlak

mitman *m* dona kalma, donup kalma, kaskatı kesilme

mit man *l/gh* dona kalmak, donup kalmak, kaskatı kesilmek

mitmayîn *m* dona kalış, donup kalma, kaskatı kesilme

mitran *bnr* metran

Mitrib *nd/nt* 1. Çingene, Roman 2. soysuz 3. hayasız ~a **meheleyê** mahalle karısı

mitrib *n* sazıcı, çalgıcı, müzisyen

Mitribî *m* Çingenelik

mitribkî *m* 1. Çingenece 2. *h/rd* çingenece (çingeneye yaraşır biçimde, çingene gibi) ~ **kirin** Çingene kavgası

mitribkîbûn *m* çingeneleşme

mitribkîû *m* Çingenelik

mitrî *rd* 1. dalgın 2. durgun (neşesiz, keyifsiz)

* **pîr** **dimîne yekî** **mitrî** çok durgun birine benziyordu 3. şaşkın 4. donuk, mat ~ **bûn** 1) dalgınlaşmak 2. şaşkın olmak 3) donuk olmak, mat olmak ~ ~ dalgın dalgın * **jina bi-zarok hema wisa mitrî mitrî li derdorê di-nihêrt** çocuklu kadın çevresine dalgın dalgın bakıyordu

mitribûn *m* 1. dalgınlaşma, dalma 2. durgunlaşma 3. mat olma (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma gelme) 4. şaşkınlaşma

mitrî bûn *l/gh* 1. dalgınlaşmak, dalmak 2. durgunlaşmak 3. mat olmak (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma gelmek) 4. şaşkınlaşmak

mitribûnî *m* 1. dalgınlık 2. durgunluk

mitribûyîn *m* 1. dalgınlaşma, dalma 2. durgunlaşma 3. mat olma (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma gelme) 4. şaşkınlaşma

mitrî kirin *m* 1. dalgınlıktırma 2. durgunlaştırma

mitrî kirin *l/gh* 1. dalgınlıktırmak 2. durgunlaştırmak

mitrîkî *rd/h* 1. dalgınca 2. durgunca

mitrîtî *m* 1. dalgınlık 2. durgunluk

mitûmatî *m* durgunluk, suskunluk

miûz *rd* mahrum

miûzbûn *m* mahrum olma

miûz bûn *l/gh* mahrum olmak

miûzî *m* mahrumiyet, mahrum olma

miyro *rd* özür (bir organı sakat veya eksik olan kimse)

miwek *rd* sarkık

miwekî *m* sarkıklık

miwekkirin *m* sarkıtma

miwek kirin *l/gh* sarkıtmak

mix (I) *m* 1. ilik (kemiklerin iç boşluklarını dolduran yağlı madde) 2. beyin

mix (II) *n* mîh, çivi ~ **kirin** mîhlamak, çivilemek ~ê **mezin** temel çivisi

mixab *m* esef, acınma, yerinme

mixabin *h* maalesef, ne yazık ki

mixabinî *h* yazık

mixabînet *b* heyhat

mixalet *nd/nt* teyzezade, teyze çocuğu

mixalî *bnr* mixaltî

mixaltî *nd/nt* dayızade, teyzezade

mixaltîbûn *m* dayızadelik, teyzezelik, ku-
zenlik
mixazirî *nd* bir desen adı
mixdar *rd* mihli, çivili
mixelet *m* güzün küçük parçalara ayırıp kış i-
çin küplerde saklanan karışık lahana
mixenet *rd* sinsi ~ **bûn** sinsi olmak
mixenetane *h* sinsicce
mixenefî *m* sinsilik çerkez bi destê yekî , i mi-
xenefî hate kuştin (oyun, hile)
mixerm *m* işleme, nakış
mixermî *m* ince kabuklu ceviz türü
mixeser *m* musallat ~î (**yekî**) **bûn** başına mu-
sallat olmak
mixeyirandin *m* soldurma
mixeyirandin *l/gh* soldurmak
mixeyirîn *m* solma
mixeyirîn *l/gh* solmak
mixeyr *rd* 1. soluk, solgun 2. solgun, boğuk
veya kısık (ses) * **dengê mixeyr** boğuk ses
mixeyran *m* solgunlaşma, uçuklaşma
mixeyrî *rd* 1. solgun, uçuk 2. solgun, tıkanık
(ses)
mixeyrîbûn *m* 1. solgunlaşma, uçuklaşma 2.
solgunluk, tıkanıklık (ses için)
mixeyrî bûn *l/gh* solgunlaşmak, uçuklaşmak
mixeyrîtî *m* solgunluk
mixeyroki *rd* solgunca
mixeysi *m* bir armut türü
mixê gir *nd* ekser, büyük çivi
mixfiroş *nd/nt* çivici (satan kimse)
mixfiroşî *m* çivicilik
mixik *zo/m* 1. sinek, sivri sinek 2. küçür haşere
mixil (I) *m* başkasının üstünlüğünü çekememe
mixil (II) *m* un kalburu
mixirik *rd* çelişik
mixirikî *m* 1. çelişiklik 2. çelişki
mixirk *rd* aykırı, çelişik
mixirkî *m* aykırılık, çelişiklik ~ **hev bûn** bir-
birine aykırı olmak
mixker *nd/nt* çivici (imal eden)
mixkerî *m* çivicilik
mixkîrin *m* mıhlama, çivileme
mix kirin *l/gh* mıhlamak, çivilemek
mixkîrî *rd* mihli, çivili (çivilenmiş olan)
mixkutik *bj/m* su çiçeği
mixleme *m* mıhlama (soğanlı kıyma, yumurta-
lı yemek)
mixloqet *bnr* mehlûqat
mixmixik *rd* sinsi
mixmixikî *m* sinsilik
mixmixîn *m* kendi halinde alevlenme
mixmixîn *l/gh* kendi halinde alevlenmek
mixmixk *zo/m* bir tür sinek ~a **tayê** *zo* sitma
sineği
mixmixke *zo/m* tatarcık (Phebotomus)
mixmor *m* kor ateş
mixnekirî *rd* çivisiz (çivilenmemiş olan)
mixnivîs *m* çivi yazısı

mixrik *rd* 1. çelişik, çelişken 2. çatışık, çeliş-
meli * **ramanên te mixrikî hev in** düşünceler-
lerin çatışık 3. karışık, muarız, zıt 4. *nd/nt*
muhaliif
mixrikî *m* 1. çelişki 2. çatışık, çelişme, antino-
mi 3. *fel* çatışık 4. çekişme 5. karışıklık, tezat
6. muhaliflik 7. uyumsuzluk, ihtilaf ~ **çêbûn**
uyumsuzluk çıkmak
mixrikî hev bûn *l/bw* 1. çelişmek 2. çatışmak
(söz, iddia veya davranışların birbirini tut-
mamak, birbirini çelmek)
mixsî *n* bir Hristiyan din adamı
Mixurb *nd* mağrip (Mısır dışında, Afrika'nın
kuzey ülkeleri)
mixurb *m* akşam ~a **tarî** akşam geç vakit
Mixurbî *nd/nt* 1. Mağribî, Mağripli 2. *mec/m*
arsız, yaman (kadın veya kız)
miyan *m* ara
miyandaw *erd/m* delta, çatal ağız
miyandügel *rd* devletlerarası
miyankar *nd/nt* komisyoncu
miyankarî *m* komisyonculuk
miyar *kim/m* miyar, ayıraç
miyaser *rd* başarılı, muvaffak ~ **bûn** başarılı
olmak
miyaserane *h* başarılıca
miyaserbûn *m* başarma
miyaser bûn *l/gh* başarmak
miyaserbûyîn *m* başarma
miyaserî *m* başarı ~ **nîşan dan** başarı göstermek
miyaw *m* miyav, mınnav
miyawandin *m* miyavlatma
miyawandin *l/gh* miyavlatmak
miyaser *bnr* miyaser
miyob *bj/hd* 1. miyop 2. miyop (gözleri böyle
olan kimse)
miyobî *m* miyopluk
miyobîtî *m* miyopluk
miyokart *ant/m* miyokart
miyon *bj/m* miyon (kas dokusu uru)
miyosen *jeo/hd* miyosen
miz (I) *bnr* mist (III)
• **miz (II)** *rd* 1. mayhoş 2. ekşimsi (tadı ekşiye
çalan)
miz (III) *m* içim, fırt, çekim (sigara gibi şeyler
için)
miz (IV) *m* 1. ücret (iş gücünün karşılığı olan
para ve mal) * **miz bergîdana kedê ye** ü-
cret emeğin karşılığıdır 2. ücret (kiralanan
veya satın alınan bir şey için ödenen para)
mizawir *nd/nt* 1. kurnaz, kurt gibi kimse (al-
danmaz kimse) 2. *rd/mec* hınzır 3. takılğan,
muzip 4. fırlama (yaramaz, haylaz) 5. hile-
kâr, sahtekâr 6. fitneci, arabozucu
mizawirî *m* 1. kurnazlık 2. *mec* hınzırlık 3. ta-
kılğanlık, muziplik 4. fırlamalık (yaramaz-
lık, haylazlık) 5. hilekârlık, sahtekârlık 6.
fitnecilik, arabozuculuk ~ **kirin** muziplik et-
mek

mizawirtî *bnr* mizawirî

miz dan *bnr* mist dan

mîze *m* 1. ücret (iş gücünün karşılığı olan para ve mal) 2. ücret (kiralanan veya satın alınan bir şey için ödenen para) ~*ya danişînê* oturum ücreti, hakkıhuzur ~*ya hindiktirîn* asgarî ücret ~*ya ketina* (....) bir yere giriş ücreti ~*ya kêmtirîn* asgarî ücret ~*ya safî net* ücret ~*ya saloxdayînê* (an jî *îxbarkirînê*) ihbarîye ~*ya têketanê* giriş ücreti, girmelik
mizedar *rd/nd* 1. ücretli (ücretle çalıştırılan kimse) 2. ücretli (ücret karşılığı yapılan)

mizeloq *rd* yapışkan

mizeloqî *rd* yapışkanca

mizeloqîbûn *m* yapışkanca olma

mizeloqî *bûn* *l/gh* yapışkanca olmak

mizelq *rd* 1. yapışkan 2. bulaşkan

mizelqî *m* 1. yapışkanca 2. bulaşkanca

mizelqî *m* 1. yapışkanlık 2. bulaşkanlık

mizemiz *h* 1. kem küm 2. *m* mızumsuzluk

mizemizkirin *m* mızumsuzluk yapma

mizemiz kirin *l/gh* mızumsuzluk yapmak

mizeya barbirîyê *nd* hamaliye

mizeya rizgarkirînê *nd* kurtarmalık

mizeya veguhêzînê *m* nakliye ücreti

mizeyf *nd* tatlı ineyve

mizeyt *rd* zeytin yağı

mizeytkirin *m* özel zeytin yağı suya salkımları daldırma

mizeyt kirin *l/gh* özel zeytin yağı suya salkımları daldırmak

mizeyrtvan *n* salkımları kaynar özel suya daldıran kişi

mizgeft *m* camî

mizgîn *m* 1. müjde, muştı, sava 2. *h* müjde (sevindirici haber verildiğinde söylenir) ~ *birin jê re* (birine) müjde götürmek ~ *dan (yekî)* (birine) müjde vermek ~ *gihandin (yekî)* (birine) müjde koşturmak ~*a xêrê* hayırlı haber

mizgînbelav *nd/nt* müjdecî, muştucu, savacı 2. *n* mübaşir

mizgînber *nd/nt* müjdecî, muştucu, savacı

mizgînberî *m* müjdecilik, muştuculuk

mizgîndan *m* müjdeleme

mizgîn dan *l/gh* müjdelemek

mizgîndar *rd* 1. müjdelî 2. *nd/nt* müjdecî

mizgîndayî *rd* müjdelenmiş olan

mizgîndayîn *m* müjdeleme

mizgîndêr *nd/nt* müjdecî, muştucu

mizgîndêrî *m* muştuculuk

mizgînî *m* müjdelik, muştuluk ~*ya xêrê* hayırlı haber

mizgîndan *m* müjdeleme, muştulama

mizgînî dan *l/gh* müjdelemek, muştulamak

mizgînxêrk *nd/nt* 1. müjdeleyici 2. *zo* bir tür oğurlu böcek

mizic *m* gülümseme

mizican *m* gülümseme, gülümseyiş

mizicandin *m* gülümsetme, tebessüm etirme
mizicandin *l/gh* gülümsetmek, tebessüm ettirmek

mizicîn *m* gülümseme, tebessüm, tebessüm etme

mizicîn *l/gh* gülümsemek, tebessüm etmek

mizika *mzk/m* mızık

mizikavan *nd/nt* mızıkacı

miziqe *mzk/m* miskal

mizir *rd* 1. yaramaz, haylaz 2. takılan, muzip 3. ara bozan, ara bozucu

mizirayî *m* 1. yaramazlık, haylazlık 2. takılkanlık, muziplik 3. ara bozanlık, ara bozuculuk ~ *kirin* yaramazlık yapmak

mizirî *m* 1. yaramazlık, haylazlık 2. takılkanlık, muziplik 3. ara bozanlık, ara bozuculuk

mizîş *m* 1. dokunma, değme, temas 2. okşama
mizîşandin *m* 1. dokunma, temas etme 2. okşama

mizîşandin *l/gh* 1. dokunmak, temas etmek 2. okşamak

mizî (I) *m* mayhoşluk

mizî (II) *m* ücret, ~*ya safî net* ücret

mizmez kirin *l/gh* eritemek

mizmiz *rd* mızımız ~ *kirin* mız mız etmek

mizmizandin (I) *m* geveleme, geveleyiş, evelemek geveleme, kem küm etme, ağır yayma

mizmizandin (I) *m* gülünsetme

mizmizandin (I) *l/gh* gevelemek, evelemek gevelemek, kem küm etmek, ağır yaymak

mizmizandin (I) *l/gh* gülümsetmek

mizmizî *m* mızımızlık ~ *kirin* mızımızlık etmek
mizmizîkirin *m* mızımızlanma

mizmizî kirin *l/gh* mızımızlanmak

mizmizîn (I) *m* evelenme, kem küm edilme

mizmizîn (II) *m* gülümseme

mizmizîn (I) *l/gh* evelenmek, kem küm edilmek

mizmizîn (II) *l/gh* gülümsemek

mizmizo *bnr* mizmizok

mizmizok *nd/nt* mızımız, eveleyen (kimse)

mizmizokî *rd/h* mızımızca

mizmizokî *m* mızımızlık

mizrap *mzk/m* mızrap, pena, tezene

mizûr (I) *m* aylık, maaş ~ *dan* maaş vermek ~ *stendin* maaş almak

mizûr (II) *nd/nt* hademe

mizûre *mzk/m* mızura

mizûrî *m* hademelik

mizwac *rd* şav, eğik, meyilli * *diwârê mizwac* şev duvar

mî (I) *bnr* mih

mî (II) *m* mî (*re* ile *fa* arasındaki sesi ve bu sesi gösteren nota işareti)

mîbzer *m* tohum ekme makinası

mîç *bnr* mûç

mîç kirin *bnr* mûç kirin

mîdad *m* murekkep

mîde *ant/m* mide

mîdîbus *m* midibüs

mîgmâtît *jeo/m* migmatit

mîgren *bj/m* migren, yarımca

mîheng *m* mihenk, denek taşı

mîhrac *ol/m* miraç

mîhrace *n* mihrace

mîhrîban *rd* 1. dost, seven 2. rahim, esirgeyici

mîhrîbanî *m* 1. dostluk, sevgi 2. esirgeyicilik 3. *rd* rahmanî

mîhrîcan *m* 1. güz bayramı 2. festival (dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı veya niteliği programla belirtilen ve özel önemi olan sanat gösterisi) 3. *sn/sn* festival (belli bir sanat dalında oyun ve filimlerin sunulması ve gösterilmesi sonunda ödül veya derece verilmesi biçiminde düzenlenen ulusal veya uluslararası gösteri dizisi, şenlik) 4. festival (bir bölgenin en ünlü ürünü için yapılan gösteri, şenlik) * **mîhrîcana** zebeşan karpuz festivali 5. şenlik ~a **fîlman** film festivali

mîhrîgan *bnr* mîhrîcan

mîhrîvan *rd* 1. dost, seven 2. esirgeyici, esirgeyen, acıyıcı, rahim (koruyan, acıyan, merhamet eden) * **Xwedê mîhrîvan** e Allah esirgeyendir 3. bağışlayıcı (Allah)

mîhrîvanî *m* 1. dostluk, sevgi 2. esirgeyicilik, acıycılık, merhamet 3. bağışlayıcılık

mîjo *m* annesi ölen veya annesinin sütü olmayan kuzu

mîka *m* mika, evren pulu

mîkado *n* 1. mikado (Japon imparatorunun adı) 2. *m* mikado (oyun ismi)

mîkap *m* 1. mikâp, küp, ambar 2. *mat* mikâp 3. sandık (yapılarda kum, çakıl vb. taşımak için kullanılan tahtadan ölçü)

mîkaşîst *m* mikaşist

mîkolojî *m* mantar bilimi

mîkoz *bj/m* mikoz

mîkroamper *fiz/m* mikroamper

mîkro *nd* mikro (küçük anlamını veren önek)

mîkrobiyolog *nd/nt* mikrobiyolog

mîkrobiyolojî *m* mikrobiyoloji

mîkrobik *rd* mikrobik

mîkrofilm *n* mikrofilm

mîkrofon *m* mikrofon

mîkrofonîk *rd* mikrofonik

mîkrofonvan *sn/tv nd* mikrofoncu

mîkrofonvanî *sn/tv m* mikrofonculuk

mîkrokok *nd* mikrokok (nokta biçimindeki mikropalara verilen genel ad)

mîkrolît *m* mikrolit

mîkrometre *m* mikrometre

mîkron *mat/m* mikron

mîkroorganizma *m* mikroorganizma

mîkrop *nd/nt* 1. mikrop 2. *mec* mikrop

mîkropdar *rd* mikropulu

mîkropdarî *m* mikropululuk

mîkropdarîbûn *m* mikropolanma

mîkropdarî bûn *l/gh* mikropolanmak

mîkropgirtin *m* mikropolanma

mîkrop girtin *l/gh* mikropolanmak

mîkropkuj *nd/rd* mikrop öldürücü, dezenfektan

mîkrosefal *nd/rd* mikrosefal

mîkrosînema *sn/m* mikrosinema

mîkroskobik *rd* mikroskobik

mîkroskop *m* mikroskop

mîkser *tek/m* karıştırıcı

mîkut *bnr* mîrkut

mîl (I) *m* 1. mil, ince kum 2. mil (selin getirdiği kumlu, çamurlu toprak)

mîl (II) *n* mil (türlü işlerde kullanılan ince uzun metal çubuk) ~ **kışandin** mil çekmek ~ **kışandin çavê (yekî)** (birinin gözlerine) mil çekmek

mîl (III) *m* mil (uzunluk ölçü birimi) * **mîla deryayê ya İngilîz 1852 m ye**İngiliz deniz mili 1852 m dir ~a **bejahiyê** kara mili (1609 m.) ~a **deryayê** deniz mili (1852 metreye karşılık bir uzunluk birimi)

mîl (IV) *m* teyel ipleği

mîl (V) *m* 1. fitil (derin yaraların tedavisinde yara içine salınan steril gaz bezi şeridi ve buna benzer şeyler) 2. fitil (kumaşın altında kaytan biçiminde бүktülmüş bir şey koyup üstten dikerek yapılan kabartma yol)

mîl (VI) *m* 1. matkap ucu 2. burgu 3. saat kolu 4. mil, dingil

mîl (VII) *n* top * **mîlê planiyê** planya topu

mîl (VIII) *m* misket

mîlad *m* milat

mîladî *rd* miladî

mîlak *bnr* melâk

mîlel *nd* milel (millet kelimesinin çoğulu)

mîlim *m* milim

mîlîmetre *m* milimetre

mîlîmetrîk *rd* milimetrik

mîm (I) *m* mim (arap alfabesinde me harfinin adı) 2. mim (ebced hesabında karşılığı 40 olan harf) 3. mim (biten bir yazının altına konulan işaret)

mîm (II) *m* 1. mim (bir komedi türü) 2. mim (bir oyuncunun herhangi bir davranış veya duyguyu yüz ve vücut hareketleriyle anlattığı komedi türü) 3. *nd/nt* mim (bu komedi türünü oynayan sanatçı)

mîm (III) *bj/m* enfekte

mîmar *nd/nt* mimar

mîmarî *m* 1. mimarî, mimarlık 2. *rd* mimarî (mimariye ilişkin)

mîmber *m* minber

mîmîk *n* mimik

mîmkirin *m* mimleme

mîm kirin *l/gh* mimlemek

mîmkirî *rd* mimli

mîmoza *bot/m* mimoza (Mimosa)

mîn (I) *bnr* bîkîn û mîn

mîn (II) *m* mayîn~ binax kirin mayınlamak ~ çandin mayın döşemek

mîn (III) *m* benzenme

mîn *l/gh* benzemek * *dimîne min* bana benziyor

mîna d 1. gibi, -e benzer * *zilamekî mîna şêr* aslan gibi bir adam 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde * *mîna min bikin* benim gibi yapınız 3. gibi, -e yakışır biçimde * *mîna mirovan bixwaze* insan gibi iste 4. gibi, kadar * *spas dikim, mîna ku min* stendibe teşekkür ederim, almış kadar oldum 5. gibi, takım * *ramanên mîna vê* bunun gibi bir takım düşünceler 6. gibi, bu kabilden, çeşidinden * *mîna vê* (an jî *vî*) bu gibi, bu kabil 7. *h* tam (uygun olarak, aynı, tipki) ~ *agirê qeselê* saman alevi gibi ~ *aşîtê pê de hatin* çığ gibi büyümek ~ *berfendeyê* (an jî *basûyê*) *pê de hatin* çığ gibi büyümek ~ *berfê* kar gibi (çok beyaz) ~ *benîştê ecem* çam sakızı gibi ~ *biyayan* kardeş kardeş (erkek kardeş için) ~ *biyaniyan* sekinin yabancı gibi durmak ~ (....) *bûn* -e gibi olmak ~ *car caran* eskisi gibi * *mîna car caran dîsa em herine wan deran* eskisi gibi yine oralara gidelim ~ *çiranekê çörtên* gibi ~ *çivîkê xwarin* kuş gibi yemek ~ *deq* e aslan gibi (sağlıklı) ~ *gayekî orîn* danalar gibi bağürmek (veya böğürmek) ~ *gog tortop*, top gibi ~ *guran* kurtlar gibi ~ (tiştêkî) *hatin* gibi gelmek * *ew berê jî mîn re mîna merivêkî biaqil dihat* önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ *hijîkekî man* dal gibi kalmak ~ *hûtekî* dev gibi ~ *îmana xwe zanîn* dini gibi bilmek, adı gibi bilmek * *wê mîna îmana xwe dizanibû ku ew ne yekî saxlem* e onun sağlam biri olmadığını dini gibi bilirdi ~ *keran pê li gunikê (yekî) kiribe argo* arkasında kovalıyanı olmak ~ *kevanê xwar* yay gibi ~ *kevîr hîşk bûn* abanoz kesilmek (sertleşerek dayanıklılığı artmak) ~ (...) *kirin* gibi yapmak ~ *ku 1*) üzere * *mîna ku berê jî hatibû diyarkirin* daha önce belirtildiği üzere 2) örneğin 3) şöyle ki ~ *ku binuqute dilê min* içime doğar gibi oldu ~ *ku bikin halê ne hal h* öldüresiye ~ *ku cin jî hesin* bitirse demirden çekinen cin gibi ~ *kuling bûn* çok kör olmak, kesemez olmak (bıçak için) ~ *kundê kor* kukuma gibi ~ *kûçikan* (an jî *seyan*) köpek gibi ~ *lehiyê jê cûn* (an jî *kişin*) sel gibi akmak (sıvılar için) ~ *mar cûn* yağ gibi kaymak (araba, taşıt sarsmadan hızlı gitmek) ~ *mast* e yoğurt gibi (koyu ve katılaşmış nesneler için kullanılır) ~ *merivan 1*) adam gibi (terbiyeli, akıllı, uslu) 2) adam gibi, adamca, adamcasına (adamlığa, insanlığa yaraşır yolda) ~ *milyaket* e melek gibi

~ *mircanan* inci gibi * *diranên wê yên mîna mircanan* inci gibi dişleri ~ *mirovan 1*) adam gibi (terbiyeli, akıllı, uslu) 2) adam gibi, adanca, adamcasına (adamlığa, insanlığa yaraşır yolda) ~ *mişkê xwe li pişorê diqelibîne* ne yapacağını şaşırmış olmak ~ *morîkeke hûr* bit kadar (çok küçük) ~ *mozeqirtikê jê naqetîn pê re bûn* (birine) pervane olmak ~ *pilorê lâpa* gibi ~ *pirça mirov biweşe* şaşılacak şey, hayretengiz bir durum ~ *pisikê gûyê xwe vedîsêre* kedi gibi pisliğini örtmek ~ *roniya çavê xwe jê hez kirin* gözünün bebeği gibi sevmek ~ *roniya çavê xwe xweyî kirin* gözünün bebeği gibi sevmek ~ *ruhê xwe jê hez kirin* (birini veya bir şeyi) canı (gibi) sevmek ~ *seyan köpek* gibi ~ *şemala çirayê ye* ay parçası (gibi), ay yüzü kadın ~ *şepêyê* (an jî *aşîtê*) *pê de hatin* çığ gibi büyümek ~ *şêran* aslan gibi, aslanlar gibi ~ *şirikê* sicim gibi (göz yaşı, yağmur gibi) ~ *tas in* çakmak çakmak göz için) ~ *tert* e kerpiç gibi (çok sert ve kuru) ~ *vê* (an jî *vî*) bu gibi, bu kabil ~ *xwe kirin* bildiğini yapmak ~ *xwîşkan* (xwehan an jî *xwengan*) kardeş kardeş (kız kardeş için) ~ *zarokan* (an jî *sebiyan*) e 1) çocuk gibi (yetenekleri gelişmemiş, çocuk kalmış) * *zilamekî wekî zarokan* e çocuk gibi adam 2) çocuk gibi (kolay kanan, kolay inanan) ~ *zarokan* (an jî *sebiyan*) *kêf kirin* çocuk gibi sevinmek ~ *zarokan* (an jî *sebiyan*) *şad bûn* çocuk gibi sevinmek

mînahev rd 1. eşit, deng 2. yek diğeri gibi *mîna hev girtin* *l/bw* eşit tutmak, denk tutmak, nispet etmek

mînahevî eşitlik

mînahî m benzeşim

mînak m örnek, misal

mînakdan m örneklem

mînak dan *l/gh* örneklemek

mînakdêr rd örnek teşkil eden

mînakrapêşkirin m örneklendirme

mînak rapêş kirin *l/bw* örneklendirmek

mîna ku d 1. üzere * *mîna ku berê jî hatibû diyarkirin* daha önce belirtildiği üzere 2. *h* örneğin 3. şöyle ki

mînan (I) bnr mîna

mînan (II) m benzeme

mînan l/gh benzemek * *lawik dimîne bavê xwe* çocuk babasına benziyor

mînan hev l/gh benzeşmek

mînand bnr manend

mînandin m benzetme

mînandin l/gh 1. benzetmek (benzer duruma getirmek) 2. benzetmek (bir şeyden başka bir şeye benzer yönler bulmak) * *mîn ew mînande xezalê* onu ceylana benzettim

mînanî d 1. gibi, -e benzer * *zilamekî mînanî şêr* e aslan gibi adam 2. gibi, imişçesine,

benzer biçimde 3. gibi, -e yakışır biçimde * **mînanî mirovan bixwaze** insan gibi iste 4. gibisi, benzeri * **kesê mînanî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi yok 5. -e gibi, -e benzer, kabil * **nexweşînên mînanî** vê bu kabil hastalıklar ~ (...) **bûn** gibi olmak ~ (**tişteki**) **hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re mînanî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **karîbanê zer** kehribar gibi ~ (...) **kirin** gibi yapmak ~ **merivan (mirovan an jî însanan)** insan gibi ~ vê gibisinden, -e benzer, kabilinden

mînavêj lşk/m maym atıcısı

mîna xwe kirin l/bw bildiğini okumak

mînder m 1. minder 2. *sp* minder (çeşitli sportif faaliyetlerde kullanılan yaygı) ~a **pofik** (an jî **nermik** puf (yumuşak minder)

mînderok m 1. minder, mindercik 2. puf

mîne (I) m 1. mine (metal eşya üzerine vurulan renkli cam katmanı) 2. mîne (saat kadranı) 3. mine (dişlerin taze kısmını kaplayan beyaz ve sert doku) 4. *mec* mine (ince ve parlak nakış)

mîne (II) bot/m inine çiçeği (Verbena)

mînekirin m mineleme

mîne kirin l/gh minelemek

mînekirî rd mineli

mîneq rd yedek

mîneral m 1. mineral 2. *rd* mineral (içinde i-norganik madde bulunan)

mîneralker rd/nd mineralleştirici

mîneralkirin kîm/m mineralleştirme

mîneral kirin kîm l/gh mineralleştirmek

mîneralojî m mineraloji, mineral bilimi

mînik zo/m 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

mînî (I) zo/m kelebek

mînî (II) rd mini

mînîbus m minibüs

mînîbusvan nd/nt minibüscü

mînîbusvanî m minibüscülük

mînîmetre tek/m minimetre

mînîmûm rd minimum, asgarî

mînîn m benzenme

mînîn l/gh benzenmek

mînker nd/nt mayıncı

mînmînik zo/m 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

mînor mzk/ml 1. minör 2. *fel/man* minör

mînskul ant/m menüküs

mîntan (I) n cepken

mîntan (II) n mintan

mîqdar m miktar

Mîr Yazıdilikte Şeyh Âdi soyundan geldiğine inanılan kast sisteminin en başından bulunan dinsel ve toplumsal görevleri temsil eden kurum

mîr dir/n 1. bey, mir, emir * **mîrê Botan Botan beyi** 2. bey (komutan) * **mîrê alahiye a-**

lay beyi 3. aşık oyununda aşığın dik geldiği en önemli şekil ~ **jî dimire evdal jî** her kes ölümlüdür, dünya kimseye kalmaz ~ê **esmanan Allah ~ê kêfa (yekî)** ağız kâhyası * **ma tu mîrê kêfa min î, ez çi bixwazim ez dê wê bibêjim** sen ağzımın kâhyası mısın, ben istediğimi söylerim ~ê **min!** mirim! ~ê **min hêlîz borî** (an jî **çû**) artık iş işten geçti ~ê **mîran** 1) Allah 2) beyler beyi

mîra m mira

mîralay lşk/n miralay, alay beyi, albay

mîralayî m miralaylık, albaylık

mîralaytî m albaylık

mîran bot/m kırlangıç otu (Chelidonium majus)

mîrane h 1. beyce 2. beye yaraşır biçimde

mîrankî h beyce

mîras m miras, kalıt

mîrasvan nd/nt mirasçı

mîrasxur nd/nt mirasyedi

mîrasxurî m mirasyedilik

mîrasxwer nd/nt mirasyedi

mîrasxwerî m mirasyedilik

mîrat (I) m 1. miras, kalıt, bırakıt 2. *rd* mirasçısı olmayan mal 3. erkek çocuğu olmayan kimse ~ **bûn** 1) soyu soppu tükenip mirası başkalarına kalmak 2) miras başkalarına kalmak ~ **gihîştin yekî** miras birine itikal etmek ~ **hiştin** miras bırakmak ~ **man** miras kalmak ~ **xwarin** miras yemek ~a **qorfelekê** kahpe felek ~a **wan jî hev re man** aynı soydan olmak

mîrat (II) rd 1. meret * **ev çi mîrat e, her roj cihekî wê xera dibe** ne meret şeyniş bu, hergün bir tarafı bozuluyor 2. yıkılası, kör olası * **mîrat şîrin e** kör alası şîrin 3. gebere-si ~ **be** 1) ölür müsün, öldürür müsün? 2) iyilik görmeyesin

mîratber nd/nt vâris

mîrate m miras, kalıt ~ **jê man** mal mülkü başkalarına kalma ~ **jê re man** (birine) miras kalmak

mîratgîr nd/nt mirasçı, kalıtçı, vâris

mîratgîrî m veraset

mîratgîrî m mirasçılık, kalıtçılık, vârislik

mîratgîrtî rd miras almış olan

mîrathîşt nd/nt miras bırakan, muris

mîrathîşte rd ardında miras bırakmış olan kimse

mîrathîştin m miras bırakma

mîrat hiştin l/gh miras bırakmak

mîrathîştî rd ardında miras bırakmış olan kimse

mîratî m beylik, bey olma durumu

mîratxur nd/rd mirasyedi

mîratxurî m mirasyedili

mîratxwaz nd/nt mirastan pay isteyen

mîratxwazî m mirastan pay isteme

mîratxwer nd/rd mirasyedi

mîratxwerî *m* mirasyedili
mîrav *n* sucu, su bekçisi
mîravî *m* suculuk, su bekçiliği
mîrayî *m* beylik
mîraz *m* maya
mîrbanû *m* bey eşi, bey karısı
mîrdot *bnr* dotmîr
mîregan *m* Ekim ayının üçünde yapılan bir kutlama
mîrek *nd/nt* 1. beyzade, bey soyu, prens 2. bey, emir
mîrekî *m* beylik, emaret (bir beyin yönetimindeki ülke) * **mîrekiya** Botan Botan beyliği
mîrektî *m* 1. beylik, emaret (bir beyin yönetimindeki ülke) 2. beylik (beylik görevi)
mîrê mîran *nd* beylerbeyi
mîrê senceqê *dîr/nd* sancak beyi
mîrê serhedan *dîr/n* uç beyi
mîrgeh *m* beylik, emaret (bir beyin yönetimindeki ülke)
mîrgol *n* gol kralı
mîrgolî *m* gol krallığı
mîristanik *bnr* mîstanik
mîrî *rd* 1. mirî, beylik (hükümetin, hazinenin malı olan) 2. beylik (devletle ilgili, devlet malı olan) 3. demirbaş (bir yerde kullanılan, bir yere kayıtlı olan, bir görevliden diğerine teslim edilen eşya) 4. demirbaş (bu niteliğe sahip olan)
mîristan bir tür deri hastalığı, inantar hastalığı
mîritiya serhedan *nd* uç beyliği
mîritî *m* beylik (bey olma durumu)
mîrkarî *rd* mirî, resmî
mîrkut *n* tokmak
mîrkutik *bj/m* kızıl
mîrkutk *n* havan eli
mîrkutkirin *m* tokmaklama
mîrkut kirin *l/gh* tokmaklamak
mîrkutok (I) *bj/m* kızıl, kızamıkçık ~ **derxistin** kızamıkçık çıkarmak
mîrkutok (II) *n* tokmak
mîrlaw *bnr* lawmîr
mîrlîwa *lşk/n* mirliva, tuğgeneral
mîrlîwatî *lşk/m* mirlivalık, tuğgenerallik
mîrnişîn *m* beylik, emaret (bir beyin yönetimindeki ülke) * **mîrnişîna** Baban Baban beyliği
mîro zo/n karınca (Formica)
mîrok zo/n karınca (Formica)
mîrotok *bj/m* kızılçık
mîroyî *rd* karıncalı
mîrpenc *n* albay
mîrqut *bnr* mîrkut
mîrtî *m* beylik (bey olma durumu)
mîrza *n* 1. beyzade, bey oğlu 2. bay, bey (erkek özel adları yerine kullanılır) * **mîrzayekî li we pîrsî** bir bey sizi sordu
mîs *m* mis (İngilizce'de evlenmemiş bayan)

mîsal *m* misal, örnek
mîsaldan *m* örnekleme
mîsal dan *l/gh* örnekleme
mîsel *kîm/m* misel
mîsket *nd* misket * **bombeya mîsketan** mis-ket bombası
mîsmîr *rd* sessiz
mîsoger *rd* 1. kesin, kat'î 2. garanti 3. *h* kesin
mîsogerbûn *m* kesinleşme, kat'ileşme
mîsoger bûn *l/gh* kesinleşmek, kat'ileşmek
mîsogerbûyîn *rd* kesinleşme, kat'ileşme
mîsogerî *m* 1. kesinlik, kat'iyet 2. garanti, güvence
mîsogerkirin *m* 1. kesinleştirme 2. garantileme
mîsoger kirin *l/gh* 1. kesinleştirmek 2. garantilemek (bir işin gerçekleştirilmesi için gereken önlemleri almak, sağlama bağlamak)
mîstanik *bj/m* mantar, mantar hastalığı
mîster *n* mister
mîstin *m* işeme
mîstin *l/gh* işemek
mîstîk *fel/rd* mistik, gizemci
mîstîsîzm *fel/m* mistisizm, gizemcilik
mîşe *bnr* mişe
mîşkat *m* gemici feneri
mît *m* mit, mitos
mîtan *bnr* mîntan
mîtolojî *m* mitoloji
mîtos *m* mitos
mîtoz *biy/m* mitos, karyokinez
mîtral antın mitral (kalpte sol kulakçık ile sol karıncık arasına kaplayan)
mîtralyoz *m* mitralyöz, makineli, makineli tüfek
mî ve hatin *l/bwdöl* tutmamak
mîwek *m* düğme
mîx *n* ilik, omur iliği
mîxane *bnr* malxerab
mîxfer *lşk/m* miğfer, asker başlığı
mîz *m* çiş, idrar, sidik ~ **bel kirini** çöğdürmek ~ **berdan** altını ıslatmak ~ **kirin 1)** çiş etmek 2) *mec* fişkırmak ~ **tê de nesekinîn** altını ıslatmak, altına kaçırmak, çişini tutamamak ~ **tê (de) nesekinîn** altına kaçırmak, çişini tutamamak ~ **a (yekî) hatin** çiş gelmek
mîzac *m* mizac, huy, yaradılış
mîzah wj/m mizah, gülmece
mîzahî *rd* mizahî, gülmeceli
mîzahkar *nd/nt* mizahçı
mîzahkarî *m* mizahçılık
mîzan kirin *mat* *l/gh* sağlamak
mîzan *m* 1. tartı, terazi, ölçü aleti 2. ölçek, ölçü 3. denge 4. *mat* mizan, sağlama
mîzana der/m mizana
mîzank *m* sidik kabı
mîzanpaj *m* mizanpaj ~ **kirin** mizanpaj yapmak
mîzanpaj çekirin *l/gh* mizanpaj yapmak
mîzanpajker *nd/nt* mizanpajcı

mîzanpajkerî *m* mizanpajcılık
mîzanpîl *m* mizanpîl
mîzansen *şu/m* mizansen
mîzantrop *nd/nt* 1. mizantrop, merdümگیرز (toplundan, insanlardan kaçan) 2. mizantrop (insanlardan nefret eden kimse)
mîzdang *m* çiş lazımlığı
mîzdank *ant/m* sidik torbası, sidik kesesi, idrar torbası, sidik torbası
mîzek *rd* işegen, sidikli (sidiğini tutamayan, üstüne eden)
mîzekî *m* işegenlik
mîzel *bnr* kelmîst
mîzelolî *m* idrar zoru, sidik zoru
mîzelolîbûn *m* sidik zoruna tutulma
mîzelolî bûn *l/gh* sidik zoruna tutulmak
mîzewaqî *m* idrar zoru, sidik zoru
mîzewaqîbûn *m* sidik zoruna tutulma
mîzewaqî bûn *l/gh* sidik zoruna tutulmak
mîzewaqîbûyîn *rd* sidik zoruna tutulma
mîzil *m* idrar
mîzildank *ant/m* idrar torbası, sidik torbası
mîzî *ant/m* sidik yolu, siyek, idrar kanalı
mîzkêş *ant/m* sidik yolu, sidik borusu, sidik kanalı
mîzkirin *m* işeme
mîz kirin *l/gh* işemek, siyemek
mîzmîzk *ant/m* sidik torbası
mîzo *m* prostat, kestanecik
mîzok *ant/m* sidik torbası, siyek
mîzokbir *nd/nt* sünnetçi
mîzokbirî *m* sünnetçilik
mîzokbirîfî *m* sünnetçilik
mîzoke *rd* işegen, altını ıslatan
mîzoketî *m* işegenlik
mîzoyî *m* 1. idrar zoru, sidik zoru 2. *rd* sidikli (sidiğini tutamayan, üstüne eden)
mîzoyîbûn *m* sidik zoruna tutulma
mîzoyî bûn *l/gh* sidik zoruna tutulmak
Mn kim Mn (mangenez'in kısaltması)
Mo kim Mo (molibden'in kısaltması)
mobilize *rd* mobilize
mobilizekirin *m* mobilize etme
mobilize kirin *l/gh* mobilize etmek
mobilya *m* mobilya
mobilyadar *rd* mobilyalı
mobilyafiroş *nd/nt* mobilyacı (satan kimse)
mobilyafiroşî *m* mobilyacılık
mobilyakar *nd/nt* mobilyacı
mobilyakarî *m* mobilyacılık
mobîn *m* hol
moc *n* heyhey ~ **hatîn** (**yekî**) heyheyleri tutmak, huysuzlaşmaya başlamak ~ **pê girtin** huysuzlanmak, huysuzlaşmaya başlamak ~ **ê** (**yekî**) **pê girtin** heyheyleri tutmak, huysuzluğu depresmek, tutarığı tutmak, cin ifrit olmak (veya kesilmek) ~ **ê** (**yekî**) **rabûn** heyheyleri üstünde olmak, cin ifrit olmak (veya kesilmek)

mocpêgirtin *m* huysuzlanma
moc pê girtin *l/bw* huysuzlanmak
moçe (**I**) *m* topraktan yayvan kap
moçe (**II**) *m* dişi katır
moçik (**I**) *m* 1. kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık) 2. tahtadan ölçü kabı
moçik (**II**) *m* bahane (kötü bir şey)
moçikdar *rd* bahaneci
moda *m* 1. moda (geçici yenilik) 2. moda (bir şeye gösterilen aşırı düşkünlük) * **modaya romana gundan** köy romanı modası 3. *rd* moda (geçici olarak yeniliğe ve toplumsal beğeniye uygun olan) ~ **ya** (**tişteki**) **çûn** modası geçmiş
modavan *nd/nt* modacı
modavanî *m* modacılık
modaxane *m* moda evi
mode *n* hareketli pehlivan
modeketî *rd* modası geçmiş olan
model *m* 1. model (resim, heykel veya buna benzer şeyler yapılırken baka baka benzeli-meye çalışılan nesne, örnek) 2. *nd/nt* model (bir özeliği olan nesne veya kişi) 3. *m* model (biçim) 4. *m* model (örnekleri içinde toplanan dergi) 5. model, tip * **otomobileke bi modela 1988** 1988 model bir otomobil ~ **a** (an **jî modelê**) candar canlı model
modelaj *m* modelaj, oylumlama
modelajkirin *m* oylumlama
modelaj kirin *l/gh* oylulamak
modelî *m* uzun namlulu bir silâh
modelker *nd/nt* modelci
modelkerî *m* modelcilik
modelsaz *nd/nt* modelci
modelsazî *m* modelcilik
modeltî *m* modellik
moderik *m* dizgin
modern *rd* 1. modern, çağcıl (çağın yeniliklerini benimseyen kimse) 2. modern, çağcıl (teknğin, bilimin yeniliklerinden yararlanan)
modernbûn *m* modernleşme, asrileşme
modern bûn *l/gh* modernleşmek, asrileşmek
modernbûyîn *m* modernleşiş, asrileşiş
modernî *m* modernlik
modernkirin *m* modernleştirme
modern kirin *l/gh* modernleştirmek
modine *m* çap * **modineya topê** top namlusunun çapı
modifikasyon *m* modifikasyon, değişke
modul *mim/m* 1. modül 2. *fiz* modül
modulasyon *fiz/m* 1. modülasyon 2. *mzk* modülasyon
mofik *bnr* movik
mofqa *m* vefa
mohle *m* mühlet
mojek *rd* suratsız, suratı asık, suratı bir karış ~ **gerîn** *nê* bu suratı böyle

mojekî *m* suratsızlık, asık suratlılık
mojgan *n* kirpik
mojin *bnr* amojin
mokasen mokasen (mokasen ayakkabı)
mola *sp/m* mola ~ **dan** mola vermek
molas *jeo/m* molas
mole *m* siva
molebûn *m* sıvanma
mole bûn *l/gh* sıvanmak
molekar *nd/nt* sıvacı
molekarî *m* sıvacılık
moleker *nd/nt* sıvacı
molekerî *m* sıvacılık
molekirin *m* sıvama, sıvalama (sıva ile kaplama)
mole kirin *l/gh* sıvamak, sıvalamak (sıva ile kaplamak)
molekiri *rd* sıvalı (sıvalanmış olan)
molekûl *kîm/m* molekül
molekûler *rd* moleküler
moleq (I) *nd* 1. abes, saçma (boş, gereksiz, yersiz) 2. zirva
moleq (II) *rd* bön, budala
moleqane *rd/h* bönce
moleqî *m* bönlük
moleqîbûn *m* bönleşme
moleqî bûn *l/gh* bönleşmek
molet *m* mühlet
molîbden *kim/m* molibden (kısaltması Mo)
Molotov kokteyl *nd* Molotof kokteyli
molûsk *zo/m* yumuşakça
mom *m* mum
moment *fiz/m* moment
momik (I) *bnr* movik
momik (II) *bot/m* can eriği
momik (III) *bnr* mümik
momix *bot/m* can eriği, mürdüm erik
momî *m* hotoz ve kolosun etrafına bağladıkları bir tür yazma
momîn *rd* mümin
momînî *m* müminlik
mon *rd* bön, budala
monadîzm *m* monadizm
monarşî *m* monarşi, tek erklik
monarşîst *rd/nd* monarşist, tek erkçi
monarşîzm *m* monarşizm, tek erkçilik
monat *fel/m* monat
monatîzm *fel/m* monatçılık
mongan *n* zerdüşî dininin din alimi
monik *ant/m* 1. eklem, mafsalsal 2. omur 3. boğum 4. göz (ağacın tomurcuk veren yerlerinden her biri) 5. uç (bir şeyin başı, tepesi)
*** monika pêsîrê** meme ucu ~ **hev girtin** eklemlemek ~ **ên pêçîyan** parmak boğumları ~ **ên tiliyan** parmak boğumları ~ **ên marîpîştê** bel omurları ~ **ên mazmazkê** bel omurları
monîst *fel nd/rd* monoist, tekçi, birci
monîtor *fiz/m* 1. monitör 2. *tek* monîtor

monîzm *fel/m* monoizm, tekçilik
monogam *rd* monogam, tek eşli
monogamî *sos/m* monogami, tek eşlilik
monografi *m* monografi
monolog *şn/m* monolog
monopol *m* monopol, tekel, inhisar
monopolbûn *m* tekelleşme
monopol bûn *l/gh* tekelleşmek
monopolbûyîn *m* tekelleşme
monopolîst *nd/nt* monopolist, tekelci
monopolîstî *m* tekelcilik, inhisarcılık
monopolkirin *m* tekelleştirme
monopol kirin *l/gh* tekelleştirmek
monoteîst *nd/rd* monoteist, tek tanrıci
monoteîzm *sos/m* monoteizm, tek tanrıçılık
monotîp *m* monotip
monoton *rd* monoton, tekdüze, yeknesak
monotonbûn *l/gh* monotonleşme, tekdüzeleşme
monoton bûn *l/gh* monotonleşmek, tekdüzeleşmek
monotonî *m* monotonluk, tekdüzelik, yeknesaklık
monotonkirin *m* monotonlaştırma, tekdüzeleştirme
monoton kirin *l/gh* monotonlaştırmak, tekdüzeleştirmek
montaj *m* montaj
montajker *nd/nt* montajcı, kurgucu
montajkerî *m* montajcılık, kurguculuk
montajkirin *m* montajlama, kurgulama
montaj kirin *l/gh* montaj yapmak, kurgulamak
montajkiri *rd* montajlı, kurgulu, kurgulanmış
monte *m* monte
montebûn *m* monte olma
monte bûn *l/gh* monte olmak
montebûyîn *m* monte oluş
montekirin *m* monte etme
monte kirin *l/gh* monte etmek
mopîzan *nd/nt* uzman, bilir kişi
mopîzanbûn *m* uzmanlaşma
mopîzan bûn *l/gh* uzmanlaşmak
mopîzane *h* uzmanca
mopîzanî *m* uzmanlık, bilir kişilik
mor (I) *bnr* mës û mor
mor (II) *m* 1. mühür 2. mühür (bu araçla basılan ve imza yerine geçen ad) 3. *mec* damga (bir şeyin kime, hangi çağa ait olduğunu gösteren belirgin iz, işaret, nitelik) (bi *mûma sor*) ~ *kirin* mum yapıştırmak, mühürlemek ~ *kolandin* mühür kazmak ~ *lê xistin* (an ji *dan*) mühür basmak ~ *li devê xwe xistin* ağzını mühürlemek ~ *a fermî* tatbik mührü ~ *a sar* soğuk damga (bi) ~ *a ser zimanê xwe* ağzının mührü ile ~ *a serî* başta bulunan işaret
mor (III) *n* 1. mor 2. *rd* mor (bu renkte olan) ~ *ê hêşînayî* göğem

moral *n* moral ~ **dan** moral vermek ~ **dan** (ye-
kî) (birine) moral vermek ~ **xera kirin** öker-
mek, çökertmek * **golek moralê taximê xe-
ra kir** bir gol takımı çökertti ~ê (yekî) **li cih**
e morali yerinde ~ê (yekî) **ne xweş e** morali
bozuk ~ê (yekî) **xera bûn** morali bozulmak
~ê (yekî) **xera kirin** moralini bozmak, ma-
neviyatını kırmak ~ê (yekî) **xweş bûn** mora-
lı yerinde olmak

moralizm *fel/m* moralizm, ahlâkçılık, törelci-
lik

morani (I) *zo/m* böcek, haşere

morani (II) *m* pus (bir tür hafif sis)

morandin *m* böğürtme (manga, öküz vb. için)

morandin *l/gh* böğürtmek (manga, öküz vb. i-
çin)

morane *zo/nd* güve (Tinea pellionella)

morangirtin *m* puslanma, pusma

morani girtin *l/gh* puslanmak, pusmak

morani *m* pusluk

morani bûn *m* pusarma

morani bûn *l/gh* pusarmak

morani bûyîn *m* pusarma

morani kirin *m* puslandırma

morani kirin *l/gh* puslandırmak

moranzan *nd/nt* böcek bilimci

moranzani *m* böcek bilimi

moratoryûm *m* moratoryum

morati *m* 1. morluk 2. morluk, morartı (darp,
hastalık vb. gibi nedenler sonucu oluşan
morumluk)

morayî *m* 1. morluk 2. morluk, morartı (darp,
hastalık vb. gibi nedenler sonucu oluşan
morumluk)

moraz *bnr* moryaz

morbûn (I) *m* mühürlenme

morbûn (II) *m* 1. morarma, göverme (mor bir
renk alma) 2. morarma, morlaşma (darp,
hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücutta o-
luşan morarma)

mor bûn (I) *l/gh* mühürlenmek

mor bûn (II) *l/gh* 1. morarmak, gövermek
(mor bir renk almak) 2. morarmak, morlaş-
mak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonu-
cu vücut morarmak)

morbûn (I) *m* mühürleniş

morbûyîn (II) *m* 1. morariş (mor bir renk al-
ma) 2. morariş (darp veya hastalık sonucu
vücutta oluşan morarma)

mord *bot/m* mersin ağacı (Myrtus communis)

mordar *dir/n* mühürdar

more somun (ciyata somunu)

moremor *m* böğürtü ~ **jê cûn** (an jî **hatin**) bö-
ğürmek

moren *jeo/erd n* buzul taş

moreyî *rd* morumsu, morimtırak

morfem *rz/m* morfem, biçim birim

morfin *m* morfin

morfindayî *rd* morfunlu, morfin verilmiş olan

morfindayîkirin *m* morfinlenme

morfindayî kirin *l/gh* morfinlenmek

morfinoman *nd/nt* morfinoman

morfinomani *m* morfinomanlık

morfolojî *bot/zo* morfoloji

morfolojî *m* 1. morfoloji, biçim bilimi 2.
bot/zo morfoloji, yapı bilimi 3. *rz* morfoloji,
yapı bilimi

morfolojik *rd* morfolojik

morg *m* morg

moriya çav *ant/nd* göz bebeği

morî (I) *m* boncuk ~ **ketin** (yekî) ağırşaklan-
mak (ergenlik çağında) ~ **ketin pêsiran** a-
ğırşaklanmak ~ **ya cam** cam boncuk ~ **ya çav**
göz bebeği ~ **ya qul bi etaran re namîne** de-
likli boncuk (veya taş) yerde kalmaz, bitli
(veya kurtlu) baklanın da kör alıcısı olur
~ **ên stûyê dewaran** katır boncuğu ~ **a şîn e**
mavi boncuk kimdeyse benim gönlüm on-
dadır

morî (II) *m* morluk

morî (III) *zo/n* karınca (Formica) ~ **ya ecel tê**
çend û per tê eceli gelen köpek cami duva-
rına siyer (veya işer)

morîdar *rd* boncuklu

morîfiroş *nd/nt* boncukçu (satan kimse)

morîfiroşî *m* boncukçuluk

morîk *m* 1. boncuk 2. arpacak (silâhlarda) ~
ketin (yekî) ağırşaklanmak (ergenlik çağın-
da) ~ **ketin pêsiran** ağırşaklanmak ~ **morî-**
kan incik boncuk ~ **a cam** cam boncuk ~ **a**
çav göz bebeği ~ **a qul bi etaran re namîne**
delikli boncuk (veya taş) yerde kalmaz, bit-
li (veya kurtlu) baklanın da kör alıcısı olur
~ **ên stûyê dewaran** katır boncuğu

morîkên dewaran *nd* katır boncuğu

morîkîfiroş *nd/nt* boncukçu (satan kimse)

morîkîfiroşî *m* boncukçuluk

morîkîrî *rd* boncuklu, boncuk ile işlenmiş o-
lan

morîkî *rd* boncuğumsu

morîkîbûn *m* boncuklaşma

morîkî bûn *l/gh* boncuklaşmak

morî lê danîn *l/bw* karıncalanmak

morîn *m* böğürme, böğürüş

morîn *l/gh* böğürmek (öküz, manda vb. için)

morîna *zo/m* morina (Gadus morrhua)

morîni *m* böğürtü ~ **jê cûn** (an jî **hatin**) böğür-
mek

morîstan *m* karınca yuvası

morîstang *m* 1. karınca yuvası 2. karınca

morî xwe lê danîn *l/bw* karıncalanmak

morîxwer *zo/m* karınca yiye (Echidna acule-
ata)

mork (I) *m* sil

mork (II) *m* moral

morkirin (I) *m* 1. mühürleme (bir yazı, belge
vb. nin doğruluğun veya kabul ve onayını
belirtmek amacıyla altına mühür koyma) 2.

mühürleme (açılırsa belli olsun diye üzerine mum mühür basma) 3. mühürleme (yasalara, ahlâk veya sağlık kurallarına aykırı görülen iş veya eğlence yerlerinin açılmasını engellemek için uygun yere mum mühür basma)

morkirin (II) *m* 1. mora boyama 2. morartma (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)

mor kirin (I) *l/gh* 1. mühürlemek (bir yazı, belge vb. nin doğruluğun veya kabul ve onayını belirtmek amacıyla altına mühür koymak) 2. mühürlemek (açılırsa belli olsun diye üzerine mum mühür basmak) * **deri mor kirin** kapıyı mühürlemek 3. mühürlemek (yasalara, ahlâk veya sağlık kurallarına aykırı görülen iş veya eğlence yerlerinin açılmasını engellemek için uygun yere mum mühür basmak)

mor kirin (II) *l/gh* 1. mora boyamak 2. morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)

morkiri (I) *rd* 1. mühürlü, mühürlenmiş olan 2. mühürlü, mühürlenmiş olan (kapatılmış olan)

morkiri (II) *rd* 1. mora boyanmış olan 2. morartılmış olan

morkol *nd/nt* mühürcü

morkolî *m* mühürcülük

mormorik *m* karınca

mormoristang *m* karınca yuvası

mormork *zo/m* kör sinek

mornekiri *rd* mühürsüz, mühürlenmemiş olan

morof *bnr* mirov

mors (Morse özel adından) 1. inors (nokta ve çizgilerden oluşan bir alfabe kullanan telgraf sistemi) 2. mors (bu işaretleri almaya ve göndermeye yarayan âlet)

mors *zo/m* mors, bir memeli hayvan (Odobenus rosmarus)

morsaz *nd/nt* mühürcü

morsazî *m* mühürcülük

morsele *bnr* mosele

mort *m* geberme (eti yenilmeyen hayvanların ölmesi)

mortang *bnr* mirdiyak

mortbûn *m* geberme

mort bûn *l/gh* gebermek

mortemort *m* 1. söylenme 2. mızız 3. dırdır ~ **kirin** 1) söylenmek 2) mızız etmek 3) dırdır yapmak

mortmortî *m* mızızlık

mortmortîkirin *m* mızızlanma

mortmortî kirin *l/gh* mızızlık etmek

mortmortîkirin *m* 1. söylenme 2. mızızlanmak

mortmort kirin *l/gh* 1. söylenmek 2. mızızlanmak

mortmortkî *rd/h* mızızca

mortmortok *rd* mızız

mortmortoktî *m* mızızlık ~ **kirin** mızızlık etmek

moryaz *m* kar tipi, fırtınası

moryazkirin *m* tipileme

moryaz kirin *l/gh* tipilemek

mosele *m* ok demiri

Mosqof *nd/nt* 1. Rus 2. moskof, zalim

Mosqofî *m* 1. Rusluk 2. moskofluk, zalimlik

most *m* avuç

mostere *m* inostrâ, örneklik, göstermelik, numunelik

mostik *m* emzik (süt çocuklarını oyalamak için ağzlarına verilen kauçuk meme)

mostre *rd* 1. acayip, tuhaf, garip 2. garabet 3. soytarı 4. zıbidi (gülünç olacak derecede kısa ve dar giyimniş olan) ~ **bûn** acayip olmak

mostrebûn *m* acayipleşme, acayip olma

mostre bûn *l/gh* acayipleşmek, acayip olmak

mostrekin *m* acayipleştirme

mostre kirin *l/gh* acayipleştirmek

mostretî *m* 1. acayıplık, gariplik, tuhaflık 2. soytarılık 3. zibidilik

mostreyî *bnr* mostretî

moşek *m* füze, roket

moşekavêj *m* füzeatar, roketatar

moşen *bnr* moşene

moşene *m* düven ~ **gerandin** düven sürmek (veya dövmek)

moşenekirin *m* düven sürme (veya dövme)

moşene kirin *l/gh* düven sürmek (veya dövmek)

moşenekiri *rd* düven sürülmüş (veya dövülmüş olan)

mot (I) *m* fol

mot (II) *n* pekmez

moteke *m* karabasan, kâbus

motel *m* motel

motelvan *nd/nt* motelci

motelvanî *m* motelcilik

motemoteke *m* karabasan

motfiroş *nd/nt* pekmezci (satan kimse)

motfiroşî *m* pekmezcilik

motik *m* fol

motî *n* pekmez

motif *m* 1. motif * **motifên xaliyê** hali motifleri 2. *mzk* motif ~a **sereke** ana motif

motifdar *rd* motifli

motivasyon *m* motivasyon, güdülenme

motk *bnr* motik

motker *nd/nt* pekmezci (yapan kimse)

motkerî *m* pekmezcilik

motopomp *m* motopomp

motor *m* 1. motor 2. motor, traktör 3. motor (akaryakıt motoruyla çalışan deniz aracı) 4. motor, motorsiklet ~a **cot** traktör

motorbot *m* motorbot

motordar *rd* motorlu

motorîn *m* motorin

motorize *rd* motorize

motorsiklet *m* motorsiklet

motorvan *n* motorcu

motorvanî *m* motorculuk

mototren *m* mototren

motrîs *m* motris

movik *ant/m* 1. eklem, mafsâl 2. omur 3. boğum, boğmak, boğum yeri 4. göz (ağacın tohumcu veren yerlerinden her biri) 5. *wj* hece vezni veya ölçüsü, parmak hesabı ~ **hev girtin** eklemlemek ~ **bi** ~ boğmak boğmak ~ **movikî** boğum boğum ~**ên kelişê** sağrı omurları ~**ên kortîxê** sağrı omurları ~**ên marîpîştê** bel omurları ~**ên mazmazkê** bel omurları ~**ê pêçîyan** parmak boğumları ~**ên piştê** sırt omurları ~**ê tiliyan** parmak boğumları ~**ên stû** boyun omurları

movikên boçikê *ant/nd* kuyruk omurları

movikên damarî *ant/nd* sinir boğumları

movikên kilêjiyê *ant/nd* kuyruk omurları

movikên kornîxê *ant/nd* sağrı omurları

movikên marîpîştê *ant/nd* bel omurları

movikên mazmazkê *ant/nd* bel omurları, sırt omurları

movikên stû *ant/nd* boyun omurları

movikên tiliyan *ant/nd* parmak boğumları

movikî *rd* boğum boğum

movikîbûn *m* boğumlanma

movikî bûn *l/gh* boğumlanmak

movikkirin *m* eklemleme

movik kirin *l/gh* eklemlemek

movikkulî *bj/m* gut, nikris

movikmovikî *rd* boğum boğum

movij *bnr* mewij

mox *m* ilik (kemiklerin iç boşluklarını dolduran yağlı madde)

moxik *ant/m* bel kemiği

moxil *m* un kalburu ~**a gir** iri delikli un kalburu ~**a hûr** ufak delikli un kalburu

moxilk *bnr* moxil

moxilkirin *m* kalburlama

moxil kirin *l/gh* kalburlamak

moxilkî *rd* kalbur gibi delikli

Moxol *nd* 1. Moğol (Moğolistan halkından veya bu halkın soyundan olan) 2. *rd* Mogol (Moğollara özgü, Moğollarla ilgili)

Moxolî *m* Moğolca

Moxolkî *m* 1. Moğolca 2. *rd* Moğollara özgü, Moğollara yarışır bir biçimde

moynî *m* hol

moz (I) *bnr* müz

moz (II) *bnr* mozik

moz *zo/m* arı (Apis mellifica)

moza beş *zo/nd* iri bir arı türü

moza dewaran *zo/nd* büve, bûge, büvelek, eğri, sığır sineği (Hypoderma bovis)

moza gûgerin *zo/nd* gübre böceği

moza hingiv *zo/m* bal arısı (Apis mellifica)

mozaik *m* 1. mozaik 2. mozaik (ince kum, çimento ve küçük mermer parçalarından olu-

şan karışımla döşeme sıvası) ~**a ji caman** cam mozaik

mozaikfiroş *nd/nt* mozaikçi (satan kimse)

mozaikfiroşî *m* mozaikçilik

mozaikker *nd/nt* mozaikçi

moza keran *zo/m* eşek arısı (Vespa crabro)

moza rêxê *zo/nd* bok böceği (Geotrupes stercorearius)

mozark *zo/m* bir tür arı

moza zebeş *zo/m* bir tür iri arı

moza zêrin *zo/m* yusufçuk böceği (Libellula variegata)

moza zor *bnr* mozezebeş

mozbeş *zo/m* zar kanatlılardan bir böcek

mozega *zo/m* büvelek, eğri, sığır sineği (Hypoderma bovis)

mozelan (I) *m* sudaki küçük adacık

mozelan (II) *m* davar ve nağırların toplandıkları yer

mozele *m* mozele

mozeqirt *zo/m* yaban arısı (Vespavulgaris) ~ **bi serê zimanê te vede!** dilini eşek arısı soksun! * **weka mozeqirtikê** pervan gibi

mozeqirtik *zo/m* yaban arısı (Vespavulgaris)

mozeqirtk *bnr* moziqirtik

mozezebeş *zo/m* bir tür iri arı

mozê *m* arı (çocuk dilinde)

mozik (I) *bnr* mozik

mozik (II) *m* topaç

mozirgan *bnr* mozelan

mozirganî *m* kırdâ büyükbaş hayvanlar için yapılan etrafı çevrili ve üstü açık yer

mozî *bnr* mozik

mozîk *m* dana

mozîn *n* müezzin

mozo *n* böcek (çocuk dilinde)

mozqer *zo/m* iri bir arı türü

mozqirtik *m* eşek arısı

mozrîk *m* kıvılcım

mutewze *bnr* mitewze

muaf *rd* muaf, bağışık

muafiyet *m* muafiyet, muaflık, bağışıklık ~**a bacê** vergi muafiyeti

muafî *m* muaflık

muama *m* muama, bilmece

muamafî *m* muamalık

muamele *m* 1. muamele, işlem 2. davranış, muamele 3. *bz* alış veriş, muamele ~ **kirin** muamele etmek, davranmak ~**ya (tiştêkî)**

nehatin kirin (bir şey) işlem görmemek

muayen *rd* muayen, belirli

muayene *bj/m* 1. muayene 2. muayene, gözden geçirme, araştırma, yoklama

muayenexane *m* muayenehane

muayenekirin *m* muayene etme

muayene kirin *l/gh* muayene etmek

mubadele *m* mübadele, değiş, değiş tokuş

mubadelekirin *m* mübadele etme, değiş etme

mubadele kirin *l/gh* mübadele etmek, değiş

etmek

mubadil *rd* mübadil, mübadele edilmiş**mubah** *ol/rd* mubah ~ **dîtin** mubah görmek**mubalexe** *m* mübalağa, abartı, abartma**mubalexekirin** *m* mübalağa etme, abartma**mubalexe kirin** *l/gh* mübalağa etmek, abartmak**mubalexekirî** *rd* mübalağalı, abartılı**mubarek** *rd* mübarek**mubarekdîtin** *m* uğursama**mubarek dîtin** *l/gh* uğursamak**mubareze** *m* mübareze, birbirine girişme**mubaşir** *n* mübaşir**mubaşirî** *m* mübaşirlik**mubtela** *rd* müptela, düşkün**mubtelabûn** *l/gh* müptela olma, düşkünleşme**mubtela bûn** *l/gh* müptela olmak, düşkünleşmek**mubtelatî** *m* müptelalık, düşkünlük**mucadele** *m* mücadele ~ **dan** mücadele vermek ~ **kirin** savaşım vermek**mucadelekirin** *m* mücadele etme**mucadele kirin** *l/gh* mücadele etmek**mucahîd** *nd/rd* mücahit**mucahîdî** *m* mücahitlik**mucalet** *m* münakaşa**mucbîr** *rd* mücbir, zorlayıcı**mucehwer** *bnr* mucewher**mucelîd** *nd/nt* mücellit**mucelîdî** *m* mücellitlik, ciltçilik**muceret** *rd* mücerret, soyut**mucesem** *rd* mücessem, soyut cisim durumunda olan**mucewer** *bnr* mucewher**mucewher** *m* mücewher, cevahir**mucewherat** *nd* mücewherat**mucewhervan** *nd/nt* mücewherci, cevahirci**mucewr** *n* kayyum, kayyım (cami hademesi)**mucewrî** *m* kayyumluk**mucîd** *nd/nt* mucit, icatçı, icat eden kimse**mucîdî** *m* mucitlik**mucîze** *m* mucize, tansık ~ **nîşan dan** mucize göstermek**mucîzekar** *rd* mucizeli**muçik** *m* bir ölçü kabı**muçtehdî** *n* müctehit**mudawîm** *nd/nt* müdavim, gedikli**mudaxe** *m* 1. müdahale, karışma 2. *hiq* müdahale ~ **kirin** müdahale etmek ~ **pê hatin kirin** karışılmak ~ **pê kirin** müdahalede bulunmak ~ **ya cerahî** cerrahî müdahale ~ **ya xwe pê nekirin** (bir şeyi, kimseyi) kendi halinde bırakmak ~ **ya xwe û (yekî) tevî hev nekirin** (birine) bulaşmak istememek ~ **yî (yekî) kirin** (birine) müdahale etmek, dahletmek, karışmak**mudaxeleker** *nd/nt* müdahaleci**mudaxelekî** *m* müdahalecilik**mudaxelekirin** *m* müdahale etme**mudaxe** *le kirin* *l/gh* müdahale etmek**mudaxelepêkirin** *m* müdahale etme, dahletme, karışma, ilişme**mudaxe** *le pê kirin* *l/bw* müdahale etmekt, dahletmek, karışmak, ilişmek**mudaxil** *rd* 1. müdahil 2. *hiq* müdahil**mudaxilî** *m* müdahillik**mude** *n* müddet, süre**mudafa** *m* müdafaa, savunma**mudafakirin** *m* müdafa etme, savunma**mudafa kirin** *l/gh* müdafa etmek, savunmak**mudefaname** *m* müdafaaname, savunma**muderîs** *dir/h* müderis (ders veren)**muderîsî** *m* müderislik**mudet** *m* müddet, süre**mudêyê umûm** *nd/nt* müddeiumumi, savcı**mudir** *nd/nt* müdür ~ê **darayî** mal müdürü ~ê **emniyetê** emniyet müdürü ~ê **maliyeyê** mal müdürü**mudiriyet** *m* 1. müdüriyet, müdürlük 2. müdüriyet, müdürlük (müdürlük görev yaptığı yer)**mudirî** *m* müdürlük**mudirîti** *m* müdürlük**mudî** *nd/nt* mudi, bankaya para yatıran kimse**mudrike** *psi/m* müdrike, anlık**muelim** *nd/nt* muallim**muelimî** *m* muallimlik**muellîf** *nd/nt* müellif**muellîfî** *m* müelliflik**muema** *bnr* muama**muenes** *rz/rd* müennes, dişil**muessese** *m* müessese, kurum, kuruluş**muewên** *nd/nt* muavin, yardımcı**muewênî** *m* muavinlik**mueyyide** *m* müeyyide, yaptırım**muhezem** *rd* muazzam, çok büyük**muezzin** *ol/h* müezzin**muezzinî** *m* müezzinlik**muferih** *rd* 1. müferih, ferahlık verici, iç açıcı * **bexçeyeye muferih** iç açıcı bir bahçe 2. ferah, sıkıntısız (yek) ~ **kirin** (birine) ferahlık vermek, açmak * **vir ez muferih nekirim, em herin** burası beni açmadı, gidelim **muferihbûn** *m* 1. ferahlanma, içi açılma, açılma, kendine gelme 2. açılma, ferahlanma (kendine gelme, biraz iyileşme) 3. genişleme (rahat bir duruma gelme) 4. gönenme 5. yüreği ferahlama (veya hafifleme)**muferih bûn** *l/gh* 1. ferahlanmak, içi açılmak, açılmak, kendine gelmek 2. açılmak, ferahlanmak (kendine gelmek, biraz iyileşmek) 3. genişlemek (rahat bir duruma gelmek) * **heke vî cihî jî bidin me em dê gelek muferih bibin** bu yeri de bize verdiler mi, epey genişleyeceğiz 4. gönenmek 5. yüreği ferahlamak (veya hafiflemek)**muferihbûyîn** *m* 1. ferahlanma, içi açılma, a-

çılma, kendine gelme 2. açılma, ferahlanma (kendine gelme, biraz iyileşme) 3. genişleme (rahat bir duruma gelme) 4. gönenme 5. yüreği ferahlama (veya hafifleme)

muferihî *m* ferahlık, gönül açıklığı, açıklık * **muferihiya çolê** kırlardaki açıklık ~ bûn ferah olmak

muferihker *rd* ferahlatıcı

muferihkirin *m* 1. ferahlandırma, ferahlatma 2. göndirme

muferih kirin *l/gh* 1. ferahlandırmak, ferahlatmak 2. göndirmek

muferîr *n* müfessir (Kur'anı yorumlayan kimse)

muferîş *nd/nt* müfettiş

muferîşî *m* müfettişlik

muferdat *nd* müfredat

muferdî *n* muhafız

muferz *rd* müfrez (bir bütünden ayrılmış)

muferze *lşk/m* müfreze

mufrît *rd* müfrit, aşırı

muft *rd* beleş

muftexur *nd/rd* asalak (başkaların sırtından geçinen)

muhabere *m* muhabere, haberleşme, yazışma

muhaberekirin *m* muhabere etme, haberleşme

muhabere kirin *l/gh* muhabere etmek, haberleşmek

muhacir *nd/rd* 1. muhacir, göçmen 2. muhacir, göçmen (sıcak iklimli ülkelere giden hayvan)

muhacirî *m* muhacirlik, muhaceret, göçmenlik

muhacirok *nd/nt* muhacir, göçmen (küçümseyici tarzda)

muhafiz *nd/nt* muhafız, koruyucu

muhafize *m* muhafaza, koruma, korunum ~ **ya xwe dan serê** himayesine almak

muhafizekar *nd/nt* muhafazakâr, tutucu

muhafizekarî *m* muhafazakârlık, tutuculuk

muhafizekirin *m* muhafaza etme

muhafize kirin *l/gh* muhafaza etmek

muhafizî *m* muhafızlık, koruyuculuk

muhakeme *m* muhakeme, yargılama

muhakeme kirin *m* muhakeme etme, yargılama

muhakeme kirin *l/gh* muhakeme etmek, yargılamak

muhaqîq *nd/nt* muhakik, soruşturucu, soruşturmacı

muhaqîqî *m* muhakiklik, soruşturuculuk

muharîr *nd/nt* muharîr, yazar

muharîrî *m* muharîrlik, yazarlık

muhasabe *m* muhasabe

muhasere *m* muhasera, kuşatma

muhayer *rd* 1. muhayyer, seçmece 2. muhayyer, seçmeli

muhayer Kurdî *mzk/nd* Kürt müziğinde bir makam

muhebet *bnr* muhebet

muhabet *m* 1. muhabbet, sevgi 2. muhabbet, dostça konuşma, yarenlik

muhebetkirin *m* muhabet etme, yarenlik etme

muhebet kirin *l/gh* muhabet etmek, yarenlik etmek

Muhemedî *nd/nt* Muhamedî (Müslüman, HZ. Muhammed'e inanan kimse)

muhendîs *nd/nt* mühendis

muhendîsî *m* mühendislik

muheqâq *rd* 1. muhakkak (gerçekliği kesinleşmiş) 2. *h* muhakkak, kesinlikle

muherem *m* muharrem (Kamer takviminin birinci ayı, aşure ayı)

muhesela *fiz/m* muhesela, bileşke

muhesîb *nd/nt* muhasip, muhasebeci, sayman

muhesîbî *m* muhasiplik, muhasebecilik, saymanlık

muhip *rd* muhip, seven, sevgi besleyen

muhîm *rd* mühim, önemli

muhît *n* 1. muhit, çevre, yöre 2. muhit, çevre (bir kimsenin sürekli içinde bulunduğu insanlar topluluğu)

muhlet *m* mühlet, süre ~ **dan (yekî)** (birine) süre vermek (veya tanımak) ~ **xwestin** mühlet istemek

mühr *m* mühür

muhrdar *rd* mühürlü

muhre *m* mühre

muhredar *rd* mühreli

muhrekirin *m* mühreleme

muhre kirin *l/gh* mührelemek

muhrekîrî *rd* mühreli

muhreseng *n* mühreseng, balgam taşı

muhrik *bnr* morik

muhrkirin *m* mühürleme

mühr kirin *l/gh* mühürlemek

muhrkîrî *rd* mühürlü, mühürlenmiş olan

muhrnekirî *rd* mühürsüz, mühürlenmemiş olan

muhtac *nd/nt* muhtaç ~ **bûn** muhtaç olmak ~ **(yekî) kirin** (birine) muhtaç etmek

muhtacî *m* muhtaçlık

muhtekîr *rd* muhtekir, vurguncu, spekülâtör

muhtekîrî *m* muhtekir, vurgunculuk, spekülâtörlük

muhtelif *rd* muhtelif

muhtelifî *m* muhteliflik

muhtemel *rd* muhtemel, olası, olası ~ **bûn** muhtemel olmak

muhterem *rd* muhterem, saygıdeğer

muhteremane *h* muhteremce

muhteşem *rd* muhteşem, görkemli, gösterişli

muhtewa *m* muhteva, içerik

muhtewiyat *m* muhtewiyat, içerikler

mujde *m* müjde

mujgan *nd* müjgan, kirpikler

mujikî *rd* kirli, pasaklı

mukafat *m* mükâfat ~ **dan** (**yekî**) (birine) mükâfat (veya ödül) vermek ~ **girtin** (an ji **stendin**) ödül almak, mükâfat almak
mukafatkirin *m* mükâfatlandırma, ödüllendirme
mukafat kirin *l/gh* mükâfatlandırmak, ödüllendirmek
mukelef *nd* mükellef, yükümlü
mukelefiyet *m* mukelefiyet, yükümlülük, yüküm
mukelefî *m* mükellefiyet, yükümlülük
mukelefîkirin *m* yükümlendirme
mukelef kirin *l/gh* yükümlendirmek
mukemel *rd* mukemmel
mukemeliyet *m* mukemeliyet
mukemeliyetxwaz *rd* mukemeliyetçi
mukemeliyetxwazî *rd* mukemeliyetçilik
mukemeli *m* mukemellik
mukerer *rd* mukerrer, tekrarlanmış olan
mukim *rd* sağlam ~ **kirin** sağlamlaştırmak, perçinlemek
mukimî *m* sağlamlık
mukir *m* itiraf, ikrar
mukirbûn *m* itiraf etme
mukir bûn *l/gh* itiraf etmek
mukir hatin *l/gh* itiraf etmek, ikrar etmek
mukoza *ant/m* mukoza, sümük doku
muktesebat *m* muktesebat, edinç
mukub *m* bir tür küfe
mukum *bnr* mukim
mukus *n* surat, beniz, yüz ifadesi ~ **kirin** surat asmak
mukusoyî *rd* asik suratlı
mukûf *rd* layik * **mukûfê** *xwe dît* layikini buldu
mukûn *m* pekiştirme
mukûnkirin *m* pekiştirme
mukûn kirin *l/gh* pekiştirmek
mulaaj *m* mulaj
mulaqat *m* mülakat
mulaayîm *m* mülâyim, uysal
mulaayîmbûn *m* uysallaşma
mulaayîm bûn *l/gh* uysallaşmak
mulaayîmî *m* mülâyimlik, uysallık
mulazim *lşk/n* mülâzım, teğmen
mulazimî *lşk/m* mülâzımlık, teğmenlik
muleheza *m* mülâhaza
mulehezat *nd* mülâhazat
mulema *wj/m* mûlemma (mısralarından her biri başka dille yazılmış şiir)
mulkiye *m* 1. mülkiye (asker olmayanlar sınırı) 2. mülkiye (siyasi bilgiler okulu)
mulkiyet *m* mülkiyet
mulkiyevanî *rd* mülkiyeli (siyasi bilgiler fakültesi öğrencisi veya bu okulu bitirmiş olan kimse)
mulkî *rd* 1. mülkî (ülke yönetimine ilişkin) 2. mülkî (asker sınıfı dışında kalan)
multeqa *m* sataşma

multezim *nd/nt* mültezim, kesenekçi
multiplaks *m* multiplaks
mulûk *nd* melğin çoğulu, melikler
mumas *mat/m* mûmas, teget
mumbar *n* bumbar
mumeyiz *ped/nd* 1. mûmeyyiz, ayurtman 2. mûmeyyiz (bir dairedaki yazıları tamamlayan dözelten görevli)
mumeyizî *m* mûmeyyizlik, ayurtmanlık
mumî hotoz veya fes fes etrafına sarılan bir tür yazına
mumîn *rd* mümin
mumînî *m* müminlik
mumkin *rd* 1. mûmkûn, olabilir 2. *fel* olumsal
mumkûn *bnr* mumkin
mumtaz *rd* mûmtaz, seçkin
mumtazî *m* mûmtazlık, seçkinlik
munacat *wj/m* mûnacat (divan edebiyatında tanrıyı öven şiir türü veya şiirin bir bölümü)
munafiq *rd* mûnafık, ara bozan, ara bozucu
munafiqî *m* mûnafıklık, ara bozanlık, ara bozuculuk
munafiqî *m* mûnafıklık, ara bozanlık
munasebet *m* mûnasebet
munasib *rd* mûnasip, uygun ~ **dîtin** mûnasip görmek, (bir şeye) cevaz vermek ~ **nebûn** mûnasip olunamak
munasibbûn *m* mûnasip olma, uygun olma
munasib bûn *l/gh* mûnasip olmak, uygun olmak
munasib dîtin *l/gh* mûnasip bulmak, uygun bulmak, uygun görmek
munasibî *m* uygunluk
muncemî *nd/nt* mûneccim, yıldız falcısı
muncemî *m* mûneccimlik, yıldız falcılığı
muncemîti *m* mûneccimlik, yıldız falcılığı
muneqeşe *m* mûnakaşa, tartışma ~ **kirin** mûnakaşa etmek (veya yapmak)
muneqeşekirin *m* mûnakaşa etme, tartışma, tartışma yapma
muneqeşe kirin *l/gh* mûnakaşa etmek, tartışmak, tartışma yapmak
munewer *rd/nt* mûnevver aydın
munezere *wj/m* mûnazara
munfail *fel/rd* mûnfail, edilgin (etkin karşıtı)
munhanî *rd/nd* mûnhani, eğri (doğru olmayan; çizgi veya yüzey)
munîs *rd* munis, adamcıl
munîstî *m* munislik, adamcılık
muntezam *rd* muntazam
muphem *rd* müphem, belirsiz
muptela *rd* müptela, bağımlı
muptelabûn *l/gh* müptela olma, bağımlı olma
muptela bûn *l/gh* müptela olmak, bağımlı olmak
muqabele *m* 1: mukabele, karşılık verme, karşılık 2. mukabele (karşılıklı yapılan okuma)
muqabelekirin *m* mukabele etme, karşılık verme

muqabele kirin *l/gh* mukabele etmek, karşılık vermek
muqabil *m* mukabil, karşılık, karşı (karşılık olarak)
muqawe *m* 1. mukava 2. *rd* mukavva (mukavvadan yapılmış olan)
muqawe *m* mukavele, sözleşme ~ çekirin mukavele yapmak, sözleşme yapmak
muqawelename *m* mukavelename, sözleşme metni
muqayese *m* mukayese, karşılaştırma
muqayesekirin *m* mukayese etme, kıyaslama, karşılaştırma
muqayese kirin *l/gh* mukayese etmek, kıyaslamak, karşılaştırmak
muqayeseyî *rd* mukayeseli, karşılaştırmalı
muqayet *m* mukayyet, sahip çıkma
muqayeti lê kirin *l/bw* bakın yapmak
muqedem *m* 1. mukaddem, öncül 2. *man/sos rd* mukaddem, öncül
muqeder *m* mukadder
muqederat *m* mukadderat
muqedes *rd* 1. mukaddes, kutsal 2. mukaddes, kutsal (Tanrı'ya adanmış olan, tanrısallık olan)
muqedesat *nd* mukaddesat
muqedesbûn *m* kutsallaşma
muqedes bûn *l/gh* kutsallaşmak
muqedeskirin *l/gh* kutsallaştırmak
muqedes kirin *l/gh* kutsallaştırmak
muqewe *bwr* muqawe
muraba *wj/rd* murabba (dört mısralı bentlerden oluşan divan şiiri)
murdan *n* biyığı terlememiş genç
murdeseng *kim/m* mürdeseng (doğal kurşun oksit)
murebiye *m* mürebbiye (kendisine bir çocuğun eğit ve bakımı verilmiş kadın)
murebiyeti *m* mürebbiyelik
murebî *n* mürebi, eğitici
murebitî *m* murebilik, eğiticilik
mureceat *m* müracaat, başvurma, başvuru
mureceetker *nd/nt* müracaatçı, başvuru
mureceat kirin *m* müracaat etme, başvurma
mureceat kirin *l/gh* müracaat etmek, başvurmak
murefeh *rd* müreffeh, gönençli
murekeb *m* mürekkep
murekebkirin *m* mürekkepleme
murekeb kirin *l/gh* mürekkeplemek
murekepkirî *rd* mürekepli, mürekep sürülmüş olan
mureteb *rd* mürettep
muretebat *nd/nt* müretebat, personel
muretip *nd/nt* mürettip, dizmen
murîd ol/nd mürîd
murîdî *m* mürîtlük
murî *bwr* morî (III)
murîstan *bwr* morîstan

murşit *nd/rd* mürşit, , yol gösteren
murted *rd* mürtet (Müslümanlığı bırakıp başka bir dine geçmiş olan)
murû *m* nağme, ezgi
murwet *m* mürüvvet
murx *zo/m* bir kuş
murx *mzk/m* ezgi, melodi, nağme
murxandin *m* terennüm ettirme
murxandin *l/gh* terennüm ettirmek
murxdar *rd* ezgili, nağmeli
murxîn *m* terennüm
murxîn *l/gh* terennüm etmek
murze *bot/m* güvey otu
musabaqe *m* müsabaka, karşılaşma ~ *ya sporê* spor müsabakası (veya karşılaşması)
musabeqekirin *l/gh* müsabaka yapma, karşılaşma, yarışma
musabeqe kirin *l/gh* müsabaka yapmak, karşılaşmak, yarışmak
musabiq *nd/nt* müsabık, yarışçı
musabiqî *m* yarışçılık
musade *m* müsaade, izin ~ **kirin** müsaade etmek ~ *ya (yekî) xwestin* müsaadesini istemek, rızasını almak
musadere *m* müsadere, zor alım ~ **kirin** müsadere etmek
musaderekirin *m* müsadere etme
musadere kirin *l/gh* müsadere etmek
musaderekirî *rd* müsadereli, müsadere edilmiş olan
musahîb *nd/nt* musahip
musahîbî *m* musahiplik
musâid *rd* müsait, elverişli
musâidbûn *l/gh* müsait olma, elverme
musâid bûn *l/gh* müsait olmak, elvermek
musâidî *m* elverişlilik
musâidnebûn *m* elvermeme
musâid nebûn *l/gh* elvermemek
musalet *bwr* muselet
musamaha *m* müsamaha, hoşgörü
musamahakar *nd/nt* müsamahakâr, müsamahalı
musamahakar *rd* hoşgörücü, hoşgörülü
musamahakarî *m* müsamahakârlık
musamahakirin *m* müsamaha etme
musamaha kirin *l/gh* müsamaha etmek
musamahatî *m* müsamahakârlık, hoşgörülük
musamere *m* müsamere
musade *m* müsaade ~ **dan** müsaade vermek (veya vermek) ~ **kirin** müsaade etmek (veya buyurmak) ~ **stendin** (an jî girtin) müsaade almak ~ **xwestin** müsaade istemek
musade *m* müsaade, izin
musabeqe *bwr* musabeqe
musabib *rd* müsebib
musedes *wj/m* müseddes (divan edebiyatında her bendi altı mısradan oluşmuş şiir)
muselet *m* musalat, dadanma ~ **kirin** musallat etmek, dadandırmak ~ **î (...)** **bûn** musallat ol-

mak, başına musallat olmak, dadanmak, sataşmak ~î (...) **kirin** (birine) musallat etmek, dadandırmak ~î ser serê (yekî) **bûn** (birine) musallat olmak, sıkıştırmak

musaletbûn *m* musallat olma, sataşma, sarkıntı olma, dadanma

musalet bûn *l/gh* musallat olmak, sataşmak, sarkıntı olmak, dadanmak

museletî *m* sataşma

museletkirin *m* musallat etme, dadandırma

muselet kirin *l/gh* musallat etmek, dadandırmak

musena *rd* musanna, yapıntılı

musêqa *m* musakka

mushûl *m* müşhil (dışkının kolaylıkla dışarı atılmasını sağlayan ilaç)

musîbet *m* musibet (olay, kaza, felaket) ~ek ji hezar şîretî çêtir *e* bin nasihtan bir musibet yeğdir

musîq *m* müzik

musîqajen *nd/nt* çalgıcı, muzisyen

musîqar *nd* musikâr

musîqe *m* müzik

musle *m* bir karasaban parçası

muslix *m* musluk

muslixfiroş *n* muslukçu (satan kimse)

muslixfiroşî *m* muslukçuluk

muslixvan *n* muslukçu

muslixvanî *m* muslukçuluk

muspet *rd* müspet, olumlu

musqof *bnr* mosqof

musrîf *rd* müsrif, savurgan

musrîfî *m* müsriflik, savurganlık

musrîftî *m* müsriflik, savurganlık ~ **kirin** savurganlık yapmak

mustaqîm *mat/rd* müstakim, doğrulu

mustear *nd* müstear, takma

mustehcen *rd* müstehcen

mustehcenî *m* müstehcenlik

mustehcenîbûn *m* müstehcenleşme

mustehcenî bûn *l/gh* müstehcenleşmek

mustehdem *rd* müstahdem, işçi alımı

musteheq *rd* müstahak * **musteheqî vî cezayî** bû bu cezaya müstahaktı

musteheqbûn *m* müstahak olma

musteheq bûn *l/gh* müstahak olmak

mustehsîl *rd/nd* müstahsil, üretici

mustemleke *m* müstemleke, sümürge

mustenqîf *rd* müstenkif, çekimser

mustenqîfî *m* müstenkiflik, çekimserlik

musteqbel *rd* müstakbel, gelecek

musteqîl *rd* müstakil, bağımsız

mustesna *rd* müstesna, ayrıcalı

musteşar *nd/nt* müteşar, danışman

musteşarî *m* müteşarlık, danışmanlık

mustezat *wj/m* mütezzat (divan edebiyatında bir nazım türü)

musûle *m* bobin

muswede *m* 1. müsvedde, yazı taslağı 2. *nd*

müsvedde (bir şeyin kötü benzeri)

muswedekirin *m* müsvedde yapma

muswede kirin *l/gh* müsvedde yapmak

muşahade *m* müşahade, gözlem

muşahadekirin *m* gözlemleme

muşahade kirin *l/gh* gözlemlemek

muşahîd *nd/nt* müşahit, gözlemci

muşawir *nd/nt* müşavir, danışman

muşawire *m* müşavere, danışma

muşawirî *m* müşavirlik, danışmanlık

muşayîq *bnr* şêx û muşayîq

muşembe *m* 1. muşamba 2. *rd* muşamba (muşambadan yapılmış olan) 3. muşamba (su geçirilmeyen yağmurluk)

muşeref *rd* müşerref

muşerefbûn *m* müşeref olma

muşeref bûn *l/gh* müşeref olmak

muşerefi *m* şereflenme

muşeweş *rd* müşevveş, belirsiz, karışık, düzensiz

muşexes *rd* müşahhas, somut

muşexesbûn *m* somutlaşma

muşexes bûn *l/gh* somutlaşmak

muşexesî *m* müşahhaslık, somutluk

muşexeskirin *m* somutlaştırma

muşexes kirin *l/gh* somutlaştırmak

muşext *bnr* müşext

muşfik *rd* müşfik, seveçcen, şefkatlı

muşîr *n* müşir, maresal

muşîrî *m* müşirlik, maresallık

muşkîle *m* mesele, problem, güçlük

muşkulpesend *rd* müşkülpesend

muşkulpesendî *m* müşkülpesendlik, titizlik

muşkûlat *m* müşkülât, güçlük

muşmûla *bot/m* 1. muşmula (Mespilus germeni) 2. muşmula (bu bitkinin yemişi)

muşrik *rd* müşrik, şerik koşan

muşt *m* muşt

muştêmîlat *nd* müstemilat, eklenti

muşteq *kîm/mat/m* türev

muşterek *nd/nt* müşterek, ortak

Muştêrî *ast/m* Müşteri, Jüpiter

muştêrî *nd/nt* müşteri, alıcı ~ **dîtin** alıcı bulmak

mutabîq *rd* mutabık, hemfikir

mutabîqbûn *m* mutabık olma, muyuşma

mutabîq bûn *l/gh* mutabık olmak, uyuşmak

mutasawîf *n* mutasavvîf

mutasawîfî *m* mutasavvıflık

mutasyon *m* mutasyon, değişim

mutasyonîst *nd/nt* mutasyonist, değişimci

mutasyonîzm *m* mutasyonizm, değişimcilik

mutat *rd* mutat, alışılmış

mutbex *m* mutfak

muteahîd *n* müteahit, üstenci

muteahîdî *m* müteahitlik, üstencilik ~ **kirin**

müteahitlik yapmak

mutehîd *bnr* muteahid

muteale *m* mütalâa ~ **kirin** mütalâa etmek

muteasip *rd* mutaasip, bağnaz
muteasibbûn *m* mutaasıplaşmak, bağnazlaşma
muteasib bûn *l/gh* mutaasıplaşmak, bağnazlaşmak
mutebaqat *m* mutabakat, uyuşma, anlaşma
muteber *rd* 1. muteber, saygın, hatırı sayılır 2. muteber, geçerli
muterberbûn *m* muteber olma
muteber bûn *l/gh* muteber olmak
muteberî *m* muteberlik, geçerlilik
mutedaxil *man/m* altık
muteferiqa *dîr/n* müteferika
mutefikir *nd/nt* mütefekir, düşünür
mutefik *nd/rd* mütefik
mutehasis *nd/nt* mütehasıs, uzman
mutehasisî *m* mütehasısılık, uzmanlık
mutemed *nd/nt* mutemet (dairelerde, iş yerlerinde para işlerine bakan kimse)
mutemedî *m* mutemetlik
muteselsil *m* müteselsil, zincirleme
muteserif *dîr/n* mutasarıf
muteserifi *m* mutasarıflık
mutesîrbûn *m* etkilenme
mutesîr bûn *l/gh* etkilenmek
mutesebbis *bz/nd* müteşebbis, girişimci ~ê **hur** hür müteşebbis, özel girişimci
mutesebbîsî *m* müteşebbislik, girişimcilik ~ya **hur** hür müteşebbislik, özel girişimcilik
mutewazî *rd* 1. mütevazî 2. mütevazî, gösterişsiz ***xaniyekî** **mutewazî** mütevazî bir ev
mutewelî *hiq/nd* mütevellî
mutewze *bnr* mitewze
mutezile *nd* mutezile (sünnet ehlinde ayrılan bir Müslüman felsefesi)
mutiş *rd* 1. müthiş, korkunç 2. müthiş, korkunç (şaşkınlık veren)
mutirbe *m* aşı (bitki aşılama)
mutirbekirin *m* aşılama (bitki aşılama)
mutirbe kirin *l/gh* aşılama (bitki aşılama)
mutirbekirî *rd* aşılı (bitki için)
mutleq *rd* 1. mutlak, saltık 2. *h* her halde, mutlaka
mutleqe *h* mutlaka, kesin olarak
mutleqiyet *m* mutlakiyet, saltıcılık
mut û mat *rd* sus pus
muwafaqiyet *m* muvaffakiyet, başarma, başarı
muwazene *m* muvazene, denge
muwafaq *rd* muvaffak, başarmış
muwafaqbûn *m* muvaffak olma, başarma
muwafaq bûn *l/gh* muvaffak olmak, başarmak
muwafaqbûyîn *m* muvaffak oluş, başarı
muwekil *nd/nt* müvekkil
muweket *rd* muvakkat, geçici
muweqetî *m* muvakkatlık, geçicilik
muxabere *m* muhabere
muxabîr *nd/nt* muhabir

muxabîrî *m* muhabirlik
muxalefet *m* 1. muhalefet, karşıtlık 2. muhalefet (karşı görüşte, tutumda olan kimseler topluluğu) 3. muhalefet (iktidarın dışındaki parti veya partiler)
muxalif *nd/nt* muhalif
muxalifî *m* muhaliflik
muxan *n* Zerdüştlükte din adamı
muxatab *nd/nt* muhatap
muxatabî *m* muhataplık
muxayel *m* muhayyel, hayal gücüyle yaratılan, hayal edilen
muxayir *rd* uymaz
muxayirî *m* uymazlık
muxayîle *m* muhayyile, hayal etme gücü
muxbeçe *nd/nt* 1. garson 2. *n* saki (içki toplanlarında içki dağıtan kimse)
muxbeçefî *m* 1. garsonluk 2. sakilik
muxbîr *nd/nt* muhbîr
muxbîrî *m* muhbîrlik
muxelele *m* yanıltmaca
muxemes *wj/m* muhammes, beşli
muxlaci *nd/nt* harami, yolkesen, haydut
muxlaciî *m* haramilik, haydutluk
muxlaq *rd* muğlak, bilinmez
muxlaqî *m* muğlaklık, bilinmezlik
muxlis *rd* muhlis, doğru, dürüst
muxrîb *lşk/m* muhrîp
muxsûs *rd* özgü
muxta *m* ezegi
muxtar *nd/nt* muhtar
muxtariyet *m* muhtariyet, özerklik, otonomi
muxtarî *m* 1. muhtarlık 2. muhtarlık (muhtarın görevini yaptığı yer)
muxtelif *rd* muhtelif, çeşitli
muxtira *m* 1. muhtıra (herhangi bir şeyi hatırlatma, uyarma amacıyla yazılan yazı) 2. muhtıra (diplomatik nota)
muxur *m* ökse
muxurbe *m* mağrip
muyses *rd* müyesser ~ **bûn** müyesser olmak
muzafer *rd* muzafer, utkulu
muzaferane *rd/h* muzaferane
muzaferbûn *l/gh* muzafer olma
muzafer bûn *l/gh* muzafer olmak
muzakere *m* müzakere, görüşme ~ **kirin** müzakere yapmak, görüşme yapmak
muzakerekirin *m* müzakere etme, görüşme, söyleşme
muzakere kirin *l/gh* müzakere etmek (veya yapmak), görüşmek, söyleşmek
muzakerevan *nd/nt* müzakereci, görüşmeci
muzawaf *lşk/rd* muvazzaf
muzawafi *lşk/m* muvazzaflık
muzawir *rd* muzip, muzır, yaramaz, haşarı
muzawirî *m* muziplik, muzırluk
muzawirî bûn *l/gh* muzipleşmek, muzırlaşmak
muzaxul *rd* oyunbozan, oyunda centilmen olmayan.

muze *m* müze
 muzekar *nd/nt* müzeci
 muzekarî *m* müzecilik
 muzekker *rz/rd* müzekker, eril
 muzevan *nd/nt* müzeci
 muzevanî *m* müzecilik
 muzexane *m* müze
 muzir *rd* muzır, yaramaz, haşarı ~ bûn yaramaz olmak
 muzirayî *m* muzırlık, yaramazlık
 muzirî *m* muzırlık, yaramazlık
 muzirîkirin *m* muzırlık yapma
 muzirî kirin *l/gh* muzırlık yapmak
 muzîk *m* müzik ~a barok müzik ~a dî-wankî dinleti müziği ~a elektronik elektro-nik müzik ~a eletirki alaturka müzik ~a fonê fon müziği ~a gelêrî halk müziği ~a li piştê arka müziği ~a olivê oda müziği ~a popê pop müzik ~a sazamûrî (an jî enstru-mantal) enstrümantal müzik
 muzîka Çigan *nd* Çigan müziği
 muzîka deng *nd* vokal müzik
 muzîka fonê *nd* fon müziği
 muzîka gelêrî *nd* halk müziği, folk müzik
 muzîkal *rd* 1. müzikal (müzikle ilgili) 2. mü-zikal (müzik eşliğinde sergilenen film veya tiyatro oyunu)
 muzîka odeyê *nd* oda müziği
 muzîkar *nd/nt* müzisyen
 muzîkarî *m* müzisyenlik
 muzîker *bnr* muzîkar
 muzîka şên *nd* eğlence müziği
 muzîka vokal *nd* vokal müzik
 muzîka xembar *nd* hüznü müzik, acılı mü-zik
 muzîkdar *m* müzikli
 muzîker *nd/nt* müzisyen
 muzîkhez *nd/rd* müziksever
 muzîkhezi *m* müzikseverlik
 muzîkhol *m* müzikhol
 muzîkî *rd* müzikal
 muzîkjen *nd/nt* 1. çalgıcı 2. müzisyen
 muzîkjenî *m* 1. çalgıcılık 2. müzisyenlik
 muzîkkar *nd/nt* müzisyen
 muzîkkarî *m* müzisyenlik
 muzîknas *nd/nt* müzik bilimci, müzikolog
 muzîknasî *m* müzik bilimi, müzikoloji
 muzîkolog *nd/nt* müzikolog, müzik bilimci
 muzîkoloji *m* müzikoloji, müzik bilimi
 muzîkperwer *nd/rd* müziksever
 muzîkvan *nd/nt* müzikçi, müzisyen
 muzîkvanî *m* müzikçilik, müzisyenlik
 muzîkzan *nd/nt* müzik bilimci, müzikolog
 muzîkzanî *m* müzik bilimi, müzikoloji
 muzîp *rd* muzip, takılgan
 muzîptî *m* muziplik, takılganlık
 muzîqajen *nd/nt* 1. çalgıcı 2. müzisyen
 muzîqajenî *m* 1. çalgıcılık 2. müzisyenlik
 muzîsyen *nd/nt* müzisyen

muzîsyenî *m* müzisyenlik
 muzmîn *bj/rd* müzmin, süreğen
 muzmînîbûn *m* müzminleşme, süreğenleşme
 muzmîn bûn *l/gh* müzminleşmek, süreğen-leşmek
 muzmînî *m* müzminlik
 muzmînîkirin *m* müzminleştirme
 muzmîn kirin *l/gh* müzminleştirmek
 mû (I) *bnr* mirov
 mû (II) *n* 1. kıl 2. kıl (keçi tüyü) 3. *rd* kıl (ke-çi tüyünden yapılmış veya dokunmuş olan) ~ bi ~ ji ber kirin hepsini ezberlemek ~ bi ~ rihek çêdibe damlaya damla göl olur ~ bi zimanê (yekî) ve hatin dilinde tüy bitmek ~ bi zimanê (yekî) ve şîn hatin dilinde tüy bitmek ~ jê bernedan (birine) tıpatıpçek-mek ~ ji mar qusandin gözden (veya gö-zünden) sürmeyi çalmak (veya çekmek) ~ ji maran kirin gözden (veya gözünden) sür-meyi çalmak (veya çekmek) ~ ji maran ve kirin çok etkileyici soğuk olmak, hava çok soğuk olmak ~ ji mast kişandin tere yağın-da kıl çekmek ~ ji mû qusandin çok ağgöz-lü olmak jî ~ ziravtir jî şûr tûjtir e kıldan ince kılıçtan keskin ~ lê nefetîlîn döktürmek (kolaylıkla ve güzel söylenmek) ~ lê negiri-yaye su katılmamış (bozulmamış olan) ~ lê nehejîn kılı kırıpdamamak ~ li canê (yekî) bûn şûjin tüyleri diken diken olmak ~ li zi-manê (yekî) nagere dil otu mu yedin? (çok konuşkan kimse) ~ li zimanê (yekî) nefeti-lîn ağzi lâf (veya lâkırdı) yapmak ~ li xwe nehejandin kılını kırıpdatmamak (veya oynatmamak), hiç tınmamak ~ nedan ser mû kılını kırıpdatmamak ~yek di vî mastî de heyê bunda bit yeniği var ~yek jê bernedan (an jî şaş nekirin) hık demiş (anasının, ba-basının) burnundan düşmüş * keçik müyek jî diya xwe bernedaye kuz hık demiş anası-nın burnundan düşmüş ~yek jê şaş nekiriye fiş demiş burnundan düşmüş, hık demiş (a-nasının, babasının) burnundan düşmüş ~yek jî xwe şaş nekirin kılını kırıpdatmamak (veya oynatmamak) hema ~yek man kıl pa-yı (kalmak) * hema müyek mabû ku fişek lê bikeve kurşunun değmesine kıl payı kal-mıştı ~yek serdestî (tişteki) ye boka nispet-le tezek amberdir ~yekî hêwîyan bi jîntî-yan re ye eltiler de birbirini kuma gibi kısı-kanır ~yê bînceng koltuk altı kılı ~yê (yekî) bûn mîna şûjinan tüyleri diken diken ol-mak ~yê canê (yekî) bûn mîna şûjinan saçları diken diken olmak ~yê canê (yekî) çık bûn tüyleri diken diken olmak ~yê canê (yekî) gîjgîjîn tüyleri diken diken olmak ~yê canê (yekî) spî bûn saç baş ağarmak ~yê çoka te spî bibê Allah uzun ömürler versi anlamında ~yê (yekî) gizir bûn tüyle-ri diken diken olmak ~yê heram etek tıraşı

~yê xwe bi ciwanan re qusandin gençlerle boy ölçüşmeye kalkmak ~yê xwe bi (kesî) de ber nedan sinekten yağ çıkarmak ~yê xwe pê de bernedan kimseye günahını bile vermemek ~yên serî jî berê rabûn saçları diken diken olmak

mûbîn *nd/nt* gerçeği ayırt edebilen kimse

mûc *n* murç, keski, küskü

mûç *rd* dik (yatık durmayan, sert) * **guhê mûç** dik kulak ~ **kirin** dikleştirmek

mûçbûn (I) *m* dikelme

mûçbûn (II) *m* kısılma (göz için)

mûç bûn (I) *l/gh* dikelmek

mûç bûn (II) *l/gh* kısılmak (göz için)

mûçbûyîn *rd* dikelmiş, dikleşmiş

mûçe (I) *m* bukağı

mûçe (II) *m* 1. aylık, maaş 2. ücret 3. pay, hisse ~ **dan** maaş vermek, aylık vermek ~ **stendin** (an jî girtin) maaş almak, aylık almak

mûçebirî *m* aylık kesinti

mûçedar *rd* 1. aylıklı, maaşlı 2. ücretli

mûçedarî *m* 1. aylıklılık, maaşlılık 2. ücretlilik

mûçegir *rd* aylıklı

mûçegirî *m* aylıklılık

mûçekar *rd/nd* ücretli (ücretle çalıştırılan kimse)

mûçekirin *m* bukağılama

mûçekirin *l/gh* bukağılamak

mûçekirî *rd* bukağılı, bukağılanmış olan

mûçexur *rd* maaşlı, aylıklı

mûçexwer *rd* aylıklı, maaşlı

mûçik (I) *m* 1. ücret 2. değirmen ücreti

mûçik (II) *m* 1. litre 2. *rd* litre (bir litrenin alacağı miktar)

mûçik (III) *m* etek tıraşı kılı

mûçil *rd* asık suratlı

mûçing *m* cımbız ~ **kirin** cımbızlamak * **eynî mûçing** e pire gibi (çevik)

mûçirk *m* tüyler diken diken olma

mûçirkî *rd* tüyler diken diken olmuş olan

mûçirkibûn *m* tüyleri diken diken olma (soğuk ve korkudan dolayı)

mûçirkî bûn *l/gh* tüyleri diken diken olmak (soğuk ve korkudan dolayı)

mûçk *bnr* mûçing

mûçkirin (I) *m* dikleştirmek

mûçkirin (II) *l/gh* kısma (göz için; biraz kapama)

mûç kirin (I) *l/gh* dikleştirmek

mûç kirin (II) *l/gh* kısma (göz için; biraz kapamak)

mûçkirî *rd* kısık, kısılmış (göz için; biraz kapatılmış)

mûd *m* kin

mûdar *rd* kıllı

mûdela *rd* acınacak durumda olan

mûdî *rd/nt* kinli, kinci, kindar

mûdîtî *m* kincilik, kindarlık

mûdx *m* et tikesi

mûfirk *nd* kıl payı, ramak, sıfır noktası

mûhese *m* hoşgörü

mûhikî *rd* kıl gibi, kılımsı

mûj *bnr* mewij

mûjang *m* kirpik

mûjî *rd* kıldan

mûkar *bnr* miqar

mûkarî *m* kılcal olayı

mûkêş *m* cımbız ~ **kirin** cımbızlamak

mûl *n* mülk

mûle *bnr* mola

mûlteqa *m* sataşma

mûm (I) *m* 1. mum 2. *fiz* mum, kandela (ışık yeğinliği birimi) 3. *mîn* mum (kısmen oksitlenmiş katı hidrokarbonlar) ~ **pê xistin** mum yakmak (kutsal bir yere mum yakıp bırakmak ~a **rêti** dimdik)

mûm (II) *m* bal mumu, şama (bal mumuna veya parafine batırılmış fitil)

mûm (III) *m* okuntu, davetiye

mûmanî *rd* mum gibi

mûmîdan *bnr* mûmdank

mûmdank *m* mumluk, şamdan

mûmdar *rd* mumlu * **pastaya mûmdar** mumlu pasta

mûmedar *nd/nt* mumcu (imal eden)

mûmfiroş *nd/nt* mumcu (satan kimse)

mûmîk *m* mum

mûmî (I) *m* erkeklerin başlarına bağladıkları bir çeşit yazma

mûmî (II) *m* 1. mumluk * **şamdanka heft mûmî** yedi mumluk şamdan 2. *fiz* mumluk

mûmî (III) *m* mumya

mûmîbûn *m* mumyalaşma

mûmî bûn *l/gh* mumyalaşmak

mûmîkirin *m* mumyalama

mûmî kirin *l/gh* mumyalamak

mûmkar *nd/nt* mumcu (imal den)

mûmkarî *m* mumculuk

mûmya *m* mumya

mûmyabûn *m* mumyalaşma

mûmyakirin *m* mumyalama

mûmya kirin *l/gh* mumyalamak

mûnan *m* örgü (tığ veya şişlerle örülmüş şey)

mûnandin *m* örme

mûnandin *l/gh* örme (iplik, yün, tel, saz gibi şeyleri elde şiş, tığ yardımıyla birbirine dolayarak işlemek, veya tezgâhta dokumak) *

gore mûnandin çorap örme

mûnandî *rd* örülü, örgülü (örülmüş olan)

mûnet *bnr* qût û mûnet

mûnîn *m* örgü (örme işi)

mûpestanî *m* kılcal damar basıncı

mûr (I) *bnr* mar û mûr

mûr (II) *zo/n* karınca (Formica)

mûr (III) *n* 1. surat, asık yüzlülük, yüz ifadesi ~ê (yekî) **şikestin** suratı asılmak

mûr (IV) *rd* suskun, sessiz, sakın kimse

mûr (V) *n* yırtıcı hayvan tırnağı

mûrandin *m* böğürtme (manga, öküz vb. için)
mûrandin *l/gh* böğürtmek (manga, öküz vb. için)
mûreg *ant/nd* kılcal damar
mûrehk *ant/nd* kılcal damar
mûremûr *m* böğürtü ~ **jê çûn** (an **jî hatin**) böğürmek
mûremûr kirin *l/gh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
mûristan *bnr* morîstan
mûrî (I) *zo/n* karınca (Formica)
mûrî (II) *m* değirmen bilya yuvası
mûrîn *m* böğürme, böğürüş
mûrîn *l/ngh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
mûrîni *m* böğürtü ~ **jê çûn** (an **jî hatin**) böğürmek
mûrîperk *m* kanatlı karınca
mûrîstang *m* 1. karınca yuvası 2. karınca
mûrkirî *rd* suratı asık, suratı asık
mûrîkestî *rd* suratı asık
mûryaz *m* tipi, kar fırtınası
mûsank *m* poster
Mûsewî *nd* 1. Musevî (Musa Peygamber'in dininden olan 2. Musevî, Yahudî)
Mûsewîti *m* 1. Musevilik 2. Musevilik, Yahudilik
mûsim *m* süğüt
mûsîq *m* müzik
mûsîqajen *nd/rd* musikişinas
mûsîqî *m* musiki, müzik
mûsîqîşinas *nd/rd* musikişinas
mûslîn *n* 1. muslin (Musul şehrinin adından) 2. *rd* muslin (bu kumaştan yapılmış olan)
mûsnek *m* yapışkan
mûson *m* muson * **bayê mûson** muson rüz-

gârları
mûspî *rd* kır saçlı
mûş *rd* ekilmemiş toprak
mûşî *bot/nd* bir tütün bitkisi türü
mûşte *m* musta
mûştekirin *m* mustalama
mûşte kirin *l/gh* mustalamak
mût (I) *bnr* mûç
mût (I) *m* pekmez
mûte *zo/mçah* kuşu (Troglodytes)
mûteke *m* kâbus, karabasan
nûtik (I) *bnr* nûtik
mûtik (II) *bot/m* mersin ağacı (Myrtus communis)
mûtî *m* 1. alışma * **min mûtîya xwe daye te** sana alışmışım 2. bir kimseyle samimileşme ~ **ya xwe dan (yekî)** (birine) alışmak
mût kirin *bnr* mûç kirin
mûtoke *n* karabasan
mûtû *bnr* mûtî
mûwekî *rd* kıl gibi * **lêvên mûwekî** kıl gibi ince dudaklar
mûwerîn *m* bir tilki hastalığı
mûxil *m* un kalburu
mûxune *nd* be yahu
mûyîn *rd* kıldan yapılma * **doxîna mûyîn** kıldan uçkur
mûyokî *rd* ipsi
mûz *bot/m* 1. muz (Musa sapientum) 2. muz (bu bitkinin yemişi)
mûzayede *m* müzayede
mûzerik *n* ayva tüyü (vücuttaki ince, sarı tüy)
mûzerikî *rd* ayva tüylü (kimse)
mûzîk *bnr* müzik
Mv (Mendelevyum'un kısaltması)

N

n, N Kürt alfabesinin on yedinci harfi ve *nê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından dişsel, genizsel kapantılı ünsüzleri gösterir

N *kîm* N, azot'un kısaltması

Na *kîm* Na, sodyum elementinin kısaltması

na *h* 1. hayır (yok, öyle değil, olmaz anlamında onamama, inkâr kelimesi) 2. hayır (olumsuz cümlelerdeki olumsuz anlamını pekiştirir) * **na**, *ew nema tê* hayır, o bir daha gelmez 3. yok * **hatin?** - **na**, *hîna nehatine* geldiler mi? -yok, daha gelmediler 4. yok (birbirine karşıt iki cümleden ikincisinin başına gelir) * **ku dan baş e**, **na ku nedan**; **tu dê bifetilî bêtî** verdiler, **ne âlâ**; yok vermediler, döner gelirsin 5. yok (savunulan bir düşünceyi doğrulayan cümlelerin başına getirilir) * **na camêr baş e**, **kî çi dibêje bila bibêje** yok doğrusu iyi adam, kim ne derse desin 6. *b* yo ~ **herê** maalesef ~ **lê 1**) yok canım (bayan için) 2) yok ya! (bayan için) ~ **lo 1**) yok canım (erkek için) 2) yok ya!, yapma! (erkek için) 3) deme! ('gerçek mi', 'yok canım' gibi şaşma anlatır) 4) daha neler (hiç öyle şey olur mu, anlamında) * **na lo**, **de bibêje** anlat bakayım, daha neler 5) yok devenin na! ~ ~ yok yok, hayır hayır * **na na**, **em herin** yok yok, gidelim ~ **ne wisan e** hâşâ sümme

na- rz/m olumsuzluk öneki

nabe rd olmaz, mümkün değil

nabedîd rd görünmez, kayıp, bilinmez

nabeng m ara

nabeyî man/rd olmazlı

nabeyîfî man/m olmazlık

nabeyn m 1. ara 2. ara, orta (topluluk içinde, arasında) * **em di navbeyn xwe de li ser meseleyê mijûl bibin** meseleyi ortamızda konuşalım

nabos m 1. çıkmaz (sonu kapalı yol, sokak) 2. *rd* çıkmaz sokak

nacax n nacak

naçar bnr neçar

naçîz rd naçîz

naçîzane h naçîzane

naçîzker rd naçîz edici

nadir rd nadir, seyrek ('az rastlanan)

nağîde rd nadide

nafire m içinde maden eritilen kap

nafile rd 1. nafile 2. *h* nafile

nafta m nafta

naftalîn kîm/m naftalin

naftalînkîrin m naftalinleme

naftalîn kîrîn l/gh naftalinlemek

nagah (I) h ansızın, aniden, habersizce

nagan (II) m bir çifte türü

nage m dişi deve

nageh h ansızın, aniden, habersizce

nagehan h aniden, ansızın

nagihanî h aniden, ansızın

nagon bnr nogin

naguvar bnr reguvar

nah bnr Nahid

naha bnr niha

nahan h aniden, ansızın

nahanî h aniden, ansızın

nahenf m nifak

nahezî sevimsizlik

nahêde bnr Nahid

Nahid ast/m Çulpan, Venüs, Çoban Yıldızı,

Ak Yıldız

nahiye m nahiye, bucak

nahîd bnr Nahid

nahpirandin m tırmalama

nahpirandin l/gh tırmalamak

nahpirîn m tırmalanma

nahpirîn l/gh tırmalanmak

nahr m nehir

nahtik m taş oyunu

nahtor n 1. bekçi 2. korucu

nahtorî m 1. bekçilik 2. koruculuk

naîb dir/n naip

naîbî m naiplik

najêger *rd* vazgeçilmez, mübrem
nakaw *rd* acil
nakawî *sp/m* nakavt ~ **bûn** nakavt olmak ~ **kirin** nakavt etmek
nako *bnr* niha
nakok *rd* 1. çelişik. 2. çelişken 2. çelişmeli 3. çatışık * **ramanên** te **nakokî** hev in düşüncelerinin çatışık
nakokane *h* çelişikce
nakokdar *rd* 1. çelişkili 2. çelişmeli
nakokî *m* 1. çelişki 2. uyuşmazlık, ihtilaf ~ **çêbûn** uyuşmazlık çıkmak
nakokî hev **bûn** *l/bw* çelişmek
nakokîfî *m* çelişiklik
nakur *m* 1. düdük, boru 2. bir tür enstrüman
nal (I) *n* nal ~ **kirin** nal çakmak
nal (II) *m* 1. vadi 2. dere ~ **û nependî** dere tepesi
nal (III) *m* inleme ~ **û efxan** ahuzar
nala *bnr* nola
nalan *m* inleme
nalandin *m* inletme
nalandin *l/gh* inletmek
nalbekî *m* tabak (bardak altlığı gibi)
nalbend *n* nalbant
nalbendî *m* nalbantlık
nalbendxane *m* nalbanthane
nalber *n* nalçı (at nalı yapan demirci)
nalberfî *m* nalçılık
nalbikî *bnr* nalbekî
nalbûr *nd/nt* nalbur
nalbûrî *m* nalburuluk, nalburculuk
nalçix *bnr* nacax
nalçax *m* naçak
nalçe *n* 1. nalça 2. topuk ~ **lê xistin** nalça vurmak
nalçekirin *m* nalçalama
nalçe kirin *l/gh* nalçalamak
nalçekirî *rd* nalçalı
nalenal *m* 1. inleme, inleyiş 2. *h* inim inim, zari zari ~ **a (yekî)** **bûn** inim inim inlemek
nalende *rd* inleyen
nalet *m* lânet ~ **lê anîn** lânetlemek ~ **lê barandin** birine lânet okumak ~ **lê be!** nâlet olsun! ~ **lê bibare** şeytan görsün yüzünü ~ **lê hatin** lânetlenmek ~ **lê kirin** birine lânet okumak ~ **ê şeytan** aksi şeytan ~ **ê şeytan kete nava wan** aralarından kara kedi geçmek (veya a-larına kara kedi girmek)
naletbar *rd* naletli
naletdar *rd* naletli
nalik (I) *m* 1. vadi, küçük vadi 2. derecik
nalik (II) *m* nalın
nalikvan *n* nalıncı
nalikvanî *m* nalıncı
nalın *m* nalın
nalincandin *m* inletme
nalincandin *l/gh* inletmek
nalincîn *m* inleme

nalincîn *l/gh* inlemek
nalîn *m* inleme, inleyiş
nalîn *l/gh* inlemek
nalînî *m* inilti
nalkirin *m* nallama
nal kirin *l/gh* nallamak
nam *n* ad, nam * **li ser navê wî vê erka hanê dîke** onun namına bu görevi yapıyor ~ **kirin** **erdê** adını kötüye çıkarmak, beş paralık etmek
namdar *rd* ünlü, meşhur
namdarî *m* ünlülük, meşhurluk
-name *rz/m* isim yapım soneki * **encam+name** sonuç metni
name *m* mektup ~ **avêtin postayê** (postaya) mektup atmak ~ **ji hev re nivîsandin** mektuplaşmak ~ **lê barandin** mektup yağmuruna tutmak ~ **ya dev-vekirî** açık mektup (ağzı açık mektup, kapalı olmayan mektup) ~ **ya krêdiyê** kredi mektubu ~ **ya lixwegirtî** (an **ji biteahûd**) taahhütlü mektup ~ **ya temînatê** *bz* teminat mektubu ~ **ya vekirî** açık mektup (yazıldığı kimseye gönderilmeyen basın yoluyla açıklanan mektup)
nameber *nd/nt* postacı (mektupları getiren)
nameberfî *m* postacılık
namedank *m* mektupluk, posta kutusu
namedor *m* genelge, tamim
namenivîsîn *m* muhabere, yazışma
namerd *bnr* nemerd
namîdar *rd* namdar, namlı, ünlü
namîdarî *m* namdarlık, ünlülük
namîlke *m* broşür, risale
namkî *m* kap, tabak
namlû *m* namlu
namlûkurt *rd* kısa namlulu
namo *rd/nd* yabancı
namobûn *m* 1. yabancılaşıma (tanınmaz, bilinmez hale gelme) 2. *sos* yabancılaşıma
namo bûn *l/gh* yabancılaşıma
namobûyîn *m* yabancılaşıma
namotî *m* yabancılık
namoyî *rd/nd* 1. yabancı 2. yabancı
namoyîkirin *m* yabancılaştırma
namoyî kirin *l/gh* yabancılaştırmak
namûs *m* 1. namus 2. namus (dürüstlük) 3. namus (iffet) ~ **dan bi silûs** çıkarı için namusunu bile gözden çıkarmak ~ **namûsa xortan e mangalda kül bırakmamak** ~ **a (yekî)** **bûn** du pere namusu iki paralık olmak ~ **a (yekê)** **kirin** nav dest **û piyan** (birinin) üstünden geçmek, ırzına geçmek ~ **a (yekê)** **paymal kirin** (birinin) üstünden geçmek, ırzına geçmek ~ **ê biavêjî** ser **kûçikê** **kûçik** **ji qebûl nake** namussuzluğu it bile kabul etmez ~ **ê didin bi hilûsê** çıkarı için her şeyi mübah görmek
namûsdar *rd* namuslu
namûsdarî *m* namusluluk

namûskar *rd* namuslu

namûskarî *m* namusluluk

namûskarkû *rd/h* namusluca

namwer *rd* namdar, ünlü

namzed *nd/nt* 1. aday, namzet (bir görev, bir iş için kendini ileri süren veya başkaları tarafından ileri sürülen kimse) 2. aday, namzet (bir iş işi yetiştirilmekte olan kimse) * **ji bo serokatîye namzed diyar bûn** başkanlık için adaylar belli oldu ~ **nîşan dan** aday göstermek, namzet göstermek

namzedî *m* 1. adaylık, namzetlik 2. adaylık, namzetlik (bir görevde yetiştirilme) ~ **ya xwe danîn** adaylığını koymak

nan *n* 1. ekme (çeşitli tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sahta veya tandırda pişirilmesiyle elde edilen yiyecek) * **nanê genim** (an jî genimî) buğday ekmeği 2. ekme (insanı geçindirecek iş, kazanç) * **em ketine etra nanê xwe** ekmeğimizin derdine düşmüşüz 3. ekme (yemek, aş) * **em nan li mala me bixwin?** ekmeği bizde yiyelim mi? * **nanekî baş da mêvanan** misafirlere güzel bir yemek verdi 4. yemek, ziyafet * **ew dawetî nan kirin** onları yemeğe davet etmiş 5. *mec* buğday ~ **bi guban xwarin** aklını peynir ekmele yemek ~ **bi rûçik tê xwarin** her şeyin dış görünüşü etkilidir ~ **bide (yekî) kerf ji xwe re hilîne** payın fazlasını arkadaşına ver ~ **dan 1** yemek vermek, yemek çıkarmak 2) top vermek (çocuk oyunlarında) ~ **dan (yekî) 1** (birine) ekme vermek 2) (birine) yedirmek ~ **dan devê (yekî)** (birine) yemek yedirmek, yedirmek ~ **dan (yekî) kerî ji xwe re hilanîn** payın fazlasını arkadaşına vermek ~ **di devê şêr de ye** ekme aslanın ağzında ~ **di paşil de** kimseye muhtaç olmayan ~ **heta ku mirov necû naçe xwarê** lokma çiğnenmeden yutulmaz ~ **jê hatin** ekme kapısı olmak * **divê mirov xiyaret bi cihê ku nanê miroj jê tê, neke** insan ekme kapısına ihanet etmemeli ~ **jê re tune bûn** (birinin) bir sözünü iki etmemek ~ **ji baniyê av ji kaniyê ekme elden, su gölden ~ ji jûnê ketî** nankör kimse ~ **ji malan av ji malan taştîya palan** ekme elden, su gölden ~ **li eniya hîrçê ye** ekme aslanın ağzında ~ **pêşkêş kirin** yemek sunmak, yemek çıkarmak (ziyafet için) ~ **û ava (yekî) li dinyayê qedîn** kandil yağı tükenmek (ölmek) ~ **û avên (yekî) ji dinyayê kê m bûn** kavli tamam olmak (ölmek) ~ **û tirî eylûl ayî ~ û xwê li ser çokan e** nankör kimse ~ **xenimî (yekî) hibe** ekme çarpsın ~ **xenimî min be!** Kuran (veya ekme) çarpsın! ~ **xwarin 1** yemek yemek 2) lokma yemek (dervişler arasında) ~ **ekî pehtî ji du girik hevîr çêtir e** bu günkü tavuk yarınki kazdan iyidir ~ **ê axa diçe canê** (an jî zikê) xulam

diêşe giden ağanın malı üzülen uşağı ~ **ê bêxwê dixwe tirên şor dike** kendinden büyük işlere kalkışmak ~ **ê bêxwê xwarin** güçsüz, işe yaramaz olmak ~ **ê bi nan 1**) borca borc 2) her şey karşılıklı ~ **ê bikizrik** kakırdak poğaçası ~ **ê (yekî) birîn** (birini) ekmeğinden etmek ~ **ê canbazan li ser pîştâ ehmeqan e** *argo* akıllılar ahmakların sırtından geçinir ~ **ê çekîn** arpa ekmeği ~ **ê (me) çavê (te) kor bike** gözüne dizine dursun ~ **ê çivê** acımsı tadı olan ve yenilen bir bitki ~ **ê deriyan** el ekmeği ~ **ê deriyan di zikê (yekî) de ye** *argo* el kapısında büyümüş ~ **ê deriyan ketin zikê (yekî)** el kapısından büyümüş olmak ~ **ê (yekî) di paşila (wî) de bûn** (birinin) kolunda altın bilezik olmak ~ **ê fetîr 1**) yufka ekme 2) mayasız ekme ~ **ê genimî** buğday ekmeği ~ **ê helite** cevizli ekme ~ **ê hilatî** mayalı ekme ~ **ê (yekî) jê hatin** ekme kapısı olınak, geçim kaynağı olmak (bir şeyden ekmeğini kazanır olmak) ~ **ê (yekî) ji (yekî din) bûn** ekmeğini yemek (birinin işinden çalışarak geçimini sağlamak) * **heyra camêr ji min re baş e, nanê min jî wî ye** adam bana iyi, ben ekmeğini yiyiyorum ~ **ê ji deriyan xwê li seriyan** ele muhtaç olanın toprak başına ~ **ê jikeva** mayasız ekme ~ **ê kizrikan** kakırdak poğaçası ~ **ê ku bişikê nacebire** kırılan kalp zor düzülür ~ **ê (yekî) li ser (yekî din) bûn** ekmeğini yemek (geçim yönünden birinin yardımlarından yararlanmak) ~ **ê (wî) li ser çoka (wî) bûn** nankör olmak ~ **ê malê** ev yemeği ~ **ê me bêxwê ye** ne yapsak yaranamıyoruz ~ **ê mêran li mêran bi deyn e** er lokması er kursağında kalmaz ~ **ê mêran li mêran ne bîminet e** er lokması er kursağında kalmaz ~ **ê mêzîne** fırın ekmeği ~ **ê mişeliqê** sac üzerinde pişirilen kalınca ekme ~ **ê pehtî 1**) pişmiş ekme 2) *mec* altın bilezik * **xiratî nanê pehtî ye** marangozluk altın bileziktir ~ **ê qalîn** kalın yuvarlak ekme ~ **ê qatqat** katmerli ekme ~ **ê tenûrê** tandir ekmeği ~ **ê pîde** pide ekmeği ~ **ê rastan çavê xwaran i** yilik yap denize at ~ **ê sêlê** sac ekmeği ~ **ê sêlê rûn kirin** ekmeğine yağ sürmek ~ **ê sêlê ye, ne berê te heye ne pîsta te sağî solu belî** olmayan, güvenilmez kimse ~ **ê şikeva** mayasız ekme ~ **ê tawê** tavada yağda yapılan bir tür börek ~ **ê tirê 1**) ince sac ekmeği 2) yufka ekme ~ **ê toraqê** çökelekli ekme ~ **ê tost** tost ekmeği ~ **ê tûj** ince bulgur, biber, soğan ve kavurmadan yapılan fırın ya da tandırda pişirilen ekme ~ **ê xaşîk** darı ekmeği ~ **ê xewre** etli kümbe ~ **ê xwe deranîn** ekmeğini çıkarmak ~ **ê xwe derxistin** ekmeğini kazanmak ~ **ê xwe jê deranîn** ekmeğini çıkarmak, ekmeğini kazanmak ~ **ê xwe jê derxistin** ekmeğini kazanmak ~ **ê xwe ji ke-**

vir derxistin ekmeğini taştan çıkarmak ~ê
xwe qezenc kirin ekmeğini kazanmak ~ê
zavê güvey yemeği
nana *nd* hayır, yok ~ **nekirin** bir dediğini iki
 etmemek
nanakirin *m* kabul etmeme
nana kirin *l/gh* kabul etmemek
nançûçik *bot/m* madumak
nanda başkalrı besleyen
nanda *nd* 1. velinimet 2. *rd* azıklı (yoksulları
 doyuran)
nandan *bnr* nanda
nandank *m* ekmeçlik (ekmek koymaya yarar
 kab)
nandar *nd* 1. velinimet 2. *rd* azıklı (yoksulları
 doyuran)
nandırûn *m* buğday biçme
nan dirûn *l/gh* buğday biçmek
nandoz *rd* yaltak, yaltakçı
nandozî *m* yaltakçılık, yaltaklık ~ **kirin** yal-
 takçılık etmek, yaltaklık etmek
nane *bot/m* nane (*Mentha piperita*)
nanedank *m* nanelik
naneloş *n* lavaş ekmeği
nanereq *n* peksimet
nanesêlk *n* yufka
naneya derewîn *bot/nd* yaban nanesi
nanêcûcîkê *bnr* nanê çûkê
nanê çûcê *bot/nd* çoban dağarcığı
nanê fîtarê *nd* iftar yemeği
nanê hindokan *nd* bisküvi
nanê hişk *nd* peksimet
nanê mîrçikan *bot/m* çoban çantası (*Capsella*
bursa pastoris)
nanê pêxember mısır
nanê pişêfkê *nd* gözleme, gözleme ekmeği
nanê sêlê *m* 1. yufka etmek 2. bazlama, baz-
 lamaç, gözleme ekmeği
nanê şevî *nd* bayat etmek
nanê tewikî *m* katner (ekmeği)
nanfiroş *nd/nt* 1. ekmeççi (satan kimse) 2. ek-
 meççi (ekmek satılan yer)
nanfiroşî *m* ekmeççilik
nangenim *rd* yalaka, yaltak
nangenimî *m* yalakalık, yaltaklık
nangenimîkirin *m* yalakalık yapma, yağçılık
 yapma
nangenimî kirin *l/gh* yalakalık yapmak, yağ-
 cılık yapmak
nanermî *m* yalakal, yaltak
nanermîkirin *m* yalakalık yapma, yağçılık
 yapma
nanermî kirin *l/gh* yalakalık yapmak, yağçı-
 lık yapmak
nanermîti *m* yalakalık, yaltaklık
nangir *n* iri taneli ürün veren toprak
nangiranî *m* kıtlık, gıda kıtlığı
nanheram *rd* nankör
nanheramî *m* nankörlük

nanik (I) *n* bir karasaban elemanı
nanik (II) *n* küçük ekmek
nanik *m* petek (bal mumu yuvacıklar toplulu-
 ğu) ~a **hingiv** arı dalağı
nanikê çûcê *bot/nd* kuş ekmeği, çoban dağar-
 cığı (*Thlaspi*)
nanikê hêjîran *nd* incir ezmesi
nanikê hêkê *nd* lokma
nanikê hingiv *nd* petek (bal mumu yuvacıklar
 topluluğu)
nanikê tawê *nd* tavada yağda yapılan bir tür
 börek
nanîk *m* nanik
nankor *rd* nankör
nankorane *rd/h* nankörce
nankorî *m* nankörlük
nankorkî *rd/h* nankörce
nankwîsik *bot/m* acımsı bir tadı olan bitki türü
nano *rd* yiyip içmekten başka bir şeye yara-
 mayan
nanofiro *m* etmek ve ayran aş
nano kirin *l/gh* argo beslemek
nanotîrî *bnr* nanûtîrî
nanotî *m* adı kötüye çıkma
nanoziko *m* 1. azık 2. *h* karın tokluğuna (karın
 tokluğuna yetecek kadar)
nanpêj *nd/nt* 1. ekmeççi (ekmek pişiren) 2. fi-
 rıncı (fırında çalışan, etmek yapan) 3. aşçı
nanpêjgeh *m* fırın
nanpêjî *m* 1. ekmeççilik 2. fırıncılık 3. aşçılık
nanşêlk *m* yufka etmek
nanûtîrî *m* 15 eylülde başlayıp iki hafta kadar
 sürüyor; bu dönemde üzüm boldur, ayreten
 çoban ve sığırtmaçların antlaşmaları bu dö-
 nemde sona eriyor.
nanûzik *h* karın tokluğuna
nanxane *m* ekmeçhane
nanxur *nd/nt* sığıntı, yanaşma ~ **û avxur** *nd/nt*
 yanaşma, uşak
nanxurî *m* sığıntılık, yanaşmalık
nanxweşk *n* ince irmikten yapılan bir tür ek-
 mek
nanzik *m* azık, karın tokluğuna yetecek kadar
nanzikî *h* karın tokluğuna
nap *m* tırnak, tırnak ucu
napalm *m* napalm
napandî *bnr* nependî
napavêj *rd* tırmıklayıcı
napbûn *m* tırmıklanma
napbûn *l/gh* tırmıklanmak
naperest *fel* *nd/rd* yokçu, nihilist
naperestî *m* yokçuluk, nihilizm
naperok *m* 1. tırnak, pençe 2. tırmık (tırnak
 beresi)
naperokkirin *m* tırmıklama
naperok kirin *l/gh* tırmıklamak
naperûck *m* 1. tırnak, pençe 2. tırmık (tırnak
 beresi)
naperûckdan *m* tırmalama

naperûçk dan *l/gh* tırmalamak
naperûçkdayîn *rd* tırmalayış
naperûçkkirin *m* tırmalama
naperûçk kirin *l/gh* tırmıklamak
naperûşk *m* 1. tırnak, pençe 2. tırmık (tırnak beresi)
naperûşkirin *m* tırmalama
naperûçk kirin *l/gh* tırmıklamak
naperûçkkirî *rd* tırmıklanmış olan
napirandin *m* pençeleme, tırmalama
napirandin *l/gh* pençelemek, tırmalamak
napirandî *rd* tırmalamış olan
napkirin *m* tırmıklama, tırmalama
nap kirin *l/gh* tırmalamak, tırmıklamak
napkirî *rd* tırmalamış, tırmıklanmış olan
naprok *m* 1. tırnak, pençe 2. tırmık (tırnak beresi)
naprûçk *m* 1. tırnak, pençe 2. tırmık (tırnak beresi)
naprûçkkirin *m* tırmalama, tırmıklama
naprûçkî kirin *l/gh* tırmalamak, tırmıklamak
napuxte *rd* olgun olmayan
neq *n* boyun
naqete *rd* ölmezoğlu * **ev qumaş naqete** *ye* bu kumaş ölmez oğlu
naqor (I) *m* bir balık türü
naqor (II) *zo/m* ağaçkakan (Picus)
naqos *n* çan, ağaçtan çan * **naqosê dêrê** kilise çanı
naqûr *m* bir enstrüman adı
naqûs *bnr* naqos
nar (I) *n* ateş
nar (II) *bnr* hinar
nar (III) *rd* narin
narcil *m* Hint cevizi
nardin *m* sezme
nardin *l/gh* sezmek
nardî *m* sezgi
nardîn *bot/m* nardin (Eryngium campestre)
narewan *bot/m* kayın (ağacı) (Fagus orientalis)
narê *nd* bir halay adı
nargil *bot/m* 1. hindistan cevizi (Cocos nucifera) 2. hindistan cevizi (bu ağacın yemişi)
nargile *m* nargile
narinc *bot/m* 1. turunc 2. turunc (bu ağacın portakala benzeyen suyu acımtırak meyvesi) 3. portakal
narincat *m* nezaket
narince *m* el bombası
narinciye *bot/m* narenciye, turuncgiller
narinci *rd* turuncu, turunc rengine olan
narincilok *m* el bombası
narincok *m* el bombası ~a **destan** el bombası
narîn *rd* 1. narin, yepelik, zarif 2. narin, nazik 3. ince, zarif (düşünce, duygu veya davranış bakımından insanın sevgi ve saygısını kazanan) * **mîrovekî narîn** ince bir insan
narîne *m* halay adı

narîni *m* 1. narinlik, zariflik 2. incelik, zerafet 3. narin, zarif * **bejna narîni** zarif bir vucüt
narkotik *m* narkotik, uyuşturucu (uyuşturan madde)
narkotizm *m* narkotizm
narkoz *bj/m* narkoz ~ **dan** (yekî) narkoz yapmak
narkozvan *nd/nt* narkozcu
narkozvanî *m* narkozculuk
narok *bot/m* nar
narsisist *rd* narsisist, özsever
narsisizm *m* narsisizm, öz severlik
narsist *nd/nt* narsist, özsever
narsizm *m* narsizm, özseverlik
narvîn *m* kader
nas (I) *fel/m* nas, doğma
-nas (II) *rz/m* isimden isim türetme soneki * **maf+nas** hukukçu
nas (III) *n* 1. tanidik 2. *rd* tanidik, aşına, bildik (önceden bilinen, görülen) 3. tanış ~ **kirin** tanımak (ji dûr ve) ~ **kirin** giyaben tanımak * **ez keça xaltiya we me, ez we ji dûr ve nas dikim** ben teyzenizin kızılım, sizi giyaben tanyorum ~ **û dost eş dost ~ê (yekî) derketin** tanıdığı çıkmak ~ê **hev derketin** 1) tanidik çıkmak, bildik çıkmak 2) tanış çıkmak
nasan *m* 1. tanıma 2. tanı, teşhis
nasandar *rd* tanımlayan
nasandin *m* tanıtmak, tanıştırmak
nasandin *l/gh* tanıtmak
nasankirin *m* tanılama
nasan kirin *l/gh* tanılamak
nasat *rd* sade olmayan
nasbar *rd* tanınan
nasbûn *m* tanınma
nas bûn *l/gh* tanınmak
nasbûnî *m* tanışıklık
nasbûyî *rd* tanınmış
nasbûyîn *m* tanış
nasdan *m* tanıtmak
nas dan *l/gh* tanıtmak
nasdar *rd* 1. tanınan 2. tanımlayan
nasdarbûn *m* tanınma, parlama (ün, san kazanma)
nasdar bûn *l/gh* tanınmak, parlamak (ün, san kazanmak)
nasdarî *m* 1. tanınma 2. tanışıklık
naser *nd/nt* uzman ~ê **kompiturê** bilgisayar uzmanı
naserbûn *m* uzmanlaşma
naser bûn *l/gh* uzmanlaşmak
naserî *m* uzmanlık ~ya **kompiturê** bilgisayar uzmanlığı
nasik *nd/rd* tamdik
nasikber *rd* tanidik
nasir *m* nasır ~ **girtin** nasır bağlamak (veya tutmak)
nasirgirtin *m* nasırlanma, nasır bağlama

nasir girtin *l/gh* nasırılanmak, nasır bağlamak

nasirgirtî *rd* nasırlı, nasır bağlamış olan

nasirî *rd* nasırlı, nasırlaşmış olan

nasirîbûn *m* nasırılanma

nasirî bûn *l/gh* nasırılanmak, nasırlaşmak

nasîya xwe dan hev *l/bw* tanışmak

nasî *m* tanışma ~**ya xwe dan (yekî)** biriyle tanışmak

nasîn *m* 1. tanıma, tanıyış 2. tanıma (daha önce görmüş olma, ilişkisi bulunma, bilme) 3. tanıma (bir kimse veya şeyle ilgili doğru ve tam bilgisi bulunma) 4. tanıma (bilip ayırma, seçme, ayırt etme)

nasîn *l/gh* 1. tanımak 2. tanımak (daha önce görmüş olmak, ilişkisi bulunmak, bilmek) * **ew van deran dinase** buraları tanıyor 3. tanımak (bir kimse veya şeyle ilgili doğru ve tam bilgisi bulunmak) * **te hîna jî mirov ne-nasîne** sen insanları hâlâ da tanıyamamışsın 3. tanımak (bilip ayırmak, seçmek, ayırt etmek)

nasîner *nd/nt* 1. tanıştıracı, takdimci 2. tanıtmacı 3. *rd* tanıtıcı

nasînerî *m* 1. tanıştıricılık, takdimcilik 2. tanıtmacılık 3. tanıtıcılık

nask *m* birden bire başlayan sızı

nasker *rd* taniyan

naskirin *m* 1. tanıma, tanıyış 2. tanıma (daha önce görmüş olma, ilişkisi bulunma, bilme) 3. tanıma (bir kimse veya şeyle ilgili doğru ve tam bilgisi bulunma) 4. tanıma (bilip ayırma, seçme, ayırt etme) 5. yakalmak (belirlenmek, anlamak)

nas kirin *l/gh* 1. tanımak 2. tanımak (daha önce görmüş olmak, ilişkisi bulunmak, bilmek) * **ew van deran nas dike** buraları tanıyor 3. tanımak (bir kimse veya şeyle ilgili doğru ve tam bilgisi bulunmak) * **te hê jî mirov nas nekirine** sen insanları hâlâ tanıyamadın 4. tanımak (bilip ayırmak, seçmek, ayırt etmek) * **piraniya ajalan giyayên ku dê ziyânê bide wan ji hev nas dikin** hayvanların çoğu kendilerine zarar verecek otları tanır 5. yakalmak (belirlenmek, anlamak) * **zeafîyeta wî nas kiribû** onun zayıf damarlarını yakalamıştı

naskirî *nd/rd* 1. tanıdık 2. tanınan, namlı 3. tanınan, tanınmış, popüler

nasname *m* 1. kimlik (kim olduğunu tanıttıran belge) * **li nasnameya me gîşkan nihêrtin** hepimizin kimliğini kontrol ettiler 2. kimlik belgesi, kimlik kartı

nasnav *m* 1. unvan 2. mahlas, takma ad

nasnebûn *m* tanınmama, bilinmeme

nasnebûyî *rd* adı belirsiz

nasnekirin *m* 1. tanımama 2. yabancı olma

nas nekirin *l/gh* 1. tanımamak 2. yabancı olmak

nasnîşan *m* unvan

Nasranî *rd* (Hz. İsan'ın doğduğu Nasıra köyünün adından) Nasranî

Nasranîfî *m* Nasranîlik

nasût *m* madde, metal

nasûti *rd* maddî

nasyar *nd/rd* 1. tanıdık 2. tanınan, namlı 3. popüler (her kesin tanıdığı)

nasyarbûn *m* tanınma

nasyar bûn *l/gh* tanınmak

nasyarî *m* tanışıklık

nasyarkirin *m* tanıma, tanıştırma

nasyar kirin *l/gh* tanıtmak, tanıştırmak

nasyonal *rd* nasyonal

nasyonalist *rd* nasyonalist

nasyonalizm *m* nasyonalizm

naşiyane *rd/h* toyca, çaylakça, cahilce

naşî *rd* 1. toy, torlak 2. toy, acemi (zihnin bakımında yeterince gelişmemiş) 3. tecrübesiz, deneyimsiz

naşîbûn *m* cemileşme

naşî bûn *l/gh* acemileşmek

naşîkî *rd/h* toyca, çaylakça

naşîn (I) *rd* toy, torlak

naşîn (II) *m* gömülme, dehnolunma, defnedilme

naşîn *l/gh* gömülme, dehnolunmak, defnedilmek

naşînî *m* toyluk

naşît *rd* 1. toy, çaylak 2. acemi (gençliği sebebiyle görgüsüz ve beceriksiz olan) 3. acemi, acemi çaylak, deneyimsiz (işinde, mesleğinde ilerlememiş olan)

naşîfî *m* 1. toyluk 2. acemilik, çaylaklık 3. acemilik, deneyimsizlik ~ **kirin** 1) toy davranmak 2) acemilik etmek ~ **kişandin** acemilik çekmek

naşîtkî *h* 1. toyca 2. acemice

naşor (I) *n* ince tiftik parçası

naşor (II) *zo/n* tırtıl

naştayî *m* kıtlık

naştîn *m* 1. gömme, gömmüş (toprakla örtme)

2. gömme, defnetme (ölüyü gömme)

naştîn *l/gh* 1. gömmek (toprakla örtmek) 2.

gömmek, defnetmek

naştî *rd* 1. gömme * **kuweta naştî** gömme

banyo 2. gömük 3. gömülü, metfun

nat wj/m naat

natîf *m* yara fitili

natîqa *m* natika

natîr *m* natır

natîrî *m* natırlık

nativizm *m* nativizm

nator *nd/nt* bekçi, bağ bekçisi ~**ê şevê** gece bekçisi

natorî *m* bekçilik ~ **kirin** bekçilik etmek

natron *m* natron

naturalist *rd/nd* naturalist, doğalcı

naturalizm 1. naturalizm (sanat akımı olarak)

2. *fel* naturalizm, doğalcılık

naturel *rd* natürel

naturist *nd/rd* natürist, doğacı

naturizm *fel/m* natürizm, doğacılık

naturmort *m* natürmort

natuvizm *psi/m* doğuştancılık

natûq *rd* natuk (düzgün, güzel ve kolaylıkla söz söyleyen)

nav (I) *rz/m* isimden isim türetme öneki * **nav+neteweyî** uluslar arası

nav (II) *n* 1. ad, isim * **navê xwe ji min re bibêje** adını bana söyle 2. ad (ün, nam, şöret) 3. ad, isim (kişi, insan) * **navên nû tev-lî rojnameyê bûn** yeni isimler gazeteye katıldı 4. sıfat (bir kimsenin toplum içindeki sıfatı) * **ez bi navê hevaltiyê vî tiştî ji te dixwazim** arkadaş sıfatıyla bunu senden istiyorum 5. *mec* imza (herhangi bir dalda ün yapmış yazar, sanatçı) * **di kovarê de navên navdar jî hene** dergide ünlü imzalar da var ~ **bi dû xwe xistin** ünlenmek, nam salmak ~ **dan 1**) ad vermek (bir işi kimin yaptığını söylemek) 2) ad yapmak, isim yapmak, ün kazanmak, nam almak 3) adı çıkmak (hakkı olmayan bir ün kazanmak, haksız ün kazanmak) ~ **danîn ser** ad koymak ~ **di xwe dan** meydan okumak ~ **gotin** ad vermek (bir işi kimin yaptığını söylemek) * **bi ser min de neyên ez nav nabêjim** üzerine varınayın ad vermem ~ **girtin** ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak) ~ **hatin kişandin** ad çekilmek ~ **heye lê ew tune ye** ismi var cismi yok (adı olmasına rağmen görevini, etkinliğini yerine getirmeyen) ~ **hildan** anmak, zikretmek, -den bahsetmek * **ditirse ku navê nexweşinê hilde** hastalığın adını anmaktan korkuyor ~ **ji xwe berdan** ad yapmak, isim yapmak, ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak), (bir alanda) ün kazanmak ~ **ketin ser (yekî)** adı çıkmak ~ **kirin** (an jî **xistin**) **ser xwe** yapacağına dair söz vermek veya yapacağını ilan etmek ~ **kişandin** ad çekmek ~ **lê danîn 1)** ad koymak 2) ad takmak ~ **lê hatin danîn** adı konulmak, adlandırılmak, adı verilme ~ **lê hatin kirin** ad almak, ad konulmak, adlandırılmak ~ **lê kirin 1)** ad koymak 2) ad takmak ~ **li (yekî) danîn** (birine) ad koymak, ad takmak ~ **li (yekî) kirin** (birine) ad koymak, ad takmak ~ **û deng** ad, şan şöret, ün ~ **û deng dan** nam vermek (veya salmak), ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak), ünlenmek, şan vermek, meşhur olmak ~ **û dengê (yekî) belav bûn** nam salmak, şöret salmak ~ **û dengê (yekî) derketin** şöret salmak ~ **û dengê (yekî) li dinyayê belav bûn** şöhreti dünyayı tutmak ~ **û dengê (yekî) li dinyayê birin** namı nişanı kalmamak ~ **û niç** bayramlık ad, kötü ün ~ **û nişan** adı sanı ~ **û nişana (yekî)** adı sanı

(bi) ~ **û nişana xwe** adıyla sanıyla ~ **û nûç** bayramlık ad, kötü ün ~ **û nûçik 1)** bayramlık ad 2) sıfat (bir kimsenin toplum içindeki sıfatı) ~ **û nûç pê ve danîn** ad takmak ~ **vedan** ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak) ~ **ekî Xwedê (jî) star e** sır saklamayı bilmek gerek ~ **ê (yekî) aşkera kirin** adını vermek (birinin adını bildirmek) ~ **ê (yekî) belav bûn** adı duyulmak (tanınmak) ~ **ê (...)** **bi bir anîn** adını anmak ~ **ê (...)** **bi bir neanîn** adını anmamak ~ **ê (yekî) bi dînî derketin** adı deliye çıkmak ~ **ê (yekî) bi xerabî derketin** adı kötüye çıkmak ~ **ê (yekî) bi xerabî derxistin** adını kirletmek (veya lekelemek), adını kötüye çıkarmak ~ **ê (...)** **bihurîn** (borîn an jî **derbas bûn**) adı geçmek * **pirtûka ku li jorê navê wê bihurî** yukarda adı geçen kitap ~ **ê (yekî) bilind kirin** (birini) göklere çıkarmak ~ **ê civatê** (an jî **komê**) *rz* topluluk adı ~ **ê cûredar** cins isim ~ **ê (yekî) dan (...)** adını vermek (biri tarafından salık verildiğini söylemek) * **navê min bidê, wê ji te re bibe alîkar** adımı ver o sana yardımcı olur ~ **ê (...)** **dan ser xwe** kendine ... süsü vermek * **navê şoreşgeriyê daye ser xwe** kendine devrimci süsü vermiş ~ **ê (yekî) dan zanîn** adını vermek (birinin adını bildirmek) ~ **ê (...)** **derbas bûn** (bihurîn an jî **borîn**) adı geçmek, ismi geçmek * **pirtûka ku li jorê navê wê derbas bû** yukarda adı geçen kitap ~ **ê (yekî) derbasî (...)** **bûn** adı geçmek, adı yazılmak * **navê wê derbasî dîroka têkoşînê neteweyî yên cihanê bû** adı dünya ulusal kurtuluş mücadelesi tarihine geçti ~ **ê (yekî) derketin 1)** ad yapmak (bir alanda) ün kazanmak 2) adı çıkmak (haksız ün kazanmak) 3) adı çıkmak, adı kötüye çıkmak, çavlanmak, dillere düşmek (kötü bir ün kazanmak) * **ne zîlamekî xerab e, lê carekê navê wî derketiye** kötü adam değil, ama bir kere adı çıkmış ~ **ê (yekî) derxistin** ünlendirmek ~ **ê diya xwe ji bir kirin** kim olduğunu bile unutmak ~ **ê dîko Elî Evdîrehman e** koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler ~ **ê (...)** **gotin** ad vermek (bir işi kimin yaptığını söylemek) ~ **ê gur derketiye bi notî** kurtun adı bir kere yirtıcılığa çıkmış ~ **ê (yekî) hatin dayîn** adı verilme ~ **ê (yekî) hebûn** adı olmak ~ **ê hevedudanî** birleşik isim ~ **ê (...)** **heye** adı var ~ **ê (tiştêkî) heye lê ew bi xwe tune ye** ismi var cismi yok (adı edilen kimse veya şeyin gerçekte var olmadığı anlatır) ~ **ê (...)** **hîlnedan** adını ağzına almamak ~ **ê (yekî) ji dinyayê rakirin** adını dünyadan silmek ~ **ê (yekî) ji navê birandin** (an jî **rakirin**) silmek (ortadan kaldırmak, yok etmek veya gidermek) * **navê wî ji cihana siyasetê rakir** adını siyaset dünyasından sildi ~ **ê**

(yekî) ketin (...) (bir işe) adı karışmak * navê wî jî ketiyê vê bûyera diziyê bu hursızlık olayına adı da karışmış ~ê (yekî) ketin defteran kara listeye girmek ~ê (yekî) kirin kutikê adını kütüğe geçirmek ~ê komê rz topluluk adı ~ê (yekî) lekedar kirin adını kirletmek (veya lekelemek) ~ê (...) lê danîn birinin adını bir başkasına koymak ~ê (yekî) lê hatin nivîsandin adı geçmek, adı yazılmak * navê wê derbasî dîroka têkoşînê neteweyî yê cihanê bû adı dünya ulusal kurtuluş mücadeleleri tarihine geçti ~ê (yekî) lê kirin ismini yazmak ~ê (yekî) lê nivîsandin ismini yazmak ~ê (wan) li hev bûn adları aynı olmak ~ê (wan) li hev danîn adları aynı koymak ~ê (yekî) li ser zimanê min bû adı dilimin ucundaydı ~ê (yekî) man adı kalmak * ew mir, navê wî ma o öldü adı kaldı ~ê (yekî) nehatin hildan adı bile okunmamak ~ê (yekî) nehatin ser zar û zîmanan esamisi okunmamak ~ê nenêrbaran rz soyut isim ~ê (...) pê re bûn adı üstünde ~ê (yekî) pê xara kirin adına kara sürmek, birine zifos atmak ~ê (yekî) raghiandî adını vermek ~ê razber (an jî nenêrbaran) rz soyut isim ~ê şûştinê kirin serê suya göstermek (hafifçe yıkamak) ~ê te bi xêr adını bağışlamak * navê te bi xêr? adını bağışlar mısın? ~ê (yekî) tune bûn adı bile okunmamak ~ê we bi xêr? adını bağışlamak * navê we bi xêr? adını bağışlar mısın? ~ê (yekî) winda bûn adı bile okunmamak ~ê (yekî) winda kirin (birine) kara leke sürmek ~ê wî tiştî lê danîn adını koymak ~ê xerab hatin ser (yekî) adlanmak, kötü ün kazanmak ~ê xwe heq kirin adını taşımak (sahip olduğu adın sorumluluğunu yüklenmiş olmak) ~ê xwe lê danîn birine kendi adını koyunak (veya vermek) ~ê xwe winda kirin altn adını bakır etmek ~ê xwe-ser özel isim ~ên pêreyî yê navdêrî û rengdêrî ad ve sıfat yan cümleleri

nav (III) m 1. iç, dahil (herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dış karşıtı) * erebe di nava zewiyê de bihurî araba tarlanın içinden geçti dahil * kesê ku di nava bajê de kar dikin şehrin dahilinde iş yapanlar 2. iç (oyunak olan veya oyuk sayılan şeylerin boşluğu) * te li nava sendirûkê jî mêze kir? sandığın içine de baktın mı? 3. iç (cisimlerin yüzeyleri arasında kalan her nokta) * nava textê riziya-ye tahtanın içi çürümüş 4. iç (toplu bir durumda bulunan; kimse veya nesneler arasında bulunan kimse veya nesne) * di nava her civakê de çawa ku mirovinê baş hene wisan ên xerab jî hene her toplumun içinde iyi insanlar olduğu gibi kötülere de var 5. iç (kabuğu olan veya dışı kabuk durumunda

bulunan yiyeceklerde kabuğun sardığı bölüm) * nava zebeşê karpuzun içi 6. iç (mide, bağırsak, karın) 7. iç (akıl, gönül, irade gibi insanın manevî varlığını oluşturan şeylerden her biri) * ew kêf û şeqa di nava min de içimdeki o sevinç 8. iç (bir ülkede, şehirde, toplulukta vb. de olan veya yapılan) * têkilîyên nava malbatê aile içi ilişkiler 9. kucak, iç (herhangi bir durumun veya şeyin sınırlarının arası) * em di nav deryayê de ne denizin kucagındayız 10. bel (göğüsle karın arasında daralmış bölüm) * nava wê zirav e belini ince 11. rd iç (iki veya ikiden çok şeyde merkeze daha yakın olan) 12. orta (iki uçtan eşit uzaklıkta olan yer) * nava meydanê meydanın ortası * tam li navê xîst tam ortasından vurdu 13. orta (topluluk içinde, arasında) * em di nav xwe de li ser meseleyê mijûl bibin meseleyi ortamızda konuşalım 14. rd orta (her iki yanda kendi türünden eşit sayıda nesneler bulunan) * qata navê orta kat 15. göbek, orta (bahçe, halı, tavan, tepsi gibi şeylerin orta kısmı) * neqşê nava xaliyê xweşik e halının göbeğindeki nakış güzel 16. mec öz, zübde * qeyrana bera di nava şirketê bi xwe de ye asıl kriz şirketin özünde ~ derpê tije kirin 1) donuna yapmak (veya doldurmak) 2) donuna yapmak, donuna doldurmak (çok korkmak) ~ dilê (yekî) qetîn yüreğinin yağı (veya yağları) erimek (çok korkmak) ~ jê stendin bel kundesî (güreşte) ~ lê qetandin paniğe vermek ~ li xwe qetandin gırtlak patlatmak ~ û dilê (yekî) hatin xwarê 1) içi dışına çıkmak (kusmaktan rahatsız olmak) 2) içi dışına çıkmak (bir taşta, kötü yol sebebiyle çok sarsılıp kusmak) ~ û dilê (yekî) li hev xistin içi dışına çıkmak (bir taşta, kötü yol sebebiyle çok sarsılıp kusmak) ~ û dilê (yekî) perpiştin 1) bağı yanmak (çok acı duymak) 2) içini kemirmek ~ û dilê (yekî) pê eşandin içini sıkamak ~ û dilê (yekî) qul kirin bağırnı delmek * van tiştên qewimîn nav û dilê min qul kirin bu olanlar bağırnı deldi ~ û dilê (yekî) sewitîn bağı yanmak (çok acı duymak) ~ û dilê (yekî) ricifin içi titremek ~a (tiştêki) bihurîn içi geçmek ~a (yekî) çûn içi gitmek, içi sürmek, sürmek (ishal olmak) * nava min diçe karnım sürüyor ~a derpê tije kirin donuna etmek, altına etmek (veya kaçırarak) ~a dil kirin tepetep yüreği çarpmak (merak, korku, kaygı gibi duygular sebebiyle beliren tedirginlik) ~a dilê (yekî) çar gopal lê xistin (an jî dan) 1) kalbi küt küt atmak 2) üç buçuk atmak ~a dilê xwe rihet kirin içindekini kusmak ~a dilê (yekî) tepîn bûn tedirgin olmak ~a dilê (yekî) xwendin içinden geçeni anlamak, mektubu dışında oku-

mak ~a (yekî) ferihîn yüreği ürpermek ~a (yekî) gotin tirk içi hop etmek ~a (yekî) ketin göbeği düşmek ~a (yekî) kirin gulpe-gulp içi vık vık (fık fık) etmek ~a (yekî) kirin reperep içi vık vık (fık fık) etmek ~a (yekî) kirin tirkînî (an jî terpînî) 1) içi cız etmek 2) içi hop etmek ~a lavlavkê karınca belli (beli çok ince olan) ~a (yekî) qetandin ödünü koparmak ~a (yekî) qetîn ödü kopmak, yüreği ürpermek ~a te bi hêka kurkê be iç hastalığına yakallanıp derman bulmayasın ~a (yekî) teqandin ödünü koparmak ~a (yekî) teqîn ödü patlamak ~a wan canê-canê bûn içli dişli olmak, yağlı ballı olmak ~a wan xweş û bêş bûn içli dişli olmak, yağlı ballı olmak ~a xwe rêtin içini dökmek ~a xwe vala kirin içini açmak, içini boşaltmak, içini dökmek

nav (IV) m 1. ara (iki şeyi birbirinde ayıran uzaklık, açıklık, aralık, mesafe) 2. ara, esna, aralık (iki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran zaman, vakit, fasıla) * wê navê em ne li wir bûn o aralar orda değildik * di vê navê de bu arada * ez wê navê nexweş bûm o aralık hastaydım * wê navê o esnada 3. ara (kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan ilgisi) * nava min û wê ne xweş e onunla aramız iyi değil 4. ara (toplu bulunan nesnelerin veya kimselerin içi) * di nav me de biyanî hene aramızda yabancılar var ~a (wan) canêcanê bûn aralarından su sızmak ~a (wan) çekirin ara bulmak, arayı yapmak ~a (wan) neman araları açık (veya bozuk) olmak * nava me nemaye aramız bozuk ~a (wî) û (yekî) ne xweş bûn (bir şeyle) arası hoş (veya iyi) olmamak ~a (wî) û (yekî) tune bûn (bir şeyle) arası hoş (veya iyi) olmamak (di) ~a wan de ji vir û çiyayekî ferq hebûn aralarından dağlar kadar fark olmak (ji) ~a (wan) vekişin aradan çekilmek ~a wan partî bûn aralarında hizipçilik olmak ~a wan tune bûn (bir kimseyle) arası olmamak ~a wan xweş bûn araları iyi olmak ~a wan xweş e araları iyi ~a (wan) xera bûn araları bozulmak, araları açılmak ~a (wan) xera kirin aralarını bozmak, aralarını açmak ~a (wan) xweş kirin arayı yapmak ~a xwe û (yekî) çekirin arayı yapmak ~a xwe û (yekî) xweş kirin arayı yapmak

nava birîyan nd belce (iki kaş arası)

nava çilan nd karakış

nava darê nd çekirdek (ağaçlarda soyulmayan bölüm)

nava diran ant/nd diş özü

nava rojê h güpegündüz

navajo ps/m iç güdü

navajodar rd iç güdülü

navajoyî rd iç güdüsel

navandin m 1. adlandırma, isimlendirme 2.

imzalama, parafe etme

navandin l/gh 1. adlandırmak, isimlendirmek

2. imzalama, parafe etmek

navandî rd adlandırılmış, isimlendirilmiş

navbajaran rd şehirlerarası * telefona navbajaran şehirlerarası telefon

navbajarî rd şehirlerarası, kentlerarası

navbajarîn rd şehirlerarası

navban n iki dam arasındaki aralık

navbejnî rd orta boylu

navbend m 1. ara, aralık (iki şeyi birbirinde ayıran uzaklık, açıklık, mesafe) 2. ara (kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan ilgisi) * navbenda me xweş e aramız iyi

navber (I) m giriş, methal

navber (II) m 1. ara, aralık (iki şeyi birbirinde ayıran uzaklık, açıklık, mesafe) 2. ara, kesinti 3. ara (kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan ilgisi) * navbera min û wê ne xweş e onunla aramız iyi değil 4. ara (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi) 5. *sp* ara (haftaym) 6. *fiz* aralık (bir sesi bir başka sestten, kalına veya inceye doğru ayıran uzaklık) 7. *mzk* aralık (portenin paralel çizgileri arasındaki boşluk) 7. aralık, espas (harfler veya satırlar arasındaki açıklık) 8. ara, orta (topluluk içinde, arasında) * em di navbera xwe de li ser meseleyê mijûl bibin meseleyi ortamızda konuşalım ~ dan ara vermek, fasıla vermek ~ dan (tişteki) ara vermek, aralık vermek ~ dan danişînê celseyi tatil etmek ~ dan dibistanê okul tatil olmak, ara verilmek ~ dan rûniştanê celseyi tatil etmek ~ danê kesintiye uğratmak ~ ketin (...) kesintiye uğramak ~a (wan) çekirin ara bulmak ~a gerstêrkan (an jî hesareyan) gezegenler arası ~a rojgeranan gezegenler arası ~a wan xweş bûn araları iyi olmak ~a wan xweş e araları iyi ~a (...) xera bûn araları bozulmak ~a (...) xera kirin ara açmak, ara bozmak, kovculuk yapmak, aralarını bozmak ~a (wan) xweş kirin ara bulmak

navber (III) nd/nt 1. aracı 2. ara bulucu, aracı 3. aracı, tellâl (satışlarda aracılık eden kimse)

navbera birûyan nd belce (iki kaş arası)

navber dan l/gh ara vermek

navberdan m ara verme

navberdar rd aralıklı, espaslı (dizgide kelimeler, harfler veya satırlar arasında açıklığı olan)

navberdayîn m ara veriş

navberik m ara

navberî m 1. aracılık 2. ara buluculuk, aracılık ~ kirin 1) aracılık etmek 2) ara buluculuk etmek, aracılık etmek

navberk m ara

navberkî m aracılık

navbernav *n* ara başlık (gazetecilikte)
navbersernivîs *m* ara başlık (gazetecilikte)
navbertî *m* 1. aracılık, tellâlık 2. ara buluculuk, aracılık
navbeş *m* ara bölüm
navbeyn *m* 1. ara (iki şeyi birbirinde ayıran uzaklık, açıklık, aralık, mesafe) 2. ara, kesinti 3. ara (kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan ilgisi) * **navbeyna min û wê ne xweş** e onunla aramız iyi değil
navbeynî *m* aracılık ~ kirin aracılık etmek
navbeynkar *nd/nt* 1. aracı (üretici ile tüketici arasında alım satım konusunda bağlantı kuran ve bundan kazanç sağlayan kimse) 2. ara bulucu, aracı ~ **xistin navberê** aracı koymak
navbeynkari *m* 1. aracılık 2. ara buluculuk, aracılık ~ **kirin** 1) aracılık etmek 2) ara buluculuk etmek, aracılık etmek
navbêj *nd/nt* 1. aracı 2. ara bulucu, aracı
navbêjî *m* 1. aracılık 2. ara buluculuk, aracılık ~ **kirin** 1) aracılık etmek 2) ara buluculuk etmek, aracılık etmek
navbên *bnr* navbeyn
navbênçî *bnr* navbeynkar
navbênçîtî *bnr* navbeynkari
navbêrik *m* kürek kemikleri aralığı
nav bi dû ketîn *l/bw* ünlenmek
nav bi dû xistin *l/bw* ünlendirmek
nav bi dû xwe xistin *l/bw* ünlenmek
navbijvan *nd/nt* 1. ara bulucu, aracı 2. *sp* hakem
navbijvanî *m* 1. ara buluculuk, aracılık 2. *sp* hakemlik ~ **kirin** 1) ara buluculuk etmek, aracılık etmek 2) hakemlik yapmak
navbir (I) *m* meşe yaprağı yığını
navbir (II) *m* 1. aralık, geçenek, gezinti, koridor 2. ara bölme 3. bölme (büyük bir yeri veya alanı küçük oda veya kısımlara ayıran ince duvar veya tahta perde) 4. germe, perde, tahta perde * **navbira textîn** tahta perde 5. bölme (gemilerde) ~a **ji textan** (an **jî depan**) tahta perde ~a **malikan ant** karıncık çeperi
navbira malikan ant/nt karıncık çeperi
navbira textîn *nd* taraba, tahta perde
navbire *m* duvarı takviye için içli ve dışlı çepere çevre konan kiriş
navbihurî *nd* adı geçen
navborî *nd* adı geçen
navcivakî *rd* toplumlararası
navcîn *nd/nt* 1. aracı, ortacı 2. *rd* orta, vasat
navcîndar *nd/nt* aracı
navcînî *m* 1. aracılık, ortacılık 2. *rd* ortaca
navçal *mat/rd* konkav
navçalî *rd* konkavca
navçap *rd* orta çaplı
navçar *m* orta parmak, ortancı parmak
navçav *n* 1. belce (iki kaş arası) 2. yüz, surat

navçe (I) *rd* 1. orta boylu 2. orta (aşırılıklardan kaçınan, ılımlı, orta halli olan)
navçe (II) *m* 1. bölge 2. ilçe, kaza
navçebejn *torta* boylu
navçegêr *bnr* navçegir
navçegêrî *bnr* navçegirî
navçegîr *rd/nd* bölgeci
navçegîrî *m* bölgecilik
navçemk *m* iki su arası
navçeparêz *rd/nd* bölgeci
navçeparêzî *m* bölgecilik
navçeq *n* apış arası
navçeyî *rd* bölgesel
navçok *m* kasaba
navçûn *m* ishal olma
navçiçik *m* iki meme arasındaki kısım
navçî *nd/nt* aracı, arabulucu
navçîn (I) *rd* ara sınıf, orta sınıf
navçîn (II) *nd/nt* 1. aracı (üretici ile tüketici arasında alım satım konusunda bağlantı kuran ve bundan kazanç sağlayan kimse) 2. ara bulucu, aracı ~ **xistin navberê** aracı koymak
navçînî *m* 1. aracılık 2. ara buluculuk, aracılık ~ **kirin** 1) aracılık yapmak 2. ara buluculuk etmek, aracılık etmek
navçîtî *m* ara buluculuk, aracılık
navdan *m* ad alma, ad yapma, ünlenme, ün kazanma, nam salma, şöhrat bulma (veya kazanma)
nav dan *l/gh* ad almak, ad yapmak, ünlenmek, ün kazanmak, nam salmak, şöhrat bulmak (veya kazanmak)
navdank *rd* orta, vasat
navdar *rd* 1. ünlü, meşhur, adlı, isimli 2. tanınmış, şanlı ~ **bûn** meşhur olmak, üne kavuşmak ~ **kirin** meşhur etmek, ün kazandırmak
navdarbûn *m* ünlenme, ad alma, ün kazanma, şöhrat bulma (veya kazanma), meşhurlaşma
navdar bûn *l/gh* ünlenmek, ad almak, ün kazanmak, şöhrat bulmak (veya kazanmak), meşhurlaşmak
navdarbûyî *rd* ünlü, ün kazanmış olan
navdarbûyîn *rd* ünleniş, ad alma, ün kazanış, şöhrat buluş (veya kazanış), meşhurlaşma
navdarî *m* ünlülük, meşhurluk, şan şöhrat
navdayî *rd* 1. ünlü, meşhur, ün kazanmış olan 2. tanınmış ~ **bûn** ünlenmek, meşhur olmak, üne kavuşmak, nam almak ~ **kirin** meşhur etmek
navdayîbûn *m* 1. ünlenme, ünlü olma, nam salma, üne kavuşma 2. meşhurluk
navdayî bûn *l/gh* ünlenmek, ünlü olmak, nam salmak, üne kavuşmak
navdayîkirin *m* 1. sıfatlandırma 2. meşhurlaştırma
navdayî kirin *l/gh* 1. sıfatlandırmak 2. meşhurlaştırmak

navdayîn *m* ad alış, ad yapma, ünleniş, ün kazanış, nam salış, şöhrat bulma (veya kazanma)
navdeng *m* şan şöhrat, şöhrat
navdeng *rz/h* iç ses
navdengi *m* şan şöhrat
navder *m* 1. kapı eşiği 2. giriş, geçenek, koridor, antre
navderî *m* sofa
navderk *m* kapı eşiği
navderkî *rz/rd* orta çıkışlı (ses)
navdest *n* avuç içi
navdest kirin *l/gh* 1. elden vermek 2. elde etmek
navdest *m* yalpy (dağlık alanda düzlük yer)
navdewletan *rd* devletlerarası * **peymana aş-tiyê ya navdewletan** devletlerarası barış antlaşması
navdewletî *rd* devletlerarası
navdêr *rz/m* ad, isim ~a çûbüyî (an jî çêkirî) *rz* türemiş ad, türemiş isim ~a **girgîn** *rz* somut isim ~a **hevedudanî** bileşik isim ~a **jî navdêr çêbüyî** *rz* addan türeme ad, isimden türeme isim ~a **şênber** *rz* somut isim ~a **xurtkirî** *rz* pekiştirmeli isim * **hişk+e+hişk** sert sert
navdêra mê *rz/nd* dişil isim
navdêra nêr *rz/nd* eril isim
navdêra nêtar *rz/nd* nötr isim
navdêra pêkhatî *rz/nd* türetilmiş isim
navdêra sade *rz/nd* yalın isim
navdêra xwerûs *rz/nd* yalın isim, sade isim
navdil (I) *bnr* hinav
navdil (II) *nd* ciger yemeği
nav di xwe dan *l/bw* meydan okumak
navêbir *bnr* navbir (II)
navejeka cencerê *nd* döğme makinasının mesnetleri
navek *m* 1. merkez 2. orta, göbek 3. göbek (trafiği rahatlamak amacıyla kavşağın girişine yerleştirilen çember veya üçgen biçiminde ada) ~a **çiyê** dağın orta bölümü
navekiyî *fel/rd* nominalist, adcı
navekî *rd* 1. saymaca, itibarı 2. ortalama * **bi-hayê mal ê navekî** malın ortalama fiyatı * **çareseriyeke navekî** ortalama bir çözüm
navekîfî *fel/m* nominalizm, adcılık
navenc *rd* orta, vasat
navend *m* 1. merkez (herhangi bir yerin yönetim yeri) * **navenda saziyê** kurum merkezi 2. merkez (bir işin öğretildiği yer) * **navenda perwerdehiyê** eğitim merkezi 3. merkez (bir işin yoğun olarak yapıldığı yer) * **navenda pişesaziye** endüstri merkezi 4. merkez (belirli bir yerin ortası) * **navenda bajêr** şehir merkezi 5. iç merkez (depremin başladığı yer olarak kabul edilen nokta) 6. gelişme * **navenda romanê** romanın gelişme kısmı ~a **axaftinê** (peyivînê an jî **xeberdanê**) *ant* konuşma merkezi ~a **bangeşeyê**

propaganda merkezi ~a **belavkirinê** dağıtım merkezi ~a **çandê** kültür merkezi ~a **erdhejê** deprem merkezi ~a **giraniyê fiz** ağırlık merkezi ~a **hejekê** deprem merkezi ~a **hikûmetê** hükümet merkezi ~a **melerzê** (an jî **erdhejê**) deprem merkezi ~a **peyivînê** (an jî **xeberdanê**) *ant* konuşma merkezi ~a **pişesaziye** sanayi merkezi ~a **propagandayê** propaganda merkezi ~a **radiyoyê** radyo merkezi ~a **xeberdanê** *ant* konuşma merkezi
navendî *rd* merkezi
navendibûn *m* merkezileşme, merkezlenme (merkezi bir yönetime bağlanma)
navendî bûn *l/gh* merkezileşmek, merkezlenmek (merkezi bir yönetime bağlanmak)
navendîkirin *m* merkezileştirme
navendî kirin *l/gh* merkezileştirmek
navendkêş *fiz/rd* merkezi * **hêza navendkêşiyê** merkezcil kuvvet
navendkomî *m* merkezlenme
navendkomîbûn *m* merkezlenme
navendkomî bûn *l/gh* merkezlenmek
navendkomîbüyn *m* merkezleniş
navendparêz *rd* merkezi, merkeziyetçi
navendparêzî *rd* merkezcilik, merkeziyetçilik
navendrevî *fiz/rd* merkezkâç * **hêza navendreviyê** merkezkâç kuvvet
naveng *m* 1. merkez 2. ortam 3. ara, bölme
navengi *rd* merkezi
naverast *m* 1. orta * **rojhilata naverast** ortadoğu 2. merkez
naverok *m* 1. içerik 2. *ps* içerik 3. *man* zımnı
naverokî *rd* içerikli
navê *m* güreş
navê hevedudanî *rz/nd* birleşik isim
navê jê stendin *l/bw* belini kavramak
navê kombêj *rz/nd* topluluk ismi veya adı
navên razber *rz/nd* soyut isim
navên şênber *rz/nd* somut isim
navêr(I) *m* bölme, ara bölme
navêr (II) *rd* orta, vasat
navêr (III) *m* paravan
navêrî *rd* vasatı
navêş *m* 1. karın ağrısı 2. *bj* kolera
navêşî *rd* 1. ishali 2. kolerali
navêşibûn *l/gh* içi sürme, ishal olma, sürgün olma, makineyi bozma
navêşî bûn *l/gh* içi sürmek, ishal olmak, sürgün olmak, makineyi bozmak
navêşîkirin *mishal* etme
navêşî kirin *l/gh* ishal etmek
navê xwe deranîn *l/bw* ünlenmek
navê xwe derxistin *l/bw* ünlenmek
navgelan *nd* halklararası
navgir (I) *rd* ileri gelen, önü
navgir (II) *rz/m* iç ek, ara ek
navgiran *rd* ünlü, ileri gelen
navgirek *rz/m* iç ek, ara ek

navgirtin *m* ünlenme, ünlü olma, nam salına, meşhur olma

nav girtin *l/gh* ünlenmek, ünlü olmak, nam salmak, meşhur olmak

navgîn *m* 1. araç 2. araç, vasıta (kişiler veya nesneler arasında bağlantı sağlayan şey) 3. araç (bir şeye ulaşmak, bir şeyi elde etmek için yararlanılan kimse veya şey) 4. *mec* araç (bir sonuca ulaşmak için kullanılan şey) ~*ên ragihandinê* kitle iletişim araçları

navgîndar *rd* araçlı, vasıtalı

navgînên ragihandinê *nd* kitle iletişim araçları

navgînên peyitandinê *nd* tespit gereçleri

navgon *bnr* nogin

navgotî *nd* adı geçen

navguh *bnr* nogin

navgundî *m* salına (köyde halktan toplanacak para tutarını sağlamak için herkese biçilen pay)

navhalî *rd* orta halli

navhencî *rd* orta, vasat

navhevkirin *m* birbirine katma

navhev kirin *l/gh* birbirine katmak

navhilanîn *m* adını zikretme

nav hılanîn *l/gh* adını zikretmek

navhildan *m* adını zikretme

nav hildan *l/gh* adını zikretmek

navhilgir *rd* ad taşıyıcı

navhîncî *rd/nd* 1. orta, vasat 2. ortaca, orta büyüklükte (büyüklük ile irilik bakımında, üç nesne arasında sonda veya başta ikinci gelen)

navik (I) *m* 1. göbek (insan ve memelilerde göbek bağının düşmesinden sonra karının ortasında bulunan çukurluk) 2. *ant* göbek (dölütte, yumurtanın dölüt dışında kalan bölümlerle ilişkisini sağlayan organların çıktığı yer) 3. *bot* öz (bitkilerin kök, gövde ve dallarının boydan boya ortasında bulunan hafif, gevrek ve çoğu kez yunuşak bölümü) 4. göbek (bazı sebze ve meyvelerin ortası) ~*a* (zarok) *birîn* 1) (yeni doğan çocuğun) göbeğini kesmek 2) (biri ötekinin) eline doğmak ~*a* *diya* (yekî) *birîn* (biri ötekinin) eline doğmak ~*a* (yekî) *ketin* göbeği düşmek ~*a* *kezebê* kara ciğer göbeği ~*a* (yekî) *pê* ve *bûn* göbeğinden bağlı olmak ~*a* *wan* *bi hev re birîne* göbeği biriyle bağlı (veya beraber kesilmiş)

navik (II) *m* 1. iç (kabuğu olan veya dışı kabuk durumunda bulunan yiyeceklerde kabuğun sardığı bölüm) * *navika nan* ekmek içi * *navika zebeşê* karpuz içi 2. iç (pirinç, soğan ve baharatla hazırlanan, dolma gibi yemeklerde kullanılan karışım) 3. eşek (elma, armut, ayva gibi meyvelerin yenmeyen iç bölümü) 4. çekirdek (ağaçlarda soyulmayan bölüm) ~*a* *darê* çekirdek ~*a* *mêweyê* (an jî *fêkiyê*) meyve içi

navika erdê *ast/nd* yer çekirdeği

navika kezebê *nd* karaciğer göbeği

navika nan *nd* ekmek içi

navinc *m* 1. orta, vasat 2. orta * *xwendina navincî* orta öğrenim 3. orta (eğitimde zayıf ile iyi arasındaki not) * *di ezmûnê de nota navinc stand* imtihanında orta aldı

navincî (I) *rd* 1. orta, vasatî 2. orta, orta dereceli * *karmendeke ji radeya navincî* orta dereceli memur 3. *mat* kenar ortayı

navincî (II) *nd/ht* aracı

navincîtî *m* aracılık ~ *kirin* aracılık etmek

navincîpîleyî *rd* orta dereceli

navisandin *m* uyutma

navisandin *l/gh* uyutmak

navisîn *m* uyuma

navisîn *l/gh* uyumak

navîş *bnr* navîş

navîdar *rd* namdar, ünlü, angin

navîk *m* 1. orta (her iki yanda kendi türünden eşit sayıda nesneler bulunan) * *tîliya navîkê* orta parmak 2. orta (iki şeyin ortası) * *ez dê di navîkê de rûnê* ben ortaya oturacağım

navîn (I) *m* merkez

navîn (II) *rd* 1. orta (aşırılıklardan kaçınan, ılımlı, orta halli olan) 2. orta (her iki yanda kendi türünden eşit sayıda nesneler bulunan) * *tîliya navîn* orta parmak 3. orta, vasat 4. orta, ara (iki şeyin arası) * *têkeve navîna me* ortamıza gir 5. *nd/rd* ortanca (yaş bakımında üç kardeşin büyüğü ile küçüğü arasında bulunan) * *xwişka wî ya navîn hati-bû mala me* ortanca kardeşi bize gelmişti

navîn (III) *m* 1. adlanma 2. imzalanma, parafte edilme

navîn *l/gh* 1. adlanmak 2. imzalanmak, parafte edilmek

navîngeh *m* orta saha

navînî *rd* ortalama, ortalama

navînîkirin *m* ortalama yapma

navînî kirin *l/gh* ortalama yapmak

navîş *m* 1. imza * *di dawîya nameyê de navîş-a wê hebû* mektubun sonunda imzası vardı

2. imza (imzalama işi)

navîşandin *m* imzalamak

navîşandin *l/gh* imzalamak

navîşbûn *m* imzalanma

navîşbûn *l/gh* imzalanmak

navîşbûyîn *m* imzalanış

navîşdar *rd* imzalı

navîşker *nd/rd* imzalayıcı, imzalayan

navîşkirin *m* 1. imzalama, imzalayış (imza atma, imza etme) 2. imzalama (imza veya işaretle eserin yazarı veya yaratıcısı olduğunu belirtme) 3. imzalama (bir kimseye hatıra olarak sunulan esere imza atma)

navîş kirin *l/gh* 1. imzalamak (imza atmak, imza etmek) 2. imzalamak (imza veya işaretle eserin yazarı veya yaratıcısı olduğunu

belirtmek) 3. imzalamak (bir kimseye hatıra olarak sunulan esere imza atmak)

navîşkirî *rd* imzalı, imzalanmış olan

navkesîn *rd* kişilerarası

navkêl *m* 1. bel (göğüsle karın arasında daralmış bölüm) 2. kuşak (bele sarılan uzun ve enli kumaş)

navkêlê *bnr* navkêl

navkil (I) *m* yayık germe tahtası

navkil (II) *m* hayvanların ağızı kapalı bir şekil de soluması

navkilk (I) *m* yayık germe tahtası

navkilk (II) *m* bel (göğüsle karın arasında daralmış bölüm)

navkilkirin *l/gh* solumak

nav kirin *ser xwe l/bw* bir şeyi yapacağına dair söz vermek, bir şeyi vaat etmek

navkirî *nd/nt* aday (bir görev, bir iş için kendini ileri süren veya bir başkası tarafından ileri sürülen kimse)

navkişandin *m* ad çekme, kura

nav kişandin *l/gh* 1. ad çekmek, kura çekmek 2. aleyhinde konuşmak, kötölemek

navkîrî *rz/m* iç ek

navko *m* 1. taban (üstü kapalı bir yerin gezinilen, ayakla basılan yeri) 2. tek katlı yapı

navkutik *m* kalp atışı, küt küt etme (insanın korku ve helecandan kalp atışlarının hızlanması * **dilê min navkutikan lê dide** kalbim küt küt diye atıyor)

navkutik lê dan *l/bw* küt küt etmek, kalbi atmak

navlêbûn *m* ad alma, ad konulma, adını alma

nav lê bûn *l/bw* ad almak, ad konulmak, adını almak

navlêdanîn *m* 1. adlandırma, ad koyma, ad takma, ad verme 2. tanıma, teşhis etme (veya koyma)

nav lê danîn *l/bw* 1. adlandırmak, ad koymak, ad takmak, ad vermek 2. tanımak, teşhis etmek (veya koymak)

navlêdayî *rd* adlı, anlandırılmış

navlêk *m* terim

navlêkîrîn *m* ad koyma, ad takma, ad verme, adlandırma, isimlendirme

nav lê kirin *l/bw* ad koymak, ad takmak, ad vermek, adlandırmak, isimlendirmek

navlêkirî *rd* isimlendirilmiş, adlandırılmış

nav lê xistin *l/bw* ad koymak

nav li xwe kirin *l/bw* kendine ad koymak (veya takmak)

navlû *m* namlu

navlûle *m* namlu (silâh namlusu)

navlûn der/m 1. navlun (gemi yükü) 2. navlun (yük ücreti)

navmal *m* ev içi

navmalbat *m* aile lakabı

navmalî *nd/nt* 1. kapı halkı 2. orta hizmetçisi, hizmetkâr 3. *m* hizmetçi kadın

navmalîfî *m* hizmetçilik

navmemik *n* iki meme arasındaki kısım

navmil *n* 1. sırt (insan için; üst, arka) * **li navmilê wî saqoyek hebû** sırtında bir ceket vardı 2. arka (insan için, vücut, beden) * **kincên ku li navmilê wî bûn êpê kevn bûn** arkasındaki elbiseler pek eskiydi 3. omuz arası iki kürek arası 4. cıdağı, yağır (at için)

navmiletî *rd* milletlerarası

navmilfireh *rd* geniş omuzlu

navmilpehn *rd* geniş omuzlu, geniş ve yassı omuzlu

navnas *m* 1. unvan 2. künye

navneteweyî *rd* uluslararası, milletlerarası, beynelmilel

navneteweyîbûn *m* uluslararasılaşma

navneteweyî bûn *l/gh* uluslararasılaşmak

navneteweyîbüyîn *m* uluslararasılaşma

navneteweyîparêz *nd/nt* enternasyonalci

navneteweyîparêzî *m* enternasyonalizm

navneteweyîfî *m* uluslararasılık, beynelmilelcilik

navnivîs *nd/nt* nüfus memuru

navnivîsk *m* rehber ~a **telefonan** telefon rehberi

navnîjadîn *rd* uluslararası, beynelmilel

navnîjadînî *m* uluslararasılık, beynelmilelcilik

navnîr *rd* boyunduruk belli

navnîş *m* 1. liste 2. katalog

navnîşan *m* 1. san 2. adres (bir kimsenin arandığında bulunabileceği yer, oturduğu yer) 3. adres (gönderilen şeyin üzerine alıcının adını ve bulunduğu yeri bildirmek için yazılan yazı) ~ **dan** adres vermek (bırakmak veya göstermek) ~ **danîn** adres bırakmak ~ **nîşan** **dan** göstermek ~a **nameyê** mektup üstü

navnîşanî *m* san, unvan

navnîşî kirin *l/gh* kataloglamak

navnîşîkirin *m* kataloglama

navnîşîkirî *rd* kataloglanmış olan

navnîşkirin *m* listeleme

navnîş kirin *l/gh* listelemek

navnîştîmanî *rd* ülkelerarası

navno *rd* 1. bednam, on parmağında on kara (kötü ün kazanan, kötülüğü dillere düşmüş olan) 2. *nd/nt* yakınan, sızlanan, şikayetçi ~ **bûn** bednam olmak ~ **kirin** bednam etmek

navnobûn *m* bednam olma

navnobûn *l/gh* bednam olmak

navnokirin *m* bednam etme

navno kirin *l/gh* bednam etmek

navnotî *m* 1. bednamlık 2. sızlayıcılık, yakıncılık, şikayetçilik ~ **anîn** **ser** (yekî) bednam etmek, birini yıpratmak ~ **bi** **pey** **ketin** bednam olmak, adı kötüye çıkmak

navok *m* 1. göbek (insan ve memelilerde göbek bağının düşmesinden sonra karının ortasında bulunan çukurluk) 2. *ant* göbek (dö-

lütte, yumurtanın dölüt dışında kalan bölümlerle ilişkisini sağlayan organların çıktığı yer) ~a (zarok) birîn (yeni doğan çocuğun) göbeğini kesmek ~a (yekî) ketin göbeği düşmek ~a (yekî) pê ve bûn göbeğinden bağlı olmak ~a wan bi hev re birîne göbeği biriyle bağlı (veya beraber kesilmiş)

navortê *m* göbek (bahçe, halı, tavan, tepsi gibi şeylerin orta kısmı)

navpan *m* yalpi (dağlık yerde küçü düzlük)

navpaq *n* apış arası

navpêketin *m* adlanma, kötü ün kazanma, dillenne

nav pê ketin *l/bw* adlanmak, kötü ün kazanmak, dillenne

navpêketî *rd* adlanmış, kötü ün kazanmış, dillenne (dillere düşmüş kadın)

nav pê nû kirin *l/bw* (biriyle) aynı adı tazelemek

navpîrk *m* harman döven köprücüğü

navpîrtik *rz/m* iç ek

navpişt *m* 1. sırt (insan sırtı) 2. bel (sırtın altına rastlayan bölgesi)

navpil *n* yağır, omuz arası

navqed *m* 1. bel, böğür 2. kemer (kemer bağlanan kısım)

navqendîl *rd* karınca belli, ince belli (beli çok ince olan)

navqetî *rd* ödü kopmuş olan

navqetîbûn *m* ödü kopma

navqetî bûn *l/gh* ödü kopmak

navran *m* 1. ağ, apışlık * navrana pantolon pantolonun ağı 2. apış arası 3. mec cinsel organ ~ al e ağı yırtık ~a xwe tije kirin 1) donuna yapmak (veya doldurmak) 2) donuna yapmak donuna doldurmak (çok korkmak)

navrankî *rd* çalık, verev (bir köşeden başka bir köşeye doğru kesilmiş, katlanmış veya konulmuş olan)

navrast *m* 1. orta (bir şeyin kenarlarından yaklaşıp olarak aynı uzaklıkta olan yer) * li navrasta odeyê sifreyê dayne odanın ortasına sofrayı kur 2. ortalık (içinde bulunan, yaşanan ortam, ev, oda) * navrastê bimalêşe ortalığı süpür 3. ortalık, ortalık yer * li navrastê kes tune bûn ortalıkta kimseler yoktu

navrastenî *m* nevrasteni

navrastik *m* saç ayırımı çizgisi, rastık

navreş *m* yazma, baş örtüsü

navrêz *m* satır arası

navro (I) *m* nehir adası, ırmak içindeki adacık

navro (II) *bnr* navroj

navroj *m* 1. öğle, öğlen, gün ortası, gündüz ortası * berî navroyê öğleden önce 2. öğle yemeği

navroj *bnr* navroj

navrok *erd/m* ada

navrû *m* arabirim

navsal *rd* orta yaşlı

navsale *rd* orta yaşlı

navser (I) *m* doruk, zirve * navsera çiyê dağın zirvesi

navser (II) *rd* orta yaşlı * yekî navser bû orta yaşlı biriydi

navsere *rd* 1. orta yaşlı 2. yaşlı başlı 3. kıran-ta (saçları ağurlaşmış orta yaşlı erkek) ~ bûn yaşlı başlı olmak

navserebûn *m* yaşını alma (veya yaşını başını alma)

navsere bûn *l/gh* yaşını almak (veya yaşını başını almak)

navsêlk *m* sacda kavrulan yağlı ekmek

navsî *m* ince barsak etrafındaki iç yağ

navşaneyî *biy/ant* hücrelerarası, gözelerarası

navşe *m* orta delikli kalbur

navşeq *n* 1. apış arası 2. cinsel organ kısmı

navşik *m* düğürcük (ince bulgur)

navteng (I) *rd* ince belli

navteng (II) *m* 1. bel (göğüsle karın arasında daralmış bölüm) * giya digihîje navtengê ot bele kadar ulaşıyor 2. bel, kemer (kemer bağlanan kısım) 3. kolan (hayvan semerini veya eğerini bağlamak için göğsünde aşırı olarak sıkılan yassı kemer) ~a (...) şidandin kolan vurmak

navtengzirav *rd* ince belli

navterhîn *rd* ince belli ve alımlı

navterhînî *rd* dal gibi, ince uzun yapılı

navtêdan *m* 1. tahrik 2. kışkırtma, fitleme 3. özendirme, teşvik etme 4. yiğitlendirme

nav tê dan *l/bw* 1. tahrik etmek 2. kışkırtmak, fitlemek 3. özendirme, teşvik etmek 4. yiğitlendirmek

navtêdayîn *m* 1. tahrik ediş 2. kışkırtış, fitleyiş 3. özendiriş, teşvik ediş 4. yiğitlendiriş

navtêder *nd/nt* 1. tahrikçi 2. kışkırtıcı, provakatör 3. özendirici, teşvik edici

navtêderî *m* 1. tahrikçilik 2. kışkırtıcılık, provakötörlük 3. özendiricilik, teşvik edicilik

navting *bnr* navteng (II)

navunîversîte *m* üniversitelerarası

navûdeng *n* şan, şöhret

navûdengdan *m* ünlenme, meşhur olma

navûdeng dan *l/gh* ünlenmek, meşhur olmak

navûnîç *bnr* navûnûçik

navûnîşan *m* san, ün

navûnûçik *n* 1. ap 2. uyduruk küçültücü adlar ~ lê danîn lâkap takmak ~ lê hildan kötü uyduruk isim takmak

navwelat *nd* yurt içi

navwelatî *rd* ülkeler arası

navver şöhretli

navwerî *m* şöhret

navxwe *n* 1. iç (bir ülkede, şehirde, toplulukta vb. de olan veya yapılan) * têkiliyên navxwe baş bikin iç ilişkilerinizi düzeltin 2. iç, içsel (insanın manevî varlığıyla ilgili olan)

navxweyî *rd* 1. içsel, dahili * **têkiliyên navxweyî yên malbatê** aile içi ilişkiler 2. iç, içsel, dahili (insanın manevi varlığıyla ilgili olan)

navzanî *m* onomastiks

navzanîngeh *m* üniversitelerarası * **lijneya navzanîngehan** üniversitelerarası kurul

navzanko *m* üniversitelerarası

navzed *nd/hnt* namzet ~ **nîşan dan** namzet göstermek

navzedî *m* namzetlik

navzik *m* 1. göbek (insan ve memelilerde göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk) 2. bel (göğüsle karnın arasında daralınış bölüm)

navzikirkirin *m* adını zikretme

nav zikir kirin *l/bw* adını zikretmek

navzikirkirî *rd* adı zikredilen, mezkûr

navzirav *rd* ince belli

navziravî *m* ince belilik

nawan *m* hol

nawaz *rd* harika

nawaze *bnr* nuwaze

nawçe *bnr* navçe

nawçeyî *bnr* navçeyî

nawer *rd* olumsuz, menfî

nawerî *m* olumsuzluk

nawest *rd* yorulmaz

nawitandin *m* miyavlatma

nawitandin *l/gh* miyavlatmak

nawitîn *m* miyavlama

nawitîn *l/hgh* miyavlamak

nawîs *m* 1. kör çukur 2. mahzen 3. Hristiyanlıkta önemli şahsiyetlerin öldüğünde atıldıkları çukur

nawîsk *bnr* nawîs

nax *erd/m* abis (okyanusların çok derin ve güneş ışınların erişilmediği yer)

naxêr *h* 1. hayır (yok, öyle değil, olmaz anlamında onamama, inkâr kelimesi) 2. hayır (olumsuz cümlelerdeki olumsuz anlamını pekiştirin * **naxêr, ew nema tê** hayır, o bir daha gelmez

naxir *m* nahir, sıgır sürüsü ~ **a qolo** karmakarışık durum, kalabalık ortam

naxirvan *n* nahırcı

naxirvanî *m* nahırcılık

nax *rd* samimî

naxî *m* samimîlik, samimiyet

naxme *m* nağme, melodi

naxuda *der/h* kaptan

nay *nay* *m* halay, düğün (çocuk dilinde) ~ **kirin** halay tutmak

nayab *rd* harika, şahane

nayab *rd* 1. bulunmaz, ender bulunan 2. benzeri olmayan 3. harika, şahane

nayabdar *rd* harika

nayabî *m* ihtişam, görkem

nayabkî *rd* şahanece, harikaca

nayap *bnr* nayab

nayêbe *rd* 1. ender, bulunmaz 2. benzersiz

nayê hilanîn *l/tb* baskıda bulunmak, çekememek

nayê zanîn *l/tb* 1. bilinmez * **nayê zanîn ku wê kengê bê** ne zaman geleceği bilinmez 2. *fel* bilinemez

uayil *m* dişi dana

nayîrîn *m* acıma, merhamet

nayîrîn *l/hgh* acımak, merhamet etmek

naylon *n* 1. naylon 2. *rd* naylon

naylonî *rd* naylon

naz *m* 1. naz (kendini beğendirme amacıyla yapılan davranış, cilve, işve) 2. naz (isteksiz gibi görünerek yalvarmak amacıyla yapılan davranış) * **ew jî pir nazar dike** o da çok naz yapıyor 3. naz (şımarıklık) * **ez nikarim van nazên wê bikişînim** onun nazlarını çekemem ~ **etmek** naz kirin, cilve etmek (veya yapmaktır), cilvelenmek ~ **taca jinan e** cileve kadının baş tacıdır ~ **û nûz** naz piyaz ~ **û tîz** naz piyaz

nazaket *m* nezaket

nazandin *m* nazlatma

nazandin *l/gh* nazlatmak

nazariye *m* nazariye, kuram, teori

nazariyet *m* nazariyat

nazarî *rd* nazarî, teorik, kuramsal

nazbalgî *bnr* nazbalgîv

nazbalgîv *m* işlemeli yastık

nazbalîfk *m* işlemeli yastık

nazbelgî *bnr* nazbalgîv

nazdar *rd* nazlı, cilveli, işveli

nazdarî *m* 1. nazlılık 2. *rd* nazik, hassas ~ **bûn** 1) nazikleşmek, hasaslaşmak 2) nazlı olmak, nazlanmak

nazdarîbûn *m* nazlanma, baylanma

nazdarî bûn *l/hgh* nazlanmak, baylanmak

nazende *rd* nazlı

nazendetî *m* nazlılık

nazenîn *rd* 1. nazenin, cilveli 2. çıkırdımdım 3. nazenin (yerme amacıyla, şımarık)

nazenînî *m* 1. nazeninlik, cilvelilik 2. çıkırdımdımlık 3. *h* çıkırdımdıma

nazenînîtî *m* 1. nazeninlik 2. çıkırdımdımlık

nazeperwer *rd* nazenin

nazeperwerd *rd* nazlı bir şekilde eğitilmiş, büyütülmüş, bakılmış kimse

nazik **(I)** *m* yağlı çörek

nazik **(II)** *rd* 1. nazik, zarif, ince (düşünce, duygu veya davranış bakımından insanın sevgi ve saygısını kazanan) * **mirovekî nazik e** nazik bir adam 2. nazik (narın, ince yapılı) 3. nazik (özen, dikkat gösterilmediğinde kırılabilen, bozulabilen) * **amrazeke nazik e** nazik bir araç 4. nazik (hassas) * **ev meseleyeke nazik e** bu nazik bir meseledir 5. nazik (özen gerektiren, dikkat isteyen) * **karekî nazik** nazik bir iş 6. nazik (yerme a-

macıyla, şumarık) 7. nezaketli 8. hassas (çabuk etkilenen) * **cama nazik** hassa cam 9. hassas (yapımı ve bakımı özen isteyen, aksamadan çok doğru çalışan, kesin işlerde kullanılan alet) * **terazûya nazik** hassas terazî ~ ~ **xeber dan** kırılıp bükülmek (kibarlığa özenerek konuşmak)

nazikane *h* 1. nazikâne 2. hassasça

nazikbûn *m* 1. nazikleşme 2. nazikleşme, hasaslaşma

nazik bûn *l/gh* 1. nazikleşmek 2. nazikleşmek, hasaslaşmak * **rewşa navneteweyî nazik bûye** uluslararası durum nazikleşmiş

nazikbûyîn *m* 1. nazikleşme 2. nazikleşme, hasaslaşma

nazikenan *n* yağlı ve katkat şeklinde mayalı hamurdan yapılan bir ekinék

nazikî *m* 1. naziklik 2. zerafet 3. hassaslık, hassasiyet 4. *rd* nazikçe

nazikîbûn *m* nazikleşme

nazikî bûn *l/gh* nazikleşmek * **camêr çîaş nazikî bûye** adam nekadâr da nazikleşmiş

nazikîbûyîn *m* nazikleşme

nazikîkirin *m* nazlanma, baylanma

nazikî kirin *l/gh* nazlanmak, baylanmak

naziknaz *rd* nazları, cilveleri nazik olan

nazikî *m* 1. naziklik, incelik, zerafet 2. nezaketlilik

nazil *rd* nazil ~ **bûn** nazil olmak, inmek * **Quran jî Hz. Muhemed re nazil bûye** Kuran Hz. Muhammed'e nazil olmuş

nazir *rd* 1. gören 2. *n* kâhya ~ **ê çewlikê** çiftlik kâhyası

nazirî *m* kâhyalık ~ **kirin** kâhyalık etmek

Nazî *nd/rd* Nazî

nazî *m* 1. naz (kendini beğendinne amacıyla yapılan davranış) 2. naz (isteksiz gibi görünerek yalvarmak amacıyla yapılan davranış) * **ew jî pir nazîyan dike** o da çok naz yapıyor 3. naz (şumarıklık) * **ez nîkarim van nazî** ên wê bikişînim onun nazlarını çekemem ~ **kirin** naz etmek ~ **û siharî** naz, naz piyaz ~ **yên (yekî) bi cih anîn** (birinin) nazını çekmek ~ **yên (yekî) kişandin** (birinin) nazını çekmek ~ **yên xwe lê kirin** (birine) nazlanmak

nazîdar *rd* nazlı

nazîkirin *m* 1. nazlanma 2. mırın kırın etme

nazî kirin *l/gh* 1. nazlanmak 2. mırın kırın etmek

nazîn *m* nazlanma

nazîn *l/gh* nazlanmak

Nazîfî *m* Nazizm

nazîfî *m* nazlılık

nazîfikirin *m* nazlanma

nazîfî kirin *l/gh* nazlanmak

Nazîzm *m* Nazizm

nazîkirin *m* nazlanmakk, cilvelenme

naz kirin *l/gh* nazlanmak, cilvelenmek

naznav *bnr* nasnav

naznaz (I) *bot/m* koyun gözü, yabanî şebboy

naznaz (II) *bot/m* papatya

nazo *m* kimav (dişi kedi)

Nb *kim* Nb niyobyum'un kısaltması

Nd *kim* Nd neodim'in kısaltması

Ne *kim* Ne (neon elementinin kısaltması)

ne- (I) *rz/m* isim veya sıfattan sıfat türetme öneki * **nezan** cahil * **nemêr** hadım, iktidarsız * **nerewa** gayri meşru

ne (II) *rz/m* 1. -sız/-siz, -suz/-süz 2. olumsuzluk eki 3. değil * **ne ez, tu ben değil sen ~ asan** e kolay değil ~ **bi destê (yekî) bûn** elinde olmamak * **tiştên ku der barê vê meseleyê de tîn nivîsandin, ne bi destê min in** bu mesele hakkında yazılanlar elimde değil ~ **bi diya xwe bûn** sabun köpüğü gibi sönmek (**tiştêk**) ~ **bi hemdê (yekî) bûn** elinde olmamak ~ **bi keys e** 1) tahtası eksik 2) sağlam ayakbağı değil ~ **bi serê xwe başı bağı** (serbest olmayan) ~ **bi serê xwe bûn** bağımlı olmak ~ **çu tişt e hiç** (boş, değersiz, önemsiz olan şey veya kimse) * **ew li pêş çavê min ne çu tişt e o benim gözümde bir hiçtir ~ dert e!** dert değil! ~ **di govendê de ne govend bi wan xweş e** ergene karı boşamak kolay ~ **di rê de bi kar anîn** kötüye kullanmak (yetkilerini yayasa aykırı bir şekilde kullanmak * **te rayeyên xwe ne di rê de bi kar anîne** yetkilerini kötüye kullanmışın ~ **dîn e arê hûr dicivîne** neresi deli! ~ **dîtin û dîtin** ne oldum delisi olmak (**tiştêkî**) ~ **ev çend hindik bûn** az buz olmamak (**yek**) ~ **ê xapandinê bûn** (birinin) önünde perende atılmamak ~ **ê hewesan bûn** (iş) şaka götürmek (bir iş veya durum hafifsemeye gelmek) (**yek**) ~ **ê xapandinê ye** kantarı belinde ~ **fena ye fena değil** (veya fena sayılmaz) ~ **gengaz e** mümkün değil ~ **gotin bûn** (söz) abes kaçmak ~ **hed û ne hesab** hadi hesabı yok * **ne hed û nehesab e ku ji zarokan reşekir dikişînin** çocuklara şeker getirenin haddi hesabı yok ~ **hedê (yekî) bûn** haddi olmamak * **ne hedê yekî ye ku aqil nîşanî min bide** bana akıl öğretmek kimsenin haddi değil ~ **hewceyî (wî) bû** eksik olsun * **ne hewceyî vê alîkariyê bû** böyle yardım eksik olsun ~ **heyama (wî) ye** zamansız, zamanı gelmemiş olan ~ **heyfa (yekî) an jî tiştêkî bûn** (birine veya bir şeye) yazık olmak ~ **hêja ye!** 1) iyi değil (değersiz) 2) lâf değil! (**yek**) ~ **hêjayî neynoka (filan kes) bûn** (birinin) kestiği (veya attığı) tırnak olamamak ~ **hêjayî neynoka (yekî) ye** (birinin) eline su dökemez ~ **hêjayî nivîsandinê bûn** kaleme gelmemek ~ **hêjayî tuxtek xwefî ye!** kaç para eder ki!, neye yarar ki! ~ **hêsan** (an jî asan) e kolay değil ~ **hindik e!** az değil! * **tu ne hindik î, di mizawi-**

riyê de kes di ser te re nîn e sen de az de-
ğilsin, muziplikte üstüne yoktur ~ **însan** cömert olmayan, cimri ~ **îş 1)** hesabı yok (sayılamayacak kadar çok, sayısız) 2) *h* çıldırması ~ **îş e 1)** gırla, haddi hesabı yok * **ne îşê eşya ye!** eşyanın haddi hesabı yok 2) iş değil, haddinden fazla (bir şeyin çok kolay olduğunu anlatır) 3) haddinden fazla, çok * **ne îşê baranê ye ku tê** haddinden fazla yağmur yağıyor ~ **îşê (tişteki) bû** haddinden fazla * **ne îşê baranê bû ku barî** haddinden fazla yağmur yağdı (**tişteki**) ~ **îşê henekan** (an jî **karê zarokan**) **bûn** (iş) şaka götürmemek (bir iş veya durum hafifsemeye gelmemek) ~ **îşê hesab e** hesabı yok (sayılamayacak kadar çok, sayısız) * **ne îşê hesab e ku qehwe vexwarine** içtiği kahvenin hesabı yok ~ **ji ewanan be wê gur û mih bi hev re biçêrin** kurt kuzuyla gezerdi fikir başka başka olmasaydı ~ **ji fesad û şeytanan bûya wê gur û mih bi hev re biçêriyana** kurt kuzuyla gezerdi fikir başka başka olmasaydı ~ **ji fesadûn** e işten artmaz diştan artar (**tişteki**) ~ **ji xêrê re ye** hayıra âlâmet değil * **ev bûyer ne ji xêrê re ye** bu olay hayra âlâmet değil ~ **kar e** iş değil (bir şeyin çok kolay olduğunu anlatır) ~ **karê aqıl akul işi** değil (**tişteki**) ~ **karê biaqılan bûn** (bir iş) akıl kârı olmamak (**tişteki**) ~ **karê (yekî) bûn** (birinin) kârı olmamak * **ev ne karê min e** bu benim kârım değil (**tişteki**) ~ **karê zarokan bûn** (iş) şaka götürmemek (bir iş veya durum hafifsemeye gelmemek) (**tişteki**) ~ **kêmî (ya dî)** ye (şundan veya bundan) kalır yeri yok ~ **kortika kerengan e** çekirge bir zıplar iki zıplar ~ **li ber tişteki bûn** yetkisiz olmak ~ **li gorî (yekî) bûn** (birine) göre olmamak, yakışmamak ~ **li gorî qılafetê xwe bûn** kalibının adamı olmamak ~ **li hev bûn** tuhaf olmak ~ **li mezelân razame ku heta ez xewnan bibînim** çiğ yemedim ki karnem ağrısın ~ **li ser xweşikiyê** istemeye istemeye ~ **liyaqî (yekî) bûn 1)** birine layık olmak 2) yakışmamak, ağzına yakışmamak ~ **meriv, bûn meriv** ayaklar baş, başlar ayak oldu ~ **mezbûn e 1)** tahtası eksiz 2) sağlam ayakkağı değil (**yek**) ~ **mêrekî hindik bûn** az günün adamı olmamak (çok yaşamış, görmüş olmak) ~ **mimkûn e** mümkün değil ~ **mirin e ku ray lê ne be** ucunda ölüm yok ya * **ez çî bikim, ma mirin e ku ray le ne be!** ne yapalım ucunda ölüm yok ya! ~ **mirov, bûn mirov** ayaklar baş, başlar ayak oldu ~ **mîna xwe bûn** güzündüğü gibi olmak ~ **mumkûn e** imkanı yok ~ **qîza wê dê ye ne de** olsa anasının kızı ~ **rihet e** kolay

değil (**yekî**) ~ **saxlem** künyesi bozuk ~ **tê de** bir yana, hariç ... (sayılmasa, hariç tutulursa, dışında ayrı tutulan) * **Ezraîl ne tê de, kes nikare bike ku em dev jê berdin** ondan bizi, Azrail bir yana, kimse vazgeçiremez * **rojnameyek, dudo ne tê de, yêdî dîn gîşt a-lîgir in** bir iki gazete hariç, diğerleri taraflı ~ **tişt e ne ... ne** * **ne tişt e ku aniye!** ne eşya ne eşya getirmiş! ~ **tişteki hêja ye ku em qîmet bidinê** ahım şahım bir şey değil ~ **tu bav e** baba değil tirabzan babası (çocuklarına babalık yapınayan kimselere denir) ~ **tu heyat cehennem hayatı** * **van her duyan bi salan tu heyat nedan hev bu** iki kişi arasında senelerce süren bir cehennem hayatı oldu ~ **tu îş e** iş değil (kınama belirtir) * **ev tiştê ku tu dikî ne tu îş e** bu senin yaptığın iş ~ **tu tişt e** hiç (boş, değersiz, önemsiz olan şey veya kimse) * **ew li pêş çavê min ne tu tişt e** o benim gözümde bir hiçtir ~ **tu war 1)** işe yaramaz yer, yurt 2) *meç* beceriksiz, yaramaz kimse ~ **weka xwe bûn** güzündüğü gibi olmamak ~ **wexta** (..) ye zamansız, zamanı gelmemiş olan (**yek**) ~ **yê xapandinê bûn** (birinin) önünde perende atılmamak (**yek**) ~ **yê xapandinê ye** kantarı belinde ~ **xem e!** dert değil! ~ **xema (yekî) ye** hiç umrunda değil ~ **xerab e** fena değil (veya fena sayılmaz) ~ **xweyî (an jî xwedî) gotina** (an jî **sozê**) **xwe bûn** sözünün eri olmamak **ne... ne g 1. ne... ne** (hem... hem karşıtı) * **ne zava ne bûk ne gelin ne damat 2. ne... ne** (istek kipi ve benzeri durumlarda) * **eger ne min ne jî te, têkilî bi vî tiştî nekira wiha nedibû** ne sen ne ben, bu işe karışmasaydık böyle olmazdı 3. **ne... ne** (iki sıfat veya sıfat durumunda olan iki kelimenin başına geldiğinde, iki kavramın ortalaması üçüncü bir kavram anlatır) * **ne germe ne jî sar e ne si-cak ne soğuk ~ arvanekî kêm ~ yekî zêde** ne eksik ne fazla ~ **av dixwaze ~ kolan yem** istemez, su istemez (elde tutulması hiç bir kulfete mal olmayan) ~ **baş ~ xerab** ne iyi ne kötü, orta şekerli ~ **bi (yekî) bûn ~ bi (te) bûn** yaramazın teki olmak, cigersizin biri olmak ~ **bi hêlîna mar ~ bi qebra sar** ne şetani gör ne kuluvallahı oku ~ **bi kêrî defê tê ~ jî bi kêrî zîrnê tê** tavşan boku gibi (ne kollar, ne bulaşır) ~ **bi kuştinê tê ~ bi hiştinê tê** yenilir (ya da yenir) yutulur gibi değil, kendisiyle başa çıkılmayacak durumda olan ~ **bi min e, ~ bi te ye** oralı bile olmama, pişkin davranma, takmama, aldırış etmeme ~ **bi min e û ~ bi te ye** oralı olmama, pişkin davranma, hiç aldırış etmeme ~ **bi vî karî ~ bi vî zera** aldığı aptes ürküttüğü kurbaga ya değmemek ~ **bi xwe ye ~ bi hevalan ke-vaniya dozdeh malan** yaramaz olmak, kendisine faydası olmamak ~ **bidin dînan ~ jî jî**

wan bistînin ahmak a yüz, abdala söz vermeye gelmez ~ bist ~ kebab ne şiş yansın ne kebab ~ cih e ~ war e ne oda var ne ocak ~ cih e ~ war e, li ku bim li wê me nerede akşam orada sabah ~ çira ji koran re ~ dahol ji keran re ne köre ışık ne de sağira davul ~ dada ye ~ baba ye seriyekî bereda ye başında ne anası olmuş ne de babası olmuş, başboş büyümüş ~ deng e, ~ beng e ne ses ne seda ~ destê (wî) digihîjê ~ jî qeweta (wî) eli ermez gücü yetmez ~ di dînan in, ~ jî qûna xwe bidin wan köpekle yatan pire ile kalker ~ diz im ~ kuz im ne öyleyim ne böyleyim kendim gibiyim ~ dixwe ~ dide hevulan genî dike diavêje newalan ne kendisi yer ne başkasına yedirir, çürütüp çöpe atar anlamında bir deyim ~ dixwim gelyazan ne didim hevrazan ne şeytanı gör ne kuluvalahı oku ~ elenî ~ seleniya (yekî) ne lehte ne alehte ~ em bûn bûk û ~ jî em li keran siwar bûn güvey olmadık ama kapı dışında bekledik (alay yolu ile) ~ em li mezelan e, ~ heta ku em xewnan bibînîm al giymedim ki alınamım ~ ez li mezelan razeme ~ ku ez xewnan bibînîm sarımsak yemedim ki ağzım koksun, çiğ yemedim ki karnım ağrısın ~ gund hiştin ~ bajar ne altını bırakmak ne üstünü ~ hed e ~ hesab e hesabı yok (sayılamayacak kadar çok, sayısız) ~ hilanîn ~ danîn 1) bir dediğini iki etmemek 2) çıt çıkarmamak, sesini çıkarmamak 3) söz konusu bile etmemek ~ hilanîn û ~ jî danîn bnr ne hilanîn ne danîn ~ hilimîn ~ jî kilimîn çıt çıkarmamak * mêrik kete hundir, ne hilimî ne jî kilimî adam içeri girdi çıt çıkarmadı ~ hilimîn ~ kilimîn ağzından çıt çıkarmamak, gıkı çıkarmamak, tek kelime etmemek * mêrik ew çend pê de qîriya bariye ne hilimî ne kilimî adam o kadar ona bağırıp çağırdı gıkı çıkmadı ~ hilîne ~ deyne söz konusu bile yapma ~ ji nêzik û ~ jî ji dûr ve uzaklardan ~ ji te his ~ ji me pis (an jî deng) kapatalım, meseleyi hiç eşelemeyelim ~ jina kenokî ~ fediyokî ne herkese gülen ne de herkesten çekinen kadın lazım, anlamında bir deyim ~ kafî yetersiz ~ kara (wî) digihîje meriv ~ zerara (wî) (tavşan boku gibi) ne kokar ne bulaşır ~ ker ket ~ hîz çiriya sanki hiç bir şey olmaması gibi... ~ kerekî ~ perekî di mala (wî) de tune iki hırtı bir pırtı ~ kê m ~ zêde 1) ne eksik ne fazla 2) efratın camî, ağyarını mani ~ malekî ~ bi halekî herkesin tenceresi kapalı kaynar ~ malê bike ji kurê çê re-bike ji kurê xerab re ne iyi evlada ne de kötü olana ev bark yapmamak lazım, anlamında bir deyim ~ malê pir ~ gerdena stûr fazla mala gerek yok, anlamında bir deyim ~ me jê ye ~ me pê ye! anasını eşek kovalasın! ~ min jê ye ~

min pê ye keyif benim köy Mehmet ağasının ~ qenc ~ xerab 1) ne iyi ne kötü 2) mec uzaklardan ~ qenciye bi dînan re bîkin ~ jî xerabiye ahmak a yüz, abdala söz vermeye gelmez ~ rêç heye ~ şop hiçbir iz yok, hiçbir delil yok, ne izi var ne belirti ~ rokir û ~ pîva h körü körüne ~ sawan û ~ jî pawan jê re tune bûn hartası hurtası olmamak ~ serî bûn ne binî ucu bucağı olmamak (veya görünmemek) * ew destên ku ne serî bûn û ne jî binî o ucu bucağı olmayan ovalar ~ serî hebûn ~ jî binî ucu bucağı olmamak (veya görünmemek) * ew destên ku ne serî û ne jî binî hene o ucu bucağı olmayan ovalar ~ serî hiştin ~ binî ne altını bırakmak ne üstünü * em hingî geriyan me ne serê bajêr hişt ne binî geze dolaşa şehrin ne altını bıraktık ne üstünü ~ serî ye ~ binî ye 1) bitmez tükenmez (veya bitip tükenmez) 2) ucu ortası belli olmamak (iş için) ~ şekirê Şamê ~ jî rûyê Erebe ne Şamın'ın şekerini ne Arab'ın zekeri (veya yüzü) ~ şeytan bibîne ~ jî lenet lê bîne ne şeytanı gör ne de kuluvalahı oku ~ şiş ~ kebab ne şiş yansın ne kebab ~ tehl ~ şîrin orta şekerli ~ tê avêtin ~ jî tê firotin atsan atılmaz satsan satılmaz ~ tê hiştin ~ tê kuştin atsan atılmaz satsan satılmaz ~ tir kir ~ bêhn da pişkin kimse olmak ~ xan dike ~ xerab dike ne aç bırakır ne de tok ~ xew ~ hew uyku durak (yok veya uyku nedir bilmeden) ~ xwe ji dêrê dike ~ ji mizgeftê hem İsa'yı hem de Musa'yı memnun etmek ~ xweş ~ xweş pis pis ne (III) b ha (soru bildirir) * tu hatî ne? geldin ha?

neadil *rd* adaletsiz
neadilî *m* adaletsizlik
neafirîner *rd* yaratıcı olmayan
neaheng *rd* uyumsuz
neahengî *m* uyumsuzluk
neal *rd* kavgacı
nealî *m* kavgacılık
nealîgir *rd* 1. tarafsız 2. bağlantısız (herhangi bir bloka bağlı olmayan devlet)
nealîgirî *m* 1. tarafsızlık 2. bağlantısızlık
nealoz *rd* çetrefilli
neam *zo/m* deve kuşu
neanîn ser eynê xwe *l/bw* renk vermemek (veya rengini beli etmemek), bozuntuya vermemek
neanîn ser xwe *l/bw* renk vermemek (veya rengini beli etmemek), çaktırmamak
neaqîl *fel/rd* akıl dışı, gayri aklı
nearam *rd* istikrarsız, karışıklık
nearamî *m* istikrarsızlık, huzursuzluk
nearizî *rd* paydaşlı
neasan *rd* rahatsız (sıkıntı, tedirginlik veren)
neasayî *rd* olağanüstü, anormal, olağan dışı, fevkalade

neasayîbûn *m* anormalleşme
 neasayî bûn *l/gh* anormalleşmek
 neasayîkirin *m* anormalleştirme
 neasayî kirin *l/gh* anormalleştirmek
 neasayîfî olağanüstülük, anormallik
 neasûde *rd* huzursuz
 neasûdetî *m* huzursuzluk
 neaşkera *rd* 1. bellisiz 2. anlaşılmaz, gayri vazih
 neavsûnkirî *rd* şerbetsiz (yılan vb. hayvanların sokmasına karşı şerbetli olmayan)
 neaxivî *rd* yangısız, iltihapsız
 neayîl *rd* haksız
 neayîfî *m* haksızlık ~ kirin haksızlık etmek
 neazardedil *rd* sıkıntısız
 neazwer *rd* hırsız
 nebabet *rd* yakışksız
 nebadayî *rd* burmasız
 nebalix *rd* kendini bilmez
 neban (I) *rd* 1. görünmez 2. bilinmez 3. giz
 neban (II) *rd* 1. alışıksız olmayan 2. yavrusunu emzirmeyen hayvan
 nebanek golika nebanek
 nebanek golika nebanek
 nebanek *rd* 1. alışıksız olmayan 2. yavrusunu emzirmeyen hayvan
 nebanekî *rd* 1. alışıksız olmama 2. yavrusunu emzirmeme
 nebanektî *bnr* nebanekî
 nebanî *m* 1. görünmezlik 2. bilinmezlik
 nebaş *rd* 1. kötü (iyi karşıtı) 2. kötü (hoşa gitmeyen) 3. kötü (az, yetersiz) * xebateke nebaş kötü bir çalışma 4. fena (kişiler için, istenilen ve gereken nitelikte olmayan) * xwendekareke nebaş e fena bir öğrenci 5. kötü, sapık ~ çêbûn kötü olmak (olumsuz bir durum olmak)
 nebaşî *m* kötülük ~ kirin kötülük etmek (veya kötülük yapmak)
 nebat *bot/m* nebat, bitki
 nebatat *nd* nebatat
 nebatî *rd* nebatî, bitkisel
 nebatokî *rd* bitkimsi
 nebe *h* sakın * nebe ku nexweş be! sakın hasta olmasın! ~ ~ çok çok, hiç olmasa * nebe
 nebe em dê herin çok çok biz gideriz
 nebekar *rd* suçlu
 nebekarî suç
 nebeled *rd* 1. bilmeyen 2. cahil
 nebeledî *m* 1. bilmeme 2. cahillik
 nebe nebe *h* çok çok, hiç olmasa * nebe nebe em dê herin çok çokbiz gideriz
 nebera *rd* 1. gerçek olmayan 2. eğreti (gerçek olmayan)
 neberbawer *rd* güvenilmez
 neberbawerî *m* güvenilmezlik
 neberbiçav *rd* 1. sönük (silik kimse) * mirovekî neberbiçav sönük bir adam 2. soyut
 neberbiçavbûn *m* sönükleşme

neberbiçav bûn *l/gh* sönükleşmek
 neberbiçavî *m* sönüklük
 neberbihêr *rd* 1. geçimsiz, hırılıcı * mirovekî neberbihêr e geçimsiz bir insan 2. hâzimsiz (yersiz davranışlara karşı susmak elinden gelmeyen kimse) ~ bûn geçimsiz olmak
 neberbihêrbûn *m* geçimsizleşme
 neberbihêr bûn *l/gh* geçimsizleşmek
 neberbihêrî *m* geçimsizlik
 neberçavî *rd* görünmez
 neberfehm *rd* anlayışsız, düşüncesiz, izansız
 neberfehmi *m* anlayışsızlık, düşüncesizlik, izansızlık
 nebergda *rz/rd* geçişsiz
 nebergkirî *rd* ciltsiz, ciltlenmemiş olan
 neberhev *rd* dağınık, düzensiz
 neberhevî dağınıklık, düzensizlik
 neberhevkirî *rd* devşirimsiz
 neberketî *rd* üzülmemiş olan
 neberpirs *rd* sorumsuz, sorumlu olmayan, gayri mesul
 neberpirsane *h* sorumsuzca
 neberpirsiyarane *h* sorumsuzca
 neberpirsî *m* sorumsuzluk
 neberpirskî *rd* sorumsuzca
 neberpirsyar *rd* sorumsuz
 neberpirsyarane *h* sorumsuzca
 neberpirsyarî *m* sorumsuzluk
 neberpirsyarkî *rd* sorumsuzca
 nebes *rd* yetersiz, gayri kâfi
 nebesatî *m* yetersizlik
 nebesbûn *rd* yetersiz
 nebesbûnî *m* yetersizsizlik
 nebesî *m* yetersizlik
 nebewî *rd* nebevî (Hz. Muhammed ile ilgili, Hz. Muhammed'e ilişkin)
 nebexîşandin *m* bağışlamama, affetmeme
 nebexîşandin *l/gh* bağışlamamak, affetmemek
 nebexîşandî *rd* bağışlanmamış, affedilmemiş olan
 nebextyar *rd* mutsuz
 nebextyarî *m* mutsuzluk
 nebez *rd* 1. yılmaz 2. yavuz
 nebez bûn *m* 1. yılmazlaşma 2. yavuzlaşma, yavuzlanma
 nebez bûn *l/gh* 1. yılmazlaşmak 2. yavuzlaşmak, yavuzlanmak
 nebezî *m* 1. yılmazlık 2. yavuzluk
 nebidestêxwe *rd* bağımlı
 ne bi destê xwe bûn *l/bw* bağımlı olmamak
 ne bi dilê xwe *rd/h* kerhen, zoraki
 ne bi diya xwe bûn *l/bw* 1. korkağın teki olmak, ödleki teki olmak 2. bir hiç olmak
 nebihêrbar *rd* geçirimsiz
 nebihêrbarî *m* geçirimsizlik
 nebihengam *rd* yersiz, uygunsuz, münasebetsiz
 nebihengamî *m* yersizlik, uygunsuzluk, münasebetsizlik

nebihingam *bnr* nebihengam

nebihingan *bnr* nebihengam

nebihîstî *rd* duyulmadık, duyulmamış, işitil-medik, işitilmemiş

nebihîzyar *rd* duyarsız

nebihîzyarî *m* duyarsızlık

nebihurbar *rd* geçirimsiz

nebihurbarî *m* geçirimsizlik

nebijok *rd* iştahsız

nebijokî *m* iştahsızlık

nebijûn *rd* 1. sağlıklı 2. verimsiz

nebijûnî *m* 1. sağlıksızlık 2. verimsizlik

nebikarbar *rd* kullanışsız

nebikarbarî *m* kullanışsızlık

nebikeys *rd* 1. tuhaf, tahtası eksik 2. dağınık, pejmürde 3. sağlam ayakkabı olmayan

ne bi keys bûn *l/bw* 1. tuhaf biri olinak, tahtası eksik olmak 2. sağlam papuç olmamak * jinikeke ne bi keys bû sağlam papuç olmayan bir kadındı

nebi kêr *rd* beceriksiz

nebi kêrhatî *rd* 1. yaramaz, faydasız 2. beceriksiz

nebi kêrhatîbûn *m* beceriksizlik

nebinavkirî *rz/rd* belirsiz, belgisiz, belirtisiz

nebinavkirîfî *rz/m* belirsizlik, belgisizlik

nebir *rd* kör (keskin olmayan)

nebirê *rd* cinsi sapık

nebirêfî *m* cinsi sapıklık

nebisêrêxwe *rd* bağımlı

ne bi serê xwe bûn *l/bw* bağımlı olmak

nebixêr *rd* 1. hayırsız 2. hayırsız, yaramaz

nebixêr bûn *l/gh* beğenmemek (kuşku duy-mak, kuşku ile karşılaşmak) * dawîya vî ka-rî nebixêr e ben bu işin sonunu beğenmiyo-rum

nebizmareyî *rd* nasırsız

nebî *nd/nt* torun

nebî (II) *n* nebi, peygamber

nebî (III) *m* 1. iftira 2. yalan (uydurma, gerçe-ği olmayan) ~ kirin 1) iftira etmek 2) yalan atmak (veya kıvrırmak) ~ lê bûn iftiraya uğ-ramak ~ lê kirin (birine) iftira atmak ~ li (yekî) kirin (birine) iftirada bulunmak ~ pê de anîn (birine) iftirada bulunmak ~ pê de hatin iftiraya uğramak

nebî (IV) *h* 1. sakın 2. sakın, deme * nebî ku tu devê xwe vekî ha, dê ya nemayê bê serê te ağzını açayım deme, çok fena olursun ~ ha sakın ha!, zinhar * nebî ha, tu malê ne-firoşî sakın ha, evi satmayasın ~! sakın sa-kın!, sakın ha!

nebîk *nd/nt* torun

nebîker *rd/nd* iftiracı, karacı, müfteri,

nebîkerî *m* iftiracılık, karacılık

nebîkirin *m* iftira etme

nebî kirin *l/gh* iftira etmek

nebî lê kirin *l/bw* (birine) kara çalmak

nebîna (I) *rd* nadide

nebîna (II) *rd* âma, görmez, kör

nebînatî *m* âmalık, görmezlik, körlük

nebînayî *m* âmalık, görmemezlik

nebî pê de hatin *l/bw* iftiraya uğramak

nebîranî *m* aşerme

nebîranîkirin *m* aşerme

nebîranî kirin *l/gh* aş ermek, aş yemek

nebîrbir *rd* 1. anlayışsız, düşüncesiz, izansız

2. bilinçsiz (kendi etkinliğini eleştirmeli bir biçimde sezmeyen)

nebîrbirane *h* 1. anlayışsızca, düşüncesizce, i-zansızca 2. bilinçsizce

nebîrbirî *m* 1. anlayışsızlık, düşüncesizlik, i-zansızlık 2. bilinçsizlik

nebîrewer *rd* 1. anlayışsız, düşüncesiz, izan-sız, idraksız 2. bilinçsiz (kendi etkinliğini e-leştirmeli bir biçimde sezmeyen)

nebîrewerane *h* 1. anlayışsızca, düşüncesizce, izansızca 2. bilinçsizce

nebîrewerî *m* 1. anlayışsızlık, düşüncesizlik, izansızlık 2. bilinçsizlik

nebîzokî *rd* midesiz (hiçbir şeyden tiksini-me-yen)

nebotî *rd* çok dayak yemiş olan

neboyaxkirî *rd* boyasız (boya sürülmemiş, bo-yalanınamış olan)

nebuloz *ast/m* bulutsu

nebû *m* iftira ~ li miriyan dibe li zindîyan na-be ölümler iftiraya uğrayabilir sağ olanlar de-ğil, anlamında bir deyim

nebûkar *nd/nt* iftiracı, karacı

nebûkarî *m* iftiracılık, karacılık

nebûn *m* 1. çekilmez olma 2. olmama

nebûn *l/gh* 1. çekilmez olmak 2. olmamak * tu heyecar nabî sen artık çekilmiyorsun!

nebûnî *m* 1. yokluk (varlık karşıtı) 2. *man* ol-mazlık

nebûyî *rd* 1. olmamış görülmemiş 2. olmadık

nebz *bj/m* nabız

necar *nd/nt* marangoz, dülger binive wekî her car Xwedê yek e delîl (kilil an ji dergeh) he-zar ya deve ya deveci (ya deve üstündeki ha-ci)

necarî *m* marangozluk, dülgerlik

necax *m* nacak

necazîb *rd* cazibesiz

necedewî *rd* nasırsız

necet *jeo/m* Necef taşı

neceldkirî *rd* ciltsiz, ciltlenmemiş olan

necerbez *rd* beceriksiz

necerbezi *m* beceriksizlik

necergebez *rd* beceriksiz, maharetsiz

necergebezi *m* beceriksizlik, maharetsizlik

necidî *rd* ciddi olmayan, gayrî ciddi

necihêwaz *rd* 1. farksız 2. *mec* renksiz, belli bir niteliği olmayan

necihêwazî *m* 1. farksızlık 2. *mec* renksizlik, belli bir niteliği olmama durum

necirandin *m* yontma (taş veya tahta oymak)

necirandin *l/gh* yontmak (taş veya tahta oymak)

necirandî *rd* yontulu

necirîn *m* yontulma

necirîn *l/ngh* yontulmak

necis *rd* pis (kendisinde kir veya pislik olmasına rağmen bazı sebeplerden dolayı iğrenilen) * **ew penêr necis e, mişk kenarên wê xwarine** o peynir pistir, kenarlarını fare yemiş

necisandin *m* pisletme (iğrenilecek duruma getirme)

necisandin *l/gh* pisletmek(iğrenilecek duruma getirmek)

necisbûn *m* pislenme (iğrenilecek duruma gelme)

necis bûn *l/ngh* pislenmek (iğrenilecek duruma gelmek)

necisbûyîn *m* pisleniş

neciskirin *m* pisleme

necis kirin *l/gh* pislemek (iğrenilecek duruma getirmek)

neciyawaz *rd* 1. farksız 2. *mec* renksiz, belli bir niteliği olmayan

neciyawazî *m* 1. farksızlık 2. *mec* renksizlik, belli bir niteliği olmama durum

necizûbendkirî *rd* ciltsiz, ciltlenmemiş olan

necîb *rd* 1. necip, soylu 2. necip, temiz (ahlâk-ça lekesiz, nezih)

necîlakirî *rd* cilâsız, cilâ sürülmemiş olan

necîltkirî *rd* ciltsiz, ciltlenmemiş olan

necotkirî *rd* sürülmemiş (toprak)

necûs *rd* pis (kendisinde kir veya pislik olmasına rağmen bazı sebeplerden dolayı iğrenilen)

neçak *rd* kötü (iyi karşıtı)

neçakî *m* kötülük

neçandbar *rd* ekilmez (toprak)

neçandî *rd* ekili olmayan * **axa neçandî** ekili olmayan toprak

neçar *nd/rd* 1. naçar, çaresiz, biçare 2. âciz, güçsüz * **kalekî neçar** âciz bir ihtiyar 3. mecbur, çaresiz, naçar, ister istemez ~ **bûn** 1) naçar olmak 2) mecbur olmak ~ **kirin** mecbur etmek mecbur ~ **man** 1) naçar kalmak 2) mecbur kalmak ~ **î (tişteki) kirin** (birini) mecbur tutmak

neçarane *h* 1. çaresizce 2. âcizane

neçar bûn *m* 1. naçar olma 2. mecbur olma

neçar bûn *l/ngh* 1. naçar olmak 2. mecbur olmak

neçarçovekirî *rd* çerçevesiz (çerçeveye geçirilmemiş veya içine alınmamış olan)

neçarekî *rd* kaçınılmaz

neçarge *m* tuzak (yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzen)

neçarî (I) *rd* mecburî

neçarî (II) *m* 1. çaresizlik, biçarelik 2. mecburiyet

neçarîfî *m* mecburiyet

neçarkirin *m* mecbur etme

neçar kirin *l/gh* mecbur etmek

neçarman *m* mecbur kalma

neçar man *l/ngh* mecbur kalmak

neçemandî *rz/rd* 1. bükümsüz 2. çekimsiz **neçerçivekirî** *rd* çerçevesiz (çerçeveye geçirilmemiş veya içine alınmamış olan)

neçevandî *rz/rd* 1. bükümsüz 2. çekimsiz

neçevandîbûn *m* çekimsizlik

neçevandîfî *m* çekimsizlik

neçê *rd* 1. kötü (iyi karşıtı) * **qelemeke neçê** kötü bir kalem 2. kötü (hoşa gitmeyen) 3. kötü, fena (davranışları toplumun ahlâk anlayışına uymayan) 4. değersiz, naçiz

neçêbûn *m* bozulma (iyi ve değerli niteliğini yitirme)

neçê bûn *l/ngh* bozulmak (iyi ve değerli niteliğini yitirmek)

neçêkirî *rd* 1. yapay olmayan 2. yapılmamış, tamamlanmamış olan (yapılıp tamamlanmamış olan) * **xaniyê neçêkirî** tamamlanmamış ev

neçêfî *m* kötülük, fenalık ~ **kirin** fenalık etmek

neçêyane *h* naçizane

neçêyî *m* kötülük

neçivr *rd* tavsız

neçopeçê *rd* 1. özensiz, kaba saba 2. kaba saba taş

neçûn ber hev *l/bw* 1. kıyaslanmamak 2. birbirinin dengi olmamak, birbirine yakışmamak, birbirine göre olmamak

neçûn serî *l/ngh* güdükleşmek, sonuç vermemiş olmak

nedabeşbar *rd* bölünmez

nedabeşbarî *m* bölünmezlik

nedabeşkar *bnr* nebaşbar

nedadayî *rd* kilitsiz (kilitlenmemiş)

nedadî *m* adaletsizlik

nedagirtî *rd* boş, doldurulmamış olan

nedan *m* vermeme ~ **û nestendin** aniden ölmek

nedan gotin *l/ngh* ketum olmak

nedan kirin *l/gh* 1. yaptırmamak 2. yasaklamak

nedar *rd* yoksul, fakir

nedarî *m* yoksulluk, fakirlik

nedawetkirî *rd* davetsiz (davet edilmemiş olan)

nedawî *rd* 1. kavruk (kurumaya yüz tutmuş) * kincên nedawî kavruk elbiseler 2. *m* nem (hafif ıslaklık)

nedawîbûn *m* 1. tepserme 2. soruşma (çamaşır kurumaya başlamak)

nedawî bûn *l/ngh* 1. tepsermek 2. soruşmak (çamaşır kurumaya başlamak)

nedawîbüyîn *m* 1. tepserme 2. soruşma (çamaşır kurumaya başlamak)

nedawîfî *m* kavrukluk
nedaxwazbar *rd* rağbetsiz
nedaxwazbarî *m* rağbetsizlik, istenilmeme
nedegel *rd* basiretsiz
nedegelf *m* basiretsizlik
nedelînbar *rd* 1. geçirimsiz 2. su geçirmez
nedelînbarî *m* geçirimsizlik
nedeqandî *rd* aşsız (bitki)
nedeqdeqkî *rd* noktasız, beneksiz
neder *bnr* nezer
nederbasbar *rd* geçersiz
nederbasbarbûn *m* geçersizleşme
nederbasbar bûn *l/gh* geçersizleşmek
nederbasbarî *m* geçersizlik
nederbasî *rz/rd* geçişsiz * **lêkera nederbasî**
 geçişsiz fiil
nederdbihêr *rd* geçimsiz * **mirovekî nederd-**
bihêr *e* geçimsiz bir insan ~ **bûn** geçimsiz
 olmak
nederdbihêrbûn *m* geçimsizleşme
nederdbihêr bûn *l/gh* geçimsizleşmek
nederdbihêrî *m* geçimsizlik
nederderkî *rd* dalgasız (renk)
nedestbar *rd* dokunulmaz
nedestbarî *m* dokunulmazlık
nedestbelav *rd* tutumlu
nedestbelavî *m* tutumluluk
nedestbikar *rd* beceriksiz
nedestbikarî *m* beceriksizlik
nedestbikêr *rd* beceriksiz, maharetsiz
nedestbikêrî *m* beceriksizlik, maharetsizlik
nedestdayî *rd* elverişsiz
nedesthilat *rd* iktidarsız (iktidar olma gücü ol-
 mayan)
nedestûrgirtî *rd* izinsiz
nedestûrstandî *rd* izinsiz
nedestûryar *rd* izinsiz
nedeximandî *rd* damgasız
nedeyndar *rd* borçsuz, borcu olmayan kimse
nedeyndarî *m* borçsuzluk
nedeyndarîfî *m* borçsuzluk
nedîjwar *rd* çekişmesiz, meşakatsiz
nedilbicîh *rd* isteksiz, gönülsüz (razı olmayan)
nedilgeş *rd* neşesiz
nedilkêş *rd* cazibesiz
nedilniwaz *rd* cazibesiz
nedilsoz *rd* 1. sadakatsiz 2. vefasız, hakikatsiz
nedilsozî *m* 1. sadakatsizlik 2. vefasızlık, haki-
 katsızlık
nedilşa *bnr* nedilşad
nedilşad *rd* 1. mutsuz 2. neşesiz
nedilşadbûn *m* mutsuzlaşma
nedilşad bûn *l/gh* mutsuzlaşmak
nedilşadî *m* mutsuzluk
nedilşayî *m* 1. mutsuzluk 2. neşesizlik
nedilşewat *rd* duygusuz
nedilxweş *rd* 1. hoşnutsuz 2. neşesiz
nedilxweşî *m* 1. hoşnutsuzluk 2. neşesizlik ~*ya*
xwe nişan dan hoşnutsuzluk getirmek

nedir (I) *bnr* nezir
nedir (II) *m* adak
nedirûfî *rd* dikişsiz, dikilmemiş
nediwê *rd* istenmeyen kimse
nediyar *rd* 1. belirsiz 2. meçhul, belirsiz, bilin-
 mayen 3. gizli (niteliği anlaşılmayan, bilin-
 mayen) * **hêzên nediyar** gizli kuvvetler 4.
wj belirsiz, ipham 5. ortada (yanışmalarda)
nediyarî *m* 1. belirsizlik 2. meçhulluk, belir-
 sizlik 3. *wj* belirsizlik, iphamlık
nediyarkirî *rd* belirtisiz, belgisiz
nediyarkirîfî *m* belgisizlik
nedîbar *rd* görölme, görünmeyen
nedim *rd* yakışıklı
nedîtbar *fel/rd* soyut
nedîtbarî *fel/m* soyutluk
nedîfî (I) *rd* nadide
nedîfî (II) *rd/h* 1. görmemiş 3. görölmeden 2.
 görölmedik, görölmemiş, garaip ~ **gotin**
heft û nîv *e* kesip atmak, kestirip atmak ~ **jê**
re hatin olmuş (veya pişmiş) armut gibi eli-
 ne düşmek ~ **heft û nîv** kesip atmak, kesti-
 rip atmak ~ **tu çima dibêjî heft û nîv** abacı
 kebeci ara yerde sen necî? ~ **o dîr** oğlu olmuş
 kalkıp çükünü kesmiş
nedîweder *rd* saydamsız
nedîwederî *m* saydamsızlık
nedurist *rd* 1. dürüst olmayan 2. bozuk (cihaz
 için)
nedurî *rd* riyasız
nedûrendîş *rd* 1. basiretsiz 2. sağgörsüz
nedûrendîşî *m* 1. basiretsizlik 2. sağgörsüz-
 lük
neecibandin *m* 1. beğenmeme 2. beğenmezlik
neecibandin *l/gh* 1. beğenmemek 2. beğenme-
 mek (küçümsemek, hor görmek) * **kûsî ji**
qalîkê ku jê derketîye neecibandiye civciv
 yumurtadan çıkmış kabuğunu beğenmemiş
neecibandî *rd* beğenilmemiş olan
needilîn *m* iflah olmama
needilîn *l/gh* iflah olmamak
neefkirî *rd* affedilmemiş olan
neehîl *rd* yetersiz
neehîlbûn *m* yetersizlik
neemeliyatkirî *rd* ameliyatsız, ameliyat olma-
 mış olan
neendaze *rd* 1. ölçüsüz 2. *mec* tartısız, ölçüsüz
neesehîfî *m* kesinsizlik
neewledar *rd* güvensiz
neewledarî *m* güvensizlik
neexlaqî *rd* gayri ahlâkî
neeyan *rd* belirsiz
neeyarî *m* ayarsızlık
neeyarkirî *rd* ayarsız (saat, makine vs. için)
nef *m* yarar, fayda * **nefa wî ji malbata wî re**
tune *ye* ailesine faydası yok
nefam *rd* 1. anlayışsız 2. bilinçsiz
nefama *rd* 1. anlayışsız 2. bilinçsiz (kendi et-
 kinliğini eleştirmeli bir biçimde sezmemeyen)

nefamatî *m* 1. anlayışsızlık 2. bilinçsizliklik
nefaqe *m* nafaka, geçimlik
nefehma *rd* 1. anlayışsız, düşüncesiz, izansız
 2. ferasetsiz 3. bilinçsiz
nefehmane *h* anlayışsızca, düşüncesizce, izansızca
nefehmatî *m* 1. anlayışsızlık, düşüncesizlik, izansızlık 2. ferasetsizlik 3. bilinçsizlik
nefehmbaz *rd* anlaşılmaz
nefehmbazî *m* anlaşılmazlık
nefehmbaz *rd* anlayışsız, düşüncesiz, izansız
nefehmbazî *m* anlayışsızlık, düşüncesizlik, izansızlık
nefehmdar *rd* anlayışsız, düşüncesiz
nefehmdarane *h* anlayışsızca, düşüncesizce
nefehmdarî *m* anlayışsızlık, düşüncesizlik
nefel *zo/m* yonca (Trifolium)
nefela derewîn *bot/nd* tırfıl
nefela sêpelik *bnr* nefela sêpelik
nefela sêpelik *bot/nd* üçgül, tırfıl (Trifolium)
nefeqe *m* 1. nafaka (geçimlik) 2. *hiq* nafaka 3. *mec* zahire ~ **dan** (**yekî**) nafakaya bağlamak
nefer *nd* nefer, er
neferma *rd* sivil (asker sınıftan olmayan kimse)
nefes *m* 1. nefes, soluk 2. nefes (sigara, pipo içilirken içe çekilen duman) * **min xwest ku ez nefesek li cixareyê bixim** sigaradan bir nefes almak istedim ~ **dan** soluk vermek ~ **dan û stendin** nefes almak, soluk alıp vermek ~ **girtin** nefes almak, soluk almak ~ **lê çikîn** nefesi kesilmek ~ **çikandin** *mec* sıkıştırmak ~ **lê xistin** nefes çekmek ~ **stendin** soluk almak ~ **a** (**yekî**) **çikîn** 1) nefesi kesilmek, tıkanmak 2) sıkılmak, bunalmak ~ **a** (**yekî**) **di qûna** (**yekî**) **de derketin** kışından solukmak ~ **a paşin** son nefes ~ **a paşin dan** son nefesini vermek ~ **a** (**yekî**) **sekinîn** nefesi durmak
nefesçikên *rd* nefes kesici
nefesçikiyayî *rd* nefesi kesilmiş, soluk soluğa kalmış olan
nefesçikîn *rd* nefes kesen
nefesdan *m* soluk verme, zefir
nefesdan *l/gh* soluk vermek
nefesdar *rd* nefesli
nefesgirân *rd* astımlı
nefesgirânî *bj/m* astım
nefesilandin *m* çatal görme (bir şeyi net görmeme)
nefesilandin *l/gh* çatal görmek (bir şeyi net görmemek)
nefesih *rd* anlaşılmaz, gayri vazih ~ **xeber dan** üstü kapalı konuşmak, bilmece gibi konuşmak
nefesihî *m* 1. anlaşılmazlık 2. *wj* kapalılık
nefetonekî *rd* dolaşıksız (yol)
neêkser *rd* dolaylı, indirekt
nefr *rd* korkak

nefilandin *m* olgunlaşmadan ağacın meyvelerinin düşürme
nefilandin *l/gh* olgunlaşmadan ağacın meyvelerinin düşürmek
nefiqandin *m* şışirme
nefiqandin *l/gh* şışirmek
nefiqîn *m* şişme
nefiqîn *l/gh* şişmek
nefiroşbar *rd* satılmaz
nefiy *man/m* yadsıma, nefiy
nefi *m* 1. nefiy, sürgün (sürgün etme) * **nefi ji bo min bûbû tîstekî wekî mirinê** sürgün benim için ölüm gibi bir şey olmuştu 2. sürgün (bir kimsenin sürüldüğü yer) (**yek**) ~ **cihekî kirin** (bir yerde) ikamete mamur edilmek
nefibûn *m* sürgün olma
nefi bûn *l/gh* sürgün olmak
nefibûyî *rd* sürgün olmuş olan
nefibûyîn *m* sürgün oluş
nefikirin *m* nefyetme, sürgün etme
nefi kirin *l/gh* nefyetmek, sürgün etmek
nefikirî *rd* sürgün edilmiş olan
nefir *m* 1. nefir (boynuzdan yapılan bir tür boru) 2. *mzk* boru borazan (üfleyerek çalınan perdesiz çalgı)
nefiram *m* 1. milis, savaşa katılan halk gücü 2. seferberlik
nefizek *rz/rd* 1. ötümsüz 2. çalımsız
nefizekî *rz/m* ötümsüzlük
nefret *m* nefret * **nefreta min jê re pir e** ona nefretim büyük ~ **jê girtin** nefret uyandırmak ~ **kirin** nefret etmek
nefretane *h* nefretçe
nefretkirin *m* nefret etme, iğrenme
nefret kirin *l/gh* nefret etmek, iğrenmek
nefrîn *m* 1. ilenç 2. lanet okuma 3. sövüp sayma ~ **kirin** lanet okumak
nefrît *bj/m* nefrit
nefs *m* 1. nefis (öz varlık) * **ji bo ku nefsa canê xwe xelas bike ew kuştine** kendi nefisini kurtarmak için onları öldürmüş 2. nefis (insanların yeme içme gibi ihtiyaçlarının tümü) ~ **a xwe kor kirin** nefisini köreltmek 3. *mec* boğaz (yiyeceği, içeceği sağlanan kimse) * **pênc nef** *li mala me hene* bizim evde beş boğaz var 4. *mec* boğaz (yeme içme) * **hevalê min yekî ku miriyê nefsa xwe ye** arkadaşım boğazına düşün biridir 5. kişi, nüfus, nefes (canlı varlık) * **li malê çar nef-sên din jî hene** evde dört nefes daha var * **em pênc nef** *li virê hene* burda kişi varız 6. kibir, büyülenme * **çi nefsek li serê ye** ne kadar da kibir sahibi 7. tıpkısı * **ew bi nefse o aynı tıpkısı** ~ **hemû kes lê libas ne hemû kes** yeme içme ihtiyacı herkes için geçerlidir, ayırım yapmamak lazım ~ **pê girtin** aç gözlülüğü tutmak ~ **a canê** (**yekî**) **kubar bûn** (biri) çok nazik olmak ~ **a Fîrewnî bû-**

yük kibir ~a (yekî) jê re serdest bûn (biri) kendi nefsine hakim olmamak ~a (yekî) kişandin (birinin) ahı tutmat ~a (yekî) mezin bûn kurumlu olmak ~a (yekî) pê girtin aç gözlülüğü tutmak ~a (yekî) pê nesekinin nefsine hakim olmamak ~a xwe bi xwe ragirtin nefsine hakim olmak ~ xwe kor kirin nefsini köreltmek ~a xwe mezin kirin böbürlenmek ~a xwe şikandin nefsini köreltmek

nefsaniyet *m* nefsanîyet

nefsanî *rd* nefsanî

nefsbiçûk *rd/hd* 1. alçak gönüllü, mütevazî 2. kibirsiz, kurumsuz (kurumlu olmayan kimse)

nefsbiçûkî *m* 1. alçak gönüllülük 2. kibirsizlik

nefsbilind *rd/nt* kibirli

nefsbilindî *m* kibirlilik ~ **kirin** kibirlik yapmak

nefsêk *rd* aç gözlü, gözü aç, nefsine düşkün, şikemperver

nefsêkî *m* aç gözlülük, nefsine düşkünlük, şikemperverlik

nefsêktî *m* aç gözlülük, nefsine düşkünlük, şikemperverlik

nefsiyat *m* nefsiyat, psikoloji

nefsî *nd/nt* evlatlık, üvey evlat

nefsmezin *rd/nt* kibirli, kuruntulu, kurumlu

nefsmezinatî *m* kibirlilik, kuruntululuk ~ **kirin** (bir şey yapmayı) nefsine yedirmemek

nefsmezinî *m* kibirlilik, kuruntululuk ~ **kirin** kibirlik yapınak

nefsnexweş *rd* hamile

nefsnexweşbûn *m* bebek bekleme

nefsnexweş bûn *l/gh* bebek beklemek

nefsok *bnr* nefso

nefsok *rd* aç gözlü, gözü aç, nefsine düşkün, şikemperver

nefsokî *m* aç gözlülük, nefsine düşkünlük, şikemperverlik

nefsqantir *rd/argo* nefsine çok düşkün

nefsstenik *rd* 1. nefsine düşkün 2. duygulu, inci duygulu ~ **bûn** 1) nefsine hakim olmamak 2) duygulanmak

nefsstenikî *m* 1. nefsine düşkünlük 2. duyguluk, ince duygululuk

neft *m* 1. neft 2. neft (neft yağı) 3. petrol

neftîroş *nd/nt* petrolcü, petrol satan

neftger *nd/nt* petrolcü (imal eden)

neftî *rd* neftî

neftî bûn *l/gh* neftileşmek

negatîf *rd* 1. negatif, olumsuz 2. *fel* negatif, olumsuz (bir şeyi inkâr eden, ret özeliği taşıyan) 3. *mat/fiz* negatif, eksi (sıfırdan küçük, önünde eksi işareti bulunan sayı) 4. negatif (negatif film)

negatîfî *m* negatiflik

negbet *rd* kirli, pis

negebsoyî *rd* sıkıntısız

negehban *nd/nt* nöbetçi

negehbanî *m* nöbetçilik

negengaz *rd* 1. imkânsız, olanaksız 2. olamaz

negengazbûn *m* imkânsızlaşma, olanaksızlaşma

negengaz bûn *l/gh* imkânsızlaşmak, olanaksızlaşmak

negengazbûyîn *m* imkânsızlaşma, olanaksızlaşma

negengazî *m* imkansızlık, olanaksızlık

neger *rz/rd* geçişsiz

negerandî *rz/rd* geçişsiz

negeranî *rz/rd* geçişsiz

negerdîşî *rd* töreli

negerek *rd* gereksiz, lüzumsuz

negerekî *m* gereksizlik, lüzumsuzluk

negerguhêz *rz/rd* geçişsiz * **lêkera negerguhêz** geçişsiz fiil

negewz *rd* keyifsiz, neşesiz

negewzbûn *m* 1. keyifsiz olma 2. keyifsizlik, neşesizlik

negihêj *rd* ulaşılmaz

negihîştî *rd* ham, olmamış, olgunlaşmamış (meyveler için)

negijikî *rd* dolaşıksız

negiranbiha *rd* değersiz, kıymetsiz

negiranbihatî *m* değersizlik, kıymetsizlik

negirift *rd* çetrefilliz, dolaşıksız

negirîng *rd* önemsiz, ehemmiyetsiz

negirîngbûn *m* önemsizlik

negirtin *m* almamazlık

negirtî (I) *rd* kapalı olmayan, örtüsüz (kapı, pencere için)

negirtî (II) *rd* tutuksuz

negivêrî *rd* hazımsız (yediklerini kolay sindiremeyen)

negivêrîtî *m* hazımsızlık

negiyanewer *rd* cansız

negonandî *rd* boyasız (boya sürülmemiş, boyalanmamış olan)

negotî *rd* söylenmemiş, meskût

negrêdayî *rd* bağlantısız

negubrekirî *rd* gübresiz, gübrelenmemiş olan

neguhar *rd* sabit, değişmeyen

neguher *rd* 1. değişmez, sabit (değişmeyen) 2. *mat/m* sabite

neguherbar *rd* değişmez, sabit (değişmeyen)

neguhêr *rd* değişmez, değişmeyen

neguhêrbar *rd* değişmez

neguhêz *rd* değişmez, sabit

neguhêzbar *nd/rd* 1. taşınmaz, gayri menkul * **malên neguhêzbar** taşınmaz mallar 2. değişmez, sabit (değişmeyen)

neguncan *rd* uygunsuz, isabetsiz

neguncandî *rd* 1. uyumsuz 2. uygun olmayan

neguncandibûn *m* uyumsuzluk

neguncanî *m* 1. uygunsuzluk 2. uymazlık

negunehbar *rd* günahsız

negunehbarî *m* günahsızlık

negurivandî *rd* uyumsuz
negurivandîbûn *m* uyumsuzluk
negurûzekî *rd* pürüzsüz, duru (ten)
neguvar *rd* 1. tatsız, yutulmaz 2. sindirimi zor olan
neh *n* 1. dokuz (9, IX) 2. *rd* dokuz (sekizden bir artık) ~ **deh** beş on * **dî civînê de em tevî hev neh deh kes hebûn** toplantıda beş on kişi vardı hataları daha önceden de olana yeniside hatırlatmak ~ **li ser dahan ~ê (yekî) danîn ser dehên (ên din)** mimlemek ~ê **te jî li ser dehan** be senin de alacağın olsun
nehal (I) *bnr* newal
nehal (II) *m* nalin
nehan *m* tenezül
nehane *m* dokuzluk
nehanî *rd* gizli
nehar *h* gündüzleyin
neharî *rd* gündüzlü (okula gündüz giden, yatılı olmayan öğrenci)
nehawend *mzk/m* nihavent
nehberîk *m* dokuz cebi olan ve duvar süsü olarak ta kullanılan bir süs eşyası
nehberk *m* dokurcun, tokurcun, dokuz taş
nehejekî *rd* sarsıntısız
nehek *nd* kurban bayramına dokuz gün kala tutulan dokuz günlük oruç
nehelal *rd* 1. haram 2. üvey * **apê min ê nehelal** üvey amcam
nehelistî *rd* çürüksüz
nehelketî *rd* başarısız
nehelketîbûn *m* 1. başarısız olma 2. başarısızlık
nehelketî bûn *l/gh* başarısız olmak
nehelketîbûyî *rd* başarısız olmuş, başarmamış olan
nehelketîbûyîn *rd* başarısız oluş
nehem *rd* dokuzuncu
nehemcîn *rd* hemcîn olmayan
nehemcure *rd* heterojen, türdeş olmayan
nehemd *h* istemeden
nehemîn *rd* dokuzuncu
neheneh *rd* dokuzar
neheng (I) *n* 1. kahraman 2. dev (korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı)
neheng (II) *zo/m* balina (Balaena mysticetus)
neheq *rd* haksız (davası, iddiası, davranışı, düşüncesi doğru ve yerinde olmayan) * **dî vî tiştî de hevalê we neheq** e bu işte arkadaşınız haksız ~ **dîtin** haksız bulmak
neheqî *m* haksızlık * **jî ber vê neheqîyê bû xwê û kete** ağır bu haksızlığa karşı köpürdü ~ **kirin** haksızlık etmek
neheqîkirin *m* haksızlık yapma
neheqî kirin *l/gh* haksızlık yapmak
neheqîti *m* haksızlık ~ **kirin** haksızlık etmek
neheram *rd* haram olmayan
nehes *rd* haşarı, şımarık
nehesabkirî *rd* hesapsız, hesap edilmemiş olan

nehesabnekirane *h* hesapsızca, plansızca
nehesas *rd* duyarsız
nehesasbûn *m* duyarsızlaşma
nehesas bûn *l/gh* duyarsızlaşmak
nehesasbûyîn *rd* duyarsızlaşma
nehesasî *m* duyarsızlık
nehesaskirin *m* duyarsızlaştırma
nehesas kirin *l/gh* duyarsızlaştırmak
nehesibandîn *m* 1. hesap etmeme 2. hesaba katmama
nehesibandîn *l/gh* 1. hesap etmemek 2. hesaba katmamak
nehesî *m* haşarılık
nehesok *rd* haşarı, şımarık
nehesokî *rd/h* haşarıca
nehesokîbûn *m* haşarılılaşma
nehesokî bûn *l/gh* haşarılılaşmak
nehestewer *rd* duyarsız
nehestewerbûn *m* duyarsızlaşma
nehestewer bûn *l/gh* duyarsızlaşmak
nehestewerbûyîn *rd* duyarsızlaşma
nehestewerî *m* duyarsızlık
nehestewerkirin *m* duyarsızlaştırma
nehestewer kirin *l/gh* duyarsızlaştırmak
nehestyar *rd* duyarsız
nehestyarbûn *m* duyarsızlaşma
nehestyar bûn *l/gh* duyarsızlaşmak
nehestyarbûyîn *rd* duyarsızlaşma
nehestyarî *m* duyarsızlık
nehestyarkirin *m* duyarsızlaştırma
nehestyar kirin *l/gh* duyarsızlaştırmak
neheş *rd* baygın, şuursuz
nehevbîn *mat/rd* bakışsız
nehevbînî *mat/m* bakışsızlık
nehevdemî *rd* asenkron
nehevdîrûv *rz/m* benzeşmez
nehevdîrûvî *rz/m* benzeşmezlik
nehevedemî *rd* eşlemesiz
nehevkiî *rd* simetrisiz
nehevnêr *mat/rd* bakışsız
nehevnêrî *mat/m* bakışsızlık
nehevnêrîtî *mat/m* bakışsızlık
nehevşibîn *rz/rd* benzeşmez
nehevşibînî *rz/m* benzeşmezlik
nehevt *rd* 1. denk olmayan 2. *mat* bakışsız asimetrik
nehevtayî *mat/m* bakışsızlık, asimetri
nehewce *rd* gereksiz, lüzumsuz ~ **ye** gerek yok
nehewcetî *m* gereksizlik, lüzumsuzluk
nehez *rd* sevimsiz
nehezî *m* sevimsizlik
nehêja *rd* 1. değersiz, kıymetsiz 2. değersiz, naçiz 3. kalitesiz
nehêjabûn *m* 1. değersizlik 2. kalitesizlik
nehêjatî *m* 1. değersizlik, kıymetsizlik 2. kalitesizlik
nehêl *m* engel
nehêmin *rd* dingin olmayan, istikrarsız
nehêmi *rd* nemsiz, rutubetsiz

nehên *rd* gizli, giz 2. *fel/m* gizem
 nehênîyî *rd* gizemsel
 nehênî *m* 1. giz, gizem, sır 2. *rd* gizemli 3. *rd* gizli, saklı 4. *rd* illegal, gizli * rêxistina nehênî illegal örgüt
 nehênîdar *rd* gizemli
 nehênîtî *m* gizellilik, muamalık
 nehênkirin *m* saklama
 nehên kirin *l/gh* saklamak
 nehêrsbûyî *rd* öfkesiz, öfkelenmemiş (kimse)
 nehêrsok *rd* hırsız, sinirsiz
 nehêrsokbûn *m* sinirsizlik
 nehêrsokî *rd* hırsızca, sinirsizce
 nehêrsoyî *rd* hırsız, sinirsiz
 nehêsan *rd* rahatsız (sıkıntı, tedirginlik veren)
 nehêsanîrî *rd* kilağışız
 nehêvîjî *rd* eğitimsiz
 nehêvîjîbûn *m* eğitimsizlik
 nehêvotî *rd* eğitimsiz
 nehêvotîbûn *m* eğitimsizlik
 nehêvotîtî *m* eğitimsizlik
 nehgoşe *mat/m* dokuzgen
 nehî *m* fayda, yarar
 nehîdar *rd* faydalı, yararlı
 nehîdarbûn *m* faydalanma
 nehîdar bûn *l/gh* faydalanmak
 nehgon *bnr* newgon
 nehîfandî *m* faydalandırma, yararlandırma
 nehîfandî *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak
 nehîfîn *m* faydalanma, yararlanma
 nehîfîn *l/gh* faydalanmak, yararlanmak
 nehîftin *m* saklama
 nehîftin *l/gh* saklamak
 nehîk *n* dokuz ~ê ser dehikan ticarete fahiş kazanc
 nehîncirandî *rd* zedesiz
 nehîndî *rd/nt* geveze (çenesi düşük)
 nehîndîrî *m* gevezelik (çenesi düşüklüğü)
 nehîng *bnr* neheng
 nehîş *rd* baygın, kendinden geçmiş olan ~ ketin 1) bayılmak, kendinden geçmek 2) şuur-suz yatmak, şuurunu yitirmek
 nehîşî *rd* 1. baygın 2. şuurunu yitirmiş ~ 1) baygınlık geçirmek 2) şuursuz yatmak, şuurunu yitirmek
 nehîşketin *m* baygınlık geçirme
 nehîş ketin *l/gh* baygınlık geçirmek
 nehîştin *m* 1. bırakmama 2. alıkoyma
 nehîştin *l/gh* 1. bırakmamak 2. alıkoymak * apê min bêatlebûn behsa Stenbolê dîkir, nedîhişt ku bavê min nanê xwe bixwe amcam mütemadiyen İstanbul'dan bahsederek babamı yemeğinden alıkoymuyordu ~ bêhna (tîşteki) herin (yekî) koklatmamak (hiç vermemek) ~ devê (yekî) pê bûn koklatmamak (hiç vermemek) ~ gotin bi ber gotinê xîstin (birini) lâfa boğmak, lâkırdıya boğmak ~ xeta hatin serê üstüne toz kondurmak

nehîştî *rd* dikkatsiz
 nehîştîbûn *m* dikkatsizlik
 nehîşyar *rd* aymaz
 nehîşyarî *m* aymazlık
 nehîye *m* 1. nahiye 2. *erd/m* nahiye, kuşak (yer yüzünün beş bölümünden her biri)
 nehîyeya germê *erd* sıcak kuşak
 nehîz *rd* sevimsiz
 nehîzî *m* sevimsizlik
 nehîb *rd* 1. çapulcu, yağmacı 2. *m* korku, ür-küntü
 nehîdar *rd* kullanışlı * xaniyekî nehîdar kul-lanışlı bir ev
 nehîledar *rd* 1. hillesiz 2. çürüksüz
 nehîlet *nd/nt* hasım
 nehînbûyî *rd* alışkın olmayan
 nehîndîr *rd* (r kalm okunur) sır saklamayan
 nehît (I) *rd* nemsiz (toprak için)
 nehît (II) *n* 1. iri taş 2. yapılarda işlenmemiş i-ri taş
 nehîteyî *rd* ırice taş
 nehîk (I) *bot/m* 1. nohut (Cicer arietinum) 2. nohut (bu bitkinin yuvarlak tanesi)
 nehîk (II) *m* olta
 nehîkevîr *n* dokuzcu, dokuz taş oyunu
 nehîkî *rd* nohutlu
 nehîlî *rd* dokuzlu (dokuz parçadan oluşan, i-çinde dokuz parça bulunan)
 nehîmend *rd* dokuzlu (üzerinde dokuz işareti bulunan iskambil kâğıdı vb. için)
 nehînandî *rd* örgüsüz
 nehîneho *rd* dokuzar
 nehîtî *rd* çok dayak yemiş olan
 nehîp *m* 1. argo tırnak 2. tırnak (tırnak beresi) ~ên (yekî) hatin (an jî kişî) tırnakları uza-mak
 nehîperîşk *m/argo* tırnak pençe
 nehîpîk *n* 1. argo tırnak 2. pençe, yırtıcı hay-van tırnağı
 nehîpirandî *m* tırnaklama, tırmalanmak
 nehîpirandî *l/gh* tırnaklamak, tırmalamak
 nehîpîrî *m* tırnaklanma, tırmalanma
 nehîpîrî *l/gh* tırnaklanmak, tırmalanmak
 nehîpkîrî *m* pençeleme, tırmalama
 nehîp kirin *l/gh* pençelemek, tırmalamak
 nehîprîşk *m/argo* tırnak pençe
 nehîrevan *nd/nt* tanık, şahit
 nehîrevanî *m* tanıklık, şahitlik
 nehs *rd* 1. haşarı, yaramaz, azgın, kuduruk * ez dizaroktiya xwe de yekî pir nehs bûme çocukluğumdan çok haşarı birisiymişim 2. şımarık 3. afacan, uçarı (ele avuca sığmaz) 4. haylaz, hayta ~ bûn 1) yaramaz olmak 2) şımarık olmak 3) afacanlaşmak
 nehsbûn *m* 1. yaramazlaşma, kudurma 2. şı-marma, baylanma 3. afacanlaşma, uçarlaş-ma
 nehs bûn *l/gh* 1. yaramazlaşmak, kudurmak 2. şımarık, baylanmak 3. afacanlaşmak,

uçarılaşmak 4) haylazlaşmak
nehsbûyîn *m* 1. yaramazlaşma, kuduruş 2. şımarış, baylanış 3. afacanlaşma, uçarılaşma
nehsiyane *h* 1. yaramazca 2. şımarıkça 3. afacanca, uçarıca 4. haylaz, hayta
nehsî *m* 1. haşarılık, yarınazlık, kudurukluk 2. şımarıklık 3. afacanlılık, uçarılık 4. haylazlık, haytalık
nehsî *m* yaramazlık ~ **kirin** 1) yaramazlık yapmak 2) şımarıklık yapmak 3) uçarılık etmek 4) haylazlık etmek
nehsîbûn *m* 1. yaramazlaşma, kudurma 2. şımarma, baylanma 3. afacanlaşma, uçarılaşma
nehsî bûn *l/gh* 1. yaramazlaşmak, kudurmak 2. şımarıklaşmak, baylanmak 3. afacanlaşmak, uçarılaşmak 4) haylazlaşmak
nehskirin *m* 1. haşarılaştırma 2. şımartma 3. uçarılaştırma
nehs kirîn *l/gh* 1. haşarılaştırmak 2. şımartmak 3. uçarılaştırmak
nehş *m* teneşir
nehşemê *nd* geyikler kırkımında (hiçbir zaman olmayacak işler için söylenir)
nehşî *bwr* naşî
nehşîfî *bwr* naşîfî
nehtik *m* alın çatısı
nehtor *nd/nt* bekçi
nehtorî *m* bekçilik
nehunerwer *rd* beceriksiz, maharetsiz
nehunerwerî *m* beceriksizlik, maharetsizlik
nehunkûf *rd* denk olmayan
newh *m* nahiv, cümle bilgisi
nehwêd *n* doksan (90, XC)
nehwiran *m* mırıldanma, terennüm
nehwirandin *m* mırıldama, terennüm etme
nehwirandin *l/gh* mırıldamak, terennüm etmek
nehwirîn *m* mırıldanma, terennüm etme
nehwirîn *l/gh* mırıldanmak, terennüm etmek
nehwayî *rd* olgun, pişkin kimse
neilmî *rd* bilim dışı ~ **bûn** bilim dışı olma
neilmîbûn *m* bilim dışı olma, bilimsizlik
neînsan *rd* insaniyetsiz
neînsanî *m* insaniyetsizlik
neîradî *rd* gayri iradî
neîspatkirî *rd* ispatsız, tanıtısız
neîzingirtî *rd* izinsiz
neîzinstendî *rd* izinsiz
nejd *bwr* nijd
nejdar *rd* sağlıklı
nejdarî *m* sağlık
nejdevan *bwr* nijdevan
nejdî *bwr* nijdî
nejes *rd* pinti
nejesî *m* pintilik
nejê *rd* tuhaf, anormal
nejêhatî *rd* 1. başarısız * **xwendekareke** **nejêhatî** başarısız bir öğrenci 2. beceriksiz 3. zayıf (bilgi yönünde yeterli olmayan) * **mamosteyeke** **nejêhatî** zayıf bir öğretmen

nejêhatîbûn *m* 1. başarısızlık 2. beceriksizlik
nejêyî *m* tuhaflık, anormallik
nejibîr *rd* unutulmaz ~ **bûn** unutulmaz olmak
nejibîrî *m* unutulmazlık
nejidil *rd* 1. içtenliksiz, içtensiz, samimiyetsiz 2. yapmacık, yapay, sahte (içten olmayan) * **kena nejidil** sahte gülüş ~ **û can** içtenliksiz
nejidilbûn *rd* içtenliksizlik, içtensizlik, samimiyetsiz
nejidilbûnî *m* içtenliksizlik, içtensizlik, samimiyetsizlik
nejidîlî *m* 1. içtenliksizlik, içtensizlik 2. *rd/h* yapmacıklı
nejidîlûcan *rd* içtenliksiz, içtensiz, samimi-yetsiz
nejidîlûcanî *m* içtenliksizlik, içtensizlik
nejidîlûcanîfî *m* samimi-yetsizlik
ne ji hemd *h* elinde olmayarak
ne ji hemd bûn *l/bw* elinden olmamak
nejîhev *rd* apayrı, farklı (aynı olmama)
nejîhevî *m* apayrılık, farklılık
nejîn *rd* çepel kadın
nejirê *rd* sapık
ne ji xwedê re bûn *l/bw* şîret, arsız olmak
nejixwere *rd* 1. arsız, şîret 2. yaramaz, şımarık
nejixwere bûn *l/gh* yaramaz olmak, şımarık olmak
nejixweretî *m* 1. arsızlık, şîretlik 2. yaramazlık, şımarıklık
nekafî *rd* yetersiz, gayri kâfî
nekafîbûn *m* 1. yetersiz olma 2. yetersizlik
nekafîbûnî *m* yetersizlik
nekafîfî *m* yetersizlik
nekamî (I) *m* fesatlık, alehte konuşma
nekamî (II) *rd* ilkel, primitif
nekamîran *rd* bahtsız, mutsuz
nekamîranî *m* bahtsızlık, mutsuzluk
nekar *rd* elinden bir iş gelmeyen kimse
nekara *rd* erksiz
nekaratî *m* erksizlik
nekarbîdest *rd* yetkisiz, salâhiyetsiz
nekarbîdestî *m* yetkisizlik, salâhiyetsizlik
nekartêker *rd* etkisiz, nüfuzsuz
nekederî *rd* yarılmamış yara, darbe
nekederî bûn *l/gh* kabız olmak, yediklerini dışarı çıkaramamak
nekedîkîrî *rd* evcilleşmemiş olan
nekemilandî *rd* olgunlaşmamış
nekemper *rd* kıyaslanmaz
nekes *rd* 1. nekes, cimri 2. pinti 3. adi, bayağı, namert
nekesane *rd* gayrî şahsî
nekesanebûn *m* gayrî şahsîleşme, kişilik dışı olma
nekesane bûn *l/gh* gayrî şahsîleşmek, kişilik dışı olmak
nekesanekirin *m* gayrî şahsîleştirme, kişilik dışı etme

nekesane kirin /*gh* gayrî şahsileştirmek, kişilik dışı etmek
nekesanî *rd* kişilik dışı
nekesî bûn /*ngh* pintileşmek
nekesî kirin /*gh* gayrî şahsileştirmek, kişilik dışı etmek
nekesî (I) *rd* kişilik dışı
nekesî (II) *m* 1. nekeslik, cimrilik 2. pintilik 3. adilik, bayağılık
nekesîde *rd* gayrî şahsî
nekesîdeyî *rd* gayrî şahsî
nekesîdeyîkirin *m* gayrî şahsileştirme
nekesîdeyî kirin /*gh* gayrî şahsileştirmek
nekesîkirin *m* gayrî şahsileştirme, kişilik dışı etme
nekesîkîrî *rd* gayrî şahsileştirilmiş, kişilik dışı edilmiş
nekevnar *rd* genç (bitki için gelişmesini tamamlamamış olan) * **ev dar hîna nekevnar e mebirin** bu ağaç daha genç, kesmeyin
nekewikîrî *rd* ütüsüz
nekeyîkîrî *rd* dağınık, düzensiz, tertipsiz (düzeni bozuk, karışık)
nekêfkar *rd* kaprissiz
nekêfxweş *rd* 1. hoşnutsuz 2. neşesiz
nekêfxweşî *m* 1. hoşnutsuzluk 2. neşesizlik
 ~**ya xwe nişan dan** hoşnutsuzluk getirmek
nekêm *rd* eksiksiz, tam, eksik olmayan
nekêmî *m* eksiksizlik, noksansızlık
nekêr *rd* 1. beceriksiz 2. aylak, çalışmayan 3. yaramaz * **tişteki nekêr nîn e** yaramaz bir durum yok
nekêrî *m* 1. beceriksizlik 2. aylaklık, çalışmama 3. yaramazlık
nekêrhafî *rd* 1. beceriksiz 2. elverişsiz 3. kullanışsız 4. yaramaz, yararı olmayan şey
nekêrhafîbûn *m* 1. beceriksizlik 2. elverişsizlik 3. kullanışsızlık
nekêşandî *rd* tartışız (tartılmamış olan)
nekîfş *rd* 1. belirsiz 2. ortada (yarışmalarda)
nekîfşe *rd* belirsiz
nekîfşkîrî *rz* belgisiz
nekîfşkîrî *m* belgisizlik
nekîlîtkîrî *rd* kilitli (kilitlenmemiş)
nekîlkîrî *rd* sürmesiz
nekişandî *rd* 1. tartışız (tartılmamış olan) 2. *rz* çekimsiz
nekişandîbûn *m* çekimsizlik
nekişandî *m* çekimsizlik
nekişinok *rd* alımsız, cazibesiz
nekişinokî *m* alımsızlık, cazibesizlik
neks *bj/m* bel (bir tür hastalık) ~ **hılanîn** hastalığı tedavi etmek ~ **bûn** hastalığa tutulmak
neksan *m* daldırma
neke *m* darbe (vuruş, çarpış)
nektar *nd* nektar, bal özü
nekubar *rd* kibar olmayan
nekulbekîrî *rd* çapasız (çapalanmamış yer)
nekun *rd* deliksiz

nekunkunoşkî *rd* gözeneksiz
nekurdziman *rd* dili Kürtçe olmayan
nekurkîrî *rd* tıraşsız
nekurtankîrî *rd* semersiz
nekuşpene *rd* kurumsuz, kasıntısız (kurumlu olmayan kimse)
nelazim *rd* gereksiz
nelazimî *m* gereksizlik
nelbend *n* nalbant
nelbendî *m* nalbantlık
nelbendxane *m* nalbanthane
nelem *erd/n* tepe
nelerzok *rz/m* titreşimsiz
nelet *m* lânet ~ **lê anîn** lânetlemek ~ **lê barandin** birine lânet okumak ~ **lê be! nâlet olsun!**
 ~ **lê bibare** şeytan görsün yüzünü ~ **lê hatin** lânetlenmek ~ **lê kirin** birine lânet okumak
 ~**ê şeytan** aksi şeytan ~**ê şeytan kete nava wan** aralarından kara kedi geçmek (veya aralarına kara kedi girmek)
neletbar *rd* naletli
neletdar *rd* naletli
neleylî *rd* yatısız
nelê *rd* 1. geçersiz (oyunlarda) 2. geçersiz, uygunsuz 3. aykırı 4. uymaz
nelêbûn *m* 1. geçersizleşme 2. uygunsuzlaşma
nelê bûn /*ngh* 1. geçersizleşmek 2. uygunsuzlaşmak
nelêkêrî *rd* imarsız, inşa edilmemiş olan
nelêkirin *m* geçersizleştirme, geçersiz sayma
nelê kirin /*gh* geçersizleştirmek, geçersiz saymak
nelêti *m* 1. geçersizlik 2. aykırılık 3. uymazlık
nelêyî *bnr* nelêti
nelêzok *rd* kaprissiz
nelêkirin *m* geçersizleştirme, geçersiz hale getirme
nelê kirin /*gh* geçersizleştirmek, geçersiz hale getirmek
ne li amadê xwe bûn /*bw* kendinde olmamak
nelibar *rd* 1. uygunsuz 2. uyuşmaz 3. gerilimsiz, gergin olmayan
nelibarbûn *m* 1. uygunsuzluk 2. uyuşmazlık 3. gerilimsizlik, gergin olmama
nelibarî *f* 1. uygunsuzluk 2. uyuşmazlık
neliber *rd* örtüsüz (kapı, pencere için)
nelicîh *rd* 1. uygunsuz, yersiz 2. yakışsız
nelicîhî *m* 1. uygunsuzluk, yersizlik 2. yakışsızlık
nelihev *rd* 1. düzensiz, tertipsiz 2. düzensiz (dağınık kimse) 3. dağınık (kendini ve düşüncelerine toparlamayan) * **vê gavê ez ne li hev im** şu anda kafam çok dağınık 4. keyifsiz, hasta 5. tuhaf, dengersiz, kafadan olan, tahtası eksik (ruh sağlığı yerinde olmayan) * **ev keçik yeke nelihev e** bu kız dengesizin biridir 6. sarsantılı (düzenli olmayan, güven verici olmayan) 7. gergin, sinirli 8. uyumsuz, uyuşmaz 9. biçimsiz, kalıpsız 10. der-

me çatma (gelişigüzel toplanmış, aralarında uygunluk bulunmayan) 11. abraş (deseni ve atkısı bozuk halı vb) 12. çirkin

nelihevân *m* 1. hasta olma, keyifsiz olma 2. morali bozuk olma, gergin olma 3. ters (veya sol) tarafından kalkma, tuhaf olma 4. çirkin olma

ne li hev bûn *l/bw* 1. hasta olmak, keyifsiz olmak 2. morali bozuk olmak, gergin olmak 3. ters (veya sol) tarafından kalkmak, tuhaf olmak 4. çirkin olmak

nelihevhatî *rd* 1. kaba saba, kalıpsız, vücut hatları kaba saba olan 2. çirkin 3. simetrisiz

nelihevherbîlî *rd* dolaşıksız

neliheviya tevgerî *nd* davranış bozukluğu

nelihevî *m* 1. düzensizlik, tertipsizlik 2. düzensizlik (dağınık olma) 3. dağınıklık (kendini ve düşüncelerine toparlamayama) 4. keyifsizlik, hasta olma 5. tuhaflik, dengesizlik, tahtası eksik olma (ruh sağlığı yerinde olmayan) 6. sarsantılık (düzenli olmama, güven verici olmama) 7. gerginlik, sinirlilik 8. uyumsuzluk, uyuşmazlık * **neliheviya muzîk û gotinan** söz ve müzik uyuşmazlığı 9. biçimsizlik, kalıpsızlık 10. derme çatma olma 11. çirkinlik

nelihevîfî *m* 1. düzensizlik, tertipsizlik 2. dağınıklık 3. uyumsuzluk, uyuşmazlık 4. tuhaflik, dengesizlik 5. gerginlik, sinirlilik 6. uyumsuzluk, uyuşmazlık

nelihevketî *rd* dolaşıksız

nelihevkirî *rd* uyuşmayan, uygun olmayan

nelihevî *m* 1. düzensizlik, tertipsizlik 2. dağınıklık 3. uyumsuzluk, uyuşmazlık 4. tuhaflik, dengesizlik 5. gerginlik, sinirlilik 6. uyumsuzluk, uyuşmazlık

ne li hişê xwe bûn *l/bw* 1. kendinde olmamak 2. dalgınlığına gelmek

nelirê *rd* 1. uygunsuz, yakışık almayan 2. usulsüz 3. yolsuz, gayri meşru (töreye, kanuna aykırı olan) 4. ters (uygun olmayan, elverişsiz, münasebetsiz) 5. karanlık (yasalara, törelere uygun olmayan) * **têkilî karên nelirê nebe** karanlık işlere karışma 6. aykırı 7. çığ (yersiz ve yakışksız söz veya davranış) ~ **bûn** aykırı olmak

ne li rê bûn *l/bw* çığ kaçmak (veya düşmek) * **ev gotinên te ne li rê bûn** senin bu sözlerin çığ kaçı

nelirê *m* 1. uygunsuzluk, yakışık almama 2. usulsüzlük 3. yolsuzluk, gayri meşruluk (töreye, kanuna aykırı olma durumu) 4. terslik (uygun olmama, elverişsizlik, münasebetsizlik) 5. aykırılık 6. çığlık (yersiz ve yakışksız söz veya davranış) ~ **kirin** çığlık yapmak

neliv *rd* hareketsiz, sabit

nelivok *rd* hareketsiz, sabit

nelixwe *rd* 1. keyifsiz, hasta 2. tuhaf 3. kendin-

de olmayan 4. sersem (bilinci ve duyguları zayıflamış olan)

ne li xwe bûn *l/bw* 1. keyifsiz olmak, rahatsız olmak 2. tuhaf olmak 3. kendinden olmak

nelixwetî *m* 1. keyifsizlik, hastalık 2. tuhaflik 3. kendinde olmama 4. sersemlik (bilinci ve duyguları zayıflanma durumu)

neliyaq *rd* yakışksız, gayri lâyük

nelûlkirî *rd* aşısız (bitki)

nem *m* nem (havada bulunan su buharı)

nema *h* 1. artık, gayri (bundan böyle, sonra, yeter * **nema tê** artık gelmez 2. bir daha, hiçbir zaman

nemabûn *m* kalmama, tükenme

nemabûnî *m* tükenmişlik

nemahir *rd* beceriksiz

nemahirî *m* beceriksizlik

nema kirin *l/gh* geçmek (bir şeyi bundan sonra yapma durumunda olmamak) * **nema ez van karan dikim** benden geçti, bu işlere artık girişmem

nemamî *m* ihanet, hainlik

neman *m* 1. kalmama, bitme, tükenme 2. bitme, tükenme, bitkinleşme (çok yorulma, güçsüz kalma) 3. sönme, erime (tükenme, yok olma) 4. zayıflama (kilo kaybetme)

neman *l/gh* 1. kalmamak, bitmek, tükenmek 2. bitmek, tükenmek, bitkinleşmek (çok yorulmak, güçsüz kalmak) 3. sönmek, erimek (tükenmek, yok olmak) * **rika me ya jê re, bi tevahî nemabû** ona karşı kinimiz tümünden erimişti 4. zayıflamak (kilo kaybetmek)

nemaqûl *rd* gayri makul

nemayend *nd/nt* 1. temsilci 2. *bz* temsilci (aracı olarak başkasına mal satmakla görevlendirilen ve çoğunlukla kanunî olarak çalışma yeri ve elinde malı olmayan kimse) 3. delege

nemayendî *m* 1. temsilcilik 2. delegelik

nemayîn *m* kalmama, tükeniş

nemayînde *rd* kalımsız, fanî

nemayîndetî *m* kalımsızlık, fanîlik

nemaze *h* özellikle, bilhassa, üstelik

nemdar *rd* nemli

nemdarî *m* nemlilik

nemed *m* genellikle zengin kimselerin evlerine serdikleri bir tür yaygı

nemehrem *rd* namahrem

nemelûm *rd* gayri malûm, bilinmez

nememnûn *rd* memnuniyetsiz, gayri memnun, hoşnutsuz

nememnûnî *m* memnuniyetsizlik, hoşnutsuzluk

nemerdi *rd* 1. namert, alçak 2. kalles 3. cimri

nemerdane *h* namertçe, alçakça

nemerd bûn *l/gh* alçaklaşma

nemerdi bûn *l/gh* alçaklaşmak

nemerdi *m* namertlik, alçaklık ~ **kirin** namertlik etmek, alçaklık etmek

nemeriv *rd* insaniyetsiz
nemerivî *m* insaniyetsizlik
nemerixandî *rd* zedesiz
nemes *m* saç kepeği
nemesûl *rd* sorumsuz
nemesûlî *m* sorumsuzluk
nemeş *m* pus (bir tür hafif sis)
nemeşî *rd* puslu, pusarık
nemeşrû *rd* gayri meşru
nemezbût *rd* 1. mazbut olmayan 2. dengesiz kimse
nenêr *rd* 1. iktidarsız, puluç (cinsi gücü olmayan erkek) 2. hadım ~ **kirin** 1) puluç etmek 2) hadım etmek
nenêrî *m* 1. iktidarsızlık, puluçluk, ananet (erkeklerde cinsel güçsüzlük) 2. hadımlık
nenêrîkirin *m* hadımlaştırma
nenêrî kirin *l/gh* hadımlaştırmak
nenêrtî *m* iktidarsızlık, puluçluk
nemihîm *rd* önemsiz, ehemmiyetsiz
nemijok *rd* emici özeliği olmayan
nemimkun *rd* imkânsız, olanaksız
neminêkar *rd* gönülsüz
neminêkarane *rd* gönülsüzce
neminêkarî *m* gönülsüzlük
nemiqate *rd* dikkatsiz
nemiqatebûn *m* dikkatsizlik
nenir *rd* 1. ölümsüz (hiç ölmeyen) 2. *nd/nt* ölümsüz (hiç unutulmayacak olan) ~ **nejî** ne sağ ne ölü ~ **û nejîn** (an jî **nejî**) ölüm kalım arası durum
nenirad *rd* muratsız
nenirbûn *m* ölümsüzleşme
nenir bûn *l/gh* ölümsüzleşmek
nenirbûyîn *rd* ölümsüzleşme
nenird *bnr* nenir
nenirî *m* ölümsüzlük, ölmezlik,
nenîrîkirin *m* ölümsüzleştirme
nenirî kirin *l/gh* ölümsüzleştirmek
nenirkirin *m* ölümsüzleştirme
nenir kirin *l/gh* ölümsüzleştirmek
nenirov *rd* 1. insaniyetsiz, mürüvetsiz 2. zalim, gaddar
nenirovane *h* 1. insaniyetsizce, mürüvetsizce 2. zalimce, gaddarca
nenirovî *m* 1. insaniyetsizlik 2. *rd* insanlık dışı
nenirovtî *m* insaniyetsizlik
nenirût *rd* çepel
nenislîman *rd* gayri Müslim
nenisoger *rd* kesin olmayan
nenisogerî *m* kesin olmama
nemiş *bnr* nemûş
neniyaser *rd* başarısız
neniyaserbûn *m* 1. başarısız olma 2. başarısızlık
neniyaser bûn *l/gh* başarısız olmak
nemkêş *rd* nem çekici
nem nem *m* ham ham (çocuk dilinde)

nempîv *m* nemölçer
nenre *m* numara
Nemrûd *n* 1. Nemrut 2. nemrut, zalim (kötüleme sıfatı olarak) 3. *argo* tipsiz
Nemsa *m* Nemçe, Avusturya
nemueyen *rd* muayensiz, belirsiz
nemuhîm *rd* önemsiz
nemuhtemel *rd* ihtimali bulunmayan
nemumkûn *rd* imkânsız, olanaksız
nemunasîb *rd* uygunsuz, yersiz
nemunasîbî *m* uygunsuzluk
nemunasîbtî *m* uygunsuzluk, yersizlik
nemuntezam *rd* düzensiz
nemusaîd *rd* müsait olmama, elverişsiz
nemusaîdî *m* elverişsizlik
nemuteber *rd* müteber olmayan, geçersiz
nemuteberbûn *m* geçersizleşme
nemuteber bûn *l/gh* geçersizleşmek
nemuteberî *m* geçersizlik
nemûş *n* 1. nakış 2. örnek (herhangi bir şeyi örneği) * **nemûşê dantêl** dantel örneği
nenas *rd* 1. yabancı, tanınmayan 2. yabancı (belli bir yere veya kimseye özgü olmayan) * **erebeyên nenas li vir nikarin park bikin** yabancı arabalar buraya park etmez 3. meçhul, belirsiz, bilinmeyen
nenasbar *mat nd/rd* bilinmedik, bilinmeyen
nenasî *m* 1. tanımazlık, tanımamazlık 2. bilinmemezlik, belirsizlik, meçhulluk
nenasîn *m* tanımamazlık
nenaskirin *m* tanımamazlık, tanımazlık
nenaskirî *rd* adı belirsiz
nenavdar *rd* ünsüz, şansız
nenax *rd* samimiyetsiz
nenaxî *m* samimiyetsizlik
nenazik *rd* nazik olmayan, nezaketsiz
nenazikî *m* nezaketsizlik
nenehîdar *rd* kullanışsız
nenetewehez *rd/nd* milliyetçi olmayan, milliyetsiz
neneteweperwer *rd/nd* milliyetçi olmayan, milliyetsiz
nenexandî *rd* nakışsız
nene *bnr* nane
nenêkbir *m* turnak makası
nenêrbar *rd* soyut
nenêrbaran *fel/rd* soyut
nenêrbaranî *m* soyutluk
neng *m* 1. haya, ayıp 2. utanç
nenixamtî *rd* 1. örtüsüz 2. örtüsüz (örtülmemiş) * **serê jinikê yê nenixamtî dixuya** kadının örtüsüz başı görünüyordu
nenixumandî *rd* 1. örtüsüz 2. örtüsüz (örtülmemiş) * **serê jinikê yê nenixumandî dixuya** kadının örtüsüz başı görünüyordu
neniyas *bnr* nenas
nenî *m* uyuma (çocuk dilinde)
nenîgartî *rd* nakışsız
nenîzamî *rd* nizamsız (tüzüğe uygun olmayan)

nenîzamîbûn *m* nizamsızlık (tüzüğe uygun olmama durumu)

neno *rd* acısız, bibersiz

nenoqsan *rd* noksansız

nenoqsanî *m* noksansızlık

nenuma *rd* meçhul

nenûhiyayî *rd* yıpranmamış

nenûk *bnr* neynok

neodîm *kîm/m* neodim (kısaltması Nd)

neojen *neojen jeo nd/rd*

neolîtîk *dîr/rd* neolitik

neolojîzm *rz/m* neolojizm

neon *kîm/m* 1. neon (neon elementinin kısaltması Ne) 2. *nd* neon lambası

neoplazma *m* 1. neoplazma 2. *bj* ur, neoplâzma

neosta *rd* 1. usta olinayan 2. beceriksiz

neostatî *m* 1. usta olinama durumu 2. beceriksizlik

neozoîk *jeo/rd* neozoik

nep *m* cırmık ~ **kirin** cırmalamak

nepak *rd* 1. kötü (iyi karşıtı) 2. kötü (korku, endişe veren) * **mirov dê ji vê niyeta wî ya nepak re çi bibêje?** onun bu kötü kastına ne demeli? 3. kötü (az, yetersiz) * **xebateke nepak** kötü bir çalışma 4. kötü (kişi veya toplum üzerinde olumsuz etkileri olan) 5. kötü (insan için; iyi niteliklere sahip olmayan, kötü davranmayı kedine huy edinmiş olan) 6. fena, kötü (kişiler için, istenilen ve gereken nitelikte olmayan) * **xwendekareke nepak e** fena bir öğrenci 7. temiz olmayan, kirli

nepakbûn *m* kötüleşme

nepak bûn *l/gh* kötüleşmek

nepakî *m* 1. kötülük 2. fenalık, kötülük 3. fesat, bozukluk * **nepakiya exlaq** ahlâk fesadı ~ **kirin** 1) kötülük etmek (veya kötülük yapmak) 2) fenalık etmek ~ **pê kirin** (birine) kötülük etmek (veya yapmak), kötülükte bulunmak

nepalankirî *rd* semersiz

nepalaxî *rd* iştahsız, boğazsız

nepan *rd* gizli (başkalarından saklanan, measure)

nepandin (I) *m* gizleme, saklama

nepandin (II) *m* tırmalama, tırnalama

nepandin (I) *l/gh* gizlemek, saklamak

nepandin (II) *l/gh* tırmalamak, tırnalamak

nepandî (I) *rd* gizli, saklı, saklanmış olan

nepandî (II) *rd* tırnaklanmış

nepaqîj *rd* 1. temiz olmayan 2. kirli (ay başı durumunda bulunan)

nepaqîjî *m* 1. temiz olmama 2. kirlilik

nepaqîjbûn *m* kirlenme (kadın ay başı olma)

nepaqîjî bûn *l/gh* kirlenmek (kadın ay başı olmak)

nepaqîjbûyîn *rd* kirlenmiş (kadın ay başı olma)

neparzûnkirî süzülmemiş olan

nepatromekirî *rd* aşısız (bitki)

nepax *m* 1. balon 2. körük

nepaxer *nd/nt* körükçü

nepaxerî *m* körükçülük

nepaxî *m* şişkinlik

nepaxkar *nd/nt* körükçü

nepaxkarî *m* körükçülük

nepayîn *m* beklenmezlik

nepehtî *rd* 1. çiğ 2. çiğ (renkler için) * **sorê**

nepehtî çiğ kırmızı

nepejirandin *m* 1. kabul etmeme 2. onaylamama

nepejirandin *l/gh* 1. kabul etmemek 2. onaylamamak

nepejinker *rd* duyarsız

nepejinkerbûn *m* duyarsızlaşma

nepejinker bûn *l/gh* duyarsızlaşmak

nepejinkerbûyîn *rd* duyarsızlaşma

nepejinkerî *m* duyarsızlık

nepejinkerkirin *m* duyarsızlaştırma

nepejinker kirin *l/gh* duyarsızlaştırmak

nepelaxî *rd* çürüksüz, zedesiz

nepelçiqandî *rd* çürüksüz, zedesiz

nepen *rd* gizli, sır 2. *fel/m* gizem

nependî *rd* 1. gizli, sır 2. gizemli 3. belirsiz

nependîkirin *m* 1. gizleme, saklama 2. örtmeye çalışma, boğma

nependî kirin *l/gh* 1. gizlemek, saklamak 2. örtmeye çalışmak, boğmak * **bûyer bi bûyereke din nependî kirin** olayı başka bir olayla boğdular

nepeniyî *rd* gizemsel

nepenî (I) *erd/m* aklan, maile

nepenî (II) *rd* 1. gizli, saklı (başkalarından gizlenen, gizli tutulan) 2. belirsiz 3. *m* giz., gizem, sır 4. kuytu, تنها, görünmeyen yer

nepenîbûn *m* yitme, yitip gitme, görünmez olma

nepenî bûn *l/gh* yitmek, yitip gitmek, görünmez olmak

nepenîdar *rd* gizemli

nepenîkirin *m* 1. gezlemek saklama 2. bir kenara çekip konuşma

nepenî kirin *l/gh* 1. gezlemek, saklamak 2. bir kenara çekip konuşmak

nepenîtî *m* gizlilik

neperûç *m* cırmık

neperûçk *m* cırmık ~ **kirin** cırmalamak

neperûçkirin *m* cırmalama, tırmalama, tırnalama

neperûç kirin *l/gh* cırmalamak, tırmalamak, tırnalamak

neperûk *m* cırmık ~ **kirin** cırmalamak

neperûşk *m* cırmık, cırnak ~ **kirin** cırnaklamak

neperûşkirin *m* cırmalama, tırmalama, tırnalama

neperûş kirin *l/gh* cırmalamak, tırmalamak, tırnalamak

neperwerdekiri *rd* eğitimsiz
nepesendekiri *rd* onaysız, tasdiksiz
nepeti *rd* çürüksüz
nepetot *rd* çürüksüz
nepeyîti *rd* tanıtısız
nepeytandî *rd* tanıtısız
nepêgir *rd* ilişiksiz
nepêkan *rd* imkânsız
nepêkanbûn *m* imkânsızlaşma
nepêkan bûn *l/gh* imkânsızlaşmak
nepêketibûn *m* uygunsuzluk
nepêşekar *rd* acerni (işinde, mesleğinde ilerlememiş olan)
nepêwist *rd* gereksiz, lüzumsuz
nepêwistî *m* gereksizlik, lüzumsuzluk
nepik *rd* pençe, tırnak (**yek**) ~ **deranîn** yüzü gözü açılmak
nepirandin *m* cırmıklama, cırmalama, cırnaklama, tırmalama
nepirandin *l/gh* cırmıklamak, cırmalamak, cırnaklamak, tırmalamak
nepîrîn *m* cırmıklanma, cırnaklanma, tırmalanma
nepîrîn *l/gh* cırmıklanmak, cırnaklanmak, tırmalanmak
nepîş *rd* tavsiz.
nepîşkinandî *rd* denetimsiz
nepixandin *m* 1. şişirme 2. kabartma 3. poh-pohlama, böbürlenme 4. *mec* abartma
nepixandin *l/gh* 1. şişirmek 2. kabartmak 3. pohpohlamak, böbürlenmek 4. *mec* abartmak
nepixandî *rd* 1. şişik, şişkin 2. kabarık, kabartılmış 3. pohpohlanmış 4. *mec* abartılı, abartılmış olan
nepixandibûn *m* şişkinlik
nepixî *rd* 1. şişkin 2. kabarık
nepixîn *m* 1. şişme 2. şişme (vücudun bir yeri; içine yabancı bir maddenin girmesiyle veya başka etkiyle gerilme) 3. şişme (çok yemek yiyerek rahatsız olacak kadar doyma) 4. kabarma, şişip kabarma, tomurma 5. böbürlenme
nepixîn *l/gh* 1. şişmek 2. şişmek (vücudun bir yeri; içine yabancı bir maddenin girmesiyle veya başka etkiyle gerilmek) * **ji ber girînê çavên wê nepixîne** ağlamaktan gözleri şişmiş 3. şişmek (çok yemek yiyerek rahatsız olacak kadar doymak) 4. kabarmak, şişip kabarmak, tomurmak 5. böbürlenmek
nepiyar *rd* şefksiz
nepiyarî *m* şefksizlik
nepîn *m* saklanma
nepîn *l/gh* saklanmak
nepîrk *bnr* neprûk
nepîvanî *rd* düzgünsüz
nepîvayî *rd* 1. ölçsüz, ölçülmemiş olan 2. *mec* tartışız, ölçsüz ~ **gotin sê çap** gün doğmadan kemliği söylenmez ~ **nebêjin sê çap** gün doğmadan kemliği söylenmez

nepkirin *m* tırmalama, tırnalama
nep kirin *l/gh* tırmalamak, tırnalamak
nepolîtîk *rd* apolitik
nepox *m* balon
nepoxfiroş *nd/nt* baloncu (satan kimse)
nepoxfiroşî *m* balonculuk
nepozbillind *rd* kibirsiz
neprikandin *m* cırmalama
neprikandin *l/gh* cırmalamak
neprûck *m* cırmık
neprûk *m* 1. cırmık 2. tırmık (tırnak beresi)
neprûkker *rd* tırmalayıcı
neprûkkirin *m* cırmalama, tırmalama
neprûkkirin *l/gh* cırmalamak, tırmalamak
neprûşk *bnr* neprûck
neptunyûm *kim/m* neptünyum (kısaltması Np)
Neptûn *m* Neptün
nepûşk *bnr* neprûk
nepx *m* şiştinlik, şiş
neq *m* göz kırpması
neqam *rd* boyu aşan derinlik ~ **bûn** boyu aşmak, boy vermemek
neqan *rd* seçkin
neqandin *m* 1. ayıklama 2. *mec* ayıklama (bir görevde gereksiz görülenleri işinden ayırma) 3. seçme
neqandin *l/gh* 1. ayıklamak 2. *mec* ayıklamak (bir görevde gereksiz görülenleri işinden ayırmak) 3. seçmek
neqandî *rd* 1. ayıklanmış 2. seçme, seçilmiş (ayıklanmış olan) * **qumaşê neqandî** seçilmiş kumaş
neqane *rd* seçkin
neqanûnbar *rd* gayri kanunî
neqanûnî *rd* 1. kanunsuz, yasa dışı, kanun dışı (yasaya aykırı) 2. kaçak (yasaca yapılması yasak olan şey) * **qata neqanûnî** kaçak kat 3. yolsuz
neqanûnî *m* 1. kanunsuzluk, yasa dışılık, kanun dışılık 3. yolsuzluk
neqar *bnr* neqare
neqar *m* yontma
neqarat *m* 1. nakarat, kavuştak (türkü ve şarkılarda tekrar edilen kısım) 2. *wj* nakarat, kavuştak
neqare *dir/m* nakkare (iki değnekle çalınan bir tür davul)
neqarexane *m* nakkarehane
neqarkirin *m* yontma, işleme (taş v.b için)
neqar kirin *l/gh* yontmak, işlemek (taş v.b için)
neqarkirî *rd* yontma, işlemeli * **kevîrê neqarkirî** yontma taş
neqaş *nd/nt* nakkaş, bezemeci, bezekçi
neqaşî *m* 1. nakkaşlık, bezemecilik, bezekçilik (nakkaş olma durumu) 2. nakkaşlık, bezemecilik, bezekçilik (nakkaşın işi)
neqayîm *rd* dayanıksız
neqayîmî *m* dayanıksızlık

neqd *n* nakit, para

neqdî *rd* parasal

neqeb (I) *erd/m* 1. geçit, gedik 2. tokat (tarla, bahçe vb. kapısı) ~a **asê** 1) tehlikeli yer 2) dar gün, dara düşme ~a **teng** dar gün, dara düşme

neqeb (II) *m* 1. ara * boriyê di neqeba Türkiye û İraqê de bibe boruyu Türkiye ile Irak arasında götür 2. ara, orta 3. ara (kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan ilgisi) * mekeve neqeba me aramıza girme 4. aralık ~a pol omuz aralığı

neqebeyn *m* ara, aralık

neqeb kirin *l/gh* tokat yapmak (tarla, bahçe vb. kapı yapmak)

neqebûl *rd* gayrî kabil

neqediyayî *rd* natamam

neqedîn *l/gh* bitmek tükenmek bilmemek

neqefaltî *rd* 1. yakalanmamış 2. kilitlessiz (kilitlenmemiş)

neqefilkirî *rd* kilitlessiz (kilitlenmemiş)

neqenc *rd* 1. kötülükçü, şerir 2. yaramaz (çocuk)

neqerat *m* nakarat, kavuştak

neqerî *m* kazan

neqermiçandî *rd* kırıksız

neqermiçî *rd* 1. kırıksız 2. gergin (cilt için, buruşuğu ve kırığı olmayan)

neqermiçokî *rd* gergin (cilt için, buruşuğu ve kırığı olmayan)

neqermiçokîbûn *m* gerginleşme

neqermiçokî bûn *l/gh* gerginleşmek

neqerzdar *rd* borçsuz, borcu olmayan kimse

neqerzdarîti *m* borçsuzluk

neqev *bnr* neqeb

neqew *bnr* neqeb

neqewî *rd* sağlam olmayan

neqewîn *rd* dayanıksız

neqewînî *m* dayanıksızlık

neqeydkirî *rd* kayıtsız

neqeydkirîbûn *m* kayıtsız olma, kayıtsızlık

neqidûmkirî *rd* çapasız (çapalanmamış yer)

neqil (I) *m* 1. defa, kez, kere, sefer 2. el (iskambil oyununda) * **em neqleke din jî bilîzin?** bir el daha oynayalım mı? ~ **kirin** tekrarlamak * **du sê caran neqil kir** iki üç sefer tekrarladı ~**ek** bir kere, bir kez ~**eke bi tenê** bir kerecik

neqil (II) *m* 1. nakil, aktarma 2. nakil (anlatma, söyleme) 3. irtihal (öbür dünyaya geçme, ölme) ~î (...) **kirin** -e aktarma yapmak

neqilbar *rd* nakledilebilir, aktarılabilir

neqilbûn *m* 1. naklölme, aktarılma 2. irtihal (öbür dünyaya geçme, ölme)

neqil bûn *l/gh* 1. naklölme, aktarılma 2. irtihal olmak (öbür dünyaya geçmek, ölmek)

neqilbûyîn *m* 1. naklölüş, aktarılış 2. irtihal oluş (öbür dünyaya geçme, ölme)

neqilker *rd* nakleden, aktarıcı

neqilkirin (I) *m* tekrarlama

neqilkirin (II) *m* 1. nakletme, aktarma 2. iletme 3. toprağa verme ~a **endaman** (an jî **uzwan**) *bj* organ nakli, organ aktarımı ~a **xwînê** *bj* kan aktarımı

neqil kirin (I) *l/gh* tekrarlamak * **du sê caran neqil kir** iki üç sefer tekrarladı

neqil kirin (II) *l/gh* 1. nakletmek 2. iletmek 3. toprağa vermek

neqilkirî *rd* nakledilmiş, aktarılmış

neqilqes *zo/m* ağaçkakan (Picus)

neqir *bnr* niqir

neqış *m* nakış

neqışandin *m* nakışlama, nakşetme, işleme

neqışandin *l/gh* nakışlamak, nakşetmek, işlemek

neqışandî *rd* nakışlı, işlemeli

neqışkar *nd/nt* nakışçı

neqışkarî *m* nakışçılık

neqışkêş *nd/nt* bezekçi, desinatör

neqışkêşî *m* bezekçilik, desinatörlük

neqitîn *bnr* niqutîn

neqitût *rd* tasarrufsuz

neqîn *m* seçilme

neqîn *l/gh* seçilmek

neqîner *rd* 1. ayıklayıcı 2. seçici

neqînerî *m* 1. ayıklayıcılık 3. seçicilik

neqîr (I) *m* 1. cendik 2. taşta yapılan nakış ve düzeltmeler

neqîr (II) *m* büyük su testisi

neql *bnr* neqil

neql bûn *bnr* neqil bûn

neqlen *h* naklen

neqliyat *m* nakliyat

neqliyatvan *nd/nt* nakliyatçı

neqliyatvanî *m* nakliyatçılık

neqliye *m* nakliye

neqliyekar *nd/nt* nakliyecî, nakliyatçı, taşımacı

neqliyekarî *m* nakliyecilik, nakliyatçılık, taşımacılık

neqliyevan *nd/nt* nakliyecî, nakliyatçı

neqliyevanî *m* nakliyecilik, nakliyatçılık

neqlî (I) *m* seferlik * **têra du neqlî qûm heye** iki seferlik kum var

neqlî (II) *rd* 1. nakli (taşma ile ilgili olan) 2. naklî (nakle dayanan, anlatılan, söylenen gerçek)

neql kirin *bnr* neqil kirin

neqolî *m* dedikodu

neqrîsk *m* hıçkırık

neqş *m* 1. nakış, işleme 2. süs, süsleme ~ **û niqûş** nakışlar

neqşandin *bnr* neqışandin

neqş *m* gergef

neqşebend *nd/nt* nakkaş

Neqşebend *ol/nd* Nakşibendi

Neqşebendî *ol/nd* Nakşibendi

Neqşebendîti *m* Nakşibendilik (Şeyh Muhe-

med Bahaüddin Nankşibendî'in kurduğu ve gizli ibadete dayanan bir tarikat)

neqşenigar *m* desen

neqşik *m* nakış

neqşî *m* nakışlık

neqşkar *nd/nt* 1. nakkaş 2. kakmacı

neqşkarî *m* 1. nakkaşlık 2. kakmacılık

neqşker *nd/nt* nakkişçı

neqşkerî *m* nakışçılık

neqşkirin *rd* nakışlama, nakış işleme

neqş kirin *l/gh* nakışlamak, nakış işlemek

neqşkirî *rd* nakışlı, işlemeli

nequçk *m* çimdik

nequfilandî *rd* kilitli (kilitlenmemiş)

nequfilkirî *rd* kilitli (kilitlenmemiş)

nequl *rd* deliksiz

nequî *m* dalavere

neququlîlî *rd* gözeneksiz

nequire *rd* kurumsuz, kasıntısız

nequiretî *m* kurumsuzluk, kasıntısızlık

nequrmiçi *rd* kırıksız

nequsandî *rd* tıraşsız

nequşk *m* çimdik

nequçandin *m* çimdikleme

nequçandin *l/gh* çimdikleme

nequçk *m* 1. çimdik 2. çindik (gönül kırıcı söz) ~ **avêtin** (**yekî**) çimdik atmak (veya basmak)

nequçkdan *m* çimdikleme

nequçk dan *l/gh* çimdikleme

nequîr *mzk/m* nakkare

ner *n* (**r** kalın) erkek deve

neradayî *rd* kilitli (kilitlenmemiş)

nerajêr *rd* uyruksuz, tabiiyetsiz

nerajêrî *m* uyruksuzluk, tabiiyetsizlik

nerajêrtî *m* uyruksuzluk

neran *m* kuka (tespih, sigara ağızlığı gibi şeylerin yapımında kullanılan Hindistan cevizi kökü)

nerast (I) *rd* engebeli arazi

nerast (II) *rd* 1. doğru olmayan, asılsız, yalan 2. *mec* sağlıksız (gerçek olmayan, güvenilir olmayan)

nerastandî *rd* doğrulanmamış

nerastbîn *rd* sağgörüsüz

nerastbînî *m* sağgörüsüzlük

nerastbûn *m* esas olmama, aslı astarı olmama

nerast bûn *l/gh* esas olmamak, aslı astarı olmamak

nerasterast *rd* dolaylı

nerasterê *rd* 1. dolaylı 2. dolaşık, dolaysıyla

nerastexwe *rd* dolaylı, indirekt

nerawirtî *rd* saygısız, kaba

neraxistî *rd* düşemesiz

nerazayî *m* itiraz

nerazî *rd* hoşnutsuz

nerazibûn *m* hoşnutsuzluk, sızılı

nerazitî *m* hoşnutsuzluk ~**ya xwe nîşan dan** hoşnutsuzluk getirmek

nerazemend *rd* hoşnutsuz

nerazemendî *m* hoşnutsuzluk

nerd *m* tavla (oyunu)

nerde *m* parmaklık

nerdeban *m* merdiven, portatif merdiven

nerdewan *m* merdiven ~**a bendî** ip merdiven

nerdîban *bnr* nerdeban

nerdîwan *bnr* nerdewan

nerencûr *rd* meşakatsiz

neresenî *rd* kurma (özgün olmayan)

nerewa *rd* gayrî meşru

nerewan *rd* acııcı olmayan, kuru (duygudan yoksun) * **dî berhemê de vegotineke newan heye** eserde kuru bir anlatım var

nerexnebar *rd* eleştirilemez

nerexnebarî *m* eleştirilemezlik

nerêk (I) *m* asimetri

nerêk (II) *rd* düzensiz

nerêkî (I) *rd* asimetrik

nerêkî (II) *m* düzensizlik

nerêkûpêk *rd* düzensiz

nerêkûpêkî *m* düzensizlik

nerênî *rd* olumsuz

nerêtî *m* olumsuzluk

nerêxistî *rd* örgütsüz, teşkilâtsiz

nerêxistibûn *m* 1. örgütsüz olma 2. örgütsüzlük

nerêxistibûyîn *m* örgütsüz oluş

nerêyî *rd* olumsuz

nerêyîtî *m* olumsuzluk

nerêzdar *rd* hatırsız, saygın olmayan

nerêzgîn *rd* kuralsız

nerêzikî *rd* 1. kuralsız 2. nizamsız (tüzüğe uygun olmayan)

nerêzikibûn *m* 1. kuralsızlık 2. nizamsızlık (tüzüğe uygun olmama durumu)

nerihber *rd* cansız

nerihet *rd* 1. rahatsız, huzursuz 2. rahatsız, hasta 3. rahatsız (sıkıntı, tedirginlik veren) 4. yaramaz, haşarı, uçarı, azgın 5. çapkın ~ **bûn** 1) rahatsız olmak 2) rahatsızlanmak, hastalanmak 3) yaramaz olmak 4) çapkın olmak

nerihetbûn *m* 1. rahatsız olma, rahatsızlanma 2. rahatsızlanma, hastalanma 3. yaramazlaşma, azgınlaşma, uçarlaşma

nerihet bûn *l/gh* 1. rahatsız olmak, rahatsızlanmak 2. rahatsızlanmak, hastalanmak 3. yaramazlaşmak, azgınlaşmak, uçarlaşmak

nerihetî *m* 1. rahatsızlık 2. rahatsızlık, zor, sıkıntı, güçlük * **ji bo wê tu nerihetîya min nîn e** onun için hiç bir zorun, sıkıntım yok 3. yaramazlık, haşarılık, uçarılık 4. çapkınlık ~ **dan** (**yekî**) (birine) rahatsızlık vermek ~ **kirin** 1) yaramazlık yapmak, haşarlaşmak 2) çapkınlık yapmak (**yek**) ~ **kirin** (birini) rahatsız etmek ~ **nekirin** tek durmak, uslu durmak (veya oturmak)

nerihetkirin *m* 1. rahatsız etme, rahatsızlık verme 2. tırmalama (tedirgin etme)

nerihet kirin *l/gh* 1. rahatsız etmek, rahatsızlık vermek 2. tırmalamak (tedirgin etmek)

nerikibandî *rd* uyumsuz

nerikibandibûn *m* 1. *uyumsuz olma* 2. uyumsuzluk

nerikibandîfî *m* uyumsuzluk

nerind *rd* 1. çirkin 2. kötü (iyi karşıtı)

nerindî *m* 1. çirkinlik 2. kötülük

nerixandin *m* ezme

nerixandin *l/gh* ezmek

nerixandî *rd* ezik

nerixî *rd* ezik

nerixîn *m* ezikleşme

nerixîn *l/hgh* ezikleşmek

neriyakar *rd* riyasız

nerizî *rd* çürüksüz

nerîfûk *erd/rd* neritik

nerîfûmîk *rd* aritmik

nerm *rd* 1. yumuşak (üzerine basıldığında eski biçimini kaybeden, katı karşıtı) * **pembû**

nerm *e* pamuk yumuşaktır 2. yumuşak (kolaylıkla bökülen; berk karşıtı) * **gulyên ter**

nerm *in* yaş dallar yumuşak olur 3. yumuşak (avucla sıkıldığında buruşmayan) * **qumaşê nerm** yumuşak kumaş 4. yumuşak (kolaylıkla işlenebilen) * **kevirê nerm** yumuşak taş 5. yumuşak (kolay çiğnenen, kesilen) * **nanê nerm** yumuşak ekmek 6. yumuşak, ılıman * **hewayê nerm** yumuşak hava 7. yumuşak, mülâyim (kaba, sert olmayan, kolay yola gelen, uysal) 8. yumuşak (okşayıcı, tatlı hoş) * **gotinên nerm** yumuşak sözler * **awirên nerm** yumuşak bakışlar 9. yumuşak (sessiz, hafif) * **bi gavên nerm hat** yumuşak adımlarla geldi 10. ince (hafif, gücü az) * **kena nerm** ince gülüş 11. yavaş * **nerm pê bigire** yavaş tut 12. *mec* esnek * **helwesteke nerm** esnek bir tutum 13. ılımlı * **hewayeke nerm** ılımlı bir hava 14. ılımlı, mutedil (siyasette fazla radikal olmayan) * **mirovekî nerm** *e* ılımlı biri 15. ılımlı, itidalî (düşünce, iş vb. de aşırıya kaçmayan) ~ **çûn** adımlarını seyrekleştirmek ~ **dan ber (yekî)** alttan (veya aşağıdan) almak ~ **e eynî pembû ye** kuş tüyü gibi (çok yumuşak) ~ **kevirê xwe di rû xwe de berdan** sessiz sedasız bir şekilde bir şeyden vazgeçmek ~ **inceden inceye** (hafif, belirsiz, tiz olmayan bir sesle)

nermahî *bnr* nermayî

nermandin *m* yumuşatma

nermandin *l/gh* yumuşatmak

nermanok *rd* yumuşakçık

nermatî *m* 1. yumuşaklık 2. yumuşaklık, ılımlılık 3. ılımanlık

nermav *m* sığ su

nermayî *m* 1. yumuşaklık 2. yumuşaklık, ılımlılık 3. ılıman, ılımanlık * **dinya nermayî ye** hava ılıman 4. mülâyimlik, uysallık

nermbûn *lm* 1. yumuşama 2. yumuşama, ılımlılaşıma, kadifeleşme (öfkesi, kızgınlığı, inadı geçme) 3. gevşeme (yatışma, sakinleşme)

4. gerileme (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçme) 5. tava gelme 6. yelkeni suya indirme (kabul etme) 7. yavaşlama (ses için) 8. çözgünleşme

nerm bûn *l/hgh* 1. yumuşamak 2. yumuşamak, ılımlılaşmak, kadifeleşmek (öfkesi, kızgınlığı, inadı geçmek) 3. gevşemek (yatışmak, sakinleşmek) * **gotina leyistînê nebihîze, pê re nerm dibe** oyun lafı duymasın hemen gevşiyor 4. gerilemek (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçmek) 5. tava gelmek 6. yelkeni suya indirmek (kabul etmek) 7. yavaşlamak (ses için) 8. çözgünleşmek

nermbûnî *m* 1. yumuşaklık 2. ılımlılık 3. çözgünlük (buz ve kar için)

nermbûyî *rd* çözgün (kar, buz için)

nermbûyîn *lm* 1. yumuşayıp 2. yumuşayıp, ılımlılaşma, kadifeleşme (öfkesi, kızgınlığı, inadı geçme) 3. gevşeyiş (yatışma, sakinleşme) 4. gerileyiş (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçme) 5. tava gelme 6. yelkeni suya indirme (kabul etme) 7. yavaşlama (ses için) 8. çözgünleşme

nerme *n* 1. kaba (kuyruk sokumunun iki yanındaki şişkin yer) 2. kaba et 3. eten (yemişlerin yenilen bölümü)

nermeav *m* sığ su

nermeba *m* yel

nermebaran *m* çisenti

nermecî *n* parça et

nermedew *both* bir tür ot

nermegost *n* parça et, kemiksiz et

nermehestî *m* bir tür kemik hastalığı, kemik erimesi

nermenerm *h* 1. için için, yavaş yavaş 2. tin tin * **nermenerm bi dûr ket** tin tin uzaklaştı 3. ılıt ılıt (rüzgar esmesi ve akım için) 4. püfür püfür (rüzgâr için) 5. ıgıl ıgıl * **çem nermenerm diherike** çay ıgıl ıgıl akıyor 6. yaşın yaşın (gizlice, çaktırmadan) ~ **axiftin (peyvîn an jî xeber dan)** tane tane söylemek (veya konuşmak) ~ **çûn** ağırlaşmak, yürüyüş yavaşlamak (yavaşlamak) ~ **di binî de gerîn** ince eleyip (veya eğirip) sık dokumak ~ **gotin** tane tane söylemek (veya konuşmak) ~ **peyvîn (an jî xeber dan)** tane tane söylemek (veya konuşmak)

nermerê *rd* ılımlı

nermeşa *bnr* nermeşan

nermeşan *m* ince patiska

nermeting *rd* 1. sessiz olan, fazla konuşmayan kimse 2. sinsi ~ **bûn** sinsi olmak

nermetingane *h* sinsiçe

nermetingî *m* sinsilik

nermetingîbûn *m* sinsileşme

nermetingî bûn *l/hgh* sinsileşmek

nermhewa *erd/m* ılıman (sıcaklığı ve soğukluğu fazla olmayan bölgeler)

nermijandin *m* yumuşatma 2. sudan geçirmek (elbise yıkamak için) 3. haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırma) 4. tava getirme

nermijandin *l/gh* 1. yumuşatmak 2. sudan geçirmek (elbise yıkamak için) 3. haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak) * **pêşî hûrikê xwe yê savar binermijînîn** önce kısırlık bulgurunu haşlayın 4. tava getirmek

nermijî *rd* sümsük, sünepe, uyuşuk

nermijîn *m* 1. yumuşama 2. haşlanma (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılma) 3. tava gelme 4. tiritlenme, tiritleşme

nermijîn *l/gh* 1. yumuşamak 2. haşlanınak (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılmak) 3. tava gelmek 4. tiritlenmek, tiritleşmek

nermijok *rd* sümsük, sünepe, uyuşuk, miskin

nermijokî *rd* 1. sümsükçe 2. don yağı gibi (konuşmayan ve hareketsiz kimse) 3. uyuşuk, sünepe, uyuntu 4. yordamsız (çevik, canlı olmayan) 5. tirit gibi (yerinden kıpırdamayacak kadar yaşlı kimse)

nermijokîbûn *m* 1. sümsükleşme 2. sünepelik, sümsüklük, uyuşukluk

nermijokî bûn *l/gh* sümsükleşmek

nermijokîfî *m* sümsüklük, sünepelik

nermik (I) *m* bingıldak

nermik (II) *rd* 1. yumuşak 2. yumuşak (dokununca hoş bir duygu uyandıran) * **tenekî wê yê nermik heye** yumuşak bir teni var 3. yumuşak, mülâyim (kaba, sert olmayan, kolay yola gelen, uysal) * **lê menêrin ku yekî nermik e** öyle yumuşak göründüğüne bakmayın 4. uyuşuk (sessiz, hafif) * **bi gavên nermik hat** yumuşak adımlarla geldi 5. nazik ~a **esmanê dev ant** yumuşak damak ~a **guh** kulak memesi ~ê **li bin kayê** saman altında su yürüten

nermika *h* 1. yumuşakça 2. hafifçe, hafiften * **bayek bi nermika tê** hafiften bir rüzgâr esiyor 3. usulca (bi) ~ **bi dora (yekî)** ketin alttan (veya aşağıdan) alınak

nermika dest *nd* tenar

nermika guh *ant/nd* kulak memesi

nermika qûnê *nd* kaba et, kalça

nermika serî *nd* bingıldak

nermikayî *rd* 1. yumuşaklık 2. ılımlılık

nermikguh *ant/m* kulak memesi

nermiki *rd* 1. yumuşacık 2. yumuşakça 3. kadife gibi (ten ve ses için) * **dengekî wê yê nermikî heye** kadife gibi bir sesi var ~ **ye wekî** (an **jî mîna**) **pembû** kadife gibi (ten için) * **canê zarokan nermikî ye mîna pembû** çocukları cildi kadife gibidir

nermikîbûn *m* 1. yumuşaklık 2. yumuşaklık, ılımlılık (ılımlı, iyi davranma)

nermisandin *m* yumuşatma

nermisandin *l/gh* yumuşatmak

nermişin *m* yumuşama

nermişin *l/gh* yumuşamak

nermişok *bnr* nermijok

nermixandin *m* 1. yumuşatma 2. ezme 3. pörsütmek

nermixandin *l/gh* 1. yumuşatmak 2. ezmek 3. pörsütmek

nermixîn *m1*. yumuşama 2. ezilme 3. pörsüme

nermixîn *l/gh* 1. yumuşamak 2. ezilmek 3. pörsünmek

nermixok *rd* pörsük (pörsümüş olan)

nermixokî *rd* pörsükçe

nermiyan *m* yumuşama, yumuşayış

nermî *m* 1. yumuşaklık 2. yumuşaklık, ılımlılık 3. ılımlılık, mülâyimlik

nermîn *m* yumuşama

nermîn *l/gh* yumuşamak

nermîng *bnr* nermik

nermînî *m* 1. yumuşaklık 2. yumuşaklık, ılımlılık 3. ılımlılık, mülâyimlik

nermîtî *m* 1. yumuşaklık 2. yumuşaklık, ılımlılık 3. ılımlılık, mülâyimlik

nermker *rd* 1. yumuşatıcı 2. nemlendirici * **melhema nermker** nemlendirici krem

nermkirin *m* 1. yumuşatma 2. yatıştırma (razı etme) 3. *mec* tavlama (çıkarları için birini kandırma) 4. *argo* tavlama (kandırıp elde etme)

nerm kirin *l/gh* 1. yumuşatmak 2. yatıştırmak (razı etmek) 3. *mec* tavlamak (çıkarları için birini kandırmak) 4. *argo* tavlamak (kandırıp elde etmek) * **keçik nerm kiriye kızı** tavlamaş

nermnermok *rd* 1. yumuşakça 2. sinsi * **jî pêlpêlokan metirse, jî nermnermoker bitirse** köpürenenden değil sinsi olandan çekin

nermnermokî *rd* 1. yumuşakça 2. sinsice

nermo *rd* elinden iş gelmeyen, allahlık

nermok *rd* 1. yumuşacık, yumuşak (dokununca hoş bir duygu uyandıran) * **tenekî wê yê nermok heye** yumuşak bir teni var 2. ılımlı 3. sinsi

nermoke *m* plastik

nermokî *rd* 1. yumuşacık 2. yumuşakça

nermoving *rd* sinsi ~ **bûn** sinsi olmak

nermovingane *h* sinsice

nermovingî *m* sinsilik

nermovingîbûn *m* sinsileşme

nermovingî bûn *l/gh* sinsileşmek

nermûsan *rd* miskin, uyuşuk

nermûsanî *m* 1. miskinlik 2. ağırlık (uyuşukluk ve gevşeklik durumu)

nermûsanîfî *m* miskinlik

nermûsank *rd* 1. sümsük, sünepe, uyuşuk 2. yumuşak (dokununca hoş bir duygu uyandıran) * **tenekî wê yê nermûsank heye** yumuşak bir teni var

nermûsankî *rd* 1. sümsükçe, sünepece, uyuşukça, miskince 2. yumuşakça 3. pelte gibi, lâpacı * **hûn wisa lê mêze nekin yekî nermûsankî** ye gösterişine bakmayın lâpacının biridir 4. gevşek, gevşekçe (cansız, hareket-siz) * **mirovekî nermûsankî** ye çok gevşek biri

nermûsankîbûn *m* 1. sümsükleşme, miskinleşme 2. sünepelik, uyuşukluk, miskinlik
nermûsankî bûn *l/gh* sümsükleşmek, miskinleşmek

nermûsankîfî *m* 1. sümsüklük, sünepelik, uyuşukluk, hımbıllık 2. yumuşaklık 3. gevşeklik, uyuşukluk

nermûsok *rd* miskin, uyuşuk

nermûsokî *h* miskince

nermûsokîbûn *m* miskinleşme

nermûsokî bûn *l/gh* miskinleşmek

neronbar *rd* müphem, açık seçik olmayan

neronbarî *m* müphemlik

nert *m* çiçek uzantısı

neruhber *rd* cansız

nervur *m* nervür

nervurdar *rd* nervürlü

nerx *bnr* nîrx

nerxandin *bnr* nîrxandin

nesade *rd* gayri safi

nesadiq *rd* sadakatsiz

nesadiqî *m* sadakatsizlik

nesaf *rd* karışık (halk inancına göre cin ve perilerle ilişkisi olan)

nesaffbûn *m* karışıklık

nesafî *rd* gayri safi

nesakîn *rd* sakin olmayan

nesamîmî *rd* samimiyetsiz, içtenliksiz, içten-siz

nesamîmîfî *m* içten olmama

nesamîmîfî *m* samimiyetsizlik, içtenliksizlik, içtensizlik

nesawirî *rd* evhamsız

nesawsoyî *rd* evhamsız

nesax (I) *rd* hasta ~ **ketin** hastalanmak

nesax (II) *rd* gebe, hamile ~ **bûn** hamile olmak ~ **hiştin** hamile bırakmak ~ **kirin** hamile etmek ~ **man** hamile kalmak

nesaxî (I) *m* hastalık

nesaxî (II) *m* gebelik, hamilelik

nesaxîfî *bnr* nesaxî

nesaxketin *m* hastalanma

nesax ketin *l/gh* hastalanmak

nesaxlem *rd* 1. sağlam olmayan, zayıf, dayanıklı olmayan * **avahiyeke nesaxlem** zayıf bir yapı 2. sağlıksız 3. *mec* sağlıksız (gerçek olmayan, güvenilir olmayan)

nesaxnêr *nd/ht* hastabakıcı

nesaxnêrî *m* 1. hastabakıcılık (hastabakıcı olma durum) 2. hastabakıcılık (hastabakıcının işi)

nesayî *rd* bulutlu, kapalı

nesaz *rd* 1. arızalı, bozuk olan, çalışmayan cihaz 2. akortsuz 3. ayarsız (saat, makine vs. i-çin) 4. sapık (delice davranışları olan) 5. atonal

nesazî *m* 1. arızalı olma, bozukluk 2. akortsuzluk 3. ayarsızlık

nesazîfî *m* atonalizm

nesazker *nd/ht* atonalist

nesazkirî *rd* atonal

neseb *n* nesep

nesebixandî *rd* boyasız (boya sürülmemiş, boyalanmamış olan)

nesekînî *l/gh* sekmek (olumsuz biçimiye; aralık vermeden sürüp gitmek) * **kela canê nexweş rojekê jî nesekînî** hastanın ateşi bir gün bile sekmeyi

neselmandî *rd* tanıtısız

neselmiyayî *rd* tanıtısız

nesenkronîze *rd* eşlemesiz

nesereke *rd* temel olmayan

nesereta *rd* temel olmayan

neserfiraz *rd* başarısız

neserfirazbûn *m* 1. başarısız olma 2. başarısızlık

neserfirazî *m* başarısızlık

neserfirazîbûn *m* başarısızlık

nesergerandî *rz/rd* geçişsiz

neserghayî *rd* natamam

neserketin *m* başarısızlık

neserketinî *m* başarısızlık

neserketî *rd* başarısız

neserkêş *rd* geçimli

neserûber *rd* düzensiz

nesewanî *rz/rd* sedasız

nesexbêr *rd* savurgan, tutumsuz

nesexbêrî *m* savurganlık, tutumsuzluk

neseza *rd* yakışksız, gayri lâyük

nesêle *rd* değerli, hatırı şayılır, müteber

nesêleh *bnr* nesêle

nesib *m* gazelin bir türü

nesil *bnr* nesl

nesilandin *m* damıtma, süzmek

nesilandin *l/gh* damıtmak, süzmek

nesilîn *m* damıtılma, süzülme

nesilîn *l/gh* damıtılmak, süzülme

nesincî *rd* gayri ahlâkî, törelsiz

nesincîfî *fel/m* töre dışıcılık

nesinetbûyî *rd* sünnetsiz

nesinetkirî *rd* sünnetsiz

nesirge *m* teskere

nesiruştî *rd* 1. gayri tabii, anormal, doğal olmayan, suni 2. doğa üstü

nesîb *n* 1. nasip (bir kimsenin elde edebildiği, sahip olabildiği şey) 2. nasip (kısmet., talih) 3. nasip (günlük kazanç) * **nesîbê me yê î-rojî** ev e bugünkü nasibimiz de bu ~ **li bal Xwedê** herkesin nasibi Allahtan ~ **pê bûn** nasip olmak ~ **pê kirin** nasiplenmek ~ **yek e nabe dudu** nasib neyse odur ~ **ê (yekî) çûn**

serê nasiplenmek ~ê (yekî) hatin serê nasiplenmek ~ê her tiştî bi Xwedê ye ağılda oğlak doğsa ovada ot biter ~ê (yekî) ketinê nasiplenmek ~ê xwe girtin (an jî stendin) nasibini almak
nesîç *m* doku, nesîç
nesîhet *m* nasihat, öğüt ~ **dan** nasihat vermek, nasihatte bulunmak ~ **kirin** nasihat etmek ~ **lê dan** nasihatte bulunmak ~ **lê kirin** nasihat vermek
nesîhetkirin *m* nasihat etme
nesîhet kirin *l/gh* nasihat etmek
nesîkîrî *rd* gölgesiz, gölge yapılmamış olan
nesîm *m* seher yeli
nesîmetrîk *mat/rd* asimetrik, bakışimsız
nesîmetrîkî *mat/m* bakışimsızlık
nesînorkîrî *rd* 1. sınırsız, hudutsuz, hudut çekilmemiş olan 2. sınırsız, gayri mahdut
nesîqalkîrî *rd* cilâsız, cilâ sürülmemiş olan
nesîstematîk *rd* sistemsiz
nesîstematîkî *m* sistemsizlik
nesk *bnr* neks
nesl *m* 1. nesil, soy 2. nesil, kuşak ~ **li pey** (yekî) neketin soyu kurumak
nesoraxkîrî *rd* denetimsiz
nespîkîrî *rd* kalaysız, kalaylanmamış
nesr *wj/m* nesir, düzyazı
nesrîn *bot/m* nesrin
nest *bnr* hest û nest
nestendin *m* almamazlık
nestewîhî *rd* ham, olmamış (meyveler için)
nestewî *rd* ham, olmamış (meyveler için)
nestê *rd* 1. değerli 2. gözü pek, yiğit
nestil *bnr* nestê
Nestûrî *nd/rd* 1. Nesturî (nastur adlı Süryani rahiplerinden birinin ortaya koyduğu mezhep) 2. Nestûrî (bu mezhepten olan kimse)
nesunetkîrî *rd* sünnetsiz
nesuriştî *rd* doğa dışı
nesûdmend *rd* yararsız, yarayıssız
nesûnî *rd* yapay olmayan
neşa *m* nişasta
neşad *rd* mutsuz
neşadbûn *m* mutsuzlaşma
neşad bûn *l/gh* mutsuzlaşmak
neşadî *m* mutsuzluk
neşanpaz *rd* beceriksiz, maharetsiz
neşanpazî *m* beceriksizlik, maharetsizlik
neşar *n* kısır erkek
neşarevanî *rd* uygar olmayan, medeni olmayan
neşareza *rd* beceriksiz
neşarezatî *m* beceriksizlik
neşaş *rd* şaşmaz
neşayan *rd* değimsiz
neşefaf *rd* saydam olmayan
neşefafî *m* saydam olmama
neşeng *rd* neşesiz
neşengî *m* neşesizlik

neşerêj *rd* neşe saçan, neşeli
neşe *rd* âciz, beceriksiz
neşên *rd* 1. şenliksiz (kalabalık olmayan) * **cihekî** **neşên** şenliksiz bir yer 2. neşesiz 3. cansız (durgun) * **îsal piyaseya titûnê** **hi-nek neşên** e bu yıl tütün piyasası biraz cansız ~ **bûn** 1) neşesizleşmek 2) cansızlaşmak ~ **kirin** 1) neşesizleştirmek 2) cansızlaştırmak
neşênî *m* 1. neşesizlik 2. neşesizlik 3. cansızlık (mec)
neşêrîn *rd* sevinisiz
neşîdandî *rz* sıkı veya gergin olmayan
neşîkandî *rd* 1. kırık olmayan) 2. bütün, eksiksiz (ufaklık olmayan) * **nanê neşîkandî** bütün ekmek * **hezare** **neşîkandî** bütün binlik
neşîkênbar *rd* kırılmaz
neşînûlk *rd* marifetsiz
neşînûlkî *m* marifetsizlik
neşîxulîn *l/mec* bodur kalma
neşîxulîn *l/gh* (mec) bodur kalmak
neşîyan *m* gücü yetmeme, müktedir olmama
neşîyana naskirinê *bj/m* tamma yitimi, agnôzi
neşîyanî *m* aciz
neşîde *m* 1. neşîde (bir toplulukta okunmaya değer şiir) 2. neşîde (ata sözü gibi kullanılan beyit veya dize)
neşîrîn *rd* sevinisiz
neşîrînbûn *m* sevimsizleşme
neşîrîn bûn *l/gh* sevimsizleşmek
neşîrînî *m* sevimsizlik
neşmîle *rd* güzel
neşor *rd* tuzsuz (tuzu az olan)
neşr *m* neşir, yayım, yayın ~ **kirin** neşretmek
neşrbûn *m* neşrolunma, yayınlanma
neşr bûn *l/gh* neşrolunmak, yayınlanmak
neşrîyat *nd* neşrîyat
neşrkîrîn *m* neşretme, yayınlama
neşr kirin *l/gh* neşretmek, yayımlamak
neşter *m* neşter
neşterger *nd/int* cerrah, operatör
neştergerî *m* 1. cerrahlık, operatörlük 2. ameliyat
neşûştî *rd* yıkanmamış olan
neşwe *m* neşe
net *rd* net (bütün çizgileri belirgin olan, gözün bütün ayrıntılarıyla algıladığı iyi görünen şey)
netabî *rd* doğal olmayan, gayri tabî
netamam *rd* natamam, eksik, tam olmayan
netamandî *rd* aşısız (bitki), çandır, aşılannamış yabani
netamdayî *rd* aşısız (bitki)
netamdayî *rd* kapsız (gümüş, altın vb. şeyler için)
netapokîrî *rd* tapusuz (tapulu hale getirilmemiş olan)
netaw *bnr* nelê

netazî *rd* 1. çıplak olmayan 2. giyinik
neteba *rd* uyruksuz
netebat *rd* yaramaz, şımarık
netebatî *m* uyruksuzluk
netebitandî *rd* haşarı, yaramaz
netebitî *rd* afacan, haşarı, yaramaz
netebitîn *m* tek durmama, uslu durmama
netebitîn *l/gh* tek durmamak, uslu durmamak
netebt *rd* 1. haşarı, yaramaz, azgın * **ez dizaroktiya xwe de yekî pir netebt bûme** çocukluğundan çok haşarı birisiymişim 2. haylaz, hayta ~ **bûn** yaramaz olmak
netebtane *h* 1. haşarıca, yaramazca 2. haylazca
netebtî *m* 1. haşarılık, yaramazlık 2. ~ **kirin** 1) yaramazlık yapmak 2) haylazlık yapmak
netebtîbûn *m* 1. haşarılışma, yaramazlaşma 2. haylazlaşma
netebtî bûn *l/gh* 1. haşarılışmak, yaramazlaşmak 2. haylazlaşmak
netebtokî *rd/h* haşarıca, yaramazca
netehl *rd* acısız (badem acısı gibi)
netelaştî *rd* kaba saba, hırpani
netelbekirî *rd* bakımsız
netelbekirîbûn *m* 1. bakımsız olma 2. bakımsızlık
netelbekirî bûn *l/gh* bakımsız olma
netemam *rd* 1. natamam, eksik 2. yarım (hasırlıklı, sakat, sağlıksız) ~ **çêbûn** eksik doğmak
netemizî *rd* olmamış (meyveler için)
netendurist *rd* sağlıksız
netengav *rd* sıkıntısız
neteptane *h* yaramazca
netepte *rd* haşarı, yaramaz * **kurikê netepte** yaramaz çocuk ~ **bûn** yaramaz olmak
netepetî *m* haşarılık, yaramazlık ~ **kirin** yaramazlık yapmak
netescilkirî *rd* tescilsiz
netesdîqkirî *rd* tasdiksiz
netevrikkirî *rd* çapasız (çapalanmamış yer)
netewahî *bnr* netewayî
netewandî *rz/nd* 1. bükümsüz, nominatif 2. çekimsiz
netewandîbûn *m* 1. bükümsüzlük 2. çekimsizlik
netewandîfî *m* 1. bükümsüzlük 2. çekimsizlik
netewatî *m* milliyet
netewayî *m* milliyet
netewe *m* ulus, millet * Neteweya Kurd Kürt milleti
neteweewîn *nd/nt* ulussever
neteweewînî *m* ulusseverlik
netewehez *nd/nt* ulussever, ulusçu
netewehezî *m* ulusseverlik, ulusçuluk
netewekar *nd/nt* milliyetçi
netewekarî *m* milliyetçilik
netewekirin *m* uluslaştırma
netewe kirin *l/gh* uluslaştırmak

netewenas *nd/nt* etnolog
netewenasî *m* etnoloji
neteweparêz *rd/nt* milliyetçi
neteweparêzî *m* milliyetçilik
neteweperest *rd/nt* koyu milliyetçi, milliyetçi
neteweperestî *m* koyu milliyetçilik, milliyetçilik
neteweperwer *nd/nt* milliyetperver, milliyetçi, ulussever
neteweperwerane *h* milliyetperverane, milliyetçiçe
neteweperwerî *m* milliyetperverlik, milliyetçilik, ulusseverlik
netewexwaz *nd/nt* ulusalcı
netewexwazî *m* ulusalcılık
neteweyane *h* ulusalca
neteweyatî *m* ulusallık, milliyet
neteweyî *rd* ulusal
neteweyîbûn *m* ulusallaşma, millileşme
neteweyî bûn *l/gh* ulusallaşmak, millileşmek
neteweyîkirin *m* 1. ulusallaştırma, millileştirme 2. ulusallaştırma, millileştireme (özel sektöre ait yerli veya yabacı firmaları devlet mülkiyetine geçirme) 3. devletleştirme
neteweyî kirin *l/gh* 1. ulusallaştırmak, millileştirmek 2. ulusallaştırmak, millileştirmek (özel sektöre ait yerli veya yabacı firmaları devlet mülkiyetine geçirmek) 3. devletleştirmek
neteweyîfî *m* ulusallık
netewlîs *rd* tavsız, kıvamsız
neteyîdkirî *rd* teyid edilmemiş, doğrulanmamış
neteze *rd* taze olmayan
netê *rd* 1. geçersiz (oyunlarda) 2. hükümsüz ~ **kirin** hükümsüz kılmak
netêbûn *m* geçersizleşme
netê bûn *l/gh* geçersizleşmek
netêbûnî *m* 1. geçersizlik 2. hükümsüzlük
netêgihîştinbar *rd* anlaşılmaz
netêgihîştinbarî *m* anlaşılmazlık
netêkirin *m* geçersizleştirme, geçersiz hale getirme
netê kirin *l/gh* geçersizleştirmek, geçersiz hale getirmek
netêper *rz/rd* geçişsiz * **lêkera netêper** geçişsiz fiil
netêperbar *rz/rd* geçişsiz
netêr *rd* doyumsuz, aç
netêrek *rd* yetersiz
netêrebûn *m* yetersizlik
netêfî *m* geçersizlik
netêw *rd* 1. batıl 2. geçersiz
netîjekirî *rd* boş, doldurulmamış olan
netik *m* kaldırım
netimî *rd* gelgeç
netirandin *bnr* nitirandin
netirk *m* kadınların alınlarına taktıkları gümüşten bir takı

netirs *rd* 1. korkusuz 2. gözü pek, çekinmez, sakınmaz
 netirsane *h* korkusuzca, pervasızca
 netişt *rd* olmadık
 netivandî *rd* ütüsüz
 netixûbkirî *rd* sınırsız, hudutsuz, hudut çekil-memiş olan
 netî *m* netlik
 nefice *m* 1. netice, sonuç 2. bulgu, netice (araş-tırma sonucu elde edilen şey) ~ dan sonuç vermek, netice vermek ~ jê hilanîn 1) sonuç almak 2) cevap vermek * me tu neticeyeke baş ji vî dermanî hilneanî ilâc iyi cevap vermedi
 neticedan *m* sonuçlama, sonuç verme
 nefice dan *l/gh* sonuçlamak, sonuç vermek
 neficedayîn *m* sonuçlama, sonuç veriş
 netik *m* belce, iki kaş arası
 nefir *rd* kıvamsız
 netişko *bj nd/rd* astigmat
 netişkotî *bj/m* astigmatizm
 netomarkirî *rd* kayıtsız, tescilsiz
 netomarkirîbûn *m* 1. kayıtsız olma 2. kayit-sızlık
 netopikkirî *rd* kundaksız (kundak yapılmamış saç)
 netoreyî *rd* töreلسiz
 netraşkirî *rd* traşsız
 netraştî *rd* 1. traşsız 2. yontulmamış
 netrik *m* kadınların alınlarına bağladıkları gü-müş süs eşyası
 netû *rd* 1. fena (davranışları toplumun ahlâk anlayışına uymayan) 2. fûrumaye, sütü bo-zuk, soysuz, ne idiği belirsiz 3. mec hiç (de-ğersiz kimse)
 netûj (I) *rd* keskin olmayan
 netûj (II) *rd* acısız, bibersiz
 netûyî *m* fenalık ~ kirin fenalık etmek
 neûtikirî *rd* ütüsüz
 neûzubillah *nd* neuzûbillah (Tanrıya sığındık, Tanrı korusun, anlamında)
 neva *m* nasip
 nevan *rd* çekemeyen kimse
 nevanî *m* çekememezlik
 nevaze *rd* harika
 nevazetî *m* harikalık
 nevebir *rd* kesintisiz
 nevebirî *m* kesinsizlik
 neveçûyîn *m* sönmeye (ışık vb. için)
 neve çûyîn *l/gh* sönmek (ışık vb. için)
 nevelokirî *rd* denetimsiz
 nevexwarbar *rd* içilmez
 nevên *nd/nt* hasım, istemeyen, çekemeyen
 nevhakatî *rd* asenkron
 nevirdîvirdî *rd* dalgasız (renk)
 nevisî *nd/nt* üvey evlat, evlatlık
 nevî *nd/nt* torun
 neviçirk *nd/nt* torunun torunu
 neviçirçirk *nd/nt* torunun torunu

nevîn *rd* hoşnutsuz
 nevînî (I) *m* hoşnutsuzluk
 nevînî (II) *rd* gayri iradî
 nevîza *m* torunun evlâdı
 nevrallî *bj/m* nevrallî
 nevrallîk *rd* nevrallîk
 nevrastenî *psî/bj m* nevrastenî, sinir argınlığı
 nevropat *nd/nt* nevropat, sinir hastası
 nevroz *bj/psî m* sinirce, nevroz
 nevs *bnr* nefes
 nevsî *nd/nt* evlatlık
 nevsîncîr *bot/m* 1. menekşe (Viola tricolor) 2. menekşe (bu bitkinin çiçeği)
 new *m* kedi miyavlaması
 newa (I) *m* çare
 newa (II) *m* neva, ezgi, melodi
 newa (III) *n* 1. nevi, tür 2. tarz
 newa (IV) *rd/nd* yakıştırmaca, doğru olmayan, yalan
 newadar *rd* ezgili, melodik, nağmeli
 newakirin *m* rol kesme
 newa kirin *l/gh* rol kesmek
 newal (I) *m* bahşış
 newal *erd/m* 1. vadi, koyak 2. dere (iki dağ a-rasındaki uzun çukur) 3. dere
 newala waweylo *nd* Gayya
 newalik *m* 1. vadicik 2. derecik
 newalîn *rd* bahşışle ilgili
 newalok *erd/m* 1. küçük vadi 2. çatak 3. dere, küçük dere
 newamdar *rd* borçsuz, borcu olmayan kimse
 newamdarî *m* borçsuzluk
 newamdarîfî *m* borçsuzluk
 newan *rd* hayvanların yavrularını süttten kes-mesip ilgisini kalması
 newan bûn *l/gh* hayvanın yavrusunu süttten kesmesip ona ilgisiz kalmak
 newandin *m* miyavlatma
 newandin *l/gh* miyavlatmak
 newar *m* kaset, bant
 newaswasok *rd* evhamsız
 newat *rd* sahihsiz, kimi kimsesiz * tu newat herî sahihsiz gidesin, ölesin
 newayende *nd/nt* bestekâr
 newayendefî *m* bestekârlik
 newayîn *m* tekzip
 newaz *rd/nt* kıskanç ~ bûn kıskanç olmak
 newazî *m* kıskançlık ~ kirin kıskançlık yap-mak
 newbet *m* nöbet
 newbetdar *nd/nt* nebetçi
 newe *rd* 1. yalan, doğru olmayan 2. mazur
 newekat *rd* belirsiz
 newekatî *m* belirsizlik
 newekhev *rd* eşitsiz, denk olmayan
 newekhevî *m* eşitsizlik
 newekhevîfî *m* eşitsizlik
 newekirin *m* iftirada bulunma, iftira etme, doğru konuşmama

newe kirin *l/gh* iftirada bulunmak, iftira etmek, doğru konuşmamak
newel *bot/m* yaprakları çınar ağacı yapraklarına benzeyen ve bir metre kadar uzayan ot türü
newenew *h* miyav miyav
newenger *nd/nt* millet vekili, parlâmenter, mebus
newengerî *m* millet vekiliği, parlâmenterlik, mebusluk
newest *rd* yorulmaz
neweyî *m* 1. iftira, yalan, uydurma söz 2. mazeret ~ **lê kirin** (birine) iftirada bulunmak
newezinandî *rd* tartışız (tartılmamış olan)
newêl *bot/m* uzun boylu otsu bir bitki, taze iken hayvan yemi olarak kullanılır
newênger *bnr* newenger
newêrek *rd* 1. cesaretsiz, yüreksiz 2. korkak, ödle, pısırik
newêrekane *h* 1. cesaretsizce 2. korkakça, ödleke
newêrekî *m* 1. cesaretsizlik, yüreksizlik 2. korkaklık, ödlelik, pısıriklik ~ **kirin** korkaklık etmek
newêrekîbûn *m* pısıriklaşmak, ürkekleşmek, cesaretini yitirme
newêrekî bûn *l/gh* pısıriklaşmak, ürkekleşmek, cesaretini yitirmek
newêrekîbûyîn *m* pısıriklaşma, ürkekleşme, cesaretini yitirme
newêrî *m* cesaretsizlik, korkaklık
newêrîn *m* korkma (yapamama, cesaret edememe)
newêrîn *l/gh* korkmak (yapamamak, cesaret edememek) ~ **li siya (yekî) nihêrtin** (birine) bakmaya cesaret edememek
newêrok *rd* 1. cesaretsiz, yüreksiz 2. korkak, ödle, pısırik
newêrokî *m* 1. cesaretsizlik, yüreksizlik 2. korkaklık, ödlelik, pısıriklik
newgon *m* 1. düve 2. mec piliç gibi (genç ve sevimli kız) ~ **a ber kel** *argo* ergin (evlilik çağına gelmiş kız)
newh *rz/m* nahiv, sentaks
newhirandin *m* mırıldama
newhirandin *l/gh* mırıldamak
newhirîn *m* mırıldanma, mırıldanış
newhirîn *l/gh* mırıldanmak
newikandin *m* miyavlatma
newikandin *l/gh* miyavlatmak
newikîn *m* miyavlama
newikîn *l/gh* miyavlamak
newil *m* nevi
newinda *rd* kayıp olmayan
newiqandin *m* sönümleme
newiqandin *l/gh* sönümlemek
newiqîn *m* sönümlenme
newiqîn *l/gh* sönümlemek
newisî *nd/nt* evlatlık, üvey evlat

newî (I) *m* iftira, yalan
newî (II) *rd* basık
newîd *m* söz, vaat
newîn (I) *rd* çağdaş
newîn (II) *m* 1. dönemeç, viraj 2. kavis, eğmeç 3. jeo kıvrım
newîn (III) *m* miyavlama
newîn *l/gh* miyavlamak
newînî *rd* kavıslı
newîtî *m* basıklık
new new *b* pisi pisi (kedileri çağırma için söylenilir)
newo *m* pisi (çocuk dilinde kedi)
newq (I) *m* bel, belen (göğüsle karın arasında daralmış bölüm) * **nava wê zirav** *e* beli ince ~ **jê vala kirin** (birinden) çekinmek ~ **pê ve neman** çok zayıflanmak, zayıf düşmek
newq (II) *m* dalma, dalış (suya dalma) ~ **î avê bûn** suya dalmak ~ **î avê kirin** suya daldırmak
newqbûn *m* suya dalma
newq bûn *l/gh* suya dalmak
newqkirin *m* suya daldırma
newq kirin *l/gh* suya daldırmak
newqtaî *rd* ince belli
newqzirav *rd* ince belli
newr *m* beniz (yüz rengi)
newranî *m* aşerme ~ **kişandin** aşermek
newranîkirin *m* aşerme
newranî kirin *l/gh* aşermek
newresîm *m* nevresim
Newroz *m* 1. nevrüz (Eski İran takvimine göre yılın ve baharın ilk günü, miladi takvimine göre adarın yermi biri) 2. nevrüz (bu gün kutlanan bayram)
newroz *bot/m* nevrüz otu (*Linaria vulgaris*)
newrozî *mzk/m* bir Kürt makamı
newrozîn *bot/m* bahar çiçeği
newş *sos/m* nesil, kuşak
newşe *m* şiir
newşekar *nd/nt* şair
newşekarî *m* şairlik
newtandin *m* miyavlatma
newtandin *l/gh* miyavlatmak
newtik *bnr* nişik
newtîn *m* miyavlama
newtîn *l/gh* miyavlamak
newton (Newton özel adından) *fiz/m* nevton
newurşe *rd* görkemi olmayan, havasız
newzad *rd* nevzad, yeni doğan çocuk, yeni yetme
newzenewz *bnr* nûzenûz
newzîn *bnr* nûzîn
nex (I) *m* rütbe
nex (II) *n* sicim, teyel ipliği
nexalî *rd* 1. tekin değil, tekin olmayan (cin, peri vb. doğa üstü varlıkların bulunduğu inanılan yer) 2. tekin değil (kendisinde dağa üstü bir güç olduğuna inanılan ve sakinması

gereken insan) 3. karışık (halk inancına göre cin ve perilerle ilişkisi olan)

nexasibûn *m* karışıklık

nexasalkî *rd* noktasız, beneksiz

nexasim *h* özellikle, bilhassa

nexas *bnr* nexweş

nexbiçûk *rd* küçük rütbeli

nexd *n* başlık, başlık parası ~ dan başlık vermek

nexel *rd* tembel

nexelî *m* tembellik

nexeparkirî *rd* çapasız (çapalanmamış yer)

nexepirandî *rd* çapasız (çapalanmamış yer)

nexerab *rd* 1. kötü olmayan, fena olmayan 2. pek âlâ * **xaniyekî** **nexerab** *e* **we çima neciband?** pek âlâ bir ev niçin beğenmediniz?

nexesandî *rd* kısırlaştırılmamış

nexêr (I) *h* hayır

nexêr (II) *rd* yaramaz * **tişteki nexêr nîn** *e* **ya-ramaz** bir durum yok

nexêrî *m* yaramazlık

nexifandin *m* mide fesadına uğratma

nexifandin *l/gh* mide fesadına uğratmak

nexifin *m* mide fesadına uğrama

nexifin *l/gh* mide fesadına uğramak

nexik *m* sicim, teğel ipliği

nexil *bot/m* palmye

nexilqandî *rd* kilitsiz (kilitlenmemiş)

nexingali *rd* dalgasız (saç)

nexingalokî *rd* dalgasız (saç)

nexirî *nd/nt* ilk doğan evlat

nexme *m* nağme

nexmezin *rd* büyük rütbeli

nexonê *rd* kayıp

nexoş *bnr* nexweş

nexoşnûd *rd* hoşnutsuz

nexoşnûdî *m* hoşnutsuzluk ~ya **xwe nişan** dan hoşnutsuzluk getirmek

nexş *n* 1. nakış, işleme 2. nakış (özellikle duvar ve tavanları süslemek için yapılan resim) 3. hat, çizgi (yüz ve vücut hatlarının her biri) * **nexşên rûyên wê** yüzünün çizgileri * **nexşên rûyê wê li hev in** yüz hatları düzgün 4. yüz hatları * **nexşên wê gir in** yüz hatları kaba ~ên (yekî) **gir bûn** yüz hatları kaba olmak ~ **û nimûş** nakış, bezek, motif ~ **û nîgar** bezek ~ **ê navê** sofa (hali göbeğinde daire biçiminde çiçekli bölüm) ~ên (yekî) **li hev bûn** hat ve çizgileri uyumlu olmak ~ên (wî) **ne li hev in** bir dudağı yerde bir dudağı gökte (çirkin kimse) ~ên **ser tarikê çekirin** kasnak işlemek

nexşandin *m* nakışlama, nakşetme, işleme

nexşandin *l/gh* nakışlamak, nakşetmek, işlemek

nexşandî *rd* nakışlı, işlemeli

nexşandox *nd/nt* nakkaş

nexşandoxî *m* nakkaşlık

nexşbend *nd/nt* nakkaş

nexşbendî *m* nakkaşlık

nexşbûn *m* nakşolma

nexş bûn *l/gh* nakşolmak

nexşçêkirin *m* nakış işleme, iş işleme

nexş çekirin *l/gh* nakış işlemek, iş işlemek

nexşdar *rd* nakışlı

nexşe (I) *m* 1. harita 2. tasar, plân 3. grafik *

hunerên nexşekirinê grafik sanatlar ~ya **esmanî** gök atlası ~ **rê** yol haritası

nexşe (II) *n* darı * **nexşe li serê te** *be* darısı başına

nexşebend *nd/nt* 1. nakkaş, bezemeci, bezekçi 2. işlemeci (elle nakış yapan kimse)

nexşebendî *m* 1. nakkaşlık, bezemecilik, bezekçilik 2. işlemecilik

nexşedanan *nd/nt* 1. haritacı 2. plânlamacı

nexşedananî *m* 1. haritacılık (haritaların yapım yöntemi) 2. plânlamacılık

nexşedaner *nd/nt* plânlayıcı

nexşedanerî *m* plânlayıcılık

nexşedanî *m* plânlama

nexşedanîn *m* plânlama

nexşedanîn *l/gh* plânlamak

nexşedaner *nd/nt* plânlayıcı

nexşedanerî *m* plânlayıcılık

nexşekêş *nd/nt* 1. haritacı, kartograf 2. tasar çizimci, tasarımcı, dizayner

nexşekêşan *m* tasar çizim, tasarım

nexşekêşiyî *rd* kartografik

nexşekêşî *m* 1. haritacılık (haritacı olma durumu) 2. haritacılık, kartografi (haritaların yapım yöntemi) 3. tasarımcılık, tasar çizimcilik

nexşekirin *m* plânlama

nexşekirî *rd* plânlı

nexşesaz *nd/nt* haritacı, kartograf

nexşesazî *m* 1. haritacılık (haritacı olma durumu) 2. haritacılık, kartografi (haritaların yapım yöntemi)

nexşeya goga esmanî *nd* düzlem küre

nexşeya nîrengiyê *nd* nirengi haritası

nexşezan *nd/nt* kartograf

nexşezaniyî *rd* kartografik

nexşezanî *m* kartografi

nexşê dirdirkî *nd* tarak işi (tarak dişleri gibi yol yol yapılmış el işi)

nexşê dorê *nd* kenarlık

nexşê kolandî *nd* oyma

nexşgir *rd* yüz hatları kaba kimse

nexşî *m* nakışlık

nexşkar *nd/nt* nakkaş

nexşkarane *h* nakkaşça

nexşkarî *m* nakkaşlık

nexşker *nd/nt* nakışçı

nexşkerî *m* nakışçılık

nexşkêş *nd/nt* desinatör

nexşkêşî *m* desinatörlük

nexşkirin *m* nakışlama, işleme

nexş kirin *l/gh* nakışlamak, işlemek

nexşkirî *rd* nakışlı, işlemeli, işlenmiş olan
nexşvan *bnr* nexşkar
next *n* başlık parası
nextik *m* azıcık, küçücük nokta
nextvebirîn *m* başlık kesme
next vebirîn *l/gh* başlık kesmek
nexu *bnr* nexwe
nexumxumî *rd* kıvamsız
nexunafi *rd* hazımsız (yediklerini kolay sindi-remeyen)
nexunafîti *m* hazımsızlık
nexure *rd* iştahsız, boğazsız
nexurt *rd* 1. güçsüz, âciz 2. çelimsiz 3. tavsız
nexurtane *h* güçsüzce
nexurtî *m* güçsüzlük, âcizlik 2. çelimsizlik 3. tavsızlık
nexuya *rd* 1. belirsiz 2. görünmez
nexuyakirî *rd* belirtisiz
nexuyane *rd* görünmez
nexuyanebûn *m* görünmez olma
nexuyane bûn *l/gh* görünmez olmak
nexuyanefî *m* görünmezlik
nexuyanî *rd* sönük (silik kimse)
nexuyanîbûn *m* sönükleşme
nexuyanî bûn *l/gh* sönükleşmek
nexuyanîfî *m* sönüklük
nexuyatî *m* belirsizlik
nexuyayî *ketin* görünmez olmak
nexuyayî *m* belirsizlik
nexuyayî *rd* 1. görünmez 2. uçuk * **bi** **bişirî-neke** **nexuyayî** uçuk bir gülümsemeyle
nexûz *rd* eğimsiz
nexwarbar *rd* yenilmez
nexwaz *nd/nt* kiskanç
nexwazî *m* kiskançlık
nexwe *h* 1. demek, demek ki, öyleyse, öyle ise * **nexwe**, ev **kar çênabe?** öyle ise şimdi bu iş olmayacak mı? * **nexwe dê sibehê were** demek yarın gelecek * **dest bi vî karî kirine**, **nexwe bi xwe ewle ne** bu işe başlamışlar, demek ki kendilerine güveniyorlar 2. olmazsa, yoksa, sonra, aksi halde, aksi taktirde 3. o halde, o zaman, şu halde
nexwedayî *h/rd* haksızca * **hûn nexwedayî bi min re dîkin** bana haksızca davranıyorsun
nexwedîkirî *rd* bakımsız, iyi beslenmemiş
nexwende *rd* cahil, okur yazar olmayan, ümmî ~ **man** cahil kalmak
nexwendetî *m* 1. okur yazar olmama durumu, cahillik, ümmîlik 2. cahillik
nexwendewar *rd* okur yazar olmayan, ümmî
nexwendewarî *m* okur yazar olmama, ümmîlik
nexwendî *rd* okur yazar olmayan, mektep görmemiş, ümmî
nexweser *rd* 1. özgün olmayan 2. otonom olmayan 3. *mec* renksiz (belli bir niteliği olmayan)
nexweserî *m* 1. özgün olmama 2. otonom olmama 3. *mec* renksizlik (belli bir niteliği olmama durumu)

nexweş *nd/nt* 1. hasta (sağlığı bozuk olan, esenliği yerinde olmayan) 2. hasta (zihinsel yetenekleri bozulmuş olan) 3. *rd* gergin (bozulacak duruma gelmiş olan ilişki vb.) * **navbera hevalê min û jina wî ne xweş e** arkadaşının karısıyla ilişkileri gergin 4. tatsız 5. fena, kötü (hoşa gitmeyen, rahatsız edici) * **bêhneke nexweş** kötü bir koku * **hewaye-ke nexweş** fena bir hava 6. kötü (zararlı, tehlikeli) * **hewayaya nexweş** kötü hava 7. ağır (sıkıntı veren, bunaltıcı) * **hewaye-ke nexweş** ağır hava 8. ağır, acı, kötü, fena (dokunaklı, kırıcı, üzücü, incitici, kaba ve kırıcı) * **gotînen nexweş mebêje** ağır sözler sarfetme * **xebera nexweş** acı haber * **gotînen nexweş ji keçikê re gotine** kıza kötü laflar etmiş * **xebereke nexweş** fena bir haber 9. *mec* hainile, gebe 10. *nd/nt* hasım, düşman (birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermek isteyen) 11. düşman (aralarında çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık bulunan taraflardan her biri) 12. nahoş 13. sevimsiz (memnuniyetsizlik yaratan şey) 14. sağlıksız 15. limonî, arası bozuk olma * **van çenda dan û stendînen me nexweş in** bu ara ilişkilerimiz limonî 16. elinin körü, anlaşılmaz * **zimanekî nexweş** elinin körü bir lisan ~ **bûn** hasta olmak ~ **çêbûn** 1) kötü olmak (olumsuz bir durum olmak) 2) soğuk düşmek (veya kaçmak) ~ **ketin** hasta düşmek ~ **kirin** hasta etmek ~ **xistin** hasta düşürmek ~ **ê (tiştêkî) bûn** (bir şeyin) hastası olmak ~ **ê darbestê** sedyelik hasta ~ **ê derûnî** akıl hastası ~ **ê dilî** kalp hastası ~ **ê li ber mirinê** tenesirlik (hasta) ~ **ê mirov li pê dostê mirov serê mirov dinêre** dost başa, düşman ayağa bakar ~ **ên aliyan çavên wan li loq û parîyan yemeğinden içmesinden kesilmemiş hasta** (alay yoluyla söylenir)

nexweşbîn *rd* hoşgörüsüz, müsamahasız, toleranssız

nexweşbînî *m* hoşgörüsüzlük, müsamahasızlık, toleranssızlık

nexweşbînîti *m* hoşgörüsüzlük

nexweşbûn *m* 1. hastalanma, marazlanma 2. kötüleşme, fenalaşma, kötüleme (sağlığı bozulma) 3. kötüleşme, bozulma 4. gerginleşme 5. kötülük * **ji ber nexweşbûna hewayê ez dereng mam** havaların kötülüğü yüzünden geciktim 6. hastalık ~ **bi xwe ve danîn** kendini dinlemek (hastalık kuruntusu içinde bulunmak)

nexweş bûn *l/gh* 1. hastalanmak, marazlanmak 2. kötüleşmek, fenalaşmak, kötülemek (sağlığı bozulmak) 3. kötüleşmek, bozulmak * **hewa nexweş bû** hava kötüleşti 4. gerginleşmek

nexweşbûyîn *m* 1. hastalanış, marazlanış 2.

kötüleşme, fenalaşma, kötüleme (sağlığı bozulma) 3. kötüleşme, bozuluş 4. gerginleşme

nexweşdar *rd* hastalıklı

nexweşê derûnî *nd* ruh hastası, psikopat

nexweşê dil *nd* kalp hastası, kalpli

nexweşê giyanî *nd* ruh hastası

nexweşê ruhî *nd* ruh hastası, psikopat

nexweşê sinêrê *nd* sinir hastası, nevropat

nexweşê şekre *bj/nd* şekerli, diyabetli, şeker hastası

nexweşê tûreyî *nd* sinir hastası

nexweşgeh *m* hastahane

nexweşhal *rd* hoşnutsuz

nexweşhalî *m* hoşnutsuzluk ~ya xwe nîşan dan hoşnutsuzluk getirmek

nexweşik *rd* çirkin, suratsız

nexweşikî *m* çirkinlik, suratsızlık

nexweşiya damarî *bj/nd* sinir sayrılığı

nexweşiya mîrkutik *bj/nd* su çiçeği

nexweşiya riskîna xwîne *bj/nd* hemofili

nexweşî *m* 1. hastalık 2. hastalık (ruhsallığın bozulması durumu) 3. hastalık (bitkilerin yapılarındaki bozukluk) 4. *mec* hastalık, tutku (aşırı düşkünlük) * **nexweşiya paqijiyê** temizlik hastalığı 5. rahatsızlık 6. gerginlik * **nav wan nexweşî** ye aralarında gerginlik var 7. kötülük 8. tatsızlık ~ **çêkirin** gerginlik yaratmak **bi ~ jê xeber dan** (biri için) kötü söylemek **bi ~ ji (yekî) peyfvîn** (biri için) kötü söylemek ~ **pê girtin** hastalık nüks etmek, hastalanmak

nexweşîkirin *m* gerginleştirme

nexweşî kirin *l/gh* gerginleştirmek

nexweşin *m* 1. hastalık 2. *mec* tutku (aşırı düşkünlük) ~ **lê dagerin** ihtilâl etmek (veya yapmak) ~ **lê giran bûn** ihtilâl etmek (veya yapmak) ~ **pêşa (yekî) bernedan** hastalık birini rahat bırakmamak ~ **zor dan (yekî)** yiyip bitirmek (onmaz duruma getirmek) ~ **ek girtin** hastalık almak ~ **a dil kalp hastalığı** ~ **a giran ağır hastalık** * **dî zaroktiya xwe de nexweşinên giran** derbas kiribûn çocukluğunda ağır hastalıklar geçirmişti ~ **a jinan** (an jî **pirekan**) jinekoloji, nisaiye ~ **a qarçikî** mantar hastalığı ~ **a perokî** (vegirî an jî **peta**) bulaşıcı hastalık ~ **a vegirî** (an jî **peta**) bulaşıcı hastalık ~ **a xwe dan (yekî)** başkasına hastalık geçirmek ~ **a xwe derbasî (yekî) kirin** başkasına hastalık geçirmek ~ **ênên hundirî** (an jî **hundirîn**)

nexweşina aqil *nd* psikopati

nexweşina jinan *nd* jinekoloji, nisaiye

nexweşina vegir *nd* bulaşıcı hastalık

nexweşinên derveyî *nd* hariciye (ameliyatı veya tedaviyi gerektiren hastalıklarla ilgilenen hekimlik kolu)

nexweşinên dilî *nd* kardiyopati

nexweşinên hundirî *nd* iç hastalıklar

nexweşinên hinavî *nd* iç hastalıklar

nexweşinnas *nd/nt* patolog

nexweşinnasiyî *rd* patolojik

nexweşinnasî *m* patoloji

nexweşînok *rd* hastalıklı

nexweşînokî *rd* hastalıklı, hastalıklıca

nexweşînzan *nd/nt* patolog

nexweşînzaniyî *rd* patolojik

nexweşînzanî *m* patoloji

nexweşker *rd* patojen

nexweşketin *m* 1. hastalanma, hastalanış 2. rahatsızlanma 3. şifayı bulma (veya kapma)

nexweş ketin *l/gh* 1. hastalanmak 2. rahatsızlanmak, rahatsızlaşmak 3. şifayı bulmak (veya kapmak)

nexweşketî *rd* hastalanmış olan

nexweşkirin *m* 1. hastalandırma, hasta etme 2. kötüleştirme

nexweş kirin *l/gh* 1. hastalandırmak, hasta etmek 2. kötüleştirmek

nexweşkirî *rd* 1. hastalandırılmış 2. kötüleştirilmiş

nexweşnêr *nd/nt* hastabakıcı ~ **a jin** hastabakıcı kadın ~ **ê mêr** hastabakıcı erkek

nexweşnêrî *m* 1. hastabakıcılık (hastabakıcı olma durumu) 2. hastabakıcılık (hastabakıcının işi)

nexweşok *rd* hasta, hastalıklı, marazlı

nexweşokî *rd* 1. hastalıklıca 2. çok çabuk hastalanma 3. *mec* gergince

nexweşxane *m* hastahane, hastane ~ **ya ajalan** (an jî **heywanan**) hayvan hastanesi ~ **ya dînan** akıl hastahanesi

nexweşxanok *m* klinik

nexweşxistin *m* 1. hastalandırma, hasta düşürme 2. kötüleştirme

nexweş xistin *l/gh* 1. hastalandırmak, hasta düşürmek 2. kötüleştirmek * **vê îlacê hey-car nexweş nexweş xist** bu ilaç hastayı daha da kötüleştirdi

nexweşxistî *rd* 1. hastalandırılmış 2. kötüleştirilmiş

nexweyîkirî *rd* bakılmamış, ilgisizliğe bırakılmış, mühmel

nexweykesatî *rd* kişiliksiz

nexweykirî *rd* bakımsız

nexweşexsiyet *rd* kişiliksiz

nexweytîkirin *m* bakımsızlık * **dî nav vê nexweytîkirinê de şik tê de heyê ku zarok baş be bu bakımsızlık içinde** çocuğun iyi olacağı şüpheli

nexweytîkirî *rd* bakımsız

nexwezbar *rd* rağbetsiz

nexwezbarî *m* rağbetsizlik, istenilmeme

nexwezbar *rd* isteksiz

nexwîn *rd* okur yazar olamayan

ney (I) *bot/m* 1. kamış (Phragmites australis)

2. rd kamış (bu bitkiden yapılmış)

ney (II) *mzk/m* **ney ~ jendin** ney üfleme

neyar *nd/nt* 1. düşman, hasım (birinin kötülü-

günü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermek isteyen) 2. düşman (birbiriyle savaşan devletler ve bu devletlerin asker, sivil bütün uyrukları) 3. düşman (aralarında çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık bulunan taraflardan her biri) 4. düşman (bir şeyin yaşamasına, barınmasına engel olan; güç, tutum vb.) 5. *mec* düşman (bir şeyi büyük ölçüde kullanıp tüketen) * **neyarê nan** eklemek düşmanı 6. *mec* düşman (bazı şeylerden nefret eden, tiksinen kimse) * **neyarê a-raqê** alkol düşmanı ~ **behicandin** düşman çatlatmak ~ **ji hev re nabin dost** düşman düşmana gazel (veya yasin) okumaz ~ **ê ji dil û can** can düşmanı ~ **ê malê xwe bûn** eklemek düşmanı (çalışmayan, tüketici durumunda olan) ~ **ê mirov mêşek be li dîwar be gere mirov jê fikareyan bike** su uyur düşman uyumaz

neyarane *h* düşmanca, hasımane

neyarefî *m* düşmanlık

neyarî *m* 1. düşmanlık, husumet (düşman olma durumu) 2. düşmanlık (düşmanca duygu veya davranış) * **ez di hemû helwestên wî yên li hemberî xwe de neyariyekê dibînim** bana karşı her tavrında bir düşmanlık seziyorum ~ **kirin** düşmanlık etmek, husumet beslemek **kudirandin** kan gütmek ~ **ya (yekî) kirin** (birine) düşmanlık etmek

neyarkî *rd/h* düşmanca

neyarşikên *rd* düşmanı yenen, bozguna uğratan

neyarşikênî *m* düşmanı yenme, bozguna uğratma

neyartî *m* 1. düşmanlık, husumet (düşman olma durumu) 2. düşmanlık (düşmanca duygu veya davranış) ~ **kirin** düşmanlık etmek, husumet beslemek ~ **kudirandin** kan gütmek ~ **ya (yekî) kirin** (birine) düşmanlık etmek

neyçe *mzk/m* neyçe

neyeksan *rd* eşitsiz, denk olmayan

neyeksanî *m* eşitsizlik

neyeksanîtî *m* eşitsizlik

neyekser *rd* dolaylı

neyiran *m* acıma

neyirîn *m* acıma, merhamet etme

neyirîn *l/gh* acımak, merhamet etmek

neyistan *m* kamışlık

neyîn *m* yokluk

neyînî (I) *m* yokluk (varlık karşıtı)

neyînî (II) *rd* 1. olumsuz * **bersîveke neyînî** olumsuz bir cevap 2. *fel* olumsuz (bir şeyi inkâr eden, ret özeliği taşıyan) 3. *mat* negatif

neyînikirin *rz/m* olumsuzlama

neyînî kirin *l/gh* olumsuzlamak

neyînîtî *m* olumsuzluk

neyîn kirin *l/gh* red etmek, onaylamamak

neyîreng *nd/nt* sihirbaz

neyîrengî *m* sihirbazlık

neyîstan *m* sürgün

neyîstan kirin *l/gh* sürgün etmek

neyjen *nd/nt* neyzen

neyjenî *m* neyzenlik

neynik *m* 1. ayna 2. *mec* ayna (bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum) ~ **a raçavkirinê** dikiz aynası

neynika koqiz *nd* dev aynası

neynikdar *rd* aynalı

neynikfiroş *nd/nt* aynacı (satan kimse)

neynikker *nd/nt* aynacı (imal eden kimse)

neynikkirî *rd* aynalı, ayna takılmış olan

neynikwarî *rd* ayna gibi

neynok *m* tırnak ~ **di hev dan** tırnak sürüştürmek ~ **li hev xistin** dişi bilemek ~ **û goşt ji hev nabin** etle tırnak gibi olmak ~ **a (wî) di ber kevir ketin** burnu bile kanamak * **eger neynoka wî ji di ber kevir bikeve dilê min diperite** eğer burnu bile kanarsa yüreğim pareleniyor ~ **a (yekî) li kevir ketin** *mec* burnu kanamak **bi ~ a (yekî) nekirin** kapına varmamak ~ **a pêçiyê** ayak parmağı tırnağı ~ **ên (yekî) rakirin** (an jî **kişandin**) (birinin) tırnaklarını sökmek

neynoka bûkê *bot/m* 1. enginar (Cynara scolymus) 2. enginar (bu bitkinin ürünü) *m*

neynokbir *m* 1. tırnak makası 2. tırnakçı (özellikle padişahların tırnaklarını kesmekte sorumlu kimse)

neynokhilkirî *rd* tırnakları çekilmiş olan

neynokî *rd* tırnakçı

neynokkoj *rd* keskin tırnaklı

neynokpehn *rd* geniş tırnaklı

neynoksor *rd* 1. kırmızı tırnaklı, tırnakları oje-
li olan 2. *mec* makyajlı şehir kadını

neynûk *bnr* neynok

neysîz *nd* hayalet

neyşekir *n* şeker kamışı

neyt *bnr* niyet

neza *bnr* qeza û neza

nezahet *m* nezahet, ahlâk temizliği

nezaket *m* nezaket

nezaketen *h* nezaketen

nezan *rd* 1. cahil, bilgisiz 2. genç, toy 3. ace-
mi (işinde, mesleğinde ilerlememiş) 4. ace-
mi (bir yerin, bir şeyin yabancısı) (**yek**) ~
dan nîşandan (birini) bilmezlemek ~ **man**
cahil kalmak 5. yabancı (bir konuda bilgisi
tecrübesi olmayan) * **ez nezanê vî karî** me
ben bu işin yabancısıyım ~ **ê (tiştêkî) bûn**
(an jî **nebûn**) yabancısı olmak (veya olma-
mak)

nezane *h* cahilce

nezanistî *rd* gayri ilmi, bilim dışı ~ **bûn** gayri
ilmi olmak, bilim dışı olmak

nezanistîbûn *m* gayri ilmilik, bilimsizlik, bi-
lim dışı olma,

nezaniya bizanîn *wj/nd* bilmezlikten gelme,
tecahülül arif

nezanî *m* 1. bilgisizlik, cahillik, cehalet 2. bilisizlik 3. bilmemezlik, bilmezlik ~*ya bi zanîn wj* bilmezlikten gelme ~ **kirin** cahillik etmek

nezanîkirin *m* cahillik etme

nezanî kirin *l/gh* cahillik etmek

nezanîn *m* bilmemek * **nezanîn eyb e**, pîrsa **eybê tune** bilmemek ayıp değil, sormamak (öğrenmemek) ayıp

nezanînkâr *nd/rd* bilinmezci, agnostik

nezanînkârî *m* bilinmezcilik, agnostisizm

nezanîparêz *fel nd/rd* bilinmezci, agnostik

nezanîparêzî *fel/m* bilinmezcilik, agnostizm

nezanî rd/h cahilâne, cahilce

nezapok (I) *rd* cahil

nezanok (II) *m* tekerleme

nezantî *m* 1. cahillik 2. anlamazlık

nezar *erd/m* güneş görmeyen yer

nezaret *hiq/m* nezaret, gözetim, göz altı, gözlem altı

nezaretxane *m* nezarethane

nezayok *rd* 1. kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan) 2. kısır (içinde hiç bir üreme olayı geçmeyen)

nezayokbûn *m* kısırlaşma

nezayok bûn *l/gh* kısırlaşmak

nezayokbûyîn *m* kısırlaşış

nezayokî *m* kısırılık

nezayokkirin *m* kısırlaştırma

nezayok kirin *l/gh* kısırlandırmak

nezayoktî *m* kısırılık

nezelal *rd* 1. berak olmayan 2. karanlık (gereğince anlaşıp belirlenemeyen, ne olacağı, sonu belli olmayan) * **ramana nezelal** karanlık düşünce

nezer *m* 1. nazar, göz 2. bakış ~ **jê re hatin** nazara gelmek ~ **lê ketin** nazar değmek ~ **a çavan** göz nazarı

nezerakok *m* bir tür nazarlık

nezerbaz *rd* 1. kem gözlü 2. şuhlukla bakan

nezerbazî *m* 1. kem gözlülük 2. şuhlukla bakma

nezere *m* bezik

nezerfermaş *n* karabasan

nezerghah *m* nazargâh, bakılan yada bakılacak yer

nezerî *rd* nazarlı ~ **nebe** kırk bir kere maşallah

nezerîbûn *m* nazar değme

nezerî bûn *l/gh* nazar değmek

nezerîbüyî *rd* nazarlı

nezerîkirin *m* nazar etme

nezerî kirin *l/gh* nazar etmek

nezerkirî *rd* nazarlı

nezerok *m* nazarlık

nezewicî *rd* evlenmemiş, bekâr

nezexm *rd* dayanıksız, sağlam olmayan

nezexmî *m* dayanıksızlık

nezê *rd* kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan)

nezibilkirî *rd* gübresiz, gübrelenmemiş olan

nezir *m* adak ~ **kirin** adak adamak

nezirê *rd* kıvamsız

nezirkirin *m* nezretme, adama

nezir kirin *l/gh* nezretmek, adamak

nezirkirî *rd* adaklı, adanmış olan

nezîh *rd* nezih, temiz (ahlâkça lekesiz, necip)

nezîre *m* 1. nazire (söz ve davranış için) 2. *wj*

nazire ~ **kirin** nazire yapmak

nezm *wj/m* nazım

nezok *rd* kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan)

nezor *rd* çekişmesiz, meşakatsız

nezm *m* nezir, adama

nezkirin *m* adama, nezretme

nezm kirin *l/gh* adamak, nezretmek

nezûl *m* kamaştan ince ve uzun olarak kapı üstlerine takılan nazarlık

nê *m* Kürt alfabesinin on yedinci harfi ve **nê** diye okunur

nêçe *rd/h* nice

nêçir *m* 1. av * **bavê wê çûye nêçirê** babası a-va gitmiş 2. av (bir hayvanın başka bir hayvanı yemek için yakalaması) 3. av (bu yolla yakalanmış hayvan) * **îro nêçîra kûçikê baş e** bu gün köpeğin avı iyi 4. *mec* av (tuzağa düşürülen, kendisinden yararlanılan kimse) ~ **a kewan** keklik avı

nêçirgeh *m* avlak, av sahası

nêçirkirin *m* 1. avlama 2. *mec* avlama (tuzağa düşürme, kurnazlıkla kandırma)

nêçir kirin *l/gh* 1. avlamak 2. avlamak (tuzağa düşürmek, kurnazlıkla kandırmak)

nêçirkirî *rd* 1. avlanmış olan 2. avlanmış (tuzağa düşürülmüş, kandırılmış olan)

nêçirvan *nd/nt* 1. avcı 2. *rd* avcı (avcılara özgü) * **çeltikê nêçirvanan** avcı çantası 3. *rd* avcı (başka hayvanları yakalamakta usta olan hayvan) 4. *mec* avcı (bir şeyi büyük bir istekle izleyen veya bulup ortaya çıkaran kimse) * **nêçirvanê peyvan** kelime avcısı ~ **ya rayan** oy avcılığı, oyculuk ~ **ê seriyan** kelle avcısı

nêçirvanî *m* avcılık ~ **kirin** avcılık etmek ~ **i-ya seriyan** kelle avcılığı

nêgon *bnr* nogin

nêgun *bnr* nogin

nêhanî *m* giz, sır

nêhk *m* olta

nêhle *m* ağaçtan yayık

nêk (I) *m* iğ tığı, öreke tığı

nêk (II) *m* motif

nêkdar *rd* motifli

nêktar *nd* nektar

nêm *m* irin, iltihap, cerahat ~ **girtin** irin kapmak cerahatlanmek ~ **û elem** irin iltihap, yara bere

nêma hundirî *ant/m* iç salgı

nêmgirtin *m* irinlenmek

nêm girtin *l/gh* irinlenmek
nêmgirtî *rd* irinli, cerahatlı
nêmik *m* bel, atmık, meni, sperm
nêmi *rd* irinli, iltihaplı
nênik *m* turnak
nênok *m* turnak
nênûk *bnr* nênok
nêr (I) *rz/rd* eril
nêr (II) *- rz/m* kelime türetmede önek olarak kullanılır * **nêrkund** erkek başkuş
nêr (III) *rd* 1. erkek (insan, hayvan ve bitkilerin dişiyle döleyecek cinsten olanı) 2. erkek (bazı aletlerde çıkıntı) 3. erkek (sert, kolay bükülmez) * **sifrê nêr** erkek bakır ~ e **dibêjim, tu dibêji** bidoşe olmayacak duaya amin demeni istiyorsun
nêrandin *m* bakma
nêrandin *l/gh* bakmak
nêrayî *m* erillik
nêrbaran *rd* somut
nêrbaranbûn *m* somutlaşma
nêrbaran bûn *l/gh* somutlaşmak
nêrbaranbûyîn *rd* somutlaşış
nêrbaranî *m* somutluk
nêrbaranker *rd* somutlaştırıcı
nêrbarankirin *m* somutlaşturma
nêrbaran kirin *l/gh* somutlaştırmak
nêrbaz *rd* eşcinsel
nêrbazî *m* eşcinsellik
nêrbend *bot/m* kısa dallı, ince uzun yapraklı, hem çiğ hem de pişirilerek yenen bir bitki, ayreten şiresinde sakız elde edilir
nêrde *m* parmaklık
nêrdevan *m* merdiven
nêrdewan *m* merdiven ~a **binerdê** yeraltı merdiveni ~a **hawarê** yangın merdiveni (yapıların dışında bir kattan diğerine çıkmaya yarayan merdiven) ~a **hilawistî** asma merdiven ~a **şewatê** yangın merdiveni (itfaiyeci merdiveni)
nêrdewankar *n* merdivenci
nêre *m* cilasız büyük peynir küpü
nêrebend *m* yakı ~ **lê xistin** (an jî **dan**) yakı vurma
nêrebendfiroş *nd/nt* yakıcı (satan kimse)
nêrebendfiroşî *m* yakıcılık
nêrebûk *rd* hünsa, kız-oğlan
nêredar *nd/nt* kontrolör
nêredari *m* kontrolörlük
nêregamêş *n* erkek manda
nêregeh *m* gözetleme yeri
nêregur *n* erkek kurt
nêrek (I) *bnr* nêrik
nêrek (II) *m* erkek davranışı gösteren dişi, sert kaba davranış gösteren kadın
nêreker *n* erkek eşek
nêrekew *n* erkek keklik
nêremê *rd* kız oğlan, hünsa
nêremêti *m* hünsalık

nêremo *rd/nd* *biy* 1. er dişi, erselik, hünsa, kız-oğlan, iki eşeyli (hem erkek hem dişi gametleri olan birey) 2. er dişi (çiçekliğinde hem erkek hem dişi çiçekleri olan bitki) 3. kısır kadın
nêremoşk *rd* hünsa, kız-oğlan
nêremok *rd/nd* *biy* 1. er dişi, erselik, hünsa, kız-oğlan (hem erkek hem dişi gametleri olan birey) 2. er dişi (çiçekliğinde hem erkek hem dişi çiçekleri olan bitki) 3. davranış ve giyimde erkeğe özenen kadın
nêremoşk *bnr* nêrenok
nêremoti *m* er dişilik, erseliklik, hünsalık
nêremûşk *rd/nd* *biy* 1. er dişi, erselik, hünsa, kız-oğlan, iki eşeyli (hem erkek hem dişi gametleri olan birey) 2. er dişi (çiçekliğinde hem erkek hem dişi çiçekleri olan bitki)
nêremûşkî *m* er dişilik, erseliklik
nêreng *nd/nt* sihirbaz
nêrengî *m* sihirbazlık
nêrer *rd* iletici
nêrevan *nd/nt* 1. gözcü 2. gözcü (sınavda sınavın kurallara uygun bir biçimde yapılmasını sağlayan kimse) 3. gözlemci, rasatçı 4. bakıcı * **gava ku jinik nexweş ket jê re nêrevanek** *peyde kirin* kadın hastalanınca ona bir bakıcı temin ettiler
nêrevanî (I) *ast/m* gözlem, rasat
nêrevanî (II) *m* 1. gözcülük 2. gözlemcilik 3. bakıcılık
nêrevanîkirin *ast/m* gözleme
nêrevanî kirin *l/gh* gözlem yapmak
nêrevanîti *m* gözlemcilik
nêreza *rz/rd* eril
nêrgiz *bot/m* nergis (Narcissus)
nêrgizfiroş nergizci (satan kimse)
nêrgizyanî *m* nergisleme
nêrgîle *m* nargile
nêrik (I) *m* motif
nêrik (II) *bot/m* 1. ipçik 2. dılcık 3. telcik 4. erkek organ 5. cücük * **nêrika pîvazê** soğan cücüğü 6. iğne (bitkilerde yumurtacıla tepcik arasında bulunan sapçık) 7. koçan (marul, lâhana gibi sebzelerde yaprakların çıktığı sert gövde)
nêrika çiçekê *bot/m* çiçeklik
nêrika kulîlkê *bot/m* çiçeklik
nêriya zivistanê *nd* kışın en soğuk dönemi
nêriyê kerengan *bot/nd* bitki türü
nêriyê tirşoqê *bot/nd* bitki türü
nêris *bnr* nêriz
nêriz *nd* kaliteli kılıç demiri
nêrî (I) *bnr* nêrik (II)
nêrî (II) *zo/n* teke, erkek ~ **berdan** teke katımı
her ~ bi dengê xwe dikale ateş düştüğü yeri yakar ~ **xwarin** keçi tekeyle çiftleşmek ~ **yê kol 1)** boynuzsuz teke 2) *mec* yiğit
nêribel *n* teke
nêrîn (I) *rz/rd* eril

nêrîn (II) m 1. bakma, bakım, bakış 2. bakış, görüş (bir konu hakkındaki düşünme, fikir) * **li gor nêrîna min** benim görüşüme göre 3. bakım, aç, görüş 4. yön (tutulacak, izlenecek yol)

nêrîn l/gh 1. bakmak (bakışı bir şey üzerine çevirmek) * **min nêrî lê nedît** baktım ama göremedim 2. bakmak (yer için, yüzü bir yöne doğru olmak) 3. bakmak (hasta için muayene etmek, tedavi etmek) 4. bakınak (yoklamak, incelemek, denemek) * **ca tu jî li vî hesabî binêre** şu hesaba sen de bir bak * **ka binêre li malê ne?** git bak evdeler mi? 5. bakmak (bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak) * **li karê pasaportan polis dinêre** pasaport işlerine polis bakar 6. bakmak (önem vermek, önem vererek üzerinde durmak) * **ew tenê li karkirina pereyan dinêre** o sadece para kazanmaya bakıyor 7. bakmak (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak) * **li xwarîna nanê xwe binêre** yemeğini yemeye bak * **menêrin li xanîm û xatûnan, binêrin li kuçik** (an jî tîfik) û **kanûnan** dışı kalaylı içi alaylı

nêrîngeh m 1. gözetleme yeri, gözleği 2. *ast* gözlem evi, rasathane 3. cihannûma kule ~a **şewatê** yangın kulesi

nêrînî rz/m erillik

nêrînkâr nd/nt bakıcı, bakan kimse

nêrînkârî m bakıcılık

nêrînvan nd/nt gözlemci

nêrînvanî m gözlemcilik

nêrît m 1. görenek 2. alışkı

nêrîtîgir nd/nt görenekçi

nêrîtî rd göreneksel

nêrîtparêz rd/nd görenekçi

nêrîtparêzî m görenekçilik

nêrîxwarî m aşım (keçinin tekeyle çiftleşmesi)

nêrkemot nd Azrail, Ezrail ~ê **kulê** arı gibi (çalışkan)

nêrkund n erkek baykuş

nêrmê m çıptıt

nêrmok rd ersel

nêrmokî m ersellik

nêrtî rz/m erillik

nêrtîkîrî rd görenekleştirilmiş

nêryar rd iletici

nêrza rz/rd eril

nêrzatî rz/m erillik

nêt bnr niyet

nêtar kîm/rd 1. nötr 2. *fîz* nötr

nêtarî m nötrlük

nêtarîbûn m nötrleşme

nêtarî bûn l/gh nötrleşmek

nêtarîbûyîn m nötrleşme

nêtarîkirin m nötrleme

nêtarî kirin kîm/m nötrlemek

nêtarkirin m nötrleşirme, nötralize etmek

nêtar kirin l/gh nötrleştırmek, nötralize etmek

nêtik m alın çatısı

nêvdar m yığın

nêveng m alan, meydan

nêvgan bnr nogin

nêvik m göbek (insan ve memelilerde göbek başının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk)

nêvkel m bel, belen (insan bel kısmı)

nêvko m geçenek, koridor

nêvtang bnr navteng

nêwan m 1. ara 2. ara, orta (topluluk içinde, arasında) * **em di nêwana xwe de li ser meseleyê mijûl bibin** meseleyi ortamızda konuşalım

nêwiran:tin m mırıldama

nêwirandin l/gh mırıldamak

nêz (I) m açlık (jî) ~nan **ketin** (an jî **mirin**) açlıktan bitkin düşmek

nêz (II) rd 1. yakın (zamanda ve yerde; az bir ara ile ayrılmış olan) 2. yakın (küçük, önemsiz değişikliklerle birbirinden ayrılan) * **gotîneke nêzî vê got** buna yakın bir söz söyledi 3. yakın (aralarında sıkı ilgi bulunan) 4. yakın (benzeyen, andran) * **rengêkî nêzî sor** kırmızıya yakın bir renk 5. yakın (erişmesi, olması zaman bakımından yaklaşmış olan) * **jîyê wê nêzî heştêyî ye** yaşı seksene yakın 6. *m* yakın **ku tu werî ev tîşt qewimî** geleceğine yakın bunlar oldu 7. yakın (uzak olmayan yer) * **li nêzî me rûdînên** yakını-mızda oturuyorlar 8 *nd* yakın (aralarında sıkı ilişki olan arkadaş, dost veya akraba) 9 *h* yakın (uzak olmayarak) * **li nêzî derî rûnişt** kapıya yakın oturdu 10. *h* doğru (zaman anlatan kelimelerden önce) * **nêzî serê sibehê dengê otomobîlê hate bihistin** sabaha doğru otomobil sesi duyuldu ~ **aqil** akıla yakın ~î (**kesekî an jî tiştêkî**) **bûn** yaklaşmak ~î **îdê** bayram üstü ~î (**tiştêkî**) **kîrin** yaklaşmak ~î (...) **salî bûn** yaşlarında olmak * **ye-kî nêzî sî salî bû** otuz yaşlarında biri

nêzahî m yakınlık

nêzahîfêdan m yanaşma, yaklaşma, sokulma

nêzayî tê dan l/bw yanaşmak, yaklaşmak, sokulmak

nêzbûn m 1. yakınlaşma 2. yakınlık

nêz bûn l/gh yakınlaşmak, yaklaşmak

nêzbûnî m yakınlık

nêzd bnr nêz (II)

nêzdîk bnr nêzik

nêze ast/m gök taşı, meteor, meteorit

nêzemeriv nd/nt yakın akraba

nêzemirov nd/nt yakın akraba

nêzenas nd yakın tanış

nêzenêz h yakından

nêzeyî rd meteorik

nêzezan nd/nt gök taşı bilimcisi

nêzezanî m gök taşı bilimi

nêzik *rd* 1. yakın (zamanda ve yerde; az bir ara ile ayrılmış olan) 2. yakın (küçük, önemsiz değişikliklerle birbirinden ayrılan) * **gotineke nêzikî vê got** buna yakın bir söz söyledi 3. yakın (aralarında sıkı ilgi bulunan) 4. yakın (benzeyen, andıran) * **rengêkî nêzikî sor** kırmızıye yakın bir reng 5. yakın (erişmesi, olması zaman bakımından yaklaşmış olan) * **jiyê wê nêzikî heştêyî ye** yaşı sekse-ne yakın 6. *nd* yakın (uzak olmayan yer) * **li nêzikî me rûdinên** yakınımızda oturuyorlar 7. *h* yakın (uzak olmayarak) * **li nêzî derî rûnişt** kapıya yakın oturdu 8. *h* doğru (zaman anlatan kelimelerden önce) * **nêzikî pêncî salî** ellisine doğru 9. *h* -e karşı (doğru, sularında (zaman anlatan kelimelerle birlikte) * **zêzikî serê sibehê hatin cem me** sabaha karşı bize geldiler ~ **mebe** yaklaşma ~î (**kesekî an jî tiştêkî**) **bûn 1)** yakınlaşmak 2) yaklaşmak, yanaşmak, yaklaşmak ~î (**tiştêkî**) **kirin** yaklaştırmak, yanaştırmak
nêzikahî *m* 1. yakınlık 2. yaklaşım ~ **lê kirin** (birine veya bir şeye) yaklaşmak, yakınlaşmak ~**ya (...)** **kirin** -e yaklaşmak
nêzikahî tê dan *l/bw* yaklaşmak
nêzikatî *m* 1. yakınlık 2. yaklaşım ~ **lê kirin** (birine veya bir şeye) yaklaşmak, yakınlaşmak
nêzikayî *m* 1. yakınlık 2. yaklaşım ~ **lê kirin** (birine veya bir şeye) yaklaşmak, yakınlaşmak ~ **dî hev dan** bitişmek ~ **tê dan** bitişmek, yaklaşmak
nêzikayî hev kirin *l/bw* 1. (birbirine) yaklaşmak 2. bitişirmek
nêzikayî lê kirin *l/bw* 1. (birine veya bir şeye) yakınlaşmak, yaklaşmak 2. yaklaşmak (bir sorunu, bir konuyu ele alarak değerlendirmek)
nêzikayîpêdan *m* yakınlaşma
nêzikayî pê dan *l/bw* yakınlaşmak
nêzikayîtêdan *m* 1. yanaşma, yaklaşma, sokulma 2. yaklaşım (sorunu ele alışı biçimi)
nêzikayî tê dan *l/bw* 1. yanaşmak, yaklaşmak, sokulmak 2. yaklaşmak (bir sorunu, bir konuyu ele alarak değerlendirmek)
nêzikbîn *rd* yakını gören
nêzikbînî *m* yakını görme
nêzikbûn *m* 1. yakınlaşma 2. yanaşma, yaklaşma, sokulma
nêzik bûn *l/gh* 1. yakınlaşmak 2. yanaşmak, yaklaşmak, sokulmak
nêzikbûyî *rd* 1. yaklaşılmış 2. yanaşık
nêzikbûyîn *m* 1. yakınlaşma 2. yanaşma, yaklaşma, sokulma
nêzike *rd* yaklaşık, yaklaşık olarak
nêzikî *m* yakınlık
nêzikîbûn *m* yaklaşma
nêzikî bûn *l/gh* yaklaşmak
nêzikîhevûn *m* 1. yakınlaşma, yaklaşma 2. bitişme

nêzikî hev bûn *l/bw* 1. yakınlaşmak, yaklaşmak 2. bitişmek
nêzikîhevûn *m* 1. yakınlaştırma, yaklaşturma 2. bitişirme
nêzikî hev kirin *l/bw* 1. yakınlaştırmak, yaklaştırmak 2. bitişirmek
nêzikîlêkirin *m* yaklaşma
nêzikî lê kirin *l/bw* yaklaşmak
nêzikîpêkirin *m* 1. yakınlaşma, yaklaşma 2. yanaşmak
nêzikî pê kirin *l/bw* 1. yakınlaşmak, yaklaşmak 2. yanaşmak
nêzikîtêdan *m* yaklaşma, yaklaşım gösterme
nêzikî tê dan *l/bw* yaklaşmak, yaklaşım göstermek
nêzikkirin *m* 1. yakınlaşturma 2. yanaşturma
nêzik kirin *l/gh* 1. yakınlaştırmak 2. yanaşturma
nêzing *rd* 1. yakın (zamanda ve yerde; az bir ara ile ayrılmış olan) 2. yakın (küçük, önemsiz değişikliklerle birbirinden ayrılan) * **gotineke nêzingî vê got** buna yakın bir söz söyledi 3. yakın (aralarında sıkı ilgi bulunan) 4. yakın (benzeyen, andıran) * **rengêkî nêzingî sor** kırmızıye yakın bir reng 5. yakın (erişmesi, olması zaman bakımından yaklaşmış olan) * **jiyê wê nêzingî heştêyî ye** yaşı seksene yakın 6. *nd* yakın (uzak olmayan yer) * **li nêzingî me rûdinên** yakınımızda oturuyorlar 7. *h* yakın (uzak olmayarak) * **li nêzingî derî rûnişt** kapıya yakın oturdu
nêzingbûn *m* yakınlaşma
nêzing bûn *l/ng* yakınlaşmak
nêzingî *m* yakınlık
nêzingîhevûn *m* yakınlaşma
nêzingî hev bûn *l/bw* yakınlaşmak
nêzingîlêkirin *m* yaklaşma
nêzingî lê kirin *l/bw* yaklaşmak
nêzî *m* yakınlık
nêzîbûn *m* yaklaşma, yakınlaşma
nêzîhevûn *m* yakınlaşma, yaklaşma
nêzî hev bûn *l/bw* yakınlaşmak, yaklaşmak
nêzîhevûn *m* yakınlaşturma, yaklaşturma
nêzî hev kirin *l/bw* yakınlaştırmak, yaklaştırmak
nêzik *bnr* nêzik
nêzike *bnr* nêzike
nêzikirin *m* yakınlaşturma
nêz kirin *l/gh* yakınlaştırmak
nêzmane *nd* yakın anlamlı (kelime)
nêzmîrî *rd* açlıktan ölmüş olan
nêzwate *nd* yakın anlamlı (kelime)
nicimandin (I) *m* büzüştürme
nicimandin (II) *m* aksatma
nicimandin (I) *l/gh* büzüştürmek
nicimandin (II) *l/gh* aksatmak
nicimîn (I) *m* 1. büzüleme (insan ve hayvan korku veya soğuktan dolayı büzüşmesi) 2. ürperme

nicimîn (II) *m* aksama, topallama

nicimîn (I) *l/gh* 1. büzülmek (insan ve hayvan korku veya soğuktan dolayı büzüşmesi) 2. ürpermek

nicimîn (II) *l/gh* aksamak, topallamak

nicirandin *m* 1. yontma (ağaç yontma) 2. oyma (sivri uçlu veya keskin bir cisimle bir şeyi yontma)

nicirandin *l/gh* 1. yontmak (ağaç yontmak) 2. oymak (sivri uçlu veya keskin bir cisimle bir şeyi yontmak) * **dar nicirandibû û navê xwe lê nivisandibû** ağacı oyarak ismini yazmıştı

nicirandî *rd* 1. yontma, yontuk 2. oymalı (oymalı nakkiş)

nicirîn *m* 1. yontulmak 2. oyulma

nicirîn *l/gh* 1. yontulmak 2. oyulmak

niç (I) *b* 1. cık 2. tuh

niç (II) hotoz (et kısmı)

niç (III) *n* çıkıntı, tırnak (bir yüzeyde ileriye doğru çıkan bölüm) * **niçê darê** ağaç çıkıntısı

niç (IV) *m* yudumlama (yudumlayarak bitirme)

niç (V) *m* hafif inilti

niç (VI) *m* 1. dürtü 2. itekleme, itiş 3. taariz 4. *wj* taariz, taşlama, dokunma

niçandin *m* 1. dürtme 2. dürtme (uyarma)

niçandin *l/gh* 1. dürtmek 2. dürtmek (uyarmak)

niçbûn *m* yudumlanarak bitme

niç bûn *l/gh* yudumlanarak bitmek

niçdan *m* dürtme

niç dan *l/gh* dürtmek * **niç da hesp** atı dürttü

niçenîç *m* 1. cık cık 2. *h* cih cık ~ **kirin** cık cık etmek

niçîk (I) *m* arpacık (silahlarda) * **niçîka ti-vingê** tüfeğin arpacığı

niçîk (II) *m* uç, tepe (bir şeyin en üst bölümü)

niçîk (III) *n* 1. çıkıntı (bir yüzeyde ileriye doğru çıkan bölüm) 2. tırnak (kanca gibi ağaçların kıvrık yeri)

niçîk (IV) *n* uzantı

niçîkî *rd* çıkıntılı

niçîlandin *m* 1. saplama 2. (birine) fikirlerini aşılama

niçîlandin *l/gh* 1. saplama 2. (birine) fikirlerini aşılama * **lê xebitî ku ramanên xwe bi-niçîlîne serê wê jî** düşüncelerini ona da aşılamaya çalıştı

niçîlîn *m* 1. saplanma 2. kafası alma, kafasına sığma

niçîlîn *l/gh* 1. saplanmak 2. kafası almak, kafasına sığmak * **neniçîlîn serê (yekî)** kafasına sığmamak

niçîqandin *m* dürtme

niçîqandin *l/gh* dürtmek

niçîqîn *m* dürtülme

niçîqîn *l/gh* dürtülme

niçîn *h* cık

niçînî *m* cık etme

niçînîkirin *m* cık etme

niçînî kirin *l/gh* cık etmek

niçîkirin *m* yudumlayarak bitirme

niçî kirin *l/gh* yudumlayarak bitirmek

niçîlêdan *m* 1. taşlama, taariz etme 2. kakıştırmak, kakma

niçî lê dan *l/bw* 1. taşlamak, taariz etmek 2. kakmak, kakıştırmak

niçîlêder *nd/nt* taşlamacı

niçîlêxistin *m* kakma, kakıştırmak

niçî lê xistin *l/bw* kakmak, kakıştırmak

niçîlêvedan *m* kakışma

niçî li hev dan *l/bw* kakışmak

niçînav *n* bayramlık ad, kötü ün (aşağılayıcı, küçümseyici lakap)

nıfaq *bnr* nıfaq

nıfir *m* 1. beddua, ilenme, ilenç 2. kargış, lânet

~ **anîn xwe** ah almak ~ **kirin** 1) beddua etmek 2) lânet etmek ~ **lê bûn** (birinin) bedduasını almak ~ **lê kirin** 1) (birine) bedduada bulunmak 2) (birine) lânet okumak ~ **lê qelîbîn** (birine) beddua sinmek ~ **û afir** beddua ~ **û afirê dinyayê lê kirin** (birine) dünyanın bedduasını etmek ~ **a (yekî) çûn qebûlê** bedduası tutmak, ahi çıkmak, ilenci gerçekleştirmek, inkisarı tutmak ~ **a (yekî) di canê (...)** **de bi cih bûn** (birini bir kimsenin) ahi tutmak ~ **a (yekî) lê qelîbîn** (birini bir kimsenin) ahi tutmak ~ **a (yekî) li erdê neman** (birinin) ahi yerde kalmamak ~ **ên bejî** ağır beddua, katıksız beddua ~ **ên (yekî) cih girtin** bedduası tutmak ~ **ên (yekî) lê qelîbîn** 1) (birine) beddua sinmek (ilencin tutması yüzünden işi ters gitmek) 2) (birinin) bedduasını almak (biri tarafından kendisine ilenmek)

nıfirbûyî *rd* lânetli

nıfirîkirin *m* 1. ilenme, beddua etme 2. kargışma, kargışlama, lânetleme

nıfirî kirin *l/gh* 1. ilenmek, beddua etmek 2. kargışmak, kargışlamak, lânetlemek

nıfirîkirî *rd* beddua edilmiş kimse, ilenmiş

nıfirîlêbûn *m* 1. ilenme 2. kargılanma

nıfirî lê bûn *l/bw* 1. ilenmek 2. kargılanmak

nıfirîlêbûyî *rd* 1. ilenmiş 2. kargışlı, lânetli

nıfirîlêkirin *m* 1. ilenme, bedduada bulunma, inkisar etme (veya inkisarda bulunma) 2. kargış etmek (veya verme)

nıfirî lê kirin *l/bw* 1. ilenmek, bedduada bulunmak, inkisar etmek (veya inkisarda bulunmak) 2. kargış etmek (veya vermek)

nıfirîlêkirî *rd* ilenmiş, lânetli

nıfle *m* para destesi, tomarı

nefrîn *m* 1. beddua, ilenme, ilenç 2. lânet, lânet okuma 3. nefret, öfke ~ **kirin lânet** okumak

nıfsî (I) *m* iç gömleği

nıfsı (I) *rd/h* 1. boyuna dilinmiş yarım silindir tomruk 2. *m* kılıçlamasına veya silindir biçimiyle kiriş yerine kullanılan ağırlık taşıyıcı
nıfs. (I) *m* posta * **nıfşek nan xwar** bir posta ekmek yedi

nıfş (II) *sos/m* 1. soy, kuşak, zürriyet (bir kişinin soyundan gelenlerin hepsi) 2. nesil kuşak, nesil * **li pêşberî nıfşa nû em nezan tèn hesibandin** yeni kuşağın yanında cahil sayılırsın 3. *fel* kuşak, nesil (yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş kişilerin topluluğu) * **nıfşa hunerê ya salên heftêyî** yetmişli yılların sanat kuşağı 4. *biy* tür cinslerin ayrıldığı bölüm) ~a **nû** şimdikiler

nift (I) *bnr* nefit

nift (II) *m* kibrit

nifte *m* kilit, anahtar ~ **kirin ber pîştâ xwe** anahtarını beline takmak

niftedank *m* anahtarluk

niftekirin *m* kilitleme

nifte kirin *l/gh* kilitlemek

niftekirî *rd* kilitli, kitli

niftikî *m* 1. kibrit 2. kibrit (içinde kibrit çöpleri bulunan kutu) * **pê xistin** kibrit çakmak

niftikdan *m* kibritlik

niftikfiroş *nd/nt* kibritçi (satan kimse)

nifûs 1. nüfus (bir ülkede, bir bölgede, bir evde belirli bir anda yaşayanların oluşturduğu toplam sayı) * **nifûsa welêt her diçe zêde dibe** ülke nüfusu gittikçe artıyor 2. nüfus (ortak bir özellik gösteren kimselerin bütünü) * **nifûsa çandiyê** tarım nüfusu 3. nüfus (kişi) * **em li vir pênc nifûs hene** burda beş nüfus varız ~a **gundewarî** kırsal nüfus

nifûsjimarî *m* nüfus sayımı

nifûz *m* nüfuz

nifûz kirin *m* nüfuz etme, sinme

nifûz kirin *l/gh* nüfuz etmek, sinmek

nig *bnr* ling

nigal *m* hayal, düş

nigare *m* 1. renk 2. boya

nige *m* kapris ~ **kirin** kapris yapmak

nigebhan *nd/nt* gözcü, bekçi * **dadê ji te re nigebhan** anan sana gözcü olsun

nigebhanî *m* gözcülük, bekçilik

nigehdar *nd/nt* gözcü, kolcu, muhafız

nigehdarî *m* gözcülük, kolculuk, muhafızlık

nigîn *m* 1. mühür 2. yüzük taşı

niha *h* şimdi * **niha em dê peyameke hîn xweş bibihîzin** şimdi daha güzel bir haberi duyacağız 2. elan, henüz 3. bari, hani * **niha ku wî ez nas nekîrama, min dê tiştek negotayê** hani beni tanımasaydı, birşey demeyecektim 4. şimdilik, halihazırda * **niha bes** e şimdilik bu kadar yeter 5. *rd* şimdiki * **ciwanên niha** şimdiki gençler ~ **rast e?** sahi mi, ne söylüyorsun? ~ **tu zanî te çi got?** ağzından çıkan (veya çıkan sözü) kulağın duydu mu?

nihakî *rd* şimdiki

nihal (I) *bnr* newal

nihal (II) *m* fidan

niham *m* tabaka, kat (üst üste olan şeyleri çin)

nihamgirtin *m* tabakalanma

niham girtin *l/gh* tabakalanmak

nihan (I) *rd* 1. gizli, saklı 2. bulunmayan, görünmeyen 3. *fel* sır, giz, gizem

nihan (II) *m* tenezzül, alçak gönüllülük

nihandin (I) *m* aşındırma

nihandin (II) *m* koyma

nihandin (I) *l/gh* aşındırmak

nihandin (II) *l/gh* koymak

nihanî *rd* 1. gizlice, gizli olarak 2. gizemli

nihartin *bnr* nihêrtin

nihayet *h* nihayet * **nihayet te fehîm kir** nihayet anladın

nihayî *rd* şimdiki

nihe *bnr* niha

niheq *bnr* neheq

nihên *rd* 1. gizli, saklı (başkalarından gizlenen, gizli tutulan) 2. sır, giz

nihêndar *rd* 1. gizemli 2. şifreli

nihênî *rd* 1. gizli * **polîsên nihênî** gizli polis 2. illegal 3. gizemli

nihênkirin *m* gizleme, saklamak (kaybolması için gizli bir yere koyma)

nihên kirin *l/gh* gizleme, saklamak (kaybolması için gizli bir yere koymak)

nihêr *m* bakma, bakış

nihêrdar *nd/nt* bakıcı, kontrolör

nihêrdarî *m* bakıcılık, kontrolörlük

nihêrîn *m* 1. bakma (bakışı bir şey üzerine çevirme) 2. bakma (yer için, yüzü bir yöne doğru olma) 3. bakma (hasta için muayene etme, tedavi etme) 4. bakma (yoklama, inceleme, deneme) 5. bakma (bir işi yapma, bir işi yapmakla görevli olma) 6. bakma (önem verme, önem vererek üzerinde durma) 7. bakma (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olma) 8. görme (çok değer verme) 9. bakınma ~a **ji jor de kuş bakışi** ~a **li keç û jinan** göz banyosu

nihêrîn *l/gh* 1. bakmak (bakışı bir şey üzerine çevirmek) 2. bakmak (yer için, yüzü bir yöne doğru olmak) * **di paceya ku li benderê dinihêrî, derya dixuya** limana bakan pencereden deniz görünüyordu 3. bakmak (hasta için muayene etmek, tedavi etmek) 4. bakmak (yoklamak, incelemek, denemek) * **ka tu jî li vî hesabî binihêre** şu hesaba sen de bir bak * **ka binihêre li malê ne?** git bak evdeler mi? 5. bakmak (bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak) * **li karê pasaportan polîs dinihêre** pasaport işlerine polis bakar 6. bakmak (önem vermek, önem vererek üzerinde durmak) * **ew tenê li kar-kirina pereyan dinihêre** o sadece para kazanmaya bakıyor 7. bakmak (başka bir şey-

le ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak) * **li xwarina nanê xwe binêre** yemeğini yemeye bak 8. görmek (çok değer vermek) * **hema ew e li pereyan dinêre** gözü paradan başka bir şey görmüyor 9. bakınmak * **bi çavên metelbûyî li hawirê xwe nihêrt** şaşkın gözlerle çevresine bakındı * **menêre li mirûz, binêre li gurûz** suratına bakma, huyuna bak * **menêre li rehtan binêre li ecelhatan** yorulmuş olanlara değil aceli gelmiş olana bak * **menêrin li textê qîzê, binêrin li bextê wê** ana kızına taht kurar, kız bahtı kocadan arar (veya ana kızına taht kurmuş, baht kuramamış) * **menêrin li xanîm û xatûnan binêrin li kuçik û kanûnan** hanım hatun olduğuna değil becerikli olup olmadığına bak

nihêwirandin *m* mırıldatma

nihêwirandin *l/gh* mırıldatmak

nihêwirîn *l/gh* mırıldanmak, terenüm etmek

nihêwirîn *l/gh* mırıldanmak, terenüm etmek

nihîçandin *m* 1. dürtme 2. dürtme (uyarma) 3. kakıştırmak, kakma

nihîçandin *l/gh* 1. dürtmek * **mirov piçek xayîs dikeve nakeve ji nişka ve dinîhiçî-nin mirov û hişyar dîkin** dalar gibi olmuşsun, birden bire seni dürtüp uyandırıyorlar 2. dürtmek (uyarmak) 3. kakıştırmak, kakmak ~ (yekî) 1) birine dürtmek 2) kakıştırmak, kakmak

nihîç *m* dürtü

nihîç tê dan *l/bw* dürtmek.

nihîç lê dan *l/bw* dürtmek

nihînanandin *m* sikme, sokma, düzme

nihînanandin *l/gh* sikmek, sokmak, düzmek

nihirandin *m* mırıldatma

nihirandin *l/gh* mırıldatmak

nihîştî *rd* dikkatli

nihîyayî *rd* yatık, yatkın (zamanla dayanıklılığını yitirmiş) * **qumaşê nihîyayî** yatkın kumaş

nihî *rd* iri yarı

nihîn (I) *bnr* nihên

nihîn (II) *m* tenezzül etme

nihîn (III) *m* 1. aşınma 2. akma (kumaş için; yıpranıp ipleri ortaya çıkma) 3. yatkınlaşma

nihîn (I) *l/gh* tenezzül etmek

nihîn (II) *l/gh* 1. aşınmak 2. akmak (kumaş için; yıpranıp ipleri ortaya çıkma) * **çarşev jî cih bi cih nihîyabû** çarşafın kumaşında yer yer akmıştı 3. yatkınlaşmak

nihînî *m* yatkınlık

nihît *rd* 1. iri, iri kıyım, iri adam 2. iri taş 3. köşe taşı

nihk *m* iğ tığı, öreke tığı

niho *h* 1. şimdi * **niho em dê peyameke hîn xweş bibihîzin** şimdi daha güzel bir haberi duyacağız 2. *rz/rd* şimdi

nihok *rz/rd* şimdi

nihoke *h* şimdilik

nihom *m* tabaka, kat

nihoya bilaniyê *rz* istek şimdiki zaman

nihoya domdar *rz* sürekli şimdiki zaman

nihoyî *rd* şimdiki

nihriz *nd* bir kılıç türü

nihuran *m* terennüm

nihurandin *m* mırıldatma

nihurandin *l/gh* mırıldatmak

nihurîn *m* mırıldanma, terennüm etme

nihurîn *l/gh* mırıldanmak, terennüm etmek

nihûm *m* kat

nihûmdar *rd* katlı

nihûn *m* 1. lâğım çukuru 2. tünel

nihûr *m* yas, matem

nîjad *bnr* nîjad

nîjan *m* istif

nîjandin *m* 1. istif etme 2. duvar örme, düzeltme

nîjandin *l/gh* 1. istif etmek 2. duvar örme, düzeltmek

nîjd *m* 1. baskın 2. akın (düşman topraklarına tedirgin etme, yıldırma, çapul gibi amaçlarla yapılan baskın) * **hezar siwaran nîjdf me kirin** bin atlı bize akın ettiler 3. *dîr* çapul, yağma ~ **dan** akın etmek ~ **f (...)** **kirin** - e akın etmek

nîjdar *nd/nt* 1. sağlıkçı 2. cerrah, operatör

nîjdarî *m* 1. sağlık 2. ameliyat, operasyon ~ **ya dîlan** kalp cerrahisi

nîjdarîkirin *m* ameliyat etme

nîjdarî kirin *l/gh* ameliyat etmek

nîjdarîkirî *rd* ameliyatlı

nîjdarîfî *m* operatörlük

nîjde (I) *n* sürü * **nîjdeyê hespan** at sürüsü

nîjde (II) *m* 1. baskın 2. akın (düşman topraklarına tedirgin etme, yıldırma, çapul gibi amaçlarla yapılan baskın) * **hezar siwaran nîjdf me kirin** bin atlı bize akın ettiler 3. *dîr* ilgar (aniden atını düşmanın üzerine salma) 4. *dîr* çapul, yağma ~ **birin ser (cihekî)** ılgarlamak ~ **dan** akın etmek

nîjdekar *n* 1. akıncı 2. yağmacı, talancı

nîjdekarî *m* 1. akıncılık 2. yağmacılık, talancılık

nîjdeker *n* 1. akıncı 2. yağmacı, talancı

nîjdekerî *m* 1. akıncılık 2. yağmacılık, talancılık

nîjdekirin *m* akın yapma

nîjde kirin *l/gh* akın yapmak

nîjdevan *nd/nt* 1. akıncı 2. ılgarcı 3. yağmacı, talancı 4. haydut

nîjdevanî *m* 1. akıncılık 2. ılgarcılık 3. yağmacılık, talancılık 4. haydutluk ~ **kirin** haydutluk etmek

nîjdf (I) *n* akıncı

nîjdf (II) *rd* titiz (memnun edilmesi güç kimse)

nîjdfikirin *m* beş yaşında sonra at kuyruğunu iyi bir şekilde yukarıya kaldırabilmesi için yapılan kuyruk ucunun kesilmesi

nijdîfî *m* akıncılık

nijnandin (I) *m* 1. yığma, yığın yapma, stoklama 2. istif etme, dizme

nijnandin (II) *m* sürdürme, devam etme

nijnandin *l/gh* 1. yığmak, yığın yapmak, stoklamak 2. istif etmek, dizmek

nijnandin (II) *l/gh* sürdürmek, devam etmek * *wê xebera xwe nijinand* o haberini sürdürdü

nijnandî *rd* 1. yığılı 2. istifli, istif edilmiş

nijn *m* 1. yığılma 2. istif, istif edilme 3. örülme (duvar örülme)

nijn *l/gh* 1. yığılma (yığılma işine konu olmak) 2. istif edilmek 3. örülmek (duvar örülmek)

nijnker *nd/nt* istifçi

nijnkerî *m* istifçilik

nijnjandin *m* esme

nijnjandin *l/gh* esmek * *bayê kur dinijni-jand* kuzey yeli esiyordu

nik (I) *bnr* nok

nik (II) *m* kirmen çengeli

nik (III) *nd* yan, kat, nezd (birlikte, beraber olma) * *li nik min sê kes hene yanîmda üç kişi var*

nika *h* 1. şimdi * *nika em dê peyameke hîn xweş bibihîzin* şimdi daha güzel bir haberi duyacağız 2. elan, henüz 3. şimdilik, haliha-zırda * *nika bes e* şimdilik bu kadar yeter 4. bari, hani * *nika ku wî ez nas nekirama, min dê tişteq negotayê hani beni tanımasaydı, birşey demiyecektim* 5. *rd* şimdiki * *xortên nika* şimdiki gençler ~ *hişê te li serê te ye?* ne söylüyorsun?

nikal *bnr* nikar (II)

nikar (I) *m* beyaz toprak, doğal kireç

nikar (II) *n* etraf * *çarnikar* dört bir etrafı

nikar (III) *h* bakımında * *ji nikarî nan ve ek-mek bakımında*

nikandin *m* dikme

nikandin *l/gh* dikmek

nikarok *nd* beyazımsı, kireçli toprak * *erda nikarok* kireçli toprak

nikarokî *rd* beyazımsı toprak

nikbîn *rd* iyimser, optimist

nikbînî *m* 1. iyimserlik (her şeyi iyi olarak değerlendiren tutum veya kişilik özeliği) 2. iyimserlik (her şeyi en iyi yanından gören, her durumda bir çıkış yolu uman dünya görüşü) 3. *fel* iyimserlik, optimizm (insanlığın ilerlemesine, bütün durum ve şartların iyiye gideceğine inanan öğretilerin genel adı)

nikil *bnr* nikul

nikilk *bnr* nikul

nikirandin *m* çat pat becerme (konuşabilme)

nikirandin *l/gh* çat pat becermek (konuşabilmek) * *bi Tirkî nizane bi Kurdî dinikirîne*

Türkçe bilmiyor Kürtçeyi çat pat konuşuyor

nikisandin *m* yıkma (düşürme)

nikisandin *l/gh* yıkmak (düşürmek) * *ew ni-*

kisande erdê onu yere yıktı

nikisîn *m* yıkılma (düşme)

nikisîn *l/gh* yıkılmak (düşmek)

niklok *n* 1. gaga, gagacık 2. kanca

niklokkirin *m* kancalama

niklok kîrîn *l/gh* kancalamak

nikol *m* pişmanlık

nikrîs *bj/m* nikrîs

nikul *n* 1. gaga * *kevoka spî nikulê xwe di-*

kir leganê û av vedixwar ak güvercin leğene gagasını daldırıp su içiyordu 2. *argo* gaga (ağız anlamında) 3. uç (bir cismin sivri ucu)

* *nikulê pozê wê* burunun ucu * *nikulê*

kêrê bıçağın ucu ~ *avêtin (yekî)* 1) gaga-

lamak 2) *mec* galamak (azarlamak, hırpala-

mak) 3) sarkıntılık etmek, 4) (birine) sataş-

mak, dalaşmak ~ *lê dan* (an jî *xistin*) gaga-

lamak ~ *li hev dan* 1) gagalaşmak (gagala-

rını birbirine vurmak) 2) sataşmak ~ *û dimk*

gaga ve ağız *bi ~an çûn (yekî)* *mec* kancala-

lamak ~*ê dasê* orak ucu ~*ê (yekî)* *li ser serê*

(yekî) *bûn* başında Demoklesin kılıcı gibi

sarkmak ~*ên xwe di hev dan* gagalaşmak

(birbirini gagalayarak oynamak)

nikulandin *m* gagalama

nikulandin *l/gh* galamak (gaga ile vurup ısırmak)

nikulandî *rd* gagalanmış olan

nikulbûn *m* gagalanma

nikul bûn *l/gh* gagalanmak

nukildan *m* gagalama

nukil dan *l/gh* galamak

nikuldar *rd* gagalı

nikuldîk *bot/m* tarlada yetişen bir bitki

nikulê leglegê *bot/m* dön Baba

nikulikî *rd* gagamsı

nikulî *m* inkâr

nikulîkirin *m* inkâr etme

nikulî kirin *l/gh* inkâr etmek

nikulkê *m* seksek (bir çocuk oyunu)

nikulkêr *rd* 1. (r kalın okunur) gaga burunlu 2. tumsuk (kemerli gaga)

nikulkîrîn *m* 1. gagalama (gaga ile vurup ısırma) 2. gagalama, didikleme

nikul kîrîn *l/gh* 1. galamak (gaga ile vurup ısırmak) 2. galamak, didikleme * *çivî-*

kan hêjir nikul kîrine kuşlar incirleri didiklemiş

nikullêdan *m* 1. gagalama 2. didikleme

nikul lê dan *l/bw* 1. galamak (gagasıyla yem toplamak) 2. didikleme

nikullêxistin *m* 1. gagalama 2. didikleme

nikul lê xistin *l/bw* 1. galamak (gagasıyla yem toplamak) 2. didikleme

nikulokî *rd* gagamsı

nikulsor *rd* kızıl gagalı

nikulşûr *zo/nd* kılıç gagalı

nikumandin *m* abandırma

nikumandin *l/gh* aþandırmak
nikumîn *m* üstüne abanma
nikumîn *l/gh* üstüne abanmak
nikur *n* Azrail
nikû *rd* güzel, iyi
nikûkar *rd* işi güzel, iyi işli, iyi işler yapan
nikûlî *bnr* nikulî
nikûnam *rd* iyi veya güzel adlı
nikûnser *rd* başı eğik olan
nikûserencam *m* sonu iyi olan
nikût *rd* obur
nikûtî *m* oburluk
nikûyî *m* iyilik, güzelliik
nişandin *m* dökme (su dökme)
nişandin *l/gh* dökme (su dökme)
hilşîn *m* dökülme
hilşîn *l/gh* dökülme
nima *m* 1. görünen 2. behiren 3. imge
nimabûn *m* 1. görünme 2. belirme
nima bûn *l/gh* 1. görünmek 2. belirme
nimabûyîn *m* 1. görünüş 2. beliriş
nimadar *rd* 1. görünen 2. imgeli
nikakirin *m* 1. gösterme (görülmesini sağla-
 ma, görmesine yol açma) 2. belirtme
nikakirin *m* 1. göstermek (görülmesini sağla-
 mak, görmesine yol açmak) 2. belirtmek
niman *m* 1. gösteriş, gösterme 2. temsil
nimandin (I) *m* 1. gösteriş, gösterme 2. temsil
 etme
nimandin (II) *m* 1. çiseleme 2. sert bir şeyi
 yumuşatma
nimandin (I) *l/gh* 1. göstermek (görülmesini
 sağlamak, görmesine yol açmak) 2. temsil
 etmek
nimandin (II) *l/gh* 1. çiselemek * **baranê ni-**
mandiye yağmur çiseliyor 2. sert bir şeyi
 yumuşatmak
nimandî *rd* 1. gösterilmiş 2. temsil edilmiş o-
 lan
nimaparêz *rd/nd* imgeci
nimayende *nd/nt* gösterici, görünürücü
nimayendefî *m* göstericilik, görünürçülük
nimayîst *m* gösteri
nimayî *rd* imgesel
nimayîş *m* gösteri, nümayîş ~a **werzîşê** spor
 gösterisi
nimayîşkar *rd* gösterişçi
nimayîşkarî *m* gösterişçilik
nimed *n* keçe
nimê *bnr* nimêj
nimêj *m* namaz ~ **kirin** namaz kılmak ~ **lê çûn**
 kazaya bırakmak ~ **lê ketin** namaz kılmak
 şartını yerine getirmek durumunda olmak ~
qeza kirin kazaya kalmak ~ **û teat** namaz
 niyaz ~a (**yekî**) **bi serê (wî)** bûn namazın-
 dan niyazından olmak ~a **esrê** ikinci nama-
 zı ikinci bitimi ~a **eşayê** yatsı namazı ~a
 êvarê akşam namazı ~a (**yekî**) **lê bihurîn**
 namaz vaktini kaçırmak ~a **mexribê** akşam

namazı ~a **mirî kirin** namazı kılınmak ~a
miriyan cenaze namazı ~a **nîvro** öğle na-
 mazı ~a **serê sibehê** sabah namazı
nimêjgeh *m* namazgâh
nimêjkar *nd/nt* namazında niyazında olan
nimêjker *nd/nt* namazında niyazında olan
nimêjkirin *m* namaz kılmak
nimêj kirin *l/gh* namaz kılmak
nimêjnekir *rd* namaz kılmayan
nimênandin *bnr* nimandin
nîmijandin *bnr* nermijandin
nimîn (I) *bnr* himîn û nimîn
nimîn (II) *m* 1. görünme (görülür duruma gel-
 me) 2. görünme (izlenim uyandırma) 3.
 temsil edilme
nimîn (III) *m* yumuşama
nimîn (I) *l/gh* 1. görünmek (görülür duruma
 gelmek) 2. görünmek (izlenim uyandırmak)
 3. temsil edilme
nimîn (II) *l/gh* yumuşamak * **kincan bike**
avê bila gemara wan binime elbiseleri su-
 ya bastır kirleri biraz yumuşasın
nimînende *nd/nt* 1. temsilci, mümesil 2. *bz*
 temsilci (aracı olarak başkasına mal satmakla
 görevlendirilen ve çoğunlukla kanunî ola-
 rak çalışma yeri ve elinde malı olmayan
 kimse)
nimînender *nd/nt* temsilci
nimînendefî *m* temsilcilik, mümesillik ~ya
bala yüksek komiserlik
nimîner *nd/nt* 1. gösteren 2. temsilci 3. *bz* tem-
 silci (aracı olarak başkasına mal satmakla
 görevlendirilen ve çoğunlukla kanunî olarak
 çalışma yeri ve elinde malı olmayan kimse)
nimînerî *m* 1. gösterme 2. temsilcilik
nimro *m* numara
nimrokirin *m* numaralama, numaralayış
nimro kirin *l/gh* numaralamak
nimrokirî *rd* numaralı (numaralandırılmış)
nimûç *m* 1. nakış, desen 2. örnek, misal
nimûd (I) *fiz/m* 1. görüntü 2. *sn/tv* görüntü 3.
 görünme 4. örnek
nimûd (II) *rd* 1. gösteren 2. görünen 3. sembol
nimûdar *rd* örnek
nimûdgirtin *m* görüntüleme
nimûd girtin *l/gh* görüntülemek
nimûdî *rd* sembolik
nimûne *m* 1. örnek, model (benzeri yapılacak
 olan, benzetilecek şey) * **ev zarok nimûne-**
yeke bavê xwe ye bu çocuk babasının bir
 modeli 2. göstermelik, örnek * **nimûneya**
qumaş li vir e kumaşın örneği burda 3. ör-
 nek, misal (bir şeyin tıpkısı, benzeri) * **ni-**
mûneya vê avahiyê li tu derê nîn e bu ya-
 pının bir örneği daha yoktur 4. örnek, misal
 5. *nd* örnek (durumu ve niteliği benimseme-
 ye değer kimse veya şey) * **kesekî nimûne**
 ye örnek bir kişi 6. *rd* örnek (en iyi biçimde
 olan) * **gundê nimûne** örnek köy ~ **ji berê**

derxistin (bir şeyin) örneğini çıkarmak ~ **ji berê girtin** (bir şeyin) örneğini almak ~ **nîşan dan 1)** örnek göstermek **2)** örneklendirmek ~ **ya seretayî** prototip

nimûnedan *m* örnekleme

nimûne dan *l/gh* örnekleme

nimûnedar *rd* örneklik, numunelik, örnek teşkil eden

nimûnek *m* 1. örneklik, mostra, 2. örnek (bir şeyin tıpkısı, benzeri) * **nimûneka vê avahiyê li tu derê nîn e** bu yapının bir örneği daha yoktur 3. model

nimûnenîşandan *m* örneklendirme

nimûne nîşan dan *l/bw* örneklendirme

nimûnexane *m* müze

nimûş *n* 1. nakış 2. bezek 3. inotif ~ **çêkirin** nakış işlemek ~ **ên kenaran** kenar suyu

nimûşdar *rd* 1. nakışlı 2. bezekli 3. motifli

nimûşî *m* nakışlık

nimûşkar *nd/ht* nakışçı

nimûşkarî *m* nakışçılık

nimûşker *nd/ht* nakkaş

nimûşkerî *m* 1. nakkaşlık (nakkaş olma durumu) 2. nakkaşlık (nakkaşın işi)

nimûşkirin *m* nakışlama

nimûş kirin *l/gh* nakışlamak

nimûtin *m* görünme

nimûtin *l/gh* görünmek

nimz *rd* 1. alçak 2. basık

nimzek *rd* kısa boyluca kimse

ninkur *m* inkâr

ninkurandin *m* inkar etme

ninkurandin *l/gh* inkar etmek

nîpîxandin *bnr* repixandin

nîpîxîn *bnr* repixîn

nîpî nû *rd/h* yep yeni, gıcır gıcır

nîpnêz *h* yapıyakin

nîpno *rd* apacı

nîpnû *rd/h* 1. yep yeni, gıcır gıcır 2. pırıl pırıl (yepyeni) * **erebeyeke nîpnû** pırıl pırıl bir araba

nîq *m* tekleme

nîqan *m* seçme

nîqandin (I) *m* seçme

nîqandin (II) *m* kırpma (göz kapaklarını açıp kapama)

nîqandin (I) *l/gh* 1. seçmek 2. yumurtayı dişlerine vurarak denemek * **hêka hev û dîn nîqandin** birbirini bilmek

nîqandin (II) *l/gh* kırmak (göz kapaklarını açıp kapamak)

nîqar *m* zimba, delgeç

nîqenîq *m* öykünme, çekememezlik ~ **jê çûn** çatır çatır çatlamak ~ **ji nava (yekî) çûn** cat atmak, çatır çatır çatlamak ~ **ji qirika (yekî) çûn** çatır çatır çatlamak (çok kıskanmak) * **gava ku wî ez dîtîm wa ez fetilîm hatîm nîqenîq ji qirika wî çû** beni görünce çatır çatır çatladı

nîqê *m* 1. pırlanta 2. *rd* pırlanta (üzerinde pırlanta olan)

nîqîjandin *m* ıkdırma

nîqîjandin *l/gh* ıkdırmak

nîqîjîn *m* ıknma, yekinme

nîqîjîn *l/gh* ıknmak, yekinmek

nîqîlîsk *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırtmak ~ **hatin (yekî)** hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırtmak ~ **pê girtin** hıçkırık tutmak **bi ~an** kettin birini hıçkırık tutulmak

nîqir (I) *m* iki kulplu büyükçe kazan

nîqir (II) *m* 1. kerte, kerti 2. çentik 3. aşama, kademe, basamak ~ **1)** kertik kertik 2) tedricen, giderek

nîqir (III) *m* 1. boğum (parmak veya kamaş gibi şeylerin şişkin kısmı) * **heşt nîqîrên vî qamîşî hene** bu kamaşın sekiz boğumu var 2. yiv (bir dişli çarkta veya bir vidada iki diş arasında kalan çukur bölüm)

nîqîran *m* 1. kertikleme 2. çentikleme 3. ağaç yontma 4. tasarlama 5. taslama

nîqîrandîn *m* 1. kertikleme 2. çentikleme, çentme 3. (ağaç) yontma 4. tasarlama (bir taşın, bir ağacın kaba bölümlerini, çıkıntılarını alma) 5. taslama (taşçılıkta bir taşın kaba ve çıkıntılı bölünlerini alma) 6. dişeme

nîqîrandîn *l/gh* 1. kertiklemek 2. çentiklemek, çentmek 3. (ağaç) yontmak * **dar nîqîrandîn** ağaç yontmak 4. tasarlamak (bir taşın, bir ağacın kaba bölümlerini, çıkıntılarını almak) 5. taslamak (taşçılıkta bir taşın kaba ve çıkıntılı bölümlerini almak) 6. dişemek

nîqîrandî *rd* 1. kertikli, 2. çentikli 3. yontma

nîqîrdar *rd* 1. boğumlu 2. yivli

nîqîrîk *m* uskuru, yiv

nîqîrîn *m* 1. kertiklenme 2. çentiklenme 3. yontulma 4. tasarlanma 5. taslanma

nîqîrîn *l/gh* 1. kertiklenmek 2. çentiklenmek 3. yontulmak 4. tasarlanmak 5. taslanmak

nîqîrîsk *m* hıçkırık

nîqîrk *m* 1. kertik 2. çentik, tırtık ~ ~ kertik kertik

nîqîrkdan *m* kertikleme, kertme

nîqîrk dan *l/gh* kertiklemek, kertmek

nîqîrkdayîn *rd* kertikleyleş, kertme

nîqîrkîrin *m* kertikleme, kertme

nîqîrkîrin *l/gh* kertiklemek, kertmek

nîqîrkîrî *rd* 1. kertikli 2. *rd/nd* beşik kertme nişanlı (veya beşik kertiği) * **Ayşe nîqîrkîriya Remzî ye** Ayşe Remzî'nin beşik kertmesidir

nîqîrkî *rd* tırtıklı

nîqîroki *rd* 1. boğumlu 2. *h* boğum boğum 3. *h* çentik çentik

nîqîrokîbûn *m* 1. boğumlanma 2. çentiklenme

nîqîrokî bûn *l/gh* 1. boğumlanmak 2. çentiklenmek

niqitîn *bnr* niqutîn
 niqitk *m* damla
 niqîn (I) *m* kırılma
 niqîn (II) *m* seçilme
 niqîn (I) *l/gh* kırılmak
 niqîn (II) *l/gh* seçilmek
 niqîner *nd/nt* seçici
 niqnîkok *zo/m* ağaçkakan
 niqniqok ağaçkakan
 niqo *m* daldırma (suya veya herhangi bir sıvının içine daldırma)
 niqoç *m* çimdik
 niqok *m* denizaltı gemisi
 niqokirin *m* daldırma
 niqo kirin *l/gh* daldırmak
 niqre *m* kazan ~ qelaptin (an jî wergerandin) kazan kaldırmak
 niqres *m* damla (ilâç) * niqresa çav göz damlası
 niqrik *m* çentik ~ tê de çêkirin çentik açmak
 niqris *m* ayak topuğuna mussalat olan bir hastalık
 niqrisk *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ anîn (yekî) hıçkırtmak ~ anîn xwe hıçkırmak ~ hatin (yekî) hıçkırık tutmak ~ jê çûn hıçkırmak ~ pê girtin hıçkırık tutmak
 niqt *rd* azıcık
 niqte *bnr* nuqte
 niquç *m* çimdik
 niquçandin *m* 1. çimdikleme 2. dürtme
 niquçandin *l/gh* 1. çimdiklemek 2. dürtmek
 niquçk *m* çimdik
 niqurçandin *m* dürtme
 niqurçandin *l/gh* dürtmek
 niqut (I) *m* 1. nutuk 2. vaaz verme (bir kimseye kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe götürecekt biçimde söz söyleme) ~ dan 1) nutuk vermek 2) vaaz vermek
 niqut (II) *m* damla
 niqutandin *m* damlatma
 niqutandin *l/gh* damlatmak ~ dilê (yekî) ilham etmek (veya vermek)
 niqutank *m* damlalık
 niqutek *m* damlalık
 niqutik *m* damlacık
 niqutîn *m* damlama
 niqutîn *l/gh* 1. damlamak (damla durumunda tane tane düşmek) * rûn niqutiye rûberê örtüye yağ damlamış 2. damlamak (içindeki damla damla akıtmak) ~ dilê (yekî) içine doğmak, kalbine doğmak, gönlüne doğmak
 niqutk (I) *m* damlacık
 niqutk (II) *m* 1. nokta, benek 3. nokta (bazı harflerin başına konulan ufak işaret)
 niqutok *m* 1. damlalık 2. şirenin köpüğü ile dibindeki tortuyu damıtmak için uygulanan tezgah 3. süzme pekmez * dîmsê niqutok süzme pekmez

niqutokî *rd* damla (damla biçiminde olan ziyaret)
 niqutroman *m* puntroman
 niqûş *bnr* neqş û niqûş
 niqûşk *m* çimdik
 nirandin *m* 1. miyavlatma 2. hırlatma 3. kükretme
 nirandin *l/gh* 1. miyavlatmak 2. hırlatmak 3. kükretmek
 nirç *h* cık
 nirçenirç *m* 1. cık cık 2. h cıh cık ~ kirin cık cık etmek
 nirenir *m* murlama
 nirenirkirin *m* murlama
 nirenir kirin *l/gh* murlamak
 nirî *m* 1. kükreme 2. nara * niriyeke ji singa xwe berda bir nara attı
 nirîn *m* 1. hırlama, hırlayış (köpek için) 2. mec hırlama (kızgınlıkla ters konuşma) 3. kükreme 4. miyavlama
 nirîn *l/gh* 1. hırlamak (köpek için) 2. mec hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) 3. kükrelemek 4. miyavlamak ~ hev (an jî û din) hırlaşmak
 nirîni *m* murlama
 nirînikirin *m* murlama
 nirîni kirin *l/gh* murlamak
 nirnaw *m* mırnav
 nirno *n* erkek kedi
 nirok *rd* hırlı (yaramaz, şımarık, kötü)
 nirx (I) *m* narh ~ dan narh koymak ~ danin narh koymak
 nirx (II) *n* 1. değer, kıymet 2. değer (yüksek ve yararlı nitelik) 3. fiyat, eder (alım veya satımda bir şeyin para karşılığındaki değeri) 4. ab fiyat (bir mal veya iş gücü için uygun görülen para karşılığı) 5. ab fiyat (bir değer ile para birimi arasındaki ilişki) ~ dan (tiştekî) fiyat vermek ~ eyar kirin fiyat ayarlamak ~ lê danin fiyat koymak ~ pê dan değer biçmek, kıymet vermek * em nirxekî mezin didin ramanên we düşüncelerinize büyük bir değer biçiyoruz ~ sabit kirin fiyatları dondurmak ~ tespît kirin fiyat tespit etmek, fiyatlandırmak ~ tê dan fiyat (veya değer) biçmek ~ a dîmaneyî bağılı değer ~ a hunerî sanat değeri ~ a nêzike (an jî teqrîbî) mal yaklaşık değer ~ a nominal nominal değer ~ a rehayî mat salt değer ~ a sade mat salt değer ~ a sincî ahlâkî değer
 nirxan *m* değerlendirme
 nirxandin *m* 1. değerlendirme (bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirleme) 2. değerlendirme, kıymetlendirme
 nirxandin *l/gh* 1. değerlendirmek (bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirlemek) 2. değerlendirmek, kıymetlendirmek
 nirxandî *rd* değerlendirilmiş
 nirxdan *m* değer verme, değer biçme

nirx dan *l/gh* değer vermek, değer biçmek
nirxdanî *m* değer verme, takdir
nirxdar *rd* değerli, kıymetli
nirxdarazî *m* değer yargısı
nirxdarbûn *m* değerlenme, kıymetlenme, kıymetleşme
nirxdar bûn *l/ngh* değerlenmek, kıymetlenmek, kıymetleşmek
nirxdarbûyîn *m* değerleniş, kıymetleniş
nirxdarî *m* değerlilik, kıymetlilik
nirxdarkirin *m* değerlendirmе, kıymetlendirmе, kıymetleştirme
nirxdar kirin *l/gh* değerlendirmek, kıymetlendirmek, kıymetleştirmek
nirxdayîn *l/gh* değer veriş, değer biçiş
nirxedaraz *m* değer yargısı
nirxgiran *rd* çok değerli, paha biçilmez
nirxî *rd* dergersel
nirxlêbirîn *m* değeri kesilme
nirx lê birîn *l/bw* değeri kesilmek
nirxlêbirî *rd* maktu, kesin olarak değeri biçilmiş
nirxlêdanîn *m* değer biçme, fiyatlandırma
nirx lê danîn *l/bw* değer biçmek, fiyatlandırmak
nirx pê dan *l/bw* 1. değer vermek, kıymet vermek 2. değer biçmek, fiyat biçmek
nirx pê nedan *l/bw* değer vermemek, turfalamak
nirxpîv *m* 1. değer ölçer 2. taksimetre
nirxşikandin *ab/m* değer düşürümü
nirx şikandin *l/gh* değer düşürmek
nisilandin *m* 1. süzme 2. arıtma
nisilandin *l/gh* 1. süzmek 2. arıtmak
nisilandî *rd* 1. süzme, süzölmüş olan 2. arıtık
nisilîn *m* 1. süzölme, süzölüş 2. arıtılma
nisilûn *l/ngh* 1. süzölmek 2. arıtlamak
nisîb *n* 1. nasip 2. kismet (kız veya kadın için; evlenme talihî) 3. *b* kismet ('şimdiden belli değil, ya olur ya olmaz' anlamında) ~ **bûn** kismet olmak ~ê **(yekî) birîn** kismetini kesilmek ~ê **(yekî) çi be ew e** kismetinde ne varsa kaşığında o çıkar ~ê **(yekê) derketin** kismet (veya kismetini) çıkmak ~ê **(yekî) fireh e** riski bol ~ê **(yekî) hatin** kismetini ayağına (kadar) gelmek ~ê **(yekî) ketin nan û ava derekê** (bir yerde) içecek suyu olmak ~ê **(yekî) teng e** riski yok ~ê **(...) vebûn 1)** kismetini açılmak (kazancı artmak, bolluğa ermek) 2) kismetini açılmak (kendisiyle evlenmek isteyen biri çıkmak)
nislandin *bnr* nisilandin
nispeten *h* nispeten * **ev jî wê hîn çêtir e** bu ona göre nispeten iyi
nispî *rd* nispî, rölatif
nistî *rd* tılsımı bozulmuş olan
nisûbet *m* musibet ~ **jê re hatin** (birine) bir musibet olmak
nişxe *m* nüsha

niş (I) h aniden
niş (II) m duvara gömülü dolap
nişa *m* nişasta
nişadir *kîm/m* nişadır
nişar *m* soy, kök ~a **(yekî) anîn** (birinin) kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek
nişav *rd* soylu, asil
nişavî *m* soyluluk, asillik
nişdar *nd/ht* cerrah, operatör,
nişdarî *m* 1. ameliyat 2. cerrahlık, operatörlük (cerrah olma durumu veya cerrahın mesleği) 3. *m* cerrahî (hekimliğin, ameliyatla tedavi yapan dalı) * **nişdariya meîjî** beyin cerrahisi 4. *rd* cerrahî (cerrahlıkla ilgili) ~ya **sîng** göğüs cerrahisi
nişen *rd* yerleşik
nişenî *m* yerleşiklik
nişet *m* belirti, alamet, işaret
nişew *erd/m* 1. iniş 2. bayır, bayır aşağı
nişgeh *m* 1. konma yeri 2. tüneme yeri
nişirandin *m* sökme (örölmüş şeyin örgüsünü ayırma)
nişirandin *l/gh* sökmek (örölmüş şeyin örgüsünü ayırmak)
nişirandî *rd* sökük (örgüleri sökülmiş olan)
nişirîn *m* sökölme
nişirîn *l/ngh* sökölme
nişiv *bnr* nişiv
nişivandin *m* 1. eğme 2. yuvarlama
nişivandin *l/gh* 1. eğmek 2. yuvarlamak
nişivîn *m* 1. eğilme 2. yuvarlanma, yuvarlanış
nişivîn *l/ngh* 1. eğilmek 2. yuvarlanmak
nişîmen *m* randevu ~ **dan** randevu vermek ~ **girtin** (an **jî stendin**) randevu almak ~ya **(yekî) bûn** randevusu olmak
nişîn *m* oturma
nişîn *l/ngh* oturmak
nişîngeh *m* 1. konut 2. ikametgâh
nişîv *nd/m* 1. iniş, bayır 2. *rd* iniş, bayır aşağı ~ **bûn** iniş aşağıya doğru gitmek ~î **(...)** **bûn** -e doğru inmek * **nişîvî ber çem bû** ırmağa doğru indi
nişîvibûn *m* bayır aşağı gitme
nişîvî bûn *l/ngh* bayır aşağı gitmek
nişk *rd* anî, aniden
nişkav *rd* 1. anî 2. şıpadak
nişkavî *rd* fevrî
nişkavîti *m* fevrilik
nişkegavî *rd* 1. aniden 2. *m* sürpriz
nişkê *rd* anî
nişkî *rd* anî
nişkî *rd* ansız
nişkok *rz/m* ünlem
nişmiyane *rd/h* titizce
nişmî lâtif, mülâyim
nişmî *rd* 1. seçici (zor beğenen kimse) 2. yemek yemede seçici davranan 3. titiz (temizliğe aşırı düşkün kimse)
nişmîti *m* 1. seçicilik 2. titizlik

nişrûk *m* evlenme
niştecih *rd* sakin * **niştecihên** *gund* köy sakinleri
niştecihbûn *m* yerleşme, ikame etmek
niştecih bûn *l/gh* yerleşmek, ikame etmek
niştecihî *rd* yerli
nişteñî *rd* sakin, oturan
nişter *bj/m* neşter ~ **lê xistin** neşterlemek
nişterger *nd/nt* cerrah, operatör
niştergerî *m* 1. ameliya 2. cerrahlık, operatörlük ~ **ya dîl** kalp ameliyatı
niştergerîtî *m* operatörlük
nişterî *m* ameliyat ~ **li ser kirin** ameliyat etmek
nişterkirin *m* neşterleme
nişter kirin *l/gh* neşterlemek
niştik *rd* alçak, namert
niştîman *bnr* niştîman
niştin *m* oturma
niştin *l/gh* oturmak
niştir *m* süngü
niştir *m* ucu çengel biçiminde bir eskici aleti
nişûk *m* enfiye
nişûv *rd* iniş, şev, bayır
nitar *nd/nt* hakkâk
nitarî *m* hakkâklık
nitîman *m* tıkanma
nitîmandin *m* tıkama
nitîmandin *l/gh* tıkamak
nitîmîn *m* tıkanma
nitîmîn *l/gh* tıkanmak
nitîrandin (I) *m* gözetme, kollatma
nitîrandin (II) *m* 1. (ağaç) yontma 2. oyma (sivri uçlu veya keskin bir cisimle bir şeyi yontma)
nitîrandin (III) *m* 1. süsleme 2. *mec* abartma, mübalağa etme
nitîrandin (IV) *m* pusma
nitîrandin (I) *l/gh* gözetmek, kollatmak
nitîrandin (II) *l/gh* 1. (ağaç) yontmak 2. oymak (sivri uçlu veya keskin bir cisimle bir şeyi yontmak) * **dar nitîrandibû û navê xwe lê nivisandibû** ağacı oyarak ismini yazmıştı
nitîrandin (III) *l/gh* 1. süslemek 2. *mec* abartmak, mübalağa etmek
nitîrandin (IV) *l/gh* pusmak * **nêçîrvan di kozikan de xwe li nêçîran dinitirînin** avcılar mevzilerinde avlarını pusarak beklerler
nitîrandî (I) *rd* 1. yontma, yontuk 2. oymalı 3. oylum oylum
nitîrandî *rd* 1. süslü 2. abartılı, abartmalı, mübalağalı
nişûq *m* nutuk
niva *bnr* êdî
nivan (I) *bnr* mêvan
nivan (II) *m* uyuma
nivandin *m* uyutma, yatırma
nivandin *l/gh* uyutmak, yatırmak

nivandî *rd* yatmış, uyumuş vaziyette olan
nivankar *rd* uyutucu
nivar *m* çağdaş söylem
nivêj *bnr* nimêj
nivinandin *l/gh* uyutmak
nivîn *m* 1. uyuma 2. yatma (cinsel ilişkide bulunma)
nivîn *l/gh* 1. uyumak 2. yatmak (cinsel ilişkide bulunmak)
nivîstî *rd* üvey, üvey evlât
nivîste *rd* uyur, uyuk
nivistin (I) *m* yazma
nivistin (II) *m* uyuma, uyunma
nivistin (I) *l/gh* yazmak
nivistin (II) *l/gh* uyumak, uyunmak
nivistî (I) *rd* yazılı (yazılmış olan) * **kaxizekî nivistî** yazılı bir kâğıt
nivistî *rd* uyur, uyuk
nivist *m* muska ~ **ji kerê re nabe eşeğe** muska olur mu? ~ **kirin** muska ile büyü yapmak
nivistî *m* muska
nivistker *n* muskacı
nivistkerî *m* muskacılık
nivistkî *rd* baklava dilimi şeklinde
nivistok *m* 1. muska 2. muska (muska şeklinde olan veya katlanmış şey) 3. belit
nivistokî *h* 1. muska biçiminde olan 2. *nd* baklava dilimi
nivîyayî *rd* uyur, uyuk
nivîz *bnr* nizm
nivîn (I) *m* 1. yatak (uyumak, dinlenmek gibi amaçlarla üzerine veya içine yattılan eşya) * **ji bo raketinê hemen nivîn danîn** uyumak için hemen yatakları açtılar 2. yatak (yün, pamuk, kuş tüyü vb. maddelere kılıf geçirilerek yapılan şilte) 3. yatak (üzerine şilte konulan karyola, somya, kerevet vb.) 4. yatak (üzerinde yatılabilecek her türlü şey) ~ **danîn** yatak yapmak, yatak sermek ~ **a mirî** rahat döşegi (ölü kaldırılınca kadar içinde yatırılan döşek) ~ **nivîn** yatak matak ~ **raxistin** yatak sermek ~ **li ser erdê** yer yatağı ~ **ên (yekî) raxistin** yatağını sermek
nivîn (II) *m* uyuma, uyuyuş
nivîn *l/gh* uyumak, uyunmak
nivîner *rd* uyutucu
nivîngeh *m* yüklük, yataklık
nivîno *m* battaniye
nivînok *m* yüklük
nivînpûş *m* yatak örtüsü (veya yüzü)
nivîs *m* 1. yazı (düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazmak işi) * **îcada nivîsê** yazının icadı 2. yazı (harfleri yazma biçimi) 3. yazı (herhangi bir harf düzeninde biçim ve sanat bakımında özellik gösteren tür) * **nivîsa îtalîk** İtalik yazı 4. yazı (metin, tekst) 5. yazı, makale (anlam, sanat veya biçim bakımından yazılan şey) ~ **sererast kirin** yazı düzeltmek, kalem oynatmak (bir yazıyı dü-

zeltmek) ~a **şikeste** yatık yazı ~a **xwarik** yatık yazı

nivîsa bizmarî *nd* çivi yazısı

nivîsa mixî *nd* çivi yazısı

nivîsan *m* 1. yazma, yazı yazma 2. yazma, telif * **mafê nivîsanê** telif hakkı

nivîsandin *m* 1. yazma (sözü, düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatma) 2. yazma (yazı ile anlatma, yazıya dökme) 3. yazma (yazar olarak görev yapma) 4. yazma (yazı ile bildirme, haber verme) 5. yazma (bir bilim veya edebiyat eseri oluşturma) 6. yazma (sayılarla niceliği belirtme) 7. yazma (insanın geleceğini belirleme)

nivîsandin *l/gh* 1. yazmak (sözü, düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak) * **dest bi nivîsandina biranînên xwe kir** anılarını yazmaya başladı 2. yazınak (yazı ile anlatmak, yazıya dökme) * **ez navnîşana wê nizanîm ku binivîsînîm** adresini bilmiyorum ki yazayım 3. yazmak (yazar olarak görev yapmak) * **di rojnameya rojane de dinivîsîne** günlük gazetede yazıyor 4. yazmak (yazı ile bildirmek, haber vermek) * **encamê ji min re binivîsîne** sonucu bana yaz 5. yazmak (bir bilim veya edebiyat eseri oluşturmak) 6. yazmak (sayılarla niceliği belirtmek) 7. yazmak (insanın geleceğini belirlemek) * **ê ku nivîsandiye wiha nivîsandiye** yazan böyle yazmış ~ **û xêz kirin** yazıp çizmek

nivîsandî *rd* yazılı (yazılmış olan) * **kaxizekî nivîsandî** yazılı bir kâğıt

nivîsanok *nd* 1. yazı işleri, yazar kadrosu 2. baş makale

nivîsar *m* 1. metin, tekst 2. yazı, makale (anlam, sanat veya biçim bakımından yazılan şey) ~ **xêz kirin** terkin etmek (yazılmış bir şeyi çizerek silmek) ~a **danasînê** tanıtmak yazısı

nivîsarî *m* yazı işleri

nivîsarnasî *m* indeks

nivîsa şikeste *rd* yatık yazı

nivîsayî *rd* belit, yazılı

nivîsbarî *m* yazılım * **bernameya nivîsbariyê** ya **kompitûrê** bilgisayar yazılım programı

nivîsber *nd/hnt* ulak

nivîsdar *rd* yazılı (üzerinde yazı bulunan)

nivîsemenî *m* kırtasiye

nivîsemenîfiroş *nd/hnt* kırtasiyecî (satan kimse)

nivîsemenîfiroşî *m* kırtasiyecilik

nivîsende *nd/hnt* 1. yazan, yazıcı 2. hattat

nivîsendetî *m* 1. yazıcılık 2. hattatlık

nivîsenî *m* kırtasiye

nivîsenîfiroş *nd/hnt* kırtasiyecî (satan kimse)

nivîsenîfiroşî *m* kırtasiyecilik

nivîser *nd/hnt* 1. yazar 2. yazıcı, katip 3. *m* yazıcı (cihaz için) ~ê **dadgehê** mahkeme katibi

nivîserî *m* 1. yazarlık 2. yazıcılık

nivîsevan *nd/hnt* 1. yazıcı, yazman, katip 2. *sn* yazıcı (bir filmi yazılarını hazırlayan, yazıcı cihazını kullanan kimse) ~ê **girtayê** mazbata muharriri

nivîsevanî *m* 1. yazıcılık, yazmanlık, kâtiplik 2. *sn* yazıcılık

nivîsexane *m* yazıhane

nivîsgeh *m* 1. yazıhane, büro 2. yönetim yeri, idarehane (yayın kurumlarında) 3. kalem (resmî kuruluşlarda yazı işlerinin görüldüğü yer) * **nivîsgeha dadgehê** mahkeme kalemi ~a **paçvekirinê** tercüme kalemi ~a **tomarkirinê** tescil kalemi

nivîsguhêz *nd/hnt* transkripte eden

nivîsguhêzî *m* çevriyazı, transkripsiyon

nivîsguhêzîfî *m* transkripte etme

nivîsî *rd* yazılı (yazılmış olan) * **kaxizekî nivîsî** yazılı bir kâğıt

nivîsîn *m* 1. yazma (sözü, düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatma) 2. yazma (yazı ile anlatma, yazıya dökme) 3. yazma (yazar olarak görev yapma) 4. yazma (yazı ile bildirme, haber verme) 5. yazma (bir bilim veya edebiyat eseri oluşturma) 6. yazma (sayılarla niceliği belirtme) 7. yazma (insanın geleceğini belirleme)

nivîsîn *l/gh* 1. yazmak (sözü, düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak) 2. yazmak (yazı ile anlatmak, yazıya dökme) * **ez navê wê nizanîm ku binivîsîm** adını bilmiyorum ki yazayım 3. yazmak (yazar olarak görev yapmak) * **di rojnameya rojane de dinivîse** günlük gazetede yazıyor 4. yazmak (yazı ile bildirmek, haber vermek) * **ez dê encamê ji te re binivîsîm** ben sonucu size yazacağım 5. yazmak (bir bilim veya edebiyat eseri oluşturmak) 6. yazmak (sayılarla niceliği belirtmek) 7. yazmak (insanın geleceğini belirlemek) * **ê ku nivîsiye wiha nivîsiye** yazan böyle yazmış ~ **û xêz kirin** yazıp çizmek

nivîsîner *m* yazıcı

nivîsîngeh *m* yazıhane, ofis

nivîsînzân *nd/hnt* yazı bilimci

nivîsînzânî *m* yazı bilgisi

nivîsk *m* yazıt, kitabe

nivîskar *nd/hnt* yazar ~ê **quncikan** köşe yazarı ~ê **rojenivîskê wj/hd** günlükçü ~ê **şanoyê** tiyatro yazarı

nivîskarî *m* yazarlık

nivîskarok *nd/hnt* yazarlık (alay yoluyla)

nivîskî *rd/hd* yazılı (yazılı olarak) * **ezmûna nivîskî** yazılı sınav

nivîsmend *nd/hnt* kâtip, yazman

nivîsmendî *m* kâtiplik, yazmanlık

nivîsname *m* yazılı belge

nivîsok *m* yazıcı

nivîstek *m* betik

nivîstek *m* evrak (yazılmış kitaplar, mektuplar veya yazılar)
nivîstek *m* yazıt, kitabe
nivîstîn *m* yazma
nivîstîn (I) *l/gh* yazmak
nivîstîn (II) *bnr* refandin
nivîswar *m* yazıt, kitabe
nivîsxane *m* 1. yazıhane, ofis 2. yazı kalemi
nivîsyar *nd/nt* kâtip, yazman ~ê gîştî genel yazman ~ê **nivîsaran** tahrirat kâtibi ~ê **raz-veşêr** sır kâtibi
nivîsyarî *m* kâtiplik, yazınanlık
nivîsazan *nd/nt* yazı uzmanı, grafolog
nivîsazî *m* yazı bilgisi, grafoloji
nivîşk *n* tere yağı
nivîşkan *rd* yarım, yarı * **mirazê wî nivîşkan** mehêle muradını yarım bırakma 2. özürülü (sakat)
nivîşkanî *rd* özürülü (sakat)
nivîşkî *rd* volân (kadın elbisesi için)
nivîşt *m* nüsha
nivîştîlok *bot/m* çoban çantası (Capsella bursa pastoris)
nivo *h* artık
nivz *bnr* nizm
niwa *h* şimdi
niwan *m* temsil
niwandin *m* 1. temsil etme 2. temsil etme, canlandırma (bir oyunda bir rolü canlandırma)
niwandin *l/gh* 1. temsil etmek 2. temsil etmek, canlandırmak (bir oyunda bir rolü canlandırmak)
niwast *m* 1. lütüf 2. teselli
niwastîn (I) *m* 1. lütufta bulunma 2. teselli etme
niwastîn (II) *m* sıvazlama, okşama
niwastîn (I) *l/gh* 1. lütufta bulunmak 2. teselli etmek
niwastîn (II) *l/gh* sıvazlamak, okşamak
niwaxtîn *m* okşama
niwaxtîn *l/gh* okşamak
niwaz *m* okşama
niwazixandin *m* okşama
niwazixandin *l/gh* okşamak
niwazî *m* okşantı
niwazîner *nd/nt* okşayıcı
niwaztîn *bnr* niwastîn
niwe *rd* yeni
niwêl *m* manivela
niwêrandîn *m* 1. gösterme (bir şeyin görünmesini sağlama) 2. temsil etme 3. canlandırma, temsil etme (tiyatro, sinema vb. için)
niwêrandîn *l/gh* 1. göstermek (bir şeyin görünmesini sağlamak) 2. temsil etmek 3. canlandırmak, temsil etmek (tiyatro, sinema vb. için)
niwêrandî *rd* temsil edilmiş olan
niwêner *nd/nt* 1. temsilci 2. *bz* temsilci (aracı olarak başkasına mal satmakla görevlendirilen ve çoğunlukla kanunî olarak çalışma yeri ve elinde malı olmayan kimse) 3. canlan-

dırıcı (sinema, tiyatro vb. için)
niwêneratî *m* temsilcilik
niwênergeh *m* temsilcilik (temsil yeri)
niwênerî *m* 1. temsilcilik 2. canlandırıcılık (sinema, tiyatro vb. için)
niwênt *m* film (sinema makinesiyle gösterilen eser)
niwêntgeh *m* sinema salonu
niwêzîner *nd/nt* masajcı, masör
niwêzînerî *m* masajcılık, masörlük
niwîjen *rd* modern
niwînende *sn/nd* canlandırıcı
niwînendetî *m* canlandırıcılık
niwîner *nd/nt* temsilci
niwînerî *m* temsilcilik
nixaf *m* 1. körük 2. körük (bazı aletlerde) 3. kalaycı körüğü
nixafdar *rd* körüklü
nixafiroş *nd/nt* körükçü (satan kimse)
nixafiroşî *m* körükçülük
nixafker *nd/nt* körükçü (imal eden kimse)
nixafkerî *m* körükçülük
nixafkirin *m* körüklemek, yelleme
nixaf kirin *l/gh* körüklemek, yellemek
nixaftîn *m* 1. örtme 2. saklama (kaybolmaması için gizli bir yere koyma)
nixaftîn *l/gh* 1. örtmek 2. saklamak (kaybolmaması için gizli bir yere koymak)
nixaftox *rd* saklayıcı, gaffar
nixamtîn *m* 1. örtme (koruma, gizleme ve görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koyma) 2. kaplama, örtme, sarma 3. kamufle etme, kamuflâj, maskeleye 4. *mec* gizleme, saklama
nixamtîn *l/gh* 1. örtmek (korumak, gizlemek ve görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koymak) * **me serê nixamt** üstünü örttük 2. kaplamak, örtmek, sarmak * **ewran rûyê esman nixamtîye** bulutlar gökyüzünü örttü * **lavlavkan dîwar nixamtîye** sarmaşıklar duvarı örtmüş * **giya rê nixamtîye** yolları ot kaplamış 3. kamufle etmek, maskeleye 4. *mec* gizlemek, saklamak * **bes e edî, tu tîm sûcên wê dînixemî** yeter ya, sen hep onun suçlarını örtüyorsun
nixamtî *rd* 1. örtük, örtülü * **erd bi çêrê nixamtî** ne yerler çimenlerle örtülü 2. kamufle 3. örtülü (insanlar için) * **jîneke nixamtî** örtülü bir kadın
nixatîn *bnr* nixamtîn
nixatox *rd* saklayan, gaffar
nixav *bnr* nixaf
nixavtîn *bnr* nixaftîn
nixay *rd* utanmaz
nixçenixç *m* dürtüklemek, dürtükleşme
nixçenixçkirin *m* dürtüklemek, dürtükleşme
nixçenixç kirin *l/gh* dürtüklemek, dürtükleşmek, dürtüştürmek
nixêl *rd* şaşı

nixêlbûn *m* şaşlaşma
nixêl bûn *l/gh* şaşlaşmak
nixêlî *m* şaşlık
nixêv *m* 1. gizlem 2. kapak (herhangi bir şeyin kapağı)
nixifandin *l/gh* 1. kabartmak 2. şişirmek
nixifandin *m* 1. kabartma 2. şişirme
nixifandî *rd* 1. kabarık 2. şişkin
nixifandibûn *m* 1. kabarıklık 2. şişkinlik
nixifî *rd* kabarmış, şişmiş olan
nixifîn *m* 1. kabarma 2. şişme 3. mide fesadına uğrama
nixifîn *l/gh* 1. kabarmak 2. şişmek 3. mide fesadına uğramak
nixiftî *rd* şişkin
nixiftibûn *m* şişkinlik
nixilandin *m* toplama
nixilandin *l/gh* toplamak
nixilî *rd* 1. gevşek, yorgun 2. sıkıntılı
nixilîbûn *m* gevşekleşme
nixilî bûn *l/gh* gevşekleşmek
niximandin *m* 1. örtme (koruma, gizleme ve görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koyma) 2. kaplama, örtme, sarma 3. kamufle etme, kamuflej, maskeleye 4. *mec* gizleme, saklama
niximandin *l/gh* 1. örtmek (korumak, gizlemek ve görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koymak) * **me serê niximand** üstünü örttük 2. kaplamak, örtmek, sarmak * **ewran rûyê esman niximandiye** bulutlar gökyüzünü örttü * **lavlavkan dîwar niximandibû** sarmaşıklar duvarı örtmüştü * **giya rê niximandiye** yolları örtülmüş 3. kamufle etmek, maskeleye 4. *mec* gizlemek, saklamak * **bes e êdî, tu tim sûcên wê diniximînî** yeter ya, sen hep onun suçlarını örtüyorsun
niximandî *rd* 1. örtük, örtülü * **erd bi çêrê niximandî** ne yerler çimenlerle örtülü 2. kamufle 3. örtülü (insanlar için) * **jineke niximandî** örtülü bir kadın
niximîn *m* 1. örtülme 2. örtülme, kaplanma, bürünme
niximîn *l/gh* 1. örtülme 2. örtülme, kaplanmak, bürünmek
nixman *m* 1. kinaye 2. *wj* kinaye
nixmanbêj *nd/nt* kinayeli konuşan
nixmanbêjî *m* kinayeli konuşma
nixmane *m* 1. kinaye 2. *wj* kinaye
nixmanebêj *rd* kinayeli
nixmanedar *rd* kinayeli
nixrî *bnr* nûxurî
nixro *m* dalma
nixte (I) *m* yağış
nixte (II) *m* nokta
nixtebelek *rd* alacalı
nixtebelekî *rd* alacalıca
nixtik *m* noktacak

nixumandin *bnr* niximandin
nixûn (I) *nd* aleyh, karşı
nixûn (II) *m* eğilme
nixûn *l/gh* eğilmek
nixûndar *rd* aleyhtar
nixûndarî *m* aleyhtarlık
niyan *m* sikişme
niyan *l/gh* sikkemek
niyandin *m* sikme (sokma, koyma)
niyandin *l/gh* sikkemek (sokmak, koymak)
niyar (I) *m* 1. fikir, tema 2. işaret, ip ucu, seziş
niyar (II) *nd/nt* aktör, oyuncu (sahne, sinema oyuncusu, aktör, aktris)
niyarî *m* aktörlük, oyunculuk
niyarîti *m* oyunculuk (aktörlük)
niyark *m* amaç
niyarvanî *rd* artistik
niyas *nd* tanıdık
niyasîn *m* tanıma, tanıyış
niyasîn *l/gh* tanımak
niyaz *m* 1. niyaz, yakarı, yakarış, yalvarma 2. niyaz, dua 3. istek, dilek 4. gereklilik, ihtiyaç ~ **kirin** (I) niyaz etmek (veya eylemek) 2) dua etmek
niyazdar *rd* 1. niyazlı 2. yalvaran 3. muhtaç
niyazkar *nd/nt* 1. yalvaran 2. duacı
niyazkarane *l* yalvararak
niyazker *nd/nt* 1. yalvaran 2. duacı 3. dileyici
niyazkirin *m* 1. niyaz etme 2. yakarma 3. dileme
niyaz kirin *l/gh* 1. niyaz etmek 2. yakarmak 3. dilemek
niyazmend *rd* 1. niyazlı 2. yalvaran 3. muhtaç
niyer (I) *m* kürsü
niyer (II) *ol/m* vaaz
niyet *m* 1. niyet (maksat) * **niyeta min a hatinê tune** gelmeye niyetim yok 2. niyet (namaz kılmaya, oruç tutmaya, aptes almaya karar verip başlanıp duası okuma) 3. niyet (fal gibi kullanmak için yazılıp katlanmış veya şekerlere sarılmış kâğıt parçası) ~ **kişandin** niyet çekmek ~ **kirin** niyetlenmek ~ **kirin dilê xwe** niyet tutmak ~ **li berê hebûn** niyeti olmak ~ **a baş** iyi niyet ~ **a pak** iyi niyet ~ **a (yekî) xerab** e niyeti bozuk ~ **a xerab ji xwedîyan re ye** kem söz kem akçe sahibinindir, kötü niyet sahibinindir **bi ~a xerab lê nihêrtin** (mêzandin an jî mêze kirin) kem gözle bakmak, kötü gözle bakmak (bir kimse için iyi olmayan duygular beslemek) ~ **a xwe nedan der** renk vermemek (veya rengini beli etmemek)
niyeta xerab *nd* kötü niyet, suiniet
niyetkêş *nd/nt* niyetçi
niyetkêşî *m* niyetçilik
niyetkirin *m* niyetlenme, niyetleniş
niyet kirin *l/gh* 1. niyetlenmek, tasarlamak 2. niyetlenmek (oruç tutarken, namaz kılarak, aptes alınırken)

niyetpak *rd* iyi niyetli
niyetpakî *m* sağistem, hüsnüniyet
niyetqenc *rd* iyi niyetli
niyetvan *nd/nt* niyetçi
niyetvanî *m* niyetçilik
niyetxerab *rd* kötü niyetli (veya emelli), niyeti bozuk
niyew *m* miyav
niyîn *m* sikme
niyîn *l/gh* sikmek
niyobyûm *kîm/m* niyobyuın (kısaltması Nb)
nizag *bnr* nûzak
nizam *nd* bilmem, neymiş * **nizam**, **xwedêgî-ravî ez hevalên xwe tînim malê û em bi qumarê dileyizin?** neymiş, arkadaşlarımı e-ve getiriyor, kumar oynuyorlarmış?
nizang *m* 1. sedye, teskere 2. tabut
nizanghilgir *nd/nt* sedyeci
nizanok *m* bilmece
nizar (I) *erd/m* güzey (az güneş alan, gülgeli kuzey yamaç)
nizar (II) *rd* hastalıklı
nizbe *m* 1. meyve ağacı dikimi 2. üç yaşını doldurmamış ve daha üzümlü bağlamamış bağ
nize *m* 1. mızrak 2. süngü
nizedar *rd* süngülü
nizekirin *m* süngüleme
nize kirin *l/gh* süngülemek
nizekirî *rd* süngülenmiş olan
nizilan *m* 1. sızma 2. akıntı (akmak işi) * **nizilana muslixê nesekînî** musluğun akıntısı bir türlü kesilmedi
nizilandin *m* 1. sızdırma 2. süzdürme
nizilandin *l/gh* 1. sızdırmak * **borî av dinizilîne** boru su sızdırıyor 2. süzdürme
nizilin *m* 1. sızma, sızış 2. süzülme 3. boşalma (dışarıya akma, dökülme)
nizilîn *l/gh* 1. sızmak * **av ji den niziliye** küpten su sızış 2. süzülme * **bila av binizile paşê vexwe** su süzülün ondan sonra iç 3. boşalmak (dışarıya akmak, dökülme)
nizim *bnr* nizm
nizimandin *m* alçaltma
nizimandin *l/gh* alçaltmak
nizimandî *rd* alçaltılmış
nizinandin *l/gh* örnek
nizinandî *rd* örülü
nizm *rd* 1. alçak (yüksek karşıtı) 2. basık ~ **fi-riya bilind ket** yüksekte uçan alçak düşer ~ **a navderkî rz** karma alçak ses ~ **a pêşderkî rz** alçak ön çıkışlı
nizma *navderkî rz/nd* karma yüksek ses
**nizma pêşderkî rz/nd alçak ön çıkışlı ses
nizmayî *m* alçaklık
nizmbûn *m* 1. alçalma (alçak duruma gelme) 2. alçalma (yüksekte aşağıya doğru inme) 3. pesleşme (ses için)
nizm bûn *l/gh* 1. alçalmak (alçak duruma gelmek) 2. alçalmak (yüksekte aşağıya**

doğru inmek) 3. pesleşmek (ses için)
nizmbûyîn *m* 1. alçalış 2. pesleşme (ses için)
nizmbûn *m* 1. alçalış 2. alçalış (yüksekte aşağıya doğru inme) 3. pesleşme
nizmeawaz *mzk/m* alçak ses
nizmebiha *m* düşük fiyat
nizmedeng *n* alçak ses
nizmegermî *m* düşük sıcaklık
nizmelere *m* düşük frekans
nizmepestan *meteor/m* alçak basınç
nizmetengijîn *m* düşük tansiyon
nizmexelk *rd* aşağı tabakadaki halk
nizmik *rd* alçarak
nizmî *m* 1. alçaklık 2. basıklık
nizmkêr (I) *rd* alçaltıcı
nizmkêr (II) *mzk/nd* Kürt müziğinde bir makam
nizmkirin *m* alçaltma
nizm kirin *l/gh* alçaltmak
nizmkirî *rd* alçaltılmış
nizmlere *m* düşük frekans
nizmok *rd* alçarak
nizmokî *rd* 1. alçacık 2. *rd/h* alçakça
nizmpaye *rd* alçak, zelim, pespaye
nizmtî *m* alçaklık
nizniz *rd* mızıkçı
niznizî *m* mızıkçılık ~ **kirin** mızıkçılık etmek
nizûl *n* kepek (un elendikten sonra elek üstünde kalan kabuk kırıntıları)
Nî kîm Ni (nikel'in kısaltması)
nîç *m* ibre
nîçandin *m* dürtme
nîçandin *l/gh* dürtmek
nîfaq *m* nifak (gçimsizlik, anlaşmazlık, ara bozma, ayırma) ~ **û şîqaq** nifak, ara bozma
nîfaqperest *nd/nt* nifakçı
nîfaqperestî *m* nifakçılık
nîgal *m* hayal (zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey)
nîgalî *rd* hayalî
nîgalperest *rd/nd* hayalci, hayalperest
nîgalperestî *m* hayalcılık, hayalperestlik
nîgar *m* 1. resim 2. grafik, şekil 3. desen (görsel etki yaratmak için yapılan çizgi resimlerin hepsi) 4. nakış (özellikle duvar ve tavanları süslemek için yapılan resim) 5. beti, fiğür 6. örge, motif 7. güzel sevgili
nîgarandin *m* nakıştme
nîgarandin *l/gh* nakıştirmek
nîgarbûn *m* nakışolma
nîgar bûn *l/gh* nakışolmak
nîgarbûyîn *m* nakışoluş
nîgar çekirin *l/gh* nakış işlemek
nîgardar *rd* 1. resimli 2. desenli, nakışlı 3. fiğürlü 4. motifli
nîgare *m* 1. resim 2. bezek
nîgarekar *nd/nt* ressam
nîgarekarî *m* ressamlık
nîgarende *nd/nt* ressam
nîgarendetî *m* ressamlık

nîgargeh *m* studio (fotograf ve ressam işliğı)
nîgarî *nd/nt* 1. resimsel 2. desenli, nakışlı 3. betili, figüratif
nîgarkêş *nd/nt* 1. ressam 2. grafiker 3. desinatör 4. bezemeci, bezekçi, nakkaş
nîgarkêşan *m* nakşetme, bezeme
nîgarkêşî *m* 1. ressamlık 2. gragik, grafikerlik
 * **hunerên nîgarkêşî** grafik sanatlar 3. desinatörlük, desen (desen yapma sanatı) 4. bezemeci, bezekçi, nakkaş
nîgarkirin *m* 1. resimleme, resimleme 2. desenleme, çizme (desenini yapma) 3. nakışlama, nakşetme
nîgar kirin *l/gh* 1. resmetmek, resimlemek 2. desenlemek, çizmek (desenini yapmak) 3. nakışlamak, nakşetmek
nîgarkirî *rd* 1. desenli (desenle süslenmiş olan) 2. bezeli, bezekli, nakışlı
nîgarok *m* minyatür (resim)
nîgarokî *rd* resimsi
nîgarokvan *nd/nt* minyatürcü
nîgarokvanî *m* minyatürcülük
nîgartin *m* 1. resmetme, çizme 2. desenleme, çizme (desenini yapma) 3. nakışlama, nakşetme
nîgartin *l/gh* 1. resmetmek, çizmek 2. desenlemek, çizmek (desenini yapmak) 3. nakışlamak, nakşetmek
nîgartî *rd* 1. desenli 2. nakışlı, bezeli, bezekli
nîgarvan *nd/nt* ressam
nîgarxane *m* resim atölyesi, studio (fotograf ve ressam işliğı)
nîgaş *m* 1. hayal (Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey) * **çiro-keke berhema nîgaşê** hayal ürünü bir hikaye 2. imge ~ **kirin** hayal etmek
nîgaşdar *rd* 1. hayalî, hulyalı 2. imgeli
nîgaşî *rd* 1. hayalî 2. sanal
nîgaşkirin *m* hayal etme
nîgaş kirin *l/gh* hayal etmek
nîgaşkirî *rd* muhayyel, hayal edilmiş olan
nîgaşperest *nd/nt* hayalî, hayalperest
nîgaşperestî *m* hayalcılık, hayalperestlik
nîgaşperwer *rd/nd* hayalî
nîgaşperwerî *m* hayalcılık
nîgaşwer *rd/nd* hayalî
nîgaşwerî *m* hayalcılık
nîgeh *m* bakış, bakma
nîgehdar *nd/nt* bekçi
nîgehdarî *m* bekçilik ~ **kirin** bekçilik etmek
nîgt *m* karakol
nîhal *m* fidan, taze sürgün
nîhan *rd* 1. gizli 2. *m* sır, giz
nîhanî *rd* gizemli
nîhayet *m* nihayet, bitim
nîhilîst *fel/nd* nihilist, hiççi, yokçu
nîhilîzm *fel/m* nihilizm, hiççilik, yokçuluk
nîjad *m* 1. ırk 2. soy * **nîjada mirovan** insan soyu 3. budun, kavim ~a **spî** beyaz ırk

nîjadçêbûn *biy/m* soy oluş
nîjaddamar *rd* sinir kökenli
nîjadî *rd* 1. ırkî 2. soysal 3. budunsal
nîjadîn *rd* ırkî
nîjadkuj *nd/nt* soykırımcı
nîjadkujî *m* jenosit, soykırım ~ **kirin** k
nîjadnas *nd/nt* budun bilimci, etnolog,
nîjadnasiyî *rd* budun bilimsel, etnolojik,
nîjadnasî *m* budun bilimi, etnoloji
nîjadpak *nd* soylu, necip
nîjadpakî *m* soyluluk
nîjadparêz *nd/nt* ırkçı
nîjadparêzî *m* ırkçılık
nîjadperest *nd/nt* ırkçı
nîjadperestî *m* ırkçıcılık
nîjadperwer *nd/nt* ırksever, ırkçı
nîjadperwerî *m* ırksever, ırkçılık
nîjadzan *nd/nt* budun bilimci, etnolog,
nîjadzaniyî *rd* budun bilimsel, etnolojik
nîjadzanî *m* budun bilimi, , etnoloji
nîjadname *m* ulusal kimlik
nîjtin *m* savma
nîjtin *l/gh* savmak
nîk (I) *m* tığ, iğ tığı, , öreke tığı
nîk (II) *m* olta ~a **destan** el oltası
nîk (II) *m* üçgen şekilde desenli bir nakış türü
nîkah *m* nikâh ~a (**yekî**) **birin** (birinin) nikâhını kıymak ~a **mut'a** müt'anikahı
nîkahbirin *m* nikâhlama
nîkah birin *l/gh* nikâh kıymak
nîkahbûn *m* nikâhlanma
nîkah bûn *l/gh* nikâhlanmak
nîkahbûyîn *m* nikâhlanmış, nikâhlanma
nîkahkirin *m* nikâhlama
nîkah kirin *l/gh* nikâhlamak
nîkahkirî *rd* nikâhlı, nikâhı kıyılmış olan
nîkahkirîbûn *m* nikâhlılık
nîkçêker *nd/nt* oltacı (yapan kimse)
nîkçêkerî *m* oltacılık
nîkel *kîm/m* nikel, kısaltması Nî
nîkelaj *m* nikelâj, nikel kaplama
nîkelajkirin *m* nikelleme
nîkelaj kirin *l/gh* nikellemek
nîkeldar *rd* nikelli
nîkelkirin *m* nikelleme
nîkel kirin *l/gh* nikellemek
nîkelkirî *rd* nikelajlı
nîkfiroş *nd/nt* oltacı (satan kimse)
nîkfiroşî *m* oltacılık
nîkotîn *m* (Nicot özel adından) nikotin
nîlûfer *bot/m* nilüfer (Nympha)
nîm *bnr* nîv
nîmbûs *m* nimbüs, kara bulut
nîmet *m* 1. nimet (iyi yaşamak için gerekli her şey) 2. nimet (özelikle ekmek) 3. *mec* nimet (yararlanılan imkan)
nîmf *zo/m* nemf
nîmo *m* narinciye
nîn *nd* 1. yok (bulunmayan, mevcut olmayan)

nesne, kimse) * li vir kes nîn e burada kimse yok 2. yok (yaşaklanmış olan, yasak) * **araq**, **cixare nîn e!** içki, sigara yok! ~ e yoktur
nîna m türkü söyleyerek oynamasını sağlama
nîna kirin l/gh türkü söyleyerek oynamasını sağlamak
nîngar rd şımarık, söz dinlemez ve çok gezen kız veya kadın
nînik (I) m ninni (çocuk türküsü)
nînik (II) bnr neynok
nînkurandîn m inkâr etmek
nînkurandîn l/gh inkâr etmek
nînog m tırmak
nîq m iftira ~ **kirin** iftira etmek ~ **kîrîn stûyê (yekî)** (birine) iftira atmak ~ **û rîp** hile iftira ~ **û rîp kirin** hile yapmak, oyunbazlık yapmak
nîqaş m tartışma, münakaşa ~ **kirin** münakaşa etmek (veya yapınak)
nîqaşî rd tartışmalı * **danişîna nîqaşî** tartışmalı oturum
nîqaşker nd/nt tartışmacı
nîqaşkerî m tartışmacılık
nîqaşkirin m tartışma, tartışma yapma, münakaşa etmek
nîqaş kirin l/gh tartışmak, tartışma yapmak, münakaşa etmek
nîqaşvan nd/nt tartışmacı
nîr n 1. boyunduruk * **nîrê di stûyê ga de** ö-küzün boynundaki boyunduruk 2. *mec* boyunduruk (zülüm ve zorbalık baskısı, esaret) * **kî jî jîyana di bin nîrê zaliman de memnûn e?** zalimlerin boyunduruğu altında yaşamaktan kim memnun ki? 3. öküz boyunduruk altına alındıktan soraki yaş birimi * **gayê du nîr** iki sefer boyunduruğa koşmuş öküz 4. şart, koşul * **di nîrê havînê de** yaz şartlarında ~ **li stûyê xwe dîtîn** işin sarpa sardığını görmek ~ **ê salê** mevsim
nîreng m taslak, resim
nîrengî m nirengi
nîrevan n boyundurukçu, çift hayvanların yönlendiricisi
nîsan (I) m 1. nisan (yılın 30 süren dördüncü ayı) ~ **e dew li ba kotî û pîsan e nisan ayın-da** ayranın artık bollaştığını anlatan bir deyim ~ **e mirovan dike însan e** bu ayda her şeyin bollaştığını ve kış koşulların arkada kaldığını anlatan bir deyim
nîsan (II) bot/m gelin çiçeği (*Fritillaria imperialis*)
nîsanî bot/m anemon
nîsanok bot/m anemon
nîsap nd yeter sayı
nîsar gelin ile damadın üzerine atılan şey
nîsk bot/m 1. mercimek (*Lens culinaris*) 2. mercimek (bu bitkinin tohumu) ~ **li esmanan tov kirin** alçacık dağları ben yarattım demek (çok kurumlu olmak) ~ **ê dike gîsk**

pireyi deve yapmak ~ **ên kele** kolay pişen mercimek ~ **ên kesk** yeşil mercimek ~ **ên sor** kırmızı mercimek ~ **ên zer** sarı mercimek
nîske ant/m göz merceği
nîskê sor bot/nd kırmızı mercimek
nîskik rd azıcık
nîsko rd bûcür, bodur
nîskok fîz/m adese
nîspet m nispet, oran
nîspeten h nispeten, oranla
nîş m gösterme ~ **dan** göstermek ~ **î (yekî) dan 1)** (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretlerle belirtmek) * **dê leyîstoka di camekanê de nîşî mîn bîda** vitrindeki oyuncacı bana gösterecekti 2) göstermek (kanıtlı i-nandırmak) 3) göstermek (öğretmek, açıklamak) * **dersê nîşî wî dîde** ona ders gösteriyor 4) *mec* göstermek (ser bir biçimde karşılık vermek) * **ez dê nîşî te bîdîm** sana göstereceğim ~ **î (...)** **kirin** (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretlerle belirtmek)
nîşa (I) m haşlama * **nîşa birinc** haşlama pîrinç
nîşa (II) m nişasta
nîşa (III) m gösterme ~ **dan** göstermek ~ **kirin** göstermek ~ **a (yekî) dan** (birine) göstermek ~ **a (yekî) kirin** (birine) göstermek
nîşa dan l/gh göstermek
nîşa kirin l/gh göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak)
nîşan m 1. nişan, işaret, alâmet (iz, belirti) 2. işaret (anlam yükletilen şey, im) 3. nişan (evlenmek için birbirine söz verme, nişanlama) * **nîşan vegeandîn** nişanı bozdular 4. nişan, nişangâh (vurulmak istenen hedef) * **li nîşanê neda** nişangahı vurmadı 5. nişan (hedefi vurmak için silâh, taş vb. ye gerekli doğrultuyu verme) 6. nişan (gördükleri önemli işlerden dolayı kişileri onurlandırmak için devletçe verilen anımlık) 7. işaret (el, yüz hareketleriyle gösterme) 8. iz, belirti (bir olay veya durumdan kalan belirti) 9. nişan, damga, işaret (bir araçla basılan işaret) 10. *mec* işaret, nitelik, damga (bir şeyin kim, hangi çağa ait olduğunu gösteren belirin iz) 11. arda (işaret olarak yere dikilen çubuk) 12. çırpı (boyalı ve gergin bir sicimi yay gibi çekip bırakmak yoluyla çizgi çizme) * **bi ben nîşan kirin** çırpı vurma 13. emare, delil 14. gözleği (yüksek yerlerde nişan almak için ağaç veya taştan belli yer) 15. işaret, belgi 16. marka, bellik 17. san, unvan 18. simge 19. âlamet, haberci * **ewr ez dibêjim qey nîşanê baranê ne** bu bulutlar yağmurun habercisi olsa gerek ~ **bi xwe ve kirin** nişan takmak ~ **dan** göstermek ~ **dan (yekî)** (birine) nişan vermek ~ **danîn** işaret koymak ~ **girtin** (an jî *stendîn*) nişan almak (gördükleri önemli işlerden dolayı ki-

şileri onurlandırmak için devletçe verilen anmalık) ~ **kirin** işaret etmek ~ **lê girtin** (bir şeyi) hedef almak ~ **pê ve kirin** nişanlamak ~ **vegerandin** nişanı atmak (veya bozmak) ~ **a (...)** **avêtin** nişanı atmak (veya bozmak) ~ **a devkî** ağız nişanı (yanlız sözle yapılan nişanlama) ~ **a yeksaniyê** (an jî **wekheviyî**) eşitlik işareti ~ **ên xalbendiyê** noktalama işaretleri ~ **î (yekî) dan 1)** (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretle belirtmek) * **dê leyîstoka di camekanê de nişanî min bida** vitrindeki oyuncacı bana gösterecekti 2) göstermek (kanıtla inandırmak) * **ez dê nişanî we bidim ku ev ne wisan e** bunun böyle olmadığını göstereceğim 3) göstermek (öğretmek, açıklamak) * **dersê nişanî wî di-de** ona ders gösteriyor 4) **mec** göstermek (sert bir biçimde karşılık vermek) * **ez dê nişanî te bidim sana göstereceğim** ~ **î hev dan 1)** (birbirine) göstermek 2) **mec** ödeşmek

nişandan m 1. gösterim 2. gösterme (görülmesini sağlama, görmesine yol açma) 3. gösterme (belirtme, anlatma) 4. gösterme (kanıtla inandırma) 5. gösterme (güzelliğini ortaya çıkarma) 6. teşhir etme (bir hükümlüyü ceza olarak halka gösterme) ~ **a filman** film gösterimi

nişan dan l/gh 1. göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) * **pirtûkan nişan bide** kitapları göster 2. göstermek (belirtmek, anlatmak) * **ev gotin niyeta wî ya pak nişan dide** bu söz onun iyi niyetini gösteriyor 3. göstermek (kanıtla inandırmak) * **ez dê nişan bidim ku ev ne wisan e** bunun böyle olmadığını göstereceğim 4. göstermek (güzelliğini ortaya çıkarmak) * **yê ku mirov nişan dide cil in** insanı gösteren giyimidir 5. teşhir etmek (bir hükümlüyü ceza olarak halka gösterme)

nişandanî m gösteriş, gösterme

nişandanî m nişanlama, işaret koyma, puan-taj

nişan danîn l/gh nişanlamak (bir yeri nişanlamak)

nişandar nd/nt 1. nişancı, keskin nişancı, atıcı 2. teşhirci 3. **rd** belgeli, belirtili

nişandarî m 1. nişancılık, atıcılık 2. teşhircilik **nişandayîn m** 1. gösteriş (görülmesini sağlamak, görmesine yol açma) 2. gösteriş (belirtme, anlatma) 3. gösteriş (kanıtla inandırma) 4. gösteriş (güzelliğini ortaya çıkarma)

nişandek rz/m 1. işaret 2. belirtke, amblem ~ **a axaftinê** konuşma işareti ~ **a dunikê** tırnak işareti ~ **a hedar** şaşma işareti ~ **a jêgirtinê** tırnak imi ~ **a kevanê** parantez işareti ~ **a pênekan** şartlanma işareti ~ **a pîrsê rz** soru işareti ~ **a rawestê** durma işareti ~ **a rawest-bêhnokê** durma ve virgül işareti ~ **ên**

vavêrkirinê yazı imleri (veya işaretleri)

nişandeka regê mat kök işareti

nişander rd 1. gösterici (gösterme özelliği bulunan) 2. **fiz/m** gösterge, indikatör * **radio-yeke kevn a ku nişandera wê li ser Stenbolê bû, vekir** göstergesi İstanbul üzerinde duran eski bir radyoyu açtı 3. işaretçi

nişandêr nd/nt işaretçi

nişane m 1. nişane, belirti, işaret, alâmet 2. nişan, madalya 3. sembol, simge 4. nişan (gördükleri önemli işlerden dolayı kişileri onurlandırmak için devletçe verilen anmalık) 5. **bj** belirti, bulgu, semptom ~ **bi ber dilê xwe ve kirin** göğsüne nişan takmak ~ **dan (yekî)** (birine) nişan vermek ~ **stendin (an jî girtin)** nişan almak (gördükleri önemli işlerden dolayı kişileri onurlandırmak için devletçe verilen anmalık) ~ **ya berî mirinê xirxira sing û zirîqa qirikê** ye ölümden önceki belirtiler göğüs ile gurtlaktan gelen hırıltılardır

nişanedar rd madalyalı

nişanegirtin m nişan alma, madalya alma

nişane girtin l/gh nişan almak, madalya almak

nişanegirtî rd madalyalı, madalya almış olan

nişanek rz/m 1. işaret 2. belirtken, gösterge ~ **a baneşanê** ünlem işareti ~ **a çengel** çengel işareti ~ **a dunikê** tırnak işareti

nişanekirin m simgeleme

nişane kirin l/gh simgelemek

nişanekirî rd simgelelenmiş

nişaneyî rd 1. simgesel 2. **bj** semptomatik

nişanezanî m semptomaloji

nişang m 1. nişane (ateşli silâhlarda) 2. nişangâh

nişangeh m 1. nişangâh, bakıncak * **nişangeha tivingê** tüfeğin bakıncağı 2. hedef 3. şov-room

nişangêr nd/nt nişancı, atıcı

nişangêrî m nişancılık, atıcılık

nişangîr nd/nt nişancı, atıcı

nişangîrî m nişancılık, atıcılık

nişangirtin m 1. nişan alma 2. gezleme (gez ile ölçme)

nişan girtin l/gh 1. nişan almak 2. gezlemek (gez ile ölçmek)

nişanhilanîn m nişan alma

nişan hılanîn l/gh nişan almak

nişanî rd 1. nişan (düğün nişan) 2. nişanlı (evlenmek için söz verip yüzük takmış olan, sözlü) 3. nişan (nişanlama sırasında yapılan tören) * **em gazî nişaniyê kirin** bizi nişana çağırdılar 4. **m** belirti, emare 5. **m** alaca (ağaçta ilk olgunlaşan meyve) * **min nişaniya vê hêjîre xwar** bu incirin alacasını ben yedim 6. **m** ben (en çok üzümde görülen olgunlaşma belirtisi) ~ **avêtin (...)** alaca düşmek ~ **ya (yekî) danîn** (an jî **kirin**) (birinin) nişan törenini yapmak

nişanıbûn m nişanlanma

nişanî bûn *l/gh* nişanlanmak
nişanîbûyîn *m* nişanlanış
nişanîdanîn *m* nişan yapma
nişanî danîn *l/gh* nişan yapmak
nişanî hev dan birbirine göstermek
nişanîk *m* nişan (nişanlama sırasında yapılan tören)
nişanîkirin *m* nişanlama
nişanî kirin *l/gh* nişanlanmak (evlenmek için yüzük takmak)
nişanîtî *m* nişanlılık
nişank *rz/m* 1. kesme işareti, apostrof 2. not
nişanker *nd/nt* 1. nişancı 2. *m* gösterici alet
nişankerî *m* nişancılık
nişankirin *m* 1. nişanlama, işaretleme (bir yeri nişanlama, imleme) 2. nişan takma 3. belirleme ~a **bi devkî** ağız nişanı (yanlış sözle yapılan nişanlama)
nişan kirin *l/gh* 1. nişanlamak, işaretlemek (bir yeri nişanlamak, imlemek) 2. nişan takmak 3. belirlemek
nişankirî *rd* 1. nişanlı, işaretli 2. belirtili, belirli
nişan lê girtin *l/bw* nişan almak * **demañcêya xwe ji qaba wê derxist nişan lê girt** tabancasını kılıfından çıkarıp nişan aldı
nişanname *m* gösterge (bir durumla ilgili çeşitli aşamaları gösteren liste)
nişanok *m* işaret, belirti
nişast *m* nişasta
nişdan *m* gösterme
niş dan *l/gh* göstermek
nişe *m* 1. çıkma, hamîş 2. not ~ **girtin** 1) not almak, not tutmak * **gava ku ew dipeyîvî min nişe digirtin** o konuşurken ben not alıyordum 2) not düşmek ~ **kirin** not etmek
nişedefter *m* not defteri
nişen *rd* yerleşik
nişgeh *m* ikametgâh
nişte *m* çökelti
niştemenî *m* 1. çökeltme, sedimantasyon 2. *bj* sedimantasyon
niştiman *n* ülke, yurt, vatan
niştimanhez *nd/nt* yurtsever
niştimanhezi *m* yurtseverlik
niştimanî *rd* 1. yurtsal, vatanî, ülkesel, yurtla ilgili 2. *nd/nt* vatandaş
niştimanperest *rd/nd* yurtsever
niştimanperestî *m* yurtseverlik
niştimanperwer *rd/nd* yurtsever, vatansever
niştimanperwerane *h* yurtseverce, vatanseverce
niştimanperwerî *m* yurtseverlik, vatansever
niştin *m* defetme, defleme, savma, savuşturma
niştin *l/gh* defetmek, deflemek, savmak, savuşturmak * **min ev ji xwe nişt** onu başımdan defettim
niştî *rd* defedilmiş, sv-avulmuş olan
nîtik *m* alın çatısı * **bi destê xwe nîtika eniya**

xwe îşaret dikir parmağıyla alnının çatısını işaret ediyordu ~a **eniya (yekî) maç kirin** alnından öpmek

nîtramît *mîn/m* nitramit

nîtrat *kim/m* nitrat

nîtratîbûn *kim/m* nitratlaşma

nîtratîn *mîn/m* nitratın

nîtratîkirin *m* nitratlama

nîtratîkirî *rd* nitratlı

nîtrogliserîn *kim/m* nitrogliserin

nîtrojen *kim/m* nitrojen

nîtroseluloz *kim/m* nitroselüloz

nîv *n* 1. yarı (bir bütünün oluşturulan iki eşit parçadan her birisi) * **heya nîvê şevê dixebite** gece yarısına kadar çalışıyor * **nîvê nên ê wê ye** ekmeğin yarısı onun 2. yarı (bir şeyin yarısı kadar olan, yarım olan) * **me nîvê rê li dû xwe hişt** yarı yolu aldık 3. yarım (bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri) 4. yarım (hastalıklı, sakat, sağlıksız) 5. yarım (bir bütünün yarısı olan miktar) * **nîv fîncan qehwe** yarım fîncan kahve 6. orta (zaman için; başlangıcı ile bitimi arasında eşit uzaklıkta olan süre) * **nîvê rojê** günün ortası * **nîvê zivistanê** kışın ortası 7. buçuk * **saet pênc û nîv** saat beş buçuk 8. *h* yarı (gereğinde az, tam olmayarak) * **nîv gilover** yarı yuvarlak ~ê **emrê (yekî) di ber de çûn** ömür çürütmek ~ê **hezarî pênc sed e** binin yarısı beş yüz (o da biz de yok) ~ê **rê nîvê zezarê ye** korkulu rüya (veya düş) görmekten uyanık yatmak yegdir ~ê **tasa çepê ya serî** sol yan kafa kemiği ~ê **tasa rastê ya serî** sağ yan kafa kemiği

nîvan *bnr* mêvan

nîvane *rd* 1. vasat, orta 2. ortalama

nîvanî *h* yarı yarıya

nîvaşkera *rd* yarı legal, yarı açık

nîvawaz *mzk/nd* yarım ton

nîvaza *rd* yarı özgür

nîvbend *rd* orta

nîvbiha *h* 1. yarı fiyatına 2. *rd* yarı değerli ~ dan **û xwe jê flitandin** satıp saymak

nîvbîr *m* mısra

nîvbîrcî *rd* yarı aç

nîvbîrcîbûn *m* yarı açlık

nîvbîrcîfî *m* yarı açlık

nîvbîrsî *rd* yarı aç

nîvbuha *bnr* nîvbiha

nîvcan *rd* yarı canlı

nîvcihû *rd* yarı yahudi

nîvco *rd* 1. yarım (eksik, tam ve istenildiği gibi olmayan) * **karê nîvco** yarım iş 2. yarım adam ~ **man** asıda olmak, asıda kalmak (bir işe son vermeyip öylece kalmak) * **ev kar nîvco maye** bu iş asıda kalmış

nîvcobûn *m* yarılanma

nîvco bûn *l/gh* yarılanmak

nîvcobûyîn *m* yarılanış

nîvcokirin *m* yarılama
nîvco kirin *l/gh* yarılamak
nîvcokî *rd* yarım kalmış
nîvcoman *m* yarım kalmak
nîvco man *l/gh* yarım kalmak
nîvcomayî *rd* yarı kalmış, yarım kalmış olan
nîvcomayîn *m* yarım kalış
nîvcû *bnr* nîvco
nîvçap *mat/m* yarı çap
nîv çar *mzk* iki dörtlük
nîvçe (I) *m* orta boy testi
nîvçe (II) *rd* ergenlik çağına yaklaşmış olan
nîvçe (III) *rd* 1. yarım (eksik, tam ve istenildiği gibi olmayan) 2. yarı, yarım (bir şeyin yarısı kadar olan, yarım olan) 3. yarım (hastalıklı, sakat, sağlıksız) 4. *nd* yarım (bir bütünün yarısı olan miktar) 5. *rd* orta, vasat
nîvçebalîf *m* küstüm yastık
nîvçebûn *m* yarılanma
nîvçe bûn *l/gh* yarılanmak
nîvçebûyîn *m* yarılanış
nîvçehal *rd* ortahallı
nîvçe kirin *l/gh* yarılacak, yarımlemek
nîvçekirin *m* yarılama, yarımlemek
nîvçeman *m* yarım kalına
nîvçe man *l/gh* yarım kalmak
nîvçemayîn *m* yarım kalış
nîvçekîrî *rd* yarı işlenmiş
nîvdaîre *mat/m* yarım daire
nîvdeng *n* yarım ses
nîvdengdar *rd* yarı ünsüz ses
nîvdengdêr *rz/m* yarı ünlü sese
nîvdev *rd* yarım ağız (veya yarım ağızla) * **he-ma bila bi nîvdevî ji min re bigota** yarım ağızla bana bir söyleseydi yeter
nîvdexlî *rd* evini tamamlamamış olan
nîvdiyar *rd* belli belirsiz görünen
nîvdiweder *rd* yarı saydakın
nîvdomahîkî *sp/m* döminfinal
nîvdorge *m* yarımada
nîvdotî *rd* yarı sağılmış
nîvegorepan *sp/m* yarı alan
nîvek *m* 1. merkez, özek (belirli bir yerin ortası) 2. göbek (şehir, ülke vb. için orta kısım) 3. orta (iki uçtan eşit uzaklıkta olan yer) * **nîveka rê yolun ortası** 4. yarı, orta * **nîveka sala 1980'yan 1980'li yılların ortası** 5. *nd* yarım (hastalıklı, sakat, sağlıksız) 6. yarım (bir bütünün yarısı olan miktar)
nîvekar *nd/nt* 1. ortak 2. yarıcı (hayvan yetiştiriciliğinde ürünü mal sahibi ile yarı yarıya bölüşen kimse)
nîvekarî *m* 1. ortakçılık 2. yarıcılık ~ **kirin** yarıcılık yapmak
nîvekdor *m* dış merkez
nîvekdorî *rd* dış merkezli
nîvekdorîtî *m* dış merkezlik
nîvekirî *rd* yarı açık
nîveki *m* ortalama

nîvekîr *rd* hödük
nîvelb *m* ölçüğün dörtbiri (hububat ölçü birimi)
nîvend *m* 1. merkez (belirli bir yerin ortası) 2. orta, merkez
nîvenîv *rd/h* 1. yarı yarıya 2. yarımşar
nîveqad *sp/m* yarı alan
nîverast *m* orta, ortalık yer
nîverdgîlor *m* yarımküre
nîvesaha *sp/m* yarı alan
nîveşkêl *mat/m* yarı çap
nîvetarî *rd* yarı karanlık
nîvetazî *rd* yarı çıplak
nîvexavî *rd* 1. ala sulu (iyi pişmemiş, suluca yemek) 2. börtük (az pişmiş, yarı pişmiş) 3. diri, diri diri (gereği kadar pişmemiş, iyi pişmemiş) * **hebên birinc piçek nîvexavî mane** pirinçler biraz diri kalmış * **fasûlî nîvexavî ne fasulyeler** diri diri 4. *rd/h* pişkince (piraz pişkin olan)
nîvexavîkirin *m* 1. ala sulu yapma 2. börtme
nîvexavî kirin *l/gh* 1. ala sulu yapma 2. börtmek
nîvexavîkîrî *rd* 1. ala sulu yapılmış 2. az pişmiş, haşlanmış olan
nîvexavîtî *m* 1. ala sululuk 2. börtüklük 3. yarı pişmişlik
nîvê duyem *sp/nd* ikinci yarı
nîvê pêşîn *sp/nd* ilk yarı
nîvê şevê *astr* 1. gece yarısı, yarı gece 2. gece yarısı (gecenin ilerlemiş saatleri)
nîvfermî *rd* yarı resmi
nîvfileh *rd* yarı hristiyan
nîvfîyet *h* yarı fiyatına
nîvfinal *sp/m* yarı final, yarı son
nîvgerm *rd* ılıman
nîvgîlor *m* yarım küre ~ **a bakur** kuzey yarım küresi ~ **a başûr** güney yarım küresi
nîvgirav *m* yarımada * **Nîvgirava Anatoliyê** Anadolu Yarımadası
nîvgîrdêk *m* orta büyük harf
nîvgîrtî *rd* yarı kapalı ~ **ya bixîşîn** *rz* hışırtılı yarı kapantılı ses ~ **ya xîşînî** *rz* hışıltılı yarı kapantılı
nîvgog *m* yarım küre, yarım yuvar
nîvhalxweş *rd* orta halli (ekonomik durum için)
nîvhekîm *rd* yarı doktor ~ **ji can dike, nîvmele ji dîn û îman dike** yarı doktor olan adamı öldürür, yarı imam ise insanı dinden imandan eder
nîvhend *rd* orta
nîvik *m* yarım külek değerindeki tahıl ölçme aleti
nîvikî *nd* yarısı
nîvî *rd* 1. yarı, yarım (bir şeyin yarısı kadar olan, yarım olan) 2. *nd* orta (bir şeyin eşit olarak ayrılabilceği bölüm) * **sêvê di nîvî de jê bike** elmayı ortasında böl
nîvîkirin *m* 1. yarımlemek 2. ortalama

nîvî kirin *l/gh* 1. yarımlamak 2. ortalamak
 nîvîşikan *bnr* nîvîşkan
 nîvkad *mat/m* 1. yarım küre 2. meteor yarım küre
 nîvkadbîr *m* istiva hattı
 nîvkelî *rd* yarı tuzlu
 nîvkera goşeyê *mat/m* açığı ortayı
 nîvkêşî *rd* 1. süzük (göz) 2. baygın, süzgün *
 awirên nîvkêşî baygın bakış 3. kıpık * çavê
 nîvkêşî kıpık göz
 nîvkêşibûn *m* süzülme (göz için)
 nîvkêşî bûn *l/gh* süzülme (göz için)
 nîvkêşîtî *m* 1. süzgünlük, baygınlık 2. kıpıklık
 nîvkoçer *rd* yarı göçebe
 nîvkoçerî *m* yarı göçebelik
 nîvkurd *rd* yarı Kürt
 nîvkuştî *rd* yarı ölü (kötü durumda olan)
 nîvmaldar *rd* yarı mülk sahibi
 nîvmehî *rd* yarım aylık
 nîvmele *rd* yarı imam, yarı molla * nîvhekîm
 ji can dike, nîvmele ji dîn û îman dike ya-
 rı doktor olan adamı öldürür, yarı imam ise
 insanı dinden imandan eder
 nîvmêtingeh *rd* yarı sömürge
 nîvmil *rd* kısa kollu elbise
 nîvmirî *rd* yarı ölü
 nîvmirov *rd* 1. yarı insan 2. yarım adam
 nîvmirovî *m* yarımlik
 nîvmisilman *rd* yarı müsülman
 nîvmîr *rd* yarı bey
 nîvmîrîtî *m* yarı beylik
 nîvnîzm *rd* yarı alçak
 nîvolçek *m* yarı ölçek
 nîvonîvo *h* 1. yarı yarıya 2. üç buçuk
 nîvonîvo kirin *l/gh* yarı yarı yapmak
 nîvpart *m* on beş taneyi ifade eder
 nîvpehtî *rd* yarı pşmiş olan
 nîvqadbîr *m* ekvator
 nîvqafiye *rd* yarım kafiyeli
 nîvrwestayî *rd* yarı durgun
 nîvrwestiyayî *rd* yarı durgun
 nîvresmî *rd* yarı resmi
 nîvrewa *rd* ala tav
 nîvrewşenbîr *rd* yarı aydın
 nîvribik *m* çeyreğin yarısı
 nîvro *bnr* nîvroj
 nîvroj *m* 1. öğle, öğlen * beriya nîvroj öğle-
 den önce 2. gün ortası 3. öğle (öğleyin kılı-
 nan namaz) 4. yarım gün, parttaym 5. *mec*
 güney ~ lê çûn öğle namazını kaçırmak ~ şî-
 keştin öğle zamanı geçmiş olmak
 nîvrokî *h* öğlende, öğleyin, öğlenleyn
 nîvronakbîr *rd* yarı aydın
 nîvronî *m* aşerme
 nîvronîkirin *m* aş yerme, aş erme
 nîvronî kirin *l/gh* aş yemek, aş ermek
 nîvroyê *h* öğlende
 nîvruhîbûn *m* canıdan oldu olacak duruma
 gelme

nîvruhî bûn *l/gh* canıdan oldu olacak duru-
 ma gelmek
 nîvsal *m* 1. yarı yıl sömestr, dönem * nîvsala
 xwendinê okuma dönemi 2. yarım yıl
 nîvsalî *rd* dönemsel
 nîvsekan *rd* yarı durgun
 nîvserbixwe *rd* yarı bağımsız
 nîvserbixwetî *m* yarı bağımsızlık
 nîvsermest *rd* çakırkeyf
 nîvsermestî *m* çakırkeyflik
 nîvserxweş *rd* çakırkeyf, yarı sarhoş
 nîvserxweşî *m* çakırkeyflik, yarı sarhoşluk
 nîvseviqî *m* erken doğum
 nîvsî *bnr* nîfsî
 nîvsîtîl *m* orta boy kazan
 nîvşefaf *fiz/rd* yarı saydam
 nîvşeht *rd* spastik
 nîvşermok *rd* yarı utangaç
 nîvşermokî *rd* yarı utangaçça
 nîvşev *m* gece yarısı (gecenin ilerlemiş saatleri)
 nîvşil *rd* yarı ıslak
 nîvşoreşger *rd* yarı devrimci
 nîvşoreşgerî *m* yarı devrimcilik
 nîvtarî *rd* yarı karanlık
 nîvtazî *rd* yarı çıplak
 nîvtazîbûn *m* yarı çıplak olma
 nîvtazî bûn *l/gh* yarı çıplak olmak
 nîvtewlîsî *rd* ala tav
 nîvtêr *rd* yarı tok
 nîvtêrî *m* yarı tokluk
 nîvtirk *rd* 1. yarı Türk 2. *mec* okumuş Kürt
 nîvtong *mzk/nd* yarım ton
 nîvvekîrî *rd/h* yarı açık, aralık (tam kapanma-
 mış)
 nîvvelçek *rd* yarı ölçek
 nîvxenqî kirin *l/gh* boğazlamak * gur pez
 nîvxenqî kiriye kurt davarları boğazlamış
 nîvxuya *rd* belli belirsiz görünen
 nîvxweda *rd* yarı tanrı
 nîvzar *rd* yarım ağız (veya yarım ağızla)
 nîx (I) *n* tasma, iltar
 nîx (II) *b* ih * deve nîx deve ih ~î (erdê) kirin
 ~e ihtırmak
 nîxandin *m* ihtırma, yatırma (deve yatırma)
 nîxandin *l/gh* ihtırmak, yatırma (deve yatır-
 mak)
 nîxbûn *m* ihma
 nîx bûn *l/gh* ihmak
 nîxbûyîn *m* ihma
 nîxîn *m* ihma, çöküş
 nîxîn *l/gh* ihmak, çökmek (deve için, olduğu
 yere oturmak)
 nîxkirin *m* ihtırma
 nîx kirin *l/gh* ihtırmak
 nîyewmîyew *h* miyav miyav
 nîza *rd* zor
 nîzam *m* nizam, düzen ~a gîştî kamu düzeni
 nîzamiye *m* nizamiye
 nîzamî *rd* nizamlı

nîzamname *m* nizamname, tüzük
nîzar *bnr* nîzar (I)
nîze *m* 1. kargı (demirli uzun mızrak) 2. süngü
nîzekirin *m* kargılama
nîze kirin *l/gh* kargılamak
nîzûl *m* dört köşeli muska
No kim No (nobelyum elementinin kısaltması)
no (I) *h* 1. hayır (yok, öyle değil, olmaz anlamında onamama, inkâr kelimesi) 2. hayır (olumsuz cümlelerdeki olumsuz anlamını pekiştirir) * **no, ew nema tê** hayır, o bir daha gelmez
no (II) *rd* 1. acı (biber acısı gibi) * **îsota no** acı biber 2. keskin (içecek ve yiyecekler için) 3. acı, zor, * **derdê dilan çi qas no** ye yürek acısı çok zordur 4. haşın, hırçın 5. yırtıcı (başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan) * **gurekî no** yırtıcı bir kurt 6. acar (atıl-gan, yılmaz)
nobe *m* nöbet
nobedar *nd/nt* nöbetçi ~ **girtin** nöbet tutmak ~ê **şevê** gece bekçisi
nobedarî *m* nöbetçilik
nobegir *nd/nt* nöbetçi
nobegirî *m* nöbetçilik
nobet *m* nöbet (sıra ile yapılan görev) ~ **girtin** nöbet beklemek (veya tutmak) ~ **kişîn** nöbet tutmak
nobûn *m* 1. acılanma, acılaşıma (biber acısı gibi) 2. keskinleşme (içecek ve yiyecekler için) 3. haşınlaşma, hırçınlaşma 4. afacanlaşma, yaramazlaşma
no bûn *l/gh* 1. acılanmak, acılaşmak (biber acısı gibi) 2. keskinleşmek (içecek ve yiyecekler için) 3. haşınlaşmak, hırçınlaşmak 4. afacanlaşmak, yaramazlaşmak
nobûyîn *m* 1. acılanış, acılaşıma (biber acısı gibi) 2. keskinleşiş (içecek ve yiyecekler için) 3. haşınleşiş, hırçınlaşma 4. afacanlaşma, yaramazlaşma
noc *zo/m* tespih böceği (Arna dillidium vulgare)
nocik *rd* yaman kız
noçik *m* çimdik
nod *bnr* not (II)
noel *m* Noel
nof *m* 1. grup, bölüm 2. bölüm (bir bütünü oluşturan parçalardan her biri)
nofik *m* grupçuk
Nogayî *nd* Nogay (kuzey Kafkaslarda yaşayan bir halk)
Nogaykî *m* Nogayca
nogin *m* 1. düve 2. mec piliç gibi (genç ve sevimli kız) ~ **a ber kel argo** ergin (evlilik çağına gelmiş kız)
noj (I) *zo/m* tahta kurusu
noj (II) *m* sağlık, sıhhat
nojdar *rd* sağlıklı, sağlam
nojdarî *m* 1. sağlık 2. tıp
nojek (I) *m* delgi, matkap

nojek (II) *rd* 1. acar (atıl-gan, yılmaz) * **seyê nojek** acar köpek 2. azgın, hırçın 3. yeğin, zorlu
nojekbûn *m* 1. acarlaşma 2. hırçınlaşmak
nojek bûn *l/gh* 1. acarlaşmak 2. hırçınlaşmak
nojekî *h* 1. acarca 2. hırçınca 3. yeğince
nojekîbûn *m* 1. acarlaşma 2. hırçınlaşma
nojekî bûn *l/gh* 1. acarlaşmak 2. hırçınlaşmak
nojektî *m* 1. acarlık 2. hırçınlık 3. yeğinlik ~ **kirin** hırçınlık etmek
nok *bot/m* 1. nohut (Cicer arietinum) 2. nohut (bu bitkinin yuvarlak tanesi) ~ **lê bûn barê xwê** Çok zorlanmak ~ **tê li kokê** her şey soyuna çeker ~ **ên keke** pişegen nohut ~ **ên kesek yeşil nohut** ~ **ên me bûn leblebî** eski çamlar bardak oldu ~ **ên sîlikê** beyaz leblebi ~ **ên şor** bezelye salamuraşı
noke *h* şimdi * **noke em dê peyameke hîn xweş bibihîzin** şimdi daha güzel bir haberi duyacağız
noker *n* 1. uşak (erkek hizmetçi) 2. *mec* uşak (ajan, hain)
nokerbûn *m* uşaklaşma, uşak olma
nokerbûyîn *m* uşaklaşma, uşak oluş
nokerî *m* uşaklık
nokirin *m* 1. acılaştırma 2. keskinleştirme 3. haşınleştirme, hırçınlaştırma 4. afacanlaştırma
no kirin *l/gh* 1. acılaştırmak 2. keskinleştirmek 3. haşınleştirmek, hırçınlaştırmak 4. afacanlaştırmak
nokirî *rd* 1. acılı, acılaştırılmış olan 2. keskinleştirilmiş
nol *nd* sıfat (bir kimsenin toplum içindeki sıfatı)
nola *d* 1. gibi, kadar * **spas dikim, nola ku min stendibe** teşekkür ederim, almış kadar oldum 2. gibi, takım * **ramanên nola vê** bunun gibi bir takım düşünceler ~ **bayê birûskê** şimşek gibi ~ **îmana xwe jê hez kirin** gözünün bebeği gibi sevmek ~ **merivan (mirovan an jî însanan)** insan gibi ~ **xwişk û birayan** kardeş kardeş
nolanî *d* 1. gibi, -e benzer 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde * **nolanî min bikin** benim gibi yapınız 3. gibi, -e yakışır biçimde * **nolanî mirovan bixwaze** insan gibi iste 4. gibisi, benzeri * **kesê nolanî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi yok ~ (...) **bûn** gibi olmak ~ (...) **hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re nolanî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ (...) **kirin** -e gibi yapmak
nolî *d* 1. gibi, -e benzer * **zılamekî nolî şêr** aslan gibi bir adam 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde * **nolî min bikin** benim gibi yapınız 3. gibi, -e yakışır biçimde * **nolî mirovan bixwaze** insan gibi iste 4. gibisi, benzeri * **kesê nolî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi

yok 5. *h* tam (uygun olarak, aynı, tıpkı) ~
(...) *bûn* gibi olmak ~ (*tıştekî*) *hatin* gibi
gelmek * *ew berê ji min re nolî merivekî*
biaqil dihat önceleri bana çok akıllı birisi
gibi geliyordu ~ (...) *kirin* gibi yapmak

nomalist *nd/nt* nominalist

nomalizm *fel/m* nominalizm

nomînal *rd* nominal

nominalîst *fel/rd* nominalist, adcı

nominalîzm *fel/m* nominalizm, adcılık

nomografi *m* nomografi

nonfiguratîf *rd* nonfigüratif, betisiz

noq (I) *m* bel (göğüsle karın arasında daralmış
bölüm) ~ *jê vala kirin* birinden çekinmek
~ *a xwe bilind kirin* 1) böğrünü şişirmek 2)
böbürlenmek ~ *î (pê) kirin* dalmak (güreşte)

noq (II) *m* batma, batış, dalış, dalma, boylama,
gark (suya batma) ~ *î avê bûn* suya dalmak ~ *î*
avê kirin suya daldırmak ~ *î (...) bûn* batmak,
boylamak * *qeyik noqî binê deryayê bû* ka-
yık denizin dibini boyladı

noqandin *m* 1. batırma (sıvının veya yumuşak
bir maddenin içine gömülmesine yol açma,
batmasını sağlama) 2. daldırma (özelikle su-
ya batırma)

noqandin *l/gh* 1. batırmak (sıvının veya yu-
muşak bir maddenin içine gömülmesine yol
açmak, batmasını sağlamak) 2. daldırmak
(özelikle suya batırmak)

noqandî *rd* batırılmış, gark edilmiş olan

noqar *nd/nt* 1. dalgıç, balık adam, kurbağa a-
dam 2. denizaltı

noqarî *m* dalgıçlık

noqarvan *nd* denizaltıcı

noqarvanî *m* denizaltıcılık

noqav *lşk/m* denizaltı (gemisi)

noqavbûn *m* (suda) gark olma

noqav bûn *l/gh* (suda) gark olmak

noqavkar *nd* denizaltıcı

noqavkarî *m* denizaltıcılık

noqbûn *m* 1. batma, boylama, (suda) gark ol-
ma 2. dalma, suya dalma, istiğrak (suyun i-
çine bütünüyle ve hızla girme) ~ *û derketin*
dalıp çıkarmak (suya dalıp çıkmak)

noq bûn *l/gh* 1. batmak, boylamak, (suda)
gark olmak 2. dalmak, suya dalmak (suyun
içine bütünüyle ve hızla girmek)

noqbûyî *rd* batık, gömülü * *keştîya ku di*
deryayê de noqbûyî ye denizdeki gömülü
gemi

noqbûyîn 1. batış, boylama, (suda) gark oluş
2. dalış, suya dalış, istiğrak (suyun içine büt-
ünüyle ve hızla girme)

noqil *m* 1. şekerleme 2. badem şekeri

noqirç *m* dirsek vuruşu

noqî avê bûn *l/bw* suya dalmak, çimmek

noqîkirin *m* dalma (güreşte)

noqî kirin *l/gh* dalmak (güreşte)

noqîn *m* 1. batış, batma 2. dalma (suya dalma)

noqîn *l/gh* 1. batmak (bir sıvının üstünde i-
ken içine gömülme) 2. dalmak (suyu içine
bütünüyle ve hızla girmek)

noqkar *nd/nt* dalgıç

noqkarî *m* dalgıçlık

noqkirin *m* 1. batırma, (suya) batırma (sıvının
veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesi-
ne yol açma, batmasını sağlama) 2. daldırma

noq kirin *l/gh* 1. batırmak, (suya) batırmak
(sıvının veya yumuşak bir maddenin içine
gömülmesine yol açmak, batmasını sağla-
mak) 2. daldırmak

noqkirî *rd* batırılmış, gark edilmiş olan

noqsan *rd* noksan, eksik

noqsanî *m* noksanlık, eksiklik

noqtajî *rd* ince belli

noqzirav *rd* ince belli

nor (I) *rd* azgın, hırçın * *hespê nor* hırçın at
nor (II) *rd* karşıt, zıt * *ew tim norî hev in on-*
lar sürekli birbirine karşıt

norandin *m* mırıldama

norandin *l/gh* mırıldamak

noren *m* nören

norenor *m* soluyarak kişneme

norîn (I) *m* keşif

norîn (II) *m* mırıldanma

norîn *l/gh* mırıldanmak

norînî *m* mırıltı

norm *fel/m* norm, düzgü

normal *rd* 1. normal, düzgülü (kurala uygun,
alışılana uygun, düzgülü) 2. *nd* normal (bu
durumda olan) 3. *mat* normal

normalbûn *m* normalleşme

normal bûn *l/gh* normalleşmek

normalbûyîn *m* normalleşme

normatîf *rd* normatif, düzgüsel

norolog *nd/nt* nörolog, sinir bilimci

noroloji *m* 1. nöroloji, sinir bilimi 2. nöroloji
(hastanelerde nöroloji bölümü)

Norwec *m* Norveç

Norwecî *nd/rd* Norveçli

Norweckî *nd/m* 1. Norveççe 2. *rd/h* Norveçle-
re özgü, norveçlere yaraşır bir biçimde

Norwec bnr Norwec

Norwejkî bnr Norwecî

Norwejkî bnr Norweckî

nostaljî *m* nostalji, yurtsama

nostaljîk *rd* nostalgik

noş (I) *m* 1. sağlık, afiyet 2. *b* şerefe ~ *be* afi-
yet olsun ~ *î canê te (an jî we) be 1)* afiyeti-
nize 2) şerefe (veya şerefimize)

noş (II) *m* içme

noşadir *kîm/m* amonyak

noşandin *m* içirtme

noşandin *l/gh* içirtmek

noşdarî *m* sağlık

noşgeh *m* sağlık ocağı

noşican *nd* afiyet, yarama ~ *be* afiyet olsun,
yarasın, boğaz ola

noşin *m* içme

noşin *l/gh* içmek

noştin *m* içme

noştin *l/gh* içmek

not (I) *m* 1. not 2. not (okullarda her öğrencinin bilgisi üzerine edinilen kaniyi gösteren sayı) 3. *mec* not (bir şeyin niteliği üzerine verilen kani) ~ **dan** not vermek ~ **dan (yekî)** not atmak ~ **girtin 1)** not almak, not tutmak 2) not almak (öğrenci için iyi veya kötü derece almak) ~ **kêm kirin** not kırmak ~ **kirin** not etmek ~ **nivîsandin** not tutmak ~ **stendin 1)** not almak, not tutmak 2) not almak (öğrenci için iyi veya kötü derece almak)~ê **(yekî) danê** (birinin) notunu (veya numarasını) vermek

not (II) *n* 1. doksan (90, XC) 2. *rd* doksan (seksen dokuzdan bir artık olan) ~ metreyî doksan (metrelik)

nota *mzk/m* 1. nota 2. *m* nota (bir devletin başka bir devlete veya elçisine yaptığı bildiri)

notal *bnr* noli

notalî *bnr* nolani

notan *bnr* notani

notanî (I) *d* 1. gibi, -e benzer 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde * **notanî min bikin** benim gibi yapınız 3. gibi, -e yakışır biçimde * **notanî mirovan bixwaze** insan gibi iste 4. gibisi, benzeri * **kesê notanî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi yok

notanî (II) *rd* doksanlık (içinde doksan tane bulunan)

notem *rd* doksanıncı

notemîn *rd* doksanıncı

notenivîs *nd/nt* notaya geçiren

notenivîsar *m* nota yazıcı

notenot *rd* doksanar

noter *nd/nt* 1. noter (noter görevlisi) 2. *m* noter (noterin çalıştığı yer)

notergeh *m* noterlik, noterin çalıştığı yer

noterî *m* noterlik

notik *bnr* notla

notil *bnr* notla

notir *m* nöbet

notirvan (I) *nd/nt* 1. nöbetçi 2. bekçi, korucu 3. asil çobanla birlikte çobanlık yapan kimse ~ê **şevê** gece bekçisi ~ê **xetê** hat bekçisi

notirvan (II) *m* 1. orta parmak 2. nirengi, işaret, taş istifiyle bir tepeye eklenen yükseklik, yapıyı temsil edip yerinde bekleyen im işarettir

notirvanî *m* 1. nöbetçilik 2. bekçilik, koruculuk ~ **kirin** bekçilik etmek

notî (I) *bnr* notla

notî (II) *m* 1. acılık (biber acısı) 2. keskinlik 3. haşinlik, hırçınlık 4. acarlık 5. yurtçılık

notkirin *m* not etme, not almak

not kirin *l/gh* not etmek, not almak

notla *d* 1. gibi, -e benzer * **zilamekî** notla şêr

aslan gibi bir adam 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde * **notla min bikin** benim gibi yapınız 3. gibi, -e yakışır biçimde * **notla mirovan bixwaze** insan gibi iste ~ (...) **bûn** gibi olmak ~ **(tişteki) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re notla merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ (...) **kirin** gibi yapmak ~ **roniya çavê xwe jê hez kirin** gözünün bebeği gibi sevmek ~ **roniya çavê xwe xweyî kirin** gözünün bebeği gibi sevmek

notlanî *d* 1. gibi, -e benzer 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde * **notlanî min bikin** benim gibi yapınız 3. gibi, -e yakışır biçimde * **notlanî mirovan bixwaze** insan gibi iste 4. gibisi, benzeri * **kesê notlanî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi yok ~ (...) **bûn** gibi olmak ~ **(tişteki) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re notlanî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ (...) **kirin** gibi yapmak ~ **roniya çavê xwe jê hez kirin** gözünün bebeği gibi sevmek ~ **roniya çavê xwe xweyî kirin** gözünün bebeği gibi sevmek ~ **wê (an jî vê)** gibisinden, -e benzer, kabilinden

not libî *rd* doksanlık (içinde doksan tane bulunan)

not salî *rd* doksanlık (doksan yaşında olan)

notr *kim/rd* 1. nötr 2. *fiz* nötr

notrî *m* nötrlük

notrîbûn *m* nötrleşme

notrî bûn *l/gh* nötrleşmek

notrîbûyîn *m* nötrleşme

notrîkirin *m* nötrleme

notrî kirin *kim/m* nötrlemek

notrîzekirin *m* nötrleştirme

notrîze kirin *l/gh* nötrleştirmek

notrîkirin *m* nötrleştirme

notr kirin *l/gh* nötrleştirmek

notron *m* nötron

nov *m* asil çobanla birlikte çobanlığa gitme

novane *n* asil çobanla birlikte çobanlık yapan kimse

nox fidan, taze sürgün ~ **lê ketin** sürgün vermek

noyîftî *m* 1. acılık (biber acısı) 2. keskinlik 3.

haşinlik, hırçınlık 4. acarlık 5. yurtçılık

nozdeh *nd/rd* on dokuz

nozdehem *rd* on dokuzuncu

nozdehemîn *rd* on dokuzuncu

nozîr *rd* bir şeyi hemen tanıyan, bilen

nuandin *m* icatetme

nuandin *l/gh* icatetmek

nuane *m* icat

nuans *m* nüans, ayırtı

Nuh *n* Nuh, Nuh Peygamber

nuh *rd* yeni

nuha *bnr* nih

nuhirandin *m* mırıldanma, terennüm etme

nuhirandin *l/gh* mırıldanmak, terennüm etmek

nuhandin *m* 1. yıpratma 2. tirfilleme (havını dökmesine neden olma)
nuhandin *l/gh* 1. yıpratmak 2. tirfillemek (havını dökmesine neden olmak)
nuhîn *m* 1. yıpranma 2. tirfillenme (havı dökülme)
nuhîn *l/gh* 1. yıpranmak 2. tirfillenmek (havı dökülmek)
nuho *bnr* niha
nuhtin *m* isabet etme
nuhtin *l/gh* isabet etmek
nujdahî *bot/m* bir tür ot
nuka *bnr* nika
nukem *rd* harika
nukend *m* kanal, ark
nukleer *rd* nükleer
nukleerî *fiz/rd* çekirdeksel
nukleon *fiz/m* nükleon
nukte *m* nukte ~ **kirin** nukte yapmak
nuktebaz *rd* nükteci, nüktedan
nuktebazî *m* nüktedanlık, nüktecilik
nuktebazî **kirin** *l/gh* nüktedanlık etmek
nuktebêj *nd/nt* nüktedan
nuktebêjî *m* nüktedanlık
nuktedan *nd/nt* nüktedan, nükteci
nuktedanî *m* nüktedanlık, nüktecilik
nuktedar *rd* nükteli
nuktezan *nd/nt* nüktedan, nükteci
numa *rd* belli, bilinen, görünen, malum
numader *rd* gösteren
numandin *m* 1. gösterme 2. temsil etme
numandin *l/gh* 1. göstermek 2. temsil etmek
numane *m* ceb saati
numare *m* 1. numara * **numareya rûpela pîr-tûkê** kitap sayfasının numarası 2. numara (ölçü, derece) * **numareya solê** ayakkabının numarası 3. numara (öğrenciye verilen not) 4. numara (bir telefonun açılmasını sağlayan sayılar) 5. numara (eğlendirici oyunlardan her biri) * **camêr numareyên xweş dikir** adanın güzel numara yapıyordu 6. numara (benzer şeyleri ayırt etmek için her birinin üzerine işaret olarak konulan sayı) 7. *argo* numara ~ **kirin** numara yapmak
numaredar *rd* 1. numaralı (numarası olan) * **cih numaredar in** yerler numaralı 2. numaralı (belli bir numarası olan) * **xaniyê numaredar** numaralı ev
numarekirin *m* numaralama, numaralayış
numare kirin *l/gh* numaralamak
numarekirî *rd* numaralı (numaralandırılmış)
numayende *nd/nt* 1. gösterici, görünürücü 2. temsilci
nimayendefî *m* 1. göstericilik, görünürçülük 2. temsilcilik
numayîn *m* gösterme, belirtme
numayîş *m* nümayîş ~ **a werzîşê** (an jî **sporê**) spor gösterisi
numayîşkar *nd/nt* nümayîşçi, gösterici

numayîşker *nd/nt* gösterici
numen *m* numen
numre *bnr* numare
numûd *rd* gösteren
numûtar *nd/nt* gösterici
nuqmî *m* dalma ~ (...) **bûn** -e dalmak * **nuq-mî bédengiyê bûye** sesizliğe dalmış
nuqmîbûn *m* dalma
nuqmî bûn *l/gh* dalmak
nuqsan *rd* 1. noksan , eksik 2. yarım (eksik, tam ve istenildiği gibi olmayan)
nuqsanî *m* noksanlık, eksiklik ~ **tê de hebûn** (an jî **dîtin**) noksan bulmak
nuqt *bnr* nutq
nuqt dan *bnr* nutq dan
nuqte *m* 1. nokta, benek 2. *mat* nokta 3. nokta (bazı harflerin başına konulan ufak işaret) 4. *rz* nokta (cümlelerin bittiğini anlatmak için konulan küçük benek) ~ **ya bakur ast** kuzey noktası ~ **ya başûr ast** güney noktası ~ **ya birêketinê** hareket noktası ~ **ya cemidanê** (an jî **qerimanê**) *kîm* donma noktası ~ **ya girîngîr** can damarı ~ **ya helanê** *fiz* ergime noktası ~ **ya herî girîng** (an jî **mihîm**) can alacak nokta (veya yer) ~ **ya mihîm pûf** noktası ~ **ya qerisan** (qerimanê an jî **cemidanê**) *kîm* donma noktası ~ **ya rojhilat ast** doğu noktası (güneş çemberi merkezinin 21 mart ve 23 eylülde ufukunda doğduğu nokta)
nuqtebang *rz/m* ünlem işareti
nuqtebêhnok *rz/m* noktalı virgül
nuqtectot *rz/m* iki nokta üstüste
nuqtedabir *rz/m* noktalı virgül
nuqtedanîn *m* noktalama
nuqte danîn *l/gh* noktalamak (yazıda noktalamaya işaretlerini yerli yerine kullanmak)
nuqtedilî *m* öncezi
nuqtekirin *m* noktalamak
nuqte kirin *l/gh* noktalamak
nuqtepirs *rz/nd* soru işareti
nuqtêsê *rz/m* üç nokta
nuqtêsanî *m* oktalama (işaretleri)
nuqtêya helanê *fiz* ergime noktası
nuqto nuqto h 1. nokta nokta 2. damla damla
nuqul *m* 1. şekerleme 2. badem şekeri
nuqulîn *m* açılma
nuqulîn *l/gh* açılmak * **gula nuqulî** açılmış gül
nuqurç *m* çimdik ~ **avêtin** (yekî) çimdik atmak (veya basmak)
nuqus *m* dürtme ~ **lê dan** dürtmek
nusîbet *m* musibet
nusîbetî *m* musibetlik ~ **î pê de hatin** musibete uğramak
nusxe *m* nüsha ~ **ya bera** aslı nüsha
nutasyon *ast/m* nütasyon, uğrum
nutq *m* nutuk, söylev
nutq *m* nutut
nutqdan *m* nutuk çekme

nutq dan *l/gh* nutuk çekmek
nuvandın *m* icat etme
nuvandın *l/gh* icat etmek
nuvîn *m* icat olma
nuvîn *l/gh* icat olmak
nuwaze *rd* harika * **heft nuwazeyên cihanê** dünyanın yedi harikası
nuwêl *m* vinç
nuxs *rd* sessiz, pasif insan
nuxsan *rd* noksan, eksik,
nuxte *bnr* nuqte
nuxumbext *rd* mağlup, yenik
nuxumbextî *m* mağlubiyyet, yenilgi
nuxumandin *bnr* niximandin
nuxumîn *bnr* niximîn
nuxûn *m* aleyh
nuxûndar *rd* aleyhtar
nuxûndarî *m* aleyhtarlık
nû (I) *m* nû
nû (II) *rd* 1. yeni (kullanılmamış olan) * **kinçê nû** yeni elbise 2. yeni (oluş veya çıkışından beri çok zaman geçmemiş olan) * **nûçeya nû** yeni haber 3. yeni (en son edinilen) * **nameyên nû hatin** yeni mektuplar geldi 4. yeni (işe henüz başlamış) * **xwendekarê nû** yeni öğrenci 5. yeni (o güne kadar söylenmemiş, gösterilmemiş, görülmemiş, düşünülmemiş olan, değişik) * **dahênaneke nû** yeni bir buluş 6. yeni (tanınmayan, bilinmeyen) * **îmzeyên nû** yeni imzalar 7. yeni (daha öncekilerden farklı olan) * **pêwîstiyên me yên nû hene** yeni ihtiyaçlarımız var 8. *mec* genç (gelişmekte olan, kısa bir geçmişli olan) * **dewleteke nû ye** genç bir devlet daha 9. *h* yeni (biraz önce, çok zaman geçmeden) ~ **cedî** yepyeni ~ **hatin kevn helat in** pabucu dama atılmak, yenisi gelince eskisinin değeri kalmaz
nûanîn *m* icat, icat etme
nûanîn *l/gh* icat etmek
nûava *rd* yeni yapı
nûbar *rd* turfanda, yeni (veya taze) ürün
nûber *rd* 1. turfanda, taze ürün 2. ilk doğumunu yapan
nûberî *rd* yeni yavrulamış hayvan
nûbêj *rd* yenilikçi, yenilik isteyen
nûbêjok *m* öykü
nûbîrîn *n* beygir
nûbişkivî *rd* 1. yeni açmış çiçek vb. şeyler için 2. *mec* yeni yetme
nûbişkok *rd* yeni gonca
nûbûk *rd* yeni gelin
nûbûn *m* 1. yenilenme, yenileşme 2. gençleşme (bir kuruluş genç üyelerle yenileşme) 3. kanama (manevi acılar için; yeniden etkisini gösterme, depreşme) 4. nüksetme (hastalık yeniden dönme)
nû bûn *l/gh* 1. yenilenmek, yenileşmek 2. gençleşmek (bir kuruluş genç üyelerle yeni-

leşmek) 3. kanamak (manevi acılar için; yeniden etkisini göstermek, depreşmek) * **derdê min nû bû, dev ji min berdîn** yaram kanıyor, beni rahat bırakın 4. nüksetmek (hastalık yeniden dönmek)
nûbûnî *m* yenilik
nûbûyîn *m* 1. yenilenme, yenileşme 2. gençleşme (bir kuruluş genç üyelerle yenileşme) 3. kanama (manevi acılar için; yeniden etkisini gösterme, depreşme) 4. nüksetme (hastalık yeniden dönme)
nûcar *rd* tekrarlanma, tekrerrür
nûcarî *m* tekrarlanma, tekrerrür
nûcarîbûn *m* tekrarlanma, tekrerrür etme
nûcarî bûn *l/gh* tekrarlanmak, tekrerrür etmek
nûcedî *rd* yepyeni
nûcejn *m* kişinin ölümünden sonraki ilk bayram
nûciwan *rd* 1. gencecik 2. yeni yetme
nûciwanî *m* 1. gencecikklik 2. yeni yetmelik
nûcotkirî *rd* yeni sürülmüş olan
nûçe *m* haber (iletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi) * **ji televizyonê guhdarî li nûçeyên cihanê kir** televizyondan dünya haberlerini izledi ~ **girtin** haber almak ~ **hi-nartin** (an **ji şandin**) 1) haber geçmek (teleks, telefon vb. ile yazışma iletimi yapmak) 2) haber göndermek
nûçebêj *nd/nt* haber sunucusu
nûçebêjî *m* haber sunuculuğu
nûçeger *bnr* nûçegêr
nûçegêr *nd/nt* muhbir, haber ulaştırıcı
nûçegêrî *m* muhbirlik
nûçegihan *nd/nt* haberci, muhabir ~ê **çengê** savaş muhabiri
nûçegihanî *m* habercilik, muhabirlik
nûçeguhêz *nd/nt* muhabir
nûçeguhêzî *m* muhabirlik
nûçename *m* belleten
nûçevan *nd/nt* muhabir ~ê **şer** savaş muhabiri
nûçevanî *m* habercilik, muhabirlik
nûçeyî *m* haberlik
nûçik *bnr* nav û nûçik
nûdem *rd* çağdaş
nûerûs *rd* yeni gelin
nûferxîn *rd* yeni yavru
nûfirî *nd* palaz
nûfirîbûn *m* palazlama, palazlanma
nûfirî bûn *l/gh* palazlamak, palazlanmak
nûfirîbûyîn *m* palazlama, palazlanma
nûger *rd* yenilikçi
nûgerî *m* yenilikçilik
nûgiha *rd* 1. turfanda 2. yeni yetme
nûgihayî *rd* turfanda
nûgihiştî *rd* 1. turfanda 2. yeni yetme
nûgon *bnr* newgon
nûhandin *m* yıpratma
nûhandin *l/gh* yıpratmak

nûhatî *rd* yeni yetme
nûhatîbûn *m* yeni yetmelik
nûheyy *m* yeni ay
nûhilatî *rd* yeni doğmuş (güneş, ay, yıldız vb.)
nûhîrandin *m* mırıldama
nûhîrandin *l/gh* mırıldamak
nûhîrîn *m* mırıldanma, mırıldanış
nûhîrîn *l/gh* mırıldanmak
nûhiyayî *rd* yıprak * **ji berîka xwe diravekî kaxiz ê nûhiyayî derxist** cebinden yıprak bir kâğıt para çıkardı
nûhîn *m* 1. yıpranma, aşınma 2. yenme (aşınma)
nûhîn *l/gh* 1. yıpranmak, aşınmak * **şalê wî paqij lê nûhiyabû** pantolonu temiz ama yıpranmıştı * **serçokên şalê wî nûhiyane** pantolonun dizleri aşınmış 2. yenmek (aşınmak) * **enîşka saqo nûhiyaye** ceketin dirseği yenilmiş
nûhlîk *m* döşek
nûj *zo/h* tahta kurusu (Cimex lectularius)
nûjdar *nd/nt* hekim, doktor
nûjdari *m* 1. doktorluk, hekimlik (hekim olma durumu) 2. hekimlik, tababet (hekimlik mesleği)
nûjen *rd* 1. çağcıl, modern (çağın yeniliklerini benimseyen kimse) 2. çağcıl, modern (teknik, bilimin yeniliklerinden yararlanan) * **fizika nûjen** çağcıl fizik 3. yeni, yeni işlenmiş * **gîsnê nûjen** yeni demirciden işlenmiş saban kulağı
nûjenbûn *m* 1. çağcılılaşma, modernleşme 2. yenileşme 3. gençleşme (bir kuruluş genç üyelerle yenileşme)
nûjen bûn *l/gh* 1. çağcılılaşmak, modernleşmek 2. yenileşmek 3. gençleşmek (bir kuruluş genç üyelerle yenileşmek)
nûjenbûyîn *m* 1. çağcılılaşma, modernleşme 2. yenileşme 3. gençleşme (bir kuruluş genç üyelerle yenileşme)
nûjendem *m* modern çağ
nûjenî *m* 1. çağcılık, modernlik 2. yenilik (yeni olma durumu veya yeni olan bir şeyin özelliği)
nûjenîxwaz *rd* yenilikçi, yenici, yenilik yanlısı * **nîvîskarekî nûjenîxwaz** yenilikçi bir yazar
nûjenîxwazî *m* yenilikçilik, yenicilik
nûjenkar *nd/nt* modernist
nûjenkarî *nd/nt* modernizm
nûjenkirin *m* 1. çağcılaştırma, modernleştirme 2. yenileştirme, yenileme 3. gençleştirme (bir kuruluşu genç üyelerle canlandırma)
nûjen kirin *l/gh* 1. çağcılaştırmak, modernleştirmek 2. yenileştirmek, yenilemek 3. gençleştirmek (bir kuruluşu genç üyelerle canlandırmak)
nûjenparêz *nd/nt* çağcılı, modernist
nûjenparêzî *m* çağcılılık, modernizm
nûjentî *m* çağcılık, modernlik

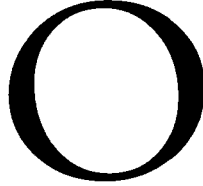
nûk (I) *m* iğ tıgı, öreke tıgı
nûk (II) *m* uç (uzun bir şeyin baş veya son noktası)
nûka *h* şimdi * **nûka em dê peyameke hîn xweş bibihîzin** şimdi daha güzel bir haberi duyacağız
nûka bej *bot/m* bir bitki
nûkari *m* yenilik
nûke *bnr* nûka
nûkirin *m* 1. yenileme, yenileştirme 2. yenileme, tekrarlama 3. tazeleme (unutulmuş bir duygu veya düşünceyi yeniden canlandırma) 4. tazeleme (bozulduğu düşünülen bir bağ veya inancı yeniden yapma) 5. gençleştirme (bir kuruluşu genç üyelerle canlandırma)
nû kirin *l/gh* 1. yenilemek, yenileştirmek 2. yenilemek, tekrarlamak 3. tazelemek (unutulmuş bir duygu veya düşünceyi yeniden canlandırmak) * **tika dikim behsa van tîştan meke û derdê min nû meke** rica ederim, bu bahisleri açıp derdimi tazeleme 4. tazelemek (bozulduğu düşünülen bir bağ veya inancı yeniden yapmak) * **mehra xwe nû kir** nikahını tazeledi 5. gençleştirmek (bir kuruluşu genç üyelerle canlandırmak)
nûkîse *nd* türedi
nûmal *rd* yeni evli, yeni ev bark sahibi
nûmirî *rd* yeni ölmüş olan
nûn *kim/m* molekül
nûner *nd/nt* 1. temsilci 2. *bz* temsilci (aracı olarak başkasına mal satmakla görevlendirilen ve çoğunlukla kanunî olarak çalışma yeri ve elinde malı olmayan kimse)
nûnerane *h* temsilci olarak
nûneratî *m* temsilcilik
nûnergeh *m* temsilcilik (temsil yeri)
nûnerî *m* temsilcilik
nûnok *n* cici, cici bici (çocuk dilinde, elbise için)
nûparêz *nd/nt* yenici, yeniliği tutan
nûparêzî *m* yenicilik
nûpehtî *rd* yeni pişmiş olan
nûpêketî *rd* 1. yeni yetme 2. acemi, yeni başlamış
nûpijandî *rd* yeni pişmiş olan
nûpijîyayî *rd* yeni pişmiş olan
nûqûldan *m* içki saklama kabı
nûr (I) *m* nur (ilahî ışık) nur gibi (yekî) ~ **ji rûçikê (wî) di hate xwarê** nur yüzlü biri
nûr (II) *m* katlanma, kat yapma
nûrandin *m* 1. katlama, katlayış, kat yapma, bükme 2. düme (üst üste katlama) 3. kıvrıma, kıvrış (kenarından tutarak bükme)
nûrandin *l/gh* 1. katlamak, kat yapmak, bükmek * **xalî nûrand û bir halîyî bükûp gôtûrdû** 2. dürmek (üst üste katlamak) 3. kıvrıma (kenarından tutarak bükme) * **goşeyên çarşevê lê nûrand** çarçafın kenarlarını kıvrıdı

nûrandî *rd* 1. katlı, katlanık, bükülü * **kaxizê nûrandî** bükülü kâğıt 2. dürülü, dürülmüş (üst üste katlanmış) 3. kıvrık
nûranî *rd* nuranî, nurlu * **yekî nûranî bû** nuranî birisiydi
nûranîbûn *m* nurlanma
nûranî bûn *l/gh* nurlanmak
nûranîbûyîn *m* nurlanış
nûrayî *rd* 1. katlanık, bükük, bürülü 2. dürülü
nûrbûn *m* katlanma
nûr bûn *l/gh* katlanmak
nûrbûyîn *m* katlanış
nûrdar *rd* nurlu
nûreng *rd* yeni renk
nûrenûr *h* mırıl mırıl
nûresîd *rd* 1. turfanda 2. yeni yetme
nûrêxistin *m* yeni örgütleme, reorganizasyon
nûriste *rd* turfanda
nûriştin *l/gh* atmak, fırlatmak
nûribûn *m* katlanma
nûrî bûn *l/gh* katlanmak
nûrîkirin *m* katlama
nûrî kirin *l/gh* katlamak
nûrîn (I) *rd* nurdan olma (veya yapılma)
nûrîn (II) *m* yapıların altında geçirilen kalan
nûrîn (III) *m* 1. katlanma, katlanış, bükülme 2. dürülme 3. kıvrılma, kıvrış
nûrîn *l/gh* 1. katlanmak, bükülmek 2. dürülmek 3. kıvrılmak
nûrîkirin *m* katlama, katlayış
nûrî kirin *l/gh* katlamak
nûrîkirî *rd* katlı, katlanmış
nûroj *rd* yeni gün, nevrüz günü
nûrsek *bot/m* dil kanatan
nûrweşîn *rd* nur saçan
nûsaf *m* rapor
nûsandin *m* yapıştırma
nûsandin *l/gh* yapıştırmak
nûsandi *rd* yapıştırılmış olan
Nûsayrî *nd* Nusayrî
nûsazî *m* reform
nûsazîparêz *nd/nt* reformist
nûsazîparêzî *m* reformizm
nûsek (I) *bot/m* yapışkan otu
nûsek (II) *m* yapıştırıcı, zamk
nûser (I) *nd/nt* yazar
nûser (II) özgün, orijinal (bir buluş sonucu olan, nitelikleri bakımında benzerlerinden ayrı ve üstün olan)
nûserî *m* yazarlık
nûsikandin *m* yapıştırmak
nûsikandin *l/gh* yapıştırmak
nûsikandi *rd* yapışık, yapıştırılmış
nûsikandîbûn *m* 1. yapışık olmak 2. yapışıklık
nûsikîn *m* yapışma
nûsikîn *l/gh* yapışmak (yapıştırıcı olan veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalmak)

nûsîn *m* yapışma
nûsîn *l/gh* yapışmak (yapıştırıcı olan veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalmak) * **kaxiz nûsiye** kâğıt yapışmış
nûsîngeh *m* yazıhane
nûskandin *m* buruşturma, örseleme
nûskandin *l/gh* buruşturmak, örsellemek * **kincê nû menûskîne** yeni elbiseleri buruşturma
nûsyar *nd/nt* yazman
nûsyarî *m* yazmanlık
nûşer *bot/m* bir tür ot
nûşîn (I) *bnr* noşîn
nûşîn *rd* yeni yeşermiş olan
nûşûştî *rd* yeni yıkanmış olan
nûtik *zo/nd* yavşak, bit yavrusu ~**ên** (yekî) **bûn** *spî* biti kanlanmak
nûtî *m* 1. yenilik (yeni olma durumu veya yeni olan bir şeyin özelliği) 2. yenilik (eskiymiş, zararlı veya yetersiz sayılan şeyleri yeni, yararlı veya yeterli şeylerle değiştirme)
nûvandîn *m* 1. yenileme 2. tazeleme (unutulmuş bir duygu veya düşünceyi yeniden canlandırma)
nûvandîn *l/gh* 1. yenilemek 2. tazelemek (unutulmuş bir duygu veya düşünceyi yeniden canlandırmak)
nûvandi *rd* 1. yenilenmiş 2. tazelenmiş olan
nû dinya *bot/nd* yeni dünya
nûvebûyî *rd* yeni açılmış olan
nûvedan *m* icat
nûve dan *l/gh* icat etmek
nûvedanî *m* icat
nûvekar *nd/nt* 1. icatçı, mucit 2. yenilikçi
nûvekari *m* 1. mucitlik 2. yenilikçilik
nûwal *bnr* newal
nûwaz *m* iltifa
nûwazdar *rd* iltifatlı
nûwaztin *m* iltifat etme
nûwaztin *l/gh* iltifat etmek
nûweşandi *rd* yeni yayımlanmış olan
nûwîn *rd* yeni, çağdaş
nûxan *m* sergi
nûxandin *m* sergileme
nûxandin *l/gh* sergilemek
nûxrbûn *m* gark olma
nûxri bûn *l/gh* gark olmak
nûxurî *nd/nt* ilk göz ağrısı (ilk doğan evlât)
nûxwaz *rd* yenilikçi, yenici, yenilik yanlısı * **wênesazeke nûjenîxwaz** yenilikçi bir ressam
nûxwazî *m* yenilikçilik, yenicilik
nûxwer *nd/nt* ilk göz ağrısı (ilk doğan evlât)
nûxwirî *bnr* nûxurî
nûyandin *m* yenileme
nûyandin *l/gh* yenilemek
nûyar *rd* yeni sevilî
nûyatî *m* 1. yenilik (yeni olma durumu veya yeni olan bir şeyin özelliği) 2. yenilik (eski-

miş, zararlı veya yetersiz sayılan şeyleri yeni, yararlı veya yeterli şeylerle değitirme)
nûyîn *rd* yeni, yeni olan
nûyîti *m* yenilik
nûz (I) *bnr* naz û nûz
nûz (II) *rd* mayhoş
nûza *nd/nt* 1. körpe, türfa 2. bebek (meme veya kucak çocuğu) 3. körpe (hayvan için; yetiştirmekte olan) 4. *rd* nevad, yeni doğan çocuk, yeni doğmuş olan
nûzak *rd* yeni doğmuş olan
nûzandin *m* cırlatma, inletme
nûzandin *l/gh* cırlatmak, inletmek
nûzava *rd* yeni damat
nûzayî *rd* nevad, yeni doğmuş, yeni doğan çocuk
nûzenûz *h* inim inim

nûzenûz kirin *h* inin inim inlemek
nûzewicandî *rd* yeni evli
nûzewicandîbûn *m* yeni evli olma
nûzewicî *rd* yeni evli
nûzik *rd* kamburlu
nûzikî *h* kamburluca
nûzil *m* vücutta meydana gelen kırgınlık, ağrılık
nûzîn (I) *nd* üç yaşındaki tay
nûzîn (II) *m* cırlama, inleme, inleyiş
nûzîn *l/gh* cırlamak, inlemek (köpek acı, kesik ses çıkarmak)
nûzînî *m* cırlıtı, inilti
nûzînîkirin *m* cırlama
nûzînî kirin *l/gh* cırlamak
nûznûzo *rd* çok ağlayan kimse
nûzok *rd* tiz, hurçın (ses için)

o, O Kürt alfabesinin on sekizinci. harfi olup fonetik olarak uzun, alçak art çıkışlı ünlüleri gösterir.

o (I) *b o* (başına getirildiği cümlelerin anlattığı duyguyu anlatır) * **o, maşelah çıqas mezin bûye o**, maşallah ne de büyümüş

o (II) *bnr û*

O *kim O* (oksijen'in kısaltması)

-o rz 1. örnek olarak * **guharto** varyant 2. seslenmede erkeği işaret eder * **xalo**, birawo, kuro 3. sevimlilik katmak için dişil isimlerin sonlarına getirilir * **Zino, Eyşo**

oba *bnr obe*

obal *n vebal*

obe *m oba*, göçebe konağı

obelisk *m obelisk*, dikili taş

ober *m bohça*

oberik *m bohçacık, çıkı*

obje *m obje*

objektîf rd 1. objektif 2. *fız* objektif (fotoğraf makinesi, mikroskop, dürbün gibi optik aletlerin mercek sistemi)

objektîfbûn *m nesnelleşme*

objektîf bûn *fel l/gh objektifleşmek, nesnelleşmek*

objektîfbûyîn *m objektifleşme, nesnelleşme*

objektîfî *m objektiflik, nesnellik*

objektîvîst rd/nd objektivist, nesnelci

objektîvîzm *fel/m objektivizm, nesnелcilik*

obûa *m obua* (müzik aleti)

obûajen nd/nt obuacı

obûajenî *m obuacılık*

obus *m obûs*

ocax *m* 1. ocak (ısı vererek üzerine veya içine konulan maddeyi ısıtan, pişiren, eriten alet veya araç) * **ocaxa don** gaz ocağı 2. ocak (kahvelerde, kuruluşlarda çay, kahve vb. nin yapıldığı yer) * **ocaxa çayê** çay ocağı 3. ocak (bir şeyin birçok bulunduğu veya yapıldığı yer) * **ocaxa xêran** hayır ocası 4. ocak (bazı deyimlerde, ev, aile, soy) * **ûrt û oca-**

xa wan kor bû ocakları söndü 5. ocak (bazı hastalıkları iyi ettiğine inanılan aile) 6. yuva (bir şeyin öğretildiği yer) ~a (an jî **ûrta**) **bav û kalan** aile ocağı ~a (**yekî**) **bila nebirîn** ocağı tütmek ~a **gazîn** gaz ocağı

ocaxkor rd kör ocak (çocuksuz aile)

ocaxkorbûn *m* körelme, soyu tükenme

ocaxkor bûn *l/gh* körelmek, soyu tükenmek, ocağı kör olmak

ocaxkorbûyî rd körelmiş (soyu tükenmiş olan)

ocaxkorbûyîn *m* körelme, soyu tükenme

ocaxkorî rd körelmiş (soyu tükenmiş kimse)

ocaxkorkirin *m* köreltme (soyunun bitmesine sebep olma)

ocaxkor kirin *l/gh* köreltme (soyunun bitmesine sebep olmak)

ocaxkorkirî rd köreltilmiş (soyunun bitmesine sebep olunmuş olan)

ocaxvan nd/n ocakçı (kahvelerde ocak başında kahve, çay gibi şeyleri hazırlayan)

ocaxvani m 1. ocakçılık 2. *dîr/rd* ocaklı (ocaktan olan yeniçeri)

ocaxzade rd ocakzade

oço *n* et (çocuk dilinde)

od *bnr ode*

ode m 1. oda 2. *bz* oda * **odeya bazirganiyê** ticaret odası ~ ~ oda oda ~ya **bendewariyê** bekleme odası ~ya **ezeban** bekâr odası ~ya (**yekî**) **gerîn** sürekli misafiri olmak ~ya (**yekî**) **jî mêvanan xalî nebûn** sürekli misafiri olmak ~ya **mêvanan** misafir odası (veya salonu) ~ya **rûniştinê** oturma odası ~ya **nivîstinê** (an jî **razanê**) yatak odası ~ya **pişesazan** sanayi odası ~ya **tarî** karanlık oda ~ya **xwarinê** yemek odası

odegerên nd/nt misafirperver

odegerênî *m* misafirperverlik

odeon m odeon

oderato mzk/m oderato

odevan nd odacı, artık divanda oturabilen kimse

odeya gund *nd* köy odası
odeya malê *nd* haramlık
odeya nivistinê *nd* yatak odası
odeya pîrekan *nd* haramlık, kadınlar odası
odeya rontgenê *nd* röntgen odası
odeya rûniştinê *nd* oturma odası
odeya xwarinê *nd* yemek odası
odeyî *rd* odalı * xaniyekî sê odeyî üç odalı ev
oditoryûm *m* oditoryum, dinleme salonu
odyometre *m* odyometre
of *b* of, öf
ofin *m* oflama ~ pê ketin of çekmek ~ rahiştin
of çekmek
ofînî *m* oflama ~ kirin oflamak
ofis *m* ofis
oflaz *rd* 1. sevimli 2. mağmur
ofris *bot/m* ofris (Ophrys)
ofsayt *sp/m* ofsayt
ofset *m* ofset, düz baskı
oftalmolog *nd/nt* oftalmolog
oftalmolojî *bj/m* oftalmoloji, göz bilimi
oftalmoskop *bj/m* oftalmoskop
ogaç *n* üç yaşında köç
oge *rd* üvey
oglena *zo/m* öglena
oh *h* ey (usanç anlatır, söylerken uzatılır) * oh,
de êdî bes *e* ey, yeter be
oha *h* (kaba kimseler için)
ohe *b* sığra dur anlamında ünlem
oho *b* dur (öküz için)
ohnay *b* oh
ohr *m* ör, örük, sikke (hayvanları bağlamak i-
çin yere çakılan ağaç kazık)
ohrkirin *m* örkleme
ohr kirin *l/gh* örkleme
ohrkirî *rd* örklenmiş olan
ojdan *bnr* üjdan
oje *m* oje
ojedar *rd* 1. ojeli (oje sürülmüş olan) 2. ojeli
(içinde oje bulunan)
ojekirî *rd* ojeli (oje sürülmüş olan) * neynoka
ojekirî ojeli tırnak
ojetêdayî *rd* ojeli (oje sürülmüş olan)
ojît *jeo/m* ojît
-ok *rz/m* isim ve sıfattan sıfat yapım soneki
(Türkçedeki /cik/ eki anlamını da verir, kü-
çültme ve sevgi eki olarak kullanılır) * ke-
çelok keloğlan * malok evcik
okaliptûs *bot/m* okaliptüs (Eucalyptus globu-
lus)
oke *m* kemer
-okî *rz-m* sıfat yapım soneki
oksalat *kîm/m* oksalat
oksallik *kîm/rd* oksalik
oksijen *m* oksijen (kısaltması O) ~ danê *bj* ha-
va vermek ~ kirin (tişteki) oksijenlemek
oksijendar *rd* oksijenli (içinde oksijen bulu-
nan)
oksijen kirin (tişteki) *l/bw* oksijenlemek

oksijenkirî oksijenli * porê oksijenkirî oksi-
jenli saç
oksîlît *kîm/m* oksilit
oksît *kîm/m* oksit
oksîta nîtrik *kîm/nd* nitrik oksit
oksîtibûn *m* oksitlenme
oksîti bûn *kîm l/gh* oksitlenmek
oksîtibûyîn *m* oksitlenme
oksîtikirin *m* oksitleme
oksîti kirin *kîm l/gh* oksitlemek
oktan *kîm/m* oktan
oktant *ast/m* oktant
oktav *mzk/m* oktav
okuler *fiz/m* oküler
okume *bot/m* okume (Aucoumea)
okyanûs *erd/m* okyanus, umman, ana deniz
okyanûsnas *nd/nt* denizbilimci
okyanûsnasî *m* denizbilimi, oşinografi
ol *m* 1. din (toplumsal kurum olarak) 2. din
(dinsel kuralları sağlayan düzen olarak) * o-
la İslamê İslam dini 3. *mic* din (inanılıp çok
bağlanılan düşünce, inanç veya ülkü) (jî) ~a
bavê xwe derketin açılıp saçılmak (kadın i-
çin; çok açık saçık giyinmeye başlamak)
olam (I) *m* 1. angarya (ücretsiz ve zorla yaptırı-
lan iş) 2. angarya (feodalite döneminde köy-
lülerin zorunlu, ücretsiz yaptıkları hizmet)
olam (II) *m* teslim olma ~ girtin teslim almak
olan *m* yankı, aksiseda ~ dan yankı yapmak,
yankılanmak
olandan *m* 1. yankılanma, yankılama, akset-
me, ötme 2. çınlama 3. yansıtma, aksettirme
olan dan *l/gh* 1. yankılanmak, yankılamak,
aksetmek, ötmek * qube olan dide kubbe ö-
tüyör * li ciê biqube deng olan dide kub-
beli yerde ses akseder 2. çınlamak 3. yansıt-
mak, aksettirmek
olandar *rd* yankılı
olandayî *rd* yankılanmış olan
olandayîn *m* 1. yankılanma, yankılanım 2.
çınlama 3. yansıtma, aksettirme
olander *rd* yankılayıcı
olang *m* beşik
olanî *rd* yankısız
olanvedan *m* yankılanma
olan vedan *l/gh* yankılanmak
olanvedayî *rd* yankılanmış olan
olanvedayîn *m* yankılanım
olanzan *nd/nt* akustik bilimci
olanzanî *m* akustik, akustik bilimi
olaq *bnr* welaq
olax *m* 1. çevre 2. yayılım yeri, otlak
ölçek *bnr* ölçek ~a çov pêxistî silme ölçek ~a
kul konik tepeli doldurma ölçek
ölçim *rd* sulu, yapışkan, geveze (yersiz şakalar
yapan, davranışları ile çevresinin tedirgin e-
den kimse)
ölçimî *m* sululuk ~ kirin sululuk yapmak (ve-
ya etmek)

oldaner *n* din kurucusu
oldar *rd* dindar
oldarî *m* 1. dindarlık 2. *ol* tarikat
-ole *rz/m* isimden isim yapım soneki * **qîzole**
olederî *rd* din dışı
olefîn *kîm/m* olefîn
oleik *kîm/m* oleik
olein *kîm/m* olein
oleometre *m* oleometre, sıvıölçer
olêy *b* ole
olfatûn zarîf, alımlı kız veya kadın
olg *m* zincir
olguhêr *rd* dönme (din değiştirmiş olan)
olik (I) *m* köşek, torum, potuk (deve yavrusu)
 ~ **anîn** köşeklemek
olik (II) *m* oluk
olî (I) *m* 1. çatı katı odası, üst oda 2. iki katlı yapı
olî (II) *rd* dinî, dinsel
oligarşî *sos/m* oligarşi, takım erki
oligoklaz *jeo/m* oligoklâz
olijist *jeo/m* oljist
olîmpiyad *m* 1. olimpiyat (eskiden Yunanistan'da Zeus onuruna yapılan yarışmalara verilen ad) 2. olimpiyat (her dört yılda bir, başka ülkede yapılan, yalnızca amatörlerin katıldığı uluslararası spor yarışmaları) 3. olimpiyat (çeşitli spor dallarında düzenlenen yarışma) * **leyzên havînê yên olîmpiyadê** yaz olimpiyat oyunları
olîta *rd* enayi
olivîn *jeo/m* olivin
olk *m* örk, örük (kazığa bağlayarak otlatma ~ **kirin** örüklemek, kazığa bağlayarak otlatmak)
olkî *rd* 1. dinî, dinsel 2. *h* dine yaraşı bir biçimde
olnas *nd/nt* din bilgini, din uzmanı
olnasî *m* din bilginliği, din uzmanlığı
olparêz *rd* dinci
olparêzî *m* dincilik
olperest *nd/nt* 1. koyu dinci, kökten dinci 2. yobaz
olperestane *h* yobazca
olperestbûn *m* yobazlaşma
olperest bûn *l/hgh* yobazlaşmak
olperestbûyîn *m* yobazlaşma
olperestî *m* 1. koyu dincilik, kökten dincilik 2. yobazlık
olperwer *rd* dindar
olperwerî *m* dindarlık
olrê *m* mezhep
olwer *rd* dindar
olwerî *m* dindarlık
olzan *nd/nt* din bilgini, din bilimci
olzanî *m* din bilim, ilahiyat, teoloji
om, ohm *fız/m* (fizikçi Georg Ohm'un adından) om, ohm
omay *m* dilenirken elde edilen şey, buradaki dilenme bir şey istemeden dilenmedir, veri-

lirse alınır, bu dilenme biçiminde dilenen kimse zengin de olabilir * **çûye omayê** dilenmeye gitmiş
omban *bnr* heban
omêd *m* umud, ümit
omfazît *mîn/m* omfazit
omidî *m* acur
omitî *rd* şirin, cana yakın
omlet *m* omlet, kaygana
onanîzm *m* onanizm, masturbasyon
onc *ant/m* kalça
once *bot/m* yonca (Trifolium)
onejît *mîn/m* onejit
onî *as/h* kirış, mertek (mimaride)
onîks *m* oniks, balgam taşı
onkolog *nd/nt* onkolog
onkolojî *m* onkoloji
onomastîk *m* onomastik
onomatepîk *rz/rd* yansımali
onomatope *rz/m* yansıma
ons *m* ons (Fransa'da 30,59 gr, Holanda da 100 gr ve İngiltere'de de 28,349 gr olan bir ağırlık birimi)
ontojenez *biy/m* ontogenez, birey oluş
ontolojî *fel/m* ontoloji, varlık bilimi,
ontolojîst *nd/nt* ontolojist
oo *m* 1. inek (çocuk dilinde) 2. öküz (çocuk dilinde)
ook *m* buzağı (çocuk dilinde)
oosfer *biy/m* oosfer
oosit *biy/m* oosit
opal *jeo/m* 1. opal 2. opal (bir tür pamuklu kumaş)
opalîn *m* opalin
opera *m* 1. opera (müzikli tiyatro eseri) 2. opera (bu eseri uygulayan sanatçı topluluğu) 3. opera (böyle eserlerin oynandığı yapı)
operakomik *m* operakomik
operasyon *m* 1. operasyon, ameliyat 2. operasyon, hareket * **operasyona leşkerî** askeri operasyon
operator *nd/nt* 1. operatör, cerrah 2. operatör (bazı teknik aletleri işletenlere verilen ad) 3. operatör, işletmen (bilgisayar işletmeni) 4. operatör (basılacak metinleri dizgi makinesine dizen kimse)
operatorî *m* 1. operatörlük, cerrahlık 2. operatörlük, işletmenlik (teknik aletleri kullanan, işleten kimse)
operet *m* 1. operet 2. operet (operet oynayan oyuncuların oluşan kuruluş)
operlor *m* oparlör
oportunist *rd* oportünist
oportunîzm *m* oportünizm
opsiyon *m* opsiyon (bankacılıkta borç senetlerinin ödenmesi için tanınan iki günlük ek süre) 2. opsiyon (ticarete satıcının alıcıya tanıdığı süre) 3. opsiyon (belli bir tarih için vapur, uçak vb.de şarta bağlı yer ayırma)

optik fiz/m 1. optik 2. *rd* optik (görme ile ilgili olan)

optümetrî fiz/m optimetri

optümist rd optimist, iyimser

optümiizm m 1. optimizm, iyimserlik (her şeyi iyi olarak değerlendiren tutum veya kişilik özeliği) 2. optimizm, iyimserlik (her şeyi en iyi yanından gören, her durumda bir çıkış yolu uman dünya görüşü) 3. *fel* optimizmin, iyimserlik (insanlığın ilerlemesine, bütün durum ve şartların iyiye gideceğine inanan öğretilerin genel adı)

opus m opus (kısaltması Op)

oqe m okka

oqeyî rd okkalık * *rûnê du oqeyî* iki okkalık yağ

oqyanûs bnır okyanûs

oran m sap, tahıl sapı

orandin m 1. ulatma (insan için) 2. böğürtme (manga, öküz vb. için)

orandin l/gh 1. ulatmak (insan için) 2. böğürtmek (manga, öküz vb. için)

orangutan zo/n orangutan (Pongo pygmaeus)

oratoryo mzk/m oratoryo

orcik m bandırma

ordam m 1. güzel ve alımlı yürüyüş 2. form (bir şeyin istenilen ve olınası gereken durumu) * *ez ne di çax û ordama xwe de me* formunda değilim *jî ~a xwe ketin* formundan düşmek

ordek m ördek (Anas)

ordî m 1. ordu (bir devletin silâli kuvvetlerin tümü) 2. ordu (bu topluluğun başlıca bölümlerinden her biri)

ordîgeh m 1. kamp 2. kamp (tutsakların veya siyasi sürgünlerin toplandığı yer) * *ordûgeha penaberan* mülteci kampı 3. ordugah üs (harekâtın yürütülebilmesi için gerekli birliklerin, her türlü gereçlerin tamamlandığı, teçhizatın toplandığı, dağıtıldığı bölge) ~a *dorvekirî lşk* açık ordugâh ~a *zoremil* toplama kampı

ordinaryûs nd/nt ordinaryüs

ordîno m ordino

Ordûkî m Urduca (Pakistan'da konuşulan resmî dil)

Ordûyî m Urduca (Pakistan'da konuşulan resmî dil)

ore m 1. değirmende sağa sola uçup konmuş çok ince un 2. tanelerinden ayrılmamış buğday yığını

oreor m böğürtü ~ *jê çûn* (an *jî hatin*) böğürmek

org mzk/m org

organ ant/n 1. organ 2. organ * *organa weşanê* yayın organı (mec) ~ê *derkirinê* boşaltım aygıtı ~ê *mêraniyê* erkeklik organı ~ê *qanûndaninê* yasama organı ~ê *tehmstînê* tat alma organı ~ê *zaûzêbûnê* üreme

organı ~ê *daraziyê* yargı organları

organîk rd 1. organik 2. (mec) organik (bir görevi yerine getirmekle yükümlü kuruluşla ilgili) 3. (mec) organik (güçlü, canlı ilişki)

organîzasyon m organizasyon

organîzator nd/nt organizatör

organîzatorî m organizatörlük, düzenleyicilik

organîze rd organize ~ *kirin* organize etmek

organîzebûn m organize olma, örgütlü olma, örgütlenme

organîze bûn l/gh organize olmak, örgütlü olmak, örgütlenmek

organîzebûyî rd organize olmuş, örgütlenmiş

organîzebûyîn m organize olma, örgütlü olma, örgütlenme

organîzekirin m organize etme, örgütleme

organîze kirin l/gh organize etmek, örgütlemek

organîzekirî m organizeli, örgütlü

organîzma m organizma, uzviyet

organî m organlık

orgazm m orgazm

orgjen nd/nt orgcu

orgjenî m orgculuk

orijîn m orijin

orijînal rd orijinal, özgün

Orim nd Rum

orim (I) m kuşaşın کنار suyu

orim (II) bot/m taneleri çavdara benzeyen çok başaklı bir bitki

orispî rd/m oruspu

orispîtî m orospuluk ~ *kirin* orospuluk etmek (veya yapmak)

orîn m 1. uluma (insan, iniltili ses çıkararak boğuk boğuk ağlama) 2. böğürme, böğürüş (öküz, manda vb. için) 3. bozlama (deve bağırma) 4. uğuldama (rüzgâr sesi için)

orîn l/gh 1. ulumak (insan, iniltili ses çıkararak boğuk boğuk ağlamak) 2. böğürmek (öküz, manda vb. için) 3. bozlamak (deve bağırma) 4. uğuldamak (rüzgâr sesi için) ~ *jê çûn* 1) böğürmek 2) ulumak 3) bozlamak 4) uğuldamak ~ *jê hatin* 1) böğürmek 2) ulumak 3) bozlamak 4) uğuldamak

orînağ m örnek (Ermeniceden)

orînî m 1. böğürtü 2. uğultu ~ *jê çûn* 1) böğürmek 2) uğuldamak ~ *jê hatin* 1) böğürmek 2) uğuldamak ~ *pê ketin* 1) böğürmek 2) uğuldamak

orînîkirin m 1. böğürme 2. uğuldama (rüzgârın uğuldaması için)

orînî kirin l/gh 1. böğürmek 2. uğuldamak (rüzgârın uğuldaması için)

ork (I) m yöre, mıntıka

ork (II) m hayvan bağlamak için yere çakılan demir kazık ve zinciri ~ *kirin* hayvanın çayır veya çimende demir kazığa bağlamak

orkestra m 1. orkestra * *orkestraya* senfo-

niyê senfoni orkestrası 2. orkestra (eski Yunanlarda koro yeri) 3. orkestra (sahneye yakın koltuklar) ~**ya armoniyê** *mzk* armoni orkestrası ~**ya senfoniyê** senfoni orkestrası

orkestradar *rd* orkestralı

orkestrayikirin *mzk/m* orkestralama

orkide *bot/m* orkide

orkinos *zo/m* orkinos (Thunnus)

orkît *bj/m* orkit

ornîtolog *nd/nt* ornitolog, kuş bilimci

ornîtoloji *m* ornitoloji, kuş bilimi

orojenî *m* orojeni, dağ oluşumu

ororik *m* boru ~**a rabûnê** kalk borusu ~**a xwarinê** *lşk* karavana borusu

ortax *nd/nt* ortak

ortaxî *m* ortaklık

orte *m* 1. orta 2. *sp* orta 3. orta boylu * **kinikê şeytanê**, **dirêjê ker heywanê**, **orteyê ruh û canê** 4. orta karar * **tehma wê orte ye** tadı orta kararda 5. orta şekerli * **qehweyeke şekirê wê orte be**, **bide** bana orta şekerli bir kahve ver

ortehalî *rd* orta halli

ortehalîti *m* orta hallilik

orte kirin *l/gh* ortalamak (futbolda)

Ortodoks *rd/nd* 1. Ortodoks (doğmaya ve kilisenin öğretilerine uygun) 2. Ortodoks (Ortodoksluk mezhebinden olan kimse)

Ortodoksî *m* 1. Ortodoksluk (meşru kilisenin resmî kararlarına uygun öğretisi ve düşüncelerinin tümü) 2. Ortodoksluk (Doğu hristiyan kiliselerince sürdürülen, Yunan ve Slâvların çoğunun benimsediği mezhep)

ortodontî *m* ortodonti

ortoklaz *jeo/m* ortoklâz

orton *m* 1. orton 2. *rd* orton (bu iplikten yapılmış kumaş)

ortopedî *m* ortopedi

ortopedik *rd* ortopedik

ortopedist *nd/nt* ortopedist

orxan *m* yorgan

oryantal *rd* oryantal

oryantalîst *nd/nt* oryantalist, doğu bilimci, şarkiyatçı

oryantalîzm *m* oryantalizm, doğu bilimi, şarkiyat

oryat *rd* 1. fahişe 2. utanmaz

oryatî *m* 1. fahişelik 2. utanmazlık

Os kîm *Os* (osmiyum elementinin kısaltması)

Osmanî *nd/rd* Osmanlı

Osmanîkî *m* 1. Osmanlıca 2. *h* Osmanlılara uygun bir biçimde

Osmanîti *m* Osmanlılık

osmiyûm *kîm/m* osmiyum (kısaltması *Os*)

osta *nd/nt* 1. usta 2. usta (sanat öğreticisi) 3. usta (zanaatçılar için san) * **hoste Mihemed Mehmet usta** 4. *rd* usta (becerikli, mahir) 5. (mec) usta (akıl veren veya öğreten) ~ **Necar razê weka her car** (an jî gav) **Xwedê yek e**

dergeh hezar gün doğmadan neler doğar, sabah ola hayır ola ~**yê sazan** saz ustası

ostabûn *m* ustalaşma

ostakî *m* östakî

ostatî *m* 1. ustalık 2. ustalık (beceriklilik)

osteolog *nd/nt* osteolog, kemik bilimci

osteoloji *m* osteoloji, kemik bilimi

oşinograf *nd/nt* denizbilimci

oşinografi *erd/m* oşinografi, ana deniz bilimi

oşîq *zo/m* 1. kedigillerden, benekli, çizgili yarıcı bir hayvan 2. benekli (mec)

oşkîn *bnr* hoşkîn

oşo *n* eşek (çok dilinde)

oşûr *dîr/m* oşûr

otantik *rd* otantik

otaq *m* oda, otak

otarsî *m* otarsi

otax *m* otak, oda

otaxî *rd* odalı * **xaniyekî sê otaxî** üç odalı ev

otel *m* otel

otelvan *nd/nt* 1. otelci (otel sahibi) 2. otelci (otel işleten kimse)

otelvanî *m* 1. otelcilik (otel sahibi olma durumu) 2. otelcilik (otel işletme durumu)

otêl *bnr* otel

ütî *m* 1. ütü (ütü aracı) 2. ütü, ütüleme ~ **kirin ütulemek**

otik (I) *m* deri altı beze

otik (II) *m* ince bulgurdan yoğurularak yapılan yemek

otizm *ps/m* otizm, içe yöneliklik

oto *m* oto (otomobilin kısaltması)

otoban *m* otoban, otoyol

otobiyoğrafi

otobiyoğrafi *m* otobiyoğrafi, öz yaşam öyküsü

otobiyoğrafik *rd* otobiyoğrafik

otobus *m* otobüs

otobusvan *nd/nt* otobüsçü

otobusvanî *m* otobüsçülük

otoerotizm *ps/m* otoerotizm, özün erosluk

otogar *m* otogar

otoklav *m* otoklav

otokontrol *psi/m* otokontrol, öz denetim

otokrasî *m* otokrasi

otokrat *nd/rd* otokrat

otolit *biy/m* otolit, işitme taşı

otomasyon *m* otomasyon, öz devim

otomat *m* otomat

otomatîk *rd* otomatik

otomatîkbûn *m* otomatikleşme

otomatîk bûn *l/gh* otomatikleşmek

otomatîzm *m* otomatizm, öz devinin

otomobil *m* otomobil * **otomobîla siwarbûnê**

binek otomobil * **otomobîla zirxdar** zırhlı otomobil * **otomobîla servekirî** açık otomobil ~ **ajotin** otomobil sürmek

otomobilfiroş *nd/nt* otomobilci, otomobil satan

otomobilfiroşî *m* otomobilcilik, otomobil satıcılığı

otomobilvan *nd/nt* otomobilci
otomobilvanî *m* otomobilcilik
otomotiv *m* otomotiv
otonom *rd* otonom, özerk
otonomî *m* 1. otonomi, özerklik 2. *fel* otonomi, özerklik
otonomîxwaz *rd* otonomici, otonomi yanlısı
otonomîxwazî *m* otonomicilik
otopark *m* otopark
otoplastî *bj/m* otoplasti
otopsî *bj/m* otopsi
otoray *m* otoray
otorê *m* otoryol
otorîte *m* otorite, sulta, yetke
otorîter *rd* otoriter, yetkeli
otosist *ant/m* otosist, işitme kesesi
otostop *m* otostop ~ **kirin** otostop yapmak
otostopker *nd/rd* otostopçu
otostopkerî *m* otostopçuluk
ototrof *biy/rd* ototrof, öz beslenen
ototrofi *biy/m* ototrofi, öz beslenme
overtur *mzk/m* 1. uvertür 2. uvertür (pokerde oyuna başlayabilmek için gerekli el) ~ **kirin** uvertür yapmak
ovogon *biy/m* ovogon
ovolît *jeo/m* ovolit
ox *b* oh ~ **kişandin** oh çekmek
oxilme *hiq/m* 1. arama, kontrol, arama tarama 2. büyük kavga, savaş ~ **kirin** arama yapmak
oxilmekirin *m* 1. arana (araştırma, yoklama) 2. üst baş arama
oxilme kirin *l/gh* 1. aramak (araştırmak, yoklamak) 2. üst baş aramak
oxim *m* buğday hunisi
oxir (I) *nd* 1. uğur 2. *rd* uğur (bu nitelikte olduğuna inanılan şey)

oxir (II) *m* uğur (yönelme veya kalma durumunda; hedef, amaç, gaye yol) * **di oxira** (**yekî**) **de mirin** (bir kimsenin) uğurunda ölmek ~ **be** uğurlar ola, güle güle ~ **a te** (an jî **we**) **ya xêrê be** uğurlar olsun, güle güle, yolun açık
Oxuzî *m* Oğuzca
Oxuzkî *m* Oğuzca (Türk dilinin Türkiye Türkçesi, Azeri Türkçesi, Türkmençe, Gagavuzca ve Kırım Türkçesini içine alan grubun ortak adı)
oxweş *b* 1. oh 2. dünya varmış! * **hundir mîna zîndanê ye, oxweş derve çi xweş e** içirisi zindan gibiydi, dışarda dünya varmış ~ **bûye** oh olsun ~ **dîlê** (**yekî**) **rihet bûn** oh canına değmek ~ **kişandin** oh çekmek
oxweşî *m* rahatlık, rahat, huzur ~ **yek jî xwe nedîtîn** rahat yüzü görmemek
oxweşik *b* 1. oh 2. dünya varmış! ~ **ê kesî bi mirinê nayê** oh oldu dememek lazım
oxyay *b* oh, oh be ~ **bûye** oh olsun
oy *b* oy ~ **Xwedawo!** Allahım!
-oyî *rz/m* isimden sıfat yapım soneki * **hêrsoyî** sinirli
oyînkirin *m* arkasından tehditler savurma
oyîn kirin *l/gh* arkasından tehditler savurmak
oyşo *n* eşek (çok dilinde)
ozalît *m* ozalit
oze *m* enerji
ozmos *fiz/m* ozmos, geçişme
ozokerît *jeo/m* yer mumu, ozokerit
ozon *kîm/m* ozon
ozonkirin *m* ozonlama
ozon kirin *l/gh* ozonlamak
ozor *m* demet bağlama çubuğu

P

p, P Kürt alfabesinin on dokuzuncu harfi ve *pê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından dudaksı, ötümsüz kapantılı ünsüzleri gösterir

P *kîm* P (fosfor'un kısaltması)

Pa *kîm* Pa (protaktinyum'un kısaltması)

pa (I) *d* bir part edatı * **pa bi** Xwedê Allahıma

pa (II) *n* ay...

pab *m* kepek (bulgur ve yarma kepeği)

pabend *n* 1. ayak bağı, köstek 2. köstek, engel 3. *rd* ayağı bağı 4. *mec* bağı, sadık ***ez pabendê peymanê me** anlaşmaya bağlıyım ~ **bûn** 1) bağlanmak 2) bağılı olmak, sadık olmak ~ **kirin** bağlamak

pabende *bnr* pabend

pabendî *m* bağlılık

pabest *rd* ayağı bağı

pabeste *rd* ayağı bağı

pabestî *rd* 1. ayağı bağı 2. *mec* bağı, sadık

pabestîbûn *m* bağlanma

pabestî bûn *l/gh* bağlanmak

pabestîkirin *m* bağlama

pabestî kirin *l/gh* bağlamak

pabûn *m* kurtulma

pa bûn *l/gh* kurtulmak

pabûs *rd* ayak öpen, el ayak öpen, yalaka

pabûsî *m* ayak öpme, el ayak öpme, yalalık

pabûyîn *m* kurtuluş, kurtulma

pace *m* pencere

pacik *m* küçük pencere

paç (I) *n* 1. sopa hakkı 2. *bnr* bac

paç (II) *n* 1. bez 2. bez (herhangi bir iş için kullanılan dokuma) 3. bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası) 3. *mec* elbise, giysi ~ **li serê xwe girê dan** başını çatmak ~ **pê xistin** 1) bezle silmek, tozunu almak 2) paspas yapmak, paspaslamak ~ **û pûç** eski püskü çaput * **ar bi paç û pûçê te bikeve** evin yansın ~ **xistin guhê xwe** kendini vurdum-duymazlığa vermek ~**ê bin** etek bezi ~**ê (wê)** **li ba bûn** paçavraları savrulmak ~**ê mîziyê**

etek bezi ~**ê tozê** toz bezi ~**ê zarokan** çocuk bezi ~**ê sifreyê** (an jî **nan**) sofraya bezi

paç (III) *m* öpücük, buse ~ **kirin** öpmek

paçe *n* paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları)

paçerê *bnr* bacere

paçê arvan *nd* iteği (un elerken dökülmemesi için yere serilen örtü)

paçê ber *nd* adet bezi (kadınların adet dönemlerinde bağladıkları bez)

paçê destan *nd* el bezi

paçê stû *nd* boyunluk

paçê ûtiyê *nd* ütü bezi

paçik (I) *m* süt sağımında kullanılan çömlek

paçik (II) *n* paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları)

paçik (III) *n* 1. bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası) 2. peçete (kumaş olanı için) 3. peşgir (yemek yerken kullanılan, el kurulan, büyük mendil biçiminde bez) ~ **li binê (yekî)** **girê dan** bez bağlamak (bebeklerin altına bez koymak)

paçik bot/m mısır

paçikirin *m* öpme

paçî kirin *l/gh* öpmek

paçîn *rd* bez (bezden yapılmış olan) * **bebeka** **paçîn** bez bebek

paçîne *m* merdiven

paçînkirin *m* hasıraltı etme, sümenaltı etme

paçîn kirin *l/gh* hasıraltı etmek, sümenaltı etmek

paçkirin *m* öpme, öpüş

paç kirin *l/gh* öpmek

paçvan *nd/nt* çevirici, çevirmen, tercüman

paçvanî *m* çeviricilik, çevirmenlik, tercümanlık ~ **kirin** tercümanlık yapmak

paçve *m* çeviri, tercüme

paçvedar *nd/nt* çevirici, çevirmen, tercüman

paçvedarî *m* çeviricilik, çevirmenlik, tercümanlık

paçvekirin *m* çevirme, tercüme etme

paçve kirin *l/gh* çevirmek, tercüme etmek
paçvekîrî *rd* çevirili, tercümeli, tercüme edilmiş olan

paçvevan *nd/nt* çevirici, tercüman, dilmaç
paçvevanî *m* çeviricilik, tercümanlık, dilmaçlık ~ **kirin** tercümanlık yapmak

paçvezan *nd/nt* çevirici, tercüman, dilmaç
paçvezanî *n*: çeviricilik, tercümanlık, dilmaçlık
paçzan *bnr* paçvezan

padar *nd/nt* 1. bakıcı * **gava ku jinik nexweş ket jê re padarek peyde kirin** kadın hastalanınca ona bir bakıcı temin ettiler 2. bostan bekçisi

padarî *m* 1. bakıcılık 2. bostan bekçiliği

padaş *m* ödül, mükâfat

padaşt *m* 1. ödül, mükâfat 2. ikramiye, prim

padgan *m* karakol

padîgan *m* kışla

padîşah *n* padişah ~ê **keremê** iyilikler sahibi yüce Allah ~ê **mezin** Yüce Allah

padîşahane *h* padişahane (padişaha yaraşır bir biçimde)

padîşahî *m* 1. padişahlık (padişah olma durumu) 2. padişahlık (padişahın görevi) 3. padişahlık (padişahın yönetimi) 4. padişahlık (padişahın saltanat dönemi) 5. padişahlık (padişah tarafından yönetilen ülke)

padok *m* padok (yarış atların yedekte gezdirildikleri yer)

padşah *bnr* padişah

padval *m* bodrum (Rşca'dan)

paf *m* 1. posa 2. *rd* güçsüz, kof

pafta *m* 1. pafta (büyük harita, plân veya modeli oluşturan ayrı parçalardan her biri) 2. pafta, yivaçar (metal çubuk ve borulara dış açan araç)

pag (I) *m* duvara gömülü dolap

pag (II) *m* 1. arsa 2. çöplük

pag (III) *m* 1. temel (bir evin veya çadırın temeli yeri) 2. ören, harabe, virane, yıkı ~ **bûn** virane olmak ~ **kolandin** temel kazımak

pag (IV) *m* 1. ahır 2. hayvan tavlasi

pagan *nd/rd* pagan (çok tanrılı dinden olan)

paganîst *nd/rd* paganîst, çok tanrılı

paganîzm *m* paganizm, çok tanrılılık

page *bnr* pageh

pageh *m* 1. ahır 2. tavla (at ahır)

pagend *jeo/n* 1. yakut 2. *rd* yakut (yakuttan yapılmış veya yakutla süslenmiş)

pagerî *lşk/m* devriye

pah *b* vay ~ ~ vay vay

pah (II) *b* yok, bitti (çocuk dilinde)

pahnî *bnr* panî

paj *b* pişik * **çaço paj** pişik

paje *m* kanıt, delil

pajedar *rd* kanıtlı

pajne *ant/m* 1. topuk 2. ökçe

pak *rd* 1. pak, temiz (kirli, lekeli, pis, bulaşık olmayan, arık) 2. temiz (özenle yapılmış,

yanlışsız) * **karekî paq** temiz bir iş 3. temiz (çok az kullanılmış veya hiç kullanılmamış olan, özürü olmayan) * **erebeyeke paq** temiz bir araba 4. temiz (ahlâkça lekesiz, necip, nezih) 5. iyi * **merivê pak pak e** iyi insan iyidir 6. iyi (esen, sağlıklı) * **hûn pak in?** iyi misiniz? 7. iyi, orta (vasat) * **halê me pak e** durumumuz iyi (veya orta) 8. iyice * **maleke pak iyice** bir ev ~ **bûn 1**) paklanmak 2) iyi olmak, iyileşmek (hastalıktan kurtulmak 3) iyi olmak (yerinde olmak, uygun gelmek) ~ **hiştin** temiz bırakmak, temiz tutmak ~ **kirin 1**) paklamak 2) iyi etmek, iyileştirmek 3) iyi etmek (uygun, yerinde bir davranışta bulunmak ~ **xerab** iyi kötü ~ **xwedî kirin** temiz tutmak

pakane *rd* 1. pakça, temizce 2. iyilikçe

pakbûn *m* 1. temizlenme, arınma 2. aklanma 3. iyileşme, düzelme (iyi duruma gelme) 4. iyileşme, sağalma (hastalıktan kurtulma, salâh olma, afiyet bulma, sağlığını kazanma)

pak bûn *l/gh* 1. temizlenmek, arınmak 2. aklanmak 3. iyileşmek, düzelmek (iyi duruma gelmek) * **tu xeman mexwe, di nêzik de wê kurik pak bibe** sen merak etme, yavrucağ yakında düzelir 4. iyileşmek, sağalmak (hastalıktan kurtulmak, salâh olmak, afiyet bulmak, sağlığını kazanmak)

pakbûyîn *m* 1. temizleniş, arınış 2. aklanış 3. iyileşme, düzeliş (iyi duruma gelme) 4. iyileşme, sağalış (hastalıktan kurtulma, salâh olma, afiyet bulma, sağlığını kazanma)

pakar *nd/nt* hizmetçi

pakarî *m* hizmetçilik

pakbinyad *rd* 1. soylu, asil 2. muhterem, nezih

pakdil *rd* iyi kalpli (veya yürekli)

pakepîso *rd* eh işte, hem iyi hem kötü

pakêt *m* paket ~ **kirin** paket etmek,

pakêtdar *rd* paketli

pakêtkirin *m* paketleme, paketleyiş

pakêt kirin *l/gh* paketlemek

pakêtkirî *rd* paketli, paketlenmiş olan

pakirin *m* kurtarma

pa kirin *l/gh* kurtarmak

pakirî *rd* kurtarılmış olan

Pakistan *m* Pakistan

Pakistanî *nd/rd* Pakistanlı

pakî *m* 1. temizlik, paklık, arılık (temiz olma durumu) 2. temizlik (temiz durma veya tutma durumu) 3. iyilik (iyi olma durumu) 4. iyilik (karşılık beklenmeden yapılan yardım) 5. *mec* güzellik ~ **lê nehatin** güzellikten anlamamak ~ **paqij** tertemiz

pakîkirin *m* çekinme

pakî kirin *l/gh* çekinmek

pakixane *m* rafineri

pakîze *rd* temiz (ahlâkça lekesiz, necip, nezih)

pakîzesiruşt *rd* iyi huylu, güzel huylu, temiz huylu

pakizesiruştî *m* iyi huyluluk, temiz huyluluk
pakker *nd/nt* 1. temizleyici 2. iyileştirici 3. *m* deterjan, arıtıcı

pakkirin *m* 1. temizleme, temizleyiş, arındırma 2. paklama, aklama 3. temizleme, alma, süpürme 4. iyileştirme, sağaltma, düzeltme

pak kirin *l/gh* 1. temizlemek, arındırmak 2. paklamak, aklamak 3. temizlemek, almak, süpürmek * **tevnepirikan** **pak bike** örümcek ağlarını al 4. iyileştirmek, sağaltmak, düzeltmek

pakkirî *rd* 1. temizlenmiş olan 2. iyileştirilmiş olan

paknivîs *m* 1. güzel yazı 2. *nd/nt* hattat, güzel yazı yazar 3. *rd* okunaklı

paknivîsî *m* hattatlık

paknîjad *rd* soylu, saf kan

pakoker *rd* temizleyici

pako pîso *h* iyi kötü

pakreftar *rd* iyi huylu, iyi davranış sahibi

pakrewan *nd/nt* şehit

pakrewanî *m* şehitlik

pakt *m* pakt

pakxwaz *nd/nt* purist

pakxwazî *m* purizm

pakzîman *rd* temiz dilli

pal (I) *n* tek elle atılabilen taş ~ **avêtin** 1) *mec* kötülemek, taşlamak, iftira etmek 2) gülle atma tarzında spor yarışı ~ **avêtina** **nav şeq** bacak arasında fırlatma ~ **avêtina** **ser mil** omuzdan fırlatma

pal (II) *n* tüy * **pal û pirç** tüy ve kıl

pal (III) *erd/m* 1. yamaç 2. bayır 3. yokuş, rampa 4. *rd* sarp, yalman ~ **û berpal** dağ bayır (inişli çıkışlı yer)

pal (IV) *m* arka

pal (V) *m* 1. dayanma 2. dayanma ~ **dan** yaslanmak ~ **dan** (tişteki) (bir şeye) dayanmak ~ **a xwe dan** yaslanmak, sırtını verip yaslanmak ~ **a xwe dan** (cihekî) (bir yere) sırtını dayanak (veya vermek)

paladyûm *kîm/m* paladyum (kısaltması *pd*)

palafîn *m* süzme

palafîn *l/gh* süzmek

palafî *rd* süzme, süzülmüş olan

palak *m* kayak, ski

palamar (I) *m* saldırı, hücum

palamar (II) *der/h* palamar

palamarvan *n* palamarcı

palamûd *zo/m* palamut (Pelamyssarda)

palan (I) *n* kürtün, semer ~ **avêtin** **ser piştê** semer vurmak ~ **avêtin** **serê** semer vurmak ~ **dan piştê** semer vurmak ~ **lê kirin** semer vurmak ~ **qelaptin** (I) semeri devirmek 2) pişman olmak, geri adım atmak, yan çizmek

palan (II) *m* 1. süzgeç 2. arıtım, rafinaj

palandîn (I) *m* 1. süzme 2. arıtma 3. damıtmak 4. *mec* süzme

palandîn (II) *m* 1. itme (bir şeyi güç uygula-

yarak ileriye götürme) 2. itmek (kapı, pen-cece vb. gibi; güç uygulayarak açma veya kapatma) 3. itme (bulunduğu yerden aşağıya düşürme)

palandîn (III) *m* kesme

palandîn (I) *l/gh* 1. süzmek 2. arıtmak 3. damıtmak 4. *mec* süzmek * **bi serê çav xort** **paland** göz ucuyla delikanlıyı süzdü

palandîn (II) *l/gh* 1. itmek (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürmek) * **mase palandîn** masayı itmek 2. itmek (kapı, pen-cece vb. gibi; güç uygulayarak açmak veya kapatmak) * **hêdîka pace paland** pencereyi yavaşça itti 3. itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **ew paland birkê** onu havuza itti

palandîn (III) *l/gh* kesmek * **nefesa wî paland** nefesini kesti

palandî *rd* 1. süzme, süzülmüş olan 2. rafine, arıtılmış 3. damıtık, mukattar

palanek *m* arıtma evi, rafineri

palanfiroş *n* semerci (satan kimse)

palanfiroşî *m* semercilik

palanga *m* palanga

palanker *nd/nt* semerci (imal eden)

palankerî *m* semercilik

palankirin *m* semerleme

palankirin *l/gh* semerlemek

palankirî *rd* semerli (semer vurulmuş olan)

palansaz *nd/nt* semerci

palansazî *m* semercilik

palas (I) *m* palas (lüks otel veya gösterişli yapı)

palas (II) *m* 1. palas, yaygı (keçi kılındarn dokunmuş kalın kelim) 2. eski püskü şey 3. *rd/mec* dağınık, şapışal

palasqe *m* palaska

palav (I) *ant/m* çağnak, aminios suyu

palav (II) *m* uzun kuru ot

palav (III) *m* çul, giysi

palavêtin *m* kötülemek, taşlama, iftira etme

pal avêtin *l/gh* kötülemek, taşlamak, iftira etmek

palavte *m* süzgeç

palavtedar *rd* süzgeçli

palavtin *bnr* palafîn

palawtin *nd/nt* aday, namzet

palax (I) *m* kepeç

palax (II) *m* yere yatmış, kısa boylu kuru ot

palaxî *nd/nt* boğazlı, iştahlı, pis boğaz, midesiz, işkembesiz, maymun iştahlı (yenilemeyecek nitelikte olanları da yiyen) ~ **bûn** midesiz olmak, işkembesiz olmak, maymun iştahlı olmak

palaxîfî *m* boğazlılık, iştahlılık, midesizlik, işkembesizlik, pis boğazlık

palber *rd* dayanıklı

palbûn *m* sarplaşma

palbûnî *m* sarplık

paldan *m* 1. dayanma, yaslanma, dal verme (bir yere kendini dayama) 2. kaykılma 3. uzanma, yatma 4. itekleme, itme

pal dan *l/gh* 1. dayanmak, yaslanmak, dal vermek (bir yere kendini dayamak) 2. kaykılmak 3. uzanmak, yatmak 4. iteklemek, itmek

paldang *bnr* paldank

paldank *m* 1. dayanak, mesnet 2. payanda, destek 3. koltuk (kol dayanacak yerleri olan rahat ve geniş sandalye) ~ **kirin berê** payanda vurmak ~ **li berê xistin** payanda vurmak

paldankfiroş *nd/nt* koltukçu (satan kimse)

paldankfiroşî *m* koltukçuluk

paldanksaz *nd/nt* koltukçu (imal eden)

paldanksazî *m* koltukçuluk

paldar *nd/nt* dayanacağı

paldayî *rd* 1. dayanık, dayalı, yaslanık 2. kaykılmış 3. uzanık

paldayîn 1. dayanış, yaslanış, dal veriş (bir yere kendini dayama) 2. kaykılış 3. uzanış, yatış 4. itekleme, itiş

palder *m* 1. dayanak, mesnet 2. *mec* dayanak (bir iddiayı güçlendirmeye yarayan tanıt)

paldim *bnr* paldûm

paldûm *m* paldûm

pale *nd/nt* hasatçı, ırgat, orakçı ~**yê xerab das û tarê bi hev diguhêze** yuvarlanan taş yosun tutmaz

paleguh *ant/m* kulak tozu

palehî *bnr* paleyî

palemar *m* saldırı, hücum ~ **kirin** hücum etmek

paleograf *nd/nt* paleograf

paleografi *m* paleografi

paleontolog *nd/nt* paleontolog, taşıl biliinci

paleontolojî *m* paleontoloji, taşıl bilimi

paleozoîk *m* 1. paleozoik, birinci çağ (en eski fosillerin oluştuğu jeolojik zaman) 2. *rd* paleozoik (bu zamanla ilgili)

palepal (I) *m* sere serpe

palepal (II) *rd* sağlam

palepesto *m* basınç

palepirtan *m* paralama, saldırma ~ **kirin** saldırıp parçalamak

palepiştî *m* dayanışma, omuzdaşlık

palepûş *m* boşa giden emek

palet *m* 1. palet (ressamların boyaları üzerine dizerek fırça ile karıştırdıkları tahta veya porselen levha) 2. palet (sanayide çeşitli amaçlarla kullanılan yayvan ve geniş levha) 3. palet (hızlı yüzmek için ayağa geçirilen araç) 4. palet (tank paleti)

paletdar *rd* paletli

paletî *m* 1. hasatçılık, ırgatlık, orakçılık (hasatçı olma durumu) 2. hasatçılık, ırgatlık, orakçılık (hasatçının işi)

palewraw *nd/nt* aday

paleyî *m* 1. hasatçılık, orakçılık, ırgatlık 2. hasat (ürün kaldırma ekin biçme işi) ~ **kirin** hasat etmek

palêv *bnr* palav

palfis *rd/argo* tembel, hantal

palge *m* yastık

palgeh *m* koltuk (kol dayanacak yerleri olan rahat ve geniş sandalye)

palgî *m* koltuğun dayanma yeri

palik (I) *ant/m* göz kapağı ~**a çavê jêrîn** alt göz kapağı ~**a çavê jorîn** üst göz kapağı

palik (II) *erd/m* 1. yamaç 2. bayır 3. yokuş, rampa

palik (III) *n* 1. semer 2. arkalık, semer (hamallar için) 3. alık (hayvan çulu) ~ **dan piştê** semer vurmak

palik (IV) *m* 1. dayanak, mesnet 2. sütun

palik (V) *m* birdir bir

palik (VI) *n* 1. pala (kürek gibi bazı araçların, enli ve yassı bölümü) 2. *rd* pala bıyık

palikkirin *m* semerleme

palik kirin *l/gh* semerlemek

palikkirî *rd* semerli (semer vurulmuş olan)

palique *m* barbata (kale korkuluğu)

palitûn *m* süzme

palitûn *l/gh* süzmek

palî *bnr* palehî

palîme *bnr* palîmek

palîmek *bot/m* çayırılık yerde yetişen yenilir bir ot türü

palîmok *bot/m* yabancı sarmısak

palîn (I) *m* sabah, öğle ve akşam otlatılması

palîn (II) *m* 1. süzülme, süzülüş 2. arıtılma, arıtılış 3. damıtılma, damıtılış

palîn (III) *m* itilme, itiliş

palîn (IV) *m* kesilme, kesiliş

palîn *l/gh* 1. süzülme 2. arıtılmak 3. damıtılmak

palîn (II) *l/gh* itilmek

palîn (III) *l/gh* kesilmek * **nefesa min dipale** nefesim kesiliyor

palînek *m* süzgeç

palîngeh *m* arıtım evi, rafineri,

palînk *m* süzgeç

palîsat *bot/m* palisat

palik *m* dağ eteği

palkursî *n* koltuk (kol dayanacak yerleri olan rahat ve geniş sandalye)

palkursîfiroş *nd/nt* koltukçu (satan kimse)

palkursîfiroşî *m* koltukçuluk

palkursîsaz *nd/nt* koltukçu (imal eden)

palkursîsazî *m* koltukçuluk

palîm *m* şamar ~ **danîn (yekî)** şamar atmak

palîmsan *m* yoklama

palîmsandin *m* yoklama (el ile dokunarak inceleme)

palîmsandin *l/gh* yoklamak (el ile dokunarak inceleme) * **min têkbêrên ku li derdora xwe dîtîn, bi destên xwe ew palîmsandin etrafimda gördüğüm şeyayı ellerimle yokladım**

palîmsandî *rd* elle yoklanmış olan

palîmsîn *m* elle yoklanma

palîmsîn *l/gh* elle yoklanmak

palîmiye *bot/m* palmiye

palmîtat *kîm/m* palmitat
palmîtîk *kîm/rd* palmitik
palmîtîl *kîm/m* palmitil
palmîtîn *kîm/m* palmitin
palner *rd* dayandırıcı
palpîst *m* 1. arkalık (sırt dayamaya yarar yer)
 2. yaslanan, dayanan 3. dayanak, istinat, mesnet 4. kanıt, delil 5. *hiq* kanıt, delil, kanı verici öge
palqijandin *m* patlatma
palqijandin *l/gh* patlatmak * **gilgil palqijandin** misir patlatmak
palqijîn *m* patlama
palqijîn *l/gh* patlamak
paltîn *bnr* palaftin
palto *n* palto
paluke *m* fabrika, tezgah
palûk *bnr* belot
palûke *m* imece
palûl *m* tabanı boyunduruğu bağlayan çubuk
palûr *bnr* pilor
palûşk *m* siğil
palût *bnr* belot
palûte *sos/m* imece ~*ya hev kirin* kubaşınak (imece ile iş yapmak)
palûtetî *m* imece olarak
palûze *bnr* palûte
palvedan *m* 1. dayanma, yaslanma (bir yere kendini dayama) 2. uzanma 3. kurulma (rahatça oturma)
pal vedan *l/gh* 1. dayanmak, yaslanmak (bir yere kendini dayamak) 2. uzanmak 3. kurulmak (rahatça oturmak) * **hate li quncik pal veda** gelip baş köşeye kuruldu
palvedayî *rd* 1. dayanık, yaslanık 2. uzanık 3. kurulmuş
palvedayîn *m* 1. dayanış, yaslanış (bir yere kendini dayama) 2. uzanış 3. kuruluş (rahatça oturma)
palyaço *nd/nt* palyaço
palyaçotî *m* palyaçoluk
palzûm *bnr* parzûn
pam *bnr* palm
pamal *rd* perişan
pamîdor *m* domates
pamp *m* posa
pan (I) *m* (p sert okunur) 1. kin 2. kötü edin 3. tutum (bir konuya yaklaşım biçimi) * **panê xerab di cih de bihêle** kötü tutumunu bırak
pan (II) *rd* yassı ~ **bûn** yassılaştırmak
pan (III) *m* 1. bekleme, bekleyiş 2. gözleme
pan *l/gh* 1. beklemek * **li derve bipên dîşarda** bekleyin 2. beklemek (süre tanımak, acele etmemek) * **hinekî dîn jî bipê, çawa be dê pak bibe** biraz daha bekle, nasılsa iyileşecek 3. gözlemek
Panama *m* 1. Panama (Panama ülkesi) 2. panama (Orta Amerikadan yetişen bir bitkinin yapraklarından örülmüş yumuşak hasır şap-

ka) 3. panama (özel olarak dokunmuş bir tür kumaş)

Panamayî *nd/rd* Panamalı

panav *erd/m* plâto

panavî *m* düzlüğün orta yeri

panayîr *m* panayır

panayîrvan *nd/nt* panayırçı

panaz *nd* sahte mucevher

panbûn *m* yassılanma, yassılaştırma

pan bûn *l/gh* yassılanmak, yassılaştırmak

panc *m* pençe

pancik *n* 1. bacak 2. baldırac (don, pantolon gibi giysilerin dizden aşağı olan bölümü) 3. paçe (pantolon, don, şalvar gibi giyeceklerde bacakların çıktığı aşağı bölüm) ~ **dan dest** paçayı kaptırmak ~ **hilçinandin** paçaları sıvamak * **te cem nedîtiye tu pancikan** hildîçenî dereyi görmeden paçaları sıvamak

pancîkfireh *rd* paçalı * **derpiyê pancîkfireh** geniş paçalı don

pançilandin *m* sarkıtma

pançilandin *l/gh* sarkıtmak

pançilandî *rd* sarkık, sarkıtılmış olan

pançilî *rd* sarkık

pançilîn *l/gh* sarkmak

pançilîn *m* sarkma

pançilîtî *m* sarkıklık

panda *zo/m* panda (Ailurus fulgens)

pandar *nd/nt* bekçi, gözcü

pandarî *m* bekçilik, gözcülük

pandin (I) *m* bekletme

pandin (II) *m* açıklama, beyan etme

pandin (I) *l/gh* bekletmek

pandin (II) *l/gh* açıklamak, beyan etmek

pandirûs *rd* yarım kalmış, tamamlanmamış olan

pandî (I) *nd/nt* bekleyici, bekleyen, bekçi

pandî (II) *rd* beyan edilmiş olan

pandîspanya *m* pandîspanya

pandomima *m* pantomim

pandomîm *m* pantomim

pandul *fiz/m* pandül, sarkaç

panel *m* 1. panel (toplu görüşme) * **sibehê li televizyonê dê tevî panelê bibe** yarın televizyonda panele katılacak 2. panel (çoğunlukla dikdörtgen biçiminde düzgün parça)

panelîst *nd/nt* panelist

panelvan *nd/nt* panelist

panelvanî *m* panelistlik

panêr *nd/nt* bekçi, nöbetçi

panêrî *m* bekçilik, nöbetçilik

pang (I) *m* irkinti (su için) ~ **dan** irkilmek

pang (II) *m* ahır

pang (III) *m* bekleme ~*a* (yekî) man (birini) beklemek

pange *bnr* pangeh

pangeh *m* ahır

pangêr *n* dam, toprak damlı ev

pangir *rd/nt* kinci, kindar

pangirî *m* kincilik

pangor (I) *n* yuvarlak, düzgün olmayan taş

pangor (II) *jeo/erd n* buzul taş, moren

panik (I) *m* damak ~a dev damak

panik (II) *m* sevice, lezbiyen

panik (III) *rd* 1. yassı 2. *m* yassı şekline getirilmiş yoğrulmuş bulgur haşlanarak (yumurta da içinde olabilir) sonra da sos (salça, sarımsak, kıyma) dökülerek yapılan bir yemek ~a bërê kürek ayası

panikî (I) *m* sevicilik, lezbiyenlik

panikî (II) *m* bir börek türü

panikî (III) *rd* yassıca

panikîbûn *m* yassılanma, yassılaşıma

panikî bûn *l/gh* yassılanmak, yassılaşımak

panikîkirin *m* yassılama

panikî kirin *l/gh* yassılamak

panikîfî *m* yassılık

panî (I) *m* yassılık

panî (II) *ant/m* 1. topuk 2. topuk, ökçe (ayakkabı topuğu) * **paniya sola wê** ayakkabısının topuğu * **sola ku paniya wê bilind e** yüksek ökçeli ayakkabı 3. ökçe (topuğun arka bölümü) ~ **dan (hesp)** mahmuzlamak ~ **li hev ketin** topuk çalmak ~ **ya (yekî) bi bi-hostan pîvan** alını karıştırmak

panîbilind *rd* yüksek topuklu

panîdan *m* topuklama

panîl dan *l/gh* topuklamak * **panîl dan hêsp a-tî** topukladı

panîk (I) *bnr* pehni

panîk (II) *m* panik, ürkü ~ **çêbûn** panik olmak ~ **çêkirin** panik yaratmak

panîk (III) *m* damak ~a dev damak

panîkêş *m* çekecek, ayakkabı çekeceği

Panîslamîst *nd/nt* Panislâinist

Panîslamîzm *m* Panislâmizm

panjûr *m* panjur

pankart *m* pankart

pankirin *m* yassılama

pan kirin *l/gh* yassılamak

pankras *sp/m* pankras

pankreas *ant/m* pankreas

pano *m* 1. pano (üzerine bildiri, açıklama veya tanıtmak için hazırlanmış levha) 2. pano (elektrik panosu) 3. pano (süs levhaları için)

panok (I) *mzk/m* Botan bölgesinde kız ve erkek karşılıklı atışarak söyledikleri şarkı türü

panok (II) *nd/nt* nöbetçi, mühafiz

panorama *m* panorama

panore *n* 1. bir yılını doldurmuş eril hayvan yavrusu 2. tosun (büyük çocuk) * **vî panoreyê hanê hê ji dimije** bu tosun hâlâ mama emiyor 3. babaç

panorek *n* tosun

panoşk *rd* yassı

panoşkî *rd* yassımsı

panot *bnr* baknot

panpanok *m* sevice, lezbiyen

panpanoke *m* sevice, lezbiyen

panpanokî *m* sevicilik, lezbiyenlik

pansiyon *m* 1. pansiyon (bütünü veya bir bölümü sürekli veya belli bir zaman için kiraya verilen ve isteğe göre yemek de verilen ev) 2. pansiyon (ücretli öğrenci yurdu)

pansiyonvan *nd/nt* pansiyoncu

pansiyonvanî *m* pansiyonculuk

Panslavîst *rd* Panslâvist

Panslavîzm *m* Panslâvizim

pansûman *m* pansuman ~ **kirin** pansuman yapmak

pansûmankar *nd/nt* pansumancı

pansûmankarî *m* pansumancılık

pansûmanker *nd/nt* pansumancı

pansûmankerî *m* pansumancılık

pante *bnr* pate

panteîst *rd/nd* panteist, tüm tanrıci, kamu tanrıci

panteîzm *m* panteizm, tüm tanrıcilık, kamu tanrıcilık

panteon *m* 1. panteon (Yunanlı ve Romalıların en büyük tapınaklarına verdikleri ad) 2. panteon (bir halkın, bir ulusun bütün tanrıları) 3. panteon (büyük yararlık göstermiş kimse-lerin gömüldüğü ulusal anıt)

pantograf *m* pantograf

pantol *n* pantolon

pantolon *n* pantolon

pantomîma *şn/m* pantomima, pantomim

pantor *n* pantolon

pantordirû *nd/nt* pantoloncu

pantordirûfî *m* pantolonculuk

panze *m* hilâl

panzehîr *m* panzehîr

panzer *m* panzer

pap (I) *n* beş taşla oynanan çocuk oyunun

pap (II) *n* 1. posa 2. tortu, çökelti

pap (II) *n* dışkı (anüs yoluyla dışarı atılan besin artığı) ~ **kirin** dışkılamak

papa *n* papa

papara *m* lavaş ekmeği, koyun yoğurtu (sarımsaklı olan), tereyağı ve tuz ile yapılan bir tür yemek

paparûk *zo/m* kelebek

papatî *m* 1. papalık 2. papalık (Papanın başkanı olduğu dini ve siyasi kurum)

papax *n* papak, kalpak

papaxan *zo/n* papağan

papaxanî *m* papağanlık

papaxfiroş *nd/nt* kalpakçı

papaxfiroşî *m* kalpakçılık

papxgenî *rd/mec* fakir, pasaklı

papaxvan *nd/nt* kalpakçı (imal eden)

papaxvanî *m* kalpakçılık

papaz *n* 1. papaz (hristiyan din adamı) 2. papaz (üzerinde papaz resmi bulunan iskambil kâğıdı)

papazî *m* papazlık
papel *n* 1. papel (bir liralık kâğıt para) 2. para (özellikle kâğıt para)
papêş *m* nezle, ingin
papik *bnr* pap (II)
papîçûk *m* pabuç
papîk *m* patik
papîrûş *bot/m* 1. papirûs (Cyperus papirus) 2. papirûs (eski Mısırlıların papirûs saplarında yaptıkları kâğıt) 3. papirûs (bu kâğıda yazılmış el yazması) *m*
papîşok *m* patik (ayağa giyilen örme kalın çorap ve benzeri şey)
papkirin *m* dışkılama
pap kirin */gh* dışkılamak
paplûk *m* basamak * **paplûka nêrdewanê** merdiven basamağı
papo *m* oyalantı
papobûn *m* 1. oyalanma, avunma 2. takılma, eğleşme
papo bûn */ngh* 1. oyalanmak, avunmak * **tu dibêjî qey jî dinyayê kerixîye, bi tu tiştî papo nabe** dünyadan bezmiş bir halı var, hiç bir şeyle avunamıyor 2. takılmak, eğleşmek
papobûyîn *m* 1. oyalanuş, avunuş 2. takılış, eğleşme
papoker *rd* oyalayıcı
papokirin *m* 1. oyalama, meşgul etme 2. eğleme, oyalama (vakit kazanmak için aldatma) 3. *mec* oynatma (birini oyalamaya çalışma)
papo kirin */gh* 1. oyalamak, meşgul etmek 2. eğlemek, oyalamak (vakit kazanmak için aldatmak) * **wê hinek papo bikin heta ku ez tēm ben gelene** kadar onu eğleyin 3. *mec* oynatmak (birini oyalamaya çalışmak) * **ev serê du mehan e ku camêr papo dike** adamı iki aydır oynatıyor
papor (I) *m* gaz ocağı
papor (II) *m* vapur steamer
paposî *m* oyun, desise, hile
papûç *m* pabuç (çocuk ayakkabısı)
papûçank *m* pabuç (çocuk ayakkabısı)
papûçik *m* pabuç (çocuk ayakkabısı)
papûçsaz *nd/nt* papuççu
papûçsazî *m* papuççuluk
papûr (I) *dir/m* beşten az çocuğu olandan alınmış bir tür vergi
papûr (II) *m* 1. cadde 2. şoşe yol ~ **û** ~ cadde boyunca
papûsî *bnr* pabûsî
papûşk *bnr* papûç
papyon *m* papyon
paq *anth* baldır, bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
paqij *rd* 1. temiz (kirli, lekeli, pis, bulaşık olmayan) 2. temiz (özenle yapılmış, yanlısız) * **karekî paqij** temiz bir iş 3. temiz (çok az kullanılmış veya hiç kullanılmamış olan, ö-

zürü olmayan) * **erebeyeke paqij** temiz bir araba 4. temiz (ahlâkça lekesiz, necip, nezih) 5. duru, karışık olmayan (dil) 6. *mec* temiz, aydınlık (kötülükten uzak, saf) 7. rüzgârdan savrulmuş buğday ~ **bûn** temizlenmek, paklanmak ~ **hiştin** temiz bırakmak, temiz tutmak * **mala xwe paqij di hêle** evini temiz tutuyor ~ **kirin** 1) temizlemek, paklamak 2) soyup soğana çevirmek (adamakıllı soy-mak) (**tiştêk**) ~ **kirin qedandin** külünü savurmak (bir şeyi tümüyle bitirip yok etmek) ~ ~ 1) pırıl pırıl (yepyeni, tertemiz) * **her der paqij paqij e** her taraf pırıl pırıl 2) *mec* pırıl pırıl (kusursuz, eksigi olmayan) ~ **xwe-dî kirin** temiz tutmak

paqijane *h* temizce

paqijayî *m* temizlik

paqijbûn *m* 1. temizlenme, paklanma, aklanma 2. temizlenme, arınma 3. *mec* nurlanma

paqij bûn */ngh* 1. temizlenmek, paklanmak, aklanmak 2. temizlenmek, arınmak 3. *mec* nurlanmak

paqijbûyîn *m* 1. temizleniş, paklanış, aklanış 2. temizleniş, arınış 3. *mec* nurlanış

paqijhiştin *m* temiz bırakma, temiz tutma

paqij hiştin */gh* temiz bırakmak, temiz tutmak

paqijîya ziwa *nd* kuru temizleme

paqijî *m* 1. temizlik, paklık 2. temizlik, arılık, saflık 3. temizlik (temiz olma durumu) 4. temizlik (temiz durma veya tutma durumu) * **divê ku em zarokan hînî paqijîyê bikin** çocukları temizliğe alıştırmalıyız 5. temizlik (temizleme işi) ~ **kirin** 1) temizlik yapmak 2) temizlik yapmak (ortadan kaldırmak, öldürmek)

paqijîker *nd/nt* temizlikçi

paqijîkerî *m* temizlikçilik

paqijîvan *nd/nt* temizlikçi

paqijîvanî *m* temizlikçilik

paqijkar *nd/nt* temizleyici

paqijkarî *nd/nt* temizleyici

paqijker (I) *m* açmalık, deterjan

paqijker (II) *nd/nt* 1. temizleyici 2. temizleyici (temizleme işinin yapıldığı yer) 3. *rd* temizleyici (temizleme özeliği olan) * **krema paqijker** temizleyici krem ~ê **gihûrê** süpürücü ~ê **kolan** sokak süpürücüsü ~ê **kulekan** ocakçı, baca temizleyicisi

paqijkera valak *nd* elektrik süpürgesi

paqijkerê ziwa *nd/nt* kuru temizleyici

paqijkerî *m* temizleyicilik ~**ya** kulekan ocakçılık

paqijkirin *m* 1. temizleme, temizleyiş, aklama, paklama 2. temizleme, arıtma 3. temizleme, silme, alma 4. *bj* temizleme (bir yara veya dokunun sağlam olmayan bölümlerini neşter veya bıçakla kesme) 5. *mec* temizleme, süpürme (bitirme, tüketme), sünetleme

(dibini silip süpürme) 6. süpürme 7. sökme (çıkması, akması kolaylaşma) 8. silme (bir şeyin ıslaklığını giderme) 9. silme (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini alma) 10. silip süpürme (ne var ne yok hepsini alıp götürme)

paqij kirin /*gh* 1. temizlemek, aklamak, paklamak 2. temizlemek, arıtmak 3. temizlemek, silmek, almak * **tevnepirikan paqij bike** örümcek ağlarını temizlemek 4. *bj* temizlemek (bir yara veya dokunun sağlam olmayan bölümlerini neşter veya bıçakla kesmek) 5. *mec* temizlemek, süpürmek (bitirmek, tüketmek), sünnetlemek (dibini silip süpürmek) * **tepsiyeq borek paqij kir** bir tepsi böreği temizledi 6. süpürmek 7. sökme (çıkması, akması kolaylaşmak) * **ilacê belxem paqij kirin** bu ilaç balgam söktü 8. silmek (bir şeyin ıslaklığını gidermek) * **xwêdana li eniya xwe paqij kir** alındaki teri sildi 9. silmek (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini almak) * **cam paqij kir** cam silmek 10. silip süpürmek (ne var ne yok hepsini alıp götürmek) * **dizan mala wê paqij kirine** hırsızlar evini silip süpürmüşler

paqijkirina ziwa *nd* kuru temizleme
paqijkiri *rd* 1. temizlenmiş 2. silinmiş 3. süpürülmüş olan

paqijti *m* temizlik

paqış *bnr* paqij

paqos *m* kuş lastiği, çata lastik

paqoşk *m* kuş lastik

paqreş *rd* 1. kara baldırlı 2. *mec* yiğit ~ **di ser xwe re nedîtin** kendinden üstün yiğit bulmamak

paqrût *rd* baldırı çıplak

paqrûti *m* çıplak baldırlılık

par (I) *bnr* pê û par

par (II) *m* 1. pay, hisse, üleş (birden fazla kişi arasından bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm) 2. pay, , üleş (eşit bölüm) * **vê bikin pênc paran** bunu beş pay yapın ~ **bûn üleşmek** ~ **dan** pay vermek ~ **dan (yekî)** (birine) pay vermek ~ **kirin** pay etmek ~ **a berxê nêr her gav kêr e** yiğit her zaman kavgaya hazır olmalıdır ~ **a dengnekirinê** sus payı, susmalık ~ **a dilê xwe kirin** kendine yer etmek ~ **a dirûtinê** dikiş payı, makas payı (veya hakkı) ~ **a gerokan çû ber babîsokan** dilencinin payı her zaman tehlikededir ~ **gerokan xwar pişikan** dilencinin payı her zaman tehlikededir ~ **a karê bîz kâr payı** ~ **a (yekî) ketin** (birinin) payına düşmek, (birine) rast gelmek * **qumaşê baş para min ket** kumaşın iyisi bana rast geldi ~ **a pîr 1** çoğu 2) aslan payı ~ **a qazancê kâr payı** ~ **a xwe jê derxistin** payını çıkarmak ~ **a xwe jê hilanîn** hisse çıkar-

mak, pay çıkarmak ~ **a xwe stendin** (an jî **girtin**) payını almak ~ **a yê paşîn tune** sona kalan donakalır ~ **a zêde 1**) aslan payı 2) makas payı ~ **ên saetê ast** saat dilimi

par (III) *nd* art, arka, peş, geri (ön karşısı)

par (IV) *rd/h* bildir, geçen yıl, geçen sene

par (V) *nd* gecenin üçte biri * **parek ji şevê çûbû** gecenin üçte biri gitmişti

parabelo *m* parabellum (otomatik bir tabanca)

parabelûm *m* parabellum (otomatik bir tabanca)

parabol *mat/m* parabol

parabolik *mat/rd* parabolik

paraboloit *mat/m* paraboloit

paraçol *der/m* paraçol

parad *m* tören

parada fermî *nd* geçit töreni

paradî *m* paradi

paradigma *m* paradigma

paradoks *m* paradoks

paradoksî *rd* paradoksal

paraf *m* paraf

parafazî *bj/m* parafazi, söz karışıklığı

parafe *rd* parafe ~ **kirin** parafe etmek, parafelemek

parafîn *kim/m* parafin

parafînkirin *m* parafinleme

parafîn kirin /*gh* parafinlemek

parafînkiri *rd* parafinli, parafinlenmiş olan

parago *nd/ht* 1. bekçi, korucu 2. gardiyan

paragotî *m* 1. bekçilik, koruculuk 2. gardiyanlık ~ **kirin** 1) bekçilik etmek 2) gardiyanlık etmek

paragraf *m* 1. paragraf (herhangi bir yazının bir satır başından öteki satır başına kadar olan bölümü) 2. paragraf (kanun maddelerinin kendi içlerinde satır başlarıyla ayrıldıkları ufak bölümlerden her biri) 3. paragraf (çengel işaretinin bir başka adı)

parahan *m* kaburga

parak *m* börek

paraka *m* paraka

parakete *der/m* 1. parakete (geminin saatteki hızını anlamak için kullanılan aygıt) 2. parakete (üzerinde yüzlerce iğneli köstek bulunan balık oltası)

parakîma *biy/m* parakîma, özek doku

paralaks *ast/m* paralâks

paralel *mat/rd* 1. paralel, koşut 2. *ast* paralel 3. koşut, paralel (aynı zaman içinde gelişen, aynı özellikleri gösteren olay, düşünce vb.)

paralelî *mat/m* 1. paralellik, koşutluk 2. paralellik, koşutluk

paralelîkirin *m* paralelleştirme

paralelî kirin /*gh* paralelleştirmek

paralelîzm *fel/m* paralelizm, koşutçuluk

paralojîzm *man/fel m* paralojizm

parametre *mat/m* parametre

parametredar *rd* parametrelî

parametrik *rd* parametrik

paran *mat/m* bölme * **kirariya** **paranê** bölme işlemi

parandin *m* 1. bölme, paylaşırma 2. *mat* bölme (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırma)

parandin *l/gh* 1. bölnek, paylaştırmak 2. *mat* bölmek (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırmak)

parang *m* kor, köz

paranî *m* 1. lütuf, kerem (bağış olarak verme, iyilik) 2. teveccüh, güler yüzlülük

parankîma *m* parankîma

paranoya *bj/m* paranoya

paranoyak *rd* 1. paranoyak (paranoya ile ilgili) 2. paranoyak (paranoya tutulmuş kimse)

parantez *m* parantez, ayraç ~ girtin parantezi kapatmak ~ **vekir** parantez açmak

parasempatîk *rd* parasempatik

paraste *rd* korunan, koruma altında olan

parastek *m* koruma

parastin *m* 1. savunma, savunuş, koruma, müdaafa etme 2. savunma (söz veya yazıyla, birinin yanında olma) 3. koruma (bir kimseyi veya şeyi dış etkilere, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutma) 4. koruma (himaye etme) 5. koruma (tehlikeli, zararlı durumları engelleme) 6. koruma (süre gelen bir durumun değişikliğe uğramasını önleme) 7. esirgeme

parastin *l/gh* 1. savunmak, korumak, müdaafa etmek * **welat** **parastin** yurdu savunmak (veya korumak) 2. savunmak (söz veya yazıyla, birinin yanında olmak) 3. korumak (bir kimseyi veya şeyi dış etkilere, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutmak) 4. korumak (himaye etmek) 5. korumak (tehlikeli, zararlı durumları engellemek) * **ji bo ku mîweya biparêzin îlaç kirin** meyveleri korumak için ilaçladı 6. korumak (süre gelen bir durumun değişikliğe uğramasını önlemek) 7. esirgemek

parastinî *m* 1. korunma 2. bağışıklık 3. dokunulmazlık ~ **ji ser rakirin** dokunulmazlığını kaldırmak ~ **ya diplomatîk** diplomatik dokunulmazlık ~ **ya qanûnî** yasal dokunulmazlık (ji) ~ **yê bêpar hiştin** dokunulmazlığını kaldırmak

parastinkî *h* 1. savunmacı 2. korumacı

parastî *rd* 1. savunulan, savunulmuş 2. korunan, saklı, mahfuz * **her mafê wê parastî** ye her hakkı saklıdır 3. dokunulmaz (ilişilmez, el sürülmez, taaruzdan masun) 4. *bj* bağışıklı

parastû *m* ense

parasû *bnr* parsû

paraşût *m* paraşüt

paraşûtbaz *nd/nt* 1. paraşütcü (bir uçaktan paraşütle atlamak ve yere inen inmez savaşçı)

bilmek amacıyla eğitilmiş asker) 2. paraşütcü (bir hava taşıtında paraşütle atlayarak yere inen kimse)

paraşûtbazî *m* paraşütcülük

paratoner *m* paratoner, yıldırımlık

parav (I) *m* köftehor kadın

parav (II) *rd* tembel

paravan *m* 1. paravan 2. *rd/nd* *mec* paravan (adından, yetkisinden, gücünden, kendisinden belli etmeden yararlanılan kimse veya kuruluş)

paravî *rd* bunak kadın

parawtin *m* süzme

parawtin *l/gh* süzme

parawtî *rd* süzme, süzölmüş olan

paraxistî *rd* ertelenmiş

parazît *biy/m* 1. parazit, asalak, tufeyli 2. *m* parazit (radyo yayına karışan yabancı ses)

parazîtdar *biy/rd* 1. parazitli 2. parazitli * **radyo parazîtdar** e radyo parazitli

parazîtdarbûn *m* parazitlenme

parazîtdar bûn *l/gh* parazitlenmek

parazîtî *biy/m* parazitlik, asalaklık, tufeylilik

parazîtolojî *m* parazitoloji, asalak bilimi

parbûyî *rd* paylaşık, bölünmüş olan

parç (I) *m* sürahi

parç (II) *m* 1. sinir, öfke (rahatsız edici, hastalık derecesine varan özellik) 2. *psî* gevşeme (öfke, kaygı gibi ruh gerilimin normal duruma gelmesi) ~ **a (yekî) danîn** öfkesi geçmek, harı geçmek, sinirleri yatışmak, sükunet bulmak, yatışmak, sakinleşmek (çoşku, sinir, korku için; etkisi azalmak) * **bi zor û heft bela parça wî danî** zor bela sakinleşti ~ **a (yekî) pê girtin** sinirlenmek ~ **a (yekî) rabûn** sinirlenmek ~ **a (yekî) rakirin** sinirlendirmek ~ **a (yekî) rûniştin** yatışmak, teskin olmak, sakin olmak, sakin duruma gelmek, sinirleri gevşemek (veya yatışmak)

parçe *n* 1. parça (bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya artakalan şey) * **ev parçeyê bexçe baş** e bahçenin bu parçası iyi 2. parça (bir bütünden kopmak, kırılmak, yırtılmak vb. yoluyla ayrılmış bölüm) * **parçeyên vazoya ku şikîyayî** kırılan vazonun parçaları 3. parça (bir kaç bir araya gelince bir bütünü oluşturan şeylerin her biri) * **taximê xwarinê ku ji deh parçeyan hatiye pê** on parçadan oluşmuş yemek takımı 4. parça (bir müzik veya edebiyat eserinin bir bölümü) 5. ek (sonradan eklenen ilave) 6. lime ~ **jê girtin** *bj* parça almak ~ **jê stendin** biyopsi yapmak ~ ~ 1) parça parça 2) lime lime ~ ~ **kirin** 1) parça parça etmek 2) lime lime etmek ~ **wesle** bölük börcük ~ **wesle kirin** bölük börcük etmek ~ **yek** bir karış (çok az) * **parçeyek erdê me heyê** bir karış toprağımız var ~ **yekî agir** e 1) ateş parçası (çok canlı, hareketli, becerikli ve çalışkan) 2) ateş par-

çası (çok yaramaz çocuk) ~**yekî Ecem e a-teş** parçası (çok yaramaz çocuk) ~**yê canê (yekî)** (birinin) ciğerparesi ~**yê mezin guhê (yekî) bûn** (biri) paramparça olmak, lime lime olmak ~**yê şikandî** kırık, kırık parça * **parçeyê şikandî yê camê** cam kırığı ~**yê yêdek yedek** parça
parçebûn m 1. paralanma 2. parçalanma, bölünme (birlik bozulma)
parçe bûn l/gh 1. parçalanmak 2. parçalanmak, bölünmek (birlik bozulmak)
parçebûyîn m m 1. paralanış 2. parçalanış, bölünüş
parçedar rd parçalı
parçefiroş nd/nt 1. parçacı (kumaş toparlarından artmış parçaları satan kimse) 2. parçacı (makina yedek parçalarını satan kimse)
parçefiroşî m parçacılık
parçeker rd 1. parçalayıcı 2. parçalayıcı, bölücü, yarıcı (bir topluluğu, birliği parçalayan, bölme amacıyla olan)
parçekerî m 1. parçalayıcılık 2. parçalayıcılık, bölücülük, yarıcılık
parçekêvir jeo/n taş (taş kütle)
parçekirin m 1. parçalama, parçalayış 2. parçalama, bölme (birliğin bozulmasına çalışma)
parçe kirin l/gh 1. parçalamak 2. parçalamak, bölmek (birliğin bozulmasına çalışma)
parçekirî rd parçalı, parçalanmış olan
parçekî rd kısmî
parçenebûn rd bölünmez
parçenebûnî m bölünmezlik
parçe parçe m parça parça etme, paramparça etme, paralama
parçe parçebûn m parçalanmak, paralanma, parça parça olma
parçe parçe bûn l/gh parçalanmak, paralanmak, parça parça olmak
parçe parçekirin m parçalama, paralama (genellikle yırtıcı hayvanlar için)
parçe parçe kirin l/gh parçalamak, paralamak (genellikle yırtıcı hayvanlar için) * **şêr ask**
parçe parçe kir aslan ceylanı paraladı
parçeperst nd/nt parçacı
parçeperstî m parçacılık
parçewesle rd 1. paramparça 2. hurdaşaş ~ **bûn** paramparça olmak ~ **kirin 1)** paramparça etmek 2) hurdaşaş etmek
parçeweslebûn m 1. parçalanma, paralanma 2. hurdaşaş olma
parçewesle bûn l/gh 1. parçalanmak, paralanmak 2. hurdaşaş olmak
parçeweslebûyîn m 1. parçalanış, paralanış 2. hurdaşaş oluş
parçeweslekirin m 1. parçalama, paralama (genellikle yırtıcı hayvanlar için) 2. hurdaşaş etme
parçewesle kirin l/gh 1. parçalamak, paralamak (genellikle yırtıcı hayvanlar için) * **şêr**

ask parçewesle kir aslan ceylanı paraladı 2. hurdaşaş etmek
parçik n 1. parçacık 2. **fiz** parçacık, partikül
parçimk zo/m yarasa
parçok rd parçalayıcı
parçok (II) rd sinirli
parçokî (I) m parçalayıcılık
parçokî (II) rd sinirlice, sinirli, asabî
parçokîbûn m asabîleşme
parçokî bûn l/gh asabîleşmek
parçokîfî m sinirlilik
pardanî m taksit ~ **dan** taksit ödemek (veya vermek) bi ~ **taksitle** ~ ~ taksit taksit
pardanîkirin m taksitlendirme
pardanî kirin l/gh taksitlendirmek
pardar nd/nt 1. ortak 2. **rd** ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara özgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müsterek) * **aliyên pardar ên helbestvanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır 3. paydaş, hissedar, hisseli
pardarî m 1. ortaklık 2. paydaşlık, hissedarlık ~ **kirin** ortaklık etmek ~**ya tixûbdar hiq** limitet ortaklık (şirket) ~**ya anonîm hiq** anonim ortaklık
pardarîbûn m ortaklaşma
pardarî bûn l/gh ortaklaşmak
pardarîbûyîn m ortaklaşma
pardarîkirin m ortaklaşturma
pardarî kirin l/gh ortaklaştırmak
pardax (I) m bardak
pardax (II) m açkı perdah ~ **kirin** perdah vurmak (veya etmek)
pardaxker nd/nt perdahçı
pardaxkerî m perdahçılık
pardaxkirin m 1. açkılama, perdahlama 2. **mec** örtbas etme
pardax kirin l/gh 1. açkılama, perdahlamak 2. **mec** örtbas etmek
pardon b pardon
parduso m pardösü
pare n pare, parça ~ ~ pare pare, parçe parçe
parek (I) mat/m bölme işareti
parek (II) rz/m ek (kelime türetmek veya kelimenin görevini belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler)
pareker nd/nt atımcı, hallaç
parekerî m atımcılık, hallaçlık
parekîbûn rzlm ekleşme
parekî bûn rz l/gh ekleşmek
parekîbûyîn rzlm ekleşme
paremî bot/m bir tür bitki
pareng rz/m ortaç, partisip, sıfat fiil ~**a çalak** etken ortaç ~**a nihoyî rz** durum ortacı ~**a qop** apocope particible ~**a raborî rz** geçmiş zaman ortacı
paresû ant/n kaburga, eğe
parevebûn m paylaşımla, bölüşülme
pareve bûn l/gh paylaşılacak, bölüşülmek

parevebûyîn *m* paylaşıls, bölüşülüş
 parevekirin *m* paylaşma, bölüşme ~a bi xwe-dayî kul taksimi
 pareve kirin *l/gh* paylaşmak, bölüşmek
 pareyî *rd* kesirli
 parêkirin *m* paylaşma, bölüşme ~a bi xwedayî kul taksimi
 parê kirin *l/gh* paylaşmak, bölüşmek
 parêm *bot/m* bir bitki
 parêsk *m* avlu
 parêv (I) *m* bir yemek türü
 parêv (II) *m* tandır kebabı
 parêz (I) *m* 1. hasbahçe 2. park, gezinti yeri
 parêz (II) *n* 1. bostan (kavun, karpuz tarlası) 2. harım (sebze ve meyve bahçesi)
 parêz (III) *m* 1. perhiz, diyet * camêr nexweş e, parêz dike adam hasta, diyet yapıyor 2. oruç (haz veren şeylerden yoksunluk 3. perhiz (Hristiyanların ve Yahudilerin belli günlerde et, yağ gibi bazı yiyecekleri yemeden tuttıkları oruç) ~ girtin perhiz yapmak ~ kirin perhiz yapmak
 parêz (IV) *m* 1. savunu, savunma 2. koruma
 parêzan *m* savunuş
 parêzbar *rd* 1. savunabilir 2. korunabilir, korunmalı
 parêzdar *nd/nt* 1. koruyucu, muhafız 2. hemşire 3. *rd* başışık, korumalı
 parêzdarî *m* 1. koruyuculuk, muhafızlık 2. hemşirelik
 parêzdarkirin *m* başışık kıлма
 parêzdar kirin *l/gh* başışık kılmak
 parêzdarkirî *rd* başışık kılınmış
 parêzek *nd/nt* koruyucu, hami
 parêzer *nd/nt* avukat, savunman, müdafi
 parêzerê xetê *sp/nd* kaleci
 parêzerî *m* 1. avukatlık, savunmanlık (avukat mesleği) 2. avukatlık (avukatın yaptığı iş)
 parêzertî *m* avukatlık
 parêzgar *nd/nt* vali
 parêzgarî *m* 1. valilik (vali olma durumu) 2. valilik (valinin görevi) 3. valilik (valilik makamı ve bu makama bağlı resmi dairelerin tümü)
 parêzgeh *m* il, vilâyet 2. eyalet
 parêzger *nd/nt* 1. savunmacı 2. koruyucu, muhafız
 parêzgerî *m* 1. savunmacılık 2. koruyuculuk, muhafızlık
 parêzgir *rd* perhizkâr
 parêzgirî *rd* perhizkârlık
 parêzgirtin *m* perhiz tutma
 parêz girtin *l/gh* perhiz tutmak
 parêzgirtî *rd* perhizli, perhiz tutmuş olan
 parêziya qanûnî *nd* yasal dokunulmazlık
 parêziyî *rd* savunma ile ilgili
 parêzî *m* 1. savunu, savunma, müdafa 2. *sp* savunma, defans 3. diet ~ kirin savunma yapmak ~ya (...) kirin (birini veya bir şeyi)

savunmak ~ya rewa meşru savunma, meşru müdafa ~ya tewş boş savunma
 parêzîbar *rd* savunabilir
 parêzîn *m* savunum
 parêzîfî *m* savunmacılık
 parêzkar (I) *nd/nt* perhizkâr
 parêzkar (II) *nd/nt* 1. savunmacı, savunucu 2. koruyucu, koruma, muhafız
 parêzkar (I) *m* perhizkârlık
 parêzkarî (II) *m* 1. savunmacılık, savunuculuk 2. koruyuculuk, korumalık, hakmi, muhafızlık
 parêzker *nd/nt nd/nt* 1. savunmacı, savunucu 2. koruyucu, koruma, hakimlik, muhafız
 parêzkerî *m* 1. savunmacılık, savunuculuk 2. koruyuculuk, korumalık, muhafızlık
 parêzkirin *m* perhiz yapma
 parêz kirin *l/gh* perhiz yapmak
 parêzmend *nd/rd* hakmi, koruyucu
 parêzmendî *m* hamilik, koruyuculuk
 parêzname *m* savunma, müdafaaname
 parêznegirtî *rd* perhizsiz
 parêztar *nd/nt* perhizkâr
 parêztarî *m* perhizkârlık
 parêzvan (I) *nd/nt* bostancı
 parêzvan (II) *nd/nt* 1. savunucu 2. koruma, koruyucu
 parêzvanî (I) *m* bostancılık
 parêzvanî (II) *m* 1. savunuculuk 2. korumalık, koruyuculuk
 parêzyar *nd/nt* savunman
 parêzyarî *m* savunmanlık
 parfûm *m* parfüm
 parfûmerî *m* 1. parfümeri 2. parfümeri (kozmetik ve kokuların satıldığı dükkan)
 parfûmerîfî *m* parfümeri, itriyatçılık
 pargan *n* bacak
 pargîdanî *m* şirket
 pargon *bnr* pargün
 pargûn *m* çadır ve bazı yapıları sudan kuruma kanalı
 parhevî *m* ticarî şirket
 parinc *m* maaş ~ dan maaş vermek ~ stendin (an jî girtin) maaş almak
 pariske *m* merdiven
 parispan *n* yama
 pariyê mihê *bot/nrd* yenilebilir bir ot türü
 parizîn *m* 1. savunma 2. korunma
 parî (I) *n* 1. kırıntı 2. kırpıntı (kırılan şeyden kalan küçük parça) 3. lokma, sokum, banak * pariyek nan dayê bir lokma ekmek ona verdi * pariyek nan bir banak ekmek 4. çiğnem, çiğnemlik 5. *rd* kırpıntı (kırpıntı biçiminde olan) (filan tîşt) ~ ~ nan heta tu dikarî (bir şeyi ekmeye) katık etmek ~yên (yekî) jimartin (birisinin) lokmasını saymak
 parî (II) *n* 1. parça (bir bütünden kopmak, kırılmak, yırtılmak vb. yoluyla ayrılmış bö-

lüm) * **pariyên kaxiz** kâğıdın parçaları 2. biraz (yeterince değil, yeter ölçüde değil) 3. biraz, bir parça (az miktarda, çok değil) * **em pariyek bêhna xwe vedin** pir parça dinlenelim * **parî baş e** biraz iyi * **min pariyek a-raq vexwar** bir parça rakı içtim * **pariyek xwe wê de bide** biraz öteye kay ~ 1) parça parça 2) ktır ktır, lime lime ~ **bûn 1)** parça parça olmak 2) ktır ktır doğranmak ~ **kirin 1)** parça parça etmek 2) ktır ktır doğramak ~ **kirkitandin** çatra patra konuşmak ~ **yek 1)** bir parça, azıcık 2) çat pat, çatapata

paribûn *m* bölünme, bölünüş, üleşilme
parî bûn *l/gh* bölünmek, üleşilmek
paribûyîn *rd* bölünüş, üleşilme
parîk *m* lime
parîkirin *m* 1. bölme, bölüştürme, paylaşma, üleşme, üleştirme 2. dilme (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesme)
parî kirin *l/gh* 1. bölmek, bölüştürmek, paylaşmak, üleşmek, üleştirmek 2. dilmek (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesmek)
parîn (I) *m* dua ~ **kirin** dua etmek
parîn (II) *m* bölüşme
parîn *l/gh* bölüşmek
parînek *mat/m* bölüm (pöline işleminde elde edilen sayı)
parîte *m* parite
parîxwer *nd/rd* asalak, yiyici (başkaların sırtından geçinen)
parîxwerî *m* asalaklık, yiyicilik
parîz *m* 1. hasbahçe 2. park, gezinti yeri
parjimar *rd* kesirli sayı
park *m* 1. park (gezip hava almak için düzenlenmiş ağaçlık ve çiçekli büyük bahçe) 2. park (otopark) 3. park (trafik zorunlukları dışında durma biçimi) 4. park (cephane, makina veya otomobillerin bulunduğu yer) ~ **kirin** park etmek (veya yapmak)
parka *m* parka
parke *m* 1. parke (döşemelerde kullanılan küçük, biçimli tahta) 2. parke (düzgün bir biçimde yontulmuş, köseli taşlarla yapılmış kaldırım) * **kevîrê parkeyê** parke taşları
parkefiroş *nd/nt* parkeci (satan kimse)
parkefiroşî *m* parkecilik
parkevan *nd/nt* 1. parkeci (yapan kimse) 2. parkeci (parke ustası)
parkevanî *m* parkecilik
parîkirin *m* 1. pay etme, bölüşme, bölüştürme 2. dağıtım, dağıtma (belli bir orana göre bölüştürme) ~ **a bi biratî** kardeş payı ~ **a electexmîn** Allah taksimi
par kirin *l/gh* 1. pay etmek, bölüşmek, bölüştürmek 2. dağıtmak (belli bir orana göre bölüştürmek)
parkirî *rd* bpaylaşıklık, bölüşük
parkît *rz/m* sonек ~ **a biçûker** *rz* küçültme sonеki ~ **a çawaniyê** *rz* niteleme sonеki

parkûr *m* parkur
parlamen *m* parlamento, meclis
parlament *bnr* parlamento
parlament *nd/nt* 1. parlâmenter, milletvekili 2. *rd* parlâmenter (parlâmentoya dayanan, parlâmentoyla ilgili) ~ **ê serbixwe** bağımsız milletvekili
parlamenteri *m* parlâmenterlik, milletvekiliği
parlamentarîzm *m* parlâmentarizm
parlamento *m* parlamento, meclis
parleşker *m* kolordu
parmehî *m* aylık taksit
parmend *nd/nt* 1. ortak 2. paydaş, ortak 3. *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara üzüğü olan, onların katılmasıyla oluşan, müsterek) * **layên parmend ên helbestvanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır
parmendbûn *m* 1. ortak olma 2. paydaş olma 3. istifade etme
parinend bûn *l/gh* 1. ortak olmak 2. paydaş olmak 3. istifade etmek
parmendî *m* 1. ortaklık 2. paydaşlık ~ **kirin** ortaklık etmek ~ **lê kirin 1)** iştirak etmek, katılmak 2) ortak olmak
parmendîbûn *m* ortaklaşma
parmendî bûn *l/gh* ortaklaşmak
parmendîbûyîn *m* ortaklaşma
parmendîkirin *m* ortaklaştırma
parmendî kirin *l/gh* ortaklaştırmak
parmîrat *m* miras payı
parnic *m* yevmiye, günlük
parnihayî *rd* fail
paro *m* ağaçtan kürek
parodî *şw/m* parodi
parok *bot/m* bir tür mantar (pamuğa benzer ve barut yapımında kullanılır)
parole *m* parola
parone *bnr* panore
paronek *bnr* panorek
paronge *bnr* panorek
parpar (I) *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)
parpar (II) *m* bölük borchük, parça borchük
parparik *zo/m* kelebek
parparî *rd* bölük borchük olan
parparkirin *m* bölük borchük etme
parpar kirin *l/gh* bölük borchük etmek
parparkirî *rd* bölük borchük edilmiş olan
parpêv *hiq* anonim ortaklık (veya şirket)
pars (I) *zo/m* pars, leopar (Felis pardus)
pars (II) *m* 1. dilenme 2. parsa ~ **berhev kirin** parsa toplamak ~ **kirin 1)** dilenmek 2) parsa toplamak ~ **pê dan kirin** dilendirmek ~ **û pûrs** (an jî **pirûs**) dilenme ~ **û pûrs** kirin dilenmek
parsek *nd/nt* 1. dilenci 2. *mec* dilenci (ısrarla ve arsızca bir şey isteyen kimse) ~ **e, bi şûr û qertek** e ayrılmıyordur içmeye, atla gider sıçmaya

parsekî *m* 1. dilencilik (dilenci olma durumu) 2. dilencilik (dilenciye yakışır davranış) ~ **kirin** dilencilik etmek (yapmak) ~ **pê dan** kirin dilendirmek, dilencilik yaptırmak

parsel *m* parsel

parselkirin *m* parselleme

parsel kirin *l/gh* parsellemek

parselkîrî *rd* parselli, parselenmiş olan

parseng *m* 1. denge (bir nesnenin veya insanın devrilmekten durma hali) 2. denge (siyasi güçlerin, yetkilerini birbirini sınırlayacak şekilde dağıtılması) ~ **a bêbiryar** *fiz* kararsız denge ~ **a biryardar** *fiz* kararlı denge

parsengdar *rd* dengeli

parsenghildan *sp/m* 1. halter (birbirine sapla bağlanmış iki gülle veya disklerden yapılmış araç) 2. halter (bu aracı taldırmayı amaçlayan spor dalı)

parsenghilgir *nd/nt* halterci

parsenghilgîrî *m* haltercilik

parsengkirin *m* dengeleme

parseng kirin *l/gh* dengelemek

parsengkîrî *rd* dengelenmiş

parsêl *bnr* parsel

parsim *bj/m* nezle

parsimî bûn *l/gh* nezle olmak

parsimî *rd* nezleli

parsing *m* çatı

parsî *bnr* parsû

parsîn (I) *m* imla

parsîn (II) *m* çözümleme

parsîn *l/gh* çözümlemek

parsîw *bnr* parsû

parsk *n* vicdan

parsker *nd/rd* dilenci

parskerî *m* dilencilik ~ **kirin** dilencilik etmek

parskirin *m* dilenmek

pars kirin *l/gh* dilenmek

parskîrî *rd* dilenmiş olan

parspan *m* yana

parsû *anth* 1. kaburga, ege (ege kemiklerin oluşturduğu kafes) 2. kaburga (göğüs kafesini oluşturan, arkadan omurgaya, önden de göğüs kemigine eklenen uzun, yassı ve eğri kemiklerden her biri) 3. kenar * **parsûyê** *kaseyê* kasanın kenarı ~ **yê xwar** güvenilir ~ **yên (yekî)** *derketin* kaburgaları çıkınak ~ **yên (yekî)** *dî hev re derbas bûn* kaburgaları birbirine geçmek ~ **yên (yekî)** *hatin jîmartin* kaburgaları sayılmak, bir deri bir kemik kalmak ~ **yên kurt** serbest kaburgalar ~ **yên (yekî)** *xuya kirin* kaburgaları çıkmak

parsûgir *rd* gururlu, mağrur

parsûgirî *m* gururluluk, mağrurluk ~ **kirin** gururluluk yapmak

parsûhişk *rd* inatçı, sert kafalı

parsûhişkî *m* inatçılık

parsûstûr *rd* 1. gururlu, mağrur 2. inatçı

parsûstûrî *m* 1. gururluluk, mağrurluk 2. inatçılık

parşomen *m* parşömen

part (I) *m* 1. parti, hizip * **tu ji kîjan partê yî?** hangi partidensin? 2. ekip (oyunlarda)

part (II) *m* otuz adet, otuz tane (otuz taneden oluşan herhangi şey) * **partek hêk** otuz adet yumurta

part (III) *m* 1. yığın, tokurcun (ot ve ekin yığını) 2. kucak dolusu (kucak dolduracak kadar)

* **partek nan** bir kucak dolusu ekmek

part (IV) *m* 1. pay, hisse 2. parsa ~ **kirin** parsellemek

partenogenez *biy/m* partenogenez, döllenmesiz üreme

parter *m* parter

partilandin *m* haşlama (suda kaynatarak pişirme)

partilandin *l/gh* haşlamak (suda kaynatarak pişirmek)

partilîn *m* haşlanma (suda kaynatarak pişirmek)

partilîn *l/gh* haşlanmak (suda kaynatarak pişirmek)

partisyon *mzk/m* partisyon

partiyane *h* partiselce

partiyetî *m* particilik

partiylî *rd* partili

partiyyî *m* partililik

partî (I) 1. parti (bir bütünün parçası) * **partîyek mal** bir parti mal 2. *mzk* parti (armoniyi oluşturan ezgilerden her bir) 3. parti (bazı oyunlarda bir kez) ~ **çêkirin** parti çevirmek ((kâğıt oyunları için))

partî (II) *m* parti (siyasi parti) ~ **ava kirin** (an jî **danîn**) parti kurmak ~ **girê dan** parti kurmak ~ **damezirandin** parti kurmak ~ **ya dijatîyê** (an jî **muxalefetê**) muhalefet partisi ~ **ya sereke ya muxalefetê** ana muhalefet partisi ~ **yên xwişk** kardeş partiler

partîgir *rd/nd* partici, partizan (parti taraftarı)

partîgirane *h* partizanca

partîgîrî *m* partizanlık partıcılık

partîgîrkî *h* partizanca

partîkok *m* partıcık

partîkul *fîz/m* partikül, parçacık

partîpartîbûn *m* hizipleşme, klikleşme

partîpartî bûn *l/gh* hizipleşmek, klikleşmek

partîperest *nd/nt* partici, koyu parti taraftarı

partîperestî *m* partıcılık, koyu parti taraftarlığı

partîvan *nd/nt* 1. partici 2. partili

partîvanî *m* 1. partıcılık 2. partililik

partîvanîtî *m* partıcılık

partîzan *nd/nt* partizan (düşmanlarına karşı mücadele verilirken silahlı harekete katılan kimse)

partîzane *h* partizanca

partîzanî *m* partizanlık

partîzankî *h* partizanca

partkar *rd* şişko
partkirin *m* parselleme
part kirin *l/gh* parsellemek
partoner *nd/nt* 1. partöner (tiyatro, sinama vb. sanat kollarında özellikle baş rol oynayan sanatçının rol arkadaşı) 2. partöner (kâğıt oyunlarında ortak) 3. partöner (birlikte dans eden kimse)
parûxan *n* serbest kaburga
parvebûn *m* paylaşılma, bölüşülme, bölünüş
parve bûn *l/gh* paylaşılma, bölüşülme, bölünmek
parvek *mat/m* bölme işareti
parvekar *nd/nt* bölücü
parvekarî *m* bölücülük
parveker (I) *mat/m* bölen
parveker (II) *rd* 1. paylaşımcı 2. bölücü, bölen 3. bölücü (bir topluluğu, birliği parçalayan, bölme amacıyla olan)
parvekerî *m* 1. paylaşımcılık 2. bölücülük
parvekirin *m* 1. paylaşma 2. bölüştürme, bölme 3. *mat* bölme (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırma)
parve kirin *l/gh* 1. paylaşmak 2. bölüştürmek, bölmek 3. *mat* bölmek (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırmak)
parvekirox *nd/nt* 1. paylaşımcı 2. bölücü
parvekiroxî *m* 1. paylaşımcılık 2. bölücülük
parvenebûn *rd* bölünmez
parvenebûnî *m* bölünmezlik
parxaç *m* gömme (bir tür kül pidesi)
parxan *ant/h* 1. kaburga, ege (ege kemiklerin oluşturduğu kafes) 2. kaburga (göğüs kafesini oluşturan, arkadan omurgaya, önden de göğüs kemigine eklenen uzun, yassı ve eğri kemiklerden her biri) 3. serbest kaburga
parxane *bnr* parxan
parxanqalind *rd* gururlu
parxêl *m* 1. kızak (öküz, at gibi hayvanlarca çekilen bir tür kızak) 2. at arabası
parxêle *bnr* parxêl
parxone *bnr* parxan
parxur *rd* başkasının hissesini yiyen kimse
parxurî *m* başkasının hissesini yeme
parya *rd* parya
parz *bot/m* iğde
parza *bj/m* aşî ~ **kirin** aşî vurmak ~ **ya xuri** -yan çiçek aşısı
parzaker *nd/nt* aşıcı
parzakerî *m* aşıcılık
parzakirin *m* aşılama
parza kirin *l/gh* aşılama
parzakirî *bj/rd* aşılı
parzan *m* arıtım
parzandin *m* süzme
parzandin *l/gh* süzmek
parzanekirî *bj/rd* aşısız
parze *bnr* parza
parzemîn *erd/m* ana kara, kıta ~ **a** Asyayê Asya Kıtası

Parzemîna Amerikayê *nd* Amerika Kıtası, Yeni Dünya
parzeng *m* ek, ilave
parzin *bnr* parzing
parzinandin *m* 1. süzme, damıtma 2. arıtma
parzinandin *l/gh* 1. süzmek, damıtmak 2. arıtmak
parzinandî *rd* 1. süzme, damıtık, mukattar 2. arıtık, rafine
parzing 1. süzek (süzme işinde kullanılan bez torba (ayran, süt, peynir vb)) 2. süzek, süzgeç 3. damıtıcı, imbik 4. filtre
parzinî *rd* damıtık
parzinîn *m* 1. süzülme, süzülüş, damıtılma 2. arıtılma
parzinîn *l/gh* 1. süzülme, damıtılmak 2. arıtlmak
parzinîner *rd* 1. süzücü 2. *nd/nt* damıtıcı (damıtma işlerini yapan)
parzink *bnr* parzing
parzî *m* ihlamur
parzîngeh *m* arıtım evi, rafineri,
parzûn kirin *l/gh* 1. imbikten çekmek 2. imbikleme
parzûn kirin *l/gh* arıtmak
parzûn kirin *l/gh* süzmek
parzûn kirin *m* süzmek
parzûn (I) *m* yünden yapılma süslü torba
parzûn (II) *m* 1. süzek (süzme işinde kullanılan bez torba (ayran, süt, peynir vb)) 2. süzek, süzgeç 3. damıtıcı, imbik 4. filtre
parzûndar *rd* süzekli, süzgeçli
parzûng *m* 1. damıtıcı, imbik 2. filtre
parzûngeh *m* rafineri
parzûnkirin *m* 1. süzme 2. damıtma 3. arıtma
parzûn kirin *l/gh* 1. süzmek 2. damıtmak 3. arıtmak
parzûnkirî *rd* 1. süzme, süzölmüş olan 2. *kîm* damıtık 3. arıtık, arıtılmış olan
pas (I) *bnr* pîs û pas
pas (II) *m* bekleme, gözetleme
pas (III) *rd* 1. açık (kapalı karşıtı) * **ser wî pas** e üstü açık 2. açık (örtüsüz, çıplak) ~ **kirin** (bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak)
pas (IV) *sp/m* 1. pas 2. pas b ~ **dan** *sp* pas vermek ~ **dan hev** paslaşmak ~ **girtin** (an jî stendin) pas almak
pasaj *m* 1. pasaj 2. pasaj (yazı pasajı)
pasaparola *lşk/m* pasaparola
pasaport *m* pasaport
pasar (I) *m* 1. dam saçağı 2. çıkıntı (düz bir yüzeydeki bulunan ve hizayı aşan kısım)
pasar (II) *m* yaban
pasavan *bnr* pasvan
pasban *bnr* pasvan
pasbûn *m* 1. üstü açılma 2. açıklık
pas bûn *l/gh* üstü açılmak
pas dan hev *l/bw* paslaşmak

pasdar *nd/nt* 1. muhafız 2. bekçi
pasdarî *m* 1. muhafızlık 2. bekçilik
pasewan *bnr* pasvan
pasgeh *m* gözeltme yeri
pasiban *bnr* pasvan
pasif *rd* 1. pasif, edilgin 2. *rz* pasif, edilgin
pasifbûn *m* 1. pasifleşme, edilginleşme 2. *rz* pasifleşme, edilginleşme
pasif bûn *l/gh* 1. pasifleşmek, edilginleşmek 2. *rz* pasifleşmek, edilginleşmek
pasifbûyîn *m* 1. pasifleşiş, edilginleşme 2. *rz* pasifleşiş, edilginleşme
pasifî *m* 1. pasiflik, edilginlik 2. *rz* pasiflik, edilginlik
pasifikirin *m* 1. pasifleştirme, edilginleştirme 2. *rz* pasifleştirme, edilginleştirme
pasif kirin *l/gh* 1. pasifleştirmek, edilginleştirmek 2. *rz* pasifleştirmek, edilginleştirmek
pasifî *m* 1. pasiflik, edilginlik 2. *rz* pasiflik, edilginlik
paskirin *m* açma (bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırma)
pas kirin *l/gh* açmak (bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak) * **serê xwe pas bike** başını aç
paskur *m* yaka, elbise yakası
paso *m* paso
pasodar *rd* pasolu
paspas *n* 1. paspas 2. paspas (yer silmekte kullanılan temizlik aracı) ~ **kirin** paspas yapmak
paspasker *nd/nt* paspasçı
paspaskerî *m* paspasçılık
paspaskirin *m* paspaslama
paspas kirin *l/gh* paspaslamak
pasqal *bnr* pesqel
pasqalyar *bnr* pesqelyar
pasta (I) *bnr* paste
pasta (II) *m* pasta (giysilerde dikişli kıvrım)
paste *m* pasta ~ **ya ziwa** kuru pasta
pastefiroş *nd/nt* pastacı (satan kimse)
pastefiroşî *m* pastacılık
pasteker *nd/nt* pastacı (imal eden)
pastekerî *m* pastacılık
pastel *m* 1. pastel 2. *rd* pastel (pastel kalemle yapılan resim)
pastexane *m* pastahane
pastirme *m* pastırma
pastirmeker *nd/nt* pastırmacı
pastirmekerî *m* pastırmacılık
pastî *bnr* berstük
pastil *m* pastil
pastoral *wj/m* çobanlama, pastoral
pastorizasyon *m* pastörizasyon
pastorize *rd* pastörize ~ **kirin** pastörize etmek
pastûk *m* yaka (giysi yakası)
pasvan *nd/nt* 1. koruyucu, kolcu, muhafız 2. bekçi ~ **ê kersaxê** (an **jî peravê**) kıyı muhafız ~ **ê şevê** gece bekçisi ~ **ê xetê** hat bekçisi
pasvani *m* 1. koruyuculuk, kolculuk, muhafız-

lık 2. bekçilik ~ **kirin** 1) muhafızlık yapmak 2) bekçilik etmek
paş *nd* 1. arka, geri, art (ön karşıtı) * **paş xanî** evin arkası * **rawestek piçek li paş mala** me ye durak evimizin biraz gerisinde 2. geri (geçmiş, mazi) * **êdî li paş tiştêkî ku ez bêriya wî bikim nîn e** artık geride özleyeceğim hiç bir şey yok 3. erte * **paş şer** savaş ertesi 4. *rd* arka (arkada olan, arkada bulunan) * **bexçeyê li paş xanî** evin arka bahçesi 5. *der* kış, pupa (gemi, kayak vb. için; arka) 6. kış (art taraf) 7. *mec* kış, popo ~ **stûyê xwe xurandin** kırıp boynunu gitmek, elibos dönmek
paşa *n* paşa ~ **yê keremê** iyilikler sahi Allah
paşandin *m* itiraz etme
paşandin *l/gh* itiraz etmek
paşatî *m* pašalık ~ **ya zavê** gelinin damat evine gelmesiyle başlayan ve damadın gerdeğe girmesine kadar devam eden süre
paşavêj *rd* geri tepmeli
paşavêjî *m* geri tepme
paşayîn *h* sonradan
paşazade *nd* paşazade
paşazadeî *m* paşazadelik
paşbav *nd/rd* 1. babasının ölümünden sonra doğan çocuk 2. babası ölmüş çocuk, yetim
paşber (I) *lşk/n* artçı
paşber *nd* diğerinden sonra doğan çocuk (çoğu yerde erkek çocuk için)
paşbereyî *m* cephe gerisi
paşbêj *nd/nt* dedikoducu
paşbêjî *m* dedikoduculuk ~ **kirin** dedikoduculuk etmek (veya yapmak)
paşbir *lşk/n* artçı
paşbirî *lşk/m* 1. artçılık 2. çevirme
paşcephe *m* cephe gerisi
paşçav *nd* göz ardı
paşçavkirin *gö*zardı etmek
paşçav kirin *l/gh* göz ardı etmek
paşdaçek *rz/m* art edat
paşdan *rz/m* art ek
paşdaniya çawaniyê *rz/nd* niteleme soneki
paşdaniya pêwendî *rz/nd* bağıntı soneki
paşdaniya alavî *rz/nd* araç soneki
paşdaniya biçûkker *rz/nd* küçültme soneki
paşdanî *rz/m* sonek ~ **ya çawahî** niteleme soneki ~ **yên biçûker** *rz* küçültme sonekleri
paşdank *rz/m* sonek
paşdar *lşk/n* artçı
paşdarî *lşk/m* artçılık
paşdawî *m* bitim, nihayet
paşdeavêtin *m* erteleme, talık
paş de avêtin *l/bw* erteleme, talık etmek
paşdeavêtî *rd* ertelenmiş, ileriye atılmış
paşdeçûn *m* çöküş (ilerlemesi durup geriye gitme)
paş de çûn *l/bw* çökmek (ilerlemesi durup geriye gitme)

paş de dayîn *l/bw* geri tepmek * çekê bi paş de da silah geri tepti
 paş de hatin *l/bw* geri tepmek
 paşdehêl *rd* geriletiçi
 paşdek *rz/m* sonek, art ek
 paşdemafî *m* geri kalma
 paş de man *4/bw* geri kalmak
 paşdemayî *rd* geri kalmış
 paşdemayîn *m* 1. geri kalma 2. gerilik
 paşdemayîti *m* geri kalmışlık
 paşderk *m* arkalık, kapı sürgüsü
 paşderkî *rz/rd* art çıkışlı
 paşdexistin *m* erteleme
 paş de xistin *l/bw* ertelemek
 paşdexîn *rd* erteleyici
 paşdir *rd* dedikoducu
 paşdoşkirin *m* artık yapma (çaydan türev yapma)
 paşdoş kirin *l/gh* artık yapmak (çaydan türev yapmak)
 paşebere *rd* son doğan çocuk
 paşehêrêm *m* art bölge
 paşek *rz/m* sonek
 paşeng *lşk/n* artçı
 paşengi *lşk/m* artçılık
 paşenî *m* cephe gerisi
 paşepaş *h* gerisin geri, gerisin geriye ~ çûn gerisin geri gitmek, gerisin geriye gitmek
 paşeroj *m* gelecek, ati (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal) * ew der barê paşeroja me de biryar dide geleceğiniz hakkında o karar veriyor ~a (tişteki) bûn ardı kesilmek
 paşerojzan *nd/nt* gelecek bilimci
 paşerojzanî *m* gelecek bilimi
 paşerok *m* gelecek, ati
 paş-esmandev *ant/nd* art damak
 paş-esmandevî *rz/rd* art damaksıl
 paşewa *nd/nt* halef
 paşewar *n* eski yerleşim yeri
 paşezink *m* terki, at terkisi
 paşê *h* 1. sonra, sonradan, ardından, arkasından, akabinde 2. sonra (yoksa, aksi halde) ~ dê bizanin ku nîsk bikevir e dünyanın kaç bucak olduğunu anlar
 paşgir (I) *rz/m* sonek ~a çawaniyê niteleme soneki ~yên biçûker *rz* küçültme sonekleri
 paşgir (II) *nd/nt* hamî, koruyan, kollayan
 paşgirî *m* hamîlik
 paşgîn *rz/m* sonek sonek
 paş gep *ant* art avurt
 paşgo *rd* dedikoducu
 paşgotin *m* 1. sonsöz 2. aleyhte konuşma, dedikodu
 paşgotinî *m* dedikodu, aleyhte konuşma ~ kirin dedikodu etmek (veya yapmak), aleyhte konuşmak ~ya (yekî) kirin aleyhte konuşmak, arkadan söylemek
 paşgoî *m* dedikoduculuk ~ kirin dedikoduculuk etmek (veya yapmak)

paşguh *nd* kulak ardı
 paşguhkirin *m* kulak ardı etme
 paşguh kirin *l/gh* kulak ardı etmek
 paşgurd *m* gergi iplerini askıya alan değnek
 paşhatî *rd* 1. ardıl, halef 2. artçı (geçmiş bir sanat veya edebiyat çıkırını sürdüren sanatçı, hareket)
 paşhatîbûn *m* ardillik
 paşhatîti *m* ardillik
 paşik *m* kafiye
 paşikê *h* sonradan
 paşil *m* 1. koyun (göğüsle giysi arası) * di paşila xwe de vedîşêre koynunda saklıyor 2. koyun (yatmakta iken; kollar arası, kucak) * gava ku pîra min li mala me dimîne, ez di paşila wê de radikevim ninem bizde bulunduğu zamanlar onun koynunda yatıyorum ~a (yekî) de raketin (razan an jî ketin xewê) koynunda uyumak di ~a hev de koyun koyuna * di paşila hev de razane koyun koyuna yatmışlar di ~a xwe de kirin xewê koynunda yatırmak
 paşil (II) *rd* hamile, gebe
 paşilbûn *m* hamile olma
 paşil bûn *l/ngh* hamile olmak
 paşimt *nd/nt* rakip
 paşimti *m* rakiplik
 paşinê *h* sonradan
 paşing *m* 1. son, ahir 2. lşk/n artçı
 paşingî *lşk/m* artçılık
 paşıya paşîn *h* sonunda
 paşî *m* 1. art, peş, arka 2. son * paşıya karîşin sonu 3. geçmiş * paşıya wan xerab bû geçmişleri kötüydü 4. geri (hayvan için; boşaltım organının dışı) 5. *rd* son (en arkadan bulunan) * vagona paşî son vagon ~ bi gû bûn sonu bok olmak (kötü olmak) ~ pê anîn (an jî neanîn) sonunu getirmek (veya getirememek) ~ya (tişteki) anîn (bir işin) sonunu getirmek ~ya arikê (an jî esmanê dev) *ant* damak eteği ~ya (yekî) bi xêr be (birinin) sonu hayırlı olsun ~ya (tişteki) neqedîn ardını kesmek ~ya paşîn sonunda, nihayet ~ya tirê hê nû kezîkurê akşamdan sonra merhaba (veya sabahlar hayrolsun) ~ya tirê hê li min kezîkurê at çalındıktan sonra ahırın kapısını kapamak ~yê pê anîn arkasını getirmek
 paşîbir *m* arkadan çevirme ~ê jê stendin (birini) arkadan çevirmek
 paşî lê anîn *l/bw* 1. sonlamak 2. ardını almak (veya getirmek) 3. kökünü (veya kökünde) kazımak
 paşî lê hatin *l/bw* ardı kesilmek
 paşîn (I) *m* cumartesi
 paşîn (II) *m* itiraz
 (III) *rd* 1. son (ilk karşıtı) 2. son (en arkadan bulunan) * vagona paşîn son vagon 3. son (artık ondan ötesi veya başkası olmayan)

paşine *ant/m* topuk (ayak)
paşinê *h* sonra
paşinî (II) *rd* sonraki
paşinî (II) *m* cumartesi
paşiv *m* 1. sahur 2. *rd* sahur (bu yemeğin yenildiği vakit) ~a **xwe xwarin** sahur yemeğini yemek
paşivan *lşk/h* artçı
paşivani *lşk/m* artçılık
paşketin *m* 1. gerileme 2. *biy* gerileme (bir organın, bir dokunun evrim geçirmesi veya bir yapının basitleşmesi)
paşketindar *rd* gerilek, gerilemeli
paşketindarkî *h* gerilemelice
paşketinî *m* gerileyiş
paşketî *rd* gerilemiş olan
paşkivan *n* eyerin arka karpuzu
paşkî (I) *rz/m* art ses
paşkî (II) *h* gerisin geri (veya gerisin geriye) ~ *cûn* gerisin geri gitmek ~ **hatin** gerisin geri gelmek
paşkîcûn *m* gerisin geri gitme
paşkî cûn *l/gh* gerisin geri gitmek
paşko *m* 1. ek, ilave (bir gazete veya derginin günlük yayımından ayrı ve ücretsiz olarak verdiği parça) * **paşko yê rojname yê gazetenin eki** 2. *nd/nt* kuyrukçu * **divê ku hurnermen ne paşko yê tu siyasetekê be sanatçî** hiçbir siyasetin kuyrukçusu olmamalı
paşkok *rz/m* sonak
paşku *g* çünkü * **ez vî karî nakim paşku heqê wî hindik e** bu işi yapmak, çünkü ücreti az
paşkur *m* yaka (giysi yakası)
paşlandik *nd* son doğan çocuk
paşling *m* çelme ~ **avêtin** çelme atmak (veya takmak) ~ **avêtin ber (yekî)** (birine) çelme atmak, bağdalamak
paşma *n* bakiye, arta kalan
paşmag *bnr* paşmak
paşmak *m* kalıt, miras
paşmakgir *nd/nt* kalıtçı, mirasçı
paşmagirî *m* kalıtcılık, mirasçılık
paşmakîtî *m* soya çekim
paşman *m* miras
paşmaşe *m* topta güle atan bir maşa
paşmayî *rd* 1. geri, köhne (gelişmemiş) * **ramaneke paşmayî** geri düşünce
paşmayîbûn *m* köhneme, köhneleşme
paşmayî bûn *l/gh* köhnelemek, köhneleşmek
paşmayîhiştin *m* geri bıraktırma
paşmayî hiştin *l/gh* geri bıraktırmak
paşmende *rd* 1. geri kalmış, geride bulunan 2. geri kalmış
paşmendetî *m* geri kalmışlık
paşmendî *m* geçmiş (bu güne göre geride kalmış olan zaman, mazi)
paşmêr *nd/nd* 1. hakmî, himayeci, koruyan, koruyucu kimse 2. *lşk/h* artçı

paşmêrî *m* 1. hamilik, himayecilik 2. *lşk* artçılık
paşmîr *n* bey yardımcısı
paşna *h* sonra, sonradan
paşnav *n* soyadı
paşnayî *m* gelecek (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal, ati) * **ji bo paşnaya me ev tişteki baş e** geleceğimiz için bu iyi bir şey
paşnê *h* ardından, arkasından, akabinde
paşnig *bnr* paşling
paşnot *n* bölüm sonu notu
paşopê *h* gerisin geri, gerisin geriye
paşpanik *nd* art damak
paşpanika *dev ant/nd* art damak
paşpanî *m* mahmuz, topak (tavukgillerin ve bazı kuşların ayakları altında bulunan boynuz yapısındaki sivri uzantı)
paşpanîk *m* 1. mahmuz, topak (tavukgillerin ve bazı kuşların ayakları altında bulunan boynuz yapısındaki sivri uzantı) 2. tasma (nalın ve terliğin ayağı tutan meşin bölümü)
paşpaşinî *h* sonunda
paşpaşk *m* geri dönüş
paşpaşkî *h* gerisin geri (veya gerisin geriye) ~ *cûn* gerisin geri gitmek ~ **hatin** gerisin geri gelmek
paşpaşko *h* gerisin geri, gerisin geriye
paşpen *m* giyap
paşpenî *rd* 1. giyabî 2. (birinin) arkasından * **paşpenî wê pesnê wê dan** arkasından onu övdü 3. *h* gizli gizli, el altında, arkadan arkaya ~ **(yekî)** giyabından * **paşpenî we gotinên baş ji bo we gotin** giyabınızdan sizin için güzel sözler söyledi ~ **jê xeber dan** arkadan söylemek ~ **ji (yekî) qise kirin** arkadan söylemek
paşperde *rd* 1. perde arkası, gizli, örtülü 2. perde arkası olan, gizlenen (özellikle örtünen ve erkeklere görünmek istenmeyen kadınlar için) 3. *m* gerdek
perdekeçî *m* kızlık zarı
paşperdeyî *rd* gizli, örtülü
paşpê *h* 1. ardin ardin, arka arka, gerisin geri (veya gerisin geriye), töskürü 2. *rd/h* ters, tersine * **her îşê te paşpê ye** her işin terstir ~ *cûn* gerisin geri gitmek ~ **hatin** gerisin geri gelmek
paşpêkî *h* 1. gerisin gerisine 2. geri geri (çekilme) 3. tersine 4. ters yüz ~ *cûn* geri geri gitmek
paşpêşî *m* kelime oyunu
paşpêyî *rd* tersi
paşpidî *n* art dış eti
paşpirtik *rz/m* sonak
paş piştê ketin *l/bw* koynuna girmek
paşqeft *nd* el ayası ileride olmak üzere orakla biçme biçimi
paşqertaf *rz/m* sonak
paşrew *nd/nt* halef
paşroj *m* 1. gelecek (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal, ati) 2. yedek, tasarruf

paşrojmendî *m* 1. tasarruf (idareli tüketme) 2. ekonomi, iktisadiyat (aşırı harcamalardan sakınma) ~ **kirin** tutumlu davranmak, ekonomik davranmak

paşrû *n* arka yüz

paşsiqulîk *m* ense

paşsiroşt fel/m doğa ötesi, metafizik

paşsiroştî fel/rd doğa ötesi, metafizik

paştû *m* ense * **ji beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û paştûyê xwe malaşt** cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi

paşteng *bnr* paldim

paşûpê *h* gerisin geri (veya gerisin geriye) ~

çûn gerisin geri gitmek ~ **hatin** gerisin geri gelmek

paşveavêtin *m* geri atma ~a **topê lşk** seğirdim

paşveber *rd* geriletici

paşveçûn *m* 1. gerileme 2. geri tepme

paşveçûndar *rd* gerilek, gerileyici

paşvekişîn lşk/m gerileme, geri çekilme, ricat

paşveman *m* geri kalma

paşvemanî *m* gerilik

paşvemayî rd 1. geri, gerici 2. geri kalmış 3. *m* kalıntı

paşvemayîn *m* geri kalış

paşvemayîfî *m* geri kalmışlık

paşverû *rd/nt* gerici, mürteci

paşverûfî *m* gericilik, irtica

paşverûxwaz rd/nt gerici, mürteci

paşverûxwazî *m* gericilik

paşverûyî rd irticai

paşvexistin *m* geriletme

paşvexwaz rd/nt gerici, mürteci

paşvexwazî *m* gericilik, irtica

paşwext *rd* gecikmeli

paşwextî *rd* gecikmeli

paşxane *m* arkaplan, begraund

paşxistin *m* erteleme

paşxistinbar *rd* ertelenabilir

paşxistinxwaz *rd* erteleme yanlısı

paşxistî *rd* ertelenmiş olan

paşxwarin *m* ağır yemeklerden sonra yenen şeyler

paşzîn *n* 1. eğere atılan heybe 2. eyerin arka karpuzu

paşzînk *n* eğere atılan heybe

pat (I) *n* bez, çaput

pat (II) *n* papi (çocuk dilinde)

pat (III) *m* bir tür çiçek

pata (I) *m* el ile selam verme

pata (II) *m* tandıra düşüp yanan ekmek

pata (III) *m* pata ~ **bûn** pata olmak ~ **derketin** pata gelmek

patal *rd* cüce

patalî *m* cücelik

patat *m* 1. patates (Solanum tuberosum) 2. patates (bu bitkinin toprak altında oluşan yenibilen yumruları)

pate (I) *n* 1. manifatura 2. bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası)

pate (II) *bnr* pata (III)

pate (III) *m* tandıra düşüp yanan ekmek

pate (IV) *m* selâm ~ avêtin selâm çakmak ~ **dan** selâm çakmak

pate (V) *n* yama

patebûn *m* pata olma, fit olma

patebûn l/gh pata olmak, fit olmak

patedan *m* selam verme (veya çakma)

pate dan l/gh selam vermek (veya çakmak)

patefiroş nd/nt manifaturacı

patefiroşî *m* manifaturacılık

patekirin *m* yamalama, yamama

pate kirin l/gh yamalamak, yamamak

patekirî *rd* yamalı, yamalanmış olan

paten *m* 1. paten (buz üstünde kaymak için kullanılan ayakkabı) 2. paten (bu aykıkabının tekerlekli türü)

patent *m* 1. patent (bir buluşun veya o buluşu uygulama alanında kullanma hakkının bir kimseye ait olduğunu österen belge) 2. patent (uyrukluk belgesi) 3. patent (gemilere ayrıldıkları limanın sağlık durumu için verilen belge)

patereşik *bnr* faterişk

patereşk *bnr* faterişk

paternalizm fel/m paternalizm, babacılık

pateser *n* ense

patexwer nd/nt iş birlikçi (olumsuz anlamda)

patexwerî *m* iş birlikçilik

patik (I) *n* bez. çaput (gelişi güzel kumaş parçası)

patik (II) *n* kükürtlenmiş kaysı kurutu

patik (III) *m* 1. art kafa 2. ense * **ji beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û patika xwe malaşt** cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi ~a **stû** ense kökü

patik (IV) *papî* (çocuk dilinde)

patikpehn *rd* eli

patim *m* se

patin *bnr* pehtin

patî (I) *m* ense

patî (II) *bnr* pehtî

patîk *m* patik

patîle *m* gözleme, gözleme ekmeği, puf böreği

patînaj *m* 1. patinaj (patenle kayma işi) 2. patinaj (tekerleklerin dönmesine rahmen taşıtın ilerlemesi durumu) ~ **kirin** patinaj yapmak

patînajker nd/nt patinajcı

patînajkerî nd/nt patinajcılık

patîske *n* 1. patiska 2. *rd* patiska (patiskadan yapılmış şey)

pato *nd* tandırdan köze düşmüş ve hayvan yemi olarak kullanılan ekmek

patojen *rd* patojen (hastalık oluşturan)

patolog *nd/nt* patolog

patoloji *m* patoloji
patolojik *rd* patolojik
patos *m* batöz
patosvan *n* batözcü
patot *rz* gevşek (sıkı veya gergin olmayan)
patotbûn *m* gevşeme
patot bûn *l/gh* gevşemek (sertlik ve gerginliği bozulmak)
patotbûyîn *m* gevşeyiş
patotî *rd* gevşek (cansız, hareketsiz)
patotîfî *m* gevşeklik, uyuşukluk
patotkirin *m* gevşetme
patot kirin *l/gh* gevşetmek
patov *bot/m* bir tür ot
patox *rd* 1. kokuşuk 2. kokuşuk ve ezik meyve
patoxwer *nd/nt* 1. iş birliği (olumsuz anlamda) 2. yiyci (efendisinin atığı atıklarla beslenen)
patoxwerî *m* 1. iş birliği 2. yiycilik (efendisinin atığı atıklarla beslenme)
patpatk *m* mantar tabancası
patpatok *m* mantar (çocukların patlatıkları barutlu madde)
patpatokên hewayî *nd* maytap
patresk *m* dalak
patrîk *n* patrik
patrîkî *m* patriklik
patrîarkal *rd* patriarkal, ata erkil
patrîkafî *m* 1. patriklik 2. patriklik (patriğin makamı)
patrîkxane *m* patrikhane
patrome *m* aşı, aşılama (bitki aşılama)
patromeker *nd/nt* bitki aşılaman
patromekirin *m* aşılama
patrome kirin *l/gh* aşılama
patromekirî *rd* aşı (bitki)
patron (I) *n* patron (terzicilikte)
patron (II) *nd/nt* 1. patron (bir ticaret veya sanayi kuruluşun sahibi, başı, işvereni) 2. *mec* patron (bir kuruluştaki, bir iş yerinde makam bakımında yetkili kimse) 3. *mec* patron (söz geçen paralı kimse)
patronaj *hiq/m* patronaj
patronî *m* 1. patronluk 2. *mec* patronluk (yetkililik)
patronkî *rd* patronca
paünd *m* pound (yüz peniden oluşan İngiliz para birimi)
pavok *nd/nt* bekleyici, bekleyen
pavyon *m* 1. pavyon (bir kuruluşun, bir kurumun bir bahçe içindeki yapılarından her biri) 2. pavyon (geceleri açık, içkili eğlence yeri)
pavyonvan *nd/nt* pavyoncu
pavyonvanî *m* pavyonculuk
pawan (I) *nd/nt* 1. koruyucu, muhafız 2. bekçi
pawan (II) *bnr* sawan û pawan
pawan (III) 1. tekel, inhisar, monopol 2. *mec* tekel (bir şeye tek başına sahip çıkma)
pawanbûn *m* tekelleşme

pawan bûn *l/gh* tekelleşmek
pawanbûyîn *m* tekelleşme
pawandar *nd/rd* 1. tekelci 2. tekelci (tekel görevlisi)
pawandarî *m* tekelcilik
pawandin *m* koruma, kollama
pawandin *l/gh* korumak, kollamak * **ên ku wî dipawînin em qenc dizanîn** onu kollayanları biz gayet iyi biliyoruz
pawandî *rd* korunmuş, kollanmış olan
pawani *m* 1. koruyuculuk, muhafızlık 2. bekçilik
pawankar *nd/nt* 1. tekelci, inhisarcı 2. tekelci (tekel görevlisi)
pawankarî *m* tekelcilik, inhisarcılık
pawankirin *m* tekelleştirme
pawan kirin *l/gh* tekelleştirmek
pawankirî *rd* tekelleştirilmiş olan
pawantî *bnr* pawani
pawok *bnr* pavok
pax (I) *bnr* şax û pax)
pax (II) *m* aldırış, aldırma ~ **dan (yekî)** (birini) takmak ~ **ji kesî hîl nêdan** (bir kimsenin, bir durumun) şakası yok, hatır gönül tanımaz * **ev camêr pax ji kesî hîl nêde** bu herifin şakası yok ~ **pê nekîrin** aldırış etmemek
paxaf *bnr* paxav
paxav aldırış, aldırış etme ~ **bi (kes. nekîrin** (bir kimsenin, bir durumun) şakası yok, hatır gönül tanımaz * **ev camêr paxav bi kesî nake** bu herifin şakası yok ~ **girtin** aldırış etmek ~ **pê dan kirin** taktırmak ~ **pê kirin** umursamak, nazarı itibara almak ~ **pê nekîrin** aldırış etmemek
paxavkirin *m* aldırma (önem verme, değer verme, dikkate alma)
paxav kirin *l/gh* aldırma (önem vermek, değer vermek, dikkate almak)
paxav pê kirin *l/bw* aldırma, aldırış etmek, eslemek (önem verine, değer vermek, dikkate almak) * **tu çima paxav pê dikî?** niye ona aldırıyorsun?
paxavneker *rd* vurdum duymaz
paxavnekerî *m* vurdum duymazlık
paxavpêkirin *m* (birini) takmama, umursama
paxav pê kirin *l/bw* (birini) takınama, umursamak
paxavpêneker *rd* umursamaz, çekinmez
paxavpênekerin *m* 1. (birini) takmama (önemli saymama, değer vermeme) 2. saymazlık, saymamazlık
paxav pê nekîrin *l/bw* (birini) takmama, umursamamak (değer ve önem vermemek), kaale almamak * **ew paxav bi tu kesî nake** o hiç kimseyi takmaz
paxel *bnr* paşil
paxêl *m* kızak (öküz tarafından çekilen kızak)
paxil *m* 1. koyun (göğüsle giysi arası) 2. ko-

yun (yatmakta iken; kollar arası, kucak) * gava ku pîra min li mala me dimîne, ez di paxîla wê de radikevim ninem bizde bulunduğ zamanlar onun koynunda yatıyorum di ~a (yekî) de raketin (razan an jî ketin xewê) koynunda uyumak di ~a hev de koynun koyuna di ~a xwe de kirin xewê koynunda yatırmak

paxir *kîm/h* 1. bakır (kısaltması Cu) 2. *rd* bakır (bakırdan yapılmış kap) ~ **û pixûr** bakır

paxirker *nd/h* bakırcı

paxirkerî *m* bakırcılık

paxir sulfat *kîm/nd* göz taşı

paxkirin *m* 1. aldırma, aldırış etme 2. tenezzül etme

pax kirin *l/gh* 1. aldırma, aldırış etmek (önem vermek, değer vermek, dikkate almak) 2. tenezzül etmek

paxpêkirin *m* 1. (birini) takmama, aldırma, umursama (önem verme, değer verme, dikkate alma) 2. dikkate alma (göz önünde bulundurma, hesaba katma)

pax pê kirin *l/bw* 1. (birini) takmamak, aldırma, umursamak (önem vermek, değer vermek, dikkate almak) 2. dikkate almak (göz önünde bulundurmak, hesaba katmak)

pax pê nekirin *l/bw* 1. (birini) takmamak, aldırış etmemek, dikkate almamak 2. vurdum duymazlıktan gelmek

paxs *rd* yağsız

pay *m* 1. pay, hisse, üleş (birden fazla kişi arasından bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm) 2. pay (eşit bölüm) * **vê bikin pênc payan** bunu beş pay yapın 3. *mat* pay ~ **bûn** üleşmek ~ **hiştin** pay bırakmak ~ **jî xwe re derxistin** kendine pay çıkarmak ~ **a karê kâr payî** ~ **kirin** pay etmek ~ **a qazancê kâr payî** ~ **a xwe jê derxistin** payını çıkarmak ~ **a xwe jê hilanîn** hisse çıkarmak, pay çıkarmak ~ **a xwe stendin** (an jî **girtin**) payını almak ~ **a zêde** 1) çoğu 2) aslan payı

payan *nd* payan, son

payandin *m* bekletme

payandin *l/gh* bekletmek

paydar *rd/nd* hissedar, hisseli, paydaş

paydarî *m* hissedarlık, paydaşlık

paydayî *rd* payı verilmiş kiinse

paydos *m* 1. paydos 2. *b* paydos (herhangi bir işi bıraktırmak için söylenir) ~ **kirin** paydos etmek

paye *m* 1. paye, rütbe 2. mertebe ~ **dan** paye vermek ~ **dan xwe** kendine paye biçmek ~ **ya berztirîn** üstün paye ~ **ya raserîn** üstün derece

payeberz *rd* 1. yüksek payeli 2. seçkin, güzide

payeberzî *m* 1. yüksek payelilik 2. seçkinlik, güzidelik

payebilind *rd* yüksek payeli, üst düzey

payedan *m* paye verme

paye dan *l/gh* paye vermek

payedar *rd* payeli, pay sahibi

payedarî *m* payelilik

payefiraz *rd* âlicenap

payefirazî *m* âlicenaplık

payejêr *rd* zelil

payejêrî *m* zelillik

payekirin *m* payeleme

paye kirin *l/gh* payelemek

payende *m* payanda

payendekirin *m* payandalama

payende kirin *l/gh* payandalamak

payenizm *rd* düşük payeli, alt düzey

payepak *rd* muhterem

payî (I) *rd* beklemiş olan

payî (II) *rd* uyanık (yataкта uyanık olan)

payîbûn *m* uyanmak, uyanık olma

payî bûn *l/gh* uyanmak, uyanık olmak

payîdar *rd* payidar, kalımlı, kalıcı ~ **bûn** payidar olmak

payîdarî *m* kalımlılık, kalıcılık

payîmal *bnr* paymal

payîmal kirin *bnr* paymal kirin

payîn *m* 1. bekleyiş 2. gözleme

payîtext *bnr* paytext

payîz *m* 1. güz, sonbahar (kuzey yarım küre için; eylül, ekim ve kasım aylarını içine alan süre) 2. *ast* güz, sonbahar (22 eylül ile 21 aralık arasındaki mevsim) ~ **a xwe lê derbas kirin** güzlemek

payîza navîn *nd* ekim ayı

payîza paşîn *nd* kasım ayı

payîza pêşî *nd* eylül ayı

payîze (I) *bot/m* bir armut çeşidi

payîze (II) *rd* 1. sonbaharlık 2. güzün ekilen ve aynı mevsimde yeşerip bir miktar boy veren bir buğday türü

payîzewar *n* 1. güzün konaklanan yurt 2. yaylada kuzu kırpma yeri

payîzê *h* güzün

payîzgeh *m* güzlek (güz mevsiminin geçirildiği yer)

payîzî (I) *rd* sonbaharlık, güzlük

payîzî (II) *bot/m* bir üzüm türü

payîzkî *rd* son bahara özgü

payîzok *m* büyük aşk, kız kaçırma, doğa güzellemesi, savaş, yiğitlik, geçim ve benzeri temalar içeren şarkı türü

payîzxêr *m* yalancı bahar

payker *rd* 1. bölücü, bölen 2. *mat/m* bölen

paykerî *m* bölücülük

paykirin *m* paylama, paylaşma

pay kirin *l/gh* paylamak, paylaşmak

paymal (I) *m* mal bölüşümü ~ **kirin** mal bölüşmek

paymal (II) *nd* ayak altında kalmış, çiğnenmiş, maf olmuş

paymalbûn *m* yağmalanma, kül olma (varıyoğu yok olma)

paymal bûn *l/gh* yağmalanmak. kül olmak (varı yoğu yok olmak)
paymalbûyîn *m* yağmalanış, kül oluş (varı yoğu yok olma)
paymalkirin *m* yağmalama, yağına etine, kül etme (birinin varını yoğunu yok etme)
paymal kirin *l/gh* yağmalamak, yağma etmek, kül etmek (birinin varını yoğunu yok etmek)
paypîşt *m* dayanak
payreks *m* payreks
paytext *m* başkent, başşehir, payitaht
paytextî *m* başkentlik
payton *m* fayton, payton
paytonvan *nd/nt* 1. faytoncu (fayton süren kimse) 2. faytoncu (fayton işleten kimse)
paytonvanî *m* faytonculuk
payvan *rd* hamî
paz *m* derece
pazan *m* süzme
pazar *m* 1. pazar, piyasa 2. *ab* pazar, piyasa * **pazara navxweyî** iç piyasa 3. pazar (satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer) * **were em herin pazârê danûstendinê bikin** gel pazara alışverişe gidelim 4. pazar (haftanın birinci günü, cumartesi ile pazartesi arası olan gün) ~a **derweyî** dış piyasa ~a **hêza kar** iş gücü piyasası ~a **navxweyî** (an jî **hundirîn**) iç piyasa
pazara kevnefiroşan *nd* bitpazarı
pazara navxweyî *nd* iç pazar
pazarkar *nd/nt* pazarlamacı
pazarkarî *m* pazarlama, marketing
pazarkarîtî *m* pazarlamacılık
pazarvan *nd/nt* pazarcı
pazarvanî *m* pazarcılık
pazax *bot/m* bir tür bitki
pazbilind *rd* yüksek dereceli
pazdeh *nd/rd* onbeş
pazdehem *rd* onbeşinci
pazdehemîn *rd* onbeşinci
pazdeyî *m* on beş gün sonra gelini ziyarete gitme töreni
pazen *n* pazen
pazend *rd* meşru
Pazend *m* Zendavestan'ın Pehlevicedeki tafsiri
pazên *m* derece, aşama, mertebe
pazi *bot/m* pazu
pazîn *m* süzülme
pazîn *l/gh* süzülme
pazne *m* dolun ay
pazû *n* pazu, kol
pazûbend *n* pazûbent, kolçak, kolluk
pazûk *bot/m* şeker pancarı
Pb *kîm* Pb (kurşun'un kısaltması)
Pd *kîm* Pd (paladyum elementinin kısaltması)
peçe *ast/m* peçe
peçedor *m* çevre, muhit

Peçenek *nd* Peçenek
Peçenekî *m* Peçenekçe
peçete *m* peçete
peçinandin *m* saklama
peçinandin *l/gh* saklamak (kaybolmaması için gizli bir yere koymak)
peçinîn *m* saklanma
peçinîn *l/gh* saklanmak
peçixandin *bnr* peçixandin
peçî *ant/h* bacak
peçve *m* 1. çeviri, tercüme (dilden dile aktarma) 2. çeviri (bir dilden başka bir dile çevrilmiş yazı veya kitap)
peçvevan *nd/nt* çevirici, çeviren, mütercim
peçvevanî *m* çeviricilik, mütercimlik
peçveyî *hal* *m* öz geçmiş
pedal *m* pedal, ayaklık
pedegog *nd/nt* pedagoğ, eğitimci
pedegogtî *m* eğitincilik
pedegojî *m* pedagoji, eğitim bilimi
pedegojîk *rd* pedegojîk
peder *n* 1. baba 2. peder (hristiyanlıkta)
pederşahî *sos/m* pederşahî, ata erkil, patriarikal
pederşahîti *sos/m* pederşahîlik, ata erki
pediatrî *m* pediatri (çocuk hastalıklarıyla ilgili hekimlik dalı)
pedikur *m* pedikür (ayak bakımı)
pedikurker *nd/nt* pedikürcü
pedikurkerî *m* pedikürcülük
pedolog (I) *nd/nt* pedolog, toprak bilimci
pedolog (II) *nd/nt* çocuk bilimci
pedolojî (I) *m* pedoloji, toprak bilim
pedolojî (II) *m* pedoloji, çocuk bilimi
peg *n* kadem, fit
peganî *mîn/m* peganit
pegirandin *m* çökelme
pegirandin *l/gh* çökelmek
pegirîn *m* 1. çökelme 2. tortulanma
pegirîn *l/gh* 1. çökelmek (bir sıvı içinde erimiş katı bir madde sıvının dibine çökmek) 2. tortulanmak
pegmatî *m* pegmatit (bir tür mamgma taşı)
pegr *kîm/m* 1. çökel, çökelti 2. tortu, telve
peh (I) *b* bitti, kalmadı (çocuk dilinde)
peh (II) *bnr* pehe
pehe *b* 1. pehepeh 2. bre, vay be * **pehe ev çî keş-tiyeke mezin e!** bre bu ne büyük gemi! 3. ha (dikkat çekmek, uyararak için kullanılır)
pehêt *rd* pek, berk
pehlewan *n* 1. pehlivan, güreşçi 2. dövüşçü 3. kahraman, yiğit 4. *mec* pehlivan (boyu poslu ve güçlü kimse)
pehlewanî *m* 1. pehlivanlık, güreçilik 2. dövüşçülük 3. kahramanlık 4. (pehlivanlık (boyu poslu, güçlü olma)
pehn (I) *rd* düz (kısa ökçeli, ökçesiz ayakkabı)
pehn (II) *rd* yassı
panav *erd/m* 1. plâto 2. dağda düzlük yer

pehnavk *erd/m* plâto, küçük plâto
pehnbûn *m* 1. yassılanma, yassılaşıma, yassılma
 2. düzlenme 3. *mec* kurulma, yayılma
pehn bûn *l/gh* 1. yassılanmak, yassılaşımak, yassılmak 2. düzlenmek 3. *mec* kurulmak, yayılmak * **li ber xwarinê pehn bûye** yemeğe kurulmuş
pehnbüyîn *m* 1. yassılanış, yassılaşış, yassılma 2. düzleniş 3. *mec* kuruluş, yayılış
pehnik *rd* yassı ~a **bêrê** kürek ayası
pehnikî *rd* yassıca
pehnikîbûn *m* yassılanma, yassılaşıma
pehnikî bûn *l/gh* yassılanmak, yassılaşımak
pehnikîkirin *m* yassılama
pehnikî kirin *l/gh* yassılamak
pehnikîti *m* yassılık
pehnî (I) *ant/m* 1. topuk 2. ökçe * **sola ku pehniya wê bilind e** yüksek ökçeli ayakkabı 3. ökçe (topuğun arka bölümü) ~ **dan (...)** tepiklemek (binek hayvanını yürütmek) ~ **dan hesp** mahmuzlamak, üzengilemek ~ **ya xwe li qûna xwe xistin** *argo* yol tepmek
pehnî (II) *m* 1. yassılık 2. *rd* düzlemsel
pehnîdan *m* mahmuzlama, tepikleme, üzengileme (binek hayvanını yürütme)
pehnî dan *l/gh* mahmuzlamak, tepiklemek, üzengilemek (binek hayvanını yürütmek)
pehnîkirin *m* tepikleme (binek hayvanını yürütme)
pehnî kirin *l/gh* tepiklemek (binek hayvanını yürütmek)
pehnîve *rd* saklı
pehnikirin *m* 1. yassılama 2. düzleme, düzletme
pehn kirin *l/gh* 1. yassılamak 2. düzlemek, düzletmek
pehnkî *h* uzunlamasına
pehnok (I) *m* Botan bölgesinde kız ve erkek karşılıklı, atışarak söyledikleri şarkı türü
pehnok (II) *rd* yassı
pehnokî *rd* yassıca
pehsûz *m* pesûs (içinde yağ yakılan toprak kandi)
pehtin *m* 1. pişirme, pişiriş 2. yoğurma (bir düşünceye belli bir biçim verme, nitelik kazandırma)
pehtin *l/gh* 1. pişirmek 2. yoğurmak (bir düşünceye belli bir biçim vermek, nitelik kazandırmak) * **dipêje hê dirêje** sözünü tartar ondan sonra söyler
pehtinî *m* pişirin, pişirimlik
pehtiyanê *rd/h* pişkince, olgunca
pehti *rd* 1. pişkin (gereğince pişmiş) * **nanê pehti** pişkin ekmek 2. pişkin (olgun, tecrübesi olan)
pehtîbûn *m* 1. pişkinlik 2. pişkinlik, olgunluk
pej (I) *m* kabile
pej *n* çalı, çırpı (çalı çırpı gibi bitkilerin uc kısimları)

pejan *m* 1. çit., çeper, siper 2. *rd* savunucu, koruyucu
pejankirin *m* çitleme, çeperleme
pejankirin *l/gh* çitlemek, çeperlemek
pejdan *m* dal budak salma
pej dan *l/gh* dal budak salmak
pejdayîn *rd* dal budak salış
pejeloq *rd* felçli
pejik *n* çırpı
pejikandin (I) *m* budama
pejikandin (II) *m* sıçratma
pejikandin *l/gh* budamak
pejikandin (II) *l/gh* sıçratmak
pejikîn (I) *m* budanma
pejikîn (II) *m* sıçrama
pejikîn (I) *l/gh* budanmak
pejikîn (II) *l/gh* sıçramak
pejilandin *m* yorumlama
pejilandin *l/gh* yorumlamak
pejilîn *m* yorumlanma
pejilîn *l/gh* yorumlanmak
pejin *bnr* pejn
pejinan *m* sezilme
pejinandin (I) *m* sezindirme
pejinandin (II) *m* budama
pejinandin (I) *l/gh* sezindirmek
pejinandin (II) *l/gh* budamak
pejinandî *rd* budanık, budanmış olan
pejinîn (I) *m* sezilme, hissetme
pejinîn (II) *m* budanma
pejinîn (I) *l/gh* sezilmek, hissetmek
pejinîn (II) *l/gh* budanmak
pejink *n* çırpı
pejir *m* kabul
pejirandin *m* 1. kabul etme, kabullenme, benimseme 2. *hiq* tanıma (hukukî yönden; varlığını tanıma) 3. tanıma (boyun eğme, yargısına uyma, sayma) 4. bilme (sayma)
pejirandin *l/gh* 1. kabul etmek, kabullenmek, benimsemek 2. tanımak (hukukî yönden; varlığını tanımak) * **ez mafên di we dipejirînim** haklarınızı tanıyorum 3. tanımak (boyun eğmek, yargısına uymak, saymak) 4. bilmek (saymak) * **ez vê malavahiye ji xwe re deyn dipejirînim** teşekkürü borç bilirim
pejirandî *rd* kabul edilmiş olan
pejirbar *rd* kabul edilir
pejirî *rd* kabul olunmuş olan
pejirin *m* kabul olma, kabul olunuş
pejirin *l/gh* kabul olmak, kabul olunmak
pejirîner *rd* kabul edici, kabul eden, kabullenen
pejîng *n* çırpı
pejle *rd* felç
pejlebûn *m* felç olma
pejle bûn *l/gh* felç olmak
pejlebûyîn *rd* felç oluş
pejmürde *rd* 1. pejmürde (eski püskü, yırtık elbise) 2. pejmürde (dağınık, perişan)
pejmûrdebûn *m* pejmürde olma

pejmürde bûn *l/gh* pejmürde olmak
pejmürdekirin *m* pejmürde etme
pejmürde kirin *l/gh* pejmürde etmek
pejmürdeti *m* pejmürdelik
pejn *m* 1. sezi, seziş 2. his, duygu 3. ses, seda
 ~ **jê hatin** ses sedası gelmek ~a (...) **kirin**
 sezinlemek, (birinin) gelişini sezmek ~a
 (**yekî**) **hildan** (birinin varlığını veya gelişini)
 sezinlemek

pejnandin *m* sezme, hissetme
pejnandin *l/gh* sezdirmek, hissetmek

pejnayî *nd* hisiyat

pejnbar *rd* hassas

pejnbarî *m* hassasiyet

pejndar *rd/nt* duygulu

pejndarî *m* duygululuk

pejnî *rd* duygusal, hissi

pejnîti *m* duygusallık, hissiyat

pejnkâr *rd* hasas, duyarlı

pejnkârî *m* hasasiyet

pejnker *rd* duyarlı

pejnkerî *m* duyarlılık

pejnkerkirin *m* duyarlılaştırma

pejnkir kirin *l/gh* duyarlılaştırmak

pejr *m* 1. kabul (bir şeye istiyerek veya istemeyerek razı olma) 2. kabul (sunulan bir şeyi, armağanı alma) 3. kabul (bir öneriyi uygun bulma, onaylama)

pejrbar *rd* kabul edilir

pek (I) *bnr* şek û pek

pek (II) *m* (p kalın okunur) ayak izi

pek (III) *m* gaybet

pek (IV) *b* hayret bildiren bir söz

pek (IV) *m* fırlayış

peka *m* gaybet

pekandin *m* 1. fırlatma, fırlatış (bulunduğu yerden dışarı atma) 2. sektirme 3. sıçratma 4. atıp tutma (abartılı konuşma) 5. atma, kıtır atma, yalan atma, desteksiz atma, yüksekte atma 6. yuvarlama, yumurtlama (inanılmayacak yalanlar söyleme)

pekandin *l/gh* 1. fırlatmak (bulunduğu yerden dışarı atmak) 2. sektirmek * **li ser avê kevir dipekîne** su üstünde taş sektiriyor 3. sıçratmak 4. atıp tutmak (abartılı konuşmak) 5. atmak, kıtır atmak, yalan atmak, desteksiz atmak, yüksekte atmak * **dîsa dest pê kir dipekîne** gere atmaya başladı * **te xweş pekand** güzel attın 6. yuvarlamak, yumurtlamak (inanılmayacak yalanlar söylemek) * **nepekandin** sektirmemek (büyük bir dikkat içinde bulunmak) **ew bi qasî misqalekê jî napekîne** o, bir santim sektirmiyor

pekîn *m* 1. fırlama, fırlayış (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkma, ayrılma) 2. sekme, sekiş (atılan bir nesne bir yere dokunduktan sonra sıçrayarak gitme) 3. sekme, çıvrma (bir yere veya cisme çarparak yön değiştirme) 4. sıçrama, sıçrayış

pekîn *l/gh* 1. fırlamak (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak) 2. sekme (atılan bir nesne bir yere dokunduktan sonra sıçrayarak gitmek) * **kevirê ku min avêt pekiya** attığım taş sekti 3. sekme, çıvrma (bir yere veya cisme çarparak yön değiştirmek) * **gule pekiya** kurşun sekti * **gule pêşî li kevir ketiye, paşê ji kevir pekiyaye li çavê wî ketiye** kurşun taşla değmiş, sonra taştan çıvrmış gözüne değmiş 4. sıçramak * **bila xwîna wî nepeke te kanî sana sıçramasın**

pekînok *rd* fırlatıcı

pekok *m* kaygan yıldız

peksîmet *m* peksimet

pel (I) *m* çomak

pel (II) *rd* (p kalın okunur) dik, dikine ~ **hatin** dik (veya dikine) gelmek * **nan pel hat** etmek dikine geldi

pel (III) *m* 1. çapak (madenler dövülürken sıçrayan ince ufak parçalar) 2. talaş, kıymık

pel (IV) *m* (p kalın okunur) köz, tezek közü

pel (V) *lşk/m* 1. manga 2. tim 3. takım (bölüğü oluşturan birliklerden her biri)

pel (VI) *n* 1. öteberi 2. bez, çaput ~ **û pot** eski püskü elbise

pel (VII) *bot/n* 1. yaprak 2. yaprak (özelikle asma yaprağı) * **pelê sûravkê yên mewan** asma yaprağı salamuraşı 3. yaprak (kitap, defter gibi şeylerde ön ve arka yüzü oluşturan kâğıtlardan her biri, varak) * **pêlên vê defterê kê m in** bu defterin yaprakları eksik 4. sarma, sarma yemeği ~ **çêkirin** sarma yapmak ~ **neleqîn** yaprak oynamamak (veya kıpırdamak) ~ ~ yaprak yaprak ~ **tije kirin** sarma yapmak ~ **weşandin** (an jî **werihandin**) yaprak dökmek ~ **ê cixareyê** sigara kağıdı ~ **ê dêrek** çizgili kâğıt ~ **ê (yekî) jî darê ketin** kâğıt yağı tükenmek, kavli tamamlamak (ölme) ~ **ê mîwê** asma yaprağı ~ **ê sade** çizgisiz kâğıt ~ **ên tancikê bot** taç yaprağı

pelamar *m* saldırı, hücum

pelan *m* yoklama

pelandin *m* 1. yoklama (el ile dokunarak inceleme) 2. muayene etme 3. kontrol etme

pelandin *l/gh* 1. yoklamak (el ile dokunarak inceleme) * **min têkbêrên ku li derdora xwe dîtin, bi destên xwe ew pelandin** etrafında gördüğüm şeyayı ellerimle yokladım 2. muayene etmek 3. kontrol etmek

pelang *ant/m* kulak tozu

pelanpoş *rd* dağınık

pelas *rd* 1. eski püskü giysi 2. *bnr* palas

pelasî *rd* pejmürde, pinti

pelasîpoş *rd* 1. çula börünmüş, fakir, zavallı

pelas (I) *bnr* püş û pelas

pelas (II) *n* çer çöp

pelaştin *m* 1. yıkma, yıkış 2. dağıtma (güçlü

bir vuruşla büyük bir zarara yol açma) 3. *mec* dağıtma, feshetme, lağvetme 4. dağıtma (kurulu bir düzeni bozma)

pelaştin *l/gh* 1. yıkmak * **pir bi dînamêtê pelaştin** köprüyü dinamitle yıktılar 2. dağıtmak (güçlü bir vuruşla büyük bir zarara yol açmak) * **bi kulmekê mêjiyê wî pelaşt** bir yumrukla beynini dağıttı 3. *mec* dağıtmak, feshetmek, lağvetmek * **kooperatîfa xwe pelaştin** kooperatiflerini dağıttılar 4. dağıtmak (kurulu bir düzeni bozmak)

pelaştî *rd* yıkık

pelat *bwr* pût û pelat

pelate *m* aniden dağılma

pelatebûn *m* dağılma

pelate bûn *l/gh* dağılmak * **mêvan pelate**

bûn nav malan misafirler evlere dağıldılar

pelater *rd* iddiacı, iddia eden

pelatînk *zo/m* kelebek

pelaw *m* pilav

pelax (I) *bwr* şelax û pelax

pelax (II) *n* kurumuş ot, üst üste kurumuş ot

pelax (III) *rd* ezilme

pelax (IV) *m* yayılarak oturma

pelax (V) *zo/m* malak

pelaxbûn *m* yayılma, yayılıp kurulma (sere serpe kurulma)

pelax bûn *l/gh* yayılmak, yayılıp kurulmak (sere serpe kurulmak)

pelaxî *rd* yayılmış (sere serpe oturmuş olan)

pelaxtîn *m* 1. ezme, eziş 2. ezme (ağır bir şey başka bir şeyin üzerinden geçme) 3. çiğneme (ayak veya tekerlek altına alarak ezine)

pelaxtîn *l/gh* 1. ezmek * **kundîr pelaxt** kabağı ezdi 2. ezmek (ağır bir şey başka bir şeyin üzerinden geçmek) * **trenê çêlek pelaxt** tren ineği ezdi 3. çiğnemek (ayak veya tekerlek altına alarak ezme) * **hema mabû ku erebe wê bipelêxe** az kalsın araba onu çiğneyecekti

pelaxtî *rd* 1. ezik, ezgin (sebze ve meyveler için) 2. zedeli 3. bereli, çürük (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan)

pelaxtîbûn *m* çürüklük

pel bişkîfîn *l/gh* yapraklanmak

pelçemok *zo/m* yarasa

pelçim *bot/m* yaprak ~ **neleqîn** yaprak oynamak (veya kıpırdamak)

pelçimhewêz *bot/m* sigil otu

pelçimik *n* yapracık

pelçimokî *rd* yaprakı

pelçiqan *m* ezilme

pelçiqandin *m* 1. ezme 2. zedeleme 3. ezme, çiğneme (ayak veya tekerlek altına alarak ezme)

pelçiqandin *l/gh* 1. ezmek 2. zedelemek 3. ezme, çiğnemek (ayak veya tekerlek altına alarak ezme) * **hema mabû ku erebe wê bipelçiqîne** az kalsın araba onu çiğneyecekti

pelçiqandî *rd* 1. ezik, ezgin 2. zedeli 3. çürük

(sebze ve meyveler için) * **firingiya pelçiqandî** çürük domates

pelçiqandîbûn *m* 1. eziklik 2. çürüklük

pelçiqî *rd* 1. ezik, ezgin (meyveler için) 2. zedeli 3. çürük 4. bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan)

pelçiqîbûn *m* 1. eziklik 2. çürüklük

pelçiqîn *m* 1. ezilme 2. zedelenme 3. ezilme, çiğnenme 4. tuşusu çıkma (ezilme) 5. berelenmek

pelçiqîn *l/gh* 1. ezilmek 2. zedelenmek 3. ezilmek, çiğnenmek 4. tuşusu çıkmak (ezilmek) 5. berelenmek

pelçiqok *rd* ezilgen

pelçiqokî *rd* ezikçe

pelçixandin *bwr* pelçiqandin

pelçixî *bwr* pelçiqî

pelçixîn *bwr* pelçiqîn

pelço *rd* ezik ~ **melçoyî** ezik büzük

pelçoq *m* 1. ezik, ezgin 2. çepez (bozuk ipek kozası)

peldank *n* cüzdan (para cüzdanı)

peldar *rd* yapraklı

peldeng *n* müzikte bir ses türü

pel derketin *l/gh* yapraklanmak

pele (I) *rd* yaş, kuru olmayan

pele (II) *rd* iyi sürülmemiş tarla durumu

peleçemk *zo/m* martı (Larus)

peleçermk *zo/m* yarasa

peledîn *rd* alık, bön

peleewr *n* bulut kümesi

pelegoşk *ant/m* kulak tozu **di ~ de lê xistin** (an jî **danîn yekî**) kulak tozuna vurmak

peleguh *ant/m* kulak tozu

peleguşk *bwr* belegoşk

pelemaş *nd* bir yemek türü

pelendar *m* 1. sopa, kalın kısa değnek 2. rastgele atılan sopa

peleng *bwr* piling

pelepel *rd* acele, acil

pelepiskî *m* bir tür tavuk hastalığı

pelepistûk *m* vıcık vıcık yemek

pelepîs *zo/m* ziraat haşeresi

pelepoşîn *rd* sümsük, sünepe

pelepoşînî *m* sümsüklük, sünepelik

pelepûçik *bj/n* 1. uçuk, kabarcık 2. gece yanığı (uçuk gibi birden bire oluşan kabarcıklı deri döküntüsüne verilen ad)

pelepûçkdan *m* uçuklama

pelepûçk dan *l/gh* uçuklamak * **lêvên min** **pelepûçk** dane dudaklarım uçuklamış

pelepûçkî *rd* kabarcıklı

pelepûk *m* hafif kar yağışı

pelepûke *m* hafif kar yağışı

pelepûşk *bwr* pelegoşk

pelerîn *n* pelerin, harmani, harmaniye

pelese *m* çar çur etme

pelesen kîrin *m* çar çur etme, har vurup harman savurma

pelese kirin *l/gh* çar çur etmek, har vurup harman savurmak
peleseng rd çok, sayısız
pelewêsk bnr pelçimhewêz
pelex bot/m bir çimenlik otu
pelex b güm * **got pelex di nav çav de lê xist** güm diye gözünün ortasında vurdu
pelezê bot/m süsen (İris germanica)
pelezêsk bot/m süsen (İris germanica)
pelezîz m karnıyarık (aşı)
pelê m çelik çomak
pelê dirdirkî nd oymalı yaprak
pelêjan m el yordamı
pelê mêwê nd asma yaprağı
pelê niqirkî nd oymalı yaprak
pelê niqirokî nd oymalı yaprak
pelên kulîlkê bot/nd çiçek yaprağı
pelê sêncê nd diken
pelg (I) bot/n 1. yaprak 2. yaprak (özelikle asma yaprağı) 3. yaprak (kitap, defter gibi şeylerde ön ve arka yüzü oluşturan kâğıtlardan her biri, varak) * **pelgê cixareyê** sigara yaprağı ~ **neleqîn** yaprak oynamamak (veya kıpırdamamak)
pelg (II) m titrete kava
pelge m yaprak
pelges bnr pelgez
pelgez m 1. maşa 2. maşa (çok küçük şeyleri tutturmaya yarayan araç)
pelgezsk m maşa, maşacık
pelgirtin m yapraklanma
pel girtin l/gh yapraklanmak
pelgoşk m kulak memesi
pel hatin l/gh (bir şey) dik (veyadikine) gelmek
pelhewêsk bnr pelçimhewêz
pelhûk bnr pelûr
pelhûrik zo/m tatlı ve kabukları kalın olan bir üzüm çeşidi
pelijîn m heyecanla bir nesneye dokunma
pelijîn l/gh heyecanla bir nesneye dokunmak
pelik (I) m (p kalın okunur) 1. çapak (madenler dövülürken sıçrayan ince ufak parçalar) 2. kıymık
pelik (II) n 1. yapracık, yapracık 2. penes
pelik (III) n pul, sikke, antika para * **pelikên** zêr altın sikkeler
pelik (IV) zo/n pul (balıkların, sürüngenlerin ve bazı kuşlarla memelilerin vücudunu kaplayan boynuzsuz levhacık) * **pelikê masî** balık pulu
pelika guh ant/nd kulak memesi
pelikan m 1. mızırdanma 2. kıskanış 3. çekinme, korkma
pelikandin m 1. mızırdama 2. kıskandırma 3. çekindirme, ürkütme
pelikandin l/gh 1. mızırdamak 2. kıskandırmak 3. çekindirmek, ürkütmek
pelikê kewan bot/nd bir bitki adı

pelikî rd yapraklı
pelikîn m 1. mızırdanma 2. kıskanma 3. çekinme, ürkme, korkma
pelikîn l/gh 1. mızırdanmak 2. kıskanmak 3. çekinmek, ürkme, korkmak * **ji maran di-pelikîne** yılanlardan çekiniyor
pelikokî rd yapraklı
pelimandin m soldurma
pelimandin l/gh soldurmak
pelimandî rd soluk, solgun
pelimî rd solgun
pelimîbûn m solgunlaşma
pelimî bûn l/gh solgunlaşmak
pelimîn m solma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme)
pelimîn l/gh solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek)
pelimok rd solgun
pelimokî rd solgunca
pelimokîbûn m solgunlaşma
pelimokî bûn l/gh solgunlaşmak
pelimokîf m solgunluk
pelisandin (I) m soldurma
pelisandin (II) m ovuşturma
pelisandin (I) l/gh soldurmak
pelisandin (II) l/gh ovuşturmak
pelisandî rd soluk, solgun
pelisî rd solgun
pelisîbûn m solgunlaşma
pelisî bûn l/gh solgunlaşmak
pelisîn (I) m solma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme)
pelisîn (II) m ovulma
pelisîn (I) l/gh solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek)
pelisîn (II) l/gh ovulmak
pelisok rd solgun
pelisokî rd solgunca
pelisokîbûn m solgunlaşma
pelisokî bûn l/gh solgunlaşmak
pelisokîf m solgunluk
pelîşan m 1. yıkım, yıkılış 2. dağılıp, dağılma, çöküş
pelîşandin m 1. yıkmak, yıkış 2. dağıtma, çöktürme
pelîşandin l/gh 1. yıkmak 2. dağıtmak, çöktürmek
pelîşandî rd 1. yıkık 2. dağıtılmış, mefsuh
pelîşî rd 1. yıkık 2. çökük, göçük 3. darmadağın, biçimsiz * **pozekî mezin î pelîşî lê bû** iri biçimsiz bir buruna sahipti
pelîşin m 1. yıkılma, yıkılış 2. yıkılma, çökme, göçme (üzerinde bulunduğu yere yıkılma) 3. dağılma (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşma) 2. dağılma, dağılıp (parçalanarak yayılma, ufalanma) 3. dağılma, fesholunma (lağvolma) 4. dağılıp, dağılma, çökme, çöküş (son bulma) * **pelîşîna dewletan** devletlerin dağılışı 5. çökme, yı-

ğılı verme (gelir gelmez oturma) 6. koçma (cinsel ilişkide bulunma)

pelîşîn */lgh* 1. yıkılmak * **dîwar pelîşî** duvar yıkıldı 2. yıkılmak, çökmek, göçmek (üzerinde bulunduğu yere yıkılmak) 3. dağılmak (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak) * **dîlan pelîşî** düğün dağıldı 2. dağılmak (parçalanarak yayılmak, ufanmak) * **hingî ku kartol têr pişîya pelîşî** patates çok pişince dağıldı 3. dağılmak, fesholunmak (lağvolmak) * **komeleya me pelîşî** derneğimiz dağıldı 4. dağılmak, çökmek (son bulmak) * **Împeratoriya Bizans di 1453'yan de pelîşî** Bizans İmparatorluğu 1453'te çöktü 5. çökmek, yığılı vermek (gelir gelmez oturma) * **ji der de hat nehat pelîşî ser sedreyê** dışardan gelir gelmez sedire çöktü 6. koçmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~ **hev koçmak** (birbiriyle cinsel ilişkide bulunmak)

pelîştîn *m* 1. kurcalama, karıştırma 2. tahriş etme

pelîştîn */lgh* 1. kurcalamak, karıştırmak 2. tahriş etmek

pelixan *m* 1. ezilme 2. zedeleme 3. *mec* çiğneme (ezme)

pelixandin *m* 1. ezmek 2. zedeleme 3. ezme (ağır bir şey başka bir şeyin üzerinden geçme) * 4. *mec* çiğneme (ayak veya tekerlek altına alarak ezme)

pelixandin */lgh* 1. ezmek * **zebeş pelixand** karpuzu ezdi 2. zedelemek 3. ezmek (ağır bir şey başka bir şeyin üzerinden geçmek) * **trenê çêlek pelixand** tren ineği ezdi 4. *mec* çiğnemek (ayak veya tekerlek altına alarak ezmek) * **hema mabû ku erebe wê bipelixîne** az kalsın araba onu çiğneyecekti

pelixandî *rd* 1. ezik * **seriyekî sikestî û pelixandî** kırık ve ezik bir kafa 2. zedeli

pelixî *rd* 1. ezik, ezgin (meyveler için) 2. bere, li, çörük

pelixîbûn *m* 1. eziklik 2. berelenme

pelixî bûn */lgh* 1. berelenmek

pelixîn */lgh* 1. ezilmek 2. zedelenmek 3. turşusu çıkmak (çok ezilmek) 4. göynümek (sebze ve meyva çok olgunlaşmak) * **petêx pelixiye** kavun göynümüştü 5. *mec* çökmek, yığılmak (gelir gelmez oturma) * **mêrik li vir pelixiye ranabe** kadın burada yığılmış kalkmıyor * **ji der de hat nehat pelixî ser sedreyê** dışardan gelir gelmez sedire çöktü 6. *mec* kurulmak, yayılmak (sofraya rahatça oturma)

pelixîner *rd* ezici

pelixok *rd* ezilgen

pelixokî *rd* ezilgençe, ezikçe

pelizandin *m* göynetme

pelizandin */lgh* göynetmek

pelizî *rd* göynük, cırtlak (olgunluktan ezilecek duruma gelmiş meyve ve sebze)

pelizîn *m* göynüme (sebze veya meyva çok olgunlaşma)

pelizîn */lgh* göynümek (sebze veya meyva çok olgunlaşmak)

pelîya kartolan *nd* patates puresi

pelî (I) *m* püre * **pelîya kartolan** patates puresi

pelî (II) *rd* kötü, iyi olmayan

pelid *rd* 1. kötü, pis 2. iblis, şeytan

pelidî *rd* şeytanî

pelikan *zo/m* pelikan, kaşıkcı kuşu (Pelecanus onocrotalus)

pelin (I) *bot/m* pelin (Artemisia absinthium)

pelin (II) *rd* yaprakşı

pelin (III) *m* 1. dokunulma 2. *bj* muayene 3. lemis

pelin */lgh* 1. dokunulmak 2. muayene edilmek

pelinî *rd* yaprağımsı

pelinxane *m* muayenehane

pelîse (I) *rd* gırla (piyasada bir malın çokça bulunması durumu)

pelîse (II) *n* 1. kismet, nasip * **li benda pelîseya** (an jî **nîstîb û qismetê**) **xwe bûn** kismet beklemek 2. azık

pelîşk *m* çapak (göz çapağı)

pelîşkgirtin *m* çapaklanma

pelîşk girtin */lgh* çapaklanmak

pelîşok *m* çabuk ezilen bir üzüm türü

pelît *bnr* belot

pelîtan *m* kelebek

pelk (I) *bot/m* köknar (Abies)

pelk (II) *bot/n* 1. yaprak 2. yaprak (özelikle asma yaprağı) 3. yaprak (kitap, defter gibi şeylerde ön ve arka yüzü oluşturan kâğıtlardan her biri, varak)

pel kirandin */lgh* ateş püskürmek * **pelan dikirin** ateş püskürtüyordu

pel kirin */lgh* (*p* kalın okunur) dahra ile kesmek * **lê xistin dar pel kirin** ağacı dahrayla kesmişler

pelkirin *m* göz kapağının iç kısmının pürüzlü hala gelip gözü rahatsız etmesi

pelkî *h* 1. amudi 2. kılıcına, kılıçlama * **divê mirov mertekan pelkî bi keys bike** kılışleri kılıcına yerleştirmeli

pelkut *m* haşat

pelkutbûn *m* haşat olma

pelkut bûn */lgh* haşat olmak

pelkutkirin *m* haşat etme

pelkut kirin */lgh* haşat etmek

pelkutkî *h* haşat edercesine

pelkutkîkirin *m* haşat etme

pelkutkî kirin */lgh* haşat etmek

pelmêw *m* asma yaprağı

pelnexş *bot/m* bir tür bitki

pelok *m* bulamaç

pelopînc *nd* pürüzlü ve keskin taş

pelos (I) *rd* bezgin

pelos (II) *rd* iğrenç, mekruh

pelosî (I) *m* bezginlik
pelosî (II) *m* iğrençlik
pelot *rd* çürük
pelox *m* köz
pelp *m* 1. bahane 2. dayatma
pelpel *h* gizlice, çaktırmadan
pelpelışk *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pelpelitank *bnr* pelpelitk
pelpelitk *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pelpitandin *bnr* perpitandin
pelpitîn *bnr* perpitîn
pelpizêk *bnr* pirpizêk
pelpîne *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)
pelpkirin *m* 1. bahane etme 2. dayatma
pelp kirin *l/gh* 1. bahane etmek 2. dayatmak (kendi istediğini yaptırmakta diretme)
pelq (I) *m* şırak
pelq (II) *m* 1. kabarcık, domur 2. *bj* kabarcık ~ domur domur, kabarık kabarık * *ji ber nexweşîne çermê canê wê pelq pelq dabû* hastalıktan derisi domur domur olmuştur
pelqaz *m* vücüttaki kabarcık
pelqdan *m* kabarma (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma)
pelq dan *l/gh* kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak)
pelqçêşk *zo/m* kursak
pelqewîz *m* arpadan yapılmış bir aş
pelqik *m* 1. kabarcık 2. su kabarcığı 3. pütür (küçük kabarcık) ~ê *avê* su kabarcığı
pelqikdan *m* 1. kabarma 2. pütürlenme 3. tarazlanma, kabarma
pelqik dan *l/gh* 1. kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak) 2. pütürlenmek 3. tarazlanmak, kabarmak
pelqikdayîn *m* 1. kabarış 2. pütürlenme 3. tarazlanış, kabarış
pelqizandin *m* fişkirtma
pelqizandin *l/gh* fişkirtmak
pelqizîn *m* fişkırma
pelqizîn *l/gh* fişkirtmak
pelqî *rd* kabarcıklı
pelqîn *m* şırak
pelsot *n* ucu yanık odun sopa
pelstrî *bot/m* iğne yaprak
pelsayîk *bot/m* bir bitki adı
pelt (I) *bot/m* bir tür kara ağaç
pelt (II) *rd* 1. pelte (bu kıvamda olan madde) 2. pelte (çok yorulmuş olan)
pelt (III) *rd* 1. pısırk, uyuz, yüreksiz 2. *psî* edilgen, pasif (olayların gidişini etkilemek veya denetlemek için hiç çaba sarfetmeme durumu) 3. yordamsız (çevik, canlı olmayan)
peltbûn *m* pısırklaşma, uyuzlaşma
pelt bûn *l/gh* pısırklaşmak, uyuzlaşmak
pelte (I) *m* küme

pelte (II) *sos/m* imece
pelte (III) *rd* peltek
pelte (IV) *m* 1. pelte 2. *rd* pelte (bu kıvamda olan madde) 3. *kîm* pelte
peltebûn *m* pelteleşme, peltelenme
pelte bûn *l/gh* pelteleşmek, peltelenmek
peltebûyîn *m* pelteleşiş, pelteleniş
peltek (I) *rd* 1. pelte 2. peltek (dilini dişlerinin arasına alır gibi konuşan ve bu yüzden *s, z* gibi sesleri kusurlu söyleyen) 3. peltek (tutuk, titrek, kekeine)
peltek (II) *rd* (*p* kalın okunur) 1. pısırk, yüreksiz 2. edilgen, pasif (bir şeye karşı tepki göstermeyen) 3. yordamsız (çevik, canlı olmayan)
peltekbûn *m* pısırklaşma, uyuzlaşma
peltek bûn *l/gh* pısırklaşmak, uyuzlaşmak
peltekî (I) *m* pelteklik (kekemelik, tutukluk)
peltekî (II) *m* 1. pısırklik, yüreksizlik 2. edilgenlik, pasiflik 3. pısırkça
peltekîbûn (I) *m* peltekleşme
peltekîbûn (II) *m* 1. pısırklaşma 2. pasifleşme
peltekî bûn (I) *l/gh* peltekleşmek
peltekî bûn (II) *l/gh* 1. pısırklaşmak 2. pasifleşmek
peltekîbûyîn (I) *m* peltekleşme
peltekîbûyîn (II) *m* 1. pısırklaşma 2. pasifleşme
peltekî (I) *m* pelteklik
peltekî (I) *m* pelteklik
peltektî *m* pısırklik
pel tije kirin *l/gh* sarma yapmak, sarma döldürmek (yemek)
peltî *m* 1. pısırklik 2. edilginlik, pasiflik
pelur *m* pelür
pelû *ant/m* göz kapağı
pelûk *m* bir tür yemek
pelûl *m* palûze (bir tür pelte)
pelûle *bnr* pelür
pelûr *m* bulamaç ~ *bi ser de rijîn* başına bir çok olay geçmiş olmak
pelûrik *bot/m* bir üzüm türü
pelûsk *nd* bir yemek adı
pelûş *m* pelüş
pelûşek *rd* hamarat olmayan, üşengen kadın
pelweşan *m* yaprak dökümü
pelweşandin *m* yaprak dökümü, yaprak dökme
pel weşandin *l/gh* yaprak dökme
pelweşandî *rd* dökük yapraklı, yaprakları dökük
 * *dara pelweşandî* yaprakları dökük ağaç
pelweşîn *m* 1. yaprak dökümü 2. *rd* yaprak dökken 3. *m* yel ismi (ekim ayında eserek yaprakların dökülmesine neden olan rüzgâr)
pelx *m* ezme, eziliş
pelxewes *bnr* pelçimhewêz
pembe *n* 1. pembe 2. *rd* pembe (bu renkten olan) ~*yê girtî* koyu pembe
pembübûn *m* pembeleşme
pembe bûn *l/gh* pembeleşmek
pembübûyîn *m* pembeleşme

pembekirin *m* pembeleştirme
pembe kirin *l/gh* pembeleştirmek
pembetî *m* pembelik
pembeyê girtî *nd* 1. koyu pembe 2. *rd* koyu pembe (bu renkten olan)
pembeyê sar *nd* 1. çingene pembesi 2. çingene pembesi (bu renkten olan)
pembeyî *rd* pembemsi
pembezar *m* pembezâr
pembo *bnr* pembû
pembû *bot/n* 1. pamuk (Gossypium) 2. pamuk (bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı) 3. pamuk (işlenmiş pamuk) * **pembû danî ser birînê** yaraya pamuk bastı 4. *rd* pamuk (dokumacılıkta, işlenmiş pamuktan yapılmış şey) * **tayê ji pembû** pamuk ipliği ~ **jendin** pamuk atmak (bi) ~ (yek) **şerjê kirin** kadife eldivenle vurmak ~ **yê dermankirî** (an jî **eczakirî**) eczalı pamuk
pembûçin *nd/nt* pamuk toplayıcısı
pembûçinî *m* pamuk toplayıcılığı
pembûdane *n* pamuk çekirdeği
pembûdar *rd* pamuklu
pembûfiroş *nd/nt* 1. pamukçu (satan kimse) 2. pamukçu (pamuk satılan yer)
pembûfiroşî *m* pamukçuluk
pembûjen *nd/nt* atımcı, hallaç
pembûjenî *m* atımcı, hallaç
pembûk *n* pamukçuk
pembûlok *bot/m* bir tür bitki
pembûvan *nd/nt* pamukçu
pembûvanî *m* pamukçuluk
pembûwî *rd* pamuk gibi
pembûyî *rd* pamuklu (pamuktan yapılmış)
pembûyîn *rd* 1. pamuklu 2. pamuklu, pamuktan olan * **qumaşê pembûyîn** pamuklu kumaş
pembûyok *nd* ağızda oluşan bir tür mantar hastalığı
pemo *bnr* pembû
pempûsek *nd* bir tür ceviz
pemû *bnr* pembû
pemûk *n* pamukçuk
pena *m* 1. sığınma, iltica 2. koruma 3. *nd* sığınak (kötülüklerden koruyan, sığınılan kimse veya şey)
penaber *nd/nt* 1. sığınmacı, ilticacı, mülteci 2. sığınık ~ **ê siyasi** (an jî **politik**) politik göçmen
penaberî *m* sığınmacılık, ilticacılık, mültecilik
penageh *m* 1. sığınak, sığınacak yer 2. korunak, barınak ~ **a seyan** (an jî **kûçikan**) köpek barınağı
penah *m* 1. sığınma, iltica 2. koruma 3. *nd* sığınak (kötülüklerden koruyan, sığınılan kimse veya şey) * **pişt û penahê wan bû** onların hamisi ve sığınağıydı
penahdar *nd/nt* sığınmacıyı koruyan kimse
penahende *nd/nt* 1. sığınmacı, ilticacı, mülteci 2. sığınık, sığıntı

penahendetî *m* sığınmacılık, ilticacılık, mültecilik
penahgeh *m* 1. sığınak, sığınacak yer 2. korunak, barınak
penahvêj *nd/nt* sığınmacı
penaker *nd/nt* koruyucu, koruyan
penakirin *m* koruma
pena kirin *l/gh* korumak
penakirî *rd* korunaklı
penaltî *sp/m* penaltı
penav *erd/n* 1. plato 2. düzlük (dağlık alanda)
penaxwaz *nd/nt* sığınmacı, ilticacı
penaxwazî *m* sığınmacılık, ilticacılık
penbe *bnr* pembe
penbû *bnr* pembû
penc *n* pençe ~ **kirin** tırmalamak di ~ **ê xwe de digire** elinde tutmak
pence *n* 1. pençe (yırtıcı hayvanların ön ayaklarıyla tırnakları) 2. pençe (etkisi çok olan güç, etkisinden kurtulmak olanaksız) 3. pençe (ayakkabının tabanındaki kösele) ~ **avêtin (tişteki)** pençe atmak ~ **lê xistin** (an jî **dan**) 1) pençe vurmak 2) pençe vurmak (ayakkabı altını pençelemek) ~ **kirin** pençelemek (ayakkabıya pençe vurmak) ~ **ek** bir avuç ~ **yê xwe avêtin (tişteki)** pençe atmak (gücüne güvenerek bir şeyi elde etmeye çalışmak)
penceker *n* pençeci (pençe yapan)
pencekerî *m* pençecilik
pencekirin *m* 1. pençeleme (pençe vurma) 2. pençeleme (ayakkabıya pençe vurma)
pence kirin *l/gh* 1. pençelemek (pençe vurmak) 2. pençelemek (ayakkabıya pençe vurmak)
pencekirî *rd* pençeli (ayakkabı için)
pencenekirî *rd* pençesiz (ayakkabı için)
pencere *m* pencere
penceresor *rd* kırmızı pencereli
pencereya duqanatî *nd* çift pencere
pencero *m* pencerecik, küçük pencere
pencik *n* 1. pençe (yırtıcı hayvanların ön ayaklarıyla tırnakları) ~ **avêtin (tişteki)** pençe atmak ~ **alê xistin** (an jî **dan**) pençe vurmak ~ **yê xwe avêtin (tişteki)** pençe atmak (gücüne güvenerek bir şeyi elde etmeye çalışmak)
pencikkirin *m* pençelemek (pençe vurma)
pencik kirin *l/gh* pençelemek (pençe vurmak)
pencinandin *m* budama
pencinandin *l/gh* budamak
pencinandî *rd* budanık, budanmış olan
pencinîn *m* budanma
pencinîn *l/gh* budanmak
penckirin *m* tırmalama
penc kirin *l/gh* tırmalamak
penç *n* 1. cırtak 2. *zo* kısıkaç (böceklerde besin maddelerini parçalamaya ve kendilerini savunmaya yarayan organ)
pençe 1. pençe (yırtıcı hayvanların ön ayaklarıyla tırnakları) 2. pençe (etkisi çok olan

güç, etkisinden kurtulmak olanaksız) 3. pençe (ayakkabının tabanındaki kösele) ~ **avêtin** (tiştêkî) pençe atmak ~ **avêtin** (yekî) *sp* el ense çekmek (veya etmek ~ **lê xistin** (an jî **dan**) 1) pençe vurmak 2) pençe vurmak (ayakkabı altını pençelemek) ~ **kirin** pençelemek (ayakkabıya pençe vurmak)
pençebazî *m* pençeleşme ~ **kirin** pençeleşmek
pençer *rd* patlak
pençerbûn *m* patlama (araba tekerleği için)
pençer bûn *l/gh* patlamak (özellikle araç tekerleklerinin infilâk etmesi)
pençerbûyîn *m* patlayış (araba tekerleğinin patlaması gibi)
pençesêr *bot/m* 1. aslan pençesi (Alchemilla) 2. *bj* aslan pençesi, şirpençe, kızıl yara 3. kanser ~ **girtin** kansere yakalanmak
pençesêrgirtî *rd* 1. şirpençeli 2. kanserli (kimse)
pençesêrî *rd* 1. şirpençeli 2. kanserli (kimse)
pençesêribûn *m* kanserleşme
pençesêrî bûn *l/gh* kanserleşmek
pençetûj *rd* keskin pençeli
pençik *n* 1. cırnak, pençe 2. *zo* kısaç (böceklerde besin maddelerini parçalamaya ve kendilerini savunmaya yarayan organ)
pençikandin *m* cırnaklama
pençikandin *l/gh* cırnaklamak
pend *m* öğüt ~ **dan** öğüt vermek, nasihat vermek ~ **kirin** öğütmek, nasihat etmek ~ **lê dan** nasihatte bulunmak ~ **lê kirin** öğüt vermek (veya öğütte bulunmak), nasihat vermek * **car carinan** **pendan li min dike** ara-sıra bana öğütte bulunuyor
penddan *m* öğüt verme, nasihat verme
pend dan *l/gh* öğüt vermek, nasihat vermek
pende *bnr* gewende
pendeke *bnr* benekte
pendgo *nd/nt* öğüt verici, nasihat verici
pendgotî *m* öğüt vericilik, nasihat vericilik
pendiyar *bnr* pendyar
pendî *rd* 1. belirli 2. açık, aşîkar, belli, alenî (gizli olmayan, ortada olan) 3. *mec* legal
pendîbûn *m* 1. aşîkarleşme 2. *mec* legalleşme
pendî bûn *l/gh* 1. aşîkarleşmek 2. legalleşmek
pendîkirin *m* 1. aşîkarleştirme 2. legalleştirme
pendî kirin *l/gh* 1. aşîkarleştirmek 2. legalleştirmek
pendîtî *m* 1. belirlilik 2. aşîkarlık, alenilik 3. legallik
pend lê kirin *l/bw* öğütte bulunmak, öğüt vermek
pendname *m* öğüt kitabı
pendyar *nd/rd* nasihatçı, öğütleyici
pendyarî *m* nasihatçılık, öğütleyicilik
pene *m* mızrap
penepen *erd/m* penepen, yontuk düz
penes *m* penes, pul (bazı giysilerde süs olarak kullanılan parlak, incecik genellikle metal levhacık) ~ **kirin** pullamak

penêr *n* peynir ~ê **babûrî** küflü peynir ~ê **bi-sîrîk** yabani sarımsaklı peynir ~ê **derfa** bir peynir çeşidi ~ê **eyar** tulum peyniri ~ê **gvî-pîncar** bir peynir çeşidi ~ê **helandî** eritilmiş peynir ~ê **kezî** örüklü peynir, örgülü peynir ~ê **meşkê** tulum peyniri ~ê **pûngê** yarpuzlu peynir ~ê **reşreşkê** çörek otlu peynir ~ê **rijî** yağsız peynir ~ê **siyaboyê** çörek otlu peynir ~ê **sîrîkê** (an jî **sîrîkkirî**) yabani sarımsaklı peynir ~ê **ter** taze peynir (tuzsuz olan)
penêrdar *rd* peynirli
penêrê eyaran *nd* tulum peyniri
penêrê kezî *nd* örüklü peynir
penêrê meşkê *nd* tulum peyniri
penêrê pûngê *nd* yarpuzlu peynir
penêrê reşreşkê *nd* çörek otlu peynir
penêrê rijî *nd* yağsız (imansız) peynir
penêrê rîçal *nd* örüklü peynir
penêrê siyaboyê *nd* çörek otlu peynir
penêrê sîrîkê *nd* yabani sarımsaklı peynir
penêrê spî *nd* beyaz peynir
penêrê sûravkê *nd* salamura peyniri
penêrê ter *nd* taze peynir (tuzsuz)
penêrfiroş *nd/nt* peynirci (satan kimse)
penêrfiroşî *m* peynircilik
penêrker *nd/nt* peynirci (imal eden)
penêrkerî *m* peynircilik
penêrok *bot/m* bir bitki adı
penêrxane *m* peynirhane
peng (I) *n* 1. ipek 2. *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
peng (II) *m* durum, vaziyet
peng (III) *m* 1. çile (iplik kangalı) * **penga ta** iplik çilesi 2. yumak yapılırken çaprazlamasına atılan bağlar
peng (IV) *bot/m* maydanoza benzer, kar altında yeşeren, kökü kırmızı, boyu iki karış olan ve pişirilerek yenilen bir bitki
peng (V) *rd* durgun (kumıldanış ve hareket göstermeyen) * **av peng** *e* su durgun
pengandin *m* biriktirme
pengandin *l/gh* biriktirmek
pengav (I) *m* hamle, atak, savlet
pengav *m* 1. ırkinti (su için) 2. gölek, gölet 3. bataklık
pengavî *rd* bataklı
pengbûn *m* durgunlaşma
peng bûn *l/gh* durgunlaşmak
penge *m* çile (iplik kangalı)
pengir (I) *m* ırkinti (su için)
pengir (II) *n* köz, kor (ateş durumuna gelmiş odun veya kömür parçası)
pengire *bnr* pengir (I)
pengivandin *m* dinlendirme, durulmaya bırakma
pengivandin *l/gh* dinlendirmek, durulmaya bırakmak
pengivîn *m* dinlenme, durulma
pengivîn *l/gh* dinlenmek, durulmak

pengizandin *m* 1. fırlatma, fırlatış (bulunduğu yerden dışarı atma) 2. seğırtme 3. sıçratma, zıplatma

pengizandin *l/gh* 1. fırlatmak (bulunduğu yerden dışarı atmak) 2. seğırtmek 3. sıçratmak, zıplatmak

pengizîn *m* 1. fırlama, fırlayış (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkma, ayrılma) 2. seğırtmek 3. sekme (atılan bir nesne bir yere dokunduktan sonra sıçrayarak gitme) 4. sekme (bir yere veya cisme çarparak yön değiştirme) 5. sıçrama (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulma) 6. zıplama

pengizîn *l/gh* 1. fırlamak (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak) 2. seğırtmek 3. sekmek (atılan bir nesne bir yere dokunduktan sonra sıçrayarak gitmek) 4. sekmek (bir yere veya cisme çarparak yön değiştirmek) 5. sıçramak (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulmak) 6. zıplamak

pengîtî *m* durgunluk

pengkirin *m* durgunlaştırma

peng kirin *l/gh* durgunlaştırmak

pengo *m* pengö (İkinci Dünya Savaşı sonlarına kadar kullanılmış Macar para birimi)

pengûen *zo/m* penguen (Aptenodytes patagonica)

penha, penhan *bnr* penî

penihandin *m* barındırma

penihandin *l/gh* barındırmak

penihîn *m* 1. sığınma, sığınış, barınma 2. sığınma, iltica etme

penihîn *l/gh* 1. sığınmak, barınmak 2. sığınmak, iltica etmek

penî (I) *rd* 1. belirli 2. aşikâr, açık, belli, alenî

penî (II) *m* penî (Sterlinin yüzde biri değerindeki para birimi)

penîr *bnr* penêr

penîs *n* penis

penîsîlîn *m* penisilin

penje *m* skala

pense *m* pens, pense

pentan *kîm/m* pentan

pentatlon *sp/m* pentatlon

pentegram *mzk/m* porte

penûstraş *m* kalemtraş

penye *m* penye

pep *n* pati (küçük çocuk ayağı) 2. tay küçük çocukları ayakta durmalarını özendirmek için söylenir ~ ~ tay tay

pepa *b* tay (küçük çocukları ayakta durmalarını özendirmek için söylenir) ~ ~ tay tay

pepe *n* pati (küçük çocuk ayağı)

pepê *m* mama (çocuk dilinde)

pepik (I) *n* 1. pati (küçük çocuk ayağı) 2. ayakçık 3. pabûç (çocuk dilinde) 4. pabuç (masa, sandalye gibi mobilyaların ayaklarını takılan metal veya plâstik eklenti)

pepik (II) *n* 1. paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları) 2. paçe (kasaplık hayvanların kesilmiş ayaklarından yapılan yemek)

pepik (III) *zo/n* kurtçuk (solucan)

pepik (IV) *bot/n* bir tür bitki

pepikê *n* pabuç (çocuk dilinde)

pepikê kewê *bot/nd* bir tür bitki

pepikfiroş *nd/nt* 1. paçacı (satan kimse) 2. *m* paçacı (paça satılan dükkan)

pepikfiroşî *m* paçacılık

pepikpêj *nd/nt* paçacı (pişirip satan kimse)

pepo *n* pati, ayak (çocuk dilinde)

pep pep *b* tay tay (küçük çocukları ayakta durmalarını özendirmek için söylenir)

pepsîn *biy/m* pepsin

pepton *m* pepton

pepû *b* 1. guguk (biriyle eğlenmek veya kızdırmak amacıyla çıkarılan ses) 2. *mec* abu, abo

pepûk *zo/m* 1. guguk (Cuculus canorus) 2. *mec* halinden sürekli şikayet eden kimse 3. *mec* zavallı, sefil ~a *silêman* hûthût kuşu ~ê *evdalê* zavallı (kadın için) ~o *evdalo* zavallı (erkek için)

pepûkî *mec/m* zavallılık ~ *kişandin* cefa çekmek

pepûko *b* be zavallı (adamı)

pepûle *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

pepûlemele *sp/m* kelebek yüzme

peq *m* 1. kabarcık 2. baloncuk, kabarcık

peqan *m* patlama

peqandin *m* 1. patlatma (patlamak işine yol açma) 2. patlatma (bir silâhı veya bir patlayıcı maddeyi ateşleme) 3. patlatma (yarayı, çıbanı vb. içindeki iltihabı dışarı çıkarma) 4. *mec* patlatma (bir insanın sabrını tüketme, bir kimseyi nispet vererek kızdırma)

peqandin *l/gh* 1. patlatmak (patlamak işine yol açmak) * *min dengekî tûj ê ku guhê mirovan dipeqand, bihîst* kulakları patlattan bir ses duydum 2. patlatmak (bir silâhı veya bir patlayıcı maddeyi ateşlemek) * *demañçe teqand* tabancayı patlattı 3. patlatmak (yarayı, çıbanı vb. içindeki iltihabı dışarı çıkarmak) * *birîn peqand* yarayı patlatmak 4. *mec* patlatmak (bir insanın sabrını tüketmek, bir kimseyi nispet vererek kızdırmak) * *bes e, we camêr teqand* yeter, adamı patlatınız

peqandî *rd* 1. patlak 2. patlak (araba tekerleği için)

peqav *m* su kabarcığı

peqijok *n* kabarcık

peqijokî *rd* kabarcıklı

peqik *m* 1. kabarcık 2. baloncuk ~ *dan* balon vermek

peqilk *bj/m* kabarcık ~ *dan* (yara) su toplamak

peqilkî *rd* kabarcıklı

peqiyayî *rd* 1. patlak 2. patlak (araba tekerleği için)

peqîn m 1. patlama, ateş alma etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılma, infilâk etme) 2. patlama (genellikle iç basıncın artması yüzünden bir şey yarılmak) 3. patlamaya (yara, çıban vb. içindeki iltihabın dışarıya çıkması) 4. patlama (ansızın bir gürültü duyulma) 5. *mec* patlama (çok sıkılmak, sıkıntı ve sabırsızlığını belli etme) 6. *mec* patlama (zorlu tepki gösterme) ~ **pê ketin** patlak vermek

peqîn l/gh 1. patlamak, ateş almak etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilâk etmek) * **nepoxa ku min jê re kiribû** **peqîya** ona satın aldığım balon patladı * **dînamît peqîyaye** dinamit patlamış 2. patlamak (genellikle iç basıncın artması yüzünden bir şey yarılmak) * **hin çalên kanalizasyonê cih bi cih peqîyabûn** kanalizasyon çukurları yer yer patlamıştı 3. patlamak (yara, çıban vb. içindeki iltihabın dışarıya çıkması) * **birîn peqîya** yara patladı 4. patlamak (ansızın bir gürültü duyulmak) 5. *mec* patlamak (çok sıkılmak, sıkıntı ve sabırsızlığını belli etmek) * **min xwe ranegirt, ez peqîyam** dayanamadım patladım 6. *mec* patlamak (zorlu tepki göstermek)

peqînbar rd patlamalı * **motora peqînbar** patlamalı motor

peqîşk n kabarcık

peqle (I) bot/n 1. bakla (*Vicia faba*) 2. bakla (bu bitkinin yeşil ürünü veya kuru tanesi)

peqle (II) rd patlak * **çavên wî yên peqle** onun o patlak gözleri

peqlîk m kabarcık ~ê **sabûnê** sabun kabarcığı

peqlok m kabarcık

peqok m 1. kabarcık 2. baloncuk ~ dan balon vermek

peqoq m kabarcık

peqpeq m kabarcık

peqpeqok n kabarcık

peqpeqokî rd kabarcıklı

peqpeqonk m 1. kabarcık 2. balon, baloncuk * **çav lê bûn peqpeqonk** gözleri balon gibi oldu

peqpeqonkî rd 1. kabarcıklı 2. baloncuklu

peqpeqoq m kabarcık

peqşîmet m peksimit

peqûşk m 1. kabarcık 2. balon, baloncuk

per (I) n 1. kanat (kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ) 2. yüzgeç, kanat (balıklarda) * **perê masî** balık yüzgeci 3. kanat yeleği 4. sorguç (serpuşların ön tarafına takılan tüy) 5. değirmen çark kanatı ~ **bî bin (yekî) xistin** (birine) umut vermek, onun umutlandırmak ~ **jê kêmbûn ku bifire** neredeyse uçacaktır ~ **kutan** kanat çırpma ~ **li xwe xistin** kanat çırpma ~ **û bask jê re çêbûn** koltukları şişmek ~ **û baskên (yekî) şikîn** (an jî **şikestin**) kolu kanadı kırılmak

~**ên (yekî) bilind bûn** koltukları kabarmak ~**ên (yekî) hebin wê bifirin** ayakları yere değmemek

per (II) m yaprak

per (III) bnr kel û per, ker û per

per (IV) m ense * **pera stûyê wî stûr e** ensesi kalın

per (V) n 1. kenar * **perê gund** köy kenarı 2. ücra * **ez li perekî Amedê bi cih bûm** Diyarbakır'ın ücra bir yerine yerleştim ~ê **dînyayê** dünyanın öbür (veya bir) ucu ~ê **esmanan** cehennemin bucağı (veya dibi)

per (VI) nd (r kalın okunur) sıkke

perakende m 1. perakende, dağınık, perişan 2. perakende (malların teker teker veya bir kaç parça şeklinde azar azar satma biçimi, toptan karşısı)

perakendefiroş nd/nt perakendeci

perakendefiroşî m perakendecilik

perakendefî m 1. perakendelik, dağınıklık, perişanlık 2. perakendelik (perakende olarak satma biçimi)

perakendeyî m perakendelik, dağınıklık, perişanlık

perandin (I) m geçirme

perandin (II) m kazanma

perandin (III) m orgazm etme

perandin (I) l/gh geçirmek

perandin (II) l/gh kazanmak

perandin (III) l/gh orgazm etmek

peranewa m münacat

peranî n 1. canavar (kurt gibi cana kıyan yabanî hayvan, yırtıcı hayvan) 2. kurt sürüsü 3. *mec* arsız, yaman kimse 4. *rd* canavar * **eynî peranî ye** canavar gibi, saldırgan (acımasız, zalim kimse)

peranîfî m canavarlık

peransû bnr parsû

perasû bnr parsû

perav n 1. kıyı (kara ile suyun birleştiği yer) * **keştî li peravê sekiniye** kıyıya gemi yanaşmış 2. kıyı, sahil (karanın deniz boyunca uzanan bölümü) ~**ên avê** kara suları

peravparêz nd/nt sahil mühafız, sahil güvenliği

peravparêzî m sahil mühafızlığı, sahil güvenliği

perawêz m 1. kenar (bir şeyi çevreleyen çizgi) 2. çıkma, kenar yazısı 3. dipnot

perawêzkirin m 1. çıkma yapma, tahşiye 2. dipnot etmek

perawêz kirin l/gh 1. çıkma yapmak, tahşiye etmek 2. dipnot etmek

perawî m defter

perazing n kanat, pervaz ~ **li xwe xistin** kanat çırpma

perbelek rd alaca kaşatlı

perbijan m göz kapağı

percû m mucize

perç *m* 1. şiş, şişlik * **perça** *min* danışt şişim indi 2. *bj* ödem

perçem *n* perçem, kakül ~ *û* bisk kakül ve zülûf

perçemk *zo/m* yarasa (Vespertilio)

perçemok *zo/m* yarasa (Vespertilio)

perçemsor *rd* kızıl perçemli

perçifin *m* 1 şişme (bir şey emerek hacmi büyüme) 2. şişme (çok yemek yiyerek rahatsız olacak kadar doyma) 3. kabarmak (şişmek, genişlemek) 4. *sp* şişmek (yorularak koşuyu sürdürmez olma) 5. *fiz* genleşme

perçifin *l/gh* 1 şişmek (bir şey emerek hacini büyümek) * **deri ji ber avê perçifiye** kapı su dan dolayı şişmiş 2. şişmek (çok yemek yiyerek rahatsız olacak kadar doymak) 3. kabarmak (şişmek, genişlemek) 4. *sp* şişmek (yorularak koşuyu sürdürmez olmak) 5. *fiz* genleşmek

perçiftin *m* şişme

perçiftin *l/gh* şişmek

perçimok *m* yapışkan bir madde

perçinandin (I) *m* belirleme

perçinandin (II) *m* perçinleme

perçinandin (I) *l/gh* belirlemek

perçinandin (II) *l/gh* perçinlemek

perçinandi *rd* perçinli

perçiqandin *m* 1. ezme 2. ezme (ağır bir şey başka bir şeyin üzerinden geçme, çiğneme)

perçiqandin *l/gh* 1. ezmek * **tirî pelçiqand** üzüümü ezdi 2. ezmek (ağır bir şey başka bir şeyin üzerinden geçmek, çiğnemek)

perçiqîner *rd* ezici

perçiv *m* 1. şiş, şişkinlik, şişlik 2. sinir ~a (yekî) **danîn** sinirleri yatışmak

perçivî *rd* 1. şiş, şişik, şişkin 2. kabarıklık (hamur vb. için, kabarmış olan) 3. kabartılı

perçivibûn *m* 1. şişlik, şişkinlik 2. kabarıklık

perçivandin *m* 1. şişirme 2. kabartma 3. *fiz* genişletme

perçivandin *l/gh* 1. şişirmek 2. kabartmak 3. *fiz* genişletmek

perçivandi *rd* 1. şiş, şişkin 2. kabarıklık

perçivandibûn *m* 1. şişlik, şişkinlik 2. kabarıklık

perçivpiv *m* genleşmeölçer

perçîçeç *zo/m* 1. kursak 2. kursak (kuş kursağı şişirilip kurutulularak yapılan veya ona benzetilen şişkin şey)

perçîmek *zo/m* yarasa (Vespertilio)

perçin *m* perçin

perçinbûn *m* perçinlenme

perçin bûn *l/gh* perçinlenmek

perçinbûyîn *m* perçinleniş

perçinin *m* perçinlenme

perçinin *l/gh* perçinlenmek

perçinkirin *m* perçinleme

perçin kirin *l/gh* perçinlemek

perçinkirî *rd* perçinli

Perçis *astr/m* Jüpiter

perço *m* mucize

perçok *rd* tahripkâr

perçokandin *m* yıkma, kırıp dökme, tahrip etme

perçokandin *l/gh* yıkmak, kırıp dökme, tahrip etmek

perçokîn *m* yıkılma, tahrip olma

perçokîn *l/gh* yıkılmak, tahrip olmak

perdan *m* 1. musiki aletinin tek olanı 2. ipekten giyinme

perdank *m* para cüzdanı

perdax *m* perdah, açkı ~ **kirin** 1) tamamlamak

2) perdah vurmak (veya etmek), açıklamak

perdaxker *nd/ht* perdahçı

perdaxkerî *m* perdahçılık

perdaxkirin *m* 1. perdahlama, açıklama . tamamlama

perdax kirin *l/gh* 1. perdahlamak, açıklamak 2. tamamlamak

perdaxkirî *rd* perdahlı, perdahlanmış

perde *m* 1. perde (görüşü, ışığı engellemek veya bir şeyi gizlemek için bir açıklığın önüne

gerilen örtü) * **perdeya pacê** pencere perdesi 2. perde (üzerine bir cismin görüntüsü

yansıtılan saydam olmayan yüzey) * **perdeya sinemayê** sineına perdesi 3. *mec* perde (doğruyu görmeye engel şey) 4. *bj* perde,

katarakt, ak su, ak basma 5. *şn* perde (bir sahne eserinin büyük bölümlerinden her biri)

6. *mzk* perde (bir müzik parçasını oluşturan seslerden her birinin kalınlık veya incelik derecesi) 7. perde (bu ses derecelerini

sağlamak için çalgılarda bulunup parmakla basılan yer) 8. perde (ses için, pes perde) * **ji perdeya zirav strî** ince perdeden söyledi

9. *zo* perde (parmakları birbirine bitştiren zar) 10. *ant* zar * **perdeya guh** kulak zarı

11. *mec* perde (utanma duygusu) * **perdeya heyaya xwe hilaniye** utanma perdesini kaldırmış ~ **avêtin** (tişteki) perde çekmek ~

girtin *ser çav* perde inmek, ak basmak (gözde katarakt olmak) ~ **hilanîn** perdeyi kaldırmak ~ **ji serê rakirin** perdesini çekip

kaldırmak ~ **kişandin** perde çekmek ~ **kişandin** *ser* (tişteki) 1) üstüne perde çekmek, perdeyle örtmek 2) perde çekmek (gizlemek, örtmek) ~ **pê de kirin** perde kurmak ~

saz kirin perde kurmak (Karagöz oyununa başlamak) ~ **vekirin** perdelerini açmak (tiyatro yeni mevsimde temsillerine başlamak

~**ya çav ant** gözün saydam tabakası ~**ya deng** ses perdesi ~**ya firnikê poz ant** burun

perdesi ~**ya mij** sis perdesi (savaşlarda ordunun hareketlerini düşmandan saklamak için sisten oluşturan perde) ~**ya rû çirandin** ar damarı çatlatmak ~**ya rûçikê** (yekî) **qetîn** ar damarı çatlatmak ~**ya rûyê** (yekî) **qetîn** ar damarı çatlatmak ~**ya rûyê** (yekî) **qîş bûn** ar damarı çatlatmak

perdedar *dîr/n* 1. perdedar, perdecî 2. *rd* perdeli 3. *mzk* perdeli * **saz amûreke perdedar** e saz perdeli bir çalgıdır 4. *mec* gizli
perdedarî *dîr/m* perdedarlık, perdecilik
perdefiroş *nd/nt* perdecî (satan kimse)
perdefiroşî *m* perdecilik
perdege *rd* 1. iyi örtünmüş, perdeli kız ya da kadın 2. namuslu
perdekirin *m* perdeleme
perde kirin *l/gh* perdelemek
perdekirî *rd* perdeli (perde çekilmiş, perdelenmiş olan)
perdekuşa *m* perde açma
perdemêz *m* masa örtüsü
perdenişin *rd* 1. perdenin ardında oturan 2. namuslu
perdenuxêf *rd* örtünen, saklanan
perdepilaw *m* perde pilavı
perdepoş *rd* 1. perdelenmiş olan 2. örtünen, perde arkası olan, gizlenen (özellikle örtünen ve erkeklere görünmek istenmeyen kadınlar için) ~ **kirin** perde çekmek
perdepoşkirin *m* perdeleme (perdeyle örtme)
perdepoş kirin *l/gh* perdelemek (perdeyle örtmek)
perdepûş *bnr* perdepoş
perdevan *nd/nt* 1. perdecî (perde diken kimse) 2. perdecî (tiyatrolarda perde açıp kapamakla görevli kimse)
perdevanî *m* perdecilik
perdeya çav *ant/nd* göz perdesi, kornea
perdeya guh *ant/nd* kulak zarı, kulak davulu
perdeya hesin *şn/nd* demir perde
perdeya navbirê *nd* diyafram
perdeya qîzantiyê *nd* kızlık zarı, himen
perdeya spî *şn/nd* beyaz perde (sinema oyununun gösterildiği yüzey)
perdeya zîk *ant/nd* karın zarı
perdeyî *rd* perdelik * **listika du perdeyî** iki perdelik oyun
perdik *m* 1. perdecik, küçük perde 2. küçük sırtık (dam kirişi örtüsü için)
perdoş *m* heyecan
pere *n* 1. para 2. para (eskiden; kuruşun kırkta biri) 3. paralık * **tu çend pere mirovek î?** kaç paralık adamsın? ~ **anîn** para getirmek (para kazanmak) ~ **bêş kirin** defter açmak ~ **bûn xwelî** para değer yetmek ~ **çap kirin** para basmak ~ **çêkirin** para kesmek (para basmak) ~ **çirpandin** para aşımak ~ **dan hev** para yapmak, para biriktirmek ~ **dan ser hev** para tutmak para tutmak ~ **danîn ser (...)** para basmak (kumarda ortaya para sürmek) ~ **derxistin** para çıkarmak (para basmak) ~ **di quzê dêlikê de ye** *a.go* ekmek aslanın ağzında ~ **di qûna dêlikê de ye** *av.go* on para on aslanın ağzında ~ **girtin** defter tutmak ~ **hûr kirin** para bozmak ~ **jê çirpandin** (birinden) para sızdırmak (veya ko-

parmak) ~ **jê stendin** an **jî xwarin** para çekmek (birinden birtakım gerekçelerle para almak) ~ **jimartin** para kırmak (çok kazanmak) ~ **jimartin destê (yekî)** (parayı) avucuna saymak, (birinin) eline para saymak ~ **kafir kirin** kokozlanmak, parasını tüketmek ~ **kerê nêr e li ber derî dizire** paralı adamın hali başkadır, anlamında bir deyim ~ **ketin destê (yekî)** eline para geçmek ~ **kirin** 1) para etmek, değerli olmak, paha biçilmez olmak 2) para etmek * **reca, minet pere nekîr** rica, innet para etmedi ~ **kirin berîka (yekî)** 1) cebine para koymak 2) para yedirmek (rüşvet vermek) ~ **kirin devê (yekî)** (birine) para yedirmek (rüşvet vermek) ~ **kirin (tiştêkî)** para yatırmak (yatırım yapınak) ~ **kişandin** para çekmek * **dixwaze ji bankayê pere bikişîne** bankadan para çekmek istiyor ~ **lê bûn** (birisi) borçlu olmak, bara borcu olmak ~ **lê hebûn** para borcu olmak ~ **lê bûn hesret** (para) suyunu çekmek ~ **nanê pehtî ye** para dayanmaz ~ **nekirin** 1) para etmemek (değeri, pahasına satılmamak) 2) para etmemek (fayda etmemek) ~ **tîne** para parayı çeker ~ **pê dan** para vererek almak ~ **pê dan xwarin** (birine) para yedirmek (gereksiz yere başkasına para harcamak) ~ **pê de perdan** parasının birine geçmesine göz yummak ~ **pê de çûn** (birine) parası geçmek ~ **pê de hatin** (birine) parası geçmek ~ **pê re gotin** (birine) para sözü vermek ~ **qiloçê mêran e altin anahtar her kapıyı açar** ~ **razandin** para yatırmak * **pere razande bankayê** bankaya para yatırdı ~ **razandin bankayê** bankaya (para) yatırmak ~ **rijandin** para dökmek ~ **şandin** (verê kirin an **jî hî-nartin**) para çıkarmak (birine para yollamak) ~ **şîrin e** paranın yüzü sıcaktır ~ **temam kirin** çıkıştırmak ~ **tê dan** para vererek almak, para saymak ~ **tê de nebûn** (an **jî tune bûn**) para olmamak * **di masîvaniyê de pere tune** balıkçılıkta para yok ~ **tê de hebûn** 1) para olmak * **di masîvaniyê de pere heye** balıkçılıkta para var 2) para dönmek * **di wî karî de gelek pere heye** bu işte çok para dönüyor ~ **têr nekirin** para çıkmamak ~ **û xwelî li balê** (an **jî cem**) yek bûn 1) paraya para dememek, paraya pul dememek (çok para kazanır olmak) 2) çok cömert olmak, paraya değer vermeme 3) paraya para dememek (bol para harcamak) ~ **û xwelî li balê yek in** denizde kum onda para ~ **wekî avê çûn** (para) su gibi gitmek ~ **weşandin** saçılıp dökülmek (gereğinden çok harcamak) ~ **xerc kirin** 1) para harcamak 2) masraf etmek ~ **xwarin** 1) para yemek (gereksiz olarak çok para harcamak) 2) para yemek (rüşvet almak) ~ **zêha kirin** 1) para harcamak 2) paradan çıkmak (para harcamak zorunda olmak) bi

~yekî hindik leyîstin küçük oynamak (kumarda) ~yekî pir büyük para ~yê çayê (hex-şîş) kahve parası ~yê gir tüm para, büyük para (ufak para karşıtı) ~yê hazir nakit para ~yê heram haram para ~yê hûr 1) bozuk para, bozukluk, ufak para 2) Çingene parası ~yê (yekî) jê re bûn derd parasıyla rezil olmak ~yê kêmeyar çürük para ~yê (yekî) pê de çûn (birinin) parası (birine) geçmek ~yê rê yol parası ~yê serê baş serafiye (para değiştirilirken verilen veya alınan üstelik) ~yê sifir fülüs ~yê zêde paranın üstü ~yê xwe avêtir avê parayı denize atmak ~yê xwe avêtin kuçeyê parasını sokağa atmak ~yê xwe beredayî meavêjin parayı araya değil, paraya vermeli ~yê xwe çîrtovirto nekin parayı araya değil, paraya vermeli ~yê xwe derxistin parasını çıkarmak ~yê xwe ji binî xelas kirin kokozlanmak, parasını tüketmek ~yê xwe lê xistin parasını bir şeye yatırmak

pereçoŋgî *m* pençeleşme ~ **kirin** pençeleşmek

peredan *m* öleme

peredank *m* kumbara

peredar *rd* paralı (mangırılı)

peredarbûn *m* paralanma (paralı olma)

peredar bûn *l/gh* paralanmak (parasız iken para elde etmek)

peredarbûyîn *m* paralanmak (para'lı olma durumu)

peregende *m* 1. perakende, dağınık, perişan 2. perakende (malların teker teker veya bir kaç parça şeklinde azar azar satma biçimi, toptan karşıtı)

peregendefiroş *nd/nt* perakendeci

peregendefiroşî *m* perakendecilik

peregendetî *m* 1. perakendelik, dağınıklık, perişanlık 2. perakendelik (perakende olarak satma biçimi)

perakendeyî *m* perakendelik, dağınıklık, perişanlık

peregihor *nd/nt* dövizci

peregihorî *m* dövizcilik

perehebîn *nd/nt* para göz, para canlısı, maddiyatçı ~ **bûn** para canlısı olmak

perehebînî *m* para canlısı olma

perehesin *nd* metal para

perehez *nd/nt* parasever, para göz

perehezî *m* paraseverlik

perehûrker *nd/nt* dövizci

perehûrkerî *m* dövizcilik

perek *n* paracık

perekende *bnr* peregende

pereker *nd/nt* atımcı, hallaç

perekerî *m* atımcılık, hallaçlık

peren *m* sürü * **perenek** *gur tîn pêşiyê* önüne bir kurt sürüsü çıkıyor

perenas *nd/nt* para bilimci

perend *n* pala (bir tür kılıç) ~ **lê kişandin** pala çekmek

perende *m* 1. kanatlı, kuş (uçan kanatlılar) 2. uçan uçucu 3. perende (havada dönerek atılan takla)

perenek *m* sürü, yirtıcı hayvan sürüsü

pereng *m* 1. köz, kor, ateş közü 2. cemre ~ê **agir ketin** cemre düşmek

perengbûn *m* korlanma

perengî *m* korluk

perengîr *rd* ateşe düşen

perepaş *bnr* berepaş

pereperest *rd* para göz

pereperestî *m* para göz, uluk

perepêş *bnr* berepêş

peresan *m* evrim, gelişim, tekamül

peresandin *m* 1. geliştirmek, tekamül etme 2. yetkinleştirme (tekemmül etme, olgunlaşma) 3. yayma, yaygınlaştırma (bir düşüncüyü, bir ürünü her tarafa dağıtma)

peresandin *l/gh* 1. geliştirmek, tekamül etmek 2. yetkinleştirme (tekemmül etmek, olgunlaşmak) 3. yaymak, yaygınlaştırmak (bir düşüncüyü, bir ürünü her tarafa dağıtmak)

peresanparêz *nd/rd* rimci

peresanparêzî *m* evrimcilik

peresdar *rd* tapınan

peresend *m* evrim, tekamül

peresêlke *zo/m* kırlangıç (Hirundo)

peresî *m* ense gopalê xwe li peresiya wî xist

peresîn *m* 1. gelişme, evrim geçirme 2. yetkinleşme (olgunlaşma) 3. yayılma (genelleşme)

peresîn *l/gh* 1. gelişmek, evrim geçirmek 2. yetkinleşmek (olgunlaşmak) 3. yayılmak (genelleşmek)

pereslêr *zo/m* kırlangıç (Hirundo)

perespan *n* 1. yama 2. yakı

perespandin *m* yamalama, yamama

perespandin *l/gh* yamalamak, yamamak

perespandî *rd* yamalı, yamalanmış olan

perestar *nd* 1. hizmetçi, besleme 2. hemşire

perestari *m* 1. hizmetçilik 2. hemşirelik

pereste *n* 1. mabut 2. *m* mabude

perestek *rd* abid

perestgeh *m* ibadethane, tapınak, mabet

perestîn *m* 1. tapma, tapınma, tapış 2. ibadet, ibadet etme

perestin *l/gh* tapmak, tapınmak 2. ibadet etme

perestîn *n* ibadet

perestî *m* 1. tapınma 2. ibadet

perestîş *m* perestîş, ibadet ~ **kirin** perestîş etmek, ibadet etmek

perestîşgeh *m* ibadethane

perestîşkar *nd/nt* perestîşkâr, tapınan, ibadetkâr

perestîşkarane *h* perestîşkârane, ibadetkârca

perestîşkiri *m* ibadet etme

perestîş kirin *l/gh* ibadet etmek

perestîşxane *m* ibadethane, tapınak, mabet

peresto *n* 1. mabut 2. *m* mabude 3. *nc* nî ilâh (çok beğenilen, çok tutulan)

perestobûn *m* ilâhlaşma
 perestok *rd* mabut
 perestxane *m* tapınak, mabet
 perestyar *rd* abid
 peresû *bnr* parsû
 pereşût *m* paraşüt
 pereşûtbaz *nd/nt* paraşüçü
 pereşûtbazî *m* paraşüçülük
 pereşûtvan *nd/nt* paraşütçü
 peretas *mzk/m* vurmali bir çalgı
 perexwer *nd/nt* paracı (rüşvetçi)
 pereyê reş *nd* kara para
 pereyî *rd* 1. parasal, nakdî 2. paralık (herhangi bir para değerinde)
 Perez *m* bir süs
 perê bajêr *nd* dolay, banliyô
 perê dinyayê *nd* dünyanın öbür ucu (veya kösesi)
 perê esmanan *nd* cehennemin bucağı (veya dibi) * li ber perê esmanan be jî ez dê herimê cehennemin bucağı da olsa giderim
 performans *m* performans, başarıım
 perg (I) *n* cürûf
 perg (II) *n* durum * hûn hal û pergê me nabînin? durumunuzu görmüyormusunuz?
 perga zık *bj/nd* karın zarı
 pergal *m* 1. düzen, nizam, sistem 2. düzen, sistemin (soyut ve somut nesnelerin bir sıraya, bir hedefe, bir amaca göre sıralanması) 3. düzen, sistem (bir devletin belli başlı ilkele-ri bakımında yönetimde tuttuğu yol, yönetim biçimi) 5. sos düzen (toplumsal bir yapı içinde öğelerin bütüne, bütünün öğelere ve öğelerin birbirine göre ilişkileri) 6. sistem (yöntemler düzeni) * sistemên perwerdeyan eğitim sistemleri 7. sistem, cihaz 8. biy sistem, aygıt * pergala bêhnkêşanê solunum aygıtı 9. fiz/kim sistem, aygıt 10. fel/wj sistem, dizge 11. mec kiyafet ~a bendetiyê sos kölelik düzeni ~a dehandinê sindirim sistemi ~a givêrinê sindirim sistemi ~a hewayî ya paraziye hava savunma sistemi ~a hewayî ya paraziye hava savunma sistemi ~a koletiyê sos kölelik düzeni ~a metreyî metre sistemi, metrik sistem ~a (yekî) pelişîn dirliğı düzeni bozulmak ~a pişînî solunum sistemi ~a rehikan sinir sistemi ~a rêxistî kurulu düzen ~a sinêrê ya parasempatik *ant* parasempatik sinir sistemi ~a şiliyê erd yağış düzeni ~a tûreyan (an jî rehikan) sinir sistemi ~a (yekî) xera bûn dirliğı düzeni bozulmak, ahengi bozulmak ~a (yekî) xera kirin düzenini bozmak ~a xwîngerinê kan dolaşım sistemi
 pergaldar *rd* 1. düzenli 2. sistematik, dizgeli
 pergali *rd* 1. düzensel, nizami 2. dizgesel
 pergalparêz *rd* düzen savunucusu (veya yan-lısı)
 pergalparêzî *m* düzen savunuculuğu

pergandin *m* karşılama
 pergandin *l/gh* karşılamak
 pergar *mat/m* pergel, yayçizer
 pergarkirin *m* pergelleme
 pergar kirin *l/gh* pergellemek
 pergel *mat/m* pergel, yayçizer
 pergende *m* perakende, dağınık, perişan ~ bûn perakende olmak, perişan olmak ~ kirin perakende etmek, perişan etmek
 pergendetî *m* perakendelik, dağınıklık, perişanlık
 perger *bnr* pergal
 pergihandin (I) *m* 1. biriktirme 2. yığma
 pergihandin (II) *m* karşılaştırma
 pergihandin (I) *l/gh* 1. biriktirmek 2. yığmak
 pergihandin (II) *l/gh* karşılaştırmak
 pergihandî *rd* 1. biriktirilmiş olan 2. yığılı
 pergihûn *m* karşılaşma
 pergihûn *l/gh* karşılaşmak
 perginandin *m* karşılama (yanına, katına alma)
 perginandin *l/gh* karşılamak (yanına, katına almak)
 pergî (I) *ant/nd* kulak davulu, zar
 pergî (II) *m* karşılama ~ (yekî) bûn (birine) rast gelmek, rastlamak, (biriyle) karşılaşmak ~ (yekî) hatin (birine) rast gelmek, rastlamak (biriyle) karşılaşmak
 pergîbûn *m* rastlaşma, rastlama
 pergî bûn *l/gh* rastlaşmak, rastlamak
 pergîbûyîn *m* rastlama, rastlayış
 pergî hev bûn *l/bw* (birbiriyle) karşılaşmak
 pergî hev hatin *l/bw* (birbiriyle) karşılaşmak
 pergîkar *nd/nt* karşılamacı
 pergîkarî *m* karşılamacılık
 pergîn *m* karşılama
 pergîngeh *m* karşılama yeri
 pergînî *ant/rd* zarsı
 pergîvan *nd/nt* karşılamacı
 perhêşîn *rd* mavî kanatlı
 perhîz *bnr* parêz (III)
 perhîzkar *bnr* parêzkar
 perîjandin *m* kamıştırmak (dış için)
 perîjandin *l/gh* kamıştırmak (dış için)
 perîjandî *rd* kamışmış olan (dış için)
 perîjîn *m* kamaşma (dış için)
 perîjîn *l/gh* kamaşmak (dış için)
 perik (I) *bot/n* 1. yapracık, yaprak 2. tütün yaprağı 3. pul (üzerinde bulunduğu organa yapışık, biçim ve yapıcı çok basit yaprakların her biri)
 perik (II) *zo/n* kelebek
 perik (III) *ant/m* zar * perikê mozê arının zarı
 perik (IV) *n* 1. kanat, kanatçık 2. telek (kuş kanadının büyük tüyü) 3. yelek (okun yay kirişine takılan tüylü kısmı) 4. kanat, yüzgeç (balıklarda) * perikê masî balık yüzgeci 5. sorguç (serpuşların ön tarafına takılan tüy) 6. değirmen çark kanatı ~ê (yekî) bi erdê re

kişin ufak tefek ve yere eğik olmak ~ên (ye-kî) gihîştin erdê kolu kanadı kırılmak
perik (V) *n* pul, sikke
perik (VI) *m* kabarma, pul pul dökülme (du-var için) ~ dan pul pul olmak, pullanmak ~
 ~ pul pul
perika serî nd çığa (horoz ve birtakım kuşla-rın başlarında uzun tüyü)
perikdan *m* 1. pullanma (pul pul olma) 2. ka-barma (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtul-ma)
perik dan l/gh 1. pullanmak (pul pul olmak) 2. kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtul-mak) * **dîwarên odeyê saxek perik da-bûn** odanın duvarları hepten kabarmıştı
perikdayîn *m* 1. pullanış (pul pul olma) 2. ka-barış (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma)
perikperikî rd 1. pütür pütür 2. pullu (derinin pullanması için) ~ bûn 1) pütür pütür olmak 2) pullanmak * **canê wê perikperikî bûye** vücudu pullanmış
perikperikîbûn *m* 1. pütür pütür olma 2. pul-lanma
perikperikî bûn l/gh 1. pütür pütür olmak 2. pullanmak
perikperikîbûyîn *m* 1. pütür pütür oluş 2. pul-lanış
peripatetîzm fel/m peripatetizm, gezimcilik
perisan *m* evrilmeye
perisandin (I) *m* geliştirme, çındırma
perisandin (II) *m* ufalama (un ufak etme)
perisandin (I) *l/gh* geliştirmek, açındırmak
perisandin (II) *l/gh* ufalamak (un ufak etmek)
perisandî rd gelişkin
perisî jeo/rd yenik, aşınmış olan
perisîn (I) *m* 1. gelişme, açınma, tekemmül et-me 2. mat/biy açınım
perisîn (II) *m* ufalanma (un ufak olma)
perisîn (III) *m* tapınma
perisîn (I) *l/gh* gelişmek, açınmak, tekemmül etmek
perisîn (II) *l/gh* ufalanmak (un ufak olmak)
perisîn (III) *l/gh* tapınmak
perisînparêz nd/nt evrimci
perisînparêzî *m* evrimcilik
perist *m* ibadet
peristar *m* hemşire
peristarî *m* hemşirelik
peristegh *m* tapınak, mabed
peristin *m* tapma
peristin l/gh tapınmak
peristo nd ilah, idol
perişandin *m* süründürme
perişandin l/gh süründürmek
perişî *m* denetleme, teftiş
perişîn *m* denetleme, teftiş etme
perişîn l/gh denetlemek, teftiş etmek
peritandin *m* 1. paralamak, pareleme, yıpratma
 2. yakma (keskin, sert ve ısırcı bir duyum

verme) 3. yakma (yanıyormuş gibi bir etki yapma) 4. yakma (güçlü sevgi uyandırma) 5. kavurma, mahvetme 6. haşlama, haşat et-me (kaynar sıvı için; yakma) 7. haşlama, da-lama 8. haşlama, haşat etme, azarlama (sert-çe paylama) 9. çok pişirmek 10. *mec* pişir-me (bunaltacak kadar ısıtma) 11. yolma
peritandin l/gh 1. paralamak, parelemek, yıpratmak * **sola xwe ya nipnû di mehekê de peritand** yepyeni ayakkabılarını bir ayda pa-raladı 2. yakmak (keskin, sert ve ısırcı bir duyum vermek) * **îsotê devê min peritand** biber ağzımı yaktı 3. yakmak (yanıyormuş gibi bir etki yapmak) * **meyê nava min peritand** şarab içimi yaktı 4. yakmak (güçlü sev-gi uyandırmak) * **evîna vê keçikê ez peritandim** bu kızım sevdası beni yaktı 5. kavur-mak, mahvetmek 6. haşlamak, haşat etmek (kaynar sıvı için; yakmak) * **ava kelandî lingê min peritand** kaynar su ayağımı haşla-dı 7. haşlamak, dalamak * **kêzikê lingê ku-rikê peritandiye** böcek çocuğun bacağına haşlanmış 8. haşlamak, haşat etmek, azarla-mak (sertçe paylamak) 9. çok pişirmek 10. *mec* pişirmek (bunaltacak kadar ısıtmak) * **vî saqoyî ez peritandim** bu ceket beni pişirdi 11. yolmak
peritandî rd 1. yıprak, pareli (paralanmış olan 2. haşat etmiş olan 3. yoluk, yolmuş olan * **mirîşka peritandî** yoluk tavuk
peritî rd yıprak * **ji berîka xwe diravekî ka-xiz ê peritî derîst** cebinden yıprak bir kâ-gıt para çıkardı
peritîn *m* 1. yıprama, yıpranma, paralanma, farınmak 2. yanma (keskin, sert ve ısırcı bir duyum verm) 3. yanmak (yanık acısına ben-zer bir acı duyma) 4. göynüme (çok olgun-laşma) 5. haşlanma (kaynar sıvı için; yak-ma) 6. haşlanma, dalanma 7. *mec* haşlanma, azarlanma, paylanma 8. çok pişme 9. *mec* pişme kavrulma, mavolma (bunaltacak kadar sıcaklık duyma)
peritîn l/gh 1. yıpramak, yıpranmak, paralan-mak, farınmak * **şalê wî paqî lê peritîbû** pan-tolonu temiz ama yıpranmıştı 2. yanmak (kes-kin, sert ve ısırcı bir duyum verme) 3. yan-mak (yanık acısına benzer bir acı duymak) * **ji ber îsotê devê min diperite** biberden ağ-zım yanıyor 4. göynümek (çok olgunlaşmak) 5. haşlanmak (kaynar sıvı için; yakmak) 6. haşlanmak, dalanmak 7. *mec* haşlanmak, a-zarlanmak, paylanmak 8. çok pişmek 9. *mec* pişmek kavrulmak, mavolmak (bunaltacak ka-dar sıcaklık duymak)
peritokî rd yıprak, yıprakça
perixandin (I) *bnr* pelixandin
perixandin (II) *m* ovalama, ovma
perixandin (II) *l/gh* ovalamak, ovmak * **çavên xwe perixandin** gözlerimi ovdu

perixîn *m* ovulma
 perixîn *l/gh* ovulmak
 periyod *m* 1. periyod 2. devre
 periyodik *rd* periyodik, süreli
 periyot *fiz/m* periyot, devir
 perizin *m* 1. tapınma, tapımış 2. kült
 perizin *l/gh* tapınmak
 perî (I) *m* perde * **bûka ber periyê** perdenin önündeki gelin
 perî (II) *n* 1. kanat (fırıldak biçimindeki şeylerde kol) 2. kanat, vantilatör gibi makinalarda dönen kanatlar
 perî (III) *rd* gözde * **periya malê** evin gözdesi
 perî (IV) *m* ışık * **periyê rojê** güneş ışığı
 perî (V) *m* 1. peri 2. *mec* peri (çok güzel kadın) * **wekî periyar** peri gibi ~ya **îlhamê** ilham perisi
 perî (VI) *m* dağılma
 perî dan *l/gh* dağılmak * **pez perî daye** davalar dağılınış
 peridot (I) *m* peri kızı
 peridot (II) *jeo/m* peridot, perido
 peridotit *jeo/m* peridotit
 perik *m* tüy (yazmak için)
 perikart *ant/m* perikart
 perikoşk *m* yatak
 perin (I) *m* 1. orgazm, orgazm olma 2. çok cinsel ilişkiye girme
 perin (II) *m* kazanma, kazanış
 perin (III) *m* geçirilme
 perin (I) *l/gh* 1. orgazm olmak 2. çok cinsel ilişkiye girmek
 perin (II) *l/gh* kazanmak (kazanç sağlamak)
 perin (III) *l/gh* geçirilmek
 perinî *rd* orgazmik
 perirû *rd* peri yüzü
 periskop *der/m* periskop
 perispan *m* yama ~ **kirin** yama yapmak, yamamak
 perişan (I) *m* kadın hotozun etrafına bağlanan bir tür süs ~a **zêr** bu süsün altından olanı
 perişan (II) *rd* 1. perişan 2. zavallı, acınacak durumda olan * **di rewşeke perişan de ye** acınacak durumda ~ **bûn** perişan olm. k ~ **ketin** per perişan olmak ~ **kirin** perişan etmek (yek) ~ **kirin** (birini) fena etmek * **vê bêhnê ez perişan kirim** bu koku beni fena etti
 perî-**anbûn** *m* 1. perişan olm. , sürünme 2. perişan olma, kavrulma, mahvolma
 perişan **bûn** *l/gh* 1. perişan olmak, sürünme 2. perişan olmak, kavrulmak, mahvolmak
 perişanbûyîn *m* 1. perişan oluş, sürünüş 2. perişan olış, kavuluş mahvoluş
 perişanî *m* perişan' ın, sefalet, sefillik
 perişanî **bûn** *l/gh* yerlerde sürünmek
 perişanker *rd* perişan edici, süründürücü
 perişanketin *m* per perişan olma
 perişan ketin *l/gh* per perişan olmak
 perîş- **ketî** *rd* perişan olmuş olan

perişan kirin *l/gh* 1. perişan etmek, süründürmek 2. kavurmak, mahvetmek 3. fena yapmak, canına okumak * **zîpikê debr perişan kir** dolu, ekinlerin canına okudu
 periton *ant/m* periton, karın zarı
 peritonit *bj/m* peritonit, karm zarı yangısı (iltihâbı)
 perîxan *m* peri hükümdarı kadın
 perixûy *rd* peri huylu
 perîzad *nd* 1. perizade, peri çocuğu 2. çok güzel
 perîzade *nd* 1. perizade, peri çocuğu 2. *bj/m* guatr
 perîzadeyî *rd* guatırlı
 perjeng *m* felaket, afet
 perk *rd* verimsiz (toprak)
 perkal *m* ışık
 perkar *bnr* pergel
 perkende *rd* perakende, perişan
 perkende **bûn** *l/gh* perişan olmak, yerlerde sürünmek
 perkirin *m* mahmuzlama
 per kirin *l/gh* mahmuzlamak
 per li **xwe xistin** *l/bw* kanat çırpma
 perlon *m* perlon
 perma *m* perma, permanant
 permali *nd* kümes hayvanları
 permanganat *kim/m* permanganat
 permilandin *m* soldurma
 permilandin *l/gh* soldurmak
 permilîn *m* solma
 permilîn *l/gh* solmak
 permîyen *nd/rd* permîyen
 permî *m* 1. permî (yazılı izim belgesi) 2. permî, paso (demiryollarında)
 permîl *m* fiçî
 pernisandin *m* 1. sindirme 2. perişan etme
 pernisandin *l/gh* 1. sindirmek 2. perişan etmek
 pernisîn *m* 1. sinme (korku, yılgınlık gibi sebeplerle konuşmamak, hareket etmemek veya tepki göstermeme) 2. perişan olma
 pernisîn *l/gh* 1. sinmek (korku, yılgınlık gibi sebeplerle konuşmamak, hareket etmemek veya tepki göstermemek) 2. perişan olmak
 perok (I) *m* kumaş, tekstil
 perok (II) *bj/rd* 1. salgın 2. bulaşıcı, geçici, bulaşıcı hastalık * **nexweşîna perok** bulaşıcı hastalık
 perokfiroş *nd/hut* manüfaturacı
 perokfiroşî *m* manüfaturacılık
 perokî *m* 1. bulaşıcılık, geçicilik 2. *rd* bulaşıcı özeliği olan
 perokîbûn *m* bulaşma, sirayet etme
 perokî **bûn** *l/gh* bulaşmak, sirayet etmek
 peroksit *kim/m* peroksit
 perol *m* gizlilik kelimesi
 peron *m* peron
 peronospora *bj/m* peronospora

peros *m* heyecan
perosandin *m* heyecanlandırma
perosandin *l/gh* heyecanlandırmak
perosdar *rd* heyecanlı
perosdêr *rd* heyecan verici
perosîn *m* heyecanlanma, heyecanlanış
perosîn *l/gh* heyecanlanmak
perosîner *rd* heyecanlandırıcı, heyecan verici
perosmend *rd* heyecanlı, coşkulu
perpaz *bnr* perwaz
perpereng *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
perperik (I) *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
perperik (II) *bot/m* nilüfer gülü
per perîşan *h* per perîşan, sürüm sürüm ~ **bûn**
 per perîşan olmak, sürüm sürüm sürünmek
 ~ **kirin** per perîşan etmek, sürüm sürüm süründürmek
perperkî *rd* pütür pütür
perperkîbûn *m* pütür pütür olma
perperkî bûn *l/gh* pütür pütür olmak
perperok *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
perperokî *ant/rd* zarsı
perpetok *rd* heyecanlı, telâşlı, çarpıntılı
perpetokî *rd* heyecanlıca, telâşlıca, çarpıntılıca
perpitan *m* çırpınma
perpitandin *m* 1. çırpındırma 2. debeletme
perpitandin *l/gh* 1. çırpındırmak 2. debeletmek
perpitîn *m* 1. çırpınma, çırpınış (acı ile kımıldanma) 2. çırpınma (telaş gösterme) 3. debelenme, kıvrınma (bir acının etkisiyle veya bir baskıdan kurtulmak için çırpınma) 4. *mec* gezeleme, debelenme (boşuna uğraşıp durmak)
perpitîn *l/gh* 1. çırpınmak (acı ile kımıldanmak) * **masiyê ku di serê nîkê de diperpi-**
te oltanın ucunda çırpınan balık 2. çırpınmak (telaş göstermek) 3. debelenmek, kıvrınmak (bir acının etkisiyle veya bir baskıdan kurtulmak için çırpınmak) 4. *mec* gezelemek, debelenmek (boşuna uğraşıp durmak)
perpitîni *m* çırpıntı
perpos *m* mantar (ağaçlarda oluşan mantar)
perposk *m* titreme (ışık için)
perposk dan *l/gh* titremek * **mûmik perposk**
 da mum ışığı titredi
perpotî *rd* yurtık pırtık
perpûn *bj/m* aşî ~a **xuriyan** çiçek aşısı
perpûnker *nd/nt* açıcı
perpûnkerî *m* açıcılık
pe ûnkirin *m* aşılama
perpûn kirin *l/gh* aşılama
perpûnkerî *bj/rd* aşı
perpûr *m* ağ (örümcek gibi bir takım hayvanların salgılarıyla oluşturdukları örgü) ~a **mirinê** ölüm ağ

persang *m* persenk (gereksiz tekrarlanan söz)
perseng *m* denge
persiv *m* nezle
personel *n* personel ~ên **gelempêrî** kamu personeli
persor *rd* kırmızı kanatlı
perspekîf *m* perspektif
perspî *rd* beyaz kanatlı
perş *m* yayılma
perşbûn *m* yayılma
perş bûn *l/gh* yayılmak
perşikandî *rd* 1. kolu kanadı kırık, melul 2. *mec* güçsüz
perşikestî *rd* 1. *rd* kolu kanadı kırık, melul kanadıkırık 2. *mec* güçsüz
perşkirin *m* yayma
perş kirin *l/gh* yaymak
pert (I) *rd* dalyan, iri yarı
pert *rd* yaygın ~ **kirin** yaygınlaştırmak
pertaf *m* irkilme, ürperme
pertafkirin *m* irkilme, ürperme
pertaf kirin *l/gh* irkilmek, ürpermek
pertal (I) *n* büyük parça
pertal (II) *n* 1. mensucat, manifatura 2. doku (minder örtüsü, yatak kılıfı vb. için kullanılan boyalı iplikten dokunmuş bez) 3. pejmürde (eski püskü, yurtık elbise)
pertalfiroş *nd/nt* manifaturacı
pertalfiroşî *m* manifaturacılık
pertav (I) *m* ışık, parlaklık ~ **jê çûn** şavkmak
pertav (II) *m* 1. takat, mecal, güç, kuvvet (fiziksel güç) * **şîyan û pertava min têrî wê nake** ona yetecek kuvvetim yok 2. çırpınma **ji ~ ketin** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) **ji) ~ ê Xwedê de ketin** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) ~ **neman** takat kalmamak (veya kesilmek) ~ **tê de neman** mecal kalmamak ~ên (yekî) **şikestin** takattan düşmek
pertavdan *m* çırpınma
pertav dan *l/gh* çırpınmak
pertavdar *rd* takatlı
pertavşikandî *rd* takatsız, güçten düşmüş kimse ~ **bûn** takattan düşmek
pertavşikestî *rd* takatsız ~ **bûn** takattan düşmek
pertaw *m* ışık
pertbûn *m* yaygınlaşma
pert bûn *l/gh* yaygınlaşmak
pertel *bnr* pertal
pertew *m* ışık, nur, ışın
pertewasê *rd* ışık gibi
pertewdar *rd* ışıklı, nurlu
pertewfiraz *rd* şaşalı
pertewsoj *m* mercek, pertavsız
perti *m* yaygınlık
pertkirin *m* yaygınlaştırma
pert kirin *l/gh* yaygınlaştırmak
pertok *bnr* pirtük

pertol *nd* eski püskü giysi

pertûk *bnr* pirtûk

perû *m* 1. ödül, mükâfat 2. armağan, hediye 3. *mec* armağan (bağış, ihsan) 4. dürü (dügüne çağrılanlara düğün sahibince verilen armağan) ~ **bi** (**yekî**) ve **danîn** 1) takı takmak 2) *mec* birini ödüllendirmek ~ **dan** ödül vermek ~ **dan** (**yekî**) birine ödül vermek ~ **girtin** (an jî **stendin**) ödül almak ~ **ya bûkê** görümlük ~ **ya** (...) **dîtin** mükafatını görmek ~ **ya kozê** göçerlerden alınan vergi (ağa için)

perûbûn *m* ödüllendirilme

perû bûn *l/gh* ödüllendirilmek

perûdar *rd* ödüllü, mükâfatlı

perûdarkirin *m* ödüllendirmek, mükafatlandırmak

perûdar kirin *l/gh* ödüllendirmek, mükafatlandırmak

perûk *n* peruk

perûkirin *m* ödüllendirme, mükâfatlandırma

perû kirin *l/gh* ödüllendirmek, mükâfatlandırmak

perûşî *n* heyecan

perûşk *n* cırnak (kedi gibi yırtıcı hayvan pençesi)

perwa *m* perwa, korku

perwakirin *m* sakınmak, çekinmek, kaçınmak

perwa kirin *l/gh* sakınmak, çekinmek, kaçınmak

perwane *m* 1. pervane (gece kelebeği) 2. pervane 3. fırıldak (havalandırmak amacıyla oda veya mutfak pencerelerine takılan araç) 4. *dir* pervane (Selçuklularda ve İlhanlılarda has, zeamet ve timar sahiplerine gönderilen ferman) ~ **yên çerxê** değirmen çark kanatı

perwanedar *n* 1. perwaneci (Selçuklu divanında bulunan, arazi defterlerine bakan görevli) 2. *rd* pervazlı

perwar *rd* çekingen

perwarî *m* çekingenlik

perwaz (I) *n* 1. pervaz (kapı, pencere gibi yerlerin kenarlarına geçirilen ensiz parça) 2. pervaz (giysilerin kol, yaka, etek gibi yerlerine veya kumaştan yapılmış diğer eşyaların kenarlarına geçirilmiş dar, uzun parça) 3. pervaz (cilt kapağının iç tarafına konulan deri parça)

perwaz (I) *m* uçuş, çırpış (kanat çırpma) ~ **dan xwe** 1) çırpışmak 2) kalkmaya yeltenmek ~ **li xwe dan** 1) kanat çırpma 2) yeltenmek

perwazdan *m* çırpışma, kanat çırpma

perwaz dan *l/gh* çırpışma, kanat çırpma

perwazdar *rd* pervazlı

perwazkirin *m* pervazlama

perwaz kirin *l/gh* pervazlamak

perwazkirî *rd* pervazlı

perwaznekirî *rd* pervazsız

perwend *m* izin, müsaade

perwende *rd* mezun

perwendebûn *m* mezun olma

perwende bûn *l/gh* mezun olmak

perwendekirin *m* mezun etme

perwende kirin *l/gh* mezun etmek

perwendin *m* izin verme

perwendin *l/gh* izin vermek

perwendîş *m* mezuniyet

perwer (I) *rd* (r kalın okunur) kanatlı

perwer (II) *nd/nt* 1. besleyen, besleyici 2. yetiştirici 3. eğitici, eğiten

perwerandin *m* 1. besleme 2. yetiştirme 3. eğitme

perwerandin *l/gh* 1. beslemek 2. yetiştirmek 3. eğitmek

perwerde *m* 1. eğitim (belli bir konuda, bir bilgi ve bilim dalında yetiştirme ve geliştirme, eğitime işi) 2. eğitim (çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme, terbiye) 3. *rd* eğitilmiş, yetiştirilmiş olan ~ **dîtin** eğitim görmek

perwerdebûn *m* eğitilme, terbiye olma

perwerde bûn *l/gh* eğitilmek, terbiye olmak

perwerdebûnî *m* eğitim görme, formasyon

perwerdebûyîn *m* eğitiliş, terbiye oluş

perwerdebûyî *rd* eğitilmiş

perwerdedîtin *m* eğitim görme

perwerde dîtin *l/gh* eğitim görmek

perwerdedîtî *rd* eğitilmiş

perwerdegeh *m* okul, eğitim yeri

perwerdehiya bilind *nd* yüksek öğrenim

perwerdehiya honakî *nd* örgün eğitim

perwerdehiya seretayî *nd* ilk eğitim

perwerdehî *m* eğitim ~ **ya arîşenî** moral eğitimi ~ **ya besatîyê** (an jî **têrkirinê**) yeterlik eğitimi ~ **ya dîtinî-bihîstinî** görsel-işitsel eğitim ~ **ya li ser kar** iş başında eğitim ~ **ya navpîşeyî** meslek içi eğitim ~ **ya pîsporiyê** dîtin ihtisas yapmak ~ **ya raserî lîsansê** lîsans üstü eğitim ~ **ya têkel ped** karma eğitim

perwerdekar *nd/nt* eğitimci, eğitmen, pedagog

perwerdekariyî *rd* pedagojik

perwerdekarî *m* eğitimcilik, eğitmenlik, pedagoji

perwerdekar *nd/nt* 1. eğitimci 2. eğitici, mürebbi

perwerdekerî *m* 1. eğitimcilik 2. eğitimcilik

perwerdekirin *m* 1. eğitime 2. yetiştirme

perwerde kirin *l/gh* 1. eğitmek 2. yetiştirmek

perwerdekirî *rd* eğitilmiş

perwerdekirîbûn *m* eğitimlilik

perwerdenebûyî *rd* eğitimsiz

perwerdenebûyîtî *m* eğitimsizlik

perwerdeyay *nd/nt* eğitimci

perwerdeyarî *m* eğitimcilik

perwerdeyî *rd* eğitimsel

perwerdeyîti *m* eğitimsellik
 perwerdîn *nd* mart ayı
 perwerêş *m* bakım
 perwerger *nd/nt* eğitimci
 perwergerî *m* eğitimcilik
 perwerî *m* 1. besleme, besleyicilik 2. yetiştiricilik 3. eğiticilik 4. *rd* eğitimli
 perwerîş *m* 1. eğitim, eğitime 2. besleme
 perwerkar *nd/nt* 1. besleyen, besleyici 2. yetiştirici 3. eğitici, eğiten
 perweste *rd* yetişkin
 perweş *m* tüylü ok
 perweşîn *rd* tüy dökən, tüy dökücü
 perwîrandîn *m* eğitime
 perwîrandîn *l/gh* eğitmek
 Perwîn *ast/m* Ülker, Süreya
 perxaç *m* pohaça
 perxandin *l/gh* mesaj yapmak
 perxandin *m* mesaj yapma
 perxandî *rd* masajlı (mesaj yapılmış olan)
 perzer *rd* sarı kanatlı
 pes (I) *nd* pes, teslim
 pes (II) *rd* pes (hafif, yavaş sesle söylenen)
 pesader *nd/nt* sorgucu
 pesaderî *m* sorguculuk
 pesan *n* yama
 pesar (I) *erd/h* 1. yamaç 2. meyilli yer, yamaç
 pesar (II) *m* payanda
 pesar (III) *m* 1. kır, kırık (şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu geniş yer) 2. kır (orman, dağ vb. ye karşıt olan açıklık yer) 3. ıszlık, yaban (insan yaşamayan ıszık yer)
 pesar (IV) *bnr* pesare
 pesardin *m* payandalama
 pesardin *l/gh* payandalamak
 pesare *m* 1. iskele (gemi, vapurların demir attığı yer) 2. iskele (yapıların dışında keresteden kat kat kurulan, çalışmak için üstüne çikılan çatı) * *ji bo ku em avahiyê ji derve boyax bikin, pesare girê dabû* binayı dıştan boyamak için çatı kurmuşluk
 pesarî (I) *m* tezek, doğal tezek
 pesarî (II) *rd* 1. yabanıl, yabanî, yabansı (ilkel bir durumda yaşayan insan) 2. yabanıl, yabanî (görgüsü olmayan kaba ve hoyrat)
 pesarîbûn *m* yabanıllaşma, yabanileşme
 pesarîbûn *l/gh* yabanıllaşmak, yabanileşmek
 pesarîbûyîn *m* yabanıllaşma, yabanileşme
 pesarîtî *m* yabanıllık, yabanilik
 pesarkîtrîn *m* payandalama
 pesar kirin *l/gh* payandalamak
 pesarkîrî *rd* payandalı
 pesarkî *rd/h* yabanîce
 pesartîn *m* destekleme, payandalama (destek koyma)
 pesartin *l/gh* desteklemek, payandalamak (destek koymak)
 pesartî *rd* destekli, payandalı
 pesdeng *rd* alçak sesli

pesdengî *m* 1. alçak seslilik 2. sessizlik
 pese *m* pusat
 pesek *m* diş pası
 pesend *m* 1. beğenme, seçme 2. onama, onay, tasdik
 pesendane *h* 1. beğenerek 2. onaylayarak
 pesendbûn *m* onaylanma
 pesendbûn *l/gh* onaylanmak
 pesendbûyîn *m* onaylanış
 pesende *rd* onaylı, tasdikli
 pesendîde *rd* 1. beğenilmiş 2. onaylanmış
 pesendker *nd/nt* onaylayıcı
 pesendkirin *m* onama, onaylama, tasdik etme
 pesend kirin *l/gh* onamak, onaylamak, tasdik etmek
 pesendkirî *rd* onaylı, tasdikli (onaylanmış olan)
 pesendname *m* takdirname
 pesendnebûyî *rd* onaysız, onaylanmamış olan
 pesend nekîrîn *l/gh* onaylamamak
 peseta *m* peseta (İspanyol para birimi)
 pesêv *bnr* talde
 pesinadin *m* övme, methetme
 pesinadin *l/gh* övmek, methetmek
 pesindar *rd* övgücü
 pesinde *m* 1. saygı, hürmet 2. *rd* saygın
 pesindetî *m* saygınlık
 pesinîn *m* öğünme
 pesinîn *l/gh* övünmek
 pesîmist *rd* pesimist, karamsar
 pesîmîzm *fel/m* pesimizm, karamsarlık
 peskirin *m* pesetme, teslim olma
 pes kirin *l/gh* pesetmek, teslim olmak
 peslûng *m* küllük
 pesn (I) *m* sayıklama * *ji pesnan axaftin (peyîvîn, xebirdan an jî qise kirin)* gaibten konuşuyor
 pesn (II) *n* övgü, övme ~ *dan* övmek ~ *û pis* övgü ~ *û wesn* övgüler ~ *ê (yekî) dan 1)* (birini) övmek 2) (birini) pohpohlamak ~ *ê ji bû menfeatê* söz rüşveti ~ *ê xwe dan* kendini övmek, övünmek
 pesnane *h* övgüce
 pesnayî *m* övünme
 pesnbêj *nd/nt* methiyeci
 pesnbêjî *m* methiyecilik
 pesndan *m* 1. övme, methetme 2. pohpohlama
 pesn dan *l/gh* 1. övmek, methetmek 2. pohpohlamak
 pesndar *nd/nt* övücü, övüngen, methiyeci
 pesndarî *m* övücülük, övüngenlik
 pesndarî kirin *l/gh* tezgahtarlık yapmak, methetmek (bir malı satmak için fazlacak konuşmak)
 pesndayî *rd* 1. övülmüş 2. övgücü ~ *li erdê mayî* övüngenler sevilmez
 pesndayîn *m* 1. övüş, methediş 2. pohpohlayış
 pesndayîti *m* övgücülük
 pesnê xwe dan *l/bw* övünmek * *pir pesnê xwe dide* çok övünüyor

pesnkar *nd/nt* övgücü
pesnkarî *nt* övgücülük
pesnker *nd/nt* övgücü
pesnkerî *m* övgücülük
pesnname *m* 1. beğence, takriz 2. *wj/m* methiye
pesnok *nd/nt* 1. övücü, övüngen 2. methiyeçi, pohpohçu, koltukçu (yüze karşı övmeyi huy edinmiş kimse)
pesnokatî *m* 1. övücülük, övüngenlik 2. methiyeçilik, pohpohçuluk, koltukçuluk
pesnokî *m* 1. övücülük, övüngenlik 2. methiyeçilik, pohpohçuluk, koltukçuluk 3. *rd* övüngence
pesnoyî *rd* övgücü, övüngen
pesnoyîtî *m* övgücülük, övüngenlik
pesnwer *rd* övgüye değer
pesnwerî *m* övgüye değer olma
peso *m* peso (bir çok güney Amerika devletlerinde kullanılan para birimi)
pespaye *rd* pespaye, soysuz, aşağılık, alçak
pespayebûn *m* pespayeleşme, adileşme, soysuzlaşma
pespaye bûn *l/gh* pespayeleşmek, adileşmek, soysuzlaşmak
pespayekirin *m* pespayeleştirme, adileştirme, soysuzlaştırma
pespaye kirin *l/gh* pespayeleştirmek, adileştirmek, soysuzlaştırmak
pespayetî *m* pespayelik, alçaklık, soysuzluk ~ **kirin** pespayelik etmek (veya yapmak)
pesqel *m* 1. nükte, mizah 2. *rd* komik
pesqeletî *nd/nt* mizahçı
pesqeletî *m* mizahçılık
pesqelyar *nd/nt* nüktedan
pest (I) *m* 1. baskı (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu, zorbalık) 2. baskı, sıkıştırma 3. *psî* baskı zorlama, manevi baskı 4. basınç, tazyik ~ **lê kirin** baskı yapmak, baskı uygulamak ~ **a zêde** yüksek basınç
pest (II) *n* deri, ten
pest (III) *m* 1. pes, alçak ses 2. sayıklama ~ **gotin** sayıklamak
pestan *m* 1. baskı 2. stres 3. *rz* vurgu
pestanbîn *m* baroskop
pestandin *m* 1. basma, baskı yapma 2. sıkıştırma (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırma, tıkkama)
pestandin *l/gh* 1. basmak, baskı yapmak 2. sıkıştırmak (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırmak, tıkmak)
pestandî *rd* 1. baskı yapılmış, baskı uygulanmış olan 2. sıkıştırılmış
pestaniya bayî *fiz/nd* hava basıncı
pestanî *rz/rd* vurgulu
pestanpîv *fiz/m* 1. basıölçer, manometre 2. *fiz* basınçölçer, barometre
pestanpîva bayî *nd* aneroid
peste (I) *m* basınç ~ **ya hewayê** *fiz* hava basıncı

peste (II) *bnr* beste
pestên *m* 1. basınç, tazyik 2. baskı ~ **kirin** 1) basınç yapmak 2) baskı yapmak
pestêner *m* sıkmaç, kompresör
pestênkirin *m* baskı yapma, baskı uygulama
pestên kirin *l/gh* baskı yapınak, baskı uygulamak
pestênkirî *rd* baskı yapılmış, baskı uygulanmış
pestgotin *m* sayıklama
pest gotin *l/gh* sayıklamak
pestin *m* sıkma
pestin *l/gh* sıkmak
pestindar *rd* sıkmalı
pestinkî *h* sıkmaca
pestix *bnr* bastêq
pestîner *rd* bastırıcı
pestlêkirin *m* baskı yapma, baskı uygulama
pest lê kirin *l/bw* baskı yapmak, baskı uygulamak
pesto *m* 1. basınç, tazyik 2. baskı ~ **ya nizm me-teor** alçak basınç ~ **ya xwînê** kan basıncı
pestok *m* sıkmaç, kompresör
pestopîv *m* basınçölçer, barometre
pestoya hewayê *fiz/nd* hava basıncı
pesûr *m* koruk
pesxel *bnr* pesqel
peşarî *m* politika
peşehukm *n* önyargı
peşikandin *m* 1. sıratma 2. saçma, saçış
peşikandin *l/gh* 1. sıratmak 2. saçmak
peşikîn *m* 1. sırama (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulma) 2. saçılma
peşikîn *l/gh* 1. sıramak (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulmak) 2. saçılmak
peşîma *bnr* pişman
peşîman *rd* pişman
peşîmanbûn *m* pişman olma
peşîman bûn *l/gh* pişman olmak
peşîmanî *m* pişmanlık
peşîmankirin *m* pişman etme
peşîman kirin *l/gh* pişman etmek
peşk (I) *m* 1. pay, hise 2. kura (mal bölüşümü için çekilen kur'a) 3. çekiliş ~ **avêtin** kura çekmek ~ **kirin** kura çekmek, kura çekip paylaşmak ~ **a (yekî) bi reş û heş** be hayrını görmeyesin
peşk (II) *m* kıvılcım
peşk (III) *m* 1. damla 2. saçıntı 3. serpinti (dökülen veya akan bir şeyden sıçrayıp serpilen bölüm) * **peşkên deryayê tên li rûyê min dikevin** denizin serpintisi yüzüme vuruyor 4. serpinti (azar azar veya küçük tanecikler durumunda yağan yağmur) 5. damla (çok az) * **du peşk baran jî nebariya** iki damla yağmur bile yağmadı 6. damla, yudum * **ca peşkek dew bidin min** hele bir yudum ayran verin bana 7. zifos (yerden sıçrayan çamur) ~ **avêtin** serpelemek ~ **ek av li xwe ki-**

rin su dökünmek ~ek av rêtin ufak su dökme
mek ~ê **baranê hatin** yağmur serpelemek
peşk (IV) *m* uğursuzluk, inusibet ~ **jê re hatin**
(başına) musibet gelmek ~ **ketin nava** (tiş-
tekî) belâ gelmek ~ **lê xistin 1** baltalamak,
sabote etmek, engellemek, dinamitlemek 2)
oyunbozanlık etmek ~a **(yekî) di (yekî) ger-
rîn** (birinin) yüzünde başı belâya girmek ~a
(yekî) lê ketin (birinden) dolayı işi ters git-
mek ~a **xwe li (yekî) xistin** (birinin) başını
nâra yakmak ~a **xwe tê gerandin** (birinin)
başını nâra yakmak

peşkandin (I) *m* 1. sıçratma 2. püskürme (ağ-
zında bulunan bir sıvı veya toz durumunda-
ki bir şeyi hızla savurarak dışarıya atma) 3.
çileme

peşkandin (II) *m* budama, dallama

peşkandin (I) *l/gh* 1. sıçratmak 2. püskürmek
(ağzında bulunan bir sıvı veya toz durumun-
daki bir şeyi hızla savurarak dışarıya at-
mak) 3. çilemek * **baranê peşkand** yağmur
çiledi

peşkandin (II) *l/gh* budamak, dallamak

peşkandî *rd* budanık

peşkavêtin (I) *m* serpeleme, serpiştirme

peşkavêtin (II) *m* kur'a çekme (parçalara ayı-
rılan bir şeyin kimin payına düşeceğini be-
lirtmek için kur'a çekme)

peşk avêtin (I) *l/gh* serpelemek, serpiştirmek

peşkavêtin (II) *l/gh* kur'a çekmek (parçalara
ayırılan bir şeyin kimin payına düşeceğini
belirtmek için kur'a çekmek)

peşkbireş *rd* uğursuz

peşkbireşî *m* uğursuzluk

peşke *m* sabote ~ **lê dan** sabote etmek

peşkenar *n* ırmak kıyısı

peşkfeleqî *m* uğursuzluk

peşkilandin *m* 1. dağıtma 2. darma dağıt etme
3. sıçratma

peşkilandin *l/gh* 1. dağıtmak 2. darma dağıt
etmek 3. sıçratma

peşkilîn *m* 1. dağılma 2. darmadağın olma 3.
sıçrama

peşkilîn *l/gh* 1. dağılmak 2. darmadağın ol-
mak 3. sıçramak * **peşkek heri peşkilî min**
bana zifos sıçradı

peşkinandin (I) *m* dağıtma, tarumar etme

peşkinandin (II) *m* 1. sıçratma 2. saçma, serpmek
3. püskürme (yanardağ ve benzeri şeyler için)

peşkinandin (I) *l/gh* dağıtmak, tarumar etmek

peşkinandin (II) *l/gh* 1. sıçratmak 2. saçmak,
serpmek 3. püskürmek (yanardağ ve benze-
ri şeyler için)

peşkinîn (I) *m* dağılma, tarumar olma

peşkinîn (II) *m* 1. sıçrama (yerinde koparak
hızla, parçalar durumunda savrulma) 2. sıç-
rama, yayılma (bir yerden başka bir yere
geçme) 3. saçılma 4. püskürülmek 5. çisele-
me, serpeleme

peşkinîn (I) *l/gh* dağılmak, tarumar olmak

peşkinîn (II) *l/gh* 1. sıçramak (yerinde kopa-
rak hızla, parçalar durumunda savrulmak) *
herî peşkinî min çamur bana sıçradı 2. sıç-
ramak, yayılmak (bir yerden başka bir yere
geçmek) * **pizrik peşkinine çena wê jî** sivil-
celer çenesine de sıçramış 3. saçılmak 4. püs-
kürülmek 5. çiselemek, serpelemek * **baran**
dipeşke yağmur serpeliyor

peşkî *rd* kısmî

peşkkirin *m* kur'a çekerek paylaştırma

peşk kirin *l/gh* kur'a çekerek paylaştırmak

peşklêxer *nd/nî* baltalayıcı

peşklêxistin *m* baltalama, darbelemek, sabote
etme

peşk lê xistin *l/gh* baltalamak, darbelemek, sa-
bote etmek (bir işi engellemek)

peşko peşko *h* damla damla, azar azar

peşkopesko hatin *l/gh* serpelemek

peşkreş *rd* 1. ağzı kara, şom ağızlı 2. ağzı ka-
ra (bir yerde konuşulanı veya yapılanı du-
yup görmesi istenilmeyen kimse)

peşkweşandin *m* serpeleme

peşk weşandin *l/gh* serpelemek

peşm *m* yapağı, yapak, yün yapağı

peşmal *m* peştamal

peşmî, peşmîn *rd* yapağıdan yapılmı

peşqek *m* alev, yalaz, alaz

peşqe *m* kıvılcım

peşqinandin *m* 1. fışkırtma 2. püskürtme

peşqinandin *l/gh* 1. fışkırtmak 2. püskürtmek

peşqinîn *m* 1. fışkırtma 2. püskürülmek

peşqinîn *l/gh* 1. fışkırtmak 2. püskürülmek

peşt *m* ad çekme, kur'a ~ **avêtin** ad çekmek,

kur'a çekmek ~ **dan avêtin** ad çektiirmek ~
kirin ad çekmek

peştavêtin *sp/m* ad çekme, kur'a

peşt avêtin *l/gh* ad çekmek, kur'a çekmek

peştik *n* 1. çırpı 2. asma sürgünü

peştikandin *m* 1. budama 2. aralama (bitkilerin
fazla dal ve çubuklarını seyrekleştirme)

peştikandin *l/gh* 1. budamak 2. aralamak (bit-
kilerin fazla dal ve çubuklarını seyrekleştir-
mek)

peştikandî *rd* budanık, budanmışolan

peştikîn *m* budanma

peştikîn *l/gh* budanmak

peştkirin *m* 1. ad çekme, kur'a çekme 2. ok at-
ma (miras kalan malları pay etme)

peştkirin *l/gh* 1. ad çekmek, kur'a çekmek 2.
ok atmak (miras kalan malları pay etmek)

Peştû *nd* Peştu

Peştûkî *m* Peştuca

Peştûyî *m* Peştuca

peşûş *rd* kof

peşûşbûn *m* koflaşma

peşûş bûn *l/gh* koflaşmak

peşûşî *m* kofluk

peşûşkirin *m* koflaştırma

peşûş kirin *l/gh* koflaştırmak
peşve *m* çeviri
peşvevan *nd/nt* çevirmen
peşvevanî *m* çevirmenlik
peta *bj/rd* 1. bulaşıcı 2. *bj* grip 3. *m* salgın (bir hastalığın veya başka bir durumun birçok kimselere bulaşması)
petag *m* petek, arı kovani
petandin *m* çürütme, çürütüş
petandin *l/gh* çürütme
petat *bot/m* patetes
petatî şîrîn *bot/nd* Hint yer elması
petax (I) *rd* kokuşuk
petax (II) *rd* viran
petayî *rd* salgınsal
petê *rd* 1. kadını 2. kılıbık
petêti *m* 1. kadınsılık 2. kılıbıklık ~ **kirin** kılıbıklık etmek
petêx (I) *rd* kokuşuk
petêx *bot/m* 1. kavun (Cucumis melo) 2. kavun (bu bitkinin meyvesi) ~a **zer para kûsiyan** e armutun iyisini (dağda) ayılar yer, ahlatın iyisini (dağda) ayılar yer
petêxa salewext *bot/nd* altın baş
petêxên hacî heso *bo/nd* topatan (kavun türü)
petêxfiroş *nd/nt* kavuncu (satan kimse)
petêxfiroşî *m* kavunculuk
petêyî *rd* kılıbıkça
petêyîbûn *m* kılıbıklaşma
petêyî bûn *l/gh* kılıbıklaşmak
petitandin *m* 1. kokuşturma 2. çürütme 3. batırma (kirletme) 4. berbat etme, berbat eyleme (kötü duruma getirme)
petixandin *l/gh* 1. kokuşturmak 2. çürütme 3. batırmak (kirletmek) 4. berbat etmek, berbat eylemek (kötü duruma getirmek)
petixandî *rd* 1. kokuşuk 2. çürük 3. berbat, batmış
petixî *rd* 1. kokuşuk 2. çürük 3. berbat, batmış
petixîn *m* 1. kokuşına 2. çürüme 3. batma, batırılma (kirlenme) 4. berbat olma
petixîn *l/gh* 1. kokuşmak 2. çürümek 3. batmak, batırılmak (kirlenmek) 4. berbat olmak
petiyayî *rd* çürük
petî (I) *rd* çürük
petî (II) *rd* 1. arı, saf, sade (katıksız) 2. duru (dil) 3. *wj/rd* akıcı (kolayca söylenebilen, okunabilen, anlamca açık) * **zimanekî petî** akıcı bir dil
petîbar *rd* çürüeyebilen
petîbûn *wj/m* acıklık
petîgerî *m* sadecilik
petîkirin *m* 1. arılaştırma, sadeleştirme 2. durulaştırma 3. acıkılaştırma
petî kirin *l/gh* 1. arılaştırmak, sadeleştirmek 2. durulaştırmak 3. acıkılaştırmak * **zimanê xwe petî kirîye** dilini acıkılaştırmış
petîn *m* 1. çürüme, çürüyüş (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup da-

ğılma) 2. çürüme (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirme)
petîn *l/gh* 1. çürümek (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılmak) * **laşên ku di êrdê de petîne** toprakta çürümüş bedenler 2. çürümek (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmek)
petîşok *bot/m* ebucehil karpuzu, acı elma, acı hıyar (Citrus colocynthis)
petîfî *m* çürüklük
petot *rd* çürük
petotbûn *m* 1. çürüme (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılma) 2. çürüme (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirme)
petot bûn *l/gh* 1. çürümek (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılma) 2. çürümek (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmek)
petotbûyîn *m* 1. çürüyüş (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılma) 2. çürüyüş (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirme)
petotî *m* çürüklük
petraf *bnr* petrav
petrav *m* atlama, sıçrama, atlayış (sıçrayıp atlama) ~ **avêtin** atlamak, sıçramak, sıçrayıp atlamak ~ **dan** atlamak ~ **dan xwe** sıçramak ~ **pê dan avêtin** atlamak
petravavêtin *m* atlama
petrav avêtin *l/gh* atlamak
petravdan *m* atlama, sıçrama
petrav dan *l/gh* atlamak, sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yurkariya veya ileriye atılmak)
petravdayîn *m* atlayış, sıçrayış
petrewa *nd* 1. saçma, abes 2. saçma söz
petrime *bnr* patrome
petrîşok *bnr* petîşok
petrograf *m* petrografi
petrografi *m* petrografi, taş bilimi
petrol *m* petrol
petrolfiroş *nd/nt* petrolcü (satan kimse)
petrolfiroşî *m* petrolcülük
petrolger *nd/nt* petrolcü (petrol çıkarmak için arayan)
petrolkêş *nd/nt* 1. petrol taşımacı 2. *m* petrol gemisi
petrolkêşî *m* petrol taşıma, petrol taşımacılığı
petrolojî *m* petroloji, taş bilim
petrûme *bnr* patrome
petûnya *bot/m* petunya (Petunia)
petût *bnr* petot
pev *nd* yek diğeri
pevanîn *m* anlaştırma, barıştırma, uyumlaştırma, bağdaştırma
pev anîn *l/gh* anlaştırmak, barıştırmak, uyumlaştırmak, bağdaştırmak
pevaxaftin *m* mükâleme, karşılıklı konuşma
pev axaftin *l/gh* karşılıklı konuşmak

pevbend *rd* müretteb
 pevbestandin *m* 1. birbirine bağlama 2. montaj yapma
 pev bestandin *l/gh* 1. birbirine bağlamak 2. montaj yapmak
 pevbestin *sn/m* kurgulama (filmcilikte)
 pev bestin *l/gh* kurgulamak (filmcilikte)
 pevbestî *m sn/rd* kurgulu, kurgulanmış
 pevbestîn *sn/m* kurgu, montaj * pevbestîna film filmin kurgusu
 pevbestîner *nd/nt* kurgucu, montajcı
 pevbestînerî *m* kurguculuk, montajcılık
 pevbörîn *m* geçişim
 pevcebirandin *m* kaynaştırma
 pev cebirandin *l/gh* kaynaştırmak (kemik vb. için)
 pevcebirandî *rd* kaynaştırılmış
 pevcebirî *rd* kaynaşık
 pevcebirîn *m* kaynaşma
 pev cebirîn *l/gh* kaynaşmak
 pevcivan *m* birleşim
 pevcivandin *m* bir araya getirme, toplama
 pev civandin *l/gh* bir araya getirmek, toplamak
 pevcivandî *rd* mecmu, bir araya getirilmiş
 pevcivîn *m* birikme
 pev civîn *l/gh* birikmek
 pevçok *rd* vuruşkan
 pevçokî *m* vuruşkanlık
 pevçûn *m* 1. kavga, dövüş, dövüşme 2. kızma 3. vuruşma ~ çêkirin kavga çıkarmak ~ qewimîn, çingar kopmak
 pev çûn *l/gh* 1. kavga etmek, dövüşmek, kavgalaşmak 2. kızmak 3. vuruşmak
 pev de bûn *l/bw* birbirine takılmak
 pevdegirîn *m* ağlaşma
 pev de girîn *l/bw* ağlaşmak
 pev de ketin *l/bw* birbirine düşmek
 pev de kirin *l/bw* birbirine iliştmek
 pevdeng *rz/m* ikili ünlü, diftong
 pevdengibûn *m* diftonglaşma
 pevdengî bûn *l/gh* diftonglaşmak
 pev de xistin *l/bw* 1. birbirine düşmek 2. iliklemek
 pevdîtin *m* görüşme
 pev dîtîn *l/gh* görüşmek
 peve *rd* 1. bütün (ufaklık olmayan) 2. yapışık * cewiyê peve yapışık ikizler 3. bitişik
 pevedanîn *m* çatma, monte (kereste ve benzeri gereci birbirine tutturma)
 pevek *rz/m* cümle
 peveşidandî *rd* kenetli
 pevfedkirîn *m* bakışma
 pev fed kirîn *l/bw* bakışmak
 pevfirîn *m* uçuşma
 pev firîn *l/gh* uçuşmak
 pevgaltekirin *m* şakalaşma
 pev gal tekirin *l/bw* şakalaşmak
 pevgerîn *m* kaynaşma (kalabalığın çok olduğu yerde hareketlilik, kıpırdama)

pev gerîn *l/gh* kaynaşmak (kalabalığın çok olduğu yerde hareketlilik olmak)
 pevgihan *m* 1. birleşim, birleşme 2. kavuşma, vuslat
 pevgihandin *m* 1. birleştirme 2. kavuşturma
 pev gihandin *l/bw* 1. birleştirmek 2. kavuşturmak
 pevgihaneke *rz/m* bağlayıcı
 pevgihanî *m* koalisyon
 pevgihîn *m* 1. birleşme 2. kavuşma, visal 3. ast kavuşum 4. rz kaynaşma
 pev gihîn *l/gh* 1. birleşmek 2. kavuşmak
 pevgihîstandin *m* 1. birleştirme 2. kavuşturma
 pevgihîstandin *m* 1. birleştirmek 2. kavuşturmak
 pevgihîştin *m* 1. birleşme 2. kavuşma, vuslat
 pevgihîştin *l/gh* 1. birleşmek 2. kavuşmak
 pevgirêdan *m* 1. bağlantı, ilişki kurma 2. antlaşma
 pev girê dan *l/bw* birbirine bağlamak
 pevgirêdanî *m* 1. bağlantı, irtibat 2. bağlaşıklık
 pevgirêdayî *nd/rd* 1. bağlantılı 2. bağlaşıklık (karşılıklı bağımlı olan)
 pevgirtin *m* 1. dalaşma, dalaş, kapışma, kapış, sürtüşme 2. tutuşma (birbirine ilinip dokunma) 3. kaynaşma
 pev girtin *l/gh* 1. dalaşmak, kapışmak, sürtüşmek 2. tutuşma (birbirine ilinip dokunmak) 3. kaynaşmak
 pevguhartin *m* değiş, değiştirme, takas
 pev guhartin *l/gh* değiştirmek, takas etmek
 pevguhazî *tek/m* iletişim, bildirişim, haberleşme (telefon, telgraf, televizyon, radyo gibi araçlardan yararlanarak yürütülen bilgi alış veriş)
 pevguhazîkirin *m* iletişime
 pevguhazî kirin *l/gh* iletişmek
 pevguherandin *m* 1. değiştirme 2. mübadele etmek
 pev guherandin *l/gh* 1. değiştirmek 2. mübadele etmek
 pevguherîn *m* 1. değiş, değişme 2. değiş tokuş, mübadele 3. sayışma, takas 4. değişim * pevguherîna dangan ses değişimleri
 pevguhêran *m* 1. değişim 2. ab değişim 3. değişme, mübadele
 pevhatin *m* bağdaşma, uzlaşma
 pev hatin *l/gh* bağdaşmak, uzlaşmak
 pevhenekkirin *m* şakalaşma
 pev henek kirin *l/bw* şakalaşmak
 pevhînî *m* ögürlük, istinas
 pevjelî *rd* çatallı (çatal durumunda olan)
 pevjik *zo/n* 1. duyurga, anten 2. biy duyurga
 pevjilandin *m* 1. silkeleme, silkindirme 2. didikleme 3. kımıldatma
 pevjilandin *l/gh* 1. silkelemek, silkindirmek (hayvanlar için) 2. didikleme 3. kımıldatmak

pevjilîn *m* 1. silkelenme, silkinme, silkeleniş
2. didiklenme 3. kımıldama, kımıldanma, kımıldayış
pevjilîn *l/gh* 1. silkelenmek, silkinmek 2. didiklenmek 3. kımıldamak, kımıldanmak
pevk *n* 1. borç 2. kredi (ödünç alınan para veya mal)
pevkelandîn *m* kaynaştırma
pev kelandîn *l/gh* kaynaştırmak
pevkelandî *rd* kaynaşık, kaynaştırılmış
pevkelijandîn *m* 1. kaynaştırma 2. kaynaştırma (metal şeyler için)
pev kelijandîn *l/gh* 1. kaynaştırmak 2. kaynaştırmak (metal şeyler için)
pevkeliyandî *rd* kaynaşık, kaynaştırılmış
pevkeliyî *rd* kaynaşık
pevkeliyîn *m* 1. kaynaşma 2. *rz* kaynaşma
pev kelijîn *l/gh* 1. kaynaşmak 2. *rz* kaynaşmak
pevkeliyayî *rd* kaynaşık
pevkelîn *m* kaynaşma
pev kelîn *l/gh* kaynaşmak
pevkenîn *m* gülüşme
pev kenîn *l/gh* gülüşmek
pevketîn *m* 1. (birbirine) düşme, kapişma (kavgaya tutuşma), sürtüşme 2. bir araya gelme 3. kaynaşma (birbirine iyice uyuşma)
pêv ketîn *l/gh* 1. (birbirine) düşmek, kapişmak (kavgaya tutuşmak), sürtüşmek 2. bir araya gelmek 3. kaynaşmak (birbirine iyice uyuşmak)
pevketî *rd* çatışık, kavgalı
pevkêfîkirin *m* sevişme
pev kêf kirin *l/bw* sevişmek
pevkirin *m* 1. anlaşıma, bağdaşma, uzlaşma 2. kaynaşma (birbirine iyice uyuşma)
pev kirin *l/gh* 1. anlaşımak, bağdaşmak, uzlaşmak 2. kaynaşmak (birbirine iyice uyuşmak)
pevleqîkirin *m* şakalaşma
pev leq kirin *l/bw* şakalaşmak
pevleyistîn *m* oynaşma
pev leyistîn *l/gh* oynaşmak
pevmêzekirin *m* bakışma
pev mêze kirin *l/bw* bakışmak
pevmêzî *rd* bakışan
pevmêzîn *m* bakışma
pevnaşîn *m* tanışma, tanışış
pev naşîn *l/gh* tanışmak
pevnehatî *m* uyuşmaz, bağdaşmaz
pevnehatinî *m* uyuşmazlık, bağdaşmazlık
pevnekirin *m* anlaşmazlık, bağdaşmazlık
pevnekirî *m* uzlaşmaz, bağdaşmaz
pevnêrî *rd* bakışan
pevnêrîn *m* bakışma
pevnihêrtîn *m* bakışma
pev nihehêrtîn *l/gh* bakışmak
pevnihehêrtî *rd* bakışan
pevnivîsî *m* yazışma

pevnûsikandî *rd* yapışık
pevnûsikandîbûn *m* yapışıklık
pevragihan *tek/m* iletişim, bildirişim, haberleşme (telefon, telgraf, televizyon, radyo gibi araçlardan yararlanarak yürütülen bilgi alış veriş)
pevragihandîn *m* bildirişine
pev ragihandîn *l/gh* bildirişmek
pevragihanî *m* iletişim
pevragihani kirin *l/gh* iletişmek
pevrasthatîn *m* karşılaşma
pev rast hatin *l/bw* karşılaşmak
pevratî *m* birliktelik
pevrayî *m* 1. birliktelik, ortaklık 2. *rd* kolektif
pevrayîkirin *m* kolektifleştirme
pevrayî kirin *l/gh* kolektifleştirmek
pev re h 1. beraber, birlikte, bir arada 2. birden
* **tev pevre kenîyan** hepsi birden güldüler 3. el birliği * **em pevre deynê wî bidîn** el birliğiyle onun borcunu ödeyelim 4. *h* başbaşa * **cihekî bibîne ku em pevre rûnîn** bir yer bul da başbaşa oturalım 5. hep birlikte, koşa ~ **pîr û kal bûn koşa** karımak
pevreajûtîn *m* çığırışma
pev re ajûtîn *l/bw* çığırışmak
pevrealîkarîkirin *m* yardımlaşmak
pev re alîkarî kirin *l/bw* yardımlaşmak
pevreaxivîn *m* söyleşme
pev re axivîn *l/bw* söyleşmek
pevreborîn *m* geçim (anlaşıma, uyuşma)
pev re borîn *l/bw* geçinmek (anlaşmak, uyuşmak)
pevrebûn *m* birliktelik, birlikte olma
pev re bûn *l/bw* birlikte olmak
pev re çene kirin *l/bw* çeneleşmek
pev re fisefis kirin *l/bw* fısıldeşmek
pev re fisfisîn *l/bw* fısıldeşmak
pevregirîn *m* ağlaşma
pev re girîn *l/bw* ağlaşmak
pevrehewtîn *m* ürüşme
pev re hewtîn *l/bw* ürüşmek
pevrejiyan *m* birlikte yaşam
pevrejiyîn *m* birlikte yaşama
pev re jiyîn *l/bw* birlikte yaşamak
pevrenenîn *m* gülüşme (birlikte gülme)
pev re kenîn *l/bw* gülüşmek (birlikte gülmek)
pevre kirin berînî *l/bw* meleşmek
pevrenebor *rd* geçimsiz, bağdaşmaz
pevreneborî *m* geçimsizlik, bağdaşmazlık
pev re neborîn *l/gh* geçinmemek, bağdaşmazmak
pevrenivîsî *m* haberleşme, yazışma
pevrepeyivîn *m* dilleşme, söyleşme
pev re peyvîn *l/bw* dilleşmek, söyleşmek
pev re peyman bestandin *l/bw* bağitlaşmak
pev re peyman danîn *l/bw* antlaşmak, ahitleşmek, bağitlaşmak
pev re peyman girê dan *l/bw* bağitlaşmak
pevrepispisîn *m* fısıldeşma

pev re pispisîn *l/bw* fısıldaşmak
pevreqajîn *m* bağışma, çığışma
pev re qajîn *l/bw* bağışmak, çığışmak
pev re qise kirin *l/bw* söyleşmek
pevreqîjîn *m* bağışma, çığışma
pev re qîjîn *l/bw* bağışmak, çığışmak
pevreqîrîn *m* bağışma, çığışma
pev re qîrîn *l/bw* bağışmak, çığışmak
pev re raketin *l/bw* (birbiriyle) yatmak, aşk yapmak, cinsel ilişkide bulunmak
pev re razan *l/bw* (birbiriyle) yatmak, aşk yapmak, cinsel ilişkide bulunmak
pevrereyîn *m* ürişme, havlaşma
pev re reyîn *l/bw* ürişmek, havlaşmak
pev re têr bûn *l/bw* doyuşmak
pevretî *m* birliktelik, beraberlik (birlikte olma durumu)
pev re xeber dan *l/bw* söyleşmek
pevrûniştin *m* 1. birlikte oturma 2. birleşim
pev rûniştin *l/gh* birlikte oturmak
pevşabûn *bnr* pevşadbûn
pevşadbûn *m* 1. sevişme 2. sevişme (aşk yapma, cinsel ilişkide bulunma)
pev şad bûn *l/bw* 1. sevişmek 2. sevişmek (aşk yapmak, cinsel ilişkide bulunmak)
pevşêwr *rd* danışık
pevşêwrî *rd/nd* danışık, danışıklı
pevşêwrîn *m* danışma
pev şêwrîn *l/gh* danışmak
pevşêwrîtî *m* danışıklık
pevtemizandin *m* kaynaşturma
pev temizandin *l/gh* kaynaştırmak
pevve *rd* 1. bütün (ufaklık olmayan) 2. yapışık * **cêwîyê pevve** yapışık ikizler 3. bitişik
pevvebûn *m* yapışıklık
pev ve bûn *l/bw* birbirine yapışmak, takılmak
pev ve danîn *l/bw* çatmak, monte etmek
pev ve kirin *l/bw* birbirine yapıştırmak, takmak
pevxistin *m* 1. çatma (bir şeyi yapmak için gerekli parçaları bir araya getirme) 2. kurma, kurgu, monte, montaj * **pevxistina fabrikayê qediya, dest bi fealiyetê kir** fabrikanın kurgusu bitti, işletmeye açıldı 3. müteşekkil, bileştirme 4. ilikleme
pev xistin *l/gh* 1. çatmak (bir şeyi yapmak için gerekli parçaları bir araya getirmek) 2. kurmak, monte etmek, montaj yapmak * **pevxistina fabrikayê qediya, dest bi fealiyetê kir** fabrikanın kurgusu bitti, işletmeye açıldı 3. müteşekkil olmak, bileştirmek 4. ilikleme
pevxistî *rd* 1. çatılı (birbirine çatılmış, çakılmış şeylerin bütünü) 2. montajlı, monte edilmiş olan 3. bileşik * **hêzên pevxistî** bileşik güçler
pevyarîkirin *m* şakalaşma
pev yarî kirin *l/bw* şakalaşmak
pevzeliqandin *m* kaynaşturma

pev zeliqandin *l/gh* kaynaştırmak
pevzeliqandî *rd* yapışık
pevzeliqandibûn *m* yapışıklık
pevzeliqîn *m* kaynaşma
pev zeliqîn *l/gh* kaynaşmak
pewere *m* değirmen çark kanatı
pexil *rd/nt* kıskanç, güncü, hasetçi 2. sinsi ~ bûn 1) kıskanç olmak 2) sinsi olmak
pexilane *h* 1. kıskançça 2. sinsice
pexilî *m* 1. kıskançlık, çekememezlik, haset 2. sinsilik ~ **kirin** kıskanmak, çekememek, haset etmek, kıskançlık yapmak
pexilîkirin *m* kıskanma
pexilî kirin *l/gh* kıskanmak
pexş *m* yayım, yayın ~ **kirin** yayım yapmak, yayın yapmak ~ **pê kirin** bir şeyle yayım yapmak
pexşan *wj/m* nesir, düz yazı ~a **helbestane** şiirsel nesir
pexşaneyî *rd* nesirsel, düz yazı ile ilgili
pexşanhelbest *nd* nesir şeklinde yazılmış şiir
pexşanî *rd* düz yazısal
pexşannivîs *nd/nt* nasir, nesirci, düzyazıcı
pexşannivîsî *m* nesircilik, düzyazıcılık
pexşanşîir *nd* nesir şeklinde yazılmış şiir
pexşbûn *m* yayımlanma, yayınlanma
pexş bûn *l/gh* yayımlanmak, yayınlanmak
pexşer *nd/nt* yayımcı
pexşerî *m* yayımcılık
pexşker *nd/nt* yayımcı (herhangi bir eseri radyo ve televizyon aracılığıyla dinleyiciye, seyirciye ulaştırılmasını sağlayan kimse)
pexşkerî *m* yayımcılık
pexşkirin *m* yayımlama, yayınlama (televizyon, radyo aracılığıyla)
pexş kirin *l/gh* yayımlamak, yayınlamak
pexşkirî *rd* yayımlanmış
pexwîl *nd/nt* kıskanç, hasetçi
pexwîlî *m* kıskançlık, haset
pey (I) *bnr* pihîn
pey (II) *m* alehte konuşma
pey (III) *nd/rd* 1. art, peş, arka 2. erte * **di pey şer** de savaş ertesi bi ~ **xelkê ketin** kocaya kaçmak ~ **der** ~ **h** peyderpey
pey (IV) *m* övgü ~ **dan xwe** övünmek
peya (I) *rd* 1. yaya, yayan 2. inik ~ **û pexas** yayan yapıldak ~ **yî ser rûyê erdê bûn** karaya ayak basmak (deniz taşıından karaya çıkmak)
peya (II) *n* 1. adam, er (erkek kişi) * **ev peyayê bişewqe ki ye?** bu şapkalı adam kim 2. yiğit * **peyayê mala bavê min** babagillin yiğidi 3. adam, uşak (birinin kullandığı, yararlandığı kimse) * **peyayên aliye din pir in** karşı tarafın adamları çoktur 4. adam (birinin sözünü dinleyen, nazını çeken kimse, kayırmacı) * **ev peyayê min e, li gotina min guhdarî dike** o benim adamımdır benim sözümü dinler 5. adam, bey (eş, koca anlamın-

da) * **peyayê wê li bendê ye, divê ku here** beyi onu beni bekliyor, gitmesi lazım 6. *mec* piyon (bir çıkar sağlamak için kullanılan kimse) 7. piyon (satrançta) ~ê (**karekî**) (bir işin) adamı * **tu tam peyayê vî karî yî sen** tam da bi işin adamısın ~yê *me nd* bizimki (alay yoluyla yakın olan bir kimseden söz ederken kullanılır)

peyabûn m inme, iniş (araç, yük hayvanı veya yüksek bir yerden inme)

peya bûn l/gh inmek (araç, yük hayvanı veya yüksek bir yerden yere basmak)

peyabûyî rd inik, inmiş olan

peyabûyîn m iniş, inme

peya çûn l/gh yaya gitmek

peyadar rd piyade

peyade rd yaya

peyak n piyade, piyon, paytak (satranç oyununda)

peyakirin m indirme, indiriş (taşittan, binek hayvanında indirme)

peya kirin l/gh indirmek (bir taşıt veya binek hayvanından aşağıya almak) * **ew bi zorekê ji erebeyê peya kir** onu zorlukla arabadan indirdiler

peyakuj nd/nt katil

peyakujî m katillik

peyal m 1. içki kadehi 2. tas

peyam (I) m badem

peyam (II) m 1. haber, sava, mesaj 2. haber (iletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi) * **ji televizyonê guhdarî li peyamên cîhanê kirin** televizyondan dünya haberlerini izledi 3. vahiy ~ **şandin** (an **ji hîmartin**) 1) haber geçmek (teleks, telefon vb. ile iletme) 2) haber göndermek

peyamber nd/nt 1. haberci, ulak 2. kurye (görevli kimse) 3. öncü, müjdecî (edebiyat ve sanat alanında) ~ **şandin** ulak çıkarmak

peyamberî m 1. habercilik, ulaklık 2. kuryelik

peyamdard nd/nt haberci, haber veren

peyamdardî m habercilik haber verme

peyamhinêr nd/nt haberci, muhabir

peyamhinêrî m habercilik, muhabirlik

peyamname m haber metni

peyamnêr nd/nt haberci, muhabir ~ê **şer** savaş muhabiri

peyamnêrî m habercilik, muhabirlik

peyan m 1. kalkışma 2. yeltenme 3. girişim, teşebbüs

peyandin m 1. kalkışma (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişme) 2. yeltenme 3. girişme, girişim yapma, teşebbüs etme

peyandin l/gh 1. kalkışmak (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) 2. yeltenmek 3. girişmek, girişim yapmak, teşebbüs etmek

peyaner nd/nt girişimci

peyanerî m girişimcilik

peyanî bnr yabancı

peyapey h peyderpey, ardarda

peyar rd 1. yaya, yayan 2. piyade, piyon (satrançta)

peyarê m 1. kaldırım, yaya kaldırım 2. patika ~ya **navrê** orta kaldırım, refüj

peyarêk m 1. kaldırım, yaya kaldırım, yaya yolu 2. patika

peyariya berberkirî nd Arnavut kaldırımı

peyarî h yayan, yaya

peyase m 1. piyasa, pazar 2. piyasa (bir yol üzerinde gidip gelerek gezinme) ~ **kirin** piyasa etmek ~ya **êvarê** akşam piyasası * **me ji xwe re peyaseya êvarê kir** akşam piyasasına çıktık

peyasekirin m adımlama, tur atma, dolaşma (bir yerde ileriye geriye doğru giderek dolaşma)

peyase kirin l/gh adımlamak, tur atmak, dolaşmak (bir yerde ileriye geriye doğru giderek dolaşmak) * **gava me ew dît li odeyê**

peyase dikir onu odayı adımlarken bulduk

peyatî (I) m adamlık ~yê **netebîfî** yaramaz (kimse) ~yê **sivik** *mec* tavşan

peyatî (II) h yayan, yaya olarak ~ **çûn** yayan gitmek ~ **hatin** yayan gelmek

peyayî h yaya, yaya olarak

peyben m hayvanları bağlamada kullanılan halat

peyda bnr peyde

peydandin m temin etme, sağlamak

peydandin l/gh temin etmek, sağlamak

peydandî rd temin edilmiş, sağlanmış olan

peydaş m bayrak

peyde m 1. peyda olma 2. sağlanma, temin etme ~ **kirin** peyda etmek ~ **bûn** peyda olınak

peydebûn m 1. peydahlanma, bitme 2. ortaya çıkma, oluşma 3. görünme, belirme, zuhur etme 4. türeme, peydahlanma 5. hâsıl olma 6. bulunma, sağlanma, temin edilme ~a **gerdûnê** evren doğumu, kozmogoni ~a **hebûnan** türüm

peyde bûn l/gh 1. peydahlanmak, bitmek * **ha min dît ku va ye li pêşberî min peyde bûye** bir de baktım ki karşımda bitivermiş 2. ortaya çıkmak, oluşmak * **qeyrana siyasî peyde bû** siyasî kriz ortaya çıktı 3. görünmek, belirmek, zuhur etmek 4. türemek, peydahlanmak 5. hâsıl olmak 6. bulunmak, sağlanmak, temin edilmek

peydebûna peyhafî biy/nd sıralı oluş

peydebûyîn m 1. peydahlanış, bitiş 2. ortaya çıkış, oluşma 3. görünüş, beliriş, zuhur ediş 4. türeyiş, peydahlanış 5. hâsıl oluş 6. bulunuş, sağlanış, temin ediliş

peydekar bnr peydeker

peydeker rd 1. bulucu, sağlayıcı, temin edici 2. *rz* türetici 3. *m* araştırma motur (bilgisayar için)

peydekerî *m* buluculuk, sağlayıcılık, temin edicilik

peydekirin *m* 1. peydahlama 2. bulma (arayarak veya aramadan bir şey ile, bir kimseyle karşılaşma, bir şeyi elde etme) 3. bulma, sağlama, temin, temin etme 4. tedarik etme, tedarikleme 5. *mec* yaratma

peyde kirin */lgh* 1. peydahlamak 2. bulmak (arayarak veya aramadan bir şey ile, bir kimseyle karşılaşmak, bir şeyi elde etmek) 3. bulmak, sağlamak, temin etmek 4. tedarik etmek, tedariklemek 5. *mec* yaratmak

peydekirî *rd* 1. bulunmuş olan 2. sağlanmış, temin edilmiş olan 3. tedarik edilmiş olan

pey der pey *h* peyderpey

peydok *m* römork

peygan *m* temren

peyger *nd/nt* kovuşturmacı

peygerî *m* kovuşturmacılık

peygerîn *m* 1. bir şeyin ardına düşme 2. kovuşturma

peyhate *m* artçıl * **hejeka peyhate** artçıl deprem

peyhatin *m* ardından gelme

pey hatin *m* ardından gelmek

peyhatî *nd/nt* 1. ardıl, halef 2. *rd* ardışık 3. -den sonra doğan

peyhatîbûn *m* ardıllık, haleflik

peyhatîk *m* dizi, ardçıl

peyhatîfî *m* 1. ardıllık, haleflik 2. ardışıklık

peyidandin *m* 1. peydahlama 2. bulma, sağlama, temin etme

peyidandin */lgh* 1. peydahlamak 2. bulmak, sağlamak, temin etmek

peyidîn *m* 1. peydahlanma 2. sağlanma, temin edileme

peyidîn */lgh* 1. peydahlanmak 2. sağlanmak, temin edilmek

peyiftin *m* konuşma ~ **kirin** konuşma yapmak

peyiftin */lgh* konuşmak

peyiftî *rd* konuşmuş olan

peyik (I) *n* ayı pençesi

peyik (II) *nd/nt* 1. ulak, tatar, posta 2. *rd* çevik

peyik (III) *m* uygulama, tatbik

peyikan *m* uygulama, tatbuk

peyikandin *m* uygulama, tatbik etme

peyikandin */lgh* uygulamak, tatbik etmek

peyikandî *rd* tatbik edilmiş olan

peykdar *rd* çevik

peyikdarane *rd/h* çevikçe

peyikdarbûn *m* çevikleşme

peyikdar bûn */lgh* çevikleşmek

peyikdarbûyîn *m* çevikleşme

peyikdarî *m* çeviklik

peyirk (I) *bnr* peyk

peyirk *m* 1. defter 2. sicil * **derbasî peyirkê kirin** sicile geçirmek

peyitandin (I) *m* 1. katılaştırma 3. *fiz* katılaştırma

peyitandin (II) *m* 1. tanıtlama, tanıtlayış, ispatlama, kanıtlama 2. saptama, saptayış

peyitandin (I) */lgh* 1. katılaştırmak 3. *fiz* katılaştırmak

peyitandin (II) */lgh* 1. tanıtlamak, ispatlamak, kanıtlamak 2. saptamak

peyitandî (I) *rd* katılaştırılmış

peyitandî (II) *rd* tanıtıl, ispatlı, ispat edilmiş olan

peyitûn (I) *m* 1. katılma 2. *fiz* katılma (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etme)

peyitûn (II) *m* 1. tanıtlanma, ispatlanma 2. saptanma, saptanış

peyitûn (I) */lgh* 1. katılaşmak 2. *fiz* katılaşmak (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etmek)

peyitûn (II) */lgh* 1. tanıtlanmak, ispatlanmak 2. saptanmak

peyîftîner *rd* 1. tanıtlayıcı, ispatlayıcı 2. saptayıcı

peyiv *m* 1. konuşma 2. söz, lâf

peyivandin *m* 1. konuşturma 2. *wj* dillendirmek, intak

peyivandin */lgh* 1. konuşturmak 2. *wj* dillendirmek

peyivîn *m* 1. konuşma 2. konuşmak (söylev verme, konuşma yapma) 3. konuşma (konuşma dili olarak kullanma) 4. konuşma (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatma) 5. konuşma (ilişki kurma veya ilişkiyi sürdürme) 6. konuşma (belli bir biçimde söyleme) 7. *mec* konuşma (şık ve zarif görünmek)

peyivîn */lgh* 1. konuşmak * **zarok hîna napeyive** çocuk daha konuşmıyor 2. konuşmak (söylev vermek, konuşma yapmak) * **ez dê vê heftîyê di civînê de bipeyivim** bu hafta toplantıda konuşacağım 3. konuşmak (konuşma dili olarak kullanmak) * **zimanê Kurdî baş dipeyive** Kürtçeyi iyi konuşuyor 4. konuşmak (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatmak) * **mirovên lal bi îşaretan bi hev re dipeyivin** dilsizler işaretlerle birbirleriyle konuşuyorlar 5. konuşmak (ilişki kurmak veya ilişkiyi sürdürmek) * **em bi kesên li qata jêrê re dipeyivîn** alt kattakilerle konuşuyoruz 6. konuşmak (belli bir biçimde söylemek) * **di qirika xwe de dipeyive** genizden konuşuyor 7. *mec* konuşmak (şık ve zarif görünmek)

peyivok *rd* konuşkan

peyivokî *m* konuşkanlık

peyiftin *m* ölçme

peyiftin */lgh* ölçmek

peyik *bnr* peyk

peyîn *m* toz haline gelmiş hayvan gübresi, hayvan pisliği ~ **belav kirin** *mec* halt etmek

peyîşk *m* basamak, merdiven

peyîskan *m* kar ayakkabısı
peyîtandin *bnr* peyitandin
peyje *m* küçük merdiven
peyk (I) *bot/m* dere kenarlarında yeşerip çiçek açan bir bitki
peyk (II) *nd/nt* 1. peyk, ulak 2. peyk (bir başkasına bağlı olan) 3. kurye (görevli kimse) 4. *ast/m* uydusu 5. uydusu, stalyt, satelit ~a çêkirî yapma uydusu
peykar *m* izafe
peykbûn *m* uydulaşma
peyker *nd/nt* 1. sürat, yüz 2. heykel 3. cisnani
peykerçêker *nd/nt* heykeltıraş
peykerçêkerî *m* heykeltıraşlık
peykerok *m* heykelcik
peykersaz *nd/nt* heykeltıraş
peykersazî *m* heykeltıraşlık
peykertraş *nd/nt* heykeltıraş, heykeltıraş
peykertraşî *m* heykeltıraşlık, heykeltıraşlık
peyketin *m* kovuşturma, takibat
peykî (I) *m* 1. peyklik, uyduluk (bağunluk) 2. kuryelik
peykî (II) *rd* tatbiki
peyman *m* 1. anlaşma, pakt 2. anlaşma 3. söz, vaat (bir işi yapacağını kesin olarak vaat etme) 4. sözleşme, bağit, mukavele ~ **bi hev re bestin** antlaşmak, ahitleşmek ~ **bestin** (an jî **bestandin**) 1) antlaşma (veya anlaşma) yapmak 2) sözleşmek ~ **çêkirin** 1) antlaşma (veya anlaşma) yapmak 2) sözleşme yapmak, mukavele yapmak ~ **danîn** 1) anlaşma yapmak 2) sözleşmek ~ **girê dan** 1) antlaşma (veya anlaşma) yapmak, antlaşma sağlamak 2) sözleşmek 3) bağlamak (bir iş için anlaşma yapmak) * **mîn ji bo vî kari peyman girê da** bu işi anlaşmaya bağladım ~ **şikandin** antlaşmayı (veya anlaşmayı) bozmak ~a **berê ahdi atik** ~a **êrîşnekirinê** saldırmazlık paktı ~a **kar** iş sözleşmesi, hizmet akdi ~a **nû** Ahdicedit
peymana hemûkî *nd* toplu sözleşme
peymana berê *nd* Ahdiatik
peymana nû *nd* Ahdicedit
peymana pêşîn *nd* Ahdikadim
peymanbest *nd/nt* bağitçi, âkit
peyman bestandin *m* 1. antlaşma 2. bağlaşma, ittifak etme
peyman bestandin *l/gh* 1. antlaşmak 2. bağlaşmak, ittifak etmek
peymanbestin *m* 1. antlaşma 2. bağlaşma, ittifak etme
peymanbestî *rd* 1. antlaşmalı 2. bağlaşık (aralarında anlaşma veya sözleşme sağlanmış olan kimse veya topluluk) 3. sözleşmeli
peymanbestibûn *m* bağlaşıklık
peyman çêkirin *l/gh* 1. antlaşma (veya anlaşma) yapmak 2. sözleşme yapmak
peymandanêr *nd/nt* bağitçi, âkit (sözleşme yapan, mukavele yapan)

peymandanêrî *m* bağitçılık, âkitlik
peymandanî *rd* 1. bağitli 2. sözleşmeli
peymandanîn *m* 1. antlaşma 2. bağlaşma, ittifak etme
peyman danîn *l/gh* 1. antlaşmak 2. bağlaşmak, ittifak etmek
peymandanîna komelî *nd* toplu sözleşme
peymandar *rd* 1. antlaşmalı, antlaşmalı 2. sözleşmeli, mukaveleli
peymander *nd/nt* yüklenici, üstlenici
peymanderî *m* yüklenicilik, üstlenicilik
peymanê *bnr* peyman
peymangeh *m* 1. akademi (yüksek okul) * **peymangeha hunerên ciwan** güzel sanatlar akademisi 2. fakülte
peymangirêdan *m* 1. antlaşma 2. akdetme, bağlaşma 3. antlaşma sağlama 4. sözleşme yapma
peyman girê dan *l/bw* 1. antlaşmak 2. akdetmek, bağlaşmak 3. antlaşma sağlamak 4. sözleşme yapmak
peymangirêdayî *rd* 1. antlaşmalı 2. bağlaşık (aralarında anlaşma veya sözleşme sağlanmış olan kimse veya topluluk) 3. sözleşmeli
peymangirêdayibûn *m* bağlaşıklık
peymanî *rd* ahdi, antlaşma gereği olan, antlaşma ile ilgili
peymanker *rd* bağlaşık
peymanname *m* 1. antlaşma belgesi, ahitname 2. mukavele, sözleşme metni
peyman şikandin *l/gh* 1. antlaşmayı (veya anlaşmayı) bozmak 2. sözleşmeyi bozmak
peymanşikên *rd* 1. antlaşmayı (veya anlaşmayı) bozan, ihlal eden 2. sözleşmeyi bozan, ihlal eden
peymanşikênî *m* 1. antlaşmayı (veya anlaşmayı) ihlal etme 2. sözleşmeyi ihlal etme
peymanşikênî kirin *l/gh* 1. antlaşmayı (veya anlaşmayı) ihlal etmek 2. sözleşmeyi ihlal etmek
peyn *m* tozlaşmış hayvan gübresi
peynêr *bnr* penêr
peypûsk *rd* 1. acayip, tuhaf, garip 2. anlamsız ve isabetsiz konuşma
peyraçûng *m* 1. rekabet 2. güreş
pey re rast bûn *l/bw* uğurlamak
peyrew *nd/nt* 1. ardıl, halef 2. bağlı, tabi
peyrewî *m* 1. ardıllık, haleflik 2. bağlılık, tabilik
peyrûze *bnr* pîroze
peysaj *m* peysaj
peysîv *m* akşam yemeğinden sonra yenilen
peyt (I) *rd* 1. katı (yumuşak karşıtı) * **hevîr** **peyt e, ron bike** hamur katı biraz seyreli 2. sert, berk, sağlam
peyt (II) *m* 1. tanit, ispat 2. saptanım
peytandin *m* tanıtlama, ispat etme, tespit etme
peytandin *l/gh* tanıtlamak, ispat etmek, tespit etmek

peytandî *rd* 1. tanıtılı, ispatlı, tespitli 2. sabit (gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan)

peytbûn *m* tanıtılma

peyt bûn *l/gh* tanıtılma

peyrbûyî *rd* ispatlı, tanıtılı

peyrbûyîn *m* tanıtılmış

peyrtî *m* 1. katılık 2. berklilik, sertlik, sağlamlık

peytker *rd* saptayıcı

peytkirin (I) *m* 1. katılaştırma 2. sağlamlama, sağlamlştırma

peytkirin (II) *m* tanıtılma, ispatlama

peyt kirin *l/gh* 1. katılaştırmak 2. sağlamlamak, sağlamlştırma

peytkirin (II) *l/gh* tanıtılmak, ispatlamak

peytkirî *rd* ispatlı

peyv *m* 1. sözcük, kelime, söz * **peyv heye ku kar diqedîne** söz var iş bitirir 2. konuşma 3. söz (kavil, lâkırda) 4. söz (bir konuyu yazılı olarak açıklamaya yarayan kelime dizisi) * **peyv û tîpên romanê yên di wê ne romanın** sözleri, tipleri onun ~ bi ~ 1) kelime kelime 2) kelimesi kelimesine * **gotinên kekê xwe peyv bi peyv ji me re gotin** Ağabeyinin sözlerini kelimesi kelimesine bize söyledi ~ li **peyvê sekinîn** söz söyle durdurulmak ~a **cûbûyî** (an jî **çêkirî**) *rz* türemiş kelime ~a **guhêrbar** *rz* değişken sözcük ~a **hevedudanî** bileşik sözcük ~a **kurtêbêj** kısaltmalı kelime ~a **kurtkirî** kısaltmalı kelime ~a **neguhêrbar** *rz* değişmez sözcük ~a **pir ji mirovê ehmeq re ye** çok söz ahmaklar için sarfedilir ~a **sade** (an jî **saltgir**) *rz* basit kelime ~a **tehl** acı söz ~a (ye-kî) **tê de derbas bûn** (birine) nazı geçmek ~a **xurtkirî** *rz* pekiştirmeli kelime * **s+ip+sor** kıpkırmızı * **k+ip+kesk** yemyeşil ~a **xwe dipêje hê dirêje** kelimeleri tartarak konuşmak ~a **xwerû** (**sade** an jî **saltgir**) *rz* basit kelime ~a **xweş mar ji qulê dertine** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~ên **nemayê** olmadık lâflar ~ên **nêzewate** yakın anlamlı (kelimeler)

peyva guherbar *rz/nd* değişken sözcük

peyva guhêzbar *rz/nd* değişken kelime

peyva hevedudanî *rz/nd* bileşik sözcük

peyvan *m* konuşma

peyva neguherbar *rz/nd* değişmez sözcük

peyva neguhêzbar *rz/nd* değişmez sözcük

peyva neyînî *rz/nd* olumsuz sözcük

peyva pêkhatî *rz/nd* türetilmiş sözcük

peyva sade *rz/nd* yalın sözcük, basit kelime

peyva xwerû *rz/nd* basit kelime sade sözcük

peyvbaz *nd/nt* kelime oyuncusu (yazılarında kelimelerle oynayan)

peyvbazî *m* kelime oyunu

peyvbêj *nd/nt* konuşmacı

peyvbêjî *m* konuşmacılık

peyvdar *nd/nt* 1. sözcü 2. sözcü, röportör 3. konuşmacı

peyvdarî *m* 1. sözcülük 2. raportörlük 3. konuşmacılık

peyver *nd/nt* konuşmacı

peyverî *m* konuşmacılık

peyvgeh *m* 1. konuşma yeri 2. mihrap

peyvger *nd/nt* lâf taşıyıcı

peyvgerî *m* lâf taşıyıcılığı

peyvgerîn *nd/nt* lâf taşıyıcı

peyvgerînî *m* lâf taşıyıcılığı

peyvgeran *rd* büyük lâflar eden * **nivîskarên**

peyvgeran büyük lâflar eden yazarlar

peyvguhêz *nd/nt* lâf taşıyıcı

peyvîk *m* sözcük, kelime

peyvkar *nd/nt* konuşmacı

peyvkarî *m* konuşmacılık

peyvker *nd/nt* konuşmacı

peyvkirox *nd/nt* natik, söyleyen

peyvkiroxî *m* natiklik

peyvîrû *rd* açık sözlü

peyvnas *nd/nt* köken bilimci, etimolog

peyvnasiyî *rd* köken bilimsel

peyvnaşî *m* köken bilimi, etimoloji

peyvniwazî *m* 1. kompliman (gönül okşayıcı söz) 2. *wj* methiye

peyvniwazîkirin *m* kompliman yapma

peyvniwazî kirin *l/gh* kompliman yapmak

peyvok *m* 1. sözcük, kelime 2. *rd* konuşkan

peyvîrêziyî *rz/rd* söz dizimsel

peyvîrêzî *rz/m* söz dizimi, sentaks

peyvîsazî *rd/nd* morfoloji

peyvîşîrîn *rd* hoş sohbet

peyvîyar *nd/nt* konuşmacı

peyvîyarî *m* konuşmacılık

peyvzan *nd/nt* etimolog, köken bilimci

peyvzanî *m* etimoloji, köken bilim

peywan (I) *nd/nt* nöbetçi

peywan (II) *ast/m* Zühre yıldızı, Çoban yıldızı

peywend *m* 1. ilişki 2. bağıntı

peywendar *rd* 1. ilişkili, ilgili 2. bağıntılı

peywendî *m* 1. ilgi, alâka 2. ilişki

peywendîdar *rd* ilgili, alâkalı, alâkadar

peywendîgeh *m* irtibat bürosu

peywendîk *m* 1. ilgi, alâka 2. ilişki

peyweste *rd* sürekli, daima

peywestî *bnr* pîwîstî

peywîr 1. görev, vazife 2. *fîzy* görev (bir organ veya gözenin yaptığı iş) 3. *rz* görev (bir cümlede bir dil birimin öbür birimlerle ilişkisi aracılığıyla getirdiği iş) 4. *mat* görev (bir değerlin başka değerlerle olan ilişkisi) ~ **girtin** (an jî **stendin**) görev almak ~ **girtin** ser xwe görev almak ~a **xwe kirin** (anîn **cih** an jî **pêk anîn**) görevini layikiyle yerine getirmek, ifa etmek bi ~a **xwe rabûn** görevini ifa etmek

peywîrdar *rd* görevli, vazifeli

peywîrdarbûn *m* görevlenme

peywîrdar bûn *l/gh* görevlenmek

peywîrdarî *m* görevlilik

peywîrdarkirin *m* görevlendirme, vazifelen-dirme

peywirdar kirin *l/gh* görevlendirmek, vazifelendirmek

peywirhez *rd* görevsever

peywirhezî *m* görevseverlik

peywirî *rd* görevsel

peywîst *bnr* pëwîst

peyxam *m* 1. haber 2. mesaj 3. ilham, esin

peyxamber *bnr* pëxember

pez *nd* davar, küçük baş hayvan, mal 2. *zo* keçiler ~ **hatin nêrî** davar çiftleşme zamanı gelmek ~ **û dan** tan vakti ~ **û gur** çocuk oyununu (10-15 kişi arasında oynanır) ~ **a bêşivan be wê gur bixwe** köpeksiz köye (veya sürüye) kurt iner (veya girer) ~ **a bêşivan gur dixwe** köpeksiz köye (veya sürüye) kurt iner (veya girer) ~ **a bigost malê kêrê** ye tavlî davar kesimlik olur ~ **a ezaban** (an jî **aziban**) boyunduruk parası ~ **a li paş mayî an gur dixwe an jî diz dibe** sürüden koparı kurt kapar ~ **a tenê kefa ber devê gur** e sürüden ayrılan koyunu (veya kuzuyu) kurt kapar ~ **a tenê xura guran** e sürüden ayrılan koyunu (veya kuzuyu) kurt kapar ~ **ên hemdanî** uzun ve yassı kulaklı koyun türü ~ **ên hûrik** kulakları küçük, ufak yapılı bir koyun türü ~ **ên kel** damızlık davar ~ **ên nêr her ji bo kêr** yiğitler dar gün içindir, anlamında bir deyim

pezav *m* gerinme

pezav dan xwe *l/bw* gerinmek, (yemekten sonra) gerilmek

pezbend *n* geceleyin çobanı uyandırması için keçi veya koyunun ayağına bağlanan ip

pezber *nd/nt* kırkıcı

pezberî *m* kırkıcılık

pezbir *nd/nt* 1. kırkıcı 2. *m* mayıs ve haziran aylarında küçükbaş hayvanları kırpma

pezbirîk *nd/nt* kırkıcı

pezbirî *m* kırkıcılık

pezdar *nd/nt* küçükbaş hayvan sahibi

pezdarî *m* küçükbaş hayvancılık

pezdoş *nd/nt* mal, davar sağan

pezdoşî *m* mal, davar sağma

pezê beş *nd* kafası alacalı (kırmızı veya kara ile ak) koyun türü

pezê ezaban *nd* boyunduruk parası

pezê qer *nd* kara koyun

pezê qerqaş *nd* ak koyun

pezê rêş *nd* keçi ve teke

pezê riser *nd* koyu kırmızı, kahvemsî, uzun kulaklı, uzun yapağılı, iri yapılı koyun türü

pezê sereş *nd* kara başlı bir koyun türü

pezê sis *nd* yüzü, kafası ve kirpikleri tümünden beyaz olan koyun türü

pezê sor *nd* kırmızı, kahvemsî renkte olan, iri yapılı koyun türü

pezê spî *nd* koyun ve koç familyası

pezê tebeş *nd* kafası alacalı (kırmızı veya kara ile ak) koyun türü

pezfiroş *nd* davar satıcısı

pezizank *zo/m* kursak

pezkîr *nd/nt* davar alıcısı

pezkoviya gewr *zo/nd* ala geyik, sığın (Dama dama)

pezkovî *zo/m* dağ keçisi, elik, yağmurca, yaban keçisi (Rupicapra tragus)

pezkuj *nd* tepeli toygar

pezkulek *nd* topal küçük baş hayvan

pezkûvî *bnr* pezkovî

pezmêjek *zo/m* koyun kenesi

pezmîjk *zo/m* koyun kenesi

pezox *n* zayıf et

pezpezkûk *zo/m* bir tür böcek

pezvan *nd/nt* davarcı * **rezvan rez nas dike**, **pezvan pez nas dike** bağcı bağı, davarcı davarı tanıır

pezvanî *m* davarcılık

pezvîng *n* davarı bağlama ipi

pê (I) *n* 1. ayak (bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü) 2. ayak, bacak (vücudun belden aşağı bölümü) 3. ayak, bacak (bir takım şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri) * **piyê maseyê** masanın bacağı 4. ayak (yürüyüşün ağırlık veya çabukluk derecesi) * **em bi piyê te heyânî êvarê nikarin bigihîjin gund** senin ayağınla köye akşama kadar varamayız 5. ayak, kadem (30.5 cm uzunluğundaki ölçü birimi) * **firehiya odayê çardeh pê** ye odanın genişliği ondört ayak (veya kadem) 6. ayak, fut (30.480 cm uzunluğundaki İngiliz ölçü birimi, çoğulu fit) * **dirêjahiya odayê deh pê** ye odanın uzunluğu on fit 7. kadem (uğur) ~ **avêtin** 1) adım atmak * **her cara ku me pê diavêt leşkerek derdikete pêşberî** me her adım atışımızda bir asker çıkıyordu karşımıza 2) ayak atmak (girmek) * **ez pê navêjim wê odayê** ben o odaya ayak atmam ~ **avêtin (cihekî)** 1) (bir yere) ayak atmak (ilk kez gitmek) 2) (bir yere) ayak basmak (bir yere varmak, ulaşmak) ~ **avêtin bejahiyê** karaya ayak basmak ~ **avêtin hundir** içeriye adım atmak ~ **avêtin reşahiye** karaya ayak basmak ~ **avêtin ser hev (û din)** ayak ayak üstüne atmak ~ **avêtin ser ~ 1)** ayak ayak üstüne atmak, bacak bacak üstüne atmak 2) yan gelip oturmak, yan gelmek ~ **bûn** 1) değmek, sürülmek 2) güç getirebilmek, gücü yetmek 3) (birine) bağlı olmak * **ev kar pê ye bu iş ona bağlı ~ çûn (cihekî)** ayak atmak (ilk kez gitmek) ~ **dan ber xwe** 1) ayaklarına basmak 2) bağdaş kurmak ~ **dan erdê** ayak diremek ~ **dan ser (...)** baskı uygulamak veya yapmak ~ **dan serê** baskı yapmak ~ **di qeydê de bûn** ayak bağı olmak ~ **di zik de** içinden pazarlıklı (veya içten pazarlıklı) ~ **guhartin** ayak değiştirmek ~ **ji rê fîlitandin** ayağı yerden kesilmek (bir taşıta

binip yaya gitmekten kurtulmak) ~ **ji rê xelas kirin** ayağı yerden kesilmek (bir taşıta binip yaya gitmekten kurtulmak) ~ **kirin** (...) merdiven dayamak * **me pê kîre pêncî û şestan** elliye merdiven dayamışız ~ **kirin (cihekî)** yol geçen hanına çevirmek ~ **kirin erdê** ayak diremek ~ **kirin ser (yekî) 1)** baskı uygulamak 2) imiğine sarılmak, yakasına çökmek, üzerine varmak ~ **kirin serê** baskı yapmak, üstüne varmak (bir şeyin yapmasını baskı yaparak istemek) ~ **kutan erdê** göğüs germek ~ **li ber** ~ **nexistin** kıpırdayamamak, hiç kıpraşmamak ~ **li cihê şil nekî naçerixî** yaş yere basmasan kayınazsın ~ **li exlaqê (yekî) kirin** damarına basmak ~ **li hafa goran** bir ayağı çukurda, toprağa bakıyor (ihtiyarlar için; ölümü yakın olmak) ~ **li hafa gorê bûn** toprağa bakmak, yere bakmak (ihtiyarlar için; ölümü yakın olmak) ~ **li hêkan nandin** sırtından yumurta küfesi olmak, çok yavaş yürümek ~ **li mala cinan kirin** esmayı üstüne sıçratmak, belâyı şanına sarmak ~ **li piyan ketin** iğne atsan yere düşmez ~ **li risqê** (an jî nesibê) **xwe kirin** nimetini ayağıyla tepmek ~ **nedan binê xwe** ayağına üşenmemek (hamarat olmak, bıkmadan, usanmadan çalışmak) ~ **nehatin binê (yekî)** orası senin, burası benim dolaşmak (veya gezmek) ~ **nehatin binê (yekî) gerîn** saka beygiri gibi (çok dolaşanlar için söylenir) ~ **pê nedan avêtin** adımını attırmamak ~ **pê kirin 1)** ayak atmak (ilk kez gitmek) * **min hîna piyê xwe bi wê nekiriye** oraya ayağımı atmış değilim 2) ayak basmak (bir yere varmak, ulaşmak) ~ **kirin (cihekî)** bir yeri yol geçen hanına çevirmek ~ **pê neketin** ayak basmamak ~ **pê re negihîştin** yetiştirmemek, güç getirememek, vakti olmamak, vakit bulmak * **ez pê re nagihîjim ku karê te bikim** senin işini yapacak vakti bulamıyorum ~ **pê re neçûn** ayakları geri geri gitmek (gitmeye isteksiz olmak) ~ **radan** ayaklarını uzatmak ~ **tê re kirin** ayağına geçirmek ~ **û dest di hev de derbas kirin** çeyreklemek (süt çocuklarının kollarını ve ayaklarını çaprazlayarak vücutlarına idman yaptırmak) ~ **û dest di hev de hatin derbaskirin** çeyreklenmek ~ **û par** uğur, kadem (bi) ~ **û par be!** kademli olsun!, uğurlu olsun! ~ **û par lê hatin** ayağı uğurlu gelmek ~ **û pêgav avêtin** ayak atmak (girmek) ~ **û pêgav avêtin (cihekî)** (bir yere) ayak atmak (ilk kez gitmek) ~ **û pêgav neavêtin (cihekî)** (bir yere) ayak atmamak ~ **yê (yekî) bi (cihekî) neketin** (bir yere) ayak basmamak * **piyê keçikê qet bi mala me** nakeve kız hiç evimize ayak basmıyor ~ **yê (yekî) bi oxir e** ayağı uğurlu ~ **yê (yekî) erd girtin** ayağı yere basmak ~ **yê (yekî) erd**

negirtin 1) ayağı yere basmamak 2) telaşlanmak, teredüte düşmek ~ **yê insanan lê neketiye** insan ayağı değmemiş (veya insan basmamış) ~ **yê insanan pê nebûye** insan ayağı değmemiş (veya insan basmamış) ~ **yê (yekî) ji (cihekî) birîn** (bir yerden birinin) ayağını kesmek ~ **yê (yekî) ji erdê birîn** ayağı yerden kesilmek (ayağı yere değmez olmak) ~ **yê (yekî) ji (cihekî) kirin** (bir yerden birinin) ayağını kesmek ~ **yê (yekî) kirê xwestin** ayağına kira istemek ~ **yê (yekî) kirin qeydê** ayağına bağ olmak * **min piyên wan kirine qeydê, ji ber min nikarin bi cihekî ve herin** ayaklarına bağ olmuşum, benden ötürü bir yere gidemiyorlar ~ **yê (yekî) li hafa gorê bûn** bir ayağı çukurda olmak, gözü toprağa bakmak ~ **yê (yekî) li hev çûn û hatin** ayağı (veya ayakları) dolaşmak ~ **yê (yekî) li hev ketin** ayağı (veya ayakları) dolaşmak ~ **yê min di zikê wî de cehenem olsun, gebersin** ~ **yê mirovan** (an jî merivan) **lê neketiye** insan ayağı değmemiş (veya insan basmamış) ~ **yê mirovan** (an jî merivan) **pê nebûye** insan ayağı değmemiş (veya insan basmamış) ~ **yê (yekî) pê ketin** ayağı değmek, (bir yere) adım atmak (veya basmak) ~ **yê pêxas li ber deriyê soldirû** ye tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürçkü dükkandır ~ **yê (yekî) şemitandin** ayağını kaydırmak ~ **yê te bi mal nekeve** eve adım attığını görmüyeyim ~ **yê (yekî) weşîn** eli (kolu veya kulağı) kopmak, soğuktan bihal olmak ~ **yê Xocê Xizir lê be pê zêde bike** bereketli ola! (yemek yemekte olanlara veya ürünlerini devşirenlere iyi dilek sözü olar söylenir) ~ **yê xwe bi denk avêtin** ayağını denk almak ~ **yê xwe bi hindaze avêtin** ayağını denk almak ~ **yê xwe bi hindaze danîn** erdê ayağını denk basmak ~ **yê xwe bi (cihekî) nekirin** (bir yere) ayak atmamak ~ **yê xwe bi (cihekî) xistin** ayağını sürümek (halk inanışına göre bir kimsenin gelmesi, ardından başkalarının da gelmesine yol açmak) ~ **yê xwe dan erdê** ayak direktmek ~ **yê xwe di gelek lepikan de kotiye** kaçın kur'a-sı ~ **yê xwe hilanin** adımını açmak ~ **yê xwe ji (cihekî) birîn** (bir yerden) ayağını kesmek ~ **yê xwe ji (cihekî) kirin** (bir yerden) ayağını kesmek ~ **yê xwe kişandin** ber xwe ayağını denk almak ~ **yê xwe lê anîn** ayak uydurmak (yürüyüşte adım atışını başkalarına uydurmak) ~ **yê xwe lê xistin** (birine) kış attırmak (birinden üstün olmak) * **kesê jîrek piyê xwe li kesê xweykeramet dixê** keskin zeka keramete kış attırır ~ **yê xwe li firaqa ber (yekî) xistin** ekmeğine mani olmak ~ **yê xwe li gorî bera bavê xwe avêtin** ayağını yorganına göre uzatmak ~ **yê xwe li pêlava xwe xistin** (an jî dan) ayakkabısını

giymek ~yê xwe li piyê (yekî) xistin (an jî dan) (biriyle) aşık atmak, boy ölçmeye kalkışmak ~yê xwe li sola xwe xistin (an jî dan) ayakbabisını giymek ~yê xwe li revê danîn firara kadem basmak ~yê xwe ne-avêtin (cihekî) (bir yere) ayak atmamak ~yê xwe neavêtin wî alî semtine uğramamak ~yê xwe pê kirin ayağını sürümek (bir yerden uzaklaşmak üzere bulunmak) ~yê xwe pê nekirin (bir yere) adım atmamak (jî) ~yê xwe re sivik e ayağına çabuk ~yê xwe sivik kirin adımını açmak, finişe kalkmak, hızlanmak ~yê xwe vêc avêtin paytak adım ~yê xwe zû avêtin adımını açmak ~yê zengûbilind ağımlı ayak ~ê zir takma bacak (veya ayak) ~yên (yekî) av dahiştin ayaklarına (veya ayağına) kara (veya sular) inmek ~yên (yekî) bi ser serê (wî) ketin nalları dikmek ~yên (yekî) jê de ketin (an jî weşîn) bacakları kopmak ~yên (yekî) kirin ferêkî solê iki ayağını bir pabuca sokmak ~yên (yekî) kirin solekê iki ayağını bir pabuca sokmak ~yên (yekî) kirin qeydê (birini) prangaya vurmak ~yên (yekî) li hev ketin ayakları dolaşmak ~yên (yekî) pê re neçûn 1) ayakları geri geri gitmek 2) bacakları tutamamak ~yên (yekî) pê re nehatin bacakları tutamamak ~yên (yekî) qerimîn ayaklarına (veya ayağına) kara (veya sular) inmek ~yên (yekî) (ew) ranegirtin bacakları tutamamak ~yên (yekî) sar in destê (wî) germ in ölmek özere olmak, can vermek ~yên xwe bi hendaze neavêtin yaş tahtaya (veya yere) basmak ~yên xwe bi xwe re kaş kirin ayaklarını sürümek ~yên xwe dan binê xwe ayağını (veya ayaklarını) altına almak ~yên xwe dirêj kirin ayaklarını uzatmak, bacaklarını uzatmak ~yên xwe hêdî avêtin adımını seyrekleştirmek ~yên xwe hılanîn adımını açmak ~yên xwe jî bera bavê xwe zêde avêtin ayağını yorganına göre uzatmamak ~yên xwe kirin binê xwe ayağını (veya ayaklarını) altına almak ~yên xwe kişandin ber xwe ayaklarını denk almak ~yên xwe neavêtin cihekî (bir yere) adım atmamak ~yên xwe pê nekirin (bir yere) adım atmamak ~ên xwe sivik avêtin adımını sıklaştırmak, yürümek, yol almak * em hinekî piyên xwe biavêjîn em dereng man biraz yürüyelim geç kaldık ~yên xwe zû avêtin adımlarını açmak

pê (II) r/z/nd 1. üçüncü tekil bileşik şahıs zamiri 2. ile, aracılığıyla 3. orası * tu tēkiliya xwe pê neke sen işin orasına karışma ~ be (şuna veya buna) kalsa (veya kalırsa) * pê be tiştek nade me ona kalsa, bizse bir şey vermez ~ çaxê (an jî wexta) xwe bihartin vakit geçirmek ~ çûn hedê mirinê (bir şeyden dolayı) ölümden dönmek ~ dan hisan-

din (birine) sezdirmek, ihsas etmek ~ de kirin qarewar (qîjewîj an jî qîrewîr) (birine) çağırıp bağurmak, öfkeyle bağurmak ~ de riye de îcar bişon sıçtı Cafer, bez getir ~ dema xwe bihartin vakit geçirmek ~ dilê (yekî) bihurîn yüreğine dokunmak ~ galteyên xwe kirin (birini) alaya almak ~ girtin 1) (birini) tutmak, yakalamak 2) bir yol tutturmak * her kes jî xwe re bi tiştekî girtiye û diçe herkes kendince bir yol tutmuş gibi geliyor işte ~ girtin û avêtin silkip atmak, tutup atmak ~ girtin û bernedan 1) (birini) tutup bırakmamak, sınıksız tutmak 2) tam üstüne basmak ~ girtin û çûn kuş gibi uçup gitmek (çok kısa süren bir hastalıkla ölmek) ~ he nekên xwe kirin (biriyle) matrak geçmek ~ hewiya (yekî) hatin ferahlık duymak ~ hewiya xwe anîn (biriyle veya bir şeyle) avunmak, oyalanmak ~ hêstrî gêle kirin (birinden) kötü bir şekilde öç almak ~ kêfa dinyayê kirin kilo almak ~ nabe bi devê xwe dike havan dövücünün hunk deycisi ~ rabûn û rûniştin oturup kalkma * bi gotina jinê radibe û rûdine karı lafiyla oturup kalkıyor ~ razî bûn boynunu uzatmak (her şeye, her cezaya razı olmak) ~ re 1) ile (birlikteliği verir) * lawik bi hevalê xwe re hat çocuk arkadaşıyla geldi 2) ile birlikte, ile beraber * roj çû ava pê re dinya sar bû güneşin batmasıyla beraber hava soğudu 3) birlikte, yanında, yanı sıra, bu arada * ez kincan dişom, ez dê pê re yên te jî bişom çamaşırı yıkıyorum, bu arada sizinkini de yıkayacağım ~ re bersiv dan bastırmak, hemen cevap vermek * pê re bersiva wê dayê cevabını bastırdı ~ re bi xwe girtin yüreğine inmek (ansızın ölmek) ~ re bûn yanında, beraberinde ~ re bûn alîkar (birine) yardımcı olmak ~ re çi dike? ne arar (veya onda ... ne gezer) * pere pê re çi dike? onda para ne arar ~ re dayiktî (an jî daykatî) kirin (birine) analık etmek ~ re derketin (biriyle) çıkmak, flört etmek * bi kêçikeke din re derdike başka bir kıza çıkıyor ~ re dêfî kirin (birine) analık etmek ~ re eleqedar bûn yakından ilgilenmek ~ re gihiştin (an jî negihiştin) baş etmek (veya etmemek) ~ re (..) gotin (birine) bir şey vaat etmek ~ re hatin gihandin gıcırı bükme, hemen yetiştirilen ~ re hatin gotin 1) (birine) bir şey vaat etmek 2) biriyle iyi geçinmek ~ re hatin xwarin (biriyle) geçinmek ~ re hevaltî kirin 1) eşlik etmek (bir solist, bir çalgı veya orkestra ile birlikte müzik icra etmek) 2) eşlik etmek (beraberinde gitmek, arkadaşlık etmek) ~ re kap avêtin (biriyle) aşık atmak ~ re ketin belayê (biriyle) başı belâda olmak ~ re ketin heft û heştê argo (biriyle) tartışmak, çene yapmak ~ re ketin îdiayê

(biriyle) iddiaya tutuşmak, iddialaşmak ~ **re ketin peywendiyê** (an jî **irtibatê**) (biriyle) bağlantı kurmak ~ **re ketin şertê** bahise girmek ~ **re ketin têkiliyê** (biriyle) ilişki kurmak, (biriyle) bağlantı kurmak ~ **re kîn ku-dirandin** (birine) kin gütmek ~ **re li hev hatin** (biriyle) barışmak, barış görüş olmak ~ **re nan û av xwarin** (biriyle) peynir ekmek yemek ~ **re pevçûn 1** (biriyle) kavga etmek, dövüşmek **2** (birine) kızmak **3** (birini) paylamak, azarlamak ~ **re pêwendî** (an jî **têkîlî**) **danîn** (biriyle) ilişki kurmak, bağlantı yapmak ~ **re qelp derketin** (birine) ihanet etmek ~ **re qelp gerîn** (birine) ihanet etmek ~ **re rabûn û rûniştin 1** (birinin) dediğiyle hareket etmek **2** düşüp kalkmak (yakın arkadaşlık kurmak) **3** (biriyle) düşüp kalkmak, yatıp kalkmak, (biriyle) ilişkide bulunmak, ilişkiye geçmek (erkek ve kadın birbiriyle töre veya yasa dışı ilişki kurmak) ~ **re raketin** (biriyle) tenasta bulunmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~ **re rawestîn** geçirmek, selâmetlemek (konuğu geçirmek) ~ **re refaquet kirin 1** (birine) refakat etmek **2** eşlik etmek (bir solist, bir çalgı veya orkestra ile birlikte müzik icra etmek) ~ **re ricîfîn** üstüne düşmek, özen göstermek ~ **re sadîq man** (birine) sadık kalmak ~ **re serî kirin der** (biriyle) başa çıkmak * **ew yekî belakir e, tu nikarî pê re serî bikî der** o belâlinın tekidir, onunla başa çıkamazsın ~ **re serî kişandin** (birisıyla) boy ölçüşmek * **birako mêrik zengîn e, tu karî pê re seriyân bikîşîn?** kardeşim adam zengin, sen onunla boy ölçüşebilecek misin? ~ **re serî nekîrin der** çıkışamamak ~ **re serî nekîşandin** çıkışamamak ~ **re (.) soz dan** (birine) bir şey vaat etmek ~ **re şert girtin** (biriyle) bahise girmek, bahis tutmak, iddiaya tutuşmak, iddialaşmak ~ **re têkîlî danîn** (biriyle) ilişki kurmak, temasa geçmek ~ **re têkoşîn li dar xistin** (birine) savaş açmak veya ilan etmek (ortadan kaldırmak için uğraşmak) ~ **re verê kirin** posta etmek ~ **re xayîn gerîn 1** (birine) ihanet etmek **2** ihanete uğramak ~ **re xeyîdîn** azarlamak, tekdir etmek ~ **seroberoyî dan kirin** kabuksuz yumurtlatmak ~ **serwest nebûn** havsalaşma sığmamak ~ **sond dan xwarin** yemin verdirmek ~ **şelegûyî dan kirin** kabuksuz yumurtlatmak ~ **(tîstek) şewirîn** (birine) fikir danışmak ~ **tinazên xwe kirin 1** (birini) alaya almak **2** (birini) hor tutmak ~ **tîraneyên xwe kirin** (birini) alaya almak ~ **ve danîn 1** yapıştırmak **2** bire bin katınak (çok abartmak) ~ **ve eyan bûn** (birine) ayan olmak ~ **ve girêdayî man** bağlı kalmak * **ez sond dixwim ku ez dê bi rêzîkên vê peymanê ve girêdayî biminim** bu antlaşmanın kurallarına bağlı kalacağıma ant içerim ~ **ve hatin**

girêdan (an jî **bestandin**) -e bağlanmak, baş bağlamak (birine veya bir şeye bağlanmak) * **ew êdî bi karê xwe ve hatiye girêdan** o işine bağlanmış biri ~ **ve vebestî man** -e bağlı kalmak ~ **wexta xwe bihartin** (an jî **derbas kirin**) vakit geçirmek, oyalanmak

pêacizbûn m 1. dokunma, alt üst olma (sağlığını bozma, rahatsızlanma) **2.** bozma (dokunma, zarar verme)

pê aciz bûn l/bw 1. dokunmak, alt üst olmak (sağlığını bozmak, rahatsızlanmak) * **ez bi vê xwarinê aciz bûm** bu yemek bana dokundu **2.** bozmak (dokunmak, zarar vermek) * **bi vê xwarinê ez aciz bûm** bu yemek midemi bozdu

pêanîn m 1. beceme (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) **2.** gerçekleştirmeye, yerine getirme

pê anîn l/gh 1. becermek (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) * **zarok dikarin vî karî pê binîn?** çocuklar bu işi becerirler mi? **2.** gerçekleştirmek, yerine getirmek

pêaş nd değirmen hareket mili

pêaşbûn m avunma

pê aş bûn l/bw avunmak

pê avil nekîrin l/bw baş edememek

pêaxêv nd -e konuşan * **pêaxêvên van ziman** bu dilleri konuşanlar

pêbask n 1. atlama taşı **2.** basamak (kuyuya inmek için basılan taş)

pê baş bûn l/bw (bir şeyden dolayı) iyileşmek **pêbawer rd 1.** inanılır **2.** güvenilir, mutemet

pêbawerbûn m 1. inanma **2.** inanma, iman etme **3.** güvenme, emin olma

pê bawer bûn l/bw 1. (birine veya bir şeye) inanmak (bir şeyin varlığını, doğruluğunu kabul etmek) **2.** inanmak, iman etmek * **bi Xwedê bawer bûn** Tanrıya inanmak **3.** (birine) güvenmek, emin olmak

pêbawerbûyîn m 1. inanış **2.** inanış, iman ediş **3.** güveniş, emin oluş

pê bawerîya xwe anîn l/bw itimat etmek

pêbawerî m 1. inanma, inanırlık **2.** inanca, teminat **3.** güven, itimat **4.** güvence

pêbawerîanîn m 1. -e inanma **2.** -e güvenme

pê bawerî anîn l/bw 1. -e inanmak (bir şeyin varlığını, doğruluğunu kabul etmek) **2.** -e güvenmek

pêbawerîkirin m güven duyma

pê bawerî kirin l/bw güven duymak

pêbawerîkirin m 1. -e inanma **2.** inanma (birini doğru sözlerle olarak bilme) **3.** -e güvenme

pê bawer kirin l/bw 1. -e inanmak **2.** inanmak (birini doğru sözlerle olarak bilmek) **3.** -e güvenmek **4.** yutmak, inanmak * **kes bi vê virê bawer nake** bu yalanı kimse yutmaz

pêbawernebûn m 1. inanmamama **2.** güvenmemek **3.** inanmazlık

pêbawernebûn *l/bw* 1. inanmamak 2. güvenmemek

pêbaz *m* atlama taşı

pêbazdonek *m* atlama taşı

pêbazk *m* atlama taşı

pê behecîn *l/gh* -den kahrılmak

pêbend *n* 1. ayak bağı 2. künde, köstek

pêbendî *m* bağlılık

pê berşoşkî bûn *l/bw* baymak (midneyi bulandırmak, midede ezinti yapmak)

pêbestin *m* istinat

pêbestî *rd* ilişik

pê bextewer bûn *l/bw* (bir kimseyle veya şeyle) mutlu olmak

pê bextyar bûn *l/bw* (bir kimseyle veya şeyle) mutlu olmak

pêbihurîn *m* 1. ana rahmine düşme (cenin oluşuna) 2. gebe kalma

pê bihurîn *l/gh* 1. ana rahmine düşmek (cenin oluşmak) 2. gebe kalmak

pê bili bûn *l/bw* 1. uğraşmak, işgal etmek 2. didinmek, uğraşmak, meşgul olmak 3. ilgilenmek (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulmak) * **wexta lişeyê ez bi werzîşê bilî bûm** lisede sporla ilgilen-dim 4. faaliyette bulunmak * **partiyên siya-sî nikarin bi xebatên sendikayî bilî bibin** siyasi 5. eğilmek (bir işi önemseyip ele almak)

pê bilî kirin *l/bw* 1. uğraştırmak 2. oyalamak 3. vakit kazanmak

pê bi navê ketin *l/bw* bir yere ayak basmak

pêbûn (I) *m* 1. olma (bir kazayla karşılaşma, başına bir şey gelme) 2. olma (ne ile birlikte; ne gibi bir ilginin bulunduğunu sormak veya hiçbir ilgi olmayacağını belirtmek için) 3. olunma

pêbûn (II) *m* 1. görme (yapma, etme) 2. becerme (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) 3. gelme (kendine yapılan herhangi bir davranış veya durumu iyi karşılama) 4. -e bağlı olma (gerçekleşmesi bir şartı gerektiren) 5. *rd* bağlı (gerçekleşmesi bir şartı gerektiren) * **hatina me bi te ye** gelişimiz sana bağlı

pêbûn (III) *m* 1. değme, dokunma, temas etme 2. ilişme (hafifçe dokunma) 3. sıyırma, yalma (dokunarak geçme) 4. bulaşma, sürülme (istenmeyerek bir maddeye sürülme)

pê bûn (I) *l/gh* 1. olmak (bir kazayla karşılaşmak, başına bir şey gelmek) * **gidî bila tîştek pê nebe aman**, ona bir şey olmasın 2. olmak (ne ile birlikte; ne gibi bir ilginin bulunduğunu sormak veya hiçbir ilgi olmayacağını belirtmek için) * **çi bi te bû ku tu têkilî** **pê dikî?** sana ne oldu da karşıyorsun? 3. olunmak * **mirov bi vê ilacê baş nabe** bu ilaçla iyi olunmaz

pê bûn (II) *l/gh* 1. görmek (yapmak, etmek)

* **kar pê bûn** iş görmek 2. becermek (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) * **xiratî bi kurikê dibê?** çocuk marangozluğu beceriyor mu? 3. gelmek (kendine yapılan herhangi bir davranış veya durumu iyi karşılamak) * **henek bi zîlam dibin** adam şakaya gelir * **henek pê nabin**, **tafilê nerihetiyân dike** şakaya gelmez, hemen şımarır 4. -e bağlı olmak (gerçekleşmesi bir şartı gerektirmek) * **hatina me bi te ye** gelişimiz sana bağlı * **dahatûya me pê ye** geleceğimiz ona bağlı

pê bûn (III) *l/gh* 1. değmek, dokunmak, temas etmek * **destê min bi agir bû** elim ateşe değdi * **her gava ku ba tê, antên bi guliyên darê dibe** rüzgâr estikçe, anten ağacın dallarına dokunuyor 2. ilişmek (hafifçe dokunmak) * **destê min pê bû nebû nizanîm vazo ket û şikiya** elim vazoya ilişti mi biliminiorum vazo devrilip kırıldı 3. sıyırma, yalmak (dokunarak geçmek) 4. bulaşmak, sürülmek (istenmeyerek bir maddeye sürülme)

pêbûyî (I) *rd* becerikli

pêbûyî (II) *rd* değmiş, dokunmuş, temas etmiş olan

pêbûyîn (I) *m* 1. oluş (bir kazayla karşılaşma, başına bir şey gelme) 2. oluş (ne ile birlikte; ne gibi bir ilginin bulunduğunu sormak veya hiçbir ilgi olmayacağını belirtmek için) 3. olunuş

pêbûyîn (II) *m* 1. görme (yapma, etme) 2. beceriş (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) 3. geliş (kendine yapılan herhangi bir davranış veya durumu iyi karşılama) 4. -e bağlı oluş (gerçekleşmesi bir şartı gerektiren)

pêbûyîn (III) *m* 1. değiş, dokunuş, temas ediş 2. ilişme (hafifçe dokunma) 3. sıyırış, yalma (dokunarak geçme) 4. bulaşma, sürülüş (istenmeyerek bir maddeye sürülme)

pêcanik *bot/m* öksürük otu (Tussilago farfara)

pêcat *m* karasabanın yatay gövdesi

pêceme *m* pijama

pêcemidî *rd* ayağı üşümüş olan

pêcûne *m* iç merdiven

pêç (I) *m* civata

pêç (II) *ant/m* kuyruk sokumu

pêç (III) *m* 1. sargı, bağ, bandaj * **ez dê pêça birîna xwe biguhêrim** yarımın bağına değiştireceğim 2. sarım (bir şeyi bir kez saracak miktar) 3. *fiz* sarım 4. kıvrım * **û vêç eğrî büğrû**

pêç (IV) *m* sarık * **pêça serê wî mezin bû** başındaki sarık büyük idi

pêç (V) *m* an, lahza

pêç (VI) *m* aldırış, umursama ~a **xwe dan** (...) aldırış etmek, umursamak

pêçal *rd* 1. sekili * **hespê pêçal** sekili at 2. bukağılı (bilekleri beyaz olan hayvan)

pêçan (I) *m* 1. sarma 2. dürmə 3. herekeleme (asma ağaçlarının dallarını toplama ve düzeltme) 4. sarım (bir şeyi bir kez saracak miktar) ~a **rezan** herekeleme

pêçan (II) *m* giyim kuşam ~ **û girêdan** giyim kuşam

pêçander *bot/m* sarılğan

pêçandin (I) *m* 1. sarma, sarış 2. sarma (kâğıt veya bir bitki yaprağıyla dürmə) 3. sarma, bağlama 4. dürmə (silindir şeklinde kendi üzerine sarma) 5. sarmalama 6. herekleme (asma ağaçları için) 7. beleme (çocuğu kundaklamak)

pêçandin (II) *l/gh* 1. kuşama (giyim kuşam için) 2. kuşama (silâh kuşama)

pêçandin (I) *l/gh* 1. sarmak 2. sarmak (kâğıt veya bir bitki yaprağıyla dürmək) * **cigare pêçandin** sigara sarmak 3. sarmak, bağlamak * **piştî ku birîn derman kiriye pêçaye** yarayı ilaçladıktan sonra bağlamış 4. dürmək (silindir şeklinde kendi üzerine sarmak) * **xalî pêçandin** halıyı dürmək 5. sarmalama 6. herekleme (asma ağaçları için) 7. beleme (çocuğu kundaklamak)

pêçandin (II) *l/gh* 1. kuşamak (giyim kuşam için) 2. kuşamak (silâh kuşamak)

pêçandî (I) *rd* 1. sarılı 2. dürlülü 3. herekelenmiş (bağ) 4. belenmiş çocuk

pêçandî (II) *rd* kuşamlı

pêçang *m* sargı

pêçangdar *rd* sargılı

pêçangkirin *m* sargılama

pêçang kirin *l/gh* sargılamak

pêçangkirî *rd* sargılanmış

pêçanok *m* sigara sarıcısı

pêçawê *bnr* poçax

pêçayî (I) *rd* 1. sarılı 2. dürlülü 3. belenmiş (kundak çocuğu için)

pêçayî (II) *rd* kuşamlı

pêçe *m* bebe kundağı

pêçek (I) *bot/m* sarmaşık

pêçek (II) *m* 1. kundak, belek 2. *nd/nt* kundak, bebek (kundağa sarılmış bebek)

pêçek (III) *m* zarf (mektup zarfı gibi)

pêçek (IV) *m* 1. sargı 2. *rd* sarma

pêçek (V) *bnr* ışk, aşk

pêçeka daran *bot/nd* küsküt (*Cuscuta*)

pêçeka diwaran *bot/nd* gece sefası (*Mirabilis jalapa*)

pêçeka spî *bot/m* çit sarmaşığı (*Convolvulus sepium*)

pêçekkirin *m* 1. kundaklama, kundaklayış 2. sargılama

pêçek kirin *l/gh* 1. kundaklamak (bebeği kundağa sarmak) 2. sargılamak

pêçekkirî *rd* 1. kundaklı * **zarokê pêçekkirî** kundaklı çocuk 2. sargılı

pêçevanî *rd* aksi (uygun olmayan)

pêçewan *n* çerçeve

pêçeyî *rd* sarmal

pê çêbûn *l/gh* (bir işin gerçekleşmesi veya yapılması birine) bağlı olmak

pê çêkirin *l/gh* 1. (birine) yaptırmak * **Elî os-teyekî baş e, xanî pê çêke** Ali iyi bir usta e-vi ona yaptı 2. (birinin) aracılığıyla yapmak 3. mal, para ile bir şey yapmak

pê çêr dan gotin *l/lb* sövdürmek

pê çêr dan kirin *l/lb* sövdürmek

pê çi bûn *l/bw* ne olmak, başına ne gelmek

pêçik (I) *m* zarf, mektup zarfı

pêçik (II) *m* badîç

pêçik (III) *ant/n* bacak

pêçik (IV) *ant/m* 1. parmak 2. eldiven ~a eş-hedê şahadet parmağı ~a **işaretê** gösterme parmağı

pêçik (V) *m* köfte gibi şekil verilerek yapılan tür yemek

pêçik (VI) *m* tetik * **pêçika tivingê** tüfek tetiği

pêçikandin *m* sardırma

pêçikandin *l/gh* sardırmak

pêçing *ant/m* parmak

pêçir *bnr* pêçira

pêçira *m* çıra ayağı

pêçiya babelîçkê *nd* yüzük parmağı

pêçiya beranê *nd* baş parmak

pêçiya dirêj *nd* ortancı parmak

pêçiya mezin *nd* baş parmak

pêçiya navîn *nd* ortancı parmak

pêçiya qiliçê *nd* küçük parmak

pêçiya qiliçkê *nd* küçük parmak

pêçiyê pîrê *bot/nd* bir tür bitki

pêçî *m* 1. parmak (hem el hem de ayak parmakları için) 2. parmak, inç, pus (uzunluk ölçüsü için) 3. parmak (3 cm kadar olan uzunluk ölçüsü için) 4. parmak (el parmağının eni kadar) * **gere meriv şivikê du pêçî kin bike** değneği iki parmak kısaltmalı 5. *rd* parmak (koyu sıvılara daldırıp çıkarılınca parmağa bulaşan miktar) * **pêçiyek hingiv** bir parmak bal 6. *mec* parmak (bir işe karışmış olma ilgisi) * **pêçiya wê di vî tiştî de heye** onun bu işte parmağı var ~ **avêtin** (yekî) *argo* (birini) parmaklamak ~ **alastîn** küçük çıkar elde etmek ~ **bêhn kirin** parmağını koklamak, tahminde bulunmak ~ **lê xistin** (an jî **dan**) (bir yere) parmak basmak (imza yerine) ~ **pê danan** benzerleri arasında birine karar vermek ~ **rakirin** parmak kaldırmak, söz hakkı istemek ~ **~ parmak parmak** ~ **tê re kirin** parmaklamak * **pêçiya xwe di hingiv re kir** balı parmaklardı ~ **û tiliyên** (yekî) *mîna mûmên rêfî* ne kalem parmaklı ~ **ya babelîçkê** yüzük parmağı ~ **ya beranê** baş parmak ~ **ya beranê ya pê** ayak baş parmağı ~ **ya** (yekî) *dî her qulî de bûn* bin tarakta bezi olmak ~ **ya** (yekî) *dî karekî de hebûn* (bir işte) eli olmak ~ **ya di qulan de** her şeye burnunu sokan ~ **ya di qulan de wê**

rojek mar pê vede her işe burnunu sokanın başına mutlaka bir iş gelir ~ya *gustîlkê* yüzük parmağı ~ya (*yekî*) *hilpekûn* parmağı kanamak ~ya *ku bikeve qulan wê mar pê vede* her işe burnunu sokanın başına mutlaka bir iş gelir ~ya *ku di qulan de be wê mar pê vede* her işe burnunu sokanın başına mutlaka bir iş gelir ~ya *ku şe'r* (an *jî şerîet*) *jê bike xwîn jê nayê* şeriatm kestiği parmak acımaz ~ya *mezin* baş parmak ~ya *mezin a pê* ayak baş parmağı ~ya *navîn* orta parmak ~ya (*yekî*) *tê de hebûn* (bir işte) parmağı olmak, rolü olmak ~ya (*yekî*) *tê de heye* (bir işte) parmağı var ~ya *xwe bilind kirin* parmak kaldırmak, parmağını kaldırmak ~ya *xwe di çav re nake* çok tembel olma ~ya *xwe lê hilkirin* birini tehdit etmek ~ya *xwe lê xistin* (an *jî dan*) (bir yere) parmak basmak (imza yerine) ~ya *xwe pê nekirin* parmağını bile kıpırdatmamak (veya oynatmamak) ~a *xwe pê re xwarin* parmaklarını (birlikte) yemek ~ya *xwe tê re kirin* parmaklamak * *pêçiya xwe di hingiv re kir* balı parmaklardı ~*yek* bir parmak (parmak ucuyla alınan miktar veya parmak ucuyla alarak) * *pêçiyek hingiv bide min, ez li tehma vî binêrim* bir parmak bal ver de, tadına bakayım ~*yên xwe pê re xwarin* iştahla yemek

pêçidirêj (I) *m* gelin parmağı (üzüm türü)

pêçidirêj (II) *rd* 1. uzun parmaklı 2. *mec* hırsız

pêçifirî *b* parmağı kırılısıca anlamında beddua

pêçîk *m* parmak (hem el hem de ayak parmakları için) ~ *li qûnê ketin* (biri) fitili almak

pêçîka babelîşkê *nd* yüzük parmağı

pêçîka beranê *nd* baş parmak

pêçîka dirêj *nd* ortancı parmak

pêçîka eşhedê *nd* şahadet parmağı, işaret parmağı

pêçîka îşaretê *nd* işaret parmağı, şahadet parmağı

pêçîka mezin *nd* baş parmak

pêçîka navîn *ant/nd* orta parmak, ortancı parmak

pêçîka qilîçê *nd* küçük parmak

pêçîk tê re kirin *l/bw* parmağını daldırmak (veya batırmak), parmaklamak

pêçîn *m* 1. sarılma, sarılış 2. sarmalanma 3. sargı, bandaj

pêçîn *l/gh* 1. sarılmak 2. sarmalanmak

pêçîqûn kirin *l/gh* dedikodu yapmak

pêçî rakirin *l/gh* 1. parmak kaldırmak, söz hakkı istemek 2. tehdit etmek

pêçîşîşatî *rd* kalem parmaklı

pêçî tê re kirin *l/bw* parmağını daldırmak (veya batırmak), parmaklamak

pêçêk fîz/m 1. sargı bezi 2. sargı

pêçêk *n* teker, tekerlek

pêçêkedar *rd* tekerlekli

pêçêk lê pêçandin *l/bw* sargılamak

pê çok dan erdê *l/bw* çökmek, çökertmek

pêçoke *m* helezon

pêçokedar *rd* helezonlu

pêçokeyî *rd* helezonî, helisel, sarmal

pêçokeyîbûn *m* helezonlaşma

pêçokeyî bûn *l/gh* helezonlaşmak

pêçokî *rd* spiral

pêçolk *m* kundak, bebe kundağı

pêçûbelav *b/nd* leff ü neşr

pê çûn *l/bw* 1. (bir şeyle) gitmek * *bi erebeyê çûn* arabayla gittiler 2. ile ölmek, -den dolayı ölmek 3. götürmek, öldürmek (ölmesine yol açmak) * *gelek mirov bi vê nexweşînê çûn* bu hastalık bir çok insanı götürdü * *ev mêrik bi alkolê çû* bu adamı içki öldürdü

pêçve *m* tercüme

pêçvevan *nd/nt* tercüman

pêdagir *nd/nt* ısrarcı

pêdaketin *m* 1. uğraşma 2. ilgilenme, meşgul olma

pêdaketin *l/gh* 1. uğraşmak 2. ilgilenmek, meşgul olmak

pêdan (I) *m* ödenek, tahsisat

pêdan (II) *m* 1. değiştirmek, takas etme 2. verme, değış 3. değıştirme (olumsuz biçimiyle; değır verme)

pêdan (III) *l/gh* sürme (bir maddeyi bir yüzey üzerine yayma, serpmek, dökmek)

pê dan (I) *l/gh* 1. değış etmek, takas etmek 2. vermek, değış etmek * *min pere pê da kirî* ben ona para verip aldım 3. değıştirmek (olumsuz biçimiyle; değır vermek) * *ez malê xwe bi yê te nadim* ben malımı seninkiyle değıştirmem

pê dan (II) *l/gh* sürmek (bir maddeyi bir yüzey üzerine yaymak, serpmek, dökmek) * *melhem pê da melhem sûrdû*

pêdanandin *m* yapıştırma

pê danandin *l/gh* yapıştırmak

pê dan avakirin *l/b* kurdurtmak

pê dan avdan *l/b* sulatmak * *dar pê dan avdan* ağaçları sulattı

pê dan bawerkirin *l/b* inandırmak

pê dan ber xwe *l/bw* 1. ayaklarına basmak 2. bağdaş kurmak

pê dan bêhnkirin *l/b* koklatmak

pê dan bihistin *l/b* işittirmek

pê dan birandin *l/b* kestirmek

pê dan birin *l/b* götürmek

pê dan birin *l/b* kestirmek

pê dan bizdandin *l/b* koparttırmak

pê dan çandin *l/b* 1. ektirmek 2. diktirtmek

pê dan çavdêrikirin *l/b* gözetletmek

pê dan çekirin *l/b* yaptırmak

pê dan çekandin *l/b* tattırmak

pê dan çikandin *l/b* diktirtmek

pê dan çikilandin *l/b* diktirtmek

pê dan çinandin *l/b* 1. biçtirmek 2. koparttırmak

pê dan dabinartin *l/b* diktirtmek
 pê dan daçikandin *l/b* diktirtmek
 pê dan damalandin *l/b* sildirtmek
 pê dan damezirandin *l/b* kurdurtmak
 pê dan danîn *l/b* 1. diktirtmek 2. koydurmak

3. kurdurtmak

pê dan dehfindin *l/b* ittirmek

pê dan dehfdan *l/b* ittirmek

pê dan derxistin *l/bw* hissettirmek, sezdir-
mek, belli etmek

pêdandin (I) *m* pekiştirme, sağlamlaştırma

pêdandin (II) *m* saptama, saptayış, tespit etme

pêdandin (I) *l/gh* pekiştirmek, sağlamlaştı-
mak

pêdandin (II) *l/gh* saptamak, tespit etmek

pê dan dirûtin *l/b* diktirtmek

pêdandî (I) *rd* pekiştirmeli

pêdandî (II) *rd* 1. sabit, durağan (yerinden oy-
namayan, yer değiştirmeyen) 2. saptanmış,
tespitli

pê dan dîtin *l/b* gördürmek

pê dan ecibandin *l/b* beğendirmek

pê dan erdê *l/bw* 1. ayak diretme, inadı tut-
mak 2. direnme 3. ısrar etmek

pê dan fetisandin *l/b* boğdurtmak

pê dan fehmkirin *l/b* anlatmak (inandırmak,
belirtmek) * ne hêsan e ku mirov deryayê

pê bide fehmkirin denizi ona anlatmak ko-
lay değil

pê dan girtin *l/b* 1. yakalamak 2. kavratmak
(elle sıkıca tutmasını sağlamak)

pê dan gotin 1. söyletme, dedirmek, dedirt-
mek 2. dile getirme (konuşturmak) 3. söy-
letmek, itiraf ettirmek, bülbül gibi konuştur-
mak (veya söyletme)

pê dan heşifandin *l/b* sildirtmek

pê dan hezkirin *l/b* sevdirmek

pê dan hisandin duyurmak anons kîrîn

pê dan hisandin *l/b* 1. hissettirmek, sezdir-
mek, sezindirmek, belli etmek * bi her a-
wayî bi me da hisandin ku viran dike ya-

lan söyledigini her haliyle belli etti 2. duyur-
mak, aksettirmek

pêdanî (I) *rd* ödenekli

pêdanî (II) *sos/m* imece

pê danîn *l/gh* bastırmak, dış geçirmek

pê dan îtirafkirin *l/b* itiraf ettirmek

pê dan jêkirin *l/b* 1. kestirmek 2. kopartırmak

pê dan kaşkirin *l/b* sürüklemeye, sürük-
letmek

pê dan kelistin *l/b* gözetletmek

pê dan kincandin *l/b* kaşındırmak

pê dan kîrîn *l/b* 1. yaptırmak 2. yaptırmak,
kıldırma * nimêj pê da kîrîn namaz kıldı-
rdı 3. azmettirmek

pê dan kîrîn *l/b* satın aldırtmak

pê dan kişandin *l/b* 1. çektirmek * Xwedê pê
bide kişandin Allah ona çektirsin 2. içir-
mek

pê dan kişikandin *l/b* sürüklemeye

pê dan kutandin *l/b* dövdürtmek

pê dan maçkirin *l/b* öptürmek

pê dan malaştin *l/b* sildirtmek

pê dan mistdan *l/b* okşatmak, sıvazlatmak

pê dan nîşandan *l/b* göstertmek

pê dan nûrandin *l/b* katlatmak

pê dan qatkirin *l/b* katlatmak

pê dan qutkirin *l/b* kestirmek

pê dan raçavkirin *l/b* gözetletmek

pê dan reşandin *l/b* serptirmek

pê dan şazkirin *l/b* kurdurtmak

pê dan ser *l/bw* baskı uygulamak

pê dan serê *l/bw* baskı yapmak, baskı uygula-
mak

pê dan stendin *l/b* aldırtmak

pê dan şikêrandin *l/b* kırdırtmak

pê dan şopandin *l/b* izletmek

pê dan taqîbkirin *l/b* izletmek

pê dan tehmdan *l/b* ittirmek

pê dan tehmkirin *l/b* tattırmak * ez dê aliye

nexweş ên jîyanê pê bidim tehmkirin ona
hayatın acı yanlarını tattıracağım

pê dan temaşekirin *l/b* izletmek

pê dan terikandin *l/bw* vazgeçirtmek

pê dan ve kîrîn *l/b* taktırmak

pê dan vedan *l/b* sokturmak

pê dan vexwarin *l/b* içirmek

pê dan werkirin *l/b* serptirmek

pê dan xeniqandin *l/b* boğdurtmak

pê dan xijikandin *l/b* sürükletmek, sürüklen-
dirmek

pê dan xijkirin *l/b* sürükletmek, sürüklen-
dirmek

pê dan xirikandin *l/b* sürüklemeye, sü-
rükletmek

pê dan xistin *l/b* düşürtmek

pê dan xişikandin *l/b* sürüklemeye, sürük-
letmek

pê dan xurandin *l/b* kaşındırmak

pê dan xurmişandin *l/b* kaşındırmak

pê dan xwarin *l/b* 1. yedirmek 2. yedirmek
(bir kimseye rüşvet vermek)

pê dan xwendin *l/b* (biri şeyi birine) okutmak
* name pê dan xwendin mektubu okuttular

pê dan xwestin *l/b* istemek

pê dan zanîn *l/bw* 1. bildirmek * encama ez-
mûnê bi nameyekê bi min bidin zanîn sı-
nav sonucunu mektupla bana bildirin 2. an-
latmak (inandırmak, belirtmek) * ne hêsan
e ku mirov deryayê pê bide zanîn denizi o-
na anlatmak kolay değil

pê dan zîn *l/bw* ata binmek

pêda pêda *h* peyderpey

pêdar (I) *rd* 1. ayaklı 2. payidar

pêdar (II) *m* şaha kalkma (atın ön ayaklarını
yerden keserek arka ayakları üstünde ayakta
durması)

pêdarî *m* 1. ayak direnme 2. direnme

pêdarîkirin *m* 1. ayak direme 2. direnme
pêdarî kirin */gh* 1. ayak diremek 2. direnmek
pêdark *m* nalin, takunya
pêdarkvan *n* nalıncı
pêdarkvanî *m* nalıncı
pê de (I) *c* ona (yönelme durmu)
pê de (II) *h* sürekli, sürekli olarak
pê debar bûn */bw* (bir şeyle) geçinmek
pê de barîn */bw* (üstüne) yağmak (üst üste ve çok yağmak) * **gule bi me de didibariyan** üstümeze kurşun yağıyordu
pê debar kirin */bw* (bir şeyle) geçindirmek
pêdeberdan *m* 1. sarkıtma 2. dökme, salma, bırakma 3. kaptırma (ele geçirilmesine, kapmasına yol açma) 4. *argo* altına kaçırma
pê de berdan */gh* 1. sarkıtmak 2. dökmek, salmak, bırakmak * **porên xwe bi eniya xwe** de berdaye saçlarını alnına dökmüş 3. kaptırmak (ele geçirilmesine, kapmasına yol açmak) * **ez tu tiştê xwe pê de bernadim** hiçbir şeyimi ona kaptırmanın 4. *argo* altına kaçırarak
pêdeberdayî *rd* dökük * **porê wê pêdeberdayî bû** saçları omuzlarına döküktü
pêdeberdayîbûn *m* döküklük
pê de bûn */bw* üstüne dökülmek * **av pê de bû** üstüne su döküldü
pêdeçûn (I) *m* 1. kapılına, kapılış 2. aparma
pêdeçûn (II) *m* 1. boğazından geçme, hazmetme, sindirme 2. hazmetme, içine sindirme, katlanma, dayanmak
pêdeçûn (III) *m* 1. yürüme (bir işte ilerleme) 2. açılma, ayrıntıya girme, yayılma 3. gözden geçirme (inceleme)
pêdeçûn (IV) *m* 1. çizmeyi aşma 2. artırma (herhangi bir davranışta ileri gitme) 3. (birine) verip veristirme 4. ifrata kaçma
pêdeçûn (V) *m* kaçırma (aptestini kaçırma)
pêdeçûn (VI) *m* gabin (alış verişte)
pêdeçûn (VII) *m* (bir yere) gitme, uğrama
pêdeçûn (VIII) *m* yolu izleme
pê de çûn (I) */bw* 1. kapılmak * **bi lehiyê de çû** sele kapıldı 2. aparmak * **ew bi avê de çû** su onu apardı
pê de çûn (II) */bw* 1. boğazından geçmek, hazmetmek, sindirmek 2. hazmetmek, içine sindirmek, katlanmak, dayanmak
pê de çûn (III) */bw* 1. yürümek (bir işte ilerlemek) 2. açılmak, ayrıntıya girmek, yayılmak * **ez naxwazin zêde pê de herim** şimdilik yayılmak istemiyor 3. gözden geçirmek (incelemek)
pê de çûn (IV) */bw* 1. çizmeyi aşmak 2. artırmak (herhangi bir davranışta ileri gitmek) * **tu heyçar pê de diçî sen de artirdin ha** 3. (birine) verip veristirmek 4. ifrata kaçmak
pê de çûn (V) */bw* kaçırarak (aptestini kaçırarak)
pê de çûn (VI) */bw* (birine) parası geçmek *

perê min pê de çû ona param geçti
pê de çûn (VII) */bw* (bir yere) gitmek, uğramak * **cihekî ku ez pê de biçim tune** gideceğim bir yer de yok
pêdeçûn (VIII) */bw* yolu izlemek, yolu izleyerek bulmak
pê de çûn xwarê */bw* yiyecek
pê de daleqîn */bw* gevşeyip sarmak, torbalaanmak
pêde dan */gh* saldırmak
pê de der bûn */bw* (birine) patlamak (birine kızıp, çağırıp bağışlamak)
pê de gêr kirin */bw* 1. üstüne yuvarlanmak 2. *mec* (birinin) üstüne atmak
pê de girîn */bw* üstüne ağlamak * **tu diçî pê de digirî ?** ne diye üstüne ağlıyorsun ki ?
pê de girtin */bw* gebe kalmak
pê de hatin (I) */bw* (birine) hakkı veya bir şeyi) geçmek * **heqê wî bi min de hatibû**, min dayê hakkı bana geçmişti, ona verdim
pê de hatin (II) */bw* 1. -e gelmek (olmak, -e uğramak) * **belayek bi serê me de hat qet mepirse** başınıza bir belâ geldi, hiç sorma 2. başına bir şey gelmek * **qezayek pê de hat** başına bir kaza geldi
pê de hûr bûn */bw* 1. üstünde yoğunlaşmak 2. incelemek
pêdeketin *m* 1. uğraşma (bir işi başarmaya çalışma) 2. uğraşma (bir iş üzerinde sürekli çalışma) 3. didinme 4. eğilme (bir işi önemseyip ele alma) 5. ilgilenme (bir konu üzerinde çalışma, uğraşma, bir şeyi çekici bulma) 6. üstüne düşme, ısrar etme
pê de ketin */bw* 1. uğraşmak (bir işi başarmaya çalışmak) * **zarok pê de dikeve ku cigare bi berxikê bide kişandin** çocuk kuzuya sigara içmeye uğraşıyordu 2. uğraşmak (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * **ez çî qas pê de ketim jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraştıysamda beceremedim 3. didinmek 4. eğilmek (bir işi önemseyip ele almak) 5. ilgilenmek (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulmak) * **wexta lişeyê ez bi werzîşê de ketim** lisede sporla ilgilendim * **kurê min naxwaze bizewice, hûn herin pê de bikevin** oğlum evlenmek istemiyor, siz gidin ilgilenin 6. üstüne düşmek, ısrar etmek
pêdekirin (I) *m* 1. dökme (yemeğe su, baharat vb. katma) 2. katma, salma 3. atma (koyma) 4. üstüne dökme, boşaltma
pêdekirin (II) *m* 1. giydirme 2. asma (elbiseyi bir şeye asma)
pêdekirin (III) *m* azarlama, paylama
pêdekirin (IV) *m* pisleme
pê de kirin (I) */bw* 1. dökmek (yemeğe su, baharat vb. katmak) 2. katmak, salmak * **birincê pilawê pê de kir** pilavın pirincini saldı 3. atmak (koymak) * **te xwê bi xwarinê**

de kir? yemeğe tuz attın mı? 4. üstüne dök-mek, boşaltmak * **ez dê satilek av bi serê wî de bikim** bir kova suyu başına boşaltaca-ğım

pê de kirin (II) /bw 1. giydirmek * **cil pê de bike** elbise giydir 2. asmak (elbiseyi bir şe-ye asmak)

pê de kirin (III) /bw azarlamak, paylamak * **bav pir pê de kir** babası onu çok payladı

pê de kirin (IV) /bw pislemek * **pisîk bi xa-liyê de kiriye** kedi haliya pislemiş

pê de kirin qîrîn /bw (birine) bağırarak (yük-sek sesle azarlamak)

pêdemeylûn m meyletme

pê de meyl bûn /bw meyletmek

pê de neçûn /bw 1. boğazından geçmemek, yiyememek * **xwarin bi min de neçû** ye-mek boğazımdan geçmedi 2. haksızlığa ta-hamül etmemek, hazmedememek, içine sin-dirememek * **ew gotina wî bi min de naçe o sözünü içine sindiremedim**

pê de nuqt dan /bw birine nutuk çekmek

pêdepîsbûn m pisleme

pê de pis bûn /bw pislemek * **pisîk bi xaliyê pis bûye** kedi haliya pislemiş

pê de qîrîn /bw (birine) bağırarak (yüksek sesle azarlamak)

pêderanîn m kestirme, tahmin etme

pê deranîn /lgh kestirmek, tahmin etmek

pê derbas kirin /bw 1. (bir şeyle) geçinmek 2. ile geçirmek

pê de rîn /bw 1. içine etmek, içine sıçmak 2. içine etmek, içine sıçmak, sıçmak (bozmak, berbat etmek)

pê derketin /lgh çıkarmak (sonunu getirmek) * **em dê bi vî pereyî derkevin serê mehê** biz bu parayla ayı çıkarırız

pêderxistin m 1. anlama (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilme) 2. çı-karma (anlama, ne olduğunu bilme) 3. çıkar-ma, çıkarsama (hatırlama) 4. ayırımsama 5. bilme (tanımak, farkına varma) 6. çözüme (bir bilmeceyi, işlemi halletmek) 7. çözüme (bir şeyin anlamını çözüme) 8. kesip (veya kestirip) atma, kesin olarak çözüme 9. hisset-me, farkına varma, sezme, seziş, anlama, fark etme 10. kestirme, tahmin etme 11. var-ma (bir şeyi iyice anlama veya duyma) 12. bilmece

pê derxistin /lgh 1. anlamak (birinin duygu-la-rını, isteklerini, düşüncelerini sezebilme) * **min hîna wê rojê pê derxistibû ku dê ew qebûl neke** kabul etmeyeceğini ben daha o gün anlamıştım 2. çıkarmak, çıkarsamak (anlamak, ne olduğunu bilme) * **min bi têkiliya di navbera wan derxist** aralarında-ki ilişkiyi çıkardım 3. çıkarmak (hatırlamak) * **min pê dernexist ev çî ye?** bu ne, çıkara-madım? 4. ayırımsamak 5. bilmek (tanımak,

farkına varmak) * **ez hatim, te pê derne-xist?** ben geldim, bilemedin mi? 6. çözmek (bir bilmeceyi, işlemi halletmek) * **me pê derxist ku kê ev tişt kiriye** bu işi kimin yaptığını çözdük 7. çözmek (bir şeyin an-la-minı çözmek) * **bi şifreyê derxist** şifreyi çözdü 8. kesip (veya kestirip) atmak, kesin olarak çözmek 9. hissetmek, farkına var-mak, sezmek, anlamak, fark etmek * **me pê derdixist ku nexweş e** hasta olduğunu his-sediyorduk * **te pê derxistibû ku wê şer çêbibe** savaşın olacağını sen sezmiştin 10. kestirmek, tahmin etmek 11. varmak (bir şe-yi iyice anlamak veya duymak) * **bi raza meseleyê derxist** işin sırtına vardı

pêderxistinok m bilmece

pêdews m 1. ayakla bastırma 2. ayakla basarak sıkma, sıkıştırma

pêdewsbûn m 1. ayakla bastırılma 2. bastırıl-ma 3. ayakla sıkıştırılma

pêdews bûn /lgh 1. ayakla bastırılmak 2. bas-tırılmak 3. ayakla sıkıştırılmak

pêdewskirin m 1. ayakla bastırma 2. bastırma 3. sıkıştırma (bir şeyi dar bir yere zorla sığ-dırma, tıkma) 4. tepme (üzerine basarak sı-kıştırma) 5. gömme

pêdews kirin /lgh 1. ayakla bastırmak 2. bas-tırmak 3. sıkıştırmak (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırmak, tıkmak) 4. tepmek (üzerine basarak sıkıştırmak) 5. gömmek * **ez dê hîn pir mezelan pêdews bikim** ben daha çok insan gömmerim

pêdexûzbûn m meyletme

pê de xûz bûn /bw meyletmek

pêdexwarbûn m meyletme

pê de xwar bûn /bw üzerine eğilmek, meylet-mek

pêdihvedan m 1. ayakları dikme 2. tepinme (bir şeyi istememe)

pê di hev dan /bw 1. ayakları dikmek 2. te-pinmek (bir şeyi istememek)

pê dijûn dan gotin /lb sövdürmek

pê dijûnî dan kirin /lb sövüştürmek

pê dilminî bûn /bw avunmak, teselli bulmak

pê dilşad bûn /bw (bir kimseyle veya şeyle) mutlu olmak

pê dilxweş bûn /bw 1. mutlu olmak, memnun olmak 2. ferahlık duymak

pêdirêji m haddini aşma

pêdirêjikirin m haddini aşma

pêdirêji kirin /lgh haddini aşmak

pêdiviyatî m ihtiyaç

pêdivî m 1. gereksinim, gereksinme, ihtiyaç 2. lüzum, icap 3. rd gereklilik, zarurî, zorunlu * **oksijen ji bo jînê pêdivî ye** oksijen hayat i-çin zorunludur ~ **pê çêbûn** ihtiyaç duymak ~ **pê dîtin** gerek görmek, gerekli bulmak ~ **pê hebûn** ihtiyacı olmak

pêdivîbûn m gereklilik

pêdivîti *man/m* gerekçe

pêdî *bnr* pidi

pêdîv *rd* gerekli

pêdoş *m* bakraç

pê ebûr kirin *l/bw* (bir şeyle) geçinmek, geçimini sağlamak

pêeleqedar *rd* ilgili, alâkadar, ilintili, ilişkili

pêeleqedarbûn *m* 1. alâkadar olma, alâka duyma, ilgilenme, ilgi duyma 2. uğraşma (zamanını bir işe verme durumunda kalma)

pê eleqedar bûn *l/bw* 1. alâkadar olmak, alâka duymak, ilgilenmek, ilgi duymak 2. uğraşmak (zamanını bir işe verme durumunda kalmak) * **ma em dê êdî bi te eleqedar bibin?** be adam yeter, senle mi uğraşacağız?

pê emîn bûn *l/bw* -den emin olmak

pêewle *rd* güvenilir * **çavkaniyeke pêewle** güvenilir bir kaynak

pêewlebûn *m* güvenme, güven duyma, emniyet etme, itimat etme

pê ewle bûn *l/bw* güvenmek, güven duymak, emniyet etmek, itimat etmek

pêewlebûyîn *m* güveniş, güven duyuş

pêewleneker *rd* itimsiz, güven vermeyen

pêewletî *m* güvenilirlik

pêfexirbûn *m* (biriyle, bir şeyle) gururlanma, gurur duyma

pê fexir bûn *l/bw* (biriyle, bir şeyle) gururlanmak, gurur duymak

pê eşîn *l/gh* 1. acı çekmek (veya acı duymak) 2. üzülmek * **ez bi van kirinên wî diêşim** bu yaptıklarına üzüliyorum 3. dokunmak, rahatsız olmak * **ez bi goşt diêşim** et bana dokunuyor

pêg *n* piyon (santraçta)

pê galte kirin *l/bw* (birini) alaya almak

pêgav *m* adım (bir adında alınan yol, bu uzunluk 73 cm sayılır) ~a **xwe neavêtin (cihekî)** (bir yere) adım atmamak

pêgavkirin *m* atlama

pêgav kirin *l/gh* atlamak

pêgeh *m* ayak yolu, apteshane, kademgâh, he-lâ

pêgehîn *m* anlama, kavrama, idrak etme

pê gehîn *l/gh* anlamak, kavramak, idrak etmek

pêger (I) *rz/m* nesne

pêger (II) *m* 1. araştırı, araştırma 2. tahkik

pêgeran *m* 1. arama, arayış 2. araştırma, araştırı,

pêgerî *m* 1. arama 2. soruşturma

pêgerîn *m* 1. araştırma 2. soruşturma, tahkik etme

pê gerîn *l/gh* 1. araştırmak 2. soruşturmak, tahkik etmek

pêgermbûn *m* (bir şeyle) ısınma

pê germ bûn *l/bw* (bir şeyle) ısınmak

pêgermok *m* volta (bir aşağı bir yukarı dolaşmak) ~ **gerandin** volta atmak

pêgih *m* zemin * **pêgiha maseyê** masanın zemini

pêgihîştin *m* anlama, kavrama, idrak etme

pê gihiştin *l/gh* anlamak, kavramak, idrak etmek

pêgir (I) *nd/nt* yakalayıcı

pêgir (II) *m* 1. raptiye 2. tutamak (dayanılacak, tutunacak şey)

pêgir (III) *nd* 1. bağımlı, tabi 2. mensup 3. taraftar, yandaş 4. koştuntu, tayfa ~ê (...) **bûn** 1) (birine) bağımlı olmak 2) mensup olmak

pêgir (IV) *rd* ilişik

pêgir (V) *rz/m* koşaç

pêgiran *rd* 1. yürüyüşte ağır olan, ağır hareket eden 2. hantal 3. hamile, gebe

pêgiranbûn *m* ağına gitme

pê giran bûn *l/bw* ağına gitmek

pêgiranhatin *m* ağına gitme, gücüne gitme

pê giran hatin *l/bw* ağına gitmek, gücüne gitmek

pêgiranî *m* 1. hantallık 2. gebelik 3. kan tutma

pêgiranî lê ketin *l/bw* kan tutmak (adam öldürme veya kaza geçirme vb. için; kimse şok geçirmek)

pêgirêdan *m* -e bağlama

pê girêdan *l/bw* -e bağlamak

pêgirêdayî *rd* 1. bağlı, bağımlı 2. bağlı (bir kuruluşun yetkisi altında bulunan) * **fakulteyên bi zanîngêhê girêdayî** üniversiteye bağlı fakülteler 3. güdümlü

pêgirî (I) *m* nöbet (vakit vakit ortaya çıkan aynı türden fizyolojik bozuklukların tümü) *

pêgiriya kuxikê öksürük nöbeti

pêgirî (II) *m* 1. bağımlılık 2. mensubiyet

pêgirîbûn *m* bağımlı olma

pêgirî bûn *l/gh* bağımlı olmak

pêgirt (I) *nd* adet, anane

pêgirt (II) *m* tutturaç

pêgirttek *m* tutamaç, tutamak

pêgirtin (I) *m* 1. ısırma, dalama (kurt, köpek gibi ısırıcı hayvanlar için) 2. dalama (ısırgan otu gibi yakıcı maddesi bulunan maddeler için) 3. sokma (böcek, zehirli hayvan zehirleme)

pê girtin (II) 1. tutma 2. tutma (elde bulundurma, ele alma) 3. yakalama (arayarak veya rastlantı sonucu bulma) 4. yakalama (belirleme, anlama) 5. tutma, zaptetme 6. asılma (tutup çekme) 7. tutma (giyinmesine yardım etme) 8. tutma (ağına, sancıma) 9. alıkoyma 10. kavrama, kavzama (elle sıkıca tutma) 11. yapışma (sıkıca yakalama, tutma, sarılma) 10. tutturma (bir şeyi yapmakta olma, bir işe başlayıp sürdürme)

pêgirtin (III) *m* 1. abanma, dayanma 2. yaslanma, dayanma 3. yuvarlanıp gitme (ansızın, beklenmedik bir zamanda ölmek)

pê girtin (I) *l/gh* 1. ısırma, dalamak (kurt, köpek gibi ısırıcı hayvanlar için) * **ma kû-**

çikê bi te girt? köpek mi seni daladı? 2. dalamak (ısırgan otu gibi yakıcı maddesi bulunan maddeler için) 3. sokmak (böcek, zehirli hayvan zehirlemek) * **mar pê girt** yılan soktu

pê girtin (II) */gh* 1. tutmak * **ji min re pê bigire** benim için tut 2. tutmak (elde bulundurmak, ele almak) * **bi agir negire wê destê te bişewitîne** ateşi tutma elini yakar 3. yakalamak (arayarak veya rastlantı sonucu bulmak) 4. yakalamak (belirlemek, anlamak) * **bi zeaifiyeta wî girtibû** onun zayıf damarını yakalamıştı 5. tutmak, zaptetmek * **sê kêsan pê girtine jî dîsa ew nekişandine ber pencereyê** üç kişi tutarlarmış da onu pencerenin önüne çekemezlermiş 6. asılmak (tutup çekmek) 7. tutmak (giyinmesine yardım etmek) * **jê re bi paltoyê wî girt palto-sunu tuttu** 8. tutmak (ağrımak, sancımak) * **gava bi qumarê dileyîze û jê diçe hêrs dibê, êş bi serê wî digire** kumar oynadığında yenilirse kızıyor, başı tutuyor 9. alıkoymak 10. kavramak, kavzamak (elle sıkıca tutmak) * **min baş bi binçengên kurikê girt û rakir** çocuğu koltuk altlarından kavrayıp kaldırdım 11. yapışmak (sıkıca yakalamak, tutmak, sarılmak) * **bi dawa wê girtiye bernade** eteğine yapışmış bırakmıyor 10. tutturmak (bir şeyi yapmakta olınak, bir işe başlayıp sürdürmek) * **min pê girtiye stranekê dibêjim** bir türkû tutturmuşum ~ **û virvirandin** hallaç pamuğu gibi atmak

pê girtin (III) */gh* 1. abanmak, dayanmak * **bi kurê xwe girt û rabû** oğluna abanarak kalktı 2. yaslanmak, dayanmak * **bi kurê xwe girt û rabû** oğluna dayanarak kalktı 3. yuvarlanıp gitmek (ansızın, beklenmedik bir zamanda ölmek)

pêgirtî (I) *nd/nt* 1. yanaşma 2. tutma, uşak

pêgirtî (II) *rl* 1. bağımlı, tabi 2. uydu (bir şeye bağlı olan) ~**yê (yekî) bûn** (birine) bağımlı olmak

pêgirtibûn *m* bağımlı olma, uydulaşma

pêgirtî bûn */gh* bağımlı olmak, uydulaşmak

pêgirtîti *m* yanaşmalık

pêgoç rd yumru ayaklı

pêgog sp/m ayak topu, futbol

pêgogvan nd/nt futbolcu

pêgork rd yumru ayaklı

pê golik ser kirin */bw* biriyle işini bitirmek

pê gotin */gh* -e söylemek, deinek

pêgotî m deyim, deyiş

pêguhartin m (bir şeyle) değiştirmek, mübadele etmek

pêguhartin */gh* (bir şeyle) değiştirmek, mübadele etmek

pêguhartî rd mübadil, mübadele edilmiş

pêguherîng m kavşak

pêguhêr bz/m takas, kliring

pêguhêrk nd berdel (ailelerin karşılıklı olarak kızlarını birbirine gelin olarak vermeleri)

pêguhork nd berdel (ailelerin karşılıklı olarak kızlarını birbirine gelin olarak vermeleri)

pêguhurk bnr pêguhork

pêgumanbûn m 1. -den kuşku duyma 2. *mec* -den umut etme

pê guman bûn */bw* 1. -den kuşku duymak 2. *mec* -den umut etmek

pêgumankirin m 1. -den kuşku duyma 2. *mec* -den umut etme

pê guman kirin */bw* 1. -den kuşku duymak 2. *mec* -den umut etmek

pêgûzek m ayak bileği

pê hatin */ngh* 1. -den dolayı gelmek 2. ile gelmek * **bi erebê hatiye arabayla gelmiş** 3. ile gelmek (satın alabilmek) * **pere têr kir, ew qas mal pê hat?** onca mala para yetti mi, o paraya geldi mi?

pê hatin dabelandin */ltb* yutturulmak

pê hatin dabelihandin */ltb* yutturulmak

pê hatin daqulandin */ltb* yutturulmak

pê hatin daqurtandin */ltb* yutturulmak

pê hatin daûrandin */ltb* yutturulmak

pê hatin girtin */ltb* kavranılmak, kavranmak (elle sıkıca tutulmak)

pê hatin hisandin */ltb* sezilmek

pê hatin kişandin */ltb* 1. çekilmek 2. içirilmek

pê hatin leyîstin */ltb* 1. (bir şey veya kimseye) oynanmak 2. kuralanmak

pê hatin vexwarin */ltb* içirilmek

pê hatin xwarin */ltb* yedirilmek

pêhatî rd 1. becerikli 2. parlak (göze çarpan, başarılı) * **kargêrekî pêhatî** parlak bir yönetici

pêhatîbûn m beceriklilik

pê hebûn */ngh* 1. süresi olmak 2. tam kıvamında olmamak, eksikliği olmak * **hinek bi xwêya xwarinê heye yemeğin tuzu biraz eksik**

pê hedûriya xwe anîn */bw* avunulmak

pêhel rd üstün

pêhenekkirin m alay etmek, alaya alma

pê henek kirin */bw* alaya almak, alay etmek

pê henekên xwe kirin */bw* (biriyle) gır gır geçmek

pêherizîn m (bir şeyi) kurcalama, elleşme, oynama

pê herizîn */ngh* (bir şeyi) kurcalamak, elleşmek, oynamak

pêhesan bnr pêhisan

pê hesandin bnr pê hisandin

pê hesîn bnr pê hisîn

pê hest bûn */bw* hissedilmek

pê hest kirin */bw* hissetmek

pê hewesên xwe kirin */bw* biriyle eğlenmek, film çevirmek

pê hewiya xwe anîn */bw* (bir şeyle) avunmak, oyalanmak

pê heyîrî man *l/bw* (bir şeyle veya kimseyle) ne yapacağını şaşırmak

pê hezir kirin *l/bw* tahminde bulunmak

pê hêstrî gêle kirin *l/bw* (birinden) ölç almak

pê hingime kirin *l/bw* (biriyle) eğlenmek, matrak geçmek

pêhisana *m* 1. hissetme 2. duyum * **li gorî**

pêhisana min aldığım duyumlara göre 3. *biy/m* dokunum

pêhisandin *m* 1. hissettirme 2. duyurma, değirmine, yayma 3. duyumsatma 4. hissettirme, sezdirme, sezindirme 5. çıtlatma (başkaların duymasını, sezmesini sağlama) 6. hissettirme, sezdirme, çakturma 7. yansıtma, aksettirme 8. haberdar etme 9. uyarma, ikaz etme

pê hisandin *l/gh* 1. hissettirmek 2. duyurmak, değirmek, yaymak 3. duyumsatmak 4. hissettirmek, sezdirmek, sezindirmek 5. çıtlatmak (başkaların duymasını, sezmesini sağlamak) 6. hissettirmek, sezdirmek, çaktırmak * **bêyî ku bavê xwe pê bihisîne ji malê derket** babasına çaktırmadan evden çıktı 7. yansıtmak, aksettirmek 8. haberdar etmek 9. uyarmak, ikaz etmek

pêhisek *m* duyuy

pêhisiyî *biy/rd* dokunsal

pêhisi *m* 1. his, sezgi, sezi 2. duyum 3. *fiz* duyum, ihsas ~**ya derazîne** duyum eşiği

pêhisîn *m* 1. hissetme, duyma 2. duyumsama, sezilme, sezinleme, sezinleyiş, farketme, farkına varma 3. duyma (bilgi alma, öğrenme, haber alma) 4. duyma (dokuma, koklama vb. duyularla algılama) 5. duyma (nesnelere dokunarak onların fiziki durumlarından bilgi edinme) 6. kulağına gelme (biri tarafından duyulma) 7. uyanma (gerçekleri anlar ve kavrar duruma gelme) 8. haberdar olma 9. duyum

pê hisîn *l/ngh* 1. hissetmek, duymak * **ez bi hatîna te nehisiyam** geldiğini hissetmedim 2. duyumsamak, sezilmek, sezinlemek, fark etmek, farkına varmak * **tu qet pê nehisiyayî?** sen hiç mi farketmedin? 3. duymak (bilgi almak, öğrenmek, haber almak) * **ez bi kirinên wê hesiyam** onun yaptıklarını duydum 4. duymak (dokuma, koklama vb. duyularla algılamak) * **ez bi bêhna xwarinê hesiyam** yemeğin kokusunu duydum 5. duymak (nesnelere dokunarak onların fiziki durumlarından bilgi edinmek) * **ez pê hesiyam ku kurmikek li ser destê min digere** elimin üzerinde bir böceğin gezdiğini duydum 6. kulağına gelmek (biri tarafından duyulmak) 7. uyanmak (gerçekleri anlar ve kavrar duruma gelmek) 8. haberdar olmak ~ **û nehisiîn** duyulur duyulmaz (haber öğrenilir öğrenilmez)

pêhisîpîv *psi/m* duyumölçer

pêhisyar *rd* duyumlu

pê hiştin *l/gh* herhangi bir şeyi birine bırakmak

pêhînan *m* bireşim, sentez

pêhnik *m* güverte

pêht *rd* gergin

pê îlam bûn *l/bw* haberdar olmak (bir şeyden bilgisi olmak)

pê îdare bûn *l/bw* (bir şeyle) geçinmek

pê îdare kirin *l/bw* (bir şeyle) geçindirmek

pê îşê xwe qedandin *l/bw* 1. (biriyle veya bir şeyle) işini görmek 2. (birini) sömürmek

pê îtimad kirin *l/bw* (birine) itimat etmek, güvenmek

-pêj *rz/m* isimden isim yapım soneki (pijandin fiilinin emir kipi kökünden)

pêjan *m* pişirme

pêjanok *rd* pişirici

pêjdîn *m* arılık, kovanlık

pêjek *bot/m* bir bitki adı

pêjek *nd/n* aşçı, pişirici

pêjer *nd/n* aşçı, pişirici

pêjerî *m* aşçılık

pêjgar *m* musalat olma, tebeleş olma ~**î (yekî) bûn** (birine) musalat olmak ~**î (yekî) kirin** (birine) musallat etmek

pêjgeh *m* mutfak, aş damı

pêjgir *m* havlu

pêjgîra destan *nd* el havlusu

pêjgîra hemamê *nd* hamam havlusu

pêjgîrdank *m* havluluk (havlu konulan yer)

pêjgîrfiroş *nd/nt* havlucu (satan kimse)

pêjgîrfiroşî *m* havluculuk

pêjgîrker *nd/nt* havlucu (imal eden)

pêjgîrkerî *m* havluculuk

pêjimar *m* rakam

pêjînan *m* sezilme

pêjînanandin *m* sezme, sezinleme

pêjînanandin *l/gh* sezme, sezinlemek

pêjînin *m* sezinlenme, sezinlenme

pêjînin *l/ngh* sezilmek, sezinlenmek

pêjîn *m* pişim, pişme

pêjîngeh *m* mutfak

pêjker *nd/nt* pişirici

pêjn *m* 1. sezgi, sezi, seziş 2. his, duygu 3. ses soluk ~ **jê hatîn** (birinden) ses seda gelmek ~**a (yekî) hilanîn** 1) (birini) sezinlemek, hissetmek 2) haberini almak ~**a (...)** **kirin** sezmek, duyumsamak

pêjnayî *m* sezgi, hissiyet

pêjnbar *rd* sezgili, hassas (duyum ve duyguları algılayan)

pêjnbarî *m* hassaslık

pêjndar *rd* sezgili

pêjnekiyî *rd* sezgisel

pêjneki *rd* sezgili

pêjnger *rd* hassas, duyarlı

pêjngiran *rd* hasas olmayan

pêjnhilanîn *m* sezinleme, duyum alma

pêjn hilanîn *l/gh* sezinlemek, duyum almak

pêjnîti *fel/m* sezgicilik
pêjn ji xwe anîn *l/bw* seslenmek
pêjnkâr *rd* hassas, duyarlı
pêjanker *rd* hassas, duyarlı (duyum ve duyguları algılayan)
pêjkerî *m* hassaslık
pêjnkirin *m* sezinleme
pêjn kirin *l/gh* sezinlemek
pêjparêz *fel/nd* sezgici
pêjparêzî *fel/m* sezgicilik
pêjor *m* netice
pêjxwarin *m* kuzine
pêk (I) *rz/m* bileşik şahıs zamiri
pêk (II) *n* 1. pati (kedi, köpek için) 2. pati (küçük çocuk ayağı için)
pêk (III) *n* paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları)
pêk (IV) *ant/n* ayak ~ bi ~ kademe kademe
pêkan *rd* mümkün ~ bûn mümkün olmak
pêkanî *m* 1. gerçekleştirme 2. uygulama
pêkanîn *m* 1. gerçekleştirme, icra etme 2. gerçekleştirme, sağlama, temin etme 3. oluşturma, meydana getirme 3. yaratma (yeni bir şey yapma) 4. becerme, başarma (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) 5. *kîm/fîz* bileştirme, terek-küp ettirme 6. toparlama, hazırlama
pêk anîn *l/gh* 1. gerçekleştirme, icra etmek 2. gerçekleştirme, sağlamak, temin etmek * **li malê pêkanîna huzûrê wezîfeya dê ye** evde huzuru temin annenin görevidir 2. oluşturma, meydana getirmek 3. yaratmak (yeni bir şey yapmak) 4. becermek, başarmak (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) 5. *kîm/fîz* bileştirme, terek-küp ettirmek 6. toparlamak, hazırlamak
pêkar (I) *rd* hâkim (duygu, davranış vb.yi iradesiyle denetleyebilen kimse)
pêkar (II) *m* etmen, faktör
pêkark *m* ayaklık, pedal
pê kar kirin *l/bw* 1. (bir şeyle) çalışmak, iş yapmak 2. (bir şeyi) kullanmak
pê karên xwe kirin *l/bw* (biriyle veya bir şeyle) işini görmek
pêkaribûn *m* 1. baş etme, gücü yetme, baş gelme 2. (birine) söz geçirme
pê karîn *l/gh* 1. baş etmek, gücü yetmek, baş gelmek (biriyle baş edebilecek durumda olmak) 2. (birine) söz geçirmek
pêkdar *rd* binmek
pêkdarbûn *m* binme
pêkdar bûn *l/gh* binmek
pê kena xwe anîn *l/bw* kendini güldürmek (veya eğlendirmek)
pêkenî (I) *m* 1. güldürü 2. mizah, eğlendirici 3. fıkra (nükteli, güldürücü hikaye, anekdot)
pêkenî (II) *nd/rd* 1. güldürücü, maskara 2. gülünç

pêkenîbêj *nd/nt* fıkraçı (fıkra anlatan)
pêkenîbêjî *nd/nt* fıkraçılık (fıkra anlatma)
pêkenîbûn *m* gülünçleşme
pêkenî bûn *l/gh* gülünçleşmek
pêkenîker *nd/nt* mizahçı
pêkenîkerî *m* mizahçılık
pêkenîkirin *m* gülünçleştirme
pêkenî kirin *l/gh* gülünçleştirmek
pêkenîn *m* 1. gülünme, (biriyle) gülme 2. gülmece, mizah
pê kenîn *l/gh* gülünmek, (biriyle) gülmek, alay etmek
pêkenîna reş *nd* kara mizah
pêkenîti *m* maskaralık
pêkenok (I) *m* 1. eğlendirici, gülmece, mizah 2. fıkra (nükteli, güldürücü hikaye, anekdot) 3. güldürü
pêkenok (II) *rd* 1. komik 2. maskara, gülünç
pêkenokî *rd* 1. gülmececi, mizahî 2. ironik 3. gülünç
pêkenoktî *m* gülünçlük
pêker *rd* etken, faktör
pêkesk *bot/m* yenilen bir bitki
pêketin (I) *m* 1. bayma (midneyi bulandırma, midede ezinti yapma) 2. dokunma, tutma (sağlığını bozma) 3. tutma (otobüs, vapur, uçak vb. için; dokunma, hasta etme) 4. vurma, dokunma 5. tutulma, yakalanma, şifayı bulma (veya kapma) * **pêketina bi zekemê** nezleyle yakalanma 6. zehirlenme
pêketin (II) *m* 1. yakışma, yaraşma 2. yakışma, yaraşma, gitme, iyi gitme (iyi durma, uygun gelme) 3. yakışma (uygun olma, münasip olma, iyi karşılanma) 4. uygun düşme, uygun gelme 5. düşüne, yakışık alma, yaraşık alma 6. açma (yakışma, güzel gösterme) 7. andırma, benzeme
pêketin (III) *m* 1. gelişme, kalkınma, kalkınış, inkişaf etme 2. girişme (yapmaya yeltenme) 3. girişine (dövmeye başlama) 4. uğrama 5. artırımlı olma, bereketli olma 6. köşeyi dönme (zengin olma)
pêketin (IV) *m* 1. çatma, dalaşma 2. sataşma, bulaşma
pêketin (V) *m* 1. tutuşma, yanma (ateş alma, yanmaya başlama, ateş durumuna geçme) 2. yanma (ısı, ışık veren veya başka amaçlar sağlayan şeyler, alev yaklaştırlarak veya özel düzenlerine dokunarak etkinliğine geçirme)
pê ketin (I) *l/gh* 1. baymak (midneyi bulandırmak, midede ezinti yapmak) 2. dokunmak, tutmak (sağlığını bozmak) * **bi xwarina ku xwaribû ket** yediği yemek onu tuttu * **ez bi vê xwarinê ketim** bu yemek bana dokundu 3. tutmak (otobüs, vapur, uçak vb. için; dokunmak, hasta etmek) * **ew bi erebeyê dikeve** onu araba tutuyor 4. vurmak, dokunmak * **bi komirê ketiye** kömür başına vur-

du 5. tutulmak, yakalanmak, şifayı bulmak (veya kapmak) * **bi nexweşinê ket** hastalığa tutuldu * **bi zekemê ketin** nezleye yakalanmak 6. zehirlenmek * **bi zencê ketine** bakır çalıgından zehirlenmişler

pê ketin (II) /lgh 1. yakışmak, yaraşmak * **ev gotin bi te nakevin** bu lâflar sana yaraşmıyor 2. yakışmak, yaraşmak, gitmek, iyi gitmek (iyi durmak, uygun gelmek) * **ev qazak pê dikeve** bu kazak ona iyi gidiyor * **porê dirêj pê ketiye** uzun saç ona yakışmış * **ev reng bi te neket** bu renk sana gitmedi 3. yakışmak (uygun olmak, münasip olmak, iyi karşılanmak) * **ev lebat bi te nakevin** bu davranış sana yakışmıyor 4. uygun düşmek, uygun gelmek 5. düşmek, yakışık almak, yaraşık almak * **ev iş bi te nakeve** bu iş sana düşmez 6. açmak (yakışmak, güzel göstermek) * **ev reng bi odeyê ket** bu reng odayı açtı 7. andırmak, benzemek

pê ketin (III) /lgh 1. gelişmek, kalkmak, inkişaf etmek * **welatê ku bi saya aboriyê pê ketine** ekonomi sonucu gelişmiş ülkeleri * **bi ticaretê pê ketine** ticaret sonucu kalkınmışlar 2. girişmek (yapmaya yeltenmek) 3. girişmek (dövmeye başlamak) 4. uğramak * **erebe bi gund nakeve** araba köye uğramıyor 5. artırımlı olmak, bereketli olmak 6. köşeyi dönmek (zengin olmak)

pê ketin (IV) /lgh 1. çatmak, dalaşmak * **tê malê bi me dikeve** eve gelip bize çatıyor 2. sataşmak, bulaşmak

pê ketin (V) /lgh 1. tutuşmak, yanmak (ateş alma, yanmaya başlamak, ateş durumuna geçmek) * **êzing pê ketin** odunlar yandı 2. yanmak (ısı, ışık veren veya başka amaçlar sağlayan şeyler, alev yaklaştırılarak veya özel düzenlerine dokunarak etkinliğine geçirmek) * **lemba pê ket** lamba yandı

pêketî (I) rd 1. baymış 2. dokunulmuş (sağlığını bozmuş) 3. tutulmuş, yakalanmış, şifayı kapmış olan 4. zehirlenmiş olan

pêketî (II) rd 1. yakışık, yaraşıklı 2. uygun, yakışık alan, yakışık alır 3. uygun, münasib ~ **bûn** uygun düşmek

pêketî (III) rd 1. gelişkin, inkişaf etmiş olan 2. kalkmış olan

pêketî (IV) 1. yanık (lamba, çıra vb. şeyler için) * **lembaya wan pêketî ye** lambaları yanık 2. tutuşuk (yanmaya başlanmış olan)

pêketî (V) rd artırımlı (pişince şiştiği için miktarı artmış gibi görünen) * **birincê pêketî** artırımlı pirinç

pêketîbûn *m* yaraşma, yakışık alma, uygunluk

pêkevok *bot/m* yenilen bir bitki

pêkê bizinê *bot/nd* bir bitki

pê kêf kirin *l/bw* zevklenmek

pêguhartin *m* deşiş, deşistirme

pêk guhartin *lgh* deşiş etmek, deşistirmek

pêkhatin *m* 1. gerçekleşme 2. oluşma, olma (gerçekleşme, veya yapıma) 3. ibaret olma (veya kalma) 4. *kîm* birleşme (kaynaşma) 5. *kîm/fiz* bileşme, tereküp etme

pêk hatin *l/gh* 1. gerçekleşmek 2. oluşmak, olmak (gerçekleşmek, veya yapılmak) 3. ibaret olmak (veya kalmak) * **ev deste ji deh kesan pêk hatiye** bu kurul on kişiden ibaret 4. *kîm* birleşmek (kaynaşmak) 5. *kîm/fiz* bileşmek, tereküp etmek

pêkhatinzaniya gerdûnê *nd* kozmografya

pêkhatî (I) rd 1. becerikli 2. becerikli, hamarat 3. girişken 4. girgin (pısrık karşısı)

pêkhatî (II) rd 1. gerçekleşmiş olan 2. *jeo* oluşuk 3. ibaret, müteşekkil 4. *kîm* bileşik * **av madeyeke pêkhatî ye** su bileşik bir maddedir 5. *rz* bileşik 6. türetilmiş * **lêkera pêkhatî** türetilmiş fiil 7. *nd* halita (karmaşık bir bütün)

pêkhatîbûn *m* 1. beceriklilik 2. beceri, maharet 3. girişkenlik 4. girginlik

pêkhênan *m* 1. gerçekleştirme, icraat etme 2. gerçekleştirme, sağlama, temin etme 2. oluşturma, meydana getirme 3. yaratma (yeni bir şey yapma) 4. becerme, başarma (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) 5. *kîm/fiz* bileştirme, tereküp ettirme 6. *kîm/m* bileşik, terkip * **di pêkhênanava avê de hîdrojen û oksîjen heye** suyun bileşiminde oksijenle hidrojen vardır 7. *kîm* birleşim, sentez 8. oluşum, teşekkül

pêk hênan *l/gh* 1. gerçekleştirme, icra etmek 2. gerçekleştirme, sağlama, temin etmek * **li malê pêkhênanava huzûrê wezîfeya dê ye** evde huzuru temin annenin görevidir 2. oluşturma, meydana getirmek 3. yaratmak (yeni bir şey yapmak) 4. becermek, başarmak (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) 5. *kîm/fiz* bileştirme, tereküp ettirmek 6. toparlamak, hazırlamak

pêkhênayî *rd* birleşimli, sentetik

pêkhêner (I) nd/nt icracı, icraatçı, yerine getiren

pêkhêner (II) rd 1. gerçekleştirici 2. oluşturu-cu, oluşturan, meydana getirici * **pêkhênerên avê oksîjen û hîdrojen in** suyu oluşturanlar oksijen ve hidrojen 3. birleştirici (iki veya daha çok nesnenin birliğini sağlayan) 4. sentezleyici, oluşturu-cu

pêkhênerê nexweşinê *rd* hastalık oluşturan, patojen

pêk hînan *bnr* pêk hênan

pêkik *n* ayakcık

pêkin *m* tatbik

pêkinî *rd* tatbiki

pêkirin (I) m 1. etme (belgisiz sıfatlarla; kötü-lükte bulunma) 2. ile yaptırma 3. aracılığıyla

la yapma 4. (biri ya da birşey üzerine) yemin etme 5. (birine) kötülük yapma
pêkirin (II) *m* basma, merdiven dayana
pêkirin (III) *m* 1. dokunma, temas etme 2. değdirmе, sürme, dokunma 3. değme (eş değerde olma)
pê kirin (I) */gh* 1. etmek (belgisiz sıfatlarla; kötülükte bulunmak) * felekê çî bi min kir felek bana neler etti 2. ile yaptırmak * karê xwe bi Ehmed dike işini Ahmed'e yaptırıyor 3. aracılığıyla yapmak * min bi wî ev iş kir onun aracılığıyla bu işi yaptım 4. (biri ya da birşey üzerine) yemin etmek * ez bi quranê bikim Kuran üzerine yemin ederim ki 5. (birine) kötülük yapmak
pê kirin (II) */gh* basmak, merdiven dayamak * dê îro pê bike bîstan bu gün yirmi yaşına basacak * me pê kire pêncî û şêstan elliye merdiven dayamışız
pê kirin (III) */gh* 1. dokunmak, temas etmek 2. değdirmek, sürmek, dokunmak * destê xwe pê nekin elinizi oraya sürmeyiniz 3. değmek (eş değerde olmak) * çavên te bi dinyayê dîkin gözlerin dünyaya değеr
pê kişandin */gh* (birini) süründürmek
pêkirî *rd* değdirilmiş, vuruk
pêk nehatin */ngh* 1. gerçekleşmemek 2. gerçеkleşmemek, kaynamak * ders pêk nehat ders kaynadı
pê kok berdan */bw* kökleştirmek
pêkol *m* 1. eşinme 2. tepinme 3. *mec* çaba
pêkolî *m* 1. eşinme, eşeşleme 2. ayak direme
pêkolîker *nd/nr* ayak direyen
pêkolîkirin *m* 1. eşinme, eşeşleme 2. ayak direme 3. ısrar etine
pêkolîkirin */gh* 1. eşinmek, eşeşlemek 2. ayak diremek 3. ısrar etmek
pêkotir *bot/m* haseki küpesi
pêkre *h* birlikte
pêkreajûtin *m* çığırışına
pêk re ajûtin */bw* çığırışmak
pêkreajîn *m* çığırışma
pêk re qajîn */bw* çığırışmak
pêkreajîn *m* çığırışma
pêk re qijîn */bw* çığırışmak
pêkreqirîn *m* çığırışma
pêk re qîrîn */bw* çığırışmak
pêkulînk *m* üzerine bir şeyler konulmak için hazırlanan seki
pêkutî *m* baskı, zorbalık * gel di bin pêkutiyê de ye halk baskı altında ~ dan ser (yekî) (bir kimseyi) ağır basmak ~ dan serê sıkıştırmak, dara getirmek ~ kirin baskı yapmak, zorbalık yapmak ~ li ser serê (yekî) bûn ensesinde boza pişirmek
pêkutîkirin *m* baskı yapma, baskı uygulama
pêkutî kirin */gh* baskı yapmak, baskı uygulamak
pêkutîlêkirin *m* baskı yapma

pêkutî lê kirin */bw* baskı yapmak
pêkutîlêkirî *rd* baskı yapılmış, baskı uygulanmış olan
pêkve *h* 1. beraber, birlikte, bir arada, beraberce, hep birlikte, el birliği * em pêkve deynê wî bidin el birliğiyle onun borcunu ödeyelim 2. bütün, hep, hepsi, bircümle, tümü, topu 3. topluca, toptan, büsbütün, tümünden, topyekûn, toplu olarak, eksiksiz olarak 4. hep beraber, hep birden, hep birlikte, koş ~ pîr û kal bûn koşa karınmak
pêkvebûn *m* koşalık
pêkvedan *m* birleşme
pêk ve dan */bw* birleştirmek
pêkvedayî *kin/m* alışım
pêkvehî *m* birliktelik
pêkvejiyan *m* birlikte yaşama
pêkveyî *m* 1. birliktelik 2. *rd* toplu (hep bir arada) * lihevkişîna pêkveyî toplu sözleşme 3. toplu (topunu içine alan)
pêl (I) *rd/argo* hantal, tembel
pêl (II) *m* 1. an, lâhza * pêla ku derbasî hun-dir bû içeriye geçtiği an 2. süre ~ ek bir süre, biraz * pêlek bê cem me biraz yanımıza gel
pêl (III) *m* 1. dalga (deniz ve göl gibi geniş su yüzeylerinde çeşitli etkenler sonucu oluşan kıvrımlı hareket) * pêla deryayê deniz dalgası 2. dalga (sıcak, oğuk ve moda için; belli bir süre etkili olan dönem) * pêla germê sıcak dalgası 3. *fiz* dalga (titreşimin bir ortam içinde yayılma hareketi) * pêla deng ses dalgası 4. sütun * pêla avê su sütünü ~ avêtin ser pêlan dalgalar şaha kalkmak, köpürmek, çok dalgalı olmak ~ hila-nîn dalka kapmak ~ ji pêlê mezintir heye beterin beteri var * ne ku ez bi ber nakevim, lê pêl ji pêlê mezintir heye, gere mirov jê re şikrîna xwe bîne üzölmemek elde değil ama, beterin beteri var, buna da şükretmek lazım ~ û şe a avê dalga ve su şıptısı ~ a dirêj *fiz* uzun dalga ~ a mezin *fiz* büyük dalga ~ a radyoyê radyo dalgası ~ a (...) rakirin dalgalandırmak * bayê pêlên deryayê rakirin rüzgâr denizi dalgalandırdı ~ a rawestiyayî *fiz* duraklı dalga ~ a sivik ölü dalga ~ ên (yekî) li hev nenihêrtin saati saatine uymamak, sık sık düşönce değıştirmek, daldan dala konmak ~ ên deng *fiz* ses dalgaları ~ ên elektromanyetik elektromanyetik dalgalar ~ ên hertz elektromanyetik dalgalar ~ ên mayî ji yên bihurî bêhtir in kalan dalgalar geçmiş olanlardan daha çoktur
pêl (IV) *n* 1. anlık ruh hali 2. sinir * pêlê zila-man wekî pêlê behrê ye erkeklerin siniri tıpkı deniz dalgası gibidir ~ hatin (yekî) sinirleri gerilmek ~ tê de hebûn cömertliği tutmak

pêl (V) *rd* eğik * **serpêl** başı eğik olan
pêl (VI) *m* basma ~î **kirin** basmak ~î (yekî)
 kirin birini hiçe saymak ~î **mala cinan** ki-
 rin yılanın kuyruğuna basmak
pêla dirêj *fiz/nd* uzun dalga
pêla kin *fiz/nd* kısa dalga
pêla kurt *fiz/nd* kısa dalga
pêla navîn *fiz/nd* orta dalga
pêlandin (I) *m* dalgalandırma
pêlandin (II) *m* basma
pêlandin (I) *l/gh* dalgalandırmak
pêlandin (II) *l/gh* basmak
pêlav *m* ayakkabı ~a (yekî) danin *mec* ayakkabılarını çevirmek (bazı davranışlarla misafiri gitmeye zorlamak) ~ **ji pê** (an **ji ling**) **derxistin** ayakkabısını çıkarmak ~ **ji pê** (an **ji ling**) **kirin** ayakkabısını çıkarmak ~ **lê dan** ayakkabı vurmak ~ **lê xistin** ayakkabı vurmak ~ **li lingê (yekî) xistin** (ayakkabı) ayağına vurmak ~ **li piyê (yekî) xistin** (ayakkabı) ayağına vurmak ~ **rast kirin** ayakkabılarını çevirmek ~a **jinan** kadın ayakkabısı ~a **mêran** erkek ayakkabısı ~a **zarokan** çocuk ayakkabısı
pêlavdank *m* ayakkabılık (ayakkabı konulan yer)
pêlavfiroş *nd/nt* ayakkabıcı (satan kimse)
pêlavfiroşî *m* ayakkabıcılık
pêlavker *nd/nt* ayakkabıcı (imal eden)
pêlavkerî *m* ayakkabıcılık
pêlavvan *n* başmakçı (ayakkabılara bekçilik eden kimse)
pêlavvanî *m* başmakçılık
pêlawaz wj/m 1. bahir, düzün 2. dizem, tartım, ritim
pêlawazdar wj/rd düzünlü
pêlawazî *rd* 1. düzünsel 2. dizemli, tartımlı, ritimli
pêlbir *m* dalgakiran
pêlbûn *m* eğilme
pêl bûn *l/gh* eğilmek
pêldan *m* dalgalanma
pêl dan *l/gh* dalgalanmak (deniz, göl için)
pêldar (I) *rd* 1. dalgalı * **deryaya pêldar** dalgalı deniz 2. dalgalı, çalkantılı
pêldar (II) *rd* engebeli arazi
pêldarbûn *m* dalgalanma
pêldar bûn *l/gh* dalgalanmak
pêldayî *rd* dalgalı, dalgalanmış olan
pêldayîn *m* dalgalanış
pêle *m* dalga
pêlekuç *n* gır taş
pêledar (I) *rd* dalgalı
pêledar (II) *m* abanma
pêledarbûn *m* abanma, çullanma
pêledar bûn *l/gh* abanmak, çullanmak * **zengin li malê xwe pêledar bû** zengin malına abandı
pêlefkî *m* kurbağalama (tırmanma)

pêleguh *bnr* belegaş
pêlek *h* biraz, bir süre (kısa bir süre için)
pêlekan *m* 1. basamak 2. sabit merdiven 3. *mec* aşama
pêleng *m* patika
pêlepaş *h* gerisin geri, gerisin geriye ~ **çûn** gerisin geri gitmek
pêlepok *rd* maskara
pêlepokî *m* maskaralık
pêlesû *m* kıvılcım
pêlevan *nd/nt* hokkabaz
pêlevanî *m* hokabazlık
pêlewan *nd/n* 1. pehlivan, güreşçi 2. dövüşçü 3. yiğit, kahraman
pêlewanî *m* 1. pehlivanlık, güreşçilik 2. dövüşçülük 3. yiğitlik, kahramanlık 4. *sp/m* güreş
pêlewantî *m* pehlivanlık, güreşçilik
pêlewar *nd/nt* 1. çarkçı (vapurda makine bölümünü yöneten kimse) 2. *m* gemi jurnalı
pêlewarî *m* çarkçılık
pêlewer *n* çerçi, gezgin satıcı, seyar satıcı ~e **geride** (an **ji seyar**) seyyar satıcı
pêlewerî *m* çerçilik, gezgin satıcılık
pêleyîstik *m* 1. oyuncak 2. *rd* oyuncak (başkalarının bir araç gibi kullanılan, hiçe sayılan güçsüz kimse)
pêleyîstok *m* 1. oyuncak 2. *rd/nd* kukla (kendisi istek ve kararıyla iş görmeyen, başkasının etkisinde olan) 3. kukla gibi (kişiliksiz) ~a **zarokan** 1) çocuk oyuncuğu 2) çocuk oyuncuğu (önem verilecek değerde olmayan) 3) çocuk oyuncuğu (kolay iş)
pêleyîstin *m* 1. oynama (herhangi bir tutku, ilgi veya oyalanma gibi sebeple bir şeye kendini verme) 2. oynama (bir şeyi sürekli evirip çevirme veya sürekli olarak dokunma) 3. oynama (sporla ilgili çalışmalara katılma) 4. kurcalama 5. kurcalama (sivri bir şey sokup karıştırarak zorlama) 6. kurcalama (karıştırıp azdırma, tahriş etme) 7. tahrif etme, bozma, kalem oynatma 8. *mec* oynama (rastgele yön verme, aldatma) 9. *mec* oynama (herhangi birine karşı önemsemeyici davranışlarda bulunma) 10. oynama (büyük bir ustalık, beceri ve kolaylıkla bir işi yapma) 11. oynama (tehlikeye koyma) 12. dama taşı gibi oynatma 13. (birinin) gönlü ile oynama
pê leyîstin *l/gh* 1. oynamak (herhangi bir tutku, ilgi veya oyalanma gibi sebeple bir şeye kendini vermek) * **bi qumarê dileyîze** kumar oynuyor * **em bi topê dileyîzin tu jî tîyî?** top oynuyoruz sende gelirmisin? 2. oynamak (bir şeyi sürekli evirip çevirmek veya sürekli olarak dokunmak) * **bi radyoyê dileyîst** radyo ile onuyordu 3. oynamak (sporla ilgili çalışmalara katılmak) * **ez bi tenîsê dileyîzim** tenis oynuyorum 4. kurcalamak 5. kurcalamak (sivri bir şey sokup karıştırarak zor-

lamak) * **bi qeflê leyîstine** kilidi kurcalamışlar 6. kurcalamak (karıştırıp azdırmak, tahriş etmek) 7. tahrif etmek, bozmak, kalem oynamak 8. *mec* oynamak (rastgele yön vermek, aldatmak) * **felek bi me dileyîze** felek bizimle oynuyor 9. *mec* oynamak (herhangi birine karşı önemsemeyici davranışlarda bulunmak) * **tu çima bi camêr dileyîzi?** sen niye adamla oynuyorsun? 10. oynamak (büyük bir ustalık, beceri ve kolaylıkla bir işi yapmak) * **bi gotinan dileyîze** sözlerle oynuyor 11. oynamak (tehlikeye koynak) * **tu nikarî bi nanê min bileyîzi!** sen benim ekmeğimle oynayamazsın! 12. dama taşı gibi oynatmak 13. (birinin) gönlü ile oynamak

pêleyîstî rd 1. oynanmış 2. kurcalanmış 3. tahrif edilmiş, kalem oynatılmış olan

pêliyêzer nd/hit kurcalayıcı

pêleyîzin m 1. oynama (herhangi bir tutku, ilgi veya oyalanma gibi sebeple bir şeye kendini verme) 2. oynama (bir şeyi sürekli evirip çevirme veya sürekli olarak dokunma) 3. oynama (sporla ilgili çalışmalara katılma) 4. kurcalama 5. kurcalama (sivri bir şey sokup karıştırarak zorlama) 6. kurcalama (karıştırıp azdırma, tahriş etme) 7. tahrif etme, bozma, kalem oynatma

pêleyîzk m oyuncak

pêlê kirin bnr pêli kirin

pêlgeh m pedal ~a **gazê** gaz pedalı

pêlgir m radar

pêlhûrik rd sürünerek yürüyen çocuk

pêlihewa rd/mec azgın, ateşli

pêlik (I) m dalgacık

pêlik (II) m 1. ayaklık, pedal 2. ayaklık (ayak basacak yer)

pêlik (III) m 1. basamak 2. tahtadan merdiven 3. *mec* aşama ~ **bi** ~ basamak basamak

pêlik (IV) m semer

pêling m basamak ~ **bi** ~ basamak basamak

pêli (I) fîz/rd dalgalı (belli dalga boylarını alabilen) * **radıyoya sê pêli** üç dalgalı radyo

pêli (II) m basma ~ **aqilê xwe kirin** *argo* aklı bokuna karışmak ~ **dafikê kirin** tuzağa düşmek ~ **darê rizî bike**, **dar bi xwe dernaxe** karda gezip izini belli etmemek ~ **darê rizî dike bi xwe dernaxe** karda gezip izini belli etmemek ~ **darê rizî dike di binî de naşikê** karda gezip izini belli etmemek ~ **darê** (an jî **textê**) **rizî kirin** çürük tahtaya basmak ~ **gazê kirin** gaza basmak ~ **kirin** basmak (...) **kirin (I)** -e basmak (bir şeye basmak) * **pêli bişkojê bike** düğmeye bas 2) -e basmak, ihlal etmek ~ **(yekî) kirin (I)** (birini) hiçe saymak, ona rağmen bir şey yapmak 2) onurunu ayaklar altına almak 3) (birinin) kuyruğuna basmak ~ **mala cinan kirin** esmayı üstüne sıçratmak, belâyı şanına sarmak ~ **pêlika gazê kirin** gazlamak, gaza basmak ~

rêça (yekî) kirin sırtı sıra ~ **şerefa (yekî) kirin** onurunu kırmak (veya rencide etmek) ~ **tetikê kirin** tetiğe basmak (tetige dokunmak veya tetiği çekmek) ~ **tûşan kirin** tuşlamak

pêlike m merdiven

pêlikirin m 1. basma 2. çiğneme (sayıp takma) 3. çiğneme, ihlal etme

pêli kirin l/gh 1. basmak * **pêli çimenan mekin** çimenlere basmayınız 2. çiğnemek (sayıp takmamak, (sayılması gereken bir şeyi saymamak, takmamak) 3. çiğnemek, ihlal etmek

pêlin m dalgalanma

pêlin l/gh dalgalanmak * **ber bi asoyê ve dipêliya** ufuğa doğru dalgalanıyordu

pêlinan m ayakla basma

pêlinan l/gh ayakla basmak * **pêlina rawert** basıp geçti

pêli nisîbê xwe kirin l/bw kısmetini ayağıyla tepmek

pêli qismetê xwe kirin l/bw kısmetini ayağıyla tepmek

pêlistik m 1. oyuncak 2. *rd/nd* kukla (kendi istek ve kararıyla iş görmeyen, başkasının etkisinde olan)

pê listin bnr pê leyîstin

pêlistok m oyuncak

pêlikirin m eğme (düz olan bir şeyi eğik duruma getirme)

pêl kirin l/gh eğmek (düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek)

pêl lê xistin l/gh yalmaq

pêlpelik m basamak

pêlpêlan m dalgalanma

pêlpêlandin m dalgalandırma

pêlpêlandin l/gh dalgalandırmak

pêlpêle m 1. dalga 2. hare

pêlpêledar rd hareli

pêlpêledarbûn m harelenme

pêlpêledar bûn l/gh harelenmek

pêlpêledarkirin m harelendirme

pêlpêledar kirin l/gh harelendirmek

pêlpêle lê xistin l/bw harelenmek

pêlpêli rd 1. dalgalı 2. dalgalı (dalga dalga görülen) 3. hareli, menevişli * **çavê pêlpêli** hareli göz

pêlpêlibûn m 1. dalgalanma 2. harelenme, menevişlenme

pêlpêli bûn l/gh 1. dalgalanmak 2. harelenmek, menevişlenmek

pêlpêlin m dalgalanma

pêlpêlin l/gh dalgalanmak

pêlpêlkî rd 1. dalgalı (dalga dalga görülen) 2. *mec* gelgitli, istikrarsız kimse

pêpêlok (I) rd 1. dalgalı, dalga dalga 2. *mec* istikrarsız, kararsız (kimse) **ji ~an metirse**, **ji nermnermokan** bitirse sert görünenden değil yumuşak görünenden çekinmek lazım

pêlpêlok (II) *m* basamak
pêlpêlokî *rd* 1. dalgacı 2. *mec* gelgitli, istikrarsız, kararsız (kimse)
pêlpîne *bot/m* semiz otu
pêlrakirin *m* dalgalandırma
pêl rakirin *l/gh* dalgalandırmak
pêlşikên *m* dalgakiran * **pêlşikêna** benderê li manin dalgakiranı
pêlû *m* göz kapağı
pêlût *m* göz kapağı
pêlwerger *m* anten
pêlweş fiz/m 1. verici 2. radyo (elektrik dalgalarının özelliğinden yararlanarak seslerin iletilmesi sistemi)
pêma *m* kalıt, miras
pêmahî *bnr* pêmayî
pêman *m* 1. -e kalma 2. -e kalma (görevi veya yetkisi içinde olma, düşme) 3. -e kalma (yetinme) 4. -e kalma (olumsuz olarak; oluşma, meydana gelme) 5. -e kalma, var olma, süresi olma 6. kıvamında olmama
pê man *l/gh* 1. -e kalmak * **xanî bi te maye** ev sana kalmış * **dinya bi te maye** dünya sana kalmış 2. -e kalmak (görevi veya yetkisi içinde olmak, düşmek) * **ev kar bi te ma?** bu iş sana mı kaldı? 3. -e kalmak (yetinmek) * **bi lêdanê tenê nema, çêr û bêçarî jî pê dikirin** dayak atmakla kalmadı, küfürler de savuruyordu 4. -e kalmak (olumsuz olarak; oluşmak, meydana gelmek) * **rewşa ku em rast lê hatin tenê bi bûyera Şêx Receb nema** karşılaştığımız vaziyet sadece Şeyh Recep vakasıyla kalmadı 5. -e kalmak, var olmak, süresi olmak * **bi xwarinê maye** yemeğe daha var 6. kıvamında olmamak
pê man heyirîn *l/bw* ne yapacağını şaşırarak
pêmayî *m* 1. kalıt, miras 2. kalıntı
pêmayîn *m* 1. -e kalış 2. -e kalış (görevi veya yetkisi içinde olma, düşme) 3. -e kalış (yetinme) 4. -e kalış (olumsuz olarak; oluşma, meydana gelme) 5. -e kalış, var olma, süresi olma 6. kıvamında olmama
pêmen *rd* mahrum, yoksun ~ **bûn** mahrum olmak, yoksun olmak ~ **kirin** mahrum etmek, yoksun bırakmak ~ **bûn** mahrum olmak, yoksun olmak ~ **man** mahrum kalmak, yoksun kalmak
pêmende *rd* mahrum, yoksun
pêmenî *m* yoksunluk, mahrumiyet
pêmişûlbûn *m* 1. uğraşma, meşgul olma, iştiغال etme 2. uğraşma (bir işi başarmaya çalışma) 3. uğraşma (bir iş üzerinde sürekli çalışma) 4. uğraşma, eğilme (bir işi önemseyip ele almak) 5. uğraşma (zamanını bir işe verme durumunda kalmak) 6. ilgilenme (bir konu üzerinde çalışma, uğraşma, bir şeyi çekici bulma) 7. faaliyette bulunma 8. vakit geçirme, oyalanma
pê mijûl bûn (I) *l/bw* 1. uğraşmak, meşgul ol-

mak, iştiغال etmek * **wextê min ê ku ez dê bi van karan re mijûl bibim nîn e** benim bu işlerle uğraşacak vaktim yok 2. uğraşmak (bir işi başarmaya çalışmak) * **zarok pê mijûl dibû ku cixare bi berxikê bide kışandin** çocuk kuzuya sigara içmeye uğraşıyordu 3. uğraşmak (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * **ez çî qas pê mijûl bûm jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraşıysamda beceremedim 4. uğraşmak, eğilmek (bir işi önemseyip ele almak) 5. uğraşmak (zamanını bir işe verme durumunda kalmak) * **bese camêr, ma em dê êdî bi te mijûl bibin?** be adam yeter, senle mı uğraşacağız? 6. ilgilenmek (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulmak) * **wexta lîsevê ez bi werzîşê mijûl bûm** lisede sporla ilgilendim 7. faaliyette bulunmak * **partiyên siyasî nikarin bi çalakîyên sendikayî mijûl bibin** siyasi partiler sendikal faaliyette bulunmazlar 8. vakit geçirmek, oyalanmak
pê mijûl bûn (II) *l/bw* 1. konuşmak, sohbet etmek (bir konuda karşılıklı konuşmak) 2. -den konuşmak, -den bahsetmek (veya sözetmek) 3. haletmeye çalışmak, çözüm bulmaya çalışmak, (bir şeye çözüm bulmak için konuşmak)
pêmişûlî *m* 1. uğraş 2. oyalanma
pê mijûl kirin *l/bw* uğraştırmak
pêmik *rd* sakar, beceriksiz
pêmikî *m* sakarlık, beceriksizlik
pê mirad kirin *l/bw* (bir şeyden) kâm almak
pê mînan *l/gh* -e benzemek * **ev ê hanê bi min mînaye** bu bana benziyor
pê muferih bûn *l/bw* 1. ferahlanmak, f.ahlık duymak 2. açılmak, ferahlanmak açılma : (sıkılması, çekinmesi, tutukluğu kalmamak)
pên *m* 1. tekme 2. vuruş * **pêna azadiya yekser** serbest vuruş ~a **goşe sp** köşe atışı ~a **serbest a yekser sp** serbest vuruş
pêna cot sp çift vuruş
pênandin *m* basma
pê nandin *l/gh* basmak * **pê li hêkan nanda** yumurtalara bastı
pênas *m* 1. tanım 2. tarif (bir işin yapılış yöntemini açıklama, belirtme) 3. tarif, tanım (bir şeyin bulunduğu yeri, çevre ile ilgisini belirterek açıklama) 4. kimlik, cüzdan, hüviyet, paso, kimlik belgesi 5. unvan 6. mahalles ~a **neteweyî** ulusal kimlik
pêna serbest sp/nd vuruşu (veya atışı), serbest atış, frikik
pênasî *m* 1. tanı 2. tanıtım
pênaskî *h* mahles olarak
pênaw *m* uğur
pênayêbawerkirin *rd* inanılmaz
pênc *n* 1. beş (5, V) 2. *rd* beş (dörtten bir fazla) (yekî) ~ **pere** beş paralık (biri) * **yekî pênc pereyê dera hanê ye** beş paralık bir

herif ~ pere jê çêtir bûn boka nispetle tezêk amberdir ~ pere nestendin (an jî negirtin) beş para almamak ~ qiruş nake metelik etmez ~ qiruş nestendin (an jî negirtin) beş para almamak ~ qurîşan bîdiyê heft neqilan kumê xwe hildîavêje on paraya on takla atar ~ sehker (sehek an jî hest) beş duyu ~ wext nimêj beş vakit namaz

pêncal *mat/m* beşgen

pêncane *wj/m* 1. beşli, muhammes 2. beşli (halk edebiyatında üçlemeli bir bende aynı ölçüde iki dizinin eklemisiyle oluşan manzume) 3. beşlik

pêncanekirin *m* beşleme (bir şeyin sayısını beşe çıkarma)

pêncane kirin *l/gh* beşlemek (bir şeyin sayısını beşe çıkarmak)

pêncanekirî *wj/m* beşleme, tahmîs

pêncanî *rd* beşlik (beş tane alabilen, beşi birarada) * **cezweyê pêncanî** beşlik cezve

pêncbare *nd* beş kat

pêncberane *m* beştaş oyunu

pêncçarî *rd* beşleme (bir işi beş kez yapma)

pêncçarîkirin *m* beşleme

pêncçarî kirin *l/gh* beşlemek (bir işi beş kez yapmak)

pêncçik *mat/m* beşgen

pêncek *nd* beşte bir

pêncem *rd* beşinci

pêncemîn *rd* beşinci

pêncepênc *rd* beşer, beşer beşer * **sêvan pêncepênc bide wan** elmaları onlara beşer beşer ver

pêncêk (I) *m* 1. pencik (savaş esirlerinden asker yetiştirmek için ayrılan beşte bir oranın) 2. pencik (kölelik belgesi)

pêncêk *nd* 1. beşte bir 2. *mzk/m* kuintet

pêncgah *mzk/m* pençgâh

pêncgîsnî *rd* beşleme (bir iş beş kez yapılmış olan)

pêncgîsnîkirin *m* beşlemek (bir işi beş kez yapma)

pêncgîsnî kirin *l/gh* beşlemek (bir işi beş kez yapmak)

pêncgoşe *mat/m* beşgen

pêncik (I) *m* beştaş oyunu

pêncik (II) *n* pençe

pênciyanî *m* ellilik (içinde elli tane bulunan)

pênciyem *rd* ellinci

pênciyemîn *rd* ellinci

pêncî *n* 1. elli (50, L) 2. *rd* elli (kırk dokuzdan bir artık) 3. *mec* kırk (pek çok) * **pêncî car çû û hat** kırk sefer gitti geldi (li) ~ **cihê din gerîn** doksan (veya kırk, seksen) kapının ipini çekmek ~ **derî vekirîn** seksen kapının ipini çekmek li ~ **malî gerîn** kırk kapının ipini çekmek ~ **sal** kırk yıl (çok uzun bir süre) ~ **sal e** kırk yıllık (çok eski, köklü)

pêncî libî *nd* ellilik (içinde elli tane bulunan)

pêncî pêncî *rd* ellişer

pêncî salî *m* ellilik (elli yaşında)

pêncîwanî *m* ellilik (içinde elli tane bulunan)

pênckevîrk *n* beştaş oyunu

pêncîla *mat/m* beşgen

pênc libî *rd* 1. beşli, beşizli 2. beşlik (beş tane alabilen, beşi birarada)

pêncmend *rd* beşli (üzerinde beş işareti bulunan kâğıt, veya pul)

pêncok *nd* beştaş

pêncoke *nd* beştaş, beştaş oyunu

pêncok pêncok *rd* beşer, beşer beşer

pênc pere *nd* beşlik (beş lira)

pênc qiruş *nd* beşlik (beş kuruş)

pêncşem *m* perşembe

pêncûdu *n* pencüdü (tavla oyununda)

pêncûsê *n* pencüse (tavla oyununda)

pêncûyek *n* pencüyek (tavla oyununda)

pêncwîk *rd/nd* beşiz

pêneanîn *m* 1. sonunu getiremem 2. (birini) yarı yolda bırakma 3. dikiş tutturmama (bir işte veya bir yerde herhangi bir sebeple uzun süre kalmama)

pê neanîn *l/gh* 1. sonunu getirememek 2. (birini) yarı yolda bırakmak 3. dikiş tutturmamak (bir işte veya bir yerde herhangi bir sebeple uzun süre kalmamak)

pênebawer *rd* güvenilirmez

pê nebûn *l/hgh* beceremekek, beceriksiz olmak * **ez êdî kal bûme, nêçîr bi min nabe** ben artık yaşlanmışım, avı beceremem

pêneewle *rd* gövnilmez

pêneewletî *m* güvensizlik

pênegirtin *bj/m* bağışıklık

pênegirtî *bj/rd* bağışık

pê nehisandin *l/gh* 1. sezdirmemek, duyurmak 2. saklamak (gizli tutmak, duyurmak)

pênekaribûn *m* 1. baş etmeme, gücü yetmeme 2. elden gelmeme

pê nekarîn *l/hgh* 1. baş etmemek, gücü yetmemek 2. elden gelmemek

pê neketin *l/hgh* 1. yakışmamak, yama gibi durmak 2. yakışık almamak, çirkin kaçmak 3. uygun düşünmek

pêneketî *rd* 1. yakışksız, yaraşksız 2. eğreti (uyumsuz, yakışmamış) * **îçlikî pêneketî lê bû** gömleği üstünde eğreti duruyordu 3. çirkin * **ev celeb libat ji bo jineke binamûs, tiştên pêneketî ne bu davranışlar** namuslu bir kadın için çirkin şeylerdir

pêneketîbûn *m* 1. yakışksızlık, yaraşksızlık 2. eğretilik 2. yakışksız olma 4. eğreti olma

pêneketî bûn *l/hgh* 1. yakışksız olmak 2. eğreti olmak

pê nexweş bûn *l/bw* 1. (biriyle) hamile olmak 2. hoşuna gitmemiş olmak

pêneyirîn *m* acınma

pêneyirîn *rd* acınmak

pênezan *rd* 1. bilgisiz, vukufsuz 2. yabancı (bir konuda bilgisi tecrübesi olmayan) * **ez pênezanê vî karî me** ben bu işin yabancısıyım

pêngav *m* 1. adım (bir adımda alınan yol, bu uzunluk 73 cm sayılır) 2. adım, girişim, hamle, atılım ~ **avêtin** 1) adım atmak, girişmek, teşebbüse geçmek (bir işe ilk kez girişmek) 2) atılım yapmak ~ **a xwe neavêtin (cihekî)** (bir yere) adım atmamak

pêngavavêj *rd/nt* hamleci

pêngavavêtin *m* hamle etme (veya yapına)

pêngav avêtin *l/gh* hamle etmek (veya yapmak)

pêngavker *rd* atılımcı

pênijandin *m* uyuklatma

pênijandin *l/gh* uyuklatmak

pênijîn *m* uyuklanma

pênijîn *l/gh* uyuklamak

pê nikaribûn *l/gh* baş etmemek, gücü yetmemek

pênivîs *m* kalem

pê nizanî *h* bilmeyerek, bilmeden

pênîr *bnr* penîr

pênîş *m* pusula

pênîşandan *m* 1. (birine) gösterme 2. (birine) öğretme

pê nîşan dan *l/bw* 1. (birine) göstermek 2. (birine) öğretmek

pênîşandêr *m* gösterici, projektör (projeksiyon aleti)

pênûs *m* 1. kalem 2. kalem (yazı, yazarlık) * **bi pênúsa xwe, xwe didebirîne** kalemiyle geçiniyor 3. *nd/nt* kalem (yazar) ~ **kîşandin serê** (üstüne) kalemin çekmek ~ **tûj kirin** kalem açmak ~ **xebitandin** kalem oynamak (yazı yazmak)

pênûsa hibrî *nd* dolma kalem

pênûsa rêjiyî *nd* kurşun kalem

pênûsa rijî *nd* kurşun kalem

pênûsa zirîçî *nd* kurşun kalem

pênûsdank *m* kalemlik

pênûsgêç *m* tebeşir

pênûşjen *nd/nt* kalemsör

pênûşkêş *nd/nt* kalemsör

pênûsrejî *m* kara kalem

pênûşşor *nd/nt* kalemsör

pênûşşorî *m* kalemsörlük

pênûstraş *m* kalemtıraş

pênûszirîç *nd* kurşun kalem

pê pal dan *l/b* kaykılmak

pêpan *rd* 1. düztaban 2. yürümesini bilmeyen 3. iri ayaklı 4. taraklı (ayak)

pêpanî *ant/m* 1. düz taban 2. *rd* düz taban

pêpantî *m* düz tabanlılık

pê papo kirin *l/bw* 1. oyalamak, avutmak 2. vakit kazanmak

pêpar *rd* öğür, **kadem**

pêpask *m* atlama taşı

pêpaşk *m* çelme ~ **avêtin (yekî)** (birine) çelme atmak (veya takmak) ~ **avêtin ber (yekî)** (birine) çelme atmak (veya takmak), çelmelemek, bağdalamak, ayağına çeline takmak

pêpaşkavêtin *m* 1. çelme atma, çelme takma 2. *sp* çangal, çelme (güreşte)

pêpaşk kavêtin *l/gh* çelme atmak, çelme takmak

pê paxav kirin *l/bw* (birini) takmak, ilgi göstermek

pêpaxêl *n* kızak ayağı

pêpehn *ant/m* 1. düz taban 2. *rd* iri ayaklı 3. *rd* taraklı (ayak)

pêpelan *m* basamak, seyar merdiven

pêpelank *m* seyar merdiven

pêpeling *m* basamak ~ **bi** ~ basamak basamak

pêpelînk *bnr* pêpeling

pêpelk *m* merdiven

pêpelok *m* basamak

pêpelûk *m* basamak * **pêpelûka nêrdewanê** merdiven basamağı ~ **bi** ~ basamak basamak

pêpence *m* tahterevalı ~ **qilince** tahterevalı inip kalkarken söylenen tekerleme

pêpend *n* ayak bağı

pêperisin *m* -e tapınma

pê perisîn *l/gh* -e tapınmak

pêpes *m* basma ~ **kirin** basmak

pêpesbûn *m* 1. basılma 2. tepelenine

pêpes bûn *l/gh* 1. basılmak 2. tepelenmek

pêpesbûyîn *m* 1. basılış 2. tepeleniş

pêpesinîn *m* (biriyle) övünme, iftihar etme

pê pesinîn *l/gh* (biriyle) övünmek, iftihar etmek * **em bi te pesinîn** seninle övündük

pêpesk *n* atlama taşı

pêpeskirin *m* 1. basma, ayakla basma (depikleme) 2. basma 3. tepme, tepeleme (üzerine basarak sıkıştırma) 4. ezine 5. çiğneme (sayıp takmamak) 6. çiğneme, ihlal etme

pêpes kirin *l/gh* 1. basmak, ayakla basmak (depiklemek) * **çîmenan pêpes mekin** çimenlere basmayınız 2. basmak 3. tepmek, tepelemek (üzerine basarak sıkıştırmak) 4. ezmek 5. çiğnemek (sayıp takmamak) 6. çiğnemek, ihlal etmek * **qanûn pêpes kirin** kanunları çiğnemek

pêpeskirî *rd* 1. basılış, tepiklenmiş olan 2. ezik, çiğnenmiş

pêpest *m* sıkmaç

pêpetî *rd* yalın ayak

pêpewendîdar *rd* 1. ilgili 2. ilintili

pê pewendîdar bûn *l/bw* ilgilenmek, ilgi duymak

pêpik (I) *n* pati, ayak

pêpik (II) *m* basamak

pêpilang *m* basamak

pêpilanik *m* basamak

pêpiling *m* basamak

pêpince *m* tahterevalı

pêping *m* basamak
pêpirik *m* merdiven
pêpîrk *m* yeni uçmaya başlayan kanatlıların kanat ve ayaklarıyla beraber uçmaya yeltenme
pêpizivîn *m* (birine) arkasını dayama (birinin koruyuculuğuna güvenme)
pê pizivîn *l/gh* (birine) arkasını dayamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek)
pêpîk *m* düdük
pêping *m* eşik (kapı eşiği)
pê pîs bûn *l/bw* kirlenmek (onuru lekelenmek)
pê pîs kirin *l/bw* lekelemek, kirletmek (onuruna, namusuna zarar verecek bir suç yüklemek)
pêpilke *m* basamak
pêping *m* 1. eşik, kapı eşiği 2. basamak
pêpling *m* basamak
pêplûk *bnr* pêpelûk
pêq *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
pêqaîl *rd* 1. benimsemiş, kabullenmiş olan 2. yetinmiş, razı gelmiş olan
pêqaîlbûn *m* 1. benimseme, kabulenme 2. yetinme, kanıklanma, razı gelme
pê qaîl bûn *l/bw* 1. benimsemek, kabulenmek 2. yetinmek, kanıklanmak, razı gelmek
pê qaîl nebûn *l/bw* 1. az bulmak, azımsamak 2. bunmak * **me çi anî** **pê qaîl nebû** ne getirdikse bunmadı
pêqayîl *bnr* pêqaîl yetinmiş, kanaat getirmiş olan
pê qayîl bûn *bnr* pê qaîl bûn
pêqazk *bot/m* kaz ayağı (Chenopodium)
pê qedandin *l/gh* ile bitirmek
pê qedîn *l/gh* 1. ile bitmek 2. gücü yetmek, imkanları el vermek * **ev yek tenê bi min naqede** buna gücüm yetmiyor 3. elinden gelmek (bir kişi ağırlığını koyduğunda yapabileceği şey)
pê qeneat kirin *l/bw* -e kanaat etmek
pê qerf kirin *l/bw* (birini) alaya almak
pêqijik *zo/n* saksâğan büyüklüğünde bir av kuşu
pê qinyat anîn *l/bw* 1. -e kanaat etmek 2. atıştırmak (içinin geçmesini azaltmak için bir şeyler atıştırmak) * **heta ku xwarin hazir dibe qinyata xwe bi nan û penêr bîne** yemek hazırlanincaya kadar biraz ekmek peynirle atıştır
pê qinyat bûn *l/bw* 1. -e kanaat etmek 2. açlığını yatıştırmak (veya bastırmak)
pê qinyat kirin *l/bw* 1. kani olmak 2. açlığını yatıştırmak (veya bastırmak)
pê qîma xwe anîn *l/bw* kifaflanmak (çok az bir şeyle yetinmek)
pê qure bûn *l/bw* (birine) gurur gelmek
pêr (I) *nd* evvelki gün, evelisi gün, önceki gün
pêr (II) *nd* 1. görgü * **pêr tê de tune** görgüsüzün teki 2. düzen, nizam * **bêpêr û pergal** düzensiz, dağınık

pêr (III) *rd* ön (bir şeyin ön tarafı) * **ji pêr re** ön taraftan
pêr (IV) *bnr* pêr û mêzîn
pêrabûn *m* 1. birlikte olma 2. birliktelik, beraberlik
pê rakişîn *l/gh* yıkılmak
pêrar *nd* evvelki yıl, önceki yıl
pêratî *m* 1. birliktelik, beraberlik 2. refakat
pêrayîbûn *m* beğenme
pê rayî bûn *l/bw* beğenmek * **bi kincê min rayî nebû** elbiselerimi beğenmedi
pêrazi *rd* razı, kanaat getirmiş olan
pêrazîbûn *m* 1. rıza gösterme, razı gelme, kanıklanma 2. yetinme, kanaat, doyum
pê razî bûn *l/bw* rıza göstermek, razı gelmek, kanıklanmak 2. yetinmek, kanaat etmek
pê razî nebûn *l/bw* göz yummamak, hoş görmemek
pêrbest *rz/m* edat
pêrçenk *zo/m* yarasa (Vespertilio)
pêrçem *zo/m* yarasa (Vespertilio)
pêrçîs *ast/m* müşteri yıldızı
pê re (I) *c* onda, şunda * **pereyê min pê re ma** benim param şunda kaldı
pê...re (II) *d/g* 1. ile (birlikteliği verir) * **lawîk bi hevalê xwe re hat** çocuk arkadaşıyla geldi 2. ile beraber * **roj çû ava pê re dinya sar bû** güneşin batmasıyla beraber hava soğudu 3. *h* elden (birinin aracılığıyla) * **min pere pê re şand** parayı elden yolladım
pê re (III) *h* 1. aniden, hemen, birdenbire 2. şakkadak, şıp diye * **pê re fehîm kir şıp diye** anlayıverdi
pê re axiftin *l/bw* (biriyle) konuşmak
pêrebestî *rz/rd* bileşik
pê re bihartin *l/bw* geçinilmek * **jixwe ev ne ew mirov bûn ku mirov bi wan re bi-bihêre** hoş, zaten bunların hiç biri geçinilir insanlar değil
pêrebûn *m* 1. ile beraber olma, birlikte olma 2. ilgilenme 3. -de olmak
pê re bûn *l/bw* 1. ile beraber olmak, birlikte olmak 2. ilgilenmek 3. -de olmak * **pere pê re bû** para ondaydı
pêreçêbûn *m* 1. içine doğma (düşünce, hayal gibi şeyler için) 2. *mec* filizlenme
pê re çêbûn *l/bw* 1. içine doğmak (düşünce, hayal gibi şeyler için) * **ramaneke nû bi min re çêbû** bende yeni bir fikir doğdu 2. *mec* filizlenmek * **di nava dilê min de hes-tên nû bi min re çêbûn** içimde yeni duygular filizlendi
pê re çêkirin *l/bw* arada çıkarmak
pêreçûn *m* 1. ile gitme, birlikte gitme 2. (birine) refakat etme 3. -e kapılmak (su ya da rûgâra kapılıp gitme)
pê re çûn *l/bw* 1. ile gitmek, birlikte gitmek 2. (birine) refakat etmek 3. -e kapılmak (su ya da rûgâra kapılıp gitmek)

pêreçûnk *sp/m* güreş
 pê re danîn *l/bw* çeyiz dizmek, çeyiz vermek
 * cihêz pê re danîne ona çeyiz dizmişler
 pê re eleqedar bûn *l/bw* 1. (biriyle) alâkadar olmak, ilgilenmek 2. (birine) yakınlık göstermek
 pêrefser *lşk/n* başçavuş
 pêrefserî *m* başçavuşluk
 pê re gerîn *l/bw* birlikte olmak, berebar çıkmak (erkek ve kadın arasındaki ilişki için)
 pê re girtin *l/bw* yuvarlanınak (ansızın, beklenmedik bir zamanda ölmek)
 pê re gotin (I) *mzk/bw* eşlik etmek, refakat etmek
 pê re gotin (II) *l/bw* adamak, nezretmek
 pêreh *nd* iş hayvanı
 pê reh berdan *l/bw* kökleştirmek
 pê re hebûn *l/bw* 1. kendisinde bulunmak, var olmak 2. taşımak (duymak, hissetmek) * hezkirina welêt bi min re heye yurt sevgisi taşıyorum 3. kaçık olmak, kafasının bir tahtası noksan olmak
 pê re hevalî kirin *l/bw* 1. (biriyle) arkadaşlık etmek 2. refakat etmek
 pê re hêrs bûn *l/bw* (birine) kızmak, azarlamak
 pê re kenîn *l/bw* 1. (birine) gülmek 2. *mec* (birine) yüz vermek
 pê re ketin eksê *l/bw* (birine) inatlaşınak
 pê re ketin rikê *l/bw* (birine) inatlaşmak, karşılıklı inatlaşmak
 pê re kirin *l/bw* yapmak, muamele yapmak, davranınak * ev çi ye ku te bi me re kiriye, nayê qebûlkirin bu bize yaptığın kabul edilmez
 pê re kirkitandin *l/bw* (biriyle) az da olsa geçinmek
 pê re lepikûn *l/bw* ile uğraşmak
 pê re li hev kirin *l/bw* (biriyle) geçinmek, geçinilmek (anlaşmak, uzlaşmak) * ez nikarim bi tiralan re li hev bikim ben teimbel-lerle geçinemem * jixwe ev ne ew mirov bûn ku mirov bi wan re li hev bike hoş, zaten bunların hiç biri geçinilir insanlar deldi
 pê re mijûl bûn *l/bw* ilgilenmek
 pê re mijûl bûn *l/bw* (biriyle) sohbet etmek, muhabbet etmek
 pê re neaxiftin *l/bw* konuşmamak
 pê re negihîştin *l/bw* baş edememek
 pê re nepeyiftin *l/bw* konuşmamak
 pê re nericiûn *l/bw* hafiften almak
 pêrepevçûn *m* (birine) kıзма, azarlama, paylama
 pê re pev çûn *l/bw* (birine) kızmak, azarlamak, paylamak
 pê re peyvîn *l/bw* (biriyle) konuşmak
 pê re pêşbazî kirin *l/bw* kıyısmak
 pê re qedandin *l/bw* geçinmek (anlaşmak, uzlaşmak)

pê re qelp derketin *l/bw* (birine) ihanet etmek
 pê re qelp gerîn *l/bw* (birine) ihanet etmek
 pê re qise kirin *l/bw* (biriyle) konuşmak
 pê re qise nekirin *l/bw* (biriyle) konuşmamak
 pêreraketin *m* 1. (biriyle) yatma 2. (biriyle) yatına, yatıp kalkma (cinsel ilişkide bulunma)
 pê re raketin *l/bw* 1. (biriyle) yatmak 2. (biriyle) yatmak, yatıp kalkmak (cinsel ilişkide bulunmak)
 pê re rêstin *l/bw* geçinmek (anlaşmak, uzlaşmak)
 pê re ricifîn *l/bw* özenip bezenmek
 pê re rûniştin *l/bw* 1. (biriyle) oturmak 2. (biriyle) görüşmeye oturmak, görüşme masasına oturmak
 pê re serî derketin *l/bw* (biriyle) baş edebilmek
 pê re serî derxistin *l/bw* (biriyle) baş etmek
 pê re strîn *mzk/bw* eşlik etmek, refakat etmek
 pêreş *rd* uğursuz, çifteli
 pê re şad bûn *l/bw* 1. sevişmek 2. sevişmek, aşk yapmak
 pê re şer kirin *l/bw* 1. (biriyle) kavga etmek, dövüşmek 2. -e savaşmak
 pê re şitexlîn *l/bw* (biriyle) konuşmak
 pêreşî *m* uğursuzluk
 pê re şor kirin *l/bw* (biriyle) konuşmak
 pê re ta badan *l/bw* (biriyle) boy ölçmek
 pêrew (I) *rd* bağlı, tabi
 pêrew (II) *m* hayalet
 pêrewî *m* bağlılık, bağımlı olma
 pê re xayîn gerîn *l/bw* (birine) ihanet etmek
 pê re xeber dan *l/bw* (biriyle) konuşmak
 pê re xeber nedan *l/bw* (biriyle) konuşmamak
 pêrexeyîdîn *m* (birine) kıзма, çıkışma, azarlama, paylama
 pê re xeyîdîn *l/bw* (birine) kızmak, çıkışmak, azarlamak, paylamak * jinikên cîranan bi zarok re xeyîdîn komşu kadınları çocuğu payladılar * keçik pir şûm bû, piçek pê re bixeyîde çocuk pek şımarı, biraz azarlayiver
 pê re yek bûn *l/bw* birlikte olmak
 pêreyî *m* 1. beraber olma, birlikte olma 2. refakat
 pêrênc *m* ücret (ayak teri, çekilen zahmet)
 pêrgan *m* karşılama
 pêrgandin *m* karşılatma
 pêrgandin *l/gh* karşılamak
 pêrginandin *l/gh* karşılamak
 pêrgî *m* karşılama ~ (...) hatin karşılaşmak
 pêrgîbûn *m* rastlama
 pêrgî bûn *l/gh* rastlamak
 pêrgîhatin *m* rastlama
 pêrgîhatin *l/gh* rastlamak
 pêrgîhevîbûn *m* karşılaşma
 pêrgî hev bûn *l/bw* karşılaşmak
 pêrgîhevhatin *m* karşılaşma
 pêrgî hev hatin *l/bw* karşılaşmak

pêrgî lê kirin *l/bw* (birini) karşılamak
pêrgîn *m* karşılama, karşılayış
pêrgîngêh *m* karşılama yeri
pêrgînî *m* karşılama
pêrgînî lê kirin *l/bw* (birini) karşılamak
pêrgîvan *nd/nt* karşılamacı
pêrgîvanî *m* karşılamacılık
pê rihet bûn *l/bw* iyileşmek
pêrist *m* 1. fihrist, dizin, indeks (bir kitabın veya derginin kişi, konu, yer adı vb. bakımından içindekileri yer numarasıyla belirten ve eserler arkasında bulunan alfabetik liste) 2. fihrist, dizin, indeks (belli bir konuda çıkan kitap ve dergideki yazılarla ilişkiyi sağlayan ve ayrı bir kitap veya süreli yayım biçiminde çıkan eser) 3. fihrist, dizin, indeks (kitaplık, belge vb. için düzenlenen belli bir bilginin veya belgenin bulunduğu yeri gösteren düzenli liste)
pêristname *m* kaynakça
pêrkît *rz/m* örnek
pêrkîta sade *rz* yalın örnek
Pêrû *ast/nd* Terazi yıldızı
pêrû (I) *m* avize
pêrû (II) *m* hava savuran kanat
pêr û mêzin *ast/nd* Terazi takım yıldızları
pêr û pergal *m* 1. görgü 2. düzen
pêrût *rd* 1. yalın ayaklı 2. donsuz, serseri
pêr û terazî *ast/nd* Terazi takım yıldızları
pêrûz *bnr* pîroz
pêsanî *m* kurgu, mefhum
pêşarkirin *m* soğutma, soğutuş (birine, bir yere veya bir şeye karşı duyulan sevgi ve ilginin yok olmasına sebep olma)
pê sar kirin *l/bw* soğutmak (birine, bir yere veya bir şeye karşı duyulan sevgi ve ilginin yok olmasına sebep olmak)
pê sebir hatin *l/bw* ile avunmak, oyalanmak
pê sebra xwe anîn *l/bw* (biriyle veya bir şeyle) avunmak
pê sekinîn *l/hgh* 1. birilerine) yardımı dokunmak * **çima kes bi te nasekine?** niye kimseye yardımın dokunmuyor? 2. (kadın) kocasını istemek, sevmek
pêselmandin *m* 1. belgelendirme 2. *man* savı kanıtsama
pê selmandin *l/hgh* 1. belgelendirmek 2. *man* savı kanıtsamak
pê selmandî *rd* mevsuk, doğruluğuna güvenilen
pêşeçet *rd* ayağı sakat
pêserbilindbûn *m* (biriyle, bir şeyle) gurur duyma
pê serbilind bûn *l/bw* (biriyle, bir şeyle) gurur duymak * **em bi te serbilind in** seninle gurur duyuyoruz
pê serwest bûn *l/bw* -ile kavramak
pêşikan *m* çocuk edinme
pêşikandin *l/hgh* çocuk edinmek
pêşintek *m* 1. yayık sehpaşı ağaçları 2. çadır

kurmada kullanılan sırtıklar
pêşirk *m* basamak
pêşivik *rd* ayağına çabuk, çevik, hızlı yürüyen
pê sixêf dan kirin *l/bw* sövdürmek
pêşîr *m* 1. göğüs, meme 2. bağır 3. yaka * **bi pêşîra wî girt** yakasından tuttu ~ **dan (yekî)** meme vermek ~ **a xwe bi dest re berdan** yakasını kaptırmak ~ **a ebayê xwe bi hev xistin** kapatmak ~ **a xwe jê filitandin** paçayı kurtarmak ~ **a xwe jê weşandin** yakadan atmak ~ **a xwe jê xelas kirin** 1) yakadan atmak 2) yakayı kurtarmak (veya sıyırmak) ~ **a xwe jî destê (yekî) xelas kirin** yakasını birinin elinden kurtarmak
pêşîrgir (I) *rd* iri göğüslü
pêşîrgir (II) *m* sutyen
pêşîrmezîr *rd* göğüslü (iri kocaman memeleri olan)
pêşîrmezînî *rd* göğüslüce
pêşîrmezînokî *rd* göğüslüce
pêşîrtengî *m* dara düşme, sıkışıklık ~ **lê çêbûn** darda kalmak, dara düşmek (zor duruma düşmek)
pêşîrvekirî *rd* göğsü açık
pêst *n* ten, cilt, deri
pê stendin *l/hgh* ile satın almak
pêstîrk *m* 1. basamak 2. merdiven
pê stîrîn *l/hgh* sığınmak
pêstîsor *rd* kızilderili
pêstûr *nd/nt* zorba
pêstûrane *rd* zorbaca
pêstûrî *m* 1. baskı 2. sıkıştırma, sık boğaz etme 3. zorbalık ~ **ji gayê cot re namîne** kimsenin ahi kimseye kalmaz ~ **kirin** baskı yapmak, zorbalık yapmak ~ **lê kirin** sık boğaz etmek
pêstûrî kirin *l/hgh* baskı yapmak, baskı uygulamak
pêstûrî lê kirin *l/bw* 1. baskı uygulamak, sıkıştırmak 2. üzerine varmak (baskı uygulamak)
pêşûj *m* lamba
pêşûs *m* 1. ateş (vücut ısısı) 2. kavurucu sıcaklık, yüksek ateş (hastalıkta) * **nexweş e, ar û pêşûs ketiyê dişewite** hasta, yüksek ateşi var
pêş-(I) *rd/nd* isinden isim yapım öneki * **pêş+gotîn** ön+söz
pêş (II) *nd* 1. ileri, ön (geri karşıtı) 2. ileri (bir şeyin ulaşılacak yönü) * **li pêş rê rast e** yolun ilerisi düz 3. ileri (henüz gelmemiş zaman) 4. *rd* ileri, ön (önde bulunan) * **qereqola li pêş** ileri karakol 5. *rd* ileri (doğrusundan daha çok gösteren (saat)) * **saet pênc deqîqe li pêş e** saat beş dakika ileridir 6. *sp* ileri (temel duruşta ayak uçlarının gösterdiği yön)
pêş (III) *nd* 1. ön (arka karşıtı) 2. ön, ön yüz, alnaç (bir şeyin ön tarafı, ön yüzü) 3. *rd* ön (benzerler arasında bakılan veya gidilen yönde olan) * **min li pêş şer dikir** ben önde savaşıyordum 4. *der* pruva (geminin veya

sandalın ön tarafı, baş bölümü)

pêş (IV) m 1. etek etek (giysinin belden aşağı kalan bölümü) * **ba lê da pêşa wê rakir** rüzgâr savurdu eteklerini kaldırdı 2. etek, peş * **zarok di pêşa xwe de sunet kiriye** çocuğu peşinde sünnet ettirdi 3. kucak (herhangi bir durumun veya şeyin sınırlarının arası, iç) * **di pêşa (yekî) de rûniştin** (birinin) kucağına oturmak * **kurik di pêşa xalê xwe de rûniştibû û nedixwest bê ba me** çocuk dayısının kucağına oturmuş, gelmek istemiyordu 4. etek (dağ eteği) * **pêşa çiyê dağ eteği** 5. kıyı, kenar * **di pêşa avê de berjê çû** su kenarı boyunca aşağışa doğru gitti ~a **wê di ber de ye** eteği belinde ~ek **pere tê dan** bir çuval parayla satın almak

pêş (V) n 1. ileri gelen 2. yakın akraba * **pêşên me ev in** yakın akrabamız bunlar

pêş (VI) h evvel, ilk, önceki * **dema pêş evel** zaman

pêş (VII) nd huzur, karşı, kat, ön

pêş (VIII) nd kadın cinsel organı

pê şa bûn bnr pê şad bûn

pêşadbûn m 1. (bir kimseyle veya şeyle) mutlu olma 2. sevinme 3. sevmek, okşama 4. (biriyle) eğlenme 5. sevişme

pê şad bûn l/bw 1. (bir kimseyle veya şeyle) mutlu olmak 2. sevinmek 3. sevmek, okşamak * **em hinek bi kurikê şa bûn** çocuğu biraz okşadık 4. (biriyle) eğlenmek 5. sevişmek

pêşadkirin m sevindirme

pê şad kirin l/bw sevindirinek

pêşagahî m ön belirti

pêşaheng rz/m ön uyum

pêşajo nd/nt 1. öncü, önder 2. öncü (yürüyüşte kolun ilerisinde giden kıta)

pêşajotî m önderlik ~ kirin önderlik etmek

pêşamadeyî ön hazırlık

pêşan m gösterme ~ **dan** göstermek ~a **siwarîyan** atlı gösteri, fantazyâ

pêşanazbûn m 1. (biriyle, bir şeyle) gururlanma, gurur duyma, iftihar etme 2. (biriyle) övünme * **ein bi te şanaz bûn** seninle övündük

pê şanaz bûn l/bw 1. (biriyle, bir şeyle) gururlanmak, gurur duymak, iftihar etmek 2. (biriyle) övünmek * **em bi te şanaz bûn** seninle övündük

pêşandan m 1. gösterme 2. sergileme ~a **balkêş m** ilgi çekici gösteri, atraksiyon ~a **filman** film gösterimi

pêşan dan l/gh 1. göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) 2. sergilemek

pêşandar nd/nt sergileyici

pêşandayîn m 1. gösterme 2. sergileyiş

pêşande m 1. gösteri 2. gösteri, gösterim (sinema, tiyatro vb. film, oyun gösterimi) 3. gösteri, sergi ~ **ya asmanî** hava gösterisi

pêşander (I) nd/nt 1. gösterici, sergici, sergile-

yici 2. **psî** göstermeci, teşhirci 3. **rd** gösterici (gösterme özelliği bulunan)

pêşander (II) nd/nt önder

pêşanderî (I) m 1. göstericilik, sergicilik, sergileycilik 2. **psî** göstermecilik, teşhircilik 3. **rd** göstericilik

pêşanderî (II) m önderlik

pêşandeyî rd görsel

pêşandin m 1. gösterme 2. sergileme 3. takdim etme

pêşandin l/gh 1. göstermek 2. sergilemek 3. takdim etmek

pêşandî rd sergin

pêşane (I) m sergi ~ **vekirin** sergi açmak

pêşane man/m 1. öncül, mukaddem 2. **sos** öncül, mukaddem

pêşanek m işaret parmağı * **tiliya pêşanekê** işaret parmağı

pêşaner nd/nt 1. gösterici, sergici, sergileyici 2. **psî** göstermeci, teşhirci

pêşanerî m 1. göstericilik, sergicilik, sergileycilik 2. **psî** göstermecilik, teşhircilik

pêşangeh m 1. sergi 2. sergi evi, galeri (teşhir salonu)

pêşangehvan nd/nt galerici

pêşangehvanî m galericilik

pêşanî (I) m gösterme

pêşanî (II) m öncelik

pêşanî (III) m 1. gösterme 2. gösterim, gösteri (sinema, tiyatro vb. film, oyun gösterimi) * **pêşaniya filman** film gösterisi 3. gösteriş (yapay davranış) ~ **(yekî) kirin** (birine) göstermek

pêşanîdan m gösterme

pêşanî dan l/gh göstermek

pêşanîk m perçem

pêşanîkar nd/nt 1. gösterici 2. göstermeci, teşhirci

pêşanîkarî m 1. göstericilik 2. göstermecilik, teşhircilik

pêşanîker nd/nt 1. gösterici (gösterme özelliği bulunan) 2. göstermeci, teşhirci

pêşanîkirin m gösterme

pêşanî kirin l/gh göstermek

pêşasêgeh m ön savunma mevzisi

Pêş Asya nd Ön Asya

pêşawa nd/nt lider, önder

pêşawatî m önderlik, liderlik

pêşawe bnr pêşawa

pêşawer nd/nt selef

pêşbar n yaylaya önde gidin yükçü

pêşbaz nd/nt 1. yarışçı 2. yarışmacı

pêşbazî m 1. yarış 2. yarışma 3. rekabet ~ **kirin** 1) yarış etmek yarış yapmak 2) rekabet yapmak ~ **pê dan kirin** yarıştırmak

pêşbazîkirin m 1. yarışma 2. karşılaşma 3. ölçüşme, yarışma

pêşbazî kirin l/gh 1. yarışmak 2. karşılaşmak 3. ölçüşmek, yarışmak

pêşbazîfî *m* yarışçılık

pêşbend *rz/m* örnek

pêşber (I) *nd* gelecek, ati

pêşber (II) *nd* 1. karşı (bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin önü, esas tutulan yüzünün ilerisi) * **li pêşberî min mesekine** karşımda durma 2. karşı, ön (bulunan yere göre önde, ileride olan) * **keçên taxa pêşber** karşı mahallenin kızları * **mala li pêşber** öndeki ev 3. *h* karşı (yüzünü bir yöne doğru çevirerek) 4. karşılık, mukabil 5. karşı, huzur * **ez li pêşberî we vê dibêjim** sizin huzurunuzda bunu söylüyorum

pêşber (III) *nd/nt* rehber, kılavuz

pêşber (IV) *nd* ilk olgunlaşan meyve veya sebze

pêşberî (I) *m* rehberlik, kılavuzluk

pêşberî (II) *m* karşılık

pêşberîhev *rd* 1. karşı karşıya olan 2. *m* yüzleşme

pêşberîhevbûn *m* yüzleşme, yüzyüze gelme

pêşberî hev bûn *l/bw* yüzleşmek, yüzyüze gelmek

pêşberîhevkirin *m* yüzleştirme

pêşberî hev kirin *l/bw* yüzleştirmek

pêşbez *nd/nt* 1. yarışçı 2. yarışmacı

pêşbezi kirin *l/gh* 1. yarış yapmak 2. yarışmak, yarışma yapmak

pêşbezikirin *m* 1. yarış yapma 2. yarışma, yarışma yapma

pêşbezin *m* 1. yarış 2. yarışma

pêşbijartin *m* ön seçim

pêşbijartî *rd* ön seçimli seçilmiş olan

pêşbir (I) *nd/nt* 1. yarışçı 2. yarışmacı

pêşbir (II) *nd/nt* 1. öncü 2. ön kesici

pêşbirî (I) *m* 1. yarışçılık 2. yarışmacılık

pêşbirî (II) *m* ön kesme

pêşbirk (I) *m* 1. yarış * **pêşbirka çekan zindî dike** silahlanma yarışını canlandırıyor 2. yarışma 3. yarış, rakabet ~ **kirin** yarış etmek ~ **pê dan kirin** yarıştırmak ~ **a bedewiyê (ciwaniyê an jî xweşikbûnê)** güzellik yarışması ~ **a keştîyên bibabirk (bibavan an jî bixêlî)** yelken yarışı ~ **a werzîşê (an jî sporê)** spor yarışması

pêşbirk (II) *nd* önü kesilmiş, set çekilmiş

pêşbirke *m* yarış

pêşbirkîkirin *m* yarışma, yarış yapma

pêşbirkî kirin *l/gh* yarışmak, yarışma yapmak

pêşbîn *rd* 1. ileri görüşlü 2. ön görülü

pêşbînî *m* 1. ileri görüşlülük 2. öngörülülük 3. öngörü, tahmin

pêşbînîfî *m* 1. ileri görüşlülük 2. öngörülülük

pêşbir *m* erek, gaye, hedef

pêşcênîk *m* alın çıkıntısı

pêşçav *nd* göz önu, yakın yer, göz önünde

pêş çavan kirin *l/bw* göstermek

pêşçavk *m* gözlük

pêşçavkirin *m* gözler önüne serme

pêş çav kirin *l/bw* gözler önüne sermek

pêşçêbûn *biy/m* ön oluş, ön oluşum

pêşçêkerî *rz/m* ön türeme, protez

pêşçûnî *m* karşılama

pêşçûnî kirin *l/gh* karşılaşmaya gitmek

pêşdaçek *rz/m* ön edat

pêşdan (I) *rz/m* örnek

pêşdan (II) *m* gösterme

pêşdan *l/gh* göstermek

pêşdaniya hevedudanî *rz/nd* bileşik örnek

pêşdaniya sade *rz/nd* yalın örnek

pêşdanî (I) *rz/m* örnek

pêşdanî (II) *m* öneri, proje

pêşdanî (III) *m* gösteri

pêşdank *rz/m* örnek

pêşdar *nd/nt* 1. öncü (önde gidip haber ulaştıran kimse) 2. *lşk* öncü (yürüyüşte kolun ilerisinde giden kıta) * **hêzên me yên pêşdar** öncü güçlerimiz 3. keşif kolu

pêşdaraz *rd* peşin yağılı, peşin hükümlü

pêşdarazî *m* ön yargı, peşin yagı, peşin hüküm

pêşdarî (I) *m* 1. öncülük 2. öncülük (askerlikte) ~ **kirin** öncülük etmek

pêşdarî (II) *m* gösterme

pêşdarî kirin *l/gh* göstermek

pêşdatir *rd* öncelikli

pêşdebirin *m* ilerletme

pêş de birin *l/bw* ilerletmek

pêşdebirî *rd* ilerletilmiş, geliştirilmiş

pêşdeçûn *m* 1. ilerleme 2. gidiş

pêşdehatin *m* 1. gerçekleşme, meydana gelme 2. atılım, hamle

pêş de hatin *l/bw* gerçekleşmek, meydana gelmek

pêşdehatî *rd* ilerlemiş, gelişmiş

pêşdem premature, vaktinden önce doğmuş olan

pêşdeng *rz/h* önses

pêşder *nd/nt* 1. öncü 2. öncü (yürüyüşte kolun ilerisinde giden kıta) * **hêzên me yên pêşder** öncü güçlerimiz

pêşderî *m* 1. öncülük 2. öncülük (askerlikte) ~ **kirin** öncülük etmek

pêşderkî *rz/rz* ön çıkışı (ses)

pêşdestî *m* inisiyatif

pêşdestî *m* 1. önel, mehil, ek süre 2. öncelik

pêşdetir *rd* daha önce

pêşdibistan *m* 1. okul öncesi 2. anaokul

pêşdibistanî *rd* okul öncesi (ile ilgili olan)

pêşdîtin *m* öngörüme

pêşe (I) *bnr* pişe

pêşe (II) *wj/m* nesir

pêşebijarî *m* 1. ön seçim (siyasi partinin aday tespiti için yapılan ön seçim) 2. ön seçim (yarışmalara katılacak kimseler için yapılan seçim) 3. *fiz* ön seçim

pêşebijêr *m* ön seçici

pêşebir *rd* engeleyici, ön alıcı

pêşedem *m* gelecek (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal, ati)

pêşederbî *rz/m* ön vurgu
 pêşek *m* 1. sunu, sunuş 2. öndeyiş, prolog 3. *wj/m* giriş, mukaddime
 pêşekar *bnr* pêşekar
 pêşekemper *man/m* ön tasım
 pêşekî *h* ilk (birinci olarak, en başta) * *salên*
 pêşekiye ilk yıllar
 pêşeman *bnr* poşman
 pêşemanî *bnr* poşmanî
 pêşemerc *m* ön koşul, ön şart
 pêşende *m* 1. gelecek (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal, ati) 2. önceden verilen haber
 pêşeng *nd/nt* 1. öncü, önder 2. öncü, müjdecî (edebiyat ve sanat alanında)
 pêşengane *h* öncüce
 pêşengî *m* 1. öncülük, önderlik 2. öncülük ~ *kirin* 1) öncülük etmek, önderlik etmek 2) öncülük etmek ~*ya* (tişteki) *kirin* öncülüğünü yapmak, bayraktarlığını yapmak
 pêşengîkirin *m* öncülük etme
 pêşengî *kirin* *l/gh* öncülük etmek
 pêşengok *nd/nt* öncü
 pêşenimüne *m* ilk örnek, ilk tip, prototip
 pêşenivîs *nd/nt* nesirci
 pêşenivîsar *m* taslak, eskiz
 pêşenivîsî *nd/nt* nesircilik
 pêşenî *m* cephe ilerisi
 pêşenîk *m* gösterme
 pêşepeyman *hiq/m* ön sözleşme
 pêşepeyv *m* önsöz
 pêşepêş *h* önceden
 pêşepîrsî *m* ön soruşturma
 pêşerê *m* yöntem
 pêşeroj *m* 1. geçmiş (bu güne göre geride kalmış olan zaman, mazi) 2. gelecek (ati)
 pêşerojbîn *nd/nt* geleceği bilen
 pêşesmandevî *rz/rd* ön damaksılar
 pêşevanî *nd/nt* öncü
 pêşevanî *m* öncülük
 pêşevebirin *m* geliştirme
 pêşeve birin *l/gh* geliştirinek
 pêşewa *nd/nt* önder, lider
 pêşewatî *m* önderlik, liderlik
 pêşewer *bnr* pêşawer
 pêşewîrîn *m* 1. (birine) danışma, akıl danışma 2. (birinden) fikir alma, (birinin) fikrini alına, fikir danışma
 pêşewîrîn *l/bw* 1. (birine) danışınak, akıl danışmak 2. (birinden) fikir almak, (birinin) fikrini almak, fikir danışmak
 pêşêwr *nd* fikir danışılan (kimse)
 pêşgarî sataşma, musallat olma ~ (yekî) *kirin* (birine) musallat etmek saldırtmak
 pêşgav *n* ön adım
 pêşgeh *m* giriş, methal, antre
 pêşgep *ant/m* ön avurt
 pêşger *m* kanaat, kanı
 pêşgir (I) *m* entarinin önüne bağlanan uzun giysi

pêşgir (II) *rd* önlem alıcı, tedbir alıcı
 pêşgir (III) *rz/m* önek
 pêşgira sade *rz* yalın önek
 pêşgîrî *m* önlem, tedbir
 pêşgîrtin *m* önlem alma, önünü alma
 pêş gîrtin *l/gh* önlem alıymak, önünü almak
 pêşgîrtî *rd* önlemlî, önü alınmış olan
 pêşgîn *rz/m* önek
 pêşgîr *m* peşkir, havlu
 pêşgîrker *nd/nt* peşkirci (imal eden)
 pêşgîrkerî *m* peşkircilik
 pêşgo *nd/rd* kâhin
 pêşgotin *m* 1. önsöz 2. öndeyiş, prolog
 pêşgotî *m* kâhinlik
 pêşgurd *nd* gergi iplerini askıya alan bir halı tezgahı parçası
 pêşhate *rd* öncü * *hejeka* pêşhate öncü deprem
 pêşhatin *m* önden gelme
 pêşhatî *rd* 1. öncül, selef 2. önde gelenev 3. gelecek, müstakbel * *xezûrê min ê pêşhatî* müstakbel kayınpederim 4. önceki
 pêşhatîbûn *m* 1. öncül olma 2. önden gelme
 pêşhatîbûn *l/gh* 1. öncül olmak 2. önden gelmek
 pêşhilbijartin *m* ön seçim
 pêşik (I) *bot/m* yaban mersini
 pêşik (II) *m* 1. öncelik 2. öncelik (çocuk oyunlarında) 3. *man* öncel ~î *dan* (tişteki) öncelik tanımak
 pêşikandî *rd* ayağı kırık
 pêşikestî *rd* ayağı kırık
 pêşikî *m* 1. öncelik 2. öncecilik
 pêşikvan *nd/nt* öncü
 pêşil *rd* ayağı ıslak, yalın ayak
 pêşinde (I) *m* peşinat ~ *dan* peşinat vermek ~ *kişandin* avans (veya peşinat) çekmek ~ *stendin* (an jî *gîrtin*) peşinat alınak, avans almak
 pêşinde (II) *rd* peşin, muaccel
 pêşing (I) *m* çadırın önü
 pêşing (II) *n* öncü asker
 pêşiyê *h* 1. ilk önce 2. önceden, evvelce * *pêşiyê nizanibû paşê hîn bû* önceden bilmiyordun sonra öğrendi
 pêşiya her tiştî *h* öncelikle * *gere pêşiya her tiştî li ser vî qanûnî gotûbêj bê kirin* öncelikle bu qanun görüşülmeli
 pêşiya pêşî *h* ilk önce
 pêşî (I) *h* 1. önce (ilk olarak) * *pêşî wê got* önce o söyledi 2. önce, evvel * *pêşiya vê, tiştên ku divê li serê bên hizirkirin hene* bundan evvel düşünecek şeyler var 3. ilk, önceki, ilk önce 4. önce (zaman anlatan kelimelerden sonra) * *pêşiya we bi hivdeh salan sizden on yedi yıl önce* 5. *rd* peşin (daha önce, önceden) * *min pêşî jî we re got* ben size peşin söyledim ~ *hesp bikire hîna a-fir çêke* önce atı al sonra yemliğini yap (de-

reyi görmeden paçaları sıvama) ~ **Xwedê** önce Allah

pêşî (II) m 1. ön (arka karşıtı) * **pêşiya min veke** önümü aç 2. ön (bir kimsenin ilerisi) * **hema wisa carekê li pêşiya me dengên stranên hat** bir aralık önümüzden şarkı sesleri geldi 3. ön (yakın gelecek zaman) * **pêşiya me zivistan e, divê ku em amede-hiyên xwe bikin** önümüz kış, hazırlıklarımızı yapmak lazım 4. *rd* ön (benzerler arasında bakılan veya gidilen yönde olan) * **min li pêşiyê şer dikir** ben önde savaşıyordum 5. *m* ileri, ön 6. ileri (henüz gelmemiş zaman) 7. *m* ön, cephe (yapılarda) * **pêşiya vî xaniyî li başûr e** bu evin cephesi güneye bakar 8. yüz, cephe (bir şeyin ön tarafta bulunan bölümü) ~ **jê stendin** ileri geçmek, öne geçmek ~ **lê girtin** önünü almak ~**ya (tişteki, kareki)** (yolun, işin) ilerisi ~**ya derî** siperlik, siper, güneşlik (kapıya yapılan koruyucu engel) ~**ya (tişteki)** girtin ardını kesmek, önünü kesmek (aklar sular için, akmasına engel olmak) ~**ya şewqeyê şapka siperliğı** ~**ya (yekî) vekirin 1)** önünü açmak 2) ufkunu açmak ~**ya xanî mişt, paşiyê di gû de hişt** dışa değil içe öne vermek gerekir, anlamında bir deyim ~**ya xwe dîtin** ileriyi görmek, önünü görmek, uzağı görmek ~**ya xwe lê xistin** toslamak (arabalar için)

pêşî (III) nd 1. ata 2. öncel (çoğul olarak bizden önce yaşamış olanlar) * **pêşiyên me** öncellerimiz 3. *rd* geçmiş (kişinin ölmüş yakınları) * **rehmet ji heft pêşiyên te re ji xwend** senin de yedi göbek geçmişine rahmet okudu ~**yan ji paşyan re tişteki nehiştiye** atalar gelecek nesillere epey şey bırakmamış ~**yan tişteki ji paşyan re nehiştiye** atalar gelecek nesillere epey şey bırakmış ~**yên (yekî)** (birinin) geçmişleri (birinin ölmüş anası, babası, dedeleri...) ~**yên (yekî) kirin** (an jî xistin) navê (birinin) geçmişlerini karıştırmak (birinin ölmüşlerini yermek) ~**yên (me)** *n* ecdat, atalar

pêşî (IV) zo/m kumuç (sivrisineğe benzer küçük sinek türü)

pêşî berdan *l/gh* önünü açmak (engel olmak)

pêşîbir nd/nt 1. ön kesici, ön alıcı 2. önleyici ~ **jê stendin** önünü almak, önünü kesmek

pêşîbîn rd öngörülü

pêşîbirin m 1. önünü kesme 2. önünü kesme (aklar sular için, akmasına engel olma)

pêşî birin l/gh 1. önünü kesmek 2. önünü kesmek (aklar sular için, akmasına engel olmak)

pêşî danîn l/gh bir işi başlatmak, temel atmak

pêşî der bûn l/bw sökün etmek

pêşîgiri m 1. önünü kesme (veya alma) 2. önlem, tedbir

pêşîgirtin m 1. önünü kesme (veya alma) 2. ö-

nünü kesme (aklar sular için, akmasına engel olma) 3. önleme 4. engelleme

pêşî girtin l/gh 1. önünü kesmek (veya almak) 2. önünü kesmek (aklar sular için, akmasına engel olmak) 3. önlemek 4. engellemek

pêşî jê stendin l/bw ardını kesmek

pêşîk (I) m ön (arka karşıtı)

pêşîk (II) nd ata

pêşîkar nd/nt öncü (yürüyüşte kolun ilerisinde giden kıta) * **hêzên me yên pêşîkar** öncü güçlerimiz

pêşîkarî m öncülük ~ **kirin** öncülük etmek

pêşîkêş nd/nt 1. öncü, önder, lider 2. öncü (müjdecî, avangart) 3. *n* kösemen (sürünün önünde giderek ona öncülük eden koç veya teke)

pêşîkêş m 1. öncülük, önderlik 2. kösemenlik ~ **kirin** öncülük etmek, fener çekmek ~**ya (tişteki) kirin** (bir şeye) ön ayak olmak

pêşîkêşîkirin m öncülük etme

pêşîkêşî kirin l/gh öncülük etmek

pêşî lê birin l/bw önünü kesmek

pêşî lê girtin l/bw 1. (bir şeyin) önünü almak 2. (bir işin) önüne geçmek, önlemek, tedbir almak 3. engellemek

pêşî li berê girtin l/bw önlem almak

pêşî li rê girtin l/bw yolunu kapatmak

pêşîmam n öncü imam, imamların öncüsü

pêşîmamî m öncü imamlık

pêşîman bnr poşman

pêşîmanî bnr poşmanî

pêşîn rd 1. ilk (son karşıtı) 2. *nd* ilk (önce geleni, önde olanı) 3. *h* ilk, birinci (birinci olarak, en başta) * **bûyera ku cara pêşîn tê bîra min...** ilk hatırladığım olay... 4. *nd* önce (baştaki, geçmişteki bölüm, geçmiş zaman) 5. *rd* peşin * **pere pêşîn bide** parayı peşin ver 6. öncelik 7. *h* peşin (tutarın, ücretin önceden verilmesi şartı) * **kirê pêşîn dixwaze** kirayı peşin istiyor 8. *h* evvel, ilk, önceki, ilk önce, ilkin, evvel ~ **dan** peşin vermek, saymak * **pere pêşîn tê da û ji min re kirî** parayı sayıp bana onu aldı

pêşînat m peşinat, öndelik

pêşînatî m peşinat

pêşînde m 1. peşinat, öndelik 2. avans

pêşîne m 1. peşin (çalışmadan verilen ücret veya aylık) 2. peşinat ~ **dan** avans vermek ~ **kişandin** avans çekmek ~ **stendin** (an jî girtin) avans almak

peşîne (II) m sunu

peşînek m kapora, pey

pêşînekurt nd kısa sunu

pêşînî rd 1. ilkin, evvel 2. *m* kehanet

pê şîrîn bûn l/bw 1. hoşuna gitmek 2. kıymete binmek

pêşîtî m öncelik

pêşîvan nd/nt öncü

pêşîwa bnr pêşawa

pêşîrewa *bnr* pêşawa
pêşk (I) onur, gurur * **ev gotin li pêşka wî tê**
 bu söz onuruna dokundu
pêşk m 1. edim **2.** iş güç
pêşkanî m alın çatısı
pêşkar (I) *nd/nt* komisyoncu, temsilci
pêşkar (II) *rd/nt* kışkırtıcı, fitleyici
pêşkar (III) *m* musallat olma, tebeleş olma *
mirin pêşkarî me bûye ölüm bize tebeleş
 olmuş ~î (**yekî**) **bûn 1)** (birine) musallat ol-
 mak * **ev çi bela bû pêşkarê me bû** bu ne
 belâ bize musallat olmuş **2)** (birine) sataş-
 mak, bulaşmak, (birine) zifos atmak ~î (**ye-
 kî**) **kirin 1)** (birine) musallat etmek, başına
 dolamak * **ev çi bela bû Xwedê pêşkarî me**
kir? bu ne balâdır Allah bize musallat etmiş?
2) fitlemek, kışkırtmak (**yek**) ~î (**yekî**) **kirin**
 (birine) fit vermek (veya sokmak)
pêşkarî (I) *m* komusyonculuk
pêşkarî (II) *m* kışkırtıcılık, fitleyicilik
pêşkarî (III) *m 1.* müsallat olma, bulaşma **2.**
 fit (birini başkasına karşı kışkırtma)
pêşkarîbûn m maskaralaşma
pêşkarîbûn l/gh maskaralaşmak
pêşkarîker rd fitçi
pêşkarîkerî m fitçilik
pêşkarîkirin m kışkırtma, fitleme
pêşkarî kirin l/gh kışkırtmak, fitlemek
pêşkenar nd kıyıdaki
pêşkenî nd/nt 1. maskara **2. rd** gülünç, komik
pêşkenîbûn m 1. maskaralaşma, maskara ol-
 ma **2. gülünçleşme**
pêşkenî bûn l/gh 1. maskaralaşmak, maskara
 olmak **2. gülünçleşmek**
pêşkenîkirin m 1. maskaralaştırma, maskara
 etme **2. gülünçleştirme**
pêşkenî kirin l/gh 1. maskaralaştırmak, mas-
 kara etmek **2. gülünçleştirmek**
pêşkenîtî m 1. maskaralık **2. mostralık, gü-
 lünçlük**
pêşkenoyî rd gülünç
pêşkenoyîtî m gülünçlük
pêşkepî nd/nt hasım, karşıt
pêşker nd/nt 1. öncü (yürüyüşte kolun ilerisin-
 de giden kıta) * **hêzên me yên pêşker** öncü
 güçlerimiz **2. karşıt, muhalif**
pêşkerî m 1. öncülük (askerlikte) **2. karşıtlık ~
 kirin** öncülük etmek
pêşketin m 1. ilerleme, yol alma **2. ilerleme,
 gelişme, kalkınma 3. ilerleme, terfi olma 4.**
fel ilerleme, terakki (basamak basamak olu-
 şan gelişme)
pêşketinane h ilerlenmece
pêşketinxwaz nd/nt gelişme yanlısı, ilerleme
 yanlısı
pêşketinxwazî m gelişme yanlılığı, ilerleme
 yanlılığı
pêşketî rd 1. ileri, gelişmiş, ilerlemiş, ilerlek *
welatê pîşesaziye yên pêşketî sanayileşmiş

ileri ülkeler **2. gelişkin, kalkınmış 3. ileri,
 derin** * **alimekî pêşketî** derin bir alim
pêşkêş (I) *m* armağan, hediye ~ **kirin** armağan
 etmek, hediye etmek ~î (..) **kirin** (birine)
 sunmak ~î **pesendkirina (yekî) kirin** (biri-
 nin) onayına sunmak
pêşkêş (II) *nd/nt* öncü, önder
pêşkêş (III) *nd/nt 1.* sunucu, takdimci **2. sunu,
 sunma**
pêşkêşgeh m sunak
pêşkêşî m 1. sunma, sunuş **2. sunma, takdim 3.**
bz sunu, arz ~ **kirin** sunmak, arz ~ **û daxwa-
 zî** sunu ve istem, arz ve talep
pêşkêşî (II) *m* öncülük, önderlik
pêşkêşîtî m sunuculuk, takdimcilik
pêşkêşkar nd/nt sunucu, takdimci
pêşkêşkarî m sunuculuk, takdimcilik
pêşkêşker nd/nt sunucu, takdimci
pêşkêşkerî m sunuculuk, takdimcilik
pêşkêşkirin m 1. sunma, takdim etme **2. bah-
 şetme**
pêşkêş kirin l/gh 1. sunmak, takdim etmek **2.**
 bahşetmek
pêşkêşkirî rd sunulmuş olan
pêşkêşkî h ileriye doğruca
pêşkirin m gösterme
pêş kirin l/gh göstermek
pêş (...) **kirin l/bw** (birine) göstermek (birini
 veya bir şeyi işaretle belirtmek) * **dê leyîs-
 toka di camekanê de pêş min bikîra** vit-
 rindeki oyuncacı bana gösterecekti
pêşkirî hq/m ön alım
pêşkivan n eyerin ön karpuzu
pêşkî (I) *m 1.* öncelik **2. h** önceden
pêşkî (II) *rz/m* ön ses
pêşkît rz/m örnek
pêşkoçî nd öncü (göçe öncülük eden)
pêşlêgerin m ön araştırma
pêşlêkolîn m ön inceleme, ön araştırma
pêşlêgirtin m 1. ön alma (veya kesme) **2. ön-
 lem, tedbir**
pêş lê girtin l/bw 1. ön almak (veya kesmek)
2. önlem almak, tedbir almak
pêşmal (I) *bnr* pêşmalk
pêşmal m sundurma, ev önü (evlerin önünde-
 ki alan)
pêşmalk m peştemal, önlük, iş önlüğü, dizlik
 ~ **girê dan** peştemal kuşanmak (zaanatta us-
 talık kazanmak)
pêşmalkîroş nd/nt peştemalacı, peştemal satan
pêşmalkîroşî m peştemalcılık
pêşmalker nd/nt peştemalacı
pêşmalkerî m peştemalcılık
pêşmerge h peşmergelere yaraşır bir şekilde
pêşmerge nd/nt 1. canfeda, fedai **2. peşmerge,
 Kürt askeri, kürt gerilası**
pêşmergetî m peşmergelik
pêşmergeyane h peşmergelere yaraşır bir şe-
 kilde

pêsmêr *n* 1. hami, koruyucu, himayeci 2. öncü (önde gidip haber ulaştıran kimse) 3. mec maşa

pêsmêrî *m* 1. hamilik 2. öncülük 3. *mec* maşalık ~ **kirin** 1) öncülük etmek 2) maşalık etmek

pêsmirov *nd* yakın akraba * **ev ê hanê pêsmirovên** *me ne* bunlar bizim yakın akrabalarımız oluyorlar

pêsmûde *rd* pejmürde

pêşn *bnr* pêjn

pêşnav *n* önad, soyadı

pêşnayî *m* geçmiş

pêşnetik *m* evli kadınların alınlarına çattıkları siyah leçek

pêşnêrî *m* ültümaton

pêşnihat *bnr* pêşniyaz

pêşnima *bnr* pêşnuma

pêşnimêj *n* imam

pêşnimêjî *m* imamlık

pêşnivîs *m* sunu yazısı

pêşnivîsar *m* sunu yazısı

pêşniyar *m* öneri ~ **kirin** öneride bulunmak

pêşniyaz *m* 1. öneri, teklif 2. öneri (incelenmek için ileri sürülen şey) 3. önerme ~ **kirin** öneride bulunmak

pêşniyaza guhêranê *nd* değiştirme

pêşniyaza qanûnê *nd* kanun önergesi

pêşniyaza tadîlê *nd* değiştirme

pêşniyazbiryar *m* karar tasarısı

pêşniyazî *rd* teklifsel

pêşniyazkirin *m* önerme, öneriş, teklifetme

pêşniyaz kirin *l/gh* önermek, teklif etmek

pêşniyazkirî *rd* önerilmiş, teklif edilmiş olan

pêşniyazname *m* önerge ~ **dan** önerge vermek

~**ya besatiyê** yeterlik önergesi ~**ya pêneewletiyê** güvensizlik önergesi ~**ya pirsiyareyê** gensoru önergesi ~**ya pirsiyareyê** *dan* gensoru önergesi vermek

pêşniyazpîrs *m* soru önergesi

pêşniyazqanûn *m* yasa tasarısı, kanun tasarısı

pêşnihad *m* öneri, teklif

pêşnihadî *rd* teklifsel

pêşnihadkirin *m* önerme, teklif etme

pêşnihad kirin *l/gh* önermek, teklif etmek

pêşnişanî *m* ön belirti

pêşnuma *m* 1. taslak 2. *hiq* tasarı (yasa tasarısı) 3. tasarı, proje

pêşnumaker *nd/nt* tasarımcı

pêşnumakerî *m* tasarımcılık

pêşnumaya ewilî *nd* ön tasarı

pêşnûma *bnr* pêşnuma

pêşo *m* ayak yıkama kabı

pêşok *m* bulaşık önlüğü

pêşpenî *h* vîcâhî, yüzlemece * **divê mirov li paşpenî nebêje**, **li pêşpenî bibêje** arkadaş söylemek doğru değil, yüzlemece söylenmeli

pêşpeyman *hiq/m* ön sözleşme

pêşpêkî *h* ilerice

pêşpirtik *rz/m* önek

pêşpûrde *bnr* pejmürde

pêşqebale *hiq/m* ön sözleşme

pêşqertaf *rz/m* önek

pêşqiyas *man/m* ön tasım

pêşrew (I) *mzk/m* 1. peşrew 2. *sp* peşrev 3. *wj* peşrev

pêşrew (II) *n* 1. imam (Hz. Muhammed'den sonra onun vekilliği görevini üzerine alan halifelere verilen ad) 2. imam, önder 3. *nd/nt* öncel, selef

pêşrew (III) *psi/m* sanrı ~ **hatin ber çavê** (ye-kî) sanrılmak

pêşrewa *bnr* pêşrewan

pêşrewan *nd/nt* öncü, önder

pêşrewanî *m* öncülük, önderlik

pêşrewî *m* imamlık, önderlik

pêşrewkirin *m* peşrevleme

pêşrew kirin *l/gh* peşrevlemek

pêşrû *n* ön yüz

pêstemat *m* peştemat, önlük

pêsteng *bnr* bersing

pêstexte *m* peştakta

pêştir *h* 1. -den hariç, -den gayri 2. ilk önce, ilkten. evvel emirde

pêşû *zo/m* sivri sinek (Culex pipiens)

pêşûdan *m* soluklanma, tenefüs

pêşû dan *l/gh* soluklanmak, tenefüs etmek

pêşûle *zo/m* tatarcık (Phebotomus)

pêşûştî *rd* 1. temiz, bakımlı 2. başkaları tarafından hizmetleri yapılan kimse

pêşvan *nd/nt* öncü

pêşvanî *m* öncülük

pêşve *b* ileri

pêşveber *rd* 1. ilerletici 2. geliştirci

pêşvebirin *m* 1. ilerletme 2. geliştirme

pêşve birin *l/gh* 1. ilerletmek 2. geliştirmek

pêşveçûn *m* 1. ilerleme, yol alma 2. ilerleme, gelişme, terakki 3. *fel* ilerleme (basamak basamak oluşan gelişme) 4. *wj* gelişme

pêşveçûnî *m* ilerleyiş * **pêşveçûniya hêzên me ber bi baregehên dijminî ve güççerimiz** düşman kamplarına ilerleyişi

pêşveçûyî *rd* 1. ileri, gelişmiş, ilerlemiş 2. gelişkin

pêşveçûyîn *m* 1. ilerleme, yol alma 2. ilerleme, gelişme, terakki 3. *fel* ilerleme (basamak basamak oluşan gelişme) 4. *wj* gelişme

pêşveçûyînî *m* gelişim, inkişaf

pêşvehatin *m* gelişme

pêşveker *rd* ön açıcı

pêşveketin *m* ilerleme, gelişme

pêşve ketin *l/gh* ilerlemek, gelişmek

pêşvekirin *m* irşad etme

pêşvekirin *l/gh* irşad etmek

pêşvekolana *m* ön inceleme

pêşveneçûyî *rd* azgelişmiş

pêşveneçûyîbûn *m* azgelişmişlik

pêşvenêr *rd* temsilci * **zimanê nivîsê pêşve-**

nêrê dangan e yazî dili sesleri temsilcisidir
 pêşverû *nd/rd* ilerici
 pêşverûtî *m* ilericiilik
 pêşvexistin *m* ilerletme, geliştirme
 pêşvexistin *l/gh* ilerletmek, geliştirmek
 pêşvexer *nd/nt* ilerletici, geliştirici
 pêşvexwaz *nd/rd* ilerici
 pêşvexwazî *m* ilericiilik
 pêşwaz *nd/nt* karşılamacı, karşılayıcı
 pêşwazî *m* karşılama, teşrifat
 pêşwazîkar *nd/nt* karşılayıcı, teşrifatçı
 pêşwazîkarî *m* karşılayıcılık, teşrifatçılık
 pêşwazîker *nd/nt* karşılayıcı, karşıcı
 pêşwazîkerî *m* karşılayıcılık, karşıcılık
 pêşwazîkirin *m* karşılama, karşılayış
 pêşwazî kirin *l/gh* karşılamak
 pêşwazî lê bûn *l/bw* karşılanmak
 pêşwazî lê kirin *l/bw* karşılamak
 pêşwext *rd* erken, tasarlanan vakitten önce
 pêşxebat *m* ön çalışına, etüt
 pêşxêber *m* 1. önsöz 2. öndeyiş
 pêşxer *rd* ilerletici, geliştirici
 pêşxistin *m* ilerletme, geliştirme
 pêşxistî *rd* ilerletilmiş, geliştirilmiş
 pêşxwarin *m* yemek öncesi yenen hafif yemek
 pêşzan *rd* ileri görüşlü
 pêşzanî *m* ileri görüşlülük
 pêşzanîn *m* ön bilgi
 pêşzîn *m* eyerin ön karpuzu
 pêt (I) *m* 1. diz ile ayak bileği arası bölge 2. tekme 3. *sp* şut ~ lê dan şut çekmek ~a tacê *sp* taç atışı
 pêt (II) *m* alev, alaz, yalaz * pêta agir ateş alevi ~ girtin alev almak
 pêt (III) *rd* 1. berk, sağlam 2. dinç
 pêtag *m* 1. kovan, petek (bal kovani) 2. aşırı derecede şişman (kimse)
 pêtak *m* petek
 pêtal *m* meşale
 pêtav *m* 1. çarık ve ayakkabı içine döşenen keçe tabakası 2. suyu çıkma, halsizlik, bitap olma * bûn pêtav halden düştü, suyu çıktı
 pêtavent *zo/m* örümcek
 pêtavêj *m* alev makinası
 pêtax *m* ambar
 pêtazi *rd* yalın ayak
 pêtehlbûn *m* gücenme, kırılma, incinme
 pê tehl bûn *l/bw* gücenmek, kırılmak, incinmek * ew yekî welê ye ku gelek mirov pê tehl bûne o öyle biri ki bir çok insan ondan incinmiş
 pêtek *m* petek, arı kovani
 pê temam kirin *l/bw* -e tamamlamak
 pêterikandin *m* vazgeçirme
 pê terikandin *l/gh* vazgeçirmek
 pêterok *m* net olmayan görüntü
 pêteselîbûn *m* avunma, teselli bulma
 pê teselî bûn *l/bw* avunmak, teselli bulmak
 pêteşî *rd* bacakları çok zayıf olan

pêtexmînkirin *m* tahminde bulunma
 pê texmîn kirin *l/bw* tahminde bulunmak
 pêtêkildar *h* ilişkili
 pê têkildar bûn *l/bw* ilgilenmek
 pê tê re kirin *l/bw* ayağına geçirmek
 pêtêx *m* ufak kavun cinsi
 pêtgirtin *m* alevlenme
 pêt girtin *l/gh* alevlenmek
 pêtik (I) *m* diz ile ayak bileği arası bölge
 pêtik (II) *m* kibritle
 pêtik (III) *m* kıvılcım
 pêtik (IV) *m* ense
 pê tinazên xwe kirin *l/bw* 1. (birini) alaya almak, (biriyle) gır gır geçmek 2. (biriyle) eğlenmek, film çevirmek
 pê tinaz kirin *l/bw* (biriyle) alay etmek
 pêtiranekirin *m* (biriyle) alay etme
 pê tirane kirin *l/bw* (biriyle) alay etmek
 pê tiraneyên xwe kirin *l/bw* 1. (birini) alaya almak, (biriyle) gır gır geçmek 2. (biriyle) eğlenmek, film çevirmek
 pêtiyê biharê *nd* turna geçidi
 pêti (I) *m* alev, yalak, yalım ~yek ardû bir yakımlık yakacak
 pêti (II) *m* 1. sağanak * ji nişka ve pêtiya baranê dayê birdenbire bir sağanak yağış başladı 2. tipi ~yê baranê lê dan sağnak yağış olnak
 pêti (III) *rd* arı, duru, sade
 pêtibûn *m* duruluk (dil ve üslup için)
 pêtîger *nd/nt* sadeci
 pêtîgerî *m* sadecilik
 pê û par *n* uğur, meymenêt, şans ~ lê hatin ayağı uğurlu gelmek
 pê û pel *n* uğur, şans
 pêvajo *m* süreç, proses
 pêvajok *m* süreç
 pêvajokî *rd* süreçsel
 pêvajoyî *rd* süreçsel
 pêve (I) *rd* 1. bitişik 2. ilişik 3. yapışık 4. bağlı, bağlı olma (bir kuruluşun yetkisi altında bulunan) * fakulteyên bi zanîngehê ve üniversiteye bağlı fakülteler * ên li ser bajarê me ilimize bağlı olanlar 5. düşkün * jin û mêrê ku pir bi hev ve ne birbirine düşkün karı koca * pir bi bavê xwe ve ye çocuk babasına çok düşkün zarok ~ hatin danîn (an jî kirin) iliştilirmek
 pê ve (II) *h* bağlı olarak, raptent
 pêveber *rz/m* yüklem
 pêveberdan *m* ödünleme, taviz
 pê ve berdan *l/bw* ödünlemek, ödün vermek
 pêveberder *nd/nt* tavizci
 pêveberderî *m* tavizcilik
 pêveberî *rz/rd* yüklemesl
 pê ve bestandin *l/bw* düğümlemek (düğüm yaparak bağlamak)
 pêvebestî (I) *rd* bitişik
 pêvebestî (II) *rz/nd* şahıs çekim eki

pêvebûn *m* 1. bitişik olma 2. yapışık olma, yapışma (iyice yaklaşıma, sokulup değme) 3. yapışma (aralık bırakmayacak biçimde üzerine dokunma) 4. bağımlı, bağlı 5. düşkün, bağlı, tutkun * **diyeke ku pir bi zarokên xwe ve ye** çocuklarına bağlı bir anne 6. ilgilenme (birilerine refakat ederek yardım etme) 7. eklenme

pê ve bûn *l/bw* 1. bitişik olmak 2. yapışık olmak, yapışmak yapışmak (iyice yaklaşmak, sokulup değmek) * **bi dîwêr ve bû** duvara yapıştı 3. yapışmak (aralık bırakmayacak biçimde üzerine dokunmak) * **kinc bi canê wê ve bû** elbise vücuduna yapıştı 4. bağımlı olmak, bağlı olmak * **ez pê ve me** ben ona bağılıyım 5. (bir şeye) düşkün olmak, bağlı olmak, tutkun olmak 6. ilgilenmek (birilerine refakat ederek yardım etmek) * **ji serê sibehê de bi me ve ye** sabahtan beri bizle ilgileniyor 7. eklenmek ~ **dêlî** (birine) sırtlaşmak, yapışmak, bir şeye asma ağacı (sarmaşık) gibi yapışıp kalmak

pêvebûnî *m* 1. bitişiklik 2. düşkünlük, tutkunluk

pêvebûyî *rd* 1. bağlı 2. yapışık, yapışık olan

pêveçûn *m* 1. kapılma 2. imdadına gitme (veya koşma) 3. izleme (izini sürerek peşini bırakmama)

pê ve çûn *l/bw* 1. kapılmak * **bi avê ve çûn** suya kapıldı 2. imdadına gitmek (veya koşmak) 3. izlemek (izini sürerek peşini bırakmamak) ~ **û hatin 1)** (biriyle) ilişkide olmak 2) birine bağlanmak

pêvedan *m* 1. ısırma (yılan ve böcek ısırması için) 2. sokma, sokuş, dalama (böcek, zehirli hayvan zehirleme) 3. *mec* dövme

pê vedan *l/gh* 1. ısırak (yılan ve böcek ısırmaları için) * **mar bi min veda** yılan beni ısırıldı 2. sokmak, dalamak (böcek, zehirli hayvan zehirlemek) * **moz pê veda** arı soktu 3. *mec* dövmek * **kuro kê bi te veda?** Kim seni dövdü çocuk?

pêvedaniyayî *rd* tutuşturulmuş, takılı (yapıştırılmış şeyler için)

pêvedanîn *m* 1. yapıştırma 2. yapıştırma, yerleştirme (tokat, şamar vurma, hızla vurma, dövme) 3. ilişirme, tutturma, tutuşturma, raptetme (çivi, toplu iğne, iğne vb. ile ilişirme) 4. yivleme (dikerek ekleme) 5. ekleme, ilave etme, ulama 6. ekleme (üstüne ekleme), yapıştırma 7. takma (asma) 8. takma (takı için) 9. kondurma (birden söyleyiverme) 10. kondurma 11. yakıştırma, mal etme 12. dokundurma, yapıştırma

pê ve danîn *l/bw* 1. yapıştırmak 2. yapıştırmak, yerleştirmek (tokat, şamar vurmak, hızla vurmak, dövmek) 3. ilişirmek, tutturmak, tutuşturmak, raptetmek (çivi, toplu iğne, iğne vb. ile ilişirmek) 4. yivlemek (dike-

rek eklemek) 5. eklemek, ilave etmek, ulamak 6. eklemek (üstüne eklemek), yapıştırmak * **te jî hinekî bi vira wî ve danî** sen de yalanına biraz ekledin * **we derewek bi me ve danî** bize bir yalan yapıştırdınız 7. takmak (asmak) * **kê lewhe bi dîwar ve danîye?** levhayı duvara kim taktı? 8. takmak (takı için) * **nîvzêrk pê ve danî** bir yarım altın taktı 9. kondurmak (birden söyleyivermek) * **gotin pê ve danî** sözü kondurdu 10. kondurmak * **çiçek bi serê xwe ve danîbûn** başına çiçekler kondurmuştu 11. yakıştırmak, mal etmek * **kes nikare van gotinan bi min ve deyne** bu sözleri kimse bana yakıştırmaz * **tu van tiştan bi me ve datîni qey xêr** e niye bunları bize yakıştıırıyorsun ki 12. dokundurmak, yapıştırmak * **min gotin pê ve danî** lâfı dokundurdum

pêvedayî *rd* ilişik

pêveder *nd/nt* 1. sokucu 2. ihbarcı, muhbir

pêvederî *m* ihbarcılık, muhbirlik

pê ve derketin *l/bw* (biriyle) karşılaşmak

pêvedêr *bnr* pêveder

pê ve dirûtin *l/bw* yivlemek (dikerek eklemek)

pê ve eyan bûn *l/bw* (birine) ayan olmak

pê ve gihandin *l/bw* (birine) ulaştırmak

pê ve girê dan *l/bw* -e bağlamak, düğümlemek (düğüm yaparak bağlamak) * **qeyîk bi xeleka hesin ve girê** da kayığı demir halkaya düğümledi

pêvegirêdayî *rd* bağlı, bağımlı olma ~ **mayîna bi rêzik û rêzanan** ahde vefa

pê ve girêdayî *h* bağlı olarak, rapten

pê ve girêdayî bûn *l/bw* bağlı olmak

pê ve hatin kirin *l/tb* 1. takılmak, geçirilmek 2. takılmak * **gelek xîşr bi bûkê ve hatin kirin** geline çok takı takıldı

pêvek *rz/m* ek, ilave

pêveker *m* yapıştırıcı (filmlerin yapıştırılması işinde kullanılan cihaz)

pêvekirin (I) *m* 1. -e geçirme 2. ipe dizme, dizme (bazı nesneleri ipliğe, tele vb. ye geçirme) 3. takma 4. takma (takı için) * **pêvekirina zêran** altın takma 5. ilişirme, raptetme, takına, tutturma 6. çakma, asma 7. yapıştırma 8. *mec* ekleme, abartma

pêvekirin (II) *rz/m* ekleme

pê ve kirin (I) *l/gh* 1. -e geçirmek * **ji min xwest ku ez ta bi derziyê ve bikim, min jî pê ve kir** ipliği iğneye geçirmemi istedi, ben de geçirdim 2. ipe dizmek, dizmek (bazı nesneleri ipliğe, tele vb. ye geçirmek) * **dê û keç rûniştibûn kakilên gûzan pê ve dikîrin** ana kız oturmuş ceviz içlerini diziyorlardı 3. takmak * **ta bi derziyê ve bike** ipi iğneye tak * **bi serê şûr ve neke** kılıcın ucuna takma 4. takmak (takı için) * **min pere bi bûkê ve kir** geline para taktım 5. ilişirmek, raptetmek, takmak, tutturmak 6. çakmak,

asmak * **xalî bi dîwar ve kiribûn** halıyı duvara çakmışlardı 7. yapıştırmak 8. *mec* eklemek, abartmak

pê ve kirin (II) *l/bw* eklemek

pêvekirî *rd* 1. dizili (iplik delikte geçirilmiş)

2. takılı (takı takılmış olan) 3. ilişik, , takılı

4. yapışık, yapıştırılmış, tutuşturulmuş (yapıştırılmış şeyler için)

pêvekî *rz/m* bitişken, eklemeli, iltisak, iltisakî

* **zimanên pêvekî** iltisakî diller

pêvekiî *m* bitişkenlik

pêveman *m* bağlanma

pê ve man *l/bw* bağlanmak * **em beredayî pê ve man** boşuna ona bağlandı

pêvemen *rd* yoksun, mahrum ~ **bûn** mahrum olmak, yoksun olmak ~ **kirin** mahrum etmek, yoksun bırakmak ~ **man** mahrum kalmak, yoksun kalmak

pêvemenî *m* yoksunluk, mahrumiyet

pêvenişt *rz/m* koşuntu

pê ve ricîfîn *l/bw* (bir şeyin) üzerine titremek, içi titremek (özen göstermek)

pêveşar *rd* saklayan, saklayıcı (bir şey yardımıyla saklanan şey)

pêveşartin *l/bw* ile saklamak

pê ve şidandin *l/bw* -e bastırmak

pêvetî *m* 1. bitişiklik 2. düşkünlük, tutkunluk

pê ve xuya kirin *l/bw* ile görünmek

pê ve zeliqandin *l/bw* -e yapıştırmak

pêvezeliqîn *m* 1. yapışma (sıkıca yakalama, tutma, sarılma) 2. şırnaşma 3. çekişe çekişe pazarlık etme

pê ve zeliqîn *l/bw* 1. yapışmak (sıkıca yakalamak, tutmak, sarılmak) * **bi dawa wê ve zeliqiye bernade** eteğine yapışmış bırakmıyor

2. şırnaşmak 3. çekişe çekişe pazarlık etmek

pêvêç *rd* it eli

pêvî *rd* gerek

pêvketin *m* anlaşıma, barışma

pêwan *nd/nt* nöbetçi

pêwanê *h* dolayısıyla, sebebiyle, yüzünden, -den ötürü

pêwar *m* sembol, simge

pêwarî *rd* simgesel

pêwehş *rd/argo* iri ayaklı

pêwend (I) *n* 1. ayak bağı 2. pranga

pêwend (II) *m* 1. ilgi, bağ, alâka 2. bağıntı

pêwendar *rd* ilgili, alâkalı, alâkadar

pêwende *rd* ilgili

pêwendetî *m* ilgililik

pêwendiya çawahîn *rz/nd* niteleme bağlantısı

pêwendiya çawaniyê *rz/nd* niteleme bağlantısı

pêwendiya pêvekirinê *rz/nd* ekleme bağlantısı

pêwendî *m* 1. ilgi, alâka, bağ 2. *psî* ilgi, alâka (dikkatî öncelikle bir şey üzerinde toplama özelliği) 3. ilişki 4. bağlantı, irtibat 5. *rz* ilişkisi, bağlantı ~ **danîn** 1) ilişki kurmak 2) bağlantı kurmak, irtibat kurmak ~ **girê dan** 1) ilişki kurmak 2) bağlantı kurmak ~ **ligel da-**

nîn ilişki kurmak, kontak kurmak ~ **ligel kirin** ilişki kurmak ~ **pê kirin** ilgi duymak ~ **pê re danîn** (biriyle) ilişki kurmak ~ **pê re neman** ilişkisi kalmamak ~ **ya çawahiyê** niteleme bağlantısı ~ **ya pêvekirinê** *rz* ekleme bağlantısı ~ **ya xwe jê birîn** alâkayı kesmek, ilgisini kesmek ~ **ya xwe jê qut kirin** ilgisini kesmek ~ **yên taybetî** özel ilişkiler

pêwendî bestin *l/gh* ilişki kurmak

pêwendîdar *rd* 1. ilgili, alâkalı, alâkadar 2. ilişkili 3. bağlantılı 4. ilişkim, ilgili

pêwendîdarbûn *m* 1. ilgilenme, alâkadar olma, alâkalanma (bir şeye karşı merak duyma) 2. ilgilenme (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulma)

pêwendîdar bûn *l/gh* 1. ilgilenmek, alâkadar olmak, alâkalanmak (bir şeye karşı merak duymak) * **hevalê min bi dahênanên nû re**

pêwendîdar dibe arkadaşım yeni buluşlarla ilgileniyor 2. ilgilenmek (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulmak)

pêwendîdarbûyîn *m* ilgileniş, ilgilenme

pêwendîdarî *m* ilgililik, alâkadarlık

pêwendîdarkirin *m* 1. ilgilendirmek, alâkadar etme, alâkalandırma 2. ilgilendirme (elverişli, uygun bulma)

pêwendîdar kirin *l/gh* 1. ilgilendirmek, alâkadar etmek, alâkalandırmak * **biryareke ku karkeran pêwendîdar dike** işçileri ilgilendiren bir karar 2. ilgilendirmek (elverişli, uygun bulmak) * **xebatên we me pêwendîdar dikin** çalışmalarınız bizi ilgilendiriyor

pêwendîgeh *m* irtibat bürosü

pêwendîgir *rd* ilişkili

pêwendî girê dan *l/bw* ilişki kurmak

pêwendmend *rd* ilgili, alâkalı

pêwendî pê hebûn *l/bw* ilgili olmak

pêweran *m* basamak * **pêwerana nêrdewanê** merdiven basamağı

pêwerbûn *m* serpilme

pê werbûn *l/gh* serpilme

pêwerkirin *m* serpme, serpiş saçalama

pê werkirin *l/gh* serpmek, saçalamak * **min î-sot bi xwarinê werkir** yemeğe biber ektiin

pêwerkirî *rd* saçık

pê wext derbas kirin *l/bw* ile vakit geçirmek, oyalanmak

pêwîst *bnr* pêwîst

pêwîst *rd* 1. gerek, lâzım, zorunlu, zorunda olma * **pêwîst e here wê derê** oraya gitmek

zorunda 2. gerekli, lüzumlu, zarurî ~ **bike neke** gerekli gereksiz, lüzumlu lüzumsuz ~ **bûn** gerekli olmak, lâzım olmak, vacip olmak ~ **ditin** gerekli görmek ~ **kirin** gerek-

mek, lâzım gelmek, gerekli kılmak ~ **nake** gerek yok ~ **nedîtin** gerekli görmemek ~ **pê ditin** gerek görmek

pêwîstbûn *m* 1. gerekme 2. gereklilik

pêwîst bûn *l/gh* gerekmek

pêwîstek *hiq/m* gerekçe
pêwîstek *rd* gerektirici
pêwîstek *rd* gerektirici
pêwîstek *rd* gerektirici
pêwîstek *rd* gerektirici
pêwîstek *rd* gerektirici
pêwîstî *m* 1. gereksinim, gereksinme, ihtiyaç 2. gereklilik, lüzum, hacet, icap * **pêwîstî** *bi ev çend mesrefan nedikir* bunca masrafa lüzum yoktu * **min dê pêlî zîlê bikira pêwîstî** *pê nema* zile basacaktım hacet kalmadı 3. gereklilik, mecburiyet, zorunluluk, zaruret * **pêwîstî** *bi xebatê heye* çalışma zarureti var ~ **pê bûn** gerekli olmak, bakmak (yapılabilmesi bir şeye bağlı olmak) ~ **pê çêbûn** ihtiyaç duyulmak ~ **pê dîtin** gerekli görmek (veya saymak), lüzum görmek, hacet görmek ~ **pê hebûn** gerekli olmak, ihtiyaç olmak ~ **pê nedîtin** gerekli görmemek, lüzum görmemek ~ **pê neman** hacet kalmamak, gereği olmamak
pêwîstî *pê bûn* *l/bw* gerekli olmak, bakmak (yapılabilmesi bir şeye bağlı olmak) * **ji bo vî karî pêwîstî** *bi pênc milyon heye* bu iş beş milyona bakar
pêwîstî *pê dîtin* *l/bw* gereksemek, gereksinmek
pêwîstî *pê hebûn* *l/bw* gerekli olmak
pêwîstker *rd* gerektirici, gerektiren, gereken, gerekli olan, muktezi
pêwîstkirin *m* gerektirme, lüzum etme
pêwîst kirin *l/gh* gerektirmek, lüzum etmek
pêwr (I) *bnr* *pêr û mēzîn*
pêwr (II) *ast/m* nebula
Pêwr *ast/m* zühre yıldızı, venüs
pêxam *m* 1. haber 2. ileti, mesaj ~ **danîn** 1) haber vermek 2) mesaj bırakmak
pêxapîn *m* 1. -e kanma, -e aldanma 2. yanılsama
pê xapîn *l/gh* 1. -e kanmak, -e aldanmak (bir hileye, bir yalana kanmak) 2. aldanmak, oyalanmak 3. yutmak, inanmak * **kes bi vê virê naxape** bu yalanı kimse yutmaz 4. yanılsamak
pêxas *rd* 1. dal taban, yalın ayak 2. *n* ayak takımı, serseri, baldırı çıplak, kırık, kabadayı, bıçkın, külhanbeyi, külhani
pêxasî *m* 1. dal tabanlılık, yalın ayaklık 2. ser-serilik, kırıklık, külhanbeyilik
pêxaskî *h* 1. yalın ayak, yalın ayakla, çıplak ayakla 2. ser-serice, külhanbeyce
pê xelas bûn *l/bw* -den kurtulmak
pê xelîtin *l/gh* -e kanmak
pêxem (I) *h* 1. -den dolayı, yüzünden dolayı * **ji pêxema te de ez li vir mam** senin yüzünden dolayı birda kaldım 2. *m* engel
pêxem (II) *m* 1. haber 2. ileti, mesaj ~ **danîn** 1) haber vermek 2) mesaj bırakmak
pêxember *n* 1. peygamber, savacı 2. peygamber (Hz. Muhammed) ~ **ê axrê zeman** ahir zaman peygamberi (yani Hz. Muhammed)
pêxemberane *h* peygamberce, peygamberane

pêxemberî *m* peygamberlik
pêxemberkî *rd/h* 1. peygamberce, peygambere yaraşır bir şekilde 2. etrafı örülü mezar
pêxembertî *m* peygamberlik
pê xemilîn *l/gh* ile donanmak * **di biharê de dar bi kûlîkan xemilîn** baharda ağaçlar çiçeklerle donandı
pêxew *m* yorgan, örtü
pêxêr *bnr* pêxir
pêxil *bnr* pêxir
pêxim *m* cayma, cayış
pêximandin *m* caydırma
pêximandin *l/gh* caydırma
pêximî *rd* caygın
pêximîn *m* cayma
pêximîn *l/gh* caymak
pêximkar *nd/nt* caydırıcı
pêximkar *m* caydırıcılık
pêximker *nd/nt* caydırıcı
pêximkerî *m* caydırıcılık
pêxir *m* 1. sine, bağır 2. meme, göğüs 3. koyun 4. yaka, göğüs (elbise için) * **destê me di pêxira we de ye** iki elimiz yakasinda
pêxirandin *m* kandırma
pê xirandin *l/gh* kandırmak
pêxirîn *m* kanma
pê xirîn *l/gh* kanmak
pêxistin (I) *m* sürme (bir maddeyi bir yüzey üzerine yayma, serpmek, dökme)
pêxistin (II) *l/gh* 1. yakma, tutuşturma 2. yakma (ışık vermesini sağlama) 3. uyandırma (çıra, lâmba, soba gibi ışık veren şeyler için)
pêxistin (III) *m* 1. yakıştırma, yaraştırma 2. değinme, bahsetme
pê xistin (I) *l/gh* sürmek (bir maddeyi bir yüzey üzerine yaymak, serpmek, dökmek) * **pot bi maseyê bixe** bezi masaya sür
pê xistin (II) *l/gh* 1. yakmak, tutuşturmak * **ci-gara xwe pê xist** sigarasını yaktı 2. yakmak (ışık vermesini sağlamak) * **roniyê pê bixe** ışığı yak 3. uyandırmak (çıra, lâmba, soba gibi ışık veren şeyler için)
pê xistin (III) *l/gh* 1. yakıştırma, yaraştırma 2. değinmek, bahsetmek
pêxistî (I) *rz/m* yüklem ~ **ya hevpar** (an jî hevpişk) *rz* ortak yüklem
pêxistî (II) *rd* 1. yanık (lamba, çıra vb. şeyler için) * **lembaya wan pêxistî ye** lambaları yanık 2. yanık, tutuşuk * **soba pêxistî ye** soba yanık
pêxistî (III) *rd* sürülmüş (bir madde bir yüzey üzerine yayılmış, serpilmiş veya dökülmüş olmak)
pêxişre *m* kızak ayağı (kaymayı sağlayan a-ğaç)
pêxil *bnr* pêxir
pêx *pê hatin* *l/bw* -e güvenmek, inanmak
pêxistin *m* ilerletme
pêş xistin *l/gh* ilerletmek

pêşxistî *rd* ilerletilmiş olan
pêxwarin *m* 1. azık 2. katık, kahvaltılık (ekmeğe katılan peynir, zeytin vb. şey) 2. katık (yağı alınmış yoğurt, ayran)
pê xwarin *l/gh* 1. ile yemek * **me nan pê xwar** ekmeği onula yedik 2. (biri sayesinde) ekmeğini kazanmak, geçimini temin etmek
pêxwarinî 1. azık 2. katık, kahvaltılık
pêxwas *rd* 1. dal taban, yalın ayak 2. *n* ayak takımı, serseri, baldırı çıplak, kabadayı, bıçkın, kırık, külhanbeyi, külhani, kopuk
pêxwasî *m* 1. dal tabanlılık, yalın ayaklılık 2. serserilik, kırıklık, bıçkınlık, kopukluk, külhanbeyilik
pêxwaskî *h* 1. yalın ayak, yalın ayakla, çıplak ayakla 2. serserice, külhanbeyce
pê xwendin *l/gh* ile okumak
pêxweşbûn *m* 1. hoşlanma, sevmek (çok hoşlanma) 2. (birinin) hoşuna gitme 3. göz yumma (kusurlarını görmezlikten gelme)
pê xweş bûn *l/bw* 1. hoşlanmak, sevmek (çok hoşlanmak) * **kîjan xwarin bi te xweş e?** sen hangi yemeği seviyorsun? 2. (birinin) hoşuna gitmek * **kirinên wî bi bavê xweş bû** yaptıkları babasının hoşuna gidiyordu hoşuna gitmek 3. göz yummak (kusurlarını görmezlikten gelmek)
pêxweşkirin *m* 1. hoşuna gitmesini sağlama, sevdirmeye çalışma 2. iştahlandırma
pê xweş kirin *l/bw* 1. hoşuna gitmesini sağlama, sevdirmeye çalışmak 2. iştahlandırmak
pê xwe têr kirin *l/bw* kifaflanmak
pêyarîk *nd/rd* maskara
pê yarî kirin *l/bw* birini alaya almak
pêz *kîm/m* gluten
pêzan *nd/nt* 1. ehil, erbap (bir işi yapan, yeterli) 2. *hiq* bilir kişi * **kesê pêzan bihayê binayê diyar kir** binanın değerini bilir kişi yaptı 3. *rd* bilgili, vukufu, vâkıf
pê zanibûn *l/gh* bir şeye bilmek, hakkında bilgisi sahibi olmak
pêzanî (I) *m* 1. ehillik 2. bilir kişilik
pêzanî (II) *m* bilgi, malumat
pêzanîn *m* 1. bilme (birini, veya bir şeyi iyi tanıma, hakkında gereken her şeyi bilme) 2. bilme (bir iş yapmaya alışmış olma, elinden gelme) 3. bilme, anlama, vâkıf olma (bir şey üzerine bilgisi olma) 4. bilgi, malumat
pê zanîn *l/gh* 1. bilmek (birini, veya bir şeyi iyi tanıma, hakkında gereken her şeyi bilmek) * **ez bi ruhî wî dizanim** ben onun ruhunu bilirim 2. bilmek (bir iş yapmaya alışmış olmak, elinden gelmek) * **baş bi rojnamegeriyê dizane** gazeteciliği iyi bilir 3. bilmek, anlamak, vâkıf olmak (bir şey üzerine bilgisi olmak) * **ez ji pûrta çivikan pê dizanim ku ew ji kîjan avhewayî hatine** tüylerinin renginden bilirim, kuşların hangi iklimden geldiklerini * **ez bi qumaş dizanim** kumaştan anlarım

pêze *fel/m* özdek
pêzewar *fel/rd* özdekçi, materyalist
pêzewarî *fel/m* özdekçi, materyalizm
pêzeweng *n* pezevenk, kavat
pêzewengî *m* pezevenklik, kavatlık
pêzeyî *rd* özdeksel
pic *m* defetme, kovma ~ **kirin 1)** defetmek, kovmak 2) oyundan dışarı atmak, bir nevi kırmızı kart göstermek
piç *m* 1. kırıntı 2. parça (bir bütünden kopmak, kırılmak, yırtılmak vb. yoluyla ayrılmış bölüm) * **piçên kaxiz** kâğıdın parçaları 3. çingı, zere 4. az, az şey 5. damla (çok az) * **piçek baran ji nebariya** iki damla yağmur bile yağmadı 6. çitnik, çimdik, fiske (iki parmak ucu ile tutulabilen miktar) * **piçek isot** bir çitnik biber * **piçek xwê** bir fiske tuz 7. çimdik (baş parmak ile işaret parmağı arasında alınan miktar) 8. zırnık * **piçek ji nadim** zırnık vermem 9. *rd* az, azıcık, tike * **min piçek goşt hilda û avête devê xwe** bir tike et aldıp ağzıma attım ~ **bi** ~ azar azar ~ **a aqil di serî de tune bûn** akıldan yoksun olmak ~ **a xwe kirin (tişteki)** çorbada tuzu (veya maydanozu) olmak * **ka ez ji hinek alî te bikim, qet nebe bi la piça me ji tê de hebe** ben de sana yardım edeyim, hiç olmasa çorbada biraz tuzumuz da olsun ~ **a xwe pê xistin** (bir şeyde) tuzu olmak ~ **û parî 1)** kırıntılar 2) abur cubur * **piç û parî xwar** abur cubur yedi ~ **ek 1)** azıcık, biraz 2) bir parça, azıcık, bir nebze 3) bir damla (çok az) * **piçek av ji nîn e** bir damla su bile yok ~ **ek av rêtin** küçük su dökmek, küçük aptesini yapmak ~ **ek av tê de neman** suyu seli kalmamak, seli suyu kalmamak ~ **ek e dikin deh piç** habbeyi kubbe yapmak ~ **ek ji nadim** zırnık vermem ~ **ek ji nedan (yekî)** (bile) koklatmamak ~ **ek jê nema** katresi kalmadı ~ **ek kirin ber dilê xwe** safra bastırmak
piçandin *m* sarma
piçandin *l/gh* sarmak
piçek *rd* 1. azıcık * **piçek nan bide min** azıcık ekmeğe ver bana 2. biraz (az miktarda, çok değil) * **piçek baran barî** biraz yağmur yağdı 3. biraz, bir parça * **min piçek ara q vexwar** bir parça rakı içtim * **em piçek bêhna xwe vedin** bir parça dinlenelim 4. az buçuk 5. bir avuç (az, çok az) * **li vir bi qasî piçekî muhacir mane** burada bir avuç muhacir kalmış 6. çat pat, çatapata ~ **av rêtin** küçük su dökmek, küçük aptesini yapmak ~ **baş iyice** * **maleke piçek baş iyice** bir ev ~ **fireh** genişçe, biraz geniş ~ **ji xwe re gerîn** lam elif çevirmek (veya çizmek) ~ **ma 1)** biraz kaldı 2) parmak kaldı ~ **vebûn** aralanmak ~ **vekirin** aralamak * **min derî piçek vekir** kapıyı araladım ~ **xwe noqî binê avê kirin** dalıp çıkarmak

piçê piçê *b* inek çağırma ünlemi

piçiçek *rd* azıcık

piçik *m* 1. kırıntı 2. kırpıntı (kırılan şeyden kalan küçük parça) 3. *rd* kırpıntı (kırpıntı biçiminde olan) 4. *m* parça (bir bütünden kopmak, kırılmak, yırtılmak vb. yoluyla ayrılmış bölüm) * **piçikên kaxiz** kâğıdın parçaları 5. çingi, zere. parçacık, ufak parça 6. az, az şey 7. damla (çok az) * **piçek baran jî nebariya** iki damla yağmur bile yağmadı 8. çitmik, çimdik, fiske (iki parmak ucu ile tutulabilen miktar) * **piçek isot** bir çitmik biber * **piçik xwê** bir fiske tuz 9. çimdik (baş parmak ile işaret parmağı arasına alınan miktar) 10. zırnık * **piçek jî nadim** zırnık vermem 11. *rd* az, azıcık * **piçik nan bide min** azıcık ekmek ver bana ~ ~ **kirin** parça pürçük etmek, parça parça etmek ~ **û parî** (an jî **parîk**) kırıntı, parça pürçük ~ **a xwîne tê de neman** bir damla bila kanı kalmamak ~ **ek jî zere kadar** * **piçiçek jî havila wê nîn** e zere kadar yararı yok ~ **ek jî nîn** e zeresi olmamak (veya yok) ~ **ek jê neman** zeresi kalmamak ~ **ek jî ... hebûya** zere kadar ... olsaydı * **piçiçek jî aqlê wî hebûya** zere kadar aklı olsaydı

piçikandin *m* 1. üşürme 2. biriktirmek

piçikandin */gh* 1. üşürmek 2. biriktirmek

piçiçek *rd* 1. azıcık, azca 2. birazıcık

piçikî *rd* 1. azca 2. bir damla (çocuk için çok küçük) * **tu li kirên vî piçikî binêre** bir damla çocuğun yaptıklarına bak 3. *h* kısmen

piçikîn *m* 1. üşme, üşüşme 2. birikme, toplanma 3. yığılaşma

piçikîn */lgh* 1. üşmek, üşüşmek 2. birikmek, toplanmak 3. yığılaşmak

piçikok *rd* azıcık

piçikokek *rd* birazıcık

piçirandin *m* yolma

piçirandin */gh* yolmak

piçirandî *rd* yoluk

piçirîn *m* yolunma

piçirîn */lgh* yolunmak

piçîn *m* sarılma

piçîn */lgh* sarılmak

piçe *m* kibrit

piçkok *rd* azıcık

piço piço *h* 1. az az, azıcık azıcık, parça parça 2. azar azar, damla damla 3. ufak ufak, azar azar 4. azar azar (küçük ölçülerle) 5. çim çim ~ **bûn** ufalmak, parça pürçük olmak ~ **jê xwarin** 1) azar azar alıp yemek 2) çöplenecek ~ **kirin** parça pürçük etmek, parça parça etmek ~ **xwarin** çim çim yemek, kuş gibi yemek

piç piç *h* 1. az az, azıcık azıcık, parça parça 2. azar azar, damla damla 3. ufak ufak, azar azar 4. çim çim

piçûç *m* köftelik bulgur, soğan ve yağ ile yapılan bir yemek

piçûçik *rd* küçücük

piçûdank *ant/m* döl yolu

piçûk *rd* küçük

pid *n* çekilmiş diş yeri

pidî *ant/h* diş eti

pif *m* 1. üfürme 2. üfürük 3. nefes (şifa verir diye hastaya okuyup üfleme) 3. *b* püf ~ **kirin** üflelemek, üfürmek ~ **kirin (yekî)** nefes etmek (yek) ~ **kirin agir** üstüne tuz biber ekinek ~ **kirin dora (yekî)** nefes etmek ~ **kirin esmanan** 1) alçacık dağları ben yarattım demek (çok kurumlu olmak) 2) *argo* hava basmak ~ **kirin û dan bayê** yele vermek (savurmak, boşa harcamak) ~ **î bêvilê kirin** (birini) tahrik etmek, kıskırtmak ~ **î (tiştêkî) kirin** (birine veya bir şeye) üflelemek, üfürmek

pifandin *m* 1. üfleme, üfürme 2. şişirme

pifandin */gh* 1. üflelemek, üfürmek 2. şişirmek

pifdan *m* şişirme

pif dan */gh* şişirmek

pifdanik *m* balon

pifdank *bnr* pifdanik

pifdanok *m* balon

pifdayî *rd* 1. şişkin 2. şişik, şişirilmiş * **nepoxa pifdayî** şişik balon

pifdayibûn *m* 1. şişkinlik 2. şişiklik

pifdayîn *m* şişiriş

pifepif *m* pofur pofur ~ **a (yekî) bûn** pofurdayıp durmak

pifepifkirin *m* puflama

pifepif kirin */gh* puflamak

pifên *bnr* pifîn

pifîk (I) *m* spray

pifîk (II) *m* 1. körük 2. balon

pifîkkêş *nd/hnt* körükçü (imal eden kimse)

pifîkkêşî *m* körükçülük

pifîkkirin *m* körükleme

pifîk kirin */gh* körüklemek

pifîn *m* 1. pofurdama puflama, üfleme püfleme 2. şişme

pifîn *m* 1. pofurdamak puflamak, üflelemek püflelemek 2. şişmek * **zikê dadê pifiya** annenin karnı şişti

pifînkirin *m* pofurdama

pifîn kirin */gh* pofurdamak

pifînok 1. üfürücü 2. üfürükçü

pifînokî *m* üfürükçülük

pifînoktî *m* öfürükçülük ~ **kirin** üfürükçülük yapmak

pifker (I) *m* spray

pifker (II) *nd/hnt* üfürükçü

pifkerî *m* üfürükçülük

pifkirin *m* 1. üfleme, üfürme 2. püfkürme, püfleme 3. nefesleme (okuyup üfleme, nefes etme) 3. tılsımlama, sihir altına alma

pif kirin */gh* 1. üflelemek, üfürmek 2. püfkürmek, püflelemek 3. nefeslemek (okuyup üflelemek, nefes etmek) 3. tılsımlamak, sihir altına almak

pifpifandin *m* şişindirme
pifpifandin *l/gh* şişindirmek
pifpifîn *m* şişinme
pifpifîn *l/gh* şişinmek, dargın durmak
pigment *biy/m* pigment
pih *m* oflama, puflama ~ ~ oflama puflama
pihêt *rd* 1. berk, sağlam 2. sıkı (gevşek karşıtı) * **ben pihêt bigire** ipi sıkı tut 3. sıkı, katı (ilkelerine çok bağlı, hoşgörüsü olmayan) 4. *h* kısıkrak ~ **girê dan** kısıkrak bağlamak ~ **pê girtin** sıkıca tutmak
pihêtandin *m* berkitme, pekiştirme, sağlamlaştırma
pihêtandin *l/gh* berkitmek, pekiştirmek, sağlamlaştırmak
pihêtandî *rd* pekiştirmeli
pihêtûn *m* 1. berkime, pekişme, sağlamlaşma 2. sıkılaşıma (sıkı duruma gelme)
pihêtûn *l/gh* 1. berkime, pekişmek, sağlamlaşmak 2. sıkılaşmak (sıkı duruma gelmek)
pihêtûyîn *m* 1. berkime, pekişme, sağlamlaşma 2. sıkılaşına (sıkı duruma gelme)
pihêtî *m* 1. berklilik, sağlamlık 2. sıkılık
pihêtikirin *m* 1. berkitme, pekiştirme, sağlamlaştırma 2. sıkılaştırma, sıkılama, sıkma (sıkı duruma getirme) 3. sıkıştırma (gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirme)
pihêt kirin *l/gh* 1. berkitmek, pekiştirmek, sağlamlaştırmak 2. sıkılaştırmak, sıkılamak, sıkırmak (sıkı duruma getirmek) 3. sıkıştırmak (gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirmek)
pihêtîkirî *rd* 1. berkitili, pekiştirmeli 2. sıkılaştırılmış 3. sıkıştırılmış (gevşek olan şeyleri sıkı duruma getirme)
pihîn *m* 1. tekme 2. tepik ~ **avêtin** tekme atmak ~ **avêtin** (tişteki) (bir şeye) tekme atmak (veya vurmak) ~ **dayîn** tekine vurmak, tekmeleyip koymak ~ **danîn** (yekî) (birine) tekme vurmak (veya savurmak) ~ **lê dan** (an jî xistin) tekmelemek, tekme vurmak ~ **lê hatin** xistin tekmenlemek ~ **lê xistin** 1) tekmelemek, tekineyi vurmak 2) mukayesede aşırılığı ifade etmek için * **Elo pihîn li welo dixê** Elo'nun welo'dan daha aşırı olduğunu gösterir ~ **li devê qûna** (yekî) **dan** (an jî xistin) kıcına tekme atmak (vurmak veya yapıştırmak) ~ **li qûnê xistin** kıcına tekme atmak (vurmak veya yapıştırmak) ~ **xwarin** tekme yi yemek
pihînkî *m* tekmeleme
pihînlêdan *m* 1. tekmeleme, tepme (ayakla vurma), tekme atma (veya vurma) 2. *mec* tepme (değerini anlamama, geri çevirme)
pihîn lê dan *l/bw* 1. tekmelemek, tepmek (ayakla vurmak), tekme atmak (veya vurmak) 2. *mec* tepmek (değerini anlamamak, geri çevirmek)

pihînlêdayîn *m* tekmeleyiş, tepme
pihînlêxistin *m* 1. tekmeleme, tepme (ayakla vurma) 2. *mec* tepme (değerini anlamama, geri çevirme)
pihîn lê xistin *l/bw* 1. tekmelemek, tepmek (ayakla vurma) 2. *mec* tepme (değerini anlamamak, geri çevirmek) * **pihîn li risqê xwe dixê** riskini tepiyor
pihnijandin *bnr* bêhnijandin
pihnijîn *bnr* bêhnijîn
pihpihandin *m* pohpohlama
pihpihandin *l/gh* pohpohlama
pihpihîn *m* pohpohlama
pihpihîn *l/gh* pohpohlama
pijak *m* akis, yansıma
pijakdan *m* yansıtma, aksettirme
pijak dan *l/gh* yansıtma, aksettirmek
pijan *sp/m* güreş
pijandin *m* 1. pişirme, pişirîş 2. *mec* pişirme (çalışarak öğrenme) 3. *mec* yoğurma, yoğuruş (bir düşünceye belli bir biçim verme, nitelik kazandırma)
pijandin *l/gh* 1. pişirmek 2. *mec* pişirmek (çalışarak öğrenmek) 3. *mec* yoğurmak (bir düşünceye belli bir biçim vermek, nitelik kazandırmak) * **gotina xwe pêşî bipêje pişt re birêje** düşünceni önce yoğra ondan sonra söyle
pijandî *rd* 1. pişmiş 2. pişkin (gereğince pişmiş)
pijandîbûn *m* pişkinlik
pijaq (I) *n* bacak
pijaq (II) *fiz/m* 1. yansı, akis 2. damla (fışkıran şeyin damlası)
pijaqdan *m* yansıtma, aksettirme
pijaq dan *l/gh* yansıtma, aksettirmek
pijbênik *m* kadın veya erkeklerin bele bağladıkları kilim türü yünden kumaş
pijdanok *bot/m* süpürge out
pijek *rd* pişegen
pijêrîk *m* kavurga
pijêrk *bnr* pijêrîk
pijik *bnr* pizrik
pijik *n* askı
pijik (I) *n* kırıntı, taş parçacığı * **pijikê kevir** taş kırıntısı
pijilandin *m* 1. saçma 2. yaymak
pijilandin *l/gh* 1. saçmak 2. yaymak
pijilîn *m* 1. saçılma 2. yayılma, dağılma
pijilîn *l/gh* 1. saçılmak 2. yayılmak, dağılmak
pijiq *m* 1. fışkırtı 2. püskürme 3. ışınlı * **pijiqên rojê** güneş ışınları
pijiqandin *m* 1. fışkırtma, püskürtme 2. püskürme (yanardağ için) 3. sıçratma 4. saçma
pijiqandin *l/gh* 1. fışkırtmak, püskürtmek 2. püskürmek (yanardağ için) 3. sıçratmak 4. saçma
pijiqîn *m* 1. fışkırtma 2. cıvıllama 3. pırlama 4. sıçrama (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulma)

pijiqîn /lgh 1. fışkırmak 2. çıvlamak 3. pırtlamak 4. sıçramak (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulmak)

pijiqîner *m* fışkırtıcı

pijiqîni *m* fışkırtı

pijiqîn hev /lgh birbirine çatmak

pijiqînok *m* fışkırtıcı

pijirandin (I) *bnr* pijandin

pijirandin (II) *m* silkeleme

pijirandin /lgh silkelemek

pijirîn (I) *bnr* pijîn

pijirîn (II) *m* silkelenme

pijirîn /lgh silkelenmek

pijiyayî *rd* 1. pişmiş 2. pişkin (gereğince pişmiş)

pijiyayîti *m* pişkinlik

pijîk (I) *n* kıymık

pijîk (II) *m* topak, bitki topağı

pijîn *m* 1. pişme (ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda yenebilir duruma getirme) * **kebab pijiya** kebab pişti 2. *mec* pişme (bir konuyu iyice öğrenme) 3. *mec* pişirme (bunacak kadar sıcaklık duyma)

pijîn /lgh 1. pişmek (ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda yenebilir duruma getirmek) * **kebab pijiya** kebab pişti 2. *mec* pişmek (bir konuyu iyice öğrenmek) 3. *mec* pişirmek (bunacak kadar sıcaklık duymak)

pijîpijî *rd* saçın diken diken olması

pijîpijî bûn /lgh saç diken diken olmak

pijkoj *bnr* bişkok

pijkûrî *nd* sekiz oniki yaşlarında çocuk

pijminandin *m* aksırtma, hapsırtma

pijminandin /lgh aksırtmak, hapsırtmak

pijmîn *m* 1. aksırma, hapsırma, tiksırma 2. tiksırık

pijmîn /lgh aksırmak, hapsırmak, tiksırmak

pijpij *m* pişme (çocuk dilinde)

pijpijbûn *m* pişme (çocuk dilinde)

pijpijbûn /lgh pişmek (çocuk dilinde)

pijpijkirin *m* pişirme (çocuk dilinde)

pijpij kirin /lgh pişirmek (çocuk dilinde)

pijq *m* püskürme

pijvandin *m* sıkma

pijvandin /lgh sıkamak

pik *rd* dik kap

piknik *m* piknik ~ **kirin** piknik yapmak

pil (I) *bnr* şil û pil

pil (II) *m* fiske

pil (III) *rd* per pereşan ~ **û perîşan** per pereşan

pil (IV) *n* 1. ön bacak 2. ayak * **pilê sêpayê** sehpanın ayağı

pil (V) *nd* lime ~ lime lime ~ **kirin** lime lime etmek

pil (VI) *rd/nt* kibirli, kurumlu

pilbûn *m* kibirlenme

pil bûn /lgh kibirlenmek

pilbûyîn *m* kibirleniş

pilçepilç *h* 1. fokur fokur * **pilçepilça beroşê** ye dikele tencere fokur fokur kaynıyor 2.

cazır cazır, cazur cazur (bir cismin kaynaması için çıkan güçlü sesi için)

pilçepilçkirin *m* fokurdama

pilçînî kirin /lgh fokurdamak

pilçînî *m* fokurtu

pilçînîkirin *m* fokurdama

pilçînî kirin /lgh fokurdamak

pile *m* 1. derece * **di pileya herî mezin de dibistan kuta kir** en iyi dereceden okulu bitirdi 2. *fız* derece (ölçü aletlerin ölçeğinde belirtilmiş bulunan başlıca bölümlerden her biri) * **pileya gerpîvê** sıcakölçerin derecesi 3. *kîm* derece (bir çözeltinin yoğunluğunu ölçmede kullanılan birim) 4. *mat* derece (bir çemberin 360'ta birine eşit olan açı birimi) 5. *sp* derece (spor müsabakalarında) ~ **bi** ~ derece derece ~ ~ derece derece ~ ~ **bi pêş ketin** derece derece ilerlemek ~ **pileyî** *h* tedricî ~ **ya cemidanê** donma derecesi ~ **ya dûkelê** buharlaşma derecesi ~ **a germê** sıcaklık derecesi ~ **ya helinê** izabe noktası ~ **ya hevberiyê** *rz* karşılaştırma derecesi ~ **ya kelê kîm/fiz** kaynama noktası ~ **ya qerisanê** (an jî **qerimanê**) donma derecesi ~ **ya wekhevîyê** (an jî **yeksaniyê**) *rz* eşitlik derecesi

pileberaz *m* jambon

piledar *rd* 1. dereceli 2. aşamalı, kademeli

pilek *m* derece

pilekirin *m* dereceleme

pile kirin /lgh dereceleme

pilenavîncî *rd* orta dereceli

pilepil (I) *h* 1. bıcır bıcır (sürekli ve çok konuşmak için kullanılır) 2. mırıl mırıl

pilepil (II) *h* 1. fokur fokur * **pilepila beroşê ye dikele** tencere fokur fokur kaynıyor 2. cazır cazır, cazur cazur (bir cismin kaynaması için çıkan güçlü sesi için)

pilepilkirin (I) *m* mırıldanma, söylenme (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söyleme)

pilepilkirin (II) *m* fokurdama

pilepil kirin (I) /lgh mırıldanmak, söylenmek (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söylemek)

pilepil kirin (II) /lgh fokurdamak

pilepist *m* fısıltı

pilepîv *m* 1. açılölçer 2. *mat* iletici, minkale

pilewîl *h* 1. homur homur 2. mırıl mırıl 3. *m* fanfin

pilewîlî *m* 1. homurtu 2. mırıltı

pilewîlkirin *m* 1. homurdanma 2. mırıldanma (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söyleme) 3. fanfin etmek

pilewîl kirin /lgh 1. homurdanmak 2. mırıldanmak (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söylemek) 3. fanfin etmek

pileya helanê *fız/nd* erirlik

pileya rasertiye *rz/nd* üstünlük derecesi; Kürtçede üstünlük derecesi "herî, tewrî ve -tirîn" ile yapılır, ki Türkçede bunlara karşılık "en

ve pek" vardır * **keça herî xweşik tu yî en** güzel kız sensin

pilik (I) *n* göbek (yağ bağlanmış şişman karın)

pilik (II) *m* damlacık, damla * **pilikek xwîn ji devê min hat** ağzımda bir damla kan geldi

pilindar *n* 1. kuş avlamada kullanılan sopa 2. havada yatay olarak atılarak oynanan sopa ~ **avêtin (yekî)** laf dokundurmak

pilindir *zo/m* 1. örümcek (Aranea) 2. örümcek ağı

pilindirokî *rd* örümceksi

piling (I) *m* kor, cemre, ateş közü ~ **a agir ketin** cemre düşmek

piling (II) *zo/n* kaplan (Felis tigris)

pilingê pinpinî *zo/nd* jaguar

pilingir *zo/m* örümcek

pilitan *m* bir çocuk oyunu

pilî *bnr* şilî pilî

piliç *m* çapak (göz çapağı)

piliçgirtin *m* çapaklanma

piliç girtin *l/gh* çapaklanmak

pilişk *m* kıvılcım

pilînek *m* ibik, emzik (çaydanlık vb. için)

pilînî *m* fokurtu

pilîse *m* kıvılcım

pilîsk *m* oluk

pilişk *m* göz çapağı

pilîte *m* 1. pelte 2. *kîm* pelte

pilîtebûn *m* pelteleşme, peltelenme

pilîte bûn *l/gh* pelteleşmek, peltelenmek

pilîtebûyîn *m* pelteleşme, peltelenme

pilîti *m* kibirlilik, kurumluluk ~ **kirin** kibirlilik yapmak

pilol, pilole (I) *rd* tembel

pilol (II) *m* söylenti, dedikodu

pilol (III) *m* haşlama

pilolkirin *m* haşlama

pilolkirin *l/gh* haşlamak

pilolo (I) *m* zifiri karanlık

pilopilo (II) *zo/m* karınca aslanı (Myrmeleon formicarius)

pilor *m* 1. bulamaç 2. palûze

pilora serdîms *nd* su muhalebisi

pilorsorik *m* bir tür muhalebi

pilosk *m* vana

piloşk *m* çapak, göz çapağı

pilox (I) *rd* çaptan düşmüş, ihtiyarlanmış kimse

pilox (II) *n* kor (ateş durumuna gelmiş odun veya kömür parçası)

piloxe *rd* çaptan düşmüş, ihtiyarlanmış kimse

pilpilandin *m* hareketlendirme

pilpilandin *l/gh* hareketlendirmek

pilpilik *zo/m* kelebek

pilpilîn *m* hareketlenme, kıpırdanma

pilpilîn *l/gh* hareketlenmek, kıpırdanmak * **ewr dipilpile** bulut hareketleniyor

pilpiling *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

pilpilînik *m* 1. fiskiye, fişkırık, su fiskiyesi 2.

ibik, emzik (ibrik, çaydanlık testi gibi kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı) * **pilpilînika çaydank** çaydanlık ibriği

pilpilok *rd* fanfan

pilpisandin *m* ışıldama

pilpisandin ışıldamak

pilpisîn *m* ışıldanma

pilpisîn *l/gh* ışıldanmak

pilpitandin *m* kıpırdatma

pilpitandin *l/gh* kıpırdatmak

pilpitîn *m* 1. kıpırdanma 2. yürek pırpır etme

pilpitîn *l/gh* 1. kıpırdanmak 2. yürek pırpır etmek

pilpixandin *m* ekşitme

pilpixandin *l/gh* ekşitmek

pilpixandî *rd* ekşitilmiş

pilpixî *rd* ekşimiş

pilpixîn *m* ekşime

pilpixîn *l/gh* ekşimek

pilqepilq *h* fokur fokur

pilqlîk *m* 1. su kabarcığı 2. *bj* kabarcık

pilqînî fokurtu

pilsteng *zo/m* kurlangîç (Hirundo)

pilt *rd* gevşek (sıkı veya gergin olmayan)

piltan *zo/m* çökeleklerde tatlandırıcı olarak kullanılan bir ot

piltbûn *m* gevşeme

pilt bûn *l/gh* gevşemek (sertlik ve gerginliği bozulmak)

pilte *m* fitil (dinamit vb. ateşlemede kullanılan kaytan biçiminde tutuşucu madde) * **piltaya dînamîtê** dinamit fitili

piltedar *rd* fitilli (dinamit gibi patlayıcılar için) * **topa piltedar** fitilli top

piltepilt *h* 1. fokur fokur 2. bıcı bıcı (sürekli ve çok konuşmak için kullanılır) * **piltepil-ta zarok e, diaxive** çocuk bıcı bıcı konuşuyor

pilûç (I) *rd* 1. çarpık 2. kavisli 3. kıvrık

pilûç (II) *rd* sapık (yoldan çıkmış olan)

pilûçî (I) *m* 1. çarpıklık 2. kavislik 3. kıvrıklık

pilûçî (II) *m* sapıklık

pilûçîbûn (I) *m* çarpıklaşma

pilûçîbûn (II) *m* sapıklaşma

pilûçî bûn *l/gh* çarpıklaşmak

pilûçî bûn *l/gh* sapıklaşmak

pilûçkî (I) *rd* çarpıkça

pilûçkî (II) *h* sapıkça

pilûçtî *m* 1. çarpıklık 2. kavislik 3. kıvrıklık

pilûr (I) *m* demet halinde olmayan ekin yığın

pilûr (II) *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)

pilûre *m* arı kovani

pilxaltî *nd* teyzezade, teyze çocuğu

pimpar *rd* fazla, epey, gırla, (aşırı derecede çoğalmayı ifade etmede kullanılır) * **wer pir wer pir e, pimpar e** o kadar çok o kadar çok ki, gırla

pimpışandin *m* kabartma

pimpişandin *l/gh* kabartmak

pimpişandî *rd* kabarık

pimpişî *rd* kabarık (hacmi büyümüş olan)

pimpişîn *m* kabarma (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)

pimpişîn *l/gh* kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyümek)

pin (I) *m* giz, sır

pin (II) *n* 1. tevek, köken (kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları) 2. kök (bazı şeylerde dip bölüm) ~ê kevn eski tüfek

pinator *n* kireç taşını dövmekte kullanılan a-
ğaç tokmak

pinaxûn *m* öğütülmek üzere hazırlanmış buğday

pinc *m* çanak

pincar (I) *bot/m* 1. pancar (Beta vulgaris) 2. pancar (bu bitkinin şeker elde edilen kalın ve etli

pincar (II) *m* 1. çiğ veya pişirilerek yenilen her türlü bitki, ot 2. aşırı eskimişliği ifade etmede kullanılır * kevn bûye bûye pincar eskimiş pancar gibi olmuş ~a çiyayî aynı bezin parçası ~a çiyayekî bûn aynı bezin parçası olmak ~a eynî çiyayî aynı bezin parçası ~a eynî çiyayekî bûn aynı bezin parçası olmak ~a her girarî her şeye maydanoz

pincar (III) *bot* madımak otu

pincara beyanî *bot/nd* yabani ot

pincarê *bot/nd* yenilir bir ot

pincarfiroş *nd/nt* pancarcı (satan kimse)

pincarfiroşî *m* pancarcılık

pincarok *bot/m* yenilen bir ot

pincartin *m* avuçta sıkarak ezmek

pincartin *l/gh* avuçta sıkarak ezmek

pincarvan *nd/nt* pancarcı

pincarvanî *m* pancarcılık

pincfiroş *nd/nt* çanakçı (satan kimse)

pincfiroşî *m* çanakçılık

pincikî *rd* çanaksı

pincir *bnr* pincar

pinciran *m* ezilme

pincirandin *m* 1. ezine 2. örseleme 3. tartaklama

pincirandin *l/gh* 1. ezmek * canê wê tev pincirandibûn vücudunu hep ezmişlerdi 2. örselemek * bayê pelên çiçekan pincirandibûn rüzgâr çiçeklerin yapraklarını örselemişti 3. tartaklamak

pincirandî *rd* 1. ezik, bere, çürük * canê wî tev pincirandî bû vücudu eziklerle dolu idi 2. tartaklanmış olan

pincirî *rd* ezik, bere, çürük * canê wî tev pincirî bû vücudu eziklerle dolu idi

pincirin *m* 1. ezilme 2. örselenme, örseleniş 3. tartaklanma 4. eski püskü olma, yırtık pırtık olma

pincirin *l/gh* 1. ezilmek 2. örselenmek 3. tartaklanmak 4. eski püskü olmak, yırtık pırtık olmak

pincker *nd/nt* çanakçı (imal eden kimse)

pinckerî *m* çanakçılık

pind *m* 1. kış, göt, 2. kış yolu, anüs, makat

pindam *m* set, baraj

pinde *m* aforoz

pindebûn *m* aforozlanma, aforoz olma

pinde bûn *l/gh* aforozlanmak, aforoz olmak

pindebûyîn *m* aforozlanmış, aforoz oluş

pindekirin *m* aforozlama, aforoz etme

pinde kirin *l/gh* aforozlamak, aforoz etmek

pindekirî *rd* aforozlu, aforoz edilmiş olan

pindepîr *zo/m* 1. örümcek (Aranea) 2. örümcek ağı

pindik (I) *m* gonca, gonca gül

pindik (II) *m* 1. kış, göt 2. kış yolu

pindil *m* popo

pindir *zo/m* örümcek (Aranea) örümcek

pindirî *rd* uysal

pindiribûn *m* uysallaşma

pindirî bûn *l/gh* uysallaşmak

pindoyî *rd* şımarık

pindoyîbûn *m* şımarma

pindoyî bûn *l/gh* şımarmak

pinedûz *nd/nt* yamaca, eskici

pinepin *m* 1. cık cık 2. h cıh cık ~ kirin cık cık etmek

pineping *h* mırıl mırıl

pingandin *m* kızdırma

pingandin *l/gh* kızdırmak

pingal *m* folluk

pingar *m* ırkinti (su için)

pingardan *m* 1. ırkılme (akan bir şey; bir engel karşısında duraklanıp birikme) 2. göllenme, gölme (göl durumuna gelme)

pingar dan *l/gh* 1. ırkılmek (akan bir şey; bir engel karşısında duraklanıp birikmek) 2. göllenmek, göllemek (göl durumuna gelmek)

pingardayî *rd* kabarık (su için)

pingardayîbûn *m* kabarıklık

pingardayîn *m* 1. ırkiliş (akan bir şey; bir engel karşısında duraklanıp birikme) 2. gölleniş, gölme (göl durumuna gelme)

pingav *m* gölek, su birikintisi

pinger *m* fol

pingêr *bnr* pangêr

pingihandin *m* ağzına kadar oldurma

pingihandin *l/gh* ağzına kadar doldurmak

pingihîn *m* ağzına kadar dolma

pingihîn *l/gh* ağzına kadar dolmak

pingil *n* kor (ateş durumuna gelmiş odun veya kömür parçası)

pingirandin *m* gölleme

pingirandin *l/gh* göllemek

pingirîn (I) *m* ırkılme, göllenme

pingirîn (II) *m* kasılarak küsme

pingirîn (I) *l/gh* ırkılmek, göllenmek

pingirîn (II) *l/gh* kasılarak küsmek

pingin *m* kahkaha

pingin pê ketin *l/bw* kahkahayı basmak
pinginî *m* kahkaha
pinginî jê anîn *l/bw* kahkahayı basmasına se-
 bep olmak
pinginî jê hatin *l/bw* kahkahayı basmak
pingir *bot/m* yenilen ot
pingok *zo/m* üvez
pingpingandin *m* ağlamaklı olmasına neden
 olma
pingpingandin *l/gh* ağlamaklı olmasına neden
 olmak
pingpingin *m* ağlamaklı olma
pingpingin *l/gh* ağlamaklı olmak
pingurandin *m* 1. şişirme 2. kasarak küsmesi-
 ne neden olma
pingurandin *l/gh* 1. şişirmek 2. kasarak küs-
 mesine neden olmak
pingurandî *rd* 1. şişik * zik li berê pinguran-
 dî ye karnî şişik 2. küs
pingurîn *m* 1. taşma, morali bozuk olma 2. ka-
 barma (büyük dalgalar oluşma) 3. kabarma
 (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlen-
 me) 4. kabarma (kafa tutma, öfkelenip ütüne
 yürüyecek gibi davranma) 5. şişirme 6. dar-
 gın durma, alınma
pingurîn *l/gh* 1. taşmak, inoralı bozuk olmak
 2. kabarmak (büyük dalgalar oluşmak) 3.
 kabarmak (öfke, kin gibi duyguların gittikçe
 güçlenmek) 4. kabarmak (kafa tutmak, öf-
 kelenip ütüne yürüyecek gibi davranmak) 5.
 şişirmek 6. dargın durmak, alınmak
pinhan *rd* gizli
pinihandin *mkavgaya* tutuşturma
pinihandin *l/gh* kavgaya tutuşturmak
pinik *m* kümes
piniya kor *ant/nd* kör nokta
piniyên rojê *nd* güneş lekeleri
pinî (I) *m* nokta
pinî (II) *rd* sinsi ~ bûn sinsi olmak
pinîbûn *m* sinsileşme
pinî bûn *l/gh* sinsileşmek
pinîti *m* sinsilik
pink *m* nokta
pino (I) *m* popo
pino (II) *m* bir tür un helvası
pinok *m* leke
pinokî *rd* lekeli
pinotî *m* şaka, oyun, numara
pinpinî *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek
 biçiminde olan)
pinpinîk *zo/m* kelebek
pintik *m* nokta
pintî *rd* pinti, kısmık
pintîtî *m* pintilik
pintiyîbûn *m* pintileşme
pintiyî bûn *l/gh* pintileşmek
pintû *rd* pinti
pinujandin *m* hapşırma
pinujandin *l/gh* hapşırtmak

pinujîn *m* hapşırma
pinujîn *l/gh* hapşırtmak
piperî *m* uğurlu olduğuna inanılan bir ağaç
pipinik *m* kelebek
pipo *m* nargilenin ağza konulan kısmı
pippaqij *rd* tertemiz
pippehn *rd* yamyassı
pippembe *h* pespembe
pippihêt *h* simsiki, sıkı sıkıya
piqilq *m* kabarcık
piqilqdan *m* kabarcıklanına, su toplama
piqilq dan *l/gh* kabarcıklanmak, su toplamak
pir- (I) *rz/nd* pür (örnek olarak) * **pirşên** pürneşe
pir (II) *m* 1. köprü 2. köprü (ilişki) 3. *sp* köp-
 rü (güreş ve sportif etkinliklerinde) 4. duvar
 ana kirişi ~a **hilawistî** asma köprü ~a **kap-
 taniyê** kaptan köprüsü ~a **siratê** sırat köprü-
 sü
pir (III) *rd* (r kalın okunur) 1. çok (sayı, nice-
 lik, değer, güç, derece vb. bakımdan büyük
 ve aşırı olan; az karşıtı) * **îro karê me pir e**
 bu gün işimiz çok 2. *h* çok (sayı, güçlük, sü-
 re vb. bakımından aşırılık bildirir) * **ez**
dibêjim qey ez pirtir ji diya xwe hez di-
kim sanırım, anamı daha çok seviyorum 3.
 çok, geniş * **navçeyeke ku xweyî karis-**
tanên pir e geniş iş alanlarına sahip bir ilçe
 4. *h* pek (gerekenden, olandan çok) * **ez pir**
westiyam pek yorulmuş * **ez van pirtûkan**
pir naxwînim bu kitapları pek okumam 5.
 fazla, ziyade 6. *rd/mec* derin (kendi türün-
 den çok gelişmiş) * **alimekî pir zana** derin
 bir alim 7. *mec* derin (yoğun) * **Fatma di**
nav şaşwaziyeke pir mezin de bû Fatma
 derin bir şaşkınlık içindeydi 8. *h* gayet 9. *rd*
 fena * **îro gelek karê min heye** bu gün fena
 işim var ~ **ajotîn** uzun sürmek ~ **bêhteng**
bûn boğum boğum boğulmak ~ **bi erzan**
 bedavadan ucuz ~ **bi giranî, bêyî ku wezi-**
yeta xwe xera bike ağır ezgi (veya endam)
 fistikî makam (şakayla) ~ **bilezet** çok lezet-
 li, ballı börek ~ **çû hindik ma çoğu gitti, a-**
 zı kaldı ~ **dan ber xwe açılmak** (işini gere-
 ğinden veya götürebileceğinden geniş tut-
 mak) * **ji ber ku mêrik pir da ber xwe îf-**
laş kir adam fazla açılınca iflas etti ~ **di ser**
de derbas nebû (an jî neçû) çok geçmeden
 ~ **di ser de nebihurî** çok geçmeden ~ **di pey**
de 1) epey sonra 2) neden sonra ~ **dirêj ki-**
rin 1) uzun sürmek 2) sözü uzatmak ~ **dûrî**
hev in 1) birbirinden çok uzak 2) tavşanın
 suyunun suyu ~ **germ 1)** çok sıcak 2) boğu-
 cu, çok sıcak (sıkıntı veren) * **hewayeke pir**
germ heye boğucu bir hava var ~ **hatin** (bir
 şey) çok gelmek (gereğinden fazla gelmek)
 ~ **hêja ye** çok değerli ~ **in bêsir in** çok ol-
 malarına rağmen bir şeye yaramamak ~ **hin-**
dik 1) az çok * **pir hindik ev da te az çok**
 bunu sana verdi 2) yaklaşık ~ **kêf kirin** çok

sevinmek ~ **lavayî kirin** yalvarıp yakarmak ~ **ne ajot** çok geçmeden (tiştek) ~ **neajotin** kısa sürmek ~ **nemabû** az kaldı (veya az kal-sın), neredeyse * **pir nemabû ku bikeve** neredeyse düşecekti ~ ~ 1) çok çok * **ev kar pir pir du seat biao** bu iş çok çok iki saat sürer 2) pek pek ~ ~ **bike li gorî kîloya xwe wê bike** ateş olsa cürmü kadar yer yakar ~ **serxweş** çok sarhoş, leş gibi sarhoş ~ **şerpeze** sersefil, çok sefil olan ~ **tengijîn** (an jî **tengav bûn**) boğum boğum boğulmak ~ **û hindik** az çok ~ **û ~ 1)** aşırı (gereğinde fazla) 2) bol bol ~ **xweş nefis**, çok hoş ~ **xweş e 1)** çok hoş 2) fındık gibi * **karekî pir xweş** fındık gibi bir iş ~ **zêde 1)** bol keseden 2) aşırı, fena halde (gereğinde fazla) * **zarok pir zêde bêriya diya xwe dike** çocuk annesini aşırı özlüyor * **pir zêde jê hez dike** onu fena halde seviyor ~ **zêde kirin** ifrata vardurmak ~ **ê (tişteki) çû hinekî (tişteki) ma** çoğu gitti, azı kaldı ~ **î car** (an jî **caran**) *h* sıkça ~ **î pir serxweş** zil zurna ~ **î pir serxweş bûn** zil zurna sarhoş olmak ~ **kî** pek çok, epey ~ **kî ~ hatırı sayılır** * **li der sermayeke pirkî pir heye** dışarda hatırı sayılır bir soğuk var

pir (IV) m *pir* (*r* sesi uzatılarak okunur) * **çivikê got pir û firiya** kuş, *pir* diye uçu

pir (V) m su, tükürük vs. fırlatma ~ **î (yekî) kirin** (birinin) üstüne su fırlatmak, tükürük atmak

piraç m hareket

pira esmanî nd hava köprüsü

pirahî bnr pirayî

piralî rd 1. çok yanlı, çok yönlü (ikiden çok yanı olan) 2. çok yanlı, çok yönlü (bir çok konuda bilgi ve çalışması olan) * **nivîskareke piralî ye** çok yönlü bir yazar

piralîparêz nd/rd 1. çoğulcu (çoğulculuk yanlı olan kimse) 2. *sos* çoğulcu (çoğulculukla ilgili olan) 2. *nd/rd* çoğulcu

piralîparêzî m 1. çoğulculuk 2. *sos* çoğulculuk

piramid mat 1. piramit 2. *dîr* piramit (Mısır firavunların mezarlarına verilen ad) 3. *sp* piramit

piramîdal mat/rd piramidal

piramîdê sêkuj nd üçgen piramit

pirandin m yırtma

pirandin l/gh yırtmak

pirane rz/rd çoğul

piranî (I) nd kurt sürüsü

piranî (II) m 1. çokluk * **guherandina qanûnan bi şertê piranîyê ve girêdahî ye** yasaların değişebilmesi çokluk şartına bağlı 2. çoğunluk, ekseriyet * **hate ragihandin ku di nav mêvanan de wê bi piranî jin hebin** misafirlerin içinde kadınların çoğunlukta olacağı bildirildi 3. *rz* çoğul ~ **mêranî betilandiye** üşümtü köpek mandayı paralar ~ **ya dengan** (an jî **rayan**) oy çokluğu ~ **ya sereke** ezici çoğunluk ~ **ya wan jê çokları** ~ **ya zêde salt** çoğunluk

piranîgir nd/nt çoğunlukçu

piranîgirî m çoğunlukçuluk

piranîkirin m çoğullama

piranî kirin l/gh çoğullamak

piranîparêz nd/nt 1. çoğulcu (çoğulculuk yanlı olan kimse) 2. *sos* çoğulcu (çoğulculukla ilgili olan) 3. *fel* çokçu

piranîparêzî m 1. çoğulculuk 2. *sos* çoğulculuk 3. *fel* çokçuluk

pirar bnr pîrar

pirasa bot/m pîrasa (Allium porrum)

piraştin m 1. türeme 2. *rz* türetme

piraştin l/gh türetmek

piraştî rd türemiş

piratî m çokluk

piravaker n 1. köprücü 2. *lşk* köprücü (askerî birlik)

pirax m sarma (yemeği)

pirayî m 1. çokluk 2. çoğunluk

pirbar rd faydalı

pir baş h pek âlâ (çok iyi) * **te pir baş dizanîbû ku ez dê bême vira** buraya geleceğimi pek âlâ biliyordun

pirbêj rd/nt geveze, ağzı kalabalık, gürültücü, farfara, konuşkan, zevzek (çenesi düşük)

pirbêjî m gevezelik, farfaracılık, konuşkanlık, zevzeklik ~ **kirin** gevezelik etmek, zevzeklik etmek,

pirbêjokî rd/h gevezece, konuşkanca, zevzekçe

pirbêjî m gevezelik, farfaracılık, konuşkanlık, zevzeklik ~ **kirin** zevzeklik etmek, zevzeklenmek

pirbîcar h çoğunlukla

pirbûn (I) m pırlama

pirbûn (II) m çoğalma, artma ~ **a nifûsê** nüfus artması, nüfus patlaması

pirbûn (III) m püskürülme

pirbûn (IV) m dolma

pir bûn (I) l/gh pırlamak

pir bûn (II) l/gh çoğalmak, artmak

pir bûn (III) l/gh püskürülme

pir bûn (IV) l/gh dolmak

pirbûnî m çoğalma, artım

pirbûyîn m çoğalış, artış

pircare m tekrarlama

pircure rd çok çeşitli

pirç m 1. kıl 2. tüy 3. yülük ~ **bi (yekî) ve hatin** palazlanmak, zenginleşmek ~ **bi zimanê (yekî) ve hatin** dilinde tüy bitmek ~ **hêşîn bûn** tüy düzmek, tüyü düzelmek (hayvanlar için) ~ **li ser zimanê (yekî) hêşîn bûn** dilinde tüy bitmek * **min çendî car got ku qirş û qalên xwe mavêjin kuçeyê, êdî pirç li ser zimanê min hêşîn bû** defalarca söyledim sokağa çöp atmayın diye, artık dilimde tüy bitti ~ **li ziman hatin** dilinde tüy bitmek ~ **pê ve hatin** palazlanmak, zenginleşmek ~ **weşandin** tüy atmak ~ **a binçeng** koltuk altı kılı ~ **û pal** yülük, kesilen saç kırpıntıları ~ **a**

binçegê diya te *argo* ananın örekesi ~ **a dehşikê dan ser pišta kerê** (Dimyat'a) pirinçe giderken evdeki bulgurdan olmak ~ **a kerê dan ser pišta dehşikê** sermayeyi kediye yüklemek, bir dirhem bal için bir çeki keçiboyunuzu çiğnemek

pirçak *rd* 1. çok iyi 2. değerli

pirçazkî *rd* tüy dökmüş olan

pirçemask *bnr* pirçemek

pirçemek *zo/m* yarasa (Vespertilio)

pirçik (I) *m* ağaç dalı

pirçik (II) *m* 1. tüy, kıl 2. tüy (bazı bitki ve meyvelerle bazı dokumalar üzerinde görülen ince, kısa ve sık uzantılar) 3. ülger * **pirçika biyokê** ayvanın ülgeri * **pirçika xoxê** şeftali ülgeri

pirçikandin *m* 1. yolma (tüylerini yolma) 2. yolma (dolandırarak, hile ile birinin parasını alma)

pirçikandin *l/gh* 1. yolmak (tüylerini yolmak) 2. yolmak (dolandırarak, hile ile birinin parasını almak)

pirçikandî *rd* yoluk

pirçikî *rd* tüylüce

pirçikîn *m* yolunma

pirçikîn *l/gh* yolunmak

pirçikînî *rd* kılı

pirçikînîbûn *m* kıllanma (kılları çıkma)

pirçikînî bûn *l/gh* kıllanmak (kılları çıkmak)

pirçikokek *rd* birazcık

pirço *rd* kılı kimse

pirçolaskî *rd* 1. kılı, tüylü 2. tüylerin birbirinin içine girmesi

pirçonek *rd* kılı, tüylü

pirçonekî *rd* 1. tüylü * **şêrekî weza û pirçonekî** sıska ve tüylü bir aslan 2. tüylüce

pirçoyî *rd* kılı

pirçoyîbûn *m* kıllanma (kılları çıkma)

pirçoyî bûn *l/gh* kıllanmak (kılları çıkmak)

pirçsor *rd* kızıl tüylü

pirçû *n* yüz ifadesi, surat ~ **kirin 1)** surat asmak 2) karpis yapmak ~ **yê xwe kirin** surat asmak ~ **yê xwe pîs kirin** suratını asmak

pirçûk *n* 1. tüy 2. püskül 3. ürperme, tüyleri diken diken olma ~ **(yek)** **hılanîn** tüyleri diken diken olmak ~ **canê (yekî) hılanîn** içi kalkmak (veya kabarmak), duygulanmak, heyecanlanmak ~ **hatin (yekî)** ürpermek, tüyleri diken diken olmak

pirçûkandin *m* yolma

pirçûkandin *l/gh* yolmak (tüylerini yolmak)

pirçûkandî *rd* yoluk

pirçûkdan *m* tüyleri diken diken olma (soğuk ve korkudan dolayı)

pirçûk dan *l/gh* tüyleri diken diken olmak (soğuk ve korkudan dolayı)

pirçûkirin *m* surat asma

pirçû kirin *l/gh* surat asmak

pirçûkirî *rd* surat (veya suratı) bir karış

pirçûkîn *m* yolunma

pirçûkîn *l/gh* yolunmak

pirçûlaskî *rd* 1. kılı, tüylü 2. tüylerin birbirinin içine girmesi

pirçûlaskîbûn *m* tüyleri diken diken olma (soğuk ve korkudan dolayı)

pirçûlaskî bûn *l/gh* tüyleri diken diken olmak (soğuk ve korkudan dolayı)

pirçûlk *zo/m* örümcek

pirçûng *m* iple yapılan süs eşyası

pirçûyê xwe kirin *l/bw* suratını asmak * **dota gurcan te çima purçiyê xwe kiriyê?** ey Gürcü kızı niye surat asmışsın?

pird *m* köprü

pirdar *rd* köprülû

pirdeng *rd* çok sesli

pirdengî *rd* çok sesli

pirdestî *rd* birkaç kişinin eli dokunmuş iş

pirditin *m* çoksama, çoğumsama

pir dîtin *l/gh* çoksamak, çoğumsamak

pire *m* köprü

pirebawerî *rd* çok inançlı

pirebaz *m* köprü

pireçandî *rd* çok kültürlü

pireçandîtî *m* çok kültürlülük

piredengiyî *mzk/rd* polifonik

piredengî *mzk/rd* 1. çok sesli * **muzîka piredengî** çok sesli müzik 2. *rz/rd* çok sesli (dilde bir çok sesi bildiren harf)

piredengîtî *mzk/m* 1. çok seslilik, polifoni 2. *rz/m* çok seslilik (dilde birden fazla sesi çarşılması niteliği)

pirediran *n* dış köprüsü

piregoşe *mat/m* çokgen

pirehejmar *rz/rd* çoğul

pirejimar *rz/rd* çoğul

pirejimarbûn *rz/m* çoğullanma

pirejimar bûn *l/gh* çoğullanmak

pirejimarî *m* çoğulluk

pirejimarîbûn *rz/m* çoğullandırılma, cemilenme

pirejimarî bûn *l/gh* çoğullandırılmak, cemilenmek

pirejimarîkirin *rz/m* çoğullandırma, cemilendirme

pirejimarî kirin *l/gh* çoğullandırmak, cemilendirmek

pirejimarkirin *rz/m* çoğullaştırma

pirejimar kirin *rz* *l/gh* çoğullaştırma

pirejinî *sos/m* çok karılık, polijini

piremêrî *sos/m* çok kocalık, poliandri

pirenav *rz/n* cins isim

pirende *m* uçurtma

pireneteweyî *rd* çok uluslu * **şirkêten pireneteweyî** çok uluslu şirketler

pireng *n* kor, otes közü

pireparêz *nd/rd* çoğulcu, plüralist

pireparêzî *m* çoğulculuk, plüralizm

pirepartî *rd* çok partili

pirepir *m* pır pır ~ **kirin** pır pır etmek

pirereng *rd* çok renkli
 pirerengî *rd* çok renkli
 pirerengî *m* çok renklilik
 pîreşaneyî *biy/rd* çok hücreli
 pîreşûfî *sos/m* çok kocalılık, poliandri
 pîreşûyî *sos/m* çok kocalılık, poliandri
 pîretexlit *rd* çok çeşitli
 pîreyezdanî *m* çok tanrıcılık
 pîreziman *rd* çok dilli
 pîrezimanî *rd* çok dilli olan
 pîrê *chd* çoğu * pîrê wî jî min re, hindikê wî
 jî te re çoğu bana, azı sana
 pîrêz (I) *m* triko etme ~ kirin triko etmek
 pîrêz (II) *m* ottan dmet bağlama bağı
 pîrêze *m* 1. anız, fîrez (ekin biçildikten sonra tarlada kalan köklü sap) 2. anız (ekin biçildikten sonra sürülmemiş tarla) 3. *argo* racon, yol yöntem, pratik ~ çînîn anız biçmek ~ kirin racon kesmek ~ rakirin anız bozmak ~ya te li ber çavan e pratiği gözler ~yên (yekî) hebûn künyesi bozuk
 pîrêzk *m* ince kar
 pîrêzekirin *m* racon kesme
 pîrêze kirin *l/gh* racon kesmek
 pîrfîraz *rd* mukkades
 pîrg (I) *biy/h* lârva
 pîrg (II) *zo/h* kurtçuk, sürfe
 pîrgal *bnr* pergel
 pîrgewz *rd* pürneşe, çok keyifli
 pîrgo *rd* geveze, zevzek
 pîrgoşe *mat/rd* çeşitkenar
 pîrgot *rd* geveze, zevzek
 pîrgotî *m* gevezelik, zevzeklik
 pîrgulî *rd* çok örüklü
 pîrguman *rd* evhamlı, vesveseli
 pîrhejmar *rz/rd* çoğul
 pîrhevser *rd* *m* çok eşli
 pîrhevserî *m* çok eşlilik
 pîrhêl *rd* 1. çok yanlı (ikiden çok yönü olan) 2. çok yönlü * ew nivîskareke pîrhêl e o çok yönlü bir yazar
 pîrhêlî *rd* 1. çok yanlı, çok yönlü (ikiden çok yanlı olan) 2. çok yönlü (bir çok konuda bilgi ve çalışması olan) * nivîskareke pîrhêlî ye çok yönlü bir yazar
 pîrhucreyî *biy/rd* çok hücreli
 pîriçandin *m* sıkıştırıp içiçe geçirme
 pîriçandin *l/gh* sıkıştırıp içiçe geçirmek
 pîriçîn *m* sıkışıp içiçe geçme
 pîriçîn *l/gh* sıkışıp içiçe geçmek
 pîrik (I) *bnr* şirik ü pîrik
 pîrik (II) *m* çorap, kazak, çul gibi zanaat işlerinde dekorasyon ögesi motif
 pîrik (III) *m* 1. köprücük 2. köprü (dışçılıkte) 3. silâh küprüsü 4. *mzk* eşik telli (çalgılarda üzerine tellerin geçirildiği köprü) 5. karasabanın bir parçası
 pîrik (IV) *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

pîrik (V) *m* öfke dolu ağız kalabalığı, lâf
 pîrik (VI) *m* kanat, kanatecik
 pîrik (VII) *b* hoppala
 pîrika meîjî *ant/nd* beyin köprücüğü, varoli küprüsü
 pîrika mil *ant/nd* köprücük kemiği
 pîrikandin *m* püskürtme
 pîrikandin *l/gh* püskürtmek
 pîrika piştê *nd* küçük köprü (veya el diz köprüsü)
 pîrikîn *m* püskürme
 pîrikîn *l/gh* püskürmek
 pîring *m* köz
 pîringî *rd* kaskatı
 pîringîbûn *l/gh* kaskatı kesilmek
 pîrisandin *m* ışılatma, kıvılcım saçtırma
 pîrisandin *l/gh* ışılatmak, kıvılcım saçtırmak
 pîrisîn *m* ışıma, kıvılcım saçma
 pîrisîn *l/gh* ışımak, kıvılcım saçmak
 pîrî (I) *ant/h* diş eti
 pîrî (II) *m* çokluk
 pîrî carî *h* çoğu kez, sık sık 2. ekseriya
 pîrî caran *h* 1. çoğu * pîrî caran min zevî di-kola tarlayı çoğu ben bellerdim 2. çoğu kez (veya zaman)
 pîrî jê *h* önemli oranda * xalên qanûnê pîrî jê guhartine yasa maddelerini önemli oranda değiştirmişler
 pîrîn *m* yırtılma
 pîrîn *l/gh* yırtılmak
 pîrîni *m* çokluk, çoğunluk
 pîrî pîr *h* tonla
 pîrîsk (I) *m* zere, maddenin en ufak parçası
 pîrîsk (II) *m* kar tanesi
 pîrîsk (III) *m* 1. kıvılcım (yanmakta olan bir maddeden sıçrayan küçük ateş parçası) 2. kıvılcım (demir ve taş gibi maddelerin güçlü çarpışmasında sıçrayan ateş durumundaki küçük parça) 3. *ast* kıvılcım (güneş yüzeyinde görülen kesikli ışımalara verilen ad) ~ jê çûn kıvılcım saçmak ~ jê rîjîn kıvılcım saçmak
 pîrîskdan *m* kıvılcımlanma
 pîrîsk dan *l/gh* kıvılcımlanmak
 pîrîskdar *rd* kıvılcımlı
 pîrîskdayîn *m* kıvılcımlanış
 pîrîskvedan *m* kıvılcım saçma, kıvılcımlanma
 pîrîsk vedan *l/gh* kıvılcım saçmak, kıvılcımlanmak
 pîrîtî *m* çokluk
 pîrîzk (I) *m* kar tanesi
 pîrîzk (II) *m* kıvılcım
 pîrj *m* sprej
 pîrjan *rd* marazlı
 pîrjimar *rz/rd* 1. çoğul 2. çoğunluk (sayısal olarak)
 pîrijînî *m* çok karılık, polijini
 pîrk *m* 1. köprücük 2. su arkı üzerindeki küçük köprü

pirkandin (I) *m* olunma
pirkandin (II) *m* aniden kakhahayı basma
pirkandin (I) *l/gh* yolunmak
pirkandin (I) *l/gh* aniden kakhahayı basmak
pirkenar *mat/nd* çokgen poligon
pirkirin (I) *m* çoğaltma, artırma
pirkirin (II) *m* püskürtme (geri dönmek zorunda bırakma)
pirkirin (III) *m* doldurma
pir kirin (I) *l/gh* çoğaltmak, artırmak
pir kirin (II) *l/gh* püskürtmek (geri dönmek zorunda bırakmak)
pir kirin (III) *l/gh* doldurmak * **çayê pir bike** çayı doldur
pirkîn (I) *m* dırdır ~ **û wirkîn** dırdır mıdır
pirkîn (II) *m* yolunma
pirkîn (III) *m* kakhahayı basma
pirkîn (I) *l/gh* yolunmak
pirkîn (II) *l/gh* kakhahayı basmak
pirkîte *rz/rd* çok heceli
pirlanta *m* 1. pirlanta 2. *rd* pirlanta (üzerinde pirlanta olan) * **gûstîrka pirlanta** pirlanta yüzük
pirlayan *rd* 1. çok yanlı, çok yönlü (ikiden çok yanı olan) 2. çok yönlü (bir çok konuda bilgi ve çalışması olan)
pirn *rd* şişman ve hantal kadın
pirmandin *m* 1. burnundan soluma 2. öfkeyle söyleme
pirmandin *l/gh* 1. burnundan solumak 2. öfkeyle söylemek
pirmaneyî *rd* çok anlamlı
pirmaneyîtî *m* çok anlamlılık
pirmis *m* üfleç, hamlaç
pirnag *m* demet (tahıl demeti)
pirnagkirin *m* demetleme
pirnag kirin *l/gh* demetlemek
pirnagkirî *rd* demetli, demetlenmiş
pirnav *rd* çok adlı
pirnaw *m* 1. mırnav 2. *argo* cinsel istekte bulunma isteği
pirnaw kirin *l/gh* 1. mırnavlamak 2. *argo* cinsel istekte bulunmak istemek
pirnax *m* kibir, kurum
pirnaxî *rd* kibirli, kurumlu
pirnaxîbûn *m* kibirlenme, kurumlanma
pirnaxî bûn *l/gh* kibirlenmek, kurumlanmak
pirnaz *rd* çok nazlı
pirneteweyî *rd* çok uluslu * **şirkêten pirneteweyî** çok uluslu şirketler
pirnexş *bot/nd* bir bitki
pirnişandin *m* uyuklatma
pirnişandin *l/gh* uyuklatmak
pirnişîn *m* uyuklama
pirnişîn *l/gh* uyuklamak
pirnisandin *m* sindirme, sindiriş (pusmasını sağlama)
pirnisandin *l/gh* sindirmek (pusmasını sağlamak)

pirnisandî *rd* sindirilmiş (pusması sağlanmış olan)
pirnisîn *m* sinme, pusma
pirnisîn *l/gh* sinmek, pusmak
pirnişadî *rd* çok kavimli, çok etnikli
pirnişadîn *rd* 1. çok kavimli, çok etnikli 2. çok uluslu * **şirkêten pirnişadîn** çok uluslu şirketler
pirnîk *rd* tıknaz * **ew zilamê pirnîk hate mala me** o tıknaz adam bize geldi
pirnîkî *rd* tıknazca
pirnîkîtî *m* tıknazlık
pirol *rd* tembel
pirole (I) *rd* tembel
pirole (II) *m* 1. abartı, abartma, mübalağa 2. *rd* aşırı
pirolebûn *m* tembelleşme
pirole bûn *l/gh* tembelleşmek
pirolebûyîn *m* tembelleşiş
piroleker *rd/nd* abartıcı, abartmacı, mübalağacı
pirolekerî *m* abartıcılık, abartmacılık, mübalağacılık
pirolekirin (I) *m* abartma, mübalağa etme
pirolekirin (II) *m* tembelleştirme
pirole kirin (I) *l/gh* abartmak, mübalağa etmek
pirole kirin (II) *l/gh* tembelleştirmek
pirolekirî *rd* abartılı, abartmalı, mübalağalı
pirolefî (I) *m* 1. abartılılık 2. aşırılık
pirolefî (II) *m* tembellik ~ **kirin** tembellik
pirolethane *h/nd* 1. abartılıca 2. aşırıca
pirotang *zo/m* 1. örümcek 2. örümcek, küf
pirpar *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)
pirparêz *rd* çoğulcu
pirparêzî *m* çoğulculuk
pirparik *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)
pirpartî *rd* çok partili
pirpartîtî *m* çok partililik
pirpê *zo/nd* çok ayaklı böcek
pir pê de çûn *l/bw* üzerine gitmek
pir pê ve bûn *l/bw* (bir şeyin) üstüne titremek
pirpêj *rd* gevez, zevzek
pirpêjî *m* gevezlik, zevzeklik
pirpir (I) *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)
pirpir (II) *m* pır pır ~ **kirin** pır pır etmek
pirpirandin *m* kıpraştırma, kıpırdatma
pirpirandin *l/gh* kıpraştırmak, kıpırdatmak
pirpirim *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)
pirpirîn (I) *zo/m* kelebek
pirpirîn (II) *m* kıpraşma, kıpırdama
pirpirîn *l/gh* kıpraşmak, kıpırdamak * **pêlûyên çavê wî** **pirpirîn** göz kapakları kıldırdadılar
pirpirînek *zo/m* kelebek
pirpirînk *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pirpîrk *zo/m* 1. kelebek 2. pervane (gecemleri ışık çevresindedönen küçük kelemek)
pirpîrka *gezgezê* *zo/nd* kurdeşen keleşği
pirpîrok *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

pirpisandin *m* ifildetme, hafifçe ürpertme
pirpisandin *l/gh* ifildetmek, hafifçe ürpertmek
pirpîşîn *m* ifildeme, hafifçe ürperme
pirpîşîn *l/gh* ifildemek, hafifçe ürpermek
pirpîsk *m* ifildeme
pirpîskdan *m* ifildeme, hafifçe ürperme
pirpîsk dan *l/gh* ifildemek, hafifçe ürpermek
pirpîşandin *m* kabartma
pirpîşandin *l/gh* kabartmak
pirpîşandî *rd* kabarık, kabartılmış
pirpîşî *rd* kabarık, kabarmış (hacını büyümüş olan)
pirpîşîn *m* kabarma (ağırlığı artıncadan hacini büyüme)
pirpîşîn *l/gh* kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)
pirpîşkdar *rd* çok ortaklı
pirpîşkdarî *m* çok ortaklılık
pirpîtandin *m* 1. çarpındırma, çarpındırma 2. kıpırdatma, kıpırdatma
pirpîtandin *l/gh* 1. çarpındırmak, çarpındırmak 2. kıpırdatmak, kıpırdatmak * **çavên xwe yên kesk dipirpîtandin** yeşil gözlerini kıpırtıyordu
pirpîtîn *m* 1. çarpınma, çarpınma 2. kıpıraşma, kıpırdama
pirpîtîn *l/gh* 1. çarpınmak, çarpınmak 2. kıpıraşmak, kıpırdamak
pirpîxandin *m* şişirme
pirpîxandin *l/gh* şişirmek
pirpîxîn *m* şişirme
pirpîxîn *l/gh* şişirmek
pirpîzêk *bot/m* nevrüz çiçeği
pirpîzêrk *bnr* pirpîzêk
pirpîzik *bnr* pirpîzêk
pirposk (I) *m* ince ve çok seyrek yağın kar tanesi
pirposk (II) *m* 1. yalabık, parıltı * **pirposkên agir** ateş yalabığı 2. yıldız (göz kararması sonucu oluşan yıldız) ~ **hatin ber çavê (yekî)** yıldızları saymak ~ **ji ber çavê (yekî)** çün yıldızları saymak
pirposk (III) *m* 1. kırpışma (ışık yanıp sönmek gibi olma) 2. zıplama ~ **dan 1)** kırpışmak 2) zıplamak
pirposkdan *m* 1. kırpışma (ışık yanıp sönmek gibi olma) 2. yalabıkmak
pirposk dan *l/gh* 1. kırpışmak (ışık yanıp sönmek gibi olmak) 2. yalabıkmak
pirposkdayîn *m* 1. kırpışma (ışık yanıp sönmek gibi olma) 2. yalabıkmak
pirq kahkahayı basma * **got pirq û kenîya bir** anda kahkahayı bastı
pirqelaçik *bnr* pirqelaçik
pirqelaç *bot/m* yenilir bir bitki
pirqepirq *m* kahkaha
pirqîn *m* kahkaha ~ **ketin (yekî)** kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek), kahkahayı patlatmak

pirqînî *m* kahkaha ~ **jê çûn kahkaha** atmak
pirqînî lê ketin *l/bw* kahkahayı basmak
pirqînî pê ketin *l/bw* kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
pîrs *m* 1. soru 2. soru (bir öğrenciye sınavda yöneltilen söz veya yazı) 3. sorun, problem 4. diyecek * **pirseke we ya dî heye?** başka diyeceğiniz var mı? 5. selam * **pîrsa te kir** sana selam etti ~ **kirin** sormak, soru sormak ~ **lê girê dan** soru yağmuruna tutmak ~ **lê kirin** selâm söylemek ~ **pîrs kirin** soru sormak ~ **pîrsîn** soru sormak ~ **û pîrsyar** soru sual ~ **a devkî** sözlü soru ~ **a (yekî) kirin 1)** (birine) selâm söylemek, selâm etmek, selamlarını iletmek * **ji ber min ve jî pîrsa wî bikin** benden tarafta ona selâm söyleyin 2) hal hatırını sormak ~ **a li hal û wextan** hal hatır sorma ~ **a zarkî** (an jî devkî) sözlü soru ~ **ê bikin jî zarokan** (an jî zariyan) çocuktan al haberi ~ **ê eyb tê tune be** sormak (veya sorması) ayıp olmasın **bi ~ê mirov diçe Qersê** (an jî Xursê) Sora sora Bağdat (veya Kâbe) bulunur ~ **ên civakî** toplumsal sorunlar, sosyal sorunlar ~ **ên sir û keremtan kirin** ahiretlik sorular sormak
pîrsalî *bot/nd* çok yıllık (bitki)
pîrsandin *m* sordurma
pîrsandin *l/gh* sordurmak
pîrsaz *dir/nd* 1. köprücü 2. *lşk* köprücü (askerî birlik)
pîrsekar *rd* soru sorma meraklısı
pîrsên civakî *nd* toplumsal sorunlar, sosyal sorunlar
pîrsgeh *m* danışma bürosu
pîrsgelele *m* soru önergesi
pîrsgirêk *m* sorun, problem
pîrsiyan *nd* soru, sual * **bêpîrs û pîrsiyan** sorgusuz sualsız
pîrsiyan *bnr* pîrsyar
pîrsîn *m* 1. sorma 2. sorma, arama (ziyarete, hatır sormaya gitme)
pîrsîn *l/gh* 1. sormak 2. sormak, aramak (ziyarete, hatır sormaya gitmek) * **ku tu ketî kes li te napirse** bir düştün mü kimse seni aramaz
pîrsjêker *nd/nt* sorgulayıcı
pîrsjêkerî *m* sorgulayıcılık
pîrsjêkirin *m* 1. soru sorma 2. sorgulama
pîrs jê kirin *l/bw* 1. soru sormak 2. sorgulamak
pîrsker *nd/nt* sorgucu, sorgulayıcı
pîrskerî *m* sorguculuk, sorgulayıcılık
pîrskirin *m* 1. sorma 2. sorma, arama (ziyarete, hatır sormaya gitme) 3. selam söyleme 4. soruşturma
pîrs kirin *l/gh* 1. sormak 2. sormak, aramak (ziyarete, hatır sormaya gitmek) * **ku tu ketî kes te pîrs nake** bir düştün mü kimse seni aramaz 3. selam söylemek 4. soruşturma

pirsko *m* azim
pirsname *m* sualname
pirsnışan *rz/nd* soru işareti
pirsok *m* bilmece
pirsyar *m* soru, sual ~ **kirin** soru sormak, sormak
pirsyarane *h* sorarcasına
pirsyare *m* gensoru, istizah * **pirsyare dan** gensoru vermek
pirsyarger *nd/nt* sorgulayıcı
pirsyargerî *m* sorgulayıcılık
pirsyarî *m* 1. sorgu 2. *hiq* sorgu, istintak 3. soruşturma, tahkikat (kovuşturma) ~ **çekirin** soruşturma açmak ~ **li dar xistin** soruşturma açmak
pirsyarikirin *m* 1. sorgu yapma, sorgulama 2. soruşturma, kovuşturma
pirsyarî kirin *l/gh* 1. sorgu yapmak, sorgulamak 2. soruşturmak, kovuşturmak
pirsyarkar *nd/nt* sorgucu, sorgulayıcı
pirsyarkarî *m* sorguculuk, sorgulayıcılık
pirsyarker *nd/nt* sorgucu, sorgulayıcı
pirsyarkerî *m* sorguculuk, sorgulayıcılık
pirsyar kirin *m* 1. sorma, soru sorma 2. soruşturma
pirsyar kirin *l/gh* 1. sormak, soru sormak 2. soruşturmak
pirsyarkî *h* sorgulayarak
pirşing *m* kıvılcım
pirşirikî *rd* çok ortaklı
pirt (I) *b* pır * **çivikê got pirt û firî** kuş, pır diye uçtu
pirt (II) *m* tekstil ~ **pal** pılı pırtı
pirtal *bır* pertal
pirtandin *m* dırlama
pirtandin *l/gh* dırlamak
pirtav *m* şavk
pirtepûş *nd* kümes hayvanları
pirtê *h* zıplayarak * **kêç bi pirtê diçe** pire zıplayarak uçuyor
pirtik (I) *n* 1. kepek, saç kepeği (saçlı deride oluşan pulcuklar) 2. *bj* kepek (bazı deri hastalıklarında deriden dökülen parçacıklar)
pirtik (II) *m* 1. tüy (bazı bitki ve meyvelerle bazı dokumalar üzerinde görülen ince, kısa ve sık uzantılar) 2. ülger * **pirtika xoxê** şef-talinin ülgeri 3. pütür, pürtük, pürüz 4. taraz ~ **jê kirin** tarazlamak
pirtik (III) *rz/m* ek (kelime türetmek veya kelimenin görevini belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler) ~ **a çivanê** *rz* çekim eki
pirtik (IV) *n* 1. kırıntı (kırpılan şeyden kalan küçük parça) 2. kesinti (kesilen parçalar) 3. kırıntı (minderlere doldurulan parçalar) * **pirtik kirin zikan** kırıntılamak 4. kırıntı * **pirtikê nan** ekme kırıntısı ~ ~ kırıntı kırıntı ~ ~ **bûn** kırıntı kırıntı doğranmak ~ ~ **kirin** kırıntı kırıntı doğramak

pirtik (V) *zo/n* telek
pirtik (VI) *rd* azıcık
pirtik (VII) *n* 1. parçacık, ufak parça 2. tozuntu
pirtik (VIII) *n* tekstil, kumaş ~ **mirtik** hırtı pırtı
pirtikandin *m* yolma
pirtikandin *l/gh* yolmak
pirtikandî *rd* yoluk
pirtikdan *m* 1. tüylenme 2. tiftiklenme 3. havlanma, kabarma 4. pamuklaşma (elbiseler için) 5. tarazlanma (kumaş için)
pirtik dan *l/gh* 1. tüylenmek 2. tiftiklenmek 3. havlanmak, kabarmak * **kincê min tev pirtik daye** elbisem havlanmış (veya kabarmış) 4. pamuklaşmak (elbiseler için) 5. tarazlanmak (kumaş için)
pirtikdayî *rd* 1. tüylenmiş 2. tiftiklenmiş 3. tarazlı (kumaş için)
pirtikdayîn *m* 1. tüyleniş 2. tiftikleniş 3. havlanış, kabariş 4. pamuklaşma (elbiseler için) 5. tarazlanış (kumaş için)
pirtikî *rd* 1. tüylüce 2. pürtüklü, pütürlü
pirtikîbûn *m* pürtüklenme
pirtikî bûn *l/gh* pürtüklenmek
pirtikîbûyîn *m* pürtüklenme
pirtikîn *m* yolunma
pirtikîn *l/gh* yolunmak
pirtikpirtik *h* parça parça
pirtikpirtikbûn *l/gh* paramparça olmak
pirtikpirtikî *rd* tüylü, pütür pütür
pirtikpirtikîbûn *m* tiftiklenme, pütür pütür olma
pirtikpirtikî bûn *l/gh* tiftiklenmek, pütür pütür olmak
pirtikpirtik kirin *l/gh* parça parça etmek
pirtiqal *m* portakal
pirtir *h* 1. çoğu * **pirtir min zevî dikola** tarlayı çoğu ben bellerdim 2. daha çok, daha fazla
pirtirbûn *m* çoğalmak, üreme
pirtir bûn *l/gh* çoğalmak, üremek
pirtirîn *nd/rd* 1. azamî, en çok, maksimum 2. *rd* ekseri
pirtî (I) *n* sigara izmariti
pirtî (II) *m* mensucat, manifatura, tekstil
pirtî (III) *m* 1. parça, ufak parça 2. lime, parça ~ ~ 1) parça parça, lime lime 2) kırıntı kırıntı ~ ~ **bûn** kırıntı kırıntı doğranmak ~ ~ **kirin** kırıntı kırıntı doğramak
pirtûfiros *nd/nt* manifaturacı
pirtûkek *rd* azıcık
pirtî mirtî *nd* hırtı pırtı
pirtûpirtî *h* 1. parça parça 2. kırıntı kırıntı, şahrem şahrem
pirtûpirtîbûn *m* parça parça olma
pirtûpirtî bûn *l/gh* parça parça olmak
pirtûpirtîkirin *m* 1. ditme (çok küçük parçalara ayırma) 2. doğrama (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırma) 3. lime lime etme, kırıntı kırıntı doğrama

pirtîpirtî kirin /*gh* 1. ditmek (çok küçük parçalara ayırmak) 2. doğramak (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırmak) 3. lime lime etmek, kırı kırı doğramak

pirtîpirtîkîrî *rd* 1. ditilmiş 2. doğranık

pirtû *n* mensucat, manifatura

pirtûfiros *nd/nt* manifaturacı

pirtûfirosî *m* inanifaturacılık

pirtûk *m* kitap ~a **cêban** cep kitabı ~a **destan** el kitabı ~a **navnîşanan** (an jî **adreseyan**) adres kitabı (veya rehberi) ~a **pêjanê** yemek kitabı ~a **sereke** ana kitap ~a **spî** beyaz kitap (bir sorunu aydınlatmak veya savunmak üzere bir kurum veya hükümetçe yayımlanan kitap) ~a **xwendinê** okuma kitabı

pirtûkçe *m* kitapçık

pirtûkçêker *nd/nt* kitapçı (yapan kimse)

pirtûkçêkerî *m* kitapçılık

pirtûkfiros *nd/nt* kitapçı (satan kimse)

pirtûkfirosî *m* kitapçılık

pirtûkgeh *m* 1. kütüphane, kitaplık (kitapların yerleştirildiği raflardan oluşan mobilya) 2. kütüphane, kitaplık (kitap, film, plâk gibi her türlü düşünce ve sanat ürünlerini okurlara sunan kuruluş)

pirtûkhez *nd/nt* kitabsever

pirtûkhezî *m* kitabseverlik

pirtûknivîs *nd/nt* müellif, kitab yazarı

pirtûknivîsî *m* müelliflik

pirtûkxane *m* 1. kütüphane, kitaplık (kitapların yerleştirildiği raflardan oluşan mobilya) 2. kütüphane, kitaplık (kitap, film, plâk gibi her türlü düşünce ve sanat ürünlerini okurlara sunan kuruluş)

pirtûkxaneger *nd/nt* kütüphaneci

pirtûkxanegerî *m* kütüphanecilik

pirtûkxanekar *nd/nt* kütüphaneci

pirtûkxanekarî *m* kütüphanecilik

pirtûkxanevan *nd/nt* kütüphaneci

pirtûkxanevanî *m* kütüphanecilik

pirtûkxaneya gelemperî *nd* kitab sarayı

pirtûqal *bnr* porteقال

pirtûsekî *bnr* pirtûzerkî

pirtûzerk *rd* sarışın, sarı tüylü

pirtûzerkî *rd* 1. sarışınca, sarı tüylüce 2. ayva tüylü (kimse)

pîrûmûd *rd* çok umutlu

pîr û pak *rd* tertemiz

pîr û pîr *h* bolca, bol bol, çamçak çamçak

pîrûsk (I) *ant/m* bel kemiği, omurga

pîrûsk (II) *m* kıvılcım

pîrûsk (III) *m* zerre, maddenin en ufak parçası

pîrûş *n* kırıntı, ufak kırıntı

pîrût *bnr* pîrot

pîrûtî *bnr* pîrotî

pîrwatêyî *rd* çok anlamlı

pîrwatêyîfî *m* çok anlamlılık

pîrwîn *m* çırpınma (acı ile kımlanma)

pîrwîn /*gh* çırpınmak (acı ile kımlanmak)

pîrxandin *m* horlatma

pîrxandin /*gh* horlatmak

pîrxanî *nd* grup evler, mahalle

pîrxanîg *bnr* pîrxanî

pîrxeber *rd* konuşkan

pîrxîn (I) *m* kahkaha

pîrxîn (II) *m* horlama

pîrxîn /*gh* horlamak

pîrxur *rd* obur, çok yiyen

pîrxurî *m* oburluk

pîrxuroş *rd* velveleci

pîrxwaz *rd* ihtiraslı

pîrxwazî *m* ihtiras

pîrxwedêperest *rd* çok tanrıci, pagan, politeist

pîrxwedêperestî *m* çok tanrıcilık, paganizm politeizm

pîrxwedêfî *m* çok tanrıcilık, paganlık, paganizm

pîrxwer *rd* obur

pîrxwerî *m* oburluk

pîrxweşik *rd* çok güzel, harikulade

pîrxan *rd/nd* bilge

pîrxana *rd/nd* 1. bilge 2. çok bilmiş

pîrxane *bnr* pîrxana

pîrxewacî *m* çok evlilik

pîrxîk *m* sivilce ~a **ser zîmanan** dil pelesengi

pîrxîman *rd* 1. çok dilli 2. çok dil bilen

pîrxîmanî *m* çok dillilik

pîrxîmanîfî *m* 1. çok dillilik 2. çok dil bilme

pîrxî *m* uçkurluk

pis (I) *bnr* his û pis

pis (II) *n* 1. oğul (erkek çocuk) 2. *biy/m* dölüt, cenin ~ê **pîsan** 1) oğlunun oğlusu 2) dış kapının dış mandalı (çok uzan akraba)

pisap *n* amca oğlu, amcazade

pisaxa *n* ağa oğlu, ağazade

pîsan *ant/m* etene, meşime, son, eş, döl eşi

pîsepîs *h* 1. fis fis * **bû pîsepîsa wan axiftin**

fis fis konuşular 2. *m* fisilti

pîsepîskîrîn *m* fisıldama

pîsepîs kirin /*gh* fisıldamak

pîser *n* oğul, erkek evlat

pîsêliya pez *bot/nd* köpek sarımsağı

pîsêlî *bot/m* zambakgillerden, acımsı bir tada sahip ve pişirilerek yenilen bir bitki

pîsêriya bizinê *bot/m* keçi kömüreni

pîsêrî *bot/m* kömüren (Allium rotuntum)

pisîk *bot/m* bir bitki

pîsing *m* 1. kedi (Felis domesticus) 2. şeytan

arabası ~a **heft malan** kırk evin kedisi ~a

qûnşewîfî 1) kıcı yanık kedi 2) *mec* evde

çıkmayan, içine kapanık kimse ~ê **gotiye**

new new nuh diyor peygamber demiyor

pîsinga ber agir *nd/nt* kül kedisi

pîsinga kelemê *zo/m* yaban kedisi (Felis silvestris)

pîsingçalix *bot/m* yumrusu yenilen bitki

pisîk *zo/m* 1. kedi (Felis domesticus) 2. şeytan

arabası ~ ne li mal (an jî **ban**) e **navê mişk**

Evdirehman e koyunun bulunmadığı yerde

keçiye Abdurrahman Çelebi derler ~a **çav-girtî** *mec* nankör ~a **heft malan** kırk evin kedisi ~a **heft canî** yedi canlı ~a **heft ruh** (an jî **ruhî**) yedi canlı ~a **nav firaqan** nefsine düş-kün kimse ~a **nav malan** kırk evin kedisi ~a **pûrtzer** sarıman kedi ~a **sebatê** mart kedisi

pisika avî *zo* deniz ayısı (Arctocephalus ursinus)
pisika ber agir *nd/nt* kül kedisi
pisika ber kuçikê *nd/nt* kül kedisi
pisika çinaq *nd* tekir
pisika kovî *zo/m* yaban kedisi (Felis silvestris)
pisilok *m* kedi

pising *bnr* pising
pisîsraîl *nd* benî israil
piskûle *n* püşkül
pismam *n* amca oğlu, emi oğlu, amcazade
pismamî *m* amcazadelik
pismamî *m* amcazadelik
pismîr *n* beyzade, bey oğlu, prens
pismîrî *m* beyzadelik, prenslik
pispan *m* yama

pispankirin *m* yamalama, yamama
pispan kirin *l/gh* yamalainak, yamamak
pispankirî *rd* yamalı
pispis *m* fis fis, fiskos ~ **kirin** fiskos etmek
pispisandin *m* fisıldama
pispisîn fisıldamak
pispisandin *l/gh* fisıldamak
pispisîn *m* fisıldanma
pispisîn *l/gh* fisıldanmak
pispisok (I) *m* ateş böceği (Lampyrus noctiluca)
pispisok (II) *m* su, yağ, un, soğan ve baharat-tan yapılan bir yemek

pispor *nd/nt* 1. uzman, eksper 2. bilir kişi ~ê **dervekariyê** dış işler uzmanı ~ê **dil kalp** uzmanı ~ê **hesaban** hesap uzmanı ~ê **hinde-kariyê** öğretim uzmanı ~ê **hunere** sanat uzmanı ~ê **komputurê** bilgisayar uzmanı ~ê **nexweşînê hundirî** iç hastalıkları uzmanı, dahiliye mütehassısı, dahiliyecî ~ê **sefiriyê** elçilik uzmanı ~ê **stratejiyê** strateji uzmanlığı

pisporane *h* uzmanca
pisporbûn *m* uzmanlaşma, ihtisaslaşma
pispor bûn *l/gh* uzmanlaşmak, ihtisaslaşmak
pisporî *m* uzmanlık
pisqilêt *bnr* bisiklet
pist (I) *rd* pes, pest (hafif, yavaş sesle söylenen)
pist (II) *m* yaka * **bi pista wî** bigire yakasına yapış

pistan (I) *bnr* bistan
pistan (II) *n* damla, çisenti * **pistan pistan** **baran dibare** damla damla yağmur yağıyor
pistandin *m* çiseleme
pistandin *l/gh* çiselemek * **baranê pistandiye** yağmur çiseliyor
piste *bot/n* 1. yer fistiği (Arachis hypogaea) 2. yerfistiği (bu bitkinin tohumu)

pistepist *m* 1. fiskos 2. *h* fis fis, fısır fısır * **bû pistepista wan axiftin** fis fis konuştuılar ~ **kirin** fiskos etmek

pistepistkirin *m* fisıldama
pistepist kirin *l/gh* fisıldamak
pisteq *nd* kalitesiz kuru üzüm
pistikandin *m* göz kırpmak
pistikandin *l/gh* göz kırpmak
pistikîn *l/gh* kırılmak
pistûk *m* zar * **pistûka hêkê** yumurta zarı
pistûn *m* fisıldanma
pistûn *l/gh* fisıldanmak
pistûnî *m* fısıltı, fısırtı
pistûnîkirin *m* fiskos etme
pistûnî kirin *l/gh* fiskos etmek
pisto (I) *n* yeleğin yaka kısmı
pisto (II) *nd/nt* ispiyoncu
pistotî *m* ispiyonculuk
pistû *n* yaka * **piştûyê gomlek** gömlek yakası ~ **rast kirin** birine güvenmek

pisû *rd* dargın, küskün
pisûle *m* 1. pusula (üzerinde kuzey güney doğrultusunu gösteren, bir miknatıs iğnesi bulunan ve yön tespit etmek için kullanılan kadranlı araç) 2. pusula (küçük bir kâğıda yazılmış kısa mektup, tezkere) 3. pusula (üzerinde alacak hesabı yazılmış kâğıt)

pisûtî *m* dargınlık
pisxal *n* dayı oğlu, dayızade
pisxalî *n* , dayızadelik
pisxalet *n* teyze oğlu
pisxalefî *n* teyze oğlu
pisxalî *m* kuzenlik
pisxaltî *n* teyze oğlu
pisxaltîbûn *m* kuzenlik
pisxwendekar *n* erkek öğrenci
piszan *nd/nt* embriyolog
piszanî *biy/m* embriyoloji
piş (I) *rd* enayi (argo)
piş (II) *m* pay, hisse
piş (III) *ant/m* ak ciger
piş (IV) *m* 1. höl, yaşlık, nem (topraktaki nem için) 2. *rd* tavlı (tarla, toprak için)

piş (V) *rd* gevrek
piş (VI) *n* 1. öğütülen bulgurun altında kalan un 2. un ufağı

piş (VII) *b* pisi (kedi çağırma ünlemi) ~ ~ pisi pisi (kedileri çağırarak için söylenir)

pişad, pişade *m* şans
pişafkar *nd/nt* asimileci, asimilasyoncu
pişafker *nd/nt* asimileci, asimilasyoncu
pişaftin *m* 1. eritme 2. *mec* asimile etme
pişaftin *l/gh* 1. eritmek 2. *mec* asimile etmek
pişaftî *rd* özel çömlekte iritilmiş olan kuru çö-kelek topağı

pişa reş *ant/m* kara ciğer
pişartin *m* 1. doğrama (ekmek vb.yi keserek parçalama) 2. ufalama (avuç içi ile)
pişartin *l/gh* 1. doğramak (ekmek vb.yi kese-

rek parçalamak) 2. ufalamak (avuç içi ile)
pişartı *rd* doğranık, doğranmış olan
pişavisi *m* bir tür hastalık
pişavk *m* 1. çökelek eridikten sonra kalan parçacıkları 2. sabun kırıntısı
pişbirik *m* pişpirik
pişbûn (I) *m* 1. nemlenme (toprak için) 2. tavlama (toprak için)
pişbûn (II) *m* gevreme
piş bûn (I) *l/gh* 1. nemlenmek (toprak için) 2. tavlama (toprak için)
piş bûn (II) *l/gh* gevremek
pişe *m* kedi
pişeması *zo/m* deniz anası
pişe *m* pisi (çocuk dilinde kedi)
pişefk *m* keşkenin suda çözülmesinden sonra kalan tortu
pişe pişe *b* pisi pisi (kedileri çağırmak için söylenilir)
pişêrandin *m* doğrama (ekmek vb.yi keserek parçalamak)
pişêrandin *l/gh* doğramak (ekmek vb.yi keserek parçalamak)
pişêrandı *rd* doğranık, doğranmış olan
pişêv *rd* açık saçık
pişêvk *m* keşkenin suda çözülmesinden sonra kalan tortu
pişifner *nd/nt* asimilasyoncu
pişik *anth* ak ciger ~ê (yekî) mezin bûn göğsü kabarmak, hava basmak ~ê (yekî) mezin kirin pohpohlamak ~ê (yekî) werimîn göğsü kabarmak, koltukları şişmek ~ê xwe mezin kirin gururlanmak, kabarmak, şişmek
pişikandin *m* aksırma, hapşırtma
pişikandin *l/gh* aksırtmak, hapşırtmak
pişikîn *m* aksırma, hapşırtma
pişikîn *l/gh* aksırtmak, hapşırtmak
pişikreş *bj/m* (hayvan) hastalığı
pişikreş bûn *l/gh* bu hastalığa yakalanmak
pişiran *m* erozyon
pişirandin *m* 1. ufalama, ovuşturma 2. aşındırma, erozyona uğratma 3. *mec* yalan atma
pişirandin *l/gh* 1. ufalamak, ovuşturma 2. aşındırma, erozyona uğratma 3. *mec* yalan atmak
pişirîn *m* 1. ufalanma 2. pülpül dökülme 3. aşınma, erozyona uğrama
pişirîn *l/gh* 1. ufalanmak 2. pülpül dökülmek 3. aşınmak, erozyona uğramak
pişivan *m* erime
pişivandin *m* eritme
pişivandin *l/gh* eritmek
pişivîn *m* 1. erime (katı cisim sıvı içine karışarak sıvı duruma geçme) 2. erimek (katı cisim ısı etkisiyle sıvı duruma gelme)
pişivîn *l/gh* 1. erimek (katı cisim sıvı içine karışarak sıvı duruma geçmek) * **şekir di avê de dipişive** şeker suda erir 2. erimek (katı cisim ısı etkisiyle sıvı duruma gelmek)

pişivîner *rd* eritici
pişik *zo/m* kedi (*Felis domesticus*)
pişika avî *zo* deniz ayısı (*Arctocephalus ursinus*)
pişile *zo/m* kedi (*Felis domesticus*)
pişîn *m* solunum
pişînk *m* respatör
pişînkirin *m* soluma, tenefüs etme
pişîn kirin *l/gh* solumak, tenefüs etmek
pişîftî *m* gevreklik
pişk (I) *m* 1. pay, hisse (birden fazla kişi arasından bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm) 2. pay (eşit bölüm) * **vê bikin pênc pişkan** bunu beş pay yapın ~ **kirin** pay etmek 3. bölüm, kesim 4. bölüm, kısım (parçalara ayrılmış bir şeyin bölümü) 5. kürsü (bir fakültede araştırma ve öğretim birimi) * **pişka dîrokê** tarih kürsüsü
pişk (II) *m* kur'a, ad çekme ~ **avêtin** ad çekmek ~ **avêtin ser (...)** kura çekme usulu ile paylaşmak ~ **kişandin** ad çekmek
pişk (III) *m* hapşırık
pişk (IV) *m* tike, et tikesi
pişk (V) *nd* tıpkı, tıpatıp, aynı * **pişk bavê xwe** ye tıpatıp babası ~ **ji pozê bavê xwe** ketin hık demiş babasının burnundan düşmüş ~ **û li bavê (an jî dê) cûn** hık demiş (anasının, babasının) burnundan düşmüş * **keçik pişk û li diya xwe çûye** kız hık demiş anasının burnundan düşmüş
pişkan *m* aksırık
pişkandin *m* aksırtma, hapşırtma
pişkandin *l/gh* aksırtmak, hapşırtmak
pişkane *h* müşterek, hisseli mülk
pişkavêtin *m* kur'a çekme
pişk avêtin *l/gh* kur'a çekmek
pişkçap *m* tıpkıbasım
pişkdar *nd/nt* 1. paydaş, hissedar, hisseli, ortak 2. ortak, şerik, partner 3. *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara üzgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **aliyên pişkdar ên helbestvanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır
pişkdarane *h* 1. paydaşça, hissedarca 2. ortaklaşa, müştereken
pişkdarî *m* 1. paydaşlık, hissedarlık 2. ortaklık 3. katılım, iştirak 4. ortaklık, şirket ~ **kirin** ortaklık etmek ~ **lê kirin** katılmak, iştirak etmek ~ **ya komandît** komandit ortaklık (veya şirket)
pişkdarîbûn *m* ortaklaşma
pişkdarî bûn *l/gh* ortaklaşmak
pişkdarîbûyîn *m* ortaklaşma
pişkdarîkirin *m* 1. ortaklaştırma 2. katılma, iştirak etme
pişkdarî kirin *l/gh* 1. ortaklaştırmak 2. katılmak, iştirak etmek
pişkdarî lê kirin *l/bw* katılmak, iştirak etmek
pişkek *rd* birazcık
pişkepişk *m* kahkaha

pişker *m* subject

pişkêşan *m* kura çekme

pişkik *m* koyun, keçi gübresi

pişkinan *m* 1. denet, denetim 2. bakı, teftiş 3. *sn* denet (filmin dağıtımçıya verilmeden önce incelenmesi) ~ **kirin** denetleme yapmak

pişkinandin (I) *m* 1. denetleme, kontrol etme 2. denetleme, teftiş etme

pişkinandin (II) *m* 1. hapşirtmak 2. *mec* sızdırma (haber, sır vb. duyurma, yayma)

pişkinandin (III) *m* sıçratma

pişkinandin (I) *l/gh* 1. denetlemek, kontroi etmek 2. denetlemek, teftiş etmek

pişkinandin (II) *l/gh* 1. hapşirtmak 2. *mec* sızdırmak (haber, sır vb. duyurmak, yaymak) * **heta ez karên xwe temam nekim ez tiştêk ji devê xwe napişkinînim** işleri tanımlayana kadar kimseye bir şey sızdırmayacağım * **kê ev nûçe ji devê xwe pişkinandibe çape-meniyê, bibînîn** basına bu haberi kim sızdırmışsa bulun getirin

pişkinandin (III) *l/gh* sıçratmak

pişkinandî *rd* denetimli

pişkîner *nd/nt* 1. denetçi 2. müfettiş

pişkînerî *m* 1. denetçilik 2. müfettişlik

pişkinîn (I) *m* 1. denetlenme, kontrol etme 2. denetim, kontrol

pişkinîn (II) *l/gh* 1. hapşırma 2. *mec* sızma, sızış

pişkinîn (III) *m* sıçrama, sirayet etme

pişkinîn (I) *l/gh* denetlenmek, kontrol etmek

pişkinîn (II) *l/gh* 1. hapşırmak 2. *mec* sızmak * **ev xebera hanê ji devê kê pişkîniye?** bu haber kimden sızış?

pişkinîn (III) *l/gh* sıçramak, sirayet etmek

pişkirin (I) *m* 1. namlendirme 2. tavlama

pişkirin (II) *m* gevretmek

pişkirin (III) *m* sümkürme

piş kirin (I) *l/gh* 1. namlendirmek 2. tavlama

piş kirin (II) *l/gh* gevretmek

pişkirin (III) *l/gh* sümkürmek

pişkî *rd* 1. payca, hissece 2. bölümsel

pişkîn (I) *m* kahkaha ~ **jê çûn** kahkahayı basmak ~ **ketin** (**yekî**) (biri) kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek) ~ **pê ketin** zembereği boşalmak, vidaları gevşemek, kendini tutamayıp çok gülmek

pişkîn (II) *m* 1. aksırma, hapşırma 2. tıksırık, tıksırma

pişkîn (III) *m* fışkırtma

pişkîn (IV) *m* çözüme

pişkîn (I) *l/gh* hapşırmak, tıksırmak

pişkîn (II) *l/gh* fışkırtmak

pişkîn (III) *l/gh* çözülmek

pişkînan *m* denetim, denetleme, kontrol

pişkîner *nd/nt* 1. denetçi, kontrolör 2. denetçi, murakıp 3. müfettiş 4. *sn* denetçi (film dağıtımçıya verilmeden önce son bir kez inceleyen)

pişkîneriya kamê *m* higrostat

pişkînerî *m* 1. denetçilik, kontrolörlük 2. müfettişlik

pişkînî *m* kahkaha

pişkîn jê çûn *l/bw* kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)

pişkîn pê ketin *l/bw* kahkahayı basmak, zembereği boşalmak (veya boşanmak), vidaları gevşemek, kendini tutamayıp çok gülmek

pişkî kirin *m* paylaşma

pişkî kirin *l/gh* paylaşmak

pişkkîşandin *m* kur'a çekme, ad çekme

pişkîşandin *l/gh* kur'a çekmek, ad çekmek

pişko *m* cemre ~ **ê agir ketin** cemre düşmek

pişkoj *m* çadırı kazığa bağlayan ip

pişkok *bnr* bişkok

pişkole *rd* boş, değersiz

pişkorî *bnr* bişkûrî

pişksal *m* mevsim

pişkul *bnr* bişkul

pişkurî *bnr* bişkûrî

pişmaniye *m* pişmaniye

pişmaniyefiroş *nd/nt* pişmaniyeci (satan kimse)

pişmaniyekar *nd/nt* pişmaniyeci (imal eden)

pişo *n* pisi, kedi (çocuk dilinde)

pişok *n* pisi, kedi (çocuk dilinde)

pişo pişo *b* pisi pisi (kedileri çağırmak için söylenilir)

pişopişo kirin *l/gh* (*argo*) oyalamak, sırtını sıvazlamak

pişor *m* kor, köz

pişpanî *m* arka topuk

pişpiş (I) *b* pisi pisi (kedileri çağırmak için söylenilir) ~ **kirin** 1) pişpişlamak, tıpişlamak, tapışlamak, tapıklamak 2) *argo* yatıştırmak, oyalamak

pişpiş (II) *rd* kabarıklı

pişpişan *m* kabarma (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)

pişpişandin *m* kabartma

pişpişandin *l/gh* kabartmak * **hevîr pişpişand** hamuru kabartı

pişpişandî *rd* kabarık, şişkin

pişpişandîbûn *m* kabarıklık, şişkinlik

pişpişî *rd* 1. kabarık (hamur vb. için, kabarmış olan) 2. kabarıklı, kabartılı

pişpişbûn *m* kabarıklık

pişpişin *m* 1. kabarma, kabariş (ağırlığı artmadan hacmi büyüme) 2. kabarma (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma) 3. kabarma (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenme) 4. kabarma (kafa tutma, öfkelenip ütüne yürüyecek gibi davranma) 5. fıkrama, fıslama, fışnama (herhangi bir yiyecek mayalanarak ekşime) 6. kükreme (mayalanıp kabarma)

pişpişin *l/gh* 1. kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyüme) * **nan pişpişî** ekmekek kabardı 2. kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerin-

den kurtulmak) * **kontraplak şil bûye**, **tev bi hev de pişpişiye** kontraplak islanmış hep kabarmış 3. kabarmak (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenmek) 4. kabarmak (kafa tutmak, öfkelenip ütüne yürüyecek gibi davranmak) 5. fıkramak, fişlamak, fişnamak (herhangi bir yiyecek mayalanarak ekşimek) 6. kükremek (mayalanıp kabarmak) **pişpişkirin m** 1. pişpişlama, tıpişlama, tapışlama, tapıklama 2. *argo* yatıştırma, oyalama **pişpiş kirin l/gh** 1. pişpişlamak, tıpişlamak, tapışlamak, tapıklamak 2. *argo* yatıştırmak, oyalamak

pişqinandin m püskürme
pişqinandin l/gh püskürtmek

pişqinîn m püskürülme

pişqinîn l/gh püskürülmek

pişrûk (I) m 1. az yoğrulmuş hamur 2. az yoğrulmuş çamur

pişrûk (II) m 1. un çorbası 2. et, mercimek, soğan, keşk ayrıntı ile yapılan bir yemek ~a **merî jî pelawa xelkê çêtir e** kendi çorbanı elin baklavasına değiştirmiş

pişrûk (III) m süt ve undan yapılan bir tatlı

pişrûn m bulgur pilavı

pişrûng m saman karıştırılarak yapılan çamur harc

piştû m yaka

pişt (I) b pişt (kediye kovma ünlemi)

pişt (II) m 1. sırt sırt (insan sırtı) * **pišta min diêşe** sırtım ağrıyor 2. sırt (hayvan sırtı) * **li ser pišta hêstirê siwar bûye** katırın sırtına binmiş 3. sırt (kesici aletlerin kesmeyen kenarı) * **pišta kêrê** bıçağın sırtı 4. arka (bir şeyin sırtı durumunda olan yüzeyi) * **pišta zarok diêşe** çocuğun arkası ağrıyor 5. arka (otururken sırtın dayandığı yer) * **pišta sendeliyeyê** sandalyenin arkası 6. *rd* arka, art (arkada olan, arkada bulunan) * **bexçeyê li pişt xanî** evin arka bahçesi 7. bel (sırtın altına rastlayan bölgesi) 8. bel (hayvanlarda omuz başı ile sağrı arası) 9. bel (geminin orta bölümü) 10. sırt, yağır 11. *nd/nt* arka, hamı (koruyucu, kayırcı) 12. *mec* döl ~ **bi hev girê dan** (birbirine) güvenmek ~ **bi (yekî) qayîm bûn** (birine) güvenmek, güven duymak ~ **bi (yekî) rast bûn** (birine) arkasını dayamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek) ~ **bi zik dayîn** arka çıkarnı çıkartı için satmak ~ **çemandin** belini bükmek (veya eğmek) ~ **dan (...)** (bir kimseye veya şeye) dayamak ~ **dan (yekî) 1)** (birine) arka çıkmak, arka vermek, bel vermek, (birine) koltuk vermek (birine destek olmak) 2) (birine) sırt çevirmek **bi ~ guhê xwe ve avêtin** kulak ardı etmek ~ **jê hılanîn** (birinden) destek almak, arka bulmak ~ **jê qewî bûn** (birine) güvenmek, güven duymak ~ **lê kun kirin 1)** i-kazla bezdirmek 2) acele ettirmek ~ **lê rast**

nebûn 1) fırsat bulmamak, durumunu düzeltmemek 2) aralıksız çalışmak, hep çalışmak durumda olmak ~ **lê şikandin 1)** belini kırmak 2) kök sökmek (**tişte**) ~ **lê şikandin** (bir şey birinin) belini bükmek * **vê bêkariyê pişt li min şikandiye** bu işsizlik belimi bükmüş ~ **li erdê 1)** sırtı yerde 2) yenik, mağlup ~ **nehatin erdê 1)** sırtı yere gelmemek, zengin olmak 2) sırtı yere gelmemek, yenilmez olmak ~ **pê girê dan 1)** (birine) sırtını dayamak veya vermek, (birine) güvenmek, güven duymak (güçlü birine güvenmek) 2) (birine) bel bağlamak (birine) güvenmek, birinin kendisine yardımcı olacağına inanmak ~ **pê qalind kirin** (birine) güvenmek, güven duymak ~ **pê qayîm bûn** (birine) güvenmek, güven duymak ~ **pê rast kirin 1)** (birine) sırtını dayamak veya vermek (güçlü birine güvenmek) 2) başkası sayesinde dardan kurtulmasına rağmen ona sırt dönmek ~ **rast kirin** belini doğrultmak ~ **tewandin** belini bükmek (veya eğmek) **ji ~a (yekî) bûn** (birinin) belinden gelmek, zürriyetinden olmak ~a **(yekî) dananîn erdê** arkası (veya sırtı) yere gelmemek ~a **(yekî) danîn** (birinin) sırtını yere getirmek, pes ettirmek (yenmek) ~a **(yekî) danîn erdê 1)** (birinin) sırtını yere getirmek 2) (birinin) sırtını yere getirmek, tuş etmek (güreşte) **ji ~a (yekî) derxistin** (birinin) sırtından çıkarmak ~a **destê xwe jê şewitandin** (bir şeyden) ağzı yanmak ~a **destê xwe şewitand** maymun gözünü açtı ~a **destê xwe şewitandin** tövbeler etmek ~a **(yekî) girtin 1)** (birine) arka çıkmak, (birini) desteklemek (arka olmak) 2) (birinden) taraf olmak ~a **(yekî) hatin** beli gelmek ~a **(yekî) hatin danîn** sırtı yere ~a **(yekî) hatin erdê** sırtı yere gelmek ~a **(yekî) hebûn** hamisi olmak, sırtı güçlü olmak ~a **hespî** at sırtı ~a **hev girtin** dayanışmak ~a **(yekî) ketin** (**tişte**) (bir şeye) arkası dönük olmak ~a **(yekî) ketin** **berê** bel fitığı olmak **bi ~a (yekî) kirin** (birine) arkasını dayamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek) ~a **mirov jî bêkesî difire** insanın beli kimsesizlikten bökülür ~a **(yekî) mist dan** (birinin) arkasını sıvamak ~a **(yekî) nehatin danîn** arkası (veya sırtı) yere gelmemek ~a **perdeyê** perde arkası **bi ~a (yekî) pizivîn** (birine) arkasını dayamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek) ~a **(yekî) qewî ye** arkası pek, arka kavi ~a **(yekî) qilomî bûn 1)** kamburu çıkmak 2) kamburu çıkmak (eğilerek yapılan işler için; çok çalışmış olmak) ~a **(yekî) qilûzî bûn 1)** kamburu çıkmak 2) kamburu çıkmak (eğilerek yapılan işler için; çok çalışmış olmak) ~a **xwe qoq kirin** kamburunu çıkarmak ~a **(yekî) saxlem bûn** arkası (veya sırtı) yere gel-

memek ~a (yekî) **saxlem** e arkası pek (veya arka kavi) ~a **stûyê xwe dîtin** ense tıraşını görmek ~a (yekî) **şikandin** belini bükmek, belini kırmak (**tişte**) ~a (yekî) **şikandin** (bir şey birinin) belini bükmek ~a (yekî) **tenik bûn** beli açılmak (küçük aptestini tutamaz olmak) ~a (yekî) **tewandin** belini bükmek ~a (yekî) **tewîn** beli bükülmek (yaşlılık yüzünden güçsüz kalmak, iş yapamayacak duruma düşmek) ~a (yekî) **tune bûn** arkası olmamak ~a (yekî) **xûl bûn 1)** kamburu çıkmak **2)** kamburu çıkmak (eğilerek yapılan işler için; çok çalışmış olmak) ~a (yekî) **xwar bûn** kamburu çıkmak (ihtiyarlamak) ~a **xwe bi her kesî girê medin** her gördüğün sakallıyı baban sanma ~a **xwe bi kîşê xwe girê dan** kesesine güvenmek ~a **xwe bi zik dan** çıkar için yandaşını yüzüstü bırakmak ~a **çemandin** belini eğmek (veya bükmek) ~a **xwe dan (cihekî)** (birine) sırtını dayamak (veya vermek) ~a **xwe dan (tişteki)** **1)** (bir şeye veya kimseye) dayamak (güç almak) **2)** yaslanmak, sırtını vermek ~a **xwe dan (yekî) 1)** (birine) arka (veya sırt) çevirmek, (birine) direk göstermek **2)** (birine) arkasını dayamak, arkasını (birine) vermek, birine bağlamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek) ~a **xwe dan (tişteki) 1)** arkasını (bir şeye) vermek, yaslanmak * **pišta xwe daye agir** arkasını ateşe vermiş **2)** dayanmak (birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek) * **pišta xwe dida gelê xwe û têkoşîna xwe didomand** halkına dayanarak mücadelesini sürdürüyordu ~a **xwe dan felekê berê xwe dan oxirê** feleğe sırtını verip kendi yoluna gitmek ~a **xwe dan û lê xistin çûn** sırtını dönüp gitmek **li ~a xwe kes dîtin** sırt bulmak ~a **xwe nerm kirin** cinsel ilişki sonrası rahatlamak ~a **xwe pê girê dan 1)** (birine) güvenmek, güven duymak, ümit bağlamak **2)** eşeğini (veya atını) sağlam kazığa bağlamak ~a **xwe pê girê nedan** (birine) güvenmemek ~a **xwe pê rast kirin** (birine) güvenmek, yaslanmak ~a **xwe qilozî kirin** kamburunu çıkarmak ~a **xwe rast kirin** belini doğrultmak ~a **xwe tewandin** eğilmek, belini bükmek (veya eğmek) ~a **xwe xûz kirin** kamburunu çıkarmak ~a (yekî) **xwêdan nedan** hiç zorlanmamak, zorlanmadan bir şey yapmak ~**girêdayî kirin**, **piştvekirî xwarin** parsayı başkası toplamak

pişt (III) m kuşak (bele sarılan uzun ve enli kumaş) * **pišta Ecem dabû pišta xwe** Acem kuşağı bağlamıştı ~ **bi pišta (yekî) girê dan** beline kuşak bağlamak ~ **dan pišta (yekî)** beline kuşak bağlamak

pişt (IV) nd 1. erte * **piştî şer** savaş ertesi **2. d/h 1.** -den sonra, üzerine * **piştî rê rêl dest pê dike** yoldan sonra orman başlar **3.** sonra

(makam, sıra, değer ve önemde arkada oluşu bildirir) **4.** müteakip, ardı sıra * **piştî dersê dersi** müteakip ~**î biskekê** neden sonra * **piştî biskekê serê xwe rakir li min fed kirî** neden sonra başını kaldırdı bana baktı ~**î (yekî) bûn** sonradan olma ~**î hingê h** sonradan ~**î İsa pêxember** (Hz.) İsa'dan sonra, milattan sonra ~**î ku bû, hîna ax û wax bêfeyde** ye at çalımdıktan sonra ahırın kapısını kapamak ~**î ku (tişte)** **dibe hê rê nî-şan didin** araba devrilince yol gösteren çok olur ~**î tengasiyan firehî** ye her yokuşun bir inişi de vardır ~**î vê** bundan sonra ~**î wê** ondan sonra

pişt (V) m 1. ters (bir şeyin önü veya yüzü değil arkası) * **pišta dest** elin tersi **2.** ters (kesici bir aletin kesmeyen yanı) * **pišta kêrê** bıçağın tersi

pişt (VI) rd 1. üst, arka **2. m** üst örtüsü (mimarlık terimi) **3. rd** üst (bazı terkiplerde zaman zaman bildirir) * **piştî êvarê** akşam üstü

pişt (VII) m 1. arka, destek, dayanak **2. nd/nt** kolayıcı, hamî, koruyucu, **2. mec** güç, kuvvet

pişt (VIII) erd/m sırt ~ **û ~** sırt sırt

pišta ecem nd Acem kuşağı

pišta kesre nd bir tür kuşak

pišta lahor nd Lahor malı bir tür kuşak

pišta qez nd bir tür ipekli kuşak

piştbaz nd/nt arka çıkan, hamî, koruyan

piştbaşı m arka çıkma, dayanışma

piştbehr nd deniz aşırı

piştbind m kuşak ipi (kuşak köşesine dikilen, kuşak bağlandıktan sonra ona devamla bele dolaştırılıp bağlamada kullanılan ip)

piştber rd diğerinden sonra doğan çocuk (çoğu yerde erkek çocuk için)

piştbişil rd kamburlu, kambur sırt

piştbişilik rd kamburlu, kambur sırt

piştçemandî rd beli bükük, sırtı eğik

piştçemiyayî rd beli bükük, sırtı eğik

piştçeper nd cehpe gerisi

piştda nd/nt arka çıkan, hamî

piştan m 1. arka çıkma, arkalama, destekleme **2.** dal verme, yaslanma

pişt dan l/gh 1. arka çıkmak, , arkalamak, destekleme **2.** dal vermek, yaslanmak

pişt dan hev l/bw (birbirine) arka çıkmak, dayanışmak

piştanîn m sırtını yere getirme, pes etirme

pişt danîn l/gh sırtını yere getirmek, pes etirmek

piştard nd/rd 1. arçı **2.** hamî, koruyucu kimse

piştardî m 1. artçılık **2.** hamilik

piştardî m ahiret

piştardî m 1. arka çıkış, arkalama, destekleme **2.** dal verme, yaslanış

piştardî m 1. kapı ardı **2.** gelin çıkarırken istenilen hediye

piştdest n el sırtı

pişte (I) b pist (kediye kovma ünlemi)

pişte (II) bot/m yer fıstığı

piştedar n hamal

piştedarî m hamallık

pişte (I) m 1. dayanak, mesnet 2. dayanak, destek (güç verici, yardımcı) 3. izgara (marangozlukta) * **pişteka derî** kapı izgarası

pişte (II) nd aşık kemiğinin tümsek kısmı

pişte (III) m 1. yüklük 2. bir sırtlık çalı çırpı

pixtek kirin l/gh izgaralamak

piştemal m peştemal (hamamda örtünmek ve kurulanmak için kullanılan örtü)

piştemalfiroş nd/nt peştemalçı (satan kimse)

piştemalfiroşî m peştemalcılık

pişteması nd balık sırtı

pişteleme sp/m sırt üstü yüzmek

pişte mâr n hamî, arka çıkan, kollayan, koruyan kimse

pişteng m paldum

pištenî m cephe gerisi

piştevan nd/nt 1. hamî, arka çıkan, koruyucu 2. dayanışmacı 3. dayanak, destek (güç verici, yardımcı) * **gotinên ku dihatin gotin**

pesend dikir û ji wan re dibû piştevan söylenenleri destekliyor, onlara dayanak oluyordu 4. yandaş, taraftar, tarafgir, destekleyen ~ê (yekî) bûn 1) (birinin) hamisi olmak 2) yandaş olmak ~ê (yekî) tune bûn arkası olmamak

piştevanî m 1. hamilik, arkalama, arka çıkma, koruyuculuk, himaye 2. dayanışmacılık 3. destekleme 4. yandaşlık, taraftarlık, tarafgirlik 5. dayanışma 6. sos dayanışma (bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması) 7. yardımlaşma ~ kirin 1) hamilik yapmak, koruyuculuk yapmak 2) yandaşlık yapmak, taraftarlık yapmak, tarafgirlik yapmak ~ya hev kirin dayanışmak ~ya (yekî) kirin (birine) arka çıkmak, birini arkalamak, taraftarlık etmek, (birine) taraf olmak

piştevanîkirin m destekleme, arka olma, arka çıkma

piştevanî kirin l/gh desteklemek, arka olmak, arka çıkmak

piştevanîfî m 1. hamilik, koruyuculuk 2. dayanışmacılık

piştexûz rd kamburlu

piştexûzî m kamburluluk

pişteywan t terasa bakan oda

piştên m 1. kuşak (bele sarılan uzun ve enli kumaş) 2. kemer ~a rizgariyê cankurtaran kemeri

piştêş m sırt ağrısı

piştîfî rd çökmüş, beli kırılmış kimse

piştîfîroş rd hamisini, arka çıkmasını satan kimse

piştgeh m araba bagajı

piştgerm rd 1. himaye görmüş, arkası pek, kuvvetli kimse 2. zengin

piştgermî m 1. güven, itimat 2. zenginlik

piştgir nd/nt 1. hamî, koruyucu, arka çıkan, arkalayan 2. destekleyici, destekçi, destekleyen, taraftar 3. arka, iltimasçı, kayırmacı 4. dayanışmacı

piştgirêdahî rd 1. belî bağlı, kuşaklı 2. işe girişmek için hazırlıklı olan ~yan kir, piştvekirîyan xwar parsayı başkası topladı

piştgirêdan (I) m belbağı (gelin kardeşinin gelinin beline kurdeleyi bağladığında aldığı hediye)

piştgirêdan (II) m 1. bel bağlama, güvenme 2. işe başlama, iş hazırlığını bitirme 3. üstünü kapatma, dam haline getirme, inşaatı bitirme

pişt girê dan l/bw 1. bel bağlamak, güvenmek 2. işe başlamak, iş hazırlığını bitirmek 3. üstünü kapatmak, dam haline getirmek, inşaatı bitirmek

piştgiriya hev kirin l/bw yardımlaşmak

piştgirî m 1. hamilik, koruyuculuk, arka çıkma, arkalama 2. destekleyicilik, destekçilik, destekleme, taraftarlık 3. iltimasçılık, kayırmacılık 4. dayanışmacılık 5. dayanışma 6. sos dayanışma (bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması) 7. destek, el birliği 8. iltizam ~ dan (yekî) dayanışmak ~ hatin kirin 1) desteklenmek 2) kayırmak ~ya hev kirin dayanışmak ~ya (yekî) kirin (birinden) taraf olmak, taraftarlık etmek, (birine) arka çıkmak, (birini) kayırmak ~yê hev dayanışık

piştgirîdan m destek verme

piştgirî dan l/gh destek vermek

piştgirîkirin m 1. arka çıkma, arkalama, destekleme, destek olma, koruma 2. destekleme, yardım etme (yardım sağlama)

piştgirî kirin l/gh 1. arka çıkmak, arkalamak, desteklemek, destek olmak, korumak 2. desteklemek, yardım etmek (yardım sağlamak)

piştgirî lê kirin l/bw desteklemek, dayanışmak (yardım sağlamak)

piştgirîfî m 1. hamilik, koruyuculuk 2. dayanışmacılık

piştgirtin m 1. arka çıkma, dayanışma, destekleme 2. (inşaat için) üstünü kapatma

pişt girtin l/bw 1. arka çıkmak, dayanışmak, desteklemek 2. (inşaat için) üstünü kapatmak

piştgirtî rd korunmuş, dayanışmada bulunmuş kimse

piştguh n kulak ardı

piştguhîkirin m önem vermeme, ihmal etme, görmezden gelme

piştguh kirin l/gh önem vermemek, ihmal etmek, görmezden gelmek

piştğürî rd 1. işe yarar hale gelmiş çocuk 2. tıfil, masum, küçük çocuk, yeni yetme çocuk * çar piştğürîyên min hene dîrt masumun var

piştatik *rd* kambur (kamburu olan)
piştatikî *m* kamburluk
piştatikîbûn *m* kamburlaşma
piştatikî bûn *l/gh* kamburlaşmak
piştatikîbûyîn *rd* kamburlaşa
piştatikîkirin *m* kamburlaştırma
piştatikî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştîşok *rd* kolay kolay kanmayan
piştîk (I) *m* 1. kuşak (bele sarılan uzun ve enli kumaş) 2. kemer, yassı bel dalağı
piştîk (II) *n* semer, arkalık (hamal arkalığı)
piştîk (III) *n* yelek parçası
piştîkandîn *m* doğrulama, teyit etme
piştîkandin *l/gh* doğrulamak, teyit etmek
piştîkandî *rd* doğrulanmış, teyitli
piştîkî *rd* teyitli, doğrulanmış
piştîkîn *m* doğrulanma
piştîkîn *l/gh* doğrulanmak
piştîni *m* kuşak, kemer
piştî (I) *m* kuşak, bel bağı
piştî (II) *m* piştî
piştî (III) *n* sırtlık, yük, yüklük, şelek (sırtta taşınan yük) * **haydê bikeve binê vî piştîyî** haydi şu yüke giriver ~yê **genim** buğday şeleği
piştî (IV) *d/h* 1. -den sonra, üzerine * **piştî rê rêl dest pê dîke** yoldan sonra orman başlar 2. sonra (makam, sıra, değer ve önemde arkada oluşu bildirir) 3. müteakip, ardı sıra * **piştî dersê** dersi müteakip ~ **bîşkekê** neden sonra * **piştî bîşkekê serê xwe rakir li min nihêrt** neden sonra başımı kaldırdı bana baktı ~ (yekî) **bûn** sonradan olma ~ **hingê h** sonradan ~ **Îsa pêxember** (Hz.) İsa'dan sonra, milattan sonra ~ **ku (tişteke) dibe hê rê nîşan didin** araba devrilince yol gösteren çok olur ~ **tengasiyan firehî yê** her yokuşun bir inişi de var ~ **vê** bundan sonra ~ **wê** ondan sonra
piştîdar *n* hamal, yükçü, sırtında yük taşıyan
piştîdarî *m* hamallık, yükçülük
piştî dibistanê *nd* 1. okul sonrası 2. okul sonrası (bu döneme ilişkin) * **perwerdehiya piştî dibistanê** okul sonrası eğitim
piştî hingê *nd* sonradan
piştî Îsa *nd* İsa'dan sonra, milattan sonra
piştîkêş *n* hamal, yükçü
piştîkêşî *m* hamallık, yükçülük
piştî ku d -den sonra, müteakiben, kelli * **piştî ku te wiha got, ez êdî dikarim çî bikim** sen böyle söyledikten kelli, ben ne yapabilirim
piştî lehdê *m* pazartesi
piştî miladê *nd* milattan sonra
piştî zayînê *nd* milattan sonra
piştîn *m* kuşak
piştîni *bnr* piştên
piştîvan (I) *nd/nt* destekçi, destekleyici, himayeci
piştîvan (II) *n* hamal, sırtçı, yükçü, sırtlık taşıyan

piştîvanî (I) *m* destekçilik, destekleyicilik, himayecilik
piştîvanî (II) *m* hamallık, , yükçülük
piştî zayînê *nd* milattan sonra
pişt jê hilanîn *l/bw* (birinden) destek almak, arka bulmak
pişt jê qewî bûn *l/bw* (birine) güvenmek
Pişt Kafkasya *nd* Trans Kafkasya
piştkal *rd* kambur (kamburu olan)
piştkirin *l/gh* sırtlama, yüklenme, ağırlığını taşıma
pişt kirin *l/gh* sırtlamak, yüklenmek, ağırlığını taşımak
piştiko *rd* kamburlu, kambur sırt
piştкод *rd* kamburlu, kambur sırt
piştkov *rd* kamburlu, kambur sırt
piştkovbûn *m* kamburlaşma, beli çökme
piştkov bûn *l/gh* kamburlaşmak, beli çökmek
piştkovî *m* kamburluk
piştkovîbûn *m* 1. kamburlaşma, kamburu çıkma 2. kamburu çıkma (ihtiyarlama)
piştkovî bûn *l/gh* 1. kamburlaşmak, kamburu çıkmak 2. kamburu çıkmak (ihtiyarlama)
piştkovîbûyîn *rd* kamburlaşma
piştkovîkirin *m* kamburlaştırma
piştkovî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştkubik *rd* kamburlu, kambur sırt
piştkul *rd* 1. sırtı yara ve bereli 2. mec (birinden, birşeyden) emin olmayan, güvenemeyen
piştkulav *n* 1. sırtı keçeli 2. çoban
piştkulbûn *m* (birinden) emin olmama, güvenememe
piştkul bûn *l/gh* (birinden) emin olmamak, güvenememek
piştkulî *m* emin olmama, güvenememe
piştkurmî *rd* sırtı yara bere içinde olan kimse
piştköz *rd* kambur (kamburu olan)
piştközî *m* kamburluk
piştközîbûn *m* kamburlaşma
piştközî bûn *l/gh* kamburlaşmak
piştközîbûyîn *rd* kamburlaşma
piştközîkirin *m* kamburlaştırma
piştközî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştközokî *rd* kamburluca
piştlebûn *m* (birine veya bir şeye) sırtı dönük olma
pişt lê bûn *l/bw* (birine veya bir şeye) sırtı dönük olmak
piştlebûyî *rd* -e sırtı dönük
piştlebûyîn *m* (birine veya bir şeye) sırtı dönük oluş
piştledêk *m* ayanak, mesnet
pişt li erdê bûn *l/bw* sırtı yerde olmak
piştlierdê *m* 1. kadın 2. *rd/argo* ırzına geçilmiş olan
pişt lê kun kirin *l/bw* 1. ikazla bezdirmek 2. acele ettirmek

pişt lê rast bûn *l/bw* 1. kendine gelmek, toparlanmak 2. soluk almak 3. başarmak
pişt lê rast nebûn *l/bw* 1. fırsat bulmamak, durumunu düzeltememek 2. aralıksız çalışmak, hep çalışmak durumunda olmak
pişt lê şikandin *l/bw* belini bükmek, belini kırmak
pişt lê şikîn *l/bw* beli bökülme, beli kırılmak
pişt mêr *nd/nt* 1. hamî, koruyan, arka çıkan, dayı (bir kimsenin kayıncısı, sözü geçer kimsesi) 2. sırdaş, destekleyen 3. fedai
pişt mêrî *m* 1. hamîlik, korumalık, dayılık 2. sırdaşlık 3. fedailik
pişt milk *rd* kamburlu, kambur sırt
piştok *m* sırtlık, yük, şelek
piştokêş *n* hamal
piştokêşî *m* hamallık
piştok, **piştok** *m* ilkel çakmak
piştol *m* fitilli, çakmaklı tüfek
piştostan *h* sırt üstü * **xwe wekî cehsikê kerê**
piştostan avêt eşek sıpası gibi kendini sırt üstü attı
piştovan *nd/nt* 1. hamî, koruyucu 2. destekleyici, taraftar
piştovanî *m* 1. hamîlik 2. destekleyicilik, taraftarlık
piştpan *rd* sırtı geniş
piştpanî *m* topuk
piştperde *rd* 1. perdepoş, perde arkası olan, gizlenen (özellikle örtünen ve erkeklere görünmek istenmeyen kadınlar için) 2. gizli, perde arkası
piştperdeyî *rd* 1. perde arkasında saklı olan 2. perde arkası, gizli olarak
piştpe *n* ayak sırtı, ağız
pişt pê girê dan *l/bw* (birine) güvenmek, güven duymak
pişt pê qalind kirin *l/bw* (birine) güvenmek
piştqayim *rd* 1. arkası pek, arka kavi 2. kendinden emin
piştqewî *rd* 1. arkası pek, arka kavi 2. kendinden emin
piştqewî bûn *l/ngħ* 1. arkası pek olmak 2. kendinden emin olmak
piştqewîn *rd* 1. arkası pek, arka kavi 2. kendinden emin
piştqewîn bûn *l/ngħ* 1. arkası pek olmak 2. kendinden emin olmak
piştqilom *rd* kambur (kamburu olan)
piştqilomî *m* kamburluk
piştqilomîbûn *m* kamburlaşma
piştqilomî bûn *l/ngħ* kamburlaşmak
piştqilomîbûyîn *rd* kamburlaşma
piştqilomîkirin *m* kamburlaştırma
piştqilomî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştqilûz *rd* kamburlu (kamburu olan)
piştqilûzbûn *m* kamburlaşma, beli çökme
piştqilûz bûn *l/ngħ* kamburlaşmak, beli çökme

piştqilûzî *m* kamburluk
piştqilûzbûn *m* 1. kamburlaşma 2. iki büküm olma, iki kat olma
piştqilûzî bûn *l/ngħ* 1. kamburlaşmak 2. iki büküm olma, iki kat olmak
piştqilûzîbûyîn *rd* kamburlaşma
piştqilûzîkirin *m* kamburlaştırma
piştqilûzî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştqilûzok *rd* kamburlu
piştqilûzokî *rd* kamburluca
piştqop *rd* kamburlu
piştqopbûn *m* kamburlaşma
piştqop bûn *l/ngħ* kamburlaşmak
piştqopî *m* kamburluluk
piştqoq *rd* kamburlu
piştqoqî *m* kamburluk, kamburluluk
piştqoqîbûn *m* kamburlaşma
piştqoqî bûn *l/ngħ* kamburlaşmak
piştqoqîbûyîn *rd* kamburlaşma
piştqoqîkirin *m* kamburlaştırma
piştqoqî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştqov *rd* kamburlu, kambur (kamburu olan)
piştqovî *m* kamburluk
piştqovîbûn *m* kamburlaşma
piştqovî bûn *l/ngħ* kamburlaşmak
piştqovîbûyîn *rd* kamburlaşma
piştqovîkirin *m* kamburlaştırma
piştqovîkirin *l/gh* kamburlaştırmak
pişt ra *bwr* pişt re
piştrast *rd* 1. (birine) güven duyan, emin * **ji xwe piştrast e** kendinden emin 2. müsterih 3. çalışmayan, rahatına düşkün
piştrastbûn *m* 1. güven duyma, emin olma 2. müsterih olma
pişt rast bûn *l/bw* 1. güven duymak, emin olmak 2. müsterih olmak
piştrastî *m* 1. kendinden emin olma 2. müsterihlik
pişt re *h* 1. sonra, sonradan, , bilâhare 2. sonraları * **berê baş bû pişt re xera bû** önceki iyi idi sonraları bozuldu 3. ardınca, ardından, arkasından, akabinde, hemen sonra 4. neden sonra * **pişt re ez navê wî hîn bûm** neden sonra adını öğrendim 5. müteakiben, ardı sıra
pişt reş kirin *l/gh* (inşaat için) üstünü kapatmak, inşaatı şöyle böyle bitirmek
piştirsuşt *fel/m* doğa ötesi, metafizik
piştirsuştî *rd* doğa ötesi, metafizik
piştirsuştzan *nd/nt* metafizikçi
piştirsuştzanî *m* metafizikçi
piştisist *rd* 1. uçkuruna düşkün 2. yosma
piştisistî *bj/m* bel soğukluğu
piştışikestî *rd* beli kırık
piştışikestî bûn *l/ngħ* 1. beli kırılmak 2. hayal-kırıklığına uğramak
piştşiv *m* akşam yemeğinden sonra atıştırılan aparatif yemek
pişteng *m* palan veya semeri yük hayvanının

göğsünden sırtına bağlamada kullanılan, çoğu zaman ucu madenî halkalı örme yassı ip
pişttenik *rd* arkasız, arkası olmayan, güçsüz
pişt tê dan *l/bw* dedikodu etmek, arkasından konuşmak

piştû *m* yaka

pişt û pişt *h* sırt sırt, tepe tepe, yükseltiyi izleyerek

piştvan *nd/nt* 1. arka, hamî, koruyucu 2. dayanak, destek (güç verici, yardımcı) 3. dayanışmacı 4. yandaş, taraftar ~ê (yekî) **bûn** yandaşı olmak

piştvanek *nd/nt* 1. hamî, koruyucu, arkalayan, dayı, himayeci 2. dayanışmacı 3. destekleyici, yandaş, taraftar 4. arka, iltimasçı, kayırcı ~ê (yekî) **bûn** yandaşı olmak ~ê **hev** dayanışık

piştvanekî *m* 1. hamîlik, koruyuculuk, dayılık, himayecilik 2. dayanışmacılık 3. destekleyicilik, yandaşlık, taraftarlık 4. iltimasçılık, kayırcılık 5. arkalama, destekleme, dayanışma ~ya (yekî) **hatin kirin** kayırlmak

piştvanik *bnr* piştvanek

piştvanîya hev kirin *l/bw* yardımlaşmak

piştvanî *m* 1. hamîlik, korumalık, koruyuculuk, koruma 2. arka çıkma, arkalama, destekleme, destek olma 3. yandaşlık, taraftarlık 4. destek, dayanışma, dayanışmacılık 5. sos dayanışma (bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirilerine karşılıklı bağlanması) ~ **lê bûn** himaye görmek ~ **lê kirin** 1) himaye etmek 2) desteklemek, dayanışmak ~ya **hev kirin** dayanışmak ~ya (yekî) **kirin** 1) destekte bulunmak, dayanışmada bulunmak 2) taraftarlık etmek

piştvanîkirin *m* 1. arkalama, arka çıkma, koruma 2. destekleme, destek olma 3. kayırma, iltimas etme

piştvanî kirin *l/gh* 1. arkalamak, arka çıkmak, korumak 2. desteklemek, destek olmak 3. kayırmak, iltimas etmek

piştvanîtî *m* dayanışmacılık

piştvanik *bnr* piştvanek

pişt vekirin *l/gh* kovmak

piştvekirî *rd* çalışmayan, emek sarfetmeden yiyen * **piştgirêdahîyan kir**, **piştvekirîyan xwar** parsayı başkası toplamak

piştxtotik *rd* kamburlu

piştxtotikbûn *m* kamburlaşma

piştxtotik bûn *l/gh* kamburlaşmak

piştxturt *rd* arkası kuvvetli, arkası pek, güçlü desteği olan

piştxturtî *m* arkası kuvvetli olma

piştûl *rd* kamburlu

piştûlî *m* kamburluk

piştûlîbûn *m* 1. kamburlaşma, kamburu çıkma 2. kamburu çıkma (ihtiyarlama)

piştûlî bûn *l/gh* 1. kamburlaşmak, kamburu çıkmak 2. kamburu çıkmak (ihtiyarlamak)

piştûlîbûyîn *m* 1. kamburlaşma, kamburu çıkma 2. kamburu çıkma (ihtiyarlama)

piştûlîkirin *m* kamburlaştırma

piştûlî kirin *l/gh* kamburlaştırmak

piştûlok *rd* kamburlu

piştûlokî *rd* kamburluca

piştûz *rd* kamburlu

piştûzbûn *m* kamburlaşma, beli çökme

piştûz bûn *l/gh* kamburlaşmak, beli çökmek

piştûzîk *rd* kamburlu

piştûzîkî *rd* kamburluca

piştûzî *m* kamburluluk

piştûzîbûn *m* 1. kamburlaşma, kamburu çıkma 2. kamburu çıkma (ihtiyarlama)

piştûzî bûn *l/gh* 1. kamburlaşmak, kamburu çıkmak 2. kamburu çıkmak (ihtiyarlamak)

piştûzîbûyîn *m* 1. kamburlaşma, kamburu çıkma 2. kamburu çıkma (ihtiyarlama)

piştûzîkirin *m* kamburlaştırma

piştûzî kirin *l/gh* kamburlaştırmak

piştûzok *rd* kamburlu

piştûzokî *rd* kamburluca

piştwar *rd* 1. beli bükük 2. kamburlu ~ **bûn** 1) beli bükülmek (yaşlılık yüzünden güçsüz kalmak, iş yapamayacak duruma düşmek) 2) beli çökmek (kamburlaşmak)

piştwarin *nd* yemekten sonra yenilen şey, tatlı, meyve vb. gibi

piştwxîl *rd* kamburlu, beli bükük

piştzirav *rd* ince belli

pişû *m* izin

pişûl *m* lânet

pişûllêbûn *m* lânetlenme

pişûl lê bûn *l/bw* lânetlenmek

pişûllêbûyî *rd* lânetli, lânetlenmiş

pit (I) *nd/nt* 1. bebe, bebek 2. küçük

pit (II) *rd* kör (keskinliğini yitirmiş olan) ~ **bûn** körelmek * **diran pit bûne** dişler körelmiş

pit (III) *m* sesisleşme, suskunlaşma

pitandin *m* eleştirme

pitandin *l/gh* eleştirmek

pitat *bnr* kartol

pitbûn (I) *m* körelme (keskinliğini yitirme)

pitbûn (II) *m* sessizleşme, suskunlaşma, sus pus olma

pit bûn (I) *l/gh* körelmek (keskinliğini yitirmek)

pit bûn (II) *l/gh* sessizleşmek, suskunlaşmak, sus pus olmak

pitepit (I) *m* 1. daraban (kalp için vuruş, atış) 2. *h* pıtır pıtır

pitepit (II) *h* dırdır ~ **kirin** dırdır yapmak, vıdı vıdı etmek

pitepitkirin (I) *m* pıtırdama

pitepit kirin (II) *m* dırdırlanma

pitepit kirin (I) *l/gh* pıtırdamak

pitepit kirin (II) *l/gh* dırdırlanmak

pitew *rd* gürbüz

pitewî *m* gürbüzlük

pitê *m* 1. kız bebek 2. küçük kız çocuğu 3. *b* küçük (seslenmede, kız çocuklar için) * **hê pitê bê vir** hey küçük buraya gel

pitik (I) *n* düğü (en ince bulgar)

pitik (II) *m* yakı

pitik (III) *m* nokta

pitik (IV) *nd/nt* 1. bebek, çağa 2. süt kuzusu (çok küçük bebek) 3. yavrucuk * **pitika min** yavrucuğum ~ê **bersîr** 1) agucuk 2) agu bebek (alay yoluyla)

pitikandin *m* noktalama

pitikandin *l/gh* noktalamak

pitikane *h* bebekçe

pitiktî *m* 1. bebeklik (bebek olma durumu) 2. bebeklik (yeni doğan yavrunun yetişkinlerin bakımına sürekli bağımlı olduğu dönem) 3. bebeklik (bebek gibi davranışlarda bulunma) ~ **kirin** bebeklik etmek

pitir (I) *rd* önceki, evvelki

pitir (II) *rd* fazla, daha çok * **dî dewra komarê de ji bîstî pitir serhildan çêbûne** cumhuriyet devrinde yermiden fazla isyan patlak vermiş

pitirbûn *m* çoğalma, fazlalaşma

pitir bûn *l/gh* çoğalmak, fazlalaşmak

pitirbûyîn *m* çoğalma, fazlalaşma

pitirkirin *m* çoğaltma, fazlalaştırma

pitir kirin *l/gh* çoğaltmak, fazlalaştırmak

pitirpar *bnr* betirpar

pitirpêr *bnr* betirpêr

pitî (I) *nd* parça, ufak * **pitî pitî ji esmanan** ax dibarî gökten ufak ufak toprak yağıyor-du

pitî (II) *rd* minik

pitîk *m* emzik (meme ucu)

pitîn *m* dırlanma ~ **û wirkîn** dırlama, vıdı vıdı

pitînî (I) *m* pıtırı ~ **jê anîn** pıtırdatmak ~ **jê çûn** pıtırdamak

pitînî (II) *m* dırlı ~ **kirin** dırlı çıkarmak

pit kirin (I) *m* körleştirme (keskiniliğinin yitirmesine neden olma)

pitkirin (II) *m* suskunlaştırma, sus pus etme

pit kirin (I) *l/gh* körleştirmek (keskiniliğinin yitirmesine neden olmak)

pitkirin (II) *l/gh* suskunlaştırmak, sus pus etmek

pito *n* 1. erkek bebek 2. küçük, oğlan çocuğu 3. *b* küçük (seslenmede, erkek çocuklar için)

pitok *n* erkek bebek

pitpit *biy/m* vuru

pitpit *m* dırdır, circır, kaynana zırlıtısı ~ **kirin** dırdır etmek

pitpitîn (I) *m* 1. tıpırdama (hafif hafif vurma) 2. vurma, çarpma (vuru durumunda olma, yürek atma) 3. pıtırdamak, pıt pıt atma, helecenlanma, helecen (korku ve heyecan gibi

sebeple kalbi fazla çarpma) 4. çarpıntı, dara-ban (kalp için vuruş, atış) ~a **dil derbas kirin** yürek çarpıntısı geçirmek, alıp vermek

pitpitîn (II) *m* 1. çarpınma, çırpınma 2. kıpırdama, hareketlenip yağmur yağdırma (bulutlardan yağmur yağma)

pitpitîn (I) *l/gh* 1. tıpırdamak (hafif hafif vurma) * **dilê wê dipitpîte** yüreği tıpırdıyor 2. vurmak, çarpmak (vuru durumunda olmak, yürek atmak) * **dilê min wisa dipitpîte ku...** kalbim öylesine vuruyor ki 3. pıtırdamak, pıt pıt atma, helecenlanmak (korku ve heyecan gibi sebeple kalbi fazla çarpmak)

pitpitîn (II) *l/gh* 1. çarpınmak, çırpınmak 2. kıpırdamak, hareketlenip yağmur yağdır-mak (bulutlardan yağmur yağmak) * **ewrê me dipitpîte** bulut hareketleniyor

pitpitkê (I) *m/argo* kitap * **mele devê pitpitkê** bigire imam efendi kitabın ağızını kapat da sadede gelelim

pitpitkê (II) *m* benek

pitpitkirin *m* dırdır etme

pitpit kirin *l/gh* dırdır etmek

pitpitkî *rd* benekli, beneklice

pitpito (I) *zo/m* sarı serçe

pitpito (II) *rd* 1. dırdırcı 2. *h* vıdı vıdı ~ **kirin** vıdı vıdı etmek

pitpitok (I) *m* benek

pitpitok (II) *rd* 1. dırdırcı, vıdı vıdı, mızımız 2. circır, geveze

pitpitok (III) *rd* benek benek

pitpitoke *bot/m* kırmızı bir bahar çiçeği

pitpitokî (I) *rd* benekli, beneklice

pitpitokî (II) *rd/h* mızımızca

pitpitokîbûn (I) *m* beneklenme

pitpitokîbûn (II) *m* mızımızlanma

pitpitokî bûn (I) *l/gh* beneklenmek

pitpitokî bûn (II) *l/gh* mızımızlanmak

pitpitokîkirin *m* mızımızlanma

pitpitokî kirin *l/gh* mızımızlık etmek, mızımızlanmak

pitpitoktî *m* mızımızlık ~ **kirin** mızımızlık etmek

pitrik *n* patrik

pitrikî *m* patriklik

pitrûg bu deyimde geçer * **ji kulê re dibêje** **pitrûg** vız gelir

pitûk *m* meme ucu

piv *b* inanılmadığını belirten bir ünlem

pivikî *rd* kibirli, kurumlulu

pivîn *bnr* peyivîn

pivît *bot/m* çiğdem

pivpive *rd/argo* kodaman

pix *b* korkutma ünlemi

pix (II) *m* püskürme (ağızda bulunan bir sıvı veya toz durumundaki bir şeyi hızla savurarak dışarıya atma)

pixar *m* aşırı koku, kesif koku

pixare *bnr* pixêrî

pixe *m* kesme (çocuk dilinde)

pixepix *m* 1. horlama, uykuda çıkarılan ses 2. mışıl mışıl * **pixepixa wî ye razaye** mışıl mışıl uyuyor ~ **jê hatin** uyuma sesini çıkarmak
pixepix kirin */lgh* 1. horlamak 2. mışıl mışıl uyumak

pixêrî *m* şömine, ocak

pixêrîk *m* şömine, ocak

pixîn *m* 1. horlama 2. mışıl mışıl uyuma

pixînkêr *rd* horlayan

pixkirin *m* püskürme

pix kirin (I) */lgh* püskürmek (ağzında bulunan bir sıvı veya toz durumundaki bir şeyi hızla savurarak dışarıya atmak)

pix kirin (II) */lgh* temizleme, süpürmek (toprak üstündeki karı temizleyerek toprağın hayvanların otlamasını sağlamak) * **berfê** **pix bike bila reşayî derkeve** karı temizle toprak görünsün

pixmik *m* saman tozu

pixok *rd* gevrek

pixokî *rd* gevrekçe

pixokîfî *m* gevreklik

pixonek *rd* gevrek

pixonekî *rd* gevrekçe

pixonekîfî *m* gevreklik

pixpixandin *m* sinsice saklama, kötü niyetle saklama

pixixandin */lgh* sinsice saklamak, kötü niyetle saklamak

pixpixok *rd* gevrek

pixpixokî *rd* gevrekçe

pixpixokîbûn *m* gevrekleşme

pixpixokî bûn */lgn* gevrekleşmek

pixt *bnr* puxte

pixtî *m* pıhtı

pixtîbûn *m* pıhtılaşma

pixtî bûn */lgh* pıhtılaşmak

pixtîkirin *m* pıhtılaştırma

pixtî kirin */lgh* pıhtılaştırmak

pixtok (I) *m* kist

pixtok (II) *rd* gevrek (taşlar için) * **hîn kevir**

pixtok in bazı taşlar gevrek olur

pixtokî *rd* gevrekçe

pixtokîfî *m* gevreklik

pixudî *rd* porsuk, pörsük (pörsümüş olan)

pixudîn *m* porsuma, pörsüme

pixudîn */lgh* porsumak, pörsümek

pixûdîfî *m* porsukluk, pörsüklük

pixunandin *m* bereleme, bertilleme (morartma, çürütme)

pixunandin */lgh* berelemek, bertillemek (morartmak, çürütmek)

pixunandî *rd* bereli (yara bere)

pixunî *rd* bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan)

pixunîn *m* 1. berelenme, bertilme (morarma, çürüme) 2. eprime (ekşiyip çürüme) 3. eprime (yemiş dura dura olgunlaşma, yumuşa-

ma) 4. tiritlenme, tiritleşme

pixunîn */lgh* 1. berelenmek, bertilmek (morarmak, çürüme) * **canê wê jî ber derban** **tev pixunîbû** vücudu darb sonucu berelenmişti 2. eprimek (ekşiyip çürümek) 3. eprimek (yemiş dura dura olgunlaşmak, yumuşamak) 4. tiritlenmek, tiritleşmek

pixur *m* tütsü

pixurandin *m* ufalama

pixurandin */lgh* ufalamak

pixurîn *m* ufalanma, pul pul dökülme

pixurîn */lgh* ufalanmak, pul pul dökülmek * **nan dipixure** ekmek ufalanıyor * **destê xwe dide dîwar dipixure** duvarı ellediğinde pul pul dökülüyor

pixûdî *rd* 1. somurtkan 2. *ps* içe kapanık

pixûdîfî *m* 1. somurtkanlık 2. içe kapanıklık

pixudok *rd* 1. somurtkan, suratı asık, kekremesi 2. *ps* içe kapanık

pixudokî *rd* 1. somurtkanca, kekremesice 2. *ps* içe kapanıkça

pixudokîfî *m* 1. somurtkanlık, surat asıklığı, kekremesilik 2. içe kapanıklık

pixûr *m* 1. tütsü 2. *argo* esrar ~ **şewitandin** tütsü yekmek

piy *b* aa!

piyade *nd/rd* 1. yaya 2. *n* piyade (yaya savaşan askerlerin oluşturduğu sınıf) 3. *rd* piyade

piyade *m* kaldırım

piyale *m* 1. piyale, kadeh, bardak 2. şarap bardağı, içki kadehi 3. kadeh, bardak (bir bardağın veya kadehin alacağı miktar) ~ **bilind kirin** kadeh kaldırmak ~ **li hev xistin** (an jî dan) kadeh tokuşturmak ~ **rakirin** kadeh kaldırmak

piyalok *m* kadehcik, küçük kadeh

piyan (I) *bj/m* piyan

piyan (II) *m* 1. bardak, kadeh * **piyana meyê di dest** de şarap pardağı elinde 2. ufak tas 3. bardak (bir bardağın alacağı miktar) * **tu dikarî piyanek şekirê hûr bidî min?** bir bardak toz şeker verebilir misin? ~ **li hev xistin** kadeh tokuşturmak

piyango *m* 1. piyango 2. *mec* piyango (beklenmedik olay veya durum) ~ **jê re derketin** (birine) piyango vurmak (veya çıkmak) ~ **jê re lê xistin** (birine) piyango vurmak piyango çıkmak (beklenmedik bir yerden büyük kazanç sağlamak) ~ **kışandin** piyango çekmek

piyangofiroş *nd/nt* 1. piyangocu 2. *m* piyangocu (piyango biletlerinin satıldığı yer)

piyangofiroşî *m* piyangoculuk

piyanîst *nd/nt* piyanist

piyanîstî *m* piyanistlik

piyano *mzk/m* piyano

piyanojen *nd/nt* piyanist

piyanojenî *m* piyanistlik

piyanosaz *nd/nt* piyanocu (piyano tamir veya akort eden kimse)

piyanosazî *m* piyanoculuk
piyaq *erd/m* dağ seti
piyar *rd* şafkatlı, sevecen
piyarî *m* şefkat, sevecenlik
piyarî lê kirin *l/bw* şefkat etmek
piyarîtî *m* şefkatlilik
piyase *ab/m* 1. piyasa, pazar 2. piyasa (geçerli fiyat, alış veriş fiyatı) 3. *mec* piyasa, gezinme ~ *kirin* gezinmek ~ *ya derveyî* dış piyasa ~ *ya ekonomiyê* piyasa ekonomisi ~ *ya hundirîn* iç piyasa ~ *ya hêza kar* iş gücü piyasası ~ *ya kar* iş piyasası ~ *ya navxweyî* iç piyasa ~ *ya serbest* serbest piyasa (veya pazar)
piyasekirin *m* piyasa etme, dolaşma
piyasekirin *l/gh* piyasa etmek, dolaşmak
piyaz *m* 1. soğan 2. piyaz
piyazfiroş *nd/nt* piyazcı (satan kimse)
piyazfiroşî *m* piyazcılık
piyazpêj *nd/nt* piyazcı (yapan kimse)
piyazpêjî *m* piyazcılık
piyes *sn/m* piyes
piyê tazi *rd* yalın ayak
piyê xwas *rd* yalın ayak
piyê zengûbilind *rd* ağımlı ayak
piyik *n* ayakçak (dokuma tezgahı ayaklığı)
piyimsa *m* beyaz leke
piyon *n* 1. piyon (satrançta) 2. *mec* piyon
piyore *bj/m* piyore
piz (I) *nd/nt* 1. bebe 2. *biy/m* dölüt, cenin, embriyo
piz (II) *rd* 1. ufak, ufak tefek kimse 2. bastıbacak, bacak kadar kimse
piz (III) *m* uçurluk
piz *rd/nt* kibirli, kurumlu, kuruntulu, mağrur
pizan *ant/m* etene, meşime, döl eşi, plâsanta (memeli küçük baş hayvanlar için)
pizav *m* 1. devinim 2. hareket
pizben *n* kolçak
pizbend *n* kolçak
pizbûn *m* kibirlenme
pizbûn *m* kibirlenme, böbürlenme
pizbûyîn *m* kibirleniş, böbürleniş
piz bûn *l/gh* kibirlenmek, böbürlenmek
pizdan (I) *ant/m* etene, meşime, son, eş, döl eşi, plâsanta (memeli küçük baş hayvanlar için) ~ *avêtin* nekahat döneminde olmak
pizdan (II) *rd* 1. gevşek (sıkı veya gergin olmayan) * *werîsê pizdan* gevşek urgan 2. yavaş hareket eden kimse
pizdank *ant/m* döl yatağı
pizê *m* kız bebek
pizik (I) *rd* 1. bızdık, ufaklık, ufak tefek kimse 2. bastıbacak, bacak kadar * *vî pizikê hanê* bacak kadar çocuk 3. yumruk kadar (iri olması gereken şeyler için) * *zaroekî pizik mêrik xiste erdê* yumruk kadar bir çocuk adamı devirdi
pizik (II) *m* sıvilce
pizikek *rd* bacak kadar

pizirandin *m* ufalama
pizirandin *l/gh* ufalamak
pizirîn (I) *m* 1. ufulanma, , pul pul dökülme 2. kesilme (bozularak kesilme)
pizirîn (II) *m* sıvışma
pizirîn (I) *l/gh* 1. ufulanmak, pul pul dökülmek 2. kesilmek (içindeki maddeler birbirinden ayrılarak bozulmak)
pizirîn (II) *l/gh* sıvışmak
pizirk *m* 1. sıvilce 2. çıban
pizivandin *m* kıvratma
pizivandin *l/gh* kıvratmak
pizivîn *m* 1. kıvrama (harekete geçme) 2. kıvrılma
pizivîn *l/gh* 1. kıvramak (harekete geçmek) 2. kıvrılmak * *nexweş e li qunc pizivîye* hasta köşede kıvrılmış
pizî *ant/n* 1. kasık 2. uçurluk
pizî *rd* dölütsel
pizîng *m* emzik (süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme)
pizînk *bnr* pizîng
pizmam *bnr* pismam
pizo (I) *n* erkek bebek
pizo (II) *g/h* ancak
pizok *m* egzama hastalığı
pizot *n* 1. kor, köz, cenre (ateş durumuna gelmiş odun veya kömür parçası) ~ *ê agir ketin* cenre düşmek 2. *rd/mec* ateşli (çoşku, coşkun) * *xortekî pizot* ateşli bir delikanlı 3. *mec* çok çalışkan
pizotbûn *m* korlanma
pizotbûyîn *m* korlanış
pizotî *m* 1. korluk 2. *mec* ateşlilik
pizoz *zo/m* mayıs böceği
pizpizandin *m* tıka basa doldurma
pizpizandin *l/gh* tıka basa doldurmak
pizpizandî *h* tıka basa dolu
pizpizîn *m* tıka basa dolma
pizpizîn *l/gh* tıka basa olmak
pizpizok *bot/m* peynire katılan bir ot
pizrik *m* 1. sıvilce 2. fiske (insan derisinde herhangi bir sebeple ortaya çıkan içi su dolu baktarı) 3. çıban ~ *a ser ziman* dil pelesengi ~ *a ser zimanê (yekî) bûn* (falan) aşağı (falan) yukarı ~ *ên balixiyê* ergenlik sıvilceleri
pizron *m* pürüz
pizronekî *rd* pürüzlü, pürüzlüce
pizrûk (I) *m* kıvılcım
pizrûk (II) *m* isilik, ufak sıvilce
pizrûk (III) *m* kar tanesi
pizrûnekî *jeo/rd* yenik, aşınmış olan
pizûg *bnr* pizrik
pizûr hayvanın döl yatağı?
pizûr *ant/m* iştakembenin bir parçası
pizûşk *m* ateş kıvılcımı
pizzan *nd/nt* embriyolog
pizzanî *biy/m* embriyoloji
pî (I) *ant/n* 1. kol * *pî vemaliştine* kolları sı-

vamış 2. taraf, yön ~ **bi** ~ omuz omuza (dayanışarak, birlikte) ~ **bi** ~ **ve** omuz omuza (sıkışık bir durumda, yan yana) ~ **dan** (**yekî**) omuz vermek (destek olmak) ~ **dan ber** (**tişteki**) omuz vermek (omuzuyla dayanmak) ~ **yê rastê** sağ taraf ~ **li** ~ omuz omuza

pî (I) *b* vış

pîb *m* fiçı

pîber *nd/nt* hami, koruyucu

pîberî *m* hamilik, korumalık, koruyuculuk

pîbil *ant/m* 1. göz bebeği 2. *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse)

pîceme *n* pijama

pîç *nd/nt* 1. piç (anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk) 2. *mec* piç (terbiyesiz, arsız çocuk) 3. fırıldak 4. *rd* bozuk 5. *rd* piç (bir şeyin küçüğü, aslına benzemeyeni) ~ **mehîn** kendikendine mayalanmak, süte maya katmadan mayalanmak * **mast pîç mehiyaye** yoğurt kendikendine bayalanmış ~ **weled** velet, veledi zina (çocukları paylarken kullanılır) ~ **ê** beriya bavê fırlama, müzavir, kahpe dölü ~ **ê ne ji bavê** dokuz babalı ~ **ê pîç** piç kurusu ~ **ê zîne** veledi zina

pîçbûn *m* piçleşme

pîçexet *nd* kendiliğinde yazı yazma

pîçezanîn *m* kulaktan dolma bilgi

pîçîti *m* piçlik

pîço *nd* piç kurusu (erkek için)

pîçûk *m* kabuk

pîde *n* pide

pîdefiroş *nd/nt* pideci (satan kimse)

pîdepêj *nd/nt* pideci (pişiren kimse)

pîdirêj *rd* uzun kollu

pîgar *nd/nt* 1. destekleyici, yardımcı * **ji xwe re pîgarêkî bigire** kendine bir yardımcı tut 2. dayanışmacı 3. ortak (bir işi beraber yapmak için) 4. yaylayı satın alan, o yayladan sorumlu kimse

pîgarî *m* 1. destekleyicilik, yardımcılık 2. dayanışma 3. ortaklık 4. kolektiflik, birlikte bir iş yapma 5. maddî, manevî yardım

pîgarîkirin *m* maddî, manevî olarak yardım etme

pîgarî kirin *l/gh* maddî, manevî olarak yardım etmek

pîgarîtî *m* 1. destekleyicilik, yardımcılık 2. dayanışmacılık

pî hey *b* tuh, tuh sana

pîj (I) *m* 1. sereserpe 2. tuş (güreşte) ~ **kirin** 1) sereserpe uzatmak 2) tuş etmek

pîj (II) *n* yassı küçük taş

pîj (III) *n* 1. kıymık 2. diken, kazık 3. ucu sivri çubuk 4. şiş, örgü şişi

pîj (IV) *rd* sivri * **kevîrê pîj** sivri taş

pîj (V) *rd* piç

pîj (VI) *n* mekik (dokuma aracı)

pîj (VII) *rd* dik

pîjak *m* (fîz/kîm) akis

pîjan *bot/m* yarpuz

pîjaq (I) *ant/n* bacak, baldır

pîjaq (II) *rd* sereserpe bir vaziyette olan

pîjaqdirêj *rd* uzun bacaklı

pîjbûn (I) *m* 1. sere serpe uzanma 2. tuş olma

pîjbûn (II) *m* sivrileşme, sivrilme

pîjbûn (III) *m* 1. diklenme 2. kışkırtılmak

pîjbûn (IV) *m* tahrik olma (cinsel olarak)

pîj bûn (I) *l/gh* 1. sere serpe uzanmak 2. tuş olmak

pîj bûn (II) *l/gh* sivrileşmek, sivrilmek

pîj bûn (III) *l/gh* 1. diklenmek 2. kışkırtılmak

pîj bûn (IV) *l/gh* tahrik olmak (cinsel olarak)

pîjek *rd* 1. piç 2. yapay, doğal olmayan

pîjema *n* pijama

pîjende *bot/m* dere otu (Anethum)

pîjik (I) *m* kıvılcım

pîjik (II) *n* 1. kıymık * **pîjik avêtiye** kıymık atmış 2. diken

pîjik (III) *m* şiş (bir ucu sivri, demir veya ağaçtan, bazen silâh gibi kullanılabilen ince uzun çubuk)

pîjik (IV) *n* 1. kazık 2. sikke (hayvanları bağlamak için yere çakılan ağaç kazık) 3. kazgıç

pîjik (V) *jeo/n* 1. sarkıt sarkıt * **pîjikê cemedê** buz sarkıtı

pîjik (VI) *n* mekik (dokuma aracı)

pîjik (VII) *bot/n* boyu 20-30 cm olan dikensi bir bitki

pîjik (VIII) *rd* sivri

pîjikî *rd* sivrice

pîjinda *bot/m* dere otu (Anethum)

pîjî *m* sivrilik

pîjîkirin *m* kaçamak yapma

pîjî kirin *l/gh* kaçamak yapmak

pîjîn *rd* sivri, sivrimsi

pîjîkirin (I) *m* 1. birini yere serme, sereserpe uzatma 2. tuş etme, tuşa getirme

pîjîkirin (II) *m* sivrileştirme, sivrilme

pîjîkirin (III) *m* 1. dikleme 2. kışkırtma 3. şişirme, gaza getirmek

pîjîkirin (IV) *m* tahrik etme (cinsel duygularını arttırma)

pîj kirin (I) *l/gh* 1. birini yere sermek, sereserpe uzatmak 2. tuş etmek, tuşa getirmek

pîj kirin (II) *l/gh* sivrileştirmek, sivriltmek * **serê xilçê xwe pîj kîr** kazgıcının ucunu sivriltti

pîj kirin (III) *l/gh* 1. diklemek 2. kışkırtmak 3. şişirmek, gaza getirmek.

pîj kirin (IV) *l/gh* tahrik etmek (cinsel duygularını arttırmak)

pîjîkîrî (I) *rd* tuş olmuş olan

pîjîkîrî (II) *rd* sivrileştirilmiş, sivriltmiş

pîjot *n* yanımsı odun

pîk (I) *m* pik, font (dökme demir)

pîk (II) *mzk/m* düdük * **saz û pîk** saz ve düdük

pik (III) *bnr* dek ü pik
pik (IV) *rd* dik (eğik olmayan)
pik (V) *n* ayakçak (dokuma tezgahı ayaklığı)
pik (VI) *n* 1. traktörün iki yanındaki oturma yeri 2. iki taraflı bir şeyin bir tarafı
pikaj *m* pikaj
pikajkar *nd/nt* pikajcı
pikajkari *m* pikajcılık
pikan desise
pikap *m* 1. pikap (elektrik veya pille çalışan, plâk dinlemekte kullanılan araç) 2. pikap (küçük kamyonet)
pikbûn *m* başaklanma
pik bûn *l/gh* başaklanmak
pike (I) *m* 1. pike (kabartmalı, pamuklu kumaş) 2. *rd* pike (bu kumaştan yapılış olan)
pike (II) *m* pike (yüksekten hedefin üzerine dik olarak saldırmak, dik açı olarak inme) ~ **kirin** pike yapmak
piket *m* piket
pikirin *m* sırtlama
pî kirin *l/gh* sırtlamak
piko *m* piko ~ **kirin** pikoya vermek
pikoker *nd/nt* pikocu
pikokirin *m* pikolaina
piko kirin *l/gh* pikolamak
pikolî *m* 1. eşinme, eşeleme 2. ayak direme, ayak sürme
pikolîker *nd/nt* ayak direyen
pikolîkirin *m* 1. eşinme, eşeleme 2. ayak direme, ayak sürme, tepinme (bir şeyi isteme) 3. ısrar etme
pikolîkirin *l/gh* 1. eşinmek, eşelemek 2. ayak diremek, ayak sürmek, tepinmek (bir şeyi istememek) 3. ısrar etmek
pîl (I) *ant/m* dalak
pîl (II) *ant/h* 1. kol 2. kol, karaca, üst kol (koyun, kuzu, dana, keçi vb. için ön ayağın üst bölümü) 3. kürek kemiği ~ **û bask** *bnr* per ü bask di ~ê **xwe de zanîn** kehanet sahibi olmak
pîl (III) *n* pul
pîl (IV) *m* pil ~a **ziwa** kuru pil
pîl (V) *m* teneke
pîla *reş ant/nd* dalak
pîlajo *nd* yürümekte güçlük çekme hastalığı (yük hayvanı için)
pîlajoyî *nd* yürümekte güçlük çeken hayvan
pîlajoyî bûn *l/gh* yürümekte güçlük çekmek (yük hayvanı için)
pîlak *m* pikap (elektrik veya pille çalışan, plâk dinlemekte kullanılan araç)
pîlakî *m* pilâki
pîlan *m* 1. plan 2. oyun, düzen, komplo **geran-din** komplo kurmak
pîlanbaz *nd/nt* komplocu, düzenbaz
pîlanbazî *m* komploculuk, düzenbazlık
pîlanger *nd/nt* komplocu, düzenbaz
pîlangerî *m* komploculuk
pîlanî *m* plânya

pîlaqe *m* plâka (araba plâkası)
pîlar *m* bir tür cevher
pîlaw *m* pilav
pîlawxwer *nd/nt* pilavcı
pîlax *m* dal, kol
pîldar (I) *rd* pilli
pîldar (II) *nd/nt* falcı
pîle (I) *bnr* hil ü pîle
pîle (II) *m* derece
pîle (III) *m* pli, kırma (kumaşı katlayarak yapılan giysi süsü)
pîleberêz *nd* pastırma, jambon
pîledar *rd* tenekeli
pîlekan *m* basamak
pîlekirin *m* teneke kaplama
pîle kirin *l/gh* teneke kaplamak
pîlekîrî *rd* teneke ile kaplanmış
pîlewer (I) *nd/nt* tenekeci
pîlewer (II) *nd/nt* çerçici, çerçici
pîlewerî (I) *m* tenekecilik
pîlewerî (II) *m* çerçilik
pîlik (I) *m* emzik
pîlik (II) *n* pul (ince madeni levha)
pîlk *n* elçi, ulak
pîlon *m* palto
pîlot *nd/nt* 1. pilot 2. *rd* pilot (deneme niteliğinde olan)
pîlotaj *m* pilotaj * **xetaya pîlotajê** pilotaj hatası
pîlotî *m* pilotluk
pîltan *rd* kocaman, iri, fil vücutlu
pîltanbûn *m* kocamanlaşma
pîltan bûn *l/gh* kocamanlaşmak
pîltane *rd* kocamanca
pîltan kirin *l/gh* kocamanlaştırmak
pîltankirin *m* kocamanlaştırma
pîm *n* pim
pîn kirin *l/gh* tepiklemek (binek hayvanını yürütmek)
pîn (I) *m* 1. kümes 2. *mec* kümes (ufak ev)
pîn (II) *m* tekme, tepik
pîn (III) *m* makat, anus
pînav *m* fedakarlık, özveri
pînce (I) *nd/nt* 1. piç (anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk) 2. *mec* piç (terbiyesiz, arsız çocuk) 3. finl-dak ~ê **pînc** piş kuru su
pînc (II) *bot/nd* su kenarındaki otlar
pînc (III) *n* 1. kama, kısı (kütüğü yarmak için) 2. kama (marangozlukta) 3. sigil (odun yarmakta kullanılan ağaç veya demir kama) 4. duvara çakılı askı ~ **bi xelkê re kutan** başkasıyla aşık atmaya çalışmak
pîncbûn *m* piçleşme
pîncê nênokê *nd* şeytan tımağı
pîncik (I) *n* tirpidin, tirpit, tirpiti (ufak bahçe çapası)
pîncik (II) *n* kama, kısı (kütüğü yarmak için)
pîncik (III) *m* tekme, çifte (hayvanın art ayağıyla vurması) ~ **avêtin (tişkê)** tekme/çif-

te atmak (veya vurmak) ~ lê hatin xistin tekmedenmek

pîncik *nd/rd* 1. piç 2. *m* sürgün (bir bitkide yeni süren filiz) ~ dan sürgün vermek

pîncikavêtin *m* çifte atma, tekmeleme

pîncik avêtin *l/gh* çifte atmak, tekmelemek

pîncikdan *m* sürgün verme

pîncik dan *l/gh* sürgün vermek

pîncikkirin *ktirpitleme*

pîncik kirin *l/gh* tirpitlemek

pîncik lê dan *l/bw* kamalamak

pîncitî *m* 1. piçlik 2. *mec* piçlik (kalleslik)

pîncikirin *m* kamalama

pînc kirin *l/gh* kamalanak

pîncîlêdan *m* kamalama

pînc lê dan *l/bw* kamalamak

pîncîlêxistin *m* kamalama

pînc lê xistin *l/bw* kamalamak

pîncî *nd* piç kurusu

pîne *n* yama ~ lê xistin yama vurmak

pînebûn *m* yamalanma

pîne bûn *l/gh* yamalanmak

pînebûyîn *m* yamalanış

pînedir *nd/ht* ayakkabıcı, ayakkabı tamircisi

pînedirî *m* ayakkabıcılık

pînedirû *nd/ht* yamacı, elbise tamircisi

pînedirûfî *m* yamacılık, elbise tamirciliği

pînediz *bnr* pînedoz

pînedoz *nd/ht* 1. yamacı 2. ayakkabı, eskicisi, ayakkabı tamircisi

pînedozî *m* 1. yamacılık 2. ayakkabıcılık

pînedûz *bnr* pînedoz

pînek *m* kümes

pînekar *nd/ht* yamacı

pînekarî *m* yamacılık

pîneker *nd/ht* yamacı

pînekerî *m* yamacılık

pînekirin *m* yamalama, yamama

pîne kirin *l/gh* yamalamak, yamamak

pînekirî *rd* 1. yamalı, yamalanmış 2. çalık (yüzünde çiban veya yara yeri olan)

pînel *der/m* pinel

pînetar *m* metin, tekst

pînevan *nd/ht* yamacı

pînevanî *m* yamacılık

pîng *m* kümes

pînipîni *m* vücutta oluşan beyaz leke

pîngpong *m* pingpong

pînik (I) *m* 1. kümes 2. *mec* kümes (ufak ev)

pînik (II) *m* gübrelik

pînkirin *m* tepikleme (binek hayvanını yürütme)

pîn kirin *l/gh* tepiklemek (binek hayvanını yürütmek)

pînotî *m* komiklik * **pînotiyan** *dike* komiklik yapıyor

pînpînik *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

pînpînk *bnr* pînpînik

pîp (I) *m* kızların oynadığı bir oyun

pîp (II) *m* 1. fıçı 2. *rd* fıçı (bir fıçının alacağı miktar)

pîpan *rd* geniş omuzlu

pîpet *kîm/m* pipet

pîpik (I) *ant/m* 1. göz bebeği 2. *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse)

pîpik (II) *m* ibik, emzik (ibrik, çaydanlık testi gibi kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı)

pîpik (III) *mzk/m* düdük, dilli düdük

pîpikandin (I) *m* süsleyip püsleme

pîpikandin (II) *m* tıka basa doldurma

pîpikandin (I) süsleyip püslemek

pîpikandin (II) *l/gh* tıka basa doldurmak

pîpikandî (I) *rd* süslü püslü

pîpikandî (II) *rd* tıka basa dolu

pîpikfiroş *nd/ht* düdükçü (satan kimse)

pîpikfiroşî *m* düdükçülük

pîpikvan *nd/ht* düdükçü

pîpil (I) *ant/m* göz bebeği

pîpil (II) *m* soba kapısındaki ateşi gözetleme ve hava deliği

pîpik *bnr* pîpik

pîpnok *bot/m* haşhaşın bir türü

pîpok (I) *ant/m* 1. göz bebeği 2. *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse)

pîpok (II) *m* cam ~a belorîn kristal cam

pîpokî *rd* camı

pîq *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)

pîqle *bot/m* bir tür ot

pîqut *nd* kısa qol

pîr (I) *m* nene, nine, büyük anne ~a cîrnexweşik acuze ~a keftore acuze ~a lî axreta xwe poşmanbûyî alıcı verici (bağışladığını geri alan) ~ê bawer nedikir mêr bike, daweya heftikan û heştikan dike aza kanaat getir-memek ~ê ji bêkesî kalo ji bînefsî her du-yan lî halê hev pîrsî yaşlıların (bayan ve er-kek için) birbirine muhtaçlığını ifade eden bir deyim

pîr (II) *n* 1. yaşlı, ihtiyar (yaşlı kimse, genellikle kadın) 2. yaşlı (yaşı ilerlemiş kimse) 3. kronik (hastalık) ~ û kal bûn saç baş ağar-mak, yaş ilerlemek ~a keftar köftehor ~a sêhriyan 1) cadı 2) çöpçatan ~ê fanî pirifa-nî ~ê ferfût pirifanî ~ê keftar köftehor (er-kek) ~ê memire bihar tê, kero memire qî-bal tê ölmeye eşegim, ölmeye (yaza yonca bite-cek) ~ê zamanan yaşlı, güngörmüş kimse

pîr (III) *nd* 1. görgü 2. âdet, alışkı ~ pê tune bûn huyu olmamak, ilgi duymamak ~ û pergal 1) görgü, görgü ve adab * ez jî pîr û pergalên wî re heyran mam görgüsüne hayran kaldım 2) düzen, çeki düzen * min pîr û pergala odayê neciband odanın dü-zenini beğenmedim ~ û pergal girtin kaldı-rım çiğnetmek, görgüsü artmak ~ û şînûlk görgü, görgü ve adab ~ê (yekî) bi henekan

hebûn şaka kaldırmak, şakaya gelmek, şakadan hoşlanmak ~ê (**yekî**) **bi henekan tune bûn** şaka kaldırmamak, şakaya elmemek ~ê (**yekî**) **bi tîştan tune bûn** (bazı şeyler) ilgi alanına girmemek, -den hoşlanmamak ~ê (**yekî**) **bi xebêrdanê tune bûn** konuşmayı sevmemek ~ê (**yekî**) **pê hebûn** (bir şeye) ilgisi (veya hevesi) olmak

pîr (IV) n 1. pîr (bir tarikat veya sanatın ilk kurucusu) 2. *mec* pîr (herhangi bir konuda, bir meslekte tecrübe kazanmış, uzmanlaşmış kimse) 3. pîr (Yezidilikte, dini törenlerde şeyhlere yardım eder ve pîrler arasından seçilir) 4. pîr, dede (Alevilikte) 5. pîr (Mevlevilikte dini bir ünvan)

pîraboçk m al karısı

pîrabok m al karısı

pîrabotik m al karısı

pîra cîrnexweşik rd acuze

pîra dê nd hamîne, kocakarı, ihtiyar (anne)

pîrahen n gömlek

pîra keftar rd köftehor (bayan)

pîra keftore rd acuze kadın

pîramîd mat 1. piramit 2. *dir* piramit (Mısır firavunların mezarlarına verilen ad) 3. *sp* piramit

pîramîdal mat/rd piramidal

pîra melekdas zo/nd bukaletim

pîrane h yaşlıca, yaşlılara yakışır bir şekilde

pîranî m ihtiyarlık, yaşlılık

pîra sêr m cadı

pîra sêriyan nd cadı, çöpçatan

pîratî m ihtiyarlık, yaşlılık

pîravok zo/m 1. örümcek (Aranea) 2. örümcek ağı

pîravokî rd örümcekli

pîravokîbûn m 1. örümceklenme 2. örümceklenme (bakımsız ve terk edilmiş olma) 3. *bj* örümceklenme (ateşli hastalıklarda ağız, göz gibi yerler kurumuş salgılarla perdelenir gibi olma)

pîravokî bûn l/gh 1. örümceklenmek 2. örümceklenmek (bakımsız ve terk edilmiş olmak) 3. *bj* örümceklenmek (ateşli hastalıklarda ağız, göz gibi yerler kurumuş salgılarla perdelenir gibi olma)

pîravtonk m örümcek ağı

pîravtonkî rd örümcekli

pîravtonkî bûn l/gh 1. örümceklenmek 2. örümceklenmek (bakımsız ve terk edilmiş olmak)

pîraye m süs, süsleme, bezek

pîrbendik m örümcek ağı

pîrbûn m 1. ihtiyarlanma, yaşlanma, kocalma, karıma 2. ihtiyarlanma (ihtiyar görünüşünü alma) 3. kronikleşme, süregelenleşme (hastalık için)

pîr bûn l/gh 1. ihtiyarlanmak, yaşlanmak, kocalmak, karımak 2. ihtiyarlanmak (ihtiyar

görünüşünü almak) 3. kronikleşmek, süregelenleşmek (hastalık için)

pîrbûnî m ihtiyarlık, yaşlılık

pîrbûyî rd kronik (hastalık) * **nexweşîna pîrbûyî** kronik hastalık

pîrbûyîn m 1. ihtiyarlanış, yaşlanış, kocalma, karıma 2. ihtiyarlanış (ihtiyar görünüşünü alma) 3. kronikleşme, süregelenleşme (hastalık için)

pîrebî m dul yaşlı kadın

pîrebok (I) zo/m örümcek

pîrebok (II) m 1. al karısı 2. cadı 3. cadı, cadalo (huysuz, çirkin, ihtiyar kadın)

pîrebokî m 1. al karılık 2. cadılık ~ **kîrin** cadılık etmek

pîreboktî bnr pîrebokî

pîreçîzkê m körebe (oyunu)

pîredayik m hamîne

pîredê m kocakarı (anne)

pîrehen n gömlek

pîrejin m 1. kocakarı 2. kocakarı, kadın nine (yaşı ilerlemiş kadın)

pîrejînî m kocakarılık

pîrejînk zo/m bir tür toprak haşeresi

pîrek m 1. kadın, karı 2. eş (kocaya göre eş)

pîrekî m 1. kadınlık 2. *rd* nisaî, kadınlık ilgili

pîrelk m 1. al karısı 2. cadı 3. cadı (huysuz, çirkin, ihtiyar kadın)

pîrelkî m 1. al karılık 2. cadılık

pîremêr n koca, koca adam

pîremêrî m koca adamlık

pîrepînd (I) m kör ebe

pîrepînd (II) zo/m 1. örümcek (Aranea) 2. örümcek ağı

pîrepînd (III) m bilge kadın

pîrepîndik zo/m örümcek

pîrepîsk m kör ebe

pîresêr m 1. cadı, sihirbaz (kadın) 2. cadı (huysuz, çirkin, ihtiyar kadın) 3. çok becerikli

pîresêrbûn m cadılaşıma

pîresêrbûyîn m cadılaşış

pîresêrî m 1. sihirbazlık (kadın için) 2. cadılık 3. *mec* beceriklik 4. *rd* cadıca ~ **kîrin** cadılık etmek

pîresêribûn m cadılaşıma

pîresêrî bûn l/gh cadılaşımak

pîresêrfîkirin m 1. kendinden büyük laflar etme, şirinlik yapma 2. kendini naza çekme

pîresêrfî kîrin l/gh 1. kendinden büyük laflar etmek, şirinlik yapmak 2. kendini naza çekmek

pîreş rd uğursuz (kimse)

pîrê (I) b nine (yaşlı kadınlara seslenme için)

pîrê (II) nd/m 1. öcü 2. örümcek

pîrê (III) m mart ayının başlarında oluşan bir fırtına

pîrheftar m cadı

pîrhevîr m al karısı

pîrhevok (I) m 1. örümcek 2. örümcek ağı

pîrhevok (II) m 1. al karısı 2. cadı

pîrik (I) zo/m 1. örümcek (Aranea) 2. ağ, örümcek ağı 3. küf ~ **avêtin** (tişteki) 1) (bir yer) örümcek bağlanmak 2) küf bağlamak (veya tutmak) ~ **lê danîn** (bir yer) örümcek bağlanmak ~ **lê girê dan** (bir yer) örümcek bağlanmak ~ **lê pêçîn** (bir yeri) örümcek sarmak

pîrik (II) m 1. nine, nene, büyük anne, nenecik, ninecik, ebe 2. yaşlı kadın * **yeke pîrik bû** yaşlı biriydi 3. ebe (doğum işini yaptıran kadın) * **pîrikî nîvê doktoriye ye** ebe demek yarım doktor demektir 4. ebe (oyunda)

pîrika avê zo/nd su örümceği

pîrika hebhebok nd cadı

pîrika melekdas zo/m bukalemun (Chamaeleo chamaeleon)

pîrika tevê nd gücü (iplikleri ayarlayan tezgah tarağı)

pîrika veşronek nd saklambaç

pîrika zarokan nd ebe

pîrika zinaran zo/nd kaya örümceği

pîrikdan m 1. örümceklenme 2. küflenme

pîrik dan l/gh 1. örümceklenme 2. küflenmek

pîrikê b nine (yaşlı kadınlara seslenme için)

pîrikgirtin m örümceklenme

pîrik girtin l/gh 1. örümceklenmek 2. *mec* örümceklenmek (bakımsız ve terk edilmiş olmak)

pîrikgirtî rd örümcekli, örümcek tutmuş olan

pîrikî (I) m ebelik

pîrikî (II) rd örümcekli

pîrikîbûn m örümceklenme

pîrikî bûn l/gh 1. örümceklenmek 2. *mec* örümceklenmek (bakımsız ve terk edilmiş olmak) 3. *bj* örümceklenmek (ateşli hastalıklarda ağız, göz gibi yerler kurumuş salgılarla perdelenir gibi olmak)

pîrikîbûyîn m örümcekleniş

pîrikoyî bnr pîrkoyî

pîrî m ihtiyarlık, yaşlılık

pîrînasî bj/m geriatri

pîrît jeo/m pirit

pîrîtî m ihtiyarlık, yaşlılık

pîr jê hilanîn l/bw -den görgüyü kapmak

pîrk m havuz

pîrkirin m 1. ihtiyarlatma, kocaltma 2. *mec* eskitme

pîr kirin l/gh 1. ihtiyarlatmak, kocaltmak 2. *mec* eskitmek * **alkol, titûn û evîn ez pîr kirin** alkol, tütün ve aşk eskitti beni

pîrkotkî bnr pîrkoyî

pîrkoyî rd 1. örümcekli, küflü 2. küflü (zamanı geçmiş, köhnê) 3. buruşuk (ten, cilt için)

pîrkoyîbûn m 1. örümceklenme, küflenme 2. *mec* örümceklenme (bakımsız ve terk edilmiş olma) 3. *mec* küflenme (zamanı geçme,

köneleşme) 4. *bj* örümceklenme (ateşli hastalıklarda ağız, göz gibi yerler kurumuş salgılarla perdelenir gibi olma) 5. buruşma (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)

pîrkoyî bûn l/gh 1. örümceklenmek, küflenmek 2. *mec* örümceklenmek (bakımsız ve terk edilmiş olmak) 3. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köneleşmek) 4. *bj* örümceklenmek (ateşli hastalıklarda ağız, göz gibi yerler kurumuş salgılarla perdelenir gibi olmak) 5. buruşmak (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)

pîrkoyîbûyî rd 1. örümcekli, küflü, küflenmiş olan 2. buruşuk

pîrkoyîbûyîn m 1. örümcekleniş, küfleniş 2. *mec* örümcekleniş (bakımsız ve terk edilmiş olma) 3. *mec* küfleniş (zamanı geçme, köneleşme) 4. *bj* örümcekleniş (ateşli hastalıklarda ağız, göz gibi yerler kurumuş salgılarla perdelenir gibi olma) 5. buruşma (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)

pîrkoyî kirin m 1. küflendirme, küfletme 2. buruşturma

pîrkoyî kirin l/gh 1. küflendirmek, küfletmek 2. buruşturmak

pîrmend nd/nt senatör

pîrmendî m senatörlük

pîrogravur m pirogravür, dağlama resmi

pîrok zo/m örümcek

pîrokî rd yaşlıca

pîroksen jeo/m pirosken

pîrometre fiz/m pirometre

pîrometrî m pirometri

pîropind zo/m örümcek

pîrosfer jeo/m pirosfer

pîrot nd/nt çömlekçi, testici

pîrotan rd buruşuk (ten, cilt için)

pîrotankî rd buruşukça

pîrotankîbûn m buruşma (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)

pîrotankî bûn l/gh buruşmak (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)

pîrotankîkirin m buruşturma

pîrotankî kirin l/gh buruşturmak

pîrotî m çömlekçilik, testicilik

pîrovtang m örümcek ağı

pîroz rd 1. kutsal, kutisi, mukaddes 2. kutsal (tapınılacak veya yolunda can verecek kadar sevilen, kutisi) 3. kutsal (dokunulmaması, bozulmaması gereken, üstüne titrenilen) * **malbat pîroz e aile** kutsaldır 4. kutlu, mübarek ~ **be!** 1) kutlu olsun, mübarek olsun! 2) hayırlı (veya hayırlısı) olsun ~ **be li (yekî)** (birine) hayırlı olsun

pîrozan m firuze

pîrozane h 1. kutsalca 2. kutluca

pîrozank m alnın ortasına takıla bir kadın takısı

pîrozbahî *bnr* pîrozbayî

pîrozbayî *m* kutlama ~ **kirin** kutlamak, kutlama yapmak ~*ya* (**yekî**) **kirin** (birini) kutlamak, tebrik etmek

pîrozbayîkirin *m* kutlama, tebrik etmek

pîrozbayî kirin */gh* kutlamak, tebrik etmek

pîrozbayîkirî *rd* kutlanmış olan

pîrozbûn *m* 1. kutsallaşma 2. kutlanma

pîroz bûn */ngh* 1. kutsallaşmak 2. kutlanmak

* **newroz pîroz bû** nevrûz kutlandı

pîrozbûyîn *m* 1. kutsallaşma 2. kutlanış

pîroze (I) *mîn/m* firuze

pîroze (II) *m* 1. türkuaz 2. *rd* türkuaz (bu renkten olan)

pîrozî (I) *m* 1. kutsallık, kutsiyet 2. kutluluk

pîrozî (II) *m* nazar boncuğu

pîrozkirin *m* 1. kutsama, takdis etme 2. kutlama, kutlulama

pîroz kirin */gh* 1. kutsamak, takdis etmek 2. kutlamak, kutlulama

pîrozki *rd* 1. kutsalca 2. kutsalca

pîrozmend *rd* 1. kutsal 2. kutlu, mübarek

pîrozmendî *m* 1. kutsallık, kutsiyet 2. kutluluk

pîrozname *m* tebrikname, kutlama kartı, tebrik kartı

pîrozwer *rd* 1. kutsal, kutsi, mukaddes 2. kutsal (tapınılacak veya yolunda can verecek kadar sevilen, kutsi) 3. kutsal (dokunulmaması, bozulmaması gereken, üstüne titrenilen) 4. kutsal (Tanrı'ya adanmış olan, tanrısallık olan) 5. kutlu

pîrozwerbûn *m* kutsallaşma

pîrozwer bûn */ngh* kutsallaşmak

pîrozwerbûyîn *m* kutsallaşış

pîrozwerî *m* kutsallık, kutsiyet ~ **kirin** kutsallaştırmak

pîrozwerkirin */gh* kutsallaştırma

pîrozwer kirin */gh* kutsallaştırmak

pîrpincik *bot* bir bitki

pîrpîrk *m* nenenin nenesi ***qunên pîrpîrkên wan li ser Pira Batmanê li hev ketine** tavaşının suyunun suyu

pîrpîrok *m* örümcek

pîrqelaçik *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)

pîrqelaçik *bot/m* yenilir bir bitki

pîrtanokî *rd* buruşuk

pîrtanokîbûn *m* buruşma (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)

pîrtanokî bûn */ngh* buruşmak (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)

pîrtanokîbûyîn *m* buruşuklaşış

pîrtanokîkirin *m* buruşturma

pîrtanokî kirin */gh* buruşturmak

pîrtî *m* dedelik (Alevilik, yezidilik ve Mevlevilikte)

pîrûkan yorulma, bitkin olma

pîrûkandin *m* yorma, bitkinleştirme

pîrûkandin */gh* yormak, bitkinleştirmek

pîrûkîn *m* yorulma, bitkinleşme

pîrûkîn */ngh* yorulmak, bitkinleşmek

pîrûpergal *m* görgü

pîrûşnûlk *rd* görgülü

pîrzola *m* pîrzola

pîs (I) *rd* 1. pis (toz, leke veya kirle kaplı olan, kirli) 2. pis (kendinde pislik olan veya pislenmiş olan) * **avên lexeman pîs in lağım** suları pistir 3. *mec* pis (beğenilmeyecek durumda olan, kötü) * **xûyekî wê yê pîs heye** pis bir huyu var 4. pis (kendisinde kir veya pislik olmamasına rağmen bazı sebeplerden dolayı iğrenilen) * **ew penêr pîs e, mişk kenarên wê xwarine** şu peynir pistir, kenarlarını fare yemiş 5. pis (çirkin ve sevimsiz olan) * **nizanim hûn ku derê wê pîsinga pîs hez dikin?** şu pis kedinin nesini seviyorsunuz? 6. pis (söz için; dinleyenleri utandıracak durumda olan) * **gotinên pîs gotîn** pis sözler sarfetti 7. pis (içinden çıkılması güç olan, karışık) * **karekî pîs** pis bir iş 8. fena (hoşa gitmeyen, rahatsız edici) * **bêhneke pîs** fena bir koku 9. bok (kaba konuşmada hor görülen, tiksiniilen) 10. kirli (toplumun değer yargılarına aykırı olan) * **karê pîs** kirli iş 11. pislik, namerd, kötü (kimse) * **meriv bi pîsan re pîs dibe** insan namertlerle namert olur 12. yiğit olmayan, işe yaramaz (kimse) * **pîşê wan bi sedî ne en işe yaramazı** yüze bedel (**yek**) ~ **kirin** becermek, kirletmek ~ ~ 1) pis pis 2) kis kis ~ ~ **pê kenîn** kis kis gülmek ~ **û pas** pislik ~ **a qerpalî** (an jî **genî**) bitli kokuş ~ **ê heram** *mec* cenabet ~ **ê mirdar** bok (kaba konuşmada hor görülen, tiksiniilen)

pîs (II) *m* 1. pislik (kir) 2. *mec* pislik (kötü durum)

pîsar *m* ay başı, adet

pîsatî *m* pislik

pîsayî *m* pislik

pîsbûn *m* 1. pislenme 2. rezil olma

pîs bûn */ngh* 1. pislenmek * **qelem pîs bû** kalem pislendi 2. rezil olmak

pîsbûyîn *m* 1. pisleniş 2. rezil oluş

pîsek *rd* namert, işe yaramaz kimse

pîsemêr *n* pinti herif (kötü, yaramaz kimse)

pîsgo *nd/nt* ağız bozuk, küfürbaz

pîsgotî *m* ağız bozuk olma, küfürbazlık

pîsik *rd* 1. çirkin 2. yiğit olmayan, işe yaramaz (kimse)

pîsikî *rd* çirkince kimse

pîsikûbûn *m* çirkinleşme

pîsikî bûn */ngh* çirkinleşmek

pîsî *n* 1. pislik 2. dışkı, ters, necaset 3. bok

pîsîbêj *rd* kötü söylemli

pîsîtayî *m* pislik

pîsîti *m* 1. pislik 2. pislik (kötü, zararlı davranış veya iş) * **em cezayê pîsîtiyên wî dikişînin** onun pisliklerinin cezasını çekiyoruz

pîşk *bot/m* yabancı bir ot

pîsker *nd/nt* kirletic

pîskirin *m* 1. pisleme, pisletme 2. rezil etme (gururuyla oynama)

pîs kirin */lgh* pislemek, pisletmek (kirletmek, pis duruma getirmek) * **kurik xwe pîs kiri-**
ye çocuk üstünü pisletmiş 2. rezil etmek (gururuyla oynamak)

pîskî *m* cüzzam hastalığı

pîso *m* yanık, yanıklık (yanmış veya yanmakta olan şey; daha çok bez türü şeyler yanarken)

pîsomîso *rd* pişçe

pîsor *m* basur

pîsoyî *rd* yanık (dibi tutmuş yemek) * **xwari-**
na pîsoyî yanık yemek

pîsoyîbûn *m* 1. tutma (yemek için; hafifçe yanma) 2. yanma (bütünü veya bir bölümü ateşin etkisiyle bozulma)

pîsoyî bûn */lgh* 1. tutmak (yemek için; hafifçe yanmak) 2. yanmak (bütünü veya bir bölümü ateşin etkisiyle bozulmak) * **xwarin**

pîsoyî bû yemek yandı

pîsperik *zo/m* kelebek

pîspîsk *mzk/m* düdük

pîspîzk *bnr* pîspîsk

pîspotik *m* al karısı

pîst *m* 1. pist (gösteri yapmak, dans etmek vb. için düzenlenmiş, genellikle yuvarlak yer) * **pîsta dansê** dans pisti 2. pist (bir hava alanında uçakların kalkıp inmesine, park yerine yerlerine idip gelmelerine yarayan özel olarak hazırlanmış yer) * **pîsta balafirê** uçak pisti 3. *sp* pist (yarışlar ve koşular için özel olarak düzenlenmiş yer)

pîst *n* basit giysi ~ê **xwe daqelaştin** hayrete düşmek, yakınmak

pîste fıstık

pîstêkilî *m* çirkin ilişki

pîstik *ant/h* 1. zar, yumurta zarı 2. kesecik

pîston *m* piston, itenek

pîstondar *rd* pistonlu

pîstûr *rd* zorba, zalim

pîş (I) *m* kin

pîş (II) *m* kullanım ~ **pê kirin** kullanmak (birinden veya şeyden amacına ulaşmak için yararlanmak)

pîşad *m* rastlantı, tesadüf

pîşadî *rd* rastlantı sonucu, tesadüfî

pîşan *m* atama, tayin, tayin etme * **pîşana min derket** tayinim çıktı ~î **(cihekî) kirin** (bir yere) atamak, tayin etmek ~a **(yekî) derketin** (an jî **yek hatin tayînkirin**) tayini çık-mak (veya edilmek)

pîşandin */lgh* atamak, tayin etmek * **ez pîşandim Amedê** beni Diyarbakır'a tayin ettiler

pîşandî *rd* atanmış olan

pîşare *m* uzak yerden gelen hediye

pîşat *bnr* pîşad

pîşe *m* 1. meslek, zanaat 2. sanat 3. iş ~ **hilbi-jartin** meslek seçmek ~ya **serbest** serbest meslek ~ya **şanoyî** sahne sanatları **dî** ~ya **xwe de nav dan** kariyer yapmak ~yên **spe-hî** güzel sanatlar

pîşebaz *rd* 1. becerikli, mahir 2. profesyonel ~ê **(tiştêkî) bûn** (bir işin) profesyoneli olmak

pîşebazane *h* 1. beceriklice, mahirane 2. profesyonelce

pîşebazbûn *m* profesyonelleşme

pîşebaz bûn */lgh* profesyonelleşmek

pîşebazî *m* profesyonellik

pîşebazkirin *m* profesyonelleştirme

pîşebaz kirin */lgh* profesyonelleştirmek

pîşedest *n* el sanatı

pîşeger *nd/nt* zanaatkâr

pîşegerî *m* zanaatkârlık

pîşekar *nd/nt* 1. sanatkâr 2. zanaatçı, zanaatkâr 3. hizmetçi, uşak

pîşekarî *m* 1. sanatkârlık 2. zanaatçılık, zanaatkârlık 3. hizmetçilik

pîşekarîkirin */lgh* zanaatkârlık yapmak

pîşemend *rd* meslek sahibi

pîşemendî *m* meslek sahibi olma

pîşesaz *nd/nt* sanayici

pîşesaziye *rd* endüstriyel, sınaî

pîşesaziye bûn *m* endüstrileşme

pîşesaziye bûn */lgh* endüstrileşmek

pîşesaziye bûyîn *m* endüstrileşme

pîşesazî *m* endüstri, sanayi ~a **asîmanî** hava sanayisi ~ya **berevaniye** savunma sanayi ~ya **cengê** savaş sanayisi ~ya **gemiyan** gemicilik, gemi endüstrisi ~ya **giran** ağır sanayi ~ya **keştîyan** gemicilik, gemi endüstrisi ~ya **kîmyawî** kimya endüstrisi (veya sanayisi) ~ya **neftê** petrol sanayisi ~ya **otomobilan** otomobil sanayisi ~ya **parêziye** savunma sanayi ~ya **petrolê** petrol sanayisi ~ya **sivik** hafif sanayi ~ya **sînemaye** sinema endüstrisi (veya sanayii) ~ya **şer** savaş endüstrisi (veya sanayisi)

pîşesazîbûn *m* sanayileşme

pîşesazî bûn */bw* sanayileşmek

pîşesazîbûyîn *rd* sanayileşme

pîşesazîkirin *m* sanayileştirme

pîşesazî kirin */lgh* sanayileştirmek

pîşesazîparêz *nd/nt* sanayici (sanayiden yana kimse)

pîşesazîparêzî *m* sanayileşmeden yana olma

pîşesazîfî *m* endüstriyalizm, sanayicilik

pîşevan *bnr* pîşekar

pîşevantî *bnr* pîşekarî

pîşewer *nd/nt* zanaatkâr

pîşewerî *m* zanaatkârlık

pîşewerî kirin */lgh* zanaatkârlık yapmak

pîşeyî *rd* meslekî

pîşik *m* muamele

pîşk (I) *m* 1. fiil, edim, eylem 2. *rz* eylem, fiil

pışk (II) *m* hile, komplo, düzen
pışk (III) *rd* uğursuz
pışkar *nd/nt* komplocu, düzenbaz
pışkarî *m* komploculuk, düzenbazlık
pışke *m* kibrit
pışko *m* cemre
pışo (I) *bnr* pîso
pışo (II) *bot/h* 1. ağaç mantarı 2. kav * **pışoyê** heste çakmak kavi
pışotk *m* iğde ağacının meyvesi
pışoyî *bnr* pîsoyî
pış pê kirin *l/bw* kullanmak (birinden veya şeyden amacına ulaşmak için yararlanmak)
pıştov *m* piştov (bir tür tabanca)
pît (I) *m* harf
pît (II) *m* kıvılcım
pît (III) *nd* gemi babası
pît (IV) *rd* dinç, sağlam, mazbut
pît (V) *rd* rengi gitmiş, kurumuş şey
pît (VI) *m* bereket
pîtak *m* katkı, yardım
pîtanîk *m* bir çiçek adı
pîtanok *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pîtav *bnr* pêtav
pîtazi *nd* kısa kollu elbise
pîte *bnr* pûte.
pîtin *m* eleme
pîtin *l/gh* elemek
pîtifîr *m* hayır (iyilik, karşılık beklemeden yapılan yardım)
pîtkirin *m* sağlamlaştırma, perçinletme
pîtkirin *l/gh* sağlamlaştırmak, perçinletmek
pîtnas *rd* okur yazar
pîtnasî *m* okur yazarlık
pîtnenas *rd* cahil, okur yazar olmayan, ümmî
pîtnenasî *m* cahillik, okur yazar olmama, ümmîlik
pîtol *rd* dâhi
pîtolane *rd/h* dâhice
pîtolî *m* dâhilik
pîtolki *rd/h* dâhice
pîton *zo/h* piton (Python)
pîtros *m* 1. kovalamaca 2. saklambaç
pîtût *m* tetir, gövek
pîv (I) *m* çuv (silâh sesi)
pîv (II) *m* ölçü * **pîv û pîvan** ölçü, ölçüler
pîvan *m* 1. ölçü 2. ölçü (ölçü birimi için) * **metre pîvanek** e metre bir ölçüdür 3. ölçü (ölçme sonucu elde edilen rakam) * **pîvana odayê** odanın ölçüsü 4. ölçü (belirlenmiş boyut) * **pîvna newqê** bel ölçüsü 5. *mzk* ölçü 6. *wj* ölçü 7. ölçüne ~ **dan** ölçü vermek ~ **girtin** (an jî **stendin**) 1) ölçü almak 2) ölçü almak (terzi, vücut ölçülerini almak) ~a (**tişteki**) **dan** (bir şeyin) ölçüsünü vermek ~a **maweyê** süre ölçümü
pîvan *l/gh* 1. ölçmek 2. *mec* ölçmek (aşırı olmamasına dikkat etmek) * **gotina xwe roke**

bipîve û hîna bibêje sözünü ölç öyle söyle ~ **û rokirin** düşünüp taşınmak * **nepîvayî gotin sê çap û nîv** e kesip atmak, kestirip atmak * **nepîvayî tu dibêji sê çap e** damdan düşer gibi (düşercesine)
pîvandar *nd/nt* 1. ölçücü 2. hesaplayıcı, hesaplayan 3. *rd* ölçülü
pîvandarî *m* 1. ölçücülük 2. hesaplayıcılık 3. ölçülülük, ılım, itidal
pîvandin *m* ölçme
pîvandin *l/gh* 1. ölçmek 2. sürtmek (başı boş dolaşmak, yararsız dolaşmak) * **kuçeyan dipîve** sokaklarda sürüyor
pîvandî *rd* ölçülü
pîvane *m* 1. ölçü (mizan) * **rabûn û rûniştina wan bipîvane bû** oturup kalkışları ölçülüydü 2. ölçü (ölçme birimi) * **metre pîvanek** e metre bir ölçüdür 3. ölçü (ölçme sonucu bulunan rakam) * **pîvaneya odayê** odanın ölçüsü 4. ölçü (belirlenmiş boyut) * **pîvaneya newqê** bel ölçüsü 5. standart
pîvanebûn *m* standartlaşma
pîvane bûn *l/gh* standartlaşmak
pîvanegirtin *m* ölçü alma
pîvane girtin *l/gh* ölçü almak
pîvanek *m* 1. ölçüm 2. *erd/mat* ölçek
pîvanekirin *m* standartlaştırma
pîvane kirin *l/gh* standartlaştırmak
pîvanekirî *rd* standartlaştırılmış
pîvang *m* 1. ölçüt, kriter, kıtas 2. ölçü (**wek**) ~ **ditin** kıtas almak (**wek**) ~ **girtin** ölçüt almak ~a **dirêjahiyê** uzunluk ölçüsü
pîvangîkirin *m* kıtaslaştırma
pîvangîkirin *l/gh* kıtaslaştırmak
pîvaniyî *rd* normal, düzgülü
pîvanî *fel/m* 1. norm, düzgü 2. *fel/nd* düzgüsel
pîvanok *m* ölçü, ölçüt
pîvayî *rd* ölçülü
pîvaz *bot/m* soğan (Aliumcepa) ~ **kirin (tişteki)** soğanlamak, soğan koymak ~**ên hêşîn** (an jî **teze**) yeşil soğan
pîvaza hirç *bot/m* köpek soğanı
pîvazfiroş *nd/nt* soğancı (satan kimse)
pîvazî *rd* soğan kabuğu rengi
pîvazok (I) *bot/m* zambakgillerden bir bitki
pîvazok (II) *m* soğancı
pîvazoka mêjî *ant/nd* soğancı
pîvazokî *h* ağacı dikine dörde bölme
pîvazterk *rd* yeşil soğan
pîvaxage *bot/nd* ada soğanı (Urginea maritima)
pîvaxzwer *rd* soğan yiyeçisi
pîve *m* ölçü
pîvek *m* 1. ölçü 2. ölçek
pîver (I) *m* ölçüt, kriter
pîver (II) *nd/nt* ölçücü, yer ölçmeci
pîvin *m* ölçüş, ölçme
pîvit *bot/m* çiğdem (Colchicum)
pîvok (I) *bot/m* çiğdem (Colchicum)

pîvok (II) *m* ölçü kabı
pîvoka bej *bot/nd* bir bitki
pîvoka cotyaran *bot/m* acı çiğdem (Colchicum autumnale)
pîvong *bot/m* çiğdem (Colchicum)
pîvonk *bnr* pîvong
pîvpîvok *bot/m* çiğdem (Colchicum)
pîvyar *nd/nt* ölçücü, yer ölçmeci
pîxm *m* engelleme, baltalama
pîxm lê xistin *l/bw* baltalamak, engellemek, boşa çıkarmak
pîz *m* dürtük, dürtme
pîzalok *zo/m* yaban arısı (Vespavulgaris)
pîzag *zo/m* yaban arısı (Vespavulgaris)
pîzak *bot/m* bir ot türü
pîzang *zo/m* eşek arısı (Vespa crabro)
pîzank *bnr* pîzang
pîzav *bnr* pîvaz
pîzîcato *mzk/m* pizzicato
pîzkin *m* dürtme (ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek)
pîz kirin *l/gh* dürtmek (ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek)
pîzlag *bnr* pîzlak
pîzlak *zo/m* eşek arısı
pîzolît *jeo/m* pizolit
pîzot *n* 1. kor, ateş közü 2. kıvılcım
pîzpîzik *mzk/m* düdük
pîzpîzik *mzk/m* 1. iki kamıştan oluşan üflelemeli bir Kürt çalgısı 2. düdük
pîzpîzok *zo/m* uğur böceği
plaj *m* plaj, kumsal, kumla
plajiyoklaz *jeo/m* plâjiyoklaz
plak *mzk/m* plâk
plaka *m* 1. plâka (araba plâkası) 2. plâka, levha (metalik levha)
plakavan *nd/nt* plâkacı (plâka yapıp satan kimse)
plakavanî *m* plâkacılık
plakçêker plâkçı
plakçêkerî plâkçılık
plaket *m* plâket
plakvan *nd/nt* plâkçı
plakvanî *m* plâkçılık
plan *n* 1. plân (bir işin, bir eserin gerçekleştirilmesi için uyulması tasarlanan düzen) *
plana pêncsale beş yıllık plân 2. plân (bir şehrin, bir yapının, bir makinenin çeşitli bölümlerini gösteren çizim) 3. *sn* plân (çekim) 4. plân (düşünce, niyet, maksat, tasavvur) *
der barê vê havînê de tu planekî me tune serê (yekî) birine plân kurmak ~ **çêkirin** plân kurmak ~ **dan girêdan** komplo kurmak ~ **hatin danîn** plânlanmak ~ **hazir kirin** 1) plân hazırlamak 2) plân kurmak
plançete *m* plânçete
plan çêkirin *l/gh* plânlamak, plân kurmak
plandanîn *m* 1. plânlama 2. plân kurma

plan danîn *l/gh* 1. plânlamak 2. plân kurmak
plandar *rd* plânlı
planerî *min/m* plânerit
planetaryûm *ast/m* planetarium, gök evi, yıldız evi, yıldızlık
planger *nd/nt* 1. plânlayıcı 2. *mec* komplocu
plangerî *m* 1. plânlayıcılık 2. plânlama 3. *mec* komploculuk ~ **ya malbatî** aile plânlaması
plangerandin *m* komplo kurma
plan gerandin *l/gh* komplo kurmak
plangêr *bnr* planger
plangêrî *bnr* planlgerî
plankar *nd/nt* 1. plânlayıcı 2. *mec* komplocu
plankarî *m* 1. plânlayıcılık 2. plânlama 3. *mec* komploculuk ~ **ya malbatî** aile plânlaması
plankirin *m* plânlama ~ **a nîfûsê** nüfus plânlaması
plan kirin *l/gh* plânlamak
plankirî *rd* 1. plânlı 2. güdümlü * **aboriya plankirî** güdümlü ekonomi
plankiribûn *m* 1. plânlılık 2. güdümlülük
plankton *bot/m* plânkton
plannekirî *rd* plânsız
planor *m* plânör
planorajo *nd/nt* plânörçü
planorajotî *m* plânörçülük
planparêz *nd/nt* 1. plânlama yanlısı 2. güdümcü
planparêzî *m* 1. plânlama yanlılığı 2. güdümcülük
plansaz *nd/nt* plânlamacı
plansazî *m* plânlama * **beşa plansaziyê** plânlama bölümü ~ **ya gelheyê** nüfus plânlaması
plansazîtî *m* plânlamacılık
plansaz kirin *l/gh* plânlamak
plantasyon *m* plântasyon
planya *m* plânya
planyakirin *m* plânyalama
planya kirin *l/gh* plânyalamak
planyavan *nd* plânyacı
plase *m* plase
plaster *m* plâster
plastîk *m* 1. plastik 2. *rd* plastik (plastikten yapılmış şey)
plâstron *m* 1. plâstron (erkek giyiminde, gömleğin göğüs tarafının üzerine takılan parça) 2. plâstron (kılıç oyunu oynanırken kullanılan meşin göğüslük)
platform *jeo/m* 1. plâtfon 2. plâtfon (bir siyaset programında, dayatılan düşünce veya düşüncelerin tümü) * **werin em gelşên xwe di platformeke siyasî de gengeşî bikin** gelin sorunları siyasi bir platformda tartışalım (*mec*)
platîn *kim/m* platin (kısaltması Pt)
plato *erd/m* 1. plâto 2. *sn* plâto
platonîk *rd* platonik
Platonîzm *fel/m* Platonculuk
plazma *m* 1. plâzma (kanda al yuvarlarla ak yuvarların içinde bulunduğu sıvı) 2. *fiz* plâzma ~ **ya xwinê ant** kan plâzması

plebîsît *m* plebisit
pleistosen *jeo/m* pleistosen
plevra *ant/m* plevra
pleybek (play-back) *tv/sn m* pleybek
pliyosen *jeo/m* pliyosen
pluralist *rd/sos* 1. plüralist, çoğulcu (çoğulculukla ilgili olan) 2. *nd/rd* plüralist, çoğulcu, (çoğulculuk yanlısı olan kimse)
pluralizm *sos/m* plüralizm, çoğulculuk
plutokrasi *sos/m* plutokrasi, zengin erki, varsıl erki
Pluton *ast/m* Plüton
plutonyûm *kîm/m* plütonyum (kısaltmasıPu)
pluviyometre *m* plüviyometre, yağışölçer
Pm *kîm* Pm (prometyum'un kısaltması)
Po *kîm* Po (polonyum'un kısaltması)
poç *n* saç
poçax *m* tepelik, kırkma (ucu kesilip alnın üstüne bırakılan saç)
poçaxk *bnr* poçax
poçik (I) *n* saç
poçik (II) *n* 1. kuyruk 2. *ant/n* kuyruk sokumu 3. sigara izmariti ~ **lê bûn pîzpîzik** kuyruğu dikleştirmek
poçik (III) *m* kök (bazı şeylerde dip bölüm) ~ **berdan** kök salmak
poçikdan *m* kök salma
poçik dan *l/gh* kök salmak
poçikê pîrê *bot/nd* bir tür yemlik
podosue *m* 1. podösüet 2. *rd* podösüet (bu deriden yapılmış olan)
podra *m* pudra
podrakirin *m* pudralama
podra kirin *l/gh* pudralamak
podyûm *m* podyum
pof *rd* 1. tombiş, tombul 2. yaşlı keler ~ **a diya** mar atlar anası (iri yarı kadın)
pofa diya mar *nd* 1. çiyân 2. atlar anası (iri yarı kadın)
pofik (I) *m* 1. puf böreği 2. *mec* somun ekmek
pofik (II) *rd* tombul, tombiş
pofikî *rd/h* 1. tombulca, tombişçe 2. *m* tombulluk
pofînî *m* pofurtu
pojan *bot/m* yavşan otu
pojinok *m* kavranmış düşünce
pojnewaj *rd* kuruntulu
pojnewajî *m* kuruntu, işkil, evham
pok *ant/n* diş eti
poker *m* poker ~ **leyîstin** poker oynamak (veya çevirmek)
pokerbaz *nd/nt* pokerci
pokerbazî *m* pokercilik
pokilandin *bnr* pokirandin
pokirandin *m* iyice doldurma
pokirandin *l/gh* iyice doldurmak
pokirin *m* iyice dolma
pokirin *l/gh* iyice dolmak
pol (I) *m* sınıf * **ew di pola pêncan de dixwî-**

ne beşinci sınıfta okuyor ~ **a amadehiyê** hazırlık sınıfı ~ **a destpêkî** *nd* ana sınıfı
pol (II) *m* kürek kemiği
pol (III) *n* 1. kürek kemiği 2. omuz ~ **ê milê xwe hilavêtin** omuz kaldırmak ~ **ê xwe li ber firandin** uğrunda canından geçmek
pol (IV) *n* meyve çekirdeği
pol (V) *n* 1. pul (eskiden kullanılan küçük metal para) 2. pul, değersiz para ~ **û pere** para pul
pol (VI) *rd* şişkin, içi hava dolu şey
pol (VII) *n* köz
pol (VIII) * **pol û poşman** bin pişman (bu deyimde geçer)
pola destpêkî *nd* ana sınıfı
pola *n* 1. çelik 2. *rd* çelik (çelikten yapılmış) ~ **seqandin** çeliğe su vermek ~ **ye** demir boku gibi (çok güçlü, çok kuvvetli) * **eynî pola ye** pulat gibi
polabûn *m* 1. çelikleşme 2. demirleşme (demir gibi sağlam duruma gelme)
polabûyîn *m* çelikleşme
polad *n* çelik, pulat
Polan *ast/m* Kova (burcu)
polarimetre *fiz/m* polarimetre, polarölçer
polarimetri *fiz/m* polarimetri
polariskop *fiz/m* polariskop
polarite *fiz/m* polarite
polarizasyon *m* polarizasyon, polarma
polarizebûn *m* polarma
polarize bûn *l/gh* polarmak
polaroit *fiz/m* polaroit
polaxane *m* çelikthane
polayî *rd* çelikten olan, çelik gibi
polayîbûn *m* çelikleşme
polayî bûn *l/gh* çelikleşmek
polbus *rd* şişkince
poldan *m* balon
poldank *m* balon
pole *rd* aşırı kimse
polemik *m* polemik
polen *bot/m* polen
polên *m* sınıf, katagorize
polênkirin *m* sınıflama, sınıflandırma, katagorize etme
polên kirin *l/gh* sınıflamak, sınıflandırmak, katagorize etmek
polênkar *rd* sınıflayıcı
polês *bnr* polis
polik (I) *bot/n* 1. bezelye (Pisum sativum) 2. bezelye (bu bitkinin yuvarlak tanesi)
polik (II) *n* düğme
polik (III) *n* 1. pul (eskiden kullanılan küçük metal para) 2. sikke (para)
poliüretan *m* poliüretan
polî poşman *nd* bin pişman ~ **vegerîn** bir şeyden pişman olmak, istediğini elde edemeden pişman olup dönmek
poliandrî *sos/m* poliandri, çok kocalılık

poliasîd *kîm/m* poliasit
poliçe *m* 1. poliçe 2. poliçe (sigorta senedi)
polietîlen *kîm/m* polietilen
polifonî *mzk/m* 1. polifonî, çok seslilik 2. *rz* polifonî, çok seslilik (dilde birden fazla sesi karşılaması niteliği)
polifonîk *mzk/rd* 1. polifonik, çok sesli 2. *rz* polifonik, çok sesli (dilde bir çok sesi bildiren harf)
poligam *sos/rd* poligam, çok eşli, çok karılı
poligamî *bos/m* poligami, çok eşlilik, çok karılılık
poligon *m* poligon
polijînî *sos/m* polijini, çok karılılık
poliklînîk *m* poliklinik
polîmer *kîm rd/nd* polimer
polîmerî *kîm/m* polimeri
polîmerîbûn *kîm/m* polimerleşme
polîmerî bûn *l/gh* polimerleşmek
polîmerîkirin *kîm/m* polimerleştirme
polîmerî kirin *l/gh* polimerleştirmek
polîmerîtî *kîm/m* polimerlik
polîp *zo/m* 1. polip 2. *bj* polip
polis *nd/nt* polis ~ê **leşkerî** askeri inzibat ~ê **nîhênî** gizli polis, detektif ~ê **sîvil** sivil polis ~ê **trafikê** trafik polisi, trafikçi ~ê **xefî** gizli polis, dedektif
polîsaj *m* polisaj
polîsgeh *m* polis karakolu
polîsiye *rd* polisiye
polîsî *m* polislik
polîsxane *m* polis karakolu
polîtiburo *m* politbüro
polîteîst *rd* politeist, çok tanrıçı
polîteîzm *m* politeizm, çok tanrıçılık
polîteknîk *rd* politeknik
polîtîk *rd* 1. politik, siyasî, siyasal (siyasetle ilgili) 2. siyasî, siyasetçi 3. *mec* siyasetçi, politikacı (karşısındakinin duygularını okşayarak çıkar sağlayan)
polîtîka *m* 1. politika, siyaset 2. *mec* politika, siyaset (bir amaca, hedefe varmak için baş vurulan bütün yollar) ~ **kirin** politika yapmak ~ **kudîrandîn** (an jî **ajotin**) politika gütmek
polîtîkazan *nd/nt* siyaset bilimci
polîtîkazanî *m* siyaset bilimci
polk *m* iftira
polke *bot/n* 1. bezelye (Pisum sativum) 2. bezelye (bu bitkinin yuvarlak tanesi) 3. fasulye
polkexatûn *bot/n* yabanî yulaf
Polonî *nd/rd* Polonyalı
Polonyayî *nd/rd* Polonyalı
polonyûm *kîm/m* polonyum (kısaltmasıPo)
polos *rd* silik, pisirik * **li ber** (**yekî**) **bûn** polos (bir şeyi veya bir kimseyi) gölgede bırakmak
polosk *bnr* polos
polos kirin *l/gh* 1. silmek (ikinci plâna atmak) * **ew jî gorepanê polos kirin** onları sahadan

sildiler 2. silmek (ortadan kaldırmak, yok etmek veya gidermek)
polyester *rd/nd* polyester
pomad *m* pomat
Pomak *nd* Pomak
Pomakî *m* Pomakça
pompa *m* pompa
pompekirin *m* pompalama
pompe kirin *l/gh* pompalamak
pompil *m* uç (bir şeyin başı, tepesi) * **pompila darê** ağacın ucu
poncandin *m* ileri sürme, öne sürme
poncandin *l/gh* ileri sürmek, öne sürmek
poncîn *m* ileri sürme
poncîn *l/gh* ileri sürülmek
ponijandin *m* kara kara düşündürme
ponijandin *l/gh* kara kara düşündürmek
ponijandî *rd* kara kara düşünen
ponijîn *m* 1. kara kara düşünme 2. düşünceye dalma, derin derin düşünme (üzüntülü düşünceye dalma) 3. *mec* hüznlenme
ponijîn *l/gh* 1. kara kara düşünmek 2. düşünceye dalmak, derin derin düşünmek (üzüntülü düşünceye dalmak) 3. *mec* hüznlenmek
poniştin *m* kara kara düşünme
poniştin *l/gh* kara kara düşünmek
ponksiyon *bj/m* ponksiyon
ponpon *m* ponpon
ponponî *rd* 1. dolgun (dolarak biçimi yuvarlaklaşmış) * **balîfa ponponî** dolgun yastık 2. dolgun (şişmana yakın, balık etinde) * **laşekî ponponî** dolgun bir vücut
ponponîbûn *m* dolgunluk
ponponkî *rd* dolgunca
ponponkîbûn *m* dolgunlaşma
ponponkî bûn *l/gh* dolgunlaşmak
ponponkîbûyîn *m* dolgunlaşma
ponton *der/m* ponton, duba
ponza *m* ponza
ponzakirin *m* ponzalama
ponza kirin *l/gh* ponzalamak
pop (I) *mzk/m* ('popular' kelimesinin kısaltması) pop * **muzîka** pop pop müzik
pop (II) *m* posa
popereş *tnr* tür tavuk hastalığı
poperişk *n* yele
popisk *rd* tozan * **erda popisk** tozan toprak
popiskî *rd* tozan
popiskîbûn *m* kalkerleşme
popiskî bûn *l/gh* kalkerleşmek
popîn *m* hotoz, tarak, sorguç, kepez (tavus kuşu, tavuk gibi kuşların başlarında bulunan tüyler)
poplîn *m* 1. poplin 2. *rd* poplin (bu kumaştan yapılmış olan)
poplîzok *m* zirve
popok *m* buzağı (çocuk dilinde)
populer *rd* 1. popüler 2. popüler (her kesin tanıdığı)

populizm *m* populizm, halkçılık
poqîn *n* çıkıntı (bir yüzeyde ileriye doğru çıkan bölüm)

poqînî *rd* çıkıntılı

por (I) *zo/m* duraç, turaç

por (II) *n* saç ~ **berdan** saç bırakmak ~ **çêkirin** 1) saç tıraşı yapmak, saç tıraş etmek 2) saç yapmak * **porê bûkan tê çêkirin** gelin saç yapılı ~ **di ber de spî kirin** (bir işte) saç sakal ağartmak ~ **dirêj kirin** saç uzatmak ~ **jê kirin** saç kesmek ~ **kirin hîrî** saçını süpürge etmek ~ **kur kirin** saç kesmek, saç tıraş etmek ~ **li ber tavê spî kirin** saçlarını deşirmende ağartmak ~ **li serî bûn şûjin** 1) saçları diken diken olmak 2) ürkemek ~ **pê ve neman** saçı dökülmek ~ **spî kirin** saç ağartmak ~ **şe kirin** saç taramak ~ **şikandin** saç taramak ~ **û gijik** saç baş * **por û gijika wê li hev ketibû** saç baş birbirine karışmıştı ~ **û gijik hilkirin** saçını başını yolmak ~ **û gijika (yekî) hilkirin** (birinin) saçını başını yolmak ~ **û riyê (yekî) hatiye** saç sakala karışmış ~ **û riyê wî kişiyaye** saç sakala karışmış ~ **weşandin** saç dökmek ~ **ê (yekî) bij e** saçları diken diken ~ **ê (yekî) gijomijo ye** saç baş dağınık (bi) ~ **ê (yekê) girtin û kaş kirin** saçlarından sürüklemek ~ **ê (yekî) hatin** saç tıraşı gelmek (veya uzamak) ~ **ê (yekê) hatin li qorikê** ketin saç topuklarını dövmek ~ **ê (yekê) hatin pehniya wê** saç topuklarını dövmek ~ **ê (yekî) kişin** saçları uzamak ~ **ê (yekî) nîvo nîvo bûn** saçları iki türlü olmak ~ **ê reş siyah saç ~ê reşê filikî** siyah dalgalı saç ~ **ê serê (yekê) piçirandin** (birinin) saçını başını yolmak ~ **ê serê (yekî) spî bûn** saç baş ağarmak ~ **ê wan î dirêj e aqilê wan î kin e** saç uzun aklı kısa ~ **ê xwe berdan** saçını bırakmak ~ **ê xwe bi keys kirin** başını toplamak (saçını toplayıp bir çeki düzen vermek) ~ **ê xwe di ber (karekî) de spî kirin** (bir işte) saç sakal ağartmak ~ **ê xwe dirêj kirin** saç uzatmak, saçını uzatmak ~ **ê xwe hilkirin** saçını kesmek (veya tıraş etmek) ~ **ê xwe jê kirin** saçını kesmek (veya tıraş etmek) ~ **ê xwe kaş kirin** (kendi) saçını başını yolmak ~ **ê xwe kur kirin** saç tıraşı olmak, saçını kesmek (veya tıraş etmek) ~ **ê xwe piçirandin** (kendi) saçını başını yolmak (li) ~ **ê xwe yê spî nanêre** saçına başına bakmadan (li) ~ **ê xwe yê spî şerm nake** saçına başına bakmadan ~ **ê zir** 1) fırça gibi (sert saç için) 2) takma saç

por (III) *rd* kapalı, örtük ~ **kirin** kapatmak

porak *m* soda

porang *m* bir tür sepi (bulgur unu, tüz ve maya birbirine karıştırılarak hazırlanan sepi)

porawî *m* defter

porbela *rd* saç dağınık

porbigû *rd/largo* yaşlı paspal

porbir *nd/nt* saç kesicisi

porbûn *m* bir halı motif

porç *n* saç

porçe *n* peruk

porchêşin *rd* kırçıl

porçik *n* 1. saç 2. perçem, kakül

pore *m* yetki

poredar *rd* yetkili ~ **kirin** yetkili kılmak

porê keçikan bot/nd baldırıncık

porê kurîşki *nd* kıvrıcık saç

porê qir *nd* kır saç (kar tutmuş dağlara benzetilerek) beyazlaşmaya başlamış saç baş (erkek için)

porê req *rd* seyrek saç

porê xwe çêkirin *l/bw* 1. saçını yapmak 2. saç tıraşını yapmak

porfir *jeo/m*

porfir

porfirîr *jeo/m* porfirîr

porg *bj/n* kabarcık

porgevel *bnr* porgewel

porgewel *m* al karısı

porgevez *rd* güvez saçlı

porgên xwînê ant/nd kan damarı

porgij *rd* saç dik ve karmakarışık olan

porgijik *rd* saç dik ve karmakarışık olan

porgijikî *rd* saçları dolaşık

porgijikîbûn *m* dolaşıklık

porgî *rd* kabarcıklı

porgîbûn *m* kistleşme

porgî bûn *l/ngh* kistleşmek

porguzwan *rd* saçları lüle lüle (olan)

porhati *rd* saç tıraşı uzamış kimse

porhilkirî saçları kesilmiş

porik (I) *n* 1. saç 2. perçem, kakül 2. çil (köklerdeki kıl gibi uzantılar)

porik (II) *bot/m* 1. kılçık (fasuyle, bakla gibi sebzelerin yeşil kabuğunda ve ekin başaklarında bulunan sert ve kıl gibi uzun lif) 2. bağboğan, küsküt, şeytan saç, cin saç (Cuscuta) 3. asma bırıyığı, sülük 4. mısır püskülü 5. ek kök

porika *gilgîl* *nd* mısır püskülü

porik *bnr* poçax

porîn *m* azarlama

porjan *bot/m* hayvanlarca yinilen bir dikenli ot

porkej *rd* kumral saçlı

porkirin *m* 1.örtme, kapatma 2. saklama

porkirin *l/gh* 1.örtmek, kapatmak * **ser wî**

por bike üstünü ört 2. saklamak

porkur *rd* 1. kısa saçlı, kesilmiş saçlı 2. saç kesilesi (ilenç) 3. saçlarını, örüklerini kesmiş yas tutan kadın ~ **ê dûrî serîyan kaza belâ** uzak dursun

porkurişki *rd* kıvrıcık saçlı

porkurkirî *rd* kesik saçlı
pormijîn *m* kara kara düşünme
pormijîn *l/gh* kara kara düşünmek
porneşekirî *rd* saç taranmamış
porno *m* porno
pornografi *m* pornografi
pornografik *rd* pornografik
porpare *rd* kılcal
porpir *nd/nt* kuaför
porpor *rd* geveze
porpore *m* sitem, serzeniş
porporî *m* gevezelik
por poşman *nd* bin pişman
porqiran *bj/m* saçkıran
porqirêjî *rd* kirli saçlı
porreş *rd* siyah saçlı
porsak *m* şuur, bilinç
porsat *nd* gereç
porşelen *m* porşelen
porşelenfiroş *nd/nt* 1. porşelenci 2. *m* porşelenci (porşelen satılan yer)
porşelenfiroşî *m* porşelencilik
porşelenkar *nd/nt* porşelenci (imal eden)
porşelenkarî *m* porşelencilik
porşil *n* ters (tek turnaklı hayvan pisliği)
porsiyon *m* porsiyon
porşor *rd* 1. kızıl saçlı 2. *mec* yiğit erkek
porşorik *rd* kızıl saçlı
porşorî *rd* kızıl saçlı
porşorî bûn *l/gh* saçları kızıllaşmak
porşpî *rd* 1. ak saçlı 2. geline eşlik eden kadın
porşekirî *rd* saç taralı
porşitî *rd* düz saçlı
porşitûnî *rd* düz saçlı
port (I) *m* palavra
port (II) *n* saç
portatif *rd* portatif, taşınabilir, seyyar
portbebe *m* portbebe
Portekîzî *nd/rd* Portekizli
Portekîzî *m* Portekizce
porteqal *bot/m* 1. portakal (Citrus aurantium)
 2. portakal (bu ağacın meyvesi) ~a **navsor**
 kan portakalı
portma *bnr* fâme
portmanto *m* portmanto
porto (Porto şehrinin adından) *m* porto (bir tür şarap)
portor *bj/rd* taşıyıcı
portre *m* 1. portre 2. *wj* portre
portresaz *nd/nt* portreci
porwerihandin *m* saç dökmek
porwerihandin *l/gh* saç dökmek
porwerîn *m* saç dökümü
porweşandin *m* saç dökmek
por weşandin *l/gh* saç dökmek
porweşandî *rd* saçları dökük * **mamosteyê**
porweşandî saçları dökük öğretmen
porweşiyayî *rd* saçları dökük
porweşî *rd* yaşlı sefil (kadınları için, aşağılama)

porweşîn *m* saç dökümü
porxan *m* künk
porxanî *m* 1. emek takası karşılığında çalışmak
 2. *nd* imce de karşılıklı gönderilen kimse
porxelek *rd* kıvrıcık saçlı
porxelekî *rd* saçları kıvrıcıkça
porxingal *rd* saç bukleli, kıvrıcık saçlı
porxingalokî *rd* saç kıvrıcıkça
porxirpûşkî *rd* kıvrıcık saçlı
porzer *rd* sarı saçlı
porzerik *rd* sarı saçlı
porzerîn *rd* sarı saçlıca
porziwaker *m* saç kurutucusu, saç kurutma makinası
posandin *m* öpme
posandin *l/gh* öpmek
posad *bnr* posat
posat *m* 1. pusat, araç 2. pusat (silâh)
posatdar *rd* pusatlı
posatdarkirin *m* pusatlandırma
posatdar kirin *l/gh* pusatlandırmak
posdaxî *m* ayıbın yüzüne vurma
posing *m* hızma
poside (I) *rd* 1. pişman 2. perişan
poside (II) *m* 1. etki, tesir 2. gam, hüzn
posidebûn (I) *m* 1. pişman olma 2. perişan olma
posidebûn (II) *m* 1. etkilenme 2. gamlanma, hüznlenme
poside bûn (I) *l/gh* 1. pişman olmak 2. perişan olmak
poside bûn (II) *l/gh* 1. etkilenmek 2. gamlanmak, hüznlenmek * **diya min kete bîra min ez hînekî poside bûm** anem aklıma geldi, biraz hüznlendim
posîle *m* işkillenme, huylanma
posîlebûn *m* işkillenme, huylanma
posîle bûn *l/gh* işkillenmek, huylanmak
posîlekirin *m* işkillendirmek, huylandırmak
posîle kirin *l/gh* işkillendirmek, huylandırmak
posîn *m* öpülme
posîn *l/gh* öpülme
post *n* 1. post (tüylü hayvan derisi) 2. *mec* post (tarikatlarda şeyhlik makamı) 3. post (inam yerine) ~ **bi hestî man** bir deri bir kemik kalmak ~ **ji ser kirin** 1) derisini yüzmek 2) soymak, soygunla zarara uğratmak ~ **ê avrênc** traş edilmiş, temizlenmiş tulum, özel amaçlar için kullanılır ~ **ê (yekî) li ser hestîyan man** kaburgaları çıkmak, didi çıkmak, bir deri bir kemik kalmak ~ **ê mêşinê** koyun postu ~ **ê (yekî) nerm kirin** (birine) adam akıllı dayak atmak ~ **ê nimêjê** üzerinde namaz kılmak için özel olarak işlenmiş tüylü post
posta *m* 1. posta (bir yere gelen veya bir yerden gönderilen mektup ve emanetlerin tümü) 2. posta (bu emanetleri toplayan ve dağıtan kuruluş ve bu kuruluşun bulunduğu yer) 3. posta (genellikle posta götüren taşıt)

4. posta (takım, kol) 5. *lşk/n* posta (hizmet nöbetinde bulunan er) 6. posta (vardiya) 7. posta (bir sanayi veya ticaret işletmesinde aynı süre içinde çalışanların tümü) ~ **kirin** posta etmek

postabar *n* posta yükü

postaber *nd/nt* çapar, ulak

postaberî *m* çaparlık, ulaklık

postager *nd/nt* postacı

postagerî *m* postacılık

postal *m* postal

postavan *nd/nt* postacı

postavanî *m* postacılık

postaxane *m* postahane

postdar *rd* postlu

postek *m* küçük çocukların yürümeye başladıkları için yapılan kutlama

poster *m* poster

postik *n* 1. örteneç, deri 2. post, pösteki (koyun veya keçi postu)

postın *rd* post, postan yapılma

postkirin *m* deri yüzleme (veya tulum çıkarma), derisini yüzme

post kirin *l/gh* deri yüzlemek (veya tulum çıkarmak), derisini yüzmek

postnişin *n* postnişin

postulat *m* postulat (*man/mat*)

poş (I) *rd* yağsız

poş *m* tos ~ **lê dan** (an *jî xistin*) tos vurmak ~ **ek lê xistin** toslamak

poşak *n* giyecek, giysi

poşan *m* giyme

poşandin *m* 1. giydirmiş, giydirmiş 2. örtme

poşandin *l/gh* 1. giydirmek 2. örtmek

poşandî *rd* 1. giyinik 2. örtük

poşandox *rd* örtücü, saklayıcı, gaffar

poşandoxî *m* örtücülük, saklayıcılık, gaffarlık

poşayî *rd* 1. giyinik 2. örtük

poşdan *m* boynuzlama, toslama

poş dan *l/gh* boynuzlamak, toslamak

poşe *nd* çingene

poşet *m* poşet

poşetî *m* çingenelik

poşing *m* kül

poşirandin *m* pişman etme, pişmanlık duymasını sağlama

poşirandin *l/gh* pişman etmek, pişmanlık duymasını sağlamak

poşirin *m* pişman olma, pişmanlık duyma

poşirin *l/gh* pişman olmak, pişmanlık duymak

poşiyok *n* bir tür poşi

poşî (I) *bnr* pêsû

poşî (II) *m* 1. poşu, peçe 2. başörtü, başörtüsü

poşide *n* giysi, giyecek * **poşideyê zirî** zirhlî giysi

poşikirin *m* peceleme

poşî kirin *l/gh* pecelelemek

poşikiri *rd* poşulu, peçeli

poşîman *rd* pişman ~ **bûn** pişman olmak ~ **kirin** pişman etmek

poşîmanî *m* pişmanlık

poşîn (I) *m* kül, ateş külü

poşîn (II) *m* 1. giyme, giyiş, giyiniş, giyinme 2. örtünme

poşîn *l/gh* 1. giymek 2. örtünmek

poşkirin *m* toslama

poş kirin *l/gh* toslamak

poşlêdan *m* boynuzlama, toslama, süsme

poş lê dan *l/bw* boynuzlamak, toslamak, süsmek

poşlêxistin *m* boynuzlama, toslama, süsme

poş lê xistin *l/bw* toslamak, süsmek

poşlêhevixistin *m* tokuşma, tokuşturma

poş li hev xistin *l/bw* tokuşmak, tokuşturmak

poşman *rd* 1. pişman 2. tövbekâr ~ **bûn** 1) pişman olmak 2) vazgeçmek ~ **bûn jî gotina**

xwe re sözünü geri almak (söylediğini pişman olmak, haksızlığını kabul etmek) ~ **e ku jî diya xwe bûye** 1) anasından doğduğuna bin pişman (çok tembel, üşengeç) 2) anasından doğduğuna bin pişman (canından bezmiş, bezgin) ~ **kirin** pişman etmek ~ **f gotina xwe bûn** sözünü geri almak (söylediğine pişman olmak, haksızlığını kabul etmek) ~ **î yê (berê) bûn** (eskişini) aratmak

poşmanbûn *m* 1. pişman olma 2. vazgeçme

poşman bûn *l/gh* 1. pişman olmak 2. vazgeçmek

poşmanbûyî *rd* caygın

poşmanbûyîn *m* 1. pişman oluş 2. vazgeçiş

poşmandar *rd* pişman, tövbekâr

poşmaniye *m* pişmanîye

poşmanîyevan *nd/nt* pişmanîyeci

poşmanî *m* 1. pişmanlık 2. tövbekarlık

poşmankar *rd* pişman olmuş, tövbekâr

poşte *rd* şık giyinen

poştin *m* 1. giyme 2. örtme

poştin *l/gh* 1. giymek 2. örtmek

pot (I) *m* pot 1. (kötü dikiş sebebiyle kumaşta oluşan büzülme veya kıvrım) 2. pot (poker gibi iskambil oyunlarında oyuncuların tümünce ortaya sürülen para veya fiş)

pot (II) *m* pot, gaf

pot (III) *rd* 1. kısa, boyu az olan 2. sevgiden dolayı kızlara ya da kısa saçlı kızlara söylenir * **pota min ka tasek av bide min** kızım bana bir tas su ver 2. kısa

pot (IV) *n* 1. bez 2. bez (herhangi bir iş için kullanılan dokuma) * **potê sifreyê** sofrâ bezî 3. bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası) ~ **li binê (yekî) girê dan** bez bağlamak (beklerin altına bez koymak) ~ **pê xistin** 1) bezle silmek, tozunu almak 2) paspas yapmak, paspaslamak ~ **û pertal** 1) pusat (giysi veya giysilik kumaş), dokuma, tekstil 2) pılı pırtı 3) çul çaput ~ **û qerpal** 1) çul çaput (dokunmuş eski giysi) 2) çul çaput (her

türlü dokunmuş kumaş) ~ê **arvan** iteği (un elerken dökülmemesi için yere serilen örtü) ~ê **ber** (an jî **potê ber xwe**) bağıldak, bağır-dak (kadınların adet dönemlerinde bağladıkları bez) ~ê **bin** etek bezi ~ê **binê xonçe** kendirik ~ê **destan** el bezi ~ê **mîziyê** etek bezi ~ê **nan** sofra bezi, sofra örtüsü ~ê **sifreyê** sofra bezi, sofra örtüsü ~ê **tozê** toz bezi ~ê **ûtiyê** ütü bezi ~ê **zarokan** çocuk bezi

potal *rd* cüce

potalî *m* cücelik

potansiyel *fiz/m* 1. potansiyel, gizil güç 2. potansiyel (varlığı gücü ortaya çıknamış, gizil)

potar *m* dalga (alay) * **li potara (yekî) ketin** (biriyle) dalga geçmek

potas *kim/m* potas

potasyûm nîtrat *kim/m* potasyum nitrat

potasyûm kim/m potasyum (kısaltması K) ~ **hidroksît** (an jî **potas kostik**) potasyum hidroksit (veya potas kostik) ~ **klorur** potasyum klorür ~ **nîtrat** potasyum nitrat ~ **sulfat** potasyum sülfat ~ **sulfur** potasyum sülfür

potepot *m* dırdır

potê arvan *nd* iteği (un elerken dökülmemesi için yere serilen örtü)

potê ber *nd* bağıldak, bağır-dak (kadınların adet dönemlerinde bağladıkları bez)

potê destan *nd* el bezi

potik (I) *n* peçete, peşgir (yemek yerken kullanılan, el kurulan, büyük mendil biçiminde bez)

potik (II) *n* bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası) ~ **li binê (yekî) girê dan** bez bağlamak (bebeklerin altına bez koymak) ~ê **binê zarokan** çocuk bezi ~ê **destan** el bezi ~ê **zarokan** çocuk bezi

potikê destan *nd* el bezi

potikî *rd* potuk (kırmalı ve geniş)

potikkirin *m* bez bağlama (bebeklerin altına bez koyma)

potik kirin *l/gh* bez bağlamak (bebeklerin altına bez koymak)

potirik *m* fırtına

potîn (I) *m* potin

potîn (II) *rd* bez (bezden yapılmış olan) * **bebeka potîn** bez bebek

potkal *der/m* potkal

potokî *rd* geçmiş ve buruşmuş meyve ve sebze

potpot *m* dırdır ~ê **bi ser (yekî) de kirin** (birine) dırdır etmek

potpotek *nd/nt* dırdırıcı * **potpotek motmotek** dırdırıcı mırdırıcı

potpotî *rd* patavatsız

potpûrî *mzk/m* potpuri

pow *m* örü

pox *n* 1. halt (uygunsuz söz söyle veya iş yapma) 2. pislik (kötü, zararlı davranış veya iş)

* **em cezayê poxên wî dikişînin** onun pisliklerinin cezasını çekiyoruz ~ê **(yekî) der-**

ketin açık vermek, pisliği ortaya çıkmak, ipleği pazara çıkmak ~ê **(yekî) derketin** rastê birinin foyası meydana (veya ortaya) çıkmak ~ê **(yekî) derxistin** ipleğini pazara çıkarmak ~ê **(yekî) derketin** (birinin) kirli çamaşırları ortaya çıkmak ~ê **(yekî) derxistin** (birinin) kirli çamaşırlarını ortaya çıkarmak (veya sermek)

poxaça *m* poğaça

poxaçafiroş *nd/nt* poğaçacı (satan kimse)

poxaçeker *nd/nt* poğaçacı

poxan (I) *bnr* puan

poxan (II) *m* 1. hol, koridor 2. mesken, yer yurt

poxang *n* küllük

poxik *n* 1. püskül * **poxikek** di nîveka serî de ye başının tam ortasında bir püskül var 2. kökçük, bitki kökü için

poxîn (I) *m* kaval

poxîn (II) *m* un helvası, hububat unundan yapılan helva

poxîn (III) *m* 1. kavut 2. öğütülmüş kavurga yemeği, öğütülen buğday, (ya da arpa), nohut, pekmez ve yağ ile yapılan yemek

poxpoxandin *m* kabartma

poxpoxandin *l/gh* kabartmak

poxpoxandî *rd* kabartılmış

poxpoxî *rd* kabarıklı, kabarmış (hacmi büyümüş olan) * **nanekî poxpoxî** kabarıklı bir ekmek

poxpoxîn *m* kabarma (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)

poxpoxîn *l/gh* kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)

poxpoxkî *nd* yumuşak ve içi delikli bir tür ekmek

poxte *bnr* puxte

poz (I) *m* 1. poz (resim ve fotoğrafta duruş) 2. poz (fotoğrafta objektifin açık kaldığı süre) ~ **dan** poz vermek ~ **girtin** poz çekmek ~ **kişandin** poz çekmek

poz (II) *n* kıç, göt

poz (III) *ant/n* 1. burun 2. burun (bazı şeylerin ön ve sivri bölümü) 3. *erd* dil (denize uzanan dar ve alçak kara parçası) ~ **av kirin** burnu akmak ~ **bi erdê re çân** fiyakası bozulmak ~ **hilgerandin** burun kıvrırmak ~ **kirin** burun kıvrırmak ~ **lê bilind kirin** burun yapmak ~ **lê hatin şikandin** burnu kırılmak ~ **lê nekirin** takmamak ~ **li hewayê bûn** burnu havada olmak ~ **pê nekirin** aldırış etmemek, ilgi göstermemek ~ê **(yekî) av kirin** burnu akmak ~ê **(yekî) dagerin** içlerle-mek, darılmak, bozulmak ~ê **(yekî) firikandin** burnunu sürtmek ~ê **(yekî) hatin** burnu akmak ~ê **hîlketî** kalkık burunlu ~ê **(yekî) jan dan** (biri, bir şey) burnunda (veya gözündeki) tütme ~ê **(yekî) lîk kirin** burnu akmak ~ê **(yekî) neşewitîn** uslanmamak ~ê **(yekî) quloz bûn** kimseyi beğenmemek, ki-

birli olmak ~ê (yekî) şewitîn uslanmak ~ê (yekî) şikandin burnunu kırmak ~ê (yekî) tê de bûn burnunu her şeye sokmak ~ê min ve man birine sataşmak ~ê (yekî) weşîn burnunun direği kırılmak * ev çi bêhn bû, pozê min weşiya ne biçim koku bu, burnumun direği kırıldı ~ê xwe hildan burun şişirmek ~ê xwe jê kişandin burnunu çekmek (umduğunu bulamamak) ~ê xwe kirin (tiştekî) burnunu sokmak * ez bala xwe didimê ku tu pozê xwe dikî her tiştî bakıyorum da sen her şeye burnunu sokuyorsun ~ê xwe lê hildan burun kıvrırmak ~ê xwe lê xwarin burun kıvrırmak ~ê (yekî) xwînî ne-bûn burnu bile kanamamak

pozber *nd/nt* hasım, karşıt, rakip

pozberan *rd* koç burunlu

pozberanî *rd* koç burunluca

pozberî *m* 1. hasımlık, karşıtlık, rakiplik, rekabet 2. çatışma ~ **kirin** 1) rekabet yapmak 2) çatışmak

pozberîkirin *m* 1. rakabet etme 2. kavga etme, çatışma

pozberî kirin *l/gh* 1. rakabet etmek 2. kavga etmek, çatışmak

pozbiçîlm *rd* sümüklü

pozbiçûk *rd* küçük burunlu

pozbilind *rd/nt* burunlu, burnu havada, burnu büyük, kendini beğenmiş, kibirli, kurumlu

pozbilindane *h* burunluca, kibirlice, kurumluca

pozbilindayî *m* 1. burunluluk, burnu büyüklük, kibirlilik, kurumluluk ~ **kirin** kibirlik yapmak

pozbilindbûn *m* burnu büyüme, kibirlenme, kurumlanma

pozbilind bûn *l/gh* burnu büyüme, kibirlenmek, kurumlanmak

pozbilindî *m* burun, kibir, kibirlilik, kurumluluk, çalılılık, büyükleme * **ji ber pozbilindiyê mirov nikare here cem** burnundan yanına varılmıyor ~ **kirin** kibirlik yapmak

pozbilîk *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)

pozbînk *m* tayların ağzına takılan araç

pozçûlix *rd* hindi burunlu

pozçanqil *n* karga burnu (ucları karga gagası gibi kıvrık olan araçların ortak adı)

pozdagirtî *rd* sümüklü

poz daxî *m* bir kimsenin aybını yüzüne vurma

pozdirêj *rd* uzun burunlu

pozfincik *rd* kalkık burunlu

pozgolik *nd* dana burnu

pozheçî *rd* karga burunlu

pozhevcar *rd* susak burunlu

pozhildayî *rd* kalkık burunlu

pozik *ant/h* 1. burun, buruncuk 2. burun (bazı şeylerin ön ve sivri bölümü) 3. çıkıntı (bir yüzeyde ileriye doğru çıkan bölüm) 4. burunsak

pozikderketî *rd* çıkıntılı

pozikê pozitîf *kim/nd* artı uç

pozîmk *n* hızma

pozî *rd* burunsal

pozîsyon *m* pozisyon, konum

pozîtif *rd* 1. pozitif, olumlu 2. pozitif (sıfırdan büyük, önünde + bulunan sayı) 3. *fiz/mat* pozitif, olumlu

pozîtifî *fiz/m* 1. pozitiflik 2. pozitiflik, olumluk

pozîtifîst *rd/nd* pozitivist, olgucu

pozîtifîzm *m* pozitivizm, olguculuk

pozîton *fiz/m* poziton

pozîtonyûm *fiz/m* pozitonyum

pozîtron *fiz/m* pozitron

pozîtronyûm *fiz/m* pozitronyum

pozkel *rd* eğri burunlu

pozkepi *rd* rakip ~ **yê hev bûn** (birbirinin) rakibi olmak

pozkepi bûn *l/gh* madara olmak

pozkepi kirin *l/gh* madara etmek

pozkeî *rd* karga burunlu

pozkeîrî *rd* karga burunluca

pozkir *rd* (r kalın okunur) kısa burunlu

pozkirîk *rd* (r kalın okunur) kısa burunlu

pozkuftê *rd* köfte burunlu

pozkuling *rd* 1. burnaz (iri ve uzun burunlu) 2. gaga burunlu

pozkutîlî *rd* köfte burunlu

pozlaz *rd* laz burunlu

pozliçîk *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)

pozmezî *rd* iri burunlu

pozmi *n* 1. hızma 2. burunluk, burunsak

pozmarî *rd* narin burunlu

pozneşewitî *rd* arsız, arlanmaz, utanmaz, sırnaşık, yırtık, pek pişkin kimse (utanması, çekinmesi olmayan) * **ew, yekî pozneşewitî ye o, yırtığın biridir**

pozneşewitîbûn *m* 1. arsızlaşma, yırtılma 2. yırtıklık, arsızlık, utanmazlık, arlanmazlık ~ **kirin** arsızlık yapmak

pozneşewitî bûn *l/gh* arsızlaşmak, yırtılmak

pozneşewitîfî *m* yırtıklık, arsızlık, utanmazlık, arlanmazlık

poznişik *rd* gaga burunlu

pozno *n* burun (çocuk dilinde)

pozpelixî *rd* basık burunlu

pozpekirin *m* ilgi gösterme

poz pê kirin *l/bw* ilgi göstermek

poz pê nekirin *l/bw* ilgilenmemek, ilgi göstermemek

pozpişî *rd* sivri burunlu

pozqotan *rd* iri ve yassı burunlu

pozqul *rd* delik burunlu

pozquloz *rd* burunlu, kibirli, kurumlu

pozqut *rd* kısa burunlu

pozqûnî *rd/argo* mahçup

pozqûnî bûn *l/gh* argo mahçup olmak

pozqûnî kirin *l/gh* argo mahçup etmek

pozşûjin *rd* sivri burunlu
 poztûj *rd* sivri burunlu
 pozwehş *rd* domuz burunlu
 pozweqî *rd* iri burunlu
 pozxirtik *rd* sivri küçük burunlu
 pozxîn *rd* üzgün, üzünçlü
 pozxînbûn *m* üzüleme
 pozxîn bûn *l/ng* üzülmek
 pozxîni *m* üzgünlük
 pozxînkirin *m* üzme
 pozxîn kirin *l/gh* üzinek
 pozxîtik *rd* sümüklü
 pozxwark *bot/m* bir bitki adı
 Pr *kîm* Pr (praseodim'in kısaltması)
 pragmatîst *nd/nt* pragmatist, pragmacı
 pragmatîzm *m* pragmatizm, pragmacılık
 praseodîm *kîm/m* praseodim (kısaltması Pr)
 pratîk *m* 1. pratik, uygulama 2. *rd* pratik, ameli, tatbiki
 pratîkbûn *m* pratikleşme
 pratîk bûn *l/ng* pratikleşmek
 pratîkbûyîn *m* pratikleşme
 pratîkkirin *m* pratikleştirmek
 pratîktî *m* pratiklik
 pratîsyen *nd* pratisyen
 prefabrikasyon *m* prefabrikasyon
 prefabrike *m* prefabrike, kurma * xaniyê prefabrike kurma ev
 prehistîrîk *rd* prehistorik
 prehistîrya *m* prehistoriya, tarih öncesi
 prelut *mzk/m* prelüt
 premature *rd* prematüre
 prens *n* 1. prens 2. prens (bazı ülkelerde en yüksek soyluluk unvanı)
 prenses *m* 1. prenses (hükümdar karısı) 2. prenses (hükümdar ailesinden olan kadın veya kızlara verilen unvan)
 prensesi *m* prenseslik
 prensesî *m* prenseslik
 prensî *m* prenslik
 prensîp *m* 1. prensip, ilke 2. prensip, ilke (temel bilgi) 3. *man* prensip, ilke (her türlü tartışmanın dışında sayılan öncül) 4. prensip, ilke (davranış kuralı)
 prensîpbûn *m* prensipleşme, ilkeleşme
 prensî *m* prenslik
 pres *m* press, baskı (bir maddeyi sıkıp ezen alet) ~ kirin *sp* pres yapmak
 presbîteryen *rd* presbîteryen
 presbîteryenî *m* presbîteryenlik
 preskirin *m* presleme
 pres kirin *l/gh* preslemek
 preskirî *rd* prese
 prestîj *m* prestij
 presto *mzk/m* presto
 presvan *nd/nt* presçi
 presvanî *m* presçilik
 prevantoryûm *m* prevantoryum

prezervatîf *m* prezervatif, kaput
 prezîdyûm *m* prezidyum
 prês *m* matiz (iki halatı ek yeri kalınlaşmaya-cak biçimde birbirine ekleme)
 prêskirin *m* matizleme
 prês kirin *l/gh* matizlemek
 prim *m* 1. prim (işverence iş haciniyle orantılı olarak ve iş yaparı isteklendirmek amacıyla verilen para) 2. prim (sosyal sigortalar yasasına bağlı işçilerin ve bunları işverenlerin sosyal sigortalar kurumuna verdiği para) 3. prim (pay senetlerinin asıl fiyatı ile piyasa fiyatı arasındaki artış)
 primadonna *mzk/m* primadonna
 primat *zo/nd* primat
 prîmîtif *rd* 1. primitif, ilkel 2. primitif, ilkel (sanatta)
 prîmîtifî *rd/h* primitifçe, ilkelce
 prîmîtîvîzm *m* primitivizm, ilkelcilik
 prînter *m* printer, yazıcı
 prîz *m* priz
 prîzma *mat/m* 1. prizma 2. *fiz* prizma ~ya sêkuj üçgen prizma
 probabîlîzm *fel/m* probabilizm, olasıcılık
 probelo *m* parabol
 problem *m* 1. problem, sorun 2. *mat* problem
 problematîk *rd* problematik, sorunsal
 prodiksiyon *m* prodüksiyon, yapım
 produksiyona hevpar *nd* ortak prodüksiyon, eş yapım
 produktîvîte *m* produktivite
 produktor *sn/nt* prodüktör, yapımçı
 produktorî *m* prodüktörlük, yapımıcılık
 profesor *nd/nt* profesör
 profesorî *m* profesörlük
 profesortî *m* profesörlük
 profesyonel *nd/rd* profesyonel ~ê (karekî) bûn (bir işin) profesyoneli olmak
 profesyonelbûn *m* profesyonelleşme
 profesyonel bûn *l/ng* profesyonelleşmek
 profesyonelbûyîn *m* profesyonelleşme
 profesyoneli *m* profesyonellik
 profesyoneltî *m* profesyonellik
 profil *m* 1. profil (yandan görünüş) 2. *mat* profil
 program *m* 1. program 2. program (bilgisayara bir işlemi yaptırmak için yazılan komutlar dizisi) ~ çekirin program yapmak ~ danîin programlamak, programlaştırmak ~ kirin programlamak ~ saz kirin programlamak, programlaştırmak
 programdan *nd/nt* programcı
 programkar *nd/nt* programcı
 programkarî *m* programcılık
 programkirin *m* programlama, programlaştırmak
 program kirin *l/gh* programlamak, programlaştırmak
 programkirî *rd* programlı
 programnekirî *rd* programsız, programlanmamış olan

programnîvîs *nd/nt* program yazıcısı

programsaz *nd/nt* programcı

programsaız *m* programcılık

programsazkirin *m* programlama, programlaştırma

program saz kirin *l/bw* programlamak, programlaştırmak

proje *m* 1. proje, tasarı 2. proje (mal sahibinin isteğine göre yapılacak bir yapıyı, belli bir programa göre inşa edilecek bir yapı bütünü, bir makine veya bir kuruluşu plân durumunda gösteren çizim) ~ **amade kirin** proje hazırlamak, projelendirmek ~ **çêkirin** proje yapmak

projeksiyon *m* 1. projeksiyonu, iz düşümü 2. *sn* gösterim ~ **a** (cismekî) **derxistin** (bir cismin) izini düşürmek

projektor *m* 1. projektör, ışıldak 2. projektör, gösterici

projesaz *nd/nt* projesi

projesaız *m* projelendirme

projektor *m* projektör

proletarya *m* proletarya

proleter *nd/nt* proleter * **proleterên** hemû **cihanê** yek bin bütün dünya proleterleri birleşin

proleterbûn *m* proleterleşme

proleter bûn *l/gh* proleterleşmek

prolog *m* prolog, öndeyiş

prometîyûm *kîm/m* prometyum (kısaltması Pm)

promiyer *şn/m* prömiyer, oyunun ilk temsili

proname *m* program, proje

pronav *rz/nd* adıl, zamir

pronava hevduîyê *rz/nd* işteş zamir

pronava pêwendîyê *rz/nd* ilgi zamiri

pronava şanîdanê *rz/nd* işaret zamiri

pronavê kesîn *rz/nd* şahıs zamiri

pronavê pirsyarkî *rz/nd* işaret zamiri

pronavên kurtkirî *rz/nd* kısaltılmış zamirler

pronîvîs *m* 1. taslak, eskiz 2. program

propaganda *m* propaganda ~ **dan meşandin** propaganda yürütmek ~ **kirin** propaganda yapınak

propagandakar *nd/nt* propagandacı

propagandakarî *m* propagandacılık

propagandist *nd/nt* propagandist, propagandacı

propaxande *bnr* propaganda

prosedûr *m* prosedür

prosesor *nd* prosesor

prospektus *m* prospektüs

prostat *m* prostat, kestanecik

protein *kîm/m* protein

Protestan *nd* 1. Protestan 2. *rd* Protestan (bu mezhepten olan kimse)

Protestanî *m* 1. Protestanlık 2. Protestanlık (Anglikan, Lutherci, Calvinici gibi türlü kolları içine alan, papanın dinî başkanlığında ve Katolik kuralları tanımayan kiliseler birliği)

protesto *m* 1. protesto (bir davranış, bir dü-

şünceyi, bir uyulamayı haksız, yersiz bularak karşı çıkma, kabul etmememe) 2. protesto (herhangi bir davranışın, haksız, yersiz, gereksiz görülerek onaylanmadığını bildiren resmî açıklama) 3. *hiq* protesto, ihtarname ~ **şandin** protesto çekmek ~ **kirin** protesto etmek

protestokar *nd/nt* protestocu

protez *m* 1. protez 2. *rd* protez (protez olan organ)

protezsaz *nd/nt* protezci

protezsazî *m* protezcilik

protojîn *jeo/m* protojin

protokol *m* 1. protokol (bir toplantı, oturum, soruşturma sonunda imzalanan belge) 2. protokol (diplomatlar arasında yapılan anlaşma tutanağı) 3. protokol (diplomatlıkta, devletler arasındaki ilişkilerde geçen yazışmalarda, resmî törenlerde, devlet başkanları ile onların temsilcileri arasındaki görüşmelerde uygulanan kurallar) 4. protokol (protokol olarak misafirlere ayrılmış olma)

protokolvan *nd/nt* protokolcu

proton *fîz/m* proton

protonema *bot/m* protonema

protoplazma *biy/m* protoplâzma

prototîp *m* prototip

prova *m* 1. prova (bir şeyin amaca uygun, istenilen düzeyde olup olmadığını anlamak için yapılan deneme) 2. prova (bir giysiye son biçimini vermeden önce giysiyi giyecek kişinin üzerinde yapılan düzeltme) 3. prova (yazar veya düzeltinence üstünde düzeltmeler yapılan basılı metin) ~ **kirin** prova yapmak

providansiyalist *nd/nt* providensiyalist, kayracı

providansiyalizm *fel/m* providensiyalizm, kayracılık

provîzyon *m* provizyon, karşılık

provokasyon *m* provokasyon, kıskırtma

provokator *rd/nt* provokatör, kıskırtıcı

provokatorî *m* provokötürlük, kıskırtıcılık

prozodî *mzk/m* prozodi

prûva *der/m* pruva (geminin veya sandalın ön tarafı, baş bölümü)

psikastenî *psi/m* psikastenî

psikometri *m* psikometri

psikanalist *nd/nt* psikanalizci

psikanaliz *m* psikanaliz

psikiyatr *nd/nt* psikiyatr

psikiyatî *m* psikiyatî

psikiyatrist *m* psikiyatrist

psikolog *nd/nt* psikolog, ruh bilimci

psikolojî *m* 1. psikoloji, ruh bilim 2. *wj* psikoloji ~ **ya civakî** sosyal psikoloji

psikolojik *rd* psikolojik, ruh bilimsel

psikolojizm *m* psikolojizm, ruh bilimecilik

psikometri *m* psikometri, ruh ölçümü

psikopat *rd* psikopat, ruh hastası
psikopatî *m* psikopati, akıl hastalığı
psikopatoloji *m* psikopatoloji
psikopatolojik *rd* psikopatolojik
psikoterapî *m* psikoterapi
psikoz *m* psikoz
psişik *rd* psişik, ruhsal, ruhî
Pt kim *Pt* (platin elementinin kısaltması)
ptiyâlin *biy/m* ptiyalin
Pu kim *Pu* (plutonyum'un kısaltması)
puan *n* 1. puan (çeşitli sporlarda kullanılan, ölçüsü ve değeri değişen birim) 2. puan (genellikle test biçimindeki sınavlarda cevaplandırılacak soruların sayı olarak değeri veya cevaplayanın başarı değeri) ~ **dan** puan vermek ~ **stendin** (an *jî girtin*) puan almak (veya kazanmak)
puandan *m* puanlama
puan dan *l/gh* puanlamak
puandar *rd* puanlı
puandarkirin *m* puanlandırma
puandar kirin *l/gh* puanlandırmak
puandayîn *m* puanlayış
puanî *m* puanlık * **pîrsa deh puanî** on puanlık soru
puantaj *m* puantaj, işaret koyma
puantor *nd/nt* puantör
puantorî *m* puantörlük
puding *m* 1. puding (bir tatlı türü) 2. *jeo* puding
pudra *m* pudra ~ **tê dan** pudra sürmek
pudradank *m* pudralık
pudrakirin *m* pudralama
pudra kirin *l/gh* pudralamak
pudrakirî *rd* pudralı (pudra sürülmüş olan)
pudû *n* diş eti
puf *b* puf (bezginlik, usanç belirtir)
pufandin *m* öfleme
pufandin *l/gh* öflemek
pufdanok *m* balon
pujak *m* damla
pulge *m* patates
pulik *rd* tombul, tomбіш
pult *m* alev titreşimi ve kaynatılan sıvılardan çıkan patırtı, doğal ses ~ **û** ~ kaynama sesi
punca palûlê *nd* kızak bağlama pimi
puncik *bnr* tuncik
pung *bot/m* yosun ~ **girtin** yosun bağlamak (veya tutmak)
pungal *m* folluk
pungalek *m* folluk
pungirşirt *nd* bir çalı süpürgesi
pungijandin *m* darıltma
pungijandin *l/gh* darıltmak
pungujîn *m* darılma
pungujîn *l/gh* darılmak
punwer *m* nazariye
pur *n* kabuk (bitkilerin yumuşak kabuğu ve yaprağı) * **purê gûan** ceviz kabuğu * **purê**

pîvazê soğan yaprağı ~ **kirin** soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak)
puran *n* 1. çiğnem, çiğnemlik 2. lokma * **pu-ranek nan jî nekiriye devê xwe** bir lokma dahi ağzına almamış
purandin *m* paylama
purandin *l/gh* paylamak
purçû *m* somurtma, surat asma
purçûyê xwe kirin *l/bw* suratını asmak
purçûkirî *rd* somurtkan
pure *m* püre
purêşan *rd* acılı * **perîşan û purêşan im** perîşan ve acılıyım
purik *n* yaprakçık, yumruyu örten zar
puris *rd* yavan
purisandin *m* kemirme
purisandin *l/gh* kemirmek
purisandî *rd* kemirilmiş
purisbûn *m* yavanlaşma
puris bûn *l/gh* yavanlaşmak
purisîn *m* kemirilme
purisîn *l/gh* kemirilmek
puriskirin *m* yavanlaştırma
puris kirin *l/gh* yavanlaştırmak
puristî *m* yavanlık
purkirin *m* 1. soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma) 2. soyma, gaspetme
pur kirin *l/gh* 1. soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak) 2. soymak, gaspetmek
purkirî *rd* soyuk (soyulmuş olan)
purтік *n* ağaç yaprağı
purxun *rd* 1. üzgün 2. umutsuz, karamsar
purxunî *m* 1. üzgünlük, hüzn 2. umutsuzluk, karamsarlık
puser *bnr* piser
pusul *m* amel, edim
puşirandin *m* kendini sorgulamasını sağlama, pişmanlık duymasını sağlama
puşirandin *l/gh* kendini sorgulamasını sağlamak, pişmanlık duymasını sağlamak
puşirîn *m* kendini sorgulama, pişmanlık duyma
puşirîn *l/gh* kendini sorgulamak, pişmanlık duymak
puşk *m* ekinin arta kalan kısmı
puşrug *m* nemli toprak
puşu *m* tatil
puşul *m* edep
puşulpîs *nd/rd* edepsiz
puşulpîşî *m* edepsizlik
puwandin *m* baskı yapma, baskı uygulama
puwandin *l/gh* baskı yapmak, baskı uygulamak
puwandî *rd* baskı yapılmış, baskı uygulanmış
puwaz *m* dolgu (diş dolgusu) * **puwaza diran** diş dolgusu

puwazkirin *m* dolgu yapma

puwaz kirin *l/gh* dolgu yapmak

puwazkirî *rd* dolgulu

pux *m* püskürme

puxizk *rd* tombul, tombiş

puxkirin *m* püskürme

pux kirin *l/gh* püskürmek

puxrak *m* su kireci

puxte *m* 1. öz, hulâsa * **puxteya rûnê di şîr de** sütteki yağ hulâsası * **puxteya mêweyê** meyve özü 2. özü, hulâsa 3. özet, hulâsa ~ **kirin** özetlemek ~**ya gotinê** sözün kısıası

puxtedar *rd* özlü

puxtekirin *m* 1. damıtma 2. özetleme

puxte kirin *l/gh* 1. damıtmak 2. özetlemek

puxteya daran *bot/nd* odun özü

puxteya gotinê *nd* özcesi, uzun lâfın (veya sözün) kısıası

puxteyî *rd* özsel

pû *zo/h* baykuş

pûc (I) *n* yassı küçük taş

pûc (II) *rd* 1. kof, içsiz * **gûza pûc** kof ceviz 2. evinsiz 3. kavuk (içi boş şey) 4. *mec* kof (güçsüz, dermansız) * **merivê pûc** kof adam 5. çürük (sağlam ve dayanıklı olanayan) 6. çürük (sağlam bir temele ve dayanağa dayanmayan) 7. *mec* uyusuk 8. *argo* fos ~ **û pehnî kirin** yele vermek (savurmak, boşla harcanak)

pûçbêj *rd/ht* boşboğaz, geveze (sır saklayan)

pûçbêjî *m* boşboğazlık, gevezelik

pûçbûn *m* 1. koflaşma 2. çürüme 3. çürüme (düşünce, dava için) 4. *mec* uyuşma 5. *biy* körelme (görevi kalmadığı için veya başka sebeplerden dolayı bir organ beslenmeyerek küçülme) 6. *fizy* dumur, dumura uğrama 7. *yanma* (oyun dışı kalma, çocuk oyunlarında)

pûc bûn *l/gh* 1. koflaşmak 2. çürünmek 3. çürünmek (düşünce, dava için) 4. *mec* uyuşmak 5. *biy* körelmek (görevi kalmadığı için veya başka sebeplerden dolayı bir organ beslenmeyerek küçülme) 6. *fizy* dumura uğramak 7. *yanmak* (oyun dışı kalmak, çocuk oyunlarında)

pûçbûyîn *m* 1. koflaşma 2. çürüyüş 3. çürüyüş (düşünce, dava için) 4. *mec* uyuşma 5. *biy* köreliş (görevi kalmadığı için veya başka sebeplerden dolayı bir organ beslenmeyerek küçülme) 6. *fizy* dumura uğrama

pûçderketin *m* foslama

pûc derketin *l/gh* foslamak

pûçek *nd* kavuz (içi boş kabuklu yemiş)

pûçekî *rd* 1. kofça 2. evinsiz

pûçekîbûn *m* koflaşma

pûçekî bûn *l/gh* koflaşmak

pûçekîkirin *m* koflaştırmak

pûçekî kirin *l/gh* koflaştırmak

pûcelaxî kof, kofça

pûcelaxîbûn *m* koflaşma

pûcelaxî bûn *l/gh* koflaşmak

pûçik *m* kuyruk sokumu

pûçî *m* 1. kofluk 2. kofluk (güçsüzlük, dermansızlık) 3. çürüklük

pûçîti *bnr* pûçî

pûçkirin *m* 1. koflaştırma 2. *mec* çürütme (bir iddiayı, bir düşüncüyü çürütme) 3. *mec* uyuşturma 4. yakma (oyunda oyun dışı etme, çocuk oyunlarında) 5. *biy* köreltme

pûc kirin *l/gh* 1. koflaştırmak 2. *mec* çürütme (bir iddiayı, bir düşüncüyü çürütme) 3. *mec* uyuşturmak 4. yakmak (oyunda oyun dışı etmek, çocuk oyunlarında) 5. *biy* köreltmek

pûf *m* şiş (şiş olan yer)

pûg *bnr* pûk

pûjan *bot/m* nane (*Mentha piperita*)

pûk (I) *ant/h* diş eti

pûk (II) *dikkate* alına

pûk (III) *m* 1. ince, ufak kar * **berfa pûk** ince hafif kar 2. kar tipisi * **pûk û badev** fırtına, tipi

pûka diran *ant* diş iç orta tabaka

pûkandin (I) *m* tipileme

pûkandin (II) *m* 1. sızlama, sızlanma, sızlayış, yakınma, yanıp yakılma, sitemde bulunma 2. mızıldanma, mızırdanma 3. ağız yapma (birini yanıltma, kandırma amacıyla başka türlü konuşma)

pûkandin (I) *l/gh* tipilemek

pûkandin (II) *l/gh* 1. sızlamak, sızlanmak, yakınmak, yanıp yakılmak, sitemde bulunmak * *ev mêrik jî pir dipûkîne bu herif de çok sızlanıyor* 2. mızıldanmak, mızırdanmak 3. ağız yapmak (birini yanıltma, kandırma amacıyla başka türlü konuşmak)

pûke *m* 1. kuru hafif kar 2. talaş (testere ile biçilen şeylerden dökülen kırıntılar)

pûkepûkkirin *m* ağız yapmak (birini yanıltma, kandırma amacıyla başka türlü konuşma)

pûkepûk kirin *l/gh* ağız yapmak (birini yanıltma, kandırma amacıyla başka türlü konuşmak)

pûkîn *m* sızlanma, yakınma, vızıldanma

pûkîn *l/gh* sızlanmak, yakınmak, vızıldanmak

pûkînî *m* sızıltı, yakınına

pûkînîkirin *m* sızlanma, vızıldama

pûkînî kirin *l/gh* sızlanmak, vızıldamak

pûl *bnr* pol (I)

pûl (II) *n* 1. pul (posta parası karşılığı mektuplara, damga resmine karşılık kâğıtlara yapıştırılan, basılı küçük kâğıt parçası) 2. pul, para (eskiden kullanılan akçeden küçük metal para) 3. pul (tavla oyununda kullanılan plâstik, tahta vb.den yapılmış yassı yuvarlak levhacık) 4. pul, taş (dama, domino gibi oyunlarda kullanılan metal, kemik veya tahta parçalardan her biri) 5. pul (vida, civata

vb. şeylerin boynuna geçirilen, ortası delik metal levhacık) 6. pul (üzerinde bulunduğu organa yapışık, biçim ve yapıcı çok basit yaprakların her biri) 7. pul (propaganda amacıyla kullanılan yazılı küçük kâğıt) ~ lê hatin xistin (an jî dan) pullanmak ~ lê xistin (an jî dan) pullamak * te pûl li ser nameyê xist? mektubu pulladın mı? ~ê postayê posta pulu ~ê taksayê taksa pulu ~ên demxeyê damga pulu

pûl (III) *n* kabara (iri başlı çivi)

pûl (IV) *m* ot yığını

pûl (V) *rd* alacalı (hayvan) * bizina pûl alacalı keçi

pûldar *rd* 1. pullu 2. pullu, paralı

pûlfiroş *nd/nt* pulcu (satan kimse)

pûlfiroşî *m* pulculuk

pûlik (I) *m* emzik

pûlik (II) *rd* ufak alacalı (hayvan)

pûlke *m* defetme

pûlkekirin *m* defetme

pûlke kirin *l/gh* defetmek

pûlkirin *m* pullama

pûl kirin *l/gh* pullamak

pûlkirî *rd* pullu * nameya pûlkirî pullu mektup

pûllêxistin *m* pullama, pul yapıştırma

pûl lê xistin *l/bw* pullamak, pul yapıştırmak

pûllêxistî *rd* pullu * nameya pûllêxistî pullu mektup

pûlman *m* pulman

pûlperest *rd* paragöz

pûluc *m* boş konuşma

pûm (I) *m* üzüntü

pûm (II) *zo/n* baykuş

pûma *zo/m* puma (Feisconcolor)

pûmkirî *rd* üzüntülü

pûn (I) *m* 1. künes 2. folluk

pûn (II) *m* esir almaca oyununa benzer çocuk oyunu

pûn (III) *m* eğirme

pûn (IV) *m* sepileme, tabaklama

pûn (V) *m* adet, aybaşı

pûn (I) *l/gh* eğirmek

pûn (II) *l/gh* sepilemek, tabaklamak

pûnc (I) *bot/m* saçak kök

pûnc (II) *m* bük (çalı topluluğu)

pûnc (III) *rd* gür

pûncbûn *m* gürleşme

pûnc bûn *l/gh* gürleşmek

pûncbûyîn *m* gürleşme, gürleyiş

pûncir *bot/m* saçak kök

pûncik (I) *m* perçem

pûncî (II) *m* gürlük

pûncêkirin *m* gürləştirme

pûnc kirin *l/gh* gürləştirmek

pûne *m* kepek (bulgur ve yarma kepeği)

pû nekîrîn *l/gh* daha kurşun sıkmamak (ateşli silahlarda)

pûng (I) *m* folluk

pûng (II) *bot/m* yarpuz (Mentha pulegium)

Pûnga avî *bot/nd* sulu yarpuz

pûnga bejî *bot/nd* yabanî yarpuz

pûngal *m* 1. folluk 2. yuva

pûnik *m* 1. folluk 2. kümes 3. aile yaşamının

geçtiği çar naçar ev

pûnize *m* kuşların hazırladığı ve henüz içine yumurtlamadığı boş yuva

pûnî *rd* adet halinde kadın, muayen gününde olan

pûnkirin *m* sepileme

pûn kirin *l/gh* sepilemek

pûnkirî *rd* sepili

pûnto *m* punto

pûntoyî *rd* puntolu * sernaveke deh pûntoyî on puntolu başlık

pûpa *der/m* 1. pupa (geminin arkası) 2. *h* pupa, arkadan

pûpû *zo/n* baykuş

pûr (I) *bnr* hûr û pûr

pûr (II) *m* pür (çam, ardıc, lâdin ağaçlarının iğne gibi yaprakları)

pûr (III) *m* vergi

pûr (IV) *n* saban görmemiş sert arazi

pûr (V) *nd* eşya, özel eşya

pûr (VI) *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) * pûrê pîvazê soğan kabuğu

pûrank *kîm/m* boraks

pûrbûn *m* 1. soyulma 2. yolunma 3. soyulup soğana çevrilme

pûr bûn *l/gh* 1. soyulmak 2. yolunmak 3. soyulup soğana çevrilme

pûrçbûn *m* sünnet olma

pûrç bûn *l/gh* sünnet olmak

pûrçkirin *m* sünnet etme (veya yapma)

pûrç kirin *l/gh* sünnet etmek (veya yapmak)

pûrçik *n* kenger dalı

pûre (I) *m* yağmalama

pûre (II) *m* öbek

pûre (III) *m* oğul (bey denilen bir dişi arıyla kovandan çıkan arı topluluğu) ~ dan oğul vermek ~ girtin oğul çıkarmak

pûredan *l/gh* oğullanma, oğul verme

pûre dan *l/gh* oğullanmak, oğul vermek

pûrg *bnr* porg

pûrik (I) *m* suyun bıraktığı iz

pûrik (II) *m* pür (çam, ardıc, lâdin ağaçlarının iğne gibi yaprakları)

pûrkirin *m* 1. soyma 2. yolma 3. soyup soğana çevirme

pûr kirin *l/gh* 1. soyamak 2. yolkmak 3. soyup soğana çevirmek

pûrkirî *rd* 1. soyuk 2. yoluk

pûrm *m* 1. fırın (çömlek vb. için) 2. fırınlamak için yapılan çömlek yığını

pûrm *bnr* hetûn

pûro *m* puro

pûrs *bnr* pars ü pûrs

pûrt *m* tûy ~ hêşîn bûn tûy düzmek, tûyü düzelmek (hayvanlar için) ~ kirin yolmak ~ weşandin tûy atmak, kavlamak, cavlamak ~a bij kirpik ~a binçeng koltuk altı kılı ~a çivikan (an jî çûkan) kuş tûyü

pûrta çivikan *nd* 1. kuş tûyü (yatak, yorgan yastık doldurmaya yarayan bazı kuşların tûyü) 2. *rd* kuş tûyü (bu tûylerle doldurulmuş olan) * balîfa jî pûrta çivikan kuş tûyü yastık

pûrta deveyê *nd* 1. deve tûyü 2. *rd* deve tûyü (deve tûyünden yapıma)

pûrta teyran *nd* 1. kuş tûyü (yatak, yorgan yastık doldurmaya yarayan bazı kuşların tûyü) 2. *rd* kuş tûyü (bu tûylerle doldurulmuş olan)

pûrtbijî *zo/rd* kirpikli

pûrtgij *rd* tûyleri kirpininki gibi dik olan kimse

pûrtik *m* 1. tûy, tûyçûk 2. hav * pûrtikê qedîfeyê tev weşiyabû kadifenin hava hep dökülmüşü

pûrtikandin *m* yolma

pûrtikandin *l/gh* yolmak

pûrtikdan *m* kabarma, havlanma (kumaşlar için)

pûrtik dan *l/gh* kabarmak, havlanmak (kumaşlar için) * kincê min tev pûrtik daye elbisem havlanmış

pûrtikdar *rd* 1. tûylü 2. havlı * qumaşê pûrtikdar havlı kumaş

pûrtikdayî *rd* kabarmış, havlanmış (kumaşlar için)

pûrtikdayîn *m* kabarış, havlanış

pûrtikî *rd* tûylüce

pûrtikîn *m* yolunma

pûrtikîn *l/gh* yolunmak

pûrtweşîn *m* 1. karınsa 2. *rd* tûy dökücü

pûrtzerik *n* ayva tûyü (vücuttaki ince, sarı tûy)

pûrtzerikî *rd* sarı tûylü kimse

pûs *bnr* mij ü pûs

pûsat *bnr* posat

pûsk *rd* acayıp, tuhaf, garip

pûskebeq *zo/m* yusufçuk kuşu (Tudtur auritus)

pûş (I) *botn* yaprak

pûş (II) *n* 1. haşîş (kuru ot) 2. kav 3. kavrak 4. tuturuk (ateş tutuşturulacak şey) ~ û pelaş (an jî pelûş) 1) kuru otlar 2) çer çöp ~ û pelax 1) kavrak şeyler 2) çalı çırpı ~ kutan akıntıya kürek çekmek, boşa kürek sallamak, avucunu yalamak ~ xistin eyarê (yekî) (birine ağzının payını (veya ölçüsünü) vermek

pûş (III) *nd* savaş elbisesi, savaşta giyilen elbise

pûşak *m* giysi, kıyafet

pûşakname *m* kıyafetname

pûşane *m* çayır vergisi

pûşandin *m* 1. örtme 2. giydirmek

pûşandin *l/gh* 1. örtmek 2. giydirmek

pûşenî *m* giyecek, kıyafet

pûşexal *rd* kupkuru

pûşexalî *rd* kupkuruca

pûşik *botn* yaprak, yapracık

pûşikgirtin *m* yapraklanma

pûşik girtin *l/gh* yapraklanmak

pûşil *m* edep

pûşildar *rd* edepli

pûşildarbûn *m* edeplenme

pûşildar bûn *l/gh* edeplenmek

pûşilî *m* edepli, edeplice

pûşî (I) *botn* ağaç mantarı

pûşî (II) *n* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)

pûşî (III) *n* kav * pûşiyê heste çakmak kavi

pûşî (IV) *zo/m* sivrisinek

pûşî (V) *m* poşu, duvak, peçe

pûşibûn *m* kavlaşma

pûşibûyîn *m* kavlaşma

pûşîde *m* elbise, giysi

pûşikirin *m* duvaklama, peçeleme

pûşî kirin *l/gh* duvaklamak, peçelemek

pûşikirî *rd* duvaklı, peçeli, duvak takmış olan

pûşil (I) *m* felâket

pûşil (II) *rd* uğursuz

pûşil m 1. beddua, ilenme, ilenç 2. lânet ~ kirin 1) beddua etmek 2) lânet etmek ~ lê kirin 1) (birine) beddua okumak 2) (birine) lânet okumak

pûşilkirin *m* 1. ilenme 2. lânetleme

pûşil kirin *l/gh* 1. ilenmek 2. lânetlemek

pûşilkirî *rd* lânetli, lânetlemiş olan

pûşîn m 1. örtme 2. giyinme

pûşîn l/gh 1. örtmek (korumak, gizlemek ve görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koymak) 2. giyinmek

pûş kutan *l/gh* akıntıya kürek çekmek, avucunu yalamak

pûşper m haziran (yılın 30 gün süren altıncı ayı)

pûşt n 1. pûşt (eşcinsel erkeklerin zevklerine hizmet eden erkek çocuk) 2. pûşt (ağır ve kaba sövgü sözü olarak)

pûştî m pûştluk

pût (I) *m* yem, yeygi (hayvan yiyeceği) ~ dan yem kestirmek (hayvanlara yem vermek) ~ xwarin yem kesmek (hayvan yem, saman yemek) ~ û pelat yem (hayvan yemi)

pût (II) *nd* bir ağırlık ölçüsü * heft pût zêr yedi pûrt altın

pût (III) *rd* çürük (ağaç vb gibi)

pût (IV) *n* put ~ û pelat putlar

pûtbûn m putlaşma

pût bûn l/gh putlaşmak

pûtbûyîn m putlaşma

pûtdan m yemleme

pût dan l/gh yemlemek (büyük ve küçük baş hayvanlara yem vermek)

pûte (I) *nd* bakım, hayvan bakımı (yeme içme işini yapma)

pûte (II) *m* özen, itina, ihtimam ~ **pê dan** özen göstermek, ihtimam etmek (veya göstermek), önem vermek, önemsemek, ehemiyet vermek, sıkı tutmak ~ **pê nedan** önem vermemek, umursamamak, hasbî geçmek

pûtedar *rd* özenli, itinalı

pûtepêdan *m* özenme, özen gösterme, itina etme (veya gösterme)

pûte pê dan *l/bw* özenmek, özen göstermek, itina etmek (veya göstermek)

pûtepêdanî *m* özeni, ihtimam, itina

pûtepêdayî *rd* özenli, itinalı (özen gösterilerek yapılmış iş)

pûtepêdayîn *m* özeniş, özen gösteriş, itina etme (veya gösterme)

pûtepêder *rd* özenli, özen gösteren

pûtepêker *rd* özenli, özen gösteren

pûtepêkirin *m* özen gösterme, önemseme, değer verme

pûte pê kirin *l/bw* özen göstermek, önemsemek, değer vermek

pûte pê nedan *l/bw* özen göstermemek, itina göstermemek, geçiştirmek, kayıtsız kalmak, önem vermemek, umursamamak, hasbî geçmek, hafifsemek, değer vermemek, turfalamak

pûtepênedayî *rd* özensiz, itinasız

pûtepênedayîbûn *m* özensizlik, itinasızlık

pûtepênedayîfî *m* özensizlik, itinasızlık

pûtepênedêr *rd* özensiz, özen göstermeyen kimse

pûtepênedêrî *m* özensizlik

pûtgeh *m* puthane

pûtî *rd* 1. besili, besili ev hayvanı 2. kışın küçük baş hayvan beslemeyip başkalarına bakılması için verilen davar

pûtkirin *m* putlaştırma

pûtparêz *nd/nt* putperest

pûtparêzî *m* putperestlik

pûtperest *nd/nt* putperest

pûtperestî *m* putperestlik

pûttıraş *n* put yontucusu, yapıcısı

pûtvân *nd/nt* putçu

pûtxane *m* puthane

pûwaz *m* dolgu * **pûwaza** diranan diş dolgusu

pûwîn *bnr* pûyîn

pûxte *bnr* puxte

pûyimsa *m* beyaz bez

pûyîn *m* sepileme, sepileneş, tabaklanış

pûyîn *l/gh* sepilemek, tabaklamak

pûyînî *m* tabaklama, tabaklık

pûyînker *nd/nt* sepici

pûyînkerî *m* sepicilik

pûyînkirin *m* sepileme

pûyîn kirin *l/gh* sepilemek

pûyînkirî *rd* sepili

pûyînxane *m* tabakhane

pûz *m* ağaç sakızı, reçine

Q

q, Q Kürt alfabesinin yirminci harfi ve *qê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından damaksız, genizsel, ötümsüz kapantılı ünsüzleri gösterir

qab (I) *bnr* qeys û qab

qab (II) *m* 1. kap, kap kacak 2. kap, kılıf, kapak (kitap kapağı) * **qaba** *Quranê* Kur'an kabı 3. kutu ***qaba niftikê** kibrit kutusu 4. kap (kabin içindeki yemek, çeşit) * **du qab xwarina germ** iki kap sıcak yemek ~ **kirin** kaplamak (kitap kaplamak) ~ **û qincor** (an jî **qincor**) kap kacak ~ **a niftikê** (kibritê an jî **çixatê**) kibrit kutusu

qab (III) *m* 1. kubbe 2. *rd* kubbe (kubbe biçiminde olan)

qab (IV) *m* miktar

qabil (I) *n* kabuk

qabil (II) *rd* olabilir, mümkün ~ **dan** olabilirlik vermek

qabilcewab *rd* hazırcevap ~ **bûn** hazırcevap olmak

qabilcewabî *m* hazırcevaplık

qabilan *m* olabilirlik verme

qabil dan *l/gh* olabilirlik vermek

qabiliyet *m* kabiliyet, yetenek

qabîn *m* kabin

qabîne *m* kabine

qabkirin (I) *m* kaplama (kitap vb. için)

qabkirin (II) *m* kubbeli hale getirme, kemerli hale getirme

qab kirin (I) *l/gh* kaplamak (kitap kaplamak)

qabkirin (II) *l/gh* kubbeli hale getirmek, kemerli hale getirmek

qabkirî (I) *rd* kaplı * **deftera qabkirî** kaplı defter

qabkirî (II) *rd* 1. kubbeli, kemerli 2. tof (taş kemer veya taş kemerle yapılmış ev, oda, kapı vb.)

qablo *m* kablo

qablodar *rd* kablolu

qabnekirî *rd* kapsız (kitap, defter için)

qabqab *m* takunya

qabqabik *m* takunya

qabqabk *m* takunya

qabqabker *n* takunyacı (imal eden)

qabqabkerî *m* takunyacılık

qabqabkvan *n* takunyacı

qabqabkvanî *m* nalıncı

qabreş *rd* kara kaplı

qabsûn *m* kapsül (ateşli silâhlarda)

qac bot/m çam (Pinus)

qacik *m* çam

qaç (I) *bot/m* ardıc, yayvan yabani ardıc

qaç (II) *nd* ağaçların çaprak uçları

qaç (III) *n* 1. kalça 2. paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları)

qaçanî *m* 1. tabak (yiyecek koymaya yarar az derin veya yayvan kap) 2. *rd* tabak (bir tabağın alacağı miktar)

qaçax *nd/rd* 1. kaçak (gümrük ve vergileri ödenmeden bir yere sokulan veya bir yerden çıkarılan) * **malê qaçax** kaçak mal 2. kaçak 3. *h* kaçak (gizlice) * **heta şer hebû qaçak digeriya şavaş boyunca kaçak yaşadı ~ê leşkeriyê** (an jî **eskeriyê**) asker kaçacağı

qaçaxçî *m* kaçakçılık

qaçaxçîtî *m* kaçakçılık

qaçik (I) *m* binanın çatısını çatarken kirişlerin üzerine konulan küçük direk

qaçik (II) *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) * **qaçikê hêkê yumurta kabuğu ~ girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~ **ê (...)**

jê kirin kabuğunu soymak

qaçikgirtin *m* kabuk bağlama

qaçik girtin *l/gh* kabuk bağlamak

qaçil (I) *n* 1. kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm, sebze meyve kabuğu gibi) * **qaçilê zebesê karpuz kabuğu** * **qaçilê mêweyan** meyve kabuğu 2. soyuntu ,soyularak elde edilen kabuk ~ **girtin** kabuk bağlamak veya

tutmak ~ê (...) jê kirin kabuğunu soymak
qaçıl (II) *bot/n* kapçık * **qaçilê tenê genim**
 buğday kabığı 3. çenet (açıldığında tohum-
 ların ortaya çıktığı kabuk)

qaçıldar (I) *rd* kabuklu

qaçıldar (II) *rd* kapçıklı, çenetli

qaçilgirtin *m* kabuklanma

qaçil girtin *l/gh* kabuklanmak

qaçilgirtî *rd* kabuklanmış, kabuk bağlanmış
 (veya tutmuş)

qaçoçi *m* hayvan sayısı veya miktarı

qaçor *m* sayım vergisi, hayvan vergisi

qaçoze *m* hayvan taşıma ve vergi belgesi

qaçûçik *m* kilden bir tas

qaçûr *bnr* qaçor

qaçxûn *nd/nt* kaçak

qaçxûnî *m* kaçaklık

qad *m* 1. alan, meydan, saha 2. meydan (yarış-
 ma veya karşılaşma yeri) * **qada şer** savaş
 meydanı 3. *fiz* alan (içinde birtakım kuvvet
 çizgilerinin yayılmış bulunduğu var sayılan
 uzay parçası) * **qada axkişanê** yer çekimi
 alanı ~a **esmanî** hava sahası ~a **manyetîk**
 manyetik alan ~a **pêşbirkê** yarış alanı ~a
ramyarî siyaset meydanı ~a **siyasetê** siya-
 set meydanı ~a **sizayê** *sp* ceza alanı ~a **şer**
 (an jî **şerî**) savaş alanı, savaş meydanı, mu-
 harebe meydanı

qada esmanî *hiq* hava sahası

qada pêşbirkê *nd* yarış alanı

qada sizayê *sp* ceza alanı

qadaastro *m* kadastro

qadir *rd* 1. kadir (gücü yeter) 2. kadir (Al-
 lah'ın sıfatlarından biri) 3. edebilme, yap-
 abilme, yetebilme

qadir ~ê (yekî) *be* (an jî *ye*) gücü yeterse, e-
 linden gelirse * **hûn wisa lê menêrin**, **qa-**
dirê wî ye ku kurikê bixwe ona bakmayın,
 gücü yeterse çocuğun çiğ çiğ yer ~ê **(yekî)**
bûn elinden gelirse, gücü yeterse

qadirbûn *m* kadir olma

qadir bûn *l/gh* kadir olmak

qadircewab *rd* hazırcevap ~ **bûn** hazırcevap
 olmak

qadircewabî *m* hazırcevaplık

Qadirî *nd/nt* Kadirî (Şeyh Abdulkadir Geylâ-
 nî'nin kurduğu tarikata girmiş kimse)

Qadirîti *m* Kadirilik

qadî (I) *m* bir tür taş oyunu

qadî (II) *n* kadı

qadîti *m* kadılık ~ **kirin** kadılık yapmak

qadran *fiz/m* ölçek

qadro *nd/nt* kadro

qadûk *m* küçük tencere

qadûş *m* iyi insanları övme

Qaf *nd* Kaf Dağı

qaf (I) *n* 1. çanak çömlek 2. topraktan kap ~ **û**
qiraf çömlek ~ **û** **qul** (an jî **qulûç**) kap kakac

qaf (II) *n* 1. kafa (özellikle insan başı) 2. kafa

(hayvanlarda genellikle ağız, göz, burun,
 kulak gibi organların bulunduğu en ön bö-
 lüm) 3. *mec* kafa (zihniyet) * **tu bi vî qafî**
nikanî tişteki bikî bu kafayla bir şey yap-
 mazsın 3. *mec* kafa (kavrama ve anlama ye-
 teneği zekâ, zihin) 4. kafa (bellek) ~ **avêtin**
 kafası bozulmak ~ **lê xistin** (an jî **dan**) kafa
 vurmak ~ **li ser teqandin** kafa patlatmak ~
tune kafa yok! ~**ekî bêmêjî ye!** kafa yok! ~**ê**
berê eski kafa ~**ê (yekî)** birin kafa şişirmek
 ~**ê (yekî)** **çûn** kafası dönmek (sıkışık bir du-
 rumda sersemlemek) ~**ê (yekî)** **hatin** *cih* ka-
 fası yerine gelmek ~**ê (yekî)** **negirtin** kafası
 almamak (kavrayamamak) ~**ê (yekî)** **ne li**
cih bûn kafası yerinde olmamak ~**ê (yekî)**
neman kafa kâğıdı kalmamak ~**ê (yekî)** **ne**
temam e kafadan gayri müsellâh (aklından
 bozukluk olan) ~**ê (yekî)** **pelaxtin** kafasını
 ezmek ~**ê (yekî)** **sekinin** kafası durmak ~**ê**
(yekî) **şixulîn** kafası çalışmak, kafası işle-
 mek ~**ê (yekî)** **tev li hev bûn** kafası bulan-
 mak ~**ê vala** kuru kafa (akılsız kafa) ~**ê wan**
yek e bir kafada ~**ê (yekî)** **werimîn** kafası
 şişmek (zihni yorulmak) ~**ê (yekî)** **xebitîn**
 kafası çalışmak, kafası işlemek ~**ê (yekî)**
xweş e kafası dumanlı (hafif sarhoş) ~**ê xwe**
dan hev kafasını toplamak **(dî)** ~**ê xwe de**
derbas kirin kafasından geçirmek **(dî)** ~**ê**
xwe de girtin kafasından tutmak **(jî)** ~**ê xwe**
ve ne mezbût e kafadan kontak ~**ê xwe** **xe-**
bitandin (an jî **şixulandin**) kafasını kullan-
 mak ~**ê xwe xweş kirin** kafayı çekmek

qaf (III) *m* tasavur gücüyle yaşama ~ **û kûn** zi-
 hinsel yaşatma, tasavur gücüyle yaşama ~ **û**
qaf birinden birine, birinden diğerine geçiş
 (bir mantıktan diğerine)

qafa *n* kafa, baş ~**yê berê** eski kafa ~**yê vala**
 kuru kafa (akılsız kafa)

qafadar *nd/nt* kafadar, kafa dengi

qafadarî *m* kafadarlık

qafhesin *rd* 1. demir kafalı 2. nato mermer
 (kafalı)

qafik (I) *m* 1. çömlek, kab kakac 2. çömlek kı-
 rığı ~ **û qirik** çanak çömlek, kab kakac

qafik (II) *n* kabuk (bir şeyin sert kabuğu) *
qafikê şeytanokê salyangoz kabuğu ~**ê**
gûzê ceviz kabuğu ~**ê gûzê tije nake** incir
 çekirdeğini doldurmaz

qafika çivikan *nd* sulak (kuş su kabı)

qafikê erdê *erd* yer kabuğu

qafikfiroş *nd/nt* çömlekçi (satan kimse)

qafilqeda *m* 1. kaza, belâ 2. *lî* kazaren ~ **lê bi-**
keve Allah belasını versin

qafiye wj/m kafiye, uyak ~**ya tam** tam kafiye

qafiloc *m* kilden kap kakac

qafok *m* selin, suyun getirdiği odun

qafqafik *nd* bir yılbaşı oyunu

qafqafk *m* takunya

qafqiloz *nd* toprak kap

qafreş *n* kara baş (çoban köpeği)
qafrût *rd* dazlak
qafû *nd* silkelenen çevizlerin suya düşerken su üzerinde birikmeleri * **gûz bûne qafû** çevizler dizilmiş
qafû kef *nd* selin sürüklediği çar çöp, köpük vs gibi şeyler
qaf û kûn *nd* zihinsel yaşatma, tasavur gücüyle yaşatma
qaf û qaf *nd* birinden birine, birinden diğerine geçiş (bir mantıktan diğerine)
qaf û qiraf *nd* kab kakak
qaf û qul *nd* kap kakak
qaf û qulûç *nd* kab kakak
qafûr (I) *m* ağzı geniş yuvarlak çömlek
qafûr (II) *bot/m* kafur, kafure
qahfik *bnr* qafık
qahîm *bnr* qayım
qahtî *rd* kuru, kupkuru ~ **man** kupkuru kalmak
qahû *m* gam, tasa
qaide *n* kaide, kural
qaidedanîn *m* 1. kaide koyma, kural koyma 2. *hiq/m* yasama
qaide danîn *l/gh* kaide koymak, kural koymak
qaideparêz *rd* kaideci, kuralcı
qaideparêzî *m* kaidecilik, kuralcılık
qail *rd* kail, razı
qailbûn *m* kail olmak
qail bûn *l/gh* kail olmak
qailî *m* kail olma, razı olma, kabul etme ~ **ya xwe dan** razı olmak
qailkirin *m* kail etme, razı etme
qail kirin *l/gh* kail etmek, razı etmek
qaim *rd* kaim, dayanıklı, sağlam
qaimî *m* kaimlik, dayanıklılık, sağlamlık
qaimker *rd* sağlamaştırıcı, güçlendirici
qaimkirin *m* sağlamaştırma, güçlendirme
qaim kirin *l/gh* sağlamaştırmak, güçlendirmek
qaj (I) *bnr* nêrbend
qaj (II) *bot/m* çam (Pinus)
qaj (III) *zo/m* karga (Corvus)
qajandin *m* bağırma
qajandin *l/gh* bağırmaq
qajeqaj *m* 1. bağırma 2. yaygara 3. *h* car car, cıyak cıyak ~ **kirin** car car etmek
qajewaj *m* bağırış çağırış ~ **pê ketin** bağırıp çağırmaq
qajik *n* sakız (sakız ağacında elde edilen sakız)
qajîn *m* 1. bağırma, bağırış, cıyıklama 2. haykurtmak ~ **jê anîn** bağırmaq, cıyıklatmak ~ **jê çûn** (an *ji hatin*) bağırmaq, cıyıklamak ~ **pê ketin** çığlık atmak (koparmak veya basmak)
qajîn *l/gh* 1. bağırmaq, cıyıklamak 2. haykurtmak
qajîni *m* 1. bağırma, cıyırtma 2. çığlık ~ **jê çûn** (an *ji hatin*) çığlık atmak (koparmak veya basmak) ~ **pê ketin** çığlık atmak (koparmak veya basmak)

qajok *bot/m* çam
qajqaj *rd* carcar, yaygaracı
qajqajok *nd/nt* bağırıcı, carcar, yaygaracı, cıyırtkan
qajqajokane *rd/h* cıyırtkanca
qajqajokî *m* 1. cıyırtkanlık 2. *rd* cıyırtkan gibi
qal (I) *bnr* qırş û qal
qal (II) *m* kama (oyunda kazanılan her parti) ~ **birin ba (yekî)** kama basmak ~ **kirin (yekî)** kama basmak ~ **li alî min nema** sayım suyum yok (çocuk oyunlarda) ~ **xîş kirin** kama silmek
qal (III) *m* 1. kal, lakırdı, lâf 2. bahis, bahsetme 3. konuşma, söyleme ~ **a gur bike ço hazir bike** iti an çomağı hazırla ~ **a guran dîkin gur hazir e** iti an çomağı hazırla ~ **a (yekî an ji tiştêkî) kirin** (birinden veya bir şeyden) bahsetmek * **îro ji me re qala wêran-keriya cengê kir** bu gün bize savaşın yıkıcılığından bahsetti ~ **a (yekî) kirin** (bir şeyden) söz etmek
qal (IV) *n* kavga, dövüş ~ **û bela kalubelâ ~ û ceng savaş ~ û meqal** kavga patırtı ~ **û qewlik** kavga dövüş, savaş * **roja qal û qewlikên giran** aranılan dövüş günleri ~ **û qir** kavga patırtı, gürültü, patırtı ~ **û qırş** çer çöp ~ **û qotik** dertler, gamlar * **qal û qotikên jîyanê** hayatın dert ve gamları
qal (V) *m* kal (bir alışımdaki madenlerin erime derecesi farkından yararlanarak bunları birbirinden ayırma işlemi)
qalas *m* çoban su matarası
qalbûn *m* öfkelenme, kızgınlık
qal bûn *l/gh* öfkelenmek, kızgınlık
qalç *ant/m* kalça
qalçik (I) *ant/m* kalça
qalçik (II) *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm, sebze meyve kabuğu gibi) * **qalçikê mîweyan** meyve kabuğu ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~ **ê (...)** **jê kirin** kabuğunu soymak
qalçikgirtin *m* kabuklanma
qalçik girtin *l/gh* kabuklanmak
qalçikî *rd* kuyruk sokumu kemiği zedeleniş olan
qalçikî bûn *l/gh* kuyruk sokumu kemiği zedelenmek
qalçîçek *bot/m* yıldız çiçeği (Dahlia)
qaldank *n* kese, cüzdan
qale *m* kale (futbol oyununda)
qales *m* saf gümüş
qales *rd* kalles
qalesane *h* kallesçe
qalesî *m* kalleslik ~ **kirin** kalleslik etmek
qaleskî *rd* kallesçe
qalevan *sp/h* kaleci
qalevanî *m* kalecilik
qalfa *n* 1. kalfa 2. kalfa (ustalıkta yetişme mi-

mar yardımcı) 3. *dîr/m* kalfa (halaylıkların başı kadın)

qalfatı *m* kalfalık

qalger *rd* netleşmiş olan

qalib *n* 1. kalıp (bir şeye biçim vermeye veya eski biçimini korumaya yarayan araç) * **qalibê şewqeyê** şapka kalıbı 2. *rd* kalıp (genellikle küp biçiminde bir kalıba dökülerek yapılmış olan) * **du qalib sabûn** iki kalıp sabun 3. kalıp (biçki, model, patron, terzicilikte) 4. kalıp (belirli bir biçim) * **helbest ji qalibên berê fîlitandîye** şiiri eski kalıptan kurtarmış ~ **girê dan** beton kalıbını yapmak ~ **ji berê derxistin** patron çıkarmak ~ **ê cîlsê** alçı kalıbı ~ **ê çapê** baskı kalıbı ~ **ê danînê** kurma kalıbı ~ **ê melêvan** yaba kalıbı ~ **ê rû** yüz kalıbı ~ **ê tewandinê** büküm kalıbı

qalibfiroş *nd/nt* kalıpcı (satan)

qalibfiroşî *m* kalıpcılık

qalibgirtin *m* kalıplaşma

qalib girtin *l/gh* kalıplaşmak

qalibgirtî *rd* kalıplaşmış

qalibker *nd/nr* 1. kalıpcı (imal eden) 2. patroncu (kalıp yapan)

qalibkerî *m* 1. kalıpcılık 2. patronculuk

qalibkirî *rd* kalıplı * **şewqeya qalibkirî** kalıplı şapka

qalibvan *nd/nt* 1. kalıpcı (görevi herhangi bir şeyi kalıba vurmak olan kimse) 2. kalıpcı (inşaatlarda beton kalıplarını yapan kimse)

qalibvanî *m* kalıpcılık

qalik (I) *bot/m* 1. kapçık * **qalikê tenê genim** buğday kabığı 2. çenet (açıldığında tohumların ortaya çıktığı kabuk)

qalik (II) *n* kamga, yonga

qalik (III) *n* 1. kap 2. kapak (kitap kapağı) 3. kın

qalik (IV) *n* davul tokmağı

qalik (V) *n* 1. kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) * **qalikê darê** ağaç kabuğu * **qalikê zebeşê** karpuz kabuğu 2. kabuk (ekmeğin pişme sırasında içinden daha çok sertleşen dış bölümü) * **qalikê nên** ekmek kabuğu 3. zo kavkı, kabuk (hayvanı dıştan saran örtü) * **qalikê kosî** kaplumbağa kabuğu 4. *ast* kabuk * **qalikê erdê** yer kabuğu 5. *bj* kabuk (deri üzerinde bir yaranın veya sivilcenin kurumasıyla oluşan sertçe bölüm) 6. döküntü (kimi hastalıklarda görülen çıban, leke, uçuk gibi hastalık belirtisi) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~ **ê gûzê** ceviz kabuğu ~ **ê gûzê tije nake** fındık kabuğunu doldurmaz, incir çekirdeğini doldurmaz ~ **ê (...)** **jê kirin** kabuğunu soymak ~ **ê hêkê** yumurta kabuğu doldurmaz ~ **ê hêkê tije nake** incir çekirdeğini doldurmaz ~ **ê mêweyan** meyve dışı ~ **ê reqê** (an *ji kosî*) bağa kabuğu

qalikdar *rd* 1. kabuklu 2. kabuklu, kavkılı

qalikgirtin *m* 1. kabuklanma 2. *jeo* kabuklanma

qalik girtin *l/gh* kabuklanmak

qalikgirtî *rd* kabuklanmış, kabuk bağlanmış (veya tutmuş)

qalikokî *zo/rd* kabuksu

qalind *rd* 1. kalın (yassı şeyler için, ince karşıtı) * **kaxizê qalind** kalın kâğız 2. kalın (enli ve gür) * **biriyên qalind** kalın kaşlar 3. kalın (yoğun, akıcılığı az olan) * **mijekî qalind kumişibû** ser bajêr kalın bir sis tabakası şehri kaplamıştı 4. kalın (etli, dolgun) * **lêvên qalind** kalın dudaklar 5. kalın (ses için; gür) * **stranbêjekî dengqalind** kalın sesli bir şarkıcı

qalindbûn *m* kalınlaşma

qalind bûn *l/gh* kalınlaşmak

qalindbûyîn *m* kalınlaşma

qalindî *m* kalınlık

qalindkirin *m* 1. kalınlaştırma, kalınlatma 2. terbiye etme (bazı yemeklerin suyunu koyulaştırma)

qalind kirin *l/gh* 1. kalınlaştırmak, kalınlatmak 2. terbiye yapmak (bazı yemeklerin suyunu koyulaştırmak)

qalindokî *rd* kalınca

qaling *bnr* qalind

qalingî *bnr* qalindî

qalî *m* sırt

qalîbre *m* kalibre

qalîşk *bot/m* kara hindiba (Taraxacum)

qalîte *m* kalite

qalkirin *m* 1. bahsetme 2. konuşma

qal kirin (I) *l/gh* 1. bahsetmek 2. konuşmak

qal kirin (II) *l/gh* kal etmek (gümüşü yabancı maddelerden arındırmak)

qalm *m* düven ~ **gerandin** düven sürmek (veya dövmek)

qalmecal *bnr* neçar

qalmeqal *m* yaygara

qalmeqalm *m* 1. gürültü, patırtı, şamata 2. kargaşa, karışıklık

qalmeqalmî *m* kargaşalık

qalmkirin *m* düven sürme (veya dövme)

qalm kirin *l/gh* düven sürmek (veya dövmek)

qalmkirî *rd* düven sürülmüş (veya dövülmüş olan)

qalo *n* üzerinde yemek pişirilen yassı taş veya kiremit

qaloçe *bnr* gügerink

qalonçe *zo/nd* buğday biti (Sitophilus granarius)

qalpax *m* 1. kapak (herhangi bir şeyin kapağı)

2. kapak (biçilen ağaç kütüklerin her iki yanından çıkan düzgün olmayan tahta) ~ **ê serê (yekî) avêtin** tepesi (veya beyni) atmak, tepesinin taşı atmak

qalpaxa çav ant/m göz kapağı

qalpêt *n* kalıp

qalş *bnr* qırş û qalş

qaltax *m* 1. kaltak (eyerin tahta bölümü) 2. kaltak (iffetsiz kadın)

qaltaxî *m* kaltaklık
qalû *m* kavurga
qalûç *m* kavrama (küçük orak)
qalûçk *m* kavrama (küçük orak)
qal û qoç *nd* ateş kütüğü
qal û qir *m* çökel (taşın bir suyun çekildikten sonra bıraktığı tortu)
qalyap *m* ham meyve
qam (I) *m* murat, dilek, istek, arzu
qam (II) *m* boy (bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık) ~ **hebûn** boy vermemek (sığ olmak) ~ **kirin** boy vermek (suya dalarak suyun derinliğini ölçmek)
qam (III) *nd* kadar, çok * **baran bêqam hat** yağmur sınırsız yağdı
qam (IV) *m* türkû
qam (V) *nd* emsal
qambexş *rd* ihsan edici
qambêj *nd/nt* türkücü
qambihost *rd* kısa boylu, yer cücesi, yerden bitme, yerden yapma; bir karış, beberuhi, bodur, bacaksız
qambihostî *m* kısa boyluluk, cücelik
qambîr *bot/m* 1. kâmiş (Phragmites australis) 2. *rd* kâmiş (bu bitkiden yapılmış)
qambost *bnr* qambihost
qamçik *m* ense * **jî beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û qamçika xwe** malaşt cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi
qamçika stû *nd* ense kökü
qamçîr *m* ense * **destê xwe diavêtin qamçîra hev** birbirinin ensesine ellerini atıyorlardı
qamçî *n* kamçı, kırbaç ~ **çelpandin (...)** kamçı çalmak ~ **lê xistin kamçî** çalmak
qamçîkirin *m* kamçılama, kırbaçlama
qamçî kirin *l/gh* kamçılama, kırbaçlamak
qamçor *bnr* qamçûr
qamçûr *m* sayım vergisi, hayvan vergisi
qamdaketî *rd* bitik
qamdirêj *rd* uzun boylu
qame (I) *m* kama (topun gerisini kapayan kapak)
qame (II) *m* kama (iki ağzı keskin ucu sivri biçak) (bi) ~ **yan lê xistin** (an **jî dan**) kamalamak (kamayla vurmak)
qamelêdan *m* kamalama (kama vurma)
qame lê dan *l/bw* kamalamak (kamayla vurmak)
qamelêxistin *m* kamalama (kama vurma)
qame lê xistin *l/bw* kamalamak (kamayla vurmak)
qamet *m* 1. kamet, boy 2. kamet (camide namaza kalkmak için okunan ezan) 3. kıyam (namazda ~ **anîn** kamet etmek ~ **kirin** kamet etmek)
qamîk *ant/m* eklem, mafsâl
qamîr *bot/n* 1. hasır otu, saz 2. *rd* hasır, saz (bu bitkiden yapılmış)

qamîre *nd* iri, içi boş hafif ot vs.
qamîrgeh *m* sazlık (yer)
qamîroki *rd* kâmiş
qamîş *bot/m* 1. kâmiş (Phragmites australis) 2. *rd* kâmiş (bu bitkiden yapılmış) 3. sipsi (zurnanın dudaklara gelen kâmiş bölümü) 4. kâmiş (erkeklik organı, penis) ~ **ê mêraniyê** kâmiş, erkeklik organı
qamk *ant/nd* baş parmak
qamkar *rd* isteğine kavuşmuş, mutlu
qamkin *rd* kısa boylu, boysuz
qamkinik *rd* kısa boylu
qamkîrin *m* boy verme
qam kirin *l/gh* boy vermek
qamkurt *rd* kısa boylu
qamkutik *rd* kısa boylu
qamkutikî *rd* kısa boyluca
qampanya *bnr* kampanya
qamqut *rd* kısa boylu
qamqutik *rd* kısa boylu
qamqutikî *rd* kısa boyluca
qamrast *rd* dik vücutlu
qamrî *bnr* qemerî (III)
qamtûle *rd* yerden bitme, yerden yapma
qamûs *m* kamus, büyük sözlük
qamûszan *nd/nt* sözlük bilimci
qamûszanî *m* sözlük bilimi
qamûş (I) *bnr* qamîş
qamûş *bj/n* kabuk (deri üzerinde bir yaranın veya sivilcenin kurumasıyla oluşan sertçe bölüm) * **birin qamûş girtiye** yara kabuk bağlanmış ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak
qamûşgirtin *m* kabuk bağlanma
qamûş girtin *l/gh* kabuk bağlanmak
qamyon *bnr* kamyon
qamyonet *bnr* kamyonet
qanad *n* 1. kanat (kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ) 2. kanat (kapı, pencere, dolap gibi dikine açılıp kapanan şeylerin kapağı) ~ **ê pencereyê** (an **jî paceyê**) pencere kanadı 3. kanat (fırıldak biçimindeki şeylerde kol) * **qanatê perwaneyê** pervane kanadı
qanat *bnr* qanad
qançîbaz *bnr* qinarebaz
qand *d* 1. kadar (ölçüsünde, derecesinde) 2. kadar (büyüklüğünde) 3. kadar, denli 4. kadar (süre belirtir) 5. kadar (miktar, derece) 6. kadar (sıfatlarla kullanıldığında kesinlikle belli olmayan bir niceliği gösterir) **bi ~î deriyekî** ye kapı kadar **bi ~î dinyayê** kucak dolusu * **bi qandî dinyayê silavên min jî te re hene** sana kucak dolusu selamlarım var **bi ~î kevyekî** kaşık kadar **bi ~î mûyekê jê re man** (bir şeyin olmasına) kıl (kadar) kalmak **bi ~î tiliyekî** parmak kadar
qandîr *rd* doyumсуз kimse
qane (I) *bnr* qaneh

qane (II) *n* kanat (kapı, pencere, dolap gibi di-
kine açılıp kapanan şeylerin kapağı) * **de-
riyê duqane** iki kanatlı kapı

qaneh *m* ikna

qanebûn *m* ikna olma

qane bûn *l/gh* ikna olmak

qanekirin *m* ikna etme

qane kirin *l/gh* ikna etmek

qandelik *m* kilden süt veya yağ konulan kap

qangal bot/m kara diken

qangilî *m* kağıdı

qanih *nd* kani

qanihbûn *m* kani olma

qanih bûn *l/gh* kani olmak

qanihker *rd* ikna edici, mukni

qanik (I) *m* sapan, atmaca

qanik (II) *n* kenger sakızı ~ **vêxistin** sakız
yapmak için kenger sütünü çıkarmak

qanî (I) *m* kağıdı

qanî (II) *m* 1. kani 2. ikna

qanîbûn *m* 1. kani olma 2. ikna olma

qanî bûn *l/gh* 1. kani olma 2. ikna olmak

qanîk *m* sapan (taş atma aracı)

qanîkirin *m* 1. kani etme 2. ikna etme

qanî kirin *l/gh* 1. kani etmek 2. ikna etmek

qanîker *rd* 1. inandırıcı 2. ikna edici

qankol *bnr* kankol

qanok *bot/m* kesilince süt veren ,sütü kurutu-
lup sakız olarak kullanılan bir bitki

qanora *rd* işi yaramaz (ekseri köpek için)

qanos *rd* 1. bilecen, çok bilmiş 2. konuşkan,
dilli, çenebaz (çocuk ve kadınlar için) 3. yer
cücesi, bacaksız, şeytan çekici (yaşından
büyük işlere kalkışan çocuk)

qanosî *m* 1. bilecenlik, çok bilmişlik 2. konuş-
kanlık, dillilik, çenebazlık 3. yer cüceliği,
bacaksızlık

qanosikirin *m* gevezelenme

qanosî kirin *l/gh* gevezelenmek

qanqanik *rd* benekli, benek benek

qanqilî *m* kağıdı

qanqol *bnr* kankol

qanser *bnr* kanser

qantar *m* kantar (tartı aleti)

qantir *zo/nd* katır

qantirbaş *bot/m* aynabakar

qantirvan *n* katırcı

qantirvanî *m* katırcılık

qanûn (I) *mzk/m* kanun (müzik aleti)

qanûn (II) *hiq/m* 1. kanun, yasa * **qanûna ce-
zayan** ceza yasası 2. kanun, yasa (bilimde;
çok sayıda deney ve gözlemlerden sonra,
aynı şartlarda aynı sonuçları verdiği kesin o-
larak belirlenmiş durum) * **qanûna axki-
şînê** yer çekimi yasası 3. sos kanun, yasa
(toplumsal hayat içinde kendiliğinde oluşan
ve uyulması toplum içinde yaşamanın bir
zorunluluğu olan toplum alışkanlıklarının
tümü) * **qanûna sincê** ahlâk yasası 4. *fel* ka-

nun, yasa (düşüncenin mantıksal bir değeri
olması için uyulması şart olan temel) * **qa-
nûna ramînê** düşünme yasaları ~ **çêkirin**
kanun (veya yasa) yapmak ~ **danîn** kanun
(veya yasa) koymak ~ **derxistin** kanun çı-
karmak, yasa çıkarmak ~ **a asayî** örf ve gele-
nekleşe dayanan kanun ~ **a bazirganî** *hiq* ti-
caret kanunu ~ **a birêvebirinê** idarî kanun
~ **a dadgerinê** idarî kanun ~ **a danînkî** pozî-
tif hukuku ~ **a demxeyan** *hiq* damga kanunu
~ **a esasî** (an jî *eslî*) anayasa ~ **a gelemperî**
kamu hukuk ~ **a hîlbijartinê** seçim kanunu
~ **a hîmî** anayasa ~ **a jiyarî** (an jî *şaristanî*)
medenî kanun ~ **a medenî** *hiq* medenî kanun
~ **a rêvebirinê** idarî kanun ~ **a serdestiyê** ba-
şatlık yasası ~ **a sincê** ahlâk yasası ~ **a si-
ruştê** (an jî *tebîetê*) doğa yasası ~ **a siruştî**
doğal hukuk ~ **a welatîyan** (an jî *medenî*)
hiq yurttaşlar yasası

qanûna bîngehîn *nd* anayasa

qanûna esasî *nd* anayasa

qanûna gîşkî *nd* genel hukuk

qanûna hîmî *nd* anayasa

qanûna şarwerî *nd* medenî kanun

qanûna tawanî *nd* ceza hukuku

qanûna taybetî *nd* özel hukuk

qanûna welatîyan *nd* medenî kanun

qanûnane *h* kanunca

qanûnbar *rd* kanunî, yasal

qanûnbarî *m* kanunîlik, yasallık

qanûnbûn *m* kanunlaşma

qanûnbûyîn *m* kanunlaşış

qanûnçêkirin *hiq/m* yasama, kanun yapma, teşri

qanûn çêkirin *l/gh* yasamak, kanun yapmak

qanûnçêkirinî *rd* teşriî, yasama ile ilgili

qanûnçêker *nd/nt* kanun koyucu, yasa koyucu

qanûnçêkerî *m* kanun koyuculuk, yasa koyu-
culuk

qanûndan *nd/nt* kanun koyucu, vazikanun

qanûndanane *m* yasama

qanûndaner *nd/nt* kanun koyucu, yasa koyucu

qanûndanerî *m* kanun koyuculuk, yasa koyu-
culuk

qanûndanêr *bnr* qanûndaner

qanûndanîn *hiq/m* yasama

qanûn danîn *l/gh* yasamak

qanûndanînî *rd* yasamalı

qanûndayende *nd/nt* kanun koyucu

qanûndayendetî *m* kanun koyuculuk

qanûnê esasî *nd* anayasa

qanûnfiroş *nd/nt* kanuncu (bu müzik aletini
satan)

qanûngerî *m* yasama

qanûnî (I) *nd/nt* kanunî, kanuncu (kanun ale-
tini çalan)

qanûnî (II) *rd* 1. kanunî, yasal 2. legal

qanûnîbûn *m* 1. kanunlaşma, yasalaşma 2. le-
galleşme

qanûnî bûn *l/gh* 1. kanunlaşmak, yasalaş-

mak 2. legalleşmek
qanûnîbûyîn *m* 1. kanunlaşma, yasalaşma 2. legalleşme
qanûnîkirin *m* 1. kanunlaştırma, yasalaştırma 2. legalleştirme
qanûnî kirin *l/gh* 1. kanunlaştırmak, yasalaştırmak 2. legalleştirmek
qanûnîti *m* kanunilik
qanûnjen *nd/nt* kanuncu, kanunî (kanun aletini çalan kimse)
qanûnkarî *m* yasama
qanûnker *nd/nt* kanuncu (kanun aletini imal eden kimse)
qanûnkî *rd/h* 1. kanunca 2. hukuken
qanûnname *m* kanunname
qanûnnas *nd/nt* hukukçu
qanûnnasî *m* hukukçuluk
qanûnneas *rd* kanun tanımaz
qanûnneasî *m* kanun tanımamazlık
qanûnram *rd* kanunlara, yasalara uyan
qanûnşikên *rd* kanunları, yasaları ihlal eden
qanûnzân *nd/nt* hukukçu
qanûnzânî *m* hukukçuluk
qanz *bnr* qaz
qap (I) *m* kahpe
qap (II) *m* gömlek (dosya kartonu)
qap (III) *m* kemer, tonoz
qapal *n* eski giysi, eski püskü elbise
qapan (I) *m* caka, çalım, fiyaka, kurum * **ji qapana xwe nakeve** fiyakasından geri kalmıyor ~ **kirin** caka satmak, çalım yapmak, fiyaka satmak
qapan (II) *m* kapan (hayvan tuzağı) ~ **vedan** tuzak kurmak
qapan (III) *m* kantar (tartı) ~ **kutan** ağır basmak, okka çekmek (ağırlığı fazla gelmek)
qapanfiroş *nd/nt* kantarcı (satan kimse)
qapanfiroşî *m* kantarcılık
qapanhez *rd* cakacı, fiyakacı, kurumlu
qapanhezî *m* cakacılık, fiyakacılık
qapanî *m* caka, fiyaka, kurum ~ **kirin** caka satmak
qapankar *nd/nt* kantarcı (kantar görevlisi)
qapankarî *m* kantarcılık
qapanvan *nd/nt* kantarcı (kantar görevlisi)
qapax *m* kapak (kitap kapağı vb. için)
qapil *m* kabuk
qapiz *rd/nt* kibirlî, mağrur
qapizî *m* kibirlilik ~ **kirin** kibirlilik yapmak
qapqapik *m* takunya
qapsûl *m* kapsül
qaptan *bnr* kaptan
qapûs *bnr* kapûs
qapût (I) *m* kaput, kaporta * **qapûta texsiyê** kopyaye taksinin kaputu çökmüş
qapût (II) *n* 1. kaput (asker paltosu 2. kaput (palto)
qaq (I) *n* kak
qaq (II) *m* kırman

qaq (III) *m* topaç ~a **ser cemedê** hafif kimse (ağır başlı olmayan)
qaq (IV) *m* 1. yumurta 2. kırılabilir eşya (çocuk dilinde)
qaq (V) *m* buz ~ **girtin** buzlanmak, buz tutmak
qaqa *m* yumurta (çocuk dilinde)
qaqarcik *ant/m* soluk borusu
qaqereş *m* kara kırman
qaqa reş *b* illallah
qaqerîşk *ant/m* yutak borusu
qaqê (I) *m* bir oyun ismi
qaqê (II) *m* 1. yumurta 2. kırılabilir eşya (çocuk dilinde)
qaqgirtin *m* buzlanma
qaq girtin *l/gh* buzlanmak
qaqib (I) *m* kazan
qaqib (II) *m* 1. keklik ötüşü 2. *mec* meydan okuma
qaqib (III) *n* ceviz içinin parçalanmamış bir bütünü
qaqiban *m* kazan, büyük kazan
qaqibîn *m* keklik ötme
qaqibîn *l/gh* keklik ötmek
qaqibo *m* 1. ötme (keklik için) 2. *mec* meydan okuma ~ **kirin** meydan okumak
qaqibokirin *m* 1. keklik ötme 2. *mec* meydan okuma
qaqibo kirin *l/gh* 1. keklik ötmek 2. *mec* meydan okumak
qaqijandin *m* 1. kızıştırma 2. kızıştırmak (çok ısıtmak)
qaqijandin *l/gh* 1. kızıştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak) 2. kızıştırmak (çok ısıtmak)
qaqijandî *rd* 1. kızgın, kızıştırılmış 2. kızgın
qaqijîn *m* 1. kızışma 2. için için yanma 3. kızışma (çok ısınma)
qaqijîn *l/gh* 1. kızışmak 2. için için yanmak 3. kızışmak (çok ısınmak)
qaqil (I) *bot/m* yenilen bir bitki
qaqil (II) *bnr* kakil
qaqilk *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak
qaqilok *bot/m* yer elmasına benzer yumrusu siyah bir bitki
qaqim *n* kelle, baş
qaqip *m* büyük kazan
qaqircik *m* 1. kurutulmuş et ve içyağı kavurması 2. *m* kakırdak
qaqircik *ant/m* bronş
qaqircik *ant/m* kıkırdak
qaqirîşk *m* kışkırtma
qaqismet *m* peksimet
qaqijok *bot/m* Manisa lâlesi
qaqilok *bot/m* fındık büyüklüğündeki yumrusu yenilen bir bitki
qaqışk *zo/m* güvercinden küçük siyah renkli bir kuş

qaqlıbaz *zo/m* martı (Larus)
qaqos *bot/m* bir tür misir
qaqot *ant/h* kafa taşı, kuru kafa ~ê serî *ant* kafa taşı, baş çanağı
qaqotê rût *ant/nd* kuru kafa
qaqotê serî *ant/h* kafa taşı
qaqrêş *bot/m* rengi siyaha çalan bir kabak türü
qaqût *bnr* qaqot
qar (I) *bot/m* defne (Laurus nobilis)
qar (II) *m* 1. kakınç, kakma, başa kakma 2. ayıbını yüzüne vurma ~ li hev xistin elleşmek (birine dokunacak söz söylemek) ~ lê xistin başına kakmak, galamak (azarlamak) ~a serê (yekî) başına kakılacak şey, eksiklik, kusur
qar (III) *rd* sıska
qarafil *m* buruna takılan bir tür takı
qaramatî *m* iftira
qaran *m* bağırma, çağırma
qarandin (I) *m* bağırma
qarandin (II) *m* 1. kızdırma, öfkelenendirme 2. fitilleme
qarandin (I) *l/gh* bağırma
qarandin (II) *l/gh* 1. kızdırma, öfkelenendirme 2. fitillemek
qarandî *rd* kızgın, öfkeli
qaranfîn *bnr* qerenfil
qarangozel *bot/m* yer elmasına benzer, yumrusu sarı bir bitki
qarbonat *m* karbonat
qarç (I) *bot/m* 1. mantar ağacı 2. *bj* mantar ~a piyan (an jî *lingan*) ayak mantarı
qarç (II) *m* tavan (ev tavanı)
qarçe *ant/m* kalça, sağrı
qarçik (I) *ant/m* kuyruk sokumu, pöçük
qarçik (II) *bot/m* mantar
qarçik (III) *m* tavan (ev tavanı)
qarçika vizikdar *bot/nd* kurt mantarı
qarçikî (I) *rd* kuyruk sokumundan dolayı rahatsız olan
qarçikî (II) *bj/rd* mantarlı
qarçikzan *nd/nt* mantar bilimci
qarçikzanî *m* mantarbilim
qarçilok *bnr* qarçilok
qarçimandin *m* kırıtırma
qarçimandin *l/gh* kırıtırmak
qarçimîn *m* kırıma
qarçimîn *l/gh* kırısmak
qarçimonk *m* kıvrım
qarçilok *rd* sıska
qarçilokî *rd* siskaca
qarçilokibûn *m* siskalaşma
qarçilokî bûn *l/gh* siskalaşmak
qarçiloktî *m* siskalık
qarçimonk *m* kıvrım
qare *m* keçi kuyruğu
qareqar *m* 1. bağırış, haykırış 2. tavuk, hindi ötüşü
qarewar *m* bağırış çağırış, bağırma ~ pê ketin bağırıp çağırma

qarewarkirin *m* bağırma, feryat etme, haykırma, direk direk bağırma
qarewar kirin *l/gh* bağırma, feryat etmek, haykırma, direk direk bağırma
qargûme *bot/m* yenilen bir bitki
qarik *rd* sıska
qarikibûn *m* siskalaşma
qarikî bûn *l/gh* siskalaşmak
qarikîtî *m* siskalık
qarix *m* 1. ekili halde sebze dizisi 2. karık
qarixî *rd* kataraktlı
qarixîn *m* bulanık görme
qarixîn *l/gh* bulanık görmek
qariyayî *rd* kızgın, öfkeli
qarî *bot/m* dana ayağı (Arum)
qarîbelik *n* 1. dana ayağı bitkisinin orta sürgünü 2. *mec* çok acı, çok acılaşmayı ifade etmede kullanılır
qarîn (I) *m* bağırma, bağırış ~ jê anîn bağırma ~ jê çûn bağırma, çılgılığı basmak ~ jê hatin bağırma, çılgılığı basmak ~ pê ketin bağırıp çağırma
qarîn (II) *m* kızma, kızış, öfkelenme, sinirlenme
qarîn (I) *l/gh* bağırma
qarîn (II) *l/gh* kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek
qarînî *m* bağırma, çılgılığı ~ jê anîn bağırma ~ jê çûn çılgılığı basmak ~ jê hatin çılgılığı basmak ~ pê ketin bağırıp çağırma
qarît (I) *rd* sıska
qarît (II) *zo/m* bataklık çulluğu ~ê devê çeman mezar kaçkını (çok zayıf kimse)
qarîtik *zo/m* bataklık çulluğu
qarîtika avî *zo/nd* bataklık çulluğu (Gallinago gallinago)
qarlêxistin *m* kakalama, kakıma, ayıbını yüzüne vurma
qar lê xistin *l/bw* kakalama, kakıma, ayıbını yüzüne vurma
qarlêxistî *rd* kakıma
qarok (I) *rd* sinirli (çok çabuk kızıp parlayan kimse)
qarok (II) *rd/nt* kışkanç ~ bûn kışkanç olmak
qarokî *m* kışkançlık ~ kirin kışkançlık yapmak
qarolî *m* karyola
qarot *n* 1. sap 2. yenilebilir bitki içi
qarpiçûk *rd* çok zayıf kimse
qarpûz *m* kaş (eyerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölüm) * **qarpûza zîn** eyer kaşı
qarqarok (I) *zo/nd* kara karga
qarqarok (II) *rd* bağırma, çığırma
qarqarokî *m* 1. çığırma ~ 2. *rd* çığırma, çığırma gibi * **yekî qarqarokî ye** çığırma gibi birisi
qarqazî *bot/m* 1. keçi boynuzu (Carotonia siliqua) 2. keçi boynuzu (bu ağacın yemişi)
qars *m* kasılma

qarsbûn *m* kısalma (büzülmek)
qars bûn *l/gh* kısaltmak (büzülmek)
qarsele *m* saman artığı
qarskirin *m* kısaltma (elbise için, büzüştürme)
qars kirin *l/gh* kısaltmak (elbise için, büzüştürmek)
qarşim *bot/m* peynire katılan ot
qartik (I) *m* geçirme
qartik (II) *n* pim
qartibelig *bnr* qartipe
qartipe *m* karasabanda belirli bir pim
qartîpoz *n* görünmeyen korkunç masal canavarı
qartîşî *nd* nasırdan çatlamış yer
qarure *m* cam kap
qarûç *bot/m* 1. kanyas 2. *mec* sıksa
Qarûn *nd* Karun (çok zengin kimse)
qarûşe *m* çalı süpürgesi
qas (I) *d* 1. kadar (ölçüsünde, derecesinde) 2. kadar (büyüklüğünde) 3. kadar, denli 4. kadar (süre belirtir) 5. *nd* kadar (miktar, derece) * **ew qas jî bes e** o kadarı da yeter 6. kadar (sıfatlarla kullanıldığında kesinlikle belirlenmeyen bir niceliği gösterir) **bi ~î dinyayê** kucak dolusu * **bi qasî dinyayê silavên min jî te re hene** sana kucak dolusu selamlarım var **bi ~î giraniya xwe hêjayî zêran bûn** ağırlığınca altın değmek
qas (II) *m* an, lâhza * **qasa ku derbasî hundir bû** içeriye geçtiği an ~**ek** biraz, azıcık (süre için) * **tu dikarî qasekê werî vir?** azıcık buraya gelir misin? * **tu dikarî qasekê pêûsa xwe bidî min** biraz kalemini bana verebilir misin? ~**ek berê** *h* az önce, biraz önce, şimdi, demin, yeni * **otobus qasek berê derbas bû** otobüs şimdi geçti ~**ek bi şûn de** neden sonra * **qasek bi şûn de serê xwe rakir li min fed kirî** neden sonra başını kaldırdı bana baktı
qas (III) *n* paça (hayvan ayağı)
qase *m* 1. kasa (para veya değerli eşya saklanan çelik kasa) 2. kasa (ticarethanelerde para alınıp verilen yer) 3. kasa (bazı oyunlarda oyunu yönetme veya para karşılığında fiş verme işi) 4. kasa (araba kasası) 5. kasa (bazı şeyler için sandık) * **qaseyên kolayan kola kasaları** 6. kasa (basımcılıkta dizgi harflerinin konulduğu gözelerden oluşan tabla) 7. kasa, söge (kapı, pencere kasası) * **qaseya derî** kapı kasası ~**ya bikirê** kiralık kasa
qaseb *m* kadın giysisinin göğüs kısmında sim ile işlenen süs
qasedar *nd/nt* kasier
qasedarî *m* kasierlik
qasek *h* biraz, azıcık (süre için) * **tu dikarî qasekê werî vir?** azıcık buraya gelir misin? * **tu dikarî qasekê pêûsa xwe bidî min** biraz kalemini bana verebilir misin? ~ **bi şûn de** *h* birazdan

qasid *nd/nt* 1. aracı, elçi 2. haberci, ulak 3. düğün çağıran kimse ~ **êrî û bêrî** ye elçiye zeval olmaz ~ **ê qolfelekê** (an jî **qorfelekê**) Azrail ~ **ê qolfelekê li ser canê (yekî) peya bûn** Azrail ruhunu almak
qasidandin *m* sağlamaştırma
qasidandin *l/gh* sağlamaştırmak
qasidî *m* 1. aracılık, elçilik 2. habercilik, ulaklık ~ **kirin** aracılık etmek, elçilik etmek (veya yapmak)
qasidîni *m* 1. aracılık, elçilik 2. habercilik, ulaklık
qasik *m* kase, kasecik
qasîdok *m* kaside
qasnax *m* kasnak
qaspûn *bnr* qapsûl
qast (I) *m* kast
qast (II) *bnr* qas (I)
qastik *h* kasten
qastî *h* -e kadar
qaş (I) *m* 1. kaş, yüzük taşı * **qaşa gustîrkê** yüzük kaşı * **qaşa gustîlkê** yüzük taşı 2. e-yer kaşı
qaş (II) *m* çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer)
qaş (III) *m* 1. kabuk 2. soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma)
qaşar *m* kaşar, kaşar peyniri
qaşax *ince* ağaç çubuklarından örülerek yapılan portatif seperasyon aracı
qaşbûn *m* soyulma
qaş bûn *l/gh* soyulmak
qaşbûyî *rd* soyuk
qaşe *m* kaşe
qaşekirin *m* kaşeleme
qaşe kirin *l/gh* kaşelemek
qaşekirî *rd* kaşeli, kaşelenmiş
qaşik (I) *m* küçük tencere
qaşik *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) * **qaşikê gûzê** ceviz kabuğu * **qaşikê zebeşan** karpuz kabuğu ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~ **ê (...)** **jê kirin** kabuğunu soy-mak
qaşikgirtin *m* kabuklanma
qaşik girtin *l/gh* kabuklanmak
qaşikgirtî *rd* kabuklanmış, kabuk bağlanmış (veya tutmuş)
qaşil (I) *n* çenet (açıldığında tohumların ortaya çıktığı kabuk)
qaşil (II) *n* 1. kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm, sebze meyve kabuğu gibi) 2. so-yuntu, soyularak elde edilen kabuk ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~ **ê (...)** **jê kirin** kabuğunu soy-mak
qaşilgirtin *m* kabuklanma
qaşil girtin *l/gh* kabuklanmak
qaşing *bnr* qaşil (II)

qaşkirin *m* soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma)
qaş kirin *l/gh* soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak)
qaşkirî *rd* soyuk (soyulmuş olan)
qaşo *h* 1. güya, sözüm ona 2. sözde
qaşo *m* 1. çevgen 2. polo oyunu
qaşûl *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~ê (...)
jê kirin kabuğunu soymak
qaşûlgirtin *m* kabuklanma
qaşûl girtin *l/gh* kabuklanmak
qaşwan *m* 1. eski bir Kürt oyunu, hem binik hem de binik olmadan uzun bir sopayla topa vurarak oynanan bir oyun, polo oyunu 2. *n* çevgen sopasını kullanan
qat (I) *n* 1. kat (yapılarda) * here cîrana qata jêrê alt kattaki komşuya git 2. kat (tabaka, üst üste konulmuş şeylerden her biri) 3. kat, takım (giyecekler için) 4. kat (daire) 5. kat, misil (nice-likçe kez, defa) * **ev du qat jê bihatir** e bu ondan iki kat daha pahalı * **deh qat hîn jê mezintir** on misli daha büyük 6. *mat* kat (tek-rarlanan her sayının toplamı) * **qatên hejma-ra sisiyan** 6, 9, 12, 15 üç sayısının katları 6, 9, 12, 15 ... 7. katmer (bir şeyi oluşturan tabakalardan her biri) 8. *jeo* kat (jeoloji zaman-larında bir dönem içinde oluşmuş katmanlı kayaçlar) ~ **lê kirin** kat çıkmak ~ **bi** ~ 1) kat kat (nicelik için) 2) kat kat (üst üste) * **qat bi qat kinc li xwe kirine** kat kat giyinmiş ~ 1) kat kat * **ev ji wî qat qat çêtir** e bu ondan kat kat iyi 2) kat kat (üst üste) 3) katmer katmer ~ **a li ser erdê** zemin katı ~ **a neftê** (an jî **pet-rolê**) petrol katmanı ~ **a zemînê** bodrum katı
qat (II) *m* 1. kat, tabaka 2. *sos* kat, katman, ta-baka * **qata karker** işçi tabakası 3. kat, ta-baka (katlama sonucu oluşan her bir kat)
qat (III) *m* 1. kat, kırma (katlama) 2. bürüm * **qatek** to bir bürüm kaymak
qat (IV) *rd* küt * **ji qata mêran re** erkek kılı-ğından * **ji qatê re navê dîk** Evdirehmane koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdur-rahman Çelebi derler ~ **a mêran biriyabû** erkeklere kıran girmişti
qata jor *nd* çekme kat
qata Xwedê *m* ledün
qata zemînê *nd* zemin katı, yer katı
qatar *mz/m* Kürt müziğinde bir makam
qatbûn *m* katlanma
qat bûn *l/gh* katlanmak
qatbûyîn *m* katlanış
qatil *nd/nt* katil ~ê kirêkirî (an jî **kirêgirtî**) ki-ralık katil
qatilbûn *m* katillik
qatilhez *rd* celadını seven
qatix *m* katık, beyazlık, ağartı (süt, yoğurt, peynir, ayran gibi yiyecek ve içecekler)

qatî (I) *m* tavan (ev tavanı)
qatî (II) *m* deney ~ **kirin** deney yapmak
qatî (III) *rd* ram, boyun eğme
qatî (IV) *rd* 1. katlı * **xaniyê du qatî** iki katlı ev 2. misli
qatjimar *mat/m* kat sayı
qatke *h* şerefe
qatker *nd/nt* kırmacı, katlayıcı
qatkirin *m* 1. katlama, katlayış 2. dürmek (üst üste katlama)
qat kirin *l/gh* 1. katlamak 2. dürmek (üst üste katlamak)
qatkirî *rd* 1. katlanlık, katlı, katlanmış 2. dü-rü-lü, dü-rülmüş (üst üste katlanmış)
qatman *m* katman
qatme *m* yayla çorbası
qatmer *m* katmer (ekmeği)
qatmir *bnr* qatmer
qator *nd/nt* 1. taşçı, taş ustası 2. *nd* taş ocağı
qatorî *m* taşçılık
qatqat *m* katmer (ekmeği)
qatqatî (I) *rd* 1. katmanlı 2. katmerli
qatqatî (II) *sos/m* kast
qatqatîbûn *m* katmerleşme, tabakalanma
qatqatî bûn *l/gh* katmerleşmek, tabakalanmak
qatûf *m* 1. küfe 2. *rd* küfe (bir küfenin alabile-ceği miktar)
qatûffiroş *nd/nt* küfeci (satan kimse)
qatûffiroşî *m* küfecilik
qatûfker *nd/nt* küfeci (imal eden)
qatûfkerî *m* küfecilik
qavik *m* göbek (insan ve memelilerde göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk)
qawan *n* bir tür kavun
qawat *m* kavut
qawe *m* kahve
qawêr (I) *m* 1. kasnak 2. kenar, çerçeve
qawêr (II) *m* 1. gedik, rahne 2. kovuk (oyuk durumunda olan bir şeyin iç bölümü) * **qawêra diran** diş kovuğu
qawêrdar *rd* gedikli (gediği olan)
qawîn *m* kavun
qawink *m* kadran
qawir *bot/m* bir bitki
qawîş *m* kabuk soyma
qawîşkirin *m* soyma, kabuğunu soyma
qawîş kirin *l/gh* soymak, kabuğunu soymak
qawît *m* kavut
qawîk *m* göbek
qawîl *bnr* qebûl
qawîş *m* koğuş ~ **a zarokan** sübyan koğuşu
qawît *bnr* qawît
qawût *bnr* qawît
qax *bnr* kax
qaxizvan *bot/m* çizildiği zaman hoş kokulu sı-vı akıtan ve sıvısı el çatlaklarında kullanı-lan, geniş ve düz yapraklı bir ağaç
qayde (I) *mzk/n* 1. makam, usul 2. e- gibi

(davranış olarak) * **qaydeyê te ji nabe** senin gibi de olmaz ki **3.** taklit (genellikle birini fiziki olarak taklit etmek) ~**yê govendê** oyun havası (bi) ~**yê (yekî) kirin 1)** (birini) taklit etmek **2)** taklidini yapmak ~**yê reqsê** oyun havası

qayde (II) *n* kaide, kural, usul ~**yê Elemanan** Alman usulü

qaydebûn *m* kurallaşma

qayde bûn *l/gh* kurallaşmak

qaydedar *rd* kurallı

qaydekirin *m* kurallaştırma

qayde kirin *l/gh* kurallaştırmak

qaydeperest *rd* kuralcı

qaydeperestî *m* kuralcılık

qaydînî *rd* olağan

qayil *rd* kail, razı

qayilbar *rd* kanabilir, yetinebilir

qayilbûn *m* razı olma, razı gelme

qayil bûn *l/gh* razı olmak, razı gelmek

qayilbûnî *m* razı gelme

qayilkirin *m* razı etme

qayil kirin *l/gh* razı etmek

qayim *rd* kaim, dayanıklı, sağlam

qayimî *m* kaimlik, dayanıklılık, sağlamlık

qayimker *rd* sağlamlaştırıcı, güçlendirici, kuvvetlendirici

qayimkirin *m* sağlamlaştırma, güçlendirme

qayim kirin *l/gh* sağlamlaştırmak, güçlendirmek

qayış *bnr* qayış

qayil *bnr* qayil

qayîm *bnr* qayîm

qayîş (I) *m* eşek koşusu

qayîş (II) *m* 1. kayış, kemer 2. kayış * **qayîşa** saatê saat kayışı 3. kayış (ustura bilimen cilalı kösele) 4. karasaban parçası 5. *mec* rekabet~ e kayış gibi ~ **kışandin** rekabet etmek ~ **pê re kışandin** (biriyle) rekabete girmek (vcya girmek) ~a reş kara maşa (zayıf, esmer, ufak tefek kadın)

qayîşfiroş *nd/nt* kayışçı, keimerci (satan kimse)

qayîşker *nd/nt* kayışçı, kemerci (imal eden)

qayîşkêş *nd/nt* rakip

qayîşkêşan *m* rakabet

qayîşkêşî *m* 1. rakiplik, rekabet, çekişme 2. *sp* halat çekme ~ **kirin** rekabet yapmak

qayîşkêşîkirin *m* çekişme

qayîşkêşî kirin *l/gh* çekişmek

qayîşkêşîti *m* rakabetçilik ~ **kirin** rakabetçilik yapmak

qayîşkêşîti kirin *l/gh* rakabetçilik yapmak

qayîşok *rd* 1. elastik 2. esnek

qayîşokî *rd* 1. elastikî 2. bükülgen (kolay eğilip bükülen) 3. esnek, esnekçe * **kaûçik cîsmekî qayîşokî** ye kauçuk esnek bir cisimdir 4. lastik gibi (iyice pişmemiş et için) 5. kösele gibi (aslında yumuşak şeyler için; çok sert, çignenmesi güç, koparılamaz) 6. kayış

gibi * **gostê qayîşokî** kayış gibi et 7. kak, zayıf ve kuru

qayîşokîbûn *m* esnekleşme

qayîşokî bûn *l/gh* esnekleşmek

qayîşokîbûyîn *m* esnekleşme

qayîşokîkirin *m* esnekleştirme

qayîşokî kirin *l/gh* esnekleştirmek

qayîşokîti *m* elastikiyet, elastiklik 2. esneklik

3. bükülgenlik

qayîşokti *m* 1. elastiklik 2. esneklik 3. bükülgenlik

qayme *m* kaime (kâğıt para)

qayt (I) *m* umur

qayt (II) *m* bakma

qaytkirin *m* bakma

qayt kirin *l/gh* bakmak

qaz zo/m kaz (anser) ~ **bi qaz re baz bi baz re** davul dengi dengine diye çalar ~ **bi qazan re baz bi bazan** re her kes kendi dengiyle ~ a **fesixî** kaz gibi paytak paytak yürüyen

qaza iraîqî zo/m kuğu (Cygnus olor)

qaza kûvî zo/nd yaban kazı, sakar meke

qazan *m* 1. kazan 2. kazan (buhar makinelerinde, kalorifer tesisatlarında suyun kaynatıldığı kap)

qazanc *m* kazanç

qaza qumriyê zo/nd kuğu

qazax *n* kazak * **qazaxek bi xwe de bike** üstüne bir kazak geçir

qazcax *bot/m* yenilir bir ot

qazik *m* çinko kab

qazî (I) *m* bir tür takı

qazî (II) *n* 1. kadı 2. *mec* çenesi düşük, konuşkan, laf ebesi ~ **rabû miftî şad bû** birı kalınca yeri bir başkasına kalınca söylenen bir deyim

qazîti *m* 1. kadılık 2. *mec* konuşkanlık, laf ebeliği ~ **kirin** kadılık yapmak

qazol *m* gaz yağı

qazox *n* kazık (eskiden insanı üzerine oturarak öldürdükleri yere dik çakılı sivri uçlu olan şey) **li ~an xistin** kazığa oturtmak ~**ê dostan** dost kazığı

qazqaz *b* kaz çağırma ünlemi

qazvan *nd/nt* kazıcı, kazıları güden

qazvanî *m* kaz güdücülüğü

qeb (I) *m* güreş

qeb (II) *m* meydan okuma

qeb (III) *m* savunma

qeba (I) *rd* kaba

qeba (II) *bnr* kefi

qebal (I) *rd* mükemel

qebal (II) *bnr* qebale

qebale (I) *hiq/m* sözleşme, mukavele, kontrat, akit, bağit ~ **çêkirin** sözleşme yapmak ~ **danîn** sözleşme yapmak ~ **girêdan** bağitlemek **qebale (II)** *rd/h* götürü, kabala ~ **girtin** götürü almak

qebalegirêdan *m* bağitleme

qebale girê dan *l/bw* bağtılamak
qebalegirêdayî *rd* bağitlı
qebalek *m* duvar içinde ufak dolap
qebalewî *h* götürü bir şekilde
qebalok *m* duvar içinde ufak dolap
qebandin *m* öttürmek (keklik için)
qebandin *l/gh* öttürmek (keklik için)
qebanoz *m* 1. kavanoz 2. kavanoz (... kavanoz dolusu)
qebare *m* hacim
qebaredar *rd* hacimli
qebaredarokî *rd* hacimlice
qebareyî *rd* hacimsel
qebaxêr *m* kavak
qebe (I) *rd* tok (ses)
qebe (II) *rd* kaba
qebebûn *m* kabalaşma
qebe bûn *l/gh* kabalaşmak
qebed *n* şans, talih
qebede *nd/nt* kabadayî
qubedebûn *m* kabadayılaşıma, kabadayılanma, bıçkınlaşma
qubede bûn *l/gh* kabadayılaşımak, kabadayılanmak, bıçkınlaşmak
qebedekî *rd* kabadayıcı
qebedetî *m* kabadayılık
qebebet *n* kabahat ~ kirin kabahat etmek (veya işlemek) ~ tê de dîtîn (birinde) kabahat bulmak ~ê xwe kirin ê (yekî) kabahati (birine veya bir şeye) yüklemek
qebebetdar *rd* kabahatlı
qebel *n* şans, talih
qebeqeb *m* keklik ötüşü
qebetî *m* kabalık ~ kirin kabalık etmek
qebeyîkirin *m* kabalaştırma
qebeyî kirin *l/gh* kabalaştırmak
qebhet *bnr* qebebet
qebik *m* kuluçka, gürk
qebilandin *m* kabul etme
qebilandin *l/gh* kabul etmek
qebilandî *rd* kabul edilmiş olan
qebilî *rd* kabul olmuş olan
qebilîn *m* kabul olma
qebilîn (I) *m* 1. kabul olma 2. olma, oluşma 3. ceviz, badem vb. yemişlerin kabuklarının soyulması
qebilîn (II) *m* dönme
qebilîn (I) *l/gh* 1. kabul olmak 2. olmak, oluşmak 3. ceviz, badem vb. yemişlerin kabuklarının soyulması
qebilîn (II) *l/gh* dönmek
qebitandin *m* çöktürme
qebitandin *l/gh* çöktürmek
qebitîn *m* çökme
qebitîn *l/gh* çökmek
qebîh *rd* 1. çirkin 2. yakışsız, ayıp, iğrenç
qebîhtî *m* 1. çirkinlik 2. yakışsızlık, iğrençlik
qebile *sos/in* kabile, boy
qebîn (I) *m* kabin

qebîn (II) *m* ötme (keklik için)
qebîn *l/gh* ötmek (keklik için) * kew diqebîyan keklikler ötüyordu
qebker *nd/nt* savunucu
qebkirin *m* savunma
qeb kirin *l/gh* savunmak
qebo (I) *m* bodrum, zemin kat
qebo qebo *m* elini göğsüne vurup güreşe çağır (çocuklar için)
qebqeb *m* ötme (keklik için)
qebqebkirin *m* ötme
qebqeb kirin *l/gh* ötmek (keklik için)
qebr *m* kabir, mezar ~a sar kara toprak, mezar ~a tarî kara toprak, mezar ~a te fireh be toprağın bol olsun
qebrax *nd/n* kavat, pezevenk
qebraxî *m* kavatlık, pezevenklik
qebriştan *m* kabristan, mezarlık
qebûl *m* 1. kabul (bir şeyi istiyerek veya istemeyerek razı olma) * min her tiş qebûl e her şey kabulum 2. kabul (sunulan bir şeyi, armağanı alına) 3. kabul (bir öneriyi uygun bulma, onaylama) 4. kabul (bir yere alınma) * ji bo qebûlê min daxwaznameyek da dibistanê okula kabulum için dilekçe verdim ~ bûn kabul olmak ~ kirin 1) kabul etmek 2) kabul etmek (bir armağanı almak) 3) kabul etmek (onaylamak) (bî serê xwe) ~ sayınak, gibi görmek * ez van kirinên te bi serê xwe qebûl dikim yaptıklarını kendime borç sayarım ~î hafa xwe kirin katına almak, yanına kabul etmek
qebûlbûn *m* 1. kabul olma 2. oturma (kökleşme, yerleşme)
qebûl bûn *l/gh* 1. kabul olmak 2. oturmak (kökleşmek, yerleşmek) * ev sêr û adêtên nû wisa bi hêsanî di civaka me de qebûl nabin bu yeni adetler toplumumuzda kolay kolay oturmaz
qebûlbûyîn *m* kabul oluş, kabul olma
qebûlker *rd* kabul edici, kabul eden
qebûlkirin *m* 1. kabul etme, kabullenme, benimseme 2. hiq kabul etme, tanıma (hukukî yönden; varlığını tanıma) 3. tanıma (boyun eğme, yargısına uyma, sayma) 4. bilme (sayma) ~a têkçûnê yenilgiyi kabul etme
qebûl kirin *l/gh* 1. kabul etmek, kabullenmek, benimsemek 2. kabul etmek, tanımak (hukukî yönden; varlığını tanımak) * ez mafên we qebûl dikim haklarınızı tanıyorum 3. tanımak (boyun eğmek, yargısına uyunak, saymak) 4. bilmek (saymak) * ez vê malavahiyê ji xwe re deyn dipejirînim teşekkürü borç bilirim
qebûlnekir *rd* benimsemeyen, kabullenmeyen, hazımsız
qebûlnekirin *m* kabul etmemem, almamazlık
qebz *bj/nd* kabız, peklik
qebze *m* kabza, tutak

qebzi *rd* kabız, peklik çeken

qebzibûn *m* kabız olma

qebzi bûn *l/gh* kabız olmak

qebzibûyîn *rd* kabız oluş

qebzîti *m* kabızlık

qeçik *rd* bebek

qed (I) *m* 1. taraf, yer 2. ağacın aşağı tarafı

qed (II) *n* boy ~ û qamet boy pos ~ û qisawet tasalanma

qeda *m* kada (can veya mal kaybına sebep olan kötü olay, belâ) * ez qedaya te bigirim kadan alam ~ bi dinyayê yıkılası dünya ~ lê bikeve şerine lânet, Allah belasını versin, lânetler olsun ~ li bextê dinyayê bikeve yıkılası dünya ~ li (we) bikeve yazıklar olsun ~ li (yekî) bikeve yediği naneye bak ~ li piştê kirin derdini, sıkıntısını birnane yüklemek (aşağılayıcı lakırdı) ~ li te be tuh sana ~ li te bikeve tu sana, yazıklar olsun

qadam *rd* büyük

qedan *m* bitin (bitme işi)

qedandek *rz/m* belirten, tamlayan

qedandin *m* 1. bitirme (yetirme) 2. tüketme, yoğaltma 3. bitirme, tamamlama 4. doldurma (yaşını, yılını bitirme) 5. etme (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılama) 6. atlatma (kötü bir durum veya bir işi geçiştirme) 7. dayanma, geçinme, idare etme 8. sıvıyı kıvamlı hale getirme

qedandin *l/gh* 1. bitirmek (yetirmek) * min karê xwe qedand işimi bitirdim 2. tüketme, yoğaltmak 3. bitirmek, tamamlamak * neviyê min roja ku sala xwe qedand bi ser piyan ket torunum bir yaşını tamamladığı gün yürüdü 4. doldurmak (yaşını, yılını bitirmek) * bîst salên xwe qedand yirmi yaşını doldurdu 5. etmek (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılamak) * mirov bîyî avê nikare biqedîne insan susuz edemez 6. atlatmak (kötü bir durum veya bir işi geçiştirmek) 7. dayanmak, geçinmek, idare etmek * te çawan pê re qedand? bununla nasıl geçindin? * ez êdi nikarim ji destê wî biqedînim artık ona dayanamıyorum 8. sıvıyı kıvamlı hale getirmek

qedandî (I) *rz/m* belirtilen, tamlanan

qedandî (II) *rd* bitmiş, bitirilmiş olan

qedar *m* ayak bastı parası

qedayif *n* kadayıf

qedayifiroş *nd/nt* kadayıfçı (satan)

qedayifiroşî *m* kadayıfçılık

qedayifkar *nd/nt* kadayıfçı

qedayifkarî *m* kadayıfçılık

qedayifvan *nd/nt* kadayıfçı

qedayifvanî *m* kadayıfçılık

qedayifê tawotawo *nd* tel kadayıf

qedah *m* 1. kadeh, bardak 2. *rd* kadeh (bir kadehin alacağı miktar) ~ bilînd kirin kadeh kaldırmak ~ li hev xistin (an jî dan) kadeh

tokuşturmak ~ rakirin kadeh kaldırmak ~ a araqê rakî bardağı ~ a banyoya çavan *bj* göz kadehi ~ ek tek (bir kadeh içki) * qedehêk vexwaribû û hatibû malê bir tek atıp eve gelmişti

qedeha çayê *nd* çay bardağı

qedehnoş *m* kadeh tokuşturma

qedehok *m* kadehcik, küçük kadeh

qedele *m* büyük cilali küp

qedom *m* bir yürüyüş çeşidi

qedeme *m* kademe ~ bi ~ kademe kademe

qedemgeh *m* kademgâh, tuvalet, abdesthane

qedemsûk *m* kan tutma

qedemsûk girtin *l/gh* kan tutmak (adam öldürme veya kaza geçirme vb. için; kimse şok geçirmek)

qedemxane *m* kademgâh, tuvalet

qedene *n* 1. kadana (iri at) 2. *argo* iri yarı kadin

qedeng *m* tuvalet

qeder (I) *m* 1. an, lâhza 2. mühlet * qederekê raweste bir mühlet dur ~ ek berê *h* biraz önce, yeni ~ ek bi şûn de neden sonra * qederek bi şûn de serê xwe rakir li min fed kirî neden sonra başını kaldırdı bana baktı

qeder (II) *d* 1. kadar (ölçüsünde, derecesinde) 2 kadar (büyüklüğünde) 3. kadar, denli 4. kadar (süre belirtir) * qedere sê mehan, li wir mam üç ay kadar orada kaldım 5. kadar (unıktar, derece) 6. kadar (sıfatlarla kullanıldığında kesinlikle belli olmayan bir niceliği gösterir) * li ber kaniyê qedere sed kesî li hev piçikibûn çeşmenin önünde yüz kadar insan birikmişti ~ a (...) bile, o da , hatta, üstelik * qedera ew jî hatibû hatta o da gelmişti

qeder (III) *m* kader, yazgı, alın yazısı * qedere ew neanî nîk hev kader onları bir araya getirmede ~ çibe ew e Allah dokuzda verdiğini sekizde almaz ~ a bireş kör talih, kötü kader, kör şeytan ~ a (yekî) bi reş bûn kaderi kötü olmak ~ a (yekî) bi reş gerîn şanslı dönmek ~ a (yekî) bi reş hatin nivîsandin talihi kara yazılmak (dî) ~ a (yekî) de nivîsandî bûn alınında yazılmış olmak ~ a (...) girê dan kısımetini bağlamak ~ a (yekî) hatin girêdan kısmeti bağlanmak ~ a ku li jor Xwedê kiribe li jê betal nabe Allah dokuzda verdiğini sekizde almaz ~ a ku Xwedê nivîsandiye bila betal bike Allah yazdı ise bozsun ~ a (yekê) li eniya lawê xelkê çêbûn kaderi el oğluna yazılmış olmak ~ a reş kara yazı ~ a Xwedê Allahın emri ~ a (yekî) ya reş alınının kara yazısı * qedera wê ya reş wisan e alınının kara yazısı böyle ~ ê tevna xwe dihonand kader ağını örüyordu

qeder (IV) bot/*m* 1. dört yapraklı yonca, sans getireceğine inanılır 2. talih, şans

qederek *h* biraz, azıcık (kısa bir süre için) ~**ek berê** *h* biraz önce, yeni ~ *bi şûn de h* birazdan, neden sonra * **qederek bi şûn de serê xwe rakir li min fed kirî** neden sonra başını kaldırdı bana baktı

qederguhêr *rd* kader dönüştürücü

qederiye *m* kaderiye (kader anlayışını red ederek insanların irade ve hareket özgürlüklerinin bulunduğunu ileri süren İslâm felsefesi)

qederparêz *nd/rd* kaderci, yazgıcı, fatalist

qederparêzî *m* kadercilik, yazgıcılık, fatalizm

qederperest *nd/rd* kaderci, yazgıcı, fatalist

qederperestî *m* kadercilik, yazgıcılık, fatalizm

qedexe *m* 1. yasak * **qedexeya nêçîrkirinê** av yasası 2. *rd* yasak (yapılmaması istenilmiş olan) ~ **bûn** yasak olmak ~ **kirin** yasak etmek, yasaklamak ~**ya çavan tune** göze yasak olmaz ~**yên olî** *nd* din yasakları, menhiyat

qedexebûn *m* yasaklanma

qedexe bûn *l/gh* yasaklanmak

qedexebûyî *rd* yasaklı, yasaklanmış olan

qedexebûyîn *m* yasaklanış

qedexedar *rd* yasaklı

qedexeker *nd/nt* 1. yasakçı 2. *rd* yasaklayıcı

qedexekirin *m* yasaklama

qedexe kirin *l/gh* yasaklamak

qedexekirî *rd* yasaklı, yasaklanmış olan

qedexeşikên *rd* yasak delici, yasası ihlâl eden

qedexetî *m* yasaklılık, yasak olma durumu

qedexexêz *m* yasak hat

qediman *m* sunma, takdim

qedimandin *m* sunma, takdim etme

qedimandin *l/gh* sunmak, takdim etmek

qedimandî *rd* sunulmuş olan

qedimîn *msunulma*, takdim edilme

qedimîn *l/gh* sunulmak, takdim edilmek

qedir *n* kadir, değer, kıymet ~ **û qîmet** kadir

kiymet, sayma, hürmet gösterme ~ **û qîmet**

dan (yekî) (birine) değer vermek, (birine)

saygı göstermek, hürmet etmek ~ **û qîmet**

nizanîn hatır gönül bilmemek, hatır saymamak veya tanımamak (kırıcı davranmak) ~ **û**

qîmet tê de bûn (biri) yol yordam bilmek ~ **û**

qîmetê (yekî) girtin kadrini bilmek, (birine)

değer vermek, itibar etmek, paye vermek

~ **zanîn** kadir bilmek, kadir kıymet bilmek, iyilik bilmek ~**ê (yekî) girtin** kadrini bilmek,

değer vermek, (birinin) hatırını saymak, hürmet göstermek ~**ê gulê çizane, ker-**

beş divê kerê reş eşek hoştan ne anlar (suyunu içer tanesini bırakır) ~**ê (yekî) li balê**

(cem an jî nik) hebûn (birinin yanında veya

nezdinde) değeri olmak ~**ê (yekî) şikandin** onurunu incitmek, onurunu kırmak (veya

rencide etmek) ~**ê Xwedê** Allah aşkına ~**ê**

(yekî) zanîn kadrini bilmek, değerini bilmek

mek

qedirandin *m* tahmin etme

qedirandin *l/gh* tahmin etmek

qedirbilind *rd* yüksek değerli

qedirbilindî *m* yüksek değerlilik

qedirgir *rd* kadirbilir, değerbilir, kadirbilen,

hürmetkâr, hatırşinas

qedirgîrî *m* kadirbilirlik, değerbilirlik, hürmetkârlık, hatırşinaslık

qedirgirtin *m* değer verme, saygı gösterme

qedirgirtin *l/gh* değer vermek, saygı göstermek

qedirnegir *rd* kadirbilmez, değerbilmez

qedirnegirî *m* kadirbilmezlik, değerbilmezlik

qedirnezan *rd* kadirbilmez, değerbilmez

qedirnezanî *m* kadirbilmezlik, değerbilmezlik

qedirnezî *rd* alçak, namert

qedirnezî *m* alçaklık, namertlik

qedirqûn *rd* değerbilmez, iyilikbilmez, nankör

qedirqûnî *m* değerbilmezlik, iyilikbilmezlik, nankörlük

qedirqûnîbûn *m* nankör olma

qedirqûnî bûn *l/gh* nankör olmak

qedirqûnîkirin *l/gh* nankörlük yapmak

qedirşinas *rd* kadirşinas, kadirbilir, değerbilir, iyilikbilir

qedirşinasî *m* kadirşinaslık, kadirbilirlik, değerbilirlik, iyilikbilirlik

qedirzan *rd* kadirbilir, kadirbilen, değerbilir

qedirzanî *m* kadirbilirlik, değerbilirlik

qedixandin *m* savunma

qedixandin *l/gh* savunmak

qedixîn *m* savunulma

qedixîn *l/gh* savunulmak

qediyayî *rd* 1. bitik, bitmiş 2. bitmiş olan, tamamlanmış olan 3. tükenik

qediyê *man/m* önerme

qediyeya biçûk *man/nd* küçük önerme

qedife *n* 1. kadife 2. *rd* kadife (kadifeden yapılmış şey)

qedîfeyî *rd* kadifeyle ilgili

qedîfokî *rd* kadifemsi

qedîm *rd* kadim, bayrı

qedîn *m* 1. bitme, bitiş 2. bitme, tamamlanma (sona erme) 3. dolma (süre, hesap tamamlanma) 4. bitme, kopma (bütün ilişkileri kesilip bütünü ayrılma veya uzaklaşma) 6. tükenme 7. bitme (çok yorulma, güçsüz kalma, zayıflanma) 8. imkanları el verme, elinden gelme, gücü yetme 9. elinden gelme, gücü yetme

qedîn *l/gh* 1. bitmek * **do êvarê pereyê min**

qediyabû dün akşam param bitmişti 2. bitmek, tamamlanmak (sona ermek) * **axaftin**

qediyabûn, dor hatibû ser hîlbîjartinê konuşmalar bitmiş, sıra seçime gelmişti 3. dolmak (süre, hesap tamamlanmak) * **qewlê wî**

qediya malnîşîn *bû* suresi doldu emekliye ayrıldı 4. bitmek, kopmak (bütün ilişkileri

kesilip bûsbütün ayrılmak veya uzaklaşmak) 6. tükenmek 7. bitmek (çok yorulmak, güçsüz kalmak, zayıflanmak) 8. imkanlar el vermek, elinden gelmek, gücü yetmek * **hema bi min bideqe ez nana nakim** imkanlarım el verirse yok demem 9. elinden gelmek, gücü yetmek * **ku ew biqedîne heyâ ya nahêle ku kes li vir bîmîne** elinden gelse var ya kimsenin burda kalmasına izin vermez
qedînek m 1. son (bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi) 2. *rz* tamlama, terkip ~a **navdêran** *rz* ad tamlaması, isim tamlaması ~a **rengdêrîn** *rz* sıfat tamlaması
qedîner nd/nt 1. bitirici 2. tüketici
qedînerî m 1. bitiricilik 2. tüketicilik
qedr bnr qedir
qedûk m dar boğaz, dar bend
qedûm m 1. çapa 2. keser
qedûmkirin m çapalama
qedûm kirin l/gh çapalamak
qedxen m savunma
qedxenker nd/nt savunucu
qedxenkerî m savunuculuk
qedxenkirin m savunma
qedxen kirin l/gh savunmak
qef (I) m kabza, tutak
qef (II) m 1. barınak, korunak, sığınak 2. taş oyuğu
qefa m 1. doğal sığınak, mağara 2. taş oyuğu * **qefaya zinar** kaya oyuğu
qefal m göğsü örten elbiselerin düğmeli kısmı
qefaltın m 1. yakalama (bir kimseyi veya şeyi elle tutma) 2. yakalama (kaçan kimseyi ele geçirme, derdest etme) 3. yakalma (bir kimsenin gitmesine engel olma, durdurma) 4. yakalma (bir kimseyi hoşla gitmeyecek bir durumda bulma, bir kimsenin suçu ortaya çıkma) 5. yakalama (bir kimsenin suçluluğunu gösteren söz, bakış veya işareti fark etme) 6. tutma (anlama, farkına varma) 7. ilikleme, kapama, kapatma 8. kilitleme, kitleme 9. kapatma (yolsuz olarak bir malı değerinden daha aşağı bir karşılıkla elde etme) 10. *argo* yakalama, kısırtma, sıkıştırma
qefaltın l/gh 1. yakalamak (bir kimseyi veya şeyi elle tutmak) 2. yakalamak (kaçan kimseyi ele geçirmek, derdest etmek) 3. yakalamak (bir kimsenin gitmesine engel olmak, durdurmak) * **li ber derî min ew qefalt û ez pê re axivîm** onu kapıda yakalayıp konuştum 4. yakalamak (bir kimseyi hoşla gitmeyecek bir durumda bulmak, bir kimsenin suçu ortaya çıkarmak) 5. yakalamak (bir kimsenin suçluluğunu gösteren söz, bakış veya işareti fark etmek) 6. tutmak (anlamak, farkına varmak) * **min du heb virên wî qefaltin** iki yalanımı tuttum 7. ilikleme, kapamak, kapatmak * **bişkokên xwe biqefêle** düğmelerini kapa (veya ilikle) 8. kilitlemek, kitlemek * **derî qefalt** kapıyı ki-

litledi 9. kapatmak (yolsuz olarak bir malı değerinden daha aşağı bir karşılıkla elde etmek) * **taximê palgehan bi erzani qefaltin** koltuk takımını ucuza kapattılar 10. *argo* yakalamak, kısırtmak, sıkıştırmak * **di quncikekî de jinik qefalt** kadını bir köşede sıkıştırdı
qefaltî rd 1. yakalanmış olan 2. kapalı, ilikli 3. kilitli, kilitli
qefandin (I) m 1. yakalama (bir kimseyi veya şeyi elle tutma) 2. yakalama (kaçan kimseyi ele geçirmek, derdest etme)
qefandin (II) m 1. barındırma 2. koruma
qefandin (I) l/gh 1. yakalamak (bir kimseyi veya şeyi elle tutmak) 2. yakalamak (kaçan kimseyi ele geçirmek, derdest etmek)
qefandin (II) l/gh 1. barındırmak 2. korumak
qefandî rd korunaklı, korunmuş
qefce m düğme
qefçil bnr qevçil
qefd bnr qevd
qefdegul bnr qevdegul
qefel m 1. ön göğüs 2. *ant* köprücük kemiği
qefes m 1. kafes (aralıklı telden, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış, genellikle taşınabilir koyacak) * **qefesa kewan keklik kafesi** 2. kafes (vahşi hayvanlar için yapılmış taşınabilir bölme) * **qefesa şêran** aslan kafesi 3. *mec* göğüs * **heyâ qefesê çêre bilind dibê** çayırılar göğüse kadar uzanmış
qefesa sing *ant* göğüs kafesi
qefesfiroş nd/nt kafesçi (satan)
qefes kirin l/gh kafeslemek, kafese koymak
qefeskirî kafese tıkılmış olan
qefesokî rd kafesimsi (kafes biçiminde olan)
qefesvan nd/nt kafesçi
qefil (I) m asma kilit ~ **avêtin ser derî** 1) kapısına kilit vurmak 2) kapısına kilit vurmak, kapıyı mühürlemek (bir yerin çalışmasına son vermek) ~ **avêtin ser devê (yekî) ağızına kilit takmak** (veya vurmak) ~ **avêtin serê kilit** (kürek) altına almak, kilitlemek, asma kilit takmak ~ **lê xistîn kilit vurmak** ~ **li derî xistîn** kapıya kilit vurmak ~ **li devê (yekî) ketin** ağız kilitlemek ~ **li devê xwe xistîn** (kendi) ağızını kilitlemek
qefil (II) m bir kaç desteden oluşan demet, bir kucaklık ekin
qefilandin (I) m 1. yakalama (bir kimseyi veya şeyi elle tutma) 2. yakalama (kaçan kimseyi ele geçirme, derdest etme)
qefilandin (II) m 1. kilitleme 2. dondurma, üşütme 3. yorma
qefilandin (I) l/gh 1. yakalamak (bir kimseyi veya şeyi elle tutmak) 2. yakalamak (kaçan kimseyi ele geçirmek, derdest etmek)
qefilandin (II) l/gh 1. kilitlemek * **derî qefilandiye** kapıyı kilitlemiş 2. dondurmak, üşütmek * **min ew qefiland** onu dondurdum 3. yormak

qefilandı (I) *rd* yakalanmış
qefilandı (II) *rd* 1. kilitli 3. dondurulmuş 4. yorgun
qefilî *rd* yorgun
qefilîn (I) *m* 1. yakalanma 2. yakalanma, derdest edilme
qefilîn *m* 1. kilitlenme, kitlenme 2. donma 3. buymak, donmak, kıkırdamak, üşümek (çok üşüme, donacak kadar üşüme) 4. donma (soğuktan yaşamını yitirme) 5. yorulma
qefilîn (I) *l/gh* 1. yakalanmak 2. yakalanmak, derdest edilmek
qefilîn *l/gh* 1. kilitlenmek, kitlenmek * **derî li serê naqefile** üzerine kapı kilitlenmiyor 2. donmak 3. buymak, donmak, kıkırdamak, üşümek (çok üşümek, donacak kadar üşümek) 4. donmak (soğuktan yaşamını yitirmek) 5. yorulmak
qeflikirin *m* kilitleme
qefil kirin *l/gh* kilitlemek
qeflikirî *rd* kilitli, kilitlenmiş
qefilvan *nd/nt* demet toplayıcı
qefile *m* 1. kafile 2. kafele, konvoy
qefîş *m/largo* anüs
qefî *bnr* qefil (I)
qefle (I) *m* iki ellen ancak kaldırılacak büyüklükte ekin demeti
qefle (II) *m* asma kilit
qefle (III) *m* kafele, grup, sürü (insan sürüsü) ~ **bi** ~ öbek öbek, fevç fevç ~ ~ öbek öbek
qeflik *m* yığın, yığıntı (meşe yapraklarından oluşturulmuş dörtköşe yığın)
qeflok *rd* çabuk üşüyen
Qefqaz *m* Kafkasya
Qefqazî *nd/rd* Kafkasyalı
qefrax *bnr* qebrax
qefs *rd* 1. kabız 2. *m* kabızlık
qefsing *ant/m* göğüs kafesi
qefsî *rd* kabız, peklik çeken
qefsibûn *m* kabızlık olma
qefsî bûn *l/gh* kabızlık olmak
qefs *m* bağ, tutam (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen miktar) * **qefşek** giya bir tutam ot ~ **ek jê hilanîn** tutamlamak
qeft (I) *m* 1. bilek 2. tutak, kabza 3. tutam (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen miktar) * **qeftek** *por* bir tutam saç
qeft (II) *m* oyuk, doğal barınak * **berfa ber qeftan** oyuk önlerindeki kar
qeftan *n* kaftan
qefz (I) *bnr* qefs
qefz (II) *m* atlayış, sıçrayış
qefzbûn *m* atlama, sıçrama (üstünden atlama)
qefz bûn *l/gh* atlamak, sıçramak (üstünden atlamak)
qehar *rd* kahredici
qehdelik *m* içine yağ reçel konulan küp
qehf (I) *n* kafa
qehf (II) *bnr* qaf (I)

qehfik *bnr* qafik (I)
qehifîn *m* küt şeyler veya bazı şeyler bulunma
qehifîn *l/gh* küt şeyler veya bazı şeyler bulunmamak
qehim *bnr* qayim
qehir *m* kahir, kızgınlık, öfke ~ **a (yekî) jê hatin** (birinden veya bir şeyden) nefret etmek
qehirandin *m* 1. kızdırma 2. öfkelenendirme, hiddetlendirme, hırslandırma 3. bezdirme
qehirandin *l/gh* 1. kızdırmak 2. öfkelen-dirmek, hiddetlendirmek, hırslandırmak 3. bezdirmek (yek) ~ (birini) ifrit etmek
qehirandî *rd* kızgın, öfkeli
qehirbûn *m* 1. kahrolma 2. *mec* kahrolma (çok üzülmek)
qehir bûn *l/gh* 1. kahrolmak * **bila qehir bi-be** kahrolsun 2. *mec* kahrolmak (çok üzülmek)
qehirbûyîn *m* kahroluş
qehirî *rd* kızgın, öfkeli, hiddetli
qehirîn *m* 1. kızma, kızış 2. kahrolma, kahroluş 3. öfkelenme, hiddetlenme, hırslanma, sinirlenme 4. bezne
qehirîn *l/gh* 1. kızmak 2. kahrolmak 3. öfkelenmek, hiddetlenmek, hırslanmak, sinirlenmek 4. bezmek 5. ot sararıp solmaya yüz tutmak
qehirkar *rd* kahredici, kahhar
qehirker *rd* kahredici
qehirkêş *rd* kahir çeken
qehirkirin *m* 1. kahretme 2. kahretme (ilenme, beddua etme)
qehir kirin *l/gh* 1. kahretmek 2. kahretmek (ilenmek, beddua etmek)
qehik *m* odundan yapılma bir tür kızak
qehim *rd* sağlam (dayanıklı, kolay bozulmaz, yıkılmaz)
qehîmbûn *m* sağlamlaşma
qehîm bûn *l/gh* sağlamlaşmak
qehîmbûyîn *rd* sağlamlaşış
qehîmî *m* sağlamlık
qehîmkirin *m* sağlamlama, sağlamaştırma
qehîm kirin *l/gh* sağlamlamak, sağlamaştırmak
qehp *bnr* qehpe
qehpe *m* 1. kahepe 2. *mec/rd* kahepe (dönek)
qehpekî *rd* kahepece
qehpetî *m* 1. kaheplik 2. *mec* kaheplik (döneklik) ~ **kirin** kaheplik etmek (veya yapmak)
qehpetîkirin *m* 1. kahepelenme 2. *me* kahepelenme (kaheplik, döneklik etme)
qehpetî kirin *l/gh* 1. kahepelenmek 2. *mec* kahepelenmek (kaheplik, döneklik etmek)
qehpexane *m* kerhane, randevu evi
qehpik *m* kahepe ~ **a alemê** genel kadın, oruspu ~ **a kuçeyan** kaldırım süpürgesi (veya yosması)
qehpikî *rd* kahepece

qehpikibûn *m* 1. kahpeleşme 2. *mec* kahpeleşme (dönek olma)

qehpikî bûn *l/gh* 1. kahpeleşmek 2. *mec* kahpeleşmek (dönek olmak)

qehpikîkirin *m* kahpelik etme (veya yapma)

qehpikî kirin *l/gh* kahpelik etmek (veya yapmak)

qehr *m* kahir, öfke, kızgınlık ~ **bûn** kahrolmak ~ **kirin** 1) kahretmek 2) kahretmek (ilenmek, beddua etmek)

qehreman *nd/rd* 1. kahraman (savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlık gösteren, yiğit) 2. kahraman (bir olayda önemli bir yeri olan kimse) 3. *wj* kahraman (roman, hikaye, tiyatro gibi edebiyat türlerinde, filmlerde en önemli kişi) 4. şampiyon

qehremanbûn *m* kahramanlaşma

qehremanbûyîn *m* kahramanlaşma

qehremane *h* kahramanca

qehremanî *m* 1. kahramanlık 2. şampiyonluk ~ **yeke mezin** (an jî bêhempa) **kirin** büyük (veya eşsiz) bir kahramanlık sergilemek

qehremankî *rd* kahramanca

qehremantî *m* 1. kahramanlık 2. şampiyonluk

qehrîtî *m* kızgınlık (öfkeli olma durumu)

qehrkar *rd* kahredici, kahhar

qehrker *rd* kahredici

qehrkêş *rd* kahir çeken

qehrok *rd* kızan, kahrolan kimse

qehrokî *rd* kızan, kahrolan kimse

qehsî *n* sert taş

qeht *rd* 1. küt (bol karşısı) 2. küt (duygu, söz vb. için; az) 3. kesat

qehrbûn *m* kitleşme

qeht bûn *l/gh* kitleşmek

qehî *m* 1. kütlik (ihtiyaca yetmeyecek derecede azlık) 2. kesatlık

qehwe (I) *bot/m* 1. kahve (Cofea arabica) 2. kahve (bu bitkinin meyve çekirdeği) 3. kahve (bu çekirdeklerin kavrulup öğütülmesiyle elde edilen toz) 4. kahve (bu tozla hazırlanan içecek) ~ **ya avşoqî** kestane suyu gibi ~ **ya biîman** okkalı kahve ~ **ya bişeref** okkalı kahve ~ **ya hebî** çekirdek kahve (dövülmüş kahve) ~ **ya hişk** kuru kahve ~ **ya qelandî** kuru kahve

qehwe (II) *m* kahve, kahvehane (kırathane)

qehwedank *m* kahvelik (kahve koymaya yarar kap)

qehwefiroş *nd/nt* kahveci (satan kimse)

qehwefiroşî *m* kahvecilik

qehwehêr *m* kahve değirmeni

qewhwekar *n* kahveci

qehweker *nd/nt* kahveci (kahve imal eden)

qehwekerî *m* kahvecilik

qehweşîr *m* sütlü kahve

qehwevan *nd/nt* kahveci (kahveyi çalıştıran veya kahvede çalışan kimse)

qehwevanî *m* kahvecilik

qehwexane *m* kahvehane ~ **ya çolterê** kır kahvesi

qehwexanevan *nd/nt* kırathaneçi

qehweya hişk *nd* kuru kahve

qehweya qelandî *nd* kuru kahve

qehweyî *nd/rd* kahve rengi

qel (I) *zo/m* karga (Corvus)

qel (II) *m* kesim, kırım, katliam ~ **a** (...) **anîn** kökünü kazımak. kökünden kazımak ~ **a mêran anîn** yiğitlerin kökünü kazımak

qela (I) *zo/m* kara karga

qela (II) *m* 1. kalay 2. kalay (kalaylanmış bir kabin üzerindeki alaşım tabakası)

qelabûn *m* kalaylanma

qela bûn *l/gh* kalaylanmak

qelaç (I) *erd/n* 1. yamaç 2. etek (dağ eteği) 3. *nd/rd* kayalık

qelaç (II) *m* omuzdan parmak ucuna kadar uzunluk birimi

qelaç (III) *rd* kırıç

qelaçe *m* barikat

qelaçî *rd* kırıç * **axa qelaçî** kırıç toprak

qelaço *m* 1. katliam, kırım, toplu kıyım 2. *bj* kıran, ölet 3. kırım (hayvanların hastalık, soğuk gibi sebeplerle ölmesi)

qelaçoker *rd* katliamcı

qelaçokerî *m* katliamcılık

qelaçoqirin *m* kırımından geçirme, toplu kıyım yapma

qelaço kirin *l/gh* kırımından geçirmek, toplu kıyım yapmak

qelaçoqirî *rd* kırımından geçirilmiş olan

qelaçoyî *m* tenkil, topluca ortadan kaldırma **qelaçoqirîkirin** *m* tenkil etme, topluca ortadan kaldırma

qelaçoyî kirin *l/gh* tenkil etmek, topluca ortadan kaldırmak

qeladar *rd* kalaylı

qelaf *n* kılıf

qelafet *n* 1. bünye, cüsse (vücut yapısı) 2. kırlık, fiziki görünüş (insan için)

qelakar *nd/nt* kalaycı

qelaker *nd/nt* kalaycı

qelakerî *m* kalaycılık

qelakirin *m* kalaylama

qela kirin *l/gh* kalaylamak

qelakirî *rd* kalaylı, kalaylanmış

qelamazgînî *zo/m* ekin kargası (Corvus frugilegus)

qelan (I) *m* kavurma

qelan (II) *m* 1. kırım * **Xwedê qelana wê bine** Allah sizi kırımından geçirsin 2. yok etme, eradikasyon * **qelana tayê** sıtma eradikasyonu **qelancik** *m* serçe parmağı

qelandin (I) *m* 1. kavurma, kavuruş (kızartarak pişirme) 2. kızartma (kızgın yağda pişirme) 3. ütme

qelandin (II) *m* 1. kırma, kırıp geçirme, kırımından geçirme (öldürme, yok etme, yok olma)

larına sebep olma) 2. soyunu kurutma, kökünü kazıma (veya kurutma) 3. köreltme (soyunun bitmesine sebep olma)

qelandin (I) /lgh 1. kavurmak (kızartarak pişirmek) * **goşt qelandin** et kavurmak 2. kızartmak (kızgın yağda pişirmek) 3. ütmek

qelandin (II) /lgh 1. kırmak, kırıp geçirmek, kırından geçirmek (öldürmek, yok etmek, yok olmalarına sebep olmak) * **sermaya f-sal heywan qelandin** bu seneki soğuklar hayvanları kırdı 2. soyunu kurutmak, kökünü kazımak (veya kurutmak) * **şêr qelandine** aslanların soyunu kurutmuşlar 3. köreltme (soyunun bitmesine sebep olmak)

qelandî rd 1. kavruk, kavurma (kavrulmuş olan) 2. kızartılmış

qelandîbûn m kavruklu

qelanîk m kalay

qelanîn m kökünü getirme

qel anîn /lgh kökünü getirmek

qelantor rd cüsseli

qelap kîm/m evirtim

qelapik avêtin /lgh pütür pütür olmak (ellerin çatlaması gibi)

qelaptin m 1. devirme 2. devirme, yıkma 3. yatırma, yıkma (bir tarafa eğme) 4. yıkma (yük indirme) 5. aktarma (çatı, dam için) 6. çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) 7. çevirme (hile, dolap, dalevere dürrüst olmayan davranışlar yapma) 8. çevirme, aktarma (bir dilden başka bir dile tercüme etme) 9. çevirme (bir durumdan başka bir duruma getirme, dönüştürme) 10. döndürme, çevirme 11. evirme, tersine çevirme 12. çalkalama, çalkama (kuluçka yumurtalarını çevirme) 13. çırpma (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurma)

qelaptin /lgh 1. devirme 2. devirme, yıkmak * **min dar qelapt** ağacı yıktım * **me dar qelapt** ağacı devirdik 3. yatırma, yıkma (bir tarafa eğmek) * **bayê debr qelaptiye** rüzgâr ekini yatırmış 4. yıkma (yük indirmek) * **bar qelapt** yük yıktı 5. aktarmak (çatı, dam için) * **xanî qelaptine, dar marên ku şikiyane diguhêrîn** damı aktarmışlar, kırıkları değiştiriyorlar 6. çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê qelaptin** defterin sayfalarını çevirdi 7. çevirmek (hile, dolap, dalevere dürrüst olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawan li hesabê wê hat wisan qelapt** sözü işine geldiği gibi çevirdi 8. çevirmek, aktarmak (bir dilden başka bir dile tercüme etmek, nakletmek) * **min berhem ji Kurdî qelapte Tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim 9. çevirmek (bir durumdan başka bir duruma getirmek, dönüştürmek) * **dixwazin dêrê biqelêbin bikin camî** kiliseyi camiye çevirmek istiyorlar 10. döndürmek, çevir-

mek 11. evirmek, tersine çevirmek 12. çalkalamak, çalkamak (kuluçka yumurtalarını çevirmek) 13. çırpınak (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurma) ~ **henekan (hewesan an jî yariyan)** şakaya boğmak (dökmek veya bozmak) ~ **tinazan** (an jî **henekan**) alaya bozmak ~ **tiştêkî işi ...e** vurmak * **mesele qelapte henekan** işi şakaya vurdu

qelaptî rd 1. devrik * **porê wî yê qelaptî pê diket** devrik saçları ona yakışıyordu 2. devrik (yıkılmış, dik durumunu yitirmiş) 3. yatık (çevrilmiş, devrik) * **berstûka qelaptî** yatık yaka 4. inik (yük) 5. çevrik 6. çevrili, dönük 7. **kîm** evirtik

qelaptîbûn m 1. devriklik 2. yatıklık

qelaqûc m serçe parmağı

qelareşk zo/m kuzgun

qelaş (I) bnr qîş û qelaş

qelaş (II) m çapul

qelaştin m 1. yarma 2. yarma (içinden geçme) 3. açma (yarma) 4. yarmalama (uzunlamasına ikiye bölme) 5. yırtma, yırtış 6. yırtma (vücudu kanatacak kadar derin çizme) 7. yırtma (zorlama) 8. **mec** bir şeye yüksek fiyat biçme 9. **mec** fazla gelir getirme

qelaştin /lgh 1. yarmak 2. yarmak (içinden geçmek) * **keştî av qelaşt** gemi suyu yardı 3. açmak (yarmak) * **wah kînor qelaşt** çibani açtılar 4. yarmalamak (uzunlamasına ikiye bölmek) 5. yırtmak 6. yırtmak (vücudu kanatacak kadar derin çizmek) * **pisikê destê zarok qelaşt** kedi çocuğun ellini yırttı 7. yırtmak (zorlamak) * **hingî min gazî kir, min qirika xwe qelaşt** bağıra bağıra gırtlığımı yırttım 8. **mec** bir şeye yüksek fiyat biçmek 9. **mec** fazla gelir getirmek

qelaştî rd 1. yarık 2. yırtık, yirik * **destmale-ke qelaştî** yırtık bir mendil

qelaştîbûn m 1. yarıklık 2. yırtıklık

qelat bnr qût û qelat

qilatîk m kavurga

qelawiz n 1. im, belirti 2. nişan 3. göbel (sınırları belirlemek için tarla kenarlarındaki toprak tepecikler, belirtiler) 4. alaca (ağaçta ilk olgunlaşan meyve) ~ **avêtin (tiştêkî)** alaca düşmek ~ **rast kirin** (bir şeyi veya bir şeye) nişan koymak

qelawî dir/m kallavî

qelax m kalak (tezek yığını)

qelastin m 1. gizlice sızma 2. pusma, gizlice bekleme

qelastin /lgh 1. gizlice sızmak 2. pusmak, gizlice beklemek

qelb ant/n 1. kalp, yürek 2. yürek, kalp (kalp hastalığı) 3. **mec** kalp (bir ülkenin, bir kuruluşun işleyiş, yönetim ve varlığını sürdürme bakımından en önde gelen yeri) 4. **mec** hatır * **zinhar, qelbê wê nehêlî** sakın onun hatırını kırma ~ê (yekî) lê dan nabzı atmak ~ê

(yekî) paqij e kalbi temiz ~ê (yekî) sekinîn kalbi yerinden oynamak
qelbet *m* mukayyet olma
qelbetî *m* mukayyet olma ~ya (...) **kirin** (birine veya bir şeye) mukayyet olmak, göz kulak olmak
qelbetîkirin *m* mukayyet olma, göz kulak olma
qelbetî kirin *l/gh* mukayyet olmak, göz kulak olmak
qelbet kirin *l/gh* mukayyet olmak, göz kulak olmak
qelbez (I) *m* şelâle
qelbez (II) *m* atlama
qelbizan *bnr* qelpezan
qelbezeng *bnr* qelpezan
qelbî *rd* kalbî, kardiyak, kalple ilgili
qe *m* kale
qelebaçe *zo/m* saksâğan, alaca karga (Pica pica)
qelebalix *m* 1. kalabalık 2. *rd* kalabalık (sayıca çok) 3. gürültü, patırtı, şamata ~ **lê çekirin** (an ji rakirin) (ortalığı) gürültüye (veya patırtıya) vermek ~a **beredayî** kuru kalabalık
qerebalixbûn *m* kalabalıklaşma
qerebalix bûn *l/gh* kalabalıklaşmak
qerebalixbûyîn *m* kalabalıklaşma
qelebalixî *m* 1. kalabalıklık 2. gürültü, şamata
qelebalixkirin *m* kalabalık etme
qelebalix kirin *l/gh* kalabalık etmek
qelebask *zo/m* saksâğan, alaca karga (Pica pica)
qelebaze *m* dövülmüş et
qelebend *rd* kalebent
qelebendî *m* kalebentlik
qelebîsk *bnr* qilûşk
qelefat *bnr* qelâfet
qelefek *m* gürültü
qelefîsk *m* çömelme
qelem (I) *nd* kalem ucu biçiminde kesilmiş ağaç dalı
qelem (II) *m* 1. kalem 2. kalem (yontma işleminde kullanılan ucu sivri veya keskin araç) 3. kalem (yazı, yazarlık) * **bi qelema xwe xwe didebirîne** kalemiyle geçiniyor 4. *nd/nt* kalem (yazar) ~ **avêtin ser kaxiz** yazıp çizmek ~ **kirin** karalamak, kalemle çizmek, kalem çekmek ~ **kişandin serê** (üstüne) kalem çekmek ~ **li ser kaxiz birin û anîn** yazıp çizmek ~ **tûj kirin** kalem açmak ~ **xebitandin** kalem oynatmak (yazı yazmak) (ji) ~a (yekî) **hatin nivîsandin** kaleminden çıkmak ~a **hubrê dolma** kalem ~a **kolandinê** oyma kalemi ~a **komirî** kömür kalem ~a **nexşan** oyma kalemi ~a **qijot** kömür kalem ~a **sor lê xistin** ölüm fermanını çıkarmak ~a **zilikî** kemiş kalem
qelembaz *nd/nt* kalemşör
qelembazî *m* kalemşörlük
qelemdank *m* kalemlik

qelemkar *n* kalemkâr (kalemle tavan ve duvarlara kabartma gibi görünen resimleri yapan sanatçı)
qelemkarî *m* kalemkârlık
qelemkêş *nd/nt* kalemşör
qelemkêşî *m* kalemşörlük
qelemkirin *m* 1. karalama, cızıktırmak (kalemle çizme) 2. karalama, kalem çekme (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılma) 3. ucunu sivri bir biçimde kesme
qelem kirin *l/gh* 1. karalamak, cızıktırmak (kalemle çizmek) 2. karalamak, kalem çekmek (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılma) 3. ucunu sivri bir biçimde kesmek
qelemkî *h* ucunu sivri bir biçimde kesme
qelemon *n* baba hindi
qelemrejî *m* kara kalem
qelemrew *n* bir hükümdarın hükmünün geçtiği yer
qelemşör *nd/nt* kalemşör
qelemşorî *m* kalemşörlük
qelemtraş *m* kalemtraş
qelemtraşk *bnr* qelemtraş
qelemûn *bnr* qelemon
qelemzirêç *bnr* qelemzirîç
qelemzirîç *m* kurşun kalem
qelen *n* başlık, başlık parası ~ **birin** başlık kesmek ~ **dan** başlık vermek ~ **vebirin** başlık kesmek ~ê **diya xwe xwestin** anasının nikâhını istemek
qelenbirin *m* başlık kesme
qelenbirin *l/gh* başlık kesmek
qelend *n* başlık, başlık parası
qelendayî *rd* başlık parası verilmiş kız, nişanlı
Qelender *nd* Kalender (Kalenderiye tarikatına mensup)
qelender *nd/rd* 1. kalender, rint, ehlidil 2. babacan
qelenderane *h* kalenderce
qelenderbûn *m* 1. kalenderleşme 2. babacanlaşmak
qelender bûn *l/gh* 1. kalenderleşmek 2. babacanlaşmak
Qelenderiye *m* Kalenderiye (dünya malına ve gösterişe önem vermeyen bir İslam tarikatı)
qelenderî *m* 1. kalenderlik, rintlik 2. babacanlık
qelenderîtî *m* kalenderlik
qelenderkî *rd* kalenderce
qeleng *n* başlık parası
qelenqoz *bot/m* bir tür bitki
qelen vebirin *l/gh* başlık kesmek
qepele *m* gürültü, bağırma
qepeqend *n* şeker parçası
qelereş *zo/m* kara karga
qelereşk *zo/m* kara karga
qeleş *rd* kalles

qeleşî *m* kalleslik

qeleşînk *zo/m* mavi kuzgun

qeleştûn *m* kahvaltıdan önce yenilen yemek, aperitif yiyecek

qelewîsk *m* çömelme

qelew *rd* 1. şişman, kilolu 2. semirgin, semiz, besili, gödeş

qelewbûn *m* 1. şişmanlanma, şişmanlaşma, etlenme, toplanma 2. semirme, semizleme, semen peyda etme, yağ bağlama 3. kendini toparlama, kendini toplama (şişmanlanma) ~a (**yekî**) **danîn** kilo vermeye başlanmak

qelew bûn *l/gh* 1. şişmanlanmak, şişmanlaşmak, etlenmek, toplanmak 2. semirmek, semizlemek, semen peyda etmek, yağ bağlamak 3. kendini toparlamak, kendini toplamak (şişmanlanmak)

qelewbûyîn *m* 1. şişmanlanış, şişmanlaşma, etleniş, toplanma 2. semiriş, semizleyiş, semen peyda etme, yağ bağlama 3. kendini toparlama, kendini toplama (şişmanlanma)

qelewet *m* cüsse, kılık

qelewiz *bnr* qelawiz

qelewî *m* 1. şişmanlık, kiloluluk 2. semirginlik, semizlik, besililik, tav (hayvanlarda) 3. *rd* şişmanca

qelewîbûn *m* 1. şişmanlanma 2. semizleşme

qelewî bûn *l/gh* 1. şişmanlanmak 2. semizleşmek

qelewîsk *bnr* qelewîsk

qelewîkirin *m* 1. şişmanlatma 2. semirtme, besiyeye çekme

qelew kirin *l/gh* 1. şişmanlatmak 2. semirtmek, besiyeye çekmek

qelewîkîrî *rd* semiz, besili

qelewtî *m* 1. şişmanlık, şişkoluk 2. semizlik

qellex *m* kırkı (makasa benzer araç)

qellexbir *m* kırkma * **ez diçim qellexbirê** kırkmaya gidiyorum

qelezeng *m* bir tatlı adı

qelf *m* kafile

qelfat *bnr* qelafet

qelfe *m* kafile

qelênek *bnr* qelînek

qelîh *m* kesim ~a (...) **anîn** kökünü kurutnak, köküne kibrit suyu dökmek ~a (...) **hatîn** kökü kazınmak

qelîhkirin *m* kökten kesme

qelîh kirin *l/gh* kökten kesmek

qelibandin *m* 1. devirme 2. devirmek, yıkma 3. yatırma, yıkma (bir tarafa eğme) 4. yıkma (yük indirme) 5. aktarma (çatı, dam için) 6. çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) 7. çevirme (hile, dolap, dalevere dürist olmayan davranışlar yapma) 8. çevirme, aktarma (bir dilden başka bir dile tercüme etme) 9. çevirme (bir durundan başka bir duruma getirme, dönüştürme) 10. döndürme, çevirme 11. evirme, tersine çevirme

12. çalkalama, çalkama (kuluçka yumurtalarını çevirme) 13. çırpma (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurma)

qelibandin *l/gh* 1. devirmek 2. devirmek, yıkma * **min dar qeliband** ağacı yıktım * **me dar qelibandibû** ağacı devirmiştik 3. yatırma, yıkma (bir tarafa eğmek) * **bayê debr qelibandîye** rüzgâr ekini yatırmış 4. yıkınak (yük indirmek) * **bar qeliband** yük yıktı 5. aktarma (çatı, dam için) * **xanî qelibandîne**, **dar marên ku şikiyane diguhêrîn** damı aktarmışlar, kırıkları değiştiriyorlar 6. çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê qelibandîne** defterin sayfalarını çevirdi 7. çevirmek (hile, dolap, dalevere dürist olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawan li hesabê wê hat wisan qeliband** sözü işine geldiği gibi çevirdi 8. çevirmek, aktarmak (bir dilden başka bir dile tercüme etmek, nakletmek) * **min berhem ji Kurdî qelibande Tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim 9. çevirmek (bir durumdan başka bir duruma getirmek, dönüştürmek) * **dîxwazîn dêrê biqelibînîn bikin camî** kiliseyi camiye çevirmek istiyorlar 10. döndürmek, çevirmek 11. evirmek, tersine çevirmek 12. çalkalamak, çalkamak (kuluçka yumurtalarını çevirmek) 13. çırpma (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurma) ~ **henekan (hewesan an ji yariyan)** şakaya boğmak (dökmek veya bozmak) ~ **tinazan** (an ji **henekan**) alaya bozmak ~ **tişteki** işi ...e vurma * **mesele qelibande henekan** işi şakaya vurdu

qelibandî *rd* 1. devrik * **porê wî yê qelaptî pê diket** devrik saçları ona yakışıyordu 2. devrik (yıkılmış, dik durumunu yitirmiş) * **darên qelibandî** devrik ağaçlar 3. yatık (çevrilmiş, devrik) * **berstûka qelaptî** yatık yaka 4. inik (yük) 5. çevrik 6. çevrili, dönük 7. *kîm* evirtik

qelibandibûn *m* 1. devriklik 2. yatıklık

qelibîn *m* 1. devrilme, devrilmiş 2. devrilme, devrilip yuvarlanma (araba, otomobil vb. için) 3. devrilme, yıkılma 4. yatma, eğilme 5. çevrilme, tercüme olma 6. dönme (inanç, din veya düşüncesini değiştirme, döneklik yapma) 7. dönme (durumdan duruma geçme, değişme, olduğundan daha değişik bir durum olma) 8. alabora olma 9. aşma, gözden kaybolma 10. fenalaşma, kötüleşme (durumu gittikçe ağırlaşma) 11. cayma, pişman olma

qelibîn *l/gh* 1. devrilmek 2. devrilmek, devrilip yuvarlanmak (araba, otomobil vb. için) 3. devrilmek, yıkılmak 4. yatmak, eğilmek * **debr ji ber bayê tev qelibîne** ekinler rüzgârdan dolayı yattı 5. çevrilmek, tercüme olmak 6. dönmek (inanç, din veya düşüncesi-

ni değiştirmek, döneklik yapmak) 7. dön-mek, değışmek (durumdan duruma geçmek, olduğundan daha değışik bir durum almak) * **hewa ji nişka ve qelibî** hava birden dön-dü * **rengê wî qelibî** rengi değışti 8. alabo-ra olmak 9. aşmak, gözden kaybolmak * **ji çiya qelibîn** dağı aşılar 10. fenalaşmak, kö-tüleşmek (durumu gittikçe ağırlaşmak) * **nexweş hey car qelibî** hasta gittikçe kötü-leşti 11. caymak, pişman olmak

qeliç *m* saban tutacağı

qelihandin *bnr* qelandin (II)

qelind *n* başlık, başlık parası ~ **dan** başlık ver-mek

qeling *bnr* qelind

qeliqandin (I) *m* 1. kararsızlığa düşürme 2. endişelendirme

qeliqandin (II) */gh* 1. kımıldatma, ırgalama, ırgama 2. sallama 3. sendeletme

qeliqandin (I) */gh* 1. kararsızlığa düşürmek 2. endişelendirmek

qeliqandin (II) */gh* 1. kımıldatmak, ırgala-mak, ırgamak 2. sallamak * **milên xwe di-qeliqand** kollarını sallıyordu 3. sendelet-mek

qeliqîn (I) *m* 1. kararsızlığa düşme 2. endişe-lenme

qeliqîn (II) *m* 1. kımıldama, kımıldanma, kımıl-dayış, ırganma (devinme, hareket etme) 2. sallanma (bağlı bulunduğu yerden gevşek du-ruma gelip yerinden oynama) 3. sendeleme

qeliqîn (I) */ngh* 1. kararsızlığa düşmek 2. en-dişelenmek

qeliqîn (II) */ngh* 1. kımıldamak, kımıldan-mak, ırganmak (devinmek, hareket etmek) * **em ji cihê xwe neqeliqîn** yerimizden kımıl-damayız 2. sallanmak (bağlı bulunduğu yer-den gevşek duruma gelip yerinden oynama) * **tabûta wê hêdî hêdî diqeliqî** tabutu yavaş yavaş sallanıyordu 3. sendelemek

qeliqînî *m* kımıldı

qelişandin *m* 1. yarma 2. yarma (içinden geç-me) 3. açma (yarma) 4. yarmalama (uzunla-masına ikiye bölme) 5. yırtma, yırtış 6. yırt-ma (vücudu kanatacak kadar derin çizme) 7. yırtma (zorlama) 8. *mec* bir şeye yüksek fi-yat biçme 9. *mec* fazla gelir getirme

qelişandin */gh* 1. yarmak 2. yarmak (içinden geçmek) * **keştî av qelişand** gemi suyu yar-dı 3. açınak (yarmak) * **wan kînor qelişand** çıbanı açtılar 4. yarmalamak (uzunlamasına ikiye bölmek) 5. yırtmak 6. yırtmak (vücu-du kanatacak kadar derin çizmek) * **pisîkê destê zarok qelişandibû** kedi çocuğun ellini yırtmıştı 7. yırtmak (zorlamak) * **hingî min gazî kir, min qirika xwe qelişand** ba-ğıra bağıra gırtlığımı yırttım 8. *mec* bir şeye yüksek fiyat biçmek 9. *mec* fazla gelir getir-mek

qelişandî *rd* 1. yarık 2. yırtık, yirik * **destma-leke qelişandî** yırtık bir mendil

qelişandibûn *m* 1. yarıklık 2. yırtıklık

qelişî *rd* 1. yarık 2. yırtık, yirik

qelişîn *m* 1. yarılma 2. yırtılma, yırtılış

qelişîn */ngh* 1. yarılmak 2. yırtılmak

qeliz *m* 1. merakını giderme 2. kaçamak (hoş görülme-yen bir şeyi ara sıra yapma)

qelizandin (I) *m* kaydırma, kaydırış

qelizandin (II) *m* 1. sindirme, sindiriş (pus-masını sağlama) 2. pusuya yatma, gizlice bekleme 3. tecessüs, beli etmeden kendini ilgilendirmeyen şeyleri öğrenmeye çalışma 4. merakını gidermeye çalışma

qelizandin (I) */gh* kaydırmak

qelizandin (II) */gh* 1. sindirmek (pusmasını sağlamak) 2. pusuya yatmak, gizlice bekle-mek * **pisîk xwe li ber mişk qelizandiye** kedi fare için pusuya yatmış 3. beli etmeden kendini ilgilendirmeyen şeyleri öğrenmeye çalışmak 4. merakını gidermeye çalışmak

qelizandî (I) *rd* kaydırılmış

qelizandî *rd* sindirilmiş (pusması sağlanmış o-lan)

qelizgeh *ast/m* rasathane, gözlem evi

qelizîn (I) *m* 1. kayma, kayış (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolay-ca yer değiştirmek) 2. kayma (kaygan bir yü-zey üzerinde birdenbire dengesini yitirme)

qelizîn (II) *m* 1. pusma, sinme 2. çömme 3. tüyinek, kaçmak (görünmeden gitme, sıvış-ma) 4. kaytarma (işten kaçma) 5. tecessüs etme

qelizîn (I) */ngh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kay-gan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yü-zey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek)

qelizîn (II) */ngh* 1. pusmak, sinmek 2. çöm-mek 3. tüyemek, kaçmak (görünmeden git-mek, sıvışmak) 4. kaytarmak (işten kaçmak) 5. tecessüs etmek

qelizok *rd* 1. casus (çaktırmadan dinleyen) 2. kaytarıcı

qelî *m* kavırına ~ **ji qijikê cênabe Çingene** çergesinde inusandıra ne arar ~ **ji serê çû-kan cênabe Çingene** çergesinde musandıra ne arar

qelibotk *m* fıkrâ

qeliç *m* serçe parmağı

qelifiroş *nd/nt* kavurmacı (satan kimse)

qelifiroşî *m* kavurmacılık (satma işi)

qelîhêk *m* kavurmalı yumurta

qelîn (I) *m* 1. kavrulma, kavruluş (et, çekirdek vb. için) 2. kızarma, kızarış (yiyecekler için; tavada kızgın yağ içinde kızarak pişme)

qelîn (II) *m* 1. kırılma (savaş, bulaşıcı hastalık vb. sebebiyle çok insan veya hayvan ölme, mahvolma) 2. körelme, soyu tükenme, soyu kuruma, kökü kazılma 3. soğuktan kırılma

qelîn (I) *l/gh* 1. kavrulmak (et, çekirdek vb. için) * **goşt têr baş qeliyaye** et iyice kavrulmuş 2. kızarmak (yiyecekler için; tavada kızgın yağ içinde kızarak pişmek)

qelîn (II) *l/gh* 1. kırılmak (savaş, bulaşıcı hastalık vb. sebebiyle çok insan veya hayvan ölmek, mahvolmak) 2. körelmek, soyu tükenmek, soyu kurumak, kökü kazılmak * **babir dîkin biqelîn** kaplanların soyu tükenmek üzere 3. soğuktan kırılmak

qelîncik *zo/m* kurbaga

qelîne *m* 1. tariz, dolayı söz söyleme 2. kinaye, dokumaklı söz, iğneli söz, imalı konuşma ~ **avêtin** imalı konuşmak, (bi) ~**yan çûn (yekî)** (birine) lâf dokundurmak, imalı sözlerle birinin üzerine gitmek * **bi qelineyan neyên** me imalı sözlerle üzerimize gelmeyin

qelînek *m* kavurga

qelînok *m* 1. kırım, katliam, kıyım 2. kırım, kırın (hayvanların hastalık, soğuk gibi sebeplerle ölmesi) 3. *bj* kırın, ölet ~ **danîn** kırım yapmak ~ **hatin danîn** kıyım yapılmak ~ **jê re hatin** kırın girmek ~ **ketin** (...) kırın girmek ~ **ketin nav** (...) içine kırın girmek ~ **a** (...) **anîn** kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek, kökünü kazımak ~ **a** (**tişte-kî**) **bê** köküne kibrit suyu ~ **a** (...) **danîn** soyunu kurutmak ~ **a** (...) **hatin** kökü kazınmak, kırın girmek, kökü kurumak

qelîpîvaz *m* soğanlı kavurma

qelîsêlk *m* sac kavurması

qelîsîr *m* sarımsaklı kavurma

qelîşek *bnr* qelîşte

qelîşte *m* 1. yarık, rahne 2. yırtmaç

qelîşteka qûnê nd kış yolu

qelîşteki *rd* 1. yarıklık 2. yırtmaçlı

qelîşteki *m* yarıklık

qelîştok *m* 1. yarma, yarık * **êzingên qelîştok** yarma odun 2. *rd* yalingaç

qelîz *m* 1. merakını giderme 2. kaçamak (hoş görülmeden bir şeyi ara sıra yapma)

qelîzgeh *bnr* qelîzgeh

qelm *m* düven ~ **û tûzik** diken

qelp *rd* 1. kalp, sahte 2. yalancı, dürüst olmayan 3. kof (değersiz) ~ **derketin** 1) sahte çıkmak 2) kof çıkmak

qelpbûn *m* kalplaşma

qelp bûn *l/gh* kalplaşmak

qelpeçîçik *zo/m* kursak, havsala,

qelpemel *rd* ameli kötü olan kimse

qelpezan *nd/nt* kalpezan

qelpezanî *m* kalpazanlık

qelpik *m* bilmece

qelpî *m* kalplık, sahtelik

qelpîti *m* kalplık, sahtelik

qelpjen *nd/nt* kalpazan

qelpkar *nd/nt* kalpezan

qelpkarî *m* kalpazanlık

qelpreş *rd/nt* duygusuz, katı yürekli, gönlü kara

qelpreşî *m* duygusuzluk, katılık

qelpûçk *m* kovuk

qelq *m* 1. kımıldama, devinim, hareket (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 2. kımıldama, hareket (vücut oynatma, kıpırdatma veya kımıldatma)

qelqoyî *rd* kıpırak, yerinde duramayan,

qelqoyîbûn *m* kıpıraklaşma (biri yerinde duramayacak hale gelme)

qelqoyî bûn *l/gh* kıpıraklaşmak (biri yerinde duramayacak hale gelmek)

qelqoyîkirin *m* kıpıraklaştırma (birini yerinde duramayacak hale getirme)

qelqoyî kirin *l/gh* kıpıraklaştırmak (birini yerinde duramayacak hale getirmek)

qels *rd* 1. zayıf (insan ve hayvan için) 2. zayıf, güçsüz (görevini yapacak yeterli gücü olmayan, âciz) * **artêşeke qels** zayıf bir ordu ~ **bûn** zayıflamak ~ **kirin** zayıflatmak ~ **ketin** zayıf düşmek, güçsüz düşmek

qelsbûn *m* 1. zayıflama 2. güçsüzleşme

qels bûn *l/gh* 1. zayıflamak 2. güçsüzleşmek

qelsbûyîn *m* 1. zayıflayış 2. güçsüzleşiş

qelsemêr *rd* 1. güçsüz erkek 2. namert

qelsemêrî *m* namertlik

qelsî *m* 1. zayıflık 2. güçsüzlük, âcizlik ~ **ya vînê** (an ji îradeyê) irade zayıflığı

qelsketin *m* zayıf düşme, zayıflama

qels ketin *l/gh* zayıf düşmek, zayıflamak

qelskirin *m* zayıflatma

qels kirin *l/gh* zayıflatmak

qelso *rd* 1. zayıf 2. güçsüz

qelsok *rd* 1. zayıf 2. güçsüz

qelsokî *rd* 1. zayıfca 2. güçsüzce

qelş *rd* 1. yarık 2. *m* yarık, rahne 3. çatlak ~ **lê ketin** yarıklar oluşmak, yarılmak

qelşî *m* yarıklık

qelşkirin *m* yarma, yarmalama (uzunlamasına ikiye bölme)

qelş kirin *l/gh* yarmak, yarmalamak (uzunlamasına ikiye bölmek)

qelşo *rd* palavracı (çok yalan atan erkek)

qeltax *n* 1. leş, kadavra 2. büyük heykel

qelûn *m* 1. ağızlık, çubuk (sigara içmek için kullanılan uzun ağızlık) 2. lüle, pipo

qelûncêker *nd/nt* 1. ağızlıkçı 2. lülecî (imal eden)

qelûndank *m* çubukluk

qelûndirêj *rd* uzun çubuklu, uzun pipolu

qelûnfiroş *nd/nt* ağızlıkçı (satan kimse)

qelûnker *nd/nt* lülecî (imal eden)

qelûnkerî *m* lülecîlik

qelûnkêş *rd* sigara tiryakisi (lüle veya pipoyla için kimse için)

qelûnvan *nd/nt* çubukçu

qelûştik *m* kabuk

qelye *kim/m* potas

qelz *bnr* qelîz

qem (I) *nd* hısm, akraba

qem (II) *m* ottan demet bağlama bağı

qem (III) *m* ense, ense kökü

qemb *nd* ikiz (meyve, ceviz, badem vb.)

qember *bnr* qemer

qemç (I) *m* 1. avuç (elin yarı yumulmuş durumu) * **qemçek xweli** bir avuç toprak 2. avuç (yarı yumulmuş elin alacağı miktar)

qemç (II) *m* 1. kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) * **qemça kerê** eşeğin kuyruğu 2. *mec* kuyruk (bazı şeylerde kuyruğa benzeyen uzantı veya baş tarafın aksi yönünde kalan bölümü) * **qemça balafirê** uçağın kuyruğu 3. *mec* kuyruk (birinin arkasına takılıp ayrılmayan kimse) 4. kuyruk (başın arkasına toplanmış saç demeti) 5. kuyruk (bir harfin bitiş çizgisine yakın yerde birden bir dönüş yapan çizgi) ~ **di qûnê de** apaşık ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **ker kirin** *argo* nalları dikmek ~ **lê kê m e** başında torbası eksik ~ **rep kirin** 1) kuyruğu dikmek (hayvan koşturmayla başlamak) 2) kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) ~ **weweşandin** kuyruk sallamak ~ **a diya (yekî) rast kirin** *argo* alını karıştırmak ~ **a wan di bin piyê hev de bûn** (birbirinin) sırtını, kirli çamaşırını bilmek ~ **a xwe dan ser milê xwe** 1) kuyruğu dikmek (hayvan koşturmayla başlamak) 2) kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) 3) dellenmek ~ **a xwe kirin nav piyên** (an jî *lingên*) **xwe** kuyruğunu kısmak

qemçik (I) *m* 1. sak, sap, sapçık (meyve, sebze sapçığı) * **qemçika tiri** üzün sapı 2. *ant* sapçık 3. ökçe (topuğun arka bölümü) * **qemçika sola wê** ayakkabısının ökçesi

qemçik (II) *biy/m* kamçı

qemçik (III) *m* ense, boyun arkası * **bi qemçika stû girt** ensesinden tuttu

qemçik (IV) *m* 1. kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) 2. kuyruk (kuşlarda gövdenin art yanında bulunan tüy demeti) 3. *mec* kuyruk (bazı şeylerde kuyruğa benzeyen uzantı veya baş tarafın aksi yönünde kalan bölümü) 4. *mec* kuyruk (birinin arkasına takılıp ayrılmayan kimse) * **filan kes tevî qemçika xwe diğere** Falanca kuyruğu ile birlikte geziyor 5. kuyruk (başın arkasına toplanmış saç demeti) 6. kuyruk (bir harfin bitiş çizgisine yakın yerde birden bir dönüş yapan çizgi) 7. bir tür baş bandı (kadın için) ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **rep kirin** 1) kuyruğu dikmek (hayvan koşturmayla başlamak) 2) kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) ~ **weweşandin** kuyruk sallamak ~ **a xwe kirin nav piyên** (an jî *lingên*) **xwe** kuyruğunu kısmak

qemçû *m* kamçı

qemçûr *m* hayvan vergisi

qeme *m* kama

qemelax *m* karda tavşan avı

qemer (I) *m* ay

qemer (II) *rd* 1. yağız, karaşın, kavruk 2. yağız, doru * **hespê qemer** yağız at 3. kara, konur, esmer (kimse) 4. esmer (siyaha çalan buğday rengi) 5. esmer (teni ve saç bu kara-ya çalan, koyu buğday rengi) ~ **bûn arap** gibi olmak ~ **ê vekirî** açık esmer tenli

qemerbûn *m* 1. esmerleşme 2. kararına (güneşte kararır)

qemer bûn *l/gh* 1. esmerleşmek 2. kararır (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) * **hingî li ber tavê rawestiyaye canê wî qemer bûye** güneşte dura dura teni kararır

qemerbûyîş *m* 1. esmerleşiş 2. kararış (güneşte kararır)

qemerdîn *m* kayısı pestili

qemerî (I) *as/m* 1. sütun 2. *ast* ay takvimi

qemerî (II) *m* 1. yağızlık 2. esmerlik

qemerî (III) *m* metelik

qemerîfî *m* yağızlık, kavruklu

qemerkirin *m* 1. esmerleştirme 2. karartır (güneşte karartır)

qemer kirin *l/gh* 1. esmerleştirmek 2. karartmak (rengini karaya çevirmek, esmerleştirmek)

qemerokî *rd* esmerce, karaca, yağızca

qemhît *m* değirmen taşının altından çıkarak havalandan çok ince toz

qemik (I) *m* alaca karanlık (akşamı için) * **di qemika êvarê de** akşamın alaca karanlığında ~ **a êvarê** akşam karanlığı ~ **mexribê** akşam karanlığı

qemik (II) *m* ense, ense kökü

qemilandin *bnr* qemitan

qemilîn *bnr* qemitin

qemirandin *m* 1. yakma (ısı etkisiyle bozma) 2. yakma, karatır, esmerleştirme, karartır (rengini karaya çevirme, güneşte karartır) 3. kavurma, kavuruş, bronzaştırma, tunclama (tunc rengine getirme)

qemirandin *l/gh* 1. yakmak (ısı etkisiyle bozmak) * **gava ku şalê xwe kewî kir qemirand** pantolonu ütülerken yaktı 2. yakmak, karatır, esmerleştirmek, karartır (rengini karaya çevirmek, güneşte karartır) * **tavê tenên wan qemirandibûn** güneş tenlerini karartmıştı * **li ber tavê canê xwe qemirand** güneşte vücudunu yaktı 3. kavurmak, bronzaştırmak, tunclamak (tunc rengine getirmek)

qemirandî *rd* yağız, kavruk, yanık

qemirî *rd* yağız, kavruk, yanık * **mêrikê rû-**

qemirî yanık yüzlü adam

qemirbûn *m* yağızlık, kavruklu, yanıklık

qemirîn *m* 1. yanma (ısı etkisiyle) 2. esmerleşme, kararma, bronzlaşma, tunçlaşma (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) 3. kavrulma (güneş ve soğuktan dolayı)

qemirîn *l/gh* 1. yanmak (ısı etkisiyle) 2. esmerleşmek, kararmak, bronzlaşmak, tunçlaşmak (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) * **hingî li ber tavê rawestiyaye canê wî qemiriye** güneşte dura dura teni kararmış 3. kavrulmak (güneş ve soğuktan dolayı)

qemirîfî *m* yağızlık, kavruklu, yanıklık

qemışandin *m* kamıştırma (göz için)

qemişandin *l/gh* kamıştırmak (göz için)

qemişîn *m* kamışma (göz için)

qemişîn *l/gh* kamışmak (göz için)

qemit *m* 1. yakma 2. kavurma 3. yanma ~a **tavê** güneş yanığı

qemitandin (I) *m* burma, buruşturma (ağza kekre tat verme)

qemitandin (II) *m* 1. yakma (sıcak veya soğuktan) 2. dağlama (çok sıcak veya soğuk bir şey, yakma) 3. haşlama (kaynar sıvı için; yakma) 4. karartma, kavurma, kavuruş, esmerleştirme, tunçlama (rengini karaya çevirme, bronzlaştırma, tunç rengine getirme) 5. kesme (rüzgâr, soğuk vb. çok etkili olma)

qemitandin (III) *m* yapıştırma

qemitandin (I) *l/gh* burmak, buruşturmak (ağza kekre tat vermek) * **vê bihokê devê min qemitand** bu ayva ağzımı burdu

qemitandin (II) *l/gh* 1. yakmak (sıcak veya soğuktan) * **sermaya sar rûyê mirov diqemîtine** soğuk rüzgâr insanın yüzünü yakıyor 2. dağlamak (çok sıcak veya soğuk bir şey, yakmak) * **sermayê rûyê wê qemitand** soğuk yüzünü dağladı 3. haşlamak (kaynar sıvı için; yakmak) * **ava kelandî lingê min qemitandibû** kaynar su ayağımı haşlamıştı 4. karartmak, kavurmak, esmerleştirmek, tunçlamak (rengini karaya çevirmek, bronzlaştırmak, tunç rengine getirmek) 5. kesmek (rüzgâr, soğuk vb. çok etkili olmak) * **ba rûyê min diqemîtine** rüzgâr yüzümü kesiyor

qemitandin (III) *l/gh* yapıştırmak

qemitandî (I) *rd* buruk (ağza kekre tat vermiş olan)

qemitandî (II) *rd* yağız, kavruk, yanık

qemîtî (I) *rd* buruk, buruşuk, buruşmuş olan (kekrelilik veren)

qemîtî *rd* 1. kavruk, yağız, yanık (rengi koyulaşmış olan) * **mêrikê rûqemîtî** yanık yüzlü adam 2. göynük (güneşte yanma)

qemîtîbûn *m* yağızlık, kavruklu, yanıklık

qemîtîn (I) *m* buruşma (ağızda kekrelilik duyma)

qemîtîn (II) *m* 1. yanma (ısı etkisiyle) 2. kararma, tunçlaşma, esmerleşme, bronzlaşma

(güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) 3. kavrulma, kavruş (güneş ve soğuktan dolayı) 4. haşlanma (kaynar sıvı için; yanma)

qemîtîn (III) *m* yapışma (yapışıcısı olan veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalma)

qemîtîn (I) *l/gh* buruşmak (ağızda kekrelilik duymak) * **min hermî xwar devê min qemîtî** armut yedim ağzım buruştu

qemîtîn (II) *l/gh* 1. yanmak (ısı etkisiyle) 2. kararmak, tunçlaşmak, esmerleşmek, bronzlaşmak (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) * **hingî li ber tavê rawestiyaye canê wî qemitiye** güneşte dura dura teni kararmış 3. kavrulmak (güneş ve soğuktan dolayı) 4. haşlanmak (kaynar sıvı için; yanmak)

qemîtîn (III) *l/gh* yapışmak (yapışıcısı olan veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalmak)

qemîtok *rd* buruk, kekre (tadı kekre olan) * **bihoka qemîtok** buruk ayva

qemîtokî *rd* burukça, kekrece (tadı biraz buruk olan)

qemîtokîfî *m* burukluk, kekrelilik * **qemîtokîfîya bihokê** ayvanın burukluğu

qemixandin (I) *m* kavurma (bronzlaştırma)

qemixandin (II) *m* yapıştırma

qemixandin (I) *l/gh* kavurmak (bronzlaştırmak)

qemixandin (II) *l/gh* yapıştırmak

qemixîn (I) *m* kavrulma (güneş ve soğuktan dolayı)

qemixîn (II) *m* yapışma

qemixîn *l/gh* kavrulmak (güneş ve soğuktan dolayı)

qemixîn *l/gh* yapışmak * **bi erdê ve qemixiye** yere yapışmış

qemîs *n* gömlek

qemqûş *m* 1. kabuk (ekmeğin pişme sırasında içinden daha çok sertleşen dış bölümü) 2. gevrek ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak

qemîfî *nd/nt* dedikoducu

qemîfî *m* dedikoduculuk

qemtik (I) *m* bir tür serpoş * **bûk deranîn bêqemtik** e gelini çıkardılar serpoşsuzdur

qemtik (II) *m* küçük ipek mendil

qemûs *n* gömlek

qemûşk (I) *m* çapak (göz çapağı)

qemûşk (II) *rd* gevrek

qemûşk (III) *m* 1. koparılmadan kendi kendine kurumuş üzüm (kuru üzüm gibi) 2. kuru üzüm ufağı

qemûşk (III) *m* 1. kabuk (herhangi bir şeyin kabuğu) 2. kabuk (ekmeğin pişme sırasında

içinden daha çok sertleşen dış bölümü) 3. *bj* kabuk (deri üzerinde bir yaranın veya sivilcenin kurumasıyla oluşan sertçe bölüm) ~ **girtin** kabuk bağlamak (veya tutmak) ~ê (...)
jê **kirin** kabuğunu soymak

qemûşkgirtin (I) *m* çapaklanma

qemûşkgirtin (II) *m* kabuklanma

qemûşk girtin (I) *l/gh* çapaklanmak

qemûşk girtin (II) *l/gh* kabuklanmak

qemûşkgirtî *rd* kabuklanmış, kabuk bağlanmış (veya tutmuş)

qenaet *bnr* qenaet

qenaf *bnr* qenap

qenalisk *m* Hindistan cevizi tadında bir meyve

qenap *n* kınnap, sicim

qenar *bot/m* kara diken

qenare *m* giyotin

qenarebaz *nd* 1. giyotin kullanan cellât 2. cellât

qenarebazî cellâtlık

qenarî *zo/m* kanarya (Serinus canaria)

qenc *rd* 1. iyi * **merivê qenc** **qenc** *e* iyi insan

iyidir 2. iyi, âlâ (yerinde, uygun) * **bersîve-**

qenc iyi bir cevap 3. düüst, hırlı 4. *nd/nt*

eren, ermiş, evliya ~ **bêhna xwe venedan** a-

yağının tozu ile ~ **bûn** 1) iyi olmak, iyileş-

mek (hastalıktan kurtulmak 2) iyi olmak

(yerinde olmak, uygun gelmek) ~ **dêhna**

xwe danê iyice bakmak, dikkat etmek ~ **e**

xerab e? hırlı mıdır, hırsız mıdır? * **ez wî**

nas nakim, nizanîm qenc *e* **xerab** *e* ben o-

nu tanımıyorum, hırlı mıdır hırsız mıdır bil-

mem ~ **kirin** 1) iyi etmek, iyileştirmek 2) i-

yi etmek (uygun, yerinde bir davranışta bu-

lunmak * **we qenc kir ku hûn hatin** iyi et-

tiniz de geldiniz ~ **li me rast nayên, pîs ji**

me danayên iyiler bize rast gelmez kötüler

ise bizden eksik olmak ~ **nedîtîn** beğenme-

mek (kuşku duymak, kuşku ile karşılamak)

~ **û xweş** oh oldu, oh olsun ~ **û xweş bûye**

oh olsun ~ **û xweş kirin** iyi hoş etmek ~ **xe-**

rab 1) iyi kötü 2) acı tatlı ~ê **wan Behdîn** *e*

ew jî (diz û) **derewîn** *e* doğru dürüst birisi

o ailede yoktur ~ê **Xwedê** evliya, ermiş

qencahî *bnr* qencayî

qencayî *m* 1. iyilik (iyi olma durumu) 2. iyilik

(karşılık beklenmeden yapılan yardım) ~ **bi**

(**yekî**) **kirin** (birine) iyilikte bulunmak

qencbûn *m* 1. iyileşme (iyi duruma gelme) 2.

iyileşme (hastalıktan kurtulma, salâh olma)

3. kıyaklaşma

qenc bûn *l/gh* 1. iyileşmek (iyi duruma gel-

mek) 2. iyileşme (hastalıktan kurtulmak, sa-

lâh olmak) 3. kıyaklaşmak

qencbûyîn *m* 1. iyileşme (iyi duruma gelme)

2. iyileşme (hastalıktan kurtulma, salâh ol-

ma) 3. kıyaklaşma

qenc dîtîn *l/gh* beğenmek (benzerleri arasında birini seçmek)

qencellisk *bot/m* Hint yer elması

qencinik *m* ağaç budama makası

qencino *b* eren, erenler

qencî *m* 1. iyilik, hayır (karşılık beklenmeden

yapılan yardım) 2. kayra, lutûf, inayet 3. iyi-

lik (iyi olma durumu) ~ **beyhûde naçe** iyi-

lik yap denize at ~ **gilî kirin** iyiliklerini say-

mak ~ **hêkeke be jî nayê jîbîrkirin** bir fin-

cân (veya bir acı) kahvenin kırk yıl hatırı

vardır ~ **ji bîr mekirin** iyilik bilmek ~ **kirin**

1) iyilik etmek (veya yapmak), ihsan etmek

2) lütuf etmek, inayet etmek (veya eylemek)

~ **lê bûn** iyilik görmek ~ **lê nehatin** (birine)

iyilik yaramamak ~ **li ser** (**yekî**) **hebûn** iyi-

lik görmek ~ **pê kirin** (birine) iyilik yap-

mak, iyilikte bulunmak ~ **pê re kirin** (biri-

ne) iyilikte bulunmak ~ **sêvek be jî nayê ji-**

bîrkirin bir fincan (veya bir acı) kahvenin

kırk yıl hatırı vardır ~ **zanîn** iyilik bilmek

~ **ya di dil de gönül borcu** ~ **ya** (**yekî**) **gihiş-**

tin (**yekî dîtir**) iyiliği dokunmak ~ **ya ku pê**

kirin, **di çav de deranîn** kaşıkla yedirip sa-

pıyla (gözünü) çıkarmak ~ **ya ne li cih, bela**

ye yerinde yapılmayan iyilik başa belâdır,

anlamında bir deyim ~ **ya te nagihîje me bi-**

la xerabiya te jî negihîje me ağzından ha-

yır çıkmazsa bari şer söyleme

qencîbîr *nd/nt* iyilikbilen

qencîkar *nd/nt* 1. iyilikçi, iyiliksever, lütufkâr

2. kayracı, providensiyalist

qencîkarî *m* 1. iyilikçilik, iyilikseverlik, lütuf-

kârlık 2. *fel* kayracılık, providensiyalizm

qencîker *nd/nt* iyilikçi, iyiliksever, lütufkâr, i-

yilik perisi, iyilik yapan

qencîkerî *m* iyilikçilik, iyilikseverlik, lütuf-

kârlık

qencîkirin *m* 1. iyilik etme (veya yapma), ih-

san etme 2. lütuf etme, inayet etme (veya

eyleme)

qencîkirin *l/gh* 1. iyilik etmek (veya yapma),

ihsan etmek 2. lütuf etmek, inayet etmek

(veya eylemek)

qencîkîrox *nd/nt* iyilik yapan, iyilikçi

qencîkîroxî *m* iyilik yapma, iyilikçilik

qencînas *rd* iyilikbilir

qencînasî *m* iyilikbilmek

qencîxwaz *rd/nt* 1. hayırsever, hayırperver, i-

yiliksever, iyicil, hayırhah 2. özgeci, diğer-

kam

qencîxwazî *m* 1. hayırseverlik, hayırperverlik,

iyilikseverlik, iyicilik, hayırhahlık 2. özge-

cilik, diğerkamlık 3. sağistem

qencîxwazkî *rd* özgecilce, diğerkamca

qencker *rd* iyileştirici

qenckirin *m* 1. iyileştirme 2. iflah etme

qenc kirin *l/gh* 1. iyileştirmek 2. iflah etmek *

qenckiro bi xwe re kiro, xerab kiro bi xwe

re kiro iyilik yapan da kötülük yapan da

sonda kendisine yapar, anlamında bir deyim

qenco *rd* iyilik yapan (erkek)

qencokar *bnr* qencîkar
 qencî *m* 1. iyilik, lütuf 2. ermişlik
 qend (I) *nd/nt* bilge
 qend (II) *d* kadar
 qend (III) *m* 1. kant, nebat şekeri 2. kant (şekerli sıcak su)
 qendank *m* şekerlik
 qendav *m* kant, şekerli su
 qende *d* kadar * ew qende o kadar
 qendelan *m* şekerlik
 qendiqandin *bnr* xeniqandin
 qendiqîn *bnr* xeniqîn
 qendîl (I) *zo/m* yılda bir sefer iki adet yumurta yapan bir kuş (yuvası salıncağa benzer)
 qendîl (II) *m* 1. kandil (aydınlatacak aracı) 2. kandil (kandil gecesi) ~a hev pîroz kirin kandilleşmek, birbirinin kandilini kutlamak ~a kêmronî kör kandil
 qendîl (III) *m* tahtadan kaşıklik
 qendîldank *m* kandillik
 qendîlfiroş *n* kandilci (satan)
 qendîlker *n* kandilci (imal eden)
 qendîlvan *n* kandilci (kandilleri yakmakla görevli kimse)
 qene *d/h* bari, en azında, hiç olmasa, hiç değilse * qene deh tene hene hiç olmasa on tane var ~ ez bikenim! gülerim! (veya güleyim bari!)
 qeneat *m* 1. kanaat, inanma, kanı * li gor qeneata min kanıma göre (veya kanımca) 2. kanaat, inanç ~a (yekî) jê re cûbûn (birine) kanaat getirmek, inanmak ~a (yekî) lê rûniştin kanaat getirmek ~a xwe pê anîn kanaat getirmek
 qeneatkar *rd* kanaatkâr, kanaatlı, kanık, yetingen
 qeneatkarî *m* kanaatkârlık, kanıklık, yetingenlik
 qeneatkirin *m* kanaat etmek
 qeneat kirin *l/gh* kanaat etmek
 qeneatkirî *rd* kani, inanmış
 qenebixêr *rd* uğursuz (kimse)
 qenefe *m* kenevir liflerinden yatak
 qeneh *m* kanı, ikna ~ bûn kanı olmak, ikna olmak ~ kirin ikna etmek
 qenepe *m* kanepa
 qeneq *bot/m* kına ağacı (Lawsonia inermis)
 qenewiz *n* kırmızı kadife
 qenewîç *n* 1. kanaviçe, kanava 2. *rd* kanaviçe (bu bezin üzerine yapılmış işleme)
 qenêr *bnr* kînor
 qengoz *m* kuşburnuna benzer yabani bir meyve
 qenik *m* kümes
 qenim *h* hiç olmasa, hiç değilse
 qentar *m* kantar
 qenter *m* katar, dizi * mih qenter bûne dihe-rî koyunlar dizili sıra halinde gidiyor
 qentere *m* oluk şeklinde uzun direk

qenterî *m* tak
 qenterkî *m* bir çocuk oyunu
 qentirî *m* kantari (buğdayı)
 qenyat *m* kanaat
 qep *m* güreş
 qepaçe *m* 1. kucaklama 2. sarma
 qepaçekirin *m* 1. kucaklama 2. sarma
 qepaçe kirin *l/gh* 1. kucaklamak 2. sarmak * ewr çiya qepaçe kir bulut dağı sardı
 qepal (I) *n* yırtık pırtık giysi
 qepal (II) *nd/nt* tefeci
 qepalî *m* tefecilik
 qeperçe *m* 1. dikleme 2. debelenme, kıvranma
 qeperçebûn *m* 1. diklenme 2. debelenme, kıvranma
 qeperçe bûn *l/gh* 1. diklenmek 2. debelenmek, kıvranmak
 qeperçebûyîn *m* 1. dikleniş 2. debeleniş, kıvranış
 qeperçekirin *m* 1. dikleştirme 2. debelendirme, kıvrandırma
 qeperçe kirin *l/gh* 1. dikleştirmek 2. debelendirmek, kıvrandırmak
 qepijandin *m* 1. debelendirme 2. kıvrandırmak
 qepijandin *l/gh* 1. debelendirmek 2. kıvrandırmak
 qepijîn *m* 1. debelenme 2. kıvranma
 qepijîn *l/gh* 1. debelenmek 2. kıvranmak
 qepişandin *m* kabartma
 qepişandin *l/gh* kabartmak
 qepişandî *rd* kabarık, kabarıklı
 qepişî *rd* kabarık, kabarmış (hacmi büyümüş olan)
 qepişîn *m* kabarma (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)
 qepişîn *l/gh* kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)
 qepitandin *m* çökertme
 qepitandin *l/gh* çökertmek
 qepitîn *m* çökme
 qepitîn *l/gh* çökmek (bulunduğu düzeyden aşağıya inmek, çukurlaşmak)
 qepîs *m* güreş
 qepol *ant/h* kafa tasi, kuru kafa
 qepûlk (I) *ant/m* göz kapağı
 qepûlk (II) *n* kabuk (ceviz, yumurta kabuğu gibi)
 qepûşk (I) *m* koza (bitkilerde içinde tohum bulunan koruncak)
 qepûşk (II) *zo/m* salyangoz (Helix)
 qepût *bnr* qapût (II)
 qeqê *m* yumurta (çocuk dilinde)
 qeqloyî *rd* kım kım (ağır ağır konuşan kimse)
 qer (I) *nd/rd* 1. parlak siyah 2. kara, esmer (kimse) 3. yağız * hespê qer kara yağız at ~ û qirûdî kara kuru kimse
 qer (II) *mat/fiz* *rd* iç bükey, obruk
 qer *bnr* ker (III)

qerac *bnr* qeraç

qeraca bir buğday türü * **genimê qeraca** karaca buğday

qeraç *rd* kıraç (verimsiz toprak)

qeraçedar *nd/rd* konar göçer

qerafe *m* su değirmeni dolabı

qeram (I) *bot/m* hasırotu (Typha)

qeram (II) *n* kapak

qeram (III) *rd* enayî

qerame *m* kişlik ekin

qeramik *m* soğuktan dolayı yerin buzlanması

qeramî *m* enayilik

qerampûşk *m* tırmık, tırmalama

qerampûşk *m* tırmık, tırmalama

qeran *n* kral

qerandin (I) *m* yatıştırma, ıstırabını dindirme

qerandin (II) vazgeçirme, caydırma

qerandin (I) *l/gh* yatıştırmak, ıstırabını dindirmek

qerandin (II) *l/gh* vazgeçirmek, caydırmak

qerar *n* 1. karar (bir iş veya sorun hakkında düşünülmüş verilen kesin yargı) * **ez ji vî qerarê xwe venagerim** ben bu kararımdan dönmem 2. karar (herhangi bir durum için; tartışılarak verilen kesin yargı) * **qerarê dadgehê** mahkeme kararı 3. karar (bu yargıyı bildiren belge) * **qerarê dadgehê wergirt** mahkeme kararını aldı 4. karar (değişmeyen, düzenli durum) * **makîne li ser qerarekê dişixule** makine bir karar üzere çalışır 5. *mzk* karar 6. karar (hava için; değişmez olma) ~ **betal kirin** kararı bozmak (feshetmek) ~ **dan karar vermek** ~ **derxistin** karar çıkarmak ~ **girtin** (an jî **stendin**) karar almak ~ **lê anîn** karar vermek ~ **lê dan** karar kılmak ~ **lê hatin dan** kararlaştırmak * **ev kar êdî qerar lê hatiye dan** bu iş artık kararlaştırdı ~ **li serê dan** karar altına almak ~ **li serê hatin dan** kararlaştırılmak * **ji bo geştê qerar li ser seat pêncan hate dan** gezinti saat beşe kararlaştırıldı ~ **ê Xwedê li canê (yekî) şikestî be** and olsun ki, şart olsun

qerardan *m* karar verme, kararlaştırma

qerar dan *l/gh* karar vermek, kararlaştırmak

qerardar *rd* 1. kararlı 2. kararlı (düzenli, dengeli, istikrarlı)

qerardarî *m* 1. kararlılık 2. kararlılık (istikrarlılık)

qerardayî *rd* karar vermiş olan, kararlaştırılmış

qerardayîn *m* karar veriş, kararlaştırma

qerarder *nd/nt* karar verici

qerarderxistin *m* karar çıkarma

qerar derxistin *l/gh* karar çıkarmak

qerargêh *m* karargâh ~ **lê danîn** karargâh kurmak

qerargirtin *m* karar alma

qerar girtin *l/gh* karar almak

qerargirtî *rd* karar alınmış olan

qerarname *m* kararname

qerarstendin *m* karar alma

qerar stendin *l/gh* karar almak

qerarstendî *rd* karar alınmış olan

qerase (I) *n* 1. kaldıraç, manivela 2. arkıt (kapıların arkasına konulan kalın kuşak)

qerase (II) *rd* iri, iriyarı, cesametli, kocaman

qerastin (I) *m* 1. kaldırmaya çalışma (bir şeyi yerden kaldırmaya çalışma) 2. kıştırma (kapatarak sıkışmasına neden olma) 3. *mec* zora koşma

qerastin (II) *m* kasılma, dayılanma

qerastin (III) *m* oyalama, geciktirme

qerastin (I) *l/gh* 1. kaldırmaya çalışmak (bir şeyi yerden kaldırmaya çalışmak) 2. kıştırmak (kapatarak sıkışmasına neden olmak) 3. *mec* zora koşmak

qerastin (II) *l/gh* kasılmak, dayılanmak

qerastin (III) *l/gh* oyalamak, geciktirmek * **çi qas bavê min lez dikir, apê min diqerast** ne kadar babam acele ediyorduydu da amcam oyalıyordu

qerastin *l/gh* kasılmak

qerastin (III) *l/gh* oyalamak, geciktirmek * **çi qas bavê min lez dikir, apê min diqerast** ne kadar babam acele ediyorduydu da amcam oyalıyordu

qerastin *l/gh* kasılmak

qeraş (I) *n* 1. kıraçlık 2. *rd* kıraç (verimsiz toprak)

qeraş (II) *n* değirmenci

qeraşî *m* değirmencilik

qeraşîbûn *m* kıraçlaşma

qeraşî bûn *l/gh* kıraçlaşmak

qeraşî *m* şekil

qerawal *bnr* qerewêl

qerawêl *bnr* qerewêl

qerawil *bnr* qerewêl

qerax *n* 1. kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını) * **taxên li qeraxên bajêr** şehrin kenar mahalleleri 2. kıyı (kara ile suyun birleştiği yer) 3. kıyı, sahil (karanın deniz boyunca uzanan bölümü) 4. boy (yol, ırmaç, deniz kıyısı) * **li qeraxê rê mirov bi rêz bûbûn** yol boyu insanlar dizilmiş 5. yan, yan taraf

qeraze *m* gelekte güvence için ayrılan mal veya arazi

qerbaş *bnr* qerwaş

qerbelek *rd* alacalı

qerbend *m* yeraltı hapisanesi

qerbûs *n* eğerin ön ve arka taraflarından her biri

qerçimandin (I) *m* katlama

qerçimandin (II) *m* buruşturma

qerçimandin (I) *l/gh* katlamak

qerçimandin (II) *l/gh* buruşturmak

qerçimandî (I) *rd* katlanık, katlı

qerçimandî *rd* buruşuk (buruşturulmuş olan)

qerçimî (I) *rd* katlanık

qerçimî (II) *rd* buruşuk

qerçimîn (I) *m* katlanma

qerçimîn (II) *m* buruşma

qerçimîn (I) *m* katlanma

qerçimîn (II) *l/gh* buruşmak
 qerçimokî *rd* buruşukça
 qerçî *bnr* qereçî
 qerçimek *bnr* qermûçek
 qerd (I) *ast/m* kadir
 qerd (II) maymun
 qerd (III) *n* borç
 qerdan (I) *bnr* kerdan
 qerdan (II) *m* kovma
 qer dan *l/gh* kovmak
 qerddar *rd* borçlu
 qerddarî *m* borçluluk
 qere *nd* 'qere êrî lê kirî' deyiminden geçer ~
 êrî lê kirî cehennemî dibine gitsin
 qerebalix *bnr* qelebalix
 qerebaş *bnr* qerwaş
 qerebe *bnr* qerebû
 qerebîn *m* karabina (kısa namlulu tüfek türü)
 qerebû *m* telâfî ~ bûn telâfî olmak ~ kirin te-
 lâfî etmek
 qerebûker *rd* telâfî edici
 qerebûkirin *m* telâfî etme
 qerebû kirin *l/gh* telâfî etmek
 qerec *bnr* qereçî
 qereçî *nd/nt* 1. çingene 2. zanaatkar çingene, e-
 lekçi 3. çalgı çalan çingene
 qereçîtî *m* 1. çingenelik 2. elekçilik
 Qeredax *nd* Karadağ
 Qeredaxî *rd/nd* Karadağlı
 qerefil *bnr* qerenfil (II)
 qerefisk *bnr* qulûsk
 qeregûn *rd* zavallı
 qereltûn *bnr* qeretûn
 qerem *ant/m* diz (kaval, baldır ve uyluk kemi-
 ğinin birleştiği yer) ~ên (yekî) sist bûn 1)
 diz bağı çözülmek 2) cesareti kırılmak, gö-
 zü korkmak
 qeremaç *nd* iskambil oyunu
 qereman *bnr* qehreman
 qereme *rd* donan şey
 qeremetî *m* iftira
 qeremît *m* kiremit
 qeremok *m* 1. donma 2. kırım (hayvanlarınso-
 ğuktan dolayı ölmesi)
 qeremokî *rd* hastalıklı (soğuklar sonucu has-
 talanmış olan)
 qeremokibûn *m* soğuktan dolayı hayvan kırı-
 ma uğrama
 qeremokî bûn *l/gh* soğuktan dolayı hayvan
 kırma uğramak
 qeremûşk (I) *m* 1. kabuk 2. yara kabuğu
 qeremûşk (II) *m* tırmık, tırmalama
 qeremûşkdan *m* tırmalama
 qeremûşk dan *l/gh* tırmalamak
 qeremûx *m* kuşkonmaz
 qerenfil (I) *m* hızma
 qerenfil (II) *bot/m* 1. karanfil (*Dianthus car-*
yophyllus) 2. karanfil (bu bitkinin baharat
 olarak kullanılan boncuğu)

qerengoz *bot/m* kengergillerden bir bitki
 qerepere *m* gürlütu, fızan, şamata
 qereperene *m* kararî * qereperene tèn ber
 çavê min gözümün önünde karartılar oluşu-
 yor
 qerepîn *bnr* qerebîn
 qereqas *m* bir tür ağaç
 qereqol *m* karakol ~a nizamîyeyê nizamîye
 karakolu ~a polisân polis karakolu
 qereqûçek *m* serçe parmağı
 qereqûç *m* serçe parmağı
 qereqûşî *rd* karakuşî, keyfî (gerçeğe, akla, yol
 ve yöntemlere uymayan)
 qereqûştî *m* karakuşîlik, keyfilik
 qererîşk *m* kıkırdak
 qerese (I) *m* karın buzlanması, sertleşmesi ~
 girtin kar buz tutmak, sertleşmek
 qerese (II) markıt (kapıların arkasına konulan
 kalın kuşak)
 qeresî *bot/m* 1. kiraz (*Cerasus avium*) 2. kiraz
 (bu ağacın meyvesi)
 qereşîn *m* hanzal
 qerespere *m* sarap
 qeretû *m* kararî
 qeretûk *m* kararî
 qeretûn *m* 1. kahvaltî 2. kahvaltılık türü yiye-
 cek, hafif yemek
 qerewal *bnr* qerewêl
 qerewaşîn *m* hizmet
 qerewat *n* kravat
 qerewaz *nd/nt* casus
 qerewazî *m* casusluk
 qerewêl *nd/nt* 1. koruma, kuruyucu, muhafız
 2. bekçi, gözcü, nöbetçi 3. dir kavas ~ê şevê
 gece bekçisi
 qerewêldar *nd/nt* muhafız
 qerewêlî *m* 1. korumalık, koruyuculuk, muha-
 fızlık 2. bekçilik 3. kavaslîk ~ kirin 1) koru-
 malık yapmak 2) bekçilik etmek ~ sekinîn
 nöbete durmak
 qerawêlî kirin *l/gh* 1. muhafızlık yapmak 2.
 gözlemlemek
 qerewêlxane *m* bekçi kulübesi
 qerewil *bnr* qerewêl
 qerewildar *bnr* qerewêldar
 qerewil *bnr* qerewêl
 qerewilk *m* gırgır, şamata
 Qerexanî *nd* Karahanlı
 qerez *m* garaz
 qerezan *m* tartışma, münakaşa
 qerezi *m* garazlık
 qerf *m* 1. alay (bir şeyle eğlenme, onu küçüm-
 seme) 2. nükte, espri 3. wj/m mizah, gülme-
 ce 4. sn/sn gülüt ~ kirin alay etmek ~ pê ki-
 rin (biriyle) alay etmek, (birini) alaya almak
 ~ û qotik nükte espri ~ û qotikên (yekî) he-
 bûn (biri) nüktedan olmak ~ û qûçik nükte,
 espri ~ên xwe pê kirin (biriyle) alay geç-
 mek, dalga geçmek, (birini) alaya almak

qerf pê kirin /bw 1. (birini) alaya almak, (biriyle) alay etmek 2. (biriyle) eğlenmek * **divê mirov qerfan bi kesî neke** insan kim-seyle eğlenmemeli

qerêşin *m* kasalma, dayılanma

qerêşin /l/gh kasalmak, dayılanmak * **xwe li me diqerêşin** bize dayılanıyorlar

qerfî *rd* mizahî

qerfkar *nd/nt* mizahçî

qerfkarî *m* mizahçılık

qerfnivîs *nd/nt* 1. mizah yazarı 2. gülütçü

qerfok (I) *nd* bir üzüm türü

qerfok (II) *nd/nt* 1. güldürücü 2. alaycı, şakacı

qerfokî *m* 1. güldürücülük 2. alaycılık 3. *rd* gülmeceli

qerfokîkirin *m* güldürecek şeyler yapma, tuhaflik etme

qerfokî kirin /l/gh güldürecek şeyler yapmak, tuhaflik etmek

qerfofî *rd* gülmeceli

qerh *rd* bezgin

qerhe *bj/m* ülser

qeridandin *m* 1. iştahlandırma 2. imrendirme

qeridandin /l/gh 1. iştahlandırmak 2. imrendirmek

qeridîn *m* 1. iştahlanma, iştah çekme 2. imrenme

qeridîn /l/gh 1. iştahlanmak, iştah çekmek 2. imrenmek * **gava min kebab dîtin wisa dilê min qeridî wan** kebabları görünce öyle bir imrendim ki

qerih *m* bezme

qerihandin *m* bezdirmе

qerihandin /l/gh bezdirmek

qerihandî *rd* bezgin, bezdirilmiş olan

qerihîn *m* bezme

qerihîn /l/gh bezmek

qerijîn *m* kırılma

qerijîn /l/gh kırılmak

qeriman *m* 1. donma 2. *fiz* katılaşma 3. yorulma

qerimandin *m* 1. dondurma 2. *fiz* katılaştırma 3. yorma 4. tutuk duruma getirme 5. kuluçkaya yatırma

qerimandin /l/gh 1. dondurmak 2. *fiz* katılaştırmak 3. yormak 4. tutuk duruma getirmek 5. kuluçkaya yatırmak

qerimandî *rd* 1. donuk, camit, dondurulmuş 2. *fiz* katılaştırılmış 3. tutuk, yorulmuş (işlevini göremez duruma gelmiş olan)

qerimanî *m* 1. donma 2. *fiz* katılık

qerimî *rd* 1. donuk, camit 2. *fiz* katılaştırılmış 3. tutuk, yorulmuş (işlevini göremez duruma gelmiş olan) 4. kuluçkaya oturmuş (veya yatmış olan)

qerimin *m* 1. donma (soğuktan donma) 2. *fiz* katılaşma (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp) 3. kaskatı kesilme, tutulma (tutuk duruma gelme) 4. hamla-

ma, hamlaşma 5. yorulma 6. kuluçkaya oturma (veya yatma), gurlama, gurka yatma **qerimin** /l/gh 1. donmak (soğuktan donmak)

* **di berfê de qerimîne** karda donmuşlar * **rûn qerimîbû** yağ donmuştu 2. *fiz* katılaşmak (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etmek) 3. kaskatı kesilmek, tutulmak (tutuk duruma gelmek) * **ez qerimîme** her tarafım tutulmuş 4. hamlamak, hamlaşmak * **hingî li dukanê rûniştîye qerimîye** dükkanda otura otura hamlamış 5. yorulmak 6. kuluçkaya oturmak (veya yatmak), gurlamak, gurka yatmak * **li ser hêkan qerimîn** kuluçkaya yatmak

qerimîner *rd* dondurucu

qerimîfî *m* tutukluk

qerimok *m* dondurma * **li pastexaneyê her yek ji me hebek qerimok xwar** pastanede birer dondurma yedik

qerimokî *rd* ahırlanmış (hayvan)

qerimokîbûn *m* ahırlama

qerimokî bûn /l/gh ahırlamak

qeris *m* bulgur ve mercimek irmiğiyle yapılan ekmek

qerisan *m* donma

qerisandin (I) *m* 1. sıkıştırma, sokuşturma (zorla koyma, zorlayarak yerleştirme) 2. *argo* koyma, sokma

qerisandin (II) *m* 1. dondurma 2. *fiz* katılaştırma 3. soğutma 4. üşütme 5. ayazlatma

qerisandin (I) /l/gh 1. sıkıştırmak, sokuşturmak (zorla koymak, zorlayarak yerleştirmek) 2. *argo* koymak, sokmak * **qerisandiye devê wî ağızına sokmuş**

qerisandin (II) /l/gh 1. dondurmak 2. *fiz* katılaştırmak 3. soğutmak 4. üşütmek 5. ayazlatmak

qerisandî *rd* 1. donuk, camit, dondurulmuş olan 2. *fiz* katılaştırılmış 3. soğutulmuş olan

qerisdank *m* buzluk

qerisî *rd* 1. donuk, , camit 2. *fiz* katılamış 3. soğumuş olan

qerisîn (I) *m* 1. sıkışma (zorla yerleşme) 2. *argo* sokulma

qerisîn (II) *m* 1. donma 2. donma, üşüme (çok üşüme) 3. *fiz* katılaşma (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etmek) 4. kıkırdama (donarak ölmeye) 5. soğuma, soğuyuş, ayazlanma

qerisîn (III) *m* böbürlenme, kasılma, şişinme

qerisîn (I) /l/gh 1. sıkışmak (zorla yerleşmek) 2. *argo* sokulmak

qerisîn (II) /l/gh 1. donmak 2. donmak, üşümek (çok üşümek) * **ez qerisîm ben dondum** 3. *fiz* katılaşmak (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etmek) 4. kıkırdamak (donarak ölmek) 5. soğumak, ayazlanmak * **av qerisiye** su ayazlanmış

qerisîn (III) *l/gh* böbürlenmek, kasılmak, şişinmek
qerisîner *rd* 1. dondurucu 2. soğutucu
qerisînk *m* soğutucu
qerisok *rd* 1. dondurucu 2. ayaz (hava ve gece için; soğuk)
qerisokî *rd* dondurucu, dondurucuca
qerî *m* parlak siyahlık
qerîn (I) *m* vazgeçme
qerîn (II) *m* yatışma, ıstırapı dinme
qerîn (I) *l/gh* vazgeçmek
qerîn (II) *l/gh* yatışmak, ıstırapı dinmek
qerîne *m* 1. dokunaklı söz, iğneli söz, imalı söz, kinaye 2. *wj* kinaye ~ *dî ber re avêtin* (birini) iğnelemek, (birine) lâf dokundurmak ~ *lî bin çengê (yekî) xistin* (birini) iğnelemek, lâf dokundurmak
qerînedar *rd* imalı, kinayeli
qerînek *ant/m* kıkırdak
qerînekirin *m* imalı konuşma, lâf dokundurmak
qerîne kirin *l/gh* imalı konuşmak, lâf dokundurmak
qerîngan *bot/m* korunga
qerînok *ant/m* kıkırdak
qerisok *m* mercimek unundan yapılan ekme
qerîze *ps/m* iç güdü
qerîzedar *rd* iç güdülü
qerke *m* çadır ipi bağlama çivisi
qerkinin *m* kesme, ayırma
qerkinin *l/gh* kesmek, ayırmak
qerme (I) *m* kırma, pli (kumaşı katlayarak yapılan giysi süsü)
qerme (II) *m* dağ ve ya tepe eteklerine yakın taşlık arazi
qerme (III) *m* kırılmış, dövülmüş sap
qermelax *m* sürü (kuş sürüsü)
qermîçandin *m* 1. buruşturma, kırırtma 2. büzüştürme
qermîçandin *l/gh* 1. buruşturmak, kırırtmak 2. büzüştürmek
qermîçandî *rd* 1. buruşuk, kırışik 2. büzüşük
qermîçandîbûn *m* 1. buruşukluk, kırışiklık 2. büzüşüklük
qermîçî *rd* 1. buruşuk, kırışiklık 2. muşmula gibi (veya muşmula suratlı)
qermîçîbûn *m* buruşukluk, kırışiklık
qermîçîn *m* 1. buruşma, kırışma 2. büzüşme, büzülme, büzülüş
qermîçîn *l/gh* 1. buruşmak, kırışmak 2. büzüşmek, büzülmek
qermîçîtî *m* 1. buruşukluk, kırışiklık 2. büzüşüklük
qermîçîkandin *bnr* qermîçandin
qermîçîn *bnr* qermîçîn
qermik *m* buğdaya benzer içi kırmızı, dışı siyah bir ineyve
qermiş *m* pişmiş kil
qermix *bot/m* karamuk

qermîçek *m* 1. kırışik, kırışiklık (deride esnekliğin kaybolmasıyla oluşan kıvrım) * **qermîçekên rûyên wê** yüzünün kırışikları 2. büzgü * **torbeyê devbîqermîçek** ağzı büzgülü torba
qermîçekî *rd* kırışikça, kırış kırış
qermîçekîbûn *m* kırışma
qermîçekî bûn *l/gh* kırışmak
qermîçkî *rd* kırışikça
qermîçok *m* 1. kırışik, kırışiklık, buruşukluk (ciltte oluşmuş kırışik) 2. büzgü
qermîçokî *rd* kırışikça, buruşukça, kırış kırış
qermîçokîbûn *m* kırışma
qermîçokî bûn *l/gh* kırışmak
qermîçok *m* 1. kırışik, kırışiklık, buruşukluk 2. büzgü
qermîçokî *rd* 1. kırışikça 2. büzüşük 3. büzgülü
qermîçok *bnr* qermîçok
qermîçokî *bnr* qermîçokî
qermît (I) *m* keremît
qermît (II) *n* hayvan gübresi keseği
qermok *m* ahırlaşma, tutulma (tavuk gibi hayvanların ayaklarının tutuklaşması)
qermokî *rd* 1. tutuk 2. hamlanmış olmak (insan için)
qermox *m* diken üzümü
qermûç *m* kırışik, kırışiklık
qermûçandin *m* 1. kırırtma, buruşturma 2. büzme
qermûçandin *l/gh* 1. kırırtmak, buruşturmak 2. büzmek
qermûçandî *rd* 1. kırışik, buruşuk 2. büzük
qermûçek *m* 1. buruşukluk (ciltte oluşmuş kırışik) 2. büzgü 3. kırma, akordeon (makine ile yapılmış kırma), pli (dikim vb. kıvrım) 4. pot (kötü dikiş sebebiyle kumaşta oluşan büzülme veya kıvrım) ~ *lê ketin* buruşuklar oluşmak, buruşmak ~ *a qûnê* kîç kırışığı
qermûçekî *rd* 1. kırışikça 2. büzgülü 3. potur 4. potuk (kırmalı ve geniş)
qermûçekîbûn *m* 1. kırışma 2. potlanma
qermûçekî bûn *l/gh* 1. kırışmak 2. potlanmak
qermûçekî kirin *m* 1. büzgüleme 2. pot yapma (dikiş dikerken kumaşta kıvrım oluşturma)
qermûçekî kirin *l/gh* 1. büzgülemek 2. pot yapmak (dikiş dikerken kumaşta kıvrım oluşturma)
qermûçok *bnr* qermîçok
qermûçokî *bnr* qermîçokî
qern *zo/m* kene
qernebît *m* yeşil lahana
qernefil *bnr* qernefil
qernequşk *zo/m* kırlangîç (Hirundo)
qernequşk *zo/m* kırlangîç (Hirundo)
qernew *bnr* qîrnew
qernî *bnr* qîrnî

qero *nd* gri renkte bir tür kuş
qerok *bot/m* bir tür sarmaşık olup yaprakları sarma olarak kullanılır
qerpal *n* 1. alık (eskimiş giyecek), pırpıt (eski püskü, işe yaramaz) 2. paçavra, çaput 3. *mec* paçavra (değersiz ve iğrenç şey veya kimse) * *eynî qerpal e* paçavra gibi 4. *rd* bitli (fakir ve üstü başı kirli olan kimse) 5. tembel, işe yaramaz kimse ~ **merpal** eski püskü
qerpalfiroş *nd/nt* paçavracı
qerpalfiroşî *m* paçavracılık
qerpeqerp *h* takır takır, takur tukur
qerpeşû *m* tırmalama
qerpeşûkirin *m* tırmalama
qerpeşû kirin *l/gh* tırmalamak
qerpişandin *m* tırmalama
qerpişandin *l/gh* tırmalamak
qerpişandî *rd* tırmalamış olan
qerpişin *m* tırmalanma
qerpişin *l/ngh* tırmalanmak
qerpîn *m* patırdama ~ **ketin** (tişteki) patırdamak
qerpînî *m* patırtı ~ **jê anîn** patırdatınak ~ **jê çûn** patırdamak
qerpişk *bot/m* bir bitki
qerpor *m* kaş (eğerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölüm)
qerqas *m* parlaklık, parlak olma hali
qerqaşî *rd* yatay durumunda olan
qerqaş (I) *nd* bir tür ceviz
qerqaş *nd* yüzü siyah çizgili olan beyaz koyun
qerqaşe *m* kargaşa
qerqaşî *nd* bir keçi cinsi
qerqawon *zo/m* sülün (Phasianus colchicus)
qerqef *m* 1. sürahi 2. içki kadehi
qerqencik *zo/m* kurbağa
qerqer (I) *m* taşlık (yer)
qerqer (II) *bot/h* keten (Linum usitatissimum)
qerqer (III) *n* kefen
qerqerdirû *nd/nt* kefenci (kefen diken)
qerqerkirin *m* kefenleme
qerqer kirin *l/gh* kefenlemek
qerqerkirî *rd* kefenli
qerqerûşk *m* yanmış ekmek parçası
qerqeşe *m* kara kılıç
qerqeşûn *m* kargaşa, karışıklık
qerqeşûnî *m* kargaşalık
qerqeşûr *kim/m* kurşun (kısaltması Pb)
qerqewil *zo/m* sülün (Phasianus colchicus)
qerqer *m* uçurum
qerqitandin *m* 1. kemirme 2. çatra patra konuşma, çat pat bilme, çatapata konuşma, çakma *
qerqitandin *l/gh* 1. kemirmek 2. çatra patra konuşmak, çat pat bilmek, çatapata konuşmak, çakmak * **ez hema hindik nivîsê di-qerqitînîm** yazıyı çat pat biliyorum
qerqît *m* kavun (ve karpuz) kurutu
qerqîtik *m* kavun (ve karpuz) kurutu

qerqîtik *bnr* qerqîtik
qerqode *n* 1. iskelet (insan ve hayvan bedeninin kemik çatısı) 2. iskelet (yumuşak bölümleri dökülmüş, ölü bir vücudun kemiklerinin bütünü) * **bûye qerqode maye** iskelet gibi olmuş
qerqot *bnr* qerqode
qerqûde *bnr* qerqode
qerqûş *m* 1. kabuk (ekmeğin pişme sırasında içinden daha çok sertleşen dış bölümü) 2. *bj* kabuk (deri üzerinde bir yaranın veya sivilcenin kurumasıyla oluşan sertçe bölüm) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak
qerqûşgirtin *m* kabuklanma
qerqûş girtin *l/gh* kabuklanmak
qerqûşgirtî *rd* kabuklanmış, kabuk bağlanmış (veya tutmuş)
qerqût *nd* Çingene
qers *m* şiddetli soğuk
qersandin *m* süsleme
qersandin *l/gh* süslemek
qersandî *rd* süslü, süslenmiş olan
qersel *m* 1. sap 2. kalburunu üstünde biriken hububat çer çöpi
qersele *m* kırılmamış buğday, arba vb. sapı
qersîl *m* buz sarkıtı
qersûn *m* geniş ağızlı çömlek
qerşûn *m* kurşun
qerşûnkirin *m* kurşunlama (kurşun ile ateş etme)
qerşûn kirin *l/gh* kurşunlamak (kurşun ile ateş etmek)
qerşûnkirî *rd* kurşunlanmış (kurşun ile ateş edilmiş)
qert *rd* 1. kart (gençliği ve körpeliği kalmamış) * **mêrê qert** kart adam 2. anaç, kart * **qîzên qert serî kutabûne hev dipeyivîn** iki anaç kız baş başa konuşuyordu
qertaf (I) *m* kovandan bal almada kullanılan araç
qertaf (II) *m* 1. ek, ilave, ulama (sonradan yapıştirılan, katılan ek) 2. *rz* ek (kelime türetmek veya kelimenin görevini belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler) ~ **mertafkirî** ekli püklü ~ **pê dan kirin** ekletmek ~ **a baneşanî** *rz* seslenme eki ~ **a biçûk-kirinê** *rz* küçültme eki ~ **a erênî ya diyarki-rinê** *rz* olumlu bildirme eki ~ **a kesîn** *rz* kişi eki ~ **a kêşanê** *rz* çekim eki ~ **a pêwendiyê** *rz* ilgi eki ~ **a pîrejmarîyê** çoğul eki ~ **a pîrsê** *rz* soru eki ~ **a wekheviyê** (an jî yeksaniyê) *rz* eşitlik eki ~ **ên kesîn** *rz* kişi ekleri ~ **ên pî-rejmariyê** çoğul ekleri
qertafa kesîn *rz/nd* z şahıs eki
qertafa navê *rz/nd* iç ek
qertafa neyînî *rz/nd* olumsuzluk eki
qertafa pêwendiyê *rz/nd* ilgi eki, nispet eki
qertafcinavk *rz/nd* ek zamir
qertafdar *rz/rd* ekli

qertafa neyînî *rz/nd* olumsuzluk eki
 qertafa çekirînê *rz/nd* yapım eki
 qertafa demê *rz/nd* zaman eki
 qertafa xwedîbûnê *rz/nd* iyelik eki
 qertafa bikêrhatî *rz/nd* işlek ek
 qertafcînavk *rz/m* ek zamir
 qertafî *rd* eklemeli
 qertafîbûn *rzlm* ekleşme
 qertafî bûn *rz l/gh* ekleşmek
 qertafîbûyîn *rzlm* ekleşme
 qertafkirin *m* ekleme, ulama
 qertaf kirin *l/gh* eklemek, ulamak
 qertafkirî *rd* ekli, ulama
 qertafîlêker *rz/m* ek fiil
 qertal (I) *m* kuru kenger sapı
 qertal (II) *m* uzun, yassı, geniş, büyük sepet
 qertbûn *m* 1. kartlaşma, kartalma 2. tohuma kaçma (evlenme çağı geçip kartlaşma)
 qert bûn *l/gh* 1. kartlaşmak, kartalmak 2. tohuma kaçmak (evlenme çağı geçip kartlaşmak)
 qertbûyîn *m* 1. kartlaşma, kartalma 2. tohuma kaçma (evlenme çağı geçip kartlaşma)
 qerteberan *n* kart koç
 qertel *zo/h* kartal
 qertelê spî *zo/nd* ak doğan
 qertelê marxwer *nd* yılan kartalı
 qertemêr *rd* kart adam
 qertenêrî *n* kart teke
 qertifandin *m* ekleme, ulama
 qertifandin *l/gh* eklemek, ulamak
 qertilandin *m* saç veya tüyleri makasla gelişi-
 güzel veya acemice kesme
 qertilandin *l/gh* saç veya tüyleri makasla ge-
 lişigüzel veya acemice kesmek * **te serê la-
 wik qertilandiyê** çocuğun saçını gelişi-güzel
 kesmişsin
 qertîş *m* balık kılıcı
 qertîbe *m* karasabanın çift boyunduruğunu
 bağlayan ağaç parça
 qertîj *bnr* qertîşk
 qertîş *m* 1. kabuk 2. çatlak (deri çatlağı) 3. nasır
 qertîşî *rd* 1. çatlak 2. nasırlı nasır * **destê wî
 yê qertîşî** nasırlı elleri
 qertîşk *bj/m* 1. kabuk (deri üzerinde bir yara-
 nın veya sivilenin kurumasıyla oluşan sert-
 çe bölüm) 2. döküntü, deri döküntüsü ~ **gîr-
 tin** kabuk bağlamak veya tutmak
 qertîşkgirtin *m* kabuklanma, kabuk bağlamak
 qertîşk girtin *l/gh* kabuklanmak
 qertîşkgirtî *rd* kabuklanmış, kabuk bağlanmış
 (veya tutmuş)
 qertîşok *m* deri döküntüsü, pul pul olarak dö-
 külen deri
 qertîşokî bûn *l/gh* pul pul dökülmek
 qertîş *bnr* qertîş
 qerwane *m* derin ve genişçe bir yemek kabı
 qerwaş *m* 1. hizmetçi kadın, gündelikçi kadın
 2. karavaş, cariyeye, halayık 3. besleme, bes-
 lek, beslengi (evlatlık olarak alınan ve ev iş-

lerinde çalıştırılan kız) ~a **navmalê** besleme
 kız ~a **we** (an jî **te**) 1) cariyeniz (veya cari-
 yeleri) (eskiden aşırı saygıdan dolayı kadın-
 lar “ben” zamiri yerine kullanırlardı) * **ez
 qerwaşa we kulfetê Ahmed im** ben cariyeyi-
 niz Ahmedin eşiyim 2) cariyeniz (veya cari-
 yeleri) (aynı maksatla genç kadınlardan söz
 edilirken onları anlatan kelimelere bir unvan
 gibi getirilirdi) * **qerwaşa we be keça min**
 e kerimem cariyeniz

qerwaşî m 1. hizmetçilik 2. karavaşlık
qerz n 1. borç, verecek 2. *mec* borç (birine kar-
 şı bir şeyi yerine getirme gerekliliği, yüküm-
 lülük) ~ **girtin** borç almak ~ **jê stendin** (an
 jî **girtin**) (birinden) borç alınak ~ **kirin** borç
 etmek (veya yapmak) ~ **stendin** borç almak
qerzdar rd 1. borçlu 2. *mec* borçlu (bir yüküm
 altında bulunan) 3. borçlu (bir şeyi bir başka-
 sının yardımıyla yapmış olan) ~ **bûn** borçlu
 olmak ~ **derketin** borçlu çıkmak
qerzdarbûn m 1. borçlanma 2. *mec* borçlan-
 ma (manevî bir yükümlülük altına girmek)
qerzdar bûn l/gh 1. borçlanmak 2. *mec* borç-
 lanmak (manevî bir yükümlülük altına gir-
 mek)
qerzdarbûyîn m 1. borçlanış 2. *mec* borçlanış
 (manevî bir yükümlülük altına girmek)
qerzdarderketin m borçlu çıkma
qerzdar derketin l/gh borçlu çıkmak
qerzdarderketî rd borçlu çıkmış olan
qerzdarî m borçluluk
qerzdarkirin m 1. borçlandırma 2. *mec* borç-
 landırma (manevî bir yükümlülük altına
 sokma)
qerzdar kirin l/gh 1. borçlandırmak 2. *mec*
 borçlandırmak (manevî bir yükümlülük altı-
 na sokmak)
qerzker nd/ht borç alıcı
qerzkirin m borç etme, borç yapma
qerz kirin l/gh borç etmek, borç yapmak
qerzkirî rd borç edilmiş, borç yapılmış olan
qesab nd/ht 1. kasap 2. kasap (dükkanı) 3. *mec*
 kasap (kan dökücü) ~ê **seriyan** insan kasabı
qesabe m kasaba
qesabeyî rd kasabalı
qesabî m 1. kasaplık 2. *mec* kasaplık (kan dö-
 kücülük)
qesabxane m 1. kasaphane, mezbaha 2. *mec*
 katliam yeri
qesandin m makaslama
qesandin l/gh makaslamak
qesar (I) m soğutucu, dondurucu
qesar (II) m baharda hayvan mayısı (vıcık vı-
 cık dışkısı)
qesar (III) m 1. kastar 2. *nd/ht* kastarcı (kas-
 tarlama işini yapan kimse)
qesaran m kastarlamanın yapıldığı çeşine, pi-
 nar veya akarsulara yakın ve belirli bir yer.
qesarbûn m kastarlanma

qesarbûyî *rd* kastarlı
 qesaret *m* 1. kastarlama 2. yıkıma, temizleme
 qesarker *nd/nt* kastarcı
 qesarkerî *m* kastarcılık
 qesarkirin *m* kastarlama
 qesar kirin *l/gh* kastarlamak
 qesarkirî *rd* kastarlı, kastarlanmış
 qesav *bnr* qesab
 qesawet *m* kasavet
 qesbende *h* şakadan, öylesine
 qesd *m* kast, kasıt
 qesdane *h* kasti
 qesdanî *h* kasıtlı, maksatlı, bilerek, bile bile
 qesdegeh *m* kastedilen yer
 qese *bnr* qise
 qeseb *m* kordon
 qese dan *bnr* qise dan
 qesel (I) *bnr* qesar (III)
 qesel (II) *m* sap (buğday, arpa sapı) 2. iri çer
 çöp (kalburunu üstünde biriken hububat çer
 çöpü gibi) ~ *kışandin* sap çekmek
 qesele *m* sap (buğday, arpa sapı)
 qeselîn *rd* saptan yapılma
 qeselmemûd *bot/m* halk hekimliğinde kullanı-
 lan bir bitki
 qesem *m* kasem (ant içme, yemin etme) ~ *û*
 qerare Xwedê li canê (yekî) şikestî (an jî
 şikandî) be ant olsun ki, ahd olsun ki
 qesemkirin *m* ant içme (veya etme), ahdetme
 qesem kirin *l/gh* ant içmek (veya etmek), ah-
 detmek
 qesem mehmûd *bnr* qeselmemûd
 qesetûre *m* kasatura
 qesewat *bnr* qesawet
 qesidandin *m* başvuruda bulunma
 qesidandin *l/gh* başvuruda bulunmak
 qesidîn *m* 1. başvurma 2. yönelme, takılma
 (bir yere ilişip veya dokunup kalma) 3. yer-
 leşme, oturma
 qesidîn *l/gh* 1. başvurmak 2. yönelmek, takıl-
 mak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)
 3. yerleşmek, oturmak
 qesifandin (I) *m* 1. felç etme, inme geçirmesi-
 ne sebep olma 2. fiz katılaştırma
 qesifandin (II) *m* doğrama (eti keserek parça-
 lama)
 qesifandin (I) *l/gh* 1. felç etmek, inme geçir-
 mesine sebep olmak 2. fiz katılaştırmak
 qesifandin (II) *l/gh* doğramak (eti keserek
 parçalamak)
 qesifandî (I) *fiz/rd* katılaştırılmış
 qesifandî (II) *rd* doğranık, doğranmış olan
 qesifîn (I) 1. felç olma, inme geçirme 2. fiz/m
 katılaşma (bir maddenin sıvı durumdan katı
 duruma geçmesi, tesallüp)
 qesifîn (II) doğranma
 qesifîn (I) *l/gh* 1. felç olmak, inme geçirmek
 2. katılaşmak (bir maddenin sıvı durumdan
 katı duruma geçmesi, tesallüp etmek)

qesifîn (II) *l/gh* doğranmak
 qesir *m* kasır, köşk ~ *û qisûr* köşkler saraylar
 qesirandin (I) *m* kastarlama
 qesirandin (II) *m* üşütme
 qesirandin (I) *l/gh* kastarlamak
 qesirandin (II) *l/gh* üşütmek
 qesirandî *rd* kastarlı, kastarlanmış
 qesirbend *nd/nt* yapı ustası, kasır yapıcısı
 qesirbendî *m* yapı ustalığı, kasır yapıcılığı
 qesirîn (I) *m* kastarlanma
 qesirîn (II) *m* üşüme
 qesirîn (I) *l/gh* kastarlanmak
 qesirîn (II) *l/gh* üşüme
 qesîde *m* 1. kaside, ilahî (Allah'ı övmek, ona
 dua etmek için yazılıp makamla okunan na-
 zım) 2. Yezidilikte Kürtçe dışındaki yabancı
 dillerle söylenen dini deyişler
 qesîdebêj *nd/nt* kaside okuyucusu
 qesîdenivîs *nd/nt* kasideci (kaside yazan kimse)
 qesîl *bot/m* 1. hasırotu (Typha) 2. hasır (saz
 dan yapılmış yaygı)
 qesîl *m* tarla parçası
 qesîle *bnr* qesîlk
 qesîlî *m* ekilecek ekin yeri
 qesîlk *m* fide
 qesîlkdanîn *m* fideleme
 qesîlk danîn *l/gh* fidelemek
 qesîlkfiroş *nd/nt* fideci, fide satan kimse
 qesîlkfiroşî *m* fidecilik
 qesîlkirin *m* hasırlama
 qesîl kirin *l/gh* hasırlamak
 qesîlkvan *nd/nt* fideci
 qesîlkvanî *m* fidecilik
 qesîr (I) *bnr* qesîl
 qesîr (II) *m* üç katlı yapı adı
 qesîs *rd* cimri
 qesîsbûn *m* cimrileşme
 qesîs bûn *l/gh* cimrileşmek
 qesîsî *m* cimrilik ~ *kirin* cimrilik etmek
 qesp (I) *m* hurma
 qesp (II) *m* altın parçacığı
 qespik *m* altın parçacığı
 qesqesq *zo/m* kırlangıç
 qesqezik *bnr* quzquzik
 qesr *bnr* qesir
 qesran *bnr* qesir
 qesrawî *rd* kasırvari, köşkvari
 qest (I) *m* 1. kez, defa 2. ilk ürün, ürünün ilk
 partisi * qesta pêşîn a firingiyan domates-
 lerin ilk partisi 3. parti (bazı oyunlarda bir
 kez) 4. kafiye, parti * qestek radibû yek di-
 hat bir kafiye kalkıp biri geliyordu
 qest (II) *m* taksit
 qest (III) *m* 1. kasıt (amaç, istek) 2. kasıt (kö-
 tü niyet) ~a xerab kötü niyet, suikast ~î
 canê (yekî) kirin canına kastetmek, (birine)
 kasıt olmak ~î (yekî) kirin 1) kastetmek 2)
 canına kastetmek
 qestane *h* kasten

gestel *m* su fiskiyesi
qestî *rd/h* kastî ~ **mestî** 1. şakacık makacık 2. gerçek dışı
qestîka *h* şakacıktan, yalancıktan
qestîkan *bnr* qestîka
qestîkirin *m* kastetme
qestîkirin *l/gh* kastetmek
qestûk *h* şaka, yalancıktan
qestûka *h* şakadan, kasten, sözde
qesûl *bnr* qesûle
qesûle *rd* kesici
qestûr *m* kalın bez
qeswet *m* kasvet
qeş (I) *rd* esmer
qeş (II) *rd* keim göz
qeş (III) *m* soyma * **kartol qeş kirin** patates soymak
qeşa *m* 1. buz 2. don (havanın sıcaklığın sıfırdan aşağı inmesiyle suların buz tutması) ~ **çêbûn** (hava) dona çekinek ~ **şikûn** don çözülmek
qesadank *m* buzluk
qesafîroş *nd/nt* buzcu (buz satan kimse)
qesageh *m* buzluk
qesagirtin *m* 1. buz bağlama 2. buz tutma (sıvı için; üstünde buz oluşma, buzla kaplanma) 3. don tutma
qeşa girtin *l/gh* 1. buz bağlamak 2. buz tutmak (sıvı için; üstünde buz oluşmak, buzla kaplanmak) 3. don tutmak
qesagirtî *rd* 1. buzlu (buz bağlanmış veya tutmuş) 2. donlu, don tutmuş
qesahelîn *m* buzçözer, defroster
qesahî *m* buzul
qesalêdan *m* don vurma
qeşa lê dan *l/bw* don vurma
qesalêdayî *rd* don vurulmuş olan
qesalêdayîn *m* don vurma
qesalêketin *m* don kesme
qeşa lê ketin *l/bw* don kesmek
qesalêketî *rd* don kesilmiş olan
qeşa lê xistin *l/bw* don vurma
qesalêxistin *m* don vurma
qesalêxistî *rd* don vurulmuş olan
qesare *m* soyulmuş badem
qesarî *rd* soyuk
qesartin *m* soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma)
qeşartin *l/gh* soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak) * **sêv qeşart** elmayı soydu
qeşartî *rd* soyuk (soyulmuş olan) * **sêva qeşartî** soyuk elma
qeşaşikên *m* buzkıran
qeşawî (I) *m* kaşığı
qeşawî (II) *m* 1. kaşıntı sonucu oluşan yara 2. *rd* kaşıntı hastalığına tutulmuş olan
qeşawîkirin *m* kaşağılama
qeşawî kirin *l/gh* kaşağılamak

qeşawug *bnr* qeşawî (I)
qeşaxwarî *rd* vurgun (ekinlerde)
qeşayî *m* buzul
qeşayîdar *rd* buzullu
qeşe *m* özen, ihtimam ~ **pê dan** ihtimam etmek (veya göstermek) ~ **pê nêdan** ihtimam etmemek, kale almamak
qeşem (I) *m* Ermeni kadın
qeşem (II) *m* 1. buz 2. don (havanın sıcaklığın sıfırdan aşağı inmesiyle suların buz tutması) ~ **helîn** buzlar çözülmek (buzlar erimeye, kırılmaya başlanmak) ~ **a deryayê** deniz buzuz
qeşembir *m* buzkıran
qeşemdank *m* buzluk
qeşemdar *rd* buzlu
qeşemfîroş *nd/nt* buzcu (satan kimse)
qeşemgirtin *m* 1. buz bağlama, buz kesme 2. buz tutma, buzlanma (sıvı için; üstünde buz oluşma, buzla kaplanma)
qeşem girtin *l/gh* 1. buz bağlamak, buz kesmek * **hundir qet germ nedibû, hetanî beyaniya sibehê binê piyên min qeşem girtin** içeri bir türlü ısınmıyordu, sabaha kadar ayaklarım buz kesti 2. buz tutmak, buzlanmak (sıvı için; üstünde buz oluşmak, buzla kaplanmak)
qeşemgirtî *rd* buzlu, buzlanmış olan, buz tutmuş olan
qeşemok *m* buzluk (dolapta)
qeşemokî *rd* buzluca
qeşemxane *m* buzhane
qeşemzan *nd/nt* buzul bilimci
qeşemzanî *erd/m* buzul bilimi
qeşeng *m* 1. güzel, yakışıklı 2. şık
qeşengbûn *m* 1. güzelleşme 2. sıklaşma
qeşeng bûn *l/gh* 1. güzelleşmek 2. sıklaşmak
qeşengbûyîn *m* 1. güzelleşme 2. sıklaşma
qeşengî *m* 1. güzellik, yakışıklılık 2. sıklık
qeşepêdan *m* önem verme, ihtimam gösterme
qeşe pê dan *l/bw* önem vermek, ihtimam etmek (veya göstermek)
qeşiftin *m* kavlanma
qeşiftin *l/gh* kavlanmak
qeşik *rd* sevimli, güzelsik
qeşirandin (I) *m* soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma)
qeşirandin (II) *m* defetme, savma, savuşturma
qeşirandin (III) *m* seçme (ne olduğunu anlamak, fark etme)
qeşirandin (I) *l/gh* soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak)
qeşirandin (II) *l/gh* defetmek, savmak, savuşturmak
qeşirandin (III) *l/gh* seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek)
qeşirandî *rd* soyuk (soyulmuş olan)
qeşirî *rd* soyuk

geşirîn (I) *m* soyulma, kavlanmak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyler çıkmış olma)

geşirîn (II) *m* defolma

geşirîn (III) *m* seçilme (ne olduğu anlaşılma, fark edilme)

geşirîn (I) *l/gh* soyulmak, kavlanmak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyler çıkmış olmak)

geşirîn (II) *l/gh* defolmak

geşirîn (III) *l/gh* seçilme (ne olduğu anlaşılma, fark edilme)

geşişandin *m* dondurma (donmaya yüz tutmasını sağlama)

geşişandin *l/gh* dondurmak (donmaya yüz tutmasını sağlamak)

geşişîn *m* donmaya yüz tutma

geşişîn *l/gh* donmaya yüz tutmak

geşitandin (I) *m* defetme, savma, savuşturma

geşitandin (II) *m* sıyırma, sıyırış

geşitandin (I) *l/gh* defetmek, deflemek, savmak, savuşturmak

geşitandin (II) *l/gh* sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak)

geşitandî (I) *rd* defedilmiş

geşitandî (II) *rd* sıyrık

geşitûn (I) *m* defloma, çekilip gitme, yıkılmak, cehennem olmak

geşitûn (II) *m* sıyırılma

geşitûn (I) *l/gh* defolmak, çekip gitmek, yıkılmak, cehennem olmak, sıktirmek * **biqêşite** siktir ~ **çûn** siktirip gitmek * **biqêşitîne** siktir et

geşitûn (II) *l/gh* sıyırılmak

geşî *m* kaşıntı hastalığı

geşkirin *m* soyma (kabuğunu çıkarma)

geş kirin *l/gh* soymak (kabuğunu çıkarmak) * **kartol geş kirin** patates soymak

geşmax *m* yaranın kabuk bağlaması

geşmer *nd/nt* 1. maskara, soytarı 2. paskal, güldürücü, eğlendirici kimse 3. maskara, soytarı (rezil, haysiyetsiz) 4. zibidi ~ê **karnavalê** karnaval maskarası

geşmerbûn *m* maskaralaşma

geşmerî *m* 1. maskaralık, soytarılık 2. maskaralık, soytarılık, kepazelik (rezalet) 3. paskallık, güldürücülük 4. gırgır, dalga ~ **kirin** maskaralık etmek, soytarılık etmek ~ **yên xwe bi (karekî) kirin** (bir işin) alayında olmak ~ **yên xwe bi (tiştan) kirin** işin alayında olmak ~ **yên xwe bi (yekî) kirin** (birine) dil çıkarmak, (birini) kesintiye almak, (birini) maskaraya almak ~ **yên xwe pê kirin (biriyle)** alay etmek, (biriyle) dalgasını geçmek, eğlenmek

geşmerîbûn *m* maskaralaşma

geşmerî bûn *l/gh* maskaralaşmak

geşmerî kirin *l/gh* maskaralanmak

geşmerîfî *m* karagözlük (güldürüp eğlendirecek davranış) z~ **kirin** karagözlük etmek

geşmerkî *rd/h* maskaraca

geşmerok *nd/nt* 1. maskara 2. gülünç

geşmerokî *rd/h* 1. maskaraca, soytarıca 2. *rd* gülünçlü

geşmerokîbûn *m* gülünçleşme

geşmerokî bûn *l/gh* 1. maskaralaşmak 2. gülünçleşmek

geşmerokîkirin *m* gülünçleştirme

geşmerokî kirin *l/gh* gülünçleştirmek

geşmerokî *m* 1. maskaralık 2. gülünçlük

geşmertî *m* 1. maskaralık, soytarılık 2. maskaralık, soytarılık, kepazelik (rezalet) 3. zibidilik

qeşo *m* kar ve soğukta yüzün (cildin) kararması hali * **li ber sermayê qeşo girtiye** soğukta yüzü kararmış ~ **girtin** yüzü kararmak

qeşelîk *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak

qeşelîkgirtin *m* kabuklanma

qeşelîk girtin *l/gh* kabuklanmak

qeşrik *m* kabuk

qeşto *rd* yarım, sakat kimse

qeşûl *bnr* qeşûr

qeşûr *m* kabuk soyma

qeşûrbûn *l/gh* soyulma, kavlanma

qeşûr bûn *l/gh* soyulmak, kavlanmak

qeşûrbûyî *rd* soyuk

qeşûrbûyîn *m* soyuluş

qeşûrikî *rd* kavlak (kabuğu dökülmüş)

qeşûrkirin *m* soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma)

qeşûr kirin *l/gh* soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak) * **sêv qeşûr kir** elnayı soydu

qeşûrkirî *rd* soyuk (soyulmuş olan)

qeşwan *bnr* qaşwan

qet (I) *n* 1. örük, örük, hıltar 2. duşak 3. ilmik, yağlı ip ~ **avêtin stûyê (heywan)** örkleme ~ê **xwe (jê) qetandin** *argo* (bir yerden) pazardalari çözmek

qet (II) *m* kesit (bir şey yanlamasına kesildiğinde ortaya çıkan yüzey)

qet (III) *n* 1. parça * **şûr dikir du qet** kılıç iki parça ediyordu * **qetek nan** bir parça ekmek

qet (IV) *h* 1. hiç * **îro yekşem e, li kuçeyan qet kes nîn e** bugün pazar, sokaklarda hiç kimse yok 2. hiç, asla, kat'iyen 3. tek (yalnız bir) * **qet kesek nîn e** tek bir kişi yok 4. hiç (soru cümlelerinde belirsiz zamanı belirtir) * **hûn qet çûne nêçîrê?** hiç ava gittiniz mi? 5. hiç (bir soruya açık bir cevap verilmek istenmediğinde cevap cümlesinin başına getirilir) * **te çi dît?** -qet ne gördün? -hiç 6. *rd* sıfır (kötü, başarısız, verimsiz) 7. hiç

ten (çok değersiz, önemsiz) ~ **cihê tune** hiç yoktan ~ **değê xwe nekirin** hiç ses çıkarmadan, kuzu kuzu ~ **dev jê berde** deme (veya değme) gitsin * **min wisa kêf kir, qet dev jê berde** öyle sevindim ki deme gitsin (**yek**) ~ **hesab kirin** hiçlemek ~ **hiş be** hiç bahset ~ **jê hêvî nekirin** 1) (birinden) hiç beklememek 2) umulmadık ~ **jê re** (birine bir şey) vız gelmek ~ **ji cih ranebe** yaşı yerde (veya topraktan) sayılası ~ **ji wan re** testi kiran da bir, suyu getiren de ~ **jî** hiç de * **dersên wê qet jî ne baş in** dersleri hiç de iyi değil me ~ **mepirse** (an jî **mepirsin**)! sorma! (sormayın veya sorma gitsin) ~ **na 1**) kat'iyen, hiç değil * **pito kalê xwe bi nefse** -**qet na** küçük tıpkı dedesi -hiç değil 2) yo, istenem, kabul etmem ~ **nabe** olacak gibi değil ~ **nebe** bari, hiç değilse, hiç olmazsa, olmazsa * **qet nebe min ev pirtûk xwendin** hiç olmazsa ben bu kitapları okudum ~ **ne-bixêr** oğursuz ~ **nelivîn** hiç kıpırdanmamak, milim oynamamak ~ **paxav pê nekirin** hiç saymak (veya hiç indirmek) ~ **pîrs meke**(an jî **mekin**) sorma! (sormayın veya sorma gitsin) ~ **hiç mi hiç** * **kêfa wî qet qet jî tiştên romantîk re nayê** romantik şeylerden hiç mi hiç hoşlanmaz

qet (V) *wj/m* kat, kesme

qetab m 1. ek, ilave (bir şeyin eksigini tamamlamak için ona katılan parça) * **qetabên hesin** demirin ekleri 2. ek (sonradan katılan, yapıştirılan parça) 3. saban demirine ulanan parça

qetabkirin m 1. ekleme, ilave etme, ulama 2. saban demirine parça ekleme

qetabkirin l/gh 1. eklemek, ilave etmek, ulamak 2. saban demirine parça eklemek

qetabkirî rd ekli, ilâveli, ulanmış

qetan (I) *m* kopma

qetan (II) *m* yurtılma, yirtılış

qetan (III) *m* ayrılma

qetandin (I) *m* koparma, koparış 2. *mec* oynatma (korkutma, heyecanlandırma)

qetandin (II) *m* 1. yirtma, yirtış 2. yirtma (zorlama) 3. eskitme

qetandin (III) *m* 1. ayırma (bir yeri bir engelle bölme) 2. ayırma (birbirinden uzaklaştırma) 3. ayırma (seçme) 4. ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozma) 5. ayırma (tahsis etme)

qetandin (I) *l/gh* koparmak * **bend qetand** i-pi kopardı 2. *mec* oynatmak (korkutmak, heyecanlandırmak) * **nava min qetand** yüreğimi oynattı ~ **û avêtin** koparıp atmak

qetandin (II) *l/gh* 1. yirtmak 2. yirtmak (zorlamak) * **hingî min gazî kir min qirika xwe qetand** bağıra bağıra gırtlığımı yirttım 3. eskitmek * **zarok şalê xwe qetand** çocuk pantolonunu eskitti

qetandin (III) *l/gh* 1. ayırma (bir yeri bir engelle bölmek) 2. ayırma (birbirinden uzaklaştırmak) 3. ayırma (seçmek) * **min ji bo pirtûkê wêne qetandin** kitab için resimler ayırdım 4. ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak) * **jinik ji şûyê wê qetandin** kadını kocasından ayırdılar 5. ayırma (tahsis etmek)

qetandî (I) *rd* kopuk, koparık

qetandî (II) *rd* 1. yırtık * **destmaleke qetandî** yırtık bir mendil 2. eski, eskimiş olan

qetandî (III) *rd* ayrı (yerleri bir olmayan) * **keçik qetandî ye** kız ayrı oturuyor * **ez jê qetandî me** ben ondan ayrırım

qetandîbûn (I) *m* kopukluk

qetandîbûn (II) *m* yırtıklık

qetandîbûn (III) *m* ayrı olma, ayrılık

qetanjen n kırıkçı

qetanjenî m kırıkçılık

qetar (I) *m* katar

qetar (II) *mzk/m* bir şarkı türü

qetarbêj nd/nt bu tür şarkıları söyleyen

qetav bnr qetab

qetayî rd yırtık

qetayîbûn m yırtıklık

qetbûn m 1. kopma 2. kesilme 3. parçalara bölünme

qet bûn l/gh 1. kopmak 2. kesilmek 3. parçalara bölünmek

qetbûnî m kopukluk

qetbûyîn m 1. kopma 2. kesilme

qeteber m yük hayvanların sırtında cam, kerpiç gibi hassas şeyleri taşımada kullanılan araç

qetek (I) *m* tepsi biçiminde tahta araç

qetek (II) *m* 1. su tevzi kanalı 2. savak (değirmen arkındaki fazla suyu kesmek için açılan ikinci su yolu)

qetek kirin l/gh savaklamak

qetel rd zavallı

qeter (I) *m* katar

qeter (II) *m* bir kadın süs takısı

qeter (III) *n* pipi

qeterehm rd acımasız, merhametsiz, duygusuz, katı yürekli, gaddar, insafsız ~ **bûn** acımasız olmak, merhametsiz olmak, gaddar olmak

qeterehmî m acımasızlık, merhametsizlik duygusuzluk, katılık, gaddarlık ~ **kirin** gaddarlık yapmak

qeterehmîbûn m acımasız olma, merhametsiz olma, duygusuz olma, kütükleşme (sert ve duygusuz bir duruma gelme)

qeterehmî bûn l/gh acımasız olmak, merhametsiz olmak, duygusuz olmak, kütükleşmek (sert ve duygusuz bir duruma gelmek)

qeterkî bnr qenterkî

qeterme m barut ölçęi

qeth m kesme ~ **a (yekî) ji xwe kirin** başından savmak (defetmek)

qetha m bıçkı, şerit

qethe *m* su tevzi kanalı
 qethiya *h* kat'iyen
 qethiyen *h* kat'iyen, kesinlikle
 qethî *rd* kat'î, kesin ~ **kirin** kesinleştirmek
 qethîbûn *m* 1. kesinleşme 2. *hiq* kesinleşme (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girme)
 qethî bûn *l/gh* 1. kesinleşmek 2. *hiq* kesinleşmek (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girmek)
 qethîbûyîn *m* 1. kesinleşiş 2. *hiq* kesinleşiş (değişme olanağı olmadan yürürlüğe gi.me)
 qethîkirin *m* kesinleştirmek
 qethî kirin *l/gh* kesinleştirmek
 qethîfî *m* 1. kat'îlik, kesinlik 2. *fel* kesinlik
 qetik (I) *bot/m* acur
 qetik (II) *m* 1. örk, örük 2. yular 3. ilmik ~ avêtin (...) örklemek
 qetik (III) *n* 1. parça 2. kopuntu
 qetil *bnr* qetil
 qetirme *n* leş (kokmuş hayvan ölüsü)
 qetiyayî (I) *rd* kopuk, koparık
 qetiyayî (II) *rd* 1. yırtık * **destmaleke** qetiyayî yırtık bir mendil 2. eski, eskimiş olan * **şaleki** qetiyayî eski bir pantolon
 qetiyayî (III) *rd* ayrı, ayrık, ayrılmış olan * **keçik** qetiyayî ye kız ayrı oturuyor
 qetiyayîbûn *m* yırtıklık
 qetiyen *h* kat'iyen
 qetî *rd* kat'î, kesin,
 qetîbe *m* bir karasaban ögesi
 qetîbûn *m* kesinleşme, kat'îleşme
 qetî bûn *l/gh* kesinleşmek, kat'îleşmek
 qetil *bnr* çembilheya
 qetîn (I) *m* 1. kopma 2. kopma (yerinden ayrılma)
 qetîn (II) *m* 1. yırtılma 2. yırtılma, atma (yapışık olduğu yerden ayrılma) 3. yırtılma, açılma 4. patlama (yırtılıp açılma) 5. yıpranma, aşınma
 qetîn (III) *m* 1. ayrılma, ayrılış 2. ayrılma (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) 3. ayrılma (karı koca için, evlilik birliğini bozma)
 qetîn (I) *l/gh* 1. kopmak * **bend** qetiya ip koptu 2. kopmak (yerinden ayrılmak) * **biş-koka min** qetiya düğmem koptu
 qetîn (II) *l/gh* 1. yırtılmak 2. yırtılmak, atmak (yapışık olduğu yerden ayrılma) 3. yırtılmak, açılmak * **serçokên şal** qetiyane pantolonun dizleri açılmış 4. patlamak (yırtılıp açılmak) * **kêlekên sola min** qetiyane ayak-kabının yanları patlamış 5. yıpranmak, aşınmak * **kincên wê** qetiyane elbisesi aşınmış
 qetîn (III) *l/gh* 1. ayrılmak * **ji zilamê cem xwe** qetiya hate nik me yanındaki adamdan ayrılıp bize geldi 2. ayrılmak (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşmak) 3. ayrılmak (karı koca için, evlilik birliğini bozmak) * **ji mêrê xwe** qetiya kocasından ayrıldı

qetînek *kîm/m* ayıraç, ayraç, miyar
 qetî qetî *h* şahrem şahrem
 qetît *m* dilim (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça) ~ bi ~ dilim dilim
 qetîtîkirin *m* dilimleme
 qetît kirin *l/gh* dilimlemek
 qetîtîkirî *rd* dilimli, dilimlenmiş olan
 qetîkirin *m* 1. kesme 2. koparma 3. parçalama
 qet kirin *l/gh* 1. kesmek 2. koparmak 3. parçalamak
 qetkîrî *rd* 1. kesik 2. kopuk
 qetî *m* 1. katl, öldürme 2. cinayet ~ **kirin** 1) katletmek 2) cinayet işlemek ~ **û qitûl** öldürme, cinayet ~a (**yekî**) **hela kirin** ölüm fermanını çıkarmak (veya vermek) ~a (**ye-kî**) **kirin stûyê xwe** kanına girmek (birini öldürmek veya öldürtmek)
 qetlaz *nd* baş yapıt
 qet lê lefîn *l/bw* gölmek (hayvanının ipinin boynuna ve ayağına dolanması)
 qetlhez *rd* öldürmeyi seven
 qetîam *m* katliam
 qetîamker *rd* katliamcı
 qetîamkerî *m* katliamcılık
 qetîkirin *m* 1. katletme 2. cinayet işlemek
 qetî kirin *l/gh* 1. katletmek 2. cinayet işlemek
 qetîkîrî *rd* katledilmiş olan
 qetîxûn *rd* cani, kanlı katil
 qetîxwîn *rd* cani, kanlı katil
 qetmer *m* katmer
 qetmerî *rd* katmerli
 qetmerîbûn *m* katmerleşme
 qetmerî bûn *l/gh* katmerleşmek
 qetoqeto *rd* parça pürçük edilmiş olan
 qetoqetokirin *m* parça pürçük etme
 qetoqeto kirin *l/gh* parça pürçük etmek
 qetqetî *rd* parça pürçük edilmiş olan
 qetqetîbûn *m* parça pürçük olma, parça parça olma
 qetqetî bûn *l/gh* parça pürçük olmak, parça parça olmak
 qetqetîbûyîn *m* parça pürçük oluş, parça parça oluş
 qetqetîkirin *m* parçalama, doğrama
 qetqetî kirin *l/gh* parçalamak, doğramak
 qetran *kîm/m* katran
 qetrandar *rd* katranlı
 qetranfiros *nd/nt* katrancı (satan kimse)
 qetranî *rd* katran gibi siyah, koyu siyah
 qetranker *nd/nt* katracı
 qetrankirin *m* katranlama
 qetran kirin *l/ggh* katranlamak
 qetrankîrî *rd* katranlı, katranlanmış olan
 qetribê *m* karasabanın bir parçası
 qetûbir *m* 1. kesin 2. kesip atma
 qetûbir kirin *l/gh* sekteye uğratmak
 qevastin *m* atlama, çıvdırma, sıçrama
 qevastin *l/gh* atlamak, çıvdırmak, sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri tepe-

rek hızla yukarıya veya ileriye atılmak)
gevaz *m* atlama, sıçrama, sıçrayış
gevazdan *m* atlamadan, sıçrama
gevaz dan *l/gh* atlamak, sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak) * **kurik ji ser keviran gevaz da çû** çocuk taştan taşta sıçrayarak gitti
gevazdayın *m* atlayış, sıçrayış
gevçil *rd* iğrenç, mekruh, çirkin
qevd (I) *m* 1. tutak, kabza * **qevda şûr** kılıç kabzası 2. bilek * **qevda ling** ayak bileği ~a **pê ant** ayak bileği
qevd (II) *m* 1. kavram, tutam (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen muktar) * **qevdek gul** bir tutam gül 2. bağ, buket, deste, demet ~ek **jê hılanin** tutamlamak ~a **gulan** gül demeti
qevdegul *m* gül demeti, gül buketi
qevdik (I) *m* 1. tutak, kabza 2. bilek * **qevdika dest** el bileği
qevdik (II) *m* 1. kavram, tutam (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen muktar) 2. bağ, buket, deste, demet
qevdkirin *m* 1. demetleme 2. kavzama
qevd kirin *l/gh* 1. demetlemek 2. kavzamak
qevdkirî *rd* demetli, demetlenmiş
qevdkî *h* ekin veya ot biçme şekli
qevdzer *rd* altın kabzalı
qevistin *l/gh* atlamak, çıvdırmak, sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak)
qevizan *m* atlama, çıvma, sıçrama
qevizandin *m* atlatma, sıçratma
qevizandin *l/gh* atlatmak, sıçratmak
qevizîn *m* atlama, çıvma, sıçrama
qevizîn *l/gh* atlamak, çıvmak, sıçramak
qevî *bnr* mimkun
qevsing *n* göğüs, bağır
qevş tutam, demet * **qevşa giha** ot tutamı
qevşal *m* birden fazla inci boncuk gibi takı dizisinden oluşan süs
qevz (I) *m* tutak, kabza
qevz (II) *m* 1. atlama, atlayış, sıçrama, sıçrayış 2. *sp* adım 3. adım, fule (adım aralığı) * **bi qevzên mezin meydanê dipîva** uzun fulelerle alanı adımlıyordu * **rê kir sê qevz** yolu üç adım etti ~ek **xwe nedan alî** hiç geri çekilmemek
qevzdan *m* atlama, çıvma
qevz dan *l/gh* atlamak, çıvmak
qevzdayın *m* atlayış, çıvma
qevzek *rd* adımlık, bir adımlık * **pir ne dûr e, qevzek e** çok uzak değil bir adımlık yer
qewad *n* kavat, pezevenk,
qewadî *m* kavatlık, pezevenklik
qewal *n* 1. Yezidilikte deyiş söyleyen kimse 2. düğünlerde türkü çıkaran kimse (Bitlis yöresi)
qewalbêj *bnr* qewal

qewale *rd/m* kabala, götürü ~ **girtin** götürü almak
qewam *m* 1. olma, oluş, vuku 2. gelişme, olan biten 3. olay, hadise ~ **derxistin** hâdise çıkarmak
qewan (I) *m* kovan, kapçık (fişek kovanı) * **qewana fişekê** fişek kapçığı
qewan (II) *mzk/m* plâk ~a **dirêj** uzun çalar
qewandêr *nd/nt* plâkçı
qewandêrî *m* plâkçılık
qewanjen *m* plâkçılar
qewaq *nd/nt* çömlekçi, testici
qewaqî *m* çömlekçilik, testicilik
qewar (I) *n* astar * **qewarê saqo** ceket astarı
qewar (II) *m* 1. oyma 2. oyum, oyuk 3. açma, delik, menfez 4. yarık, gedik, rahne * **qewarra di dîwar de** duvardaki gedik 5. oylum
qewardan *m* nasırlaşma
qewar dan *l/gh* nasırlaşmak
qeware (I) *m* 1. oyuntu * **qewareya saqo** ceketin oyuntusu 2. büyük yara
qeware (II) *m* kalıp
qeware (III) *m* hacim
qewaredar *rd* hacimli
qewaredarokî *rd* hacimlice
qewareyî *rd* hacimsel
qewarkar *nd/nt* oymacı
qewarkarî *m* oymacılık
qewarok (I) *m* kabuğu sertleşmemiş ceviz içi
qewarok (II) *rd* 1. oyuk 2. gedikli, yarık
qewarokî *rd* 1. oyukça 2. gediklice
qewartin *m* 1. oyma (sivri uçlu bir cisimle bir şeyi delerek çukur açma) 2. oymak (kumaş gibi bir şeyi girintili bir biçimde kesme)
qewartin *l/gh* 1. oymak (sivri uçlu bir cisimle bir şeyi delerek çukur açmak) * **meke ez dê wan çavên te biqewêrim** bak gözlerini oyarım 2. oymak (kumaş gibi bir şeyi girintili bir biçimde kesmek)
qewartî *rd* oyuk, oymalı
qewas (I) *n* kavas
qewas (II) *nd/nt* dalgıç
qewasî *m* dalgıçlık
qewastî *m* kavaslık
qewaş *m* kevgir
qewat (I) *m* iftira
qewat (II) *m* 1. anane, gelenek 2. alışkı
qewatgir *nd/nt* gelenekçi
qewatgir *m* gelenekçilik
qewatî *rd* geleneksel
qewatîbûn *m* gelenekleşme, gelenekselleşme
qewatî bûn *l/gh* gelenekleşmek, gelenekselleşmek
qewatîkirin *m* gelenekleştirme, gelenekselleştirme
qewatî kirin *l/gh* gelenekleştirmek, gelenekselleştirmek
qewatîfî *m* geleneksellik
qewatkar *rd/nd* iftiracı

qewatker *rd/nd* iftiracı
qewatkerî *m* iftiracılık
qewax *nd/nt* çömlekçi
qewaxî *m* çömlekçilik
qewaz (I) *bnr* qevaz
qewaz (II) *nd/nt* 1. tellâl 2. kurye (görevli kimse) ~ **dan gazîkirin** tellâl çağtırmak
qewaz dan *bnr* qevaz dan
qewaze *rd* iri kıyım, iri yapılı, iri yarı
qewazî *m* 1. tellâllık 2. kuryelik
qewaztin *bnr* qevastin
qewd *bnr* qevd
qewde *m* öbek ~ ~ öbek öbek
qewe *rd* ahmak
qewet *m* 1. kuvvet, güç (fizik, düşünce ve ah-lâk yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği) 2. kuvvet, güç (bir olaya yol açan her türlü hareket) 3. kuvvet, güç (büyük etkinliği ve önemi olan) * **qeweta pereyan** paranın gücü 4. *fiz* kuvvet, güç (birim zamanda yapılan iş) 5. *mat* kuvvet 6. kuvvet, güç (bir cihazın, bir mekanizmanın iş yapabilme niteliği) * **qeweta motorê** motorun gücü 7. kuvvet, güç (siyasi, ekonomik, askeri vb. bakımlardan etki ve önemi büyük olan devlet) 8. kuvvet, güç (bir ulusun ekonomik, endüstriyel ve askeri potansiyeli) 9. *ışk* güç, kuvvet (bir ülkenin savaşçı silahlı kuruluşları veya gücü) 10. *mec* kuvvet, güç (yeterliliğini ve güvenilirliğini kanıtlamış kimse) 11. *erd* kuvvet, güç (bir akarsuyun aşındırma ve taşıma yeteneği) 12. kuvvet, güç (bir toprağın verimlilik yeteneği) 13. vakit (para bakımında imkan) * **di qeweta wî de ku ev çend pere bide tune** onun bu kadar para vermeye vakti yok 14. kolaylık, imkan * **ji bo ku ez vî xaniyî bikirim tu qewetekî bidî min baş e** bu evi satın almak için bana bir kolaylık sağlasan iyi olur ~ **be!** kolay gele! (veya gelsin!) ~ **dan (yekî)** 1) birine güç vermek 2) yüreklendirmek 3) (birine) kolaylık göstermek ~ **dan can cana can katmak** ~ **di xwe de nedîtin** kuvvet bulamamak ~ **gihiştin (...)** gücü yetmek ~ **girtin** güç (veya kuvvet) almak ~ **hew gihiştin (tişteki)** dama demek, gücünü aşmak ~ **stendin** güç (veya kuvvet) almak ~ **a bedenê bilek kuvveti di ~a (yekî) de tune bûn** kesesi el vermemek ~ **a dest bilek gücü ~a (yekî) gihiştin (tişteki)** gücü yetmek ~ **a (yekî) gihiştinê (an ji negihiştinê)** *l/gh* baş etmek (veya etmemek), gücü yetmek (veya yetmemek) ~ **a mîrikê zengin digihîje her tiştî varîga darlık olmaz ~a mil bilek gücü, bilek kuvveti ~a (yekî) negihiştinê** 1) kesesi el vermemek 2) el ermez, güç yetmez ~ **a (yekî) têrî kirin (an ji nekirin)** gücü yetmek (veya yetmemek) ~ **f cebri** meta zori

qewetdan *m* 1. güç verme 2. yüreklendirme
qewet dan *l/gh* 1. güç vermek 2. yüreklendirmek
qewetî *m* ahmaklık ~ **kirin** ahmaklık etmek
qewêr *m* 1. oyum, oyuk 2. kofluk (içi boş yer) 3. büyük yara
qewêtî *bnr* qewîfî
qewil *m* ilahî, deyiş
qewilbêj *nd/nt* ilahî söyleyen kimse
qewildar *nd/nt* sözcü
qewiman *m* 1. olma, oluş 2. olay
qewimandin *m* 1. oluşturma, meydana getirme, geliştirme 2. vuku bulmasını sağlama, olay yaratma
qewimandin *l/gh* 1. oluşturmamak, meydana getirmemek, geliştirmek 2. vuku bulmasını sağlama, olay yaratmak
qewimî *rd* 1. olmuş, oluşmuş, ileri gelmiş, meydana gelmiş 2. olacak
qewimîn *m* 1. oluşma, olma, oluş, cereyan etme, husul bulma, meydana gelme, vuku bulma 2. gerçekleşme, hâsıl olma, gelişme (olan biten) 3. kaçınılmaz olma, beklenmedik durumda gerekli olma 4. gelme (çıkma, yönelme) 5. gelme (sonuç çıkma)
qewimîn *l/gh* 1. oluşmak, olmak, cereyan etmek, husul bulmak, meydana gelmek, vuku bulmak, geçmek * **dîsa çi qewimiye? yine ne olmuş?** * **qewimiye çûye** bir iştir olmak * **cihê ku bûyer lê qewimiye** olayın geçtiği yer 2. gelişmek, gerçekleşmek, hâsıl olmak 3. kaçınılmaz olmak, beklenmedik durumda gerekli olmak * **îro qewimiye** bugün gerekıyor 4. gelmek (çıkma, yönelmek) * **metirse jê xerabî naqewime** korkma ondan kimseye kötülük gelmez 5. gelmek (sonuç çıkmak) * **nayê zanîn ku wê çi ji van lebatê te biqewimin** bu davranışlarından ne gelir bilinmez
qewiqew *m* uzaktan işitilip anlam verilemeyen konuşmalar
qewiran (I) *m* oyma, oyuş
qewiran (II) *m* kovma, kovuş
qewirandin (I) *m* oyma
qewirandin (II) *m* 1. kovma, kovalama, kovalayış, savma 2. kovma (işine son verme, görevinden atma) 3. kovma, defleme, defetme 4. *mec* püskürtme (geri döndürmek zorunda bırakma)
qewirandin (III) *m* 1. kavurma (kızartarak pişirme) 2. ütme
qewirandin (I) *l/gh* oymak
qewirandin (II) *l/gh* 1. kovmak, kovalamak, savmak * **sazbendên ku hatibûn ber derî qewirandin** kapıya gelen çalgıcıları kovdu 2. kovmak (işine son vermek, görevinden atmak) 3. kovmak, deflemek, defetmek * **me dijmin qewirand** düşmanı defettik 4. *mec* püskürtmek (geri döndürmek zorunda bırakmak)

qewirandin (III) *l/gh* 1. kavurmak (kızartarak pişirmek) 2. ütme
qewirandî (I) *rd* oyuk, oyuntu
qewirandî (II) *rd* kovuntu, kovulmuş
qewirandî (III) *rd* kavruk
qewirîn (I) *m* oyulma
qewirîn (II) *m* 1. kovulma, kovuluş 2. defedilme 3. *mec* püskürtülme
qewirîn (III) *m* kavrulma (et, çekirdek vb. için)
qewirîn (I) *l/ngh* oyulmak * **birîna wî qewirî** ye yarası oyulmuş
qewirîn (II) *l/ngh* 1. kovulmak 2. defedilmek 3. *mec* püskürtülmek
qewirîn (III) *l/ngh* kavrulmak (et, çekirdek vb. için)
qewirîner *nd/nt* kovucu, kovalayıcı
qewitandin *m* kovma, kovalama, kovalayış, defetme
qewitandin *l/gh* kovmak, kovalamak, defetmek
qewitandî *rd* kovuntu, kovulmuş, defedilmiş
qewitîn *m* kovulma, kovuluş
qewitîn *l/ngh* kovulmak
qewiyatî *m* vasiyet
qewî (I) *h* epey ~ **dîn** zır deli
qewî (II) *rd* 1. kavi, dayanıklı, güçlü, zorlu 2. sağlam
qewîbûn *m* kapanma
qewî bûn *l/ngh* kapanmak
qewîbûyîn *m* kapanış
qewî dîn *nd* zır deli
qewîkirin *m* kapatma
qewî kirin *l/gh* kapatmak
qewîn (I) *rd* mizanrop, merdümگیریز
qewîn (II) *m* keklik ötüşü * **qewîna kewan** keklik ötüşü
qewîn (III) *rd* 1. kavi, güçlü, dayanıklı 2. berk, sağlam
qewîn (IV) *m* delinme
qewîn (II) *l/ngh* delinmek
qewînbûn *m* kavileşme, berkime, sağlamlaşma
qewîn bûn *l/ngh* kavileşmek, berkime, sağlamlaşmak
qewînbûyîn *m* kavileşme, berkime, sağlamlaşma
qewîni *m* 1. kavilik, dayanıklılık 2. sağlamlık, berklik
qewînkirin *m* kavileştirme, berkitme, sağlamlama, sağlamlaştırma
qewîn kirin *l/gh* kavileştirmek, berkitmek, sağlamlamak, sağlamlaştırmak
qewînkirî *rd* berkitilmiş olan, sağlamlaştırılmış
qewîntî *m* kavilik, sağlamlık
qewît (I) *m* hafif yemek
qewît (II) *m* kaynatılarak koyu hale getirilmiş pekmez
qewîtî (I) *m* kavilik, dayanıklılık, sağlamlık
qewîtî (II) *m* 1. tembih 2. tavsiye 3. vasiyet 4. ısmarlama, sipariş ~ **kirin** 1) tembih etmek 2) tavsiye etmek 3) vasiyet etmek

qewîtkirin *m* 1. tembihleme 2. ısmarlama
qewîtî kirin *l/gh* 1. tembihlemek 2. ısmarlama
qewîtkirî *rd* tembihli, tembihlenmiş olan
qewîtî lê kirin *l/bw* 1. tembihte bulunmak, tembih etmek 2. ısmarlamak * **ma min ev qewîtî li te kiribû?** ben sana böyle mi ısmarlamıştım?
qewîtname *m* vasiyetname
qewîtk *m* kavut
qewl (I) *n* 1. kavi, söz 2. kavi, anlaşma, sözleşme * **ma qewlê me wiha bû?** kavlimiz böyle mi idi? 3. randevu ~ **dan** randevu vermek ~ **dan hev** sözleşmek (belli bir yerde, belli bir saatte buluşmayı kararlaştırmak) ~ **danîn** gün koymak ~ **jê stendîn** randevu almak ~ **ji hev re danîn** kavileşmek, sözleşmek ~ **ji xwe re danîn** kavileşmek, sözleşmek ~ **ê nebî şê car e** Allahın hakkı üçtür ~ **î ku h** faraza
qewl (II) *n* 1. süre, mühlet, vade, mehil 2. süre, miat (kullanma süresi) 3. çoban aylığı ~ **bi ser xistin** süreyi geçirmek ~ **dan** süre vermek, mühlet vermek ~ **danîn** süre tanımak, mühlet vermek, süre vermek ~ **derbas bûn** süresi geçmek, aşmak ~ **dirêj kirin** süreyi uzatmak ~ **xwestîn** mühlet istemek ~ **zêde kirin** süre uzatmak (süreyi artırmak) ~ **ê (yekî) bi ser ketin** süresini doldurmak (veya geçirmek) ~ **ê (yekî) derbas bûn** süresi dolmak, zamanı geçmek ~ **ê (tişteki) hatin** vadesi gelmek (veya yetmek) ~ **ê qupbûnê** kuluçka dönemi (veya devri) ~ **ê xwe** tamam **kirin** 1) süresini tamamlamak 2) miadı dolmak
qewl (III) *n* deyiş, ilahî (Yezidilikte) ~ **û beyt** (an **jî qeside**) deyiş
qewlax *rd* yoksul, elinden iş gelmeyen, takatsız ~ **ketin** yoksullaşmak, yaşlanmak
qewlbêj *nd* deyişleri söyleyen kimse
qewldan *m* süre tanıma
qewl dan *l/gh* süre tanımak
qewl dan hev *l/bw* randevulaşmak
qewldanîn *m* kararlaştırma, kesme
qewl danîn *l/gh* kararlaştırmak, kesmek, belirtmek * **me hîna qewl dananiye** gününün daha kesmedik
qewldayîn *m* süre tanıma
qewlerk *m* mani (heceli, kafiyeli halk şiiri)
qewlerkbêj *nd/nt* manici
qewlik (I) *bnr* qewl (III)
qewlik (II) *n* mesel
qewlik (III) *n* 1. kılıf 2. bez çanta
qewlikbêj *nd* mesele anlatıcısı
qewlzan *bnr* qewlbêj
qewm *n* kavim, budun
qewman *m* olay
qewmik *m* uzun kuyruğu olan bir kabak türü
qewmîyet *m* kavmiyet
qewmî *rd* kavmî, budunsal

qewmîn *m* olay
 qewmîti *m* kavmiyet
 qewmnas *nd/nt* etnograf
 qewmnasi *m* etnografya
 qewmperest *nd/nt* ırkçı
 qewmperesti *m* ırkçılık
 qewnîk *bot/n* su kabağı (Lagenaria vulgaris)
 qewqizandin *m* uğraştırma, oyalama
 qewqizandin *l/gh* uğraştırmak, oyalamak
 qewqizîn *m* uğraşma, oyalanma
 qewqizîn *l/gh* uğraşmak, oyalanmak
 qewraş *bnr* qerwaş
 qewraşi *m* *bnr* qerwaşi
 qewre (I) *m* oyma, oyuk
 qewre (II) *m* eğe, törpü
 qewrekirin *m* eğeleme, törpüleme
 qewre kirin *l/gh* eğelemek, törpülemek
 qews *m* kavis, eğmeç ~ kışandin kavis çizmek
 ~a rojê *ast* gün yayı
 qewsdar *rd* kavisli
 qewsel *m* 1. bilmece 2. *rd* imalı
 qewsen *m* çok kök salan ot
 qewsik (I) *m* kuş sapanı, çatal lastik
 qewsik (II) *n* kavis, eğmeç
 qewsoki *rd* 1. eğneçli, eğri (yay gibi kavislenmiş) * şûrê qewsoki eğri kılıç 2. kemerli (kemer biçiminde olan)
 qews û qezeh *nd* gök kuşağı
 qewş (I) *m* önüne katıp sürme
 qewş (II) *m* 1. ekin sapını dövenin önüne atma 2. kez, defa, parti
 qewşkirin (I) *m* önüne katıp sürme
 qewşkirin (II) *m* ekinin harmanda düvenin önüne atma
 qewş kirin (I) *l/gh* önüne katıp sürmek
 qewş kirin (II) *l/gh* ekinin harmanda düvenin önüne atmak
 qewt *m* fırka, kafilê (insan topluluğu)
 qewte *m* 1. grup, kafilê, sürü (insan sürüsü 2. sürü * qewteya masıyan balık sürüsü 3. alay (herhangi bir törende veya gösteride yer alan topluluk) 4. tayfa (aynı işi yapan kimseler topluluğu)
 qewtekirin *m* sürme, sürgün etme
 qewte kirin *l/gh* sürmek, sürgün etmek
 qewtekiri *rd* sürgün edilmiş olan
 qewxe *m* kavga, dövüş
 qewxekirin *m* kavga etme, vuruşma
 qewxe kirin *l/gh* kavga etmek, vuruşmak
 qewz *m* 1. tutam, buket 2. bilek 3. avuç içi, aya
 qewzegul *m* çelenk
 qewzeqor *m* gök kuşağı
 qey *h* 1. niye galiba 3. âdeta * ez dibêjim qey we bawerî bi gotina zarok anî çocuğun sözüne âdeta inandınız 4. her halde 5. sanki (soru cümlelerinde) 6. *h/d* diye, diyerek (iki cümleyi sebep belirterek birbirine bağlar) * min got qey dê îro bê loma ez hatim bu gün gelir diye geldim 7. *nd* gerek (güçlü ih-

timal belirtir) * qey ew bi tiştêkî dizanin bunların bir bildiği olsa gerek 8. *nd* mî/mî, mî/inü (soru vurgusu, Türkçe'ye nerdeyse bunlara denk gelir) ~ bêhna te teng bû? çatladın mı? ~ bi viran e? yalan mı? ~ bi zor e? zorla mı? ~ bihostek hate ser te? bo-yun bir kârış uzadı? ~ canê (wî) jî ne can e? (birinin) canı yok mu? * jî serê sibehê de dixebite, qey canê wî jî ne can e, tu jî ji kar xwe didî alfî onun canı yok mu, sabah-tan beri çalışıyor, sen ise işten kaçırıyorsun ~ çavê te nerijiyaye kör kör parmağın gözü-ne ~ çi bû? ne çıkar (ne zarar var) * di roja teng de me çar pênc qiruş ji yekî stend qey çi bû? dar günde birinden üç beş kuruş almışım ne çıkar? ~ çi bûye? ne olacak! (ne değeri var) * qey çi bûye, me erka xwe anî cih ne olacak, görevinizi yaptık ~ çi dibe? ne olur (veya ne olursa, ne olursunuz) * qey çi dibe, min jî bibin ne olursunuz beni de götürünüz ~ derew e? yalan mı? ~ destê (yekî) ne girêdayî ye! eli armut devşirmiyor (veya toplamıyor) ya! * ku tu li min bixî, qey destê min ne girêdayî ye sen bana vurursan benim elim armut devşirmiyor ya ~ deve bûn deve yapmak (başkasının malını kendine mal etmek) ~ dê qiyamet rabe? kıyamet mi kopar? ~ ev der cihê heywanan e? Dingo'nun ahır mı? ~ ew der axûr e? Dingo'nun ahır mı? ~ ewê qiyamet rabe? kıyamet mi kopar? ~ ez di etra (wî) de bûm? dibi kırmızı mumla (veya bal mumuyla) mi çağurdum? ~ Ezraîl wê ruhê (wî) bistîne! arkasında (veya sırtında) yumurta küfesi yok ya! ~ hawara (...) ye? şimdi sırası mı ~ hedê (...) e haddimi (veya haddinemi düşmüş) * qey hedê te ye, tu ne hêjayî taye-k porê min haddinemi düşmüş senin, saçımın teline bile ulaşamazsın (yek) ~ jî damariyê bûn üvey evlât gibi tutmak (veya saymak) ~ kavir û gîskên te belav bûne? Karadeniz'de gemilerin mi battı? ~ kuliyan zimanê te xwariye? dilini kedi (fare) mi yedi? ~ mezelê miriyan e daha ölmedik ~ min canê xwe li erdê nedîtiye! canımı sokakta bulmadın ya! ~ ne wisan (welê an jî wîlo) ye? öyle değil mi? ~ rodîyê me bi hev ve ne? göbeğimizin mi birbirine bağlı? ~ serê (keçikê) gihîştîye kêranan? (kızın) boyu bacadan mı aştı? (daha evlenecek yaşta değil) ~ te pere li ser sergo berhev kiriye? paramı niye sokağa atıyorsun? ~ tu dê bibî bûka Badikiyan? Bulgurlu'ya gelin mi gidecek? ~ tu jina mele yî tu wisa xwe dinixemî? Ebussuut efendinin gelini gibi ~ tu jî me jî vedişêrî bize de mi lolo? ~ tu yê nexş lê deynî? kuş mu konduracak ~ vir (an jî derew) e? yalan mı? ~ xwêdana eniya xwe di ber de rêtiye? taş attın da kolun mu

yoruldu? (veya taş atıp kolu yorulmak) ~ **zar û zimanê te hatiye girêdan?** dilini kedi (fare) mi yedi?

qeyar (I) *m* sahil, kıyı, kenar

qeyar (II) *m* lökün, lök

qeyare (I) *m* gövede

qeyare (II) *m* kolan (hayvan semerini veya eğerini bağlamak için göğsünde aşırılarak sıkılan yassı kemer)

qeyarkirin *m* lökleme (löklerle yapıştırma)

qeyar kirin *l/gh* lökleme (löklerle yapıştırmak)

qeyas *d* kadar * **qeyasê deh mirovan jîr e** on insan kadar zekidir

qeyase *m* kolan (hayvan semerini veya eğerini bağlamak için göğsünde aşırılarak sıkılan yassı kemer)

qeyax (I) *m* ellik (ekin biçerken sol elin parmaklarına geçirilen tahtadan bir araç)

qeyax (II) *nd* bir tür el işi adı

qeybe *n* koç adı

qeyçi *bnr* qêçi

qeyd (I) *m* 1. bukağı, ayak prangası, keşen (ayak kösteği), künde 2. köstek (hayvanın kaçmasını önlemek için ayağına bağlanan şey) ~ **avêtin piyê (yekî)** bukağı vurmak ~ **kirin** prangaya vurmak ~ **kirin piyê (yekî)** ayağına bukağı vurmak ~ **li lîngan xistin** 1) ayağına bukağı vurmak 2) ayağına köstek vurmak ~ **xistin lingê (...)** 1) ayağına bukağı vurmak 2) (hayvanı) bukağılamak

qeyd (II) *m* 1. kayıt (bir yere mal ederek deftere geçirme) * **qeyda zarok nehate dîtin** çocuğun kaydı bulunmadı 2. kayıt (bir yazının, bir hesabın tarihi, numara vb. nin veya kopyasının bir yerde yazılı bulunması) 3. kayıt (şart, sınırlama, davranışlarını çevreleme) * **bêyî ku tu merc û qeydekî bide pêş, jî li hevhatinê re hazir e** hiç bir kayıt ileri sürmesizin anlaşmaya hazır 4. kayıt (resmi belge) 5. kayıt (ses veya resmi, manyetik bant üzerine geçirme işlemi) (**yek**) ~ **kirin** (birinin) burnundan yakalamak (birini yönetimi altına almak) ~ **û bend kayit kuyt ~ û bend danîn** kayıt koymak ~ **a (tiştêkî) kirin** kayda geçirmek ~ **a (yekî) xera kirin** (birinin) kaydını silmek ~ **î bandê kirin** banda almak ~ **î (...)** **bûn** -e kaydolmak, -e yazılmak * **zarok qeydî dibistanê bûn** çocuklar okula yazıldı ~ **î (...)** **kirin** -e kaydetmek, kayda geçirmek, -e yazmak (bir yere kaydetmek) * **kurik qeydî dibistanê kîr** çocuğu okula kaydetti ~ **î teybê kirin** teype kaydetmek, teype almak

qeydbûn (I) *m* kösteklenme, bukağılanma

qeydbûn (II) *m* 1. kaydolma, yazılma 2. kaydolma (ses kaydı vb. için)

qeydbûn (I) *l/gh* kösteklenmek, bukağılanmak

qeyd bûn (II) *l/gh* 1. kaydolmak, yazılmak 2. kaydolmak (ses kaydı vb. için)

qeydbûyîn (I) *m* köstekleniş, bukağılanış

qeydbûyîn (II) *m* kaydoluş

qeydik (I) *n* kayıt (marangozlukta)

qeydik (II) *m* sakandırık (baş giysilerinde çene bağı)

qeydik (III) *n* bilek

qeydî (I) *m* zarar, ziyan

qeydî (II) *m* 1. kayıt (bir yere mal ederek deftere geçirme) 2. kayıt (bir yazının, bir hesabın tarihi, numara vb. nin veya kopyasının bir yerde yazılı bulunması) 3. kayıt (resmi belge) ~ **ya rabirdayê** (an jî **sabiqeyê**) *hiq* sabıka kaydı

qeydker *nd/nt* 1. kaydedici, mukayyit 2. *fiz/m* imleç, kaydedici

qeyd kirin (I) *m* köstekleme, bukağılama, prangalama

qeyd kirin (II) *m* 1. kaydetme (yazma) 2. kaydetme (herhangi bir şeyi bir yere mal etme, bir şeyin tarih, numara veya adını bir deftere geçirme) 3. kaydetme (hatırlamak için not etme) 4. kaydetme (sesi veya resmi manyetik bant üzerine geçirme) 5. kaydetme (sıcaklık, basınç gibi bir niceliğin değişkenliğini tespit etme)

qeyd kirin (I) *l/gh* kösteklemek, bukağılamak, prangalamak

qeyd kirin (II) *l/gh* 1. kaydetmek (yazmak) 2. kaydetmek (herhangi bir şeyi bir yere mal etmek, bir şeyin tarih, numara veya adını bir deftere geçirmek) 3. kaydetmek (hatırlamak için not etmek) 4. kaydetmek (sesi veya resmi manyetik bant üzerine geçirmek) * **dengê min qeyd kire band** sesimi kasete kaydetti 5. kaydetmek (sıcaklık, basınç gibi bir niceliğin değişkenliğini tespit etmek)

qeydkirî (I) *rd* köstekli, bukağılı, prangalı (bukağılanmış olan)

qeydkirî (II) *rd* kayıtlı, kaydedilmiş

qeyimandin *m* tutulmasına neden olma

qeyimandin *l/gh* tutulmasına neden olmak

qeyimîn *m* tutulma

qeyimîn *l/gh* tutulmak

qeyiqandin *m* sıkıştırma, sıkılama, zorlama (köşeye sıkıştırma)

qeyiqandin *l/gh* sıkıştırmak, sıkılamak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak)

qeyiqandî *rd* sıkıştırılmış (zorlanmış, köşeye sıkıştırılmış)

qeyiqîn *m* sıkışma (zor durumda kalmak)

qeyiqîn *l/gh* sıkışmak (zor durumda kalmak)

qeyik *der/m* kayık ~ **a hawarê** can kurtarma kayığı

qeyikvan *nd/nt* kayıkçı

qeyikvanî *m* kayıkçılık

qeyikxane *m* kayıkhanesi

qeyîni *l* sanki

qeylûn *bnr* qelûn

qeymastik *m* çekilmiş yoğurt

qeymax *n* 1. kaymak (sütün ve yoğurdun yüzeyinde zar durumunda toplanan yağlı katman) 2. *meç* kaymak (bir şeyin en iyi ve seçkin bölümü) ~ **girtin** kaymak bağlamak (veya tutmak) ~**yê (tişteki) ji xwe birin** (an *ji hilanîn*) (bir şeyin) kaymağını almak

qeyme (I) *m* kayme (kâğıt para)

qeyme (II) *m* şart tutma

qeymeqam *nd/nt* kaymakam, ilçebay

qeymeqamî *m* kaymakamlık

qeymeqamî *m* kaymakamlık

qeymeyî *rd* kaymelik * **ev bi çend qeymeyî** ye bu kaç kaymelik

qeymik *kuru*, kurumuş olan şey

qeynat *bnr* qeneet

qeynax (I) *m* elik (ekin biçerken sol elin parmaklarına geçirilen tahtadan bir araç)

qeynax (II) *bot/m* bir tür bahar çiçeği

qeynenax *m* 1. bir tür tatlı 2. undan yapılan bir tür yemek

qeynî *h* sanki (soru cümlelerinde)

qeynter *m* kantar ~**a destan** el kantarı

qeyntere *m* büyük pencere

qeyran *bj/m* 1. kriz 2. *bz* bunalım, kriz * **qeyrana** *aborî* ekonomik kriz 3. bunalım (ruhî durum için) ~ **derbas kirin** (an *ji borandin*) kriz geçirmek, bunalım geçirmek * **qeyrana** *dil* derbas kir kalp krizi geçirdi ~**a bêewletiyê** güven bunalımı ~**a ramyarî** (an *ji siyasî*) siyasî kriz

qeyrandar *rd* buhranlı

qeys (I) *n* loğlama ağacı

qeys (II) *n* 1. ölçü 2. bir üzünlük ölçüsü ~ **û qab 1** kalıp (biçim, durum) * **qeys û qab ji mêrik re tune** adam kalıptan kalıba giriyor 2) ölçü 3) karar (hava için; değişmez olma) ~ **û qab jê re tune** dönecek, güvenilmez, sağlam ayakkabı değil ~ **û qab jê re tune** bûn kılıktan kılığa girmek (sık sık düşünce değiştirmek) ~ **û qab ji (yekî) re tune bûn** bir dalda durmamak, kalıptan kalıba girmek ~ **û qerar** karar (değişmeyen, düzenli durum)

qeyser (I) *m* kapalı çarşı, bedesten

qeyser (II) *n* kayser, kayzer, kral * **Qeyserê Rûm** Roma Kayseri

qeyserî (I) *m* kayzerlik, krallık

qeyserî (II) *m* bedesten, kapalı çarşı

qeyserî (III) *m* 1. sezaryen 2. *rd* sezaryenli

qeyserûn *m* kaysı , şeker ve yağdan yapılan bir tür tatlı

qeysik (I) *n* koltuk değneği

qeysik (II) *n* loğlama ağacı

qeysî (I) *bnr* qasî

qeysî (II) *bot/m* 1. kayısı (Prunus armeniaca)

2. kayısı (bu bitkinin meyvesi)

qeyskirin *m* ölçme

qeys kirin *l/gh* ölçmek

qeys *m* çatlak

qeytan *n* 1. kaytan, şerit * **qeytanê hevrişim**

ipek şerit 2. ayakkabı bağı, bağcık * **qeytanê sola min vebû** ayakkabının bağı çözüldü 3. fitil (kumaşın altında kaytan biçiminde bükülmüş bir şey koyup üstten dikeerek yapılan kabartma yol ~ **kirin** kaytanlamak ~**ê pehn** kordon

qeytankirin *m* zıhlama

qeytan kirin *l/gh* zıhlamak

qeytankirî *rd* zıhlı

qeytik (I) *m* zıh, ince çita

qeytik (II) *n* 1. dirsek (bir direği veya başka bir şeyi sağlamlaştırmak için yanına eğik olarak yerleştirilen ağaç) 2. bilek * **qeytika dest** el bileği

qeytik (III) *n* kızaklık

qeyto *n* erkek eşeklere sıkça konan isim * **ji qeyto re gotîne Tu lawê kê yî? Gotîye ez xwarziyê hespê qir im. Ne gotîye ez lawê kerê me.** aslını inkar etmenin yanlışlığına işaret etmede kullanılır

qeyûm *hiq/nd* kayyum, kayyım

qeyûmtî *m* kayyumluk

qeyxane *m* kaygana

qeyzer *n* kayzer, kral *ji* ~ **bêhtir qeyzer bûn** kraldan çok kralcı olınak

qeyzerî *m* krallık

qez *n* 1. ipek 2. *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)

qeza (I) *m* kaza (can veya mal kaybına sebep olan kötü olay) ~ **bûn kaza olmak** ~ **ji destê (yekî) qewimîn** elinden kaza çıkmak ~ **kirin kaza etmek**, kaza geçirmek ~ **li ser ~yê kambur üstüne kambur** (veya kambur kambur üstüne) ~ **û neza kaza belâ** ~ **û qeder kaza** ve kader ~**yek ji destê (yekî) qewimîn** elinden bir kaza (veya sakatlık) çıkmak

qeza (II) *m* kaza (vaktinde kılınmayan namazı veya tutulmayan orucu sonradan dinî kurallara uygun olarak yerine getirme) ~ **kirin kaza etmek** (vaktinde kılınmayan namazı, tutulmayan orucu dinî kurallara uygun olarak yerine getirmek)

qeza (III) *m* ilçe, kaza

qezajentî *rd/nd* kazazade

qezakirin (I) *m* kaza geçirme

qezakirin (II) *m* kaza etme (vaktinde kılınmayan namazı, tutulmayan orucu dinî kurallara uygun olarak yerine getirme)

qeza kirin (I) *l/gh* kaza geçirmek

qeza kirin (II) *l/gh* kaza etmek (vaktinde kılınmayan namazı, tutulmayan orucu dinî kurallara uygun olarak yerine getirmek)

qezakirî *rd* kazalı (kaza geçirmiş olan)

Qezakistan *m* Kazakistan

qezaser *dir/nd* kazasker

qezaskerî *m* kazaskerlik

Qezax *nd/rd* Kazak

Qezaxî *m* Kazakça

Qezaxkî *m* 1. Kazakça 2. *h* Kazaklara yaraşır bir şekilde

qezaz *nd/ht* kazaz, ipekçi
qezazede *rd/nd* kazazade
qezazî *m* kazazlık, ipekçilik
qezazxane *m* ipekhane
qezenc *m* kazanç ~ **kirin** 1. kazanmak 2. kâr etmek, kazanç elde etmek ~ **bi dest xisitîn** *argo* yolunu bulmak
qezencikirin *m* kazanma, kazanış
qezenc kirin *l/gh* 1. kazanmak (kazanç sağlamak) 2. kazanmak (olumlu, iyi bir sonuç elde etmek)
qezencikirî *rd* kazanılmış olan
qeziye *man/m* kaziye
qezî *m* 1. söz, lâf (kavil, lâkırdı) 2. konuşma ~ **kirin** konuşmak ~ **nakeve tûrik** lâf torbaya girmez ~ **ya xweş** tatlı dil, gönül alıcı söz
qezibêj *nd/ht* 1. konuşmacı 2. lâfçı
qezibêjî *m* 1. konuşmacılık 2. lâfçılık
qezîkirin *m* konuşma
qezî kirin *l/gh* konuşmak
qezî lê xistin *l/bw* taşlamak, iğneleyici söz söylemek
qezîxweş *rd* hoşsohbet
qezîxweşî *m* hoşsohbetlik
qezwan *bot/m* meneviş
qêçî *m* makas (makas gibi üst üste ağaç)
qêjîn *bnr* qijîn
qêl (I) *m* sarı sıcak
qêl (II) *n* meme, yelin (hayvan memesi için)
qêle *m* sarı sıcak
qêleqij *m* sarı sıcak
qêlik *bot/m* ak kavak (*Populus alba*)
qêmiş *m* kıyma ~ **nêkirîu li rûyê (yekî)** nihêrtin yüzüne bakmaya kıyamamak (veya yüzüne bakmaya kıyılmaz)
qêmişkirin *m* kıyma
qêmiş kirin *l/gh* kıymak
qêna *h* zor, her halde * **qêna hat** zor gelcî.
qênbine *bot/m* bir tür ot
qêr (I) *m* çığlık, bağırış
qêr *m* bukle, lule
qêrbûn *m* bukle bukle olma
qêr bûn *l/gh* bukle bukle olmak
qêrîn *bnr* qîrîn
qêr kirin *l/gh* örtinek
qêrqas *mat/rd* yatay
qêrqas (I) *bnr* qerqas
qêrqas (II) *m* pah
qêrqas (III) *rd* paralel
qib *m* keklik ötüşü
qibale *m* 1. gömme dolap 2. çiçeklik (süs eşyası konulan raflı duvar oyunu)
qibalok *m* 1. gömme dolap 2. çiçeklik (süs eşyası konulan raflı duvar oyunu)
qibe *bnr* qube
qibeqib *m* keklik ötüşü
qibeqibkirin *m* 1. (keklik) ötme 2. *mec* meydan okuma
qibeqib kirin *l/gh* 1. (keklik) ötmek 2. *mec*

meydan okumak
qibîn *m* 1. keklik ötme 2. keklik ötüşü
qibîn *l/gh* keklik ötmek
qibrax (I) *m* elbisenin yola çıkıyorcasına kemer gibi şeyle bele bağlanması
qibrax (II) *bnr* qebrax
Qibris *m* Kıbrıs
Qibrisî *nd/rd* Kıbrıslı
qibrisî *m* bir Kürt tüfegi
qibûr *n* tabanca kılıf
qic *rd* 1. küçük, minik 2. *b* küçük (seslenmede, kız çocuklar için)
qicê *rd* minnoş, ufaklık (kız çocuk için)
qicicikî *rd* minnacık, minimini
qicik *rd* 1. küçük * **birayê qicik** küçük kardeş 2. bızdık, güdük, minik, tıfıl, ufak 3. ufak tefek, çelimsiz 4. çocuk
qicikbûn *m* 1. küçükleşme 2. küçüklük
qicik bûn *l/gh* küçükleşmek
qicikbûyîn *m* küçülüş
qicikê *m* minnoş, ufaklık (kız çocuk için)
qicikî *rd* ufacık, minicik, cüssesiz
qicikkirin *m* küçültme
qicik kirin *l/gh* küçültmek
qiciko *n* ufaklık (erkek çocuk için)
qiciktî *m* küçüklük, ufaklık
qicicandin *m* için için kendini yemesine neden olma, aşırı kızdırma
qicicandin *l/gh* için için kendini yemesine neden olmak, aşırı kızdırmak
qicicîn *m* için için kendini yeme, aşırı kızmak
qicicîn *l/gh* için için kendini yemek, aşırı kızmak
qici *bot/m* yaban teresi
qico *n* 1. ufaklık 2. *b* küçük, ufaklık (seslenmede, erkek çocuklar için) * **hê qico bê vir** hey küçük buraya gel 3. *rd* badik (kısa boylu)
qicok *rd* minik ~ **micok** 1) minicik 2) cici bi-ci (süslü giysi veya süs eşyası)
qicoqico *rd* ufak, ufacık, minacık
qicqicî *rd* ufacık, minicik, cüssesiz, ufak tefek
qicqicandin *bnr* qijqijandin
qicqicîn *bnr* qijqijîn
qicûcan *rd* ufak tefek, güdük
qicûcanî *rd* küçümen, minyon, çıtı pıtı
qicûcank *rd* küçümen, minik, güdük
qicûcankî *rd* küçümencik, minicik, güdükçe, bütür, beberuhi, ufacık tefecik ~ **man** güdük kalmak
qicûcankîbûn *m* güdükleşme
qicûcankî bûn *l/gh* güdükleşmek
qicûcîk *rd* ufacık
qicûcokî *rd* ufakça
qic (I) *n* bacak, ayak
qic (II) *m* dikleştirme
qi (III) *m* büyük kaya parçası
qiçandin *m* kırma
qiçandin *l/gh* kırmak
qicbûn *m* diklenme, dikleşme

çiçkirin *m* dikleştirme
 qic kirin *l/gh* dikleştirmek * *dûv qic kîr hate min e* kuyruğu dikleştirip bana geldi
 qicqic *h* çatur çatur
 qicqicandin *m* çatırdatma
 qicqicandin *l/gh* çatırdatmak
 qicqicîn *m* çatırdama
 qicqicîn *l/gh* çatırdamak
 qicqicîni *m* çatırtı ~ *jê anîn* çatırdatmak ~ *jê çûn* (an *jî hatin*) çatırdamak
 qicî *rd* güzel
 qicûl *m* budama
 qicûlkirin *m* budama
 qicûl kirin *l/gh* budamak
 qidam *m* ateşte kavrulan leblebi, nohut
 qidamk *m* 1. ateşte kavrulan leblebi, nohut 2. çerez (asıl yemekten sayılmayan peynir, zeytin gibi yiyecekler)
 qidas *d* kadar
 qidem *m* 1. kıdem (bir görevde rütbe eskilik) 2. kıdem (bir görevde geçirilen süre)
 qidemdar *rd* kıdemli
 qidemdarî *m* kıdemlilik
 qidikandin *m* gıdıklama
 qidikandin *l/gh* gıdıklamak
 qidikîn *m* gıdıklanma
 qidikîn *l/gh* gıdıklanmak
 qidikî (I) *m* karın ağrısı
 qidikî (II) *m* 1. gıdıklama 2. gıklanma, huylanma ~ *hatin* (yekî) 1) gıdıklanmak 2) huylanmak ~ *jê hatin* huylanmak ~ *a* (yekî) *anîn* (birini) gıdıklamak ~ *a* (yekî) *hatin* gıdıklanmak
 qidîsk *rd* oval, beyzi, söbe, söbü
 qidoş *nd* 1. uğur, kut 2. *rd* uğur (bu nitelikte olduğuna inanılan şey)
 qidoşdîtin *m* uğursama
 qidoş dîtin *l/gh* uğursamak
 qidoşî *rd* uğurlu
 qidqid *m* kıtkıt kıldak
 qidqidan *m* gıdıklanma, gıdıklanış
 qidqidandin *m* gıdıklama
 qidqidandin *l/gh* gıdıklamak
 qidqidank *m* gıdık
 qidqidikî *m* gıdıklama ~ *a* (yekî) *anîn* gıdıklamak ~ *a* (yekî) *hatin* gıdıklanmak
 qidqidîn *m* gıdıklama, gıdıklayış
 qidqidîn *l/gh* gıdıklanmak
 qidqidîni *m* gıdıklama
 qidûm (I) *m* biçim, şekil
 qidûm (II) *n* mecal, takat ~ *di çokên* (yekî) *de neman* mecal kalmamak ~ *hatin ber* (yekî) dizlerine derman gelmek ~ *tê de neman* mecal kalmamak ~ *ê* (yekî) *sist bûn* dizlerinin bağı çözülmek ~ *ê* (yekî) *şikestî* dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek), dizlerinin bağı çözülmek
 qidûm (III) *m* çapa, çapalama
 qidûmkirin *m* çapalama

qidûm kirin *l/gh* çapalamak
 qidûmkirî *rd* çapalı (çapalanmış yer)
 qidûmşikestî *rd* dermanı kesilmiş (veya dermandan kesilmiş), dizlerinin bağı çözülmüş olan
 qif *nd* herhangi bir işe düşkünlük
 qifar *bnr* qîbal
 qifbûn *l/gh* bir işin inceliklerini bilmek
 qifîk *m* küfe
 qifîkirin *l/gh* bir işin inceliklerini bilmesini sağlamak
 qifî *m* qefîl (I)
 qij (I) *m* cız (kızgın yağın içine bir şey atınca çıkan ses)
 qij (II) *bnr* qic
 qij (III) *rd* dağınmak
 qij (IV) *rd* cüseli
 qijandin *m* 1. kızartma 2. kızartma (tavada kızgın yağda pişirme)
 qijandin *l/gh* 1. kızartmak * *rûn qijand* yağ kızartı 2. kızartmak (kızgın yağda pişirmek)
 qijandî *rd* 1. kızartılmış 2. kızartma (kızgın yağda pişirilmiş olan)
 qijang *nd* siyah, parlak, pürüzsüz, sert ve kesici özeliği olan bir taş
 qijaq *zo/m* saksağan (Pica pica)
 qij behîv *bot/nd* yabanî badem
 qijbihîvk *bot/nd* yabanî badem
 qijeqij *m* 1. sarı sıcak, aşırı sıcaklık 2. *h* haşım haşım * *em di binê tavê de bi qijeqij qijilîn* güneş altında haşım haşım haşlandı 3. cızır cızır (pişmekte olan kebabın, yağda kızartılan yiyeceğin sesi anlatır)
 qijikî (I) *bnr* qicik
 qijikî (II) *zo/m* 1. karga 2. *mec* zavallı, pejmürde ~ *bi qewraş e* hazır mezarın ölüsü (her hizmeti başkasında bekleyenler için söylenir) ~ *a reş* kara maşa (zayıf, esmer, ufak tefek kadın)
 qijika belek *zo/m* alaca karga
 qijika berateyan *zo/m* leş kargası (Corvus cornis)
 qijika berû *nd/nt* eti yenilen bir tür kuş
 qijika karsek *zo/nd* kestane kargası
 qijika reş *zo/nd* 1. siyah karga, kuzgun 2. kara maşa (zayıf, esmer, ufak tefek kadın)
 qijilandin (I) *m* alazlama, ütmek (tüylerini yakmak için alevden geçirmek)
 qijilandin (II) *m* 1. kızartma 2. kızartma (tavada kızgın yağda pişirme) 3. *mec* yakına
 qijilandin (III) *m* buruşturma
 qijilandin (I) *l/gh* alazlamak, ütmek (tüylerini yakmak için alevden geçirmek)
 qijilandin (II) *l/gh* 1. kızartmak 2. kızartmak (kızgın yağda pişirmek) 3. *mec* yakmak * *tavê em diqijilandin* güneş bizi yakıyordu
 qijilandin (III) *l/gh* buruşturmak
 qijilandi *rd* 1. kızgın, kızartılmış 2. kızartma (tavada kızgın yağda pişirilmiş yiyecek)

qijilandîbûn *m* kızgınlık (ısınmış olma durumu)

qijilî *rd* 1. kızgın 2. yağız, yanık, kızılca insan siması

qijilîn (I) *m* alazlanma

qijilîn (II) *m* 1. kızarma, kızarış (yiyecekler için; tavada kızgın yağ içinde kırmızılaşarak pişme) 2. yanma (güneşte)

qijilîn (III) *m* 1. buruşma 2. büzüşme (soğuktan dolayı)

qijilîn (I) *l/gh* alazlanmak

qijilîn (II) *l/gh* 1. kızarmak (yiyecekler için; tavada kızgın yağ içinde kırmızılaşarak pişmek) 2. yanmak (güneşte)

qijilîn (III) *l/gh* 1. buruşmak 2. büzüşmek (soğuktan dolayı)

qijirandin *bnr* qijilandin (II)

qijirîn *bnr* qijilîn (II)

qijîn *m* cızırtı

qijînî *m* cızırtı (kızgın yağ sesi için)

qijkirin *m* çocuklar birbirine meydan okuma

qij kirin *l/gh* çocuklar birbirine meydan okumak

qijlan *m* keskin soğuk

qijnax *zo/m* kene

qijnik *zo/m* 1. kene 2. *argo* ufak tefek kimse ~ê *qûna* *bizinê* şîret kimse

qijnî *zo/n* kene * **weka** *qijnîyê jê neqetîn* kene gibi yapışmak

qijnîk *zo/n* kene

qijonek *m* büzgü

qijqij *m* yaygara

qijqijandin (I) *m* 1. kavurma, kızartma 2. yakma, kavurma (güneş için)

qijqijandin (II) *m* fitilleme, kızdırma

qijqijandin (I) *l/gh* 1. kavurmak, kızartmak 2. yakmak, kavurmak (güneş için)

qijqijandin (II) *l/gh* fitillemek, kızdırmak

qijqijîn (I) *m* 1. kavrulma, kızarma 2. çıtır çıtır yanma 3. yanma, kavrulma (güneşte)

qijqijîn (II) *m* fitırma, çok kızmış olma

qijqijîn (I) *l/gh* 1. kavrulmak, kızarmak 2. çıtır çıtır yanmak 3. yanmak, kavrulmak (güneşte) * **ez ji germê qijqijîn** sıcaktan kavrulmuş

qijqijîn (II) *l/gh* fitırmak, çok kızmış olmak

qijqijok *zo/m* bir tür kuş

qijvijandin *m* celallendirme

qijvijandin *l/gh* celallendirmek

qijvijîn *m* celâlenme

qijvijîn *l/gh* celâlenmek

qik *n* kol, su kolu

qil (I) *m* kırntı * **qilek şekir** bir şeker kırntısı

qil (II) söz, lakırdı

qil (III) fırlama, sıçrama ~ **bûn** sıçramak, yerinden fırlamak

qilafet *n* 1. fizik, yapı (insanın fiziki olarak yapısı) 2. fizik (kişinin fiziki görünüşü) 3. yapı (canlı bir varlığın beden özelliklerinin

tümü) * **jineke qilafetê wê xweşik e** yapısı güzel bir kadın 4. kalıp (gösterişli görünüş)

* **ku tu li qilafetê wî binêrî nola şêran e** kalıbına bakarsan aslan gibi 5. kalıp kıyafet

qilafisk *bnr* qelefisk

qilal *m* endişe

qilan *m* tufan

qilanc *m* halay türü

qilanik *m* kalay

qilawiz *nd/nt* 1. kılavuz 2. *m* kılavuz, nişan, im, belirti

qilawizî *m* kılavuzluk

qilawizî kirin *l/gh* kılavuzluk yapmak, rehberlik yapmak, yol göstermek

qilawûc *m* takla atma

qilbûn *m* sıçrama, yerinden fırlama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerék birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma)

qil bûn *l/gh* sıçramak, yerinden fırlamak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerék birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak)

qilç (I) *bnr* xulç

qilç (II) *n* eğik kesim

qilçik *n* salma (giysi kolunun yanında sarkan kumaş parçası)

qilçink *n* kıymık

qildik *n* küçük baş hayvan dışkısı

qile *m* soda tozu

qilewî *bnr* qilêwî

qilê *m* 1. kalay 2. kalay (kalaylanmış bir kabın üzerindeki alaşım tabakası)

qilêdar *rd* kalaylı

qilêker *nd/nt* kalaycı

qilêkerî *m* kalaycılık

qilêkirin *m* kalaylama

qilê kirin *l/gh* kalaylamak

qilêkirî *rd* kalaylı (kalaylanmış olan) * **derdana qilêkirî** kalaylı kap

qilênêkirî *rd* kalaysız (kalaylanmamış olan)

qilêr *m* kir, pasak ~ **girtin** kir tutmak, kirlenmek (**tiştek**) ~ **girtin** (bir şey) kir tutmak (**tiştek**) ~ **lê xuya kirin** (bir şey) kir tutmak (**tiştek**) ~ **winda kirin** (bir şey) kir götürmek * **ev kinc qilêrê winda dike** bu elbise kir götürür ~a **destan 1** el kiri 2) el kiri (kolayca vazgeçilir, atılır şey) ~a (**tiştekî**) **nemijîn** (an **jî nerm bûn**) kiri kabarmak ~a **xwe dan kiri kabarmak** (**tiştek**) **di** ~ê **de winda bûn** (bir şeyi) kir götürmek * **ev sa-qoyê hanê di qilêrê de winda bûye** bu ceketini kir götürmüş **di** ~ê **de xeniqîn** (bir şeyi) kir götürmek

qilêrgirtin *m* kir tutma

qilêr girtin *l/gh* kir tutmak

qilêrî *rd* kirli, pasaklı

qilêribûn *m* kirlenme

qilêrî bûn *l/gh* kirlenmek

qilêribûyin *m* kirleniş

qilêrîkirin *m* kirletme
 qilêrî kirin *l/gh* kirletmek
 qilêrîn *rd* kirli, pasaklı
 qilêrîti *m* kirlilik
 qilêrok *rd* kirli, kirloş, kirloz, pasaklı (üst ba-
 sı temiz olmayan)
 qilêrokî *rd* kirlice, pasaklıca
 qilêrokîbûn *m* 1. pasaklı olmak 2. pasaklık
 qilêrokî bûn *l/gh* pasaklı olmak
 qilêw *m* bulaşık
 qilêwî *nd/nt* bulaşıkçı
 qilêwkar *nd/nt* bulaşıkçı
 qilêwkarî *m* bulaşıkçılık
 qilf *n* 1. kılıf 2. *mec* kılıf (yolsuz bir işe bulu-
 nan bahane) jê re ~ çêkirin (an jî dîtin) kıl-
 lîfına uydurmak ~ kışandin (tişteki) kılıfla-
 mak, kılıf çekmek ~ê balgehê yastık kılıfı
 qilfkirin *m* kılıflama
 qilf kirin *l/gh* kılıflamak
 qiliçandin *m* kıpırdatma
 qiliçandin *l/gh* kıpırdatmak
 qiliçîn *m* kıpırdama
 qiliçîn *l/gh* kıpırdamak
 qilik (I) *m* 1. sürgü 2. ağaçtan kapı kilidi
 qilik (II) *nd* tekesakal
 qilix *m* kırkı (makasa benzer araç)
 qilixvan *nd/nt* kırkıcı
 qilixvanî *m* kırkıcılık
 qilî *m* 1. gıdı, gıdık 2. ~ ~ gıdı gıdı ~a (yekî) a-
 nîn gıdıklamak ~ya (yekî) hatin gıdıklanmak
 qilîbûn *m* gıdıklanma
 qilî bûn *l/gh* gıdıklanmak
 qilîç (I) *m* karasaban parçası
 qilîç (II) *m* serçe parmağı
 qilîçank *m* serçe parmağı
 qilîçik *m* serçe parmağı
 qilîkirin *m* gıdıklama
 qilîncek *m* serçe parmağı
 qilît *n* baba hindi
 qil kirin *l/gh* otlamak
 qilm *m* yudum
 qiloc (I) *biy/h* duyarga
 qiloc (II) *n* boynuz ~ lê dan (an jî xistin) boy-
 nuzlamak, tos vurmak ~ê beran 1) koç boy-
 nuzu 2) bir halı motifi ~ê (yekî) çêbûn (an
 jî hatin) boynuzlanmak (boynuzu çıkmak)
 qilocîn *rd* 1. boynuz (boynuzdan yapılma) 2.
 boynuzsu
 qiloclêdan *m* boynuzlama, süsme
 qiloc lê dan *l/gh* boynuzlamak, süsmek
 qiloclêxistin *m* boynuzlama, tos vurma
 qiloc lê xistin *m* boynuzlamak, tos vurmak
 qilocxiştik *rd* kabak boynuzlu (kısık boynuzlu
 hayvan)
 qilofînk *m* takla, taklak
 qilol (I) *bnr* kankol
 qilol (II) *n* biliye şeklini almış hayvan pisliği,
 genellikle yünlerine yapışık olur

qilom *n* 1. kambur (insanlar için) 2 *rd* kambur
 (kamburu olan) 3. *erd* tümsek ~ milomî
 kambur zambur (veya kambur kambur)
 qilombûn *m* kamburlaşma
 qilom bûn *l/gh* kamburlaşmak
 qilombûnî *m* kamburluk
 qilombûyîn *m* kamburlaşış
 qilomkirin *m* kamburlaştırma
 qilom kirin *l/gh* kamburlaştırmak
 qilonc *bnr* qiloc
 qilozn *bnr* qiloz
 qilonz bûn *bnr* qiloz bûn
 qilop *n* kambur ~ bûn kamburlaşmak
 qilopanç *bnr* qilopanî
 qilopandî *bnr* qilopanî
 qilopanî *m* 1. takla, taklak 2. tepetakla, tepe-
 taklak ~ bûn tepetaklak olmak, tepetaklak
 gitmek (veya yuvarlanmak) ~ kirin tepetak-
 lak etmek (veya devirmek)
 qilopanîbûn *m* 1. takla atma (veya kılma) 2.
 tepetaklak gitme (veya yuvarlanma)
 qilopanî bûn *l/gh* 1. takla atmak (veya kıl-
 mak) 2. tepetaklak gitmek (veya yuvarlan-
 mak)
 qilopanîkirin *m* tepetaklak etme
 qilopanî kirin *l/gh* tepetaklak etmek
 qilopazî *m* 1. takla, taklak 2. tepetakla, tepe-
 taklak ~ bûn tepetaklak gitmek (veya yuvar-
 lanmak) ~ kirin tepetaklak etmek (veya de-
 virmek)
 qilopazîbûn *m* tepetaklak gitme (veya yuvar-
 lanma)
 qilopazî bûn *l/gh* tepetaklak gitmek (veya yu-
 varlanmak)
 qilopbûn *m* kamburlaşma
 qilop bûn *l/gh* kamburlaşmak
 qilopbûyîn *m* kamburlaşış
 qilopilo jê derketin (altında) Çapanoğlu çık-
 mak
 qilopilo kirin gargaraya getirmek
 qilopilo kirin *l/gh* işler becermek
 qilopilo *m* 1. dalavere, alavere dalavere 2. bit
 yeniği 3. *rd* gizli kapaklı (açık seçik olma-
 yan) (tişte) ~ kirin alavere dalavere yapmak
 (veya çevirmek)
 qilopinç *bnr* qilopanî
 qilojîqîk *zo/m* bir tür kuş
 qilocoç *h* çprast
 qilor *m* yuvarlama
 qilorbûn *m* yuvarlanma
 qilor bûn *l/gh* yuvarlanmak
 qilordan *m* yuvarlama
 qilordan *l/gh* yuvarlamak
 qilordayî *rd* yuvarlaşmış olan
 qilorîk *m* yuvarlama (yemeği)
 qilorkirin *m* yuvarlama
 qilor kirin *l/gh* yuvarlamak
 qilote *rd* lümpen, serseri
 qilotik (I) *m* yarmadan yapılan ince bulgur

qilolitik (II) *rd* yuvarlak
qiloz (I) *m* sıçrama, yerinden fırlama
qiloz (II) *m* 1. kambur (insanlar için) 2 *rd* kambur (kamburu olan)
qiloz (III) *m* 1. takla, taklak 2. domalma
qilozan *m* takla, perende
qilozanî *h* tepetaklak, tepetaklak
qilozanîbûn *m* tepetaklak gitme (veya yuvarlanma)
qilozanî bûn *l/gh* tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak)
qilozanîkirin *m* tepetaklak etme (veya devirme)
qilozanî kirin *l/gh* tepetaklak etmek (veya devirmek)
qilozbûn (I) *m* sıçrama, yerinden fırlama
qilozbûn (II) *m* kamburlaşma
qilozbûn (III) *m* 1. tepetaklak olma, tepetaklak gitme (veya yuvarlanma) 2. domalma
qiloz bûn (I) *l/gh* sıçramak, yerinden fırlamak * *ji cihê xwe qiloz bû* yerinden fırladı
qiloz bûn (II) *l/gh* kamburlaşmak
qiloz bûn (III) *l/gh* 1. tepetaklak olmak, tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak) 2. domalmak
qilozbûnî *m* kamburluk
qilozikî *rd* kamburumsu
qilozkirin (I) *m* sıçratmak yerinden fırlamasını sağlama
qilozkirin (II) *m* kamburlaştırma
qilozkirin (III) *m* 1. tepetaklak etme (veya devirme) 2. domaltma 3. bir şeyin yüzünü, yönünü yukarı doğru çevirme
qiloz kirin (I) *l/gh* sıçratmak, yerinden fırlamasını sağlamak
qiloz kirin (II) *l/gh* kamburlaştırmak
qiloz kirin (III) *l/gh* 1. tepetaklak etmek (veya devirmek) 2. domaltmak 3. bir şeyin yüzünü, yönünü yukarı doğru çevirmek
qilp *m* fokurtu
qilpeqilp *m* fokurdama
qilpik *m* geçirme ~ **anîn (yekî)** (birini) geçirtmek ~ **hatîn (yekî)** (birin) geçirmek
qilpûşik *n* kabuk * **qilpûşikê pîvazê** soğan kabuğu
qilq *m* kılık * **li qilqê me binêre** kılığımıza bak
qilqal *m* 1. tedirginlik 2. telâş, kaygı, endişe
qilqaldar *rd* 1. tedirgin 2. telâşlı
qilqalok *rd* telâşlı
qilqalokîtî *m* telâşlılık
qilqandin *m* kımıldatma, kıpırdatma
qilqandin *l/gh* kımıldatmak, kıpırdatmak
qilqilandin *l/gh* 1. tedirgin etme, rahatsızlık verme, taciz etme 2. telâşlandırma, telâş düşürme, endişelendirme 3. gerginleştirme
qilqilandin *l/gh* 1. tedirgin etmek, rahatsızlık vermek, taciz etmek 2. telâşlandırmak, telâş düşürmek, endişelendirmek 3. gerginleştirmek
qilqilandî *rd* 1. tedirgin 2. telâşlı

qilqilî *rd* 1. tedirgin 2. telâşlı
qilqilîn *m* 1. tedirginleşme, tedirgin olma, işkilli olma 2. telâşlanma, telâşlanış, telâş etme, endişelenme 3. çırpınma, kıvrınma (telâş gösterme) 4. çırpınma (aşırı derecede çaba harcama) 5. yüpürme
qilqilîn *l/gh* 1. tedirginleşmek, tedirgin olmak, işkilli olmak 2. telâşlanmak, telâş etmek, endişelenmek 3. çırpınmak, kıvrınmak (telâş göstermek) 4. çırpınmak (aşırı derecede çaba harcamak) 5. yüpürmek
qilqilk *m* 1. kilit dili 2. kapı mandalı, sürgü, tırkaz ~ **kirin cih** tırkazlamak
qilqilok *rd* 1. tedirgin 2. telâşlı, çarpıntılı
qilqilokî *rd* 1. tedirgince 2. telâşlıca, çarpıntılıca
qilqilokîbûn *m* telâş alma ~ **a xwe nîşan dan** telâş göstermek
qilqilokîtî bûn *l/gh* telâş almak
qilqilokîtî *m* 1. tedirginlik 2. telâşlılık
qilqîn *m* kımıldama, kımıldanma, kıpırdama
qilqîn *l/gh* kımıldamak, kımıldanmak, kıpırdamak
qilûç *rd* kambur
qilûlik *n* püsür (bir şeyin can sııcığı, karışık ayırtısı)
qilûmik *rd* 1. felç veya romatizmadan organları eğri büğrü olmuş kimse 2. dalları kesilmiş ağaç
qilûsk *m* çömme
qilûskdan *m* çömme
qilûsk dan *l/gh* çömmek
qilûskdayî *rd* çömük
qilûskdayîn *m* çömme
qilûz (I) *m* tepetaklak olma
qilûz (II) *m* 1. kambur (insanlar için) 2 *rd* kambur (kamburu olan)
qilûzbûn (I) *m* tepetaklak olma
qilûzbûn (II) *m* kamburlaşma
qilûz bûn (I) *l/gh* tepetaklak olmak
qilûz bûn (II) *l/gh* kamburlaşmak
qilûzbûnî *m* kamburluk
qilûzî stûyê hev bûn *l/bw* kucaklaşmak
qilûzkirin *m* kamburlaştırma
qilûz kirin *l/gh* kamburlaştırmak
qilvilandin *m* çalkalama
qilvilandin *l/gh* çalkalamak
qilvilîn *m* 1. çalkalanma 2. çalkanma (haber, söylenti gibi şeylerin herkesin ağzında dolaşma)
qilvilîn *l/gh* 1. çalkalanmak * **ewr li hev di-qilvilîn** bulutlar çalkalanıyordu 2. çalkanmak (haber, söylenti gibi şeylerin herkesin ağzında dolaşmak) * **li ser vê nûçeyê ew bajarê mizîn qilvilî** bu haber üzerine koca şehir çalkalandı
qilx *bnr* hevring
qilxan *bot/m* bir tür bitki
qim *m* 1. içim, fırt, yudum * **qimtek av** bir i-

qim su 2. biraz, bir parça * **min qimek araq vexwar** bir parça rakı içtim ~ **kirin** yudumlamak

qimandin *m* 1. yakma (ısı etkisiyle bozma) 2. yakma, karatma, esmerleştirme, karartma (rengini karaya çevirme, güneşte karartma) 3. kavurma, kavuruş, bronzlaştırma, tunçlama (tunç rengine getirme)

qimandin *l/gh* 1. yakmak (ısı etkisiyle bozmak) * **gava ku şalê xwe kewî kir qimand** pantolonu ütülerken yaktı 2. yakmak, karatmak, esmerleştirmek, karartmak (rengini karaya çevirmek, güneşte karartmak) * **tavê tenên wan qimandibûn** güneş tenlerini karartmıştı * **li ber tavê canê xwe diqimîne** güneşte vücudunu yakıyor 3. kavurmak, bronzlaştırmak, tunçlamak (tunç rengine getirmek)

qimandî *rd* 1. yağız, kavruk, yanık 2. yanık (rengi koyulaşmış olan)

qimatî *m* 1. kundak 2. *nd/nt* kundak (kundağa sarılmış bebek) 3. bebek (meme veya kucak çocuğu)

qimatî kirin *l/gh* kundaklamak (bebeği kundağa sarmak)

qimatîkirin *m* kundaklama, kundaklayış

qimatîkirî *rd* kundaklı

qimatok *m* 1. kundak 2. *nd/nt* kundak (kundağa sarılmış bebek)

qimçik *m* kopça

qimek *m* yudumluk

qimil *zo/n* kimil (Aelia rostrata)

qimiyayî *rd* yanık (rengi koyulaşmış olan)

qimîz *m* kımız

qimîn *m* 1. yanma (ısı etkisiyle) 2. esmerleşme, kararma, bronzlaşma, tunçlaşma (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) 3. kavrulma (güneş ve soğuktan dolayı)

qimîn *l/gh* 1. yanmak (ısı etkisiyle) 2. esmerleşmek, kararmak, bronzlaşmak, tunçlaşmak (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) * **hingî li ber tavê rawestiyaye canê wî qimiyaye** güneşte dura dura teni kararmış 3. kavrulmak (güneş ve soğuktan dolayı)

qimkirin *m* yudumlama

qim kirin *l/gh* yudumlamak

qimoqimo *h* yudum yudum

qimqimok *zo/m* kertenkele (Lacertus)

qin (I) *n* çiçe, iç (ceviz, badem gibi yemişlerin içi)

qin (II) *m* yassı taşlarla oynanan bir çocuk oyunu

qin (III) *m* 1. tekerleme 2. eleştirî

qin (IV) *m* kâğıt

qinab *n* kınnap, sicim

qina biqinê *nd* karşılıklı, bir şey verilirken aynı esnada karşılığının alınması

qinap *n* kınnap, sicim

qinar (I) *m* karnas (adlı silah)

qinar (II) *bnr* qinare

qinarbaz *bnr* qinarebaz

qinare *m* 1. asma çengel 2. askı çengeli, kasap çengeli 3. giyotin

qinarebaz *nd/nt* cellât

qinarebazî *m* cellâtlık

qinarevan *nd/nt* cellât

qinc (I) *rd* 1. amudî, dikey 2. *fiz/m* şakul

qinc (II) *nd/nt* ufaklık, küçük, tıfil

qincik *nd/nt* ufaklık, ufak

qincilandin *m* 1. büzme 2. sindirme

qincilandin *l/gh* 1. büzmek 2. sindirme

qincilandî *rd* büzük

qincillî *rd* büzük ~**ya xwe kirin** büzüşmek, pusmak

qincillîn *m* 1. büzülme 2. sinme, pusma

qincillîn *l/gh* 1. büzülme 2. sinmek, pusmak

qincirok *n* diken

qincor *bnr* qab û qincor

qinç *rd* düşey

qinçitî *m* düşeylik

qinet *m* kanaat

qinê *nd* 1. yiğit, efe 2. bilirkışı

qinêber *bot/m* bir bitki adı

qinêberk *bnr* qinêber

qinêbinê *m* bir bitki

qinik (I) *m* kümes

qinik (II) *m* 1. gıdım 2. yumurta büyüklüğünde taş ~**ek** bir gıdım, azıcık

qinik (III) *m* tekerleme

qinik (IV) *rd* ufaklık

qinike *m* tekerleme

qinîk *m* tekerleme

qinot *rd* kısmık, cimri

qinotî *m* aparatif, aperitif

qinotîfî *m* kısmıklık, cimrilik

qinqilandin *m* kıpırdatma

qinqilandin *l/gh* kıpırdatmak

qinqilandî *rd* kıpırdatılmış

qinqilî *rd* kıpırdaşmış, kımıldamış

qinqilîn *m* kıpırdama, kıpırdanma, kıpırdaşma, kıpraşma, kımıldama

qinqilîn *l/gh* kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kıpraşmak, kımıldamak

qintor *mim/m* direk veya sütun başlığı

qinût *bnr* qinot

qinyat *m* 1. kanaat 2. yetinme 3. avunc, avünma ~**a xwe pê anîn** yetinmek

qinyatdan *m* teseli verme

qinyat dan *l/gh* teseli vermek

qinyatkirin *m* kanaat etme, kani olma

qinyat kirin *l/gh* kanaat etmek, kani olmak

qinyatkirî *rd* kani, inanmış

qipçe *m* kenet

qipçekirin *m* kenetleme

qipçe kirin *l/gh* kenetlemek (birbirine geçirerek bağlamak)

qipqerisi *rd* sopsoğuk

qıpqermiçi *rd* bumburuş, bumburuşuk

qıpqilêri *rd* kirkirli

qıpqirêji *rd* kirkirli

Qipt *nd* Kiptî

Qiptî *rd* Kiptî (Kıbtîlere özgü)

Qiptitî *m* Kiptîlik

qir (I) *zo/m* 1. karga (Corvus) 2. *m* gak (karganın çıkardığı ses)

qir (II) *nd* 1. kır * hespê qir kır at 2. kır (bu renkte olan)

qir (III) *bnr* 2. qal û qir

qir (IV) *m* 1. kır (şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer) 2. taşlık ve sert arazi, otun yeşermediği taşlık arazi

qir (V) *m* kırağı * **qirê li balicanê xistiye** patlıcanı kırağı çalmış ~ **barîn** kırağı yağmak ~ **ketin** kırağı düşmek ~ **lê xistin** (an jî **dan**) kırağı çalmak (veya vurmak)

qir (VI) *m* kuru ayaz * **qira sermayê** soğuk ayaz ~ **û qotik 1** öldürücü soğuklar ve birlikte getirdiği hastalıklar; grip, boğmaca gibi 2) *mec* kavga gürültü

qir (VII) *rd* şaşı kimse

qir (VIII) *m* 1. kırım, kıyım 2. kırım (hayvanların hastalık, soğuk gibi sebeplerle ölmesi) 3. kıran, kırgın (toplu ölümlere yol açan bulaşıcı hastalık) ~ **bikevê** köküne kibrit suyu ~ **ketin nava** (...) kıran girmek, soyu kurutmak ~ **kirin** kırım yapmak ~ **lê anîn** kökünü kurutmak, kökünü kazımak ~ **lê hatin** kökü kazınmak ~ **a** (...) **anîn** kökünü kurutmak, kökünü kazımak, köküne kibrit suyu dökmek, tırpan atmak, kırıp geçirmek, tırpanlamak (bir şeyi ortadan kaldırmaya, yıkamaya girişmek) ~ **a** (...) **danîn** kökünü kurutmak, kırımdan geçirmek, soyunu kurutmak ~ **a** (...) **hatin** kökü kazınmak ~ **a hev anîn** (birbirini) kırımdan geçirmek, birbirinin soyunu kurutmak ~ **a** (**yekî**) **rabûn** kökü kazınmak ~ **a** (...) **rakirin** kökünü kazımak, kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek

qir (IX) *m* çanak çömlek ~ **û qaf** çanak çömlek

qira kirin *l/gh* zayıf etmek

qira reş *zo/m* kara karga

qirak (I) *zo/m* karga

qirak (II) *m* yanıp kömürleşme hali * **şewitiye** **bûye qiraq** yanıp kömürleşmiş

qiral *n* 1. kral 2. *mec* kral (herhangi bir alanda başkalarını üstün olan kimse) 3. kral (çok başarılı ve zengin iş adamı) * **qiralê** şeker şeker kralı

qiralgeh *m* krallık (kral yönetiminde yönetilen dtoprak)

qiralî *m* krallık

qiralîçe *m* 1. kraliçe 2. *mec* kraliçe (kendi cinsleri arasında herhangi bir bakımdan üstünlüğü olan) * **qiralîçeya ciwaniyê** güzel-lik kraliçesi

qiralîçetî *m* 1. kraliçelik 2. *mec* kraliçelik

qiralperest *rd/nd* kralcı

qiralperestî *m* krallıcılık

qiralîtî *m* krallık

qiram (I) *m* suyla gelen çerçöp * **qiram û qirşik** çer çöp

qiram (II) *bot/m* su içinde yetişen bir tür bitki

qiram (III) *m* sepili sert deri parçası; islatılıp küh ağızları kapatılır

qiram (IV) *rd* uzun süre bellenmemiş ve otlığa dönüşmüş nemli arazi

qiran (I) *m* kıran, ölet ~ **hatin** (**tişteki**) kıran girmek

qiran (II) *n* kral

qirandin (I) *m* kökünü kazıma, kökten kazıma, kökünü kurutma, kırımdan geçirme

qirandin (II) *m* yuvarlatma

qirandin (I) *l/gh* kökünü kazımak, kökten kazımak, kökünü kurutmak, kırımdan geçirmek

qirandin (II) *l/gh* yuvarlatmak

qirandin (III) *bnr* seqirandin

qirang *bot/m* kayışkaran (Onosis spinosa)

qiranîn *m* kırım yapma, kökünü kurutma

qir anîn *l/gh* kırım yapınak, kökünü kurutmak

qiraq *zo/m* karga (Corvus)

qirar *bnr* karar

qirase (I) *m* kaldıraç, manivela

qirase (II) *nd/rd* iri yarı, iri kıyım, iri yapılı, yarım gibi, azman, adam azmanı, izbandut, toraman, dalyan, dızman, yapılı, zebellâ * **zilamekî** **qirase** **ye** yapılı bir adam

qiraş *m* yöre (değirmende taşla kasnak arasında kalan ve hayvan yemi olarak kullanılan un)

qirat *n* kırat (elmas, zümrüt gibi değerli taşların tartısında kullanılan iki desigramlık ölçü birimi)

qiratik *ant/m* kıkırdak

qiratî *nd* kıratlık * **kevîrê ku hêjayî deh qiratî** **ye** on kıratlık değerinde taş

qirav *m* kırç (ağaç dallarını, toprak çıkıntıları vb. yerleri kaplayan buz tabakası)

qiravî *m* kırç

qiraw kirin *l/gh* argo kız er istemek, ersemek

qirbûn *m* kırıma uğrama, kökü kazınma, kırımdan geçme

qir bûn *l/gh* kırıma uğramak, kökü kazınmak, kırımdan geçme

qirbûyîn *m* kırıma uğrama, kökü kazınma, kırımdan geçme

qirç *m* çırpı ~ **û qal** çalı çırpı

qirç (II) *m* 1. çat (sert bir şeyin kırılırken çıkardığı ses) * **got qirç û şikiya** çat diye kırıldı 2. çıt (küçük bir şey kırılırken çıkardığı hafif ve süreksiz ses) 3. *b* işte bak! çatla patla! anlamında ~ **û ~ 1**) çatır çatır 2) çıt çıt

qirç (III) *rd* yumuk, yumulu ~ **bûn** yumulmak

qirçan *m* gıcırdama, gıcırdayış

qırçandin (I) *m* 1. çatırdatma, çıtırdatma, çıtırdatış 2. çıtlatma 3. çıtlama (çerezleri yerken ses çıkartma)

qırçandin (II) *m* 1. gacırdatma 2. gacırdatma
qırçandin (I) *l/gh* 1. çatırdatmak, çitırdatmak
2. çitlatmak 3. çitlamak (çerezleri yerken
ses çıkartmak)

qırçandin (II) *l/gh* 1. gacırdatmak 2. gacırdatmak

qırçbûn *m* yumulima

qırç bûn *l/gh* yumulmak

qırçeqırç (I) *h* 1. çatır çatır (sert şey kırılırken,
yanarken, yerinden sökülürken veya sıkıştırılınca çıkan ses) 2. çatur çatur 3. *h* çitır çitır (odun, kömür gibi şeyler yanarken, ince tahtalar kırılırken çıkan ses) 4. cayır cayır (bir cismin çabuk ve şiddetlice yandığını anlatır) 5. cazır cazır, cazur cazur (ateş sesi için) 6. hatır hatır (sert şeyler kesilir, yenilir, koparılırken çıkan ses) 7. takır takır 8. gırç gırç ~ **jê anîn** 1) çatırdamak 2) çitır çitır ses çıkarmak ~ **jê hatin** 1) çatırdamak 2) çitır çitır ses çıkarmak ~ **kirin** 1) çatur çatur etmek 2) gırç gırç etmek 3) cazır cazır etmek, cayırdamak

qırçeqırç (II) *h* 1. gacırdatmak, gacırdatmak 2. gacırdatmak (diş gıcirtısı için) ~ **kirin** 1) gacırdatmak, gacırdatmak 2) gacırdatmak

qırçeqırçkirin (I) *m* 1. çatur çatur etme 2. gırç gırç etme 3. cazır cazır etme, cayırdama (ateş için)

qırçeqırçkirin (II) *m* 1. gacırdatmak, gacırdatmak 2. gacırdatmak

qırçeqırç kirin (I) *l/gh* 1. çatur çatur etmek 2. gırç gırç etmek 3. cazır cazır etmek, cayırdamak (ateş için)

qırçeqırç kirin (II) *l/gh* 1. gacırdatmak, gacırdatmak 2. gacırdatmak

qırçik (I) *n* kıymık

qırçik (II) *m* ense

qırçik (III) *m* kırık çanak çömlek parçalarıyla oynanan bir oyun

qırçimandin *m* 1. buruşturma 2. büzüştürme
qırçimandin *l/gh* 1. buruşturmak 2. büzüştürmek

qırçimandî *rd* 1. buruşuk 2. büzüşük

qırçimî *rd* 1. buruşuk 2. büzüşük

qırçimîn *m* 1. buruşına 2. büzüşüne, büzülüş

qırçimîn *l/gh* 1. buruşmak 2. büzüşmek

qırçimîfî *m* 1. buruşukluk 2. büzüşüklük
qırçîn (I) *m* 1. çatırdama, çitırdama, çitırdatma 2. çitlatma 3. çitlama (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses) 4. cayırdama 5. takırdama

qırçîn (II) *m* 1. gacırdama 2. (diş) gacırdama

qırçîn (I) *l/gh* 1. çatırdamak, çitırdamak 2. çitlamak * **agir diqırçe** ateş çitlıyor 3. çitlamak (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses) 4. cayırdamak 5. takırdamak

qırçîn (II) *l/gh* 1. gacırdamak 2. (diş) gacırdamak

qırçînî (I) *m* 1. çatırtı, çitırtı 2. cayırtı (ateş sesi için) 3. harılta 4. takırtı ~ **jê anîn** 1) çatırdamak, çitırdamak 2) takırdamak ~ **jê cûn** (an *jî hatin*) 1) çatırdamak, çitırdamak 2) takırdamak ~ **kirin** cayırdamak

qırçînî (II) *m* 1. gacırtı 2. gacırtı (diş için)

qırçînî jê cûn *l/bw* 1. çatırdamak, çitırdamak 2. çitlamak * **gava êzing dişewitî qırçînî jê diçû** odun yanarken çitlıyordu 3. çitlamak (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses)

qırçînî jê hatin *l/bw* 1. çatırdamak, çitırdamak * **gava ku pêlî texte kir, qırçînî jê hat** tahtaya basınca çitırdadı 2. çitlamak * **gava êzing dişewitî qırçînî jê dihat** odun yanarken çitlıyordu 3. çitlamak (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses)

qırçînîkirin *m* 1. çatırdama, çitırdama 2. çitlama (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses) 3. cayırdama (ateş için)

qırçînî kirin *l/gh* 1. çatırdamak, çitırdamak * **gava ku pêlî texte kir, qırçînî kir** tahtaya basınca çitırdadı 2. çitlamak (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses) 3. cayırdamak (ateş için)

qırçînok *m* ham incir

qırçeqırç *h* yudum yudum

qırçeqırç (I) *h* 1. çatır çatır (sert şey kırılırken, yanarken, yerinden sökülürken veya sıkıştırılınca çıkan ses) 2. çatur çatur ~ **jê cûn** çatırdamak

qırçeqırç (II) *h* 1. gacırdatmak, gacırdatmak 2. gacırdatmak (diş gıcirtısı için)

qırçûmek *m* kıvrım

qird (I) *n* şans, baht

qird (II) *n* koç adı

qird (III) *rd* 1. soytarı 2. güldürücü, komik 3. *mec* azgın

qirdik *nd/nt* 1. soytarı, maskara 2. güldürücü, paskal 3. komik (komedi oyununda oynayan kimse) 4. palyaço 5. *mec* kukla (kendi istek ve kararıyla iş görmeyen, başkasının etkisinde olan) 6. zibidi 7. yılbaşı oyununda yaşlı komik rolünde olan kimse

qirdikane *h* soytarıca, maskaraca

qirdikê sersalê *nd* yılbaşı dedesi (yaşlı dede rolünde olan kimse)

qirdikî *m* 1. soytarılık, maskaralık 2. güldürücülük, paskallık 3. komiklik 4. zibidilik 5. *rd* soytarıca, maskaraca 6. gülünçlü ~ **kirin** soytarılık yapmak, maskaralık etmek

qirdikîbûn *m* 1. maskaralaşma, soytarılaşma 2. gülünçleşme

qirdikî bûn *l/gh* 1. maskaralaşmak, soytarılaşmak 2. gülünçleşmek

qirdikîbûyîn *m* 1. maskaralaşma, soytarılaşma 2. gülünçleşme

qirdikîkirin *m* 1. maskaralaştırma, soytarılaştırma 2. gülünçleştirme

qirdikî kirin *l/gh* 1. maskaralaştırmak, soytarılaştırmak 2. gülünçleştirmek
qirdiktî m 1. 1. soytarılık, maskaralık 2. gül-dürücülük, paskallık 3. komiklik 4. zibidilik 5. palyaçoluk
qirdî m soytarılık, maskaralık
qire m kavun
qirecir m arbede
qireqir m gaklama
qireqirkirin m gaklama
qireqir kirin *l/gh* gaklamak
qirê m bir tür meyhoş kavun
qirêc bnr qirêj
qirêder m greyder
qirêj m kir, pasak ~ **girtin** kir tutmak, kirlenmek (**tişte**) ~ **girtin** (bir şey) kir tutmak (**tişte**) ~ **lê xuya kirin** (bir şey) kir tutmak (**tişte**) ~ **winda kirin** (bir şey) kir götürmek * **ev kinc qirêjê winda dike** bu elbise kir götürür ~ **û gemar kir pas ~a destan** 1) el kiri 2) el kiri (kolayca vazgeçilir, atılır şey) ~a (**tişte**) **nemijîn** (an jî **nerm bûn**) kiri kabarmak ~a **xwe dan** kiri kabarmak (**tişte**) **dî ~ê de winda bûn** (bir şeyi) kir götürmek * **ev saqoyê hanê di qirêjê de winda bûye** bu ceketî kir götürmüş **dî ~ê de xeniqîn** (bir şeyi) kir götürmek
qirêja destan nd el kiri
qirêja guh nd kulak kiri
qirêjgirtin m kir tutma
qirêj girtin *l/gh* kir tutmak
qirêjgirtî rd kirli, kir tutmuş olan
qirêjî rd kirli, pasaklı
qirêjîbûn m 1. kirlenme 2. yağlanma (yağdan kirlenme)
qirêjî bûn *l/gh* 1. kirlenmek 2. yağlanmak (yağdan kirlenmek)
qirêjîbüyîn m 1. kirleniş 2. yağlanış (yağdan kirlenme)
qirêjîkirin m 1. kirlenme 2. pisletme
qirêjî kirin *l/gh* 1. kirlenmek 2. pisletmek
qirêjîtî m kirlilik, pasaklılık * **qirêjîtîya derdorê** çevre kirliliği
qirêjok rd 1. kirli, pasaklı (üst başı temiz olmayan) 2. bitli (fakir ve üstü başı kirli olan kimse)
qirêjokî rd 1. kirli, pasaklı, kirloş, kirloz (üst başı temiz olmayan) 2. çapaçul 3. kirlice, pasaklıca
qirêjokîbûn m 1. kirlenme 2. çapaçul olma 3. kirlilik, pasaklılık
qirêjokî bûn *l/gh* 1. kirlenmek 2. çapaçul olmak
qirêjokîbüyîn m 1. kirleniş 2. çapaçul oluş
qirêjokîkirin m kirlenme
qirêjokî kirin *l/gh* kirlenmek
qirêjokîtî m 1. kirlilik 2. çapaçulluk
qirêjoyî rd kirli, pasaklı
qirên m kavga ~ **derxistin** kavga çıkarmak

qirênkirin m kavga etme, vuruşma
qirên kirin *l/gh* kavga etmek, vuruşmak
qirêt m kir
qirfok nd gevrek bir üzüm türü
Qirgiz nd Kırgız
Qirgizî m Kırgızca
Qirgizkî m 1. Kırgızca 2. *h* Kırgızlara yaraşır bir şekilde
qirh rd iğrenç, kötü görünüşlü
qiriçandin m (diş) gıcırdatma
qiriçandin *l/gh* (diş) gıcırdatmak
qiriçîn m (diş) gıcırdatma
qiriçîn *l/gh* (diş) gıcırdatmak
qirijîn (I) *l/gh* aniden toplanmak
qirijîn (II) bnr qijilin
qirik (I) *zo/m* kara karga, kuzgun
qirik (II) *m* çömlek ~ **û qafik çanak çömlek**
qirik (III) *ant/m* 1. gırtlak, imik, ümük, emik 2. *mzk* hançere, gırtlak 3. geniz 4. boğaz * **pariyê nan di qirika min de ma** lokma boğazımda kaldı 5. kursak (mide anlamında) * **işelâh di qirika te de bimîne** kursağmda kalır inşallah 6. boyun (şişe, güğüm gibi kapların veya vida, civata gibi araçların dar kısmı) ~ **dan dest** yakayı ele vermek * **ew dê rojekê qirikê bide dest** o bir gün yakayı ele verecek ~ **û gewrî li xwe qetandin** boğazını yırtmak ~a (**yekî**) **lê werimîn** boğaz olmak (boğazı ağrımak) ~a (**yekî**) **pê re qetîn** ağzı kurumak (bir konuyu çok söylemek sebebiyle ondan bıkmak) ~a (**yekî**) **tije bûn** boğazı düğümlenmek ~a (**yekî**) **tije girî bûn** gözleri dolmak (veya dolu dolu olmak) ~a (**yekî**) **vekirî bûn** *argo* istemek ~a **xwe qetandin** boğazını yırtmak, nefesini tüketmek ~a **xwe qiyame kirin** başını kaldırıp dua etmek ~a **xwe şil kirin** bir şeyler içmek ~a (**yekî**) **ziwa bûn** ağzı dili kurumak, boğazı kurumak, nefesi tükenmek ~**ên** (**yekî**) **kifş bûn** bademcikleri şişmek ~**ên** (**yekî**) **ziwa bûn** dili damağına yapışmak, dili damağı kurumak (susuzluktan ağzı korumak)
qirik (IV) *m* yanıp kül olma, kömürleşme * **şewitî bû qirik** yanıp kül oldu
qirika belek *zo/m* ala karga (Garrulus glandarius)
qirika berfê *zo/nd* siyah karga
qirika reş *zo/nd* kara karga, kuzgun
qirika sîs *zo/nd* alaca karga
qirika zeviyan *zo/nd* ekin kargası (Corvus frugilegus)
qirikbûn m kömürleşme (yanma sonucu)
qirikên reş *zo/nd* karakuş
qirikfîreh rd boğazlı, iştahlı
qirikî rz/rd gırtlaksı, genizsi
qirikîbûn rz/m genizsileşme
qiriko n boğaz (çocuk dilinde)
qiriktehlî m 1. acı, dert, elem, keder 2. acılanma ~ **dîtiye** acı görmüş * **vê jinekê pîr qir-**

riktehlî dîtiye bu kadın çok acı görmüş
 qiriktehlîbûn *m* acılanma (üzülme)
 qiriktehlî bûn *l/gh* acılanmak (üzülmek)
 qirikziwa *rd* açgözlü, sürekli isteyen
 qirim *m* tirpan, çalgi orağı
 Qirim *m* Kırım
 Qirimî *nd* Kırımlı
 qirimkêş *nd/nt* tirpancı (tirpanla ekin biçen kimse)
 qirimkêşî *m* tirpancılık
 qirimkirin *m* 1. tirpanlama 2. kesmek 3. kırıp geçirme, yok etme, tirpanlama (bir şeyi ortadan kaldırmaya, yıkmaya girişme)
 qirim kirin *l/gh* 1. tirpanlamak 2. kesmek 3. kırıp geçirmek, yok etmek, tirpanlamak (bir şeyi ortadan kaldırmaya, yıkmaya girişmek)
 qirimsax *nd* kadın satıcısı ~ê deyûs deyyus, hem kendi eşini hem de başka kadınları satan kadın simsarı
 qirincek *bot/m* bir bitki
 qirincok *bot/m* bir tür bitki
 qirinte *rd* orta yaşlı
 qirişandin *m* kırışturma
 qirişandin *l/gh* kırıştırmak
 qirişîn *m* kırışına
 qirişîn *l/gh* kırışmak
 qirix *m* kusur
 qirîn (I) *m* yuvarlanma
 qirîn (II) *m* ötüne (kargalar için)
 qirîn (I) *l/gh* yuvarlanmak
 qirîn (II) *l/gh* ötmek (kargalar için)
 qirîn (III) *bnr* seqirîn
 qirînî *m* gaklama
 qirînîkirin *m* gaklama
 qirînî kirin *l/gh* gaklamak
 qirîz *bnr* krîz
 qirjale *bot/m* bir tür bitki
 qirke *m* kuru hurma, sert ve kuru hurma
 qirker *nd/rd* kıyımcı, kırımdan geçiren
 qirkirin (I) *m* kıyım yapma, kırın yapma, katliam yapma, kökünü kazıma, kökünden kazıma ~a nîjadî soy kırım
 qirkirin (II) *m* gürk gürk etme
 qir kirin (I) *l/gh* kıyım yapmak, kırım yapmak, katliam yapmak, kökünü kazımak, kökünden kazımak
 qir kirin (II) *l/gh* gürk gürk etmek
 qirlêdan *m* kırağı çalma (veya vurma)
 qir lê dan *l/bw* kırağı çalmak (veya vurmak)
 qirlêdayî *rd* kırağılı
 qirlêdayîn *m* kırağı çalma (veya vurma)
 qirlêxistin *m* kırağı çalma (veya vurma)
 qir lê xistin *l/bw* kırağı çalmak (veya vurmak)
 qirlêxistî *rd* kırağılı
 qirma *m* kurma (ortasından kırılarak doldurulan çifte veya tüfek)
 qirme *m* 1. büzgü 2. yaprak* qirma paş a dawê eteğin arka yaprağı
 qirmekirin *m* büzgülü yapma

qirme kirin *l/gh* büzgülü yapmak
 qirmekirî *rd* büzgülü
 qirmîçandin *bnr* qermîçandin
 qirmîçaq *bnr* qermûçek
 qirmik *m* dil kökü (bi) ~a zimanê (yekî) girtin sözü ağzında bırakmak (veya sözü ağzından almak)
 qirmiz zo/m 1. kırmızı böceği (Coccus ilicis) 2. kırmızı, çiçek boyası
 qirmizî *nd* kırmızı
 qirn (I) *m* 1. kök (bazı şeylerde dip bölüm) * qirna diran diş kökü * qirna darê ağaç kökü 2. gövde (ağaçların dal ve köklerden sonra kalan bölümü) 3. kütük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü)
 qirn *m* 1. asır, yüzyıl 2. asır, yüzyıl, çağ (içinde yaşanılan zaman) * qirna navendî orta çağ 3. asır, yüzyıl (milat başlangıç alınarak 1-100, 101-200, 201-300 vb. olarak sayılan yüzyıllık dönem) * qirna bîst û yekan yirmi birinci yüzyıl
 qirn (III) *n* kafilê * qirnek hat û yek çû bir kafilê geldi biri gitti
 qirnap *n* kınap
 qirnaqoz *bnr* qirneqos
 qirnite *mzk/m* gurnata
 qirnitejen *nd/rt* gurnatacı
 qirnaxe *m* kaldıraç, manivela
 qirne *m* asır, yüzyıl
 qirneqos *m* tahtarevali
 qirnew *m* kurnav (dişi kedi)
 qirnewî *rd* ersemiş olan
 qirnewîbûn *m* erseme
 qirnewî bûn *l/gh* ersemek
 qirnewkirin *m* erseme, kız er isteme
 qirnew kirin *l/gh* ersemek, kız er istemek
 qirne berê *bot/nd* tarlalarda yetişen bir bitki
 qirnik *m* 1. kök, kökçük (bazı şeylerde dip bölüm) 2. çöp * qirnikê hirmiyê armut çöpi 3. sap * qirnika çiçekê çiçek sapı
 qirni zo/n 1. kene 2. mec ufak tefek kimse
 qirnoş zo/n bir tür kene
 qirocir *bnr* xirecir
 qirofek gevrek, çabuk kırılan
 qirofek *rd* 1. gevrek 2. kırılğan (kolay ve çabuk kırılan)
 qirofekî *rd* 1. gevrekçe 2. kırılğanca
 qirofekîti *m* 1. gevreklik 2. kırılğanlık
 qirofekti *m* 1. gevreklik 2. kırılğanlık
 qirp *m* kırt
 qirpandin (I) *m* çitirdatma, çitirdatış
 qirpandin (II) *m* 1. kırına (göz kapaklarını açıp kapama) 2. göz kırpmak
 qirpandin (I) *l/gh* çitirdatmak, çitirdatmak * tiliya xwe qirpand parmağını çitirdattı
 qirpandin (II) *l/gh* 1. kırpmak (göz kapaklarını açıp kapamak) 2. göz kırpmak
 qirpeqirp *h* 1. çıtır çıtır (gevrek bir şeyler yenilirken çıkan ses) 2. takur, tukur ~ jê anîn

çitır çitır çitırdatmak ~ **jê çûn** (an **jî hatin**)
çitır çitır ses çıkarmak
qirpik (I) *ant/m* yutak
qirpik (II) *m* geçirme, geçirti ~ **anîn (yekî)** (birini) geçirtmek ~ **hatin (yekî)** (biri) geçirmek
qirpîn (I) *m* çatırdama, çitırdama, çitırdayış ~ **jê çûn** çatırdamak, çitırdamak ~ **jê hatin** çatırdamak, çitırdamak
qirpîn (II) *m* kırıpılma
qirpîn (I) *l/gh* çatırdamak, çitırdamak
qirpîn (II) *l/gh* kırıpılmak
qirpînî m 1. çatırtı, çitırtı 2. çıt (küçük bir şey kırılırken çıkardığı hafif ve süreksiz ses) ~ **jê anîn** çatırdatmak çitırdatmak ~ **jê çûn** (an **jî hatin**) çatırdamak, çitırdamak
qirpînî jê anîn *l/bw* çatırdatmak, çitırdatmak
qirpînî jê çûn *l/bw* çatırdamak, çitırdamak * **gava ku nanê hişk dixwar qirpînî jê dihat** sert ekmeek yiyince ağzında çitırdıyordu
qirpînî jê hatin *l/bw* çatırdamak, çitırdamak * **gava ku nanê hişk dixwar qirpînî jê dihat** sert ekmeek yiyince ağzında çitırdıyordu
qirpînîkirin m 1. çatırdama, çitırdama 2. çıt yapma
qirpînî kirin *l/gh* 1. çatırdamak, çitırdamak * **gava ku nanê hişk dixwar di devê wê de dikir qirpînî** sert ekmeek yiyince ağzında çitırdıyordu 2. çıt yapmak
qirqan *bot/m* bir tür bitki
qirqap *m* takunya
qirqaş *bot/m* bir bitki adı
qirqışandin *m* için için yanmasına neden olma
qirqışandin *l/gh* için için yanmasına neden olmak
qirqışîn m 1. için için yanma, için için yeme 2. kuruma (yorgunluktan)
qirqışîn *l/gh* 1. için için yanmak, için için yemek 2. kurumak (yorgunluktan)
qirqilandin *bnr* qılqılândin
qirqilîn *bnr* qılqılîn
qirqire *fiz/m* çıkırık
qirqirevan *nd* çıkırıkçı
qirqirevanî m çıkırıkçılık
qirqirandin *m* gıdıklama
qirqirandin *l/gh* gıdıklamak
qirqirîn *m* gıdıklanma, gıdıklanış
qirqirîn *l/gh* gıdıklanmak
qirqirînî m gıdıklama
qirqirok *ant/m* kıkırdak
qirş (I) *m* dikleşme ~ **bûn** dikleşmek * **mûyên wî qirş bûn** kılları dikleşti
qirş (II) *n* 1. çöp (saman, dal, çırpı v. parçası) 2. çalı çırpı, ufak bitki kırıntıları ~ **û qal 1)** çer çöp 2) çer çöp, döküntü, süprüntü ~ **û qelaş** (an **jî qalaş**) çalı çırpı
qirşdank *m* çöp kutusu, çöp kovası, çöplük
qirşbûn *m* dikleşme
qirş bûn *l/gh* dikleşmek * **mûyên wî qirş bûn** kılları dikleşti

qirşgeh *m* çöplük
qirşik *n* çırpı, çer çöp
qirşkirin (I) *m* dikleşirme
qirşkirin (II) *m* çalı çırpı döşeme
qirşkirin (III) *m* kötüleme (kötü sözler söyleme)
qirş kirin (I) *l/gh* dikleşirmek
qirş kirin (II) *l/gh* çalı çırpı döşemek
qirş kirin (III) *l/gh* kötülemek (kötü sözler söylemek)
qirşvan *nd/nt* çalı çırpıcı (çalı çırpı toplayan kimse)
qirtasiye *m* kırtasiye
qirtasiyefiroş *nd/nt* kırtasiyecî
qirtasiyefiroşî m kırtasiyecilik
qirtasiyevan *nd/nt* kırtasiyecî
qirtasiyevanî m kırtasiyecilik
qirteqirt *m* gıdıklama
qirtik (I) *ant/m* yutak
qirtik (II) *m* geçirti
qirtik (III) *rd* yılışık
qirtik (IV) *zo/m* eşek arısı
qirtîn *m* gıdıklama, gıdıklayış
qirt û virt *rd* ikircikli * **di lê wê qirt û virt e** çok ikircikli
qiruncok *bot/m* dikenli meyvesi olan bir bitki
qiruş (I) *m* kilit (keçi için)
qirûş (II) *n* kuruş ~ bi ~ kuruşu kuruşuna
qiruşî *rd* kuruşluk * **bi sed qiruşî dendikan** bide yüz kuruşluk çekirdek ver
qir û cir *bnr* xir û cir
qirûdî *rd* 1. kurada, enez, eneze, cılız 2. arık, kuru, sıska
qirûdîbûn m 1. enezeleşme, cılızlaşma 2. sıskalaşma
qirûdî bûn *l/gh* 1. enezeleşmek, cılızlaşmak 2. sıskalaşmak
qirûdîbûyîn m 1. enezeleşme, cılızlaşma 2. sıskalaşma
qirûdîkî *rd* 1. kuradaca, enezce, cılızca 2. arıkça, siskaca
qirûdîman *m* kavrulma (iyi gelişmeme, cılız ve zayıf kalma)
qirûdî man *l/gh* kavrulmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak)
qirûdîtî m 1. enezlik, cılızlık 2. arıklık, siskalık
qirûdok *rd* 1. kurada, enez, cılız 2. arık, sıska
qirûdokî *rd* 1. kuradaca, enezce, cılızca 2. arıkça, siskaca
qirûfek *rd* gevrek
qir û qaf *nd* kabacak, çanak çömlek
qirûş bûn *l/gh* 1. eğilmek 2. eğilik ağızıyla su içmek
qirûşkirin *l/gh* 1. eğdirmek 2. eğilip ağızıyla su içmek
qirvanç *m* kırbaç
qirxûn *m* kıyım, kırım ~a **hev danîn** (birbirinin) kökünü kazımak

qisar *bnr* qesar (III)

qisar kirin *bnr* qesar kirin

qisas *hiq/m* 1. kısas 2. *hiq/nt* fail ~ê serê (yekî) (birinin) can düşmanı ~ê seriyan insan kasabı

qise (I) *m* 1. konuşma 2. söz, lâf (kavil, lâkırdı) 3. söz, sözcük, kelime 4. söz (bir konuyu yazılı olarak açıklamaya yarayan kelime dizisi) * **qise û tîpên romanê yên di wê ne romanın** sözleri, tipleri onun ~ **kirin** konuşmak, lâflamak ~ **xweş kirin** sohbeti koyulaştırmak ~**ya qor** saçma sapan söz ~**ya xwe bikelîne pişt** re birijîne sözlerini tart biç ondan sonra söyle

qise (II) *m* öykü, hikaye

qisebêj (I) *nd/nt* sözcü

qisebêj(II) *nd/nt* öykücü (anlatan kimse)

qisebêjî (I) *m* sözcülük

qisebêjî (II) *m* öykücülük

qisebêjî (III) *m* söyleyim, diksiyon

qisedan *m* 1. konuşma 2. sohbet, söyleşi ~ **kirin** konuşma yapmak

qise dan *l/gh* konuşmak, nutuk çekmek

qisedayîn *m* konuşma

qiseker *nd/nt* 1. konuşmacı 2. sözcü

qisekerî *m* 1. konuşmacılık 2. sözcülük

qisekirin *m* 1. konuşma 2. konuşma (söyley-verme, konuşma yapma) 3. konuşma (dinleyicilere bilim, sanat, edebiyat gibi bir konuda bilgi vermek için yapılan konuşma) 4. konuşma (konuşma dili olarak kullanma) 5. konuşma (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatma) 6. konuşma (ilişki kurmak veya ilişkiyi sürdürme) 7. konuşma (belli bir biçimde söyleme) 8. *mec* konuşma (şık ve zarif görünmek)

qise kirin *l/gh* 1. konuşmak * **zarok hîna qise nake** çocuk daha konuşmıyor 2. konuşmak (söyley vermek, konuşma yapmak) * **ez dê vê heftiyê di civînê de qise bikim** bu hafta toplantıda konuşacağım 3. konuşmak (dinleyicilere bilim, sanat, edebiyat gibi bir konuda bilgi vermek için yapılan konuşmak) 4. konuşmak (konuşma dili olarak kullanmak) * **zimanê Kurdî xweş qise dike** Kürtçeyi güzel konuşuyor 5. konuşmak (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatmak) * **mirovên lal bi îşaretan bi hev re qise dikin** dilsizler işaretlerle birbirleriyle konuşuyorlar 6. konuşmak (ilişki kurmak veya ilişkiyi sürdürmek) * **em bi kesên li qata jêrê re qise dikin** alt kattakilerle konuşuyoruz 7. konuşmak (belli bir biçimde söylemek) * **di qirika xwe de qise dike** genizden konuşuyor 8. *mec* konuşmak (şık ve zarif görünmek)

qiset *m* 1. söz, lâf (kavil, lâkırdı) 2. konuşma

3. hikaye, öykü

qisetbêj *nd/nt* hikayeci, öykücü (anlatan kimse)

qisetkirin *m* hikaye etme, anlatma

qiset kirin *l/gh* hikaye etmek, anlatmak

qisetvan *nd/nt* konuşmacı

qisewat *m* endişe, merak * **qisewata te dikim** seni merak ediyorum ~**a (yekî) kirin** endişe duymak, endişeye kapılmak, merak etmek

qisexweş *rd* hoş sohbetli

qisexweşî *m* hoş sohbetlilik

qishet *rd* büyüleyici olan, mühteşem

qisil *m* kireç

qisim *n* 1. kısım, bölüm (bir cinsten veya mesleklerden olanların tümü) 2. kısım, kesim 3. *sos* kısım, bölüm, kesit ~ **bi** ~ kısım kısım ~ ~ kısım kısım

qisir *n* kısır (haşlanmış bulgur, taze soğan, maydanoz, ve baharatla yapılan bir tür yemek)

qisil *m* dөşeme

qism *bnr* qisim

qisimen *h* kısmen

qismet *n* 1. kismet 2. kismet (olayların kötü sonuçlarını tevekillle karşılama durumu) 3. *b* kismet ('şimiden belli değil, ya olur ya olmaz' anlamında) ~ **bûn** kismet olmak * **eger qismet be em dê hev bibînin** kismet olursa görüşürüz ~ **û nisibê (yekê) çebûn** kismet (veya kismetini) çıkmak ~ê (yekê) **derketin** kismet (veya kismetini) çıkmak ~ê (yekî) **fireh bûn** kismetini bağlamak ~ê (yekî) **hatin** kismetini ayağına (kadar) gelmek ~ê (...) **vebûn 1)** kismetini açılmak (kazancı artmak, bolluğa ermek) 2) kismetini açılmak (kendisiyle evlenmek istiyen biri çıkmak)

qismî *rd* kısmî, bölümsel 2. *fel* tikel

qisqançik *zo/m* bir tür böcek

qisrik *m* elek üstünde kalan çer çöp veya hububat

qistas *m* kıstas, ölçüt

qisûmat *m* belâ

qisûr (I) *bnr* qesr û qisûr

qisûr (II) *m* 1. kusur, eksiklik, defo 2. kusur (özür) * **li qisûra min menêre** kusuruma bakma 3. eksiklik, kusur (bilerek veya bilmeyerek bir işi gereği gibi yapmamak) ~ **jê re tune bûn** su götürür yeri olmamak ~ **kirin** kusur etmek, kusur işlemek * **gere hûn ji aliye giramiyê de lê qisûrekê mekin** ona saygıda kusur etmeyeceksiniz ~ **lê dîtin** kusur bulmak ~ **nayê serê** su (veya söz) götürmez ~ **tê de dîtin** (birinde veya bir şeyde) kusur bulmak ~**a (...) dan rûyî (yekî)** ayıbını yüzüne vurmak ~**a (tişteki) derketin** sırtmak (kusuru ve çirkinliği ortaya çıkmak) ~**ek lê tune bûn** kusursuz olmak ~**ên (yekî) dan bin ligan** (an jî piyan) (birinin) kusurlarını affetmek

qisûrdar *rd* kusurlu, özürlü, defolu

qisûrdarî *rd* kusurluluk

qışle *m* kışla
 qışlexane *m* karargâh
 qışt *m* 1. kakül, küçükçük kakül 2. küçük ziynet eşyası 3. *rd* güzel ve narin
 qıştek *m* sapan, çatallastık
 qışteqist *m* gaklama
 qışteqıştkirin *m* gaklama
 qışteqışt kirin *l/gh* gaklamak
 qıştik (I) *m* kibrit çöpü
 qıştik (II) *rd* 1. hoppa, oynak (ağırbaşlı olmayan kadın) 2. köçek (ağır başlı davranışları olmayan kimse) 3. dengesiz (tutum ve davranışlarında uyum olmayan kişi) * **zarokekî**
 qıştik e dengesiz bir çocuk
 qıştikî *m* 1. hoppalık, oynaklık 2. köçeklik 3. dengesizlik 4. *rd* oynakça (ağır başlı olmayacak bir biçimde) * **keçikeke qıştikî** ye oynakça bir kız
 qıştîn *m* ötmek
 qıştîn *l/gh* ötmek (kargalar için)
 qit (I) *n* bacak
 qit (II) *n* küçük budak
 qit (III) *rd* kesik
 qita *erd/m* kıta, ana kara
 qitab *n* 1. ek 2. karasabanın demir kısmının eki
 qitabkirî *m* ekleme
 qitab kirin *l/gh* eklemek
 qitabkirî *rd* ekli, ekleme
 qitbûn *m* kesilme
 qit bûn *l/gh* kesilmek (içindeki maddeler birbirinden ayrılarak bozulmak)
 qite *erd/m* kıta
 qiteya merasîmê *lşk* şeref kıtası
 qitik (I) *bot/m* acur, kıştır
 qitik (II) *m* bilek * **qitika dest** el bileği
 qitik (III) *zo/m* keklige benzer bir kuş türü
 qitikandin *m* kirletme, pisletme, batırma
 qitikandin *l/gh* kirletmek, pisletmek, batırmak
 qitikîn *m* kirlenme, pislenme, batma
 qitikîn *l/gh* kirlenmek, pislenmek, batmak
 qitî (I) *bot/m* acur
 qitîtk *n* 1. kavun kurutu 2. pıhtılaşmış kan
 qitkirin *m* kesme
 qit kirin *l/gh* kesmek
 qitkî *rd* bok reklı
 qitleme *m* gırtlama
 qitqadik *n* bir börek çeşidi ~ê **firnê** fırın böreği
 qitqitî *m* gıdıklama ~ **hatin (yekî)** gıdıklamak ~a **(yekî) anîn** gıdıklamak
 qitûl *bnr* qetl û qitûl
 qitût *rd* 1. kıt (bol karşıtı) * **îsal ber qitût** e bu yıl ürün kıt 2. tutumlu, tasarrufu (parasını ölçülü, dikkatlıca kullanan)
 qitûtûbûn *m* kıtlasma
 qitût bûn *l/gh* kıtlasmak
 qitûtî *m* 1. kıtlık (ihtiyaca yetinecek derecede azlık) 2. tutum, tasarruf (aşırı harcamalardan kaçınma, idareli tüketme) 3. kısıntı 4.

tutumluluk, tasarruf bi ~ **debara xwe kirin** kıt kanaat geçinmek ~ **kirin** kısıntı yapmak ~ **xwarin** tutumlu yemek, azar azar yemek, tutumluca yemek
 qitûtûbûn *m* tutumlu olma (veya davranma)
 qitûtî *bnr* *l/gh* tutumlu olmak (veya davranmak)
 qitûtîkirin *m* tutumlu davranma, tasarruf etme (bir şeyi dikkatli ve idareli kullanma)
 qitûtî kirin *l/gh* tutumlu davranmak, tasarruf etmek (bir şeyi dikkatli ve idareli kullanmak)
 qivş *m* kepek (saç kepeği)
 qivzan *bnr* qizban
 qiyafet *m* kıyafet ~ **guhartin** kıyafet değiştirmek ~ **guhartin û wisa gerîn** tebdil gezinmek
 qiyafetname *m* kıyafetname
 qiyale *m* 1. eğlek (sürünün yazın öğlen sıcaklığında dinlendiği gölgelik) 2. gölgelendirme 3. dinlenme, gün ortası dinlenmesi, ırgatların öğle dinlenme zamanı
 qiyame *n* yokuş ~ **dan ber (yekî)** zora koşmak
 qiyamet *m* 1. kıyamet 2. *mec* kıyamet (gürültülü karışıklık) 3. *mec* derya (bir şeyin bol olduğu yer) * **ji ber baranê gund ji çamûrê bûbû wekî** qiyamet yağmur yağınca köy çamur deryasına dönmüştü 4. *mec* furya * **qiyameta masıyan** balık furyası ~ **li ser serê (yekî) rakirin** kıyameti (kıyametler veya kıyametleri) koparmak ~ **rabûn 1)** kıyamet kopmak 2) kıyamet kopmak (bir yerde çok gürültü ve telâş olmak) ~ **rakirin** kıyameti koparmak ~a **Xwedê** ye kıyamet gibi, kıyamet kadar (pek çok) ~**eke zor rabûn** kızılca kıyamet kopmak
 qıyanet *bnr* şer û qıyanet
 qıyar *m* kayar (binek hayvanları için)
 qıyarkirin *m* kayarlama
 qıyarkirin *l/gh* kayarlama
 qıyas *m* 1. kıyas (bir tutma, denk sayma) * **ez te nikarim bi wî qıyas bikim** seni onunla kıyas edemem 2. kıyas, karşılaştırma 3. *man* kıyas, tasım 4. *rz* örnekseme
 qıyasbûn *m* kıyaslanma
 qıyas bûn *l/gh* kıyaslanmak
 qıyasdar *rd* kıyaslı
 qıyasdarî *rd* kıyaslamalı
 qıyasî *rd* kıyasî, tasımsal
 qıyaskirin *m* kıyaslama
 qıyas kirin *l/gh* kıyaslamak
 qıyaskirî *rd* kıyaslı, kıyaslanmış olan
 qizban *bot/m* melengiç
 Qizilbaş *nd/nt* Kızılbaş
 Qizilbaşî *m* Kızılbaşlık
 qizilme *m* sıcak basma, sıkıntı basma ~ **hatin (yekî)** (birine) sıcak basma, sıkıntı basma
 qizilqurt *zo/n* kızıl kurt
 qizir *n* 1. kızıl 2. *rd* kızıl (bu renkten olan)
 qizirî *rd* kızılca

qizqancik *n* cimbiz

qizwan *bot/m* bitim

qî *m* 1. (horoz) ötme 2. *argo* ezan okuma ~ **kirin** 1) ötmek 2) *argo* ezan okumak

qibal *n* kenger bitkisinin muz gibi kabuğu soyulduktan sonra kalan iç kısmı

qible *m* 1. kible 2. *mec* kible (sıkıntılı bir durumda yardım umarak baş vurulan)

qiblename *bnr* qiblenuma

qiblenuma *m* kiblenûma

qîç (I) *rd* 1. açık sarı 2. açık (renk için; koyu olmayan) * **keskê qîç** açık yeşil

qîç (II) *n* bacak

qîç (III) *n* şübe

qîç (IV) *n* 1. ön dişlere verilen genel ad, diş 2. *rd* sırtkan **bi** ~ **û pîlan ketin** (tişteki) açmaz düşmek ~ **ên xwe beş kirin** sırtmak

qîçandin *m* sırtma (sırtıp dış gösterme)

qîçandin *l/gh* sırtmak (sırtıp dış göstermek)

qîçbeş *rd* sırtık, sırtkan

qîçbeşî *m* sırtıklık, sırtkanlık

qîç beş kirin *m* sırtma

qîç beş kirin *l/bw* sırtmak

qîçbûn (I) *m* sırtma

qîçbûn (II) *m* 1. şaşılma 2. kısılma (göz için)

qîç bûn (I) *l/gh* sırtmak

qîç bûn (II) *l/gh* 1. şaşılma * **çavên wî qîç bûbûn** gözleri şaşılmaştı 2. kısılmak (göz için)

qîçbûyîn *m* 1. şaşılma 2. kısılma (göz için)

qîçik (I) *n* ön dişler, diş

qîçik (II) *n* küçük parça

qîçik (III) *n* 1. saman rengi, saman sarısı (açık, soluk sarı renk) 2. *rd* saman rengi (bu renkten olan)

qîçikbûn *m* rengi solma

qîçik bûn *l/gh* rengi solmak

qîçî *m* şaşılık

qîçkirin (I) *ms* sırtma

qîçkirin (II) *m* 1. kırpm (göz kapaklarını açıp kapama) 2. kısma (göz için; biraz kapama)

qîç kirin (I) *l/gh* sırtmak

qîç kirin (II) *l/gh* 1. kırpmak (göz kapaklarını açıp kapamak) 2. kısınak (göz için; biraz kapamak)

qîçkîrî *rd* kısık, kısılmış (göz için; biraz kapatılmış)

qîçmez *rd* 1. cimri, pinti 2. kötü ahlaklı kimse

qîço *n* diş (çocuk dilinde)

qîçoyî *rd* sırtık, sırtkan

qîçoyîftî *m* sırtıklık, sırtkanlık

qîçxwar *rd* eğri dişli, dişleri eğri büğrü olan

qîdîk *m* 1. gıdıklanma 2. huylanma ~ **jê hatin** ~den huylanmak

qîfar (I) *bot/m* bir cins diken otu

qîfar (II) *bnr* qîbal

qîj *m* 1. bağırs, çağırış, çağlık 2. nara ~ **bere-**

qîj çağıra çağırara bağuma ~ **î ser** (...) **kirin** birine çağlık atmak

qîjak *zo/m* karga

qîjalek *zo/nd* sürü halinde gezen kuş türü

qîjalk *zo/m* karga (Corvus)

qîjandin *m* bağırma, çağırma, haykırtma

qîjandin *l/gh* bağırma, çağırma, haykırtma

qîjdan *m* bağırma, çağırma

qîj dan *l/gh* bağırma, çağırma

qîjek (I) *m* fişek

qîjek (II) *rd* bağırma, çağırma

qîjekî *m* bağırma, çağırma

qîjemîj *m* bağırış çağırış ~ **pê ketin** bağırıp çağırma

qîjemîjkirin *m* 1. bağırıp çağırma 2. ötmek (kargalar için)

qîjemîj kirin *l/gh* 1. bağırıp çağırma 2. ötmek (kargalar için)

qîjeqîj *m* 1. bağırış çağırış 2. yaygara 3. cazır cazır, cazur cazur (ateş sesi için) 4. cayı cayı (bir cismin çabuk ve şiddetlice yandığını anlatır) ~ **kirin** 1) bağırıp çağırma 2) ötmek (kargalar için) 3) cayırdamak ~ **a çûkan** kuş ötüşleri, kuş bağırış çağırışları

qîjeqîjkirin *m* 1. bağırıp çağırma 2. ötmek (kargalar için) 3. cayırdama (ateş için)

qîjeqîj kirin *l/gh* 1. bağırıp çağırma 2. ötmek (kargalar için) 3. cayırdamak (ateş için)

qîjevîj *m* 1. bağırış çağırış, çağırma çağırma 2. yaygara ~ **kirin** 1) bağırıp çağırma 2) ötmek (kargalar için) ~ **a çûkan** kuş ötüşleri, kuş bağırış çağırışları

qîjewîj *m* 1. bağırış çağırış 2. çağırma çağırma ~ **pê ketin** bağırıp çağırma

qîjewîjînî *m* çağırma çağırma

qîjewîjînî kirin *l/gh* cayırtıyı basmak (veya cayırtı koparmak)

qîjik *zo/m* kakım, kakım (Mustela erminea)

qîjîn *m* 1. bağırma, bağırış, haykırtma, haykırtma 2. çağlık, çağlık atma ~ **jê anîn** bağırma ~ **jê çûn** 1) bağırma 2) çağlık atmak ~ **jê hatin** 1) bağırma 2) çağlık atmak ~ **pê ketin** 1) bağırıp çağırma 2) çağlık atmak (koparmak veya basmak), çağlığı basmak

qîjîn *l/gh* 1. bağırma, haykırtma 2. çağlık atmak

qîjînî *m* 1. bağırma, haykırtma 2. çağlık atmak (ateş sesi için) ~ **jê çûn** 1) bağırma 2) çağlık atmak (koparmak veya basmak) ~ **jê hatin** 1) bağırma 2) çağlık atmak (koparmak veya basmak) ~ **kirin** çağlık atmak ~ **pê ketin** 1) bağırıp çağırma 2) çağlığı basmak

qîjînîkirin *m* feryat etme, haykırtma

qîjînî kirin *l/gh* feryat etmek, haykırtmak

qîjîkirin *m* bağırma, feryat etme

qîj kirin *l/gh* bağırma, feryat etmek

qîjok *rd* bağırma

qîjokî *rd/h* bağırma

qîjokîftî *m* bağırma

qîjot *m* 1. kömür kalem 2. ucu yanık odun

qıjqıjik *zo/m* saksagan

qıjqıjok (I) *bot/m* yeşil renkli ve ince bir bitki

qıjqıjok (II) *nd/nt* 1. bağırtkan, çığırtkan 2.

zo/m cırcır böceği

qıjqıjokane *rd/h* bağırtkanca, çığırtkanca

qıjqıjokı *m* 1. çığırtkanlık 2. *rd/h* bağırtkanca, çığırtkanca

qıkirin *m* 1. ötme 2. *argo* ezan okuma

qı kirin *l/gh* 1. ötmek 2. *argo* ezan okumak

qıl (I) *nd* ince ve uzun kız veya kadın

qıl (II) *ant/h* 1. köpek dişi 2. diş

qıl (III) *m* ayar

qıl (IV) *m* lâf ~ **û bahane** bahane~ **û qal** lafû-güzaf

qıl beş kirin *l/bw* sırtıtmak

qilewıl *m* gürültü, uğultu

qılê filan *nd* 1. fil dişi 2. *rd* fil dişi (fil dişinden yapılmış şey) * **şeyê qılê fil** fil dişi tarak

qılkirin (I) *m* batma (arpacık batması gibi)

qılkirin (II) *m* üstünden atlama

qıl kirin (I) *l/gh* batmak (arpacık batması gibi)

* **çavê min qıl dike** gözüme bir şey batıyor

qıl kirin (II) *l/gh* üstünden atlamak

qıloqaç *rd* yampiri

qılspı *rd* beyaz dişli

qım *m* 1. yetme, kâfi gelme 2. rıza, kanaat 3.

beğeni ~ **hatin** razı gelmek ~ **a xwe bi (tişte-**

kî) anîn 1) (herhangi bir şeyi) beğenmek 2)

(herhangi bir şeyle) yetinmek 3) (herhangi

bir şeye) talim etmek ~ **a xwe pê anîn 1)** ye-

tinmek 2) rıza göstermek, kanaat getirmek

3) beğenmek ~ **a xwe pê neanîn 1)** az bul-

mak, azımsamak, bunmak 2) kanaat getir-

mek ~ **î (...)** **kirin** -e yetmek, kâfi gelmek,

gitmek (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek

nitelikte olmak) * **ev pere qımî kirina pır-**

tûkê nake bu para kitabı almaya yetmez *

ev komir sê mehan qımî me dike bu kö-

mür bize üç ay gider ~ **î (...)** **nekirin** (bir şey)

az gelmek, yetmemek * **qımî min nake** ba-

na yetmiyor

qımanîn *m* 1. yetinme, razı olma 2. rıza gös-

terme

qım anîn *l/gh* 1. yetinmek, razı olmak 2. rıza göstermek

qıma xwe pê anîn *l/bw* 1. yetinmek, oluruyla yetinmek 2. razı olmak, kabul etmek

qımet *m* 1. kıymet, değer 2. *mec* ad (anılacak değer, önem) * **ma qımeta seriyek pıvazê jî**

heye? bir baş soğanın da adı mı olmuştur? ~

dan 1) kıymet vermek, değer vermek 2) ö-

nem vermek, değer biçmek, saymak * **ew**

pır qımet dide van adetan o bu gibi adetle-

ri pek sayar ~ **dan (tişteki)** an **jî yekî** (biri-

ne veya bir şeye) değer biçmek, değer ver-

mek ~ **jî (yekî)** re neman yerde kalmak, yü-

züne bakılmamak ~ **jî xwe re nehiştin** saka-

lı saydırmak ~ **nedan** takmamak (önemli

saymamak, değer vermemek) ~ **pê dan** -e

kıymet vermek, değer biçmek * **em qımete-**
ke mezin didin ramanên we düşüncelerini-
ze büyük bir değer biçiyoruz ~ **a (tişteki)** **he-**
bûn (bir şey) ifade etmek * **jî bo min qıme-**
ta dostaniyê pır heye benim için dostluk
çok şeyi ifade ediyor ~ **a hunerî** sanat değe-
ri ~ **a (yekî)** **li balê (cem an jî nik)** **hebûn**
(birinin yanında, nezdinde) değeri olmak ~ **a**
xwe winda kirin değerini yitirmek ~ **a (ye-**
kî) **zanîn** kıymetini bilmek

qımetdan *m* kıymet verme, değer verme

qımet dan *l/gh* kıymet vermek, değer vermek

qımetdayîn *m* kıymet veriş, değer veriş

qımetdar *rd* kıymetli, değerli

qımetdarbûn *m* kıymetlenme, kıymetleşme

qımetdar bûn *l/gh* kıymetlenmek, kıymet-

leşmek

qımetdarbûyîn *m* kıymetleniş

qımetdarî *m* kıymetlik, değerlilik

qımetdarkirin 1. kıymetlendirme, kıymetleş-

tirme 2. kıymetlendirme, değerlendirme (bir

şeyi yerinde ve yararlı bir yolda kullanma)

qımetdar kirin *l/gh* 1. kıymetlendirmek, kıy-

metleştirmek 2. kıymetlendirmek, değerlen-

dirmek (bir şeyi yerinde ve yararlı bir yolda

kullanmak)

qımetnedan *m* takmama (önemli saymama, değer vermemek)

qımet nedan *l/gh* takmamak (önemli sayma-

mak, değer vermemek)

qımetpêdan *m* değer verme, değer biçme

qımet pê dan *l/bw* değer vermek, değer biç-

mek

qımet pê nedan *l/bw* değer vermemek, turfa-

lamak

qımkir *rd* yeterli

qımkirin *m* yetme, yeterli olma, kâfi gelme,

yetirme, çıkışma (bir ihtiyacı karşılayacak,

giderecek nitelikte olma)

qım kirin *l/gh* yetmek, yeterli olmak, kâfi gel-

mek, yetirmek, çıkışmak (bir ihtiyacı karşı-

layacak, giderecek nitelikte olmak) * **ev pe-**

re qım nake ku em xanî bikirin bu para ev

almaya yetmez * **pereyê min qım nekir ku**

ez vê bikirim param bunu almaya çıkışma-

dı * **pere qım kir** parayı yetirdi

qımnekir *rd* yetersiz

qımnekirin *m* yetersizlik

qımpêanîn *m* 1. yetinme 2. razı olma, kanaat

getirme 3. beğenme, kanaat getirme

qım pê anîn *l/bw* 1. yetinmek 2. razı olmak, ka-

naat getirmek 3. beğenmek, kanaat getirmek

qımpêaneanîn *m* kanmazlık, yeterli bulmama

qım pê neanîn *l/bw* yeterli bulmamak

qıntê *m* çelik çomak

qıp *n* diz ile ayak arası bölüm

qıq (I) *m* diklenme

qıq (II) *rd* kikirik (zayıf, ince uzun boylu kim-

se)

qîqaqîq *m* horoz ötüşü
 qîqbûn (I) *m* kubarma (tüyleri kabarma)
 qîqbûn (II) *m* zayıflama, siskalaşma
 qîq bûn (I) *l/gh* kubarmak (tüyleri kabarmak)
 qîq bûn (II) *l/gh* zayıflamak, siskalaşmak
 qîqî zo/*m* 1. ağaç kakan 2. *mec* horoz
 qîqîk zo/*m* ağaçkakan (Picus)
 qîqît *m* gıdıklama ~ *hatin* (yekî) gıdıklanmak
 ~a (yekî) anîn gıdıklamak
 qîqkirin *m* banlama (horoz ötme)
 qîq kirin *l/gh* banlamak (horoz ötmek)
 qîr (I) *m* zift ~ *kirin* ziftlemek ~ *û nêrebend*
 yakı ~ *lê xistin* (an jî *dan*) yakı vurmak
 qîr (II) *m* 1. çığlık 2. haykırı 3. nara
 qîr (III) *m* kin ~a *xwe dan* (yekî) (birine) ka-
 fayı takmak ~a *xwe tê dan* belâsını bulaştır-
 mak, takılmak
 qîraç *geo/mat m* aç
 qîraça *fireh mat* geniş aç
 qîrandin *m* bağırma, haykırtma
 qîrandin *l/gh* bağırma, haykırtma
 qîrc *m* çat (sert bir şey kırılırken çıkardığı ses)
 qîrcînok *m* ham incir
 qîrdan *m* bağırma, çığlık atma
 qîr dan *l/gh* bağırma, çığlık atmak
 qîreqird *m* koyunlara öncülük yapan öncü ko-
 yun
 qîreqîr *m* 1. bağırma, çağırma, çığlık 2. gürültü
 patırtı, şamata 3. *h* cazır cazır, cazur cazur
 (ateş sesi için) 4. cayır cayır (bir cismin ça-
 buk ve şiddetlice yandığını anlatır) ~ *kirin*
 1) çağırıp bağırma 2) cayırdamak
 qîreqîrkirin *m* 1. çağırıp bağırma 2. cayırdama
 (ateş için)
 qîreqîr kirin *l/gh* 1. çağırıp bağırma 2. cayır-
 damak (ateş için)
 qîrewîr *m* 1. bağırma, bağırma çağırma 2. çağırma
 bağırma ~ *pê ketin* bağırıp çağırma
 qîrewîrkirin *m* bangırdama
 qîrewîr kirin *l/gh* bangırdamak
 qîrhe *m* eski yapı
 qîrijandin *l/gh* ani toplanmasına sebep olmak
 qîrijîn *m* ani toplanma
 qîrijîn *l/gh* ani toplanmak
 qîrî *m* çığlık, bağırma
 qîrî dan *l/gh* bağırma, çığlık atmak
 qîrîn *m* 1. çığlık, çığlık atma 2. bağırma, bağır-
 ma, haykırmak, haykırı, haykırtma ~ *dest pê ki-*
rin çığlık kopmak ~ *jê cûn* bağırma, hay-
 kırtmak ~ *jê cûn* çığlık atmak (veya bas-
 mak) ~ *jê hatin* çığlık atmak ~ *ketin* (yekî)
 bağırma ~ *li erşan* avazı göklerde ~ *pê ke-*
tin 1) çığlık atmak (koparmak veya basmak)
 2) bağırıp çağırma ~a (yekî) *li erşan* e ava-
 zı göklerde ~ek *li erdê yek li esman* avazı
 yeri göğü doldurma ~ek *li erdê yek li es-*
man bûn avazı yeri göğü doldurmak
 qîrîn *l/gh* 1. çığlık atmak 2. bağırma, hay-
 kırmak

qîrînî *m* 1. çığlı 2. bağırma, haykırtma 3. cayırta (a-
 teş sesi için) ~ *jê cûn* çığlık atmak (koparmak
 veya basmak) ~ *jê hatin* çığlık atmak (kopar-
 mak veya basmak) ~ *neman jê hatin* çığlığı
 kesilmek ~ *pê ketin* 1) çığlık atmak (kopar-
 mak veya basmak) 2) bağırıp çağırma
 qîrînîkirin *m* bangırdama, feryat etme, hay-
 kırtma
 qîrînî kirin *l/gh* bangırdamak, feryat etmek,
 haykırmak
 qîrînker *nd/nt* bağırıcı
 qîrîn pê *ketin l/bw* çığlık atmak
 qîrker *nd/nt* tellâl ~ *dan gazîkirin* tellâl ça-
 ğırtmak
 qîrkerî *m* tellâllık
 qîrkirin (I) *m* ziftleme, asfaltlama
 qîrkirin (II) *m* 1. bağırma, çığlık atma, hay-
 kırtma 2. çağırma
 qîr kirin (I) *l/gh* ziftlemek, asfaltlamak
 qîr kirin (II) *l/gh* 1. bağırma, çığlık atmak,
 haykırmak 2. çağırma * *qîr kir kilamek*
got türkü çağırma başladı
 qîrok *rd* bağırma
 qîroki *h* bağırma
 qîrqîr *m* bağırma
 qîrqîrok *nd/nt* 1. bağırıcı, bağırma 2. şamata
 qîrqîroki *h* bağırma
 qîş (I) *nd/rd* 1. kayalık, iri ve yassı volkanik
 taş 2. kayalık yer, taşla kaplı arazi
 qîş (II) *m* yırtmaç ~ *û qelaş* yırtık pırtık
 qîşbûn *m* yırtılma, cart diye yırtılma
 qîş bûn *l/gh* yırtılma, cart diye yırtılma
 qîşbûyîn *m* yırtılış, cart diye yırtılma
 qîşkirin *m* yırtma, cart diye yırtma
 qîş kirin *l/gh* yırtma, cart diye yırtma
 qîşkirî *rd* yırtık
 qît (I) *n* bacak (vücutun kasıktan tabana kadar
 olan bölümü)
 qît (II) *bnr* qût
 qît (III) *m* budak (dalın gövde içindeki başlan-
 gıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak
 koyuca renkte sert bölüm)
 qît (IV) *rd* dik (yatık durmayan) ~ *kirin* dik-
 leştirmek ~ *sekinîn* dik durmak
 qît (V) *m* çelik (çelik çomak oyununda iki ucu
 sivri kısa değnek)
 qîtal *m* kital, savaş * *meydana qîtalê* savaş
 meydanı
 qîteqît *gıcırta* * *qîtiqîta diranan* diş gıcırta
 qîte *m* çelik çomak
 qîtik (I) *bot/m* acur
 qîtik (II) *m* budak (dalın gövde içindeki başlan-
 gıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak
 koyuca renkte sert bölüm)
 qîtik (III) *n* çelik (çelik çomak oyununda iki
 ucu sivri kısa değnek)
 qîtik (IV) *zo/m* kara bataklık (Phalacrocorax)
 qîtik (V) *n* bacak * *hestiyê qîtikê* bacak kemiği
 qîtik (VI) *bnr* gilik

qıtık (VII) *n* parça

qıtıqıtı *rd* parça parça

qıtıqıtı bûn *m* parça parça olma

qıtıqıtı bûn *l/gh* parça parça olmak

qıtk *n* çelik (çelik çomak oyununda iki ucu sivri kısa değnek)

qıtqıt *m* gıdıklama ~a (yekî) *hatin* gıdıklanmak

qıvar (I) *bot/m* sapları kırmızımsı, ekşi ve yenilen bir bitki

qıvar (II) *bot/m* mantar

qıvarok *bot/m* mantar

qıwar *bnr* qıbal

qıxane *bot/m* bir bitki

qız *m* 1. kız (dişi çocuk) 2. kız (kız oğlan kız, erden, bakire) 3. *rd* kız (dişi) ~ **anîn** kız almak ~ **birin** kız almak ~ **dan** kız vermek ~ **dan hev û dîn** (birbirine) kız alıp vermek ~ **dan mër** (an jî şû) gelin etmek ~ **derketin** kız çıkmak ~ **dîtin** (an jî xwestin) erkeğe kız istemek, gelin almak ~ **hê ne li danê ye** **rakirine rihela wê** kız beşikte (veya kundakta) çeyiz sandıkta ~ **hîna nehatîye danê dest avêtine cihêzê wê** kız beşikte (veya kundakta) çeyiz sandıkta ~ **nûn e xezal e güzel** kız, ay parçası ~ **rencber e qewl qediya** kız eninde sonunda kocaya varır ~ **revandin** kız kaçırmak ~ **sêva sora li darê ye**, her kes **gopalê xwe diavêjê**, **êdî ka bû nisîbê kê ye** bir kızı bin kişi ister, bir kişi alır ~ **xwestin** kız istemek ~ **û keçên malê** (birinin) kızı kısırağı ~a **bavan** yiğit, namuslu kız ~a **meleyê biharê** *argo* dişi eşek ~a **mirovan (merivan an jî insanan)** insan evlâdı ~a **paşê jî bêqusûr nabe** bu kadar kusur kadı kızında da olur ~a **qızîn** kız oğlan, kız oğlan kız (erden, bakire) ~a **raşikestî** kız kurusu ~a **xelkê** el kızı ~**ên bavan** yiğit, namuslu kız ~**ên malê** (birinin) kızı kısırağı

qızanî *m* 1. kızlık (kızlık çağı) 2. kızlık, baki-relik, bekaret 3. *ant* kızlık, kızlık zarı

qızankî *rd* kızca, kızlara özgü

qızantî *m* 1. kızlık (kızlık çağı) 2. kızlık, baki-relik

qızap *m* amca kızı, emi kızı, amcazade

qizê b kız (seslenirken) * **qizê were vir** kız bu-raya gel

qızihîlî *m* üvey kız (kız çocuğu için)

qızık *m* 1. kız (dişi çocuk) 2. kızcağız 3. kız, dam (iskambil kâğıtlarında) 4. *rd* kız (dişi)

qızika çav nd göz bebeği

qızîn *rd* 1. kız oğlan kız, bakirex erden 2. kız ile ilgili

qizîfî *m* 1. kızlık (kızlık çağı) * **çaxê qizîtiyê** kızlık dönemi 2. kızlık, baki-relik, erdenlik

qizmam *m* amca kızı, emi kızı, amcazade

qizmet *m* hala kızı, halazade

qizmetik *m* hala kızı, halazade

qizol *n* kız

qızole *m* kızcağız

qızxal *m* dayı kızı

qızxaltî *m* teyze kızı

qızxatî *m* teyze kızı

qoalîsyon *bnr* koalîsyon

qob *rd* kambur

qobit *n* gıda

qoc *n* 1. kütük, omaca (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü) 2. omaca, omça, bağ kötüğü 3. çotuk 4. çotuk, tevek (asma kötüğü) * **qocê mêmê** asma teveği ~**ê salan** 1) yılların kütüğü 2) tecrübeli, deneyimli kimse

qocik (I) *n* 1. kütük, omaca (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü) 2. çotuk, omça

qocik (II) *n* gocuk

qoç (I) *n* dürüm, dürmaç ~**ê mêmê** (an jî şivanî) iri dürüm, büyük dürmaç

qoç (II) *n* 1. boynuz 2. kafa kafaya tokuşma ~ **jî guh rawirtin** (an jî bihartin) boynuz kulağı geçmek ~ **lê hildan** boynuzlamak ~**ê (yekî) çêbûn** (an jî *hatin*) boynuzlanmak (boynuzu çıkmak)

qoç (III) *n* vahşi hayvan kaparı

qoçan *n* 1. koçan * **qoçanê meqbûzan** makbuz koçanı 2. koçan (tapu senedi)

qoçanik *m* sapan (taş atma aracı)

qoçanîk *m* sapan (taş atma aracı)

qoçax *rd* koçak

qoçik *m* bir tür ipek mendil

qoçkêş *n* kösemen (sürünün önünde giderek ona öncülük eden koç veya teke)

qoçkêşî *m* kösemenlik

qoçlêdan *m* boynuzlama

qoç lê dan *l/bw* boynuzlamak

qoçlêhildan *m* boynuzlama

qoç lê hildan *l/bw* boynuzlamak

qoçxank *m* tencere

qode *m* ekilmeyip otlatılmaya bırakılmış tarla

qodî (I) *rd* kurnaz, numaracı

qodî (II) *m* ayna

qodîk *m* ayna

qodîfî *m* kurnazlık

qodkilor *rd/argo* mihnet duymayan, nankör

qodoş *rd* boynuzlu (karısının veya yakınlarından birinin iffetsizliğine göz yuman)

qof *m* 1. kambur (insanlar için) 2. *rd* kambur (kamburu olan)

qofbûn *m* kamburlaşma

qof bûn *l/gh* kamburlaşmak

qofbûyîn *m* kamburlaşma

qofcan *n* kafes

qofkirin *m* kamburlaştırma

qof kirin *l/gh* kamburlaştırmak

qok *rd* kalkık (düzeyine göre yüksekte olan)

qokbûnî *m* kalkıklık

qol (I) *n* tomruk ~**ê daran** ağaç tomruğu

qol (II) *n* 1. koltuk (kolun gövde ile birleştiği

yer) 2. kol (makinelere tutup çevirmeye veya çekmeye yarayan ağaç veya metal parçası) 3. taraf, yan * **bi sê qolan govend geriya** halay üç tarafta çekildi 4. *ışk* kol (devriye) 5. *ışk* birlik 6. *ışk* kanat, yan (savaş düzeninde ordunun iki yanında bulunan her biri, cenah) ~ê **derî** kapı kolu ~ê **mil** kolun gövdeyle birleştiği yer

qol (III) rd 1. gücük (kuyruksuz, kuyruğu kesik hayvan) 2. güdük (kuyruğu kesik veya kopmuş olan) 3. kısa, kesik (kesilmiş olan) 4. acımasız, gaddar, zalim * **kafirê qol** acımasız kafir ~ **felek** zalim felek ~ **û qalind** kısa ve iri * **mirovekî qol û qalind** kısa ve iri yapılı

qol (IV) rd kambur * **pišta min qol e** sırtım kambur

qol (V) n karabasana geçirilip boyunduruğa dek uzanan parça

qol (VI) n 1. kızak 2. kızaksız, yalnız halat üzerinde yapılan ot çekimi

qola (I) m kola ~ **kirin** kolalamak

qola (II) rd zinde, dinç * **ew yekî qola ye o** zinde biri

qolaç n 1. kulaç 2. taraf * **li çar qolaçê dinê** dünyanın dört bir tarafında

qolakirin m kolalama

qola kirin l/gh kolalamak

qolakirî rd kolalı

qolan (I) n koltuk (kolun gövde ile birleştiği yer)

qolan (II) m 1. kolan 2. kolan (bele bağlanan ve iç kısmında cepleri olan bir kemer çeşidi)

qolaxasî dîr/h kolağası

qolbûn m güdükleşme

qol bûn l/gh güdükleşmek

qolbûyîn m güdükleşme

qoleçan m kolaçan

qoleçankirin m kolaçan etme

qoleçan kirin l/gh kolaçan etmek

qoledar n iki metre boyunda toruk

qolej bnr kolej

qolek bot/m 1. bir çiçek adı 2. bitki kökü

qolfelek nd zalim felek

qolê siwariyan m süvari kolu, ceride,

qolik (I) m ağaçtan kepçe

qolik (II) bj/m kelebek hastalığı

qolik (III) n 1. sopa, dövüş sopası 2. davul tokmağı

qolik (IV) n iç donu, külot, dizlik

qolik (V) rd kesik

qolinc n 1. kürek kemiği altındaki bölge adı 2. kulunç, şiddetli omuz ağrısı ~ **şikandin** kulunc kırmak ~ê **(yekî) girîtin** kulunc kırmak ~ê **(yekî) firikandin** kulunc kırmak

qolincî rd kulunçlu

qolincibûn m kulunçolma

qolincî bûn l/gh kulunç olmak

qolincibûyîn m kulunç oluş

qolincîkirin m kulunç etme

qolincî kirin l/gh kulunç etmek

qolingor bot/m bir ot türü

qolixe rd topal

qolixetî m topallık

qolkirin m güdükleştirme

qol kirin l/gh güdükleştirmek

qolop m menteşe

qolqut n kısacık sopa

qolsîmanok zo/m bildircin (Coturnix)

qoltî m güdüklik

qolyar nd çok olgunlaşmış meyve

qolye m kolye

qom (I) m bidon

qom (II) m moral

qomandin (I) bnr qewmandin

qomandin (II) bnr qimandin

qomax n duvar kirişi

qombil (I) bot/h kamış

qombil (II) n humbara

qomçe m kurdele

qomik m kale

qomî m kavun

qomîn (I) bnr qewmîn

qomîn (II) bnr qimîn

qomîser bnr komîser

qomîşyon bnr komîşyon

qomk nd ebe (oyunda ebe)

qompanî m toplantı

qompîr m 1. patates (Solanum tuberosum) 2. patates (bu bitkinin toprak altında oluşan yenebilen yumruları)

qomqa n yonga

qomunîst bnr komünist

qomunîzm bnr komünizm

qonax (I) m 1. süreç, proses 2. aşama, merhale

qonax (II) m 1. konak, menzil 2. konak, menzil (bir günlük yol) 3. konak (konaklanan yer) ~ **bi ~ kona göçe** * **me qonax bi qonax rê dikundand** kona göçe yol alıyorduk ~ **germ kirin** abayı sermek ~ **vegirtin** 1) postu sermek, konmak (geceyi geçirmek, konuk olmak) 2) kazık dikmek (bir yerde sürekli kalmak)

qonax (III) m 1. konak (hükümet konağı) 2. saray (kamu işlerinin görüldüğü yapı) * **qonaxa hikûmetê** hükümet sarayı ~a **hikûmetê** hükümet konağı

qonaxa hikûmetê m hükümet konağı

qonaxdar nd/h konakçı

qonaxî (I) rd süreçsel

qonaxî (II) rd konaklık * **riya sê qonaxî üç** konaklık yol

qonax vegirtin l/gh konaklamak

qonc (I) n taş yığını

qonc (II) n 1. kütük 2. odun kütüğü, düğümü olan ve zor kırılabilen odun

qonç n kuyruk

qonçık n kol ağzı

qondax *m* dipçik
qondere *m* kundura
qonderefiroş *nd/nt* kunduracı (satan kimse)
qonderefiroşi *m* kunduracılık
qondereker *nd/nt* kunduracı (imal eden)
qonderekeri *m* kunduracılık
qonêr *m* çiban
qongre *bnr* kongre
qonî *m* dağın güne bakan tarafı
qonser *bnr* konser
qonserve *bnr* konserve
qontak *m* kontak
qonvoy *bnr* konvoy
qooperatif *bnr* kooperatif
qop (I) *erd/h* 1. tepe * derketibû serê qop û di-
 kir gazî tepeye çıkıp bağıırıyordu 2. doruk,
 zirve
qop (II) *fiz/mat* *m* dış bükey, konveks
qop (III) *m* 1. kambur 2. *rd* kambur (kamburu
 olan)
qop (IV) *rd* 1. aksak, topal 2. sakat (özürlü) ~
 kirin sakat etmek
qop (V) *n* penis
qopal *bnr* gopal
qopbûn (I) *m* kamburlaşma
qopbûn (II) *m* sakatlanma
qop bûn (I) *l/hgh* kamburlaşmak
qop bûn (II) *l/hgh* sakatlanmak
qopbûnî (I) *m* kamburluk
qopbûnî (II) *m* sakatlık
qopbûyîn *m* sakatlanış
qopçe *m* düğme
qopçefiroş *nd/nt* düğmeci (satan kimse)
qopçefiroşi *nd/nt* düğmecilik
qopçeker *nd/nt* düğmeci (imal eden kimse)
qopçekerî *m* düğmecilik
qopçekirin *m* düğmeleme
qopçe kirin *l/hgh* düğmelemek
qopçekirî *rd* düğmeli, düğmelenmiş
qopçevan *nd/nt* düğmeci
qoper *m* doruk, zirvesi
qopik (I) *n* 1. kambur 2. hörgüç (devenin sır-
 tındaki tümsek) * **qopikê hêştirê** deve hör-
 gücü 3. yumru
qopik (II) *nd/rd* 1. hovarda 2. zıdır, zirzop ~
 bûn zirzoplaşmak
qopik (III) *rd* 1. aksak, topal 2. sakat (organın
 bir kısmı kesik kimse)
qopik (IV) *n* doruk, zirve
qopikî (I) *rd* konveksi
qopikî *m* 1. hovardalık
qopikî *rd* konveksi 2. zıdırılık
qopir (I) *m* dağ zirvesi
qopir (II) *rd* eli ayağı sakat veya gelişmemiş
 olan
qopitk *m* doruk, zirve
qopix *rd* çapkın, hovarda
qopî (I) *m* sakatlık
qopî (II) *m* kopya

qopîkirin *m* kopya etme (veya yapma)
qopî kirin *l/hgh* kopya etmek (veya yapmak)
qopkirin (I) *m* kamburlaştırma
qopkirin (II) *m* sakatlama
qop kirin (I) *l/hgh* kamburlaştırmak
qop kirin (II) *l/hgh* sakatlamak
qoplanî *h* tepetaklak
qoplanîbûn *m* tepetaklak olma
qoplanî bûn *l/hgh* tepetaklak olmak
qoplanîkirin *m* tepetaklak etme
qoplanî kirin *l/hgh* tepetaklak etmek
qopya *m* kopya, eşlem
qopyaker *nd/nt* kopyacı
qopyakerî *m* kopyacılık
qopyakirin *m* kopya etme (veya yapma)
qopya kirin *l/hgh* kopya etmek (veya yapmak)
qoq (I) *ant/h* 1. kafa, kele 2. kafa taşı, kuru kafa
qoq (II) *m* 1. kuka (tespih, sigara ağızlığı gibi
 şeylerin yapımında kullanılan Hindistan ce-
 vizi kökü) 2. *rd* kuka (bundan yapılmış o-
 lan) * **tizbiya qoq** kuka tesbih 3. kuka (dan-
 tel veya nakış ipliği yumağı) 4. makara
qoq (III) *m* 1. kambur (hayvanlar için) 2. *rd*
 kambur (kamburu olan)
qoq (IV) *m* 1. bezeme, süsleme 2. akort
qoq (V) *m* topraktan yayık
qoq (VI) *n* doruk, zirve * **qoqê çiyê** dağ zirvesi
qoq (VII) *rd* 1. bombe (şişkin, kabarık, tüm-
 sekli) 2. çıkık (çıkıntısı olan) * **yekî enîqoq**
 bû alnı çıkık biriydi 3. hödük * **enîqoq** hö-
 dük alınlı
qoq (VIII) *rd* 1. olgunlaşmamış ham meyva,
 henüz öz suyu girmemiş ham meyva 2. *mec*
 çiğ, yavan insan
qoqal *bot/in* bir bitki
qoqbûn (I) *m* kamburlaşma
qoqbûn (II) *m* 1. bezenme 2. akort olma
qoq bûn (I) *l/hgh* kamburlaşmak
qoqbûn (II) *m* 1. bezenmek 2. akort olmak
qoqbûnî *m* kamburluk
qoqbûyîn *rd* kamburlaşma
qoqdar (I) dizili, düzenli
qoqdar (II) *rd* bombeli
qoqê serî *ant/h* kafa taşı
qoqilandin *m* kıpırdatma
qoqilandin *l/hgh* kıpırdatmak
qoqilandî *rd* kıpırdatılmış
qoqilî *rd* kıpırdanmış, kımıldanmış
qoqilîn *m* kıpırdama, kıpırdanma, kıpırdaşma,
 kımıldama, kıpraşma
qoqilîn *l/hgh* kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpır-
 daşmak, kımıldamak, kıpraşmak
qoqiz *n* çıkıntı (bir yüzeyde ileriye doğru çı-
 kan bölüm)
qoqizî *rd* çıkıntılı
qoqî *m* çıkıklık
qoqkirin (I) *m* kamburlaştırma
qoqkirin (II) *m* 1. bezeme, süsleme 2. akortet-
 me

qoq kirin (I) *l/gh* kamburlaştırmak

qoqkirin (II) *l/gh* 1. bezemek, süslemek 2. a-kortetmek

qoqol *m* perçem

qoqperest *nd/nt* kafa tasçı

qoqperestî *m* kafa tasçılık

qorûrvkî *rd* şok geçirmiş olan, şoke olmuş olan kimse

qor (I) *m* 1. dizi, sıra (yan yana, art arda veya zaman sırasına göre sıralanmış olan şey) 2. dizi, sıra (bu biçimdeki topluluğun durumu) 3. *lşk* dizi (saf durumundaki bir kitanın, bir-biri arkasında duran erlerine verilen ad) 4. koşun, saf (yan yana durmuş asker dizisi) 5. koşun (yan yana dizilmiş insanların oluşturduğu dizi) 5. takî dizisi ~ **bi** ~ saf saf, sıram sıram ~ **bi** ~ **bûn** sıram sıram dizilmek ~ **girê dan** dizilmek ~ **a kêranan** palalık

qor (II) *m* 1. kambur (insanlar için) 2. *rd* kambur (kamburu olan)

qor (III) *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)

qor (IV) *rd* zor, güç

qor (V) *rd* zayıf, cılız hayvan

qor (VI) *rd* eğri, eğik

qorandin *m* böğürtme (manga, öküz vb. için)

qorandin *l/gh* böğürtmek (manga, öküz vb. için)

qorat (I) *n* dip (dikili duran bir şeyin yerle birleştiği nokta ve çevresi) 2. kök (bazı şeylerde dip bölüm) 3. sap

qorat (II) *n* 1. otun kalınlaşan gövdesi, dalı 2. yapraklardaki kalın damar

qorbace *m* bir tür boğmaca

qorbeqe *bj/m* difteri, kuş palazı

qorbeşe *zo/m* porsuk

qorbûn (I) *m* dizilmek

qorbûn (II) *m* eğilmek

qorbûn (III) *m* kamburlaşma

qor bûn (I) *l/gh* dizilmek

qor bûn (II) *l/gh* eğilmek

qor bûn (III) *l/gh* kamburlaşmak

qorbûyîn (I) *m* dizilmek

qorbûyîn (II) *m* eğilmek

qorbûyîn (III) *m* kamburlaşma

qorbûyî (I) *rd* dizili

qorbûyî (II) *rd* eğik

qorbûyî (III) *rd* kamburlaşmış

qorç (I) *m* yığın (taş yığını)

qorç (II) *bj/m* bir tür deri hastalığı

qorç (III) *m* tetir, gövek (cevizin yeşil kabuğu)

qorçal *m* gamze

qorebelgir *m* beygir

qorede *rd* arık, sıksa

qoreqor *m* böğürtü ~ **jê çûn** (an jî hatin) böğürmek

qorêşik *m* kalça ağrısı

qorfelek *m* kahpe felek

qorfeleqî *h* yanlışlıkla

qorgewde *m* etsiz gövde

qorgirêdan *m* dizilme, saf tutma

qor girê dan *l/bw* dizilmek, saf tutmak

qorican *bot/m* kulunç otu

qorik (I) *rd* koruk

qorik (II) *ant/m* 1. kalça 2. kış, popo 3. sağrı, terki * **qorika hêsp** atın terkisi 4. kuyruk sokumu 5. baldır

qorik (III) *m* tandir şeklinde buğday, arpa konulan kap

qorik (IV) *m* sırt

qorikpehn *rd* sırtı geniş

qorim *rd* 1. sakat (özürlü) 2. *m* felç ~ **kirin** sakat etmek

qorimbûn *m* sakatlanma

qorim bûn *l/gh* sakatlanmak

qorimî *m* 1. sakatlık 2. *rd* felçli, inmeli

qorimbûn *m* felç olma

qorimî bûn *l/gh* felç olmak

qorimkirin *m* sakatlama

qorim kirin *l/gh* sakatlamak

qorimsax *n* deys

qorimsaxî *m* deysuluk

qorix (I) *m* koruk (üzüm koruğu) ~ **bi sebrê dibe tirî** sabrın sonu selamettir

qorix (II) *ast/m* sabah yıldızı

qorixkirin *m* etrafını taş ve ağaçlarla çevirme

qorix kirin *l/gh* etrafını taş ve ağaçlarla çevirmek

qorî (I) *m* 1. demlik 2. ibrik

qorî (II) *m* tarla kenarında budanmış ağaçlık

qorican *bot/m* kulunç otu

qorîkirin *m* koruma, kollama

qorî kirin *l/gh* korumak, kollamak

qorîn *m* böğürme, böğürüş ~ **jê çûn** (an jî hatin) böğürmek

qorîn *l/gh* böğürmek (öküz, manda vb. için)

qorînî *m* böğürtü ~ **jê çûn** (an jî hatin) böğürmek

qorîn pê ketin *l/bw* böğürmek

qorkirin (I) *m* dizileme

qorkirin (II) *m* eğme

qorkirin (III) *m* dizme, izileme (yan yana veya üst üste sıralama)

qor kirin (I) *l/gh* dizilemek

qor kirin (II) *l/gh* eğmek

qor kirin (III) *l/gh* dizmek, izilemek (yan yana veya üst üste sıralamak)

qorkirî *rd* dizili, dizilmiş

qormatix *ant/m* 1. kalça 2. sağrı kemiği

qorotî *m* bir kadın takısı

qors *m* ağır ağırlık

qortan *bnr* kurtan

qorzî *m* köşe (iki duvarın birleştiği yer)

qorzîber *m* köşe taşı

qorzîk *m* köşe, köşecik

qose *m* sigara ağızlığı

qosêsi *n* kırpıcı

qosfırlır *m* bir Kürt oyunu
qosik *m* sapan, çatal lastik
qoske *rd* gösterişli
qoş (I) *bnr* qûş
qoş (II) *m* hayvanın doğum esnasındaki hareketi
qoşk *m* sapan, çatal lastik
qoşxane *bnr* qûşxane
qot (I) *n* 1. höyük 2. tepe * **derketibû serê qot û dikir gazî** tepeye çıkıp bağırıyordu 3. *erd* doruk, zirve
qot (II) *n* sap
qot (III) *rd* 1. sakat, topal 2. *mec* topal (masa gibi eşyalar için) 3. güdük * **minareya qot** güdük minare 4. sakat (özürlü) ~ **kirin** sakat etmek
qot (IV) *n* kafa, baş, kelle
qot (V) *rd* tek, değersiz (bir şey) * **qotek xaniyê me heyê** bir tek evimiz var
qot (VI) *rd* kesik
qotaqota *h* başa baş
qotax *nd/nt* hayvan otlatan çocuk
qot bûn (I) *m* kesilmek
qot bûn (II) *m* 1. sakatlanma 2. güdükleşme 3. topallık, sakatlık
qot bûn (I) *l/ng* kesilmek
qot bûn (II) *l/ng* 1. sakatlanmak 2. güdükleşmek
qoteqot *h* başa baş
qotik (I) *bj/m* 1. boğmaca 2. kıran, ölet, kırgın (toplu ölümlere yol açan bulaşıcı hastalık) ~ **ketin** (...) kıran girmek
qotik (II) *erd/n* 1. höyük 2. tepelik 3. tümsek 4. *mec* kafa, kele, baş
qotik (III) *n* sigara izmariti
qotik (IV) *n* inci boncuk veya altın dizisi, kadin başlığı olan kofiyile beraber kullanılan ve şakak kısımlarına sarkıtılan süs
qotik (V) *m* 1. dert, elem, kahir 2. ağır söz, dokunan cinsten (şakavari de olsa)
qotik (VI) *nd* 1. çakar çakmaz, tabanca 2. eski süpürge
qotik (VII) *n* ince barsaklara musalat olan bir kurtçuk
qotik (VIII) *rd* çolak
qotikî (I) *rd* çolakça
qotikî (II) *rd* bastıbacak (ayakları kısa ve çarpık)
qotikî *h* soyunmadan sadece kafasını yıkama
qotî *m* 1. topallık, sakatlık 2. çolaklık 3. güdüklük
qotîl *nd* kuru odun, ağaç
qotkirin (I) *m* kesme (dibinden ayırma)
qotkirin (II) *m* sakatlama
qot kirin (I) *l/ng* kesmek (dibinden ayırmak)
qot kirin (II) *l/ng* sakatlama
qotkî *h* soyunmadan sadece kafasını yıkama
qotlofiska *m* ördek yürüyüşü
qotromî *rd* kötürüm

qov *m* kambur
qovan *m* disk, plâk
qovbûn *m* kamburlaşma
qov bûn *l/ng* kamburlaşmak
qovbûnî *m* kamburluk
qovikî *rd* kamburumsu
qovkirin *m* kamburlaştırma
qov kirin *l/ng* kamburlaştırmak
qowe *m* evden dama veya çatıya çıkış, evden ahura iniş geçiti
qoz *m* yay, kavis
qozax *m* yosma
qozaxe *m* koza
qoze *n* 1. koza (içinde tohum veya krizalit bulunan koruncak) * **qozeya hevrîşim** ipek kozası * **qozeya tirtûl** tirtûl kozası 2. ipek böceği ~ **danîn** ipek böceği yetiştirmek
qozeqer *m* gök kuşağı, ebe kuşağı, ebem kuşağı, Meryem Ana kuşağı, yağmur kuşağı
qozexane *m* ipekhane
qozî (I) *m* durum, durmaç
qozî (II) *m* 1. dış köşe 2. aç
qozî (III) *m* iğne (bazı böceklerde bulunan savunma organı)
qozî (IV) *n* 1. uç (uzun bir şeyin baş veya son noktası) 2. göz ucu
qozîbir *n* köşe taşı
qral *bnr* kral
qralî *bnr* kral
qralgeh *bnr* kralgeh
qralîçe *bnr* kralîçe
qub (I) *rd* kuruntulu
qub (II) *m* 1. kubbe 2. başlık (bir sütunun., bir tepeliğin başı)
qubale *m* duvara gömülü pencere şeklinde dolap
qubale *m* götürü
qubale *rd/h* 1. götürü, toptan iş 2. *m* inukavele ~ **danîn** mukavele yapmak ~ **girtin** götürü almak
quban *m* kurban (çocuk dilindi)
qubanê *b* kurban olam (çocuklar için)
qube (I) *m* 1. kubbe 2. *as* kemer (iki sütun veya ayağı birbirine üstten yarım çember, basık eğri yonca yaprağı gibi biçimlerde bağlayan tonos bağlantı) 3. *rd* kubbe (kubbe biçiminde olan) 4. *mec* bombeli, çıkıntılı ~ **ya mezin** ana kubbe
qube (II) *m* mutfak, tandır yeri
qube (III) *rd* 1. tok, dik (ses için) * **dengekî wê yê qube heyê** dik bir sesi var 2. *nd/nt* çıtak
qubedane *h* 1. kabadayıcı 2. hoyratça
qubede *nd/rd* 1. kabadayı, dayı, bıçkın 2. kaba, hoyrat (sert, kırıcı kimse) 3. *rd* fıyakacı, cakalı, kakacı
qubedebûn *m* 1. kabadayılaşma, kabadayılanma, bıçkınlaşma 2. hoyratlaşma
qubede bûn *l/ng* 1. kabadayılaşmak, kabadayılanmak, bıçkınlaşmak 2. hoyratlaşmak

qubedekî *rd/h* 1. kabadayıcı 2. hoyratça
qubedetî *m* 1. kabadaylık, dayılık, bıçkınlık 2. hoyratlık 3. caka, cakacılık ~ **kirin** 1) kabadayılık yapmak (veyataaslamak) 2) hoyratlık etmek 3) caka satmak
qubedetîkirin *m* kabadayılık taslama, erkekleme, bıçkınlaşma
qubedetî kirin *l/gh* kabadayılık taslamak, erkekleme, bıçkınlaşmak
qubedeyane *rd/h rd/h* 1. kabadayıcı 2. hoyratça
qubekirin *m* kubbeleştirme
qube kirin *l/gh* kubbeleştirme
qubekirî *rd* kubbeli
qubeqaz *zo/m* kuğu (Cygnus olor)
qubik (I) *m* 1. kubbe 2. *rd* kubbe şeklinde olan 3. küme (küme biçiminde olan)
qubik *m* kalak (tezek yığını)
qubikî *rd/h* 1. kubbevari, kubbeimsi 2. tepeleme
qubîdank *m* kalak (tezek yığını)
qubîn *m* okuma, ötmek (keklik için)
qubîn *l/gh* okumak, ötmek (keklik için)
qublet *m* kible
qubûr *m* tabanca kılıfı
qucûcan *rd* ufak tefek
qucûcankî *rd* ufak tefekçe, çıtı pıtı
qucûcanîk *rd* ufak tefek
qucûcanîkî *rd* çıtır pıtır, çıtı pıtı
qucûcanî *rd* bücür, ufak tefek
qucûcanîbûn *m* bücürleşme
qucûcanî bûn *l/gh* bücürleşmek
qucûcanîtî *m* bücürlük
qucûcankî *rd* bücürce, ufak tefek
qucûr *rd* ufak tefek
quçek *nd* sivri uçlu şey
quçirandin *m* çimdikleme
quçirandin *l/gh* çimdiklemek
qudb *n* kutub
qude (I) *rd* etrafındakilere aldirmeden dobra dobra konuşan
qude (II) *biy/n* gудde, bez
qudeya *dergi* *ant/nd* kalkan bezi
qudîfîn *m* fırtınada boğulma
qudîfîn *l/gh* fırtınada boğulmak
qudik *m* ayna
qudoş *m* uğur
qudqudîn *m* gıdaklama
qudqudîn *l/gh* gıdaklamak
qudret *m* 1. kudret (güç, erk, iktidar) 2. kudret (Tanrı yapısı) 3. kudret (Tanrı'nın ezeli gücü) *ji* ~a **Xwedê** kudretten * **çavên wî yê ji qudreta Xwedê kilkirî hene** kudretten sürmeli gözleri var
qudretketî *rd* güçten düşmüş olan
qudum *m* kudüm
qudûm (I) *n* takat, mecal, derman * **heta qudûm di çokên min de hebe** dizlerimde derman olduğu sürece *ji* ~ **ketin** takattan düşmek ~ **şikestin** takattan düşmek ~ê (yekî)

sîst bûn dizlerinin bağı çözülmek ~ê (yekî)
şikestin takattan düşmek
qudûm (II) *m* çapa, çapalama
qudûmbûn *m* çapanalma
qudûm bûn *l/gh* çapalanmak
qudûmketî *rd* takattan düşmüş
qudûmkirin *m* çapalama
qudûm kirin *l/gh* çapalamak
qudûmkirî *rd* çapalı, çapalanmış olan
qudûmreş *rd* bir bedua
qudûmşikestî *rd* takatsız, takattan düşmüş olan ~ **bûn** takattan düşmek
quf *n* küfe
qufaltin *m* 1. yakalama, zaptetme 2. kilitleme
qufaltin *l/gh* 1. yakalamak, zaptetmek 2. kilitlemek
qufaltî *rd* kilitli, kitli
qufçik *m* düğme
qufe *m* 1. küfe 2. *rd* küfe (bir küfenin alabileceği miktar)
qufetroş *nd/nt* küfeci (satan kimse)
qufetroşî *m* küfecilik
qufeker *nd/nt* küfeci (imal eden)
qufekerî *m* küfecilik
qufik (I) *m* 1. küfe 2. *rd* küfe (bir küfenin alabileceği miktar)
qufik (II) *m* yüzme kabağında yapılan tas
qufik (III) *m* bayanların ziynet gibi değerli eşyalarını sakladıkları küçük sandık
qufil *m* asma kilit ~ **avêtin serê** kilit (kürek) altına almak, kilitlemek ~ **lê xistin** kilit vurmak
qufilandin *m* 1. yakalama, zaptetme 2. kilitleme, kitleme 3. dondurma, üşütme
qufilandin *l/gh* 1. yakalamak, zaptetmek 2. kilitlemek, kitlemek 3. dondurmak, üşütmek
qufilandî *rd* 1. yakalanmış, zaptedilmiş olan 2. kilitli, kilitlenmiş
qufilbûn *m* kilitlenme
qufil bûn *l/gh* kilitlenmek
qufilîn *m* 1. yakalanma, zaptedilme 2. kilitlenme, kitleme 3. donma (çok üşüme) 4. donma (soğuktan yaşamını yitirme)
qufilîn *l/gh* 1. yakalanmak, zaptedilmek 2. kilitlenmek, kitlemek 3. donmak (çok üşümek) 4. donmak (soğuktan yaşamını yitirmek)
qufilkirin *m* kilitleme
qufil kirin *l/gh* kilitlemek
qufilkirî kilitli (asma kilitli)
qufir *n* tarladan temizlenen taşlar
qufl *bnr* qufil
qufle *m* asma kilit
qujandin *bnr* qjandin
qujîn *bnr* qjîn
qujmirandin *bnr* qermiçandin
qujmirîn *bnr* qermiçin
qul *m* 1. delik * **zarok di qulê de asê bûbû** çocuk deliğe sıkışmıştı 2. *rd* delik (delinmiş),

yırtık (yırtılma sonucu oluşmuş yarık) * **go-reya qul** delik çorab * **qula goreyê** çorabın yırtığı 3. delik (küçük hayvan yuvası) * **qula mar** yılan deliği ~ **mezin e, ji qewetê der e** delik büyük yına küçük 4. in (yabani hayvanların barınağı) 5. kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü) 6. yara (bir şeyin iç veya dış yüzünde oluşan ve tehlikeli olabilen oyuk, gedik, yarık) * **qula di keştîyê de** gemideki yara 7. göz (ev) * **hema qulek xaniyê me hebûye** bir göz evimiz olsaydı 8. *argo* göt, kış * **bike qula xwe** kışma sok ~ **girtin 1)** gedik kapamak (küçük bir ihtiyacı ~ karşılamak) 2) gedikleri tıkamak (çıkan veya çıkacak olan zorlukları önlemek) ~ **bi** ~ **kariş kariş** * **ez van deran qul bi qul di-zanîm** ben bunları kariş kariş bilirim ~ **bi** ~ **gerîn 1)** kapı kapı aramak 2) köşe bucak do-laşmak 1) bucak bucak aramak 2) (bir yer) kazan (biri) kepece ~ **bi** ~ **(cihek) zanîn** avu-cunun içi gibi bilmek ~ **mezin e pine biçûk e** yarık büyük kapatmak zor ~ **mil 1)** delik melik 2) eksik gedik ~ **milên biçûk girtin** eksik gedik kapamak ~ **û bexşik 1)** delik, rahne 2) köşe bucak ~ **û mil** delik deşik (dî) ~ **û milan de lê gerîn** delik deşik aramak ~ **û pingêr 1)** delik, kovuk, rahne 2) köşe bu-cak, el kapısı, yer, yurt * **tu çi li qul û pingêran digerî?** buralarda ne arıyorsun? ~ **û qawêr 1)** delik, rahne 2) kovuk, in 3) kıyı bucak * **dî qul û qawêran de** kıyıda bucak-ta (veya kıyıda köşede) ~ **û qawêr ji bi dest neketin** sıçan deliğine paha biçilmez olmak **dî ~ û qawêran de** kıyıda bucakta (veya kı-yıda köşede) **dî ~ û qawêran de** man kıyıda köşede kalmak ~ **û qewar 1)** kovuk 2) gedik, rahne ~ **û qewar girtin 1)** gedik ka-pamak (küçük bir ihtiyacı karşılamak) 2) gedikleri tıkamak (çıkan veya çıkacak olan zorlukları önlemek) ~ **û qewar vebûn** gedil-mek ~ **û qulçik** köşe bucak ~ **vebûn** gedik açılmak **dî ~ a hundirê xwe de bûn** kendi köşesinde yaşamak ~ **a ku ba tê de tê lepek herî lê xistin** rüzgâr gelecek delikleri tıka-mak ~ **a maziye** mec fare deliği (izlenilecek yer) ~ **a mişk** fare deliği ~ **ek girtin yeke din vebûn** iki yakası bir araya gelmemek ~ **ek vedike yek digere** bir kapı açıp birini ka-pamak ~ **ek vekirin yek girtin** bir kapı açıp bi-rini kapamak ~ **eke ku tiliya (yekî) tê de tu-ne be nîn e** kırk tarafta bezi olmak (li) ~ **eke ku xwe bikê digere** kaçacak delik aramak (li) ~ **ê digere ku tê kevê** kaçacak delik ara-mak ~ **ên ku tê de ba hatin xitimandin** rüz-gâr gelecek delikleri tıkamak ~ **ên mişkan bi hezaran e** sıçan deliği bin akçe ~ **ên şalûl û bilbilan** delik deşik (yer)

qulabe *m* reze

qulaç (I) *n* köşe

qulaç (II) *n* kulaç

qulampere *rd* oğlancı

qulamperetî *m* oğlancılık

qulant *n* 1. topak 2. kar topu * **qulantê berfê** kar topu

qulap (I) *m* supap

qulap (II) *n* nefes, yudum * **sê qulabên xweş li -cixarê xistin** sigaradan üç güzel nefes çekti

qulaptin *m* 1. devirme 2. devirme, yıkma 3. yatırma, yıkma (bir tarafa eğme) 4. yıkma (yük indirme) 5. aktarma (çatı, dam için) 6. çevirme (öteki yüzünü görünür duruma ge-tirme) 7. çevirme (hile, dolap, dalevere dü-rüst olmayan davranışlar yapmak) 8. çevir-me, aktarma (bir dilden başka bir dile tercü-me etme) 9. çevirme (bir durumdan başka bir duruma getirme, dönüştürme) 10. dön-dürme, çevirme 11. evirme, tersine çevirme 12. çalkalama, çalkama (kuluçka yumurtala-rını çevirme) 13. çırpma (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurma)

qulaptin *l/gî* 1. devirmek 2. devirmek, yık-mak * **min dar qulapt** ağacı yıktım * **me dar qulaptibû** ağacı devirmiştik 3. yatır-mak, yıkamak (bir tarafa eğmek) * **bayê depr qulaptiye** rüzgâr ekini yatırmış 4. yık-mak (yük indirmek) * **bar qulapt** yük yıktı 5. aktarmak (çatı, dam için) * **xanî qulapti-ne, dar marên ku şikiyane diguhêrin** damı aktarmışlar, kırıkları değiştiriyorlar 6. çevir-mek (öteki yüzünü görünür duruma getir-mek) * **pelên defterê qulaptine** defterin sayfalarını çevirdi 7. çevirmek (hile, dolap, dalevere dürist olmayan davranışlar yap-mak) * **gotin çawan li hesabê wê hat wisan qulapt** sözü işine geldiği gibi çevirdi 8. çe-virmek, aktarmak (bir dilden başka bir dile tercüme etmek, nakletmek) * **min berhem ji Kurdî qulapte Tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim 9. çevirmek (bir durum-dan başka bir duruma getirmek, dönüştür-mek) * **dixwazin dêrê biqulêbin bikin camî** kiliseyi camiye çevirmek istiyorlar 10. döndürmek, çevirmek 11. evirmek, tersine çevirmek 12. çalkalamak, çalkamak (kuluç-ka yumurtalarını çevirmek) 13. çırpma (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savur-mak) ~ **henekan (hewesan an ji yariyan)** şakaya boğmak (dökmek veya bozmak) ~ **ti-nazan (an ji henekan)** alaya bozmak ~ **tiş-teki işi ...e** vurmak * **mesele qelibande he-nekan işi** şakaya vurdu

qulaptî *rd* 1. devrik * **porê wî yê qulaptî pê diket** devrik saçları ona yakışıyordu 2. dev-rik (yıkılmış, dik durumunu yitirmiş) * **darên qulptî** devrik ağaçlar 3. yatık (çevril-miş, devrik) * **berstûka qulaptî** yatık yaka 4. inik (yük) 5. çevrik 6. çevrili, dönük 7. *kîm* evirtik

qulaptîbûn *m* 1. devriklik 2. yatıklık
qulat (I) *n* 1. kelle, baş (şeker için) * **qulatê** şekir şekerin kellesi 2. parça * **qulatek** goşt bir parça et
qulat (II) *n* 1. topak, yumak 2. kar topu * **qulatê berfê** kar topu
qulatik *n* buğday kavgurası
qulav *bnr* qulab (II)
qulb *n* 1. dirsek 2. taraf, yön * **çar qulbê dinê** dünyanın dört bir tarafı
qulbe *m* kible
qulbend *bnr* qulik û qulbend
qulbişkîk *m* düğme iliği
qulbişkîkovk *m* düğme iliği
qulbûn *m* 1. delinme (delmek işine konu olma) 2. delinme, yırtılma
qul bûn *l/gh* 1. delinmek (delmek işine konu olmak) * **mîdeya wê qul bû** midesi delindi 2. delinmek, yırtılmak
qulbûyîn *m* 1. deliniş 2. yırtılış
qulç (I) *n* köşe, iç köşe
qulç (II) *n* duvara gömülü ağaçtan askı
qulçîk *m* 1. delikçik 2. gedik, rahne 3. göz, oda, yer * **qulçîkên tarî** karanlık yerler
quldîr *nd/rd* 1. dolandırıcı 2. palavracı, yalancı (sözüne güvenilmeyen kimse)
quldîrî *m* 1. dolandırıcılık 2. palavracılık, yalancılık ~ **kirin** dolandırıcılık yapmak
quldînik *rd* 1. zirdeli 2. kaba adam, yol iz bilmez kimse 3. salak
quldînikî *rd* 1. zirdelice 2. kaba sabaca 3. salakça
quldînikîtî *m* 1. zirdelilik 2. kaba sabalık 3. salaklık
qule (I) *nd* 1. açık kahve rengi at donu 2. seki-li at
qule (II) *m* fazla doğurgan olmayan inek
qule (III) *m* dalavere, üçkağıt, yalan dolan
qulebaz *rd* dalavereci, üçkağıtçı
qulebazî *m* dalaverecilik, üçkağıtçılık
qulebazîtî *m* dalaverecilik, üçkağıtçılık
qulek (I) *bnr* qûlek
qulek (II) *rd* 1. delikli 2. argo ibne
qulepanî *m* perende, takla
quleteyn *m* 1. kuleteyn 2. havuz
qulf *n* 1. kanca 2. kopça
qulêl *bnr* qulêr
qulêr (I) *bot/m* kovucuk
qulêr *m* 1. açma, delik, menfez 2. gedik, rahne * **qulêra di dîwar de** duvardaki gedik 2. kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü) 3. *rd* delikli, göz göz delikli
qulêrik *bot/m* kovucuk
qulêrî hev bûn *l/bw* birbirine açılmak
qulfîk *m* düğme, kopça
qulhe *m* payanda ~ **kirin berê** payanda vurmak ~ **li berê xistin** payanda vurmak
qulhekirin *m* payandalama
qulhe kirin *l/gh* payandalamak

quliban *m* 1. devrilme, devriliş 2. devrilme, devrilip yuvarlanma (araba, otomobil vb. için) 3. devrilme, yıkılma 4. yatma, eğilme 5. çevrilme, tercüme olma 6. dönme (inanç, din veya düşüncesini değiştirme, döneklık yapma) 7. dönme (durumdan duruma geçme, değişme, olduğundan daha değişik bir duruma alma) 8. *kîm* evirtim
qulibandin *m* 1. devirme 2. devirme, yıkma 3. yatırma, yıkma (bir tarafa eğme) 4. yıkma (yük indirme) 5. aktarma (çatı, dam için) 6. çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) 7. çevirme (hile, dolap, dalevere dü-rüst olmayan davranışlar yapma) 8. çevirme, aktarma (bir dilden başka bir dile tercüme etme) 9. çevirme (bir durumdan başka bir duruma getirme, dönüştürme) 10. döndürme, çevirme 11. evirme, tersine çevirme 12. çalkalama, çalkama (kuluçka yumurtalarını çevirme) 13. çırpma (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurma)
qulibandin *l/gh* 1. devirmek 2. devirmek, yıkmak * **min dar quliband** ağacı yıktım 3. yatırma, yıkmak (bir tarafa eğmek) * **bayê debr qulibandiye** rüzgâr ekini yatırmış 4. yıkmak (yük indirmek) * **bar quliband** yük yıktı 5. aktarmak (çatı, dam için) * **xanî qulibandine, dar marên ku şikîyane diguhêrin** damı aktarmışlar, kırıkları değiştiriyorlar 6. çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên deferê qulibandine** defterin sayfalarını çevirdi 7. çevirmek (hile, dolap, dalevere dü-rüst olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawan li hesabê wê hat wisan quliband** sözü işine geldiği gibi çevirdi 8. çevirmek, aktarmak (bir dilden başka bir dile tercüme etmek, nakletmek) * **min berhem ji Kurdî qulibande Tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim 9. çevirmek (bir durumdan başka bir duruma getirmek, dönüştürmek) * **dixwazin dêrê biqulibînin bikin camî** kiliseyi camiye çevirmek istiyorlar 10. döndürmek, çevirmek 11. evirmek, tersine çevirmek 12. çalkalamak, çalkamak (kuluçka yumurtalarını çevirmek) 13. çırpma (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurma) ~ **henekan (hewesan an ji yariyan)** şakaya boğmak (dökmek veya bozmak) ~ **tinazan (an ji henekan)** alaya bozmak ~ **tişteki işi ...e vurmak** * **mesele qelibande henekan** işi şakaya vurdu
qulibandî *rd* 1. devrik * **porê wî yê qulibandî pê diket** devrik saçları ona yakışıyordu 2. devrik (yıkılmış, dik durumunu yitirmiş) * **darên qulibandî** devrik ağaçlar 3. yatık (çevrilmiş, devrik) * **berstûka qulibandî** yatık yaka 4. inik (yük) 5. çevrik 6. çevrili, dönük 7. *kîm* evirtik
qulibandîbûn *m* 1. devriklik 2. yatıklık

qulibîn *m* 1. devrilme, devriliş 2. devrilme, devirilip yuvarlanma (araba, otomobil vb. için) 3. devrilme, yıkılma 4. yatma, eğilme 5. çevrilme, tercüme olma 6. dönme (inanç, din veya düşüncesini değiştirme, döneklık yapma) 7. dönme (durumdan duruma geçme, değişme, olduğundan daha değişik bir durum alma) 8. alabora olma 9. aşma, gözden kaybolma 10. fenalaşma, kötüleşme (durum gittikçe ağırlaşma) 11. cayma, pişman olma

qulibîn *l/gh* 1. devrilmek 2. devrilmek, devirilip yuvarlanmak (araba, otomobil vb. için) 3. devrilmek, yıkılmak 4. yatmak, eğilmek * **debr ji ber bayê tev qulibîne** ekinler rüzgârdan dolayı yatmışlar 5. çevrilmek, tercüme olmak 6. dönmek (inanç, din veya düşüncesini değiştirmek, döneklık yapmak) 7. dönmek, değişmek (durumdan duruma geçmek, olduğundan daha değişik bir durum almak) * **hewa ji nişka ve qulibî** hava birden döndü * **rengê wî qulibî** rengi değişti 8. alabora olmak 9. aşnak, gözden kaybolmak * **ji çiya qulibîn** dağı aştlar 10. fenalaşmak, kötüleşmek (durumu gittikçe ağırlaşmak) * **nexweş hey car qulibî** hasta gittikçe kötüleşti 11. caymak, pişman olmak ~ **ser piştê** ata vb. binmek

qulik *m* 1. delik, delikçik * zarok di qulikê de asê bûbû çocuk deliğe sıkışmıştı 2. aydınlık (damın ortasında açılan boşluk) 3. delik (küçük hayvan yuvası) * **qulika mişk** fare deliği 4. göz, ev * **hema qulikek xaniyê me hebûye** bir göz evimiz olsaydı 5. kiler 6. *argo* delik, dam (kodes, hapishane, mahpushane) ~ **milik 1)** delik melik 2) kıyı köşe, dip buca ~ **û bexşik** kıyı buca, köşe buca **di** ~ **û bexşikan** **de** kıyıda buca (veya kıyıda köşede), kenarda köşede **di** ~ **û bexşikan de man** kıyıda köşede kalmak ~ **û milik 1)** delik melik 2) kıyı köşe, dip buca **li** ~ **û mili-kan** kenarda köşede ~ **û qewar 1)** kovuk 2) gedik, rahne ~ **û qulbend** köşe buca, kıyı köşe, dip buca ~ **a dewla aşê çörtü**

qulimîng *rd* kötürüm

quling *zo/m* turna (Grus grus)

qulingê rehwan *zo/nd* telli turna (Anthropoides virgo)

qulingvan *n* turnacı

qulipandin *bnr* qulibandin

quliptîn *bnr* qelaptî

quliptî *bnr* qelaptî

qulix (I) *m* 1. kulûbe, nöbetçi kulûbesi 2. nokta (nöbetçi bulunan yer)

qulix (II) *m* hizmet ~ **kirin** hizmet etmek

qulixahî *m* hizmet

qulixayî *m* hizmet

qulixdar *nd/nt* hizmetçi, hizmetkâr

qulixdarî *m* hizmetçilik, hizmetkârlık

qulixkirin *m* hizmet etme

qulix kirin *l/gh* hizmet etmek

qulizandin *m* eğme, bükme

qulizandin *l/gh* eğmek, bükmek

qulizîn *m* eğilme, bükülme

qulizîn *l/gh* eğilmek, bükülmek

qulî *n* kuyu, petrol kuyusu

qulîbînek *m* takla, taklak

qulîfisk *m* çömelme

qulîlik *nd* 1. boş şeyler 2. sorun, mesele

qulîne *rd* delikli * **kevirê qulîne** delikli taş

qulîb *m* çömelme

qulîskdan *m* çömelme ~ **a Qazaxan Kazak** çömelmesi

qulîsk dan *l/gh* çömelmek

qulîtk *m* barınak * **qulîtkâ karikan** oğlak barınağı

qulîvanî *rd* beli bükük, kamburlu

qulîzandin *m* 1. çökertme, çökertme 2. pusatına

qulîzandin *l/gh* 1. çökertmek, çökertmek 2. pusatmak

qulîzîn *m* 1. çökme 2. pusma

qulîzîn *l/gh* 1. çökme 2. pusmak

qulker *rd* delici

qulkirin *m* 1. delme 2. gedme, gedik açma 3. burgulama 4. delmek, yemek (aşındırmak, kemirmek) 5. *argo* bozma (kızlığını giderme, kızlığını bozma) ~ **a yewmîyeyê** kistelyevm (görev başına gelinmediği gün kesilen para)

qulkirin *l/gh* 1. delmek 2. gedmek, gedik açmak 3. delmek, yemek (aşındırmak, kemirmek) 4. burgulamak 5. *argo* bozmak (kızlığını gidermek, kızlığını bozmak) * **keçik qul kirine** kızı bozmuşlar

qulkirî *rd* 1. delme, delinmiş 2. bozma (kızlığını gidermiş olma)

quloç *n* boynuz

qulofisk *m* çömelme

qulolîk *nd* fasafiso şey, ipe'sapa gelmez şey 2. fıkra

qulolîk *nd* 1. fasafiso şey 2. dedikodu

qulomîlo *rd* delikdeşik (yek) ~ **kirin** delikdeşik etmek (bir canlının vücudunda bir araçla birçok yaralar, kesikler açmak)

qulomîlobûn *m* delikdeşik olma

qulomîlo bûn *l/gh* delikdeşik olmak (bir şeyin her yanında delikler oluşmak)

qulomîlobûyîn *m* delikdeşik oluş

qulomîlokirin *m* delikdeşik etme

qulomîlo kirin *l/gh* delikdeşik etmek (bir şeyin her yanında delikler açmak)

qulopanî *m* 1. takla, taklak, perende 2. tepetakla, tepetaklak

qulopanîbûn *m* 1. takla atma (veya kılma) 2. tepetaklak gitme (veya yuvarlanma), tepetaklak olma 3. *mec* devrilme, tepetaklak olma (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden alınma)

qulopani bûn *l/gh* 1. takla atmak (veya kıl-mak) 2. tepetaklak gitmek (veya yuvarlan-mak), tepetaklak olmak 3. *mec* devirilmek, tepetaklak olmak (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden almak)

qulopani kirin *m* 1. takla attırma 2. tepetaklak etme 3. *mec* devirme, tepetaklak etme (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden almak)

qulopani kirin *l/gh* 1. takla atturmak 2. tepetaklak etmek 3. *mec* devirmek, tepetaklak etmek (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden almak) * **ew ji serokatîyê qulopani kirin** onu başkanlıktan devirdiler

qulopilo *m* dalavere, yalan dolan

qulopiloti *m* dalaverelik

quloqulo *rd* delikli * **şekirê quloqulo** delikli şeker ~ **revîn** kaçacak delik aramak

qulor *m* kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü) * **qulora daran** ağaç kovuğu

quloxe *m* kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü)

qulozan *m* takla, taklak

qulozanî *h* tepetaklak

qulozanîbûn *m* tepetaklak olma

qulozanî bûn *l/gh* tepetaklak olmak

qulozanîkirin *m* tepetaklak etme

qulozanî kirin *l/gh* tepetaklak etmek

kulp (I) *m* 1. kulp (kapların halka biçimindeki tutacak yeri) 2. bakla (bir zinciri oluşturan halka veya parçalardan her biri) 3. *mec* ip ucu, delil 4. *mec* kulp (bahane) ~ **jê re dîtin** kulbunu bulmak ~ **lê xistin** kulp takmak

kulp (II) *m* 1. az, azıcık, bir parça * **qulpek zevî hebû laserê ew** bir bira parça tarla vardı onu da sel aldı 2. yudum * **qulpek av** bir yudum su

qulpe *m* ilik (giysi, yorgan gibi şeylerdeki küçük yarık)

qulpequlp *m* geçirte, geçirme

qulpik (I) *m* ilik (giysi, yorgan gibi şeylerdeki küçük yarık)

qulpik (II) *m* 1. geçirme, geçirte 2. hıçkırık (çok yemek yeme veya diğer sebeplerden dolayı boğazdan çıkan ve düzgün aralıklarla tekrarlanan ses) ~ **anîn (yekî)** 1) geçirte 2) hıçkırtmak ~ **anîn xwe** 1) geçirmek 2) hıçkırtmak ~ **hatin (yekî)** 1) geçirmek 2) hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırtmak ~ **pê girtin** hıçkırık tutmak

kulp kirin *m* kulplama

kulp kirin *l/gh* kulplamak

kulpkiri *rd* kulplu, kulplanmış

kulpok *m* ilik (giysi, yorgan gibi şeylerdeki küçük yarık) ~ **qefaltin** iliklemek, düğmelemek

kulpokgirtin *m* ilikleme

kulpok girtin *l/gh* ilikleme

kulpokkirin *m* ilikleme

kulpok kirin *l/gh* ilikleme

kulpokkiri *rd* ilikli, iliklenmiş

kulpoknekiri *rd* iliksiz, iliklenmemiş

kulqulandin *m* 1. delme 2. çağırıştırma, tırmalama 3. tırmalama (rahatsız etme) 4. fazla konuşmaktan dolayı karşıdakini rahatsız etme

kulqulandin *l/gh* 1. delmek 2. çağırıştırmak, tırmalamak * **ev dengê hanê guhê min diqulqulîne** bu ses kulağıma birini çağırıştırıyor 3. tırmalamak (rahatsız etmek) 4. fazla konuşmaktan dolayı karşıdakini rahatsız etmek

kulqulandi *rd* delinik

kulqule (I) *rd* delikli

kulqule (II) *m* menteşe

kulqulik *n* desise, oyun, hile * **hezar kulqulik di binî de ne binbir** desiseye sahip

kulqulî *rd* 1. delikli 2. delikdeşik

kulqulî bûn *l/gh* delikdeşik olmak (bir şeyin her yanında delikler oluşmak)

kulqulîbûn *m* delikdeşik olma

kulqulîbûyîn *m* delikdeşik oluş

kulqulik *rd* delikli (halkalı şeyler için)

kulqulikirin *m* delikdeşik etme

kulqulî kirin *l/gh* delikdeşik etmek (bir şeyin her yanında delikler açmak)

kulqulikiri *rd* delikdeşik edilmiş

kulqulik *m* 1. delik 2. gözenek (delikli bir nesnenin deliklerinden her biri)

kulqulikî *rd* 1. gözenekli 2. göz göz 3. karıncalı 4. çöpur ~ **bûn** göz göz olmak

kulqulikîbûn *m* 1. gözenekli olma, göz göz olma 2. karıncalanma (metal yüzeyinde, pas yüzünde yer yer delikler oluşma) 3. çöpurlaşma

kulqulikî bûn *l/gh* 1. gözenekli olmak, göz göz olmak 2. karıncalanmak (metal yüzeyinde, pas yüzünde yer yer delikler oluşmak) 3. çöpurlaşmak

kulqulikîkirin *m* 1. gözenekli hale getirme, göz göz etme 2. çöpurlaştırma

kulqulikî kirin *l/gh* 1. gözenekli hale getirmek, göz göz etmek 2. çöpurlaştırmak

kulqulîn (I) *m* 1. delinme (delmek işine konu olma) 2. çağırıştırılma, tırmalanma 3. fazla konuşulmaktan dolayı rahatsız olma

kulqulîn (II) *l/gh* yudumlama

kulqulîn (I) *l/gh* 1. delinmek (delmek işine konu olmak) 2. çağırıştırılmak, tırmalanmak 3. fazla konuşulmaktan dolayı rahatsız olmak

kulqulîn (II) *l/gh* yudumlamak

kulqulikî *rd* 1. delikli (kalbur türü şeyler için) 2. deliklice 3. delik delik

kulqulikîbûn *m* delik delik olma

kulqulikî bûn *l/gh* delik delik olmak

qult *m* 1. fırt, yudum * **qultek av vexwar** bir yudum su içti 2. lıkrı ~ê meşkê qijê tawê katık biriktirmeyip çar çur eden ev hanımı

qultandin *m* 1. yudumlama 2. yutmak
qultandin *l/gh* 1. yudumlamak 2. yutmak
qulte *n* külçe
qulteqlt *h* hıkır hıkır
qulteqltkirin *m* hıkırdama
qulteqlt kirin *l/gh* hıkırdamak
qulteyn *bnr* quleteyn
qultik *m* yudum
qultin *m* fokurdama
qultin *l/gh* fokurdamak
qulubandin *bnr* qulubandin
qulumik *rd* kötürüm
qulûbe *m* 1. kulûbe 2. kulûbe (bir yeri beklemekle görevli kimsenin içinde bulunduğu küçük barınak) * **qulûbeya nobedaran** nöbetçi kulûbesi
qulûlik *m* 1. mesel 2. fasafiso şey, ipe sapa gelmez şey ~ **milûlikên beredayî** ipe sapa gelmeyen (veya gelmez)
qulûr *bnr* kunc û qulûr
qulûsk *m* çömelme
qulûskdan *m* çömelme
qulûsk dan *l/gh* çömelmek
qulûwelk *nd* fasafiso şey, ipe sapa gelmez şey
qilûz *m* kambur
qulûzik *bnr* qilûsk
qulûzî bûn *l/gh* iki bûklüm olmak, iki kat olmak
qilûzî stûyê hev bûn *l/bw* kucaklaşmak
qul vebûn *l/gh* gedilmek, gedik açılmak
qulya *m* kuyu (petrol kuyusu) * **qulyaya petrolê** petrol kuyusu
qulzem *bnr* qulzim
qulzim *m* kızıl deniz
qum *bnr* qim
qumar *m* 1. kumar 2. kumar (olumlu sonuçlanması şüpheli olan şeylere bile bile girişmek) ~ **leyîstikandin** kumar oynatmak ~ **leyîstin** kumar oynamak
qumarbaz *rd/nd* kumarbaz, kumarcı
qumarbazî *m* kumarbazlık, kumarcılık
qumarleyz *rd/nd* kumarbaz, kumarcı
qumarleyzî *m* kumarbazlık, kumarcılık
qumarxane *m* kumarhane
qumarxanevan *nd/nt* kumarhaneci
qumarxanevanî *m* kumarhanecilik
qumaş *n* kumaş
qumatk *m* kundak, belek
qumatkkirin *m* kundaklama, belemek
qumatk kirin *l/gh* kundaklamak, belemek
qumatkkirî *rd* kundağa konulmuş, belenmiş çocuk
qumbara *bnr* qumbere
qumbere *m* el bombası,
qumbereavêj *n* 1. kumbaracı (asker) 2. bomba atıcısı
qupçe *m* 1. kopça 2. düğme
qumçekirin *m* 1. kopçalama 2. düğmeleme
qumçe kirin *l/gh* 1. kopçalamak 2. düğmelemek

qumçekirî *rd* 1. kopçalı, kopçalanmış olan 2. düğmeli, düğmelenmiş
qumçek *m* 1. düğme 2. düğme, komütator (çevrilmek veya üzerine basılmak yoluyla elektrik akımını açan, kapayan herhangi bir makineyi işleten veya durduran parça)
qumçekfiroş *nd/nt* düğmecî (satan kimse)
qumçekfiroşî *nd/nt* düğmecilik
qumçekkirin *m* düğmeleme
qumçek kirin *l/gh* düğmelemek
qumçekvan *nd/nt* düğmecî
qumçekvanî *nd/nt* düğmecilik
qumik *bot/m* kapçık
qumilte *m* küme, öbek * **çend qumilte dar hene** bir kaç ağaç öbeği var
qumitandin *bnr* qemitandin
qumitîn *bnr* qemitîn
qumpir *bot/m* patates
qumqume (I) *rd* şatafatlı
qumqume (II) *bnr* gumgumok
qumqumok *bnr* gumgumok
qumrî zo/m kumru (Streptopelia)
qunc *n* 1. köşe (iki duvarın birleştiği iç taraf) * **quncê odeyê odanın** köşesi 2. köşe (güzel, hoş yer) 3. köşe (basında bir yazarın yazı yazdığı özel sütun) 4. **mat açî** ~ **girtin** köşe başını tutmak ~ **ê odeyê** başköşe * **li quncê odeyê rûniştin** başköşeye kurulmak
quncal *n* köşe, korne
quncandin *m* tahriş etmek
quncandin *l/gh* tahriş etmek
quncartin *m* 1. çimdikleme, mıncıklama 2. didikleme
quncartin *l/gh* 1. çimdikleme, mıncıklamak 2. didikleme
quncartî *rd* çimdiklenmiş, mıncıklanmış olan
quncedank *nd* köşelik
quncdar *rd* köşeli
quncêrîn *m* mıncıklanma
quncêrîn *l/gh* mıncıklanmak
quncêrk *m* çimdik ~ **avêtin (yekî)** çimdik atmak (veya basmak)
quncifan *m* büzine
quncifandin *m* büzme
quncifandin *l/gh* büzmek
quncifandî *rd* büzük, süklüm püklüm ~ **û melisandî** süklüm püklüm
quncifî *rd* 1. büzük, büzülüşmüş olan 2. kıvrılmış (dar bir yere büzülere yatmış olan)
quncifn *m* 1. büzülme, inkişat, toplanma 2. büzülme (korku, şaşkınlık, soğuk gibi etkenlerle bir kenara sinme) 3. kıvrılma, kıvrılış (dar bir yere büzülerek yatma) 4. ufalma 5. kasılma
quncifn *l/gh* 1. büzülme, toplanma 2. büzülme (korku, şaşkınlık, soğuk gibi etkenlerle bir kenara sinmek) * **ji ber sermayê**
quncifiye soğuktan büzülüş 3. kıvrılmak (dar bir yere büzülerek yatmak) 4. ufalmak 5. kasılmak

quncifinî *m* tdoplanma, büzülme

quncifok *rd* büzük

quncifokî *rd* 1. büzükçe 2. süklüm püklümce

quncik (I) *n* sigara izmariti

quncik (II) *m* çimdik ~ **kirin** çimdiklemek

quncik (II) *n* 1. köşe (iki duvarın birleştiği iç taraf) 2. köşe (güzel, hoş yer) * **ev dera hanê eynî quncikê cenetê** ye burası bir cennet köşesi 3. köşe (basında bir yazarın yazı yazdığı kendi köşesi) * **nivîsara quncik** köşe yazısı

quncikkirin *m* çimdikleme

quncik kirin *l/gh* çimdiklemek

qunciknivîs *nd/nt* köşe yazarı

qunciknivîsî *m* köşe yazarlığı

quncilandin *m* büzme

quncilandin *l/gh* büzmek

quncilî *rd* büzük

quncilîn *m* büzülme

quncilîn *l/gh* büzülmek

quncir (I) *bot/m* pırtlak

quncir (II) *m* çimdik, çınak

quncirandin *m* çimdikleme, mıncıklama

quncirandin *l/gh* çimdiklemek, mıncıklamak

quncirîk *m* çimdik ~ **avêtin** (yekî) çimdik atmak (veya basmak) ~ **kirin** çimdiklemek, çimdik atmak

quncirîkkirin *m* çimdikleme

quncirîk kirin *l/gh* çimdiklemek

quncirîn *m* çimdiklenme, mıncıklanma

quncirîn *l/gh* çimdiklenmek, mıncıklanmak

quncirk (I) *bot/m* peynire katılan bir ot

quncirk (II) *m* çimdik

quncisan *m* büzülme

quncisandin *m* büzme

quncisandin *l/gh* büzmek

quncisandî *rd* büzük

quncisî *rd* 1. büzük, büzülnüş olan 2. kıvrılmış (dar bir yere büzülere yatmış olan)

quncisîn *m* 1. büzülme, büzülüş 2. kıvrılma, kıvrılış (dar bir yere büzülerek yatma) 3. gömülme

quncisîn *l/gh* 1. büzülmek 2. kıvrılmak (dar bir yere büzülerek yatmak) * **li qunceki ez ji xwe re quncisîm raketim** bir köşeye kıvrıldım yatım 3. gömülmek * **di palpiştê de quncisîbû** koltuğa gömülmüştü

quncîn *m* tahriş, tahriş olma

quncîn *l/gh* tahriş olmak

quncirîk *m* çimdik ~ **kirin** çimdiklemek ~ **lê dan** (an ji xistin) çimdiklemek

quncenivîs *nd/nt* köşe yazarı

quncenivîsî *m* köşe yazarlığı

quncenivîsar *m* köşe yazısı

qunçik *n* sigara izmariti

qunêr *bnr* kinor

qungandin *l/gh* öttürmek

qungivandin *m* öttürme

qungivandin *l/gh* öttürmek

qungivîn *m* (turna) ötme, turna ötüşü

qungivîn *l/gh* (turna) ötmek

qungîn *m* (turna) ötme

qungîn *l/gh* (turna) ötmek

qunît *nd* genelde kadın akraba

qup (I) *rd* 1. dik (eğik olmayan) * **qup sekini-** ye dik durmuş 2. dimdik 3. baston gibi, baston yutmuş gibi (dimdik duran veya yürüy-en) ~ **sekinîn** dikilip durmak (veya kalmak)

qup (II) *m* kuluçka, gürk

qupbûn *m* dikelme, dikilme

qup bûn *l/gh* dikelmek, dikilmek

qupbûyîn *m* dikelme, dikiliş

qupçe *m* 1. kopça 2. düğme

qupçekirin *m* kopçalama

qupçe kirin *l/gh* kopçalamak

qupçekirî *rd* kopçalı, kopçalanmış

qupçik *m* 1. kopça 2. düğme 3. düğme, komütatör * **qubçika elektrîkê** elektrik düğmesi

qupik *m* kuluçka, gürk ~ **a ser çûçikan** 1) kuluçka (kuluçkaya yatmış tavuk) 2) **mec** çocukluğu çok ve daha küçük olan anne

qupketin *m* kuluçkaya oturma (veya yatma), gurklama, gurka yatma

qup ketin *l/gh* kuluçkaya oturmak (veya yatmak), gurklamak, gurka yatmak

qupketî *rd* kuluçkaya oturmuş (veya yatmış olan)

ququme *zo/m* kakım, kakım (Mustela erminea)

qur (I) *bot/n* kındıra (bir tür çayır otu)

qur (II) *m* balçık, çamur ~ **û şêl** çamur balçık

qur (III) *rd* kaba ve tok ses

qur (IV) *m* yudum ~ **kirin** yudumlamak

qurabiye *m* kurabiye

qurabiyefiroş *nd/nt* kurabiyeci (satan kimse)

qurabiyefiroşî *m* kurabiyecilik

qurabiyeker *nd/nt* kurabiyeci (imal eden)

qurabiyekerî *m* kurabiyecilik

qurabî *m* kurabiye

qurade *bot/m* sarmısağa benzer bir bitki

quraf *m* devşirme (meyve, sebze için)

qurafkirin *m* devşirme

quraf kirin *l/gh* devşirmek

quraftin *l/gh* 1. dermek, devşirmek 2. koparma, dalından koparma 3. bozma (bağ veya bostanın son ürününü toplama) 4. kırtma, kıvırtma 5. bükerek kırma (demir, plâstik vb. gibi sert şeyleri bükerek kırma)

quraftî *rd* 1. derilmiş, devşirilmiş olan 2. bozulmuş olan (bağ veya bostanın son ürününün toplanmış olması) 3. bükerek kırmış olan

Quran *m* Kur'an ~ li min bixe! Kuran (veya ekmek) çarpsın! ~ **xenimî min be!** Kuran (veya ekmek) çarpsın! ~ **a kerim** Kuranikerim
quranxwendî *rd* Kuranikerim okumuş kimse
quranxwîn *rd* Kuranikerim okumuş kimse
qurat *bot/m* pırasa

qurbace *m* bir boğaz hastalığı

qurban *m* 1. kurban, sungu 2. kurban (bir ül-kü uğruna feda edilmiş veya kendini feda eden kimse) 3. kurban (bir kaza veya felakette ölen kimse) 4. *b* kurban (seslenme sözü olarak) ~ **dan** kurban vermek ~ **kirin** kurban etmek ~ **lê ketin** kurban verecek durumda olmak ~ **şerjê kirin** kurban kesmek ~ **ê şer** (an jî **cengê**) savaş kurbanı ~ **a serê (yekî) bûn** (birinin) ölüsünü görmek

qurbandan *m* kurban verme

qurban dan *l/gh* kurban vermek

qurbandayî *rd* kurban vermiş olan

qurbandayîn *m* kurban veriş

qurbangeh *m* sunak

qurbanî *m* 1. kurbanlık 2. kurban (bir kaza veya felakette ölen kimse) 3. günah keçisi ~ **dan** kurban vermek (can kaybına uğramak)

qurbanîdan *m* 1. kurbanlık verme 2. kurban verme

qurbanî dan *l/gh* 1. kurbanlık vermek 2. kurban vermek

qurbet *rd/nt* gezeve, yaşnak (çenesi düşük)

qurbetî *m* gevezelik, yaşnaklık

qurbetîkirin *m* gevezelenme, yaşnama

qurbetî kirin *l/gh* gevezelenmek, yaşnamak

qurcîfandîn *m* büzme

qurcîfandîn *l/gh* büzmek

qurcîfîn *m* büzülme

qurcîfîn *l/gh* büzülmek

qurç *m* 1. yudum 2. *mec* çıkar, fayda ~ **a (yekî) tê de hebûn** (birinin) çıkarı olmak ~ **ek avêtin devê (yekî)** ağzına (veya önüne) bir kemik atmak

qurçandin (I) *m* 1. yudumlama 2. yutma 3. *mec* yutma

qurçandin (II) *m* dürtme

qurçandin (III) *m* göz kırpma

qurçandin (I) *l/gh* 1. yudumlamak 2. yutmak 3. *mec* yutmak * **kelfîme di devê xwe de di-qurçîne** kelimeleri yutuyor

qurçandin (II) *l/gh* dürtmek

qurçandin (III) *l/gh* göz kırpma

qurçbûn *m* kırılma, kırışma (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırılma)

qurç bûn *l/gh* kırılmak, kırışmak (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırılmak)

qurçbûyîn *m* kırılma, kırışma (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırılma)

qurçek *m* yudumluk

qurçik (I) *m* kulübe

qurçik (II) *n* köşe, iç köşe

qurçimandin *m* 1. buruşturma 2. koparma,

kopariş (daldan, ağaçtan alıp toplama)

qurçimandin *l/gh* 1. buruşturma 2. koparmak (daldan, ağaçtan alıp toplamak) * **çiçek qurçimandin** çiçekleri kopardılar

qurçimandî *rd* 1. buruşuk 2. koparık, koparılmış

qurçimîn *m* 1. buruşma 2. koparma

qurçimîn *l/gh* 1. buruşmak 2. koparmak

qurçivandin *m* 1. koparma 2. kesme

qurçivandin *l/gh* 1. koparmak 2. kesmek

qurçivîn *m* 1. kopma 2. kesilme

qurçivîn *l/gh* 1. kopmak 2. kesilmek

qurçî *m* çimdik ~ **avêtin (yekî)** çimdik atmak (veya basmak)

qurçîkirin *m* çimdikleme

qurçî kirin *l/gh* çimdikleme

qurçînî *bnr* qırçînî

qurçkirin (I) *m* 1. kırpma, kıpma, kırıştırmak (göz kapaklarını açıp kapama) 2. kapama, kapatma (göz kapaklarını örtme)

qurçkirin (II) *m* yudumlama

qurç kirin (I) *l/gh* 1. kırmak, kıpmak, kırıştırmak (göz kapaklarını açıp kapamak) 2. kapamak, kapatmak (göz kapaklarını örtmek)

qurç kirin (II) *l/gh* yudumlamak

qurdele *m* kurdele

qurdêşan *bj/m* 1. kurdeşen, ürtiker 2. *rd/argo* gıcık

qurdêşane *h* gıcıkça

qurdêşenî *m* gıcıklık ~ **kirin** gıcıklık yapmak

qure (I) *m* kura, ad çekme ~ **dan kişandin** ad çektmek ~ **danîn** kura çekmek ~ **hatin kişandin** ad çekilmek ~ **kışandin** ad çekmek, kura çekmek

qure (II) *rd* kurumlu, çalımlı, fodul, kasıntılı, kibirli, mağrur, havalı ~ ~ gerile gerile ~ ~ **a-xaftin** kurulup bükülmek (kibarlığa üzenerek konuşmak)

qurebeş *m* porsuk

qurebeşk *zo/m* (*r* kalın okunur) porsuk

qurebûn *m* kurumlanma, kurum, kibirlenme, kurulma, büyülenme, böbürlenme, gururlanma, mağrurlanma, gururlanma, şişme, avurtlama, çalım atma, kubarma (çalımlı bir tavır takınma)

qure bûn *l/gh* kurumlanmak, kibirlenmek, kurulmak, büyülenmek, böbürlenmek, gururlanmak, mağrurlanmak, gururlanmak, şişmek, avurtlamak, çalım atmak, kubarmak (çalımlı bir tavır takınmak)

qurebûyîn *m* kurumlanış, kibirleniş, kurulma, büyüleniş, böbürleniş, gururlanış, mağrurlanış, gururlanış, şişme, avurtlama, çalım atma, kubariş (çalımlı bir tavır takınma)

quredanîn *m* kura çekme

qure danîn *l/gh* kura çekmek

qureder *b* zıkkım

qurekirin *l/gh* kurumlandırma, böbürlendirme

qure kirin */gh* kurumlandırmak, böbürlendirmek

qurekişandin *m* kura çekme, ad çekme

qure kişandin */gh* kura çekmek, ad çekmek

quregur (I) *m* 1. gurultu 2. *h* gurul gurul

quregur (II) *nd* kuvak, kuvak vak, vak vak

qure qure *h* kurumlu kurumlu, çalimli çalimli, havalı havalı, kasım kasım

qurequrkirin *m* guruldama, gurultu yapma

qurequr kirin */gh* guruldamak, gurultu yapmak

qureti *m* kurum, kurumluluk, mağrurluk, bübürtü, fodulluk, kibir, kibirlilik, tekebbür, kasıntı ~ **kirin** kurum yapmak, çalım satmak, kibirlik yapmak, tavra yapmak ~ **lê kirin** kurum satmak

quretikirin */gh* kurumlanma, kasılma, çalım-lama, fiyaka etme

qureti kirin */gh* kurumlanmak, kasılmak, çalım-lamak, fiyaka etmek

qureyane *h* kurumluca, mağrurca, fodulca

qurêf *m* kurıtım

qurêşin *m* 1. kırılma, kırıtış 2. kırılma (yürürken sallanmak, nazlı yürüyüş)

qurêşin *m* 1. kırılmak 2. kırılmak (yürürken sallanmak, nazlı yürüyüş)

qurf (I) *m* 1. panik, ürkü 2. yıldı, dehşet ~ **çêbûn** panik olmak ~ **çêkirin** panik yaratmak ~ **girtin pišta (yekî)** yıldırımla vurulmuşa dönmek ~ **dî pišta (yekî) ketin** (biri) paniğe kapılmak ~ **jê re çêbûn** paniğe kapılmak * **têgîhişt ku ez dê pê re neçim**, **qurf jê re çêbû** kendisiyle gelmiyeceğimi anlayınca paniğe kapıldı ~ **kirin nava (yekî)** (birini) paniğe vermek ~ **kirin pišta (yekî)** (birini) paniğe vermek ~ **ketin nava (...)** paniğe kapılmak ~ **ketin navê** panik olmak

qurf (II) *m* 1. başak (tarlalarda tek tük kalmış 2. başak) taras (bağ, bağçe, tarla gibi yerlere kaldırılan ürünlerden artakalanlar)

qurf (III) *m* 1. kırılma, koparılma 2. kırılma (yürürken sallanma, nazlı yürüyüş)

qurfbar *rd* kırılın (kolay ve çabuk kırılan)

qurfiçandin *bnr* qurmiçandin

qurfiçin *bnr* qurmiçin

qurfkirin (I) *m* 1. devşirmek 2. başaklama 3. taraslama

qurfkirin (II) *m* kırma

qurf kirin */gh* 1. devşirmek 2. başaklamak 3. taraslamak

qurf kirin (II) */gh* kırmak

qurfok *rd* gevrek

qurfokî *rd* gevrekçe

qurfokti *m* gevreklik

qurfonek *nd* gevrek bir üzüm türü

qurh *bnr* kul

quricandin *m* çimdikleme, mincıklama

quricandin */gh* çimdiklemek, mincıklamak

quricin *m* çimdiklenme, mincıklanma

quricin */ngh* çimdiklenmek, mincıklanmak

quriç *b* yumudlayarak su içirtme ünlemi, davarlarla su verilirken kullanılan ünlem

quriçandin *m* yudumlayarak su içirtme

quriçandin */gh* yudumlayarak su içirtmek

quriçin *m* yudumlayarak su içme

quriçin */ngh* yudumlayarak su içmek

quriçkirin *m* davarları su içmeye teşvik etme

quriçkirin */gh* davarları su içmeye teşvik etmek

qurifandin (I) *m* 1. sindirme, sindiriş (pusmasını sağlama) 2. korkutarak sindirme 3. paniğe verme

qurifandin (II) *m* 1. koparma (dalından koparmak) 2. devşirme 3. bükerek kırma

qurifandin (I) */gh* 1. sindirmek (pusmasını sağlamak) 2. korkutarak sindirmek 3. paniğe vermek

qurifandin (II) */gh* 1. koparmak (dalından koparmak) 2. devşirmek 3. bükerek kırmak

qurifandi *rd* 1. sinik, sindirilmiş (pusması sağlanmış olan) 2. paniklenmiş olan

qurifin (I) *m* 1. sinme (pusma) 2. panikleme, sinme (korku, yılgınlık gibi sebeplerden dolayı)

qurifin (II) */ngh* 1. kırılmak, bükülerek kırılmak 2. kopma (çok ağrıma) 3. patlama (yırtilıp açılma) 4. kırınma, salınma, salınış

qurifin (I) */ngh* 1. sinmek (pusmak) 2. paniklemek, sinmek (korku, yılgınlık gibi sebeplerden dolayı)

qurifin (II) */ngh* 1. kırılma, bükülerek kırılma 2. kopmak (çok ağrıma) 3. patlamak (yırtilıp açılmak) * **rûyê sola min qurifine** ayakbağının yüzeyler patlamış 4. kırınmak, salınmak

qurimandin *bnr* qerimandin

qurimin *bnr* qerimin

qurimsax *bnr* qurinsax

qurinc (I) *m* dürtü

qurinc (II) *bot/m* bir ot türü

qurincandin *m* çimdikleme

qurincandin */gh* çimdiklemek

qurince *m* çimdik ~ **avêtin (yekî)** çimdik atmak (veya basmak)

qurincek *bot/m* bir bitki adı

qurincekirin *m* çimdikleme

qurince kirin */gh* çimdiklemek

qurincok *m* çimdik

qurintî *m* yazın sabah yıldızı ışıklarının, kurdaki koyunların sırt kısmındaki yünlerine vurarak bozması * **qurintî lê xistiye pišta mihan tev gewr bûye** sabah yıldızı koyun yünlerine vurup bozmuş

qurisandin *bnr* qerisandin

qurisîn *m* eğilip suyu yudumlayarak içme

qurisîn (I) */ngh* eğilip suyu yudumlayarak içmek

qurisîn (II) *bnr* qerisîn

qurış (I) kuruş ~ **û otmalî pê re neman** on parasız kalmak ~ **û metelîk tê nedan** metelik vermemek ~ **ê qul pê nedan** metelik vermemek

qurış m akıtma, isale (keçiler için)

qurix (I) *m* muhafaza edilen otlak

Qurix ast/m 1. Kutup yıldızı 2. yaz sıcaklarının etkisinin kırılmaya başlanması, sonbaharın gelişinin görülmeye başlanması

qurî m 1. hayvan su yudumlama 2. hayvan gibi eğilerek ağzıyla su yudumla ~ **kirin** su yudumlamak

qurîn m 1. bağırma 2. kurbağa ötme

qurîn l/ghn 1. bağırma 2. kurbağa ötmek

qurîncek m çimdik

qurîncek m çimdik

qurînek m çimdik

qurînî m gurultu ~ **ji zik hatin** karnî guruldamak ~ **kirin** gurultu yapmak

qurînîkirin m guruldama

qurînî kirin l/gh guruldamak

qurk (I) *ant/m* kalça

qurk (II) *m* kuluçka, gürk

qurkketin m kuluçkaya yatma, gurklama, gurka yatma

qurk ketin l/gh kuluçkaya yatmak, gurklamak, gurka yatmak

qurkirin m yudumlama

qur kirin l/gh yudumlamak

qurm (I) *n* asır, yüz yıl

qurm (II) *n* 1. kök (bazı şeylerde dip bölüm) 2. kütük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü) 3. gövde (ağaçların dal ve köklerden sonra kalan bölümü) 4. *rz* kök (kelimenin her türlü ekler çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı bölüm) * **qurmê lêkerê** fiilin kökü

qurma dêlê nd at butu

qurmeşk m deri tulumdan bir tür sepet

qurmê peyvê m kelime kökü

qurmêwk m asma çubuğu

qurmiçandin (I) *m* 1. buruşturma 2. kırıltırma 3. büzmek, büzüştürme 4. koparma

qurmiçandin (II) *m* çimdikleme

qurmiçandin (I) *l/gh* 1. buruşturmak 2. kırıltırmak 3. büzmek, büzüştürmek 4. koparmak

qurmiçandin (II) *l/gh* çimdiklemek

qurmiçandî rd 1. buruşuk 2. kırışik 2. büzük, büzüşük

qurmiçik m pile

qurmiçî rd 1. buruşuk 2. kırışik 3. büzük

qurmiçibûn m 1. buruşukluk 2. kırışiklik 3. büzüklük

qurmiçîn m 1. buruşma 2. kırışma 3. büzüşme, büzülüş

qurmiçîn l/gh 1. buruşmak 2. kırışmak 3. büzüşmek

qurmiçiftî m 1. buruşukluk 2. kırışiklik 3. büzüklük

qurmiçk m kırışik ~ **a enîşkê** dirsek kırışığı ~ **a qûnê** kış kırışığı

qurmiçkî rd kırışikça, kırışik kırış

qurmiçok m 1. kırışik 2. buruşuk 3. buruşukluk (ciltte oluşmuş kırışik)

qurmiçokî rd 1. kırışikça 2. buruşukça

qurmik n 1. kök 2. kütük, kütükçük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümünü)

qurmiz bot/m bir kök boya

qurmî rd 1. kökensek 2. *rz* köksel

qurmiçik m çimdik ~ **avêtin (yekî)** çimdik atmak (veya basmak)

qurmiçk m kırışik, kırışiklik (deride esnekliğin kaybolmasıyla oluşan kıvrım)

qurmiçong m 1. kırışik 2. büzgü

qurmiçongkî rd 1. kırıkça 2. büzgülü

qurmişk rd kıvrıkcık (küçük küçük kıvrımları olan)

qurmişkî rd kıvrıkcıkça

qurmişkibûn m kıvrıkcıklanma

qurmişkî bûn l/gh kıvrıkcıklanmak

qurmişkibûyîn m kıvrıkcıklanış

qurn (I) *n* asır

qurn (II) *n* 1. kök (bazı şeylerde dip bölüm) 2. kütük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü) 3. gövde (ağaçların dal ve köklerden sonra kalan bölümü) 4. *rz* kök (kelimenin her türlü ekler çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı bölüm) * **qurnê lêkerê** fiilin kökü

qurnas rd kurumlu, gururlu, mağrur

qurnasane rd/h kurumluca, gururluca

qurnasî m kurumluluk, gururluluk

qurnaz rd kurnaz

qurnazane h kurnazca

qurnazbûn m kurnazlaşma

qurnaz bûn l/gh kurnazlaşmak

qurnazî m kurnazlık

qurnazkî h kurnazca

qurne n kurna

qurnefel bnr qerenfil

qurnefil bnr qerenfil

qurnet n ev köşesi

qurnewêlk zo/m semender (Salamandra)

qurnewilka japonî zo/nd japon kertenkelesi

qurnî m köşe taşı

qurofek rd 1. gevrek * **nanekî qurofek** gevrek bir ekmek 2. kırıtkan

qurofekî rd 1. gevrekçe 2. kırıtkanca

qurofekibûn m gevreme

qurofekî bûn l/gh gevremek

qurofekikirin m gevretme

qurofekî kirin l/gh gevretmek

qurofektî m 1. gevreklik 2. kırıtkanlık

qurp (I) *m* löpür ~ **e~ löpür löpür**

qurp (II) küt, kütürdeme * **dar got qurp û şikiya** ağaç küt diye kırıldı

qurp (III) *m* kuluçka, gürk ~ **ketin** kuluçkaya yatmak, gurklamak, gurka yatmak

qurpan *m* yutulma

qurpandin (I) *m* 1. yutma 2. yudumlama, lı-kırdama

qurpandin (II) *m* çırpma, çalıp çırpma (çal-mak, hırsızlık etme)

qurpandin (III) *m* kütürdetme

qurpandin (I) *l/gh* 1. yutmak 2. yudumlamak, lıkırdamak

qurpandin (II) *l/gh* çırpma, çalıp çırpma (çal-mak, hırsızlık etmek)

qurpandin (III) *l/gh* kütürdetmek

qurpequrp *h* 1. kütür kütür 2. kırıta kırıta, kırım kırım

qurpik *m* yutak

qurpın (I) *m* 1. yutulma, yutuluş 2. yudumlan-ma, lıkırdanma

qurpın (II) *m* 1. kıtırdama, kütürdeine 2. pa-tırdama

qurpın (I) *l/gh* 1. yutulmak 2. yudumlanmak, lıkırdanmak

qurpın (II) *l/gh* 1. kıtırdamak, kütürdemek 2. patırdamak ~ **ketin** (tışteki) 1) kıtırdamaya başlamak 2) patırdamak ~ **pê ketin** 1) kıtırdamaya başlamak 2) patırdamaya başlamak

qurpını *m* 1. kütürtü 2. kıtırtı (kemikten çıkan ses için) 3. patırtı ~ **jê anîn** patırdatmak ~ **jê çûn** patırdamak

qurpını **jê anîn** *l/bw* kıtırdatmak, kütürdet-mek

qurpını **jê birin** *l/bw* kütürdetmek

qurpını **jê hatin** *l/bw* kütürdemek * **pišta min kire** qurpını belim kütürdedi

qurpını **kirin** *m* kıtırdama, kütürdeme

qurpını **kirin** *l/gh* kıtırdama, kütürdemek

qurpketin *m* kuluçkaya yatma, gurklama, gur-ka yatma

qurp **ketin** *l/gh* kuluçkaya yatmak, gurkla-mak, gurka yatmak

qurquçandin (I) *m* yudumlayarak su içirtme

qurquçandin (II) *m* çimdikleme

qurquçandin (III) *m* koparma, koparış (dal-dan, ağaçtan alıp toplama)

qurquçandin (I) *l/gh* yudumlayarak su içirt-mek

qurquçandin (II) *l/gh* çimdikleme

qurquçandin (III) *l/gh* koparmak (daldan, a-ğaçtan alıp toplamak)

qurquçandî *rd* koparık, koparılmış

qurquçin (I) *m* yudumlayarak su içme

qurquçin (II) *m* çimdiklenme

qurquçin (III) *m* koparılmış

qurquçin (I) *l/gh* yudumlayarak su içmek

qurquçin (II) *l/gh* çimdiklenmek

qurquçin (III) *l/gh* koparılmak

qurqur *m* kurbağa sesi ~ **beg argo** kurbağa

qurqure *rd* kurumlu, kibirli

qurqurefî *m* kurumluluk, kibirlilik

qurs (I) *m* kurs, ağırşak (teker biçiminde yas-sı nesne)

qurs (II) *n* büyük dağ * **qursê nûr** nurlu dağ
qurs (III) *rd* 1. şiddetli, yeğin, zorlu 2. zor *
karekî giran û qurs ağır ve zor bir iş

qursbûn *m* şiddetlenme

qurs bûn *l/gh* şiddetlenmek

qursbûyin *m* şiddetlenme

qursik *m* krep

qursî *m* şiddet

qurskirin *m* şiddetlendirmek

qurs kirin *l/gh* şiddetlendirmek

qurse *m* kırç (ağaç dallarını, toprak çıkıntıları-nı vb. yerleri kaplayan buz tabakası)

qursûn *m* 1. kurşun 2. kurşun (tabanca, tüfek gibi hafif ateşli silâhlarda kullanılan mermi)

qurt (I) *nd* leş kargası

qurt (II) *m* 1. içim, yudum * **qurtek av** bir i-çim su 2. fırt ~ **ek** bir damla (çok az) * **qur-tek av jî nîn e** bir damla su bile yok ~ **l-kır lıkır** * **qurt qurt av vexwar** lıkır lıkır su içti

qurtal *m* kurturma

qurtandin *m* 1. yudumlama 2. alma (ilaç al-ma)

qurtandin *l/gh* 1. yudumlamak 2. almak (ilaç almak)

qurtek *m* yudumluk

qurtequrt *h* 1. lıkır lıkır 2. şorolop

qurtik *m* yemek borusu

qurtin *bot/m* bir tür ağaç

qurtkirin *m* yudumlama

qurt kirin *l/gh* yudumlamak

qurtoqurto *h* yudum yudum

qurûfek *rd* gevrek

qurûfekî *rd* gevrekçe

qur û qaf *nd* çanak çömlek

qurûş *bnr* xuroş

qurxî *zo/nd* bir kuş türü

qusan (I) 1. kesme (ucunu alma) 2. kırkma, kırpma

qusan (II) *m* 1. berelenme 2. el veya ayakta o-luşan kabarcık

qusan (III) *m* kesilme (süt kesilme vb. gibi)

qusandin (I) *m* 1. kesme (ucunu alma) 2. kırk-ma, kırpma, tıraşlama (saç, sakal için; kes-me) 3. kırkmak (bir hayvanın tüylerini kes-me)

qusandin (II) *m* 1. bereleme 2. çürütme, çürü-tüş (darb sonucu lekeler oluşturma)

qusandin (III) *m* kestirme

qusandin (I) *l/gh* 1. kesmek (ucunu almak) 2. kırkmak, kırpma, tıraşlamak (saç, sakal i-çin; kesmek) 3. kırkmak (bir hayvanın tüy-lerini kesmek)

qusandin (II) *l/gh* 1. berelemek * **hingî ku li binê piyên wî xistibûn**, **tev qusandibûn** a-yaklarına vura vura berelemişlerdi 2. çürüt-mek (darb sonucu lekeler oluşturmamak)

qusandin (III) *l/gh* kestirmek * **min şîr qu-sand** sütü kestirdim

qusandî (I) *rd* 1. kesik (ucu alınmış olan) 2. kırpık, tıraşlı (kırkmış, saç, sakal için) * **serê wî qusandî ye** başı tıraşlı
qusandî (II) *rd* 1. bereli (yara bere) 2. çürük (darb sonucu oluğan ezilme) 3. nasırlı * **destên qusandî** nasırlı eller
qusandî (III) *rd* kesik (kesilerek bozulmuş olan) * **şîrê qusandî** kesik süt
qusandîbûn *m* kesiklik
qusek (I) *m* pekmez topağı, marn
qusek (II) *m* çürük, morartı (dövme, çarpma sonucu oluğan) * **dî her aliyê canê wê de qusek hebûn** vücudunun her tarafında çürükler vardı
qusekî *rd* kalkerli
qusekîbûn *m* kalkerleşme
qusekî bûn *l/gh* kalkerleşmek
qusektî *m* çürüklük
quses *nd/nt* kırkıcı
qusesî *m* kırkıcılık
qusêk *nd/nt* kırkıcı
qusêkî *m* kırkıcılık
qusês *nd/nt* kırpıcı
qusêsî *m* kırpıcılık
qusikandin *m* bozma (kızarıp bozmasına neden olma)
qusikandin *l/gh* bozmak (kızarıp bozmasına neden olmak)
qusikîn *m* 1. bozulma, bozum olma, kızarıp bozarma 2. beti benzi kireç kesilme, beti benzi atmak veya solma, beti uçma
qusikîn *l/gh* 1. bozulmak, bozum olmak, kızarıp bozarmak 2. beti benzi kireç kesilmek, beti benzi atmak veya solmak, beti uçmak
qusiyaî (I) *rd* kesik, tıraşlı
qusiyaî *rd* 1. bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan) 2. nasırlı
qusiyaî (III) *rd* kesik (kesilerek bozulmuş olan) * **şîrê qusiyaî** kesik süt
qusiyaîbûn *m* kesiklik
qusi *m* kesilmiş süt veya ısıtılmış ayran
qusîn (I) *m* 1. kesilme (ucu alınma) 2. kesilme, tıraş edilme 3. kırılma, kırkım, kırkma
qusîn (II) *m* 1. bere, berelenme 2. çürüme, çürüyüş (darb sonucu lekeler oluşma) 3. nasırlanma, nasır bağlama (veya tutma)
qusîn (III) *m* kesilme, kesiliş (içindeki maddeler birbirinden ayrılarak bozulma)
qusîn (I) *l/gh* 1. kesilmek (ucu alınmak) 2. kesilmek, tıraş edilmek 3. kırılmak
qusîn (II) *l/gh* 1. berelenmek * **canê wê ji ber derban tev qusiyaîbû** vücudu darb sonucu berelenmiş 2. çürümek (darb sonucu lekeler oluşmak) 3. nasırlanmak, nasır bağlamak (veya tutmak) * **destên dî wî tev qusiyaî** elleri nasır bağlamış
qusîn (III) *l/gh* kesilmek (içindeki maddeler birbirinden ayrılarak bozulmak) * **şîr qusiyaî** süt kesildi

qusîs *nd/nt* kırkıcı
qusîsî *m* kırkıcılık
quosok *m* ufak yama bezi
qusqusandin *m* 1. bereleme 2. çürütmek (darb sonucu lekeler oluşturma)
qusqusandin *l/gh* 1. berelemek 2. çürütmek (darb sonucu lekeler oluşturma)
qusqusandî *rd* bereli (yara bere)
quskusî *rd* bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan)
qusqusîn *m* 1. berelenme, bertilme 2. çürüme (darb sonucu lekeler oluşma)
qusqusîn 1. berelenmek, bertilmek 2. çürümek (darb sonucu lekeler oluşmak)
qusrik *m* lazınlık
qusûr (I) *bnr* qesr û qusûr
qusûr (II) *m* kusur, özür * **qusûreka vî cilî heye bu elbisenin bir özrü var ~ neanîn ser xwe üstüne toz kondurmamak ~a (yekî) derketin meydanê** (birinin) keli görünmek
qusûrdar *rd* kusurlu
qusûrkirin *m* kusur eyleme, kusurda bulunma
qusûr kirin *l/gh* kusur eylemek, kusurda bulunmak
quşandin *m* örseleme
quşandin *l/gh* örselemek
quşxane *m* tencere
qut (I) *n* 1. yem, gıda 2. kuş yemi ~ **xwar qûn çû** azıcık yemek için ırsından olmak
qut (II) *rd* 1. kısa (boyu, uzunluğu az olan) 2. kısa (kısa olan şey) 3. kısa boylu, boysuz, bodur 4. sakat
qut (III) *m* 1. kesme 2. *rd* kesik (kesilmiş olan)
qut (IV) *rd* sağır
quta *m* kesme ~ **kirin** kesmek
qutabî *nd/nt* öğrenci
qutabîfî *m* öğrencilik
qutaf *m* kuvvet
qutakirin *m* kesme
quta kirin *lgh* kesmek
qutan *m* 1. dövme (vurarak canını acıtma) 2. dövme (çamaşır, halı gibi şeyleri tokaç, sopa gibi şeylerle vurarak temizleme) 3. dövme (bir şeyi toz duruma getirmek için ezme) 4. dövme (ateşte kızdırılarak yumuşatılmış bir madeni vurarak istenilen biçime getirme) 5. dövme (topa tutma) 6. vurma 7. çalma (enstrüman çalma) 8. çakma 9. çivileme (aynı noktaya sürekli bakma) 10. dayak, dayak atma 11. (su) çırpma 12. koyma, sıkıştırma 13. çarpma, vurma 14. *argo* koyma, sokma (cinsel ilişkide bulunma) ~ **heq kirî** dayak düşkün (veya kaçkını)
qutan *l/gh* 1. dövme (vurarak canını acıtmak) 2. dövmek (çamaşır, halı gibi şeyleri tokaç, sopa gibi şeylerle vurarak temizlemek) 3. dövmek (bir şeyi toz duruma getirmek için ezme) * **dî hawîn de şîr quta dö-**

veçte sarmısak dövdü 4. dövme (ateşte kızdırılarak yumuşatılmış bir madeni vurarak istenilen biçime getirmek) * **hesin qutan** demir dövme 5. dövme (topa tutmak) * **keştiyê bi topan kel diquta** gemi kaleyi toplarıyla dövüyordu 6. vurmak 7. çalmak (enstrüman çalmak) * **defê diqute** davul çalıyor * **baş zirne diqute** zurnayı iyi çalıyor 8. çakınak * **min mix di texte de quta** çivi-yi tahtaya çaktım 9. çivilemek (aynı noktaya sürekli bakmak) * **çavê xwe quta riya ku dê kekê wê bihata** gözlerini ağabeyinin geleceği yola çiviledi 10. dayak atmak 11. (su) çırpma * **av diquta** su çırpıyordu 12. koymak, sıkıştırmak 13. çarpmak, vurmak * **tavê pišta wî qutabû** güneş sırtına 14. *argo* koymak, sokmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~ (**yekî**) 1) (birine) dürtmek 2) *argo* (birine) sokmak, koymak ~ **uav (...)** dayamak (hızla, öfke ile veya korkutmak için yaklaştırmak, uzatmak) * **name quta nav çavên wî** mektubu gözüne dayadı (**yek**) ~ **pêş** (birini) öne sürmek ~ **xwarin** dayak yemek

qutanbar *rd* dövülgen

qutanbarî *m* dövülgenlik

qutandin (I) *m* 1. dövme 2. dayak atma, vurma 3. çakmak 4. çalma, vurma 5. *argo* koyma, sokma (cinsel ilişkide bulunma)

qutandin (II) *m* kesme

qutandin (II) *m* kısma (göz için; biraz kapamak)

qutandin (I) *l/gh* 1. dövme 2. dayak atmak, vurmak 3. çakmak 4. çalmak, vurmak 5. *argo* koymak, sokmak (cinsel ilişkide bulunmak)

qutandin (II) *l/gh* kesmek

qutandin (III) *l/gh* kısmak (göz için; biraz kapamak)

kutandî (I) *rd* 1. dövme, dövülmüş (dövülerek kabuğu çıkarılmış) 2. dövme (kızgın durumda iken dövülerek biçim verilmiş metal eşya) 3. çakılı

qutandî (II) *rd* kesik, kesilmiş olan

qutb *erd/m* 1. kutup (yer yuvarlağının, ekvatorun en uzak olan yer ekseninin geçtiği var sayılan iki noktasından her biri) 2. *mec* kutup (bir konuda yüksek bilgisi ve yetkisi olan) * **ev kes qutbê zemanê me ye** bu adam zamanımızın kutbudur 3. *ast* kutup ~a **pozitîf** *fiz* pozitif kutup

qutba esmanî *ast/nd* gök kutbu

qutbarut *zo/m* belli aralıklarla konup ve uçan bir kuş

qutbe *m* hutbe

qutbirî *m* 1. kesinti 2. ilişki kesine

qutbûn *m* 1. kesilme 2. kesilme (ara verilme) 3. kopma 4. kısalma 5. kesilme (dinme, durma)

qut bûn *l/ngh* 1. kesilmek * **telefon qut bû** te-

lefon kesildi 2. kesilme (ara verilme) 3. kopmak 4. kısalma 5. kesilmek (dinmek, durmak)

qutbûnî *m* 1. kesiklik 2. kopukluk

qutbûyî *rd* 1. kesik, kesilmiş 2. kopuk, kopmuş olan 3. kısalmış olan

qutbûyîn *m* 1. kesiliş 2. kopuş 3. kısalış 4. kesiliş (dinme, durma)

qute *nd* üç ile dört yaşları arasında tay

qutebir *nd/rd* 1. kestirme, kese, kestirme yol * **riya qutebir** kestirme yol 2. kestirme (amacı fazla uzatmadan alanlatan) * **bersîva qutebir** kestirme cevap 3. kesin, kat'î

qutebirî *m* kestirme, kısa kesme

qutedar *n* kuş avlamada kullanılan kısa sopa

qutek *n* gömlek

qutifandin *m* 1. sindirme, sindiriş, yıldırma (korku vb. nedenlerden ötürü) 2. ürkütme 3. kasıp kavurma 4. büzdürme, sindirme (soğuk gibi etkenler sonucu)

qutifandin *l/gh* 1. sindirmek, yıldırma (korku vb. nedenlerden ötürü) * **gelê me tev qutifandine** halkımızı sindirmişler 2. ürkütme 3. kasıp kavurmak 4. büzdürmek, sindirmek (soğuk gibi etkenler sonucu)

qutifandiyanê *h* yılginca

qutifandî *rd* sinik, singin, yılgin

qutifandibûn *m* siniklik, singinlik, yılginlik

qutifi *rd* singin, sinik, yılgin

qutifîn *m* 1. sinme, yılma (korku, yılginlık gibi sebeplerden dolayı) 2. büzülme, sinme, şoke olma (korku, şaşkınlık, soğuk gibi etkenlerle bir kenara sinme) 3. ürkme (şaşkınlık ve korku duyma) 4. donmaya yüz tutma

qutifîn *l/ngh* 1. sinmek, yılmak (korku, yılginlık gibi sebeplerden dolayı) 2. büzülme, sinmek, şoke olmak (korku, şaşkınlık, soğuk gibi etkenlerle bir kenara sinmek) 3. ürkme (şaşkınlık ve korku duymak) 4. donmaya yüz tutmak

qutifok *rd* sinik (sinmiş, pusmuş olan)

qutifokî *rd* sinikçe (sinmiş, pusmuş olan)

qutik (I) *n* 1. jile, yelek 2. mintan (kollu yelek) 3. gömlek

qutik (II) *rd* kısa, ufak boylu

qutik (III) *m* kalp krizi

qutik *n* bir tür giysi

qutim *n* kütük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü)

qutî *m* kutu (kapaklı kap) * **qutiya cewheran** mücevher kutusu 2. *m* tabaka * **qutiya titûnê** tütün tabakası 3. *elk* kutu (buat) 4. kutu (elektrik veya telefon tellerinin toplanıp bağlandığı kap) 5. *rd* kutu (bir kutunun alabildiği kadar olan) * **qutiyeq loqim** bir kutu lokum ~**ya cixareyê** sigara tabakası ~**ya niftikê** (kibritê an jî **cixatê**) kibrit kutusu ~**ya reş** kara kutu ~**ya sabûnê** sabun kutusu ~**ya vitêsê** vites kutusu

qutçıxareng *nd* sigara tabakası
qutçıfiroş *nd/nt* kutucu (satan kimse)
qutçıfiroşi *m* kutuculuk
qutık *m* kutu, kutucuk
qutıka reş *nd* kara kutu
qutiker *nd/nt* kutucu (imal eden)
qutikeri *m* kutuculuk
qut kirin *m* 1. kesme, kesiş 2. kesim, kesinti *
qutkirina avê su kesintisi 3. kesme (dibinden ayırma) 4. kesme (ara veya son verme) 5. kesme (bir şeyden yoksun bırakma, verme) 6. kesme (akımı durdurma) 7. kesme (yazı, film için; kısaltma) 8. kapma (koparma, kıstırma)
qut kirin *l/gh* 1. kesmek 2. kesmek (dibinden ayırmak) 3. kesmek (ara veya son vermek) *
alîkarî qut kirine yardımı kesmişler 4. kesmek (bir şeyden yoksun bırakmak, vermemek) 5. kesmek (akımı durdurmak) 6. kesmek (yazı, film için; kısaltmak) * **fîlm qut kirine** filmi kesmişler 6. kapmak (koparmak, kıstırmak)
qutkirî *rd* kesik (kesilmiş olan)
qutkirîbûn *m* kesiklik
qutnî (I) *m* kutnu
qutnî (II) *m* ütü ~ **kirin** ütölemek
qutnîn *bnr* qutnî (II)
qutsiyet *m* kutsiyet, kutsalılık
qutî *rd* kutsi, kutsal
qutûbir *m* tümnden kesme, ilişkiyi tümnden kesme ~ **lê xistin** kapıları kapamak
quwet *bnr* qewet
quwandin *m* kuğurtma
quwandin *l/gh* kuğurtmak
quwîn *m* kuğurma (güvercin ötme)
quwîn *l/gh* kuğurmak (güvercin ötmek)
quz *n* am, ferç, vulva ~ **ê gur bi** (yekî) **re ye** (an jî ~ **ê gur pê re ye**) yıldızı dişi ~ **ê gur pê re hebûn** (bir kimsede) şeytan tüyü (olmak)
quzdek *argo/m* oruspu
quzgezk *zo/m* makaslı böcek, yer eşiği
quzik *n* amcık
quzilqurt *bot/m* bir bitki adı
quzilqurt *b* 1. zıkkım, zıkkımın kökü, elinin kökü 2. zıkkım (içki, sigara gibi zararlı şeylerin etkisini belirtmek için) * **vê quzilqurtê venexwe** bu zıkkımı içme
quzkêş *argo/rd* pezevenk
quzmaz *bot/m* yenilir ekşimsi bir ot
quzquzk *zo/m* makaslı böcek, yer eşiği
qû *zo/m* kuğu (Cygnus olur)
qûb (I) *m* mutfak
qûb (II) *m* böbürlenme
qûbbûn *m* böbürlenme, gururlanma
qûb bûn *l/gh* böbürlenmek, gururlanmak
qûbbûyîn *m* böbürleniş, gururlanış
qûç (I) *n* 1. taş 2. *m* yığıntı, taş yığını ~ **a şeytên** şeytanın laneti
qûç (II) *mat/m* koni, mahrut

qûç (III) *m* kapan (yabanî hayvan tuzağı)
qûç (IV) *rd* dik ~ **hatin** dik gelmek
qûçanik *m* sapan (taş atma aracı)
qûçanik *bnr* qûçanik
qûçek *mat/m* koni
qûçik *bnr* kuçık
quçik (II) *m* koni
qûçikî *mat/rd* konik, konikçe
qûçî *mat/rd* konik
qûç kirin *m* taş yığma
qûç kirin *l/gh* taş yığmak
qûçxane *bnr* qûşxane
qûdik *m* kupa (bardak)
qûl *nd/nt* kul, abd (yek) ~ **ê milê xwe bûn** kimseye muhtaç olmadan kendi emeğiyle geçinmek
qûlampara *n* oğlancî
qûlamparati *m* oğlancılık
qûle *m* kule
qûlek *rd* 1. delik 2. *argo* zilli, şıllık
qûling *bot/m* bir tür bitki
qûm (I) *m* kum ~ **û qûmistan** kum ve kumluk
~a berjekî karasal kumul ~ **a hûr** ince kum, kayır
qûm (II) *m* topraktan yayık
qûmbere *m* bomba, humbara
qûmbereavêj *n* humbaracı
qûmberexane *m* humbarehane
qûmfiroş *nd/nt* kumcu (satan kimse)
qûmfiroşi *m* kumculuk
qûmistan *m* kumluk, çöllük
qûmk *n* izmarit, sigara izmariti
qûn *m* 1. göt, kıç, popo, anüs 2. dip, alt taraf *
quna darê ağacın dibi 3. *mec* göt (güç ve yüreklilik) 4. *der/m* kıç, pupa (gemi, kayak vb. için; arka) ~ **belot kirin** kıçını dikmek ~ **bi erdê re** kıçtan bacaklı ~ **erd çûçê nekirin** dama taşı gibi (sık sık bir yerden başka bir yere giden) ~ **erd negirtin** dama taşı gibi (sık sık bir yerden başka bir yere giden) ~ **ji erdê ranekirin** zahmet edip yerden kalkmamak (saygı için) ~ **kewiya hê hewiya** dayagı yiyince uslandı ~ **kutan hev baş başa** (veya kafa kafaya) vermek (dayanışmak) ~ **lê teng bûn** sıkışmak, dara düşmek ~ **li Bexdayê çûye, bi xwe li vir e** *argo* kendinden haberi yok ~ **li xwe qetandin** kıçını yırtmak (bütün gücünü kullanarak uğraşmak) ~ **loqandin** kıç kıvırtmak, sağa sola sallamak 2) kadınlığını ortaya koymak ~ **pehn kirin** *argo* kurulmak (sofraya rahatça oturmak) ~ **a bêaran benîştên daran** dayak arsız (dayak yemekten korkmaz olmuş, dayağa alışmış kimseler için söylenir) ~ **a (yekî) çarderî avêtin** götü üç buçuk atmak ~ **a (yekî) dan ber tavê** (birinin olumsuzluklarını) açığa çıkartmak, deşifre etmek ~ **a (tişteki) derxistin** (bir şeyin) gözünü çıkarmak (beceriksizce davranmak, zarara uğratmak) ~ **a (yekî)**

derxistin sucuğunu çıkarmak (çok yormak) ~a elimî tiran, devê elimî viran, rast nabe heta kurê kuran huyly huyundan vazgeçmez ~a (yekî) erd girtin barmmak (bir yerde etkili olmak) * rasterast di tu karî de qûna wî erd negirt doğru dürüst hiç bir işte barınmadı ~a hev dîtin (birbirini) denemek, sınanmak ~a mirî bî hingivin e kör ölünce badem gözlü olur ~a reş û spî li he-mamê kifş dibe ak koyun kara koyun döne-meçte belli olur ~a (yekî) şil bûn etekleri tutuşmak ~a (yekî) şonik kirin birini dayakla uslandırmak ~a (yekî) şûştin dan ser pûngê birini aklamak ~a tazî sazê (an jî tambûrê) dixwazî ayrıntı yok içmeye atla gider sıçmaya ~a tirû kötü alışkanlıklardan vazgeçmeyen ~a (yekî) vitvîk lê xistin *argo* üç buçuk atmak ~a xwe ba dan 1) kış kırtmak ~a xwe çirandin kışını yırtmak (bağırıp çağırınak) ~a xwe hejandin kışını sallamak ~a xwe hilavêtin kışını sallamak ~a xwe ji derpê derxistin *argo* çizmeyi aşmak ~a xwe qetandin kışını yırtmak (bütün gücünü kullanarak uğraşmak) ~a xwe li avê xistin boşa kürek çekmek ~a xwe nîşanî zarokan bide lê devê xwe na ağzından çıkana dikkat et ~a xwe qîş kirin kışını yırtmak (bağırıp çağırınak) ~a xwe şûştin û dan ser pûngê *argo* kendini aklamak, kendini aklayıp paklamak ~a yekî ya mirîşkê ye radi-be hêkên qazan dike tavuk kaza bakmış da kışını yırtmış ~ên pîrpîrkên wan li ser Pî-ra Batmanê li hev ketine tavşanın suyunun suyu

qûnafır *rd* işe yaramayan, tembел
qûnaqûna *h* gerisin geri, gerisingeriye ~ çûn gerisingeri gitmek, gerisingeriye gitmek
qûnax (II) *m* 1. konak, menzil 2. konak, menzil (bir günlük yol) 3. konak (konaklanan yer) ~ bi ~ kona göçe * me qûnax bi qûnax rê dikudand kona göçe yol alıyorduk ~ germ kirin abayı sermek ~ vegirtin 1) postu sermek, konmak (geceyi geçirmek, konuk olmak) 2) kazık dikmek (bir yerde sürekli kalmak)

qûnbâlêş *rd/argo* kemik yalayıcı
qûnbêl *rd* dik kışlı, kışık dik olan
qûnbêlot *rd* dik kışlı, kışık dik olan
qûnbêlot kirin *l/gh* kışını dikmek
qûnbîçûk *rd* küçük kışık
qûnbîpîne *rd* 1. kışık yamalı 2. *mec* doursuz
qûnbîriqa *rd* 1. kışık yamalı 2. *mec* doursuz
qûnbîzîrç *rd* kışık sağılı, kışık boklu
qûncêrk *m* testilik (testi konulan ağaçtan ya da topraktan yer)
qûnconî *rd* dibek götlü
qûnç *m* taş yığını
qûnçîk *n* sigara izmariti
qûnçîr *bot/m* dikenli bir dağ bitkisi:

qûndaq *m* dipçik
qûndar *m* dipçik
qûndax (I) *erd/m* etek (dağ eteği)
qûndax (II) *m* kundak, dipçik ~ lê dan kundaklamak (dipçik takmak) ~ lê xistin kundaklamak (dipçik takmak)
qûndax (III) *m* 1. kundak, belek 2. kundak (yangın çıkarmak için bir yere konulmuş tu-tuşmuş yağlı bez parçası) 3. kundak (saç içi-çin) * qûndaxa por saç kundağı ~ kirin (ci-hekî) kundak sokmak (veya koymak) ~ xis-tin (cihekî) kundak sokmak (veya koymak)
qûndaxker *nd/nt* kundakçı (tüfek kundakları yapan kimse)
qûndaxkerî *m* kundakçılık
qûndax kirin (I) *m* kundaklama, kundaklayış, dipçikleme
qûndax kirin (II) *m* 1. kundaklama, kundak-layış (bebeği kundağa sarma) 2. kundakla-ma (bir yere kundak koyarak yakma) 3. kun-daklama (saçları toplayarak bağlamak)
qûndax kirin (I) *l/gh* kundaklamak, dipçikle-nek
qûndax kirin (II) *l/gh* 1. kundaklamak (bebe-ği kundağa sarmak) 2. kundaklamak (bir ye-re kundak koyarak yakmak) 3. kundakla-mak (saçları toplayarak bağlamak)
qûndaxkirî (I) *rd* kundaklı (dipçikli) * çeka qûndaxkirî kundaklı silâh
qûndaxkirî (II) *rd* 1. kundaklı (kundağa ko-nulmuş, belenmiş çocuk) 2. kundaklı (saçını kundaklamış olan)
qûndaxlêxistin *m* kundaklama (kundak tak-ma)
qûndax lê xistin *l/bw* kundaklama (kundak takma)
qûndaxsaz *nd/nt* kundakçı (tüfek kundakları yapan kimse)
qûndaxsazî *m* kundakçılık
qûnde *rd/h* 1. götlek, ibne, götveren, oğlan, püş, nonoş (cinsel bakımdan erkeklerin zevkine hizmet eden sapık erkek) 2. *argo* ib-ne, kaypak, kişiliksiz
qûndetî *m* 1. ibnelik, nonoşluk, oğlanlık, göt-verenlik (ibne olma durumu) 2. ibnelik (ibne gibi davranma durumu)
qûnderz *m* çift dikiş, elle yapılan sık dikiş, makina ile yapılan dikiş gibi
qûnderz kirin *l/gh* çift dikiş etmek
qûnek *rd/h* 1. götlek, ibne, götveren 2. *argo* ib-ne, kaypak, kişiliksiz 3. *argo* kıyıtırık, kışık kırık
qûnekî *m* 1. ibnelik, götverenlik (ibne olma durumu) 2. *argo* ibnelik (ibne gibi davranma durumu)
qûner *bnr* kınor
qûnfireh *rd/argo* korkak, ödle
qûngilover *rd* yuvarlak kışık
qûngiran *argo/rd* hantal

qûngiranî *argo/m* hantallık
 qûnhejok *zo/m* kuyruksallayan (Motacilla)
 qûnhejhejok *zo/m* kuyruksallayan, yont kuşu (Motacilla)
 qûnhestî *n* kalça kemiği
 qûnhildayî *rd* kalkık kılıcı
 qûndin *m* 1. kök, dip, alt taraf 2. sigara izmariti
 qûnkaşk *m* kış sürünme
 qûnkaşkî *h* kış üstü
 qûnkêlk *m* iğne ardı ~ kirin iğne ardı yapmak
 qûnmezî *rd* iri kılıcı, iri popolu
 qûno *nd* kış, popo (çocuk dilinde)
 qûnpehn *rd* yassı kılıcı
 qûnperest *n* oğlançı
 qûnperestî *m* oğlancılık
 qûnqijik *rd* küçük kılıcı
 qûnqûnkî *h* kış üstü
 qûnrim *nd* mızrak dibi
 qûurim kirin *l/gh* hasmını alt etmek
 qûnriqa *rd* 1. kış yamalı 2. *mec* doursuz
 qûntar *erd/m* etek, dağ eteği * qûntara çiye dağ eteği
 qûntax *m* kundak, dipçik
 qûnteşî (I) *m* kara erik türü
 qûnteşî *zo/m* helikopter böceği
 qûntor *erd/h* dağ eteği
 qûnxirk *m* basûr (kış basuru)
 qûnxirok *zo/m* kış dikenli bir böcek
 qûnxişk *m* kış sürünme
 qûnxişkî *h* kış üstü sürünme
 qûnxuşêl *m* kış sürünme
 qûnza *zo/nd* tek delikliler
 qûnzêrî *rd/argo* değerli, kıymetli
 qûnzêrbûn *argo/m* değerlenme, kıymete binme
 qûnzêrî bûn *l/gh* (argo) değerlenmek, kıymete binmek (argo)
 qûnziwa *rd* kış kuru ~ biç masiyan qûnziwa *venagere* hamama giden terler
 qûnzozan *rd* domalık
 qûnzozanbûn *m* domalma
 qûnzozan bûn *l/gh* domalmak
 qûnzozanî *m* domalına
 qûpik *m* topak, bitki topağı
 qûpon *bnr* kupon
 qûqû *zo/m* 1. guguk (Cuculus canorus) 2. *b* guguk ~ kirin guguk yapmak
 qûrandin *m* kükretme
 qûrandin *l/gh* kükretmek
 qûrandî *rd* kükremiş
 qûrç *m* yığın (taş yığını)
 qûre *n* çaydanlık
 qûrîn *m* 1. üveye 2. kükre
 qûrîn *l/gh* 1. üveye 2. kükre
 qûsqûs *m* kuskus
 qûş (I) *m* kuşak

qûş (II) *m* 1. kuskun 2. köstek (kuskun kayışı-na eklenen kayış) ~ dan kuskun sıkamak ~ lê *qetandin* imanını gevretmek, perişan etmek, dara düşürmek ~ lê *qetîn* imanını gevretmek, göbeği çatlamak ~ lê *teng kirin* (birini) fena sıkıştırmak ~ li *diya* (yekî) *qetandin* (birinin) anasını ağlatmak ~ a (*hesp*) *daketi* ye kuskunu düşük ~ a (*wî*) *daxistî* ye kuskunu düşük
 qûş (III) *mat/m* aç
 qûş (IV) *rd* tepeleme dolu
 qûşak *m* kuşak (bele sarılan uzun ve enli kumaş)
 qûşdar *rd* kuşkunlu
 qûşkanik *m* sapan (taş atma aracı)
 qûşlêqetiyayî *rd* perişan
 qûşxane *m* tencere ~ ya *hemetî* düdüklü tencere ~ ya *vêtik* kulaklı, yayvan kazan
 qût (I) *n* kavara (kovanda arıların yemesi için bırakılan bal)
 qût (II) *n* taşlık (kuş, tavuk vb. için)
 qût (III) *n* 1. aşıklık, gıda 2. hazın, kışlık yiyecek 3. yem (tavuk, kuş yemi) ~ *avêtin dakikê* yem dökmek (veya koymak) ~ li *ber derê me dixwe dihere li deran hêk dike* beslendiği yere değil başka yere hizmet ediyor, nankörlük ~ *û berqut* azık, gıda ~ *û mûnet* gıda, aşıklık ~ *û pût* kışlık yiyecek ~ *û pûtê zivistanê* kış kayıtu ~ *û qelat* azık, zahire, gıda ~ *xwar qûn çû* *argo* küçük bir çıkar için rezil olmak ~ *ê nemir û nejinê* (an jî *nejîyê*) kifafı nefes etmek ~ *ê nemirê 1*) kifaf (ancak yetecek kadar azık) 2) küt kanaat geçinme ~ *ê nemirînê* kifaf, açlıktan ölme-yecek kadar (gereğinden az) ~ *ê zivistanê* kış kayıtu
 qûtdan *m* yemleme
 qût dan *l/gh* yemlemek (kuş, kümes hayvanlarına yem vermek)
 qûtê hişk *nd* kuru gıda
 qûtê zivistanê *nd* hazın, kışlık yiyecek
 qûtîl *n* azık
 qûtîldank *ant/m* taşlık
 qûz (I) *zo/n* sansar (Martes martes)
 qûz (I) *n* 1. kambur 2. kavis, eğmeç 3. *rd* kambur 4. *rd* eğik ~î (...) *bûn* -e eğilmek ~î *ser destê* (yekî) *bûn* birinin elini öpneye eğilmek
 qûzbûn *m* 1. kamburlaşma 2. eğilme
 qûz bûn *l/gh* 1. kamburlaşmak 2. eğilmek
 qûze (I) *rd* güneş görmeyen yer
 qûze (II) *zo/n* sansar (Martes martes)
 qûzîk *zo/n* sansar (Martes martes)
 qwirç *bnr* qırç
 qwîmik *bnr* qumik
 qwîr *n* aşıklık, gıda
 qwîz *zo/n* sansar (Martes martes)

R

r, R Kürt alfabesinin yirmi birinci harfi ve *rê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından dişsel, titreşimli akıcı ünsüzleri gösterir

Ra kîm Ra, radyun'un kısaltması

ra- (I) *rz/m* sade fiilden fiil türetme öneki * *ra-girtin*, *rakirin*

ra (II) *ant/m* 1. damar * *rayên* serî kafa damarı 2. *bot* damar (içinden ongun besî suyunun dolaştığı odunsu dokundan boru) 3. kök (bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besî maddelerini emmesine yarayan klorofil-siz bölüm) ~ *û rîş kök* ~ *avêtin* kök salmak

ra (III) *m* yol

ra (IV) *m* gösterme ~*yî (yekî) dan* (birine) göstermek ~*yî (yekî) kirin* (birine) göstermek

rab *m* doğum lekesi ~ *lê ketin* kendisinde doğum lekesi oluşmak

raber (I) *nd/nt* rehber

raber (II) *nd* 1. karşı (bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin ünü, esas tutulan yüzünün ilerisi) * *li raber min rawestiyabû* karşımda durmuştu 2. karşı (bulunan yere göre önde, ileride olan) * *keçên taxa raber* karşı mahal-lenin kızları

raber (III) *m* 1. derpiş, öngörme 2. gösterme ~*fî (yekî) kirin* (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretle belirtmek) * *kêr raberî paşayî kir* bıçağı paşaya gösterdi

raberisandin *m* sataştırma

raberisandin *l/gh* sataştırmak

raberizîn *m* 1. sataşma 2. ağız dalaşı yapma

raberizîn *l/gh* 1. sataşmak 2. ağız dalaşı yap-mak

raberî (I) *m* rehberlik

raberî (II) *m* öngörü

raberî (III) *m* 1. gösteri (ilgi, dikkat çekmek i-çin, bir topluluk önünde gösterilen beceri veya oyun) 2. gösteri (sinema, tiyatro vb. film, oyun gösterimi)

raberî (IV) *m* 1. sunu 2. sunma, sunuş

raberî hev kirin *l/bw* (birbirine) kıyaslamak, karşılaştırmak

raberîn *ant/nd* atar damar

raberkirin (I) *m* öngörme, derpiş etme

raberkirin (II) *m* 1. gösterme (görülmesini sağlama, görmesine yol açma) 2. (birini) bir şeye sefketme, kafasına koyma

raberkirin (III) *m* sunma

raberkirin (IV) *m* karşılaştırma, kıyaslama, mukayese

raber kirin (I) *l/gh* öngörmek, derpiş etmek

raber kirin (II) *l/gh* 1. göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) 2. (birini) bir şeye sefketmek, kafasına koymak

raber kirin (III) *l/gh* sunmak

raber kirin (IV) *l/gh* karşılaştırmak, kıyasla-mak, inukayese etmek

raberkirî *rd* karşılaştırmalı, mukayeseli

raberxistin *m* 1. (birini) bir şeye sefketme 2. kafasına koyma

ra ber xistin *l/bw* 1. (birini) bir şeye sefket-mek 2. kafasına koymak * *xalê wî ra ber-xistiye dibêje ez dê bibim doktor* dayısı kafasına koymuş, doktor olacağım diyor

rabes *m* tutum (aşırı harcamalardan kaçınma)

rabesî *rd* tutumlu

rabesîfî *m* tutumluluk

rabest *m* tutum (aşırı harcamalardan kaçınma)

rabestan *m* kuşanına

rabestandin *m* kuşatma

rabestandin *l/gh* kuşatınmak (çevresini sarmak, muhasara etmek)

rabestandî *rd* kuşanık, kuşatılmış

rabestîn *m* kuşanma

rabestîn *l/gh* kuşanmak

rabestî (I) *rd* tutumlu

rabestî (II) *rd* kuşanık

rabestîbûn *m* kuşanıklık, kuşanmışlık

rabezandin *m* 1. ürkütüp kaçırma 2. saldırma

rabezandin *l/gh* 1. ürkütüp kaçırmaq 2. saldır-mak

rabezîn *m* 1. ürküp kaçma 2. saldırma
rabezîn *l/gh* 1. ürküp kaçmak 2. saldırmak
rabihartin *m* geçirme
rabihartin *l/gh* geçirmek
rabihor *m* geçme, geçiş
rabihorî *m* geçmiş, mazi
rabihortin *m* geçirme
rabihortin *l/gh* geçirmek
rabihurandin *m* geçirme
rabihurandin *l/gh* geçirmek
rabihurîn *m* geçme
rabihurîn *l/gh* geçmek
rabirda *m* sabika
rabirdayar *rd* sabikalı
rabirdû geçmiş, mazi
rabirdû *m* 1. geçmiş, mazi (bu güne göre geride kalmış olan zaman) 2. geçmiş, mazi (arkadan kalan hayat) * **rabirdiya wî paqij e** onun geçmişi temiz
rabirtin *m* geçme
rabirtin *l/gh* geçmek
rabiwar *rd* 1. geçirgen 2. bulaşıcı
rabîwarî *m* 1. geçirgenlik 2. bulaşıcılık
rabiwartin *m* 1. geçirme 2. geçirme, bulaştırma
rabiwartin *l/gh* geçirmek 2. geçirmek, bulaştırmak
rabîr *m* bellek, hafıza
rabor *m* geçim, geçinme
raboran *m* 1. geçirim, geçiş 2. geçinme, geçim
raborandin *m* 1. geçirme 2. geçinmek (hayatını kazanma) * **raborandina te li ser çi ye?** geçimin ne üzerine?
raborandin *l/gh* 1. geçirmek 2. geçinmek (hayatını kazanmak) * **tu jiyana xwe çawan radiborîn?** nasıl geçiniyorsun?
raboriya berdest *rz/nd* bileşik hikaye ~ **a çî-rokî** *rz* süreli bileşik hikaye
raboriya çîrokî *rz/nd* -mişli geçmiş zaman * **zarok pir giriya** çocuk çok ağlamış
raboriya diyar *rz/nd* dili geçmiş zaman
raboriya dûr *rz/nd* -mişli geçmiş hikaye ~ **a bilaniyê** istekmişli geçmiş hikaye ~ **a li-berbûyîne** yaklaşıkmışli geçmiş hikaye
raboriya nediyar *rz/nd* belirsiz geçmiş zaman ~ **a niyazî** sanalmişli geçmiş zaman
raboriya sade *rz* belirli geçmiş, dili geçmiş zaman * **zîlam hat** adam geldi
raboriyî *rd* atik (eski zamanla ilgili)
raborî (I) *rd* 1. geçmiş (geçme işini yapmış olan) 2. geçmiş (zaman bakımında geride kalmış olan) * **bûyerên raborî** geçmiş olaylar 3. *m* geçmiş, mazi (bu güne göre geride kalmış olan zaman) * **tîştên ku di demên raborî de bûne û qediyane** geçmişte olup bitenler 4. geçmiş, mazi (arkada kalan hayat) * **raboriya wî paqij e** onun geçmişi temiz ~ **ya berdest a çîrokî** *rz* hikâyeye bileşik zamanı ~ **ya dûr a bilaniyê** *rz* istekmişli geçmiş hikaye ~ **ya dûr a li-berbûyîne** *rz* yakışık olmuşli geçmiş hikaye

raborî (II) *m* geçim, geçinme
raborîkirin *m* geçinme
raborî kirin *l/gh* geçinmek
raborîn *m* 1. geçme 2. geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) 3. geçme (bir yeri açma, öbür yana ulaşma)
raborîn *l/gh* 1. geçmek 2. geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) 3. geçmek (bir yeri açmak, öbür yana ulaşmak)
raburîn *bnr* raborîn
rabuwar *bnr* rabiwar
rabuwartin *bnr* rabiwartin
rabûn *m* 1. kalkma (oturma durumundan dik durumuna gelme, doğrulma) 2. kalkma (uyanarak yataktan ayrılma) 3. kalkma (gitmek üzere yerinden ayrılma) 4. kalkma (yukarı doğru yükselme) 5. kalkma (taşıt yola çıkma) 6. kalkma (uçma) 7. kalkma (yerinden ayrılıp yol almaya başlama) 8. kalkma (hayvan iki art ayakları üzerinde dik durma) 9. kalkma, kabarma, ayrılma (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma) 10. kalkma (kapak, örtü; kaldırma, atma) 11. kalkma (derlenip götürülme) 12. kalkma (iyileşerek gezecek duruma gelme) 13. kalkma (varlığı, hayatı son bulma) 14. kalkma (yok olma, artık bulunmama) 15. kalkma (girişme, başlama) 16. kalkma (geçerli olmama, geçerliliğini yitirme, geçmez olma) 17. kalkma (uygulanmaz olma) 18. kalkma (güncelliğini yitirme) 19. kalkma (geçme) 20. kalkma (başka yere gitme, taşınma) 21. kalkma (erkek cinsel organı dikleşme) 22. dirilme 23. kalkışma (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişme) 24. ayaklanma, baş kaldırma, isyan etme 25. büyüme (büyüyüp gelişme) 26. boyılanma (boyu uzama), boy atma, (çocuk) boya çekme, boy atma, boyuna büyüme, gelişme 27. boy verme (büyüme, ekinler için) 28. kalkınma (gelişme, gelişme gösterme) 29. kanama (manevi acılar için; yeniden etkisini gösterme, depreşme) 30. yükselme, artma, çıkma (fiyat artma, çoğalma) 31. fırlama (fiyatı birden bire yükselme) 32. kabarma (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenme) 33. kabarma (kafa tutma, öfkelenip ütüne yürüyecek gibi davranma) 34. kaynama (artma, çoğalma) 35. çıkma (olma, oluşma) 36. çıkma, eğitilme 37. göçme, göçetme 38. kopma (gürültülü veya tehlikeli olaylar için) 39. patlama (ansızın, tehlikeli ve gürültülü bir şey baş gösterme) 40. kabarma (sıvılar için, taşmaya yüz tutma) 41. kabarma (büyük dalgalar oluşma) 42. taşma (su ve sel için) 43. *erd* yükselme (suların yükselmesi) 44. ağma (su buharının ve başka gazlar yerden havaya doğru çıkma) ~ **û rûniştina hendaze** ölçülü biçili davranma ~ **a avê** su taşkını ~ **a xeman** tepme (depreşme, yeniden ortaya çıkma)

rabûn *l/gh* 1. kalkmak (oturuş durumundan dik durumuna gelmek, doğrulmak) * **diya min ji cihê xwe rabû, hate cem min** annem yerinden kalktı, yanıma geldi 2. kalkmak (uyanarak yataktan ayrılmak) * **bi bêtî hemd û dilê xwe ji nav nivînan rabûm** istemeye istemeye yataktan kalktım 3. kalkmak (gitmek üzere yerinden ayrılmak) * **hûn çima rabûn, hinekî din jî hûn bimana?** niye kalktınız, biraz daha otursaydınız 4. kalkmak (yukarı doğru yükselmek) * **gava ku çaviyekî teraziye rûnê ya din radibe** terazinin bir gözü inince öbürü kalkar 5. kalkmak (taşıt yolu çıkmak) * **erebe saet di dehan de radibe** araba saat onda kalkıyor 6. kalkmak (uçmak) * **balafir rabû** uçak kalktı 7. kalkmak (yerinden ayrılıp yol almaya başlamak) * **kewek rabû** bir keklik kalktı 8. kalkmak (hayvan iki art ayakları üzerinde dik durmak) * **hesp, rabû ser piyên xwe yên paş** at, art ayakları üzerine kalktı 9. kalkmak, kabarmak, ayrılmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak) * **boyaxa meseşê rabûye** masanın boyası kabarmış * **kontraplaka maseyê rabûbû** masanın kontraplakı kalmıştı 10. kalkmak (kapak, örtü; kaldırmak, atınak) 11. kalkmak (derlenip götürülmek) * **debr rabû** harınan kalktı 12. kalkmak (iyileşerek gezecek duruma gelmek) * **nexweş nagihîje heftiyekê dê rabe** hasta bir haftaya kadar kalkar 13. kalkmak (varlığı, hayatı son bulmak) * **xelîfê rabû** halifelik kalktı 14. kalkmak (yok olmak, artık bulunmamak) * **gava ku berf rabû were** kar kalkınca gel 15. kalkmak (girişmek, başlamak) * **bêtî ku berçavka xwe bide ber çavê xwe rabû dest bi xwendinê** kir gözlüklerini takmadan okumağa kalktı 16. kalkmak (geçerli olmamak, geçerliliğini yitirmek, geçmez olmak) * **xala vê qanûnê rabû** yasanın bu maddesi kalktı 17. kalkmak (uygulanmaz olmak) * **rêveberiya awarte rabû** sıkı yönetim kalktı 18. kalkmak (güncelliğini yitirmek) * **ev adet jî zû de rabûye** bu âdet çoktan kalkmış 19. kalkmak (geçmek) * **hesp rabû çargavê** at dörtmala kalktı 20. kalkmak (başka yere gitmek, taşınmak) * **dibistan ji vir rabûye** okul burdan kalkmış 21. kalkmak (erkek cinsel organı dikleşmek) 22. dirilmek * **mirî rabûn** ölümler dirildi 23. kalkışmak (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) * **bêtî ku li nexweşîna xwe bifikire rabû dest avête** spîkîrina xanî hastalığını düşünyemeye e-vi badana etmeye kalkıştı 24. ayaklanmak, baş kaldırmak, isyan etmek 25. büyümek (büyüyüp gelişmek) * **bila nazik ranebe nazik** bir şekilde büyümesin 26. boylanmak (boyu uzamak), boy atmak, (çocuk) boya çekmek,

boy atmak, boyuna büyümek, gelişmek 27. boy vermek (büyülemek) * **debr rabûne** ekinler büyüdü * **şitil êpê rabûne** fideler epey boy vermişler 28. kalkınmak (gelişmek, gelişme göstermek) * **ev firma li ber îflasê bû, lê bi hewlên gerîndeyê nû firma car din rabû** bu firma batmak üzereyken, yeni müdürün çabalarıyla kalkındı 29. kanamak (manevi acılar için; yeniden etkisini göstermek, depreşmek) * **dêrd û kulên min rabûn, dev ji min berdin** yaram kanıyor, beni rahat bırakın 30. yükselmek, artmak, çıkmak (fiyat artmak, çoğalmak) * **bihayê erseyan rabû** arsa fiyatları yükseldi * **fiyet rabûn** fiyatlar çıktı 31. fırlamak (fiyatı birden bire yükselmek) * **bihayê zêr rabûye** altın fiyatları fırlamış 32. kabarmak (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenmek) 33. kabarmak (kafa tutmak, öfkelenip ütüne yürüyecek gibi davranmak) 34. kaynamak (artmak, çoğalmak) * **hêrseke ku rabûye** kaynayan bir hiddet * **bi hêrseke rabûyî bi ser de çû** kaynayan bir hiddetle üzerine yürüdü 35. çıkmak (olmak, oluşmak) * **firtûne rabûn** fırtına çıkmak 36. çıkmak, eğitilmek * **ji nav me jî mirovên mezin rabûne** aramızda da büyük insanlar çıkmış * **kurik baş rabûye** çocuk iyi eğitilmiş 37. göçmek, göçetmek * **ji gund çend mal rabûn çûn** bajeş köyden birkaç ev şehire göçtü 38. kopmak (gürültülü veya tehlikeli olaylar için) * **şer rabû** savaş koptu * **firtûne rabû** fırtına koptu * **qiyamet rabû** kıyamet koptu 39. patlamak (ansızın, tehlikeli ve gürültülü bir şey baş göstermek) * **şer rabû** savaş patladı 40. kabarmak (sıvılar için, taşmaya yüz tutmak) * **ava çem rabû** nehir suyu kabardı 41. kabarmak (büyük dalgalar oluşmak) * **çem rabûye** nehir kabarmış 42. taşmak (su ve sel için) 43. **erd** yükselmek (suların yükselmesi) 44. ağmak (su buharının ve başka gazlar yerden havaya doğru çıkmak) ~ (yekî) 1) (birine) girişmek 2) (birini) fena yapmak ~ **bi dinyayê ketin** köşe bucak dolaşmak ~ **bi xwe ketin** papaza kızıp oruç (veya perhiz) bozmak ~ **cirîdan** 1) cirit atmak 2) (bir yerde) cirit atmak ~ **çargavê** dört nala gitmek ~ **êrîşê** hücumla kalkmak ~ **govendê** halaya kalkmak, halaya durmak ~ **hev** 1) kapaşmak 2) birbirine girişmek, kavga tutuşmak * **di odayê de em rabûn** hev oda da birbirimize giriştik 3) kapaşmak (hırsıla gürleşme girmek) ~ **hev û din** 1) kapaşmak (kavgaya tutuşmak) 2) kapaşmak (hırsıla gürleşme girmek) ~ **hilobîyan** havalanmak, beğenilmeyen davranışlardan bulunmak ~ **îlan kirin** malumu ilâm etmek ~ **nimêjê** namaza kalkmak, namaza durmak ~ **paşivan** sahura kalkmak ~ **pepan** çocuk ayaklarının

üstene kalkmak ~ **pêdarê** şaha kalkmak, şahlanmak ~ **pêşbirkê** (an jî **pêşbaziye**) yarışa kalkmak ~ **piyan 1**) ayağa kalkmak (saygı göstermek için oturma durumundan ayak üzeri durumuna geçmek) 2) ayağa kalkmak (hasta iyi olmak, iyileşmek) ~ **ser hev 1**) *argo* çiftleşmek 2) çatışmak, çiftleşmek (hayvanları için) ~ **ser lepan** amuda kalkmak ~ **ser lingan 1**) ayağa kalkmak (ayakları üzerine dikilmek) 2) ayağa kalkmak (telâşlanmak, heyecanlanmak) ~ **ser lingên paşîn** sustaya kalkmak (köpekler için) ~ **ser lingên xwe 1**) ayakları üstüne kalkmak 2) gezmek (hasta için; ayağa kalkmak) ~ **ser piyan 1**) ayağa kalkmak, ayakları üstüne kalkmak (ayakları üzerine dikilmek) 2) dikelmek, ayakta durmak 3) ayağa kalkmak (telâşlanmak, heyecanlanmak) ~ **ser piyekî** (an jî **lingekî**) yeltenmek ~ **ser piyên paşîn** sustaya kalkmak (köpekler için) ~ **ser piyên xwe** ayakları üstüne kalkmak ~ **ser tetikan** babalanmak, öfkelenmek ~ **ser xwe 1**) ayağa kalkınak, ayağa fırlamak 2) ayaklanmak (ayağa kalkıp gitmeye davranmak 3) ayağa kalkmak (saygı göstermek için oturma durumundan ayak üzeri durumuna geçmek) 4) ayağa kalkmak, kalkmak, ayaklanmak, kalkınmak (iyi olunak, iyileşmek, iyileşerek gezecek veya yürüyebilir duruma gelmek) * **nexweş nagihîje heftiyekê wê rabe ser xwe** hasta bir haftaya kadar kalkar 5) dirilmek (hasta için; yeniden sağlığını kazanmak, iyileşmek) 6) kalkışmak (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) 7) ayaklanmak, isyan etmek ~ **ser zengûyan mec** şahlanmak ~ **serê 1**) üstüne çıkmak 2) *argo* üstüne çıkmak (cinsel ilişkide bulunmak) 3) aşmak (erkek hayvan dişiyle çiftleşmek) ~ **silavê selâm** durmak (veya selâma durmak) ~ **û rûniştin** baş kış vurmak * **ra-be piya** ayağa kalk * **rabe ser linga!** ayağa kalk * **rabî rûnêyî** yatıp kalkıp, sürekli * **radibe vê dêşa xanî bi vî (agirî)** germ dike ok meydanında buhurdan yakmak

rabûna deryayê *erd/m* met, deniz kabarması

rabûna lawê *nd* lāv taşması

rabûna pêdarê *m* şahlanma, şahlanış

rabûneve *m* yeniden kalkma

rabûngerî *m* kalkınma

rabûn pêdarê *l/gh* şahlanmak, şaha kalkmak * **hesp rabû pêdarê** at şahlandı (veya şaha kalktı)

rabûn ser hev *l/bw* çatışmak, çiftleşmek (erkek ve dişi hayvanın döllenmek için bir araya gelmek)

rabûn ser xwe *l/bw* 1. ayağa kalkmak, ayağa fırlamak 2. ayaklanmak (ayağa kalkıp gitmeye davranmak 3. ayağa kalkmak (saygı göstermek için oturma durumundan ayak ü-

zeri durumuna geçmek) 4. ayağa kalkmak, kalkmak, ayaklanmak, kalkınmak (iyi olmak, iyileşmek, iyileşerek gezecek veya yürüyebilir duruma gelmek) * **nexweş nagihîje heftiyekê wê rabe ser xwe** hasta bir haftaya kadar kalkar 5. dirilmek (hasta için; yeniden sağlığını kazanmak, iyileşmek) 6. kalkışmak (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) 7. ayaklanmak, isyan etmek

rabûn û danîn *erd/m* gelgit, medücezir

rabûyî *rd* 1. kalkık 2. kalkık (kabararak yerinden ayrılmış) * **naveka cizûbendê rabûyî** ye ciltin ortası kalkık 3. boy atmış olan 4. büyümüş * **genimê rabûyî** büyümüş buğday 5. taşım (su, nehir, dere) 6. kabarık (su için)

rabûyîn *m* 1. kalkış 2. kalkış, kabariş, ayrılış (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma) 3. kalkış (kapak, örtü; kaldırma, atma) 4. kalkış (iyileşerek gezecek duruma gelme) 5. kalkış (varlığı, hayatı son bulma) 6. kalkış (yok olma, artık bulunmama) 7. diriliş (dinî inanışlara göre ölümden sonra dirilme) 8. kalkışma (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişme) 9. ayaklanış, baş kaldırış, isyan ediş 10. boylanma (boyu uzama), boy atış, (çocuk) boya çekme, boy atış, boyuna büyüme, gelişme 11. boy verme (büyüme, ekinler için) 12. kalkınma (gelişme, gelişme gösterme) 13. kanayış (manevi acılar için; yeniden etkisini gösterme, depreşme) 14. yükseliş, artış, çıkış (fiyat artma, çoğalma) 15. fırlayış (fiyatı birden bire yükselme) 16. kabariş(öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenme) 17. kabariş (kafa tutma, üfkele-nip ütüne yürüyecek gibi davranma) 18. kopuş (gürültülü veya tehlikeli olaylar için) 19. kabariş (sıvılar için, taşmaya yüz tutma) 20. kabariş (büyük dalgalara oluşturma) 21. taşma (su ve sel için) 22. *erd* yükseliş (suların yükselmesi) 23. ağış (su buharının ve başka gazların yerden havaya doğru çıkışı)

raca *n* raca

raceniqandin *m* belinmesine neden olma

raceniqandin *l/gh* belinmesine neden olmak

raceniqî *rd* belinlemiş olan

raceniqîn *m* belinleme, benildeme, benildeme

raceniqîn *l/gh* belinlemek, benildemek, benildemek (aniden ve korkuyla kalkıp çevresine bakınmak)

racivandin *m* 1. toplama 2. toplama, büzme

racivandin *l/gh* 1. toplamak 2. toplamak, büz-mek

racivandî *rd* 1. toplanık 2. büzük

racivîn *m* 1. toplanma 2. toplanma, büzülme 3. felçte şekil değişimine uğrama

racivîn *l/gh* 1. toplanmak 2. toplanmak, büz-ülme 3. felçte şekil değişimine uğramak

racol *n* zarif, yakışıklı erkek

raçan *m* 1. dokuma 2. örme
raçande *m* dokuma (bez vb. için)
raçandin *m* 1. dokuına (tezgahta kumaş yapma) 2. örme 3. vurma
raçandin *l/gh* 1. dokumak (tezgahta kumaş yapmak) * **xalı raçandin** halı dokunak 2. örnek * **dapırok tewn raçandiye** örümcek ağ örmüş 3. vurmak
raçandî *rd* 1. dokulu, dokuma 2. örülü
raçav *m* 1. gözleme 2. dikiz, gözetleme ~ **kirin** 1) gözlemek, gözlemlemek 2) gözetlemek, dikizlemek
raçavî *m* 1. gözleme 2. gözlem 3. gözetleme 4. gözetim, himaye ~ **ya (yekî) kirin** (birini) gözlemlemek
raçavîkirin *m* 1. gözleme, gözlemleme 2. gözetleme 3. gözetme, himaye etme
raçavî kirin *l/gh* 1. gözlemek, gözlemlemek 2. gözetlemek 3. gözetmek, himaye etmek
raçavker *nd/nt* 1. gözlemleyici, gözlemci 2. gözetici, gözetleyici, gözetken
raçavkerî *m* 1. gözlemleyicilik, gözlemcilik 2. gözeticilik, gözetleyicilik
raçavkirin *m* 1. gözleme, gözlemleme, izleme 2. gözetleme (birine veya bir şeye gizlice bakma) 3. gözetleme (birinin yaptıklarını belli etmeden izleme) 4. kollama 5. kolaçan etme
raçav kirin *l/gh* 1. gözlemek, gözlemlemek, izlemek * **kurik bi çavan çivik raçav** kir çocuk gözleriyle kuşu izledi 2. gözetlemek (birine veya bir şeye gizlice bakmak) 3. gözetlemek (birinin yaptıklarını belli etmeden izlemek) 4. kollamak 5. kolaçan etmek
raçeliqandin *m* çırpındırma
raçeliqandin *l/gh* çırpındırmak
raçeliqin *m* çırpınma
raçeliqin *l/ngh* çırpınmak
raçende *m* dokuma
raçendeker *nd/nt* dokumacı
raçendekerî *m* dokumacılık
raçikandin *m* dikme, saplama (bir cismi dik olarak durdurma)
raçikandin *l/gh* dikmek, saplamak (bir cismi dik olarak durdurmak)
raçikandî *rd* dikili, saplı
raçikilandin *m* saplama
raçikilandin *l/gh* saplamak
raçikilîn *m* saplanma
raçikilîn *l/ngh* saplanmak
raçikîn *m* dikilme, saplanma
raçikîn *l/ngh* dikilmek, saplanmak
raçinandin *m* dokuma
raçinandin *l/gh* dokumak
raçinîn *m* dokunma
raçinîn *l/ngh* dokunmak
raçin *m* dokunma
raçin *l/ngh* dokunmak
raçink biy/m 1. doku 2. *mec* doku (bir bütünüün yapısı ve özeliği) ~ **a hestî** kemik doku

raçinka bez ant/nd yağ doku
raçinka çermî ant/nd korun doku
raçinka hestiyok ant/nd kemik doku
raçinka lemlateyê ant/nd kas doku
raçinka palisat ant/nd palisat doku
raçinka xunaftinê nd özümleme dokusu
raçinkzan nd/nt doku bilimci
raçinkzanî *m* dokubilim
radan (I) *m* 1. kapama, kapanış, kapatma, kapatış 2. kapama, kapatma (çalışamaz, iş ve görev yapamaz duruma getirme) 3. kilitleme, kitleme
radan (II) *m* 1. davranma, girişme (bir şeye el atma) 2. saldırma
radan (III) *m* 1. uzatma, ayakları uzatma 2. germe (kol, bacak için uzatma) 3. içiriye doğru uzatma 4. sokma
radan (IV) *m* geçirme
radan (V) *m* temizleme
radan (I) *l/gh* 1. kapamak, kapatmak * **derî radan** kapıyı kapatmak 2. kapamak, kapatmak (çalışamaz, iş ve görev yapamaz duruma getirmek) * **derê fabrikayê radane** fabrikayı kapamışlar 3. kilitlemek, kitlemek * **derî rada** kapıyı kilitledi
radan (II) *l/gh* 1. davranmak, girişmek (bir şeye el atmak) * **rada çek** silaha davrandı 2. saldırmak ~ **ser hücuma kalkmak** ~ **ser (yekî)** 1) üstüne atlamak 2) üstüne saldırmak, üstüne vermek
radan (III) *l/gh* 1. uzatmak, ayakları uzatmak * **lingên xwe radan** ayaklarını uzattı 2. gerinek (kol, bacak için uzatmak) 3. içiriye doğru uzatmak 4. sokmak * **şonik rade te** tokacı sana soksun
radan (IV) *l/gh* geçirmek * **genim di bêjinghe de rada** buğdayı kalburdan geçirdi
radan (V) *l/gh* temizlemek * **pozê xwe rada** burnunu temizledi
radar *m* radar
radarkar *nd/nt* radarçı
radarkarî *m* radarçılık
radarvan *nd/nt* radarçı
radarvanî *m* radarçılık
radayî *rd* 1. kapalı, kapanık * **deriyê radayî** kapalı kapı 2. kapalı (iş yeri için; çalışma süresi sona ermiş) 3. kilitli, kitli
radayîbûn *m* 1. kapalılık, kapanıklık 2. kapalılık (iş yeri için)
radayîftî *m* 1. kapalılık 2. kapalılık (iş yeri için)
radbehîn *n* baş çoban
rade *m* 1. derece, rade * **dî radeya tewrî mezin de dibistan kuta kir** en iyi dereceden okulu bitirdi 2. *fiz* derece (ölçü aletlerin ölçerinde belirtilmiş bulunan başlıca bölümlerden her biri) * **radeya germîfê** sıcakölçerin derecesi 3. *kîm* derece (bir çözeltinin yoğunluğunu ölçmede kullanılan birim) 4. *mat*

derece (bir çemberin 360'ta birine eşit olan açı birimi) 5. *sp* derece (spor müsabakalarında) 6. seviye, düzey 7. sınır, had ~*ya* *karê kâr* haddi, kazanç sınırı

radebar *rd* 1. sınırlı, kısıtlı 2. sınırlanabilir

radedar *rd* 1. dereceli 2. sınırlı

radek *m* derece

radeker *rd* sınırlandırmacı

radekirin *m* 1. dereceleme 2. kısıtlama, sınırlama, tahdit etme

rade kirin *l/gh* 1. dereceleme 2. kısıtlamak, sınırlamak, tahdit etmek

radekirî *rd* 1. dereceli, derecelenmiş olan 2. kısıtlı, sınırlı, tahditli

raden *m* merhale

radeng *rz/m* çıkak

rader *rz/m* eylemlilik, master

radera hevedudanî *rz/nd* bileşik master

raderin *rd* mastara özgü

radest *m* 1. teslim etme, derdest, derdest etme 2. ele geçirme, yakalama ~ **bûn** 1) teslim olmak 2) yakalanmak ~ **kirin** 1) teslim etmek 2) ele geçirmek, yakalamak, derdest etmek ~ **î (yekî) bûn** (birine) teslim olmak ~ **î (yekî) kirin** (birine) teslim etmek

radestbûn *m* 1. teslim olma 2. yakalanma, derdest olma

radest bûn *l/gh* 1. teslim olmak 2. yakalanmak, derdest olmak

radestbûyî *rd* 1. teslim olmuş olan 2. yakalanmış, derdest olmuş olan

radestbûyîn *m* 1. teslim oluş 2. yakalanış, derdest oluş

radestgir *nd/nt* teslimatçı

radestgiri *m* teslimatçılık

radestî *m* 1. teslimiyet 2. teslim etme

radestkirin *m* 1. teslim alma (tutsak alma, esir alma) 2. teslim etme (sahibine verme) 3. ele geçirme, yakalama, derdest etme

radest kirin *l/gh* 1. teslim almak (tutsak almak, esir almak) 2. teslim etmek (sahibine vermek) 3. ele geçirmek, yakalamak, derdest etmek

radestkirî *rd* 1. teslim edilmiş olan, tutsak edilmiş olan 2. ele geçirilmiş, yakalanmış, derdest edilmiş

radêr *rz/nd* yalın hal

radî *rd* 1. ısmarlama, özel (yalnız bir kişiye, bir şeye ait veya ilişkin) 2. özel, şahsî (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **na-meya radî** özel mektup

radîkal *nd/rd* radikal, köktenci

radîkalîzm *m* radikalizm, köktencilik

radîkirin *m* ısmarlama

radî kirin *l/gh* ısmarlamak * **ez dîçim sûkê hûn tişte** **radî min dîkin?** çarşıya gidiyorum, bir şey ısmarlayacak mısınız?

radîşo *rd* meyhoş

rado *m* duvardaki kapının kilitletmesi

radon *kîm/m* radon (radon elementinin kısaltması Rn)

rador *m* bir şeyin peşine düşme, çıkar peşine düşme

radorvan *nd/nt* çıkar peşinde olan

radyan *m* radyan

radyason *fiz/m* radyasyon, ısıtım

radyator *m* radyatör

radyatorfiroş *nd/nt* radyatörcü (satan kimse)

radyatorsaz *nd/nt* radyatörcü (radyatör tamircisi veya imalatçısı)

radyatorsazî *nd/nt* radyatörcülük

radyatorvan *nd/nt* radyatörcü

radio *m* 1. radyo (elektrik dalgalarının özelliğinden yararlanarak seslerin iletilmesi sistemi) 2. radyo (elektrik dalgalarıyla düzenli olarak yayın yapan istasyon ve bu istasyonun programlarını düzenlemekle görevli kuruluş, radyo istasyonu) 3. radyo (radyo istasyonlarının yayınlarını alan araç) ~ **guhdarî kirin** radyo dinlemek

radioaktif *rd* radyoaktif

radioaktifî *m* radyoaktiflik

radioaktifvite *m* radyoaktivite, radyo etkinliği, ışın etkinliği

radyobiyoîlî *m* radyobiyoloji

radyoelektrik *m* radyoelektrik

radyofiroş *nd/nt* radyocu (satan kimse)

radyofiroşî *m* radyoculuk

radyofonî *m* radyofoni

radyofonik *rd* radyofonik

radyofoto *nd/rd* radyofoto

radyografi *nd/rd* radyografi

radyogram *m* radyogram

radyoîzotop *m* radyoizotop

radyoker *nd/nt* radyocu (yapan kimse)

radyokerî *m* radyoculuk

radyokimya *m* radyokimya

radyolink *m* radyolink

radyolog *nd/nt*

radyolog *nd/nt* radyolog, ışın bilimci

radyoloî *m* radyoloji, ışın bilimi

radyometre *m* radyometre, ışınölçer

radyometrî *fiz/m* radyometri

radyometrik *fiz/rd* radyometrik

radyonivîs *m* radyogirafi

radyosaz *nd/nt* 1. radyocu, radyo tamircisi 2. radyocu (radyo tamir edilen yer)

radyosazî *m* radyoculuk

radyoskopî *m* radyoskopi

radyoteknoloî *m* radyoteknoloji

radyotelefon *m* radyotelefon

radyotelgraf *m* radyotelgraf

radyoterapî *m* radyoterapi

radyovan *nd/nt* radyocu (radyoda görevli kimse)

radyovanî *m* radyoculuk (radyo görevlisi olma durumu)

radyûm *kîm/m* radyum (bu elementinin kısaltması Ra)

raêx *m* döşeme, mefruşat
raêxistin *m* 1. serme 2. döşeme
raêxistin *l/gh* 1. sermek 2. döşemek
rafirandin *m* bükme
rafirandin *l/gh* bükmek
rafisk *n* koltuk altı
rafizirandin *m* sıvıştırma
rafizirandin *l/gh* sıvıştırmak
rafizirîn *m* sıvışma, sıvışıp kaçma, tüyme
rafizirîn *l/gh* sıvışmak, sıvışıp kaçmak, tüyme

Rafizî *nd/nt* Rafizî
Rafizîti *m* Rafizîlik
rafinerî *m* rafineri, arıtma evi
rafit *biy/m* rafit
raftar *bnr* reftar
rag *bnr* reh
rageh *m* yol, mezhep
ragehandin *bnr* ragihandin
ragerîn *m* kalkıp dolaşma
ragerîn *l/gh* kalkıp dolaşmak
rageş *rd* 1. sinirli, gergin 2. heyecanlı
rageşandin *m* germe
rageşandin *l/gh* germek
rageşdar *rd* gerilimli, gergin
rageşî *m* 1. sinirlilik, gerginlik 2. gerilim, gerginlik, tansiyon 3. heyecan
rageşibûn *m* gerginleşme
rageşî bûn *l/gh* gerginleşmek
rageşikirin *m* gerginleştirmek
rageşî kirin *l/gh* gerginleştirmek
rageşîn *l/gh* gerilmek
rageşokî *rd* gergince
ragih *m* 1. iletim 2. *fiz* iletim (iletken şeylerden ısı ve elektriğin geçmesi)
ragihan *m* 1. bildirim, bildirme 2. bildirişim, iletişim, haberleşme 3. *tek* bildirişim, iletişim, haberleşme (telefon, telgraf, televizyon, radyo gibi araçlardan yararlanarak yürütülen bilgi alış veriş) 4. iletim 5. ulaşma, ulaşım ~a **nav bajêr** şehir hatları, şehir içi ulaşımı

ragihanbar *fiz/rd* iletken
ragihanbarî *fiz/m* iletkenlik
ragihandin *m* 1. bildirme (herhangi bir şeyi haber verme, herhangi bir konuda bilgi verme) 2. iletmek 3. iletişim, haberleşme, iletişim 4. geçme (haberi bir iletişim aracıyla bildirme) 5. duyurma, ilân etme 6. yayma, ilân etme 7. ulaştırma (münakalat) ~a **girseyî** (cemawerî an jî komelî) kitle iletişimi
ragihandin *l/gh* 1. bildirmek (herhangi bir şeyi haber vermek, herhangi bir konuda bilgi vermek) 2. iletmek, haberleşmek 3. geçmek (haberi bir iletişim aracıyla bildirmek) 4. duyurmak, ilân etmek, aksetmek 5. yaymak, ilân etmek * **navê çeteyê ragihande** her aliyi çetenin ismini her tarafa yaydı 6. ulaştırmak, eriştmek

ragihandin hev *l/gh* bildirişmek, iletişmek
ragihandî *rd* 1. bildirilmiş olan, ihbarlı 2. iletilmiş 3. duyurulmuş, ilân edilmiş olan, dek-lare
ragihandok *nd/nt* 1. bildirici 2. iletici, iletişimci 3. ulaştırıcı
ragihanî *m* ulaşım, erişim * **ragihaniya di navbera her du gundan de qut bû** iki köy arasında ulaşım (veya erişim) kesildi
ragihanzanî *m* bilişim, informatik
ragihbar *fiz/rd* iletken
ragihbarî *fiz/m* iletkenlik
ragiheştin *bnr* ragihîştin
ragihîjandin *bnr* ragihîştandin
ragihîn *m* 1. bildirilme, bildirim * **ragihîna niviskî** yazılı bildirim 2. iletilme, iletim 3. iletişim 4. ulaşma, ulaşım 5. duyurulma, ilân edilme, duyuru, ilân 6. aksedilme, yansıma (duyulma) ~a **niviskî** yazılı bildirim
ragihîn *l/gh* 1. bildirilmek 2. iletilmek 3. ilân edilmek, duyurulmak 4. ulaşılma 5. aksedilmek, yansıma (duyulmak)
ragihîndar *nd/nt* iletişimci
ragihîndarî *m* iletişimcilik
ragihîner *nd/nt* 1. bildirici 2. iletimci, iletişimci 3. ulaştırıcı
ragihînerî *m* 1. bildiricilik 2. iletimcilik, iletişimcilik 3. ulaştırıcılık
ragihînok *rd* iletken
ragihînokî *rd* iletkenlik
ragihînokîtî *m* iletkenlik
ragihînzanî *m* bilişim, informatik
ragihîştandin *m* erginleştirmek
ragihîştandin *l/gh* erginleştirmek
ragihîştandî *rd* erginleştirilmiş
ragihîştin *m* 1. yetişme, erme 2. ulaşma 3. erginleşme 4. kestirme, tahmin etme 5. anlama, sezinleme, sezme
ragihîştin *l/gh* 1. yetişmek, ermek 2. ulaşmak 3. erginleşmek 4. kestirmek, tahmin etmek 5. anlamak, sezinlemek, sezme
ragihîştî *rd* ergin
ragihîştîbûn *m* erginleşme
ragihîştî bûn *l/gh* erginleşmek
ragihîştîti *m* erginlik
ragir *m* dayanak, mesnet, taşıyıcı * **pergala** **ragir** taşıyıcı sistem
ragire *m* dayanak, mesnet
ragirî *hiq/m* 1. gözetim, göz altı, nezaret 2. disiplin
ragirname *hiq/m* göz altı belgesi
ragirtin (I) *m* 1. dayanma, tutunma, mukavemet etme 2. tahammül etme, katlanma 3. direme, taşıma, kaldırılabilmek (nesne için; ağırlığını yüklenme) 4. kaldırma (çekme) 5. çalışma (bir yapı elemanının yük altında biçim değiştirmesi) * **ragirtina kêran a di bin bar de hatiye hesabkirin** kirşin yük altında çalışması göz önüne alınmıştır

ragirtin (II) *m* 1. tutma (yanında bulundurma)
2. tutma, temin etme 3. alıkoyma, tutma (bırakmama) 4. göz altına alma, gözetime alma
5. tutma, tutuklama, tevkif (özgürlüğünden mahrum bırakma)

ragirtin (III) *m* 1. döl tutma 2. tatmin etme (karşısındakinin cinsel isteklerini giderme)

ragirtin (IV) *m* 1. yangı, iltihap 2. irinleme, irinlenme, iltihablanma, yangılanma, cerahtatlenme (çıban, yara için) 3. *bj* dolama, kurlağan, etyaran

ragirtin (I) *l/gh* 1. dayanmak, tutunmak, mukavemet etmek * **dijmin tenê karî du rojan li ber artêşa me xwe ragire** düşman ordumuzun karşısında ancak iki gün dayanabildi 2. tahammül etmek, katlanmak 3. diremek, taşınmak, kaldırılabilmek (nesne için; ağırlığını yüklenmek) * **kutek êdî giraniyê rana-girin** dirsekler ağırlığı artık taşıyamıyorlar * **ling vê avahiyê radigirin** bu yapıyı ayaklar diyor 4. kaldırmak (çekmek)

ragirtin (II) *l/gh* 1. tutmak (yanında bulundurma) * **heta ku hûn bèn ez dîkarim zarok li cem xwe ragirim** siz gelinceye kadar çocuğu ben tutarım 2. tutmak, temin etmek * **şivane-kî nû ragirtine** yeni bir çoban tutmuşlar 3. alıkoymak, tutmak (bırakmamak) 4. göz altına almak, gözetime almak 5. tutmak, tutuklamak, tevkif etmek (özgürlüğünden mahrum bırakmak) 6. yorgunluk ve uykusuzluktan gözlerini açıp kapamak * **tu çîma çavê xwe radigirî?** niye gözlerini açıp kapatıyorsun?

ragirtin (III) *l/gh* 1. döl tutmak 2. tatmin etmek (karşısındakinin cinsel isteklerini gidermek)

ragirtin (IV) *l/gh* irinlemek, irinlenmek, iltihablanmak, yangılanmak, cerahtatlenmek (çıban, yara için)

ragirtî (I) *rd* ağır başlı

ragirtî (II) *nd/rd* 1. tutuklu 2. gözetim altında olan

ragirtî (III) *rd* irinli, cerahtatlı, yangılı, iltihaplı

ragirtî (IV) *rd* 1. döl tutmuş olan 2. tatmin edilmiş (cinsel istekleri giderilmiş olan)

ragirtûbûn *m* tutukluluk

ragirtûî *m* tutukluluk

ragirtîxane *m* tutuk evi

ragişe *m* abartı

raguhastin *m* 1. aktarma, nakletme 2. tehcir etme 3. iletme 4. *fiz* iletme, iletim, konveksiyon (elektrik akımı, ısı, gaz vb.yi bir yerden başka bir yere götürmek) 5. ısı yayma

raguhastin *l/gh* 1. aktarmak, nakletmek 2. tehcir etmek 3. iletmek 4. *fiz* iletmek (elektrik akımı, ısı, gaz vb.yi bir yerden başka bir yere götürmek) 5. ısı yaymak

raguhastin hev *l/gh* iletirmek

raguhastî *rd* 1. aktarık, nakledilmiş 2. tehcir edilmiş olan 3. iletilmiş

raguherandin *m* iletme doğru değiştirme

raguherandin *l/gh* iletme doğru değiştirmek

raguhêz *m* 1. aktarma, nakil 2. iletme 3. *tek* ısı yayar, konvektör 4. *rd* iletken

raguhêzan *m* 1. tehcir, göç ettirme

raguhêzbar *rd* 1. aktarılabılır 2. *fiz* iletken

raguhêzbarî *m* 1. aktarabilirlik 2. *fiz* iletkenlik

raguhêzdar *rd* 1. aktarmalı 2. iletimli 3. ısı yayımlı

raguhêzî *m* 1. aktarım 2. *tek* ısı yayımı, konveksiyon

rahatin *m* 1. alışına, alışkanlık kazanma 2. uyarlanma, adapte olma 3. *wj* adaptasyon

rahatin *l/gh* 1. alışmak, alışkanlık kazanmak 2. uyarlanmak, adapte olmak

rahatinbar *rd* uyarlanabilir, adapte edilebilir

rahatî *rd* 1. alışık 2. uyarlanmış, adapte

rahatîbûn *m* 1. alışıklık 2. uyarlanmışlık

rahavêj *rd* rahatlatıcı

rahbik *m* rahibe

rahbikî *m* rahibelik

rahejandin *m* 1. sarsma 2. sallama

rahejandin *l/gh* 1. sarsmak 2. sallamak * **çîma tu hema serê xwe radihejînî** başını sallayıp durma

rahejikandin *m* 1. sarsma 2. sallama

rahejikandin *l/gh* 1. sarsmak 2. sallamak * **çîma tu hema serê xwe radihejîkînî** başını sallayıp durma

rahejîkîn *m* 1. sarsılma 2. sallanma

rahejîkîn *l/gh* 1. sarsılmak 2. sallanmak

rahejîn *m* 1. sarsılma, sarsılış 2. sallanma, sallanış (kımıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak 3. sallanma (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelme)

rahejîn *l/gh* 1. sarsılmak 2. sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) 3. sallanmak (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelmek)

rahesîn *m* kalkıp harekete geçme, gitme

rahesîn *l/gh* kalkıp harekete geçmek, gitmek

* **bi ber bayê wî ket, rahesiya çû bajêr** ona uyup şehire gitti

raheşandin *m* yığma

raheşandin *l/gh* yığmak

raheşîn *m* yığılma

raheşîn *l/gh* yığılmak

raheştin *m* 1. kapma 2. kapışma

raheştin *l/gh* 1. kapmak 2. kapışmak

ra hev xistin *l/bw* sürtmek * **destê xwe ra hev dixê** ellerini birbirine sürütüyor

rahêlan (I) *m* bırakma, terketme

rahêlan (II) *m* dokuma, örme

rahêlan (III) *m* 1. kapma, alma (birdenbire yakalayarak, çekerek alma) 2. saldırma 3. a-

dımlarını hızlandırma

rahêlan (I) /lgh bırakmak, terketmek

rahêlan (II) /lgh dokumak, örmek * **kurm**
sîdê radihêle böcek ağ örüyor

rahêlan (III) /lgh 1. kapmak, almak (birdenbire yakalayarak, çekerek almak) * **dihat şeker ji destê min radihêla** gelir elimdeki şeker kapardı 2. saldırmak 3. adımlarını hızlandırmak * **gavan radihêle** adımlarını hızlandırıyor

rahênan m 1. alıştırma, tedrib 2. uygulama, uygulayım 3. antrenman, idinan, prova, alıştırma, egzersiz 4. uyarılma, adaptasyon ~ **kirin** antrenman yapmak ~ **a destkarî** (an jî kirdarî) el alıştırması, el becerisi kazandırma

rahênandin m 1. alıştırma 2. uygulama 3. uyarılma, adapte etme

rahênandin /lgh 1. alıştırmak 2. uygulamak 3. uyarlamak, adapte etmek

rahênankirin m prova yapma, alıştırma yapma, antreninan yapma

rahênan kirin /lgh prova yapmak, alıştırma yapmak, antrenman yapmak

rahêner nd/nt antrenör, çalıştırıcı

rahênerî m antrenörlük, çalıştırıcılık

rahiş m 1. kapma 2. davranma, girişim, teşebbüs

rahişmend bz/nd girişimci, müteşebbis

rahişmendî m girişim, teşebbüs

rahişmendîtî m girişimcilik, müteşebbislik

rahilandin m saldırma

rahilandin /lgh saldırmak

rahiştin m 1. alma (bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırma, kaldırma) 2. davranma, girişme, teşebbüs etme (bir şeye el atma) 3. sarılma, sarılış (bir işe var gücüyle girişme) 4. asılma (hızla eline alma) 5. kapma, kapışma, kapış (birdenbire yakalayarak, çekerek alma) 6. kapma, yanına alma 7. kapına (ısırp parçalama) 8. yapışma (bir şeyi eline alma) 9. tutma, kaldırma, uzanıp alma 10. alı koyma 11. duyurma, ilân etme ~ **a kevirê mezin ne mehna lêxistinê** ye büyük taşta davranma vurmaya delalet etmez

rahiştin /lgh 1. almak (bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak) * **bi maşikê rahişte** ağır ateşi maşa ile aldı 2. davranmak, girişmek, teşebbüs etmek (bir şeye el atmak) * **rahişt** çek silaha davrandı 3. sarılmak (bir işe var gücüyle girişmek) 4. asılmak (hızla eline almak) * **bi lez û bez rahişte bêrikan** hızla küreklere asıldı 5. kapmak, kapışmak (birdenbire yakalayarak, çekerek almak) * **min ji nişka ve rahişte nanê destê wê û virvirande derve** aniden elindeki ekmeği kaptım dışarıya fırlattım 6. kapmak, yanına almak *

rahişt çend peyayan ligel xwe anîn birkaç adamı kapıp yanında getirdi 7. kapmak (ısırp parçalamak) 8. yapışmak (bir şeyi eline almak) 9. tutmak, kaldırmak, uzanıp almak * **rahiştê ji erdê hilanî** tutup yerden kaldırdı 10. alı koymak 11. duyurmak, ilân etmek ~ **(karekî)** (bir işe) el atmak (teşebbüs etmek) ~ **(tiştêkî)** 1) eline almak (bir işi kendi yapmaya başlamak) 2) kapışmak (birbirinin elinden kapmak) 3) yapışmak (bir işi yapmak amacıyla, hevesle bir şeyi eline almak) * **rahiştin kindir** halata yapıştılar ~ **hev û din** 1) birbirine girişmek, kapışmak, kavgaya tutuşmak 2) güreşmek ~ **ji dest hev revandin** kapan kapana ~ **kaxiz û qelemê** kâğıda kaleme sarılmak ~ **qelemê** kaleme sarılmak * **rahêje darê dar bi destan re tê** taşı sıkıca suyunu çıkarır

rahiştin hev /lgh 1. kapışmak, birbirine girişmek, kavgaya tutuşmak 2. kapışmak, güreşmek

rahiştî rd duyurulmuş, ilân edilmiş olan

rahîb n rahip

rahîbe m rahibe

rahîbetî m rahibelik

rahîbî m rahiplik

rahînan m 1. alıştırma 2. uygulama, uygulayım 3. antrenman, idman 4. uyarılma, adaptasyon ~ **kirin** antrenman yapmak ~ **a destkarî** (an jî kirdarî) el alıştırması, el becerisi kazandırma

rahînan /lgh 1. alıştırmak 2. uygulamak 3. uyarlamak, adapte etmek

rahînanbar rd 1. alıştırılabilir 2. uygulanabilir

rahînanbarî m 1. alıştırılabilirlik 2. uygulanabilirlik

rahînanî rd uygulamalı

rahînanî h uygulamalıca

rahînayî rd 1. alışık 2. uygulamalı, tatbikî 3. antrenmanlı

rahiptî m rahiplik

rahn n but

rahnîk n but

raht n at takımı

rajandin m 1. çalkalama, çalkama 2. silkme

rajandin /lgh 1. çalkalamak, çalkamak * **tu lê binêre bê çawa navmilê xwe radijîne** nasıl da omuz çalkalıyor 2. silkme

raje m hizmet

rajedar nd/nt hizmetkâr, hizmetçi

rajedarî m hizmetçilik, hizmetkârlık

rajen bj/m nabız

rajejî rd hizmetsel

rajêr nd/nt 1. alt (üst karşıtı) 2. ast 3. itaat e-

den 4. bağımlı, tâbi 5. uyruklu, tabiiyetli

rajêrbûn m bağımlı olma, tâbi olma

rajêr bûn /lgh bağımlı olmak, tâbi olmak

rajêre rd 1. bağımlı, tâbi 2. uyruklu, tabiiyetli

rajêrî nd/nt 1. itaat, söz dinleme, boyun eğme,

buyruğa uyma 2. bağım 3. uyruk, tebaa *
ketine rajêriya Fransizan Fransız uyrugu-
na girmişler

rajêribûn *m* bağımlılık, tâbiyet

rajêrikirin *m* sözünü dinleme, itaat etme

rajêrî kirin *l/gh* sözünü dinlemek, itaat etmek

rajêrîn *rd* alt, ast ile ilgili

rajêrtî *m* uyrukluluk

rajor *rd* 1. üst, yukarı (alt karıştı) 2. metbu,
kendisine uyruk olunan 3. egemen, hakim

rajorî *m* 1. metbuluk 2. egemenlik

rakaşkirin *l/gh* çekme, çekip sürüklemek

rakaş kirin *l/gh* çekmek, çekip sürüklemek

rakelandin *m* haşlama (suda kaynatarak pişir-
me)

rakelandin *l/gh* haşlamak (suda kaynatarak
pişirmek)

rakelî *rd* 1. haşlama 2. rafadan * hêka rakelî
rafadan yumurta

rakelîn *m* haşlanma (suda kaynatarak pişirmek)

rakelîn *l/gh* haşlanmak (suda kaynatarak pi-
şirmek)

rakenandin *m* güldürme, gülümsetme

rakenandin *l/gh* güldürmek, gülümsetmek

rakend *bio/m* irs, kalıt, kalıtım

rakendî *rd* irsî, kalıtsal, kalıtımsal

rakendîtî *m* mirsîlik, kalıtsallık, kalıtımsallık

rakenîn *m* gülme, gülümseme

rakenîn *l/gh* gülmek, gülümsemek

raker (I) *m* silgi

raker (II) *rd* 1. kaldıran, kaldırıcı 2. tek/n kal-
dırıcı

raket *sp/m* raket, vuraç

raketandin *m* yatırma

raketandin *l/gh* yatırmak

raketin *m* 1. yatma, yatış, uzanma, uzanış (bir
yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uza-
nma) 2. yatma (geceyi geçirmek için bir
yerde kalma) 3. uyuma, uyunma, uyuyuş 4.
yatma (hapsedilme) 5. yatma (ölü gömül-
müş olma) 6. *mec* doğurma

raketin *l/gh* 1. yatmak, uzanmak (bir yere
veya bir şey üzerine boylu boyunca uzan-
mak) * ez li ser cihan raketim yatağa uzan-
dım 2. yatmak (geceyi geçirmek için bir yer-
de kalmak) * em dê îşev li ku rakevin? bu
gece nerede yatacağız 3. uyumak, uyunmak
4. yatmak (hapsedilmek) 5. yatmak (ölü gö-
mülmüş olmak) * li vir şehîd radikevin
burda şehitler yatıyor 6. *mec* doğurmak

raketî *rd* 1. yatık, yatkın, uzanık 2. uyuk, uyur
3. sergin (yatan hasta)

rakêş *rd* 1. çekici 2. çekici, sürükleyici 3. çe-
kici, cazip

rakêşan (I) *m* 1. çekme, çekiş 2. çekim, cazi-
be ~a zayendî cinsel cazibe

rakêşan (II) *biy* göçüm

rakêşana kimyewî *biy/m* kimya göçümü, şi-
miotaksi

rakêşandin *m* 1. çekme 2. germe 3. çekme,
cezbetme 4. rz çekme (fiil çekme) 5. saldır-
ma için gerinme

rakêşandin *l/gh* 1. çekmek 2. germek * têlê
zêde ranekîşîne tu dê biqetînî teli fazla
germe kopartacaksın 3. çekmek, cezbetmek
4. rz çekmek (fiil çekmek) 5. saldırmak için
gerinmek

rakêşandî *rd* gergin

rakêşandibûn *m* gerginleşme

rakêşandî bûn *l/gh* gerginleşmek

rakêşandîtî *m* gerginlik

rakêşayî *rd* gergin, gerili

rakêşayibûn *m* gerginleşme

rakêşayî bûn *l/gh* gerginleşmek

rakêşer *nd/ht* 1. çekici (çekme işini yapan) 2.
çekici, sürükleyici 3. rd çekici, cazip

rakêşerî *m* 1. çekicilik 2. çekicilik, sürükleyi-
cilik 3. çekicilik, caziplik

rakêşî *m* 1. çekicilik 2. çekicilik, cazibe

rakêşîn *m* 1. çekilme 2. gerilme

rakêşîn *l/gh* 1. çekilmek 2. gerilmek

rakîh *m* kafes

rakîhokî *rd* kafesimsi (kafes biçiminde olan)

rakirin *m* 1. kaldırma, kaldırış (bulunduğu
yerden alma) 2. kaldırma (yukarı doğru ha-
reket ettirme) 3. kaldırma (yükseltme) 4.
kaldırma (çekme, taşıma) 5. kaldırma (lağ-
vetme, feshetme) 6. kaldırma (hastayı hasta-
neye yatırma) 7. kaldırma (ölü için; gerekli
töreni yaparak gömme) 8. kaldırma (alıp
başka yere götürme, toplama) 9. kaldırma,
uyandırma 10. kaldırma (piyasadan çekme)
11. kaldırma (elin ulaşamayacağı yere koy-
ma, saklama) 12. kaldırma (kaçırma) 13.
kaldırma (iyi etme, iyileştirme) 14. kaldırma
(bir şeyden çokça satın alma) 15. kaldırma
(erkek; cinsel organını dikleştirme) 16. kö-
kertme, kökleme (bir ağaç veya bitkiyi kökü
ile birlikte topraktan çıkarma) 17. kökertme,
kökleme (toprakta kalan bitki köklerini a-
yıklama) 18. sökme, söküm (bir şeyi bulun-
duğu yerden çekip ayırma) 19. sökme (rüz-
gâr, sel akarsu bir şeyi yerinden çıkarıp al-
ma, götürme) 20. artırma, yükseltme (değ-
erini olduğundan daha çok gösterme) 21. al-
ma, kapma (birdenbire yakalayarak, çekerek
alma) 22. ilga etme, varlığını ortadan kaldrı-
ma 23. açma (bir şeyin kapağını veya örtü-
sünü kaldırma) 24. açma (engeli kaldırma)
25. çekme (asma) 26. kalkındırma 27. bü-
yütme, yetiştirme 28. tartma (güreşçiyi ku-
cağına alıp ayağını yerden kesme)

rakirin *l/gh* 1. kaldırmak (bulunduğu yerden
almak) * hûn dikarin maseyê ji cîhê wê
rakin? masayı yerinden kaldırabilir misi-
niz? 2. kaldırmak (yukarı doğru hareket et-
tirmek) * serê xwe rakir kafasını kaldırdı 3.
kaldırmak (yükseltmek) * dîwar du metre

rakir duvarı iki metre kaldırdı 4. kaldırmak (çekmek, taşımak) 5. kaldırmak (lağvetmek, feshetmek) * **vê qanûnê rakin** bu kanunu kaldırın 6. kaldırmak (hastayı hastaneye yatırmak) * **nexweş pir giran bû, taflîlê rakirin nexweşxaneyê** hasta çok ağırdı, onu hemen hastaneye kaldırdılar 7. kaldırmak (ölü için; gerekli töreni yaparak gömmek) 8. kaldırmak (alıp başka yere götürmek, toplamak) 9. kaldırmak, uyandırmak * **min saet di heştan de rakin** saat sekizde beni kaldırınız * **min ji xew rake** beni uyukudan uyandır 10. kaldırmak (piyasadan çekmek) 11. kaldırmak (elin ulaşamayacağı yere koymak, saklamak) 12. kaldırmak (kaçırmak) * **mêrik revandine rakirine çiyê** adamı kaçırıp dağa kaldırdılar 13. kaldırmak (iyi etmek, iyileştirmek) * **vê ilacê nexweş ji nav nîvînan rakir** bu ilâc hastayı yataktan kaldırdı 14. kaldırmak (bir şeyden çokça satın almak) * **pir mal rakiribû** çok mal kaldırmıştı 15. kaldırmak (erkek; cinsel organını dikleştirmek) 16. kökertmek, kökleme (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarmak) 17. kökertmek, kökleme (toprakta kalan bitki köklerini ayıklamak) 18. sökmek (bir şeyi bulunduğu yerden çekip ayırmak) * **dar ji cihê wê kaş kir rakir** ağacı yerinden söküp çıkardı * **mîx rakirin** çivi sökmek 19. sökmek (rüzgâr, sel akarsu bir şeyi yerinden çıkarıp almak, götürmek) 20. artırmak, yükseltmek (değerini olduğundan daha çok göstermek) 21. almak, kapmak (birdenbire yakalayarak, çekerek almak) * **rakê ji erdê hilîne** yerden al yerden kap al 22. ilga etmek, varlığını ortadan kaldırmak 23. açmak (bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak) * **perdeyê rake** perdeyi aç 24. açınak (engeli kaldırmak) 25. çekmek (asmak) * **alaya serhildanê rakir** isyan bayrağını çekti 26. kaldırmak * **em li ber îflasê bûn, hatin hawara me û em rakirin** batmak üzereydik imdadımıza yetişip bizi kalkındırdılar 27. büyütmek, yetiştirmek * **bi tembelî rakirine** tembel bir şekilde büyüttmüşler 28. tartmak (güreşçiyi kucağına alıp ayağını yerden kesinek) ~ **banî yuکاری kaldırmak** ~ (**karekî**) 1) (bir işe) el atmak (müdahale etmek) 2) (bir işe) el atmak (teşebbüs etmek) ~ (**tişteki**) eline almak (bir işi kendi yapmaya başlamak) ~ (**yekî**) birini tutup kavgaya tutuşmak ~ **ber depres** (an jî **texte**) tahtaya kaldırmak ~ **çargavê** dört nala kaldırmak (...) ~ **dan ser serê xwe** karga tulumba etmek ~ **hev** (an jî **û din**) 1) kavgaya tutuşmak, birbirine girmek 2) güreşe tutuşmak, güreşmek ~ **lihêfa xwe** bohçasını koltuğuna almak * **carekê ez pê hisiyam ku rakirîye lihêfa xwe û çûye cem heka xwe**

bir de baktım ki bohçasını alıp ablasının yanına gitmiş ~ **nexweşxaneyê** hastahane kaldırmak ~ **pêdarê şaha** kaldırmak, şahlandırmak ~ **por û gijika hev** (an jî **û din**) saç saça baş başa gelmek (veya dövüşmek) ~ **ser piyan** (an jî **lingan**) 1) ayağa kaldırmak (ayakları üzerine dikilmek, ayaklarının üstüne kaldırmak) 2) ayakta durdurmak 3) ayaklandırmak * **rakin nanê xwe berdîn ganê xwe** besle kargayı oysun gözünü

rakirin hev l/gh 1. kavgaya tutuşmak 2. güreşe tutuşmak, güreşmek

rakirin pêdarê l/gh şahlandırmak, şaha kaldırmak

rakiri rd 1. kalkık 2. sökük 3. kalkındırılmış

rakiş m sürüklemek

rakişbûn m sürüklenme

rakiş bûn l/gh sürüklenmek

rakişkirin m sürüklemek

rakiş kirin l/gh sürüklemek

rakişan m 1. çekme 2. germe 3. kökleme

rakişandin m 1. çekme 2. germe 3. kökertme, kökleme (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarma) 4. kökünden sökmek 5. sürüklemek 6. *mec* diklenme, saldırmak için gerinme

rakişandin l/gh 1. çekmek 2. germe 3. kökertmek, kökleme (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarmak) 4. kökünden sökmek 5. sürüklemek 6. *mec* diklenmek, saldırmak için gerinmek

rakişandî rd 1. çekik 2. gerili, gergin 3. kökünden sökülme

rakişandîkirin m gerginleştirme

rakişandî kirin l/gh gerginleştirmek

rakişîyaî rd 1. çekik 2. gerili, gergin 3. kökünden sökülme

rakişîn m 1. çekilme 2. gerilme 3. kökertilme 4. kökünden sökülme 5. saldırma, önene atılma 6. sürüklenme

rakişîn l/gh 1. çekilmek 2. gerilmek 3. kökertilme 4. kökünden sökülme 5. saldırmak, önene atılmak 6. sürüklenme

rakolandin m kazma

rakolandin l/gh kazmak

rakolîn m kazılma

rakolîn l/gh kazılmak

rakor m rakor

rakotî m bahane

rakotîkirin m bahane arama

rakotî kirin l/gh bahane arama

rakutandin m serme, üstüne serme

rakutandin l/gh sermek, üstüne sermek

rakutîn m serilme, üstüne serilme

rakutîn l/gh serilmek, üstüne serilmek

ral bnr rihel

ralî m ralli

ralivân nd/nt rallici

ralivani m rallicilik

ram *rd* ram, boyun eğen ~ bûn ram olmak, boyun eğmek ~ **kirin** rain etmek, boyun eğdirmek ram ~î (...) **kirin** buyruğuna almak, e-gemenliğine almak, boyunduruğuna almak * **ramî bin fermana xwe kir** kendi buyruğuna aldı

ramakî *rd* sıradan, bayağı

ramakîfî *m* sıradanlık, adilik

ramalan *m* süpürme, süpürüş

ramalandin *m* 1. süpürme 2. aşındırma

ramalandin *l/gh* 1. süpürmek 2. aşındırmak

ramalandî *rd* süpürülmüş olan

ramalıştin *m* 1. süpürme 2. silip süpürme

ramalıştin *l/gh* 1. süpürmek 2. silip süpürmek * **beroş ramalıştine** tencereyi silip süpürmüşler

ramalıştî *rd* 1. süpürülmüş 2. silip süpürülmüş olan

ramaliyayî *rd* süpürülmüş

ramalîn *m* 1. süpürülme 2. aşınma, erozyon

ramalîn *l/gh* 1. süpürülmek 2. aşınmak

raman *m* 1. düşünce, fikir 2. ide ~ **dan** fikir vermek * **vî filmî ramanên nû dan min** bu film bana yeni fikirler verdi ~ **li ser beyan kirin** mütalada bulunmak ~ **a bingehî** ana düşünce ~ **a dînî** dinî düşünce ~ **a olî** dinî düşünce ~ **a paşvemayî** geri düşünce ~ **a sabit** sabit fikir ~ **a sereke** ana düşünce, ana fikir ~ **a tewart** (an jî **sabit**) sabit fikir, saplantı ~ **a xwe aşkera kirin** düşüncesini açıklamak ~ **a** (an jî **fikra**) **xwe derbirin** düşüncesini bildirmek, fikir vermek ~ **a** (an jî **fikra**) **xwe gotin** düşüncesini bildirmek, düşüncesini açmak, fikir vermek ~ **a** (an jî **fikra**) **xwe kirin** rê fikir yürütmek ~ **a zanistî** bilimsel düşünce ~ **ek hatin** (yekî) (birisini, bir) düşüncedir almak ~ **ên xwe xweş darêtin** eli kalem tutmak (düşündüğünü güzel bir anlatımla yazmak)

ramana sereke *nd* ana düşünce, ana fikir

ramana tevane *nd* kamuoyu

ramana tewart *nd* sabit fikir, saplantı

ramandar *rd* 1. düşünceli, düşünce sahibi 2. *nd/nt* düşünür 3. *rd* kurgusal

ramandarî *m* düşüncelilik

ramandin *m* düşündürme

ramandin *l/gh* düşündürmek

ramanger *nd/nt* düşünür, fikir adamı 2. akılcı **ramangerî** *m* düşünürlük, fikir adamlığı 2. akılcılık

ramangîr *nd/nt* 1. düşünür, fikir adamı, mütefikir 2. akılcı

ramangîrî *m* 1. düşünürlük, fikir adamlığı 2. akılcılık

ramanî *rd* düşünsel, fikrî

ramankar *nd/nt* 1. düşünür 2. entelijansiya 3. kavramcı

ramankarî *m* 1. düşünürlük 2. kavramcılık

ramankarîfî *fel/m* kavramcılık

ramankî *h* 1. düşüncesele 2. bile bile, kasten, taammüden

ramanmend *nd* 1. düşünür 2. fikir sahibi

ramanmendî *m* 1. düşünürlük 2. fikir sahipliği

ramannas *nd/nt* fikir bilimci

ramanneguhêz *rd* fikri sabit, saplantılı

ramansaz *nd/nt* kavramcı

ramansazî *fel/m* kavramcılık, konseptualizm

ramantewat *rd* saplantılı

ramanwer *nd/nt* düşünür

ramanwerî *m* 1. düşünürlük 2. *rd/nd* düşünce, düşüncesele * **ramanweriya dinî** dinî düşünce

ramax *m* 1. kat, tabaka (bina katı) 2. tabaka, katman

rambûn *m* ram olma

ram bûn *l/gh* ram olmak

ramedan *m* uzanma

ramedandin *m* 1. uzandırma, yatırma 2. uzatma, germe (kol, bacak için uzatma) 3. yatırma (bir tarafa eğme) 4. yatırma (parayı işletmek amacıyla bir yere verme)

ramedandin *l/gh* 1. uzandırmak, yatırmak 2. uzatmak, germek (kol, bacak için uzatmak) 3. yatırmak (bir tarafa eğmek) * **porê xwe ramedandîye** saçını yatırmış 4. yatırmak (parayı işletmek amacıyla bir yere vermek)

ramedandî *rd* uzanık, yatık, yatkın

ramedankî *h* uzunlamasına

ramedayî *rd* 1. uzanık, yatık, yatkın 2. *h* yatay

ramediyyayî *rd* uzanık, yatık

ramedî *rd* uzanık, yatık, yatkın

ramedîn *m* 1. uzanma, yatma (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanma) 2. yatırılma

ramedîn *l/gh* 1. uzanmak, yatmak (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanmak) 2. yatırılmak

ramekî *nd* basbayağı

ramistin *m* öpme

ramistin *l/gh* öpmek

ramitandin *m* uzandırma, yatırma

ramitandin *l/gh* uzandırmak, yatırmak

ramitîn *m* uzanma, yatma

ramitîn *l/gh* uzanmak, yatmak

ramîn *m* 1. düşünme, düşünüş (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri inceleme, karşılaştırma ve aradaki ilgililerden yararlanarak düşünce üretme, muhakeme etme) 2. düşünme (zihniyle arayıp bulma)

ramîn *l/gh* 1. düşünmek (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgililerden yararlanarak düşünce üretmek, muhakeme etmek) * **eger keçik ji wê derketa dê ji xwe re rihet rihet biramiya û biryar bidaya** kız orada çıkarsa, rahat düşüncecek, karar verecekti 2. düşünmek (zihniyle arayıp bulmak) * **ji bo vî tiştî ez li çareyekê ramîm** bu iş için bir çare düşündüm

ramîsan *m* buse, öpücük

ramkirin *m* 1. ram etme, boyun eğme, baş eğ-
ine 2. boyunduruk altına alma

ram kirin *l/gh* 1. ram etmek, boyun eğmek,
baş eğmek 2. boyunduruk altına almak

ramp *şiv/m* ramp

rampa *m* 1. rampa (araçların yüklenmesi için
oluşturulan set) 2. rampa (bir vagonu raydan
çıkarmak veya raya sokmak için kullanılan
araç) 3. *der* rapma (bir geminin bir başka
gemiye, dubaya, iskeleye veya sala değecek
biçimde yanaşması) 4. *lşk* rapma (füzeli
mermi veya makinelerin, havaya fırlatmak i-
çin üstüne yerleştirdikleri eğik destek) ~ **ki-
rin** rampa etmek

rampakirin *m* rampalama

rampa kirin *l/gh* rampalamak

rampavan *nd/nt* rampacı

ramux *m* kireç

ramûsan *m* buse, öpücük ~ **şandin** öpücük
göndermek (veya yollamak) ~ **verê kirin** ö-
pücük göndermek (veya yollamak) ~ **ek lê
danîn** öpücük kondurmak

ramûsandar *nd/nt* öpücü

ramûsandin *m* öpme

ramûsandin *l/gh* öpmek

ramûsîn *m* öpme, öpüş

ramûsîn *l/gh* öpmek

ramûstin *l/gh* öpmek

ramyar *nd/nt* siyasetçi

ramyarî *m* 1. siyaset 2. *rd* siyasi

ramyarîbûn *m* siyasallaşma, siyasileşme

ramyarî bûn *l/hgh* siyasallaşmak, siyasileşmek

ramyarîbûyîn *m* siyasallaşış, siyasileşiş

ramyarîzan *nd/nt* siyaset bilimci

ramyarîzanî *m* siyaset bilim

ran *n* 1. but, uyluk 2. *ant* uyluk, uyluk kemiği

rana *rd* güzel

ranandin *m* 1. uzatma 2. değdirmе

ranandin *l/gh* 1. uzatmak 2. değdirmek *

destê xwe rane elini değdir

ranav *rz/nd* adıl, zamir ~ **ê kesînî** şahıs adılı ~ **ê
nîşankirinê** işaret adılı (veya zamiri) ~ **ê
pîrsyariyê** soru adılı

ranavîş *m* telkin (bir duyguyu, bir düşünceyi
aşılama)

ranavîşkirin *m* telkin etme

ranavîş kirin *l/gh* telkin etmek

ranavketin *m* içine girme, içine dalma

ranav ketin *l/gh* içine girmek, içine dalmak

ranavtin *m* telkin etme

ranavtin *l/gh* telkin etmek

randa *der/m* randa

randevû *m* randevu ~ **dan** randevu vermek ~
girtin (an **jî stendin**) randevu almak, gün al-
mak, ~ **ya (yekî) bûn** randevusu olmak

randevû dan hev *l/bw* randevulaşmak

randevûvan *nd/nt* randevucu (randevu evini
işleten kimse)

randevûvanî *m* randevuculuk

randevûxane *m* randevu evi

randiman *m* randiman, verim

ranegirtî *rd* yangısız, iltihapsız

ranerm *rd* ince, zarif (düşünce, duygu veya
davranış bakımından insanın sevgi ve saygı-
sını kazanan)

ranermî *m* incelik, zerafet

ranê stûr *ant/n* kasık

ranî *n* geniş pantolon

ranîn *m* sürme

ranîn *l/gh* sürmek

rant *m* rant

rantabilîte *m* rantabilite

rantabl *rd* rantabl

rantazî *rd* baldırı çıplak (ayak takımı, serseri)

rantazîfî *m* baldırı çıplaklık

rantiye *m* rantiye

rantxur *nd/nt* rantçı, rantyer

ranveşar *n* mayo

ranza *m* ranza

rapeç *m* gasp

rapeçkirin *m* gaspetme

rapeç kirin *l/gh* gaspetmek

rapelan *m* tırmanma

rapelandin *m* 1. tırmandırma 2. birbirine dü-
şürme

rapelandin *l/gh* 1. tırmandırmak 2. birbirine
düşürmek

rapelikan *m* tırmanma

rapelikandin *m* tırmandırma

rapelikandin *l/gh* tırmandırmak

rapelikîn *m* 1. tırmanma, tırmanış 2. diklen-
me, birine kafa tutma 3. atılma, saldırma

rapelikîn *l/hgh* tırmanmak 2. diklenmek, biri-
ne kafa tutmak 3. atılmak, saldırma * **rape-
likî dijmin** düşmanın üzerine atıldı

rapelîn *m* 1. tırmanma, tırmanış 2. tırmanma
(bitki için) 3. sıçrama, ileriye atılma 4. ka-
pışma (kavgaya tutuşına)

rapelîn *l/hgh* 1. tırmanmak 2. tırmanmak (bit-
kiler için) * **lavlak rapeliyane dîwarê bex-
çe** sarmaşıklar bahçe duvarına tırmanmışlar
3. sıçramak, ileriye atılmak 4. kapışmak
(kavgaya tutuşmak) ~ **hev** kapışmak (kavg-
aya tutuşmak)

raper *m* tırmanma, tırmanış ~ **î (cihekî) bûn**
bir yere tırmanmak

raperan *m* tırmanma

raperandin (I) *m* 1. tırmandırma 2. hamle yap-
tırmak 3. ayaklandırma 4. birbirine düşürme

raperandin (II) *m* icra, icra etme

raperandin (III) *m* tozutmak, toz kaldırma

raperandin (I) *l/gh* 1. tırmandırmak 2. hamle
yaptırmak 3. ayaklandırmak 4. birbirine dü-
şürmek

raperandin (II) *l/gh* icra etmek

raperandin (III) *l/gh* tozutmak, toz kaldırmak
* **tozê radiperine** tozu kaldırıyor

raperandî *rd* 1. tırmanık, tırmandırılmış olan
 2. ayaklanmış olan
raperanker *nd/nt* 1. icracı 2. icraatçı
raperankerî *m* icracılık
raperiyayî *rd* 1. tırmanık 2. baş kaldırmış, isyan etmiş olan
raperîn (I) *m* 1. tırmanma 2. atılım, hamle 3. ayaklanma, baş kaldırma, kalkışma, isyan, isyan etme
raperîn (II) *m* icra edilmek
raperîn (III) *m* tozutulma, toz kaldırılma
raperîn (I) */lgh* 1. tırmanmak 2. atılmak, hamle yapmak 3. ayaklanmak, baş kaldırmak, isyan etmek
raperîn (II) */lgh* icra edilmek
raperîn (III) */lgh* tozutulmak, toz kaldırılmak
raperîner *rd* 1. tırmanıcı 2. ayaklanmacı
raperînşwaz *nd/nt* ayaklanmacı, ayaklanma yanlısı
rapey *rd* ardıl
rapeyv *m* söylev, nutuk
rapeyvandin *m* nutuk verdirme
rapeyvandin */lgh* nutuk verdirmek
rapevîn *m* nutuk verme, hitab etme
rapevîn */lgh* nutuk vermek, hitab etmek
rapêç *m* 1. sarma, çevreleme 2. kuşatma, abluka 3. kuşam
rapêçan *m* 1. sarma, çevreleme 2. kuşam, kuşanma
rapêçandin *m* 1. sarma, çevreleme, çepeçevre sarma 2. kuşatma (çevresini sarma, muhasara etme) 3. kuşandırma
rapêçandin */lgh* 1. sarmak, çevrelemek, çepeçevre sarmak 2. kuşatmak (çevresini sarmak, muhasara etmek) 3. kuşandırmak
rapêçandî *rd* kuşanık, sarılı
rapêçandîbûn *m* kuşanmışlık
rapêçayî *rd* kuşanık, sarılı,
rapêçe *m* bürünme
rapêçebûn *m* bürünme
rapêçe bûn */lgh* bürünmek
rapêçebûyîn *m* bürünüş
rapêçek *ant/m* apandis
rapêçîn *m* 1. sarılma, sarılış, çevrenleme 2. kuşatılma 3. kuşanma, kuşanış
rapêçîn */lgh* 1. sarılmak, çevrenlemek 2. kuşatılmak 3. kuşanmak
rapêçker *nd/nt* kuşatmacı
rapêl *m* tırmanma ~î (...) -e tırmanmak
rapêlbûn *m* tırmanma
rapêl bûn */lgh* tırmanmak
rapêlbûyîn *m* tırmanış
rapêlk *m* tırnık
rapêş *m* gösterme ~î (...) 1) -e göstermek 2) -e sunmak, takdim etmek
rapêşî *m* 1. gösteri (ilgi, dikkat çekmek için, bir topluluk önünde gösterilen beceri veya oyun) * **rapêşiyên firînê yên balafirên** uçakların uçuş gösterileri 2. gösteri (sinema,

tiyatro vb. film, oyun gösterimi)
rapêşkirin *m* 1. gösterme 2. sunma, takdim etme 3. temsil etme (bir eseri sahnede oynamak)
rapêş kirin */lgh* 1. göstermek 2. sunmak, takdim etmek 3. temsil etmek (bir eseri sahnede oynamak)
rapir *rd* aşırı, müfrit
rapirî *m* 1. aşırılık 2. ifrat (herhangi bir konuda çok ileri gitme, ölçüyü aşma, aşırı davranma)
rapirîkirin *m* ifrata vardırma
rapirî kirin */lgh* ifrata vardırmak
rapirsî *m* soruşturma, araştırma (bir gerçeği ortaya çıkarmak için aranalarda bulunma)
rapirsîn *m* soruşturma
rapirsîn */lgh* soruşturmak
rapirsîner *nd/nt* soruşturmacı
rapirsînerî *m* soruşturmacılık
rapor *m* 1. rapor, yazanak 2. *bj* rapor (hastanın durumu ile ilgili doktor veya doktorlar kurulunca verilen yazı) ~ **dan** rapor vermek ~ **girtin** 1) rapor almak 2) rapor tutmak ~ **stendin** rapor almak ~ **a kar** iş raporu ~ **a morgê** morg raporu ~ **a tenduristiyê** temiz raporu
raporane *h* rapor şeklinde
rapordar *rd* 1. raporlu 2. raporlu (hastalandığı için rapor olarak işinden ayrılmış olan)
raporgir *nd/nt* raporcu
raporgirtin *m* 1. rapor alma 2. rapor tutma
rapor girtin */lgh* 1. rapor almak 2. rapor tutmak
raporgirtî *rd* 1. raporlu 2. raporlu, deli raporunu almış olan
raportaj *m* rapörtaj
raportor *nd/nt* rapörtör
raportorî *m* rapörtörlük
raprapandin *m* kırıştırmak
raprapandin */lgh* kırıştırmak
raprapîn *m* kırışma (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırılma)
raprapîn */lgh* kırışmak (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırılmak)
rapşodî *wj/m* 1. rapsodi 2. *mzk* rapsodi
raptiye *m* raptiye ~ **lê xistin** raptiyelemek
raqetan *m* 1. koparma 2. ayırılma
raqetandin *m* 1. koparma, koparış, koparıp ayırma 2. ayırma (bir yeri bir engelle bölmek)
raqetandin */lgh* 1. koparmak, koparıp ayırmak 2. ayırmak (bir yeri bir engelle bölmek)
raqetandî *rd* 1. koparıp, koparılmış olan 2. ayırık
raqetiyayî *rd* 1. kopuk, kopmuş olan 2. ayırık
raqetîn *m* 1. kopma, koparış 2. ayırılma, , ayrılış
raqetîn */lgh* 1. kopmak 2. ayrılmak
raqetok *rd* 1. koparıcı 2. ayırıcı
raqewirandin *m* kovma, kovalama

raqewirandin *l/gh* kovmak, kovalamak
raqewirandî *rd* kovuntu, kovulmuş olan
raqewirîn *m* kovulma, kovuluş
raqewirîn *l/gh* kovulmak
raqî *m* rakî
raqîxur *nd/nt* rakıcı, ayaş
raqîxurî *m* rakıcılık, ayaşlık
raqutandin *m* serme, üstüne serme
raqutandin *l/gh* sermek, üstüne sermek
raqutîn *m* serilme, üstüne serilme
raqutîn *l/gh* serilmek, üstüne serilmek
rareşandin *m* 1. serpmek, serpeleme 2. serpiştirme, serpmek (azar azar, ince ince yağma)
rareşandin *l/gh* 1. serpmek, serpelemek 2. serpiştirmek, serpemek (azar azar, ince ince yağmak)
rarevandin *m* kaçırma
rarevandin *l/gh* kaçırmaq
rarevîn *m* kaçma
rarevîn *l/gh* kaçmaq
rarê *m* 1. yollama 2. yolculama
rarêker *nd/nt* yollayan, gönderici
rarêkirin *m* 1. yollama 2. yolculama, yolcu etme
rarê kirin *l/gh* 1. yollamak 2. yolculamak, yolcu etmek
rarêxistin *m* 1. yola düşürme, yola koyma, yolcu etme 2. yönlendirme, yönetme, dikte etme
rarê xistin *l/gh* 1. yola düşürmek, yola koymak, yolcu etmek 2. yönlendirmek, yönetmek, dikte etmek
rarêxistî *rd* 1. yola düşürülmüş 2. yönlendirilmiş
rarû *m* 1. yüzleşme 2. yüz göz olma
rarûbûn *m* 1. yüzleşme 2. yüz göz olma
rarû bûn *l/gh* 1. yüzleşme 2. yüz göz olmak
rarûbûyîn *m* 1. yüzleşme 2. yüz göz oluş
rarûkirin *m* 1. yüzleştirmek 2. yüz göz etme
rarû kirin *l/gh* 1. yüzleştirmek 2. yüz göz etmek
rasad *ast/m* rasat, gözlem
rasadker *nd/nt* rasatçı, gözlemci
rasadkerî *m* rasatçılık, gözlemcilik
rasadvan *nd/nt* rasatçı, gözlemci
rasadvanî *m* rasatçılık, gözlemcilik
rasadxane *ast/m* rasathane
rasandin *m* örme
rasandin *l/gh* örmek
rasayî *rd* 1. örülü 2. dikenli * **têlên** **rasayî** dikenli teller
raselat *m* 1. musallat olma, sataşma 2. dadanma ~î (**yekî**) **bûn** (birine) musallat olmak
raselitandin *m* 1. musallat etme, sataştırma 2. dadandırma
raselitandin *l/gh* 1. musallat etmek, sataştırmak 2. dadandırmak
raselitandî *rd* musallat edilmiş olan, dadandırılmış olan

raselitîn *m* 1. musallat olma, sataşma, sarkıntı olma 2. dadanma (tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi çok isteme) 3. dadanma (yarar, çıkar veya alışkanlık sonucu bir yere sık sık uğrama)
raselitîn *l/gh* 1. musallat olmak, sataşmak, sarkıntı olmak * **belayek lê raselitûbû** bir belâ ona musallat olmuştu 2. dadanmak (tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi çok istemek) 3. dadanmak (yarar, çıkar veya alışkanlık sonucu bir yere sık sık uğramak) ~ (**yekî**) birine musallat olmak
raser *n* 1. üst (birine göre yüksek aşamada olan kimse, mevki) * **raserê wê** onun üstü 2. üst (bir kaç şeyden birine göre yukarıda olan) * **meqamê raser** üst makam 3. *rd* yukarı (benzerleri arasında üstte bulunan) * **taxa raser** yukarı mahalle 4. *rd* hâkim (yüksekten bir yeri bütün olarak gören) * **koşke ku ji deryayê re raser e** denize hâkim bir köşk 5. *rd* havale (yüksek ve büyük bir görünüşü olan) * **cihekî ku ji gund re raser e** köye havale bir yer 6. *rd* yüksek (belirli bir yere göre daha yukarıda olan) 7. *rd* üstün * **jirahiyeke raser** üstün zekâ, zehir gibi zekâ * **ew raserî ser min e** o benden üstün 8. *rd* klâs * **leyzvanekî raser** klâs oyuncu 9. *rd* baskın, dominat, üstün 10. *rd* ezici * **piraniya raser** ezici çoğunluk ~î (**tişteki**) (bir yerin) üst başı ~ (**tişteki**) **bûn** bir şeye hâkim olmak, tepeden görmek
raserbûn *m* 1. üstünleşme, üstün duruma gelme, yeğinleşme 2. üstünlük 3. baskınlık, domünatlık
raser bûn *l/gh* üstünleşmek, üstün duruma gelmek, yeğinleşmek
raserhirtin *m* üstün tutma
raser girtin *l/gh* üstün tutmak
raserî *m* 1. üstlük 2. üstünlük, rûçhan 3. hâkim olma, tepeden görmek
raserîn *rd* 1. üst ile ilgili 2. ünlükle ilgili
rasernav *n* yazı üst başlığı
rasertî *m* 1. üstlük 2. üstünlük
rasîf *m* teras, teraça
rasmal *m* (reshulma'den bozulma) sermaye
raspa *m* raspa ~ **kirin** raspa etmek
raspaker *n* raspacı
raspakirin *m* raspalama
raspa kirin *l/gh* raspalamak
raspar *m* emanet, inam
rasparde *m* 1. emanet 2. vasiyet
raspartin *m* emanet etme, ısmarlama
raspartin *l/gh* emanet etmek, ısmarlama * **bavê te tu rasparte min** baban seni bana ısmarladı
raspartî *rd* emanet edilmiş, mevdu
raspêr *nd/nt* amanet eden
raspêrî *m* 1. emanet 2. ödev
rast (I) *mzk/nd* rast (rast makamı)

rast (II) m 1. düzlük (düzlük alan) 2. düzlük, kayran 3. alan, meydan, saha 4. meydan, ortalık (bulunulan yer ve çevresi) * **li rastê tu kes tune ye** meydanda (veya ortalıkta) kim-seler yok 5. sahanlık * **rasta ber derî** kapı sahanlığı 6. orta (görünür, algılanır durumda) * **her tişt danîn rastê** her şey ortaya konuldu * **derew derketin rastê** yalanlar ortaya çıktı 7. **rd** düzgün, inüntazam * **riyeke rast** düzgün yol 8. düz (yatay durumda olan, eğik olmayan) * **textê rast** düz tahta 9. düz (kıvrımlı olmayan, doğru) * **çixêza rast** düz çizgi 10. düz (engebesiz olan yer) * **em di a-raziyekî rast de dikişîyan** düz bir araziden geçiyorduk 11. **rd** dik ~a **tîravêjan dir** ok meydanı

rast (III) rd 1. doğru (gerçek, yalan olmayan, doğru olan şey) * **bersîva rast bide min** bana doğru cevap ver 2. doğru (bir ucundan öbür ucuna kadar değişmeyen, eğri karşıtı) 3. doğru (akla, mantığa uygun) * **ne tiştêkî rast bû ku we pêkve êrîşî mêrik kir** hep birlikte adama saldırmanız doğru değildi 4. doğru, dürüst (yasa ve yönetime, ahlâka bağlı) * **însanekî rast e** dürüst bir insan 5. doğru, dürüst (gerçeğe ve kurala uygun, doğru, yanlışsız) * **hesabê rast** doğru hesap * **vegotineke rast** dürüst bir anlatım 6. doğru, gerçek, hakikat, reel (var olan, varlığı inkar edilmeyen, olgu durumunda olan) 7. gerçek (temel, başlıca, asıl) * **exlaqê rast** gerçek ahlak * **mexseda rast ne ev e** asıl maksat bu değil 8. doğru, düzgün (kurala uygun olarak, kusursuz bir biçimde, yanlışsız, eksiksiz) * **zarok nivîsar rast xwend** çocuk yazıyı doğru okudu * **rast qise dike** düzgün konuşuyor 9. **mec** sağlıklı (gerçek, doğru, güvenilir) * **ramana rast** sağlıklı düşünce 10. **nd** rast, tesadüf 11. rast, hedefi vurma 12. **n** yüz (bir kumaşın dikiş sırasında dışa getirilen gösterişli kısmı) * **rastê kinc** elbisenin yüzü 13. **h** doğru (dosdoğru, hiçbir yöne sapmadan) * **rast çû malê** doğru eve gitti ~ **anîn** rast getirmek ~ **axaftin** (peyîvîn an jî **xeber dan**) doğru (veya harbi) konuşmak ~ **bi** ~ dos doğru ~ **bimeşe** harbi bas (doğru hızlı yürü) ~ **çûn** doğru gitmek, dosdoğru gitmek ~ **derketin** doğru çıkmak * **gotina ku zarok got rast derket** çocuğun dediği doğru çıktı ~ **ditin** doğru bulmak (uygun görmek) ~ **here dirust were** doğru yoldan şaşma (**yek**) ~ **kirin** hizaya getirmek, davranışını düzeltmek ~ **nîşan dan çep lê xistin** sağ gösterip sol vurma ~ **peyîvîn** (qise **kirin** an jî **xeber dan**) doğru (veya harbi) konuşmak ~ **sekinîn** doğru durmak (dik durmak) ~ **û** ~ doğrudan (veya doğrudan doğruya) ~ **û** ~ doğrudan doğruya ~ **û rê** dosdoğru ~ **xeber dan** doğru (veya harbi) konuşmak ~i **belayê**

hatin belâya uğramak, belâya çatmak ~i (**tiştêkî** an jî **yekî**) **hatin 1** (birine veya bir şeye) rast gelmek, duş gelmek 2) -e çatmak (üzücü olaylarla karşılaşmak) * **em rastî belayê hatin** belaya çattık ~i (**yekî**) **hatin** (birine) rastlamak, rast gelmek, karşılaşmak * **bi rê de ez rastî birayê we hatim** yolda kardeşine rast geldim ~i **cerdê hatin** baskına uğramak ~i **mirovan** (an jî **merivan**) **hatin** adama düşmek ~i **mirovê** (an jî **merivê**) **xwe hatin 1** adamına düşmek 2) tam adamını bulmak (veya tam adamına düşmek) alaylı olarak, uygunsuz kişiye düşmek ~i **roja xwe hatin** gününü görmek (kötü bir sonla karşılaşmak) ~i **xezeba** (**yekî**) **hatin** gazapa uğramak ~i **xişma** (**yekî**) **hatin** gazapa uğramak ~i **zîlamê xwe hatin** tam adamını bulmak (veya tam adamına düşmek) alaylı olarak, uygunsuz kişiye düşmek ~i **zorê hatin** sıkıya gelmek

rast (IV) rd 1. sağ (sol karşıtı) 2. **nd** sağ (bu taraftaki yön) * **li rastê vegere** sağa dön 3. rast (ekonomi ve siyasette eskiden yana olan, gelenekçi görüş veya kimse) ~ **û çep 1** sağ ve sol 2) sağlı sollu

rasta rd yaşlı koyun

rasta gûniyan nd güvenlik

rasta navendî nd ortanın sağ

rastandin m 1. doğrulama, teyit etme (bir şeyin doğru olduğunu ortaya çıkarma) 2. **fel** doğrulama, teyid 3. doğrulama (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapma) 4. gerçekle-me

rastandin l/gh 1. doğrulamak, teyit etmek (bir şeyin doğru olduğunu ortaya çıkarmak) 2. doğrulamak (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapmak) 3. gerçekle-mek

rastandî rd 1. doğrulanmış, teyitli 2. doğruluğu kesin bilinen, doğrulanmış olan 3. gerçekli

rastane h 1. gerçekten, hakikaten 2. doğrudan doğruya, dolambaçsız

rastanîn m rast getirme

rast anîn l/gh rast getirmek

rastaxaftin m 1. doğru söyleme 2. söyleyim, diksiyon

rast axaftin l/gh doğru söylemek

rastaxêv rd doğrucu, doğru söyleyen

rastbawer rd sağ görüşlü

rastber rd gerektirici, gerektiren, mucip

rastbêj rd/nd doğrucu, doğru, harbi, açık sözlü, kalbi bütün

rastbêjî m doğruculuk, harbilik, açık sözlülük, doğru söyleme

rastbîn rd 1. sağgörülü 2. gerçekçi, realist

rastbînî m sağgörü

rastbînîfî m 1. sağgörülülük 2. gerçekçilik

rastbîr *nd/rd* sağ görüşlü, sağcı,

rastbîrî *m* sağgörürlük, sağcılık

rastbûn (I) *m* 1. doğruluk 2. doğruluk, gerçeklik, hakikat

rastbûn (II) *m* 1. doğrulma (oturan veya yatan bir kimse için; dik duruma gelme, toparlanma) 2. doğrulma (eğik veya eğri olan bir şey düz duruma gelme) 3. düzeline, düzleşme, düzlenme 4. düzelme (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelme) 5. yatma (düz bir duruma gelme, düzleşme) 6. oturma (kökleşme, yerleşme)

rastbûnî (I) *m* 1. doğruluk 2. doğruluk, gerçeklik, hakikat

rastbûnî (II) *m* düzlük

rast bûn *l/gh* 1. doğrulmak (oturan veya yatan bir kimse için; dik duruma gelmek, toparlanmak) * **li ser cihê xwe, rast bû û li me nihêrt** yattığı yerden doğrulup bize baktı 2. doğrulmak (eğik veya eğri olan bir şey düz duruma gelmek) * **texte rast bû** tahta doğruldu 3. düzelmek, düzleşmek, düzlenmek * **erd li vir hingî hatiye pêdewskirin** **rast bûye** burada toprak basıla basıla düzelmiş 4. düzelmek (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelmek) * **kar û îşê me rast bûn** işlerimiz düzeldi 5. yatmak (düz bir duruma gelmek, düzleşmek) * **piştî ku qumaş hate ûfîkirin** **rast bû** kumaş ütülenince yattı 6. oturmak (kökleşmek, yerleşmek) * **ev sêr û adêten nû wisa bi hêsanî di civaka me de rast nabin** bu yeni adetler toplumumuzda kolay kolay oturmaz

rastbûyîn (II) *m* 1. doğruluş (oturan veya yatan bir kimse için; dik duruma gelme, toparlanma) 2. doğruluş (eğik veya eğri olan bir şey düz duruma gelme) 3. düzeliş, düzleşme, düzleniş 4. düzeliş (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelme) 5. yatış (düz bir duruma gelme, düzleşme) 6. oturuş (kökleşme, yerleşme)

rastçûn *m* 1. doğru gitme, dosdoğru gitme 2. rast gitme

rast çûn *l/gh* 1. doğru gitmek, dosdoğru gitmek 2. rast gitmek * **karê wê rast diçe** işi rast gidiyor

rastder *rd* doğrulayıcı, teyit edici

rastderêxistin *m* doğrulama, teyit etme

rast derêxistin *l/gh* doğrulamak, teyit etmek

rastderketin *m* doğru çıkma

rast derketin *l/gh* doğru çıkmak

rastderketî *rd* doğru çıkmış olan

rastdêrandin *m* doğrulama, , teyid, teyid etme

rast dêrandin *l/gh* doğrulamak, teyid etmek

rastdêrandî *rd* teyitli, doğrulanmış

rastdîl *rd* samimi, ciddi

rastdîlî *m* samimilik, ciddilik

rastder *m* düzlük yer

raste *rd* düz olan

raşteban *mat/m* düzlem

raştebîn *nd/nt* gerçekçi, realist

raştebînî *m* gerçekçilik

rasterder (I) *m* dümdüz yer

rasterder (II) *h* dosdoğru

rasterder (III) *rd* gerçek dışı, gerçeğe aykırı

rasterderbûn *m* doğruluk ortaya çıkma, ortaya çıkma

rasterder bûn *l/gh* doğruluk ortaya çıkmak, ortaya çıkmak

rasterderî *m* gerçek dışılık

rasterdûz *m* düz ayak

rasterd *n* düz arazi

rasteheyber *m* gerçek obje

rastejimar *m* gerçek sayı

rastek (I) *m* düz yer

rastek (II) *m* 1. cetvel 2. *mat* doğru (iki nokta arasındaki en kısa çizgi)

rastekî *rd* düzce

rastemal *n* demirbaş

rasteng *m* sağ taraf

rasteqîn *rd* 1. gerçek (var olan, varlığı inkar edilmeyen, olgu durumunda olan) 2. gerçek (aslına uygun nitelikleri taşıyan) * **almasta rasteqîn** gerçek elmas 3. *fel* gerçek (düşünülen, tasarlanan, imgelenen şeylere karşıt olarak var olan) 4. *m* gerçeklik, hakikat 5. *rd* otantik

rasteqîne *m* 1. gerçeklik 2. *rd* gerçek * **rasteqîneya aşopî** sanal gerçeklik 3. fiilî * **rewşa rasteqîne ya piyaseyê** piyasalardaki fiilî durum 4. *nd/rd* gerçekçi ~*ya aşopî* sanal gerçeklik

rasteqînevî *rd* gerçekle ilgili, hakikatla ilgili

rasteqînî *m* gerçeklik

rasterast *h* 1. doğruca, dosdoğru, direkt (doğru olarak, hiçbir yerde durmadan) 2. *rd* dolaysız, direkt, doğrudan, doğrudan doğruya (aracısız) * **ev otobus rasterast diçe Stenbolê** bu otobüs direkt İstanbul'a gidiyor * **rasterast em bi xwe rojnameyê dikirin** gazeteyi doğrudan doğruya kendimiz satın alıyoruz 3. doğrudan doğruya, dolambaçsız 4. doğru dürüst (eksiksiz, tam olarak) 5. *h* açıkça, açık seçik olarak ~ **axaftin** (peyivîn, xeber dan an jî qîse kirin) açık konuşmak ~ **êrîş birin serê cepheden hücuma geçmek** ~ **peyivîn** (axaftin an jî xeber dan) açık konuşmak

rasterevî *m* sağa kayma (siyaset ve ekonomide)

rasterevîbûn *m* sağa kayma (siyaset ve ekonomide)

rasterevî bûn *l/gh* sağa kaymak (siyaset ve ekonomide)

rasterê (I) *h* 1. doğruca, dosdoğru, direkt (doğru olarak, hiçbir yerde durmadan) 2. *rd* dolaysız, doğruca, doğrudan doğruya, direkt (aracısız)

rasterê (II) *m* doğru yol, düz yol
rasterû *mat/m* düzlem * **goşeya rasterû** düzlem açî ~**ya dunivker** *mat* açıortayı düzlemi
rasterûyî *rd* düzlemsel
rasteser *h* 1. doğruca, direkt (doğru olarak, hiçbir yerde durmadan) 2. *rd* dolaysız, doğrudan doğruya, direkt (aracısız)
rastexêz *mat/m* doğru çizgi ~**a navikê** *mat* orta dikme
rastexwe *rd* dolaysız, direkt
rastewxo *rd* dolaysız, direkt
rastezilam *n* doğrucu adam
rastênhev *rd* 1. paralel, koşut (aynı zaman içinde gelişen, aynı özellikleri gösteren olay, düşünce vb.) 2. *mat* paralel
rastênhevî *m* paralellik, koşutluk
rastênhevîkirin *m* paralelleştirme, koşutlaştırma
rastênhevî kirin *l/gh* paralelleştirmek, koşutlaştırmak
rastgele *nd* rastgele
rastger *nd/nt* gerçekçi arayan, hakikatı arayan, muhaki
rastgerî *m* gerçekçi arama, hakikatı arama
rastgîr *nd/rd* sağcı, sağ görüşlü
rastgîrî *m* sağcılık, sağgörüşlülük
rastgo *nd/nt* doğrucu, dürüst, harbi, açık sözlü, açık fikirli
rastgotî *m* doğruculuk, dürüstlük, harbilik, açık sözlülük, açık fikirlik
rastgoyî *m* doğruculuk, harbilik
rasthatin *m* 1. rast gelme, rastlaşma, karşılaşma 2. tesadüf, tesadüf etme
rast hatin *l/gh* 1. rast gelmek, rastlaşmak, karşılaşmak 2. tesadüf etmek
rasthatinî *h* rastlantı, tesadüf
rasthatî *rd* rastgele
rastik (I) *m* 1. düzlük, düzlük yer 2. meydan, cık, meydan, alan
rastik (II) *m* rastik, yiv (saç için; ayırma yeri)
rastimal *m* küçük baş hayvanları birinin bakması için verildiğinde, onlarda elde edilen yavruların yarıyarıya paylaşımı
rastiyar *rd* doğru söyleyen
rastiyatî *m* gerçeklik
rastî *m* 1. doğruluk 2. gerçek (var olan, varlığı inkar edilmeyen, olgu durumunda olan) 3. gerçek, gerçeklik, hakikat (gerçek durum) * **gera dinyayê ya li dora rojê rastiyek e** dünyanın güneş etrafında döndüğü gerçek 4. gerçek (yalan olmayan, doğru olan şey) * **rastî nayên înkarkirin** gerçekler inkar edilemez 5. gerçek, hakikat (bir işin doğrusu, gerçeği) * **pêwîst e tu rastiyê bipejirînî** hakikatı kabul etmen lazım * **rastiyê bibêjin, hûn bawer nakin ku ademîzad bixlaq bibê** söyleyin doğrusunu, insanoğlunun ahlâklı olabileceğine inanmıyorsunuz 6. *mec* dürüstlük ~ **derketin meydanê** (bir durum) a-

çığa çıkmak ~ **derxistin** gerçeği ortaya çıkarmak ~ **pere nake** doğruluk para etmez ~ **şûrê Xwedê ye** doğruluk Allah'ın kılıcıdır ~**ya (tişteki) derketin** aslı çıkmak ~ **derketin meydanê** (bir durum) açığa çıkmak ~**ya (tişteki) derketin rastê** gerçek ortaya çıkmak ~**ya wê** doğrusu, iyisi ~**ya xwe dan hev** (birbirine) güven vermek

rastîbêj *nd/nt* doğrucu, harbi

rastîbêjî *m* doğruculuk, harbilik

rastîbîn *nd/rd* gerçekçi, realist (gerçeği gören, ona göre davranan) * **bi qandî ku gelparêz bû rastîbîn jî bû** halkçı olduğu kadar gerçekçiydi de

rastîbînî *m* gerçekçilik

rastîbûn *m* sahileşme

rastî bûn *l/gh* sahileşmek

rastîder *rd* 1. gerçek dışı 2. gerçek üstü

rastîderî *m* 1. gerçek dışılık 2. gerçek üstülük

rastîger *nd/nt* gerçeği araştıran, doğru olanı araştıran, muhaki

rastîgerî *m* gerçeği araştırma, muhakilik

rastî gotin *l/gh* çın tutmak

rastîhev bûn *m* rastlaşma, karşılaşma

rastî hev bûn *l/bw* rastlaşmak, karşılaşmak

rastîhevhatin *m* 1. rastlaşma, karşılaşma 2. karşı karşıya gelme (birden karşılaşma) ~**a dengdêran** *rz* kesinti

rastî hev hatin *l/bw* 1. rastlaşmak, karşılaşmak 2. karşı karşıya gelmek (birden karşılaşmak)

rastîhez *rd/nd* gerçekçi, realist (gerçeklik yanlısı)

rastîhezi *m* gerçekçilik

rastîn *rd* 1. gerçek, hakikat (var olan, varlığı inkar edilmeyen, olgu durumunda olan) 2. *fel* gerçek (düşünülen, tasarlanan, imgelenen şeylere karşı olarak var olan)

rastînî *m* gerçeklik

rastîparêz *nd/nt* gerçekçi, realist (gerçekçilik yanlısı olan) * **nîvîskareke rastîparêz e** gerçekçi bir yazar 2. hakperest, haksever, hakikat savunucusu

rastîparêzî *m* 1. gerçekçilik 2. hakperestlik, hakseverlik, hakikat savunuculuğu

rastîfî *m* gerçeklik

rastîxwaz *nd/nt* gerçeklik yanlısı

rastîxwazî *m* gerçeklik yanlılığı

rastker (I) *rd* doğrulayıcı

rastker (II) *fîz/m* doğrultmaç

rastker (III) *nd/nt* 1. düzeltici, düzeltmen, tashihçi 2. düzlemeci, tasviyeci

rastkerî *m* 1. düzelticilik, düzeltmenlik, tashihçilik 2. düzlemecilik, tasviyecilik

rastkerîfî *m* düzelticilik, düzeltmenlik, tashihçilik

rastkêş *m* cetvel

rastkirin (I) *m* 1. düzeltme, düzelti, doğrultma 2. düzeltme, tashih, tashih etme (yanlışlık-

tan kurtarma) 3. düzelti, tashi (basılmak üzere olan esirin yanlışlarını düzeltme) 4. düzeltme, ayar, ayarlama (saatler için belli bir yere göre kabul edilmiş olan ölçü) 5. doğrulama 6. rayına oturtmak, işler duruma getirmek

rastkirin (II) *m* 1. doğrultma (düz, dik veya doğru duruma getirme) 2. kurma (hazırlama) 3. salma

rastkirin (III) *m* 1. düzleme, düzeçleme, tesviye (düz duruma getirme) 2. yatırma (yas-sılatma, düzeltme)

rast kirin (I) *l/gh* 1. düzeltmek, doğrultmak * **şaşı rast kirin** yanlışları düzeltti 2. düzeltmek, tashi etmek (yanlışlıktan kurtarmak) * **tu bibêje, eger çewî hebin em rast bikin** sen söyle, yanlış varsa düzeltelim 3. düzeltmek, ayarlamak * **saetê li gorî radyoyê rast bike** saati radyoya göre ayarla 4. doğrulamak 5. rayına oturtmak, işler duruma getirmek

rast kirin (II) *l/gh* 1. doğrultmak (düz, dik veya doğru duruma getirmek) * **bi zorekê pişta xwe rast kir** belini zor doğrulttu 2. kurmak (hazırlamak) * **ca here li sofreye ku daniye binêre** git de kurduğı sofraya bak 3. salmak * **karikên xwe rast kirin** oğlakları aldı ~ **û pev xistin** kurup takmak, monte etmek

rast kirin (III) *l/gh* 1. düzlemek, düz duruma getirmek 2. yatırmak (yas-sılatmak, düzeltmek) * **porê xwe rast kir** saçlarını yatırdı

rastkirî (I) *rd* 1. düzeltilmiş, tashihi 2. doğrultmuş (doğru duruma getirilniş olan) 3. a-yarlı (saat, makine vs. için)

rastkirî (II) *rd* kurulu * **sêdara rastkirî** kurulu darağacı

rastkirî (III) *rd* stabilize (düz duruma getirilmiş)

rastkîno *rd* gerçek

rast lê hatin *l/bw* 1. rast gelmek, rastlaşmak, karşılaşmak 2. rast gelmek, hedefi bulmak * **sê kevir avêtin, lê hebek jî lê rast nehat** üç taş attı, ama hiçbirisi rast gelmedi 3. rast gelmek, bulmak * **pir li malan geriyam, lê li tu yekê rast nehat** çok ev aradı, ama hiçbir yer de rast gelmedi

rastlêhatî *rd/h* 1. rastgele, lâlettayin 2. *rd* rastlayan

rastmal *m* para varlığı, sermaye

rastmend *rd/nd* doğrucu, doğru söyleyen

rastmendî *m* doğruculuk, doğru söyleme

rastnavî *m* 1. meydanlık 2. düzlem

rastnivîs *rz/m* imla, yazım

rastnivîsandin *rz/m* imla, yazım

rasto *rd/nd* doğrucu, dürüst, hakperest * **rasto dirusto, xwaro şikesto** dürüst olan bükülmez ~ **bi Xwedê re, xwaro bi erdê re** dürüst ol Allah yardımcın olur

rastok *nd/nt* doğrucu

rastovajî *rd/h* ters yüz

rastparêz *rd/nd* sağcı

rastparêzî *m* sağcılık

rastpeyvîn *m* düzgün konuşma, retorik, belâğat

rast pê hatin *l/bw* rast gelmek, rastlaşmak, karşılaşmak

rastraman *nd/nt* sağ görüşlü, sağcı

rastramanî *m* sağ görüşlülük, sağcılık

rastrew *nd/nt* sağ görüşlü, sağcı

rastrewî *m* sağ görüşlülük, sağcılık

rastxwendin *m* doğru okuma

rastyar *rd/nd* doğrucu

rastyarî *m* doğruculuk

rasyonel *rd* rasyonel, ussal

rasyonalist *nd/rd* rasyonalist, usçu, akılcı

rasyonâlîte *fel/m* rasyonalite, ussallık

rasyonalizasyon *m* rasyonelizasyon, ussallaştırma

rasyonâlîzm *fel/m* 1. rasyonalizm, usçuluk, akılcılık 2. *sos* rasyonalizm, usçuluk, akılcılık

rasyonel *rd* rasyonel

rasyonelkirin *m* rasyonelleştirme

rasyonel kirin *l/gh* rasyonelleştirmek

raş *m* sağanak

raşehitî *rd* 1. sapık 2. sapkın

raşehitîbûn *m* 1. sapıklık 2. sapkınlık

raşehitandin (I) *m* güçsüzleştirmek, gerilemesini sağlamak, perişan etmek

raşehitandin (II) *m* 1. sapıklaştırma 2. sapkınlaştırma

raşehitandin (I) *l/gh* güçsüzleştirmek, gerilemesini sağlamak, perişan etmek

raşehitandin (II) *l/gh* 1. sapıklaştırmak 2. sapkınlaştırmak

raşehitîn (I) *m* güçsüzleşme, gerilemesini neden olma, perişan olma

raşehitîn (II) *m* 1. sapıklaşma 2. sapkınlaşmak

raşehitîn (I) *l/gh* güçsüzleşmek, gerilemesini neden olmak, perişan olmak

raşehitîn (II) *l/gh* 1. sapıklaşmak 2. sapkınlaşmak

raşidandin *m* 1. sıkma (sıkı duruma getirme) 2. sıkma, germe

raşidandin *l/gh* 1. sıkmak (sıkı duruma getirmek) 2. sıkmak, germek

raşidîn *m* 1. sıkılma (sıkı duruma gelme) 2. sıkılma, gerilme

raşidîn *l/gh* 1. sıkılmak (sıkı duruma gelmek) 2. sıkılmak, gerilmek

raşikestîn *m* 1. kartlaşma, kartalma 2. tohuma kaçma (evlenme çağı geçip kartlaşma)

raşikestîn *l/gh* 1. kartlaşmak, kartalmak 2. tohuma kaçmak (evlenme çağı geçip kartlaşmak)

raşikestî *rd* 1. kart (gençliği ve körpeliği kalmamış) 2. geçkin (ihtiyarlanmaya yüz tutmuş) * **Azade keçeke raşikestî, bejnokurt, pofikî û bixeberdan e Azade geçkin**, kısa boylu, tombul, konuşkan bir kızdır 3. anaç,

kart, kalık (evlenme çağı geçmiş kız) *
**qîzên raşikestî serî kutabûne hev dipeyî-
vîn** iki anaç kız baş başa konuşuyordu
raşikestibûn m 1. kartlık 2. geçkinlik
raşiqitandin m kaydırma
raşiqitandin l/gh kaydırmak
raşiqitîn m 1. kayma 2. takılma (bir yere ilişip
veya dokunup kalma)
raşiqitîn l/gh 1. kaymak 2. takılmak (bir ye-
re ilişip veya dokunup kalmak)
raşışandin m serpiştirme
raşışandin l/gh serpiştirmek
raşışîn m serpiştirilme
raşışîn l/gh serpiştirilmek
raşîm m harman yerinde tahıl işaretleme aleti
raşîtim bj/m raşitizm
ratehisandin m sendeletme
ratehisandin l/gh sendeletmek
ratehisîn m sendeleme
ratehisîn l/gh sendelemek
ratekandin m şok etme
ratekandin l/gh şok etmek
ratûtikandin l/gh üstüne sermek * **rakeve ezê
lihêfê ratûtîkînim** we yatın üstünüze sorge-
nı sereyim
ratib (I) m 1. azık, kumanya 2. medrese öğren-
cilerine giden kumanya 3. ırgat kumanyası
ratib (II) rd ücretli çoban
raûnd sp/m raunt
rav (I) m iz ~ **hilanîn** hayvan izi sürmek
rav (II) m 1. av 2. süreç avı 3. av (avlanan şey)
~ **kirin** avlamak ~a **kewan** keklik avı
rav (III) m paralel çizgi
rav (IV) bnr rab
ravajtin k ısrar etme
ravajtin l/gh ısrar etmek
rava m gösterme ~ **yî (...)** **kirin** -e göstermek
ravadan m gösterme
rava dan l/gh göstermek
rave m 1. açıklama, izah 2. açıklama
raveber rz/m tamlanan
ravedar rd açıklamalı, izahlı
ravegeşt m safari
ravejandin m sallama
ravejandin l/gh sallamak * **dergûş ravejan-
dîn** beşik sallamak
ravejîn m sallanma (kimıldama, bağlı bulun-
duğu yerden gevşek duruma gelip yerinden
oynama)
ravejîn l/gh sallanmak (kimıldamak, bağlı
bulunduğu yerden gevşek duruma gelip ye-
rinden oynamak)
ravek (I) m açıklama, izah, izahat
ravek (II) rz/m tamlama, izafe ~a **navdêran** i-
sim tamlaması ~a **rengdêran** sıfat tamlama-
sı ~a **zincîrîn** zincirleme tamlama
ravekar nd/nt açıklayıcı, izah edici
ravekarî m açıklayıcılık
raveker nd/nt açıklayıcı, izah edici

ravekerî m açıklayıcılık
ravekirin m 1. açıklama, izah etme 2. açımla-
ma, yorumlama
rave kirin l/gh 1. açıklamak, izah etmek 2. a-
çımlamak, yorumlamak
ravekirî rd 1. açıklamalı, izahlı 2. açıklanmış
ravezimanî m morfoloji
ravêj m muâşeret, toplumsal ilişkiler
ravkar nd/nt 1. avcı 2. **rd** avcı (başka hayvan-
ları yakalamakta usta olan hayvan)
ravkarî m avcılık ~ **kirin** avcılık etmek
ravkirin m avlama
rav kirin l/gh avlamak
ravpeyv m yorum, şerh
ravrav nd sarıya çalan kırmızı saç
ravravî rd çubuklu (kumaştaki düz çizgi için)
ravyar nd/nt avcı
ravyarî m avcılık ~ **kirin** avcılık etmek
raw bnr rav (II)
rawe rz/m kip, sıyga * **raweyên pêşker** belirt-
me kipleri ~ya **bilanî rz** gereklilik kipi ~ya
çêbiwar rz geçmiş zaman partisibi ~ya **da-
xuyanî rz** haber kipi ~ya **daxwazî** (an jî
daxwazîyê) **rz** istek kipi, dilek kipi ~ya **de-
ma bê rz** gelecek zaman kipi ~ya **divêti rz**
gereklilik kipi ~ya **fermanî rz** emir kipi ~ya
gerêkî rz gereklilik kipi ~ya **hekanî** (an jî
hekîni) **rz** şart kipi ~ya **hevedudanî rz** bile-
şik kip ~ya **kerkar rz** partisip ~ya **merc û**
daxwazê rz dilek şart kipi ~ya **mercî rz** şart
kipi ~ya **pêdivî rz** gereklilik kipi ~ya
pêşkarî rz bildirme kipi ~ya **pêşker** (an jî
pêşkerî) **rz** bildirme kipi, haber kipi ~ya
pêwistîyê (an jî **vinî**) **rz** gereklilik kipi ~ya
rader rz mastar kipi ~ya **şert-daxwaz rz**
şart-dilek kipi ~ya **şertî rz** şart kipi ~ya **vinî**
rz gereklilik kipi ~ya **xwestinî** (an jî **xwes-
tekî**) **rz** istek kipi ~ya **xwestinîyê** isteme ki-
pi ~yên **pêşkerî rz** bildirme kipleri
rawend bot/m bir bitki
rawer m yakarı
rawerî m yakarı, yakarış
rawerîn ant/m toplar damar
rawerkirin m yakarma
rawer kirin l/gh yakarmak
rawes m 1. dinlenme, mola 2. **mzk/m** es, durak
rawest (I) m 1. durma, duruş 2. sekte, durgu
~a **amadeyî** esas duruş (vaziyet) ~a **dil kalp**
sektesi
rawest (II) m 1. **rz** durak (cümle sonundaki
nokta) 2. **mzk** durak (bir ölçü uzunluğunda
susma) 3. **wj** durak (hece ölçüsüyle yazılmış
eserlerde, ölçü kalıpları içindeki durma yer-
leri) 4. **mzk** durgu
rawesta amadeyî sp hazır ol duruşu
rawesta dil nd sekteyikalp, kalbin durması
rawestak m durak
rawestan m 1. durma, duruş 2. durgu, sekte 3.
dinme 4. **fîz** duruk, statik 5. duruk, statik

(gelişme, ilerleme göstermeyen) ~a giramiyê saygı duruşu ~a rêzdariyê saygı duruşu
rawestandin *m* 1. durdurma 2. yakalama (bir kimsenin gitmesine engel olma, durdurma) 3. dindirme 4. *mec* dondurma (bir şeyi değiştirmez durumda tutma)
rawestandin *l/gh* 1. durdurmak 2. yakalamak (bir kimsenin gitmesine engel olmak, durdurmak) * **li ber derî ew rawestandin û pê re axivîn** onu kapıda yakalayıp konuştular 3. dindirmek * **ez li destekî welê digirim ku hêstrên çavên min rawestîne** göz yaşlarımı dindirecek bir dost arıyorum 4. *mec* dondurmak (bir şeyi değiştirmez durumda tutmak) * **bihayên eşyayan rawestandin** eşya fiyatları dondurmak
rawestandî *rd* 1. duruk, durdurulmuş 2. *mec* durgun (sönük, hareketsiz) * **piyase rawestandî** ye piyasa durgun 3. donmuş vaziyette (artmayan, değişmeyen)
rawestandîbûn *m* durgunlaşma
rawestandî bûn *l/gh* durgunlaşmak
rawestandîbûnî *m* durgunluk
rawestandîkirin *m* durgunlaştırmak
rawestandî kirin *l/gh* durgunlaştırmak
rawestane *m* 1. durma, duruş 2. *rd* durgunca
rawestanetî *m* durukluk
rawestang *m* durak
rawestank *m* durak (tren, tramvay, otobüs gibi genel taşıtların durduğu yer)
rawesta rihet *sp* rahat duruş
rawestayî *rd* 1. duruk 2. durgun 3. *fiz* duraklı 4. dural
rawestayîbûn *m* durallık
rawestayîfî *m* durukluk
rawestbêhnok *rz/m* noktalı virgül
rawestdanîn *m* noktalama
rawest danîn *l/gh* noktalamak (yazıda noktalama işaretlerini yerli yerine kullanmak)
raweste! *b* dur!, stop! istop
rawestek *m* 1. durak, istasyon 2. durak (cümle sonundaki nokta) 3. fren
rawestgeh *m* durak (tren, tramvay, otobüs gibi genel taşıtların durduğu yer)
rawestik *rz/m* durak (cümle sonundaki nokta)
rawestiyayî *rd* 1. duruk, durmuş 2. *mec* durgun (sönük, hareketsiz)
rawestî *rd* 1. duruk 2. durgun
rawestîn *m* 1. durma (hareketsiz kalma, yürümez olma) 2. durma (işlemez olma, çalışmama) 3. durma (dinme, kesilme, sona erme, bitme) 4. bekleme, durma (bir yerde bir süre oyalanma, dikilme, eğleşme, eğlenme) 5. durma (kalma) 6. durma (hareketsiz durumda olma) 7. durma (olumsuz biçimiyle; ara vermeden, sürekli olarak) 8. geçirme (yola çıkan birini uğurlamaya gitme) 9. düşme (yürüme, birlikte gitme) 10. iş görme, iş tutma, hizmet görme

rawestîn *l/gh* 1. durmak (hareketsiz kalmak, yürümez olmak) * **tu qasekê li vir raweste** sen biraz burada dur 2. durmak (işlemez olmak, çalışmamak) * **saet rawestiyaye** saat durmuş 3. durmak (dinmek, kesilmek, sona ermek, bitmek) * **baran rawestiya** yağmur durdu 4. bekleme, durmak (bir yerde bir süre oyalanmak, dikilmek, eğleşmek, eğlenmek) * **niha li cihê ku tren lê radiwestin me dipê trenlerin** durduğu yerde şimdi bizi bekler * **ew qas saet li ber derî rawestîn**, li zora min çû kapının önünde onca saat durmak gücüme gitti * **piştî ku heftiyek li Beyrûdê rawestiyaye, hîna çûye gundên Cebelê** Beyrut'ta bir hafta eğlenmiş ondan sonra Cebel köylerine gitmiş 5. durmak (kalmak) * **em li bajêr zêde rawestiyayan** şehirde fazla durduk 6. durmak (hareketsiz durumda olmak) * **hûn çi rawestiyane, wext hat ne duruyorsunuz**, vakit geldi 7. durmak (olumsuz biçimiyle; ara vermeden, sürekli olarak) * **ji serê sibehê de ez qet rawestiyam** sabahtan beri hiç durmadım 8. geçirmek (yola çıkan birini uğurlamaya gitmek) * **ez bi hevalê xwe re rawestiyam** arkadaşımı geçirmeye gittim 9. düşmek (yürümek, birlikte gitmek) * **ez jî pê re rawestiyam** ben de önüne düştüm 10. iş görmek, iş tutmak, hizmet görmek ~a giramiyê (an jî rêzgirtin) saygı duruşu
rawestîner *rd* 1. durdurucu 2. dindirici 3. *m* fren ~a hewayî havalı fren
rawestok *rd* 1. durağan, durgun 2. *fiz/m* stator, duruk
rawestyar *rd* durağan, durgun
raweşan *m* 1. dökülme 2. sallanma, silkme 3. çırpma
raweşandin *m* 1. dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürme, tüy, kıl, yaprak gibi) 2. dökme, yığma 3. dökülme, dermanı kalmama 4. sallama, silkme 5. çırpma (hızla ve kesik kesik silkeleme)
raweşandin *l/gh* 1. dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürmek, tüy, kıl, yaprak gibi) 2. dökme, yığmak * **we çi ew raweşandine vir?** ne diye buraya onları yığdınız? 3. dökülme, dermanı kalmamak * **hûn çi raweşiyane rabin bişixulin ne re** öyle dökülmüşünüz kalkıp çalışın 4. sallamak, silkme 5. çırpma (hızla ve kesik kesik silkelemek) * **doşek raweşandin** döşegi çırpma
raweşin *m* 1. dökülme 2. dökülme, yığılma (çok sayıda birikme, toplanma) 3. dökülme, dermanı kalmama 4. sallanma, silkilme 5. çırpılma
raweşin *l/gh* 1. dökülmek 2. dökülmek, yığılmak (çok sayıda birikmek, toplanmak) * **her kes raweşiyabû** günd herkes köye dökülmüştü * **gel raweşiyaye vir** halk buraya

yığılmış 3. dökülmek, dermanı kalmamak 4. sallanmak, sililmek 5. çırpılmak ~ **kuçe û kolanan** sokağa dökülmek

rawêj (I) m 1. tahmin, var sayım 2. zan, sanı

rawêj (II) m danış, danışma, istişare

rawêjdar (I) rd var sayımlı

rawêjdar (II) rd danışmalı

rawêjer nd/nt 1. danışman 2. müsteşar *

rawêjerê bazirganiyê ticaret müsteşarlığı

rawêjerî m 1. danışmanlık 2. müsteşarlık

rawêjgeh m 1. danışmanlık (makam yeri) 2. istişare meclisi (istişare yapılan yer)

rawêjî (I) m 1. danışma 2. rd danışmayla ilgili

rawêjî (II) rd var sayımsal, tahmini

rawêjîn rd varsayımsal, tahmini

rawêjkar nd/nt 1. danışman, müşavir 2. müsteşar (bakanlıklarda, elçiliklerde bakan veya elçiden sonra gelen)

rawêjkarî m 1. danışmanlık, müşavirlik 2. müsteşarlık

rawêjkirin m danışma, istişare etme

rawêj kirin l/gh danışmak, istişare etmek

rawêştin m 1. kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) 2. kazıma (kesici bir araç kullanarak silme, çıkarma)

rawêştin l/gh 1. kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) 2. kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak)

rawêştî rd kazık, kazılmış olan

rawêtin m geçirme

rawêtin l/gh geçirmek

rawir n yabanî hayvan rawir ~**ên berî** (ovada yaşayan) yabanî hayvanlar

rawiran m geçme, geçiş

rawirandin m 1. geçirme 2. geçirme (bir süre yaşama, oturma, kalma) 3. geçirme (herhangi bir durumu yaşamış olma) 4. aşma, geçme 5. aşma (dağ, tepe aşma)

rawirandin l/gh 1. geçirmek 2. geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak) 3. geçirmek (herhangi bir durumu yaşamış olmak) * **rojên xweş rawirandin** iyi günler geçirmek * **nexweşîn rawirandin** hastalık geçirmek 4. aşmak, geçmek * **ji bavê xwe rawirandiye** babasını aşmış 5. aşmak (dağ, tepe aşmak)

rawirbar rd (fizjeo) geçirgen

rawirbarî m geçirgenlik

rawirî rd 1. geçmiş (geçme işini yapmış olan) 2. geçmiş (zaman bakımında geride kalmış olan)

rawirîn m 1. geçme 2. geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) 3. geçme (bir yeri açma, öbür yana ulaşma) 4. geçme (zaman için; aşma, geride bırakma) 5. aşılma 6. çıkma (ay, mevsim geçme)

rawirîn l/gh 1. geçmek * **çend kes bi lez û bez di ber derî rawirîn** kapının önünden

birkaç kişi aceleyle geçtiler 2. geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) 3. geçmek (bir yeri açmak, öbür yana ulaşmak) 4. geçmek (zaman için; aşmak, geride bırakmak) * **saet ji dehan radiwire** saat onu geçiyor 5. aşılmak 6. çıkmak (ay, mevsim geçmek) * **zivistan rawirî** kış çıktı

rawirtin m 1. geçirme 2. geçirme (bir süre yaşama, oturma, kalma) 3. geçirme (herhangi bir durumu yaşamış olma) 4. aşma, geçme 5. aşma (dağ, tepe aşma)

rawirtin l/gh 1. geçirmek 2. geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak) 3. geçirmek (herhangi bir durumu yaşamış olmak) *

rojên xweş rawirtin iyi günler geçirmek * **nexweşîn rawirtin** hastalık geçirmek 4. aşmak, geçmek * **ji bavê xwe rawirtiye** babasını aşmış 5. aşmak (dağ, tepe aşmak)

rawirtî rd 1. geçmiş 2. aşmış

rawisandin m ütme (tüylerini yakma)

rawisandin l/gh ütme (tüylerini yakmak)

rawî (I) bnr rêwî

rawî (II) m tuluktan yapılma su aracı

rawî (III) m hafif kurumuş arazi

rawîsan bnr ramûsan

rawîsîn m ütölme

rawîsîn l/gh ütölme

rawjandin bnr ravejandin

rawlikêş m sulama tevzi yeri

rawşandin bnr raweşandin

rawusandin l/gh tayların kuyruğunu kırmak

rax n 1. dağ eteğinde bahçe 2. yalak 3. in, yabanî hayvan ini

raxa qeşahiyê erd/nd buzul yalağı

raxe m döşeme, mefruşat

raxedar rd döşemeli

raxefiroş nd/nt döşemeci (satan kimse)

raxefiroşî m döşemecilik

raxekirin m döşeme yapma

raxe kirin l/gh döşeme yapmak

raxekirî rd döşemeli

raxer (I) m çok taşlı yer

raxer (II) nd/nt 1. döşemeci, mefruşatçı 2. m döşeme, mefruşat, taban ~**ê kabloyê** kablo-cu (kablo düşeyen kimse) ~**ê peyariyan** kaldırımcı

raxeritandin l/gh saptırmak

raxerî m döşemecilik

raxirandin m sürüklemek

raxirandin l/gh sürüklemek

raxirîn m sürüklenme

raxirîn l/gh sürüklenmek

raxistek m örtü

raxistin m 1. serme 2. serme (göstermek amacıyla serme veya asma) 3. serme (kurutmak için düz bir yere yayma) 4. serme (açarak yayma veya döşeme) 5. yayma 6. döşeme 7. döşeme (acıp yayma) 8. döşeme (bir ev veya dairenin oturulabilir duruma getirmek i-

çin gerekli eşyayı yerleştirme) ~a rûpelan sayfa düzenleme

raxistin *l/gh* 1. sermek * kinc raxistin û ve-geriya malê çamaşırları serip eve döndü 2. sermek (göstermek amacıyla sermek veya asmak) * cihêz raxistin çeyiz sermek 3. sermek (kurutmak için düz bir yere yaymak) * mewîj raxistin üzüm sermek 4. sermek (a-çarak yaymak veya döşemek) * fotograf raxistin ser maseyê fotoğrafları masanın üstüne serdi 5. yaymak * cih raxistin yatakları yaymak 6. döşemek 7. döşemek (açıp yaymak) * xalî li odeyê raxistin halıyı odaya döşediler 8. döşemek (bir ev veya dairenin oturulabilir duruma getirmek için gerekli eşyayı yerleştirmek) * mala xwe raxist û hîna çû tê de rûnişt evini döşedikten sonra gidip oturdu ~ û xemilandin dayayıp döşemek **raxistî** *rd* 1. serili 2. yayılı 3. dayalı döşeli 4. döşemeli

raxistok *m* 1. sergi 2. döşeme 3. örtü

raxwestin *m* güvence isteme

raxwestin *l/gh* güvence istemek

ray (I) *m* 1. yol * nayê rayê yola gelmiyor 2. çare (bir şeyi önleme, tedavi yolu, deva) * ne mirin e ku ray lê nebe ölüm değil ki çare bulunmasın ~ ji diziye re dibe, ray ji zêdezimanîyê re nabe hırsızlığa çare bulun da sivri dilliliğe çare zor bulunur ~ lê nebûn çaresi bulunmamak ~ li her tiştî dibe, li bir-çibûnê nabe boğaz durmaz ~ li her tiştî di-be li mirinê nabe ecele çare bulunmaz, ola-cakla öleceğe çare yok ~ li zikê birçî dibe li yê nîvbîrçî (an jî nîvco) nabe boğaz dur-maz (acliğa çare bulur da yarı açlığa çare bulunmaz)

ray (II) *m* ray (tren, trainvay gibi taşıtlarda te-kerleklerin üzerinde hareket ettiği demir yol)

ray (III) *m* 1. rey, oy * di hîlbijartinên dawî de ji sedî pazdeh ray stendiye son seçim-lerde yüzde on beş rey almış 2. rey, oy (bu tercihi belirten söz veya yazı) ~ avêtin 1) oy kullanmak, oy vermek 2) oya koymak (veya sunmak) ~ dan rey vermek, oy vermek ~ hatin avêtin *l/tb* oylanmak ~a aşkera açık oy ~a dijber kırmızı oy ~a spî beyaz oy ~a veşarî gizli oy ~a xwe avêtin oyunu kullan-mak

ray (IV) *m* temin, temin etme

ray (V) *m* 1. görüş, düşünce, fikir (kanaat) * bi raya min benim görüşüme göre * li gorî ra-ya min görüşüme göre 2. karar, söz, söz ve karar 3. düzen 4. gösterme ~ dan göstermek ~ dan (tişteki) öyle uygun görmek ~a (ye-kî) li balê hebûn nezdinde değeri olmak ~a mala xwe kirin kendi evinin iç düzeniyle il-gilenmek ~a malê malxwe dizane evin iç düzenini ev reisi bilir ~ raya Xwedê ye Al-

lah'ın dilediği olur ~ û şêwr söz ve karar ~ û tevdîr düzen ~ û tevdîr dan (tişteki) dü-zenlemek ~ û tevdîra malê di destê pîrekê de ye evin iç düzeninde kadın sorumludur, yuvayı dışı kuş yapar ~a (yekî) pê neketin birini alâkadar etmemek ~a xwe gotin görüş bildirmek ~î (yekî) dan 1) (birine) göster-mek 2) (birine) öğretmek ~î (yekî) kirin 1) (birine) göstermek 2) (birine) öğretmek

ray (VI) *n* race * rayê Hind Hint racası

raya gel *nd* halkoyu

raya gelemperî *nd* kamu oyu, efkârıumumiye

raya giştî *nd* kamu oyu, genel düşünce

raya pêbaweriyê *nd* güven oyu

rayavêtin *m* 1. oylama 2. oya koyma (veya sunma) 3. oylamaya geçme (veya gitme)

ray avêtin *l/gh* 1. oylamak 2. oya koymak (ve-ya sunmak) 3. oylamaya geçmek (veya git-mek)

rayavêtina pêbaweriyê *nd* güven oylaması

rayba *m* rayba, pürüzalır

rayber *bnr* rêber

rayberî *bnr* rêberî

raybilind *rd* kibirli, kurumlu

raybûn *l/gh* bulunma, sağlanma, temin edil-me

ray bûn *l/gh* bulunmak, sağlanmak, temin e-dilmek

raybûyîn *l/gh* bulunuş, sağlanış, temin ediliş

rayda *rd* etkili

raydan (I) *m* oy verme ~a bi îşaretan işarı oy

raydan (II) *m* gösterme

ray dan (I) *l/gh* oy vermek

ray dan (II) *l/gh* göstermek

raydana ewlekî *nd* güven oyu, güven oylaması

raydayîn (I) *m* oy veriş

raydayîn (II) *m* gösteriş

rayde *rd* etkili

raye *m* yetki, salâhiyet ~ dan yetki vermek ~

xwestin yetki istemek

rayedar *nd/nt* yetkili, salâhiyetli ~ kirin yetki-li kılmak

rayedarkirin *m* yetkilendirme

rayedar kirin *l/bw* yetkilendirmek

rayek *rz/m* kök (kelimenin her türlü ekler çık-a-rıldıktan sonra kalan anlamlı bölüm) * raye-ka lêkerê fiilin kökü ~a dema borî *rz* geçmiş zaman kökü ~a dema niha *rz* şimdiki zaman kökü ~a lêkerê *rz* fiil kökü ~a navdêrî (an jî navdêrê) *rz* ad kökü, isim kökü

rayekî *rz/rd* köksel

rayel *m* tel (turlü metallerden yapılmış kop-maya karşı dirençli ince uzun nesne)

rayexwestin *m* yetki isteme

raye xwestin *l/gh* yetki istemek

rayeya qanûnçêkirinê yasama yetkisi

rayêl *m* hat, çizgi

rayêx *m* 1. yaygı 2. döşeme

rayî (...) dan *l/bw* 1. (birine) göstermek (birini

veya bir şeyi işaretle belirtmek) * **dê leyîs-toka di camekanê de rayî min bida** vitrindeki oyuncuğa bana gösterecekti 2. göstermek (kanıtla inandırmak) 3) göstermek (öğretmek, açıklamak) * **dersê rayî wî dide** ona ders gösteriyor 4) *mec* göstermek (ser bir biçimde karşılık vermek) * **ez dê rayî te bidim** sana göstereceğim

rayî (...) *kirin l/gh* (birine) göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak)

rayîş *m* rayiç

rayker *rd* sağlayıcı, temin edici

raykirin *m* bulma, sağlama, temin etme

ray kirin *l/gh* bulmak, sağlamak, temin etmek * **pere ray bike** para bul

raykirî *rd* bulunmuş, sağlanmış, temin edilmiş olan

raymezin *rd/nt* 1. kibirli 2. fikir sahibi ulu kimse 3. *mec* ileri gelen, ekabir ~ **kirin** kibirlik yapmak

raymezintî *m* kibirlik ~ **kirin** kibirlik yapmak

raz (I) *n* 1. kaya 2. uçurum

raz (II) *m* 1. giz, sır (varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey) 2. sır (insan aklının yeterince açıklık getiremediği şey) ~ **dan der** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **dan gotin** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **der dan** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **nedan der** sır tutmak (veya saklamak) ~ **nedan gotin** sır tutmak (veya saklamak) ~ **veşartin** sır saklamak (bi) ~ **û sirê hev zanîn** (birbirinin) sırmı bilmek ~ **ên xwe ji kesî re gîlî nekirin** sırmı kimseye açıklamamak

razan *m* 1. uyuma, uyuyuş 2. yatma (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanma) 3. uyuma (çevresinde olan bitenden habersiz olma) 4. doğum 5. doğurma, doğum yapma 6. yatma (cinsel ilişkide bulunma) 7. yatırım, plâsman ~ **a te hebe rabûna te tune** be uyupta kalkmayasın

razan *l/gh* 1. uyumak 2. yatmak (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanmak) 3. uyumak (çevresinde olan bitenden habersiz olmak) 4. doğurmak, doğum yapmak * **jinik razaye zarokeke keçin jê re çêbûye** kadın bir kız çocuğunu doğurmuş 5. yatmak (cinsel ilişkide bulunmak) * **bi jinikê re razaye** kadınla yatmış

razandin *m* 1. uyutma 2. yatırma 3. yatırma (parayı işletmek amacıyla bir yere verme) 4. yatırım, mevduât

razandin *l/gh* 1. uyutmak 2. yatırmak 3. yatırmak (parayı işletmek amacıyla bir yere vermek)

razandî *rd* 1. uyutulmuş 2. yatık, yatırılmış

razanxane *m* yatakhane

razayandin *bnr* razandin

razayî *rd* 1. uyur, uyur durumda 2. yatık, uykuda olan

razbar *rd* gizemli

razber *fel/rd* soyut

razberî *m* soyutluk

razberitî *fel/m* soyutçuluk

razberker *rd* soyutlayıcı

razberkirin *fel/m* soyutlama

razber kirin *l/gh* soyutlamak

razberkirî *rd* soyutlanmış olan

razdader *rd* sır veren

razdar *rd* 1. gizemli, sırlı esrarlı, esrareniz * **maleke razdar** esrarlı bir ev 2. *rd/nd* gizemli, mistik

razdarî *m* 1. esrarlılık, esrarenizlik 2. *fel* gizemcilik, mistizim

razderdan *m* sır verme, dışarıya sır verme

raz derdan *l/gh* sır verme, dışarıya sır vermek

razderdar *nd/nt* sır verici, dışarıya sır veren

razdoz *nd/nt* casus

razdozî *m* casus

razeke *m* taklit

razekekirin *m* taklit etme

razeke kirin *l/gh* taklit etmek

razemend *rd* hoşnut

razemendî *m* hoşnutluk

razgir *nd/nt* 1. sekreter, sır kâtibi 2. sır küpü, sır saklayan ~ **ê giştî** (an jî **gelemperî**) genel sekreter

razgiri *m* sekreterlik, sır kâtipliği

razgirî *m* açmazlık, ketumiyet

razirav *rd* zarif

raziravî *m* zerafet

razî (I) *rd* sırî, gizemsel

razî (II) *rd* 1. razî 2. hoşnut, memnun ~ **bûn** 1) razî olmak 2) hoşnut olmak ~ **kirin** 1) razî etmek 2) hoşnut etmek

razîbûn *m* 1. razî olma 2. rıza gösterme 3. hoşnut olma, tatmin olma

razî bûn *l/gh* 1. razî olmak 2. rıza göstermek 3. hoşnut olmak, tatmin olmak

razîbûnî *m* 1. razî olma, rıza 2. hoşnutluk, memnunluk, memnuniyet ~ **ya xwe nîşan dan** hoşnutluk getirmek

razîbûyî *rd* bir şeye razî olmuş kimse

razîbûyîn *m* 1. razî oluş 2. rıza gösteriş 3. hoşnut oluş, tatmin oluş

razîkirin *m* 1. razî etme 2. hoşnut etme, tatmin etme 3. yatıştırma (yumuşatma)

razî kirin *l/gh* 1. razî etmek 2. hoşnut etmek, tatmin etmek 3. yatıştırmak (yumuşatmak)

razikirî *rd* bir şeye razî edilmiş kimse

razîtî 1. razî olma, rıza 2. hoşnutluk, memnunluk, inemnuniyet ~ **ya xwe nîşan dan** hoşnutluk getirmek

razmend *rd* gizemli

razmendî *m* gizemlilik

razpûş *nd/nt* sekreter, sır kâtibi

razpûşî *m* sekreterlik, sır kâtipliği

razû *m* dua

razûxwaz *nd/nt* duacı

razveşartin *m* sır saklama
raz veşartin *l/gh* sır saklamak
razveşêr *rd* sır saklayan, sır küpü
razyar *nd/nt* sekreter
razyarî *m* sekreterlik
Rb kîm *Rb* (rubidyum elementinin kısaltması)
Re kîm *Re* (renyum elementinin kısaltması)
re mzk/m 1. *re* (gam dizisinde *do* ile *mi* arasında ses) 2. *re* (bu sesi gösteren nota kısaltması)
reaksiyon *m* 1. reaksiyon, tepki 2. *kîm* reaksiyon, tepkinme ~ **nîşan dan** rekasiyon göstermek, tepkimek
reaksiyoner *rd* reaksiyoner, tepkili
reaksiyonî *rd* tepkisel
reaktor *m* reaktör ~a **atomê** atom reaktörü ~a **nukleerî** nükleer reaktör
realîst *nd/rd* realist, gerçekçi (gerçeği gören, ona göre davranan)
realîte *m* realite
realîzm 1. realizm, gerçekçilik 2. *fel* realizm, gerçekçilik
reasurans *m* reasürans
reaya *nd* reaya
Reb n *Rab* ~ê **min** Rabım
rebanî *rd* 1. rabbanî, ilâhî, tanrısal 2. rabbanî (Tanrıya ulaşmış)
rebas *m* sulanmış ziraat
rebbena *nd* rebbena
reben *nd/nt* 1. zavallı 2. garib, gariban * **jê vegere yekî reben** e boş ver garibanın tekidir 3. âciz, zebun (güçbüz, zayıf) 4. tutsak (kendisini her şeyin etkisinden kurtarmayan kimse) * **hûn rebenê patronê xwe ne siz** patronunuzun tutsağınız 5. *mec* fakir (alçak gönüllülük için birinci kişi zamiri görevinde kullanılır) * **ez rebenê Xwedê do hatim mala we jî, min hûn nedîtîn** fakir düm evinize geldimsede bulamadım
rebenî *m* 1. zavallılık 2. zavallılık (gücü bir şeye yetmeme) 3. garibanlık 4. âcizlik, zebunluk
rebenok *nd/nt* 1. zavallı 2. gariban 3. allahlık (kendisinden hiç bir işte yararlık umulmayan saf, zararsız kimse) 4. kadıncık (zavallı kadın)
rebenokî *rd* 1. zavallica 2. garibanca 3. garip garip (üzgün bir biçimde)
rebête *bnr* revête
rebisandin *m* araziye sulama
rebisandin *l/gh* araziye sulamak
rebisandî *rd* sulanmış olan
rebît *rd* gürbüz
rebîtbûn *m* gürbüzleşme
rebît bûn *l/gh* gürbüzleşmek
rebîtbûyîn *m* gürbüzleşme
rebîtfî *m* gürbüzlük
reca *m* rica ~ **jê kirin** (birine) ricada bulunmak (veya birinden rica etmek) ~ **kirin** rica etmek
ricakar *nd/nt* ricacı

recaker *nd/nt* ricacı
recakerî *m* ricacılık
recakirin *m* rica etme
reca kirin *l/gh* rica etmek
receb *m* receb, receb ayı
recifandin *bnr* ricifandin
recifîn *bnr* ricifîn
reciftin *m* titretme
reciftin *l/gh* titretmek
recî *bnr* recû
recm ol/m recim
recmandin *m* recinetme
recmandin *l/gh* recmetmek
recmandî *rd* recmedilmiş olan
recmkirin *m* recmetme
recm kirin *l/gh* recmetmek
recmkirî *rd* recmedilmiş olan
recû *m* 1. yardım parası (yardım için toplanmış para) 2. dillenme
recûkar *nd/nt* 1. yardım parası toplayan 2. dilenci
recûkarî *m* 1. yardım parası toplama 2. dilencilik
recûxwaz *nd/nt* 1. yardıma muhtaç (yardım için para toplamaya muhtaç kimse) 2. dilenci
recûxwazî *m* 1. yardıma muhtaçlık 2. dilencilik
reçale *bnr* rişale
reçel *bnr* riçal
reçete *m* reçete ~ **çêkirin** reçeteyi yaptırmak
reçêle *zo/m* siğircık, çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)
reçîne *m* 1. reçine, akındırık 2. *kîm* reçine
red (I) *m* ret ~ **bûn** red olmak ~ **kirin** redetmek ~a **(yekî) kirin** (birini) ret etmek, (birini) men etmek
red (II) *m* bitme, tamamlama, sona erme ~ **bûn** bitmek, tamamlamak ~ **kirin** bitirmek, tamamlamak ~a **(yekî) anîn** (birini) yenmek ~a **(yekî) birin** (birini) yenmek ~a **(yekî) hatin** eriyip bitmek, zayıflaşmak
redaksiyon *m* 1. redaksiyon (yazı yazma, yazı kaleme alma) 2. redaksiyon (yazıyı yayına hazır duruma getirme)
redaktor *nd/n* 1. redaktör (yazı yazar, bir yazıyı kaleme alan kimse) 2. redaktör (bir yazı üzerine gerekli düzeltmeleri yaparak onu yayına hazır duruma getiren kimse) ~ê **berpîrs** sorumlu redaktör
redaktorî *m* redaktörlük
redandin *m* reddetme
redandin *l/gh* reddetmek
redandî *rd* rededilmiş
redbar *rd* red edilebilir
redbarî *m* red edilebilirlik
redbûn (I) *m* reddolunma, reddedilme
redbûn (II) *l/gh* 1. bitme, bitirilme 2. bitme (sona erme, tamamlanma) 3. *mec* bitme, sıska olma, aşırı zayıflanma

red bûn (I) *l/gh* reddolunmak, reddedilmek
red bûn (II) *l/gh* 1. bitmek, bitirilmek 2. bitmek (sona ermek, tamamlanmak) 3. *mec* bitmek, sıkı olmak, aşırı zayıflanmak
redbûyîn (I) *m* reddolunuş, reddediliş
redbûyîn (II) *l/gh* 1. bitiş 2. bitiş (sona erme, tamamlanış, tamamlanma) 3. *mec* bitme, sıkı olma, aşırı zayıflanma
rediman *m* yıkım
redimandin (I) *m* yıkma
redimandin (II) *m* doldurma, dolum
redimandin (I) *l/gh* yıkmak
redimandin (II) *l/gh* doldurmak
redimandî (I) *rd* yıkık
redimandî (II) *rd* dolu
redimîn (I) *m* yıkılma
redimîn (II) *m* dolma
redimîn (I) *l/gh* yıkılmak
redimîn (II) *l/gh* dolmak
redîye *m* reddiye
redîf *wj/m* redif
redîngot *n* redingot (bir tür resmî erkek ceketi)
redkar *nd/nt* redçi, reddecî
redker (I) *nd/nt* reddedici
redker (II) *nd/nt* bitirici
redkirin (I) *m* reddetme
redkirin (II) *m* 1. bitirme 2. bitirme, tamamlama
red kirin (I) *l/gh* reddetmek * **dîrok îxanete-ke wiha napejirine red dike** ihanetin böylesini tarih kabul etmez, reddeder
red kirin (II) *l/gh* 1. bitirmek * **min karê xwe red kir** işimi bitirdim 2. bitirmek, tamamlamak * **xanî red kir** evi tamamladı
redkirî (I) *rd* reddedilmiş olan
redkirî (II) *rd* 1. bitirilmiş, bitik 2. bitirilmiş, tamamlanmış olan
redkok *m* köken
redoks *kîm/m* redoks
redresor *fız/m* redresör, doğrultmaç
redüksiyon *m* (*mat/kîm*) redüksiyon, indirgeme
redûseker *kîm/rd* indirgeyici
redûsekerin *m1. kîm* indirgeme 2. *mat* indirgeme
redûse kirin *l/gh* 1. *kîm* indirgemek 2. *mat* indirgemek
reel *rd* reel
ref (I) *m* 1. grup, saf 2. dizi, sıra 3. koşun, saf (yân yana durmuş asker dizisi) 4. sürü (kuş sürüsü) 5. *mec* kuşak (aynı dönemin insanları) ~ **bi** ~ öbek öbek, saf saf, takım takım ~ **girtin** saf bağlamak (veya tutmak) ~ **ê qulîngan** turna katarı
ref (II) *m* 1. raf 2. sergen
refah *m* refah, genlik
refandin *m* 1. çitme, gözeme (kumaştaki deliği örerek kapatma) 2. örme
refandin *l/gh* 1. çitmek, gözemek (kumaştaki

deliği örerek kapatmak) * **qula di qumaş de refandine** kumaşın deliğini çitmişler 2. örmek * **min qulika li ser çoka xwe refand** pantolonum diz kısmındaki deliği ördüm
refandî *rd* 1. çitilmiş 2. örük, örülü
refaquet *m* refakat
refaquetî *m* refakatlık
refaquetvan *nd/nt* rafakatçı
refde *m* sürü, yirtıcı hayvan sürüsü
referandûm *m* referendum, halk oylaması
referans *m* referans
refes *m* çifte, tekme (at, katır ve eşeğin arka ayaklarına vurması) ~ **avêtin (tişteki)** tekme atmak, çifte atmak (veya vurmak) ~ **avêtin (yekî)** (birini) çiftelenmek ~ **lê hatin xistin** tekmelenmek ~ **avêtin hev (û din)** tepişmek ~ **dan argo** zıplamak
refesavêtin *m* çifteleme, çifte atma, tekmeleme
refes avêtin *l/gh* çiftellemek, çifte atmak, tekmelemek
refesdan *m* çifte atma
refes dan *l/gh* çifte atmak
refesk *m* raf, seren
refeslêxistin *m* tepme (hayvan ayağıyla vurma)
refes lê xistin *l/bw* tepmek (hayvan ayağıyla vurma)
refesok *rd* 1. çifteli (çifte atan hayvan) 2. *argo* sataşkan (rahat durmayan)
refgirtin *m* saf tutma
refgirtin *l/gh* saf tutmak
refik (I) *m* 1. raf, tereke 2. sergen 3. lâmbalık 4. tabaklık ~ **a bixêriyê** baka başı ~ **a çirayê** çiralık (çıra konulan yer)
refik (II) *m* 1. seki (toprak üstündeki yükseklik) 2. *erd* seki, taraça, teras 3. ocak (bostanlarda her cins sebze için ayrılmış, çevresi yükseltilmiş toprak parçası) * **refika xiyan** hıyar ocağı 4. kerde 5. yastık (fide yetiştirmek için ince toprak ve gübreden hazırlanmış yüksekçe yer) 6. evlek, maşala
refik (III) *m* lavaş ekmeğini tandıra yapıştırma için kullanılan bezden araç
refikandin *m* 1. çitme, gözeme (kumaştaki deliği örerek kapatma) 2. örme
refikandin *l/gh* 1. çitmek, gözemek (kumaştaki deliği örerek kapatmak) 2. örmek
refikandî *rd* 1. çitilmiş 2. örük, örülü
refikîn *m* çitilme, gözelenme
refikîn *l/gh* çitilmek, gözelenmek
refikkirin *m* 1. sekileme 2. evleklemek
refik kirin *l/gh* 1. sekilemek 2. evleklemek
refikkirî *rd* 1. sekili, sekilenmiş olan 2. evlekli
refîn *m* çitilme, gözelenme
refîn *l/gh* çitilmek, gözelenmek
refîne *rd* 1. rafine 2. *m* rafineri
refînerî *m* rafineri, arıtım evi
refîq *n* refik, arkadaş
refîqî *m* refiklik, arkadaşlık
refleks *biy/m1.* refleks, tepke, tepki 2. *psî* ref-

leks, tepke ~a **bêmerc** şartsız refleks ~a **mercdar** koşullu tepke
reflektor *m* reflektör, yansıtıcı
reform *m* reform, düzeltim, ıslahat ~a **erd** toprak reformu
reformist *nd/nt* reformist, reformcu
reformizm *m* reformizm, reformculuk
reformparêz *rd/nd* reformcu, reformist, reform savunucusu
reformparêzî *m* reformculuk, reform savunuculuğu
reformxwaz *rd/nd* reformcu, ıslahatçı, reform yanlısı
reformxwazî *m* reformculuk, ıslahatçılık
reftar *m* davranış, tutum
reftari *m* davranış
reg *ant/m1* 1. damar 2. *bot* damar (içinden ongun besi suyunun dolaştığı odunsu dokundan boru) 3. kök (bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm) 4. *mat* kök (denklemden) ~a **ducar** *mat* kare kök ~a **ducar hesap kirin** *mat* kare kök almak
regaib *m* 1. regaip (Amina Hatun'un Hz. Muhammed'e gebe kaldığı gece) 2. regaip (recep ayının kâmil olarak kullanılan ilk cuma gecesi)
regez (I) *m* 1. kök, damar 2. soy, nesep 3. ırk
regez (II) *m* cinsiyet
regezî (I) *rd* ırkı, ırksal
regezî (II) *rd* 1. cinsel, seksi 2. çapkın (cinsel-lik taşıyan veya hatırlatan)
regezîkirin *m* 1. seksileştirme, cinselleştirme 2. erotize etme
regezî kirin *l/gh* 1. seksileştirmek, cinselleştirmek 2. erotize etmek
regezîkiri *rd* 1. cinselleştirilmiş, seksileştirilmiş 2. erotize edilmiş olan
regezîti *m* ırkçılık
regezmend *nd/nt* ırkçı
regezname *m* kimlik (ırkı kimlik)
regeznas *nd/nt* etnolog, budun bilimci
Regeznasî *m* etnoloji, budun bilimi
regezperest *nd/n* ırkçı
regezperestî *m* ırkçılık ~ **kirin** ırkçılık yapmak
regî *rd* köksel
regîti *m* köktencilik
reglan *m* reglan (bir tür palto)
regulator *fiz/m* regülâtör, düzenleyici
regan *n* 1. regan 2. *rd* regan (bu deriden yapılmış şey)
reh (I) *m* yol
reh (II) *ant/m* 1. damar 2. *ant* bağ 3. *bot* damar (içinden ongun besi suyunun dolaştığı odunsu dokundan boru) * **reha darê** ağacın damarı 4. kök (bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm) 5. sinir, damar 6. kök, köken, asıl, orijin ~ **berdan** 1) kök

salmak, kökleşmek 2) kök salmak (soy yönünden genişleyip yayılmak) * **ew ji ajare-ke ku reh berdaye, dihat dal** budak salmış bir soydan geliyordu ~ **berdan** **erdê** yere kök salmak (bir yere iyice yerleşmek) ~ **berî** **erdê** **dan** köklenmek (temeli bir biçimde yerleşmek) ~ **û** **çik** kökten, tamamıyla ~ **û** **damar** sinir ve damar ~ **û** **damarên diran** dış sinir ve damarları ~ **û** **rîş 1)** kök, damar 2) soy sop ~ **û** **rîşa** (**yekî**) **ji dinyayê rabûn** soyu kurumak ~ **û** **rîşal** kök ~ **û** **rîşal** **berdan** kök salmak, kökleşmek * **têkoşîna azadiyê di nav Kurdan de reh û rîşal berdaye** özgürlük mücadelesi Kürtler arasında kök salmış ~ **û** **rîşal berî** **erdê** **dan** kök salmak, köklenmek (bir yere iyice yerleşmek, temeli bir biçimde yerleşmek) * **li gund reh û rîşal berî** **erdê** **daye** **nayê** köye kök salmış geliyor ~ **û** **rîşalên (...)** **ji dinyayê birandin** kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek ~ **û** **rîşalên (...)** **ji dinyayê birin** kökü kazınmak ~a **bihîstinê** işitme siniri ~a **bînahiyê** **ant** görme siniri ~a **porpare** kılcal damar ~**ên qûna xwe qetandin** kıcını yurttmak (bağırıp çağırarak)

reha (I) *rd* mutlak

reha *m* kurtuluş

rehab *n* rahib

rehabar *rd* kurtarılabılır

rehabîlasyon *bj/m* rehabilitasyon

rehabûn *m* kurtulma

reha bûn *l/gh* kurtulmak

rehabûyî *rd* kurtulmuş, vareste

rehabûyîn *m* kurtuluş

rehabûnî *m* kurtulma

reha duçar *mat/* kare kök ~ **hesap kirin** *mat* kare kök almak

rehakar *nd/nt* kurtarıcı

rehaker *nd/nt* kurtarıcı

rehakerî *m* kurtarıcılık

rehakirin *m* kurtarım, kurtarma, kurtarış

reha kirin *l/gh* kurtarmak

rehakirî *rd* kurtarılmış olan

rehal *m* çeyiz

reha mirinê *nd* şah damarı

reha navîn *bot/nd* orta damar

rehawet *m* rehabet

reha xelekî *nd* halkalıdamar

rehaxwaz *nd/nt* kurtuluşçu

rehaxwazî *m* kurtuluşçuluk

rehayî *m* mutlakiyet

reha zer *bot/m* Hint safranı

reha zirav *nd* koledok

rehber *nd/nt* 1. rehber 2. *m* rehber ~a **adrese-yan** adres kitabı (veya rehberi) ~a **bajêr** şehir rehberi ~a **navnîşanan** (an jî **adreseyan**) adres kitabı (veya rehberi) ~a **telefonê** telefon rehberi

rehberdan *m* kök salma, köklenme, kökleşme

reh berdan */gh* kök salmak, köklenmek, köleşmek

rehberdayî *rd* kök salmış, köleşmiş olan

rehberdayîn *m* kök salış, kökleniş, kökleşiş

rehbik *m* rahibe

rehbikî *m* rahibelik

rehçik *m* kökçük

rehdar *rd* 1. köklü 2. kökenli

rehdarkirin *m* köklendirme

rehdar kirin */gh* köklendirmek

rehepeyv *m* etimoloji

rehêle *m* sağanak yağmur

rehêş *bj/m* siyatik

rehêşan *bj/m* siyatik

rehgirtin *m* köklenme

reh girtin */gh* köklenmek

rehgirtî *rd* köklenmiş

rehik *ant/m* 1. sinir 2. damarcık (küçük damar) 3. *biy* lif ~ *dan* liflenmek * **petêxan** **rehik** *dane* kavunlar liflenmiş 4. *bot* kıl (bitkilerde görülen, genellikle silindimsi, içi boş ince uzantı) 5. *bot* ek kök, telcik 6. çil (köklerdeki kıl gibi uzantılar) 7. kökçük (bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besî maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm) 8. kök sap

rehikdan *m* liflenme

rehik dan */gh* liflenmek

rehikî *rd* kılcal, kıl gibi

rehikîti *m* kılcallık

rehim *m* rahim

rehistin *m* kök salma, yeşerme

rehistin */gh* kök salmak, yeşermek

rehî *rd* 1. köksel 2. köksel 3. *rz* köksel

rehîm (I) *ant/m* rahim, döl yatağı

rehîm (II) *rd* rahîm, koruyan, acıyan

rehîn *m* rehin ~ *dan* rehin vermek

rehîne *nd/nt* rehine, tutak

rehînkirî *rd* tutulu (tutu olarak alınmış)

rehîv *m* doğum lekesi

rehjen (I) *nd/nt* yolcu, yol tepen

rehjen (II) *bj/m* nabız

rehjenîn *m* nabız çarpması ~a (yekî) **jimartin** nabzını saymak

rehkar *nd/nt* ırkçı, rasist

rehkarî *m* ırkçılık, rasizm

rehle *m* rahle

reh li xwe xistin */bw* köklenmek

rehm *m* 1. rahm, acıma, merhamet 2. bereket (yağmur) * **rehm dibare** bereket yağıyor ~ **ketin dilê** (yekî) birinde acıma duygusu oluşmak ~a **Xwedê lê be** 1) Allah rahmet eylesin 2) süngüsü depreşmesin (ölülerden kötü bir anışla söz edilirken söylenir) ~a **Xwedê li dê û bavê te be!** 1) cedine rahmet!, anana babana rahmet 2) su gibi aziz ol! ~a **Xwedê li te be!** su gibi aziz ol! ~a **Xwedê li miriyên we be û lê be jî** ölüleri-nize ve ona da Allah rahmet eylesin ~a

Xwedê li miriyên we û yên haziran be ölülerine rahmet

rehman *nd/rd* rahman (merhamet eden, Tanrı)

rehmanî *rd* 1. rahmanî (Tanrısal, Şeytanî karıştı) 2. rahmanî (tanrı yolunda olan) * **jine-ke rehmanî ye** rahmani bir kadın

rehmdar *rd* rahman, acıyan, merhamet eden

rehmet *m* 1. rahmet (Allah birinin suçunu bağışlama) 2. rahmet (yağmur) * **ava rehmetê** rahmet suyu ~ **lê be** geçmiş ola ~ **li bavê te** (be) babana rahmet, cedine rahmet! ~ **li dê û bavê te be!** cedine rahmet!

rehmetdar *rd* rahmetli

rehmetî *rd* 1. rahmetli, rahmetlik 2. *nd/nt* rahmetli, rahmetlik. Merhum, merhume (ölmüş bir kimsenin adı yerine kullanılır)

rehmetkirin *m* rahmetli (veya rahmetlik) olma, merhum olma (vefatetme)

rehmet kirin */gh* rahmetli (veya rahmetlik) olmak, merhum olmak (vefatetmek)

rehmker *rd* rahman, acıyan, merhamet eden

rehmkirin *m* acıma, merhamet etme

rehm kirin */gh* acımak, merhamet etmek

rehm lê kirin */gh* (birine) acımak, merhamet etmek

rehne *m* rahne, gedik

rehnik *rd* aydınlık

rehnuma *m* yol gösterici

rehok *rd* kökçük

rehokî *rd* kökçül

rehoştin *bnr* rihoştin

rehqelan *m* soykırım

rehrehkî *rd* 1. damarlı 2. **destê rehrehkî** damarlı el 2. damar damar

rehsinîn *m* terkedilme

rehsinîn */hgh* terkedilmek

rehsinandin *m* terketme

rehsinandin */gh* terketmek * **mêrê xwe reh-sinand** kocasını terketi

rehsinandî *rd* terkedilmiş olan

rehşik *m* 1. kökçük 2. damar, damarcık

reht *rd* yorgun, argın * **destê reht li ser zikê têr** e yorgun el tok karın üzerine kurulur ~an **kir**,

rihetan xwar yapan değil yapmayan yedi

rehtbûn *m* 1. yorulma 2. kesilme (bitkin düşme) 3. yorgunluk, argınlık ~ **jê re tune bûn** 1) üstüne kapanmak, aralıksız çalışmak 2) menzilci beygiri gibi koşmak

reht bûn */hgh* 1. yorulmak 2. kesilmek (bitkin düşmek) * **dernekete serê kaş reht bû** yokuşu çıkamadan kesildi

rehtbûnî *m* yorgunluk

rehtbûyî *rd* apışık (kuyruğunu apış arasına alarak yılmın yılmın giden hayvan)

rehtbûyîn *m* 1. yorulmuş 2. kesiliş (bitkin düşme)

rehtî *m* yorgunluk

rehtker *rd* yorucu

rehtkirin *m* yorma

reht kirin */gh* yormak

rehwan *bnr* rewan
rehwanî *bnr* rewanî
rehzxm *rd* sağlam köklü
reil *bnr* rihil
reilandin *bnr* rihilandin
reilîn *bnr* rihilîn
reîya *m* 1. reaya 2. *mec* adı, bayağı, şirret
reis *n* reis, başkan ~ê *belediyê* belediye başkanı
reîşeşir *n* aşeret reisi
reîsî *m* reislik, başkanlık
reîstî *m* reislik, başkanlık
rejî (I) *m* reji (sinema, tiyatro, radyo ve televizyon oyunlarında oyunu yönetme)
rejî (II) *m* 1. kömür 2. (tek el idaresi) 3. *rd* kömür (koyu, kara rengi belirtmek için kullanılır) ~ *ye* kömür gibi ~*ya* *hestî* kemik kömürü
rejîber *n* maden kömürü
rejîbûn *m* kömürleşme
rejî bûn *l/gh* kömürleşmek
rejîdank *m* kömürlük
rejîdar *rd* kömürlü
rejîfîroş *nd/ht* kömürcü (satan kimse)
rejîfîroşî *m* kömürcülük
rejîkirin *m* kömürleştirme
rejî kirin *l/gh* kömürleştirmek
rejîm 1. rejim, yönetim 2. rejim (bir devletin yönetim biçimi) 3. rejim (perhiz, diyet) 4. rejim *erd/m* ~ kirin rejim yapmak ~*a* *girtî* kapalı rejim ~*a* *parlementeriyê* parlamenter rejim, açık rejim
rejîsor *nd/ht* rejisör, yönetmen ~ê *filman* film yönetmeni
rejîsorî *m* rejisörlük, yönetmenlik
rejîvan *nd/ht* kömürcü
rejîvanî *m* kömürcülük
rejû *m* kömür
rejûber *m* taş kömürü
rejwake *m* biçilniş ve yerde peşpeşe olan tahıl demetleri
rek *m* doldurmada kullanılan küçük taş, çamur ya da çimento karışımı ara dolgu
rekandin (I) *m* indirmek (yüksekten veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlama)
rekandin (II) *m* kısmak
rekandin (I) *l/gh* indirmek (yüksekten veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak)
rekandin (II) *l/gh* kısmak
rekât *m* rekât
rekeh *m* 1. kafes (aralıklı telden, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış, genellikle taşınabilir koyacak) * *rekeha çûkan* kuş kafesi 2. kafes (vahşi hayvanlar için yapılmış taşınabilir bölme)
rekeha *sing* *ant* göğüs kafesi
rekehdar *rd* kafesli
rekehfiroş *nd/ht* kafesçi (satan kimse)
rekehfiroşî *m* kafesçilik
rekehkar *nd/ht* kafesçi (imal eden)

rekehkarî *m* kafesçilik
rekehokî *rd* kafesimsi (kafes biçiminde olan)
rekih *bnr* rekeh
rekî *m* iki duvar arasındaki taş ve çamur harcı
reklam *m* 1. reklâm (bir şeyi halka tanıtmak, beğendirmek ve böylelikle sürümünü sağlamak için *derenen* her türlü yol) 2. reklâm (bu amaç için kullanılan yazı, resim, film vb.) ~ *kirin* reklâm etmek
reklamkar *nd/ht* reklâmcı
reklamkarî *m* reklâmcılık
reklamker *nd/ht* reklâmcı
reklamkerî *m* reklâmcılık
reklamkirin *m* reklâm etme
reklam kirin *l/gh* reklâm etmek
rekolte *m* rekolte
rekor *m* rekor ~ *bi pêş* ve *birin* rekor kırmak
rekorşikandin *m* rekor kıрма
rekor şikandin *l/gh* rekor kırmak
rekorşikên *nd/ht* rekortnen
rekorşikênî *m* rekortmenlik
rekortmen *nd/ht* rekortmen
rekortmenî *m* rekortmenlik
rektor *nd/ht* rektör
rektorî *m* rektörlük
remakî *rd* 1. adı, sıradan 2. seviyesiz
remakîbûn *m* 1. adileşme 2. seviyesizleşme
remakî bûn *l/gh* 1. adileşmek 2. seviyesizleşmek
remakîbûyîn *m* 1. adileşme 2. seviyesizleşme
remakîkirin *m* 1. adileştirme 2. seviyesizleştirme
remakî kirin *l/gh* 1. adileştirmek 2. seviyesizleştirme
remakîti *m* 1. adilik 2. seviyesizlik
remandin *m* devirme, yıkma, yıkış
remandin *l/gh* devirmek, yıkmak
remandî *rd* devrik, yıkık
remaq *m* damak
remax *m* tavan (ev tavanı)
rembeşk *m* küçük tencere
remekî *rd* adı, sıradan
remendol *m* incir gibi meyveleri devşirmede kullanılan bir araç
remeq *m* ramak
remezan *m* ramazan * *cejna remezanê* ramazan bayramı
remezaniye *nd* ramazaniyelik
remezanî *m* ramazanlık
remêl *m* güvercine benzeyen ve eti yenilen bir kuş
remil (I) *m* remil, kum falı (bazı işaretlerle gayıptan haber çıkarma) *bi ~an çûn* (yekî) birini iğnelemek
remil (II) *m* 1. tortu, çökelti 2. balçık
remilandin *m* 1. tıkama 2. tıkama (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirme)
remilandin *l/gh* 1. tıkamak 2. tıkamak (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirmek)

remilandi *rd* tıkanık
 remilavêtin *m* fal bakma
 remil avêtin *l/gh* fal bakmak
 remilbaz *nd/nt* remilci, remmal
 remilbazî *nd/nt* remilcilik
 remildar *nd/nt* remilci, mmal ~ê ku li ser pî-
 lan remil vedike kebzece
 remildarî *m* remilcilik
 remilî *rd* tıkanık, tıkanmış olan
 remilîn *m* tıkanma
 remilîn *l/gh* tıkanmak
 remilvan *bnr* remildar
 remî (I) *m* ateş alazi
 remî (II) *m* tarama (yaylım ateşi ile tarama)
 remî (III) *m* gösterme
 remîdan *m* gösterme
 remî dan *l/gh* göstermek
 remîk *m* incir gibi meyveleri devşirmede kul-
 lanılan bir araç
 remîkirin (I) *m* tarama, tarayış (yaylım ateşi ile
 tarama) ~a gur yoğun yaylım ateş, baraj ateşi
 remîkirin (II) *m* gösterme
 remî kirin (I) *l/gh* taramak (yaylım ateşi ile
 taramak)
 remîkirin (II) *l/gh* göstermek
 renk *n* sebep * sê renkên stranan hene
 reml (I) *bnr* remil (I)
 reml (II) *bnr* remil (II)
 remour *m* reomür
 remtandin *m* uzatma
 remtandin *l/gh* uzatmak
 remtandî *rd* uzanık
 remtele *bnr* rewtele
 remteletî *bnr* rewtele
 remûzat *nd/nt* komik kimse
 remz (I) *m* rumuz, sembol
 remz (II) *m* taklit
 remzî *rd* sembolik
 remzkar *nd/nt* taklitçi
 remzker *nd/nt* taklitçi
 remzkerî *m* taklitçilik
 rena *nd* -e gibi, -e benzer
 renandin *m* rendeleme
 renandin *l/gh* rendelemek
 renc *m* 1. ağrı, sızı, acı 2. cefa, eziyet, üzü 3.
 sıkıntı, güçlük, meşakkat, zahmet ~ dan acı
 vermek ~ kişandin 1) acı çekmek 2) zahmet
 çekmek, meşakat çekmek, zahmet görmek
 rencandin *m* 1. incitme 2. incitme, üzme (kö-
 tü söz veya davranışla birini kırma)
 rencandin *l/gh* 1. incitmek 2. incitmek, üzme
 (kötü söz veya davranışla birini kırmak)
 rencandî *rd* 1. incinik (incinmiş) 2. gücenik
 rencidebûn *m* 1. incinik (incinmiş) 2. güce-
 niklik
 rencber *nd/nt* rençper (tarım işçisi)
 rencberî *m* rençperlik
 rencdan *m* 1. acı verme, incitme 2. sıkıntı ver-
 me

renc dan *l/gh* 1. acı vermek, incitmek 2. sıkın-
 tı vermek
 rencdar *rd* 1. incitici 2. meşakkatlı, zahmetli
 3. acılı, zahmetkeş
 rencdarî *m* 1. incitcilik 2. meşakkatlılık, zah-
 metlilik 3. zahmetkeşlik
 rencide *rd* 1. rencide 2. zahmet çeken ~ bûn
 rencide olmak ~ kirin rencide etmek
 rencidebûn *m* 1. incinme 2. incinme, üzölme
 rencide bûn *l/gh* 1. incinmek 2. incinmek, ü-
 zölme
 rencidekirin *m* 1. incitme 2. incitme, üzme
 (kötü söz veya davranışla birini kırma)
 rencide kirin *l/gh* 1. incitmek 2. incitmek, üz-
 mek (kötü söz veya davranışla birini kır-
 mak)
 rencidetî *m* 1. rencide olma 2. zahmet çekme
 rencîn *m* incinme
 rencîn *l/gh* incinmek
 rencîner *rd* incitici
 renckar *rd* eziyetli, eziyet verici
 renckêş *nd/rd* 1. çileli, çilekeş, zahmetkeş 2.
 ezgin (çok cefa görmüş kimse)
 renckêşan *m* acı çekme, eziyet çekme
 renckêşî *m* 1. çilecilik, çilekeşlik, zahmetkeş-
 lik 2. ezginlik (cefa görme hali)
 rencor *bnr* rencûr
 rencûr *rd* 1. sızılı, ağrılı, sancılı 2. sıkıntılı, me-
 şakkatlı, çileli, zahmet * karekî rencûr çile-
 li bir iş 3. üzümlü 4. *m* eziyet külfet, zorluk
 rencûrbûn *m* 1. incinme, rencide olma 2. zah-
 met görme, eziyet görme
 rencûr bûn *l/gh* 1. incinmek, rencide olmak
 2. zahmet görmek, eziyet görmek
 rencwer *rd* 1. rencide 2. zahmet çeken
 rencwerî *m* 1. rencidetî 2. zahmet çekme
 rend *rd* rint
 rendandin *m* rendeleme
 rendandin *l/gh* rendelemek
 rende *m* rende ~ kirin rendelemek ~ya daran
 küstere ~ya dirêj küstere
 rendek *m* mahalle
 rendekirin *m* rendeleme
 rende kirin *l/gh* rendelemek
 rendeş *m* rende
 rendetras *m* rende
 renêşan *bj/m* siyatik
 reng (I) *bot/m* 1. kızıl kök, kızıl boya, kök bo-
 yası (Rubia tinctorum) 2. kîm kızıl kök, kı-
 zıl boya, kök boyası, alizarin (bu bitkiden
 elde edilen boya)
 (II) *n* 1. renk 2. beniz (yüz rengi) 3. renk (ni-
 telik) * rengê vî tiştî guherî bu işin rengi
 değişti 4. tarz, şekil * bi vî rengî nabe bu
 şekilde olmaz ~ avêtin 1) renk atmak, sol-
 mak * li ber tavê perdeyan reng avêtiye
 güneşten dolayı perdelerin rengi attı 2) ben-
 zi atmak (veya uçmak), beti benzi atmak ve-
 ya solmak, beti uçmak ~ dan (tişteki) renk

vermek (veya katmak ~ e belki ~ e ku olabilir ki ~ **girtin** renk almak ~ **hatin** (yekî) (birine) renk gelmek ~ **jê çûn** 1) rengi atmak, rengi kaçmak rengi uçmak, solmak 2) rengi atmak, rengi kaçmak, rengi uçmak (korku, heyecan vb. den dolayı) 3) benzi solmak, beniz geçmek ~ **lê neman** 1) rengi atmak, rengi kaçmak, rengi uçmak (korku ve heyecandan dolayı) 2) benzi uçmak, sararıp solmak ~ **lê neman bûn weka kilsê** kireç gibi olmak ~ **renk renk** ~ **û deng** ses seda ~ **û deng hatin** (yekî) (biri) ses seda duymak ~ **û rû** 1) yüz göz (bir kimsenin fiziki görünüşü) 2) beti benzi ~ **û rûçik** yüz göz ~ **û rûçik lê neman** beti beniz kalmamak ~ **û rûçik lê zer bûn** beti benzi kireç kesilmek, beti benzi atmak veya solmak, beti uçmak ~ **û rûyê** (yekî) **xweş bûn** yanğından kan damlamak ~ **û sîfet** kalıp kıyafet ~ **ê avî** sulu boya ~ **ê** (yekî) **bûn wekî** çiftexas (birinin yüzü) kâğıt gibi (olmak) ~ **ê** (...) çilmsîn rengi solmak ~ **ê çivîte** çivîd mavîsî ~ **ê di hev de** (an jî **lihevqelaptî**) karışık renkli ~ **ê germ** sıcak renk ~ **ê girtî** koyu renk ~ **ê kirasê** hespan at donu ~ **ê** (yekî) **li hev ketin** ağzı bu-run birbirine karışmak (yüzde aşırı öfke, üzüntü, yorgunluk gibi durumların izleri görünmek) ~ **ê** (yekî) **li hev qelibîn** 1) (yüzü, rengi veya benzi) kül kesilmek 2) ağzı bu-run birbirine karışmak, nevrî dönmek (yüzde aşırı öfke, üzüntü, yorgunluk gibi durumların izleri görünmek) ~ **ê miriyan bi ser** (yekî) **de hatin** ölü toprağı üstüne serpilmiş gibi olmak ~ **ê miriyan bi** (yekî) **ketin** beti benzi sararmış olmak ~ **ê miriyan lê ketiye** cenaze gibi ~ **ê pûrta** hespan at donu ~ **ê qehweyî** kahve rengi ~ **ê** (yekî) **qelabtî bûn** rengi solmuş olmak ~ **ê** (yekî) **qelibîn** 1) (biri) fena olmak (hasta gibi olmak) 2) kızarıp bozarmak ~ **ê** (yekî) **qemîtîn** reng atmak, sararmak ~ **ê qeşmerokî** deli alacası ~ **ê qirêjî** 1) tahin rengi 2) **rd** tahin rengi (bu renkten olan) ~ **ê** (yekî) **qusikîn** 1) reng atmak, rengi uçmak (korku ve heyecandan ötürü) 2) kızarıp bozarmak 3) (yüzü, rengi veya benzi) kül kesilmek ~ **ê sar** soğuk renk, ölü renk ~ **ê** (yekî) **spî bûn** kireç gibi olmak ~ **ê tevlihev** karışık renkli ~ **ê tûnc** tunç rengi ~ **ê** (yekî) **vebûn** açılmak, ferahlanmak (kendine gelmek, biraz iyileşmek) * **piştî ku êşa nexweş xwe danî** **rengê wê vebû** acısı dinince hasta biraz açıldı ~ **ê** (yekî) **vegerîn** açılmak, ferahlamak, kendine gelmek ~ **ê** (...) **xera bûn** rengi bozulmak ~ **ê xwe winda kirin** rengini kaybetmek, kirden rengini kaybetmek (kirden matlaşmak) ~ **ê xwelîya** ağır kül rengi ~ **ê** (yekî) **xweş bûn** 1) sağlığı yerinde olmak 2) ekonomik durumundan dolayı iyi durumda olmak ~ **ê zengarê** demir pa-

sı rengi ~ **ê** (...) **zer bûn** rengi sararmak, sararı kesilmek (veya olmak) ~ **ê** (yekî) **zer kirin wekî şimayê** (birinin yüzü) kâğıt gibi (olmak) ~ **ê zincarê** bakır çalığı rengi ~ **ê zîv gümüş** rengi ~ **ên germ** sıcak renkler ~ **ên sar** (an jî **reş**) soğuk renkler
rengandin **m** 1. renklendirme 2. renkleme
rengandin l/gh 1. renklendirmek 2. renkleme (renklerle boyamak)
rengareng **rd** rengâreng, renkli menkli
rengavêtin **m** reng atma, solma, uçuklaşma (rengini yitirme, rengi uçma)
reng avêtin **l/gh** reng atmak, solmak, uçuklaşmak (rengini yitirmek, rengi uçmak)
rengavêti **rd** 1. solgun, soluk 2. solgun (kumaş, giysi vb. için)
rengavêtibûn **m** solgunlaşma, soluklaşma
rengavêti bûn **l/gh** solgunlaşmak, soluklaşmak
rengavêtibûnî **m** solgunluk, solukluk
rengbir **kim/m** renkgideren
rengdan **m** 1. reng verme 2. **mec** renklendirme, renk verme
reng dan **l/gh** 1. reng vermek 2. **mec** renklendirmek, renk vermek * **reng da şeva me** gecemizi renklendirdi
rengdanek **m** renk kutusu
renkdank **m** renklik, renk kutusu
rengdar **rd** renkli
rengdarbûn **m** renklenme
rengdar bûn **l/gh** renklenmek
rengdarbûyîn **m** renklemiş
rengdarî **m** renklik
rengdarkirin **m** renklendirme
rengdar kirin **l/gh** renklendirmek
rengdayîn **m** 1. reng veriş 2. **mec** renklendiriş, renk veriş
rengdêr **rd/m** sıfat, ön ad ~ **a çawahîn** (çawanî an jî **çilobûn**) **rd** neteleme sıfatı ~ **a çûbûyî** (an jî **çekirî**) **rd** türemiş sıfat ~ **a diyarker** (an jî **diyarkirî**) **rd** belirtme sıfatı ~ **a hejmarra beşdarî** **rd** üleştirme sayı sıfatı ~ **a hejmarra himî** **rd** asıl sayı sıfatı ~ **a hejmara kesirî** **rd** kesir sayı sıfatı ~ **a hejmara rêzdarî** **rd** sıra sayı sıfatı ~ **a hejmarî** **rd** sayı sıfatı ~ **a hevedudanî** **rd** bileşik sıfat ~ **a îşarkî** **rd** gösterme sıfatı ~ **a jîmarîn** (an jî **jîmarde**) **rd** sayı sıfatı ~ **a jîmarîn a rêzîn** **rd** sıra sayı sıfatı ~ **a kifşker** **rd** belirtme sıfatı ~ **a nebinavkirî** (nebinav an jî **nexuya**) **rd** belgisiz sıfat ~ **a nişandanê** (an jî **şanîdanê**) **rd** işaret sıfatı ~ **a parvekirinê** **rd** üleştirme sıfatı ~ **a pêkhatî** **rd** türetilmiş sıfat ~ **a pêşanî** **rd** gösterme sıfatı ~ **a pêşker** (an jî **pêşkarî**) **rd** işaret sıfatı ~ **a pêveber** **rd** yüklem sıfatı ~ **a pîrsyarî** (pîrsê an jî **pîrsyarkî**, **pîrsgerî**) **rd** soru sıfatı ~ **a rêzîn** (an jî **rêzda**) **rd** sıra sıfatı ~ **a şanîdanê** **rd** işaret sıfatı ~ **a wesfîn** **rd** niteleme sıfatı ~ **a xurtkirî** **rd** pekiştirmeli

sıfat * **kincên têrpaqij** tertemiz elbiseler ~a
xwedîtîyê (an jî **xweyîtiyê**) *rz* iyelik sıfatı
 ~a **xwemalîn** *rz* iyelik sıfatı ~a **xwerû** *rz* sa-
 de sıfat ~a **zêdedar** *rz* artılgan sıfat ~ên **ça-
 waniyê** niteleme sıfatları ~ên **îşarkî** işaret
 sıfatları ~ên **jimarîn** sayı sıfatları ~ên **nebi-
 navkirî** belgisiz sıfatlar ~ên **pirsyarkî** (an jî
pirsyariyê) soru sıfatları ~ên **wesfîn** nitele-
 me sıfatları ~ên **xwedîtîyê** iyelik sıfatları
 ~ên **xwemalîn** iyelik sıfatları

rengdêran *m* niteliğini belli etme

reng dêran *l/gh* niteliğini belli etmek

rengdêrî *rd* sıfatımsı

rengdêrfikirin *m* sıfatlaştırma

rengdêrî kirin *l/gh* sıfatlaştırmak

rengdêrikirî *rd* sıfatlaştırmış

rengdêrîn *rd* sıfatımsı

rengedeng *n* ses tonu

rengekor *nd/nt* reng körü

rengekorî *m* rengkörülüğü

rengenîgarî *m* çok renklilik

rengazer *nd* sarı renk

rengezêr *nd* altın rengi

rengezêrî *rd* altınımsı renkli

rengê bo/m boya kökü

rengê avî *nd* 1. sulu boya 2. *rd* sulu boya (su-
 lu boya ile yapılmış olan)

rengê bindeqê *rd* fındıkî

rengê çivîtê *nd* çivid mavisi

rengê dû *nd* 1. duman rengi 2. *rd* duman ren-
 gi (bu renkten olan)

rengê germ *nd* sıcak renk

rengê porteqalan *nd* 1. portakal rengi 2. *rd*

portakal rengi (bu renkten olan)

rengê qehweyî *nd/rd* kahve rengi

rengê rengê *nd* kök kırmızısı

rengê sar *nd* soğuk renk

rengê sifir *nd* 1. bakır rengi 2. *rd* bakır rengi
 (bu renkten olan)

rengê ten *nd* 1. ten rengi 2. *rd* ten rengi (bu
 renkten olan)

rengê titûnê *nd* 1. tütün rengi 2. *rd* tütün ren-
 gi (bu renkten olan)

rengê zengê *nd* 1. pas rengi 2. *rd*

pas rengi (bu renkten olan şey)

rengguhêr *rd* renk değiştiren, renk değiştirme
 özelliği olan

rengguhêz *rd* renk değişikliğine uğrayan

rengî *rd* renkser

rengîn *rd* 1. renkli 2. renkli (beyaz rengi dışın-
 da başka rengi veya renkleri olan) 3. *sn*
 renkli * **filmê rengîn** renkli film 4. renkli,
 boyalı * **xaniyê rengîn û penceresor** sarı
 boyalı kırmızı penceresi ev

renginbûn *m* renklenme

rengîn bûn *l/gh* renklenmek

rengînî *m* renklilik

rengînkirin *m* renklendirme

rengîn kirin *l/gh* renklendirmek

rengjêcûn *l/bw* rengini yitirme, rengi uçma,
 solma

reng jê cûn *l/bw* rengini yitirmek, rengi uç-
 mak, solmak

rengkal *rd* yaşlıca (55 60 yaşlarında)

rengker *rd* renklendirici

rengkirin *m* renkleme (renklerle boyama)

reng kirin *l/gh* renkleme (renklerle boyamak)

rengkirî *rd* 1. renkli, renklendirilmiş 2. renkli,
 boyalı (renklerle boyanmış olan) * **xaniyê
 rengkirî û penceresor** sarı boyalı kırmızı
 penceresi ev

rengkor *rd* renk körü

rengkorî *m* renk körlüğü

rengkore *rd* renk körü

rengkoreyî *m* renk körlüğü, daltonizm

renglêcûn *m* benzi solma

reng lê cûn *l/bw* benzi solmak

renglêneman *m* 1. benzi solma, rengi uçukla-
 ma 2. solma (rengini yitirmek, rengi uçma)

reng lê neman *l/bw* 1. benzi solmak, rengi u-
 çuklamak 2. solmak (rengini yitirmek, rengi
 uçmak)

reng lê qelibîn *l/bw* benzi atmak (veya uçmak)

reng lê qusikîn *l/bw* kızarıp bozarmak

reng lê sor bûn *l/bw* kızarıp bozarmak

rengnas *nd/nt* renk bilimci

rengnasî *m* renk bilimi

rengnasîfî *m* renk bilimcilik

rengnavêj *rd* solmaz

rengnebîn *rd* renk körü

rengnebînî *m* renk körlüğü, daltonizm

rengnedêr *rd* solmaz

rengnesax *rd* soluk benizli

rengo mengo *rd* alaca bulaca, alacalı bulacalı

rengorengo *rd* rengâreng, renk renk

rengpîşe *rz/m* belirteç, zarf ~ya **cihkî** yer be-
 lirteci ~ya **demkî** zaman belirteci ~ya **gu-
 manî** *rz* kuşku belirteci ~ya **pêşanî** (an jî **î-
 şarkî**) *rz* gösterme zarfı ~ya **pirsyarkî** soru
 belirteci

rengpîşeya awakî *rz/nd* durum belirteci

rengpîşeya cihkî *rz/nd* yer belirteci

rengpîşeya çiqasî *rz* nicelik belirteci

rengpîşeya demkî *rz/nd* zaman belirteci

rengpîşeya gumanî *rz/nd* kuşku belirteci

rengpîşeya pirsyarkî *rz/nd* soru belirteci

rengpîv *m* kolorimetre, renk ölçer

rengpîvanî *m* kolorimetri

rengpîvî *m* renk ölçme

rengqelibî *rd* 1. solgun 2. solgun (kumaş, giy-
 si vb. için)

rengqelibîbûn *m* solgunlaşma

rengqelibî bûn *l/gh* solgunlaşmak

rengqelibîn *m* 1. benzi solma 2. solma (rengi-
 ni yitirmek, rengi uçma)

reng qelibîn *l/gh* 1. benzi solmak 2. solmak
 (rengini yitirmek, rengi uçmak)

rengqelibîfî *m* solgunluk

rengrengî *rd* rengâreng
rengsefal *rd* alçak, değersiz
rengsemawî *rd* gök rengi
rengsor *rd* ala renkli, kızıl renkli
rengsorîn *rd* ala renklice
rengsîn *rd* mavi renkli
rengsînok *rd* mavi renkli
rengsînokî *rd* mavi renklice
rengtal *rd* buruk, tatlı acı karışımı bir tat
rengtarî *rd* koyu renk
rengtewîfî *rd* benzi uçuk
rengtûj *rd* keskin renkli
rengvan *nd/ht* renkçi
rengvedan *m* renk verme, renklendirme
reng vedan *l/gh* renk vermek, renklendirmek
rengxwaz *rd* kromofil
rengxwelî *rd* kül rengi
rengxweş *rd* güzel renkli
rengyaqût *rd* yakut renkli
rengzan *nd/ht* renk uzmanı
rengzanî *m* renk uzmanlığı
rengzehferanî *rd* safran renkli
rengzer *rd* 1. sarı renkli 2. sarı benizli, hasta
rengzerhimî *rd* solgun, saz benizli (kimse)
rengzerî *rd* sarı renklice
rengzêrîn *rd* altın renkli
rengzirêc *bnr* rengzirîc
rengzirîc *nd* 1. kurşunî 2. kurşunî (bu renkten olan)
rengzîvîn *rd* gümüş renkli
renik *m* 1. silgi 2. silgi (keçeden yapılmış silgi)
renî *m* 1. çığ 2. kar seli (kar suyunun oluşturduğu seli)
renîn *m* rendelenme
renîn *l/gh* rendelenmek
rentele *rd* deli dolu
renû *m* çığ
renyûm *kîm/m* renyum (renyum elementinin kısaltması Re)
renza *bnr* ranza
reograf *nd* reograf
reorganizasyon *m* reorganizasyon
reosta *m* reosta
rep *m* rap ~ rap rap ~ kirin rap rap etmek
rep *rd* 1. dik (yatık durmayan, sert) * **guhê rep** dik kulak 2. dikik 3. tıkız, sıkı (çok sıkıştırılmaktan) ~ **bûn** dikleşmek ~ **kirin** dikleşmek
repal *bnr* rût û repal
repandin *m* 1. girişme, pataklama (dövmeye başlama) 2. girişme (yeme)
repandin *l/gh* 1. girişmek, pataklamak (dövmeye başlamak) * **min repandê kurikê** çocuğa giriştim 2. girişmek (yemek) * **wîsa repandiye nan ku...** ekmeğe öyle girişmiş ki... ~ **(yekî)** (birine) girişmek, pataklamak ~ **hev** (birbirine) girişmek, kavgaya tutuşmak
repbûn *m* 1. dikelleme, dikleşme, diklenme 2. dikilme (bazı üreme organlarının dokularına

kan dolmasıyla sert ve dik duruma gelmesi) 3. kalkma (erkek cinsel organı dikleşme) 4. tıkızlaşma 5. çığalanma (atın kuyruğu dikilme)
rep bûn *l/gh* 1. dikelmek, dikleşmek, diklenmek 2. dikilmek (bazı üreme organlarının dokularına kan dolmasıyla sert ve dik duruma gelmesi) 3. kalkmak (erkek cinsel organı dikleşmek) 4. tıkızlaşmak 5. çığalanmak (atın kuyruğu dikilmek)
repbûnî *m* 1. dikleşme, dikilme 2. ereksiyon
repbûyî *rd* 1. dikik (dikilmiş, dikleşmiş) 2. kalkık (erkek cinsel organı için) 3. tıkız, sıkı (çok sıkıştırılmaktan)
repbûyîn *m* 1. dikeliş, dikleşiş, dikleniş 2. dikiliş (bazı üreme organlarının dokularına kan dolmasıyla sert ve dik duruma gelmesi) 3. kalkma (erkek cinsel organı dikleşme) 4. tıkızlaşma 5. çığalanış (atın kuyruğu dikilme)
repbûyîfî *m* 1. dikiklik 2. kalkıklık 3. tıkızlık
reperep *h* tıpr tıpr
reperepkirin *m* tapırdama, tıprırdama (yürürken tıpr tıpr ses çıkarma)
reperep kirin *l/gh* tapırdamak, tıprırdamak (yürürken tıpr tıpr ses çıkarmak)
repertuar *mzk/m* repertuar
repetep *h* lângir lungur
repibandin *m* sıkılaştırma
repibandin *l/gh* sıkılaştırmak
repibandî *rd* sıkılaştırılmış
repik *rd* dikik
repikbûn *m* diklenme, dikleşme
repik bûn *l/gh* diklenmek, dikleşmek
repikkirin *m* dikleştirmek, dikleme
repik kirin *l/gh* dikleştirmek, dikleme
repikkirî *rd* dikleştirilmiş
repin (I) *bot/m* bir bitki adı
repin (II) *m* haşat etme
repinkirin *m* haşat etme
repin kirin *l/gh* haşat etmek
repisandin *m* 1. tıkiştırma, tıka basa doldurma 2. tıkma (iterek, zorla sokma) 3. basma (sıkıştırarak yerleştirmek) 4. *argo* dövme, aşırı bir biçimde dövme
repisandin *l/gh* 1. tıkiştirmek, tıka basa doldurmak 2. tıkmak (iterek, zorla sokmak) 3. basmak (sıkıştırarak yerleştirmek) 4. *argo* dövme, aşırı bir biçimde dövmek
repisandî *rd* 1. tıkişık 2. tıkız, sıkı (iyice sıkıştırılmış, doldurulmuş) * **ev balîf pîr repîsandî ye** bu yastık pek tıkız olmuş 3. basılmış olan, sıkıştırılarak yerleştirilmiş olan 4. dolgun (dolarak biçimi yuvarlaklaşmış) * **balîfa repisandî** dolgun yastık 5. *h* tıka basa
repisandîfî *m* 1. tıkişıklık 2. tıkızlık
repisî *rd* 1. tıkişık 2. tıkız, sıkı (çok sıkıştırılmaktan) * **ev balîf pîr repisî ye** bu yastık pek tıkız olmuş
reoisîn *m* 1. tıkişma 2. tıkişma 3. tıkızlaşma

repisîn *l/gh* 1. tıkışmak 2. tıklamak 3. tıkızlaşmak
repisîfî *m* tıkızlık
repisok *rd* 1. tıkışık 2. tıkız, sıkı (iyice sıkıştırılmış, doldurulmuş)
repisokî *rd* 1. tıkışıkça 2. tıkızca, sıkıca
repîn (I) *nd* bastırılıp düzeltilmiş alan
repîn (II) *m* 1. tapırdama, tıpırdama (yürürken tıtır tıtır ses çıkarma) 2. patırdama ~ **ketîn (tişteki)** patırdamak
repîn (III) *m* 1. girişilme, pataklanma (dövmeye başlanma) 2. girişilme (yemek yenilme)
repîn *l/gh* 1. girişilmek, pataklanmak (dövmeye başlanmak) 2. girişilmek (yemek yenilmek)
repînî *m* 1. tapırtı, tıptırtı 2. patırtı ~ **jê anîn** patırdatmak ~ **jê cûn** patırdamak
repînkirin *m* 1. tapırdama, tıpırdatma 2. patırdama
repînfî kirin *l/gh* 1. tapırdamak, tıpırdatmak 2. patırdamak
repîtfî *m* diklik
repkirin *m* 1. dikleştirme 2. kaldırma (cinsel organ için)
rep kirin *l/gh* 1. dikleştirmek 2. kaldırmak (erkek; cinsel organını dikleştirmek)
repkirî *rd* 1. dikik (dikleştirilmiş) 2. kalkık (cinsel organ için)
replik *sn/m* replik
reportor *nd/nt* raportör, sözcü
reportorî *m* t raportörlük, sözcülük
reprep (I) *rd* tıkız ~ **ê zilaman** iri kıyım
reprep (II) *h* tıtır tıtır
reprepkirin *m* tapırdama, tıpırdama (yürürken tıtır tıtır ses çıkarma)
reprep kirin *l/gh* tapırdamak, tıpırdamak (yürürken tıtır tıtır ses çıkarmak)
reprepok *rd* sıkı, daracık (giysi) * **cilên rep-repok** sıkı giysiler
reprepokî *rd* sıkıca, daracıkça (giysi)
repsokî *bnr* repisokî
reptiye *m* raptiye, pünez
req (I) *bnr* req û req
req (II) *m* küt (bir nesneye vurulduğunda çıkan ses) ~ ~ küt küt * **got req req li derî da küt** küt diye kapıyı vurdu ~ **û cûn** aniden gitmek
req (III) *rd* 1. katı, sert (yumuşak karşıtı) * **nanê req** sert ekmek 2. kuru, sert, katı * **sa-bûna req** sert sabun 3. takır takır * **nanekî req û hişk** takır takır bir ekmek 4. kaskatı 5. sert, sivri, keskin * **zimanê wî req e** dili sivri 6. *h* takır takır (sert ve kuru biçimde) ~ **bûn** katı olmak
req (IV) *zo/m* su kaplumbağası ~ **ê beqê bû çawîşê erzeqê** *argo* hakketmediği göreve gelmek
req (V) *rd* 1. seyrek (sık karşıtı) * **teyrikê lê xistiye, pelê darê req bûne** dolu vurmuş ağacın yaprakları seyrekleşmiş 2. sığ (göl, deniz,

akarsu vb. için) * **reqa avê** suyun sığ yeri
req (VI) *m* taşlık arazi
reqabet *m* 1. rakabet 2. yarışma, rakabet ~ **kirin** rekabet yapmak
reqaço *m* 1. kramp 2. bir tür kasılma (bir tür kasılma sonucu oluşan hastalık)
reqakirî *rd* kolalı
reqalav *m* donanım (bilgisayar terimi olarak)
reqandin (I) *m* 1. sertleştirme, katılaştırma 2. kolalama, kolalayış 3. sık dokuma
reqandin (II) *m* 1. takırdama 2. tıkladma 3. şakırdama 4. girişme (yemeye başlama) 5. girişme (dövmeye başlama, vurma, aşk etme)
reqandin (I) *l/gh* 1. sertleştirmek, katılaştırmak 2. kolalamak 3. sık dokumak
reqandin (II) *l/gh* 1. takırdamak 2. tıkladmak * **me reqande derî** kapıyı tıkladttık 3. şakırdamak 4. girişmek (yemeye başlamak) * **bi kevçyan reqande savar** kaşıkla bulgura girişti 5. girişmek (dövmeye başlamak, vurma, aşk etmek) * **wisa reqandiye nan ku...** ekmeğe öyle girişmiş ki... ~ **(tişteki)** yumulmak, girişmek, saldırmak * **mîna gurê har reqandibûn xwarinê** yemeğe aç kurtlar gibi yumulmuşlardı ~ **hev 1)** birbirine girişmek 2) atışmak
reqandî *rd* 1. sertleştirilmiş, katılaştırılmış 2. kolalı 3. sıkı dokunmuş olan
reqas (I) *fiz/m* pandül, sarkaç
reqas (II) *n* rakkas (raksı meslek edinmiş erkek)
reqase *m* rakkase, dansöz
reqasetî *m* rakkaselik, dansözlük
reqasger *m* rekkase
reqasok *n* rekkas
reqatî *m* 1. sertlik, katılık 2. kuruluş
reqayî *rd* sertçe
reqbûn (I) *m* 1. sertleşme, katılaşma 2. kuruma (nesneler için; yumuşaklığını yitirme) 3. kaskatı kesilme, kaskatı olma 4. donma (buz tutma) * **pileya reqbûnê** donma derecesi
reqbûn (II) *m* sığlaşma
req bûn (I) *l/gh* 1. sertleşmek, katılaşmak 2. kurumak (nesneler için; yumuşaklığını yitirmek) 3. kaskatı kesilmek, kaskatı olmak 4. donmak (buz tutmak)
req bûn (II) *l/gh* sığlaşmak
reqbûyîn (I) *m* 1. sertleşiş, katılaşış 2. kuruyuş (nesneler için; yumuşaklığını yitirme) 3. kaskatı kesiliş, kaskatı oluş 4. donuş (buz tutma)
reqbûyîn (II) *m* sığlaşış
reqdisk *m* harddisk (bilgisayar harddiski)
reqeçem *m* su kıyısındaki taşlık arazi
reqeço *m* çelik çomak
reqeçov *m* çelik çomak
reqedar *rd* kolalı
reqel *bnr* çeçel û reqel
reqele *rd* arık, sıska, cılız
reqelebûn *m* arıklama, arıklaşma

regele bûn *l/gh* anılamak, anılaşmak
 regelekirin *m* anılatma
 regele kirin *l/gh* anılatmak
 regeletî *m* anıklık
 reqem (I) *m* rakam ~ lê danîn rakamlamak ~ a
 pir mezin astronomik rakam
 reqem (II) *n* organ, uzuv
 reqemeşk *m* kuru tulum
 reqemên Romen *nd* Romen rakamları
 reqemî *rd* rakamlı * hejmareke sê reqemî üç
 rakamlı sayı
 reqem lê danîn *l/bw* rakamlamak
 reqereq *h* 1. takır takır 2. şakır şakır
 reqesok *m* rakkase
 reqezevî *m* sert kuru arazi, çorak
 reqf *m* set
 reqên *bnr* reqîn
 reqên deryayê *zo/nd* deniz kamlumbağaları
 reqhêzan *m* tahtarevali
 reqif *m* set
 reqifandin *m* set çekme
 reqifandin *l/gh* set çekmek
 reqisandin *m* 1. raksettirme 2. oynatma (her-
 hangi bir canlıya istenilen hareketleri yaptır-
 ma)
 reqisandin *l/gh* 1. raksettirmek 2. oynatmak
 (herhangi bir canlıya istenilen hareketleri
 yaptırmak) * hîrc reqisandin ayı oynatmak
 reqişîn *m* raksetme, kırımna
 reqişîn *l/gh* raksetmek, kırınmak
 reqisvan *nd/nt* rakseden
 reqişandin *m* su serpme
 reqişandin *l/gh* su serpmek
 reqî (I) *m* raki
 reqî (II) *m* sertlik, katılık
 reqî (III) *m* katı yeşil sabun
 reqîb *nd/nt* 1. rakip 2. hasım, karşıt
 reqîbî *m* rakiplik, rekabet ~ kirin rekabet yap-
 mak
 reqîn *m* 1. takırdama, tıkırdama 2. şakırtı * re-
 qîna kevçîyan bû her tarafta kaşık şakırtıla-
 rı 3. silâh sesi ~ jê anîn kütletmek ~ jê çûn
 kütlemek ~ jê birin kütletmek ~ jî serê (ye-
 kî) çûn kafasına dank etmek (veya demek)
 reqînî *m* 1. takırtı 2. şakırtı ~ jê anîn takırdat-
 mak ~ jê hatin takırdamak
 reqînî jê anîn *l/bw* 1. takırdatmak 2. şakırdat-
 mak
 reqîn jê anîn *l/bw* kütletmek
 reqîn jê birin *l/bw* kütletmek
 reqîn jê çûn *l/bw* kütlemek
 reqiptî *m* 1. rakiplik 2. hasımlık, karşıtlık
 reqîtî (I) *m* 1. sertlik, katılık 2. kuruluk
 reqîtî (II) *m* sıklık
 reqîkirin *m* 1. sertleştirme, katılaştırma, pek-
 leştirme 2. dondurma
 req kirin *l/gh* 1. sertleştirmek, katılaştırmak,
 pekleştirmek 2. dondurmak
 reqoyî *rd* katıca, sertçe

reqreq *bnr* reqereq
 reqs *m* rakis ~ kirin rakis etmek, raksetmek
 reqsandin *bnr* reqisandin
 reqsgeş *m* dansing, disko
 reqsker *nd/nt* rakkas, dansçı
 reqskirin *m* raksetme
 reqs kirin *l/gh* raksetmek
 reqsok *m* 1. rakase 2. *rd* kıvrak
 reqsvan *nd/nt* rakkase
 reqsxane *m* disko
 reqûn *h* dört nala
 resam *nd/nt* ressam
 resamî *m* ressamlık
 resandin *m* olgunlaştırma, yetiştirme, olgun-
 laştırıp yenecek hale gelmesini sağlama
 resandin *l/gh* olgunlaştırmak, yetiştirmek, ol-
 gunlaştırıp yenecek hale gelmesini sağla-
 mak
 resed (I) *m* alışkı, huy, alışkanlık * vî karî ji
 xwe re bike resed bu işi kendine alışkanlık
 edin
 resed (II) *m* rasat, gözlem
 resedkirin *m* alışkı yapma, huy edinme
 resed kirin *l/gh* alışkı yapmak, huy edinmek
 resedîşîn *nd* rasathanede oturan
 resedxane *ast/m* rasathane, gözlem evi
 resek *nd* yünü ve kılı hayvanlar
 resen *rd* 1. özgün, orijinal, asıl 2. özgün (bir
 buluş sonucu olan, nitelikleri bakımında
 benzerlerinden ayrı ve üstün olan) 3. *nd/rd*
 özgün (çeviri olmayan, asıl olan) 4. soylu, a-
 sil 5. asil (yüksek duygu ile yapılan) 6. kö-
 kenli (belli bir kaynağa dayanan) 7. köklü *
 malbateke resen köklü bir aile 8. sade, du-
 ru (dil için)
 resenatî *m* 1. özgünlük, orijinalite, orijinalite
 2. soyluluk, asalet, asillik 3. köklülük
 resene *rd* hirpanî, kaba saba
 resenî *m* 1. özgünlük 2. soyluluk, asillik, asa-
 let 3. duruluk (dil ve üslup için)
 resenîbûn *m* özgünleşme
 resenî bûn *l/gh* özgünleşmek
 resenîkirin *m* özgünleştirme
 resenî kirin *l/gh* özgünleştirmek
 resenî *h* özgünce
 resenperest *nd/nt* sadeci, sadelik taraftarı
 resenperestî *nd/nt* sadencilik
 resepsiyon *m* resepsiyon
 reseptor *fiz/m* reseptör, almaç, ahize
 resesîf *biy/rd* resesif, çekinik
 residandin *m* olgunlaştırma
 residandin *l/gh* olgunlaştırmak
 residîn *m* erişme, olgunlaşma
 residîn *l/gh* erişmek, olgunlaşmak
 resilqet *erd/m* burun (karanın türlü biçinde u-
 zanan kısmı)
 resimandin *m* resimleme
 resimandin *l/gh* resimlemek
 resimandî *rd* resimlenmiş olan

resid *m* silinme
resîdbûn *m* silinme
resîd bûn *l/gh* silinmek
resîdkirin *m* silme (kazıyarak veya sürterek yok etme)
resîd kirin *l/gh* silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek)
resîf (I) *jeo/m* resif (su yüzeyindeki sıra kayalar)
resîf (II) *m* döşeme
resîfkirin *m* döşeme
resîf kirin *l/gh* döşemek
resîn *m* erişme, olgunlaşma
resîn *l/gh* erişmek, olgunlaşmak
resît *m* karalanma (çizilme) ~ **bûn** karalanmak
resîtal *m* resital (tek bir sanatçının tek bir enstrümanla verdiği konser)
resîtbûn *m* karalanma
resît bûn *l/gh* karalanmak (çizilmek)
resîtkirin *m* 1. karalama, karalayış 2. karalama (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılma)
resît kirin *l/gh* 1. karalamak (kalemle çizmek) 2. karalamak (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılma)
resîtkirî *rd* karalı (çizilmiş)
res ketin *l/gh* olgunlaşmak
resm (I) *m* merasim, tören * **resmên xwe yên olî bi serbestî dîkin** dinî törenlerini özgürce yapıyorlar
resm (II) *n* 1. resim 2. resim (resim sanatı) 3. işaret ~ **çekirin 1**) resim yapmak 2) resmetmek, çizmek ~ **kişandin** resim çekmek (veya çıkarmak) ~ê (...) **çekirin** resmini yapmak ~ê (yekî) **derketin** resmi çıkarmak ~ê (yekî) **hatin xêzkirin** resmi çizilmek ~ê **ji caman** cam resim
resmandin *m* resmetme
resmandin *l/gh* resmetmek
resmdank *m* resimlik
resmdar *rd* resimli
resmen *h* resinen, kanunî olarak
resmîyet *m* resmîyet, resmîlik
resmî *rd* 1. resmî (devlete ait, devletle ilgili, devletin olan) 2. resmî (devletin öngördüğü yöntemlere uyun olarak yapılan) 3. resmî, teklîflî (içten, samimî olmayan) (**tiştek**) ~ **kirin** işi resmîyete dökmek
resmîkirin *m* resmîleştirme
resmî kirin *l/gh* resmîleştirmek
resmîn *m* resmedilme
resmîn *l/gh* resmedilmek
resmîtî *m* resmîlik
resmkirin *m* resmetme, çizme
resm kirin *l/gh* resmetmek, çizmek
resmkirî *rd* resimli, resmedilmiş olan
resmokî *rd* resimsi
rest *m* rest ~ **kişandin** rest çekmek (poker oyununda)

reste *m* muhtaç olma
resteban *rd* muhtaç
restem *jeo/nd* çakmak taşı
restîş *m* ihtiyaç
restoran *m* restoran
restorasyon *m* restorasyon
restore *m* restore ~ **kirin** restore etmek
restorekirin *m* onarma
restore kirin *l/gh* restore etmek
resûl *n* resul, kitaplı peygamber
resûltî *m* resulluk
resûlulallah *n* resululallah
reş (I) *n* 1. kara, siyah (en koyu renk) * **çavên wê yên reş ên gir hene** iri siyah gözleri var 2. *rd* kara, siyah (bu renkten olan) 3. *nd* kara, esmer 4. siyah (baskıda) * **tîpa reş** siyah harf 5. *mec* kara (kötü, uğursuz) * **bextê min ê reş** kara bahtım * **rojên reş** kara günler 6. hayal, hayalet (belil belirsiz görülen şey, gölge) * **reşek bi pêş çavê min ket** bir hayalet gördüm sanki 7. karartı, siluet (ne olduğu anlaşılmayan karartı) * **min di heyveronê de reşê wî dît** ay ışığında onun karartısını gördüm * **ez dibêjim qey reşê jinekê ji min re xuya dibe** bir kadının silüetini görür gibiyim 8. karı erimiş kara parçası ~ **bûn wekî qitrân** arap gibi olmak ~ **da-kirin** karalara bürünmek ~ **girê dan** karalar bağlamak (veya giymek), başına karalar bağlamak ~ **û heş oğursuz** * **ew şev reş û heş be** o geceye lanet olsun ~ **û mor** morarma ~ **û mor bûn** morarmak, gövermek ~ **û spî** siyah beyaz siyah beyaz film ~ **û şîn** morarma ~ **û şîn bûn** morarmak, bertilmek (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak) ~ **û şîn kirin** morartmak ~ **û tarî** kapkaranlık ~ **û tarî bûn** bulanmak (parlaklığını ve açıklığını yitirmek) ~ **a xwe girê dan** siyahlara bürünmek, yas tutmak ~ê **cancankî** çitlembik gibi (ufak tefek, esmer ve sevimli) ~ê **cûnikî** donuk siyah di ~ê (yekî) **de kendine** ... süsü vermek ~ê **girtî** koyu siyah ~ê **keskûnî 1**) ördek başı 2) *rd* ördek başı (bu renkten olan) ~ê (yekî) **li vir xuya nebû** burada görünmedi, bu semte uğramadı ~ê **qemerî** kara yağız ~ê **qetrân** kuzgunî ~ê **qîr** kuzgunî siyah, koyu parlak siyah ~ê **sor** donuk siyah ~ê **zirhimokî** kara sarı
reş (II) *nd* 1. korkuluk (bir işe yaramayan, berceksiz kimse) 2. gulyabanî
reş (III) *rd* 1. kutsal * **mishefa reş** kutsal kitap * **çarşema reş** kutsal çarşamba 2. büyük
reşad *bot/m* bir bitki
reşadî *m* reşadiye (Osmanlı döneminde altın sikke)
reşahî *bnr* reşayî
reşal *bot/m* dere otu
reşandin *m* 1. serpmeye, saçma, saçış 2. serpmeye (azar azar, ince ince yağma) 3. püskürtme

(hızla ve savurtarak çıkartma) 4. sıkma (basıncılı bir araçla fışkırtma) 5. sızdırma 6. *mec* yağdırma (bir şeyi çok sayıda ve aralıksız atma, indirme, savurma, söyleme) 7. *mec* atıp tutma (abartılı konuşma)

reşandin *l/gh* 1. serpinek, saçmak 2. serpmek (azar azar, ince ince yağmak) * **baran direşîne** yağmur serpiyor 3. püskürtmek (hızla ve savurtarak çıkartmak) 4. sıkamak (basıncılı bir araçla fışkırtmak) * **av reşande ağır** suyu ateşe sıktı 5. sızdırmak * **cêr av direşîne** testi su sızdırıyor 6. *mec* yağdırmak (bir şeyi çok sayıda ve aralıksız atmak, indirmek, savurmak, söylemek) * **cêr lê reşandin** ona küfürler yağdırdılar 7. *mec* atıp tutmak (abartılı konuşmak) ~ (**yekî**) 1) verip veriştırmek ateş yağdırmak (çevresindekilerle ağır sözler söylemek) 2) kurşun atmak, düşmanlık etmek

reşandî *rd* serpmek (duvar)

reşanewe *bj/m* taun

reşaş *m* bir tür otomatik silâh

reşase *m* makineli tüfek

reşatî *m* 1. karalık, siyahlık 2. karartı

reşav *bj/m* kıran, ölet

reşava girêyî *nd* veba, kırlağan

reşayî *m* 1. karalık, siyahlık 2. *jeo* kara, toprak (yer yüzünün denizle örtülü olmayan yüzü)

* **derkete reşayîyê** toprağa ayak bastı 3. karartı, siluet 4. morluk, morartı (darp, hastalık vb. nedenlerden ötürü oluşan morluk)

reşbelek (I) *m* 1. mektup 2. karalama, yazı 3. *rd* alaca, siyah beyaz karışımı

reşbelek (II) *m* kadını erkekli halay

reşbend *m* kuş tuzağı

reşberî *m* alaca, kar lekesi

reşbîn kirin *l/gh* karamsarlaştırmak

reşbîn *rd* karamsar, kötümser

reşbînane *h* karamsarca, kötümserce

reşbînûn *m* karamsarlaşma, kötümserleşme

reşbîn bûn *l/gh* karamsarlaşmak, kötümserleşmek

reşbînûyîn *m* karamsarlaşış, kötümserleşiş

reşbînî *m* karamsarlık, kötümserlik ~ **kirin** karamsarlık yapmak ~ **pê re çêbûn** (birinde) karamsarlık oluşmak

reşbînîbûn *m* karamsarlaşma, kötümserleşme

reşbînî bûn *l/gh* karamsarlaşmak, kötümserleşmek

reşbînîkirin *m* karamsarlaştırma, kötümserleştirme

reşbînî kirin *l/gh* karamsarlaştırmak, kötümserleştirmek

reşbînîkirin *m* karamsarlaştırma

reşbîn kirin *l/gh* karamsarlaştırılmak

reşboz *nd* 1. kırmızı 2. kırmızı (bu renkte olan)

reşbûn *m* 1. kararma, karalanma, siyahlanma, siyahlaşma 2. karalanma (çizilme) 3. morarma, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi du-

rumlar sonucu vücut morarma) 4. kararma (kederlenme) 5. *mec* görünme, karartısı görünme

reş bûn *l/gh* 1. kararmak, karalanmak, siyahlanmak, siyahlaşmak 2. karalanmak (çizilmek) 3. morarmak, morlaşmak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak) 4. kararmak (kederlenme) * **dilê me reş bû** içimiz karardı 5. *mec* görünmek, karartısı görünmek

reşbûnî *m* karalık, siyahlık

reşbûyî *rd* kararmış, siyahlaşmış

reşbûyîn *m* 1. kararış, karalanış, siyahlanış, siyahlaşış 2. karalanış (çizilme) 3. morarış, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarma) 4. kararış (kederlenme) 5. *mec* görünüş, karartısı görünme

reşçav *rd* karagözlü (göz rengi kara olan)

reşçelek *zo/m* kuzgun

reşçole *rd* siyahımsı, siyahtırak

reşdakirin *m* karalara bürünme

reş dakirin *l/gh* karalara bürünmek

reşdakirî *rd* karalara bürünmüş

reşdar (I) *rd* karalı

reşdar (II) *bot/m* kara ağaç (Ulmus)

reşdîtin *m* kötümseme

reş dîtin *l/gh* kötümsemek

reşdîtinî *m* kötümseme

reşe (I) *rd* siyahımsı, siyahımtırak

reşe (II) *n* 1. karartı, ağartı, silvet, siluet * **li**

bexçe reşeyek heye, lê min tê dernexist bê

kî ye bahçede bir karartı var kim olduğunu

çözedim 2. korkuluk, bostan korkuluğu

(tarlalarda, bağ, bahçe veya bostanlarda

kuşların zarar vermesini önlemek için konu-

lan insana benzeyen kukla) 3. korkuluk (bir

işe yaramayan, beceriksiz kimse) 4. hayal,

hayalet (belil belirsiz görülen şey, gölge) *

reşeyek bi pêş çavê min ket bir hayalet

gördüm sanki 5. gerçek olmayan şey, aslı

astarı olmayan şey

reşeba *m* karayel

reşebêj *nd/nt* kara propagandacı

reşebêjî *m* kara propaganda

reşebîn *nd/nt* karamsar, kötümser

reşebînî *m* karamsarlık, kötümserlik

reşedan *m* kara propaganda etme

reşe dan *l/gh* kara propaganda etmek

reşegiraneta *bj/m* tiftis

reşegah *argo/m* kadın avret yeri

reşe gotin *l/gh* kara propaganda etmek

reşek (I) *m* görüntü, hayalet

reşek (II) *m* taslak, eskiz

reşek (III) *m* tayf

reşekon *n* karaçadır

reşekone *bnr* reşekon

reşekor *nd/nt* gece körü

reşekorî *m* gece körlüğü

reşekuj *nd/nt* terorist

reşekujî *m* 1. terör 2. suikast
reşel *zo/m* çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)
reşele *m* taslak
reşemar *zo/n* kara yılan (Coluber)
reşemî *m* şubat (yılın ikinci ayı)
reşenivîs karalama, müsvedde
reşeqîr *rd* zift karası, çok koyu
reşeroj *m* kara gün
reşerojî *m* inusibet
reşetarî *rd* 1. zifirî 2. zifirî karanlık, koyu karanlık
reşeve *rd* siyahımsı, siyahtırak
reşexelk *nd* sıradan halk
reşexewn *m* kabus, karabasan
reşê *bajarî* *nd* bir üzüm türü
reşê çê *bot/nd* bir tür üzüm
reşê girtî *nd* koyu siyah
reşê kerkûş *bot/nd* bir üzüm türü
reşê keskûnî *nd* 1. ördek başı 2. *rd* ördek başı (bu renkten olan)
reşêle *zo/m* sığırcık (Sturnus vulgaris)
reşêlek *bnr* reşêle
reşê qetran *nd* kuzgunî
reşê qîr *nd* kuzgunî siyah, koyu parlak siyah
reşêş *m* çisenti
reşêşk *m* az miktarda yağın ve kısa süren yağmur
reşê şevê *nd* gulyabanî
reşê tarî *nd* kuzgunî
reşfers *n* kara yası taş
reşgirêdan *m* karalar bağlama (veya giyme), karalara bürünme, siyahlara bürünme, yasa bürünme, yaslanma, yas tutma
reş girê dan *l/bw* karalar bağlamak (veya giymek), karalara bürünmek, siyahlara bürünmek, yasa bürünmek, yaslanmak, yas tutmak
reşgirêdayî *rd* karalar bağlanmış (veya giymiş kimse), yaslı, matemli
reşgirêdayîn *m* karalar bağlama (veya giyme), karalara bürünme, siyahlara bürünme, yasa bürünme, yaslanma, yas tutma
reşgon *nd* siyah renk
reşgul *m* siyah gül
reşgûn *nd* siyah renk
reşh *m* siyah damla, mürekkebb damlası
reşhe *m* siyah damla
reşik (I) *bnr* mêrê şevê
reşik (II) *zo/m* çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)
reşik (III) *m* 1. keçi kılından yapılmış bir tür ayakkabı 2. ayakkabı ipi (ayakkabı yüzü ipi)
reşik (IV) *bot/m* 1. çörek otu (Nigella damascena) 2. siyah kimyon 3. bir tür siyah üzüm
reşik (V) *m* 1. kara * **çavê reşik** kara gözler 2. karalık (siyaha yakın leke) 3. *nd* kara, esmer (kimse) 4. siyahî, zenci 5. Arap 6. yas süresince karalara bürünme 7. karanlık ~a **mux-ribê** alaca karanlık (akşamı için)
reşik (VI) *m* göz karası, irisi
reşik (VII) *m* dalak

reşik (VIII) *m* yabani ceviz yaprağında elde edilen siyah kök boya
reşika çav *ant/nd* iris, göz karası
reşika çavan *and/nd* iris
reşikan *nd* esmerler
reşikê şevê *nd* gulyabanî
reşikî *rd* 1. karaca, siyahça, siyahımsı 2. esmerce
reşikîbûn *m* siyahlaşma
reşikî bûn *l/gh* siyahlaşmak
reşikîbûyîn *msiyahlaşış*
reşışandin *bnr* reşışandin
reşî (I) *m* 1. karalık, siyahlık 2. karartı
reşî (II) *m* kara * **bi reşiyê ketin** karaya çıkmak 2. karı erimiş kara parçası
reşî (III) *m* koçların arkalarına bağlanan süs
reşîd *rd* reşit, ergin
reşîdbûn *m* reşit olma, erginleşme
reşîd bûn *l/gh* reşit olmak, erginleşmek
reşîdbûyîn *m* reşit oluş, erginleşme
reşînî *rd* siyahımsı, siyahtırak
reşîle *zo/m* sığırcık kuşu
reşîş *m* sağnak yağmur
reşît *bnr* reşîd
reşk *m* kıskanma
reşke *bot/m* 1. kimyon (Cuminum cyminum) 2. kimyon (bu bitkinin tohumundan elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz)
reşkew *m* kırıl köyün
reşkezi *m* kara örük
reşkirin (I) *m* tobrağı belemek
reşkirin (II) *m* 1. karartma, siyahlaştırma, siyahlatma 2. karalama, karalayış (kalemle çizme) 3. karalama (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak) 4. karalama (taslak olarak yazma veya çizme) 5. karartma (kötü bir duruma getirme) 6. yakma (karatma) 7. morartma (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü) 8. söndürme 9. gölgeleme (resim sanatında)
reş kirin (I) *l/gh* tobrağı belemek
reş kirin (II) *l/gh* 1. karartmak, siyahlaştırmak, siyahlatmak 2. karalamak (kalemle çizmek) * **dîwar reş kîrine** duvarı karalamışlar 3. karalamak (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak) 4. karalamak (taslak olarak yazmak veya çizmek) 5. karartmak (kötü bir duruma getirmek) * **dilê me reş kir** içimizi kararttı 6. yakmak (karatmak) * **li ber tavê canê xwe reş kîriye** güneşte vücudunu yaktı 7. morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü) 8. söndürmek * **lembayê reş bike** lambayı söndür 9. gölgelemek (resim sanatında)
reşkirî *rd* 1. karatılmış, siyahlaştırılmış 2. karalı (çizilmiş)
reşkî *bnr* reşikî
reşkole *rd* 1. siyahımsı 2. *zo* bir kuş
reşkon *n* kara çadır

reşmal *m* kara çadır, otak
 reşmalvan *n* otakçı
 reşmar *zoh* kara yılan (Coluber)
 reşme *m* reşme (hayvanın başlığı, yuları ve gemi)
 reşmeh *nd* kış ayları
 reşname *m* karalama yazısı
 reşnivîs *m* 1. karalama (el alıştırmak için tek-
 rarlanarak yazılan yazı) 2. taslak
 reşokî *rd* 1. siyahımsı, siyahtırak 2. adî, sıra-
 dan
 reşole *rd* siyahımsı, siyahtırak
 reşpatî *m* morartı (darp, hastalık vb. gibi ne-
 denler sonucu oluşan morluk)
 reşpatibûn *m* morarma (darp, hastalık vb. gibi
 durumlar sonucu vücutta oluşan morarma)
 reşpatî bûn *l/gh* morarmak (darp, hastalık
 vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak)
 reşpatibûyîn *m* moranış (darp, hastalık vb. gibi
 durumlar sonucu vücutta oluşan morarma)
 reşpatîkirin *m* morartma (darp, hastalık vb.
 gibi nedenlerden ötürü)
 reşpatî kirin *l/gh* morartmak
 reşpel *n* müsvedde, karalanmış kâğıt
 reşpêst *nd/nt* zenci, siyahî
 reşpost *nd/nt* zenci, siyahî
 reşpoş *nd/nt* karalar giymiş, siyah giyimli
 reşqatîl *nd/mec* katil (yar için)
 reş qelîn *m* kararma
 reş qelîn *l/gh* kararmak
 reşreşik (I) *bot/m* mürdüm erik
 reşreşik (II) *bot/m* çörek otu
 reşreşk (I) *bot/m* mürdüm erik
 reşreşk (II) *bot/m* çörek otu (Nigella damas-
 cena)
 reşreşk (III) *m* püskürük
 reştârî *m* kapkaranlık, zifiri karanlık
 reştik *m* karakeçi
 reştok *m* kara toz
 reşûpêş *n* korkuluk (tarlalarda, bağ, bahçe ve-
 ya bostanlarda kuşların zarar vermesini ön-
 lemek için konulan insana benzeyen kukla)
 reşûpêşkirin *m* ürkütme
 reşûpêş kirin *l/gh* ürkütmek
 reşûşinbûn *m* morarma
 reşûşinbûn *l/gh* morarmak
 reşûşinî *m* morartı
 reşûşinkirin *m* morartma
 reşûşinkirin *l/gh* morartmak
 reşûtankî *rd* kara kuru
 reşyanave *bj/m* kolera
 retina *ant/m* retina, ağ tabakası
 retorik *m* retorik (söz sanatlarını inceleyen
 bilgi dalı)
 rev *m* 1. kaçma, kaçış 2. kaçırma ~ lê ketin
 bozguna uğramak, hezimete uğramak ~ lê
 xistin bozguna uğratmak, püskürtmek ~ pê
 ketin bozguna uğramak ~ pê xistin bozgu-
 na uğratmak, püskürtmek ~ a pisikê heta

ber devê kadîne ye tilkinin dönüp dolaşıp
 geleceği yer kürkçü dükkamıdır
 revakiye *fel/m* revakiye
 revaluasyon *m* revaluasyon
 revandek *nd/nt* kaçakçı
 revandekî *m* kaçakçılık
 revandin *m* 1. kaçırma, kaçırış 2. kaçırma (zor
 kullanarak yanında götürme) 3. kaçırma
 (çalma, aşırma, gizlice götürme) 4. kaçırma
 (yasal olmayan yoldan mal çıkarma) 5. ka-
 çırma (delirme) ~ a jinê adetê dinê kız ka-
 çırmak bir adettir
 revandin *l/gh* 1. kaçırma * xewa min re-
 vand uyukumu kaçırdı 2. kaçırma (zor kul-
 lanarak yanında götürmek) * keç revand
 kız kaçırdı 3. kaçırma (çalmak, aşırma,
 gizlice götürmek) * eşya ji gumrikê revan-
 din eşyayı gümrükten kaçırdılar 4. kaçır-
 mak (yasal olmayan yoldan mal çıkarmak) *
 mal direvînin derveyî welat yurt dışına
 mal kaçırırlar 5. kaçırma (delirmek)
 revandî *rd* 1. kaçırılmış 2. kaçırılan kız 3. re-
 hine
 revandîfî *m* kaçakçılık
 revaştin *m* kemirme
 revaştin *l/gh* kemirmek
 revaşti *rd* kemirik, kemirilmiş
 revayî *rd* kaçmış olan * jina revayî kaçmış
 kadın
 revd *m* 1. grup, grup 2. kurt sürüsü
 revde kurt sürüsü
 revde *m* 1. derinti, guruh (değersiz, aşağı gö-
 rülen topluluk) 2. sürü (yırtıcı, vahşî hayvan
 sürüsü) 3. kurt sürüsü
 revok *bnr* revok
 revend *nd/nt* göçer
 revendî *rd* göçer
 reverans *m* reverans ~ kirin reverans etmek
 reverev *h* 1. kaçaraktan 2. alâcele, çok acele
 ederek ~ a (yekî) bûn kaçışmak
 reverevî *h* 1. kaçaraktan 2. alâcele, çok ace-
 le ederek
 revête *m* 1. bakım 2. besleme, büyütme
 revêtekirin *m* 1. bakım yapma 2. besleme
 revête kirin *l/gh* 1. bakım yapma 2. besle-
 mek * wî pezê xwe baş revête kiriye davar-
 larını iyi beslemiş
 revêtekirî *rd* 1. bakımlı 2. besli, iyi beslenmiş
 olan
 revêze *m* irsî bir hastalık
 reviyayî *rd* kaçmış olan
 revî (I) *rd* kaçmış olan
 revî (II) *m* hafif ateş alevi
 revî (III) *m* 1. at sürüsü 2. at, eşek, katır sürüsü
 revîn *m* 1. kaçma, kaçış (kimseye bildirmeden
 bulunduğu yerden ayrılma) 2. kaçma (hızla
 koşup bir yere saklanma) 3. kaçma (kendini
 göstermeme, rastlatmamaya çalışma) 4.
 kaçma (kaçınma) 5. kaçma (ipliği kopma) 6.

kaçma, sıvışma, tüyme (görünmeden gitme, sıvışma) 7. kaçma (hızlı koşma) 8. kaçma (kız, kadın için, evlenmek için evinden ayrılma, birene varma)

revîn *l/gh* 1. kaçmak (kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılma) * **keça wan ji malê revîye** kızları evden kaçmış 2. kaçmak (hızla koşup bir yere saklanmak) * **gava ku pişikê em dîtin hema revîya çû kete hundirû** kedi bizi görünce hemen içeriye kaçtı 3. kaçmak (kendini göstermemek, rastlatmamaya çalışmak) * **tim ji bavê xwe direvîya** babasından sürekli kaçıyor 4. kaçmak (kaçınmak) * **ez ji kar narevim** ben işten kaçmam 5. kaçmak (ipliği kopmak) * **goreya min revîya** çorabım kaçtı 6. kaçmak, sıvışmak, tüymek (görünmeden gitmek, sıvışmak) * **hevalê we li vir bû, bi ku de revîya?** arkadaşımız burdaydı, nereye kaçtı? 7. kaçmak (hızlı koşmak) 8. kaçmak (kız, kadın için, evlenmek için evinden ayrılma, birene varmak) * **keçik revîyaye bi pey yekî ketiye** kız herifin birine kaçmış

revînok *nd/nt* kaçırıcı

revînokî *m* kaçırıcılık

revîr *m* revir

revîrevî *h* 1. kaçaraktan 2. koşar adım 3. alelacele, çok acele ederek ~ (**ji cihekî**) **çûn** taşı targağı toplamak ~ **hatin** kaçaraktan gelmek

revîze *rd* revize

revîzekirin *m* revize etme

revîze kirin *l/gh* revize etmek

revîzyon *m* revizyon

revîzyonîst *nd/nt* revizyoncu, revizyonist

revîzyonîzm *nd/nt* revizyonculuk, revizyonizm

revlêketin *m* bozguna uğrama, hezimete uğrama

rev lê ketin *l/bw* bozguna uğramak, hezimete uğramak

revlêketî *rd* bozguna uğramış, hezimete uğramış olan

revo *m* 1. at sürüsü, ögrek 2. yıldı (at, eşek gibi tek tırnaklı hayvan sürüsü) 3. sürü (tek tırnaklı, yük hayvanı sürüsü)

revoguro *h* kurtvari kaçma

revok (I) *rd* seyrek (ekin ot gibi şeylerin seyrekliği)

revok (II) *nd/nt* 1. kaçak, firar 2. kaçkın, tabansız 3. *n* aynı kızı tekrar kaçırın erkek 4. *rd* kaçır, kaçma ve koşmaya elverişli ~ê **dîbistanê** okul kaçağı, mektep kaçağı

revoke *nd/nt* 1. kaçak, firar 2. kaçkın, tabansız 3. kaçmık

revoketî *m* 1. kaçaklık, firarlık 2. kaçkınlık, tabansızlık 3. kaçmıklık

revokî *m* 1. kaçkınlık, tabansızlık 2. kaçmak (hoş görülmeyen bir şeyi ara sıra yapma) * **ji erka xwe revokîyan dîke û dîçe nêçîrê** görevinden kaçmak yapıp ava gi-

diyor 3. kaçmak (bir şeyden kaçınma yolu)

revokîkirin *m* kaçmak yapma

revokî kirin *l/gh* kaçmak yapmak

revokî *m* 1. kaçaklık 2. kaçkınlık 3. kaçmıklık

revolver *m* revolver

revonek *nd/nt* kaçkın

revonekî *m* kaçkın

revovan *n* yılıkıcı

revovanî *m* yılıkıcılık

revpêketin *m* bozguna uğrama

rev pê ketin *l/bw* bozguna uğramak

revpêxistin *m* 1. bozguna uğratma 2. püskürtme

rev pê xistin *l/bw* 1. bozguna uğratmak 2. püskürtmek * **rev bi eskeran xistin** askerleri püskürttü

revrev *m* 1. kaçışma 2. *h* kaçaraktan

revrevî *n* koşakoşa

revrevok *rd* kaçkın

revrevokî *m* kaçkınlık

revû *m* revü

revye *m* büyük su tulumu

rewa (I) *m* alev

rewa (II) *m* 1. nem, gönen, höl (hafif ıslaklık) 2. nem, höl, yaşlık (topraktaki nem) ~**ya xwe hilanîn** nemini almak

rewa (III) *rd* 1. meşru 2. **rewa ~ dîtin** **rewa** görmek ~ **hesibandin** meşru saymak ~ **kirin** meşru kılınak, meşru etmek

rewa (IV) *m* belleme, öğrenme ~ **kirin** bellemek (öğrenmek)

rewabit *m* şiraze

rewabûn *m* meşrulaşma

rewa bûn *l/gh* meşrulaşmak

rewabûyî *m* meşrulaşma

rewac *m* 1. revaç, geçerlik * **ev pere ji rewacê hate hilanîn** bu para geçerlikten kaldırıldı 2. sürüm

rewacdar *rd* geçerli

rewadar *rd* nemli, gönen (toprak için)

rewahilanîn *m* soğuşma

rewa hilanîn *l/gh* soğuşmak

rewahî *m* meşruiyet

rewajok *m* kazıtıcı

rewake *m* demetlerden oluşan ekin yığını, yığın, tınaz (ekin yığını)

rewaker *nd/rd* belletici

rewakirin (I) *m* belleme, öğrenme

rewakirin (II) *m* meşrulaştırma

rewa kirin (I) *l/gh* bellemek (öğrenmek)

rewa kirin (II) *l/gh* meşrulaştırmak

rewakirî *rd* bellemiş, öğrenmiş olan

rewal *rd* 1. delikanlı, tüysüz delikanlı 2. genç, toy (zihin bakımında yeterince gelişmemiş)

rewalî *m* delikanlılık (insanın delikanlı olduğu çağ)

rewan (I) *m* can, ruh

rewan (II) *rd* 1. rahvan, revan (rahvan at) 2. yürük (çok çabuk yürüyen, iyi yol alan) 3.

ulak, tatar * **rewanê mala paşê** paşagilin ulağı ~ **şandin** ulak çıkarmak
rewan (III) *wj/rd* 1. akıcı (kolayca söylene-bilen, okunabilen, anlamca açık) * **zimanekî**
rewan akıcı bir dil 2. kıvrak * **vegotineke**
rewan kıvrak bir anlatım 3. *mzk* akıcı
rewanbêj *nd/nt* belîğ, belâğatlı
rewanbêjane *h* belîğce, belâğatlıca
rewanbêjî *m* 1. belâgat 2. retorik (söz sanatla-rını inceleyen bilgi dalı) 3. *wj* belâgat (düz-gün anlatım sanatı) 4. talakat (düzgün söz söyleme kolaylığı)
rewanbêjkî *h* belâğatlı bir şekilde
rewandar *rd* gönderilen
rewandin (I) *m* akaçlama
rewandin (II) *m* icra etme
rewandin (III) *m* havlatma
rewandin (I) *l/gh* akaçlamak
rewandin (II) *li/gh* icra etmek
rewandin (III) *l/gh* havlatmak
rewandî *rd* icra edilmiş olan
rewanî (I) *rd* ruhanî
rewanî (II) *m* revanî (tatlı türü)
rewanî (III) *m* rahvan (biniciyi sarsmayan koşma biçimi)
rewanî *m* 1. rahvanlık 2. yürüklük 3. akıcılık, kıvraklık
rewanîfiroş *nd/nt* 1. revanici (revanî satan) 2. *m* revanici (revanî satılan yer)
rewanîker *nd/nt* revanici (revanî yapan kimse)
rewanîkerî *m* revanicilik
rewankirin *m* akıcılaştırma
rewan kirin *l/gh* akıcılaştırmak * **zimanê xwe**
rewan kiriye dilini akıcılaştırmış
rewankirî *rd* akıcılaştırılmış olan
rewankî *h* 1. rahvan, rahvan bir biçimde 2. a-kıcı bir şekilde, kıvrakça
rewannas *nd/nt* psikolog, ruh bilimci
rewannasî *m* psikoloji, ruh bilim
rewanpak *nd/nt* şehit
rewanpakî *m* şahadet, şehitlik
rewanxurt *rd* nefesine hakim, güçlü
rewapîv *m* nemölçer, higrometre
rewaq *m* hol, salon (bir evin en geniş bölümü)
rewaqî *m* salon, hol
rewas *bnr* ribês
rewatî *m* kazıma (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma)
rewatîn *l/gh* kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak)
rewatî (I) *rd* kazınık
rewatî (II) *m* meşruluk, meşruiyet
rewatok *m* kazıtıcı, silici
rewatox *nd/nt* silici
rewayî *m* meşruluk, meşruiyet
rewd *m* 1. guruh 2. sürü
rewdane *m* kurt sürüsü, it sürüsü
rewend *nd/rd* 1. göçer 2. *rd* göçücü (mevsimi-ne göre yer değiştiren hayvan)

rewende *bnr* rewendî
rewendî *nd/rd* 1. göçebe, göçer, göçmen 2. ko-nar göçer 3. *rd* göçeri
rewendibûn *m* göçebeleşme
rewendibûyîn *m* göçebeleşiş
rewendîtî *m* göçebelik
rewez *m* dizi sayısı
rewêjandin *m* danışırma
rewêjandin *l/gh* danıştırmak
rewêjek *m* kazıtıcı ~ **kirin** kazıtıcıla kazmak
rewêjîn *m* danışma
rewêjîn *l/gh* danışmak
rewêlek kanatlı hayvanlar
rewêrte *nd/nt* yontu
rewêrtek *nd/nt* yontucu
rewêrtekî *m* yontuculuk
rewêrtin *l/gh* yontmak
rewêrtekî *m* yontuculuk
rewêrtin *m* yontma
rewêrtin *l/gh* yontmak
rewil *bnr* rawir
rewiqandin (I) *m* 1. çapma, eşirme (atı hızlı sürme, koşturma) 2. savurganlık yapma 3. keyif sürme 4. kovma, kovalama, kovalayış (her birini bir tarafa kovma)
rewiqandin (II) *m* sıcaklığın tanenin olgunlaş-madan büzülerek kurumasına neden olması
rewiqandin (I) *l/gh* 1. çapmak, eşirmek (atı hızlı sürmek, koşturmak) 2. savurganlık yapmak 3. keyif sürmek * **ew dê çend salan**
birewiqîne birkaç yıl keyif sürer 4. kovmak, kovalamak (her birini bir tarafa kovmak)
rewiqandin (II) *l/gh* sıcak tanenin olgunlaş-madan büzülerek kurumasına neden olmak
rewiqandî *rd* tanenin olgunlaşmadan büzüle-rek kurumuş olması
rewiqiayî *rd* tanenin olgunlaşmadan büzüle-rek kurumuş olması
rewiqîn (I) *m* 1. eşme (at hızlı gitme) 2. kovul-ma, kovalanma 3. zıplama (kavurulurken)
rewiqîn (II) *m* tane sıcaktan dolayı olgunlaş-madan büzülerek kuruması
rewiqîn (I) *l/gh* 1. eşmek (at hızlı gitmek) 2. kovulmak, kovalanmak 3. zıplamak (kavu-rulurken)
rewiqîn (II) *l/gh* tane sıcaktan dolayı olgun-laşmadan büzülerek kurumak
rewir *nd* hayvan (her türlü yabani hayvan)
rewisandin *m* 1. alazlama, ütme, ütüleme 2. tane olgunlaşmadan sıcaktan dolayı büzülüp kuruma
rewisandin *l/gh* 1. alazlamak, ütmek, ütüle-mek 2. tane olgunlaşmadan sıcaktan dolayı büzülüp kurumak
rewişîn *m* 1. alazlanma, ütüleme 2. ekin olgun-laşmadan kuruma
rewişîn *l/gh* 1. alazlanmak, ütülmek 2. ekin olgunlaşmadan kurumak
rewişt *m* 1. öz yapı, yaradılış, karakter, seciye,

ıra * **rewişt** **îgiliz** İngiliz karakteri 2. **fel** karakter 3. ahlâk 4. adet, töre

rewiştan *m* ıralama

rewişt dan *l/gh* ıralamak

rewişt dar *rd* ahlâklı

rewişt darî *m* ahlâklılık

rewiştin *bnr* rihotin

rewiştî *rd* ahlâkî

rewişt xwaz *nd/nt* ahlakçı

rewişt xwazî *m* ahlakçılık

rewiştzanîn *m* ahlak bilimi

rewizîn *bnr* rewisîn

rewî *n* sürü, at sürüsü * **rewiyê hespan** at sürüsü

rewîn *m* havlama

rewîn *l/gh* havlamak

rewiş *bnr* rihojk

rewişte *m* ayîn

rewitandin *m* havlatma

rewitandin *l/gh* havlatmak

rewitîn (I) *m* havlama, havlayış

rewitîn (II) *m* yaprak dökme

rewitîn (I) *l/gh* havlamak

rewitîn (II) *l/gh* yaprak dökme

rewjok *m* kazıtma aracı

rewk *m* araç

rewnaq *m* 1. revnak, parlaklık, göz alıcılık 2. parıltılı

rewnaqdan *m* 1. parlama 2. parıldama, şavkına

rewnaq dan *l/gh* 1. parlamak 2. parıldamak, şavkımak

rewnaqdar *rd* 1. parlak 2. parıltılı, ışıltılı, gösterişli, zengin * **kincekî rewnaqdar** zengin bir elbise

rewnaqdarbûn *m* parıldama, şavkıma, nurlanma

rewnaqdar bûn *l/gh* parıldamak, şavkımak, nurlanmak

rewnaqdarbûyîn *m* parıldayış, şavkıma, nurlanış

rewnaqî *m* parlaklık, göz alıcılık

rewneq *bnr* rewnaq

rewrew (I) *bnr* rewrek

rewrew (II) *rd* çok konuşan, çenesi düşük

rewrewk *psi/m* 1. sanrı 2. serap, yalgın ~a **tûrêjê rojê** şeytan örümceği

rewrewok *bnr* revrevok

rewş (I) *m* süs, bezek

rewş (II) *m* 1. durum, hâl, vaziyet (bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü) * **her kes li gor rewşa xwe diyariyek da** her kes hâline göre bir hediye verdi 2. hâl, tutum (davranış, tavır, gidiş) * **ez tu tiştî jê vê rewşa te fehm nakim** senin bu hâline bir anlam veremiyorum * **ez rewşa vî camêrî naecibînîm** bu adamın gidişini 3. durum, konum (bireyin toplum içindeki ilişkileriyle belirlenen yeri) 4. *rz* durum 5. ortam (canlı bir varlığın içinde bulunduğu maddî ve

doğal şartların tümü) 6. perese, kerte, derece * **gere nehata vê rewşê** iş bu pereseye gelmemeliydi 7. bir süre, biraz, iyice * **rewşek lê bide** hele biraz çal * **rewşek xweş li hev dan** iyice kavga ettiler ~ **amade kirin** ortam yaratmak ~ li gora dil bûn (an jî **nebûn**) hava iyi (veya fena) esmek ~a (**yekî**) li **meydanê bûn** durumu ortada olmak ~ **ne xweş bûn** geri gitmek ~ **û merc** durum ve şartlar ~a **baş** iyi hâl ~a **debara xwe bi keys kirin** tukurını yoluna koymak ~a **derûnî 1)** ruhî durum 2) iç denge ~a **navdêrî** (an jî **navdêrê**) *rz* ad durumu, isim hali ~a **netewandî** *rz* bükümsüz durum ~a **rojê ast** gün durumu (güneş açılımının en çok olduğu gün; 21 haziranda, öbürü 21 aralıkta olınaz üzere yılda iki kez olur) ~a **sade** *rz* yalın durum ~a **şer** savaş hali ~a (**yekî**) **xera bûn** durumu bozulmak ~a (**yekî**) **xweş bûn** durumu düzelmek ~a **xwe xweş kirin** durumunu düzeltmek ~**ên dîlîzî lê qewimîn** duygulu anlar yaşanmak ~**ên hestgermî çêbûn** duygulu anlar yaşanmak

rewşa ablatîf *rz/nd* çıkma durumu (Kürtçede /ji, jê/ edatlarıyla olur) * **ji malê, ji kuçeyê** evden, sokaktan

rewşa binavkirî *rz/nd* belirlilik durumu

rewşa cihkî *rz/nd* yersel durum

rewşa derûnî *nd* haletiruhiye

rewşa diyarker *rz/nd* belirtme durumu

rewşa neasayî *nd* olağanüstü durumu

rewşa nebinavkirî *rz/nd* belirsizlik durumu

rewşa pêveberî *rz/nd* yüklemel durum

rewşedar *rd* gösterişli, görkemli, muhteşem

rewşen *rd* 1. aydın, aydınlık 2. ışıklı 3. parlak

rewşenbîr *rd/nd* aydın, entelektüel (münevver)

rewşenbîrane *h* aydıncı, entelektüelce

rewşenbîrî *m* 1. aydıncılık, entelektüellik 2. aydınlanma

rewşenbîrkî *rd/h* aydıncı, entelektüelce

rewşenbîrok *nd/nt* aydın, aydıncık (alay yoluyla)

rewşenbûn *m* 1. aydınlanma 2. *mec* aydınlanma (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme)

rewşen bûn *l/gh* 1. aydınlanmak 2. *mec* aydınlanmak (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinmek)

rewşenbûyî *rd* aydınlanmış olan

rewşenbûyîn *m* 1. aydınlanış 2. *mec* aydınlanış (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme)

rewşendar *rd* aydınlık

rewşendarbûn *m* 1. aydınlanma 2. *mec* aydınlanma (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme)

rewşendar bûn *l/gh* 1. aydınlanmak 2. *mec* aydınlanmak (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinmek)

rewşendarî *m* aydınlanma
rewşendarkirin *m* 1. aydınlatma (bir yerin karanlığını giderme) 2. *mec* aydınlatma (bir sorun üzerine bilgi verme)
rewşendar kirin *l/gh* 1. aydınlatmak (bir yerin karanlığını gidermek) 2. *mec* aydınlatmak (bir sorun üzerine bilgi vermek)
rewşendarkirî *rd* aydınlatılmış olan
rewşenger *nd/nt* aydınlanmacı
rewşengerî *m* aydınlanmacılık
rewşenî *m* 1. aydınlık 2. parlaklık
rewşenkirin *m* aydınlatma
rewşen kirin *l/gh* aydınlatmak
rewşenkirî *rd* aydınlatılmış olan
rewşguhêr *rd* durum değiştiren
rewşguhêrî *m* durum değişikliği
rewşîn *rz/rd* durumsal
rewşname *m* ilmühaber
rewşparêz *nd/nt* statukocu
rewşparêzî *m* statukoculuk
rewştengî *m* sıkışık durum ~*ya* **aborî** ekonomik darboğaz, ekonomik kriz
rewt *n* sırik
rewtanî *rd* sırik gibi (kimse)
rewtek *m* akım, cereyan ~*a* **çandî** kültür akımı ~*a* **karebayî** (an jî **elektrîkê**) elektrik akımı ~*a* **pêlpelokî** *fiz/nd* alternatif akım
rewteka yekser *fiz/nd* doğru akım
rewtele *rd* sırik gibi, yalı kazığı gibi (kimse)
rewtik (I) *fiz/m* akım
rewtik (II) *n* sırik
rex (I) *n* kale (satranç oyununda)
rex (II) *n* 1. yan (bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü) * **were li rex min rûnê** gel yanıma otur 2. yan, yön, taraf * **bi kîjan rexî ve çûn?** hangi yana gittiler? 3. yön, cephe * **ez naxwazim bi wêjeyên yek-rexî bixapim** tek cepheli edebiyatlara aldanmak isteniyorum 4. kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını) 5. kıyı, uç ~ (**yekî**) **ketin** birine takılmak, sataşmak ~ **û rexê kersaxê çûn** kıyıyı izlemek
rexanîn *m* inkâr etme
rex anîn *l/gh* inkâr etmek
rexav *n* kıyı, sahil
rexbet *m* rağbet
rex bik *m* rahibe
rexcencere *m* harman döven ayağı
rexdar *nd/nt* tarafar
rexder *n* 1. kapı sereni 2. kapı kasası
rexekî *m* kenar yazısı
rexgerdûm *m* özek ağacı
rexê cencerê *nd* döven makinasının kızığı
rexhev *rd* bitişik
rexistin *bnr* raxistin
rexîz *rd* en kötü
rexkî *h* yandan, yanlamasına
rexm *m* inat, nispet * **ji rexma wî re** ona nispet olsun diye

rexma *h* gerçi

rexne *m* 1. eleştiri, tenkit (bir insanı, bir eseri, bir konuyu doğru ve yanlış yanlarını bulup göstermek maksadıyla yapılan inceleme işi) 2. *wj* eleştiri (bir edebiyat veya sanat eserini her yönüyle inceleyip açıklamak, anlaşılmasını sağlamak ve değerlendirmek ammaçıyla yazılan yazı türü) 3. *fel* eleştiri (özellikle bilginin temellerini ve doğruluk durumunu inceleme, sınama, yargılama) ~ **lê girtin** eleştiriye tabi tutmak ~ **lê hatin girtin** 1) eleştiriye tabi tutulmak 2) eleştiriye uğramak
rexnebûn *m* eleştirilme
rexne bûn *l/gh* eleştirilmek
rexnedar *nd/nt* 1. eleştirmen, eleştirici 2. *rd* eleştirili
rexnedarî *m* eleştirmenlik, eleştiricilik
rexnegir *nd/nt* eleştirmen, eleştirmeci, eleştirici
rexnegirî *m* eleştirmenlik, , eleştirmecilik, eleştiricilik
rexnegirtin *m* eleştirme
rexne girtin *l/gh* eleştirmek
rexnekar *nd/nt* eleştirmen, eleştirici
rexnekarane *h* eleştirmence
rexnekarî *m* eleştirmenlik, eleştiricilik
rexneker *nd/nt* 1. eleştirici, eleştirmeci * **lênêrîneke rexneker** eleştirici bir görüş 2. *fel* eleştirimci 3. eleştirmen, eleştirmeci, eleştirici
rexnekerane *h* 1. eleştiricice 2. eleştirmence
rexnekerî *m* 1. eleştiricilik, eleştirmecilik 2. *fel* eleştiricilik, eleştirimcilik 3. eleştirmenlik eleştirmecilik, eleştiricilik
rexnekirane *rd* eleştirel
rexnekirin *m* eleştirme
rexne kirin *l/gh* eleştirmek
rexnekirî *rd* eleştirilmiş olan
rexnevan *nd/nd* 1. eleştirmen, eleştirmeci 2. *fel* eleştirmen, eleştirmeci
rexnevanî *m* 1. eleştirmenlik, eleştirmecilik 2. *fel* eleştirmenlik, eleştirimcilik
rexneyî *rd* eleştirel, eleştirmeli, tenkidî
rexrexkî *h* yandan, yanlamasına
rexсандin *m* toplama
rexсандin *l/gh* toplamak
rexsernivîs *m* yan başlık
rexş *n* yürük, gösterişli at
rexşê belek Zaloğlu Rustem'in atı
rext *n* fişeklik, kargılık
rextik *bot/n* 1. kabak (Cucurbita)
reyan *m* havlama, ürüme
reyandin (I) *m* 1. havlatma 2. hırlatma
reyandin (II) *m* yassılama
reyandin (I) *l/gh* 1. havlatmak 2. hırlatmak
reyandin (II) *l/gh* yassılamak
reyhanî *m* bir tür yazı biçimi
reyîn *m* 1. havlama, havlayış, ürüme 2. hırlama (kızgınlıkla ters konuşma)
reyîn *l/gh* 1. havlamak, ürüme * **se direye**

karvan li riya xwe diçe it ürür karvan yürür
2. hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) ~
hev (an jî **û din**) hırlaşmak, ağız dalaşına
 girmek

reyîvan *n* deve çobanı

reyon *m* reyon

reys *n* **1.** reis **2.** reis (küçük tekne kaptanı)

reyse *m* yığın, tınaz (ekin yığını)

reysê cumûr *nd/nt* reysicumhur

reysîti *m* reislik

rez *n* **1.** bağ (üzüm bağı) **2.** meyve bahçesi ~

baş bû teyrok lê hat herşey iyiydi bir de

olmasaydı ~ **berdan** bağ bozmak ~ **birîn**

bağ budamak ~ **çînîn** bağ bozmak (bağın ü-

zünlerini toplamak) ~ **danîn 1)** bağ kurmak

2) demir atmak (bir kimse bir yerde uzun

süre kalmak) ~ **hılanîn** (an jî **quraftin**) bağ

bozmak (bağın üzümlerini toplamak) ~ **ke-**

saxtin (an jî **dapitandin**) bağ budamak ~ **ne**

tu rez bû terezê jî lê xist zaten durum kö-

tüydü bir de üstüne ... geldi ~ **pêçandin** bağ

budamak ~ **ê Xwedê birîn** günah işlemek *

me tu rezhe Xwedê nebiriye lo ne günah iş-

ledik?

reza *m* rıza ~ **dilê (yekî) bûn** rızası olmak ~ **lê**

dîtin rıza göstermek

rezadil *n* gönül rızası

rezadilî *rd* gönüllü * **bi rezadilî bûbûn** leşker

gönüllü asker oldu

rezalet *m* rezalet

reza lê dîtin *l/bw* uygun görmek

rezamend *rd* razı

rezamende *rd* razı

rezamendî *m* razı olma, onay * **rezamendiya**

parêzgar *m* stend valinin onayını aldı

rezber *m* eylül (yılın 30 gün süren dokuzuncu

ayı)

rezberdan *m* bağ bozumu

rezçînîn *m* **1.** bağ bozumu **2.** bağbozumu dö-

nemi

rezeksiyon *bj/m* rezeksiyon

rezene *bot/m* rezene

rezerv *m* rezerv

rezervasyon *m* **1.** rezervasyon **2.** rezervasyon

(rezervasyon yapılan yer) ~ **kirin** rezervas-

yon yapmak

rezik *n* **1.** bağ, küçük bağ **2.** *bot/m* bağlarda

yetişen bir bitki

rezika *rûvî* *bot/nd* bağlarda yetişen bir bitki

rezidans *m* rezidans

rezil *rd* rezil, alçak ~ **bûn** rezil olmak ~ **kirin**

rezil etmek ~ **û kepaze bûn** rezil kepaze ol-

mak ~ **û riswa bûn** rezil rüsva olmak ~ **û**

riswa kirin rezil rüsva etmek, kepaze rezil

etmek (**yek**) ~ **û riswa kirin** (birinin) mas-

karasını çıkarmak

rezilane *h* rezilce, alçakça

rezilayî *m* rezillik, alçaklık

rezilbûn *m* rezilleşme, rezil olma

rezil bûn *l/gh* rezilleşmek, rezil olmak

rezilî *m* rezillik, rezalet

rezilîkirin *m* rezilleştirmek, rezil etme

rezil kirin *l/gh* rezilleştirmek, rezil etmek

rezilîkirî *rd* rezil edilmiş olan

rezilîkî *rd/lî* rezilce

rezilîti *m* rezillik, rezalet

rezîn *m* bağlık

rezistans *fiz/m* rezistans

rezkê rovî *bot/nd* bağlarda yetişen bir bitki

rezm (I) *m* ritim

rezm (II) *m* savaşı

rezmgeh *m* savaşı alanı

rezmî *rd* ritmik

rezom *m* bağlık, bağ (üzüm bağı)

rezonans *fiz/m* rezonans

rezqelîng *bot/m* bir bitki adı

rezrenîn *m* bağ bozumu

rezûk *bot/m* ayrık otu (*Agropyrum repens*)

rezvan *nd/nt* bağcı ~ **rez nas dike, pezvan pez**

nas dike, tevneçêker gulan nas dike, cot-

kar tov nas dike bağcı üzümü, davarı da-

varı, halıcı deseni, çiftçi ise tohumu tanıır

rezvanî *m* bağcılık

rê *m* **1.** yol (karada, havada, suda bir yerden

başka bir yere gitmek için aşılın uzaklık, ta-

rik) **2.** yol (karada insan veya hayvanların

geçmesi için açılan veya kendisi oluşmuş

yürümeye uygun yer) **3.** yol (genellikle yer-

leşim alanlarını bağlamak için düzeltilerek

açılmış ulaşım şeridi) * **li ser rê zarok dile-**

yîstin yolda çocuklar oynuyordu **4.** yol (i-

çinde veya üstünde bir sıvının geçtiği, aktı-

ğı yer) * **riya avê su yolu** **5.** yol (yolculuk)

* **ketin** rê yola çıkmak **6.** *mec* yol (çare, çı-

kar yol, yöntem) * **riyeke kirina vî karî he-**

ye bu işi yapmanın bir yolu vardır **7.** yol

(davranış, tutum, gidiş veya davranış biçi-

mi) * **min ew riya ku te pê girtiye neeci-**

band tuttuğu yolu beğenmedim **8.** yol (uyu-

lan ilke, usul, tarz) **9.** yol (gaye, maksat) * **di**

vê rê de gelek ked da bu yolda çok emek

harcadı **10.** yön (tutulacak, izlenecek yol)

11. *lşk* gedik (yarma saldırılarında düşman

mezvilerinde açılan yol) * **li dijmin xistin**

rê jî xwe re vekirin düşman çemberini ya-

rıp gedik açtılar ~ **avêtin ber (yekî)** (birini)

engellemeye çalışmak ~ **bi ber (yekî) xistin**

(birine) rehberlik etmek ~ **birîn** yol kesmek,

yol vurmak, bağlamak geçişi engellemek

(geçmesine engel olmak) * **hemû riyan bi-**

rîne bütün yolları bağlamışlar ~ **çêkirin** yol

açmak, yol yapmak ~ **çûn** yol gitmek, yol

tepmek ~ **dan 1)** yol vermek, geçit vermek

2) yol vermek (birinin geçmesi için kenara

çekilip yol vermek) **3)** izin vermek ~ **dan**

(**yekî**) işine son vermek, yol vermek ~ **dan**

ber (...) baştan savmak, işi yokuşa sürmek ~

dan ber xwe yol çizmek (bir konuda plân

yapmak) ~ **dan berê** kaçamak yol (veya yolu) ~ **dan (yekî)** ew jî îcar pê de cûn yüz verince astar istemek, yüz bulunca astar istemek * **me rê da te, tu jî îcar pê de diçî** sana yüz verince sen de astar istiyorsun ~ **dîtin** nazî geçmek * **rê nedîta nedîçû wê derê** nazî geçmeseydi oraya gitmezdi ~ **girtin 1)** yol tutmak, yol kapatmak, bağlamak, geçişi engellemek (bir yoldan kimseyi geçirmeyecek biçimde düzen kurmak) * **leşker rê girtiye** asker yol tutmuş * **hemû riyan girtine** bütün yolları bağlamışlar2) yolları tutmak (geçecek kimselere engel olmak, bırakmamak) 3) yola çıkmak ~ **girtin û cûn** yola koyulmak, yola koyulup gitmek ~ **guhartin 1)** yol değiştirmek 2) rotayı değiştirmek ~ **hiştin 1)** yol bırakmak 2) açık kapı bırakmak (kesip atmamak) ~ **jê birin** ekmek (herhangi bir anlama almak) * **binêre, te çawan rê jî gotîna me bir** bak, sözümüzü nereye çektin ~ **jê cûn** lâf olmak, söz olmak, değişik anlamlara gelmek * **em wiha nekin, paşê wê jê rê biçe** böyle yapmayalım, sonra lâf olur ~ **jê re xuya bûn** yol görünmek ~ **ji dilan naçe dilan** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~ **ji gotinên (yekî) cûn** (biri) imalı konuşmak ~ **ji (yekî) re xuya bûn** yol görünmek ~ **kirin çirik** yolu aşındırmak ~ **kudandin 1)** yol almak, yolda ilerlemek, yol gitmek, yol tepmek, yol yürümek 2) yol katetmek ~ **kutan** yol tepmek ~ **lê girtin** önlemek, önünü almak ~ **li ber xistin** yol göstermek (ne yapacağını nasıl davranacağını öğretmek) ~ **li berê girtin** (bir işin) önüne geçmek, önünü kesmek ~ **li berê winda bûn** şaşıp kalmak ~ **li te girtiye, tu yê bi ku de herî!** düşün düşün, baktır işin! ~ **nedan** yol vermemek, geçit vermemek ~ **nedan (tiştekî)** meydan vermemek (veya bırakmamak) * **divê mirov rê nede pevçûnê** kavgaya meydan vermemek lazım ~ **nedan (yekî) 1)** (birine) yol vermemek 2) (birine) izin vermemek, sıra vermek 3) ağzı açtırmamak ~ **nedîtin** meydan bulamamak, fırsat bulamamak ~ **nîşan dan 1)** yol göstermek 2) yol göstermek, rehberlik yapmak 3) yol göstermek (ne yapacağını nasıl davranacağını öğretmek) ~ **nîşanî (yekî) kirin** hırsıza yol göstermek ~ **pê hatin xistin** uğranmak ~ **pê ketin** yolu düşmek, (bir yere) ayağı veya yolu düşmek ~ **pê xistin** uğramak * **vapûr wê riya xwe bi İzmîrê nexwe** vapur İzmir'i uğramayacakmış ~ **pivandin** yol katetmek ~ **qîmî (...)** nektirin yol dayanmamak ~ **şaş bûn** yol şaşmak ~ **şaş kirin 1)** yolu şaşırmak 2) pusulayı şaşırmak ~ **tê de dîtin** naz geçirmek ~ **tê de hiştin** mec kapıyı açık bırakmak ~ **vekirin 1)** yol açmak, yolu açmak 2) yol açmak, yol vermek (birinin geçmesi i-

çin kenara çekilip yol vermek) ~ **û ban** yol ~ **û bihur** yol bel ~ **û bihur tê de nedîtin** burundan kıl aldırmmamak ~ **û bihur tê de tune bûn** burundan kıl aldırmmamak ~ **û biwar** yol yordam ~ **û dirb** yol yordam, yol yöntem, adap erkân ~ **û dirb zanîn 1)** yol iz bilmek (gideceği yolu ve yeri bilmek) 2) yolunu bilmek (yöntemini bilmek) ~ **û pê** yollar * **rê û pê girtiye** yollar kapalı ~ **û ~** yol boyunca, yoldan sapmadan ~ **û rêbar** yol, geçit ~ **û rêbar lê teng kirin** dünyasını daraltmak ~ **û rêbar lê winda bûn** çaresiz kalmak ~ **û rêbaz 1)** yol yöntem, yol yordam 2) pratik, teamül ~ **û rêç** (an jî rêçik) yol yordam ~ **û rêç** (an jî rêçik) zanîn yol iz bilmek ~ **û resm 1)** merasim, tören 2) resmigeçit ~ **û resma** olî ayin, dini merasim ~ **û rêwanî** yol yordam ~ **û rêzan 1)** yol yordam, yol yöntem, adap erkân 2) doğrultu (tutulan, izlenen yol) 3. prosedür, pratik, teamül, usul * **rê û rêzana her karekî** heye her işin bir usulu var ~ **û rêzan nezanîn** hatır gönül bilmemek, hatır saymamak veya tanımamak (kırıcı davranmak) ~ **û rêzan zanîn** yol iz bilmek (bi) ~ **û rêzanan zanîn** kadirbilir olmak ~ **û rêzanên sincî** ahlâk yasa-sı ~ **û rêzanên şêl û tevgeran** davranış töresi, adabınuaşeret ~ **û rêzik 1)** kaide, kural 2) **hiq** usul ~ **û rêzikên tevgerinê** yol erkân ~ **û rû dan (yekî)** (birine) yüz vermek ~ **vekirin 1)** yol açmak 2) kapı yapmak (bir şey istemek veya söylemek için karşısındakini önceden başka sözlerle hazırlamak) 3) **ışk** gedik açmak ~ **ya aqil yek e aqil** için yol biridir ~ **ya axaftinê** (peyivînê an jî xeberdanê) **nedan (yekî)** ağzı açtırmamak * **Ûsîl efendî riya axaftinê nedida rebeno** Yusuf efendi biçareye ağzı açtırmıyordu ~ **ya (yekî) birin** (birinin) yolunu kesmek ~ **ya çareyê** (an jî çareseriyê) çözüm yolu, hâl çaresi ~ **ya dazariyê** yargı yolu, başvuru hakkı ~ **ya debarê** (an jî ebûrê) geçim yolu ~ **ya deng** ses yolu ~ **ya derî nîşanî (yekî)** dan kapıyı göstermek (kovmak) ~ **ya deriyê (yekî) kirin çirik** (birinin) kapsını aşındırmak ~ **ya (cihekî) girtin** yolunu tutmak * **riya malê girtin** cûn evin yolunu tuttular ~ **ya hatin û nehatinê** dönüşü belli olmayan yol, dönme ihtimali olmama ~ **ya hatnehatê** dönüşü belli olmayan yol, dönme ihtimali olmama ~ **ya heq** (an jî heqiyê) hak yolu ~ **ya heqiyê ajotin** hakkaniyeti savunmak ~ **ya hev zanebûn** ne jî pirî û hindikî ye yarım elma gönül alma ~ **ya insanetiyê nîzanîn** insanlık nedir bilmemek ~ **ya (tiştekî) ji xwe re dîtin** kolayını bulmak ~ **ya (yekî) ketin (cihekî)** (bir yere) yolu (veya ayağı) düşmek ~ **ya (cihekî) kirin çirik** (bir yeri) komşu kapısına çevirmek, eşğini aşındırmak ~ **ya (yekî) kirin**

(birini) gitmekten kurtarmak ~ya ku pê de çûn ne rast bûn öküzün altında buzağı aramak ~ya ku tu diçiyê ez jê zivirîme gittiğin yerden geliyoruz, gittiğin yoldan ben yeni geliyorum ~ya kurt 1) kısa yol 2) kestirme yol ~ya mala (yekî) kirin çirik (birinin) kapsını (veya eşğini) aşındırmak ~ya malê malxwayê malê dizane evin iç düzenini ev reisi bilir ~ya nehatê dönüşü olmayan yol ~ya nevegerê dönüşü olmayan yol ~ya (yekî) pê ketin (bir yere) yolu (veya ayağı) düşmek ~ya pêxasan di ber mala soldirû re derbas dibe tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkü dükkandır ~ya peyîvîn (qisekirinê an jî xebirdanê) nedan (yekî) ağız açtırmamak * Dara efendî riya peyîvînê neçida rebeno Dara efendi biçareye ağız açtırınıyordu ~ya rast doğru yol ~ya rast bernedan hatır gönül bilmemek, hatır saymamak veya tanımamak (sevgi, saygı duyduğu kişinin gücenmesini bile göze alarak doğru bildiğini yapmak) ~ya rastkirî (an jî stabilize) stabilize yol ~ya rêzê göçebeler yaylaya giderken izledikleri yol ~ya we ronî be yolunuz açık olsun ~ya şaş yanlış yol ~ya şemetok kızaklı yol ~ya te vekirî be yolun açık olsun ~ya tekali tek yönlü yol ~ya (kesekî an jî tişteki) vekirî ye yolu açık ~ya xwar dan ber (yekî) (birine) doğru yolu göstermemek ~ya xwe bi ser (cihekî) xistin bir yere uğramak ~ya xwe dîtin 1) iş yoluna girmek 2) yol tutmak (yaşayış ve davranışını kendine göre bir düzende sürdürmek) ~ya xwe guhartin (an jî guherandî) yolunu değiştirmek ~ya xwe jî (cihekî) girtin (bir yerden) ayağını kesmek ~ya xwe pê xistin bir yere uğramak ~ya xwe qedandî yol almak ~ya xwe rast kirin yön bulmak, doğrultmak * min li girên li hember nihêrt û wisan riya xwe rast kir karşıkı tepelere bakarak yolumu doğrulttum ~ya xwe şaş kirin yolunu şaşırarak ~ya xwe winda kirin yolunu kaybetmek (di) ~ya Xwedê de Allah yolunda ~ya Xwedê û pêxemberan jî berê girtin (birine) yalvarıp yakarmak, (birinden) yalvararak izin almak ~ya yekalî (an jî tekali) tek yönlü yol ~ya (tiştan an jî kesan) zanîn kadirbilir olmak ~ya (yekî) zanîn (an jî zanibûn) (birinin) kadrini bilmek ~yek dîtin yol bulmak ~yek jê re dîtin bir yolunu bulmak ~yeke din a vî tiştî heye kolayı var ~yeke giran dan ber xwe zoru seçmek ~yeke nû vekirin çığır açmak * E-basko ketiye rê Abbas yolcu ~yên nav bajêr şehir iç hatları ~yên navxweyî iç hatlar * balafirên riye navxweyî iç hat uçakları

rêav m 1. su yolu 2. akak, yatak, mecra
rêba m hava (hava yuvarını oluşturan, bütün

canlıların solunumuna yarayan renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı)

rêbar bnr rê û rêbar

rêbaz m 1. yol yordam, yol yöntem, yöntem, metot 2. siyaset, politika (yöntem) * rêbaza bihayan fiyat politikası 3. akım (sanatta, siyasette, düşüncede ortaya çıkan yeni bir görüş, yöntem, hareket, tarz) * rêbaza hunerî sanat akımı 4. teknik, uygulayım 5. wj buluş * rêbazên nû yên nivîskar hene yazarın yeni buluşları var ~a taybet özel yöntem

rêbazdar rd yöntemli, metotlu

rêbazî rd metodik

rêbaznasî m metodoloji

rêbej m kara yolu

rêbejahî m kara yolu

rêbendan m ocak (yılın 31 gün çeken birinci ayı)

rêber nd/nt 1. rehber, kılavuz, önder 2. rehber, kılavuz (ruhi ve zihnî bakımda yol gösteren, ışık tutan kimse) * rêberê me Ehmedê Xanî ye rehberiniz Ehmedê Xanî'dir 3. rehber, kılavuz (bir devletin kılavuz alınması mecburî olan sularında gemilere yol gösteren kimse) 4. m rehber * rêbera navnîşanan (an jî edreseyan) adres kitabı (veya rehberi) ~ê gel halk önderi

rêberatî m rehberlik

rêberdan m sapma

rêberdan l/gh sapma

rê berdan l/gh sapmak

rêberî m rehberlik, kılavuzluk, önderlik ~ kirin rehberlik etmek, kılavuzluk etmek

rêberîkirin m rehberlik yapma, kılavuzlama, yol gösterme

rêberî kirin l/gh rehberlik yapmak, kılavuzlamak, yol göstermek

rêbername m rehber * rêbernameya navnîşanan (an jî edreseyan) adres kitabı (veya rehberi)

rêberze rd yolunun kaybetmiş olan

rêbihurek m geçit, yol güzergâhı

rêbihurtik m geçit

rêbir nd/nt haydut, harami, şaki, yol kesen, yol kesici

rêbirî m haydutluk, haramilik, şakilik ~ kirin haydutluk etmek

rêbirîkirin m yol kesme, soygunculuk yapma

rêbirî kirin l/gh yol kesmek, soygunculuk yapmak

rêbiwar nd/nt 1. yolcu 2. rd transit 3. m geçek, güzergâh (çok geçilen yer)

rêbiwarî yolculuk

rêborî rd/nd 1. yolu düşen, yolu uğrayan 2. m yolu düşme, yolu geçme

rêbuwar bnr rêbiwar

rêbûrî bnr rêborî

rêcû m dilenme * ji xwe re digere li rêcûyê kendisine dileniyor

rêç *m* 1. iz (bir şeyin geçtiği veya önceden bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan) * **rêça pê** ayak izi 2. iz (bir olay veya durumdan kalan belirti) 3. ayak izi 4. çıgır ~ **gerandin** iz sürmek (ayak izlerini bakarak gittiği yeri bulmak) ~ **hiştin** iz bırakmak ~ **jê cûn** izi silinmek ~ **li serê şopandin** birini takibata almak ~ **û** ~ iz sürerek ~ **û** ~ **rê dîtin** iz sürerek yolunu bulmak ~ **a ling** ayak izi ~ **a (yekî) nexuya bûn** izi belirsiz olmak ~ **a pê** ayak izi ~ **rêça kera cûn e, lê fêşk fêşkên bûka nû** ne her nekadara ispat etmesek de bunlar onun filleridir, anlamında bir deyim ~ **a (yekî) winda bûn** izi belirsiz olınak, izi kaybolmak ~ **a (yekî) winda kirin** izini kaybetmek

rêçandin *m* iz sürme, izleme

rêçandin *l/gh* iz sürmek izlemek

rêçar *nd* süttten yapılan yiyecekler

rêçare *m* çözüm yolu

rêçenas *nd/nt* izci (iz süren)

rêçenasî *m* izcilik

rêçezan *nd/nt* izci (iz süren)

rêçezanî *m* izcilik

rêçger *nd/nt* izci, iz sürücü

rêçgerî *m* izcilik, iz sürçülük

rêçgerîn *nd/nt* izci (iz süren)

rêçgerînî *m* izcilik

rêçik *m* iz ~ **a (wî) hînî (cihekî) bûn** (bir yere) ayağı alışmak ~ **a wî ketin (cihekî)** (bir yere) alışmak, dadanmak ~ **a xwe ji (cihekî) birîn** (bir yerden) ayağını çekmek ~ **a xwe kirin (cihekî)** (bir yere) ayağı alışmak

rêçikandin *m* gütmek (bir düşüncüyü, bir ilkeyi veya bir duyguyu gerçekleştirmeye çalışma)

rêçikandin *l/gh* gütmek (bir düşüncüyü, bir ilkeyi veya bir duyguyu gerçekleştirmeye çalışmak)

rêçî *nd/nt* izci, iz sürücüsü

rêcûn *m* 1. yol yürüme, yol tepme 2. yürüme, yürüyüş ~ **a kosî** kaplumbağa yürüyüşü ~ **a (...)** **nerm** (an **ji giran**) **bûn** ağırlaşmak (yavaşlamak) * **rêcûna wan giran bû** yürüyüşleri ağırlaştı

rê cûn *l/gh* 1. yol yürüme, yol tepmek, yol gitmek 2. yürümek

rêcûyîn *m* 1. yol yürüme, yol tepme 2. yürüme, yürüyüş

rêdan (I) *m* gösterme

rêdan (II) *m* 1. yol verme, geçit verme 2. izin, izin verme ~ **a avakirinê** yapım ruhsatnamesi ~ **a çekirinê** yapım ruhsatnamesi

rê dan (I) *l/gh* göstermek

rêdan (II) *l/gh* 1. yol vermek, geçit vermek 2. izin vermek

rêdar (I) *rd* yollu

rêdar (II) *m* ağaçlı yol

rêdarîn *rd* ağaçlı yol

rêdayîn (I) *m* gösterme, gösteriş

rêdayîn (II) *m* 1. yol veriş, geçit veriş 2. izin veriş

rêder *m* çıkış (bir yerden çıkmak için kullanılan yer)

rêderketî *rd* sapkın, sapık

rêderketîbûn *m* sapkınlaşma, sapıklaşma, sapkın olma

rêderketî *bûn* *l/gh* sapkınlaşmak, sapıklaşmak, sapkın olmak

rêderketîbûyîn *m* sapkınlaşma, sapkın oluş

rêderya *m* denizyolu

rêdêrandin *m* belli bir yöne çevirme, yöneltme

rê dêrandin *l/gh* belli bir yöne çevirmek yöneltmek

rêdêrî *m* belli bir yöne çevirme, yöneltme

rêdîtîn *m* nazî geçme

rê dîtîn *l/gh* nazî geçmek

rêdûr *nd/nt* uzak yolun yolcusu, yolu uzak olan kimse

rêesman *n* hava yolu

rêfîrîn *m* hava yolu, fır hatı

rêgah *bnr* rêgeh

rêganî *m* yolu düşme, uğrama * **bi rêganî çûm mala wan** evlerine yolum düştü

rêgar *m* seviye

rêgayî *m* ulaşım

rêgeh *m* 1. güzergâh (yol üstü uğranılacak, geçilecek yer) 2. güzergâh (yol boyu) 3. güzergâh (çok geçilen yer, geçek) 4. *mat/ast* yö-rünge 5. yol, rota 6. mezhep

rêgeh guhartin *l/gh* rotayı değiştirmek

rêger *rd* gezgin

rêgerî *m* gezginlik

rêgeyê hawayî *nd* hava yolları

rêgez *m* 1. ilke, prensip 2. ilke, prensip (temel bilgi) * **rêgezên kîmyayê** kimyanın ilkeleri 3. *man* ilke, prensip (her türlü tartışmanın dışında sayılan öncül) 4. ilke (davranış kuralı) ~ **a sedemîtiyê** nedensellik ilkesi

rêgezandî *rd* ilkeli

rêgezbûn *m* ilkeleşme

rêgezbûyîn *m* ilkeleşme

rêgezmand *rd* ilkeli, prensipli

rêgezmandî *m* ilkelilik, prensiplilik

rêgihanî *m* ulaşım

rêgir (I) *nd/nt* haydut, yol kesen, yoltutan

rêgir (II) *rd* önleyici

rêgirtin *m* 1. yol kapatma, caddeyi tutma 2. yola çıkma 3. *mec* önleme

rêgirtin *l/gh* 1. yol kapatmak, caddeyi tutmak 2. yola çıkmak 3. *mec* önlemek

rêgîz *bnr* rêgez

rêguhartin *m* yolu değiştirme, rotayı değiştirme

rê guhartin *l/gh* yolu değiştirmek, rotayı değiştirmek

rêguzar *m* geçit, yol güzergâhı (geçecek yer)

rêhesin *m* demiryolu

rêheval *nd/nt* 1. yoldaş (yol arkadaşı) 2. yoldaş (ortak bir görüşü benimseyenlerden her biri)

rêhevaltî *m* yoldaşlık
rêhewa *m* hava yolu
rêhil *m* vasıta, araç, servis arabası
rêj *rz/m* isimden isim yapım soneki (rêtin fiilinin emir kipinden)
rêjanok *m* hafif yağmur
rêjav *m* şelale
rêje *m* 1. oran, nispet 2. *mat* oran, orantı 3. *rd* ölçülü, dengeli ~*ya bêkariyê* işsizlik oranı
rêjedar *rd* 1. oranlı, nispetli 2. *mat* orantılı
rêjeker *rd* oranlayıcı
rêjekirin *m* oranlama
rêje kirin *l/gh* oranlamak
rêjekirî *rd* oranlanmış olan
rêjeyî *rd* oransal, nispi
rêjêbirin *m* çekme (herhangi bir anlama alma)
rê jê birin *l/bw* çekmek (herhangi bir anlama almak) * *binêre, te çawa rê ji gotina me* bir bak, sözümüzü nereye çektin
rêjêcûn *m* 1. söz olma, lâf olma 2. değişik anlamlara gelme
rê jê cûn *l/bw* 1. söz olmak, lâf olmak 2. değişik anlamlara gelmek * *em wiha nekin, paşê wê jê rê here* böyle yapmayalım, sonra laf olur
rê jê neçûn *l/bw* kusursuz olmak
rêjgeh *erd/m* çavlan, şelâle
rêjing *m* otomatik silâh
rêjî *bır* rejî (II)
rêjîkirin *m* süpürme
rêjî kirin *l/gh* süpürmek
rêjkar *nd/nt* dökümcü
rêjkarî *m* 1. dökümcülük 2. döküm
rêjne *m* sağanak
rêjnebaran *m* sağanak
rêk *m* yol ~ *û rêzan* yol yordam ~*a we ronî be* yolunuz açık olsun ~*ek av bîne* bir yol su getir
rêka kadizê *ast/m* saman yolu
rêka kayê *ast/m* saman yolu
rêkar *m* seviye
rêkeft *m* antlaşma
rêkeftname antlaşma metni
rêketin *m* 1. hareket (yola çıkma) * *du roj ma jî rêketina me re* hareketimize iki gün kaldı 2. hareket (demir yollarında, katarların hangi saatte yola çıkacağı ve hangi durağa uğrayacağı düzenleme) * *listeya rêketinê* hareket cetveli
rêkevtin *m* antlaşma
rêkevtinname *m* antlaşma belgesi
rêkew *m* kafes
rêkewtname *bır* rêkevtinname
rêgir *nd/nt* haydut, yoltutan, eşkiya
rêkguherîn *m* yol değişimi
rêkirin *m* 1. yollama, gönderme 2. yolcu etme
rê kirin *l/gh* 1. yollamak, göndermek 2. yolcu etmek
rêkirî *rd* 1. yollanmış 2. elçi, delege

rêkînan *m* 1. düzen 2. düzenleme, sistemleştirme
rêk înan *l/gh* düzenlemek, sistemleştirmek
rêkînan *m* düzenlilik
rêkîner *nd/nt* düzenleyici
rêkînerî *m* düzenleyicilik
rêkkirin *m* düzenleme
rêk kirin *l/gh* düzenlemek
rêkkirî *rd* düzenlenmiş
rêkok *m* küçük yol, dar yol
rêkork *m* çıkmaz yol
rêkûpêk *rd* 1. düzenli, tertipli, sistemli, düzgün (kurala uygun olarak, kusursuz bir biçimde) 2. dakik, düzenli işleyen 3. düzenli, derli toplu
rêkûpêkane *h* düzenlice, düzgünce
rêkûpêkî *m* 1. düzen (soyut ve somut nesnelerin bir sıraya, bir hedefe, bir amaca göre sıralanması) * *rêkûpêkiyekê da ramanên xwe* düşüncelerine bir düzen verdi 2. düzen, nizam, çeki düzen 3. düzenlilik, düzgünlük
rêkûpêkker *nd/nt* düzenleyici, tanzim edici
rêkûpêkkirin *m* düzme, düzen verme, düzene koyma (veya düzene sokma)
rêkûpêk kirin *l/gh* düzmek, düzen vermek, düzene koymak (veya düzene sokmak)
rêkûpêkkirî *rd* düzenli, sistemli (sistemli hale getirilmiş olan)
rêkûpêktî *m* düzenlilik, sistemlilik
rêkxer *nd/nt* 1. düzenleyici, düzenleyen, organizatör 2. örgütleyici, organizatör
rêkxerî *m* 1. düzenleyicilik 2. örgütleyicilik, organizatörlük
rêkxiraw *m* örgüt ~*a xêrxwazî* insanî örgüt
rêkxistin *m* örgüt
rêl *m* 1. koru, koruluk, ağaçlık 2. orman, küçük orman
rêla qajan *nd* çamlık, çam ormanı
rêlbûn *m* ormanlaşma
rêlbûyîn *m* ormanlaşma
rêlêgir *rd* engelleyici önleyici
rêlêgirtin *m* 1. yolunu kapatma (veya tutma) 2. önüne geçme, önleme
rê lê girtin *l/bw* 1. yolunu kapatmak (veya tutmak) 2. önüne geçmek, önlemek
rêlibergirtin *m* 1. yolunu kesme, önünü kesme 2. önleme, önlem alma, tedbir alma
rê li ber girtin *l/bw* 1. yolunu kesme, önünü kesmek 2. önlemek, önlem almak, tedbir almak
rê li ber xistin *l/bw* yol göstermek
rêlistan *m* ormanlık
rêlvan *nd/nt* ormancı
rêlvanî *m* ormancılık
rêman *m* 1. kavram 2. *fel* kavram (nosyon, mefhum)
rêmanbûn *m* kavramlaşma
rêman bûn *l/ng* kavramlaşmak
rêmanbûyîn *m* kavramlaşma

rêmanî *rd* kavramsal
 rêmanîbûn *m* kavramsallaşma
 rêmanî bûn *l/gh* kavramsallaşmak
 rêmankar *nd/nt* kavramcı
 rêmankarî *m* kavramcılık
 rêname *m* yol rehberi, yol haritası
 rênas *nd/nt* rehber, kılavuz (yol bilen, tanıyan)
 rênasî *m* rehberlik, kılavuzluk
 rênçber *nd/nt* rençber (tarım işçisi)
 rênçberî *m* rençberlik
 rêncşkêş *rd* acı çeken
 rêncşkêşî *m* acı çekme
 rênenas *rd* yol bilmeyen, yol bilmez
 rênexşe *m* yol haritası
 rêng *m* yol
 rênima *bnr* rênuma
 rênimûn *bnr* rênûmîn
 rênivîs *rz/m* yazım, imla
 rêniş *m* rehber, kılavuz * rênişa vekîteyê im-
 la kılavuzu
 rênişan delil
 rênişan *m* yol gösterme
 rênişandar *nd/nt* kılavuz
 rênişandarî *m* kılavuzluk
 rênişander *ndnt* yol gösterici
 rênişanderî *m* yol göstericilik
 rênişanî *m* yol gösterme, kılavuzluk, delalet
 rênişî *m* yol gösterme, delalet
 rêntin *bnr* nihêrtin
 rênuma *nd/nt* rehber, yol gösterici
 rênumatî *m* rehberlik, yol göstericilik
 rênûmîn *nd/nt* yol gösterici
 rênûs *rz/m* yazım, imla
 rêol *m* mezhep
 rêoltî *m* mezhepçilik
 rêpan *m* yol gözleme, bekleme ~a (yekî) kirin
 yolunu gözlemek ~a rê kirin yol gözlemek
 ~a riya (yekî) kirin yolunu gözlemek
 rêpanî *m* yol gözleme, yol bekleme ~ya (yekî)
 kirin) yolunu bekleme (veya gözlemek)
 rêpanîkirin yol gözlemek, beklemek
 rêpanî kirin *l/gh* yol gözlemek, beklemek
 rêpanker *rd* gözleyen, bekleyen
 rêpankirin *m* yolunu bekleme, gözleme
 rêpan kirin *l/gh* yolunu bekleme, gözlemek
 rêpê *m* yaya yolu
 rêpêketin *m* (bir yere) yolu düşme
 rê pê ketin *l/bw* (bir yere) yolu düşmek
 rêpêketî *rd* uğrak, çok uğranılan yer
 rêpêşander *rd* yol gösterici
 rêpêşanderî *m* yol göstericilik
 rêpêxistin *m* uğrama, yolunu düşürme
 rê pê xistin *l/bw* uğramak, yolunu düşürmek *
 ez dê riya xwe bi gund jî bixînim köye de
 uğrayacağım
 rêpîv *nd* yol ölçen
 rêpîvan *m* yürüyüş (bir olayı protesto etmek,
 bir konuya dikkat çekmek amacıyla topluca
 yürüme) ~ kirin yürüyüş yapmak ~ li dar

xistin yürüyüş düzenlemek ~a bêdeng ses-
 siz yürüyüş
 rê pîvandî *l/gh* yol katetmek
 rêrast *rd* doğru yolda olan
 rêrêwî *rd* yol yolcusu
 rêsandîn *m* eğirme
 rêsandîn *l/gh* eğirmek
 rêsandî *rd* eğrili, örülü
 rêsayî eğrili, örülü, örgülü
 rêsi *n* burma (yaş iken burulmuş ot)
 rêstin *m* eğirme
 rêstin *l/gh* eğirmek
 rêstinî *rd* eğrili, örgüsel
 rêşander *rd* yol gösterici
 rêşanderî *m* yol göstericilik
 rêşandin *m* tahriş etme, yakarak kaşındırma
 rêşandin *l/gh* tahriş etmek, yakarak kaşındır-
 mak
 rêşaş *rd* 1. sapık 2. sapkın
 rêşaşane *h* 1. sapıkça 2. sapkınca
 rêşaşîbûn *m* 1. sapıklaşma 2. sapkınlaşma
 rêşaşî bûn *l/gh* 1. sapıklaşmak 2. sapkınlaş-
 mak
 rêşaşî *m* 1. sapıklık 2. sapkınlık
 rêşaşkî *h* sapıkça
 rêşbûn *m* kazınma (iyice temizleme)
 rêş bûn *l/gh* kazınmak (iyice temizlemek)
 rêşe *nd* kafasına göre
 rêşî *m* 1. saçak (havlû, halı, kuşakların kenar-
 larına dikilen püskül) 2. mısır püskülü
 rêşaş *rd* sapık, sapkın
 rêşaşî *m* sapıklık, sapkınlık
 rêşivan *m* patika
 rêşinas *nd/nt* kılavuz, mürşit
 rêşker *m* 1. silecek 2. rende (mutfak rendesi i-
 çin) ~ kirin 1) kazımak 2) rendelemek
 rêşkirin *m* 1. silme (kazıyarak veya sürterek
 yok etme) 2. kazıma, kazıyış (kesici bir ara-
 cı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kal-
 dırma) 3. rendeleme 4. süpürmek (kazıyarak
 süpürme)
 rêş kirin *l/gh* 1. silmek (kazıyarak veya sürte-
 rek yok etmek) 2. kazımak (kesici bir aracı
 sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kal-
 dırma) 3. rendelemek 4. süpürmek (kazıya-
 rak süpürmek)
 rêşkirî *rd* 1. silinmiş 2. kazılmış (kesici bir a-
 racı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı
 kaldırmış olma) 3. rendeli 4. süpürülmüş
 rêşte *m* nesil
 rêştin *bnr* rêtin
 rêt *m* bağışlama
 rêt bûn *l/gh* bağışlanmak
 rêtik *m* akıtma (bir tür hamur yemeği)
 rêtin *m* 1. dökme (sıvı veya tane durumundaki
 bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere bo-
 şaltma) 2. dökme, boşaltma, boca etme (bel-
 li bir yere boşaltma) 3. dökme (bir şey için
 göçlük çekme, zahmet çekme) 4. dökme

(bol bol verme, ödeme, sarfetme) 5. dökme (bir şeyi yok etmek için atma) 6. dökme (a-
çığa vurma) 7. akıtma

rêtin *l/gh* 1. dökme (sıvı veya tane durumun-
daki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir ye-
re boşaltmak) * **rahêje vê avê bibe birêje**
bu suyu al götür dök 2. dökme, boşaltmak,
boca etmek (belli bir yere boşaltmak) *
xwêldankê birêje û bîne kül tablasını dök-
küp getir 3. dökme (bir şey için göçlük
çekmek, zahmet çekmek) * **me di ber te de**
xwêdan rêtin senin için ter döktük 4. dökme
(bol bol vermek, ödemek, sarfetmek) * **di**
dilanê de gelek pere rêtin düğünde çok pa-
ra döktüler 5. dökme (bir şeyi yok etmek i-
çin atmak) * **masiyên ku nehatin firotin**
gişk rêtin deryayê satılmayan balıkları hep
denize döktüler 6. dökme (açığa vurma) *
derdê xwe rêtin derdini döktü 7. akıtmak ~
qalib kalıba dökme

rêti *rd* 1. dökük, dökülmüş olan 2. dökme

rêt kirin *l/gh* bağışlamak

rê û resm *m* 1. merasim, tören 2. resmigeçit
~a olf ayin, dinî merasim

rêûresmî *rd* törensel

rê û rê h yol boyunca, yoldan sapmadan

rê û rêbaz *n* 1. yol yordam, yol yöntem 2. pra-
tik, teamül

rê û rêzan *m* 1. yol yordam, yol yöntem 2.
prosedür, teamül, pratik 3. usul * **rê û rêza-**
na her karekî heye her işin bir usulu var

rê û rêzik *m* 1. kural 2. *hiq* usul

rê û rêzikparêz *nd/nt* protokolcu, kurallara sı-
kı sıkıya bağlı olan

rêv *ant/m* 1. ferç, vulva, vagina, vajina, döl
yolu 2. etek tıraşı

rêvaçûyîn *m* yürüyüş

rêvas *bnr* ribês

rêveber *nd/nt* 1. idareci, yönetici 2. güdücü ~ê
kamerakêşiyê kamera direktörü

rêveberiya awerte *nd* sıkı yönetim, örfi idare

rêveberiyî *rd* yönetsel, idarî

rêveberî *m* 1. idare, yönetim 2. yürütme * **des-**
têya rêveberiyê yürütme kurulu ~ya **awer-**
te sıkı yönetim ~ya **cihkî** (an jî **deverî**) *hiq*
yerel yönetim ~a **gelemperî** (an jî **giştî**) ka-
mu yönetimi

rêveberîfî *m* idarecilik, yöneticilik

rêvebername *m* yönetmelik

rêvebirin *m* 1. yönetim, idare 2. yürütme * **ka-**
rîna rêvebirinê yürütme gücü ~a **cihî** (cih-
kî an jî **cigeyî**) yerel yönetim, mahalî idare

rêvebirina rêhesin *nd* demiryolu (işletmeciliği)

rêvebirina hevpişk *nd* ortak yönetim

rêvebirinî *rd* idarî, yönetsel

rêveçûn *m* yürüyüş ~a **bi tepkî** paytak yürütme

rêveçûyîn *m* yürüyüş

rêvedok *rd* yol açıcı, yol açan

rêveger *m* dönüş yolu

rêveke *m* yığın

rêveker *rd* yol açıcı

rêvekirin *m* 1. yol açma 2. söz kesme 3. nişan-
lı erkeğin nişanlılık döneminde kız evini zi-
yaret için yolunu açma

rê vekirin *l/gh* 1. yol açmak 2. söz kesmek 3.
nişanlı erkeğin nişanlılık döneminde kız evi-
ni ziyaret için yolunu açmak

rêvin *m* kir * **kincên min rêvin bûne** elbisele-
rim kirlenmiş

rêvinbûn *m* kirlenme

rêvin bûn *l/gh* kirlenmek

rêvinbûyîn *m* kirleniş

rêvinî *rd* kirlî

rêvinkirin *m* kirlatme

rêvin kirin *l/gh* kirlatmek

rêviya qoltemezê *nd* on iki bparnak bağırsağı

rêviya zêde *ant/nd* apandis

rêvî (I) *ant/h* bağırsak

rêvî (II) *zo/n* 1. tilki (Vulpes) 2. *rd/nd* tilki (til-
ki derisinden yapılmış olan) 3. tilki (çok
kurnaz) ~yê **fenek** (an jî **lehpek**) tilki, çok
kurnaz kimse

rêvin *bnr* rêvin

rêvin bûn *bnr* rêvin bûn

rêvînk *bnr* rêwing

rêvin kirin *bnr* rêvin kirin

rêwaçûn *bnr* rêveçûn

rêwas (I) *bot/m* ravent, ışkın (Rheum oëcinale)

rêwas (II) *m* kuyruk ile yelenin tıraş edilnesi

rêwerz *m* talimat

rêwerzdan *m* talimat verme

rêwerz dan *l/gh* talimat vermek

rêwerzdayîn *m* talimat veriş

rêwerzname *m* talimatname

rêwinda *rd* yolunun kaybetmiş, yolunu şaşır-
mış olan

rêwindayî *rd* yolunu kaybetmiş, yolunu şaşır-
mış olan

rêwing *nd/nt* 1. yolcu (yolculuğa çıkmış kim-
se) 2. yolcu (yolculuğa çıkmaya hazırlanan
kimse) ~ **kirin** yolcu etmek

rêwingatî *m* yolculuk

rêwingî *m* 1. yolculuk (gezi, seyahat) 2. yolcu-
luk (gidiş geliş esnasında geçen süre) 3. yol-
culuk (herhangi bir taşıtla bir yere gidip gel-
me) ~ **kirin** yolculuk etmek

rêwîrt *rd* incelik, naziklik

rêwîrtin *m* yontma

rêwîrtin *l/gh* yontmak

rêwîrtî *m* ince, nazik

rêwiştandin *m* yürütme

rêwiştandin *l/gh* yürütmek

rêwiştin *m* yürütme

rêwiştîn *l/gh* yürüme

rêwî *nd/nt* 1. yolcu (yolculuğa çıkmış kimse)
2. yolcu (yolculuğa çıkmaya hazırlanan
kimse) ~ **bi rê kirin** selâmetlemek (konuğu
geçirmek) ~ **kirin** yolcu etmek ~yê **wê riyê**

ye o yolun yolcusu (ölümle sonuçlanacak bir durumda olan kimse) * **Ebasko rêwî ye** Abbas yolcu

rêwîk *nd/nt* yolcu

rêwîtiyî *rd* seferî (yolculukla ilgili)

rêwîti *m* 1. yolculuk (gezi, seyahat) 2. yolculuk (gidiş geliş esnasında geçen süre) 3. yolculuk (herhangi bir taşıtla bir yere gidip gelme) ~ **kirin** yolculuk etmek

rêx *m* mayıs (taze sığır gübresi) ~ **bela kirin** halt işlemek ~ **kirin** mayıslamak

rêxer *nd/nt* örgütleyici

rêxerî *m* örgütleyicilik

rêxet *m* yol hatı

rêxistin *m* örgüt, organizasyon, teşkilat ~ **a bazirganîyê** ticaret odası ~ **a bazirganî** ticarî organizasyon ~ **a nehênî** gizli örgüt ~ **a nehi-kumî** illegal örgüt ~ **a plansaziye** ya dewletê devlet planlama teşkilatı ~ **a xêrxwaziye** insanî örgüt ~ **ên nehi-kumetî** hükümet dışı örgütler

rêxistinî *rd* örgütsel

rêxistinîbûn *m* 1. örgütlenme 2. örgütlülük

rêxistinî *bûn* *l/gh* örgütlenmek

rêxistinkar *nd/nt* örgütçü, örgütleyici, teşkilâtçı

rêxistinkarî *m* örgütçülük, örgütleyicilik, teşkilâtçılık

rêxistinkirî *rd* örgütlü (örgütlendirilmiş olan)

rêxistî *rd* 1. örgütlü, teşkilâtlı 2. güdümlü * **a-boriya rêxistî** güdümlü ekonomi 3. kurulu

rêxistîbûn *m* 1. örgütlenme 2. örgütlü olma 2. güdümlülük

rêxistî *bûn* *l/gh* 1. örgütlenmek 2. örgütlü olmak

rêxistîbûyîn *m* 1. örgütleniş, örgütlenme 2. örgütlü oluş

rêxistîkirin *m* örgütleme, örgütleyiş

rêxistî **kirin** *l/gh* örgütlemek, örgütlendirmek

rêxîner *nd/nt* örgütleyici

rêxkirin *m* inayis yapma, pisleme (büyük baş hayvanlarda)

rêx **kirin** *l/gh* mayıs yapmak, pisleme (büyük baş hayvanlarda)

rêxok *bot/m* su kenarlarında yetişen, bazen boyu bir metreyi bulan, yaprakları makasimsı ve kötü bir kokuya sahip bir bitki

rêxok *rd* mayıs yapan (sığır), boklu * **çêleka rêxok** boklu inek

rêxwedîkirin *m* yol gözleme, beklemek-

rê **xwedî** **kirin** *l/gh* yol gözlemek, beklemek

rêxweşker *rd* yol açıcı, zemin hazırlayıcı * **divê hûn ji bo me rêxweşker** bin bize yol açıcı olmanız lazım

rêxweşkirin *m* zemin hazırlama

rê **xweş** **kirin** *l/bw* zemin hazırlamak

rêyî (...) **dan** *l/bw* 1. (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretle belirtmek) * **dê leyîs-toka di camekanê de rêyî min bida vitrin-**

deki oyuncuğa bana gösterecekti 2. göstermek (kanıtla inandırınak) 3. göstermek (öğretmek, açıklamak) * **dersê rêyî min dide** bana ders gösteriyor 4. *mec* göstermek (ser bir biçimde karşılık vermek) * **ez dê rêyî te bîdim** sana göstereceğim

rêz (I) *m* saygı, hürmet ~ **girtin** saygı göstermek

rêz (II) *m* 1. sıra, dizi (bir çizgi üzerinde yan yana veya sırt sırta olan şey veya kimselerin tümü) 2. sıra (bu biçimdeki topluluğun durumu) * **rêza xwe xera mekin** sırayı bozmayın 3. koşan (yan yana dizilmiş insanların oluşturduğu dizi) 4. sıra (belirli bir düzene ve niteliğe göre dizilme durumu) * **rêza bejnan** boy sırası 5. sıra (düzen) * **bikevin rêzê** sıraya girin 6. dizi, zincir (art arda gelen şeylerin oluşturduğu dizi) * **rêza otomobîlan** otomobiller zinciri 7. zincir (kesintisiz süren olaylar, sebep vb. dizi) * **rêza bûyeran** olaylar zinciri 8. dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey) * **du rêz morîk** iki dizi boncuk 9. dizi, sıra (yan yana, art arda veya zaman sırasına göre sıralanmış bir-biriyle ilişkili nesne veya olay) 10. *lşk* dizi (saf durumundaki bir kıtanın, birbiri arkasında duran erlerine verilen ad) 11. *mzk* dizi (bir oktavın içinde sıralanan sekiz sesin bütününü) 12. kuyruk (insanların bira beklerken art arda oluşturdukları dizi) * **li ber firinê millet rêz bûye** fırının önünde uzun bir kuyruk oluşmuş 13. dize, mısra 14. satır (bir sayfa üzerinde yan yana dizilmiş kelimeler) 15. kol * **rêza meşê** yürüyüş kolu 16. silsile ~ **bi** ~ 1) sıra sıra 2) saf saf 3) satır satır 4) sıram sıram, katar katar ~ **bi** ~ **bûn** sıram sıram dizilmek ~ **girtin** saf bağlamak (veya tutunak) ~ **û rêzik** 1) kaide kural 2) yönetmelik ~ **û rêzikên edebê** görgü kuralları ~ **û rist** dize mısra ~ **û rusm** örf adet ~ **û tertîb** tertib ~ **a alfabe** (an jî **alfabetîk**) alfabetik sırası ~ **a arîtmêtîk** *mat* aritmetik dizi ~ **a tîpan** harf sırası ~ **a vala** boş satır

rêzan (I) *m* 1. yol yordam 2. kural, kaide 3. düzen, nizam

rêzan (II) *nd/nt* 1. rehber, kılavuz 2. yol, üslûbilen kimse

rêzanan *m* eylül (ay)

rêzandar *rd* düzenli, intizamli, muntazam

rêzandarî *m* düzenlilik, düzgünlük, intizam

rêzandin (I) *m* sıralama, sıraya koyma

rêzandin (II) *m* tanzim etme

rêzandin (I) *l/gh* sıralamak, sıraya koymak

rêzandin (II) *l/gh* tanzim etmek

rêzanî saygı, hürmet

rêzanname *m* nizamname

rêzanwer düzenli, nizamî * **siwarên rêzanwer** düzenli süvariler

rêzbar *rd* saygın

rêzbarî *m* saygınlık

rêzbend *wj/m* kafiye

rêzbûn *m* 1. dizilme, sıra olma 2. koşun bağlama, saf bağlama (veya tutına), saflaşma
rêz bûn *l/gh* 1. dizilmek, sıra olmak 2. koşun bağlanmak, saf bağlamak (veya tutmak), saflaşmak

rêzbûyî *rd* dizili, sıralı (sıralanmış olan)

rêzbûyîn *m* 1. diziliş, sıra oluş 2. koşun bağlayış, saf bağlayış (veya tutuş), saflaşma

rêzda *rd* ardışık

rêzdar *rd* 1. saygılı 2. saygın, itibarlı, hatırlı, hatırı sayılır

rêzdarî *m* 1. saygı 2. saygınlık, itibarlılık, prestij

rêzdarkî *h* 1. saygıca 2. saygınca

rêze *m* 1. dizi, seri (herhangi bir bakımdan bir bütünü oluşturan şeylerin tümü) * **jî bo rêzeyâ pirtûkên min divê ku ez pêşgotînekê binivîsim** kitaplarımın dizisi için bir önsöz yazmam gerekecek 2. dizi (tv ve sine-ma)

rêzecivîn *m* dizi toplantı

rêzeçalakî *m* dizi eylem

rêzeçiya *erd/n* sıra dağ, dağ silsilesi

rêzeşilm *m* dizi film

rêzejimar *mat/m* tertipli sayı

rêzekirin *m* dizileme

rêze kirin *l/gh* dizilemek

rêzekirî *rd* dizilenmiş

rêzeklasîk *m* klasik dizisi

rêzen *nd/nt* haydut, yolkesen

rêzenivîs *m* 1. yazı dizisi 2. *rd* yazı dizisi, tefrika (dizi halinde yayınlanan yazı)

rêzenivîsar *m* dizi yazı, seri yazı

rêzerya *m* denizyolu

rêzgîr *rd* saygılı, hürmetkâr, hürmetli

rêzgirtin *m* saygı gösterme

rêz girtin *l/gh* saygı göstermek

rêzgîn *rd* kurallı, düzenli

rêzhûnan *m* sentaks

rêzik (I) *m* 1. kural, kaide * **rêzikên rêzimanî** gramer kuralları 2. *sos* kanun, yasa (toplumsal hayat içinde kendiliğinde oluşan ve uyulması toplum içinde yaşamının bir zorunluluğu olan toplum alışkanlıklarının tümü) * **rêzikên sincê ahlâk yasaları** 3. yasa, kural (olayların gidişinde olağan dışına yer vermeyen, değişmezlik ve mecburiyet gösteren kural) * **rêzikên siruştê doğa yasaları** 4. adet, anane 5. yönetmelik (bir kuruluşun çalışma yöntemlerini belirleyen ve kuruluştta çalışanların uyması gereken kuralların tümü) ~a **cengê savaşı kuralî** ~**ên ramînê (hizirkirinê an jî fikirinê)** *fel* düşünme yasaları
rêzik (II) *m* düzen, sistem, nizam ~a **bêhnkişanê** (an jî **bêhndanê**) solunum sistemi ~a **dehandinê** (an jî **givirînê**) sindirim sistemi
rêzik (III) *m* 1. dizi 2. dizi * **rêzika morîkan**

boncuk dizisi 3. alın kısmına takılan süs, alınlık ~a **hendesî** (an jî **geometrîk**) geometrik dizi

rêzik (IV) *bot/m* zerdaliya benzer bir bitki

rêzika balıcanan *nd* patlıcan dizmesi

rêzika kayê *ast/m* saman yolu

rêzîkar *m* düzengeç, regülatör

rêzika xwîngerînê *nd* kan dolaşım sistemi

rêzikdanîn *hiq/m* yasama

rêzikdar *rd* 1. kurallı, kaideli 2. düzenli, nizamlı

rêzikî *rd* 1. kurallı 2. düzenli, sistematik 3. nizamlı (tüzüğe uygun)

rêzikîbûn *m* kurallaşma

rêzikî bûn *l/gh* kurallaşmak

rêzikîkirin *m* kurallaştırma

rêzikî kirin *l/gh* kurallaştırmak

rêzikname *m* tüzük

rêzikparêz *nd/nt* kuralcı, kaideci

rêzikparêzî *m* kuralcılık, kaidecilik

rêzikperest *nd/nt* kuralcı

rêzikperestî *m* kuralcılık

rêzil *bot/m* küsküt (Cuscuta)

rêzil *rd* dizili

rêzile *m* zincir

rêzilkî *rd/h* zincirleme

rêzîman *m* dilbilgisi, gramer

rêzîmanî *rd* dilbilgisel, gramatik, gramatikal

rêzîmanî kirin *m* gramatize etme

rêzîmanî kirin *l/gh* gramatize etmek

rêzîmanîkirî *rd* gramatize

rêzîmanzan *nd/nt* dilbilgisi uzmanı, gramerci

rêzîmanzanî *nt* dilbilgisi uzmanlığı ~ya **hevberkî** (an jî **berawirdî**) karşılaştırmalı dilbilgisi

rêzîn (I) *rd* ardışık

rêzîn (II) *m* yeşerme

rêzîn *l/gh* yeşermek * **her giha li ser helqa xwe dirêze** her bitki kendi kökü üzerine yeşerir

rêzkar *rd* saygılı, hürmetkâr

rêzkarî *m* disiplin, düzene

rêzker *nd/nt* 1. dizgici, dizici 2. sıralayıcı

rêzkerî *m* dizgicilik

rêzkinin *m* 1. sıralama, sıraya koyma 2. dizmek (yan yana veya üst üste sıralama)

rêz kirin *l/g* 1. sıralamak, sıraya koymak 2. dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak) * **sendelye li dora maseyê rêz kirin** sandalyeleri masanın etrafına dizdiler

rêzkirî *rd* 1. sıralı (sıralanmış olan) 2. dizili, dizilmiş

rêzlêgirtin *m* saygı gösterme, saygılı olma, saygı duyma

rêz lê girtin *l/bw* saygı göstermek, saygılı olmak, saygı duymak * **pêwîst e ku mirov ji kal û pîran re rêz bigire** yaşlılara saygılı olmak lazım

rêzname *m* tüzük

rêznameya hundirîn *nd* iç tüzük
 rêznameya navxweyî *nd* iç tüzük
 rêznezan *rd* saygisız
 rêznezanî *m* saygisızlık
 rêzok *m* dizi
 rêzrêzî *h* dizi dizi
 rêzsernivîs *m* satır başlığı
 rêz û rêzik *hiq/m* yönetmelik
 Rh *kim* Rh (rodyum elementinin kısaltması)
 rib *rd* çeyrek, dörtte bir
 riba *baz/m* faiz, ürem
 ribab *mzk/m* rebab, rûbab
 ribabvan *nd/nt* rebabçı, rebabî
 ribanek *n* 1. mertek 2. sırık
 ribase *m* araziye ekin için sulayıp hazırlama
 ribat (I) *n* 1. çağırkan (erkek keklik) * *kewê*
 ribat *çığırkan* keklik 2. avlama kekliği
 ribat (II) *m* davar sürülerin gecelediği yer
 ribaxwer *nd/nt* faizci
 ribaxwerî *m* faizcilik
 ribazedîk *n* uzun boyunlu bir horoz türü
 ribe *n* değirmi sakal
 ribêjîk *m* kulplu ve tasa benzer bir kab (genellikle çobanlar süt içmede kullanırlar)
 ribês *bot/m* ravent, ışkın (Rheum oëcinale)
 ribik *m* dörtte bir, çeyrek ~a (yekî) nehatin
 tırnağı olamamak, tırnağına değmez olmak
 ric *bnr* rîç
 rica *m* rica ~ kirin rica etmek
 ricaf *m* titreme ~ (yek) hılanîn (biri) titremeye tutulmak
 ricakar *nd/nt* ricacı
 ricaker *nd/nt* ricacı
 rical *nd* rical
 rief *m* 1. titreme 2. titreşim (küçük ve hızlı salınım) 3. sakırtı 4. *h* tir tir ~ (yek) hılanîn (biri) titremeye tutulmak ~ (yek) hildan titremeye tutulmak ~li (yekî) ketin (birini) titreme almak, titremeye başlamak ~ pê girtin tir tir titremek
 ricifandin *m* titretme, titretiş
 ricifandin *l/gh* titretmek
 ricifîn *m* 1. titreme, , titreyiş, tirildeme 2. sakırdama (korkudan veya soğuktan titreme)
 ricifîn *l/gh* 1. titremek, tirildemek 2. sakırdamak (korkudan veya soğuktan titremek)
 ricifînek *m* titreme
 ricifker *rd* titretici
 ricifok *rd* titrek
 riciftin *m* titretme
 riciftin *l/gh* titretmek
 ricim *m* ürperti (korku kaynaklı titreme) * ricim tîn canê min ürperiyorum ~ hatin (yekî) ürpermek
 ricimandin *m* recmetme, taşlama
 ricimandin *l/gh* recmetmek, taşlamak
 ricimandî *rd* recmedilmiş olan
 ricimîn *m* recmedilme
 ricimîn *l/gh* recmedilmek

ricm *ol/m* ricim ~a şeytan şeytan taşlama
 ricmkin *m* recmetme, taşlama
 ricm kirin *l/gh* recmetmek, taşlamak
 ricricandin (I) *m* titretme
 ricricandin (II) *m* morartma (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
 ricricandin (I) *l/gh* titretmek
 ricricandin (II) *l/gh* morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
 ricricî (I) *rd* titrek
 ricricî (II) *rd* mosmor
 ricricîbûn (I) *m* titrekleşme
 ricricîbûn (II) *m* mosmor kesilme
 ricricî bûn (I) *l/gh* titrekleşmek
 ricricî bûn (II) *l/gh* mosmor kesilmek
 ricricîn (I) *m* titreme, titreyiş
 ricricîn (II) *m* morarma, morarış, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücutta oluşan morarma)
 ricricîn (I) *l/gh* titremek
 ricricîn (II) *l/gh* morarmak, morlaşmak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak)
 ricricîfî *m* titreklik
 ricricok *rd* titrek
 ricricokî *rd* titrekçe
 ricû *m* 1. yardım parası (yardım için toplanmış para) 2. dillenne
 ricûdar *bnr* ricûkar
 ricûkar *nd/rd* dilenci
 ricûkarî *m* 1. dilencilik (dilenci olma durumu) 2. dilencilik (dilenciye yakışır davranış) ~ kirin dilencilik etmek
 ricûxwaz *nd/nt* 1. yardıma muhtaç (yardım için para toplamaya muhtaç kimse) 2. dilenci
 ricûxwazî *m* 1. yardıma muhtaçlık 2. dilencilik
 riçêlê *zo/m* eti yenilen, daha çok kış aylarında dere kenarlarında görülen ve sürekli kendisini salayan, fazla iri olmayan bir kuş
 ridam *m* bataklık
 ridê *m* atkı, argaç (dokuma tezgahlarında mekikle enine atılan iplik)
 ridêkirin *m* atıklama, argaçlama
 ridê kirin *l/gh* atıklamak, argaçlamak
 Rifaî *nd/rd* Rufaî
 Rifaîti *m* Rufaîlik
 rig *bnr* rik (III)
 rih (I) *n* ruh
 rih (II) *bnr* rî
 riha *bnr* rewal
 rihan *bot/m* reyhan, fesleğen (Ocimum asilicum)
 rihana *bej bot/nd* bir tür fesleğen
 rihana kêwîle *bot/nd* kandi çiçeği
 rihana maran *bot/m* yer fesleğeni
 rihandin *m* aşındırma, yıpratma
 rihandin *l/gh* aşındırmak, yıpratmak
 rihandî *rd* aşınık, yıprak
 rihber *rd* canlı

rihdirêj *rd* uzun sakallı

rihek *m* bitki

rihel *m* 1. çeyiz 2. gardırop (bir kimsenin sahip olduğu bütün giysileri) ~ **çêkirin** çeyiz düzmek ~ **danîn** çeyiz hazırlamak ~ **a tiştek le ne kê m e** çeyiz çemen ~ **a (yekê) amade** (an jî **hazir**) **kirin** çeyizlemek

rihelçêker *nd/nt* çeyizci

rihelçêkerî *m* çeyizcilik

riheldanîn *m* çeyiz hazırlama

rihel danîn *l/gh* çeyiz hazırlamak

rihelfiroş *nd/nt* çeyizci (satan kimse)

rihelfiroşî *m* çeyizcilik

rihelker *nd/nt* çeyizci (imal eden)

rihelkerî *m* çeyizcilik

rihet (I) *rd* iyi (esen, sağlıklı) * **hûn rihet in?** iyi misiniz? ~ **bûn** iyileşmek, iyi olmak ~ **dibe cihê xenceran, rihet nabe cihê xeraban** bıçak yarası onulur, dil yarası onulmaz ~ **kirin** iyi etmek, iyileştirmek

rihet (I) *rd* 1. rahat (üzüntü, sıkıntı ve tedirginliği olmayan) * **tu rojên rihet bibînî**, rahat günler göresin 2. rahat (sıkıntı, yorgunluk veya tedirginlik vermeyen) * **livîneke rihet** rahat bir yatak 3. rahat, kolay (sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılan, zahmetsiz, emeksiz) 4. kolay, basit 5. hafif, sıkıntısız, ferah 6. geniş (kolay kolay tasalanmayan, hoşgörülü) 7. sakın * **ji xwe re rihet rihet bisekine** sakın sakın dur 8. *h* rahat 9. *h* kolay, basit (kolayca, sıkıntısız bir biçimde) ~ **bisekine!** rahat dur!, uslu dur! ~ **e** kolay da * **ew tişt rihet e, lê yê din zor e o** iş kolayda, diğeri zor (**yek**) ~ **nehiştin** (birini) rahat bırakmamak, (birine) rahat vermemek ~ **ne-sekinîn** tek durmamak, uslu durmamak ~ 1) rahat rahat 2) kolay kolay * **ew wisan rihet rihet nakeve dest** o öyle kolay kolay ele geçmez 3) sakın sakın * **ji xwe re rihet rihet bisekine** sakın sakın dur ~ **rûniştin** uslu oturmak, doğru oturmak ~ **sekinîn** rahat durmak, uslu durmak (veya oturmak), tek durmak

rihetbûn (I) *m* iyileşme, afiyet bulma, sağlığını kazanma, salâh olma, sağalma

rihetbûn (II) *m* 1. rahatlama, hafifleme (bir sıkıntıdan kurtulma) 2. tatmin olma 3. boşanma (dertlerini veya yakınmalarını anlatma) 4. kolaylaşma 4. basitleşme

rihet bûn (I) *l/gh* iyileşmek, afiyet bulmak, sağlığını kazanmak, salâh olmak, sağalmak

rihet bûn (II) *l/gh* 1. rahatlamak, hafiflemek (bir sıkıntıdan kurtulmak) * **piştî ku dev ji karê xwe yê duyem berda**, rihet bû ikinci görevini bırakınca hafifledi 2. tatmin olmak 3. boşanmak (dertlerini veya yakınmalarını anlatmak) 4. kolaylaşmak 4. basitleşmek

rihetbûyîn (I) *m* iyileşme, afiyet bulma, sağlığını kazanma, salâh olma, sağalış

rihetbûyîn (II) *m* 1. rahatlayış, hafifleyiş (bir sıkıntıdan kurtulma) 2. tatmin oluş 3. boşanış (dertlerini veya yakınmalarını anlatma) 4. kolaylaşma 4. basitleşiş

rihetî *m* 1. rahatlık 2. rahat, huzur 3. rahatlık, dirlik, düzenlik 4. kolaylık 5. konfor (işlerin kolay bitmesini sağlayan şey) ~ **dan** rahatlık vermek, huzur vermek ~ **dan (yekî)** (birine) rahat vermek ~ **nedan (yekî)** (birine) rahat vermemek, rahat bırakmamak ~ **nedîtin** dirlik yüzü görmemek ~ **nehiştin** rahat bırakmamak ~ **ya can can sağlığı ~ya dil gönül ferahlığı li ~ya (tiştekî) nihêrtin** (an jî **mêzandin**) (bir işin) kolayına bakmak (veya kolayına kaçmak) ~ **yek jê re neman** rahatı kaçmak

rihetker (I) *nd/nt* iyileştirici

rihetker (II) *rd* 1. rahatlatıcı 2. kolaylaştırıcı

rihetkirin (I) *m* iyileştirme, sağaltma

rihetkirin (II) *m* 1. rahatlaştırma 2. kolaylaştırma 3. basitleştirme

rihet kirin (I) *l/gh* iyileştirmek, sağaltmak

rihet kirin (II) *l/gh* 1. rahatlaştırmak 2. kolaylaştırmak 3. basitleştirmek

rihetkirî (I) *m* iyileştirilmiş, sağaltılmış olan

rihetkirî (II) *m* 1. rahatlaştırılmış 2. kolaylaştırılmış 3. basitleştirilmiş

rihê nêrî *bot/nd* çayır melikesi

rihê palik *nd* çember sakal??

rihil *m* titreşim (küçük ve hızlı salınım)

rihilandin *m* titretme, tirildetme

rihilandin *l/gh* titretmek, tirildetmek

rihelîn (I) *m* titreme, titreyiş, tirildeme

rihilîn (II) *m* çözüme (gevşeme, güçsüz kalma)

rihilîn (I) *l/gh* titremek, tirildemek

rihilîn (II) *l/gh* çözülmek (gevşemek, güçsüz kalmak)

rihiyayî *rd* 1. yıprak * **ji berîka xwe pereyekî kaxiz e rihiyayî derxist** cebinden yıprak bir kâğıt para çıkardı 2. yatık, yatkin (zamanla dayanıklılığını yitirmiş) * **qumaşê rihiyayî** yatık kumaş

rihîn *m* 1. aşınma, yıpranma, yenme 2. tirfil-lenme (havı dökülme) 3. akma (kumaş için; yıpranıp ipleri ortaya çıkma) 4. yatkinlaşma

rihîn *l/gh* 1. aşınmak, yıpranmak, yenmek * **şalê wî paqij lê rihiyabû** pantolonu temiz ama yıpranmıştı * **enîşka saqo rihiyaye** ceketin dirseği yenilmiş 2. tirfil-lenmek (havı dökülme) 3. akmak (kumaş için; yıpranıp ipleri ortaya çıkma) * **fote jî cih bi cih rihiyabû** çarşafın kumaşında yer yer akmıştı 4. yatkinlaşmak

rihnik *bot/m* bir üzüm türü

rihojek *m* sistire

rihojîn *m* 1. kazınma 2. kazınma (derisini yüzercesine tıraş olma)

rihojîn *l/gh* 1. kazınmak 2. kazınmak (derisini yüzercesine tıraş olmak)

rihojk *m* 1. sistire 2. kazımık * **rihojka** binê beroşê tencere dibinin kazıdığı
rihojkkirin *m* sistireleme
rihojk kirin *l/gh* sistirelemek
rihojkkirî *rd* sistirelenmiş
rihoşk *m* 1. sistire 2. kazımık, kazıntı 3. sıyrıntı (kaptan kalan yemek artığı)
rihoşki *rd* kazıntılı
rihoştin *m* kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma)
rihoştin *l/gh* kazıma (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak)
rihoştî *rd* kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma)
rihotin *m* kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) 2. kazıma (kesici bir araç kullanarak silme, çıkarma) 3. kazıma (tırış etme) 4. sıyırma (kazıyarak, silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmama)
rihotin *l/gh* 1. kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) * **binê beroşê rihot** tencerenin dibini kazıdı 2. kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak) * **bi derziyê nivîs rihot û jê** bir yazıyı iğneyle kazıyıp çıkardı 3. kazımak (tırış etmek) 4. sıyırmak (kazıyarak, silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmamak) * **binê miqilkê rihotiye** tavayı sıyırmış
rihotî *rd* kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma)
rihotk *m* kazıntı (kazıma sonucu oluşan iz)
rihspî *bnr* rîspî
rihstîn *bnr* ruhstîn
rij *rd* 1. yağsız 2. yavan, yabanî (görgüsüz, bilgisiz)
rijandin *m* 1. dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma) 2. boşaltma, boca etme (belli bir yere boşaltma) 3. dökme (bir şey için göçlük çekme, zahmet çekme) 4. dökme (bol bol verme, ödeme, sarfetme) 5. dökme (bir şeyi yok etmek için atma) 6. savurma (boşuna ve çok miktarda para harcama)
rijandin *l/gh* 1. dökmek (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) 2. boşaltmak, boca etmek (belli bir yere boşaltmak) * **xwelî-dankê birijîne û bine** kül tablasını döküp getir 3. dökmek (bir şey için göçlük çekmek, zahmet çekmek) * **me di ber te de xwêdan rijand** senin için ter dökçük 4. dökmek (bol bol vermek, ödemek, sarfetmek) * **di dilanê de gelek pere rijandin** düğünde çok para döküldü 5. dökmek (bir şeyi yok etmek için atmak) 6. savurmak (boşuna ve çok miktarda para harcamak)

rijandî *rd* dökük, dökülmüş
rijandbûn *m* döküklük
rijav *m* ırmak ağzı, kavşak, mansap
rijbûn *m* 1. yağsızlaşma 2. yavanlaşma
rij bûn *l/gh* 1. yağsızlaşmak 2. yavanlaşmak
rijbûyîn *m* yavanlaşış
rijd (I) *rd* cimri
rijd (II) *m* inat * **rijda nivîskar** yazarın inadı
rijdbûn (I) *m* cimrileşme
rijdbûn (II) *m* inatlaşma
rijd bûn (I) *l/gh* cimrileşmek
rijd bûn (II) *l/gh* inatlaşmak
rijde *m* dağınık akan su
rijdî *m* cimrilik
rijik *m* 1. kül 2. kül (yanmış bir yapının veya şeyin kalıntısı) * **rijika cixareyê** sigara külü 3. kurum (odun, kömür kurumu)
rijikbûn *m* kömürleşme (yanma sonucu)
rijikdank *m* küllük, kül tablası
rijikîbûn *m* karbonlaşma
rijikî bûn *l/gh* karbonlaşmak
rijiyayî *rd* dökük
rijî (I) *rd* 1. yağsız, katıksız, yavan, sade suya (içine yağ konulmamış, yağsız yapılmış olan) * **şorbeyê rijî** sade suya çorba 2. yavan (görgüsüz, bilgisiz) 3. *argo* abazan ~ **man 1**) katıksız kalmak, yavan kalmak 2) *argo* abazan kalmak
rijî (I) *m* 1. kül, ateş külü 2. kurum 3. odun kömürü
rijîbûn *m* 1. yavanlaşma 2. yağsızlık
rijî bûn *l/gh* yavanlaşmak
rijîkirin *m* yavanlaştırma
rijî kirin *l/gh* yavanlaştırmak
rijîn *m* 1. dökülme, dökülüş 2. boşalma (dışarıya akma, dökülme) 3. akma (aşağıya, yere düşme)
rijîn *l/gh* 1. dökülmek 2. boşalmak (dışarıya akmak, dökülmek) 3. akmak (aşağıya, yere düşmek) * **av li serê dirije** üstünde sular akıyor
rijîtî *m* 1. yağsızlık, yavanlık 2. abazanlık
rijîkirin *m* 1. yağsızlaştırma 2. *mec* yavanlaştırma
rij kirin *l/gh* 1. yağsızlaştırmak 2. *mec* yavanlaştırmak
rijtin *bnr* rêtin
rijtî *m* yavanlık
rijû *m* kömür
rijyar *ast/m* gök taşı
rik (I) *m* ince dikey konumda taşıyıcı, ince dikey ~ **û pişt** dikey taşıyıcı ve taşıyıcıları taşıyan olarak bağlanan elemanlar grubu
rik (II) *m* keklik kafesi
rik (III) *m* 1. inat 2. inat (birine karşı çıkma, karşı düşünce ileri sürme) 3. hınç 4. kin, garaz 5. sinir (rahatsız edici, hastalık derecesine varan özellik) 5. nefret ~ **anîn** nefret etmek ~ **avêtin** (yekî) (birini) kafaya takmak,

(birine) kafayı takmak ~ **jê hatin** -den nefret etmek ~ **kutan (yekî)** (birine) kafayı takmak, kancayı takmak, (birini) kafaya takmak ~ **û kîn girtin** kin beslemek (veya kin tutmak) ~a **(yekî) anîn** kızdırmak, sinirlendirmek ~a **(yekî) hatin** kızmak, sinirlenmek ~a **(yekî) jê çûn 1)** (birinden) gıcık almak, (birine) gıcık olmak 2) (birinden) nefret etmek ~a **(yekî) jê hatin 1)** (birinden) gıcık almak, (birine) gıcık olmak, (birinden) gıcık kapmak 2) (birinden) nefret etmek, tiksinsinmek ~a **(yekî) jê re hatin** kıcık kapmak ~a **(yekî) kişandin dilê xwe** (birine) garaz olmak ~a **(yekî) lê bûn** kin bağlamak ~a **(wî) li (yekî) bûn** (birine) kastı olmak ~a **(yekî) pê girtin** inadı tutmak ~a **xwe dan (yekî) 1)** (birine) kin beslemek (veya kin tutmak), (birine) garaz bağlamak 2) (birine) kafa takmak, (birine) çengel takmak, (birine) kancayı takmak (veya atmak), (birini) kafaya takmak ~a **xwe dan (kesekî an jî tiştekî)** (birine veya bir şeye) takmak * **carekê wî rika xwe daye min** bir kere o bana takmış ~a **xwe jê anîn** -den tiksinti duymak, tiksinsinmek ~a **xwe kutan (yekî)** (birine) kafayı takmak ~a **xwe lê danîn** (birine) kafayı takmak ~a **xwe lê girtin** (birine) kafayı takmak ~a **xwe li (yekî) danîn** (birine) kafayı takmak ~**ên (yekî) hatin** kahrılanmak, kızmak ~**î (yekî) bûn** (birine) diklenmek, kafa tutmak

rikak *m* çok ince sac ekmeği

rikan (I) *m* itimat

rikan (II) *m* hinç, öfke

rikandin *m* 1. kinlendirme, öfkelenendirme 2. üstelenme, ısrar etme

rikandin *l/gh* 1. kinlendirmek, öfkelenlendirmek 2. üstelenmek, ısrar etmek

rikat *bnr* rekat

rikatî *m* 1. inatlık 2. kindarlık, kincilik, garazlık

rikber *nd/nt* karşıt, rakip, çekişilen kimse

rikberî *m* çekişme

rikdar *nd/nt* 1. inatçı 2. hınçlı 3. kinci, kinli, kindar

rikdarî *m* 1. inatçılık 2. hınçlılık 3. kincilik, kindarlık

rike *bnr* rekeh

rikeb *bnr* rikêb

rikeber *nd/nt* karşıt, muhalif, rakip

rikeberî *m* karşıtlık, muhaliflik, rakabet

rikegir *rd* inatçı

rikegirî *m* inatçılık

rikeh *m* kafes ~a **sîng** göğüs kafesi

rikew *bnr* rikeh

rikewî *nd/nt* 1. inatçı 2. kinci

rikewîtî *m* 1. inatçılık 2. kincilik

rikêb (I) *bnr* rikêf

rikêb (II) *m* üzengi

rikêf *m* saldırı ~**î (yekî) kirin** (birine) saldırmak

rikêfkirin *m* saldırma

rikêf kirin *l/gh* saldırmak

rikgir *rd/nt* kinci, kindar

rikgirî *m* kincilik

rikhildan *m* gıcık kapma

rik hildan *l/gh* gıcık kapmak

rikibandin *m* 1. uydurma, düzme 2. uyarlama

rikibandin *l/gh* 1. uydurmak, düzmek 2. uyarlamak

rikibandî *rd* 1. uyumlu 2. uyarlanmış

rikibandîbûn *m* uyumluluk

rikibîn *m* uyma, uyuşma, bağdaşma

rikibîn *l/gh* uymak, uyuşmak, bağdaşmak

rikifandin *m* saldırma

rikifandin *l/gh* saldırılamak

rikifîn *m* saldırılma

rikifîn *l/gh* saldırılmak

rikî *rd* inadına, dikine

rikîn (I) *m* şakırdama

rikîn (II) *m* kinlenme, kin duyma, öfkelenme

rikîn (I) *l/gh* şakırdamak

rikîn (II) *l/gh* kinlenmek, kin duymak, öfkelenmek

rikînî *m* şakırtı

rikjêhildan *m* gıcık kapma

rik jê hildan *l/bw* gıcık kapmak

rikker *rd* inatçı

rikkirin *m* 1. inatlaşma, inat etme 2. tiksinsinme

rik kirin *l/gh* 1. inatlaşmak, inat etmek 2. tiksinsinmek

rik lê girê dan *l/bw* (birini) kafaya takmak, (birine) kafayı (veya kancayı) takmak

rikman *m* dizgin

rikmane *m* zıt anlam

riko *rd* inatçı

rikok *rd/nt* 1. inatçı 2. kinci, kindar

rikokî *rd* 1. inatçıca 2. kincice, kindarca

rikotî *m* 1. inatçılık 2. kincilik, kindarlık

rikoyane *h* 1. inatçıca 2. kincice, kindarca

rikoyî *nd/nt* 1. inatçı 2. kinci, kindar, garazkâr

rikoyîtî *m* 1. inatçılık 2. kincilik, kindarlık, garazkârlık

rikrikandin *m* 1. şakırdatma 2. takırdatma, tı-kırdatma

rikrikandin *l/gh* 1. şakırdatmak * **diranên di devê xwe de dirikrikandin** ağzındaki dişleri şakırdatıyor 2. takırdatmak, tı-kırdatmak

rikrikîn *m* 1. şakırdama 2. takırdatma, tı-kırdatma

rikrikîn *l/gh* 1. şakırdamak 2. takırdamak, tı-kırdamak

rikşar *rd* sebatlı

rikun *n* 1. köşe taşı 2. temel, esas

rim *m* 1. mızrak, kargı 2. *sp* mızrak (atletizmde kullanılan çirit) ~ **avêtin** mızrak atmak ~ **di çewalan de nayê veşartin** mızrak çuvala sığmaz ~ **di têran de venaşire** mızrak çuvala girmez (veya sığmaz) ~ **di têran re hil-nayê** mızrak çuvala girmez (veya sığmaz) ~

di xêşan de winda nabin mızrak çuvala sığmaz ~ e di têrê re nayê veşarê kirmızı gömlek (gizlenemeyen şey) ~ê mazor mara- zo mızrağı

rimandin *m* yıkma

rimandin *l/gh* yıkmak

rimbaz *nd/ht* mızrakçı

rimbazî *m* mızrakçılık

rimbêz *bnr* ribês

rimdar *rd* mızraklı

rimêl *zo/m* bıldırcın

rimêle *zo/m* bıldırcın

rimêz *bnr* ribês

rimil *m* alaz, alev

rimilk *m* toz duman

rimî *m* alev, yalın

rimkar *nd/ht* mızrakçı

rimkarî *m* mızrakçılık

rimkirin *m* kargılama

rim kirin *l/gh* kargılamak

rimlîz *nd/ht* mızrakçı

rimokî *rd* mızrakçı

rimrim *m* rap rap, tap rap (ayak sesi)

rimzirav *rd* ince mızraklı

rinandin *m* silme (kazıyarak veya sürterek yok etme)

rinandin *l/gh* silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek)

rind (I) *nd/ht* rint

rind (II) *rd* 1. güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoş a giderek hayranlık uyandıran) 2. *m* güzel (güzel kız veya kadın) 3. güzellik kraliçesi 4. *rd* iyi 5. iyi (esen, sağlıklı) * **hûn rind in?** iyi misiniz? 6. iyi (yerinde, uygun) * **bersîveke rind** iyi bir cevap ~a **Boşnaqî** Boşnak güzeli

rindayî *m* 1. güzellik 2. iyilik

rindbûn *m* 1. güzelleşme, güzel olma 2. iyileşme (iyi duruma gelme) 2. iyileşme (hastalıktan kurtulma, salâh olma)

rind bûn *l/gh* 1. güzelleşmek, güzel olmak 2. iyileşmek (iyi duruma gelmek) 2. iyileşmek (hastalıktan kurtulmak, salâh olmak)

rindbûyîn *m* 1. güzelleşiş, güzel oluş 2. iyileşiş (iyi duruma gelme) 2. iyileşiş (hastalıktan kurtulma, salâh olma)

rinde *m* 1. rende 2. rende (mutfak rendesi için) ~ **kirin** rendelemek ~**ya daran** küştire ~**ya mezin** kargın (büyük rende)

rinde bûn *l/gh* rendelenmek

rindebûn *m* rendelenme

rindebûyîn *m* rendeleniş

rindek *m* rende

rindekirin *m* rendeleme

rinde kirin *l/gh* rendelemek

rindekirî *rd* rendeli

rinenekirî *rd* rendesiz

rindik *rd* 1. güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoş a giderek hayranlık u-

yandıran) 2. *m* güzel (güzel kız veya kadın) 3. *rd* iyi, güzel * **bila hindik be bila rindik** be az olsun uz olsun 4. *rd* cici 5. güzel, şık, yakışıklı

rindikane *h* 1. güzelce 2. iyice

rindikî *h* 1. güzelce 2. iyice 3. şıkça

rindî (I) *m* rintlik

rindî (II) *m* 1. güzellik 2. iyilik (iyi olma durumu)

rindker *rd* güzelleştirici

rindkirin *m* güzelleştirme

rind kirin *l/gh* güzelleştirmek

rinek *m* fırça

ring *m* güm ~ **û vin** güm pat

ringandin *m* gümbürdetme, gümbürdeyiş, gürlleme

ringandin *l/gh* gümbürdetmek, gürllemek

ringering *m* 1. gümbür gümbür 2. homur homur (taşıt, alet vb. için) 3. sakır sakır ~ **jê çûn** homurdamak

ringering kirin *l/gh* homurdamak (taşıt, alet vb. için)

ringîn *m* gümbürdeme, gürlleme ~ **û gurmîn** gümbürtü

ringîn *l/gh* gümbürdemek, gürllemek

ringînî *m* 1. gümbürtü 2. homurtu (taşıt, alet vb. için)

rinik *m* fırça

rinî *m* çığ.

rinîn *m* silinme (kazıyarak veya sürterek yok edilme)

rinîn *l/gh* silinmek (kazıyarak veya sürterek yok edilme)

rip *m* kaza, olay

ripin *m* 1. kök (bazı şeylerde dip bölüm) 2. sap 3. fundalık 4. kök, köken (kaynak)

ripinkirin kökleştirmek

ripin kirin *l/gh* kökleştirmek

ripîrast *bnr* riprast

ripîrep *bnr* riprep

ripîreş *bnr* ripreş

ripîronî *bnr* ripronî

ripîronîtî *bnr* ripronîtî

riprast *rd* 1. dosdoğru 2. dümdüz 3. dimdik

riprep *rd* dimdik (kaskatı, çok sertleşmiş olarak)

ripreş *rd* kapkara, simsiyah ~ **bûn** simsiyah olmak

riprihet *rd* kopkolay

ripriind *rd* güpgüz

ripronî *rd* apaydın

ripronîbûn *m* 1. apaydın olma 2. apaydınlık

ripronî bûn *l/gh* apaydın olmak

ripronîtî *m* apaydınlık

ripîrût *h* çırpıplak, çırılçıplak

ripîrûtî *m* çırpıplaklık, çırılçıplaklık

rip nd zink ~ **sekinî** zink diye durdu

riq *rd* sert, katı

riqa *m* yama

riqabûn *m* yamalanma
riqa bûn *l/gh* yamalanmak
riqaço *m* kramp, kasılma
riqakirin *m* yamalama, yamama
riqa kirin *l/gh* yamalamak, yamamak
riqakirî *rd* yamalı, yamalanmış olan
riqayî 1. sertlik, katılık 2. *rd* sertçe, katıca
riqoyî *rd* 1. sertçe, katıca 2. *m* peksimet
risandin *m* kanatma
risandin *l/gh* kanatmak
risas (I) *n* elden taşınabilir uzun sopa
risas kîm *m* 1. kurşun (kısıltması Pb) 2. *rd* kurşun (kurşundan yapılmış olan) ~ **helandin** kurşun dökmek
risasfiroş *nd/nt* kurşuncu (satan kimse)
risasfiroşî *m* kurşunculuk
risaskirin *m* kurşunlama (kurşun dökme veya kurşunla kaplama)
risas kirin *l/gh* kurşunlamak (kurşun dökmek veya kurşunla kaplamak)
risaskirî *rd* kurşunlu (kurşun dökülmüş veya kaplanmış olan)
risikandin *m* yeşertme
risikandin *l/gh* yeşertmek
risikîn *m* yeşerme
risikîn *l/gh* yeşermek
risil *m* 1. gömme dolap 2. ev içinde, diz boyu bir duvarla çevrili hububat yeri
risim *m* Yezidilikte zekkat
risîner *rd* kanatıcı
rism *m* dolgu
risq *n* rızık, doygu ~ **yek e**, **nabe dudo** rızık neyse odur
risqbîr *rd* rızık kesici
rist (I) *m* 1. şerit 2. dokuma tezgahında uzunlamasına ip 3. çoban ipi ~a **kamê** döven çekme zinciri
rist (II) *m* 1. kural 2. rol
rist (III) *m* 1. dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey) * **rista zêran** altın dizisi 2. dize 3. *wj* manzum, şiir
ristandin *m* 1. dizileme 2. dizme (yan yana veya üst üste sıralama) 3. dizeleştirme
ristandin *l/gh* 1. dizilemek 2. dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak) 3. dizeleştirmek
ristandî *rd* 1. dizili, dizilmiş 2. dizme 3. dizeleştirilmiş
ristbûn *m* dizilme
rist bûn *l/gh* dizilmek
ristbûyî *rd* dizili
ristbûyîn *m* diziliş
riste (I) *m* erişte
riste (II) *m* 1. dize, mısra 2. satır (bir sayfa üzerinde yan yana dizilmiş kelimeler) 3. *wj* manzume, nazım, şiir ~ **bi** ~ satır satır
ristebûn *m* dizeleştirilme
riste bûn *l/gh* dizeleştirilmek
ristekirin *m* dizeleştirme
riste kirin *l/gh* dizeleştirmek

ristekirî *rd* dizeleştirilmiş
ristesazî *rz/m* söz dizimi, sentaks
ristevan *nd/nt* şair
ristevanî *m* şairlik
ristik (I) *m* 1. dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey, boncuk dizisi, altın dizisi) * **ristika zêran** altın dizisi 2. gerdanlık 3. askı (gelinin oturacağı yerin üstüne asılan süsler)
ristik (II) *m* mandal (çamaşır mandalı)
ristikdar *rd* mandallı
ristikkirin *m* mandallama
ristik kirin *l/gh* mandallamak
ristikkirî *rd* mandallı
ristim *jeo/m* granit
ristimbûn *jeo/m* granitleşme
ristimbûyîn *jeo/m* granitleşme
ristin *m* 1. eğirme, iğme 2. *mec* örme, kurgulama
ristin *l/gh* 1. eğirmek, iğmek 2. *mec* örmek, kurgulamak
ristî *rd* eğrili, bükülü
ristîn *m* dizilme
ristîn *l/gh* dizilmek
ristkirî *rd* dizili
ristok *m* gerdanlık
ristvan *nd/nt* şair
ristvanî *m* şairlik
riswa *rd* rüsva
riswabûn *m* risva olma
riswa bûn *l/gh* risva olmak
riswakirin *m* rüsva etme
riswa kirin *l/gh* rüsva etmek
riswatî *m* rüsvalık
riswayetî *m* rüsvalık
riswayî *m* rüsvalık
risyank *bnr* rizyank
rişetas *mzk/m* vurmali bir çalgı
rişîk *bnr* rişk
rişk *zo/m* sirke (bit ve tahta kuru gibi asalak böceklerin yumurtası) ~ **ketin** (...) sirkelenmek ~**ên** (**yekî**) **bûn nûtik** biti kanlanmak, yüzü gözü açılmak (sıkılmaz, utanmaz bir duruma gelmek) riş ~**ên** (**yekî**) **bûn spî** biti kanlanmak ~**ên** (**yekî**) **fetiqîn** biti kanlanmak, yüzü gözü açılmak (sıkılmaz, utanmaz bir duruma gelmek)
rişke *bnr* rişk
rişkoyî *m* çiti ~ **kirin** çiti yapmak
rişkoyîkirin *m* çitme
rişkoyî kirin *l/gh* çitmek (tarağın dişlerini iplikle bağlayarak sıkıştırmak)
rişm *bnr* rişme
rişme *m* koşum, at koşumu
rişmek *nd/nt* koşumcu
rişt (I) *rd* istekli, arzulu * **kesê di karê xwe de** ne **rişt** **be serketî** nabe içinde istekli olmayan başarılı olmaz
rişte (I) *n* 1. balast (taş kırıkları) 2. çakıl
rişte (II) *m* 1. erişte 2. şehriye
rişte (III) *rd* istekli arzulu

rişwet *m* rüşvet ~ **dan** rüşvet vermek ~ **girtin** (an ji **stendin**) rüşvet almak ~ **xwarin** rüşvet yemek

rişwetdan *m* rüşvet verme

rişwet dan *l/gh* rüşvet vermek

rişwetxwarin *m* rüşvet yeme

rişwet xwarin *l/gh* rüşvet yeinek

rişwetxur *nd/nt* rüşvetçi, rüşvet yiyici

rişwetxurî *m* rüşvetçilik, rüşvet yiyicilik

ritam *m* 1. balçık, çökelge 2. bataklık

ritil (I) *ant/m* taşak

ritil (II) *m* batman

ritim *m* telve, tortu

ritiman *m* tikanma

ritimandin *m* 1. tükama 2. tükama (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirme)

ritimandin *l/gh* 1. tükamak 2. tükamak (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirmek)

ritimandî *rd* tıkalı, tıkanık

ritimandîbûn *m* tıkanıklık

ritimî *rd* tıkanık, tıkanmış olan

ritimîn (I) *m* tikanma

ritimîn (II) *m* halsiz bir şekilde uzanma, yatma

ritimîn (I) *l/gh* tıkanmak

ritimîn(II) *l/gh* halsiz bir şekilde uzanmak, yatmak

ritm *m* tortu, çökelti

riv *m* barut

rivên *m* alev, alaz, yalaz

rivî (I) *bnr* rovi

rivî (II) *ant/m* bağırsak

rivîk *ant/m* bağırsak

rivîka *kore ant/nd* apandis

rivîn (I) *m* alev, alaz, yalaz, yalım, yalın

rivîn (II) *m* gelişip serpilmek

rivîn *l/gh* gelişip serpilmek

riwal *n* tüysüz delikanlı

riwange *m* bakış açısı

riwangeh *ast/m* gözlem evi, rasathane

riwayet *m* rivayet, söylenti ~a **dema boriya**

nediyar *rz* mişli geçmiş zamanın rivayeti

riwek *bot/m* bitki ~ên **bikulîlk** *bot* tohumlu

bitkiler ~ên **çandî** kültür bitkileri

riwekî *rd* bitkisel, nebati

riwekîbûn *m* bitkileşme

riwekî bûn *l/gh* bitkileşmek

riweknas *nd/nt* bitki bilimci, botanikçi

riweknasî *m* bitki bilimi, botanik

riwekoki *rd* bitkimsi

riwekzan *nd/nt* bitki bilimci

riwekzanî *m* bitki bilimi, botanik

riwele *ant/rd* zarsı

riwêk *m* su tulumu

riwîn *rd* 1. ince (sıvılar için; akışkanlığı çok olan, yoğun ve koyu olmayan) * **dewê riwîn** ince ayran 2. akıcı (akma özeliği olan) 3. yivşik, cıvık

riwînûn *m* 1. inceltme (sıvılar için) 2. cıvıklaşma, yivşime

riwîn bûn *l/gh* 1. inceltmek (sıvılar için) 2. cıvıklaşmak, yivşime

riwînkirin *m* 1. inceltme (sıvılar için) 2. özeme (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltme) 3. cıvıklaştırma

riwîn kirin *l/gh* 1. inceltmek (sıvılar için) 2. özemek (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltmek) 3. cıvıklaştırmak

riwînokî *rd/h* yivşik yivşik

riwîtin *m* dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürme, tüy, kıl, yaprak gibi)

riwîtin *l/gh* dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürmek, tüy, kıl, yaprak gibi)

riwîti *rd* dökük

rixlik *m* kurpe et tikesi

rixok *bot/m* yabanî ak diken (Rhamnus fren-gula)

rixonik *m* bir tür alıç

rixtan *m* koşum

rixtim *m* rihtim

riya avikê *nd* atar kanal, spermatik kanalı

riya bazirgan *ast/m* saman yolu

riya bazirganan samanyolu

riya bixurdik *nd* naldöken

riya çareyê *nd* çıkış yolu

riya çobanê *nd* asma köprü

riya dol *ant/m* vagina, vajina

riya dûr *nd* 1. uzak yol 2. uzun yol ~ ~ **û dirêj** uzurn yürüyüş

riya kadiz *ast/nd* saman yolu

riya karwanan *ast/nd* saman yolu, hacıaryolu, gök yolu

riya mezin *m* ana cadde

riya nehatê *nd* dönüşü olmayan yol

riya nevegerê *nd* dönüşü olmayan yol

riya ramînê (*fel/man*) *rd* gidimli, düşünce yolu

riya rêzê *nd* göçebeler yaylaya giderken izledikleri yol

riya xwe pê xistin *l/bw* (bir yere) uğramak

riyakar *rd* riyakâr, ikiyüzlü

riyakarî *m* riyakârlık, ikiyüzlülük

riyal *n* 1. riyal (peseta'nın dörtte biri değerinde İspanya parası) 2. riyal (İran, Suudî Arabistan ve Yemen para birimi)

riyalî *m* 1. gösteriş, göstermelik (yapay davranış) * **her tiştê ku dike riyalî** ye her yaptığı gösteriş içindir 2. *rd* gösterişçi * **ew yekî riyalî** ye gösterişçi birisi

riyalî kirin *l/gh* gösteriş yapmak

riyalîfî *m* gösterişçilik

riyê kurkirî *nd* sinekkaydı

riyê nêrî *bot/nd* çayır melikesi

riyê palik *nd* çember sakal

riyê qît *nd* dik türü

riyên nav bajêr *nd* şehir iç hatları

riyên navxweyî *nd* iç hat, içhatlar * **balafirên**

riyên navxweyî iç hat uçakları

riyîn *m* sıçma, sıçış

riyîn /l/gh sıçmak

riyolît jeo/m riyolit

riz (I) bot/h 1. pirinç (*Oryza sativa*) 2. pirinç (bu bitkinin besin olarak kullanılan tanesi)

riz (II) m tetir (ceviz kabuğu gibi bitkilerin bıraktığı kalıcı boya)

riz (III) rd kızgın (öfkelenmiş, sinirlenmiş olan) ~ **bûn** kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)

rıza m rıza

rizamend rd 1. razı, hoşnut 2. istekli

rizamendî m 1. razı olma, rıza gösterme, hoşnutluk 2. onay

rizandin m çürütme, çürütüş

rizandin /l/gh çürütmek

rizandî rd çürük * **hestiyên min rizandî** ne kemiklerim çürük

rizbe m 1. kilit halkası (asma kilidin takıldığı halka) 2. toka, kemer tokası

rizbûn m kıзма (öfkelenme, sinirlenme)

riz bûn /l/gh kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)

rizbûyî rd kızgın, kızmış olan

rizbûyîn m kızış (öfkelenme, sinirlenme)

rizde (I) m reze, menteşe

rizde (II) n 1. kayalık ve sarp yer 2. palandöken

rizdeber n bağ etrafındaki duvar

rizdeçiya erd/h sıra dağlar

rizdekirin m rezeleme

rizde kirin /l/gh rezelemek

rizgar m kurtulma, kurtuluş

rizgarbar rd kurtarılabilir

rizgarbûn m 1. kurtulma 2. kurtuluşa (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşma)

rizgar bûn /l/gh 1. kurtulmak * **gava dîtin ku ez ji destê wan rizgar bûme kêf kirin** ellerinden kurtulduğumu görünce sevindiler 2. kurtulmak (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak) * **ji bo ku ji bin bandora wî rizgar bibe, hewl dida xwe** onun etkisinden kurtulmak için çaba harcıyordu

rizgarbûyî rd kurtulmuş, vareste

rizgarbûyîn m 1. kurtuluş 2. kurtuluş (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşma)

rizgarî m kurtuluş

rizgarîxwaz nd/nt kurtuluşçu, kurtuluştan yana

rizgarîxwazî m kurtuluşçuluk

rizgarkar rd/nd kurtarıcı

rizgarkarî m kurtarıcılık

rizgarker rd/nd kurtarıcı

rizgarkerî m kurtarıcılık

rizgarkirin m 1. kurtarım 2. kurtarma, kurtarış (bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırma) 3. kurtarma (kurtulmasını sağlama) 4. kurtarma (kazandırma, yeniden ele geçirme) 5. kurtarma (ceza almasını önleme) 6. kurtarma (bir kimseye zarar gelmesini önleme)

rizgar kirin /l/gh 1. kurtarmak (bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak) * **ew ji fetisandinê rizgar kir** onu boğulmaktan kurtardı 2. kurtarmak (kurtulmasını sağlamak) 3. kurtarmak (kazandırmak, yeniden ele geçirmek) * **xanî ji barimteyê rizgar bike** evi rehineden kurtar 4. kurtarmak (ceza almasını önlemek) * **an-cax parêzerek dikare te rizgar bike** ancak bir avukat seni kurtarabilir 5. kurtarmak (bir kimseye zarar gelmesini önlemek) * **me ka-ribû ew bi şertekî ji vî malê rizî rizgar bi-kira** onu bir şartla bu çürük maldan kurtarabiliriz

rizgarkirî rd kurtarılmış * **herêma rizgarkirî** kurtarılmış bölge

rizge bnr rizde

rizgeh erd/m dağ silsilesi

rizgoz m tetir (ceviz kabuğunun bıraktığı kalıcı boya)

rizziyayî rd çürük, çürümüş

rizî (I) n kılağı, zağ * **riziyê devê kêrê** bıçak zağı

rizî rd 1. çürük (sağlam ve dayanıklı olmayan) * **dara rizî** çürük ağaç 2. çürük (sağlam bir temele ve dayanağa dayanmayan) 3. çürük (diş için) * **diranê rizî** çürük diş

rizibûn m 1. çürüme (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirme) 2. çürüme (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılma) 3. çürüme (diş için)

rizî bûn /l/gh 1. çürümek (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmek) 2. çürümek (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılmak) * **laşên ku di erdê de rizî bûne** toprakta çürümüş bedenler 3. çürümek (diş için)

rizibûyîn m 1. çürüyüş (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirme) 2. çürüyüş (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılma) 3. çürüyüş (diş için)

rizikirin m çürütme, çürütüş

rizî kirin /l/gh çürütmek

rizîn m 1. çürüme, çürüyüş (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirme) 2. çürüme (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılma) 3. çürüme (diş için) 4. bertilmek (morarma, çürüme)

rizîn /l/gh 1. çürümek (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmek) 2. çürümek (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılmak) * **laşên ku di erdê de rizîne** toprakta çürümüş bedenler 3. çürümek (diş için) 4. bertilmek (morarmak, çürümek)

rizînbar rd 'irüeyebilir

rizîti m çürüklük

rizok rd çürük

rizq n rizk, doygu

rizvan bnr rezvan

rizyane *bot/m* rezene (Foeniculum vulgare)

rizyaneya avî *bot/nd* su rezenesi

rizyang *bnr* rizyanik

rizyanik *bot/m* rezene (Foeniculum vulgare)

rî *n* 1. sakal 2. sakal (bazı hayvanlarda çene altında bulunan kılların tümü) ~ **berdan** sakal bırakmak (koyuvermek, salıvermek veya uzatmak) ~ **bi xwe ve danîn** bir şeyi yapacağına dair söz vermek, bir şeyi vaat etmek ~ **çêkirin** sakal tıraş etmek ~ **dibe bihost, dij-min nabe dost** ayıdan post düşmandan dost olmak, elden vefa, zehirden şifa ~ **hildan** sakal tıraş etmek ~ **kur kirin** sakal tıraş etmek ~ **ribe kirin** sakalı değirmi sakal haline getirmek ~ **traş kirin** sakal tıraş etmek ~ **yê (yekî) çêbûn** sakalı çıkmak, kıllanmak ~ **yê (yekî) hatin** sakalı uzamak, sakal tıraşı gelmek ~ **ê (yekî) ji bejna wî dirêjtir bûn** sakalı çok uzun olmak (**bi**) ~ **yê (yekî) kenîn** (birinin sakalına gülme) ~ **ê kurkirî** sinek-kaydı ~ **yê min tune ku ji min şerm bikin** sakalım yok ki sözüm dinlensin ~ **ê qît dik sakal** ~ **ê ribekirî** değirmi sakal ~ **yê xwe** di aşê **Mirzo de spî kirin** sakalı değirmende ağartmak ~ **yê xwe hildan** sakal olmak ~ **yê xwe kur kirin** sakal olmak, sakal tıraşı olmak ~ **yê xwe li ber tavê spî kirin** sakalı değirmende ağartmak ~ **yê xwe li aşê spî kirin** sakalı değirmende ağartmak ~ **yê xwe mist dan** sakalını sıvazlamak ~ **yê zir** fırça gibi (sert sakal için)

riayet riayet *m* ~ **kirin** riayet etmek

riayetkar *rd* riayetkâr

riayetkirin *m* riayet etme, uyma

riayet kirin */gh* riayet etmek, uymak

riberdan *m* sakal bırakma

rî berdan */gh* sakal bırakmak

riberdayî *rd* 1. sakallı (sakalı uzatmış kimse) 2. sakallı (sakal tıraşı olmamış olan)

riberdayîn *m* sakal bırakış

rîç *m* 1. kök, damar 2. pürçek, pürçük (bitkilerin saçaklı kökü veya püskülü) 3. *mec* köken, ırk ~ **raweşandin** kökünü kurutmak

rîçal (I) 1. *n* çil (köklerdeki kıl gibi uzantılar) 2. *bot* damar, kök (içinden ongun besî suyunun dolaştığı odunsu dokundan boru) 3. *biy* lif ~ **dan** liflenmek

rîçal (II) *m* reçel

rîçal (III) *n* örgülü peyniri

rîçaldan *m* liflenme

rîçal dan */gh* liflenmek

rîçalîroş *nd/nt* reçelci (satan kimse)

rîçalîroşî *m* reçelcilik

rîçalker *nd/nt* reçelci (reçel yapan)

rîçalkerî *m* reçelcilik

rîçalok *n* 1. damarcık, kökçük

rîçalokî *rd* damarımı, köksü

rîçemberî *n* çember sakal

rîçik *n* 1. çil (köklerdeki kıl gibi uzantılar) 2. kökçük, kıl damar ~ **deranîn** bir şeyi iyice deşmek

rîçperest *nd/nt* ırkçı

rîçperestî *m* ırkçılık

rîderge *rd* kaba sakal

rîdirêj *rd* uzun sakallı

rîf *m* veri, bilgi

rîg *m* rih

rîgdank *m* rihdan

rîgîsk *rd* keçi sakal

rîhatî *rd* sakal tıraşı uzamış kimse

rîhildan *m* sakal tıraşı olma

rî hildan */gh* sakal tıraşı olmak

rîjîk *n* inek biti

rîk (I) *n* sakal, sakalcık

rîk (II) *m* kum

rîkelan *m* kumsal

rîkelanî *m* kumsallık

rîko *nd/argo* sakallı

rîkose *rd* köse sakal

rîkurkirin *m* sakal tıraş etme ~ **a zavê damat** traşı

rî kur kirin */bw* sakal tıraş etmek

rîkurkirî *rd* kesik sakallı, sakal tıraşı olmuş olan, sakalsız

rîmel *m* rimel, maskara ~ **klîşandin** rimel çekmek

rîmelkirin *m* rimelleme

rîmel kirin */gh* rimellemek

rîmelkirî *rd* rimelli

rîn *m* sıçma

rîn */gh* sıçmak ~ **devê bavê (yekî) argo** (birinin) üstüne başına etmek ~ **navê** içine etmek, bok etmek, bokunu çıkarmak, ağzına burnuna bulaştırmak ~ **navê û şûştin** *argo* bozup sonra da durumu düzeltmeye çalışmak ~ **û xwe tê dan** sıçıp sıvamak * **dirî navê û bi her du destan dikevê dişo** bozup sonra da durumu düzeltmeye çalışıyor

rînek *m* fırça

rîng *m* ring

rîp (I) *bnr* îp û rîp

rîp (II) *m* belâ * **li serê wî bû rîp** başına belâ oldu * **te em ji rîpa vî stemkarî xelas kirin** bizi o zalimin belâsından kurtardın

rîp (III) *m* desise, hile, oyun, entrika

rîp (IV) *rd* dik ~ **bûn dikleşmek** * **fasûlye rîp** bûye fasulye dikleşmiş

rîp (V) *m* girdap

rîpalik *rd* çember sakallı

rîpejik *rd* süpürge sakallı

rîpkar *rd* hileci, hilekâr, hilebaz

rîpkarî *m* hilecilik, hilekârlık, hilebazlık

rîqijîk *rd* keçi sakal

rîqne *bnr* zirç

rîreş *rd* kara sakallı

rîs (I) *rd* çıplak ~ **kirin** soymak, çıplak etmek

rîs (II) *rd* kıl (keçi tüyünden yapılmış veya dokunmuş olan) * **palasa rîs** kıl kilim

rîsale *m* risale, broşur
rîsandin *m* eğirme, örne
rîsandin *l/gh* eğirmek, örmek
rîsandi *rd* örülü
rîsê keçan *nd* keten helva
rîsikandin *bnr* rûsikandin
rîsikîn *bnr* rûsikîn
rîsîn *rd* kıl, kıldan yapılma
rîsk *m* risk
rîskirin *m* soyma, çıplak etme
rîs kirin *l/gh* soymak, çıplak etmek
rîskirî *rd* soyunuk, soyulmuş, çıplak edilmiş
rîspî *n* 1. ak sakal 2. *rd* ak sakallı 3. yaşlı
rîspîtî *m* aksakallık
rîş (I) *m* kök (bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besî maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm) ~ **raweşandin** kökünün kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek
rîş (II) *m* 1. sakal 2. saçak, püskül (havlu, halı, kuşakların kenarlarına dikilen püskül) 3. yün iplik
rîş (III) *m* 1. yara, yenirce 2. *bj* şark çıbanı ~ **a merivxur** öldüren şark çıbanı ~ **a mê** bir tür sulu şark çıbanı ~ **a nêr** bir tür susuz şark çıbanı ~ **a pûç** bir hastalık ~ **a salê** bir yıl boyunca iyileşmeyen şark çıbanı
rîşal *m* kök, kıl kök
rîşalberdan *m* kökleşme
rîşal berdan *l/gh* kök salmak
rîşalberdayî *rd* kökleşmiş
rîşalberdayîn *m* kökleşme
rîşale *m* 1. kök 2. köken, orijin
rîşalgirtin *m* köklenme
rîşal girtin *l/gh* köklenmek
rîşalgirtî *rd* köklenmiş
rîşalk bot/m 1. kıl (bitkilerde görülen, genellikle silindirimsi, içi boş ince uzantı) 2. pürçek, pürçük (bitkilerin saçaklı kökü veya püskülü) 3. kılcal damar
rîşalkî *rd* 1. pürçekli 2. kılcalca
rîşalkîbûn *m* pürçeklenme
rîşalkî bûn *l/gh* pürçeklenmek
rîşalkîbüyîn *m* pürçeklenme
rîşalkîfî *m* kılcallık
rîşalok bot/n köksü
rîşdar *rd* sakallı
rîşe *m* 1. kök, kıl kök 2. *ant* sinir
rîşelte *rd* kaba sakal
rîşeyî *rd* 1. köklü 2. *mec* köklü * **çareseriyeke** **rîşeyî** köklü bir çözüm
rîşê bizinê *bot/nd* teke sakalı
rîşêş *m* damla
rîşik (I) *zo/n* 1. telcik 2. *bot* tırtılsı (kavak, süğüt, fındık gibi bitkilerin tırtılı andıran çiçek durumları)
rîşik (II) *m* 1. saçak, püskül (havlu, halı, kuşakların kenarlarına dikilen püskül) 2. iplik iplik (göz yaşı için) * **ji çavên wî rondik wekî rîşikan dihatin xwarê** gözlerinden ip-

lik iplik yaşlar akıyordu ~ **paç kirin** *dîr* saçak öpmek ~ **pê de hatin berdan** saçaklanmak
rîşikî *rd* saçaklıca, püsküllüce
rîşikîbûn *m* saçaklanma
rîşikî bûn *l/gh* saçaklanmak
rîşikkirin *m* saçaklama, püskülleme
rîşik kirin *l/gh* saçaklamak, püsküllemek
rîşikkirî *rd* püsküllü
rîşing *m* saçak, püskül
rîşî *m* saçak, püskül
rîşole *zo/m* çekirge kuşu, sığırcık (Sturnus vulgaris)
rîşrîşkî *rd* saçaklı, püsküllü
rîşt *n* püskül
rîtevşik *rd* keçi sakal
rîtik *m* 1. taraz 2. püskül ~ **jê kirin** tarazlamak
rîtik paralanmış bez dilimi
rîtikdan *m* tarazlanma (kumaş için)
rîtik dan *l/gh* tarazlanmak (kumaş için)
rîtikdayî *rd* tarazlı (kumaş için)
rîtikdayîn *m* tarazlanma (kumaş için)
rîtil *bnr* ritil (II)
rîtin *m* sıçma
rîtin *l/gh* sıçmak
rîtm *m* (wj/mzk) ritim, dizem, tartım
rîtmîk *rd* ritmik, ritimli, dizemli
rîtol *n* 1. paçavra 2. taraz ~ **ê (yekî) li ba bûn** kılık kıyafet köpeklerle ziyafet, (birinin) üstü başı dükülmek
rîtolî *rd* sırum sırum, lime lime
rîtolîbûn *m* sırum sırum parelenme
rîtolî bûn *l/gh* sırum sırum parelenmek
rîvaz bot/n geniş yapraklı, sapları kırmızımsı, ekşimsi bir tadı olan yenilir bir bitki
rîviyê heşandi *nd* bumbur
rîvî *n* bağırsak
rîvî *bnr* rovi
rîwayet *bnr* riwayet
rîx mayıs (sığır dişkısı) ~ **û pîx** pislik
rîxandin *m* bozma
rîxandin *l/gh* bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenen işi yapmayacak duruma getirmek)
rîxandi *rd* bozulmuş olan
rîxo *rd* boklu (inek)
rîxok (I) *rd* boklu (inek)
rîxok (II) *bot/m* görev erdiği
rîze *m* yayın
rîziko *m* risk, riziko
Rn kîm Rn (radon elementinin kısaltması)
ro (I) *m* nehir, ırmak **bi ~ de çûn** boş yere harcanıp gitmek
ro (II) *bnr* roj
roava *bnr* rojava
robar *nd* akarsu, çay
robilindî *ast* baş ucu noktası
robot *n* 1. robot 2. robot (başkasının buyruğu ile iş yapan, kendi akıl ve iradesini kullanmayan)

robotbûn *m* robotlaşma
robotbûyîn *m* robotlaşma
robotî *m* robotluk
robotîk *m* robotik
robotkirin *m* robotlaştırma
roda *der/m* roda
rodaj *m* rodaj
rodeo *m* rodeo
rodiya *badayî nd* kıvrım bağırsak
rodiya berate *zo/nd* kör bağırsak, kalın bağırsak, haram bağırsak
rodiya dozdehgirê *ant/nd* on iki parmak bağırsağı
rodiya dozdetilik *ant/nd* on iki parmak bağırsağı
rodiya heram *ant/nd* kalın bağırsak, haram bağırsak
rodiya kor *ant/nd* kör bağırsak
rodiya stûr *ant/nd* kalın bağırsak
rodiya zêde *ant/nd* apandis
rodiya zirav *ant/nd* ince bağırsak
rodiyê navikê *ant/nd* göbek bağı
rodî *ant/n* bağırsak ~ **ber girtin** bağırsak rahatsızlığından dolayı sindirimde güçlük çekmek ~ **ya berate** (an jî **heram**) haram bağırsak ~ **ya navikê** göbek bağı ~ **ya tirtiranok** bir bağırsak adı ~ **yên (yekî)** ketin hev bağırsakları tıkanmak
rodîk *ant/n* bağırsak
rodyûm *kim/m* rodyum, (kısaltması Rh)
rofle *m* rölfe
roftar *bnr* refhtar
rohilat *bnr* rojhilat
rohilatzan *bnr* rojhilatzan
rohilatzanî *bnr* rojhilatzanî
rohin *n* tunc
rohnî *bnr* ronî
roj *ast/m* 1. güneş 2. güneş, gün * **gava ku roj hîlbê** gün doğarken 2. gündüz, gün * **havinê roj dirêj** dibin yazın günler uzar * **di rojên herî kin ên zivistanê** de kışın en kısa günlerinde 3. gün (yer yuvarlağın kendi eksenî etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlık süre) * **heta deh rojan ez li wê derê me on güne kadar oradayım** 4. gündüz (gece karşısı) 5. gün (içinde bulunan zaman) 6. gün (zaman, sıra) * **wê roja min jî bê benîm de günüm gelecek** 7. gün (çağ, devir) * **roj roja wan e** gün onların günüdür 8. gün (iyi yaşanmış zaman) * **rebeno qet rojeke xweş nedît** zavallı, hiç gün görmedi 9. gün (bayram niteliğinde özel gün) * **îro roja wan a rizgarbûnê ye** bu gün onların kurtuluş günü 10. gün (çoğunlukla ev hanımlarının ayın belirli günlerinde konuk ağırlamak için yaptıkları toplantı) * **îro dora roja Ayşe xanim e** bu gün Ayşe hanımın günü 11. gün (tarih) 12. *m* günlük (o günkü, o günle ilgili) * **hêka rojê** günlük yumurta 12. günlük, yev-

miye * **roja wî bi çendan e?** yevmiyesi kaç? ~ **avêtin** 1) güneş çavmak 2) güneş doğmak, gün doğmak ~ **bejne avêtin** (an jî **bi-lind**) **bûn** gün epey doğmuş olmak ~ **bi bêjingê nayê girtin** (an jî **veşartin**) güneş balçıkla sıvanmaz ~ **bi ~ 1** gün be gün 2) günden güne, günügüne, hergün biraz daha ~ **bi ~ hê îro du roj dîn bir bu gün iki ~ bi ser ketin** (an jî **xistin**) gün almak (yaşını günü gününe bitirmiş olmak) * **roj bi ser dusaliya wê ketine** iki yaşında gün almış ~ **bi ser xistin** gün geçirmek (süre için) ~ **bixêrî tê dan** (birine) iyi sabahlar dilemek ~ **çûn ava** güneş batmak, gün batmak, gün kavuşmak ~ **danîn** gün koymak ~ **derketin** 1) güneş çavmak 2) güneş doğmak, gün doğmak ~ **di zeriyan de** güneş batmak üzere olduğu zaman ~ **di zeriyan de bûn** güneş batmak üzere olmak ~ **dibihure, qeda nabihure** gün kazasız geçmez ~ **diçe tifaq** (an jî **bêqeza**) naçe gün kazasız geçmez ~ **disekine Rom nasekine** su uyur düşman uyumaz ~ **dîtin** güneş almak (veya güneş görmek) ~ **hatin bəriyan** kaba kuşluk vakti olmak (öğlenden bir iki saat önceki zaman) ~ **hatin taştîyan** kuşluk vakti olmak ~ **heye zamanê wî bê** gün ola harman ola ~ **hîlbûn** güneş yükselmek ~ **hîl-hatin** güneş doğmak, gün doğmak ~ **jê re li hev hatin** (birine) gün doğmak ~ **ji ewr derketin** güneş açmak ~ **ji ~ê çêtir** (an jî **baş-tir**) günden güne, gün günden, hergün biraz daha ~ **kîfş kirin** gün koymak ~ **lê bûn şev** günleri gece olmak ~ **lê çûn ava** akşamı etmek ~ **lê hatin çi çaxan üstüne** bir iki güneş doğmak ~ **lê hatin nîvro üstüne** bir iki güneş doğmak ~ **lê hilhatin** (birinin üzerine) güneş doğmak ~ **lê reş bûn** dara düşmek (zor durumda kalmak) ~ **li ava** kaşık çalımı (ortalığın kararmaya başladığı zaman) ~ **li ava bûn** güneş batmak üzere olmak ~ **li ber ava bûn** gün (veya güneş) batmak üzere olmak ~ **li bəriyan** kaba kuşluk (öğlenden bir iki saat önceki zaman) ~ **li hukmê nîvro bûn** gün dikilmesi ~ **li nîvro ögle vakti ~ li nîvro bûn** gün dikilmesi ~ **li nîvro bûn** güneş ögle zamanında olmak ~ **li qameta esrê bûn** güneş ikinci vaktinde olmak ~ **li ~ê nanêre** gün olur yılı besler, yıl olur günü beslemez (ticarette kazanç, günü gününü uymaz) ~ **li taştîyan** kuşluk vakti ~ **li zeriyan** kaşık çalımı (ortalığın kararmaya başladığı zaman) ~ **li zeriyan bûn** gün batmak üzere olmak ~ **na-bîne** gün görmez (hiç güneş ışığı almaz yer) ~ **nayê vemirandin** güneş balçıkla sıvanmaz ~ **pê de** sürekli ~ **qelîbîn** gün kavuşmak, gün batmak ~ **gün günden günden güne**, hergün biraz daha ~ **şîrîn bûn** güneş sabahları biraz yükselmek ~ **a (yekî)** günün adamı (o günlerde çok söz edilen kişi ~ **a a-**

gir Rumî takvimine göre 14 şubat (27 şubat) akşamı halk meşalelerini yakar, halay çeker ve eğlenirler, halay çekerler. İnanca göre gunahlardan arınmak için bu eğlenceyi yaparlar. Bu güne xetire de denir ~a baş iyi gün ~a (we) bi xêr be b gün aydın ~a (yekî) bûn günün adamı olmak ~a çûyî geçen gün, öte gün ~a dûman e kêfa guran e kurt puslu havayı sever ~a erefayê arife günü ~a felatê (rizgariyê an jî xelasiyê) kurtuluş günü ~a fireh iyi gün (dar gün karşıtı) ~a giran dar gün ~a gonê (an jî gorînî) o bilinen gün, söylenen gün ~a (tişteki) hatin gelip çatmak (veya gelip dayanmak) * rojên me yên malnîşîniyê hatin emeklilik günleri gelip çattı ~a heq û hisaban hesap günü (kiyamet günü) ~a îmzeyê imza günü ~a îro bu gün (içinde bulunduğumuz çağ, zaman) (jî) ~a ku دنیا ava bûye kalubelâdan beri ~a kurê bavan yiğitler günü ~a (yekî) li hev hatin gününü görmek (güzel, mutlu günleri olmak) ~a mahşerê 1) mahşer günü 2) mahşer günü, ana baba günü ~a mēvandariyê kabul günü ~a nehsemê çıkmaz ayın son çarşambası, balık kavağa çıkınca (hiçbir zaman olmayacak işler için söylenir) ~a piştî-niyê cumartesi ~a piştawiyê kiyamet günü (jî) ~a qalûbelayê kalubelâdan beri ~a qendîlê kandil günü ~a qiyametê kiyamet günü ~a qiyametê dawedarî îmana (yekî) bûn i-ki eli (birinin) yakasında olmak ~a rabûnê kiyamet günü ~a reş kara gün ~a reş, kul hat çok yiğit ve kanlı katil kimse ~a reş dost kîfş dibe dost kara günde belli olur ~a reş mirov jî yarê diya xwe re dibêje bavo köprüden (veya köprüyü) geçene kadar ayağa dayı derler ~a rizgariyê (an jî xelasiyê) kurtuluş günü * amadehiyên jî bo roja felata Amedê dihatin kirin Amed'in kurtuluşunu kutlamak için hazırlıklar yapıyordu (jî) ~a ~ de kalubelâdan beri ~a (yekî) temam bûn günü yetmek, emrihak vaki olmak, defteri dürülmek (ölüm zamanı gelmek) ~a teng dar gün, kara gün ~a teng mirov jî yarê diya xwe re dibêje bavo köprüden (veya köprüyü) geçene kadar ayağa dayı derler, denize düşen yılanı sarılır ~a we (an jî te) bi xêr be iyi günler ~a xelasiyê kurtuluş günü ~a xerab çêdibe, mirovê (an jî insanê) xerab çênabe can çıkar huy çıkmaz ~a we birin çûn göçüp gitmek (ölmek) ~a xwe derbas kirin 1) gün görmek (esenlik, bolluk, mutluluk içinde yaşamak) 2) ömür sürmek (yaşamı belli şartlar içinde sürüp gitmek) 3) akşamlamak ~a xwe nedîtin gün görmemek ~a xwe temam (an jî xelas) kirin sırasını savmak ~a xweş 1) güzel gün 2) iyi gün ~a xweş jî hingûra êvarê diyar e perşembenin gelişi çarşambadan belli olur

~a zêdê artık gün ~ek berî rojekê bir gün evvel, olabildiği kadar çabuk, bir an önce, bir ayak önce. yol yakinken ~ek du rojan dünden bu güne (çabucak, az zamanda) ~ek herê yek na gün aşırı ~ek jî felekê dizin felekten bir gün (veya gece) çalmak ~ek jî rojan günlerden bir gün ~ek jî rojên Xwedê bir gün olsun ~ek jî ~ek e bir günlük beylik beyliktir ~ek li ~ekê nanêre gün güne uymaz ~eke bihesab önemli bir gün ~eke bûnê yeke çûnê ye ölümlü dünya ~ên bijimar sayılı günler ~ên bijimar zû diçin sayılı günler çabuk geçer ~ên (yekî) bijimar in günleri sayılı (bir yerde kalmak için ancak birkaç günü bulunmak) ~ên karkirinê nd iş günü ~ên keliyayî sarı sıcak ~ên (yekî) li hev nenihêrtin günü gününe uymaz ~ên reş kara günler, dar günler ~ên tehl û şîrîn acı tatlı günler ~ên tehl û şîrîn bi hev re dîtin (birbiriyle) acı tatlı günleri olmak ~ên xwe derbas kirin 1) geçinip gitmek 2) gününü gün etmek (hiçbir şeyi dert edinmeyip gününü hoş geçirmek) ~ên xwe jimar-tin 1) gününü doldurmak (bir işin sona ermesi için gereken süreyi tamamlamak) 2) gününü (veya günlerini) saymak, gününü beklemek (kurtulmayacak hasta; son günlerini yaşamak) 3) günleri sayılı olmak (ölümü yakın olmak) ~ên xwe pê derbas kirin gönül eğlendirmek, dalga geçmek (geçici sevgi ilişkisi kurmak)

roja agir nd Rumî takvimine göre 14 şubatta (miladi 27 şubat), halk akşamleyin yaktığı ateş eşliğinde dansederek eğlenir. İnanışa göre bu kutlamayla insanlar gunahlarından arınır. Bitlis yöresinde bu güne xetire ad verilir.

roja beriyê nd ön gün

roja bûyînê m doğum günü

roja îro nd bu gün (içinde bulunduğumuz çağ, zaman)

roja jidayikbûnê nd yaş günü

rojane m 1. günlük (o günkü, o güne ilgili) * ez lê difikirim ku ez sohbetê me yên rojane binivîsim günlük sohbetlerimizi yazmayı düşünüyorum 2. günlük (her gün yapılan, her gün çıkan) * rojnameya rojane günlük gazete 3. gündelik (her gün yayımlanan, her gün çıkan) * rojnameya rojane gündelik 4. aktualite 5. gündelik, yevmiye

rojaneyî rd güncel, aktüel

rojaneyîbûn m güncelleşme

rojaneyî bûn l/gh güncelleşmek

rojaneyî m güncellik ~ya xwe winda kirin güncelliğini yitirmek

rojanî rd 1. günlük (o günkü, o güne ilgili) 2. gündelik (her günkü) * xebatên rojanî gündelik çalışmalar 3. m gündelik, yevmiye * rojanîya te bi çendan e? gündeliğin kaç? 4. günlük ücret, yevmiye 5. rd güncel

rojanîvan *nd/rd* yevmiyeci

roja rabûnê kıyamet günü

roja reş *nd* kara gün

rojava *n* 1. gün batısı, gün batımı 2. batı (başlıca dört yönden, güneşin battığı yön) 3. batı (batıya düşen bölge) 4. batı (siyasi anlamda, Avrupa ve Kuzey Amerika) 5. *ast/erd* batı (güneşin 22 martta ve 23 eylülde battığı nokta)

rojavahez *nd/rd* batıcı, garpçı, batı yanlısı

rojavahezi *m* batıcılık, garpçılık

rojavakarî *rd* garpkârî (batı yapısı)

rojavakî *rd* garpkârî (batı yapısı)

rojavaparêz *nd/rd* batıcı, garpçı, batı yanlısı

rojavaparêzi *m* batıcılık, garpçılık

rojavaperest *nd/rd* batıcı, garpçı, batı yanlısı

rojavaperesti *m* batıcılık, garpçılık

rojavaperwer *nd/rd* batıcı, garpçı, batı yanlısı

rojavaperweri *m* batıcılık, garpçılık

rojavafi *nd/rd* batılılık, garplılık

rojavayi *nd/rd* 1. batılı, garpli (batı ülkeleri veya batı bölgesi halkından olan) 2. batılı (batı uygarlığını benimsemiş kimse)

rojavayibûn *m* batılılaşma, garplılaşma

rojavayî bûn *l/gh* batılılaşmak, garplılaşmak

rojavayibûyî *rd* batılılaşmış olan

rojavayibûyî *m* batılılaşma

rojavayikirin *m* batılılaştırma, garplılaştırma

rojavayî kirin *l/gh* batılılaştırmak, garplılaştırmak

rojavayîkiri *rd* batılılaştırılmış olan

rojavayîti *m* 1. batılılık (batılı olma durumu) 2. batılılık (batı uygarlığını benimsem)

rojayî *ast/rd* güneşsel

roja zêde *nd* artık gün

rojbaş *b* günaydın

rojbend *ast* güneş sistemi

rojbilindî *ast* baş ucu noktası

rojbxêr *b* günaydın, hayırlı sabahlar ~ dan (yekî) (birine) günaydın demek, iyi günler dilemek

rojbixêrî *m* iyi günler dileme ~ tê dan (birine) iyi günler dilemek

rojborî *m* geçmiş (bu güne göre geride kalmış olan zaman, mazi)

rojbûyîn *m* doğum günü, yaş günü

rojçêbûn *m* doğum günü

roj çûn ava *l/bw* güneş batmak

roj derketin *l/gh* güneş doğmak

rojdürk *ast/m* yer öte, gün öte, evç

roje *rd* 1. günlük (o günkü, o günle ilgili) 2. *m* gündelik, yevmiye

rojek *m* sistire

rojen *m* 1. tepe camı 2. güneş hüzmesi 3. *rd* parlak

rojenivîsk *m* günece

rojenivîskname *m* güncelik

rojenot *m* günlük not

rojev *m* gündem

rojgar *n* zaman

rojgarê kevn *nd* paleozoik

rojger *ast/m* gezegen

rojgeran *ast/m* gezegen

rojgerk *m* gezegen, plânet

rojgêran *ast/m* gezegen

rojgîran *ast/m* güneş tutulması

rozgîrî *ast/m* güneş tutulması

rojîn *nd/nt* eyamcı

rojîni *m* eyamcılık

rojhelat *bnr* rojhilat

rojhelatnas *bnr* rojhilatnas

rojhilat *m* 1. doğu, gün doğusu (güneşin doğduğu ana yön) 2. doğu (bulunan yere göre güneşin doğduğu yönde kalan bölge) 3. doğu (Avrupa'ya göre Asya ve Kuzeydoğu Afrikan'ı bir bölümlü) 4. doğu, şark (güneşin 21 mart ve 23 eylülde doğduğu yön) ~a dîr uzak doğu ~ a navîn orta doğu ~a nêzik yakın doğu

Rojhilata Dîr *nd* Uzak Doğu

Rojhilata Naverast *m* Orta Doğu

Rojhilata Navîn *m* Orta Doğu

Rojhilata Nêzik *nd* Yakın Doğu

rojhilathez *nd/nt* doğucu, doğu yanlısı

rojhilathezi *m* doğuculuk, doğu yanlılığı

rojhilatî *rd* 1. doğulu, şarklı 2. doğulu (doğu uygarlığını benimseyen, savunan kimse) 3. şarkî, oryantâl, doğuyla ilgili

rojhilatîbûn *m* 1. doğululaşma 2. doğululuk, şarklılık (doğulu olma durumu) 3. doğululuk (doğunun ahlâk, gelenek ve göreneklerine bağlı olma durumu)

rojhilatî bûn *l/gh* doğululaşmak

rojhilatîti *m* 1. doğululuk, şarklılık (doğulu olma) 2. doğululuk (doğunun ahlâk, gelenek ve göreneklerine bağlı olma durumu)

rojhilatnas *nd/nt* doğu bilimci, şarkiyatçı, oryantalist

rojhilatnasî *m* doğu bilimi, şarkiyat, şarkiyatçılık, oryantalizm

rojhilatparêz *nd/rd* doğulu (doğu uygarlığını benimseyen, savunan kimse)

rojhilatparêzi *m* doğululuk (doğu uygarlığını benimseme, savunma)

rojhilatzan *nd/nt* doğu bilimci, şarkiyatçı, oryantalist

rojhilatzanî *m* doğu bilimi, şarkiyat, şarkiyatçılık, oryantalizm

rojhilatantî *m* şarkiyatçılık, oryantalizm

rojhilatperwer *nd/nt* doğucu, doğu yanlısı

rojhilatperwerî *m* doğuculuk, doğu yanlılığı

roj hilhatin *l/gh* güneş doğmak

roj hilbûn *l/gh* güneş yükselmek

rojîk *fîz/m* mercek, adese, büyüteç

rojîkdar *rd* mercekli

rojimêr *m* 1. takvim (zamanı yıllara, aylara ve günlere ayıran yöntem) 2. takvim (bir yılın günlerini, aylarını sayılı günlerini gösteren çizelge)

rojing *m* 1. şömine, ocak 2. baca
rojî *m* 1. oruç 2. oruç (haz veren şeylerden yoksunluk 3. *rd* günlük (üzerinde gün geçmişi veya gelecek) * **zaroka deh rojî** on günlük çocuk ~ **girtin** oruç tutmak ~ **lê ketin** oruç tutma şartını yerine getirmek durumunda olmak ~ **şikandin** oruç açmak (veya bozmak) ~ **ya aşûreyê** aşure orucu ~ **ya xwe şikandin** iftar açmak ~ **a xwe vekirin** iftarını açınak ~ **ya xwe xwarin** 1) oruç yemek 2) *mec* günah işlemek, suç işlemek * **ma me rojiya xwe xwar ku me got?** dedikse suç mu işledik?
rojîgir *nd/nt* oruç tutan kimse
rojîgirtî *rd* oruçlu
rojîkar *nd/nt* oruç tutan kimse
rojîn (I) *rd* 1. günlük (o günkü, o günle ilgili) 2. güncel 3. güneşsel
rojîn (II) *m* 1. şömine, ocak 2. baca 3. aydınlatma bacası 4. davlumbaz
rojînegirtî *rd* oruçsuz
rojîşikandin *l/gh* oruç bozmak
rojîşikandin *m* oruç bozma
rojîşikên *rd* oruç bozucu
rojîtî *m* 1. oruçlu olma 2. oruç zamanı
rojîxwarin *m* oruç yeme
rojîxwarin *l/gh* oruç yemek
rojîxwer *nd/nt* oruç tutmayan, orucunu yiyen
rojki *rd* 1. güneş ile ilgili, gün ile ilgili 2. güneşe tapanlar
rojkor *rd* gündüz görmeyen kimse
rojkorî *m* gündüz görmeme
rojkorî bûn *l/gh* kamaşmak (göz kamaşması için)
rojkorî kirin *l/gh* kamaştırmak (göz için)
roj li ava h akşam üstü, akşam üzeri
roj li ava bûn *l/bw* güneş batmak üzere olmak
roj li ber ava bûn *l/bw* güneş batmak üzere olmak
roj li nîvro *nd* öğle vakti, öğle zamanı
roj li nîvro bûn *l/bw* güneş öğle zamanında olmak
rojmezax *m* günlük harçlık
rojmizî *m* günlük ücret
rojname *m* 1. gazete * **rojnameya rojane** günlük gazete 2. gazete (gazetenin yazıldığı, basıldığı yer) * **her roj diçû rojnameyê** hergün gazeteye gidiyordu ~ **ya diwêr** duvar gazetesi ~ **ya êvarkî** akşam gazetesi ~ **ya hefteyî** haftalık gazete ~ **ya rojane** günlük gazete
rojnamedank *m* gazetelik
rojnamefiroş *nd/nt* gazete bayisi, gazete satıcısı
rojnamefiroşî *m* gazetecilik
rojnameger *nd/nt* gazeteci
rojnamegerî *m* gazetecilik
rojnamenivîs *nd/nt* gazeteci yazar
rojnamenivîsî *m* gazeteci yazarlık

rojnamenûs *bnr* rojnamenivîs
rojnamesaz *nd/nt* gazeteci (gazeteyi yayımlayan kimse)
rojnamesazî *m* gazetecilik
rojnamevan *nd/nt* gazeteci
rojnamevanî *m* gazetecilik
rojne *m* baca
rojnedîtî *rd* 1. güngörmemiş, görgüsüz 2. bahtsız, gün yüzü görmemiş
rojnedîtîbûn *m* 1. güngörmemişlik, görgüsüzlük 2. gün yüzü görmemişlik
rojnêzk *ast/m* gün beri
rojniwîsk *m* 1. günce, günlük 2. *wj* günlük (günü gününe tutulan anı yazısı veya bu yazıların içinde bulunan eser)
rojniş *m* takvim (zamanı yıllara, aylara ve günlere ayıran yöntem)
rojpaie *nd/nt* gündelikçi ırgat
rojperest *nd/nt* güneşe tapan
rojperestî *m* güneşe tapma
rojreş *m* kara gün
rojreşî *m* bahtsızlık
roj qelibîn *l/gh* gün batmak
rojşikên *m* güneş gözlüğü
rojîtir *m* ertesi gün, diğer gün
rojîtîr *m* keskin güneş
rojvan *nd/nt* 1. gündüzcü (gündüz çalışan) 2. gündüzcü (gündüz öğrenim gören öğrenci)
rojveger *m* gün dönümü (gece ile gündüzün eşiği olduğu dönem)
rojxebat *m* günlük çalışma
rojxêr *b* iyi günler
rok *bnr* riwek
rok *m* 1. güneş 2. gün * **roka din** başka bir gün
roket *m* roket
roketavêj *m* roketatar
rokirin *m* 1. dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma) 2. dökme, yığma (bir yere çokça bir şey yığma, taşıma) 3. kotarma (pişmiş bir yemeği başka kaba boşaltma)
rokirin *l/gh* 1. dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) * **çewalê genim rokirê navrastê** buğday çuvalını ortalığa döktü 2. dökme, yığmak (bir yere çokça bir şey yığmak, taşımak) * **min qûm û çimento rokirê ber wan** kum ile çimentoyu önlerine yığdım 3. kotarmak (pişmiş bir yemeği başka kaba boşaltmak) ~ **pîvan** hesap etmek, kitap etmek ~ **û pîvan** düşünüp taşınmak, ölçüp biçmek, tartmak (bir şeyin bütün sonuçlarını düşünmek) * **roke bipîve hêja** ayağımı tek almak * **ronake û napîve, hema çi tê berdevê (wê)** dibêje denli densiz söz söylemek
rokirî *rd* dökük, dökülmüş
rokoko *nd/rd* rokoko
rol *m* 1. rol 2. rol (mec) ~ **girtin** rol almak ~

kirin rol yapmak ~ **stendin** rol almak ~ **le-yîstin** rol yapmak ~ **a (yekî) tê de hebûn** rolü olmak

rola sereke *nd* başrol

rolans *m* rôlans

rolantî *m* rôlantî

rolatîv *fel/rd* rôlâtîf, bağıntılı, izafî

rolatîvî *m* izafîlik, izafet

rolatîvîte *m* rôlâtîvîte, bağıntı, bağıntılılık, görelilik, izafiyet

rolatîvîst *nd/nt* rôlâtîvist, bağıntıcı, görebeci

rolatîvîzm *m* rôlâtîvîzm, bağıntıcılık, görebecilik, görecelik, izafiyet

role *nd/nt* evlât, çocuk

rolyef *m* röllyef, kabartma

Rom *nd* 1. Roma, Bizans 2. *mec* Osmanlı ~ **a reş** Osmanlı ~ **a rûtîk** züğürt, sefil (Osmanlı) ~ **a xayîn** hain (Osmanlı)

rom *m* rom (içki)

Roman *nd/nt* Roman, Çingene, Çigan

roman *wj/m* roman ~ **a dîrokî** (mêjûyî an jî tî-rîxî) tarihî roman

romana dirêj *wj* ırnak roman

romanesk *rd* romanesk

romanhez *nd/nt* romansever, roman dostu

Romanî (I) *dîr/nd* Romalı (Doğu Roma İmparatorluğu sınırlarında yaşayan, Roma yurttaş haklarına sahip olan halk)

Romanî (II) *nd/nt* 1. Romen 2. *m* Romence

romanîkirin *m* romanlaştırma

Romankî *m* Romence

romankî *rd* romansal, romana özgü

romannivîs *nd/nt* romancı

romannivîsî *m* romancılık

romansiyet *m* romantizm

romantîk *rd* 1. romantik 2. *nd/nt* romantik (romantizmi çağırında olan yazar)

romantîzm *m* romantizm

Romanya *m* Romanya

Romanyayî *nd/rd* Romanyalı

romatîzma *bj/m* romantizma

Romayî *nd/rd* Romalı

roma zavê *nd* gençlerinin damadın yakınlarından topladıkları yiyecek, içecek, çerez veya para, toplananlar sonra gençlerce hep beraber yenilir

Romen (I) *nd/nt* 1. Rumen (Romanya halkından veya bu halkın soyundan olan) 2. *rd* Rumen (bu halka ilgili şey)

Romen (II) *nd/nt* Romen (Roma halkından olan)

Romenkî *m* Rumence

romizî *m* günlük ücret

Romî (I) *rd* 1. Rumî (Bizans İmparatorluğuna ve bu imparatorluğun egemenliğindeki halklara ilişkin) 2. Rumî (Türk ve Anadolu ile ilgili) 3. Rumî (Milâdî takviminde 13 gün geri bir güneş takvimi) ~ **ne tîşt e lê xo-pana Enqereyê li pişt e** haktan çıkarmı

ama neyleyim ki Ankara arkasında ~ **yê nan li ser çokê** nankör (Türk)

Romî (II) *nd/rd* Romalı

romork *m* römork

romorkor *m* römorkör

ron *rd* 1. aydınlık 2. açık, ince (sıvılar için; akışkanlığı çok olan, yoğun ve koyu olmayan) * **dewê ron** ince ayran * **çaya ron** açık çay 3. sıvı * **rûnê ron** sıvı yağ 4. *mec* bilirgin, aşikâr, besbeli ~ **dikim Elo naxwe tîr dikim Welo naxwe** yukarı tükürsem bıyık aşağı tükürsem sakal

ronahiya dûmahiyê *nd* kedi gözü (arabaların arkasındaki kırmızı ışık)

ronahiya pêwle *sn/nd* güven ışığı

ronahî (I) *m* testinin gelin tarafından kırılması

ronahî (II) *m* 1. aydınlık 2. ışık 3. fer (gözde canlılık) ~ **ya rawestanê** trafik lambası

ronahîbûn *m* aydınlanma, ışım

ronahîbûn *l/gh* aydınlanmak, ışımak

ronahîker *nd/nt* 1. aydınlatmacı 2. aydınlatıcı 3. *m* aydınlatıcı (aydınlatma aracı)

ronahîkirin *m* 1. aydınlatma 2. *sn* aydınlatma

ronahîkirin *l/gh* aydınlatmak

ronahîlok *m* aydınlatıcı

ronahîparêz *nd/nt* aydınlatmacı (aydınlatma yanlısı)

ronahîparêzî *m* aydınlatmacılık

ronahîpîv *m* ışıkölçer, fotometre

ronahîpîvî *m* ışık ölçümü, fotometri

ronahîsaz *nd/nt* ışıkçı (ışık teknisiyeni)

ronahîsazî *m* ışıkçılık

ronak *rd* 1. aydın, aydınlık * **odeyeke ronak** aydın bir oda 2. ışıklı 3. aydın, vazih ~ **bûn** vazih olmak, aydın olmak

ronakbîr *nd/nt* aydın

ronakbîrane *h* aydıncı

ronakbîrî *m* aydıncılık, entelektüellik

ronakbîrkî *rd/h* aydıncı

ronakbûn *m* 1. aydınlanma 2. *mec* aydınlanma (bir sorun üzerine bilgi edinme)

ronak bûn *l/gh* 1. aydınlanmak 2. *mec* aydınlanmak (bir sorun üzerine bilgi edinmek)

ronakbûyîn *m* 1. aydınlanış 2. *mec* aydınlanış (bir sorun üzerine bilgi edinme)

ronakî *m* 1. aydınlık 2. ışık

ronakkîrin *m* 1. aydınlatmak (bir yerin karanlığını gidermek) 2. *mec* aydınlatmak (bir sorun üzerine bilgi vermek)

ronak kirin *l/gh* 1. aydınlatmak (bir yerin karanlığını gidermek) 2. *mec* aydınlatmak (bir sorun üzerine bilgi vermek)

ronakkîrî *rd* aydınlatılmış olan

ronakrewan *rd* rahmetli, merhum

ronakrewanî *m* rahmet

ronavêj *m* 1. ışıldak, projektör 2. far, ışık verici

ronayî *m* 1. aydınlık 2. ışık 3. *m* fer (gözde canlılık)

ronayîdar *rd* 1. aydınlık 2. ışıklı
ronayîker *nd/nt* 1. aydınlatmacı 2. aydınlatıcı
 3. *m* aydınlatıcı (aydınlatma aracı)
ronayîkirin *m* 1. aydınlatma 2. *şn* aydınlatma
ronayîkirin *l/gh* aydınlatmak
ronayîkiri *rd* aydınlatılmış olan
ronayîparêz *nd/nt* aydınlatmacı (aydınlatma
 yansısı)
ronayîparêzî *m* aydınlatmacılık
ronayîpîv *m* ışıkölçer, fotometre
ronayîpîvî *m* ışık ölçümü, fotometri
ronayîsaz *nd/nt* ışıkçı (ışık teknisiyeni)
ronayîsazî *m* ışıkçılık
ronbûn *m* 1. aydınlanma 2. incelme, seyreltilme
 (sıvılar için) 3. *mec* belirginleşme
ron bûn *l/gh* 1. aydınlanmak 2. incelmek, seyreltilmek
 (sıvılar için) 3. *mec* belirginleşmek
ronbûyîn *m* 1. aydınlanış 2. inceliş, seyreltiliş
 (sıvılar için) 3. *mec* belirginleşiş
rondar *rd* 1. aydın, aydınlık 2. ışıklı
rondarbûn *m* aydınlanma
rondar bûn *l/gh* aydınlanmak
rondarkirin *m* aydınlatma
rondarkirin *l/gh* aydınlatmak
rondik *m* yaş, göz yaşı * **rondik ji çavên wê**
 hatin gözlerinden yaşlar aktı ~ **barandin**
 yaş akıtmak, göz yaşı dökmek ~ **kirin**
 xwarê göz yaşı dökmek, yaş dökmek ~ **ri-**
jandin göz yaşı dökmek, yaş dökmek ~ **we-**
randin göz yaşı dökmek ~ **ên girîna xwe**
 berî nava xwe dan yaşını içine akıtmak
rondikbarîner *rd/nd* yaşartıcı, göz yaşartıcı *
bombaya rondikbarîner göz yaşartıcı
 bomba
rondikî *rd* lâkrimal (göz yaşıyla ilgili)
ronedî *rd* 1. gün görmemiş (kimse) 2. bahtsız,
 göngörmemiş kimse
ronedîtî *bnr* ronedî
ronek (I) *m* göz yaşı
ronek (II) *rd* aydınlatıcı
Ronesans *m* Rönesans
ronik *bnr* ron
ronikayî *m* göz ferî
roniya çavan *nd* Hz. Muhamed
roniyas *bnr* bnronyas
ronî *m* 1. aydınlık 2. ışık 3. ışık (etrafına ışık
 saçan araç) 4. *mec* ışık * **tu ronîya me yî**
 sen bizim ışığımızısın 4. ışık (sevinç, mutluluk
 vs. için) 5. fer (gözde canlılık) * **roniya**
çavê min kêrî bûye gözlerimin ferî azalmış
 6. *rd* aydın, aydınlık ~ **dan** yydınlatmak *
çira rind ronî nade çıra iyi aydınlatmıyor ~
dan (yekî) *mec* ışık tutmak ~ **dî çavê (yekî)**
de tune bûn gözlerinin ferî gitmek (veya
 gitmiş olmak) ~ **û tîn dan** ışık saçmak ~ **xis-**
tin ser (tişteki) (bir şeye) açıklık getirmek
 (veya açıklık kazandırmak) ~ **ya çav** göz fe-
 ri ~ **ya çavan** 1) göz nuru 2) göz nuru (de-
 ğerli bir işi ortaya çıkarmak için gözleri yo-

ran) ~ **ya çavê min** gözümün nuru (**wekî**)
 ~ **ya çavê xwe lê nihêrtin** (bir şeyi) gözü gi-
 bi sakınmak (saklamak veya esirgemek) ~ **ya**
daborîne trafik ışığı ~ **ya her du çavên min**
 iki gözümün nuru ~ **ya heyvê ay** ışığı ~ **ya**
kesk yeşil ışık ~ **ya kesk pê xistin** yeşil ışık
 yakmak ~ **ya rojê** güneş ışığı
ronîbûn *m* 1. aydınlanma 2. ışıklanma 3. *fiz*
 aydınlanma 4. ışıma, ağarma, tan atma, şa-
 fak sükmek, şafak atma 5. *mec* aydınlanma
 (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme)
 6. *mec* açıklık kazanma
ronîbûyîn *m* 1. aydınlanış 2. ışıklanış 3. *fiz* ay-
 dınlanış 4. ışıma, ağarma, tan atma, şafak
 sökme, şafak atma 5. *mec* aydınlanış (bir so-
 run üzerine gereği kadar bilgi edinme) 6.
mec açıklık kazanma
ronî bûn *l/gh* 1. aydınlanmak 2. ışıklanmak
 3. ışımak, ağarmak, tan atmak, şafak sök-
 mek, şafak atmak * **gava ku dînya ronî bû**
 gün ışıırken * **dînya ronî bû** gün ağardı 4.
mec aydınlanmak (bir sorun üzerine gereği
 kadar bilgi edinmek) 5. *mec* açıklık kazan-
 mak
ronîda *rd* aydınlatıcı
ronîdan *m* 1. aydınlatma 2. ışıma, ışık saçma
 3. yansıma, şavkıma
ronî dan *l/gh* 1. aydınlatmak 2. ışımak, ışık
 saçmak 3. yansınak, şavkımak
ronîdak *m* ışıldak
ronîdar *rd* 1. aydın, aydınlık * **devereke ronî-**
dar e aydınlık bir yer 2. ışıklı 3. *nd/nt* aydın-
 latmacı
ronîdarbûn *m* 1. aydınlanma 2. ışıklanma 3.
mec aydınlanma (bir sorun üzerine gereği
 kadar bilgi edinme)
ronîdar bûn *l/gh* 1. aydınlanmak 2. ışıklan-
 mak 3. *mec* aydınlanmak (bir sorun üzerine
 gereği kadar bilgi edinmek) * **der barê wê**
mijarê de ez tîr ronîdar bûm bu konuda
 yeterince aydınlandım
ronîdarbûyîn *m* 1. aydınlanış 2. ışıklanış 3.
mec aydınlanış (bir sorun üzerine gereği ka-
 dar bilgi edinme)
ronîdarî *m* 1. aydınlanma 2. ışıklanma 3. *mec*
 aydınlanma (bir sorun üzerine gereği kadar
 bilgi edinme)
ronîdarîparêz *nd/nt* aydınlatmacı
ronîdarîparêzî *m* aydınlatmacılık
ronîdarkirin *m* 1. aydınlatma (bir yerin ka-
 ranlığını giderme) 2. ışıklandırma, ısıtma 3.
mec aydınlatma (bir sorun üzerine bilgi ver-
 me)
ronîdar kirin *l/gh* 1. aydınlatmak (bir yerin
 karanlığını gidermek) 2. ışıklandırmak, ısıt-
 mak 3. *mec* aydınlatmak (bir sorun üzerine
 bilgi vermek)
ronîder *rd* aydınlatıcı
ronîgaz *fiz/m* gazışı

ronîgazî *fiz/rd* gazışıl

ronîgirtin *m* 1. ışığı kapatmak, karartma 2. karartma (savaşlarda ışıkları kapatma)

ronî girtin *l/gh* 1. ışığı kapatmak, karartmak 2. karartmak (savaşlarda ışıkları kapatmak)

ronîgirtî *rd* karartılmış (savaşlarda ışıkları kapatma)

ronîk *m* 1. ışık 2. göz feri ~a çavê (yekî) gözünün nuru

ronîker *nd/nt* aydınlatıcı

ronîkirin *m* 1. aydınlatma (bir yerin karanlığını giderme) 2. ışıklandırma 3. *sn* ışıklama 4. *mec* aydınlatma (bir sorun üzerine bilgi verme) 5. *mec* aydınlatma, izah etmek, açıklamak

ronî kirin *l/gh* 1. aydınlatmak (bir yerin karanlığını gidermek) 2. ışıklandırmak 3. *mec* aydınlatmak (bir sorun üzerine bilgi vermek) 4. *mec* aydınlatmak, izah etmek, açıklamak

ronîkîrî *rd* 1. aydınlatmalı 2. ışıklandırmalı 3. aydınlatılmış

ronîkîrox *nd/nt* aydınlatıcı

ronîkîroxî *m* aydınlatıcılık

ronîpîv *m* aydınlıkölçer, ışıkölçer

ronîpîvî *m* ışık ölçümü

ronîşank *m* yıldızlama

ronîtî *m* 1. aydınlık 2. belirginlik

ronîvan *nd/nt* ışıkçı (sinema ve tiyatrodan ışıkla ilgilenen kimse)

ronkayî *m* 1. aydınlık 2. ışık ~ya dünyâyê dünya penceresi (göz)

ronker *rd/nd* inceltici

ronkirin *m* 1. aydınlatma 2. inceltme, inceltiş, seyreltme (sıvılar için) 3. özeme (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltme) 4. açıklık getirme (veya açıklık kazandırma) 5. belirginleştirme

ron kirin *l/gh* 1. aydınlatmak 2. inceltmek, seyreltmek (sıvılar için) 3. özemek (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltmek) 4. açıklık getirmek (veya açıklık kazandırmak) 5. belirginleştirmek

ronkîrî *kim/rd* seyreltik

ronkîrîbûn *kim/m* seyreltiklik

ronronî *rd* ışııl ışııl

rontgen *m* röntgen röntgen filmi

rontgenkar *nd/nt* röntgenci (*argo*)

rontgenkarî *m* röntgencilik

rontgenkêş *nd/nt* röntgenci (röntgen çeken kimse)

rontgenkêşî *m* röntgencilik

rontgenkirin *m* röntgenleme

rontgen kirin *l/gh* röntgenlemek

rontgenyan *nd/nt* röntgenci

rontgenyanî *m* röntgencilik

ronyas *bot/m* kızıl kök, kırmızı boya otu, alizarin

roportaj *m* röportaj ~ çekirin roportaaj yapmak ~ pêk anîn röportaj gerçekleştirmek

roportajker *nd/nt* röportajcı

roportajkerî *m* röportajcılık

roran *rd* doğurması yakın kadın

rosto *m* rosto

roşahî *m* şenlik

roşan *m* bayram

roşman *rd* yerel, lokal

rot (I) *n* sırık

rot (II) *m* rot

rota *m* rota

rotar *m* rötör

rotasyon *m* rotasyon

rotatîf *rd* rotatîf

rotik *n* sırık, küçük sırık

rotor *fiz/m* rotor, döneç

rotrole *n* sırık (sırık gibi uzun kimse)

rotûş *m* 1. rötüş (resimcilikte) 2. rötüş (düzeltme amacıyla yapılan değiştirme)

rotûşker *nd/nt* rötüşçu

rotûşkerî *m* rötüşçülük

rotûşkirin *m* rötüş etine

rotûş kirin *l/gh* rötüş etmek

rotûşkîrî *rd* rötüşlü

rovanş *m* rövans

rovik *bnr* rüvik

roviya dawîn *ant/nd* rektum

roviya dozdegirê *ant/nd* on iki parmak bağırsağı

roviya kore *ant/nd* kör bağırsak

rovî (I) *zoh* 1. tilki (Vulpes) 2. *rd/nd* tilki (tilki derisinden yapılmış olan) 3. *mec* sıska, çelimsiz kimse 4. *mec* tilki (çok kurnaz) 5. çalışıp didinen kimse 6. düğün alayı öncesi gelin evine gönderilen haberci erkek ~ bi ber mêtê de çû, devê wî negihîşte tirî got tirş e kedi yetişemediği (veya uzanamadığı) cigerê pis (veya murdar) dermiş ~ lepek e, ku dikeve lepekê bi çar piyan dikevê çekirge bir sıra iki sıra üçüncüsünde kapana ... ~ nedîçû qûlê, hijekî bi teriya (dûvê an jî qemça) xwe ve datanî 1) fare deliğe sığmamış bir de kuyruğuna (veya kıcına) kabak bağlamış, paldımı aşmak (yapamayacağı kadar ağır iş varken başka bir iş daha yüklenmiş) 2) fare deliğe sığmamış bir de kuyruğuna (veya kıcına) kabak bağlamış (kendisi bir yerde sığıntı durumunda iken yanına başka biri daha almış) ~ nedîçû qulê şelteki hêstrî bi dûvê xwe ve datanî fare deliğe sığmamış bir de kuyruğuna (veya kıcına) kabak bağlamış, paldımı aşmak ~ têr e tirî tirş e kedi yetişemediği (veya uzanamadığı) cigerê pis (veya inurdar) dermiş ~yê fenek tilki, çok kurnaz kimse ~yê gerok ji şêrê raketî çêtir e gezgin bir tilki yatmış bir aslandan daha iyidir ~yê lehpek tilki, çok kurnaz kimse ~yeki serbest ê beredayî çêtir e ji şêrekî girêdayî yaramaz serbest bir tilki bağlanmış bir aslandan daha iyidir

rovî (II) *ant/m* bağırsak ~**ya heşandî** bumber, sucuk dolması ~**ya qalınd** kalın bağırsak
rovîkore *ant/m* kör bağırsak
rovîfî *m* tilkilik
rov *bnr* rav (IV)
rox *rd* kıraç (verimsiz toprak)
roxandî *m* yıkma
roxandî *l/gh* yıkamak
roxandî *rd* yıkık
roxîn *m* yıkılma
roxîn *l/gh* yıkılmak
roya *rojê* *ast* güneş günü
roza *m* 1. roza (bir tür pembe elinas) 2. *rd* roza (bu elmasla yapılmış olan)
rozet *m* rozet
rozgar *n* şans
rozgeh *m* solaryum
rozleme *m* imamların muskalara bakarak yaptıkları fal
Ru *kîm* Ru (rutenyum'un kısaltması)
rubafî *wj/m* rubai
ruble *m* ruble (Rus para birimi)
rubyan *zo/m* karides (Palaemon)
rucû *fel/m* kayıtlım
ruh *n* 1. ruh 2. ruh, can (canlılık, duygu) * **dî vî mirovî de ruh nîn** e bu adamda ruh yok 3. 3. ruh, can (güç, dirlik) * **dî te de qet ruh tune lo** sende hiç can yokmuş be 4. ruh (en önemli nokta, öz) * **hemî ruhê meseleyê dî vir de ye** meselenin bütün ruhu burada 5. *fel* ruh (bedeni etkin kılan canlılık ilkesi, bedenin hayal gücü) 6. *psi* ruh, tin ~ **ber pê de hatin** canlanmak ~ **bi ber ketin** dirilmek (öldüğü sanılan şey canlılık kazanmak) * miribû, jî nû ve ruh bi ber ket ölmüşü, tekrar dirildi ~ **bi ber (yekî) ketin** (birine) can gelmek ~ **bi (yekî) ve hatin** 1) kendine gelmek 2) canlanmak ~ **bi ber xistin** diriltmek ~ **dan** 1) can vermek (ölmek) 2) ödö kopmak (veya patlamak) çok korkmak ~ **dan ber** canlandırmak ~ **dan hev** içli dışlı olmak (kız ve oğullarını karşılıklı olarak evlendirmek) ~ **di ber (yekî) de berdan** canlandırmak, diriltmek ~ **di ber re berdan** canlandırmak, yeniden diriltmek ~ **di ber re çûn** canlanmak ~ **hatin (yekî) 1)** (birine) can gelmek, canı yerine gelmek, canlanmak, dirilmek (güçlenip canlanmak) 2) canlanmak, hasta iken kendini toparlamak 3) canlanmak, dirilmek (öldüğü sanılan şey canlılık kazanmak) ~ **jê çûn** 1) canı çıkmak (çok yıpranmak) * **jî ber ku her roj cil li xwe kirin ruh jê çû** her gün giyilmekten elbisemin canı çıktı 2) can vermek, son nefesini vermek ~ **jê kişîn** canı çekilmek, canı çıkmak, son nefesini vermek ~ **ketin (yekî)** (birine) can gelmek, canı yerine gelmek ~ **kişandin** can çekişmek ~ **lê neman** 1) bitkin olmak 2) cansızlaşmak, zayıflanmak ~ **li ber hatin**

canlanmak ~ **pê de hatin** canlanınak ~ **rewa lê tune** kansız cansız ~ **tê de neman** can kalmamak ~ **û canê xwe dan berçavê xwe** kanı pahasına ~ **û îmana (yekî) qetandin** canını çıkarmak (çok yormak, zora sokmak) ~ **û îmana xwe qetandin** kendini paralamak (çok çaba ve özen göstermek) ~ **û îmana xwe stendin** kendine eziyet çekmek ~ **û rewa li (yekî) tune bûn** güçsüz, takatsız olmak ~ **û rewa tê de neman** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) ~ **û rewa lê tune bûn** güçsüz takatsız olmak ~ **ê canê min** canımın içi ~ **ê çivîkê tê de tune bûn** kuş kadar canı olmak ~ **ê (yekî) çûn** 1) canı gitmek * **ruhê wê diçe ku wê tişteki bi pê nûsa wê bibe** kalemine bir şey olur diye canı gidiyor 2) canı çıkmak (ölmek) ~ **ê (yekî) çûn û hatin** canı gelip gitmek ~ **ê (tişteki) jê kirin** canını çıkarmak (hırpalamak, çok yormak, yıpratmak) ~ **ê (yekî) derketin** canı çıkmak (yorulmak veya çok zorluk çekmek) ~ **ê (yekî) hatin serê pozê (yekî)** canı burnuna gelmek ~ **ê (yekî) jê çûn** 1) (birinden) nefret etmek, (birine) uyuz olmak, sinir olmak * **ruhê min jî vî mirovî diçe** bu adama uyuz oluyorum 2) *mec* can vermek ~ **ê (yekî) jê derxistin** canını çıkarmak (hırpalamak, çok yormak, yıpratmak) ~ **ê (yekî) jê hatin** (birinden) nefret etmek, (birine) uyuz olmak, sinir olmak ~ **ê (yekî) jê stendin** 1) canını almak 2) göbeği çatlamak ~ **ê kulmekî tê de tune bûn** bir sıkımlık canı olmak ~ **ê (yekî) li serê çûn** (bir şeye) düşkün olmak, can atmak ~ **ê min** 1) canım, ruhum, şekerim!, güzelim (samimi konuşmalarda) 2) ömrümün varı ~ **ê mirov** (an jî meriv) **jê çûn** can sıkıcı olmak * **tişteki wisan e ku ruhê mirov jê diçe** can sıkıcı bir şey ~ **ê (yekî) pê nehisîn** ruhu (bile) duymamak ~ **ê (yekî) qetandin** (birini) canından bezdirmek ~ **ê (yekî) qetîn** canı çıkmak (çok yorulmak) ~ **ê (yekî) stendin** canını çıkarınak ~ **ê (wî) şad be!** ruhu şad olsun! ~ **ê (yekî) şad kirin** ruhunu şad etmek ~ **ê (yekî) şîrîn bûn** (biri) sempatik olmak ~ **ê xwe dan** canını vermek, can borcunu ödemek ~ **ê xwe dan (yekî)** canını almak (canını verdirecek kadar memnun etmek) ~ **ê xwe dan ber çavê xwe** kanı pahasına, kellesini koltuğuna almak ~ **ê xwe dan destê xwe** canını dişine takmak ~ **ê xwe kirin bedêla ruhê (yekî)** (birine) kendini feda etmek ~ **ê xwe qetandin** kendini paralamak (çok çaba ve özen göstermek) **bi** ~ **ê (yekî) zanîn** (an jî zanibûn) kalini okumak ~ **ê xwe stendin** canını çıkarmak

ruhaniyet *m* ruhaniyet

ruhanî *rd* 1. ruhanî 2. ruhanî (din ve mezhep işlerini ele alan, bunlarla ilgili bulunan) * **serokê ruhanî** ruhanî reis

ruhban *nd* ruhban
ruhbanîyet *m* ruhbanîyet
ruhbanîstî *m* ruhbanîyet
ruhber *m* canlı (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık)
ruhberîfî *m* canlılık, animizm
ruh bi ber ketin *l/bw* dirilmek (öldüğü sanılan şey canlılık kazanmak) * miribû, ji nû ve ruh bi ber ket ölmüştü, tekrar dirildi
ruh bi ber xistin *l/bw* diriltmek
ruhdan *m* 1. ödü kopma (veya patlama) 2. can verme (ölme)
ruh dan *l/gh* 1. ödü kopmak (veya patlamak) 2. can vermek (ölmek)
ruh dan ber *l/bw* canlandırmak, diriltmek
ruhdar *rd* ruhlı, canlı
Ruhistîn *ol/n* Azrail, Ezrail
ruhiya esansê *nd* esans ruhu
ruhiya sirkeyê *nd* sirke ruhu
ruhiya xwê kîm/nd tuz ruhu
ruhî (I) *rd* 1. ruhî, ruhsal, tinsel, psişik 2. ruhî, ruhla ilgili
ruhî (II) *m* ruh, esans ~**ya sirkeyê** sirke ruhu
ruhkeliî *rd* duygulu, duygulanmış olan
ruh lê neman *l/bw* bitkin olmak
ruhlîber *rd* canlı
ruhn *bnr* ron
ruhnas *nd/nt* ruh bilimci, ruh bilgini, ruhiyatçı, psikolog
ruhnasî *m* ruh bilimi, ruhiyat, psikoloji
ruhnasîfî *m* ruh bilimcilik, psikolizm
ruhnik (I) *n* göz yaşı
ruhnik (II) *rd* saydam, şeffaf
ruhnîkbûn *m* saydamlaşma, şeffaflaşma
ruhnik bûn *l/gh* saydamlaşmak, şeffaflaşmak
ruhnîkkirin *m* saydamlaştırma, şeffaflaştırma
ruhnik kirin *l/gh* saydamlaştırmak, şeffaflaştırmak
ruhsat *m* ruhsat
ruhsatiye *m* ruhsatiye
ruhsatname *m* ruhsatname
ruhsivik *rd* cana yakın, sıcak kanlı, sempatik
ruhsîfet *rd* çok güzel kadın
ruh stendin *l/gh* ruh almak, can almak
Ruhstîn *ol/n* Azrail, Ezrail
ruhxulamok *rd* köle ruhlı
ruhzarok *rd* çocuk ruhlı
ruk n 1. rûkûn 2. yapı taşı 3. köşe taşı 4. rûkûn, temel * **ruknê dînê îslamê** islamın dininin rûkûnleri
rukû *m* rûkû
ruman *m* harabe, yıkıntı, enkaz
ruse *m* harmanda kabuklu ekin
rustandin *m* affetme, bağışlama
rustandin *l/gh* affetmek, bağışlamak
rustandî *rd* affedilmiş, bağışlanmış
ruste *m* affetme, bağışlama
rustîn *m* affedilme, bağışlanma

rustîn *l/gh* affedilmek, bağışlanmak
rustîş *m* af
rusûmat *m* rûsumat
ruswa *rd* rûsva
rusvabûn *m* rûsva olma
rusvabûn *l/gh* rûsva olmak
ruswakirin *m* rûsva etme
ruswa kirin *l/gh* rûsva etmek
ruswatî *m* rezalet
ruşt *m* rûşt, erginlik,
ruştîye *m* rûştîye
ruşwet *m* rûşwet
ruşwetxur *nd/nt* rûşwetçi
ruşwetxurî *m* rûşwetçilik
rutbe *m* rûtbe ~ **jê kirin** apoletleri sükûlme ~ **li milê (yekî) xistin** 1) (birini) mükafatlandırmak 2) (birini) mükafatlandırmak (alay yoluyla) ~ **mezîn kirin** terfî ettirmek, yükseltmek
rutbebiçûk *rd* küçük rûtbeli
rutbedar *rd* rûtbeli
rutbemezin *rd* büyük rûtbeli
rutenyûm *kîm/m* rutenyum (kısaltması Ru)
rutherfordyûm *kîm/m* rutherfordyum (kısaltması Rf)
rutûbet *m* rutubet, nem
rutûbetdar *rd* rutubetli
ruvêl *m* rowelwer (tabanca markası)
ruwêş *bnr* ribêş
ru x (I) *n* yüz, surat
ru x (II) *m* sanraçta yer değiştirme
ru xandin *bnr* rûxandin
ru xîn *bnr* rûxîn
ru xkirin *m* sanraçta yer değiştirme
ru x kirin *l/gh* sanraçta yer değiştirmek
ru xsar *n* 1. çehre, yüz, surat 2. yüzey
ru ye *m* üsul
ru z *m* talih
rû *n* 1. yüz, surat, çehre, sima 2. yüz (yüzü herhangi bir niteliğe sahip olan) * **keçika ku rûyê wê xweşik e** güzel yüzlü kız 3. yüz (yüzey, satih) * **li ser rûyê avê** suyun yüzünde 4. yüz (bir kumaşın dikiş sırasında dışa getirilen gösterişli kısmı) * **rûyê kinc elbisenin yüzü** 5. yüz (kılıf) * **rûyê balîfê** yastık yüzü 6. yüz (bir şeyin görünen bölümünde kullanılan kumaş) * **rûyê lihêfê** yorgan yüzü * **rûyê kanepêyê** kanepenin yüzü 7. örtü * **rûyê doşekê** yatak örtüsü 8. döşeme (mobilyalar için) 9. yüz (utanma) * **bi mêrik re rû tune** adam da yüz yok ki 10. yüz (birinin görülegelen veya umulan hoşgörülüğüne güvenilerek gösterilen cüret) * **te bi çi rûyî ev kir?** ne yüzle bunu yaptın? 11. yüz (nedeniyle, sebebiyle) * **ji rûyê wê yekê ez nikarim bêm ba we** bu yüzden ben size gelemem 12. yan * **were li rû min rû-ne** gel yanıma otur * **ez li rû wan mam** yanlarında kaldım * **dî rû de xanî lê kir** yanına

ev inşa etti 13. yan, yanında * **bînaya li rû tişte** **pê nebûye** yanındaki binaya bir şey olmamış 14. yüz (bir yapının dışı bakan diğer yüzlerinin tümü) * **rûyê derve yê xanî** evin dış yüzü 15. üst, üzeri (bir şeyin görünen yanı, yüzü) ~ **badan** yüz çevirmek ~ **bi** ~ 1) yüz yüze 2) yüz yüze (birbirine çok yakın) ~ **bi** ~ **guneh efû** yüzleşelim kim suçlu ortaya çıksın ~ **bi rûyê hev bûn** 1) yüzleşmek 2) tanışmak ~ **bi rûyê hev kirin** 1) yüzleştirmek 2) tanıştırmak ~ **dan** yüz vermek ~ **dan (yekî)** (birine) yüz vermek ~ **dan girtin** kaplatmak (yüzü geçirtmek) ~ **dan kişandin** kaplatmak, kaplama yaptırmak ~ **girtin** yüz tutmak ~ **girtin (tişteki)** yüzlemek, çarşaflamak * **rû girte lihêfê** yorganı yüzledi (veya çarşafladı) ~ **girtin lihêfê** yorganı kaplamak ~ **hatin girtin** (an jî kişandin) yüzü çekilmek, kaplanmak ~ **kişandin (tişteki)** yüzlemek, çarşaflamak * **rû kişandibû lihêfê** yorganı yüzlemişti (veya çarşaflamıştı) ~ **kişandin lihêfê** yorganı kaplamak ~ **lê bûn** yüz bulmak ~ **lê tehl bûn** (birine) surat asmak ~ **li ber (yekî) çûn erdê** ağız yer, yüz utanır ~ **li erdê** yüzü yerde ~ **li erdê bûn** yüzü yerde olmak ~ **sor bûn** yüz kızartmak ~ **tehl kirin** surat asmak ~ **yekî xweş nîşanî (yekî)** dan sıcak yüz göstermek ~ **yê bûkê çêkirin** yüzünü yazmak ~ **yê (yekî) çûn erdê** surat kalmamak, utancından yere geçmek (jî şerman) ~ **yê (yekî) çûn erdê** yüzü yere gelmek (geçmek veya yüzünün derisi yere geçmek) ~ **yê (yekî) dan** (bir şey yapmaya) yüzü tutmak ~ **yê dinyayê nedîtin** dünya yüzü görmemek (kapalı bir yerde sürekli kalmak) ~ **yê erdê** yer yüzü ~ **yê (yekî) eynî çermê kerê bûn** yüz surat davul derisi (yüz surat hak getire veya yüz surat mahkeme duvarı) ~ **yê (yekî) eynî çermê kerê** ye yüzünün derisi kalın ~ **yê (yekî) eynî diwarê mehkemeyê** ye surat mahkeme duvarı ~ **yê (yekî) eynî qazox e** surat mahkeme duvarı (utanmaz, sıkılmaz kimse) ~ **yê (tişteki)** germ bûn yüzü sıcak olmak ~ **yê (yekî) germ kirin** (birinin) yüzünü kızartmak, utandırmak ~ **yê (tişteki) geş bûn** yüzü sıcak ~ **yê (yekî) girtin** (bir şey yapmaya) yüzü tutmak ~ **yê (tişteki) hatin girtin** (an jî kişandin) çarşaflanmak, yüzlenmek (yastık, yorgan vb. gibi şeyler irin kılıfını geçirmek) * **rûyê lihêfê hate kişandin** yorgan çarşaflandı ~ **yê (yekî) kenîn** yüzü gülmek (sevinç yüzünde belli olmak) ~ **yê (tişteki) kişandin (...)** geçirmek, çekmek * **rûyê balîfê kişandinê** yastığa kılıfı geçirdirir ~ **yê (yekî) li xwe vekirin** (birine) yüz vermek ~ **yê min jî rûyê te re!** utanmıyor musun? ~ **yê min li bin lingê te** be kadani, belanı alayım, kurbanın olayım ~ **yê (yekî) nedan** (bir şeye)

yüzü olmamak, yüzü tutmamak ~ **yê (tişteki) nedîtin** yüzü görmemek * **van erdê hanê bi salan e ku rûyê gîsn nedîtiye** yıldırdır bu topraklar saban yüzü görmemiş ~ **yê (yekî) neêşîn** utanmamak ~ **yê (yekî) negirtin** 1) yüzü kalmamak, surat kalmamak 2) (bir şeye) yüzü olmamak ~ **yê (yekî) nerm e** yüzü yumuşak ~ **yê pel** yaprak ayası ~ **yê pê** ayak yüzü ~ **yê (yekî) qalind bûn** yüzü pek olmak, yüzüz olmak ~ **yê (yekî) qelibîn** rengi solmak ~ **yê (yekî) sar bûn** (bir şey yapmaya) yüzü tutmak ~ **yê (yekî) sor bûn** yüzü kızarmak (utanmak, sıkılmak) ~ **yê (yekî) sor bûn mîna dendikhe hinarê** nar gibi kızarmak ~ **yê (yekî) sor û gizrî kirin** yanağından kan damlamak ~ **yê spî** yüz akı ~ **yê (yekî) spî bûn** yüzü ağarmak ~ **yê (yekî) spî, eniya (yekî) bilind e** alını açık yüzü ak ~ **yê (wî) spî û eniya (yekî) hildayî** ye alını açık yüzü ak ~ **yê (yekî) spî kirin** 1) (birinin) yüzünü ağartmak 2) hamamın namusunu kurtarmak ~ **yê (yekî) spî ye** yüzü ak ~ **yê şîr** süt başı ~ **yê (yekî) tîrş bûn** yüzü asılmak, suratı asılmak, ekşimek ~ **yê (yekî) tune bûn** yok ~ **yê (yekî) tune bûn** (bir şeye) yüzü olmamak ~ **yê (yekî) vebûn** yüzü gözü açılmak (sıkılmaz, utanmaz bir duruma gelmek) ~ **yê wan li hev vekirin** yüzlerini gözlerini açmak (bir çocuğa veya gence bilmediği bir takım cinsel bilgiler vermek) ~ **yê (yekî) weka çiyayê ku berf lê barî ye** surat mahkeme duvarı ~ **yê xwe badan** yüzünü çevirmek, tevecüh etmek ~ **yê xwe bi gûyê xwe şûştin** yüzü (veya suratı) kasap süngeriyile silinmiş olmak ~ **yê xwe bi gûyê xwe şûştiye** yüzü (veya suratı) kasap süngeriyile silinmiş ~ **yê xwe bi hev spî kirin** birbirini aklamak ~ **yê xwe dan erdê** çok ısrar etmek ~ **yê xwe di erdê dan** utanmak ~ **yê xwe êşandin** yüzünü kızartmak (veya yüzünü kızdırmak) ~ **yê xwe kirin devê** xwe yüzünü kızartmak (veya yüzünü kızdırmak) ~ **yê xwe qalind kirin** yüz kızdırmak ~ **yê xwe qurmiçandin** yüzünü buruşturmak (veya ekşitmek) ~ **yê xwe şûştin ar ve hayâ** perdesi yırtılmak ~ **yê xwe tehl û tîrş kirin** suratını asmak (veya ekşitmek) ~ **yê xwe tîrş kirin** surat asmak, ekşitmek * **hemen rûyê xwe tîrş kir** hemen suratını astı ~ **yê (tişteki) xweş bûn** yüzü sıcak * **rûyê pere** xweş e paranın yüzü sıcak ~ **yê zavê** düğünde damat için toplanan para vs. bağışta bulunanların isimleri toplulukta söylenerek yapılan merasim ~ **yê (yekî) zer bûn** yüzü solmak

rûam n ruam, sakağı, mankafa

rûbadan m yüz çevirme

rû badan l/gh yüz çevirmek

rûbal n 1. yamaç 2. yan, yakını ~ **î (yekî) bûn** karşılaşmak, yüzyüze gelmek

rûbalet *bnr* rûbal
rûbalgî *m* yastık yüzü
rûbalîf *m* yastık yüzü, yastık kılıfı
rûbar (I) *n* yüzey, satıh * **rûbarê dinyayê** dünya yüzeyi
rûbar (II) *m* akarsu, çay, dere
rûbar (II) *h* yüze karşı
rûbarî *rd* yüzeysel, satıh
rûbarîbûn *m* yüzleşme, sathileşme
rûbarî bûn *l/gh* yüzleşmek, sathileşmek
rûbarîhevbûn *m* yüzleşme, sathileşme
rûbarî hev bûn *l/gh* yüzleşmek, sathileşmek
rûbarîhevketin *m* yüzleşme
rûbarî hev ketin *l/bw* yüzleşmek
rûbarî hev kirin *l/gbw* karşılaştırmak, mukayese etmek
rûbarîkirin *m* yüzleştirmek, sathileştirmek
rûbarî kirin *l/gh* yüzleştirmek, sathileştirmek
rûbarîtî *m* yüzeysellik, sathilik
rûbarok *m* dere, çay
rûbayî *mat/h* yüzeysel
rûbaz *rd* iki yüzü, dalkavuk
rûbazî *m* iki yüzlülük, dalkavukluk ~ **kirin** dalkavukluk yapmak
rûbed *rd* surat düşkünü
rûbedî *m* surat düşkünlüğü
rûber (I) *n* nevresim, örtü * **rûberê maseyê** masa örtüsü * **rûberê doşekê** yatak örtüsü
rûber (II) *mat/h* 1. yüz ölçümü, mesahe 2. *mat* yüzey * **rûberê dinê** dünya yüzeyi 3. üzeri, üst * **li ser rûberê cihanê** dünya üzerinde
rûber (III) *nd* 1. karşı (bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin ünü, esas tutulan yüzünün ilerisi) 2. *h* karşı (yüzünü bir yöne doğru çevirerek)
rûberbûn *m* karşıkarşıya gelme, yüzleşme
rûber bûn *l/gh* karşıkarşıya gelmek, yüzleşmek
rûberî (I) *m* 1. karşılaştırma, kıyas 2. kıyas, örnekseme (benzetme yoluyla)
rûberî (II) *rd* 1. karşılaştırmalı, mukayeseli 2. yüzeysel
rûberîhev *m* yüzleşme
rûberîhevbûn *m* 1. yüz yüze gelme (bir araya gelme) 2. karşılaştırılma
rûberî hev bûn *l/bw* 1. yüz yüze gelmek (bir araya gelmek) 2. karşılaştırılmak
rûberîhevkirin *m* 1. yüzleştirmek 2. yüz yüze getirme (bir araya getirme) 3. birbiriyle kıyaslama, karşılaştırma, mukayese etme
rûberî hev kirin *l/bw* 1. yüzleştirmek 2. yüz yüze getirmek (bir araya getirmek) 3. birbiriyle kıyaslamak, karşılaştırmak, mukayese etmek
rûberîkirin *m* kıyaslama, mukayese etme
rûberî kirin *m* kıyaslamak, mukayese etmek
rûberîkirî *rd* kıyaslanmış
rûberk *m* örtü

rûberka riwekî *nd* flora, bitki örtüsü
rûberkirin *m* 1. karşıkarşıya getirme 2. karşılaştırma, kıyaslamak, mukayese etme
rûber kirin *l/gh* 1. karşıkarşıya getirmek 2. karşılaştırmak, kıyaslamak, mukayese etmek
rûbês *bnr* ribês
rûbîdyûm *kîm/m* rubidyum (rubidyum elementinin kısaltması Rb)
rûbiken *rd* güleç, güleçyüzlü, güleriyüzlü
rûbikenî *m* güleçlik, güleriyüzlülük ~ **nîşan** dan güleriyüzlülük göstermek
rûbirqandî *rd* yüzü parlatılmış şey
rûbirtin *m* pürüzlerini giderme
rûbirtin *l/gh* pürüzlerini gidermek
rû bi rû *h* yüz yüze, yüzleşmece
rûbixêlî *rd* duvaklı, peçeli
rûbiwar *m* hoş görülü, anlayışlı
rûbiwarî *m* hoş görme, anlayış
rûcefiq *bnr* rûcefrîq
rûcefiqî *bnr* rûcefrîqî
rûcefrîq *rd* 1. arsız, yüzüstü, sıyrık (utanması olmayan) 2. sırnaşık, yılışkan
rûcefrîqane *rd/h* 1. arsızca, yüzüstüce 2. sırnaşıkça
rûcefrîqî *m* 1. arsızlık, yüzüstülük 2. sırnaşıklık, yılışkanlık
rûcefrîqîbûn *m* 1. arsızlaşma, yüzüstüleşme 2. sırnaşma
rûcefrîqî bûn *l/gh* 1. arsızlaşmak, yüzüstüleşmek 2. sırnaşmak
rûcefrîqîkirin *m* 1. arsızlaştırma, yüzüstüleştirme 2. sırnaştırma
rûcefrîqî kirin *l/gh* 1. arsızlaştırmak, yüzüstüleştirmek 2. sırnaştırmak
rûcefrîqîti *m* 1. arsızlık, yüzüstülük 2. sırnaşıklık, yılışkanlık
rûciwan *rd* 1. güzel yüzü 2. genç yüzü
rûçal *rd* (*mat/fiz*) iç bükü, konkav
rûçalî *rd* konkavca
rûçelaq *rd* yüzüstü, utanmaz
rûçelaqî *m* 1. yüzüstülük, utanmazlık 2. *rd* yüzüstüce
rûçelaqîbûn *m* yüzüstüleşme
rûçelaqî bûn *l/gh* yüzüstüleşmek
rûçelaqîkirin *m* yüzüstüleştirme
rûçelaqî kirin *l/gh* yüzüstüleştirmek
rûçerm *ant/h* 1. korun 2. *mec* utanmaz
rûçermî *m* utanmazlık
rûçêr *m* otlak ücreti, yaylakıye
rûçêrk *m* otlak ücreti, otlakıye, mera ücreti
rûçik *n* 1. yüz, surat, çehre 2. beniz, surat (yüz rengi, yüz ifadesi) * **rûçikê wî ne xweş** e suratı asık 3. görünüş, zevahîr 4. *mec* maske (bir kimsenin gerçek duygu, davranış veya görünüşü) ~ **hatin xwarin** görün. "şu güzellemek ~ê (yekî) aşkera bûn (birinin) maskesi düşmek, gerçek yüzü ortaya çıkmak ~ê (yekî) aşkera kirin (birinin) maskesini kal-

dîrmak ~ê (yekî) tehlotirşo suratı asılmak (veya ekşimek) ~ê (yekî) tehl û tirş bûn suratı asılmak (veya ekşimek) ~ê wî li min heram be şeytan görsün yüzünü ~ê (yekî) xuya bûn maskesi düşmek ~ê xwe aşkera kirin (kendi) maskesini atmak ~ê xwe tirş kirin suratını asmak (veya ekşitmek) ~ê xwe veşartin gerçek yüzünü gizlemek, maskeleymek ~ê (yekî) xweş bûn yüzü gülmek (temiz, tertipli duruma gelmek) ~ê (yekî) zerhimîn yüzü solmak

rûçikandin *m* 1. yolma 2. sıyırma (hızla sür-tünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma) 3. yolma (dolandırarak, hile ile birinin parasını alma) 4. soyup soğana çevirme

rûçikandin *l/gh* 1. yolmak * **porê xwe rûçikand** saçlarını yoldu 2. sıyırmak (hızla sür-tünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak) 3. yolmak (dolandırarak, hile ile birinin parasını almak) 4. soyup soğana çevirmek

rûçikandî *rd* 1. yoluk 2. sıyrık 3. soyup soğana çevrilmiş kimse

rûçikgirtî *rd* asık suratlı

rûçikî *rd* 1. yoluk 2. sıska, zayıf

rûçikîn *m* 1. yolunma 2. sıyırılma 3. yolunma, soyup soğana çevrilme

rûçikîn *l/gh* 1. yolunmak 2. sıyırılmak 3. yolunmak, soyup soğana çevrilme

rûçikveşarî *rd* maskeli (davranış ve tutumlarında kişiliğini saklayan)

rûçikxerab *rd* bet suratlı

rûd *mzk/m* bir çalgı

rûdan (I) *bnr* rûdên

rûdan (II) *m* 1. olay, hadise 2. oluş, olma, oluşma, ortaya çıkış, tezahür 2. gelişme, olan biten

rûdan (III) *m* 1. yüzü tutma 2. yüz verme

rûdan *l/gh* 1. olmak, oluşmak, geçmek, vukua gelmek, vuku bulmak * **cihê ku bûyer lê rûdaye** olayın geçtiği yer 2. hâsıl olmak, meydana gelmek, gelişmek

rû dan *l/gh* 1. yüzü tutmak * **bi wî halê ku deynê xwe nedabû, çawa rûyê wî dida dîsa pere dixwest** borcunu ödemediği halde yüzü nasıl tutuyor da yine para istiyordu 2. yüz vermek

rûdanî *m* 1. yüz, sima, surat 2. baskı * **rûdanî dan ser min** bana baskı uyguladılar ~ya **yekî li xwe heram kirin** şeytan görsün yüzünü

rûdav *m* 1. olay, hadise 2. gelişme, olan biten

rûdaw *bnr* rûdav

rûdayî (I) *rd* ileri gelmiş, meydana gelmiş

rûdayî (II) *rd* yüzlü, şımartılmış, yüz bulmuş kimse

rûdayîn (I) *m* 1. oluş, oluşma, ortaya çıkış, tezahür 2. gelişme, olan biten

rûdayîn (II) *m* 1. yüzü tutma 2. yüz veriş

rûdeyn *n* 1. yüz, çehre, sima, surat 2. cemal, yüz güzelliği

rûdên *n* 1. yüz, çehre, sima, surat 2. cemal, yüz güzelliği

rûdir *rd* güzel yüzlü

rûdiya stûr *m* bumbar

rûdî *n* bağırsak

rûdîk *m* bumbar

rûdîtîn *m* şımarma, yüz görme

rû dîtîn *l/gh* şımarmak, yüz görmek

rûdîtî *rd* şımarık, yüzlü (şımartılmış, yüz bulmuş kimse)

rûde *m* ahali

rûdoşek *m* döşek yüzü

rûerd *m* yer yüzü

rûesman *n* gök yüzü

rûfirîşte *rd* melek yüzlü

rûgeh *m* kible

rûgemar *rd* kirli yüzlü

rûgeş *rd* gülec, yüzü gülec, neşeli, şen

rûgeşî *m* güleçlik, neşelilik

rûgilover *rd* yuvarlak yüzlü

rûgiloverî *m* yuvarlak yüzlülük

rûgirtin *m* 1. kaplama, kaplayış, yüzleme (bir kılıfın, bir örtünün içine alma) 2. küllenme, kül bağlama (ateş için; sünme) 3. yüz tutma 4. *mec* şımarma

rû girtin *l/gh* 1. kaplamak, yüzlemek (bir kılıfın, bir örtünün içine almak) * **rû girtin lihêfê** yorgan kaplamak 2. küllenmek, kül bağlamak (ateş için; sünmek) 3. yüz tutmak 4. *mec* şımarmak

rûgirtî *rd* 1. kaplı, yüzlü, kaplanmış (bir kılıfın, bir örtünün içine alınmış olan) 2. kül bağlanmış olan (ateş için; sünmüş) 3. şımarık

rûgul *rd* gül yüzlü

rûhevîrk *n* hamur örtüsü

rûheyv *rd* ay yüzlü

rûhilî *rd* kose

rûhilîtî *m* koselik

rûhinarok *m* yanak

rûhişk *rd* 1. yüzüstü, utanmaz, kösele suratlı, yüz surat davul derisi, yüz surat hak getire, yüz surat mahkeme duvarı 2. inatçı

rûhişkî *m* 1. yüzüstlük, utanmazlık, kösele suratlılık 2. inatçılık

rûhîv *rd* ayyüzlü

rûj *m* ruj

rûjêbadan *m* (birinden) yüz çevirme

rû jê badan *l/bw* (birinden) yüz çevirmek

rûkal (I) *m* yüz, yüzey * **rûkala dinyayê** yer yüzü

rûkal (II) *m* karşı (bir şeyin, bir yerin, bir kim-
senin ünü, esas tutulan yüzünün ilerisi)

rûkalî *rd* yüzeyssel

rûkalîhevbûn *m* 1. yüz yüze gelme (bir araya gelme) 2. karşılaşma

rûkalî hev bûn *l/bw* 1. yüz yüze gelmek (bir araya gelmek) 2. karşılaşmak

rûkalî hev hatin *l/bw* karşılaşmak
rûkalî hev kirin *l/bw* 1. yüz yüze getirmek (bir araya getirmek) 2. karşılaştırmak
rûkar *bnr* rûkal (I)
rûkelpitî *rd* çopur yüzlü
rûken *rd* güler yüzlü, güleç yüzlü
rûkenet *m* yüz, yüzey * **rûkeneta** dinyayê yer yüzü
rûkenî *m* güler yüz, güler yüzülük
rûkenok *rd* güler yüzlü, güleç, güleç yüzlü
rûkenokî *h* güler yüzölçe, güleççe, güleç yüzölçe
rûkenokîtî *m* güleçlik, güler yüzülük, güleç yüzülük
rûkentî *m* güler yüzülük
rûkêf *bnr* rîkêb
rûkêş *m* 1. kaplama (ağaç kaplama, doğramacılıkta) 2. kaplama (diş için)
rûkêşer *nd/nt* kaplamacı
rûkêşerî *m* kaplamacılık
rûkêşî *m* kaplama ~**ya darîn** ağaç kaplama
rûkêşk *m* 1. kaplama (ağaç kaplama, doğramacılıkta) 2. kaplama (diş için) ~ **kirin** kaplama yapmak
rûkêşker *nd/nt* kaplamacı
rûkêşkerî *m* kaplamacılık
rûkêşkirin *m* kaplama yapma, kaplama, kaplayış
rûkêş kirin *l/gh* kaplama yapmak, kaplamak
rûkêşkirî *rd* 1. kaplamalı (doğramacılıkta) * **mobilyaya bi dara gûzê rûkêşkirî** ceviz kaplamalı mobilya 2. kaplamalı (dişçilikte)
rûkêşk kirin *l/gh* 1. kaplama yapmak (doğramacılıkta) 2. kaplama yapınak (dişçilikte)
rûkirêt *nd* çehre züğürdü
rûkirin *m* 1. kaplama (bir kılıfın, bir örtünün içine alma) 2. kaplama (kitap, defter kaplama)
rû kirin *l/gh* 1. kaplamak (bir kılıfın, bir örtünün içine almak) 2. kaplamak (kitap, defter kaplamak)
rûkirî *rd* 1. kaplanmış (bir kılıfın, bir örtünün içine alınmış olan) 2. kaplı * **deftera rûkirî** kaplı defter
rûkişandin *m* yüzleme, kaplama (bir kılıfın, bir örtünün içine alma)
rû kişandin *l/gh* yüzlemek, kaplamak (bir kılıfın, bir örtünün içine almak)
rûkişandî *rd* kaplı, kaplanmış (bir kılıfın, bir örtünün içine alınmış olan)
rûkmitêl *m* yorgan yüzü
rûkosele *rd* kösele suratlı
rûl (I) *bot/m* zakkum (Nerium oleander)
rûl (II) *tek/m* direksiyon
rûlet *m* rulet
rûlêbadan *m* (birinden) yüz çevirme
rû lê badan *l/bw* (birinden) yüz çevirmek
rû lê bûn *l/bw* yüzü -e dönük olmak
rûlihêf *m* yorgan yüzü, nevresim

rûliken *rd* güler yüzlü
rûlikenî *m* güler yüz ~ **bûn** güler yüzlü olmak
rûlikentî *m* güler yüzülük
rûlman *m* rulman
rûlo *m* rulo
rûm *m* rom
Rûm *nd/nt* 1. Rum 2. *rd* Rum (Rumlara ilişkin, Rumlarla ilgili)
rûmale *m* toprak damlı evlerde mutfak işlevini gören bölüm
rûmase *m* amasa örtüsü
rûmeh *rd* ay yüzlü
rûmelext *rd* arsız, utanmaz
rûmelextî *m* arsızlık, utanmazlık
rûmet *m* 1. yüz, surat 2. onur, şeref 3. saygı, hürmet 4. değer, kıymet ~ **dan** (...) 1) (birine) şeref vermek 2) -e saygı göstermek, hürmet etmek, saymak 3) -e değer biçmek ~ **kirêt kirin** kara çalmak ~ **şikandin** onur incitmek
rûmetbilind *rd* 1. saygıdeğer 2. yüksek değerli
rûmetdar *rd* 1. onurlu, şerefli 2. şerefli (onur veren, şeref veren) 3. değerli, kıymetli
rûmetdarbûn *m* onurlanma, şereflenme
rûmetdar bûn *l/gh* onurlanmak, şereflenmek
rûmetdarbûyîn *m* onurlanmış, şerefleniş
rûmetdarî *m* 1. onurluluk 2. onurlanma
rûmetdarkirin *m* onurlandırma, şereflendirme
rûmetdar kirin *l/gh* onurlandırmak, şereflendirmek
rûmetgir *rd* 1. hürmetkâr, hürmetli 2. saygıdeğer 3. değerbilir
rûmetgiran *rd* saygıdeğer, çok değerli
rûmetgirî *m* 1. hürmetkârlık, hürmetlilik 2. değerbilirlik
rûmetî *rd* onursal * **endamên rûmetiyê** onursal üyeler * **serekê rûmetî yê komeleya** me derneğimizin onursal başkanı
rûmetkefî *rd* 1. onuru zedelenmiş 2. değeri, kıymeti azalmış kimse
rûmetnegir *rd* değerbilmez
rûmetnegirî *m* değerbilmezlik
rûmetnizm *rd* namert, alçak
rûmetnizmi *m* namertlik, alçaklık
rûmetpak *rd* temizyüzlü
rûmetşikên *rd* onurkırıcı
rûmetşikênî *m* onurkırıcılık
rûmetwer *rd* onurlu, onur sahibi
rûmetwerî *m* onurluluk
rûmetyar *rd* onurlu, şerefli, müşerref
rûmetyarbûn *m* onurlanma, müşerref olma
rûmetyar bûn *l/gh* onurlanmak, müşerref olmak
rûmetyarî *m* onurluluk, müşerreflik
rûmetyarkirin *m* onurlandırma
rûmetyar kirin *l/gh* onurlandırmak
rûmirûzî *rd* çatık yüz (çehre veya yüz)
Rûmî *dîr/nd* Romalı (Doğu Roma İmparator-

luğu sınırlarında yaşayan, Roma yurttaşı haklarına sahip olan halk)

Rûmî *m* Rumca

rûmînder *m* minder yüzü

Rûmîti *m* Rumluk

rûmîzad *rd* çirkin, çepel

Rûmkirin *m* Rumlaştırma

Rûmkî *m* Rumca

rûn *n* 1. yağ 2. yağ (fizik nitelikleriyle yağları andıran ve sanayide kullanılan mineral madde) * **rûnê neftê** neft yağı 3. yağ (vücudun atılması gereken amonyak, üre gibi bazı maddeleri içine alarak deriden sızan ve ter kokusunu veren madde) ~ **dan, ber hevîr** yağı hamura yedirmek ~ **kirin** (tıştekî) yağ basmak ~ **pê dan** xwarin yağ yedirmek ~ **sor kirin** yağ yakmak (tavada yağ ısıtmak) ~ **tê dan** 1) yağlamak 2) yağ çekmek veya yapmak ~**ê avekî** (an jî **şile**) sıvı yağ ~**ê badem yağı** ~**ê dendikê gulan** ay çiçeği yağı ~**ê kuyruk yağı** ~**ê genî** kokuşuk yağ ~**ê genî li ser nanê xwe dîtin** baktığı papuç pahalı (herhangi bir durum veya girilen işin sonunda zararlı çıkına ihtimalı bulunduğu söylenir) ~**ê gîlgilan** mısır yağı ~**ê giran ağır** yağ ~**ê grêşê gres** yağı, yağlama yağı ~**ê helandî** süzme yağ ~**ê hişk** katı yağ ~**ê kele tere yağı** ~**ê kinfan** kenevir yağı ~**ê kuncîyan** susam yağı, şırlağan ~**ê lazûtan** mısır yağı ~**ê makîneyan** makine yağı ~**ê malê tere yağı**, sade yağ, sağ yağ ~**ê masîyan** balık yağı ~**ê me di dewê me de kol kırılır** yen içinde ~**ê motoran** motor yağı ~**ê nebat** nebatî yağ ~**ê nivîşk** tere yağı ~**ê pembûyan** pamuk yağı ~**ê qijilandî** kızgın yağ, kızartılmış yağ ~**ê riwekan** bitkisel yağ, nebatî yağ, margarin ~**ê sorkirî** kızgın yağ ~**ê şewatê** yağ yakıt ~**ê şile** sıvı yağ ~**ê xwerû** sade yağ, sağ yağ ~**ê zeytê** zeytin yağı ~**ên berbesî** (an jî **mineral**) mineral yağlar

rûnan *m* oturma, celse

rûnandin *m* oturtma

rûnandin *l/gh* oturtmak

rûnas (I) *bot/m* kızıl kök

rûnas (II) *rd* bildik kimse

rûnberêşk *m* tava

rûndank *m* yağdanlık

rûnek *bnr* rûnişteşek

rûnegirtî *rd* kapsız (yorgan, yastık vb. için)

rûnekişandî *rd* örtüsüz, çarşafsız (üzerinde çarşaf olmayan)

rûnek *rd* yağimsı

rûnekî *rd* yağimsıca

rûnerm *rd* 1. yumuşak yüzlü, yüzü yumuşak 2. söz dinleyen, mülayim, yumuşak huylu 3. eslek, muti

rûnermî *m* 1. yumuşak yüzlülük, yüzü yumuşaklık 2. mülayimlik, yumuşak huyluluk 3. esleklik, mutilik

rûnêkirin *m* oturma (daha çok çocuk dilinde)

rûnê kirin *l/gh* oturma (daha çok çocuk dilinde)

rûnfiroş *nd/nt* yağcı, yağ satıcısı

rûnfiroşî *m* yağcılık, yağ satıcılığı

rûnik *n* margarin

rûnikandin *bnr* rûniştandin

rûnişkandin *m* oturtma

rûnişkandin *l/gh* oturtmak

rûniştan *m* oturma, celse

rûniştandin *m* 1. oturtma 2. çöktürme 3. çöktürme (avurlar, şakaklar için) 4. *mec* makat, kîç

rûniştandin *l/gh* 1. oturtmak 2. çöktürmek 3. çöktürmek (avurlar, şakaklar için)

rûniştandî *rd* 1. oturuk, oturmuş 2. dökük, dökümlü * **kincekî rûniştandî** li xwe kiribû dökük bir elbise giymişti

rûniştandîbûn *m* döküklük

rûnişteih *rd* ikamet eden

rûniştêdem *hiq/m* oturma (yasama meclislerin birleşimlerinden her biri)

rûnişteşek *m* 1. sıra (üzerine birkaç kişinin yer almasına yarar tahtadan oturacak yer) * **li ser rûnişteşekê rûniştibû** sıraya oturmuş 2. sıra (dershane, meclis gibi yerlerde kullanılan ve oturup yazı yazacak biçimde yapılmış mobilya) 3. oturak, oturacak, kürsü ~**a bisikletê** sele (bisikletin oturulacak yeri)

rûniştevan *nd/nt* sakin, oturan, yerleşik, mütemekkin (bir yerin yerlisi olmuş)

rûniştevanî *m* sakinlik, yerleşiklik

rûniştêgh *m* 1. konut, ikametgâh 2. mesken, oturma yeri, yerleşme yeri

rûniştikandin *m* oturtma

rûniştikandin *l/gh* oturtmak

rûniştiman *nd/nt* 1. sakin (bir yerde oturan kimse, sekene) 2. yerli, ahali (bir yerin sakinleri)

rûniştin *m* 1. oturma, oturuş 2. oturma (yerleştiği yerde kalma) 3. oturma (bir yerde ikamet etme) 4. oturma (boş durma, hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirine) 5. oturma (yer alma, geçme) 6. yaşama (oturma, eğleşme) 7. oturma (sıvı tortular için; dibe çökme, dipte toplanma) 8. oturma (herhangi bir durumda belli bir süre kalma) 9. oturma, göçme, çökme (bulunduğu düzeyden aşağıya inme, çukurlaşma, toprak veya yapı için; çökme) 10. alçalma (toprak çökme) 11. çökme (üzerinde bulunduğu yere yıkılma) 12. çökme (gelir gelmez oturma) 13. çökme (şakak, avurt vb. için; içeri doğru gitme, çukurlaşma) 14. sönme (havası kaçıp şişkinliği inme) 15. sönme (duygular için; dinme, yatışma) 16. dökülme (kumaş için, dökümlü olma) 17. geçme (tükenme, bitme, sona erme) 18. inme (alçalıp eski durumuna gelme) 19. kuluçkaya oturma (veya yatma) 20. gelme,

patlama (mal olma) 21. *hiq* duruşma, oturum, celse 22. yerleşim ~a *girtî* gizli oturum ~a *pendî* özel oturum (veya celse) ~a *taybet* gizli celse (veya duruşına) ~a *veşarî* kapalı oturum ~a *veşarî çekirin* (an jî *pêk anîn*) kapalı oturum (veya duruşma) yapmak

rûniştin *l/gh* 1. oturmak * *were li ser kursî rûne* gel kürsiye otur 2. oturmak (yerleştiği yerde kalmak) * *nêzî saetekê ye ku ez li vir rûdinim* bir saate yakındır burada oturuyorum 3. oturmak (bir yerde ikamet etmek) * *ji zûde ye ku em li vê taxê rûdinin* uzun yıllardan beri biz bu mahallede oturuyoruz 4. oturmak (boş durmak, hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirmek) * *heta ku hûn wisa betal wetal rûdinin ji xwe re bixebitin* böyle oturacağınıza çalışın 5. oturmak (yer almak, geçmek) * *li meqamê parêzgariyê rûnişt valilik makamına oturdu* 6. yaşamak (oturmak, eğlenmek) * *em li gund rûdinin* biz köyde yaşıyoruz 7. oturmak (sıvı tortular için; dibe çökmek, dipte toplanmak) * *telpa çayê rûnişt* çayın tortusu dibe oturdu 8. oturmak (herhangi bir durumda belli bir süre kalmak) * *min nikaribû dengê xwe nekira û li cihê xwe rûniştama* susup yerime oturamazdım 9. oturmak, göçmek, çökmek (bulunduğu düzeyden aşağıya inmek, çukurlaşmak, toprak veya yapı için; çökmek) * *li vir erd deh santîm rûniştîye* burada toprak on santim oturmuş * *erd rûniştîye* toprak çökmüş * *ji ber giraniya berfê xanî rûnişt* karın ağırlığından dolayı: ev göçtü 10. alçalmak (toprak çökinek) 11. çökmek (üzerinde bulunduğu yere yıkılınak) 12. çökmek (gelir gelmez oturmak) * *ji der de hat nehat li ser sedreyê rûnişt* dışardan gelir gelmez sedire çöktü 13. çökmek (şakak, avurt vb. için; içeri doğru gitmek, çukurlaşmak) * *gepên wî rûniştîbûn û gelek jî lewaz bûbû* avurtları çökmüş, çok zayıflamıştı 14. sönmek (havası kaçıp şişkinliği inmek) * *nepox rûniştîye* balon sönmüş 15. sönmek (duygular için; dinmek, yatışmak) 16. dökülmek (kumaş için, dökümlü olmak) 17. geçmek (tükenmek, bitmek, sona ermek) * *meraqaan meke wê hêrsa wî zû rûne* merak etme, hürsî çabuk geç 18. inmek (alçalıp eski durumuna gelmek) * *av rûnişt* sular indi 19. kuluçkaya oturmak (veya yatmak) 20. gelmek, patlamak (mal olmak) * *heba qedehan bi sed hezarî li me rûnişt* bardakların tanesi yüz bin liraya geldi * *ev erebe bi du milyaran li ser min rûnişt* bu araba iki milyara bana patladı ~ *kurkan* kuluçkaya yatmak

rûniştî *rd* 1. oturuk, oturmuş olan, oturmuş vaziyette olan 2. oturmuş, istikrarlı 3. çökük 4. *erd* alçalma, alçalmış olan (toprak) 5. yerleşik 6. sönük (şişkinliği inmiş) 7. kuluçka-

ya oturmuş (veya yatmış olan)

rûniştîbûn *m* 1. oturmuşluk 2. oturmuşluk, istikrarlılık 3. çöküklük 4. sönükleşme

rûniştî bûn *l/gh* sönükleşmek

rûniştîti *m* 1. oturmuşluk 2. oturmuşluk, istikrarlılık 3. çöküklük 4. sönüklük

rûniştker *rd* 1. sakin (bir yerde oturan) 2. *nd* sakin (bir yerde oturan kimse, sekene)

rûniştok *m* 1. sıra (okul sırası, üzerine oturu-lan oturak) 2. oturak, oturacak 3.

rûniştvan *rd* 1. sakin (bir yerde oturan) * *li Culemêrgê rûniştvan e* Hakkari'de sakin 2. *nd* sakin (bir yerde oturan kimse, sekene) * *rûniştvanên taxê* mahalle sakinleri 3. *mu-kim*, bir yerde ikâmet eden 4. *ahali*, yerleşik ~ê *gund* köy sakinini

rûniştvanê *pansiyonê nd/nt* pansiyoner

rûnivîn *m* yatak örtüsü (veya yüzü), çarşaf (yatağın üstüne serilen veya yorgan kapla-nan bez örtü)

rûnivîs *m* nüsha, kopya, teksir

rûnivîser *nd/nt* nüshacı (nüshaları çoğaltan)

rûnixamî *rd* yüzü örtülü, yüzü örtük

rûnî *rd* 1. yağlı * *xwarinên rûnî* yağlı yemek-ler 2. yağlı (yağı çok olan)

rûnîbûn *m* yağlılık

rûnîgar *erd/m* engebe

rûnîgarî *m* engelik

rûnişkîn *l/gh* oturmak

rûnker *nd/nt* yağcı (makineleri yağlayan kimse)

rûnkerî *m* yağcılık

rûnkêş *argo/rd* yağcı

rûnkêşî *argo/m* yağcılık

rûnkirin *m* yağlama

rûn kirin *l/gh* yağlamak

rûnkirî *rd* yağlı, yağ sürülmüş olan

rûnmêj *rd* yağ emici

rûnpêj *m* tava, kızartama tavası

rûnpîv *m* yağölçer

rûniştan *m* 1. oturma 2. *hiq* oturma (yasama meclislerin birleşimlerinden her biri)

rûntêdan *m* yağlama, yağ sürme

rûn tê dan *l/bw* yağlamak, yağ sürmek

rûnvan *nd/nt* yağcı

rûnvanî *m* yağcılık

rûnxane *m* yağhane

rûpak *rd* ak pak yüzlü, temiz yüzlü

rûpakî *m* ak pak yüzlülük, temiz yüzlülük

rûpel *m* 1. sayfa 2. sayfa (gazete, dergi gibi ya-yınlarda özel bir alan için ayrılmış bölüm) * *rûpela hunerê* sanat sayfası 3. sayfalık * *deftereke pêncî rûpel* elli sayfalık bir def-ter ~ *raxistin* sayfa düzenlemek ~ *saz kirin* sayfa düzenlemek ~ *vepêçandin* defter ka-patmak * *me ev rûpel vepêçand* biz bu def-teri kapatık

rûpelî *m* sayfalık * *deftereke pêncî rûpelî* bi-ne elli sayfalık bir defter getir

rûpelraxer *nd/nt* mizanpatör, mizanpajcı, say-

fa düzenleyici, sekreter (basında sayfa düzenlemesini yapan)
rûpelraxerî *m* mizanpatörlük, mizanpajcılık, sayfa düzenleyicilik, sekreterlik
rûpelraxêr *bnr* rûpelraxer
rûpelraxistin *m* sayfa düzenleme, mizanpaj yapma, mizanpaj
rûpel raxistin *l/gh* sayfa düzenlemek, mizanpaj yapmak
rûpelsaz *nd/nt* mizanpajcı, mizanpatör, sayfa düzenleyici
rûpelsazî *m* 1. mizanpaj, sayfa düzenleme 2. mizanpajcılık, mizanpatörlük
rûpelsazîtî *m* mizanpajcılık, mizanpatörlük
rûper *bnr* rûpel
rûperî *rd* peri yüzlü
rûpêçandî *rd* yüzü kapalı
rûpişt *m* astar
rûpit *rd* yumuşak yüzlü olmayan
rûpî *m* rupi (Hindistan ve Asya devletlerinde para birimi)
rûpîroz *rd* kutsal yüzlü
rûpîv *m* yüz ölçümü, mesahe
rûpîvan *m* yüzölçüm, yüz ölçümü
rûpîver *nd/nt* yüz ölçmeci, mesaheci
rûpîvî *m* yüz ölçüm, mesahe
rûpoş *m* maske, maskara ~a **karnavalê** karnaval maskesi
rûpoşdar *rd* maskeli
rûpoşî *m* tebdilikiyafet
rûpoşkirin *m* maskeleme
rûpoş kirin *l/gh* maskelemek
rûpoşkirî *rd* maskeli, maske takılmış
rûqafîm *bnr* rûqayîm
rûqal *n* yüzey, satuh
rûqalind *rd* yüzüstü, pek yüzlü ~ **bûn** yüzüstü olmak
rûqalindî *m* yüzüstü olmak
rûqayîm *rd* yüzüstü, utanmaz, sıkılmaz ~ **bûn** yüzüstü olmak
rûqayîmî *m* yüzüstü olmak, utanmazlık
rûqayîş *rd* yüzüstü, utanmaz kimse ~ **bûn** utanmaz olmak
rûqayîşî *m* yüzüstü olmak
rûqayîşibûn *m* yüzüstüleşme
rûqayîşî bûn *l/gh* yüzüstüleşmek
rûqazox *rd* 1. yüzü pek, kösele suratlı 2. yüz surat davul derisi, yüz surat hak getire, yüz surat mahkeme duvarı 3. sıyrık (utanması olmayan) 4. söz dinlemeyen, sert kafalı, lâf dinlemeyen inatçı kimse
rûqazoxî *m* 1. yüzü peklik, kösele suratlılık 2. yüzüstü, sıyrıklık (utanması olmama) 4. söz dinlememe, sert kafalılık
rûqazoxibûn *m* yüzüstüleşme
rûqazoxî bûn *l/gh* yüzüstüleşmek
rûqazoxîkirin *m* yüzüstüleştirme
rûqazoxî kirin *l/gh* yüzüstüleştirmek
rûqebîh *nd* çehre zügürdü

rûqemerî *rd* yağız yüzlü, kavruk yüzlü, yanık yüzlü
rûqermîçî *rd* muşmula gibi (veya muşmula suratlı), yüzü kırışıklı
rûqewîn *rd* inatçı
rûqewînî *rd* inatçılık
rûqeyîm *bnr* rûqayîm
rûqurmiçî *rd* yüzü kırışıklı
rûreş *rd* 1. kara yüzlü 2. yüzü kara (yüz kızartıcı bir şey yapan kimse) (**yek**) ~ **kirin** yüzünü kara çıkarmak
rûreşanî *m* yüz kızartıcı suç
rûreş bûn *l/gh* yüzü karalaşmak
rûreşî *m* 1. yüz kızartıcı 2. yüz karası 3. kara (yüz kızartıcı durum)
rûreşkirin *m* utandırma
rûreş kirin *l/gh* utandırmak
rûroş *rd* güneş yüzlü
Rûs *nd* 1. Rus 2. *rd* Rus (Ruslarla ilgili) * **malê Rûs** Rus malı
rûs *rd* 1. çıplak 2. dalyan kılıç * **şûrê rûs** dalyan kılıç
rûsade *rd* tûysüz ve parlak yüz
rûsar *rd* 1. sevimsiz, soğuk yüzlü, soğuk kimse 2. utangaç, sıkılğan, mahcup * **li pêş wî**
rûsar *im* size karşı mahcupum
rûsarbûn *l/gh* 1. sevimsizleşme 2. mahcup olma
rûsar bûn *l/gh* 1. sevimsizleşmek 2. mahcup olmak
rûsarî *m* 1. sevimsizlik 2. mahcupluk
rûsarkirin *m* sevimsizleştirme
rûsarkirin *l/gh* sevimsizleştirmek
rûsik *rd* surat düşkün
rûsikî *m* surat düşkünlüğü
rûsikandin *m* yeşertme
rûsikandin *l/gh* yeşertmek
rûsikîn *m* yeşerme
rûsikîn *l/gh* yeşermek
Rûsî *m* Rusça
Rûsîzan *nd/nt* Rusça bilen
Rûskirin *m* Ruslaştırma
rûskirin *m* 1. soyma, çıplak etme 2. soyma, soygun yapma
rûs kirin *l/gh* 1. soymak, çıplak etmek 2. soymak, soygun yapmak
rûskirî *rd* 1. soyunuk, soyulmuş, çıplak edilmiş 2. soyulmuş, soyguna uğranmış kimse
rûsor *rd* 1. al yüzlü 2. soylu
rûspî *n* 1. ak yüzlü, temiz 2. ak sakallı 3. ak sakallı, danışman
rûspiker *rd* yüz ağartıcı
rûspikirin *m* yüzünü ak çıkarma
rûspî kirin *l/gh* yüzünü ak çıkarmak
rûspîtî *m* 1. ak yüzlülük, temiz olma durumu 2. ak sakallılık 3. yüz akı
rûşikandin *m* rezil etme
rûşikandin *l/gh* rezil etmek
rûşikandî *rd* rezil edilmiş olan

rûşikênandî *rd* moralsız ~ **bûn** moralı bozulmak ~ **kirin** moralını bozmak
rû şûştin *l/gh* yüz yıkamak
rûşîrîn *rd* şirin yüzlü, sevimli
rûşûştî *rd* 1. yüzüz, pek yüzlü, meşin suratlı, yüzü kasap süngeriyile silinmiş, ar namus tertemiz (utanması olmayan), utanmaz, sıklmaz 2. pişkin (saygısızca davranarak işi yürüten) ~ **bûn** yüzüz olmak, utanmaz olmak
rûşûştîbûn *m* yüzüzleşme, yüz suyu dökme, pek yüzlü olma, sıklmaz olma
rûşûştî **bûn** *l/gh* yüzüzleşmek, yüz suyu dökme, pek yüzlü olma, sıklmaz olmak
rûşûştîkirin *m* yüzüzleştirme
rûşûştî kirin *l/gh* yüzüzleştirmek
rûşûştî *m* 1. yüzüzlük, utanmasızlık 2. pişkinlik
rûşûştî *rd/h* 1. yüzüzce, utanmasızca 2. pişkince
rût *rd* 1. tüysüz, çıplak 2. çıplak, üryan 3. çıplak, cavlak (baş için saçsız, kabak gibi) * min bi destê xwe hebek danî serê wî yê rût elimle cavlak kafasına bir tane geçirdim 4. çıplak, kel (üzerinde bitki bulunmayan) * **erdeke rût** çıplak bir arazi * **girên rût** kel tepeler 5. kel (yapraklarını ökmüş ağaç) 6. daz (toprak) 7. çıplak, kel (içinde gerekli eşya bulunmayan) * **menzela rût** çıplak oda 8. kuru (yalnızlık, tek başına) 9. *nd* çıplak, zügürt, yoksul, cıbil (yoksul kimse) ~ **bûn** cavlamak ~ **û recale** *h* çırçıplak, çırılçıplak ~ **û repal** 1) çırçıplak, çırılçıplak 2) soyup soğana çevirme ~ **û repal bûn** soyulup soğana dönülmek ~ **û repal kirin** soyup soğana çevirmek ~ **û repal** yırtık pırtık ~ **û tazi** açık saçık
rûtal (I) *rd* 1. çıplak 2. daz 3. dazlak 4. çıplak, kel (üzerinde bitki bulunmayan) * **çiyayê rûtal** çıplak dağlar
rûtal (II) *rd* 1. suratı asık, somurtkan 2. acımtrak
rûtalî *m* somurtkanlık
rûtalîbûn *m* somurtma
rûtalî **bûn** *l/gh* somurtmak
rûtalîbûyîn *m* somurtuş
rûtandin *m* 1. yolma 2. yolma (dolandırarak, hile ile birinin parasını alma)
rûtandin *l/gh* 1. yolmak 2. yolmak (dolandırarak, hile ile birinin parasını almak)
rûtandî *rd* yoluk, yolunmuş olan
rûtbûn *m* 1. cavlama, çıplaklaşma 2. temizlenme (kumar oyununda yenilme) 3. zügürtleşme
rût bûn *l/gh* 1. cavlamak, çıplaklaşmak 2. temizlenmek (kumar oyununda yenilmek) 3. zügürtleşmek
rûtbûnî *m* 1. çıplaklık, cavlaklık 2. dazlaklık, kellik 3. zügürtlük

rûtbûyîn *m* 1. cavlamak, çıplaklaşma 2. temizlenme (kumar oyununda yenilme) 3. zügürtleşme
rûtehl *rd* çatık, asık suratlı
rûtehlî *m* çatıklık, asık suratlılık
rûtek *rd* daz, kel
rûtenik *rd* yüzü yumuşak
rûterikî *rd* yüzü kırışık (yaşlı kimse)
rûtik (I) *rd* 1. dazlak, saçsız 2. kel, çıplak (ağaçsız, otsuz yer) 3. zügürt ~ **ê heram** zügürt çulsuz
rûtik (II) *n* göbek aşağısı
rûtîn *m* yolunma
rûtîn *l/gh* yolunmak
rûtîrş *rd* 1. yüzü asık, asık suratlı, asık yüzlü, ekşi yüz (veya surat), çatık 2. somurtkan, suratsız, surat düşkünü ~ **bûn** suratı asılmak
rûtîrşbûn *m* suratı asılma
rûtîrş bûn *l/gh* suratı asılmak
rûtîrşî *m* 1. asık suratlılık 2. somurtkanlık, suratsızlık
rûtî *m* 1. çıplaklık, cavlaklık 2. dazlaklık 3. zügürtlük
rûtker *rd* 1. çıplaklaştırıcı 2. dazlaklaştırıcı 3. kelleştirici
rûtkirin *m* 1. çıplaklaştırma 2. soyma, yolma (dolandırarak, hile ile birinin parasını alma) 3. sıfıra vurma (saç için) 4. temizleme, temizleyiş (kumar oyununda) 5. zügürtleştirme
rût kirin *l/gh* 1. çıplaklaştırmak 2. soymak, yolmak (dolandırarak, hile ile birinin parasını almak) 3. sıfıra vurma (saç için) 4. temizlemek (kumar oyununda) 5. zügürtleştirmek
rûto *n* köse buğday
rûv *n* 1. etek, tıraş yeri (edep yeri) 2. *ant* ferç, vulva, döl yolu
rûvayî *rd* fiziki, dişsel
rûvekirin *m* 1. yüz açma 2. yüz görümlüğü, görümlük
rûvekirin *l/gh* yüz açmak
rûvekirî *rd* 1. yüzü açık 2. *mec* sosyal, girişken
rûvêl *m* rowelwer (tabanca markası)
rûvik (I) *n* etek tıraşı
rûvik (II) *n* bağırsak
rûviya badayî *nd* kıvrım bağırsak
rûviya berate *nd* haram bağırsak
rûviya birçî *nd* boş bağırsak
rûviya dawîn *nd* göden, göden bağırsağı, rektum
rûviya heram *nd* haram bağırsak
rûviya kor *ant/nd* kör bağırsak
rûviya stûr *ant/nd* kalın bağırsak
rûviya zêde *ant/nd* apandis
rûviya zirav *ant/nd* ince bağırsak
rûviyê lepek *nd* 1. oyunbaz tilki 2. *rd* hacı yatmaz (*mec*)

rûviyên heşandî *nd* sucuk dolması

rûvî (I) *n* tilki ~ **nedîçû qulê hijek jî bi dûvê xwe ve datanî** sıçan deliğe sığmamış bir de kuyruğuna kabak bağlamış ~ **nedîçû qulê şeltekek strî jî bi dûvê xwe datanî** sıçan deliğe sığmamış bir de kuyruğuna kabak bağlamış ~ **xelit be** hey kurnaz bir kerecik olsun aldan ~ **yê lepeke 1** oyunbaz tilki **2** *rd* hacı yatmaz (mec)

rûvî (II) *m* bağırsak ~ **ber girtin** bağırsak rahatsızlığından dolayı sindirimde güçlük çekmek ~ **ya badayî** kıvrım bağırsak ~ **ya berate** (an jî **heram**) haram bağırsak ~ **ya birçî** boş bağırsak ~ **ya dawîn** göden, göden bağırsağı, rektum ~ **ya kor** kör bağırsak ~ **ya stûr** kalın bağırsak ~ **ya qalind** kalın bağırsak ~ **ya zêde** apandis ~ **ya zirav** ince bağırsak

rûvîtî *m* tilkilik

rûwek *m* bitki, nebat

rûwekî *rd* bitkisel

rûwês *bnr* ribês

rûwikandin *m* yeşertme

rûwikandin *l/gh* yeşertmek

rûwikîn *m* yeşerme

rûwikîn *l/gh* yeşermek

rûx *n* 1. yüz, yer yüzü 2. *mat* yüzey

rûxalk *m* kızartılan yağın üstünde biriken köpük

rûxal (I) *n* 1. yüz 2. *mat* yüzey

rûxal (II) *m* yüz beni

rûxalî *rd* yüzeyssel

rûxalbûn *m* yüzleşme

rûxal bûn *l/bw* yüzleşmek

rûxalkirin *m* yüzleştirme

rûxal kirin *l/gh* yüzleştirmek

rûxan *m* yıkım, yıkma

rûxandin *m* 1. yıkma, yıkış 2. göçürme 3. tahrip etme 4. çöktürme

rûxandin *l/gh* 1. yıkmak 2. göçürmek * **berfê xanî** rûxand karlar evi göçürdü 3. tahrip etmek 4. çöktürmek

rûxandî *rd* 1. yıkık 2. göçük

rûxandox *rd* 1. yıkıcı 2. tahripkâr

rûxandoxî *m* 1. yıkıcılık 2. tahripkârlık

rûxar *m* 1. yüz 2. *mat* düzlem 3. *mat* yüzey ~ **a terîb** (hevhesû an jî **paralel**) *mat/nd* paralel yüz

rûxara paralel *mat/nd* paralel yüz

rûxara spî *nd* beyaz perde (sinema oyununun gösterildiği yüzey)

rûxarî *rd* yüzeyssel, sathî

rûxarîbûn *m* yüzeyleşme, sathîleşme

rûxarî bûn *l/gh* yüzeyleşmek, sathîleşmek

rûxarîkirin *m* yüzeyleştirme, sathîleştirme

rûxarî kirin *l/gh* yüzeyleştirmek, sathîleştirmek

rûxarîtî *m* yüzeysellik, sathîlik

rûxarkî *rd* 1. yüzeyssel, sığ 2. *rd/h* yüzeysselce

rûxarkîbûn *m* yüzeysellik, sığlık

rûxiyayî *rd* yıkık

rûxî *m* yıkım

rûxîn *m* 1. yıkılma 2. göçürme, göçme, çökme

3. çökme (son bulma)

rûxîn *l/gh* 1. yıkılmak * **dîwar rûxiya** duvar yıkıldı 2. göçürmek, göçmek, çökmek 3. çökmek (son bulmak) * **Împeratoriya Bîzans di 1453'yan de rûxî** Bizans İmparatorluğu 1453'te çöktü

rûxîner *nd/nt* 1. yıkımcı, yıkmacı, yıkıcı 2. yıkıcı, tahripkâr

rûxînerî *m* 1. yıkmacılık, yıkmacılık, yıkıcılık 2. yıkıcılık, tahripkârlık

rûxsar *n* 1. sima 2. *mat* yüzey

rûxurî *rd* çöpür

rûxurîtî *m* çöpürlük

rûxweş *rd* hoş yüzlü

rûxweşik *rd* güzel yüzlü

rûxweşî *m* hoşgörü

rûyê asîman *nd* gök yüzü

rûyê derve *nd* dış yüz

rûyê erdê *erd/nd* yer kabuğu

rûyê esman *nd* gök yüzü

rûyê pê *nd* ayak yüzü

rûyê şîr *nd* süt başı

rûyê zavê *nd* düğünde damat için toplanan para vs. bağışta bulunanların isimleri topluluğu -ta söylenerek yapılan merasim

rûyî *rd* yüz, suratla ilgili

rûyîn *m* maske, maskara

rûyîndar *rd* maskeli

rûyînkirin *m* maskeleye

rûyîn kirin *l/gh* maskelemek

rûyînkirî *rd* maskeli, maske takılması

rûzemîn *m* yer yüzü

rûzer *rd* sarı yüzlü, sarı benizli, soluk yüzlü

rûzerbûn *m* yüz solma

rû zerbûn *l/bw* yüz solmak

rûzerhimî *rd* soluk yüzlü

rûzerhimîbûn *m* soluk yüzlülük

rûzêrîn *rd* 1. altın kaplama 2. altın gibi temiz yüzlü

rûziq *rd* dış bükey, dışa çıkıntılı düzlem

rûzişt *rd* surat düşkünü, çirkin

rûziştî *m* surat düşkünlüğü, çirkinlik

rûzîv *nd* 1. gümüş kaplama

rûzîvîn *m* gümüş kaplama

rûzîvîni *rd* gümüş kaplamalı

rwîn *rd* açık (sıvılar için, yoğun ve koyu olmayan) * **çaya rwîn** açık çay

S

s, S Kürt alfabesinin yirmi ikinci harfi ve *sê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından ise ötümsüz sızıcı dişi eti ünsüzlerini gösterir

S *kîm* S (kükürt'ün kısaltması)

sa (I) *n* ne * **çi sa ye?** neyin nesidir ~ **bûn** ne olmak * **çi sa bûye?** ne olmuş?

sa (II) *zo/n* 1. köpek, it 2. *mec* köpek, it (değersiz, terbiyesiz kimse) 3. *mec* köpek, it (aşâğılık niyetlerle yaltaklanan veya davranışları kötü olan kimse için sövgü sözü olarak kullanılır) ~ **direye karwan dibuhire** it ürür kervan yürür ~ **pêlî dêla hev nakin** it itin kuyruğuna basılmaz ~ **ê heram** it kopuk

saavî *zo/n* su samuru

saba *m* saba (Kürt müziğinde bir makamı)

sabat *m* sandık

sabav *argo/n* köpoğlu

sabavî *argo/m* köpoğluluk

sabîqa *m* sabıka

sabîqadar *rd* sabıkalı

sabir *m* kırkma, kırpma

sabîrbûn *m* kırkılmı, kırpılmı

sabîr bûn *l/gh* kırkılmak, kırpılmak

sabîrkirin *m* kırkma, kırpma

sabîr kirin *l/gh* kırkmak, kırpmak

sabîrkirî *rd* kırpık, kırkılmış, kırpılmış olan

sabît *rd* 1. sabit, durağan (yerinden oynamayan, yer değiştirmeyen) 2. sabit (gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan) 3. sabit (değişmeyen) sabit, yerleşik * **tiyatroya sabit** yerleşik tiyatro ~ **bûn** sabit olmak

sabîtbûn *m* sabitleşme

sabit bûn *l/gh* sabitleşmek

sabîtbûnî *m* sabitlik

sabîtbûyî *rd* sabitleşmiş olan

sabîtbûyîn *m* sabitleşiş

sabîtî *m* 1. sabitlik 2. sabitlik, yerleşiklik

sabitkirin *m* sabitleştirme

sabit kirin *l/gh* sabitleştirmek

sabitkirî *rd* sabitleştirilmiş olan

sabotaj *m* sabotaj, baltalama

sabotajker *nd/rd* sabotajcı

sabotajkerî *m* sabotajcılık

sabotajkirin *m* sabotaj yapma

sabotaj kirin *l/gh* sabotaj yapmak

sabotator *nd/nt* sabotatör

sabotatorî *m* sabotatörlük

saboteker *nd/nt* sabotajcı, baltalayıcı

sabotekirin *m* sabote etme, baltalama

sabote kirin *l/gh* sabote etmek, baltalamak

sabrofit *biy nd/rd* sabrofit, çürükçül

sabûn *m* 1. sabun (sabun maddesi) 2. sabun

(bu inaddenin kalıp durumundaki şekli) *

qalibek sabûn bide min bana bir sabun ver

~ **dî ser dan** üstüne perde çekmek ~ **dî serê**

dan sabunlamak ~ **a bêhndar** mis sabunu ~ **a**

destan el sabunu ~ **a rûyan** 1) yüz sabunu 2)

traş sabunu ~ **a traşê** traş sabunu

sabûna destan *nd* el sabunu

sabûna kizwanan *nd* arap sabunu

sabûna reş *nd* arap sabunu

sabûna toz *nd* toz sabun

sabûnbûn *kîm/m* sabunlaşma

sabûndank *m* sabunluk (içine sabun konulan kap)

sabûndar *rd* sabunlu

sabûnfiroş *nd/nt* sabuncu (satan kimse)

sabûnfiroşî *m* sabunculuk

sabûnkar *nd/nt* sabuncu

sabûnkarî *m* sabunculuk

sabûnker *rd* sabunlayıcı

sabûnkirin *m* sabunlama, sabunlayış

sabûn kirin *l/gh* sabunlamak

sabûnkirî *rd* sabunlu, sabunlanmış olan

sabûnok *bot/m* sabun otu

sabûnpêj *nd/nt* sabuncu (imal eden)

sabûnxane *m* sabunhane

sabxol *m* tasma

sabxor *m* 1. kabız, peklık 2. karın ağrısı

sabxorî *rd* kabız, peklık çeken

sabxorîbûn *m* kabız olma, peklık çekme

saxorî bûn *l/gh* kabız olmak, peklik çekmek
saxorîkirin *m* kabız etme
saxorî kirin *l/gh* kabız etmek
sac *n* 1. sac (yassı demir çelik ürünü) 2. *rd* sac (bu maddeden yapılmış olan)
saçi *bnr* saçü
saçme *m* m saçma (avda kullanılan fişeklerin içine konulan türlü boylardaki yuvarlak kurşun tanesi)
saçü *m* düğün davetiyesi
sade *rd* 1. sade, katıksız, katkısız (katıksız, halis) * **qehweya sade** sade kahve 2. sade, gösterişsiz (süsüz, gösterişli olmayan) * **xaniyekî sade** sade bir ev 3. *wj* sade, yalın (üslûp için; süssüz, anlaşılır olan) 4. basit (süssüz, gösterişsiz) 5. tabii, saf (katıksız olmayan, arı) * **ava sade ya mîweyan** tabii meyve suları 6. sade, sıradan insan 7. duru, arı (dil) 8. yalın, süsüz, çıplak, düz * **vegotineke sade** düz (veya çıplak) bir anlatım çıplak bir anlatım 8. özlü (gereksiz söz kullanmadan düşüncüyü belirtme) 9. 2. düz (çizgisiz, desensiz, ve tek renkli) 10. *rz* basit
sadebûn *m* 1. sadeleşme 2. sadeleşme, saflaşma, arılaşma 3. sadeleşme, yalınlaşma 4. özleşme 5. basitleşme
sade bûn *l/gh* 1. sadeleşmek 2. sadeleşmek, saflaşmak, arılaşmak 3. sadeleşmek, yalınlaşmak 4. özleşmek 5. basitleşmek
sadebûyîn *m* 1. sadeleşme 2. sadeleşme, saflaşma, arılaşma 3. sadeleşme, yalınlaşma 4. özleşme 5. basitleşme
sadedil *rd* safdil
sadedilî *m* safdillik
sadekirin *m* 1. sadeleştirme 2. sadeleştirme, saflaştırma, arılaştırma, arıtma 3. sadeleştirme, yalınlaştırma 4. özleştirme 5. basitleştirme
sade kirin *l/gh* 1. sadeleştirmek 2. sadeleştirmek, saflaştırmak, arılaştırmak, arıtmak 3. sadeleştirmek, yalınlaştırmak 4. özleştirmek 5. basitleştirmek
sadekirî *rd* sadeleştirilmiş olan
sadeî *m* 1. sadelik 2. sadelik, saflık 3. sadelik, gösterişsizlik 4. duruluk (dil ve üslûp için) 5. *wj* yalınlık 6. basitlik
sadeyî 1. sadelik 2. sadelik, saflık 3. sadelik, gösterişsizlik 4. duruluk (dil ve üslûp için) 5. *wj* yalınlık 6. basitlik
sadiq *rd* sadık, bağlı, sadakatli ~ **man** sadık kalmak
sadiqane *rd* sadıkane, sadakatça, sadıkça
sadiqî *m* sadakat, bağlılık, sadakatlilik
sadiqî *m* sadakatlilik
sadir (I) *m* fide ~ **danîn** fidelemek
sadir (II) *m* olma, oluşma, meydana çıkma
sadîrbûn *m* olma, oluşma, meydana gelme
sadir bûn *l/gh* olmak, oluşmak, meydana gelmek

sadirdanîn *m* fideleme
sadir danîn *l/gh* fidelemek
sadirgeh *n* kerde
sadirkirin *m* oluşturma, meydana getirme, olmasına sebep olma (bir şeyi meydana getirme)
sadir kirin *l/gh* oluşturmak, meydana getirmek, olmasına sebep olmak (bir şeyi meydana getirmek)
sadik *nd/rd* sadık, sadist
sadist *nd/rd* sadist, el ezer
sadistî *m* sadistlik
sadizm *psi/m* sadizm, el ezerlik
sadrab *n* satrap
saet *m* 1. saat (bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit zaman parçası) 2. saat (vakit, zaman) * **di wê saetê de kesek li wê tune** o saatte orada kimse bulunmaz 3. saat (yürüyerek bir saatte alınan yol) * **gund bi du saetan dîrî vir e** köy buraya iki saat uzaklıkta 4. saat (günün hangi saati olduğunu gösteren âlet) * **saet çend e?** saat kaç? * **saet ji pêncan re kêmbîst û pênc deqe** saat beşe yer mi beş dakika var * **saet ji dehan pênc deqîqe dibihure** saat onu beş geçiyor 5. saat (sayaç) * **saeta avê** su saati ~ **ba dan** saat kurmak ~ **bar kirin** saat kurmak ~ **bi pêş de çûn** saat ileri gitmek ~ **di ~a xwe de** saati saatine ~ **dozdeh û nîv** (saat) yarım ev ~ **e saet bu saat ~ li paş man** saat geri kalmak ~ **sekinîn** saat durmak ~ **û saniyên (yekî) hev negirtin** saati saatine uymamak ~ **a avê** su saati (veya sayacı) ~ **a cêban** cep saati ~ **a destan** kol saati ~ **a dîwaran** duvar saati ~ **a elefrangî** alafanga saat ~ **a eletirkî** alaturka saat ~ **a (yekî) hatin** saati çalmak ~ **a havînê** yaz saati ~ **a kar** (an ji xebatê) çalışma saati, mesai saati ~ **a (yekî) li ~ê nenihêrtin** saati saatine uymamak ~ **a meydanê** meydan saati ~ **a rojê** güneş saati ~ **a sereke** ana saat ~ **a tavê** güneş saati ~ **a xîzê** kum saati ~ **a xwe ba dan** saatını kurmak ~ **a xwe bar kirin** saatini kurmak ~ **a zengildar** çalar saat
saetçêker *nd/nt* saatçi (saat imalatçısı)
saetçêkerî *m* saatçilik
saetdar *rd* saatli
saetfiroş *nd/nt* saatçi (saat satıcısı)
saetfiroşî *m* saatçilik
saetî *m* saatlik * **gund bi mesafeya du saetî dîrî vir e** köy buraya iki saatlik mesafede
saetker *nd/nt* saatçi (saat imalatçısı)
saetkerî *m* saatçilik
saetsaz *nd/nt* 1. saatçi (saat imalatçısı) 2. saatçi (saat tamircisi)
saetsazî *m* 1. saatçilik (saat imalatçılığı) 2. saatçilik (saat tamirciliği)
saf *rd* 1. saf, arı (öz, katıksız) 2. tabii, sade, katıksız, katkısız * **ava saf a mîweyan** tabii meyve suları 3. *fel* salt, arı 4. saf (kolaylıkla

aldatılabilen) ~ saf saf ~ê dilê xwe 1) açık yürekli 2) saf, safdil (kolaylıkla aldatılabilen) * mêrik yekî safê dilê xwe bû adamcağız saf biriydi ~ê dilê xwe bûn 1) açık yürekli olmak 2) safdil olmak

safari *m* safari

safaye *m* süzgeç

safbûn *m* 1. saflaşma, arılaşma 2. sadeleşme, yalınlaşma

saf bûn *l/gh* 1. saflaşmak, arılaşmak 2. sadeleşmek, yalınlaşmak

safedil *rd* safdil

safedilî *m* safdillik

safêrik *bot/m* bir tür bitki

safgeh *m* rafineri, arıtma evi, arıtım evi

safik (I) *m* sofa

safik (II) *rd* safdil, bön

safikî *rd* safdillice, safça (birz saf olan)

safikîbûn *m* saflaşma, safdillileşme

safikî bûn *l/gh* saflaşmak, safdillileşmek

safikîti *m* safdillik, saflık

safirî *rd* açık sarı

safiyane *h* safça

safi (I) *m* hal olma, çözüm

safi (II) *rd* 1. safi, sade, katıksız 2. safi, net (kesintilerden sonra geriye kalan miktar) 3. som * zêrê safi som altın

safîbûn (I) *m* hal olma, çözülme

safîbûn (II) *m* 1. saflaşma, sadeleşme 2. özleşme, arılaşma

safi bûn (I) *l/gh* hal olmak, çözülmek

safi bûn (II) *l/gh* 1. saflaşmak, sadeleşmek 2. özleşmek, arılaşmak

safîbüyîn (I) *m* hal oluş, çözülüş

safîbüyîn (II) *m* 1. saflaşma, sadeleşme 2. özleşme, arılaşma

safîkirin (I) *m* 1. halletine, çözme (bir olay veya duruma çözüm yolu bulma)

safîkirin (II) *m* 1. saflaştırma, sadeleştirme 2. özleştirme, arılaştırma

safi kirin (I) *l/gh* 1. halletmek, çözmek (bir olay veya duruma çözüm yolu bulmak) (yek) ~ kirin (birini) ortadan kaldırmak, öldürmek

safi kirin (II) *l/gh* 1. saflaştırmak, sadeleştirmek 2. özleştirmek, arılaştırmak

safir *n* safır

safîti *m* 1. saflık, arılık 2. netlik (kesitilerden sonra arta kalan miktarlar için)

safker *rd* arıtıcı

safkirin *m* arılaştırma, arıtma

saf kirin *l/gh* arılaştırmak, arıtmak

safkiri *rd* arılaştırılmış, arıtılmış olan

safo *bnr* safok

safok *rd* 1. arıtıcı 2. *m* süzgeç, süzek

safûk *bnr* safok

safûnik *m* süzgeç

safxwîn *rd* safkan

sahaf *nd/nt* sahaf, kitap satıcısı

sahaftî *m* sahaflık

sahar *rd* sade, katıksız

saharî *m* 1. sadelik 2. *wj* sadelik, yalınlık

sahib *n* sahip

sahibnezer *rd* görüş sahibi

sahil *rd* hafif

sahilbûn *m* kendine gelme, rahatlanma

sahil bûn *l/gh* kendine gelmek, rahatlanmak

sahipdil *rd* gönül sahibi

sahipkema *rd* olgun, kemala ermiş kimse

sahife *m* sahife

sahîh *rd* sahih, sağın

sahîl *nd/nt* haberci

saîq *m* 1. saik, güdü (bilinçli veya bilinçsiz olarak davranışı doğuran, sürekliliğini sağlayan ve ona yön veren herhangi bir güç) 2. *fel* saik, güdü (kaynağı duygulanma değil, akıl olan sebep)

sak (I) *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ kirin tapan çekmek

sak (II) *m* dizlik, yünden dizlik

sak (III) *zo/m* malak

sakanîn *m* malaklama

sak anîn *l/gh* malaklamak

sakar (I) *m* 1. küfe 2. *rd* küfe (bir küfenin alabileceği miktar)

sakar (II) *rd* 1. basit, sade * mirovê sakar sade adam 2. alışılmış, alışık

sakarîmetre *kîm/m* sakarîmetre

sakarîmetrî *kîm/m* sakarîmetri

sakarîn *m* sakarin

sakaro *kîm/m* sakaroz

sakîn *rd* 1. sakin, sessiz 2. sakin (kimseyi rahatsız etmeyen, kızgınlık göstermeyen) 3. sakin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan) ~ bûn sakin olmak, sakin duruma gelmek

sakînbûn *m* 1. sakinleşme (heyecan ve telâşi kalmama) 2. sakinleşme, yatışma

sakîn bûn *l/gh* 1. sakinleşmek (heyecan ve telâşi kalmamak) 2. sakinleşmek, yatışmak

sakîn kirin *m* sakinleştirme, yatıştırma

sakîn kirin *l/gh* sakinleştirmek, yatıştırmak * me nexweş sakîn kir hastayı iğneyle sakinleştirdik

sak kirin *l/gh* 1. tapan çekmek 2. bir mesele-nin üstünü örtmek

sakol (I) *m* çalgıç, çalkı, çalı süpürgesi

sakol (II) *rd/nd* zügürt

sakol (III) *nd/nt* 1. çocuk 2. *rd* toy, delikanlı

sakre *m* bakraç

saksfon *mzk/m* saksofon

saksfonjen *nd/nt* saksofoncu (saksofon aletini çalan kimse)

saksfonjenî *m* saksofonculuk

sakûl *nd/nt* 1. çocuk 2. *rd* toy, delikanlı

sal (I) *n* 1. kayrak (yassı, düz taş) 2. oturtma-lık ~ên mezelan mezar taşları

sal (II) *m* 1. yıl, sene * sala çûyî (an jî bihurî)

geçen yıl 2. yıl (milâdî takvimine göre ocak ayının birinden başlayıp aralık ayının otuz birinde biten dönem) 3. yıl (başlangıç tarihi belli olmayan on iki aylık süre) 4. *ast* yıl (bir gezegenin Güneş çevresindeki dolanım süresine o gezegenin adıyla yıl denir) 5. yaş (ömür) * *ez sî û pênc salî me* otuz beş yaşındayım * *çend salî ye?* kaç yaşında? 6. *nd* yaş (bir kurum, kuruluş, düzen vb. nin kurulduğundan bu yana geçen zaman) * *enstîtuya me pê kî-re sala xwe ya dehan* enstitümüz on yaşına bastı 7. *meteor* yaş (bir gök cisminin oluşmaya başladığı günden bu güne kadar geçirdiği zaman) ~ *dewr bûn* yıl devretmek ~ *dozdeh meh* yıl on iki ay ~ *misal* yıl boyunca, yıllar yılı ~ *tê re çûn* arada yel geçmek ~a (*yekî*) *bûn* altın çağ (veya çağı) olmak * *sala çûyî sala wî bû* geçen sene onun altın çağıydı ~a *budçeyê* bütçe yılı ~a *dadî* adlı yıl ~a *darayî ab* malî yıl ~a *dubihar* kış bitmeden baharın erken geldiği yıl ~a *edlî* adlı yıl ~a *gonê* bildiğin yıl, bilinen yıl (hatırdaki olan, unutulmayan yıl) ~a *heyvî ast* ay yılı (354 gün, 8 saat) ~a *îsalîn* bu sene ~a *ku jî pêr re bê* geyikler kırkımında (hiçbir zaman olmayacak işler için söylenir) ~a *parîn* geçen yıl (veya sene) ~a *pilingê 1*) bilinmez bir tarihte 2) geyikler kırkımında (hiçbir zaman olmayacak işler için söylenir) ~a *piran zengilê keran* kırktan sonra tambur ~a *rojê ast* güneş yılı ~a *roniyê* ışık yılı ~a *stêrkê* yıldız yılı ~a *zêdebar* artık yıl (jî) ~an *mehan carekî* ayda yılda bir ~e *ke xwe tije kirin* yıllanmak, bir yılını doldurmak ~e *carekê* bayramdan bayrama ~en *dilgeş* mutlu yıllar ~en *xwe tije kirin* yaşını doldurmak ~en (*yekî*) *gihîştin (...)* -e ayak basmak * *salên min gihîştin 25'an 25'e* ayak bastım

sala çûyî rd/h bildir, geçen yıl
sala jidayikbûnê nd doğum yılı

salam m salâm

salane rd 1. yıllık (yılda bir yapılan) * *civîna salane ya saziyê* kuruluşun yıllık toplantısı 2. *m* yıllık (bir yılda verilen ücret) * *kirêya me ya salane dan* yıllık kiramızı verdiler

salanî rd yıllık (bir yıl için, senelik)

sala par rd/h bildir, geçen yıl

salar nd/nt komutan, serdar

salarî m komutanlık

sala zêde 1' artık yıl

salbend m paket taşı

salbihurî rd yaşı geçmiş, yaşlıca, geçkin

salborî rd geçkin, yaşlıca * *zîlamekî salborî yê ku temenê wî jî pêncî salî zêdetir bû, taqîba me dikir* elli yaşını geçkin bir adam bizi izliyordu

salborîbûn m geçkinlik

salborîn m yıl dönümü

salçe m salça ~ *kirin xwarinê* yemeğe salça katmak

salçekirin m salçalama

salçe kirin l/gh salçalamak

saldanî yıllık burs

saldar nd yıllıkçı, yıllıklı

saldîde rd gün görmüş (birçok hayat tecrübesi olan)

saldîtî rd gün görmüş (birçok hayat tecrübesi olan)

saldo m kalan, artık, bakiye

sale m yaş, ömür

salebend m dizili taşlar

saledem m 1. mevsim 2. yaz kış, bütün yıl boyunca

salep bot/m 1. salep (Orchis) 2. salep (bu bitkinin kökünden elde edilen toz) 3. salep (bu bitkinin tozundan hazırlanan sıcak içecek)

salepfiroş nd/nt salepçi (satan kimse)

salepfiroşî m salepçilik

salepker nd/nt salepçi

salepkerî m salepçilik

salewext m yıl boyu, yıl on iki ay, yaz kış, bütün yıl boyunca ~a (...) yılğına

salgir rz/rd basit

salife m olay

salifzerk zo/nd bir tür kertenkele

salih n aziz, eren ~ê *Xwedê* eren

salik (I) n yıl, sene ~ *dozdeh meh* yıl on iki ay

salik (II) nd yolda geçen

salik (III) bnr selik

salikî m bir börek türü

salim m nezle

salîqe t meharet

salitandin bnr selitandin

salix bnr salox

salixandin m belirleme

salixandin l/gh belirlemek

salix dan bnr salox dan

salixdar bnr saloxdar

salixder bnr saloxder

salixîn m belirlenme

salixîn l/gh belirlenmek

salî nd yıllık, senelik * *dara deh salî* on yıllık ağaç * *sê salî* üç senelik

salîb m salıp, haç

salîn (I) m senelik

salîn (II) m yassı mezar taşı

salînî rd yıllık, senelik (bir yıl için)

salîs fiz/m kutup

salîsbûn m kutuplanma

salîs bûn l/gh kutuplanmak

salîse m salise

salîsî rd kutupsal

salîsîlat kîm/m salisilât

salîsîlik kîm/m salisilik

salkar m bir yıllık kuzu

salkirin m yaş sürme, yaşında olma

sal kirin l/gh yaş sürmek, yaşında olmak *

hesp bîst sal kiriye at yermi yaşında

salname m 1. salname, yıllık (yılda bir çıkan

veya o yılın olgularını anlatan kitap) * **sal-nameya me ya damezraweyê li ber derketinê ye** kurumumuzun yıllığı çıkmak üzere 2. takvim (bir yılın günlerini, aylarını sayılı günlerini gösteren çizelge) ~ **ya heyvê ast** ay takvimi ~ **ya koçî** hicri takvimi ~ **ya rojê ast** güneş takvimi

salok *m* orak

salol *m* kara erik

salon *m* 1. salon 2. salon (toplantı, kutlama, gösteri ve düğünlerin yapılabildiği büyük yer) * **salona dîlanê** düğün salonu ~ **a dîlanê (dawetê an jî bûyê)** düğün salonu ~ **a guhdanê** dinleme salonu ~ **a hesinêyê (vehesanê an jî bêhnvedanê)** dinlenme salonu ~ **a konferansê** konferans salonu ~ **a pergînê** kabul salonu ~ **a rêwîyan** yolcu salonu ~ **a şerefê** şeref salonu ~ **a xwarinê** yemek salonu

salor (I) *bnr* salol

salor (II) *rd* terbiyeli

salorî *m* terbiyelilik

salos *bnr* şalûs

salox *m* 1. salık, haber, bilgi (bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi) 2. bilgi (öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek) 3. bilgi, malumat * **saloxa wî jî hunerê nin e** sanattan haberi yok ~ **hîlanîn** bilgi almak ~ **jê çêbûn** (birinden) salık almak ~ **stendin** bilgi almak, haber almak, salık almak ~ **û silûx** salık, haber, salık alma

saloxdan *m* 1. bilgi verine 2. salık verme, tavsiye

salox dan l/gh 1. bilgi vermek 2. salık vermek, tavsiye etmek

saloxdar *nd/nt* 1. salık veren 2. *rd* bilgi sahibi, malumat sahibi

saloxdarî *m* istihbarat

saloxdayîn *m* 1. bilgi veriş 2. salık veriş

saloxder *nd/nt* 1. ihbarcı 2. muhbir

saloxderî *m* 1. ihbarcılık 2. muhbirlik

saloxdêr *bnr* saloxder

saloxdêrî *bnr* saloxderî

saloxgêr *nd/nt* istihbaratçı

saloxgêrî *m* istihbarat

saloxgêrîtî *m* istihbaratçılık

saloxgîrî *m* istihbarat, haber ve bilgi alma

saloxî *m* 1. bildirim, bildirme 2. istihbar, istihbarat, haber ve bilgi alma 3. bilgi (öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek) ~ **bi dest xistin** bilgi edinmek ~ **dan** bildirmek ~ **hîlanîn** bilgi almak ~ **hildan** haber almak, bilgi edinmek * **min saloxiya hatina te hilda** geldiğini haber aldım ~ **jê negirtin** haber çıkmamak ~ **ya (...)** **dan** (birini, bir şeyi) salık vermek ~ **yek jê derneketin** haber çıkmamak

saloxîgirtin *m* istihbar alma, haber alma, haber ve bilgi alma, bilgi edinme

saloxî girtin l/gh istihbar alınmak, haber almak,

haber ve bilgi almak, bilgi edinmek * **min saloxiya hatina te girt** geldiğini haber aldım

saloxî hildan l/gh bilgi edinmek * **min saloxiya hatina te hilda** geldiğini haber aldım

saloxname *m* ihbarname, ihbariye

salroj *m* yıl dönümü

salsed *m* yüzyıl, asır

salt *rd* tek, yalnız başına

salte *m* dam saçağı

saltir *h* ertesi yıl, ertesi sene * **saltira din** ertesi sene ~ **a din** bir dahaki sene

saltirk *h* ertesi yıl, ertesi sene

salûl *m* cezaevindeki tek hücre

salûs *nd/nt* yalaka, yağcı

salûsî *m* yalakalık, yağcılık

salûx *bnr* salox

salveger *m* yıl dönümü * **fro salvegera partiyê ye** bu gün partinin yıl dönümü ~ **a zêrîn** altın yıl dönümü

salvo *lşk/m* salvo

salxurde *rd* gün görmüş (birçok hayat tecrübesi olan)

salxurdefî *m* gün görmüşlük

salxwirde *bnr* salxurde

salyan *m* 1. yıllık vergi 2. yıllık bir tür haraç

salyar *m* yıl aşımı

sam *m* 1. asırı korku 2. heybet

saman (I) *n* varlık, varidat, servet (bir kimse- nin varı yoğu) ~ **ê dewletê** devlet serveti

saman (II) *m* tahammül, götürüm, katlanma ~ **kirin** tahammül etmek, katlanmak

samaryûm *kîm/m* samaryum (kısaltması Sm)

samba *m* samba

sambolber *nd/nt* yüzücü

sambolberî *m* yüzme

samdar *rd* 1. korkulu 2. heybetli

samêrdag *bot/m* börek, çörek ve bazı çorbaların yapımında, ayrıca yeşil salata için de tüketilen boylu otsu bir bitki

samir *n* sam yeli

samitandin *m* haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökme veya bir şeyi kaynar suya daldırma)

samitandin l/gh haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökme veya bir şeyi kaynar suya daldırma)

samitîn *m* haşlanma (kaynar su vb. dökülme veya daldırılma, kaynar su ile haşlanma)

samitîn l/gh haşlanmak (kaynar su vb. dökülme veya daldırılmak)

Samî *nd/rd* 1. Samî (Hz. Nuh'un oğlu Sam'dan türediklerine inanılan beyaz ırkın Arapça, Asurca, İbranice ve Habeşçe konuşan çeşitli kavimlerin toplandığı kol) 2. Samî (bu kola özgü olan) * **zimanên Samî** Samî diller

samî (I) *m* zelve

samî (II) *n* sam yeli

samîmiyet *m* samimiyet, samimilik, içtenlik

samimî *rd/h* 1. samimî, içten 2. samimî (candan açık yüreklilikle davranan) ~ **bûn** samimî olmak

samimîbûn *m* samimileşme

samimî bûn *l/gh* samimileşmek

samimîti *m* samimilik, samimiyet

samîr *m* 1. darı bulguru 2. öğütülen darıdan yapılan yemek

samîtel *n* boyunduruk ipi

samnak *rd* korku verici, dehşetengiz

samorik *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)

samotik *m* kabûs

samûr *zo/h* samur (Martes zibelina)

samûrak *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)

samûrayî *n* samurai

samûrî *rd* samur (samurdan yapılmâ)

-**san** *rz/m* sıfat yapının soneki * **yeksan** eşit

san *m* sahan, tabak

sana *bnr* sanayî

sanahî *bnr* sanayî

sanatoryûm *m* sanatoryum

sanayî *rd* 1. kolay, rahat (sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılan, zahmetsiz, emeksiz) 2. *h* kolay, basit (kolayca, sıkıntısız bir biçimde) ~ ~ kolay kolay

sanayîbûn *m* 1. kolaylaşma 2. basitleşme

sanayî bûn *l/gh* 1. kolaylaşmak 2. basitleşmek

sanayîbüyîn *m* 1. kolaylaşma 2. basitleşme

sanayîker *rd* kolaylaştırıcı

sanayîkirin *m* 1. kolaylaştırma 2. basitleştirme

sanayî kirin *l/gh* 1. kolaylaştırmak 2. basitleştirmek

sanayîti *m* 1. kolaylık 2. kolaylık (işlerin kolay bitmesini sağlayan şey, konfor) 3. *rd* kolayca

sancax *m* sancak

sancî *m* sancı, buru, buruntu, karın ağrısı

sancîkirin *m* sancıma

sancî kirin *l/gh* sancımak

sanco *m* sancı

sancobîr *rd* sancı giderici

sancor *m* karın ağrısı

sancoyî *rd* sancılı

sancoyîbûn *m* sancılanma

sancoyî bûn *l/gh* sancılanmak

sancûl *m* tasma

sandal *m* sandal (ayakkabı türü)

sander *m* saçak taşı (saçakta kullanılan yassı taş)

sandîl *rd/nd* vurduğunu deviren babayiğit

sandoq *m* sandık ~a **sepetkî** sepet sandık

sandûqa *m* sanduka

sandwîç *m* sandviç

sandwîççêker *nd/nt* sandviççi

sandwîçfiroş *nd/nt* sandviççi (satan kimse)

sanik (I) *m* 1. ağaçtan bir tür kab 2. topraktan el, yüz yıkama kabı

sanik (II) *m* sahan

sanik (III) *n* sünet edilen çocuk * **kirîv û sanik** kirve ve sünet edilmiş çocuk

saniye *m* 1. saniye 2. saniye (fizik ve mekânikte zaman birimi)

saniyeyî *rd* saniyelik

sanîdîn *jeo/m* sanidin

sanqol *bnr* saqol

sansasyon *m* sansasyon ~ **çêkirin** sansasyon yaratmak

sansasyonî *rd* sansasyonel

Sanskrit *m* Sanskrit

Sanskritî *m* Sanskritçe

sansualîzm *m* (*fel/psi*) sansüalizm, duyunculuk

sansur *bnr* sansür

sansûr *m* sansür, sıkı denetim ~ kirin sansür etmek

sansûrker *nd/nt* sansürcü

sansûrkerî *m* sansürcülük

sansûrkeritî *m* sansürcülük

sansûrkirin *m* sansürleme

sansûr kirin *l/gh* sansürlemek

sansûrkirî *rd* sansürlü, sansürlenmiş olan

santil *bnr* satil

santîar *mat/m* santiar (ca)

santîgram *mat/m* santigram (cgr)

santîgrat *fîzt/m* santigrat

santîlitre *mat/m* santilitre (cl)

santîm *mat/m* santim ~ **jê şaş nebûn** santim kaçırmamak

santîmetre *mat/m* santimetre (cm)

santîmî *m* santimlik

santral *m* 1. santral * **santrala elektrîkê** elektrik santrali 2. santral (telefon santrali) ~a **gerdîleyî** (an **jî atomê**) atom santrali ~a **hidroelektrîkê** hidroelektrik santral ~a **nukleerî** nükleer santral ~a **termîkê** termik santral

santralvan *nd/nt* santralci

santrfor *sp/h* santrfor

santrhaf *sp/h* santrhaf

santrifujor *m* santrifujör

santrozom *biy/m* santrozom

sap *n* sap ~ **kişandin** sap çekmek

sape *m* kaçamak (hoş olmayan şeyleri arasına yapma) ~ **kirin** kaçamak yapmak

sapik *n* küçük çömlek

sapîte *m* tavan (ev tavanı)

saplig *m* yassı taşlarla oynanan bir çocuk oyunu

sapog *bnr* sapok

sapok *m* çizme, uzun konçlu çizme

saq *m* 1. bacağın diz ile ayak arasındaki bölüm

2. konç * **saqa gorê** çorab koncu * **saqa gîzmeyê** çizme koncu 3. şalvarın dizden ayak bileklerine kadar olan kısmı 4. tozluk

saqatat *nd* sakatat

saqatatfiroş *nd/nt* sakatatçı (satan kimse)

saqatatfiroşî *m* sakatatçılık

saqdar *rd* konçlu

saqî *n* saki (içki toplantılarında içki dağıtan kimse)

saqîfî *m* sakilik

saqo *n* ceket

saqol (I) *bot/m* 1. süpürge çalısı 2. çalı süpürgesi, çöp süpürgesi, çar çöp süpürgesi

saqol (II) *bnr* şaqûl

-sar *rz/m* sfat yapım soneki * *bîrsar* unutkan

sar *rd* 1. soğuk * *ava sar* soğuk su 2. *mec* soğuk (duygudan, sevgiden yoksun olan, sokulgan olmayan, sevimsiz kimse) * *yekî sar e* soğuk bir kişi 3. *mec* soğuk, dargın (yakın ve içten olmayan, isteksiz, ilgisiz, kırılgan) * *pêşwazî-kirineke sar* soğuk bir karşılama * *diya min li ber deriyê bexçe bi du gotinên sar ez pêşwazî kirim* anreîn bahçe kapısında beni i-

ki dargın kelime ile karşıladı 4. *mec* soğuk (sevimsiz veya yersiz) * *bersîveke sar* soğuk bir cevap 5. *mec* soğuk (kadın için; cinsel istek duymayan) 6. *mec* acı (kırıcı, üzücü, incitici, dokunaklı) * *xebera sar* acı haber * *ev gotinên te yên sar min diêşîn* acı sözlerin beni üzüyor e * *gotineke sara cemidî jê re hat* ona acı bir haber geldi * *ev gotinên te yên sar min diêşîn* acı sözlerin beni üzüyor

7. *b* buz (çok soğuk bir etki uyandıran şey veya kimseleri anlatmak için kullanılır) ~ *û germ kirin* aşılama ılıklaştırmak (soğuk ve sıcaklığını ayarlamak)

sarbûn *m* 1. soğuma 2. soğuklaşma 3. dinme (ses için; susma) 4. donup kalma

sar bûn */l/gh* 1. soğumak 2. soğuklaşmak 3. dinmek (ses için; susmak) * *dengê pitikê sar bû* bebeğin sesi dindi 4. donup kalmak ~ *bûn man* donup kalmak ~ ~ *bûn* sopsoguk olmak

sarbûyî *rd* 1. soğumuş olan 2. soğuklaşmış olan

sarbûyîn *m* 1. soğuyuş 2. soğuklaşma 3. dinme (ses için; susma) 4. donup kalış

sarcîn *m* tezek dizisi

sardûnya *bot/m* sardunya (Geranium)

saregermî *rd* ılık

saregermîkirin *m* ılıştırma

saregermî kirin */l/gh* ılıştırmak

saretûn *m* soğuk hava deposu

sarêj (I) *m* onma, iyileşme ~ *û sax bûn* iyileşmek

sarêj (II) *m* göl

sarêk *nd* yarı işlenmiş deri

sarêx *m* dindirme

sarêxkirin *m* dindirme

sarêx kirin */l/gh* dindirmek * *xemê dilê Memê sarêx û kê m bike* Mem'in gamlarını dindir

sarge *m* su korunağı

sargeh *m* buzhané

sarik *m* soğutucu

sarimk *m* soğutucu

sarinc *m* buzdolabı

sarinc *m* 1. sarnîç 2. soğutucu, buz dolabı 3. *rd* soğutkan

sarincok *m* buzdolabı

sariyan *m* seher * *bi sariyana sibehê re*

sarî (I) *m* 1. seher, tan ağartısı 2. *mzk* seheri (makamı) ~ *ya (serê) sibehê* çın sabah, fecir, gün açımı

sarî (II) *m* 1. soğukluk 2. soğukluk (cinsel istek duymama durumu)

sariç *m* sarnîç

sariçxane *m* sarnîç

sarih *rd* belgin

sarî kirin */l/gh* sabah erkenden çalgıcıların seheri makamında müzik icra ederek düğün-

cüleri uyandırmak

sarisibeh *m* çın sabah, fecir, gün açımı

sarîfî *m* soğukluk

sarkanî *m* soğuk pınar

sarker *m* 1. soğutucu, buzdolabı 2. soğutmaç, radyatör 3. *rd* soğutucu, frigorifik 4. soğutkan

sarkirin *m* 1. soğutma, soğutuş 2. soğuklaştırma

sar kirin */l/gh* 1. soğutmak * *avê sar bike* suyu soğut 2. soğuklaştırmak

sarîrî *rd* 1. soğutulmuş 2. soğuklaştırılmış

sarkom *bj/m* sarkom

sarkul *n* sütün başlığı

sarogermî *rd* 1. aşılama (soğuğa sıcak, sıcakta soğuk su katılarak elde edilmiş su) 2. soğuk almış kimse (düzensiz havadan dolayı)

sarogermo *rd* aşılama

sarogermobûn *m* ılınma

sarogermo bûn */l/gh* ılınmak

sarogermokirin *m* aşılama, ılıştırma

sarogermo kirin */l/gh* aşılama, ılıştırmak

sarox *m* füze

saroxavêj */şk/m* füze fırlatıcısı, füzeatar

saroxe *m* çırpı

sarsarok *m* atlı karınca

sarsûr *rd* ılık

sarsûrî *rd* aşılama (soğuğa sıcak, sıcakta soğuk su katılarak elde edilmiş su)

sarsûrîbûn *m* ılınma

sarsûrî bûn */l/gh* ılınmak

sarsûrîkirin *m* aşılama, ılıklaştırma

sarsûrî kirin */l/gh* aşılama, ılıklaştırmak

sarûgermî *bnr* sarogermî

sarûx *bnr* sarox

sat *m* 1. an, kısa bir süre * *satekê çû hat* kısa bir an için gitti geldi 2. *h* hemen ~ *ekê çû hat* hemen gidip geldi

satalît *m* satelit

satandin *m* kıvamına getirme

satandin */l/gh* kıvamına getirmek

satar *n* baltalık (bir köyün veya kimsenin o-

dun ihtiyacını karşılamak için ayrılan or-

manlık alan)

saten *m* saten

sath *mat/n* sath, yüzey

sathî *rd* sathî, yüzeyssel

sathîbûn *m* sathîleşme
sathî bûn *l/gh* sathîleşmek
sathîkirin *m* sathîleştirme
sathî kirin *l/gh* sathîleştirmek
sathîti *m* sathîlik, yüzeysellik
satif *m* 1. silindir 2. merdane (türlü işlerde kul-
lanılan silindir biçimindeki araç)
satil *m* 1. bakraç 2. *rd* bakraç (bir bakracın a-
lacağı miktar) * **jinik satilek mast dibe** ka-
dın bir bakraç yoğurt götürüyor
satilcan *bj/m* satilcan, zatülcenp
satili *m* saplı tencere
satilok *m* küçük bakraç
satın *m* kıvamına getirmek
satın *l/gh* kıvamına getirmek
satir *m* satır (bir sayfa üzerinde yan yana dizil-
miş kelimeler)
satircemî *bnr* satilcanî
satır *m* hiciv, yergi
satok *m* çapa küreği
satol *m* topraktan küçük su testisi
sator (I) *m* satır (bir tür bıçak)
sator (II) *rd* sarhoş
satore (I) *m* satır (bir tür bıçak)
satore (II) *rd* lümpen
satorî *m* sarhoşluk
Saturn *ast/m* Satürn, Zühal, Sekendiz
saûna *m* sauna, Fin hamamı
savar *n* 1. bulgur 2. bulgur pilavı ~ **bi kevir e**
vaziyet kötü ~ **pehtin li hev hatin** işi bağla-
mak, işi haletmek ~ **pehtin tırşik dan berê**
iş bağlamak, işi haletmek (bir kimsenin ha-
beri olmadan işi çözüme bağlamak) ~ **ê bi-**
rişte şehriyeli pilav ~ê serbizêr mercimekli
bulgur pilavı
savarfiroş *nd/nt* bulgurcu (satan kimse)
savarok *nd/m* dolu, küçük dolu (yuvarlak ve
düzensiz biçimli saydam buz parça duru-
munda yağış türü) ~ **barîn** (an *jî hatin*) do-
lu yağmak
savarpêj *nd/nt* bulgurcu (bulgur pişiren)
saw (I) *m* sanrı, birsain ~ **û sepet 1)** görüntü,
hayalet, *psi* hayal, imge * **li zarok saw û se-**
pet çêdibin çocuk hayaller görüyor 2) *psi*
yanılsama
saw (II) *bj/m* nezle
saw (III) *m* 1. korku 2. heybet, ürküntü 3. yıl-
gı, dehşet 4. terör, tedhiş ~ **dan 1)** ürküntü
vermek 2) dehşet saçmak ~ **(yek) hılanîn**
korkuya kapılmak ~ **jê girtin** -den korkmak,
-den korkuya kapılmak, dehşete kapılmak ~
jê re çêbûn korkuya kapılmak ~ **kirin ser**
(...) korkutmak, korku salmak, terör estir-
mek ~ **kirin zikê (yekî)** korku saçmak (ve-
ya salmak) ~ **kirin zikê xwe** korkuya kapıl-
mak ~ **lê çêbûn** korkuya kapılmak ~ **a (yekî)**
dî zikê (yekî) de bûn birinden çok korkmak
(veya çekinmek) ~ **a (yekî) kirin ser (yekî)**
(birinin) korkusunu üzerine salmak ~ **a xwe**

kirin ser (yekî) korku vermek
sawa *rd* 1. körpe (hayvan için; yetismekte o-
lan) * **karika sawa** körpe kuzu 2. körpe
(genç, yeni yetmiş) 3. taze
sawan *m* korku, yıldı **û pawan** harta ~ **û pa-**
wan jê re tune bûn hartası hurtası olmamak
sawandin *m* dehşete düşürme
sawandin *l/gh* dehşete düşürmek
sawati *m* körpelik, taravet
sawayî *m* körpelik
sawdar *rd* 1. korkulu, korkunç, korku verici 2.
heybetli, ürküntülü 3. dehşetli 4. tedhişli
sawdarane *h* 1. korkuluca 2. heybetlice
sawer *bnr* sawêr
saweys *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
sawêr *m* 1. görüntü, hayalet 2. hayal (zihinde
tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey)
sawêx *rd* ihmalkâr
sawêxî *m* ihmalkârlık
sawgirtin *m* 1. korkuya kapılma, dehşete ka-
pılma 2. *mec* ürperme, ürperix
saw girtin *l/gh* 1. korkuya kapılmak, dehşete
kapılmak 2. *mec* ürpermek
sawgirtî *rd* dehşete kapılmış olan
sawhilgir *rd* korkunç, dehşet verici
sawil *m* ibrik
sawir *m* 1. korku, heybet 2. evham
sawirî *rd* 1. heybetli 2. evhamlı
sawî *rd* 1. düz (yüzeyinde girinti çıkıntı olma-
yan) 2. *m* seviye
sawîbûn *m* düzelme
sawî bûn *l/gh* düzelmek
sawîkirin *m* düzeltme
sawî kirin *l/gh* düzeltmek
sawîlk *rd* avanak, saftirik
sawîlke *rd* avanak, saftirik
sawîlkî *m* avanaklık, saftirlik ~ **kirin** ava-
naklık etmek
sawîn (I) *m* yanılsama * **ew sawîna min ji bî-**
ra min naçe o yanılsamamı unutamıyorum
sawîn (II) *m* korkuya kapılma, dehşetlenme
sawîn (I) *l/gh* yanılsamak
sawîn (II) *l/gh* korkuya kapılmak, dehşetlen-
mek
sawîr *bnr* sawêr
sawker *nd/rd* terorist, tedhişçi
sawkerî *m* terorizm, tedhişçilik
sawkêş *rd* korku verici
sawnak *rd* korkunç, dehşet verici, dehşetengiz
sawnakbûn *m* korkunçlaşma
sawnak bûn *l/gh* korkunçlaşmak
sawnakî *m* korkunçluk
sawokî *rd* körpecik
sawsoyî *rd* evhamlı, kuruntulu
sax (I) *bnr* saq
sax (II) *rd* 1. sağ, sağlam, esen 2. sağ, diri (ya-
şayan, hayatta olan) * **ew hîn jî sax e o hâ-**
lâ sağ 3. sağ, diri, canlı ~ **bî!** sağ ol! ~ **bûn**

sağ olmak ~ **hiştin** sağ komak ~ **man** sağ kalmak ~ **selim** sağ salım ~ **û saxlem** sapa-sağlam (**yekî**) ~**î saxlem** eli ayağı düzgün
sax (III) *h* 1. hep, bütün, tüm, tümü, bütünü, topu, tamamı (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere) * **van karan sax tu bike** bu işleri hep sen yap * **pere sax bîne** paranın tanamını getir 2. hep (daima, sürekli) * **sax tu dikî** hep sen yapıyorsun 3. *nd* hep, hepsi * **ez we saxan baş dibînim** hepinizi iyi görüyorum * **bi saxan re qelem heye** hepsinde kalem var 4. *rd* bütün bütün (parçalanmamış) * **nanekî sax** bir bütün etmek 5. *rd* olanca ~ **bi devekî** hep bir ağızdan ~ **bi devekî bûn** ağızbirliği içinde olmak ~ **bi hev re** hep beraber, hep birden ~ **bûn bi devekî** hep bir ağız olmak

sax (IV) *rd* saf, safdil ~**ê dilê xwe** safdilli ~**ê dilê xwe bûn** safdil olmak

saxberî *m* sağlık

saxbûn *m* 1. dirilme 2. iyileşme, salâh olma

sax bûn *l/gh* 1. dirilmek 2. iyileşmek, salâh olmak

saxbûnî *m* 1. dirilik 2. dirlik, sağlık

saxbûyîn *m* 1. dirilme 2. iyileşme, salâh olma

saxek *h* tümü, hepsi, tümünü

saxekî *h* tümünden

saxer *m* içki bardağı

saxesax *h* diri diri (canlı olarak)

saxik (I) *h* 1. hep, bütün, tüm, tümü, bütünü, topu, tamamı (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere) * **van karan saxik tu bike** bu işleri hep sen yap 2. hep (daima, sürekli) * **saxik tu dikî** hep sen yapıyorsun 3. *nd* hep, hepsi * **ez we saxikan baş dibînim** hepinizi iyi görüyorum * **bi saxikan re qelem heye** hepsinde kalem var ~ **bi devekî bûn** ağızbirliği içinde olmak ~ **bi hev re** hep beraber ~ **bûn bi devekî** hep bir ağız olmak
saxik (II) *rd* 1. saf, safdil, safderun (kolaylıkla aldatılabilen) 2. aval, avanak, bûn 3. alahlık (kendisinden hiç bir işte yararlık umulmayan saf, zararsız kimse) ~ ~ saf saf ~**ê Xwedê** eren

saxikane *h* safca, safdilce

saxikî *rd* 1. safça (biraz saf olan) 2. *m* saflık, safdillik

saxikîbûn *m* saflaşma

saxikî bûn *l/gh* saflaşmak

saxikîti *m* 1. saflık 2. safdillik 2. avanaklık

saxirî *m* kalça

saxitandin *m* taklit etme

saxitandin *l/gh* taklit etmek

saxitîn *m* taklit edilme

saxitîn *l/gh* taklit edilmek

saxî (I) *rd* bütün, hep

saxî (II) *rd* 1. diril, diriksel 2. sağlık * **di saxiya xwe de gotibû** sağlığında söylemişti

saxî (III) *m* 1. arama, arama tarama 2. kontrol

saxîkirin *m* arama, kontrol etme

saxî kirin *l/gh* aramak, kontrol etmek

saxîti (I) *m* bütünlük

saxîti (II) *m* sağlık

saxker *rd* 1. diriltici 2. iyileştirici

saxkirîn iyileştirmek

saxkirin *m* 1. diriltme 2. iyileştirme

sax kirin *l/gh* 1. diriltmek 2. iyileştirmek

saxkirî *rd* iyileştirilmiş olan

saxl *m* taş taşınmada kullanılan araç

saxlem *rd* 1. sağlam, berk (dayanıklı, kolay bozulmaz, yıkılmaz) 2. sağlam (zarar görmemiş, bozulmamış) * **eşyayê saxlem** sağlam eşya 3. sağlam, sağlıklı (esen, sakatlık veya hastalığı bulunmayan) 4. zinde, güçlü 5. sağlam, dürüst (güvenilir) 6. sağlamcı (işini saglama bağlayan kimse) 7. sağlam (sahte olmayan) 8. sağlam, sağlıklı (gerçek, doğru, güvenilir, inanılır bir temeli olan) 9. *mec* temiz, aydınlık (kötülükten uzak, saf) ~ **bûn sağlam** olmak ~ **çêbûn** sağlam olmak ~ **çêkirin** sağlam yapmak ~ **e** kaya gibi (sağlam, dürüst kimse)

saxleman *h* sağlamca

saxlembûn *m* sağlamlaşma

saxlem bûn *l/gh* sağlamlaşmak

saxlembûnî *m* sağlamlık

saxlembûyî *rd* sağlamlaşmış olan

saxlembûyîn *m* sağlamlaşma

saxlemî *m* 1. sağlamlık 2. sağlık

saxlemkirin *m* 1. sağlamlama, sağlamlaştırma

2. sağlamlama (gerçek olduğunu kanıtlama)

saxlem kirin *l/gh* 1. sağlamlamak, sağlamlaştırmak 2. sağlamlamak (gerçek olduğunu kanıtlamak)

saxlemkirî *rd* 1. sağlamlaştırılmış 2. stabilize (sağlamlaştırılmış)

saxlemkî *h* sağlamca

saxlemti *m* 1. sağlamlık 2. dürüstlük 3. zinde-

lik

saxol *m* çalı süpürgesi

saxsax *h* diri diri (canlı olarak)

saxsî *rd* çok sağlam, en sağlam * **dîwarê xanî**

bi kevirê saxsî çêkir evin duvarlarını en

sağlam taşlarla yaptı

saxtî *m* 1. kontrol 2. *liq* arama (araştırma işlemi) ~ **kirin** arama yapmak

saxtikirin *l/gh* 1. kontrol etme 2. arama (araştırma, yoklama)

saxtî kirin *l/gh* 1. kontrol etmek 2. aramak (araştırmak, yoklamak)

say (I) *m* lütuf

say (II) *bnr* saye

saya *rd* 1. düz desensiz 2. çizgisiz, sade * **ka-**

xizê saya çizgisiz kâğıt

saye *m* 1. gölge (saydam olmayan bir cisim ta-

rafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde

oyuşan karanlık) 2. gölge (güneş ışınların-

dan korunacak yer) 3. gölge, siluet (ne oldu-

ğu anlaşılmayan kararı) 4. *mec* saye (kuruma, yardım, kayırma, himaye) * **bi saya wî** onun sayesinde ~ **ketin ser (...)** gölge düşmek (bi) ~ **ya qelema xwe jiyîn** kalemiyle yaşamak (veya geçinmek)

sayeban *m* gölgelik

sayedar *rd* gölgeli

sayedarkirin *m* gölgelendirme

sayedar kirin *l/gh* gölgelendirmek

sayekirin *m* gölgeleme, gölgeleyiş

saye kirin *l/gh* gölgelemek

sayekirî *rd* gölgeli, gölgelendirilmiş olan

sayekod *m* elbise dolabı

sayeperwerde *rd* gölgede eğitim yapan

sayewer *rd* gölgeli, gölge veren

sayil *nd/nt* haberci veya damat evinden gelin evine giden yardımcı

sayî *rd* 1. bulutsuz, duru, açık, berrak (açık hava, açık aydınlık gök yüzü) * **rojeke sayî ya zivistanê bû** berrak bir kişi günüydü 2. parlak * **esman sayî** parlak gökyüzü 3. nakışsız, desensiz olan (kazak, çorap, vb. şeyler için) * **goreyê sayî** nakışsız çorap 4. *h* ipil ipil * **esmanekî sayî** ipil ipil bir gök

sayîbûn *m* berraklaşma, yıldızlama

sayî bûn *l/gh* berraklaşmak, yıldızlamak

sayîti *m* 1. bulutsuzluk, duruluk, berraklık 2. desensiz, nakışsız

saz (I) *m* 1. saz, çalgı (her tür müzik aracı) 2. saz (telli müzik araçların genel adı) 3. saz (gödevsi oyularak yapılmış uzun saplı telli çalgı) 4. saz (çalgı takımı) 5. saz, çalgı (müzik) * **ma nivê şevê jî saz dibe?** gece yarısı çalgı olur mu? ~ **jendin saz** (veya çalgı) çalmak ~ **ên jîdar** telli çalgılar

saz (II) *rd* 1. işler, durumda, arızasız (işler, çalışır durumda olan) 2. düzeni yerinde olan

saz (III) *m* 1. düzen, nizam 2. *rd* harika, şahane

-saz (IV) *rz/m* isimden isim yapım soneki * **dîransaz** dışçı

saza dîwanan *mzk/nd* divan sazı

sazamûr *n* enstrüman

sazamûrî *rd* enstrümantal

sazandin *m* 1. düzenleme, tertip etme 2. düzenleme, tanzim etme 3. kurma (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirleme) 4. işler hale getirme, çalışır duruma getirme (tamir edip çalışır duruma getirme)

sazandin *l/gh* 1. düzenlemek, tertip etmek 2. düzenlemek, tanzim etmek 3. kurmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek) 4. işler hale getirmek, çalışır duruma getirmek (tamir edip çalışır duruma getirmek)

sazandî *rd* 1. düzenlenik, tertipli, tertiplenmiş 2. düzenlenmiş, tanzimli 3. kurulmuş (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirleme) 4. işler hale getirilmiş, çalışır duruma getirilmiş (tamir edip çalışır duruma getirme)

sazbar *rd* işler (saat gibi araçların çalışır durumunda olma)

sazbarî *m* işlerlik

sazbat *m* uzun namlulu bir silâh

sazbend (I) *nd/nt* 1. düzenleyici 2. kurucu

sazbend (II) *nd/nt* sazıcı, çalgıcı (saz çalan kimse)

sazbendî (I) *m* 1. düzenleyicilik 2. kuruculuk

sazbendî (II) *m* 1. sazıcılık, çalgıcılık 2. müzik

sazbendzan *nd/nt* müzisyen

sazbendzanî *m* müzisyenlik

sazber *rd* 1. işler 2. *rz* türetilmiş

sazbûn *m* 1. düzenlenme, tertip edilme 2. kurulma 3. işleme (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirme) 4. onarılma, tamir edilme 5. akort edilme

saz bûn *l/gh* 1. düzenlenmek, tertip edilmek 2. kurulmak 3. işlemek (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirmek) 4. onarılma, tamir edilmek 5. akort edilmek

sazbüyî *rd* 1. düzenlenmiş, tertip edilmiş 2. kurulu 3. işler 4. onarılmış olan 5. akort edilmiş

sazbüyîn 1. düzenleniş 2. kuruluş 3. işleyiş (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirme) 4. onarılış, tamir ediliş 5. akort ediliş

sazçêker *nd* sazıcı, saz ustası (saz imal eden)

sazçêkerî *m* sazıcılık, saz ustalığı

sazdanî *mzk/m* konser

sazdar (I) *rd* çalgılı, sazlı sözlü

sazdar (II) *rd* 1. düzenli, tertipli 2. kurulu 3. teşekküllü

sazdarbûn *m* teşekkül teşekül etme, kuruluş olarak kurulma

sazdar bûn *l/gh* teşekkül teşekül etmek, kuruluş olarak kurulmak

sazdêran *mzk/m* konser ~ **dan** konser vermek

sazende (I) *nd/nt* sazıcı (saz çalan kimse)

sazende (II) *nd/nt* 1. kurucu 2. yapıcı

sazendefî (I) *m* sazıcılık (saz çalma)

sazendefî (II) *m* 1. kuruculuk 2. yapıcılık

sazendeyî *m* kuruculuk

sazevanî *m* müzik

sazfiroş *nd/nt* sazıcı (satan kimse)

sazfiroşî *m* sazıcılık

sazgeh *m* 1. kurum 2. kuruluş, tesis, işletme ~ **bazirganî** (an jî **bazirganiyê**) ticaret işletmesi

sazgerîn *m* mekanizma, düzenek

sazgêr *nd/nt* 1. düzenleyici, düzenleyen, tertipçi, tertipleyci 2. kurucu

sazgêrî *m* 1. düzenleyicilik, tertipçilik, tertipleycilik 2. kuruculuk

saziyî *rd* kurumsal

saziyîbûn *m* kurumsallaşma

saziyî bûn *l/gh* kurumsallaşmak

sazî *m* 1. kurum, kuruluş 2. oluşum, kurum ~ **ya pîşesazan** sanayi odası

sazîbûn *m* kurumlaşma

sazîbûn *l/gh* kurumlaşmak

sazîbûyîn *m* kurumlaşma

sazîdar *rd* kurumlu, kuruluşlu

sazîkirin *m* kurumlaştırma

sazî kirin *l/gh* kurumlaştırmak

sazjen *nd/nt* sazci (saz çalan kimse)

sazjenî *m* sazıcılık

sazkar *nd/nt* 1. düzenleyici, tertipçi, tertiple-yici 2. kurucu

sazkarî *m* 1. düzenleyicilik, tertipçilik, tertipleyicilik 2. kuruculuk

sazker (I) *nd/nt* sazci (saz imal eden kimse)

sazker (II) *nd/nt* 1. düzenleyici, düzenleyen, tertipçi, tertiple-yici, tertip eden, hazırlayan 2. kurucu 3. onarıcı, tamirci * **sazkerê** *tele-vizyonê* televizyon tamircisi

sazkerî (I) *m* sazıcılık (saz imal etme)

sazkerî (II) *m* 1. düzenleyicilik, tertipçilik, tertiple-yicilik 2. kuruculuk 3. onarıcılık, tamircilik

sazkirin *m* 1. düzenleme, tertip etme, tertiple-me 2. kurma (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirleme) 3. kurma (bir araya ge-tirme, toplama) 4. düzen kurma, işler duru-ma getirme, çalışır hale (veya duruma) ge-tirme 5. ayarlama (bir aygıtı belli bir iş ya-pabilecek duruma getirme) 6. düzeltme, o-narma (bozukluğunu onarma, çalışır duru-ma getirme) 7. akort etme (yapma)

saz kirin *l/gh* 1. düzenlemek, tertip etmek, ter-tiplemek 2. kurma (belli bir işte beraber ça-lışacak kimseleri belirlemek) 3. kurma (bir araya getirmek, toplamak) * **dîwanê saz bi-kin** divanı kurun 4. düzen kurmak, işler du-ruma getirmek, çalışır hale (veya duruma) getirmek 5. ayarlamak (bir aygıtı belli bir iş yapabilecek duruma getirmek) * **makîne te-ribîbû, saz kir** makine bozuktan ayarladı 6. düzeltmek, onarmak (bozukluğunu onar-mak, çalışır duruma getirmek) 7. akort et-mek (yapmak)

sazkirî *m* 1. düzenlenmiş olan, tertipli 2. kuru-lu, muesses, kurulmuş olan * **pergaleke sazkirî** kurulu bir düzen 3. işler durumunda, çalışır haleden olan 4. ayarlı (saat, makine vs. için) 5. düzeltilmiş 6. akortlu

sazman *bnr* sazûman

saznekirî *rd* 1. düzenlenmemiş, tertipsiz 2. ku-rulmamış 3. işler duruma getirilmemiş 4. a-yarsız (saat, makine vs. için) 5. akortsuz

saznekirîfî *m* 1. düzenlenmemişlik 2. kurul-mamışlık 3. ayarsızlık 4. akırsızlık

sazûman *m* 1. düzen, nizam 2. düzen, sistem (bir devletin belli başlı ilkeleri bakımında yönetimde tuttuğu yol, yönetim biçimi) 3. *sos* düzen (toplumsal bir yapı içinde ögele-rin bütüne, bütünün öğelere ve öğelerin bir-birine göre ilişkileri) 4. kurum, kuruluş ~a

bendetiye *sos* kölelik düzeni ~a **gelemperi** kamu düzeni ~a **koletiyê** *sos* kölelik düzeni ~a **rûniştî** kurulu düzen

sazûmankar *nd/nt* 1. düzenleyici, organizatör

2. kurucu, müessis

sazûmankarî *m* 1. düzenleyicilik, organiza-törlük 2. kuruculuk

sazvan *bnr* sazband

sazyar *bnr* sazkar

Sb kîm Sb (antimon'un kısaltması)

Sc kîm Sc (skandiyum'un kısaltması)

Se kîm Se (selenyum'un kısaltması)

se (I) *n* 1. köpek, it 2. *nd/nt* köpek, it (değersiz, terbiyesiz kimse) 3. *mec* köpek, it (aşâğılık ni-yetlerle yaltaklanan veya davranışları kötü o-lan kinse için sövgü sözü olarak kullanılır) ~ **direye karwan dibuhire** (an jî dibore) it ü-rür kervan yürür ~ (an jî **kûçik**) **goştê se** (an jî **kûçikê**) **naxwe** it itin kuyruğuna basmaz ~ **kevir kirin** aylak aylak dolaşmak ~ **lar kirin** boş şeylerle işgal etmek ~ **pêlî dêla** (an jî **qemçika**) **hev nakin** it itin kuyruğuna bas-maz ~ **yan hay jî hingiv çî ye eşek** hoşaftan ne anlar ~ **ê çê li kuşkûl belî ye** adam olacak ço-cuk boyunda belli olur ~ **ê heram** it kopuk ~ **ê ku bi zorê here nêçîrê, wê çî nêçîr bike, û wê çî bîne** zorla güzellik olmaz ~ **yê ku risqê wî qet be, cejna qurbanê xewa wî tê** insanın şansı bir kere ters gitmesin ~ **ê kurê kûçikan** it oğlu it, köpoğlu köpek ~ **ê min e li ber de-riyê xelkê direyî** sahibine yaramayan başka-sına da yaramaz ~ **ê nano nano argo** karın tokluğuna çalışan ~ **ê nêçîrê** av köpeği ~ **yê ravê** av köpeği ~ **ê şivanîyê** çoban köpeği ~ **ê şil** ıslak karga, ıslak sıcan (çok ıslanmış kim-seler için) ~ **yê tirsonek û bêzirav gur tîne nav pez** korkak ve ödlek it sürüye kurtu geti-rir ~ **yê tole** av köpeği ~ **ê xwe zexm bike da te bîxwe** besle kargayı oysun gözünü

se (II) *m* 1. arama 2. tarama (sıkıca arama) ~ **kirin** (I) aramak 2) taramak (sıkıca aramak) 3) muayene etmek

seat *bnr* saat

seadet *m* saadet, mutluluk

seans *m* seans, gösterim

seb (I) *m* gaybet, çekiştirme ~ **kirin** gaybet et-mek, çekiştirmek ~a (**yekî**) **kirin** (birini) çe-kiştirmek (bir kimsenin kötü taraflarını sa-yıp dökmek)

seb (II) *m* 1. neden, sebep 2. *fel* neden, sebep (bir varlığı veya olayı etkileyen, oluşturan, doğu-ran şey) 3. için 4. *fel* güdü, saik (kaynağı duy-gulanama değil, akıl olan sebep) 5. -den dolayı * **ez seba te hatim vir** senden dolayı buraya geldim ~a ... sebebiyle, -den dolayı, nedeni-yile, yüzünden ~a **çî ne diye?** ~a **xatîr** hatır için (**tîştêk, kesek**) ~ **xatîrê** (...) (bir şey veya kim-senin) hatırı için * **min ev xanî seba xatîrê** **erseyê kirî** bu evi arsanın hatırı için aldım

seba *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam

sebah *bnr* sebah

sebare *d/h* hakkında, ilişkin, münasebet, -den dolayı

sebat (I) *m* şubat (yılın ikinci ayı) ~ **û selewat** hayvan yeminin azaldığı ve kışın hâlâ hüküm sürdüğü dönem ~ **e selewat e bnr** sebat **û selewat ~ê sibi** **gul û giya libitî** kışın ar-
dı bahardır

sebat *m* sebat, direşme

sebatkar *rd* sebatlı, direşken, metin, güçlü

sebatkirin *m* direşme

sebat kirin *l/gh* direşmek

sebatok *m* şubat ayı ~ **e kela xwe direje** aldır-
mayın şubat ayıdır işte ~ **a dîn** (an jî **dînik**)
1) şubat ayı (kararsız ve düzensiz geçtiği i-
çin) 2) ne zaman ne yapacağı kestirilmeyen
kimse

sebay *nd/nt* 1. it oğlu, köpoğlu, hinoğlu hin 2.
köpek, it (değersiz, terbiyesiz kimse) ~ **ê he-
ram** it kopuk

sebox *m* boya ~ **bi kar anîn** boya kullanmak ~
girtin boya tutmak ~ **lê xistin** boya vurmak
(veya çekmek) ~ **a (wê) çilmisîn** boyası at-
mak (solmak) ~ **a (wê) reng dan** boyası at-
mak (solmak)

seboxane *m* boyahane

seboxbûn *m* boyalanma

sebox bûn *l/gh* boyalanmak

seboxdar *rd* boyalı

seboxfiroş *nd/nt* boyacı (boya satıcısı)

seboxfiroşî *m* boyacılık

seboxker *nd/nt* boyacı (yapan, imal eden kimse)

seboxkerî *m* boyacılık

seboxkirin *m* boyalama, boyama

sebox kirin *l/gh* boyalamak, boyamak

seboxkirî *rd* boyalı (boya sürülmüş, boyalan-
mış olan)

seboxxane *m* boyahane

sebaz *nd/nt* köpek terbiyecisi

sebazî *m* köpek terbiyeciliği

sebeb *n* 1. sebep, neden 2. *fel* sebep, neden (bir
varlığı veya olayı etkileyen, oluşturan, do-
ğuran şey) 3. *rd* müsebib ~ **dîtin** neden bul-
mak, vesile bulmak

sebebbûn *m* sebep olma

sebebbûyîn *m* sebep oluş

sebebiyat *m* sebebiyet

sebebî *rd* nedensel

sebebkar *nd/nt* müsebib

sebebkarî *m* müsebiplik

sebebkker *nd/nt* müsebib

sebenestîn *l/gh* gebermek (köpek)

sebenêz *bj/m* kuduz

sebenêzî *m* kuduzluk

sebenêzkî *rd* kuduzca

sebet *m* (s kalın okunur) 1. sepet 2. çeyiz san-
dığı

sebeta *sing* ant göğüs kafesi

sebil *m* tavla (at ahır)

sebiq *rd* turfanda

sebir *m* 1. sabır, dayarç, götürüm (acı, yoksul-
luk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısın-
da ses çıkarmadan onların geçmesini bekle-
me erdemi) 2. sabır, çıdam (olacak veya ge-
lecek bir şeyi telâş göstermeden bekleme) 3.
avuntu * **sebra dilê** *m* **n** gönülümün avuntu-
su ~ **bike!** sabret, **patama!** ~ **kirin** 1) sabret-
mek, sabır çekmek, çıdamak 2) tahammül
etmek, katlanmak ~ **nekirin** sabretmemek,
dayanamamak ~ **a dilan** gönül eğlencesi ~ **a
dilê** (yekî) avuntusu, varlık nedeni ~ **a dilê**
(yekî) **bûn** (birinin) tesellisi olmak, avuntu-
su olmak ~ **a (yekî) hatin** çıdamak, avun-
mak ~ **a (yekî) neman** sabrı taşmak (veya tü-
kenmek) ~ **a (yekî) pê hatin** (bir şeyle) a-
vunmak ~ **a (yekî) tune bûn** sabırsız olmak
~ **a xwe pê anîn** avunmak, oyalanmak, teseli-
li bulmak ~ **a Xwedê kirin** sen dur hele ~ **a
xwedê** **kişandin** sabretmek

sebirane *rd* sabırlıca

sebirî *rd* sabretmiş olan kimse

sebirîn *m* sabretme

sebirîn *l/gh* sabretmek * **sebirîyo debirîyo**
sabreden derviş muradına ermiş

sebirker *nd/nt* sabredici, sabreden

sebirkirin *m* 1. sabretme, çıdama 2. tahammül
etme, katlanma

sebir kirin *l/gh* 1. sabretmek, çıdamak 2. ta-
hammül etmek, katlanmak

sebirkirî *rd* sabretmiş olan kimse

seboxandîn *m* boyalama, boyama

seboxandin *l/gh* boyalamak, boyamak

seboxandî *rd* boyama, boyalanmış olan

seboxîn *m* boyalanma, boyanma

seboxîn *l/gh* boyalanmak, boyanmak

sebiyane *h* 1. çocukça 2. bebekçe

sebî (I) *n* yük taşımada kullanılan bir araç

sebî (II) *nd/nt* 1. çocuk (küçük yaştaki oğlan
veya kız) 2. çocuk, evlât (soy bakımında o-
ğul veya kız) 3. çocuk (bebeklik çağı ile er-
genlik çağı arasındaki gelişme döneminde
bulunan insan) 4. *mec* çocuk (büyüklere ya-
kıymayacak biçimde düşüncesizce davranan
kimse) * **sî salî ye, lê hîna jî sebî ye** otuz
yaşında ama hâlâ çocuk 5. koca bebek (ya-
şından daha küçük davranışlar gösteren) 6.
çocuk (büyükler arasında daha az yaşlılar i-
çin) 7. çocuk (küçümseme yoluyla; belli bir
işte tecrübesi ve yeteneği olmayan kimse) ~
anîn 1) çocuk getirmek 2) çocuk dünyaya
getirmek ~ **anîn dinyayê** çocuk dünyaya ge-
tirmek ~ **ber bi oxur bûn** kafası görünmek
(doğum başlangıcı için) ~ **çêbûn** çocuk ol-
mak (doğmak) ~ **jê çêbûn** (birinden) çocu-
ğu olmak ~ **jê hebûn** (birinden) çocuğu ol-
mak ~ **ji ber çûn** çocuk düşürmek ~ **ji ber
ketin** çocuk düşürmek ~ **ji ber xwe kirin**

çocuk aldirmek ~ **ketin xizneyê** kafası görünmek, kanala girmek (doğum başlangıcı için) ~ **mezin kirin** çocuk büyütme (veya yetiştirme) ~ **û subyan** çoluk çocuk ~ **xwe-yî** (an jî **xwedî**) **kirin** çocuk yetiştirme ~ **yê ber sîr** süt çocuğu, emzik çocuğu ~ **yê berdîl** kucak çocuğu ~ **yê biçûk fêkî** ne çocuklar evin neşesidir ~ **yê (yekî) çûbûn** çocuğu olmak ~ **yê duh** dünkü çocuk (deneyi az, toy) ~ **yê ser bêjîngê** bebek ~ **yên biçûk fêkî** ne çocuklar evin neşesidir

sebianin *m* çocuk doğurma

sebî anîn *l/gh* çocuk doğurmak

sebîk nd/nt 1. çocuk, evlât 2. çocukçağız, yavrucağ * **car caran jî sebîkê re şekir diki-rim** yavrucağa arasra şeker alırım

sebil (I) *m* sigaralık, sigara ağızlığı

sebil (II) *m* sebil

sebilxane *m* sebilhane

sebitî *m* 1. çocukluk (çocuk olma durumu) 2. çocukluk, bebeklik (yeni doğan yavrunun yetişkinlerin bakımına sürekli bağımlı olduğu dönem) 3. çocukluk (insan hayatının bebeklik ile ergenlik arasındaki dönemi) 4. çocukluk (çocukça davranış) ~ **kirin 1** çocukluk etmek, bebeklik etmek (çocukça davranışlarda bulunmak) 2) çocukluk etmek (gereği gibi düşünmeden tecrübesizce davranmak) ~ **ya (yekî) pê girtin** çocukluğu tutmak

sebitîkirin *m* çocuklaşma, bebekleşme

sebitî kirin *l/gh* çocuklaşmak, bebekleşmek

sebkirin *m* gaybet etme, çekiştirme (bir kimsenin kötü taraflarını sayıp dökme)

seb kirin *l/gh* gaybet etmek, çekiştirmek (bir kimsenin kötü taraflarını sayıp dökme)

sebkîhîndî wj/m sebkîhîndî (edebiyatta süslü bir anlatım biçimi)

sebl *m* hayvan sırtına vurularak yük ve su taşımada kullanılan alet

sebr bnr sebir

sebt *m* cumartesi

sebûn *n* sam yeli

secade *m* secade, namazlık ~ **ya nimêjê** namaz seccadesi

secaet *m* secaat, yiğitlik

secde *m* secde ~ **birin** secdeye varmak ~ **bûn** secde etmek

secdegeh *m* secde yeri

secdekîrin *m* secde etme

secde kirin *l/gh* secde etmek

secerat *m* şecere, soy kölüğü

secere *m* 1. şecere, soy ağacı, soy kölüğü, hayat ağacı 2. şecere (atın soyunun yazılılı olduğu çizelge)

seceredar *rd* şecereli

seciye *m* seciye, ıra, karakter

secl wj/m secl (nesirde yapılan kafiye veya uyak)

sed *n* 1. yüz (100) 2. *rd* yüz (doksan dokuzdan

bir artık) 3. *nd* yüz (kez, kere kelimeleriyle birlikte kullanılır) * **min sed car jî te re got** yüz kere sana söyledim 4. *nd* yüz adımlık arazi parçası 5. bir sürüm hattı ~ **car 1**) yüz kere 2) bin kat (pek çok) * **ev xanî sed car jê çêtir** e bu ev bin kat ondan daha iyi ~ **hezar car** (an jî **bar**) **şikur jî Xwedê re Alla-ha** (bin) şükür ~ **korayî** ne yazıkki, maalesef ~ **neqil** yüz kere ~ **qat bin kat** (pek çok) * **ev xanî sed qat jê çêtir** e bu ev bin kat ondan daha iyi ~ **û bîst car** çok çok, çok yaşa (olumlu anlamda) ~ **xeber bi xeberekê dise-kine** her şey usulüne yapıldığında iş biter

seda *m* ses

sedagir *rd* sesi gürlü ve güçlü olan

sedane *m* yüzdellik * **min sedaneya xwe xwest** yüzdeliğimi istedim

sedanî mat/m 1. yüzlük, yüzler hanesi 2. *rd* yüzlük (yüzü, yüz tanesi bir arada olan)

sedar bot/m sedir ağacı (Cedrus)

seddane *nd* yüz taneli tespîh

sede *m* 1. yüzyıl, asır 2. yüz yıl, asır (milât başlangıç alınarak 1-100, 101-200, 201-300 vb. olarak sayılan yüzyıllık dönem)

sedef *m* 1. sedef 2. *rd* sedef (sedeften yapılma şey)

sedefa diran *nd* emaye

sedefî *rd* sedef, sedeften yapılma

sedefkar nd/nt sedefçi

sedefkarî *m* 1. sedefçilik 2. sedef kakma

sedefkarîti *m* sedefçilik

sedefokî *rd* sedefsi

sedefwar *rd* sedefli

sedem (I) *rd* yüzüncü

sedem (II) *m* 1. neden, sebep 2. *fel* neden, sebep (bir varlığı veya olayı etkileyen, oluşturan, doğuran şey, sebep) 3. gerekçe 4. vesile, bahane * **bi sedema vî tiştî** bu vesileyle ~ **nişan dan 1**) sebep göstermek 2) gerekçe göstermek ~ **a ku ... sebebiyle** ~ **a pêwîstker** gerekçe, mucip sebep ~ **a zorker hiq** mücbir sebep ~ **î** -den dolayı * **sedemî te ez hatim girtin** senden dolayı tutuklandım

sedema pêwîstker hiq/nd gerekçe, mucip sebep ~ **nişan dan** gerekçe göstermek

sedema pêwîstkerî hiq/nd gerekçeli

sedema zorker *nd* zorlayıcı sebep

sedembûn *m* sebep olma

sedembûyîn *m* sebep oluş

sedemî *rd* nedensel

sedemîn *rd* yüzüncü

sedemîti *rd* nedensellik

sedemkar *rd* ettirgen

sedemnast *m* etioloji, sebep bilimi

sedeq *b* bravo, tam da öyle

sedeqat *m* sadakat, bağlılık

sedeqe *m* 1. sadaka (dilenciye verilen para) 2. sadaka (yoksullara yapılan karşılıksız yardım) ~ **lê cûn** sadakaya muhtaç

sedeqet *bnr* sedeqat
seder *m* kavrama
sederbûn *m* kavranma
seder bûn *l/gh* kavranmak
sederkirin *m* kavratma
seder kirin *l/gh* kavratmak
sedesed *rd* yüzer yüzer
sedêk *n* yüzerlik, yüzelik
sedê pez *nd* davran çiftleşmesinden sonraki yüz gün
sed hezarkan *mat/nd* yüz binler basamağı
sedinandin *m* duraklatma, duraksatma
sedinandin *l/gh* duraklatmak, duraksatmak
sedinandî *rd* duraklatılmış
sedinî *rd* duraklamış, duraksamış
sedinîn *m* 1. duraklama, duralama 2. duraksama, tereddüt etme
sedinîn *l/gh* 1. duraklamak, duralamak (hareket durumundaki bir şey, kısa bir süre için durmak veya arada bir durmak) * erebe de-qeyekê **sedinî** araba bir dakika durakladı 2. duraksamak, duraksamak, tereddüt etmek * keçik gava destê xwe dirêjî zıla derî kir, **sedinî** kız elini kapı ziline doğru uzatırken durakladı
sedir *bnr* sedre
sedirbûn *m* evrim geçirme, gelişme
sedir bûn *l/gh* evrim geçirmek, gelişmek
sedî *m* yüzde
sedîmantalojî *m* sedimantoloji, tortul bilimi
sedîmantasyon *bj/m* sedimantasyon, tortulaşma
sedkan *mat/nd* yüzler basamağı
sedkane *bnr* sedkan
sedkorayî *b* maalesef
sedlibî *nd* yüzerlik
sed libî *rd* yüzlük (yüzü, yüz tanesi bir arada olan)
sedo sedo *rd* yüzer yüzer
sedr *nd/nt* başkan
sedrab *bnr* sadrab
sedre *m* sedir, divan, kerevet
sedrenc *m* satranç
sedrezam *dr/n* 1. sadrazam 2. bandırma lokum
sedrezamî *m* sadrazamlık
sedrezamtî *m* sadrazamlık
sedrtî *m* başkanlık
sedsal *m* 1. yüzyıl, asır 2. yüz yıl, asır (milât başlangıç alınarak 1-100, 101-200, 201-300 vb. olarak sayılan yüzyıllık dönem)
sedsalî *rd* yüzyıllık, asırlık
sedye *m* sedye
sef (I) *m* sofa
sef (II) *m* 1. dizi, sıra 2. saf * ketin nav **sefên** me saflarımıza katıldılar ~ **girtin** saf tutmak, saflaşmak
sefa *m* 1. sefa 2. keyif, zevk
sefahet *m* sefahet, uçarılık
sefalet *m* sefalet
sefaletxane *m* sefaletxane

sefandin (I) *m* 1. sıralama, sıraya koyma 2. dizileme, dizme (yan yana veya üst üste sıralama)
sefandin (II) *m* süzme
sefandin (I) *l/gh* 1. sıralamak, sıraya koymak 2. dizilemek, dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak)
sefandin (II) *l/gh* süzmek
sefandî (I) *rd* 1. sıralı 2. dizili, dizilmiş
sefandî (II) *rd* süzme, süzölmüş olan
sefar *n* 1. bakırcı, bakır ustası 2. kalaycı (bakır kalaylayan kimse)
sefaret *m* sefaret, elçilik
sefaretxane *m* sefarethane
sefarî *m* 1. bakırcılık 2. kalaycılık
sefbûn *m* dizilme
sefbûyîn *m* dizilme
sefer *m* 1. sefer 2. sefer, kez, kere ~ **kirin** sefer yapmak, posta yapmak
seferber *m* seferber ~ **kirin** seferber etmek
seferbûn *m* seferber olma
sefer bûn *l/gh* seferber olmak
seferberî *m* seferberlik ~ **ilan kirin** seferberlik ilan etmek
seferî *rd* 1. seferî (yolculukla ilgili) 2. seferî (savaşla ilgili olan) 3. seferî (yolcu olduğunda oruç tutmak veya namaz kılmak zorunda olmayan kimse)
sefername *m* sefername, gezi notları
sefêk *rd* safdilli
sefêkî *m* safdillilik
sefgirtin *m* saf tutma, saflaşma
sef girtin *l/gh* saf tutmak, saflaşmak
sefhe *m* safha
sefik (I) *m* 1. sofa 2. siperlik, siper, güneşlik (kapı, pencere, lâmba gibi şeylere yapılan koruyucu engel) 3. *as* markiz (bir kapı veya pencere önünde yağmurdan korumak için yapılan saçak) 4. *mec* ön dişler * **sefika devê wî tev ketiye** ön dişleri hep dökülmüş
sefik (II) *m* süzgeç
sefirne *m* dam saçacağı
sefî *rd* bön, gerzek, saftirik
sefil *rd* sefil
sefilî *m* sefillik
sefin (I) *m* gemi
sefin (II) *m* dizilme
sefin (III) *m* süzölme, süzölüş
sefin (I) *l/gh* dizilmek
sefin (II) *l/gh* süzölmek
sefing *rd* saf, budala
sefine *m* gemi, Nuh Peygamber'in gemisi
sefinek *m* merhale
sefir *nt/nt* sefir, elçi ~ê **mezin** büyük elçi ~ê **navîn** orta elçi
sefire *m* sefire, bayan sefir
sefîretî *m* sefirelik
sefirî *m* sefirlik, elçilik ~ **kirin** sefirlik (veya elçilik) etmek (veya yapmak)
sefirtî *m* sefirlik, elçilik

sefkirin *m* dizileme, dizme
sef kirin *l/gh* dizilemek, dizmek (yan yana ve-
ya üst üste sıralamak)
sefkirî *rd* dizili
seforî *zo/m* sincap (*Sciurus vulgaris*)
sefsete *m* safsata (gerçeklere dayanmayan)
sefsetekar *nd/nt* safsatacı
sefsetekarî *m* safsatacılık
sefseteker *rd/nd* safsatacı
sefsetekerî *m* safsatacılık
sefsetetî *m* safsatacılık
sefsikîn *rd* safları yaran, kırıp dağıtan
seg *zo/h* 1. köpek, it 2. *nd/nt* köpek, it (değer-
siz, terbiyesiz kimse) 3. *mec* köpek, it (aşā-
gılık niyetlerle yaltaklanan, veya davranış-
ları kötü olan kimse için sövgü sözü olarak
kullanılır) ~ê *bihewtehewt* dev *li mirov na-*
ke havlayan köpek ısırılmaz
segarik *n* ayçiçeği çekirdeği
segav *zo/h* su samuru (*Lutra*)
segban *nd* seğmen, seymen
segbav *nd/nt* 1. köpoğlu (düzenbaz, hain anla-
mında kullanılan sövgü sözü) 2. köpoğlu
(kurnaz, işini bilir, zeki kimseler için sev-
giyle söylenir) ~ê ~ köpoğlu köpek
segbavî *m* köpoğluluk, itlik
segbavî kirin *l/ng* itlenmek, itleşmek
segbaz *n* köpek eğitici
segbazî *m* köpek eğiticiliği
segdar *rd* köpekli
segezîn *m* kuduz
segeztî *rd* kuduz (köpek tarafında ısırılıp ku-
duz olmuş olan)
segîtî *m* 1. köpeklik, itlik 2. zağarlık (av köpe-
ği gibi izleme)
segîtî kirin *m* köpeklenme
segîtî kirin *l/gh* köpeklenmek
seglawî *rd* seklavî
seglan *n* 1. seğmen 2. piyade (piyade sınıfın-
dan olan asker) 3. piyon (satraçta)
segoyî *rd* köpekvari, köpek gibi
segoybûn *m* köpekleşme
segoyî bûn *l/ng* köpekleşmek
segvan (I) *n* köpek bakıcısı
segvan (II) *n* 1. sekban 2. seğmen 3. muhafız
4. nişancı
segvanî (I) *m* köpek bakıcılığı
segvanî (II) *n* 1. muhafızlık 3. nişancılık
seh (I) *m* duyu
seh (II) *m* arama, kontrol ~a (yekî) *kirin* (bi-
rini) kontrol etmek
seha *m* saha, alan ~ya *hewayî* *hiq* hava sahası
sehabe *nd* sahabe
sehal *rd* dingin
sehalbûn *m* dinme (sızı, sancı durma)
sehal bûn *l/gh* dinmek (sızı, sancı durmak)
sehalî *rd* iyicil (hastalık için; sonu iyi, kötücül
olmayan) * *nexweşîna wê sehalî* ye onun
hastalığı iyicil

sehan (I) *m* sahan
sehan (II) *m* 1. arama, kontrol 2. yoklama
sehandin *m* 1. arama, kontrol etme 2. yoklama
(el ile dokunarak inceleme)
sehandin *l/gh* 1. aramak, kontrol etmek 2.
yoklamak (el ile dokunarak incelemek) *
min têkbêrên ku li derdora xwe dîtîn, bi
destên xwe ew sehandin etrafînda gîrdû-
gûm eşyayî ellerimle yokladım
sehanî *m* sahanlık (bir sahanın aldığı miktar)
sehar *m* seher, tan ağartısı
sehaya hewayî *hiq/nd* hava sahası
sehar *rd* 1. duyulur, duyulan 2. anlaşılan
sehek *m* 1. duyu * *pênc lebatên me yên se-*
hekê beş duyu organımız 2. sezgi, sezi
sehekî *rd* 1. duysal 2. sezgisel
sehekyar *rd* sezgili
sehenk *m* sahan
seher *m* 1. seher 2. *mzk* seherî (makamı)
sehergeh *m* seher vakti
sehet *bnr* saat
sehêti *m* deneme, sınama
sehgur *bnr* sewgur
sehil *rd* kolay
sehilbûn *m* kolaylaşma
sehil bûn *l/ng* kolaylaşmak
sehilî *m* kolaylık
sehilkirin *m* kolaylaştırmak
sehil kirin *l/gh* kolaylaştırmak
sehir *bnr* seher
sehî (I) *rd/h* 1. hep, bütün, tüm, tümü, bütünü,
topu, tamam, tamamı * *van karan sehî tu*
bike bu işleri hep sen yap 2. bütünsel 3. *rd*
bütün bütün (parçalanmamış) * *rûpel sehî*
reklam bû sayfanın bütünü reklamdı
sehî (II) *m* deneyim
sehî (III) *m* 1. arama, kontrol 2. *hiq/m* arama,
arama tarama (araştırma işlemi) 3. yoklama
~ *kirin* arama yapmak
sehîbûn (I) *m* tümlenme
sehîbûn (II) *m* 1. aranma, kontrol edilme 2. a-
ranmak taranma 3. yoklanma
sehî bûn (I) *l/ng* tümlenmek
sehî bûn (II) *m* 1. aranmak, kontrol edilmek 2.
aranmak taranmak 3. yoklanmak
sehîfe *m* sahîfe, sayfa
sehîker *nd/nt* 1. aramacı, kontrolcu 2. tarayıcı
(araç)
sehîkerî *m* aramacılık, kontrolculuk
sehîkirin (I) *m* tümlenme
sehîkirin (II) *m* 1. arama yapma, kontrol, kon-
trol etme * *sehîkirina ser û bin* üst baş kon-
trolu 2. arama, yoklama (bakma, gözden ge-
çirme, araştırma) 3. inuayene etme 4. tara-
ma, tarayış (sıkıca arama) ~a *gîştî* ya *laşî*
sağlık taraması (veya yoklaması) ~a *tendu-*
ristiyê sağlık taranması
sehî kirin (I) *l/gh* tümlenmek
sehî kirin (II) *l/gh* 1. arama yapmak, kontrol

etmek 2. aramak, yoklamak (bakmak, gözden geçirmek, araştırmak) * **leşker xanî sehî kirin** **tişte** **nedîtin** askerler evi aradı bir şey bulmadı * **polis li rê em sehî kirin** polis bizi yolda yokladı 3. muayene etmek 4. taramak (sıkıca aramak)

sehînc *m* yağmur sularıyla dolan kuyu

sehîfî (I) *m* bütünlük

sehîfî (II) *m* 1. arama, kontrol 2. deneme, sınamama

sehîw *m* 1. kuruntu 2. yanıltı ~ **girtin** kuruntulanmak

sehkar *m* duyurga

sehker (I) *m* duyu, duyu organı ~a **çêjkirinê** (an **jî tehmstîne**) tat alma duyusu (veya tat duyusu) ~a **destdanê** dokunma duyusu ~a **dîtinê** görme duyusu ~a **şesemîn** altıncı his ~a **tehmê** tat alma duyusu ~a **tehmkirinê** *biy* tat alma yetisi ~a **tehmstîne** tat alma duyusu (veya tat duyusu)

sehker (II) *nd/nt* 1. arayıcı (arama işiyle görevlendirilmiş kimse) * **sehkerê gumrikê** gümrük arayıcısı 2. muayeneci 3. *ped* ayırtman 4. *m* tarayıcı * **sehkerê kompîtûrê** bilgisayar tarayıcısı 5. detektör

sehkerî *m* 1. arayıcılık 2. ayırtmanlık

sehkîrin (I) *m* 1. duyma, işitme (bilgi alma, öğrenme, haber alma) 2. anlama 3. anlama (olumsuz veya soru biçiminde; iyilik görme, yararlanma) 4. hissetme, sezme

sehkîrin (II) *m* 1. arama, tarama, kontrol 2. arama, yoklama, tarama (araştırma, bakma, gözden geçirme) 3. *hiq/m* arama (araştırma işlemi) 4. muayene, muayene etme 5. deneme

seh kirin (I) *l/gh* 1. duymak, işitmek (bilgi almak, öğrenmek, haber almak) * **min ev nûçe seh nekîribû** ben bu haberi duymamıştım 2. anlamak * **niha tu jî min seh nakî ku ez çî dibêjim?** şimdi benim ne dediğimi beni anlamıyor musun? 3. anlamak (olumsuz veya soru biçiminde; iyilik görmek, yararlanmak) * **min tu tişte** **ji vê îlacê seh nekîr** ben bu ilaçtan hiç birşey anlamadım 4. hissetmek, sezmek * **meriv seh nake ka ew heye an tune** insan onun varlığını hissetmiyor

seh kirin (II) *l/gh* 1. arama yapmak, taramak, kontrol etmek 2. aramak, yoklamak taramak, (araştırmak, bakmak, gözden geçirmek) * **polis li rê em seh kirin** polis bizi yolda yokladı * **berikên mêrik seh kirin** adamın ceplerini aradı 3. aramak * **leşker xanî seh kirin tişte** **nedîtin** askerler evi aradı bir şey bulmadı 4. muayene etmek 5. denemek

sehkîrinbar *rd* taranabilir

sehkîrî (I) *rd* işitilmiş, duyulmuş, mesmu

sehkîrî (II) *rd* 1. arama yapılmış, kontrol edilmiş 2. aranmış, taranmış

sehl (I) *bnr* sêl

sehl (II) *bnr* sehil

sehm (I) *m* kargaşa, kaos

sehm (II) *m* 1. korku, yığıl, dehşet 2. *psi* korku ~ **girtin** korkuya kapılmak, dehşete kapılmak ~ **jê girtin** -den korkmak, -den korkuya kapılmak ~ **jê re çêbûn** korkuya kapılmak ~ **lê çêbûn** korkuya kapılmak ~ **kirin zikê (yekî)** korku saçmak (veya salmak) ~ **kirin zikê xwe** korkuya kapılmak ~a **xwe kirin ser (yekî)** korku vermek

sehmek *m* korku

sehmîgirtin *m* korkuya kapılma, dehşete kapılma

sehm girtin *l/gh* korkuya kapılmak, dehşete kapılmak

sehmîgirtî *rd* korkuya kapılmış, dehşete kapılmış olan

sehmkar *rd* 1. korkunç, dehşetli (korku veren dehşete düşüren)

sehmkarbûn *m* korkunçlaşma

sehmkar bûn *l/gh* korkunçlaşmak

sehmkarî *m* korkunçluk

sehmînak *rd* korku verici, korkunç (korku veren dehşete düşüren)

sehmînakbûn *m* korkunçlaşma

sehmînak bûn *l/gh* korkunçlaşmak

sehmînakî *m* korkunçluk

sehne *m* 1. sahne 2. *mec* sahne, görüntü

sehnîkirî *rd* 1. duymamış olan kimse 2. anlamamış olan kimse

sehol *m* 1. buz 2. buzul, cümudiye ~ **helîn** buzlar çözülmek (buzlar erimeye, kırılmaya başlanmak)

seholbend *erd/m* kutup (yer yuvarlığının, ektatordan en uzak olan yer ekseninin geçtiği var sayılan iki noktasından her biri)

seholgirtin *m* buz bağlama

sehol girtin *l/gh* buz bağlamak, buz tutmak, buzlanmak

seholgirtî *rd* buzlu, buz bağlanmış olan

seholşikên *m* buzkıran

seholzan *nd/nt* buzul bilimci

seholzanî *erd/m* buzul bilimi

sehra *m* sahra

sehw *bnr* saw

sehwa *m* bir şeyi bir anlık unutmak

sehwa bûn *l/gh* şaşırarak

sehwan *n* deve çobanı, deve güdücüsü

sehwîr *m* korku

seîs *n* üç yaşında teke

sek (I) *rd* sek * **araqa sek sek** rakı

sek (II) *n* it, köpek

sekala *m* memnuniyetsizlik

sekan (I) *der/m* kürek (kayıkçı küreği)

sekan (II) *m* durma, duruş

sekan (III) *rd* 1. durgun (kımıldanış ve hareket göstermeyen) * **ava sekan** durgun su 2. sakin, durgun, dingin (hareket etmeyen) 3. durgun, kımılıtsız, ayna gibi (deniz için) 4.

mec durgun, cansız (sönük, hareketsiz) * *î-sal piyaseya titûnê hinek sekan e* bu yıl bütün piyasası biraz durgun (veya cansız) 5. duruk, dural, statik 6. duruk, statik (gelişme, ilerleme göstermeyen) 7. *fiz* duraklı 8. sükunetli 9. yerleşik

sekanbûn *m* 1. durgunlaşma, dinginleşme 2. sekte verme, kesintiye uğrama 3. yerleşme **sekan bûn** *l/gh* 1. durgunlaşmak, dinginleşmek 2. sekte vermek, kesintiye uğramak 3. yerleşmek * *hin malên koçeran li vir sekan nebûne* daha köçer evleri buraya yerleşmemişler

sekanbûyî *rd* 1. durgunlaşmış, dinginleşmiş olan 2. yerleşmiş olan

sekanbûyîn *m* 1. durgunlaşına, dinginleşme 2. sekte verme, kesintiye uğrama 3. yerleşme

sekandî *rd* 1. durgun, dingin 2. durgun (sönük, hareketsiz) * *piyase sekandî ye* piyasa durgun

sekandibûn *m* 1. durgunlaşma, dinginleşme 2. durgunluk

sekandî bûn *l/gh* durgunlaşınmak, dinginleşmek

sekandibûnî *m* durgunluk, dinginlik

sekandîkirin *m* durgunlaştırmak, dinginleştirmek

sekandî kirin *l/gh* durgunlaştırmak, dinginleştirmek

sekane *rd* statik, duruk

sekanetî *m* durukluk

sekanî *m* 1. durgunluk (kimildanış ve hareket göstermeme) 2. sakinlik, durgunluk, dinginlik (hareket etmeme) 3. durgunluk, kimiltısızlık, ayna gibi olma (deniz için) 4. *mec* durgunluk, cansızlık (sönüklük, hareketsizlik) * *sekanîya piyaseya titûnê* bütün piyasasının durgunluğu 5. durukluk, durallık 6. *fiz* duraklılık 8. sükunetlik 9. yerleşiklik

sekan kirin *m* durgunlaştırmak, dinginleştirmek

sekan kirin *l/gh* durgunlaştırmak, dinginleştirmek

sekanî *bnr* sekanî

sekar *m* meyve konulan kap

sekav *zo/nd* su samuru (Lutra)

sekan *nd* sekan

seke *m* sikke (hayvanları bağlamak için yere çakılan demir kazık)

sekerat *m* sekerat, can çekişine

sekih (I) *bnr* seke

sekih (II) *m* para yapımında kullanılan alet

sekihandin *m* kamaştırma (dış için)

sekihandin *l/gh* kamaştırmak (dış için)

sekihandî *rd* kamaşmış (dış için)

sekihî *rd* kamaşmış (dış için)

sekihîn *m* kamaşma (dış için)

sekihîn *l/gh* kamaşmak (dış için)

sekin *m* 1. durma, duruş * *sekna li nav derî* kapıda durma 2. sekte, durgu ~ *dan* (...) sekte vurmak ~ *jê re tune* harıl harıl * *sekn ji sobayê re tune, dişixule* soba harıl harıl ya-mıyor ~ *jê re tune bûn* 1) koşmak, koşuştur-

mak (bir işle çok ilgilenmek) * *îro ji serê si-behê heta niha sekn ji min re tune* bûye sabah-tan akşama kadar bugün koşmuşum 2) saka beygiri gibi (çok dolaşanlar için söylenir) ~ *nehatin* (yekî) kıvrım kıvrım kıvrınmak (çok acı çekerek kıvrınmak) ~ *pê neketin* 1) durmak nedir bilmemek 2) orası senin, burası benim dolaşmak (veya gezmek) ~ *û sekan* duruş ~ *a serserkî* mum duruşu ~ *a Xwedê pê neketin* durmak nedir bilmemek

sekinî *dil nd* sekteyikalp, kalp durması

sekinandin *m* 1. durdurma 2. durdurma, dindirme 3. durdurma, yakalma (bir kimsenin gitmesine engel olma) 4. alı koyma, hapsedme (birini boş yere bekletme) 5. bekletme 6. *mec* dondurma (bir şeyi değiştirmez durumda tutma)

sekinandin *l/gh* 1. durdurmak 2. durdurmak, dindirmek * *ez li dostekî welê digerin ku hêstrên çavên min bisekinîne* göz yaşlarımı dindirecek bir dost arıyorum 3. durdurmak, yakalmak (bir kimsenin gitmesine engel olmak) * *li ber derî ew sekinandin û pê re axivîn* onu kapıda yakalayıp konuşmalar 4. alı koymak, hapsedmek (birini boş yere bekletmek) 5. bekletmek 6. *mec* dondurmak (bir şeyi değiştirmez durumda tutmak) * *fî-yetên eşyayan sekinandin* eşya fiyatları dondurmak

sekinandî *rd* 1. duruk, durdurulmuş 2. durgun, dingin 3. durgun (sönük, hareketsiz) * *piyase sekinandî ye* piyasa durgun 4. donmuş vaziyette (artınayan, değişmeyen)

sekinandibûn *m* durgunlaşma, dinginleşme **sekinandî bûn** *l/gh* durgunlaşmak, dinginleşmek

sekanîkirin *m* durgunlaştırmak, dinginleştirmek **sekinandî kirin** *l/gh* durgunlaştırmak, dinginleştirmek

sekinî *rd* 1. duruk 2. durgun, dingin 3. *mec* durgun (sönük, hareketsiz)

sekinîn *m* 1. durma (hareketsiz kalma, yürümez olma) 2. durma (işlemez olma, çalışmama) 3. durma, eğleşme (bir yerde bir süre oyalanma, eğlenme) 4. durma, dinme, kesilme, kesiliş 5. durma, bekleme (dikilme) 6. bekleme (süre tanıma, acele etmeme) 7. durma (kalma) 8. durma (hareketsiz durumda olma) 9. oturma (boş durma, hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirme) 10. durma (olumsuz biçimiyle; ara vermeden, sürekli olarak) 11. yatma (işlemez, çalışmaz durumda kalma) 12. yüzme (bir sıvının yüzeyinde batmadan durma) 13. yatışma (rüzgâr için) 14. ikamet etme, yaşama

sekinîn *l/gh* 1. durmak (hareketsiz kalmak, yürümez olmak) * *tu qasekê li vir bisekinê* sen biraz burada dur 2. durmak (işlemez olmak, çalışmamak) * *saet sekinîye* saat dur-

muş 3. durmak, eğleşmek (bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek) * **niha li cihê ku tren lê disekinin me dipê** trenlerin durduğu yerde şimdi bizi bekler * **piştî ku heftiyek li Beyrûdê sekiniye, hîna çûye gundên Cebelê** Beyrut'ta bir hafta eğlenmiş ondan sonra Cebel köylerine gitmiş 4. durmak, dinmek, kesilmek * **baran sekini** yağmur durdu * **rondikê çawên min sekinîn, bêhna min derket** gözyaşlarım dindi, ferahladım * **ba sekiniye rûzgâr kesilmiş** 5. durmak, beklemek (dikilmek) * **ew qas saet sekinîna li ber der, li zora min çû** kapının önünde onca saat durmak gücüm gitti * **li derve bisekinin** dışarda bekleyin 6. beklemek (süre tanımamak, acele etmemek) * **hinekî din jî bisekine, çawan be dê pak bibe** biraz daha bekle, nasılsa iyileşecek 7. durmak (kalmak) * **em li baje zêde nesekinîn** şehirde fazla durmadık 8. durmak (hareketsiz durumda olmak) * **hûn çi sekinîne, wext hat ne duruyorsunuz, vakit geldi** 9. durmak (olumsuz biçimiyle; ara vermeden, sürekli olarak) * **ji serê sibehê de ez qet nesekinîme** sabahtan beri hiç durmadım 10. oturmak (boş durmak, hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirmek) 11. yatmak (işlemez, çalışmaz durumda kalmak) * **keştî li benderê sekiniye** gemi limanda yatıyor 12. yüzmek (bir sıvının yüzeyinde batmadan durmak) * **texte li ser avê disekine** tahta suda yüzer 13. yatışmak (rûzgâr için) * **bisekinin wê helaw erzan bibe** Karaman'ın koyunu sonra çıkar oyunu * **sekinî mekinî** durdu murdu 14. ikamet etmek, yaşamak * **tu li ku disekini?** nerde yaşıyorsun?

sekirin m 1. arama yapma, kontrol etme 2. arama, yoklama (bakma, gözden geçirme, araştırma) 3. tarama (sıkıca arama) 4. muayene etme

se kirin l/gh 1. arama yapmak, kontrol etmek 2. aramak, yoklamak (bakmak, gözden geçirmek, araştırmak) 3. taramak (sıkıca aramak) 4. muayene etmek * **bila doktor canê min se bike** doktor beni bir muayene etsin

sekitandin m gebertme

sekitandin l/gh gebertmek * **kûçik sekitandin** köpeği geberttiler

sekitandî rd geberik, gebertilmiş

sekitî nd/rd geberik, gebermiş olan

sekitîn (I) m geberme, zıbarma (hayvanlar için)

sekitîn (II) m aniden durma, kesilme

sekitîn (I) l/gh gebermek, zıbarmak (hayvanlar için) * **kûçik sekitiye** it gebermiş

sekitîn (II) l/gh aniden durmak, kesilmek

seklawî rd seklavî (bir tür soylu at)

sekn m 1. durma, duruş * **sekna li nav derî** kapıda durma 2. sekte, durgu ~ **dan (...)** sek-

te vurmak ~ **jê re tune 1)** durmadan, dinlenmeden çalışma 2) harıl harıl * **sekn ji sobayê re tune, dişxule** soba harıl harıl yanıyor ~ **jê re tune bûn 1)** üstüne kapanmak, aralıksız çalışmak 2) koşmak, koşturmak (bir işle çok ilgilenmek) * **îro ji serê sibehê heta niha sekn ji min re tune** bûye sabah-tan akşama kadar bugün koşmuşum 2) saka beygiri gibi (çok dolaşanlar için söylenir) ~ **nehatin (yekî)** kıvrım kıvrım kıvrınmak (çok acı çekerek kıvrınmak) ~ **pê neketin 1)** durmak nedir bilmemek 2) orası senin, burası benim dolaşmak (veya gezmek) ~ **û sekan** duruş ~ **a serserkî** muın duruşu ~ **a Xwedê pê neketin** durmak nedir bilmemek

sekna dil nd sekteyikalp, kalbin durması

seknok rd durağan

sekn pê neketin l/bw durmak nedir bilmemek

seko bnr sekû

sekan m sarhoşluk

sekre m süt konulan kap

sekreter nd/nt 1. sekreter 2. sekreter, sayfa düzenlemesi yapan (basında) ~ **ê gîştî** (an jî **gelemperî**) genel sekreter

sekreterî m sekreterlik

sekreterya m sekreteryâ

seks biy/m seks, cinsiyet

seksepel m seksepel

seksiyon m seksiyon

seksiyanê h seksice

seksî rd seksî

seksîbûn m seksileşme

seksî bûn l/gh seksileşmek

seksîkirin m seksileştirme

seksî kirin l/gh seksileştirmek

seksîkirî rd seksileştirilmiş olan

seksîkî h seksice

seksolog nd/nt seksolog, cinslik bilimci

seksolojî m seksoloji

seksant m sekstant

seksuel rd seksüel

sekte m sekte, durgu ~ **ya dil** sekteyikalp, kalp sektesi, kalbin durması

sekte rd/nd sekte

sektekî m sektekî

sektekî m sektekî

sektekî m sektekî

sektekî m sektekî

sektekî m sektekî

sektekî m sektekî

sektekî m sektekî

sektekî m sektekî

sektekî m sektekî

sekûkiri *rd* sekili, sekilenmiş olan
sekûya benderê *nd* rihîm
sekvan *nd/nt* atıcı, avcı
sekyan *nd* sahip
sekvanî *m* atıcılık, avcılık
sel (I) *n* 1. kayrak (yassi, düz taş) 2. oturtmalık
sel (II) *rd* loş
sela (I) *m* sermaye, kapital
sela (II) *ol/m* salâ ~ **dan** (an jî **xwendin**) salâ vermek (veya okumak)
selab *m* kayak, sky
seladar *nd/nt* sermayedar, sermaye sahibi
seladarî *m* sermayedarlık, kapitalizin
selahiyet *m* salâhiyet, yetki ~ **dan** yetki vermek ~ **ya xwe bi kar anîn** yetkisini kullanmak
selahiyetdar *rd* salâhiyetli, yetkili ~ **kirin** yetkili kılmak
selahiyetdarkirin *m* yetkilendirme
selahiyetdar kirin *l/bw* yetkilendirmek
selam *bnr* silav
selamet bûn esenliğe kavuşmak
selamet *m* 1. selânet, esenlik 2. selâmet (güvenlik içinde olma) 3. *rd* selâmet, esen
selameti *m* esenlik
selamineleykim *bnr* selamunaleykum
selamunaleykum *b* selamünaleykum
selandin *bnr* şêlandin
selat (I) *m* 1. salât, namaz 2. salât (Hz. Muhammed'in adı anıldığında okunan dua)
selat (II) *ol/m* salâ ~ **dan** (an jî **xwendin**) salâ vermek (veya okumak)
selawat *bnr* selawat
selb *m* su, taş vb. yi hayvanla taşınada kullanılan askı
selbend *n* yassi ve ince taş parçası, büyük yassı taş
selbendkirin *m* (taşlarla) bend kurma
selbend kirin *l/gh* (taşlarla) bend kurmak
Selçûqî *nd* Selçuklu
selebî *bot/m* Lâtin çiçeği (Tropeolun)
selef (I) *m* 1. faiz, getiri (işletmek için bir yere ödünç verilen paraya karşılık alınan kâr, ücret) 2. *bz* faiz, getiri (kiralanan paranın bedeli) 3. tefe
selef (II) *nd/nt* selef, öncel
selef (III) *m* düğine
selef (IV) *n* 1. grup * **em bûn sê selef** üç gruba ayrıldık 2. grup (binek hayvanları için) 2. at kafilesi ~ **ê siwaran** süvari alayı, süvari öncüsü
selefdar *nd/nt* 1. faizci 2. tefeci
selefdarî *m* 1. faizcilik 2. tefecilik
selefkar *nd/nt* 1. faizci 2. tefeci
selefkarî *m* 1. faizcilik 2. tefecilik
selefon *m* telefon
selefxur *nd/nt* 1. faizci 2. tefeci
selefxurî *m* 1. faizcilik 2. tefecilik
selahiyet *bnr* selahiyet

selek *m* sepet
selekker *nd/nt* sepetçi (imal eden)
seleksiyon *m* seleksiyon
selektor *m* selektör (araba selektörü)
selem *m* 1. borca karşılık olarak alınan koyun 2. tek vade üzerine mal satışı 3. peşin parayla veresiye mal almak
selemdar *nd/nt* selemle mal alan kimse
selende *m* saçak, dam saçağı
selenge *bnr* sengele
selenyûm *kim/m* selenyum (kısaltması Se)
selep *m* 1. geriz, lâğım 2. lâğım döşemi
selete *m* salata ~ **ya xesa xirpûşkî** kıvrıkcık salatası
seleteya Rûs *nd* Rus salatası
seletûn *m* buzhane (soğuk hava deposu)
selewat *m* 1. salâvat (namazlar) 2. salâvat (Hz. Muhammed'e ve onun soyundakilere saygı göstermek için okunan dua) 3. *ol* salâ ~ **dan** salâ vermek (veya okumak)
selexane *m* 1. mezbaha, kesim evi 2. *nd/rd* şapışal, salak ve kaba saba 3. tembel kimse
selexanetî *m* 1. salaklık 2. aylıklık, başıboşluk, tembellik
selexandin *bnr* selixandin
selfservîs *m* selfservis
selhe *m* sepet
selibandin *m* çarınıha germe
selibandin *l/gh* çarınıha germek
selibîn *m* çarınıha gerilme
selibîn *l/gh* çarınıha gerilmek
selibyar *rd* haçlı, hristiyan
selih *m* tamir, onarım
selihan *m* onarına
selihandin *m* 1. onarma, tamir etme 2. ıslah etme 3. barıştırmak
selihandin *l/gh* 1. onarmak, tamir etmek 2. ıslah etmek * **Xwedê we biselihîne** Allah sizleri ıslah etsin 3. barıştırmak
selihandî *rd* 1. tamir edilmiş olan, tamiri yapılmış olan 2. barıştırılmış olan
selihîn *m* 1. onarılma, tamir edilme 2. ıslah edilme 3. barışma
selihîn *l/gh* 1. onarılma, tamir edilme 2. ıslah edilmek 3. barışmak
selihîner *nd/nt* tamirci
selihînerî *m* tamircilik
selik *m* sepet, zembil, kazevi ~ **a gilêşî** çamışır sepeti ~ **a nanî** ekme sepeti ~ **a şehîran** nakışlı, kulpsuz yayvan sepet ~ **a şivik** çalı çırpıdan yapılmış sepet ~ **a zilik** buğday sapında yapılmış sepet
selikfiroş *nd/nt* sepetçi (satan kimse)
selikfiroşî *m* sepetçilik
selikker *nd/nt* sepetçi (imal eden)
selikkerî *m* sepetçilik
selipûrî *rd* çelimsiz
selipûrîtî *m* çelimsizlik
selitandin *m* dadandırmak, musalat etme

selitandin *l/gh* dadandırmak, musalat etmek
selitandî *rd* dadandırılmış, musalat edilmiş olan

selitîn *m* 1. dadanma (tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi çok isteme) 2. dadanma, musalat olma (yarar, çıkar veya alışkanlık sonucu bir yere sık sık uğrama)

selitîn *l/gh* 1. dadanmak (tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi çok istemek) 2. dadanmak, musalat olmak (yarar, çıkar veya alışkanlık sonucu bir yere sık sık uğramak)

selixandin (I) *m* tembelleştirme

selixandin (II) *m* derisini yüzme

selixandin (I) *l/gh* tembelleştirmek

selixandin (II) *l/gh* derisini yüzmek

selixandî (I) *rd* tembelleştirilmiş olan

selixandî (II) *rd* yüzük (derisi yüzülmüş olan)

selixîn (I) *m* tembelleşme, çömüp oturma

selixîn (II) *m* derisi yüzülme

selixîn (I) *l/gh* tembelleşmek, çömüp oturmak

selixîn (II) *l/gh* derisi yüzülmek

selî *m* loşluk

selib *ol/m* hac

selibûn *m* loşlaşma

selî bûn *l/gh* loşlaşmak

selib kirin *l/gh* çarımha girmek

selibyar *rd* haçlı (Hristiyan)

selikirin *m* loşlaştırma

selî kirin *l/gh* loşlaştırmak

selîm (I) *rd* salim, esen

selîm (II) *rd* selim, iyicil (sonucu kötü olmayan)

selîn *n* kapaklık, kapak taşı (mezarlarda en üstte bulunan taş)

selîqe *m* ezgi, melodi

selitî *m* loşluk

selk *n* yumru (sap, kök veya dallarda bulunan yedek besin taşıyan şişkinlik)

selketûr *bot/m* kırmızı turp (Raphanus sativus var radícula)

selman *m* 1. ispat, tanıt 2. saptanım, tespit 3. *mat* sağlama

selmandîn *m* 1. ispatlatma, tanıtlama, tanıtlayış 2. saptama, saptayış, tespit etme 3. *mat* sağlama

selmandîn *l/gh* 1. ispatlatmak, tanıtlamak 2. saptamak, tespit etmek 3. *mat* sağlamak

selmandî *rd* 1. ispatlı, tanıtılı 2. saptanmış, tespitli

selmask *bnr* şêlmask

selmiyayî *rd* 1. ispatlı, tanıtılı 2. saptanmış, tespitli

selmî *m* peynir helvası

selmîn *m* 1. ispatlanma, tanıtlanma 2. saptanma, tespit edilme 3. ispat, tanıt

selmîn *l/gh* 1. ispatlanmak, tanıtlanmak 2. saptanmak, tespit edilmek

selmînbûn *m* ispatlanma, tanıtlanma

selmînbûn *l/gh* ispatlanmak, tanıtlanmak

selmînbûyîn *m* ispatlanış, tanıtlanış

selmîner *rd* 1. ispatlayıcı 2. saptayıcı

seloteyp *n* seloteyp

selsal *m* kuru balçık

selte *m* cekete benzer bir üstlük

seltenat *m* 1. saltanat 2. saltanat (bolluk ve zenginlik, gösterişli yaşayış) ~ **kirin** saltanat sürmek

seluloit *m* selüloit

seluloz *m* selüloz

selulozik *rd* selülozik

selûk *bnr* silûk

selûw *m* selvi

selûwbejn *rd* selvi boylu

selwa *m* selvi

selwan *n* deve çobanı

selxik *m* küçük baş hayvan yavrusu

sem *m* huy, mizaç

sema (I) *m* sema, gök, gök yüzü

sema (II) *m* sema, semah ~ **girtin** semah dönmek (veya tutmak)

semadar *rd* semahlı

semafor *m* semafor

semager *nd/nt* semazen

semagerî *m* semazenlik

semah *bnr* sema (II)

semaî *mzk/* 1. semaî 2. *wj* semaî

semajen *nd/nt* semazen

semajenî *m* semazenlik

semakar *nd/nt* semazen

semakirin *m* raksetme

sema kirin *l/gh* raksetmek

seman *m* seman

semanek *zo/m* sülün (Phasianus colchicus)

semantik *m* 1. semantik, anlam bilimi 2. *rd* anlam bilimsel

semaşî *zo/n* köpek balığı (Mustelus mustelus)

semavan *bnr* semager

semawend *m* oyun alanı

semawer *m* semaver

semawî *rd* 1. semavî, gökçe 2. semavî, gökçül (gökle ilgili)

semax (I) *m* 1. sabır, dayanç (acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi) 2. sabır (olacak veya gelecek bir şeyi telâş göstermeden bekleme) 3. sebat, direşme 4. tahammül, katlanma ~ **kirin** 1) sabretmek, sabır göstermek 2) sebat etmek (veya göstermek) 3) tahammül etmek, katlanmak ~a (yekî) tune bûn sabırsız olmak

semax (II) *m* tav * **hesin semax kir** demire su verdi

semaxane (I) *m* semahane

semaxane (II) *rd* sabırlıca

semaxbûn *m* tavlanma

semax bûn *l/gh* tavlanmak

semaxdar *rd* sabırlı

semakker *rd* 1. sabırlı 2. sebatlı, direşken
semakkirin (I) *m* 1. sabretme, çıdama 2. direşme 3. tahamül etme, katlanma
semakkirin (II) *m* tavlama, tav verme
semak kirin (I) *l/gh* 1. sabretmek, çıdamak 2. direşmek 3. tahamül etmek, katlanmak
semak kirin (II) *l/gh* tavlamak, tav vermek
semakkirî (I) *rd* sabretmiş olan kimse
semakkirî (II) *rd* tavlı
sembisek *m* börek, şam börek ~a **firinê** fırın
 böreği ~a **penêrî** peynirli börek ~a **sêlê** sac
 böreği
sembol *m* sembol
sembolî *rd* sembolik
sembolik *rd* sembolik
sembolist *nd/rd* sembolist
sembolîze *rd* sembolize ~ **kirin** sembolize etmek
sembolîzekirin *m* simgeleme
sembolizm *m* sembolizm, simgecilik
sembolkirin *m* sembolleştirme
sembol kirin *l/gh* sembolleştirmek
seme *rd* sersem, alık, ahmak, bön ~ **bûn** sersem olmak
semeberd *jeo/m* kalker, kireç taşı
semebûn *m* sersemleme, sersemleşme
seme bûn *l/gh* sersemlemek, sersemleşmek
semed (I) *m* 1. neden, sebep 2. -den dolayı, yüzünden, ötürü
semed (II) *m* bir tür kek
semeker *rd* sersemletici
semekirin *m* sersemletme
seme kirin *l/gh* sersemletmek
semen (I) *n* paha
semen (II) *bot/m* yasemin
semenber *rd* semenber (yasemin göğüslü)
semene *bot/m* yonca
semer (I) *m* 1. yüz tane davar 2. yüz atlı birlik
semer (II) *m* semer, ürün
semere *m* semere, yemiş
semetî *m* sersemlik, alıklık, bölülük
semikandin *m* katmerleştirme, kat kat olmasını sağlama
semikandin *l/gh* katmerleştirmek, kat kat olmasını sağlamak
semikîn *m* katmerleşme, katkat olma
semikîn *l/gh* katmerleşmek, katkat olmak
semilik *bot/m* yumurtayla beraber pişirilen bir ot
semitandin *l/gh* çürütüp dökülmesine neden olmak
semitîn *l/gh* yanma ve yara sonucu vücut etinin çürüyüp dökülmek * **goştê piyê wî semitîbû** ayağının eti hep dökülmüştü
semyoloji *bj/m* 1. semiyoloji 2. semiyoloji, gösterge bilim
semyotik *m* 1. semiyotik, gösterge bilim 2. *rd* semiyotik
semî *bot/m* kaz ayağı (Chenopodium)

semînar *bnr* semîner
semîner *m* semîner, toplu çalışma
semînerdar *nd/nt* semînerci
semînerdarî *m* semînercilik
semolok *zo/m* sincap
semorik *zo/m* sincap
sempatî *m* sempati
sempatîk *rd* 1. cana yakın, sıcak kanlı, sempatik 2. sempatik (çok hoş, hoş giden)
sempatîzan *nd/nt* sempatizan
sempatîzanî *nd/nt* sempatizanlık
sempozyûm *m* sempozyum
septom *bj/m* semptom, bulgu
semt (I) *m* semt
semt (II) *m* 1. ihtiyat 2. usul 3. uygun * **cihekî** **semt bibîne** uygun bir yer bul 4. *h* usul usul
semt (III) *m* 1. dikkat 2. fırsat * **se semtê nadê** köpek fırsat vermiyor
semtdar *rd* ihtiyatkâr, ihtiyatlı
semtexalî *rd* tenhâlık, ıssız (tenha yer), cinlerin cirit oynadıkları yer (bomboş yer için)
semtexalîbûn *m* kuytuluk
semtik *m* ihtiyat
semtika *h* usulca
semtûr *bnr* sentûr
semtxalî *rd* tenhâlık, ıssız (tenha yer), şenlik-siz, gayri meskûn
semûm *n* sam yeli
semûr *nd* temmuz ayı yeli) güneyden esen sıcak yel
semx *m* zamk
semxerat *h* -den dolayı, hatırandan dolayı
semyan (I) *m* 1. görkem, ihtişam 2. heybet, büyüklük, ululuk
semyan (II) *n* reis, başkan
semyandar *rd* 1. görkemli, ihtişamlı 2. heybetli
semyanî *rd* görkemli
senet *n* 1. sanat 2. zanaat 3. zanaat (ustalık iş-tiyen iş)
senetkar *nd/nt* 1. sanatkâr 2. zanaatçı, zanaatkâr
senetkarî *m* 1. sanatkârlık 2. zanaatçılık, zanaatkarlık
sena *n* sena, övgü
senakar *nd/nt* övgücü
senakarî *m* övgücülük
senarîst *nd/nt* senarist, senaryocu
senarîstî *m* senaristlik, senaryoculuk
senaryo *m* senaryo
senaryonivîs *nd/nt* senaryocu, senarist
senaryonivîsî *m* senaryoculuk, senaristlik
senato *m* senato
senator *nd/nt* senatör
senatorî *m* senatörlük
senaxwên *nd/nt* methiyeci
senayî *m* sanayi, endüstri
senbûse *m* samsa (baklavaya benzer bir tür hamur tatlısı)

senc (I) *mzk/m* vurmalı bir çalgı
 senc (II) *kiyas*
 sencan (I) *m* ödeme
 sencan (II) *m* onama
 sencandin (I) *m* ödeme
 sencandin (II) *m* onama
 sencandin (III) *m* kıyaslama
 sencandin (I) *l/gh* ödemek
 sencandin (II) *l/gh* onamak
 sencandin (III) *l/gh* kıyaslamak
 sencandî (I) *rd* ödenmiş olan
 sencandî (II) *rd* onanmış olan
 sencanî *rd* ödemeli
 senceq *m* 1. sancak (askerî bayrak) 2. *dir* sancak (illerle ilçeler arasında kalan yönetim bölümü, mutasarrıflık) 3. sancak (gemilerin sağ yanı)
 sencîn (I) *m* ödenme
 sencîn (II) *m* onanma
 sencîn (III) *m* kıyaslanma
 sencîn (I) *l/ngh* ödenmek
 sencîn (II) *l/ngh* onanmak
 sencîn (III) *l/ngh* kıyaslanmak
 sencîş *m* kıyaslama, mukayese
 sendel *bot/m* sandal (Santalum album)
 sendelî *m* sandelye
 sendelifiroş *nd/nt* sandalyeci (satan kimse)
 sendelifiroşî *m* sandalyecilik
 sendelîker *nd/nt* sandalyeci (imal eden kimse)
 sendelîkerî *m* sandalyecilik
 sendik *nd/nt* sendik
 sendika *m* sendika
 sendikager *nd/nt* sendikacı
 sendikagerî *m* sendikacılık
 sendikalîst *nd/nt* sendikalist
 sendikalîzm *m* sendikalizm, sendikacılık
 sendikavan *nd/nt* sendikacı
 sendikavanî *m* 1. sendikacılık 2. *rd* sendikalı
 sendikavanîti *m* sendikacılık, sendikalizm
 sendikayî *rd* sendikal * *mafên sendikayî* sendikal haklar
 sendikayîbûn *m* sendikalaşma
 sendikayî bûn *l/ngh* sendikalaşmak
 sendikayîkirin *m* sendikalaştırma
 sendikayî kirin *l/gh* sendikalaştırmak
 sendikayîti *m* sendikalılık
 sendrom *bj/m* sendrom
 sendoq *m* sandık
 sene *m* sene, yıl
 sened *m* senet, belgit ~ *dan* senet vermek ~ *dan hev û din* senetleşmek ~ *û belge* senet sepet ~ *a pardariyê* hisse senedi ~ *a sîgortayê* sigorta senedi, poliçe ~ *a vekirî* açık senet ~ *ê xatiran* *bz* hatir senedi
 sened *m* kuskun
 senede *m* senet
 Senegalî *rd/nt* Senegalli
 senem *n* 1. sanem, put 2. *mec* sanem (çok güzel kadın)
 senewber *m* çama benzeyen ağaç

senfoniye *rd* senfonik
 senfonî *mzk/m* senfoni
 senfonîk *rd* senfonik
 seng (I) *n* taş
 seng (II) *rd* ağır (hafif karşıtı)
 seng (III) *sp/m* disk
 seng (IV) *m* denge
 seng (V) *n* dana
 seng (VI) *m* değer ~ *pê dan* değer vermek
 sengandin (I) *m* kıyaslama
 sengandin (II) *m* tartma
 sengandin (I) *l/gh* kıyaslamak
 sengandin (II) *l/gh* tartmak
 senganî *m* ağırlık
 sengele *n* 1. yeni yetme (erkek çocuğu) 2. delikanlı, genç erkek
 sengeletî *m* 1. yeni yetmelik 2. delikanlılık (insanın delikanlı olduğu çağ)
 senger *m* 1. siper, mevzi 2. *lşk* tabya
 sengergeh *m* istihkâm
 sengergirtin *m* mevzilenme
 senger girtin *l/gh* mevzilenmek
 senger kirin *l/gh* sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek, tahkim etmek
 sengesîr *m* sarmısaklı bir yemek
 sengilesûtî *rd* alık, bön
 sengîn (I) *m* kıyaslanma
 sengîn (II) *m* tartılma
 sengîn (I) *l/ngh* kıyaslanma
 sengîn (II) *l/ngh* tartılmak
 sengînî *m* ağırlık
 sengo *n* 1. dana 2. *mec* tosun, tosunçuk
 sengol *n* iri kafalı köpek
 sengolik *n* iki senelik buzağı
 seng pê dan *l/bw* (birine) değer vermek
 sengtraş *nd/nt* taşçı
 sengtraşî *m* taşçılık
 sengû *bnr* sengo
 sengûr *n* 1. beş altı aylık buzağı 2. *mec* gürbüz, tosun
 senidandin *m* duraklatma, duraksatma
 senidandin *l/gh* duraklatmak, duraksatmak
 senidandî *rd* duraklatılmış, duraksatılmış
 senidî *rd* duraklamak, duraksamış
 senidîn *m* 1. duraklama, duralama 2. duraksama, tereddüt etme
 senidîn *l/ngh* 1. duraklamak, duralamak (hareket durumundaki bir şey, kısa bir süre için durmak veya arada bir durmak) * *erebe de-qeyekê senidî* araba bir dakika durakladı 2. duraksamak, duraklamak, tereddüt etmek (ses çıkarmamak)
 senifan *m* sınıflama, tasnif
 senifandin *m* sınıflama, sınıflandırma, tasnif etme
 senifandin *l/gh* sınıflamak, sınıflandırmak, tasnif etmek
 senifandî *rd* tasnifli, sınıflanmış, sınıflandırılmış olan

senifin *m* sınıflanma, tasnif edilme
senifin *l/gh* sınıflanmak, tasnif edilmek
senifiner *nd* sınıflandırıcı
senik *m* sahan
senîmanî *nd* cesedin el, kulak, burun organları
senît *m* ağır, kirebolu
senkretizm *fel/m* senkretizm
senkron *m* senkron, eş zaman
senkronî *m* senkroni, eş zamanlılık
senkronik *rd* senkronik, eş zamanlı
senkronizasyon *sîn/m* senkronizasyon, eşleme
senkronîze *rd* senkronize
senkronîzekirin *m* senkronize etme, eşleme (ses ile görüntü arasında gerekli bağı sağlamak)
senkronîze kirin *l/gh* senkronize etmek, eşlemek (ses ile görüntü arasında gerekli bağı sağlamak)
senkronîzekirî *sîn/rd* eşlemeli
senober *bot/m* çama benzer bir tür ağaç
senozoik *m* senozoik, üçüncü çağ
sensitî *m* kokuşmuş su kokusu
sensualist (*fel/psi*) *nd/nt* sansualist, duyumcu
sentagma *rz/m* sentagma, dizim
sentaks *rz/m* sentaks, söz dizimi
sentaktik *rd* sentaktik, söz dizimsel
sentetik *rd* sentetik, bireşimli
sentez *kîm/m* sentez, bireşim
sentezçêker *rd* sentezleyici
sentezker *rd* sentezleyici
sentezkin *m* sentezleme
sentez kirin *l/gh* sentezlemek
sentêl *m* durum, hal
sentûr *mzk/m* santur
sentûrî *nd/nt* santurcu
sentûrjen *nd/nt* santurcu
senyor *n* senyör
senyori *m* senyörlük
sepan (I) *m* sapan
sepan (II) *m* uygulama, tatbik
sepanîn *m* 1. uygulama, tatbik etme 2. empoze etme, zorla kabul ettirme 3. vergilendirme, vergi koyma 4. koruma, kollama, saklama
sepanîn *l/gh* 1. uygulamak, tatbik etmek 2. empoze etmek, zorla kabul ettirmek 3. vergilendirmek, vergi koymak 4. korumak, kollamak, saklamak
sepanî (I) *rd* 1. 1. uygulanmış, tatbik edilmiş 2. empoze edilmiş, zorla kabul ettirilmiş 3. vergilendirilmiş 4. korunmuş, kollanmış, saklanılmış
sepanî (II) *n* çoban köpeği
sepanî *rd* 1. uygulamalı, tatbikî 2. *fel* tatbiki
sepenî *nd/nt* paralı ev içi hizmetçi
sepet (I) *m* 1. hayalet, fantasma (gerçekte var olmadığı halde görüldüğü sanılan şey, görüntü) * **sepetên ku qet ji pêş çavên min naçîn hene** gözümün önünden geçmeyen hayaller var 2. *psi* hayal, imge, imaj (duyu

organlarının dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri) * **li zarok saw û sepet çêdibin** çocuk hayaller görüyor 3. *psi* sanrı ~ **jê re çêbûn** sanırlamak
sepet (II) *m* 1. sepet 2. sepet (basketbol sepeti) 3. göğüs kafesi 4. *rd* sepet (bir sepetlik, bir sepetin alacağı miktar) ~ **çêkirin** sepet yapmak
sepetfiroş *nd/nt* sepetçi (satan kimse)
sepetfiroşî *m* sepetçilik
sepetkar *nd/nt* sepetçi (imal eden)
sepetkarî *m* sepetçilik
sepetkî *rd* sepet, sepetvari, sepete benzer * **sindoqa sepetkî** sepet sandık
sepetsaz *nd/nt* sepetçi (imal eden)
sepetsazî *m* sepetçilik
sepîkirin *m* arıtma
sepî kirin *l/gh* arıtmak
sepîkirî *rd* arıtılmış olan
sepîn *m* 1. uygulanma 2. empoze edilme 3. vergilendirilme 4. saklanma, korunma
sepîn *l/gh* 1. uygulanmak 2. empoze edilmek 3. vergilendirilmek 4. saklanmak, korunmak
sepînbar uygulanabilir
sepînbarî uygulanabilirlik
sepîner *nd/nt* uygulayıcı, tatbikatçı
sepînerî *m* uygulayıcılık, tatbikatçılık
septîk *m* tavan (ev tavanı)
septîk *fel/rd* septik, kuşucu, şüpheci
septîsemî *bj/m* septisemi
septîsizm *fel/m* septisizm, kuşkuculuk, şüphecilik
septîzm *fel/m* septizm, kuşkuculuk
seqa (I) *ast/m* 1. atmosfer (gaz yuvarı) 2. *ast* atmosfer (hava yuvarı) 3. iklim
seqa (II) *m* 1. tavlama 2. su * **ev kêr baş seqa nekîrine** bu bıçağın suyunu iyi vermemişler ~ **ya xwe stendin** 1) tavanı almak 2) *mec* başgışıklık kazanmak
seqakar *nd/nt* 1. tavlayacı 2. demire su veren
seqakirin *m* 1. tavlama 2. su verme (çeliğe su verme gibi)
seqa kirin *l/gh* 1. tavlamak 2. su vermek (çeliğe su vermek gibi)
seqakuj *zo/m* kaşıkçı kuşu
seqamgir *rd* istikrarlı
seqamgirî *m* istikrar
seqandîn (I) *m* karıştırma
seqandîn (II) *m* 1. su verme (çeliğe su vermek gibi) 2. tavlama
seqandîn (I) *l/gh* karıştırmak
seqandîn (II) *l/gh* 1. su vermek (çeliğe su vermek gibi) 2. tavlama
seqar *m* rahatlatma, yatışma ~ **pê nakeve** hiç duramıyor ~ **pê neketin** yatışmamak, rahatlanmamak
seqav *m* sakağı, ruam
seqavêl *m* çalı süpürgesi
seqavêlk *m* çalı süpürgesi

seqayî *rd* atmosferik

seqem *m* ayaz ~ **lê xistin** (an **jî dan**) ayaz kesmek ~ **li (yekî) xistin** ayazlamak, ayazda kalıp üşümek

seqemdar *rd* ayazlı

seqemgirtin *m* ayazlanma

seqem girtin *l/gh* ayazlanmak

seqemgirtî *rd* ayazlanmış olan

seqemîbûn *m* ayazlama, ayazda kalıp üşümek

seqemî bûn *l/gh* ayazlanmak, ayazda kalıp üşümek

sequer (I) *m* inanca göre cehennemın en soğuk yeri

sequer (II) *rd* naçar, gariban

seket *nd/nt* 1. sakat (özürlü) 2. *rd/mec* sakat (eksik veya bozuk şey) ~ **kirin** sakat etmek ~ **û sûaet** sakat özürlü

seketbûn *m* 1. sakatlanma 2. *mec* sakatlanma, bozulma

seket bûn *l/gh* 1. sakatlanmak 2. *mec* sakatlanmak, bozulmak

seketî *m* 1. sakatlık, özür, kusur 2. *mec* sakatlık (kaza, terslik)

seketkirin *m* 1. sakatlama 2. *mec* sakatlama, bozma

seket kirin *l/gh* 1. sakatlamak 2. *mec* sakatlamak, bozmak

seketok *rd* sakat, özürlü

seketokî *rd* sakatça, özürlüce

segevêl *m* süpürge

segew *m* sakağı, ruam

seqilandin *m* cilalama

seqilandin *l/gh* cilalamak

seqilandî *rd* cilalı

seqilîn *m* cilalanma

seqilîn *l/gh* cilalanmak

seqir *rd* ıssız, تنها yer * **bi cihekî seqir** ve **biçûma** ıssız, تنها bir yere gitseydim

seqirandin *m* 1. ferahlatma, rahatlatma, rahata kavuşturma 2. kurtarma (bir kimseye zarar gelmesini önleme)

seqirandin *l/gh* 1. ferahlatmak, rahatlatmak, rahata kavuşturmak 2. kurtarmak (bir kimseye zarar gelmesini önlemek) * **em dika-**

rin te **bi şertekî jî vî malê rizî biseqirînin** seni bir şartla bu çürük maldan kurtarabiliriz

seqirandî *rd* 1. sıkıntısız, fariğ (rahatlatılmış, rahata kavuşturulmuş olan) 2. kurtarılmış

seqirî *rd* 1. sıkıntısız, fariğ 2. gürültüsüz (kimseyi tedirgin etmeyen, kimsenin dikkatini çekmeyen) 3. rahat 4. kurtulmuş

seqirîbûn *m* ferahlanma, rahatlanma, rahata kavuşma

seqirî bûn *l/gh* ferahlanmak, rahatlanmak, rahata kavuşmak

seqirîn *m* 1. ferahlama, ferahlanma, rahatlama 2. kurtulma (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşma) 3. serbestleme

seqirîn *l/gh* 1. ferahlamak, ferahlanmak, rahatlamak 2. kurtulmak (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak) * **ez carek ji vî mirovî biseqirîna** bu adamdan bir kurtulsam 3. serbestlemek

seqî (I) *m* fundalık, bahçe

seqî (II) *nd* sert taş

seqîn *m* kamışına

seqîn *l/gh* kamışmak

seqlan *n* 1. dere 2. ağaçlık ve içinde dereler bulunan yer

ser- *rz/m* sıfat ve isim yapım öneki * **serdest** üstün * **sertabîb** sertabib

ser anî/n 1. baş, kafa 2. kafa (hayvanlarda genellikle ağız, göz, burun, kulak gibi organların bulunduğu en ön bölüm) 3. baş, başkan, reis (bir topluluğu yöneten kimse) * **serê êlê** oymak başı 4. baş (başlangıç) * **serê heftiyê** hafta başı * **serê mehê** ay başı 5. baş (temel, esas) * **serê her tiştî tenduristî** ye her şeyin başı sağlıklıdır 6. baş (arazide en yüksek nokta) * **serê çiya** dağın başı 7. baş (bir şeyin genellikle toparlak ucu) * **serê cixareyê** sigara başı 8. baş (bir şeyin uçlarından biri) * **serên pirê** köprünün başları 9. baş (bir şeyin yakını veya çevresi) * **li ser serê min nehewirin** başıma üşüşmeyin 10. baş (bazı deyimlerle beraber, öz varlık anlamında) * **belaya serî** baş belası * **bila serê te xweş** be başın sağ olsun 11. baş (önem veya yönetim bakımında ileride olan, en önemli, en üstün, örnek olarak kelimenin başına gelir) * **sertabîb** baştabib 12. baş, başına (üleştirilmede) * **serê mirovê pênc milyon** adam başına beş milyon 13. baş (bir şeyin ön tarafı) 14. yalman (delici aletlerin ucu) * **serê derzîyê** iğne yalmanı 15. uç (bir nesnenin incelenerek biten son kısmı) * **serê kêrê** bıçağın ucu 16. uç (uzun bir şeyin baş veya son noktası) 17. uç (bir uzaklığın son noktası) * **li serê rê gund xuya bû** yolun ucunda köy göründü 18. uç, tepe (bir şeyin en üst bölümü) 19. tepe (baş ucu, yanı başı) * **li ser serê min mese-kine!** tepemde durma! 20. tepe (bir yerin, bir nesnenin vb. nin üstü, tam hizası) * **roj tam li ser serê wan e** güneş tam tepelerinde 21. uç, sınır (bir şeyin yayılabileceği veya genişleyebileceği son çizgi) * **serê daristanê** ormanın sınırı 22. **mat** üs (5³, anlatımında üç sayısı üstür) 23. üzeri * **serê xanî** evin üzeri 24. üzeri (sorumluluk, yükümlülük belirten bazı deyimlerde) * **girtin ser xwe** üzerine almak 25. üst * **ser xanî** damın üstü 26. üst (bir şeyin görünen yüzü, yanı) * **ji ser kevir peya bû li erdê rûnişt** taşın üstünden inip yere oturdu 27. üst (bir şeyin dış yüzü, yüzey) * **şekir li ser zîmanê xwe di-gerand** şekeri dilinin üstünde gezdiriyordu

28. üst (bazı deyimlerde sorumluluk, yükümlülük anlatır) * **jî ser xwe avêtin** üstünden atmak 29. üst (ilgililenen, üzerinde durulan konu) 30. kere, kez * **cotê xwe du ser bike** çiftini iki kez sür 31. *rd* üstün * **li gorî wan mal û pere di ser her tiştî re ye** onlara göre mal ve para her şeyden üstündür 32. üzerine, ilgili, ilişkin * **em li ser çi dipeyîvin?** ne üzerine konuşuyoruz? ~ **bêder** (an jî **bêder**) harman zamanı ~ **çav û seran** baş göz üstüne, peki, emrin olur li ~ **çoka (yekî) rûniştin** (birinin) kucasına oturmak ~ **dan sir nedan** ser verip sır vermemek ~ **dilê (yekî) lê xistin** yüreği çarpmak (çoşku sebebiyle kalp hızlı hızlı çarpmak veya çalışmak) ~ **dilê (yekî) tehlotirşoyî bûn** mide fesadına uğramak ~ **girtin** sonuca varmak ~ **(tişteki) girtin 1)** üstünü kapatmak 2) üstünü örtmek ~ **lê bûn kewara meşan** kafası davul gibi olmak ~ **lê gerandin 1)** sermest etmek 2) başını belâya sokmak ~ **lê gerîn** sermest olmak, mest olmak ~ **seran** olur, peki, emrin olur, baş göz üstüne ~ **serqot jî binê hev derketin** fena kavgaya etmek ~ **û bin 1)** altı üstü 2) girdi çıktı, girdisi çıktısı (bilinmeyen karışık yönler, ayrıntılar) ~ **û bin jê re nebûn** bitmez tükenmez (veya bitip tükenmez) ~ **û bin kirin** ne altını bırakmak ne üstünü, altını üstüne getirmek (bir şey bulmak için aradık yer bırakmamak) ~ **û bin serad kirin** kalbura çevirmek ~ **û binê (tişteki) alt tarafî, alt yanî (değeri, olup olacağı) * ser û binê wê pirtûkeke bi milyonekî ye** alt yanî bir milyonluk kitap ~ **û binê (...)** girdisi çıktısı (bir şeyin karışık ayrıntıları) * **ez bi ser û binê vê erebeyê dizanîm** bu arabanın girdisini çıktısını biliyorum ~ **û binê behşê** meselenin aslı ~ **û binê beroşê jê re bûn** her şeyin en iyisi birine olmak ~ **û binê erdê dîtin** dünyanın kaç bucak olduğunu anlamak ~ **û binê hev bûn 1)** alan talan olmak 2) allak bullak olmak ~ **û binê hev kirin 1)** alan talan etmek, allak bullak etmek (karmakarışık bir duruma getirmek) 2) aramak taramak (veya arayıp taramak), dikkatle aramak 3) didiklemek (karıştırarak aramak) * **jî bo dîtina kaxizê ku navnişan lê nivîsandîbû, min hemû berikên xwe li hev xistin** adresin yazılı olduğu kâğıdı bulmak için bütün ceplerini didikledim 4) araştırmak (incelemek, okumak için) (cihek) ~ **û binê hev kirin** (bir yer) kazan (biri) kepçe * **min Amed ser û binê hev kir, ez sê rojan lê geriyam** Amed kazan ben kepçe, üç gün onu aradım ~ **û binê vî şunun şurası ~ û çav yüz göz ~ û çav kirin** ka kafa göz yarmak ~ **û çav lê ricîfin** yokluktan dem vurup habire çalışmak ~ **û çav lê tarî bûn** gözleri karar-mak ~ **û guh 1)** yüz göz 2) üst baş (giysiler

için) ~ **û guhê (tişteki) dan hev elden geçirmek ~ û guhê (yekî) mist dan** (birini) okşamak (dövmek) ~ **û guhê xwe dan hev 1)** kendine çeki düzen vermek, kuşanıp giymek 2) çulu düzmek veya düzeltmek (giyim kuşamını yenilemek) 3) çulu düzmek veya düzeltmek (maddi durumu iyileşmek ~ **û sedem** (an jî **sebeb**) baş müsebib ~ **û siç bnr** ser û siç ~ **û siç 1)** huy ahlâk 2) fiziki görünüş 3) üst baş, kılık kıyafet ~ **an pîran hîna ecêbên giran** kırkından sonra saz çalmak ~ **ê ... - beri * serê çend salan e bi dû wî ketiye** yıllardan beri onun peşine düşmüş ~ **ê (yekî) av dan beynini yıkamak ~ ê (yekî) belav bûn** başı çatlamak ~ **ê ber minetan, bila here nav ziyaretan** minnetle yaşamak-tansa olmak yeğdir ~ **ê (yekî) berdan** başını boş bırakmak ~ **ê (yekî) bi gorî bûn** (birine) kurban olmak ~ **ê (wî) bi hîro be jî** iki eli kanda (veya kızıl kanda) olsa * **hema tu bes gazî min bike, serê min bi hîro be jî ez dê bêm** sen yeter ki çağır, elim kanda olsa dahi gelirim ~ **ê (yekî) bi tayê xav girê dan** boş vaatlerle birini kandırmak ~ **ê (yekî) bidewlet e** başı devletli (talihi) ~ **ê (yekî) bilind bûn 1)** gururlanmak, mağrur olmak, gurur duymak 2) başını dik tutmak ~ **ê (yekî) bilind nebûn** utancından başını kaldıramaz olmak ~ **ê (yekî) birin 1)** başını ağrıtmak, baş ağrıtmak (bir iş için birini tedirgin etmek, uğraştırmak) * **tu têtî dibêjî ev bû, filan bû, bes e te êdî serê min** bir ikide bir şu oldu bu oldu deyip başını ağrıtmak 2) kafa şişirmek, kafa ütölemek, kafasını şişirmek, içini bayıltmak veya kıymak (çok konuşarak birini usandırmak) 3) (birinin) başının etini yemek (karşısındakini bezdirinceye kadar sürekli söylemek) ~ **ê biskê 1)** harman sonu dervişlerin 2) imtiyazlı kimse, kendini üstün gören, her şeyin iyisini kendisi için isteyen ~ **ê biskê bûn** imtiyazlı olmak, her şeyin iyisi birine olmak ~ **ê bîst û bavê (yekî) bi qurbano** yedi göbeği kurban olsun ~ **ê bêmala bila qet tune be** fakirlik başa belâdır (li) ~ **ê (yekî) bûn amir** (birinin başına) kâhya kesilmek ~ **ê (yekî) bûn wekî dolabê** başı kazan gibi olmak ~ **ê (yekî) bûn wekî dolab man** kafası kazan olmak ~ **ê çengel çengel ucu ~ ê çiya dağ başı ~ ê çûn** kafası şişmek, kafası patlamak ~ **ê dar bigû ye, binê dar bigû ye** (nava dar bigû ye) iki ucu boklu değnek ~ **ê darê xwe di erdê dan** kara kara düşünmek ~ **ê daweyê** elebaşı ~ **ê dawê** etek ucu ~ **ê (yekî) daxistin 1)** başını eğmek 2) onuruyla oynamak (dî) ~ **ê (yekî) de bi cih nebûn** kafasına sığmamak (bi) ~ **ê (yekî) de çûn** kafasına yatmak (dî) ~ **ê (yekî) de çûn** akıla sığar gibi (dî) ~ **ê (yekî) de neçûn** akıla sığmamak (dî) ~ **ê (yekî) de neniçilîn**

akıla sığmamak (di) ~ê (yekî) de niçilîn a-kıla sığar gibi (di) ~ê (yekî) de rûniştin kafasına yatmak ~ê devê yok devenin başı ~ê dewara stûr miraz e büyük baş hayvan uğruldur ~ê (yekî) di av de kirin (birinin) işini bitirmek, işini görmek, (birini) ortadan kaldırmak (öldürmek) ~ê (yekî) di avê de hatin kirin ortadan kaldırılmak (yok edilmek) ~ê (yekî) di ciharê vala de bûn boş hayaller peşinde olmak ~ê (yekî) di gēja-hiyê de ye başı kalabalık ~ê (me) di riya te de başı(mız) yoluna kurban ~ê (yekî) dike biteqe başı çatlamak ~ê du beranan di ber-roşekê de nakele iki cambaz bir ipte oynamaz ~ê du beranan di dîzekê de nabin (an jî napijin) iki cambaz bir ipte oynamaz ~ê du beranan di dîzê de napije iki cambaz bir ipte oynamaz, bir çöplükte iki horoz ötmek ~ê du beranan di dîzîkekê de nayê kelandin iki cambaz bir ipte oynamaz ~ê du hêkan li hev xistin misafire yumurta kırmak ~ê duriyanê iki yol ağzı ~ê (yekî) êşandin başını ağrıtmak (gereksiz sözlerle birini bunaltmak) ~ê (yekî) firandin başını uçurmak, (birinin) kellesini uçurmak, başını koparmak ~ê gacê düğüm noktası (bir şeyin sonuçlanması için çözülmesi; açıklığa kavuşturulması gereken güç yanı) ~ê gavekî adım başı (veya adım başında) * serê gavekî leşkere derdiket pêşiya me adım başı bir asker çıkıyordu karşımıza ~ê (yekî) genî bûn kulakları dolmak (aynı şeyi dinlemekten usanmak) ~ê (yekî) genî kirin 1) başını ağrıtmak (bir iş için birini tedirgin etmek, uğraştırmak) 2) (birinin) başının etini yeme (kaşınıdakini bezdirinceye kadar sürekli söylemek) ~ê (yekî) gihîştin esmanan başı göğe ermek (veya değmek) ~ê gir 1) teppe başı 2) dağ tepesi ~ê yekî girtin 1) başını örtmek 2) aklına yatmak ~ê (yekî) gizgizîn beyni karıncalamak ~ê goşe köşe başı ~ê gulanê rumî takvimine göre 1 mayıs, miladi takvimine göre de 13 mayıs; özellikle silvan yöresinde bugün murat şenliği şeklinde kutlanılır ~ê gunehan günah keçisi ~ê gûxuran (an jî gûxweran) bok yedi başı ~ê (yekî) hatin cih kafası yerine gelmek ~ê (yekî) hatin tîjekirin doldurulmak (başkası için kötü düşünecek duruma getirilmek) ~ê heft gotinan gotinek dibire her şey yerinde kullanılacak bir söze bağlı ~ê heftiyê hafta başı ~ê her piyî adım başı (veya adım başında) ~ê her tîştî rihiya canê mirov e her işin (her şeyin) başı sağlık ~ê hewiyan davranışları içerde barındırma mevsimi ~ê hezar newalî newalek e, ~ê galgalî galgalek e her şey yerinde kullanılacak bir söze bağlı ~ê (yekî) hêrs bûn kafası kızmak ~ê (yekî) hilfiran-din başını uçurmak, (birinin) kellesini uçur-

mak, başını koparmak ~ê (yekî) hilqetan-din başını uçurmak, kellesini koparmak, başını koparmak ~ê hingiv bal başı (en temiz bal) ~ê (yekî) hişk e kafası nato mermer ~ê (yekî) jê kirin (birinin) kafasını vurmak ~ê (yekî) jî ba Xwedê ve bilind e başı dimdik (onurlu) ~ê kalanê şûr kılıç papucu ~ê kaniyan zift kirin köşe başını tutmak ~ê kaniyê 1) suyun başı (suyun çıktığı yer) 2) suyun başı (en çok yarar sağlanacak yer) 3) suyun başı (bir işin asıl yetkililerinin bulunduğu yer) ~ê keçan (an jî qîzan) bermedin kızı gönlüne bırakırsan ya davulcuya kaçır (veya varır) ya zurnacıya ~ê kerê 1) eşek kafalı 2) eşek başı * ma tu li vir serê kerê yî? sen eşek başı mısın burada? bi ~ê (yekî) ketin kavramak (anlamak, algılamak) (li) ~ê (yekî) ketin ders çıkarmak (bir olaydan tecrübe kazanmak) ~ê (yekî) ketin belayê başı belâyı girmek, belâyı uğramak ~ê (yekî) ketin berê utancından yerin dibine girmek (utancından bir kimseye bakamaz olınak, çok utanmak) ~ê (yekî) ketin derd û belayan başını ateşlere yakmak ~ê (yekî) ketin gējahiyan başı derde girmek ~ê (yekî) ketin kindir ipe gitmek ~ê (yekî) ketin teq û reqan 1) başı derde girmek, tan tuna gitmek 2) başını ateşlere yakmak ~ê (yekî) kete xax û bendê giran başı derde girmek ~ê (yekî) kirin belayê 1) başı yakmak 2) (birinin) başını belâyı sokmak ~ê (yekî) kirin ber (yekî) yüzünü yere getirmek ~ê (yekî) kirin derd û belayê başını derde sokmak ~ê (yekî) kirin geremolê başını yakmak (güç bir duruma sokmak) ~ê (yekî) kirin gējahiyan başını yakmak (güç bir duruma sokmak) ~ê (yekî) kirin nav piyên (yekî) yüzünü yere getirmek ~ê kinorê çiban başı ~ê ku ji dê derketiye (careke din) nakeve dê akacak kan damarda durmaz ~ê ku nedîşiya rabûn benik lê girê dan ağrısız başına kaşbastı bağlamak, dertsiz başını derde sokmak, başına iş açmak ~ê ku neêşê benikan lê girê mede korkulu rüya (veya düş) görmekten uyanık yatmak yeğdir ~ê ku neêşê meriv destmal lê girê nade korkulu rüya (veya düş) görmekten uyanık yatmak yeğdir ~ê ku serî jê nebehicin bila ew serî qet tune be ardında yüz köpek havlamayan kurt, kurt sayılmaz ~ê kurmoriyê karınca duası gibi (çok ufak yazı) ~ê (yekî) lê xistin (birinin) kafasını vurmak ~ê (wî) li (yekî) ranebûn (birine) tavır takınmış olmak ~ê (yekî) li ser pirtûkan (an jî kitêban) ranebûn kitap kurdu olmak ~ê (yekî) li şel û pelan ketin başı derde girmek, tan tuna gitmek ~ê (yekî) li tehtan ketin başı derde girmek, tan tuna gitmek ~ê (yekî) li tehtekî xistin (birini) ortadan kaldırmak (öldürmek) ~ê (yekî)

li tehtë xistin defterini dürmek (öldürmek) ~ê loqme lokma başlığı ~ê me di oxura te de yoluna baş vermeye hazırız, emrine amadeyiz ~ê mehê ay başı (ayın ilk günleri) ~ê merivê kişî başına, adam başına * mezaxtina serê merivê kişî başına harcama ~ê meseleyê 1) işin başı, ip ucu 2) düğüncübaşı ~ê meseleyê dan ip ucu vermek ~ê meseleyê gihîştin (yekî) işin ucu birine dokunmak ~ê min şûştî ye, keziya min vegirtî ye bir abam var atarım, nerede olsa yatarım (tek başına yaşayan kimsenin istediği yerde barınıp rahat edebileceğini anlatır) ~ê min bi tayê xav girê da beni bir kuru sözle bağladı ~ê min niqir oyun oynanırken pardon anlamında söylenilir ~ê mirovê kişî başına, adam başına ~ê (yekî) mist dan (birini) haklamak ~ê mişk û maran di mala (yekî) de tune bûn evi tam takir olmak (çok fakir olmak) ~ê (yekî) mîna dolabê bûn kafası davul gibi olmak ~ê (yekî) ne temame kafa-dan gayri müsellâh (aklından bozukluk olan) ~ê (yekî) neçûn ser balifê başı yastık yüzü görmemek ~ê (yekî) neman kafa kâğıdı kalmamak ~ê (yekî) neseqirandî bûn kafası yerinde olmamak ~ê parçeyê parça başına ~ê (yekî) pelaxtin (an jî pelçiqandin) kafasını ezmek ~ê pengê li ber (yekî) winda bûn yolunu şaşırarak, ne yapacağını bilememek ~ê (yekî) pê neêşandin (an jî ez serê we pê neêşînim) başını ağrıtmamak (veya başınızı ağrıtmayayım) ~ê pêñûsê (an jî kalemê) kalem ucu ~ê pêñûsê (an jî kalemê) tûj kirin kalem açmak ~ê pêşîn 1) ilk önce, öncelikle, ilkin, evvelâ, peşinen, başında 2) başlıca, asıl * qebahet serê pêşîn di vî de ye kabahat asıl bundadır ~ê pizirkê 1) çıban başı 2. mec çıban başı ~ê pizirkê derbûn çıban işlemek ~ê pizirkê derkirin çıbanın başını koparmak ~ê poz 1) burun ucu 2) mayhoş (bozulmaya yüz tutmuş ilişki) * têkiliyên me bi serê poz e ilişkilerimiz mayhoş ~ê pozê xwe nedîtîn burnunun ucunu görmemek ~ê pozê (yekî) xwînî nebûn burnu bile kanamamak ~ê qızan bermedîn kızı gönlüne bırakırsan ya davulcuya kaçır (veya varır) ya zurnacıya ~ê qûç e binî pûç e altı alay üstü kalay ~ê rihet balifê naxwaze yorulmamış baş yastık istemez ~ê rihet naçe ser balifê yorulmamış baş yastık istemez ~ê saetê saat başı ~ê sebeban şamar oğlanı ~ê sed newalî newalek ~ê sed galegalî galegalek her şey yerinde kullanılacak bir söze bağlı ~ê (yekî) sekinîn kafası durmak ~ê (yekî) seqirandî bûn başı dinç olmak ~ê (yekî) seqirandî ye başı dinç ~ê (yekî) seqirîn kafası düzelmek ~ê sêavê kavşak (üç suyun birleştiği kavşak) ~ê sêriyanê kavşak (üç yolun birleştiği kavşak) ~ê

sibehan sabahları ~ê sibehê 1) sabah 2) h sabahleyin, yarın sabah 3) sabah vakti ~ê sibehê fikirek hatin (yekî) êvarê fikirek hatin (yekî) kırk fikirli olmak ~ê sibehê li wî serî sabah erkenden, sabahın erken saati ~ê sibehê zû sabah erkenden, erkenden * serê sibehê zû em dê bikevin rê sabah erkenden yola çıkacağız ~ê sibekê sabahleyin ~ê sipêdeyê 1) sabah 2) h sabahleyin ~ê şeşriyanê altı yol ağzı ~ê (yekî) şixulîn kafası çalışmak, kafası işlemek ~ê şîr sût başı, sût kaymağı ~ê (yekî) şûştin 1) başını yıkamak 2) mec beynini yıkamak ~ê tavê şafak sökümü ~ê tavê avêtin (an jî derketin) güneş çıkmak, güneş doğmak, tan yeri ağarmak ~ê teq û reqan başı dertlerden kurtulmayan ~ê (yekî) tev li hev bûn kafası bulanmak ~ê (yekî) tê çûn ipe gitmek (ölümüne neden olsa da vazgeçmemek) ~ê (yekî) tê de çûn ipe gitmek (ölümüne neden olsa da vazgeçmemek) ~ê (yekî) tê de derketin (birine) görünmek, biriyle karşışarşıya gelmek, karşılaşmak ~ê (yekî) tê de rast nebûn (bir yere) sığmaz olmak (alışık yerler için) ~ê (yekî) tê here jî ne pahasına olursa olsun, ne yârdan geçer ne serden ~ê (yekî) tije kirin (birinin) kulağını doldurmak ~ê (yekî) vala bûn sepette pamuğu olmamak ~ê (tişteki) vekirin (bir şeyden) parça almak (bir şeyin sözünü etmek veya bir işe başlamak) ~ê wan bi hev re li ser balifekê bûn bir yastığa baş koymak ~ê we xweş sizlere ömür ~ê (yekî) wekî dolab e kafası dumanlı (çözümediği karışık düşüncelerle kafası yorgun) ~ê (yekî) werimandin kafasını şişirmek ~ê (yekî) werimîn kafası şişmek (zihni yorulmak) ~ê (yekî) werimiye kafası dumanlı (çözümediği karışık düşüncelerle kafası yorgun) ~ê (yekî) winda kirin 1) birini ortadan kaldırmak 2) hiçe saymak, (birini) takmamak, bir şeye saymamak * Gulê, ma te serê min winda kiriye ku tu li zarokan dixî? Güley, sen beni hiçe mi saymışsın ki çocukları dövüyorsun? ~ê (yekî) xebitîn kafası çalışmak, kafası işlemek bi ~ê (yekî) xistin (birine) kavratmak ~ê (yekî) xistin belayê (bir kimse) baş yemek, başını yemek (birinin güç duruma düşmesinin sağlamak) ~ê (yekî) xistin derd û belayê başını derde sokmak ~ê (yekî) xwarin (birinin) başını yemek ~ê xwe berî ber xwe dan kafasını önüne eğmek ~ê xwe bi hev re bi yek kirin bir yastığa baş koymak ~ê xwe bi (yekî) re bi yek kirin 1) yekvücut olmak 2) bir yastığa baş koymak ~ê xwe bi keys kirin başını toplamak (saçını toplayıp bir çeki düzen vermek) ~ê xwe bixwe ölesin, geberesin ~ê xwe çêkirin 1) saçını yapmak 2) saç tıraşı olmak ~ê xwe dan kelleyi vermek ~ê xwe

dan beranan başa gürüşmek (en üstün sonu-
nucu elde etmek için mücadele vermek) ~ê
xwe dan dest kuyruğu ele vermek ~ê xwe
dan hev kafasını toplamak ~ê xwe danîn 1)
kafayı vurup yatmak, kafayı (yere) vurmak
(uyumak için yatmak) 2) gözünü (veya göz-
lerini) kapamak (ölmek) ~ê xwe danîn ra-
zan kafayı vurup yatmak ~ê xwe danîn ser
axa sar dünyaya gözlerini kapamak (veya
yummak), hayata gözlerini yummak (veya
kapamak) (di) ~ê xwe de derbas kirin ka-
fasından geçirmek (di) ~ê xwe de girtin ka-
fasından tutmak (tişte) ~ê xwe derxistin
kendini göstermek (ortaya çıkarmak) * tune-
bûnê serê xwe derxist yokluk kendini gös-
termeye başladı ~ê xwe di ber de dan başı-
nı vermek (kendini feda etmek) ~ê xwe di
bin destê (yekî) de dîtin (biri tarafından
hep) ezildiğini görmek ~ê xwe dîtin kendi-
ni tanımak, olgunlaşmak ~ê xwe filitandin
başını kurtarmak (geçimini sağlayacak bir
duruma gelmek) ~ê xwe girtin baş bağla-
mak (başna bir örtü örtmek) * tu çima serê
xwe nagirî? niye başını bağlamıyorsun? ~ê
xwe gihartin kafayı değiştirmek ~ê xwe
hilanîn başını alıp gitmek, terki diyar (veya
dünya) olmak ~ê xwe hilanîn û çûn başını
alıp gitmek, çekip gitmek ~ê xwe hilanîn
çûn (cihekî) (bir yere) kapağı atmak ~ê xwe
jê eşandin kafasına takmak, her hangi bir
şeyden dolayı başını ağırtmak ~ê xwe jê fi-
litandin başını kurtarmak (canını korumak)
~ê xwe jê neêşandin 1) gönlünü ferah tut-
mak 2) kayıtsız kalmak, önem vermemek, u-
mursamamak ~ê xwe jê nefilitandin (bir
şeyden) başını alamamak ~ê xwe jê neseqi-
randin (bir şeyden) başını alamamak * serê
xwe ji derdan naseqirîne başını dertten a-
lamıyor ~ê xwe jê re hejandin (birine) ka-
vuk sallamak ~ê xwe jê xelas kirin başını
kurtarmak (canını korumak) ~ê xwe ji serê
hilanîn (an ji hilneanîn) başını kaldırmak
(veya kaldıramamak) ~ê xwe ji serê rakirin
(an ji ranekirin) başını kaldırmak (veya
kaldıramamak) ~ê xwe kirin (tişte) kafa-
sını sokmak * ji quleke ku serê xwe bikê ji
mehrûm e kafasını sokacak bir dandandan
mahrum ~ê xwe kirin ber xwe 1) kafasını
önüne eğmek, önüne bakmak 2) deve kuşu
gibi başını kuma sokmak (veya gömmek) *
te çi serê xwe kiriye ber xwe, ji te tirê kes
te nabîne ne deve kuşu gibi başını kuma
sokmuşsun, kimselerin seni görmediğini mi
zannediyorsun ~ê xwe kirin ber xwe û çûn
boyununu kırmak (çekip gitmek) ~ê xwe ki-
rin her qulî dalıp çıkarmak, birçok yerlere
girmek ~ê xwe kirin hundir içeri girmek ~ê
xwe kirin pêşa (yekî) (birinin) kucağına o-
turmak * a soxîn çû serê xwe kire pêşa ne-

yarê xwe sonunda gidip düşmanın kucağına
oturdu ~ê xwe kutan (cihekî) kıvranmak ~ê
xwe kutan erdê kafasını yere koymak ~ê
xwe kutan hev 1) kafa kafaya vermek 2) a-
ğıllanmak (sürü, toplanıp bir arada oturmak)
~ê xwe li (yekî) herikandin (birine) kafa
tutmak ~ê xwe li serê danîn mal olmak *
serê xwe li ser neçirvaniyê danî avcılık ha-
yatına mal oldu ~ê xwe li serê eşandin (bir
şey üzerine) zihin yormak ~ê xwe li vî dîwa-
rî li wî dîwarî dan (an ji xistin) kafasını taş-
tan taş çarpmak, başını taştan taş vurmak
~ê xwe li vî kevirî li wî kevirî xistin (an ji
dan) başını taştan taş vurmak, kafasını taş-
tan taş çarpmak ~ê xwe nexistin ciherê (ye-
kî) (birine) teslim olmamak, kucağına otu-
rmamak ~ê xwe nexistin pêşa (yekî) (birine)
teslim olmamak, kucağına oturmak ~ê
xwe nû kirin eski ağza yeni taam (turfanda
bir şey yenirken söylenen söz) ~ê xwe pê
eşandin 1) başına dert etmek, kafasına tak-
mak, kafanı takmak 2) (bir şey üzerine) zihin
yormak ~ê xwe pê mijûl kirin (bir şey üze-
rine) zihin yormak ~ê xwe pê re bi yek kirin
(biriyle) yek vucüt olmak ~ê xwe pê re
eşandin 1) başı ağrımak 2) özenip bezenmek
~ê xwe pê re kirin (an ji têxistin) yek yek
vücut olmak ~ê xwe pê re neêşandin hafif-
ten almak ~ê xwe rihet kirin başını dinle-
mek, kafa dinlemek ~ê xwe seqirandin kafa
dinlemek, kafayı dinlemek, başını dinlemek
(bi) ~ê xwe sond xwarin kalıbını basmak ~ê
xwe şîşî bin (tişte) kirin kafasını bir şeyin
altına sokmak ~ê xwe şûştin kafanı yıka-
mak, yıkanmak, banyo yapmak ~ê xwe xebi-
tandin (an ji şixulandin) kafasını kullanmak
~ê xwe tê de deranîn kendini göstermek
(ortaya çıkmak) ~ê xwe xelas kirin başını
kurtarmak (geçimini sağlayacak bir duruma
gelmek) ~ê xwe xwar kirin boyun kesmek,
başını eğmek bi ~ê xwe yê rût man yalnız
başına kalmak ~ê (yekî) xweş bûn kafayı
bulmak ~ê (yekî) xweş e kafası dumanlı (ha-
fif sarhoş) ~ê zimane şil bûn bir şeyleri bil-
mek (bildiği şeyi söylemeye çalışınak, sakla-
mak) ~o tu bi qurbana lîgan bî tabana
(veya tabanlara) kuvvet

sera *m* sera

serab *m* serap

serabera *rd/h* gelişigüzel, üstünkörü

serabûn *m* üstünlük

serac *n* saraç

seracî *m* saraçlık

seracxane *m* saraçhane

serad (I) *m* 1. elek 2. çalkağı, çalkar, çalkak ~
kirin elekten geçirmek

serad (II) *m* başaklanma

seraddan *m* başaklanma, başağa durma

seraddan *l/gh* başaklanmak, başağa durmak
 seraddayîn *m* başaklanış, başağa durma
 serade *m* çöp birikintisi
 seradfiroş *nd/nt* elekçi (satan kimse)
 seradfiroşî *m* elekçilik
 seradker *nd/nt* elekçi
 seradkerî *m* elekçilik
 seradkirin *m* eleme, kalburlama
 serad kirin *l/gh* elemek, kalburlamak
 seradvan *nd/nt* elekçi (imal eden)
 seraf *nd/nt* sarraf ~ê merivan (mirovan an jî
 insanen) insan sarrafı
 serafiye *m* sarafiye
 serafî *m* sarraflık
 seramîk *rd/nd* seramik
 seramîkvan *nd/nt* seramikçi
 seramîkvanî *m* seramikçilik
 seranat *nzk/m* serenat
 serane *m* 1. kafa vergisi 2. kişi başına * me-
 zaxîna serane kişi başına harcına
 seranpê *h* baştan ayağa. tepeden tırnağa (kadar)
 seranpêl *h* baştan ayağa
 seranser *h* baştan başa, boydan boya
 serapêl *bnr* seranpêl
 seraqet *rd* boyuna, durmadan, sürekli, müte-
 madiyen
 seraqetî *m* süreklilik
 serasa *rd* olağan üstü
 serasatî *m* olağan üstülük
 serasîstan *nd/nt* başasistan
 serasîstanî *m* başasistanlık
 seraşpêj *nd/nt* ahçıbaşı
 seraşpêjî *m* ahçıbaşılık
 seratîr *rd* 1. ast, üstün 2. daha iyi, pek iyi
 seratî *m* üstünlük
 serav *m* 1. ilk sulama 2. yağmur sonrası ekim
 3. su üstüne (veya yüzeyine) çıkma * serê
 birinc serav bûye pîrînc uçları su üstüne
 çıkmış ~ zane ku binav çî xwariye aşırı ye-
 mekten sonra çok susamak
 serava *m* üstyapı
 seravayî *rd* 1. üstyapısal 2. üst yapı
 seravbûn *m* 1. ilk sulaması yapılma 2. su yü-
 zeyine çıkma
 serav bûn *l/gh* 1. ilk sulaması yapılmak 2. su
 yüzeyine çıkmak
 seravkirin *m* ilk sulamayı yapma
 serav kirin *l/gh* ilk sulamayı yapmak
 serawa *bnr* serhewa
 serax (I) *m* yer üstü
 serax (II) *m* üst ürtü, yorgan
 seray *m* 1. saray (hükümdarların veya devlet-
 başkanlarının oturduğu büyük yapı) 2. ko-
 nak (hükümet konağı) 3. saray (kamu işleri-
 nin görüldüğü yapı) * seraya werzîş û
 pêşangehê spor ve sergi sarayı 4. saray
 (görmekli, zevkli ve iyi döşenmiş yapı)
 seraza *rd* 1. özgür, hür 2. bir şeye bağlı olma-
 yan, başı rahat

serazad *rd* 1. serazat, özgür, hür 2. bir şeye
 bağlı olmayan
 serazadî *m* bir şeye bağlı olmama durumu
 serazatî *m* 1. özgürlük, hürlik 2. başı rahat olma
 serbajar *n* başkent, başşehir
 serbajarî *m* başkentlik
 serban *n* dam üstü
 serbanê *m* davarları daha verimli bir yerde
 yaymaya götürme
 serbanî *n* dam, dam üstü
 serbar (I) *ab/m* artık değer
 serbar (II) *n* yük üstü
 serbarbir *n* hamalbaş *
 serbarbirî *m* hamalbaşılık
 serbarkêş *n* hamalbaş
 serbarkêşî *m* hamalbaşılık
 serbaş *nd/nt* iyilerin başı
 serbaz *nd/nt* 1. korkusuz, cesaretli, yürekli, yi-
 ğit 2. asker 2. asker (ordunun yalnız er rüt-
 besinde olan bölümü) ~ berhev kirin asker
 çıkarmak ~ kîşandin (cihekî) (bir yere) as-
 ker çıkarmak ~ û cebîlxane kîşandin asker
 konuşturmak
 serbazane *h* 1. korkusuzca, cesurca, yiğitçe 2.
 askerce
 serbazgeh *m* kışla
 serbazgir *nd/rd* militarist
 serbazgirî *m* militarizm
 serbazirgan başbezirgan
 serbazirgan başbezirganlık
 serbazî *m* 1. korkusuzluk, cesaret, yiğitlik 2.
 askerlik
 serbazkî *rd/h* 1. korkusuzca, cesurca, yiğitçe
 2. askerce
 serbazxane *m* kışla
 serben (I) *bnr* serbene
 serbend (II) *m* 1. başnakale 2. paragraf (her-
 hangi bir yazının bir satır başından öteki sa-
 tır başına kadar olan bölümü)
 serbend (III) *n* baş bağı (başa sarılan veya
 bağlanan şey)
 serbend (IV) *nd/nt* müfreze komutanı
 serbend (V) *nd/nt* parti başkanı
 serbene *m* herak, sırık (asma, fasulye gibi sa-
 rılğan bitkilerin tutunması için yanlarına di-
 kilen sırık, ispalya) ~ li ber danîn herkle-
 mek, sııklamak
 serbenekirin *m* herkeleme, sııklama
 serbene kirin *l/gh* herkelemek, sııklamak
 serber *m* hazırlama ~ kirin hazırlamak
 serberbû *m* geline eşlik eden kadın
 serberdan *m* başıboş bırakma, dizginleri salı-
 verme
 ser berdan *l/gh* başıboş bırakmak, dizginleri
 salıvermek
 serberdayî *nd/rd* 1. başıboş, berduş 2. yılıya
 bırakılmış olan 3. *h* dolu dizgin (son huzla)
 4. dolu dizgin (önüne geçilmiyecek biçim-
 de) (yek) ~ kirin (birini) başıboş bırakmak

~ **man** başıboş kalmak
serberdayîbûn *m* başıboş olma
serberdayî bûn *l/gh* başıboş olmak
serberdayîkirin *m* 1. başıboş bırakma, dizginleri salıverme 2. yıldıya bırakma
serberdayî kirin *l/gh* 1. başıboş bırakmak, dizginleri salıvermek 2. yıldıya bırakmak
serberdayîkirî *rd* 1. başıboş bırakılmış, dizginleri salıverilmiş 2. yıldıya bırakılmış olan
serberdayîti *m* başıboşluk
serberedayî *bnr* serberdayî
serberhem *m* başeser, şaheser
serberjêr *nd/m* 1. iniş 2. *rd* iniş 3. *rd/h* yokuş aşağı, baş aşağı 4. *mec* mahçup, suçlu (işlemiş olduğu suçtan dolayı başını önüne eğen) ~ **bûn** 1) baş aşağı olmak 2) iniş aşağıya doğru gitmek
serberjêrbûn *m* 1. baş aşağı olma 2. *mec* mahçup olma
serberjêr bûn *l/gh* 1. baş aşağı olmak 2. *mec* mahçup olmak
serberjêrbûyî *rd* 1. baş aşağı olmuş olan 2. *mec* mahçup, mahçup olmuş olan
serberjêrbûyîn *m* 1. baş aşağı oluş 2. *mec* mahçup oluş
serberjêrkinin *l/gh* 1. baş aşağı etmek 2. *mec* mahçup etme
serberjêr kirin *l/gh* 1. baş aşağı etmek 2. *mec* mahçup etmek
serberjor *m* 1. yokuş 2. *rd/h* yukuş yukarı
serberkirin *m* hazırlama
serber kirin *l/gh* hazırlamak
serberz *rd* 1. mağrur, kurumlu 2. mümtaz, seçkin
serberzî *m* 1. mağrurluk, kurumluluk 2. mümtazlık, seçkinlik
serbest *rd* 1. serbest, erkin (hiç bir şarta bağlı olmayan, istediği gibi davranan) 2. serbest, özgür, hür (tutuklu veya bağlmı olmayan) 3. serbest, özgür (herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan) 4. serbest (zamanını istediği gibi kullanabilen, yapacak işi olmayan) 5. özgür (bir ülke, devlet için; yönetim bakımında herhangi bir yabancı gücün etkisi altında olmayan, başka bir yönetime bağlı olmayan) 6. serbest (bazı kurallara bağlı olmayan) * **bazirganiya serbest dîke** serbest ticaret yapıyor 7. serbest, özgür (kendi kendine hareket etme, davranma, karar gücü olan) * **her kes aserbest e, çawa dixwaze dikare wilo tevgere** herkes özgür, istediği gibi davranır 8. özgür (başkasının kölesi olmayan) * **demokrasi navê wê sazûmanê ye ku takekesê serbest ew pêk anîne** demokrasi özgür bireylerin oluşturduğu bir düzendir 9. özgür (siyasi bir güç tarafından denetlenmeyen, engellenmeyen) * **çapemeniya serbest** özgür basın 10. özgür (toplumsal baskılara, özellikle görgü kurallarına boyun eğmeyen)

11. serbest (sıkılmadan, şaşırmadan konuşan ve davranan) * **bi serbestî dipeyîve, bêyî ku şerm bike** takılmadan, sıkılmadan konuşuyor 12. serbest (hareketi herhangi bir şekilde engellenmeyen) * **qolê pistonê serbest e** piston kolu serbest 13. hâkim (herhangi bir konuya vakıf olan) * **nivîskareke welê ye ku ji mijarên xwe re serbest e** kendi konularına hâkim bir yazar 14. *h* serbest (rahat, özgür bir şekilde) 15. *h* çitır çitır (çocuklar için, kolaylıkla ve tatlı tatlı konuşmak) ~ **berdan** serbest bırakmak ~ **bûn** serbest olmak, özgür olma ~ **bûn jê re su** gibi ezberlemek
serbestane *h* serbestçe, özgürce
serbestberdan *m* 1. serbest bırakma, azat etme 2. serbest bırakma, salı verme, tahliye etme, tahliye (tutukluyu serbest bırakma) 3. koyuverme
serbest berdan *l/gh* 1. serbest bırakmak, azat etmek 2. serbest bırakmak, , salı vermek, tahliye etmek 3. koyuvermek
serbestberdayî *m* 1. serbest bırakılmış, azat edilmiş 2. salı verilmiş, tahliye edilmiş 3. koyu verilmiş olan
serbestberdayîn *m* 1. serbest bırakış, azat ediş 2. serbest bırakış, tahliye ediş 3. koyu veriş
serbestbûn *m* 1. serbestleme, serbestleşme, özgürleşme 2. serbestleme, salı verilme 3. özgürlük ~ **a ramanê** (an jî fikrê) düşünce özgürlüğü
serbest bûn *l/gh* 1. serbestlemek, serbestleşmek, özgürleşmek 2. serbestlemek, salı verilme
serbestbûyî *rd* 1. serbestleşmiş, özgürleşmiş olan 2. serbestleşmiş, salı verilmiş olan
serbestbûyîn *m* 1. serbestleşiş, özgürleşiş 2. serbestleyiş, salı verilmiş
serbestî *m* 1. serbestlik, özgürlük 2. erkinlik 3. *hiq* serbestlik ~ **ya raman û derbirinê** düşünce ve ifade özgürlüğü
serbestîparêz *rd/nd* erkinci, liberal
serbestîparêzî *m* erkincilik, liberalizm
serbestîti *m* serbestlik, özgürlükçülük
serbestîxwaz *nd/nt* 1. özgürlükçü 2. erkinci, liberal
serbestîxwazî *m* 1. özgürlükçülük 2. erkincilik, liberalizm
serbestkirin *m* 1. serbest bırakma, azat etme 2. bırakma, salıverme 3. serbestleştirme, özgürleştirme
serbest kirin *l/gh* 1. serbest bırakmak, azat etmek 2. bırakmak, salıvermek 3. serbestleştirmek, özgürleştirmek
serbestkirî *rd* 1. serbest bırakılmış, azat edilmiş 2. bırakılmış, salı verilmiş 3. serbestleştirilmiş, özgürleştirilmiş
serbestkî *h/rd* serbestçe, özgürce
serbeş *nd/nt* bölüm başı, bölüm başkanı
serbeşî *m* bölüm başkanlığı

serbê *m* kader, alın yazısı

serbêje *nd/nt* ilk konuşma sırası kendisine ait olan kimse

serbêjing *rd* 1. bir tür yarma 2. kalbur üstü, seçkin

serbêjingî *m* kalbur üstülük, seçkinlik

ser benderan *nd* harman zamanı

serbêr *nd/nt* 1. küçük baş hayvanları süt sağlamak için tutan kimse 2. *m* önce sağılan koyun

serbêrî *m* süt sağıcıların başı

serbêrîvan *m* süt sağıcıların başı

serbiçûk *rd* küçük kafalı

serbidev *h* yüz üstü

serbidew *m* yarma, kızartılmış yağ ve keşkten yapılan bir yemek

serbidims *m* yarma, kızartılmış yağ ve keşkten yapılan, sonradan üzerine pekmez dökülen bir yemek

serbiha *n* diyet, haraç

serbihur *m* üst geçit

serbihurdî *m* macera, serüven

serbihurî *m* macara, serüven

serbihurk *m* üst geçit

serbijêr *m* 1. iniş 2. *rd/h* baş aşağı, yokuş aşağı

serbijêşk *nd/nt* başhekim, baştabib

serbijêşkî *m* başhekimlik, baştabiblik

serbijor *rd* 1. yokuş 2. yokuş yukarı

serbilind *rd* 1. başı havada, sevinçli 2. onurlu 3. mağrur, gururlu, kurumlı ~ e başı dimdik (onurlu)

serbilindbûn *m* müşeref olmak, gurur duyma

serbilind bûn *l/gh* müşeref olmak, gurur duymak

serbilindkirin *m* müşeref etme

serbilind kirin *l/gh* müşeref etmek

serbilod *rd* tepeleme, tepeleme dolu (taşacak kadar dolu olan)

serbilodkirin *m* tepeleme doldurma

serbilod kirin *l/gh* tepeleme doldurmak

serbilodkirî *rd* tepeleme doldurulmuş olan

serbimast *nd* yoğurtlu bir aş

serbir *nd/nt* cellât

serbira mêran *nd* iki çatışan gücün orta yeri

serbirî (I) *m* cellâtlık

serbirî (II) *rd* kesik başlı

serbirin *m* kelle verme

serbîrxane *m* mezbaha

serbiser (I) *h* baştan başa, baştan aşağı

serbiser (II) *rd* babası kadar iyi olan (kimse)

serbiser *m* mübadele, takas, eşdeğerde takas

serbiserdan *m* mübadele etme, takas etme

ser bi ser dan *l/bw* mübadele etmek, takas etmek

serbiserî *bz/m* takas, kliring

serbiserkirin *m* ödeşme, sayışma

serbiser kirin *l/gh* ödeşmek, sayışmak

serbisk *n* yun ve pamuğun ince, uzun ve taranmış tüyleri ~ê hevrişm kamçı başı

serbist *m* iplik çilelerinin takıldığı sacayağı şeklinde araç (dokuma işlerinde)

serbişûr *zo/n* kılıç balığı

serbixêlî *rd* başı örtülü, pusulu

serbixwe *rd* 1. bağımsız (hür, kimseye bağlı olmayan) 2. bağımsız (herhangi bir kuruluşa veya partiye bağlı olmayan) 3. *h* resen ~ bûn bağımsız olmak

serbixwebûn *m* 1. bağımsızlaşma, bağımsız olma 2. bağımsızlık

serbixwe bûn *l/gh* bağımsızlaşmak, bağımsız olmak

serbixwebûyî *rd* bağımsızlaşmış, bağımsız olmuş olan

serbixwe bûyîn *m* bağımsızlaşış, bağımsız oluş

serbixwekirin *m* bağımsızlaşturma

serbixwe kirin *l/gh* bağımsızlaştırmak

serbixwekirî *rd* bağımsızlaştırılmış olan

serbixwelî *rd* topraklı, üstü toprak olan

serbixwefî *m* bağımsızlık

serbixweyî *m* bağımsızlık

serbizêr *m* bol mercimek ve bulgur karıştırılarak yapılan yemek

serbor *m* macera, serüven

serborî *m* 1. macera, serüven 2. tecrübe 2. özgeçmiş

serborîname *m* öz geçmiş

serbork *m* macera, serüven

serborknivîs *nd/nt* macera yazarı

serbornivîs *nd/nt* macera yazarı

serbornivîsî *m* macera yazarlığı

serbüyer *m* macera

sercehşik *nd/nt* kurucu başı

sercem *m* 1. sonuç, netice 2. toplam

sercerd *nd/nt* baskıncı başı

sercêz *m* rüzgârdan savrulduktan sonraki temiz hububat kümesi

sercil *m* eğer

sercivat *nd/nt* meclisin başı, serê civatê bû

serconî *n* soku (dibek taşı, dibek tokmağı, dibekte tahıl dövmeye yarayan tokmak)

sercûn *rd* gri başlı * marê sercûn gri başlı yılan

serçaq *n* çuvaldızın deliğine ipi geçirmek için kullanılan ince ip

serçav *n* 1. yüz, surat, çehre 2. kaynak, memba 3. *mec* kaynak * serçavên hunerî sanat kaynakları ~ê (yekî) bûn nanê avkiyê çeteleye dönmek (insanın yüzü üzerinde birçok kesikler veya sıyrıklar oluşmak) ~ê (yekî) ji par re xuya kirin yüzü dolgun olan ~ê (yekî) pehn e ablak suratlı

serçavan *h* başımla beraber, baş göz üstüne, peki, tamam, evet, olur, pek âlâ, emrin olur (dediğin gibi olsun) ~ hatin hoş geldin

serçavbiçûk *rd* kepece surat

serçavdêr *nd/nt* başmüfetiş

serçavdêrî *m* başmüfetişlik

serçavgirover *rd* ablak

serçavî *m* 1. kaynak, pınar, kaynarca, gözenek (bir suyun çıktığı yer) 2. kaynak, referans (araştırma ve incelemede yararlanılan belge)

serçavk *m* 1. kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer) 2. kaynak (araştırma ve incelemede yararlanılan belge) 3. yüz örtüsü
serçavneşûştî *nd/nt* utanmaz, arlanmaz kimse
serçavneşûştîbûn *m* utanmazlık, arlanmazlık
serçavpîne *rd* yamalı (insan için yüzünde lekeler bulunan)
serçavpînetî *m* yamalılık
serçavxurî *rd* çapar, çopur yüzü, işkembe suratlı, çiçek bozuğu (kimse)
serçavxurîfî *m* çopurluk, işkembe suratlılık
serçavzîwan *rd* çilli
serçawîş *lşk/n* üstçavuş
serçawîşî *m* üstçavuşluk
serçekuq *m* bir tür balık
serçelqî *m* bunama
serçelqîbûn *m* bunama
serçelqî bûn *l/gh* bunamak
serçelîkirin *m* bunatma
serçelî kirin *l/gh* bunatmak
serçeng *nd/nt* kol beyi
serçeç *n* 1. budanmış ağaçta belli bir düzeyden yukarıya çıkan sürgün, dal * **çilo birîn** serçeç **berdan** ağacı budayıp tepeden sürgün bıraktılar 2. kuyruk ucu * **roviyê serçeç** spî kuyruk ucu beyaz olan tilki
serçeşnîgir *n* çeşnibaşı
serçeşnîgîrî *m* çeşnibaşılık
serçik *m* göğüs çukuru
serçil *rd* uç, uçta olan
serçilî *m* bağınazlık, taassup
serçim *m* seçmece yapma
serçimandin (I) *m* seçme
serçimandin (II) *m* baş eğine, boyun eğme
serçimandin (I) *l/gh* seçmek
ser çimandin (II) *l/gh* baş eğmek, boyun eğmek
serçimk *n* 1. uç, sınır (bir şeyin yayılabileceği veya genişleyebileceği son çizgi) 2. uç, son 3. *erd* doruk, zirve 4. uç (bir şeyin başı, tepesi) * **serçimka çayê** çay yapraklarının ucu
serçimka guh *ant/nd* sarmal
serçimkirin *m* seçmece yapma
serçim kirin *l/gh* seçmece yapmak
serçink *m* 1. serçin (mekik dili) 2. *rd* serçin (seçme, seçkin olan)
serçivîk *rd* 1. kuş kafalı 2. kuş kafalı, geri zekalı
serçîçî *n* üst baş
serçîçî *bnr* heçü
serçok *ant/m* 1. diz kapağı 2. diz üstü (pantalon gibi giyeceklerde diz üstü) 3. kadın tümanı (dize kadar inen kadın donu)
serçopî *bnr* sergovend
serdab *m* bodrum, mahzen (bodrum katı)
serdabir *h* silme
serdaborî *m* macera, serüven
serdadan *m* baskın, ablukaya alma
serdadger *nd/nt* baş hakim, baş yargıç
serdadgerî *m* baş hakimlik, baş yargıçlık

serdan (I) *m* 1. görüşme, ziyaret, ziyaret etme 2. baş sağlığına gitme ~ **lê kirin** ziyaret etmek, ziyarette bulunmak ~a **nexweşan** hasta ziyareti ~î (**cihekî**) **kirin** bir yeri ziyaret etmek
serdan (II) *nd/nt* görüşmeci, ziyaretçi
serdan (III) *m* uç verme
ser dan (I) *l/gh* ziyaret etmek
ser dan (II) *l/gh* uç vermek
serdangeh *m* ziyaretgâh
serdanî *m* görüş, görüşme, ziyaret * **ji serdaniya dostan hez dîkin** dost ziyaretlerini severler ~ **kirin** ziyaret etmek
serdanîn *l/gh* hayata gözlerini yumma, ölme
ser danîn *l/gh* hayata gözlerini yummak, ölmek
serdanîvan *nd/nt* görüşmeci, ziyaretçi
serdankar *nd/nt* görüşmeci, ziyaretçi
serdan lê kirin *l/bw* ziyaret etmek, ziyarette bulunmak
serdanpê *h* baştan aşağı, tepeden tırnağa (kadar), tümünden
serdanser *h* baştan başa
serdanvan *nd/nt* ziyaretçi
serdar (I) *n* ağacın en yüksek dalı
serdar (II) *nd/nt* ağaçlara iyi tırmanan, tırmanmada becerisi olan kimse
serdar (III) *n* cins keklîği
serdar (IV) *nd/nt* 1. serdar, komutan, başkomutan 2. *lşk* binbaşı
serdarî *m* 1. serdarlık, komutanlık, başkomutanlık 2. binbaşılık
serdav *m* sarnıç
serdaw *m* etek (giysinin alt kenarı)
serdawet *n* düğüncübaşı, düğün kahyası
serdawetî *n* düğüncübaşılık, düğün kahyalığı
serdawî *h* sonunda
serdawiye *h* sonuç olarak, sonunda
serdayîn *m* görüşme, ziyaret, ziyaret etme
serdeborî *m* macera, serüven
serdeborîn *m* macera
serdebuhrîfî *m* macera
serdegir *n* baskıncı
serdegîrî *n* baskıncılık
serdehatî *m* macera, serüven
serdelal *n* baş tellâl
serdem *m* 1. çağ (tarihin ayrıldığı bölümlerden her biri) * **serdema pêşîn** ilkçağ * **dinya di serdema atomê de**, em **ji hîna di nav şerê ji bo şaristaniyê de** ne dünya atom çağında, biz hâlâ medeniyet kavgası içindeyiz * **zanayên serdemê** çağın bilginleri 2. dönem, devir * **hunermend guvahê serdema xwe** ye sanatçı döneminin tanığıdır ~a **atomê** atom çağı ~a **berdîn** taş devri ~a **berdîn a şîqalkirî** cilâlî taş devri ~a **beriya olê** *nd* din öncesi ~a **bestekekê** (an **ji pleîstosenê**) *jeo* buzul dönemi (veya çağı) ~a **çaremîn** dördüncü çağ ~a **daykaniyê** anaerkil

dönem ~a kevirîn taş devri ~a kevirîn a sêyekî dir cîlâhî taş devri ~a pêşîn jeo birinci çağ, paleozik serdem ~a qeşahiye (an ji qeşayî) jeo buzul dönemi, pleistosen ~ên tarî karanlık çağlar

serdema antîk *nd* antik çağ

serdema berbesî *dir/nd* maden devri

serdema berdîn *nd* taş devri

Serdema Berê *dir/nd* Eski Çağ

serdema bestelekê *jeo* buzul dönemi (veya çağı)

serdema daykaniye *dir/nd* anaerikil dönem

serdema duyemîn *jeo/nd* ikini çağ, mezozoik

serdema kevirîn *dir* taş devri

serdema kevnare *nd* 1. antik çağ 2. *rd* antik çağ (bu çağa özgü olan)

serdema madenî *dir/nd* maden devri

Serdema Navîn *dir/nd* Orta Çağ

Serdema Nêzik *dir/nd* Yakın Çağ

Serdema Nû *dir/nd* Yeni Çağ

Serdema Pêşîn *dir/nd* İlk Çağ

serdema qeşahiye *jeo/nd* buzul dönemi (veya çağı)

serdema qeşayî *jeo/nd* buzul dönemi (veya çağı)

serdema sêyemîn *nd* üçüncü çağ, senozoik

serdema sifirîn *rd/nd* kalkolitik

serdema zêrîn *nd* altın çağ

serdeq *rd* kalbur üstü, seçkin

serder *m* 1. atkı (üst eşik) * **serdera derî** kapı atkısı 2. lento, boyunduruk (kapı veya pencereler için) * **serdera paceyê** pencere lentosu 3. rüzgarlık

serderî *m* 1. siperlik, siper, güneşlik (kapı, pencere, lâmba gibi şeylere yapılan koruyucu engel) 2. atkı, üst eşik

serderk *bnr* serder

serderkirin *m* kavratma

serder kirin *l/gh* kavratmak

serdest *rd* 1. egemen (sözünü geçiren, üstünlük kazanan) 3. üstün * **jîrahiyeke** **serdest** üstün zekâ, zehir gibi zekâ 4. baskın, üstün * **kurik li gorî hevalên xwe serdest** **derket** çocuk arkadaşlarına göre baskın geldi 5. başat, dominant 6. hâkim (herhangi bir konuya vakıf olan) * **nivîskarekî ku ji ziman re serdest e** dile hâkim bir yazar 8. hâkim (duygu, davranış vb.yi iradesiy^{le} denetleyebilen kimse) * **ji hêrsa xwe re serdest e** sınırlarına hâkim birisi 9. kazak (karısına söz geçirebilen) 10. üst, yukarı (makam, sınıf, aşama olarak yukarıda olan) * **ew polek ji me serdest bû** o bizden yukarı sınıftandı 11. *nd/nt* ezen ~ **bûn** 1) üstün olmak 2) hâkim olmak 3) başat olmak ~ **hatin** üstün gelmek * **dilê jînikê bi ser xort de meyl dibû, lê di encamê de aliyê aqil û mantiq serdest hatin** kadıncağızın gönlü gence kayıyordu, fakat neticede akıl ve mantık tarafı üstün geldi **serdestane** *h* 1. üstünce 2. baskınca, başatça 3. hâkimane

serdestbûn *m* 1. üstünleşme, üstün duruma gelme, yeğinleşme 2. baskınlaşma 3. hâkim olma

serdest bûn *l/gh* 1. üstünleşmek, üstün duruma gelmek, yeğinleşmek 2. baskınlaşmak 3. hâkim olmak

serdestbûyîn *m* 1. üstünleşme, üstün duruma gelme, yeğinleşme 2. baskınlaşma 3. hâkim olma

serdeste (I) *rd* 1. üstün 2. kalbur üstü, seçkin

serdeste (II) *lşk/n* onbaşı

serdestetî *m* onbaşılık

serdestî *m* 1. egemenlik 2. üstünlük 3. başatlık 4. hâkimlik (duygu, davranış vb.yi iradesiy^{le} denetleyebilme) 5. kazaklık (karısına söz geçirebilme)

serdestpêk *m* 1. başlangıç, iptida 2. *rd* ilk 3. *wj/m* giriş (edebî eserlerde önsözden sonra yer alan bölüm)

serdestpêkî *rd* ilkel, iptidai (gelişmesinin başında bulunan)

serdevk *m* kapak (herhangi bir şeyin kapağı)

~a **aşikê** (madeyê an ji madê) mide ağzı

serdevka aşikê *ant* mide ağzı

serdevka madeyê *ant* mide ağzı

serdevkî *h* yüzükoyun * **ez hez dikim ku li**

ser devkî xwe li ser çimenê dirêj bikim çimene yüzükoyun uzanmayı seviyorum

serdew *m* yarma, kızartılmış yağ ve keşkten yapılan bir yemek

serdewlet *nd/nt* devlet başkanı

serdewletî *m* devlet başkanlığı

serdeyî *wj/m* edebiyatta başkalarının gazallerine eklemeye bulunma

serdêr *nd/nt* görüşmeci, ziyaretçi

serdêrî *m* görüşmecilik, ziyaretçilik

serdifin *n* yular

serdil *n* 1. bağır, göğüs 2. can evi ~ **tehl û tirş bûn** mide ekşimek ~ê (yekî) **tehl û tirş bûn** midesi ekşimek (kaynamak veya yanmak)

serdilk (I) *rd* aziz, sevgili, sevilen kimse

serdilk (II) *m* 1. elbisenin açık sine kısmına sonradan takılan süslü parça 2. bir tür gerdanlık ~a **zîv** gerdanlık olarak takılan süslü bir kadın takısı

serdilanî *nd/nt* halay başı

serdiwar *n* duvar kirişi

serdor *nd* döveni başta çeken öküz (harman dövmeye kullanılan hayvanlarda en başta olanı)

serdoş ilk sağma

serdozger *nd/nt* başsavcı

serdozgerî *m* başsavcılık

serdoznêr *nd/nt* başsavcı

serdoznêrî *m* başsavcılık

serdümen *n* serdümen, dümen başı

sere (I) *m* fidyeye, kurtulmalık

sere (II) *rd* 1. seçkin, başta gelen 2. yaşlı başlı 3. yaşlı, yaşlıca * **manga sere** yaşlıca inek

4. *n* kıranta (saçları ağırlaşmış orta yaşlı erkek)
sereb *m* 1. geriz, lağım 2. kanalizasyon, lâğım döşemi, su yolu
serebere *h* üstünkörü, gelişigüzel, yüzeysel
serecam *bnr* serencam
serece *m* 1. aşırı yemeden ötürü oluşan bir rahatsızlık 2. bir tür at hastalığı
serecem *m* içerik, içindekiler, münderecat (bir kitap, dergi, gazete vb. nin içinde bulunan konular veya kapsadığı şeyler) * **li beşa serecemê ya pirtûkê binêre** kitabın içindekiler bölümüne bak
sereceyî *rd* yenilen yemekten dolayı zehirlenmiş veya rahatsızlanmış olan
sereceyîbûn *m* yenilen yemekten dolayı zehirlenme veya rahatsızlanma
sereceyî bûn *l/gh* yenilen yemekten dolayı zehirlenmek veya rahatsızlanmak
seredan *m* 1. görüş, görüşme, ziyaret 2. *nd/nt* görüşmecî, ziyaretçi
seredanî *m* görüş, görüşme, ziyaret * **ji sere-daniya dostan hez dîkin** dost ziyaretlerini severler
sereder *m* baş etme, gücü yetme ~ **lê kirin** baş etmek, gücü yetmek ~ **lê nekirin** baş etmemek, gücü yetmemek
serederî (I) *m* baş etme ~ **pê re kirin** (biriyle) baş etmek
serederî (II) *m* kavrama (anlama, algılama)
sereder lê kirin *l/bw* baş etmek, gücü yetmek
seredî *m* durum
seref *m* düğme süsü
serefraz *rd* 1. başı dik 2. *mec* başarılı ~ **bûn** başarılı olmak
serefrazbûn *m* başarma
serefraz bûn *l/gh* başarmak
serefrazbûyîn *m* başarma
serefrazî *m* 1. başı dik olma 2. başarma, başarı ~ **nişan dan** başarı göstermek
serejêr *rd* 1. iniş 2. *h* yokuş aşağı 3. baş aşağı ~ **û serejor** dağ bayır (inişli çıkışlı yer)
serejimar *mat/nd* asal sayılar
serejin *m* 1. orta yaşlı kadın 2. düğün alayı öncesi gelin evine gönderilen haberci kadın
serejor *rd* yokuş yukarı
serek *nd/nt* 1. başkan, reis 2. başkan (bazı devletlerde hükümet veya devlet başkanı) 3. lider ~ **ê aşpêjan** aşçıbaşı ~ **ê bazarê** pazarbaşı ~ **ê benderê** liman reisi ~ **ê beşê** 1) bölüm başkanı 2) kolbaşı ~ **ê keçikan** *dir* kızlar ağası ~ **ê loncayê** lonca ustası ~ **ê mehterê** mehterbaşı ~ **ê rûmetiyê** onursal başkan
serekalîkar *nd/nt* başyardımcı
serekânî *m* 1. pınar, kaynak 2. *mec* kaynak, referans
serekaspêj *nd/nt* aşçıbaşı
serekaspêjî *m* aşçıbaşılık
serekatî *m* başkanlık

serekavahîsaz *dir/n* mimarbaşı
serekbajar *n* başkent, metropol
serekcumhûr *nd/nt* cumhurbaşkanı
serekçavnêr *nd* başmubassır, gözetmenlerin başı
serekdar *nd* reis, serdar
serekdeng *n* baş ses
serekdewlet *nd/nt* devlet başkanı
serekdewletî *m* devlet başkanlığı
serekdozger *nd/nt* başsavcı
serekdozgerî *m* başsavcılık
sereke (I) *rd* 1. hâkim 2. baş, başta gelen 3. başkın 4. başat, dominant ~ **bûn** başat olmak
sereke (II) *nd/rd* 1. as (bir işte başta gelen) * **leyzvanê sereke** as oyuncu ana, temel * **riya sereke** ana yol 2. ana, esas, asıl, temel (en önemli, belli başlı) * **ramanên sereke** temel düşünceler 3. asal, esasî
serekebûn (I) *m* 1. hâkim olma 2. başat olma
serekebûn (II) *m* 1. as olma 2. esas olma, temel olma
sereke bûn (I) *l/gh* 1. hâkim olmak 2. başat olmak
sereke bûn (II) *l/gh* 1. as olmak 2. esas olmak, temel olmak
serekendezyar *nd/nt* başmühendis
serekendezyarî *m* başmühendislik
serekerkan *nd/nt* kurmay başkan
serekerkanî *m* kurmay başkanlık
serekerol *nd/nt* başrol
serekeşîr *nd/nt* aşiret reisi
serekeşîrî *m* aşiret reisliği
sereketî *m* 1. hâkimlik 2. başatlık
serekeyî *rd* başlıca, esas
serekê aşpêjan *nd* aşçıbaşı
serekê bazarê *nd* pazarbaşı
serekê benderê *nd* liman reisi
serekê beşê *nd* 1. bölüm başkanı 2. kolbaşı
serekê loncayê *nd* lonca ustası
serekê mehterê *n* mehterbaşı
serekê rûmetiyê *nd* onursal başkan
serekêl *nd/nt* aşiret reisi
serekêlî *m* aşiret reisliği
serek garson *nd/nt* başgarson, metrdotel
serek garsonî *m* başgarsonluk, metrdotellik
serekgerînende *nd/nt* başmüdür
serekgerînendetî *m* başmüdürlük
serekgernas *wj/nd* başkahraman
serekgernasî *m* başkahramanlık
serekhakem *nd/nt* başhakem, başyargıcı
serekhakemî *m* başhakemlik, başyargıcılık
serekhemal *n* hamalbaşı
serekhemşîre *m* başhemşire
serekhemşîretî *m* başhemşirelik
serekhêz *nd/nt* komutan
serekhêzî *m* komutanlık
serekhoz *nd/nt* aşiret reisi
serekhozî *m* aşiret reisliği
serekî *rd* 1. temel, ana 2. aslı

serekîmam *n* başımam
 serekîmamî *m* başımamlık
 serekîn *rd* 1. başlıca, başta gelen başat, dominant ~ bûn başat olmak
 serekkarvan *n* baş kervan
 serekkatib *dir/n* başkâtip, reisülkütâp
 serekkatib *m* başkâtiplik, reisülkütâplık
 serekkeşe *ol/n* başpapaz
 serekkeşetî *m* başpapazlık
 serekkeşîş *ol/n* başpapaz
 serekkeşîşî *m* başpapazlık
 serekkomar *nd/nt* cumhurbaşkanı
 serekkomarî *m* 1. cumhurbaşkanlığı 2. cumhurbaşkanlığı (cumhurbaşkanının makamı)
 serekkonsolos *nd/nt* başkonsolos
 serekkonsolosi *m* başkonsolosluk
 serekkonsul *nd/nt* başkonsolos
 serekkonsulî *m* başkonsolosluk
 serekleyistikvan *nd/nt* başoyuncu
 serekleyistikvanî *nd/nt* başoyunculuk
 serekleyzvan *nd/nt* başoyuncu
 serekmabeynvan *n* başmabeynci, başaracı
 serekmabeynvanî *m* başmabeyncilik, başaracılık
 serekmamoste *nd/nt* başöğretmen
 serekmamostetî *m* başöğretmenlik
 serekmilîs *n* başmilîs
 serekmilîsî *m* başmilîslik
 serekmîmar *dir/n* mimarbaşı
 serekmîmarî *m* minarbaşılık
 serekmudîr *nd/nt* başmüdür
 serekmudîrî *m* başmüdürlük
 sereknivîsevan *nd/nt* başkâtip
 sereknivîsevanî *m* başkâtiplik
 serekomar *bnr* serekkomar
 serekpêlewan *n* başpehlivan
 serekpêlewanî *m* başpehlivanlık
 serekpêlwar *nd* çarkçıbaşı
 serekpispor *nd/nt* başuzman, başeksper
 serekpisporî *m* başuzmanlık, başeksperlik
 serekrahîb *ol/n* başrahip
 serekrahîbî *ol/m* başrahiplik
 serekşahyar *bnr* serekşalyar
 serekşalyar *bnr* serekşaryar
 serekşaryar *nd/nt* başbakan, başvekil
 serekşaryarî *m* başbakanlık
 serekşêwîrdar *nd/nt* başdanışman
 serekşêwîrdarî *m* başdanışmanlık
 serekşêwîrmend *nd/nt* başdanışman
 serekşêwîrmendî *m* başdanışmanlık
 serekşivan *n* başçoban
 serekşivanî *m* başçobanlık
 serektiya beşe *nd* 1. büyüml başkanlığı 2. kolbaşılık
 serekî *m* başkanlık, reislik ~ kirin başkanlık etmek
 serekîprêz *nd/nt* başmürettip
 serekîprêzî *m* başmürettiplik
 serekvan *nd/nt* lider, önder

serekwelat *n* başülke
 serekwezîr *nd/nt* başbakan, başvekil
 serekwezîrî *m* başbakanlık
 serekxaxam *n* hahambaşı
 serekxaxamî *m* hahambaşılık
 serekxwedawend *n* baş tanrı
 serekxawer *n* başyaver
 serekxawerî *m* başyaverlik
 seremele *nd/nt* taşeron, çavuş
 seremeletî *m* taşeronluk, çavuşluk
 seremonî *m* seremoni
 seren *der/m* seren
 serena alayê *der/nd* giz, bayrak sereni
 serenav *rz/n* özel ad, özel isim
 serenc *m* 1. inzar 2. macera 3. dikkat ~ rakişandin dikkat çekmek
 serencam *m* 1. son, sonuç 2. akibet, sonuç 3. sonuç (eserin son bölümü)
 serencperest *rd* maceracı, maceraperest
 serencperestî *m* maceracılık, maceraperestlik
 serend *m* bilmece
 sereng *m* enjektör
 serenivîs *m* yazı başlığı
 sereqet *h* aralıksız, biteviye, bitevi
 sereqet *h* daima, habire, daima, devamlı, sürekli, sürekli olarak
 sereqetî *m* devamlılık, süreklilik
 sereqûn *rd* 1. başlı ayaklı 2. *h* başa aşağı
 sererast *m* 1. düzeltme 2. düzenleme, tanzim etme
 sererastî *m* 1. düzeltme 2. düzenleme, tanzim etme 3. revizyon ~ kirin revize etmek
 sererastker *nd/nt* 1. düzeltmen, düzeltici, tashihçi 2. düzenleyici
 sererastkerî *m* 1. düzeltmenlik, düzelticilik, tashihçilik 2. düzenleyicilik
 sererastkirin *m* 1. düzeltme, , düzelti, teshih, tashih etme (yanlışlıktan kurtarma) 2. düzeltme, doğrultma 3. düzenleme, tanzim etme 4. düzen verme, düzene koyma (veya sokma), yoluna koyma 5. *mzk* düzenleme, arajman 6. *argo* ayarlama (kandırma)
 sererast kirin *l/gh* 1. düzeltmek, tashih etmek (yanlışlıktan kurtarmak) 2. düzeltmek, doğrultmak 3. düzenlemek, tanzim etmek 4. düzen vermek, düzene koymak (veya sokmak), yoluna koymak 5. *mzk* düzenleme yapmak, aranje yapmak 6. *argo* ayarlamak (kandırmak) * *ku ez keçikê karibim sererast bikim* kızı bir ayarlayabilsem
 sererastkirî *rd* 1. düzeltilmiş, tashihli 2. düzenlenmiş, tanzimli 3. *argo* ayarlanmış
 sererd *m* yer üstü
 sererêz *m* satır başı
 sererol *m* (*sn/sn*) baş rol
 seresheki *fel/m* duyu üstü
 sereser (I) *m* baş yapıt
 sereser (II) *bnr* seranser
 seresere *rd* yüzeysel, yüzeyselce

seresker *n* 1. başkomutan 2. *dîr* serasker
sereskerî *m* 1. başkomutanlık 2. seraskerlik
serêş *rd* evli olmayan, bekâr kız
sereta *m* 1. başlangıç, iptida, ilk, başta gelen
 2. *rd* ana, esas, asıl, birincil, temel (en önemli, belli başlı)
seretan *bj/m* yenirce
seretayî *m* başlangıçlık, ilklilik
seretaya binyatî *man/mat* konut, konsulat, koyut
seretayane *h* ilkelce, iptidaice
seretayî *rd* 1. ilk 2. ilkel, iptidaî (gelişmesinin başında bulunan) * **komala seretayî** ilkel toplum 3. ilkel, iptidaî
seretayîtî *m* ilkelilik, iptidaîlik
seretaykî *rd/h* ilkelce
seretîp *m* ilk harf
seretûn *m* buzhane (soğuk hava deposu)
serevan *nd/nt* seracı
serevanî *m* seracılık
serevde *m* 1. başa kakma 2. *rd* yaramaz (kimse) ~ **kirin** başa kakmak
serevraz *bnr* serefraz
sereyî *rd* başat, başta gelen ~ **bûn** başat olmak
serezanav *n* üst kimlik
serê avê *nd* sapak (suyun kollara ayrıldığı yer)
serê bask *zo/nd* kanatçık
serê beran *nd* 1. koç başı 2. bir halı motif
serê berê *nd* ebe (çocuk oyunlarında baş olan kimse)
serê beşê *nd* 1. bölümü başı 2. kolbaşı
serê borîjenan *nd* borazancıbaşı
serê dawetê *nd* düğüncübaşı
serê duavê *m* çat, kavşak, koyar (iki suyun birleştiği kavşak)
serê duriyanê *m* çat, kavşak (iki yolun birleştiği kavşak)
serê ewilî *h* önceleri
serê gulanê *nd* rumî takvimine göre 1 mayıs, miladî takvimine göre de 13 mayıs (özellikle Silvan yöresinde bugün şenlik havasında kutlanılır)
serê gunehan *nd* gunah keçisi
serêj *rd* aşırı
serêjî *m* aşırılık
serê kaniyan *nd* köprü başları ~ **di destê (yekî)** de **bûn** köprü başlarını tutmak
serê kaniyê *nd* 1. pınar başı 2. *mec* köprü başı (önemli mevki) ~ **yê şolî ye** balık baştan kollar
serê karwan *nd* kervanbaşı
serê kînorê *nd* çıban başı
serêl *nd/nt* aşiret reisi
serêlî *m* bir şarkı türü
serêlî *eske* türkû
serêlok *m* bir şarkı türü
serê meseleyê *nd* 1. düğüncübaşı 2. ip ucu ~ **ê meseleyê dan** ip ucu vermek
serê mitriban *nd* çeribaşı

serê partê *nd/nt* elebaşı (çocuk oyunlarında)
serê pê *sp/nd* ayak ucu
serê pêşîn *h* ilk önce, öncelikle, ilkin, ilkten, peşinen, evvelâ
serê pirê *nd* köprü başı
serê pizirkê *nd* 1. çıban başı 2. *mec* çıban başı ~ **derbûn** çıban işlemek ~ **derkirin** çıbanın başını koparmak
serê risteyê *nd* satır başı
serê rûspiyan *n* kocabaşı
serê salê *nd* yılbaşı
serê sêavê *m* kavşak (üç suyun birleştiği kavşak)
serê sêriyanê *m* kavşak (üç yolun birleştiği kavşak)
serê sibehan *h* sabahları
serê sibehê *nd* 1. sabah 2. *h* sabahleyin, yarın sabah ~ **fikirek hatin (yekî) êvarê fikirek hatin (yekî)** kırk fikirli olmak ~ **zû** sabah erkenden
serê sibekê *h* sabahleyin
serê sipêdeyê *nd* 1. sabah 2. *h* sabahleyin
serêş *m* baş ağrısı
serêşan *m* 1. baş ağrısı 2. *mec* sorun, sıkıntı (baş ağrısı yaratan sorun)
serêşanî *m* baş ağrısı
serêşî *m* 1. baş ağrısı 2. *mec* sorun, sıkıntı, uğraş (baş ağrısı yaratan sorun)
serê şîr *nd* süt başı, süt kaymağı
serf (I) *m* 1. sarf (harcama, tüketme, kullanma) 2. sarf (dil bilgisi, gramer)
serf (II) *nd/nt* serf
serfaudin *m* sarfetme
serfandîn *l/gh* sarfetmek
serfbûn *m* sarf edilme
serf bûn *l/gh* sarf edilmek
serfbûyîn *m* sarf edilmiş
serfermandar *n* başkomutan
serfermandarî *m* başkomutanlık
serfermander *n* başkomutan
serfermanderî *m* başkomutanlık
serfesal *h* tam yerinde, yerli yerine
serfetih *m* 1. siftah (alış verişe başlama) 2. *h* siftah ~ **kirin** siftah etmek
serfetihi *kirin* *m* siftahlanma
serfetih kirin *l/gh* 1. siftahlanmak 2. siftahlamak (turfanda bir şeyi ilk kez yemek)
serfinaz *bnr* serfiraz
serfinazane *h* serfirazane
serfinaz bûn *bnr* serfiraz bûn
serfinazî *bnr* serfirazî
serfînyaz *bnr* serfiraz
serfiraz *rd* 1. başı dik, onurlu, ak alınlı 2. başarılı 3. galip, muzafer, yenen ~ **bûn** 1) başarılı olmak 2) muzafer olmak, galip gelmek
serfirazane *h* 1. başı dikçe, ak alınlı 2. başarılıca 3. muzaferce, muzaferane
serfirazbûn *m* 1. başarıma 2. muzafer olma
serfiraz bûn *l/bw* 1. başarmak 2. muzafer olmak

serfirazbûyî *rd* 1. başarmış 2. muzafer olmuş olan

serfirazbûyîn *m* 1. başarış 2. muzafer oluş
serfirazî *m* 1. başarı, muvafakiyet (bir yarışma veya uğraşıda, çaba sonucu elde edilen başarı) 2. başarı, utku, zafer, yengi, galibiyet ~ **nîşan dan** 1) başarı göstermek, liyakat göstermek 2) derece almak (başarı göstererek ödül almak)

serfirazkirin *m* başarma

serfiraz kirin *l/gh* başarmak

serfiraznebûn *m* başarısızlık

serfiraznebûnî *m* başarısızlık

serfirîn *nd/nt* başuçuran, kele uçuran kimse

serfirû *rd* muti, yumuşak başlı

serfirûtî *m* itaat

serfiyet *m* sarfiyat

serfînaz *bnr* serfiraz

serfiraz *bnr* serfiraz

serfkar *nd/nt* 1. sarfedici 2. tüketici

serfkarî *m* 1. sarfedici 2. tüketicilik

serfker *nd/nt* 1. sarfedici 2. tüketici

serfikirin *m* 1. sarfetme, sarfediş 2. harcama, harcaş 3. sarfetmek (kullanmak) * **gotinên ne baş serf kirin** kötü sözler sarf etti

serf kirin *l/gh* 1. sarfetmek 2. harcamak 3. sarfetmek (kullanmak) * **gotinên ne baş serf kirin** kötü sözler sarf etti

sergadoş *rd* 1. iri kafalı 2. kabak (bilgisiz görgüsüz, kaba kimse)

sergamêş *rd/argo* iri kafalı

sergardîyan *nd/nt* başgardîyan

sergardîyanî *m* başgardîyanlık

sergarson *nd/nt* başgarson

sergarsonî *m* başgarsonluk

sergeliya xezalan *nd* geyik sürüsünün başı çeken geyik

sergeli (I) *nd* sürü öncüsü

sergeli (II) *n* vadi üstü

sergerandî *rz/rd* geçişli

sergerdan (I) *n* 1. sergerde, elebaşı 2. başıboş ~ **kirin** başıboş bırakmak

sergerdan (II) *rd* başı dönen, sersem

sergerdanî *m* sergerdelik, elebaşılık

sergerdankirin *l/gh* sersemletme

sergerdan kirin *l/gh* sersemletmek

sergerde *nd/nt* 1. sergerde, elebaşı, serseri 2. sersem, başı dönmüş

sergerdetî *m* sergerdelik, elebaşılık, serserilik ~ **kirin** serserilik etmek

sergerin lê ketin *l/bw* paniğe kapılmak

sergerinende *nd/nt* başmüdür, başyönetmen

sergerinendetî *m* başmüdürlük, başyönetmenlik

sergerm *rd* 1. heyecanlı, coşkulu, coşkunluk gösteren, hışır, taşkın (kimse) 2. tecrübesiz, toy, başında kavak yelleri esen ~ **bûn** başında kavak yeli esmek (sorumluluktan uzak, zevk eğlence peşinde olmak)

sergermbûn *m* taşma (öfke, sabırsızlık veya heyecan yüzünde)

sergerm bûn *l/gh* taşma (öfke, sabırsızlık veya heyecan yüzünde)

sergermî *m* 1. taşkınlık, coşkunluk 2. tecrübesizlik, toyluk

sergeşt *bnr* başı dönmüş olan

sergeşte *rd* 1. sergeşte, sersem 2. mest 3. başıboş ~ **bûn** mest olmak ~ **kirin** mest etmek

sergeştetî *m* 1. sergeştelik 2. meslik 3. başıboşluk

sergevaz *bnr* sergevez

sergevazî *bnr* sergevezî

sergevez *rd* 1. ağır başlı 2. dik başlı, kurumlu, mağrur 3. vakarlı, vakur 4. önder, lider

sergevezbûn *m* ağırlaşma (ağır başlı olma)

sergevez bûn *l/gh* ağırlaşmak (ağır başlı olmak)

sergevezî *m* 1. ağır başlılık 2. mağrurluk, dik başlılık, kurumluluk 3. vakar, gurur, benlik 4. önderlik, liderlik

sergevêrk *rd* üstün

sergewart *rd* üstün

sergewaz *nd/nt* lider, önder

sergewazî *m* liderlik, önderlik

sergewe *rd* ast

sergewer *rd* asilzade

sergewez *rd* mağrur

sergewezî *m* mağrurluk

sergêj *rd* 1. sersem 2. bön

sergêjanî *m* 1. sersemlik 2. baş dönmesi

sergêjayî *m* 1. sersemlik 2. *mec* sorun, sıkıntı, uğraş (baş ağrısı yaratan sorun)

sergêjbûn *m* sersemleme, sersemleşme

sergêjbûn *l/gh* sersemlemek, sersemleşmek

sergêjî *m* 1. sersemlik 2. başdönmesi, başağrısı 3. bönlük 4. sorun, problem

sergêjînek *m* kargaşa

sergêjker *rd* sersemletici

sergêjkirin *m* sersemletme

sergêj kirin *l/gh* sersemletmek

sergêr *n* döveni başta çeken öküz

sergêre *bnr* sergêr

sergihayî *rd* tamamlanmış, bitmiş olan şey ~ **bûn** tamamlanmak, sonuçlanmak ~ **kirin** tamamlamak, sonuçlamak

sergihayîbûn *m* tamamlanma, bitme, sonuçlanma

sergihayî bûn *l/gh* tamamlanmak, bitmek, sonuçlanmak

sergihayîbûyîn *m* tamamlanma, bitme, sonuçlanma

sergihayîkirin *m* 1. tamamlama, sona erdirmek, bitirme, ardını alma (veya getirme), arkasını alma (bir işi tamamlama) 2. sonuç alma, sonuca varma

sergihayî kirin *l/gh* 1. tamamlamak, sona erdirmek, bitirmek, ardını almak (veya getirmek), (bir işin) sonunu getirmek, arkasını

almak (bir işi tamamlamak) 2. sonuç almak, sonuca varmak
sergij *rd* saç başı dağınık
sergijlik *rd* saç başı dağınık
sergir *n* zirve
sergiran *rd* ağır başlı, denli, oturaklı, uslu, döllek * **yekî sergiran e ku dizane çi dibêje ne** söylediğini bilen, denli biri
sergiranî *m* ağır başlılık, denlilik, oturaklılık
sergirdan *rd* başı dönen, sersem
sergirdanî *m* başı dönme, sersemlik
sergirde *bnr* sergerde
sergîrêdan *m* 1. baş bağlama 2. baş bağı, gelin başını bağlayana verilen hediye 3. *mec* beyin yıkamak
sergîrêdanan kirin *l/gh* beyin yıkamak
sergîrêdanî *m* gelin başını bağlayana verilen hediye
sergirk *m* omuz, omuz köprüsü
sergirtin *m* 1. üstünü örtme 2. sonuca varma, sonuç verme 4. bir şeyi ispat etme
ser girtin *l/gh* 1. üstünü örtmek 2. sonuca varmak, sonuç vermek 3. bir şeyi ispat etmek
sergirtî *rd* 1. başı örtülü, örtülü, başlıklı, kapalı (baş örtülü) * **jineke navsere, sergirtî li kêleka min rûdinişt** orta yaşlı, başı örtülü bir kadın yanımda oturuyordu * **jinên sergirtî** başlıklı kadınlar 2. üstü kapalı (yer) ~ **axaftin** üstü kapalı konuşmak, bilmece gibi konuşmak
sergirtûbûn *m* 1. kapalılık (kapalı kadın için) 2. *wj* kapalılık
sergîn *m* tezek
sergo *n* gübrelik, kemrelik, küllük, mezbele, çöplük, çöp yeri, fişıklık, süprütülük ~ **kûn kirin** gübre yığını altında açılan tünel içinden geçirilen çocukların hastalıklara karşı direncinin artacağına inanılır, bunun için yapılan işlemler
sergom *m* sürgün
sergomgeh *m* sürgün yeri
sergoşt *rd* et kafalı, alık kimse
sergotar *m* başyazı, başmakale
sergovend *nd/nt* halay başı
sergovendî *m* 1. halay başılık 2. halay başını çekme işi
serguher *m* değiştirme ~î (...) **bûn** geçmek, değişmek * **serguherî şevê din bûn** geçen geceye geçti geçmek, değişmek ~î (...) **kirin** -e değiştirmek * **em gotinê serguherî tiştêkî din bikin** sözü başka bir şeye değiştirelim
serguherî kirin *l/gh* değiştirmek
sergul *rd* mümtaz, seçkin
sergur *m* tan yeri ~a (**serê**) **sibehê** sabaha doğru (veya sabaha karşı)
sergurî *rd* kel * **sergurî ye, dilnişmî ye** kendisi kel olduğu halde her kızı beğenmeyen
sergurk *m* tan yeri
sergüzeşt *m* 1. sergüzeşt, macera, serüven 2.

rd mest 3. başıboş ~ **bûn** mest olmak ~ kirin mest etmek
sergüzeştî *m* 1. macara 2. mestlik, mest olma 3. başıboşluk
sergüzeştperest *nd/nt* sergüzeştçi, maceraperest, serüvenci
sergüzeştperestî *m* sergüzeştçilik, maceraperestlik, serüvencilik
sergûn *bnr* sergîn
sergûvk *bnr* sergo
serhatî *m* 1. anı, hatır 2. macera, serüven, sergüzeşt 3. serencam (başa gelen bir durum veya olay) 4. *rd* gün görmüş, tecrübeli (birçok hayat tecrübesi olan)
serhatîperest *nd/nt* maceracı, maceraperest, serüvenci
serhatîperestî *m* inaceracılık, maceraperestlik, serüvencilik
serhed *m* serhat, sınır boyu
serhednîşin *rd* sınır boyunda yaşayan
serhefsar *n* çılbr
serhej *rd* sersem
serhejhejok *rd* 1. sallabaş 2. *mec* sallabaş (her sözü düşünmeden onaylayan)
serhejmar *m* nüfus
serhejmarî *m* nüfus sayımı
serhekîm *nd/nt* başhekim
serhekîmî *m* başhekimlik
serhelmet *rd* evde kadınların işlerine karışan, ev işlerini soran erkek
serhelqe *m* halka başı
serheng *lşk/h* albay, alay beyi
serhengî *lşk/h* albaylık
serhesin *rd* demir ucu
serhespî *h* at sırtında
serhevcûyî *rd/rz* büzüşük
serhevdanî *h* üst üste (birbirinin üstüne konulmuş olarak)
serhevde *rd* 1. kötü (insan için; iyi niteliklere sahip olmayan) 2. sersem, hırlanan kimse 3. salak, manyak 4. başa kakma, ayıbını yüzüne vurma, kara çalma
serhevdekîrin *m* 1. kötüleme, kötüleyiş (kötü sözler söyleme) 2. karalama, kara çalma (leke sürme) 3. başa kakma
serhevde kirin *l/gh* 1. kötülemek (kötü sözler söylemek) 2. karalamak, kara çalmak (leke sürmek) 3. başa kakmak
serhevdi *m* 1. kötüleme 2. kara çalma, karalama (leke sürme) 3. başa kakma
serhevraz *rd* 1. başı dik 2. yokuş yukarı
serhevsar *n* çılbr
serhevyvane *m* ay başı (ayın ilk günleri)
serhewa *mzk* 1. uzun hava 2. taksim, ara taksim 3. ağırlama ~ **lê xistin** taksim etmek, kısa bir süre çalgı çalmak ~ **ya sazê** saz semaisi
serhêçk (I) *zo/m* fener balığı (Lophius piscatoris)
serhêçk (II) *n* çocuk oyununda ebe
serhêşî *n* çadırın bağlandığı kenar kazığı

serhêz *nd/nt* tümgeneral

serhilatî *rd* firarî

serhildan *m* başkaldırma, baş kaldır, isyan, ayaklanma, kalkışma

serhildankirin *m* ayaklanma, baş kaldırma, isyan etme

serhildan kirin *l/gh* ayaklanmak, baş kaldırmak, isyan etmek

serhildayî *rd* baş kaldırmış, isyan etmiş olan

serhildayîn *m* baş kaldırış, isyan ediş, ayaklanış

serhildêr *nd/nt* baş kaldıran, isyancı, isyankâr, asi

serhildêrî *m* isyancılık, isyankârlık, asilik ~ **kirin** asillik etmek

serhildêribûn *m* asileşme

serhildêrî bûn *l/gh* asileşmek

serhildêribûyî *rd* asileşmiş olan

serhildêribûyîn *m* asileşme

serhildêrikirin *m* asileştirmek

serhildêrî kirin *l/gh* asileştirmek

serhildêrikirî *rd* asileştirilmiş olan

serhilêl *nd* eskisi gibi yaprak tutmayan ağaçların dallarının aşağıya sarkması

serhing *bnr* serhişk

serhişîn *nd* bilinç üstü

serhişk *rd* 1. inatçı, dik başlı, dik kafalı 2. kalın kafalı, taş kafa, pek başlı, laf anlamaz 3. katır (inatçı ve huysuz)

serhişkbûn *m* 1. inatçı olma, dik başlı olma, dik kafalı olma 2. kalın kafalı olma, pek başlı olma

serhişk bûn *l/gh* 1. inatçı olmak, dik başlı olmak, dik kafalı olmak 2. kalın kafalı olmak, pek başlı olmak

serhişkî *m* 1. inatçılık, dik başlılık, dik kafalılık 2. kalın kafalılık, pek başlılık ~ **kirin** inatçılık etmek

serhişkîkirin *m* 1. inat etme, direnme 2. kafasının dikine gitme

serhişkî kirin *l/gh* 1. inat etmek, direnmek 2. kafasının dikine gitmek

serhonas *n* baş ırgat (ekin biçmede)

serhonasî *m* baş ırgatlık

serhosta *nd/nt* ustabaşı

serhostatî *m* ustabaşılık

sericxane *m* sarnıç

seridan *m* 1. eleme 2. *sp* eleme

seridandin *m* 1. çalkalama, çalkama, eleme (kalburdan geçirme) 2. eleme (yarışma ve sınavlarda en iyilerini seçme) 3. eleme (bir yarışmacıyı yarışma dışı bırakma)

seridandin *l/gh* 1. çalkalamak, çalkamak, elemek * **genim seridandin** buğday çalkalamak (kalburdan geçirmek) 2. elemek (yarışma ve sınavlarda en iyilerini seçmek) 3. elemek (bir yarışmacıyı yarışma dışı bırakmak)

seridandî *rd* eleme, elenmiş olan

seridî *(I)* *rd* 1. çalkalanmış, elenmiş 2. elenmiş olan

seridî *(II)* *rd* başaklanmış, başağa durmuş olan

seridîn *(I)* *m* 1. çalkalanma, elenme 2. elenme

seridîn *(II)* *m* 1. çalarma, başaklanma, baş verme, başak bağlama (veya tutma) 2. evinlenme 3. bitki arsızlaşma

seridîn *(I)* *l/gh* 1. çalkalanmak, elenmek 2. elenmek

seridîn *(II)* *l/gh* 1. çalarmak, başaklanmak, baş vermek, başak bağlamak (veya tutmak) 2. evinlenmek 3. bitki arsızlaşmak

serifandin *m* sarfetme

serifandin *l/gh* sarfetmek

serifîn *m* 1. sarfedilme 2. birine kalma

serifîn *l/gh* 1. sarfedilmek 2. birine kalmak

serik *(I)* *n* iri çiğköftelik bulgur

serik *(II)* *lşk/n* tapa

serik *(III)* *m* iğ başı

serik *(IV)* *n* ağızlık (sigara ağızlığı)

serik *(V)* *n* bütün bitkisinin çiçek veren uç kısmı

serik *(VI)* *n* 1. uç (bir nesnenin incelererek biten son kısmı) * **serikê pênûsê** kalemin ucu 2. uç (bir şeyin başı, tepesi) 3. baş (bir şeyin genellikle toparlak ucu) * **serikê cixareyê** sigara başı 4. başlık (aletlerin baş tarafına takılan parça) 5. tepelik (bir yapının veya mobilyanın en yukarısına süs olarak yapılan bölüm) **serik ~ê stûna kon** çadır ağırşığı

serika kunêrê *nd* çıban başı

serikîn *m* uç verme, çiçeklenmeye başlanma

serikîn *l/gh* uç vermek, çiçeklenmeye başlanmak

serik kirin *l/gh* bütün bitkisinin çiçek veren uc kısmını kırmak

serinc *m* 1. dikkat 2. not ~ **dan dikkat çekmek** ~ **rakişandin** dikkat çekmek

serincêkêş *rd* dikkat çekici, ilginç

serincêkêşbûn *l/gh* ilginçleşme

serincêkêş bûn *l/gh* ilginçleşmek

serincêkêşî *m* dikkat çekicilik, ilginçlik

serincêkêşkirin *m* ilginçleştirme

serincêkêş kirin *l/gh* ilginçleştirmek

serincîkîşan *m* ikaz, ihtar, uyarma

serincîkîşandin *m* ikaz etme, ihtar etme, uyarma **serincîkîşandin** *l/gh* ikaz etmek, ihtar etmek, uyarmak

serincrakêş *rd* dikkat çekici, ilginç

serincrakêşan *m* dikkat çekme

serincrakêşandin *m* dikkat çekme

serinc rakêşandin *l/gh* dikkat çekmek

seriyê negatîf *nd* eksi uç

seriyê rût *ant/nd* kuru kafa

serî *(I)* *m* seri, dizi * **hilberîna serî** seri üretim

serî *(II)* *ant/n* 1. baş, kafa 2. baş (bir topluluğu yöneten kimse) 3. *nd/nt* beyin (bir şeyi yönetmede önemli görevi olan kimse) 4. *mec* kafa (zihniyet) * **tu bi vî seriyî nikani tîştê-kî bikî** bu kafayla bir şey yapamazsın 5. *mec* kafa (kavrama ve anlama yeteneği *zekâ*, *zihin*) 6. kafa (bellek) 7. baş (derecelemede

en başta olan) 8. baş (bir şeyin ön tarafı) 9. baş (büyük baş hayvanlar ve bazı yiyeceklerde tane) * **seriyek pîvaz** bir baş soğan * **bîst serî dewar** yermi baş büyük baş hayvan 10. kelle, baş (şeker için) * **seriyê şekir** şekerin kellesi 11. kök (köküyle ve sapıyla çıkarılan bitkilerde tane) * **sê serî pîvaz** üç kök soğan 12. yumru (sap, kök veya dallarda bulunan yedek besin taşıyan şikinklik) * **seriyê kartolê** patates yumrusu 13. uc, tepe (bir şeyin en üst bölümü) 14. uç, sınır (bir şeyin yayılabileceği veya genişleyebileceği son çizgi) ~ **al e binî** (an jî **navran**) başewal e baş kapalı kıcı açık ~ **av dan** kandırmak, aldatmak * **serê çend salan e ku serê wan av dide** kaç yıldır durmadan onları kandırıyor ~ **bajarê mirov e ayağî yürüten baştır** ~ **ben lê girê dan** beynini yıkmak ~ **berdan** 1) başıboş bırakmak, dizginleri salıvermek 2) yayılması için hayvanları serbest bırakmak 3) ipin ucunu kaçırmak ~ **bi gorî bûn** (birine) kurban olmak, canı feda olma ~ **bi** ~ 1) göğüs göğüse 2) burun buruna (birbirine çok yakın) 3) uç uca, ucun ucun 4) kafa kafaya takas ~ **bidûman** başı dumanlı ~ **bimij** başı sisli (veya dumanlı) ~ **bimij û dûman** başı dumanlı ~ **bilind kirin** baş kaldırmak, karşı çıkmak, isyan etmek * **gundiye ku serî bilind kir, hate girtin** baş kaldıran köylü tutuklandı ~ **bilind nekirin** hastalıktan dolayı yataktan çıkmamak ~ **birin** baş ağrıtmak ~ **bîşkafîtin** olayın esrarını çözmek ~ **çêkirin** 1) baş yapmak (saç bakım ve tualeтини yapmak) 2) saç tıraş etmek ~ **dan** 1) uç vermek (çıban baş vermek gibi) 2) kaybolan kimse yada bir şeyin bulunmak, kendisinden haber alınmak 3) uç vermek (ortaya çıkmak) 4) başağa durmak ~ **dan (yekî)** ziyaretine gitmek, birisine uğramak ~ **dan der** bas-kıda kalmak (yağmurdan sonra tohumlar fidelenip toprak üstüne çıkmak) ~ **dan erdê** ölüp göçmek ~ **dan ser hev** 1) kafa kafaya vermek 2) koyunlar dizi dizi olmak 3) uzlaşarak berlik ve beraberlik halin de hareket etmek ~ **dan ser riyekê** (bir yola) baş komak (veya koymak) ~ **dan serê** ardına düşmek, kovalamak ~ **dananîn ser balîfê** başı yastık yüzü görmemek ~ **danîn** 1) boyun eğmek 2) ölüp göçmek ~ **danîn ser erda sar** göçüp gitmek, ölmek ~ **danîn û bilind nekirin** başı yastığa düşmek (yorgunluktan veya güçsüzlükten uykuya dalmak) ~ **danîn ser axa** (an jî **erda**) **sar** ecel şerbeti içmek, göçüp gitmek (ölmek) ~ **di av de kirin** (birini) ortadan kaldırmak, becermek (öldürmek) ~ **di belayê** (an jî **gêjahîyan**) **de ye** başı belâda ~ **di ber de** başı önünde ~ **di ber de ye** başı yerde (utançla, üzüntüyle) ~ **di derdan de ye** başı dertte ~ **di erdê de ye** ba-

şı yerde (utançla, üzüntüyle) ~ **di gêjahîye de ye** başı dertte ~ **di nav gû de bûn** yaşından büyük işler yapmak ~ **di rîya (tiştêkî) de dan** kelleyi vermek ~ **di teq û rehan de ye** başı dertte ~ **(yek)** e asıl o ~ **êşandin** baş ağrıtmak ~ **filitîn** ipin ucunu kaçırmak ~ **firikandin** birini öldürmek ~ **girê dan** 1) başak bağlamak, başağa durmak, baş bağlamak, başak vermek, başlanmak, yumru bağlamak * **genim serî girê daye** buğday başak bağlamış * **pîvazê serî girê da** soğan başlandı 2) hal etmek 3) başını bağlamak, evlendirmek ~ **hejandin** kafa sallamak ~ **hildan** 1) kafasını kaldırmak 2) ayaklanmak, baş kaldırmak, isyan etmek, kalkışmak karış gelmek ~ **hilqetandin** kafa koparmak ~ **jê re danîn** (birine) boyun eğmek ~ **jê re dananîn** (birine) kafa tutmak ~ **jê re hejandin** kafa sallamak (doğru veya yanlış bir şeye evet demek) ~ **jê re tewandin** (birine) boyun eğmek 2) gemi aزیya galmak ~ **jê re xwar kirin** baş eğmek (saygı göstermek için) ~ **jê stendin** 1) baş tutamamak ~ **ji dest derketin** (bir işin) ucunu kaçırmak ~ **ji dest hatin berdan** (bir işin) ucunu kaçırmak ~ **ji hev stendin** gemi aزیya galmak (söz dinlemez olmak) ~ **ji kesî re dananîn** kimseye boyun eğmemek ~ **ji qet filitandin** palamanı koparmak (veya çözmek) ~ **ji ser balîfê bilind nekirin** başını kaldıramamak (iyileşmemek, yataktan çıkamamak) ~ **ji ser (karekî) rabûn** (an jî **ranebûn**) başını kaldırmak (veya kaldıramamak) ~ **ji tê here em bi hev re ne** anca beraber kanca beraber ~ **ketin** (tiştêkî) arkası gelmek, çorap söküğü gibi gitmek (veya gelmek) ~ **kirin (tiştêkî)** (bir şeyden) kapı açmak (bir şeyin sözünü etmek veya bir işe başlamak) ~ **kirin ber (yekî)** yere baktırmak (utandırmak) ~ **kirin ber xwe** önüne bakmak ~ **kirin bin çengê xwe** boyunduruka atmak, boyunduruk almak (güreşte) ~ **kirin dolab** başını şişirmek, baş ağrıtmak ~ **kirin ser (tiştêkî)** 1) dadanmak ~ **îsal jî vî zîlamî serî kîre mala me bu** sene tekrar bu adam evimize dadandı 2) (bir şeye) zihni saplanmak ~ **kirin ser (yekî)** (birini) kafaya takmak ~ **kirin serê** (bir yola) baş komak (veya koymak) ~ **kişandin** başı çekmek (**bi yekî re**) ~ **kişandin** kafa tutmak ~ **kur kirin** saç tıraş etmek ~ **kutan erdê** kafayı vurup yatmak ~ **kutan hev** 1) baş başa (veya kafa kafaya) vermek (iki veya daha çok kimse bir iş aralarında konuşmak için bir araya gelmek) 2) baş başa (veya kafa kafaya) vermek (dayanışmak) 3) koyunlar dizi dizi olmak ~ **lê bûn dolab** kafası, şişmek, kafası kazan olmak ~ **lê bûn kundir** başı kazan gibi olmak ~ **lê bûn tevî** kafası kazan olmak ~ **lê dan** 1) kafa vurmak 2) baş vurmak, müraca-

at etmek 3) uğramak, ziyaret etmek ~ **lê gerandin** başını şişirmek, sersemletmek ~ **lê hildan** kafasını kaldırmak bakmak ~ **lê mezin bûn** kafası büyümek ~ **lê şikandin** 1) kafasını kırmak 2) başını çevirmek, hayvanın yayılması için yönünü değiştirmek ~ **lê tewandin** (birini) dize getirmek ~ **lê werimin** 1) kafası şişmek (zihni yorulmak) 2) kafası şişmek (gürültüden tedirgin olmak) ~ **lê xistin** 1) kafa vurmak 2) baş vurmak, müracaat etmek 3) uğramak, ziyaret etmek ~ **li kevirê hedê ketin** aklı başına gelmek, akıllanmak ~ **li pêncî cilê din xistin** doksan (veya kırk, seksen) kapının ipini çekmek ~ **li ser êşandin** kafa yorunak ~ **li ser teqandin** kafa patlatmak ~ **li telit xistin** başına çorap öreerek öldürmek ~ **li (yekî) werimandin** kafa şişirmek ~ **ne horehior e, serî qewş û dor e** lâfa bakılmaz işe bakılır ~ **pelaxtin** (an jî **pelçiqandin**) kafasını ezmek ~ **pê re derxistin** (an jî **dernexistin**) baş etmek (veya etmemek) ~ **pê re kirin der** (bir kimseyle, bir şeyle) baş edebilinmek, baş etmek ~ **pê re kişandin** 1) (birine) kafa tutmak 2) (biriyile) rakabet etmek ~ **pê re nekirin der** baş etmemek, gücü yetmemek ~ **pê ve neman** kafa kâğıdı kalınamak ~ **rakirin** 1) kafasını kaldırmak 2) baş kaldırmak, ayaklanmak, isyan etmek, kalkışmak ~ **di hev de derketin** burun buruna gelmek ~ **li hev rast hatin** yüz yüze gelmek (aniden karşılaşmak) ~ **şarin e, binî behrîn e** altı kaval üstü şişhane (giysi için, altı üstüne uymaz) ~ **şikandin** kafa kırmak ~ **tê de derketin** karşılaşmak, karşı karşıya kalmak ~ **tije kirin** 1) başaklanmak 2) (birini) fitlemek, (birini) dolduruşa getirmek ~ **tune** kafa yok! ~ **werimandin** baş ağrıtmak, başını şişirmek ~ **xwar kirin** baş eğmek, başını eğmek ~ **xwarin** baş yemek ~ **xweş kirin** kafa cilâlamak (alkol içmek) **(bi) ~yan rabûna topê sp** kafa çıkışı ~ **yek lê xistin** (birine) uğramak, ziyaret etmek ~ **yek lê xistin û derketin** girip çıkmak (az kalmak üzere uğramak) ~ **yek li erdê yek li esmanan** kocaman (yaratıklar için) ~ **yekî bir süre ~yekî bédeng e** ağzı var, dili yok (pek sessiz, kendi halinde) ~ **yekî bêmêjî ye!** kafa yok! ~ **yekî sergîn be dîsa mêrê min e** çalı idi, çırpı idi, evim idi ya, ayı idi, uyu idi, kocam idi ya ~ **yên birin nayê kirin** ölen geri gelmez ki ~ **yo qurbana lingan** tabanlara kuvvet ~ **yo tu bi qurbana ling bî** tabanlara kuvvet

serî ber dan //bw/ (birini) başıboş bırakmak

serî bilind kirin //bw/ baş kaldırmak, isyan etmek * **gundiye ku serî bilind kir, hate gir-tin** baş kaldıran köylü tutuklandı

serî bi serî h 1. uç uca, ucun ucun 2. kafa kafaya takas

serî çêkirin //gh/ baş yapmak (saç bakım ve tualelini yapmak)

seridan m 1. yüz gösterme, ortaya çıkma 2. uçlanmak, uç vermek 3. baş verme (çıban olgunlaşına) 4. baş verme, başak oluşmaya başlama 5. baskıda kalma (yağmurdan sonra tohumlar fidelenip toprak üstüne çıkma)

serî dan //gh/ 1. yüz göstermek, ortaya çıkamak 2. uçlanmak, uç vermek 3. baş vermek (çıban olgunlaşmak) 4. baş vermek, başak oluşmaya başlamak 5. baskıda kalmak (yağmurdan sonra tohumlar fidelenip toprak üstüne çıkamak)

serîdanin m 1. başı yastığa düşme (yorgunluktan veya güçsüzlükten uykuya dalma) 2. boyun eğme, itaat etme 3. göçüp gitme, ölmek

serî danin //gh/ 1. başı yastığa düşmek (yorgunluktan veya güçsüzlükten uykuya dalma) 2. boyun eğmek, itaat etmek 3. göçüp gitmek, ölmek

serîdayîn m 1. yüz gösterme, ortaya çıkış 2. uçlanış 3. baş veriş (çıban olgunlaşma) 4. baş veriş, başak oluşmaya başlama 5. baskıda kalma (yağmurdan sonra tohumlar fidelenip toprak üstüne çıkma)

serîgirêdan m 1. baş bağlama 2. başını bağlama, evlendirme 3. başlanma, baş verme, başak oluşmaya başlama 4. yumru bağlama (yumru sebzeler için) 5. hal etme

serî girê dan //bw/ 1. baş bağlamak 2. başını bağlamak, evlendirmek 3. başlanmak, baş vermek, başak oluşmaya başlamak * **pîvazê serî girê da** soğan bağlandı 4. yumru bağlamak (yumru sebzeler için) 5. hal etmek

serîgrafi m serigrafî

serîhildan m baş kaldırma, ayaklanma, isyan etme, baş kaldırma, kalkışma, karşı gelme

serî hildan //gh/ baş kaldırmak, ayaklanmak, isyan etmek, baş kaldırmak, kalkışmak, karşı gelmek

serîkêş nd/nt 1. öncü, önder, lider 2. öncü (yürüyüşte kolun ilerisinde giden kıta) 3. öncü (müjdeci, avangart)

serîkêşî m öncülük, liderlik ~ **kirin** öncülük etmek

serîkişandin m 1. başı çekme 2. kafa tutma

serî kişandin //gh/ 1. başı çekmek 2. kafa tutmak

serîlêdan m 1. kafa vurma 2. baş vurma, müracaat etme 3. başvuru, müracaat (herhangi bir eserden yararlanma) 4. uğrama, ziyaret etme

serî lê dan //bw/ 1. kafa vurmak 2. baş vurmak, müracaat etmek 3. başvuru, müracaat (herhangi bir eserden yararlanmak) 4. uğramak, ziyaret etmek

serîlêdayîn m 1. kafa vuruş 2. baş vuruş, müracaat ediş 3. başvuru, müracaat (herhangi bir eserden yararlanma) 4. uğrayış, ziyaret ediş

serî lê gerandin //bw/ baş ağrıtmak, sersemletmek

serî lê hildan *l/bw* kafasını kaldırıp bakmak
serî lê şikandin *l/bw* 1. kafasını kırmak 2. yönünü çevirmek, hayvanın yayılması için yönünü değiştirmek
serî lê tewandin *l/bw* (birini) dize getirmek
serî lê werimîn *l/bw* 1. kafası şişmek (zihni yorulmak) 2. kafası şişmek (gürültüden terdirgin olmak)
serilêxistin *m* 1. kafa vurma 2. baş vurma, müracaat etme 3. uğrama, ziyaret etme
serî lê xistin *l/bw* 1. kafa vurma 2. baş vurma, müracaat etmek 3. uğramak, ziyaret etmek
serî li berê hildan *l/bw* karşı çıkmak, isyan etmek
serî li hev dan *l/bw* 1. kafa tokuşmak 2. kavgaya tutuşmak
serin *rd* üst ile ilgili, üstsel * **çermê serin üst deri**
serîpas *rd* başı açık, üstü açık
serîraker *nd/nt* başkaldıran, asi
serîrakirin *m* baş kaldırma, ayaklanma, isyan etme, kalkışma
serî rakirin *l/gh* baş kaldırmak, ayaklanmak, isyan etmek, kalkışmak
serîrakirî *rd* baş kaldırmış, ayaklanmış olan
serîsnak *m* yazdan sonbahara geçiş süreci
serî tê çûn *l/ngh* uğrunda başını vermek, bir şey uğrunda ölmek
serî tije kirin *l/bw* 1. başaklanmak 2. (birini) fitlemek, dolduruşa getirmek
serîftî *m* başkanlık, reislik ~ **kirin** başkanlık yapmak, reislik yapmak
serîvala *rd* 1. boş kafalı 2. aptal, akılsız
serjêkirin *m* kesme (hayvan için; başını gövdesinden ayırma)
serjê kirin *l/gh* kesmek (hayvan için; başını gövdesinden ayırmak)
serjêkiringeh *m* mezbaha
serjêkirî *rd* başı kesik
serjêker *m* baş aşağı, bayır aşağı ~ **bûn** baş aşağı olmak
ser jê stendin *l/bw* başı almak
serjimar *m* nüfus
serjimari *m* sayım, nüfus sayımı
serjimêr *nd/nt* nüfusçu, nüfus memuru
serjimêrî *m* sayım, nüfus sayımı
serjinik *rd* 1. kılıbık 2. *argo* korkak
serjinikî *m* 1. kılıbıklık 2. kadınlık ~ **kirin** kadınlık etmek
serjinikîbûn *m* 1. kılıbıklaşma 2. karışma
serjinikî bûn *l/ngh* 1. kılıbıklaşmak 2. karışmak
serjinikîkirin *m* kılıbıklık etme
serjinikî kirin *l/gh* kılıbıklık etmek
serjinikî *m* kılıbıklık ~ **kirin** kılıbıklık etmek
serjinû *ant/m* diz kapağı
serjorek *rd* baş yukarı, yukuş yukarı
serkan *n* 1. kurmay 2. *rd* kurmay (kurmaylık yetkisi ve niteliği olan) ~a **giştî ya leşkerî**

genel kurmay
serkana giştî *nd* genel kurmay
serkanî (I) *m* 1. kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer) 2. baş çeşme 3. kaynakça
serkanî (II) *n* kabile başı
serkanî (III) *m* kurmaylık
serkantîya giştî *nd* genel kurmaylık
serkantî *n* kurmaylık, kurmay * **serekê serkantîya giştî** genel kurmay başkanı
serkap *m* etek, eteklik (vücutun belden aşağısına giyilen, değişik biçimlerde kadın giysisi)
serkar *nd/nt* 1. ustabaşı, formen * **serkarê me ji m · re gelek baş bû** bizim formen bize iyi davranıyordu 2. formen, ustabaşı, işçi başı, başçı (işçilerin düzenli ve verimli çalışmalarını sağlayan ve işçiler üzerinde otoritesi olan işçi) 3. şef, direktör 4. kâhya 5. taşeron
serkarê arastinê *nd* donatımcı
serkarî *m* 1. ustabaşılık, formenlik 2. şeflik, direktörlük 3. taşeronluk 4. kâhyalık ~ **kirin** kâhyalık etmek
serkarî lê kirin *l/bw* komuta etmek
serkarwanî *nd/nt* başkarvancı
serkaş *n* bayır üstü
serkatip *nd/nt* başkâtip
serkatipî *m* başkâtiplik
serkeftin *bnr* serketin
serkeftî *bnr* serketî
serkeftîyane *bnr* serketiyan
serkel *bnr* serkele
serkele *n* başlık (hayvan koşumunun başa geçirilen bölümü) ~ **bû îro bûye qûş** şah iken şahbaz olmak (herhangi birsebeple durumunun kötüleştiği artan kimseler için) ~ **bûn bûn qûş** şah iken şahbaz olmak, neydi ne oldu
serkepir *bnr* sergijik
serker *rd* 1. eşek kafalı, katır gibi, inatçı 2. iri kafalı 3. horoz akıllı (veya kafalı), akılsız
serkerşe *m* eşek dikeninin topuz görünümdeki yumrusu
serkeşe *n* baş keşiş
serketin *m* 1. başarı, utku, zafer, yengi (savaşta kazanılan başarı) 2. başarma 3. başarı (bir yarışma veya uğraşıda, çaba sonucu elde edilen başarı) ~ **bi dest anîn** başarı elde etmek ~ **bi dest xistin** başarı elde etmek, başarmak ~ **nişan dan** başarı göstermek
serketinane *m* başarılıca, muzaferane
serketiyanê *h* başarılıca, muzaferane
serketî *rd* 1. başarılı, başarmış, muvafak 2. başarılı (başarılı iş) 3. muzafer, utkulu, galip
serketîbûn *m* başarılı olma
serketî bûn *l/ngh* başarılı olmak
serketîbûyî *rd* başarılı olmuş olan
serketîbûyîn *m* başarılı oluş
serkevank *nd* yün dolabını eğiren kimse
serkevtin *bnr* serketin
serkeyî *bnr* çefî, kefi

serkêl *bnr* mişefî

serkêlekî *h* yanlamasına

ser kirin */lgh* hayvan sağma sırasında memelere süt girsın diye yavrusunu emzirmek

serkêran *bnr* inirdiyaq

serkêş *nd/nt* 1. öncü, lider 2. geçimsiz, hırılıcı, huysuz, dirliksiz * **yekî serkêş** *e* geçimsiz bir insan 3. serkeş, asi, itaatsız (kafa tutan, baş kaldıran) ~ **bûn** geçimsiz olmak, huysuz olmak

serkêşbûn *m* geçimsizleşme

serkêş bûn */lgh* geçimsizleşmek

serkêşî *m* 1. öncülük, liderlik 2. geçimsizlik, hırılı, huysuzluk 3. serkeşlik, asilik, itaatsizlik 4. diklenme ~ **kirin** 1) öncülük etmek 2) huysuzluk etmek 3) serkeşlik etmek, itaatsizlik etmek 4) karşı gelmek, diklenmek ~ **lê kirin** ön ayak olmak, meşale çekmek

serkêşîbûn *m* huysuzlanma, huysuzlaşma

serkêşî bûn */lgh* huysuzlaşmak, huysuzlanmak

serkêşîkirin *m* 1. başa geçme, başı çekme, baş çekme, ön ayak olma 2. huysuzlaştırma 3. diklenme, karşı gelme

serkêşî kirin */lgh* 1. başa geçmek, başı çekmek, baş çekmek, ön ayak olmak 2. huysuzlaştırmak 3. diklenmek, karşı gelmek

serkêşî lê kirin */bw* ön ayak olmak, meşale çekmek

serkêşîti *m* 1. öncülük 2. huysuzluk, geçimsizlik 3. serkeşlik 4. dirliksizlik

serkinik *nd* brakisesefal

serkiras *n* üst gömlek

serkirdayeti *m* 1. önderlik, liderlik 2. başkanlık

serkirda *nd/nt* 1. önder, lider 2. başkan 3. komutan

serkirdeti *m* 1. önderlik, liderlik 2. başkanlık 3. *lşk* komuta ~ **hildan dest xwe** komutayı ele almak ~ **kirin** 1) önderlik etmek 2) komuta etmek

ser kirin */lgh* hububat kalbur edilirken üste biriken sap ve yabanî şeyleri almak

serkî *rd* 1. üstten 2. yüzeysel, sathî 3. yüzeysel (derine inmeyen, gelişigüzel) * **agahiya serkî** yüzeysel bilgi 4. yüzeysel, sığ * **ramanek** *serkî* sığ düşünce 5. *h/rd* üstünkörü

serkîbûn *m* 1. yüzeyleşme, sathîleşme 2. yüzeysellik, sıglik

serkî bûn */lgh* yüzeyleşmek, sathîleşmek

serkîkirin *m* yüzeyleştirme, sathîleştirme

serkî kirin */lgh* yüzeyleştirmek, sathîleştirmek

serkîti *m* 1. yüzeysellik, sathîlik 2. yüzeysellik, sıglik

serkol *rd* başı açık

serkolfi *m* başı açıklık

serkomar *nd/nt* cumhurbaşkanı, reisicumhur

serkomarî *m* 1. cumhurbaşkanlığı 2. cumhurbaşkanlığı (cumhurbaşkanının makamı)

serkon *n* baş cadır

serkubandin *m* başını eğdirmeye

ser kubandin */lgh* başını eğdirmek

serkubandî *rd* başı eğik

serkubandîbûn *m* başı eğiklik

serkul (I) *rd* başı yara bere içinde

serkul (II) *nd* hayvan pisliği

serkulav *n* külah (keçeden erkek başlık) ~ **ê lûlekî** ucu sivri külah

serkumandan *n* başkumandan

serkumandani *m* başkumandanlık

serkundir *rd* 1. dazlak, kabak kafalı (saçları düğülmüş) 2. kabak kafalı (saçları ustura ile kazılmış) 3. kabak (saman kafalı, bilgisiz görgüsüz, kaba kimse) 4. kabak kafalı (apatal, budala) 5. iri kafalı, uzun kafalı

serkundirî *m* 1. dazlaklık, kabak kafalılık 2. kabaklık, saman kafalılık (görgüsüzlük, kabalık) kimse

serkupî *m* temenna, temennah, reverans ~ **kirin** temenna etmek, reverans etmek

serkur *rd* (r kalın okunur) saç başı yoluk (kadın), yastan dolayı saçını kesmiş olan

serkurt *ant/rd* kısa kafalı

serkut *m* tepeleme, bastırma ~ **û berkutî kirin** tepelemek, bastırmak

serkutbûn *m* tepelenme

serkut bûn */lgh* tepelenmek

serkutbûyîn *m* tepeleniş

serkutî *m* tepeleme (kıyasıya dövme)

serkutî kirin */lgh* tepelemek (kıyasıya dövmek)

serkutker *rd* tepeleyici

serkut kirin */lgh* 1. tepelemek (bozguna uğratmak) * **me dijmin serkut kîr** düşmanı tepeledik 2. bastırmak, yatıştırmak (zararlı bir olayı önlemek) * **serhildan serkut kirin** isyanı bastırdılar (veya yatıştırdılar)

serkut kirin *m* 1. tepeleme (bozguna uğratma) 2. bastırma, yatıştırmak (zararlı bir olayı önleme)

serkutkirî *rd* 1. tepelenmiş olan 2. bastırılmış olan

serleheng *wj/nd* başkahraman, başkişi

serlehengî *m* başkahramanlık

serleşker *n* 1. başkomutan 2. *dîr* serasker

serleşkerî *m* 1. başkomutanlık 2. seraskerlik

serlewhe *m* yazı başlığı

serleyzvan *nd/nt* başoyuncu, başrol

serleyzvanî *m* başoyunculuk

serlêdan *m* 1. başvurma, başvuru, müracaat etme, müracaat 2. uğrama, ziyaret etme

ser lê dan */bw* 1. baş vurmak, müracaat etmek 2. uğramak, ziyaret etmek

serlêdani *m* başvuru, müracaat

serlêdanne *m* başvuru formu, müracaat formu

serlêdayî *rd* 1. başvurmuş, müracaat etmiş olan 2. uğramış, ziyaret etmiş olan

serlêdayîn *m* 1. başvuru, müracaat ediş 2. uğrayış, ziyaret ediş

serlêder *nd/nt* başvuru, müracaatçı
serlêderî *m* başvurululuk, müracaatçılık
ser lê gerandin *l/bw* sermest etmek
serlêgerîn *m* sermest olma, mest olma
ser lê gerîn *l/bw* sermest olmak, mest olmak
serlêgeriyayî *rd* sermest
serlêxist *nd/nt* başvuru, müracaatçı
serlêxistin *m* 1. başvurma, başvuru, müracaat etme, müracaat 2. uğrama, ziyaret etme
ser lê xistin *l/bw* 1. baş vurma, müracaat etmek 2. uğramak, ziyaret etmek
serliber *rd* sinsi, hain kimse
serliq *lşk/nd* astsubay, gedikli
serliqî *lşk/m* astsubaylık
serlistikvan *nd/nt* bağıyuncu, başrol
serlistikvanî *m* bağıyunculuk
serlûs *rd* dazlak
serlûsî *m* dazlaklık
serma *m* 1. soğuk * **li hember sermayê** soğuga karşı 2. soğukluk ~ **çêbûn** soğuk çıkmak ~ **girtin** soğuk almak, soğuk kapmak ~ **hılanîn** soğuk kapmak ~ **ketin hestiyê (yekî)** soğuk kemiklerine işlemek ~ **ketin nava (yekî)** iligine işlemek veya geçmek (çok üşümek) ~ **lê dan** (an jî xistin) 1) soğuk kapmak 2) soğuk vurma (veya yakmak) 3) ayaz kesmek, ayazlamak, ayaz vurma ~ **lê kar kirin** (bir şeye) soğuk işlemek ~ **pê nikare** sırtı pek ~ **pê nikarin** soğuk işlememek ~ **stendin** soğuk almak ~ **tê re çûn** (bir şeye) soğuk işlemek ~ **xwarin** soğuk yemek ~ **ya zivr** (an jî hişk) kuru soğuk
sermagirtin *m* 1. soğuk algınlığı 2. soğuklama, soğuk alma, soğuk kapma, üşütme
serma girtin *l/gh* soğuklamak, soğuk almak, soğuk kapmak, üşütmek
sermagirtî *rd* soğuklanmış, soğuk almış olan
sermahılanîn *m* soğuk kapma
serma hılanîn *l/gh* soğuk kapmak
sermak *m* arı beyi
sermakirin *m* üşüme
serma kirin *l/gh* üşümek
sermal (I) *m* baş örtüsü, serpoş
sermal (II) *m* 1. maliyet 2. sermaye
serma lê xistin *l/bw* 1. soğuk kapmak 2. soğuk vurma (veya yakmak) 3. ayaz kesmek, ayazlamak, ayaz vurma
sermast *n* kaymak
sermastendin *m* 1. soğuk algınlığı 2. soğuklama, soğuk alma
serma stendin *l/gh* soğuklamak, soğuk almak
sermastendî *rd* soğuklanmış, soğuk almış olan
sermatirs *rd* üşüyen
sermawez *m* kasım ayı (yılın 30 gün çeken on birinci ayı)
sermaye *m* 1. ana mal, sermaye 2. sermaye, ana mal (paraya çevirilebilecek malların bütünü) 3. *mec* sermaye (genel ev kadını) ~ **winda kirin** batmak ~ **ya veberhênanê** dö-

ner sermaye ~ **ya zivirek** (an jî zivirok) döner sermaye
sermayedar *nd/nt* 1. anamalcı, sermayeci, kapitalist (ana mal sahibi) 2. *rd* anamalcı, sermayeci, kapitalist (anamalcılık düzenini benimsemiş kimse)
sermayedarî *m* ana malcılık, sermayecilik, kapitalizm
sermayên biharê *nd* kocakarı soğuğu
sermayî *m* soğukluk
sermed *nd* ebet
sermedî *rd* 1. ebedî, ebediyen 2. müebbet, ömür boyu * **cezayê girtigêhê yê sermedî** danê ona müebbet hapis cezası verdiler
sermedîbûn *m* ebedileşme
sermedî bûn *l/gh* ebedileşmek
sermedîkirin *m* ebedileştirme
sermedî kirin *l/gh* ebedileştirmek
sermedîtî *m* ebediyet
sermelek *nd* ırgat başı
sermemik *ant/m* meme başı, meme ucu
sermeqam *mzk/m* uzun hava
sermest *rd* 1. sermest, mest, esrik, sarhoş 2. *mec* sermest, sarhoş (hoşa giden bir etki ile kendinden geçmiş olan) ~ **bûn** sermest olmak, mest olmak, sarhoş olmak ~ **kirin** sermest etmek, mest etmek, sarhoş etmek
sermestane *h* mestane, sarhoşça
sermestbûn *m* mest olma, esrime, sarhoş olma, sarhoşlaşma
sermest bûn *l/gh* mest olmak, esrime, sarhoş olmak, sarhoşlaşmak
sermestbûyî *rd* mest olmuş, esrimiş, sarhoşlaşmış
sermestbûyîn *m* mest oluş, esrime, sarhoş oluş, sarhoşlaşma
sermestik *rd* mest edici
sermestî *m* mestlik, esrlik, sarhoşluk
sermestîbûn *m* mest olma, mahmurlaşma
sermestî bûn *l/gh* mest olmak, mahmurlaşmak
sermestkirin *m* mest etme, esritme, sarhoşlaştırma
sermest kirin *l/gh* mest etmek, esritmek, sarhoşlaştırmak
sermestkirî *rd* mest edilmiş, sarhoşlaştırılmış olan
sermeşq *m* meşk etme, talim terbiye, örnek temrin yazısı, talebelerin öğrenmesi için yazılan yazı, örnek yazı
sermetran *ol/n* başpiskopos
sermetranî *ol/n* başpiskoposluk
sermezî *rd/nd* 1. makrosefal 2. *rd* iri kafalı
sermijar *m* temel konu
sermil (I) *n* 1. omuz, çığın 2. omuz başı 3. elbisenin omuz kısmı 4. karıkın sırt kısmı
sermil (II) *n* pelerin
sermil (III) *n* yeke
sermilik *nd/nt* ırgat başı

sermilk *n* 1. askılık 2. kolluk (kolluk, kolçak (ceket veya gömleğin kolları kirlenmesin diye kola takılan eğreti kolluk) 3. omuzluk 4. *erd* sırt (dağ sırtı)
sermirovî *rd* insanüstü
sermişar *m* karık (arklar arasında kalan toprak parçası)
sermiyan (I) *m* ana mal, ana para, sermaye ~ê **xwe jê derxistin** parasını çıkarmak
sermiyan *nd/nt* 1. başkan, reis 2. orta yaşlı (kimse) ~ê **berê** eski başkan, sabık başkan ~ê **malê** aile reisi
sermiyandar *nd/nt* sermayedar, kapitalist
sermiyandarî *m* sermayedarlık, kapitalizm
sermiyanî *m* başkanlık, reislik
sermiyantî *m* başkanlık, reislik
sermosele *m* ok demiri ucu
sermuretîp *nd/nt* başdizgici, başmürettip
sermuretîpî *m* başdizgicilik, başmürettiplik
sermûce *m* ay başı (ayın ilk günleri)
sername *m* 1. başlık, yazı başlığı 2. başlangıç, giriş
sernanpêj *nd/nt* ahçıbaşı
sernanpêjî *m* ahçıbaşılik
sernav *n* başlık, yazı başlığı ~ **lê kirin** başlık atmak (veya koymak)
ser negirtin *l/gh* 1. hayır etmemek * **me ew çend şîret lê kirin**, **ser negirtin** o kadar öğüt ettik, hayır etmedi 2. ispatlamamak
serneketî *rd* başarısız
serneketîbûn *m* başarısızlık
serneketîbûyî *rd* başarısız olmuş, başarmamış olan
sernerm *rd* 1. yumuşak başlı, başı yumuşak, yumuşak huylu, mülayim, uysal, eslek, söz dinler 2. ağır başlı, uslu, hırslı, dölek 3. ılımlı, itidalli
sernermbûn *m* uysallaşma
sernerm bûn *l/gh* uysallaşmak
sernermbûyîn *m* uysallaşma
sernermî *m* 1. yumuşak başlılık, yumuşak huyluluk, mülayimlik, uysallık, esneklik 2. usluluk, döleklik 3. ılımlılık
sernetewe *nd* ulus üstü
sernivîsar *m* başyazı
sernewq *rd* alçak, aşağılık * **zîlamê sernewq** aşağılık adam
sernewqî *m* alçaklık, aşağılık olma hali
sernext *n* hediye
sernigûm *bnr* sernigûn
sernigûn *rd/h* 1. baş aşağı 2. *mec* talihsiz 3. yenilgi
sernigûnbûn *m* 1. baş aşağı olma 2. yenilme
sernigûn bûn *l/gh* 1. baş aşağı olmak 2. yenilmek
sernigûnbûyî *rd* 1. baş aşağı olmuş olan 2. yenik
sernigûnbûyîn *m* 1. baş aşağı oluş 2. yeniliş
sernigûnî *m* 1. baş aşağılık 2. yenilgi

sernijdevan *n* 1. baş akıncı, akıncı başı 2. baş baskıncı
sernijdevanî *m* baş akıncılık 2. baş baskıncılık
sernikul *rd* sivri kafalı
sernikûn *bnr* sernigûn
sernişî *m* güneşte kurutulmuş et
sernişîv *bnr* sernişîv
sernişîv *m* 1. iniş, bayır, şev 2. *rd* iniş, yokuş aşağı, baş aşağı 3. *h* yokuş aşağı, baş aşağı 4. *mec* boyun eğme ~ **bûn** iniş aşağıya doğru gitmek, baş aşağı olmak
sernişîvbûn *m* 1. baş aşağı olma 2. boyun eğme
sernişîv bûn *l/gh* 1. baş aşağı olmak 2. boyun eğmek
sernişîvî *m* 1. bayırlık 2. baş aşağı ~ **bûn** baş aşağı olmak
sernişîvkirin *m* 1. baş aşağı etme 2. boyun eğdirmek
sernişîv kirin *l/gh* 1. baş aşağı etmek 2. boyun eğdirmek
sernişûv *bnr* sernişîv
sernişûvî *m* 1. kader, yazgı, alın yazısı 2. başlık, yazı başlığı
sernivîs *m* 1. kader, yazgı, alın yazısı 2. başlık, yazı başlığı 3. baş makale ~ **lê danîn** başlık atmak (veya koymak)
sernivîsar *m* 1. başyazı 2. başlık, yazı başlığı
sernivîser *nd/nt* başyazar
sernivîserî *m* başyazarlık
sernivîsevan *nd/nt* başkâtip, başyazman
sernivîsevanî *m* başkâtiplik, başyazmanlık
sernivîskar *nd/nt* başyazar, başmuharir
sernivîskarî *m* başyazarlık, başmuharirlik
sernivîsyar *nd/nt* başkâtip, başyazman
sernivîsyarî *m* başkâtiplik, başyazmanlık
sernivîşt *bnr* sernişîv
sernixamî *rd* başı örtülü, örtülü * **jineke navsere**, **sernixamî** *li kêleka min rûdînîşt* orta yaşlı, başı örtülü bir kadın yanımda oturuyordu
sernixêl *rd* 1. başı eğik 2. *mec* kişiliksiz
sernixûn *rd* 1. başı eğik 2. namert, alçak, başı önüne eğmiş
sernixûnbûn *m* 1. başı eğilme 2. rezil olma
sernixûn bûn *l/gh* 1. başı eğilmek 2. rezil olmak
sernixûnî *m* 1. başı eğiklik 2. namertlik, alçaklık
sernixûnî kirin *l/gh* başını önüne eğdirmek, rezil etmek
sernixûnkirin *m* boyun eğdirmek, rezil etme
sernixûn kirin *l/gh* boyun eğdirmek, rezil etmek
sernixwîn *bnr* sernixûn başı eğik
sernixwînî *bnr* sernixûnî
sernize *m* mızrağın demir ucu
sernizm *rd* namert, alçak
sernizmi *m* 1. namertlik, alçaklık 2. itaat
sernizmi kirin *l/gh* boyun eğdirmek

sernîvek *m* merkez (belirli bir yerin ortası)

serno *rd* sert kafalı

sernuxîn *bnr* sernixûn

sernûçe *m* baş haber, manşet

sernûser *bnr* sernivîser

sero *n* baş, kafa (çocuk dilinde)

serobero *rd/h* 1. gelişigüzel, ters tûrs, rastgele, özensiz, sallapati, üstünkörü, yalandan (kaba saba, özensizce yapılmış olan şey) * **pa-qijîyeke serobero kir** yalandan bir temizlik yaptı 2. düzensiz, eğreti (iyi yerleşmemiş, yerini bulmamış) 3. yarım yamalak 4. orasına burasına * **hema bi boyaxê xwe serobero kiribû** orasına burasına boya sürmüştü ~ **kirin** çırpıştırmak, üstünkörü yapmak, görünüşü kurtarmak ~ **nivîsandin** çiziktirmek

seroberokirin *m* 1. gelişigüzel yapma, üstünkörü yapma, özen göstermeden yapma 2. yarım yamalak yapma, karambola getirme (gereken özeni göstermeme), görünüşü kurtarma 3. orasına burasına sürme

serobero kirin *l/gh* 1. gelişigüzel yapmak, üstünkörü yapmak, özen göstermeden yapmak 2. yarım yamalak yapmak, karambola getirmek (gereken özeni göstermemek), görünüşü kurtarmak 3. orasına burasına sürmek

seroberokî *h* 1. gelişigüzelce, üstünkörüce, yalapşap, yalap şalap 2. orasına burasına * **hema bi boyaxê xwe seroberokî kiribû** orasına burasına boya sürmüştü

seroberotî *m* eğretilik, özensizlik, salapatılık

serobin (I) *nd* iki katlı ev

serobin (II) *nd* alt üst

serobinbûn *m* 1. alt üst olma, düzeni bozulma 2. *der* tumba, alt üst olma

serobin bûn *l/gh* 1. alt üst olmak, düzeni bozulmak 2. *der* tumba olmak, alt üst olmak

serobinkirin *m* 1. alt üst etme (zarar verme, yıkmak) 2. alt üst etme, düzenini bozma 3. karıştırma (bir şeyi aramak için) 4. *der* tumba etme

serobin kirin *l/gh* 1. alt üst etmek (zarar vermek, yıkmak) 2. alt üst etmek, düzenini bozmak 3. karıştırmak (bir şeyi aramak için) 4. *der* tumba etmek

serobinkirî *rd* alt üst edilmiş olan

serobino *rd* 1. al üst 2. allak bullak

serobinobûn *m* 1. alt üst olma 2. allak bullak olma

serobino bûn *l/gh* 1. alt üst olmak 2. allak bullak olmak

serobinobûyî *rd* 1. alt üst olmuş 2. allak bullak olmuş

serobinobûyîn *m* 1. alt üst oluş 2. allak bullak oluş

serobinokirin *m* 1. alt üst etme (zarar verme, yıkmak) 2. allak bullak etme (karmakarışık bir duruma getirme) 3. çarpıtma, saptırma

serobino kirin *l/gh* 1. alt üst etmek (zarar ver-

mek, yıkmak) 2. allak bullak etmek (karmakarışık bir duruma getirmek) 3. çarpıtmak, saptırmak

serobinokirî *rd* 1. alt üst edilmiş (zarar verilmiş) 2. allak bullak edilmiş (karmakarışık bir duruma getirilmiş) 3. çarpıtılmış, saptırılmış olan

serobinoyî *rd* 1. alt üst 2. allak bullak

serok *nd/nt* 1. başkan 2. başkan (bazı devletlerde hükümet veya devlet başkanı) 3. lider ~ê **belediyê** belediye başkanı ~ê **berê** eski başkan, sabık başkan ~ê **dadgeha giran** ceza reisi ~ê **rûmetiyê** onursal başkan ~ê **xaxaman** hahambaşı

serokanî *m* kaynak, membaa

serokatî *m* 1. başkanlık 2. liderlik ~ **kirin** başkanlık etmek ~ **ya giştî ya leşkerî** genel kurmay

serokayî *m* başkanlık ~ **kirin** başkanlık etmek

serokbazirgan *nd/nt* başbezirgan

serokbelediye *nd/nt* belediye başkanı

serokdewlet *nd/nt* devlet başkanı

serokdewletî *m* devlet başkanlığı

seroke *m* 1. kalbur 2. *rd* kalbur üstü

serokê xaxaman *n* mbaşı

serokî *m* başkanlık ~ **kirin** başkanlık etmek

serokkomander *nd* baş komutan

serokkomar *nd/nt* cumhurbaşkanı, reiscumhur ~ê **berê** eski cumhurbaşkanı

serokkomarî *m* 1. cumhurbaşkanlık 2. cumhurbaşkanlık (cumhurbaşkanının makamı)

serokkomartî *m* cumhurbaşkanlık

serokmilis *n* milis komutanı

serokşalyar *nd/nt* başbakan

serokşalyarî *m* başbakanlık

seroktayî *m* başkanlık

seroktî *m* başkanlık ~ **kirin** başkanlık etmek

serokwezîr *nd/nt* başbakan, başvekil ~ê **berê** eski başbakan, sabık başbakan

serokwezîrî *m* başbakanlık, başvekâlet

serolî *m* üst kat

seromîşt *rd* 1. tepeleme (taşacak kadar dolu olan) 2. bire karşı birinin daha fazla takası

seromîştkirin *m* tepeleme doldurma

seromîşt kirin *l/gh* tepeleme doldurmak

seromîştkirî *rd* tepeleme doldurulmuş olan

seropişt *h* sırt üstü olarak

seropî *bnr* serûpê

seroqûnî *h* başlı ayaklı

seroqûnko *h* başlı ayaklı ~ **raketin** başlı ayaklı yatmak

seroqûnkobûn *m* baş kış vurma

seroqûnko bûn *l/gh* baş kış vurma

seroqûno *h* başlı ayaklı

serpace *m* atkı (üst eşik)

serpale *n* başorakçı

serpaletî *m* başorakçılık

serpane *m* herék, sırık (fasulye, domates sırgı için)

serpantîn *jeo/m* serpantin, yılan taşı
serpare *m* ikramiye, prim
serpas *rd* başı açık
serpasî *m* başı açıklık
serpel *lşk/n* başçavuş
serpeli (I) *m* erkek temanul uzvu başı
serpeli (II) *m* başçavuşluk
serpence *n* parmak ucu
serpene (I) *m* meşe için bir tür özel budama çeşidi
serpene (II) *m* herrek, sırık (fasulye, domates sığı için)
serpenekirin *m* sııklama
serpene kirin *l/gh* sııklamak
serperîşt *nd/nt* 1. denetçi, murakıp, müfetiş 2. gözetmen 3. danışman (üniversitelerde) 4. öncü, önder, başkan 5. yönetmen, rejisör 6. amir ~ê **asayîşê** emniyet amiri ~**ya gîştî ya leşkerî** genel kurmay ~ê **zarevekirinê** seslendirme yönetmeni
serperîştî *m* 1. denetçilik, murakıplık, müfetişlik 2. gözetmenlik 3. danışmanlık (üniversitelerde) 4. öncülük, önderlik, başkanlık 5. yönetmenlik 6. amirlik 7. denetleme, gözetim
serperîştî *m* 1. danışmanlık 2. gözetmenlik
serperîştkar *nd/nt* 1. denetimci 2. yönetmen ~ê **ronahiyê** ışık yönetmeni
serperîştkarî *m* 1. denetimcilik 2. yönetmenlik
serperîştîyar *bnr* serperîştkar
serperî *nd* deniz kızı
serpeyî *rd* muvakkat, geçici
serpê (I) *bnr* serûpê
serpê (II) *m* yorgan, örtü
serpêcî *n* isyan başı
serpêç *m* sarık
serpêçandin *m* baş örtme
serpêçandin *l/gh* baş örtmek
serpêçandî *rd* başı örtülü, örtülü * **jineke navsere**, **serpêçandî li kêleka min rûdinişt** orta yaşlı, başı örtülü bir kadın yanımda oturuyordu
serpêçî *m* parmak ucu
serpêhatî *m* 1. macera, serüven, sergüzeşt 2. serencam (başa gelen bir durum veya olay) 3. *rd* tecrübeli
serpêkî *h* çivileme (suya, denize atlama)
serpêl *rd* 1. başı eğik 2. başı eğik, başkasına bakmaya yüzü tutmayan 3. alçak, aşağılık, rezil
serpêlbûn *m* 1. başı eğilme 2. alçaklaşma, rezilleşme
serpêl bûn *l/gh* 1. başı eğilmek 2. alçaklaşmak, rezilleşmek
serpêlî *m* 1. baş eğikliği 2. alçaklık, rezillik
serpêlîkirin *m* 1. başını eğdirmeye 2. rezil etme
serpêl kirin *l/gh* 1. başını eğdirmek 2. rezil etmek
serpênûs *m* kalem ucu
serpêt *m* 1. kepek (un elendikten sonra elek

üstünde kalan kabuk kırıntıları) 2. öğütülen kahvenin elendiğinde kalan iri taneleri 3. köftün

serpêç *m* baş örtüsü

serpilik *m* yüzey

serpilk *m* yüzey

serpilkane *h* yüzeyselce

serpilkiyî *m* doğaçlama

serpilki (I) *rd* yüzeysel (derine inmeyen, gelişigüzel)

serpilki (II) *wj/m* doğaç, doğaçtan

serpir *nd* köprü başı

serpirîşt *bnr* serperîşt

serpisik *nd* 1. kedi başı 2. yumruk büyüklüğünde yapılarda kullanılan taş

serpispor *nd/nt* başuzman

serpisporî *m* başuzmanlık

serpişk *nd/nt* grup başı

serpiştê *nd* sırt üstü yüzme

serpiştî *h* sırt üstü, arka üstü

serpî *n* omuz başı

serpîs *rd* cenabet

serpoş *m* 1. serpuş, başlık, baş örtüsü 2. demir başlı zırh 3. kapak (herhangi bir şeyin kapaklığı) 4. örtme ~**a bûkê** gelin başlığı

serpoşfiroş *nd/nt* başlıkçı (satan kimse)

serpoşîn *bnr* serpoş

serpûşvan *nd/nt* başlıkçı

serpoz *n* zirve

serpozik *n* 1. burunluk, burunsak (hayvanların burunlarına geçirilen ip) 2. ayakkabının sivri ucu

serpûş *bnr* serpoş

serqeda *rd* belâli, kavgacı, şirret (kimse)

serqedatî *m* belâlilik

serqelem *m* kalem ucu

serqelemkirin *m* kalemle yazma

serqelem kirin *l/gh* kalemle yazmak

serqelî *nd* kavurmalı yemiş

serqerpal *rd* pasaklı, üstü başı kirli

serqilol *rd* çok küçük kafalı

serqiloz *rd* 1. başaık, serpuşsuz (fakirlikten ötürü) 2. önüne bakmaz, pervasız

serqisê *nd* örneği

serqiyame *rd* yokuş

serqoq *rd* sivri kafalı

serqot *rd* başı açık, ~ **û pêxas** yalın ayak başı kabak

serqotî *m* başı açıklık

serqotkî *h* başı kabakça

serqûnê *h* 1. götün götün, kıçın kıçın 2. *rd* kıç üstü

serqûnkî *h* götün götün, kıçın kıçın, kıç üstü **serqûnkî ketin** *l/gh* kıç üstü oturmak (kıçı yere gelir dudumda düşmek)

serqûş *m* kuskun üstü

serqût *bnr* serqot

serrakirin *m* baş kaldırma, ayaklanma, isyan etme

ser rakirin *l/gh* baş kaldırmak, ayaklanmak, isyan etmek
serrastî *m* sürrealite, gerçek üstü
serrastîparêz *nd/rd* sürrealist
serrastîparêzî *m* sürrealizm
serrastîfî *m* gerçek üstücülük, sürrealizm
serrast kirin *l/gh* doğrultmak, düzeltmek
serredaktor *nd/nt* baş redaktör
serredaktorî *m* baş redaktörlük
serreq *rd* 1. inatçı, dik başlı, dik kafalı 2. kalın kafalı, taş kafa, pek başlı, laf anlainaz
serreş *rd* kara kafalı
serrewa *m* 1. güzlek (güz yağmuru) 2. ekim ayı
serrez *nd* bağ bozumu
ser rê *nd* 1. yol üstü, çiğnek 2. gurbet * **çûye**
ser rê gurbete gitmiş
serrim *m* temren, mızrağın demir ucu
serrût *rd* 1. dazlak, damdazlak 2. başaçık
serrûtî *m* 1. dazlaklık, damdazlaklık 2. başaçıklık
sersal *m* yılbaşı ~ **a darayî** *ab* malî yıl
sersam *rd* sersem
sersambûn *m* sersemleme, sersemleşme
sersam bûn *l/gh* sersemlemek, sersemleşmek
sersamî *m* sersemlik
sersamkirin *m* sersemletme
sersam kirin *l/gh* sersemletmek
sersap *n* asma ağacının altına yerleştirilen çatallı ağaç
sersar *rd* 1. üşengeç, üşengen 2. savsak, ihmalcı, ihmalkâr
sersarî *m* 1. üşengeçlik, üşengenlik 2. savsaklık, ihmalcılık, ihmalkârlık 3. ihmal ~ **hatin kirin** savsaklanmak ~ **kirin** ihmal etmek, ihmalkârlık yapmak
sersarîkirin *m* savsaklama, savsaklayış
sersarî kirin *l/gh* savsaklamak
sersarîfî *m* savsaklık, ihmalcılık
sersaxî *m* baş sağlığı
sersebeb *rd* müsebib
sersed (I) *nd* bir sürümlük hatın bitim ucu, tarla sürümünde çizgi başı
sersed (II) *n* yüzbaşı
sersedem *rd* müsebib
sersedmêr *n* yüzbaşı
sersefne *m* kâğıdın bir tarafına yazılan başlık
sersem *rd* sersem, sangî
sersembûn *m* sersemleşme, sangılama
sersem bûn *l/gh* sersemleşmek, sangılamak
sersemî *m* sersemlik, sangılık ~ **kirin** sersemletmek
serseqirandî *rd* başı dinç, huzurlu
serseqirandibûn *m* başı dinçlik, huzurluluk
ser seran *h* baş üstüne, başımla beraber, emrin olur, olur, peki ~ **hatin** hoş geldin
serserconî *rd* uzun sivri kafalı
serserî (I) *h* 1. tepetaklak, tepetaklak 2. baş aşığı ~ **(yek) berî erdê dan** (birinin) ağzına tükürmek (birini küçültmek) ~ **çûn** kaybolmak

serserî (II) *rd* 1. serseri 2. ipsiz, kopuk, ayak takımı 3. serseri (hedefsiz)
serseribûn *rw* 1. serserileşme 2. serserilik, kopukluk
serserî bûn *l/gh* serserileşmek
serserîfî *m* serserilik ~ **kirin** serserilik etmek
serserkî (I) *h* 1. tepesi üstü 2. tepetaklak, tepetaklak 3. *h/m* balıklama 4. *sp* çivi yukarı (yağlı güreşte hasmını ayaklarından yakalayıp tepe üstü diktikten sonra sırtını yere getirerek yenme yolu) ~ **berî erdê dan** tepetaklak etmek (veya devirmek) ~ **çûn** tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak) ~ **hatin** can atarak gelmek
serserkî (II) *rd/h* serserice
serserkîkirin *m* tepetaklak etme (veya devirme)
serserkî kirin *l/gh* tepetaklak etmek (veya devirmek)
sersext *rd* 1. inatçı, dik başlı, dik kafalı 2. kalın kafalı, taş kafa, pek başlı, laf anlamaz
sersextî *m* 1. inatçılık, dik başlılık, dik kafalılık 2. kalın kafalılık, taş kafalık, pek başlılık, laf anlamazlık
serseî *nd* taze sac ekmeği
serşifirne *nd* bir tür tıraş biçimi
sersimt *rd* seçkin
serşindir *n* 1. soku (dibekte tahıl dövmeye yaran tokmak) 2. iri kafalı 3. akılsız
serşindoq *nd* gelin sandığının üzerine oturlana verilen hediye
serşing *n* 1. önlük 2. iki meme arasındaki kısım
serşirûşt *rd* doğa üstü
serşirûştîyî *nd/rd* doğa üstücü
serşirûştî *rd* doğa üstü, tabiat üstü
serşirûştîfî *m* doğa üstücülük, tabiat üstücülük, sürnatüralizm
serşirûştîparêz *nd/rd* doğa üstücü
serşirûştîparêzî *m* doğa üstücülük
serşivik *rd* 1. alık, gerzek 2. kalbi geniş
serşivikî *m* alıklık, gerzeklik
serşivil *bnr* dik
serşî *m* 1. güneş tam batmadan dağın oluşturduğu göle 2. dağın kuzey yamacı ~ **daketin** dağın gölgesi düşmek
serşîc *n* 1. huyu suyu 2. yüz, sima
serşindir *n* havan eli
serşing *n* iki meme arasındaki kısım
serşînor *n* serhat, sınır boyu
serşom *rd* sersem
serşor *bnr* sosret
Sersor *nd/nt* Kızılbaş
Sersorî *m* Kızılbaşlık
serşork *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
serşot *n* 1. eği, köseği 2. kızgın
serşotik *n* köseği
serşotî *m* kızgınlık
serşpî *m* 1. düğün alayı öncesi gelin evine gönderilen haberci kadın 2. *rd* başı beyaz, ak kafalı

serspik *bot/m* üç yapraklı bir bitki olup pilavlara katılır
serstûn *m* başsütün, sütun başlığı
sersum *n* 1. küp 2. kilden yayık
serşûr *rd* 1. sersem 2. şaşkın
serşûrhêner *rd* 1. garip, acayip 2. dehşet verici, dehşetengiz
serşûrhênerî *m* 1. gariplik, acayıplık 2. dehşet vericilik, dehşetengizlik
serşûrî *m* 1. sersemlik 2. şaşkınlık
serşûrman *m* 1. şaşılma 2. hayret etme, acep, hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık) 3. ünlem işareti, dikkat işareti
serşûr man *l/gh* şaşırmak, hayret etmek* **ez sersûr man ez dê çawa ji vî derkevîm** bundan nasıl çıkacağımı ben de şaşırdım
serşûrmayî *rd* 1. şaşkın 2. sersem (yek) ~ **kirin** (birini) şaşkına çevirmek
serşûrmayîn *m* şaşılma, hayret etme
serşan *n* omuz başı
serşaran *nd* öncü deve
serşare *rd* üstü örtülü
serşe, **serşeh** *nd* taraklanmış ilk yün
serşe *m* tarantî ~ **a binî** kıl veya yün tarantısı
serşikandî *rd* başı kırık
serşivan *n* başçoban
serşivanî *m* başçobanlık
serşikestî *rd* başı kırık
serşîr (I) *n* süt kaymağı, krema (sütün yüzünden toplanan yağlı katman)
serşîr (II) *m* ilk önce doğuran koyun
serşo *m* 1. yıkanma 2. damat veya gelinin düğün için hamama götürülüp yıkanması ~ **ya zavê** gerdek için damadın yıkanması merasimi
serşogeh *m* banyo, hamam
serşok *m* banyo, hamam
serşoka tevayî *nd* umumi hamam
serşor *rd* 1. başı eğik 2. ram, boyun eğen 3. namert, alçak, rezil
serşorbûn *m* 1. başı eğilme 2. boyun eğme 3. alçalma, namertleşme, rezil olma
serşor bûn *l/gh* 1. başı eğilmek 2. boyun eğmek 3. alçalmak, namertleşmek, rezil olmak
serşorbûyî *m* 1. başı eğilmiş 2. boyun eğmiş 3. alçalmış, namertleşmiş, rezil olmuş olan
serşorbûyîn *m* 1. başı eğilme 2. boyun eğiş 3. alçalış, namertleşme, rezil oluş
serşorî *m* 1. baş eğiklik 2. boyun eğme 3. namertlik, alçaklık, rezillik 4. temenna, temennah ~ **kirin** temenna etmek
serşor kirin *m* 1. başını eğme 2. boyun eğdirmek 3. rezil etme
serşor kirin *l/gh* 1. başını eğmek 2. boyun eğdirmek 3. rezil etmek
serşorkirî *rd* 1. başı eğilmiş 2. boyun eğdirilmiş 3. rezil edilmiş olan
serşû *nd* erkek tarafından gelini yıkayıp hazırlayan kadın grubu

serşûr *bnr* serşor
serşûrmasî zo/n kılıç balığı (Xiphias gladius)
serşûş *m* rüzgârdan savrulduktan sonra temiz hububat kümesi
serşûştin *m* yıkanma, banyo yapma
ser şûştin *l/gh* yıkanmak, banyo yapmak
serşûştî *rd* 1. banyolu (yıkanmış, banyo yapmış kimse, yeni yıkanmış kimse) 2. bakımlı, temiz, temiz giyimli
serşûştibûn *m* 1. banyolu olma 2. bakımlılık, temiz olma, iyi giyimli olma
sert *rd* 1. sert (yumuşak karşıtı) * **texteyê sert** sert tahta 2. sert (esnekliği az olan, kolayca eğilip bükülmeyen) 3. sert (kolay dayanılmayan, etkili) 4. sert (hırçın, öfkeli, hiddetli) * **bi dengekî** sert sert bir sesle 5. sert (titizlikle uygulanan, sıkı) * **rêveberiyêke** sert sert bir yönetim 6. sert (çarpıcı niteliği olan, keskin) * **meya sert** sert şarab * **titûna sert** sert tütün 7. sert, keskin (koku için) * **bêhneke** sert ağır bir koku 8. sert (bağışlaması, hoşgörüsü olmayan) * **bi awayekî** sert bersiva **wê dayê** sert bir şekilde cevabını verdi 9. sert (gönül kırıcı, katı, aksi) 10. sert, zorlu 11. granit gibi, sert
serta *n* ağaç dallarının uçlarından alınan ve hayvan yemi olarak toplanan yaprak
sertabîb *nd/nt* baştabib, başhekim
sertabîbî *m* baştabiblik, başhekimlik
sertac *nd* 1. baş tacı 2. baştacı, onur * **sertaca me ye** onurumuzdur
sertar *m* 1. dağ başı 2. *erd* doruk, zirve
sertaser *h* baştan başa, baştan aşağı
sertaş *nd/nt* berber
sertaşi *m* berberlik
sertazî *rd* başı açık
sertazikî *h* başı kabakça
sertazîtî *m* baş açıklık
serteçûk zo/m bir tür at haşeresi
serteknisyen *nd/nt* başteknisyen
serteknisyenî *m* başteknisyenlik
serteser *bnr* sertaser
serteşi *m* 1. ağırşak, iğ başı 2. *bot* bir tür dikenli ot
serteşik zo/m 1. helikopter böceği 2. *bot* bir tür dikenli ot
sertewan *m* ram etme, boyun eğme
sertewandin *m* baş eğme, boyun eğme
ser tewandin *l/gh* baş eğmek, boyun eğmek
sertewandî *rd* 1. başı eğik 2. ram, boyun eğmiş olan
sertewiyayî *rd* başı eğik olan
sertêdan *m* 1. baş sağlığına gitme 2. ziyaret etme, ziyaret
ser tê dan *l/bw* 1. baş sağlığına gitmek 2. ziyaret etmek
sertêr *h* ziyadesiyle
ser tê re çûn *l/bw* ölüm **pahasına**
serteşt *m* kahvaltı

sertifika *m* sertifika
sertilî *m* 1. parmak ucu 2. başparmak
sertixûb *n* serhat, sınırlı boyu
sertîlk *m* hayvan memesinin sağılan kısmı
sertîm *sp/n* kaptan
sertîmî *sp/m* kaptanlık
sertûp *dir/n* kolağası
sertûpî *m* kolağalık
sertûprêz *nd/nt* başdizgici, sermürettip
sertûprêzî *m* başdizgicilik
sertûr *m* 1. meme ucu 2. temren, ok ucu ~a **Di-yarbakirî** Diyarbakır yapımı ok ucu
sertûrk *ant/m* 1. meme başı, meme ucu 2. temren, ok ucu
sertûrka *çiçik* *ant* meme başı, meme ucu
sertûtune *nd* akılsızca yapılan iş
sertûxwaz *nd/nt* sertlik yanlısı
sertûxwazî *m* sertlik yanlısı olma
sertok *n* kaymak (sütün ve yoğurdun yüzeyinde zar durumunda toplanan yağlı katman)
sertot *rd* kel kafalı
sertoyî *h* mecburen, zorunlu
sertraş *nd/nt* berber
sertraşî *m* berberlik
sertraşîn *m* saç tıraşı
sertû *bnr* sertok
sertûj *rd* 1. sivri (ucuna doğru gittikçe incelen) 2. ucu sivri veya keskin 3. başı sivri, sivri ve uzun kafalı
sertûjîk *rd* 1. sivri (ucuna doğru gittikçe incelen) * **çiyayên sertûjîk** sivri dağlar 2. uzun ve sivri kafalı
sertûjîkî *rd* sivrice
sertûjîkûbûn *m* sivrileşme
sertûjîkî bûn *l/gh* sivrileşmek
sertûjîkûbûyî *rd* sivrileşmiş
sertûjîkûbûyîn *m* sivrileşiş
sertûjîkûkirin *m* sivrileştirme, sivrilme
sertûjîkî kirin *l/gh* sivrileştirmek, sivriltmek
sertûjîkîkirî *rd* sivrileştirilmiş, sivriltmiş
sertûjî *m* sivrilik
sertûjîbûn *m* sivrilme
sertûjî bûn *l/gh* sivrilme
sertûjîbûyî *rd* sivrilmiş olan
sertûjîbûyîn *m* sivrilme
sertûtikan *nd* ayak tabanlarının üzerine oturma
serûber (I) *n* üst baş
serûber (II) *rd* düzenli, tertipli, sistemli
serûberane *rd* düzenlice, sistemlice
serûberî *m* 1. düzen, intizam (soyut ve somut nesnelerin bir sıraya, bir hedefe, bir amaca göre sıralanması) 2. düzenlilik, sistemlilik
serûberker *nd/nt* düzenleyen
serûberkirin *m* düzenleme (düzenli, düzgün duruma getirme)
serûber kirin *l/gh* düzenlemek (düzenli, düzgün duruma getirmek)
serûberkirî *rd* düzenli, sistemli hale getirilmiş olan

serûbertî *m* düzenlilik
serûbin (I) *bj/nd* tıpta gastroenteritis diye bilinen bağırsak enfeksiyonu hastalığı (bi) ~ **an ketin** gastroenteritis hastalığına yakalanmak
serûbin (II) *nd* üst baş (giyecekler, giysiler)
serûbin (III) *n* 1. alt üst 2. bütün çıplaklığıyla, hiçbir şey saklamaksızın * **ser û binê meseleyê ji min re vegot** olayı bütün çıplaklığıyla bana anlattı 3. ıncığı cıncığı ~ê **hev bûn** altüst olmak ~ê **hev kirin** altüst etmek li ~ê (**tişte-kî**) **tev nihêrtin** ıncığını bıcığını çıkarmak
serûbinbûn *m* 1. alt üst olma 2. alabora olma
serûbin bûn *l/gh* 1. alt üst olmak 2. alabora olmak
serûbinbûyîn *m* 1. alt üst oluş 2. alabora oluş
serûbinê hev bûn *l/bw* alt üst olmak (çok karışık duruma gelmek)
serûbinê hev kirin *l/bw* 1. alt üst etmek (zarar vermek, yıkmak) * **erdhejê gund serûbinê hev kir** deprem köyü alt üst etti 2. karıştırmak (bir şeyi aramak için) 3. karıştırmak (araştırmak, incelemek, okumak) * **min hemû pirtûkxane serûbinê hev kirin**, **lê ez rastî tiştê ku ez lê digeriyam**, **nehatim** bütün kütüphaneleri karıştırdım, ama aradığımı bulamadım
serûbinkirin *m* 1. alt üst etme (zarar verme, yıkma) 2. karıştırmak (bir şeyi aramak için) 3. karıştırmak (araştırmak, incelemek, okumak)
serûbin kirin *l/gh* *m* 1. alt üst etmek (zarar vermek, yıkmak) 2. karıştırmak (bir şeyi aramak için) 3. karıştırmak (araştırmak, incelemek, okumak)
serûbinkirî *rd* *m* 1. alt üst edilmiş (zarar verilmiş) 2. karıştırılmış (bir şeyi aramak için) 3. karıştırılmış (araştırmak, incelemek, okumak için)
serûçav *n* yüz, surat, çehre ~ **çêkirin** birini fena halde dövmek
serûderî *m* kavrama (anlama, algılama)
ser û guh *nd* 1. yüzü gözü 2. üst baş (giyecekler, giysiler) ~ê **xwe dan hev iyice kuşanıp giyinmek**
serûk *m* peçe
serûkanî *m* kaynak, pınar
serûlî *m* üst oda
serûm *m* serum
serûpepik *n* kelle paça
serûpê *n* kelle paça
serûqûnî *h* 1. başlı ayaklı 2. alt üst, tepetaklak ~ **bûn** tepetaklak olmak ~ **kirin** tepetaklak etmek
serûrt *rd* baba ocağında olan ~ê **bavê xwe** baba ocağında kalan kimse
serûsebeb *nd* müsebbip
serûsedem *nd* müsebbip
serûsînc *n* 1. ahlâk, huy, huyu suyu 2. yüz, surat, çehre 3. üst baş, kılık kıyafet 4. bir kimşenin fiziki görünüşü

serût *rd* daz, dazlak (saçları dökülmüş, kabak kafalı)
serûtbûn *m* dazlaklaşma, kabaklaşma
serût bûn *l/gh* dazlaklaşmak, kabaklaşmak
serûti *m* dazlaklık, kabaklık, tüysüzlük
serva *m* ilk sulama
servahatî *rd* nekahat devresinde olan hasta
serve (I) *rz/h* nesne ~**ya binavkirî** belirtili nesne
 ~**ya nebinavkirî** belirtisiz nesne ~**ya neraste-**
rast dolaylı nesne, ~**ya rasterast** düz nesne
serve (II) *m* ayrıcalık, imtiyaz
serve birin *bnr* bi ser ve birin
serve bûn *bnr* bi ser ve bûn
serve çûn *bnr* bi ser ve çûn
servedar *rd* 1. ayrıcalıklı, imtiyazlı 2. müm-
 taz, seçkin
servedarî *m* 1. ayrıcalıklılık, imtiyazlılık 2.
 mümtazlık, seçkinlik
servehatin *m* nekahat
servekirî *rd* 1. başı açık * **jina servekirî** başı
 açık kadın 2. üstü açık, açık * **sinemaya**
servekirî açık hava sineması 3. başlıksız
servekirîbûn *m* 1. başı açıklık 2. üstü açıklık
servekirîti *m* 1. başı açıklık 2. üstü açıklık
servenav *rz/h* nesne isim
servexwar *rd* bir tarafa eğilmiş, meyletmiş
 kimse
servexwarî *m* bir tarafa eğilme, meyletme
serveya binavkirî *rz/nd* belirtili nesne
serveya nebinavkirî *rz/nd* belirtisiz nesne
serveyî *rd* yüzeysel (derine inmeyen, gelişigü-
 zel) * **agahiya serveyî** yüzeysel bilgi
serveybûn *m* yüzeyleşme, sathileşme
serveyî bûn *l/gh* yüzeyleşmek, sathileşmek
serveyîkirin *m* yüzeyleştirme, sathileştirme
serveyî kirin *l/gh* yüzeyleştirmek, sathileştir-
 mek
serveyîki *h* yüzeyselce
serveyîti *m* yüzeysellik, sathilik
servis *m* 1. servis (sofra hizmeti) 2. servis (ye-
 mekte gerekli olan tabak, kaçık, çatal, peçe-
 te gibi şeylerin tümü) 3. servis (bir yönetim-
 de, bir kurum veya kuruluşta bütünün bir
 parçasını oluşturan iş, hizmet; bu işin yapıldığı
 yer ve burada görevli kimselerin tümü)
 * **servisa nehênî** gizli servis 4. servis (her-
 hangi bir kuruluşun ulaşım işlerinde kullanı-
 lan taşıma aracı) 5. *sp* servis (voleybol, pin-
 pong gibi oyunlarda oyuna başlama vuruşu)
 ~ **avêtin** servis atmak ~ **kirin** servis yapmak
 ~**a acilê** acil servis ~**a tengaviyê** acil servis
serw *bnr* serwî
serwan *bnr* selwan
serwar *rd* dikey
serwe *rd* layık
serwe *m* selvi
serwehş *argo/rd* 1. domuz kafalı 2. inatçı
server *nd/nt* 1. baş, başkan 2. egemen, hakim,
 hükümrân * **serverê bajêr** şehrin hâkim

serverane *h* egemence, hâkimane, hükümrânca
serverbûn *m* egemen olma, hâkim olma
server bûn *l/gh* egemen olmak, hâkim ol-
 mak
serverî *m* 1. başkanlık 2. egemenlik, hâkimi-
 yet, hâkimlik ~ **lê kirin** hükmetmek ~**ya**
dêrê kilise egemenliği
serverîkirin *m* hükümet etme
serverî kirin *l/gh* hükümet etmek
serverî lê kirin *l/bw* hükmetmek
serverîs *n* organ ucu
servertî *m* 1. egemenlik, hâkimiyet, hâkimlik
 2. hüküm, hâkimiyet
servert (I) büyük simitimsi eklemek
servert (II) *m* 1. servet, zenginlik 2. servet (bi-
 rimin) varı yoğun * **min serverta xwe li vê rê**
 da varımı yoğunu bu yolda harcadım
serverxt *rd* 1. anlayışlı, kavrayışlı 2. müdrik,
 akli ermiş 3. bilinçli, bilgili 4. **fel** algılayıcı
serverxtbûn *m* 1. kavrama, anlama, algılama
 2. bilincine varma, idrak etme 3. bilinçlen-
 me 4. aydınlanma (bir sorun üzerine gereği
 kadar bilgi edinme)
serverxt bûn *l/gh* 1. kavramak, anlamak, al-
 gılamak 2. bilincine varmak, idrak etmek 3.
 bilinçlenmek 4. aydınlanmak (bir sorun üze-
 rine gereği kadar bilgi edinmek) * **der barê**
vê mijarê de ez têr serverxt bûm bu konu-
 da yeterince aydınlandım
serverxtbûyîn *m* 1. kavrayış, anlama, algılayış
 2. bilincine varış, idrak ediş 3. bilinçleniş 4.
 aydınlanış (bir sorun üzerine gereği kadar
 bilgi edinme)
serverxtî *m* 1. kavrama, anlama, algılama 2.
 kavrayış 3. bilinçleniş 4. algılayıcılık
serverxtker *rd* 1. kavratıcı, algılatıcı 2. aydın-
 latıcı 3. bilinçlendirici
serverxt kirin *m* 1. kavratma, algılatma 2. bi-
 linçlendirme 3. **mec** aydınlatma (bir sorun ü-
 zerine bilgi verme)
serverxt kirin *l/gh* 1. kavratmak, algılatmak 2.
 bilinçlendirmek 3. **mec** aydınlatmak (bir so-
 run üzerine bilgi vermek) * **sax be, der barê**
sinemayê de ez serverxt kirim sağ olsun be-
 ni sinema konusunda aydınlatı
serwezîr *nd/nt* başbakan, baş vezir
serwezîrî *m* başbakanlık, baş vezirlik
serwêris *nd/nt* 1. vasi (bir yetimin veya akılca
 zayıf, hasta birinin malını yöneten kimse) 2.
 vasi (ölen bir kimsenin vasiyetini yerine ge-
 tirmekle yükümlü kimse)
serwêrisî *m* vasilik, vesayet
serwinda *rd* kayıp (akibeti bilinmeyen)
serwindakirin *m* birini ortadan kaldırma, öl-
 düme
serwinda kirin *l/gh* birini ortadan kaldırmak,
 öldürmek
serwî *bot/m* servi (Cupressus sempervirens)
serwibejn *rd* servi boylu

serwîbostan *rd* selvi boylu
serwîqed *rd* servi boylu, Poylu poslu
serwîzad *bot/m* serwazad (bir tür servi)
serxan *m* üst yapı
serxanî *n* 1. dam, çatı 2. dam üstü
ser xatira *h* hatırandan dolayı
serxelek *nd* halka başı
serxerac *bnr* xerac û serxerac
serxew *rd* mahmur (uyku sersemi)
serxewî *m* mamurluk * **ew serxewiya ku di çavên min de maye** gözlerimde kalmış olan o mahmurluk
serxulam *n* başuşak
serxulamî *m* başuşaklık
serxur *rd* baş yiyen, uğursuz
serxurî *m* uğursuzluk
serxure *rd* baş yiyen, uğursuz
serxureti *m* uğursuzluk
serxûl *rd* başı önünde, başı eğik kimse
serxwar *rd* başı eğik
serxwarî *m* başı eğiklik
serxwas (I) *rd* başı açık
serxwas (II) *rd* yiğit
serxwasî (I) *m* başı açıklık
serxwasî (II) *m* yiğitlik
serxwe (I) *rd* zinde, dinç
serxwe (II) *rd* bağımsız
serxwebûn *m* bağımsızlık
serxwebûnî *m* bağımsızlık
serxwebûnxwaz *nd/rd* bağımsızlıkçı
serxwebûnxwazî *m* bağımsızlıkçılık
serxwebûnxwazî *m* bağımsızlıkçılık
serxwebûyî *rd* bağımsız
serxwegir *n* üstenci
serxwegirî *m* üstencilik
serxwer *rd* baş yiyen, uğursuz
serxwerî *m* baş yeme, uğursuzluk
serxwerabî *nd/nt* asî
serxwerabîti *m* aslik
serxwerabûn *m* 1. ayakları üstüne kalkma, kalkma 2. ayaklanma, baş kaldırma, isyan etme, kalkışma, kıyam
ser xwe rabûn *l/bw* 1. ayakları üstüne kalkmak, kalkmak 2. ayaklanmak, baş kaldırmak, isyan etmek, kalkışmak
serxwerabûnî *m* isyankârlık
serxwerabûyî *nd/rd* isyancı, isyankâr, baş kaldırmış olan
serxwerabûyîn *m* 1. ayakları üstüne kalkma, kalkış 2. ayaklanış, baş kaldırış, isyan ediş
serxwerekûn *m* sapıtma
ser xwe re çûn *l/bw* sapıtmak
serxwerekûyîn *m* sapıtış
serxweş *rd* 1. sarhoş 2. *mec* sarhoş (hoşa giden bir etki ile kendinden geçmiş olan) ~ **bûn** sarhoş olmak ~ **kirin** sarhoş etmek ~ **ê bêhiş** kör kütük
serxweşane *h* sarhoşça
serxweşbûn *m* sarhoşlaşma, sarhoş olma, esrime

serxweş bûn *l/gh* sarhoşlaşmak, sarhoş olmak, esrimek
serxweşbûyîn *m* sarhoşlaşma, sarhoş olma, esrime
serxweşî (I) *m* sarhoşluk
serxweşî (II) *m* baş sağlığı ~ **dan (yekî)** (birine) baş sağlığı dilemek ~ **jê re xwestin** baş sağlığı dilemek, ecir sabır dilemek ~ **tê dan** baş sağlığı dilemek
serxweşker *rd* sarhoşlaştırıcı, sarhoş edici
serxweşkirin *m* sarhoşlaştırma, esritme
serxweş kirin *l/gh* sarhoşlaştırmak, esritmek
serxweşkirî *rd* sarhoşlaştırılmış
serxweşkî *rd/h* sarhoşça
seryawer *n* başyaver
seryawerî *m* baş yaverlik
seryûm *kîm/m* seryum (kısaltması Ce)
serzabit *nd* zabıt başı
serzan *m* koyunların doğum başlangıcı
serzavayî *m* damatların üzerine söylenen türkü
serzelût *rd* 1. tüysüz, saçsız baş 2. dazlak, damdazlak, cascavlak, başı kabak 3. kabak kafalı (saçları ustura ile kazılmış)
serzelûtî *m* 1. tüysüzlük, başı saçsız olma 2. dazlaklık, damdazlaklık 3. kabak kafalılık
serzemîn *m* yer yüzü
serzer *rd* 1. sarı başlı * **marê serzer** sarı başlı yılan 2. sarı saçlı
serzê *nd* Rumî takvimine göre Şubat ayında küçük baş hayvanlarda doğurma başlangıcı
serzêr *rd* altın başlı
serzik *nd* 1. karın üstü 2. karın üst bölgesi
serzikî *h* karın üstü
serzikîçûn *m* sürünme (sürünerek ilerleme)
serzikî çûn *l/gh* sürünmek (sürünerek ilerlemek)
serzikîçûyîn *m* sürünüş
serzîzok *rd* kel
serzîzokî *m* kellik
set *sp/m* set (pingong, voleybol gibi oyunlarda maçın her bir bölümü) * **seta pêşîn takima**
reqîp stend ilk seti rakip takım aldı
setar *rd* settar, örten
setem (I) *bnr* stem
setem (II) *m* sebep
seth *m* satuh, yüzey
setimandin (I) *m* susturma
setimandin (II) *m* 1. sendeletme 2. tökezletme
setimandin (I) *l/gh* susturmak
setimandin (II) *l/gh* 1. sendeletmek 2. tökezletmek
setimandî (I) *rd* susturulmuş olan
setimandî (II) *rd* 1. sendeletilmiş 2. tökezletilmiş olan
setimîn (I) *m* susma (konuşmayı kesmek veya konuşmaktan kaçınma)
setimîn (II) *m* 1. sendeleme 2. tökezleme, tökezme
setimîn (I) *l/gh* susniak (konuşmayı kesmek)

veya konuşmaktan kaçınmak)
setimîn (II) *l/gh* 1. sendelemek 2. tökezle-
mek, tökezmek
setî *m* köpeklik
setlican *bnr* satılcan
setme *m* tökezleme
setmebûn *m* tökezleme
setme bûn *l/gh* tökezlemek, tökezmek
setrenc *bnr* sedrenc
setruh *n* boynuz
sevder *m* eşik (kapı eşiği)
sevet *bnr* sepet
sevî *m* 1. küfe 2. *rd* küfe (bir küfenin alabile-
ceği miktar)
sevlî *m* yaş üzüm taşımada kullanılan küfe
sevor *zo/m* sincap (*Sciurus vulgaris*)
sevorî *bnr* sevor
sew *m* sebep, neden
sewab (I) *m* sevap ~ **kirin** sevap kazanmak
(veya işlemek)
sewab (II) *n* 1. benzeme, andırma 2. benzer, an-
dırış 3. *psî* imaj, imge, hayal (duyu organları-
nın dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansı-
yan benzeri) ~ **bi hev ketin** (an jî **xistin**) birbi-
rine benzemek, benzeşmek ~ê (**yekî**) **lê xistin**
(birine) benzemek, (birini) andırmak ~ê (**tişte-
kî**) **pê ketin** 1) -e benzemek, andırmak 2) (bi-
rinde, bir kimsenin) havası olmak * **sewabê**
bavê wî pê dikeve çocukta babasının havası
var ~ê **wan bi hev ketin** birbirine benzemek
~ê **wan çûn ser hev** birbirlerini andırmak, bir-
birine benzemek
sewabpêketin *m* andırışma, benzeşme
sewab pê ketin *l/bw* andırışmak, benzeşmek
sewab pê xistin *l/bw* 1. benzetmek (benzer du-
ruma getirmek) 2. benzetmek (bir şeyden
başka bir şeye benzer yönler bulmak)
sewad *m* savat (bir tür nakış)
sewade *m* otlak
sewadkirin *m* savatlama
sewad kirin *l/gh* savatlamak
sewadkirî *rd* savatlı
sewal (I) *m* sual, soru
sewal (II) *n* davar, küçük baş hayvan
sewalvan *nd/nt* davarcı
sewalvanî *m* davarcılık
sewan (I) *n* deve çobanı
sewan (II) *m* otağ, otak, çerge
sewander *n* saçak, dam saçağı
sewandin *bnr* sewihandin
sewane *wj/m* dize, şiir dizesi
sewanvan *nd* çergeci
sewaq *n* kalın bezden yapılmış suluk
sewaqêl *m* çalı süpürge
sewax *m* siva
sewaxbûn *m* sıvanma
sewaxbûn *l/gh* sıvanmak
sewaxker *nd/nt* sıvacı
sewaxkerî *m* sıvacılık

sewaxkirin *l/gh* sıvalamak
sewax kirin *l/gh* sıvalamak
sewaxkirî *rd* sıvalı (sıvalanmış olan)
sewda *m* sevda ~ **lî serî xistin** aşık olmak
sewdakirî *nd/nt* sevda alıcısı
sewdan *m* 1. sevda 2. akıl
sewdaser *nd/nt* 1. sevdalı, âşık, başı dumanlı,
kara sevdalı 2. *rd* âşık (dalgin)
sewdaserî *m* âşıklık, kara sevda
sewdayî *rd* sevdalı, âşık, başı dumanlı, kara
sevdalı
sewdayîbûn *m* sevdalanma
sewdayî bûn *l/gh* sevdalanmak
sewdayîbûyîn *m* sevdalanış
sewere *zo/m* yonca (*Trifolium*)
sewesî *bnr* sewsî
sewêlî *m* üst kat
sewgiran *m* 1. garanti 2. temin,, temin etme,
sağlama
sewgirandin *m* 1. garantileme, garanti etme
(bir işin gerçekleşmesi için gereken önlem-
leri almak, sağlama bağlama) 2. temin etme,
sağlama
sewgirandin *l/gh* 1. garantilemek, garanti et-
mek (bir işin gerçekleşmesi için gereken ön-
lemleri almak, sağlama bağlamak) 2. temin
etmek, sağlamak
sewgirandî *rd* 1. garantili 2. temin edilmiş,
sağlanmış olan
sewgirîn *m* 1. garantilenme 2. temin edilme,
sağlanma
sewgirîn *l/gh* 1. garantilenmek 2. temin edil-
mek, sağlanmak
sewgur *m* 1. alaca karanlık (sabahın için) *
di sewgura sibehê de hat sabahın alaca ka-
ranlığında geldi 2. *rd* kör (az aydınlık veren)
* **di sewgura sibehê de** sabahın köründe ~a
sibehê 1) sabahın alaca karanlığı 2) sabahın
körü
sewh *m* 1. korku 2. sanrı, birsam
sewhedarî *rd* sapık
sewhedarîfî *m* sapıklık
sewihan *rd* 1. yetişkin, olgun (yetişmiş, olgun-
laşmış) 2. *ped/nd* yetişkin (beden, ruh ve
duygu bakımından olgunluğa erişmiş olan
kimse) 3. *rd* yetişkin, kamil 4. *m* olgunlaşma
sewihandin *m* yetiştirme, olgunlaştırma
sewihandin *l/gh* yetiştirmek, olgunlaştırmak
sewihanî *rd* yetiştirilmiş, olgunlaştırılmış
sewihanî *m* 1. yetişkinlik, olgunluk 2. yetiş-
kinlik
sewihayî *rd* gelişkin
sewihîn *m* yetişme, olgunlaşma
sewihîn *l/gh* yetişmek, olgunlaşmak
sewik *n* 1. un, süt, yağ ile yoğurulup, mayalan-
dıktan sonra yüzüne yumurta sürülerek pişi-
rilen bir ekmek 2. saç altında piyşirilen ha-
mur kütlesi, ekmek olarak tüketildiği gibi
çeşitli yemek harcı olarak da kullanılır ~ê

rohn yuvarlak biçimli bir sewik ekmeği türü ~ê şîr etrafı motiflenen ve un, süt, yağ ile yoğurulup, mayalandıktan sonra yüzüne yumurta sürülerek pişirilen bir ekmek

sewil *n* sebil, küçük testi,

sewilik *bot/m* yumurta ile pişirilen bitki

sewir *rd* kısır (döl vermeyen, öreme imkanı olmayan)

sewiye *m* seviye, düzey

sewiyebilind *rd* yüksek seviyeli

sewiyenizm *rd* düşük seviyeli

sewî *m* sebze ve meyve sepeti

sewîk *n* pestil

sewîl *n* küçük su testisi

sewîlk *bnr* sewîl

sewîlok *n* küçük su testisi

sewîn *bnr* sewihîn

sewk *bnr* sekû

sewkî 1. seki (evlerin önüne oturmak için taş veya çamurdan yapılma set) 2. divan

sewl (I) *bot/m* horoz ibiği (Amaranthus)

sewl (II) *m* kayıkçı küreği

sewm *m* savm, oruç ~ selat savm ve salât, oruç ve namaz

sewq (I) *m* sevk ~ bûn sevk olmak ~ kirin sevk etmek

sewq (II) *m* 1. tetir (ceviz kabuğu gibi bitkilerin bıraktığı kalıcı boya) 2. renk ~ dan renk vermek, boya vermek

sewqbûn *m* sevk olma

sewq bûn *l/gh* sevk olmak

sewqbûyîn *m* sevk oluş

sewqdan *m* boya verme, renk verme

sewq dan *l/gh* boya vermek, renk vermek

sewqdayîn *m* boya veriş, renk veriş

sewqê *tabi-î m* sevkitaî, iç güdü

sewqiyat *m* sevkîyat

sewqkirin *m* sevk etme

sewq kirin *l/gh* sevk etmek

sewr *rd* gebe kalmamış süt hayvanı ~a hişk gebe kalmayıp süt vermeyen sağım hayvanı ~a şîr gebe kalmayıp süt veren sağım hayvanı

sewrûşîr *rd* gebe kalmayıp süt vermeyen sağım hayvanı

sews *m* sersemlik, aklını yitirme

sewsî *rd* 1. sersem, aklını yitirmiş 2. melânkolik

sewsîbûn *m* sersemleşme, aklını oynatma, aklını yitirme

sewsî bûn *l/gh* sersemleşmek, aklını oynatmak, aklını yitirmek

sewsoyî *rd* delimsi, sersem

sewt *m* 1. savt, ses (kulağın duyabildiği titreşim) 2. savt, ses (ciğerlerden gelen havanın yaptığı titreşim) 3. savt, ses (güzel ve etkileyici ses) ~ jê cûn inlemek ~a nerm yumuşak ses ~a serî kafa sesi ~a sing *mzk* göğüs sesi, diyafram sesi ~a tûj keskin ses ~a xweş güzel ses

sewtanî *rz/rd* sedalı

sewtelî *rd* lümpen

sewtelîtî *m* lümpenlik

sewtûj *rd* keskin sesli

sewtûjî *m* keskin seslilik

sewtxweş *rd* güzel sesli

sewtxweşî *m* güzel seslilik

sewuk *m* Çarşema Sor'da dağıtmak üzere özel olarak hazırlanmış ekmek

sewxirandin *m* angarya çalıştırma

sewxirandin *l/gh* angarya çalıştırmak

sewxirîn *m* angarya çalıştırılma

sewxirîn *l/gh* angarya çalıştırılma

sewyan *m* afiş

sewz *n* 1. yeşil 2. *rd* yeşil (bu renkten olan)

sewze *n* sebze

sewzedar *rd* yeşilli

sewzedarî yeşillik

sewzî *m* 1. yeşillik 2. *rd* yeşilimsi

sex *rd* hile

sexal *nr* davar

sexawet *m* sahavet, cömertlik

sexawetkar *rd* cömert

sexawetkarane *h* cömertçesine

sexbêr *rd* 1. tasarruflu, tutumlu * mirovê

sexbêr tasarruflu insan 2. bakıcı, bakımçı 3.

bakan, mukayyet olan * tu li van zarok

sexbêr be bu çocuklara mukayyet ol

sexbêrî *m* 1. tasarruf, tutum (aşırı harcamalardan kaçınma, idareli tüketme) 2. bakım 3.

bakım (mal devar besleme) 4. mukayyet olma ~ kirin 1) tutumlu davranmak, ekonomik davranmak 2) bakım yapmak, beslemek

3) mukayyet olmak

sexbêrîbûn *m* tutumlu olma (veya davranma)

sexbêrî bûn *l/gh* tutumlu olmak (veya davranmak)

sexbêrîkirin *m* 1. tasarruf etme, tutumlu davranma, ekonomik davranma (bir şeyi dikkatli ve idareli kullanma) 2. kırpma (kesinti yapma, tutumlu davranma) 3. bakım yapma

4. mukayyet olma (bir şeye dikkat etme)

sexbêrî kirin *l/gh* 1. tasarruf etmek, tutumlu davranmak, ekonomik davranmak (bir şeyi dikkatli ve idareli kullanmak) 2. kırpma (kesinti yapmak, tutumlu davranmak) 3. bakım yapmak 4. mukayyet olmak (bir şeye dikkat etmek)

sexbêrîtî *m* 1. tutumluluk, kısıntı 2. bakıcılık, bakım ~ kirin 1) kısıntı yapmak 2) bakım yapmak

seşbîr *bnr* sexbêr

seşbîrî *bnr* sexbêrî

sexel *nd* küçük baş hayvan yavrusu, kuzu ve oğlağın ortak adı

sexelî *rd* doğal olarak sakat

sexelvan *nd/nt* kuzu oğlak çobanı

sexer (I) 1. sıkma, bıkırma, başını şişirme 2. kalbini kırmak ~a (yekî) birin (birini) rahat-

sız etmek, başını şişirmek * **te gelek zêde**
xeber da, te sexera min bir çok konuşup
başını şişirdi
sexer (II) rd mağlûp
sexerbûn m mağlûp olma
sexer bûn l/gh mağlûp olmak
sexerî m mağlûbiyet, yenilgi
sexerkirin m mağlûp etmek
sexer kirin l/gh mağlûp etmek
sexes bot/m eğrelti otu (Dniopteris filix-mas)
sexik rd safdil
sexil bnr sexel
sexî (I) rd tez canlı
sexî (II) rd 1. cömert, eli açık 2. fedakar ~ **kirin**
1) cömertlik yapmak 2) fedakarlık yapmak
sexîti (I) m tez canlılık
sexîti (II) m 1. cömertlik 2. fedakarlık
sexl nd küçük baş hayvan yavrusu, kuzu ve
oğlağın ortak adı
sexlema ant/m aminios
sexlik m kuzu ve oğlağın ortak adı
sexmankar nd/nt mühendis, inşaat mühendisi
sexmankarî m inühendislik
sexme m hareket, ispalya
sexmer h -den dolayı * **sexmera te ez hatim**
vir senden dolayı buraya geldim
sexmerat m gaye
sexr m hile, oyun, desise
sexrbaz rd hilekâr, hilebaz
sexrbazî m hilekârlık, hilebazlık
sexre n sarp kaya
sexr rd 1. sert, katı (yumuşak karşıtı) 2. sert
(esnekliği az olan, kolayca eğilip bükülme-
yen) 3. sert (titizlikle uygulanan, sıkı) *
rêveberiyeye sext sert bir yönetim 4. zor,
çetin, güç, müşkül (ağır ve yorucu emekle
yapılan) 5. yoğun ~ **bûn 1)** katı olmak 2) zor
olmak, zorlaşmak 3) yoğunlaşmak
sextbûn m 1. katılaşma 2. zorlaşma 3. yoğun-
laşma
sext bûn l/gh 1. katılaşmak 2. zorlaşmak 3.
yoğunlaşmak
sextbûyîn m 1. katılaşma 2. zorlaşma 3. yo-
ğunlaşma
sexte rd sahte, düzme, düzmece
sextebaz rd/nt 1. sahtekâr, sahteci, düzmececi 2.
dolandırıcı
sextekar rd/nt 1. sahtekâr, sahteci, düz-
mecici 2. dolandırıcı
sextekarî m sahtekârlık, sahtecilik, düzmececi-
lik 2. dolandırıcılık ~ **kirin** 1) sahtekârlık
yapmak 2) dolandırıcılık yapmak
sextetî m sahtelik, kalplık
sextiyan n sahtiyan
sexti m 1. katılık, sertlik 2. güçlük, zorluk 3.
yoğunluk
sextkirin m 1. katılaştırma 2. güçleştirme, zor-
laştırma 3. yoğunlaştırma
sexr kirin l/gh 1. katılaştırmak 2. güçleştir-

mek, zorlaştırmak 3. yoğunlaştırmak
sexur m foseptik
sexurdank m foseptik çukuru
sexwar m puşî
sey m 1. ders (bir konuda öğretmenin öğrenci-
ye sınıfta belirli bir sürede verdiği bilgi) 2.
ders (bul bilginin aktarımı için ayrılan süre)
* **pênc deqe maye ku sey biqede** dersin bit-
mesine beş dakika var 3. ders (öğrencinin
öğrenmek zorunda olduğu bilgi)
seyaf m ikileme (tarlayı iki kez sürme)
seyah nd/rd seyyah, gezgin
seyahet m seyahat, gezi ~ **kirin** seyahat etmek
seyahetname m seyahatname
seyahî m seyyahlık, gezginlik
seyal fiz nd/rd akışkan
seyalî m akışkanlık
seyandin (I) m bileme * **seyandina didanan**
dış bileme
seyandin (II) m sıvama, sıvalama (sıva ile
kaplama)
seyandin (I) l/gh dış bilemek
seyandin (II) l/gh sıvamak, sıvalamak (sıva i-
le kaplamak) * **xanî seyand** evi sıvadı
seyandî (I) rd bilenik
seyandî (II) rd sıvalı, sıvanmış olan
seyar rd 1. seyyar, gezici, gezginci 2. seyyar
belli bir yeri olmayan)
seyare (I) ast/m gezegen, plânet
seyare (II) m araba, vesait, taşıt
seyarî m gezgincilik, gezicilik
seyd m av * **bavê wê-çûye seydê** babası ava
gitmiş
seyda n 1. müderis 2. üstat 3. hoca (Müslüman-
lıkta din görevlisi) ~ **berde argo** at arazi bol
seydatî m 1. müderislik 2. üstatlık 3. hocalık ~
kirin hocalık etmek
seydbaz nd/nt avcı
seydbazî m avcılık
seydgeh m avlanma yeri
seydkirin m avlama
seyd kirin l/gh avlamak
seydvan nd/nt 1. avcı 2. rd avcı (başka hay-
vanları yakalamakta usta olan hayvan)
seydvanî m avcılık ~ **kirin** avcılık etmek
seyek m sıva ~ **lê xistin** sıva vurmak
seyekker nd/nt sıvacı
seyekkerî m sıvacılık
seyekkirin m sıvama
seyek kirin l/gh sıvamak
seyekkirî rd sıvalı (sıvalanmış olan)
seyeklêdan m sıvama (harcı bir yere vurma)
seyek lê dan l/bw sıvamak (harç vurma)
seyelan m seyelân, akı
seyê avî zo/nd su samuru (Lutra)
seyê gurêx nd kurt köpeği
seyhet m seyahat
seyhetname m seyahatname
seyifandin m ikileme (tarlayı iki kez sürme)

seyifandin *l/gh* ikilemek (tarlayı iki kez sürmek)

seyifandî *rd* ikileme (iki kez sürülmüş tarla)

seyinandin *m* sıvama (sıva ile kaplama)

seyinandin *l/gh* sıvamak (sıva ile kaplamak)

seyinandî *rd* sıvalı (sıva ile kaplanmış)

seyinîn *m* sıvanma

seyinîn *l/gh* sıvanmak

seyirandin *m* seyrettirmek

seyirandin *l/gh* seyrettirmek

seyirîn *m* seyretme, izleme

seyirîn *l/gh* seyretmek, izlemek

seyis *n* iki üç yaşındaki erkek kuzu

seyîd *rd* seyit

seyîdî *m* seyitlik

seyînc *m* su dalağı, taştan su yalağı

seyînî *m* köpeklik, itlik

seyînî *m* köpeklik, itlik

seyîp *rd* başı boş

seyîrîn seyretmek

seyîs *n* seyis

seyîşî *m* seyislik

seyîtî *m* itlik, köpeklik

seyl *m* sel

seylab *bnr* seylav

seylak *bnr* sêlak

seylanî *jeo/m* 1. seylanî 2. seylanî taşı

seylav *m* seylâp, sel, taşkın, su baskını

seynik *m* kadrân * **seynika saetê** saat kadrânı

seypesan *nd/nt* dalkavuk, şaklaban

seypesanî *m* dalkavukluk ~ **kirin** dalkavukluk etmek

seypesanîbûn *m* dalkavuklaşma

seypesanî bûn *l/gh* dalkavuklaşmak

seypis *nd/nt* it oğlu

seypisan *nd/nt* 1. itoğlu, köpoğlu, köpek oğlu (düzenbaz, hain anlamında kullanılan sövgü sözü) 2. köpoğlu (kurnaz, işini bilir, zeki kimseler için sevgiyle söylenir) ~ê ~ köpoğlu köpek

seypisanî *m* itoğluluk, köpoğluluk

seyqal *nd* saykal

seyqalkirin *m* 1. saykallama 2. tırpan bileme

seyqal kirin *l/gh* 1. saykallamak 2. tırpan bilemek

seyqel *bnr* seyqal

seyr (I) 1. seyir, izleme 2. seyir (yola çıkma) ~ **û sefer** gidiş geliş

seyr (II) *rd* 1. acayip, tuhaf, garip, ilginç, şaşılacak şey 2. tuhaf, yabansı (alışılmamış) 3. korkunç (şaşkınlık veren) * **vegotineke seyr** korkunç bir anlatım 4. korkunç (çok aşırı, pek çok) 5. düşündürücü * **bûyereke seyr e** düşündürücü bir olay 6. *h* acayip, garip (şaşmayı anlatır) ~ **bûn** acayip olmak

seyran kirin *l/gh* gezinmek

seyran kirin *l/gh* gezmek * **em vê havînê me li gelek cderan kêf û seyran kir** bu yazın bir çok yeri gezdik

seyran *m* seyran, gezinme, gezinti, gezme ~ **kirin** seyran etmek (veya eylemek)

seyrangeh *m* seyrangah, seyranlılık, gezi yeri, gezinti yeri

seyrbûn *m* acayipleşme, garipleşme, ilginçleşme, tuhaflaşma

seyr bûn *l/gh* acayipleşmek, acayip olmak, garipleşmek, ilginçleşmek, tuhaflaşmak * **kena wê jî seyr bûbû** gölmeside garipleşmişti

seyrbûyîn *m* acayipleşiş, garipleşiş, ilginçleşiş, tuhaflaşma

seyrdîtin *m* garipseme, yabansuma

seyr dîtin *l/gh* garipsemek, yabansımak

seyregeh *m* güzergâh

seyrî bûn *l/gh* tuhaflaşmak, başkalaşmak

seyrî *m* 1. acayıplık, gariplik, ilginçlik, tuhaf-
lık 2. yabansılık 3. *mec* korkunçluk

seyrîbûn *m* acayipleşme, garipleşme, tuhaflaşma

seyrî bûn *l/gh* acayipleşmek, garipleşmek, tuhaflaşmak

seyrîtî *m* acayıplık, gariplik, ilginçlik, tuhaf-
lık

seyrker *nd/nt* 1. seyirci, izleyici (bir olayı gören, izleyen kimse) 2. seyirci, izleyici (izlemek, eğlenmek için bakan)

seyrkirin (I) *m* 1. seyretme, izleme 2. izleme, seyretme (bir olaya karışmadan bakma) 3. izleme, seyretme (eğlenme, görme, öğrenme vb. için bakma) 4. bakma

seyrkirin (II) *m* acayipleştirme, garipleştirme, ilginçleştirme, tuhaflaştırma

seyr kirin (I) *l/gh* 1. seyretmek, izlemek 2. izlemek, seyretmek (bir olaya karışmadan bakmak) 3. izlemek, seyretmek (eğlenmek, görmek, öğrenmek vb. için bakmak) * **dix-waze li leyistika şanoyê seyr bike** tiyatro oyununu seyretmek istiyor 4. bakmak

seyr kirin (II) *l/gh* acayipleştirmek, garipleştirmek, ilginçleştirmek, tuhaflaştırmak

seyrmayî *rd* baka kalmış, şaşkın

seyrtî *m* acayıplık, gariplik, tuhaf-
lık

seys *n* seis

seysî *m* seislik

seytar *nd/nt* baytar

seytarî *m* baytarlık

seyvan *bnr* mehir

seywan *m* şemsiye

seza (I) *m* ceza

seza (II) *rd* uygun, yaraşır, lâyük

sezabûn *m* lâyük olma

seza bûn *l/gh* lâyük olmak

sezabûnî *m* lâyüklik

sezaker *rd* cezalandırıcı

sezakirin *m* cezalandırma

seza kirin *l/gh* cezalandırmak

sezawar *rd* lâyük, müstahak

sezawer *rd* lâyük, müstahak

sezawerî *m* liyakat

sezeryen *m* sezaryen

sezeryenbûn *m* sezaryen olma

sezeryen bûn *l/gh* sezaryen olmak

sezeryenbûyî *rd* sezaryenli

sezeryenkirin *m* sezaryen etmek

sezeryen kirin *l/gh* sezaryen etmek

sezeryenkiri *rd* sezaryenli

sezyûm *kîm/m* sezyum (kısaltması Cs)

sfenks *m* sfenks

sê *n* 1. üç (ikiden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 3, III) 2. *rd* üç (ikiden bir artık olan) ~ **bar û du** sebayüdü ~ **berik dan** (erkek) kadını boşamak ~ **birîne** üç yıldan beri iğdiş olan (teke veya koç) ~ **çar** üç beş * **sê çar qurışan bidê bes e** üç beş kuruş ver yeter ~ **gîsn** üçleme (tarlayı üç kez sürme) ~ **gîsn kirin** üçlemek (tarlayı üç kez sürmek) ~ **kevir 1)** üç taş 2) talak-ı selase (boşanma) 3) nikah esnasında ve gelin getirildiğinde damadın üç taşı atması ~ **libî** üçlü ~ **me-han** üç aylar ~ **rojên dinyayê** üç günlük ömür ~ **telaq** talak-ı selase ~ **avêtin** üçten dokuza ~ **telaqê bêfitya** talak-ı selase ~ **telaqên (yekî) jê cûn** nikahı bozulmak ~ **û yek** seyek (tavlada)

sêbare *rd* 1. üçleme (üçleme işi) 2. üç kere 3. üçlü, üç yanlı, üç kollu ~ **kirin** üçlemek

sêbayî *m* yüzme

sêbayîkirin *m* yüzme

sêbayî kirin *l/gh* yüzmek

sêbazî *sp/m* üç adım atlama

sêbelg *bot/m* yonca

sêber (I) *rd* üç boyutlu

sêber (II) *m* karartı, hayal

sêberî *rd* üçleme, triloji

sêberk *m* üç taşla oynanılan bir zeka oyunu

sêbeşî *rd* üç bölümlü

sêbineh *m* yük hayvanıyla su taşınan aracı

sêbisk *bot/m* yenilen bir ot

sêbiske *bot/m* ayran aşısı, bulgur gibi yemeklere katılan ve kurutulmuş ta yenilen bir ot türü

sêble *m* yük hayvanlarıyla taş taşımada kullanılan düzeneç

sêbûn *m* üçleme, teslis

sêcare *m* üçleme (üçleme işi) ~ **kirin** üçlemek

sêcarkirin *m* üçleme

sêcar kirin *l/gh* üçlemek

sêcarkiri *rd* üçlenmiş olan

sêcark *m* üçte bir

sêçik *m* üçgen

sêdar (I) *m* ağaçlarla oynanan bir oyun

sêdar (II) *m* sehpa, dar ağacı ~a **îdamî** idam sehpası

sêdare *m* dar ağacı ~ **dan** darağacına çekmek, idam etmek ~ **kirin** darağacına çekmek, dargacına asmak

sêdar vedan *l/gh* darağacını kurmak

sêdeng *rz/n* üç ünlü, triftong

sêder *m* kapı üstü

sêdirank *bot/m* bir bitki adı

sê dîmenî *rd* üç boyutlu

sêfî *m* kürtün (kar yığını)

sêfil *rd* sefil

sêgah *mzk/m* segâh

sêgav *sp/m* 1. üç adım atlama 2. bir halay adı

sêgavê *sp/m* üç adım atlama

sêgeh *m* dirgen

sê gîsn kirin *l/bw* üçlemek (tarlayı üç kez sürmek)

sêgo *m* dirgen, üç çatalı yaba

sêgoşe *mat/m* 1. üçgen 2. *rd* üçgen ~**ya duhev-san** ikiz kenar üçgen ~**ya goşefireh** geniş üçgen ~**ya goşecik** dik açılı üçgen ~**ya goşeteng** dar açılı üçgen ~**ya stêlî** dik açılı üçgen ~**ya tîk** dik üçgen ~**ya çeşîdkenar** çeşitkenar üçgen

sêgoşeyî *rd* üçgen

sêgoşezaniyî *rd* trigonometrik

sêgoşezanî *mat/m* trigonometri

sêguh (I) *n* dirgen

sêguh (II) *mat/m* üçgen

sêgulî *m* üçlü çatal

sêgulik *m* dirgen, demirden yaba

sêgûc *m* üçgen

sêgwiç *m* üçgen

sêhanî *rd* üçlük

sêhil *m* kum, mil

sêhl *bnr* sêl

sêhir *bnr* sêhr (II)

sêhr (I) *m* narh, rayış

sêhr (II) *m* sihir

sêhrbaz *nd/nt* sihirbaz, büyücü

sêhrbazî *m* sihirbazlık

sêhrdar *rd* sihirli

sêhrebaz *bnr* sêrbaz

sêhrebend *nd/nt* sihirbaz

sêhrebendî *m* sihirbazlık

sêhrek *nd/nt* 1. büyücü, afsuncu 2. cilveli

sêhrekî *m* 1. büyücülük, afsunculuk 2. cilvelilik

sêhrik *m* gez (silâhta)

sêhrî *rd* büyüsel

sêhrkar *nd/nt* sihirbaz, büyücü

sêhrkarî *m* sihirbazlık, büyücülük

sêhrker *nd/nt* sihirbaz, büyücü

sêhrkerî *m* sihirbazlık, büyücülük

sêk *m* sirke

sêkîte *rz/m* üç heceli

sêkuç *n* 1. üç köşe 2. üç taş oyunu

sêkuj *mat/m* üçgen

sêkujî *rd* üçgen

sêkujyarî *mat/m* trigonometri

sêkutî *m* maraba

sêkûzî *m* 1. üçgen 2. üç vadinin birleştiği yer

sêl (I) *m* sac ~a esmanî gök kubbe

sêl (II) *m* mil, kumlu toprak

sêlak *m* 1. kumluk, sahra 2. *rd* kumsal (kumlu toprak) 3. kum

sêlakgirtin *m* millenme
 sêlak girtin *l/gh* millenmek
 sêlak lê rêtin *l/bw* kumlamak
 sêlaser *m* bir halı motifi
 sêlav *m* sel, taşkın, su baskını
 sêlax *m* 1. alüvyon, lığ 2. kum
 sêlaxdar *jeo/rd* lığlı
 sêlaxdarbûn *m* lığlanma
 sêlaxdar bûn *l/gh* lığlanmak
 sêlaxkirin *m* lığlama
 sêlax kirin *l/gh* lığlamak
 sêlbend *bnr* selbend
 sêle *m* 1. mil (selin getirdiği kumlu, çamurlu toprak) 2. kum
 sêleh *m* kum
 sêlehfiroş *nd/nt* kumcu
 sêlehfiroşî *m* kumculuk
 sêlek *n* çocuk, evlât
 sêlekan *m* kumsal
 sêlekanî *m* kumsallık
 sêleqelî *m* sac kavurma
 sêlewan *m* kumluk
 sê libî *rd* üçlü, üçlük
 sêlih *bnr* sêleh
 sêlihîn *rd* kumlu, içinde kum bulunan
 sêlik (I) *m* mil (selin getirdiği kumlu, çamurlu toprak)
 sêlik (II) *m* 1. plâk, disk (gramafon plağı) 2. disk, cd
 sêlika dewrdirêj *m* longpley
 sêlikdêr *nd/nt* plâkçı
 sêlikdêrî *m* plâkcılık
 sêlikger *m* pikap, gramafon
 sêlikjen *m* cd çalar, diskçalar
 sêliknivîs *m* cd yazıcı
 sêlim *m* 1. merdiven 2. seyar ağaçtan merdiven
 sêlimî *m* 1. tavadan kızartılıp yağı alınmış peynir 2. un, pekmez ve peynirden yapılan bir tür helva
 sêling *m* 1. sacayağı, sacayak 2. sehpa 3. *argo* çok gezen
 sêlinge *m* sacayağı, sacayak
 sêlix *m* mil, ince kum,
 sêlîn kum, kumdan yapılma * *kevîrê sêlîn* kumdan taş
 sêlm *m* küçük merdiven
 sêlûbêl *m* kargaşa ~ *derxistin* kargaşa çıkarmak
 sêlûbêlbûn *m* karışma (bulanma, duruluğunu yitirme)
 sêl û bêl bûn *l/bw* karışmak (bulanmak, duruluğunu yitirmek)
 sêlûbêlî *m* kargaşalık, karışıklık, anarşizm, baş tanımazlık
 sêlûn *m* eşik (kapı eşiği) * *li ser sêlûna derî rûniştîbû rêpana rê dikir* kapının eşiğine oturmuş yolu gözlüyordu
 sêlvole *m* büyük bir kara faresi
 sêlxan *m* kumluk, kumsal

sêlxane *m* kumsallık
 sêmehî *rd* üç aylık
 sêmend *rd* 1. üçlü * *kaxizê sêmend üçlü kâ-ğîz* 2. *mzk* üçlü, trio
 sêmilî *rd* üçüz, üç yanlı, üç kollu
 sênc *m* 1. çeper, çit * *ez di ser sênca bostan re qevizim* bostan çitinin üstünden atladım 2. harım (tarla ve bahçe etrafındaki çit) 3. havale (bir arsayı çevirmek için, kapamak için çekilen perde) 4. barı, bahçe duvarı ~a *devê derê (yekî) bûn* (birinin) koruyanı, kollayanı olmak
 sêncî *bot/m* adı hunnap
 sêncîkirin *m* çeperleme, çeper çekme, çitleme
 sênc kirin *l/gh* çeperlemek, çeper çekmek, çitlemek
 sênder (I) *m* düz arazi
 sênder (II) *m* kapı üst eşiği (taş olanı)
 sênderik *m* sandık
 sênderûk *m* sandık
 sêne *m* fidan
 sênex *m* 1. örk, örük 2. kalınca kıl iplik
 sênik *bnr* sênik
 sêniq *bnr* distan
 sêni *m* sini
 sênik *m* 1. tabak (yiyecek koymaya yarar az derin veya yayvan kap) 2. *rd* tabak (bir tabağın alacağı miktar)
 sênuqte *rz/nd* üç nokta yanyana
 sêpa *m* 1. sehpa 2. sehpa (küçük masa) 3. sehpa (resim sehpası)
 sêpanê sêling *nd* bir masal kahramanı
 sêparî *nd* maraba
 sêper *zo/m* yonca (Trifolium)
 sêpê (I) *m* halay adı
 sêpê (II) *m* ayakçak (dokuma tezgahı ayaklığı)
 sêpê (III) *m* çatkı, sehpa, dar ağacı, idam sehпасı
 sêpêk *m* sacayağı, sacayak
 sêpik *m* 1. sehpa 2. sehpa, dar ağacı 3. sehpa (resim sehpası) 4. sacayağı 5. tuluğun asıldığı sehpa
 sêpika dardekirinê *nd* idam sehпасı
 sêpikî *m* çatkı (uc uca birbirine çatılan şeylerin bütünü)
 sêpî *m* yayık yayma düzeneği, yayık sehпасı
 sêpiroz *ol* üçleme, teslis (baba, oğul ve kutsal ruh)
 sêqat *rd* 1. üç katlı, tripleks 2. üçleme
 sêqolî *nd* üç kişinin karşılıklı türkû okuması, üçlü seklinde çığırma
 sêqorzi *m* üçgen
 sêqûçê *m* üç taşla oynanan bir tür oyun
 sêr (I) *bnr* seyr
 sêr (II) *m* sihir, büyü, efsun ~ *betal bûn* büyü bozulmak ~ *betal kirin* büyü bozmak ~ *kirin* sihir yapmak, büyü yapmak (veya yaptırmak) ~ *lê kirin* birine büyü yapmak (veya yaptırmak)

sêr (III) *rd* kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan) * **ev jinik sêr** e bu kadın kısır
sêr (IV) *m* 1. âdet, kaide, kural, usul * **we sêrek li me rast kir** yeni bir âdet icat ettiniz ~ **betal kirin** âdeti ortadan kaldırmak ~ **çi be ew** e bezi herkesin arşınına göre vermezler ~ **eke nû rast kirin** eski köye yeni âdet, icat çıkarmak 2. rayış * **sêra belediyê belediye rayışı**
sêr (V) *m* meyve tutan ağaç * **gûza sêr** ceviz tutan ağaç
sêrangeh *bnr* seyrangeh
sêrbaz *nd/nt* sihirbaz, büyücü, göz bağıcı
sêrbazî *m* sihirbazlık, büyücülük, göz bağcılık
sêrbend *nd/nt* sihirbaz
sêrbendî *m* sihirbazlık
sêrbûn (I) *m* kısırlaşma
sêrbûn (II) *m* büyülenme
sêr bûn (I) *l/gh* kısırlaşmak
sêr bûn (II) *l/gh* büyülenmek
sêrbûyî (I) *rd* kısırlaşıniş
sêrbûyî (II) *rd* büyüli, büyülenmiş olan
sêrbûyîn (I) *m* kısırlaşma
sêrbûyîn (II) *m* büyüleniş
sêrdar *nd/nt* sihirbaz, büyücü 2. *rd* sihirli, büyüli
sêrdarî *m* sihirbazlık, büyücülük
sêrebend *nd/nt* 1. sihirbaz, büyücü 2. cadı 3. cadı (huysuz, çirkin, ihtiyar kadın)
sêrebendî *m* 1. sihirbazlık, büyücülük (kadın için) 2. *mec* cadılık 3. *mec* beceriklik ~ **kirin** cadılık etmek
sêrebendibûn *m* cadılaşma
sêrebendî bûn *l/gh* cadılaşmak
sêrek (I) *nd/nt* 1. sihirbaz 2. *mec* numaracı
sêrek (II) *m* ufak taneli üzüm türü
sêrekî *m* 1. sihirbazlık 2. numaracılık
sêrik *nd/nt* sihirbaz, büyücü
sêrikî *m* sihirbazlık, büyücülük
sêriyan *m* üç yol, üç yol kavşağı
sêrî (I) *m* kısırlık
sêrî (II) *rd* örfi
sêrî (III) *rd* sihirsel, büyüsel
sêrîn *rd* sihirle ilgili
sêrker *nd/nt* sihirbaz, büyüleyici
sêrkerî *m* sihirbazlık, büyüleyicilik
sêrkirin (I) *m* efsunlama
sêrkirin (II) *m* kısırlaştırma
sêr kirin (I) *l/gh* efsunlamak
sêr kirin (II) *l/gh* kısırlaştırmak
sêrkirî (I) *rd* sihirli (sihirlenmiş olan), büyüli, büyülenmiş olan
sêrkirî (II) *rd* kısırlaştırılmış
sêr lê bûn *l/bw* büyülenmek
sêro (I) *m* bir tür sıtma
sêro (II) *bnr* sêrok
sêroj *m* gelinin damat evine getirildikten üç gün sonra gelin ve damat yakınlarının, hediyelerle gelini ziyareti

sêrok *m* üç gün sonra verilen ölü yemeği
sêrokî *m* üçüncü günden sonra baba evine el öpmeye gitme, üç günlüken gelinin baba evine gitmesi
sêrrastkirin *m* yeni âdet icat etme
sêr rast kirin *l/bw* yeni âdet icat etmek
sêrûn *m* sarmısak, ekmek ve yoğurtan yapılan bir yemek
sêsale *rd* üç yaşında
sêsek *m* üçleme
sêselet *m* âdet, anane ~ **kişandin** irsi şeyler sürmek
sêşem *m* salı (günü)
sêşemb *bnr* sêşem
sêta *rd* 1. üç katlı, tripleks 2. üçleme
sêtar *m* sitar (yaylı bir müzik aleti)
sêtayîn *m* üç katlı, tripleks
sêtebeq *m* üç katlı, tripleks
sêtelk *n* çatal (yemek yerken kullanılan iki, üç veya dört uzun dişli çoğunlukla metal araç)
sêtilik *m* çatal
sêtir *rd* dolgun, yapılı ~ **pêtirî** balık etli, etine dolgun
sêtî *bnr* sihêti
sêv bot/m 1. elma (Pirus malus) 2. elma (bu ağacın meyvesi) ~ **a çê para** (devê) **pirçê** armudun iyisini ayılar yer ~ **a çolê** dağ elması ~ **a meyxweş** meyhosh elma ~ **a sor** elma gibi (kırmızı yanak) ~ **a sor e li darê** ye kes nîzane nesibê (an jî qismetê) **kê ye** al elmaya taş atan çok olur ~ **ê starî** kırmızı ve içi sert bir elma türü, kış için saklanır ~ **ê Xelatî** kırmızı, içi yumuşak, ağızda dağılan bir elma türü ~ **ên bînerd** yer elması
sêva bînerdê bot/m 1. yer elması (Helianthus tuberosus) 2. yer elması (bu bitkinin besin oylarak yararlanılan kök sapı)
sêva hirçê bot/m muşmula
sêvanik *ant/m* oyluk kemiği
sêvanok *bnr* sêvok
sêvarxin *bot/m* yer elması
sêva şekirkirî *nd* elma şekeri
sêva şekirok *bot/nd* kiraz elması
sêvatehlik *zo/m* soyka
sêvaxink *bot/m* yer elması
sêvaxîn *bot/m* 1. yer elması (Helianthus tuberosus) 2. yer elması (bu bitkinin besin oylarak yararlanılan kök sapı)
sêvaxînk *bnr* sevaxîn
sêvelok *m* 1. yabanî elma 2. elma kurutu
sêvesor *m* kızilelma
sêvetalk *bot/m* 1. yer elması (Helianthus tuberosus) 2. yer elması (bu bitkinin besin oylarak yararlanılan kök sapı)
sêvetehtlik (I) *bot/m* yer elması (Helianthus tuberosus)
sêvetehtlik (II) *zo/nd* eti yenilen, grimsi ve kartal büyüklüğünde olup sürü halinde gezerler
sêvetirşk *m* ekşi yabanî elma

sêwîroş *nd/nt* elmacı (elma satan)
sêwîroşî *m* elmacılık
sêvhirçik *bot/m* muşmula
sêvik (I) *ant/m* oyluk kemiği
sêvik (II) *m* 1. elma, elmacık 2. yabanî elma 3. yanak * **sêvikên rû** yanakları 4. *bot* patates
sêvikî *zo/m* keten kuşu
sêvkok *m* elma, elmacık, küçük elma
sêvok (I) *ant/m* oyluk kemiği
sêvok (II) *m* 1. elma, elmacık 2. yanak * **sêvokê rûyê jinikê** kadının yanakları
sêvşekir *nd* elmalı şeker
sêvtirşik *m* meyhoş elma
sêw (I) *zo/m* kırmızı, iri bir arı türü
sêw (II) *m* 1. yılkiya bırakma, başı boş bırakma 2. atıl duruma getirme ~ **kirin 1**) yılkiya bırakmak, başı boş bırakmak * **hesp sêw kirine** atı yılkiya bırakmışlar 2) atıl duruma getirmek * **ode sêw kiribûn** odayı atıl duruma getirmişlerdi
sêwak *rd* 1. başıboş, berdoş 2. aylak, atıl
sêwakî *m* 1. başıboşluk, berdoşluk 2. aylaklık, atıllık
sêwan *n* çit kazığı
sêwanî *rd* üçlük
sêwek *rd* 1. başıboş, berdoş 2. aylak, atıl
sêwekî *m* 1. başıboşluk, berdoşluk 2. aylaklık, atıllık
sêwelek (I) *nd/nt* 1. çocuk 2. kendi başına buyruk büyümiş kimse
sêwelek (II) *n* çekirdek (etli meyvelerin içinde bir veya birden fazla bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum)
sêwertal *bur* sütal
sêwincî *ant/h* şakak
sêwir *fel/m* tasarım
sêwiran *m* 1. tasavvur 2. tasarı 3. tasarım, dizayn
sêwirandin (I) *m* 1. tasavur etme, tasarlama, tasarlayış, tasarlama 2. tasavur etme, sıralama 3. canlandırma, düşleme, kurma (düşünmek)
sêwirandin (II) *m* 1. sakinleştirme, yatıştırma 2. susturma, yatıştırma (ağlayan çocuklar için) 3. uzlaştırma
sêwirandin (I) *l/gh* 1. tasavur etmek, tasarlamak, tasırlamak 2. tasavur etmek, sıralamak * **mijarên ku ez dê di rojên pêş de binivîsim min ew di serê xwe de sêwirandinê** ilerde yazacağım konuları sıralamışım 3. canlandırmak, düşlemek, kurmak (düşünmek) * **pêşî ew di serê xwe de sêwirand** önce onu kafasından canlandırdı
sêwirandin (II) *l/gh* 1. sakinleştirmek, yatıştırmak 2. susturmak, yatıştırmak (ağlayan çocuklar için) * **zarokan bisêwirîn** çocukları susturun 3. uzlaştırmak * **zarokan rind li hev disêwirand** çocukları güzel bir şekilde uzlaştırıyordu

sêwirandî (I) *rd* 1. tasavur edilmiş, tasarlanmış, tasırlanmış olan 2. tasavur edilmiş, sıralanmış 3. canlandırılmış, düşünmüş, kurmaca
sêwirandî (II) *rd* 1. sakinleştirilmiş, yatıştırılmış 2. susturulmuş, yatıştırılmış (ağlayan çocuklar için) 3. uzlaştırılmış olan
sêwirî (I) *rd* 1. tasavur edilmiş, tasarlanmış, tasırlanmış olan 2. tasavur edilmiş, sıralanmış 3. kurmaca, canlandırılmış, düşünmüş
sêwirî (II) *rd* 1. sakin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan) 2. sesiz, susmuş, sakit
sêwirîn (I) *m* 1. tasavvur edilme, tasarlanma 2. tahayyül edilme, düşünme, canlandırılma
sêwirîn (II) *m* 1. sakinleşme, yatışma (heyecan ve telâş kalmama) 2. susma (ses veya görüldüyü kesme veya yapmama) 3. susma (yatışma) 4. uykuya varma (sükûnet içine girme)
sêwirîn (I) *l/gh* 1. tasavvur edilmek, tasarlanmak 2. tahayyül edilmek, düşünmek, canlandırılmak
sêwirîn (II) *l/gh* 1. sakinleşmek, yatışmak (heyecan ve telâş kalmamak) 2. susmak (ses veya görüldüyü kesmek veya yapmama) 3. susmak (yatışmak) * **zarok bisêwirîn** çocuklar sustu 4. uykuya varmak (sükûnet içine girmek) * **şev sêwiriye** gece uykuya varmış
sêwirîner *nd/nt* tasarımcı
sêwirînerî *m* tasarımcılık
sêwî *rd/nd* 1. yetim, öksüz 2. *mec* öksüz, kimsesiz ~ **man 1**) öksüz kalmak 2) *mec* öksüz kalmak, kimsesiz kalmak ~ **yê ber (taq û)** **dîwaran** öksüz, kimsesiz, zavallı kimse ~ **yê binçeng şewitî** sokaklara düşmüş, aç, perperişan kimse ~ **yê ser qimatê** saçını bitmedik (yetim)
sêwîk (I) *rd/nd* 1. yetim, öksüz 2. *mec* öksüz, kimsesiz
sêwîk (II) *rd* üçüz (üçü birlikte doğmuş olan kardeş)
sêwîlk *n* küçük su testisi
sêwîttî *m* 1. yetimlik, öksüzlük 2. *mec* öksüzlük, kimsesizlik
sêwîxane *m* yetimhane
sêwîkirin *m* 1. yılkiya bırakma, başı boş bırakma 2. atıl duruma getirme
sêw kirin *l/gh* 1. yılkiya bırakmak, başı boş bırakmak * **hesp sêw kirine** atı yılkiya bırakmışlar 2. atıl duruma getirmek * **ode sêw kiribûn** odayı atıl duruma getirmişlerdi
sêwl *m* müddet, süre
sêwlek *nd/nt* 1. çocuk (küçük yaştaki oğlan veya kız) 2. çocuk, evlât (soy bakımında oğul veya kız) 3. çocuk (bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan) 4. çocuk (büyükler arasında daha

az yaşlılar için) 5. çocuk (küçümseme yoluyla; belli bir işte tecrübesi ve yeteneği olmayan kimse) ~ **çêbûn** (birinden) çocuğu olmak ~ **jê hebûn** (birinden) çocuğu var olmak

sêwlik *nd/nt* çocuk

sêwr *m* tasarım, tasarlama

sêwr *û pêwr* *nd* Pervin yıldızı

sêxal *nd* üç nokta ~ **li rex hev** *rz* üç nokta yan yana

sêxaşik *bot/m* kuzu kulağı (Rumex acetosa)

sêxil *nd* kuzu, oğlak (davar yavrusu)

sêyane *m* üçleme

sêyanî *m* üçlük

sêyatî *mzk/m* üçlü, trio

sêyek *rd* 1. üçlü 2. *m* üçte bir

sêyem *rd* üçüncü

sêyemîn *rd* üçüncü

sêyemînî *m* üçüncülük

sêyemî *m* üçüncülük

sêyîn *wj/m* üçleme (bentleri üçer dizeli olan)

sêyîne *wj/m* 1. üçleme, triloji (bir yazarın konu ve fikrî yapı olarak birbirini izleyen üç eseri) 2. üçleme (bentleri üçer dizeli olan)

sêzdeh *nd/rd* on üç

sêzdehem *rd* on üçüncü

sêzdehemîn *rd* on üçüncü

sibabet *bnr* sosret û sibabet

sibande *m* sundurma

sibat *bnr* sebat

sibe *bnr* sibe

sibeh *m* 1. sabah * **sibehê** **serê** **sibehê** **têm** yarın sabahleyin geliyorum 2. yarın * **sibeh ez têm** yarın geliyorum ~ **bi nexweş de nehatin** (hasta) sabaha çıkmamak ~ **bûn** ortalık ağarmak ~ **dan** şafak sökmek ~ **êvar** sabah akşam (devamlı, her vakit, sürekli) ~ **lê safî** (an jî **zelal**) **bûn** sabahı bulmak (veya sabahı etmek), üzerine şafak sökmek ~ **li ber gewrbûnê** **bûn** gün ağarmak üzere olmak ~ **pê de nehatin** (hasta) sabaha çıkmamak ~ **roj 1** günün birinde 2) yarın öbür gün ~ **roj mirov nîzane çi çêdibe** gün doğmadan kemliği söylenmez ~ **ronî** **bûn** gün ışımak ~ **saîfî** **bûn** gün ağarmak, gün ışımak, şafak sökmek ~ **saîfî kirin** sabahı bulmak (veya sabahı etmek) ~ **tê xêr pê re** gün doğmadan neler doğar ~ **û êvar 1** sabah akşam 2) (falan) aşağı (falan) yukarı (bir kimsenin adının dilden düşürülmediğini, onun pek gözde olduğunu anlatır) ~ **û êvar jê re tune** anasının ipini satmış (veya çıkarmış) ~ **û êvara (yekî) li hev nenihêrtin** (an jî **tune bûn**) günü gününe uymamak, saati saatine uymamak, bin kalıba girmek ~ **zelal bûn** gün ağarmak, gün ışımak, şafak sökmek ~ **a we bi xêr** sabahlar hayrolsun ~ **a dî** (an jî **dîn**) öbürsü gün ~ **a we bi xêr** be hayırlı sabahlar ~ **ê zû** sabah erkenden, sabah sabah, erken-

den * **sibehê zû em dê bikevin rê** sabah erkenden yola çıkacağız

sibehbûn *m* sabah olma, ortalık ağarma

sibeh bûn *l/ng* sabah olmak, ortalık ağarmak

sibehê *h* 1. sabahleyin 2. yarın * **ez dê sibeyê werim** yarın geleceğim

sibehî *m* gelinin arında (veya gelin getirilirken) tutulan halay

sibehînî *h* sabahleyin

sibehker *nd/nt* sabahçı (uyumadan sabahı bulan kimse)

sibehkirin *m* sabahlama

sibeh kirin *l/g* sabahlamak

sibehtir *nd* sabah ertesi, ertesi sabah, ertesi gün

sibexêr *b* hayırlı sabahlar, günaydın * **sibexêra te xortê delal** hayırlı sabahlar güzel delikanlı

sibeng *m* sabah

siberoj *m* yarın, yarın öbür gün, ilerdeki zaman

sibexêr *bnr* sibexêr

sibeyê *bnr* sibehê

sibeynî *rd/h* 1. sabahleyin, sabahki 2. yarınki

sibhanallah *b* suphanallah

sibitîn *l/ng* yerinde durmak

sic *biy/m* parazit

sicar ateş (hastalık halinde)

sicdar *biy/rd* parazitli

sicîhî *rd* tığ gibi, sırm gibi, çivi gibi (ince, zayıf, sağlam ve çevik kimse)

sicilhicil *hiq/m* sorgu, istintak

sicil *m* sicil ~ **a dadî** (an jî **edî**) *hiq* adli sicil

sicildar *rd* sicilli

sicilkirî *rd* sicilli

sicûq *m* sucuk

sicûqfiroş *nd/nt* sucukçu (satan kimse)

sicûqfiroşî *m* sucukçuluk

sicûqî *rd* düdük gibi (giysi için, çok dar, daracık)

sicûqker *nd/nt* sucukçu (imal eden)

sicûqkerî *m* sucukçuluk

sicûr tutuşturmalık yakacak * **beriya** **sicûrê** **xwe diavêje tenûrê** boş yere gereği yokken kendini feda eden, bir şeye atılan

sid *m* tarla bölümü

sidan *m* küp biçiminde kap

sidê *m* anş, çözgü ~ **avêtin** **tevnê** çözmek (çözgü ipini tezhaha yerleştirmek) ~ **rahêlan** mekik dokumak, mekik atmak (hiçbir yerde duramayıp iki yer arasında gidip gelmek)

sidinandin *m* duraklatma, duraksatma

sidinandin *l/g* duraklatmak, duraksatmak

sidinandî *rd* duraklamış, duraksamış

sidinî *rd* 1. duraksamış olan 2. tereddütlü

sidinîn *m* 1. duraksama 2. tereddüt etme

sidir *m* soku, taş dibek

sidinîn *l/ng* 1. duraksamak 2. tereddüt etmek

sidq *n* sîdk, sîd-kı, doğruluk ~ê **safî** içten, içtenlikle
sîfat *n* 1. sîfat (bir kimsenin toplum içindeki sıfatı) 2. *rz* sîfat
sîfatdan *m* sîfatlandırma
sîfat dan *l/gh* sîfatlandırmak
sîfet *bnr* sîfat
sîfik *m* sofa, sundurma
sîfil sofa, sundurma
sîfir (I) *kîm/n* 1. bakır (kısaltması Cu) 2. *rd* bakır (bakırdan yapılmış kap) * **li ser sîfreyê taseke sîfir hebû** sofrada bakır bir tas vardı ~ê **nêr** erkek bakır
sîfir (II) *m* 1. sîfir 2. sîfir (hiç yok) ~a **rehayî** (an **jî sade**) *fiz/kîm* salt sîfir (**ji**) ~ê **dest pê kirin** sıfırdan başlamak
sîfirdêr *rd* sîfircı (öğretmen)
sîfirfiroş *nd/nt* bakırcı (bakır veya bakır kap satan kimse)
sîfirfiroşî *m* bakırcılık
sîfirîn *rd* bakırdan yapılmış olan
sîfirkel (I) *nd/nt* kaynakçı (bakır, tunç işlerini yapan)
sîfirkel (II) *m* tutukluk (silâhlar için) ~ **kirin** tutukluk yapmak, kurşun silâh namlusunda kaynayıp kalmak
sîfirker *nd/nt* bakırcı (bakırdan, kap kakacık yapan)
sîfirkerî *m* bakırcılık
sîfirkirin *m* sıfırlama
sîfir kirin *l/gh* sıfırlamak
sîfirne *m* saçak (ev saçığı)
sîfîn *m* madde
sîfn *n* köken, asil
sîfnik *m* süpürge
sîforî *zo/m* sincap
sîfre *m* 1. sofra 2. sofra (yeme ve yedirme) * **sîfreyâ wî jî her kesî re danandî ye** onun sofrası herkese açıktır 3. sofra (birlikte yemek yiyenlerin tümü) ~ **amade kirin** sofra kurmak, nevaleyi düzmek ~ **danîn** (an **jî danandin**) sofra kurmak, sofrayı kurmak, nevaleyi düzmek ~ **hazir kirin** sofra kurmak, nevaleyi düzmek ~ **hilanîn** sofra (veya sofrayı) kaldırmak, sofra toplamak ~ **rast kirin** sofra (veya sofrayı) kurmak ~ **xemilandin** sofra donatmak ~ **ya alkolê** içki sofrası ~ **ya (wî) danandî ye** sofrası açık ~ **ya fitarê** iftar sofrası ~ **ya li erdê** yer sofrası ~ **ya nan** yemek sofrası ~ **ya xwînê** barış yemeği
sîfregêr *nd* sofracı, sofra hizmetçisi
sîfrevan *nd* sofracı
sîfrî *m* bakır kazan
sîfrîk *m* sofra
sîfrîn *rd* bakır, bakırdan yapıma
sîfrotezik *m* fiske
sift *rd* 1. yoğun, kesif 2. koyu (sulu karşıtı)
siftbûn *m* 1. yoğunlaşma, tekasüf etme 2. koyulaşma 3. *kîm* derişme

sift bûn *l/gh* 1. yoğunlaşmak, tekasüf etmek 2. koyulaşmak 3. *kîm* derişmek
siftbûnî *fiz/m* 1. yoğunluk 2. derişiklik
siftbûyî 1. yoğunlaşmış, tekasüf etmiş 2. koyulaşmış 3. *kîm* derişik
siftbûyîn *m* 1. yoğunlaşış, tekasüf ediş 2. koyulaşış 3. *kîm* derişme
sifte *rd* ilk
siftê *h* ilkin
siftî *m* 1. yoğunluk, kesafet 2. kıvam, koyuluk
siftker *fiz/m* yoğunlaş
siftkirin *m* 1. yoğunlaştırma 2. koyulaştırma
sift kirin *l/gh* 1. yoğunlaştırmak 2. koyulaştırmak (sıvı şeyler için)
siftkirî *rd* 1. yoğunlaştırılmış olan 2. koyulaştırılmış
sifto *rd* 1. kokak 2. bozuk (yiyecekler için)
siftobûn *m* kokuşma
sifto bûn *l/gh* kokuşmak
siftotî *m* 1. kokaklık 2. bozukluk
siftpîv *m* yoğunlukölçer, dansimetre
siger *m* şato
sih (I) *m* 1. gölge (saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık) 2. gölge (güneş ışınlarından korunacak yer) 3. gölge, silüet (ne olduğu anlaşılmayan karartı) 4. *mec* gölge (kuruma, kayırma, himaye) ~ **ketin ser** (...) gölge düşmek ~ **şiqitîn** (an **jî zivirîn**) gölge dönmek
sih (II) *n* 1. otuz (30, XXX.) 2. *rd* otuz (yermi dokuzdan bir artık)
sih (III) *rd* tüfekli kimse
sih (IV) *rd* dargın, küs, küskün ~ **ketin** gücendirmek, kızmak, darılmak ~ **ketin** gücendirmek, kızdırmak
sih (V) *ant/m* ak ciger
siha *m* saha
sihabe *n* sahabe
sihak *m* dizlik, yünden dizlik
sihan *m* sahan
sihanet *m* köşk
sihar *m* seher, sabah
sihbet *m* 1. sohbet 2. *wj* sohbet, söyleşi ~ **kirin** sohbet etmek
sihbetkirin *m* sohbet etme, söyleşme
sihbet kirin *l/gh* sohbet etmek, söyleşmek
sohbetvan *rd* hoşsohbetli kimse
sihbetxweş *rd* hoşsohbet
sihbetxweşî *m* hoşsohbetlik
sihet *m* 1. sıhhat, sağlık 2. sıhhat, sağlık (vücudun iyi veya kötü olması durumu) ~ **be sıhhatler olsun**, afiyet olsun ~ **û şîfa be** yarasin, afiyet olsun ~ **xweş be** ağzına (veya diline) sağlık ~ **a (yekî) xweş bûn** sağlığı yerinde olmak ~ **a te xweş be** 1) ağzına (veya diline) sağlık 2) ağzını öpeyim (veya seveyim)
sihetxweş *rd* 1. sıhhatli, sağlıklı 2. *b* ağzına (veya diline) sağlık

sihê *rd* bütün, tamam, tüm, tümü

sihêbûn *m* bütünlenme

sihê bûn *l/gh* bütünlenmek

sihêkirin *m* bütünleme

sihê kirin *l/gh* bütünlemek

sihêl (I) *m* mîl (selin getirdiği kumlu, çamurlu toprak)

sihêl (II) *rd* basit

sihêltî *m* basitlik

sihêm *rd* dehşetli, müthiş

sihêr *m* sihir

sihêrîn *rd* sihir ile ilgili

sihêt *m* deneyim, tecrübe

sihêtî *m* 1. deneme, sinama 2. deneyim, tecrübe 3. yoklama ~ **kirin** 1) denemek, sinamak 2) yoklamak ~**ya (yekî) kirin** (birini) denemek, sinamak, sınava çekmek ~**ya (wê) kirin** **û anîn** (bir kızı) leğen başında almak ~**ya xwe kirin** kendini tartmak

sihêtîkirin *m* 1. deneme, sinama, sınavı 2. deneme (bir işi başarmak için girişimde bulunma, teşebüs etme) 3. yoklama, ağzını yoklama 4. tartışma (güreşte rakibinin zayıf yanlarını arama)

sihêtî kirin *l/gh* 1. denemek, sinamak 2. denemek (bir işi başarmak için girişimde bulunmak, teşebüs etmek) * **rabû ser piyan** **sihêtî kir ku here heta ber derî** ayağa kalkıp kapıya doğru gitmeyi denedi 3. yoklamak, ağzını yoklamak * **ca sihêtîya wê bike, belim em tiştekî jê hîn bibin** onu yokla belki bir şey öğreniriz 4. tartışmak (güreşte rakibinin zayıf yanlarını aramak)

sihêtîkirî *rd* denenmiş, sınanmış

sihêyî *m* bütünlük

sihik *m* sirke

sihikbûn *m* sirkeleşme

sihikdar *rd* sirkeli

sihikfiroş *nd/nt* sirkeci (satan kimse)

sihikfiroşî *m* sirkecilik

sihikîl *kîm/m* asetil

sihik kirin *l/gh* sirkelemek

sihikkirî *rd* sirkeli, sirke katılmış olan

sihikpîv *m* asitometre

sihikvan *nd/nt* sirkeci

sihikvanî *m* sirkecilik

sihink *m* sirke

sihir *m* sihir

sihirbend *nd/nt* sihirbaz

sihirbendî *m* sihirbazlık

sihirdar *rd* sihirli

sihiye *nd/nt* sihiye, sağlıkçı

sihî *rd* sihhî

sihik *m* sirke

sihketin *m* 1. gücenme 2. kızma (öfkelenme, sinirlenme)

sih ketin *l/gh* 1. gücenmek 2. kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)

sihketî *rd* 1. gücenik 2. kızmış

sihketîbûn *m* güceniklik

sihkok *m* gölgecik

sihkoli *bj/m* bir akciğer hastalığı

sihme *m* görüntü, hayalet

siho *siho mat/rd* otuzar

sihor *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris) ~ **û bi rila** (an jî **litira**) **xwe** yarım elma gönül alma, karınca kararmca (veya kaderince)

sihorik *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)

sihorî *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)

sihorîk *bnr* sihorik

sihoî *rd* gölgecil

sihrebend *bnr* serebend

sihrik *m* gez (silâhlarda)

sihspî *rd* bembeyaz

sihurandin *m* kahretme

sihurandin *l/gh* kahretmek

sihurîn *m* kahrolma

sihurîn *l/gh* kahrolmak

sihûd *m* baht

sihûdxerab *rd* bahtsız

sihûdxerabî *m* bahtsızlık

sihxistin *m* gücendirme

sih xistin *l/gh* gücendirmek

sijî *m* irin

sik *nd/nt* 1. çirkin 2. iğrenç, menfur

sikak *m* sokak

sikane *rd/h* çirkince

sikard *m* kısa saplı balta

sikatî *m* çirkinlik

sikayî *m* çirkinlik

sikbûn *m* 1. çirkinleşme 2. çirkinlik

sik bûn *l/gh* çirkinleşmek

sikbûnî *m* çirkinlik

sikeh *m* kısa demir çubuğu, kazık için

sik dîtin *l/gh* çirkinsemek

sikene *m* yan etki

sikemat *m* sekerat ~**a mewtê xelas kirin** ölüp kurtulmak

sikir *m* su bendi 2. savak, tesviye havuzu

sikitandin *m* gebertme

sikitandin *l/gh* gebertmek

sikitîn *m* geberme

sikitîn *l/gh* gebermek * **rovî sikitiye tilki gebermiş**

sikî *m* çirkinlik

sikîsar *rd* sopsoguk

sikkirin *m* çirkinleştirme

sik kirin *l/gh* çirkinleştirmek

siklet *m* siklet

sikleta giran *sp/nd* ağır siklet, baş ağırlık

sikleta navçe *sp* yarı orta siklet

sikleta navîn *nd* 1. orta ağırlık, orta siklet (boksta 71 kg dan 75 kg a kadar olan bok-sörlere verilen ad) 2. orta ağırlık, orta siklet

güreşte, güllüde ve halterde 72-790 kg ağırlıktaki oyuncular için kullanılır)

sikleta nîvgiran *sp* yarı ağır siklet

sikleta nîvsivik *sp/nd* sinek ağırlık

sikleta sivik *nd* hafif siklet (güreşte 68 kg, boks ve halterde 67,5 kg olarak tespit edilmiş ağırlık)

sikran *m* sekerat

sikrat *m* sekerat ~a **mewtê** can çekişme

siktir *m* siktir ~ **bike** siktir et ~ **bûn** siktir olmak ~ **bûn cûn** siktir olup gitmek, siktirip gitmek ~a (**yekî**) **danê** (birini) siktir etmek ~a **wî bidê** siktir et

siktirkirin *m* siktir etme

siktirkirin *l/gh* siktir etmek

sikur (I) *m* yaka

sikur (II) *n* su bendi, baraj su barajı ~ **girê dan** bûgemek

sikure *m* kepçe, derin tas

sikurpehn *rd* geniş yakalı

sikut *rd* rezil

sikûm *n* 1. sıfat, surat (yüz, çehre) 2. beniz (yüz rengi), yüz ifadesi 3. surat (asık yüzölölük) ~ê (**yekî**) **ne xweş** e suratı asık ~ **lê neman** benzi atmak (veya uçmak), beti benzi kireç kesilmek, beti benzi atmak (veya) solmak, beti uçmak ~**ekî** **ne xweş li serê bûn** kötü bir surata sahip olmak ~ê (**yekî**) **ketin hev** ağzı burun birbirine karışmak (yüzde aşırı öfke, üzüntü, yorgunluk gibi durumların izleri görünmek) ~ê (**yekî**) **li hev qelibîn** ağzı burun birbirine karışmak (yüzde aşırı öfke, üzüntü, yorgunluk gibi durumların izleri görünmek) ~ê **wî li ser kûçikan** e surat fukarası ~ê **xwe kirin** suratını asmak

sikûmkirî *rd* surat (veya suratı) bir karış ~**ye weka çiyayê ku berf lê hatiye** surat mahkemela duvarı

sikûnet *m* sükûnet, dinginlik

sik û sar *rd* sop soğuk

sil (I) *m* mayıs, hayvan pisliği

sil (II) *bj/m* bir akciğer hastalığı ~a **sihê** bir akciğer hastalığı

sil (III) *rd* 1. sinirli, gergin, asabî, öfkeli 2. küskün, dargın, gücenik ~ **kirin** sinirlendirmek

silam *bnr* selav

silav *m* selâm ~ dan selâm vermek (li ser piyan) ~ dan selâm vermek, selâm durmak, selâma durmak ~ **dan hev** (û **din**) selâmlaşmak, esenleşmek ~ **girtin** selâm almak ~ **jê re şandin** (biriyle) selâm söylemek (veya selâm yollamak) ~ **lê be** selâm olsun ~ **lê dan** 1) selâm çakmak 2) selâm vermek ~ **lê hatin kirin** selâmlanmak ~ **lê kirin** selâm etmek ~ **lê nekirin** dıştılamak, tecrit etmek ~ **li qewetê** her kes göcüne göre ~ **li qewetê** ye selâm para, kelâm para ~ **li sifreya hazır** e kurulu sofraya çekinmeden oturulur, anlamında bir deyim ~ **û kelam** selâm sabah ~ **û kilav** selâm sabah ~ **vegirtin** (an ji **vedan**) selâm almak ~a (**wan**) **ji hev re tune bûn** (birbirine) selâmı sabahı kesmek ~a **miya ye**

ne ya riya ye madiyat ile parasal varlığın önemini belirten bir deyim ~a **Xwedê** Allahın selâmı ~a **Xwedê lê nekerin** dıştılamak, tecrit etmek ~**ên** (**yekî**) **jê re gotin** selâm söylemek ~**ên** (**yekî**) **lê hebûn** (birine) selâmları olmak * **silavên metê li we hebûn** halanın size selâmı vardı ~**ên Xwedê lê nekirin** dıştılamak, tecrit etmek

silavdan *m* 1. selâmlama 2. tarlada buğday ve arpanın rüzgârda dalgalanması durumu, hava dalgalanmasına göre ekinin yatma biçimi

silav dan *l/gh* selâmlamak

silavdar *rd* selâmlı

silavdayîn *m* selâmlayış

silavgeh *m* şeref trübünü

silavgirtin *m* selâmını alma (selâma selâmla karşılık verme)

silav girtin *l/gh* selâmını almak (selâma selâmla karşılık vermek)

silavkirin *m* selâmlama

silav kirin *l/gh* selâmlamak

silav lê dan *l/bw* esenlemek, (birine) selâm vermek

silav lê hildan *l/bw* selâmlamak

silav lê kirin *l/bw* esenlemek

silavname *m* selâmname

silavtêdan *mesenleme*

silav tê dan *l/bw* esenlemek

silav vedan *l/gh* selâm vermek

silav vegirtin *l/gh* selâmını almak

silbûn *m* 1. sinirlenme, kızma, öfkelenme 2. gocunma 3. küsme, darılma 4. ürkme, huyulanma

sil bûn *l/gh* 1. sinirlenmek, kızmak, öfkelenmek 2. gocunmak 3. küsmek, darılmak 4. ürmek, huyulanmak

silbûnî *m* 1. sinirlenme, kızgınlık, öfke 2. dargınlık 3. ürkme

silbûyîn *m* 1. sinirleniş, kızış, öfkeleniş 2. gocunuş 3. küstüş, darılış 4. ürküş, huyulanış

silebend *m* göğüslük

silek *rd* 1. asabî, sinirli, agresif 2. alıngan, darılğan 3. ürkek, huyul (hayvanlar için)

silekî *rd* 1. asabice, sinirlice, agresifçe 2. alınganca, darılğanca 3. ürkekçe

silekîbûn *m* 1. asabîleşme, gerginleşme 2. alınganlaşma 3. ürkekleşme

silekî bûn *l/gh* 1. asabîleşmek, gerginleşmek 2. alınganlaşmak 3. ürkekleşmek

silekîkirin *m* 1. asabîleştirme, gerginleştirme 2. alınganlaştırma 3. ürkekleştirme

silekî kirin *l/gh* 1. asabîleştirmek, gerginleştirmek 2. alınganlaştırmak 3. ürkekleştirmek

silekîti *m* 1. asabîlik, sinirlilik, agresiflik 2. alınganlık, darılğanlık 3. ürkeklik

silêmanê dunikul *zo/nd* ibibik, hüthüt, çavuş kuşu (Upopa epops)

silêmanok *zo/nd* ibibik, hüthüt

silik *bnr* kızırık

silikandin *m* 1. kızdırma, sinirlendirme 2. gocundurma 3. darıltma, gücendirme 4. ürkütme
silikandin *l/gh* 1. kızdırmak, sinirlendirmek 2. gocundurmak 3. darıltmak, gücendirmek 4. ürkütmek
silikandî *rd* 1. kızdırılmış, kızgın, sinirli 2. gocunuk 3. darıltılmış, gücenik, gücendirilmiş 4. ürkütülmüş olan
silikî *rd* 1. kızdırılmış, kızgın, sinirli 2. gocunuk 3. darıltılmış, gücenik, gücendirilmiş 4. ürkütülmüş olan
silikîn *m* 1. kızma, öfkelenme, sinirlenme 2. gocunma 3. alınma, darılma, gücenme, küsme (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılma) 4. ürkme, huylanma
silikîn *l/gh* 1. kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek 2. gocunmak 3. alınmak, darılmak, gücenmek, küsmek (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılmak) 4. ürkemek, huylanmak
silim *m* merdiven
silin *rd* gevşek, uyuşuk
silis *m* üçte bir
silisî *m* araştırma, soruşturma * **ez ketim silişî** *rd* bir şeyi araştırdım soruşturdum
sili *rd* 1. sinirlilik, gerginlik, asabılık, öfkeli 2. küskünlük, dargınlık, güceniklik
silikat *kim/m* silikat
sili kirin *l/gh* kuşku duymak
siling *m* vinç
silişyûm *kim/m* silisyum (kısaltması Si)
silk *bot/m* 1. pancar (Beta vulgaris) 2. pancar (bu bitkinin şeker elde edilen kalın ve etli kökü) ~a sor kırmızı pancar ~ên şeker şeker pancarı
silkirin *m* 1. kızdırma, sinirlendirme, öfkelenme 2. gocundurma 3. gücendirme, küstürme 3. ürkütme
sil kirin *l/gh* 1. kızdırmak, sinirlendirmek, öfkelenmek 2. gocundurmak 3. gücendirmek, küstürmek 3. ürkütmek
silkoke *bot/m* yabancı pancar
silkvan *nd/nt* pancarcı
silkvanî *m* pancarcılık
silim (I) *m* sürgü
silim (II) *n* başak, kelle, (ekinlerde) * **silma** *m* genim buğday başağı (veya kelesi) ~a (yekî) weşin icileri dükülme
silmask *bnr* şelmask
silmask *bnr* şelmask
silme *m* sürme, sürgü (tüfek sürgüsü)
silmgirêdan *m* başaklanma
silmgirêdan *l/bw* başaklanmak
silmgirêdayî *rd* başaklanmış, başağa durmuş olan
silmgirêdayîn *m* başaklanmış
silmik *bot/m* bir tür bitki
silmok *bot/m* bir bitki
silok *rd* 1. asabî, sinirli, agresif 2. alıngan, darılgan 3. ürkek, huylu (hayvanlar için)

silokî *rd* 1. asabîce, sinirlice, agresifçe 2. alıngan, darılgan 3. ürkekçe
silokîbûn *m* 1. asabîleşme, gerginleşme 2. alınganlaşma 3. ürkekleşme
silokî bûn *l/gh* 1. asabîleşmek, gerginleşmek 2. alınganlaşmak 3. ürkekleşmek
silokîkirin *m* 1. asabîleştirme, gerginleştirme 2. alınganlaştırma 3. ürkekleştirme
silokî kirin *l/gh* 1. asabîleştirme, gerginleştirmek 2. alınganlaştırmak 3. ürkekleştirmek
silokîti *m* 1. asabîlik, sinirlik, agresiflik 2. alınganlık, darılganlık 3. ürkeklik
silop *rd/argo* tembél, yerinden kalkamayan
silorî *m* ateş kıvılcı
silove *bnr* şilope
silq *bot/m* 1. pancar (Beta vulgaris) 2. pancar (bu bitkinin şeker elde edilen kalın ve etli kökü)
silqa biyanî *bot/m* pazı, yabancı pancar
silqa derewîn *bot/m* yabancı pancar
silqa sor *bot/nd* kırmızı pancar
silqa spî *bot/m* 1. şalgam (Brassica rapa) 2. şalgam (bu bitkinin besin olarak kullanılan etli ve tatlı kökü)
silqfiroş *nd/nt* pancarcı (satan kimse)
silqfiroşî *m* pancarcılık
silqok *bot/m* şeker pancarı
silqvan *nd/nt* pancarcı
silqvanî *m* pancarcılık
silsil (I) *ant/m* omurga, bel kemiği
silsil (II) *m* nehirlerdeki büyük buz parçası
silsil (III) *bnr* silsile
silsile *m* 1. silsile 2. silsile (bilinen en eski atadan yaşayan torunlara kadar aile sırası) * **ji silsileya bav û kalê xwe de serhildêr in silsile** *m* adamlar asidir
silsilebend *nd* zincir gibi birbirine bağlı
silsilename *m* silsilename
siltan *dir/nt* 1. sultan (padişah) 2. sultan (padişah ailesinin unvanı) 3. sultan (bazı Bektaşî azizlerine verilen ad) ~ **efendî** sultan efendi
siltanî *m* sultanlık
silus *m* sülüs, üçte bir
silûet *m* siluet * **ez dibêjim qey silhetê jini-kekê ji min re xuya dibe** *m* bir kadının siluetini görür gibiyim
silûk (I) *m* fors, caka ~ **şikestin** *m* cakası bitmek
silûk (II) *m* 1. hücre (küçük oda) 2. çilehane
silûn *m* onur
silûs (II) *m* sülüs (Arap alfabesiyle yazılan bir tür yazı adı)
silûs (II) *m* halvet
silûsgeh *m* halvethane
silûx (I) *bnr* salix û silûx
silûx (II) *m* sırık, dört metre boyunda sırık
silxe *zo/m* bağ böceği
sim *ant/n* toynak ~ê **xwe nefirine, mala Xwedê bi sebrê ava bûye** *m* sabreden derviş muradına ermiş

sim (II) *n* doruk, zirve * **simê çiyê** dağ zirvesi
simakpala *m* delikli bakır, mercimek ayıklama da kullanılır
simandin *m* delme
simandin *l/gh* delmek
simandî *rd* delme, delinmiş
simaq *m* sumak
simarte *m* posa ~**ya tîrî** üzüm posası
simarte *m* zımpara ~ **kirin** zımparalamak
simartekirin *m* zımparalama
simarte kirin *lgh* zımparalamak
simbêl *n* 1. bıyık * **simbêlekî wî yê xweşik** heye güzel bir bıyığı var 2. bıyık (balıklarda deri uzantısı) ~ **avêtin ser lêvan** bıyığı terlemek ~ **ba dan 1**) bıyık burmak (veya bükme) 2) bıyığını silmek (bir işi olmuş bitmiş sayarak onunla uğraşmaktan vazgeçmek) 3) kurulmak, büyülenmek ~ **berdan** bıyık bırakmak ~ **ketin dev** çok üzülme ~ **li ber pozê (te)** ye saçından, sakalından utan ~ **teze bûtik dabû** bıyıkları yeni terlemişti ~ **tije kirin** bıyığını ele almak ~ **xwê dan** bıyığı terlemek ~**ê (yekî) avêtin** bıyıklanmak, bıyığı oluşmak ~**ê (yekî) bûtik dan** kıllanmak, bıyığı çıkmak ~**ê (yekî) çêbûn** bıyıklanmak, bıyığı çıkmak ~**ê (yekî) dagerin** hevesi kursağında kalmak, çok üzülme ~**ê (yekî) hatin** bıyıklanmak, bıyığı çıkmak ~**ê (yekî) hê nû bûtik bûn** bıyığı terlemek ~**ê (yekî) hê nû xwê** (an jî **xwêdan**) **dan** bıyığı terlemek ~**ê qeytanî** kaytan bıyık ~**ê xwe ba dan** kurulmak, hava atmak ~**ê (yekî) xwê** (an jî **xwêdan**) **dan** bıyığı terlemek
simbêlbadayî *rd* burma bıyıklı
simbêlberdayî *rd* bıyıklı, bıyık bırakmış olan
simbêlboq *nd* 1. pala bıyık 2. *rd* pala bıyık (pala bıyıkları olan)
simbêlboqî *rd* pala bıyıklı
simbêlbor *rd* pırasa bıyıklı
simbêldar *rd* bıyıklı
simbêlê cebele *bot/nd* kedi otu (Valeriana)
simbêlgêzî *rd* pis bıyık
simbêlgij *rd* dik bıyıklı
simbêlkej *rd* sarıca bıyıklı
simbêlnivîşt *rd* badem bıyıklı
simbêlpalik *nd* 1. pala bıyık 2. *rd* pala bıyık (pala bıyıkları olan)
simbêlpalikî *rd* pala bıyıklı
simbêlpan *n* pala bıyık
simbêlpereşût *rd/argo* pala bıyık (bıyıkları aşıya sarkık ve gür olan)
simbêlqeytan *rd* kaytan bıyıklı
simbêlqît *rd* bıyıkları dik olan (yatık olmayan)
simbêlreş *rd* kara bıyıklı
simbêlsivnik *nd* pis bıyık
simbêlsosinî *rd* turuncuya çalan bıyıklı
simbêlsor *rd* 1. kızıl bıyıklı 2. *mec* yiğit
simbêltenik *rd* seyrek bıyıklı
simbêlvîrik *rd* yukarı doğru burmalı bıyık

simbêlxîst *rd* çangal bıyık
simbêlzer *rd* sarı bıyıklı
simbêlzir çangal bıyık (bıyıklarının kılları dik duran)
Simbil *ast/m* Başak
simbil (I) *bot/m* sümbül (Hyacinthus orientalis)
simbil (II) *m* başak, kelle (ekinlerde)* **simbi-la** **genim** buğday başağı
simbilan *m* başağa durma
simbil dan *l/gh* başağa durmak
simbilgirêdan *l/bw* başağa durmak, başaklanmak
simbil girê dan *l/bw* başağa durmak, başaklanmak
simbilgirêdayî *rd* başaklanmış, başağa durmuş olan
simbilgirtin *m* başaklanma
simbil girtin *l/gh* başaklanmak
simbilgirtî *rd* başaklanmış, başağa durmuş olan
simbilreş *bot/m* kara kılçık (buğdayı)
simbilteber *bot/n* sümbülteber (Polianthes)
simbir *bnr* simtras
simbolek *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
simd *m* meyhane pilavı yapılan bulgur
simdar *rd* toynaklı
sime *m* harbe, harbi
simedî *m* buğday çorbası
simêl *bnr* simbêl
simêlpalik *bnr* simbêlpalik
simêlqeytan *bnr* simbêlqeytan
simik *m* 1. çörek 2. motifli bir fırın ekmeği
simil *m* başak, kelle, başak (ekinlerde)
simildan *m* başağa durma
simil dan *l/gh* başağa durmak
simitandin (I) *m* haddinden fazla ısıtma
simitandin (II) *m* delme
simitandin (I) *l/gh* haddinden fazla ısıtmak
simitandin (II) *l/gh* delmek * **texte simitand** tahtayı deldi
simitandî *rd* delme, delinmiş
simitîn (I) *m* ısınma (çok ısınma)
simitîn (II) *m* delinme
simitîn (I) *l/ngh* ısınmak (çok ısınmak)
simitîn (II) *l/ngh* delinmek (delmek işine konu olmak)
simîd *m* simit
simîda canxelas *nd* cankurtaran simidi
simîdçêker *nd/nt* simitçi (imal eden)
simîdçêkerî *m* simitçilik
simîdfiroş *nd/nt* simitçi (satan kimse)
simîdfiroşî *m* simitçilik
simîlik *m* birbirini oyunu
simîn *m* delinme
simîn *l/ngh* delinmek
simîtir *m* ertesi gün ~**a rojê** ertesi gün
simîtk *m* irmik
simkot *m* maşrapa
siml *bnr* simil

simnik *m* süpürge
 simnikirin *m* süpürme
 simnik kirin *l/gh* süpürmek
 simnikirî *rd* süpürülüş
 simok *m* burgu, delgi, matkap
 simokkirin *m* burgulama
 simok kirin *l/gh* burgulamak
 simokkirî *rd* burgulu, burgulanmış olan
 simoknekirî *rd* burgusuz, burgulanmamış olan
 simolek *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
 simore *zo/m* sincap
 simorek *zo/m* sincap
 simotek *rd* kaygan
 simotekî *h* kayganca
 simsik *rd/nt* pis boğaz, otlakçı (argo)
 simsikî *m* pis boğazlık, otlakçılık (argo)
 simsikikirin *m* otlanma
 simsikî kirin *l/gh* otlanmak
 simsimê *m* sinsin (halay adı)
 simsimî *rd* benekli, beneklice
 simsimibûn *m* beneklenme
 simsimî bûn *l/gh* beneklenmek
 simsiyar *zo/nd* akbaba
 simsiyark *zo/nd* akbaba (Vultur monachus)
 simsîre *m* posa
 simspî *bnr* sipsipî
 simt (I) *ant/m* 1. kalça 2. kış
 simt (II) *m* doruk, zirve
 simt (III) *m* irmik
 simt (IV) *m* delme
 simtek *m* 1. delgi, matkap 2. *rd* delici
 simtin *m* delme
 simtin *l/gh* delmek
 simtir *m* ertesi gün ~a rojê ertesi gün
 simtî *m* delik, küçük dar delik
 simtok *m* delgi, matkap
 simtraş *m* nalbant bıçağı, suntıraç, suntıraş
 (nalbant keskişi)
 simûçk *m* davar tırnağı
 simûçkdar *rd* çift tırnaklı
 sîn (I) irice kaya
 sîn (II) *zo/m* süne (Eurigaster integriceps)
 sinahî *m* loş ışık
 sinai *rd* sinai
 sinarîn *m* 1. eleştiri, tenkit 2. eleştirme
 sinarîn *l/gh* eleştirmek
 sinarînî *rd* eleştirel, tenkidi
 sinayî *m* loş ışık
 sinbêl *bnr* simbêl
 sinbêlok *bot/m* çan çiçeği (Campanella)
 sinbil *bnr* simbil
 sinc (I) *n* ahlâk
 sinc (II) *bot/m* 1. iğde 2. çit, çeper
 sinca genî *bot/nd* kokulu iğde
 sincak *m* 1. broş 2. iğne (toplu iğnenin süs olarak kullanan türü)
 sincaq *m* kalın bağırsaktan anüse kadar uzanan 1,5 m uzunluğunda bir bağırsak
 sincar *m* ateş (hasta ateşi)

sincdar *rd* ahlâklı
 sincdarî *m* ahlâklılık
 sinceq *m* sancak
 sincêr *bot/m* iğde
 sincêrî *nd* Kürt üzümü
 sincik *bot/m* iğde
 sinciran *m* ısınma
 sincirandin *m* 1. ısıtma, kızdırma, kızgınlaşturma (katı şeyler için) 2. ısındırma, hararetlendirme, ısısını artırma 3. fırınlama, pişirme (ısı etkisiyle belli bir kullanıma elverişli duruma getirme; çömlek, testi, tuğla pişirmek gibi) 4. ateşlendirme (vücut ısısını artırma)
 sincirandin *l/gh* 1. ısıtmak, kızdırmak, kızgınlaştırmak (katı şeyler için) * tenûr sincirandin tandır ısıttı 2. ısındırmak, hararetlendirmek, ısısını artırmak 3. fırınlamak, pişirmek (ısı etkisiyle belli bir kullanıma elverişli duruma getirmek; çömlek, testi, tuğla pişirmek gibi) * cêran disincirîne testileri fırınlıyor 4. ateşlendirmek (vücut ısısını artırmak)
 sincirandî *rd* 1. ısıtılmış, kızdırılmış, kızgın 2. pişkin (testi, çömlek, tuğla vb. için) 3. alev (vücut ısısı herhangi bir sebeple artmış) * rûyê wî sincirandî lê destên wî sipsar bûn yüzü alev alev yandığı halde elleri sop soğuktu
 sincirandibûn *m* kızgınlık (ısınmış olma durumu)
 sincirî *rd* 1. kızmış, kızgın * erda sincirî kızgın toprak 2. pişkin (testi, çömlek, tuğla vb. için) 3. alev alev (vücut ısısı herhangi bir sebeple artmış)
 sincirîbûn *m* kızgınlık (ısınmış olma durumu)
 sincirîn *m* 1. kızma, kızış, kızgınlaşma (sıcaklığı çok artma) 2. ısınma, ısınmış, hararetlenme, ısısı artma 3. pişme, fırınlama 4. hamlama, hamlaşma (çini toprağında yapılmış nesnelerin ilk pişirilmesi) 5. yanma (vücut veya nesneler için ısısı artma) 6. ateşlenme (vücut ısısı artma)
 sincirîn *l/gh* 1. kızmak, kızgınlaşmak (sıcaklığı çok artmak) 2. ısınmak, hararetlenmek, ısısı artmak 3. pişmek, fırınlamak 4. hamlamak, hamlaşmak (çini toprağında yapılmış nesnelerin ilk pişirilmesi) 5. yanmak (vücut veya nesneler için ısısı artmak) * di nav şewatê de, bi rojan ricîfî û disincirî ateşler içinde, günlerce titreyerek yandı 6. ateşlenmek (vücut ısısı artmak)
 sincî (I) *bot/m* 1. hünnap (Zizyphus sativa) 2. hünnap (bu bitkinin meyvesi)
 sincî (II) *rd* ahlâkî, etik
 sincikirin *m* ahlâkilaştırma
 sincî kirin *l/gh* ahlâkilaştırmak
 sincikirî *rd* ahlâkilaştırılmış
 sincîfî *fel/m* ahlâkçılık, törelcilik, moralizm

sincnas *nd/nt* ahlâk bilimci, ahlâkçı
sincnasî *sos/m* ahlâk bilimi
sincnoq *m* 1. sucuk, bumbar 2. bandırma
sincpak *rd* onat, iyi ahlâklı, temiz ahlâklı, nezih
sincparêz *nd/nt* ahlâkçı (herşeyi ahlâk açısından değerlendiren)
sincparêzî *fel/m* ahlâkçılık
sincperest *nd/nt* ahlâkçı (herşeyi ahlâk açısından değerlendiren)
sincperestî *fel/m* ahlâkçılık
sincûq (I) *m* kancalı iğne
sincûq (II) *m* sucuk, bumbar
sincûr *m* kıvam * **beriya sincûrê xwe diavêje tenûrê** dereyi görmeden paçaları sıvamak ~ **girtin** kıvamına gelmek
sincûrgirtin *m* kıvamını bulma, kıvamına gelme
sincûr girtin *l/gh* kıvamını bulmak, kıvamına gelmek
sincûrgirtî *rd* kıvamında
sincûv *m* kireç ~ **girtin** kireç tutmak
sincûvbûn *m* kireçleşme
sincûvbûyîn *m* kireçleşiş
sincûvgirtin *m* 1. kireçlenme 2. *ant* kireçlenme (eklem yerleri kireç tutma)
sincûv girtin *l/gh* 1. kireçlenmek 2. *ant* kireçlenmek (eklem yerleri kireç tutmak)
sincûvgirtî *rd* kireçlenmiş, kireç tutmuş olan
sincûvî *rd* kireçli
sincûvkirin *m* kireçleme
sincûv kirin *l/gh* kireçlemek
sincûvkirî *rd* kireçli (kireç sürülmüş olan)
sincûv tê dan *l/bw* kireçlemek (kireç sürmek)
sincûv tê gerîn *l/bw* kireçlenmek, kireç bulaşmak
sincxwaz *nd/nt* ahlâkçı
sincxwazî *m* ahlâkçılık
sinczan *nd/nt* ahlâkçı, töre bilimci
sinczanî *sos/m* ahlâk bilimi, töre bilimi
sinç *bnr* sence
sindan (I) *m* 1. fiçî 2. *rd* fiçî (bir fiçinin alacağı miktar)
sindan (II) *n* 1. örs (üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyli demir araç) 2. örs (üzerine çivi çakılacak ayakkabı geçirilen kunduracı aracı)
sindif *m* pranga
sindik *n* simit, doğürcük, çiğköftelik
sindir *n* soku
sindirbotan *rd* 1. yaramaz, her şeye karışan ergin kız 2. arsız 3. güzel 4. etli butlu
sindirûk *m* 1. sandık, sanduka 2. dolap (genellikle tahtadan yapılmış, bölme ve çekmece-lerine eşya konulan kapaklı mobilya) * **sindirûka cilan** çamaşır dolabı
sindirûkfiros *nd/nt* dolapçı (satan kimse)
sindirûkvân *nd/nt* dolapçı (yapan kimse)
sindî *bot/m* 1. greypfrut (Citrus decumane) 2. greypfrut (bu bitkinin meyvesi)

sindoq *m* 1. sandık 2. sandık (bir kurumda para alınıp verilen yer) 3. çekmece, süslü sandık ~a **boyaxê** boya sandığı ~a **dengan** (an jî **rayan**) oy sandığı ~a **hilibijartinê** seçim sandığı
sindoqfiros *nd/nt* sandıkçı (satan kimse)
sindoqfiroşî *m* sandıkçılık
sindoqker *nd/nt* sandıkçı (imal eden kimse)
sindoqkerî *m* sandıkçılık
sindor *bnr* sinor
sindûf *bnr* sindif
sinem *bot/m* bir bitki
sinet (I) *n* (sin'et) 1. sanat 2. sanat (bir meslekte uyulması gereken kuralların tümü) 3. zanaat ~ **çek e di berîka xwe ke** sanat altın bileziktir
sinet (II) *m* 1. sünnet (Hz. Muhamed'in Müslümanlarca uyulması gerekli sayılan davranışları ve herhangi bir konuda söylemiş olduğu söz) 2. sünnet (erkek çocukların sünnet edilmesi) 3. sünnet (sünnet düğünü) ~ **bûn** sünnet olmak ~ **kirin** sünnet etmek (veya yapmak)
sinetbûn *m* sünnet olma
sinet bûn *l/gh* sünnet olmak
sinetbûyî *rd* sünnetli
sinetbûyîn *m* sünnet oluş
sinetkar *nd/nt* sanatkâr, sanatçı
sinetkarane *h* sanatkârane
sinetkarî *m* sanatkârlık, sanatçılık
sinetker *nd/nt* sünnetçi
sinetkerî *m* sünnetçilik
sinetkirin *m* sünnet etme (veya yapma)
sinet kirin *l/gh* sünnet etmek (veya yapmak)
sinetkirî *rd* sünnetli
sinewber *bnr* sinober
sinêde (I) *rd* 1. eğreti 2. eftin püften 3. *h* hafiften * **kêrê sinêde biriye** bıçak hafiften kesmiş
sinêde (II) *nd/rd* hamî, kolayan, koruyucu kimse
sinêdetî *m* hamilik
sinêdî *m* kaba taslak
sinêle *rd* yeni yetme (erkek çocuğu)
sinêletî *m* yeni yetmelik
sinêr *m* 1. sinir (asabilik) 2. sinir ~a (...) **li serê (yekî) xistin** afyonu başına vurmak ~a **(yekî) rakirin** (birinin) afyonunu patlatmak, sinirlendirmek
sing (I) *n* 1. göğüs, sine (vücudun boyunla karn arasında bulunan ve yürek, ak ciğer gibi organları içine alan bölümü) 2. göğüs, bağır, sine (bu vücut bölümünün ön tarafı, sırt karşıtı) 3. göğüs (bu bölümün içindeki organlar) ~ **kêşandin** iç geçirmek ~ **û ber** göğüs, meme ~ **û ber av girtin** ergenlik çağına girmek ~ **û berê gerdênê** göğüs, memeler (kadın için) ~ **ê xwe dan** (tiştekî) göğüslemek, göğüsle zorlamak * **singê xwe da derî** kapiyı

göğüsledi ~ê xwe gumgumandin göğsünü kabartmak ~ê xwe ji guleyan neguhastin (an ji nedan alî) gözü pek olmak ~ê xwe kutan ber (...) göğüslemek, karşı durmak, engellemek

sing (II) n 1. kazık * **singê kon** çadır kazığı 2. kazık (yapılarda kullanılan) 3. sikke (hayvanları bağlamak için yere çakılan ağaç kazık) 4. kızak tespit çubukları 5. örgü şişi (yek) ~ **dikute ew cihar diavêjê** yumurtaya kulp takmak ~ **kutan** kazık çakmak ~ **kutan tûr pê vekirin** işi pişirmek ~ê **du serî di erdê re naçe** iki uçlu kazık yere çakılmaz ~ê **sertopikî der** deniz babası

singar rd göğsünde hasta olan

singbend m göğüslük

singdan (I) m zindan

singdan (II) m göğüsleme

sing dan l/gh göğüslemek

singebend m göğüslük

singesîr m lavaş ekmeği, sarmısaklı koyun yoğurdu, tereyağı ve tuz ile yapılan yemek

singê maran bot/nd at kuyruğu otu

singîfreh rd göğüslü, geniş göğüslü

singik n örgü şişi

singil bnr berdûv

singilk m 1. kısa kazık 2. askı (duvardaki kazık şeklinde çakılmış askı)

singir (I) n bet beniz ~ **û pingur** beti benzi

singir (II) n bir vuruşta kesilen ağacın en keskin kesim yeri ~ **kirin 1)** bir vuruşta ağacı kesmek 2) kelle uçurmak

singirbotan rd 1. yaramaz, her şeye karışan ergin kız 2. arsız 3. güzel 4. etli butlu

singirkirin m 1. bir vuruşta ağacı kesme 2. kelle uçurma

singir kirin l/gh 1. bir vuruşta ağacı kesmek 2. kelle uçurmak

singirostkî rd 1. tam pişmeden sertleşme 2. yüzü gerilme, yüzü kararıp gerilmesi

singirostkîbûn m 1. tam pişmeden sertleşme 2. yüzü gerilme, yüzü kararıp gerilme

singirostkî bûn l/gh 1. tam pişmeden sertleşmek 2. yüzü gerilmek, yüzü kararıp gerilmek * **rûyê wî singirostkî bûye** yüzü kararıp gerilmiş

singjan m göğüs ağrısı

singkêşan m iç geçirme

singkirin m kazıklama, kazıklayış (kazık çakma)

sing kirin l/gh kazıklamak (kazık çakmak)

singkirî rd kazıklı, kazıklanmış, kazık vurulmuş olan

singlêxistin m kazıklama, kazıklayış (kazık çakma)

sing lê xistin l/bw kazıklamak (kazık çakmak)

singlêxistî rd kazıklanmış, kazık vurulmuş olan

singmele sp/m yüzüstü yüzme

singnekirî rd kazıksız (kazık çakılmamış olan)

singo m 1. süngü 2. kazık

singpêşî m önlük

singşewat rd sineyi yakan

singû m süngü

sing û ber m göğüs, meme

singûdar rd süngülü

singûkirin m süngüleme

singû kirin l/gh süngülemek

singûkirî rd süngülenmiş olan

singzîvîn rd beyaz tenli, beyaz sineli

sınıf m 1. sınıf * **ew di sinifa pêncan de dixwîne** beşinci sınıfta okuyor 2. sınıf, dershanne 3. **sos** sınıf * **sinifa karkeran** işçi sınıfı 4. sınıf, kategori 5. **man** sınıf (di) ~ê **de hiştin** sınıfta bırakmak (veya çıkartmak) (di) ~ê **de man** sınıfta kalmak (veya çakmak) ~ **çêbûn** sınıflaşmak

sinifa endezyarî lşk/m istihkâm sınıfı

sinifa ragihandinê lşk mubahere sınıfı

sinifdar rd sınıflı

sinişî sos/rd sınıfsal

sinik (I) m manivela

sinik (II) m süpürge

sinî rd bulûğ, ergin

sinîbûn m bulûğ olma, erginleşme

sinî bûn l/gh bulûğ olmak, erginleşmek

sinîbüyîn m bulûğ olma, erginleşme

sinît m ağır, kirebolu

sink bnr sing

sinkolk n 1. çapa (toprağı eşelemek için kullanılan ağaç saplı deşirici kazı aracı) 2. çapa (çapalama işi)

sinober bot/m çam ağacı

sinsil (I) m 1. omurga 2. tümsek 3. sıra dağı

sinsil (II) nd cingil (balta girmemiş orman)

sinsilî rd cingil gibi (orman için) * **daristane-ke sinsilî cingil gibi orman**

sinsiyarik zo/m akbaba

sintîrk m ağaçtan ok

sinuzît bj/m sinüzit

sinûs bj/m 1. sinüs 2. **mat/m** sinüs

sinyal m sinyal

sinyaldan m sinyal verme

sinyal dan l/gh sinyal vermek

sinyaldayîn m sinyal veriş

sinyalizasyon m sinyalizasyon

sip rd tam, sağlam

sipa m 1. ordu (bir devletin silâli kuvvetlerin tümü) 2. ordu (bu topluluğun başlıca bölümlerinden her biri)

sipah bnr sipa

sipahî n sipahi, asker

sipak n it

sipand bot/m sedef otu

sipande m dam saçağı

sipasalar nd baş komutan

sipardin bnr spartin

sipartin bnr spartin

sirîn *m* 1. üşüme, donma (çok üşüme) 2. soğuk alma, soğuklama 3. donma, soğuk çalma (bitki soğuktan zarar görme)
sirîn *l/gh* 1. üşümek, donmak (çok üşümek) 2. soğuk almak, soğuklamak 3. donmak, soğuk çalmak (bitki soğuktan zarar görmek)
sirîşk *m* göz yaşı
sirke *m* sirke ~ **çi qas ar be wê kûpê xwe bi-teqîne** keskin sirke kûpüne (veya kabına) zarar ~ **lê hatin kirin** sirkelenmek
sirkebûn *m* sirkeleşme
sirkedar *rd* sirkeli
sirkefiroş *nd/nt* sirkeci
sirkefiroşî *m* sirkecilik
sirkekîrîn *m* sirkelenme
sirke kirin *l/bw* sirkelenmek
sirkekîrî *rd* sirkeli, sirke katılmış olan
sirkepîv *m* asitometre
sirkevan *nd/nt* sirkeci
sirkevanî *m* sirkecilik
sirkîk *m* sirke
sirkulasyon *m* sirkülasyon, tedavul
sirkuler *m* sirküler, tamim, genelge
sirlêdan *m* donurma
sir lê dan *l/bw* don vurmak
sirlêdayî *rd* don vurulmuş olan
sirlêdayîn *m* don vurma
sirlêxistin *m* don vurma
sir lê xistin *l/bw* don vurmak
sirlêxistî *rd* don vurulmuş olan
sirman *bnr* misilman
sirme (I) *m* 1. sırma 2. *rd* sırma (sırmadan yapıma) ~ **yên (yekî) weşîn** boncukları dükmek, incileri dükmek
sirme (II) *m* sürgü, sürgü kolu
sirme kenar (herhangi bir şeyin sivri kenarı) ~ **hatin şikandin** törpülenmek ~ **şikandin** törpülemek (sivri noktalarını gidermek)
sirmedar *rd* sırmalı
sirmekêş *nd/nt* sırmakeş
sirmekêşxane *m* sırmakeşhane
sirmekîrîn *m* sırmalama
sirme kirin *l/gh* sırmalamak
sirmekîrî *rd* sırmalı
sirmeşikandin *m* törpüleme (sivri noktalarını giderme)
sirme şikandin *l/gh* törpülemek (sivri noktalarını gidermek)
sirmeşikandî *rd* törpülü, törpülenmiş (sivri noktalarını gidermiş olan)
sirmo *bot/m* peynire katılan bir tür ot
sirnî *m* 1. mazi (ağaç dingil) 2. dingil 3. iğ (araba okunun ekseni)
sirnîdar *rd* dingilli
sirok *m* suna (ördek)
sirok *rd* soğuk
sirokî *rd* soğukça
siroşt *bnr* siruşt
sirsîrk *zo/m* kara fatma (Carabus)

sirsûm *m* 1. yayık (genellikle topraktan yayık) 2. yayık ~ **kulandin** yayık yaymak
sirt (I) *rd* 1. sert, berk (yumuşak karşısı) * **tex-teyê sirt** sert tahta 2. sert (esnekliği az olan, kolayca eğilip bükülmeyen) 3. sert (kolay dayanılmayan, etkili) 4. sert, haşın (hırçın, öfkeli, hiddetli) * **bi dengêkî sirt** sert bir sesle 5. sert (titizlikle uygulanan, sıkı) * **rêveberî yeke sirt** sert bir yönetim 6. sert (çarpıcı niteliği olan, keskin) * **meya sirt** sert şarab * **tîtûna sirt** sert tütün 7. ağır, sert (koku için; keskin, boğucu) * **bêhneke sirt** ağır bir koku 8. sert (bağışlaması, hoşgörüsü olmayan) * **bi awayekî sirt bersîva wê dayê** sert bir şekilde cevabını verdi 9. sert, ters, aksi(gönül kırıcı, katı) 10. aksi, kaba, anif (kimse) 11. ters (gönül ve cesaret kırıcı, huysuz) * **bersîva sirt** ters cevap 12. granit gibi, sert ~ **axaftin** (peyvîn an jî **xeber dan**) yüksek perdeden konuşmak, sert konuşmak, pek söylemek
sirt (II) *m* 1. sırt (dağların veya tepelerin üst bölümü) * **sirta çiyê** dağ sırtı 2. sırt (dikilmiş veya kaplanmış kitapların dikişli bölümü)
sirta çiyê *nd* dağ sırtı, senir
sirta masî *nd* balık sırtı
sirta pişt *nd* yağız
sirtbûn *m* 1. sertlenme, sertleşme 2. sertleşme (zorlu bir durum alma) 3. sertleme (öfkeli bir durum alma) 4. *mec* acılaşma (konuşma için; kırıcı, sert bir durum alma) 5. haşınlaşma 6. sertlik * **sirtbûna titûnê ez aciz kirim** tütünün sertliği beni rahatsız etti
sirt bûn *l/gh* 1. sertlenmek, sertleşmek * **beton sirt bûye** beton sertleşmiş 2. sertleşmek (zorlu bir durum almak) 3. sertlemek (öfkeli bir durum almak) 4. *mec* acılaşmak (konuşma için; kırıcı, sert bir durum almak) 5. haşınlaşmak
sirtbûyîn *m* 1. sertleniş, sertleşiş 2. sertleşiş (zorlu bir durum alma) 3. sertleyiş (öfkeli bir durum alma) 4. *mec* acılaşma (konuşma için; kırıcı, sert bir durum alma) 5. haşınlaşma
sirtikî (I) *rd* sertçe
sirtikî (II) *rd* şımarık
sirtikîbûn *m* şımarma
sirtikî bûn *l/gh* şımarık
sirtikîbûyîn *m* şımarma, şımarış
sirtikîkirin *m* şımartma
sirtikî kirin *l/gh* şımartmak
sirtiktî *m* şımarıklık
sirtî *m* 1. sertlik 2. sertlik (keskinlik) 3. sertlik (şiddet) 4. haşınlık
sirtîxwaz *rd* sertlik yanlısı
sirtîxwazî *m* sertlik yanlısı olma
sirtîkirin *m* 1. sertleştirme 2. pekiştirme, pekleştirme
sirt kirin *l/gh* 1. sertleştirmek 2. pekiştirmek, pekleştirmek

sirü *m* boynuz
siruşt *bır* siruşt
sirûd *mzk/m* 1. marş (müzik parçası) 2. *mzk* güzelleme
sirûdbêj *nd/nt* marşçı (marş söyleyen)
sirûdbêji *m* marşçılık
sirûm *n* 1. pah (eğik olarak kesilmiş kenar) 2. pah (bir yapı elemanında eğik bir yüzey elde etmek amacıyla keskinliği gidermek) 3. kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını) 4. bir şeyin keskin kenarı
sirûmşikandin *m* pahlama
sirûm şikandin *l/gh* pahlamak
sirûş *n* ilham (Allah'ın peygamberlerin yüreğine doldurduğu tanrısal âleme özgü duygu ve düşünceler)
siruşt *m* 1. yaradılış, huy, doğa 2. doğa, tabiat 3. doğa, tabiat (insan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal güzelliklerini koruyan, genellikle şehir dışı kesim)
sirüştegaz *m* doğalgaz
sirüşter *nd/rd* doğacı, natürist
sirüşterî *m* doğacılık, natürizm
sirüşti *rd* 1. doğal, tabii * **gaza sirüşti** doğal gaz 2. doğal (tabiatın düzenine ve gereklerine uygun) 3. doğal (kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış) 4. olağan, tabii
sirüştûbûn *m* doğallaşma, tabiileşme
sirüşti bûn *l/gh* doğallaşmak, tabiileşmek
sirüştûbûyîn *m* doğallaşış, tabiileşme
sirüştûbüyî *rd* doğallaşmış, tabiileşmiş olan
sirüştikirin *m* doğallaştırma, natüralize etme
sirüşti kirin *l/gh* doğallaştırmak, natüralize etmek
sirüştikirî *rd* doğallaştırılmış olan
sirüştiparêz *rd* doğacı, natüralist
sirüştiparêzi *fel/m* doğacılık, natüralizm
sirüştiti *m* 1. doğallık, tabiilik 2. *fel/* doğacılık, natüralizm
sirüştkar *nd/rd* doğacı, natürist
sirüştkarî *m* doğacılık, natürizm
sirüştnas *nd/nt* doğa bilimci
sirüştnasî *m* doğa bilimi
sirüştpak *rd* güzel yaradılışlı
sirüştparêz *nd/nt* doğacı, natürist
sirüştparêzi *m* doğacılık, natürizm
sirüştzan *nd/nt* doğa bilimci
sirüştzanî *m* doğa bilimi
sirveşer *rd* sır küpü, sır saklayan
sirwe *m* esim, esinti, ipilti
sirwedard *rd* esintili
sisê *n* 1. üç (ikiden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 3, III) 2. *rd* üç (ikiden bir artık olan)
sisê sisê *rd* üçer üçer
sisêyane *wj/m* üçleme
sisêyî *rd* üçlü
sisiyane *wj/m* üçleme
sist *rd* 1. gevşek (sıkı veya gergin olmayan) *

girêka sist gevşek düğüm 2. gevşek (ilgisiz, kayıtsız) * **sist lebat kirin** gevşek davranmak 3. hafif (yoğun olmayan) * **karê me weke ku sist** e işlerimiz biraz hafiflemiş gibi 4. hantal, hareketleri ağır olan 5. *mec* isteksiz, niyetsiz * **ji çûnê re sist bû** gitmeye isteksizdi (ya da niyetsizdi) 6. laşka ~ **bûn** gevşemek (**tişte**) ~ **bûn** hızını kaybetmek (veya yitirmek) * **şer sist bû** savaş hızını kaybetti ~ **kirin** gevşetmek ~ **û pist** gevşek, laşka
sistahî *m* gevşeklik ~ **kirin** gevşeklik yapmak
sistayî *m* gevşeklik ~ **kirin** gevşeklik yapmak
sistayîkirin *m* gevşek davranma
sistayî kirin *l/gh* gevşek davranmak
sistbûn *m* 1. gevşeme (sertlik ve gerginliği bozulma) 2. gevşeme, çözülme (güçsüz kalma) 3. gevşeme (yumuşama, yatışma, sakinleşme) 4. gevşeme (istek, çaba, ciddiyet azalma) 5. gevşeme, boşalma (açılma) 6. isteksiz olma 7. azalma (etkisini yitirme, hafiflenme) 8. gevşeme, tavsama 9. laçkalaşma 10. sünme
sist bûn *l/gh* 1. gevşemek (sertlik ve gerginliği bozulmak) * **şirîta cilan sist bûye, wê hînekî bişidine** çamaşır ipi gevşemiş, onu biraz geriver 2. gevşemek, çözülme (güçsüz kalmak) * **destên wê yên ku avêtibûn stûyê min sist bûn** boynuma dolanan elleri gevşedi 3. gevşemek (yumuşamak, yatışmak, sakinleşmek) * **gotina leyistînê nebi-hîze pê re sist dibe** oyun lafi duymasın hemen gevşiyor 4. gevşemek (istek, çaba, ciddiyet azalmak) 5. gevşemek, boşalmak, açılmak * **bend têr sist bû** ip iyice boşaldı 6. isteksiz olmak 7. azalmak (etkisini yitirmek, hafiflenmek) * **sancoya wê sist kirîye sancısı azalmış** 8. gevşemek, tavsamak 9. laçkalaşmak 10. sünmek
sistbûnî *m* gevşeklik
sistbûyîn *m* 1. gevşeyiş (sertlik ve gerginliği bozulma) 2. gevşeyiş, çözülüş (güçsüz kalış) 3. gevşeyiş (yumuşama, yatışma, sakinleşme) 4. gevşeyiş (istek, çaba, ciddiyet azalma) 5. gevşeyiş, boşalış (açılma) 6. isteksiz oluş 7. azalış (etkisini yitirme, hafiflenme) 8. gevşeyiş, tavsayış 9. laçkalaşış 10. sünün
sistek *rd* 1. gevşek (ilgisiz, kayıtsız) 2. gevşek, uyuşuk kimse 3. *rd* batac yer
sistekî *rd* 1. gevşekçe 2. gevşekçe, uyuşukça
sistekîfî *m* 1. gevşeklik 2. gevşeklik, uyuşukluk
sisteron *m* loş, zayıf aydınlık
sistesist *h* 1. gevşek gevşek 2. ifil ifil (kar ve rüzgâr için) 3. isteksizce
sistik *rd* 1. gevşek, miskin, uyuşuk 2. lâpacı* **hûn wîsa lê mêze nekin yekî sistik** e gösterişine bakmayın lâpacının biridir
sistikî *rd* 1. gevşekçe, uyuşukça, miskince 2. lâpacı

sistî *m* 1. gevşeklik 2. gevşeklik (kayıtsız davranış) 3. ağırlık (uyuşukluk ve gevşeklik durumu) 4. gevşeklik, tembellik 5. *mec* vıcık-lık

sistîkirin *m* boşlama, savsama, serme

sistî kirin *l/gh* boşlamak, savsamak, sermek * **kar sist kir** işi serdi

sistkirin *m* 1. gevşetme 2. gevşeme, tavsatma 3. azaltma (etkisini yitirmesine sebep olma, hafifletme) 4. boşaltma 5. hızını alına 6. hızını yitirme, yavaşlama 7. dinme (kar, yağmur için; kesilme, yağması durma) 9. dinme (sızı, sancı durma) 10. yatışma (hızı, etkisi azalma, aşırılığı geçme) 11. kabartma (toprağı yumuşatma)

sist kirin *l/gh* 1. gevşetmek 2. gevşemek, tavsatmak 3. azaltmak (etkisini yitirmesine sebep olmak, hafifletmek) 4. boşaltmak * **hef-sarê hesp sist kir**, **hesp hîn rihet beziya** atın yularını boşalttı, at daha rahat koşmaya başladı 5. hızını almak * **fîrtûne sist kir** fırtına hızını aldı 6. hızını yitirmek, yavaşlamak 7. dinmek (kar, yağmur için; kesilmek, yağması durmak) * **berfê sist kir** kar dindi 9. dinmek (sızı, sancı durmak) * **êşa min sist kir** acım dindi 10. yatışmak (hızı, etkisi azalmak, aşırılığı geçmek) * **fîrtûneyê sist kir** fırtına yatıştı 11. kabartmak (toprağı yumuşatmak)

sisto *bnr* sistok

sistok *rd* 1. gevşek, miskin, uyuşuk (cansız, hareketsiz) 2. gevşek (ilgisiz, kayıtsız) 3. salpa

sistokî *rd* 1. gevşekçe, miskince, uyuşukça 2. gevşekçe (ilgisizce, kayıtsızca) 3. salpaca

sistokîfî *m* 1. gevşeklik, uyuşukluk 2. gevşeklik (ilgisizlik, kayıtsızlık) 3. salpalık

sistolek *rd* 1. gevşek, miskin, uyuşuk (cansız, hareketsiz) 2. gevşek (ilgisiz, kayıtsız) 3. salpa

sistolekî *rd* 1. gevşekçe, miskince, uyuşukça 2. gevşekçe (ilgisizce, kayıtsızca) 3. salpaca 4. çuval gibi (kaba ve seyrekle kumaş)

sistopisto *rd* 1. gevşek (ilgisiz, kayıtsız) 2. sölpük (kevşeyip kendini koyu vermiş) 3. gevşek, laçka

sistopistobûn *m* 1. gevşekleşme 2. sölpüme 3. laçkalaşma

sistopisto bûn *l/ngh* 1. gevşekleşmek 2. sölpü-mek 3. laçkalaşmak

sistopistokirin *m* 1. gevşetme 2. sölpükleştirme 3. gevşetme, laçkalaştırma

sistopisto kirin *l/gh* 1. gevşetmek 2. sölpük-leştirmek 3. gevşetmek, laçkalaştırmak

sistopistoyî *rd* 1. gevşekçe 2. sölpükçe

sistoyî *rd* gevşekçe

sisûm *bnr* sirsûm

sitam *m* nezle

sitare *m* sığınak

site *bnr* heste

sitem *m* zulüm, kıyın ~ **dîtin** zulüm görmek ~

kirin zulmetmek

şitembar *rd* mazlum

sitemdîfî *rd* zulüm görmüş olan kiinse, mazlum

sitemkar *rd* zalim ~ **bûn** zalim olmak

sitemkêşî *rd* çilekeş, mazlum

sitemkêşî *m* çilekeşlik, mazlumluk

sitil *m* bakraç

sitim *m* teinel

sitimandin *m* tıkatma

sitimandî *l/gh* tıkatmak

sitimandî *rd* tıkalı

sitimîn *m* tıkanma

sitimîn *l/ngh* tıkanmak

sitlik *m* kova

sitrax *m* şaçak

situv *m* doğrulama, teyid

situvandin *m* doğrulama, teyid etme

situvandin *l/gh* doğrulamak, teyid etmek

situvîn *m* doğrulanma, teyid edilme

situvîn *l/ngh* doğrulanmak, teyid edilnek

sitû *rd* pürüzsüz, düz

sitvan *lşk/n* yüzbaşı

sitvanî *m* yüzbaşılık

sitvanyar *lşk/n* başçavuş

sitvanyarî *m* başçavuşluk

sitxû *nd/nr* çıkarıcı

sitxûfî *m* 1. çıkarıcı 2. çıkarıcılık

sitxûfîbûn *m* çıkarıcılık

siûd *m* talih, şans ~a (yekî) **çep gerîn** şansını dönmek ~a (yekî) **lê hatin** şansını (veya talihi) yaver gitmek ~a (yekî) **lê xistin** başına devlet kuşu konmak

sivande *m* raf

sivane *m* dam saçağı

sivang *m* yaka

sivat *bnr* sebat

sivder *m* 1. eşik (kapı eşiği) 2. sundurma, revak (evlerin önündeki alan) 3. siperlik, siper, güneşlik (kapı, pencere, lâmba gibi şeylere yapılan koruyucu engel)

sive *bnr* sibeş sabah

sivêk *m* sepet

sivênder *m* eşik (kapı eşiği)

sivênek *m* çelen, ev saçağı, dam saçağı

sivgal *m* dam saçağı

sivgalkî *nd* Kürt tıraşı; kulak uçları hizasından dairesel bir çizginin aşağısını kesip tepe kısmını salarken, saçak olarak biçim alması. Erkek çocuklar ergin döneme kadar böyle tıraş edilir

sivêda *h* sabahleyin

sivik (I) *bnr* sivênêk

sivik *rd* 1. hafif (ağır karşıtı) 2. hafif (miktarı az, sindirimi kolay yiyecek) * **eger tu xwarinên sivik bixwî** dâ baş be hafif yemekler yesen iyi olur 3. hafif (etkisi az olan) * **ve-xurikeke sivik** hafif bir içki 4. hafif, kolay (güç veya yorucu olmayan, sıkıntı çekme-

sipartî *bnr* spartî
sipas *bnr* spas
sîpehî *bnr* spēhî
sîpih *bnr* spih
sîpik *m* terlik
sîpil (I) *m* ayran kaynatılarak elde edilen çökelek
sîpil (II) *ant/m* dalak
sîpilik *bot/m* yemlik
sîpindû *rd* lümpen
sîpîndûtf *m* lümpenlik
sîping *bot/m* yemlik (çiğ ve pişirilerek yenilen ve halk hekimliğinde kanamayı durdurmak için kullanılır) ~a **kesk** bir yemlik tür ~a **pe-pûkê** bir yemlik türü
sîpitak *bot/m* yenilen bir bitki
sîpî *bnr* spî
sîpîndar *bnr* spindar
sîpîsar *rd* sopsoğuk
sîpîsax *rd* sapasağlam, sapsağlam
sîpîsaxlem *rd* sapasağlam, sapsağlam
sîpîselamet *rd* sapa sağlam
sîpsar *rd* sopsoğuk
sîpsax *rd* 1. dipdiri 2. sapasağlam, sapsağlam
sîpsaxlem *rd* sapasağlam, sapsağlam
sîpselamet *rd* sapa sağlam
sîpsor *rd* kıpkırmızı, kıpkızıl
sîpspehî *rd* güpgüzel
sîpspî *rd* bembeyaz
sîqa *bnr* seqa
sîqal *m* selamlık
sîqawêl *m* 1. çöp süpürgesi 2. kuş burnunun dallarından yapılan çöp süpürgesi
sîqeyl *m* çalı süpürgesi, çöp süpürgesi
sîqêf *bnr* sixêf
sîqil *m* küçük kazık
sîqilk *m* küçük kazık
sîqil *bnr* xilsik
sîqurix *bot/m* uzun, çiçekleri sarı olan ve çalıya benzer bir bitki
sîr (I) *m* 1. sır, giz (varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey) 2. sır, giz (insan aklının yeterince açıklık getiremediği şey) ~ **beyan bûn** esrar perdesi aralanmak ~ **dan der** sır vermek ~ **dan gotin** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **der dan** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **nedan der** sır tutmak (veya saklamak) ~ **nedan gotin** sır tutmak (veya saklamak) ~ **veşartin** sır saklamak (bl) ~ê **hev zanîn** (birbirinin) sırrını bilmek ~ê **n xwe ji kesî re gîlî nekirin** sırrını kimseye açıklamamak
sîr (II) *m* 1. esin, esinti, sabah yeli 2. ayaz, kuru soğuk ~ (yek) **birin** üşümek ~ **birîn** soğuktan yanmak ~ **lê xistin** ayaz vurmak ~ **piyê (yekî) birîn** soğuktan ayağı yanmak ~ **û seqem** ayaz, kuru soğuk ~ **û seqem lê xistin** (an jî **dan**) 1) ayaz kesmek, ayazlamak 2) ayaz vurmak ~a **serê sibehê** sabah ayazı

siragoşt *nd* bütün halinde kemiksiz et
sirandin *m* 1. üşütme 2. dondurma 3. soğuk vurma, soğuk yakma (bitki için; çok soğuşun etkisiyle kuruma)
sirandin *l/gh* 1. üşütmek 2. dondurmak 3. soğuk vurmak, soğuk yakmak (bitki için; çok soğuşun etkisiyle kurumak)
sirandî *rd* 1. üşütülmüş 2. dondurulmuş 3. soğuk vurmuş, soğuk yakmış olan (bitki için)
sirasacı *m* bir yemek türü
sira sibehê *nd* sabah yeli, tan yeli
sirat *m* sirat köprüsü
sirb *kîm/m* 1. kurşun (kısıltması Pb) 2. *rd* kurşun (kurşundan yapılmış olan)
Sirb *nd* Sırp
sirbirî *m* dondurucu soğuk
Sirbistan *m* Sırbistan
Sirbî *m* Sırça
sirbînek *bnr* sivênek
Sirbîstanî *nd/rd* Sırbistanlı
Sirbkî *m* 1. Sırça 2. *rd* Sırlara yaraşır bir şekilde
sirbûn *m* üşüme, donma
sir bûn *l/gh* üşümek, donmak * **destê wî sir bûye** elleri donmuş
sirco *m* açıkça, saklamadan söyleme
sirçirk *zo/m* cırcır böceği
sirdar *rd* sırlı, gizemli, esrarlı, esrarengiz
sirdarî *m* esrarengizlik, gizemlilik
sîrf *h* sırf, sadece, salt, yalnız * **sîrf pereyê wê têrî dikir ku pê karibe here Stenbolê** kendisini yalnız İstanbul'a kadar götürcek parası vardı
sîrfe *h* bütün, tümü, tamamı
sîrêş *bnr* şîrêş
sîrgûn *m* 1. sürgün, nefiy (sürgün etme) 2. sürgün (bir kimsenin sürüldüğü yer)
sîrgûnbûn *m* sürgün olma
sîrgûn bûn *l/gh* sürgün olmak
sîrgûnbûyî *rd* sürgün olmuş olan
sîrgûnbûyîn *m* sürgün oluş
sîrgûnkirin *m* sürgün etme
sîrgûn kirin *l/gh* sürgün etmek
sîrgûnkirî *rd* sürgün edilmiş olan
sîrlm *m* merdiven
sîrin *m* 1. sır (bazı nesnelere parlaklık vermek, dış etkilere kurumak için vurulan bir tür vernik) 2. sır (aynaların arkalarına ve kaplama metal eşyanın yüzüne sürülen ince metal tabaka)
sîrine *m* 1. sarnıç 2. buzdolabı
sîrincok *m* sarnıç, küçük sarnıç
sîrincxane *m* buzhane
sîrinde *rd* 1. sırlı 2. sırlı, tılsımlı * **serê sibehê di şîva sîrinde de dawirt** şafakta tılsımlı halkadan geçti
sîrişk *bnr* sîrişk
sîrî (I) *rd* gizemsel
sîrî (II) *rd* soğuklanmış, soğuk almış olan

den, yorulmadan yapılan, zahmetsiz, emek-siz) * **karekî sivik** hafif bir iş 5. basit * **zmanekî sivik hatiye bikaranîn** basit bir dil kullanılmış 6. hafif (zorlu olmayan) * **serêşeke sivik** hafif bir başağrısı 7. hafif (önemli olmayan) * **sizayeke sivik danê** ona hafif bir ceza verdiler 8. hafif (uyku için, çabuk uyanılan) * **xewawê sivik e** uykusu hafif 9. hafif (çok dik olmayan; sırt, yokuş) * **em ji paleke sivik daketin jêrê** hafif bir meyilden indik 10. hafif (belli belirsiz) * **ez îro xwe pîr sivik dibînim** bugün kendimi çok hafif hissediyorum 11. hafif, ince, uçuk * **kena sivik** ince gülüş uçuk * **bi bişirîne-ke sivik** uçuk bir gülümsemeye 12. atik, çevik 13. genç delikanlı 14. tez, süreklilik (hızlı giden, çabuk olan, süratlı) 15. yüğrük, yürük (iyi yürüyen, iyi koşan) 16. *mzk* hareketli, ritmik, oynak (hareket, canlılık veren) * **hadê ji me re straneke sivik biştrê** hadi bize şöyle bir oynak türkü söyle 17. hafif, hoppa, oynak (ciddi olmayan, davranışları ağır başlı olmayan) * **jîneke sivik** hafif bir kadın 18. basit (bayağı, görgüsüz) * **mirovekî sivik** basit bir adam 19. köçek (ağır başlı davranışları olmayan kimse) 20. *h* çabuk (yavaşın karşıtı) ~ **be** çabuk ol ~ **bimeşe** harbi bas (doğru hızlı yürü) ~ **e** kuş gibi (çok hafif) ~ **leyîstin** sıkır sıkır oynamak

sivikahî *bnr* sivikayî

sivikayî *m* 1. hafiflik 2. kolaylık, kolay 3. hafiflik, rahatlık * **piştî ku ez ji serşokê derketim bi min resivikahîyek çêbû** banyodan çıkınca bir hafiflik duydum 4. atiklik, çeviklik 5. tezlik, süreklilik 6. yüğrük, yürük 7. hareketlilik, oynaklık, ritmiklik 8. hafiflik, hoppalık, oynaklık 9. basitlik (görgüsüz) 10. *mec* köçeklik

sivikbez *rd* 1. yüğrük, koşucu 2. koşucu at

sivikbûn *m* 1. hafifleme, hafifleşme (eski ağırlığı azalma) 2. hafifleme (etkisi, gücü azalma) 3. çabuklaşma, tezleşme 4. hafifleme, rahatlatma 5. ritmikleşme, oynaklaşma, hareketlilik 6. hafifleşme, hoppalaşma (ağırbaşlılığını yitirme) 6. basitleşme

sivikbûyîn *m* 1. hafifleyiş, hafifleşiş (eski ağırlığı azalma) 2. hafifleyiş (etkisi, gücü azalma) 3. çabuklaşma, tezleşiş 4. hafifleyiş, rahatlatma 5. ritmikleşiş, oynaklaşma, hareketlilik 6. hafifleyiş, hoppalaşma (ağırbaşlılığını yitirme) 7. basitleşiş

sivik bûn */hgh* 1. hafiflemek, hafifleşmek (eski ağırlığı azalmak) 2. hafiflemek (etkisi, gücü azalmak) * **êşa serê min sivik bû** baş ağırım hafifledi 3. çabuklaşmak, tezleşmek 4. hafiflemek, rahatlatmak 5. ritmikleşmek, oynaklaşmak, hareketlilik 6. hafifleşmek, hoppalaşmak (ağırbaşlılığını yitirmek) 7. basitleşmek

sivikcûn *m* hızlı gitme

sivik cûn */gh* hızlı gitmek

sivikî *m* 1. hafiflik 2. kolaylık, kolay 3. hafiflik, rahatlık * **piştî ku ez ji serşokê derketim bi min re sivikîyek çêbû** banyodan çıkınca bir hafiflik duydum 4. atiklik, çeviklik 5. tezlik, çabukluk, süreklilik 6. yüğrük, yürük 7. hareketlilik, oynaklık, ritmiklik (hareketli, canlı olma durumu) 8. hafiflik, hoppalık, oynaklık (ağır başlı olmama durumu) 9. basitlik (görgüsüz) 10. *mec* köçeklik 11. *rd* yeleme, havaî 12. *rd/h* oynakça (hareketli bir biçimde) 13. *rd/h* oynakça (ağır başlı olmayacak bir biçimde) ~ **kirin** hafiflik etmek, hoppalık etmek

sivikker *rd* 1. hafifletici 2. çabuklaştırıcı, tezleştirici 3. ritmikleştirici

sivikkirin *m* 1. hafifletme, hafifletme 2. hafifletme, hafifletme (gücünü, etkisini azaltmasını sağlamak) 3. çabuklaştırma, tezleştirme 4. hafifletme, rahatlatma 5. ritmikleştirme, oynaklaştırma, hareketlilik 6. hafifletme, hoppalaştırma (ağırbaşlılığını yitirmesine neden olmak) 7. basitleştirme

sivik kirin */hgh* 1. hafifletmek, hafifletmek 2. hafifletmek, hafifletmek (gücünü, etkisini azaltmasını sağlamak) 3. çabuklaştırmak, tezleştirmek 4. hafifletmek, rahatlatmak 5. ritmikleştirmek, oynaklaştırmak, hareketlilik 6. hafifletmek, hoppalaştırmak (ağırbaşlılığını yitirmesine neden olmak) 7. basitleştirmek

sivikok *rd* hafif

sivikokî *rd/h* 1. hafifçe 2. ritmik, hareketlice, oynakça (hareketli bir biçimde) * **muzikeke sivikokî lê dikeve** oynakça bir müzik çalıyor

sivikpê *rd* ayağına çabuk

siviktî *m* 1. hafiflik 2. kolaylık, kolay 3. hafiflik, rahatlık 4. atiklik, çeviklik 5. tezlik, çabukluk, süreklilik 6. yüğrük, yürük 7. hareketlilik, oynaklık, ritmiklik (hareketli, canlı olma durumu) 8. hafiflik, hoppalık, oynaklık (ağır başlı olmama durumu) 9. basitlik (görgüsüz) 10. *mec* köçeklik ~ **ya aqil** akıl zayıflığı

sivikziman *rd* belâgatlı

sivikzimanî *m* belâgat

sivil *m* sofa, sundurma

siving (I) *bnr* sibeh

siving (II) *m* 1. çelen, ev saçağı, dam saçağı 2. siperlik, kapı üstünde ileri çıkarılan gölge, özel çıkıntılı saçak

sivingal *m* dam saçağı

sivirandin *m* tecavüz etme (başkasının hakına el uzatma)

sivirandin */hgh* tecavüz etmek (başkasının hakına el uzatmak)

sivirîn *m* tecavüz edilme (başkasının hakına el uzatılma)

sivirîn *l/gh* tecavüz edilmek (başkasının hakına el uzatılmak)

siviyandin *m* kullanma

siviyandin *l/gh* kullanmak

siviyandî *rd* kullanılıniş

siviyîn *m* kullanılma

siviyîn *l/gh* kullanılmak

sivî (I) *m* enlemesine geniş olan bir tür küfe

sivî (II) *m* kepek (bulgur ve yarma kepeği)

sivil *rd* 1. sivil (askeri olmayan) * **parêziya sivil** sivil savunma 2. sivil (asker sınıfından olmayan kimse) 3. sivil (özel bir biçimde olmayan giysi) 4. sivil (üniforuma veya özel elbise giymemiş kimse) 5. sivil (polis)

sivillî *m* sivillik

sivillîfî *m* sivillik

sivîng *bnr* sivin (II)

sivîrnek *m* dam saçağı

sivloke *rd* rezil

sivloketî *m* rezillik

sivnik *m* süpürge

sivnikfiroş *nd/nt* süpürgeci (satan kimse)

sivnikfiroşî *m* süpürgecilik

sivnikker *nd/nt* süpürgeci (imal eden)

sivnikkerî *m* süpürgecilik

sivnikkirin *m* süpürme

sivnik kirin *l/gh* süpürmek

sivnikvan *nd/nt* süpürgeci (sokakları, caddele-ri süpüren)

sivnikvanî *m* süpürgecilik

sivor, **sivore** *zo/m* sincap

sivorî *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris) ~ **bi bertîla xwe** karınca kararınca

sivorik *zo/m* sincap

sivsilvik *m* çok renkli küçük bir kuş

siwanok *bot/m* bir tür bitki

siwar *nd/nt* 1. binici (binen) 2. binici (ata iyi binen kimse) 3. atlı, süvari 4. süvari (atlı asker) 4. *mec* hükmü geçen, hakim ~ **dan ser piştâ** (yekî) arkadan kovalayanı olmak, atla kovalayanı olmak, topla tüfekte kovmak ~ **birin peya hiştin** baştan savma yapmak ~ **ê hesp mirin** (atın) eyeri boş kalmak ~ **ê hespê xelkê tim peya** ye elin ipiyle kuyuya imilmez ~ **ê kerê ne tu siwar e** eşeğin biniciliği de binicilik değil

siwarbazî *nd/nt* binici (spor)

siwarbazî *m* binicilik (spor)

siwarbûn *m* 1. binne, bini * **ev heywan hîna nehatiye siwarbûnê** bu hayvan biniye gelmemiş 2. binme (bir yere gitmek için, tren, vapur, uçak, otomobil gibi bir taşıtta yer alma) 3. binme (dama gibi oyunlarda) 4. kurulma (yayı veya zembereği gerilme)

siwar bûn *l/gh* 1. binmek (yüksek bir şeyin veya hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak) 2. binmek (bir yere gitmek için, tren, vapur, uçak, otomobil gibi bir taşıtta yer almak) 3. binmek (dama gibi

oyunlarda) 4. kurulmak (yayı veya zembereği gerilmek)

siwarbûyî *rd* binik, binmiş olan

siwarbûyîn *m* 1. biniş 2. biniş (bir yere gitmek için, tren, vapur, uçak, otomobil gibi bir taşıtta yer alma) 3. biniş (dama gibi oyunlarda)

siwarçak *rd* iyi binici

siwarçakî *m* binicilik

siware *m* araba

siwaredar *rd* arabalı

siwarefiroş *nd/nt* arabacı (satan kimse)

siwarefiroşî *m* arabacılık

siwaresaz *nd/nt* araba tamircisi

siwaresazî *m* araba takirciliği

siwarî *m* 1. binicilik 2. binicilik (spor) 3. süvarilik 4. *lşk/rd* atlı, süvari 4. *mec* yaman, cazgır (kadın) * **ev jinik yeka siwarî** ye bu kadın cazgırı tekidir ~ **dan ser piştâ** (yekî) atla kovalayanı olmak, topla tüfekte kovmak

siwarîfî *m* süvarilik

siwarjin *m* kadın binici

siwarkirin *m* 1. bindirme 2. kurma (yayı veya zembereği germe)

siwar kirin *l/gh* 1. bindirmek * **zarok li kerê siwar kîr** çocuğu eşeğe bindirdi 2. kurmak (yayı veya zembereği germek)

siwarkirî *rd* 1. binik, bindirilmiş olan 2. kurulu (zembereği kurulu)

siwarmêr *n* erkek binici

siwe *bnr* sibeh

siwe *m* teğet

siwî *m* gölge

siwûrî *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)

six *rd* sık mēşeke six

sixbûn *m* sıklaşma, sık olma

six bûn *l/gh* sıklaşmak, sık olmak

sixêf *m* küfür, sövgü ~ **pê hatin kirin** sövülme

sixêf bi hev kirin *l/bw* sövüşmek

sixêfker *nd/rd* küfürbaz, sövgücü

sixêfkerî *nd/nt* küfürbazlık

sixêfkirin *m* sövme, küfretme, sövüş

sixêf kirin *l/gh* küfretmek, sövmek

sixik *m* küçük şiş

sixil *n* döl

sixim *m* sıkımlık

sixintî *m* sıkıntı ~ **hatin** (yekî) 1) sıkılmak 2)

üstüne fenalık gelmek

sixirandin *m* sıkılaştırma

sixirandin *l/gh* sıkılaştırmak

sixirîn *m* sıklaşma

sixirîn *l/gh* sıklaşmak

sixî *m* kuru sıkı

sixî *n* diken * **sixiyê gulê** gül dikenî

sixîl *bnr* xilsik

sixlet *m* 1. sıklık, çokluk 2. *rd* sık (seyrek kar-şıtı) 3. sıkı, yoğun

sixletbûn *m* sıklaşma

sixlet bûn *l/gh* sıklaşmak

sixletî *m* sıklık

sixre *rd* 1. kurak (yağışsız) 2. kurak (toprak için; nein tutmayan, çorak) 3. kıraç (verimsiz toprak)

sixrî *m* kar küreme küreği

sixt *m* inanç

sixtenî *m* yakacak

sixur *n* moral * sixurê wê xera bû morali bozuldu ~ê (yekî) şikandin moralını bozmak ~ê (yekî) şikestin morali bozulmak

sixurandin *m* tasarruf etme (istediği gibi bir malı kullanma)

sixurandin *l/gh* tasarruf etmek (istediği gibi bir malı kullanmak)

sixurîn *m* tasaruf edilme

sixurîn *l/gh* tasaruf edilmek

sixurşikestî *rd* morali bozuk

siyabo *bot/m* yalnız Gever/yüksekovada yetişen nefis bir peynir otu

siyagon *bnr* siyahgon

siyah *m* kara

siyahgon *nd* siyah renk

siyahkar *nd/nt* karalayıcı

siyahkarî *m* karalayıcılık

siyahmar *n* kara yılan

siyakevnn *n* alık (eskimiş giyecek)

siyale *bot/m* ispanak

siyalok *m* kamış

siyambû *bot/m* peynire katılan bir ot

siyamo *bot/m* bir bitki

siyan *m* lâğım suyu

siyanet *m* siyanet

siyanojen *kîm/m* siyanojen

siyanûk *bot/m* peynire katılan bir ot

siyanûr *kîm/m* siyanûr

siyar (I) *m* siyer (Hz. Muhammed'in hayatını anlatan kitap)

siyar (II) *bnr* siwar

siyare *m* menteşe

siyaredar *bot/m* kızıl kabak

siyarî *bnr* siwarî

siyar bûn *bnr* siwar bûn

siyar kirin *bnr* siwar kirin

siyarkirî *bnr* siwarkirî

siyaset *m* 1. siyaset, politika 2. *mec* siyaset, politika (bir amaca, hedefe varmak için baş vurulan bütün yollar) ~ ajotin politika gütmek ~ gerandin siyaset yapmak ~ kirin siyaset yapmak ~ kudirandin politika gütmek ~a aborî ekonomi politik ~a çawalêhato idareimaslahat politikası ~a nealfî-girî bağlantısızlık siyaseti (veya politikası)

siyasetger *nd/nt* siyasetçi

siyasetgerî *m* siyasetçilik

siyasetkar *nd/nt* siyasetçi

siyasetkarî *m* siyasetçilik

siyasetmedar *nd/nt* siyasetçi, politikacı

siyasetmedarî *m* politikacılık

siyasetmend *nd/nt* siyasetçi

siyasetmendî *m* siyasetçilik

siyasetname *m* siyaset belgesi

siyasetvan *nd/nt* politikacı

siyasetvanî *m* politikacılık

siyasetzan *nd/nt* siyaset bilimci, siyaset uzmanı

siyasetzanî *m* siyaset bilimi

siyasetzanîn *m* siyaset bilim

siyasetzanîtî *m* siyaset bilimcilik, siyaset uzmanlığı

siyasî *rd* 1. siyasî siyasal, politik 2. siyasî (siyasetçi) 3. *mec* siyasî, politikacı (karşısında-kinin duygularını okşayarak çıkar sağlayan)

siyasîbûn *m* siyasallaşma, siyasileşme

siyasî bûn *l/gh* siyasallaşınak, siyasileşmek

siyasîbûyîn *m* siyasallaşma, siyasileşme

siyasîname *bnr* siyasetname

siyatîk *bj/m* siyatik

siyax *bnr* sewax

siyayî *m* alışveriş listesi

siyele *bot/m* şeker pancarı

siyenît *jeo/m* siyenit

siyer (I) *m* yüklük, yataklık

siyer (II) *m* siyer (Hz. Muhammed'in

siyesî *h* otuzar

siyînî *rd* gönden yapılmış * kîsikekî siyînî gönden yapılma kese

siyokî *rd* gölgecil

siyonîst *nd/rd* siyonist

siyonîzm *m* siyonizm

siyûng *m* dam saçağı

siza *n* ceza ~ girtin ceza almak ~ kirin cezalandırmak ~ kişandin ceza çekmek ~ li (yekî) birin (birine) ceza kesmek ~ lê birin ceza kesmek ~ nivîsandin ceza yazmak ~ stendin ceza almak ~yê bendûbariyê (an jî disîplînê) disiplin cezası ~yê diravî para cezası

sizadan *m* cezalandırma

siza dan cezalandırmak

sizadayîn *m* cezalandırış

sizakirin *m* cezalandırma

siza kirin *l/gh* cezalandırmak

sizakirî *rd* cezalı, cezalandırılmış olan

sizandin *m* cezalandırma

sizandin *l/gh* cezalandırmak

sizandî *rd* cezalı, cezalandırılmış olan

sizanekirî *rd* cezasız, cezalandırılmamış olan

sizayî *rd* cezaî

sizik *m* süpürge

sizing *m* süpürge

Sî *kîm/m* Si (silisyum'un kısaltması)

sî (I) *m* 1. gölge (saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık) 2. gölge (güneş ışınlarından korunacak yer) * li bin siya darê xwe vedihesandin ağacın gölgesinde dinleniyorlardı 3. gölge, siluet (ne olduğu anlaşılmayan karrartı) * gava min di pencereyê re li der dimêzand, ji nişka ve siyek bihûrî çû min

tê dernexist bê ew çî bû pencereden dışarıya bakarken aniden bir gölge geçti, ne olduğunu seçemedim 4. *mec* gölge (kuruma, kayırma, himaye) * *dî bin siya wî de dijî* onun gölgesinde yaşıyor ~ *jê çûn* gölgesi kaybolmak ~ *ketin* gölgelenmek, gölgesi düşmek ~ *ketin ser (...)* gölge düşmek ~ *şıqîtn* (an jî zivîrîn) gölge dönmek ~ *ya biyan siya diyan*, *siya bavan siya benavan*, *siya gûzan siya qîzan*, *siya guran*, *siya birayan* koruma duygusunun dereceleri, çeşitli ağaç gölgelerin güneşten koruma durumlarıyla açıklanmak istenen koruma dereceleri ~ *ya (yekî) xwar bûn* bir kusurun var diyememek

sî (II) *ant/m* ak ciger

sî (III) *mzk/m* 1. sî (gam dizisinde *la* ile *do* arasındaki ses) 2. sî (bu sesi gösteren nota işaretini)

sî (IV) *n* 1. otuz (30, XXX.) 2. *rd* otuz (yermi dokuzdan bir artık)

sî (VI) *m* simurg

sî (VII) *m* 1. işlenmiş deri, gön 2. pazval 3. sapanın taş konulan deri kısmı

sî (VIII) *m* tiksinti ~ *yê (yekî) jê çûn* tiksinti duymak, nefret etmek

sîbande *bnr* berbank

sîbax *m* yarışma, musabaka ~ *kirin* yarışma yapmak

sîber *m* 1. gölge (güneş ışınlarından korunacak yer) 2. gölge (kuruma, kayırma, himaye) 3. gölgelik 4. gölgelik (gölgesinde oturan şey) ~ *û sîtavk* gölge ve şavk

sîberge *m* gölgelik

sîberkirin *m* gölgeleme

sîber kirin *l/gh* gölgelemek

sîbernasyon *m* sibernasyon

sîbernetik *m* sibernetik, güdüm bilimi

Sîbîrî *nd/nt* Sibiryalı

Sîbîrya *m* Sibirya

Sîbîryayî *nd/nt* Sibiryalı

sîdam *m* gölgelik

sîdank (I) *rd* çok kirli, berbat durumda olan

sîdank (II) *m* cüzdan

sîdar (I) *nd/bot* abanoz

sîdar (II) *rd* 1. gölgeli 2. siperli şapka (veya asker şapkası)

sîdarî *m* 1. gölgelik 2. *mec* himaye

sîdarkirin *m* gölgelendirme

sîdar kirin *l/gh* gölgelendirmek

sîdayok *rd* 1. gölgeli, gölge veren 2. gölgelik

sîderî *jeo/m* siderit

sîderoz *jeo/m* sideroz

sîf *m* bulaşık teli

sîfet *n* sıfat (yüz, çehre)

sîfîk (I) *bnr* sefîk

sîfîk (II) *n* pembe rengi

sîfon *m* sifon ~ *kişandin sifonu çekmek*

sîftek *m* 1. sîftah (alış verişe başlama) 2. *h* sîftah ~ *kirin* sîftah etmek

sîftehkirin *m* 1. sîftahlanma 2. sîftahlama (turfanda bir şeyi ilk kez yeme)

sîftek kirin *l/gh* 1. sîftahlanmak 2. sîftahlamak (turfanda bir şeyi ilk kez yemek)

sîgorta *m* 1. sigorta, güvence * *sîgortaya jîyanê* hayat sigortası 2. sigorta (şirketi) 3. sigorta (elektrik sigortası) ~ *avêtin* sigorta etmek ~ *bûn* sigorta olmak ~ *kirin* sigorta etmek ~ *ya civakî* sosyal sigorta ~ *ya jîyanê* hayat sigortası ~ *ya karkeran* işçi sigortası ~ *ya karkeriyê* işçilik sigortası ~ *ya otomatîk* otomatik sigorta ~ *ya tenduristiyê* (an jî *xweşiyê*) sağlık sigortası

sîgortadar *rd* 1. sigortalı 2. sigortalı (sigortalanmış olan)

sîgortadarkirin *m* sigortalama

sîgortadar kirin *l/gh* sigortalamak

sîgortaker *nd/nt* sigortacı

sîgortakerî *m* sigortacılık

sîgortakirin *m* sigortalama, sigorta etme

sîgorta kirin *l/gh* sigortalamak, sigorta etmek

sîgortakirî *rd* sigortalı (sigortalanmış olan)

sîgortanekirî *rd* sigortasız

sîgortanekirîtî *m* sigortasızlık

sîgortavan *nd/nt* sigortacı

sîgortavanî *m* sigortacılık

sîh *n* 1. güderi 2. *rd* güderi (bu deriden yapılmış olan)

sîhale *m* gölgelik

sî heb sî heb *mat/rd* otuzar

sîhek *rd* koyu

sîhem *rd* otuzuncu

sîhemîn *rd* otuzuncu

sîhesî *mat/rd* otuzar

sîhêtî *m* deneme, sinama

sîhêtîkirin *m* deneme, sinama

sîhêtî kirin *l/gh* denemek, sınamak

sîhêtîkirî *rd* denemiş, sınanmış

sîhîk *m* sirke

sîhne *m* hayal

sîhre *m* sihir

sîhrekar *nd/nt* sihirbaz

sîhrekarî *nd/nt* sihirbazlık

sîhter *m* bir enstrüman adı

sîk *m* 1. gölge (saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık) 2. gölge (güneş ışınlarından korunacak yer) 3. gölge, siluet (ne olduğu anlaşılmayan karartı) 4. *mec* gölge gölge (kuruma, kayırma, himaye)

sîkat *m* foseptik çukuru, lâgım çukuru

sîkatîf *kim/rd* sikatif

sîkav *zo/nd* 1. kar kurdu 2. su samuru

sîke (I) *m* 1. sikke (para) 2. sikke (madenî paralara vurulan damga)

sîke (II) *m* sikke (Mevlevî dervişlerin taktıkları yüksek düz külah)

sîke (III) *m* demir kazık * *sîke di bedena kelê de kuta* kalenin bedenine kazıkları çaktı

sîketin (I) *m* (fiz/mat) iz düşümü, irtisam
sîketin (II) *m* 1. küsme 2. kızına
sî ketin *l/gh* 1. küsmek 2. kızmak
sîkevnk *n* alık, eski püskü, yırtık (eskimiş giyecek) * **sîkevnkên xwe dan min** yırtık elbiselerini bana verdi
sîkîrîn *m* gölgeleme, gölgeleyiş
sî kirin *l/gh* gölgelemek
sîkîrî *rd* gölgeli, gölgelendirilmiş olan
sîklet *bnr* siklet
sîklon *m* siklon
sîkuling *zo/m* kartaldan küçük, beyaz renkli bir göçmen kuş
sîlank *m* kabzasız bıçak
sîlav *bnr* sülav
sîlbend *m* göğüslük
sîle (I) *m* mil, ince kum
sîle (II) *m* tokat, sile ~ **avêtin (yekî)** tokatlamak, (birine) sile atmak * **min sîleyek avête wê** ona bir tokat attım ~ **jê xwarin** tokatlanmak, (birinden) tokat yemek ~ **ek çelpandin (yekî)** (birine) tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) ~ **xwarin** tokat yemek
sîlebend *bnr* sînebend
sîleh *m* 1. silâh 2. *mec* silâh (savunmak veya saldırmak için kullanılan, başvurulmuş her şey) ~ **berdan** silâh sıkamak ~ **girê dan** silâh kuşanmak ~ **lê kişandin** (birine) silâh çekmek ~ **lê rast kirin** (birine) silâh doğrultmak ~ **teqandin** (an jî **berdan**) silah patlatmak
sîlehbidest *rd* silâhlı, eli silâhlı
sîlehdar *n* silâhlı, silâhtar ~ **axa dir** ağa silâhtar
sîlehendaz *n* silâhendaz (deniz eri)
sîlehşor *nd/nt* silâhşor
sîlehşorî *m* silâhşorlûk
sîlehxane *m* silâhhane
sîlerik *bot/m* bir tür ot
sîlexane *m* kumluk
sîlik *m* mil, ince kum
sîlikgirtin *m* millenme
sîlik girtin *l/gh* millenmek
sîlindir *mat/m* 1. silindir, üstüvane 2. silindir (sanayide kullanılan merdane) 3. silindir (arabalarda) 4. silindir (yol yapımında toprağı sıkıştırarak düzleştirmek için kullanılan genellikle motorlu araç)
sîlindirdar *rd* silindirli
sîlindirîk *mat/rd* silindirîk, silindirsîl, üstüvanî
sîlindirîkirin *m* silindirme, silindiraj
sîlindir kirin *l/gh* silindirmek
sîlikon *kim/m* silikon
sîlîs *kim/m* silis
sîlmask *bot/m* yenilir bir bitki
sîlo *m* silo (büyük buğday ambarı)
sîluryen *jeo/m* silüryen
sim *n* 1. sim, gümüş 2. sim genellikle işlemlerde kullanılan, gümüş görünüşünde ve parlaklığında olan iplik vb.) 3. *rd* sim (gümüş

gibi parlayan) 4. sırma 5. *rd* sırma (sırmadan yapılma)
sîma *m* sima, çehre
sîman *m* sima
sîmav *m* cıva
sîmaw *m* Merkür
sîmaxweşîk *rd* güzel simalı, çehresi güzel
sîmdar *rd* 1. gümüşlü 2. simli
sîmek *m* taraktan geçirilmiş eğilmeye hazır yün tutamı
sîmerx *nd* simurg
sîmetrî *m* 1. simetri, bakışım 2. *mat/m* simetri, bakışım
sîmetrîk *mat/rd* simetrik, bakışımli, simettrili
sîmir *nd* simurg
sîmitir *m* ertesi ~ **a salê** ertesi yıl
sîmix *bnr* sîmerx
sîmîn *rd* gümüş, gümüşten olan, gümüşten yapılma
sîmkêş *nd/nt* sîrmakeş
sîmkêşxane *m* sîrmakeşhane
sîmkîrn *m* 1. simleme 2. sîrmalama
sîm kîrn *l/gh* 1. simlemek 2. sîrmalamak
sîmkîrî *rd* 1. gümüşlü 2. sîrmalı
sîmore *zo/m* sîncap
sîmorîk *zo/m* sîncap
sînsar *nd/nt* sîmsar, komisyoncu
sîmsariye *m* sîmsariye
sîmsarî *m* sîmsarlık, komisyonculuk
sîmsarîti *m* sîmsarlık
sîmûrg *simurg* ~ **ê anka** anka kuşu, zümürdü-anka
sîmya *m* simya, alşimi
sîmyager *nd/nt* simyacı, alşinnist
sîn *m* 1. dağ doruğu 2. Erdelan perenslerin ünvanı
sînagog *m* sinagog, havra
sînan *m* bir hali çeşidi
sîncok *m* sucuk
sînç *bnr* sinc
sîndir *m* havan
sîndirûk *m* sandık, sanduka
sînebend *m* 1. göğüslük 2. atların göğüs altına bağlanan bir çeşit süs
sînem *m* sinem, sevgili
sînema *m* 1. sinama 2. sinama salonu ~ **ya bédeng** sessiz sinama ~ **ya dengdar** sesli sinema ~ **ya servekirî** açık hava sineması
sînemager *nd/nt* sinemacı, filmci (film yapımcısı veya yönetmeni)
sînemagerî *m* sinemacılık, filmcilik
sînemahez *nd/nt* sinemasever
sînemahezî *m* sinemaseverlik
sînemakar *nd/nt* sinemacı, filmci (film yapımcısı veya yönetmeni)
sînemakarî *m* sinemacılık, filmcilik
sînemakî *bot/m* 1. sinamaki (Cassia) 2. sinamaki (bu bitkinin meyvesi)
sînemaperwer *nd/nt* sinemasever

sînemaperwerî *m* sinemaseverlik
sînemasaz *nd/nt* sinemacı, filmci
sînemasazî *m* sinemacılık, filmcilik
sînemaskop *sn/m* sinemaskop
sînematek *m* sinematek
sînematik *m* sinematik
sînematograf *m* sinematograf
sînemavan *nd/nt* 1. sinemacı (sinema kollarından birinden çalışan kimse) 2. sinamacı (sinanayı çalıştıran)
sînemavanî *m* sinemacılık
sînerama *sn/m* sinerama
sînerjî *fizv/m* sînerji, görevdeşlik
sînesaf *rd* safdil
sînesafî *m* safdillik
sînesoj *rd* sine yakan
sînestezî *psi/m* sinestezi
sîng *bnr* sing (I)
sîngerf *bot/m* zencefil
sîngerî *bot/m* zencefil
sîngtalde *m* damlarda kurulan dulda
sînî *m* sini
sînik *m* sini (küçük sini)
sînizm *fel/m* kinizm
sînk *m* galvaniz
sînkkin *m* galvanizleme
sînk kirin *l/gh* galvanizlemek
sînkkiirî *tek/rd* galvanize, galvanizli
sînobend *bnr* sinebend
sînok (I) *m* kadran
sînok (II) *m* 1. dam saçağı 2. siperlik (şakka siperliği)
Sinolog *nd/nt* Sinolog
Sinolojî *m* Sinolojî
sînonîm *nd/rd* sinonim, anlamdaş, eş anlamlı
sînonimî *m* sinonimlik, anlamdaşlık, eş anlamlılık
sînonîmtî *m* sinonimlik, anlamdaşlık, eş anlamlılık
sînor *n* 1. sınır, hudut (komşu il, ilçe, köy veya kişilerin topraklarını birbirinden ayıran çizgi) 2. sınır, hudut (iki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi) ~ **kişandin** sınır çekmek ~ **rast kirin** sınır çekmek (veya belirlemek) ~ **ê jî (temen an jî emr)** yaş haddi ~ **ê parêziya dijmin qelaştin** (düşman) savunmasını yarmak ~ **ê xortan tune** gençler için haddin olmadığı, bazı şeylerini hoş görmek gerektiğini anlatılan bir deyim
sînordanîn *m* 1. sınırlama (sınırını belirleme) 2. sınırlama (belli bir sınır içinde bırakma, belirleme)
sînor danîn *l/gh* 1. sınırlamak (sınırını belirlemek) 2. sınırlamak (belli bir sınır içinde bırakmak, belirlemek)
sînordar *rd* sınırlı, hudutlu
sînordarî *m* 1. sınırlama 2. sınırlama, kayıtlama (bir takım şartlara bağlama)

sînordarîkirin *l/gh* 1. sınırlama 2. kayıtlama, sınırlama (bir takım şartlara bağlama)
sînordarî kirin *l/gh* 1. sınırlamak 2. kayıtlamak, sınırlamak (bir takım şartlara bağlamak)
sînordarker *rd* sınırlayıcı
sînordarkirin *m* 1. sınırlama, sınırlandırma 2. sınırlama, tahdit etme 3. tahdit etme, kısma (sınırı daraltma) 4. *man* belirleme
sînordar kirin *l/gh* 1. sınırlamak, sınırlandırmak 2. sınırlamak, tahdit etmek 3. tahdit etmek, kısma (sınırı daraltmak) 4. *man* belirlemek
sînordarkirî *rd* 1. sınırlı, sınırlandırılmış 2. sınırlı, kısıtlı
sînordarkirîbûn *m* sınırlılık, kısıtlılık
sînorderî *rd* sınırdışı edilmiş olan
sînorderibûn *m* sınırdışı olma
sînorderî bûn *l/gh* sınırdışı olmak
sînorderibûyî *rd* sınırdışı olmuş olan
sînorderibûyîn *m* sınırdışı oluş
sînorderîkirin *m* sınırdışı etme
sînorderî kirin *l/gh* sınırdışı etmek
sînorderîkirî *rd* sınırdışı edilmiş olan
sînorker *rd* sınırlayıcı
sînorkirin *m* 1. sınırlama 2. sınırlama, tahdit etme
sînor kirin *l/gh* 1. sınırlamak 2. sınırlamak, tahdit etmek
sînorkirî *rd* 1. sınırlı, hudutlu 2. sınırlı, mahdud, mahdudlu hale getirilmiş 3. sınırlı, sınırlanmış olan, bağlı * **kirariyeke bi rêziknameyê ve sînorkirî** tüzüğe bağlı bir işlem
sînorkişandin *m* sınırlama (sınırını belirleme)
sînor kişandin *l/gh* sınırlama, hudutlandırma
sînorkişandî *rd* sınırlanmış (sınırı belirlenmiş)
sînorparêz *nd/nt* sınır muhafızı
sînorparêzî *m* sınır muhafızlığı
sînorte *nd/nt* piç (anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk)
sînorvan *nd/nt* sınırcı
sînorvanî *m* sınırcılık
sîntir *nd/nt* öksüz çocuk
sîntîgrafi *bj/m* sintigrafi
sîntîne *der/m* sintine
sînuzîdal *rd* sinüzidal
sînuzoît *mat/m* sinüzoit
sînûs *m* sinüs ~ **a cênîkê şakak sinûsû** ~ **eniyê** alın sinüsü
sînyor *n* sînyor
sîp *n* 1. sîpa 2. *arfo* ergen sayılan erkek çocuk ~ **û sengele delikanlı**
sîpah *m* ordu
sîpal *rd* üstü başı yırtık pırtık
sîpalbûn *m* üstü başı yırtık pırtık olma
sîpal bûn *l/gh* üstü başı yırtık pırtık olmak
sîpan *n* buzluğan (dorukları buzlu dağ)
sîpe *n* 1. sîpa (bir yaşını doldurmuş at, katır ve eşek yavrusu) 2. *argo* yeni yetme (erkek çocuğu, ergen sayılan erkek çocuk) 3. aylak

sîpeh *nd/nt* 1. sipahî 2. asker
sîpek *n* 1. sîpa 2. *argo* yeni yetme, toy delikanlı
sîpel *m* şelâle
sîpelk *ant/m* ak ciger
sîpelok *argo/h* yeni yetme, toy delikanlı
sîper (I) *zo/m* şahine benzer pençeli bir kuş
sîper (II) *m* 1. siper (korunulacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer) 2. *ışk* siper (üstü açık hendek) 3. siperlik, güneşlik 4. siper, siperlik (şapka siperi) * **sîpera şewqeyê** şapkanını siperi ~ **girtin** (bir şeyi veya yeri) siper almak
sîpergirtin *m* mevzilenme
sîper girtin *l/gh* mevzilenmek
sîperik *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
sîpêle *m* karartı
sîpik (I) *m* eşik
sîpik (II) *n* 1. sîpa 2. *argo* yeni yetme (erkek çocuk)
sîpl *n* süt ürünleri
sîplak *ant/m* ak ciger
sîpob *m* supap ~ **a ewlekariyê** güvenlik vanası
sîpolin *jeo/m* sipolin
sîqal (I) *m* ince sîva
sîqal (II) *m* cilâ ~ **kirin** 1) cilâlamak 2) tırpan bilemek
sîqalk *zo/nd* akbaba (Vultur monachus) ~ **a gurî** akbaba
sîqalker *nd/nt* cilâcı
sîqalkerî *m* cilâcılık
sîqalkirin *m* cilâlâma
sîqal kirin *l/gh* cilâlâmak
sîqalkirî *rd* cilâlı, cilâlanmım olan
sîqan *m* gıcırdama, gıcırdayış
sîqandin *m* gıcırdatma
sîqandin *l/gh* gıcırdatmak
sîqesîq *h* gıcır gıcır (diş gıcirtısı için) ~ **kirin** gıcır gıcır etmek
sîqilandin *m* 1. kışkırtma, tahrik etme, fitleme 2. kızdırma, kızıştırma, dolduruşa getirme, fitilleme 3. kurma (başkalarına karşı öfkelen-dirme)
sîqilandin *l/gh* 1. kışkırtmak, tahrik etmek, fitlemek 2. kızdırmak, kızıştırmak, dolduruşa getirmek, fitillemek 3. kurmak (başkalarına karşı öfkelen-dirmek)
sîqilandî *rd* 1. kışkırtılmış, tahrik edilmiş 2. kızdırılmış, kızıştırılmış, dolduruşa getirilmiş olan 3. kurulmuş (başkalarına karşı öfkelen-dirilmiş olan)
sîqilin *m* 1. kışkırtılma, tahrik edilme, fitlenme 2. kızdırılma, kızıştırılma, dolduruşa getirilme, fitilleme
sîqilîn *l/gh* 1. kışkırtılmak, tahrik edilmek, fitlenmek 2. kızdırılmak, kızıştırılmak, dolduruşa getirilmek, fitillemek
sîqirandin *m* gıcırdatma
sîqirandin *l/gh* gıcırdatmak * **ji hêrsa diranê**

xwe disîqirandin öfkesinden dişlerini gıcır-datıyordu
sîqisîr *m* tahterevalı
sîqî (I) *bot/m* çubuk ağacı (Mabea)
sîqî (II) *m* patlangaç, patlangıç
sîqîn *m* (diş) gıcırdama
sîqîn *l/gh* (diş) gıcırdamak
sîqînî *m* gıcirtı (diş için)
sîqlûsîmaq *m* tahterevalı
sîquling *zo/m* turna (Grus grus)
sîr *bot/m* 1. sarımsak (Allium sativum) 2. sarımsak (bu bitkinin baharat olarak kullanılan dişli bölümü) 3. babuko (sarımsak, tereyağı, ekmek ve yoğurtan yapılan yemek) ~ **kirin** (...) sarımsaklamak ~ **tê de nesekîn** çok asabî olmak ~ **xistin** (tişteki) sarımsaklamak * **sîr xiste xwarinê** yemeği sarımsakladı
sîrace *m* sakağı, ruam
sîramok *bot/m* yaban sarmısağı
sîranî *m* dingil
sîrava *m* sarımsak, yağ ve ekmekten yapılan yemek
sîravk (I) *m* sarmısak ve yumurtadan yapılan sulu bir yemek
sîravik (II) *m* pişirilmiş nohut
sîrayet *m* sirayet
sîrayetkirin *m* sirayet etme (hastalık geçme)
sîrayet kirin *l/gh* sirayet etmek (hastalık geçmek)
sîrçirk *zo/m* cırcır böceği
sîrdim bir tür bitki
sîrdim *m* bir tür yabanî sarmısak
sîrebend *bnr* sinebend
sîreç *m* çiriş otu kökü (şirez yapımında kullanılır)
sîregir *nd/nt* nişancı
sîren *m* siren
sîren *m* yılan sesi
sîrik *m* bir tür yabanî sarmısak (peynire katılır)
sîrika maran *bot/nd* uyuz otu (Scabiosa rotata)
sîrikandin *m* gıcırdatma
sîrikandin *l/gh* gıcırdatmak * **diranên xwe disîrikîne** dişlerini gıcırdatıyor
sîrikîn *m* gıcırdama
sîrikîn *l/gh* gıcırdamak
sîrim (I) *m* sicim ~ **kişandin** sicim yapmak
sîrim (II) *bot/m* yabanî sarmısak
sîrima zinaran *bot/nd* kaya sarımsağı (Allium ampeloprasum)
sîrî *m* sarmısak acısı
sîrk *m* sirk
sîrkesîrk *m* fare sesi
sîrkin *m* sarımsaklamak
sîr kirin *l/gh* sarımsaklamak
sîrkirî *rd* sarımsaklı (sarımsak katılmış olan)
sîrkulasyon *bz/m* sirkülasyon, tedavül
sîrkut *n* döveç, sarımsak tokmağı
sîrkutk *bnr* sîrkut
sîrkutok *zo/nd* yonca böceği

sîrmast *n* sarımsaklı yoğurt
sîrmastik *bot/m* bir bitki
sîrmo *bot/m* sirmo (*Allium atroviolaceum*, *Allium vineale*)
sîrmok *bot/m* yabancı sarımsak
sîrokî *bnr* sîri
sîroz *bj/m* siroz
sîrozdar *rd* sirozlu
sîrget *rd* 1. kaçak, saklı * **pezê sîrget** saklı mal (vergi vermemek için) 2. çalınmış koyun
sîrgûn *argo/rd* sabırsız, hırçın kimse
sîrsîrk *zo/m* cırcır böceği
sîrsîrok *zo/m* cırcır böceği
sîrtakî *m* sirtaki
sîrûs *erd/m* sirrus
sîrûş *m* 1. ilham, esin 2. vahiy 3. melek
sîs (I) *n* 1. ak, beyaz 2. ak, beyaz (bu renkten olan) 3. kır
sîs (II) *rd* kelek (yer yer çıplaklığı olan)
sîs (III) *m* her tarafı kar alma ~ **bûn** her tarafı kar almak
sîsalek *zo/m* 1. kutsal sayılan ve çok yükseklerde uçan bu kuş, grup hayatı yaşar ve yüksek zirvelere yuva yapar. Çocuklar onu uçarken görünce hemen bu tekerlemeyi söylerler hilo, hilo, sîsaleko bimbareko 2. temizlik sembolüdür * **lavikê min xwe şûst, tendiraz bû, bû sîsalek** oğlum temizlenip pırl pırl oldu
sîsalk *bnr* sîsark
sîsarik *zo/nd* akbaba (*Vultur monachus*)
sîsark *zo/nd* akbaba (*Vultur monachus*)
sîsayî *m* akıllık, beyazlık
sîsbûn (I) *m* 1. beyazlanma, beyazlaşma 2. kirlaşma
sîsbûn (II) *m* kar tipisi sonucu çukur ve düz olmayan alanların dümdüz bir hâl alması
sîs bûn (I) *l/gh* 1. beyazlanmak, beyazlaşmak 2. kirlaşmak
sîsbûn (II) *l/gh* kar tipisi sonucu çukur ve düz olmayan alanlar dümdüz bir hâl almak
sîsbûyî *rd* beyazlanmış, beyazlaşmış olan
sîsbûyîn *m* 1. beyazlanmış, beyazlaşış 2. kirlaşış
sîsele *rd* cılız
sîselebûn *m* cılızlaşma
sîsele bûn *l/gh* cılızlaşmak
sîseletî *m* cılızlık
sîsîk (I) *ant/m* 1. göz bebeği 2. *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse) 3. *rd* cici
sîsîk (II) *n* 1. çekirdek (etli meyvelerin içinde bir veya birden fazla bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum) * **sîsîka zeytûnan** zeytin çekirdeği 2. *biy* çekirdek (bir hücrenin merkezini oluşturan cisimcik) ~**ek li heft mehseran gerandin** bir mesele üzerinde çok durmak, aşırı büyütmek
sîsîk (III) *m* sepicilikte kullanılan bir meşe ürünü ~**a ser cemedê hafîf kadın ~a serê daran bû kevaniya malan beğenilnemen** bir kadın veya kıza küçümseme yoluyla söylenir

sîsîk (IV) *rd* 1. kaygan 2. kel, tüysüz
sîsîk (V) *bnr* sîsark
sîsîkdar *rd* çekirdekli
sîsîldanik *m* çekirdeklik
sîsîrk *zo/m* cırcır böceği, cırlak, cırlayık (*Grillus domesticus*, *G. campestris*)
sîsker *rd* beyazlatıcı
sîskirin (I) *m* kar tipisinin çukur ve düz olmayan alanları dümdüz etmesi
sîskirin (II) *m* 1. beyazlatma 2. kirlaştırma
sîs kirin (I) *l/gh* kar tipisi çukur ve düz olmayan alanları dümdüz etmek
sîs kirin (II) *l/gh* 1. beyazlatmak 2. kirlaştırmak
sîsmik *rd* sismik
sîsmograf *m* sismograf, depremyazar
sîsmolog *nd/nt* sismolog, deprem bilimci
sîsmolojî *m* sismoloji, deprem bilimi
sîsolek *zo/nd* akbaba (*Vultur monachus*)
sîsot (I) *m* siyah kuru üzüm
sîsot (II) *m* bir tür egzama
sîstem *m* 1. sistem, dizge 2. *fel/wj* sistem, dizge 3. sistem, düzen 4. sistem (bir devletin belli başlı ilkeleri bakımında yönetimde tuttuğu yol, yönetim biçimi) ~**a esmanî ya parêziyê** (an ji berevaniyê) hava savunma sistemi ~**a rojê ast** güneş sistemi ~**a televizyona dewrêgirtî** kapalı devre televizyon sistemi ~**a tûreyan** (an ji rehikan) sinir sistemi
sîstema aksiyoman *man/nd* belitken
sîstema dehaniyê *nd* ondalık sistem
sîstema metrik *nd* metre sistemi, metrik sistem
sîstematîk *rd* 1. sistematik, dizgeli 2. sistematik, dizgesel 3. sistematik, sistemli
sîstematîkbûn *m* sistemleşme
sîstematîk bûn *l/gh* sistemleşmek
sîstematîkkirin *m* sistemleştirmek
sîstematîk kirin *l/gh* sistemleştirmek
sîstematîkkirî *rd* sistemli, sistemli hale getirilmiş olan
sîstît *bj/m* sistit
sîstol *fizy/m* sistol
sîsyank *zo/m* kel aynak
sîsyarek *zo/nd* akbaba (*Vultur monachus*) ~**a gurî** akbaba
sîsyarik *zo/nd* akbaba (*Vultur monachus*)
sîşîqitîn *m* gölge dönme
sî şîqitîn *l/gh* gölge dönmek
sîtard *bnr* sêtar
sîtarxûnî *m* bir tür erkek elbisesi
sîtav *bnr* sitavk
sîtavk *m* 1. yansı, akis (bir cismin parlak bir yüzeyde görünmesi) * **sîtavkên heyvê yên di avê de** mehtabın suda akisleri 2. *fiz* yansı, akis 3. pencereden akan güneş ışığı
sîte *m* 1. site (konutlar topluluğu) 1. *dîr* site (bir veya bir kaç kentten oluşan devlet)

sîtem *m* zulüm
sîtemdide *rd* mazlum
sîtemkar *rd* zalim
sîtemkêş *rd* zulüm çeken
sîtil *m* 1. büyük bakraç 2. kazan ~ **qelaptin** kazan kaldırmak ~ **a dûkelê** buhar kazanı ~ **a hilm û gûlmê** buhar kazanı
sîtol *m* donanma (belli bir amaçla kullanılan gemilerin tümü)
sîtola sıvık *der* ince donanma
sîtolojî *biy/m* sitoloji, hücre bilimi, göze bilimi
sitoplazma *biy/m* sitoplazma
sîtoq *m* çapak (göz çapağı)
sîtoqgirtin *m* çapaklanma
sîtoq girtin *l/gh* çapaklanmak
sîvan *nd/nt* sayacı
sîvander *m* dam saçağı
sîvanok *zo/m* saka kuşu
sîvgal *bnr* sıvgal
sîvik *m* dam saçağı
sîvok *bnr* sêvok
sîvorek *zo/m* sincap
sîwak *bnr* miswaq
sîwan *m* 1. gölgelik, güneşlik 2. şemsiye 3. ayla, ağıl, hale (ay çevresinde görülen ışık halkası) 4. hale, ayla, ağıl (resimlerde bazı insanların başlarının çevresinde çizilen ışık halkası) 5. *sn* ağıl, hale, ayla ~ **a dora heyvê** ay ağılı ~ **a heyvê** ayla, hale, ay ağılı ~ **a rojê** *ast* güneş tekeri
sîwana heyvê *nd* ay evi
sîwandank *m* şemsiyelik, şemsiyelerin konulduğu yer
sîwandar *rd* haleli
sîwane *m* 1. gölgelik (gölgesinde oturlan şey) 2. şemsiye, güncek 3. paraşüt
sîwanebaz *nd/nt* 1. paraşütçü (bir uçaktan paraşütle atlamak ve yere iner inmez savaşılabilmek amacıyla eğitilmiş asker) 2. paraşütçü (bi hava taşıtında paraşütle atlayarak yere inen kimse)
sîwanebazî *m* paraşütçülük
sîwanfiroş *nd/nt* şemsiyeci, şemsiye satan
sîwanfiroşî *m* şemsiyecilik, şemsiye satıcılığı
sîwangirtin *m* ağıllanma, halelenme, harmanlanma (ay etrafında ağıl oluşma)
sîwan girtin *l/gh* ağıllanmak, halelenmek, harmanlanmak (ay etrafında ağıl oluşmak)* **dora heyvê sîwan girtiye, dê baran bibare** ayın etrafı halelenmiş, yağmuryağacak
sîwangirti *rd* ağıllı
sîwankar *nd/nt* şemsiyeci, şemsiye imal eden
sîwankar *m* şemsiyecilik
sîwanker *nd/nt* şemsiyeci, şemsiye imal eden
sîwankerî *m* şemsiyecilik
sîwanok *bot/m* şemsiye çiçeği
sîwansaz *nd/nt* şemsiyeci, şemsiye tamircisi
sîwansazî *m* şemsiyecilik, şemsiye tamirciliği
sîwanvan *nd/nt* paraşütçü

sîwetir *m* ertesi
sîwor *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
sîwtang *bnr* sîwtank
sîwtank *m* 1. yansı, akis (bir cismin parlak bir yüzeyde görünmesi) * **sîwtankên heyvê yê** **dî avê de** mehtabın suda akisleri 2. *fiz* yansı, akis 3. görüntü, hayal * **li sîwtanka xwe ya di eyneyê de mêze kir** aynadaki hayaline baktı
sîx (I) *n* 1. diken 2. tığ
sîx (II) *n* telmek
sîxboz *n* 1. kıranta, kırçıl, kır saçlı (saç sakal içün, kırılmış) 2. kıranta (saçları ağırlaşmış orta yaşlı erkek)
sîxbozbûn *m* kırçılınma, kırçılama
sîxboz bûn *l/gh* kırçılınmak, kırçılama
sîxbozî *rd* ağırak (aklaşmış)
sîxbozkî *rd* kırçılca
sîxboztî *m* kırantalık, kırçılık
sîxe *bnr* xwîsî
sîxur (I) *zo/m* oklu kirpi
sîxur (II) *nd/nt* ajan, casus, çasıt, ihbarcı ~ **ê navtêder** kışkırtıcı ajan
sîxurî *m* ajanlık, casusluk, çasıtlık, ihbarcılık
sîxurîkirin *m* ajanlık yapma, casusluk yapma, çasıtlama
sîxurî kirin *l/gh* ajanlık yapmak, casusluk yapınak, çasıtlamak
sîxurme *m* darbe (vuruş, çarpış)
sîzivrîn *mgölge* dönme
sî zivrîn *l/gh* gölge dönmek
skala *m* 1. skala (bestelerdeki aynı ses grubu) 2. skala (gösterge listesi) 3. *mzk* gam
skandal *m* skandal
skandiyûm *kîm/m* skandiyum (kısaltması Sc)
skavêl *m* çalı süpürgesi, çöp süpürgesi
skayîl *m* çöp süpürgesi
skenck *m* 1. beze 2. *bj* yumurcak
Skender İskender, Büyük İskender
Skenderê Dukuloç *nd* Büyük İskender
sket *n* yüz, çehre * **sketê xwe sorav daye** yüzüne alık sürmüş
skêç (I) *m* desen
skêç (II) *m* skeç
skênç *bnr* skenc
skî *m* ski, kayak
skîbaz *nd/nt* kayakçı
skîbazî *m* 1. kayakçılık (kayakçı olma durumu) 2. kayakçılık (kayak sporculuğu)
skleroz *bj/m* skleroz
Skoç *nd/rd* İskoç
Skoçî *m* 1. Skoç 2. İskoç, İskoçyalı
skolastîk *fel/m* skolastik
skur *m* yaka
Slav *nd* 1. Slâv 2. *rd* Slâv (Slâvlara ait veya özgü olan)
Slavî *m* Slâvca
Slavîstîk *m* Slâvistik
Slavkî *m* 1. Slâvca 2. *rd* Slâvlara yaraşır bir biçimde

Slavnas *nd/nt* Slâvist
Slavnasî *m* Slâvistik
Slavzan *nd/nt* Slâvist
Slavzanî *m* Slâvistik
slayt *m* slâyt, diyapozitif
slogan *m* slogan ~ **gotin** slogan atmak
sloganî *rd* sloganik
sloganparêz *rd* slogancı
Slovak *nd* 1. Slovak 2. *rd* Slovak (bu halka özgü olan)
Slovakî *m* 1. Slovakça 2. *rd* Slovaklara yaraşır bir biçimde
Slovakıyayî *nd/rd* Slovakyalı
Sloven *nd/rd* Sloven
Slovenî *m* Slovence
Slovenkî *m* 1. Slovence 2. *rd* Slovenlere yaraşır bir biçimde
Slovenıyayî *nd/rd* Slovenyalı
Sm *kim* Sm (samyum'un kısaltması)
smokîn *n* smokin
Sn *kin* Sn (kalayın kısaltması)
so *bot/m* dere boylarında yetişen ve kökü yenen bir bitki
sob *nd* sabahın erken saati
soba (I) *m* soba ~ **ya don** (an jî **gazê**) gaz sobası
soba (II) *rd* 1. bir (veya tek) başına, tek (tek başına, yalnız olan) 2. *h* azade
soba (III) *nd/nt* yüzücü
sobafiroş *nd/nt* sobacı (satan kimse)
sobafiroşî *m* sobacılık
sobahî *m* yüzme (suda yüzme)
sobahîkirin *m* yüzme
sobahî kirin *l/gh* yüzmek
sobaker *nd/nt* sobacı (imalat eden)
sobakerî *m* sobacılık
sobandin *m* yüzdürme (yüzmesini sağlama)
sobandin *l/gh* yüzdürmek (yüzmesini sağlamak)
sobanî *m* yüzme
sobanîkirin *m* yüzme
sobanî kirin *l/gh* yüzmek
sobarî *bnr* soberî
sobasaz *nd/nt* soba tamircisi
sobasazî *m* sobacılık
sobayî kirin *l/gh* yüzmek
sobayî *m* yüzme
sobayîkirin *m* yüzme
sobayî kirin *l/gh* yüzmek
sobe (I) *bnr* soba (I)
sobe *rd* tek (tek başına), yalnız (tek başına olan, yanında başkaları bulunmayan)
sobeber *nd/nt* 1. yüzücü 2. yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse) 3. dalıcı (su altına dalan kimse veya hayvan)
sobeberî *m* 1. yüzme 2. yüzücülük 3. dalıcılık
~ya li serpiştê sırt üstü yüzme
sobeberîkirin *m* yüzme
sobeberî kirin *l/gh* yüzmek
sobeberîfî *m* yüzücülük
sobehî *bnr* sobahî

sobekar *nd/nt* 1. yüzücü 2. yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)
sobekarî *m* 1. yüzme 2. yüzücülük
sobekarîkirin *m* yüzme
sobekarî kirin *l/gh* yüzmek
sober *nd/nt* 1. yüzücü 2. yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)
soberî *m* yüzme ~ **ya li serpiştê** sırt üstü yüzme
soberî kirin *l/gh* yüzmek
soberîfî *m* yüzücülük
sobetî *m* teklik (bir başına olma durumu)
sobîn *m* yüzme (suda yüzme)
sobîn *l/gh* yüzmek (suda yüzmek)
soda *m* soda, kabartma tozu
sodret *rd* 1. acayip 2. ucube
sodretî *m* 1. acayiplık 2. ucubelik
sodyûm *kim/m* sodyum (kısaltması Na) ~ **bî-karbonat** sodyum bikarbonat, kabartma tozu ~ **flurîf** sodyum flürit ~ **fosfat** sodyum fosfat ~ **hîdroksîl** sodyum hidroksil ~ **hîdroksît** sodyum hidroksit ~ **hîposulfit** sodyum hiposülfat ~ **karbonat** sodyum karbonat ~ **klorur** sodyum klorür ~ **nîtrat** sodyum nitrat ~ **sulfat** sodyum sülfat
sof *nd* kalın kumaş
sofik *n* sofucuk (alay yoluyla)
sofiyane *h* sofiyane, sofuca
sofi *nd/rd* 1. sofı 2. aşık oyununda aşığın tümsekçe yeri ~ **yê hayjê tune** kaba sofı ~ **yê rî-kurkirî** sahtekar
sofigar *nd/rd* sofist
sofigarî *m* sofizm
sofiger *nd/rd* 1. sofist, bilgici 2. *fel* mistik, gizemci
sofigerî *m* 1. sofizm, bilgicilik 2. *fel* gizemcilik
sofiki *rd/h* sofuca
sofikok *n* sofucuk
sofist *nd/nt* sofist, bilgici
sofistî *m* sofistlik
sofistik *rd* sofistlik
sofişeytan *nd/rd* sahtekar, sofuluğa aykırı hareket eden, sapkın
sofitî *m* sofuluk
sofizm *fel/m* sofizm
sofre *bnr* sifre
sogij *m* özel yemekli davet
sohbet *m* 1. sohbet 2. *wj* sohbet, söyleşi ~ **kirin** sohbet etmek
sohbetkirin *m* sohbet etme, söyleşme
sohbet kirin *l/gh* sohbet etmek, söyleşmek
sohbetvan *nd/nt* hoşsohbet kimse
sojer *rd* yakıcı
sojerî *m* yakıcılık
sojîn *m* yanma (birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı, ışık yayarak kül durumuna geçip yok olma)
sojîn *l/gh* yanmak (birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı, ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak)

sokerana avî *bot/nd* su baldıranı, su rezenesi
sol (I) *mzk/m* 1. sol (gam dizisinde *fa* ile *la* arasındaki ses) 2. sol (bu sesi gösteren nota işareti)

sol (II) *m* tuz

sol (III) *m* 1. ayakkabı 2. nal * **hesp sol kirin** atı nalladılar ~ **ji pê** (an *ji ling*) **derxistin** ayakkabısını çıkarmak ~ **ji pê** (an *ji ling*) **kirin** ayakkabısını çıkarmak ~ **ters kirin piyê/lingê (yekî)** papucunu ters giydirmek ~ **lê dan** ayakkabı vurmak ~ **lê xistin** ayakkabı vurmak ~ **li lingê (yekî)** xistin (ayakkabı) ayağına vurmak ~ **li piyê (yekî)** xistin (ayakkabı) ayağına vurmak ~ **rast kirin** ayakkabılarını çevirmek ~ **a (yekî) dan destê (yekî)** papucunu eline vermek ~ **a (yekî) danîn 1)** (birinin) papuçlarını çevirmek 2) ayakkabılarını çevirmek (bazı davranışlara misafiri gitmeye zorlamak) 3) (birinin) kuyusunu kazmak ~ **a (yekî) di taqê re avêtin** pabucunu dama atmak ~ **a hev danîn** (birbirinin) kuyusunu kazmak ~ **a jinan** kadın ayakkabısı ~ **a ku ji piyê (yekî) re nebûn** avêtin ayağının bağını çözmek (eşini boşamak) ~ **a ku nebûn mirov ji piyê xwe derxistin** ayağının bağını çözmek (eşini boşamak) ~ **a mêran** erkek ayakkabısı ~ **a şeytan ters kirin piyê wî** şeytana külahı (veya pabucu) ters giydirmek ~ **a (yekî) ters kirin piyê (yekî)** papucunu ters giydirmek ~ **a xwe kirin piyê** (an *ji lingê*) **xwe** ayakkabısını giymek ~ **a xwe lê qetandin** (an *ji dirandin*) papuç eskitmek (veya paralamak) ~ **a xwe li riyekê qetandin** eşini aşındırmak ~ **a xwe li (vê) riye qetandin** papuç eskitmek (veya paralamak) ~ **a xwe li xwe kirin** ayakkabısını giymek ~ **a zarokan** çocuk ayakkabısı

solaryûm *m* solaryum

solbend *nd/nt* 1. ayakkabıcı, ayakkabı tamircisi 2. nalbant ~ **ê xwas culhê bêkiras** kendi işlerine karşı ihmalkar olan kimse

solbendî *m* 1. ayakkabıcılık 2. nalbantlık

solbismar *n* ayakkabı çivisi

solçêker *nd/nt* ayakkabıcı (imal eden kimse)

solçêkerî *m* ayakkabıcılık

soldank *m* ayakkabılık, başmaklık (ayakkabı konulan yer)

soldir *bnr* soldirû

soldirî *bnr* soldirûti

soldirû *nd/nt* ayakkabıcı, ayakkabı tamircisi

soldirûti *m* ayakkabıcılık, ayakkabı tamirciliği

soldiz *bnr* soldûz

soldûz *nd/nt* ayakkabıcı, ayakkabı tamircisi

soldûzî *m* ayakkabıcılık

sole (I) *m* 1. sap 2. darı sapı

sole (II) *m* nal ~ **kirin** nal çakmak

solekirin *m* nallama

sole kirin *l/gh* nallamak

solen *zo/m* sülüne, deniz çakısı (Solen)

solfej *mzk/m* solfej

solfiroş *nd/nt* ayakkabıcı (satan kimse)

solfiroşî *m* ayakkabıcılık

solger *nd/nt* ayakkabıcı

solgerî *m* ayakkabıcı

solik *m* ayakkabı, küçük ayakkabı

solîn (I) *m* boru

solîn (II) *m* kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer)

solîn (III) *bot/m* bir tür kır çiçeği

solînk *m* boru

solîpsîzm *fel/m* solipsizm, tek bencilik

solîst *mzk/nd* solist, solocu

solker *nd/nt* ayakkabıcı (imal eden kimse)

solkerî *m* ayakkabıcılık

solmest *m* mest (hafif ve yumuşak bir tür ayakkabı)

solo *mzk/m* solo ~ **strîn** solo yapmak

solvan *nd/nt* ayakkabıcı, başmakçı (ayakkabı nöbetçisi)

solvanî *m* ayakkabıcılık, başmakçılık

som (I) *rd* somurtkan

som (II) *rd* sersem

soma *m* soma (cinsiyet hücrelerin dışında, vücut hücrelerinin tümü)

some (I) *bnr* fame

some (II) *m* yüzme (suda yüzme)

some kirin *l/gh* yüzmek

somer *m* bir ölçü birimi (2,5 teneke bir somer'e eşittir)

somerî *m* bir tür yuvarlak mayalı ekmek

somestre *m* sömestre, yarı yıl

somevan *nd/nt* yüzücü

somik *m* somuna benzer yassı ekmek

somin (I) *n* somun ekmeği

somin (II) *m* somun (civataların ucuna geçirilen yivli başlık)

somî (I) *m* somurtkanlık

somî (II) *m* sersemlik

somkar *rd* kapsayıcı

somon *zo/m* som balığı (Salmo salar)

somya *bnr* somye

somye *m* somya

son *m* süna

sonar *m* sonar

sonat *mzk/m* sonat

sond *m* 1. ant, yemin 2. ant, yemin (kendi kendine söz verme) ~ **bi (yekî) dan xwarin** (birine) ant verdimmek ~ **dan xwarin** ant içirmek ~ **lê qelibîn** yemini çarpmak ~ **li xwe qelaptin** yeminler içmek (veya etmek) ~ **pê dan xwarin** (birine) ant verdimmek ~ **xwarin** yemin etmek, yemin içmek ~ **a (yekî) lê ketin** yemini çarpmak ~ **a (yekî) li cih bûn** yemini geçerli olmak, yerinde olmak ~ **a mezin xwarin** büyük yemin etmek ~ **a temam 1)** kesin, kesin olarak 2) yeminler olsun (li) ~ **a xwe poşman bûn** andını bozmak ~ **a (yekî) xwarin 1)** (birini) cezalandıraca-

ğına dair yemin etmek 2) (birinin) canına kıymak için yemin içmek (yek) dan ~dan ant vermek

sonda (I) *h* sahi, essah

sonda (II) *m* 1. sonda 2. *bj* sonda

sondaj *m* sondaj ~ *kirin* sondaj yapmak

sondajker *nd/nt* sondajcı

sondajkirin *m* sondajlama

sondakirin *m* sondalama

sonda kirin *l/gh* sondalamak

sonder *m* saçak, dam saçağı

sondik *m* yemin ~a (yekî) xwarin

sondname *m* yemin metni

sondnexwarî *rd* yeminsiz

sondşikîn *rd* sözünden cayan

sondxwarin *m* ant içme (veya etme), yemin etme

sond xwarin *l/gh* ant içmek (veya etmek), yemin etmek

sondxwarî *rd* 1. antlı, yeminli

sondxwarî *rd* bağlaşık (aralarında anlaşma veya sözleşme sağlanmış olan kimse veya topluluk) 2. şartlı (şart etmiş olan) 3. *nd/rd* bağlaşık, müttefik ~yê hev bûn antlaşmalı olmak

sondxwarîbûn *m* 1. antlılık, yeminlilik 2. bağlaşıklık, müttefiklik

sondxwer *rd* ant içen, yemin içen

sondxur *bnr* sondxwer

sone (I) *m* gövel, yeşil başlı ördek

sone (II) *wj/m* sone

sonek *n* suna (erkek ördek)

sonewêrk *m* suna

sopa *m* ordu

sopanî *bnr* sobanî

soprano *nd* 1. soprano (en ince kadın ve genç erkek sesi) 2. soprano (sesi böyle olan sanatçı) 3. *mzk* soprano (bir çalgı topluluğunda enci sesleri veren müzik araçları)

soq *bnr* saq

soqî *m* dibek

sor (I) *bnr* sol (II)

sor (II) *n* 1. kırmızı, kızıl, al 2. *rd* kırmızı, kızıl, al (bu renkten olan) * alaya sor al bayrak 3. *rd* sıcak, har (ısısı yüksek olan, çok ısınmış) * şorbe sor e çorba sıcak 4. kızgın 5. acı (biber acısı gibi) ~ bûn 1) kızıllaşmak, al al olmak 2) kızarmak, kızgınlaşmak ~ bûn isin kor gibi yanmak * çavên wî sor bûne dîşin gözleri kor gibi yanıyor ~ bûn mîna xurmeyê nar gibi kızarmak ~ e ateş gibi (çok sıcak) ~ û gizrî etli canlı ~ û gizrî bûn benzine kan gelmek ~ û gizrî ye kanlı canlı ~ û sorçiko bûn kızarıp bozarmak ~ û spî kırmızı beyaz ~ û spî kirin al al olmak ~ê gizrî kan kırmızı

sor (III) *nd* 1. kırmızı koyun 2. açık kahve renkli deve

sorab *m* bir tür saçak

sorahiya rojê *nd* ala gün

sorahî *m* kırmızılık, kızılık, alılık ~ ketin canê (yekî) (birine) renk gelmek ~ya pêşiya rojê gurup rengi ~ya rojê ala gün

sorandin *m* kızılaştırma

sorandin *l/gh* kızılaştırmak

sorandî *rd* kızılaştırılmış olan

Soranî *m* Soranice (Kürtçenin Güney veya orta lehçesi)

Soranîaxêv *nd/nt* bu lehçeyi konuşan kimse

sorati *m* 1. kırmızılık, kızılık, alılık 2. kızılı

sorav *m* alılık (kadınların süslemek için yanaklarına sürdükleri al boya)

soravdan *m* alıklama

sorav dan *l/gh* alıklamak

soravdayî *rd* alıklı (alılık sürmüş olan)

soravdayîn *m* alıklayış

soravk *bnr* süravk

sorax *m* denet, teftiş

soraxan *m* denet, teftiş

soraxkar *nd/nt* denetçi, müfettiş

soraxkarî *m* denetçilik, müfettişlik

soraxkirin *m* denetleme, teftiş etme

sorax kirin *l/gh* denetlemek, teftiş etmek

soraxkirî *rd* denetlinli

soraxvan *nd/nt* denetçi, müfettiş

soraxvanî *m* denetçilik, müfettişlik

sorayî *m* 1. kırmızılık, kızılık, alılık 2. kızartı ~ ketin (...) kızarmaya başlamak (sebze, meyve için; olgunlaşmaya başlamak)

sorayîbûn *m* turunculaşma

sorayî bûn *l/gh* turunculaşmak

sorbelek *rd* alaca, alacalı

sorbor *nd* kırmızı noktalı beyaz at

sorboz *nd* demir kırat

sorbûn *m* 1. kırmızılaşma, kızıllaşma 2. kızarma (kırmızı veya ona yakın bir renk alma) 3. kızarma (sebze, meyve için; olgunlaşmaya başlama) 4. kızarma (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle kanın yüze hücumu sonucu yüz kırmızı bir renk alma) 5. kızarma (yiyecekler için; tavada kızgın yağ içinde kızdırılarak pişirme) 6. ısınma (sıvı şeyler için) 7. kızma (sıcaklığı çok artma) 8. kızgınlaşma 9. kızışma, ateşlenme 10. kızışma (bitkiler için; ıslaklık ve mikropların etkisi altında çürürken ısınma) 11. kızışma, azışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şiddetlenme) 12. hararetlenme 13. kırmızılık, kızılık

sor bûn *l/gh* 1. kırmızılaşmak, kızıllaşmak 2. kızarmak (kırmızı veya ona yakın bir renk almak) * rûyê wê sor bû yüzü kızardı 3. kızarmak (sebze, meyve için; olgunlaşmaya başlamak) * firingî sor dibin domatesler kızarmaya başladı 4. kızarmak (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle kanın yüze hücumu sonucu yüz kırmızı bir renk almak) 5. kızarmak (yiyecekler için; tavada kızgın yağ i-

çinde kırmızılaştırarak pişirmek) 6. ısınmak (sıvı şeyler için) * **av sor nebûye** su ısınmış 7. kızmak (sıcaklığı çok artmak) * **kevir ji tavê sor bûbûn** taşlar güneşten kızdı 8. kızgınlaşmak 9. kızışmak, ateşlenmek 10. kızışmak (bitkiler için; ıslaklık ve mikropların etkisi altında çürürken ısınmak) * **balyayên titûnê sor bûne** tütün balyaları kızışmış 11. kızışmak, azışmak (zorlu, sert ve kızışık bir durum almak, şidetlenmek) * **şer sor bû** savaş kızdı (veya azıştı) 12. hararetlenmek * **gengeşî sor bû** tartışma hararetlendi

sorbûnî *m* 1. kırmızılık, kızılılık 2. kızgınlık (ı-sınmış olma durumu)

sorbûyî *rd* 1. kırmızılaşmış 2. kızarmış olan 3. kızgın, kızışmış

sorbûyîn *m* 1. kırmızılaşış, kızıllaşış 2. kızarış (kırmızı veya ona yakın bir renk alma) 3. kızarış (sebze, meyve için; olgunlaşmaya başlama) 4. kızarış (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle kanın yüze hücumu sonucu yüz kırmızı bir renk alma) 5. kızarış (yiyecekler için; tavada kızgın yağ içinde kırmızılaştırarak pişirme) 6. ısınış (sıvı şeyler için) 7. kızış (sıcaklığı çok artma) 8. kızgınlaşış 9. kızışış, ateşleniş 10. kızışış (bitkiler için; ıslaklık ve ve mikropların etkisi altında çürürken ısınma) 11. kızışış, azışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şidetlenme) 12. hararetleniş **sordîn** *m* tuzla (davarlara kırdı tuz verilen taşlık düz yer)

sore *rd* kırmızimsı, kırmızımtırak

soreaxk *m* kızıl toprak

soredalk *zo/m* kırmızı bacaklı bir kuş

soregoşt *n* kırmızı et

sorelêv *m* kızıl dudak, kırmızı dudak

sorereng *n* kırmızı renk, kızıl renk, koyu kırmızı

soreve *rd* kırmızimsı, kırmızımtırak, kızılca

sorevêrik *bnr* sorevêrk

sorevêrk *zo/m* sülüngillerden bir kuş

sorevîşk *m* küçük baş hayvanlarda ince uzun haram bağırsak

sorewîlk *zo/m* flâmingo, flâman kuşu (Phoenixopterus ruber)

sorê acûran *nd* 1. kiremit rengi 2. *rd* kiremit rengi (bu renkten olan)

sorê difsê *nd* bir tür üzüm

sorê eşqer *nd* 1. kızıl 2. kızıl (bu renkten olan)

sorê gizirî *nd* kıpkızıl

sorê jengalî *nd* pas rengine çalan kırmızı

sorê kirêmitan *nd* 1. kiremit rengi 2. *rd* kiremit rengi (bu renkten olan)

sorê kulîlka hinarê *nd* 1. nar çiçeği (reng için) 2. *rd*

nar çiçeği (bu renkten olan)

sorê kumêt *rd* doru

sorê rengê *nd* 1. fes rengi 2. *rd*

fes rengi (bu renkten olan)

sorê şuhledayî *nd* 1. firfiri 2. *rd* firfiri (bu renkten olan)

sorîfistan *n* kırmızı fistan

sorgilorik ant/m al yuvar

sorgul (I) *m* kızıl gül

sorgul (II) *bot/m* kızılca (buğday türü)

sorgulî *rd* kızıl gül kırmızısı

Sorik *nd/nt* Kızılderili

Sorik (I) *n* 1. kırmızı, kızıl 2. *rd* kırmızimsı, kızılca 3. kızarık

sorik (II) *nd* bir üzüm türü

sorik (III) *bj/nd* kızamık ~ **derxistin** kızamık çıkarmak

sorik(IV) *bot/m* kızılca (buğday türü) * **genimê sorik** kızılca buğday

sorikî *rd* kırmızimsı, kızılca

soring *m* 1. aşı boyası, toprak boya 2. *rd* aşı boyası (bu renkten olan)

soringî *rd* aşı boyası rengine

sorî *m* 1. kırmızılık, kızılılık, allık 2. kızılık (güneş batarken oluşan kızılık)

sorîcih *ant/m* yemek borusu

sorîçk *ant/m* yemek borusu

sorîn kirin belirgin olmak

sorîn *rd* kırmızıcı, kızılık

sorînî *m* kırmızılık, kızılık

sorîşk *rd* kırmızimsı

sorîşkî *rd* kırmızimsıca

sorît *man/m* sorit

sorîtî *m* kırmızılık

sorkelem *bot/m* kara lâhana, kızıl lahana

sorkew *nd* kızıl ve başı beyaz koyun

sorkirin *m* 1. kırmızılaştırma, kızılaştırma 2.

kızartma (kırmızı veya ona yakın bir renk almasını sağlama) 3. kızartma (kızarmasına sebep olma) 5. kızartma (kızgın yağda pişirme) 6. kızdırma (sıcaklığı çok artırma) 8. kızgınlaştırma 9. ateşleme, kıskırtma 10. kızıştırma (zorlu, sert ve kızışık bir duruma getirme, şidetlendirme) 11. hararetlendirme

sor kirin *l/gh* 1. kırmızılaştırmak, kızılaştırmak 2. kızartmak (kırmızı veya ona yakın bir renk almasını sağlamak) * **rûyê wê sor kir** yüzünü kızarttı 3. kızartmak (kızarmasına sebep olmak) * **te rûyê min sor kir** yüzümü kızarttı 5. kızartmak (kızgın yağda pişirmek) 6. kızdırmak (sıcaklığı çok artırmak) * **tavê kevir sor kiribû** güneş taşı kızdırmıştı 8. kızgınlaştırmak 9. ateşlemek, kıskırtmak 10. kızıştırmak (zorlu, sert ve kızışık bir duruma getirmek, şidetlendirmek) 11. hararetlendirmek * **gengeşî sor kir** tartışmayı hararetlendirdi

sorkirî *rd* 1. kırmızılaştırılmış, kızılaştırılmış olan 2. kızartılmış 3. kızartma (tavada kızgın yağda pişirilmiş yiyecek) * **goştê sorkirî** kızartma et 4. kızartmalık 5. kızgın * **hesinê sorkirî** kızgın demir * **rûnê sorkirî** kızgın yağ

sorkiribûn *m* kızgınlık (ısınmış olma durumu)
sorkî *rd* kırmızısı
sorkîn *m* kırmızı yuvarlak ve armuta benzer bir meyve
sorlam *rd* kırmızı yanaklı
soromoro *rd* 1. kızarık bozarık 2. *m* kızarıp bozarma
soromorobûn *m* 1. kızarıp bozarma, alacalanma 2. kıpkırmızı kesilme (veya olma) 3. (birine) ateş basma 4. yüzü kızarma (utanma, sıkılma) 5. kulaklarına kadar kızarma, çok utanma
soromor bûn *l/gh* 1. kızarıp bozarmak, alacalanmak 2. kıpkırmızı kesilmek (veya olmak) 3. (birine) ateş basmak 4. yüzü kızarmak (utanmak, sıkılmak) 5. kulaklarına kadar kızarmak, çok utanmak
soromorobûyî *rd* kızarık bozarık
soromorobûyîn *m* 1. kızarıp bozariş alacalanmış 2. kıpkırmızı kesiliş (veya olma) 3. (birine) ateş basma 4. yüzü kızarma (utanma, sıkılma) 5. kulaklarına kadar kızarma, çok utanma
soromorokirin *m* kızartıp bozarma
soromoro kirin *l/gh* kızartıp bozarmak
soromoroyî *rd* alı al, moru mor
sorpoş *rd* kırmızı giymiş olan
sorsorik (I) *ant/m* yemek borusu
sorsorik (II) *bot/m* süpürge otu
sorsorî *rd* alı, alı pullu
sorsoribûn *m* 1. kızarıp bozarma 2. kızarma (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle kanın yüze hücumu sonucu yüz kırmızı bir renk alma)
sorsorî bûn *l/gh* 1. kızarıp bozarmak 2. kızarmak (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle kanın yüze hücumu sonucu yüz kırmızı bir renk almak)
sorsoribûyî *rd* 1. kızarık bozarık 2. kızarmış olan (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle)
sorsoribûyîn *m* 1. kızarıp bozarma 2. kızariş (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle)
sorsorik *bot/m* kızılcaık
sorsork (I) *bot/m* süpürge otu
sorsork (II) *ant/m* yemek borusu
sorsorkî *rd* alıca, alı puluca
sorsorok *ant/m* yemek borusu
sortî *m* sorti (uçak için)
sorûgizri *rd* kızıl, kızılca
sorûgizribûn *m* kızıllaşma
sorûgizri bûn *l/gh* kızıllaşmak
sorviçi *rd* kırmızımtrak, turuncuya çalan renk
sorxaç *m* soğan ve unu yağda kızartılarak yapılan bir yemek sosu
soryaz (I) *rd* melez (değişik bir bitkiden üretilmiş)
soryaz (II) *bot/m* yumrusu kırmızı olan, geniş yapraklı ve bir karıştan fazla boya sahip yemklere de katılan ıtırılı bir bitki

soryazik *bnr* soryaz (II)
sos (I) *m* sos (yemek sosu)
sos (II) *m* sos (tehlike işareti)
sosekî *bj/m* frengi
sosik (I) *nd* beyaz yüzlü veya beyaz benekli keçi yavrusu * **karika sosik** beyaz benekli oğlak
sosik (II) *zo/m* gelin böceği, hanım böceği (Coccinella)
sosin *bot/m* 1. süsen (İris germanica) 2. zambak
sosina avê *bot/m* nilüfer (Nympha)
sosinalan *rd* ala renkli
sosing *bnr* sosin
sosirandin *mhayrette* bırakma
sosirandin *l/gh* hayrette bırakmak
sosirîn *m* hayrette kalma
sosirîn *l/gh* hayrette kalmak
sosîn *zo/m* uğur böceği (Coccinella septempunctata)
sosis *m* sosis
sosret *rd* 1. acayip, tuhaf, garip 2. ucube 3. düşündürücü * **büyereke sosret e** düşündürücü bir olay 4. *m* skandal 5. *b* acayip, tuhaf, garip (şaşma anlatır) * **nexwe wisa got he, sosretê** öyle dedi ha, acayip ~ **bê serê (yekî)** ağzı kurusun (ilenme sözü olarak) ~ **bûn** acayip olmak (yek) ~ **kirin** birini fena etmek ~ **û sibabet** skandal, felaket, insanı reziledici durum ~ **a giran** skandal, felaket ~ **a (yekî) jê re çêbûn** acayibine gitmek
sosretane *h* acayıpçe, tuhafça, garip bir şekilde
sosretbûn *m* acayıpleşme
sosret bûn *l/gh* acayıpleşmek
sosretî *m* 1. acayıklık, tuhafılık, gariplik 2. ucubelik
sosretkirin *m* acayıpleştirme
sosret kirin *l/gh* acayıpleştirmek
sosretwer *rd* hayret verici
sosyal *rd* sosyal, toplumsal ~ **demokrasi** sosyal demokrasi ~ **demokrat** sosyal demokrat
sosyalist *nd/rd* sosyalist, toplumcu
sosyalizasyon *m* sosyalizasyon
sosyalize kirin *l/gh* sosyalleştirmek
sosyalizm *m* sosyalizm, toplumculuk ~ **a nas-yonal** nasyonal sosyalizm ~ **a şoreşger** ihtilalci manksizm ~ **a zanistî** bilimsel sosyalizm
sosyete *nd* sosyete
sosyetik *rd* sosyetik
sosyo-ekonomik *rd* sosyo-ekonomik
sosyo-kulturî *rd* sosyo-kültürel
sosyo-lenguistik *m* sosyo-lengüistik
sosyolog *nd/ht* sosyolog, toplum bilimci
sosyoloji *m* sosyoloji, toplum bilim
sosyolojik *rd* sosyolojik, toplum bilimsel
sot (I) *nd* lahza
sot (II) *m* göyük, yanık

sotan *m* yakım * **sotana êzingan** odun yakımı
sotandin *m* yakma
sotandin *l/gh* yakmak
sotandî *rd* yanık
sotandîbûn *m* yanıklık
sote *m* sote
sotebar *rd* yanıcı
sotemen *rd* tutuşucu
sotemenî *m* 1. yakacak 2. yakıt
sotemenîfiroş *nd/nt* yakıtçı
soter *rd* yakıcı
sotik ateş közü
sotik *n* 1. ateş közü, kor (ateş durumuna gelmiş odun veya kömür parçası) 2. cemre ~ê **agir ketin** cemre düşmek * **sotikê** **agir kete avê** suya cemre düştü ~ê **hûrik** fındık ateşi
sotikbûn *m* korlanma
sotikbûyîn *m* korlanmış
sotikê **sor** *nd* ak kor, narıbeyza
sotikî *m* korluk
sotiktefîn *rd* 1. hain 2. öğursuz (kimse)
sotin *m* 1. yakma, yakış (ateşle yok etme) 2. yakma (yanıyormuş gibi bir etki yapma) 3. yakma (güçlü sevgi uyandırma) 4. yakma (kurutma, zarar verme) 5. yakma (çok sıcak olma)
sotin *l/gh* 1. yakmak (ateşle yok etmek) * **dar sotin** ağaçları yaktı 2. yakmak (yanıyormuş gibi bir etki yapmak) * **meyê hundirê min** sot şarab içimi yaktı 3. yakmak (güçlü sevgi uyandırmak) * **evîna vê keçikê ez sotim** bu kızın sevdası beni yaktı 4. yakmak (kurutmak, zarar vermek) * **ma tu nabînî bê çawan tavê çîmen sotiye?** güneş çimleri yakmış, görmüyor musun? 5. yakmak (çok sıcak olmak) * **îroj tav mirov disotîne** bugün güneş insanı yakıyor
sotingeh *m* krematoryum (ölülerin yakıldığı yer)
sotinkar *nd/nt* yakıcı
sotinkarî *m* yakıcılık
sotî *rd* yanık, göynük
sotîbûn *m* yanıklık
sotîdil *rd* bağı yanık
sotîkirin *m* yakma (ateşle yok etme)
sotî kirin *l/gh* yakmak (ateşle yok etmek)
sotîn *m* yanma, yanış
sotîner *rd* 1. yakıcı (yakan) 2. **kîm** yakıcı (başka bir maddeyle birleşerek o maddeyi yakan)
sotînerî *m* yakıcılık
sotyan sütüyen
sov *m* kılık
sove *m* yüzme (suda yüzme)
sovekar *nd/nt* yüzücü
sovekarî *m* 1. yüzücülük 2. yüzme
sovet *m* sovyet
sow *bot/m* su ve dere boylarında yetişen, uzun boylu, geniş yapraklı bir bitki
soxal *m* pirinç sapı
Soxdki *m* Soğdca

soxe *nd* 1. metrukât, ölen birinin bıraktığı şeyler 2. *rd* meret * **ev çi soxe ye, her roj cihekî wê xera dibe** ne meret şeymiş bu, hergün bir tarafı bozuluyor
soxî *nd* nihayet
soxîn *rd* son, ahir (artık ondan ötesi veya başkası olmayan)
soxme *m* entari üstüne giyilen bir tür yelek
soxtenî *m* yakacak
soxum *m* sürülmemiş tarla
soya *bot/m* soya (Soia hispida)
soye derbas bûn *l/bw* teğet geçmek
soybet *bnr* sohbet
soymece *m* kuru kayısı, kayısı kurutu
soyterî *rd* soyтары
soyterîfî *m* soytarılık
soz *n* söz (bir işi yapacağını kesin olarak vaat etme) ~ **dan hev** sözleşmek ~ **danîn** sözleşmek ~ **girtin** söz almak ~ **jê girtin** söz almak ~ **jê stendin** * **min jê soz stend ku dê karê min çêkin** işimin yapılacağı hakkında ondan söz aldım ~ **stendin** söz almak ~ **û bext** söz, garanti ~ **û bext dan** söz vermek, vaatte bulunmak ~ **û bext dan hev** 1) birbirine güvence vermek 2) centilmenlik antlaşması yapmak ~ **û bext jê setendin** birinden güvence istemek ~ **û bext xwestin** güvence istemek ~ **û bextê mêrê berê dan hev** (birbirine) güvence vermek, (birbirine) kesin söz vermek ~ **û peyman** söz ~ **û peyman dan hev** sözleşmek ~ **û qerar** söz, güvence ~ **û qerar dan** 1) söz vermek 2) vaatte bulunmak ~ **û qerar dan hev** sözleşmek ~ **û qerar xwestin** güvence istemek ~ **û qerarê (yekî) temam bûn** sözünün eri olmak ~ **û qerarê Xwedê li canê (min) şikestî** be and olsun ki ~ê **êvaran dikeve kewaran** uygun zamanında verilmeyen söze bel bağlanmamalı, anlamında bir deyim (bi) ~ê **mêrê berê** 1) erkek sözü 2) söz bir Allah bir ~ê **namûsê** namus sözü ~ê **şerefê** şeref sözü (li) ~ê **xwe poşman bûn** 1) sözünü geri almak (üstüne aldığı işten vazgeçmek) 2) su koyuvermek (sözünde durmamak) ~ê **xwe şikandin** (an jî pêk neanîn) çamura yatmak (sözünü yerine getirmemek), su koyuvermek (sözünde durmamak ~ê **xwe xera kirin** sözünden durmamak ~ê **xwe xwarin** sözünden caymak, sözünden durmamak
sozak *bj/m* frengi
sozanî *m* rakkase
sozdan *m* 1. sözleşme, söz verme 2. nişanlanma
soz dan *l/gh* 1. sözleşmek, söz verme 2. nişanlanmak
sozdanî *rd* sözleşmeli
sozdanîn *m* sözleşme
soz danîn *l/gh* sözleşmek
sozdar *rd* 1. sözlü (söz kesilmiş, evlenmek için birine söz vermiş olan) 2. sadık, bağlı ~ **man** sadık kalmak

sozdayf *rd* 1. mevut, söz verilmiş 2. şartlı (şartlanmış olan)
sozder *nd/nt* üstlenici
sozşikandf *rd* su koyuveren
sozşikandfbûn *m* su koyuverme (sözünde durmama)
sozşikandf bûn *l/gh* su koyuvermek (sözünde durmamak)
sozwinda *rd* sözünü tutmayan
sozyar *nd* sözlü
spagetf *m* spaghetti
spahî *dîr/nd* sipahi
spahîti *m* sipahlilik
spandêlî *bnr* spindêlî
sparde *m* 1. dayanak, mesnet 2. emanet (korunmak için bir yere veya birine bırakılan eşya veya kimse) 3. havale (devretme, sorumluluğuna bırakma) 4. ev ödevi 5. depozit, depozito
spardegeh *m* emanet (eşyanın emanet olarak bırakıldığı yer)
spardegir *nd/nt* emanetçi
spardegirî *m* emanetçilik
spardehî *m* amanetlik
spare *m* emanet (korunmak için bir yere veya birine bırakılan eşya veya kimse)
sparij *m* sipariş
sparî *m* 1. dayanak 2. emanet (korunmak için bir yere veya birine bırakılan eşya veya kimse) 3. havale (devretme, sorumluluğuna bırakma)
spariş *m* sipariş, ısmarlayış ~ **dan** sipariş vermek ~ **kirin** sipariş etmek ~ **stendin** (an jî girtin) sipariş almak
sparişker *nd/nt* siparişçi
sparişkerî *m* siparişçilik
sparişkirin *m* ısmarlama
spariş kirin *l/gh* ısmarlamak * **min jî bo kin-can qumaş sparîş kirin** elbise için kumaş ısmarladım
sparişkirî *rd* ısmarlama
sparte *m* 1. dayanak, mesnet 2. emanet (korunmak için bir yere veya birine bırakılan eşya veya kimse) 3. havale (devretme, sorumluluğuna bırakma) 4. ev ödevi ~ **kirin** havale etmek * **min kirina vî karî sparte kîre wî** bu işin yapılmasını ona havale ettim ~ **yî (...)** **kirin** 1) -e teslim etmek 2) -e havale etmek
spartedar (I) *rd* 1. dayanaklı, mesnetli 2. havaleli
spartedar (II) *nd/nt* vekil
spartedarî *m* vekillik, vekalet
spartek *m* 1. dayanak, mesnet, istinat 2. dayanak, payanda 3. *mec* dayanak (bir iddiayı güçlendirmeye yarayan tanıt) 4. ev ödevi
spartename *m* havalename, devretme kâğıdı 2. vekaletname
spartin *m* 1. dayama, yaslama 2. çatma, çapraz dayama 3. dayama, dayandırma 4. hava-

le etme, göçerme 5. teslim etme(bırakma, devretme, terk etme) * **di dema spartina bajêr de gelek xwîn rijîya** şehrin teslimi sırasında çok kan döküldü 6. ısmarlama, yüz etme 7. emanet etme 8. himayesine verme
spartin *l/gh* 1. dayamak, yaslamak 2. çatmak, çapraz dayamak * **çek spartine hev** silahları çatmışlar 3. dayamak, dayandırmak * **tu van ramanên xwe dispêrî kîjan belgeyan?** bu düşünceleri hangi belgelere dayandırıyor sun? 4. havale etmek, göçermek 5. teslim etmek (bırakmak, devretmek, terk etmek) 6. ısmarlamak, yüz etmek 7. emanet etmek 8. himayesine vermek ~ **(yekî) 1)** (birine) teslim etmek 2) göçermek * **hevalê min karê xwe sparte min** arkadaşım işini bana göçerdi 3) üstüne yıkmak ~ **hev û dîn** çatmak, çapraz dayatmak ~ **xakê** toprağa vermek (ö-lüyü gömmek)
spartin hev *l/gh* 1. (birbirine) dayamak 2. çatılmak 3. birbirine teslim etmek, birbirine havale etmek
spartî *rd* 1. dayanık, yaslanık 2. çatık, çapraz dayanık durumda olan 3. dayalı (dayanmış olan) 4. teslim edilmiş 5. emanet edilmiş
spas *m* 1. teşekkür 2. şükretme ~ **kirin** teşekkür etmek
spasdar *rd* 1. müteşekkîr 2. minnettar (minnet duyan) ~ **bûn** müteşekkîr olmak ~ **kirin** müteşekkîr etmek ~ **man minnettar** kalmak
spasdarî *m* 1. şükür 2. minnettarlık
spasguzar *rd* şükreden
spasguzarî *m* şükretme
spasguzarîkirin *m* şükretme, şükranlarını sunma
spasguzarî kirin *l/gh* şükretmek, şükranlarını sunmak
spasî *m* 1. şükran 2. minnet, memnuniyet duyma ~ **ya (yekî) kirin** -e teşekkür etmek ~ **ya xwe jê re anîn** (bir kimseye veya şeye) minnet duymak
spaskar *rd* müteşekkîr ~ **bûn** müteşekkîr olmak ~ **kirin** müteşekkîr etmek
spaskirin *m* 1. teşekkür etme 2. şükretme
spas kirin *l/gh* 1. teşekkür etmek 2. şükretmek
spasname *m* teşekkürname
spastîk *rd* spastik
spatûla *m* spatula
spazm *m* spazma
speh *rd* 1. güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşya giderek hayranlık uyandıran) * **kinceke speh** güzel bir elbise 2. *m* güzel (güzel kız veya kadın)
spehbûn *m* güzel olma
speh bûn *l/gh* güzel olmak
spehdar *rd* güzel
spehiyandin *m* güzelleştirme
spehiyandin *l/gh* güzelleştirmek
spehiyandf *rd* güzelleştirilmiş olan

spehî *rd* 1. güzel, cıvık, alımlı 2. güzel * **jina spehî** *bela ye* güzel kadın başa belâdır 4. i-yi 3. *m* güzellik
spehîbûn *m* güzelleşme
spehî bûn *l/gh* güzelleşmek
spehîbûyî *rd* güzelleşmiş olan
spehîbûyîn *m* güzelleşme
spehîker *rd* güzelleştirici
spehîkirin *m* güzelleştirme
spehî kirin *l/gh* güzelleştirmek
spehîkirî *rd* güzelleştirilmiş olan
spehîtayî *m* güzellik
spehîtî *m* 1. güzellik 2. güzellik (güzel olan bir şeyin niteliği) 3. estetik, güzellik
spehnivîs *m* güzel yazı
spehnivîsîn *m* güzel yazma
speh nivîsîn *l/gh* güzel yazmak
spektroskop *m* spektroskop, tayfölçer
spektroskopî *m* spektrokopi, tayf ölçümü
spekülasyon *fel/m* 1. spekülasyon 2. *bz* spekülasyon
speklatif *rd* spekülatif, kurgusal
spekulator *nd/nt* spekülâtör, vurguncu
spekulatorî *m* spekülâtörlük, vurgunculuk
spend *bot/m* sedef otu (*Ruta graveolens*)
sperm *m* sperm, bel, atmik, meni
sperma *m* sperma, sperm
spermatozoit *m* spermatozoit
spetrokop *m* spektroskop
spetrokopî *m* spektrokopi
spêde *m* 1. sabah, şafak 2. tan vakti
spêde bûn *m* 1. şafak sökme 2. tan ağarma (veya atma)
spêde bûn *l/gh* 1. şafak sökmek 2. tan ağarmak (veya atmak)
spêle (I) *m* şafak
spêle (II) *m* 1. hayalet, hortlak (gerçekte var olmadığı halde bazen görüldüğü sanılan cin, peri, hortlak gibi görüntüler) 2. hayal, hayalet (gerçekte var olmadığı halde görüldüğü sanılan şey, görüntü) * **spêleyên ku qet ji pêş çavên min naçin hene** gözümün önünden geçmeyen hayaller var 3. karartı, silüet (ne olduğu anlaşılmayan karartı)
spêne *m* takoz ~ **dan ber** (erebeyê) takozlamak
spêre *m* dayanak, mesnet
spêredar *rd* dayanaklı, mesnetli
spêrer *nd/nt* mudî
spêrték *bnr* spartek
spîh *zo/m* bit (*pediculus*) ~ê **daran** *zo* ağaç biti (*Psylla*)
spil *ant/m* dalak
spildax *m* yanma sonucu oluşan soyulma
spilik *m* çökelek
spiling *bot/m* yemlik
spilk *bot/m* yemlik
spindar *bot/n* ak kavak, akça kavak (*Populus alba*)

spindelî *bnr* spindêlî
spindê *Afrîkayê bot/nd* üzerlik
spindêlî *m* gelin parmağı (üzüm türü)
sping *bot/m* yemlik
spiro *m* firtına
spiyatî *m* 1. aklik, beyazlık 2. beyazlık, ağartı (katık)
spiyav *m* üstübeç
spiyaw *m* pudra ~ **tê dan** pudra sürmek
spiyawdank *m* pudralık
spiyawkirin *m* pudralama
spiyaw kirin *l/gh* pudralamak
spiyawkirî *rd* pudralı
spîye *rd* beyazımsı, beyazımtırak
spiyên daran *zo/nd* ağaç biti (*Psylla*)
spiyên genim *zo/nd* ekin biti
spî (I) *zo/m* bit (*pediculus*) ~ **ji qerpalan gotin** (an **jî gotinên pîs**) **ji mirdaran** bit pasaklılardan beklemediğin lâflar da pintilerde olur ~ **ketin** (tişteki) 1) bitlenmek 2) böcelenmek * **spî ketine genim** buğday böcelenmiş ~ **ketin** (yekî) bitlenmek * **te ew bidîta, felaket spî ketibûnê** bir görseydin, felaket bir şekilde bitlenmişti ~ **kuştin** sinek avlamak (işî veya müşterisi olmamak) ~**ya** (yekî) **beloq bûn** her yaptığı ortaya çıkmak ~**ya biqemçik** kuyruklu bit ~**yên daran** *zo* ağaç biti ~**yên** (yekî) **kuştin** bitlemek (birinin bitlerini ayıklamak) ~**yên mirîşkan** tavuk biti ~**yên xwe kuştin** bitlenmek (kendi bitlerini ayıklamak)
spî (II) *n* 1. ak, beyaz 2. *rd* ak, beyaz (bu renkten olan) 3. *rd* beyaz (beyaz ırktan olan kimse) 4. *n* beyaz (baskıda normal karalıktaki görülen harf) 5. billûr gibi (çok beyaz ve prüz-süz gerden, kol, göğüs) 6. *mec* ak (teviz, namuslu) * **eniya wî hildayî û rûyê wî spî ye** alnı açık, yüzü ak ~ **kirin** 1) beyazlamak, ağartmak 2) kalaylamak 3) badana yapmak 4) soymak (meyve, sebze vb. için) ~ **ye lûli-ka gû ye, reş e mewîja xweş e** beyazın adı esmerin tadı ~**yê fîq** kar beyazı ~ê **girtî** açık gri, koyu beyaz ~**yê qirêjokî** ak kirpani ~**yê vekirî** açık beyaz ~**yê wekî çira şîr** süt beyaz
spîbext *rd* bahtı açık, bahtlı
spîbir *bot/m* bir tür ot
spîboz *rd* beyazımsı
spîbûn *m* 1. beyazlanma, beyazlaşma, aklanma, aklaşma 2. ağarma (ak duruma gelme)
spî bûn *l/gh* 1. beyazlanmak, beyazlaşmak, aklanmak, aklaşmak 2. ağarmak (ak duruma gelmek)
spîbûyî *rd* 1. beyazlanmış, beyazlaşmış, aklanmış, aklaşmış 2. ağarık, ağarmış (ak duruma gelmiş olan)
spîbûyîn *m* 1. beyazlanış, beyazlaşış, aklanış, aklaşış 2. ağarış (ak duruma geliş)
spîçal (I) *rd* akça, beyazca

spîçal (II) *m* çarşaf (yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan beyaz bez örtü)

spîçale *rd* beyazımsı, beyazımtırak

spîçalkî *rd* beyazca

spîçik ak, yumurta akı * **spîçka hêkê** yumurta akı

spîçilokî *bnr* spîçolkî

spîçk *m* ak, yumurta akı * **spîçka hêkê** yumurta akı

spîçka çav *ant/nd* göz akı

spîçka hêkê *nd* yumurta akı

spîçkayî *m* aklık

spîçke *m* kibrit

spîçole *rd* 1. beyazımsı, beyazımtırak 2. kırçıl

spîçolebûn *m* kırçıl lanma

spîçole bûn *l/gh* kırçıl lanmak, kırçıl lanmak

spîçolebûyîn *m* kırçıl lanış

spîçolekî *rd* 1. beyazımsıca, beyazımtırakça 2. kırçılça

spîçolkî (I) *nd/rd* karyagdı (kumaş için)

spîçolkî *rd* 1. akça, akçıl 2. kırçıl 3. uçuk (açık renk) 4. kül gibi (bet, beniz için; çok solgun) 5. apak

spîçolkîbûn *m* 1. akçıl lanma, akçıl lanma 2. kırışma 3. kül gibi olma, benzi kül gibi olma (bet, beniz için; çok solgun olma) 4. apak olmak

spîçolkî bûn *l/gh* 1. akçıl lanmak, akçıl lanmak 2. kırışmak 3. kül gibi olmak, benzi kül gibi olmak (bet, beniz için; çok solgun olmak) 4. apak olmak

spîçolkîkirin *m* kırıştırmak

spîçolkî kirin *l/gh* kırıştırmak

spîçolkîfî *m* akçıl

spîdar (I) *rd* aklı

spîdar (II) *bnr* spîdar

spîde *bnr* spîde

spîdeman *rd* düşük ayarlı, saf olmayan

spîgilorik *ant/m* ak yuvar

spîgilorik *bj/m* lokosit, ak yuvar

spîk *m* 1. ak, yumurta akı * **spîka hêkê** yumurta akı 2. ak, göz akı (beyaz leke, kata-rakt) * **li ser çavekî wê spîk heyê** bir gözünde ak var ~a **neynûkê** akçıyay

spîka çav *ant/nd* göz akı

spîkahî *bnr* spîkayî

spîkatî *m* aklık, beyazlık

spîkayî *m* 1. aklık, beyazlık 2. beyazlık (katık)

spiker (I) *rd* 1. beyazlatıcı 2. *nd/nt* kalaycı 3. badanacı

spiker (II) *nd/nt* spiker

spikerî (I) *m* 1. kalaycılık 2. badanacılık

spikerî (II) *m* spikerlik

spîkirin *m* 1. beyazlatma, ağartma 2. ağartma (kuyumculukta gümüş temizleme) 3. soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma) 4. *mec* badanalama, badana yapma 5. *mec* kalaylama

spî kirin *l/gh* 1. beyazlatmak, ağartmak 2. a-

ğartmak (kuyumculukta gümüş temizlemek) 3. soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak) * **sêv spî kir** elmayı soydu 4. *mec* badanalamak, badana yapmak * **xanî spî kir** evi badana etti 5. *mec* kalaylamak * **sifir spî dikin** bakır kalaylıyorlar

spîkirî *rd* 1. beyazlatılmış, ağartılmış olan 2. badanalı (badanalanmış olan) 3. kalaylı 4. soyuk (soyulmuş olan)

spîkî *rd* beyazımsı

spîkuj *rd* 1. bit öldürücü 2. *argo/m* başparmak

spî kuştin *l/gh* sinek avlamak (işî veya müstehis olmamak)

spîlk (I) *ant/m* ak ciger

spîlk (II) *m* 1. yumurta akı 2. göz akı

spîloçkî *bnr* spîçolkî

spîloşkî *rd* beyazımsı

spînax *bot/m* ıspanak

spîndar *bot/m* ak kavak, akça kavak (*Populus alba*)

spînekirî *rd* 1. beyazlatılmamış 2. badanasız 3. kalaysız

spînî *rd* beyazımsı, beyazımtırak

spîpanik *zo/n* kırkayak, kasık biti

spîpehnik *bnr* spîpanik

spîpoş *rd* beyazlar giymiş

spîral *m* spiral

spîrdak *bot/m* bir bitki türü

spîrîl *bjy/m* spiril

spîrît *m* spirit

spîrîtîst *nd/nt* ispiritizmacı

spîrîtîzm *m* spiritizm

spîrîtîzma *m* spiritizma

spîrîtualîst *rd* spiritüalist

spîrîtualîzm *psi/m* spiritüalizm, tinselcilik

spîsar *rd* sopsoguk, bumbuz

spîsax *rd* sapsağlam

spîselamet *rd* sapsağlam, sapsağlam

spîşke *m* kibrit

spîtahî *bnr* spîtayî

spîtak *bot/m* yenilir bir bitki

spîtayî *m* 1. aklık, beyazlık 2. beyazlık, ağartı (katık, süt, yoğurt, peynir, ayran gibi yiyecek ve içecekler) 3. ak, yumurta akı

spîtî *m* aklık, beyazlık

spontane *rd/h* spontane

spontaneîzm *m* spontaneizm

spor (I) *m* 1. spor 2. *rd* spor (kullanışı rahat, kolay olan)

spor (II) *bot/m* 1. spor (çiçeksiz bitkilerde üreme organı) 2. *zo* spor (bir hücreli hayvanların çok özelleşmiş üreme hücresi)

spor loto *m* spor loto

spor toto *m* spor toto

spordar *bot/nd* sporlular

sporhez *nd/rd* sporsever

sporhezî *m* sporseverlik

spori *rd* sportif

sporî bûn *l/gh* (*biy*) sporlanmak
sporkar *nd/nt* sporcu
sporkarî *m* sporculuk
spormend *nd/nt* sporcu
spormendî *m* sporculuk
sportîf *rd* sportif
sportmen *rd* sportmen
sporvan *nd/nt* sporcu
sporvanî *m* sporculuk
spot *m* spot
sprey *m* sprej
Sr kim Sr (stronsiyum'un kısaltması)
Srî Lanka *m* Sri Lanka
Srî Lankayî *nd/rd* Sri Lankalı
stabilizator *m* stabilizatör, dengeleyici (otomobillerde)
stabilîze *rd* stabilize (sağlamlaştırılmış)
stabilîzekirin *m* stabilize etme
stabilîze kirin *l/gh* stabilize etmek
stad *m* stat, stadyum
stadya *m* stadya
stadyûm *m* stadyum
stafilokok *m* stafilokok
stagflasyon *m* stagflasyon
staj *m* staj
stajyer *nd/rd* stajyer
stajyerî *m* stajyerlik
stam *m* nezle * **bi** **stamê ketin** nezle olmak
stamî *rd* nezle (nezle olmuş olan)
stan (I) *bnr* zivistan
stan (II) *m* alım, alma
stan (III) *m* 1. toprak, yer, sınırlandırılmış ve bir halka ait toprak 2. toprak (ülke)
stand by *m* stand by
stand *m* stant
standin *bnr* stendin
standard *rd* standart
standardbûn *m* standartlaşma
standard bûn *l/gh* standartlaşmak
standardbûyî *rd* standartlaşmış
standardbûyîn *m* standartlaşış
standardkirin *m* standartlaştırma
standard kirin *l/gh* standartlaştırmak
standardkirî *rd* standartlaştırılmış
star (I) *nd/nt* star, yıldız (sinema ve müzikhol sanatçısı)
star (II) *m* 1. barınak, sığınak 2. sığınak (kötülüklerden koruyan, sığınılan kimse veya şey) 3. koruma (koruma işi) 4. yatak (gizli barınak veya bir suçluyu gizlice barındırılan yer) * **stara dizan** hırsızlar yatağı ~ **dan ser** (...) birini korumak (himaye etmek) ~ **di cilên (yekî) de neman** (birinin) üstü başı dükmek ~ **lê kirin** (birini) korumak, sahiplenmek ~ **nedan serê (yekî)** (birini) korumamak, sahiplenmemek ~ **a dizan** hırsız yatağı ~ **a xwe dan serê** himayesine almak
starbûn *m* barınma
star bûn *l/gh* barınmak

stare *m* 1. barınak, korunak, sığınak 2. *lşk* sığınak 3. sığınak (kötülüklerden koruyan, sığınılan kimse veya şey) 4. dulda, siper, koruma
stare lê kirin *l/bw* (birini) korumak, sahiplenmek,
stargeh *m* 1. barınak 2. *lşk* sığınak
starî *m* koruma, himaye etme
starî kirin *l/gh* korumak (himaye etmek)
starî lê kirin *l/gh* korumak (himaye etmek)
starkirin *m* 1. barındırma 2. koruma
star kirin *l/gh* 1. barındırmak 2. korumak
starkirî *rd* 1. barındırılmış 2. korunmuş
start *sp/m* start
stasyon *bnr* istasyon
statîk fiz/m 1. statik 3. statik (bilimi) 3. *rd* statik, duruk
statîkî *m* durukluk
statistik *bnr* istatistik
statolît *ant/m* statolit
stator fiz/m stator, duruk
statosît *ant/m* statosit
statu *m* statü
statuko *m* statuko
statukoparêz *rd* statukocu
statukoparêzî *m* statukoculuk
stayîş *n* sitayiş, övgü, övme, methetme
stayîşkar *nd/nt* öven, övücü
stayîşker *nd/nt* öven, övücü
stayîşkerî *m* övücülük
stayîşkirin *m* övmek, methetme
stayîş kirin *l/gh* övmek, methetmek
stayîşname *m* methiye
stearîk *kîm/m* stearik
stearîn *kîm/m* stearin
steber *m* çıkmak
steh *m* boynuz
stekan *m* 1. bardak, çay bardağı 2. bardak (bir bardağın alacağı miktar)
stem *m* zulüm ~ **dîtin** zulüm görmek ~ **û pêkutî** eza cefa
stemandin *m* zulmetme, gadretme
stemandin *l/gh* zulmetmek, gadretmek
stemandî *rd* mazlum, kıygın, mağdur
stemandîbûn *m* mazlumluk, kıygnılık, mağduriyet
stembar *rd* 1. mazlum, kıygın, mağdur 2. mazlum, ezilen, ezilmiş
stembarî *m* 1. mazlumluk, mağdurluk, kıygnılık 2. mazlum, ezilmişlik
stemdîde *rd* mazlum
stemdîdetî *m* mazlumluk
stemdîtî *rd* mazlum, zulüm görmüş olan kimse
stemî *m* zulüm, gadirlik, kıygnılık
stemkar *rd* 1. zalim, kıyıcı 2. *nd/nt* ezen, basıcı ~ **bûn** zalim olmak
stemkarane *h* zalimane, zalimce
stemkarbûn *m* 1. zalimleşmek 2. *mec* gâvurlaşma (acımasız davranmaya başlama)

stemkar bûn *l/gh* 1. zalimleşmek 2. *mec* gâvurlaşmak (acımasız davranmaya başlamak)
stemkarî *m* 1. zalimlik, kıyıcılık 2. mezalim 3. acımasızlık ~ **kirin** zalimlik yapmak ~ **lê kirin** zulmetme
stemkarîkirin *m* 1. baskı uygulama 2. gâvurluk etme
stemkarî kirin *l/gh* 1. baskı uygulamak 2. gâvurluk etmek
stemkarîlêkirin *m* zulmetme
stemkarî lê kirin *l/bw* zulmetmek
stemker *rd* 1. zalim, kıyıcı 2. *nd/nt* ezen, basıkıcı ~ **bûn** zalim olmak
stemkerî *m* 1. zalimlik, kıyıcılık 2. mezalim 3. acımasızlık ~ **kirin** zalimlik yapmak ~ **lê kirin** zulmetme
stemkêş *rd* çilekeş, mazlum
stemkêşî *m* çilekeşlik, mazlumluk
stemkirin *m* zulmetme, gadretme
stem kirin *l/gh* zulmetmek, gadretmek
stemlêbûn *m* zulüm görme, gadrolma
stem lê bûn *l/bw* zulüm görmek, gadrolmak
stemlêbûyî *rd* mazlum
stemlêkirin *m* zulüm etme, gadretme
stem lê kirin *l/bw* zulüm etmek, gadretmek
stemlêkirî *rd* mazlum
stempa *m* istampa
stempafiroş *nd/nt* istampa satıcısı
stempaker *nd/nt* istampacı
sten (I) *m* sten (bir tür otomatik tüfek)
sten (II) *m* sten (kısaltması Sn)
sten (III) *m* alım, alma
stendin *m* 1. alma, satın alma, alış 2. alma (bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırma) 3. alma (kabul etme) 4. alma (kendine ulaştırılma, iletilme) 5. alma (...ile evlenme) 6. alma (zararlı, tehlikeli bir şeye uğrama) 7. alma (bir yeri savaşla ele geçirme) 8. alma (kazanç sağlama) 9. alma (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarma)
stendin *l/gh* 1. almak, satın almak * **xanî stendin** ev almak 2. almak (bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak) 3. almak (kabul etmek) * **bertîl stendin** rüşvet almak 4. almak (kendine ulaştırılmak, iletilmek) * **name stendin** mektup almak 5. almak (...ile evlenmek) * **ez wê nastînîm** ben onu almıyorum 6. almak (zararlı, tehlikeli bir şeye uğramak) * **serma stendin** soğuk almak * **ceza stendin** ceza almak 7. almak (bir yeri savaşla ele geçirmek) 8. almak (kazanç sağlamak) * **ji şalekî milyonê distînî** bir pantolondan bir milyon alıyorlar 9. almak (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarmak) * **bi emeliyetê faterêşka wê jê stendin** ameliyatla dalağını aldılar * **bistînî** kalan **bixwin** malın yaşlılarla evlenin oturup mallarını yeyin * **nestînî** **xortên kundirvala** beysiz gençlerle evlenmeyin

stendî *rd* alınmış olan
stendox *nd/nt* alıcı
stendoxî *m* alıcılık
stenkar *rd* alacaklı
stenkarbûn *m* alacağı olma
stenkar bûn *l/gh* alacağı olmak
steno *m* steno
stenograf *nd/nt* stenograf
stenografi *m* stenografi
stenotip *m* stenotip
step *m* step, bozkır
stepne *m* stepne
ster *m* ster (odun hacmi için)
steradyan *m* steradyan (kısaltması Sr)
stereo *m* stereo
stereofonik *rd* stereofonik
stereografi *fiz/m* stereografi
stereografik *rd* stereografik
stereoskop *m* stereoskop
stereoskopik *rd* stereoskopik
stereotipi *m* stereotipi
steril *bj/rd* steril
sterilizasyon *m* sterilizasyon
sterilize *rd* sterilize ~ **kirin** sterilize etmek
sterlin *n* sterlin (İngiliz lirası)
sterol *kim/m* sterol
steteskop *m* steteskop
stevlok *zo/m* köstebek
stewan *m* erişme, olgunlaşma
stewardin *m* erişirme, olgunlaşturma (meyveler için)
stewardin *l/gh* erişirmek, olgunlaştırmak (meyveler için)
stewardî *rd* erişkin, olgun
stewihandin *m* erişirme, olgunlaşturma
stewihandin *l/gh* erişirmek, olgunlaştırmak
stewihandî *rd* erişkin, olgun
stewihî *rd* 1. olgun, olmuş (meyveler için) 2. ergin * **tiriyê stewihî** ergin üzüm
stewihîbûn *m* olgunluk (meyveler için)
stewihîn *m* erişme, olgunlaşma
stewihîn *l/gh* erişmek, olgunlaşmak
stewiyayî *rd* ergin * **tiriyê stewiyayî** ergin üzüm
stewîbûn *m* erginlik
stewîl (I) *m* mandıra
stewîl (II) *m* 1. karar (değişmeyen, düzenli durum) 2. karar (hava için; değişmez olma) 3. *rd* kararlı (düzenli, dengeli, istikrarlı)
stewîlî *m* kararlılık (istikrarlılık)
stewîn *m* 1. erişme, erginleşme, olgunlaşma (meyveler için) 2. göynüme (ham meyva olgunlaşma)
stewîn *l/gh* 1. erişmek, erginleşmek, olgunlaşmak (meyveler için) * **tirî baş stewiyane** üzümler çok erişmiş 2. göynümek (ham meyva olgunlaşmak)
stewl *tavla* * **stewla hespan** at tavlası
stewr *rd* 1. süten kesilmiş, steril 2. kısır

stewrî *m* kısırlık

stewrkirin *m* verimsizleştirme, kısırlaştırma
stewr kirin *l/gh* verimsizleştirmek, kısırlaştırmak

steyr *bnr* stêr (I)

steyrk *bnr* stêrik

steyrn *bnr* stêrk

stejšîn *nd/rd* stejšîn (araba)

stêl *mat/m* dik açî

stêle (II) *rd* 1. iyi huylu genç ve çocuk 2. şık, yakışıklı 3. cömert 4. kıyılmaz (heyf)

stêle (II) *nd/rd* 1. başıboş, berduş

stêlih yazık (bir şeyin yok olması, yıkılması, bozulması halinde iyi birşeydi, keşke olmasaydı anlamında kullanılır) * **ne stêlih bû** yazık oldu

stêlî *rd* dik açılı

stêlîn *mat/rd* dik açılı

stêr (I) *m* 1. yıldız 2. *nd/nt* yıldız, star (sinema ve müzikhol sanatçısı) 3. yıldız (bir noktadan çevreye doğru çekilmiş bir çok kısa çizgiden veya üçgenden oluşmuş şekil) * **stêra li ser alan** bayraklardaki yıldız 4. yıldız (yıldız şeklinde olan şey) ~ **avêtin** yıldız doğmak ~ **hilhatin** yıldız doğmak ~ **rijîn** yıldız akmak, kaymak ~ **şemîtin** yıldız kaymak ~ **şîş kirin** yıldız kaymak ~ **xuricîn** yıldız akmak veya kaymak ~ **bidûvek** (an jî **bi-qemçik**) kuyruklu yıldız ~ **a cotarî** (an jî **cuhtarî**) batıya doğru gök ortasında olan bir yıldız ~ **a çilek** akşama doğru ilk olarak gökte beliren yıldız ~ **a êvarê** *ast* akşam yıldızı ~ **a gelawêj** çoban yıldızı (15-20 ağustosta gökte belirir, sıcakların etkisinin kırılmaya başladığının işaretidir) ~ **a mangadoşê** sabah yıldızından önce doğan bir yıldız ~ **a nîvro** doğudan doğan bir yıldız ~ **a qurixê** çoban yıldızı (15-20 ağustosta gökte belirir, sıcakların etkisinin kırılmaya başladığının işaretidir) ~ **a rijyar** meteorit, gök taşı ~ **a sibehê** sabah yıldızı ~ **a sibehê avêtin** sabah yıldızı sökmek ~ **a sibehê lê avêtin** sabahı etmek ~ **a spêdeyê** sabah yıldızı ~ **ên perû** (an jî **pêwir**) ülke, süreya yıldızı (bu yıldızların belirmesi yazın müjdecisidir) ~ **ên terazû** terazi takım yıldızları (bu yıldızlar 25 haziranda belirirler, üç tanesi sağ da, üç tanesi solda ve bir tanesi de ortalarında olup terazi gibi görünürler)

stêr (II) *m* yüklük (yatak, yorgan yeri)

stêr (III) *m* göz yaşı ~ **wekî ava kaniyê jî çavên** (yekî) **de hatin** iki gözü iki çeşme olmak

stêr (IV) *m* istif

Stêra Bakur *ast/nd* Kutup Yıldızı

stêra bidûv *nd* Kuyruklu Yıldız

stêra bidûvik *nd* kuyruklu yıldız

stêra biqemçik *nd* kuyruklu yıldız

Stêra Cemserê *ast/nd* Kutup Yıldızı

stêra deryayê *nd* deniz yıldızı

stêra dûlik *nd* kuyruklu yıldız

stêra dûmdar *nd* kuyruklu yıldız

Stêra Gelawêj *ast/m* Çoban Yıldızı

stêra gerok *nd* hareketli yıldız

Stêra Karwanqir *nd* Kervan yıldızı, Kervan-kıran

Stêra Qawanê *ast/nd* Kutup Yıldızı

Stêrka Qurixê *ast/m* Çoban Yıldızı, Demir Kazık, Kutup Yıldızı

stêra rijyar *ast/nd* meteorit, gök taşı

stêra sekan *ast/nd* durağan yıldız, sabite

stêra sibehê sabah yıldızı

Stêra Şivanan *ast/m* Çoban Yıldızı, Ak Yıldız, Çulpan, akşam yıldızı, Venüs Zühre,

stêrdar *rd* yıldızlı

stêre *m* bir şeye gözünü dikme

stêreger *nd/nt* uzay adamı, astronot

stêregul *bot/m* yıldız güllü, yıldız çiçeği (Dahlia)

stêre lê girtin *l/bw* süzmek, gözünü bir şeyden alamadan bakmak

stêrerij *ast/m* akan yıldız, ağma, şahap

stêrezan *ast/nd* gök bilimci, astrolog

stêrezanî *ast/m* gök bilimi, astroloji, astronomi

stêrger *nd/nt* astronot

stêrgerî *m* astronotluk

stêrik *m* yıldız, yıldızcık

stêrîk *m* yüklük (yatak, yorgan yeri)

stêrîn *rd* yıldızlı

stêrk (I) *m* 1. yıldız 2. *nd/nt* yıldız, star (sinema ve müzikhol sanatçısı) 3. yıldız (bir noktadan çevreye doğru çekilmiş bir çok kısa çizgiden veya üçgenden oluşmuş şekil) * **stêra li ser alan** bayraklardaki yıldız 4. yıldız (yıldız şeklinde olan şey) ~ **avêtin** yıldız doğmak ~ **hilhatin** yıldız doğmak ~ **rijîn** yıldız akmak, kaymak ~ **şemîtin** yıldız kaymak ~ **şîş kirin** yıldız kaymak ~ **xuricîn** yıldız akmak veya kaymak ~ **bidûvek** (an jî **bi-qemçik**) kuyruklu yıldız ~ **a cotarî** (an jî **cuhtarî**) batıya doğru gök ortasında olan bir yıldız ~ **a çilek** akşama doğru ilk olarak gökte beliren yıldız ~ **a êvarê** *ast* akşam yıldızı ~ **a gelawêj** çoban yıldızı (15-20 ağustosta gökte belirir, sıcakların etkisinin kırılmaya başladığının işaretidir) ~ **a mangadoşê** sabah yıldızından önce doğan bir yıldız ~ **a nîvro** doğudan doğan bir yıldız ~ **a qurixê** çoban yıldızı (15-20 ağustosta gökte belirir, sıcakların etkisinin kırılmaya başladığının işaretidir) ~ **a rijyar** meteorit, gök taşı ~ **a sibehê** sabah yıldızı ~ **a sibehê avêtin** sabah yıldızı sökmek ~ **a sibehê lê avêtin** sabahı etmek ~ **ên perû** (an jî **pêwir**) ülke, süreya yıldızı (bu yıldızların belirmesi yazın müjdecisidir) ~ **ên terazû** terazi takım yıldızları (bu yıldızlar 25 haziranda belirirler, üç tanesi sağ da, üç tanesi solda ve bir tanesi de ortalarında olup terazi gibi görünürler)

stêrk (II) *m* yaş, göz yaşı * **stêrk ji çavên wê** hatin gözlerinden yaşlar aktı ~ **barandin** yaş akıtmak, göz yaşı dökmek ~ **bi roj di ber (tiştêkî) de dîtin** (birinin) anası ağlamak ~ **bi roj dîtin 1)** akla kararı seçmek * **heta min ev kar qedan min stêrk bi roj dîtin** bu işi bitirene kadar akla kararı seçtim 2) deveye hendek atlatmak * **heta em tiştêkî bi te didin fêmkirin, em stêrkan bi roj dibînin** sana bir şey anlatmak deveye hendek atlatmaktan daha zordur 3) kırk (veya bin) dereden su getirmek (birini kandırmak için çok çaba harcamak) ~ **di çavê yekî de avêtin** gözlerinden yaşlar gelmek ~ **kirin xwarê** yaş dökmek ~ **rijandin** ~ **rijandin** yaş (veya göz yaşı) dökmek ~ **ên girîna xwe berî nava xwe dan** yaşını içine akıtmak ~ **ên kêfan** sevinç göz yaşları * **di şûna stêrkan de xwîn barandin** kanlı yaşlar dökmek

stêrk (III) *m* yüklük

stêrka bidûvik *nd* kuyruklu yıldız

stêrka biqemçik *nd* kuyruklu yıldız

stêrka deryayê *nd* deniz yıldızı

stêrka dûlik *nd* kuyruklu yıldız

stêrka dûmdar *nd* kuyruklu yıldız

Stêrka Gelawêj *ast/m* Çoban Yıldızı

Stêrka Karwanqir *nd* Kervan yıldızı, Kervankiran

Stêrka Qawanê *ast/nd* Kutup Yıldızı

Stêrka Qurixê *ast/m* Çoban Yıldızı, Demir Kazık, Kutup Yıldızı

Stêrka Şivanan *ast/m* Çoban Yıldızı, Ak Yıldız, Çulpan, akşam yıldızı, Venüs Zühre,

stêrka xul *nd* sabah yıldızı

stêrkkirin (I) *m* yaşarma

stêrkirin (II) *m* istifleme

stêrk kirin (I) *l/gh* yaşarmak

stêr kirin (II) *l/gh* istifletmek

stêrkok (I) *m* yıldızcık

stêrkok (II) *bot/m* sarı tükürük

stêrnas *ast/nd* 1. gök bilimci, astrolog 2. yıldız falcısı

stêrnasiyî *rd* gök bilimsel

stêrnasî *ast/m* 1. gök bilimi, astroloji 2. yıldız falcılığı

stêrperest *nd/nt* yıldızlara tapan

stêrzan *nd/nt* gök bilimci, astrolog

stêrzaniyî *rd* gök bilimsel

stêrzanî *m* gök bilimi, astroloji

stêrzanîn *m* gök bilimi, astroloji

stêvlok *zo/n* köstebek

stêyrik *bnr* stêrk

stimân *m* tikanma

stimandin *m* tikanma

stimandin *l/gh* tikanmak

stimî *rd* tikanık, tikanmış olan

stimîn *m* tikanma

stimîn *l/gh* tikanmak

stir *n* penis

stirandin (I) *m* 1. barındırma, sığındırma 2. esirgeme

stirandin (II) *m* 1. koruma, esirgeme (bir kimseyi veya şeyi dış etkilerden, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutma) 2. koruma (himaye etme) 3. koruma, esirgeme, saklama

stirandin (I) *l/gh* 1. barındırmak, sığındırmak 2. esirgemek

stirandin (II) *l/gh* 1. korumak, esirgemek (bir kimseyi veya şeyi dış etkilerden, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutmak) 2. korumak (himaye etmek) 3. korumak, esirgemek, saklamak * **Xwedê bistrîne** Allah saklasın

stirih *n* diken

stirihandin *m* yağurma

stirihandin *l/gh* yağurmak

stirihîn *m* yağrulma

stirihîn *l/gh* yağrulamak

stirîn *m* 1. barınma, sığınma 2. esirgenme

stirîn *l/gh* 1. barınmak, sığınmak 2. esirgenmek

stîrk *kîm/m* koloit

stîrkî *kîm/m* koloidal

stîyok *m* matmazel

stî (I) *bnr* stû

stî (II) *m* 1. hanım, hatun (unvan olarak) 2. bayan (bayan özel adları yerine kullanılır)

stîkok *m* bayancık

stîkokî *rd/h* hanımcıkça

stîl *m* stil

stîlist *nd/nt* stilist

stîlistîk *m* stilistik, anlatım bilimi

stîn *m* alınma, satın alınma

stîn *l/gh* alınmak, satın alınmak

stîndar *rd* 1. alacaklı (borçlu karşıtı) 2. alacaklı (birinde alacağı olan kimse) ~ **bûn** alacaklı olmak ~ **derketinalacaklı** çıkmak

stîndarî *m* alacaklı olma

stîner *nd/nt* alıcı 1. (kendisine bir şey gönderilmiş kimse) 2. *fîz/mz* alıcı (bir elektrik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren cihaz) 3. *nd/nt* alımcı

stînkâr *rd* 1. alacaklı (borçlu karşıtı) 2. alacaklı (birinde alacağı olan kimse) ~ **bûn** alacaklı olmak ~ **derketinalacaklı** çıkmak

stînkârî *m* alacaklı olma

stînok *fîz/m* alıcı (bir elektrik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren cihaz)

stîrîk *bot/m* peynire katılan bir ot

sto *bnr* stû

stoaparêz *nd/rd* stoacı

stoaparêzî *m* stoacılık

stoatî *fel/m* stoacılık, revakiye

stobazin *zo/nd* bir sürüngen hayvan

stok (I) *m* kurna

stok (II) *m* 1. stok, istif 2. stok (bir sanayi dalında yararlanılan ham, işlenmiş veya yarı işlenmiş maddelerin tümü) 3. *bz* stok (satılmamış, istif edilmiş mal)

stokker *nd/nt* stokçu

stokkerî *m* stokçuluk

stokkirin *m* stok etme, stoklama

stok kirin *l/gh* stok etmek, stoklamak

stokkirî *rd* stok edilmiş

stol *m* 1. donanma (bir devletin deniz kuvvetleri, savaş gemileri) 2. donanma (belli bir amaçla kullanılan gemilerin tümü) 3. filo (bir arada ve bir komuta altında bulunan savaş gemilerinin veya uçaklarının bütünü) 4. filo (aynı tür yük taşıyan ticaret gemilerinin veya kara taşıtların tümü) ~a **bazirganî** (an jî **bazirganiyê**) ticaret filosu, ticaret donanması

stop *b* stop! istop ~ **kirin** stop etmek

stopaj *m* stopaj

stop kirin *l/gh* stop etmek, istop etmek

stor *m* stor * **perdeyên stor** li **paceyê xistibûn** pencereye stor perdeler takılmıştı

stovank *n* boyun bağı, kravat

stran *m* şarkı, türkü, yır ~ **çêkirin** türkü yapmak, türkü yakmak ~ **gotîn** türkü çıkarmak, türkü söylemek, yırlamak ~ **li serê gotin** üstüne türkü yakmak ~a **yekî gotin** (an jî **strîn**) türkülermek ~ **strîn** türkü çıkarmak ~a **şivanan** eglog ~**ên ber conî** dibek türküleri ~**ên ber dolabê** yün eğirken söylenen türküler ~**ên ber meşkê** yayık yayılırken söylenen türküler ~**ên dewetan** düğün dernek türküleri ~**ên dîlan** sevdâ türküleri, aşk türküleri ~**ên duqolî** karşılıklı söylenen türkü ~**ên henekan** şaka türküleri ~**ên hespsiwarî** cirit ve benzeri oyunlar oynanırken söylenen türküler ~**ên palehiyê** ırgatlık türküleri ~**ên şeran** savaş türküleri, güzellere ~**ên werzişê** spor türküleri ~**ên zarokan** çocuk türküleri ~**ên zorewarî** güreş türküleri

stranbêj *nd/nt* şarkıcı, türkücü, ses sanatkarı ~**ê muzîka gelêrî** folk sanatçısı

stranbêjî *m* şarkıcılık, türkücülük ~ **kirin** türkücülük yapmak

stranbûn *m* türküleşme

strançêkirin *m* yakma, besteleme

strandêr *mzk/m* plâk

strandin (I) *m* çıkırtma, yırlama (şarkı, türkü söyleme)

strandin (II) *m* 1. koruma, koruyuş, esirgeme (bir kimseyi veya şeyi dış etkilere, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutma) 2. koruma (himaye etme) 3. koruma, esirgeme, saklama

strandin (III) *l/gh* yağurmak

strandin (I) *l/gh* çıkırtmak, yırlamak (şarkı, türkü söylemek)

strandin (II) *l/gh* 1. korumak, esirgemek (bir kimseyi veya şeyi dış etkilere, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutmak) 2. korumak (himaye etmek) 3. korumak, esirgemek, saklamak * **Xwedê bistrîne** Allah saklasın

strandin (III) *l/gh* yağurmak

strandî *rd* korunmuş

stranvan *nd/nt* şarkıcı, türkücü, ses sanatkarı

stranvanî *m* şarkıcılık, türkücülük

stranyezdî *nd* ilahî, kaside

stratejî *m* 1. strateji (önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için izlenen yol) 2. strateji (politik, ekonomik, psikolojik ve askeri güçleri bir arada kullanma bilimi ve sanatı)

stratejik *rd* stratejik

stratejist *nd/nt* stratejist

stratejîzan *nd/nt* stratejist

stratejîzanî *m* stratejistlik

stratosfer *ast/m* stratosfer, kat yuvarı

stratûs *m* stratus (bulutu)

strax *m* saçak

streofonî *m* streofoni

streptokok *m* streptokok

streptomîsîn *m* streptomisin

stres *m* stres

strih (I) *bnr* stro

strih (II) *n* diken

striyokî *rd* dikensi

strî *n* 1. diken 2. diken (dikenin çok olan bitki)

strîbeloq *bot/m* deve diken (Silybum marianum)

strîdar *rd* dikenli * **gula strîdar** dikenli gül

strîgeh *m* dikenlik yer

strîk *m* diken

strîlok *bot/nd* sarımsak otu (Alliaria petiolata)

strîmişk *bot/m* deve diken (Silybum marianum)

Swîsreyî *nd/rd* İsviçreli

Swîsrî *nd/rd* İsviçreli

strîn (I) *m* çıkırma, söyleme, çekme, yırlama, okuma (şarkı, türkü okuma)

strîn (II) *m* 1. korunum, korunma, esirgenme 2. korunma (himaye edilmeye)

strîn (II) *m* öğrülme

strîn (I) *l/gh* çıkırmak, söylemek, çekmek, yırlamak, okumak (şarkı, türkü okumak) *

lawikek *got* bir uzunhava çekti

strîn (II) *l/gh* 1. korunmak, esirgenmek 2. korunmak (himaye edilmeye)

strîn (II) *l/gh* öğrülme

strîn *rd* dikenli

strîngeh *m* liman, korunak

strîni *rd* dikenli yer * **zewîya strîni** dikenli tarla

strînrêş *m* bir tür diken

strîpor *bot/m* tarak otu (Dipsacus)

strîptîz *m* striptiz

strîptîzker *m* striptizci

strîptîzkerî *m* striptizcilik

strîzerk *bot/m* sarı diken

stro *n* boynuz ~**ê (yekî) hatin** boynuzlanmak (boynuzu çıkmak) stro ~**yê xwe tê hîdan** boynuzlamak (boynuzla vurmak)

stroh *bnr* stro

stronsiyom *kim/m* stronsiyom (kısaltması Sr

stro tê hıldan *l/bw* boynuzlamak (boynuzla vurmak)

strotêzik *m* fiskiye

strotêzk *m* fiskiye, su püskürtme borusu

stroşî *rd* boynuzsu

struktur *sos/m* strüktür, yapı

strukturalist *nd/rd* strüktüralist, yapısalcı

strukturalizm *m* strüktüralizm, yapısalcılık

strukturi *rd* yapısal

studio *m* 1. studio (sanat çalışmaları için hazırlanmış oda) 2. studio (fotografçı işliği) 3.

studio (tv, sinema ve radyo için film çekilen, ses alınan ve yayın yapılan yer)

stuv *bnr* stûv

stuvandin *bnr* stûvandin

stû *n* 1. boyun 2. boyun (sorumluluk) ~ **bifire!**

boynu devrilesi (veya kırılması)! ~ **bişikê!**

boynu kırılması!, boynu devrilesi! ~ **dirêj kirin** 1)

boynunu uzatmak (her şeye, her cezaya razı olmak) 2) ölümü beklemek ~ **jê kirin**

boynunu vurmak ~ **jê re xwar e** (birine karşı) boynu eğri ~ **jê re xwar kirin** 1)

(birine) boyun eğmek 2) boynunu bükmek (bir durumu, bir işi ister istemez kabul etmek) 3)

boynunu uzatmak (her şeye, her cezaya razı olmak) ~ **kirin ber xwe** boyun kırınak (saygı duyulan kimseye başını eğerek selam vermek) ~ **lê bûn wekî leglegê** boynu armut sapına dönmek ~ **qalind kirin** ense bağlamak ~ **şikandin** boyun kırmak (saygı duyulan kimseye başını eğerek selam vermek) ~ **xwar kirin** boyun eğmek ~ **zirav kirin** zayıflanmak (**karek**) di ~ **~yê (yekî) de man** (bir iş) kâğıt üzerinde (üstünde) olmak ~ **~yê me û kêra we** boynumuz kıldan ince ~ **~yê (yekî) li hewa ye** ağzı havada (alık) (li) ~ **~yê (yekî) siwar bûn** dalına binmek (sıkıştırmak, musallat olmak) ~ **~yê te bişikê** boynun kırılın (veya devrilsin) ~ **~yê (yekî) û kêra (yekî)** boynu kıldan ince olmak * **hûn çi cezayî bidin ez pê razî me, ev e stûyê min û kêra we** verilecek cezaya karşı boynum kıldan incedir ~ **~yê xwe avêtin aliyekî** boynunu bükmek ~ **~yê xwe bişikêne!** kır boynunu! (defol!, çekil!) ~ **~yê xwe kirin** kindir elini taşın altına koymak ~ **~yê xwe li berê xwar kirin** birinden yardım dilemek, medet ummak ~ **~yê xwe xwar kirin** boynunu bükmek (acıdırıcı, çaresiz bir durumda kalmak) ~ **~yê xwe xwar kirin û çûn** boynunu kırmak (çekiş gitmek)

stûben *n* boyun ipi

stûbend *n* boyun bağı, kravat

stûbendik *n* boyun bağı

stûdirêj *rd* uzun boyunlu

stûdayî *rd* söz dinleyen

stûfirî *rd* 1. boynu kırılması 2. *mec* boynu bükük

~yo boynu kırılması (veya devrilesi)

stûkirk *m* boyun, boyun omurları

stûkur *m* 1. boyun * **wê bikeve stûkura me** boynumuza kalır 2. ense * **jî beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û stûkura xwe malaşt** cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi 3. dal * **kurik da ser stûkura xwe** çocuğu dalına bindirdi ~ **a (yekî) neçûn ber nîr û kulaban kelli felli** olmak

stûkurbend *n* kravat

stûkurk *ant/m* boyun eklemleri, boyun omurları

stûmal *m* atkı, kaşkol, boyun atkısı

stûn *as/m* 1. sütun 2. sütun (kolon, basında) 3.

sütun (alt alta sıralanmış şeyler dizisi) * **stûna reqeman** rakamlar sütünü 4. direk (kimi özel adlarda) 5. *mec* direk (en önemli kimse)

* **bavê me stûna malê bû** babamız evin direği

6. bel kemiği (bir şeyin varlığı ile ilgili temel bölümü, esas) ~ **a cemedê şikîn**

kara kışın bitmesi, ve şubatta cemrenin düştüğü dönem ~ **a malê (an jî kon)** temel

direği (sevip sayılan kimse) ~ **a mezin û stûr** temel direği ~ **a nav malê** 1) evin direği 2) hamarat, iyi kız

stûna mezin *nd* temel direk

stûna piştê *ant/nd* bel kemiği, oma, omurga

stûndar *rd* sütünlü

stûnk *m* sütun

stûnka poz *ant/nd* kalbur kemiği

stûnkon *n* çadır direği

stûparêz *m* atkı, kaşkol

stûpêç *m* kaşkol, atkı

stûpêç *m* kaşkol

stûr *rd* 1. kalın (silindirik şeyler için, ince karıştı) * **stûneke stûr** kalın bir sütun 2. kalın (enli ve gür) * **biriyên stûr** kalın kaşlar 3. kalın, etli, dolgun * **lêvên stûr** kalın dudaklar * **lêvên wê yê stûr ku dişiqtîn jêrê hebûn** aşağı sarkan etli dudakları vardı 4. kalın (ses için; gür) * **stranbêjekî dengstûr** kalın sesli bir şarkıcı 5. *mec* büyük (tamlarda) * **dewarên (an jî heywanên)** stûr büyükbaş hayvanlar

stûrahî *bnr* stûrayî

stûrayî *m* 1. kalınlık (silindirik şeklindeki nesnelerin kalınlığı) 2. kalınlık (enli ve gür) 3. kalınlık (ses için) 4. baskı ~ **kirin** baskı yapmak, zulmetmek

stûrbûn *m* kalınlaşma

stûr bûn *l/gh* kalınlaşmak

stûrbûyî *rd* kalınlaşmış

stûrbûyîn *m* kalınlaşış

stûre *n* boynuz

stûreh *bnr* stûre

stûrî *m* 1. kalınlık (silindirik şeklindeki nesnelerin kalınlığı) 2. kalınlık (enli ve gür) 3. kalınlık (ses için) 4. baskı, zor, şiddet ~ **kirin** baskı yapmak, zulmetmek ~ **lê kirin** (birine) baskı yapmak, zulmetmek

stûrîpîv *m* kalınlık ölçücü
stûrkirin *m* kalınlaştırma, kalınlatma
stûr kirin *l/gh* kalınlaştırmak, kalınlatmak
stûrkirî *rd* kalınlaştırılmış
stûrokî *rd* kalınca
stûrparsû *rd/mec* gururlu, mağrur
stûsikandî *rd* boynu kırık, boynu bükük
stûv *m* doğrulama, teyit
stûvan *m* doğrulama, teyit
stûvandin *m* doğrulama, teyit etme
stûvandin *l/gh* doğrulamak, teyit etmek (bir şeyin doğru olduğunu ortaya çıkarmak)
stûvandî *rd* doğrulanmış, teyitli
stûvank *m* gerdanlık, kolye
stûvîn *m* doğrulanma, teyit edilme
stûvîn *l/gh* doğrulanmak, teyit edilmek
stûwan *m* ses plağı
stûwane *mat/m* silindir
stûwaneyî *mat/rd* silindirik, silindirsel
stûxûzî *rd* boynu bükük
stûxûzî *m* boyun büküklüğü
stûxwar *rd* boynu bükük
stûxwarî *m* boyun büküklüğü
stûxwarkirin *m* boyun eğme
stûxwar kirin *l/gh* boyun eğmek
stûzirav *rd* 1. ince boyunlu 2. *mec* güçsüz, fakir
stwîr *bnr* stûr
sual *m* sual, soru ~ **kirin** sual etmek
suare *m* suare
subang *m* sabah
subap *m* supap
sube *bnr* sibeh
subhanalah *b* fesuphanallah
subje *fel/m* subje, özne
subjektivist *rd/nd* subjektivist
subjektîf *rd* subjektif, özel
subjektîfî *m* subjektivite
subjektîv *rd* subjektif, özel
subjektîvist *rd/nd* subjektivist, öznelci
subjektîvite *m* subjektivite, öznelcilik
subjektîvîzm *m* subjektivizm, öznelcilik
sublîme *kim/m* süblime
sublîmebûn *m* süblimleşme
sublîme bûn *l/gh* süblimleşmek
sublîmekirin *m* süblimleştirme
sublîme kirin *l/gh* süblimleştirmek
subûn *m* küsme
su bûn *l/gh* küsmek
subvansiyon *m* subvansiyon
subyan *nd* sübyan
suçûn *m* küsme, darılma
su çûn *l/gh* küsmek, darılmak
suet *n* süet
suflê *şn/m* suflê ~ **kirin** suflê etmek
suflor *nd/nt* suflör
suflorî *m* suflörlük ~ **kirin** suflörlük yapmak
suftin *l/gh* delmek
Suheyî *ast/m* Süheyî

Suheyî *ast/m* Yıldırak
suhin *m* korku
suhirandin *m* kahretme
suhirandin *l/gh* kahretmek
suhirî *rd* kahrolmuş
suhirîn *m* kahrolma, kahroluş
suhirîn *l/gh* kahrolmak
suhîn *m* korku
suhketin *m* 1. küsme, darılma 2. kızma, sinirlenme
suh ketin *l/gh* 1. küsmek, darılmak 2. kızmak, sinirlenmek
suhketî *rd* küskün ~ **bûn** küskünolmak
suhn *m* korku
suhre *m* sur
suhtin *bnr* sotin
suhurandin *m* tecavüz etme (cinsi anlamında)
suhurandin *l/gh* tecavüz etmek (cinsi anlamında)
suhxistin *m* 1. küstürme 2. kızdırma, sinirlendirme
suh xistin *l/gh* 1. küstürmek 2. kızdırmak, sinirlendirmek
suhxistî *rd* 1. küstürülmüş 2. kızdırılmış, sinirlendirilmiş olan
suîstîmal *m* suiistimal ~ **kirin** suiistimal etmek
suîqest *m* 1. kötü niyet, suikast 2. suikast (plân kurarak öldürme)
suîqestker *nd/rd* suikastçı
suîqestkerî *m* suikastçılık
suît *mzk/m* süit
sujde *m* yükünme
sujde bûn *l/gh* yükünmek
suketin *m* 1. küsme, darılma 2. kızma, sinirlenme
su ketin *l/gh* 1. küsmek, darılmak 2. kızmak, sinirlenmek
suketî *m* 1. küskün, darılmış 2. kızgın, sinirlenmiş olan
sukir (I) *m* boyun * **sukra xwe dirêj kir** boyununu uzattı
sukir (II) *n* 1. bûğê 2. savak 3. baraj (su barajı)
sukirê avê *nd* su bendi
suklîk *m* ense * **min bênder ba kir, suklîka min tije ka bû** harmanı savururken enseman doldu
suknayî *m* sükûnet
sukse *m* sükse ~ **kirin** sükse yapmak
suksekirin *m* sükse yapma
sukse kirin *l/gh* sükse yapmak
sukur *bnr* sukir (II)
sukure *m* tas
sukûnet *m* sükûnet, durgunluk, dinginlik
sukût *m* sükût, susku, sessizlik ~ **zêr e** söz gümüşse sükût altındır
sul *m* kenar, uç (bir şeyin kenarı)
sulale *m* sülale, uruk
sulav *bnr* sülav

suleymanî *nd* sülümen
 sulf *m* tür, nevi
 sulfamît *kim/m* sülfamit
 sulfat *k/m/m* sülfat
 sulfatbûn *kim/m* sülfatlaşma, sülfatlanma
 sulfatkirin *m* sülfatlama
 sulfirik asit *nd* sulfirik asit, kara boya
 sulfît *kim/m* sülfîit
 sulfîtkirin *m* sülfitleme
 sulfît kirin *l/gh* sülfitlemek
 sulfur *kim/m* sülfür
 sulfurik *kim/m* sülfürik
 sulfurimetre *m* sülfürimetre
 sulfurkirin *m* sülfürleme
 sulfur kirin *l/gh* sülfürlemek
 sulh (I) *m* oğul * sulha mēša hingiv bal arısı
 oğlu
 sulh (II) *m* 1. sulh, barış 2. sulh, barış (savaş-
 tan sonraki süreç) ~ çêkirin barışı sağlamak
 ~ kirin nava (wan) barıştırmak
 sulhi *rd* barışla ilgili, hazarî
 sulhker *nd/nt* 1. barışçı 2. bağdaştırıcı
 sulhperwer *rd* barışsever
 sulhperwerî *m* barışseverlik
 sulhxwaz *rd* barışçı
 sulhxwazî *m* barışçılık
 sulik *m* ayakkabı
 sulta *m* sulta, yetke
 sultan *dir/nt* 1. sultan (padişah) 2. sultan (padi-
 şah ailesinin unvanı) 3. sultan (bazı Bektaşî
 azizlerine verilen ad) ~ efendî sultan efendi
 sultanî (I) *m* 1. sultanlık 2. *mec* sultanlık (ra-
 hat yaşama durum)
 sultanî (II) *rd* 1. sultanî (sultanlarla ilgili veya
 onlara yaraşan) 2. *m* sultanî (1908'den son-
 ra bugünkü liseye denk okul) 3. *dir* sultanî
 (Mısır, Trablusgarb ve Cezayir darphanele-
 rinde basılan Osmanlı altını) 4. *rd* sultanî
 (çekişsiz bir üzümlük adı)
 sultanî yegâh *mzk/nd* sultanî yegâh
 sulte *m* sulta, yetke
 sulûk *m* 1. süluk (bir yola girme, yol tutma) 2.
 süluk (bir tarıkata girme)
 sulûn *m* sarnıç
 sumaqî *nd* somaki (bir mermer türü)
 sumen *m* sumen
 Sumer *nd/rd* Sumer
 Sumerî *m* Sumerce
 Sumerkî *m* 1. Sumerce 2. *rd* Sumerlere yaraşır
 bir biçimde
 Sumernas *nd/nt* Sumerolog
 Sumernasî *m* Sumeroloji
 Sumerolog *nd/nt* Sumerolog
 Sumeroloji *m* Sumeroloji
 Sumerzan *nd/nt* Sumerolog
 Sumerzanî *m* Sumeroloji
 sumestr *m* sömestr
 sumet *n* yanak, suret
 sund *bnr* sond

sund xwarin *bnr* sond xwarin
 sunet *n* sünnet
 sunetbûn *m* sünnet olma
 sunet bûn *l/gh* sünnet olmak
 sunethûyî *rd* sünnetli, sünnet olmuş olan
 sunethûyîn *m* sünnet oluş
 sunetkirin *m* sünnet etme
 sunet kirin *l/gh* sünnet etmek
 sunetkiri *rd* sünnetli, sünnet edilmiş olan
 sunetvan *nd/nt* sünnetçi
 sunetvanî *m* sünnetçilik
 sungêr *zo/m* 1. sünger 2. sünger (bu hayvanın
 temizlik işlerinden kullanılan suyu fazlaca
 çeken esnek iskeleti)
 sungêrfiroş *nd/nt* süngerci (satan kimse)
 sungêrfiroşî *m* süngercilik
 sungêrgir *nd/nt* süngerci (sünger avlayan)
 sungêrgirî *m* süngercilik
 sungêrkir *nd/nt* süngerci (satan alan)
 sungêrkirî (I) *m* süngercilik
 sungêrkirî (II) *rd* süngerli
 sungêrokî *rd* süngersi
 Sunî *rd* Sünnî (sünnet ehlinden olan)
 Sunîti *m* Sünnilik
 super *nd/rd* süper
 superhêz *nd* süper güç
 supermarket *m* süpermarket
 supermarketvan *nd/nt* süpermarketçi
 supundî *n* 1. çoban köpeği 2. *argo* kişiliksiz,
 bağımlı (kimse)
 supya *zo/m* mürekkep balığı (Sepia oëcinialis)
 suqirix *bot/m* süpürge otu olarak kullanılan ve
 bazen insan boyunu aşan sarı çiçekli bir ot
 suqum *m* çehre, yüz, somurtkanlık
 sur (I) *m* 1. sır (bazı nesnelere parlaklık ver-
 mek, dış etkilere kurmak için vurulan bir
 tür vernik) 2. sır (aynaların arkalarına ve
 kaplama metal eşyanın yüzüne sürülen ince
 metal tabaka) ~ kirin sırlamak
 sur (II) *m* biber acısı
 sur (III) *bnr* sor
 sur (IV) *m* biçim
 sur (V) *mdoğ*
 suran *m* yağrum
 surandin (I) yağurma
 surandin (II) *m* 1. ovalama (ufak parçalara a-
 yırma) 2. ufalama 3. sıvazlama
 surandin (III) *m* silme
 surandin (I) *l/gh* yağurma
 surandin (II) *l/gh* 1. ovalamak (ufak parçala-
 ra ayırmak) 2. ufalamak 3. sıvazlamak
 surandin (III) *l/gh* silmek
 surdar *rd* sırlı
 surdarî *m* sırlılık
 sure *m* sure (Kur'an suresi)
 surehî *m* sürahi
 suret *m* surat, hız, ivinti ~ dan (tişteki) hız
 vermek, hızlandırmak, dayanmak * şofêr
 suret da erebeyê şofêr gaza dayandı ~a ji

nişka ve anî hız
Sureya *ast/m* Ülker
surişt *bnr* sürüş
surîn (I) *m* yoğrulma
surîn (II) *m* 1. ovalanma 2. ufalanma 3. sıvazlanma
surîn (III) *m* silinme
surîn (I) *l/gh* yoğrulmak
surîn (II) *l/gh* 1. ovalanmak 2. ufalanmak 3. sıvazlanmak
surîn (III) *l/gh* silinmek
surîner *m* silecek
surk *m* musluk
surkirin *m* sırlama
sur kirin *l/gh* sırlamak
surkirî *rd* sırlı, sırlanmış olan * **kûpê surkirî** sırlı küp
surman *bnr* misilman
surme *m* sürme
surmedar *rd* sürmeli
surmenaj *bj/m* sürmenaj
surnatural *rd* sünatüral, doğa üstü
surnaturalist *nd/rd* sünatüralist, doğa üstücü
surnaturalizm *m* sünatüralizm, doğa üstücülük
surnekirî *rd* sırsız (sır sürülmemiş olan) * **kûpê surnekirî** sırsız küp
surnî *m* poyra
surperî *rd* peri gibi
surprîz *m* sürprîz ~ **kirin** sürpriz yapmak
surrealist *nd/rd* sürrealist, gerçek üstücü
surrealîte *rd* sürrealite, gerçek üstü
surrealizm *m* sürrealizm, gerçek üstücülük
sursim *m* yayık
surşarj *m* sürşarj
surûde *bnr* sirûd
Suryanî *nd* Süryani
Suryankî *m* 1. Süryanice 2. Süryanilere yaradır bir şekilde
susik *m* bildirgin
suspansiyon *fiz û kîn/m* süspansiyon, asıltı
suste *m* susta * **sustaya kêrikê** çakının sustası
sut *m* üstü kapalı kuş tuzağı çukuru
sutyen *m* sutyen
sutyenfiroş *nd/nt* sutyenci (satan kimse)
sutyenfiroşî *m* sutyencilik
sutyenker *nd/nt* sutyenci
sutyenkerî *m* sutyencilik
sutyenvan *nd/nt* sutyenci
sutyenvanî *m* sutyencilik
suwar *rd* *bnr* siwar
suweter *n* süveter
suxen *m* konuşma
suxme (I) *rd* yedek (gerektiğinde kullanılmak için fazladan bulundurulmuş, ayrılmış olan) * **kilîda suxme** yedek anahtar
suxme (II) *m* korse
suxmefiroş *nd/nt* korseci (satan kimse)
suxmefiroşî *m* korsecilik
suxmek *nd/nt* korseci

suxmekirî *m* korsecilik
suxmetî *m* yedeklik
suxre *m* 1. angarya (ücretsiz yaptırılan iş) 2. angarya (feodalite döneminde köylülerin zorunlu, ücretsiz yaptıkları hizmet) 3. angarya (usandırıcı, biktırıcı, zorla yapılan iş) 4. halallık (kaba ve ağır iş) 5. ayak işi, hizmet ~ **bi olam e, olam jî bi xulam e** hazır mezarın ölüsü (her hizmeti başkasında bekleyenler için söylenir) ~ **ya (karekî) kirin** (bir işin) hamallığını etmek (veya yapmak)
suxrekar *nd/nt* 1. angaryacı 2. hizmetkâr
suxrekari *m* 1. angaryacılık 2. hizmetkârlık
suxrekêş *nd/nt* angaryacı
suxrekêşî *m* angaryacılık
suxre kirin *l/gh* hizmet etmek
suxrevan *nd/nt* 1. angaryacı 2. hizmetçi, hizmetkâr
suxrevanî *m* 1. angaryacılık 2. hizmetçilik, hizmetkârlık
suxte *n* 1. softa (medrese öğrencisi) 2. *nd/nt* öğrenci 3. softa (tutucu)
suxtekî *rd/h* softaca
suxteti *m* 1. softalık 2. öğrencilik
suzenî *bnr* süzenî (I)
sû (I) *nd* taraf
sû (II) *rd* keskin (çok kesici, iyi kesen) * **tevşo sû ye keser** keskindir * **kêr sû ye bıçak** keskin
sû (III) *m* sirt * **sûya kêrê** bıçak sirti
sû (IV) *rd* 1. dargın, küskün 2. küs, küskün ~ **bûn** 1) darılmak, küskün olmak 2) kızmak, sinirlenmek ~ **ketin** 1) darılmak (herhangi bir sebepten ötürü gücenip ilgiyi kesmek) * **jî ber ku min bi gotina wê nekîr**, **sû ketiye** dediğini yapmadığım için darıldı 2) darılmak (gücenmek, kırlmak) 3) kızmak, sinirlenmek
sûbûn *m* 1. darılma, küsme 2. kıзма, sinirlenme
sû bûn *l/gh* 1. darılmak, küsmek 2. kızmak, sinirlenmek
sûbûyîn *m* 1. darılış, küsüş 2. kıızış, sinirleniş
sûc *n* 1. suç (törelere, ahlâk kurallarına aykırı davranış) 2. suç (yasaya aykırı davranış, cürüm) ~ **bi ser (yekî) de tehm dan** suçu birinin üstüne yıkmak ~ **jî qebehat mezintir e** özrü kabahatinden büyük ~ **kirin** suç işlemek ~ **kirin stûyê (yekî)** (birine) suç yüklemek ~ **pê de hatin** kabahat işlemek ~ **tê de cemidandin** suçunu birinin üstüne yıkmak ~ **ê bendûbarîyê** (an jî **disiplinê**) disiplin suçu (di) ~ **ê (yekî) borîn** (birinin) suçundan geçmek ~ **ê (yekî) efû kirin** suçunu bağışlamak ~ **ê rûreşîyê** yüz kızartıcı suç ~ **ê (yekî) tê de bi cih bûn** suçu sabit olmak ~ **ê (yekî) tê de rast kirin** suçunu sabit etmek (veya kabul ettirmek) ~ **ê xwe avêtin stûyê (yekî)** kabahati (birine veya bir şeye) yüklemek ~ **ê xwe kirin stûyê (yekî)** kabahati (birine) yüklemek, suçunu üstüne yıkmak

sûcbar *rd* 1. suçlu 2. töhmetli
sûcbarî *m* 1. suçluluk 2. töhmet
sûcdar *rd* suçlu ~ **bi sûcê xwe dizane** suçlu suçunu bilir ~ **hatin hesabandin** suçlu sayılmak
sûcdarî *m* 1. suçluluk 2. itham
sûcdarîti *m* suçluluk
sûcdarker *rd* 1. suçlayıcı 2. itham edici
sûcdarkirin *m* 1. suçlama, suçlayış 2. itham etme, itham ediş
sûcdar kirin *l/gh* 1. suçlamak 2. itham etmek
sûcdarkirî *rd* suçlanmış olan
sûckar *nd/nt* suç işleyen, mucrim
sûckarî *m* suç işleme, mucrimlik
sûcker *nd/nt* suç işleyen, mucrim
sûckerî *m* suç işleme, mucrimlik
sûcoyî *rd* suçlu
sûd *m* fayda, yarar ~ **dîtin** fayda (veya yarar) görmek ~ **nedan (tişteki)** fayda vermemek ~ **lê kirin** fayda etmemek ~ **a giştî** (an jî gelemperî) kamu yararı ~ **a (tişteki) jê re hebûn** faydası olmak
Sûdan *m* Sudan
Sûdanî *nd/rd* Sudanlı
sûdar *rd* cimri
sûdbar *rd* faydalı, yararlı
sûdbexş *rd* faydalı, yararlı
sûde *m* fayda, yarar, istifade
sûdebar *rd* faydalı, yararlı
sûdegir *rd* 1. faydacı, yararlanmacı 2. *fel* faydacıl
sûdegirî *m* 1. faydacılık, yararlanmacılık 2. *fel* faydacılık
sûdemend *nd/nt* faydalanıcı, yararlanmacı
sûdemendî *m* 1. faydalanıcılık, yararlanmacılık 2. faydalanma
sûdeperest *rd* 1. faydacı, yararlanmacı 2. *fel* faydacıl
sûdeperestî *m* 1. faydacılık, yararlanmacılık 2. *fel* faydacılık
sûdewar *rd* faydalı, yararlı
sûdewarbûn *m* faydalanma, yararlanma
sûdewar bûn *l/gh* faydalanmak, yararlanmak
sûdewarî *m* 1. faydalılık, yararlılık 2. fayda, yarar
sûdewarkirin *m* faydalandırma, yararlandırma
sûdewar kirin *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak
sûdewart *rd* 1. faydacı, yararlanmacı 2. *fel* faydacıl, yararlı
sûdewartî *m* 1. faydacılık, yararlanmacılık 2. *fel* faydacılık, yararlılık
sûdewer *rd* faydalı, yararlı
sûdewerbûn *m* faydalanma, yararlanma
sûdewer bûn *l/gh* faydalanmak, yararlanmak
sûdewergirtin *m* istifade etme
sûde wergirtin *l/gh* istifade etmek
sûdewerî *m* 1. faydalılık, yararlılık 2. fayda, yarar
sûdewerkirin *m* faydalandırma, yararlandırma

sûdewer kirin *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak
sûdgir *rd* 1. faydacı, yararlanmacı 2. *fel* faydacıl
sûdgirî *m* 1. faydacılık, yararlanmacılık 2. *fel* faydacılık
sûdmend *nd/nt* faydalanıcı, yararlanmacı ~ **bûn** yararlı olmak
sûdmendbûn *m* 1. yararlanma, faydalanma 2. asılanma, yarar sağlama
sûdmend bûn *l/gh* 1. yararlanmak, faydalanmak 2. asılanmak, yarar sağlamak
sûdmendî *m* 1. faydalanıcılık, yararlanmacılık 2. faydalanma, yararlanma 3. istifade, istifade etme ~ **kirin** istifade etmek
sûdmendkirin *m* faydalandırma, yararlandırma
sûdmend kirin *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak
sûdperest *rd* 1. faydacı, yararlanmacı 2. *fel* faydacıl
sûdperestî *m* 1. faydacılık, yararlanmacılık 2. *fel* faydacılık
sûdwar *bnr* sûdwer
sûdwar bûn *bnr* sûdwer bûn
sûdwer *rd* faydalı, yararlı
sûdwerbûn *m* 1. faydalanma, yararlanma 2. asılanma, yarar sağlama
sûdwer bûn *l/gh* 1. faydalanmak, yararlanmak 2. asılanmak, yarar sağlamak
sûdwerگیر *rd* faydalanıcı
sûdwerگirtin *m* 1. faydalanma, yararlanma 2. istifade etme
sûd wergirtin *l/gh* 1. faydalanmak, yararlanmak 2. istifade etmek
sûdwerî *m* 1. faydalılık, yararlılık 2. fayda, yarar
sûdwerkirin *m* faydalandırma, yararlandırma
sûdwer kirin *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak
sûdxwer *nd/nt* tefeci
sûdxwerî *m* tefecilik
sûf (I) *zo/m* levrek (Labrax labrax)
sûf (II) *m* 1. kurum, övünme 2. onur 3. yüz ifadesi * **li sûfê (yekî) ketin** (birini) bozmak, onurunu incitmek
sûjî *m* peynir ve çökelek suyu
sûk (I) *m* 1. çıra (çam gibi reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü) 2. çırallık (budaksız taze meşe fidanı ateş közünden ısıtılır sonradan dövülür; kurutulularak çırallık olarak kullanılır) 3. meşale
sûk (II) *m* 1. çarşı 2. pazar (belli bir şeyin satıldığı yer) * **sûka masîyan** balık pazarı ~ **tije qumaş e, lê mele bêşas e** parasına kıyılmamak, cimri olmak ~ **a sar** çok soğuk yer
sûka reş *nd* kara borsa
sûka sergirtî *nd* kapalı çarşı
sûker *nd/nt* bileyci
sûkerî *m* bileycilik
sûketin *m* 1. darılma, küsme (herhangi bir se-

bepten ötürü gücenip ilgiyi kesme) 2. darılma, gücenme (kırılma) 3. kızma (öfkelenme, sinirlenme)

sû ketin /l/gh 1. darılmak, küsmek (herhangi bir sebepten ötürü gücenip ilgiyi kesmek) * **jî ber ku min bî gotina wê nekir, sû ketiye** dediğini yapmadığım için darıldı 2. darılmak, gücenmek (kırılmak) 3. kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)

sûketinî *m* 1. dargınlık 2. kızgınlık

sûketî *rd* 1. dargın, küskün 2. dargın, gücenik, kırgın (kırılmış olan) 3. kızgın (öfkelenmiş, sinirlenmiş olan) ~ **bûn** kırgın olmak

sûketîbûn *m* 1. dargınlık, küslük, küskünlük 2. güceniklik, kırgınlık 3. kızgınlık

sûkreşvan *nd/nt* kara borsacı

sûkreşvanî *m* kara borsacılık

sûkur *m* boyun, ense

sûkurxwar *rd* boynu bükük

sûl *rd* kaygan

sûlav (I) *erd/m* çavlan, çağlayan, çağlar, şelâle, gürlek

sûlav (II) *m* savak (eğimli değirmen savağı)

sûlava aşê *nd* seğirdim

sûlbûn *m* kaygan olma, kayganlaşma

sûl bûn /l/gh kaygan olmak, kayganlaşmak

sûlbûnî *m* kayganlık

sûl *m* şelâle

sûle *m* savak (eğimli değirmen savağı)

sûlix *bnr* salix û sûlix

sûlûn *m* cendere

sûmurx *bnr* simir

sûn *m* bileme

sûn /l/gh bilemek

sûna *zo/nd* yeşilbaş

sûnawêrk *n* suna (erkek ördek)

sûnbil *m* sümbül

sûnc *bnr* sûc

sûnd *bnr* sond

sûnik *rd* alıngan

sûnikî *m* alınganlık

sûnî *rd* sunî, yapay, yapma

sûnîfî *m* sunilik, yapaylık

sûnta *m* sunta

sûpûndî *bnr* supundî

sûr (I) *m* sur, beden (kâle duvarı)

sûr (II) *bnr* şor (I)

sûr (III) *m* 1. sûr (büyük boynuzdan boru) 2. sûr (kiyamet günü İsrâfî'nin üfleyeceği boru)

sûr (IV) *m* düğün, eğlence

sûr (V) *rd* (r kalın omunur) azgın, hırçın * **seyê sûr** azgın köpek ~ **kirin** azgınlaştırmak, hırçınlaştırmak

sûr (VI) *bnr* sor (II)

sûrandin *m* 1. yoğurma 2. karma (toz durumundaki bir şeyi sıvı ile karıştırarak hamur durumuna getirme)

sûrandin /l/gh 1. yoğurmak 2. karma (toz durumundaki bir şeyi sıvı ile karıştırarak ha-

mur durumuna getirmek)

sûrandî *rd* 1. yoğuruk 2. karılımsız

sûravî *m* kırmızı yabani ördek

sûravk (I) *bot/m* bir tür bitki

sûravk (II) *m* 1. salamura (tuzlu su) 2. *rd* salamura (bu suyun içinde tutulmuş yiyecek) * **penêrê sûravkê** salamura peyniri * **îsotên sûravkê** salamura biberi ~ **e şap** gibi (çok tuzlu olan yemek) ~ **a xwe jê xwarin** 1) canı yanmak (acı bir deneme geçirmek, bir işte zarar görmek) 2) kazık yemek, kazıklanmak (aldatılmak) ~ **a xwe xwarin** arap uyandı (veya arabin gözü açıldı)

sûrbûn *m* azgınlaşma, hırçınlaşma

sûr bûn /l/gh azgınlaşmak, hırçınlaşmak

sûrdar *bot/m* kına çiçeği (Balsamina hortensis)

sûret (I) *n* surat, yüz, yanak, çehre ~ **ê (yekî)**

rûniştin avurtu avurduna geçmek

sûret (II) *n* 1. suret, biçim, şekil 2. suret (nüs-ha) 3. suret, resim, fotoğraf 4. *fel* suret (islâm felsefesinde varlığın görünen yanına beş duyu ile algılanan yönüne verilen ad)

sûretmelek *rd* melek yüzlü

sûretsor *rd* al yanaklı kızıl yanaklı ~ **ê li ber soran** yıl boyu yanakları al al olan kimse

sûretvan *nd/nt* ressam

sûretvanî *m* ressamlık

sûrêde *bnr* sirûd

Sûriye *m* Suriye

Sûriyeyî *nd/rd* Suriyeli

Sûrî *m* 1. Suriye 2. *nd/rd* Suriyeli

sûrîkandin *m* tipileme

sûrîkandin /l/gh tipilemek

sûrîn *m* 1. yoğrulma 2. karılma

sûrîn /l/gh 1. yoğrulmak 2. karılmak

sûrîkirin *m* azgınlaştırma, hırçınlaştırma

sûr kirin /l/gh azgınlaştırmak, hırçınlaştırmak

sûrmil *n* sırt, set * **sûrmilê berfê** kar sırtı

sûrpencik *bot/m* çoban değneği (Polygonum aviculare)

sûrpêncok *bot/m* madımak

sûs (I) *bot/m* meyan kökü (Glycyrrhiza glabra)

sûs (II) *zo/m* bildircin (Coturnix)

sûs (III) *zo/nd* güve (Tinea pellionella) ~ (tiştek) **xwarin** güvlenmek

sûsa maran *bot/nd* dikenli meyan (Glycyrrhiza echinata)

sûse (I) *m* kaba kuvvet

sûse (II) *m* keşif (gizli olan bir şey hakkında geniş bilgi edinme)

sûsek *zo/m* çil (Tetrastes bonasia)

sûsik (I) *bot/m* meyan kökü (Glycyrrhiza glabra)

sûsik (II) *zo/m* orman tavuğu

sûsik (III) *zo/m* bildircin (Coturnix)

sûsika maran *bot/nd* dikenli meyan (Glycyrrhiza echinata)

sûsika strîn *bot/nd* dikenli meyan (Glycyrrhiza echinata)

sûsk (I) *m* tereke, bırakıt
sûsk (II) *zo/m* orman tavuğu
sûske *m* yeşilimsi koyun
sûsmar *zo/m* kertenkele
sûstem *m* bir tüfek türü
sûsûm *m* topraktan yayık
sûsxwarin *m* güvelenme
sûs xwarin *l/gh* güvelenmek
sûsxwarî *rd* güveli, güve yeniği
sût *rd* soytarı
sûtal *n* 1. genç erkek 2. aylak, avare, başıboş, lümpen, soytarı. serseri
sûtalî *m* aylaklık, avarelik, soytarılık ~ **kirin** serserilik etmek
sûtalokî *rd* soytarıca
sûtar (I) *bnr* sûtal
sûtar (II) *m* örtme, koruma
sûte *rd* aylak, serseri, hayta
sûtemenî *m* 1. yakacak 2. yakıt, akar yakıt
sûtemenîfiroş *nd/nt* yakıtçı (satan kimse)
sûtefî *m* aylaklık, serserilik ~ **kirin** serserilik etmek
sûtik *n* 1. ufak tefek, çocuk 2. aylak, avare, serseri
sûtikandin *m* sürtme
sûtikandin *l/gh* sürtmek
sûtikîn *m* sürtünme
sûtikîn *l/gh* sürtünmek
sûtin (I) *m* 1. bileme 2. keskinleştirme
sûtin (II) *m* keçeleştirme
sûtin (I) *l/gh* 1. bilemek * **kêra xwe têr baş** **bisû** bıçağını iyice bile 2. keskinleştirmek
sûtin (II) *l/gh* keçeleştirmek
sûtî *rd* 1. bilenik, bilenmiş olan 2. keskinleştirilmiş
sûtîxû *rd* 1. fahiş, aşırı 2. çıkarıcı
sûtîxûtî *m* 1. fahişlik, aşırılık 2. çıkarıcılık

sûtîxûtî *m* 1. fahişlik, aşırılık 2. çıkarıcılık
sû ve hatin *l/bw* 1. darılmak, küsmek 2. kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)
sûxar *m* pirinç sapı
sûxistin *m* 1. küstürme 2. darılma, gücendirme
sû xistin *l/gh* 1. küstürmek 2. darılmak, gücendirmek
sûxistî *rd* 1. küskün 2. dargın, gücenik
sûxtenî *m* yakacak
sûxure *bnr* suxre
sûya awête *nd* bileşik faiz
sûyan *m* bileme, bileyiş
sûzek *bj/m* bel soğukluğu
sûzen *rd* kuşkulu, şüpheli
sûzenbûn *m* kuşkulama, şüphelenme
sûzen bûn *l/gh* kuşkulananmak, şüphelenmek
sûzenek *bj/m* bel soğukluğu ~ **pê re çêbûn** bel soğukluğuna uğramak
sûzenî *m* 1. acı 2. kuşku, şüphe ~ **lê çêbûn** kuşkulananmak, kuşkuya kapılmak
sûzenî *m* *bj/m* bel soğukluğu, frengi
sûznak *rd* yakıcı (etkili, dokunaklı)
sûznakî *m* yakıcılık
Swêçistan *m* İsveç
Swêçî *nd/rd* İsveçli
Swêd *m* İsveç
Swêdî *m* 1. İsveççe 2. *rd* İsveçli
Swêdkî *m* 1. İsveççe 2. *rd* İsveçlilere yaraşır bir biçimde
swêlek *bnr* sêlek
Swîçistanî *nd/rd* İsveçli
Swîçre *m* İsviçre
Swîçreyî *nd/rd* İsviçreli
Swîsre *m* İsviçre
Swîsreyî *nd/rd* İsviçreli
Swîsrî *nd/rd* İsviçreli

S

ş, Ş Kürt alfabesinin yirmi üçüncü harfi ve şê diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından ise ötümsüz öndamaksı ünsüzlerini gösterir

şa *bnr* şad

şaban *m* duvak

şabaş *m* 1. teşekkür, şükran 2. bağış 3. *mec* armağan, hediye 4. düğünde çalgıcıların düğüne katılanlardan topladığı bahşış 5. düğünde damat için toplanan para vs. bağışta bulunanların isimleri toplulukta söylenerek yapılan merasim 6. *h* aferin, bravo ~ *ji Xwedê re* Allaha (bin) şükür ~ **kirin 1**) teşekkür etmek 2) armağan etmek, hediye etmek

şabaşger *bnr* şabaşker

şabaşı *m* 1. şükran 2. şükür 3. bahşış, bahşışlik, ikram, armağan

şabaşker *nd/nt* teşekkür edici

şabaşkirin *m* 1. teşekkür etme 2. bağışlama, hibe

şabaş kirin *l/gh* 1. teşekkür etmek 2. bağışlamak, hibe etmek

şabaşkiri *rd* 1. teşekkür edilmiş olan 2. bağışlanmış, hibe edilmiş olan

şabaşxwan *nd/nt* armağanları, bağışları kimin verdiğini söyleyen kinse

şabelot *bnr* şahbelot

şabender *bnr* şehbender

şablon *m* 1. şablon (üzerindeki harf ve şekillerin çevre çizgileri kalem ucu girecek biçimde oyuk olan, bu çizgilerden kalemle istenilen biçim elde edilen metal veya plâstikten araç) 2. şablon (değişik alanlarda düzeltme, belirleme, ölçme, denetleme işlerinde kullanılan ve yaptığı işe göre yapısı değişen araç) 3. *mec* şaplon (körü körüne yansılanan, çok kez tekrarlandığında kanıksanmış basma kalıp örnek)

şa *bûn bnr* şad bûn

şad *rd* 1. sevinçli 2. şad, mutlu ~ **bûn 1**) sevin-

mek 2) şad olmak, mutlu olmak ~ **kirin 1**) sevindirmek 2) mutlu etmek

şadan *rd* 1. sevinçli 2. mutlu ~ **bûn 1**) sevinmek 2) mutlu olmak ~ **kirin 1**) sevindirmek 2) mutlu etmek

şadanik *bot/m* zegerek

şadanî *m* mutluluk

şadbûn *m* 1. sevinme 2. mutlanma, gönenme ~a *hircê* kaba birşekilde sevgisini gösterme şad bûn *l/gh* 1. sevinmek 2. mutlanmak, gönenmek

şadbûyîn *m* 1. seviniş 2. mutlanış, göneniş

şade *nd/nt* şahit ~ **û şût** şahitler ~ **dan** tanıklık etmek

şadetî *m* şahitlik, tanıklık

şadetîdan *m* şahitlik verme

şadeti dan *l/gh* şahitlik vermek

şadeyî *m* şahitlik, tanıklık ~ **dan** şahadet etmek, tanıklık etmek

şadik (I) *nd/nt* sevgili

şadik (II) *m* küçük maymun

şadırwan *m* şadırvan

şadiyatî *fel/m* mutçuluk

şadî *m* 1. sevinç 2. mutluluk 3. mut, kut, saadet 4. eğlenti, şenlik

şadîk *nd/nt* eğlendirici

şadîman *rd* 1. sevinçli 2. mutlu ~ **bûn 1**) sevinçli olmak 2) mutlu olmak ~ **kirin 1**) sevinçli kılmak 2) mutlu etmek

şadîmanî *m* 1. sevinçlilik 2. mutluluk

şadîmanker *rd* 1. sevindirici 2. mutlu edici

şadîmankirin *m* 1. sevinçli kılmak 2. mutlu etme, göndirme

şadîman kirin *l/gh* 1. sevinçli kılmak 2. mutlu etmek, göndirmek

şadkirin *m* 1. sevindirme 2. mutlandırma 3. şenlendirme 4. *mec* mutlu etme, yaşatma

şad kirin *l/gh* 1. sevindirmek 2. mutlandırmak 3. şenlendirmek 4. *mec* mutlu etmek, yaşatmak

şador *m* değirmen burcunun suyunun çıktığı yer

şadûman *bnr* şadîman

Şafî *nd* 1. Şafî (İslâmîlikta sünnet ehli denilen dört mezhepten biri) 2. *rd* Şafî (bu mezhepten olan kimse)

Şafîî *m* Şafîîlik

şafîk *bnr* tevş, tevşik

şafîlî *nd* olağanüstü güçte hayali yaratıklar

şafir *n* burtlak, çalılık, çaltılık

şaft *m* şaft

şafûn *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** 1) tapan çekmek 2) *mec* yerleri süpürmek * fîstanê wê erd şafûn dikir

şafûn^{kirin} *m* tapanlama

şafûn^{kirin} *l/gh* tapanlamak

şafûn^{kiri} *rd* tapanlanmış olan (tarla)

şagirt *nd/nt* 1. öğrenci 2. şagirt, çömez 3. çırak

şagirtbûn *m* 1. öğrencileşme 2. çıraklaşma

şagirt bûn *l/gh* 1. öğrencileşmek 2. çıraklaşmak

şagirtî *m* 1. öğrencilik 2. *m* çömezlik, şagirtlik

3. çıraklık (çırak olma durumu) 4. çıraklık (çırağın yaptığı iş) 5. çıraklık (çırağa verilen ücret) ~ **kirin** 1) öğrencilik yapmak 2) şagirtlik etmek 3) çıraklık etmek

şah (I) *bnr* şad

şah (II) *n* 1. şah 2. şah (satranç oyununda en önemli taş) 3. *rd* şah, kral (benzerlerine oranla en üstün, en güzel, en iyi, herhangi bir alanda başkalarından üstün olan kimse) * şahê sedrencê satranc kralı * şahê dengbêjan ozanların kralı * şahê xortan gençlerin şahı 4. temel, ana * şah rê ana yol 5. önek olarak kullanıldığında da en iyi, en üstün vb. anlamları belirtir * şahîsiwar en iyi binici * şaheser baş yapıt ~ dengbêjan ozanlar kralı ~ ê xortan gençlerin şahı (veya kralı)

şahan *nd* şahan

şahadet *m* şahadet

şahadetdan *m* şahitlik yapma

şahadet dan *l/gh* şahitlik yapmak

şahadetname *m* diploma, sertifika

şahane *rd* 1. şahane (şahlarla ilgili, şahlara özgü olan) 2. şahane (şahlara yakışacak durumda olan) 3. şahane (çok güzel, mükemmel, üstün nitelikli) 4. *b* fevkaled

şahani *rd* 1. şahane (şahlarla ilgili, şahlara özgü olan) 2. şahane (şahlara yakışacak durumda olan)

şahbano *m* 1. kraliçe, prenses (hükümdar karısı) 2. *mec* kraliçe (kendi cinsleri arasında herhangi bir bakımdan üstünlüğü olan) ~ ya ciwaniyê (an jî bedewiyê) güzellik kraliçesi

şahbanotî *m* 1. kraliçelik 2. *mec* kraliçelik

şahbanû *bnr* şahbano

şahbanûtî *bnr* şahbanotî

şahbaz *zo/n* 1. doğan, beyaz doğan 2. şahbaz (gösterişli, yiğit kimse)

şahbelot *bot/m* 1. kestane (Castanea sativa) 2.

kestane (bu bitkinin meyvesi)

şahbelotî *rd* kestane rengi

şahbelût *bnr* şahbelot

şahbender *nd/nt* şehbender, konsolos

şahbenderî *m* şehbenderlik, konsolosluk (konsolosun yaptığı iş)

şahbenderxane *m* konsolosluk, konsoloshane

şahberû *bot/m* 1. kestane (Castanea sativa) 2.

kestane (bu bitkinin meyvesi) ~ ya hespî at kestanesi

şahbeyt *wj/m* şah beyit

şahbitandin *m* sıyırma

şahbitandin *l/gh* sıyırmak

şahbitîn *m* sıyırılma

şahbitîn *l/gh* sıyırmak

şah bûn *bnr* şad bûn

şahdamar *m* şah damarı, aort

şahde *nd/nt* şahit ~ û şûd (an jî şût) şahitler ~ dan tanıklık etmek

şahdedan *m* şahitlik yapma

şahde dan *l/gh* şahitlik yapmak

şahdefî *m* şahitlik, tanıklık

şahdetîdan *m* şahitlik verme

şahdetî dan *l/gh* şahitlik vermek

şaheng *zo/nd* arı beyi, ana kraliçe, ana arı

şaheser *m* 1. şaheser, başeser, başyapıt (üstün ve kalıcı nitelikte olan eser) 2. *rd* şaheser (değeri üstün olan, üstün nitelikli)

şahestûn *m* temel direk

şahfîk *bnr* tevşîk

şahgêre *n* karınca beyi

şahgul *m* çok güzel bir tür çiçek

şahîd *nd/nt* şahit, tanık ~ nişan dan tanık göstermek, tanıklamak ~ û şîhûd (an jî mişûd) şahitler ~ ê derewîn yalancı tanık (şahit) ~ ê rovi dêla wî ye bozacının şahidi şiracı

şahîdî *m* şahitlik, tanıklık ~ dan şahitlik etmek ~ kirin şahitlik etmek (veya yapmak), tanıklık etmek ~ lê kirin (birinin aleyhine) şahitlik yapmak

şahiyan (I) *m* eğlenti

şahiyan (II) *h* şahane

şahî (I) *m* şahlık, krallık

şahî (II) *m* 1. eğlence, keyif 2. şenlik (eğlenti), şölen 3. parti (belli bir şeyi kutlamak için düzenlenen eğlence) ~ êkîrin 1) eğlence düzenlemek, şenlik yapmak 2) parti vermek ~ gerandin eğlence düzenlemek, şenlik yapmak ~ xistîn (cihekî) ruh kazandırmak (veya vermek) ~ ya li çolê kur eğlencesi ~ ya sinetê sünnet düğünü

şahîbaz *bnr* şahbaz

şahîgerandin *m* eğlence düzenleme, şenlik yapma, şölen yapma

şahî gerandin *l/gh* eğlence düzenlemek, şenlik yapmak, şölen yapmak

şahîgêr *nd/nt* eğlence düzenleyen, şöleni yapan

şahîgêrî *m* eğlence düzenleme, şöleni yapma

şahîkirin *m* keyfetme
şahî kirin *l/gh* keyfetmek
şahîn *zo/n* şahin (Buteo buteo)
şahîne *bnr* şahînet
şahînet *m* 1. eğlence, eğleti (neşeli ve hoşça vakit geçirilen toplantı) 2. eğlenti 3. şenlik, şölen, parti (belli bir şeyi kutlamak için düzenlenen eğlence) 4. kutlama, kutlama töreni ~ **çêkirin** 1) eğlence düzenlemek 2) parti vermek ~ **danîn** parti vermek ~ **kirin** 1) eğlence düzenlemek 2) parti vermek 3) kutlama yapmak
şahînetkirin *m* 1. eğlenme 2. kutlama yapma
şahînet kirin *l/gh* 1. eğlenmek 2. kutlama yapmak
şahîni (I) *rd* şahane (şahlarla ilgili, şahlara özgü olan)
şahîni (II) *bnr* şahînet
şahînşah *n* şahînşah, şahların şahı, ulu hükümdar
şahînşahî *m* şahînşahlık
şahînvân *n* şahinci
şahîti *m* 1. şahlık, krallık 2. *dîr* şahlık (Afgan ve İran hükümdarlığı)
şahîtok *rd* kaygan, kayan, pürüzsüz
şahîtokî *h* kayganca
şahîwarî *h* eğlenvari
şahjîn *m* kraliçe
şahjînî *m* kraliçelik
şahkar *m* şaheser, başyapıt
şahkase *m* şah ve vezirlere has kase
şahlewend *rd* 1. boylu poslu, güzel genç 2. *mec* güzellerin şahı
şahmalik *wj/m* şahbeyt (bir koşuğun en güzel beyti)
şahmar *n* kırkayak
şahmerdan (I) *n* şahmerdan, yiğit, kahraman
şahmerdan (II) *m* 1. şahmerdan (vurucu ağırlığın, mekanik olarak yükselmesi ve düşmesi sonucu dövme işlemi yapan makine) 2. şahmerdan (bir yapının temel kazıklarını çakmakta kullanılan bir çeşit araç) 3. şahmerdan (çok ağır bir çeşit tokmak veya çekiç)
şahmîro *m* büyük karmca
şahname *wj/m* 1. şahname (hükümdarların niteliklerini, üstün başarılarını anlatan, mesnevi biçiminde yazılmış manzume) 2. şahname (manzum olarak yazılmış tarih)
şahnamenivîs *n* şehnameci
şahnişîn (I) *m* şahniş, şahnişin, balkon, ayazlık
şahnişîn (II) *m* krallık (kral yönetiminde yönetilen toprak)
şahniş *bnr* şahnişîn (I)
şaho *zo/m* kuğu (Cygnus olor)
şahper *m* en uzun telek
şahperest *rd/nd* kralcı, monarşist
şahperestî *m* kralçılık, monarşizm
şahpesend *bot/m* mine çiçeği (Verbena)
şahreg *ant/m* toplar damar

şahrewa *nd* şahların öncüsü
şahrê *m* ana yol, ana cadde
şahsaman *m* krallık, kraliyet (kral yönetiminde yönetilen toprak)
şahsiwar *nd/nt* 1. süvarilerin şahı 2. iyi binici, ata iyi binen, en iyi binici
şahstûn *m* temel direk
şahselanî *rd* debdebeli, azametli
şahtac *n* şah tacı
şahyan (I) *h* şahane
şahyar *nd/nt* bakan, vezir * **şalyara** bazirganiye ticaret bakanı ~ **ê karê derveyî** dış işleri bakanı
şahyargeh *m* bakanlık, vezaret (bakanlık konutu)
şahyarî *m* bakanlık, vezirlik ~ **ya aboriyê** ekonomi bakanlığı ~ **ya darayî** maliye bakanlığı ~ **ya karê derve** dışişleri bakanlığı ~ **ya navxwe** içişleri bakanlığı
şahyarxane *m* bakanlık (bakanın yönetimindeki kurumların tümü, nezaret, vekâlet)
şair *nd/nt* 1. şair 2. ozan, halk şairi ~ **ê gel** halk ozanı
şairane *rd* 1. şairane (şair gibi) 2. *h* şairane, şairce (şair niteliği taşıyan)
şairanetî *m* 1. şairanelik 2. ozansılık
şairîti *m* şairlik
şairkî *h* şairane, şairce
şak *n* iki yaşında koç
şakar (I) *rd* seçkin, mumtaz
şakar (II) *nd* baş yapıt
şakîl *n* gazel (sonbaharda kuruyup dökülen ağaç yaprağı)
şa kirin *bnr* şad kirin
şakolte *nd* işe yaramaz hacet, işe yaramaz araç gereç
şaktoyî *rd* ishali
şaktoyîbûn *m* ishal olma
şaktoyî bûn *l/gh* ishal olmak
şakulî *n* 1. şakul, çekül 2. *rd* düşey
şakulîti *m* düşeylik
şal (I) *rd* felç
şal (II) *m* şal ~ **a gerdênê** kaşkol
şal (III) *n* pantolon ~ **ê golêf** golf pantolon ~ **ê teng** zurna gibi ~ **ê xwe didime te lê lingê xwe tê vemeke** pantolonumu sana veriyorum ama giymemen lazım
şal (IV) *nd* sana ne * **şalê te pê nîn e** sana ne
şala gerdênê *nd* kaşkol
şalakî *rd* şalakî (şal türünde kumaş)
şalap *m* şap (tokat veya vurma sonucu çıkan ses)
şalapî *bnr* çelege
şaldirû *nd/nt* pantoloncu
şaldirûti *m* pantolonculuk
şale *b* inşallah
şale (II) *m* şuphe
şaledar *rd* şupheli
şalê *b* inşallah

şalêşîn *m* güzel ev
 şalgerdan *m* atkı, kaşkol
 şalik (I) *m* namazlık, secade ~a nimêjê namaz seccadesi
 şalik (II) *m* 1. şal 2. örtü, bohça (çarşaf gibi geniş bez) 3. çocuk sırtlama bezi 4. yaygı
 şalik (III) *m* bulaşık yıkama yeri
 şalik (IV) *bot/m* kapsül * malika noka nohut kapsülü ~ dagirtin kapsülünü doldurmak, evinlenmek * niskan şalik dagirtine mercimekler kapsüllerini doldurmuş
 şalik (V) *m* bir şeyin etkisiyle fırlama
 şalikan *m* ince dokumalı bez
 şalikgirtin *m* evinlenme
 şalik girtin *l/gh* evinlenmek
 şalikşîr *m* süt imbiği
 şalî *m* şalî (tıftıktan dokunan ince bir kumaş)
 şalikan *bnr* şalikan
 şalîn *rd* şalî (tıftıktan dokunan ince bir kumaş)
 şalok *m* orak, kavrama (küçük orak)
 şalokî *rd* orakvari
 şalokîbûn *m* oraklaşma
 şalokî bûn *l/gh* oraklaşmak
 şalos *bnr* şalûs
 şalpişt *m* kuşak (bir tür yünden kuşak)
 şalsûn *m* elde iğ ile eğrilen yünün ev tezgahında dokunup kumaş haline getirildikten sonra, yumuşatılması ve sıkıştırılması için ılık su ve sabunla pürüzlü yüzeylere sürtünmesi işlemi
 şalsûyan *bnr* şalsûn
 şalşeqitî *rd* 1. pantolonu inik kimse 2. *mec* paspal, şapşal
 şalşîn bir tür şal ~ e lê tişte li mal nîn e ayranı yok içmeye atla gidiyor sıçmaya
 şalt *rd* pejmürde giyinişli ~ û palt pejmürde, üstü başı dağınık
 şaltebalte *rd* çap pat
 şalter *fiz/m* şalter, çevirgeç
 şalûl *zo/m* arı kuşu (Merops apiaster)
 şalûr *bnr* şalûl
 şalûs *nd/nt* dalkavuk, yaltak, yaltakçı, yılışık
 şalûsî *m* dalkavukluk, yaltakçılık, yaltaklık, yılışıklık ~ kirin dalkavukluk etmek (veya yapmak), yaltakçılık etmek, yaltaklık etmek
 şalûsîbûn *m* dalkavuklaşma, yaltaklanma, yılışma
 şalûsî bûn *l/gh* dalkavuklaşmak, yaltaklanmak, yılışmak
 şalûsîbûyîn *m* dalkavuklaşış, yaltaklanış, yılışma
 şalûsîkirin *m* dalkavukluk etme, yaltaklanma, yılışma
 şalûsî kirin *l/gh* dalkavukluk etmek, yaltaklanmak, yılışmak
 şalûskî *rd/h* dalkavukça, yaltakça, yılışıkça
 şalûş *bnr* şalûs
 şalûz *bnr* şalûs
 şalwar *n* şalvar ~ê kar (an jî îş) iş donu * wekî (an jî eynî) ~ e şalvar gibi (çok geniş ve bol)

şalyar *nd/nt* bakan, vezir * şalyara bazirganiyê ticaret bakanı ~ê karê derveyî dış işleri bakanı
 şalyargeh *m* bakanlık, vezaret (bakanlık konutu)
 şalyarî *m* bakanlık, vezirlik
 şalyarxane *m* bakanlık (bakanın yönetimindeki kurumların tümü, nezaret, vekâlet)
 Şam *m* Şam (Şam şehri) ~ dûr e qey mişar jî dûr e Haleb orda ise arşın burada
 şam (I) *m* geceleyin yenilen aş
 şam (II) *m* mum
 şaman *n* şaman
 şamandira *m* 1. şamandira 2. şamandira (denizde yol göstermeye, bir tehlikeyi veya geçiş yolunu haber vermeye yarayan yüzer cisim) 3. şamandira (kapama düzenini sağlayan, metal veya plâstikten yapılmış suda yüzen top)
 şamanî *m* şamanlık, şamanizm, şamanizm *m* şamanizm, şamanlık
 şamar *m* şamar, sile, tokat
 şamarî *m* bir halî ismi
 şamarok *rd* münkir, kabul etmeyen, inkar eden
 şambaba *rd* şam baba, şam babası, baba tatlısı
 şambelot *bot/m* 1. kestane (Castanea sativa) 2. kestane (bu bitkinin meyvesi)
 şambelotfiroş *nd/nt* kestaneci
 şambelotî *nd* 1. kestane rengi 2. *rd* kestane rengi (bu renkten olan)
 şambelût *bnr* şambelot
 şamborek *m* muska böreği
 şamdank *m* şamdan, mumluk
 şamdankfiroş *nd/nt* şamdancı (şamdan satan kimse)
 şamdankker *nd/nt* şamdancı (şamdan yapan kimse)
 şamdankvan *dîr nd/nt* şamdancı (sarayda aydınlatma işleriyle görevli kimse)
 şamê *h* keşke
 şamik (I) *m* domates
 şamik (II) *zo/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
 şamî (I) *zo/nt* hindi (Meleagris gallopavo) ~ya make dişi hindi
 şamî (II) *rd* iri, büyük (türüne göre daha iri olan şey) * kerê şamî iri eşek * kulîyê şamî büyük çekirge
 şamî (III) *m* mezarda ölünün gömüldüğü yer
 şamîl *rd* şamil
 şamîlbûn *m* kapsama
 şamîl bûn *l/gh* kapsamak
 şamîşamî (I) *b* hindi çağırma ünlemi
 şamîşamî (II) *m* meyve veya sebzenin ilk yetişen ürünü
 şamoşewlo *rd* 1. şapşal (giyecek için; bol, dökük ve biçimsiz) 2. pejmürde, bakımsız 3. kılıksız, sünepe (giyimi düzgün olmayan)
 şamoşewlobûn *m* 1. şapşallaşma 2. kılıksızlaşma

şamoşewlo bûn /lgh 1. şapşallaşmak 2. kılık-sızlaşmak

şamoşewlobûyîn *m* 1. şapşallaşış 2. kılıksızlaşış

şamoşewlotî *m* 1. şapşallık 2. kılıksızlık

şampanya *m* şampanya

şampiyon *nd/rd* şampiyon

şampiyona *m* şampiyona

şampiyonî *m* şampiyonluk

şampiyontî *m* şampiyonluk

şampûan *m* şampuan

şamqutnî *m* Şam malı kutnu (pamuk veya ipek karışımı kumaş)

şamşet *rd* gözü açık, uyanık kimse

şan (I) *mzk/m* şan (Fransızca *chant*)

şan (II) *b* inşallah

şan (III) *m* 1. ben (çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı) * **li rûyê wê şan hebûn** yüzünde benler vardı 2. ben (saçta, sakalda beliren beyazlık) * **di porê wî de şaneke spî hebû** saçında beyaz bir benî vardı ~ **avêtin canê (yekî)** benlenmek * **rûyê min tev şanan avêtinê** yüzüm hep benlenmiş

şan (IV) *m* şan, şöhet ~ **û şoq şan şöhet** ~ **û şuhret şan şöhet**

şan (V) *n* 1. işaret (anlam yükletilen şey, im) 2. belirti, alâmet, işaret, haberci * **ev ewr ez dibêjim qey şanê baranê ne** bu bulutlar yağmurun habercisi olsa gerek * **şanê xerabûnê lê ketin** yıkılmanın alâmetleri var 3. işaret (el, yüz hareketleriyle gösterme) 4. gösterge, işaret 5. araz, sempton * **şanên vê nexweşinê** bu hastalığın arazi ~ **ê (tişteki) bûn** haber vermek (bir olayın, bir durumun belirtisi olmak) * **ba şanê felaketê bû** rüzgâr felaketin haberini veriyordu ~ **ê دنیا xerabûnê** kıyamet alâmeti (içinde yaşanan zamanın durumunu beğenmeyenlerin kullandığı bir deyim) ~ **ê hêviyê** umut ışığı ~ **ê qiyametê** kıyamet alâmeti ~ **ê xerabûnê lê ketin** yıkılmaya yüz tutmaya başlamak

şan (VI) *m* gösterme ~ **î (yekî) dan 1** (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretle belirtmek) * **dê leyistoka di camekanê de şanî min bida** vitrindeki oyuncakı bana gösterecekti 2) göstermek (kanıtla inandırınak) 3) göstermek (öğretmek, açıklamak) * **dersê şanî wî dide** ona ders gösteriyor 4) *mec* göstermek (ser bir biçimde karşılık vermek) * **ez dê şanî te bidim** sana göstereceğim

şan (VII) *n* omuz ~ **bi ~ omuz omuza**

şan (VIII) *n* 1. bal peteği 2. *biy* hücre ~ **ê hingiv** arı dalağı

şanaz *rd* 1. gururlu, iftihar eden 2. kıvançlı

şanazane *rd/h* 1. gururluca 2. kıvançlıca

şanazbûn *m* 1. gururlanma, iftihar etme 2. kıvanç duyma

şanaz bûn /lgh 1. gururlanmak, iftihar etmek 2. kıvanç duymak

şanazbûyîn *m* 1. gururlanış, iftihar ediş 2. kıvanç duyuş

şanazî *m* 1. iftihar, gururluluk, övünç, övünme 2. kıvanç ~ **ya (yekî) dan** (birini) övmek, methetmek

şanazîkirin *m* 1. iftihar etme, gurur duyma 2. kıvanma, kıvanç duyma, kıvanış

şanazî kirin /gh 1. iftihar etmek, gurur duymak 2. kıvanmak, kıvanç duymak

şanazîn *m* iftihar etme

şanazîn /lgh iftihar etmek

şanazî pê kirin /bw (biriyle, bir şeyle) gurur duymak, iftihar etmek, onur duymak

şanborek *bnr* şamborek

şandar *bnr* şandı

şandbar *rd* gönderilen

şande *nd/nt* 1. delege 2. heyet 3. *rd* gönderen

şandelîk *zo/m* sarıca bir arı türü

şander *nd/nt* gönderici, gönderen

şandeti *m* delegelik

şandin *m* 1. gönderme, gönderiş 2. gönderme (yetki vererek gitmesini sağlama) 3. gönderme (bir kaynaktan çıkıp gelme, ulaşma) 4. gönderme (yolcu etme) 5. yollama 6. çekme (yollama) 7. yağdırma (verme, söyleme)

şandin /gh 1. göndermek * **name şandin** mektup göndermek 2. göndermek (yetki vererek gitmesini sağlamak) 3. göndermek (bir kaynaktan çıkıp gelmek, ulaşmak) * **roj tîn û ronî dişîne dinyayê** güneş dünyaya ısı ve ışık gönderir 4. göndermek (yolcu etmek) 5. yollamak 6. çekmek (yollamak) * **telgraf şandin** telgraf çekmek 7. yağdırmak (vermek, söylemek) * **emir li ser emrê dişîne Edeneyê** Adanaya emirler yağdırıyor (yek) ~ **cilhekî posta etmek ~ mişextiyê** (an jî sirgûnê) sürgün gitmek, sürgüne göndermek ~ **nefiyê** sürgüne göndermek

şandiyar (I) *m* ahize

şandiyar (II) *nd/nt* 1. delege 2. gönderici

şandiyar (III) *nd/nt* spiker

şandiyarî *m* delegelik

şandî (I) *m* gönderi

şandî (II) *nd/nt* 1. delege 2. elçi, sefir 3. mebus, temsil için gönderilen kişi

şandî (III) *rd* gönderilmiş olan

şandîtî *m* 1. delegelik 2. elçilik

şandkar *nd/nt* gönderici, gönderen

şandkarî *m* göndericilik

şandname *m* gönderme belgesi

şandok *nd/nt* gönderici

şandokî *m* göndericilik

şandyar (I) *nd/nt* 1. delege 2. gönderici

şandyar (II) *nd/nt* gönderici, gönderen

şane (I) *m* 1. belirti 2. gösteriş, göz alıcılık

şane (II) *biy/ant* hücre, göze ~ **ya xwînê** kan hücresi

şane (III) *m* petek (bal mumu yuvacılar topluluğu)

şane (IV) *n* kıl tarağı, yün tarağı

şane (V) *m* dirgen

şane (VI) *n* 1. hayvan vergisini toplayan tahsildar 2. bekçi

şanedaqurt *biy/m* yutar hücre, fagosit

şanedaqurtı *biy/m* hücre yutarlığı, fagositöz

şanedar *rd* gösterişçi, gösterişli

şanedarı *m* gösterişçilik

şanedâr *m* panayır

şanek *m* 1. belirti, im, işaret 2. not

şanenas *nd/nt* hücre bilimci

şanenası *biy/m* hücre bilimi, göze bilimi, sitoloji

şanenas *m* 1. imza * **dî dawiya** nameyê de **şanenasê wî hebû** mektubun sonunda imzası vardı 2. imza (imzalama işi)

şanenası *m* 1. imza etme, imzalama 2. parafe etme

şanenas kirin *l/gh* 1. imza etmek, imzalamak 2. parafe etmek

şanenası *rd* 1. imzalı, imzalanmış olan 2. parafeli

şanese *n* bekçi köpeği

şaneşîn *m* şahniş, şahnişin, çıkma, balkon ~a **sergirtî** sundurma

şanezan *nd/nt* hücre bilimci

şanezanı *biy/m* hücre bilimi, göze bilimi, sitoloji

şanezerk *zo/m* eşek arısı

şanik (I) *m* 1. ben (çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı) * **li rûyê wê şanikek hebû** yüzünde bir ben vardı 2. ben (saçta, sakalda beliren beyazlık) * **dî porê wî de şanikeke spî hebû** saçında beyaz bir beni vardı 3. nokta, leke 4. işaret ~ **avêtin canê (yekî)** benlenmek * **rûyê min tev şanan avêtinê** yüzüm hep benlenmiş

şanik (II) *biy/ant* hücre

şanik (III) *m* petek (bal mumu yuvacıklar topluluğu)

şanika bînahiyê *zo/nd* görme hücresi, omınatidyum

şanıdan *m* gösterme, gösteriş

şanı dan *l/gh* 1. göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) * **pirtûkan şanı bide** kitapları göster 2. göstermek (belirtmek, anlatmak) * **ev gotin niyeta wî ya pak şanı dide** bu söz onun iyi niyetini gösteriyor 3. göstermek (kanıtla inandırmak) * **ez dê şanı bidim ku ev ne wisan e** bunun böyle olmadığını göstereceğim 4. göstermek (güzelliğini ortaya çıkarmak) * **yê ku mirov şanı dide cil in insanî** gösteren giyimidir

şanıdanî *m* gösteriş, gösterme

şanıdayîn *m* gösterme, gösteriş

şanıder *fiz/m* gösterge, indikatör * **radyoyeke kevn a ku şanıdera wê li ser Stenbolê bû**, **vekir** göstergesi İstanbul üzerinde duran eski bir radyoyu açtı

şanîk *bnr* şanik

şanîker *rd* belirtken

şanîkirin *m* 1. gösterme 2. işaret etme

şanî kirin *l/gh* 1. göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) * **pirtûkan şanı kike** kitapları göster 2. işaret etmek

şanjan *m* şanjan, yanan döner

şanjman *m* şanjman

şanmezin *rd* anlı şanlı kimse

şannasî *m* gösterge bilim

şano *m* 1. tiyatro (drama, komedi gibi edebi türlerin oynandığı yer) 2. tiyatro (bu türleri izleyiciler önünde oynama sanatı) 3. tiyatro (oyun yazma sanatı) 4. tiyatro (yazılmış oyunların tümü) 5. sahne (gösteri yeri) 6. *şn* sahne (tiyatro sahnesi) ~**ya kabareyî** kabare tiyatrosu ~**ya sîberî** gölge tiyatrosu ~**ya tulûat** tulûat tiyatrosu

şanogeh *m* 1. sahne (gösteri yeri) 2. *şn* sahne, tiyatro sahnesi

şanoger *nd/nt* tiyatrocu

şanogerî *m* 1. tiyatroculuk 2. tiyatro ~**ya pêşeng** öncü tiyatro

şanokar *nd/nt* tiyatrocu

şanokarî *m* tiyatroculuk

şanoname *m* tiyatro eseri, piyes

şanonivîs *nd/nt* tiyatro yazarı

şanonivîser *şn nd/nt* oyun yazarı

şanonivîserî *şn/m* oyun yazarlığı

şanonivîsî *m* tiyatro yazarlığı

şanovan *nd/nt* tiyatrocu (tiyatro işleten kimse)

şanovanî *m* tiyatroculuk

şanoyî *rd* 1. benli (teninde ben veya benler olan kimse) 2. benekli, beneklice

şanozan *şn nd/nt* oyun yazarı

şanozanî *şn/m* oyun yazarlığı

şanpaz *m* becerikli

şanpaz *rd* becerikli, maharetli

şanpazî *m* beceri, inaharet

şanpazîfî *m* beceriklilik

şanperîkirin *m* kuşun uçmaması için kanatlarını yolma

şanperî kirin *l/gh* kuşun uçmaması için kanatlarını yolmak

şans *n* şans ~ **anîn** şans getirmek ~ **dan (yekî)** (birine) şans tanımak ~ **û sîhûda (yekî) çep gerîn** baş aşağı gitmek (sürekli zarar görmek veya kötüleşmek) ~ **û sîhûda (yekî) lê**

nexistin şanslı yaver gitmemek, kara bahtlı olmak ~ **ê (yekî) ketin kema diriyê** şanslı bir türlü yaver gitmemek ~ **ê (yekî) lê hatin talihi** yaver gitmek ~ **ê (yekî) lê xistin** şanslı yaver gitmek, başına devlet kuşu konmak

şansbireş *rd* bahtlı kara

şansolye *n* şansölye

şanstêr *m* galaksi

şantaj *m* şantaj ~ **lê kîrin** (birine) şantaj yapmak

şantajkar *nd/nt* şantajçı

şantajkarî *m* şantajcılık

şantajker *nd/nt* şantajcı
şantajkerî *m* şantajcılık
şantiye *m* 1. şantiye 2. şantiye (inşa durumundaki ev, fabrika, baraj gibi her türlü yapı) 3. şantiye (gemi tezgâhı)
şanzûman *bnr* şanjman
şap (I) *bnr* şapık
şap (II) *m* 1. çığ 2. seylâp, su baskını
şapane *m* tapan
şapat *m* 1. felâket 2. gazap, belâ, azap
şape (I) *m* 1. çığ 2. saylâp, su baskını
şape (II) *zo/h* bir tür kartal
şaper *n* yüzyeç, kanat (balıklarda)
şapik (I) *m* bakla kabugu
şapik (II) *m* geleneksel Kürt giysilerinden ceket veya üstlük
şapik (III) *m* merdane oklava
şapik (IV) *m* taze baklalardan yapılan aş
şapik (V) *m* terlik
şapık *rd* kâmil, olgun
şapînez *m* örtbas
şapînoz *m* 1. uydurma 2. hataları örtme
şapînozi *m* hataları örtme
şapînozkirin *m* hataları örtme
şapînoz kirin *l/gh* hataları örtmek
şapîr *m* bir Kürt paltosu
şapoşewlê *nd* düttürü Leylâ (tuhaf ve dar giyinmiş kadın)
şapoşewlo *rd* 1. şapşal (giyecek için; bol, dökük ve biçimsiz) 2. şallak, şallak mallak (giyimine özen göstermeyen kimse) 3. düttürü (kılığı ciddi olmayan, tuhaf ve hafif giyimli) 4. özensiz kılıklı
şapoşewloki *rd/h* şapşalca (bol ve biçimsiz bir şekilde)
şapoşewloyîbûn *m* şapşallaşma
şapoşewloyî *bûn* *l/gh* şapşallaşmak
şapşewlî *bnr* şapoşewlo
şapûle *rd* şapşal, şallak (üstüne, başına önem vermeyen, özen göstermeyen)
şapûlekî *rd/h* şapşalca, şallakça (üstü başı dağınıkça)
şapûletî *m* şapşallık, şallaklık
şapûleyîbûn *m* şapşallaşma
şapûleyî *bûn* *l/gh* şapşallaşmak
şaqil *n* bakla ~ê **biskê** bir bitki adı ~ê **çûkan** bir bitki adı ~ê **maran** bir bitki adı
şaqis *bnr* şaqiz
şaqithilo *bot/m* su kenarlarında yetişen ve yenilebilir bir bitki
şaqiz *rd* 1. kudurgan 2. yaramaz, haşarı, şımarık ~ **bûn** yaramaz olmak, yaramazlaşmak, şımarmak
şaqizbûn *m* 1. kudurma 2. şımarma
şaqizi *m* 1. kudurganlık 2. şımarıklık, yaramazlık 3. *rd* şımarık, yaramaz ~ **kirin** yaramazlık yapmak
şaqizibûn *m* 1. kudurma 2. şımarma, yaramazlaşma

şaqizi *bûn* *l/gh* 1. kudurmak 2. şımarmak, yaramazlaşmak
şaqizibûyîn *m* 1. kuduruş 2. şımarış, yaramazlaşma
şaqizîkirin *m* şımartma
şaqizi kirin *l/gh* şımartmak
şaqizîti *m* 1. kudurganlık 2. şımarıklık
şaqizki *h* 1. kudurganca 2. şımarıkça
şaqo *m* beştaş oyunu
şaqol *m* tuzak (kuş ve fare tuzağı gibi)
şaqul *bnr* xar
şaqulî *zo/m* bir tür iri çegirge
şaqûl (I) *m* keman yayı biçiminde kuş tuzağı
şaqûl (II) *fiz/h* şakul, şavul, çekül
şaqûlê *asoyî* *nd* düzeç, tesviye aleti
şaqûlî (I) *m* çelme ~ **avêtin ber (yekî)** (birine) çelme atmak (veya takmak), çelmelemek
şaqûlî (II) *rd* şakulî
şaqûlkirin *m* şakuleme, şavullama
şaqûl kirin *l/gh* şakulemek, şavullamak
şar (I) *m* şal ~a **Besrayî** Basra malı şal ~a **Hemayî** (an jî **Hema**) Hama malı şal ~a **kesrewan** (an jî **kesre**) bir şal türü ~a **Mûsilî** Mûsul şalı
şar (II) *m* 1. çelgi (alna bağlanan yazma) 2. yazma (baş örtüsü)
şar (III) *m* (r kalın) sağım, sağma ~ **bûn** sağılmak ~ **kirin** sağmak
şar (IV) *n* şehir, kent
şaran *m* 1. dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey) 2. gerdanlık 3. bandırma, sucuk
şarandî (I) *m* 1. kızıştırma (hareketlendirme, hızlandırma) 2. kışkırtma, tahrik etme 3. kızıştırma, kızdırma
şarandî (II) *m* 1. ısıtma 2. közleme (ateş üzerinde sebze pişirme)
şarandî (I) *l/gh* 1. kızıştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak) * **germkirin û şarandîna vî şerî** bu savaşın kızıştırılması 2. kışkırtmak, tahrik etmek 3. kızıştırmak, kızdırmak
şarandî (II) *l/gh* 1. ısıtmak 2. közlemek (ateş üzerinde sebze pişirmek)
şarandî (I) *rd* 1. kızıştırılmış (hareketlendirilmiş, hızlandırılmış) 2. kışkırtılmış, tahrik edilmiş 3. kızıştırılmış, kızdırılmış olan
şarandî (II) *rd* közleme
şaranfiroş *nd/nt* bandırmacı, sucukçu (satan kimse)
şaranfiroşî *m* bandırmacılık, sucukçuluk
şarang *bnr* şaran
şaranvan *nd/nt* bandırmacı, sucukçu (imal eden)
şaranvanî *m* bandırmacılık, sucukçuluk
şarax *bot/m* acur
şaraza *rd* becerikli
şarazatî *m* beceriklilik
şarbon *bj/m* şarbon, yanıkara
şarbûn (I) *m* sağılma

şarbûn (II) *m* kentleşme
 şar bûn *l/gh* sağılmak
 şarbûnî *m* kentleşme
 şarbûyîn (I) *m* sağılış
 şarbûyîn (II) *m* kentleşme
 şare *m* dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey)
 şareban *bnr* şarevan
 şaredar *nd/nt* belediye başkanı
 şaredarî *m* belediye
 şaredarîti *m* belediye başkanlığı
 şaredarîvan *nd/nt* belediyeci
 şaredarîvanî *m* belediyecilik
 şareder *rd* şehir dışı olmuş olan
 şarederbûn *m* şehirdışı olma
 şarederbûn *l/gh* şehirdışı olmak
 şarederbûyîn *m* şehirdışı olma
 şarederî *m* şehir dışı olma
 şarederkirin *m* şehirdışı etme, şehir dışına atma
 şarederkirin *l/gh* şehirdışı etmek, şehir dışına atmak
 şaredê *m* ilçe, kasaba
 şaresaz *nd/nt* şehirci
 şaresazî *m* şehircilik
 şarevan *nd/nt* belediye başkanı
 şarevanî *m* 1. belediye 2. belediyecilik 3. *rd* kentli, medeni
 şarewer *rd* 1. kentli, şehirli 2. sivil
 şarewerî *m* sivillik
 şarewî *rd* kentli, şehirli
 şareyar *n* 1. belediye başkanı 2. *dîr* kent haki-mi, şehir hükümrani, hükümdar
 şareyarî *m* 1. belediye başkanlığı 2. *dîr* kent hükümraniği, hükümdarlık
 şareza *rd* 1. uygar, medenî * civakeke şareza uygar bir toplum 2. uygar, medenî (kültürlü, eğitilmiş, görgü kurallarına uyan kimse) * mirovekî şareza uygar bir insan 3. becerikli, hünerli
 şarezabûn *m* uygarlaşma, medenîleşme
 şareza bûn *l/gh* uygarlaşmak, medenîleşmek
 şarezabûyîn *m* uygarlaşma, medenîleşme
 şarezanebüyî *rd* medeniyetsiz
 şarezatî *m* 1. uygarlık, medeniyet 2. beceriklik
 şarezayî *m* 1. uygarlık, medenilik, medeniyet 2. beceriklik
 şarezayîbûn *m* uygarlaşma
 şarezayî bûn *l/gh* uygarlaşmak
 şarge *bnr* şargeh
 şargeh *m* 1. koranak, barınak 2. siper
 şarik *m* başlıgın etrafına sarılan baş bağı
 şaristan *n* 1. kent, şehir (büyük kent) 2. *dîr* kent, site devlet
 şaristane *h* uygarca, medenice
 şaristanîyet *m* medeniyet, uygarlık
 şaristanîyî *rd* kentsel
 şaristanî *rd* 1. şehirli, kentli 2. *m* uygarlık, medenilik, medeniyet
 şaristanîbûn *m* 1. kentleşme 2. uygarlaşma, medenîleşme

şaristanî bûn *l/gh* 1. kentleşmek 2. medenîleşmek, kentleşmek
 şaristanîbüyîn *m* 1. kentleşme 2. uygarlaşma, medenîleşme
 şaristanînas *nd* uygarlık bilimci
 şaristanînebüyî *rd* medenîleşmemiş
 şarî (I) *rd* beledi, şehirle ilgili olan
 şarî (II) *m* eşarp, başörtüsü
 şarî (II) *m* ufak delikli kalbur
 şarîn (I) *m* 1. kızıştırılma (hareketlendirilme, hızlandırılma) 2. kışkırtılma, tahrik edilme 3. kızıştırılma, kızdırılma
 şarîn (II) *m* 1. ısıtılma 2. közlenme (ateş üzerinde sebze pişirilme)
 şarîn (I) *l/gh* 1. kızıştırılmak (hareketlendirilmek, hızlandırılmak) 2. kışkırtılmak, tahrik edilmek 3. kızıştırılmak, kızdırılmak
 şarîn (II) *l/gh* 1. ısıtılmak 2. közlenmek (ateş üzerinde sebze pişirilmek)
 şarj *m* şarj ~ bûn şarj olmak
 şarjkin *m* şarjetme, yükleme
 şarj kirin *l/gh* şarjetmek, yüklemek
 şarjkirî *rd* şarjlı, yüklü (şarj edilmiş olan)
 şarjor *m* şarjör
 şarker *nd/nt* sağıcı
 şarkerî *m* sağıcılık
 şarkirin *m* sağma
 şar kirin *l/gh* sağmak
 şarkirî *rd* sağlanmış olan
 şarkuterî *m* şarküteri
 şarlatan *rd* şarlatan
 şarlatanî *m* şarlatanlık
 şarmar *n* kırkayak
 şarmend *rd* 1. uygar, medenî * civakeke şarmend uygar bir toplum 2. uygar, medenî (kültürlü, eğitilmiş, görgü kurallarına uyan kimse) * mirovekî şarmend uygar bir insan
 şarmendî *m* uygarlık, medeniyet
 şarmendîbûn *m* uygarlaşma, medenîleşme
 şarmendî bûn *l/gh* uygarlaşmak, medenîleşmek
 şarnîr *m* menteşe
 şaroçe *m* ilçe, kasaba, kaza
 şarod *zo/m* arı kuşu (Merops apiaster)
 şarpe *m* eşarp
 şarsaniyet *m* uygarlık, medeniyet
 şartîl *m* toprak topağı, toprak keseği
 şarûçe *n* ilçe, kasaba, kaza
 şarûd *zo/m* arı kuşu (Merops apiaster)
 şarûr *bnr* şalûr
 şarwer *rd* 1. sivil (askeri olmayan) * parêziya şarwerî sivil savunma 2. sivil (asker sınıfından olmayan kimse)
 şarwerî *m* sivillik
 şarwerî *rd* sivil (özel bir biçimde olmayan giysi)
 şarwerîti *m* sivillik
 şaryar *n* 1. belediye başkanı 2. *dîr* kent haki-mi, şehir hükümrani, hükümdar

şaryarı *m* 1. belediye başkanlığı 2. *dîr* kent hükümrânlığı, şehir hükümrânlığı, hükümdarlık
şaryo *m* şaryo
şase *m* şase
şasî *m* şasî (fotoğraf makinesinin şasisi)
şaso *rd* serseri
şaş (I) *m* sarık
şaş (II) *rd* şaşî, yıllık ~ **im kûr im** gözü bağlı el-de sopa salamaca oyunun, bir çocuk oyunu
şaş (III) *nd* 1. yanlış, hata 2. *rd* yanlış, hatalı (bir kurala, bir ilkeye, bir gerçeğe uymayan, aykırı olan) * **hesabê şaş** yanlış hesap 3. *fel/rd* yanlış ~ **derketin** yanlış çıkmak şaş ~ **lê xistin** yanlış çalmak, falso yapmak ~ **strîn** falso yapmak, yanlış söylemek
şaş (IV) *rd* şaşkın, şaşırmış olan ~ **dimînîm jî aqilê wan re** aklına şaşayın (veya şaşarım) ~ **û metelmayî** şaşkın şaşkın
şaşaa *m* şaşaa, görkem, gösteriş, tantana
şaşaq *nd* dağ silsilesinde ortalama bir yükseklikten yukarı çıkan tepeler, dağ kütesinin çıkıntılarında her biri, tepe uçları * **şaşaqên gir** tepe uçları
şaşbûn (I) *m* şaşılama
şaşbûn (II) *m* 1. şaşma, şaşırma, tanlama, tanıma 2. şaşırma, sapkınlaşma
şaş bûn (I) *l/gh* şaşılasmak * **çavên wî şaş bûbûn** gözleri şaşılasmıştı
şaş bûn (II) *l/gh* 1. şaşmak, şaşırma, tanılamak, tanımak * **ez jî şaş bûm ez dê çawan jî vî derkevîm** bundan nasıl çıkacağımı ben de şaşırdım 2. şaşırma, sapkınlaşmak
şaşbûyî *rd* 1. şaşkın 2. sapkın
şaşbûyî (I) *m* şaşılama
şaşbûyî (II) *m* 1. şaşma, şaşırış, tanılayış, tanıma 2. şaşırma, sapkınlaşma
şase *m* ekran, görüntülük * **şaseya televizyonê** televizyon ekranı
şasea *m* şaşaa, görkem, gösteriş, debdebe
şasê *rd* şaşkaloz (bayan için)
şaşik (I) *m* kız çocuğu oyunu
şaşik (II) *m* 1. sarık 2. çatkı, kaşbastı (başbağlama tür)
şaşikspî *rd* beyaz sarıklı
şaşikvan *n* sarıklı
şaşî (I) *m* şaşılık
şaşî (II) *m* 1. yanlışlık 2. yanıltı, yanılgı 3. yanlış 4. yanlış, falso * **hîna şaşıyeke wî li me çênebûye** bana karşı bir falsosu olmadı ~ **kirin** hata etmek (veya işlemek) ~ **iya (yekî) derxistin** yanlışını çıkarmak ~ **yên vekîtê** imla yanlış
şaşîkirin *m* yanıltma
şaşî kirin *l/gh* yanıltmak
şaşîti *m* yanlışlık
şaşker *rd* şaşırtıcı
şaşkirin *m* 1. şaşırma (doğru, gerçek ve gerekli olanı ayırt edemiycek duruma gelme) 2. şaşma

şaş kirin *l/gh* 1. şaşırma (doğru, gerçek ve gerekli olanı ayırt edemiycek duruma gelmek) * **riya xwe şaş kir** yolunu şaşırdı 2. şaşmak * **riya xwe şaş kirin** yolunu şaşmak
şaşkirî *rd* şaşırmış olan
şaşkî *h* 1. şaşırma 2. yanlış olarak
şaş lê xistin *l/bw* yanlış çalmak, falso yapmak
şaşman *m* şaşırma
şaş man *l/gh* şaşırma * **ez jî şaş mam ez dê çawa jî vî mirovî bifilitim** bu adamdan nasıl kurtulacağımı ben de şaşırdım
şaşmayî *rd* 1. şaşkın 2. apışıp kalmış olan (kimse) (yek) ~ **kirin** (birini) şaşkına çevirmek
şaşmayîn *m* şaşırış
şaşmetelî *rd* şaşkın
şaşmî *rd* şaşkın
şaşmîbûn *m* şaşırma, şaşılma
şaşmî bûn *l/gh* şaşırma, şaşılma * **tiştên ku mirov jê şaşmî dimîne dike** şaşılacak şeyler yapıyor
şaşmîbûyîn *m* şaşırış, şaşılış
şaşmîman *m* şaşakalma, donakalma
şaşmî man *l/gh* şaşakalmak, donakalmak
şaşmîmayî *rd* şaşma kalmış, donakalmış
şaşmîmayîn *m* şaşakalış, donakalış
şaşmîti *h* 1. yanlışlıkla 2. şaşırtmaca, yanıltmaca 3. *m* yanıltı 4. *m* yanlışlık
şaşnebar *rd* şaşmaz
şaşo *rd* şaşkaloz (erkek için)
şaşomaşo (I) *h* şaşî (gözlerini çarpıtarak) * **şaşomaşo lê nihêrtin** şaşî bakmak ~ **kirin** (gözlerini) şaşî yapmak
şaşomaşo (II) *rd* şaşırmış, afallamış, afallaşmış olan
şaşomaşobûn *m* 1. şaşırma, şaşakalma 2. afallama, afallaşma 3. ahmaklaşma, bocalamak, şaşalayıp bocalama 4. tersi dönme
şaşomaşo bûn *l/gh* 1. şaşırma, şaşakalmak 2. afallamak, afallaşmak 3. ahmaklaşmak, bocalamak, şaşalayıp bocalamak 4. tersi dönmek
şaşomaşokirin (I) *m* çarpıtma, saptırma
şaşomaşokirin (II) *m* 1. şaşırtma, şaşma kalmasına vesile olma 2. afallatma, afallaştırma 3. ahmaklaştırma, bocalatma
şaşomaşo kirin (I) *l/gh* çarpıtmak, saptırmak
şaşomaşo kirin (II) *l/gh* 1. şaşırtmak, şaşma kalmasına vesile olmak 2. afallatmak, afallaştırmak 3. ahmaklaştırmak, bocalatmak
şaşopaşo *bnr* şaşomaşo
şaşopaşo bûn *bnr* şaşomaşo bûn
şaşwaz *rd* şaşkın ~ **bûn** hayrette (veya hayretler içinde) kalınak ~ **man** şaşakalmak, şaşmak, şaşırma, tuhaflaşmak ~ **û metel** yan pala Zeydün
şaşwazbûn *m* 1. şaşkınlaşma, şaşalama, şaşırma, şaşılma, şaşma, taaccüp etme, tanılama, tanıma 2. afallama, afallaşma, şoke olma
şaşwaz bûn *l/gh* 1. şaşkınlaşmak, şaşalınak,

şaşırmak, şaşılmak, şaşmak, taaccüp etmek, tanılamak, tanımak * **tiştên ku mirov jê şaşwaz dibe dike** şaşılacak şeyler yapıyor 2. afallamak, afallaşmak, şoke olmak

şaşwazbûyîn *m* 1. şaşkınlaşış, şaşalayış, şaşırış, şaşılış, şaşma, taaccüp ediş 2. afallayış, afallaşış, şoke oluş

şaşwazhiştin *m* hayrette bırakma

şaşwaz hiştin *l/gh* hayrette bırakmak

şaşwazhiştî *rd* hayrette bırakılmış olan

şaşwazî *m* 1. şaşkınlık, şaşma 2. şoke 3. hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık) 4. şaşkınlık, bozuntu ~ **bûn** bozuntuya uğramak (**yek**) ~ **bûn** (biri) şaşkına dönmek (**yek**) ~ **kirin** (birini) şaşkına çevirmek ~ **man** hayrete (veya hayretlere) düşmek

şaşwazîbûn *m* şaşkınlaşma

şaşwazî bûn *l/gh* şaşkınlaşmak

şaşwazîbûyîn *m* şaşkınlaşış

şaşwazîkirin *m* şaşkınlaştırma, şaşkın yapma

şaşwazîkirin *l/gh* şaşkınlaştırmak, şaşkın yapmak

şaşwazker *nd* 1. şaşırtıcı 2. *nd* şaşırtmaca

şaşwazkirin *m* 1. şaşırtma, şaşalatma 2. yanıltma 3. afallatma, afallaştırma 4. şoke etme

şaşwaz kirin *l/gh* 1. şaşırtmak, şaşalatmak 2. yanıltmak 3. afallatmak, afallaştırmak 4. şoke etmek

şaşwazkirî *rd* 1. şaşırtılmış, şaşalatılmış 2. yanıltılmış 3. afallatılmış, afallaştırılmış 4. şoke edilmiş olan

şaşwazkî *h* şaşkınca

şaşwazman *m* şaşakalma, şaşma, şaşırma, tuhaflaşma

şaşwaz man *l/gh* şaşakalmak, şaşmak, şaşırma, tuhaflaşmak

şaşwazmayî *rd* şaşkın, tuhaflaşmış (**yek**) ~ **kirin** (birini) şaşkına çevirmek

şaşwazmayîn *m* şaşakalış, şaşış, şaşırış, tuhaflaşış

şat *rd* felç, felçli

şatafat *m* şatafat

şathiyat *wj/m* şathiyat

şatik *m* ense * **jî beriya xwe kemnikeye biçûk deranî, pê rûyê xwe û şatika xwe** malaşt cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi

şatika stû *nd* ense kökü

şatir *rd* 1. şatır, şen şakrak * **xortê şatir** şen şakrak genç 2. *mec* komik

şatî *m* el tezgahından yapılmış şalvardaki ince çizgi

şato *m* şato

şatû *m* bir tür dut

şatûf *m* raspa, değirmen taşlarını oyma aracı ~ **kirin** raspa etmek

şatûfker *n* raspacı

şatûfkirin *m* raspalama

şatûf kirin *l/gh* raspalamak

şavêr *rd* hazınsız (yedeklerini kolay sindiremeyen)

şavêrdar *rd* sindirim güçlüğü olan

şavêrî *m* sindirim güçlüğü

şaw *m* yol, kabile

şawan *m* çok taşlı yer

şaweys *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam

şawêr *rd* hazınsız (yedeklerini kolay sindiremeyen)

şawêrî *m* hazınsızlık

şawir *mzk/m* düdük

şawir *nd/nt* müşavir

şawirî *m* müşavirlik

şawirgerî *m* müşavirlik

şawşaw *m* velvele

şawşawe *m* velvele

şax (I) *n* 1. dağ 2. dağlardaki küçük vadi ~ **û çiya** dağ bayır (inişli çıkışlı yer)

şax (II) *n* 1. boynuz 2. boynuzdan barutluk * **şaxê nêriyan** teke boynuzu

şax (III) *m* 1. fidan 2. fidan, dikme (başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerden çıkarılan taze ağaç) 3. çıvır, fışkın, sürgün (bir bitkide yeni süren filiz) 4. dal 5. *biy* dal, şube 6. bölüm, kısım, seksiyon, brans, şube * **şaxa bankayê** banka şubesi 7. *rd* genç (bitki için; gelişmesini tamamlamamış olan) * **ev dar hîna şax e mebirin** bu ağaç daha genç, kesmeyin 8. *mec* kol, kanat ~ **dan** kol atmak (bitki için; gödesinden ayrılan bir dal bir yöne uzanmak ~ **hêşin dibe li koka xwe** diçe her şey souna çeker ~ **jê ber dan** (bir işi) dallandırıp budaklandırmak ~ **jê çûn** (bir iş) dallanıp budaklanmak ~ **jî ber çûn** sürgün vermek 2) kol atmak (bitki için; gödesinden ayrılan bir dal bir yöne uzanmak ~ **lê mekin** (an jî **xistin**) sürgün vermek ~ **û dax** dal budak ~ **û dax dan** dal budak salmak ~ **û per** kol kanat ~ **û per kirin** kol kanat germek * **wekî şaxa rihanê** fidan boylu (veya fidan gibi)

şax (IV) *n* kanat (kapı, pencere, dolap gibi dikine açılıp kapanan şeylerin kapağı)

şax (V) *wj/m* varyant ~ **û şov** varyant

şaxa jêrin *nd* alt şube

şaxap *m* matkap ucu

şaxawî *rd* dağlık

şaxberdan *m* dallanma

şax berdan *l/gh* dallanmak

şaxberdayî *rd* dallı budaklı, çapraşık (karışık bir duruma gelmiş olan)

şaxberdayîn *m* dallanış

şaxdan *m* dallanma, sürgün verme

şax dan *l/gh* dallanmak, sürgün vermek

şaxdar *nd/rd* dağlı

şaxdayî *rd* dallı budaklı, çapraşık (karışık bir duruma gelmiş olan) * **derdekî wî yê şaxdayî** heye dallı budaklı bir derdi var

şaxemar *n* boynuzlu yılan
şaxewî *nd/rd* dağlık
şaxgeh *m* fidanlık
şaxik *m* 1. fidan 2. fidan, dikme (başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerden çıkarılan taze ağaç) 3. çıvgın (ağaç sürgünü) 4. çöğür (küçük fidan)
şaxikê hestyar *nd* dokunaç
şaxir *bnr* baxir û şaxir
şax ji ber çûn *l/bw* sürgün vermek
şax lê danîn *l/bw* (bir yere) fidan dikmek
şax lê ketin *l/bw* 1. sürgün vermek 2. kardeşlenmek (ekin için, bir kökten birkaç sap üremek)
şaxme *m* bağ çubuğu
şaxneşîn *m* omuz, omuz başları
şaxnişîn *bnr* şahnişîn
şaxor *m* koyak, kovuk, yarık, kepez, oyuk (dağlardaki oyuk)
şax pekandin *l/gh* sürgün vermek
şaxşaxkî *rd* dallı (kumaş)
şaxvedan *m* 1. sürgün verme, fidan verme 2. dallanma, dal budak salma
şax vedan *l/gh* 1. sürgün vermek, fidan vermek 2. dallanmak, dal budak salmak
şaxvedayî *rd* dallanmış, dak budak salmış olan
şayan *rd* şayan, yaraşır, değer, lâyük, değim ~ **dîtin** layık görmek ~ **nîn** e bir şey değil, önemli değil
şayandar *rd* değimli
şayax *m* şayak
şayed *g* şayet
şayes *m* 1. betim, tasvir (betimleme) 2. *bj* betim, tasvir (bir şeyi, bir kimseyi, bir olayı veya duyguyu betimleyen söz veya yazı)
şayesandin *m* betimleme, tasvir etme
şayesandin *l/gh* betimlemek, tasvir etmek
şayesandî *rd* betimli, tasvirli (betimlenmiş, tasvir edilmiş olan)
şayesî *rd* betimsel, tasvirî
şayest *bnr* şayeste
şayeste *rd* yaraşır, lâyük ~ **yî** (...) **bûn** -e lâyük olmak
şayestegî *m* yaraşırılık, liyakat
şayestî *m* liyakat
şayik *rd* 1. kaygan, kaygan 2. pütürsüz, düz (yüzeyinde girinti çıkıntı olmayan)
şayikbûn *m* 1. kayganlaşma 2. pütürsüzleşme 3. kayganlık
şayik bûn *l/gh* 1. kayganlaşmak 2. pütürsüzleşmek
şayikî *m* 1. kayganlık 2. pütürsüzlük
şayikîbûn *m* pütürsüzleşme, pütürsüzleşme
şayikî bûn *l/gh* pütürsüzleşmek, pütürsüzleşmek
şayikkirin *m* pütürsüzleştirmek, pütürünü gidererek parlatma
şayik kirin *l/gh* pütürsüzleştirmek, pütürünü gidererek parlatmak
şayisandin *bnr* şayesandin

şayitok *rd* kaygan, pütürsüz
şayî *m* şenlik, şölen
şayik *bnr* şayik
şayîne *m* 1. eğlence 2. şenlik, şölen
şayînegar *rd* uçarı, sefih (zevk ve eğlenceye düşkün)
şayînegarî *m* uçarılık, sefihlik (zevk ve eğlenceye düşkün olma)
şayîş *m* endişe, gam, kaygı, tasa ~ **kişandin** kaygı çekmek, gam çekmek ~ **kirin** endişe etmek, kaygı çekmek
şayîşdar *rd* endişeli, kaygılı, tasalı
şayîşdarbûn *m* kaygılanma
şayîşdar bûn *l/gh* kaygılanmak
şayîşdarbûyîn *m* kaygılanış
şayîşdarkirin *m* kaygılandırma
şayîşdar kirin *l/gh* kaygılandırmak
şayîşkirin *m* endişelenme, kaygılanma, kaygılanış, tasalanma
şayîş kirin *l/gh* endişelenmek, kaygılanmak, tasalanmak
şayîşkişandin *m* endişelenme, tasalanma
şayîş kişandin *l/gh* endişelenmek, tasalanmak
şayîtok *rd* 1. kaygan 2. pütürsüz
şayîtokî *rd* 1. kayganca 2. pütürsüzce
şayîtokîti *m* 1. kayganlık 2. pütürsüzlük
şaytok *bnr* şayîtok
şazdeh *nd/rd* on altı
şazdeherb *nd* on altı patlar
şazdehem *rd* on altıncı
şazdehemîn *rd* on altıncı
şazdehêk *mzk/nd* on altılık
şazdexur *nd* onaltı atışlı tabanca
şazdexwar *nd* on altı patlar tabanca
şe (I) *n* sorguç, ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)
şe (II) *n* 1. tarak 2. tarak (insanda ayağın yüksek olan üst bölümü) ~ **yê dest** 1) el tarağı 2) tarak kemikleri ~ **yê tevnê** dokuma tarağı
şe (III) *m* 1. yapabilmek, edebilmek, mümkündür olma 2. becerne ~ **kirin** 1) yapabilmek, edebilmek, mümkündür olma 2) becermek
şeb (I) *kîm/m* şap ~ **û şekir ji hev nas nekirin** 1) cahilin teki olmak 2) bunak olmak
şeb (II) *m* şap (ince kum ve çimentoyla yapılan düzgün döşeme sıvası) ~ **lê xistin** şaplamak ~ **rêtin** şaplamak (bir yapının tabanına ince kum ve çimentoyla hazırlanan karışımla sıvamak)
şeb (III) *m* gece
şebab (I) *rd* 1. genç 2. en iyisi, değme
şebab (II) *m* bir tür kaval
şebab (III) *bnr* şewab
şebak *m* tasma
şeban *m* şaban (ay takviminin sekizinci ayı, üç aylardan ikincisi)
şebçirax *n* 1. şimşirek taşı 2. gece çırası (geceleyin sokakları aydınlatmak için kullanılan çıra gibi)

şebdîz *nd* Hüsrev Perviz'in karayağız atı
şebek *m* siluet
şebek (I) *zo/m* 1. şebek 2. *rd* şebek (çirkin ve arsız kimse) (mec)
şebek (II) *m* ağ, balık ağı
şebeke *m* 1. şebeke, ağ * **şebekeya** *ragihanê* haberleşme şebekesi 2. *mec* şebeke (birbi-riyle bağlantılı ve gizli çalışan kimselerin tümü) 3. şebeke (üniversite öğrencilerinin kimlik kartı) ~**ya boriyan** boru ağı
şebeng *m* 1. hayalet, görüntü 2. *fîz* tayf
şebengbîn *fîz/m* tayfölçer, spektroskop
şebengbînî *m* tayf ölçümü, spektroskopi
şebengpîv *m* spektrometer
şebengbînzan *nd/nt* tayfölçer bilimcisi
şebeq *bnr* şefeç
şebes *bnr* zebeş
şebikandin *m* 1. aksatma 2. kramp girmesine neden olma 3. hamlatma, hamlanmasına neden olma
şebikandin *l/gh* 1. aksatmak 2. kramp girmesine neden olmak 3. hamlatmak, hamlanmasına neden olmak
şebikandî *rd* aksatılmış olan
şebikîn *m* 1. aksama 2. kasılma (takallüs etme, organlar kasılma) 3. kramp girme 4. hamlanma
şebikîn *l/gh* 1. aksamak 2. kasılmak (takallüs etmek, organlar kasılmak) 3. kramp girmek 4. hamlanmak
şebk *m* kramp ~ **ketin (ciheki)** -e kramp girmek
şebkirin (I) *m* şaplama (bir şeyi şaplı su ile ıslatma)
şebkirin (II) *m* şaplamak (bir yapının tabanına ince kum ve çimentoyla hazırlanan karışım ile sıvama)
şeb kirin (I) *l/gh* şaplamak (bir şeyi şaplı su ile ıslatmak)
şeb kirin (II) *l/gh* şaplamak (bir yapının tabanına ince kum ve çimentoyla hazırlanan karışım ile sıvamak)
şebkirî *rd* şaplı (yapının tabanına ince kum ve çimentoyla sıvanmış olan)
şebnem *m* şebnem, çiğ
şebo *rd* yaramaz (haşarı kimse)
şebok *zo/m* ala balık
şebşebok *zo/m* yarasa (*Vespertilio*)
şechêker *nd/nt* tarakçı (imal eden)
şechêkerî *m* tarakçılık
şed *bnr* hed û şed
şedan *m* taş tıraş etme
şe dan *l/gh* taş tıraş etmek
şedandin *m* sarma
şedandin *l/gh* sarmak
şedayîn *m* taş tıraş etme
şedayî *rd* tıraşlı taş, kesme taş
şede *m* şedde
şef *nd/nt* 1. şef * **şefê** *buroyê* burö şefi 2. şef

(önder) 3. *rd* şef (baş yönetici durumunda bulunan) * **karsonê şef** şef karson ~**ê orkes-trayê** orkestra şefi
şefaet *m* şefaet ~ **kirin** şefaet etmek
şefaetkar *nd/nt* şefaetçi
şefaetkarî *m* şefaatçılık
şefaetker *nd/nt* şefaetçi
şefaetkerî *m* şefaatçılık
şefaetxwaz *nd/nt* şefaetçi
şefaetxwazî *m* şefaatçılık
şefaf *rd* şefaf, saydam
şefafbûn *m* şefaflaşma, saydamlaşma
şefaf bûn *l/gh* şefaflaşmak, saydamlaşmak
şefafbûyî *rd* şefaflaşmış, saydamlaşmış olan
şefafbûyîn *m* şefaflaşma, saydamlaşma
şefafî *m* şefaflık, saydamlık
şefafkirin *m* şefaflaştırma, saydamlaştırma
şefaf kirin *l/gh* şefaflaştırmak, saydamlaştırmak
şefafkirî *rd* şefaflaştırılmış, saydamlaştırılmış olan
şefal *m* dozer
şefeq *m* şafak ~ **bi xwe de anîn** sabahı bulmak (veya sabahı etmek) ~ **dan** şafak sökmek, ağarmak, tan atmak ~ **lê dan** şafak sökmek ~ **li ber gewrbûnê bûn** gün ağarmak üzere olmak ~ **ronî dan** gün ağarmak ~ **vedan** şafak sökmek ~ **zelal bûn** gün ağarmak
şefeqbûn *m* şafak sökmek, sabah olma
şefeq bûn *l/gh* şafak sökmek, sabah olmak
şefeqdan *m* şafak atma, ağarma, şafak sökmek, tan ağarma (veya atma)
şefeq dan *l/gh* şafak atmak, ağarmak, şafak sökmek, tan ağarmak (veya atmak)
şefeqdayîn *m* şafak atış, ağarış, şafak söküş, tan ağarış (veya atış)
şefeqlêdan *m* şafak sökmek
şefeq lê dan *l/bw* şafak sökmek
şefil *rd* 1. eğik, meyil 2. dik (rende gibi araçlar için)
şefilî *m* 1. eğiklik 2. diklik
şefiroş *nd/nt* tarakçı (satan kimse)
şefiroşî *m* tarakçılık
şefitî *m* 1. şeflik 2. şeflik (liderlik)
şefqet *m* şefkat, sevecenlik
şefr *m* sator
şeftalî *bot/m* 1. şeftali (*Persica vulgaris*) 2. şeftali (bu ağacın meyvesi)
şeftik *m* salgın hastalık
şeftûl *rd* çarpık
şeftûlî *m* çarpıklık
şeg *n* değnek
şeh (I) *bnr* şah
şeh (II) *n* 1. tarak 2. tarak (insanda ayağın yüksek olan üst bölümü) 3. taş tıraş etme aracı ~**ê hiriye** yün tarağı ~**ê mû** kıl tarağı ~**yê tevnê** dokuma tarağı
şeh (III) *n* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)

şehadet *m* 1. şahadet, tanıklık 2. şahadet, şehit olma
şehadetname *m* şahadetname
şehandin *m* kişnetme
şehandin *l/gh* kişnetmek
şehane *h* şahane
şehar *n* şehir
şehbaz *nd* 1. şahbaz (bir tür ak doğan 2. *rd* şahbaz (yiğit, mert)
şehbender *bnr* şahbender, konsolos
şehbenderî *bnr* şahbenderî
şehbenderxane *bnr* şahbenderxane
şehbûn *m* taranma
şeh bûn *l/gh* taranmak
şehbüyî *rd* taralı
şehbüyîn *m* taranış
şehd *m* gömeç balı, bal
şehde *bnr* şahde
şehderwan *m* şadırvan
şehêr *bnr* şehir
şehewî *rd* şehevî, kösnül (şehvetle ilgili)
şehê mar *zo/nd* kırkayak (Julus terrestris)
şehê hiriyê *nd* yün tarağı
şehê mû *nd* kıl tarağı
şehhîrî *nd* yün tarağı
şehîk *n* tarak, tarakçık
şehîrî *b* yün tarağı
şehîtan *m* 1. felçetme 2. sarsıntı (bir kurum veya kuruluşun dengesini etkileyen bozukluk)
şehitandin (I) *m* 1. felçetme 2. *mec* (bir işi) felçe uğratma 3. *mec* hâlel verme, sarsma 4. parça parça etme
şehitandin (II) *l/gh* yanıltma
şehitandin (I) *l/gh* 1. felçetmek 2. *mec* (bir işi) felçe uğratmak 3. *mec* hâlel vermek, sarsmak * **şer aborî şehitand** savaş ekonomiyeye hâlel verdi 4. parça parça etmek
şehitandin (II) *l/gh* yanıltmak
şehîfî (I) *bj/m* 1. felç, inme, nüzul 2. *rd* felçli 3. *rd* yanık, kavruk (sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmemiş) * **zarokekî şehîfî** yanık bir çocuk
şehîfî (II) *rd* yanıklı içinde olan
şehîfûbûn *m* 1. felç olma 2. yanık olma, kavruk olma (sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmeme)
şehîfî bûn *l/gh* 1. felç olmak 2. yanık olmak, kavruk olmak (sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmemek)
şehîtandin (II) *l/gh* yanıltmak
şehîtîn (I) *m* 1. felç olma, inme, inme gelme 2. *mec* (bir iş) felçe uğrama 3. yanma, kavrulma (bodur kalına, herhangi bir sebepten dolayı gelişmeme) 4. ağzından kaçırma 5. *mec* kayma, sarsıntı geçirme
şehîtîn (II) *m* yanıltma
şehîtîn (I) *l/gh* 1. felç olmak, inmek, inme gelmek 2. *mec* (bir iş) felçe uğramak * **baran barî trafik şehîfî** yağmur yağınca trafik felçe uğradı 3. yanmak, kavrulmak (bodur

kalmak, herhangi bir sebepten dolayı gelişmemek) * **tîtûn jî tînan şehîtiye** tûtûn su-suzluktan kavrulmuş 4. ağzından kaçırarak * **ku mirov bi linga bişehîte xwe digire lê bi zîman bişehîte xwe nagire** insanın ayağı kayarsa kendini tutabilir ama ağzından kaçırırsa tutması zor olur 5. *mec* kaymak, sarsıntı geçirmek

şehîtûn (II) *l/gh* yanıltmak

şehîtûfî (I) *m* 1. felçlik 2. *mec* kavruklu, yanıklık

şehîtûfî (II) *m* yanıltı

şehîyan *m* şenlik, şölen

şehîd *nd/nt* şehit ~ **bûn** şehit olmak ~ **kîrin** şehit etmek ~ **ketin** (bir kimse) şehit düşmek

şehîdbûn *m* 1. şehit olma 2. şahadet, şehitlik

şehîd bûn *l/gh* şehit olmak

şehîdbüyîn *m* şehit oluş

şehîdî *m* şehitlik

şehîn (I) *m* terazi

şehîn (II) *m* kişneme, kişneyiş

şehîn *l/gh* kişnemek

şehîne *m* terazi

şehînî *m* kişneme

şehîre *m* şehriye

şehkas *m* şahlara layık kase

şehkirin *m* tarama

şeh kirin *l/gh* taramak

şehkirî *rd* taralı

şehla *rd* şaşı

şehlewend *bnr* şahlewend

şehmoz *bnr* şemûz

şehmû *n* kıl tarağı, tiftik tarağı

şehn *d* göre, layık, uygun, uygun olma, yaraşma, * **ev kînc şehnê min** e bu giysi bana göre ~ê (yekî) **bûn** (birine) yaraşmak, uygun olmak

şehnaz (I) *m* 1. nazlı dilber 2. şehnaz (bir müzik makamı)

şehne *n* kâhya

şehneyî *m* kâhyalık ~ **kîrin** kâhyalık etmek

şehnik *zo/m* zebra

şehnişîn *bnr* şahnişîn

şehr *n* şehir, kent

şehrbûn *m* şehirleşme

şehrbüyîn *m* şehirleşme

şehrdar *bnr* şehredar

şehredar *nd/nt* belediye başkanı

şehredarî *m* belediye

şehredêr *m* panayır

şehrevan *rd* şehirli

şehrevanî *rd* 1. şehirli 2. uygar, medenî

şehrevanîbûn *m* şehirleşme

şehrevanî bûn *l/gh* şehirleşmek

şehrevanîfî *m* şehirlilik

şehreyar *bnr* şareyar

şehreyarî *bnr* şareyarî

şehreza *bnr* şareza

şehreza bûn *bnr* şareza bûn

şehrezatî *bnr* şarezatî
şehrezayî *bnr* şarezayî
şehristan *bnr* şaristan
şehriyar *bnr* şaryar
şehriyarî *bnr* şaryarî
şehriye *m* şehriye
şehrî *rd* şehirli
Şehrîwar *ast/m* Başak
şehrsaz *nd/nt* kentçi, şehirci, şehir uzmanı, şehircilik uzmanı
şehrsazî *m* kentçilik, şehircilik, şehircilik uzmanlığı
şehrvanî *rd* şehirli
şehsiwar *nd/nt* 1. süvarilerin şahı 2. iyi binici
šeht *bf/m* 1. felç, nüzul, inme 2. *rd* felçli inme-li, nüzüllü 3. *rd* kötürüm (bacak için; yürümeyecek derecede sakat) 4. *rd* sakat, sökel (kimse) 5. *m* sarsıntı (bir kurum veya kuruluşun dengesini etkileyen bozukluk)
šehtbûn *m* 1. felç olma 2. kötürüm olma (veya kalma) 3. sakatlanma 4. *mec* felç olma (felçe uğrama, düzeni bozulma)
šeht bûn *l/gh* 1. felç olmak 2. kötürüm olmak (veya kalmak) 3. sakatlanmak 4. *mec* felç olmak (felçe uğramak, düzeni bozulmak)
šehtbûyî *rd* 1. felç olmuş olan 2. kötürüm olmuş olan
šehtbûyîn *m* 1. felç oluş 2. kötürüm oluş (veya kalış) 3. sakatlanış 4. *mec* felç oluş (felçe uğrama, düzeni bozulma)
šehtik *m* su yüzeyindeki buz parçası
šehtî *m* 1. felçlik 2. kötürümlük 3. sakatlık
šehtkirin *m* 1. felçetme 2. kötürümleştirme 3. sakatlama 4. felç etme, felçe uğratma (düzenini bozma)
šeht kirin *l/gh* 1. felçetmek 2. kötürümleştirmek 3. sakatlamak 4. felç etmek, felçe uğratmak (düzenini bozmak)
šehtkirî *rd* 1. felçedilmiş olan 2. kötürümleştirilmiş 3. sakatlandırılmış olan
šehtomehto *h* felçli bir şekilde
şehvanî (I) *nd* bir halı ismi
şehvanî *rd* şehvani
şehwanîti *m* şehvaniyet, kösnüllük
şehwer *h* şahane
şehwet *m* 1. şehvet 2. şehvet (cinsel istek için)
şehwetî *m* şehvaniyet
şehwetperest *rd* şehvanî, şehwetperest, şehvet düşkünü
şehwetperestî *m* şehvetperestlik, şehvet düşkünlüğü
şehyane *bnr* şahane
şeil *rd* şiddetli * **bi şeil şeil şirqam lê da** şiddetli bir şekilde tokat aşk etti
şeje *m* kesme (çocuk dilinde) ~ **pixe kirin** bir şeyi kesip doğramak
şek (I) *rd* 1. atik, çevik, güçlü 2. çalışkan
şek (II) *m* 1. dalga 2. dalga (dünya hali) ~ **ber şekan** dalgalara kapılmak ~ **û pek** dalga, o-

lay, genel durum * **ew jî ket ber şek û pekan** o da dalgalara kapıldı ~ **û şemal** genel görünüm (insanın)

şek (III) *n* iki yaşında koç

şek (IV) *m* engel ~ **dan** engellemek

şek (V) *m* 1. darbe, vuruş * **şekek li serê wê da** başına bir darbe vurdu 2. vuruş, misket oyununda vuruş ~ **lê dan** (an jî **xistin**) darbe vurmak (veya indirmek) ~ **xwarin** darbe yemek

şek (VI) *m* dolap, düzen, fend, desise, hile, oyun ~ **û pek** hile hurda ~ **an nizane** hile hurda bilmez ~ **û pekên giran** acayip durum, felaket

şek (VII) *bnr* şik

şek (VIII) *n* 1. bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)

şek (IX) *m* aşık kemîğinin yan kısmı

şek (X) *zo/m* panter

şekal *m* başmak ~ **lê rast kirin** şapka çıkartmak

şekalok *m* başmak (eskimiş olan)

şekdan *m* engelleme

şek dan *l/gh* engellemek

şekdayîn *m* engelleyiş

şekel *m* şekel (İsrail para birimi)

şekeli *m* küçük sel

şekelol *rd* tam içli olmayıp hafif kakarmış ceviz içi

şeker *bnr* şeker

şekerok (I) *m* bir yaban armudu

şekerok (II) *n* kavalye

şekerokî *m* kavalyelik ~ **kirin** kavalyelik etmek

şekerxend *rd* tatlı gülüşlü

şekerxwend *m* gülçe

şekêrt *m* kadına ait özel mülk

şekil *n* 1. şekil, biçim * **fıraqeke di şekilê qeyikê de** kayık şeklinde bir tabak 2. şekil, biçim (yakışık alan şekil, uygun şekil) * **divê mirov şekilekî nû bide wê odeyê** bu odaya bir biçim vermeli 3. şekil, biçim (herhangi bir şeyin benzeri) 4. biçim (manzumelerin uyak düzenlerine göre olan dış görünüşü) * **çarîn û malik şekilên helbestê ne rubai ve beyt birer şîir biçimidir** 5. şekil, resim, fotoğraf * **di wê pirtûkê de gelek şekil hene** bu kitapta bir çok şekil var 6. şekil (tarz) * **ne rast e ku mirov bi vî şekilî tevbigere** bu şekilde hareket etmet doğru değil 7. şekil (tür, değişik) * **şekilên bîtenîyê hene** yanlışlığın şekilleri vardır 8. şekil (toplumsal bir bütünün kuruluş biçimi) * **şekilê birêvebirinê** yönetim şekli 9. şekil (olma biçimi, durum, hâl) * **sifir di siruştê de bi şekilê hevîrtî peyde dibe** bakır doğada birleşik şekilde bulunur 10. **mat** şekil (matematiksel varlıkların gösterilmesine yarayan resim) * **şekilê geometrîk** geometrik şekil 11. şekil (anlatım biçimi) * **ez şekilê pîrsê diguhêrim** sualin şeklini değiştiriyorum ~ **dan** (tişteki) şekil vermek, biçime sokmak

(veya vermek) ~ **girtin** 1) şekil almak 2) resim çekmek (veya çıkarmak) ~ **û şemal** şekil ve şemal ~ **ê (yekî) girtin** fotoğrafını almak ~ **ên rûxarî** *erd* yüzey şekilleri

şekilandin *m* şekillendirme

şekilandin *l/gh* şekillendirmek

şekilandî *rd* şekilli, şekillendirilmiş

şekildan *m* 1. şekillendirme, biçimlendirme 2.

mec yön verme

şekil dan *l/gh* 1. şekillendirmek, biçimlendirmek 2. *mec* yön vermek

şekildar *rd* şekilli,

şekildayî *rd* şekil verilmiş, biçimlendirilmiş olan

şekildayîn *m* şekillendiriş, biçimlendiriş

şekilgirtin *l/gh* şekillenme, şekil alma, biçim alma

şekil girtin *l/gh* şekillenmek, şekil almak, biçim almak

şekilgirtî *rd* şekil almış, şekillenmiş, biçim almış olan

şekilîn *m* şekillenme

şekilîn *l/gh* şekillenmek

şekilparêz *nd/rd* şekilci, biçimci

şekilparêzî *m* şekilcilik, biçimcilik

şekilperest *nd/nt* şekilci, şekilperest, biçimci, formaliteci, formalist

şekilperestî *m* şekilcilik, şekilperestlik, biçimcilik, formalizm

şekir *n* 1. şeker 2. şeker (şeker katılarak yapılmış lokum, akide, çikolata gibi tatlı yiyeceklerin genel adı) 3. *rd* şeker (mec) * **mirovekhi** *eynhi* **wekî** **şekir** *e* şeker gibi bir adam ~ **ek şikandin** söylemeye başlamak, çekinmeyi üzerinden atıp konuşmak ~ **ê hebî** **küp şeker** * **wekî** (an *jî eynî*) **şekir** *e* şeker gibi

şekirav *m* şerbet

şekirbehîv *m* badem şekeri

şekirdank *m* şekerlik

şekirdar *rd* şekerli

şekirdarî *m* şekerlilik

şekirê behîvan *nd* badem ezmesi

şekirê dîklokî *nd* horoz şekeri

şekirê gişnîjan *nd* kişniş şekeri

şekirê hebî *nd* kesme şeker

şekirê hûr *nd* toz şeker

şekirê nane *nd* nane şekeri

şekirê nokan *nd* leblebi şeker

şekirê pembû *nd* keten helva

şekirê pudrayê *nd* pudra şeker

şekirê qul *nd* halkalı şeker

şekirê qulqulîk *nd* halkalı şeker

şekirê şambelotan *nd* kestane şekeri

şekirê tirî *kîm/m* glikoz

şekirê toz *nd* toz şeker

şekirfiroş *nd/nt* 1. şekerçi (şeker satan kimse)

2. *m* şekerçi (şeker satılan yer)

şekirfiroşî *m* şekerçilik

şekirgirtin *m* şekerlenme

şekir girtin *l/gh* şekerlenmek

şekirgirtî *rd* şekerlenmiş olan

şekirîn (I) *m* 1. tarama, tarayış 2. tarama (yün ve kıl tarama) 3. tarama (taşın yüzünü çelik kalemle işleme) 4. (taş vb.) yontma

şekirin (II) *m* 1. edebilme, yapabilme, muktedir olma 2. becerme (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma)

şe kirin (I) *l/gh* 1. taramak * **porê xwe şe kir** saçını taradı 2. taramak (yün ve kıl taramak) 3. taramak (taşın yüzünü çelik kalemle işlemek) 4. (taş vb.) yontmak * **kevir şe kirin** taş yontmak

şe kirin (II) *l/gh* 1. edebilmek, yapabilmek, muktedir olmak 2. becermek (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak)

şekirî (I) *rd* 1. taralı (taranmış olan) 2. taraklama (taşçı tarafından taraklanmış taş)

şekirî (II) *rd* 1. şekerden yapılmış olan 2. *m* bir armut türü

şekirîbûn *m* şekerleşme

şekirî bûn *l/gh* şekerleşmek

şekirîbüyn *m* şekerleşme

şekirîn *rd* 1. şekerli 2. şekerden yapılmış olan

şekirk *n* küçük şekerler, draje

şekirkar *nd/nt* şekerçi (imal eden)

şekirkarî *m* şekerçilik

şekirken *rd* şeker gülüşlü, tatlı gölüşlü

şekirlêv *rd* şeker dudaklı

şekirmiz *bj/rd* şekerli, diyabetli

şekirmiz *bj/m* 1. diyabet, şeker hastalığı 2. *ü* re şekeri

şekirok (I) *bot/m* 1. yaban armudu 2. tarlalarda yetişen bir bitki

şekirok (II) *jeo* şist

şekirok (III) *m* 1. küçük ve ufak şeker, draje 2. şekerleme

şekirokî *rd* şererimsi

şekirokîbûn *m* şekerlenme

şekirokî bûn *l/gh* şekerlenmek

şekirpare *bot/m* 1. şekerpare (bir tür kayısı) 2. şekerpare (bir tür hamurlu tatlı)

şekirpîv *kîm/m* şeker ölçer, sakarimetre

şekirreng *rd* şekerrenk

şekirvan şekerçi

şekirvanî *m* şekerçilik

şekl *bnr* şekil

şeklêdan *m* darbeleme, darbe vurma (veya indirme)

şek lê dan *l/bw* darbelemek, darbe vurma (veya indirmek)

şeklêdayî *rd* darbeli, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan

şeklêdayîn *m* darbeleyiş, darbe vuruş (veya indiriş)

şeklêketin *m* darbelenme

şek lê ketin *l/bw* darbelenmek

şeklêketî *rd* darbelenmiş

şeklêxistin *m* darbeleme, darbe vurma (veya indirme)
 şek lê xistin *l/bw* darbelemek, darbe vurma (veya indirmek)
 şeklêxistî *rd* darbeli, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
 şeklî *rd* şekli, biçimsel
 şeklîfî *m* şekillilik, biçimsellik
 Şeko *nd* erkek adı ~ navê xwe li hevalê xwe biko suçunu başkaların üstüne attan lar için
 şekok *bot/m* 1. ahlat ağacı (Pirus piraster) 2. ahlat, yaban armudu, yabanî armut, dağ armudu (bu ağacın yemişi)
 şekoka fetisok *nd* gelinboğan (bir tür ahlat)
 şekoke (I) *bnr* şekok
 şekoke (II) *kuru* kığ (kuru davar dışkı)
 şekre *bj/m* şekir, diyabet
 şekrok *m* bir kara erik türü
 şekronek *bot/m* dere boylarında yetişen ve kökü yenen bir bitki
 şekûl *m* ibre * şekûla aboriyê ekonomi ibresi
 şekûnat *m* bir tür yer elması
 şekxwarin *m* darbe yeme
 şek xwarin *l/gh* darbe yemek
 şekxwarî *rd* darbeli, darbe yemiş olan
 şel (I) *n* kesek, topak (toprak topağı) ~ û pel kesekler, topaklar * serê (yekî) li şel û pelan ketin başı derde girmek, başına bir iş gelmek
 şel (II) *m* 1. oyulga, oyulgama (elle yapılan seyrek dikiş) 2. teyel ~ dan teyel yapmak (veya atmak)
 şel (III) *bnr* şal (III)
 şel (IV) *m* 1. büyük torba, büyük tahıl torbası 2. üzüm sıkılmak için özel yapılmış torba
 şel (V) *rd* yaş, ıslak
 şel (VI) *m* 1. felç 2. *rd* felçli ~ bûn felç olmak ~ û şehit felç melç ~ û şehit bûn felç olmak
 şel (VII) *m* iftira ~ lê kirin (birine) iftira etmek
 şelab *argo/rd* sulu, yağcı
 şelaf *nd/nt* dalkavuk, yalaka
 şelafî *m* dalkavukluk, yalakalık ~ kirin dalkavukluk etmek, yalakalık yapmak
 şelafîbûn *m* dalkavuklaşma
 şelafî bûn *l/gh* dalkavuklaşmak
 şelafî kirin *l/gh* dalkavukluk etmek, yalakalık yapmak
 şelafîkî *rd/h* dalkavukça, yalakaca
 şelag (I) *rd* hantal
 şelag (II) *n* şelek (bir sırtlık yük)
 şelal (I) *rd* 1. felç 2. çürük
 şelal (II) *rd* seyrek
 şelalbûn *m* kıvrıla kıvrıla geçme
 şelal bûn *l/gh* kıvrıla kıvrıla geçmek
 şelale *m* şelale
 şelan (I) *m* oyulga, oyulgama (elle yapılan seyrek dikiş) ~ dan (..) oyulgalamak, oyulgamak, teyel yapmak (veya atmak)
 şelan (II) *n* kesek, topak (toprak topağı) * şe-

lanê xweliyê toprak topağı
 şelandin (I) *m* 1. oyulgalama, oyulgama, teyelleme 2. kökleme (minder, şilte gibi şeylerin iki yüzünü yer yer dikişlerle tutma) 3. köpüleme (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikme)
 şelandin (II) *l/gh* soyma (birinin giysilerini çıkarma) 2. soyma (birini soymak, zorla bir şeylerini alma)
 şelandin (I) *l/gh* 1. oyulgalamak, oyulgamak, teyellemek 2. kökleme (minder, şilte gibi şeylerin iki yüzünü yer yer dikişlerle tutmak) 3. köpülemek (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikmek)
 şelandin (II) *l/gh* 1. soymak (birinin giysilerini çıkarmak) 2. soymak (birini soymak, zorla bir şeylerini almak)
 şelandî (I) *rd* 1. oyulgalı, teyelli 2. köklemeli (minder, şilte gibi şeylerin iki yüzünü yer yer dikişlerle tutulmuş) 3. köpülemeli (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikilmiş olan)
 şelandî (II) *l/gh* soyuk (birinin giysileri çıkarılmış olan)
 şelane *bot/m* 1. zerdali (Armanica vulgaris) 2. zerdali (bu bitkinin meyvesi) 3. kayısı
 şelanîbûn *m* topaklanma
 şelanî bûn *l/gh* topaklanmak
 şelanker *nd/nt* soyguncu
 şelankerî *m* soygunculuk
 şelap *rd* sulu (yersiz şakalar yapan, davranışları ile çevresinin tedirgin eden kimse) * yekî şelap e sulu birisi
 şelapî *m* sululuk ~ kirin sululuk yapmak (veya etmek)
 şelapîbûn *m* sululaşma
 şelapî bûn *l/gh* sululaşmak
 şelaq (I) *m* kamçı, kırbaç
 şelaq (II) *m* pişik
 şelaq (III) *nd/nt* dalkavuk, yalaka, yaltak, yaltakçı
 şelaqî *m* dalkavukluk, yalakalık, yaltaklık, yaltakçılık ~ bûn dalkavuk olmak, yalaka olmak ~ kirin dalkavukluk yapmak, yalakalık yapmak, yaltaklık etmek, yaltakçılık etmek
 şelaqîbûn *m* dalkavuklaşma, yalakalaşma, yaltaklanma
 şelaqî bûn *l/gh* dalkavuklaşmak, yalakalaşmak, yaltaklanmak
 şelaqkirin *m* kamçılama, kırbaçlama
 şelaq kirin *l/gh* kamçılama, kırbaçlamak
 şelat *rd* serseri
 şelatî *m* serserilik
 şelav *m* sel
 şelax (I) *m* kamçı, kırbaç
 şelax (II) *rd* şapşal, paspal, pejmürde ~ pelax şapşal, paspal
 şelaxkirin *m* kamçılama
 şelax kirin *l/gh* kamçılama

şelbik *bnr* şerbik
şelbûn *m* felç olma
şel bûn *l/gh* felç olmak
şelbûyîn *m* felç oluş
şeldan *m* sırıma (yorgan ve şelte gibi şeyleri ıri ve aralıkla dikme)
şel dan *l/gh* sırımak (yorgan ve şelte gibi şeyleri ıri ve aralıkla dikmek)
şeldayîn *m* sıriyış (yorgan ve şelte gibi şeyleri ıri ve aralıkla dikme)
şele *m* 1. yığın 2. parça 3. biçilmiş ekini harman yerine getirilmesi eylemi
şele n şelek (sırtta taşınan yük)
şeleg n şelek (sırtta taşınan yük)
şelegan n kesek (mayıs keseği)
şelege n 1. şelek, yük (sırtta taşınan yük) 2. külfet (manevi yük)
şelek (I) *n* şelek (bir sırtlık yük)
şelek (II) *n* karasaban parçası
şeleme *m* yünden yapılan ve genişliği 10-15 cm olan bir tür kuşak
şelengo *bnr* şelengok
şelengok *m* bir tür acur
şelep *m* sırak
şelepanî h kuyrukklama
şelerût *rd* 1. zügürt 2. herşeye burnunu sokan kimse
şelerûtî *m* 1. zügürtlük 2. herşeye burnunu sokma
şeleşehîfî *rd* 1. felç, felçli 2. felçli gibi kimse
şeletan *rd* pejmürde
şeletanî *m* pejmürdelik
şelewle *rd* karışık (karışmış olan)
şelewletî *m* karışıklık
şelêq *m* göz çapağı
şelifandin *m* tökezletme
şelifandin *l/gh* tökezletmek
şelifîn *m* tökezleme, tökezme
şelifîn *l/gh* tökezlemek, tökezlemek
şelig (I) *m* yaylım ateşi
şelig (II) *m* balya
şelihandin (I) *m* 1. şaşalatma, şaşırtma 2. afallatma, afallaştırma
şelihandin (II) *m* 1. soyma (üstünü çıkarma) 2. soymak (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürme)
şelihandin (I) *l/gh* 1. şaşalatmak, şaşırtmak * **tu li vir dişekini û min dişelihiñî** sen burda durup beni şaşırtıyorsun 2. afallatmak, afallaştırmak
şelihandin (II) *l/gh* 1. soymak (üstünü çıkarmak) 2. soymak (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürmek)
şelihandî (I) *rd* 1. şaşalatılmış, şaşırtılmış 2. afallatılmış, afallaştırılmış olan
şelihandî (II) *l/gh* 1. soyuk (üstü çıkarılmış olan) 2. soyuk, soyulmuş olan 3. üstü başı dağınık * **ew ê nelihev î şelihandî** o üstü başı dağınık olan

şelihîn (I) *m* 1. şaşalama, şaşırtma (ne yapmak gerektiğini bilememe, nasıl davranacağını kestirememme, hayret etme) 2. afallanma, afallaşma
şelihîn (II) *m* 1. soyunma 2. soyulma
şelihîn (I) *l/gh* 1. şaşalamak, şaşırtmak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek) * **gava ez dîtîm şelihi benî** görünce şaşırdı 2. afallanmak, afallaşmak
şelihîn (II) *l/gh* 1. soyunmak 2. soyulmak
şelik (I) *m* balya
şelik (II) *m* içine süt sağılan kabın üzerine konulan bez
şelik (III) *ant/m* bingıldak
şelik (IV) *m* kesek, toprak topağı
şelimandin *m* göz kirpiklerin diplerini kızarmasına neden olma
şelimandin *l/gh* göz kirpiklerin diplerini kızarmasına neden olmak
şelimîn *m* göz kirpiklerin dipleri kızarma
şelimîn *l/gh* göz kirpiklerin dipleri kızarmak * **çavê min şelimîne** kirpiklerimin dipleri kızarmış
şelipan *m* gaf
şelipandin (I) *m* 1. kaydırma 2. *mec* yanıltma 3. ayartma
şelipandin (II) *m* yolma
şelipandin (I) *l/gh* 1. kaydırmak 2. *mec* yanıltmak 3. ayartmak
şelipandin (II) *l/gh* yolmak
şelipandî *rd* yoluk
şelipîn (I) *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. *mec* yanılma
şelipîn (II) *m* yolunma
şelipîn (III) *m* gaf yapma
şelipîn (I) *l/gh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) 3. *mec* yanılmak
şelipîn (II) *l/gh* yolunmak
şelipîn (III) *l/gh* gaf yapmak
şelipîner *rd* 1. kaydırıcı 2. yanıltıcı
şeliq *m* pişik
şeliqan *m* 1. közleme 2. pişik
şeliqandin (I) *m* böğürtme
şeliqandin (II) *l/gh* koparma
şeliqandin (III) *l/gh* 1. közleme (ateş üzerinde sebze pişirme) 2. pişik olmasını sağlama 3. çapak olmasına sebep olma
şeliqandin (IV) *l/gh* bölme
şeliqandin (I) *l/gh* böğürtmek
şeliqandin (II) *l/gh* koparmak
şeliqandin (III) *l/gh* 1. közlemek (ateş üzerinde sebze pişirmek) * **me îsot şeliqandin** bi-

ber közledik 2. pişik olmasını sağlamak 3. çapak olmasına sebep olmak
şeliqandin (IV) *l/gh* bölmek
şeliqandî *rd* közleme * **balıcanê şeliqandî** közleme patlıcan
şeliqî *rd* pişik, pişikli
şeliqîn (I) *m* böğürme
şeliqîn (II) *m* koparılma
şeliqîn (III) *m* 1. közlenme 2. pişik olma, pişme, yanma (ısı etkisiyle vücudun bir yanı yara olma, kızarma veya rengi koyulaşma, pişik oluşma) 3. çapak oluşma 4. ayran veya yoğurt sıcaktan erime, vıcık vıcık olma 5. vıcık vıcım olma (karpuz, kavun gibi şeyler için)
şeliqîn (IV) *m* bölünme
şeliqîn (I) *l/gh* böğürmek
şeliqîn (II) *l/gh* koparılma
şeliqîn (III) *l/gh* 1. közlenmek 2. pişik olmak, pişmek, yanmak (ısı etkisiyle vücudun bir yanı yara olmak, kızarmak veya rengi koyulaşmak, pişik oluşmak) * **nav piyên wê şeliqîne** apışları yanmış * **navrana zarok** tevde şeliqiye çocuğun apış arası hep pişmiş 3. çapak oluşmak 4. ayran veya yoğurt sıcaktan erimek, vıcık vıcık olmak 5. vıcık vıcım olmak (karpuz, kavun gibi şeyler için)
şeliqîn (IV) *l/gh* bölünmek
şelişandin *m* 1. sendeletme 2. yalpalatma 3. şaşırtma
şelişandin *l/gh* 1. sendeletmek 2. yalpalatmak 3. şaşırtmak
şelişandî *rd* şaşkın
şelişî *rd* şaşkın
şelişbûn *m* şaşkınlık
şelişîn *l/gh* 1. sendelemek 2. yalpalamak 3. şaşırmak
şelîn (I) *m* 1. oyulgalanma, teyellenme 2. köklenme (minder, şilte gibi şeylerin iki yüzünü yer yer dikişlerle tutma) 3. köpülenme (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikme)
şelandin (II) *m* 1. soyunma (birinin giysileri çıkarılma) 2. soyunma (soyguna uğrama)
şelîn (I) *l/gh* 1. oyulgalanmak, teyellenmek 2. köklenmek (minder, şilte gibi şeylerin iki yüzünü yer yer dikişlerle tutmak) 3. köpülenmek (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikmek)
şelandin (II) *l/gh* 1. soyunmak (birinin giysileri çıkarılma) 2. soyunmak (soyguna uğramak)
şelîpan *rd* arka arkaya
şelîpanî *h* kuyruklama
şeliq *m* çapak (göz çapağı)
şeliqgirtin *m* çapaklanma
şeliq girtin *l/gh* çapaklanmak
şelît *bnr* şerîit
şelîte *bnr* şerîit
şel kirin *m* oyulgalama
şel kirin *l/gh* oyulgalamak, oyulgamak
şel lê kirin *l/bw* (birine) iftira etmek

şelme *bot/m* karamuk
şelmêtirş *m* şerbet
şelol *bnr* şelor
şelapel *bnr* şel û pel
şelp (I) *m* şak * **gote şelp û li rûyê wî xist şak** diye yüzüne vurdu ~e ~ çipil çipil
şelp *m* darbe, vuruş * **şelpyek li serê wê da başına** bir darbe vurdu ~ **xwarin** darbe yemek
şelpandin *m* 1. şaklatma, şaplatma (sesli şamar atma, şamarlama) 2. pataklama, patlatma (tokat atma)
şelpandin *l/gh* 1. şaklatmak, şaplatmak (sesli şamar atmak, şamarlamak) * **şîrqamek şelpande rûyê wî** yüzüne bir tokat şaplattı * **hebek şelpande rûyê wî** bir tane yüzüne şaklattı 2. pataklamak, patlatmak (tokat atmak) * **ez dê bişelpînim te ha!** şimdi patlatırım ~ (**yekî**) şamarlamak
şelpe (I) *m* eşarp
şelpe (II) *m* 1. darbe, vuruş 2. şamar, tokat 3. şalpa (telli sazı penasız, pençe ile çalma tekniği)
şelpeşelp *h* çipil çipil
şelpeze *bnr* şerpeze
şelpîn *m* şaplama, şap sesi
şelpîn *l/gh* şaplamak, şap diye ses çıkarmak ~ **anîn şaplata** ~ **jê çûn şaplama** ~ **jê hatin şaplama**
şelpîni *m* şapırtı
şelpxwarin *m* darbe yeme
şelp xwarin *l/gh* darbe yemek
şelpxwarî *rd* darbeli, darbe yemiş olan
şelq (I) *m* çalkantı
şelq (II) *m* pişik
şelqedem *bot/m* yenilen bir bitki
şelte (I) *m* diken demeti
şelte (II) *m* şilte
şelte *rd* sidikli, çişli (sidiğini tutamayan, üstüne eden)
şeltik *m* şilte
şelûf *bnr* şelûfk
şelûfk *n* ferik, piliç (horozun küçüğü, erginleşmemiş horoz)
şelûşet *rd* kötürüm (bacak için; yürümeyecek derecede sakat)
şelûvk *bnr* şelûfk
şelwer *bnr* şalwar
şelxem *bot/m* 1. şalgam (Brassica rapa) 2. şalgam (bu bitkinin besin olarak kullanılan etli ve tatlı kökü)
şem (I) *m* mum
şema (I) *m* bal mumu
şema (II) *m* şema * **şemayek xêz bike** bir şema çiz
şemareng *n* bal mumu rengi
şemal *m* 1. şavk, yansı 2. ışık 3. yüz veya gözlerden yayılan ışık, parlaklık 4. dalğır, me-neviş, hare 5. meşale 6. mum ~ **dan 1)** şavkımak, aksetmek, anımsak 2) parıl parıl parlamak ~ **dide** nur gibi

şemaldan *m* 1. şavkıma, aksetme, yansıma 2. parıl parıl parlama
şemal dan *l/gh* 1. şavkımak, aksetmek, yansımak 2. parıl parıl parlamak
şemaldayın *m* 1. şavkıyış, aksediş, yansıyış 2. parıl parıl parlayış
şemalik *m* 1. şavk, yansı 2. ışık 3. mum
şemalk *bnr* şemalik
şemam (I) *bot/m* 1. şainama (Cucumis dudaim) 2. şamama (bu bitkinin kavuna benzer kokulu meyvesi)
şemam (II) *m* mum
şemame *bot/m* 1. şamama (Cucumis dudaim) 2. şamama (bu bitkinin kavuna benzer kokulu meyvesi)
şemamik *m* mum
şemamk *bnr* şemamok
şemamok *bot/m* 1. şamama (Cucumis dudaim) 2. şamama (bu bitkinin kavuna benzer kokulu meyvesi) * **eynî şemamok** e şamama gibi (ufak tefek, sevimli insan)
şemaq *m* sille, tokkat
şemaqî *m* bir tür kadın baş örtüsü * **şemaqiyê** hevirîmüşî ipekli şemaki
şemar (I) *zo/n* kırkayak (Julus terrestris)
şemar (II) *m* inkar ~ **kirin** inkar etmek
şemare *rd* metruk, bırakılmış, terk edilmiş
şemareng *m* cilâ
şemarkirin *m* inkar etme
şemar kirin *l/gh* inkar etmek
şemarok *rd* inkarcı
şemarokî *m* inkârcılık
şemart *m* inkâr
şemartek *rd* inkârcı, münkir
şemartekî *m* inkârcılık
şemartin *m* inkâr etme
şemartin *l/gh* inkâr etmek
şemartî *rd* inkâr edilmiş
şemate *m* şamata, gürültü, patırtı, yaygara
şemateker *rd* şamatacı, yaygaracı
şematekerî *m* şamatacılık, yaygaracılık
şematîk *rd* şematik
şemaz *nd* sinegogda görevli din adamı
şembelik *bnr* şembelîk
şembelîk *m* 1. kar dişi, buz saçağı 2. *jeo* sarkıt
şembelot *bnr* şahbelot
şembelotî *bnr* şahbelotî
şembelûlî *m* kar dişi, buz saçağı
şembelûlk *bot/m* çemen (Cuminum cyminum)
şembelût *m* kar dişi, buz saçağı
şembêle *m* ağız bağı (harman dövme zamanında hayvanın ağızına bağlanan çubuktan ağız bağı)
şembî *bnr* şemî
şemçe *m* kibrit
şemdan *bnr* şamdank
şeme (I) *m* mum
şeme (II) *zo/m* maymun
şemedan *m* yağmurluk
şemender *zo/m* salamandra

şemera *nd* soylu bir at cinsi
şemet *m* 1. müsibet 2. *rd* uğursuz
şemete *m* şamata
şemetok *rd* kaygan, kaypak, zıypak * **riya şemitok** kaygan yol
şemetokbûn *m* 1. kayganlaşma 2. kayganlık, kaypaklık
şemetok bûn *l/gh* kayganlaşmak
şemetokbûyîn *m* kayganlaşış
şemetoke *rd* kayan (kayarak yer değiştiren)
şemetokî *rd/h* kayganca, kaypakça
şemetokîbûn *m* kayganlaşma, kaypaklaşma
şemetokî bûn *l/gh* kayganlaşmak, kaypaklaşmak
şemetokîbûyî *rd* kayganlaşmış, kaypaklaşmış
şemetokîbûyîn *m* kayganlaşma, kaypaklaşma
şemetokîfî *m* kayganlık
şemirandin (I) *m* 1. terketme, bırakma 2. bırakma, vazgeçme (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçme) 3. uyuşturma 4. ihmal etme
şemirandin (II) *m* çemreme, sıvama (kol veya parça için; yukarıya çekikip toplamak veya kıvrıma)
şemirandin (I) *l/gh* 1. terketmek, bırakmak 2. bırakmak (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçmek) 3. uyuşturmak * **destê min andiye** elimi uyuşturmuş 4. ihmal etmek
şemirandin (II) *l/gh* çemremek, sıvamak (kol veya parça için; yukarıya çekikip toplamak veya kıvrıma) * **daw û delinga xwe şemirand** eteğini çemredi
şemirandî (I) *rd* 1. metruk, terk edilmiş 2. bırakılmış, vazgeçilmiş 3. uyuşturulmuş 4. ihmal edilmiş
şemirandin (II) *m* çemrenik, sıvanmış (kol veya parça için)
şemirî *rd* metruk
şemirîn (I) *m* 1. terk edilme 2. bırakılma, vazgeçilme 3. uşuma 4. ihmal edilme
şemirîn (II) *m* çemrenme, sıvanma (kol veya parça için)
şemirîn (I) *l/gh* 1. terk edilme 2. bırakılma, vazgeçilme 3. uşumak 4. ihmal edilme
şemirîn (II) *l/gh* çemrenmek, sıvanmak (kol veya parça için)
şemisandin *m* itham etme, suçlama, suçlayış
şemisandin *l/gh* itham etmek, suçlamak
şemisandî *rd* itham edilmiş, suçlanmış olan
şemisîn *m* itham edileme, suçlanma
şemisîn *l/gh* itham edilmek, suçlanmak
şemitandin *m* kaydırma, kaydırış
şemitandin *l/gh* kaydırmak
şemitandî *rd* 1. kaydırılmış 2. kayık (bir yana kaymış)
şemitîn *m* 1. kayma, kayış (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3.

kayma (toprak yer değiştirme) 4. *mec* kayma (görüş, düşünce değiştirme) 5. kayma (isteneden bir şey yapma) 6. kızaklama, kızak yapma (taşıt, fren görevini yerine getirdiği halde duramayıp kayma) 7. kaçma (bir yana doğru kayma) 8. *argo* kül yeme, kül yutma (kurnazca yapılan bir oyuna düşme, aldatılma)

şemitin *l/gh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) * **lingê min şemitî ez ketim** ayağım kaydı düştüm 3. kaymak (toprak yer değiştirmek) * **erd şemitîbû** toprak kaymıştı 4. *mec* kaymak (görüş, düşünce değiştirme) 5. kaymak (istemedi bir şey yapmak) * **ez şemitîm** dilim kaydı 6. kızaklamak, kızak yapmak (taşıt, fren görevini yerine getirdiği halde duramayıp kaymak) 7. kaçmak (bir yana doğru kaymak) * **xalî bi jêr de şemitiye** halı aşağıya kaçmış 8. *argo* kül yemek, kül yutmak (kurnazca yapılan bir oyuna düşmek, aldatılmak) * **şemitiyo şewitiyo** düşenin dostu olunaz

şemitok *rd* kaygan, kaygın * **masiyê şemitok** kaygın balık

şemitonkî *h* kayganca

şemitoyî *rd* kaygan, kaypak

şemitoyîbûn *m* 1. kayganlaşm 2. kayganlık, kaypaklık

şemitoyî bûn *l/gh* kayganlaşmak

şemitoyîti *m* kayganlık

şemixandin *m* 1. ekşitme 2. kokuşturma

şemixandin *l/gh* 1. ekşitmek 2. kokuşturmak

şemixandî *rd* 1. ekşitilmiş 2. kokuşuk

şemixî *rd* 1. ekşitilmiş 2. kokuşuk

şemixîn *m* 1. ekşime 2. kokuşma 3. sıcaktan dolayı yemek vb. şeylerin tadı bozulma

şemixîn *l/gh* 1. ekşimek 2. kokuşma 3. sıcaktan dolayı yemek vb. şeylerin tadı bozulmak

şemî *m* cumartesi

şemîr *rd* yalnız (tek başına olan, yanında başkaları bulunmayan)

şemkur *zo/m* dağ keçisi (*Rupicapra tragus*)

şeml (I) *m* 1. püsküllü bir tür kuşak 2. bir giysi 3. fiyaka, giyimdeki fiyaka, giyimdeki görüntü

şeml (II) *m* süs, bezek

şeml (III) *m* 1. görkem, ihtişam

şemldar *rd* görkemli, ihtişamlı, gösterişli

şemlülük (I) *bnr* şembellik

şemlülük (II) *fiz/m* pandül, sarkaç

şemo *m* 1. inayun 2. *rd* şebek (çirkin ve gülünç, çirkin ve arsız kimse) 3. maskara

şempanze *zo/m* şempanze (*Pan troglodytes*)

şems *m* şems, güneş

şemsanî *nd* güneşe tapan

şemse *m* şemse

şemsemotik *nd* bir sürüngen hayvan

şemsiye *m* şemsiye, günecek

şemsiyefiroş *nd/nt* şemsiyecî, şemsiye satan

şemsiyefiroşî *m* şemsiyecilik, şemsiye satıcılığı

şemsi (I) *m* şemsiye

şemsi (II) *rd* ardak (içten çürümeye yüz tutmuş ağaç) * **dara şemsi** ardak ağaç ~ **bûn** ardaklanmak

şemsîbûn *m* ardaklanma

şemsi bûn *l/gh* ardaklanmak

şemsîbüyî *rd* ardak, ardaklanmış olan

şemsîbüyîn *m* ardaklanış

şemsîkirin *m* ardaklama

şemsi kirin *l/gh* ardaklamak

şemsîkirî *rd* ardaklanmış olan

şemşaq *m* sürahi

şemşilik *bot/m* dere boylarında yetişen ve kökü yenen bir bitki

şemtok *rd* kaygan

şemuje *bot/m* 1. kişniş (*Coriandrum sativum*)

2. kişniş (bu bitkinin baharat olarak kullanılan kurutulmuş meyvesi veya tohumu)

şemûg *m* eşik (kapı eşiği)

şemûk *m* eşik (kapı eşiği) * **li ser şemûga derî rûniştîbû rêpana rê dikir** kapının eşiğine oturmuş yolu gözlüyordu ~a (**yekî**) (birinin) aile ocağı

şemûs *rd* huysuz, azgın, haşarı, delibaş (huysuzluk yapan hayvan) * **hespê şemûs** huysuz at ~ **bûn** huysuz olmak

şemûsane *rd/h* huysuzca

şemûsî *m* 1. huysuzluk, haşarılık 2. *mec* katırlık

şemûsîbûn *m* 1. huysuzlanma, huysuzlaşma, haşarılama 2. katırlaşma

şemûsî bûn *l/gh* 1. huysuzlanmak, huysuzlaşmak, haşarılasmak 2. katırlaşmak

şemûsî kirin *m* huysuzlaştırma

şemûsî kirin *l/gh* huysuzlaştırmak

şemûskî *rd/h* huysuzca, haşarıca

şemûz *bnr* şemûs

şemze *m* süt kuzusu, süt oğlu, körpe, yeni doğmuş yavru * **karika şemze** körpe oğlak

şemzî *m* karpuz

şenaq *m* idam

şenbaz *bnr* şahbaz

şendil *rd* şen şakrak

şene (I) çatal

şene (II) *m* tırmık (kabartılmış toprağın taşını, çöpünü ayıklamak için kullanılan seyrekle dişli tarak biçiminde araç)

şenekirin *m* tırmıklama

şene kirin *l/gh* tırmıklamak

şenekirî *rd* tırmıklanmış olan

şenê *nd* bir oyun ismi

şeng (I) *bot/m* teke sakalı

şeng (II) *rd* 1. şen, neşeli, canlı, coşkulu, cıvılcıvıl * **mirovê şeng** şen adam 2. güzel, şuh

3. yosma ~ **û şong** şen şakrak

şeng (III) *m* sokma (haşereler için)

şengdar *rd* sokucu

şengebî *bot/m* salkım söğüt (*Salix babylonica*)
şengegul *m* bir tür gül
şengesiwar *n* 1. gözde süvari 2. atlı prens (yığıt) * **keçikê şengesiwarê xwe dîtîye dê her** kız atlı prensini görmüş gidecek
şengezerî *m* şen şakrak kız
şengêl *bot/m* 1. çitlembik, melengiç (*Celtis*) 2. çitlembik, melengiç (bu ağacın meyvesi)
şengik *rd* hafif, hoppa (ağır başlı olmayan)
şengikî *rd* hafifçe, hoppaca
şengikîfî *m* hafiflik, hoppalık
şengilandin (I) *m* saç tuvaleti yapma
şengilandin (II) *m* yapıştırma
şengilandin (I) *l/gh* saç tuvaleti yapmak
şengilandin (II) *l/gh* yapıştırmak
şengilîn (I) *m* saç tuvaleti yapılmış
şengilîn (II) *m* yapıştırma
şengilîn (I) *l/gh* saç tuvaleti yapılmak
şengilîn (II) *l/gh* yapıştırmak
şengirandin *m* sokma (haşereler için)
şengirandin *l/gh* sokmak (haşereler için)
şengirîn *m* sokulma
şengirîn *l/gh* sokulmak
şengist *m* esas, ilke
şengîste *m* esas, ilke
şengî *m* 1. şenlik, neşelilik, canlılık 2. güzellik, şuhluk 3. yosmalık
şengîfî *m* 1. şenlik, neşelilik, canlılık 2. güzellik, şuhluk 3. yosmalık
şenik *m* çatal
şenîqandin *m* asma, asarak idam etme
şenîqandin *l/gh* asmak, asarak idam etmek
şenîqandî *rd* idam edilmiş olan
şenîqîn *m* asılma, asılarak idam edilme
şenîqîn *l/gh* asılmak, asılarak idam edilmek
şenî *rd* mekruh
şenq *m* idam
şenqkirin *m* idam etme
şenq kirin *l/gh* idam etmek
şenqkirî *rd* idam edilmiş olan
şens *bnr* şans
şep (I) *bnr* şepe
şep (II) *m* darbe, vuruş
şep (III) *m* fırsat
şepal (I) *m* çökek, bataklık
şepal (II) *m* 1. güzel, uyumlu, zarif, narin ve ince belli 2. güzel, şuh, sempatik 3. diş aslan (veya panter)
şepal (III) *nd* uyanık köpek
şepane *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek
şepanekirin *m* tapanlama
şepane kirin *l/gh* tapanlamak
şepcû *rd* fırsatçı
şepe *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek ~ **pê ketin** yıkmak
şepelî *m* kargın (karla karışık yağın yağmur)
şepelor *bnr* şepelûr

şepelûr *m* 1. alerji 2. kısa süreli kızarıklıklarla kendini gösteren alerjik bir durum
şepene *bnr* şepare
şepêl *m* dalga ~ **a dirêj** kısa dalga ~ **a kurt** kısa dalga ~ **navîn** orta dalga
şepêldan *m* dalgalanma
şepêl dan *l/gh* dalgalanmak
şepêldar *rd* dalgacı
şepêldayî *rd* dalgalanmış
şepêldayîn *m* dalgalanış
şepên *m* fırsat bilme
şepik *m* koyunun sırt yüzünden yapılan mintan
şepikandin *m* 1. aksatma 2. bağlama (başka bir işle uğraşmaz olma)
şepikandin *l/gh* 1. aksatmak 2. bağlamak (başka bir işle uğraşmaz olmak) * **vî karî ez şepikandim** bu iş beni bağladı
şepikîn *m* 1. aksama (bir iş gereği gibi yürümeme) 2. işinden gücünden geri kalma
şepikîn *l/gh* 1. aksamak (bir iş gereği gibi yürümeme) 2. işinden gücünden geri kalmak
şepikkar *n* ilkel cerrah
şepilandin (I) *m* perişan etme
şepilandin (II) *m* 1. ağızdan kaçırma, ağızdan kaçırma 2. şaşalatma, şaşırma, hayrette bırakma, afallatma
şepilandin (I) *l/gh* perişan etmek
şepilandin (II) *l/gh* 1. ağızdan kaçırma, ağızdan kaçırma 2. şaşalatma, şaşırma, hayrette bırakma, afallatma
şepilandî (I) *l/gh* perişan, per perişan
şepilandî (II) *rd* 1. ağızdan kaçırma olan 2. şaşalatılmış, şaşırılmış, hayrette bırakılmış, afallatılmış olan
şepilî (I) *l/gh* perişan olmuş olan
şepilî (II) *rd* 1. ağızdan kaçırma olan 2. afallatılmış, şaşırılmış, şaşkın
şepilîbûn (I) *l/gh* perişan olma
şepilîbûn (II) *m* şaşkınlık
şepilîn (I) *m* perişan olma
şepilîn (II) *m* 1. ağızdan kaçırma 2. şaşalama, şaşakalma, afallama, afallaşma, hayret etme
şepilîn (I) *l/gh* perişan olmak
şepilîn (II) *l/gh* 1. ağızdan kaçırma 2. şaşalama, şaşakalmak, afallamak, afallaşmak, hayret etmek
şepilk *ant/m* kürek kemiği
şepilte *m* tuzak (yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzen)
şepinî *m* hata, yanlış
şepirze *rd* 1. perişan, acınacak (durumda) * **dî rewşeke şepirze de ye** acınacak durumda 2. dağınık
şepirzetî *m* 1. perişanlık 2. dağınıklık
şepî *m* bezden top
şepîlk *m* omuz (at için)
şepîle *bj/m* 1. felç, inme, nüzul 2. *rd* felçli
şepîlebûn *m* felç olma
şepîle bûn *l/gh* felç olmak

şepile pê ketin *l/bw* 1. felç olmak 2. cinnet getirmek
şepleyî *rd* innmeli, felçli, nüzullü
şeplorî *bj/m* kurdeşen
şepne *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek
şepnekirin *m* taraklama (taş taraklama)
şepne kirin *l/gh* taraklamak (gereksiz maddelerden ayıklamak amacıyla araç geçirmek, taramak)
şepol *m* dalga ~a **dirêj** *fiz* uzun dalga ~a **kin** *fiz* kısa dalga ~a **navîn** *fiz* orta dalga
şepûl *rd* perişan
şepûlî *m* perişanlık
şepûr *zo/m* ala balık
şeq (I) *n* 1. iki kalça arası 2. apış, apış arası * **şeqê xwe fireh kir** apışını açtı ~ **û berzik** popo ve eteklik yeri (kadın için)
şeq (II) *n* karşı * **li şeqê din** karşı tarafta
şeq (III) *m* 1. çatlak (sert cisimler için) 2. yarı 3. yırtmaç ~ **û deq 1)** çatlama 2) çatlayıp dağılma ~ **û deq lê ketin** dağılmak ~ **û deqên giran** büyük olay, hadise
şeq (IV) *b* 1. şak (sert cisimden çıkan ses içi) 2. şakırdama ~ **û** ~ silâh sesi, şakırdama ~ **û teq** şakır şukur
şeq (V) *n* yarım (bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri) * **şeqê zebeşê** karpuzun yarımı
şeq *rd* çalışkan
şeqa *n* karşı, taraf * **li vî şeqayî** bu tarafta
şeqaf *m* kovuk (dağ kovuğu)
şeqal *zo/n* çakal (Canis aureus)
şeqalî *nd* bakkallık çakallık anlamındaki 'şeqalî beqalî' deyiminden geçer
şeqam (I) *m* cadde, büyük cadde
şeqam (II) *m* tokat, sille ~ **avêtin (yekî)** (birine) tokat atmak, tokatlamak ~ **jê xwarin** (birinden) tokat yemek, tokatlanmak ~ **xwarin** tokat yemek ~ **ek avêtin (yekî)** (birine) tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) ~ **ek çel-pandin (yekî)** (birine) tokat aşk etmek (veya patlatmak) ~ **ek danîn (yekî)** tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak)
şeqam lê xistin *l/bw* şamarlamak
şeqandin (I) *m* 1. şaklatma 2. şakırdatma 3. şangırdatma 4. çatırdatma 5. çakıldatma 6. *argo* atma (yalan atma)
şeqandin (II) *m* 1. kovalama 2. takip etme, izleme
şeqandin (III) *m* saptırma (doğrulukta ayrılmasına neden olma)
şeqandin (I) *l/gh* 1. şaklatmak * **hebek şeqande rûyê wî** bir tane yüzene şaklattı 2. şakırdatmak 3. şangırdatmak 4. çatırdatmak 5. çakıldatmak 6. *argo* atmak (yalan atmak)
şeqandin (II) *l/gh* 1. kovalamak 2. takip etmek, izlemek

şeqandin (III) *l/gh* saptırmak (doğrulukta ayrılmasına neden olmak)
şeqaqî *rd* 1. susuzluktan çatlamış olan 2. çok susamış olan
şeqaqîbûn *m* 1. çatlama (susuzluktan çatlama) 2. çok susama, çok susamaktan ötürü bol bol su içme
şeqaqî bûn *l/gh* 1. çatlamak (susuzluktan çatlamak) * **erd şeqaqî bûye** toprak çatlamış 2. çok susamak, çok susamaktan ötürü bol bol su içmek * **ez ji tînan şeqaqî bûme** çok susamışım
şeqar *m* yarık, kovuk, dağ kovuğu
şeqatir *m* bir tür yaban armudu
şeqawet *bnr* şeqewat
şeqe *m* dokuma tezgahı
şeqedar *nd* sopadan bir tür kılıç oyunu
şeqeleqe *m* linç
şeqeleqekirin *m* linç etme
şeqeleqe kirin *l/gh* linç etmek
şeqelor *m* bir mazı ürünü
şeqepeqe *rd* 1. paramparça 2. darmadağın, tarumar ~ **bûn 1)** paramparça olmak 2) darmadağın olmak, tarumar olmak ~ **kirin 1)** paramparça etmek 2) darmadağın etmek, tarumar etmek
şeqepekebûn *m* 1. parçalanma, paralanma 2. darmadağın olma, tarumar olma
şeqepeke bûn *l/gh* 1. parçalanmak, paralanmak 2. darmadağın olmak, tarumar olmak
şeqepekebûyîn *m* 1. parçalanış, paralanış 2. darmadağın oluş, tarumar oluş
şeqepeqekirin *m* 1. parçalama, paralama 2. darmadağın etme, tarumar etme
şeqepeke kirin *l/gh* 1. parçalamak, paralamak * **şêr aşk şeqepeke kir** aslan ceylanı paraladı 2. darmadağın etmek, tarumar etmek
şeqepîlo *m* bacakları fazla açmaktan dolayı incinme
şeqepîlo bûn *l/gh* cart diye yırtılmak (iki bacak arasından)
şeqereq *h* şangır şangır
şeqeser *bj/m* migren
şeqeseq *h* 1. şak şak 2. şakır şakır
şeqesûq *h* çakır çukur
şeqewat *rd* 1. olağanüstü dolaşan, çalışkan kimse 2. çileli, amansız yolculuğu yapmış kimse
şeqawetî *m* 1. olağanüstü dolaşma, çalışma 2. çileli, amansız yolculuk
şeqetandin *bnr* şeqitandin
şeqetîn *bnr* şeqitandin
şeqil (I) *m* seki (at, eşek, ve sığırların ayaklarında bileğe kadar çıkan beyazlık)
şeqil (II) *m* 1. mühür 2. damga
şeqilbûn *m* 1. mühürlenme 2. hububat yığını damgalanma
şeqil bûn *l/gh* 1. mühürlenmek 2. hububat yığını damgalanmak

şeqilkirin *m* 1. mühürleme 2. hububat yığını-
nı damgalama
şeqil kirin */lgh* 1. mühürlemek 2. hububat yı-
ğını damgalamak
şeqitandin (I) *m* 1. sıyırma (deri sıyırmak gi-
bi) 2. sıyırma (hızla sürtünerek bir şeyin yü-
zünden bir parça soyma, koparma veya üze-
rini hafifçe yırtma) 3. sıyırma, indirme 4.
kaydırma
şeqitandin (II) */lgh* 1. yarma 2. yarmalama (u-
zunlamasına ikiye bölmek)
şeqitandin (I) */lgh* 1. sıyırmak (deri sıyırmak
gibi) 2. sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin
yüzünden bir parça soymak, koparmak veya
üzerini hafifçe yırtmak) 3. sıyırmak, indir-
mek 4. kaydırmak
şeqitandin (II) */lgh* 1. yarmak 2. yarmalamak
(uzunlamasına ikiye bölmek)
şeqitandî (I) *rd* sıyrık
şeqitandî (II) *rd* yarık, çatlak
şeqitî (I) *rd* 1. sıyrık 2. sıyrık, soyuk 3. inik 4.
sarkık
şeqitî (II) *rd* 1. yarık 2. yarık, çatlak * **erda şeqi-
tî** çatlak toprak * **lêvên şeqitî** çatlak dudaklar
şeqitîn (I) *m* 1. sıyrılmak (teni sıyrılmak) 2. sıy-
rılma, soyulma 3. sıyrılmak, inme 4. kayma
5. sarkma 6. sürüklenip inme
şeqitîn (II) *m* 1. yarılmak 2. yarılmak, çatlama
şeqitîn (I) */lgh* 1. sıyrılmak (teni sıyrılmak)
2. sıyrılmak, soyulmak 3. sıyrılmak, inmek
* **şalê wî şeqitibû** pantolonu inmişti 4. kay-
mak 5. sarkmak 6. sürüklenip inmek * **mar
şeqitiye** yılan sürünüp inmiş
şeqitîn (II) */lgh* 1. yarılmak 2. yarılmak, çat-
lamak
şeqiz rd 1. şaşkın, şaşa kalmış, hayrete düşmüş
2. kızarıp bozulmuş ~ **bûn** 1) şaşa kalmak,
şaşılmak 2) bozulmak, kızarıp bozulmak ~
man 1) şaşa kalmak, donup kalmak, şaşıp
kalmak 2) kızarıp bozulmak, bozulmak
şeqizandin *m* 1. şaşırtma, hayrete düşürme 2.
bozum etme, mahcup etme, foslatma, utan-
dırma 3. bozma (bir kimseye herhangi bir
sebepten ötürü küçük düşürme)
şeqizandin */lgh* 1. şaşırtmak, hayrete düşür-
mek 2. bozum etmek, mahcup etmek, foslat-
mak, utandırmak 3. bozmak (bir kimseye
herhangi bir sebepten ötürü küçük düşür-
mek) * **we zîlam pîr fena şeqizand** adamı
fena bozdunuz
şeqizandî *rd* 1. şaşa kalmış, hayrete düşürül-
müş kimse 2. mahcup edilmiş 3. bozulmuş
olan (herhangi bir sebepten ötürü küçük dü-
şürülmüş olan)
şeqizî *rd* 1. şaşa kalmış, hayrete düşürülmüş
kimse 2. mahcup edilmiş 3. bozulmuş olan
şeqizîn *m* 1. şaşırtma, şaşa kalma 2. mahcup ol-
ma 3. bozarma, bozum olma, bozulma, kı-
zarma

şeqizîn */lgh* 1. şaşırmak, şaşa kalmak 2. mah-
cup olmak 3. bozarmak, bozum olmak, bo-
zulmak, kızarmak
şeqizbûn *m* 1. şaşılmak 2. mahcup olma 3. bo-
zulma, kızarıp bozulma
şeqiz bûn */lgh* 1. şaşılmak 2. mahcup olmak
3. bozulmak, kızarıp bozulmak
şeqizman *m* şaşırtma, şaşılmak, şaşırp kalma
şeqiz man */lgh* şaşırmak, şaşılmak, şaşırp
kalmak * **ez ji xwe re şeqiz man ez dê ça-
wan ji vî tiştî rizgar bibim** bundan nasıl
kurtulacağımı ben de şaşırdım * **tiştên ku
mîrov jê şeqiz dimîne dike** şaşıllacak şeyler
yapıyor
şeqizmayîn *m* şaşılmak, şaşırsın, şaşırp kalış
şeqî rd 1. yorgun 2. rahatsız, rahatı kaçmış
kimse 3. olağanüstü dolaşan, çalışan kimse
* **hevalê me gelek şeqî ye** arkadaşımız çok
çalışkan 4. çileli, amansız yolculuk 5. arsız,
utangaçlığı kalmamış kimse
şeqibûn *m* 1. yorulma, zahmette bulunma 2. ra-
hatı kaçma 3. arsızlaşma, utangaçlığı gitme
şeqî bûn */lgh* 1. yorulmak, zahmette bulun-
mak 2. rahatı kaçmak 3. arsızlaşmak, utan-
gaçlığı gitmek
şeqibûyîn *m* 1. yorulus 2. rahatı kaçma 3. ar-
sızlaşma, utangaçlığı gitme
şeqideqî rd 1. derbeder 2. darmadağın, taru-
mar 3. ipini koparmış, çekingenliği üstün-
den atmış kimse
şeqideqibûn *m* 1. derbeder olma 2. darmada-
ğın olma, tarumar olma 3. ipini koparmak,
çekingenliği üstünden atma
şeqideqî bûn */lgh* 1. derbeder olmak 2. dar-
madağın olmak, tarumar olmak 3. ipini ko-
parmak, çekingenliği üstünden atmak
şeqideqîkirin *m* 1. derbeder etme 2. darmada-
ğın etme, tarumar etme 3. çekingenliğini or-
tadan kaldırma
şeqideqî kirin */lgh* 1. derbeder etmek 2. dar-
madağın etmek, tarumar etmek 3. çekingen-
liğini ortadan kaldırmak
şeqideqitî *m* 1. derbederlik 2. darmadağınıklık
3. çekingen olmama durumu
şeqîf m yarık, koyak, kovuk (dağ kovuğu)
şeqîfe m yarma, yarık
şeqîkirin *m* 1. yorma 2. rahatını kaçırma 3. ar-
sızlaştırma, utangaçlığını üstünde attırma
şeqî kirin */lgh* 1. yormak 2. rahatını kaçırma
3. arsızlaştırmak, utangaçlığını üstünde at-
tırmak
şeqîn (I) *bnr* qaşwan
şeqîn (II) *m* 1. şaklama 2. şakıma, şakırdama
3. şangırdama (tabak, bardak ve benzerleri
için) 4. çakırdama 5. çakıldama ~ **û teqîn**
şangır şungur * **eyne şikiya şeqîn û teqîna
wê hat** ayna şangır şungur kırıldı
şeqîn (III) *m* 1. kovalanma 2. takip edilme, iz-
lenme

şeqîn (IV) *m* sapma (doğruluktan ayrılma)
şeqîn (I) *l/gh* 1. şaklamak 2. şakımak, şakırdamak 3. şangırdamak (tabak, bardak ve benzerleri için) 4. çatırdamak 5. çakıldamak
şeqîn (II) *l/gh* 1. kovalanmak 2. takip etmek, izlenmek
şeqîn (III) *l/gh* sapmak (doğruluktan ayrılmak)
şeqîni *m* 1. şakırtı 2. şangırtı 3. çatırtı, çıtırtı 4. çakıltı
şeqîni jê anîn *l/bw* 1. şaklatmak 2. şakırdatmak 3. şangırdatmak 4. çakıldamak
şeqîni jê çûn *l/bw* 1. şaklamak 2. şakımak, şakırdamak 3. şangırdamak (tabak, bardak ve benzerleri için) 4. çatırdamak 5. çakıldamak
şeqîni jê hatin *l/bw* 1. şaklamak 2. şakımak, şakırdamak 3. şangırdamak (tabak, bardak ve benzerleri için) 4. çatırdamak 5. çakıldamak
şeqîni kirin *l/gh* 1. şaklamak 2. şakımak 3. şangırdamak 4. çakıldamak
şeqîb *m* yarık, kovuk, dağ yarığı
şeqîz *bnr* şeqîz
şeqkirin *m* şakketme
şeq kirin *l/gh* şakketmek
şeql (I) *m* sütun * *li ser bîstû çar şeqlan* e yermi dört sütun üstüne kurulu
şeql (II) *m* harmanda bir tür ölçek
şeqle *n* mertek
şeqleband *nd/nt* 1. şaklaban (şakacı ve güldürücü) 2. geveze, çaçaron, çene kavafı (çenesi düşük) 3. dalkavuk
şeqlebandane *h* 1. şaklabanca 2. gevezece, çaçaronca 3. dalkavukça
şeqlebandî *m* 1. şaklabanlık 2. gevezelik, çaçaronluk 3. dalkavukluk
şeqlebandîkirin *m* 1. şaklabanlık yapma 2. gevezelenme 3. dalkavukluk yapma
şeqlebandî kirin *l/gh* 1. şaklabanlık yapmak 2. gevezelenmek 3. dalkavukluk yapmak
şeqlebandî *rd/h* 1. şaklabanca 2. gevezece, çaçaronca 3. dalkavukça
şeqlevan *bnr* şeqleband
şeqlevanî *bnr* şeqlebandî
şeqlewend *bnr* şeqleband
şeqlêketin *m* çatlama, yarıma
şeq lê ketin *l/bw* çatlama, yarılmak
şeqlîşa *m* büyük tarla
şeqopîlo *rd* çatlak, yarık
şeqopîlobûn *m* çatlama, çatır çatır çatlama, yarıma
şeqopîlo bûn *l/gh* çatlama, çatır çatır çatlama, yarılmak * *destên min tev şeqopîlo bûne* ellerim hep yarılmış
şeqoq *bot/m* 1. ahlut ağacı (Pirus piraster) 2. ahlut, yaban armudu (bu ağacın yemişi)
şeqşeko *m* tokmak, kapı tokmağı
şeqşeq (I) *m* çakıldak
şeqşeq (II) *m* 1. şak şak 2. *h şak şak*
şeqşeqîn *m* şakırtı

şeqşeqker *nd/nt* şakşakçı
şeqşeqo (I) *m* 1. çakıldak 2. tokmak, kapı tokmağı
şeqşeqo (II) *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
şeqt *rd* yarık
şeqûteq *h* şakır şukur
şe'r *m* şeriat ~a (Nebî) Muhemed şeriat, şeriat göre
şer (I) *m* şer, kötülük
şer (II) *n* 1. savaş 2. savaş (uğraşma, kavga) 3. savaş (hayvanların birbirleriyle yaptıkları mücadele) * **şerê hiloyan** kartalların savaşı
 4. savaş (bir şeyi ortadan kaldırmak, yok etmek için girişilen mücadele) 5. çatışma 6. kavga, dövüş ~ **danîn** savaş vermek, savaşmak ~ **derxistin** 1) savaş çıkarmak 2) kavga çıkarmak ~ **dest pê kirin** savaş başlamak, silâh patlatmak ~ **germ** (an jî **xweş**) **bûn** savaş kızışmak, savaş şiddetlenmek ~ **geş bûn** savaş kızışmak, savaş şiddetlenmek ~ **gewz bûn** savaş şiddetlenmek ~ **hate devê derê me** kavga bizim yorganın başına imiş ~ **îlan kirin** savaş ilân etmek ~ **ji betaliyê çêtir e** savaş boş durmaktan yeğdir ~ **ji meydanê bikeve gur û rovî tewr û bazan didin xwe** meydanı boş bulmak ~ **kirin** 1) savaş etmek, savaşmak, harp etmek 2) kavga etmek, dövüşmek 3) çatışmak ~ **lê qewîwin** başına bir hâl gelmek ~ **qewimîn** çingar kopmak ~ **rabûn** savaş çıkmak, savaş kopmak ~ **û pevçûn** 1) savaş, çatışma 2) kavga dövüş ~ **û pevçûn çêkirin** maraza çıkarmak ~ **û pevçûn derxistin** kavga çıkarmak ~ **û qal** 1) savaş, harp 2) kavga dövüş ~ **û qiyamet** mahşer günü gibi ~ **vekirin** savaş açmak ~ **xweş bûn** savaş kızışmak, savaş şiddetlenmek ~ **xweş e li şûvê ne li bênderê** asıl olan zordan kaçmaktır, anlamında bir deyim ~ **ekî xweş çêbûn** (an jî **qewimîn**) pantomima kopmak ~ **ekî zor kızıl kıyamet** ~ **ê çekdarî** silâhlı mücadele, sıcak savaş ~ **ê deshilatê** 1) iktidar savaşı 2) iktidar kavgası (post kavgası) ~ **ê derûnî** sinir harbi ~ **ê dikan** horoz dövüşü ~ **ê felatê** (an jî **xelasiyê**) kurtuluş savaşı ~ **ê gerîla** gerilla savaşı ~ **ê germ** sıcak savaş (veya harp) ~ **ê hatin û nehatinê** dönüşü belli olmayan savaş, ölme ihtimali olan savaş ~ **ê hevherşkirinê** (an jî **hevqarandinê**) sinir harbi ~ **ê hev kirin** (birbiriyle) kavga etmek, mücadele etmek ~ **ê hundirîn** iç savaş, iç harp ~ **ê jiyanê** 1) yaşam savaşı 2) yaşama çabası veya uğraşısı ~ **ê (yekî) kirin** (biriyile) mücadele etmek, (birine) karşı mücadele etmek ~ **ê koran** (an jî **kiwîran**) kör dövüşü ~ **ê li ser qulûskan** *sp* horoz dövüşü ~ **ê man û nemanê** ölü kalım savaşı (veya meselesi) ~ **ê menfeatê** çıkar kavgası, yorgan kavgası ~ **ê meydanê** meydan savaşı (veya muharebesi) ~ **ê mezinatiyê** post kav-

gası ~ê **mirin û xelasê** ölü kalım savaşı (veya meselesi) ~ê **mitriban** çingene kavgası ~ê **navxweyî** iç savaş, iç harp ~ê **pevşewrî** danışıklı dövüş ~ê **post post** kavgası ~ê **riz-gariyê** (felatê an jî **xelasiyê**) kurtuluş savaşı ~ê **sar** soğuk savaş (veya harb) ~ê **xapînî** danışıklı dövüş ~ê **xelasiyê** kurtuluş savaşı ~ê **xwe kirin** kendini savunmak

şerab *m* şarap

şerabfiroş *nd/nt* 1. şarapçı (şarap satan) 2. şarapçı (şarap satılan yer)

şerabfiroşî *m* şarapçılık

şerabî *nd* 1. şarabî, şarap rengi 2. *rd* şarabî, şarap rengi (bu renkten olan)

şerabker *nd/nt* şarapçı (şarap imal eden)

şerabkerî *m* şarapçılık

şerabok *bot/m* yabanî yulaf

şerabperest *nd/nt* şarapçı, şarap düşkünü

şerabperestî *m* şarapçılık, şarap düşkünlüğü

şerabxane *m* şaraphane

şerabxur *rd* şarapçı (çok şarap içen, şaraba düşkün kimse)

şerabxurî *m* şarapçılık (şarap düşkünlüğü)

şerafe *m* alınlık (kadınların alınlıklarına taktıkları süs eşyası)

şeraft *n* şeraît (şartın çoğulu)

şerampol *m* şarampol

şeran *m* inkâr, yadsıma

şerandek *rd* inkârcı, münkir

şerandekî *m* inkârcılık

şerandin (I) *m* inkâr etme, yadsıma

şerandin (II) *m* pişirme (ısı etkisiyle belli bir kullanıma elverişli duruma getirme)

şerandin (I) *l/gh* inkâr etmek, yadsımak

şerandin (II) *l/gh* pişirmek (ısı etkisiyle belli bir kullanıma elverişli duruma getirmek) *

cêr şerandin testi pişirmek

şerandî (I) *rd* inkâr edilmiş

şerandî (II) *rd* pişkin (testi, çömlek, tuğla vb. için)

şeranî *mzk/m* savaş makâmı

şerapnel *m* şarapnel

şerar *rd/nt* 1. savaştan, savaştı 2. vuruştan

şeraret *m* ısrar

şerarî *m* 1. savaştanlık 2. vuruştanlık

şerawe *nd/nt* hafıye

şerawetî *m* hafıyelik

şeraweyî *m* hafıyelik

şerax *rd/nt* savaştan, savaştı

şeraxî *m* savaştanlık, savaştılık

şerb *m* şarbon

şerbaz *nd/nt* savaştı

şerbazî *m* savaştılık

şerbet *m* 1. şerbet (meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan içecek) 2. şerbet (belli olaylar sebebiyle konuklara sunulan şekerli içecek) 3. şerbet merasimi 4. şerbet (bazı maddelerin suda eritilişi) * **şerbeta** zibîlê gübre şerbeti * **şerbeta** kîlsê kireç şer-

beti 5. badana ~ **kirin** badana etmek ~a **dis-taniyan** loğusa şerbeti

şerbeta kîlsê *nd* kireç sütü

şerbetfiroş *nd/nt* 1. şerbetçi, şerbet satan 2. *m*

şerbetçi (şerbet satılan yer)

şerbetdar *rd* 1. şerbetli 2. *nd/nt* şerbetçi

şerbetdarî *m* şerbetçilik

şerbetkar *nd/nt* şerbetçi

şerbetkarî *m* şerbetçilik

şerbetkirin *m* badanalama

şerbet kirin *l/gh* badanalamak

şerbetkîrî *rd* badanalı (badanalannmış olan)

şerbetnekîrî *rd* badanasız

şerbetnexwarî *rd* şerbetsiz (yılan vb. hayvanların sokmasına karşı şerbetli olmayan)

şerbetxwarin *m* şerbetleme (yılan vb. hayvanların sokmaması veya soktuğunda zehirinin etkisiz olması için avsunlanma)

şerbet xwarin *l/gh* şerbetlemek (yılan vb. hayvanların sokmaması veya soktuğunda zehirinin etkisiz olması için avsunlanmak)

şerbetxwarî *rd* şerbetli (yılan vb. hayvanların sokmasından zarar görmeyen)

şerbê *m* verem

şerbik (I) *n* kumkuma (küçük testi) ~ê **rona-hiyê** testinin gelin tarafından kırılması olayı

~ê **şewibî** suyunu soğutmayan kumkuma

şerbik (II) *nd* Yezidilikte sadaka toplama zamanı

şerbikfiroş *nd/nt* kumkumacı (satan kimse)

şerbilandin *m* dolandırma (dolaştırma)

şerbilandin *l/gh* dolandırmak (dolaştırmak)

şerbilandî *rd* dolanık, dolanmış olan

şerbilîn *m* dolandırılma (dolaştırılma)

şerbilîn *l/ngh* dolandırılmak (dolaştırılmak)

şerbot *zo/m* kefal (Mugil cephalus)

şerdanîn *m* savaşma, savaş verme

şer danîn *l/gh* savaşmak, savaş vermek

şerdar *nd/nt* savaştı

şerdarî *m* savaştılık

şerde *m* 1. eğitim, terbiye (belli bir konuda, bir bilgi ve bilim dalında yetiştirme ve geliştirme, eğitime işi) 2. eğitim, terbiye (çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme) 3. adap 4. *rd* terbiyeli, edip

şerdebûn *m* eğitilme, terbiye olma, terbiye edilme

şerde bûn *l/gh* eğitilmek, terbiye olmak, terbiye edilmek

şerdebûyî *rd* eğitilmiş, terbiyeli

şerdebûyîn *m* eğitiliş, terbiye oluş, terbiye ediliş

şerdef *nd/rd* yatıştırıcı (barıştırmacı insan tipi)

şerdeker *nd/nt* eğitici, terbiyecî

şerdekerî *m* eğiticilik, terbiyecilik

şerdekirin *m* eğitime, terbiye etme

şerde kirin *l/gh* eğitmek, terbiye etmek

şerdekîrî *rd* eğitilmiş, terbiyeli
 şerdekîrîbûn *m* eğitimlilik, terbiyelilik
 şerdewer *rd* akıl, akıllı
 şerdewerî *m* akıllık, akıllılık
 şerecûn *m* hiciv, yergi
 şerecûnî *m* bir tür hiciv
 şeredevî *m* ağız kavgası, dırlaşma, dilleşme
 şeredevî kirin *m* dırlaşma, dilleşme
 şeredevî kirin *l/gh* dırlaşmak, dilleşmek
 şeref *m* 1. şeref, onur 2. şeref (erdem, gözü peklik ve yetenekle kazanılmış iyi şöret) ~ dan (yekî) (birine) şeref vermek ~ û hesyet şeref ve hasiyet, izzetinefis ~a (yekî) bar nedan onuruna yedirememek ~a (yekî) şikandin onurunu ayaklar altına almak
 şerefdar *rd* şerefli, müşerref
 şerefe *m* şerefe * şerefeya minareyê minarenin şerefesi
 şerefmend *rd* şerefli, onurlu, müşerref ~ bûn müşerref olmak
 şerefmendî *m* şerefilik, onurluluk
 şerefnak *rd* şerefli, onurlu, müşerref
 şerefnakbûn *m* onurlanma, müşerref olma
 şerefnak bûn *l/ngh* onurlanmak, müşerref olmak
 şerefnakbûyîn *m* onurlanış, müşerref oluş
 şerefnakî *m* 1. şerefilik, onurluluk 2. şereflenme, onurlanma
 şerefnakkirin *m* onurlandırma
 şerefnak kirin *l/gh* onurlandırmak
 şerefyar *rd* 1. şerefli, onurlu, müşerref 2. şerefli (onur veren, şeref veren)
 şerefyarbûn *m* şereflenme, onurlanma, müşerref olma
 şerefyar bûn *l/ngh* şereflenmek, onurlanmak, müşerref olmak
 şerefyarbûyîn *m* şerefleniş, onurlanış, müşerref oluş
 şerefyarî *m* 1. şerefilik, onurluluk 2. şereflenme, onurlanma
 şerefyarî bûn *l/ngh* şereflenmek, onurlanmak
 şerefyarî kirin *l/gh* şereflelendirmek, onurlandırmak
 şerefyarkirin *m* şereflelendirme, onurlandırma
 şerefyar kirin *l/gh* şereflelendirmek, onurlandırmak
 şerenîx *m* mesel
 şereşîr *m* şırlama
 şerevanî *nd/nt* savaşçı, cengâver
 şerevanî savaşçılık, cengâverlik
 şerevanî *m* savaşçılık
 şerê derûnî *nd* sinir harbi
 şerê dîkan horoz dövüşü
 şerê hundirîn *nd* iç savaş, iç harp
 şerê navxweyî *nd* iç savaş
 şerê xapînî *nd* danişıklı dövüş
 şerfiroş *nd/nt* savaş çığırkanı
 şerfiroşî *m* savaş çığırkanlığı
 şergeh *m* savaş alanı, savaş meydanı

şer germ bûn *l/bw* savaş kızışmak, savaş şiddetlenmek
 şer geş bûn *l/bw* savaş şiddetlenmek
 şer gewz bûn *l/bw* savaş şiddetlenmek
 şerh 1. şerh, yorum, açıklama 2. şerh (bir şeyi açıklamak amacıyla yazılmış kitap) ~ kirin şerh etmek
 şerhez *nd/nt* savaş yanlısı, savaş çığırkanı
 şerhezî *m* savaş yanlılığı, savaş çığırkanlığı
 şerhkirin *m* şerhetme, yorumlama, açıklama
 şerh kirin *l/gh* şerhetmek, yorumlamak, açıklamak
 şeridandin (I) *m* ardaqlama
 şeridandin (II) *m* sıyırma (silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmama)
 şeridandin (III) *m* dizme (yan yana veya üst üste sıralama)
 şeridandin (I) *l/gh* ardaqlamak
 şeridandin (II) *l/gh* sıyırmak (silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmamak) * pelên darê tevede şeridandine ağacın yapraklarını hep sıyırmışlar
 şeridandin (III) *l/gh* dizmek (yan yana veya üst üste sıralanmak)
 şeridandî (I) *rd* ardaq, ardaqlanmış olan
 şeridandî (II) *rd* sıyrık
 şeridandî (III) *rd* dizili (yan yana veya üst üste sıralı)
 şeridî *rd* ardaq (içten çürümeye yüz tutmuş ağaç)
 şeridin (I) *m* ardaqlanma
 şeridin (II) *m* sıyırma
 şeridin (III) *m* dizilme
 şeridîn (I) *l/ngh* ardaqlanmak
 şeridîn (II) *l/ngh* sıyırılmak
 şeridîn (III) *l/ngh* dizilmek
 şerih *m* içinde kemik olmayan et parçası
 şerikandin (I) *m* 1. dağıtma 2. sindirme, yıldırma
 şeriqandin (II) *m* ardaqlama, kavurma (iyi gelişmemesine, cılız ve zayıf kalmasına neden olma)
 şeriqandin (III) *m* uykusunu bölme
 şerikandin (I) *l/gh* 1. dağıtmak 2. sindirmek, yıldırma
 şeriqandin (II) *l/gh* ardaqlamak, kavurmak (iyi gelişmemesine, cılız ve zayıf kalmasına neden olma)
 şeriqandin (III) *l/gh* uykusunu bölmek
 şerikandî (I) *rd* 1. darmadağın 2. sinik, yılgin
 şeriqandin (II) *rd* ardaq, kavruk (iyi gelişmemiş, cılız ve zayıf kalmış olan)
 şeriqandin (III) *rd* uykusunu bölünmüş kimse
 şerîqîn (I) *m* 1. dağıtma 2. sindirilmeye, yıldırma
 şerîqîn (II) *m* ardaqlama, kavurma (iyi gelişmemeye, cılız ve zayıf kalma)
 şerîqîn (III) *m* uykusu bölünme
 şerîqîn (I) *l/ngh* 1. dağıtmak 2. sindirilmek, yıldırılmak

şerîqîn (II) *l/gh* ardaklamak, kavurmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak)
şerîqîn (III) *l/gh* uykusu bölünmek
şerît *m* çadır dikmelerini kazıklara bağlar araç
şeritandin *m* sıyıрма
şeritandin *l/gh* sıyırmak
şerîtûn *m* sıyırılma
şerîtûn *l/gh* sıyırılmak
şerî *rd* harbi (savaşla ilgili)
şerîd *bnr* şerît (II)
şerîet *m* şeriat
şerîetmedar *nd/nt* şeriatçı
şerîetmedarî *m* şeriatçılık
şerîetparêz *nd/rd* şeriatçı, şeriat savunucusu
şerîetparêzî *m* şeriatçılık, şeriat savunuculuğu
şerîetxwaz *nd/rd* şeriatçı, şeriat yanlısı
şerîetxwazî *m* şeriatçılık, şeriat yanlılığı
şerîf *n* şerîf * **şerîfê qesabeyê** kasabanın şerîfi
şerîf *m* şerîflik
şerîn (I) *m* inkâr edilme, yadsınma
şerîn (II) *l/gh* şırlama
şerîn (III) *l/gh* pişme (ısıtma sonucu belirli bir kullanıma uygun duruma gelme)
şerîn (I) *l/gh* inkâr edilmek, yadsınmak
şerîn (II) *l/gh* şırlamak
şerîn (III) *l/gh* pişmek (ısıtma sonucu belirli bir kullanıma uygun duruma gelmek) * **acûr**
şeriyaye tuğla pişmiş
şerît (I) *m* 1. dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey) 2. ilmik
şerît *m* 1. şerit (herhangi bir maddenin dar, düz, ince ve uzun parçası) * **şerîta dektîloyê** daktilo şeridi 2. şerît (bir kara yolunda trafik çizgileri ile ayrılmış bölümlerden her biri) * **şerîta çepê ji çûnê re hatiye veqetandin** sol şerit geçişe ayrılmış 3. bant (ses alma cihazlarında kullanılan şerit ~ **tije kirîn** bant doldurmak)
şerîtfiroş *nd/nt* bantçı, kasetçi (satan kimse)
şerîtfiroşî *m* bantçılık, kasetçilik
şerjê *m* kesim, kesme (hayvan için; başını kesme)
şerjêker *nd/nt* kasap, kesici (kasaplık hayvanları kesen kimse)
şerjêkerî *m* kasaplık, kesicilik
şerjêkirin *m* 1. boğazlama 2. kesim, kesme (hayvan için; başını kesme)
şerjê kirin *l/gh* 1. boğazlamak 2. kesmek (hayvan için; başını gödesinden ayırmak) * **mirîşk şerjê kirin** tavuk kesmek
şerjêkirî *rd* 1. boğazlanmış olan 2. kesilmiş olan (kasaplık hayvanlar için)
şerjêxane *m* mezbaha
şerkar *nd/nt* savaşçı
şerkarî *m* savaşçılık
şerker *nd/nt* 1. savaşçı, cengâver 2. dövüşçü
şerkerî *m* 1. savaşçılık, cengâverlik 2. dövüşçülük
şerkirin *m* 1. savaşma, cenkleşme 2. vuruşma

3. kavga etme 4. uğraşma, mücadele etme
şer kirin *l/gh* 1. savaşmak, cenkleşmek 2. vuruşmak 3. kavga etmek 4. uğraşmak, mücadele etmek
şerkirî *rd* savaşmış olan
şerletan *rd* şarlatan
şerletanî *m* şarlatanlık
şerm *m* 1. utanç, utanma, hicap 2. hayâ, utanç 3. ayıp, çekinme ~ **e ku mirov eybê bîne ser diyariyê** beleş (veya bahşış) atın dişine (veya yaşına) bakılmaz ~ **kirin** 1) utanç duymak, hicap duymak (veya etmek) 2) çekinmek, utanmak ~ **li rûyê (yekî) tune bûn** ar ve hayâ perdesi yırtılmak ~ **û heyâ jê re neman** hayâ perdesi yırtılmak ~ **a (wan) bi hev şikîn** yüz göz olmak ~ **a (yekî) revandin** açmak, utangaçlığını gidermek (sıkılganlığını, utangaçlığını gidermek) * **ma-mostê lê dixebitî ku şerma xwendekar birevîne** öğretmen öğrenciyi açmaya çalışıyordu ~ **a (yekî) revîn** kabak çiçeği gibi açılmak ~ **a (yekî) şikandin** (birinin) yüzünü gözünü açmak (bir çocuğa veya gence bilmediği bir takım cinsel bilgiler vermek) ~ **a (yekî) şikîn** yüzü gözü açılmak (sıkılmaz, utanmaz bir duruma gelmek) ~ **a xwe avêtin** 1) utangaçlığı üstünden atmak 2) yüzüstüleşmek, hayâsızlaşmak, keçeysi suya atmak, ar ve hayâ perdesi yırtılmak
şermamîz *rd* utanç verici
şermandin *m* 1. utandırma 2. kınama
şermandin *l/gh* 1. utandırmak 2. kınamak
şermandî *rd* 1. utandırılmış 2. kınanmış
şermane *h* 1. utangaçça 2. çekingeççe
şermayî *m* 1. utanma, utanış 2. çekinme, çekiniş
şermdar *rd* mahcup, utangaç
şermdarî *m* mahcupluk, utangaçlık
şermecî *bnr* şermecih
şermecih *m* avret yeri
şermedar *rd* mahcup, utangaç
şermedarî *m* mahcupluk, utangaçlık
şermekar *rd* mahcup, utangaç
şermekarî *m* mahcupluk, utangaçlık
şermelûd *rd* utangaç, utanan
şermelûdî *m* utangaçlık
şermende *rd* 1. utangaç, mahcup 2. çekingen
şermendefî *m* 1. utangaçlık, mahcupluk 2. çekingenlik
şermendebûn *m* mahcup olma
şermende bûn *l/gh* mahcup olmak
şermendebûyîn *m* mahcup oluş
şermendekirin *m* mahcup etme, utandırma
şermende kirin *l/gh* mahcup etmek, utandırmak
şermendeyî *m* 1. utangaçlık, mahcupluk 2. çekingenlik
şermendeyîbûn *m* çekingenleşme
şermendeyî bûn *l/gh* çekingenleşmek
şermendeyîkirin *m* çekingen davranma

şermendeyî kirin *l/gh* çekingen davranmak
 şermesar *rd* utangaç, mahcup
 şermesari *m* utangaçlık, mahcupluk
 şermesarkirin *m* mahcup etme
 şermesar kirin *l/gh* mahcup etmek
 şermezar *rd* utangaç, mahcup
 şermezarbûn *m* mahcup olma, utanma
 şermezar bûn *l/gh* mahcup olmak, utanmak
 şermezari *m* 1. utangaçlık, mahcupluk, bozum 2. utanma 3. kınama
 şermezaribûn *l/gh* utanma, mahcup olma, bozum olma
 şermezari bûn *l/gh* utanmak, mahcup olmak, bozum olmak
 şermezarîkirin *m* utandırma, mahcup etme, bozum etme
 şermezari kirin *l/gh* utandırmak, mahcup etmek, bozum etmek
 şermezarkirin *m* 1. utandırma, mahcup etme 2. kınama, ayıplama
 şermezar kirin *l/gh* 1. utandırmak, mahcup etmek 2. kınamak, ayıplamak
 şermezarkiri *rd* 1. utandırılmış, mahcup edilmiş 2. kınanmış, ayıplanmış olan
 şermik *rd* 1. utangaç, mahcup 2. *m* utangaç
 şermikî *m* utangaçlık, mahcupluk
 şermisar *bwr* şermesar
 şermixandin (I) *m* 1. epritle (ekşitip çürütme) 2. epritle (yemiş için, yumuşatma)
 şermixandin (II) *m* 1. sıyırma, sıyırış, yalma (dokunarak geçme) 2. sıyırma (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma)
 şermixandin (I) *m* 1. epritlemek (ekşitip çürütmek) 2. epritlemek (yemiş için, yumuşatmak)
 şermixandin (II) *l/gh* 1. sıyırmak, yalınak (dokunarak geçmek) 2. sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak) * guleyê destê wê şermixand kurşun elini sıyırdı
 şermixandî (I) *rd* eprilmiş olan
 şermixandî (II) *rd* sıyrık
 şermixîn (I) *m* 1. eprime (ekşiyip çürüme) 2. eprime (yemiş dura dura olgunlaşma, yumuşama)
 şermixîn (II) *l/gh* sıyrılmak * birin şermixiye yara sıyrılmış
 şermixîn (I) *l/gh* 1. eprimek (ekşiyip çürümek) 2. eprimek (yemiş dura dura olgunlaşmak, yumuşamak)
 şermixîn (II) *l/gh* sıyrılmak * birin şermixiye yara sıyrılmış
 şermixok *rd* sası (küf ve çürük kokan)
 şermixokî *rd* sasica, eprime olmuş
 şermixokîbûn *m* sasıma, eprime
 şermixokî bûn *l/gh* sasımak, eprimek
 şermixokîkirin *m* sasılama
 şermixokî kirin *l/gh* sasılamak

şermî *rd* utangaç, mahcup di xwe de ~ bûn (herhangi bir nedenden dolayı) bozarmak, kızarıp bozarmak, mahcup olmak (yek) ~ kirin (birini) mahcup etmek ~yê (yekî) bûn (birine) karşı mahcup olmak
 şermîbûn *m* 1. mahcup olma, utanma 2. bozarma, bozum olma, bozulma
 şermî bûn *l/gh* 1. mahcup olmak, utanmak 2. bozarmak, bozum olmak, bozulmak
 şermîbûyîn *m* 1. mahcup oluş, utanış 2. bozarış, bozum olma, bozuluş
 şermîker *rd* utandırıcı
 şermîkirin *m* 1. mahcup etme, utandırma 2. bozum etme, bozma (bir kimseye herhangi bir sebepten ötürü küçük düşürme) 3. kınama
 şermî kirin *l/gh* 1. mahcup etmek, utandırmak 2. bozum etmek, bozmak (bir kimseye herhangi bir sebepten ötürü küçük düşürmek) * we zîlam pir fena şermî kir adamı fena bozdunuz 3. kınamak
 şermîn (I) *bot/m* mimoza (Mimosa)
 şermîn (II) *m* 1. mahcup olma, utanma, utanış 2. *rd* mahcup, utangaç, arlı
 şermîn *l/gh* mahcup olmak, utanmak
 şermînde *bot/m* küstüm otu (Mimosa pudica)
 şermîni *m* utangaçlık
 şermînok *bot/m* küseğen, küskün, küstüm otu
 şermîsar *rd* mahcup, utangaç
 şermîsari *m* mahcupluk, utangaçlık
 şermîti *m* mahcupluk, utangaçlık
 şermker *rd* utangaç, utangan
 şermkerî *m* utangaçlık
 şermkirin *m* 1. utanma, arlanma 2. utanma, sıklıma, sıklılış, utanıp çekinme 3. utanma, çekinme
 şerm kirin *l/gh* 1. utanmak, arlanmak 2. utanmak, sıklıkmak, utanıp çekinmek * şerm di-kirin ku wê peyva xerab a ku dihat ser zîmanê wan bibêjin dillerinin ucuna gelen kötü kelimeyi kullanmaktan utanırlardı * şerm kir nepeyivî sıklılıp konuşmadı 3. utanmak, çekinmek * me şerm dikir ku em bi hev re bipeyivin birbirimizle konuşmaktan utanıyorduk
 şermkirî *rd* 1. utanmış, arlanmış olan 2. çekinmiş
 şermnak *rd* utanç verici
 şermnekir *rd* utanmaz, arlanmaz
 şermnekiri *m* utanmazlık, arlanmazlık
 şermnizag *rd* utanç içinde olan
 şermnizayî *m* utanç verici kavga
 şermok *rd* 1. utangaç, utangan 2. utangaç, çekingen
 şermokane *h* 1. utangaçça 2. çekingence
 şermokayî *m* utangaçlık, mahcupluk
 şermoke *rd* 1. utangaç 2. kaçınık, sıklılgan
 şermokebûn *m* 1. utangaç olma 2. utangaçlık 3. kaçınıklık, sıklılganlık
 şermoke bûn *l/gh* utangaç olmak

şermoker *rd* utangaç
şermoketî *m* 1. utangaçlık 2. kaçınıklık, sıkılganlık
şermokî bûn *l/gh* çekingenleşmek
şermokî kirin çekingen davranmak
şermokî *m* 1. utangaçlık, mahcupluk 2. utangaçlık, çekingen, sıkılganlık 3. *rd/h* utangaçça, çekingence ~ **kirin** utangaçlık yapmak
şermokîbûn *m* utangaçlaşma, çekingenleşme
şermokî bûn *l/gh* utangaçlaşmak, çekingenleşmek
şermokîfî *m* 1. utangaçlık 2. çekingenlik
şermoktî *bnr* şermokîfî
şermoxek *rd* sası (küf ve çürük kokan)
şermoxekî *rd* sasica, eprime olmuş
şermoyî *rd* utangaç, çekingen
şermoyîfî *m* utangaçlık, çekingenlik
şermsar *rd* utangaç, mahcup
şermsarî *m* utangaçlık, mahcupluk
şermût (I) *m* bağ halinde iplik demeti
şermût (II) *rd* kahpe (dönek)
şermûtî *m* kahpelik (döneklik) ~ **kirin** kahpelik etmek (veya yapmak)
şermûtîbûn *m* kahpeleşme
şermûtî bûn *l/gh* kahpeleşmek
şermûtîkirin *m* kahpelenme (kalleslik, döneklik etme)
şermûtî kirin *l/gh* kahpelenmek (kalleslik, döneklik etmek)
şernekir *rd* savaşmayan, kavga etmeyen
şernekirî *rd* savaşmamış, kavga etmemiş olan kimse
şerok *rd* 1. savaşkan 2. vuruşkan 3. dövüşken, kavgacı
şeroke *rd* kavgacı
şeroketî *m* kavgacılık
şerokî *m* 1. savaşkanlık 2. vuruşkanlık 3. dövüşkenlik, kavgacılık
şerong *m* bir Yezidi bayramı
şeroyî *rd* kavgacı
şeroyîfî *m* kavgacılık
şerp *m* kadın başlığı
şerpandin *bnr* şelpandin
şerpe *m* eşarp
şerpele *rd* sakar
şerpeletî *m* sakarlık
şerperest *nd/nt* savaş çıkırtkanı, savaş yanlısı
şerperestî *m* savaş çıkırtkanlığı, savaş yanlılığı
şerpeze *rd* 1. perişan, acınacak (durumda) * **di rewşeke şepirze de ye** acınacak durumda 2. dağınık
şerpezetî *m* 1. perişanlık 2. dağınıklık
şerpezebûn *m* perişan olma, sürüm sürüm sürünme
şerpeze bûn *l/gh* perişan olmak, sürüm sürüm sürünmek
şerpezebûyîn *m* perişan oluş, sürüm sürüm sürünüş
şerpezekirin *m* perişan etme, süründürme

şerpeze kirin *l/gh* perişan etmek, süründürmek
şerpezeyî *m* 1. perişanlık 2. dağınıklık
şerpilandin *m* dolama
şerpilandin *l/gh* dolamak
şerpillî *rd* dolanık
şerpilîn *m* dolanma (bir şeyin çevresine sarılma)
şerpilîn *l/gh* dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak)
şerpîn *m* şakırtı
şerpînî *m* şakırtı * **şerpînî kete avê** su şakırtıdamaya başladı
şerpûg *bot/m* darücan
şerq *m* 1. şark, doğu, gün doğusu (güneşin doğduğu ana yön) 2. şark, doğu (bulunan yere göre güneşin doğduğu yönde kalan bölge) 3. şark, doğu (Avrupa'ya göre Asya ve Kuzeydoğu Afrikan'ı bir bölümü) 4. *ast/erd* şark, doğu (güneşin 21 mart ve 23 eylülde doğduğu yön)
şerqî *rd* 1. şarklı, doğulu 2. şarkî, doğuyla ilgili
şerqîfî *m* şarklılık
şer rabûn *l/gh* savaş çıkmak
şerragirtin *m* ateşkes
şerrawestan *lşk/m* ateşkes mütareke
şer rawestandin *l/gh* ateşkes yapmak, bırakışmak
şerrawestin *m* ateşkes, bırakışma
şert *n* 1. şart, koşul * **bi şertê ku pirtûk li min vegere ez dikarim wê bidim** kitabımı geri gönderilmek şartıyla verebilirim 2. şart (sınırlama, davranışlarını çevreleme) * **bêyî ku tu şertekî bide pêş, ji lihevhatinê re hazir e** hiç bir şart ileri sürmeksizin anlaşmaya hazır 3. bahis (görüşünde veya iddiasında haklı çıkacak tarafa bir şey verilmesini kabul eden sözlü anlaşma) 4. farz * **şert e ku pîvaz tê de be?** içinde soğan olması farz mı? ~ **avêtin ber (yekî)** önüne koşul sürmek ~ **avêtin rastê** şart koşmak, şart ileri sürmek ~ **dan ber (yekî)** önünü şart koşmak, şart koşmak, şart ileri sürmek ~ **dan gotin** şart koşmak, şart ileri sürmek * **ji bo lihevhatinê tu şert nadin gotin** anlaşma için hiç bir şey şart koşmuyorlar ~ **danîn** şart koşmak ~ **girtin 1)** şart etmek, şartlaşmak 2) bahis tutmak 3) lâdes tutuşmak ~ **hatin danîn** şart aranmak, şart koşulmak ~ **lê ketin** bahisi kaybetmek ~ **lê xistin** bahisi kazanmak ~ **û şûrt** şartlar ~ **û şûrtan qebûl nake** şart şurt tanımaz ~ **û şîrût** şartlar ~ **xêrdîn** e herşey hayırlı olsun
şertandin *m* koşullama
şertandin *l/gh* koşullamak
şertanî *m* bahis (görüşünde veya iddiasında haklı çıkacak tarafa bir şey verilmesini kabul eden sözlü anlaşma)
şertdar *rd* şartlı, koşullu
şertezman *n* güvence akçesi, rücu hakkı
şertgirtin *m* 1. şartlaşma 2. bahis tutma 3. lâdes tutuşma

şert girtin *l/gh* 1. şartlaşmak 2. bahis tutmak 3. lâdes tutuşmak
şertgirtî rd 1. şartlaşmış 2. bahise tutulmuş 3. lâdes tutuşmuş olan
şertik n 1. bahis (görüşünde veya iddiasında haklı çıkacak tarafa bir şey verilmesini kabul eden sözlü anlaşma) 2. lâdes
şertikgirtin m lâdes tutuşma
şertik girtin *l/gh* lâdes tutuşmak
şertlêketin m bahisi kaybetme
şert lê ketin *l/bw* bahisi kaybetmek
şertlêketî rd bahisi kaybetmiş olan
şertlêxistin m bahisi kazanma
şert lê xistin *l/bw* bahisi kazanmak
şertlêxistî rd bahisi kazanmış olan
şertname m şartname
şerûd (I) nd bir tür kuş
şerûd (II) nd/nt 1. savaşkan 2. dövüşken, dövüşçü, kavgacı 3. vuruşkan 4. çatak, bulaşkan, sataşkan (sataşma, kavga etme durumu olan) 5. n kösemen (dövüşken koç veya teke)
şerûde bnr şerûd
şerûdî m 1. savaşkanlık 2. dövüşkenlik, dövüşçülük, kavgacılık 3. vuruşkanlık 4. çataklık, bulaşkanlık, sataşkanlık 5. kösemenlik (koç veya teke için)
şerûn nd/nt 1. savaşkan 2. kavgacı
şerûnî m 1. savaşkanlık 2. kavgacılık
şervan nd/nt savaşı
şervanf m savaşıklık
şervantî m savaşıklık
şerwal bnr şarwar
şerwel bnr şarwar
şerzan rd savaşı, kavgayı ili bilen
şestebaran m sağanak
şeş n 1. altı (6, VI.) 2. rd altı (beşten bir artik) ~ payî en çok da * **şeş payî Eminê Zîne** en çok da Emine zîney ~ **û pênc lê dixê** savurgan olmak
şeşagir m altıpatlar (altı fişek alan toplu tabanca)
şeşal nd/rd altıgen
şeşan rd altıncı
şeşane wj/m altılı, müseddes (her bendi altı mısradan oluşan nazım biçimi)
şeşane kirin *l/gh* sayısını altıya çıkarmak
şeşanekirî wj/m tesdis
şeşanî rd altılık * **qaseya şeşanf** altılık kasa
şeşar m altıpatlar (altı fişek alan toplu tabanca)
şeşavêj m prostat
şeşbaxî nd altın veya gümüşten bir tür bayan süsü
şeşbendî m en az iki kişinin söylediği, iki kişinin de söylenen kıtayı tekrarladığı, makamı karışık, sözleri çetrefilli, sadece geceleri divanda söylenen türkü
şeşber n erkeklerin giydiği geniş ve bol şalvar
şeşçik nd/rd altıgen
şeşderb m altıpatlar (altı fişek alan toplu tabanca)

şeşe nd altı adet, yarım düzine
şeşek nd 1. altı adet 2. altılık 3. Ramazan Bayramı bitiminden sonra tutulan altı günlük oruç
şeşem rd altıncı
şeşemîn rd altıncı
şeşene m altılık
şeşeseş rd altışar
şeşgoşe nd/rd altıgen
şeşgule m altıpatlar (altı fişek alan toplu tabanca)
şeşik nd 1. altılık 2. beş taş oyunu
şeşims m güneş (Yezidilikte kutsal güneş)
şeşimstan nd güneş ülkesi
şeşîne wj/m altılı, müseddes (altı dizelik şiir)
şeşkêlî kirin *l/gh* üstün körü yapmak, bir işi kabaca yapmak
şeşkok nd altılık
şeşla nd/rd altıgen
şeş libî rd altılı, altılık * **şamdanka şeş libî** altılı şamdandan
şeşmend m altılı (iskambil, domino gibi oyununlarda üzerinde altı işareti bulunan kâğıt veya pul)
şeşo rd altı parmak
şeşoşoşo rd altışar
şeşper (I) nd erkeklerin giydiği geniş ve bol şalvar
şeşper (II) n şeşper (savaş araçlarında altı dilimli topuz)
şeşperdar rd şeşperli
şeşperî dîr/n bozdoğan (gürz türü)
şeşpêçî rd altı parmak
şeşriyan m altı yol
şeştêl nd altı telli saz
şeştîlî rd altı parmak
şeş û çar nd şeşcihar (tavla oyununda)
şeş û du nd şeşidü (tavla oyununda)
şeş û pênc nd şeşbeş (tavla oyununda) ~ **lê xistin** düşüş gelmek
şeş û sê nd şeşüse (tavla oyununda)
şeş û şeş rd altışar
şeş û yek nd şeşyek (tavla oyununda)
şeşwîk rd/nd altız
şeşxane m içi altı köşeli, yivli bir tür tüfek ~ **ya botanî** Botan bölgesinde imal edilen bu tür bir tüfek
şeşxur m altıpatlar (altı fişek alan toplu tabanca)
şeşxwar m altıpatlar
şet (I) n nehir ~ **ek berdan** altını ıslatmak
şet (II) rd/h çapraz
şetat rd 1. şaşı 2. yamuk
şetefet m şatafat, cafcâf
şetefetî m şatafatlık, cafcâflık
şetek rd işegen
şetekî m işegenlik
şetele m çığ ~ **hatin** çığ düşmek
şetha rd uyanık, bilinçli, akıllı başında kimse
şethiye wj/m 1. şathiye (yergiye, alaya, şakaya yer veren manzum eser) 2. şathiye (Tanrı ile şakalı, takmalı bir söyleyişle, konuşur gibi

yazılan tekke edebbiyatı şiir türü)
şetland *nd* şetlant
şetrenc *m* satranç
şetrencbaz *nd/nt* satranç oyuncusu
şetrencbazı *nd/nt* satranç oyunculuğu
şev *m* 1. gece (güneş batıktan gün ağırmaya başlayınca kadar geçen süre) 2. gece (bu süre içindeki karanlık) 3. *h* gece (gece vak-tinde, geceleyin) * **divê mirov bi şev rake-ve, bi roj ji bixebite** gece uyumalı, gündüz çalışmalı 4. gece (eğlence, anma vb. amaç-larla geceleri yapılan toplantı) * **şeva dest-hineyê** kına gecesi 5. gecelik (bir gece için ödenen ücret) * **şeva otelê pênc milyon e** o-telin geceliği beş milyon ~ **baş** iyi geceler ~ **bi ser de hatin** üstüne karanlık çökmek ~ **çûn** gece ilerlemek ~ **giran bûn** gece geç vakit olmak ~ **lê gerîn** gece uykusu kaçmak ~ **û roj** gece gündüz ~ **û roj jê re tune bûn** gece gündüz dememek ~a **xwe li (cihekî) kirin** (an *ji* derbas kirin) geceleme * **ez dê îro li mala we şeva xwe bikim** bu gün sizde geceleyeceğim ~ **ker bûn** (geceleyin) etraf sakinleşmek ~ **ketin ser (cihekî)** ka-ranlık basmak (veya çökmek), üstüne gece çökmek ~ **kirin roj roj kirin** ~ 1) gecesini gündüzüne katmak 2) yemedi içmedi ~ **lê bûn tarî** üstüne karanlık çökmek ~ **lê gerîn** yıldızları saymak, uykusu kaçmak (geceleri uyku uyuyamamak) ~ **lê şikestin** (birine) ge-ce geç vakit olmak ~ **şad** iyi geceler ~ **yek xerab gelek** kötüler karanlığı sever ~a **dîn dün** gece ~a **gerdekê** gerdek gecesi ~a **hi-neyê** (an *ji* desthineyê) kına gecesi ~a **mîh-racê** miraç gecesi ~a **nîvê şevê** gece yarısı ~a **qedrê** kadir gecesi ~a **reş** karanlık gece ~a **reş ji êvarê diyar e** perşembenin gelişi çarşambadan bellidir ~a **tarî bi ser (yekî) de hatin** gözleri görmez olmak ~a **tarî diz** hezarî fırsat düşkünlerine gün doğmak ~a **tarî ji êvar de kifş e** perşembenin gelişi çarşambadan bellidir ~a **tarî ji hingurê kifş e** perşembenin gelişi çarşambadan bellidir ~a **tarî kifş e ji êvarî** perşembenin gelişi çarşambadan bellidir ~a **te** (an *ji* **we**) **bimî-ne xweş** iyi geceler (veya hayırlı geceler) ~a **te** (an *ji* **we**) **xweş be** iyi geceler (veya hayır-lı geceler) ~a **zavatiyê** gerdek gecesi, zıfâf ~a **zıfâfê** gerdek gecesi, zıfâf (**ê ku**) ~ê **xewê li xwe diherimîne** gece işçiliği (gece-leyin yapılan hırsızlık)
şeva beratê *nd* berat gecesi
şeva desthineyê *nd* kına gecesi
şeva hineyê *nd* kına gecesi
şevane *rd* gecelik (gece yapılan)
şevanî *m* 1. gecelik 2. gecelik (bir gece için ö-deneni ücret) * **şevaniya otelê pênc milyon e** otelin geceliği beş milyon
şeva qedrê *nd* kadir gecesi

şeva qendilê *nd* kandil gecesi
şevâr *m* gece, akşam partisi, akşam eğlencesi, suare
şevbaş *b* iyi geceler
şevbaşî *m* iyi geceler dileme ~ **tê dan** iyi ge-celer dilemek
şevberat *nd* berat gecesi
şevbêhn *bot/m* şebboy (Cheiranthus cheiri)
şevbêrk *bnr* şevbihêrk
şevbihêrî *bnr* şevbihêrk
şevbihêrk *m* 1. gece (eğlence, anma vb. amaç-larla geceleri yapılan toplantı) 2. akşam eğ-lencesi, akşam partisi, eğlence 3. yatı, oturma * **bê em îro herin şevbihêrka wan gel** bu-gün onlara oturmaya gidelim ~ **gerandin** gece düzenlemek
şevbiwar *bnr* şevbihêrk
şevbiwêrk *bnr* şevbihêrk
şevborî *m* 1. gece, akşam eğlencesi, akşam partisi, eğlence 2. yatı, oturma
şevçira *m* 1. ateş böceği (Lampyrus noctiluca) 2. gece feneri,
şevçirax *n* gece feneri, gece meşalesi
şevdanî *m* gecekondü
şevder *nd/nt* 1. gececi, gece bekleyen 2. dışar-da geceyi geçiren kimse
şevdest *m* gece keklik av
şevdêr *nd/nt* gececi
şevedar *nd/nt* sabahçı
şeveder *nd/nt* 1. gececi 2. akşamcı (çalışması akşama rastlayan) 3. geceyi dışarda geçiren ~ **man ay dedeye misafir** olmak
şevederî *m* 1. gececilik 2. geceyi dışarda geçirme
şevheng *m* gece, gece eğlencesi
şevkor *rd* gece körü
şevkorî *m* gece körlüğü
şevkur *zo/m* yarasa (Vespertilio)
şevq *bnr* şefeq
şeverêş *m* karanlık gece, zifiri karanlık gece ~ **ji şevgeran re pir in** yiğit isen fırsatı bulur-sun; anlamında bir deyim
şeveroj *h* gece gündüz
şevzeeng (I) *m* karanlık gece
şevzeeng (II) *rd* 1. civelek 2. yılışık
şevzeengî (I) *m* alaca karanlık, zifiri karanlık
şevzeengî (II) *m* 1. civeleklik 2. yılışıklık ~ **ki-rin** şirinlik yapmak
şevêrk *bnr* şevbihêrk
şevger (I) *nd/nt* 1. geceleyin dolaşan, gececi 2. gece baskıncısı
şevger (II) *rd* uyur gezer
şevgerî (I) *m* 1. geceleyin dolaşma, gececilik 2. gece baskıncılığı
şevgerî (II) *m* uyur gezerlik
şevgerîn *rd* gece kuşu (gece gezmesini seven kimse)
şevgerînfî *m* gece kuşuluğu
şevgerkî *m* uyur gezerlik
şevgerok *rd* uyur gezer

şevgerokî *m* uyur gezerlik
 şevgeş *bot/m* gece sefası (Mirabilis jalapa)
 şevgêr *rd* akşamcı (çalışması akşama rastlayan)
 şevhelû *zo/nd* keçisağan (Caprimulgus europaeus)
 şevil *rd* bayır, şev
 şevistan *m* karanlık yer
 şevî *m* 1. gecelik 2. *rd* bayat (yemek vb.)
 şevîle *m* patika
 şevîn *m* 1. yatsı 2. gecelik 3. örüm (hayvanı gece otlaması) 4. *rd* leyli ~ kirin hayvanları geceleyin otlamak ~a pez mal davar örümü
 şevînek *zo/m* yarasa
 şevîni *rd* geceki
 şevkiras *m* gecelik, gece elbisesi
 şevkî *rd* geceki
 şevkor *rd* gece körü
 şevkorî *m* gece körlüğü
 şevkorkî *rd* gece körü
 şevkulav *n* gece giyilen keçe
 şevkur *zo/m* yarasa
 şevkurtik *bnr* şevbihêrk
 şevlêgeriyayî *rd* gece kuşu (gece uyuyamayan, uykusu kaçmış olan)
 şevlêgerîn *m* gece uykusu kaçma, uykusu bölünme
 şev lê gerîn *l/bw* gece uykusu kaçmak, uykusu bölünmek
 şevnem *m* şebnem
 şevnimêj *m* yatsı ve sabah namazı arasında kılınan namaz
 şevnistî *rd* bayat (yemek)
 şevnişîn *m* gecekondul
 şevok *m* örün (gece otlatılması)
 şevot *m* bir çiban türü
 şevpest *m* kâbus, karabasan
 şevreng *nd* gece rengi
 şevres *m* 1. karanlık gece, zifiri karanlık 2. *mec* zindan (çok karanlık ve sıkıntılı yer) 3. *rd* kör (olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkati olmayan) ~ bi ser de girtin karanlığa kalmak
 şevreşî *m* karanlık gece
 şevreşîng *zo/m* yarasa
 şevreşk (I) *m* hayalet, öcü
 şevreşk (II) *m* zifiri karanlık gece
 şevrevînek *zo/nd* yarasa
 şevrevîng *bnr* şevrevînk
 şevrevînk *zo/m* yarasa (Vespertilio)
 şevşad *b* iyi geceller
 şevşayî *m* gece partisi, akşam eğlencesi
 şevşevik *zo/m* yarasa (Vespertilio)
 şevşevînek *zo/m* yarasa (Vespertilio)
 şevşevîng *zo/m* yarasa (Vespertilio)
 şevşevok *zo/m* yarasa (Vespertilio)
 şevşevoka xwînîj *zo/m* vampir
 şevta *m* gece sıtması
 şevtarî *m* karanlık gece

şevtir *m* ertesi gece ~a dinertesi gecî, öbür gece
 şevwar *ngece* kervan konaklama yeri
 şevxapînk *zo/m* yarasa
 şevxûnk *zo/m* bülbül
 şevzengil *nd* ocak ayının 30. günü
 şew (I) *bnr* şev
 şew (II) *m* şap * wekî şew e şap gibi beyaz ~ kirin deri dabaklamak
 şewab *rd* güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoş a giderek hayranlık uyandıran)
 şewal *m* şevval (ay takviminin onuncu ayı)
 şewandin *m* yakma, acıtma (kamçı, çubuk vb. ile vurarak yanma duygusunu uyandırma)
 şewandin *l/gh* yakmak, acıtmak (kamçı, çubuk vb. ile vurarak yanma duygusunu uyandırmak)
 şewane *m* 1. dize, mısra 2. *wj* koşuk, nazım
 şewanekirin *m* dizeleştirme
 şewane kirin *l/gh* dizeleştirmek
 şewanekirî *rd* dizeleştirilmiş
 şewat (I) *bnr* sebat
 şewat (II) *m* 1. yanma 2. yangın 3. yanık (yanmış veya yanmakta olan şey) * di vê odeyê de bêhna şewatê heye bu odada yanık kokusu var 4. ateş (vücut ısısı) 5. *mec* acı, ısırap * şewata wê kete dilê min acısı yüreğimi işledi 6. acıma duygusu * qet pê ra şewat tune onda hiç acıma duygusu yok 7. *rd* dokunaklı, yanık (ses için)
 şewate *m* 1. yakacak 2. yangın 3. *rd* yanmış yerler
 şewatek *m* 1. yakacak, yakıt 2. *rd* yakıcı
 şewatekî *m* yakıcılık
 şewatker *rd* yakıcı
 şewatok *rd* 1. yanık 2. yanıcı, tutuşturucu, tutuşturmalık * ardûyê şewatok tutuşturucu yakacak
 şewatokî *rd* 1. yanıkça 2. *mec* yakıcı, dokunaklı, acıklı * dengêkî şewatokî yakıcı bir ses
 şewb *bj/m* 1. salgın hastalık 2. salgın (bir hastalığın veya başka bir durumun birçok kimselere bulaşması) 3. *bj/rd* bulaşıcı, yaygın (hastalık)
 şewçen *m* çekim (dil için)
 şewebe *m* merdane (tүrlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç)
 şewebekirin *m* merdaneleme
 şewebe kirin *l/gh* merdanelemek
 şewender *bot/m* şeker kamışı
 şewibandin *m* 1. ardaklama 2. kavurma, kavuruş (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kuruma, yanma) 3. testi ve buna benzer toprak kapları uzun süre sudan yoksun bırakarak soğutma özelliklerini kaybolmalarına sebep olma
 şewibandin *l/gh* 1. ardaklamak 2. kavurmak (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumak, yanmak) 3. testi ve buna benzer toprak

kapları uzun süre sudan yoksun bırakarak soğutma özelliklerini kaybolmalarına sebep olmak

şewibandin *m* ardaklama

şewibandin *m* kavurma,

şewibandî *rd* 1. ardak 2. kavruk

şewibî *rd* 1. ardak (içten çürümeye yüz tutmuş ağaç) 2. kavruk (yaşının ilerlemesine karşılık iyi gelişmemiş, cılız kalmış olan) * **zarokekî şewibî û tîltîloki ku têr baş nehatiye xweyîkirin** fena beslenmiş, kavruk ve cılız bir çocuk

şewibîbûn *m* 1. ardaklık 2. kavruklu

şewibîn *m* 1. ardaklanma 2. kavrulma, susuzluktan yanma (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalma) 3. tane sıcaktan dolayı olgunlaşmadan büzülerək kuruma 4. testi ve benzeri şeylerin soğutma özelliklerini kaybetme

şewibîn *l/gh* 1. ardaklanmak 2. kavrulamak, susuzluktan yanmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak) 3. tane sıcaktan dolayı olgunlaşmadan büzülerək kurumak 4. testi ve benzeri şeylerin soğutma özelliklerini kaybetmek

şewid *bnr* şiwît

şewilandin *m* ışılatma

şewilandin *l/gh* ışılatmak

şewilîn *m* ışıldama

şewilîn *l/gh* ışıldamak

şewiqandin *m* şavkıtma

şewiqandin *l/gh* şavkıtmak

şewiqîn *m* şavkıma

şewiqîn *l/gh* şavkımak

şewişandin *m* 1. sendeletme 2. yalpalatma

şewişandin *l/gh* 1. sendeletmek 2. yalpalatmak

şewişîn *m* 1. sendeleme 2. yalpalama

şewişîn *l/gh* 1. sendelemek 2. yalpalamak

şewit *n* yanık

şewitandin *m* 1. yakma, yakış (ateşle yok etme) 2. yakma (ısı etkisiyle bozma) 3. yakma (keskin, sert ve ısırcı bir duyum verme) 4. yakma (yanıyormuş gibi bir etki yapma) 5. yakma (güçlü sevgi uyandırma) 6. yakma (kurutma, zarar verme) 7. yakma (çok ısıak olma) 8. pişirme (bunaltacak kadar ısıtma) 9. yakma (yıkıma, zarara yol açma) 10. haşlama (don, kırağı için; bitkilere zarar verme) 11. soğuk çalma (bitki için; soğuk zarar verme) 12. kavurma (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kuruma, yanma) 13. yakma (oyunda birini oyun dışı bırakma)

şewitandin *l/gh* 1. yakmak (ateşle yok etmek)

* **dar şewitandin** ağaçları yaktı 2. yakmak (ısı etkisiyle bozmak) * **gava ku şalê xwe kewî kir şewitand** pantolonu ütülerken yaktı 3. yakmak (keskin, sert ve ısırcı bir duyum vermek) * **îsotê devê min şewitand** biber ağzımı yaktı 4. yakmak (yanıyormuş gibi bir etki yapmak) * **meyê nava min şewitand** şarab içimi yaktı 5. yakmak (güçlü

sevgi uyandırmak) * **evîna vê keçikê ez şewitandim** bu kızım sevdası beni yaktı 6. yakmak (kurutmak, zarar vermek) * **ma tu nabîni bê çawan tavê çîmen şewitandiye?** güneş çimler yakmış, göjmüyör musun? 7. yakmak (çok sıcak olmak) * **îroj tav mirov dişewitîne** bugün güneş yakıyor 8. pişirmek (bunaltacak kadar ısıtmak) * **vî saqoyî ez şewitandim** bu ceket beni pişirdi 9. yakmak (yıkıma, zarara yol açmak) * **wî mal û halê min şewitandiye** o evimi, barkımı yakmış 10. haşlamak (don, kırağı için; bitkilere zarar vermek) 11. soğuk çalmak (bitki için; soğuk zarar verine) 12. kavurmak (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumak, yanmak) 13. yakmak (oyunda birini oyun dışı bırakmak) (**yek**) ~ (birinin) kuyruğuna teneke bağlanak

şewitandî *rd* yanık

şewitandîbûn *m* yanıklık

şewitbar *rd* yanabilen, tutuşabilen

şewitî *rd* 1. yanık 2. yanık, kavruk (sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmemiş) * **zarokekî şewitî** yanık bir çocuk 3. yanık (verimsiz duruma gelmiş olan, kırağı) 4. çalgın (soğuk veya sıcaktan gelişmeyen, cılız kalan ekin) 5. vurgun (ekinlerde) 6. küskün (gelişmemiş, küçük kalmış) 7. yanık (oyunda)

şewitîbûn *m* 1. yanıklık 2. yanıklık, kavruklu 3. çalğnlık (soğuk veya sıcaktan gelişme, cılız kalma; ekin için)

şewitîn *m* 1. yanma, yanış (birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı, ışık yayarak kül durumuna geçip yok olma) 2. yanma (bütünü veya bir bölümü ateşin etkisiyle bozulma veya kömür durumuna geçme) 3. yanma (ısı etkisiyle vücudun bir yanı yara olma, kızarma veya rengi koyulaşma) 4. pişik olma 6. yanma (birtakım etmenlerin etkisiyle işe yaramaz duruma gelme) 6. yanma (yanık acısına benzer bir acı duyma) 7. *mec* yanma (hükümsüz kalma, değerini yitirme) 8. yanma (zarara, kötülüğe uğrama) 9. yanma (çocuk oyunlarında oyun dışı olma) 10. yanma (soğuktan dolayı vücudun herhangi bir yanı yanma) 11. aldanma (bitkiler için; havanın birden ısınmasıyla zamansız açan çiçek soğuk sebebiyle donma) 12. haşlanma (don, kırağı için; bitkilere zarar verilme) 13. kavrulma (iyi gelişme, cılız ve zayıf kalma) 14. karıkma (kar yağmış alana bakmaktan göz kamaşma) 15. biber gibi yanma (deri, göz vb. çok acıma) 16. soğuktan kırıma

şewitîn *l/gh* 1. yanmak (birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı, ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak) * **daristan şewitîn** ormanlar yandı 2. yanmak (bütünü veya bir bölümü ateşin etkisiyle bozulmak veya kömür durumuna geçmek) * **xwarin şewitî**

yemek yandı 3. yanmak (ısı etkisiyle vücudun bir yanı yara olmak, kızarmak veya rengi koyulaşmak) * **destê wê şewitî** eli yandı 4. pişik olmak 5. yanmak (birtakım etmenlerin etkisiyle işe yaramaz duruma gelmek) * **kumaş ji ber boyağî şewitiye** kumaş boyadın yanmış * **debr ji ber qeşayê şewitîne** ekinler dondan dolayı yanmış 6. yanmak (yanık acısına benzer bir acı duymak) * **ji ber îsotê devê min dişewite** biberden ağzım yanıyor 7. *mec* yanmak (hükümsüz kalmak, değerini yitirmek) * **pereyê kaxiz ên ku di wexta xwe de nehatine guhirandin şewitîn** vaktinden önce değiştirilmeyen kâğıt paralar yandı 8. yanmak (zarara, kötülüğe uğramak) 9. yanmak (çocuk oyunlarında oyun dışı olmak) 10. yanmak (soğuktan dolayı vücudun herhangi bir yanı yanmak) * **ji ber berfê tiliyên di wê şewitîne** kardan dolayı parmakları yanmış 11. aldanmak (bitkiler için; havanın birden ısınmasıyla zamansız açan çiçek soğuk sebebiyle donmak) 12. haşlanmak (don, kurağı için; bitkilere zarar verilmek) 13. kavrulmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak) 14. karıkmak (kar yağmış alana bakmaktan göz kamaşmak) 15. biber gibi yanmak (deri, göz vb. çok acımak) 16. soğuktan kırılmak * **emî tev ji sermayan şewitîn** hepimiz soğuktan kırıldık

şewitîner *rd* 1. yakıcı (yakan) 2. *kim* yakıcı (başka bir maddeyle birleşerek o maddeyi yakan)

şewitînerî *m* yakıcılık

şewitok *rd* 1. yakıcı 2. yanık

şewitokî *rd* 1. yanıklı 2. kavrulmuş (iyi gelişmemiş olan 3. kavrulmuş (yaşının ilerlemesine karşılık iyi gelişmemiş, cılız kalmış olan)

şewitokîbûn *m* 1. yanıklık 2. kavruluk

şewitokîman *m* kavrulma (iyi gelişmeme, cılız ve zayıf kalma)

şewitokî *man* *l/gh* kavrulmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak)

şewk (I) *m* dişegi (taşları yontmak için kullanılan dişli bir çekiç)

şewk (II) *m* alınlık (kadın. alınlarıma tak-tıkları süs eşyası)

şewk (III) *n* mandal * **şewkê derî** kapı mandalı

şewk (IV) *m* olta

şewkçêker *nd/nt* oltacı (olta yapan)

şewkçêkerî *m* oltacılık

şewket *m* şevket (büyüklük, ululuk, heybet)

şewkfiros *nd/nt* oltacı (satan kimse)

şewkfiroşî *m* oltacılık

şewl (I) *n* çalılık, çıkralık ~ **û şafir 1**) burtlak, çopra (sık çalıklı) 2) balta değmemiş (girmemiş veya görmemiş)

şewl (II) *n* 1. dağda düz ve bağlık yer 2. kır

şewl (III) *n* şavk, yansı, ışık

şewle *m* şavk, ışık

şewlîq *m* kötüleşim

şewliqan *m* 1. kötüleşim 2. apışma 3. kavrulma, yanma

şewliqandin (I) *m* 1. kötüleştirmek 2. apıştırmak 3. pişik yapma 4. kavurmak yakma (ekin için)

şewliqandin (II) *m* böğürtme

şewliqandin (I) *l/gh* 1. kötüleştirmek 2. apıştırmak 3. pişik yapmak 4. kavurmak, yakmak (ekin için)

şewliqandin (II) *l/gh* böğürtmek

şewliqandî *rd* 1. kötüleştirilmiş 2. apıştırılmış 3. pişik 4. kavrulmuş, yanık (ekin için)

şewliqdar *rd* kötüleşebilir

şewliqî *rd* *m* 1. kötüleşmiş, fenalaşmış (sağlığı bozulmuş 2. apışık 3. pişik 4. kavrulma, yanma (ekin için) 5. çapak oluşmuş olan

şewliqîn *m* 1. kötüleşme, kötüleşim, fenalaşma, kötuleme (sağlığı bozulma) 2. apışma 3. pişik oluşma 4. kavrulma, yanma (ekin için) 5. çapak oluşma

şewliqîn *l/gh* 1. kötüleşmek, fenalaşmak, kötulemek (sağlığı bozulmak) 2. apışmak 3. pişik oluşmak 4. kavrulmak, yanmak (ekin için) 5. çapak oluşmak * **çavê wî şeliqîne** gözlerinde çapak oluşmuş

şewlo *rd* pejmürde

şewm *rd* uğursuz

şewmî *rd* uğursuzluk

şewq (I) *n* mandal

şewq (II) *m* 1. şevk, istek 2. neşe, sevinç ~ **dan** şevk vermek

şewq (III) *m* 1. şavk, baskı, akis 2. akis (bir cismin parlak bir yüzeyde görünmesi) 3. *rz* yansıma ~ **dan** şavkımak ~ **hatin vedan** yansıtılmak ~ **a xwe dan** (tişteki) şavkı vurmak

şewqdan *m* 1. şavkıma, aksetme, yansıma 2. şavkıma, aksetme, yansılama, yansıtma 3. parlama (bir ışığın yansıması için)

şewq dan *l/gh* 1. şavkımak, aksetmek, yansımak 2. şavkımak, aksetmek, yansılama, yansıtma * **darên ku şewqa xwe dane ava sekan** durgun suya akseden ağaçlar 3. parlama (bir ışığın yansıması için)

şewqdar *rd* 1. şavklı, parıltılı, pırıltılı 2. *rz* yansınalı

şewqdayîn *m* 1. şavkıyış, aksediş, yansıyış 2. şavkıyış, yansılaiyış, yansıtış 3. parlayış (bir ışığın yansıması için)

şewqe *m* şapka ~ **ya lengerî** silindir şapka, fotr şapka

şewqedank *m* şapkalık

şewqefiroş *nd/nt* şapkacı (satan kimse)

şewqefiroşî *m* şapkacılık

şewqeker *nd/nt* şapkacı (imal eden)

şewqekerî *m* şapkacılık

şewqîn *rd* şavkımsı

şewqvedan *m* şavkıma

şewq vedan *l/gh* şavkımak

şewqvedêr *m* yansıtıcı, yansıtıcı, reflektör

şewrex *nd/nt* silâh yapımcısı
şewş (I) *psi/m* sarsıntı
şewş (II) *rd* çarpık
şewşandin *m* çarpıtma
şewşandin *l/gh* çarpıtmak
şewşewîk *zo/m* yarasa
şewşî (I) *m* çarpıklık
şewşî (II) *m* sendeleme
şewşîbûn *m* sendeleme, yalpalama
şewşî bûn *l/gh* sendelemek, yalpalamak
şewşîkirin *m* sendeletme, yalpalatma
şewşî kirin *l/gh* sendeletmek, yalpalatmak
şewt *m* 1. yanma 2. *kîm* yanma 3. yakım *
şewta êzingan odun yakımı 4. ateş (vücut ı-sısı) ateşi 5. acı 6. acıma duygusu ~ **ketin nava dilê** (**yekî**) yüreği cız etmek (veya cız-lamak) ~a (**yekî**) **avêtin nav dilê** (...) (biri-ni) etkilemek, silkelemek * **şewta rewşa xe-rab a zarokên koçberan avête nava dilê min** göçmen çocukların kötü durumu beni silkeledi
şewtemenî *m* 1. yakacak 2. yakıt
şewter *rd* yanıcı
şewterî *m* yanıcılık
şewtokî *rd* yakıcı
şewtpîv *m* yanışölçer
şexar *bnr* şaxor
şexelî *rd* aşırı yemek yeme sonucu göbek bı-rakmış ve yürümekten zorluk çeken kimse, yemek dokunması
şexelîbûn *m* 1. aşırı yemek yeme sonucu gö-bek bırakma, yediğini hazmetme ve yürü-mekten zorluk çekme 2. yemek dokunma
şexelî bûn *l/gh* 1. aşırı yemek yeme sonucu gö-bek bırakmak, yediğini hazmetmemek ve yürümekten zorluk çekmek 2. yemek do-kunmak
şexs *n* 1. şahıs, kimse, kişi 2. şahıs (bir olayda veya edebi bir eserde yer alan kimse) ~**ek e**, **ancax dikare xwe xweyî bike** iki el bir baş için ~**ê heqîqî hiq** gerçek kişi
şexsen *h* 1. şahsen 2. şahsen (tanışmadan, dış görünüşü ile, uzaktan) * **ez wî şexsen nas dikim** onu şahsen tanıyorum
şexsiyet *m* 1. şahsiyet, kişilik (bir kişiye özgü belirgin özellik, manevî ve ruhî niteliklerin bütünü) 2. şahsiyet, kişilik (insanlara yakı-sacak durum ve davranış) 3. *sos* şahsiyet, ki-şilik (bireyin toplumsal hayatı içinde edindi-ği alışkanlıkların ve davranışlarının bütünü) 4. *nd* şahsiyet (değerli kişi)
şexsî *rd* 1. şahsî, kişisel 2. özel, şahsi (bir kişi-yi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **name-ya şexsî şahsî** (veya özel) mektup
şext (I) *m* bir tür bitki hastalığı
şext (II) *n* parça
şexte *m* kırağı
şexteşexte *m* parça parça ~ **bûn** parça parça olmak

şeyax *m* şayak
şeyda *rd* 1. şeyda, sevda sersemi 2. çılgin
şeydabûn *m* 1. şeydalaşma, mecnun olma 2. çılginlaşma
şeyda bûn *l/gh* 1. şeydalaşmak, mecnun ol-mak 2. çılginlaşmak
şeydabûnî *m* 1. şeydalık 2. çılginlık
şeydane *h* 1. şeydayane 2. çılginca, çılginçasına
şeydatî *m* 1. şeydalık 2. çılginlık
şeydayane *h* 1. şeydayane 2. çılginca
şeyê dest *nd* 1. el tarağı 2. tarak kemikleri
şeyîk *nd* turna yavrusu ~**ê bin cengê quling a-nasında** veya babasından pek ayrılmayan kimse (alay yolu söylenir)
şeyît *m* yanlışlık yapma
şeyîtandin *m* yanlışlık yaptıрма, şaşırtma
şeyîtandin *l/gh* yanlışlık yaptırmak, şaşırtmak
şeyîtîn *m* yanlışlık yapma, şaşırtma
şeyîtîn *l/gh* yanlışlık yapmak, şaşırtmak
şeylandin *m* bulandırma
şeylandin *l/gh* bulandırmak
şeylîn *m* bulanma
şeylîn *l/gh* bulanmak
şeylo *rd* bulanık
şeylobûn *m* bulanıklaşma
şeylo bûn *l/gh* bulanıklaşmak
şeylondin *m* bulandırma
şeylondin *l/gh* bulandırmak
şeylotî *m* bulanıklık
şeyokî *rd* taraksı
şeytan *n* 1. şeytan 2. *nd/rd* şeytan (çok kurnaz, uyanık kimse) 3. iblis, düzenci, fesat, karış-tırıcı ~ **destê xwe jê kişandîye** (birinden) şeytan elini çekmiş ~ **dibêje ku şeytan diyor ki ~ jê re heyîrî man** şeytana parmak ısırt-mak ~ **ketin binê** (**yekî**) (birini) şeytan dört-mek ~ **ketin qelbê** (**yekî**) (birini) şeytan dörtmek ~ **ku şeytan e nikare wî bixirîne** şeytana külahı (veya pabucu) ters giydirmek ~ **negihîne** (**yekî**) toprağına ağır gelmesin ~ **negihînê** süngüsü depresmesin (ölülerden kötü bir anısla söz edilirken söylenir) ~ **pê kenîn** şeytan aldatmak, düş azmak ~ **tiliya xwe tê re kirin** şeytan dörtmek ~ **û fesad dixwazin ku tim دنیا lihevketî** be kurt dumanlı havayı sever ~ (**yek**) **xirandin** şey-tan birini ayartmak, yoldan çıkarmak ~ **zixta xwe tê re kirin** şeytan dörtmek ~**ê kor** (**ê la-netî**) kör şeytan ~**ê** (**yekî**) **kor bûn** huysuz-luk etmeden bir şeyi yapmak ~**ê kurê şeyta-nan hin oğlu hin** ~**ê wan kor bûn** buzlar çö-zülmek (aradaki soğukluk, gerginlik, dargın-lık ortadan kalkmak) ~**ê** (**yekî**) **zor dan** (**ye-kî**) şeytana uymak * **wekî** ~ **hatin** (an jî **xwe kirin**) **rastê** ortaya bir balgam atmak * **wekî** (an jî **eynî**) şeytan e şeytan gibi
şeytanî *m* 1. şeytanlık 2. *mec* şeytanlık, kur-nazlık 3. *rd* şeytanî (şeytanla ilgili) 4. şeyta-nî, kötü düşünce 5. şeytanca ~ **kirin** 1) şey-

tanlık etmek, şeytanlık yapmak, 2) şeytanlık etmek, kurnazlık etmek

şeytankî *h* şeytanca

şeytanok *zo/m* 1. salyangoz (Helix) 2. *ant* salyangöz, kulak salyangozu 3. *mec* fırlama, a-facan

şeytanokî *rd* şeytan, hin

şeytanokîbûn *m* şeytanlaşma, hinleşme

şeytanokî bûn *l/gh* şeytanlaşmak, hinleşmek

şeytanoktî *m* hinlik

şeytanperest *rd* şeytana tapan, satanist

şeytanperestî *rd* şeytana tapına, satanizm

şeytan pê kenîn *l/bw* düş azmak

şeytanqûnî *m* hortlak

şeytanqûnîbûn *m* hortlama

şeytanqûnî bûn *l/gh* hortlamak

şeytanqûnîtî hortlaklık

şeytantî *m* şeytanlık ~ **kirin** şeytanlık etmek

şezlong *m* şezlong

şê (I) *m* perçem, zülûf ~ **û bisk** kakül, zülûf

şê (II) *rd* 1. al (al rengi) 2. al (at donu için)

şêbisk *n* 1. perçem 2. *bot* yemlik

şêd *rd* üzgün

şêdî *m* üzgünlük

şêfelet *bot/m* gebre, kebere otu

şêfil *rd* 1. meyilli, eğik 2. eğik, akıntılı 3. ağzı

açık (rende, saban demiri vb. için) * **gîsn**

şêfil e saban demirin ağzı fazla açık

şêfî *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek

şêhîn *m* terazi

şêhr *bnr* şêr

şêjîr *m* süzme ayrandan yapılan bir tür katık

şêjn *m* tavır, davranış, tutum * **şêjna te bi min** ne xweş e tavrın hoşuma gitmiyor

şêkert *m* kadının özel mülkü

şêkir *m* minnet, memnuniyet duyma ~ **pê re tune** bûn (birinde) minnet duygusu olmamak

~ **a (yekî) tune bûn** (biri) nankör olmak

şêkirandin *m* 1. minnet duyma 2. şükretme, hamdetme

şêkirandin *l/gh* 1. minnet duymak 2. şükretmek, hamdetmek

şêkirandî *rd* 1. minnet duymuş 2. şükretmiş, hamdetmiş olan

şêkirdar *rd* 1. minnettar (minnet duyan) 2. müteşekkir ~ **bûn** 1) minnettar olmak 2)

müteşekkir olmak ~ **kirin** müteşekkir etmek

~ **man** 1) minnettar kalmak 2) müteşekkir kalmak

şêkirdarî *m* 1. minnettarlık 2. şükran

şêkirdarîkirin *m* minnet etme

şêkirdarî kirin *l/gh* minnet etmek

şêkirîn *m* 1. minnet duyma 2. müteşekkir olma

şêkirîn *l/gh* 1. minnet duymak 2. müteşekkir olmak

şêkirkirin *m* minnet duyma

şêkir kirin *l/gh* minnet duymak

şêl (I) *bot/n* çim (Lolium)

şêl (II) *m* 1. davranış, eda, hareket, tavır, tutum

* **ez li şêla wî dinêrim li xweşa min nayê** hareketlerine bakıyorum da hoşuma gitmiyor 2. *psî* davranış (organizmanın uyarılar karşısındaki tepkilerin bütünü) 3. hâl, durum, vaziyet * **ez li şêla wî zîlamî dinêrim** ku bu adamın hâline bakıyorum da... ~ **û bêt** hâl tutum

şêl (III) *m* kar kuyusu

şêl (IV) *m* şube, klup

şêl (V) *rd* hamarat * **çi jineke şêl e ne** hamarat bir kadın

şêl (VI) *m* fen, oyun ~ **û fêl** hile, desise, yalan dolan

şêl (VII) *m* kilim gibi yaygıları ilmek suretiyle yapılan ve tütün, pamuk vb. şeyleri taşımada kullanılan geçici büyük çuval

şêl (VIII) *m* badana ~ **kirin** badana etmek

şêl (IX) *m* 1. teyelleme 2. nakışsız, duz dikilmiş yorgan ~ **dan** teyellemek ~ **kirin** teyellemek

şêlan *m* soygun

şêlandin (I) *m* 1. soyma (birinin giysilerini çıkarma) 2. soyma (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürme)

şêlandin (II) *m* köpüleme, sırıma (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıkla dikme)

şêlandin (III) *m* kuluçkaya yatan tavuk vb. nin yumurtalarını civciv çıkaracak kıvama getirme

şêlandin (I) *l/gh* 1. soymak (birinin giysilerini çıkarmak) * **cilên xwe şêland** elbiselerini soydu 2. soymak (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürmek) * **banka şêlandine** bankayı soymuşlar

şêlandin (II) *l/gh* köpülemek, sırımak (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıkla dikmek)

şêlandin (III) *l/gh* kuluçkaya yatan tavuk vb. nin yumurtalarını civciv çıkaracak kıvama getirmek * **mirîşk hêkên xwe şêlandine** tavuk yumurtalarını kıvamına getirmiş

şêlandî (I) *m* 1. soyuk, soyulmuş 2. soyuk (soyguna uğramış kimse)

şêlandî (II) *m* köpülenmiş, sırımsı (yorgan ve şelte gibi şeyler iri ve aralıkla dikilmiş olma)

şêlandî (III) *m* kuluçka altına konulmuş olma (yumurta için)

şêlandox *nd/nt* soyguncu

şêlandoxî *m* soygunculuk

şêlanker *rd/nt* soyguncu

şêlankerî *m* soygunculuk

şêlav *m* 1. bulanık su 2. sel 3. salya

şêlavk *m* badana ~ **kirin** badana etmek

şêlavkkirin *m* badanalama

şêlavk kirin *l/gh* badanalamak

şêlavkîrî *rd* badanalı (badanalannmış olan)

şêlavok *rd* salyalı kimse

şêlazk *m* iğne işi motif

şêldan *m* köpüleme, sırama (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıklarla dikme)
şêl dan */lgh* köpülemek, sırmak (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıklarla dikmek)
şêlgenî *rd* 1. kötü, kötü fiiller yapan kimse 2. *m* evinin görünümü kötü olan, evini kötü çekip çeviren kadın
şêlihandin *bnr* şelihandin (II)
şêlihandî *bnr* şelihandî (II)
şêlihîn (I) *bnr* şelihin (II)
şêlihîn (II) *m* 1. akma 2. ilerleme
şêlihîn (III) *m* utançtan kızarması
şêlihîn (I) */lgh* 1. akmak 2. ilerlemek
şêlihîn (II) */lgh* utançtan kızarmak
şêlik *m* tenekte parçası
şêlim *bot/m* 1. şalgam (Brassica rapa) 2. şalgam (bu bitkinin besin olarak kullanılan etli ve tatlı kökü)
şêlindir *bot/m* pancar
şêlî *rd* bulanık
şêlîbûn *m* bulanıklaşma
şêlî bûn */lgh* bulanıklaşmak
şêlîbûyî *rd* bulanıklaşmış
şêlîbûyîn *m* bulanıklaşma
şêlikirin *m* bulanıklaştırma, bulandırma
şêlî kirin */lgh* bulanıklaştırmak, bulandırmak
şêlikirî *rd* bulanıklaştırılmış olan
şêlîn *m* 1. soyunma 2. soyulma 3. soygun
şêlîn */lgh* 1. soyunmak 2. soyulmak
şêlînkâr *nd/nt* soyguncu
şêlînkârî *m* soygunculuk
şêlînkêr *rd/nt* soyguncu
şêlînkêrî *m* soygunculuk
şêlîfî *m* bulanıklık
şêlker *nd/nt* badanacı
şêlkerî *m* badanacılık
şêlkirin (I) *m* badanalama
şêlkirin (II) *m* 1. teyelleme 2. köpüleme, sırama (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıklarla dikme)
şêl kirin (I) */lgh* badanalamak
şêl kirin (II) */lgh* 1. teyellemek 2. köpülemek, sırunak (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıklarla dikmek)
şêlkirî *rd* badanalı (badanalanmış olan)
şêlmask *bot/m* taze iken pişirilerek yenilen bir bitki, yapıkları tüylü olan bu bitki kartlasınca boyu bir metreyi aşmakta
şêlmok *bot/m* bir tür bitki
şêlnekirî *rd* badanasız
şêlo *rd* bulanık
şêlobûn *m* bulanıklaşma, bulanma
şêlo bûn */lgh* bulanıklaşmak, bulanmak
şêlokirin *m* bulanıklaştırma, bulandırma
şêlo kirin */lgh* bulanıklaştırmak, bulandırmak
şêlotî *m* bulanıklık
şêlpîs *rd* 1. kötü, kötü fiiller yapan kimse 2. *m* evinin görünümü kötü olan, evini kötü çekip çeviren kadın

şêlû *rd* 1. bulanık 2. nemli (göz için)
şêlûbêl *m* kargaşa, anarşi, dağıntı
şêlûbêlî *rd* 1. anarşik 2. *m* keşmekeş
şêlûtî *m* bulanıklık
şêlxerab *rd* 1. kötü, kötü fiiller yapan kimse 2. *m* evinin görünümü kötü olan, evini kötü çekip çeviren kadın
şêmîk *m* eşik, kapı eşiği
şêmî (I) *bnr* şamî (II)
şêmî (II) *bot/m* 1. ahu dudu (Rubus ideaeus) 2. ahu dudu, ağaç çileği (bu bitkinin yemişi)
şêmîk *m* eşik (kapı eşiği) * **li ser şêmûga derî rûnîştîbû rêpana rê dikir** kapının eşiğine oturmuş yolu gözlüyordu
şêmûg *bnr* şêmûk
şêmûk *m* eşik, kapı eşiği ~a **derî** kapı eşiği
şêmûs *bnr* şêmûs
şên (I) *rd* 1. şen, neşeli * **mirovê şên** şen adam 2. şen (neşelendirici) 3. canlı, cıvıl cıvıl, şen * **mirovêkî şên bû** çok canlı bir insandı 4. şakrak (ses için) * **dengêkî şên** şakrak bir ses 5. şakrak (insan için) * **keçeke şên û gewz** şakrak bir kız 6. abat, bayındır, şen, şenlikli * **köy gundekî şên** şenlikli bir 7. meskûn, insan oturan, şenlenmiş yer 8. *mec* renkli, ruhlı ~ **bî ava bî kendisine** ikram edilen yemek, içecek gibi şeyler için şükran ifadesi, özellikle sofradan çekilince veya evi terkedince söylenir ~ **û şeng** şen şakrak (veya şen şatır)
şên (II) *m* 1. edebilme, yapabilme, muktedir olma 2. etme (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılama) 3. iktidar, kuvvet
şên */lgh* 1. edebilmek, yapabilmek, muktedir olmak 2. etmek (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılamak) * **ez bêyî wê naşêm** onsuz edemem
şênayî *m* 1. neşe şenlik, şen olma durumu * **ev mirov diçe ku bî xwe re şênayîyê jî dibe** bu adam gittiği yere neşe (veya şenlik) götürür 2. bayındırlık, şenlik, abat olma durumu 3. *mec* renklilik * **şênayîya mêrik bala min** kişand adamın renkliliği dikkatımı çekti (cihek) ~ **kirin** ruh kazandırmak (veya vermek) ~ya **hundir** e evlere şenlik (alaylı olarak) * **keçeke wan heyê şênayîya hundir** e evlere şenlik kızları var
şênayîbûn *m* 1. şenlenme, şenelme (bayındır duruma gelme) 2. şenelme (boş bir yer insanların yerleşmesiyle yurt durumuna gelmesi)
şênayî bûn */lgh* 1. şenlenmek, şenelmek (bayındır duruma gelmek) 2. şenelmek (boş bir yer insanların yerleşmesiyle yurt durumuna gelmesi)
şênayîbûyîn *m* 1. şenleniş, şeneliş (bayındır duruma gelme) 2. şeneliş (boş bir yer insanların yerleşmesiyle yurt durumuna gelmesi)
şênayîkirin *m* şeneltme, meskûn kılma

şenayî kirin *l/gh* şeneltmek, meskûn kılmak
şenber rd 1. somut **2.** maddî
şenberbûn m somutlaşma
şenber bûn *l/gh* somutlaşmak
şenberbûyî rd somutlaşmış
şenberbûyîn m somutlaşma
şenberî m somutluk
şenberker rd somutlaştırıcı
şenberkirin m somutlaştırma
şenber kirin *l/gh* somutlaştırmak
şenberkirî rd somutlaştırılmış
şenbûn m 1. şenlenme, neşelenme **2.** şen olma, şenlenme (canlılık, hareket kazanma) **3.** şenlenme, şenelme (keyfi gelme, keyflenme, sevinme) **4.** şenelme (boş bir yer insanların yerleşmesiyle yurt durumuna gelmesi) **5.** abat olma, bayındır olma, mamur olma **6.** *mec* renklenme **7.** şakraklık
şên bûn *l/gh* **1.** şenlenmek, neşelenmek **2.** şen olmak, şenlenmek (canlılık, hareket kazanmak) **3.** şenlenmek, şenelmek (keyfi gelmek, keyflenmek, sevinmek) **4.** şenelmek (boş bir yer insanların yerleşmesiyle yurt durumuna gelmesi) **5.** abat olmak, bayındır olmak, mamur olmak **6.** *mec* renklenmek
şênbûnî m 1. neşelilik **2.** neşelilik, canlılık **3.** abatlık, mamur olma durumu
şênbûyîn m 1. şenleniş, neşeleniş **2.** şen oluş, şenleniş (canlılık, hareket kazanış) **3.** şenleniş, şeneliş (keyfi gelme, keyfleniş, seviniş) **4.** şeneliş (boş bir yer insanların yerleşmesiyle yurt durumuna gelmesi) **5.** abat oluş, bayındır oluş, mamur oluş **6.** *mec* renkleniş
şêndar rd 1. neşeli, şên **2.** sevinçli
şêndarî m neşelilik, şenlik
şênî n 1. sakın (bir yerde oturan kimse, seke-ne) * **şênîyên taxê** mahalle sakinleri **2.** ahalî * **şênîyên Mêrdînê** Mardin ahalisi ~**yê gund** köy sakini
şênkahî bnr şênkayî
şênkayî m yeşillik
şênker rd şên, şenlendirici, neşelendirici * **stranên şênker** şên şarkılar
şênkirin m 1. şenlendirme, neşelendirme **2.** şeneltme, meskûn kılmak **3.** abat etme (veya eyleme), mamur etme **4.** canlandırma, hareketlendirme, doldurma **5.** *mec* renklendirme
şên kirin *l/gh* **1.** şenlendirmek, neşelendirmek **2.** şeneltmek, meskûn kılmak **3.** abat etmek (veya eylemek), mamur etmek **4.** canlandırmak, hareketlendirmek, doldurmak * **mal, ne tenê bi dengê xwe bi gewdeyê xwe jî şên kir** evi sade sesile değil, vücudu ile doldurdu **5.** *mec* renklendirmek * **şeva me şên kir** gecemizi renklendirdi
şênkirî rd 1. şenlendirilmiş, neşelendirilmiş **2.** şeneltmiş, meskûn **3.** abat, abat edilmiş (veya eylemiş), mamur **4.** canlılık, hareketli **5.** *mec* renkli, renklendirilmiş

şêp m kırbaç ucunda bulunan yassı iki deri parçası
Şêr ast/hd Aslan
şêr zo/m 1. aslan **2.** *mec* aslan (yiğit ve gürbüz) ~ **û xet** yazı tura ~ **û xêt avêtin** yazı tura atmak ~**ê** Elî Alî kıran baş kesen ~**ê (yekî) bûn** gücü birine yetmek * **ma tu şêrê min î?** gücün bana mı yetiyor?
şêrane h aslanca
şêranî m yiğitlik
şêraze bnr şîrez
şêrejîn m aslan gibi kadın, cesur kadın, yiğit kadın
şêremêr m aslan gibi erkek, cesur erkek, yiğit erkek
şêrêşt bot/m çiris otu
şêrgeh m aslan yuvası
şêrgel rd yiğit
şêrgelan n yiğit
şêrgele nd 1. aslan sürüsü **2.** aslan gibi **3.** *mec* yiğit
şêrgelî m yiğitlik ~ **kirin** yiğitlik etmek
şêrgîn rd cesur
şêristan m aslan yurdu
şêrikî bot/m yenilir bir bitki
şêrîn bnr şîrîn
şêrkî h/rd aslanca, aslanvari
şêrkuj rd gözüpek, atılan
şêrmask bot/m tazeyken yenilen bu bitki, hem sulak em de susuz arazide yetişir; boyu bir metreyi aşar
şêro b aslanım!
şêrpençe bot/m 1. aslan pençesi (Alchemilla) **2.** *bj* aslan pençesi, şirpençe, kızıl yara **3.** kanser, incitme beni
şêrpençebûn m kanserleşme
şêrpençeyî rd kanserli
şêrpençeyî bûn *l/gh* kanserleşmek
şêrt m dilim (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça) * **şêrta zebeşê** karpuz dilimi * **şêrtek gîndor bide min** bana bir dilim kavun ver ~ **bi** ~ dilim dilim
şêrtik m şalgam turşusu
şêrtkirin m dilimleme
şêrt kirin *l/gh* dilimlemek
şêrtkirî rd dilimlenmiş
şêst n 1. altmış (60, LX.) **2.** *rd* altmış (elli dokuzdan bir artık) ~ **deqeyî** altmışlık kaset ~ **salî** altmışlık (kimse)
şêstanî rd altmışlık * **pakêta şêstanî** altmışlık paket
şêstem rd altmışıncı
şêstemîn rd altmışıncı
şêsteşêst rd altmışar
şêst libî rd altmışlık * **pakêta şêst libî** altmışlık paket
şêstoşêsto rd altmışar
şêstûçarî mzk/m altmış dörtlük
şêst û şeş nd altmış altı (bir iskambil oyunu)

şêst û şêst *rd* altmışar
 şêset *rd* tuhaf, acayip tavırlara sahip kimse
 şêt (I) *m* 1. çeper 2. bağdadî ~ **kirin** çeperlemek
 şêt (II) *rd* 1. deli (aklını yitirmiş, akli dengesi bozuk, mecnun) 2. çılgın, deli, kaçık (davranışları aşırı ve taşkın olan)
 şêtane *h* 1. delice 2. çılgınca, çılgıncasına
 şêtatî *m* 1. delilik 2. çılgınlık, kaçıklık
 şêtbûn *m* 1. delirme 2. çılgınlaşma
 şêt bûn *l/gh* 1. delirmek 2. çılgınlaşmak
 şêtbûyîn *m* 1. delirîş 2. çılgınlaşış
 şêtik (I) *m* 1. çeper 2. bağdadî 3. havale (bir arsayı çevirmek için, kapamak için çekilen perde) * **şetika texteyan** tahta havale 4. tokat (tarla, bahçe vb. kapısı)
 şêtik (II) *rd* 1. deli 2. çılgın, kaçık (bazı davranışlarını delice olan)
 şêtikî *rd* 1. delimsi 2. kaçıkça
 şêtikîbûn *m* kaçıklık
 şêtikîkirin *m* çeperleme, çeper çekme
 şêtik kirin *l/gh* çeperlemek, çeper çekmek
 şêti *m* 1. delilik 2. çılgınlık
 şêtkirin *m* delirtme
 şêt kirin *l/gh* delirtmek
 şêtkî *rd/h* 1. delice 2. çılgınca, çılgıncasına
 şêtok *rd* kaçık
 şêtokî *rd/h* kaçıkça
 şêtokîbûn *m* kaçıklık
 şêtxane *m* akıl hastahanesi
 şêwan *bj/nd* kreten
 şêwandîn *m* 1. şekillendirme, biçimlendirme 2. yön verme
 şêwandîn *l/gh* 1. şekillendirmek, biçimlendirmek 2. yön vermek
 şêwandî *rd* şekillendirilmiş, biçim verilmiş
 şêwanî *bj/m* kretenizm
 şêwaz *m* 1. üslup, biçem 2. *wj* üslûp, biçem 3. tarz, üslup, üsul
 şêwaza sade *wj/nd* sade üslûp
 şêwazdar *rd* üsluplu
 şêwazkirin *m* üsluplaştırma
 şêwaz kirin *l/gh* üsluplaştırmak
 şêwazparêz *rd/nd* üslupçu
 şêwazparêzî *m* üslupçuluk
 şêwe *n* 1. şive 2. biçim, şekil 3. biçim, form (sanat ve edebiyat eserlerinde dış görünüş) 4. tarz, biçim, üsul 5. figür (resim ve heykel sanatlarında varlıkların biçimi) 6. tür, türlü 6. *h* türlü * **bi vê şêweyê nabe** bu türlü olmaz
 şêwedan *m* biçimlendirme, şekillendirme
 şêwe dan *l/gh* biçimlendirmek, şekillendirmek
 şêwedard *rd* 1. şiveli 2. biçimli, şekilli 3. figürlü
 şêwedarbûn *m* biçimlenme, şekillenme, formasyon
 şêwedard bûn *l/gh* biçimlenmek, şekillenmek
 şêwedarbûnî *m* biçimlenme, formasyon
 şêwegirtin *m* biçimlenme, biçim alma, şekillenme

şêwe girtin *l/gh* biçimlenmek, biçim almak, şekillenmek
 şêwegirtî *rd* biçimlenmiş, şekillenmiş
 şêwekar *nd/nt* resam, grafiker
 şêwekarî *m* 1. grafik * **hunerên şêwekarî** grafik sanatlar 2. *nd/nt* figüratif
 şêwenivîstî *m* yazı şekli
 şêweparêz *nd/rd* biçimci, şekilci
 şêweparêzî *m* biçimcilik, şekilcilik
 şêweperest *nd/nt* biçimci, şekilci, şekilperest, formaliteci, formalist
 şêweperestî *m* biçimcilik, şekilcilik, şekilperestlik, formalitecilik, formalizm
 şêwexet *m* yazı şekli
 şêweyî *nd/nt* 1. biçimsel, şekli 2. figüratif
 şêweyî *m* biçimsellik
 şêwezaniyî *rd* şekil bilgisiyle ilgili
 şêwezani *m* biçim bilimi, şekil bilgisi, morfoloji, yapı bilimi
 şêwezar *m* şive, lehçe
 şêwir *m* danış, danışma, istişare ~ **danîn** oyun kurmak, plân kurmak ~ **sinet e** danışmak i-yidir ~ **û mişawre** (an **jî mişawret**) danışma ~ **û mişawre danîn** (an **jî kirin**) istişare etmek ~ **û mişêwr danîşma** ~ **û mişêwr danîn** istişare etmek ~ **a çûkan li nav garîsê feqîran e** herkesin göcü fakirlere yetiyor ~ **a (tişteki) kirin plân** kurmak ~ **a xwe kirin** anlaşarak ortak hareket etmek
 şêwirandin *m* danışturma
 şêwirandin *l/gh* danıştırmak
 şêwirdanî *rd/nd* danışık, danışıklı
 şêwirdanîn *m* istişare etme
 şêwir danîn *l/gh* istişare etmek
 şêwirdanî *m* danışıklık
 şêwirdar *nd/nt* danışman, müşavir
 şêwirdarî *m* 1. danışma (danışılan yer) 2. danışmanlık, müşavirlik
 şêwirdarî *m* danışmanlık, müşavirlik
 şêwirgeh *m* danışma bürosu, danışma yeri
 şêwirî *m* danışma
 şêwirîn *m* danışma, istişare etme
 şêwirîn *l/gh* danışmak, istişare etmek
 şêwirkar *nd/nt* danışman
 şêwirkarî *m* danışmanlık
 şêwirkirin *m* 1. danışma, istişare etme 2. konuşma, sohbet etme
 şêwr kirin *l/gh* 1. danışmak, istişare etmek 2. konuşmak, sohbet etmek
 şêwirmend *nd/nt* danışman, müşavir
 şêwirmendî *m* danışmanlık, müşavirlik
 şêwî *rd* sersem, şaşkın
 şêwibûn *m* sersemleşme, şaşkınlaşma
 şêwî bûn *l/gh* sersemleşmek, şaşkınlaşmak
 şêwibûyîn *m* sersemleşiş, şaşkınlaşma
 şêwîn *m* şekillenme, biçimlenme
 şêwîn *l/gh* şekillenmek, biçimlenmek
 şêwî *m* sersemlik, şaşkınlık
 şêwr *m* danış, danışma, istişare ~ **danîn** oyun

kurmak, plân kurmak ~ **sinet e** danışmak iyidir ~ **û mişawre** (an jî **mişawret**) danışma ~ **û mişawre danîn** (an jî **kirin**) istişare etmek ~ **û mişêwr** danışma ~ **û mişêwr danîn** istişare etmek ~ **a (tişteki) kirin** plân kurmak

şêwrdanî rd/hd danışık, danışıklı

şêwrdanî m danışıklık

şêwrdar bnr şêwirdar

şêx n 1. şeyh * **şêxê terîqetê** tarikat şeyhi **2.** Yezidilikte dini lider (dini konularda görevlerde bulunur ve bavê şêxler yardımcı olur) **3.** şeyh (Arap kabile ve aşiret başkanı) ~ **û meşayîq** (an jî **muşayîq**) şeyhler evlialar ~ **ê (yekî) zor bûn** (biri) inat etmek

şêxanî m bir halay adı

şêxatî şeyhlik

şêxik bir tür balık

şêxînî m şeyhlik

şêxîslam m bandırma (lokum)

şêxîti m şeyhlik

şêxok n şeyhcik (alay yoluyla)

şêxsiwar bnr şahsiwar

şêxşêxik n kutsal olduğuna inanılan bir balık türü

şêxşêxok n kutsal olduğuna inanılan bir balık türü

şêxulîslam n şeyhülislâm

şêxulîslamî m şeyhülislâmlık

şêxzade n şehzade

şêxzadetî m şehzadelik

şêyîn bnr şihîn

şêylandin m bulanıklaştırma, bulandırma

şêylandin l/gh bulanıklaştırmak, bulandırmak

şêylandî rd bulanık

şêylîn m bulanma

şêylîn l/gh bulanmak * **av şêyliya** su bulandı

şêylo rd bulanık

şêylobûn m bulanıklaşma

şêylo bûn l/gh bulanıklaşmak

şêylobûyî rd bulanıklaşmış olan

şêylobûyîn m bulanıklaşış

şêylokirin m bulanıklaştırma

şêylo kirin l/gh bulanıklaştırmak

şêylokirî rd bulanıklaştırılmış olan

şêylotî m bulanıklık

şêyloyî rd bulanıkça

şêz zo/m 1. at sineği **2.** bağ ve bahçelere dadan bir sinek

şêzer nd kula (sarı arası at donu)

şi nd adı bilinmeyen, adı hatırlanmayan veya adının söylenmesine gerek duyulmayan kimseleri çağrı için kullanılır (büyükler ve önemli kişiler için kullanılmaz)

şia nd 1. (Hz. Ali'ye yandaş olanlar) **2.** şiiik

şiar m şiar, belgi

şibak m pencere

şibake m pencere

şiban m benzeme

şibandin m 1. benzetme (benzer duruma getir-

me) **2.** benzetme (bir şeyden başka bir şeye benzer yönlere bulma) **3.** dönüştürme (başka bir şekle çevirme)

şibandin l/gh 1. benzetmek (benzer duruma getirmek) **2.** benzetmek (bir şeyden başka bir şeye benzer yönler bulmak) * **min ew şibande xezalê** onu ceylana benzettim **3.** dönüştürmek (başka bir şekle çevirmek) ~ **xwe** kendine benzetme, asimilasyon

şibandî rd 1. benzetilmiş **2.** dönüştürülmüş (başka bir şekle çevrilmiş)

şibdar rd benzer, benzeşen

şibdarî m benzerlik

şibe bnr mîna

şiben bnr dargurd

şibh b-e gibi

şibhet m gibi

şibihandin bnr şibandin

şibihîn bnr şibîn

şibil rd yaramaz, şımarık

şibilî m yaramazlık, şımarıklık

şibî d gibi

şibîn l/gh 1. benzetmek **2.** andırmak **3.** dönüştürmek (benzeşmek) * **naşibe tu tiştî** bir şeye benzememek

şibîn m 1. benzeme, benzeyiş **2.** andırma **3.** dönüşme (benzeşme)

şibîner rd benzetici

şibîn hev l/gh benzeşmek

şibîşke m kibrit

şibşibênêk zo/m yarasa (Vespertilio)

şicing m süpürge

şid m 1. şiddet, hız * **baranê şida xwe pir kir** yağmur hızını artırdı **2. rd** sert (güçlü, kuvvetli) **3. h** hızlı * **derî şid lê da** kapıyı hızlı vurdu

şidahî (I) m 1. şiddet **2.** sertlik

şidahî (II) rd sıkışık

şidan m 1. sıkma **2.** gerilme **3. sp** gerilme (kasların son uzama gücü ile vücudun bütün bölümlerinde oluşan gergin durum)

şidandin m 1. sıkma, presleme **2.** sıkma (sıkı duruma getirme, gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirme) **3.** sıkma, sıkıştırma (dar gelme) **4.** sıkılama (dolma tüfek, tabanca gibi silahları ağızdan doldurarak sıkıştırma) **5.** sıkılaştırma **6.** germe **7.** hızlanma, şiddetini arturma, hız verme **8.** sağlamlaştırma, tespit etme

şidandin l/gh 1. sıkmak, preslemek **2.** sıkmak (sıkı duruma getirmek, gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirmek) * **min vîde şidand** vidayı sıkıttım * **ding baş şidandin** denkeri iyice sıkı **3.** sıkmak, sıkıştırmak (dar gelmek) * **sola min piyê min dişidîne** ayakkabı ayağımı sıkıyor **4.** sıkılmak (dolma tüfek, tabanca gibi silahları ağızdan doldurarak sıkıştırmak) **5.** sıkılaştırmak **6.** germek * **têlê zêde neşidîne tu dê biqetîni** teli

fazla germe kopartacaksın * **şirîta cılan sist bûye**, **wê hinekî bişidîne** çamaşır ipi gevşemiş, onu biraz geriver 7. hızlanmak, şiddetini artırmak, hız vermek * **baranê şidand** yağmur hızını artırdı 8. sağlamlaştırmak, tespit etmek

şidandî m 1. sıkık, sıkılmış, prese, preslenmiş 2. sıkı (gevşek karşıtı) * **dingekî şidandî** sıkı bir denk 3. sıkılaştırılmış 4. gerili, gergin 5. hızlanmış, şiddetini artırmış olan 6. çivi gibi, tığ gibi (ince, zayıf, sağlam ve çevik kimse) **şidandibûn m** 1. sıkıklık 2. sıkılık (gevşek olma karşıtı) 3. gerililik, gerginlik 5. gerginleşme **şidandî bûn l/gh** gerginleşmek **şidandikirin m** gerginleştirmek **şidandî kîrin l/gh** gerginleştirmek **şidandî m** gerginlik **şidandokî rd** gergince

şidayî m 1. şiddet 2. fiz şiddet, yeğinlik 3. **rd** sert (güçlü, kuvvetli) * **bi gavên şidayî me-şiya** sert adımlarla yürüdü 4. **rd/h** sert, sertçe * **bi gavên şidayî çû** sert adımlarla gitti **şidayîbûn m** şidetlenme, yeğinleşme **şidayî bûn l/gh** şiddetlenmek, yeğinleşmek **şidet m** 1. şiddet 2. şiddet (kaba kuvvet kullanma) 3. sertlik 4. **fiz** şiddet, yeğinlik **şidetxwaz rd** şiddet yanlısı **şidetxwazî m** şiddet yanlılığı **şidih rd** 1. şiddetli 2. sert, hızlı **şidiyayî rd** 1. sıkık, sıkılaştırılmış 2. sıkı (gevşek karşıtı) * **dingekî şidiyayî** sıkı bir denk 3. sıkılaştırılmış 4. gerili, gergin 5. hızlanmış, şiddetini artırmış olan 6. çivi gibi, tığ gibi (ince, zayıf, sağlam ve çevik kimse)

şidî m şiddet **şidin m** 1. sıkım 2. sıkılma, sıkılış 3. sıkışma 4. sıkılaştırılma 5. gerilme 6. **sp** gerilme (kasların son uzama gücü ile vücudun bütün bölümlerinde)

şidin l/gh 1. sıkılınak 2. sıkışmak 3. sıkılaştırılmak 4. gerilmek

şidiner rd sıkıştırıcı

şifil rd dik

şifirandin m ufalama

şifirandin l/gh ufalamak

şifirîn m ufalanma

şifirîn l/gh ufalanmak

şifil bnr şifile

şifile m patika

şift (I) nd düz, sert kıl

şift (II) m 1. çizgi, hat çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) * **şiftên li ser qumaş xweşik in** kumaştaki çizgiler güzel 2. **mat** çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) 3. çubuk (kumaşta düz çizgi) 4. yol (uzun çizgi) * **şiftên qumaş** kumaşın yolları

şift bnr şifti

şiftard rd çizgili

şifterê ~ya çepê sol şerit

şiftî bot/m 1. karpuz (Citrullus vulgaris 2. karpuz (bu bitkinin meyvesi)

şiftîfiroş nd/nt karpuzcu (karpuz satan kimse)

şiftîfiroşî m karpuzculuk

şiftîtehlk bot/m yabanî karpuz

şiftkişandin m çizgileme

şift kişandin l/gh çizgilemek

şiftişifto rd çubuklu, yol yol çizgili (çizgili kumaş gibi)

şigev m hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık)

şigevkirin m hayret etme

şigevkirin l/gh hayret etmek

şigevwer rd hayretverici

şihandin m kişnetme

şihandin (I) l/gh kişnetmek

şihandin (II) bnr şandin

şihdanik bnr şadanik

şihibandin l/gh kavurmak (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumak, yanmak)

şihibandin m kavurma, kavuruş (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kuruma, yanma)

şihibandî rd kavruk (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumuş, yanmış olan)

şihibiyayî rd kavruk (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumuş, yanmış olan)

şihibîn m kavrulma (iyi gelişmeme, cılız ve zayıf kalma)

şihibîn l/gh kavrulmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalınak)

şihitandin (I) m kaydırma

şihitandin (II) m 1. felçetme 2. felçetme, gelişmesine engel olma, güçten düşürme, güçsüz duruma getirme, zayıf düşürme 3. boğma (gelişmesine engel olma) 4. sarsma, sarsış, (zarar verecek yolda etkileme, aksatma) 5. (birine) çelme atma (veya takma), gelişmesini engelleme 6. kavurma (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kuruma, yanma)

şihitandin (I) l/gh kaydırmak

şihitandin (II) l/gh 1. felçetmek 2. felçetmek, gelişmesine engel olmak, güçten düşürmek, güçsüz duruma getirmek, zayıf düşürmek 3. boğmak (gelişmesine engel olmak) 4. sarsmak (zarar verecek yolda etkilemek, aksatmak) * **mirina diya wê ya ku pir jê hez dikir, ew şihitandibû** çok sevdiği annesinin ölümü onu sarsmıştı 5. (birine) çelme atmak (veya takmak), gelişmesini engellemek 6. kavurmak (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumak, yanmak) (**yek**) ~ ayağına çelme takmak (birinin işinden yükselmesine engel olmak)

şihitandî m 1. felç, felçedilmiş olan 2. felç, gelişmesi engellenmiş, güçten düşürülmüş, güçsüz duruma getirilmiş olan 3. sarsılmış, sarsık 4. kavruk (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumuş, yanmış olan)

şihitî *m* 1. felç, felçedilmiş olan 2. felç, gelişmesi engellenmiş, güçten düşürülmüş, güçsüz duruma getirilmiş olan 3. sarsılmış, sarışık 4. kavruk (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumuş, yanmış olan) 5. çalgın (soğuk veya sıcaktan gelişmeyen, cılız kalan ekin) 6. küskün (gelişmemiş, küçük kalmış)

şihitûbûn *m* kavruklu, yanıklık

şihitûn (I) *m* 1. felçolma 2. felçolma, güçten düşme, zayıf düşme, işinden gücünden geri kalma, per perişan olma 3. tekerlenme, teker meker yuvarlanma (iyi durumda olan bir kişi durumunu aniden yitirme, durumu bozulma, kötüye gitme) 4. kavrulma (iyi gelişmemesi, cılız ve zayıf kalma) 5. küsme (gelişememe, büyüyememe)

şihitûn (II) *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. kayma (istemeden bir şey yapma) 4. ağzından kaçırma, sürç, sürçme, yanılma

şihitûn (I) *l/gh* 1. felçolmak 2. felçolmak, güçten düşmek, zayıf düşmek, işinden gücünden geri kalmak, per perişan olmak 3. tekerlenmek, teker ineker yuvarlanmak (iyi durumda olan bir kişi durumunu aniden yitirmek, durumu bozulmak, kötüye gitmek) 4. kavrulmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak) 5. küsmek (gelişememek, büyüyememek) * **darê cihê xwe neeciband**, **şihitiye** ağaç yerini sevmeyi, küstü

şihitûn (II) *l/gh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) 3. kaymak (istemeden bir şey yapmak) 4. ağzından kaçırma, sürçmek, yanılmak * **ez bi zimanê xwe şihitûm** dilim sürçtü

şihitokî *rd* kavruk (yaşının ilerlemesine karşılık iyi gelişmemiş, cılız kalmış olan)

şihitokibûn *m* kavruklu

şihîn (I) *m* terazi, çeker

şihîn (II) *m* kişneme

şihîn *l/gh* kişnemek

şihîre *m* şehriye ~**dan** vücuttan şehriye gibi ovalama sonucu kir kalmak ~**yên kundirokî** arpa şehriye

şihnok fîz/m pandül, sarkaç

şihrik *m* nişane (ateşli silâhlarda)

şihubî *nd/ht* kırba (çok su içen kimse)

şihubîn *m* 1. çok su içme sonucu oluşan karın şişkinliği veya hastalık 2. kırba olmak

şihubîn *l/gh* kırba olmak

şihûd *bnr* şahid û şihûd

şîî *nd/rd* Şîî

şîir *m* 1. şîir 2. şîir (şîr şairin, bir dönemin bu sanatı kullandığı özel biçim) * **şîira roman-tik** romantik şîir ~**a serbest** serbest şîir

şîirbêj *nd/ht* şîir okuyucusu

şîirbêjî *m* şîir okuyuculuğu

şîirî *rd* şîirsel

şîitî *m* şîilik

şîj *m* kaynar peynir veya çökelek suyu

şîjîk *m* kaynar peynir veya çökelek suyu

şîjîng *m* süpürge

şîjîkîn *m* nüfuz etme, etkileme

şîjîkîn *l/gh* nüfuz etmek, etkilemek

şîjû *m* yoğurt öz suyu

şîjûn *bnr* şîjûn

şîk (I) *rd* 1. şîk, güzel modeya uygun 2. şîk (modaya uygun giyinmiş olan)

şîk (II) *m* kuşku, şüphe ~ **birin** (I) kuşkulanmak, şüphelenmek 2) akıl etmek ~ **birin** (...) 1) -den kuşkulanmak, -dan kuşku duymak, kuşumlemek, nem kapmak, şüphe duymak 2) kuşku uyanmak, sanısına kapılmak ~ **çûn** (...) -den kuşkulanmak ~ **çûn ser** (yekî) (birinden) kuşkulanmak, şüphelenmek ~ **jê birin** -den şüphelenmek ~ **jê re çêbûn** kuşku oluşmak, işkillenmek, sanısına kapılmak ~ **nîn e** kuşku yok, şüphe yok ~ **tê de çûn** (birinden) kuşkulanmak, şüphelenmek ~ **tê nehiştin** şüphe bırakmamak ~ **û şivikî** kuşku a (yekî) **çûn** (yekî) birinden kuşkulanmak ~ **a** (yekî) **çûn ser** (yekî) (birinden) kuşkulanmak, şüphelenmek ~ **a** (yekî) **tê çûn** kuşku beslemek (veya kuşku duymak), -den kuşkulanmak

şîkaftin *m* 1. aşîkar etme 2. keşfetme

şîkaftin *l/gh* 1. aşîkar etmek 2. keşfetmek

şîkaftî *rd* 1. aşîkar 2. keşfedilmiş olan

şîkaftmend *nd/ht* kaşîf

şîkaftmendî *m* kaşîflik

şîkak *rd* şîphecî

şîkal *m* başmak, kelik (eski ayakkabı)

şîkalik *m* başınak

şîkan *m* kırılma

şîkandek *jeo/m* fay, kırık

şîkandin *m* 1. kırma (sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalama) 2. kırma (iri parçalara ayırma) 3. kırma (fiyat azaltma, indirme) 4. *meç* kırma (gücünü, etkisini azaltma) 5. *meç* kırma (yok etme) 6. *bz* kırma (indirimle alma) 7. kırma (dileğini kabul etmeyerek gücendirme, incitme) 8. kırma (vücut kemiklerinden birini parçalama) 9. yarma (derin yara açma) 10. kırma, bozguna uğratma, hezimetle uğratma, haklama, yenme 11. bozma (oruç, namaz vb. için) 12. bozma (sesizliği bozmak gibi) 13. kırma (hareket halindeki canlının veya taşıtın yönünü çevirme, döndürme) 14. kırma (daha iyi bir sonuç elde etme) 15. kırma 16. ihlal etme 17. benzetme 18. öldürme (çok üzme) 19. tarama (saç tarama) 20. kırık (kemiği bir etki ile kırılması) * **şîkandin di milê wê de nîn e** kolunda kırığı yok

şikandin /*gh* 1. kırmak (sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak) * **şikandina keviran** taşları kırmak 2. kırmak (iri parçalara ayırmak) * **nan şikandin** ekmek kırmak 3. kırmak (fiyat azaltmak, indirmek) 4. *mec* kırmak (gücünü, etkisini azaltmak) * **baranê çika sermayê şikand** yağmur soğuğu kırdı 5. *mec* kırmak (yok etmek) * **kêfa wî şikand** hevesini kırdı 6. *bz* kırmak (indirimle almak) * **çek şikandiye** çeki kırmış 7. kırmak (dileğini kabul etmeyerek gücendirmek, incitmek) * **ji bo ku ez xatirê we ne-şikînîm ez hatim** sizin hatırınızı kırmamak için geldim 8. kırmak (vücut kemiklerinden birini parçalamak) 9. yarmak (derin yara açmak) * **serê wê şikandine** kafasını yarmışlar 10. kırmak, bozguna uğratmak, hezimete uğratmak, haklamak, yenmek, ezmek * **me dijînim şikand** düşmanı ezdik 11. bozmak (oruç, namaz vb. için) * **rojîya xwe şikandin** orucunu bozmak 12. bozmak (sesizliği bozmak gibi) * **bêdengi şikand** sessizliği bozdu 13. kırmak (hareket halindeki canlının veya taşıtın yönünü çevirmek, döndürmek) * **dîreksiyonê li milê rastê bişikîne** arabanın direksiyonunu sağa kırdı 14. kırmak (daha iyi bir sonuç elde etmek) * **rekor şikandin** rekor kırmak 15. kırmak * **çav şikandin** göz kırptı 16. ihlal etmek * **soz di xwe de şikand** sözünü ihlal etti 17. benzetmek * **min tu şikande Zozan** seni zozan'a benzettim 18. öldürmek (çok üzmetmek) * **vê mirina hanê per û baskê kesê mayî jî şikandin** eve giren bu ölüm, kalanları da öldürdü 19. taramak * **porê xwe şikandiye** saçını taramış ~ **û avêtin kırıp dökme** * **ketiye mutbexê çî tiştê ku dikeve destêwê dişikîne û diavêje** mutfağa girmiş, eline geçir-diklerini kırıp döküyor ~ **a dilan rihet e, çekirina wan** zor kalbi yıkmak kolay, yapmak zordur

şikandî *rd* 1. kırık (kırılmış olan) * **cama şikandî** kırık cam 2. kırık, fay * **xeta şikandî** fay hatı 3. ezik (üzüntülü) * **mirovekî şikandî** ezik bir insan 4. taralı * **porê şikandî** taralı saç ~ **û jihevdeketî** kırık dökük * **maseyeke şikandî û jihevdeketî** kırık dökük bir masa

şikandîbûn *m* 1. kırıklık 2. eziklik * **em bi salan di nav şikandîbûnê de jiyan** yıllarca eziklik çektik

şikar *m* av

şikarte *m* 1. kadına ait özel mülk 2. zula

şikar (I) *m* ücretle mal davalarına çobanlık etmek

şikar (II) *bnr* şikayet

şikav *m* fiçi

şikayet *m* şikâyet

şikayet *m* 1. şikâyet 2. şikâyet, yakınma

şikayetkirin *m* şikâyet etme
şikayet kirin /*gh* şikâyet etmek

şikayetname *m* şikayetname

şikbar *rd* kuşku, şüpheli

şikbarî *m* kuşkululuk

şikbarkirin *m* kuşkulandırma

şikbar kirin /*gh* kuşkulandırmak

şikbarkirî *rd* kuşkulandırılmış

şikbe *m* koğuş

şikber *rd* 1. kuşkucu, şüpheci 2. *fel* kuşkucu, şüpheci, septik 3. işkilli, kuşkululu, kuruntulu

şikberî *m* 1. kuşkulculuk, şüphecilik 2. *fel* kuşkulculuk, şüphecilik, septizm 3. kuruntu, evham

şikberîkirin *m* kuruntulanma, evhamlanma

şikberî kirin /*gh* kuruntulanmak, evhamlanmak

şikberkirin *m* kuşkulandırma

şikber kirin /*gh* kuşkulandırmak

şikbir *rd* 1. kuşkucu, şüpheci 2. *fel* kuşkucu, şüpheci, septik

şikbirin *m* 1. kuşkulama, şüphelenmek 2. işkillenme

şikbirî *rd* kuşkullanmış, kuşku duymuş olan

şikbirin *m* 1. kuşkulama, şüphelenme 2. işkillenme

şik birin /*gh* 1. kuşkulamak, şüphelenmek 2. işkillenmek

şikbûn *m* sıklaşma

şik bûn /*gh* sıklaşmak

şikbûnî *m* sıkılık

şikbûyîn *m* sıklaşma

şikcûn *m* kuşkulama, şüphelenme

şikcûn /*gh* kuşkulamak, şüphelenmek

şikdar *rd* kuşku, şüpheli

şikdarbûn *m* kuşkulama

şikdar bûn /*gh* kuşkulamak

şikdarbûyîn *m* kuşkulama

şikdarî *m* kuşkululuk

şikdarkirin *m* kuşkulandırma

şikdar kirin /*gh* kuşkulandırmak

şikebar *rd* kuşku

şikebarî *m* kuşkululuk

şikeflotek *bnr* şikevlatok

şikeft *jeo/erd* *m* mağara ~ **berqefk** mağara ve korunak * **eynî şikeft e fâraş** gibi (veya fâraş kadar)

şikefta çav *ant/nd* göz yuvası

şikefta dev *ant/nd* damak

şikeftik *m* mağara, mağaracık

şikeftnas *nd/nt* mağara bilimci

şikeftnasî *m* mağara bilimi

şikeftok *m* mağara

şikelkû *m* kabuk

şikerf *rd* yufka yürekli

şikest *m* 1. kırım 2. kırılma 3. bozgun, hezimet ~ **xwarin** bozguna uğramak

şikestandin *m* kırdırma

şikestandin /*gh* kırdırmak

şikeste *m* 1. kırım, kırılma 2. yenilgi, bozgun, çözümlüm, hezimet 3. *mat* kesir ~ *xwarin* bozguna uğramak, hezimete uğramak ~*ya pêkhatî* bileşik kesir ~*ya rahatî* bayağı kesir **şikestebend** *nd/ht* kırıkçı, çıkıkçı, sınıkçı **şikestebendî** *m* kırıkçılık, çıkıkçılık, sınıkçılık **şikestek** *m* 1. kırma (dövülmüş veya kırılmış tahlil) * **şikesteka** *genim* buğday kırması 2. kırık (dövülerek kırılmış olan) * **şikestekê** *birinc* pirinç kırığı 3. leke, kusur 4. leke (yüz kızartan suc) * *ev rewş ji bo me şikes-tek e* bu durum bizim için bir lekedir 5. *rd* çirkin, yakışksız, yakışık almaz, ters * *ev celeb libat ji bo jineke binamûs, tiştên şikestek in* bu davranışlar namuslu bir kadın için çirkin şeylerdir

şikestekfiroş *nd/ht* kırmacı

şikestekî *m* 1. yakışksızlık, çirkinlik 2. kusur, leke

şikestexet *nd* italik, italik yazı

şikestexwarin *m* darbelene, bozguna uğrama

şikeste xwarin *l/gh* darbelenmek, bozguna uğramak

şikestexwarî *rd* bozguna uğramış, sınık

şikesteya pêkhatî *mat/nd* bileşik kesir bileşik kesir

şikesteya rahatî *mat/nd* bayağı kesir

şikestik *mat/m* kesir ~*a asayî* bayağı kesir, a-di kesir ~*a dehî* ondalık kesir ~*ya pêkhatî* bileşik kesir ~*ya rahatî* bayağı kesir

şikestikî *rd* kesirli

şikestin *m* 1. kırılma, kırılış 2. kırılma (cesaret, umut, onur vb. için; azalma, yok olma) 3. *fiz* kırılma (saydam bir ortamdan başka saydam bir ortama geçen bir ışın doğrultu değiştirme) 4. kırılma (savaş, bulaşıcı hastalık vb. sebebiyle çok insan ölme) 5. kırılma (rüzgâr, soğuk için; eski gücü kalmama, azalma) 6. çözümlüm, çözümlüş, yenilme, yeniliş, bozguna uğrama, bozgun yeme * **jevketina dijmin** düşmanın çözülüşü 7. bozulma (oruç ve namaz gibi şeyler için) 8. kaçma (yok olma) 9. kırık (kemiği bir etki ile kırılması) * **şikandin di milê wê de nîn e** kolunda kırığı yok

şikestin *l/gh* 1. kırılmak 2. kırılmak (cesaret, umut, onur vb. için; azalmak, yok olmak) 3. *fiz* kırılmak (saydam bir ortamdan başka saydam bir ortama geçen bir ışın doğrultu değiştirmek) 4. kırılmak (savaş, bulaşıcı hastalık vb. sebebiyle çok insan ölmek) * **di vî şerî de bi hezaran mirov şikestin** bu savaşta binlerce insan kırıldı 5. kırılmak (rüzgâr, soğuk için; eski gücü kalmamak, azalmak) 6. çözülmek, yenilmek, bozguna uğramak, bozgun yemek 7. bozulmak (oruç ve namaz gibi şeyler için) 8. kaçmak (yok olmak) * **kêfa mîn şikest** keyfim kaçtı ~ **xwarin** bozguna uğramak (veya vermek)

şikestinbar *rd* 1. kırılğan 2. kırılabilir

şikestin xwarin *l/gh* bozguna uğramak (veya vermek), yenilmek

şikestî *rd* 1. kırık (kırılmış olan) * **paceya şikestî** kırık pencere 2. yenik, yenik düşmüş, bozguna uğramış olan 3. ezik, buruk, gücümüş (üzüntülü) * **bi dilekî şikestî çû** buruk bir kalple gitti * **mirovekî şikestî** ezik bir insan 4. bozuk, düşük (belli dil kurallarına uymayan) * **hevoka şikestî** düşük cümle * **bi zimanekî şikestî** bozuk bir dille

şikestîbûn *m* 1. kırıklık 2. yeniklik 3. eziklik * **em bi salan di nav şikestîbûnê de jîyan** yıllarca eziklik çektik 4. bozukluk, düşüklük (dil için)

şikestîk *bnr* şikestek

şikestok *rd* 1. kırılğan 2. *m* saç kırığı

şikestokî *rd* kırılğanca

şikew (I) *m* 1. fiçi 2. *rd* fiçi (bir fiçinin alacağı miktar)

şikew (II) *m* mutfak

şikew (III) *m* tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)

şikewa *rd* 1. mayasız ekmek 2. *m* yufka ~ **bela kirin** 1) ölümlerin ruhu için ya da kötü bir rüyadan sonra dağıtılan sadaka ekmeği 2) *argo* erkekçe dağıtmak, onlarla cömertçe yatmak (kadın için)

şikewaşekir *nd* bir çeşit kreb

şikewegezo *nd* kudret helvalı bir çeşit krep

şikewik *m* çanak, çanak çömlek

şikewikî *rd* çanakası

şikewk *m* 1. fiçi 2. *rd* fiçi (bir fiçinin alacağı miktar)

şikewkfiroş *nd/ht* fiçici (fiçi satan kimse)

şikewkvan *fiçî* (fiçi yapan)

şikewlotek *zo/m* kaplumbağa

şikew *rd* rehin

şikêlik *m* çanak çömlek

şikêrandin *m* 1. kırma (sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalama) 2. kırma (iri parçalara ayırma) 3. *bz* kırma (indirimle alma) 4. kırma (dileğini kabul etmeyerek gücendirme, incitme) 5. kırma (vücut kemiklerinden birini parçalama) 6. kırma (hareket halindeki canlının veya taşıtın yönünü çevirme, döndürme) 7. yenme, bozguna uğratma 8. tarama (saç tarama)

şikêrandin *l/gh* 1. kırmak (sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak) 2. kırmak (iri parçalara ayırmak) 3. *bz* kırmak (indirimle almak) 4. kırmak (dileğini kabul etmeyerek gücendirmek, incitmek) * **ji bo ku ez xatirê we neşikênim ez hatim** sizin hatırınızı kırmamak için geldim 5. kırmak (vücut kemiklerinden birini parçalamak) 6. kırmak (hareket halindeki canlının veya taşıtın yönünü çevirmek, döndürmek) * **direksiyonê li milê rastê bişikêne** arabanın direksiyonunu

sağa kır 7. yenmek, bozguna uğratmak 8. taramak (saç taramak) * **porê xwe şikêrandî-bû** saçını taramıştı ~ **û avêtin** kırıp dökmek * **ketiye mutbexê çi tiştê ku dikeve destê wê dişikêne û diavêje** mutfağa girmiş, eline geçirdiklerini kırıp döküyor

şikêrandî rd kırık (kırılmış olan)

şikêrandîbûn m kırıklık

şikêndar rd kırılğan, kırılabilir

şikêr (I) moloz

şikêr (II) m 1. taş yığını 2. duvar tarzında üstüste harçsız ve iğreti bir şekilde istif edilmiş taş dizisi ~ **a mêran** maktulun vurulduğu yer

şikêr rd mundar ~ **kirin** mundar etmek

şikêv m tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)

şikêvlatok m kaplumbağa

şikil bnr şekil

şikir bnr şikur

şikiyar rd üstü açık

şikiyayî rd 1. kırık, şikeste 2. yenik, bozguna uğramış olan

şikîn m 1. kırılma, kırılış 2. kırılma (savaş, bulasıcı hastalık vb. sebebiyle çok insan ölmek) 3. kırılma (rüzgâr, soğuk için; eski gücü kalınama, azalma) 4. kırılma (cesaret, umut, onur vb. için; azalma, yok olma) 5. kırılma (ağaç, dal üzerinde meyve, çiçek, yaprak çok olma) 6. **fiz** kırılma (saydam bir ortamdan başka saydam bir ortama geçen bir ışın doğrultu değiştirme) 8. bozulma (namaz, oruç vb. için) 9. inme (değeri düşme) 10. kopma (çok ağrıma) 11. kaçma (yok olma) 12. yenilme, bozguna uğrama

şikîn l/gh 1. kırılmak 2. kırılmak (savaş, bulasıcı hastalık vb. sebebiyle çok insan ölmek) 3. kırılmak (rüzgâr, soğuk için; eski gücü kalmamak, azalmak) * **çika sermayê şikiya** soğun etkisi kırıldı 4. kırılmak (cesaret, umut, onur vb. için; azalmak, yok olma) * **cesareta wî şikiya** cesareti kırıldı 5. kırılmak (ağaç, dal üzerinde meyve, çiçek, yaprak çok olma) * **dar hingî mêwe girtine, guli di binî de dişikên** ağaç o kadar meyve tutmuş ki, dalları kırılıyor 6. **fiz** kırılmak (saydam bir ortamdan başka saydam bir ortama geçen bir ışın doğrultu değiştirme) 8. bozulmak (namaz, oruç vb. için) * **rojîya wê şikiya** orucu bozuldu 9. inmek (değeri düşmek) * **fiyeta zêran şikiya** altın fiyatları indi 10. kopmak (çok ağrımak) * **pišta min tê bişikê** belim koptu 11. kaçmak (yok olma) * **kêfa min şikiya** keyfim kaçtı 12. yenilmek, bozguna uğramak ~ **û ji hev de ketin** kırılıp dökülmek (çok eskimek)

şikîner rd 1. kırıcı, kıran (kıрма işini yapan) 2. **bz/nd** kırıcı (süresi gelmemiş senet, tahvil, bono vb. leri aıp satan kimse veya kuruluş)

şikînerî m kırıcılık

şik jê re çêbûn l/bw işkillenmek

şikkirin m kuşkulana, şüphelenme

şik kirin l/gh kuşkulananmak, şüphelenmek

şikkirî rd kuşkullanmış, kuşku duymuş olan

şikl bnr şekil

şikoke m ahlat

şiko m kuşku, şüphe

şikomend nd/nt kuşkucu, şüpheci

şikomendî m kuşkuculuk, şüphecilik

şikra h sözüm ona, sözde * **şikra min jê re gotiye** sözüm ona ben ona söylemişim

şikrîm m şükretme 2. şükran, minnet duyma

~ **a xwe anîn** şükran duymak, minnet duymak, şükretmek ~ **a xwe jê re anîn** (bir kimseye veya şeye) minnet duymak ~ **a xwe ji halê xwe re anîn** tencerede pişirip kapağında yemek (geçim konusunda)

şikund m diz üstü oturma

şikur nd şikur * **şikur ji Xwedê re** Alaha şükürler olsun ~ **îcar jî ...**, hele şükür * **şikur îcar jî tu hatî** hele şükür gelebildin ~ **jê re şükürler olsun ~ ji Xwedê re 1)** Allaha şükür, Allaha şükürler olsun, çok şükür 2) bereket ki (veya bereket versin ki) ~ **karê (îşê) min li rê ye** işi(m) iş kaşığ(ı)m gümüş ~ **kirin** şükür etmek

şikurdar rd müteşekkîr

şikirdarbûn m müteşekkîr olma

şikirdarbûn l/gh müteşekkîr olmak

şikirdarkirin m müteşekkîr etme

şikirdar kirin l/gh müteşekkîr etmek

şikurkirin m şükretme

şikur kirin l/gh şükretmek

şikûdar m muhteşem, görkemli

şikûdarî m ihtişam, görkem

şikûnd m diz üstü durma

şil (I) m felç ~ **û şat** felçli, sakat ~ **û sheht** felçli ~ **û şet 1)** felçli 2) zır deli ~ **û şet bûn** felç olmak

şil (II) rd laşka

şil (III) rd 1. ıslak 2. ıslak, yaş * **erda şil** yaş toprak ~ **bûn** ıslanmak ~ **kirin** ıslamak ~ ~ nemli nemli ~ **û pil** ıpsıslak, sırsıklam, yamyas ~ **û pil bûn** sırsıklam (veya sırsıklam) olmak ~ **û ziwa** yazı tura ~ **û ziwa** (an jî ziwayî) avêtin yazı tura atmak

şilahî bnr şilayî

şilape bnr şilope

şilaq m çapak (göz çapağı)

şilat rd serseri

şilatî (I) m serserilik ~ **kirin** serserilik etmek

şilatî (II) m ıslaklık

şilav rd 1. sırsıklam, sırsıklam 2. sulak yer, bataklık

şilavik m hayvan iç organından elde edilen bir madde

şilavî fiz/rd sıvı

şilawil m dere ve göllerde yaşayan bir tatlı su balığı

şilayî *m* 1. ıslaklık 2. yağış
şilbûn *m* 1. ıslanma 2. nemlenme 3. yaşarına, sulanma (gözleri ıslanma) 4. ıslaklık
şil bûn *l/gh* 1. ıslanmak 2. nemlenmek * **xwê**
şil bûye tuz nemlenmiş 3. yaşarınak, sulanmak (gözleri ıslanmak) * **çavê wê şil bûn** gözleri sulandı
şilbûnî *m* ıslaklık
şilbûyîn *m* 1. ıslanış 2. nemleniş 3. yaşarış, sulanış (gözleri ıslanma)
şildim *m* fanfîn ~ **bildim** fanfîn fon
şildir *m* fanfîn ~ **mildir** fanfîn fon * **dikire şildir** **mildir** me **jê fehm nedikir** fanfîn on ediyordu, ondan birşey anlamıyorduk
şile (I) *m* bir çeşit kavun
şile (II) *m* bulgur, domates, soğandan yapılan yemek
şile (III) *fiz/rd* sıvı
şileberf *m* ıslak kar, yağmurumsu şekilde yağan kar
şilejan *rd* tedirgin
şilejanî *m* tedirginlik
şilek (I) *m* pişi (bir tür hamurlu yiyecek)
şilek (II) *rd* 1. malaz, sulak, sulak yer 2. bataklık 3. sulak, vıcık * **berfa şilek** vıcık kar
şilek (III) *rd* ateşli, azgın (cinsel olarak)
şilekayî *m* ıslaklık
şileke (I) *m* akıtma, kol gözlemesi
şileke (II) *m* bulgur, ot, sarımsak karışımı sulu bir yemek
şilekî (I) *m* akıtma, kol gözlemesi, gözleme ekmeği
şilekî (II) *m* sulaklık
şilemenî *m* 1. sıvı 2. sıvı, sulu sephen
şilepîv *m* sıvıölçer, areometre
şileyî *rd* sıvı
şileyîkirin *m* sıvılaştırma
şileyî kirin *l/gh* sıvılaştırmak
şilê *m* 1. iki yaşındaki oğlak yünü 2. güzün kırkılan koyun yünü
şilêl *bot/h* çavdar (Secale cereale)
şilêldar *rd* çavdarlı
şilêlvaş *bot/m* yabanî çavdar
şilêr *m* bir tür çiçek
şilêrî *rd* ıslak
şilêribûn *m* ıslanma
şilêrî bûn *l/gh* ıslanmak
şilêribûyîn *m* ıslanış
şilêrîkirin *m* ıslatma
şilêrî kirin *l/gh* ıslatmak
şilêt *rd* nemli, rutubetli
şilf (I) *rd* 1. soyuk 2. yalın, dal, dalyan 3. çıplak ~ **û tazî** açık saçık, saçık ~ **a şûr** dalyan
şilf (II) *m* 1. süngü 2. bıçağın demir kısmı 3. karnîş (erkeklik organı, penis)
şilfbûn *m* 1. soyunma 2. yalınlaşma 3. çıplaklaşma, çıplak olma
şilf bûn *l/gh* 1. soyunma 2. yalınlaşma 3. çıplaklaşmak, çıplak olmak

şilfik *m* 1. çakı 2. kınısız bıçak
şilfî tazî *rd* çırpıçplak, anadan doğma
şilfkirin *m* 1. soymak (birinin giysilerini çıkarmak) 2. çıplak etme
şilf kirin *l/gh* 1. soymak (birinin giysilerini çıkarmak) 2. çıplak etmek
şilfkirî *rd* soyuk
şilf tazî *rd* 1. çırpıçplak, çırpıçplak, dımdızlak 2. açık saçık, şallak mallak
şilftazîfî *m* çırpıçplaklık, çırpıçplaklık
şilh (I) *m* (ant/biy) 1. üst deri, dış deri 2. tulum (bütün olarak yüzülünüş hayvan derisi)
şilh (II) *m* oğul (bey denilen bir dişi arıyla kovanndan çıkan arı topluluğu) ~ **dan** oğul vermek ~ **girtin** oğul çıkarmak
şilihandin *m* şaşırtma, şaşalatma, afallatma, afallaştırma
şilihandin *l/gh* şaşırtmak, şaşalatmak, afallatmak, afallaştırmak
şilihandî *rd* şaşkın, afallaştırmış
şilhdan *m* oğullanma
şilh dan *l/gh* oğullanmak
şilihên *m* suyun hızlı akma sesi
şilihî *rd* şaşkın, afallaşmış olan
şilihîn *m* şaşına, şaşıma, şaşakalma, afallama, afallaşma
şilihîn *l/gh* şaşmak, şaşırmak, şaşakalmak, afallamak, afallaşmak
şilik (I) *m* bir çeşit kavun
şilik (II) *nd* akıtma, gözleme, gözleme ekmeği
şilik (III) *m* örgü (dokumacılıkta atkı ve çözgü ipliklerinin, dokumayı oluşturacak biçimde belli bir desere göre kesişmesi)
şilik (IV) *m* uykuluk
şilik (V) *m* hafif kadın
şilik (VI) *ant/m* bingıldak
şilika *şevê zo/m* yarasa (Vespertilio)
şilikî *m* akıtma, gözleme, gözleme ekmeği
şilikîn *m* soyunma
şilikîn *l/gh* soyunmak
şiling *m* salatalığın olmuş hali
şiliqandin *m* çalkalama, çalkama (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırma)
şiliqandin *l/gh* çalkalamak, çalkamak (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak)
* **mast şiliqandiye** yoğurdu çalkalamış
şiliqîn *m* çalkalanma
şiliqîn *l/gh* çalkalanmak
şilix *m* mesele, sorun * **ev karê te şilixî** ye işin mesele çıkarmak
şilixî *m* 1. sorun, problem 2. karambol
şilî *m* 1. yağış 2. yağmur 3. yağış (yağan yağmur veya kar miktarı) 4. yağışlı hava 5. ıslaklık ~ **şepelî** yağışlı ~ **pilî** yağışlı
şilîbir *rd* yağış kesen
şilîdar *rd* yağışlı
şilîl (I) *bot/m* çavdar (Secale cereale)
şilîl (II) *m* bir tür çiçek **harmanî**
şilimar *bot/m* bir tür ot

şilîpeli *m* yağış
 şilîpili *rd* sırsıklam, sırsıklam
 şilîpîv *m* yağışölçer, plüviyometre
 şilîti *m* ıslaklık, yaşlık
 şilker *rd* ıslatıcı
 şilkirin *m* ıslama, ıslatma, ıslatış
 şil kirin *l/gh* ıslamak, ıslatmak
 şilnivîs *m* dolma kalem
 şilok *rd* 1. ıslakça, yaşça 2. suluca
 şiloke *rd* 1. yağışlı 2. ıslakça, yaşça
 şilokî *rd* 1. ıslakça, yaşça 2. suluca
 şilol *m* erik
 şilomilo *rd* sırsıklam, sırsıklam
 şilomilobûn *m* sırsıklam (veya sırsıklam) olma
 şilomilo bûn *l/gh* sırsıklam (veya sırsıklam) olmak
 şilop *m* çapak (göz çapağı) ~ girtin çapaklanmak
 şilope *m* 1. sulu sepken 2. çıvgın (rüzgâr ve karla karışık yağın yağmur) 3. kargin (karla karışık yağın yağmur) 4. vıcık ~ û dilope sulu sepken
 şilopeyî *rd* sırsıklam, sırsıklam
 şilopeyibûn *m* sırsıklam (veya sırsıklam) olma
 şilopeyî bûn *l/gh* sırsıklam (veya sırsıklam) olmak
 şilopgirtin *m* çapaklanma
 şilop girtin *l/gh* çapaklanmak
 şilopilo *rd* 1. sırsıklam, sırsıklam, yamyaş 2. vıcık vıcık
 şilopilobûn *m* sırsıklam (veya sırsıklam) olma, su gibi olma, sucuk gibi olma (veya ıslanma), iliğine kadar ıslanma
 şilopilo bûn *l/gh* sırsıklam (veya sırsıklam) olmak, su gibi olmak, sucuk gibi olmak (veya ıslanmak), iliğine kadar ıslanmak
 şilopiloyî *rd* 1. sırsıklam, sırsıklam 2. çiskin
 şilopiloyibûn *m* sırsıklam olma, taziya dönme
 şilopiloyî bûn *l/gh* sırsıklam olmak, taziya dönmek
 şilopin *rd* çipil, çapaklı, çapak gözlü
 şiloqî *m* endişe, kaygı
 şilor *bot/m* 1. erik (*Prunus domestica*) 1. erik (bu ağacın meyvesi) ~ ê reş kara erik
 şilove *rd* 1. sulu sepken 2. çıvgın, kargin 3. vıcık
 şilovebûn *m* yivışma
 şilove bûn *l/gh* yivışmak
 şilovetî *m* cıvıklık
 şiloveyî *rd* vıcık, yivışık
 şiloveyibûn *m* cıvıklaşma
 şiloveyî bûn *l/gh* cıvıklaşma
 şiloveyîkirin *m* cıvıklaştırma
 şiloveyî kirin *l/gh* cıvıklaştırmak
 şilovkî *rd/h* yivış yivış
 şilp *bnr* şirp
 şilpil *rd* sırsıklam, sırsıklam
 şilpili *rd* sırsıklamca

şilpilîbûn *m* sırsıklam olma
 şilpili bûn *l/gh* sırsıklam olmak
 şilpilîkirin *m* sırsıklam etme
 şilpili kirin *l/gh* sırsıklam etmek
 şilpiti *rd* uyanık, çok konuşan, açık gözlü (kadin)
 şilq *h* aniden, zıp
 şilqam *bnr* şırqam
 şilqandin *bnr* şiliqandin
 şiltaq *nd/nt* yalaka
 şiltaqî *m* yalakalık
 şiltax (I) *m* bahane
 şiltax (II) *nd/nt* yalaka
 şiltax *rd/nd* iftiracı, müfteri
 şiltaxî (I) *m* yalakalık ~ kirin yalakalık etmek
 şiltaxî (II) *m* iftira ~ lê bûn iftiraya uğramak ~ lê kirin (birine) iftira atmak, iftirada bulunmak
 şiltaxîkirin *m* iftira etme
 şiltaxî kirin *l/gh* iftira etmek
 şiltaxîti *m* iftiracılık
 şilû *bnr* şolî
 şilûg *m* 1. çapak (göz çapağı) * şilûga çavê wî heye göz çapağı var 2. *rd* yaşlı (göz için; yaşla dolmuş) * bi çavên şilûg name nivîsand yaşlı gözlerle mektup yazdı
 şilûggirtin *m* çapaklanma
 şilûg girtin *l/gh* çapaklanmak
 şilûggirtî *rd* çapaklı (göz)
 şilûpil *rd* ıpsıslak, sırsıklam
 şilûr (I) *m* karışık ve iyice pişmemiş çorba
 şilûr (II) *n* 1. koruk 2. yabanî üzüm
 şilût *rd* 1. çıplak, çırcıplak, çırılçıplak 2. *mec* fakir, yokluk içinde olan
 şilûtî *m* çırcıplaklık, çırılçıplaklık
 şilx *m* oğul (bal arısı için) * şilxê mêşan arı oğulu
 şilxe *rd* bol
 şilxebûn *m* bollaşma
 şilxe bûn *l/gh* bollaşmak
 şilxeker *rd/nd* bollaştırıcı
 şim (I) *m* terlik
 şim (II) *nd* yüzünde sarı hatlar olan keçi
 şima *m* 1. bal mumu 2. bal mumu (bu maddenin sanayide kullanılmak için yapay olarak hazırlanmış) 3. mum 4. çok kirli, çok pis ~ya morkirinê mühür mumu ~ya senîtê eğir mumu
 şimabûn *m* mumlaşma
 şimadank *m* şamdan
 şimadar *rd* mumlu (bal mumu için)
 şimaker *sn/m* mumlayıcı
 şimakirin *m* 1. mumlama 2. *sn* mumlama (filmin iki kenarına bal mumu sürme)
 şima kirin *l/gh* mumlamak
 şimakirî *rd* mumlu, mumlanmış olan (bal mumuyla)
 şimamok *bnr* şemamok
 şimaq *bnr* şırmaq

şimaqî *m* 1. bir baş örtüsü 2. başa bağlanan bir tür yazma ~**ya Diyarbekirî** Diyarbakır yapımı yazma

şimar *m* uçkur

şimareng *n* bal mumu rengi

şimayî *rd* bal mumundan yapılmış

şime *m* son (hayvanlar için)

şimêl *m* 1. küçük tahıl destesi 2. sap (demet durumundaki ekin) ~ **kişandin** sap çekmek

şimik *m* 1. terlik 2. şıpıdık (ökçesiz ve arkalıksız terlik)

şimika potîn *nd* pantufla

şimikbûk *m* el yapımı bir halı ismi

şimikfiroş *nd/nt* terlikçi (satan kimse)

şimikfiroşî *m* terlikçilik

şimikker *nd/nt* terlikçi (imal eden)

şimikkerî *m* terlikçilik

şimikokî *rd* terlikçi

şimopiv *m* dedikodu ~ **kirin** dedikodu etmek (veya yapmak)

şimşad *bot/m* 1. şimşir (*Buxus sempervirens*) 2. şimşir (bu ağacın kerestesi) 3. *rd* şimşir (bu keresteden yapılan) * **kevçiyê şimşad** şimşir kaşık

şimsal *mzk/m* kaval (uzun kaval)

şimşaljen *nd/nt* kavalcı (çalan kimse)

şimşaljenî *m* kavalcılık

şimşimat *rd* kaygan, mat

şimşîr (I) *bnr* şimşür

şimşîr (II) *bot/m* şimşir (*Buxus sempervirens*)

şimşîre (I) *m* posa

şimşîre (II) *m* kapı mandalı

şimşîrî *bot/m* kılıç çiçeği

şimşîrkî *bnr* şimşûrkî

şimşûr *n* kılıç

şimşûrkî *nd* iki kişinin karşılıklı olarak, birer sopa ile (sopaları kılıç gibi salayarak) oynanan bir kılıç oyununun (çocuk oyunu)

şincik *m* süpürge

şindilîn *m* süzülme

şindilîn *l/gh* süzülmek

şindî *bot/m* 1. kızılçık (*Cornus mas*) 2. kızılçık (bu bitkinin meyvesi)

şindok *rd* miskin, kokuşmuş, şapşal (kimse)

şindolek *bnr* şindok

şing (I) *bot/m* taze olarak yenilen bir bitki

şing (II) *m* tırnak ~ **û** ~ **çangır çungur** * **beroş** **şing û şing ketin** tencereler çangır çungur devrildi

şingandin *m* 1. şangırdatma 2. şıkırdatma 3. tangırdatma

şingandin *l/gh* 1. şangırdatmak 2. şıkırdatmak 3. tangırdatmak

şingandî *rd* 1. şangırdatılmış 2. şıkırdatılmış 3. tangırdatılmış

şingeçing *h* çangır çungur, tangır tungur * **beroş bi şingeçin ketin** tencereler çangır çungur devrildi

şingeming *h* tangır tungur

şingëşing *h* 1. şangır şangır, şingır şingır 2. tangır tangır 3. cangıl cungul 4. *m* cangıl cungul (bu biçimde gürültü)

şingil *m* ek, ilave

şingilandin (I) *m* ekleme, ilave etme

şingilandin (II) *m* sarkıtma

şingilandin (I) *l/gh* eklemek, ilave etmek

şingilandin (II) *l/gh* sarkıtmak

şingilîn (I) *m* eklenme

şingilîn (II) *m* sarkma, sarkış

şingilîn (I) *l/gh* eklenmek

şingilîn (II) *l/gh* sarmak

şingên *bnr* şingîn

şingîn *m* 1. şangırdama, şingırdama (tabak, bardak ve benzerleri için) 2. şıkırdama (birbirine çarpan metal paraların çıkardığı sese benzer ses çıkarma) 3. çangırdama (madeni şeyler) 4. tangırdama 5. *fiz* tını, tınnet ~ **û çingîn** *h* şangır şungur

şingîn *l/gh* 1. şangırdamak, şingırdamak (tabak, bardak ve benzerleri için) 2. şıkırdamak (birbirine çarpan metal paraların çıkardığı sese benzer ses çıkarmak) 3. çangırdamak (madeni şeyler) 4. tangırdamak ~ **jê çûn** şangırdamak, şingırdamak

şingînî *m* 1. şangırtı, şingırtı 2. şıkırtı 3. çangırtı 4. tangırtı ~ **jê anîn** 1) şangırdatmak, şingırdatmak 2) şıkırdatmak 3) çangırdatmak 4) tangırdatmak ~ **jê hatin** (an ji **çûn**) 1) şangırdamak, şingırdamak 2) şıkırdamak 3) çangırdamak 4) tangırdamak ~ **kirin** şangırdamak, şingırdamak 2) şıkırdamak 3) tangırdamak

şingînkirin *m* şangırtı yapma, şingırtı yapma **şingîn kirin** *l/gh* şangırtı yapmak, şingırtı yapmak

şingsing *h* 1. çın çın 2. çıkır çıkır

şingsingandin *m* çınlatma

şingsingandin *l/gh* çınlatmak

şingsingîn *m* çınlanma

şingsingîn *l/gh* çınlanmak

şinguv *bot/m* bitki adı

şing û şing *h* çangır çungur * **beroş şing û şing ketin** tencereler çangır çungur devrildi

şinîr *m* boyunduruk kayışı

şino *m* idman

şintîl *m* doruk, zirve

şinûlk *m* marifet

şinûlnak *rd* marifetli

şip *m* çabuk, acele ~ **kirin** acele etmek, hızlanmak

şipan *rd* hızlı

şipane *m* kapı eşiği

şipeşip *h* 1. şıpır şıpır, pıtır pıtır (su damalasının sesi için) 2. şak şuk (terlik sesi)

şipê *h* ayakta

şiphe *m* şüphe ~**a** (yekî) **çûn ser** (...) -den şüphelenmek

şiphekirin *m* şüphe etme, şüphelenme

şiphe kirin *l/gh* şüphe etmek, şüphelenmek
şipik *m* terlik
şipil *rd* 1. çabuk, cevval, hızlı, fişek gibi (hızlı) 2. canlı, hareketli, atik, çevik, kıpırdak, kıpır kıpır 3. lâstik gibi, tığ gibi (ince, zayıf, sağlam ve çevik kimse)
şipilane *rd/h* atikçe, çevikçe
şipilayî *m* 1. çabukluk, ivinti 2. atiklik, çeviklik, kıpırdaklık
şipilbûn *m* çevikleşme, acarlaşma, tetik davranma
şipil bûn *l/gh* çevikleşmek, acarlaşmak, tetik davranmak
şipilbûyîn *m* çevikleşiş, acarlaşış, tetik davranış
şipilî *m* atiklik, çeviklik
şipilkirin *m* atikleştirme, çevikleştirme
şipil kirin *l/gh* atikleştirmek, çevikleştirmek
şipiltî *m* 1. çabukluk, ivinti 2. atiklik, çeviklik
şiping *m* kapı eşiği
şipiya *h* ayakta
şipîn *m* şıprdam
şipîn *l/gh* şıprdamak
şipînî *m* şıprtı (damla sesi)
şipîşil *rd* ıpslak
şipîşolî *rd* busbulanık
şipkirin *m* acele etme
şip kirin *l/gh* acele etmek
şipkirî *rd* acele edilmiş, acele olarak yapılmış
şipl *bnr* şipil
şipne *m* sürgü, tapan (tarım aracı)
şipnekirin *m* sürgüleme
şipne kirin *l/gh* sürgülemek
şipşeylo *rd* busbulanık
şipsidandî *rd/h* sımsıkı
şipşil *rd* ıpslak, yamyaş
şipşîn *rd* 1. masmaavi, gömgök 2. mosmor ~ **bûn** mosmor olmak
şipşînî *rd* mosmor (darb sonucu)
şipşînîbûn *m* mosmor kesilme
şipşînî bûn *l/gh* mosmor kesilmek
şipşîrîn *rd* şipşirin
şipşilo *rd* busbulanık
şipşolî *rd* busbulanık
şiq *m* sık * **ji van şıqan kîjan rast e?** bu sık-lardan hangisi doğru?
şiqat *m* kibrit
şiqawêl *m* çalı süpürgesi
şiqeşiq *m* şakırtı * **şiqeşiq diranan** diş şakırtısı ~ **jê anîn** şakırdatmak ~ **jê çûn** (an jî hatin) şakırdamak
şiqeyt *n* taş oyunu
şiqêr *bnr* şikêr
şiqitandin *m* 1. sarkıtma 2. sarkıtma, sıyırma 3. ağdırma 4. indirme (aşağıya inmesini sağlama) 5. kaydırma
şiqitandin *l/gh* 1. sarkıtmak 2. sarkıtma, sıyırma * **şalê xwe şiqitand** pantolonunu sıyırdı 3. ağdırmak 4. indirmek (aşağıya inmesini sağlamak) 5. kaydırmak

şiqitandî *rd* 1. sarkık 2. sıyrık
şiqitandîbûn *m* 1. sarkıklık 2. sıyrıklık
şiqitî *rd* sarkık
şiqitîbûn *m* sarkıklık
şiqitîn *m* 1. sarkma, sarkış 2. sarkma, gevşeyip sarkma, torbalanma 3. sıyırma (elbise çıkarma) 4. sarkma, ağma, ağış, inme 5. inme (dağ, tepe gibi yüksek yerlerden gelme) 6. inme (bir yerden başka bir yere gitme, varma) 7. inme (bir yerden aşağıya inme) 8. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 9. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 10. kaçma (bir yana doğru kayma) 11. düşme (vurma, değme)
şiqitîn *l/gh* 1. sarkmak 2. sarkmak, gevşeyip sarkmak, torbalanmak * **gepên wî şiqitîbûn** yanakları sarkmış (veya torbalanmış) 3. sıyırmak (elbise çıkarmak) 4. sarkmak, ağmak, inmek * **êdî roj şiqitîbû** güneş ağmıştı artık di 5. inmek (dağ, tepe gibi yüksek yerlerden gelmek) * **gur şiqitîn bajêr** kurtlar şehre indi 6. inmek (bir yerden başka bir yere gitmek, varmak) * **di çaxanê xortaniyê de em dişiqitîn ber devê deryayê** gençlik dönemimizde denize inerdik 7. inmek (bir yerden aşağıya inmek) * **ji ser darê bişiqite jêrê** ağaçtan aşağı in 8. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 9. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) * **lingê min şiqitî** ayağım kaydı 10. kaçmak (bir yana doğru kaymak) * **xalî bi jêr de şiqitiye** halı aşağıya kaçmış 11. düşmek (vurmak, değmek) * **siya dara behîvê şiqitîbû ser rê** badem ağacının gölgesi yola düşmüştü
şiqîn *bnr* şiqîn
şiqlot *m* misket şeklini almış hayvan pisliği; genellikle yünlerine yapışık olur
şiqşiqandin *m* çatlatma
şiqşiqandin *l/gh* çatlatmak
şiqşiqandî *rd* çatlak
şiqşiqîn *m* çatlama, çatır çatır çatlama (çok çatlama)
şiqşiqîn *l/gh* çatlamak, çatır çatır çatlamak (çok çatlamak) * **lêvên wî şiqşiqîne** dudakları çatlamış
şiqşiqok *bnr* çeçeqqok
şiqul *bnr* sixul
şirafe *bnr* şerafe
şirav *m* musluk
şirb (I) *m* kırık karıka verilen ad (dört defa verilen ad, bir def on karıktır)
şirb (II) *bot/m* karaçam
şirdan *m* 1. dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey) 2. tezek dizisi
şirde *m* inci boncuk dizisi
şire *m* şıra

şired *rd* çalışkan

şiredî *m* çalışkanlık

şir'en *h* şer'an

şireşir *h* 1. şarıl şarıl, şar şar, şırıl şırıl, zırıl zırıl * **şireşira avê ye tê** zırıl zırıl su akar 2. şakır şakır (yağmur sesi vb. gibi) 3. faşır faşır

şireşirkirin *m* şarıldama

şireşir kirin *l/gh* şarıldamak

şirge *m* kalak

şirên *bnr* şirin

şirhot *m* lazımlık (özelikle yaşlı kimselerin için küçük apdeslerini yaptıkları kap)

şiridandin *m* serkeş olmasına sebep olma

şiridandin *l/gh* serkeş olmasına sebep olmak

şiridin *m* 1. serkeş olma 2. eve uğrainama (evcil hayvan için)

şiridin *l/gh* 1. serkeş olmak 2. eve uğramamak (evcil hayvan için) * **mirişk şiridiye** tavuk eve uğramıyor

şirik (I) *m* püskül ~ **kirin** püsküllemek ~ **û pirik** püskül müskül

şirik (II) *m* 1. çörten, oluk 2. duş (su akıtan âlet) 3. damla, damlacık * **şirikên baranê** yağmur damlaları ~ê **xwêdanê pê de hatin xwarê** boncuklanmak, terlenmek

şirikî *rd/nd* mor menekşe rengi

şirikandin *m* şırıldatma

şirikandin *l/gh* şırıldatmak

şirikîn *m* şırıldama

şirikîn *l/gh* şırıldamak

şirikkirin *m* 1. inci, boncuk, gümüş, altın dizileriyle süsleme 2. püskülleme

şirik kirin *l/gh* 1. inci, boncuk, gümüş, altın dizileriyle süslemek 2. püsküllemek

şirikkirî *rd* 1. süslü * **xîzmên di şirikkirî** süslü hizmetler 2. püsküllü

şiringa *m* 1. şiringa 2. şiringa, enjektör ~ **kirin** şiringa etmek (veya yapmak)

şiringî *m* aşırı sıcaklık, alev alev yanma

şiringîn (I) *m* çok ısınma

şiringîn (II) *m* tadına varma, tam tadını alma

şiringîn (I) *l/gh* çok ısınmak

şiringîn (II) *l/gh* tadına varmak, tam tadını almak

şirinqe *m* şiringa, enjektör

şiriqandin *m* kavurma (sıcak, soğuk, rüzgâr vb. den dolayı koflaşma, kuruma, yanma)

şiriqandin *l/gh* kavurmak (sıcak, soğuk, rüzgâr vb. den dolayı koflaşmak, kurumak, yanmak)

şiriqîn *mkavurulma* (sıcak, soğuk, rüzgâr vb. den dolayı koflaşma, kuruma, yanma)

şiriqîn *l/gh* kavurulmak (sıcak, soğuk, rüzgâr vb. den dolayı koflaşmak, kurumak, yanmak) * **genim şiriqiye** buğday kavurulmuş

şirişim *m* tutkal

şirişimkirin *m* tutkallama

şirişim kirin *l/gh* tutkallamak

şirişimkirî *rd* tutkallı, tutkallanmış

şirişimnekirî *rd* tutkalsız, tutkallanmamış olan

şirik *nd/nt* 1. ortak 2. *m* ortak (kuma) 3. *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilen-diren, onlara üzüğü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **aliyên şirik ên helbest-vanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır ~ê **dêrd dert ortağı** ~ê **sûc suç ortağı**

şirikane *h* ortaklaşa, müştereken

şirikatî *m* ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek

şirikayî *m* ortaklık

şirikayikirin *m* ortaklık etme

şirikayî kirin *l/gh* ortaklık etmek

şirîkbûn *m* ortaklaşma

şirik bûn *l/gh* ortaklaşmak

şirîkbûyîn *m* ortaklaşma

şirîkî *m* ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek

şirik kirin *l/gh* ortaklaştırmak

şirîn *m* 1. şarıldama, şarlama, şırıldama, şorlama 2. şakırdama

şirîn *l/gh* 1. şarıldamak, şarlamak, şırıldamak, şorlamak 2. şakırdamak

şirînek *m* oluk (yapılardaki oluk için)

şirînekî *rd* oluk gibi

şirînekîbûn *m* oluklaşma

şirînekî bûn *l/gh* oluklaşmak

şirînî *m* 1. şarılı, şırıltı * **dengê şirîniya robarê ji vir tê bihîstin** derenin şırıltısı buradan duyuluyor 2. şakırtı (yağmur ve su şakırtısı için)

şirîs *bot/m* çiris

şirît (I) *m* şerit, hizar

şirît (II) *m* 1. şerit 2. fitil (koltuk ve sandalye gibi oturlan eşyanın yapımında dikiş veya çivileri gizlemekte kullanılan şerit) 3. askı (gelinin oturacağı yerin üstüne asılan süsler) 4. askı, hevenk (saklanmak için tavana asılmış dizi)

şirjav *rd* lâyık

şirk *nd* şirk

şirket *m* şirket, ortaklık ~a **anonîm** *hiq* anonim şirket ~a **komandît** komandit ortaklık (veya şirket) ~a **limitet** *hiq* limited ortaklık, limitet şirket ~a **pişkdarî** (an *jî kolektîf*) kolektif şirket

şirn *n* domuz dişi

şirne *m* hortum (fil hortumu) * **şirneya fil** fil hortumu

şirnik (I) *m* oluk suyunun aktığı yer

şirnik (II) *m* yırtıcı hayvan tırnağı, pençesi

şironek *m* oluk

şirp *h* aniden, zıp, pır (kaçmak) * **got çirp û baz da pır deyip kaçtı** ~ **û baz dan** tabanları yağlamak

şirpandin *m* 1. aniden vurma 2. yağmur bastırma

şirpandin *l/gh* 1. aniden vurmak 2. yağmur bastırmak * **baraneke wisa şirpandê qet mepirse** bir yağmur bastırdığı hiç sorma

şirpîn *m* şapırtı
şir *şir h* şar şar, şarıl şarıl
şirşirane *m* fiskiye, fişkirik
şirşirik *m* fiskiye, fişkirik
şirşirandin *m* şırıldatma
şirşirandin *l/gh* şırıldatmak
şirşirîn *m* şırıldama
şirşirîn *l/gh* şırıldamak
şirşirk *m* süzgeç (sulama kovasını ucuna takılan araç) ~a **destan** el duşu
şirt (I) *bot/m* 1. süpürge çalısı 2. çalgıç, çalkı, çalı süpürgesi
şirt (II) *m* kesilmiş asma çırpısı
şirtik (I) *m* çit, dal
şirtik (II) *bot/m* 1. süpürge çalısı 2. çalgıç, çalkı, çalı süpürgesi
şirtikî *rd* şımarık
şirtikbûn *m* şımarma, yüzlenme
şirtikî bûn *l/gh* şımarmak, yüzlenmek
şirtikîti *m* şımarıklık
şirtîni *rd* düz saç
şirtoq *m* çapak (göz çapağı)
şirtoqgirtin *m* çapaklanma
şirtoq girtin *l/gh* çapaklanmak
şirûb *m* şurup
şirût *bır* şert û şirût
şit *rd* 1. düz 2. kel * **serê wî şit e** başı kel
şitap *m* makyaj
şitar *rd* üstü açık (yatarken üstünü açık bırakmak) * **ew razaye maye şitar** uyumuş ama üstü açık kalmış
şitexalî *m* 1. konuşma 2. söz, lâf 3. söylenti
şitexilandin *m* konuşturma
şitexilandin *l/gh* konuşturmak
şitexilîn *m* konuşma
şitexilîn *l/gh* konuşmak * **zarok hîna naşte-xile** çocuk daha konuşmıyor
şitil *m* fide ~ **danîn** fidelemek, kökertmek * **we-kî şitla tihokê** fidan boylu (veya fidan gibi)
şitilandin (I) *m* süsleyip püsleme
şitilandin (II) *m* budama
şitilandin (III) *m* fideleme
şitilandin (I) *l/gh* süsleyip püslemek
şitilandin (II) *l/gh* budamak
şitilandin (III) *l/gh* fidelemek
şitildanîn *m* fideleme, kökertme
şitil danîn *l/gh* fidelemek, kökertmek
şitilfiroş *nd/nt* fideci, fide satan kimse
şitilfiroşî *m* fidecilik
şitilgeh *m* fidelik
şitilîn (I) *l/gh* süslenip püslenmek
şitilîn (II) *l/gh* budanmak
şitilîn (III) *l/gh* fidelemek
şitilkirin *m* budama
şitil kirin *l/gh* budamak
şitilvan *nd/nt* fideci
şitilvanî *m* fidecilik
şitiyar *rd* üstü açık (yatarken üstünü açık bırakmak)

şitî *rd* düz (kıvrıkcık veya dalgalı olmayan saç)
şitûr *m* çepiç
şitû *m* sert bir armut türü
şitûk *m* 1. atık su 2. kaynatılan ayranın üstünde biriken sarı renkli su
şitûn *nd* düz (kıvrıkcık veya dalgalı olmayan saç)
şitûnî *rd* 1. düz saçlıca, düzce saç 2. düz saçlı
şityar *rd* üstü açık
şîûr *m* şuur, bilinç
şiv (I) *rd* yoz (doğada olduğu gibi kalan, işlenmemiş)
şiv (II) *m* 1. çubuk (körpe dal) * **şiva mêtê** asma çubuğu 2. çubuk, değnek 3. çubuk (değnek biçiminde ince, uzun ve sert şey) * **şiva hesinî** demir çubuk 4. çelik (kök salmak amacıyla yere dikilen dal) 5. çubuk (sigara içmek için kullanılan uzun ağızlık) 6. sopa (sopayla yapılan vurma) 7. kamış (erkeklik organı, penis) ~ **jî terî li hev dadigere** ağaç yaşken eğilir ~ **li ber danîn** hareketlemek ~a **ga rabûn** düvesimek ~a **mêtê** bağ çubuğu ~a **muxurkirî** ökse çubuğu
şiva nîr *m* gömüldürük
şivak *m* 1. pencere, küçük pencere 2. duvardaki dolap
şivan *nd/nt* 1. çoban 2. rençberlerin sondakisine verilen ad ~o **ço û dar, bûkê pê û par** herşeyin hayırlısı
şivandilke *zo/nd* bir kuş
şivanetî *m* çobanlık
şivanî *m* 1. çobanlık 2. *wj* pastoral ~ **kirin** çobanlık etmek
şivankî çobanca, çobana yaraşır biçimde * **şivankî av vexwar**
şivanmîjolk *zo/m* çobanaldatan kuşu
şivanok (I) *bot/m* deve tabanı (Phlodentron)
şivanok (II) *zo/m* saka kuşu
şivanrêk *m* çobanların kullandığı yol, bir tür patika
şivansitexalik *zo/m* çobanaldatan (Caprimulgus europeus)
şivansitexelînek *zo/m* çobanaldatan (Caprimulgus europeus)
şivansitexelîng *zo/m* çobanaldatan (Caprimulgus europeus)
şivanşteklîk *zo/m* çobanaldatan kuşu
şivanî *m* çobanlık ~ **kirin** çobanlık etmek
şivanxapînok *zo/m* çobanaldatan, keçişagan, dağ kırlangıcı (Caprimulgus europeus)
şivbadan *m* şafakleyn kesilen dikenli kuşburnu sürgünü ısıtılıp, bükülüp burarak yapılan dikenli halkanın tılsımlı sayılan ellerle (bu eller adaşı olmayan biridir) hasta veya yara bereli kimsenin üstünden üç defa (çıplatılarak) geçirme ve banyo yaptırma işlemi
şivdan *m* titleme
şiv dan *l/gh* titlemek * **hîriyê şiv bide** yünü title

şivdanın *m* çelikleme

şiv danın *l/gh* çelikleme

şivdar (I) *n* asa, sopa

şivdar (II) *rd* 1. çubuklu 2. değnekli, sopalı

şiverê *m* patika, keçi yolu, yolak, izlek

şivfiroş *nd/nt* çubukçu (satan kimse)

şivik (I) *m* ark

şivik (II) *m* 1. çubuk (körpe dal) * şivika mēwê asma çubuğu 2. çubuk, değnek 3. çubuk (değnek biçiminde ince, uzun ve sert şey) * şivika hesinî demir çubuk 4. bızbız (dahol çubuğu) 5. parmak (bir tekerleğin merkezinden çemberine kadar uzanan çubukların her biri) ~a daholê bızbız ~a hesab çetele ~a mēwê bağ çubuğu ~a şetikan bağdadî, yapılarda kullanılan çita

şivikkirin *m* çubuklama

şivik kirin *l/gh* çubuklamak

şivir *zo/m* geyik (Cervus elaphus)

şivira kedi *zo/nd* ren geyiği

şivist *m* asma çubuğu

şivî *m* iz

şivîl *bnr* şivile

şivîle *m* 1. iz 2. izlek, keçi yolu, patika, yolak

şivîşk *bot/m* bir bitki

şivkirin *m* 1. çubuklama 2. değnekleme, sopalama 3. aşılama (ağaç için)

şiv kirin *l/gh* 1. çubuklamak 2. değnekleme, sopalama * ê gundî misêwa kerê li pêşiya xwe şiv dikir köylü önündeki eşeğini habire değneklüyordu 3. aşılama (ağaç için)

şivmehlî *m* tapan çubuğu

şivne *m* tapan

şivnîr *m* gömüldürük

şivşet *m* bağdadî, yapılarda kullanılan çita

şivşivî *rd* çubuklu, hatlı (kumaş vb. için)

şivşivok *rd* sıkı

şivvan *nd/nt* çubukçu

şivan *m* yas

şiwandin *bnr* şibandin

şivar *m* musala taşı

şivare *m* ölü yıkama suyu

şive *mat/m* teget

şiven *m* şivan

şiwibandin *bnr* şewibandin

şiwitandin *l/gh* kavurmak, soğuk vurmak, soğuk yakmak (bitki için; çok soğuşun etkisiyle kurumak)

şiwîn (I) *m* 1. eser, yapıt (bir kimsenin emek sonucu ortaya çıkardığı şey) 2. eser, yapıt (sanatçının ortaya çıkardığı ürün)

şiwîn (II) *bnr* şibîn

şiwêt *bot/m* dere otu (Anethum)

şiwît *bot/m* yabantrak, dere otu türü

şiwî *m* karpuz

şixab *m* matkap

şixat *m* 1. kibrit (içinde kibrit çöpleri bulunan kutu) ~ pê xistin kibrit çakmak

şixatdank *m* kibritlik

şixatfiroş *nd/nt* kibritçi

şixatik *m* kibrit

şixav *m* delgi, matkap

şixl *nd* oğul

şixmêl *m* yabani buğday

şixre *m* anıç

şixrevan *nd/nt* anıçla, harman yerine sap taşıyan kimse

şixrevanî *m* (harman yerine) sap taşımacılık

şixrevanî *m* (harman yerine) sap taşımacılık

şixul *n* iş ~ kirin iş yapmak ~ şêr e, dema meriv dest davêjiyê di destê meriv de dibe rovî iş aslan gibidir, yapmaya başladın mı tilki oluverir

şixulandin *m* 1. çalıştırma 2. işletme, işletiş (işlemesini sağlama, çalıştırma) 3. işletme (bir şeyi, bir yeri kullanarak veya çalıştırarak yarar sağlama) 4. kullanma (bir hizmette bulundurma, çalıştırma) 5. kullanma (işletme, değerlendirme) 6. kullanma (araç veya alet işletme, yönetme) 7. oynatma (bir araç, gereç kullanma) 8. *m* çalışma (bünyesindeki suyun azalması veya çoğulması sonucu ağacın biçim veya boyut değişmesi)

şixulandin *l/gh* 1. çalıştırmak 2. işletmek (işlemesini sağlamak, çalıştırmak) * makîne şixulandin makîneyi işletmek 3. işletmek (bir şeyi, bir yeri kullanarak veya çalıştırarak yarar sağlamak) * ez vê kargehê dişixulînim bu işyerini ben işletiyorum 4. kullanmak (bir hizmette bulundurmak, çalıştırmak) * pir baş tivingê dişixulîne çok iyi tüfek kullanıyor 5. kullanmak (işletmek, değerlendirmek) * dê pêreyê xwe di bazirganiyê de bişixulîne parasını ticarete kullanacakmış 6. kullanmak (araç veya alet işletmek, yönetmek) * erebeyê fena naşixulîne arabayı fena kullanmıyor 7. oynatmak (bir araç, gereç kullanmak) * ma mirovekî bişixulî li ser mermer tevşo dişixulîne? akıllı adam mermer üzerinde keser oynatır mı? 8. çalışmak (bünyesindeki suyun azalması veya çoğulması sonucu ağacın biçim veya boyut değişmesi) * divê mirov bala xwe bide şixulandina darê ağacın çalışmasına dikkat etmek lazım

şixulandî *rd* 1. çalıştırılmış 2. çalışır durumda olan 3. işletilmiş 4. kullanılmış

şixulbar *rd* çalışır, işler, işleyen, çalışan * erebeya ku bi benzîne şixulbar e benzinle çalışan araba

şixulbarî *m* işlerlik

şixuldar *nd/nt* işçi

şixuldarî *m* işçilik

şixulhez *rd* çalışan, çalışıcı

şixulhezî *m* çalışkanlık

şixulhiştin *m* iş bırakma, grev

şixulî *rd* 1. çalıştırılmış 2. işletilmiş 3. kullanılmış

şixulîn *m* 1. çalışma (bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek verme) 2. çalışma (iş veya görevi olma) 3. çalışma (iş üzerinde bulunma) 4. çalışma (makine veya aletler için, işe yarar veya işler durumda olma) 5. çalışma (bir işi yapma, gerçekleştirmek için çaba harcama) 6. çalışma (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek verme) 7. işleme, işleyiş (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirme) 8. işleme (iyi çalışma, müşterisi bol olma) 9. işleme, çalışma (durağan durumdan hareketli duruma geçme) 10. işleme (işlek, etkin durumda olma) 11. işleme (çıban; olgunlaşma yolunda olma) 12. gelişme, gelişip serpilme 13. *biy* açınma, gelişme 14. açınma, gelişme, inkişaf etme (tohum ve hastalık için) 15. işletilme, kullanılma 16. yanma, parıldama, ısı ısı olma, göz alma

şixulîn *l/gh* 1. çalışmak (bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek vermek) * **ez ji bo vê berhemê sê salan şixulîm** bu eser için üç yıl çalıştım 2. çalışmak (iş veya görevi olmak) * **heval di fabrikayê de dişixule** arkadaş fabrikada çalışıyor 3. çalışmak (iş üzerinde bulunmak) * **ez dizanîm ku ew li daîreyeke fermî wekî wergêr û bi rojane dişixule** onun resmi bir dairede mütercim olarak yevmiye ile çalıştığını biliyorum 4. çalışmak (makine veya aletler için, işe yarar veya işler durumda olmak) * **planîye dişixule?** planıya çalışıyor mu? 5. çalışmak (bir işi yapmak, gerçekleştirmek için çaba harcamak) * **pir lê şixulî ku mar bikuje** yılını öldürmek için çok çalıştı 6. çalışmak (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek vermek) * **zarok li darsa xwe dişixule** çocuk dersine çalışıyor 7. işlemek (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirmek) 8. işlemek (iyi çalışma, müşterisi bol olmak) * **dukan xweş dişixule** dükkan iyi işliyor 9. işlemek, çalışmak (durağan durumdan hareketli duruma geçmek) 10. işlemek (işlek, etkin durumda olmak) * **ew rê naşixule** o yol işlemiyor 11. işlemek (çıban; olgunlaşma yolunda olmak) 12. gelişmek, gelişip serpilme * **li keçikê mêze bike hiç neşixuliye** kıza bak hiç gelişmemiş * **îsal dar qet neşixulîn** bu sene ağaçlar hiç gelişmediler 13. *biy* açınmak, gelişmek 14. açınmak, gelişmek, inkişaf etmek (tohum ve hastalık için) 15. işletilmek, kullanılmak 16. yanmak, parıldamak, ısı ısı olmak, göz almak

şixulîner *nd/nt* 1. çalıştırıcı, işletici 2. işletmeci

şixulînerî *m* 1. işleticilik 2. işletmecilik

şixulkar *nd/nt* işçi

şixulkarî *m* işçilik

şixulker *nd/nt* işçi

şixulkerî *m* işçilik

şixulkirin *m* iş yapma

şixul kirin *l/gh* iş yapmak

şixûn *m* iskuna

şiyafk *bot/m* halk hekimliğinde ishal sürdürücü olarak kullanılan bir bitki

şîyan *m* 1. yapabilme, edebilme 2. kudret, ıktidar (bir şeyi yapabilme gücü) 3. takat, kuvvet (fiziksel güç) * **şîyan û pertava min têrî wê nake** ona yetecek kuvvetim yok 4. erk * **şîyana şîyasî** siyasi erk ~a **hespî** beygir gücü

şîyandar *rd* 1. kadir (gücü yeter) 2. kudretli, takatlı

şîyandarbûn *m* kadir olma

şîyandar bûn *l/gh* kadir olınak

şîyandin *bnr* şandin

şîyane *m* erk, sulta

şîyanî *m* 1. rûşt 2. *fiz* gizil güç

şîyar (I) *n* tulum * **şîyarê avê** su tuluunu

şîyar (II) *rd* 1. uyanık 2. uyanık, gözaçık 3. bilinçli, şuurlu

şîyarbûn *m* 1. uyanma (uyku durumundan çıkma) 2. uyanma, bilinçlenme (gerçekleri anlar, kavrar duruma gelme) 3. uyanma, bilinçlenme (bilgisizlikten kurtulma)

şîyar bûn *l/gh* 1. uyanmak (uyku durumundan çıkmak) 2. uyanmak, bilinçlenmek (gerçekleri anlar, kavrar duruma gelmek) 3. uyanmak, bilinçlenmek (bilgisizlikten kurtulmak)

şîyarbûyîn *m* 1. uyanış (uyku durumundan çıkma) 2. uyanış, bilinçleniş (gerçekleri anlar, kavrar duruma gelme) 3. uyanış, bilinçleniş (bilgisizlikten kurtulma)

şîyare *m* izolasyon

şîyarekirin *m* izole etme

şîyare kirin *l/gh* izole etmek

şîyarekirî *rd* izole edilmiş olan

şîyarê avê *nd* su tulumu

şîyarî *m* 1. uyanıklık 2. bilinçlilik 3. uyarı, i-kaz

şîyarkirin *m* 1. uyandırma 2. *psî* uyandırma 3. uyandırma, bilinçlendirme

şîyar kirin *l/gh* 1. uyandırmak 2. *psî* uyandırmak 3. uyandırmak, bilinçlendirmek

şîyarkirî *rd* 1. uyandırılmış 2. *psî* uyandırılmış 3. uyandırılmış, bilinçlendirilmiş olan

şîyatok *rd* 1. kaygan 2. *argo* yağ çeken

şîyatokî *rd* kayganca

şîyatokîbûn *m* kayganlaşma

şîyatokî bûn *l/gh* kayganlaşmak

şîyatokîkirin *m* 1. kayganlaştırma 2. yağcılık etme, dalkavukluk etme

şîyatokî kirin *l/gh* 1. kayganlaştırmak 2. yağcılık etmek, dalkavukluk etmek.

şî (I) *bnr* şû

şî (II) *m* tahlil, analiz ~ **kirin** tahlil etmek, analiz etmek

şîar *m* şîar, belgi

ye şına mitriban, kes tişteek jê êfm nake bir kör döüşüdür gidiyor, kimse bir anlam veremiyor

şın (III) nd/n 1. mavi 2. *rd* mavi (bu renkten olan) 3. *nd/rd* yeşil (bazen de bu anlamda kullanılır) ~ **û reş** mosmor ~ **û reş bûn** morarmak (darb sonucu) ~ **û reş kirin** morartmak ~ **ê birqonek** maden mavisi ~ **ê kulilka lewenteyê** lâvanta mavisi

şinahî bnr şınayî

-**şinas rz/m** bilir anlamını veren sonek * **qedir-şinas** kadirbilir

şınatî m 1. mavilik 2. yeşillik

şınayî (I) m 1. mavilik 2. morartı, morluk (darp, hastalık vb. gibi nedenler sonucu oluşan morluk)

şınayî (II) m 1. yeşillik 2. yeşillik (yeşilliği bol olan yer)

şınbêr m eskiden süt sağma yeri olarak kullanılmış yer

şınboz n 1. kula 2. *rd* kula (bu renkte olan at) * **hespê şınboz** kula at

şınbûn (I) m 1. mavileşme 2. morarma, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarma)

şınbûn (II) m 1. yeşerme 2. yeşerme, yeşillenme (yeşil renk alma) 3. göverme, yeşerme 4. bitme (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişme) 5. *mec* yeşerme, filizlenme

şın bûn (I) l/gh 1. mavileşmek 2. morarmak, morlaşmak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak)

şın bûn (II) l/gh 1. yeşermek 2. yeşermek, yeşillenmek (yeşil renk almak) 3. gövermek, yeşermek * **tov şın bûn** tohumlar göverdi 4. bitmek (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişmek) 5. *mec* yeşermek, filizlenmek * **dî nava dilê min de hestên nû şın bûn** içimde yeni duygular filizlendi

şınbûnî m 1. yeşerme 2. göverme

şınbûyîn (I) m 1. mavileşiş 2. morarış, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarma)

şınbûyîn (II) m 1. yeşeriş 2. yeşeriş, yeşilleniş (yeşil renk alma) 3. göveriş, yeşeriş 4. bitme (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişme) 5. *mec* yeşeriş, filizleniş

şındamar ant/m toplar damar

şındanîn m yas tutma

şın danîn l/gh yas tutmak

şındar rd yash, matemli

şinek (I) rd mavi (bu renkten olan) * **çavê şinek** mavi göz

şinek (II) nd/nt dalkavuk, şaklaban, yalaka

şinekî m dalkavukluk, yalakalık ~ **kirin** dalkavukluk etmek, yalakalık yapmak

şinekibûn m dalkavuklaşma

şinekî bûn l/gh dalkavuklaşmak

şinerek bot/m baharda susuz alanlarda yetişen

bir bitki olup hem kökü hem de yaprakları yenilir

şînet m fidan

şîne esmanî nd 1. havaî mavi 2. *rd* havaî mavi (bu renkten olan)

şîngerandin m yas tutma

şîn gerandin l/gh yas tutmak

şîngerî m 1. yas, matem 2. ağıt, mersiye

şîngerîn m yas tutma

şîngirêdan (I) m yas tutma

şîngirêdan (II) m mavi giyme

şîn girê dan (I) l/bw yas tutmak

şîn girê dan (II) l/bw yas tutmak

şîngirêdayî (I) rd yash, matemli

şîngirêdayî (II) rd mavili, mavi giyinmiş kimse

şîngirêdayîn m yas tutuş

şîngirtin m yas tutma, matem tutma, yasa bürünme, yaslanma

şîn girtin l/gh yas tutmak, matem tutmak, yasa bürünmek, yaslanmak

şîngirtî rd yash, matemli

şînik (I) m yas, matem

şînik (II) bj/m tifüs

şînik (III) m sinek (iskâmbil kağıtlarında)

şînikî rd mavimsi

şînî rd 1. yash, matemli 2. yas, matem

şîngir rd matem tutan

şîngirî m yas, matem

şînkayî (I) m mavilik

şînkayî (II) m yeşillik (yeşil bitkileri çok olan yer)

şînkir rd yas tutan

şînkirin (I) m 1. mavileştirme 2. morartma (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)

şînkirin (II) m yeşertme

şînkirin (III) m yas tutma

şîn kirin (I) l/gh 1. mavileştirmek 2. morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)

şîn kirin (II) l/gh yeşertmek

şîn kirin (III) l/gh yas tutmak

şînkî rd mavilimsi

şînkole rd mavimsi

şînoskî rd mavimtırak

şînok (I) m nazar boncuğu

şînok (II) bot/m bitim, melengiç

şînok (III) m bir çeşit eski tüfek

şînolekî rd mavimsi

şînomîno rd mavimsi, mavilimsi

şînordek m yeşil başlı suna

şînotek rd çakır (göz için)

şînoyî rd mavili, mavimsi

şînqelandin m 1. morartma 2. morartma (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)

şînqelandin l/gh 1. morartmak 2. morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)

şînqelandî rd morarık (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)

şînqelîn m 1. morarma 2. morarma (darp, has-

talık vb. gibi durumlar sonucu vücutta oluşan morarma)
şınqelîn *l/gh* 1. morarmak 2. morarmak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak)
şınreş *rd* morluk, çürük (darb sonucu oluşan)
şintirîn *m* yıprama
şintirîn *l/gh* yıpramak
şınxalî *rd* masmavi, parlak mavi * **esmanê**
şınxalî masmavi gök yüzü
şınxane *m* matemhane
şınzer *rd* turkuaz
şîp (I) *zoh* biz (bir mersin balığı türü)
şîp (II) *m* 1. akak (su için; ivinti yeri) * **şîpa**
avê su akağı 2. akak (eğimi, inişi fazla olan yer) 3. çağlayan, çağlar, gürlek, harlak, şelâle 4. eğimli değirmen savağı
şîp (III) *m* atkı (üst eşik)
şîp (IV) *mat/m* doğrultu * **di eynî şîpekî de ne**
 aynı doğrultudalar
şîp (V) *m* sıırım
şîp (VI) *zoh* panter
şîpan *m* eşik, kapı eşiği
şîpanak *m* eşik, kapı eşiği
şîpande *bnr* şîpander
şîpander *m* eşik, kapı eşiği
şîpane *m* eşik ~a **derî** kapı eşiği
şîpanek (I) *m* kapı eşiği
şîpanek (II) *m* çağlayan, çağlar, şelâle
şîpax *m* sille, tokat
şîpik *m* kapı eşiği
şîpre *m* 1. çayır 2. ormanlık alanda ot biçim yeri 3. ot ve meşe yapraklarını kesme yeri
şîqal *m* posa
şîqam *m* sille, tokat
şîqandin *m* 1. şakırdatma 2. kükretme (öfkelenirip bağırıp çağırmasına neden olma)
şîqandin *l/gh* 1. şakırdatmak 2. kükretmek (öfkelenirip bağırıp çağırmasına neden olmak)
şîqandî *rd* 1. şakırdatılmış 2. kükremitmiş (öfkelenirilmiş)
şîqaq *bnr* nîfaq
şîqesîq *h* şakır şakır ~ **pê ketin** şakımak, şakırdamaya başlamak
şîqîn *m* 1. şakıma 2. kükremitme (öfke ve kızgınlık ile yüksek sesle bağırma)
şîqîn *l/gh* 1. şakımak 2. kükremek (öfke ve kızgınlık ile yüksek sesle bağırma) ~ **jê çûn** bülbül gibi şakımak ~ **pê ketin** şakımak, şakırdamaya başlamak
şîqînî *m* şakırtı
şîqînî jê anîn *l/bw* şakırdatmak
şîqînî jê çûn *l/bw* şakırdamak
şîqînî jê hatin *l/bw* şakırdamak
şîqîn pê ketin *l/bw* şakımak
şîqol *m* çapak (göz çapağı)
şîqolgirtin *m* çapaklanma
şîqol girtin *l/gh* çapaklanmak

şîqolgirtî *rd* çapaklı

şîr (I) *bnr* şîr (II)

şîr (II) *m* bir yaşında küçük tay

şîr (III) *n* 1. süt (kadınların ve memeli dişi hayvanların memelerinden gelen besin değeri yüksek sıvı madde) 2. **bot** süt (bazı bitkilerin türlü organlarında bulunan beyaz renkli öz su) 3. süt (süte benzeyen her türlü sıvı) 4. **mec** soy sop * **tu jî şîr û aveynê kê yî?** kimin soyu sopundansın? ~ **dan** (yekî) süt vermek ~ **hingiv** yağ bal (hoş, istenir bir biçimde) ~ **ketin** (çiçikan) sütlenmek ~ **lê ketin** (çocuğu) süt çalmak ~ **lî** (zarok) **ketin** (çocuğu) süt çalmak ~ **pîç meyîn** süt kendilğinde mayalanır gibi olmak ~ **sayî** apaçık (gök yüzü) ~ **û aveyn** (an jî **haveyn**) hasebi nesebi ~ **û hingiv** süt bal ~ **ê binî** kaymak altı ~ **ê çîltiyê di pozê** (yekî) de **anîn** Han-ya'yı Konyay'yı gösterme (veya öğretmek) ~ **ê çîltiyê di pozê** (yekî) de **derketin** burnundan (fitil fitil) gelmek, fitil fitil burnundan gelmek ~ **ê çîltiyê di pozê** (yekî) de **derxistin** burundan (fitil fitil) getirmek, (birine) kan kusturmak ~ **ê çîltiya diya** (wî) di **pozê** (wî) de **derketin** (birini) anasından doğduğuna pişman etmek ~ **ê firîşk** ağız sütü ~ **ê helal xwariye** helâl süt emmiş ~ **ê** (kesekî) **heram** e ütü bozuk ~ **hilkîşandin** sağım hayvanının süt sağma esnasında sütünü vermeme durumu ~ **ê berê xwe** kendi sütü (anne için) ~ **ê heram** 1) haram süt 2) gebe olduğu halde annenin çocuğuna verdiği süt ~ **ê kerê eşek** sütü ~ **ê kerê pir** e jî **dehşika kerê** re herkesin faydası kendisine (yakın çevresine) olur (lî) ~ **ê** (yekî) **man** sütüne kalmak ~ **ê mirî** anne uyku dayken çocuğuna verdiği süt ~ **ê sêrojê di pozê** (yekî) re **anîn** burundan (fitil fitil) getirmek, (birine) kan kusturmak ~ **ê ter** ağız (yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü) ~ **ê xav** 1) çiğ süt 2) ağız (yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü) ~ **ê xîç** ağız (yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü) (lî) ~ **ê xwe çûn** süt çekmek ~ **ê xwe lê helal kirin** sütünü helal etmek ~ **ê zikmakî jî dev û pozê** (yekî) **hatin** anasından emdiği süt burnundan gelmek ~ **ê zikmakî jî devê** (yekî) **hatin** anasından emdiği süt burnundan gelmek ~ **ê zinc** doğumdan sonra ilk sağılan süt

şîrandin *m* 1. kişnetme 2. kükretme (kabarıp taşmasına neden olma)

şîrandin *l/gh* 1. kişnetmek 2. kükretmek (kabarıp taşmasına neden olmak)

şîrandî *rd* 1. kişnetilmiş 2. kükremitmiş (kabarıp taşmış)

şîranî *m* 1. tatlı (şeker veya şekerle yapılan yiyecekler) * **wek şîranî ez jî beqleweyê hez dikim** tatlı olarak baklavayı severim 2. şerbet merasimi ~ **ya kundiran** kabak tatlısı

~ya loqmeyan lokma tatlısı ~ya penêr peynir tatlısı ~ya pêçikan parmak tatlısı
şiranîfiroş *nd/nt* 1. tatlıcı (satan kimse) 2. tatlıcı (tatlı satılan yer)
şiranîfiroşî *m* tatlıcılık
şiranîhez *nd/nt* tatlıcı (tatlıyı seven kimse)
şiranîhezi *m* tatlı sevmeye
şiranîkar *nd/nt* tatlıcı
şiranîkarî *m* tatlıcılık
şîrav (I) *m* çağlayan
şîrav (II) *m* 1. bal özü 2. öz su (bitki) 3. sulu süt
şîravok *rd* 1. süt tadından, tatlımsı 2. sıcaklığı süt kıvamında 3. kelek tadında (tam olgunlaşmamış meyve tadı)
şîravokî *rd* 1. süt tadından olan, tatlımsıca 2. sıcaklığı süt kıvamında olan 3. kelek tadında olan
şîraze *m* şîraze
şîrazi *bnr* şîraze
şîrberf *m* dondurma
şîrbiha *m* süt hakkı
şîrbira *n* süt kardeşi (erkek için)
şîrbirinc *m* sütlâç
şîrdan (I) *zo/m* şîrden
şîrdan (II) *m* süt yeri
şîrdangeh *m* süt sağım yeri
şîrdank *m* 1. sütlük (süt kabı) 2. biberon
şîrdar *rd* 1. sütlü 2. sütü bol olan, süt veren
şîrde *nd/nt* 1. sağıcı 2. *rd* sağmal
şîrden *zo/m* şîrden
şîrdeî *m* sağıcılık
şîrdoş *nd/nt* sağıcı, süt sağıcı
şîrdoşî *m* sağıcılık, süt sağıcılık
şîrdoşk *m* süt bakracı
şîre *m* 1. şîra (henüz mayalanmamış üzüm suyu) 2. şîra (bazı meyve ve sebzelerin öz suyunun verilen ad) 3. *bot* süt (bazı bitkilerin türlü organlarında bulunan beyaz renkli öz su) 4. bal özü 5. bitkilerin yapışkan sıvısı
şîredar *rd* şîralı * *tiriyê şîredar* şîralı üzüm
şîrefiroş *nd/nt* 1. şîracı (şîra satan kimse) 2. *m* şîracı (şîra satılan yer)
şîregerm *rd* 1. süt sıcaklığında 2. ılık
şîregermî *rd* 1. ılıcak, ılıkça 2. aşılama (soğuk sıcak, sıcak soğuk su katılarak elde edilmiş su)
şîregermîbûn *m* ılıklaşına, ılınma, ılıma
şîregermî bûn *l/gh* ılıklaşmak, ılınmak, ılmak
şîregermîbüyîn *m* ılıklaşış, ılınış, ılıma
şîregermîkirin *m* 1. ılıklaştırma, ılandırma 2. aşılama (soğuk sıcak, sıcak soğuk su katma)
şîregermî kirin *l/gh* 1. ılıklaştırmak, ılandırmak, ıltırmak 2. aşılama (soğuk sıcak, sıcak soğuk su katarak su elde etmek)
şîregermîti *m* ılıkık
şîregermîmokoyî *rd* ılıkça
şîreker *nd/nt* şîracı (imal eden)
şîrekerî *m* şîracılık (imal etme)
şîremenî *m* süt ürünleri

şîreq *m* şîrak
şîreşîr *h* şakır şakır
şîret *m* öğüt, nasihat ~ **gotin** öğüt söylemek ~ **kirin** öğütlemek, nasihat etmek ~ **lê dan** nasihatte bulunmak ~ **lê kirin** öğüt vermek (veya öğütte bulunmak), nasihat vermek * **car carinan şîretan li min dike** arasına bana öğütte bulunuyor ~ **li guhê xwe kirin** kulaklarına küpe etmek ~ **a bavîtiyê** baba nasihatı ~ **an li xwe nake li hevalan dike** halka (veya âleme) verir talkını (telkini) kendi yutar salkını
şîretger *bnr* şîretker
şîretkar *nd/nt* öğütücü, öğütverici, nasihatçı
şîretkarî *m* öğütçülük, öğütvericilik, nasihatçılık ~ **kirin** öğütvericilik yapmak
şîretker *nd/nt* öğütücü, öğütleyici, nasihatçı
şîretkerî *m* öğütçülük, nasihatçılık
şîretkirin *m* öğüt verme, nasihat verne
şîretkirin *l/gh* öğüt vermek, nasihat vermek
şîretkirî *rd* nasihatlı, tembihli (öğüt verilmiş olan)
şîretmend *nd/nt* öğütücü, öğütleyici, nasihatçı
şîretmendî *m* öğütçülük, öğütleyicilik, nasihatçılık ~ **kirin** öğütvericilik yapmak
şîretname *m* öğüt kitabı
şîretvan *nd/nt* öğütücü, nasihatçı
şîretvanî *m* öğütçülük, nasihatçılık
şîreya şîrin *nd* bal özü
şîrê mêşan *nd* arı sütü
şîrê rîs *bnr* şîrê rûs
şîrê delê *bot/nd* şîresi bulanık suların durulanmasında kullanılan bu bitkini şîresi deriye temas ettiğinde yakar ve şişirir
şîrê teyrân *nd* kuş sütü (bulunmayan şey anlamında) ~ **lê kêmbûn** kuş sütü eksik olmamak **bi** ~ **xwedî kirin** kuş sütü ile beslemek
şîrê toz *nd* süt tozu
şîrê xav *nd* çiğ süt
şîrê xîç *nd* ağız (yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü)
şîrêz *m* 1. çiriş (çiris otundan elde edilmiş yapıştırıcı) 2. yapıştırıcı, yapışkan
şîrêzdar *rd* çirişli
şîrê zinc *nd* doğumdan ilk sağılan süt
şîrêzkirin *m* çirişleme, zamklama
şîrêz kirin *l/gh* çirişlemek, zamklamak
şîrêzkirî *rd* çirişli (çirişlenmiş olan), zamklı
şîrfiroş *nd/nt* sütçü (satan kimse)
şîrfiroşî *m* sütçülük
şîrgerm *bnr* şîregerm
şîrgermî *bnr* şîregermî
şîrgirtin *m* sütlenme
şîr girtin *l/gh* sütlenmek
şîrgirtî *rd* sütlenmiş olan
şîrgiya *bot/m* ipek otu
şîrhelal *rd* *rd* helâlzade, helal süt emmiş kimse (doğruluktan ayrılmayan)

şîrheram *nd/rd* sütsüz, sütü bozuk, mayası bozuk, fûrumaye, soysuz
şîrheramî *m* sütsüzlük, sütü bozukluk, fûrumayelik, soysuzluk
şîrherimî *rd* sırasını kaybetmiş olan (çocuk, bebek)
şîrherimbûn *m* (çocuk, bebek) sırasını kaybetme
şîrherimî bûn *l/gh* (çocuk, bebek) sırasını kaybetmek
şîrhod *m* lazımlık, işeme kaba
şîrik (I) *rd* pembe
şîrik (II) *biy/m* öz su (bitkilerde)
şîrik (III) *bot/m* hayvan yemi olarak da kullanılmayan bir ot türü
şîrik (IV) *rd* sütlü (taneleri sertleşmemiş, yumuşak taneli mısır, buğday vb.)
şîrika daran *nd* bitki sütü
şîrikgirtin *m* sütlenme
şîrik girtin *l/gh* sütlenmek
şîrika riwekan *nd* bitki sütü
şîrî *rd* 1. süt beyazı 2. süttten yapılma
şîridar *rd* süt veren, sütü bol olan
şîrîn (I) *rd* 1. tatlı 2. tatlı (acı olmayan, içilebilen, yenilebilen şey) * **xiyara şîrîn** tatlı salatalık 3. *mec* tatlı (insanı çeken, göze kulağa hoş gelen, rahatlatan dinlendiren, sevin-diren) * **xewa şîrîn** tatlı uyku 4. *mec* şîrin, tatlı, sevimli, sevecen, cana yakın, sempatik, sıcak kanlı, şeker * **zarokekî pîr şîrîn** çok sevimli bir çocuk * **ca binêre çi qas tiş-teki şîrîn e!** hele bak ne şeker şey! 5. ömür (çok hoş giden) * **tu mirovekî pîr xweş î** sen ömür bir adamsın ~ê **ber dilê (...)** (birinin) azizi ~ê **berdilê dê û bavan** ana baba yavrusu
şîrîn (II) *m* 1. kişneme, kişneyiş 2. okrama (yiyecek veya su gördüğünde atın kişnemesi için) 3. kükreme, kükreyiş (çoşkuyula saldırma)
şîrîn *l/gh* 1. kişnemek 2. okramak (yiyecek veya su gördüğünde atın kişnemesi için) 3. kükremek (çoşkuyula saldırmak)
şîrina berdil *nd* gözde (önemli bir kimsenin beğendiği kadın) * **şîrina berdil a mêrik** adamın gözdesi
şîrinatî *m* tatlı
şîrinayî *m* 1. tatlılık 2. şekerleme
şîrînbûn *m* 1. tatlılaşma 2. tatlılaşma, tatlanma, ballanma (meyveler için) 3. *mec* tatlılaşma, sevimlileşme, şekerleşme (sevimli, hoş gidecek bir durum alma)
şîrîn bûn *l/gh* 1. tatlılaşmak 2. tatlılaşmak, tatlanmak, ballanmak (meyveler için) * **arûng têr baş şîrîn bûne** kaysılar iyice ballanmış 3. *mec* tatlılaşmak, sevimlileşmek, şekerleşmek (sevimli, hoş gidecek bir durum almak)
şîrînbûyîn *m* 1. tatlılaşma 2. tatlılaşma, tatlan-

ma, ballanma (meyveler için) 3. *mec* tatlılaşma, sevimlileşme, şekerleşme (sevimli, hoş gidecek bir durum alma)
şîrînî (I) *m* 1. kişneme 2. kükreme
şîrînî (II) *m* 1. tatlılık, tat * **az şîrîniya vê helawê kê m e** bu helvanın tadı 2. şerbet merasimi 3. şîrinlik, sevimlilik, sevecenlik, sıcak kanlılık, cana yakınlık, tatlılık
şîrînkêlam *rd* tatlı sözlü, hoş sohbetli
şîrînker *rd* tatlandırıcı
şîrînkirin *l/gh* 1. tatlılaştırma 2. *mec* tatlılaştırma, sevimlileştirme, sevimli hale getirme
şîrîn kirin *l/gh* 1. tatlılaştırmak 2. *mec* tatlılaştırmak, sevimlileştirmek, sevimli hale getirmek
şîrînkirî *rd* tatlılaştırılmış olan
şîrînmeh *m* bal ayı
şîrînmehî *m* bal ayı
şîrînok *rd* 1. tatlıcık 2. şîrin, sempatik
şîrînokî *rd* 1. tatlılımsı, tatlıca (biraz tatlı, az tatlı) 2. şîrince, sevecence, sempatik
şîrînpêyv *rd* tatlı sözlü, hoşsohbet
şîrînsaho *zo/m* balıkçıl (Ardea cinerea)
şîrîntal *bot/m* yaban yasemini
şîrîntî *m* 1. tatlılık 2. şîrinlik, sevimlilik, sevecenlik,
şîrîn û tal *bot/m* güzel avrat otu
şîrînziman *rd* tatlı dilli
şîrîşk *m* çiriş (şiraze)
şîrjar *n* süt tulumu
şîrkanî *m/argo* göğüs, meme
şîrkî *rd* mor
şîрмаq *m* sille, tokat ~ **di ser çav de lê xistin** (an jî **danîn**) suratına indirmek
şîrmeşk *m* süt tulumu
şîrmij *nd/nt* süt çocuğu, bebek (meme veya kucak çocuğu)
şîrmijî *m* süt hakkı
şîrnal *zo/m* soreks
şîrogermî *bnr* şîregermî
şîrok *bot/m* sütleğen (Euphorbia)
şîrokî *rd* ılıkca, ılıkça (sıvılar için)
şîrokîbûn *m* ılıklaşma
şîrokî bûn *l/gh* ılıklaşmak
şîrokîkirin *m* ılıklaştırmak
şîrokî kirin *l/gh* ılıklaştırmak
şîrove *m* 1. yorum (bir yazının, bir sözün güç yönlerini açıklayarak aydınlığa kavuşturma, tefsir) 2. yorum (bir olayı belli bir görüşe göre açıklama, değerlendirmeye) 3. yorum (gizli veya hayali bir şeyden anlam çıkarma) 4. yorum (tiyatro eserini veya müzik parçasını orijinal bir teknik veya duyarlılıkla sunulması) 5. yorum, tabir (rüya tabiri)
şîrovebûn *m* yorulma, yorumlanma
şîrove bûn *l/gh* yorulmak, yorumlanmak
şîrovebûyîn *m* yorumlanış
şîrovedar *rd* yorumlu
şîroveger *nd/nt* yorumcu ~ê **radıyoyê radyo** yorumcusu

şirovegerî *m* yorumculuk
şirovekar *nd/nt* yorumcu
şirovekarî *m* yorumculuk
şirovekar *nd/nt* 1. yorumcu 2. yorumlayıcı
şirovekerî *m* 1. yorumculuk 2. yorumlayıcılık
şirovekirin *m* 1. yorumlama, yorumlayış (bir yazıyı veya bir sözü yorum yaparak açıklamak) 2. yorma, yorumlama (bir olaya, bir duruma anlam vermek, tabir etme) 3. yorumlama, açıklama (bir düşüncüyü veya bir yazıyı izah etme) 4. yorumlama, tabir etme (rüya tabir etme)
şirove kirin *l/gh* 1. yorumlamak (bir yazıyı veya bir sözü yorum yaparak açıklamak) 2. yormak, yorumlamak (bir olaya, bir duruma anlam vermek, tabir etmek) 3. yorumlamak, açıklamak (bir düşüncüyü veya bir yazıyı izah etmek) 4. yorumlamak, tabir etmek (rüya tabir etmek)
şirovekirî *rd* yorumlanmış olan
şirovename *m* tabirname
şirovexwaz *rd* yorum isteyen
şirpak *rd* helâlzade, helâl süt emmiş, soylu kimse
şirpakî *m* helâlzadelik, soyluluk
şirpalek *m* süt imbiği
şirpandin *m* şaplatma (sesli şamar atma)
şirpandin *l/gh* şaplatmak (sesli şamar atmak)
 * **şeqamek şirpande rûyê wî** yüzüne bir tokat şaplattı
şirparzîng *m* süt süzeği
şirparzong *m* süt imbiği
şirparzûn *m* süt imbiği
şirpeşîrp *h* şak şuk
şirpîn *m* şaplama
şirpîn *l/gh* şaplamak
şirpînî *m* şaplama
şirpîv *m* sütölçer
şîrq *m* şırak, şarkadak
şîrqal *m* 1. posa 2. *rd* yapışıcı, yapışkan (sıvı madde)
şîrqalk *bnr* şîrqal
şîrqalokî *rd* yapışkanca, yapış yapış
şîrqalokîbûn *m* yapışkanca olma
şîrqalokî bûn *l/gh* yapışkanca olmak
şîrqam *m* sille, tokat ~ **avêtin (yekî)** (birine) tokat atmak, tokatlamak ~ **danîn (yekî)** (birine) tokat atmak, tokatlamak ~ **jê xwarin** (birinden) tokat yemek, tokatlanmak ~ **ek avêtin (yekî)** tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) ~ **ek çelpandin (yekî)** tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) ~ **ek çelpandin danîn (yekî)** tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) ~ **xwarin** tokat yemek
şîrqandin *m* 1. şaklatma 2. şaklatma, şaplatma (sesli şamar atma, tokatlama)
şîrqandin *l/gh* 1. şaklatmak 2. şaklatmak, şaplatmak (sesli şamar atmak, tokatlamak) * **hebek şîrqande rûyê wî** bir tane yüzene

şaklattı * **şîrqamek şîrqande rûyê wî** yüzüne bir tokat şaplattı ~ **(yekî)** tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak)
şîrqeşîrq *h* şak şuk ~ **kirin** şak şuk etmek
şîrqîn *m* 1. şaklama, çakıntı * **şîrqîna birûskê** şimşek çakıntısı 2. gürleme 3. *h* şarkadak ~ **jî çepikan rabûn** alkış kopmak ~ **ketin çepikan** alkış kopmak
şîrqîn *l/gh* 1. şaklamak 2. gürlemek
şîrqînî *m* çakıntı * **şîrqînîya birûskê** şimşek çakıntısı ~ **jê çûn** 1) şaklamak 2) gürlemek
şîrqîn jê çûn *l/bw* 1. şaklamak 2. gürlemek, top gibi gürlemek
şîrsahî *bnr* şîrsayî
şîr sayî *rd* apaçık (gök yüzü)
şîrşekir *m* süt şekeri
şîrşihîfî *rd* 1. sırasını kaybetmiş olan (çocuk, bebek) 2. kavruk (yaşının ilerlemesine karşılık iyi gelişmemiş, cılız kalmış olan) * **zarokekî şîrşihîfî û tîlîfîlîkî** kavruk ve cılız bir çocuk
şîrşihîfîbûn *m* 1. sırasını kaybetme 2. kavruk-luk
şîrşîr *h* şakır şakır
şîrşîrkirin *m* şakıma
şîrşîr kirin *l/gh* şakımak
şîrşîrok *bot/m* güneş sütlegeni
şîrt *n* dilim
şîrtöz *m* süt tozu
şîrtûk *n* süt kaymağı
şîrvan *nd/nt* sütçü
şîrvanî *m* sütçülük
şîrxane *m* süthane
şîrxor *bnr* şîrxur
şîrxur *rd* 1. süt bebegi 2. sütçül
şîrxurî *m* 1. süt bebekliği 2. sütçüllük
şîrxwişk *m* süt kardeş (kız için)
şîrzak *bnr* fîro
şîş (I) *n* yarma
şîşik (II) *ant/m* ak ciger
şîş (III) *m* şîş (bir ucu sivri, demir veya ağaçtan, bazen silâh gibi kullanılabilen ince uzun çubuk) ~ **lê dan** (an jî xistin) şışlemek ~ **a qeynterê** (an jî qapanê) kantar kolu ~ **î erdê bûn** yere kapaklanmak
şîşa birûskê *nd* yıldırım
şîşa tivingê *nd* horoz ayağı
şîşberoş *m* bir yemek adı
şîşbûn *m* 1. kayarak düşme 2. kandırılma, yoldan çıkarılma, enayi yerine konulma
şîş bûn *l/gh* 1. kayarak düşmek 2. kandırılmak, yoldan çıkarılmak, enayi yerine konulmak
şîşbûyîn *m* 1. kayarak düşme 2. kandırılış, yoldan çıkarılma, enayi yerine konulma
şîşe *bnr* şüş
şîşek *m* bir yaşında koyun
şîşelaq *bnr* sosin
şîşik (I) *m* 1. şîş (bir ucu sivri, demir veya a-

ğaçtan, bazen silâh gibi kullanılabilen ince uzun çubuk) 2. şış (örgü örmeye kullanılan ince uzun çubuk) ~ **çêkirin** örgü örmek

şışık (II) *ant/m* akciğer

şışiltax *m* kalabalık

şışiltok *rd* aniden oluşan kalabalık

şışkebab *m* şış kebab

şışkirin (I) *m* şışleme

şış kirin (II) *m* 1. kaydırarak düşürme 2. kandırma, yoldan çıkarma

şış kirin (I) *l/gh* şışlemek

şış kirin (II) *l/gh* 1. kaydırarak düşürmek 2. kandırmak, yoldan çıkarmak

şışkirina stêrkan *nd* yıldız yağmuru

şışkiri *rd/nd* 1. şış (şışe geçirilerek veya şışte pişirilmiş olan et) 2. şışlenmiş olan

şışko *rd* şışko

şışkotî *m* şışkoluk

şışman *rd* şişman ~ **bûn** adam olmak (şişmanlanmak) ~ê **laxerî** şişman hareketsiz kimse

şişmanbûn *m* 1. şişmanlama 2. semirme, semizleme ~a (yekî) **danîn** kilo vermeye başlanmak

şişman bûn *l/gh* 1. şişmanlamak 2. semirmek, semizlemek

şişmanbûyîn *m* şişmanlanış

şişmanî *m* 1. şişmanlık 2. *rd* şişmanca * **yekî** şişmanî ye şişmanca biri

şişmanî *m* şişmanlık

şişmankirin *m* şişmanlatma

şişman kirin *l/gh* şişmanlatmak

şişo *b* eşeği çağırma nidası

şît (I) *rd* pürüzsüz, kaygan

şît (II) *m* 1. aysberg 2. çığ 3. karın yuvarlanarak büyümesi

şît (III) *rd* göz açık

şîtaiye *m* 1. şîtaiye (divan edebiyatında kış mevsimini konu alarak işleyen şiir) 2. şîtaiye (bir kasidenin kış anlatan giriş bölümü)

şîtel *m* 1. çözümleme, analiz, tahlil 2. *kûm* tahlil

şîtelî *rd* 1. çözümlemeli, analitik 2. çözümsel, tahlili

şîtelkar *nd/nt* çözümleyici, analist ~ê **derûnî** psikanalist

şîtelkarî *m* çözümleyicilik, analistlik ~ya **derûnî** psikanalitik

şîtelker *nd/nt* çözümleyici, analist

şîtelkerî *m* çözümleyicilik, analistlik

şîtelkirin *m* çözümleme, analiz etme, tahlil etme ~a **derûnî** psikanaliz

şîtel kirin *l/gh* çözümlemek, analiz etmek, tahlil etmek

şîtelkiri *rd* çözümlenmiş, analiz edilmiş

şîtik *bnr* şütik

şîv (I) *bnr* şûv

şîv (II) *m* akşam yemeği ~a **şevê** hawar Xwedê günübirlik yaşayışla küçük mutluluklarla yetinmeyi, kaanatkarlığı ifade etme ~a **şevê** taştîya sibehê bir lokma bir hırka

şîv (III) *m* şivan, matem ~ **şîvan** şivan, matem

şîvale *m* iz, nişan, belirti

şîvelk *m* kanal altı

şîvînek *zo/m* yarasa (Vespertilio)

şîvkirin *m* akşam yemi, akşam otlatılması

şîv kirin *l/gh* akşam yemi vermek, akşam otlatılması yapmak

şîvlezî *rd* gecedan kalma yemek

şîvmirî ölmüşlerin ruhu için fakir fukaralara verilen aş ~ **lê cûn** fülüsü ahmere muhtaç, sadakaya muhtaç olmak

şîvşelîfî *rd* akşam yemeğine geç kalmış olan

şîvxwer *nd* akşam yemi, akşam otlatılması

şîwan *m* yas, matem

şîwar *rd* perişan

şîwarî *m* perişanlık

şîwaz *bnr* şêwaz

şîwen *m* şivan, yas, matem

şîxab *m* delgi, matkap

şîxik *n* kıymık

şîzofren *rd* şizofren

şîzofrenî *bj/m* şizofreni

şîkandin *bnr* şikandin

şkef *m* tekne (t türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)

şkeflatok *zo/n* kaplumbağa (Testudo)

şkenc *m* acı, eza ~ **dan** acı vermek

şkencdan *m* acı vermek, incitme

şkenc dan *l/gh* acı vermek, incitmek

şkence *m* 1. işkence * **ji bo ku mêrik bidin a-xaftin** şkence lê kirin adamı konuşturmak için ona işkence yaptılar 2. işkence, eziyet 3. işkence (azap, sıkıntılı durum)

şkencekar *nd/rd* işkenceci

şkencekarî *m* işkencecilik

şkencewer *nd/rd* işkenceci

şkencewerî *m* işkencecilik

şkencer *bnr* şkencewer

şkencexane *m* işkencehane

şkestok *bnr* şikestok

şkev *bnr* şikev

şkevik *bnr* şkevk

şkevk *m* 1. çanak 2. kefe (terazi kefesi)

şkevkîroş *nd/nt* çanakçı (satan kimse)

şkevkîroşî *m* çanakçılık

şkevkker *nd/hu* çanakçı (imal eden kimse)

şkevkkerî *m* çanakçılık

şkevlatok *n* tos bağa, bağa, kaplumbağa (Testudo)

şkên kırılma

-şkên *rz/m* sonek (şikandin fiilinden)

şkênk *m* mağaralı ve taraçalı yer

şkêr *m* 1. taş yığını 2. bend

şkêvlatok *bnr* şkevlatok

şo (I) *bnr* şû

şo (II) *n* kelle * **şoyê** penêr peynir kellesi

-şo (III) *rz/m* sonek (şuştin fiilinden)

şo (IV) *m* yıkam, yıkama

şo (V) *m* salgın hastalık

şob rd 1. bulaşıcı hastalık, yaygın (hastalık) 2. *bj* bulaşıcı
şoba bj/m 1. salgın hastalık 2. salgın (bir hastalığın veya başka bir durumun birçok kimsele bulaşması) ~ **lê belav bûn** (hastalık) yayılmak, pek çok kimseye geçmek ~ **ra-bûn** hastalık yayılmak
şobayî rd 1. salgınsal, salgınla ilgili 2. bulaşma, geçme (hastalık)
şobelan m bulaşıcı tavuk hastalığı
şof bj/m 1. salgın hastalık 2. salgın (bir hastalığın veya başka bir durumun birçok kimsele bulaşması)
şofan m aklanma, ibra etme
şofandin m 1. aklama, ibra etme, temize çıkarma 2. kalaylama (eksiklikleri, kusurları görünüşte gizlemeye çalışma)
şofandin l/gh 1. aklamak, ibra etmek, temize çıkarmak * **ev sûc li ser camêr şofandin** adamı bu suçtan da akladılar 2. kalaylamak (eksiklikleri, kusurları görünüşte gizlemeye çalışmak)
şofandî rd 1. aklanık, ibra edilmiş, temize çıkarılmış 2. kalaylanmış (eksiklikleri, kusurları görünüşte gizlemeye çalışılmış olan)
şofar (I) nd/ht 1. casus, çâşit 2. hafiye, polis hafiyesi
şofar-(II) rd/nt fitneci
şofarî (I) m 1. casusluk, çâşitlik 2. hafiyelik
şofarî (II) m fitnecilik
şofben m şofben
şofêr nd/ht şoför, sürücü
şofêrî m şoförlük, sürücülük
şofêrtî m şoförlük
şofîn m aklanma, ibra edilme, temize çıkma
şofîn l/gh aklanmak, ibra edilmek, temize çıkmak
şogeh m yunak
şoher n eş, koca
şok (I) m şok
şok (II) m olta
şok (III) m yıkanma
şoke m şoke
şokebûn m şoke olma
şoke bûn l/gh şoke olmak
şokekirin m şoke etme
şoke kirin l/gh şoke etmek
şokil bot/m yabanî bakla
şokola m şokola
şol (I) bnr şor
şol (II) n iş ~ **kirin** iş yapmak
şoleker nd/ht işbirlikçi
şoleker m işbirlikçilik
şolgeh m ışık, iş yeri
şolgenik bot/m yabanî burçak
şolifandin m yüzüne gözüne bulaştırma
şolifandin l/gh yüzüne gözüne bulaştırmak
şolik (I) m yal
şolik (II) bot/m burçak

şolikê maran bot/m yenilmeyen bir tür burçak
şolikî rd bulanıkça
şolî rd 1. bulanık 2. nemli (göz için) 3. buğulu buğulu * **çavên wî yên şîn şolî bûn** mavi gözleri buğulu buğulu idi 4. kapalı, müphem (açık ve kesin söz kullanmadan söylenen) ~ **molî** boz bulanık
şolîbûn m 1. bulanıklaşma, bulanma 2. bulanıklık
şolî bûn l/gh bulanıklaşmak, bulanmak * **av şolî bû** su bulandı
şolîbûyî rd bulanmış, bulanık
şolîbûyîn m bulanıklaşış, bulanış
şolîkirin m bulanıklaştırma, bulandırma
şolî kirin l/gh bulanıklaştırmak, bulandırmak
şolîkirî rd bulanıklaştırılmış olan
şolîtî m bulanıklık
şolkar nd/ht işçi
şolkarî m işçilik
şolker nd/ht 1. işçi (başkasının yararına bedeni, kafa gücünü veya el uzluğunu kullanarak ücretle çalışan kimse) 2. işçi (toplu olarak yaşayan böceklerde üreme yeteneğinde olmayan, topluluğun işlerini gören dişi veya erkek)
şolkerî m işçilik
şolkirin m iş yapma
şol kirin l/gh iş yapmak
şom rd uğursuz
şomtî m uğursuzluk
şong bnr şeng û şong
şonik (I) zo/m kurbaga yavrusu
şonik (II) kelle * **şonikek penêr** bir peynir kellesi
şonik (III) n 1. tokaç 2. filâriz ~ **li şûnê** (an jî **dewsê**) **kutan** (birine) atıp tutmak ~ **ê serê mar** yılan kafası
şonik (IV) m başak * **şonika genim** buğday başağı ~ **girê dan** başaklanmak
şonikê qîrê bot/nd tokaça benzer yaprakları olan bir bitki, çiğ olarak yenilir
şonik girê dan l/bw başaklanmak
şonikkirin m 1. tokaçlama 2. filârizleme 3. dövme (çamaşır, halı gibi şeyleri tokaç, sopa gibi şeylerle vurarak temizleme)
şonik kirin l/gh 1. tokaçlamak 2. filârizlemek 3. dövmek (çamaşır, halı gibi şeyleri tokaç, sopa gibi şeylerle vurarak temizlemek)
şonikkirî rd tokaçlanmış
şop (şophiştin iz bırakmak)
şop (I) nd kere, kez * **li şopekî çil viran dike** bir kerede kırk yalan atıyor
şop (II) m mülhet, süre
şop (III) m 1. iz (bir şeyin geçtiği veya önceden bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan) * **şopa pê** ayak izi 2. iz (bir olay veya durumdan kalan belirti) 3. çığır (çığın kar üzerinde açtığı iz) 4. **mat** iz ~ **ajotin** iz sürmek

~ gerandin iz sürmek (ayak izlerini bakarak gittiği yeri bulmak) ~ hiştin iz bırakmak, yer etmek ~ jê çûn izi silinmek ~ li serê dan alî suçunu örtbas etmek ~ li serê guhastin suçunu örtbas etmek ~ pê neketin yolu düşmemek ~ û delav yol, imkan ~a (yekî) ajotin (birinin) iziden gitmek ~a gumikê parmak izi ~a (yekî) hilanîn izini bulmak ~a (yekî) nexuya bûn izi belirsiz olmak ~a tiliyê (an ji pêçikê) parmak izi ~a (yekî) winda bûn izi belirsiz olmak ~a (yekî) winda kirin izini kaybetmek

şopajo *nd/nt* 1. iz sürücü 2. takip edici (bir düşüncüyü veya kimseyi kendine rehber edinme)

şopajotî *m* 1. iz sürücülük 2. takip edicilik

şopan *m* izleme, takip

şopandin *m* 1. izleme, takip etme 2. izleme (bir şeye uymak, bağlı olma) 3. takip etme, izleme (herhangi bir olayla ilgilenme) 4. kovuşturma

şopandin *l/gh* 1. izlemek, takip etmek 2. izlemek (bir şeye uymak, bağlı olmak) * ez modayê dişopînim modayı izliyorum 3. takip etmek, izlemek (herhangi bir olayla ilgilenmek) * ez weşanên nû dişopînim yeni yayınları izliyorum 4. kovuşturmak

şopanî *wj/m* izlek

şopdar *nd/nt* takipçi

şopdarî *m* takipçilik

şope *m* kalıntı, iz

şopedîrok *nd* tarih izi

şoperê *m* izlek, izlenen yol

şoperêç *m* ayak izi

şopewer *nd* beyinde yer edinen kelimeler

şopger *nd/nt* izci, iz sürücü

şopgerên *nd/nt* izci (iz süren)

şopgerênî *m* izcilik

şopgerî *m* izcilik, iz sürücülük

şopgerîn *m* iz sürme, takibat

şophilgir *nd/nt* izci (iz süren)

şophilgiri *m* izcilik

şophiştin *m* iz bırakma

şop hiştin *l/gh* iz bırakmak

şopî *m* su mecrası

şopîn *m* izleyiş

şopîner *nd/rd* takipçi, takip edici

şopînerî *m* takipçilik, takip edicilik

şopnas *nd/nt* arkeolog

şopnasî *m* arkeoloji

şoprê *m* izlek, patika

şoq *m* şevk

şoqel *bnr* şoqil

şoqil (I) *bot/n* 1. bezelye (Pisum sativum) 2. bezelye (bu bitkinin yuvarlak tanesi)

şoqil (II) *n* ince ve uzun baldır

şor (I) *rd* 1. tuzlu 2. çorak (su için acı) ~ e ey-nî şorik e şap gibi (çok tuzlu olan yemek)

şor (II) *m* 1. söz, lâf, lâfız (kavil, lâkirdî) *

şorên ne xweş kötü söz 2. söz (kelime, sözcük) * şor heye ku kar diqedîne söz var iş bitirir 3. söz (bir konuyu yazılı olarak açıklamaya yarayan kelime dizisi) * şor û tîpên romanê yên di wê ne romanın sözleri, tipleri onun ~ lê xistin 1) lâf dokundurmak 2) taşlamak, azarlamak ~ê loxik kirin kendinden büyük lâflar etmek ~ê pêşîyan ata sözü ~ê (yekî) tê neçûn (birine) nazı geçmemek ~ên pîs pis lâkirdî (veya söz)

şor (III) *rd* 1. eğik 2. sarkık ~ kirin 1) eğmek

* serê xwe şor kir başını eğdi 2) sarkıtmak

şor (IV) *m* 1. bî salgın hastalık 2. nezle * bî şorê ketine nezle olmuşlar

şor (V) *bot/m* salkım söğüt (Salix babylonica)

şor (VI) *rd* laşka, yalına ~ bûn yalama olmak

şor (VII) *rd* şık ~ û tor kelli fellî, şık ve güzel giyinen

şora *nd/nt* iyi ağıt yakan veya türkü söyleyen

şorahî *nd/rd* çorak, tuzlak

şoran *m* buhar

şorandin *m* laşka etme

şorandin *l/gh* laşka etmek

şorav *bnr* şoravk

şoravik *bnr* şoravk

şoravî *m* 1. tuzlu su 2. tuzlu öz su * şoraviya

fîrikên noka nohut fîriklerin tuzluluğu

şoravk *m* salamura (tuzlu su)

şorax *nd/rd* çorak, tuzlak (verimli olmayan toprak)

şoraxbûn *m* çoraklaşma

şorax bûn *l/gh* çoraklaşmak

şoraxbûyîn *m* çoraklaşış

şoraxkirin *m* çoraklaşturma

şorax kirin *l/gh* çoraklaştırmak

şorayî *m* tuzluluk

şorbe *m* çorba ~ ji bo xwe sar kirin (bir şeyi)

kendisi için yapmak ~ya gilorîkan yuvarlama çorbası ~ya terhaneyê tarhana çorbası

şorbebîrinc pirinç çorbası

şorbefiroş *nd/nt* çorbacı (çorba yapıp satan kimse)

şorbefiroşî *m* çorbacılık

şorbemasî *nd* balık çorbası

şorbenan *nd* ekmek çorbası

şorbenîsk *m* mercimek çorbası

şorbepolik *nd* bezeliye çorbası

şorberîşt *nd* şehriye çorbası

şorbesewzî *nd* sebze çorbası

şorbeşîr *m* süt çorbası

şorbeşîrîn *m* sütlaç

şorbexur *nd/nt* çorbacı (beleşçi)

şorbexurî *m* çorbacılık (beleşçilik)

şorbeya birinc *nd* pirinç çorbası

şorbeya dan *nd* göce

şorbeya gilorî *nd* yuvarlama çorbası

şorbeya mişewşî *nd* mercimek çorbası

şorbeya terbiyekirî *nd* etli çorba

şorbeya zozanî *nd* yayla çorbası

şorbori *m* sözü geçme, nazı geçme * **şorbori-**
ya min lê nabore ona nazım geçmiyor
şorbûn (I) *m* 1. eğilme 2. sarkma
şorbûn (II) *m* tuzlu olma, tuzlu hale gelme
şorbûn (III) *m* yalama olma
şor bûn (I) *l/gh* 1. eğilmek 2. sarmak * **porê**
wê yê dirêj şor bûbû û ketîbû ser milên
wê kadının uzun saçları sarmış omuzlarına
 kadar inmişti
şor bûn (II) *l/gh* tuzlu olmak, tuzlu hale gelmek
şor bûn (III) *l/gh* yalama olmak
şorbûyîn (I) *m* 1. eğiliş 2. sarkış
şorbûyîn (II) *m* tuzlu oluş, tuzlu hale geliş
şorbûyîn (III) *m* yalama oluş
şorçort *rd* patavatsız, kaba saba kimse
şore (I) *bnr* beyar
şore (II) *m* lâf, lâfiz, lakırdı, söz
şore (III) *rd* lâçka, yalama ~ **bûn** yalama olmak
şoreb *m* çember, kasnak, kuşak, halka (sandık,
 deniz, fıçı gibi şeylerin dağılmaması için ü-
 zerlerine geçirilen dayanıklı bir cisimden
 kuşak, çeşitli metallerden veya tahtadan ya-
 pılmış çember, sağlamlığını artırmak için
 bir şeyin çevresine geçirilen ağaçtan veya
 metalden bağ)* **şoreba sindoqê** sandık
 çemberi ~ **kirin** çember geçirmek
şorebdar *rd* çemberli, kasnaklı
şorebî *bot/m* salkım söğüt (Salix babylonica)
şorebkirin *m* çemberleme, halkalama, kuşak-
 lama, kasnaklama
şoreb kirin *l/gh* çemberlemek, halkalamak,
 kuşaklamak, kasnaklamak (bir şeyin çevre-
 sini çember gibi kuşatmak)
şorebkirî *rd* çemberli, kuşaklı, çeber geçiril-
 miş olan
şorebnekirî *rd* çembersiz, kuşaksız, çember
 geçirilmemiş olan
şorebûn *m* lâçkalaşma
şore bûn *l/gh* lâçkalaşmak
şorebûyîn *m* lâçkalaşış
şorek (I) *argo/rd* ateşli (cinsel olarak)
şorek (II) *rd* 1. çorak 2. kısır (döl vermeyen,
 öreme imkanı olmayan)
şorek (III) *rd* yağcı
şoreket *m* tuzlu, çorak toprak
şorekîrin *m* lâçkalaştırma
şore kirin *l/gh* lâçkalaştırmak
şorekî (I) *m* çoraklık
şorekî (II) *m* yağcılık
şorerêz *m* söz dizimi
şoreş *m* devrim ~ **li dar ketin** devrim başlan-
 mak ~ **li dar xistin** 1) devrimi başlatmak 2)
 devrimi organize etmek ~ **a karkeran** işçi
 devrimi, proletarya devrimi ~ **a pişesaziye**
 sanayi devrimi ~ **a prolatoryayê** proletarya
 devrimi ~ **a zanyarî** bilgi devrimi
şoreşger *nd/nt* devrimci
şoreşgerane *h* devrimcice, devrimciye yaraşır
 bir biçimde

şoreşgerî *m* devrimcilik
şoreşgêr *bnr* şoreşger
şoreşgêrî *bnr* şoreşgerî
şoreşî *rd* devrimsel
şoreşîtî *m* devrimsellik
şoreşvan *nd/nt* devrimci
şoreşvanî *m* devrimcilik
şoreşxwaz *rd* devrim taraftarı
şoreşxwazî *m* devrim taraftarlığı
şoret *rd* çirkin
şoretane *rd/h* çirkince
şoretbûn *m* çirkinleşme
şoret bûn *l/gh* çirkinleşmek
şoret dîtîn *l/gh* çirkinsemek
şoretî *m* çirkinlik
şoret kirin *m* çirkinleştirme
şoret kirin *l/gh* çirkinleştirmek
şoreyî *m* ayıp
şorezar *nd/rd* 1. çorak, tuzlak 2. çöl, bozkır *
hinek ji wan li şorezara Konyayê rast ki-
rin bazılarını Konya bozkırlarına gönderdi-
 ler * **şorezara Erebestanê** Arabistan çölü 3.
 çöl, ıssız, tenha
şorê berê *nd* ata sözü
şorgerm *rd* güzel sözlü, hoşsohbetli
şorgermî *m* güzel konuşma, hoşsohbet
şorgermîkirin *m* güzel konuşma
şorgermî kirin *l/gh* güzel konuşmak
şorîg *m* köylerde badana için kullanılan kil
şorik (I) *m* 1. salamura (tuzlu su) 2. *rd* salamu-
 ra (bu suyun içinde tutulmuş yiyecek) * **i-**
sotên şorikê salamura biberi 3. eritilmiş tuz-
 lu yağın tortusu ~ **xwarin** oltayı yutmak ~ **a**
xwe jê xwarin kazık yemek, kazıklanmak
 (aldatılmak) ~ **a xwe xwarin** (bir şeyden)
 ağzı yanmak, canı yanmak, oltayı yutmak
 (acı bir deneme geçirmek, bir işte zarar gör-
 mek) * **eynî şorik** şap gibi (ağza alınmaya-
 cak kadar tuzlu)
şorik (II) *rd* ateşli, azgın (cinsel istekleri güc-
 lü olan)
şorik (III) *m* salya, ağız salyası
şorik (IV) *m* çayır, mera
şorik (V) *m* nezle
şorikî (I) *m* ateşlilik, azgınlık (cinsel için)
şorikî (II) *rd* nezle (nezleye yakalanmış olan)
şorikîbûn (I) *m* azma, azgınlık (cinsel ist-
 tekleri aşırılığa, cinsel duyguları artma)
şorikîbûn (II) *m* nezle olma, nezleye yakalan-
 ma
şorikî bûn (I) *l/gh* azmak, azgınlaşmak (cin-
 sel istekleri aşırılığa, cinsel duyguları
 artmak)
şorikî bûn (II) *l/gh* nezle olmak, nezleye ya-
 kalanmak
şorikîbûyîn (I) *m* azış, azgınlık (cinsel istek-
 leri aşırılığa, cinsel duyguları artma)
şorikîbûyîn (II) *m* nezle oluş, nezleye yakala-
 niş

şorind *m* nutuk, vaaz
şorinddan *m* nutuk verme, vaaz verme
şorind dan *l/gh* nutuk vermek, vaaz vermek
şorindgo *nd/nt* vaiz, hatip
şoriş *bnr* şoreş
şorişvan *bnr* şoreşvan
şorî (I) *m* 1. tuzluluk 2. *rd* tuzlu * **gere tiştên**
şorî nexwe tuzlu şeyleri yememesi lazım
şorî (II) tuzlu çökelek
şorker *nd/nt* konuşmacı
şorkirin (I) *m* 1. konuşma 2. lâflama 3. tadını kaçıрма
şorkirin (II) *m* tuzlu hale getirme
şorkirin (III) *m* 1. eğme 2. sarkıtma
şor kirin (I) *l/gh* 1. konuşmak * **zarok hîna**
şor nake çocuk daha konuşmıyor 2. lâflama 3. tadını kaçırmak
şor kirin (II) *l/gh* 1. tuzlu hale getirmek 2. *mec* kızıştırmak (kışkırtmak için)
şor kirin (III) *l/gh* 1. eğmek 2. sarkıtmak
şorkirî *rd* konuşmuş olan
şorkirî *rd* tuzlu, çok tuzlu olmuş olan
şornok *n* tuzlu leblebi
şorpêş *rd* sözünü esirgemeyen, sonda söylemesi gerekeni başta söyleyen
şorşor *m* çağlayan
şort *n* şort
şortan *bnr* çortan
şorte *n* jandarma
şortetî *m* jandarmalık
şortik (I) *m* çapak, göz çapağı
şortik (II) *nd* çok su katılmış olan ayran ~a **rûyê yekîqetîn** ar damarı çatlamak
şorxor *rd* sağlan hayvan
şorxweş *rd* hoşsohbet
şorxweşkirin *m* sohbeti koyulaştırma
şorxweş kirin *l/gh* sohbeti koyulaştırmak
şose *m* şose
şoso *rd* serseri
şoş b 1. çüş (yürüten eşiği durdurmak için) 2. höst (at ve katırı durdurmak için çıkarılan ses) 3. çüş (yakışksız bir davranış için söylenen kaba söz) * **hoş kero, tu dizanî ku te çi got?** çüş lan, ne dediğini biliyor musun?
şoşan *m* uzantısı olan çentik
şoşban *n* sağdıç
şoşbanî *m* sağdıçlık
şoşbîn *n* sağdıç
şoşbînî *m* sağdıçlık
şoşbînîti sağdıçlık
şoşbûn *m* 1. kayarak düşme 2. kandırılma, yoldan çıkarılma, enayi yerine konulma
şoş bûn *l/gh* 1. kayarak düşmek 2. kandırılma, yoldan çıkarılmak, enayi yerine konulmak
şoşbûyîn *m* 1. kayarak düşme 2. kandırılma, yoldan çıkarılma, enayi yerine konulma
şoşkirin *m* 1. kaydırarak düşürme 2. kandırma, yoldan çıkarma

şoş kirin *l/gh* 1. kaydırarak düşürmek 2. kandırmak, yoldan çıkarmak
şoşman *n* sağdıç
şoşmanî *m* sağdıçlık
şoşmîn *n* sağdıç
şoşmînî *m* sağdıçlık
şoşo *m* (çocuk dilinde)
şoşo *m* bıcı bıcı, çıpı çıpı (çocuk dilinde yıkama)
şoşokirin *m* bıcı bıcı yapma (yikanma, çocuklar için)
şoşo kirin *l/gh* bıcı bıcı yapmak (yikanmak, çocuklar için)
şoşpan *n* sağdıç
şoşpanî (I) *m* sağdıçlık
şoşpanî (II) *m* saç (gelinin başından saçılan şeyler) ~ **bi serî de kirin** saç kılmak (veya saç atmak)
şotik (I) *bj/m* ishal
şotik (II) *nd* çok su katılmış olan ayran
şotik (III) *bot/m* kokulu olup yemeklere katılan bir baharat çeşidi
şotik (IV) *n* soytarı
şotikî *rd* ishal (amel olan)
şotikîbûn *m* ishal olma
şotikî bûn *l/gh* ishal olmak
şotî *m* karpuz
şov (I) *bnr* şüv
şov (II) *m* salgın hastalık
şov (III) *m* şov (show)
şovalye *n* 1. **dîr** şövalye (eski Romad'da üç sı-nıftan ikincisinin üyesi olan yurttaş) 2. şövalye (Orta Çağ Avrupa'sında özel eğitimle yetişmiş, belli ülkeler taşıyan, soylu, atlı savaşçı) 3. şövalye (derebeylik düzeninde soyluluk unvanlarının en alt basamağı) 4. şövalye (günümüzde Fransız hükümetinin verdiği şeref belgesi ve nişanı)
şovalyetî *m* şövalyelik
şove *m* ağaçları kesilmiş orman
şoven *rd* şoven
şovenist *rd* şovenist
şovenizm *m* şovenizm
şoventî *m* şovenlik
şovikvan *n* deve çobanı
şovkirin *m* çift sürme
şov kirin *l/gh* çift sürmek
şoyar *nd/nt* yıkayıcı
şoyarî *m* yıkayıcılık
şow *m* şov
şowe *bnr* şoba
şox *rd* şuh ~ **û şeng** (an jî **şan**) göz alıcı, alımlı çalılımlı
şoxî *m* şuhluk
şping *m* kapı eşiği
ştexalî *bnr* şitexalî
ştiyar *bnr* şityar
şube *m* 1. şube 2. **biy şube**
şubhet *nd* benzer, gibi
şubî *nd* gibi

şuhle *m* şule, pırılta
 şuhledan *m* 1. parlamak 2. şavk verme
 şuhle dan *l/gh* 1. parlamak (bir ışığın yansıması için) * neynik şewq dide ayna parlıyor
 2. şavk vermek
 şuhledar *rd* pırılta
 şuhledayîn *m* 1. parlayış 2. şavk veriş
 şuhret *m* şöhrat
 şuhretdar *rd* şöhratli
 şuhrethez *rd/mec* kariyerist
 şuhrethezî *m/mec* kariyerizm
 şukran *m* şükran
 şukur *nd* 1. şükür 2. g şükür, neyse * şukur gi-hiya me neyse, bize yetiştii
 şukurdar *rd* müteşekkiri
 şukûr *m* onur
 şulhe *m* oğul (arı için)
 şulhemak *m* arı beyi
 şulik *m* göz çapağı
 şumik *rd* şımarık
 şumikî *rd* şımarıkça
 şumikîbûn *m* şımarma
 şumikî bûn *l/gh* şıarmak
 şumikîkirin *m* şımartma
 şumikî kirin *l/gh* şımartmak
 şumûl *m* şümül, kapsam
 şumûldar *man/rd* şümüllü, kaplamalı ~ kirin kapsamını genişletmek
 şumûlkin *m* şümüllendirme
 şumûl kirin *l/gh* şümüllendirmek
 şunqar *zo/m* şenkar, bir av kuşu
 şupe *m* şüphe ~ kirin şüphe etmek ~ tê de hiştin şüphe bırakmamak ~ya (yekî) tê cûn kuşku beslemek (veya kuşku duymak), kuş-kulanmak
 şupedar *rd* şüpheli
 şupedarkirin *m* şüphelendirme
 şupedar kirin *l/gh* şüphelendirmek
 şupeker *rd* şüpheci
 şupekerî *m* şüphecilik
 şuphe *bnr* şupe
 şuqa *m* bezelye
 şuqul *bnr* şuxul
 şur *m* (r kalın okunur) sıra, dizi * şurek mer-can bir mercan dizisi
 şure *m* duvar
 şurek *bnr* şorek
 şureşur *h* şorul şorul
 şureşurkirin *m* şorlama
 şureşur kirin *l/gh* şorlamak
 şuret *rd* 1. güzel 2. *m* süs, bezek * ji bo şuretê süs için
 şurik *m* oluk (yapılardaki oluk için)
 şusterî *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
 şuwa pîvazan *nd* yeşil soğan, yağ ve salçadan yapılan yemek
 şuwa tîrş *nd* ispanak, yumurtla, soğan, salça ve yağla yapılan yemek
 şuxul *n* iş,

şuxulkar *nd/nt* işçi
 şuxulkarî *m* işçilik
 şû *n* koca, eş (bir kadının eşi) * şûyê jinekê hate malê kadının kocası eve geldi ~ bûn kocası olmak, tutmak * birayê min şûyê xwişka wî ye kardeşim onun kız kardeşini tutar ~ kirin kocaya varmak, evlenmek ~yê xwe kirin evlenmek (kadın için)
 şûbira *n* kayın, kayın birader (kadına göre kocasının erkek kardeşi)
 şûbiratî *m* kayınlık, kayınçuluk
 şûd *bnr* şahde û şûd
 şûdan *m* kocaya verme
 şû dan *l/gh* kocaya vermek
 şûde *rd* mutlu
 şûdefî *m* mutluluk
 şûf benzeme
 şûf (I) *nd* benzer, gibi, şekil
 şûf (II) *bnr* şûv
 şûf (III) *m* şüphe
 şûfa *m* şufa, ön alım
 şûfandin *m* benzetme
 şûfandin *l/gh* benzetmek
 şûfguhartî *rd* değişim geçirmiş (şekil olarak)
 şûfguhartîbûn *m* değişim geçirme
 şûfguhartî bûn *l/gh* değişim geçirmek
 şûfîn *m* benzeme
 şûfîn *l/gh* benzemek
 şûjik *n* çakıl, ufak taş
 şûjikandin *m* süründürme
 şûjikandin *l/gh* süründürmek
 şûjikandî *rd* süründürülmüş
 şûjikî *rd* çakılımsı
 şûjikîn *m* sürünme
 şûjikîn *l/gh* sürünmek (karnî üzerinde sürü-nerek ilerlemek)
 şûjikkirî *rd* çakıllık
 şûjîn *m* 1. çuvaldız 2. *mec* sıska, zayıf ve ba-kımsız kimse
 şûjinî *rd* çekikçe (göz)
 şûjirk *m* çakıl taşı
 şûjî *m* 1. peynir yapma işleminden sonra arta kalan su 2. yoğurttan süzülen su,
 şûkirin *m* kocaya varma, evlenme
 şû kirin *l/gh* kocaya varmak, evlenmek
 şûkirî *rd* evli (evli kadın)
 şûl (I) *bnr* şol
 şûl (II) *zo/m* karaca (Capreolus)
 şûl (III) *m* iğne ardi, ilinti, teyel, oyulga, oyul-gama (elle yapılan seyrek dikiş) ~ kirin te-yel yapmak (veya atmak)
 şûlar *m* kılık kıyafet düzeni
 şûlik (I) *m* sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)
 şûlik (II) *m* çapak (göz çapağı)
 şûlikgirtin *m* çapaklanma
 şûlik girtin *l/gh* çapaklanmak
 şûlikandin *m* 1. kaydırma 2. akıtma
 şûlikandin *l/gh* 1. kaydırmak 2. akıtmak
 şûlikîn *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir

yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. akma 4. hissettirmeden yaklaşma

şûlikîn /lgh 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) 3. akmak * **çemê zirav dişûlike** ince nehir akıyor 4. hissettirmeden yaklaşmak

şûlikirin *m* iğne ardı yapma, ilintileme, teyelleme, oyulgalama, oyulgama

şûl kirin /lgh iğne ardı yapmak, ilintilemek, teyellemek, oyulgalamak, oyulgamak

şûl kirî *rd* teyelli, teyellenmiş

şûm (I) *rd* öğursuz

şûm (II) *rd* 1. haylaz, yaramaz, haşarı, şımarık 2. yaman ~ **bûn** yaramaz olmak ~ **rakirin** şımarık yetiştirmek

şûmbûn *m* yaramazlaşma, şımarma

şûm bûn /lgh yaramazlaşmak, şıarmak

şûmbûyîn *m* yaramazlaşış, şımarış

şûmit *rd* şımarık

şûmiyane *h* haylazca, yaramazca

şûmî *rd* haşarı, aramaz, şımarık * **ez di zarok-tiya xwe de yekî pir şûmî bûme** çocukluktan çok haşarı birisiymişim

şûmibûn *m* haşarılama, haylazlaşma, şımarıklaşma

şûmî bûn /lgh haşarılasmak, haylazlaşmak, şımarıklaşmak

şûmîkirin *m* şımartma

şûmî kirin /lgh şımartmak

şûmîti *m* haşarılık, haylazlık, yaramazlık, şımarıklık ~ **kirin** haylazlık yapmak, yaramazlık yapmak

şûmkî *h* şımarıkça

şûmkirin *m* şımartma

şûm kirin /lgh şımartmak

şûn *m* 1. yer, mahal (bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mekân) 2. yer (bulunulan, yaşanılan, oturlan şehir, kasaba, mahalle) * **ev dera hanê şûna bav û kalên me ye** burası atalarımızın yeri 3. yer (durum, konum vaziyet) * **Mezopotamya ji aliye stratejik ve li şûneke girîng e** Mezopotamya stratejik olarak önemli bir yerdedir 4. yer (görev, makam) * **di dema van tayînên dawî de gerînende li şûna xwe ma** son atamalar sırasında müdür yerinde kaldı 5. yer (herhangi bir şeye, bir işe ayrılmış bölüm, alan) * **şûna sobayê sobanın yeri** 6. yer (üzerinde yapı kurulmaya veya ekime elverişli toprak parçası, arazi, arsa) * **li ber deryayê ji xwe re şûna xanî kirî** deniz kıyısında ev için bir yer aldı 7. yer (bir olayın geçtiği veya geçeceği bölüm, alan) * **şûna civînê** toplantı yeri 8. yer (sine-ma ve tiyatroyada veya taşıtlarda oturulacak

koltuk, sandalye) * **li sinemayê, li pêş ji xwe re şûnek dît** sinemada, kendine ön tarafta bir yer buldu 9. yer (durum) * **di şûna te de ku ez bûma** senin yerinde ben olacaktım ki 10. yer, mevki 11. mevki (bazı ulaşım araçlarında yolculara veya sinama, tiyatro gibi yerlerde seyircilere sağlanan konfora ve bilet ücretlerine göre düzenlenmiş yer) 12. iz (bir şeyin geçtiği veya önceden bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan) * **şûna teker tekerlek izi** 13. iz (bir şeyin dokunmasıyla oluşan belirti) * **şûna nehpan tırnak izi** 14. yer, iz * **şûna devê kêrê bıçak izi ~ dîtin** yer bulmak (oturacak yer sağlamak) ~ **guhartin** yer değiştirmek ~ **girtin** yer kapmak, yer tutmak ~ **zift kirin** yer kapmak ~ **a hendesî** (an jî **geometrik**) **mat** geometrik yer ~ **a (yekî) li mirov xuya bûn** yeri gözük-mek ~ **a ling** ayak izi ~ **a mişextiyê** (an jî **surgûnê**) sürgün yeri ~ **a pê** ayak izi ~ **a piyê** (an jî **lingê**) **xwe kirin** yerini yapmak ~ **a ti-liyê** parmak izi ~ **a xenceran xweş dibe şûna xeberan xweş nabe** kılıç yarısı onar dil yarısı onmaz ~ **a xwe dan** (yekî) (birine) yer vermek (kendi yerini bir başkasına bırakmak) ~ **a xwe dîtin** yerini bulmak ~ **a xwe girtin** (an jî **zift kirin**) yerini kapmak ~ **a xwe kirin** (an jî **çêkirin**) yerini yapmak

şûnd *bnr* şûn

şûnayî *rd* lokal * **tevza şûnayı** lokal aneztezi

şûndadayî *rd* ertelenmiş

şûndan *m* ödence

şûndemani *m* gerilik

şûndemayî *rd* geri, geri kalmış (gelişmemiş)

şûndemayîn *m* geri kalma, geri kalmışlık

şûndemayîti *m* geri kalmışlık

şûndews *m* yer, iz

şûndiyarî *m* hediyeye karşılık verilen hediye

şûnek *m* yedek

şûnekirî *rd* evlenmemiş kadın

şûneşop *m* iz yeri

şûnewar *n* 1. mekan 2. harabe, kalıntı * **şûnwarên dîrokî** tarihi kalıntı 2. eski yerleşim yeri

şûnewarî *rd* arkeolojik * **vekolînên şûnewarî** arkeolojik kazılar

şûnewarnas *nd/nt* arkeolog

şûnewarnasî *m* arkeoloji

şûngar *m* nişangeç

şûngir (I) *nd* yedek

şûngir (II) *nd/n t1*. ardıl, halef 2. vekil ~ **ê serok** (an jî **serek**) başkan vekili

şûngirî *m* vekillik

şûngirt *nd/nt* vekil

şûngirtî (I) *m* vekillik

şûngirtî (II) *nd* yedek (bir şeyin yerini tutabilme özeliğine sahip olan)

şûnik *n* tokaç

şûnkar *nd/nt* vekil

şûnkârî *m* vekillik
 şûnmal *n* konak yeri
 şûnpê *n* pedal
 şûnpêk *m* ayak izi
 şûnşewat *m* yangın yeri
 şûn ve dan *l/bw* ertelemek
 şûnvemayî *rd* geri kalmış
 şûnvemayîti *m* geri kalmışlık
 şûnwar *n* 1. yurt, mekân 2. yerleşim yeri 3. kalıntı, tarihî yer (bir toplum, kültür uygarlık vb. den artakalan şey)
 şûnwarbûn *m* yerleşme, ikamet etme
 şûnwar bûn *l/gh* yerleşmek, ikamet etmek
 şûnwarî *rd* arkeolojik
 şûnwarnas *nd/nt* arkeolog
 şûnwarnasî *m* arkeoloji
 şûpik *m* oklava
 şûr (I) *rd* eğik, meyil
 şûr (II) *n* 1. kılıç 2. kılıç (saban ökçesini oka bağlayan ağaç parçası) ~ danîn kılıcı kınına koymak (savaşı bırakmak) ~ hejandin kılıç oynatmak ~ ji kalan kışandin kılıcı kınından çıkarmak ~ kalan nabire kılıç kınını kesmez ~ kalanê xwe nabire kılıç kınını kesmez ~ kirin kalan kılıcı kınına koymak (savaşı bırakmak) ~ kışandin kılıç çekmek ~ kışandin û bi ser de çûn kılıç üşürmek (kılıç çekerek saldırmak) ~ lê xistin (an ji dan) kılıç vurmak ~ li ba kirin kılıç sallamak ~ li nava xwe girê dan kılıç kuşanmak (veya takmak) ~ mêrekî dikuje ziman hezaran kılıç birini öldürürken kötü lâf binlercesini öldürür ~ simbêl nebirîn bıyığı balta kesmez olmak, kendinden çok emin olmak ~ simbêlê (yekî) nebirîn bıyığı balta kesmez olmak, alçacık dağları ben yarattım demek (çok kurumlu olmak) ~ şam, xencer mam, jin dotmam kılıçlardan Şam kılıcı, akrabalarından amca ve eş olarak emmi kızını ~ tazî kirin kılıcı kınından çıkarmak ~ê bêkalan kinsiz kılıç ~ê pehn süvari kılıcı ~ê sedefbazind kabzası sedef kakmalı kılıç ~ê xwe ji hev re kışandin (birbirlerine) kılıç çekmek
 şûr (III) *rd* sersem
 şûra *m* şura
 şûran *m* sızma
 şûrandin (I) *m* sızdırma
 şûrandin (II) *m* şarıldatma, şarlatma
 şûrandin (I) *l/gh* sızdırmak
 şûrandin (II) *l/gh* şarıldatmak, şarlatmak
 şûraya dewletê *nd* şûrayidevlet, danıştay
 şûrbaz *nd/nt* eskrimci, kılıç oyuncusu
 şûrbazî *m* eskrim, kılıç oyunu
 şûrbûn *m* sersemleşme
 şûr bûn *l/gh* sersemleşmek
 şûrdar *rd* kılıçlı
 şûrdûv *zo/m* kılıç kuyruk (xiphophorus helleri)
 şûre *m* barut

şûredank *m* barutluk (barut saklanan kap veya yer)
 şûreger *mzk/m* beyat makamı (aralıklar dizine dayanır)
 şûrepêj *dîr/nd* barutçu (imal eden)
 şûrepêjî *m* barutçuluk
 şûreşûr *h* şarıl şarıl, şırl şırl
 şûreşûrkirin *m* şarıldama
 şûreşûr kirin *l/gh* şarıldamak
 şûret *bnr* şoret
 şûrê *m* bağ etrafındaki duvar
 şûrê cot *nd* karasaban keskesi
 şûrê gergenî *nd* bir tür kılıç
 şûrê kotanê *nd* pulluğun keski demiri
 şûrê meqrawî *nd* Bitliste üretilmiş bir tür kılıç
 şûrê mîsrî *nd* Şam kılıcı
 şûrê rûs *nd* dal kılıç, dalyan kılıç
 şûrê şamê *nd* dünyaca ünlü ve kıymetli çeliktan Şam kılıcı
 şûrê şexanî *nd* Bitliste üretilmiş bir tür kılıç
 şûrê şîlf *nd* dal kılıç, yalın kılıç
 şûrê tazî *nd* dalyan kılıç, yalın kılıç
 şûrger *mzk/m* beyatî makamına yakın bir inüzik makamı
 şûrgiya *both* uzun yapraklı bir bitki
 şûrhilgêr *nd/nt* kılıç kuşanan
 şûrhingêv *nd/nt* kılıç dövüşçüsü, kılıç ustası, iyi kılıç kullanan
 şûrhingêvî *m* kılıç dövüşçülüğü, kılıç ustalığı
 şûrik *n* kılıç (saban ökçesini oka bağlayan ağaç parçası)
 şûrikandin *m* 1. kaydırma 2. akım yaptırma, cereyan yapma
 şûrikandin *l/gh* 1. kaydırmak 2. akım yaptırmak, cereyan yapmak
 şûrikîn *m* 1. kayma, kayak yapma 2. akım olma, cereyan olma 3. sürünme, ilerleme
 şûrikîn *l/gh* 1. kaymak, kayak yapmak 2. akım olmak, cereyan olmak 3. sürünmek, ilerlemek
 şûrî *m* eğiklik
 şûrîn (I) *m* sızma, sızış
 şûrîn (II) *m* şarıldama, şırıldama, şorlama
 şûrîn (I) *l/gh* sızmak
 şûrîn (II) *l/gh* şarıldamak, şarlamak
 şûrîni *m* şırlı
 şûrker *nd/nt* kılıççı, kılıç imalatçısı
 şûrkerî *m* kılıççılık
 şûrkêş *nd/nt* kılıç çeken, kullanan
 şûrkêşî *m* kılıç oyunu
 şûrkirin *m* kılıçlama (kılıçla vurma)
 şûr kirin *l/gh* kılıçlamak
 şûrkî *h* 1. kılıçlama, kılıcına 2. kılıçlama, çaprazlama
 şûrmasî *zo/n* kılıç balığı (Xiphias gladius)
 şûrmend *nd/nt* eskrimci, kılıç oyuncusu
 şûrmendî *m* eskrim, kılıç oyunu
 şûr şûr *h* şar şar
 şûrt *bot/m* çalı süpürgesi otu

şûrxane *m* kılıçhane
 şûrzan *nd* kılıç ustası
 şûş (I) *nd* rüzgârdan savrulmuş buğday
 şûş (II) *m* kayma ~î navê bûn içine düşmek
 şûşbûn (I) *m* 1. kayarak düşme 2. kandırılma, yoldan çıkarılma, enayi yerine konulma
 şûşbûn (II) *m* 1. süzülme (kanatlarını çırpmadan uçuşma) 2. el ve ayaklarını çırpmadan yüzmek
 şûşbûn (III) *m* sendeleme
 şûş bûn (I) *l/gh* 1. kayarak düşmek 2. kandırılmak, yoldan çıkarılmak, enayi yerine konulmak
 şûş bûn (II) *l/gh* 1. süzülme (kanatlarını çırpmadan uçuşmak) 2. el ve ayaklarını çırpmadan yüzmek
 şûş bûn (III) *l/gh* sendelemek
 şûşan *bot/m* süsen
 şûşe *m* 1. şişe 2. kadeh, bardak 3. şişe (gaz lâmbasında fitil çevresine konulan cam koruyucu) 4. *rd* şişe (bir şişenin alacağı miktar) * şûşeyek mey bir şişe şarab ~ya dilê insan ku bişkê nacebire kalbi yıkmak kolay, yapmak zordur ~ya valak termos * ey-nî şûşe ye çok güzel olan kadın
 şûşebir *m* şişe kesici
 şûşebend *m* camekan
 şûşe dagirtin *l/gh* şişelemek
 şûşekir *nd/nt* şişeci, şişe satın alan
 şûşefiroş *nd/nt* şişeci, şişe satan
 şûşik *m* akım, cereyan
 şûşikandin *m* 1. akıtma 2. akım yaptıрма, cereyan ettirme
 şûşikandin *l/gh* 1. akıtmak 2. akım yaptırmak, cereyan ettirmek
 şûşikandî *rd* akıtılmış olan
 şûşikîn *m* 1. akma 2. akım yapma, cereyan etme
 şûşikîn *l/gh* 1. akmak 2. akım yapmak, cereyan etmek
 şûşing *bnr* şişe
 şûşkirin *m* 1. kaydırarak düşürme 2. kandırma, yoldan çıkarma
 şûş kirin *l/gh* 1. kaydırarak düşürmek 2. kandırmak, yoldan çıkarmak
 şûstek *m* dere
 şûsterî *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
 şûştin *m* 1. yıkama 2. kîm yıkama (kimyasal maddelerle yapılan işlem) 3. *sn* yıkama (arı suyla yapılan temizleme) * şûştina film film yıkama
 şûştin *l/gh* 1. yıkmak, yumak 2. kîm yıkmak

~ ji heriyê avêtin ser kema diriyê eski hayratı da berbat etmek ~a bi ava aravê killeme ~a yek carî be tenesîre gelesin
 şûştî *rd* yıkanık
 şût (I) *sp/m* şut ~ lê xistin şut çekmek
 şût (II) *rd* 1. dikik 2. sivri
 şût (III) *bnr* şahde û şût
 şût (IV) *rd* 1. kavgacı 2. kaypak (kimse)
 şût (V) *nd/nt* 1. kurnaz 2. becerikli, çalışan
 şût (VI) *rd* çıplak
 şûtik (I) *rd* sivri
 şûtik (II) *m* kuşak, bel bağı bele sarılan uzun ve enli kumaş)
 şûtik (III) *m* ağız salyası, ağız suyu
 şûtik (IV) *rd* fiyakalı
 şûtikî *m* sivrilik
 şûtikîbûn *m* sivrileşme, sivrilme
 şûtikî bûn *l/gh* sivrileşmek, sivrilme
 şûtikîbûyîn *rd* sivrileşiş
 şûtikîkirin *m* sivrileştirme, sivriltme
 şûtikî kirin *l/gh* sivrileştirmek, sivriltmek
 şûtikîkirî *rd* sivrileştirilmiş, sivriltmiş olan
 şûtî (I) *bot/m* 1. karpuz (Citrullus vulgaris 2. karpuz (bu bitkinin meyvesi)
 şûtî (II) *m* 1. kaypaklık 2. kavgacılık
 şûtî (III) *m* kocalık
 şûtî (IV) *rd* parlak, temiz kimse
 şûtikirin *m* kendine bakma, temizlenme, taranma
 şûtî kirin *l/gh* kendine bakmak, temizlenmek, taranmak
 şûtî tazî *rd* çırılçıplak
 şûtî *rd* kaypakça
 şûtîbûn *m* kaypaklaşma
 şûtî bûn *l/gh* kaypaklaşmak
 şûtîbûyîn *m* kaypaklaşış
 şûttazi *h* çırılçıplak, çırılçıplak
 şûttazi *m* çırılçıplaklık, çırılçıplaklık
 şûv *m* 1. herk, nadas 2. keleme (sürülmeden bırakılmış tarla) ~ hiştin nadasa bırakmak (veya nadasa yatırmak), dinlendirmek ~ kirin herk etmek, nadas etmek (veya yapmak)
 şûx *rd* şuh
 şûxî (I) *m* şuhluk
 şûxî (II) *m* şaka
 şûxîkirin *m* şaka yapma
 şûxî kirin *l/gh* şaka yapmak
 şwar *m* musala taşı
 şwîf *bnr* şûv
 şwîr *n* kılıç
 şwîti *bnr* şûtî (I)

T

t, T Kürt alfabesinin yirmi dördüncü harfi ve *tê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından ise ötümsüz kapantılı ünsüzleri gösterir

T *kîm* T (trityum'un kısaltması)

Ta *kîn* Ta (tantal'ın kısaltması)

ta (I) *n* 1. iplik (pamuk, yün, keten, ipek vb. dokuma maddelerinin uzun, ince liflerinden her biri) 2. iplik (liflerin birlikte bükülmüş ve çekilmiş durumu) * *tayê pembû* pamuk ipliği 3. tel, saç teli * *tayên spî yê porê wê* saçının beyaz teli * *tu nikarî destê xwe bîdî tayek porê wê jî* onun saçının tek teline dahi dokunamasın 4. lif ~ *bî derziyê ve kirin* 1) bir şeyi uzun uzadıya söylemek, en ince ayrıntısına kadar söylemek 2) sonuca gitmek ~ *bî ~ tel tel ~ kaş kirin* iplik çekmek (kumaştan iplik çekmek) ~ *kişandin* iplik çekmek (kumaştan iplik çekmek) ~ *pê re badan* (an jî *nedan*) baş etmek (veya etmemek) ~*yê deng* ses teli ~*yê hevrişim* iplik ipliği ~*yê kêmba* iyice eğrilmemiş iplik ~*yê meftûlkirî* bir kaç kat olarak örülmüş inci boncuk ipliği ~*yê rizî* çürük çarık veya çarık çürük (sağlam olmayan, işe yaramaz) * *ev xanî edî tayê rizî ye, mirov nikare tê de bijî* bu ev artık çürük çarık, yaşanılmaz ~*yê xav* sağlam olmayan iplik, çürük iplik ~*yê xav zû diqete* eğreti kuyruk tez kopar

ta (II) *bj/m* 1. sıtma 2. titreme 3. nöbet (hastalık sebebiyle titreme, yüksek ateş) 4. ateş, yüksek ateş (vücut ısısı) 5. *mec* korku ~ *girtin* 1) sıtma tutmak, sıtmaya yakalanmak 2) ateşi yükselmek ~*ya (yekî) bî mirina (yekî) nedan* birinin tırnağını bile ölüsüyle değiştirmemek ~*ya serê sibehê mirina êvarê be ayakta öleyim* ~*ya şanoyê sahne korkusu* ~*ya veşarî* (an jî *xebîs*) gizli sıtma ~*ya xwe nade mirov* günahını bile vermez

ta (III) *d/h* 1. değin, dek, kadar (bir işin bittiği noktayı veya zamanı anlatır) * *ta vir* buraya

değin 2. hatta, ta * *ta ji Stenbolê ve em di ber didin ku dengê wê bibirin ta İstanbul'dan beri onu susturamadık* ~ *ku ta ki ~ roja îro* bu güne değin, bu güne bu gün

ta (IV) *n* 1. tabaka, kat yapılarında) * *ev xaniyê duta iki tabakalî* 2. kat * *du ta bike* ikiye katla 3. büküm * *du ta bûye* iki büküm olmuş ~ *lê kirin* kat çıkmak

ta (V) *n* 1. denk, eş, eşit, eşdeğer (birbirinin aynı olan veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri, benzeri) * *tayê hev in birbirine eş* * *ma tu tayê kurê min î ?* çocuğuma denk misin ki? 2. denk (ağırlık bakımında eşit olan) * *ev her du çewal tayê hev nayên* bu iki çuval denk gelmiyor 3. denk (uygun, nitelik bakımında eşit) * *ew ne tayê we ye* o sizin denginiz olamaz 4. *fiz* denk (destekleri paralel, yönleri aynı, şiddetleri eşit bulunan güçler) 5. hiza ~*yê barê (yekî) rabûn* (birine) eşdeğer olmak (di) ~*yê (wî) de lê vegerandin* dengiyle karşılamak ~*yê (yekî) hatin* (birine) denk gelmek ~*yê hev anîn* denk getirmek (di) ~*yê hev de dengi dengine* ~*yê hev derxistin* denk getirmek

ta (VI) *n* taraf * *tu tayê wî digirî* onun tarafını tutuyorsun

ta (VII) *n* 1. kök (köküyle ve sapıyla çıkarılan bitkilerde tane) * *sê ta bexdenûs* üç kök maydanoz 2. dal

ta (VIII) *n* 1. tek 2. dikme (tek çocuk) 3. tay (hayvanın bir yanmdaki yük) 4. tek en kilim ~*yê bî tenê* bir tane

ta (IX) *n* boy ~ *û tel* boy pos

ta (X) *n* dolu çuval * *tayek sêv* bir çuval dolu su elma

tab *m* 1. yorgunluk 2. sıkıntı, eziyet, zahmet 3. emek ~ *kirin* dayanmak, katlanmak, direnmek ~*a Xelef çû ber telef Halef* in onca emeği boşa gitti ~*a xwe anîn* dayanmak (tahamül etmek, güç bir duruma katlanmak)

tabdar *nd/ht* 1. metarefli 2. emekçi, emektar

tabdarî *m* metanet

tâbela *m* 1. tabelâ 2. tabelâ (okul veya askeriye gibi yerlerde üzerine yemek listesi yazılı çizelge) 3. tabelâ (hastanelerde her hastanın günlük yemek ve ilacının yazıldığı kâğıt) 4. *şn* kartelâ

tabelanivîs *nd/nt* tabelâcı

tabelanivîsi *m* tabelâcılık

tabend *rd* eşteş, eşdeğer

tabî *rd* 1. tâbi, bağımlı, bağlı 2. uyruklu

tabien *h* tabiatıyla

tabî'iyet *m* 1. tabiiyet, bağım 2. tabiiyet, uyruk

tabîî *rd* 1. tabîî, doğâl 2. tabîî, doğâl (tabiatın düzenine ve gereklerine uygun) 3. tabîî, doğâl (kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış)

tabîîbûn *m* tabîileşme, doğallaşma

tabîî bûn *l/gh* tabîileşmek, doğallaşmak

tabîîbüyn *m* tabîileşme, doğallaşma

tabîîkirin *m* tabîileştirme, doğallaştırma

tabîî kirin *l/gh* tabîileştirme, doğallaştırmak

tabîîtî *m* doğallık

tabir *nd/nt* sıtmalı kimselerin sıtmasını kesen

tabîfî *m* tabiiyet, uyrukluluk

tabiye *m* tabya

tabî *şk/m* tabya, siper

tabîb *nd/nt* tabip, hekim

tabîbî *m* tabiplik, hekimlik

tabîbî *m* 1. tabiplik, hekimlik (tabip olma durumu) 2. tabiplik, tababet (hekimlik mesleği)

tabîet *m* 1. tabiat, doğa 2. huy

tabîetmelek *rd* melek huylu

tabîr *m* tabir, yorum (gizli veya hayalî bir şeyden anlam çıkarma)

tabîrker *nd/nt* yorumcu

tabîrkerî *m* yorumculuk

tabîrkirin *m* yorumlama, yorma, yorumlayış

tabîr kirin *l/gh* yormak, yorumlamak

tabîr lî xistin *l/bwh* yorumlamak

tabkirin *m* dayanma (tahamül etme, güç bir duruma katlanma)

tab kirin *l/gh* dayanmak (tahamül etmek, güç bir duruma katlanmak)

tabldot *m* tabldot

table *m* 1. tabla 2. tabla (bir şeyin düz ve geniş bölümü) 3. tabla (makaraların yüzeylerini oluşturan dış bölümleri) 4. *rd* tabla (bir tablanın alacağı miktar)

tableger *nd/nt* tablakâr

tablekar *nd/nt* tablakâr

tablekarî *m* tablakârlik

tablet *m* 1. tablet, hap 2. *dîr* tablet (eski medeniyetlerden kalma, kilden yapılmış üzeri yazılı belge) * **tabletên ku jî şaristaniya Sumeran mane** Sümer medeniyetinden kalma tabletler

tablik *m* tepsi

tablo *m* 1. tablo * **wênesaz tabloyeke xweş çêkiriye** ressam güzel bir tablo yapmış 2. tablo * **tabloya kronolojîyê** kronoloji tablo-

su 3. *şn* tablo (bir perdenin dekor değişikliğiyle belirlenen alt bölümü) ~**ya carandinê** çarpım tablosu ~**ya lêkdanê** çarpım tablosu ~**ya logarîtmayê** logaritma tablosu

tabû *m* 1. tabu (bazı şeylerin dokunulmaz olduğuna inanılan dini inanç) 2. *rd* tabu (yasaklanarak korunan şey) 3. *sos* tabu, tekinsiz

tabûparêz *nd/nt* tabucu

tabûparêzî *m* tabuculuk

tabûr *şk/m* 1. tabur 2. tabur (düzgün sıralar halinde art arda dizilmiş insan topluluğu)

tabûre *m* tabure

tabût *m* tabut

tabûtgeh *m* tabutluk

tabûyîbûn *m* tabulaşma

tabûyî bûn *l/gh* tabulaşmak

tabwinda *rd* emeği boşa gitmiş olan

tabya *şk/m* tabya

tac (I) *m* 1. taç (soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık) 2. taç (gelinin başına takılan süs) 3. taç (bazı tarikatlarda şeyhlerin giydikleri başlık) 4. çelenk (kadınların başlarına taktıkları mücevher veya maddeden yapılmış sorguç) 5. *bot* taç (çiçeğin dıştan ikinci halkasında bulunan yaprakların hepsi) ~ **dan serê xwe tac** giymek ~**a rojê** güneş tacı ~**a serî** baş tacı * **hema bi ku de diçe dibe taca serê hevalan** nereye giderse onu baştacı ediyorlar

tac (II) *m* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)

tac (III) *sp/m* taç

taca dîran *ant/nd* dış taçı

taca gulan *m* çelenk

tacanbaz *nd/nt* cellât

tacdar *rd* taçlı, taç sahibi

tacegul *m* çelenk

tacel *bnr* decal

tacêwî *nd* ikizlerden her biri

tacir *nd/nt* tüccar

tacirî *m* tüccarlık

tacîdar *rd* 1. taçlı, taç sahibi 2. muktedir

tacîdarî *m* iktidar, muktedirlik

Tacik *nd/rd* Tacik

Tacikistan *m* Tacikistan

tacîz *m* taciz

tacîzî *m* tacizlik

tacîzkirin *m* taciz etme, rahatsızlık verme

tacîz kirin *l/gh* taciz etmek, rahatsızlık vermek

taclamb *m* avize

tacmalik *wj/m* taç beyit

tacwergirtin *m* taçlanma

tac wergirtin *l/gh* taçlanmak

tacwergirtî *rd* taçlanmış olan

tadar (I) *bot/m* okaliptüs (Eucalyptus globulus)

tadar (II) *rd* sıtmalı

tadat *lşk/m* tatad

tade *bnr* tehde

tadekar *bnr* tehdekar

tadilat *m* tadilât, değışiklik

taet *m* namaz niyaz, ibadet

tafde *rd* anî

tafil *h* anında, çarçabuk, hemen, derhal, derekap ~ **gotin di serê (yekî) de çûn** kolay dol-
duruşa elmek ~ **lê qelîbîn**, hemen caymak,
pişman olmak ~ **poşman bûn** hemen cay-
mak, çabuk pişman olmak

tafilankî *h* çarçabuk, çabucak, hemen, hoppa-
dak, rapaddak, bir çırpıda

tafilê *h* anında, çabucak, çarçabuk, hemen, he-
mencecik, hoppadak, rapaddak, o saat, o an-
da, hemencecik ~ **hatin gihandin** gıcır
bükme, hemen yetiştirilen * **gotineke ku ta-
filê hatiye gihandin** gıcır bükme bir lâf ~ **û
bi darê zorê h** gıcır bükme

tafilê *h* anında, çarçabuk, hemencecik

tafiroş *nd/nt* iplikçi (satan kimse)

tafiroşî *m* iplikçilik

tafil *bnr* tehfil

tafta *m* 1. tafta 2. *rd* tafta (bu kumaştan yapı-
mış olan)

tagir *rd* tarafgir, taraftar * **hemî tagirên wî
bûn** siz hepiniz onun tarafgirydiniz

tagirî *m* tarafgirlik, taraftarlık ~ **kirin** tarafgir-
lik yapmak

tagirîkirin *m* 1. taraf tutma 2. tarafgirlik yap-
ma, taraftarlık yapma

tagirî kirin *l/gh* 1. taraf tutmak 2. tarafgirlik
yapmak, taraftarlık yapmak

tagirtin *m* 1. sıtılanma, sıtmaya yakalanma
2. ateşi yükselme (vücut ısısı için)

ta girtin *l/gh* 1. sıtılanmak, sıtmaya yaka-
lanmak 2. ateşi yükselmek (vücut ısısı için)

tagirtî *rd* sıtılmalı, sıtmaya yakalanmış olan 2.
ateşi yükselmiş olan kimse (vücut ısısı için)

tahar *rd* temiz

tahdît *m* tahdit, sınırlama

tahdîtker *rd* sınırlayıcı

tahdîtîkirin *m* tahdit etme, sınırlama, kısıtlama

tahdît kirin *l/gh* tahdit etmek, sınırlamak, kı-
sıtlamak

tahdîtîkirî *rd* sınırlı, kısıtlı

tahdîtîkirîbûn *m* sınırlılık, kısıtlılık

tahew *bnr* tihok

tahir *rd* temiz

tahirbûn *m* 1. temizlenme 2. sudan geçirilme
(çamaşır durulanma)

tahir bûn *l/gh* 1. temizlenmek 2. sudan geçi-
rilmek (çamaşır durulanmak)

tahirkirin *m* 1. temizleme 2. sudan geçirme
(çamaşır durulama)

tahir kirin *l/gh* 1. temizlemek 2. sudan geçir-
mek (çamaşır durulamak)

tahkiye *wj/m* öyküleme

tahîkîyêkirin *m* öyküleme

tahkiye kirin *l/gh* öykülemek

tahret *m* 1. taharet 2. taharet, aptes ~ **girtin**
aptes almak

tahsîsat *m* tahsisat, ödenek

tahtî *m* dört köşeli olup sıkıştırılmamış keçe

tahûk *bot/m* 1. dardağan (Milium efusum) 2.
dardağan (bu ağacın yemişi)

taife *m* 1. taife 2. kavim, kabile

tajan (I) *n* kamçı

tajan (II) *m* kerestesi yumuşak bir ağaç

tajan (III) *m* 1. ağrı, sızı 2. sancı, buru, burun-
tu, ezinç ~ **bi canê (yekî) ve çûn** sancılanmak

tajandan *m* 1. ağrıma 2. sancıma

tajan dan *l/gh* 1. ağrımak 2. sancımak

tajang (I) *m* hakaret ~ **kirin** hakaret etmek

tajang (II) *m* kırbaç, kamçı

tajangdan *m* kırbaçlama

tajang dan *l/gh* kırbaçlamak

taje *bnr* lavij

tajeng *m* 1. acı, sızı 2. sancı, ezinç

tajî *zo/nd* 1. tazı (Canis familliaris grajus hi-
bernicus) 2. *mec* tazı, zayıf, sıska 3. yoksul,
bir şeyi olmayan **bi ~ tajiyê xelkê nêçir na-
be** başkaların tazısıyla ava gidilmez ~ **raki-
rine nêçirê gû hatiye** bir işi kaynağından
yapmayıp bahaneyle oyalanan kimseler için
söylenir

tajîbûn *m* tazılaşıma (zayıflama)

tajîbûn *l/gh* tazılaşımak (zayıflamak)

tajîlok *rd* sıska

tajîlokî *rd* siskaca

tak (I) *m* tepe camı

tak (II) *n* sopa * **min takek li pêşika eniya ga-
xist** öküzün alınına bir sopa indirdim

tak (III) *n* 1. tek 2. fert, birey

takekes *n* 1. fert, birey (kendine özgü nitelikle-
rini yetirmeden, bölünmeyen varlık) 2. *man*
fert, birey (bir türün kapsamı içine giren var-
lık) 3. *sos* fert, birey (toplumları oluşturan in-
sanların her biri) 4. *psî* fert, birey (kendine
özgü ayırtıcı özellikleri olan)

takekesane *h* ferdice, bireyselce

takekesiyî *rd* bireysel olan

takekesiyîkirin *fel/m* bireyselleştirme

takekesiyî kirin *l/gh* bireyselleştirmek

takekesî *rd* ferdî, bireysel

takekesîbûn *fel/m* bireyleşme

takekesî bûn *l/gh* bireyleşmek

takekesîbüyî *rd* bireyleşmiş olan

takekesîbüyîn *fel/m* bireyleşme

takekesîkirin *fel/m* bireyleştirme

takekesî kirin *l/gh* bireyleştirmek

takekesîkirî *rd* bireyleştirilmiş olan

takekesîttî *m* 1. bireysellik, ferdiyet 2. *sos/fel*
bireycilik, bireylik

takekesparêz *rd* bireyci

takekesparêzî *sos/fel* bireycilik

takemaf *rd* imtiyazlı

takemafi *hîq/m* imtiyaz

takemilet *nd* tek ulus
takenetewe *nd* tek ulus
takeometre *m* takeometre
takepartî *nd* tek parti
taker *nd/nt* iplikçi (imal eden)
takerî *m* iplikçilik
takeşef *nd* tek şef
takeziman *nd* tek dil
takêş (I) *m* sıçan dişi, ajur
takêş (II) *rd* tarafgir
takêş (III) *rd* 1. eşit, denk 2. dengeli (muvazeleneli) 3. *m* yükün eşit olmayan durumda eğilme hali
takêşbûn *m* ipliklenme
takêş bûn *l/gh* ipliklenmek
takêşî (I) *m* tarafgirlik ~ **kirin** tarafgirlik yapmak
takêşî (II) *m* 1. denge, eşitlik 2. *fiz* denge (birbirini ortadan kaldıran güçlerin sonucu olma duruun)
takêşîbûn (I) *m* ipliklenme
takêşîbûn (II) *m* dengelenme
takêşî bûn (I) *l/gh* ipliklenmek
takêşî bûn (II) *l/gh* dengelenmek
takêşîkirin *fiz/m* dengeleme
takêşî kirin *fiz* *l/gh* dengelemek
takêşîkiri *fiz/rd* dengelenmiş
takim *m* tarla sınırı
takirin *m* katlama, katlayış
ta kirin *l/gh* katlamak * **kaxiz du ta bike** kağıdı ikiye katla
takirî *rd* katlı, katlanmış
takîmetre *m* takîmetre
takon *m* tek en kilim
takrihan *rd* reyhan boyulu, ince boyulu
taksa *m* taksa (pulu yapıştırılmadan gönderilen mektup için alıcının cezalı olarak posta ücreti)
taksî *m* taksi
taksîmetre *m* taksîmetre
taksîvan *nd/nt* taksici
taksîvanî *m* taksicilik
taktik *m* çizgi
taktik *lşk* 1. taktik 2. *mec* taktik (istenen sonuca ulaşmak için izlenen yol ve yöntemlerin tümü) ~ **çêkirin** oyun kurmak ~ **a parêziyê** (an ji berevaniyê) savunma taktiği
taktikker *nd/nt* taktikçi
taktikkerî *m* taktikçilik
tal (I) *rd* 1. boş 2. boş (içinde kimse bulunmayan) * **xanî tal e, kes tê de tune** ev boş, içinde kimse yok 3. açık, boş * **di kaxiz de cihekî tal nîn e** kâğıtta açık yer yok 4. kof (boş, bilgisiz kimse) ~ **derketin** boş çıkmak ~ **hiştin** boş bırakmak ~ **î (tiştêkî) kirin** -e boşaltmak, -e aktarmak
tal (II) *m* 1. rast gelme, karşılaşma * **li tala hev hatin** birbiriyle karşılaştılar 2. **yan** * **li tala qesra mîr** beyin köşkünün yanında

tal (III) *rd* acı (tat alma organında bazı maddelerin bıraktığı yakıcı durum, badem acısı gibi) * **qehweya tal** acı kahve 2. *mec* acı (kırıcı, üzücü, incitici) * **gotina tal** acı söz ~ **bûn** acılanmak, acılaşmak ~ **kirin** acılaştırmak, acılık vermek
tal (IV) *m* (a kalın okunur) top
tal, tel n 1. boy (bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık) 2. boy (uzunluk) * **telê mar** yılanın boyu ~ **avêtin** boy almak (veya sürmek)
talama *m* yumuşak peynir
talab *nd* dört nal (atın en hızlı koşusu)
talan (I) *m* 1. talan, çapul 2. *rd* yağma (çapul sonucunu elde edilmiş olan) 3. talan, soygun (hiçbir emek harcamadan ve yolsuz olarak elde edilen büyük kazanç) ~ **birin** talan yapmak, yağmalamak ~ **kirin** 1) talan etmek 2) vurgun vurmak ~ **tajan kirin** yağma etmek ~ **û tajan** talan, çapul ~ **û tajan kirin** yağmalamak ~ **ê qijikê hijik e** varı yoğu
talan (II) *m* (t kalın okunur) fundalık * **deviyê di nav hev de** (t kalın)
talan (III) *m* top oyunu (Şırnak, Van, siirt yöreleri)
talanbûn *m* talan olma, yağmalanma
talan bûn *l/gh* talan olmak, yağmalanmak
talanbûyîn *m* talan oluş, yağmalanış
talankar *rd* yağmacı
talankarî *m* yağmacılık
talanker *nd/nt* talancı, çapulcu
talankerî *m* talancılık, çapulculuk
talankirin *m* talan etme, talanlama, yağmalama, çapullama
talan kirin *l/gh* talan etmek, talanlamak, yağmalamak, çapullamak
talankirî *rd* talan edilmiş olan
talap *nd* dört nal
talaş *bnr* telaş
talaz m 1. toz 2. bir çeşit hortum
talbik *m* zembil
talbûn (I) *m* acılanma, acılaşma
talbûn (II) *m* 1. boşalma 2. boşalma (derdini birine açarak rahatlatma)
tal bûn (I) *l/gh* acılanmak, acılaşmak * **devê min tal bû** ağzım acılandı
tal bûn (II) *l/gh* 1. boşalmak 2. boşalmak (derdini birine açarak rahatlatma)
talbûyîn (I) *m* acılanış, acılaşış
talbûyîn (II) *m* boşalış
talde *m* 1. aşit, dulda, kuytu yer 2. *rd* kuytu, kuz (gölgede kalan) 3. *m* sütre, barınak 4. *argo* zula
taldebûn *m* kuytuluk
tale (I) *m* kısırağın çiftleşmesi
tale (II) *rd* esmer
taleb *m* atlama, sıçrama ~ **dan xwe** sıçramak, sıçrama yapmak
talep *m* talep, istem

talepkâr *nd/nt* talepkâr

talepkârî *m* talepkârlık

talepname *m* talepname, istek bildiren belge

talerz *m* 1. ispazmoz 2. nöbet, sıtma nöbeti 3. ateşli hastalık 4. *bj* havale (bir çeşit çırpınmalı, bazen ateşli olan hastalık) ~ **hatin** (ye-kî) havale gelmek * **talerz hatin zarok** çocuğa havale geldi ~ **pê girtin** ispazmoza tutulmak

taliştin *m* boş bırakma

tal hiştin *l/gh* boş bırakmak (bir yerde kimse oturmamak)

taliştî *rd* boş bırakılmış olan (boş olan)

talib *nd/nt* 1. talip, istek sahibi 2. *ol* talip (Ale-vilikte)

talibî *m* taliplik

talibîfî *m* taliplik

talih *n* 1. talih, şans 2. uğur, kut 3. kader, alın yazısı

talik (I) *bot/m* kantaron

talik (II) *m* 1. kozalak (olmamış, ham meyve) 2. koruk

talik (III) *m* öd

talik (IV) *m* yem * **talikekê dike devê xefikê**

tuzağa yem koyuyor

talik (V) *m* 1. ince, beyaz ve bazen de sarı bir kavun cinsi 2. kavun, susuz ekilen kavun 3. kavungillerin genel adı

talikfiroş *nd/nt* kavuncu, kavun satıcısı

talişandin *m* yarma

talişandin *l/gh* yarınak

talişandî *rd* yarık

talişîn *m* yarıma

talişîn *l/gh* yarılmak

taliwandîn *m* incitme

taliwandîn *l/gh* incitmek

taliwandî *rd* incinik, incitilmiş olan

taliwîn *m* incinme

taliwîn *l/gh* incinmek * **gava ku bi rê de çû-ye şemitiye, lingê wê taliwiye** yürürken kaymış, ayağı incinmiş

talî (I) *m* acılık

talî (II) *bot/m* kantaron

talî (III) *rd* 1. son (ilk karşıtı) 2. son (en arkadan bulunan) 3. *m* son, nihaî, nihayet 4. son (bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi) 5. yan, tali, ikincil (ikinci dereceden olan) * **bandorên ilacê yên talî** ilacın yan etkileri 6. yan * **saziyên talî** yan kuruluşlar ~ **sim sim sim** **Smail** alevlere dalavere Kurd me-met nöbete

talih *bnr* talih

talîjarî *bot/m* sarı sabir (Aleo vera)

talim *m* 1. talim, öğretim 2. talim, yetiştirme 3. talim, eğitime

talimat *m* 1. talimat, yönerge 2. *lşk* talimat ~ **dan** talimat vermek ~ **jê girtin** (an *jî sten-din*) -den talimat almak

talimatname *m* talimatname, yönetmelik

talîmdîfî *rd* eğitimli, eğitim görmüş olan

talîmgeh *m* talimghah

talîmkirî *rd* eğitimli

talîşk (I) *bot/nd* acı bakla (Lupinus termis)

talîşk (II) *bot/m* hindiba (Cichorium endivia)

talîşk (III) *rd* acımsı, acımtırak (badem acısı gibi, kahve acısı gibi acılar için)

talîşkî *rd* 1. acımsıca, acımtırakça 2. *m* acım-sılık

talîzok *m* hortum (hortum fırtınası)

talker *rd* acıtıcı

talkirin (I) *m* acılaştırma, acıtma, acılık verme

talkirin (II) *m* boşaltma, boşaltım, tahliye *

talkirina malê du rojan ajot evin tahliyesi iki gün sürdü

tal kirin (I) *l/gh* acılaştırmak, acıtmak, acılık vermek

tal kirin (II) *l/gh* boşaltmak

talkirî (I) *rd* acılı, acılaştırılmış

talkirî (II) *rd* boşaltılmış olan

talkî *rd* acımsı

talman *m* boş kalma (kimse oturmama)

tal man *l/gh* boş kalmak (kimse oturmamak) * **xanî tal ma** ev boş kaldı

talmayî *rd* boş kalmış olan

talmayîn *m* boş kalış

talokî *rd* acımsı, acımtırak (badem acısı gibi, kahve acısı gibi acılar için)

taloq *m* talik, erteleme

taloqbûn *m* ertelenme

taloq bûn *l/gh* ertelenmek

taloqbûyîn *m* erteleniş

taloqdan *m* erteleme

taloq dan *l/gh* ertelenmek

taloqdayî *rd* ertelenmiş olan

taloqdayîn *m* erteleyiş

taloqkirin *m* erteleme

taloq kirin *l/gh* ertelenmek

taloqkirî *rd* ertelenik, ertelenmiş olan

taloşî *rd* acımsı, acımtırak (badem, kahve acısı gibi acılar için)

taloş *bnr* tolaz

talsêv *m* acı elma, acımsı elma

talşîr *bot/m* sütleğen (Euphorbia)

taltîf *m* taltif

taltîfbûn *m* taltif olma

taltîf bûn *l/gh* taltif olmak

taltîfkirin *m* taltif etme

taltîf kirin *l/gh* taltif etmek

talûke *m* 1. tehlike 2. tehlike (gerçekleşme ihtimali bulunan fakat istenmeyen durum) ~ **li dû xwe hiştin** tehlike atlamak

talûkedar *rd* tehlikeli

talûkedarî *m* tehlikeli olma durumu

talûkedarî *rd/h* tehlikelice

talûketî *m* tehlikelilik, tehlikeli olma durum

talûq *m* 1. talik. erteleme 2. talik (Arap harfle-riyle yatık olarak yazılan bir yazı türü) ~ **ki-rin** talik etmek, ertelemek

Talyan *nd* 1. İtalyan 2. *rd* İtalyan (İtalyanlara özgü)

talyan *rd* dalyan gibi uzun

talyûm *kim/m* talyum (kısaltması TI)

tam (I) *m* hiza * **çûn gihiştin tam tama wî** gidip tam hizasına yetiştiler

tam (II) *m* 1. tat, tadım 2. tat (zevk, lezet, hoş giden durum) ~ **jê derxistin** tadını çıkarmak ~ **jê girtin** (an *ji stendin*) tadını almak ~ **stendin** tat almak ~ **tê de neman** tadı gitmek (veya kaçmak) ~ **û ekl tê de tune** tadı tuzu yok ~a (tişteki) **dan devê (yekî)** tadı damağında kalmak ~a (tişteki) **di dev de man** tadı damağında kalmak ~a (tişteki) **hılanîn** tadını almak ~a **xwe dan** (...) tadını vermek

tam (III) *rd* 1. tam (eksik olmayan) 2. tam, katıksız (niteliği hiç bir etkiyle bozulmamış) 3. *mec* tam (ehliyetli, gerçek) * **tam jina malan** e tam bir ev kadını 4. *h* tam (zaman ve yer için; anlamı kesinleştirir) * **wê tam ji derî derketa, hate girtin** tam kapıdan çıkacaktı, yakalandı 5. *h* tam (uygun olarak, aynı, tipki) * **tam wekî ku min dixwest** tam istediğim gibi 6. *h* tam (sırasında, anında) * **tam ku wê biketa mixazeyê deng lê kir** tam mağazaya gireceği zaman arkasından seslendi 7. bûsbütün 8. *h* tamamı tamamına 9. *h* iyice, iyicene * **tam fêm nekir ku min çi xeber** da ne konuştuğumu iyice anlamadı 10. *h* kötü (aşırı, çok) * **tam nexweş ketiye** kötü hastalanmış 11. *h* elfi elfine * **saef niha tam nehan nîşan dide** saat şimdi elfi elfine dokuzu gösteriyor 12. *rd* tam, onluk (on puanı üzerinden) ~ **di çaxê xwe de** tam zamanında, dakikası dakikasına ~ **di wext de** tam zamanda, dakikası dakikasına ~ **di wextê xwe de** tam zamanında, saati saatine ~ **heqê (tişteki) danê** hakkını vermek * **te tam heqê wê xwarinê nedayê** bu yemeğin hakkını vermemişsin ~ **lê bûn** 1) okka gibi oturmak (giysi için; vücuda iyice uymak) 2) milim şaşmamak, ölçüsüne tam uygun gelmek ~ **lê hatin** tam gelmek, milim oynamamak (ölçüsüne tam uygun gelmek) * **pantolon tam li min hat** pantolon bana tam geldi ~ **lê rûniştin** okka gibi oturmak (giysi için; vücuda iyice uymak) ~ **li gorê** 1) tam uygun, biçilmiş kaftan 2) isabet oldu ~ **li nav nîşanê xistin** taşı gedğine koymak (tişteki) ~ **malê (yekî) bûn** (bir şey birinin) ağzının kaşığı (kalıbı veya lokması) olmak ~ **pê derxistin** parmağını yaranın üzerine basmak ~ **rastî mirovê (merivê an ji zilamê) xwe hatin** tam adamını bulmak (veya tam adama düşmek) ~ **roj tam gün** ~ **sîper lşk** tam siper ~ **temam** 1) dört dörtlük 2) tas tamam, milim milimine ~ **û taş dörtbaşı mamur** ~ **wexta (wî) ye** tam zamanı, saat bu saat

tam (IV) *m* aş (bitki aşısı için) ~ **dan aşilamak** (ağaç aşilamak)

tam (V) *m* itme; itek ~ **dan itmek**, iteklemek

tama *g* fakat, ama

taman *m* aş (bitki aşılama)

tamandin *m* aşılama (bitki aşılama)

tamandin *l/gh* aşılamak

tamandî *rd* aşılı, aşılama (bitki) * **dara tamandî** aşılama ağaç

tamanît *m/m* tamanit

tamar (I) *bnr* damar

tamar (II) *m* mahmur, humar (uyku sersemliği)

~a **mirinê** ölüm uykusu

tamarî *m* mahmurluk

tamarîbûn *m* mahmurlaşma

tamarî bûn *l/gh* mahmurlaşmak

tamarîbûyîn *m* mahmurlaşış

tamartin *m* gömme

tamartin *l/gh* gömmek

tamartî *rd* gömülü

tamaş *bnr* kamçoyî

tamdan (I) *m* itme, itekleme

tamdan (II) *m* aşılama (ağaç aşılama)

tam dan (I) *l/gh* itmek, iteklemek

tam dan (II) *l/gh* aşılamak (ağaç aşılama)

tamdayîn (I) *m* itiş, itekleyiş

tamdayîn (II) *m* aşılayış (ağaç aşılama)

tamdar *rd* lezetli, leziz

tamdayî *rd* kaplama, kaplamalı (altın, gümüş kaplama) ~ **kirin** kaplama yapmak

tamdayîker *nd/nt* kaplamacı

tamdayîkerî *m* kaplamacılık

tamdayîkirin *m* kaplama, kaplayış

tamdayî kirin *l/gh* kaplamak (bir madeni bir başka madenle kimyasal yöntemle örtmek)

tame *bnr* dama

tametêz *m* domates

tametîtik *m* çerez

tamezro *m* bekleme ~yî (yekî) **bûn** (birini) beklemek

tamijandin *m* 1. tadına vardırma, tatlandırma

2. (bebeği) emzirineye alıştırma 3. *mec* alıştırma

tamijandin *l/gh* 1. tadına vardırma, tatlandırma 2. (bebeği) emzirmeye alıştırmak 3. *mec* alıştırmak

tamijandî *rd* 1. tadına vardırılmış, tatlandırılmış 2. (bebeği) emzirmeye alıştırılmış 3. *mec* alışık

tamijî *rd* 1. bir şeyin tadını almış, almış 2. alışılmış

tamijîn *m* 1. tadına varma, tatlanma, tadı damağında kalma, zevkine varma 2. (bebek) emmeye alışma 3. *mec* alışma

tamijîn *l/gh* 1. tadına varmak, tatlanmak, tadı damağında kalmak, zevkine varmak 2. (bebek) emmeye alışmak 3. *mec* alışmak

tamijkî *rd* 1. tadına varmış olan 2. almış bir şekilde

tamik *m* yem (kuş ve balık tutmak için tuzağa bırakılan veya oltaya takılan yiyecek) * **tamika masî** balık yemi ~ **lê xistin** yemlemek (oltaya vb.ye yem takmak)

tamik lê xistin *l/bw* yemlemek (oltaya vb.ye yem takmak)

tamilandin *m* pörsütme

tamilandin *l/gh* pörsütmek

tamilî *rd* pörsük

tamilîn *m* pörsüme

tamilîn *l/gh* pörsümek

tamiran *m* gömülme

tamirandin *m* gömme (toprakla örtme)

tamirandin *l/gh* gömmek (toprakla örtmek)

tamirandî *rd* gömülü

tamirîn *m* gömülme, gömülüş

tamirîn *l/gh* gömülmek

tamîm *m* 1. tamim, genelge 2. *man* geneleme

tamîr 1. tamir, onarım 2. *mec* tamir (yapılan bir yanlış, kusuru düzeltmeye çalışma) ~ **dîtin** tamir görmek

tamîrat *m* tamirat

tamîrbûn *m* tamir olma, onarılma

tamîr bûn *l/gh* tamir olmak, onarılmak

tamîrbûyî *rd* tamir olmuş, onarılmış olan

tamîrbûyîn *m* tamir oluş, onarılış

tamîrker *nd/nt* tamirci, onarımcı ~ê **amyaran** taşit tamircisi

tamîrkerî *m* tamircilik, onarımcılık

tamîrkirin *m* tamir etme, onarma

tamîr kirin *l/gh* tamir etmek, onarmak

tamîrkirî *rd* tamir edilmiş olan, tamiri yapılmış olan

tamîşk *m* tadımlık

tamkirin (I) *m* aşılama (ağaç)

tamkirin (II) *m* 1. tatma 2. tatma (bir durnuma uğramış olma)

tam kirin (I) *l/gh* aşılama (ağaç)

tam kirin (II) *l/gh* 1. tatmak 2. tatmak (bir durnuma uğramış olmak)

tamkirî (I) *m* aşılı (ağaç)

tamkirî (II) *rd* tadılmış, tadına bakılmış olan

tam lêhatî *rd* tastamam

tamor *rd* saç sık olan

tampon *m* tampon (bir deliği tıkamaya yarayan tıkaç) 2. tampon (bir darbenin şiddetini azaltan içi yumuşak maddeyle dolu şey) 3. tampon (taşıtların ön ve arkalarında bulunan ve çarpışmaların etkisini azaltan metal donanım) 4. tampon (kanı silmek veya durdurmak için kullanılan gazlı bez yumağı) 5. *mec* tampon (bir darbenin, çatışmanın etkisini azaltan faktör) ~ **kirin** (...) tamponlamak ~ **xistin** (tişteki) tamponlamak

tamponkirin *m* tamponlama

tampon kirin *l/gh* tamponlamak

tamponkirî *rd* tamponlu, tamponlanmış olan

tamroj *m* tam gün, fultaym

tamsar *rd* 1. tatsız, tadı kaçık, tat vermeyen 2.

nahoş, hoş olmayan 3. sevimsiz

tamsarbûn *m* tadı kaçma, tatsızlaşma

tamsar bûn *l/gh* tadı kaçmak, tatsızlaşmak

tamsarî *m* 1. tatsızlık, tadı kaçık olma 2. sevimsizlik

tamsarkirin *m* tadını kaçırma, tatsızlaştırma

tamsar kirin *l/gh* tadını kaçırarak, tatsızlaştırmak

tamsarkî *rd* tatsızca, tadı kaçıkça

tamtîtik *m* tadımlık

tamûçk *m* tadımlık, garnitür

tamzêr *m* 1. altın kaplama, yıldız 2. *rd* altın

kaplama, yıldız (bu madde ile yapılış süs)

tamzêrî *rd* altın kaplama, yıldızlı

tamzêrîkirin *m* altın kaplama

tamzêrî kirin *l/gh* altın kaplamak

tamzêrîkirî *rd* altın kaplamalı

tamzêrîn *rd* altın kaplamalı, yıldızlı

tamzêrker *nd/nt* altın kaplamacı, yıldızcı

tamzêrkerî *m* altın kaplamacılık, yıldızcılık

tamzêrkirin *m* altın kaplama, yıldızlama

tamzêr kirin *l/gh* altın kaplamak, yıldızlamak

tamzêrkirî *rd* altın kaplama, yıldızlı

tamzîv *m* gümüş kaplama

tamzîvî *rd* gümüş kaplama

tamzîvîbûn *m* gümüşlenme

tamzîvî bûn *l/gh* gümüşlenmek

tamzîvkirin *m* gümüşleme, gümüş kaplama

tamzîv kirin *l/gh* gümüşlemek, gümüş kaplamak

tamzîvkirî *rd* gümüşlü (gümüş kaplanmış olan)

tan (I) *m* yan * **li tana wan** yanlarında

tan (II) *m* 1. kamış 2. çit, binanın bir bölümünü ikiye ayırmak için kullanılan çubuklar ~ **kirin** *l/gh* çitlemek

tan (III) *m* itek, itiş, itekleme ~ **lê dan** (**xistin**) iteklemek ~ **û niç lê dan** (an jî **xistin**) iteklemek

tanas *nd/nt* sıtma bilimci

tanasi *m* sıtma bilimi

tancik *bot/m* taç (çiçeğin dıştan ikinci halkasında bulunan yaprakların hepsi)

tancikî *bot/rd* taç yapraklı

tand sık (aralarında çok az aralık bulunan)

tandan *m* itme, itekleme

tan dan *l/gh* itmek, iteklemek

tandayîn *m* itiş, itekleyiş

tane (I) *m* dana

cane (II) *nd* tane * **çend tane?** kaç tane? ~ **~ tane tane**

tang (I) *m* enli yassı organ

tang (II) *m* 1. hiza, seviye 2. taraf, yan * **li tang** **ga wan axatî tune** yanlarında ağalık yok

tang (III) *nd* biraz (sayılmayan şeyler için)

tang (IV) *rd* sıkı

tangdan *m* yanaşma

tang dan *l/gh* yanaşmak

tangdayîn *m* yanaşma

tango *mzk/m* 1. tango 2. tango (bu dansın müziği)
tanik *m* dana
tanî *m* kuzu ve oğlak ağılı (çubukla örülerek oğlak ve kuzuları, analarından ayırmak için yapılan bölme)
tanin *m* tanen
tanjant *mat/m* tanjant
tank *lşk/m* 1. tank 2. tank * **tanka avê** su tankı
tanker *m* tanker
tankirin *m* çitleme
tan kirin *l/gh* çitlemek
tankikên *m* antitank, tanksavar
tankvan *nd/nt* tankçı
tanok *zo/m* bir balık türü
tanqal *m* yan, taraf, nezd
tanqolî *rd* 1. tangolu 2. tango (son moda aşıyı uyarak giyinmiş züpece şık kadın) 3. diz üstü etekli olan
tansiyoketrî *m* tansiyometri, gerilim ölçümü
tansiyometre *m* tansiyometre, gerilimölçer
tansiyon *bj/m* 1. tansiyon, kan basıncı 2. *mec* tansiyon, gerilim 3. *rz* gerilim, tansiyon 4. *sn* gerilim, tansiyon ~ **pîvan** tansiyon ölçmek ~a (**yekî**) **girtin** tansiyonunu ölçmek ~a **zêde** yüksek tansiyon
tansiyona zêde *bj/m* hipertansiyon
tantal *kîm/m* tantal (kısaltması Ta)
tantiros *rd* hırpanî, kaba, kaba saba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz)
tantirosî *m* hırpanîlik, kabalık
tantiroskî *rd* kabaca
tantiroskîbûn *m* kabalaşma
tantiroskî bûn *m* kabalaşma
Tanzanî *rd* Tanzanyalı
Tanzanyayî *rd* Tanzanyalı
tanzere *m* tanzara (toplu olarak oynanan bir Kürt halk dansı)
tap (I) *m* dağlarda otlak yer
tap (II) *m* kapı eşiği
tapan (I) *m* tandırdan köze düşmüş ve hayvan yemi olarak kullanılan ekmek
tapan (II) *n* 1. dam saçaklarını devmede kullanılan bir tür tokaç 2. tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek
tapankirin *m* tapanlama, sürgüleme
tapan kirin *l/gh* tapanlamak, sürgülemek
tapik *m* kuşmar, kuş tuzağı, tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen)
tapikdanin *m* tuzaklama, tuzak kurma
tapik danin *l/gh* tuzaklamak, tuzak kurmak
tapî *bnr* tapo
tapîr *zo/m* tapir (Tapirus)
tapîsok *m* gelberi (ocak demiri)
tapkirin *m* ayarlama, ayartma
tapkirin *l/gh* ayarlamak, ayartmak
taployî *rd* saralı
taployîbûn *m* sara nöbeti geçirme

taployî bûn *l/gh* sara nöbeti geçirmek
tapo (I) *m* tandırdan köze düşmüş ve hayvan yemi olarak kullanılan ekmek
tapo *m* 1. tapu 2. tapu (tapu işlerinin yürütüldüğü kuruluş) 3. *mec* abone (bir yere gitmeyi alışkan edinmiş kimse) * **camêr bûye tapoyê** vir adam buraya abone olmuş
tapoker *nd/nt* tapucu
tapokerî *m* tapuculuk
tapokirin *m* tapulama
tapo kirin *l/gh* tapulamak
tapokirî *rd* tapulu, tapulu hale getirilmiş olan
tapol (I) *m* biçilmiş ot veya ekin öbeği
tapol (II) *m* sulu sephen
tapûl *bnr* tapol (I)
tapûzk *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına ilâştirip birdenbire ilâriye fırlatarak yapılan vuruş) ~ **lê dan** (an jî **xistin**) fiskelemek, fiske vurmak
taq (I) *m* 1. tek başına ve tek taraflı duvar 2. tak (bayramlarda veya önemli bir olayı anmak için geçit yapılacak caddelere geçici olarak yapılan süslü kemer)
taq (II) *n* 1. tavan 2. çatı
taq (III) *m* 1. göz pencere (çatı katlarında veya kapı üstlerindeki küçük pencere) 2. baca (ev damında ışıık için açılan delik)
taq (IV) *n* 1. kat (bükülen veya kıvrılan her şeyin her kıvrımı) 2. kat, tabaka
taq (V) *m* bin dallı
taqa (I) *m* göz pencere
taqa (II) *nd/nt* kabadayı
taqabûn *m* kabadaylaşma, kabadayılanma
taqa bûn *l/gh* kabadaylaşmak, kabadayılanmak
taqakî *rd* kabadayıca
taqayane *h* kabadayıca
taqayî *m* kabadayılık
taqbîneqş *nd* nakışlı taban
taqdîm *bnr* teqdîm
taqe (I) *m* göz pencere
taqe (II) *m* kat, katlanma
taqebûn *m* katlanma
taqe bûn *l/gh* katlanmak
taqebûyî *rd* katlanmış
taqebûyîn *m* katlanış
taqet *m* 1. takat, kuvvet (fiziksel güç) 2. *mec* çekinme, nazını geçirememek ~ **kirin** takat etmek ~ **nekirin** 1) takat etmemek 2) çekinmek, nazını geçirememek, cesaret etmemek * **ez taqet nakim tîştêk jî te bixwazim** senden bir şey istemeye çekiniyorum ~ **nekirin** bî du çavân **lê nihêrtin** bakmaya kıyamamak ~ **neman** takat kalmamak (veya kesilmek) ~ **tê de neman** mecal kalmamak ~a (**yekî**) **şikestin** takattan düşmek ~**ên** (**yekî**) **şikestin** takattan düşmek
taqîk *m* göz pencere
taqî (I) *n* bin dallı (önü açık)

taqî (II) *m* 1. imtihan, sınav 2. sınama, test 3. deney 4. *bj* test ~ **kirin** 1) deney yapmak 2) test etmek (veya yapmak)

taqîb *m* takip, izleme ~a (**yekî**) **kirin** (birini) takip etmek, izlemek

taqîbar *rd* testedilebilir

taqîbat *m* takibat, kovuşturma

taqîbat kirin *l/gh* takip etmek, kovuşturmak

taqîbûn *m* imtihan olma, sınav olma

taqî bûn *l/hgh* imtihan olmak, sınav olmak

taqîbker *nd/rd* takibçi, takip edici

taqîbkerî *m* takibçilik, takip edicilik

taqîbkirin *m* 1. takip etme, izleme 2. takip etme, izleme (bir şeye uyma, bağlı olma) 3. takip etme, izleme (herhangi bir olayla ilgilenme) 4. takip etme, kovuşturma

taqîb kirin *l/gh* 1. takip etmek, izlemek 2. takip etmek, izlemek (bir şeye uymak, bağlı olmak) * **ez modayê taqîp dikim** modayı izliyorum 3. takip etmek, izlemek (herhangi bir olayla ilgilenmek) 4. takip etmek, kovuşturmak

taqîgeh *m* laboratuvar

taqîkar *nd/nt* deneyci

taqîkarî *m* deneycilik

taqîker *rd/nd* deneyci

taqîkerî *m* deneycilik

taqîkirin *m* 1. imtihan etme, sınav yapma 2. test etme, sınama, deneme 3. deneyleme, deney yapma

taqî kirin *l/gh* 1. imtihan etmek, sınav yapmak 2. test etmek, sınamak, denemek 3. deneylemek, deney yapmak

taqîkirî *rd* 1. test edilmi, sinanmış 2. deneylenmiş olan

taqoz *n* takoz, kısıki ~ **dan ber (erebeyê)** takozlamak

taqtî *wj/m* takti

taqur *bj/m* fitik

taqurî *rd* fitiklı

taqurîbûn *m* fitik olma

taqurî bûn *l/hgh* fitik olmak

tar (I) *bot/m* 1. şalgam (Brassica rapa) 2. şalgam (bu bitkinin besin olarak kullanılan etli ve tatlı kökü)

tar (II) *m* 1. kasnak 2. kasnak, çember (kalbur ve tef gibi şeylerin tahta çemberi) * **tara bêjingê** kambur çemberi 3. kasnak (nakış işlemek için) 4. kasnak (makinelerde) 5. beşğin kavisli tahtası 6. tahtadan "s" biçiminde olup, orakla biçimde sol ele geçirilerek kullanılan biçme yardımcı aleti 7. halka

tar (III) *m* mahalle ~a **guhê bajêr** varoş

tar (IV) *m* tünek

tar (V) *m* sarık

tar (VI) *m* 1. salgın (para veya mal olarak toplanan geçici vergi) 2. salma (köyde halktan toplanacak para tutarını sağlamak için herkese biçilen pay) 3. iane, yardım toplama ~

kirin salma toplamak

tar (VII) *mzk/m* tar (müzik aleti)

tar (VIII) *m* ense çukuru (m)

tar (IX) *m* kardaki yol

tar (X) *n* 1. dağ 2. yokuş

tar (XI) *m* keyif * **tar tara wê ye** keyif onun keyfi

tar (XII) *nd* meğer

tar (XIII) *rd* taze

tar (XIV) *m* tuzak

tarac *m* talan, çapul, yağma

taracbûn *m* talan olma, yağmalanma

tarac bûn *l/hgh* talan olmak, yağmalanmak

taracbûyî *rd* talan olunmuş olan

taracbûyîn *m* talan oluş, yağmalanış

taracker *nd/nt* talancı, çapulcu

tarackerî *m* talancılık, çapulculuk

tarackirin *m* talan etme, talanlama, çapullama, yağmalama

tarac kirin *l/gh* talan etmek, talanlamak, çapullamak, yağmalamak

taraçe *m* taraça

tarasî *m* artık, kalıntı (artıp kalan şey)

taraş *bnr* terş û taraş

taraştin *m* yarma

taraştin *l/gh* yarmak

taraw *m* sürgün

tarawgeh *m* sürgün, sürgün yeri (bir kimsenin sürüldüğü yer)

taraz *bnr* teraz

tarbûn *m* darmadağın olma, tarumar olma

tar bûn *l/hgh* darmadağın olmak, tarumar olmak

tarbûyîn *m* darmadağın oluş

tare (I) *m* dara (kabıyla tartılan bir nesnenin kabıyla ağırlığı)

tare (II) *m* öğlen sıcaklığı

tarek *bot/m* çoban çantası. (Capsella bursa pastoris)

tare kirin *l/gh* öğlen sıcaklığı esnasında mola vermek

tareqkew *m* toplu keklik avı

taret *bnr* teharet

tarew *bnr* taraw

targan *bot/m* kalitesiz bir tür buğday

targe *m* 1. iskele * **ji vapûrê peya bû derkete ser targeyê** vapurdan indi iskeleye çıktı 2. iskele (kıyıya yanaşan deniz aracına doğru uzatılan eğreti küçük köprü)

targirtin *m* tünekleme, tüneme

tar girtin *l/gh* tüneklemek, tünemek

targirtî *rd* tünemiş olan

targon *bot/m* yabancı buğday

tarik (I) *bot/m* kömeç

tarik (II) *m* 1. kasnak 2. gergef

tarik (III) *m* ibik, kepez (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)

tarik *m* 1. tas 2. *rd* tas (bir tasın alacağı mik-tarda olan)

tarikan *bot/m* çavdar

tarikî *h* yanlamasına

taristan *m* 1. karanlık yer 2. zulmet, zifirî karanlık 3. *mec* zindan (çok karanlık ve sıkıntılı yer)

taristanî *rd* zifirî karanlık durumu

taristin *m* iplik çekme, iplik eğirme

ta ristin *l/gh* iplik çekmek, iplik eğirmek

tariş *nd* mal davar

tarişandin *m* yarma

tarişandin *l/gh* yarmak

tarişandî *rd* yarık

tarişîn *m* yarılma

tarişîn *l/gh* yarılmak

tariyan karanlık * **tariyana** sibehe sabah karanlığı

tarî (I) *m* tazelik

tarî (II) *rd* mahalleli

tarî (III) *rd* karanlık (ışığı olmayan, bütünü veya bir kısmı ışıktan yoksun olan) * **odeya tarî** karanlık oda 2. *m* karanlık (ışık olmama durumu) * **di tariyê de xebat nayê kirin** karanlıkta çalışılmaz 3. *rd/nd* karanlık (gereğince anlaşıp belirlenemeyen, ne olacağı, sonu belli olmayan) 4. *rd* koyu (acı, karaya kaçan renk) * **sorê tarî** koyu kırmızı * **keskê tarî** koyu yeşil * **keskê tarî** acı yeşil 5. sis perdesi (herhangi bir olayın gizli ve karanlık olduğunu belirtmek için kullanılır) 6. gölge (resimde bir şekli cisimlendirmek için, onun ışık almaması gereken yerlere vurulan az çok koyu renk) 7. *mec* gölgesi ~ **bi ser de girtin** karanlığa kalmak ~ **ketin** karanlık basmak (veya çökmek) ~ **ketin** erdê karanlık basmak (veya çökmek), ortalık kararmak, tünmek, hava kararmak, sular kararmak ~ **kirin** karanlık etmek ~ **kumişîn ser (cihekî)** karanlık basmak (veya çökmek) ~ **lê ketin** erdê üstüne karanlık çökmek ~ **li hev ketin** ortalık karışmak ~ **pilolo** zifirî karanlık ~ **qelaştin** karanlığı deşmek (veya yırtmak) ~ **ya sibehe** tan vakti ~ **(di) ~yê de îşaret dan** karanlıkta göz kırpmak

tarîban *m* alaca karanlık

tarîbar *m* karanlık ~ **a sibehe** tan vakti

tarîbûn *m* 1. kararma 2. *sn* kararma (görüntü için) 3. koyulaşma

tarî bûn *l/gh* 1. kararmak * **dinya êdî baş tarî bûbû** hava iyice kararmıştı 2. koyulaşmak (renkler için)

tarîbûyîn *m* 1. kararış 2. koyulaşış (renkler için)

tarîf *m* tarif, tanım

tarîfe *m* 1. tarife (fiyat gösteren çizelge) 2. tarife (taşların gidiş geliş zamanlarını gösteren çizelge) 3. tarife (ilâç, alet vb. nasıl kullanılacağını açıklayan kâğıt, tanıtımlık)

tarîgan *bot/m* çavdar (Secale cereale)

tarîgewrik *m* alaca karanlık (sabahınki için)

tarîgewrikî *rd* karaca (esmerce)

tarîk *m* karanlık

tarîker *rd* karartıcı

tarîkirin *m* 1. karartma, karanlık etme 2. koyulaştırma (renkler için) 3. gölgeleme (resim sanatında)

tarî kirin *l/gh* 1. karartmak, karanlık etmek * **perdeyan ode tarî kirin** perdeler odayı kararttı 2. koyulaştırmak (renkler için) 3. gölgelemek (resim sanatında)

tarîkirî *rd* 1. karartılmış 2. koyulaştırılmış

tarîni *m* karanlık

tarîqelêş *rd* karanlık yırtma özeliği olan şey

tarîqet *m* tarikat ~ **dan destê (yekî)** el vermek

tarîqetparêz *nd/rd* tarikatçı (tarikatları savunan kimse)

tarîqetparêzî *m* tarikatçılık

tarîqetvan *nd/rd* tarikatçı (bir tarikata bağlı kimse)

tarîqetvanî *m* tarikatçılık

taristan *bnr* taristan

tariş *bnr* tariş

tarişk *ant/m* 1. kas, adale 2. damarcık, kılcar damar

tarîti *m* 1. karanlık (ışık olmama durumu) 2. koyuluk, siyahlık

tarîx *m* 1. tarih (bir olayın gününü, ayını veya yılını bildiren söz veya gün) 2. tarih (bilim dalı olarak) * **tarîxa Kurdan** Kürt tarihi 3. tarih (evrensel tarihin herhangi bir bölümünü ele alan anlatı) * **tarîxa serdema nêzik** yakın çağ tarihi 4. tarih (kitabı) 5. tarih (dersi) ~ **avêtin (cihekî)** tarih atmak (veya koymak) ~ **a mucewher** mücevher tarih (divan edebiyatında, ebce hesabına göre yalnız noktalı harfleri sayıldığında söz konusu olayın tarihini gösteren söz veya dize) ~ **a (tiştekî)** xuya (an jî diyar) kirin tarihlendirmek

tarîxî *rd* 1. tarihî, tarihsel (tarihle ilgili, tarihe dair) 2. tarihî (tarihe geçmiş) 3. *mec* tarihî (unutulmayan, anılma değeri olan)

tarîxnivîs *nd/nt* tarihçi yazar

tarîxnivîsî *m* tarih yazarlığı

tarîxzan *nd/nt* 1. tarih bilimci 2. tarihçi

tarîxzani *m* 1. tarih bilimi 2. tarihçilik

tarjen *nd/nt* tar aletini çalan kimse

tarjenî *m* tar aletini çalma durumu

tarkirin (I) *m* 1. darmadağın etme, dağıtma 2. dağıtma (bir yerin veya şeyin düzenini bozma)

tarkirin (II) *m* kasnaklama

tarkirin (III) *m* 1. yardım toplama 2. paylaşma

tar kirin (I) *l/gh* 1. darmadağın etmek, dağıtmak 2. dağıtmak (bir yerin veya şeyin düzenini bozmak)

tar kirin (II) *l/gh* kasnaklamak

tar kirin (III) *l/gh* 1. yardım toplamak 2. paylaşmak

tarkîbax *m* atın boynuna takılan süs

tarlatan *m* tarlatan (bir tür kumaş)
tarmilandin *m* büzdürme, porsutma
tarmilandin *l/gh* büzdürmek, porsutmak
tarmilandi *rd* büyük, porsuk
tarmilî *rd* porsuk, pörsük (pörsümüş olan)
tarmilîn *m* porsuma, sölpüme, büzülmə, salkıma
tarmilîn *l/gh* porsumak, sölpümek, büzülmək, salkımak
tarmilîti *m* porsukluk, pörsüklük
tarmisandin *m* büyüleme
tarmisandin *l/gh* büyülemek
tarmisandi *rd* büyülenmiş olan
tarmisîn *m* büyülenme
tarmisîn *l/gh* büyülenmek
tarpêl *m* siperlik, siper, güneşlik (kapı, pencere, lâmba gibi şeylere yapılan koruyucu engel)
tarpilandin *m* tökezletme
tarpilandin *l/gh* tökezletmek
tarpilîn *m* tökezleme
tarpilîn *l/gh* tökezlemek
tarş *m* yarıntı (selin açtığı çukur)
tart *m* tart (meyveli bir pasta türü)
tartak *rd* viran
tartale *m* talan, çapul
tartalekirin *m* yağmalama
tartale kirin *l/gh* yağmalamak
tartarat *kîm/m* tartarat
tartarik *kîm/m* tartarik
tartarikirin *m* paylaşma, bölüşme
tartari kirin *l/gh* paylaşmak, bölüşmek
tarûmar *rd* 1. tarumar, darmadağın, darmadağınık 2. *h* alan talan, tartak martak ~ **bûn** tarumar olmak, darmadağın olmak ~ **kirin** tarumar etmek, darmadağın etmek
tarûmarbûn *m* 1. tarumar olma, darmadağın olma 2. darmadağın olma, dağılma (karışık duruma gelme, düzeni bozulma) 3. bozguna uğrama (veya verme) 4. çökme (son bulma)
tarûmar bûn *l/gh* 1. tarumar olmak, darmadağın olmak 2. darmadağın olmak, dağılmak (karışık duruma gelmek, düzeni bozulmak) 3. bozguna uğramak (veya vermek) 4. çökmek (son bulmak) * **İmperatoriya Bîzans di 1453'yan de tarumar bû** Bizans İmparatorluğu 1453'te çöktü
tarûmarkirin *m* 1. tarumar etme, darmadağın etme, hercümerç etme 2. dağıtma (bir yerin veya şeyin düzenini bozma)
tarûmar kirin *l/gh* 1. tarumar etmek, darmadağın etmek, hercümerç etmek 2. dağıtmak (bir yerin veya şeyin düzenini bozmak)
tarûmarkirî *rd* tarumar edilmiş, darmadağın olmuş olan
tarûpo *m* dokuma tezgahın dikine ve yanlamasına ipleri
tar û mar bûn *l/bw* alan talan olmak
tar û mar kirin *l/bw* alan talan etmek
tar û tarîşk *ant/nd* 1. damar 2. damar (mer-

merde, bazı taşlarda ve tahta kesitlerinde renk ayrılığını gösteren dalgalı çizgi)
tar û tür nd sebbe ve meyve
tarvan *nd/nt* kasnakçı
tarvani *m* kasnakçılık
tarxûn *bot/m* tarhun (Artemisia dracunculus)
tas *m* 1. tas 2. kefe * **tasa şihîne** tarazi kefesi 3. *rd* tas (bir tasın alacağı miktarda olan) ~a **hemamê** hamam tası ~a **kofiyê** kadın başlığı olan hotozunkasnağı ~a **li derve bimîne** küçük dialêse sürüden ayrılanı kurt kapar ~a **serî ant** kafa tası, baş çanağı ~a **vala çingîn jê tê** boş çuval dik durmaz ~ek **av bi ser (tiştêkî) de vexwarin** (bir şeyin) üstüne bir bardak (soğuk) su içmek, üzerine bir bardak su içmek
tasarûf *m* tassaruf, artırım
tasarûfî *m* tassarufluk
tasa seferê *nd* sefer tası
tasa serî ant/n kafa tası, çeper kemiği
tasdiq *m* tasdik, onay ~ **bûn** tasdik edilmek (veya olmak) ~ **kirin** tasdik etmek
tasewas *m* vesvese, evham
tasik *m* 1. tas 2. kefe (terazi kefesi) 3. *rd* tas (bir tasın alacağı miktarda olan)
tasika *destan* *nd* el tası
tasilk *bot/m* çimenlik yerlerde yetişen, sert ve keskin kenarlı bir ot
tas kebab *nd* tas kebabı
tasûwas *bnr* tasewas
taswas *m* vesvese, kaygı, endişe
taş (I) *bnr* tevş
taş (II) *n* diz ile ayak arasındaki bölge adı
taşer *nd/nt* yontucu
taşerî *m* yontuculuk
taşeron *nd/nt* taşeron
taşeronî *m* taşeronluk
taşik *n* diz ile ayak arasındaki bölge adı
taşîn *m* (taş vb.) yontma
taşîn *l/gh* (taş vb.) yontmak
taşîr *bot/m* bir bitki adı
taşk *ant/n* baldır, bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) ~ **maşk** baldır bacak
taşke *m* at (veya eşek) arabası
taşkrût *rd* baldır çıplak (ayak takımı, serseri)
taşî *m* 1. kahvaltı 2. kuşluk (günün sabahla öğlen arasındaki bölümü) 3. kuşluk (kuşluk vakti yenilen yemek) ~ **şikîn** kuşluk vakti geçmek ~ **xwarin** kahvaltı etmek (veya yapmak) ~ **ya mîranî** koca kuşluk ~ **ya mîrê esmanan dibe** göğe merdiven dayamış ~ **ya si-behê** sabah kahvaltısı ~ **ya xwê** mahmurulu
taşîkirin *m* sabah yemi, sabah otlatılması
taşîtiya hakimî *nd* koca kuşluk
taşxane *m* hapishane
taşye *rd* denk, layik
Tat *nd* Tat (HazarDenizi kıyılarında, Azerbeycan sınırları içinde yaşayan İranî bir halk)
tat (I) *rd* 1. dilsiz 2. bön, aptal, alık, ebleh * **ma**

ez ne tat im, elbet ez êfm dikim alık değilim ya, elbet anlarım ~ û lat 1) dilsiz sağır 2) bön, aptal, alık salık * xizmên wî kesên tat û lat bûne akramaları alık salık kimselermiş ~î xewê bûn uyku sersemi olmak

tat (II) *nd* 1. muti köylü 2. törelere uymayan kimse

tat (III) *n* kayaç, yassı kaya ~ê rustî yere derinden bağlı yassı taş

tat (IV) *n* el (çocuk dilinde)

tat (V) *n* ayak bileğinden parmak uclarına kadar olan çorap kısmı

tatbûn *m* alıklaşma

tat bûn *l/gh* alıklaşmak

tatbûyîn *m* alıklaşış

tatebaş *m* çekilmez durum

tatebat *m* çekilmez durum

tateber *n* yassı taş, kaya

tatêl *m* 1. merak 2. endişe, tasa, kaygı ~ kirin 1) merak etmek 2) endişe etmek, tasalanmak

tatêldar *rd* 1. meraklı 2. endişeli, tasalı

tatêldarbûn *m* 1. meraklanma 2. endişelenme, tasalanma

tatêldar bûn *l/gh* 1. meraklanmak 2. endişelenme, tasalanma

tatêldarbûyîn *m* 1. meraklanış 2. endişeleniş, tasalanış

tatêldarkirin *m* 1. meraklandırma 2. endişelendirme, tasalandırma

tatêldar kirin *l/gh* 1. meraklandırmak 2. endişelendirmek, tasalandırmak

tatig *rd* hazırlıklı

tatik (I) *n* davul tokmağı

tatik (II) ekmegi tandıra vurma aracı

tatikî *h* yanlama, yanlamasına

tatî (I) *n* keçe ~ çekirin keçe yapmak ~yê çerm çarık yapımında kullanılmak üzere hazırlanmış deri dilimi

tatî (II) *m* alıklık, bölülük

tatkirin *m* alıklaştırma

tat kirin *l/gh* alıklaştırmak

tatol *m* 1. merak 2. endişe, tasa 3. dert * ketin tatola zikê xwe kendi derdine düşmek ~ kirin 1) merak etmek 2) endişe etmek

tatolek *m* merak

tav *ast/m* 1. güneş 2. güneş, gün ışığı (güneşin yaydığı ısı ve ışık) ~ avêtin 1) şafak sökmek 2) güneş doğmak ~ dan 1) tan ağarmak (veya atmak), şafak sökmek, ortaklık ağarmak 2) güneş doğmak ~ dan (cihekî) çağmak ~ dan serê üstüne güneş doğmak ~ derketin 1) güneş açmak 2) güneş doğmak ~ dîtin güneş almak (veya güneş görmek) ~ gestin güneş vurmak ~ lê dan 1) şafak sökmek 2) (birinin üzerine) güneş doğmak ~ lê xistin (an jî dan) güneş vurmak, çağmak ~ li (yekî) dan (birine) gün geçmek, başına güneş geçmek ~ li (yekî) xistin (birine) gün geçmek, başına güneş geçmek ~ nedan serê üstüne güneş

doğmamak ~a êvarê akşam güneşi ~a heyvê ay ışığı, mehtap ~a sibehê sabah güneşi

tava heyvê *nd* ay ışığı, mehtap

tava payîzê *nd* pastırma yazı

tavan *m* sağanak

tavdan *m* 1. ağarma, tan ağarma (veya atma), şafak sökmek 2. güneş doğma

tav dan *l/gh* 1. ağarmak, tan ağarmak (veya atmak), şafak sökmek 2. güneş doğmak

tavdang *m* gün doğumu

tavdar *rd* güneşli, güneş ışığını alan yer

tavdarî *m* güneşlilik

tavdayîn *m* 1. ağarma, tan ağarma (veya atma), şafak sökmek 2. güneş doğma

taveheyv *m* ay ışığı mehtap

tavehîv *m* 1. ay ışığı, mehtap 2. *rd* mehtaplı, ayılı

taverna *m* taverna

tavernevan *nd/nt* tavernacı

tavernevanî *m* tavernacılık

taveroj *m* gün ışığı

tavgeh *m* 1. güneşlik (güneş ışınlarının bol olduğu yer) 2. güneşlenme yeri

tavger *bnr* tevger

tavgerm *m* sıcak güneş ışını

tavgestin *m* güneş çarpması

tavgestî *rd* güneş çarpması

tavgez *m* güneş çarpması

tavgezî *rd* güneş çarpması

tavgirî *ast/m* güneş tutulması

tavik *ast/m* 1. güneş, güneşcik 2. gün ışığı, güneş ışığı 3. *rd* güneşli * di rojekî tavik de güneşli bir günde

tavil *bnr* tafil

tavilê *bnr* tafilê

taving *bnr* tavi (II)

tavî (I) *m* mevzi

tavî (II) *m* sağanak, boğanak * jî nişka ve taviya baranê dayê birdenbire bir sağanak yağış başladı

tavîbaran *m* sağanak

tavîn *rd* güneşli (güneş ışınlarıyla aydınlanmış olan)

tavlêdan *m* güneş çarpma, güneş vurma

tav lê dan *l/bw* güneş çarpmak, güneş vurmak

tavlêdayî *rd* güneş çarpması

tavlêxistin *m* güneş çarpma, güneş vurma

tav lê xistin *l/bw* güneş çarpmak, güneş vurmak

tavlêxistî *rd* güneş çarpması

tavnejen *nd/nt* hallaç

tavnejenî *m* halaçlık

tavokî *rd* güneş çarpması, güneş çalığı

tavokîbûn *m* güneş çalığı olma

tavokî bûn *l/gh* güneş çalığı olmak

tavsor *bnr* tavsork

tavsork *m* güneş doğarken veya batarken oluşan kızıllık

tavsofî *rd* güneş çarpması

tavşikên *m* güneş koruyucu

tavgavi *m* 1. sağanak 2. *h* sağnak sağnak
tavgane *m* sera
taw (I) *bnr* tav
taw (II) *rd* geçerli, kabul (çocuk oyunları gibi oyunlarda) * **ev jimar taw e** bu sayı kabul
taw (III) *m* an, zaman * **wê tawê** o zaman
taw (IV) *m* dayanç
taw (V) *m* at oynatma, yarışırma ~ **dan** at oynatmak (yarışmak)
tawan (I) *m* kudret, güç
tawan (II) *m* 1. suç (törelere, ahlâk kuralllarına aykırı davranış) 2. suç (yasaya aykırı davranış, cürüm) ~ **kirin** suç işlemek
tawanbar *rd* 1. suçlu, suçlanan 2. zanlı
tawanbarbûn *m* suçlanma
tawanbar bûn *l/gh* suçlanmak
tawanbarbûyîn *m* suçlanış
tawanbarî *m* 1. suçlanma, itham 2. suçluluk
tawanbarker *rd* suçlayıcı, suçlayan
tawanbarkirin *m* 1. suçlama, suçlayış 2. itham etme, ithamda bulunma
tawanbar kirin *l/gh* 1. suçlamak 2. itham etmek, ithamda bulunmak
tawanbarkirî *rd* suçlanan, suçlanmış olan
tawandar *rd* suçlu ~ **hatin hesabahdin** suçlu sayılmak
tawandarbûn *m* suçlanma
tawandar bûn *l/gh* suçlanmak
tawandarbûyîn *m* suçlanış
tawandarî *m* suçlama
tawandarîti *m* suçluluk
tawandarkirin *m* suçlama
tawandar kirin *l/gh* suçlamak
tawandarkirî *rd* suçlanmış olan
tawandin (I) *bnr* tewandin
tawandin (II) *m* suçlama
tawandin *l/gh* suçlamak
tawandî *rd* suçlanmış
tawang *bnr* tewang
tawankar *rd* suç işleyen, suç işleyici, mücrim
tawankarî *m* 1. kriminalite 2. suç işleme
tawanker *rd* suçlayıcı
tawankerî *m* suçlayıcılık
tawankir *rd* fail, suç işleyen kimse
tawanname *m* ithamname
tawannas *nd/nt* suç bilimci, kriminolog
tawannasî *m* suç bilim, kriminoloji
tawanzan *nd/nt* suç bilimci, kıyabilimci, kriminolog
tawanzaniyî *rd* suç bilimsel, kıya bilimsel
tawanzanî *m* suç bilim, kıya bilim, kriminoloji
tawdan *m* at koşturma
taw dan *l/gh* at koşturmak
tawdayîn *m* at koşturma
tawe *m* 1. tava 2. tava (tavada yapılmış yemek) ~ **ya şehit** taraklı tavası
tawek *m* kızartma tavası
tawêr *m* selden arta kalan
tawik (I) *bot/m* 1. dardağın (Miliun eêsum)

2. dardağın (bu ağacın yemişi)
tawik (II) *m* çoban tası
tawik (III) *m* kızak
tawik (IV) *m* tava, küçük tava
tawil *bnr* tavil
tawis *zo/nd* tavus (Pavo)
tawisî *nd/nt* Yezidi
tawistan *m* 1. güneşlik (her tarafı güneş olan) 2. yaz
tawî (I) *bot/m* 1. dardağın (Miliun eêsum) 2. dardağın (bu ağacın yemişi) ~ **tê de kirin** nazır değmesin diye bir dardağın ağacı parçacığının asılması veya takılması (çocukların omuz başlarına nazır boncuğu ve kaplumbağa kürek kemiğiyle birlikte takılır)
tawî (II) *m* barikat, tabya
tawî *rd* 1. sıtmalı 2. nec romantizmalı
tawîz *m* taviz, ödün ~ **dan** taviz vermek, ödün vermek
tawîzdan *m* taviz verme, ödünleme
tawîz dan *l/gh* taviz vermek, ödünlemek
tawîzdar *rd* 1. tavizli, ödüllü (ödün vererek yapılan, ödün niteliğinde olan) 2. tavizli, ödüllü (ödün veren kimse)
tawîzder *nd/nt* tavizci
tawîzderî *m* tavizcilik
tawo tawo *h* 1. iplik iplik 2. tel tel * **porê wê tawo tawo ji hev vekir** saçlarını tel tel ayırdı ~ ~ **rihek çêdibe** damlaya damlaya göl olur
tawtawe *delimsi* kimse
tawtawe *rd* 1. alık, ebleh, sersem 2. anormal (dengesi bozuk) 3. serseri (tutarsız, beğenilmeyen davranışları olan)
tawtawebûn *m* 1. alıklaşma 2. serserileşme
tawtawebûn *l/gh* 1. alıklaşmak 2. serserileşmek
tawtawekî *rd/h* 1. alıkça, eblehçe 2. serserice
tawtawetî *m* 1. alıklık, eblehlik, sersemlik 2. serserilik ~ **kirin** serserilik etmek
tawûg *bnr* taxok
tawûx *bnr* taxok
tax (I) *m* göz pencere
tax (II) *m* hiza, seviye
tax (III) *m* mahalle ~ **rakir ser lingan** (an ji piyan) mahalleyi ayağa kaldırınak ~ **a li goşeyê bajêr** kenar mahalle ~ **a li guhê bajêr** kenar mahalle ~ **a pêrê bajêr** varoş
taxçe *m* tabakça (bardak altlığı gibi)
taxçik *m* tabakça (bardak altlığı)
taxe (I) *bnr* taqe
taxe (II) *m* askı, hevenk (saklanmak için tavana asılmış dizi)
taxe (III) *m* semt
taxe (V) *m* parsel (bahçelerde)
taxe (V) *m* 1. bağ, demet 2. demet (tahıl demeti) 3. kat (üst üste konulmuş şeylerden her biri) 4. tomar ~ **bi** ~ 1) demet demet 2) tomar tomar
taxe (VI) *m* paket ~ **kirin** paket etmek

taxebend *n* ot bağı

taxebûn *m* 1. demetlenme 2. katlanma

taxebûn *l/gh* 1. demetlenmek 2. katlanmak

taxebûyîn *m* 1. demetleniş 2. katlanış

taxeker *nd/nt* desteci

taxekirin *l/gh* 1. demetleme 2. katlama, katlayış

taxe kirin *l/gh* 1. demetlemek 2. katlamak

taxekirî *rd* 1. demetli, demetlenmiş 2. katlı, katlanmış

taxim (I) *m* tarla sınırı

taxim (II) *m* 1. takım (bir yerde veya işte kullanılan âletlerin tümü) 2. takım (bir kat elbise) 3. takım (birbirini tamamlayan şeylerin tümü) * taximê çayê çay takımı 4. takım, ağızlık, sigaralık (sigara ağızlığı) 5. takım (spor takımı) ~ girtîn takım tutmak ~ temam kirin dişlerini tamamlamak (çocuk için) ~ tije kirin diş çıkarma sürecini tamamlamak (çocuk) ~ê hemamê hamam takımı ~ê nivistinê (an jî razanê) yatak takımı ~ê sifreyê sofa takımı ~ê sing û beran göğüs, meme ~ê şetrencê (an jî kişikê) satranç takımı

taximdiran *n* diştakımı

taximê çayê *nd* çay takımı

taximê nîkan *nd* olta takımı

taxirandin *m* caydırma

taxirandin *l/gh* caydırmak

taxirîn *m* caymak-

taxirîn *l/gh* caymak

taxî *rd* mahalleli

taxî *nd/nt* asi, isyankar ~ baxî asi

taxibûn *m* asileşme

taxî bûn *l/gh* asileşmek

taxok *m* 1. kızak 2. der kızak ~ berdan kızak kaydırmak ~ xîj kirin kızak kaydırmak

taxork (I) *bnr* taxok

taxork (II) *n* balyoz

taxurk *m* el arabası

taxûz (I) *m* filenk, felek

taxûz (II) *m* yayla çorbası, ayran çorbası

tay *n* 1. değirmen taşı 2. tekerlek

taya çilîtiyê *nd* albastı

taya giran *nd* kara humma, malarya

taya mirinê *nd* ölüm nöbeti

taya silisî bir yıl süren ve hergün nöbeti olan sıtma

taya veşarî gizli sıtma

tayax *m* dayax, dayanma

taya xebîs *nd* gizli sıtma, öldürücü sıtma

taya zer *bj/nd* sarı humma

taybet *rd* 1. özel, hususî (yanlız bir kişiye, bir şeye ait veya ilişkin) * bêhneke taybet a pitikê heye bebeğin özel bir kokusu var 2. özel (resmî karşısı) 3. özel (dikkate değer, istisnâî) * rewşeke taybet heye özel bir durum var 4. özel (her zaman görülenden farklı olan)

taybetî *m* özellik, hususiyet

taybetîfî *m* spesiyalite

taybetmend *rd* 1. özgün, kendine özgü, orijinal 2. özel, hususî 3. uzman, mütehasis

taybetmendiyanê *h* özgünce

taybetmendî *m* 1. özgünlük, özgünlük, hassa, orijinalite 2. özellik, hususiyet, spesiyalite 3. *rd* mahsus, münhasır * bexçeyek taybetmendî zarokan çocuklara mahsus bir bahçe

tayekî tenê *nd* dikme (çocuk) biricik

tayf (I) *fiz/m* tayf

tayf (II) *n* siyah parmak üzümü

tayfa *nd* koşuntu, tayfa

tayfe 1. taife 2. kavim, kabile

tayfebaz *nd/nt* kabileci

tayfebazî *m* kabilecilik

tayê deng *nd* ses teli

tayê hev bûn *l/bw* 1. denkleşmek 2. birbiriyle denk olmak

tayê kêmba *nd* iyice eğrilmemiş iplik

tayê tenê *n* dikme (bir evde aileyi sürdürecekt tek çocuk)

tayfûn *m* tayfun, tufan

tayîfî *n* siyah parmak üzümü

tayîj *m* yolluk (yere serilen ince uzun yaygı)

tayik (I) *m* kaymak

tayik (II) *n* iplik

tayîn *bnr* tayîn

tayisandin *m* ışılatma

tayisandin *l/gh* ışılatmak

tayisîn *m* ışıldama

tayisîn *l/gh* ışıldamak

tayî (I) *m* yaygı

tayî *rd* katlı, tabakalı * xaniyê du tayî iki katlı ev * du tayî iki tabakalı

tayîf *nd* tayfa, koşuntu

tayîfî *bnr* tayîfî

tayîhevkin *m* denkleme, denkleştirme

tayî hev kirin *l/bw* denkleme, denkleştirmek

tayîhevkirî *rd* denkleştirilmiş, deng haline getirilmiş

tayîk *n* iplik

tayîn *m* 1. tayîn, atama * tayîna min derket tayının çıktı 2. tayîn (asker vb. azığı) 3. medrese öğrencilerinin azığı ~a esaletî hiq asaleten atama ~a (yekî) derketin (an jî yek hatin tayînkirin) tayını çıkmak (veya edilmek) ~î (cihekî) kirin (bir yere) tayin etmek, atamak * ez tayîni Amedê kirim beni Diyarbakır'a tayin ettiler

tayînbûn *m* tayîn olma, atanma

tayîn bûn *l/gh* tayîn olmak, atanmak

tayînbûyîn *m* tayîn oluş, atanış

tayînker *rd* tayîn edici

tayînkirin *m* tayîn etme, atama

tayîn kirin *l/gh* tayîn etmek, atamak * ez tayîni kirim Amedê beni Diyarbakır'a tayîn ettiler

tayînkirî *rd* atanmış olan

taylan dalyan (uzun boylu) * seyda yekî tayla-

nî dirêj bû ustaz uzun boylu dalyan gibiydi

Tayland *m* Tayland

Taylandî *rd* Taylandlı

Taylorizm *soş*/Taylorizm, Taylorculuk

tayor *n* tayyör

tayo tayo *rd* iplik iplik

tayoyî *rd* sıtmalı

tayrî *m* dolu (irî taneli)

tazandin *m* süzdürme

tazandin *l/gh* süzdürmek

taze *rd* 1. taze (bozulmamış, bayatlanmamış, solmamış olan) * penêrê teze taze peynir 2.

taze (dînc, yıpranmamış, yorulmamış) * bû-

ka ter û teze taze gelin 3. *mec* taze, yeni

(son zamanı geçmemiş) * hewadîsa teze taze

havadis 4. taze (kuru olmayan, körpe) *

lobiyên taze taze fasulye 5. *nd* taze (kenç

kadın) 6. *mec* güzel

tazeger *nd/nt* yenilikçi

tazegerî *m* yenilikçilik

tazîm *m* muska

taziye *n* kamçı

tazî (I) *rd* 1. çıplak (şallak, üryan) * zarok ta-

zî bû çocuk çıplaktı 2. yalın, yalınca (çıp-

lak) 3. çıplak, nu 4. *nd* çıplak, donsuz (yok-

sul kimse) 5. *n* et, ten * taziye wê bi taziye

min bû teni tenime değdi * işlikê wî dirîya-

ye, taziye wî dixuye gömleği yırtılmış eti

görünyor 6. *mec* açık (kitap, resim, film

vb. için; sevişme sahnesini bütün çıplaklı-

ğıyla anlatan) ~ îpela çırpıplak, açık saçık ~

uryan anadan doğma uryan ~ û çiplaq anadan

uryan ~ û çiplaq rastî hev tên iki çıp-

lak bir hamama yakışır ~yê (yekê) dîtin ar-

go frikik yakalamak ~yê (yekî) dîtin vücu-

dunu görmek ~yê (yekî) xuya kirin vücudu

görünmek ~yo vêxe ben zavallı yoksul nere-

den getireyim ki

tazî (II) *m* taziye

tazî (III) *nd* Arap

tazîbûn *m* çıplaklaşma, çıplanma

tazî bûn *l/gh* çıplaklaşmak, çıplanmak

tazîbûnî 1. çıplaklık 2. yoksulluk

tazîbûyîn *m* çıplaklaşış, çıplanış

tazîdar *rd* taziyesi olan

tazîpela *rd* 1. çırpıplak, çırılçıplak, anadan

doğma, şallak mallak 2. saçık, açık saçık

tazîpelatî *m* 1. çırpıplaklık, çırılçıplaklık 2. a-

çık saçıklık

tazîkirin *m* 1. çıplaklaştırma 2. soyma (birinin

giysilerini çıkarma) 3. soyma, soygun

tazî kirin *l/gh* 1. çıplaklaştırmak 2. soymak

(birinin giysilerini çıkarmak) 3. soymak (bi-

rinin üstünde, yanmda veya bir yerde bulu-

nan şeylerini alıp götürmek) * zêringer tazî

kirine altıncıyı soymuşlar

tazîkirî *rd* 1. çıplaklaştırılmış 2. soyuk (giysi-

leri üstünde olmayan) 3. soyuk, soyulmuş o-

lan

tazîman *m* çıplak kalma, tırılama

tazî man *l/gh* çıplak kalmak, tırılmak

tazîmayîn *m* tırılama

tazîmazî *rd* çıplıdak

tazîr *m* azarlama

tazîrbûn *m* azarlanma

tazîr bûn *l/gh* azarlanmak

tazîrker *rd* azarlayıcı

tazîrkirin *m* azarlama

tazîr kirin *l/gh* azarlamak

tazîtî *m* 1. çıplaklık 2. yoksulluk

tazmix *n* maya

tazyane *m* kamçı

tazyîk *m* tazyik, basınç

Tb *kîm* Tb (Terbiyum'un kısaltması)

Tc *kîm* Tc (Teknetyum'un kısaltması)

Te *kîm* Te (Tellür'un kısaltması)

te c 1. sen (bükünlü halî) * te ew ji min re a-

nîbû onu sen bana getirmiştin 2. sen, sana *

eger ez bêm ba te sana gelsem ~ bi vî des-

tî da bila destê din pê nehise bir (veya sağ)

elinin verdiği öbür (veya sol) elin duyma-

sın ~ çem nedîtîye tu pancican hildîçenî

dereyi görmeden paçaları sıvamak ~ çi danî

berošê tu dê wê bixwî ne ekersen onu biçer-

sin ~ çi jê ye) 1) işine bak! sen karışma, sa-

na ne! 2) tasası sana mı düştü? ~ çi ji

pêşiyên (yekî) ye (birinin) geçmişlerini ka-

rıştırmak (birinin ölmüşlerini yemek) ~ çi

ye? ne oluyor? ~ daniye ku îcar bibîne!

koydunsa bul! ~ Dêrik qedand ma Dêrûn

boyayı boyadı bir fıstıklı yeşil (mî) kaldı, iş

(veya işi) üç nalla bir ata kaldı ~ digot qey

esman qul bûye û baran dibare bardaktan

boşanırcasına yağmak ~ dil nedikir çav jê

hilînî gözlerini alamamak ~ divê ku... 1) is-

ter misin? * te divê ku niha bavê te çûbe

malê ister misin şimdi baban eve gitmiş ol-

sun 2) var (varın, varısın, varısınlar) ~ dît! b

1) gördün mü? 2) hani (karşıdakinin daha

önce bilmediği bir şey kendisine hatırlatıl-

mak istendiğinde anlatılır) * te dît gotinek

heye hani bir söz vardır * te dît,em tev pev

er çû bûn balê hani beraber yanına gitmiş-

tik ya ~ dît ku... bakarsın, olaki * divê mi-

rov li malê tim bi tedarek be, te dît ku hêr

û mêvan hatin evde tedarikli olmak lazım,

bakarsın misafir gelir ~ dîtîye! bak sen! ~ e-

dilandîye! sevsinler! (sevilmeyen, hoşla git-

meyen bir davranışta bulunan kimselere de-

nir) ~ em li ber aşê dîtine lê em ne aşvan

in her kuşun eti yenmez ~ ew ji hiş û aqil

kir zurnacının karşısında limon yemek gibi

~ fehm kir! anlaırsın ya! ~ girt bermede,

hey te berda bi pêş mekeve yakaladın mı

birakma, bıraktın mı da peşine düşme ~ got

çi b efendim (anlaşılmayan bir sözü tekrar-

latmak veya karşısındakinin ne düşündüğü-

nü sormak için söylenir) * ev çi tîşt e yawo,

te got çi? bu olacak iş değil, efendim? ~ got erê (ê an jî herê) 1) tamam mı? (konuşma sırasında cümlelerin olumlu anlamını pekitmek için kullanılır) * ez dê herim pê re bipeyîvim, pişt re jî te got erê ...gidip onunla konuşacağım, evet sonra da... 2) e mi? * jî Ayşe re bibêje bila sibehê bê, te got erê? Ayşeye şöyle yarin gelsin, e mi? ~ got herê (an jî erê)? tamam mı?, e mi? ~ hela (...) nekiriye kazın ayağı öyle değil! ~ hiş jî serê wî bir zurnacının karşısında limon yemek gibi ~ hîna av nedîtîye te xwe hildaye ayıyı vurmada postunu satmak ~ jî komê Sarkîs nas kir? kediye peynir (veya ciger) ismarlamak ~ rez (li ku) datanî? feneri nerede söndürdün? ~ sihet şûşt sıhhatler olsun (banyo yapmış olanlara söylenir) ~ xerab dîtîn de îcar qencan bişêkirine öpüp de başına koymak ~ xêr e! hayrola! ~ xwar! yedin mi nane-yi? (li) ~ xweşî helal be wekî şîrê (spî yê) diya te ananın ak sütü gibi helâl olsun

teahûd *m* taahhüt, üstlenme

teahûddar *rd* taahhütlü, üstlenilmiş olan

teahûdkirin *m* taahhüt etme, üstlenme

teahûd kirin *l/gh* taahhüt etmek, üstlenmek

teahûdkirî *rd* taahhütlü, üstlenilmiş olan

teahûdname *m* taahhütname

teahût *bnr* teahûd

Teala *m* Teala

tealî *m* teali (yükselme, yücelme)

team *n* 1. aam, yiyecek 2. meyve

teamkirin *m* aşılama (ağaç)

team kirin *l/gh* aşılamak (ağaç)

teamûden *h* taamûden, bile bile, kasten

teamûl *m* teamül

teamût *hiq/m* teamût

tearûz *m* taarruz

tearûzkirin *m* taarruz etme

tearûz kirin *l/gh* taarruz etmek

teasûb *m* taassup, bağnazlık

teasûbî *m* taassupluk, bağnazlık

teb *m* sara hastalığı

teba (I) *bnr* teyr û teba

teba (I) *m* kâbus, karabasan

teba (II) *nd* 1. hayvan (her türlü yabancı yırtıcı hayvan) 2. yaratık (korkunç hayvanlar) 3. *rd* mahlûk

teba (III) *nd* tebaa, uyruk

teba (IV) *nd* şey

tebab *m* 1. miktar 2. bir sürü, hayli, çok, epey

tebabek *rd* 1. pek çok, pek bol 2. dağ gibi (veya kadar), dağlar gibi (veya kadar) pek çok

* tebabek fîraqên qirêjî li berê hatin danîn dağ gibi bulaşık önüne yığıldı

tebabûn *m* katılma, karışma

teba bûn *l/gh* katılmak, karışmak

tebakirin *m* katma, karıştırma

tebakirin *l/gh* katmak, karıştırmak

tebançe (I) *bnr* demançe

tebançe (II) *m* tokmak, davul tokmağı

tebane *mat/m* silindir

tebanekirin *m* silindirlenme

tebane kirin *l/gh* silindirmek

tebaneyî *mat/rd* silindirlik, silindirsel

tebaq *bj/m* pas, bar (genellikle midenin bozulmasından ötürü dilin üzerinde oluşan beyaz tabaka) ~î bûn bar tutmak

tebar *bnr* toz û tebar

tebare *m* hububat

tebarek *rd* teberrük

tebare *n* âlâmet (büyüklük, irilik bakımında şaşılabacak şey)

tebat (I) *m* 1. sebat, direşme 2. tahammül, katlanma 3. sabır, dayanç (acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdem-i) 4. avuntu * tebatata min bi te tê seninle avunabiliyorum ~ kirin 1) sebat etmek 2) tahammül etmek, katlanmak 3) sabır etmek

tebat (II) *rd* 1. dingin, durgun (kimıldanış ve hareket göstermeyen) 2. edilgin

tebatbûn *m* durgunlaşma, dinginleşme

tebat bûn *l/gh* durgunlaşmak, dinginleşmek

tebatbûnî *m* durgunluk, dinginlik

tebatbûyîn *m* durgunlaşış, dinginleşiş

tebatî (I) *m* durgunluk, dinginlik, sükûnet

tebatî (II) *m* 1. sebat, direşme 2. tahammül, katlanma 3. sabır, dayanç (acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses

çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdem-i) ~ bi (yekî) neketin yeri göğü tırmalamak (çok sancı, acı çekmek) ~ hatin (yekî)

1) dayanmak (tahammül etmek, güç bir duruma katlanmak) 2) rahat durmak, sakin durmak ~ kirin 1) dayanmak, tahammül etmek, katlanmak 2) sakin olmak ~ nehatin (yekî)

1) ayağını alamamak, hop oturup hop kalkmak, yerinde duramamak 2) kıvrım kıvrım kıvrınmak yeri göğü tırmalamak, (çok acı veya sancı çekmek, çok acı çekerek kıvrınmak) 3) sabrı taşmak (veya tükenmek), dayanamamak ~ nekirin 1) dayanamamak, tahammül etmemek 2) yerinde duramamak ~ pê hatin çıdamak, avunmak ~ pê ketin sakinleşmek, dinginleşmek

tebatî (III) *rd* 1. edilgen, pasif (bir şeye karşı tepki göstermeyen) 2. *rz* edilgen, pasif 3. *bz/nd* pasif 4. *fel* edilgen, pasif

tebatîbûn *m* 1. dinginlik, sakinlik 2. *rz* pasifleşme

tebatî bûn *l/gh* *rz* pasifleşmek

tebatîbûnî *rz/m* edilgenlik, pasiflik

tebatîbûyîn *rz/m* pasifleşiş

tebatîkirin *m* 1. direşme, sebat etme (veya gösterme) 2. dayanma, tahammül etme (güç bir duruma katlanma) 3. sabretme, sabır gösterme 4. *rz* pasifleştirme

tebatî kirin *l/gh* 1. direşmek, sebat etmek (ve-

ya göstermek) 2. dayanmak, tahamül etmek (güç bir duruma katlanmak) * **piştî ku di navberê de hinek wext derbas bû, fermande tebatî nekîr, dest bi gotinê kir** aradan biraz geçince, komutan dayanamadı, söze başladı 3. sabretmek, sabır göstermek 4. *rz* pasifleştirmek

tebatîkîrî rd 1. direşmiş, sebat etmiş (veya göstermiş) 2. dayanmış, tahamül etmiş (güç bir duruma katlanmış) 3. sabretmiş, sabır göstermiş 4. *rz* pasifleştirmiş

tebatîfî rz/m edilginlik, pasiflik

tebatkîrin m durgunlaştırma, dinginleştirme

tebat kîrin l/gh durgunlaştırmak, dinginleştirmek

tebax m ağustos ~ **e mewîjan raxe** kuru üzüm yapma zamanını dile getiren bir deyim

tebayê hev nd birlikte

tebayîbûn m uyma

tebayî bûn l/gh uymak

tebayîkar nd/nt uymacılık

tebayîkarî m uymacılık

tebdîl m tebdil, değiştirme

tebdîlhewa m tebdilhava, hava değişimi

tebdîlî qiyafet nd tebdilîkiyafet

tebe m tavla zarı

tebe bj/m şarbon

tebek (I) m 1. koyun ayaklarında görülen bir hastalık 2. bir tür hayvan hastalığı

tebek (II) m 1. sepet yapımında dalları kullanan bir ağaç 2. bu ağaçtan yapılmış yayvan büyük sepet

tebeq bj/m 1. pas, bar (genellikle midenin bozulmasından ötürü dilin üzerinde oluşan beyaz tabaka) 2. şap hastalığı

tebeqe (I) m tabaka, bütün tabakası ~**ya cixareyê** sigara tabakası

tebeqe (II) m 1. kat (yapılarda) 2. tabaka, kat * **tebeqeyek kaxiz** bir tabaka kâğıt 3. *sos* kat, katman 4. *jeo* kat (jeoloji zamanlarında bir dönem içinde oluşmuş katmanlı kayalar) ~**ya civakî** *sos* sosyal tabaka ~**ya ewr** katman bulut ~**ya jêr a atmosferê** alt hava yuvarı ~**ya sirt ant** sert tabaka

tebeqî bj/rd 1. pashî, dili bar tutmuş olan 2. şap hastalığına yakalanmış olan

tebeqîbûn m 1. bar tutma, pas tutma 2. şap hastalığına yakalanma

tebeqî bûn l/gh 1. bar tutmak, pas tutmak * **zîmanê wê tebeqî bûbû** dili bar tutmuştu 2. şap hastalığına yakalanmak

tebeqîbûyîn m 1. bar tutma, pas tutma 2. şap hastalığına yakalanma

teber n teber, ay balta (keskisi ayça biçiminde balta)

teberdar dir/n baltacı

tebere (I) m değirmenle ilgili bir terim

tebere m teber, ayça balta (kısa saplı savaş baltası)

tebereşk bj/m bir tür sara hastalığı

teberik rd teberrük 2. mübarek (çok saygı duyulan biri için söylenir)

teberok m teber, küçük teber

teberuh m hibe

teberuhkîrin m hibe etme

teberuh kîrin l/gh hibe etmek

tebeşîr m tebeşîr

tebeşîrbûn bj/m tebeşîrleşme

tebeşîrî bûn bj/m tebeşîrleşmek

tebet m huzur, sakinlik

tebetur m örümcek ağı

tebexçe (I) m 1. tabakça 2. fincan altı

tebexçe (II) m leğen büyüklüğünde geniş ve yayvan sepet

tebiqandin (I) m vıcıklaştırma

tebiqandin (II) m çöktürme

tebiqandin (I) l/gh vıcıklaştırmak

tebiqandin (II) l/gh çöktürmek

tebiqîn (I) m vıcıklaşma

tebiqîn (II) m çökme (bulunduğu düzeyden aşağıya inme, çukurlaşma)

tebiqîn (I) l/gh vıcıklaşmak

tebiqîn (II) l/gh çökmek (bulunduğu düzeyden aşağıya inmek, çukurlaşmak)

tebitandin m 1. durgunlaştırma 2. dinginleştirme, sakinleştirme 3. pasifleştirme

tebitandin l/gh 1. durgunlaştırmak 2. dinginleştirmek, sakinleştirmek 3. pasifleştirmek

tebitandî rd 1. durgunlaştırılmış 2. dinginleştirilmiş, sakinleştirilmiş 3. pasifleştirilmiş

tebitî rd 1. durgun, sakin 2. durağan 3. dingin, sakin 4. sükunetli, uslu 5. edilgin

tebitîbûn m 1. durgunlaşma 2. dinginleşme, sakinleşme 3. durgunluk, durağanlık

tebitî bûn l/gh 1. durgunlaşmak 2. dinginleşmek, sakinleşmek

tebitîbûnî m dinginlik, sakinlik

tebitîn m 1. sakinleşme, sakin olma, sakin durma gelme, yatışına 2. tek durma, uslu durma, rahat durma 3. dayanma, tahammül etme 4. durağanlaşma 5. *rz* pasifleşme

tebitîn l/gh 1. sakinleşmek, sakin olmak, sakin duruma gelmek, yatışmak 2. tek durmak, uslu durmak, rahat durmak 3. dayanmak, tahammül etmek 4. durağanlaşmak 5. *rz* pasifleşmek

tebîet m 1. tabiat, doğa 2. tabiat, doğa (insan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal güzelliklerini koruyan, genellikle şehir dışı kesim) 3. huy, yaradılış (insanın yaradılış ve özelliklerinin tümü, mizaç) 4. huy, alışkı, alışkanlık (iç gücü durumunu almış alışkanlık) * **me ji xwe re kiriye tebîet, piştî nîx-ro em bi tombela dileyîzin** alışkı edinmişsiz, öğleden sonra tombala oynuyoruz (**bi**) **ser ~ê (yekî) ketin** (birinin) damarını bulmak ~ê (**yekî**) **ne xweş bûn** huysuz olmak ~ê **xwe xweş kîrin** huyunu düzeltmek ~ên

(yekî) pê girtin damarı tutmak
tebîetmelek *rd* melek huylu
tebîetnexweş *rd* huysuz, kötü yaradılışı, tıynet-
 netsiz ~ **bûn** huysuz olmak
tebîetnexweşî *m* huysuzluk
tebîetpak *rd* iyi huylu, güzel huylu
tebîetxweş *rd* güzel huylu, halim, huylu
tebîetzan *nd/nt* doğa bilinci
tebîetzanî *m* doğa bilimi
tebîr *m* 1. tabir, deyiş 2. terim 3. deyim 4. tabir,
 yorum (rüya tabiri) ~ **lê dan** tabir etmek ~ **lê**
xistin tabir etmek, yorumlamak, yorumda bu-
 lunmak ~a **xêrê lê xistin** hayıra yorumlamak ~**eke**
baş lê xistin hüsnükuruntu
tebîrker *nd/nt* yorumcu, rüya yorumcu
tebîrkirin *m* tabir etme, yorumlama
tebîr kirin *l/gh* tabir etmek, yorumlamak
tebîrname *m* tabirname
tebl *m* tabl darbuka gibi vurmali çalgı, davul
teblexane *m* büyük davul
teblîk *m* tabl (darbuka gibi vurmali çalgı)
teblîx *m* tebliğ
teblîxat *m* tebliğat ~ **wergirtin** bildirimi alma
teblîxkirin *m* tebliğ etme
teblîx kirin *l/gh* tebliğ etmek
tebrîk *m* tebrik, tebrik kartı
tebrîkkirin *m* tebrik etme, kutlama
tebrîk kirin *l/gh* tebrik etmek, kutlamak
tebûr *m* yaba
tebût *rd* 1. sağlam (dayanıklı, kolay bozul-
 maz, yıkılmaz) 2. sağlam vücutlu
tebyîz *m* tebyiz
tebyîzkirin *m* tebyiz etme
tebyîz kirin *l/gh* tebyiz etmek
tecahûl *n* tecahül ~u **arif wj** tecahülü arif
Tecal *n* Deccal
tecawiz *m* 1. tecavüz (başkasının hakına el u-
 zatma) 2. tecavüz (namusuna saldırma, sar-
 kintılık) ~ **lê bûn** tecavüze uğramak ~î
(yekê) kirin ecavüz etmek (başkasının hakı-
 na el uzatmak) ~î **namûsa (yekî) kirin** na-
 musuna tecavüz etmek
tecawizkar *nd/nt* tecavüzcü
tecawizker *nd* tecavüzcü
tecawiz lê bûn *l/bw* tecavüze uğranmak, teca-
 vüz edilmek
tecelî *m* tecellî (Tanrının insanlarda ve doğada
 görünmesi)
tecesûs *m* tecessüs
tecirman (I) *m* 1. tilsim 2. *rd* tilsimli
tecirman (II) *nd/nt* tercüman
tecirmanbûn *m* tercüman olma
tecirmanbûyîn *m* tercüman oluş
tecirmanî (I) *rd* tilsimli
tecirmanî (II) *m* tercümanlık ~ **kirin** tercü-
 manlık yapmak
tecil *m* tecil, ertelemek
tecilkirin *m* tecil etme, ertelemek
tecil kirin *l/gh* tecil etmek, ertelemek

tecnewes *rd* her ihtiyaca cevap verecek kadar
 kabiliyetli olan
tecrît *m* tecrit, yalıtma, ayrı tutma
tecrîtîkirin *m* tecrit etme, izoletmek
tecrît kirin *l/gh* tecrit etmek, izoletmek
tecrîtîkîrî *rd* tecrit edilmiş, izole, izole edilmiş
tecrûbe *m* 1. tecrübe, deneyim 2. tecrübe, de-
 neme, sinava 3. tecrübe, sınav * **salên pêşî**
yên zewacê tecrûbeyêke mezin e evliliğin
 ilk yılları büyük bir sınavdır ~ya **(yekî) ki-**
rin sinava çekmek
tecrûbedar *rd* tecrûbeli, deneyimli
tecrûbedî *rd* tecrûbeli
tecrûbekar *rd/nd* deneyici
tecrûbekarî *m* deneyicilik
tecrûbekirin *m* 1. tecrübe etme, deneme, sina-
 ma 2. deneme (bir işi başarmak için girişimde
 bulunma, teşebüs etme) 3. deneyleme
tecrûbe kirin *l/gh* 1. tecrübe etmek, denemek,
 sinamak 2. denemek (bir işi başarmak için
 girişimde bulunmak, teşebüs etmek) 3. de-
 neylemek
tecrûbekirî *rd* tecrübe edilmiş, denenmiş, sı-
 nanmış
tecrûbexane *m* laboratuvar
tecrûbî *rd* tecrûbî, deneysel
tecrûbîî *m* deneysellik
tecwîd *rd/nd* 1. tecvit (kelimelerin söylenişin-
 de, seslerin çıkaklarına, uzunluk ve kısalık-
 larına göre okunması) 2. tecvit (Kuran'ın
 doğru okunmasını sağlayan bilim) 3. tecvit
 (bu bilim üzerine yazılmış kitap)
teçhîz *m* teçhiz, donatım
teçhîzat *nd* teçhizat, donatı
teçhîzîkirin *m* teçhiz etme, donatma
teçhîz kirin *l/gh* teçhiz etmek, donatmak
tedahul *m* geçişim
tedarek *m* 1. tedarik, hazırlık 2. *lşk* levazım ~
kirin tedarik etmek, hazırlık yapmak, hazır-
 lık görmek
tedarekî *m* tedariklilik
tedarekî kirin *l/gh* tedarikte bulunmak
tedarekkirin *m* tedarikleme
tedarek kirin *l/gh* tedariklemek
tedarekkirî *rd* tedarik edilmiş olan
tedarik *bnr* tedarek
tedawil *m* 1. tedavül, sürüm, geçerlilik 2. teda-
 vül, dolanım, sirkülasyon di ~ **de bûn** teda-
 vülde olmak ji ~ **ê rabûn** tedavülden kalkmak
tedawîya pêşîn *nd* ilk yardım
tedawî *m* tedavi, sağaltım ~ **bûn** tedavi olmak
 ~ **kirin** tedavi etmek ~ya **fizîkî** fizik tedavi-
 si ~ya **hestiyan** kemik tedavi ~ya **koka di-**
ran kanal tedavisi ~ya **li ser piyan** (an ji
lingan) ayak üstü tedavi ~ya **pêşîn** ilk yar-
 dım ~ya **şokê** şok tedavisi ~ya **taybet** özel
 tedavi
tedawîbûn *m* terdavi olma, sağaltılma
tedawî bûn *l/gh* terdavi olmak, sağaltılmak

tedawîbüyî *rd* tedavi olmuş, sağaltılmış olan
tedawîbüyîn *m* tedavi oluş, sağaltılış
tedawîker *nd/rd* tedavi edici, sağaltıcı
tedawîkirin *m* tedavi etme, sağaltma, otama
tedawî kirin *l/gh* tedavi etmek, sağaltmak, o-
 tamak
tedawîkirî *rd* tedavi edilmiş, sağaltılmış olan
tedawul *bnr* tedawil
tedbîr *m* tedbir, önlem ~ **girtin** (an jî **stendin**)
 tedbir almak, önlem almak ~a **bi zorê** zecrî
 tedbir ~a **ihtiyadî** ihtiyatî tedbir
tedbîrane *h* tedbirlice
tedbîrdar *rd* tedbirli
tedbîrgirtin *m* tedbir alma, önlem alma
tedbîr girtin *l/gh* tedbir almak, önlem alma
tedbîrgirtî *rd* tedbirli, tedbir almış olan
tedbîrstendin *m* tedbir alma, önlem alma
tedbîr stendin *l/gh* tedbir almak, önlem almak
tedbîrstendî *rd* tedbirli, tedbir almış olan
tedhiş *m* tedhiş, terör
tedhişdar *rd* tedhişli
tedhişker *nd/rd* tedhişçi, terorist
tedhişkerî *m* tedhişçilik, terorizm
tediye *m* tediye, ödeme ~ **kirin** ödemek
tedîp *m* tedip, uslandırma ~ **kirin** tedip etmek,
 uslandırmak, yola getirmek
tedrîb *m* tedrib, eğitim, yetiştirim ~a **leşkerî**
 askeri eğitim
tedrîbat *m* tedribat, eğitim
tedrîsat *m* tedrisat, öğretim
tee çêlê *nd* inek çağırma
teesûf *m* teessûf, yazıklanma
teesîr *m* ot vergisi
tef toz duman ~ **û dûman** toz duman
tefan *m* sönme
tefanbar *rd* söndürülebilir
tefandin *m* söndürme
tefandin *l/gh* söndürmek
tefandî *rd* sönük (ateş, ılık vb. için)
tefandibûn *m* sönükleşme
tefandî bûn *l/gh* sönükleşmek
tefandîtî *m* sönüklük
tefarik *rd* çift çubuk sahibi olmayan yoksul
 köylü
tefarî *m* iyi kaliteli bir incir türü
tefawit *m* fark
teferûat *m* teferruat, ayrıntı
tefeş *n* yüz, surat, çehre
-tefên *rz/m* sıfat yapım soneki (tefandin fiilinden)
teêl *m* yan, böğür
tefiyayî *rd* sönük (ateş, ılık vb. için)
tefiyayibûn *m* sönükleşme
tefiyayî bûn *l/gh* sönükleşmek
tefiyayîtî *m* sönüklük
tefil *m* 1. şartlama 2. aklanma
tefilbûn *m* şartlanma 2. aklanma
tefil bûn *l/gh* şartlanmak 2. aklanmak
tefilbüyî *rd* şartlı (dini bakımdan şartlanmış şey)

tefilkirin *m* 1. şartlama 2. *mec* aklama
tefil kirin *l/gh* 1. şartlamak 2. *mec* aklamak
tefilkirî *rd* şartlı (dini bakımdan şartlanmış şey)
tefilnebûyî *rd* şartsız (dini bakımdan şartlan-
 mamış şey)
tefilnekirî *rd* şartsız (dini bakımdan şartlan-
 mamış şey)
tefin *m* sönme
tefin *l/gh* 1. sönmek 2. sönmek (yanardağlar
 için)
tefiner *rd* söndürücü
teflon *m* 1. teflon 2. teflon (teflondan yapılmış
 kap)
tefre *m* aldatma
tefrîqa *m* tefrika
tefrîqakirin *m* tefrika etme
tefrîqa kirin *l/gh* tefrika etmek
tefrît *m* tefrit
tefsik *m* bir dağ inciri
tefsilandin (I) *m* 1. göz seçme 2. seçme (ne ol-
 duğunu anlama, fark etme)
tefsilandin (II) *m* biçmek (terzicilikte)
tefsilandin (I) *l/gh* 1. göz seçmek * **çavê min**
natefsilîne gözüm seçmiyor 2. seçmek (ne
 olduğunu anlamak, fark etmek)
tefsilandin (II) *l/gh* biçmek (terzicilikte) * **ki-**
ras tefsiland entari biçti
tefsilîn (I) *m* 1. (göz) seçilme 2. seçilme (ne
 olduğunu anlaşılmak, fark edilme)
tefsilîn (II) *m* biçilme (terzicilikte)
tefsilîn (I) *l/gh* 1. (göz) seçilmek 2. seçilmek
 (ne olduğunu anlaşılmak, fark edilmek)
tefsilîn (II) *l/gh* biçilmek (terzicilikte)
tefsîk *bnr* tepsîk
tefsîl *m* tafsîl, açıklama
tefsîlat *m* 1. tafsîlât 2. *wj* tefsîlât
tefsîr *m* 1. tefsir, yorumlama (Kuran'ı yorum-
 lama) 2. tefsir (Kuran'ın surelerini açıkla-
 yan eser) ~ **kirin** tefsir etmek
tefsîrker *n* müfessir (Kuranı yorumlayan kim-
 se)
tefsîrkirin *m* tefsir etme, yorumlama, yorum-
 layış
tefsîr kirin *l/gh* tefsir etmek, yorumlamak
tefsîrkirî *rd* tefsirli, tefsir edilmiş olan
tefş *bnr* tevş
teftal *n* öteberi, pılı pırtı (eşya) ~**ên xwe dan**
 hev pılıyı pırtıyı (veya pılı pırtıyı toplamak)
teftêf *nd* 1. dolgun olmayan yumuşak et 2. ka-
 burga altındaki yumuşak bölüm
teftik *m* helise yemeği
teftî *m* buğday çorbası
teftûk *m* tiftik
teftîş *m* teftiş, denetim ~ **bûn** teftiş edilmek,
 teftiş olmak ~ **kirin** denetleme yapmak
teftîşkirin *m* teftiş etme
teftîş kirin *l/gh* teftiş etmek
tegel *m* teyel ~ **kirin** teyel yapmak (veya at-
 mak)

tegelkirin *m* teyelleme
tegel kirin *l/gh* teyellemek
tegere *m* engel, mania
tegereker *rd* engelleyici
tegerekirin *m* engelleme
tegere kirin *l/gh* engellemek
tehakûm *m* tahakküm, hükmetme
tehakûmkirin *m* tahakküm etme, hükmetme
tehakûm kirin *l/gh* tahakküm etmek, hükmetmek
tehamûl *m* tahammül, katlanma
tehamûlkirin *m* tahammül etme
tehamûl kirin *l/gh* tahammül etmek
taharet *m* 1. taharet (İslam dini inancına uygun olarak yapılan temizlik) 2. taharet (abdest yaptıktan sonra temizlenme) 3. abdest ~ girtin taharet almak
taharetgirtin *m* taharetlenme
taharet girtin *l/gh* taharetlenmek
tehayûl *bnr* teheyûl
tehb *m* 1. yorgunluk 2. sıkıntı, eziyet, zahmet 3. emek (uzun ve yorucu çalışma) 4. güçlük (ağır ve yorucu emek) ~ bûn yorulmak, sıkıntı çekmek ~ dîtin 1) eziyet çekmek 2) emek çekmek, güçlük çekmek ~ gihandin (yekî) (birine) eziyet vermek ~ kirin dayanmak, katlanmak, direnmek ~ pê re dîtin sıkıntısını çekmek, zahmet görmek ~ xwarin sıkıntı çekmek, zahmet çekmek ~ a (yekî) vala çûn emeği boşa gitmek ~ a Xelef çû ber telef Halef'in onca emeği boşa gitti ~ a xwe anîn dayanmak (tahamül etmek, güç bir duruma katlanmak)
tehbûn *m* yorulma, sıkıntı çekme
tehb bûn *l/gh* yorulmak, sıkıntı çekmek
tehbûyîn *m* yoruluş, sıkıntı çekiş
tehbîdar *rd* dayanıklı, metanetli
tehbîdarî *m* dayanma, metanet
tehbe *bnr* tehb
tehcîr *m* tehcir, göç ettirme
tehcîrbûn *m* tehcir olma, göç etme
tehcîr bûn *l/gh* tehcir olmak, göç etmek
tehcîrkirin *m* tehcir etme, göç ettirme
tehcîr kirin *l/gh* tehcir etmek, göç ettirmek
tehdanf *m* 1. eziyet, üzü 2. baskı, zulüm
tehdâyî 1. eziyet, üzü 2. baskı, zulüm ~ dîtin eziyet çekmek
tehdê *m* 1. eziyet, cefa, üzü 2. baskı, zulüm (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu) ~ dîtin 1) eziyet görmek (veya çekmek) 2) zulüm görmek ~ gihiştin (yekî) zorlanmak ~ lê bûn 1) eziyet görmek 2) baskıya maruz kalmak ~ lê hatin 2) eziyet görmek 2) zorlanmak ~ lê kirin 1) eziyet etmek 2) (birini) ezmek, (birine) zulmetmek, (birini) baskıya maruz bırakmak 3) can yakmak (zulmetmek) ~ li (yekî) kirin 1) (birine) eziyet etmek 2. (birine) baskı yapmak 3) canını yakmak ~ xwarin baskı görmek

~ya (wî) lê bûn (birinin) zulmüne uğramak
tehdêdîtin *m* 1. eziyet çekme (veya görme) 2. ezilme, baskı görme
tehdê dîtin *l/gh* 1. eziyet çekmek (veya görmek) 2. ezilmek, baskı görmek
tehdêdîti *rd* 1. eziyet çekmiş 2. ezilmiş, baskı görmüş olan
tehdêdîtinî *m* ezilmişlik
tehdêkar *nd/nt* 1. eziyet çektirici, eziyet verici, eziyet eden 2. baskıcı, ezen, zalim, zebunküş * rejîma tehdêkar baskıcı rejim
tehdêkarî *m* 1. eziyet çektiricilik, eziyet vericilik 2. baskıcılık, zalimlik, zebunküşlük
tehdêkirin *m* 1. eziyet etmek 2. baskı yapma
tehdê kirin *l/gh* 1. eziyet etmek 2. baskı yapmak
tehdêlêbûn *m* 1. eziyet görme 2. baskıya maruz kalma, ezilme
tehdê lê bûn *l/bw* 1. eziyet görmek 2. baskıya maruz kalmak, ezilmek
tehdêlêbûyî *rd* 1. eziyet görmüş 2. ezilmiş, baskıya maruz kalmış olan
tehdêlêbûyîn *m* 1. eziyet görme 2. baskıya maruz kalış
tehdêlêkirin *m* 1. eziyet etme, çektirme 2. baskı yapma
tehdê lê kirin *l/bw* 1. eziyet etmek, çektirmek * pîr tehdê lê dikin ona çektiriyorlar 2. baskı yapmak
tehdêlêkirî *rd* baskı yapılmış, baskı uygulanmış olan
tehdêyî *m* 1. eziyet, üzü 2. baskı, zulüm (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu)
tehdît *m* tehdit
tehdîtîkar *rd* tehditkâr, tehdit edici
tehdîtîkarane *h* tehditkârca
tehdîtîkirin *m* tehdit etme
tehdît kirin *l/gh* tehdit etmek
tehdîtîkirî *rd* tehdit edilmiş olan
tehdîtwarî *h* tehditvari
tehe *b* yazık, vah vah
tehemûl *m* tahammül, katlanma ~ kirin tahammül etmek, katlanmak ~ nayê kirin tahammül edilmiyor
tehemûlkirin *m* tahammül etme, katlanma
tehemûl kirin *l/gh* tahammül etmek, katlanmak
tehen *h* oha (camuşları durdurmak için kullanılan seslenme)
teher *n* 1. biçim, şekil, tarz, usul 2. tür, türlü * teherê muzîka nû yeni tarz müzik ~ türlü türlü
tehesandin *bnr* tehisandin
tehisîn *bnr* tehisin
tehe tehe *b* (h kalın okunur) inek çağırma ünlemi ~ kirin inek çağırarak
tehew *b* vah vah
teheyûl *m* tahayyül, hayalde canlandırma

teheyûlkirin *m* tahayyûl etme, sembolleştirme, imgeleme

teheyûl kirin *l/gh* tahayyûl etmek, sembolleştirmek, imgelemek

tehê *m* inek (çocuk dilinde)

tehêl *m* böğür, yan

tehfîl *m* 1. şartlama 2. aklanma 3. ol vaftiz

tehfîlbûn *m* 1. şatlanma 2. aklanma 3. vaftiz olma

tehfîl bûn *l/ngh* 1. şatlanmak 2. aklanmak 3. vaftiz olmak

tehfîlker *m* vaftizci

tehfîlkerî *m* vaftizcilik

tehfîlkirin *m* 1. şartlama 2. aklama 3. vaftiz etme

tehfîl kirin *l/gh* 1. şartlamak 2. aklanak 3. vaftiz etmek

tehfîlxane *m* vaftizhane

tehibandin *m* 1. yorma 2. eziyet verme (veya çekirme), zahmet çekirme

tehibandin *l/gh* 1. yormak 2. eziyet vermek (veya çekirmek), zahmet çekirmek

tehibandî *rd* 1. yorgun, yorulmuş olan 2. eziyet verilmiş (veya çekirilmiş), zahmet çekirilmiş olan

tehibîn *m* 1. yorulma 2. eziyet çekme, cefa çekme, zahmet çekme

tehibîn *l/ngh* 1. yorulmak 2. eziyet çekmek, cefa çekmek, zahmet çekmek

tehilî *bot/m* bir tür ot

tehinandin *m* 1. incitme 2. burkma (bir vücut üyesi birdenbire kendi eklemi üzerinde dönmesine neden olma)

tehinandin *l/gh* 1. incitmek 2. burkmak (bir vücut üyesi birdenbire kendi eklemi üzerinde dönmesine neden olmak)

tehinandî *rd* 1. incinik 2. burkuk (burkulmuş olan)

tehinî *rd* 1. incinik 2. burkuk, bertik (burkulmuş olan)

tehinîn *m* 1. incinme 2. burkulma, bertilmek (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)

tehinîn *l/ngh* 1. incinmek 2. burkulmak, bertilmek (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)

tehisandin *m* 1. kaydırma 2. kaydırarak düşürme 3. sendeleme

tehisandin *l/gh* 1. kaydırmak 2. kaydırarak düşürmek 3. sendelemek

tehisandî *rd* kaydırılmış

tehisîn *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. sekte (az kalsın düşme) 4. sendeleme 5. kayarak düşme, gayri ihtiyarı kayma

tehisîn *l/ngh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer

değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) 3. sektelemek (az kalsın düşmek) 4. sendelemek 5. kayarak düşmek, gayri ihtiyarı kayınak

tehisok *rd* kaygan

tehisokî *rd* kayganca

tehistin *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. sendeleme

tehistin *l/ngh* 1. kayınak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) 3. sendelemek

tehin *m* tahin

tehinî *nd* tahinî (tahin renginden olan)

tehis *m* sümenaltı etme ~ **kirin** sümenaltı etmek

tehkîm *m* tahkim ~ **kirin** tahkim etmek

tehkîmat *m* tahkimat

tehkîr *m* tahkir, aşağılatma

tehkîrkirin *l/gh* tahkir etme, aşağılatma

tehkîr kirin *l/gh* tahkir etmek, aşağılatmak

tehl (I) *m* incinme ~ **bûn** incinmek ~ **kirin** incitmek (**yek**) ~ **kirin** 1) (birini) incitmek 2) (birinin) kuyruğuna basmak

tehl (II) *rd* 1. acı (tat alma organında bazı maddelerin bıraktığı yakıcı durum, badem acısı gibi, tatlı karşısı) * **qehweya tehl** acı kahve 2. **mec** acı (kırıcı, üzücü, incitici, dokunaklı) * **bûyera tehl** acı olay * **xebera tehl** acı haber * **gotina tehl** acı söz 3. acılı 4. sevimsiz (memnuniyetsizlik yaratan şey) ~ **û şîrîn** acı tatlı ~ **û şîrîn bi hev re dîtin** acı tatlı günler görmek ~ **û tîrş** acı ekşi ~ **û tîrş bûn** suratı değişmek ~ **û tîrş bûn** 1) eprimek (ekşiyip çürümek) 2) eprimek (yemiş dura dura olgunlaşmak, yumuşamak)

tehlâyî *m* acılık

tehlbûn (I) *m* 1. incinme, acıma 2. incinme, gücenme 3. zedelenme 4. **mec** yaralanma

tehlbûn (II) *m* acılanma, acılaşma

tehl bûn (I) *l/ngh* 1. incinmek, acımak * **gava ku bi rê de çûye şemîtiye, lingê wê tehl** bûye yürürken kaymış, ayağı incinmiş 2. incinmek, gücenmek * **ev yekî welê ye ku gelek mirov jê tehl bûne** bu öyle biri ki bir çok insan onun incinmiş 3. zedelenmek * **estiyê piyê wê tehl bûye** ayak kemikleri zedelenmiş 4. **mec** yaralanmak

tehl bûn (II) *l/ngh* acılanmak, acılaşmak * **devê min tehl bû** ağzım acılandı

tehlbûyî (I) *rd* 1. incinik, bertik 2. incinik, gücenik

tehlbûyî (II) *rd* acılanmış olan

tehlbûyîn (I) *m* 1. inciniş, acıyış 2. inciniş, güceniş 3. zedeleniş 4. **mec** yaralanış

tehlbûyîn (II) *m* acılanış, acılaşıma

tehle *nd* yağız koyun

tehlêsêv *bot/m* 1. yer elması 2. yabancı elma

tehlêsêvik *bot/m* yer elması

tehlêşor *nd* acı ve tuzlu su

tehlîk (I) *bot/m* kantaran otu

tehlîk (II) *bot/n* müşkül

tehlîk (III) *m* çağla (olmamış yemiş, meyve)

tehlîk (IV) *m* divlek (kalın kabuklu olgun kavun)

tehlîk (V) *m* acı, buruk, tadı buruk ~ên tîrş hatin (yekî) midesi ekşimek

tehlîye *hiq/m* tahliye (tutukluyu serbest bırakma)

tehlîyekirin *l/gh* tahliye etme, serbest bırakmak

tehlîye kirin *l/gh* serbest bırakmak, serbest bırakmak

tehlîyeya mercedar *hiq* şartlı tahliye

tehlî *bot/m* kantaran otu

tehlî (II) *m* acı, acılık (kahve, badem acısı gibi) ~ jê girtin acısını almak, acılığını gidermek ~ jê stendin acısını almak, acılığını gidermek ~ya (tişteki) jê birin acısını çıkarmak (tat için; acılığını yok etmek)

tehlîl *m* 1. tahlil 2. *kîm* tahlil, çözüm 3. *fel* tahlil, çözüm 2. *rz* tahlil, çözüm ~a mîzê idrar tahlili ~a xwîne kan tahlili

tehlîlî *rd* tahlilî, çözümlemeli

tehlîlker *rd* çözümleyici

tehlîlkerî *m* çözümleyicilik

tehlîlkirin *m* tahlil etme, çözümleme (bir şeyi incelemek)

tehlîl kirin *l/gh* tahlil etmek, çözümlemek (bir şeyi incelemek)

tehlîlkirî *rd* tahlil edilmiş

tehlîmişk *bot/m* bir tür ot

tehlîşk (I) *bot/m* acur

tehlîşk (II) *bot/m* kekliklere verilen bir ot

tehlîşk *rd* acımsı

tehlker (I) *rd* acıtıcı, incitici

tehlker (II) *rd* acılaştırıcı

tehlkîrin (I) *m* 1. acıtma, incitme (yakma) 2. incitme, zedeleme 3. incitme, üzme, yaralama (kötü söz veya davranışla birini kırmak) 4. kuralama (karıştırıp azdırma, tahriş etme)

tehlkîrin (II) *m* acılaştırma (acı tadını verme)

tehl kirin (I) *l/gh* 1. acıtmak, incitmek (acılık vermek, yakmak) * milê min tehl kîr kolumu acıttı * canê wê tehl kîrin canını yaktılar 2. incitmek, zedelemek 3. incitmek, üzme, yaralamak (kötü söz veya davranışla birini kırmak) 4. kuralamak (karıştırıp azdırmak, tahriş etmek)

tehl kirin (II) *l/gh* acılaştırmak (acı tadını vermek)

tehlkîrî (I) *rd* 1. acıtılmış, incitilmiş 2. incitilmiş, zedelenmiş olan

tehlkîrin (II) *rd* acılı, acılaştırılmış

tehllok *rd* acımsı, acımtırak

tehllokî *rd* 1. acımsı, acımtırak (badem acısı, kahve acısı gibi acılar için) 2. acırak, kekrece

tehlloşî *rd* acımsı, acımtırak (badem acısı, kahve acısı gibi acılar için)

tehlloşkî *rd* acımsıca, acımtırakça

tehllotîrş *rd* 1. acı ve ekşimsi karışık 2. asık surat ~ bûn suratı asılmak, suratı değişmek

tehllotîrşbûn *m* suratı asılma, suratı değişme

tehllotîrş bûn *l/gh* suratı asılmak, suratı değişmek

tehllotîrşobûn *m* bozulmak (yiyecek için yenilmeyecek duruma gelme)

tehllotîrşo bûn *l/gh* bozulmak (yiyecek için yenilmeyecek duruma gelmek)

tehllotîrşoyî *rd* acı ve ekşimsi (karışık tat)

tehllotîrşoyîbûn *m* acımsı ve ekşimsi bir hal alma

tehllotîrşoyî bûn *l/gh* acımsı ve ekşimsi bir hal almak

tehlloyî *rd* acımsı, acımtırak (badem acısı gibi, kahve acısı gibi acılar için)

tehlsvîk *rd* acımsı, acımtırak

tehl û tîrşî bûn *l/bw* 1. eprirmek (ekşiyip çürümek) 2. eprirmek (yemiş dura dura olgunlaşmak, yumuşamak)

tehm (I) *m* 1. tat 2. tat, tadım, tadımlık 3. tat, lezzet, zevk (hoşa giden durum) ~ jê derxistin tadını çıkarmak ~ dan tat vermek ~ jê dîtin tadına varmak ~ jê girtin lezzet almak ~ jê nekîrin (bir şeyi) ağzına sürmemek ~ jê nestendin (bir şeyle) başı hoş olmamak (tişteki) ~ nekîrin ağzına bir şey (veya bir çöp) koymamak ~ stendin tat almak ~ tê de neman tadı gitmek (veya kaçmak) ~ û ekl tat tuz ~ û ekl tê de tune tadı tuzu yok ~ û lezzet tat tuzu * tehm û lezet tê tune tadı tuzu yok ~ û lezet jê stendin lezzet almak ~a (tişteki) dan devê (yekî) tadı damağında kalmak ~a dev ağız tadı ~a devê xwe xera kirin ağzının tadını bozmak (bi) ~a devê xwe zanîn 1) ağzının tadını bilmek 2) ağzının tadını bilmek (her şeyin güzeli, iyisini bilmek, anlamak) ~a (tişteki) di dev de man tadı damağında kalmak ~a (tişteki) giran bûn yenilir yutulur gibi değil, yenmeyecek nitelikte olmak ~a (tişteki) hîlanîn tadını almak ~a (...) hîldan tadına varmak ~a (tişteki) pir xweş bûn tadından yenmemek ~a xwe dan (...) tadını vermek ~a xwe dîtin tat kazanmak, tadı gelmek, tadını bulmak ~a xwe lê xera kirin niyetini bozmak

tehm (II) *m* 1. itme, itiş 2. sokma, sokuş ~î berê dan önüne sürmek * kaxizek tehmî berê da önüne bir kâğıt sürdü ~î (...) dan sokmak, düzmek ~î (ciheki) dan sokuşturmak ~î (tişteki) dan 1) itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * wî tehmî avê dabû onu suya itmişti 2) sıkıştırmak (bir şe-

yi dar bir yere zorla sığdırmak, tıkmak) * **cil tehmî baholê dan** çamaşırları bavula sıkıştırdı ~î (yekî) **dan** (birine) sokmak ~î **navê dan** sokuşturmak (dar bir yere zorla veya i-terek sotkmak)

tehmandin *m* tatma

tehmandin *l/gh* tatmak

tehmandî *rd* tadılmış, tadına bakılmış olan

tehmdan (I) *m* tat verme, çeşnileme

tehmdan (II) *m* 1. itme, iteleme (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürme) 2. itme (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açma veya kapatma) 3. itme (bulunduğu yerden aşağıya düşürme) 4. *fiz* itme (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlama) 5. sokma, içeri alma, içeri sokma (içine koyma)

tehm dan (I) *l/gh* tat vermek, çeşnilemek

tehm dan (II) *l/gh* 1. itmek, itelemek (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürmek) * **mase tehm dan** masayı itmek 2. itmek (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açmak veya kapatmak) * **hêdîka pace tehm da** pencereyi yavaşça itti 3. itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **ew tehm da birkê** onu havuza itti 4. *fiz* itmek (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlamak) * **du heyberên ku bi heman elektrîkê bar in, hev tehm didin** aynı cins elektrikli iki cisim birbirini iter 5. sokmak, içeri almak, içeri sokmak (içine koymak) * **tehm da hundir** içeri soktu

tehmdayîn (I) *m* çeşnileyiş

tehmdayîn (II) *m* 1. itiş (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürme) 2. itiş (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açma veya kapatma) 3. itiş (bulunduğu yerden aşağıya düşürme) 4. *fiz* itiş (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlama) 5. sokuş, içeri alış, içeri sokuş (içine koyma)

tehmdar *rd* lezzetli, lezzetli ~ **bûn** lezzetli olmak, lezzetlenmek ~ **kirin** lezzetlendirmek

tehmdarbûn *m* lezzetlenme

tehmdar bûn *l/gh* lezzetlenmek

tehmdarî *m* lezzetlilik

tehmdarkirin *m* lezzetlendirmeye

tehmdar kirin *l/gh* lezzetlendirmek

tehmesar *rd* 1. tatsız, tadı kaçık, lezetsiz, tat vermeyen 2. nahoş, tatsız (hoşa gitmeyen)

tehmesarbûn *m* tatsızlaşma, tadı kaçma

tehmesar bûn *l/gh* tatsızlaşmak, tadı kaçmak

tehmesar kirin *m* tatsızlaştırma, tadını kaçırma

tehmesar kirin *l/gh* tatsızlaştırmak, tadını kaçırarak

tehmesarî *rd* 1. tatsızca, tadı kaçıkça 2. kepekli (elma için; un gibi tatsız ve susuz)

tehmesarîbûn *m* tadı gitme (veya kaçma)

tehmesarî bûn *l/gh* tadı gitmek (veya kaçmak)

tehmefîk *m* tadımlık, çerez (asıl yemekten sayılmayan peynir, zeytin gibi yiyecekler)

tehmefînk *nd* tadımlık (asıl yemekten sayılmayan yiyecekler)

tehmijandin *m* 1. tatlandırma, tadına vardırma 2. alıştırma, alışkanlık kazandırma

tehmijandin *l/gh* 1. tatlandırmak, tadına vardurmak 2. alıştırmak, alışkanlık kazandırmak

tehmijandî *rd* 1. tadına varmış 2. alışınış

tehmijîn *m* 1. tatlanma, tadını alma 2. alışma, alışkanlık kazanma

tehmijîn *l/gh* 1. tatlanmak, tadını almak 2. alışmak, alışkanlık kazanmak

tehmik *n* yem * **tehmikê masiyan** balık yemi

tehmîs *wj/m* tahmîs, beşleme,

tehmîkirin (I) *m* aşılama (ağaç)

tehmîkirin (II) *m* 1. tatına, tadına bakma 2. tatma (bir duruma uğramış olma) 3. anlama (sahip olmayı isteme, dileğini yerine getirmeyi isteme) ~a **jê** *m* tatma, tadına bakma

tehm kirin (I) *l/gh* aşılama (ağaç)

tehm kirin (II) *l/gh* 1. tatmak, tadına bakmak 2. tatmak (bir duruma uğramış olmak) 3. anlamak (sahip olmayı istemek, dileğini yerine getirmeyi istemek) * **em jî ji tîstê ku tu dixwî tehm bikin** yediğinden biz de anlayalım

tehmîkirî (I) *rd* aşıllı, aşılanmış (ağaç)

tehmîkirî (II) *rd* tadılmış, tadına bakılmış olan

tehmîneman *m* tatsızlaşma

tehm neman *l/gh* tatsızlaşmak

tehmîsar *rd* 1. tatsız, tadı kaçık, lezetsiz, tat vermeyen 2. nahoş, tatsız (hoşa gitmeyen)

tehmîsarbûn *m* tatsızlaşma, tadı kaçma

tehmîsar bûn *l/gh* tatsızlaşmak, tadı kaçmak

tehmîsarî *m* 1. tatsızlık 2. acı yaşam, tatsızlık * **temsariyên jiyanê** yaşamın tatsızlıkları

tehmîsarkirin *m* tatsızlaştırma, tadını kaçırma

tehmîsar kirin *l/gh* tatsızlaştırmak, tadını kaçırarak

tehmîsarkî *rd* 1. tatsızca, tadı kaçıkça 2. kepekli (elma için; un gibi tatsız ve susuz) 3. tatsız (hoşa gitmeyen)

tehmîsarkîbûn *m* tadı gitme (veya kaçma), tatsızlaşma

tehmîsarkî bûn *l/gh* tadı gitmek (veya kaçmak), tatsızlaşmak

tehmîstandin *m* tat alma

tehmîstandin *l/gh* tat almak

tehmîstîn *m* tat alma

tehmîşor *rd* tadı tuzluya kaçık olan

tehmîtik *bnr* temetik

tehmîxeş *rd* 1. tadı güzel 2. lezzetli, lezzetli ~ **bûn** lezzetli olmak, lezzetlenmek ~ **kirin** lezzetlendirmek

tehmîxeşbûn *m* lezzetlenme

tehmîxeş bûn *l/gh* lezzetlenmek

tehmxeşî *m* 1. lezet, lezetlilik 2. tat (dünyadan tat alma, güzel bir yaşam sürme)
tehmxeşkirin *m* lezzetlendirme
tehmxeş kirin *l/gh* lezzetlendirmek
tehn (I) *m* set, engel
tehn (II) *m* 1. tepi, itki 2. *ps* tepi, iç tepi
tehn (III) *m* 1. itek 2. itme, itekleme 3. *mec* kusur (eksiklik) ~ **dîtin** itilmek, kakılmak ~ **lê dan** (xistin) 1) iteklemek 2) eksikliğini yüzüne vurmak ~ **û niç** 1) itiş kakış 2) itip kalama, itilme, kakılma, başına kakma, lâf atma, lâf dokundurma ~ **û niç dan hev** itişip kakışmak ~ **û niç lê dan** (an jî xistin) 1) iteklemek 2) başına kakmak, lâf atmak, lâf dokundurmak ~ **û niç lê hatin xistin** kakılmak ~ **û niç li hev dan** kakışmak, kakmak
tehna hundirîn *ps/nd* iç tepi
tehnandin *m* suçlama, suçlayış
tehnandin *l/gh* suçlamak
tehnandî *rd* suçlanmış olan
tehnand *m* 1. itme, itekleme (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürme) 2. itme (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açma veya kapatma) 3. itme (bulunduğu yerden aşağıya düşürme) 4. *fiz* itme (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlama) 5. dürtme
tehn dan *l/gh* 1. itmek, iteklemek (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürmek) * **mase tehndabû** masayı itmişti 2. itmek (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açmak veya kapatmak) * **hêdîka pace tehnd** da pencereyi yavaşça itti 3. itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **ew dehî da birkê** onu havuza itti 4. *fiz* itmek (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlamak) * **du heyberên ku bi heman elektrîkê bar in, hev dehn didin** aynı cins elektrikli iki cisim birbirini iter 5. dürtmek
tehnayîn *m* 1. itiş, itekleyiş (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürme) 2. itiş (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açma veya kapatma) 3. itiş (bulunduğu yerden aşağıya düşürme) 4. *fiz* itiş (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlama) 5. dürtüş
tehnîk *m* itme, itiş ~ **lê dan** (an jî xistin) iteklemek
tehnît *m* tahnit (ölüyü, bozulmaması için ilâçlama)
tehnjî *rd* kabiliyetli, yetenekli
tehnlêdan *m* 1. itme, itekleme 2. kakma, kakıştırma, lâf dokundurma
tehn lê dan *l/bw* 1. itmek, iteklemek 2. kakmak, kakıştırmak, lâf dokundurmak
tehnîxistin *m* 1. itekleme, itıştırma 2. kakma, lâf dokundurma
tehn lê xistin *l/bw* 1. iteklemek, itıştırmek 2. kakmak, lâf dokundurmak

tehnlihevdan *m* kakışma
tehn li hev dan *l/bw* kakışmak
tehnlihevixistin *m* kakışma
tehn li hev xistin *l/bw* kakışmak
tehnûsk *ant/h* bademcik
tehqîq *m* tahkik, soruşturma
tehqîqat *m* tahkikat
tehqîqat *m* tahkikat, soruşturma ~ **vekirin** soruşturma açmak
tehqîqbûn *m* tahkik edilme, soruşturulma
tehqîq bûn *l/gh* tahkik edilmek, soruşturulmak
tehqîqkirin *m* tahkik etme, soruşturma
tehqîq kirin *l/gh* tahkik etmek, soruşturmak
tehr *n* usul, tarz
tehre *m* 1. güneşin kızgın hali 2. şiddetli sıcaklık 3. hararet
tehrîk *m* fidan
tehrîb *m* tahrip, yıkma, kırıp dökme ~ **bûn** tahrip olmak
tehrîbat *m* tahribat
tehrîbkar *nd/nt* tahripkâr, yıkıcı
tehrîbkirin *m* tahrip etme
tehrîb kirin *l/gh* tahrip etmek
tehrîbkarî *m* tahripkârlık, yıkıcılık
tehrîf kirin (bir işi) piç etmek, tahrif etmek
tehrîk kirin *l/gh* 1. kışkırtmak, tahrik etmek 2. tahrik etme (cinsel duygularını artırmak)
tehrîk *m* tahrik (cinsel isteği artırma)
tehrîkkar *nd/nt* tahrikçi
tehrîkkarî *m* tahrikçilik
tehsîl *m* 1. tahsil (para alma) 2. tahsil, öğrenim ~ **dîtin** öğrenim yapmak, tahsil etmek
tehsîlat *m* tahsilât
tehsîldar *nd/nt* 1. tahsilatçı, tahsildar, vergici 2. *rd* tahsilli, öğrenimli ~ **ê qamçûrê** ağnımcı
tehsîldarî *m* tahsilatçılık, tahsildarlık, vergicilik
tehsîp *m* milletet
tehsîpkêş *nd/nt* milliyetçi
tehsîs *m* tahsis, ayırma
tehsîsat *m* tahsisat, ödenek ~ **a mestûre** *nd* ör-tülü ödenek
teht *jeo/h* 1. kayaç 2. kapaklık, kapak taşı (lâ-gım, su yol vb. in üzerini kapamak için) ~ **ê eniyê** alın alanı ~ **ê kulekê** baca tomruğu
tehtebeş *n* yassı taş parçası
tehtebeşek *n* çorak toprak
tehtelbehr *lşk/m* denizaltı (gemisi)
tehtik *n* kayaç, küçük yassı taş
tehtilbehr *nd* denizaltı gemisi
tehtil şeytanî *nd* boş, boşuna, haybeden ~ **çûn** boşa gitmek, haybeye gitmek
tehtok *n* kayaç, küçük yassı taş
tehû *bur* tahûk
tehwîl *bz/m* tahvil, dönüştürmek
tehzîl *wj/m* tehzil
teîn *m* tein (çayda bulunan ve kafein niteliğindedir olan etkili madde)
teîs *m* hasıraltı sümenaltı (gizleme, saklama)

tefsbûn *m* hasıraltı olma, sümenaltı olma
tefs bûn *l/gh* hasıraltı olmak, sümenaltı olmak
tefskirin *m* hasıraltı etme, sümen altı etme
tefs kirin *l/gh* hasıraltı etme, sümen altı etmek
tefst rd teist
teizm fel/m teizm, tanrıçılık
tej (I) erd/m 1. aklan 2. parsel
tej (II) m 1. yolluk (yere serilen ince uzun yaygı) 2. yazgı, pala, sili 3. yaylalardaki çadırların yapıldığı küçük çadır parçaları
tej (III) rz/m hece
tejan m hece
tejandin m heceleme
tejandin l/gh heceleme
tejanak rd hantal, uyuşuk
tejane (I) erd/m havza
tejane (II) rd iri yarı, çain yarması kimse
tejber m bir tür kili
teje rd şanslı
tejik m yolluk (yere serilen ince uzun yaygı)
teji zo/nd tazi (Canis familiaris grajus hibernicus)
tek (I) m tekerlek
tek (II) m aksiyon, hareket
tek (III) rd 1. tek (eşi olmayan, biricik, yegâne) * **bi rastî tekê zılam tune ye** gerçekten adamın teki yok 2. tek, yalnız, yalnızca, sırf, salt **li ber me tek riyek heyê** önümüzde tek yol var 3. **mat tek** (iki ile bölünmeyen sayı) 4. *n* tek, eş (birbirini tamamlayan veya aynı türden olan nesnelerden her biri, birbirinin aynı olan, veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri) * **tekê sola min nîn e** ayakkabımın teki yok * **tekê solê ya dîn tune** ayakkabının diğer eşi yok 5. tek, eşsiz (tek bir, yalnız bir) * **tekê wê nîn in** onun teki yok 6. müstakil * **dixwaze ji xwe re xaniyekî tek bikire** müstakil bir ev satın almak istiyor 7. müstakil (kullanış yönünden belli kişi veya kişiler için ayrılmış olan) * **bila odeya tek a her kesî hebe** herkesin müstakil odası olsun 8. *rd* kenar (merkezden uzak, sapa, tenha) * **cihekî tek e** kenar bir yer 9. *h* tek (istek ve özlüm kavramını katar) * **bila tek ew neyê tek o** gelmesin yeter 10. asla, hiç * **tek naxeyîde** hiç küsmüyor * **tek ez nan nadimê** ona hiç ekmem vermem * **tek ev tîşt nabe bu iş asla olmaz ~ bi serê xwe** tek başına ~ tek tek ~ **tûk tek tûk**, pat pat ~ **û tenê** yapayalnız ~ **ek bir el** * **tekek berda** bir el ateş etti ~ **ek sola lekaş e** garibanın teki ~ **ê (yekî) tune bûn** teki olmamak, eşsiz olmak
tekaheng rd tek düze, monoton ~ **bûn tek düzeleşmek**
tekahengi m tek düzelik, monotonluk
tekalif m ihtiyaç
tekalî rd tek taraflı, tek yanlı ~ **bûn tek yanlı** olmak

tekam m sallanma, hareket
tekamûl m tekâmül, evrim, gelişim
tekamûlbûn m tekâmül etme, evrim geçirme
tekamûl bûn l/gh tekâmül etmek, evrim geçirmek
tekamûlkinin m tekâmül ettirme, evrim geçirme
tekamûl kirin l/gh tekâmül ettirmek, evrim geçirtmek
tekane (I) n dikme (bir evde aileyi sürdürecekt tek çocuk)
tekane (II) rd 1. tekil 2. yegâne, biricik
tekanî m 1. birlik, bir olma durumu (vahdaniyet) * **ew bi tekanîya Xwedê bawer dike** Tanrının birliğine inanır 2. birleme
tekanîbûn m birleşme
tekanî bûn l/gh birleşmek
tekanîkirin m birleşme
tekanî kirin l/gh birleşmek
tekanîkirî rd birleşme
tekapû m 1. dalkavukluk 2. secde
tekapûbûn m secde olma
tekapû bûn l/gh secde olmak
tekapûkirin m 1. dalkavukluk etme 2. secde etme
tekapû kirin l/gh 1. dalkavukluk etmek 2. secde etmek
tekaxivîn m monolog (çevresine fırsat vermeden tek kişinin yaptığı konuşma)
tekber m 1. eşya 2. mobilya, döşeme
tekbîr m tekbir ~ **anîn** tekbir getirmek
tekbûn m birlik, bir olma durumu (vahdaniyet) * **ew bi tekbûna Xwedê bawer dike** Tanrının birliğine inanır
tekcure m monotip
tekcure m monotip
tekçandî rd tek kültürlü
tekçandîfî m tek kültürlülük
teke n evde bulunan tek erkek keçi
tekeçûk m bir çocuk oyunu
tekedest nd/nt tekeli, inhisarcı
tekedestbûnî m tekellilik, inhisarcılık
tekedestî m 1. tekeli, inhisar, monopol 2. *mec* tekeli (bir şeyi tek başına sahip çıkma)
tekedestîbûn m tekelleşme
tekedestî bûn l/gh tekelleşmek
tekedestîbüyî rd tekelleşmiş olan
tekedestîbüyîn m tekelleşme
tekedestîkirin m tekelleştirme
tekedestî kirin l/gh tekelleştirmek
tekedestîkirî rd tekelleştirilmiş olan
tekedestîfî m tekellilik
tekefûlkinin m yükümlenme
tekefûl kirin l/gh yükümlenmek
tekelek n teker, tekerlek
tekelûm m tekellüm, söyleme, söz etme
tekelûmbûn m tekellüm etme
tekelûm bûn l/gh tekellüm etmek
tekemûl m tekâmül

tekene *m* mucize

tekepartî *rd* tekepartili

tekepeke *m* 1. aldırış 2. teredüt ~ **ji kesî nekirin** 1) hiç kimseyi takmamak 2) köpeksiz köy bulmuş da çomaksız (veya değneksiz) geziyor ~ **nekirin** aldırış etmemek, sözünü esirgememek (veya sakınmamak) ~ **nekirin çûn (ciheki)** 1) (bir yere) aldırış etmeden girmek 2) dâmlamak (bir yere çağrılmadan çekinmeden girmek)

tekepekekirin *m* aldırma, aldırış etme

tekepekekirin *l/gh* aldırma, aldırış etmek

tekepeke nekirin *l/gh* sözünü esirgememek (veya sakınmamak)

tekepeke pê kirin *l/bw* aldırma (önem vermek, değer vermek, dikkate almak)

tekepûrî *h* güç bela, canını dişine takarak

teker *n* 1. teker, tekerlek 2. teker (tekerlek gibi yuvarlak olan şey) ~ê **paşî** art teker ~ê **zînê** kotanê pulluğun arazi tekerleği

teketek *rd* teke tek, teker teker

tekez kirin *l/gh* açıklamak

tekeziman *rd* tek dilli

tekfîr *m* tekfîr (kâfir sayma)

tekfûr *dir/h* tekfur

tekfûrî *m* tekfurluk

tekgotinî *şw/m* monolog

tekirme *m* lâf atma

tekûn *rd* tekin, boş (içinde kimse bulunmayan)

tekîte *rd* tek heceli

tekîfî *m* 1. teklik, monolite 2. birlik, bir olma durumu (vahdaniyet) * **ew bi tekîtiya**

Xwedê bawer e Tanrının birliğine inanır

tekjînî *rd* tek eşli, monogam (kadın için)

tekjînîfî *m* tek eşlilik, monogami

tekjînkî *h* tek eşlice

teklîf *m* 1. teklif, öneri 2. teklif (birinden yapılması zor, eziyetli bir iş isteme) ~ **hatîn kirin** teklif edilmek ~ **kirin** teklif etmek ~ **lê kiri** teklifte bulunmak, öneride bulunmak ~ **a merivatîyê lê kirin** (biriyle) hısm olmak istemek (kız istemek)

teklîfîkirin *m* 1. teklif etme, önerme 2. davet etme

teklîf kirin *l/gh* 1. teklif etmek, önermek 2. davet etmek

teklîfîkirî *rd* teklif edilmiş olan

teklîf lê kirin *l/bw* teklifte bulunmak, teklif etmek

tekmale *rd* tek ev

tekmalikî *bot* bir çenetli

tekmaneyî *fel/rd* tek anlamlı

tekmêrî *rd* tek eşli, monogam (erkek için)

tekmêrîfî *m* tek eşlilik, monogami

tekmêrkî *h* tek eşlice

tekmîl *lşk/m* tekmil ~ **dan** tekmil vermek

teknetewe *nd* tek millet

teknetyûm *kîm/m* teknetyum (kısaltması Tc)

teknîvisarî *m* monografi

teknîk *m* 1. teknik, uygulamam 2. teknik, uygulamam (bir işin doğru yolu yordamı) 3. teknik (fizik, kimya, matematik gibi bilimlerden elde edilen verileri iş ve yapım alanında uygulama) 4. *rd* teknik ~ **a topê** top tekniği

teknîker *nd/nt* 1. tekniker, teknikçi, , uygulayıcı 2. *sn* teknikçi, teknisyen (film yapımının herhangi bir teknik kolunda çalışan usta işçi)

teknîkerî *m* teknikerlik, teknikçilik

teknîkî *rd* teknik, tekniksel

teknîkîkirin *m* teknikleştirme

teknîkî kirin *l/gh* teknikleştirmek

teknîkîkirî *rd* teknikleştirilmiş

teknîkîfî *m* tekniklik

teknîkkar *nd/nt* tekniker, teknikçi, uygulayıcı

teknîkkarî *m* teknikerlik, teknikçilik, uygulayıcılık

teknîsyen *nd/nt* 1. teknisyen, teknikçi 2. *sn* teknisyen, teknikçi (film yapımının herhangi bir teknik kolunda çalışan usta işçi)

teknîsyenî *m* teknisyenlik, teknikçilik

teknokrasî *m* teknokrasi

teknokrat *nd/nt* teknokrat

teknolog *nd/nt* teknolog

teknolojî *m* teknoloji

teknolojîk *rd* teknolojik

teko teko *rd/h* 1. teke tek 2. teker teker, tane tane 3. birer birer * **bi tiliya xwe dar teko teko hejmartin** parmağıyla ağaçları birer birer saydı

tekpere *rd* tek pare, bir bütün

tekperefî *m* tekparelik, bütünlük

tekpereş *fel* *nd/rd* tekçi, birici, monist

tekpereşî *fel/m* tekçilik, biricilik, monizm

tekpereşî *nd/rd* tek tanrı, monoteist

tekpereşî *sos/m* tek tanrıçılık, monoteizm

tekrar *m* 1. tekrar (yineleme, yineleyiş) 2. tekrar (bir konuşma veya yazıda aynı düşünceyi, kelimeyi birçok defa söyleme) ~ **bûn** tekrar olmak ~ **kirin** tekrar etmek

tekrarbûn *m* tekrarlanma, tekrerrüt etme, yineleme

tekrar bûn *l/gh* tekrarlanmak, tekrerrüt etmek, yinelenmek

tekrarbûyî *rd* mükerrer, tekrarlanmış olan

tekrarbûyîn *m* tekrarlanış, tekrerrüt ediş, yineleniş

tekrardar *rd* tekrarlı

tekrarî *m* tekrarlanma, tekrerrüt

tekrarkirin *m* tekrarlamak, yenileme, tazeleme

tekrar kirin *l/gh* tekrarlamak, yenilemek, tazelemek * **hûn dikarin pirsê tekrar bikin?** soruyu tazeleyebilir misiniz?

tekrarkirî *rd* tekrarlanmış, mukerrer, yinelenmeli

tekreng *fîz/rd* tek renkli

tekrengî *m* tek renklilik

teksîr *m* teksir

teksîrkîrin *m* teksir etme, çoğaltma

teksîr kirin *l/gh* teksir etmek, çoğaltmak

tekst *m* teks, metin

tekstîl *m* tekstil, mensucat

tekstnîvîs *nd/nt* metin yazarı

tekstnîvîsî *m* metin yazarlığı

tekşaneyî *biy/rd* tek hücreli, bir gözeli

tekteşe *rd* tek biçim, standart

tektî *m* 1. teklik 2. birlik (bağlılık, benzerlik, bağlantı) * pêkanîna tektîya zimên pêwîst e dilbirliğini sağlamak lazım 2. fel birlik (bölünmezliği içeren yalın bütün)

tektîk *m* üzerinde ekmeç açılan tahta

tektonîk *jeo/m* tektonik

tek tûk *h* tek tük, pat sat

tekûz *rd* 1. mükemmel 2. harika, kusursuz 3. düzgün (eksiksiz ve yerli yerinde) * nivîsa-reke tekûz düzgün bir yazı 4. gelişkin, yetkin, kâmil

tekûzane *h* mükemelen

tekûzâtî *m* 1. mükemmellik 2. yetkinlik

tekûzayî *m* 1. inükemmellik 2. yetkinlik

tekûzbûn *m* 1. mükemelleşme 2. düzgünleşme, düzgün hale gelme 3. yetkinleşme

tekûz bûn *l/gh* 1. mükemelleşmek 2. düzgünleşmek, düzgün hale gelmek 3. yetkinleşmek

tekûzbûyîn *m* 1. mükemelleşiş 2. düzgünleşiş, düzgün hale geliş 3. yetkinleşiş

tekûzî *m* 1. mükemeliyet, mükemmellik 2. düzgünlük 3. yetkinlik

tekûzîxwaz *rd* mükemeliyetçi

tekûzîxwazî *rd* mükemeliyetçilik

tekûzîkirin *m* 1. mükemelleştirme 2. düzgünleştirme, düzgün hale getirme 3. yetkinleştirme

tekûzî *m* 1. mükemeliyet, mükemmellik 2. düzgünlük 3. yetkinlik

tekûzîxwaz *rd* mükemeliyetçi

tekûzîxwazî *rd* mükemeliyetçilik

tekûzîkirin *m* 1. mükemelleştirme 2. düzgünleştirme, düzgün hale getirme 3. yetkinleştirme

tekûzî *m* 1. mükemeliyet, mükemmellik 2. düzgünlük 3. yetkinlik

tekûzîxwaz *rd* mükemeliyetçi

tekûzîxwazî *rd* mükemeliyetçilik

tekûzîkirin *m* 1. mükemelleştirme 2. düzgünleştirme, düzgün hale getirme 3. yetkinleştirme

tekûzî *m* 1. mükemeliyet, mükemmellik 2. düzgünlük 3. yetkinlik

tekûzîxwaz *rd* mükemeliyetçi

tekûzîxwazî *rd* mükemeliyetçilik

tekûzîkirin *m* 1. mükemelleştirme 2. düzgünleştirme, düzgün hale getirme 3. yetkinleştirme

tekûzî *m* 1. mükemeliyet, mükemmellik 2. düzgünlük 3. yetkinlik

tekûzîxwaz *rd* mükemeliyetçi

tekûzîxwazî *rd* mükemeliyetçilik

tekûzîkirin *m* 1. mükemelleştirme 2. düzgünleştirme, düzgün hale getirme 3. yetkinleştirme

tekûzî *m* 1. mükemeliyet, mükemmellik 2. düzgünlük 3. yetkinlik

tekûzîxwaz *rd* mükemeliyetçi

tekûzîxwazî *rd* mükemeliyetçilik

tekûzîkirin *m* 1. mükemelleştirme 2. düzgünleştirme, düzgün hale getirme 3. yetkinleştirme

tekûzî *m* 1. mükemeliyet, mükemmellik 2. düzgünlük 3. yetkinlik

tekûzîxwaz *rd* mükemeliyetçi

tekûzîxwazî *rd* mükemeliyetçilik

tekûzîkirin *m* 1. mükemelleştirme 2. düzgünleştirme, düzgün hale getirme 3. yetkinleştirme

tekûzî *m* 1. mükemeliyet, mükemmellik 2. düzgünlük 3. yetkinlik

tekûzîxwaz *rd* mükemeliyetçi

tekûzîxwazî *rd* mükemeliyetçilik

tekûzîkirin *m* 1. mükemelleştirme 2. düzgünleştirme, düzgün hale getirme 3. yetkinleştirme

tekûzî *m* 1. mükemeliyet, mükemmellik 2. düzgünlük 3. yetkinlik

tekûzîxwaz *rd* mükemeliyetçi

tekûzîxwazî *rd* mükemeliyetçilik

tekûzîkirin *m* 1. mükemelleştirme 2. düzgünleştirme, düzgün hale getirme 3. yetkinleştirme

tel (IV) *m* çiftleşme * dêlik hatiye telan kan-cık çiftleşmeye gelmiş

tel (V) *m* itiş kakış, kakılma, başa kakma * ke-tiye ber telan hep başına kakılıyor * yek dan ber telan (birini) itip kakmak

tel (VI) *m* onur, izzetinefis li ~ê (yekî) ketin a-ğırına gitmek, ağır gelmek, gücüne gitmek * ev gotin pîr li telê min ketin bu sözler çok ağırlama gitti

tel (VII) *m* arıza ~ dan arızalanmak

tel (VIII) *m* telefon ~ kirin telefon etmek ~î (...) kirin -e telefon etmek

tela, tele *m* tela (kumaşla astar arasına konulan kolalı bez)

telafî *m* telâfi

telafîker *rd* telâfi edici

telafîkirin *m* telafi etme

telafî kirin *l/gh* telafî etmek

telafûz *m* telâfuz, söyleniş, söylem, söyleyiş

telafûzîkirin *m* telafûz etme

telafûz kirin *l/gh* telafûz etmek

tellal *nd/ntr* tellâl

tellâlî *m* tellâlîlik

telam (I) *m* belâ * ket telamê belâya düştü

telam (II) *n* bir bütünden kopmuş parça

telan *m* arıza

telandan *m* arızalanma, arıza verme

telan dan *l/gh* arızalanmak, arıza vermek

telandayî *rd* arızalı, arızalanmış olan

telandayîn *m* arızalanış, arıza vermiş

telandin *m* 1. çökerme, çöktürme, çöktürme 2. pusatma

telandin *l/gh* 1. çökmek, çöktürmek, çöktürmek 2. pusatmak

telandî *rd* 1. çökerik, çöktürmüş 2. pusarık

telaq (I) *ol/n* 1. talâk, boşama 2. namus * ez bi

telaq sond dixwim ku... namusum üzerine yemin ederim ki... ~ avêtin 1) (kadını) boşamak 2) namusu üzerine yemin etmek ~ê

(yekê) avêtin (şer'i hükümlere göre) boşamak ~ê xwe avêtin namusu üzerine yeminer etmek

telaq (II) *nd/nt* tellâk

telaqavêtin *m* boşama

telaq avêtin *l/gh* boşamak

telaqî (I) *m* telâkki, anlayış görüş

telaqî (II) *rd* susuzluktan harareti çıkmış olan

telaqîbûn *m* susuzluktan harareti çıkma, susuzluktan çatlama

telaqî bûn *l/gh* susuzluktan harareti çıkmak, susuzluktan çatlamak

telaqîkirin *m* telâkki etme

telaqî kirin *l/gh* telâkki etmek

telaqreş *rd* 1. sahtekâr, yalancı 2. hain 3. gaddar

telaqreşî *m* 1. sahtekârlık, yalancılık 2. hiyanet 3. gadarlık 4. iftira

telaqtî *m* tellâklık

telar (I) *m* 1. balkon 2. sundurma

telar (II) *rd* tembel

telarî *m* tembellik

telaş (I) *m* (t kalın okunur) 1. yarım (bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri) * **telaşê sêvê** elmanın yarımı 2. çenek * **lobî du telaş e** fasulye iki çeneklidir

telaş (II) *rd/nd* (t kalın okunur) iri, yarma * **ye-kî telaşî dirêj bû** çam yarması biriydi ~î **dirêj** yarma gibi, iri yarı ve uzun boylu (**ye-kî**) ~î **dirêj** minare kırması ~î **gir** iri yapılı

telaş (III) *n* çile (ip için)

telaş (IV) *n* yonga, kamga

telaş (V) *m* telâş (acelecilik)

telaşkirin *m* telâş etme

telaş kirin *l/gh* telâş etmek

telaştin (I) *m* yarma

telaştin (II) *m* ağaç yontma

telaştin (I) *l/gh* yarmak (odun gibi şeyleri yarmak)

telaştin (II) *l/gh* (ağaç) yontmak

telaştî (I) *rd* yarık

telaştî (II) *rd* yontma

telavêtin *m* 1. boy verme (büyüme) 2. (çocuk) boya çekme, boyuna büyüme, boy atma, boylanma (boyu uzama) 3. serpilme (gelişme, büyüme)

tel avêtin *l/gh* 1. boy vermek (büyüme) * **şî-tîl êpê tel avêtine** fideler epey boy atmışlar 2. (çocuk) boya çekmek, boyuna büyüme, boy atmak, boylanmak (boyu uzamak) 3. serpilme (gelişme, büyüme)

telavêti *rd* 1. boylanmış, büyümüş olan 2. gelişip serpilmiş

telaz *bnr* toz û telaz

telazok *m* fırtına

telbe *m* bakım ~ **ya** (...) **kirin** bakımını yapmak ~**yî** (...) **kirin** 1) bakımını yapmak 2) mukayyet olmak

telbekar *nd/nt* bakımcı

telbekarî *m* bakımcılık

telbekirin *m* 1. bakım yapma, bakma, besleme 2. saklama

telbe kirin *l/gh* 1. bakım yapmak, bakmak, beslemek 2. saklamak

telbekirî *rd* bakımlı

telbî *m* semaver tepsisi

telbîs (I) *m* güzlük (güzün ekilen tahıl)

telbîs (II) *m* 1. tüm arazinin enlenmesine birden sulanma 2. sulayıp sonra çift sürme, belleme ~ **kirin** 1) gelişigüzel sulamak 2) sulayıp sonra çift sürmek veya bellemek

teldan *m* arızalanma

tel dan *l/gh* arızalanmak

teldayî *rd* arızalı

teldayîn *m* arızalanış

teldirêj *rd* uzun boylu

teldirêjî *m* uzun boyluluk

tele (I) *bot/m* kılçık (fasulye, bakla gibi sebzelerin yeşil kabuğunda ve ekin başaklarında bulunan sert ve kıl gibi uzun lif)

tele (II) *m* kapan, kuşmar, tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) ~ **danîn** kapan kurmak, tuzak kurmak

teleb *m* talep

telebe *nd/nt* talebe, öğrenci

telebêti *m* talebelik, öğrencilik

telebkar *rd* tamlepkâr, istekli, talip

telebkarî *m* tamlepkârlik, taliplik

telebker *bnr* telepkar

telebkin *m* talep etme

teleb kirin *l/gh* talep etmek

telebname *m* talepname

teled *nd* 'teled weled' deyiminde geçer ve çocuk anlamını verir

telef *m* 1. telef 2. telef (boş yere harcama)

telefandin *m* telef etme

telefandin *l/gh* telef etmek

telefandî *rd* telef edilmiş olan

telefat *m* telefat

telefatîk *rd* telepatik

telebûn *m* telef olma

telef bûn *l/gh* telef olmak

teleferik *m* teleferik

telefîz *m* 1. telâfuz 2. çıt (çıtı çıkma) ~ **pê neketin** susup olmak, çıtı çıkmamak

telefîznekirin *m* tıslama (haksızlığı anlayıp susma, sesi soluğu kesme)

telefîz nekirin *l/gh* tıslamak (haksızlığı anlayıp susmak, sesi soluğu kesmek)

telefîkirin *m* telef etme

telef kirin *l/gh* telef etmek

telefîkirî *rd* telef edilmiş olan

telefon *m* telefon ~ **dan hev** telefonlaşmak ~ **vekirin** telefon açmak ~î (...) **kirin** (birine) telefon etmek ~**a** (an jî **telgrafa**) **bêtêl** telsiz telefon (veya telgraf)

telefongeh *m* telefon santrali

telefonometre *m* telefonometre

telefotografî *m* telefotografi

telefônî hev kirin *l/bw* telefonlaşmak

telefonkirin *m* telefon etme

telefon kirin *l/gh* telefon etmek

telefonsaz *nd/nt* telefoncu (telefon tamir eden veya telefon düzenini kuran kimse)

telefonsazî *m* telefonculuk

telefonvan *nd/nt* telefoncu

teleg *rd* aylak ~ ~ aylak aylak ~ ~ **gerin** aylak aylak doloşmak

telehî *nd* talahi (inandırmaya güç katmak için söylenen vallahı ve bilahî gibi ant sözü)

telekinezi *psî/m* telekinezi, uza devim

telekomunakasyon *m* telekomünikasyon, uz iletişim

teleks *m* teleks

telem *m* telem

teleme *m* ağız ve taze süt üzerine incir yaprağında çıkan süt damlatılarak elde edilen peynir

telemetre *m* telemetre

teleobjektîf *m* teleobjektif

teleoloji *fel/m* teleoloji, erek bilimi
telepatî *psî/m* telepati, uza duyum
telep *m* kızgınlık
telepoxîn *m/argo* kargaşa
teleradar *m* teleradar
telereşî *m* dram, drama (acıklı olay)
teles *bnr* teres
telesî (I) *m* umut ~ya (yekî) jê ketin (birinden) umudunu kesmek ~ya (yekî) ketin umud kalmamak
telesî *m* 1. deneme, sinama 2. deneyim, tecrübe 3. deney ~ya (...) kirin (birini) denemek, sinamak, sınava çekmek
telesîkar *nd/nt* deneyici
telesîkarî *m* deneycilik
telesîker *nd/nt* deneyici
telesîkerî *m* deneycilik
telesîkirin *m* 1. deneme, sinama 2. deneme (bir işi başarmak için girişimde bulunma, teşebbüs etme)
telesî kirin *l/gh* 1. denemek, sinamak 2. denemek (bir işi başarmak için girişimde bulunmak, teşebbüs etmek) * **rabû ser piyan telesî kir ku here heta ber derî ayağa kalkip** kapiya doğru gitmeyi dendi
telesîkirî *rd* denenmiş, sinanmış
telesîne *m* telesine, telesinema
telesînema *m* telesine, telesinema
teleskop *m* teleskop
telesok *rd* delice
teletel *h* 1. gizlice, çaktırmadan 2. sinsice yaklaşma 3. pusa pusa * **teletele mêze kir** pusa pusa baktı
televiz *m* 1. telâfüz 2. çıt, gık * **negotin televiz** gık demedi
televizyon *m* televizyon ~a **kablodar** kablolu televizyon * **weşana televizyona kablodar** kablolu televizyon yayını
televizyonfiroş *nd/nt* televizyoncu (tv satıcısı)
televizyonfiroşî *m* televizyonculuk
televizyonsaz *nd/nt* televizyoncu (tv tamircisi)
televizyonsazî *m* televizyonculuk
televizyonvanî *m* televizyonculuk
televizyonvan *nd/nt* televizyoncu (televizyon kuruluşunda çalışan kimse)
telew *rd* 1. kösnük 2. göre (çiftleşmek isteyen dişi eşek veya kısrak) 3. kızgın (eş arayan hayvan için)
telewbûn *m* 1. kösnüme, kösnülme (hayvan eş isteme zamanı gelme) 2. dalap olma (dişi hayvan için) 3. kızma, kızışma, kızgınlaşma (çiftleşme isteme)
telew bûn *l/gh* 1. kösnümek, kösnülme (hayvan eş isteme zamanı gelmek) 2. dalap olmak (dişi hayvan için) 3. kızmak, kızışmak, kızgınlaşmak (çiftleşme istemek)
telewbûyîn *m* 1. kösnüme, kösnülme (hayvan eş isteme zamanı gelme) 2. dalap olma (dişi hayvan için) 3. kızma, kızışma, kızgınlaşma

(çiftleşme isteme)
telewî *m* 1. kösnü 2. kızgınlık
telewkirin *m* 1. kösnüleme 2. kızıştırma (hayvan için)
telew kirin *l/gh l/gh* 1. kösnülemek 2. kızıştırmak (hayvan için)
telexewî *rd* uyku sersemi
telexewîbûn *m* uyku sersemi olma
telexewî bûn *l/gh* uyku sersemi olmak
telexewîkirin *m* uyku sersemi yapma
telexewî kirin *l/gh* uyku sersemi yapmak
telezm *n* yonga
telêz *m* gidişat, hal, tutum * **telêza zılam ne baş e** adamın gidişatı iyi değil
telgraf *m* 1. telgraf 2. telgraf (telgraf yoluyla alınan haber) ~ **hatin kişandin** tellenmek ~ **şandin** telgraf çekmek ~a **şifredar** şifreli telgraf
telgrafkar *nd/nt* telgrafçı
telgrafkarî *m* telgrafçılık
telgraf kişandin *l/gh* tellemek
telgrafvan *nd/nt* telgrafçı
telgrafvanî *m* telgrafçılık
telgrafxane *m* telgrafhane
telhîs *dîr/m* telhis
telifandin *m* telef etme
telifandin *l/gh* telef etmek
telifîn *m* 1. telef olma 2. küçük çocuk ölme
telifîn *l/gh* 1. telef olmak 2. küçük çocuk ölmek
telik (I) *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) ~ **danîn** tuzak kurmak
telik (II) *n* 1. terlik (çeşitli kumaşlardan yapılmış başlık) 2. takke
telîqandin (I) *m* ishal etme (özelikle küçük baş hayvan taze çayır yediğinde)
telîqandin (II) *m* enikleme, yavrutatma (kancık için)
telîqandin (I) *l/gh* ishal etmek (özelikle küçük baş hayvan taze çayır yediğinde)
telîqandin (II) *l/gh* eniklemek, yavrutatmak (kancık için)
telîqîn (I) *m* ishal olma (özelikle küçük baş hayvan taze çayır yediğinde olur)
telîqîn (II) *m* eniklenme, yavrutama (kancık için)
telîqîn (I) *l/gh* ishal olmak (özelikle küçük baş hayvan taze çayır yediğinde olur)
telîqîn (II) *l/gh* eniklenmek, yavrutamak (kancık için)
telîşî *bnr* telîş
telîşandin *m* yarma
telîşandin *l/gh* yarmak
telîşîn *m* yarıлма
telîşîn *l/gh* yarılmak
telizandin *m* 1. çökerme, çöktürme, çöktürme 2. pusatma
telizandin *l/gh* 1. çökmek, çöktürmek, çöktürmek 2. pusatmak

telizîn m1. çömelme, çökme **2.** pusma
telizîn l/gh 1. çömelmek, çökmek **2.** pusmak
telî bnr tîş û telî
telîf m telif, (kitap) yazma
telik n tike
telim m 1. talim, öğretim **2.** yetiştirme **3.** talim
 (uygulanmalı olarak yapılan askerlik öğrenimi) ~ **dîdin** talim görmek
telîmat m direktif ~ **dan** talimat vermek
telîmdîti rd talimli
telîmgeh lşk/m talimgâh
telîmkirin m talim etme
telîm kirin l/gh talim etmek
telîmname lşk/m talimname
telîmxane lşk/m talimhane
telîn (I) m telin
telîn (II) m 1. çömelme, çökme **2.** sinme, pusma **3.** pusma (bir şeyi kendine siper ederek saklanma)
telîn l/gh 1. çömelmek, çökmek **2.** sinmek, pusmak **3.** pusmak (bir şeyi kendine siper ederek saklanmak)
telîs n çuval, telis (bitkisel örgülerden yapılmış büyük çuval)
telîsokî rd çuval gibi (kaba ve seyrek kumaş)
telîsokîbûn m sünme
telîsokî bûn l/gh sünmek * **qumaş telîsokî** bûye kumaş sünmüş
telîsvan nd/ht çuvalcı (tarım işlerinde ürünleri çuvalara dolduran kimse)
telîsvanî m çuvalcılık
telîş (I) n 1. parça, bir bütünün yarısı **2.** dilim
telîş (II) n yonga
telîş bnr tîş û telîş
telk m tuzak, kapan
telkarî m telkârî
telkîn m telkin
telkîn kirin l/gh telkin etmek, (birine) fikirlerini aşlamak
telmîh wj/m telmih, anıştırma ~ **kirin telmih** etmek
telomelo rd biçimsiz, çirkin
telp (I) m 1. öbek, küme, grup (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü) **2.** kitle, kütle (nesneler için) **3.** küme (bulut kümesi)
 * **telpa ewr** bulut kümesi ~ ~ küme küme ~ **ê ewrê reş** küme bulut, kümülüs
telp (II) m 1. telve, tortu, çökelti * **telpa dims** pekmez tortusu **2.** kîm çökelti, toput **3.** süzüntü
telpbûn (I) m kümelenme
telpbûn (II) m tortulanma
telp bûn (I) l/gh kümelenmek
telp bûn (II) l/gh tortulanmak
telpbûyîn (I) m kümeleniş
telpbûyîn (II) m tortulanış
telpêkî rd sendeleyeyen
telpêkîbûn m sendeleme
telpêkî bûn l/gh sendelemek
telpêkîkirin m sendeletme

telpêkî kirin l/gh sendeletmek
telpetelp m küt küt atma ~ **a nava dilê (yekî) bûn** (bir şey) kurt gibi kemirmek (veya yemek)
telpik (I) m küme, kümecik (bulut kümesi)
telpik (II) m 1. tortu, telve, çökelti **2.** zo tortil **3.** rd tortul
telpik (III) n 1. takke **2.** kalpak
telpikî rd sürçerek yürüyen
telpikîbûn m sürç, sürçme
telpikî bûn l/gh sürçmek (yürürken dengesi ni bozmak)
telpikîbûyîn m sürçüş (yürürken dengesini bozma)
telq (I) m kancık doğurması
telq (II) m atış * **telqa ewilî** ilk atış
telqîn m 1. telkin (bir duyguyu, bir düşüncüyü aşılama) **2.** ol talkin ~ **xwendin** talkin okumak
telş m 1. çatlak **2.** kırık * **xeta telşê** erdê yer kırık hatı
telt (I) n 1. dilim **2.** kesek, topak
telt (II) n naaş
telûr kîm/m tellûr (kısaltması Te)
telûş m talaş (testere ile biçilen şeylerden döken kırıntılar)
telwar bnr enzêl
tem m 1. arzu, istek **2.** niyet * **tema min heyê bêm ba te** yanına gelmeye niyetim var **3.** iş-tah * **tema min naçê** iştahım çekmiyor ~ **kirin 1)** arzu etmek, istemek **2)** niyet etmek
tema rd 1. cimri **2.** tamahkâr
temadar rd bekleyen
temakar rd tamahkâr
temakarî m tamahkârlık
temakirin m temah etme
tema kirin l/gh temah etmek
temam rd 1. tamam (eksiksiz) * **pirtûk ne temam e** kitab tamam değil **2.** tamam (yanlış ve yalan olmayan) * **qeyd temam in** kayıtlar tamam **3.** tamam (tamamlanmış, bitmiş)
 * **haydê em herin wext temam e** haydi gidelim vakit tamam **4.** h tamam (evet, peki, olur, oldu, anlamında) **5.** h pek âlâ (dediğin gibi olsun) **6.** pek âlâ (karşı durum alınacağını anlatan cümlenin başına getirilir) **7.** peki (verilen buyruk veya söylenen sözün onaylandığını, kabul edildiğini anlatır) **8.** peki (itiraz cümlelerinde, pek âlâ, inadem öyle) * **temam, tu do li ku bûyî?** peki, dün nerede idin? **9.** hayde, hadi (hoş görme anlamında kullanılır) * **temam nehat, qene bila xeberek bişanda** haydi gelmedi, bari haber gönderseydi **10.** b tamam (taşıkların yola koyulabileceğini anlatır) **11.** b tamam (beğenilmeyen bir iş veya öneri karşısında söylenir) ~ ? tamam mı?
temam (II) nd hepsi, tümü * **Newroz li we temaman pîroz be** Newroz hepinize kutlu olsun

temam (III) rd erişkin

temambûn m 1. tamamlanma, bütünleşme 2. tamamlanma, bitine, sona erme 3. ruhunu teslim etme

temam bûn l/gh 1. tamamlanmak, bütünleşmek 2. tamamlanmak, bitmek, sona ermek * **axaftin temam bûbûn, dor hatibû ser hilbijartinê** konuşmalar bitmiş, sıra seçime gelmişti 3. ruhunu teslim etmek

temambûnî m erişkinlik

temambûyîn m 1. tamamlanış, bütünleşme 2. tamamlanış, bitiş, sona eriş 3. ruhunu teslim etme

temamek nd tamamı, tümü, hepsi

temamen rd/h tamamen

temamî m 1. bütünlük, külliyet 2. *rd* tamam, tünü, bütün 3. bir bütün, yekpare

temamîfî m bütünsellik

temamker rd 1. tamamlayıcı, bütünüleyen, bütünüleyici 2. tümleyici, tünleyen şey

temamkirin m 1. tamamlama, tamamlayış, bütünlene (eksiksiz, tamam duruma getirme) 2. tamamlama, bitirmek 3. öldürme

temam kirin l/gh 1. tamamlamak, bütünllemek (eksiksiz, tamam duruma getirmek, bütünllemek) 2. tamamlamak, bitirmek 3. öldürmek

temar m 1. mahımluluk 2. çok derin uyku ~a **mirinê** ölüm uykusu ~a **xewê ketin çavê (yekî)** stüne uyku çökmek

temarîn m gömülme, defnedilme

temarîn l/gh gömülme, defnedilmek

temartek m söndürücü (âlet)

temartin (I) m söndürme

temartin (II) m 1. gömme, defnetme 2. hasır altı etme, örtbas etme, olayın üstünü kapatma

temartin (I) l/gh söndürmek

temartin (II) l/gh 1. gömmek, defnetmek 2. hasır altı etmek, örtbas etmek, olayın üstünü kapatmak

temartî (I) rd sönük (ateş, ışık vb. için)

temartî rd gömük, defnedilmiş

temartîbûn m 1. sönükleşme 2. sönüklük

temartîbûn l/gh sönükleşmek

temas m 1. temas, dokunma 2. değini, değinti 3. temas, ilişki kurma

temasker nd/nt temas eden

temaskirin m 1. temas etme, dokunma 2. temas etme, değinme

temas kirin l/gh 1. temas etmek, dokunmak 2. temas etmek, değinmek

temaşe m 1. izleme, seyir 2. temaşa (piyes, temsil, oyun) 3. gösteri (ilgi, dikkat çekmek için, bir topluluk önünde gösterilen beceri veya oyun) * **temaşeyên firînê yên balafirên** uçakların uçuş gösterileri 4. gösteri (sinema, tiyatro vb. film, oyun gösterimi) * **temaşeya film** film gösterisi ~ **dan nişandan** sahneye koymak, sahnelemek ~ **hatin nişandan** sahnelenmek ~ **kirin** izlemek, seyretmek ~ya

(...) **kirin** seyretmek, izlemek * **min bi tenê temaşeya bûyerê dikir** sadece olayı seyrediyordun ~ya **pêşin şn** prömiyer, oyunun ilk teinsili

temaşegeh m temaşagâh, seyir yeri

temaşegeh nd/nt 1. izleyici, seyirci (bir olayı gören, izleyen kimse) 2. izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)

temaşegerî m izleyicilik, seyircilik

temaşek nd/nt 1. izleyici, seyirci (bir olayı gören, izleyen kimse) 2. izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)

temaşekar nd/nt izleyici, seyirci

temaşekarî m izleyicilik, seyircilik

temaşeker nd/nt 1. izleyici, seyirci (bir olayı gören, izleyen kimse) 2. izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)

temaşekerî m izleyicilik, seyircilik

temaşekirin m 1. izleme, seyretme 2. izleme, seyretme (bir olaya karışmadan bakma) 3. izleme, seyretme (eğlenmek, görmek, öğrenmek vb. için bakma)

temaşe kirin l/gh 1. izlemek, seyretmek * **ez li televizyonê temaşe dikim** televizyonu izliyorum 2. izlemek, seyretmek (bir olaya karışmadan bakmak) 3. izlemek, seyretmek (eğlenmek, görmek, öğrenmek vb. için bakmak)

* **dixwaze li leyistika şanoyê temaşe bike** tiyatro oyununu seyretmek istiyor

temaşevan bnr temaşeger

temaşevanî bnr temaşegerî

temaşexane m 1. tiyatro 2. sergi evi, galeri (meşher)

temaşeya pêşin şn/m prömiyer, oyunun ilk temsili

tematî m tamah, tamahkârlık

tematîkirin m tamah etme

tematî kirin l/gh tamah etmek

tematêz m domates

temayî m tamah ~ya **(tişteki) kirin** tamah etmek

temayîkirin m tamah etme

temayî kirin l/gh tamah etmek

temayûl m 1. temayül, meyletme 2. *psî* temayül, yönseme

tembav m doğal taş kuyu

tembekî bot/m tömbeki (Nicotiana persica)

tembel bnr tenbel

temberî m perçem, kakül

tembî bnr tembih

tembîh m tembîh, uyarı 2. *biy* tembih, uyarım, uyarma

tembîhkirin m 1. tembihleme, uyarma, hatırlatma 2. *biy* tembihleme, uyarma

tembîh kirin l/gh 1. tembihlemek, uyarmak, hatırlatmak 2. *biy* tembihlemek, uyarmak

tembîhkirî rd tembihli, tembihlenmiş olan

temborî m 1. tepelik, kırkma (ucu kesilip alının üstüne bırakılan saç) 2. perçem, kakül

temborîk bnr temborî

tembûr *mzk/m* tambur, saz

tembûre *mzk/n* tambura

tembûrik 1. tepelik, kırkma (ucu kesilip alın üstüne bırakılan saç) 2. perçem, kakül

tembûrvan *nd/nt* tamburî

temcît *m* temcît

temd *m* dokuma tezgahı

temdît *m* temdit, uzatma

temdît kirin *l/gh* temdit etmek, uzatmak (süreyi artırmak)

temdît kirin *m* temdit etme, uzatma

temek *m* tavukların tünediği tahta veya pencere

temel *n* 1. temel (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 2. temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) 3. *mec* temel (bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler) 4. temel, esas, asıl ~ **avêtin** (an jî **vedan**) temel atmak

temelî (I) *rd* temelli

temelî (II) *bnr* temerî

temen *n* 1. ömür, yaş (doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman) * **temenê min** sî û pênc e, otuz beş yaşındayım 2. *meteor* yaş (bir gök cisminin oluşmaya başladığı günden bu güne kadar geçirdiği zaman) ~ **ê** (yekî) **bihurîn** (an jî **derbas bûn**) yaşı geçmek ~ **ê jirahiyê** zekâ yaşı ~ **ê xwe tije kirin** yaşını doldurmak

temenbihurî *rd* yaşı geçkin (veya geçmiş)

temendar *rd* yaşlı

temendirêj *rd* 1. uzun ömürlü, ömürlü * **Xwedê wê temendirêj bike** Tanrı ömürlü etsin 2. ömürlü, uzun ömürlü, uzun süreli * **hevaltiya wan temendirêj nebû** arkadaşlıkları uzun ömürlü olmadı

temene *m* temenna, temennah ~ jê re dan yerden selâm (veya yerden temenna) ~ **kirin** temenna etmek

temene bûn *l/gh* yerden selâm (veya yerden temenna)

temene kirin *l/gh* temenna etmek

temenê jirahiyê *ped/nd* zekâ yaşı

temenî *m* temenni, dileme, dilek

temenîk *m* temenni

temenkurt *rd* 1. kısa ömürlü, ömürsüz 2. *mec* kısa süreli, yararsız

temenpayan *m* ömrün son bulması, ölün

temerî *m* 1. tepelik 2. perçem, kakül

temerîk *bnr* temerî

temerkûz *m* temerkûz, derişme

temerkûzbûn *m* temerkûz etme, derişmek, merkezlenme

temerkûz bûn *l/gh* temerkûz etmek, derişmek, merkezlenmek

temerût *hiq/m* temerrût, direnim

temerzî *bnr* temezî

temesar *bnr* tehmesar

temesarkî *bnr* tehmesarkî

temesûl *biy/m* temessûl, özümleme

temeşk *m* böğürtlen (böğürtlen bitkisinin yemişi)

temet *d* kadar

temetêz *bnr* firingî

temez *h* gerçekten

temezî *m* 1. yazma, kadın başörtüsü 2. çelgi (alna bağlanan yazma) ~ **ya mirîşkî** rengarenk yazma

temijîn *m* ımızganma

temijîn *l/gh* ımızganmak

temiran *m* sönme

temirandin *m* söndürme

temirandin *l/gh* söndürmek

temirandî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)

temirandîbûn *m* sönükleşme

temirandî bûn *l/gh* sönükleşmek

temirandîti *m* sönüklük

temirandox *m* söndürücü (âlet)

temirî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)

temirîbûn *m* sönükleşme

temirî bûn *l/gh* sönükleşmek

temirîn *m* 1. sönme 2. sönme (yanardağlar için) 3. zıbar 4. *mec* geberme

temirîn *l/gh* 1. sönmek 2. sönmek (yanardağlar için) 3. zıbarınak * **hadê bitemire** hadi zıbar 4. *mec* gebermek

temirîner *rd* söndürücü

temirîti *m* sönüklük

temirtemir *nd* hasır altı, örtbas

temirtemirkirin *m* hasıraltı etme, örtbas etme

temirtemir kirin *l/gh* hasıraltı etmek, örtbas etmek

temisandin *m* bastırma

temisandin *l/gh* bastırmak

temisîn *m* 1. bastırılma 2. yassılaşmak (yumuşak şeyler için minder, yastık, saç vb)

temisîn *l/gh* 1. bastırılmak 2. yassılaşmak (yumuşak şeyler için minder, yastık, saç vb) * **balîfa min temisiye** yastığı yassılaşmış

temizandin (I) *m* 1. kaynatma, kaynak yapma (metalleri birbirine yapıştırma) 2. lehimleme

temizandin (II) *m* olgunlaştırma (meyveler için)

temizandin (I) *l/gh* 1. kaynatmak, kaynak yapmak (metalleri birbirine yapıştırmak) 2. lehimlemek

temizandin (II) *l/gh* olgunlaştırmak (meyveler için)

temizandî *rd* 1. kaynak yapılmış olan 2. lehimli

temizî *rd* olgun (meyveler için)

temizîbûn *m* olgunluk (meyveler için)

temizîn (I) *m* 1. kaynama, kaynak yapılma 2. lehimlenme

temizîn (II) *m* olgunlaşma, olma (meyveler için)

temizîn (I) *l/gh* 1. kaynamak, kaynak yapılmak 2. lehimlenmek

temizîn (II) *l/gh* olgunlaşmak, olmak (meyveler için)

temî *zo/m* kene, sakırğa

temîn temin, sağlama, elde etme ~ **kirin** temin etmek, sağlamak, elde etmek

temînat *m* 1. teminat, garanti, güvence 2. *mec* teminat, güvence, garanti (şüpheleri giderici inandırıcı söz) ~ **dan** teminat vermek, güvence vermek ~ **dan (yekî)** (birine) teminat vermek, (bir şeyi) garanti etmek ~ **nîşan dan** teminat göstermek, güvence vermek (para vb. ortaya koymak) ~ **xwestin** teminat istemek, güvence istemek

temînatdan *m* teminat verme

temînat dan *l/gh* teminat vermek

temînatdayî *rd* teminat verilmiş olan

temînatdayîn teminat vermek

temînatkirî *rd* teminatlı

temînker *rd* temin edici, sağlayıcı, karşılayıcı

temînkerî *m* temin edicilik, sağlayıcılık

temînkirin *m* temin etme, sağlama

temîn kirin *l/gh* temin etmek, sağlamak

temînkirî *rd* temin edilmiş, sağlanmış olan

temîr *m* 1. tamir, onarım 2. *mec* tamir (yapılan bir yanlış, kusuru düzeltmeye çalışma) ~ **dîtin** tamir görmek

temîrat *m* tamirat

temîrbûn *m* tamir olma, onarılma

temîr bûn *l/gh* tamir olmak, onarılmak

temîrbûyî *rd* tamir olmuş, onarılmış olan

temîrbûyîn *m* tamir oluş, onarılış

temîrker *nd/nt* tamirci ~ê **amyaran** taşıt tamircisi

temîrkerî *m* tamircilik

temîrkirin *m* 1. tamir etme 2. *mec* tamir etme (yapılan bir yanlış düzeltmeye çalışma)

temîr kirin *l/gh* 1. tamir etmek 2. *mec* tamir etmek (yapılan bir yanlış düzeltmeye çalışmak)

temîrkirî *rd* tamir edilmiş olan, tamiri yapılmış olan

temîrsaz *nd/nt* tamirci

temîrsazî *m* tamircilik

temîrxane *m* tamirhane

temîz *rd* 1. temiz (kirli, lekeli, pis, bulaşık olmayan) 2. temiz (özenle yapılmış, yanlışsız) * **karekî temîz** temiz bir iş 3. temiz (çok az kullanılmış veya hiç kullanılmamış olan, özürü olmayan) * **erebayeke temîz** temiz bir araba 4. *mec* pırıl pırıl (kusursuz, eksiği olmayan) * **mirovekî temîz** e pırıl pırıl bir insan ~ **hiştin** temiz bırakmak, temiz tutmak ~ **xwedî kirin** temiz tutmak

temîzayî *m* 1. temizlik (temiz olma durumu) 2. temizlik (temiz durma veya tutma durumu) ~ **kirin** temizlik yapmak

temîzbûn *m* temizlenme

temîz bûn *l/gh* temizlenmek

temîzbûyî *rd* temizlenmiş olan

temîzbûyîn *m* temizleniş

temîzî *m* 1. temizlik (temiz olma durumu) 2. temizlik (temiz durma veya tutma durumu)

3. temizlik (temizleme işi) ~ **kirin** temizlik yapmak

temîzkirin *m* temizleme, temizleyiş

temîz kirin *l/gh* temizlemek

temîzkirî *rd* temizlenmiş olan

temîzok *zo/m* ağustos böceği (Cicada plebeja)

temkirin *m* 1. arzu etme, arzulamak, isteme 2. niyet etme

temkirin *l/gh* 1. arzu etmek, arzulamak, istemek 2. niyet etmek

temlîk *m* 1. temlik (mülk olarak verne) 2. *hiq* temlik (bir hakkın diğer bir kilmseye geçirilmesi)

temlîkname *m* temlikname, temlik belgesi

temn *m* dokuma tezgahı ~a **totê** beceriksizin tezgahı (alay)

temne *m* bir tür yaygı

temoj *zo/m* ağustos böceği (Cicada plebeja)

temorî *m* 1. tepelik (saç için) 2. perçem, kakül

temorîk *bnr* temorik

temork *m* 1. ateş közü 2. külle üstü örtülüp saklanan ateş közü

tempo *mzk/m* tempo ~ **girtin** tempo tutmak

tempoyî *rd* tempolu * **çar tempoyî** dört tempolu

temriye *bot/m* temriye, kara yosunu

temrîn *m* 1. temrin, alıştırma, egzersiz (tekrarlataarak alıştırma) 2. alışkanlık kazandırma ~ **kirin** alıştırma yapmak, egzersiz yapmak

temsik *m* tabak

temsî *m* 1. tepsî 2. tabak

temsîk *bnr* temsî

temsîl *m* temsil

temsîlî *rd* temsili

temsîlkar *nd/nt* temsilci

temsîlkarî *m* temsilcilik

temsîlker *nd/nt* temsilci

temsîlkerî *m* temsilcilik

temsîlkin *m* temsil etme

temsîl kirin *l/gh* temsil etmek

temsîlkirî *rd* temsil edilmiş olan

temtelet *m* karartı

temtem *mzk/m* 1. tamtam 2. tamtam (bu davulun sesi)

temtêl *bnr* tentêl

temûl *bnr* tehemûl

temûz su için kullanılan bidon

temûz *m* temmuz ~ **e kakîl kete gûz** **e** temmuz ayında ceviz içlerinin olgunlaşmaya başladığını anlatan bir deyim

temyîz *hiq/m* temyiz

temyîzbûn *m* temyiz olma

temyîz bûn *l/gh* temyiz olmak

temyîzbûyî *rd* temyiz olmuş olan

temyîzbûyîn *m* temyiz oluş

temyîzkirin *m* temyiz etme

temyîz kirin *l/gh* temyiz etmek
temyîzkirî *rd* temyiz edilmiş olan
ten *n* 1. ten (insan vücudunun dış yüzü) * **tenê wî spî ye** teni beyaz 2. vücut
ten (II) *rd* 1. sadece, yalnız ~a **derpê û kiras** bir don bir gömlek 2. tek başına, kuru (yalnızlık) * **ez bi tena serê xwe mam** kuru başıma kaldım ~a **serê xwetî** tek başına olma durumu
tena *b* tay (küçük çocukları ayakta durmalarını özendirmek için söylenir) ~ ~ tay tay
tenab *n* 1. kınnap, sicim 2. çadır orta ipi
tenaf *n* 1. kınnap, sicim 2. halat
tenafbaz *nd/nt* ip cambazı
tenahî (I) *m* kına, yıkama ve elbise giydirme zamanında damat ve gelinin başında söylenen şarkı
tenahî (II) *m* yalnızlık
tenahîparêz *nd/nt* yalnızcı, infıratçı
tenahîparêzî *m* yalnızcılık, infıratçılık
tenanet *m* yalnızlık
tenartin *m* 1. külleme (ateşin üzerini kül örtme) 2. söndürme
tenartin *l/gh* 1. küllemek (ateşin üzerini kül örtmek) 2. söndürmek
tenartî *rd* 1. küllemiş 2. sönük
tenasuh *m* tenasüh, ruh göçü
tenasûl *m* tenasûl, üreme
tenasûp *m* 1. tenasûp, orantı 2. *wj* tenasûp
tenaşo *bnr* teneşo
tena **tena** *b* tay tay (küçük çocukları ayakta durmalarını özendirmek için söylenir)
tenav *m* şakûl
tenawir *rd* canlı varlık
tenayî *m* yalnızlık
tenbel *rd* 1. tenbel 2. *bj* tembel (görevini yerine getirmeyen, yavaşlık gösteren organ) ~ ~ tembel tenbel
tenbelane *h* tembelce
tenbelbûn *m* tembelleşme
tenbel bûn *l/gh* tembelleşmek
tenbelbüyî *rd* tembelleşmiş olan
tenbelbüyîn *m* tembelleşiş
tenbelî *m* tembellik ~ **kirin** tembellik
tenbelkirin *m* tembelleştirme
tenbel kirin *l/gh* tembelleştirmek
tenbelkirî *rd* tembelleştirilmiş olan
tenbelî *m* tembellik
tenbelxane *m* tembelhane, tembeller yurdu
tenbî *m* 1. tembih, uyarma 2. sıkı emir verme ~ **lê bûn** tembihlemek
tenborî *m* 1. tepelik (saç için) 2. perçem, kakûl
tenborîk *bnr* tenborî
tenbox *m* değirmen çarkı yatağının bulunduğu yer
tenbû *zo/m* kene
tenbûl *bot/m* tembul (Piper belte)
tenbûz *zo/m* ağustos böceği (Cicada plebeja) ~ê **gîj û gîj** e yaz ortası olduğunu ifade etme

tencik *m* tencere
tendar *rd* tenli
tender *m* tender (lokomotifin yakıt gibi ihtiyaçlarının bulunduğu arkadaki vagon)
tendiraz *rd* temiz, pak * **lawikê min xwe şûst**, **tendiraz** *bû* oğlum temizlenip pırl pırl oldu
tendurist *rd* 1. sağlıklı, sıhhatli 2. dinç, esen, sağlam, güçlü, zinde,
tenduristbûn *m* 1. sağlıklı olma 2. dinçleşme, dincelmek
tendurist bûn *l/gh* 1. sağlıklı olmak 2. dinçleşmek, dincelmek
tenduristgeh *m* hastahane
tenduristiyî *rd* sağlıksal, sıhhi
tenduristî *m* 1. sağlık, sıhhat 2. sağlık (vücudun iyi veya kötü olması durumu) 3. dinçlik, esenlik
tenduristkirin *m* 1. sağlıklı kıлма, sağlıklı hale getirme 2. dinçleştirme
tendurist kirin *l/gh* 1. sağlıklı kılmak, sağlıklı hale getirmek 2. dinçleştirmek
tenduristname *m* sağlık kartesi
tendûr *m* tandır
tendûrek *m* yanardağ, volkan
tene *nd/rd* 1. tane, adet (herhangi bir sayıda olan şey) 2. *n* tane (bazı bitkilerin tohumu) * **teneyê genim** buğday tanesi 3. evin, habbe (tahıl tanesi, buğday tanesinin olgunlaşmış içi) 4. *mec* buğday 5. diş (sarımsak dilimi gibi dişe benzetilen şeyler için) ~ ~ **tane** tane
tenef *n* 1. kınnap, sicim 2. çadır bağlama ipi
tenefûs *m* tenefûs, solunum
tenefûsxane *m* tenefûshane
tenek *rd* biraz
teneke *m* 1. teneke 2. teneke (20 litre alabilen kap) 3. *rd* teneke (bir tenekenin aldığı miktar) 4. *nd/rd* teneke (tenekeden yapılmış şey)
tenekekirî *rd* tenekeli, teneke ile yapılmış olan
tenekesaz *nd/nt* tenekeci
tenekesazî *m* tenekecilik
tenekewan *nd/nt* tenekeci
tenekewani *m* tenekencilik
teneşe *bnr* teneşek
teneşek *bj/m* 1. kangren 2. yangılanma, iltihaplanma
teneşekî *rd* 1. kangrenli 2. yangılı, iltihaplı
teneşekîbûn *m* 1. kangrenleşme, kangren olma 2. kardan dolayı el veya ayaklar yanma 3. yangılanma
teneşekî bûn *l/gh* 1. kangrenleşmek, kangren olmak 2. kardan dolayı el veya ayaklar yanmak 3. yangılanmak
teneşeyî 1. kangrenli 2. yangılı, iltihaplı
teneşeyîbûn *m* 1. kangrenleşme 2. kardan dolayı el veya ayaklar yanma 3. yangılanma
teneşeyî bûn *l/gh* 1. kangrenleşmek 2. kardan dolayı el veya ayaklar yanmak 3. yangılanmak

teneşîr *m* teneşîr, salacak, ölü yıkanan kerevet
teneşo *m* teneşîr
tenexur *zo/rd* tanecil
teneyî *rd* taneli (herhangi bir biçimde tanesi olan)
tenezûl *m* tenezzûl, alçak gönüllülük ~ **kirin** tenezzûl etmek ~î (...)
kirin (bir şeye) tenezzûl etmek ~î **xwe nekirin** burnu yere düşse almaz (kendini beğenmiş, kibirli)
tenê *rd* 1. yalnız, tek (yanında başkaları bulunmayan) * **mala tenê ya li serê gir** tepedeki yalnız ev * **tenê kesek heyê** tek bir kişi var 2. yalnız, tek, salt * **li ber me tenê riyek heyê** önümüzde tek yol var 3. tanecik (bir sayıyla kullanıldığı zaman) * **sêveke wî ya bi tenê heyê** bir tanecik elması var 4. *g/h* sadece, yalnız, ancak * **îstgehên televizyonan tenê bi destê dewletê dikare bê avakirin** televizyon istasyonları ancak devlet eliyle kurulabilir * **ez dê biçim, tenê ez hevalên xwe dixwazim** giderim, yalnız arkadaşlarımı isterim 5. ancak (olsa olsa, en çok, daha çok, güçlülük) 6. yalnız, ayrı, tek başına 7. *h* yalnız (yanında başkaları olmayarak) * **ez di heyata xwe de li bajêr bi tenê negeriyame** ömrümde şehir içinde yalnız dolaşmamışım 8. *h* yalnızca 9. *h* yalnız, sadece, salt * **bi tenê pereyê wê têrî dikir ku pê karibe here Stenbolê** kendisini yalnız İstanbul'a kadar götürecekti parası vardı 10. sadece, bir * **her tişt xelas bû, ev tenê mabû...** herşey bitti, bir bu kaldı... 11. ancak, yalnız, bir * **tenê tu dikarî vî bikî** bunu bir sen yapabilirsin 12. *psî* yalnız (toplumsal ilişkilerde yoksun veya yoksun bırakılan kişi) ~ **carek** bir defalık (bir kereye özgü olan, bir kereye özgü olarak) * **ez tenê carek êzingan didime te** bir defalık için sana odun veriyorum ~ **man** yalnız kalmak ~ **qemçika (wî) tune ye** (bir) yuları eksik ~ **Xwedê li kewnekê dimîne** bir kararda bir Allah
tenêbûn *m* 1. yalnızlık 2. yalnızlaşma
tenê bûn *l/gh* yalnızlaşmak
tenêman *m* yalnız kalmak
tenê man *l/gh* yalnız kalmak
tenêmayîn *m* yalnız kalış
tenêşe *m* kangren
tenêşek *bj/m* kangren
tenêşekî *rd* kangrenli
tenêşekîbûn *m* kangrenleşme, kangren olma
tenêşekî bûn *l/gh* kangrenleşmek, kangren olmak
tenêtî *m* yalnızlık
tenêyî *m* yalnızlık
teng (I) *m* (*t* yumuşak okunur) 1. hiza 2. yan * **were li tenga mîn rûne** gel yanıma otur 3. sent 4. düzey, seviye 5. kesim (işaretlenmiş belli yer) * **keştî li ber tenga avê derbe xwar** gemi su kesiminin üstünde yaralandı ~ **a navê** yarı bel

teng (II) *m* kolan (hayvan semerini veya eğerini bağlamak için göğsünde aşırılarak sıkılan yassı kemer) ~ **û berteng** gömüldürük ~ **û berteng li kar şidandin** işi sıkıya almak ~ **û navteng** kolan
teng (III) *m* enli yassı organ
teng (IV) *nd* yaşıt * **ez tenga te me** seninle yaşıtım
teng (V) *rd* 1. dar (geniş karşıtı) * **cilê teng** dar elbise 2. dar, daraç (genişliği az ve yetersiz olan) * **kuça teng** dar sokak * **odeya teng, ziravik û dirêj** dar ve uzun oda 3. dar, sıkı 4. *mec* dar (yaratıcı yetiler için; yetersiz) * **ramana teng** dar düşünce 5. dar (yeterli paranın olmamasından doğan sıkıntı) * **di roja teng de min hinek pere jê stendiye, ew qas** dar günde ondan biraz para almışım o kadar ~ **û asteng** engel
tengahî *bnr* tengayî
tengak *m* yan taraf
tengal (I) *m* böğür, yan, taraf * **were li tengala mîn rûne** gel yanıma otur
tengal (II) *m* kolan (hayvan semerini veya eğerini bağlamak için göğsünde aşırılarak sıkılan yassı kemer)
tengal (III) *n* 1. kol altı 2. kulp, kol * **bi tengalê çaydankê bigire** çaydanlığın kolunu tut
tengal (IV) *n* dağ başı, duvar üstü
tengal (V) *m* müstava, düzey
tengalek *rd* daracık
tengalekî *rd* daracıkça
tengalekîbûn *m* daralma
tengalekî bûn *l/gh* daralmak
tengalok *rd* daracık
tengalokî *rd* daracıkça, darca
tengalokîbûn *m* daralma
tengalokî bûn *l/gh* daralmak
tengane *rd* 1. darca 2. *m* bunalım, buhran kriz * **tenganeya aborî** ekonomik kriz
tenga navê *nd* yarı bel
tenganî karagün
tenganî *m* 1. darlık 2. darlık, sıkıntı, meşakkat 2. darlık, sıkıntı (geçim darlığı) ~ **dîtin** sıkıntı çekmek
tenga newqê *nd* yarı bel
tengasiya darayî *nd* para sıkıntısı
tengasiya nefesê *nd* nefes darlığı
tengasî *m* 1. darlık 2. sıkıntı, meşakkat, zorluk * **me bi rê de gelek tengasî kişand** yolda çok sıkıntı çekti 3. darlık, sıkıntı, geçim darlığı, geçim zorluğu ~ **kişandin** (an jî **dîtin**) sıkıntı çekmek ~ **ya darayî** malî sıkıntı ~ **ya (yekî) hebûn** sıkıntısı olmak ~ **ya nefesê** nefes darlığı (dî) ~ **yê de bûn** sıkıntıda olmak
tengasî kişandin *l/gh* sıkıntı çekmek
tengav (I) *erd/m* boğaz (iki kara arasındaki dar deniz) * **Tengava Çeneqeleyê Çanakkale** Boğazı ~ **a keştiyan** (an jî **gemiyan**) gemi yatağı

tengav (II) rd 1. dar, sıkı * **riya tengav** dar (veya sıkı) yol 2. sıkışık 3. sıkın, sıkıntılı, bungen, bunlu 4. buhranlı, bunalımlı, krizli 5. sıkıntı verici, bualtııcı, kasvetli 5. ezgin (yek) ~ **kirin** 1) (birini) sıkıkmak, bunalıtmak 2) çullanmak (sezdirecek kadar tedirgin etmek)

tengavbûn m 1. daralma, darlaşma (sıkışma, bunalma) 2. sıkışma, sıkılına (zor durumda kalma, sıkıntıya düşme) 3. daralma, bunalma, sıkışma, fitik olma (büyük sıkıntı duyma)

tengav bûn l/gh 1. daralınak, darlaşmak (sıkışmak, bunalmak) 2. sıkışmak, sıkılmak (zor durumda kalmak, sıkıntıya düşmek) * **eger ez tengav bibim ez dê vî diravî xerc bikim** sıkılırsam bu parayı harcarım 3. daralmak, bunalmak, sıkışmak, fitik olınak (büyük sıkıntı duymak)

tengavbûnî m 1. sikkınlık 2. sikkınlık, bungenluk

tengavbûyî rd 1. sıkışık 2. sıkın, bungen

tengavbûyîn m 1. daralış, darlaşış (sıkışma, bunalma) 2. sıkışma, sıkılış (zor durumda kalma, sıkıntıya düşme) 3. daralış, bunalış, sıkışma, fitik oluş (büyük sıkıntı duyma)

tengavî m 1. darlık 2. sıkıntı, meşakkat, zorluk, güçlük * **me bi rê de gelek tengavî kişand** yolda çok sıkıntı çektik 3. sıkıntı, sıkışıklık 4. sıkıntı, iç sıkıntısı, usanç, cansı sıkıntısı, kasvet 5. bunluk, bualtı 6. bunalım, buhran, kriz * **tengaviya aborî** ekonomik kriz 7. ezginlik 8. rd acil, acil durum * **dahata nengavî** acil iniş 9. durumu acil olan * **nexweşxaneyi tengaviyan** acil poliklinik ~ **dan** (...) kasvet verinek ~ **pê de hatin** sıkıntıya düşmek, sıkıntıdan bunalmak ~ **ya aborî** ekonomik kriz ~ **ya ramyarî** (an jî siyasî) siyasî kriz

tengavibûn m 1. sıkışma (güç duruma düşme) 2. bunalma, daralma

tengavî bûn l/gh 1. sıkışmak (güç duruma düşmek) 2. bunalmak, daralmak

tengavîkirin m 1. sıkıştırma (güç duruma düşürme) 2. bunalma, daraltma 3. kasvet verme

tengavî kirin l/gh 1. sıkıştırmak (güç duruma düşürme) 2. bunalıtmak, daraltmak 3. kasvet vermek

tengavîti m 1. darlık 2. sıkışıklık 3. sıkıntılılık

tengavker rd 1. sıkıştırıcı 2. bualtııcı, boğucu, sıkıntı veren * **li der hewaye ke tengavker heye** dışarda bualtııcı bir hava var * **rewşeke pir tengavker heye** boğucu bir durum var

tengavkirin m 1. sıkıştırma, zorlama (köşeye sıkıştırma) 2. bunalma, daraltma

tengav kirin l/gh 1. sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak) 2. bunalıtmak, daraltmak

tengavkirî rd 1. sıkıştırılmış (köşeye sıkıştırılmış olan) 2. bunaltilmiş, daraltılmış olan

tengavî m 1. darlık 2. sıkıntı, meşakkat, zorluk, güçlük 3. darlık, sıkıntı, geçim darlığı, geçim zorluğu, kıtlık 4. açmazlık ~ **dîtin** sıkıntı çekmek ~ **dîtiye** acı görmüş * **vê jinikê pir tengavî dîtiye** bu kadın çok acı görmüş ~ **ya (yekî) hebûn** zoru olmak

tengazer bnr tengezar

tengazerane bnr tengezarane

tengazer bûn bnr tengezar bûn

tengazerî bnr tengezarî

tengazer kirin bnr tengezar kirin

tengbawer rd dar görüşlü

tengbawerî m dar görüşlülük

tengber rd eni dar (eni dar olan şey)

tengbîn rd dar görüşlü

tengbînî m dar görüşlülük

tengbûn m 1. daralma 2. zaman daralma, kısalma 3. darlık

teng bûn l/gh 1. daralmak * **cil teng bûye** elbise daralmış 2. zaman daralmak, kısalma * **wextê me kin bûye** zamanımız kısaldı

tengbûnî m 1. darlık 2. sıkıntı, sıkışıklık

tengbûyî rd 1. daralmış 2. sıkışık 3. zamanı daralmış olan

tengbûyîn m 1. daralış 2. zaman daralış, kısalış

tengdar rd yaşık, akran

tengdest rd eli sıkışık, yoksul

tengdestî m eli sıkışık olma, yoksulluk

tengdil rd sikkın

tengdilî m sikkınlık

tenge m kolan (hayvan semerini veya eğerini

bağlamak için göğsünde aşırılarak sıkılan yassı kemer)

tengeber rd eni dar (eni dar olan şey)

tengedest rd eli sıkışık, sıkışık

tengedestî m eli sıkışık olma, sıkışıklık

tengeje m sıkıntı

tengenefes rd nefes darlığı olan

tengenefesî m nefes darlığı, soluk darlığı

tenger m sendeleme

tengerbûn m sendeleme

tenger bûn l/gh sendelemek

tengerbûyî m sendeleyiş

tengerê m dar yol

tengezar rd 1. sikkın 2. sıkışık, sıkıntılı 3. âciz (yek) ~ **kirin** 1) (birinini) sıkıkmak, sıkboğaz etmek 2) çullanmak (sezdirecek kadar tedirgin etmek)

tengezarane h 1. sikkınca 2. sıkışıkça, sıkıntılıca 3. âcizane

tengezarbûn m 1. sıkılma 2. sıkışma (zor durumda kalma) 3. fitik olma (büyük sıkıntı duyma) 4. âciz kalma

tengezar bûn l/gh 1. sıkılmak 2. sıkışmak (zor durumda kalmak) 3. fitik olmak (büyük sıkıntı duymak) 4. âciz kalmak

tengezarî m 1. sikkınlık 2. sıkışıklık, sıkıntı, sıkıntılılık 3. âcizlik

tengezarkirin m 1. sıkma 2. sıkıştırma, sıkın-

tiya sokma 3. sıkıştırma, zorlama (köşeye sıkıştırma) 4. âciz kılma
tengezar kirin *l/gh* 1. sıkmak 2. sıkıştırmak, sıkıntıya sokmak 3. sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak) 4. âciz kılmak
tengijan *m* 1. daralma 2. sıkışma 3. gerilim, gerginlik, tansiyon
tengijandin *m* 1. daraltma, bunalma 2. sıkıştırma, zorlama (köşeye sıkıştırma) 3. gerginleştirme 4. öfkelenendirme
tengijandin *l/gh* 1. daraltmak, bunalmak 2. sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak) 3. gerginleştirmek 4. öfkelenlendirmek
tengijandî *rd* 1. daraltılmış, bunalılmış, bunalımlı 2. sıkıştırılmış, zorlanmış (köşeye sıkıştırılmış) 3. gergin, gerilimli, gerginleştirilmiş 4. öfkeli
tengijî *rd* 1. sıkın 2. daralmış, bunalmış olan 3. sıkışık 4. sinirli, gergin
tengijîbûn *m* 1. sıkınlık 2. sıkışıklık 3. sinirlilik, gerginlik
tengijîn *m* 1. sıkılma, sıkılış (can sıkıntısı duyma) 2. sıkışma 3. daralma, bunalma, sıkıntı basma (çok sıkılma) 4. daral gelme, baygınlıklar gelme, fenalaşma 5. gerginleşme 6. öfkelenme 7. tansiyon ~a **derûnî** can sıkıntısı, melâl ~a **dil** yürek darlığı
tengijîn *l/gh* 1. sıkılmak (can sıkıntısı duyma) 2. sıkışmak 3. daralmak, bunalmak, sıkıntı basmak (çok sıkılmak) 4. daral gelmek, baygınlıklar gelmek, fenalaşmak 5. gerginleşmek 6. öfkelenmek
tengijînî *m* 1. sıkıkkınlık 2. gerginlik
tengijînpîv *m* gerilinölçer
tengijînpîvî *m* gerilin ölçümü, tansiyometri
tengijokî *rd* gergince
tengijokîbûn *m* gerginleşme
tengijokî bûn *l/gh* gerginleşmek
tengijokîbüyîn *m* gerginleşiş
tengijokîkirin *m* gerginleştirme
tengijokî kirin *l/gh* gerginleştirmek
tengik *rd* daracık
tengirtî *rd* koyu tenli
tengiz *nd* sebep
tengizandin *bnr* tengijandin
tengizîn *bnr* tengijîn
tengî (I) *m* doğum yapma anı
tengî (II) *m* 1. darlık (dar olma durumu) 2. darlık, sıkıntı, geçim darlığı, geçim zorluğu, kıtlık 3. sıkıntı, meşakkat, zorluk, güçlük, zor * **ji bo wê tu tengiya min nîn e** onun için hiç bir zorun, sıkıntının yok 4. açmaz, azmazlık (içinden çıkılmaz zor durum) ~ **dîtin** sıkıntı çekmek ~ **û firehî** 1) dar ve geniş 2) *mec* acı tatlı ~ **û firehî dîtin** acı tatlı günler görmek
tengîtî *m* 1. darlık 2. darlık, sıkıntı
tengker *rd/nd* 1. daraltıcı 2. daraltıcı, kısıtlayıcı
tengkirin *m* 1. daraltma, darlaştırma 2. daraltma, kısıtlama

teng kirin *l/gh* 1. daraltmak, darlaştırmak 2. daraltmak, kısıtlamak
tengkirî *rd* 1. daraltılmış, darlaştırılmış olan 2. kısıtlı, kısıtlanmış olan
tengkirîbûn *m* kısıtlılık
teng lê hatin *l/bw* dara düşmek
tengnefes *rd* astımlı
tengnefesi *bj/m* astım, göğüs darlığı
tengok *rd* daracık
tengokî *rd* 1. daracıkça 2. düttürü (dar ve kısa giysi)
tengxuy *rd* asabî
tenha *rd* 1. yalnız 2. تنها, ıssız ~ man ıssız kalmak
tenhabûn *m* 1. yalnızlaşma 2. tenhalaşma, ıssızlaşma
tenha bûn *l/gh* 1. yalnızlaşmak 2. tenhalaşmak, ıssızlaşmak
tenhatî *m* 1. yalnızlık 2. tenhalık, kuytuluk, ıssızlık
tenhatîxwaz *nd/nt* yalnızcı, infiratçı
tenhatîxwazî *m* yalnızcılık, infiratçılık
tenhayî *m* yalnızlık
tenik *rd* 1. ince (kendi cinsinde olanlara göre kalınlığı az olan, kalın karşıtı; yassı şeyler için) * **depê tenik** ince tahta * **kaxizê tenik** ince kâğıd 2. ince (sıvılar için; akışkanlığı çok olan, yoğun ve koyu olmayan) * **dewê tenik** ince ayran 3. hafif (kalınlığı veya yoğunluğu az olan) * **dûyê tenik** hafif duman * **li derve mijekî tenik heye** dışarda hafif bir sis var 4. hafif (gücü az olan, belli belirsiz) * **dengekî tenik** hafif bir ses 5. sığ (göl, deniz, akarsu vb. için) * **ava tenik** sığ su 6. *mec* fakir, yoksul, güçsüz * **ji malê dinê ve tenik bû** dünya malı bakımından yoksuldu
tenikayî *m* 1. incelik 2. sığlık (göl, deniz, akarsu vb. için)
tenikbûn *m* 1. inceltme 2. inceltme (sıvılar için) 3. özeme (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltme) 4. sığlaşma (göl, deniz, akarsu vb. için)
tenik bûn *l/gh* 1. incelmek 2. incelmek (sıvılar için) 3. özemek (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltmek) 4. sığlaşmak (göl, deniz, akarsu vb. için)
tenikbûnî *m* inceliş
tenikbûyîn *m* 1. inceliş 2. inceliş (sıvılar için) 3. özeme (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltme) 4. sığlaşış
tenikî *m* 1. incelik 2. sığlık (göl, deniz, akarsu vb. için)
tenikker *rd/nd* inceltici
tenikkirin *m* 1. inceltme, inceltiş 2. inceltme (sıvılar için)
tenik kirin *l/gh* 1. inceltmek 2. inceltmek (sıvılar için)
tenikok *rd* incecik (yassı şeyler için)
tenikokî *rd* 1. incemsi 2. incecik 3. zar gibi ince

teniş *m* 1. böğür 2. seren (marangözlükte) 3. yan, taraf (bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışın-da kalan bölümü) * **were li tenişta min rûnê** gel yanıma otur 4. kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını) ~ **dan hev** samimi olup sohbet etmek, fiskoz etmek ~ **ku-tan hev** samimi olup sohbet etmek, fiskoz etmek ~ **a xwe danê** karınlamak (gemi yanı-nı dayamak)

teniştdêr *n* kapı kasası, kapı sereni

teniştkî *h* yandan, yanlanmasına, yanlama

tenî *m* is ~ **tê dan** is sürmek ~ **tê gerîn** islenmek, is sürülmek ~ **ya bidon** 1) sırnaşık, çamur, püsküllü belâ, sıvışık, yapışkan kimse 2) balçık (güçlük çıkartan kimse) ~ **ya bidon e sülûk** gibi

tenîbûn *m* islenme

tenî bûn *l/gh* islenmek

tenîdar *rd* isli

tenîgirtî *rd* isli

tenîkirin *m* isleme

tenî kirin *l/gh* islemek

tenîper *m* karbon kâğıdı

tenîs *sp/m* tenis ~ **a maseyê** masa tenisi

tenîsbaz *nd/nt* tenisçi

tenîsbazî *m* tenisçilik

tenkiye *m* tenkiye

tenkîd *m* tenkit, eleştiri

tenkîdkirin *m* tenkit etme, eleştirme

tenkîd kirin *l/gh* tenkit etmek, eleştirmek

tenkîl *m* 1. tenkil, uzaklaştırma 2. tenkil (her-kese örnek olacak bir ceza verme) 3. tenkil (düşman veya zararlı kimseleri topluca ortadan kaldırma)

tenkîlkirin *m* tenkil etme

tenkîl kirin *l/gh* tenkil etmek

tennaz *rd* nazik tenli

teno *teno* *h* tane tane

tenoke *n* sac (yassı demir)

tenor *mzk/n* 1. tenor (en ince erkek sesi) 2. *rd* tenor (tenor sesli kimse, sesi tenor olan)

tenperwer *rd* tenperver (kendine iyi bakan, gezip tozan)

tenperwerî *m* tenperverlik

tenst *rz* gevşek (ilgisiz, kayıtsız)

tenstî *m* 1. gevşeklik (kayıtsız davranış) 2. gevşek davranma * **tenstî kirin** gevşek davranmak ~ **kirin** gevşek davranmak

tenstokî *rd* gevşekçe

tenspî *rd* beyaz tenli

tenşo *m* teneşir, salacak

tente *m* tente

ten ten *b* tay tay (küçük çocukları ayakta dur-malarını özendirmek için söylenir)

tentene (I) *m* tantana, şaşaa

tentene (II) *n* tentene, dantel, dantelâ

tentenekirî *rd* dantelli, dantelâlı

tentêl *m* durum, hâl

tenturdiyot *m* tentürdiyot

tenûke *bnr* teneke

tentûr *kîm/m* tentür

tenûr *m* 1. tandır 2. tandır (bazı yerlerde kışın ayakları ısıtmak için evin içinde yerin altına kurulan düzen) ~ **e hildibe** cehennem gibi sıcak

tenûre *m* tennure

tenûrname *m* tandırname

tenûrvan *m* tandırçı

tenûrvanî *m* tandırçılık

tenvekirî *rd* açık tenli

tenwerze *rd* idmanlı

tenya (I) *zo/m* tenya, aptesbozan, sığır tenyası

tenya (II) *rd* 1. yalnız 2. تنها, ıssız, kuytu (sessiz) 2. kuytu (ıssız, sessiz ve göze çarp-mayan) * **li qunceki tenya yê qehwexaneyê mijûl dibin** kahvehanenin kuytu bir köşe-sinde sohbet ediyorlar 4. *m* tenhalık * **cihe-kî tenya tenhalik** bir yer ~ **kirin** yalnızlaştı-rmak, tenhalaştırmak ~ **man** ıssız kalmak

tenyabûn *m* 1. yalnızlaşma 2. tenhalaşma

tenya bûn *l/gh* 1. yalnızlaşmak 2. tenhalaş-mak

tenyabûyîn *m* 1. yalnızlaşış 2. tenhalaşış

tenyakirin *m* 1. yalnızlaştırma 2. tenhalaştır-ma 3. bir kenara çekip konuşma

tenya kirin *l/gh* 1. yalnızlaştırmak 2. tenhalaş-tırmak 3. bir kenara çekip konuşmak

tenyatî *m* 1. yalnızlık 2. tenhalık, تنها olma durumu, ıssızlık

tenzîh *m* tenzih, arılama ~ **kirin** tenzih etmek

tenzîlat *baz/m* tenzilat, indirim

tenzîlatkirin *m* indirim yapma (veya etme)

tenzîlat kirin *l/gh* indirim yapmak (veya et-mek)

tenzîlatkirî *rd* tenzîlatlı, indirimli

tenzîm *m* tanzim

tenzîmat *m* 1. tanzimat (tanzimat fermanı; 1839) 2. tanzimat

tenzîmatparêz *nd/nt* tanzimatçı (tanzimattan yana)

tenzîmatvanî *nd/nt* tanzimatçı (tanzimat hare-kinde görev almış kimse)

tenzîmkirin *m* tanzim etme, düzenleme

tenzîm kirin *l/gh* tanzim etmek, düzenlemek

teokrasi *m* teokrasi, din erki

teokratik *rd* teokratik

teolog *nd/nt* teolog, ilahiyatçı, tanrı bilimci

teolojî *m* teoloji, ilahiyat, tanrı bilimi

teorem *mat/m* teorem

teorî *m* teori, kuram ~ **ya peresanê** (an jî **teka-mûlê**) evrim teorisi

teorîk *rd* teorik, kuramsal

teorîsyen *nd/nt* teorisyen, kuramcı

teorîsyenî *m* teorisyenlik, kuramcılık

teorîzan *nd/nt* teorisyen

teorîzanî *m* teorisyenlik

teorîze *nd* teorize

teorîzekirin *m* teorize etme, kuramlaştırma

teorîze kirin *l/gh* teorize etmek, kuramlaştırmak
teorîzm *m* teorizm, kuramcılık
tep (I) *bj/m* sara, pericik, peri hastalığı
tep (II) *m* 1. pat (yassı bir şeye vurunca çıkan ses) * **got tep û lê xist** pat diye vurdu 2. pıt (çok küçük bir nesnenin bir şey üzerine düş-tüğünde çıkardığı ses) 3. pof (yere düşen ka-ba ve yumuşakça bir şeyin veya havası bo-şalan bir nesnenin çıkardığı sesi anlatır) ~ ~ 1) pat pat 2) tin tin ~ **û rep 1)** pat küt 2) pa-tır kütür ~ **û** ~ pat pat
tep (III) *m* 1. el darbesi, elle vurulan darbe 2. pençe (insanların elleri çin) 3. şamar ~ **avêtin (yekî)** şamar atmak ~ **kirin** darbeden korumak için eğilmek ~ **û mist** yumruk
tep (IV) *n* 1. tepe (bir şeyin en üst bölümü) 2. *ant* tepe (başın üst, kafa tasının iki kulak a-rasında kalan bölümü) 3. din (bir şeyin en yüksek ve sivri noktası)
tep (V) *nd* 1. sobe 2. ebel! ~ **lê dan** (an jî xis-tin) ebelemek ~ **a min lê!** sobe! (saklambaç gibi oyunlarda söylenen söz) ~ **a (min) li te** ebelemek (çocuk oyunlarında) ~ **a xwe pê kirin** sobelemek
tep (VI) *m* hile ~ **lê kirin** (birine) oyun oyna-mak, (birini) oyuna getirmek
tepa *m* cibinlik
tepaketi *rd* saralı
tepale *m* tezek, kuru tezek
tepan (I) *n* kapı tokmağı
tepan (II) *m* tapan
tepanandin *m* 1. göçertme 2. vurma
tepanandin *l/gh* 1. göçertmek 2. vurmak
teparik *m* tikaç
tepa serî *ant/n* kafa taşı zirvesi
tepdar *rd* saralı
tepe *erd/n* tepe * **derketibû serê tepe û dikir** **gazî** tepeye çıkıp bağıryordu
tepedor *m* şişe mantarı
tepel *m* doruk, zirve
tepela serî *ant/n* kafa taşı zirvesi
tepelik *mzk/m* dünbelek
teperep *h* 1. pat küt, raprap 2. çangıl çungul ~ **pê dan kirin** tepindirmek
teperepkirin *m* tepinme (ayaklarını vurarak gürültü çıkarma)
teperep kirin *l/gh* tepinmek (ayaklarını vura-rak gürültü çıkarmak)
tepeser *m* tepeleme
tepeserbûn *m* tepelenme
tepeser bûn *l/gh* tepelenmek
tepeser kirin *m* tepeleme, bastırma, yatıştırma (bozguna uğratma)
tepeser kirin *l/gh* tepelemek, yatıştırmak, bas-tırmak (bozguna uğratmak) * **me dijmin te-peser kir** düşmanı tepeledik * **serhildan te-peser kir** ayaklanmayı yatıştırdılar
tepeser kirî *rd* tepelenmiş olan
tepeş *ant/n* elmacık

tepetep *h* 1. raprap, patır patır, pıtır pıtır 2. sapır sapır * **tepetep sêv ketin** elmalar sapır sapır döküldü 3. tıp tıp, tıpr tıpr, tıptı tıptı ~ **jê cûn** pıt pıt atmak ~ **jî nava dilê (yekî) cûn** içi içine geçmek ~ **a nava dilê (yekî) bûn** içi içine geçmek
tepetepkirin *m* pıtırdama, raprap etme, tapır-dama, tıptırdama (yürürken tıpr tıpr ses çı-karma)
tepetep kirin *l/gh* pıtırdamak, raprap etmek, tapırdamak, tıptırdamak (yürürken tıpr tıpr ses çıkarmak)
tepê *m* ebelemece
tepek (I) *m* 1. tepe (bir şeyin en üst bölümü) * **wî li tepika darên qirase dimêzand** koca-man ağaçların tepesine bakıyordu 2. uç (bir şeyin başı, tepesi) * **li serê tepika darê çi-vîkek** heye ağacın ucunda bir kuş var 3. din (bir şeyin en yüksek ve sivri noktası) 4. *erd* tepe, tepecik 5. *ant* tepe (başın üst, kafa ta-sının iki kulak arasında kalan bölümü) ~ **a çiyê** din doruğu
tepek (II) *n* topak (hamur topağı) ~ **wergeran-din** pişman olmak
tepek (III) *m* 1. tezek 2. duvara yapıştırılarak kurumaya bırakılan yaş tezek
tepek (IV) *m* tepelik (bir şeyin tepesine konu-lan)
tepek (V) *m* şamar * **tepekekê min lê da** bana bir şamar vurdu ~ **li qûnê xistin** kışına tek-meyi atmak (vurmak veya yapıştırmak)
tepek (VI) *rd* ufak tefek kimse
tepika serî *ant/n* kafa taşı zirvesi
tepinkî *rd* inci gibi (küçük, temiz, güzel ve düz-gün)
tepinkirin *m* tapışlama, tapıklama (birini be-ğenerek arkasını okşama)
tepek kirin *l/gh* tapışlamak, tapıklamak (birini beğenerek arkasını okşamak)
tepil *m* bir vurmali çalgı
tepilorkî *rd* abullabut
tepinandin *m* göçürme
tepinandin *l/gh* göçürmek
tepirandin *m* eşeleme
tepirandin *l/gh* eşelemek
tepirîn *m* eşelenme
tepirîn *l/gh* eşelenmek
tepis *m* 1. basma, bastırma 2. sıkıştırma, tıkış-tırma 3. el sürme ~ **kirin** okşamak
tepisandin *m* 1. bastırma, basma (sıkıştırarak yerleştirme) 2. sıkıştırma, tıkıştırma, tıkma (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırma) 3. tepe-leme, doldurma 4. *mec* sindirme, sus pus et-me (susturma)
tepisandin *l/gh* 1. bastırmak, basmak (sıkıştı-rarak yerleştirmek) * **penêr tepisande kûp** küpe peynir bastı 2. sıkıştırmak, tıkıştırmak, tıkmak (bir şeyi dar bir yere zorla sığdır-mak) 3. tepelemek, doldurmak 4. *mec* sin-

dirmek, sus pus etmek (susturmak) * **hemû**
tepis kirin hepsini susturdu
tepisandî *rd* 1. basılmış olan 2. sıkıştırılarak
 yerleştirilmiş olan 3. *mec* sinik
tepisîn *m* 1. basılma, bastırılma 2. sığdırılma,
 tıkıştırılma, tıklılma 3. *mec* sindirilme
tepisîn *l/gh* 1. basılmak, bastırılmak 2. sığdı-
 rılmak, tıkıştırılmak, tıklılmak 3. *mec* sindi-
 rilmek
tepisik *bnr* terpûsk
tepiş (I) *m* 1. devinim 2. takat
tepiş (II) *m* tıpiş ~ **kirin** tıpişlamak, tapıklam-
 mak
tepişandin (I) *m* 1. tıpişlama, tapıklama 2. ya-
 tıştırma, oyalama
tepişandin (II) *m* devindirme
tepişandin (I) *l/gh* 1. tıpişlamak, tapıklamak
 2. yatıştırmak, oyalamak
tepişandin (II) *l/gh* devindirmek
tepişbûn *m* 1. tıpişlanma, tapıklanma 2. uslan-
 ma, durulma 3. yatışma, oyalanma
tepiş bûn *l/gh* 1. tıpişlanmak, tapıklanmak 2.
 uslanmak, durulmak 3. yatışmak, oyalanmak
tepişi *rd* uslanmış, durulmuş
tepişin (I) *m* 1. tıpişlanma, tapıklanma 2. us-
 lanma, durulma 3. yatışma, oyalanma
tepişin (II) *m* devinme
tepişin (I) *l/gh* 1. tıpişlanmak, tapıklanmak 2.
 uslanmak, durulmak 3. yatışmak, oyalanmak
tepişin (II) *l/gh* devinmek
tepişkirin *m* 1. tıpişlama, tapıklama 2. yatıştır-
 ma, oyalama
tepiş kirin *l/gh* 1. tıpişlamak, tapıklamak 2.
 yatıştırmak, oyalamak
tepişkor *rd/ndt* sakar (kimse)
tepişkorî *m* 1. sakarlık 2. *rd* sakarca
tepişkorîbûn *m* sakarlaşma
tepişkorî bûn *l/gh* sakarlaşmak
tepil *m* parça
tepin (I) *m* 1. patırdama 2. tıpırdama (yürür-
 ken tıpr tıpr ses çıkarma) 3. tıpırdama (ha-
 fîf hafif vurma) ~ **ketin** (tişteki) patırdamak
tepin (II) *m* göçme
tepin *l/gh* göçmek
tepinî *m* 1. patırtı 2. pıtırta 3. tapırtı, tıptırtı 4. tit-
 reme (ışık için; aralıklı olarak gücü azalıp ço-
 ğalma) ~ **jê anîn** 1) patırdatmak 2) pıtırdat-
 mak ~ **jê cûn** 1) patırdamak 2) pıtırdatmak
tepinîkirin *m* tıptırdatma
tepinî kirin *l/gh* tıptırdamak * **dilê wê tepinî**
 dike yüreği tıptırdıyor
tepink (I) *m* göçük (çökmüş, göçmüş yer)
tepink *m* mayın ~ **binax kirin** mayınlamak ~
çandin mayın döşemek, mayınlamak ~ **ki-
 rin binê erdê** mayın döşemek
tepink danîn *l/gh* mayınlamak
tepinkê *nd/nt* mayıncı
tepinkirin *m* tıptırdama (hafif hafif vurma)
tepin kirin *l/gh* tıptırdamak (hafif hafif vurma)

tepişk *m* tepsi
teпка *sepetê* *nd* sepet topu
tepkêberf *m* kar topu
tepl (I) *m* darbuka, dümbelek
tepl (II) *m* parmak izi
teple *mzk/m* dümbelek
teplêdan *m* ebeleme
tep lê dan *l/bw* ebelemek
tep lê kirin *l/bw* (birini) oyuna etirmek
teplêxistin *m* ebeleme, sobeleme
tep lê xistin *l/bw* ebelemek, sobelemek
teplfiroş *nd/nt* dümbelekçi (satan kimse)
teplik *mzk/m* dümbelek
teplikvan *nd/nt* darbukacı, dümbelekçi (çalan
 kimse)
teplikvanî *m* darbukacılık, dümbelekçilik
tepljen *nd/nt* darbukacı, dümbelekçi (çalan
 kimse)
tepljenî *m* darbukacılık, dümbelekçilik
teplo *m* sara (hastalığı)
teplorkî *h* apul apul * **ev zarok teplorkî bi rê**
 de diçe bu çocuk apul apul gidiyor
teployî *rd* saralı
teployîbûn *m* saralı olma (bu hastalığa yaka-
 lanma)
teployî bûn *l/gh* saralı olmak (bu hastalığa
 yakalanmak)
tepo (I) *rd* hilekâr
tepo (II) *m* cibinlik
tepreş *rd* 1. hilekâr 2. hain
tepreşî *m* 1. hilekârlık 2. hainlik
tepsik *m* 1. tabak (yiyecek koymaya yara az
 derin veya yayvan kap) 2. *rd* tabak (bir taba-
 ğın alacağı miktar)
tepsî *m* 1. tepsi 2. tepsi (içinde börek, tatlı vb.
 pişiriline kap) 3. *rd* tepsi (tepsi biçiminde o-
 lan) 4. *rd* tepsi (bir tepsinin alabileceği mik-
 tarda olan) * **du tepsî borek** iki tepsi börek
 ~ **ya çaygeran** kahveci tepsisi, askı
tepsik *m* 1. tabak 2. tepsi, küçük tepsi
teptep *m* 1. tapırtı, tıptırtı 2. *h* patır patır, sapır
 sapır ~ **a dil** yürek çarpıntısı, kalp atışı
teptepa *dil* *nd* yürek çarpıntısı, yürek atışı
teptepbûn *m* tapışlanma, tıpişlanma
teptepbûn *l/gh* tapışlanmak, tıpişlanmak
teptepe (I) *m* delikli tandır ekmeği
teptepe (II) *rd* şaşşal
teptepetî *m* şaşşallık
teptepkirin *m* 1. tapışlama, tıpişlama 2. tapış-
 lama (hamur düzeltirken hafif elle vurma) 3.
 tapışlama, tapıklama (birini beğenerek arka-
 sını okşama)
teptep kirin *l/gh* 1. tapışlamak, tıpişlamak 2.
 tapışlamak (hamur düzeltirken hafif elle
 vurmak) 3. tapışlamak, tapıklamak (birini
 beğenerek arkasını okşamak)
teptepo *rd* eşkinsiz
teputor *m* örümcek ağı
teq (I) *m* toprak damlı evlerde duvara gömülü

dolap, kör pencere

teq (II) m 1. tak (tahtaya, herhangi bir şeye vurulunca veya silâh patlayınca çıkan tok ve sert ses) 2. küt (bir nesneye vurulduğunda çıkan ses) * **got teq lê xist** küt diye vurdu ~ 1) tak tak 2) küt küt * **got teq teq li derî da** küt küt diye kapıyı vurdu ~ **û req 1)** tak tuk 2) taktır tukur, tan tun 3) tıngır mungır (yavaş düzenli bir biçimde yol alındığını belirtmek için kullanılır) 4) gürültü patırtı ~ **û req gelek dîtime** kös dinlemiş ~ **û şeq** gürültü patırtı

teqa (I) kör pencere

teqa (II) rd ukalâ, bilecen

teqabûl m 1. tekabül 2. *man* karşı olum ~ *kirin* tekabül etmek

teqadûm m tekaddüm, öncelik

teqal (I) m düzlem

teqal (II) m yuvarlak, yassı şey

teqalik m iğ başı

teqali rd düzlemsel

teqan (I) bnr teqn

teqan (II) m patlama

teqandin m 1. patlatma (patlama işine yol açma) 2. patlatma (bir silâhı veya bir patlayıcı maddeyi ateşleme) 3. patlatma (yarayı, çıbanı vb. içindeki iltihabı dışarı çıkarma) 4. *mec* patlatma, çatlatma (bir insanın sabrını tüketme, bir kimseyi nispet vererek kızdırma)

teqandin l/gh 1. patlatmak (patlamak işine yol açmak) * **min dengelî tûj ê ku guhê mirovan dîteqand, bihîst** kulakları patlattan bir ses duydum 2. patlatmak (bir silâhı veya bir patlayıcı maddeyi ateşlemek) * **demançe teqand** tabancayı patlattı 3. patlatmak (yarayı, çıbanı vb. içindeki iltihabı dışarı çıkarmak) * **birîn teqand** yarayı patlatmak 4. *mec* patlatmak, çatlatmak (bir insanın sabrını tüketmek, bir kimseyi nispet vererek kızdırmak) * **bes e, we camêr teqandiye** yeter, adamı patlatmışsınız

teqandî rd 1. patlak 2. patlak (araba tekerleği için)

teqas m 1. takas, sayışma 2. *bz* takas, kliring

teqaskirin m takas etme, sayışma

teqas kirin l/gh takas etmek, sayışmak

teqatî m ukalâlık

teqawid nd/rd tekaüt, emekli ~ **bûn** emekli olmak, emekliye ayrılmak ~ **kirin** emekliye ayrılmak (çıkarmak veya çıkartmak)

teqawidbûn m tekaüt olma, emekliye ayrılmak

teqawid bûn l/gh tekaüt olmak, emekli olmak

teqawidbûyî rd emekli olmuş olan

teqawidbûyîn m tekaüt oluş, emekliye ayrılış

teqawidî m tekaütlük, emeklilik

teqayî m ukalâlık, bilecenlik

teqdîm m 1. takdim, sunma 2. tanıtma, tanıştırma

teqdîmbûn m takdim edilme (veya olunma), sunulma

teqdîm bûn l/gh takdim edilmek (veya olunmak), sunulmak

teqdîmbûyîn m takdim ediliş (veya olunuş), sunuluş

teqdîmkar nd/nt 1. takdimci, sunucu 2. tanıtmacı

teqdîmkarî m 1. takdimcilik, sunuculuk 2. tanıtmacılık

teqdîmker nd/nt 1. takdimci, sunucu 2. tanıtmacı

teqdîmkerî m 1. takdimcilik, sunuculuk 2. tanıtmacılık

teqdîmkirin m takdim etme, sunma

teqdîm kirin l/gh takdim etmek, sunmak

teqdîr m 1. takdir 2. takdir (Allah'ın isteği) * **ev teqdîra Xwedê ye** bu Allah'ın takdiridir ~ **a Xwedê** takdiri ilâhî

teqdîrkar rd takdîrkâr

teqdîrname m takdirname

teqdîrkirin m takdir etme (veya eyleme)

teqdîr kirin l/gh takdir etmek (veya eylemek)

teqdîs m takdis, kutsama

teqdîskirin m takdis etme, kutsama

teqdîs kirin l/gh takdis etmek, kutsamak

teqdîskirî rd takdis edilmiş, kutsanmış

teqe m 1. patlama 2. sıkma ~ **lê kirin** (birine) sıkmak

teqe nd en azında, hiç olmasa, hiç değilse

teqel m teyel, ilinti

teqe lê kirin l/bw (birine) sıkmak (kurşun)

teqemenî m patlayıcı madde, mühimmat

teqereq m 1. takatuka, gürültü, patırtı, şamata, dağdağa 2. gürültü, karışıklık (birçok kimse-nin karıştığı kavga) 3. *h* har hur (karışıklık ve anlaşmazlık) 4. *h* lângir lungur ~ **derxistin** patırtı çıkarmak ~ **xistin (cihekî)** (bir yeri) patırtıya (veya gürültüye) vermek

teqereqkirin m patırdama

teqereq kirin l/gh patırdamak

teqeşeq m takatuka, gürültü, patırtı, şamata, dağdağa

teqeteq m 1. tak tak 2. tak tuk, gürültü patırtı ~ **a birq û birûskan** şımşek sesi

teqez h 1. mutlak 2. kesinlikle, muhakkak 3. *b* zinhar

teqezandin m mutlaklaştırmak, kesinleştirmek

teqezandin l/gh mutlaklaştırmak, kesinleştirmek

teqeze (I) m teklif, rica ~ **lê kirin** ricada bulunmak

teqeze (II) h 1. mutlaka 2. *m* doğrulama, tasdik

teqezebûn m doğrulanma

teqeze bûn l/gh doğrulanmak

teqezebûyî rd doğrulanmış

teqezebûyîn m doğrulanış

teqezekirin m 1. doğrulama, teyit etme (bir şeyin doğru olduğunu ortaya çıkarma) 2. doğrulama (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapma)

teqeze kirin *l/gh* 1. doğrulamak, teyit etmek (bir şeyin doğru olduğunu ortaya çıkarmak) 2. doğrulamak (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapmak)

teqezekiri *rd* teyitli, doğrulanmış

teqeze lê kirin *l/bw* ricada bulunmak

teqezî (I) *h* mutlaka

teqezî (II) *m* 1. tembih, uyarı 2. rica ~ **kirin** 1) tembih etmek 2) rica etmek

teqezikirin *l/gh* 1. tembihleme, ısmarlama 2. rica etme

teqezî kirin *l/gh* 1. tembihlemek, ısmarlamak 2. rica etmek

teqezikiri *rd* tembihli, tembihlenmiş olan

teqezî lê kirin *l/bw* tembihlemek, ısmarlamak
* **ma min ev teqezî li te kiribû?** ben sana böyle mi ısmarlamıştım?

teqezkirin *m* mutlaklaştırma, kesinleştirme

teqez kirin *l/gh* mutlaklaştırmak, kesinleştirmek

teqil fiz/m 1. özgül ağırlık 2. *mzk* ritim, vurgu

teqilandin *m* tartma, okkalama (bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışma)

teqilandin *l/gh* tartmak, okkalamak (bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışmak) * **hilda destê xwe û teqiland** eline alıp tarttı

teqildar *rd* ritmik

teqilîn *m* 1. tartılma 2. felfeleme (durmadan önce hızını yitirme)

teqilîn *l/gh* 1. tartılmak 2. felfelemek (durmadan önce hızını yitirmek)

teqin *m* batak, bataklik, çökek

teqinandin *m* 1. tıkatma 2. batağa saplama, batağa sıkıştırma

teqinandin *l/gh* 1. tıkatmak 2. batağa saplamak, batağa sıkıştırmak

teqinandî *rd* tıkanık

teqinîn *m* 1. tıkanma 2. batağa batma, çamura saplanma 3. sıkışıp kalma

teqinîn *l/gh* 1. tıkanmak 2. batağa batmak, çamura saplanmak 3. sıkışıp kalmak

teqiyayî *rd* 1. patlak 2. patlak (araba tekerleği için)

teqizandin *m* defetme, defleme, savma, savuşturma

teqizandin *l/gh* defetmek, deflemek, savmak, savuşturmak

teqizandî *rd* defedilmiş

teqize *h* mutlaka

teqizîn *m* 1. defolma, defoluş, çekip gitme 2. cehennem olma 3. siktirme

teqizîn *l/gh* 1. defolmak, çekip gitmek 2. cehennem olmak 3. siktirmek * **biteqize** siktir ~ **çûn** siktirip gitmek * **biteqize ji vê!** çek arabamı! (veya çek!) * **biteqizîne** siktir et

teqibat *m* takibat, kovuşturma

teqibatkirin *m* kovuşturma

teqibat kirin *l/gh* kovuşturmak

teqîn *m* 1. patlama (iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılma, infilâk etme) 2. ateş alma (ateşli silâh patlama) 3. patlama (genellikle iç basıncın artması yüzünden bir şey yarılmak) 4. *mec* patlama (çok sıkılma, sıkıntı ve sabırsızlığını belli etme) 5. *mec* patlama (zorlu tepki gösterme) 6. patlama (yara, çiban vb. içindeki iltihabın dışarıya çıkması) 7. patlama (ansızın bir gürültü duyulma) 8. çatlama (aşırı yemekten, içmekten, yorgunluktan eya bebek ağlamaktan ölecek duruma gelme) 9. çatlama (sıkıntı, yalnızlık, sabırsızlık, kıskançlık gibi ruhî durumları aşırı duyma)

teqîn *l/gh* 1. patlamak (iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilâk etmek) * **nepoxa te teqiya** balonun patladı * **dînamît teqiyaye** dinamit patlamış 2. ateş almak (ateşli silâh patlamak) 3. patlamak (genellikle iç basıncın artması yüzünden bir şey yarılmak) * **hîn çalên kanalizasyonê cih bi cih teqiyabûn** kanalizasyon çukurları yer yer patlamıştı 4. *mec* patlamak (çok sıkılmak, sıkıntı ve sabırsızlığını belli etmek) * **min xwe ranegirt, ez teqiyam** dayanamadım patladım 5. *mec* patlamak (zorlu tepki göstermek) 6. patlamak (yara, çiban vb. içindeki iltihabın dışarıya çıkması) * **birîn teqiya** yara patladı 7. patlamak (ansızın bir gürültü duyulmak) 8. çatlamak (aşırı yemekten, içmekten, yorgunluktan eya bebek ağlamaktan ölecek duruma gelmek) * **hingî nan xwar hindik mabû ku biteqiya** o tkadar yemek yedikî nerdeyse çatlayacaktı 9. çatlamak (sıkıntı, yalnızlık, sabırsızlık, kıskançlık gibi ruhî durumları aşırı duymak) * **ji ber tengaviyê wê mêjiyê min biteqe** sıkıntından beynim çatlayacak

teqînbar *rd* patlamalı * **motora teqînbar** patlamalı motor

teqîner *rd* patlayıcı

teqînî *m* patlama

teqîn jê anîn *l/bw* kütletmek

teqîn jê birin *l/bw* kütletmek

teqîn jê çûn *l/bw* kütlemek

teqîn pê ketin *l/bw* patlak vermek, patlamaya başlamak

teql (I) *m* takla ~ **û toqil** tepetaklak ~ **û toqilê dinyayê** dünyanın bin bir türlü halı ~ **û toqilê dinyayê hene** dünyanın bin bir türlü halı var

teql (II) *fiz/m* 1. özgül ağırlık 2. *mzk* ritim, vurgu ~ **ketin (yekî)** kilo tutmaya başlamak

teqlandin *m* terazileme (bir şeyin ağırlığını elle yoklama)

teqlandin *l/gh* terazilemek (bir şeyin ağırlığını elle yoklamak)

teqlandî *rd* terazilenmiş olan

teqlard *rd* 1. ritmik 2. *mzk* ritimli 3. *rz/rd* vur-gulu

teqle *m* 1. takla, taklak, perende 2. aşama ~ **dan** takla atmak, cumbuldamak
teqle avêtin *l/gh* takla atmak (veya kılmak)
teqlebaz *nd/nt* taklacı
teqlebazî *m* taklacılık
teqledan *m* takla atma (veya kılma)
teqle dan *l/gh* takla atmak (veya kılmak)
teqlîd *m* 1. taklit 2. *rd* taklit (benzetilerek yapılmış şey) * **diravê teqlîd** taklit para
teqlîdî *rd* taklidî (taklit yoluyla yapılan)
teqlîdkar *nd/nt* taklitçi
teqlîdkarî *m* taklitçilik
teqlîdker *nd/nt* taklitçi
teqlîdkerî *m* taklitçilik
teqlîd kirin *l/gh* 1. taklit etmek 2. taklidini yapmak, öykünmek
teqlîzan *m* tahterevallı
teqlobeqlô *m* tepetaklak ~ **bûn** tepetaklak olmak
teqlûtoqil *h* tepetakla, tepetaklak ~ **bûn** tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak)
teqn *m* bataklık, bataklık, çökek
teqol *m* topaç
teqreq *m* 1. patırtı 2. tak tuk
teqrîben *h* takriben
teqrîbî *rd* takribî, yaklaşık, ortalama
teqrîr *m* 1. takdir, yerleştirme, yerleştirilme 2. takdir, önerge 3. *hiq* takdir (tapu dairelerinde taşınmaz malını başkasına sattığını veya ipotek ettiğini söyleme)
teqrîz *m* takriz, beğence
teqsîm *m* 1. taksim, bölme 2. *mzk* taksim
teqsîr *m* esirgeme
teqsîrkin *m* esirgeme
teqsîr kirin *l/gh* 1. esirgemek (bir şeyi yapmaktan veya vermekten kaçınmak) * **ew tiştê ku we jê teqsîr kir, ez nastînîm** ondan esirgediğinizi ben almam 2. esirgemek (olumsuz biçimde; feda etmekten kaçınmak) * **mirov ji bo welatê xwe canê xwe teqsîr nake** insan yurdu için canını esirgemez
teqsît *m* taksit ~ **dan** taksit ödemek (veya vermek) ~ ~ taksit taksit
teqteq *h* tak tak
teqteqok (I) *m* çıptıt
teqteqok (II) *m* mantar, mantar tabancası
teqteqok (III) *zo/m* ağaçkakan (Picus)
teqteqokî *h* çıptıtı
teqteqonk *m* ilkel çocuk tabancası
teqûreq *m* 1. patırtı, gümbürtü, patırdama 2. *h* tak tuk 2. şakır şukur
teqûreq kirin *l/gh* patırtı, görürtü yapmak
teqwa ol/nd takva (**yekî**) ~ dini bütün
teqwiye *m* takviye
teqwiyekirin *m* takviye etme
teqwiye kirin *l/gh* takviye etmek
teqwîm *m* 1. takvim (zamanı yıllara, aylara ve günlere ayıran yöntem) 2. takvim (bir yılın günlerini, aylarını sayılı günlerini gösteren çi-

zelge) 3. *mec* takvim (yapılacak bir işin türlü evrelerini zamana bağlı olarak gösteren program) ~ **a rojê ast** güneş takvimi
ter *rd* 1. yaş (kendi suyunu, canlılığını yetirmemiş, kurumamış, kurutulmamış, taze) * **dara ter** yaş ağaç 2. yeşil (kurumamış, taze sebze) * **pîvazên ter** yeşil soğan 3. taze (dinç, yıpranmamış, yorulmamış) * **hîna ter û ciwan bû** daha taze ve güzeldi 2. taze, körpe (kuru olmayan) * **hê ter û teze** ye daha körpe 3. *nd* taze (genç) * **jîna ter û teze** taze kadın ~ **bûn** 1) yaşarmak 2) nemlenmek * **barûd ter bûye** barût nemlenmiş 3) *mec* hanile kalmak ~ **û ciwan** 1) taze, körpe (insan için; yeni yetişmekte olan) 2) genç ~ **û ciwan bûn** 1) körpe, taze olmak 2) genç olmak ~ **û ciwanî** 1) tazelik, körpelik 2) gençlik ~ **û hişk** yaş ve kuru ~ **û hişk bi dû te nekevin** kısır olasın (veya kalasın) ~ **û per** yaş, taze (ağaç) ~ **û şil** yaş, ıslak ~ **û terianî** taze delikanlı ~ **û teze** 1) taze, körpe (insan için; yeni yetişmekte olan) * **du xortên ter û teze** iki körpe delikanlı 2) taptaze 3) gep-genç, gepegenç terabûn *m* 1. yuvarlanma 2. yuvarlanma, uçma (yüksek yerden yuvarlanarak düşme) 3. yığılma, yıkılma (yere düşme) 3. yığılma (yere düşme)
tera *m* 1. yuvarlanma 2. yuvarlanma, uçma (yüksek yerden yuvarlanarak düşme) ~ **yî** (...) **bûn** 1) -e yuvarlanmak 2) -e yığılmak * **terayî erdê bû** yere yığıldı
terabe (I) 1. bozuk, arızalı * **makîneya terabe** bozuk makine 2. *argo* bozuk, çakar çakmaz 3. külüstür
terabe (II) *rd* züppe ~ **bûn** züppeleşmek
terabebûn (I) *m* bozukluk
terabebûn (II) *m* züppeleşme
terabe bûn *l/gh* züppeleşmek
terabebûyîn *m* züppeleşiş
terabekî *rd/h* züppece
terabetî (I) *m* bozukluk
terabetî (II) *m* züppelik ~ **kirin** züppelik yapmak
terabûn *m* 1. yuvarlanma 2. yuvarlanma, uçma (yüksek yerden yuvarlanarak düşme) 3. yığılmak, yıkılma (yere düşme)
tera bûn *l/gh* 1. yuvarlanmak 2. yuvarlanmak, uçmak (yüksek yerden yuvarlanarak düşmek) 3. yığılmak, yıkılmak (yere düşmek)
terad *m* koşu, yarış * **terada hespan** at yarışı
teraf (I) *bnr* tiraf
teraf (II) *m* yolma
terafkirin *m* yolma
teraf kirin *l/gh* yolmak
terahe *m* halı
teral *bnr* tiral
teram *bnr* haram û teram
terane *m* 1. terane, nağme 2. **terane** (boş söz) 3. alay, şaka

teranekirin *m* alay etme, şakalaşma
 terane kirin *l/gh* alay etmek, şakalaşmak
 teranfî *m* teranelik
 terapî *m* 1. terapi 2. *psî* terapi
 teraq *m* sohbet * teraqa wî pir xweş e sohbe-
 ti çok hoş
 teraq *bnr* teqîn û teraq
 teraqî *m* tüysüz şeftali türü
 teraqî (II) *m* nektar
 teraqî (III) *bnr* tereqî (II)
 teras *m* 1. taraça 2. düzeltilip ekim alanı hali-
 ne getirilmiş seki biçimli alan
 teraş (I) *bnr* ters û teraş
 teraş (II) *m* fundalık
 teraş (III) *n* kaya, taş
 teraşin *m* yontulma
 teraşin *l/gh* yontulmak
 teraştin (I) *m* 1. yontma 2. budama 3. tıraş et-
 me
 teraştin (II) *m* yarma, ikiye ayırma
 teraştin (I) *m* 1. yontmak 2. budamak 3. tıraş
 etmek
 teraştin (II) *l/gh* yarmak, ikiye ayırmak
 terat *m* koşu, yarış * dan teratan koşmaya
 başlamak
 teratîn *m* gidiş geliş (veya dönüş)
 terawîh *ol/m* teravi
 teraz *m* 1. denge (bir nesnenin veya insanın
 devrilmeden durna hali) 2. denge (siyasî
 güçlerin, yetkilerini birbirini sınırlayacak
 şekilde dağıtmaları) * teraza siyasî siyasi
 denge ~a civakî sos toplumsal (veya sosyal)
 denge
 terazandin *m* dengeleme
 terazandin *l/gh* dengelemek
 terazandî *rd* dengeli, dengelenmiş
 terazdar *rd* dengeli
 terazin *n* 1. yalpak, uçurum 2. yamaç, yalpi 3.
 yalpi, yeşillik düzlük alan 4. *rd* sarp
 terazînî *m* sarplık
 Terazî *ast/m* Terazi
 terazî *m* terazi ~ya qapanî kantar
 terazîbûn *m* terazilenme, tartılma, teraziye
 vurulma
 terazî bûn *l/gh* terazilenmek, tartılmak, tera-
 ziye vurulmak
 terazîker *nd/nt* dengeleyici, stabilizatör
 terazîkirin *m* terazileme, tartma, teraziye vur-
 ma
 terazî kirin *l/gh* terazilemek, tartmak, teraziye
 vurmak
 terazîkirî *rd* 1. dengeli 2. terazilenmiş olan
 terazîner *rd/nd* dengeleyici
 terazkirin *m* dengeleme
 teraz kirin *l/gh* dengelemek
 terazkirî *rd* dengelenmiş
 terazo *bnr* terazî
 terazo bûn *bnr* terazî bûn
 terazo kirin *bnr* terazî kirin

terazû *m* 1. terazi 2. mizan yıldızı
 terazûkirin *m* teraziye tartmak
 terazû kirin *l/gh* teraziye tartmak
 terazûmendî *m* denge
 terazûn *m* denge
 terbende *rd* bozuk
 terbendefî *m* bozukluk
 terbiye *m* 1. terbiye 2. terbiye (görgü) ~ girtin
 (an jî stendin) terbiye almak (yek) ~ kirin
 (birini) terbiye etmek ~ya (yekî) danê (biri-
 nin) terbiyesini vermek
 terbiyebûn *m* terbiye olma
 terbiye bûn *l/gh* terbiye olmak
 terbiyebûn *m* terbiye oluş
 terbiyedar *rd* 1. terbiyeli 2. terbiyecî
 terbiyeker *nd/nt* terbiyecî
 terbiyekirin *m* terbiye etme
 terbiye kirin *l/gh* terbiye etmek
 terbiyekirî *rd* terbiye edilmiş olan, eğitimli
 terbiyewî *rd* terbiyevî
 terbiyûm *kîm/m* terbiyum (kısaltması Tb)
 terbi wî *m* terbi, dörtleme
 terbûn *m* 1. yaşarma 2. nemlenme 3. *mec* ha-
 mile kalma
 ter bûn *l/gh* 1. yaşarmak 2. nemlenmek * ba-
 rûd ter bûye barût nemlenmiş 3. *mec* hami-
 le kalmak
 terbûyîn *m* 1. yaşarış 2. nemleniş 3. *mec* hami-
 le kalış
 tercal *rd* 1. yabanî, vahşî 2. ateş parçası, aşırı
 yaramaz çocuk
 tercih *m* tercih
 tercihî *h* tercihen
 tercihkîrîn *m* tercih etme
 tercihkîrîn *m* tercih etme, yeğleme
 tercih kirin *l/gh* tercih etmek, yeğlemek
 tercihkîrî *rd* tercih edilmiş olan, tercihli
 tercihbent *wî/m* terciibent
 tercûman *nd/nt* tercüman
 tercûmanî *m* tercümanlık ~ kirin tercümanlık
 yapmak
 tercûme *m* 1. tercüme, çeviri (dilden dile ak-
 tarma) 2. tercüme, çevire (bir dilden başka
 bir dile çevrilmiş yazı veya kitap)
 tercûmekirin *m* tercüme etme
 tercûme kirin *l/gh* tercüme etmek
 tercûmekirî *rd* tercüme edilmiş olan, çevril-
 miş olan
 tere (I) *m* satır
 tere (II) *m* tere
 terebe *nd/nt* cin çalışı
 terebentîn *m* terebentin
 terebihar *nd* fazla yağışlı olan bahar
 terebxane *m* dans, zevk ve sefa yeri
 teredî *rd* yoz
 teredîbûn *m* yozlaşma
 teredî bûn *l/gh* yozlaşmak
 teredîbûyîn *m* yozlaşış
 teredîfî *m* yozluk

teredût *m* tereddüt, çekinti
teredûti *m* tereddütlük, çekintilik
teref *n* 1. taraf (ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri) * **her terefê xanî bi dîwar hatibû girtin** evin her tarafı duvarla çevrilmişti 2. taraf, yön (yan, doğrultu) 3. taraf (yöre, yer) 4. taraf (istekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri) * **tu ji kîjan terefî yî?** sen hangi taraftansın? 5. taraf (bir kişinin soyundan gelenlenlerin hepsi) * **ji teref bavê ve zengîn e baba tarafından zengin ~ê (yekî) girtin** taraf tutmak (veya çıkmak veya olmak)
terefdar *nd/rd* 1. taraflı, yanlı 2. taraftar, yandaş ~ê (yekî) **bûn** yandaş olmak
terefdarî *m* 1. taraflılık 2. taraftarlık, yandaşlık
terefgir *rd* tarafgir, taraflı, yanlı
terefgirî *m* tarafgirlik ~ **kirin** tarafgirlik yapmak
terefgirtin *m* taraf tutma
teref girtin *l/gh* taraf tutmak
tereke *m* tereke, bırakıt
terekfincan *nd* fincan tepsisi
teremast *m* kış için tutulan yoğurt
terempêl *m* araba
terence *bnr* derence
tereng *rd* koyu (karaya kaçan renk)
terêngî *m* koyuluk
terengbûn *m* koyulaşma
terêngî bûn *l/gh* koyulaşmak (renkler için)
terengbûyî *rd* koyulaşmış
terengbûyîn *m* koyulaşış
terengîkirin *m* koyulaştırma (renk için)
terêngî kirin *l/gh* koyulaştırmak (renkler için)
terengîkirî *rd* koyulaştırılmış
terepîvaz *m* taze soğan
tereq *m* cihet, yön
tereqe *m* kapsül (ateşli silahlarda)
tereqedar *rd* kapsüllü
tereqî (I) *m* nektarin
tereqî (II) *m* terakki, ilerleme
tereqîperwer *rd* terakkiperver
tereqîperwerî *m* terakkiperverlik
teres *n* teres
teresal *m* fazla yağışlı geçen yıl
teresbav *n* teres oğlu
teresbûn *m* teres olma
teresbûn *l/gh* teres olmak
teresbûyîn *m* teres oluş
teresî *m* tereslik
tereskirin *m* teres etme
tereskirin *l/gh* teres etmek
teretûre (I) *nd* taze veya yaş sebze
teretûre (II) *m* 1. saçma sapan, zırva 2. *h* zırva bir biçimde ~ **axaftin** zırvalamak, saçmalamak
teretûretî *m* saçma sapanlık, zırvalama
terewîl *zo/m* kuş
terexûn *bj/m* yenirce * **terexûn li pidiyên wî ketine** diş etleri yenirceye yakalanmış ~ **lê**

ketin yenirceye yakalanmak
terez *m* dolu, büyük dolu * **rez ne tu rez bû terezê ji lê xist** bağ bağ değildi bir de dolu vurdu
tereza *rd* körpe, yeni doğmuş olan
terezin *n* 1. palandöken 2. kayalık 3. yalpık
tereziya avdar *nd* su tarazisi, tesviye ruhu
tereziya avê *nd* su tarazisi, tesviye ruhu
terezî *m* 1. terazi 2. denge * **serê wî nayê terezîyê** başı dengeye gelmiyor ~ **ya avê** su tarazisi ~ **ya (kesek an jî tîşteki) xera bûn** dengessi bozulmak
terêf *m* mikrop
terê rovî *bot/nd* bir bitki adı
terêx *n* vıcık dışkı (hem insanın hem de hayvanın)
terfî *m* terfi, yükseline ~ **dan (yekî) terfîlen** -dirmek
terfîkirin *m* terfi etme
terfî kirin *l/gh* terfi etmek
terfîkirî *rd* terfi edilmiş olan
terg *m* dolu
tergal (I) *rd* pis sohbetli
tergal (II) *m* 1. tergal (sentetik polyester lifleri veya ipliği) 2. *rd* tergal (buhdan yapılmış olan)
tergize *m* tehlike
tergizedar *rd* tehlikeli
terh (I) *n* tarz
terh (II) *m* kavunun hünüz büyümemiş olanı
terh (III) *m* 1. sürgün, çıvgın, cımbar, fidan (bir bitkide yeni süren filiz) 2. fidan, dikme (başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerden çıkarılan taze ağaç) ~ **ji ber çûn** sürgün vermek
terhane *m* 1. tarhana 2. tarhana (bundan yapılan çorba)
terhî *m* leçek, tül bent
terhik *m* 1. sürgün, cımbar, çıvgın, fişkın, fidan (bir bitkide yeni süren filiz) 2. fidan, dikme (başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerden çıkarılan taze ağaç) ~ **ji ber çûn** sürgün vermek ~ **ji berê çûn** kol atmak (bitki için; gödesinden ayrılan bir dal bir yöne uzanmak)
terhikgeh *m* fidanlık
terhîs *lşk/m* terhis
terhîsbûn *m* tersih olma
terhîs bûn *l/gh* tersih olmak
terhîsbûyî *rd* tersih olmuş olan
terhîsbûyîn *m* tersih oluş
terhîskirin *m* terhis etme
terhîs kirin *l/gh* terhis etmek
terhîskirî *rd* terhis edilmiş olan
teribandin *m* 1. bozma 2. bozma (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirme) 3. ağzına burnuna bulaştırma 4. dağıtma
teribandin *l/gh* 1. bozmak * **kurik leyîstoka xwe teriband** çocuk oyuncağını hakladı 2. bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisin-

den beklenen işi yapmayacak duruma getirmek) 3. ağzına burnuna bulaştırmak 4. dağıtmak

teribandî *rd* bozuk, bozulmuş olan

teribîn *rd* bozuk

teribîn *m* 1. bozulma 2. bozulma, arızalanma, haşatı çıkma (cihazlar için) 3. dağılma

teribîn *l/gh* 1. bozulmak * **rewşa wan teribî** durumları bozuldu 2. bozulmak, arızalanmak, haşatı çıkamak (cihazlar için) * **radyo teribî** radyo bozuldu 3. dağılmak

teribîner *rd* bozucu

terifandin (I) *m* 1. budama 2. gözü acıtma

terifandin (II) *m* toprak suyu emine, doyma (tarla için)

terifandin (I) *l/gh* 1. budamak 2. gözü acıtmak

terifandin (II) *l/gh* toprak suyu emmek, doymak (tarla için)

terifîn (I) *m* 1. budanma 2. kızarma, gözü acıma

terifîn (II) *m* toprak suyu emine, doyma (tarla için)

terifîn (I) *l/gh* 1. budanmak 2. kızarmak, gözü acımak

terifîn (II) *l/gh* toprak suyu emmek, doymak (tarla için)

terijandin *m* yığma

terijandin *l/gh* yığmak

terijîn *m* yığılma

terijîn *l/gh* yığılmak * **ez terijîn erdê** yere yığıldım

terik (I) *n* 1. yaş odun 2. sopa, taze sopa ~ **xwarin** sopa yemek

terik (II) *n* (*t* kalın okunur) 1. çav (at, eşek gibi hayvanların erkeklik organı) 2. *argo* sik, yarak

terikandin (I) *m* 1. çatlatma, yarma 2. çatlatma (ölmesine sebep olma, at benzeri hayvanlar için)

terikandin (II) *m* 1. terketme, bırakma 2. terketme, bırakma (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçme)

terikandin (I) *l/gh* 1. çatlatmak, yarmak * **lêva xwe terikand** dudağını çatlattı * **destên wê terikandine** ellerini yarmışlar 2. çatlatmak (ölmesine sebep olmak, at benzeri hayvanlar için)

terikandin (II) *l/gh* 1. terketmek, bırakmak 2. terketmek, bırakmak (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçmek) * **tu dê cixareyê biterikî-nî?** sigarayı bırakacak mısın?

terikandî (I) *rd* çatlak (sert olmayan şeyler için) * **lêvên wê yên terikandî** çatlak dudakları

terikandî (II) *rd* terk edilmiş

terikandibûn *m* çatlaklık

terikî *rd* çatlak, çatlamış olan

terikî. (I) *m* 1. çatlama, yarılma (sert olmayan şeyler için) 2. çatlama (bir yüzeyde kırışıklık, çizgiler oluşma) 3. doğurma, yavrilama (kancık için, kısarak, kedi, köpek vb. için)

terikîn (II) *m* terk edilme, bırakılma

terikîn (I) *l/gh* 1. çatlamak, yarılmak (sert olmayan şeyler için) 2. çatlamak (bir yüzeyde kırışıklık, çizgiler oluşmak) * **rûyê pêlavê terikiye** ayakkabının yüzü çatlamış 3. doğurmak, yavrilamak (kancık için, kısarak, kedi, köpek vb. için)

terikîn (II) *l/gh* terk edilmek, bırakılmak

terim *m* karabasan

teriqandin (I) *m* 1. dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) 2. savurma (insanlar için; her birini bir köşeye savurma) 3. sindirme, yıldıрма

teriqandin (II) *m* koşturma, çatlatma (at)

teriqandin (III) *m* biçilen otun eğirilmesine yardımcı olma

teriqandin (I) *l/gh* 1. dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) 2. savurmak (insanlar için; her birini bir köşeye savurmak) 3. sindirmek, yıldırmak

teriqandin (II) *l/gh* koşturmak, çatlatmak (at)

teriqandin (III) *l/gh* biçilen otun eğirilmesine yardımcı olmak

teriqandî *rd* 1. dağıtılmış 2. sindirilmiş, kurtulmuş olan

teriqî *rd* dağılımış olan

teriqîn (I) *m* 1. dağılma, tarumar olma, darın olma (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşma) 2. savrulma, savrulmuş 3. kaçışma 4. göçüp gitme, gidip gelme (sadece tavuk için) 5. sinme

teriqîn (II) *m* koşturulma, çatlama (at)

teriqîn (I) *l/gh* 1. dağılmak, tarumar olmak, darın olma (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak) 2. savrulmak * **her kes bi aliyeî de teriqî** her kes bir tarafa savruldu 3. kaçışmak 4. göçüp gitmek, gidip gelmemek (sadece tavuk için) * **mirîşk teriqîne** tavuklar göçüp gitmişler 5. sinmek

teriqîn (II) *l/gh* koşturulmak, çatlamak (at)

teris *bnr* terez

terişandin (I) *m* 1. ayartma (kandırma) 2. ayak kaydırma 3. ayartma, kandırma, aldatma, aldatış (kötü yola sürüklemeye) 4. kaydırma düşürme

terişandin (II) *m* 1. budama 2. sıyırma, sıyırış (hızla sürünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma)

terişandin (I) *l/gh* 1. ayartmak (kandırmak) * **ez ji cihê xwe yê kar razî bûm, wî ez terişandim** ben çalıştığım yerden memnundum, o beni ayarttı 2. ayak kaydırmak 3. ayartmak, kandırmak, aldatmak (kötü yola sürüklemek) * **keçik terişand û dest avêtê kızı** aldatıp onu ifgal etti 4. kaydırarak düşürmek

terişandin (II) */gh* 1. budamak 2. sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak)

terişandî (I) *rd* 1. ayartılmış 2. aldatılmış, kandırılmış olan

terişandî (II) *rd* 1. budanık, budanmış olan 2. sıyrık

terişîn (I) *m* 1. aldanma, kanıma 2. aldanıma (bir hileye, bir yalana kanma) 3. kayarak düşme

terişîn (II) *m* 1. yontulma 2. budanma 3. sıyrılma

terişîn (I) */lgh* 1. aldanmak, kanmak * **ez bi gotinên te yên xweş terişîm** tatlı sözlerine aldandım 2. aldanmak (bir hileye, bir yalana kanmak) 3. kayarak düşmek

terişîn (II) */lgh* 1. yontulmak 2. budanmak 3. sıyrılmak

terixandin *m* göynetme

terixandin */gh* göynetmek

terixîn *m* göynüme (sebze veya meyva çok olgunlaşma)

terixîn */lgh* göynüme (sebze veya meyva çok olgunlaşmak)

teriz *nd/m* dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) * **teriz bariya** dolu yağdı: ~ **barîn** (an jî **hatîn**) dolu yağmak

terizandin *m* huylandırma

terizandin */gh* huylandırmak

terizîn *m* huylanma

terizîn */lgh* huylanmak

terî (I) *m* kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) * **teriya hesp** atın kuyruğu * **teriya se itin** kuyruğu ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **kirin gurz** sıvışmak, sıvışıp kaçmak ~ **kirin qemçî** sıvışmak, sıvışıp kaçmak ~ **lê ba dan** (birini) fena sıkıştırmak ~ **li ba kirin** kuyruk sallamak ~ **ya mişkekî di mal de bi ard nabe** fare düşse başı yarılır ~ **ya mişk li mala wî bi ard nabe** fare düşse başı yarılır ~ **a xwe (bilind kirin) dan ser milê xwe** 1) kuyruğu dikmek (hayvan koşturmay başlamak) 2) kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) 3) delilenmek ~ **a xwe kirin nav piyên** (an jî **lingên**) **xwe** kuyruğunu kısmak

terî (II) *m* tazelik

terîb *rd* koşut, paralel

terîbî *mat/m* koşutluk

terîbkirin *m* koşutlaştırma

terîb kirin */gh* koşutlaştırmak

terîf *m* 1. tarif, tanım 2. tarif (bir işin yapılış yöntemini açıklama, belirtme) 3. tarif, tanım (bir şeyin bulunduğu yeri, çevre ile ilgisini belirtirerek açıklama) ~ **kirin** tarif etmek

terîfkirin *m* tarif etme, tanımlama, tanımlayış

terîf kirin */gh* tarif etmek, tanımlamak

terîm *m* terim, kavram ~ **a biçûk man** küçük terim

terîq *m* 1. yol 2. *ol* tarikat

terîqet *ol/m* tarikat

terîqetdar *rd* tarikat mensubu

terîş (I) *erd/n* 1. sarp yamaç 2. uçurum, yar

terîş (II) *m* 1. yırtılmış bez parçası 2. ince uzun bez parçası 3. sargı bezi

terîşterîşî *h* lime lime

terîşterîşîbûn *m* lime lime olmak

terîşterîşî bûn */lgh* lime lime olmak

terîşterîşîkirin *m* lime lime etme

terîşterîşî kirin */lgh* lime lime etmek

terîz *n* gök gürültüsü

terk (I) *m* 1. çatlak * **min li terkên destê wê** mēzand elindeki çatlaklara baktım 2. çatlaklık, yarık, rahne * **terka di dîwêr de** duvardaki çatlaklık 3. yarık (ince bir çizgi durumunda açılmış yara)* **terka li lêva wê** duğındaki yarık 4. *erd* yarık ~ **lê ketin** 1) çatlamak 2) yarılmak, yarıklar oluşmak

terk (II) *m* terk, bırakım, bırakma ~ **a cih û warê xwe kirin** yerini yurdunu terk etmek ~ **î welat bûn** yerini yurdunu terk etmek ~ **a cot-kariyê kirin** çifti bozmak ~ **a dîn dan** din değiştirmek, dinden dönmek * **camêr terka dînê xwe da** adam dininden döndü ~ **a eşqi-yatîyê kirin** düze inmek (eşkiyalıktan vazgeçmek) ~ **a (yekî) dan** (an jî **kirin**) (birini) terk etmek, bırakmak ~ **a (...)** **kirin** söküp atmak ~ **a (yekî) kirin** (birini) terk etmek, bırakmak ~ **a kurmê** (an jî **xûyê**) **xwe kirin** huyundan vazgeçmek

terkandin *m* 1. terk etme 2. vazgeçme, geçme, bırakma

terkandin */gh* 1. terk etmek 2. vazgeçmek, geçmek, bırakmak * **kurm li kê be kurme xwe naterikîne** huylu huyundan geçmez

terkandî *rd* terk edilmiş olan

terka rê *nd* ayrış, yol ayrımı, yol çatı

terkbûn *m* yarıklık

terkdan *m* terk etme

terk dan */gh* terk etmek

terkdayîn *m* terk ediş

terkdayî *rd* terk edilmiş olan

terkedinyayî *rd* terki dünya

terkedinyayîbûn *m* terki dünya olma, dağlara düşme

terkedinyayî bûn */lgh* terki dünya olmak, dağlara düşmek

terkedîn *rd* mürtet

terkedînî *mmürtetlik*

terkenimêj *rd* namazı bırakmış, namaz kılmayan

terkerê *m* sapak, yol sapağı, yol ayrımı

terkeselatî *rd* başını alıp gitmiş olan

terkeselatibûn *m* başını alıp gitme, terki diyar olma

terkeselatî bûn *l/gh* başını alıp gitmek, terki diyar olmak
terkeser *rd* 1. terki dünya olmuş olan 2. başıboş
terkeserbûn *m* başını alıp gitme, terki diyar olma
terkeser bûn *l/gh* başını alıp gitmek, terki diyar olmak
terkeserî *rd* 1. başını alıp gitmiş olan 2. *m* başıboşluk
terkeseribûn *m* başını alıp gitme
terkeserî bûn *l/gh* başını alıp gitmek
terkewelat *rd* terki diyar, yerini yurdunu terk etmiş olan
terkewelatbûn *m* terki diyar olma, yerini yurdunu terk etme
terkewelat bûn *l/gh* terki diyar olmak, yerini yurdunu terk etmek
terkî *m* terki * **terkiya hesp** atın terkisi
terkîb *rz/m* terkip, tamlama
terkîbibent *wj/m* terkipibent
terkîbkirin *m* terkip etme
terkîb kirin *l/gh* terkip etmek
terkîser *bwr* terkese
terkiwelat *bwr* terkewelat
terkkirin *m* 1. terk etme, bırakma 2. bırakma, vazgeçme, geçme (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçme)
terk kirin *l/gh* 1. terk etmek, bırakmak * bi rê de ez terk kirim û çûn yolda beni bırakıp gittiler 2. bırakmak, vazgeçmek, geçmek (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçmek) * **tu dê cixareyê terk bikî?** sigarayı bırakacak mısın? * **kurm li kê be kurmê xwe terk nake** huylu huyundan geçmez
terkkirî *rd* metruk, terk edilmiş
terk lê ketin *l/bw* 1. çatlak 2. yarılmak, yarıklar oluşmak
terlan (I) *zo/n* avcı kuş
terlan (II) *rd* yakışıklı, yakışıklı delikanlı
terlanî *m* yakışıklılık
terlax *zo/m* filamingo
terle *bot/m* bir tür bitki
terlik *n* 1. terlik (çeşitli kumaşlardan yapılmış başlık) 2. takke
term (I) *ast/n* büyük ayı takım yıldızı
term (II) *n* 1. ölü, mevta 2. ceset, naaş, cenaze 3. ölü (isim tamlamalarında) * **termê mirşkê** tavuk ölüsü ~ê **keştiyê** (an jî **gemiyê**) gemi leşi (veya enkazı) ~ê **(yekî) li erdê man** ölüsü ortada kalmak ~ê **(yekî) man li erdê** ölüsü ortada kalmak ~ê **mexil** ölüsü kandilli (veya kınalı)
term (III) *m* terim
terna navîn *man* orta terim
termal (I) *n* hayvan sağrısı
termal (II) *rd* termal
termayî *m* görüntü, hayalet
termex *m* tırmık
Termê Adem *ast/nd* Büyük Ayı

Termê Merxê *ast/nd* Büyük Ayı
termê mexilan *ast/nd* yedi kardeş
Termê Nehê *ast/nd* Küçük Ayı
termisandin *m* sindirme, sindirîş (pusmasını sağlama)
termisandin *l/gh* sindirmek
termisandî *rd* sindirilmiş (pusması sağlanmış olan)
termisî *rd* sinik
termisîn *m* sinme, pusma
termisîn *l/gh* sinmek, pusmak
termîk *fiz/m* 1. termik 2. *rd* ısı, termik
termîn *m* sömestre
termînal *m* terminal
termînoloji *m* terminoloji
termît *zo/n* ak karınca (Termes)
termodînamîk *m* termodinamik
termoelektrik *m* termoelektrik
termosfor *m* termosfor
termokîmya *m* termokimya
termometre *m* termometre, sıcaklıkölçer
termonukleer *m* termonükleer
termoplast *m* termoplast
termos *m* termos
termosfer *ast/m* termosfer, ısı yuvarı
termosifon *m* termosifon
termostat *m* termostat, ısıdenetir
ternebî *m* bir üzüm türü
ternebûyî *rd* hiç doğurmamış kadın
terobero *rd* 1. bozuk * **erebeya terobero** bozuk araba 2. me çatma (değersiz gereçlerle özensiz yapılmış) * **xaniyekî terobero** derme çatma bir ev 3. often püften
terok *n* yaş odun
teror *m* terör
terorîst *nd/rd* terorist, tedhişçi
terorîzm *m* terorizm, tedhişçilik
terorkar *m* terorist
terorkarî *m* terorizm
terp *m* 1. lâp * **hevîr got terp kete erdê kete** erdê hamur lâp diye düştü 2. küt (bir nesneye vurulduğunda çıkan ses) 3. küt (kalp atışının çıkardığı ses) 4. güm * **erebeyê got terp li darê xist** araba güm diye ağaca vurdu ~ **û rep küt küt**, pat küt
terpandin *m* 1. kütürdeme 2. girişme (vurma)
terpandin *l/gh* 1. kütürdemek 2. girişmek (vurmak)
terpares *rd* iri kıyım, iri yapılı
terpase *rd/nd* azman, zebellâ, iri yapılı, iri yarı, izbandot 2. ri ve kaba saba
terpasokî *rd* iri kıyımca
terperep *m* 1. patırtı 2. küt küt 3. güm güm
terpijandin *m* yere serme, yere yığma
terpijandin *l/gh* yere sermek, yere yığmak * **li erdê da terpijand** yere serdiler
terpik *m* şaplak
terpilandin *m* 1. sendeletme 2. tökezletme
terpilandin *l/gh* 1. sendeletmek 2. tökezletmek

terpilîn *m* 1. sendeleme 2. tökezleme, tökezme 3. sürçme (yürürken dengesini bozma) 4. takılma (bir yere ilişip veya dokunup kalma)

terpilîn */lgh* 1. sendelemek 2. tökezlemek, tökezlemek 3. sürçmek (yürürken dengesini bozarak) 4. takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)

terpîn *m* 1. küt, küt etme (bir nesneye vurulduğunda çıkan ses) 2. küt (kalp atışının çıkardığı ses) 3. gümbürdeme

terpîn */lgh* 1. küt etmek 2. gümbürdemek

terpinî *m* 1. kütürtü 2. gümbürtü ~ya **dil** kalp atışı

terpîr *m* koca karı

terpûsk *m* 1. el darbesi, elle vurulan darbe 2. pençe (insanların elleri için) 3. şamar ~ **danîn** (**yekî**) şamar atmak ~ **lê dan** (an jî **xistîn**) şamar atmak

terpûş *m* kadın fesi

terq (I) *nd* çatal (yolun ayrılma yeri) * **terqa rê** yolun çatalı

terq (II) *m* 1. dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) 2. kaçışma 3. savuşma 4. isyan, ayaklanma * **terqa Sêx Seîd** Seyh Sait isyanı ~a (**yekî**) **rabûn** fermanı çıkmak

terqa rê *nd* kavşak, yol kavşağı, yol ayrımı, yol çatı

terqandin *m* 1. dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) 2. savurma (insanlar için; her birini bir köşeye savurma) 3. sindirme, yıldıma

terqandin */lgh* 1. dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) 2. savurmak (insanlar için; her birini bir köşeye savurmak) 3. sindirmek, yıldırmak

terqîn (I) *m* şakırtı, takırtı * **terqîna tevr û bêran** kazma kürek şakırtısı

terqîn (II) *m* 1. dağılma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaşma veya ayrılma) 2. savrulma (insanlar için; her biri bir köşeye savrulma) 3. sindirilme, yıldırilma

terqîn */lgh* 1. dağılmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaşmak veya ayrılmak) 2. savrulmak (insanlar için; her biri bir köşeye savrulmak) 3. sindirilmek, yıldırmak

terqlêketin *m* 1. darmadağın olma, bozguna uğrama 2. kaçışma

terq lê ketin */bw* 1. darmadağın olmak, bozguna uğramak 2. kaçışmak

terqlêketî *rd* darmadağın olmuş

terqlêxistin *m* darmadağın etme, bozguna uğratma

terq lê xistin */bw* darmadağın etmek, bozguna uğratmak

terqlêxistî *rd* darmadağın edilmiş

ters (I) *rd* 1. ters, aykırı (gerekli olan duruma karşıt olarak) 2. ters, aksi (uygun olmayan, elverişsiz, münasebetsiz, zamansız, vakitsiz) * **karekî ters** ters ters bir iş * **li min megire, rastî zemanekî ters hat** aksi bir zamana rastladı, kusura bakma 3. **mec** ters, aksi (gönül ve cesaret kırıcı, huysuz, sert, inatçı) 4. *n* ters (bir şeyin içe gelen yanı, arkası) 5. ters (kesici bir aletin kesmeyen yanı) 6. ters (bir şeyin aksi) ~ **bûn** ters olmak, aykırı olmak ~ ~ ters ters ~ ~ **lê nihêrtin** (an jî **mêze kirin**) ters ters bakmak 1) aksi gibi 2) aksine ~î **hev ketin** birbirine ters düşmek ~î (...) **ketin** -e aykırı düşmek ~î (**yekî**) **ketin** aykırılışmak ~o **merso** ters pers

ters (II) *n* ters (tek tırnaklı hayvan pisliği)

ters (III) *b* tös (hayvanı töskürtmek için kullanılır)

ters bûn */lgh* töskürmek

ters çûn */lgh* baş aşağı gitmek (sürekli zarar görmek veya kötüleşmek)

tersiyer *kim/rd* üçüncül

tersî *rd* tersi

tersîfî *m* terslik, aksilik

terskirin (I) *m* töskürtme

terskirin (II) *m* tersleme (hayvan pisleme)

ters kirin (I) */lgh* töskürtmek

ters kirin (II) */lgh* terslemek (hayvan pislemek)

terskî *h* tersine, töskürü

tersomerso *rd* ters tûrs (düzgün gitmeyen, iyi işlemeyen) ~ **xeber dan** ters tûrs konuşmak

ters ters *h* yan yan * **ters ters li erebeyê mêze kir** yan yan arabaya baktı

tersxane *m* ter Shane, gemilik

terş (I) *n* leş, ceset * **bûn weka terş** kalıp kesilmek (olduğu gibi kalmak)

terş (II) *n* 1. davar, küçük baş hayvan 2. bir tür hayvan hastalığı ~ **û teraş** mal devar

terş (III) *n* gulyabanî

terşdar *nd/nt* hayvancı

terşdarî *m* hayvancılık

terşê şevê *nd* gulyabanî

terşînk *m* neşter

terşvan *nd/nt* hayvancı

terşvanî *m* hayvancılık

tert (I) *n* 1. kesek (toprak için) 2. kesinik (taş gibi olmuş toprak parçası) 3. kesek (sertleşmiş hayvan gübresi veya pisliği) 4. kefeği (dişlerin diplerinde ve kaplarda oluşan kireç tabakası)

tert (II) *n* pıhtı * **tertê xwînê** kan pıhtısı

tert (III) *n* kelle * **tertek penêr** bir peynir kellesi

tert (IV) *m* dağılma, tarumar olma ~ **û bela** darmadağın, dağılmak ~ **û bela bûn** darmadağın olmak, tarumar olmak ~ **û bela kirin** darmadağın etmek, tarumar etmek

tertan *n* 1. kesek (toprak için) 2. kesek (sertleşmiş hayvan gübresi veya pisliği)

tertanbûn *m* kerpiçleşme (çok sert ve kuru duruma gelme)
 tertan bûn *m* kerpiçleşmek (çok sert ve kuru duruma gelmek)
 tertanî *rd* kesekli
 tertbûn *m* kerpiçleşme (çok sert ve kuru duruma gelme)
 tert bûn *m* kerpiçleşmek (çok sert ve kuru duruma gelmek)
 tertele *m* katliam
 tertepe *m* lavaş ekmeğinden biraz kalın olan ekmeğ
 tertepêl (I) *bj/m* muayene
 tertepêl (II) *m* eski belge, arşiv
 tertere *rd* aylak
 tertgirtin *m* kefeği olma
 tert girtin *l/gh* kefeği olmak
 tertik *m* kumaşın kirlenip sertleşmesi
 tertilandin *m* kımıldatma
 tertilandin *l/gh* kımıldatmak
 tertilîn *m* kımıldama
 tertilîn *l/gh* kımıldamak
 tertûb *m* 1. tertip, düzen 2. tertip (doktorun hastaya verdiği ilaç düzeni) 3. tertip, dizgi 4. tertip (askere alınma dönemi) 5. tertip, oyun
 tertûbat *m* tertibat, düzenek
 tertûb bûn *m* tertiplenme, düzenlenme
 tertûb bûn *l/gh* tertiplenmek, düzenlenmek
 tertûbker *nd/nt* tertipleyen, düzenleyici, düzenleyen
 tertûbkerî *m* düzenleyicilik
 tertûbkirin *m* tertip etme, tertipleme, düzenleme
 tertûb kirin *l/gh* tertiplemek, tertip etmek, düzenlemek
 tertûbkirî *rd* tertipli, düzenli, düzenlenmiş olan
 tertûl *n* kesek (toprak için)
 tertûbela *rd* 1. dağınık (geniş bir alana yayılmış olan) 2. darmadağın, darmadağınık, tarumar, ~ bûn darmadağın olmak, tarumar olmak ~ kirin dağıtmak, darmadağın etmek, tarumar etmek
 tertûbelabûn *m* dağılma, darmadağın olma, tarumar olma
 tertûbela bûn *l/gh* dağılmak, darmadağın olmak, tarumar olmak
 tertûbelakirin *m* dağıtma, darmadağın etme
 tertûbela kirin *l/gh* dağıtmak, darmadağın etmek
 tertûbelakirî *rd* darmadağın olmuş olan
 tertûbelatî *m* darmadağınlık, dağınıklık
 tertûnc *m* israf
 tertûncibûn *m* israf olma
 tertûncî bûn *l/gh* israf olmak
 tertûncîkirin *m* israf etme
 tertûncî kirin *l/gh* israf etmek
 terû *m* palavra
 terûciwanî *m* körpelik

ter û teze *rd* 1. taptaze 2. gepgenç, gepegenç *
 hê ter û teze bû mir gepgençken öldü
 terûtezefî *m* körpelik
 terwende (I) *rd* turfanda, turfe
 terwende (II) *rd* titiz (temizliğine ve şıklığına dikkat eden)
 terwende (III) *rd* nadide
 terwendi *rd* titiz, müşkülpesend
 terx *n* dışkı (anüs yoluyla dışarı atılan besin artığı) * terxê mirov insan dışkısı
 terxan (I) *rd* aylak, avare (işsiz, boş gezen)
 terxan (II) *m* tahsis, ayırma ~ kirin tahsis etmek
 terxanbûn *m* tahsis edilme, özgülenmek, ayrılma
 terxan bûn *l/gh* tahsis edilmek, özgülenmek, ayrılmak
 terxandin *m* tahsis etme, ayırma
 terxandin *l/gh* tahsis etmek, ayırmak
 terxandî *rd* tahsisli
 terxane *m* tarhana
 terxanî *m* tahsisat, ödenek (yolluk dışında verilen para)
 terxanîfî *m* aylaklık ~ kirin aylaklık etmek
 terxankirin *m* 1. tahsis etme, özgüleme, ayırma 2. tahsis etme, bağlama (bir iş veya kimse için ayırma) 3. hasretme
 terxan kirin *l/gh* 1. tahsis etmek, özgülemek, ayırmak * li qata jor me ji te re ode terxan kir üst katta sana oda ayırdık * em dê vê menzelê ji zarokan re terxan bikin bu odayı çocuklara ayıracağız 2. tahsis etmek, bağlamak (bir iş veya kimse için ayırmak) * min jê re mehanî terxan kir ona aylık bağladım 3. hasretmek * hemû wextên xwe jixwendinê re terxan kiribû bütün vaktini okumaya hasretmişti
 terxankirî *rd* tahsisli, tahsis olunmuş, muhasasas * riya terxankirî tahsisli yol
 terxê *rd* obur (kadın)
 terxîç (I) *n* ağıl kapısı
 terxîç *rd* 1. azgın, kuduruk 2. azgın (cinsel olarak)
 terxîçî *m* 1. azgınlık, kudurukluk 2. azgınlık (cinsel istekleri aşırı olan) 3. *rd* azgın
 terxîçibûn *m* azgınlıklaşma (cinsel istekleri aşırılığa)
 terxîçî bûn *l/gh* azgınlıklaşmak (cinsel istekleri aşırılığa)
 terxîçibûyî *rd* azgınlıklaşmış (cinsel istekleri aşırılığa)
 terxîçibûyîn *m* azgınlıklaşmış (cinsel istekleri aşırılığa)
 terxîçîkirin *m* azıtma, azgınlıklaştırma
 terxîçî kirin *l/gh* azıtmak, azgınlıklaştırmak
 terxîçîfî *m* azgınlık (cinsel için)
 terxîç *n* ağıl kapısı
 terxîkirin *m* dışkılama
 terx kirin *l/gh* dışkılamak
 terxo *rd* obur (erkek)

terz *n* tarz
terzilandin *m* kavurma
terzilandin *l/gh* kavurmak * **goşt terziland** et kavurdu
terziman *rd* belâgatlı
terzimanî *m* belâgat
terzî *nd/ht* 1. terzi, , dikişçi 2. terzi, terzihane ~ **tazî ne goşkar pêxwas in** terzi kendi sökü-günü dikemez ~**yê jinan** kadın terzisi ~**yê pantolan** pantoloncu
terzî *m* terzilik, terzicilik, dikişçilik
terzixane *m* terzihane, dikim evi, dikimhane
tes (I) *nd -e* gibi * **tes Erebe** *e* Arap gibi * **tes sor** *e* kırmızı gibi
tes (II) *b* tös
tesadûf *m* tesadüf
tesbîh *m* tespih
tescîl *m* 1. tescil, kütüğe geçirme) 2. *hiq* tescil
tescîlbûn *m* tescil olma
tescîl bûn *l/gh* tescil olmak
tescîldar *rd* tescilli
tescîlkirin *m* tescil etme
tescîl kirin *l/gh* tescil etmek
tescîlkirî *rd* tescilli, tescil edilmiş
tesdîq *m* tasdik, onama
tesdîqbûn *m* tasdik olma, tasdiklenme, onaylanma
tesdîq bûn *l/gh* tasdik olmak, tasdiklenmek, onaylanmak
tesdîqbûyîn *m* tasdik oluş, tasdikleniş, onaylanış
tesdîqdar *rd* 1. tasdikli, onaylı 2. tasdik edici, onaylayıcı
tesdîqkirin *m* tasdik etme, onama, onaylama
tesdîq kirin *l/gh* tasdik etmek, onamak, onaylamak
tesdîqkirî *rd* tasdikli, onaylı (onaylanmış olan)
tesdîqname *m* tasdikname, öğrenim belgesi
tesdîqnebûyî *rd* onaysız, onaylanmamış olan
tesdîs *wj/m* tesdis
tesedîq *m* sadaka ~**a seriyan** başının gözünün sadakası
tese *m* 1. dereme, sına 2. kontrol, bakma
teselebûn *m* 1. deneme, sınanma 2. kontrol edilme
tese *bûn* *l/gh* 1. denemek, sınanmak 2. kontrol edilmek
teselekirin *m* 1. deneme, sına 2. kontrol et, bakma
tese *kirin* *l/gh* 1. denemek, sınamak 2. kontrol etmek, bakmak
teselekirî *rd* denenmiş, sınanmış
teselî (I) *m* 1. dereme, sına 2. tecrübe
teselî (II) *m* teselli, avuç, avuntu
teselîker (I) *rd* deneyici, sinayıcı
teselîker (II) *rd* teselli edici, avutucu
teselîkirin (I) *m* deneme, sına
teselîkirin (II) *m* teselli etme, avundurma, avutma

teselî kirin (I) *l/gh* denemek, sınamak
teselî kirin (II) *l/gh* teselli etmek, avundurmak, avutmak
teselsûs *hiq/nd* teselsûs
teserûf *m* 1. tasarruf, kullanım (kullanma yetkisi) 2. tasarruf (idareli tüketme)
teserûfkirin *m* 1. tasarruf etme (istediği gibi bir malı kullanma) 2. tasarruf etme (idareli tüketme)
teserûf kirin *l/gh* 1. tasarruf etmek (istediği gibi bir malı kullanmak) 2. tasarruf etmek (idareli tüketmek)
tesetûr *m* tesettür
tesewir *m* 1. tasavvur 2. tasarlama, tasım 3. tasarım
tesewirbûn *m* 1. tasavvur edilme 2. tasarlanma 3. tasımlanma
tesewir bûn *l/gh* 1. tasavvur edilmek 2. tasarlanmak 3. tasımlanmak
tesewirkirin *m* 1. tasavvur etme 2. tasarlama 3. tasımlama
tesewir kirin *l/gh* 1. tasavvur etmek 2. tasarlamak 3. tasımlamak
tesewirkirî *rd* tasavvur edilmiş olan
tesewûf *m/fel* tasavvuf
tesewûfî *rd* tasavvufi
tesfiye *m* 1. tasfiye (arıtma, temizleme) 2. *mec* tasfiye (ortadan kaldırma) 3. tasfiye (türlü sebeplerle birini işine son verme)
tesfiyeker *nd/rd* tasfiyeci
tesfiyekirin *m* 1. tasfiye etme (bir ticarî kuruluşu kapatma) 2. tasfiye etme (ortadan kaldırma)
tesfiye kirin *l/gh* 1. tasfiye etmek (bir ticarî kuruluşu kapatmak) 2. tasfiye etmek (ortadan kaldırmak)
tesfiyexane *m* tasfiyehane, arıtım evi, rafineri
teshîh *m* tashih, düzeltme, düzelti
teshîhbûn *m* tashih olma, düzeltilme
teshîh bûn *l/gh* tashih olmak, düzeltilmek
teshîhker *nd/ht* tashihçi, düzeltici, düzeltmen
teshîhkerî *m* tashihçilik, düzelticilik, düzeltmenlik
teshîhkirin *m* tashih etme, düzeltme
teshîh kirin *l/gh* tashih etmek, düzeltmek
teshîhkirî *rd* tashih edilmiş olan
tesîr *m* 1. tesir, etki (bir kimse veya nesnenin başka bir kişi veya şey üzerindeki gücü) 2. tesir, etki (bir etken veya bir sebebin sonucu) * **tesîra şîrqamê ne baş bû** tokadın etkisi kötü oldu 3. *mec* tesir, etki (bir kimse üzerinde bırakılan izlenim) * **tesîreke baş li ser min hişt** bende olumlu bir etki bıraktı ~ **dan canê (yekî)** can vermek * **van gotinên te tesîr dan canê min** bu sözlerin bana can verdi ~ **jê girtin** -den etkilenmek ~**a (...)** **neman** 1) etkisini yitirmek 2) hükmü kalmamak, hızını kaybetmek (veya yitirmek)
tesîrbûn *m* tesir olma, etkilenme

tesir bûn */lgh* tesir olmak, etkilenmek
tesirdar *rd* tesirli, etkili
tesirdarbûn *m* 1. etkili olma 2. etkilenme
tesirdar bûn */lgh* 1. etkili olmak 2. etkilenmek
tesirdarî *m* etkililik
tesirgirtin *m* etkilenme
tesir girtin */gh* etkilenmek
tesirjêgirtin *m* etkilenme
tesir jê girtin */bw* etkilenmek
tesirker *rd* 1. etkileyici, etkili 2. *mec* etkili, dokunaklı 3. etkileyici, büyüleyici * **xeber-daneke tesirker** etkileyici bir konuşma
tesirkerî *m* 1. etkileyicilik, etkililik 2. *mec* etkililik, dokunaklılık 3. etkileyicilik, büyüleyicilik
tesirkirin *m* tesir etme, etkileme, işleme
tesir kirin */lgh* tesir etmek, etkilemek, işlemek
tesirkirî *rd* tesir etmiş, etkilemiş olan
tesirlêbûn *m* tesir edilme, etkilenme
tesir lê bûn */bw* tesir edilmek, etkilenmek
tesirlêbûyî *rd* etkilenmiş
tesirlêbûyîn *m* tesir edilmiş, etkilenmiş
tesirlêkirin *m* 1. tesir etme, etkileme, etkide bulunma 2. *fiz* etkilme 3. etkileme, büyüleme
tesir lê kirin */bw* 1. tesir etmek, etkilemek, etkide bulunmak 2. *fiz* etkilmek 3. etkilemek, büyülemek
tesirlêkirî *rd* etkilenmiş, etkide bulunmuş olan
tesir lê nekirin */bw* 1. etkilememek 2. *mec* fayda etmemek
tesir li hev kirin */bw* etkileşmek
tesis *m* tesis, yapma, kuruna
tesîsat *n* tesisat, döşem, donanım
tesîsatsaz *nd/nt* döşemci, döşeyici
tesîsatsazî *m* döşemcilik, döşeyicilik
tesk *rd* dar (eni dar)
teskere *m* 1. tezkere (bir iş için izin verildiğini gösterir resmî kâğıt) 2. *ışk* tezkere (askerlik görevinin bittğini gösterir belge) 3. *wj* tezkere (genellikle şairlerin yaşam ve manzumelerinden bahseden eser) ~ **girtin** (an jî **stendin**) tezkere almak ~ **yê (yekî) tije kirin** tezkeresini eline vermek
teskeregirtî *rd* tezkereci (tezkere almış olan)
teskerenivîs *nd/nt* tezkereci (tezkere yazarı)
teskerestendî *rd* tezkereci (tezkere almış olan)
teskîn *m* teskin
teslîm *m* 1. teslim (bir şeyi sahibine verme) 2. teslim (emanet alınmış bir şey sahibine geri verme) 3. teslim (bırakma, devretme) 4. *mec* teslim (gerçek olduğunu söyleme, doğrulama) 5. *b* teslim (teslim ol veya teslim oluyorumun kısaltılmışı) ~ **û teselûm** teslim tesellüm ~ **bûn** 1) teslim olmak 2) ruhunu teslim etmek ~ **kirin** teslim etmek ~ **î axê kirin** toprağa vermek ~ **î edaletê bûn** adalete teslim olmak ~ **î edaletê kirin** adalete teslim etmek ~ **î erdê kirin** toprağa vermek ~ **î (yekî) bûn** (birine) teslim olmak ~ **î (yekî) kirin** (birine)

teslim etmek ~ **î rihma xwedê bûn** ruhunu teslim etmek ~ **î roja êvara înê kirin** (ölüyü) perşembe gününe devretmek
teslîmat *m* teslimat
teslîmbûn *m* 1. teslim olma 2. can verme, ruhunu teslim etme
teslîm bûn */lgh* 1. teslim olmak 2. can vermek, ruhunu teslim etmek
teslîmbûnî *nd/nt* teslimiyetçilik
teslîmbûyî *rd* teslim olmuş olan
teslîmbûyîn *m* 1. teslim oluş 2. can veriş, ruhunu teslim etme
teslîmgir *nd/nt* teslimatçı
teslîmgirî *m* teslimatçılık
teslîmgirtin *m* 1. teslim alma 2. teslim alma (tutsak alma)
teslîm girtin */gh* 1. teslim almak 2. teslim almak (tutsak almak)
teslîmgirtî *rd* teslim alınmış olan
teslîmiyet *m* teslimiyet
teslîmî *m* teslimiyet
teslîmkirin *m* 1. teslim etme 2. toprağa verme, defnetme
teslîm kirin */lgh* 1. teslim etmek 2. toprağa vermek, defnetmek
teslîmkirî *rd* teslim edilmiş olan
teslîmstendin *m* teslim alma
teslîm stendin */gh* teslim almak
teslîmstendî *m* teslim alınmış olan
teslîs *ol/m* teslis, üçleme
tesmîm *m* tasnîm, tasnîmlama
tesnewec *rd* her ihtiyacı karşılayan
tesnî *m* yapıntı
tesnîf *m* tasnif, bölümleme, sınıflama
tesnîfbûn *m* tasnif olma, bölümlenme, sınıflama
tesnîf bûn */lgh* tasnif olmak, bölümlemek, sınıflamak
tesnîfbûyîn *m* tasnif oluş, bölümleşme, sınıflayış
tesnîfker *rd* tasnif edici, sınıflayıcı
tesnîfkirin *m* tasnif etme, bölümleme, sınıflama, sınıflandırma
tesnîf kirin */lgh* tasnif etmek, bölümlemek, sınıflamak, sınıflandırmak
tesnîfkirî *rd* tasnifli, sınıflanmış, sınıflandırılmış olan
tespît *m* tespit, saptanım
tespîtbûn *m* tespit olma, saptanma
tespît bûn */lgh* tespit olmak, saptanmak
tespîtbûyî *rd* tespitli, saptanmış olan
tespîtbûyîn *m* tespit oluş, saptanış
tespîtker *rd* tespit edici, saptayıcı
tespîtkirin *m* tespit etme, saptama, saptayış
tespît kirin */lgh* tespit etmek, saptamak
tespîtkirî *rd* tespitli, saptanmış olan
test (I) *m* tekne (törlü işlerde kullanılan uzun ince kap)
test (II) *m* 1. *ped* test 3. test (imtihan) 3. *bj* test 4. *biy/fiz* test ~ **ên jîrayîyê ped zekâ** testleri
testik *m* tekne, küçük tekne (törlü işlerde kul-

lanılan uzun ince kap)
testîs *n* testis
testosteron *m* testosteron
teswiye *m* tasviye, düzeçleme
teswiyeke *nd/nt* tesviyecî
teswiyeke *m* tesviyecilik
teswiyeke *m* tasviye etme
teswiye kirin *l/gh* tasviye etmek
teswiyeke *m* tasviyeli, tasviye edilmiş olan
teswîp *m* tasvip, onama
teswîpbûn *m* tasvip edilme, tasvip olunma, onanma
teswîp bûn *l/gh* tasvip edilmek, tasvip olunmak, onanmak
teswîpkirin *m* tasvip etme, onama
teswîp kirin *l/gh* tasvip etmek, onamak
teswîr *m* 1. tasvir, betim (betimleme) 2. *bj* tasvir, betim (bir şeyi, bir kimseyi, bir olayı veya duyguyu betimleyen söz veya yazı)
teswîrbûn *m* tasvir olma, betimlenme
teswîr bûn *l/gh* tasvir olmak, betimlenmek
teswîrî *rd* tasvirî, betimsel
teswîrkirin *m* tasvir etme, betimleme
teswîr kirin *l/gh* tasvir etmek, betimlemek
teswîrkirî *rd* tasvirli, betimli (tasvir edilmiş olan)
teswîrsaz *nd/nt* tasvirci, betimleyici
teswîrsazî *m* tasvirçilik, betimleyicilik
teşabet *rd* biçiksiz, çirkin, çirkin yaratık
teşbih *wj/m* teşbih, benzetme, benzetî ~ **nebe** benzetilmiş gibi olmasın, teşbihte hata olmaz (veya olmasın)
teşe *n* 1. biçim, şekil * **fıraqeke di teşeya qeyikê de** kayık şeklinde bir tabak 2. biçim (yakışık alan şekil, uygun şekil) * **divê mirov teşeyekî nû bide vê odeyê** bu odaya yeni bir biçim verin 3. biçim, form (sanat ve edebiyat eserlerinde dış görünüş) ~ **dan (tişteki)** biçim vermek (veya biçime sokmak) ~ **bi** ~ biçim biçim ~ **guhartin** biçim değiştirmek ~ **yê hilberinê** üretim biçimi ~ **yên erdê** erd yer biçimleri
teşebûs *m* teşebbûs, girişim ~ **a hur** hür teşebbûs, serbest teşebbûs, özel girişim ~ **a keside-yî şahsî** teebbûs (veya girişim) ~ **î (tişteki)** **kirin** teşebbûste bulunmak
teşebuskirin *m* teşebbûs etme, girişme, girişimde bulunma
teşebûs kirin *l/gh* teşebbûs etmek, girişmek, girişimde bulunmak
teşedan *m* biçimlendirme
teşe dan *l/gh* biçimlendirmek
teşedar *rd* biçimli, mevzun
teşedarbûn *m* biçimlenme
teşedar bûn *l/gh* biçimlenmek
teşedarbûnî *m* biçimlenme, formasyon
teşedayî *rd* biçimlendirilmiş olan
teşedayîn *m* biçimlendiriş
teşe girtin *l/gh* biçimlenmek, şekillenmek, bi-

çim almak
teşegirtin *m* biçimlenme, şekillenme, biçim alma
teşegirtî *rd* biçimlenmiş, biçim almış olan
teşe guhartin *l/gh* biçim değiştirmek
teşeguhirî *rd* metamorfik (başkalaşıma uğramış olan)
teşeguhirbûn *m* başkalaşıma, inmetamorfoz
teşeguhirî bûn *l/gh* başkalaşmak
teşeguhirîn *jeo/m* başkalaşım, metamorfizm
teşekar *nd/nt* biçimci, formalist
teşekarî *m* biçimcilik, formalizm
teşekul *m* teşekül, oluşum
teşekulbûn *m* teşekül etme
teşekul bûn *l/gh* teşekül etmek
teşekur *m* teşekkür
teşekurkirin *m* teşekkür etme
teşekur kirin *l/gh* teşekkür etmek
teşekurname *m* teşekurname
teşenasîyî *rd* biçim bilgisiyle ilgili
teşenas *nd/nt* biçim bilimci, morfolog
teşenasî *m* 1. biçim bilimi, morfoloji 2. *rz* biçim bilgisi, yapı bilgisi, morfoloji
teşene *m* yangılanma, iltihablanma
teşenek *m* 1. yangılanma, iltihablanma 2. soğuktan yanma 3. deri altında yayılan bulaşıcı bir hastalık
teşenekî *rd* 1. yangılı, iltihablı 2. soğuktan yanmış olan (kardan yanmak gibi)
teşenekî bûn *m* 1. yangılanma 2. kar ve soğuk sonucu yanıklar oluşma
teşenekî bûn *l/gh* 1. yangılanmak 2. kar ve soğuk sonucu yanıklar oluşmak
teşeparêz *nd/rd* 1. biçimci, şekilci 2. *fel* biçimci, şekilci, formalist
teşeparêzî *m* 1. biçimcilik, şekilcilik 2. *fel* biçimcilik, şekilcilik, formalizm
teşeperest *nd/nt* biçimci, şekilci, formaliteci, formalist
teşeperestî *m* biçimcilik, şekilcilik, formalizm
teşeyî *rd* biçimsel, şekli
teşeyîti *m* biçimsellik
teşezan *nd/nt* biçim bilimci, morfolog
teşezaniyî *rd* biçim bilgisiyle ilgili
teşezanî *m* 1. biçim bilimi, morfoloji 2. *rz* biçim bilgisi, yapı bilgisi, morfoloji
teşhîr *m* 1. teşhîr 2. teşhîr (herkese duyurma, dile düştürme)
teşhîrker *nd/nt* teşhirci, göstermeci
teşhîrkerî *m* teşhircilik, göstermecilik
teşhîrkirin *m* teşhîr etme, sergileme
teşhîr kirin *l/gh* teşhîr etmek, sergilemek
teşhîrkirî *rd* teşhîr edilmiş olan
teşhîs *m* teşhîs, tanı
teşhîskirin *m* tanılamama
teşhîs kirin *l/gh* tanılamak
teşik *n* baldır, bacak
teşikxwar *rd* çarpık bacaklı
teşing *m* eğirmen, kirmen, iğ

teşir *m* ot biçme salması

teşivandin *m* sallama

teşivandin *l/gh* sallamak

teşivîn *m* sallanma

teşivîn *l/gh* sallanmak

teşî (I) *zo/m* oklu kirpi (*Hystrix cristatus*)

teşî (II) *m* öreke, eğirmen, kirmen, iğ ~ **ba dan** iğ çevirmek ~ **bar bûn** iğ ağırlaşıp ip eğdir-meyecek duruma gelmek ~ **rêstin** (an jî **ris-tin**) iğ eğmek ~ **vizandin** iğ çevirmek ~ **zîz kirin** iği hızlandırarak döndürmek

teşîd *n* 1. çeşit * **cilên jî her teşîdî** her çeşitten elbise 2. çeşit (canlıların bölünmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik) 3. çeşit, tür, cins * **portekal mîwêyeke jî teşîdê turuncan e** portakal turunc cinsinden bir meyvedir 4. *rd* çeşit, türlü * **her camiyek bi teşîdekî ye** bu camilerin her biri başka çeşittir 5. *şn* tip ~ **bi ~ 1)** türlü türlü 2) cins cins ~ ~ çeşit çeşit, türlü türlü ~ ~ **bûn** çeşitleme

teşîddar *rd* çeşitli

teşîddarî *m* çeşitlilik

teşîlok *zo/m* kerkenez (*Falco tinnuculus*)

teşîrêş *m* eğirici (iğle eğiren kimse)

teşîrêşek *bnr* teşîrêşk

teşîrêşî *m* 1. eğiricilik 2. eğirme, iğme (iğ ile)

teşîrêşk *zo/m* kerkenez (*Falco tinnuculus*)

teşîrêstin *m* iğmek

teşî ristîn *l/gh* iğmek

teşît *bnr* teşîd

teşk *ant/h* 1. baldır (baldır, bacağın aşk kemiği ile kalça arasındaki kısmı) 2. bacak (vücutun kasıktan tabana kadar olan bölümü) 3. paça

teşkejen *m* tecavüz (namusuna saldırma, sarkıntılık)

teşkere *m* teskere

teşkgur *rd* bacakları birbirine dolanan

teşkîl *m* teşkil, oluşum

teşkîlat *m* teşkilât, örgüt

teşkîldar *nd/nt* teşkilâtçı, kurucu

teşkîlkar *nd/nt* teşkilâtçı

teşkîlkarî *m* teşkilâtçılık

teşkîlkirin *m* teşkil etme

teşkîl kirin *l/gh* teşkil etmek

teşkîlkirî *rd* teşkil edilmiş

teşkrût *rd* baldırı çıplak

teşmet *rd* tuhaf, acayip tavırlara sahip kimse

teşmil *m* teşmil, kapsamına alma

teşmîlkirin *m* teşmil etme, kapsamına alma

teşmil kirin *l/gh* teşmil etmek, kapsamına almak

teşn *rd* susamış olan

teşneleb *rd* susamış dudak, susamış olan

teşqe *m* 1. olay, hâdise, mesele, sorun 2. kargaşa, karışıklık 3. çingar (kavg, gürültü) ~ **derxistin** hadise çıkarmak 4. belâ (içinden çıkılması güç, sakıncalı durum) 5. belâ (büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya

kimse) ~ **çêbûn** 1) olay (veya hadise) çıkarmak 2) çingar kopmak ~ **çêkirin** 1) olay çıkarmak 2) kargaşa yaratmak, karışıklık yapmak 3) hır çıkarmak, kavga çıkarmak, çingar çıkarmak ~ **dan çêkirin** olay çıkarmak ~ **derxistin** 1) olay çıkarmak, mesele çıkarmak 2) kargaşa çıkarmak, karışıklık çıkarmak 3) çingar çıkarmak, belâ çıkarmak

teşqelebaz *rd/nd* kargaşacı, karıştırıcı

teşqelebazî *m* kargaşacılık, karıştırıcılık

teşqe *derxistin* *l/gh* karışıklık çıkarmak, maraza çıkarmak

teşqelear *rd/nd* kargaşacı, karıştırıcı

teşqelearî *m* kargaşacılık, karıştırıcılık

teşqeleder *rd/nd* kargaşacı, karıştırıcı, olay çıkarıcı

teşqelederî *m* kargaşacılık, karıştırıcılık

teşqeletî *m* kargaşalık, karışıklık

teşqilandin *m* uğraştırma, belâya sokma, kazaya uğratma

teşqilandin *l/gh* uğraştırmak, belâya sokmak, kazaya uğratmak

teşqilîn *m* uğraşma, belâya bulaşma, kazaya uğrama

teşqilîn *l/gh* uğraşmak, belâya bulaşmak, kazaya uğramak

teşriî *rd* yasamalı

teşriî mesûniyet *nd* yasama dokunulmazlığı

teşriyî *rd* teşriî, yasama ile ilgili

teşrî *m* teşri, yasama

teşrîf *m* teşrif

teşrifat *m* teşrifat

teşrîlî *m* teşrih, açıklama

teşrîhkirin *m* açıklama

teşrîh kirin *l/gh* açıklamak

teşrîk *m* teşrik

teşt *m* 1. teşt 2. tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)

teşû *m* dağarcık

teşwîq *m* teşvik, özendirme ~ **î (...)** kirin -e teşvik etmek

teşwîqkar *nd/nt* teşvikkâr, teşvikçi, teşvik edici, özendirici, isteklendirici

teşwîqkarî *m* teşvikkârlık, teşvikçilik, teşvik edicilik, özendiricilik, isteklendiricilik

teşwîqker *nd/nt* teşvikçi, özendirici

teşwîqkerî *m* teşvikçilik, özendiricilik

teşwîqqirin *m* teşvik etme, özendirme

teşwîq kirin *l/gh* teşvik etmek, özendirmek, isteklendirmek,

teşwîqqirî *rd* teşvik edilmiş, özendirilmiş

teşxele *bnr* teşqe

teşxîs *bj/m* 1. teşhis 2. teşhis etme, tanıma * **ew teşxîs kir** onu teşhis etti 3. *wj* teşhis, kişileştirme

teşxîskirin *m* 1. teşhis etme (veya koyma), tanıma 2. teşhis etme (bir şeyin niteliklerini, sebeplerini tespit etme) 3. teşhis etme (hasatlığı tanıma)

teşxîs kirin */gh* 1. teşhis etmek (veya koymak), tanımak 2. teşhis etmek (bir şeyin niteliklerini, sebeplerini tespit etmek) 3. teşhis etmek (hastalığı tanımak)

teşxîskirî *rd* teşhis edilmiş olan

tet *n* el (çocuk dilinde)

tetanos *bj/m* tetanos, kazıklı humma

tetbîq *m* tatbik, uygulama

tetbîqat *m* 1. tatbikat, uygulama 2. *lşk* tatbikat, manevra

tetbîkbûn *m* tatbik olma, uygulanma

tetbîk bûn */hgh* tatbik olmak, uygulanmak

tetbîqî *rd* 1. tatbikî, uygulamalı 2. *fel* tatbikî, amelî

tetbîqker *nd/nt* tatbikatçı, uygulayıcı

tetbîqkirin *m* tatbik etme, uygulama

tetbîq kirin */gh* tatbik etmek, uygulamak

teteq *m* perde

Teter *nd/rd* Tatar

teter tatar, posta

teter *n* tatar, çapar, haberci, ulak ~ **şandin** ulak çıkarmak

teterî *m* habercilik, ulaklık

Teterî *m* Tatarca

Teterkî *m* 1. Tatarca (Tatar Dili) 2. *rd* Tatarlara özgü, Tatarlara yaraşır bir biçimde

teterwêrî *rd* tatarsı, tatarımsı

teterxan *bnr* tetirxan

tetik (I) *lşk/m* 1. tetik (ateşli silâhları ateşlemek için çekilen küçük inanivelâ) 2. çömelme, çömelme * **li ser tetikan rûnê** çömelik vaziyette otur 3. *rd* tetik * **li ser tetikan bûn** tetikte olmak ~ **kişandin** tetiğe basmak (tetige dokunmak veya tetiği çekmek)

tetik (II) *n* 1. el, elcik 2. eldiven 3. tutacak, tutacık 4. tutak (mutfak tutağı)

tetik (III) *n* 1. kepçe, küçük kepçe 2. mala * **tetikê pilorê** pestil malası

tetikkêş *nd/nt* tetikçi (katil)

tetikkêşî *m* tetikçilik

tetirxan *m* mide fesadı, yemek dokunması

tetirxanî *rd* mide fesadına uğramış kimse ~ **bûn** *mec* kahirlenmek

tetirxanîbûn *m* 1. mide fesadına uğrama, yemek dokunma 2. *mec* kahirlenme

tetirxanî bûn */hgh* 1. mide fesadına uğramak, yemek dokunmak 2. *mec* kahirlenmek

tetirxanîbüyî *m* 1. mide fesadına uğrayış, yemek dokunma 2. *mec* kahirleniş

tetirxanîkirin *m* 1. mide fesadına uğratma 2. *mec* kahirlendirme

tetirxanî kirin */gh* 1. mide fesadına uğratmak 2. *mec* kahirlendirmek

tetil *m* 1. tatil, dinlenme (kanun gereğince çalışmaya ara verilen süre) 2. tatil (okul, meclis, adliye gibi kuruluşların çalışmalarını durdurduğu veya kapalı bulunduğu süre) 3. tatil (eğlenmek, dinlenmek amacıyla çalışmaksızın geçirilen süre) ~ **bûn** tatil olmak ~

kirin 1) tatil yapmak 2) tatil etmek ~a **dadî** (an jî **edlî**) adlî tatil

tetmîn bûn */hgh* 1. tatmin olmak 2. tatmin olmak (cinsel isteklerini gidermek)

tetmîn kirin */gh* tatmin etmek (karşısındakinin cinsel isteklerini gidermek)

tetmîn m 1. tatmin, doyumluk 2. *psî* doyumluk

tetmînkar *rd* 1. tatminkâr, tatmin edici, doyurucu 2. *mec* doyurucu (inandırıcı, yeterli) * **min ji pîrsa xwe re bersîveke tetmînkar** nestend soruma doyurucu bir cevap almadım

tetmînkarî *m* tatminkârlık, tatmin edicilik, doyuruculuk

teto *n* el (çocuk dilinde)

tetqîk *m* inceleme, tetkik

tetqîkbûn *m* tetkik olma, incelenme

tetqîk bûn */hgh* tetkik olmak, incelenmek

tetqîqkirin *m* tetkik etme, inceleme

tetqîq kirin */gh* tetkik etmek, incelemek

tetqîqkirî *rd* tetkik edilmiş, incelenmiş

tev (I) *rz/nd* 1. bir tür zamir 2. birbiri, yek diğeri ~ **lî** (...) **kirin** katıştırmak, katmak ~î (...) *d* 1) -e rağmen * **teví vî tiştî** buna rağmen 2) ile birlikte, ile beraber * **ez tevî we me** sizinle beraberim ~î (**vê**) *h* içinde, dahil (içinde olmak üzere) ~î **bûn** dahil olmak, katılmak ~î **axaftinê** (peyivînê an jî **heberdanê**) **bûn** söze karışmak ~î (...) **bûn** 1) -e katılmak, karışmak, iştirak etmek * **ew jî tevî nava me bû** o da bize katıldı * **em jî ji bo tevî şer bibin em bi rê ketin** biz de muharebeye karışmak için yola çıktık 2) katılmak (ortak olmak, benimsemek) * **ez jî tevî ramana we dibim** ben de düşüncelerinize katılıyorum ~î (**tiştêkî**) **bûn** katılmak, ulaşmak, dökülmek, beslemek, eklenmek (birbirine katılmak, eklenmek) * **avên newalan tevî vî çemî** dereler bu nehiri besliyorlar * **çem tevî deryayan dibin** nehirler denizlere ulaşıyor ~î (**yekî**) **bûn** (birine) katılmak, beraber kalmak ~î **dîrokê** (mêjûyê an jî **tarîxê**) **bûn** tarihe karışmak ~ **hev** topu, topu topu, olup olacağı ~î **hev** (**ma**) kala kala * **tevî hev ji girtina dibistanan re du hefte ma** okulun kapanmasına kala kala iki hafta kaldı (**yek**) ~î **hev bûn** sınırları ayakta olmak ~î **îmana xwe filitîn** (bir şeyden veya kimseden) kurtulmak ~î **îmana xwe jê filitîn** (seqirîn an jî **xelas bûn**) (bir şeyden, bir kimseden) kurtulmak ~î **jêr û jor** aşağı yukarı * **vî xaniyî tevî jêr û jor didin kirê** bu evi aşağı yukarı kiraya veriyorlar ~î **karwan bûn** kervana katılmak ~î (...) **kirin** -e katıştırmak, -e karıştırmak, -e katmak (içine katınak) ~î (**yekî**) **man** oturmak (beraber kalmak) * **ez tevî diya te namînim, maleke cihê dixwazim** ben annenle oturmam, ayrı ev isterim ~î **mijûlahiyê bûn** söze (veya lâfa) karışmak ~î **qîç û pîlyan ketin** (tiş-

tekî paçayı kaptırmak (karıştığı ama sonradan ayrılmak istediği bir işten kendini kurtarmamak) ~î (...) **razan** (an jî **raketin**) 1) (biriyle) yatmak, beraber yatınak 2) birlikte olmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~î (**yekê**) **razan** (an jî **raketin**) birlikte olmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~î (...) **sekinin** oturmak (beraber kalmak) * **ez tevî diya te nasekinim, maleke cihê dixwazim** ben annenle oturmam, ayrı ev isterim ~î **şeytan nan xwarinkaçin** kurası olmak ~î **tarîxê bûn** tarihe karışmak ~î **heberdanê bûn** lâfa karışmak, söze karışmak

tev (II) h 1. hep, bütün, tüm (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere) * **van karan tev tu bike** bu işleri hep sen yap 2. hep (daima, sürekli) * **tev tu dikî** hep sen yapıyorsun 3. **rd** bütün, tüm (eksiksiz, tam) 4. **nd** hep, hepsi * **ez we tevan baş dibînim** hepinizi iyi görüyorum * **bi tevan re qelem heye** hepsinde kalem var 5. **nd/rd** tüm, bütün, bütünü, topu, tamamı * **tev ji nişka ve hatin** topu birden geldi ~ **bi devekî** hep bir ağızdan ~ **bi devekî bûn** ağızbirliği içinde olmak ~ **bi devekî gotin** (hep) bir ağızdan söylemek ~ **bi hev re** 1) hep birlikte, hep beraber, sürü sepet, hep birlikte 2) hep birden, koro halinde, hep birlikte, hep beraber, (hep) bir ağızdan * **me tev bi hev re dest pê kir stran got** bir ağızdan türkü söylemeye başladık ~ **bûn bi devekî** hep bir ağız olmak (**yekî**) ~ **li hev** eli ayağı düzgün ~ **bûn pizrik** fiske fiske kabarmak (veya olmak) * **piştî ku kurik hêk xwar, canê wî tev bûn pizrik** yumurta yiyince çocuğun derisi fiske fiske kabardı ~ **ev e olup olacağı, tümü ~ ketin ~ rabûn** anca beraber kanca beraber

teva (I) m katma ~ **bûn** katılmak ~ **kirin** katmak

teva (II) m 1. bitme 2. tamamlama ~ **bûn** 1) bitmek 2) tamamlanmak ~ **kirin** 1) bitirmek 2) tamamlamak

tevbûn (I) m katılma, iştirak etme

tevbûn (II) m 1. bitme 2. bitme, tamamlanma (sona erme) 3. tümlenme

teva bûn (I) l/gh katılmak, iştirak etmek

teva bûn (II) l/gh 1. bitmek 2. bitmek, tamamlanmak (sona ermek) 3. tümlenmek

tevbûyîn (I) m katılış, iştirak ediş

tevbûyîn (II) m 1. bitiş 2. bitiş, tamamlanış (sona eriş) 3. tümleniş

tevahî *bnr* tevayî

tevak *bnr* tebaq

tevakirin (I) m katma (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak içine eklemek)

tevakirin (II) m 1. bitirme 2. bitirme, tamamlama 3. tümleme

teva kirin (I) l/gh katmak (içine veya üstüne

niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek)

teva kirin (II) l/gh 1. bitirmek 2. bitirmek, tamamlamak 3. tümlenmek

teval (I) bnr teyr û teval

teval (II) m demet haline getirilmiş yığın

tevan m 1. toplam 2. *mat* toplama (işlemi)

tevatî (I) m genellik, umumiyet

tevatî (II) m sıtma hastalığı

teveyî rd 1. genel, tümü 2. genel, umumî * **hilbi-jartina teveyî** genel seçim 3. genel (herkesin yararlanabileceği (yer, nesne) 4. toplu (topunu içine alan) 5. *manîfel* tüme, külli 6. *h* toptan 7. *m* bütünlük ~ **ya dengan** oyların tümü

teveyîti m bütünlük, külliyyet

tevbend m tertip, oyun

tevber nd/nt refakatçi

tevberî m 1. refakat 2. nöbet (sıra ile yapılan görev) 3. rafakatçılık ~ **kirin** nöbet beklemek (veya tutmak)

tevbûn m 1. katılma, iştirak etme 2. karışma

tev bûn l/gh 1. katılmak, iştirak etmek 2. karışmak * **ez qet tev nabim, ji min re çî** ben karışmam, bana ne

tevbûyîn m 1. katılış, iştirak ediş 2. karışma

tevdan (I) m kımıldatma, kıpırdatma, kıpırıştırma

tevdan (II) m 1. karıştırma, çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) 2. karıştırma,deşme, eşeleme (içini açma) 3. kurcalama (karıştırıp azdırma, tahriş etme 4. *mec* karıştırma,deşme, eşeleme, kurcalama (bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışma, bir konuyu araştırma, üzerinde durma) 5.deşme,deşeleme 6. ortalığı karıştırma, fesatlık yapma

tev dan (I) l/gh kımıldatmak, kıpırdatmak, kıpırıştırmak

tev dan (II) l/gh 1. karıştırmak, çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak) * **xwarinê tev de** yemeği karıştır 2. karıştırmak,deşmek, eşelemek (içini açmak) 3. kurcalamak (karıştırıp azdırmak, tahriş etmek) * **kinorê tev medin çibani** kurcalamayın 4. *mec* karıştırmak,deşmek, eşelemek, kurcalamak (bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışmak, bir konuyu araştırmak, üzerinde durmak) * **zêde wî tiştî tev medin** bu işi fazla karıştırmayın * **em nika meseleyê tev nedin** şimdi o sorunudeşmeyelim * **em bûyêrê tev nedin** baş e olayı kurcalamasak iyi olur 5.deşmek,deşelemek * **me xwest ku em hinek wî kalemêrê tev bidin û der barê wî profesorê de bidin** *heberdan* biraz da ihtiyarıdeşelemek, o profesör hakkında konuşmaktam istedik

tevdana damarî psi/nd sinirce

tevdanek nd/nt karıştırıcı, fesat

tevdanekî m karıştırıcılık, fesatlık

tevdanî m 1. karıştırma, fesatlık 2. karışıklık, kargaşa

tevdâyî *rd* deşik

tevdâyîn (I) *m* kımıldatış, kıpırdatış, kıpırıştırış

tevdâyîn (II) *m* 1. karıştırış, çırpış (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma)

2. karıştırış, deşik, ešeleyiş (içini açma) 3.

kurcalayış (karıştırıp azdırma, tahriş etme 4.

mec karıştırış, deşik, ešeleyiş, kurcalayış

(bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışma, bir ko-

nuyu araştırma, üzerinde durma) 5. deşik,

ešeleyiş

tevde *rd* 1. bütün, hep, hepsi, tüm, tekimil (çok

sayıdaki varlıkların ve nesnelerin hepsi) *

dar tevde küllük vekirin bütün ağaçlar çi-

çek açtı 2. *rd/h* top yekûn, toplu olarak, top-

luca, toptan, büsbütün, tamamıyla, komple,

bütün, hep, hepsi, bilcünle, 3. hep beraber,

hep birden, hepsi, cümlesi, toplu olarak, ce-

man, birden

tevdebûn *m* 1. bütünsel olma 2. bütünsellik

tevdebûnî *m* bütünsellik

tevder *m* 1. karmaç 2. *nd/nt* kurcalayıcı

tevdeyî *rd* 1. bütünsel 2. *h* toptan

tevdêr (I) *m* hazırlık, plan ~ **kirin** hazırlık gör-

mek

tevdêr (II) *m* mikser, çırpıcı, karıştırıcı

tevdêra betonê *nd* betonkara

tevdêr *m* plan ~ **gerandin** plan yapmak

tevegihan *fel/m* tüme varım

tev hev kirin *l/gh* karmak (birbirine katmak)

tevek *h* hep, hepsi, tümü * **pirsa we tevekan**

kiriye hepinizi sormuş

tevelek *rd* kötü (iyi karşıtı)

tevelok *rd* ilginç, garip

tevelokbûn *m* ilginçleşme

tevelok bûn *l/gh* ilginçleşmek

tevelokî *m* 1. ilginçlik, gariplik 2. *rd* garipçe

tevelokkirin *m* ilginçleştirme

tevelok kirin *l/gh* ilginçleştirmek

tevepayî *h* ortaklaşa

tever (I) *bnr* teber

tever (II) *m* eksen, mihver

tevere *n* kazma (toprağı kazmada kullanılan a-

ğaç saplı demir araç)

tevfik *bnr* teyfik

tevger *m* 1. hareket, devinim (bir cismin duru-

munun ve yerinin değişmesi) 2. *fiz* hareket, de-

vinim, devim (durağan bir noktaya göre de-

vinmekte olan bir nesnenin durumu) * **dû tev-**

gerên dinyayê hene, yek li dora xwe û ya

din jî li dora rojê ye dünyanın biri kendi, öte-

ki güneş etrafında olmak üzere, iki devinimi

var 3. hareket (belirli bir amaca varmak için

birbirini ardınca yapılan ilerlemeler) * **tevgera**

azadiyê özgürlük hareketi 4. *mzk* hareket (bir

parçanın yavaşlık çabukluk derecesi) 5. *sp* ha-

reket 6. *fel* hareket, devinim (bir ruh durumun-

dan başka bir ruh durumuna geçiş; bir düşün-

ce sürecinin başlaması) 7. hareket, akım, ekol

(sanatta, siyasette, düşüncede ortaya çıkan ye-

ni bir görüş, yöntem, tarz) 8. hareket, davranış,

tavır, tutum 2. *fel* davranış (dıştan gözlemlene-

bilecek tepkilerin toplamı) 3. *psi* davranış (or-

ganizmanın uyarımlar karşısındaki tepkilerin

bütünü) ~a **bertekiye** *psi* tepkisel davranış ~a

girse *yi* (cemawerî an jî komelî) kitle hareke-

ti ~a **tund û bişidet** şiddet olayı

tevgeran *m* devinine, hareket etme

tevgerandin *m* 1. hareket ettirme, hareketlen-

dırma, kımıldatma 2. davrandırma

tevgerandin *l/gh* 1. hareket ettirmek, hareket-

lendirmek, kımıldatmak 2. davrandırmak

tevgerandi *rd* 1. hareket ettirilmiş 2. davran-

dırılmış

tevgerdar *rd* hareketli

tevgerdarî *m* hareketlilik

tevgerîn *m* 1. hareketlenme, hareket etme, de-

vinine, kımıldama, kımıldanma 2. *fiz* devin-

me, hareket etme (bir cismin bir noktaya gö-

re yeri veya durumu değişme) 3. hareket et-

me, davranma 4. kaynaşma (kalabalığın çok

olduğu yerde hareketlilik, kıpırdama)

tevgerîn *l/gh* 1. hareketlenmek, hareket et-

mek, devinmek, kımıldamak, kımıldanmak

2. *fiz* devinmek, hareket etmek (bir cismin

bir noktaya göre yeri veya durumu değiş-

mek) 3. hareket etmek, davranmak * **wiha**

tevmegere, nexwe wê dawîya te ne bi xêr

be böyle davranına, sonun kötü olur * **li**

hemberî keçikê baş tevnedigeriya kıza

karşı iyi davranmıyordu 4. kaynaşmak (ka-

labalığın çok olduğu yerde hareketlilik, kı-

pırdamak)

tevgerîti *psi/m* davranışçılık

tevgerkirin *m* hareket etme, harekete geçme

(bir şeye girişme, bir işi yapmaya koyulma)

tevger kirin *l/gh* hareket etmek, harekete geç-

mek (bir şeye girişmek, bir işi yapmaya ko-

yulmak)

tevgernas *nd/nt* davranış bilimci

tevgernasî *m* davranış bilim

tevger *rd* kapsayıcı

tevhev *bûn* *m* 1. birleşme 2. karışma, katışma

3. birleşme, füzyon

tevhev bûn *l/gh* birleşmek 2. karışmak, katış-

mak

tevhev *bûyî* *rd* 1. birleşmiş 2. karmakarış, kar-

makarışık

tevhev *bûyîn* *m* 1. birleşme 2. karışma, katışma

tevhevker *tek/m* karıştırıcı

tevhevkirin *m* 1. birleştirme 2. karıştırma

tevhev kirin *l/gh* 1. birleştirmek 2. karıştırmak

tevhevkirî *rd* karıştırılmış

tevik *c* hepsi, tümü

tevin *bnr* tevn

tevir (I) *bot/m* 1. turp (Raphanus sativus) 2.

turp (bu bitkinin etli, yenilen kökü)

tevir (II) *n* kazma (toprağı kazmada kullanılan

ağaç saplı demir araç) ~ê **bêdax** kaleş kimse

tevir (III) m çapa

tevir dan m çapalama

tevir dan l/gh çapalamak

tevir dayîn m çapalayış

tevir kirin m çapalama

tevir kirin l/gh çapalamak

tevirvan nd/nt kazmacı

tevirvanî m kazmacılık

tevirzîr n iki tarafı keskin kazma

tevizan m uyuşma

tevizandin m uyuşturma

tevizandin l/gh uyuşturmak

tevizandî rd uyuşuk (uyuşmuş durumda olan)

tevizandibûn m uyuşukluk

tevizder rd uyuşturuca (uyuşturan)

tevizî rd uyuşuk

tevizîn m 1. uyuşma 2. karmcalanma (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanma) 3. *mec* sus pus olma, uslanma

tevizîn l/gh 1. uyuşmak 2. karıncalanmak (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanmak) 3. *mec* sus pus olmak, uslanmak

teví rd (man/fel) tüme, küllî

tevizbûn m 1. katılma, katılma 2. katılma, iştirak etme 3. katılma, destekleme, paylaşma, yanında olma (ortak olma, benimseme) 4. oturma (beraber kalma) 5. katılma, ulaşma, dökülme, besleme, eklenme (birbirine katılma, eklenme)

teví bûn l/gh 1. katılmak * *av* *teví* *şîr* *bûye* süte su katılmış 2. katılmak, iştirak etmek 3. katılmak, desteklemek, paylaşmak, yanında olmak (ortak olmak, benimsemek) * *ez jî: te-vî ramana we dibim* ben de düşüncelerinize katılıyorum * *ez* *teví* *ramana* *te* *me* düşüncenin yanında yım 4. oturmak (beraber kalmak) * *ez* *teví* *diya* *te* *nabim*, *maleke* *cihê dixwazim* ben annenle oturmam, ayrı ev isterim 5. katılmak, ulaşmak, dökülmek, beslemek, eklenmek (birbirine katılmak, eklenmek) * *avên newalan* *teví* *vî cemî* dereler bu nehiri besliyorlar

teví hev rd 1. düğüm, karışık durum 1. *h* birlikte 2. *h* koyun koyuna * *teví* *hev* *raketine* koyun koyuna yatmışlar 3. *h* tamamı tamamına

tevihev bûn m 1. (birbirine) karışma, (birbirine) katılma 2. karışma (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılma) 3. karışma (düzensiz, dağınık olma) 4. akma (boya için; birbirine karışma) 5. birleşme (ayrı iken tek bir duruma gelme) 6. karmaşma (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum alma) 7. alan talan olma, allak bullak olma, karmakarışık olma

teví hev bûn l/bw 1. (birbirine) karışmak, (birbirine) katılmak * *qûm* *ax* *teví* *hev bûne* kumla toprak birbirine karışmış 2. karışmak (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak) 3. karışmak (düzensiz, dağınık olmak) 4. akmak (boya için; birbirine karışmak) 5. birleşmek (ayrı iken tek bir duruma gelmek) 6. karmaşmak (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum almak) 7. alan talan olma, allak bullak olmak, karmakarışık olmak

tevihev bûyî rd 1. karışık 2. karmakarış, alan talan

tevihevker rd birbirine katan, karıştıran

tevihev kirin m 1. katıştırma, birbirine katma 2. karıştırma, katma (içine katma) 3. karma (birbirine katma) 4. karmaştırma (karmaşık hale getirme) 5. birleştirme 6. bir araya getirme 7. toplama (devşirip kaldırma) 8. *mec* karıştırma (ayurt edememe, tam olarak seçememe) 9. alan talan etme, allak bullak etme (karmakarışık bir duruma getirme)

teví hev kirin l/bw 1. katıştırmak, birbirine katmak 2. karıştırmak, katmak (içine katmak) 3. karmak (birbirine katmak) * *mast û* *mot* *teví* *hev* *bike* pekmez ile yoğurt kar 4. karmıştırmak (karmaşık hale getirmek) 5. birleştirmek * *te* *alîkarî û berjewendî* *teví* *hev* *kirine* sen yardımınla menfaati birleştirmişsin 6. bir araya getirmek 7. toplamak (devşirip kaldırmak) * *me* *livîn* *teví* *hev* *kirin* yatakları topladık 8. *mec* karıştırmak (ayurt edememek, tam olarak seçememek) * *hûn* *wan* *teví* *hev* *dikin* siz onları karıştırıyorsunuz 9. alan talan etmek, allak bullak etmek (karmakarışık bir duruma getirmek)

tevihev kirî rd 1. katışık 2. karma, karık, karıştırmış, karılmış (birbirine katılmış)

teví hev raketin l/bw beraber yatmak

teví hev razan l/bw beraber yatmak

tevikirin m 1. katma, katıştırma 2. ilhak etme, katma 3. ortak etme 4. sayma (hesaba katmak, dikkate alma)

teví kirin l/gh 1. katmak, katıştırmak 2. ilhak etmek, katmak 3. ortak etmek 4. saymak (hesaba katmak, dikkate almak)

tevin m doku ~a *bez* yağ doku ~a *givêrandinê* özümleme doku

tevinêk (I) m katkı

tevinêk (II) biy/m 1. doku 2. *mec* doku (bir bütünün yapısı ve özeliği) 3. *jeo* katman

tevinêknas nd/nt dokubilimci

tevinêknasî m dokubilim

tevinêkzan nd/nt dokubilimci

tevinêkzanî m dokubilim

tevipayî h ortaklaşa

teví şer bûn l/bw savaşa katılmak

tevkâr nd/nt 1. iş birlikiçi 2. iştirakçi, katkıda bulunan

tevkarî m 1. iş birliği (amaç ve çıkarları bir olanların oluşturdukları çalışma ortaklığı) 2. iş birliği (bir işin çeşitli işçilerce yapılması) 3. işbirlikçilik 4. katkı ~ **kirin** 1) iş birliği yapmak 2) katkıda bulunmak

tevkarîkirin m katkıda bulunma

tevkarî kirin /*gh* katkıda bulunmak

tevkarîti m iş birlikçilik

tev kirin /*gh* toplamak (devşirip kaldırmak)

tev kirin /*gh* toplamak (devşirip kaldırmak) * cilê xwe tev kir elbiselerini topladı

tevkuj nd/hut katliamcı

tevkujî m katliam, kırım ~ **pêk anîn** katliam gerçekleştirmek (veya yapmak)

tevkutayî rd 1. babaçko (iri yarı, güçlü gösterişli kadın) 2. etine dolgun, balık etli (etinden) 3. tıknaz, yapılı

tevkutayîbûn m 1. babaçkoluk 2. etine dolgunluk, balık etlilik 3. tıknaz olma, yapılılık

tevleqandin m kıpırdatma, kıpraştırma, kımıldatma

tevleqandin /*gh* kıpırdatmak, kıpraştırmak, kımıldatmak

tevleqîn m kıpraşma, kıpırdama, kımıldama

tevleqîn /*ng* kıpraşmak, kıpırdamak, kımıldamak * **tevmeleqe!** kıpırdama

tevlev m bir çeşit yemek

tevlihev rd 1. karışık (ayrı nitelikteki şeylerden oluşmuş) 2. karışık (karışmış olan) 3. karışık (saf olmayan) 4. karışık, dağınık * **ode tevlihev e** oda dağınık 5. karışık, alan talan, allak bullak ~ **kirin** karıştırmak, dağıtmak

tevlîbûn m 1. katılma 2. katılma, katışma 3. katılmak, katılma, iştirak, iştirak etme, dahil olma 4. katılma, destekleme, paylaşma, yanında olma (ortak olma, benimseme) 5. katılma, ulaşma, dökülme, besleme, eklenme (birbirine katılma, eklenme)

tev li bûn /*bw* 1. katılmak * **av tev li şîr bûye** süte su katılmış 2. katılmak, katışmak 3. katılmak, iştirak etmek, dahil olmak 4. katılmak, desteklemek, paylaşmak, yanında olmak (ortak olmak, benimsemek) * **ez jî tev li ramana we dibim** ben de düşüncelerinize katılıyorum * **ez tevî ramana te me** düşüncenin yanında yım 5. katılmak, ulaşmak, dökülmek, beslemek, eklenmek (birbirine katılmak, eklenmek) * **avên newalan tev li vî çemî** dereler bu nehri besliyorlar

tevlîbûnî m katılış

tevlîbûyîn m katılış

tevlîhev bûn m 1. karışma, karınma 2. karışma (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılma) 3. karışma (düzensiz, dağınık olma) 4. karmaşma (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum alma) 5. karışma (açıklığını yitirme, anlaşılması güçleşme) 6. çıkmaza girme

tev li hev bûn /*bw* 1. karışmak, karınmak 2. karışmak (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak) 3. karışmak (düzensiz, dağınık olmak) 4. karmaşmak (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum almak) 5. karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek) 6. çıkmaza girmek

tevlîhev bûyî rd 1. karınmış, karışmış 2. karmaşmış 3. karmakarış, dağınık, allak bullak

tevlîhev bûyîn m 1. karışma, karınma 2. karışma (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılma) 3. karışma (düzensiz, dağınık olma) 4. karmaşma (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum alma) 5. karışma (açıklığını yitirme, anlaşılması güçleşme) 6. çıkmaza girme

tevlîhevi m 1. karışıklık, katışıklık 2. karışıklık, dağınıklık, düzensizlik 3. karışıklık, kargaşa, karmaşa, karışıklık ~ **çêkirin** karışıklık çıkarmak, kargaşa yaratmak

tevlîhevîti m 1. karışıklık 2. düzensizlik, kargaşalık

tevlîhevker nd/hut 1. karıştırıcı 2. *tek/m* karıştırıcı

tevlîhev kirin m 1. (birbirine) karıştırma (veya katıştırma), (birbirine) katma 2. karıştırma, dağıtma 3. karmaştırma (karmaşık hale getirme) 4. (birbirine) katma (veya karıştırma), kalan talan etme, allak bullak etme

tev li hev kirin /*bw* 1. (birbirine) karıştırmak (veya katıştırmak), (birbirine) katmak 2. karıştırmak, dağıtmak 3. karmaştırmak (karmaşık hale getirmek) 4. (birbirine) katmak (veya karıştırmak), kalan talan etmek, allak bullak etmek

tevlîkirin m 1. (birbirine) katına (veya katıştırma) 2. (birbirine) katma, alan talan etine, allak bullak etme

tev li kirin /*bw* 1. (birbirine) katmak (veya katıştırmak) 2. (birbirine) katmak, alan talan etmek, allak bullak etmek

tevlîvan m kıpırdama, kıpırdanma, kımıldanma, kıpraşma, kımıldama

tevlîvandin m kıpırdatma, kıpraştırma, kımıldatma, kıpraştırma

tevlîvandin /*ng* kıpırdatmak, kıpraştırmak, kımıldatmak, kıpraştırmak

tevlîvandî rd kıpırdatılmış, kıpraştırılmış

tevlîviyayî rd kıpırdanmış, kımıldanmış

tevlîvî rd kıpırdamış, kımıldamış

tevlîvîn m kıpırdama, kıpırdanma, kıpraşma, kımıldama, kıpraşma

tevlîvîn /*ng* kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpraşmak, kımıldamak, kıpraşmak

tev li bûn bnr tev li bûn

tev li hev kirin bnr tev li hev kirin

tev li kirin bnr tev li kirin

tevlo *nd/hut* karıştırıcı, fesat

tevloke *m* tehlike

tevloki *m* karıştırıcılık, fesatlık

tev megere! *b* davranma!, kımıldama!

tevn *m* 1. alat, ıstar, dokuma tezgahı 2. ağ, file 3. örümcek ağı 3. doku 4. *wj* kurgu ~ *û* best komplo ~ *a* *hesti* kemik doku ~ *a* *pîrê* (an *jî pîrikê*) örümcek ağı ~ *a* *zeblekî* kas doku

tevnal *rd* 1. yakışıklı 2. genç, güzel

tevnalı *m* yakışıklılık

tevnêker *nd/nt* dokumacı

tevnîn *n* mutaf (keçi kılından hayvan çulu, yem torbası gibi şeyleri yapan)

tevndar *nd/nt* dokumacı

tevndarî *m* dokumacılık

tevne *m* 1. örgü (dokumacılıkta atkı ve çözgü ipliklerinin, dokumayı oluşturacak biçimde belli bir desene göre kesişmesi) 2. dokuma tezgahında dokunmuş kısım

tevnêker *nd/nt* dokumacı ~ **gulan nas dike** i-şin erbabı olan bilir, anlamında bir deyim

tevneger *bnr* tevneker

tevnejen *nd/nt* hallaç

tevnejenî *m* hallaçlık

tevneker *nd/nt* dokumacı

tevnekir *nd/nt* tezgahçı

tevnepind *zo/m* 1. örümcek 2. örümcek ağı

tevnepîr *m* örümcek ağı

tevnepîrik *m* örümcek ağı

tevnepîrk *m* ağ, örümcek ağı (örümcek gibi bir takım hayvanların salgılarıyla oluşturdukları örgü)

tevnevan *nd/nt* tezgahçı

tevnevanî *m* tezgahçılık

tevnger *nd/nt* dokumacı

tevngerî *m* dokumacılık

tevnîk *m* 1. alat, ıstar, dokuma tezgahı 2. ağ (örümcek gibi bir takım hayvanların salyalarıyla örüldüğü örgü) 3. doku 4. *wj* kurgu ~ *û* best komplo ~ *a* *hesti* kemik doku ~ *a* *pîrê* (an *jî pîrikê*) örümcek ağı ~ *a* *zeblekî* kas doku

tevnîka çermî *ant/nd* korun doku

tevnîka lemlateyê *ant/nd* kas doku

tevnîkî *rd* örümcekli

tevnî *m* dokuma tezgahında gergi ağacı

tevnikar *nd/nt* dokumacı

tevnikarî *m* dokumacılık

tevnker *nd/nt* dokumacı

tevnkerî *m* dokumacılık

tevnkir *bnr* tevnekir

tevnîrk *bnr* tevnepîrk

tevnnaşî *bj/m* doku bilim, histoloji

tevnûbest *m* komplo

tevnûbestker *nd/nt* komplocu

tevnûbestkerî *m* komploculuk

tevnxane *m* dokumahane

tevq *m* malını kaybeden kimseye yapılan yarıdım

tevreçok *sp/m* güreş

tevreçûk *bnr* tevreçok

tevrek *bnr* tewerek

tevrê reş *bot/nd* kara turp

tevrê tûj *bot/nd* bayır turpu

tevrêz *m* düzenleme

tevrêzkirin *m* düzenleme

tevrêz kirin *l/gh* düzenlemek

tevrîk (I) *bot/m* 1. turp (Raphanus sativus) 2. turp (bu bitkinin etli, yenilen kökü)

tevrîk (II) *n* 1. çapa (toprağı eşelemek için kullanılan ağaç saplı deşme kazı aracı) 2. çapa, çapalama (çapalama işi)

tevrîka sor *bot/nd* kırmızı turp (Raphanus sativus var radícula)

tevrîkker *nd/nt* çapacı

tevrîkkerî *m* çapacılık

tevrîkkirin *m* çapalama

tevrîk kirin *l/gh* çapalamak

tevrîkkirî *rd* çapalı (çapalanmış yer)

tevrî *m* 1. kazma 2. kısa saplı çapa

tevrkol *n* kazağı

tevş *n* 1. küçük, yassı, sivri ağızlı taş 2. kaydırak (yassı kaygan çakıl) 3. kaydırak (çocukların böyle bir taşı ayakla kaydırarak oynadıkları oyun)

tevşandin *m* halı dokuma esnasında kerkitle dövme

tevşandin *l/gh* halı dokuma esnasında kerkitle dövmek

tevşê *m* kaydırak (kaydıracağı oyunu)

tevşîk *n* 1. küçük, yassı, sivri ağızlı taş 2. kaydırak (yassı kaygan çakıl)

tevşo *n* 1. keser 2. bir tür çapa * **tevşo û bivir** li ser darê şer kirine; **wî gotiye ji min re, wî gotiye ji min re. Birekê jî gotiye yek ji min re yek ji te re olma keser** gibi hep bana hep bana ol testere biri bana biri sana

tevşok *n* keser (küçük keser)

tevşoyê destan *nd* el keseri

tevşoyê pê *nd* uzun saplı ve ayakta kullanılan bir tür keser

tevşû (I) *bnr* tevşo

tevşû (II) *n* döven bıçağı

tevtêvîk *m* kemence

tevtûş *m* tecavüz (namusuna saldırma, sarkıntılık) ~ *î* (**yekê**) **kirin** (birine) tecavüz etmek, namusuna saldırmak)

tevtûşkirin *m* tecavüz etme

tevtûş kirin *l/gh* tecavüz etmek

tev û tev kirin *l/bw* (birbirine) katmak (veya karmak), karıştırmak

tevxewbûn *m* kestirme (kısa bir süre uyuma)

tevxew bûn *l/gh* kestirmek (kısa bir süre uyumak)

tevez (I) *m* alay ~ **kirin** alay etmek ~ *û* **tinaz** alay

tevez (II) *m* 1. uyuşma 2. keçeleşme, keçelenme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlılığı azalma) 3. gerinme ~ *a* **şûnayî** lokal aneztezi

tev zêha kir *l/bw* acimadan harcamak (hepsi-ni harcamak)

tevzênok *bnr* tevzînok

tevzik *m* 1. uyuşma 2. keçeleşme, keçelenme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlığı azalma) * **tevzik ketin destê min** ellerim keçeleşmeye başladı 3. *mec* kalça * **çend dar danîn tevzika jinikê** kadının kalçalarına bir kaç sopa indirdi

tevzî *m* 1. uyuşma, keçeleşme, keçelenme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlığı azalma) 2. gerinme ~ **dan xwe** gerinmek ~ **hatin (yekî)** gerinmek ~ **hatin canê (yekî)** ~ya **xwe anîn** gerinmek

tevzî anîn *xwe l/bw* gerinmek * **dereng ji xew rabûbû, pêşî çavên xwe mist dan paşê jî tevzî anîn xwe** geç uyanmıştı, önce gözlerini ovdu, ardından da gerindi

tevzîn *bnr* tevzînk

tevzînk *m* gerinme

tevzîner *rd* uyuşturucu (hareketten, gereği gibi düşünmekten alı koyan)

tevzînok *m* 1. uyuşma, keçeleşme, keçelenme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlığı azalma) 2. irkinti, ürperme 3. ispatmoz 4. gerinme ~ **avêtin canê (yekî)** 1) uyuşmak, vücudu keçeleşmeye başlamak 2) irkinti duymak, ürpermek ~ **bi laşê (yekî) ketin** uyuşmak, vücudu keçeleşmeye başlamak ~ **bi laşê wî de hilkişîn** uyuşmak, vücudu keçeleşmeye başlamak ~ **dan xwe** gerinmek * **dereng ji xew rabûbû, pêşî çavên xwe mist dan paşê jî tevzî dan xwe** geç uyanmıştı, önce gözlerini ovdu, ardından da gerindi ~ **hatin (yekî)** gerinmek ~ **dî serê (yekî) re avêtin** 1) uyuşmak, vücudu keçeleşmeye başlamak 2) irkinti duymak, ürpermek

tevzker *rd* alaycı

tevzkerî *m* alaycılık

tevzkirin *m* alay etme

tevz kirin *l/gh* alay etmek

tevzû *bnr* tevzî

tew (I) *g/h* 1. hatta, üstelik, bir de, gel gelelim * **tew camêr hîna jî di xewa xefletê de ye** gel gelelim adam hâlâ gaflet uykusunda 2. asla, kat'iyen * **ev tişt tew nabe** bu asla olmaz

tew (II) *b* hayret, şaşma, beğenmeme bildiren bir ülem, yok ya * **tew, îcar ez bi te re bêm?** yok ya bir de senle gelecek mişim? ~ **li minê** vay vay ~ ~ **vay vay**

tew (III) *n* 1. büküm, kıvrım, büküm, kat (bükülen veya kıvrılan her şeyin her kıvrımı) * **bike du tew** iki büküm et 2. *jeo* katman 3. katmer (bir şeyi oluşturan tabakalardan her biri) 4. büküntü (bükme sonucu oluşan biçim veya iz) ~ **li xwe dan** kıvrırmak, yürürken kıvrırmak ~ ~ **kat kat** (üst üste) ~ ~ **kirin** kat kat etmek

tew (IV) *rd* sersem

tew (V) *b* ses sanatçısını yüreklendirme veya ses sanatçısına moral verme nidası

tewa (I) *bnr* teba

tewa (II) *rd* ciddi, ağır başlı

tewa (III) *bnr* teva (II)

tewaf *ol/m* tavaf

tewafker *nd/nt* tavaf eden

tewafkirin *m* tavaf etme

tewaf kirin *l/gh* tavaf etmek

tewal *bnr* teyr û tewal

tewan (I) *m* bağdadi

tewan (II) *m* kudret

tewan *m* 1. büküm, bükülme 2. *rz* büküm

tewandek *rz/m* büküm

tewandin (I) *m* 1. eğme (düz olan bir şeyi eğik duruma getirme) 2. eğme, bükme (sert bir cisim bükme) 3. eğiltme, eğitime 4. çekimleme, tasrif etme 5. katlama 6. kıvrıma (kenarından tutarak bükme) ~ **a awayan** *rz* durum bükünleri ~ **a navdêran** *rz* ad çekimi

tewandin (II) *m* dengbejlere sesle ara nağme yapma

tewandin (I) *l/gh* 1. eğmek (düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek) 2. eğmek, bükmek (sert bir cisim bükmek) 3. eğiltmek, eğitmek 4. çekimlemek, tasrif etmek 5. katlamak 6. kıvrırmak (kenarından tutarak bükme) * **goşeyên çarşevê lê tewand** çarçafın kenarlarını kıvrırdı

tewandin (II) *l/gh* dengbejlere sesle ara nağme yapmak

tewandî *rd* 1. eğik, eğdirmiş 2. bükük, bükülü 3. katlı, katlanmış 4. kıvrık 5. *rz* çekimli, çekimlenmiş, tasrifli

tewang *rz/m* büküm

tewangbar *rz/rd* bükülgen, bükünlü

tewangbarî *rz/m* bükülgenlik ~ **a navxweyî** *rz* iç büküm

tewangî *rd* bükünsel, büküm ile ilgili

tewaq *bnr* tewaqe

tewaqe *m* 1. rica * **gelfî mêvanan teweqeya min ji we heyê, bela bibin** sayın misafirler sizden rica ediyoruz, dağılın 2. teklif (birinden yapılması zor, eziyetli bir iş isteme) ~ **kirin** rica etmek

tewar *rd* sakın (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan)

tewarbûn *m* sakinleşme

tewar bûn *l/gh* sakinleşmek

tewarbûyîn *m* sakinleşiş

teware *bnr* tewere

tewarik *bnr* teberik

tewarkirin *m* sakinleştirme

tewar kirin *l/gh* sakinleştirmek

tewaş *n* (t kalın omkunuz) 1. yağ 2. sos (soğan, yağda kızartılıp yemeğe katma)

tewaş kirin *m* yağlama

tewaş kirin *l/gh* yağlamak

tewat *rd* sabit (yerinden oynamayan, yer de-
ğiştirmeyen) ~ **bûn** sabit olmak
tewatbûn *m* sabitleşme
tewat bûn *l/gh* sabitleşmek
tewatbûyî *rd* sabitleşmiş olan
tewatbûyîn *m* sabitleşiş
tewatdar *rd* sabitli
tewatî *m* sabitlik
tewatkirin *m* sabitleştirme
tewat kirin *l/gh* sabitleştirmek
tewatkirî *rd* sabitleştirilmiş olan
tewatkî *h* sabitlice
tewaw *rd* 1. tamam (eksiksiz) 2. tamam (ta-
mainlanmış, bitmiş)
tewawbûn *m* tamamlanma, bitme, sona erme
tewaw bûn *l/gh* tamamlanmak, bitmek, sona
ermek
tewawbûyî *rd* tamamlanmış, bitmiş olan
tewawbûyîn *m* tamamlanış, bitiriliş, sona eriş
tewawker *rd* 1. tamamlayıcı 2. bütünleyen,
bütünleyici, bütünler 3. tümler
tewawkirin *m* tamamlama, bitirme, sona er-
dirme
tewawkirin *m* tamamlamak, bitirmek, sona
erdirmek
tewazû *m* tevazu
tewb *n* sac ekineği
tewbe *m* töhbe
tewbûn *m* katlanma, bükülme
tew bûn *l/gh* katlanmak, bükülmek
tewcih *m* tevcih, yönelme
tewcih kirin *l/gh* yönelmek
tewcî *n* keser
tewdiat *m* tevdîat (banka vb.ye para, senet ya-
tırma)
tewecûh *m* teveccûh ~ **nîşan** dan teveccûh
göstermek
tewegozî *bj/m* tavuk karası, karağı
tewek *m* tabaka, kat (üst üste olan şeyleri çin)
tewekel *m* tevekkel
tewekor *rd* bakar kör
tewekul *m* tevekkül ~ **kirin** tevekkül etmek
teweç *bj* şap hastalığı
tewer *g/h* üstelik, üstüne üstelik, bir de, hem
(bir şeyi açıklamak veya anlamını güçlendir-
mek için) * **tewer pere jî dixwaze** üstülik
para da istiyor ~ê hem de, zaten
tewere (I) *m* 1. eksen, mihver 2. koordinat 3.
mat özek, merkez 4. *mec* eksen, mihver (tar-
tışılan, konuşulan bir konunun en önemli
noktası)
tewere (II) *m* sürü (türtül sürüsü)
tewerek *bnr* teberik
tewerê *g* üstüne üstelik, bir de, hem de * **tewerê**
mêrik zewicandî ye helm de adam evli
tewetur *fiz/m* teveltür, gerilim
tewf *m* kayık biçiminde su kabı
tewhîd *m* 1. tevhit, bir olarak bakma 2. *wj* tev-
hit (Allah'ı övmek için yazılan manzume)

tewidandin *m* bir şeyi değiştirerek başka bir
şekle sokma
tewidandin *l/gh* bir şeyi değiştirerek başka bir
şekle sokmak
tewidîn *m* kendini değiştirerek başka bir şekle
girme
tewidîn *l/gh* kendini değiştirerek başka bir
şekle girmek
tewifan *m* 1. sönüm 2. solma, uçuklaşma (di-
rililiğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme)
3. *fiz* sönüm, itfa 4. *bz* sönüm, itfa
tewifandar *rd* sönümlü
tewifandin *m* 1. sönümleme 2. soldurma
tewifandin *l/gh* 1. sönümlemek 2. soldurmak
tewifandî *rd* 1. sönük, sönümlenmiş 2. soluk,
solgun
tewifî *rd* 1. sönük 2. solgun, uçuk * **Ehmed ye-
kî** reng **tewifî** *bû* Ahmet, benzi uçuk biriydi
tewifîbûn *m* 1. sönüklük 2. solgunluk, uçuk-
luk 3. sönükleşme
tewifî bûn *l/gh* sönükleşmek
tewifîn *m* 1. sönümleme 2. *fiz* sönüm 3. solma,
soluş (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını
yitirme)
tewifîn *l/gh* 1. sönümlemek 2. solmak (dirili-
ğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek)
tewifîti *m* 1. sönüklük 2. solgunluk
tewifok *rd* solgun
tewifokî *rd* solgunca, soluk
tewifokîbûn *m* solgunlaşma
tewifokî bûn *l/gh* solgunlaşmak
tewijîm *m* baskı, tazyik
tewijîmkirin *m* baskı yapma, baskı uygulama
tewijîmkirî *rd* baskı yapılmış, baskı uygulan-
mış
tewilandin *m* 1. çöeltme 2. (at vb.) haraya
koyma, bağlama
tewilandin *l/gh* 1. çöeltmek 2. (at vb.) hara-
ya koymak, bağlamak
tewilîn *m* çöeltme
tewilîn *l/gh* çöeltmek
tewiqandin *m* katlama, katlayış
tewiqandin *l/gh* katlamak
tewiqandî *rd* katlı, katlanmış
tewiqîn *m* katlanma
tewiqîn *l/gh* katlanmak
tewir (I) *n* çeşit, tür
tewir (II) *m* dolanma
tewirandin (I) *m* kurma (düşünme)
tewirandin (II) *m* mırıldama
tewirandin (III) *m* yıkma, yığma (düşürme)
tewirandin (I) *l/gh* kurmak (düşünmek)
tewirandin (II) *l/gh* mırıldamak
tewirandin (III) *l/gh* yıkmak, yığmak (düşür-
mek) * **ew tewirand erdê** onu yere yıktı
tewirîn (I) *m* hasıl olma
tewirîn (II) *m* mırıldanma
tewirîn (III) *m* yığılma, yıkılma (yere düşme)
tewirîn (I) *l/gh* hasıl olmak,

tewirîn (II) *l/gh* mırıldanmak
tewirîn (III) *l/gh* yığılmak, yıkılmak (yere düşmek)
tewisandin (I) *m* güzelleştirme, süsleme
tewisandin (II) *m* defetme, defleme, savma, savuşturma, kovma, kovalama
tewisandin (I) *l/gh* güzelleştirmek, süslemek
tewisandin (II) *l/gh* defetmek, deflemek, savınak, savuşturmak, kovmak, kovalamak
tewisandî (I) *rd* güzelleştirilmiş, süslenmiş olan
tewisandî (II) *rd* defedilmiş, kovulmuş, kovuntu
tewişin (I) *m* güzelleştirilme, süslenme
tewişin (II) *m* defolma, kovulma
tewişin (I) *l/gh* güzelleştirilmek, süslenmek
tewişin (II) *l/gh* defolmak, kovulmak
tewiş rd sakar, sallapati
tewişandin (I) *m* 1. şaşırtma 2. çarpıtma 3. saptırma
tewişandin (II) *m* sendeletme, yalpalatma
tewişandin (I) *l/gh* 1. şaşırtmak * **tu li vir dise-kini û min dîtewişinî** sen burda durup beni şaşırtıyorsun 2. çarpıtmak 3. saptırmak
tewişandin (II) *l/gh* sendeletmek, yalpalatmak
tewişin m 1. şaşıрма (ne yapmak gerektiğini bilememe, nasıl davranacağını kestiremem, hayret etme) 2. şaşılma 3. çelişme 4. sapıtma, saçmalama (saçmalamaya başlama) 5. sakarlaşma
tewişin (II) *m* sendeleme, yalpalama
tewişin (III) *m* çiftleşme (hayvanların karşı cinsiyle çiftleşmesi için)
tewişin l/gh 1. şaşırmak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek) * **gava ez dîtîm tewîşî** beni görünce şaşırdı 2. şaşılmak * **tîştên ku mirov jê dîtewîşe dike** şaşılacak şeyler yapıyor 3. çelişmek 4. sapıtmak, saçmalamak (saçmalamaya başlamak) 5. sakarlaşmak
tewişin (II) *l/gh* sendelemek, yalpalamak
tewişin (III) *l/gh* çiftleşmek (hayvanların karşı cinsiyle çiftleşmesi için)
tewixandin m halsız düşürme
tewixandin l/gh halsız düşürmek
tewixandî rd halsız düşürülmüş olan
tewixîn m halsız düşme
tewixîn l/gh halsız düşmek
tewiyayî rd 1. eğik 2. rz bükülmüş
tewiz m süs (zinnet eşyası)
tewizan m 1. süs, bezeme 2. donatım
tewizandin (I) *m* 1. süsleme, bezeme 2. donatma (birinin giyimini sağlama) 3. vücut bakımını yapma, tuvaletini yapma
tewizandin (II) *m* bozma
tewizandin (II) *l/gh* 1. süslemek, bezemek 2. donatmak (birinin giyimini sağlamak) 3. vücut bakımını yapmak, tuvaletini yapmak

tewizandin (II) *l/gh* bozmak
tewizandî rd 1. süslenik, bezenik 2. donatılmış (birinin giyimi sağlanmış) 3. vücut bakımı yapılmış, tuvaleti yapılmış olan
tewizîn (I) *m* 1. süslenme, bezenme 2. donanma 3. vücut bakımı yapılmış, tuvaleti yapılmış
tewizîn (II) *m* bozulma
tewizîn (I) *l/gh* 1. süslenmek, bezenmek 2. donanmak 3. vücut bakımı yapılmak, tuvaleti yapılmak
tewizîn (II) *l/gh* bozulmak
tewî (I) *bnr* tihok
tewî (II) *h* hiç, asla
tewîn m 1. eğilme, eğiliş 2. bükülme, bükülüş 3. kıvrılma, kıvrılış (eğrilip bükülme) 4. rz bükülme
tewîn l/gh 1. eğilmek * **ji ber bayê guliyên darê tewiyane** rüzgardan ağacın dalları eğilmiş 2. bükülmek 3. kıvrılmak (eğrilip bükülmek) 4. rz bükülmek
tewînek rz/m büküm, hal ~a **bangî** vokatif hal ~a **cîgehî** lokatif hal ~a **hal** yalın yal ~a **hogirtî** instrumental hal ~a **jêre** datif hal, e halı ~a **jêve** ablatif hal ~a **xwedîf** iyelik halı ~a **tewangîn** bükün halı
tewînî m iyilik
tewjîm (I) *m* 1. basınç, tazyik 2. baskı
tewjîm (II) *fiz/m* moment
tewk n katmer * **nanê tewk** katmer ekmeği
tew kirin (I) *l/gh* dengbejlere sesle ara nağme yapmak
tew kirin (II) *l/gh* 1. eğmek 2. bükmek
tewkirî rd bükümlü
tewl (I) *bnr* dewl
tewl (II) *m* hara (at barınağı)
tewl (III) *m* mesafe
tewla m 1. tavla 2. tavla (bu oyunun üzerinde oynandığı dikkörtgen biçimdeki tahta kutu) (bi) ~ **leyîstin** tavla oynamak (veya atmak)
tewlayî m ilişki
tewlaz nd/rd hovarda
tewlazî m hovardalık
tewlazîkirin m hovardalık etme
tewlazî kirin l/gh hovardalık etmek
tewle (I) *m* tavla, hara (at barınağı) ~ya **hespan** aygır deposu
tewle (II) *m* mesafe
tewle (III) *m* kıvrıma, yan çizme
tewlebaz (I) *nd/nt* kıvrıran, yan çizen
tewlebaz (II) *nd/nt* tavlacı (tavla oyununu seven kimse)
tewlebazî m tavlacılık
tewleperest nd/nt tavlacı (tavla oyununu seven kimse)
tewleperestî m tavlacılık
tewlevan nd tavlacı (at ağındaki hizmetçi)
tewlê b (bayana seslenirken) beğenmeme nidası
tewlis m 1. öl, höl, nem (topraktaki nem için)

2. tav, kıvam (tarla, toprak için) 3. *rd* gönen (nemli toprak)
tewlisbûn *m* 1. nemlenme (toprak için) 2. tava gelme, tavlanma, kıvamlanma (toprak için)
tewlis bûn *l/gh* 1. nemlenmek (toprak için) 2. tava gelmek, tavlanmak, kıvamlanmak (toprak için)
tewlisi *rd* 1. gönen (nemli toprak) 2. tavlı, kıvamlı
tewlis *bnr* tewlis
tewlo *b* (erkeğe seslenirken) beğenmeme nidası
tewlxane *m* tavlâ, harâ (at barınağı)
tewn *bnr* tevn
tewnkir *bnr* tevnkir
tewo tewo *h* kıvrıla kıvrıla
tewq (I) *m* 1. rica 2. öneri, teklif ~ **lê kirin** öneride bulunmak
tewq (II) *m* 1. kat, tabaka (üst üste konulmuş şeylerden her biri) * **tewqek fefir** bir kat yufka 2. yaprak (börek, baklava gibi şeylerde yufka) * **di vî beqlawayî de pêncî tewq heye** bu baklavada elli yaprak var 3 yaprak (kat kat ayrılabilen şeylerde kat) * **tewqê kevir** taş yaprağı . (bükülen veya kıvrılan her şeyin her kıvrımı) * **tewqa qumaş** kumaşın katı 5 kat, kırma (katlama) 6 büküm * **bike du tewq** iki büküm et 7 büküm, kat, kıvrım, büküm (bir şeyin kıvrılan yeri) 8 katmer (bir şeyi oluşturan tabakalardan her biri) 7. *jeo* kat, katman (jeoloji zamanlarında bir dönem içinde oluşmuş katmanlı kayalar) 9 damar (başka türden katmanların arasında bulunan sıvı, maden veya mineral katmanı) * **tewqeke zengin a zêran** zengin bir altın damarı ~ ~ kat kat, katmer katmer ~ **a kevir** taş iliği ~ **a kevza daran** mantar tabakası ~ **a mûrehkên güzîkên çav ant** damar tabaka
tewqa *nd -e* kadar * **bi tewqayî deh milyaran** on milyar kadar
tewqa kevir *nd* taş iliği
tewqandîn *m* katlama
tewqandîn *l/gh* katlamak
tewqbûn *m* katlanma
tewqbûn *l/gh* katlanmak
tewqdan *m* 1. kat kat olma, katmer katmer olma 2. kabarma (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma)
tewq dan *l/gh* 1. kat kat olmak, katmer katmer olmak 2. kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak)
tewqe (I) *m* dolap
tewqe (II) *m* 1. rica 2. öneri, teklif * **tewqe li min kirin** bana teklifte bulundular 3. umma ~ **lê kirin** öneride bulunmak
tewqekirin *m* 1. rica etme 2. teklif etme 3. umma
tewqe kirin *l/gh* 1. rica etmek 2. teklif etmek 3. ummak

tewqekirî *rd* teklif edilmiş olan
tewqe lê kirin *l/bw* 1. ricada bulunmak 2. teklifte bulunmak
tewqî *m* tenezül etme
tewqîf *m* tevkîf, tutuklama
tewqîfkirin *m* tevkîf etme, tutuklama
tewqîf kirin *l/gh* tevkîf etmek, tutuklamak
tewqîfkirî *rd* tevkîf edilmiş, tutuklu
tewqîfkirîfî *m* tutukluluk
tewqîfxane *m* tutuk evi
tewqker (I) *nd/nt* teklif edici, önerici
tewqker (II) *nd/nt* kırmacı, katlayıcı
tewqkirin (I) *m* teklif etme, önerme, öneriş
tewqkirin (II) *m* 1. katlama 2. bükme
tewq kirin (I) *l/gh* teklif etmek, önermek
tewq kirin (II) *l/gh* 1. katlamak 2. bükmek
tewqkirî *rd* 1. katlı, katlanmış 2. bükümlü
tewqtewq *m* 1. katmer (ekmeği) 2. katlama (pide türü)
tewqtewqî *rd* 1. kat kat 2. katmanlı, katmerli
tewqtewqîbûn 1. kat kat olma, tabakalanma 2. katmanlaşma, katmerleşme 3. *jeo* katmanlaşmak
tewqtewqî bûn *l/gh* 1. kat kat olmak, tabakalanmak 2. katmanlaşmak, katmerleşmek
tewr (I) *g* hatta, hele, hem de, bir de, üstelik, o kadar, o kadarki
tewr (II) *m* tavır, tutum ~ **û timşet** hal tutum
tewr (III) *n* tarz, stil
tewr (IV) *n* çeşit, tür * **qumaşê ji her tewrî her çeşitten kumaş**
tewr (V) *h* en * **tewrî mezin** en büyük
tewr (VI) *m* alerji
tewrande *rd* nadir (çok seyrek rastlanılan, arada sırada olan)
Tewrat *m* Tevrat
tewre (I) *bnr* tewer
tewre (II) *nd* 1. tür * **ev tewre lêker** bu tür fiiller 2. tarz, şekil
tewriye *wj/m* tevriye
tewrî (I) *h* 1. en (başına geldiği sıfatların en üstün derecede olduğunu gösterir) * **tewrî dawî** en son * **tewrî mezin** en büyük 2. *h* daha * **tewrî mezin** daha büyük
tewrî (II) *g* üstelik, bir de
tewrînek *m* alerji
tewrlêker *rz/m* fiilimsi, ek eylem, ek fiil * **jêhatî me** çalışan-ım * **xweşîk bû** güzel-di
tewsiye *m* tavsiye
tewsiye kirin *m* tavsiye etme
tewsiye kirin *l/gh* tavsiye etmek
tewsiyekirî *rd* tavsiyeli
tewsiyename *m* tavsiyename
tewş (I) *rd/ndî* 1. sakar (kimse) 2. sersem
tewş (II) *rd* 1. abes, saçma * **gotinên tewş** saçma sözler * **ev nîgaşeke tewş** *e* bu boş bir hayal 2. abes, boş (gereksiz, yersiz, bir işe yaramayan) * **ramaneke tewş** boş bir düşünce 3. *mec* boş (verimsiz) * **em çi bikin jî dî-**

sa tewş e ne yapsak yine boştur 4. *mec* boş, fasarya, zirva (anlamsız söz) 5. *d* boşuna, beyhude, faydasız ~ **axaftin** (an jî **peyîvîn**) saçmalamak ~ û vala boş, yararsız ~ xeber dan (an jî **qise kirin**) saçmalamak ~o **mewşo xeber dan** sabuklanmak

tewş (III) *n* kırıntı ~ kirin ufak parçalara ayırmak

tewş (IV) *m* yalpa ~ **bûn** yalpalamak, bocalamak

tewşaxivîn *m* saçmalama

tewş axivîn *l/gh* saçmalamak

tewşbûn (I) *m* yalpalama, bocalama

tewşbûn (II) *m* boş çıkma (umduğu gibi gerçekleşmeme, sonuç vermeme)

tewş bûn (I) *l/gh* yalpalamak, bocalamak

tewş bûn (II) *l/gh* boş çıkmak (umduğu gibi gerçekleşmemek, sonuç vermeme) * **ev serê çend rojan e digêrim, min serî li çend cihan jî da, lê tewş bû** birkaç gündür arıyorum, birkaç yerlere başvurdum, boş çıktı

tewşe (I) *bnr* teşe

tewşe (II) *rd* iri yarı ve kof kimse

tewşik (I) *rd* saçmacı, kaçık, dengesiz (tutum ve davranışlarında uyum olmayan kişi)

tewşik (II) *m* 1. abes, saçma, herze * **gotinên**

tewşik saçma sözler ~ **bûn** (söz) abes kaçmak ~ **mewşik** saçma sapan ~ **mewşik axaftin** (**peyîvîn** an jî **xeber dan**) saçmalamak ~ **axaftin** (**peyîvîn**, **qise kirin** an jî **xeber dan**) saçmalamak, herze yemek, yersiz lâf söylemek

tewşikî (I) *m* saçmacılık, kaçıklık, dengesizlik

tewşikî (II) *m* abeslik, saçmalık, saçmalama, hezeyan ~ **kirin** saçmalamak, hezeyan etmek

tewşikîbûn *m* kaçıklaşma, dengesizleşme, hıyarlaşma

tewşikî bûn *l/gh* kaçıklaşmak, dengesizleşmek, hıyarlaşmak

tewşikîkirin *m* saçmalama, zirvalama

tewşikî kirin *l/gh* saçmalamak, zirvalamak

tewşî (I) *m* sakarlık

tewşî (II) *m* abeslik, saçmalık

tewş kirin *l/gh* ufak parçalara ayırmak

tewşomewşo *rd/h* 1. saçma sapan, abuk sabuk, entipüften, fasa fiso * **gotinên tewşomewşo** entipüften sözler 2. zirva bir biçiminde 3. *ndnt* herzevekil (gereksiz, saçma sapan konuşan) ~ **axaftin** (**xeber dan** an jî **qise kirin**) abuk sabuk konuşmak, saçma sapan konuşmak, saçmalamak, sabuklanmak, zirvalamak

tewşpeyîvîn *m* saçmalama

tewş peyîvîn *l/gh* saçmalamak

tewtew b ses sanatçılarına moral verme nidası

~ **kirin** dengbej'e sesle ara nağme yapmak

tewtewe ndnt 1. cin çalığı 2. aklı kısa 3. aylak

tewtewetî *m* 1. cin çalıklığı 2. aklı kısalık 3. aylaklık

tewtewî *rd* katmerli

tewtewîn *rd* 1. ikircikli, tereddütlü, kararsız 2.

kararsız (düzensiz, istikrarsız)

tewtewînî *m* 1. ikirciklilik, kararsızlık 2. kararsızlık (düzensizlik, istikrarsızlık)

tewtew kirin *l/gh* dengbejlere sesle ara nağme yapmak

tewtewq *nd* katmerli eklemek

tewtewqî *rd* damar damar, katmanlı

tewtewqîbûn *jeo/m* dilinim, dilinme

tewtewqî bûn *l/gh* dilinmek

tewuz *bnr* tewiz süs, zînnet

tewuzandin *bnr* tewizandin

tewuzîn *bnr* tewizîn

tewz *m* şaka, alay ~ **kirin** şaka yapmak ~ **pê kirin** şaka etmek

tewzandin *m* tuvalet etme (temizleme, yıkama, tıraş etme, süsleme vb. için)

tewzandin *l/gh* tuvalet etmek (temizlemek, yıkamak, tıraş etmek, süslemek vb. için)

tewze *m* şaka, alay (bir şeyle eğlenme, onu küçümseme) ~ **kirin** alay etmek

tewzeker *rd* şakacı

tewzekerî *m* şakacılık

tewzim *m* farz

tewzî *rd* ergin

tewzîh *m* 1. tevzi 2. *mat* bölme, bölü

tewzîhkirin *m* tevzi etme, üleştirme

tewzîh kirin *l/gh* tevzi etmek, üleştirmek

tewzîhkîrî *rd* tevzi edilmiş, üleştirilmiş

tewzîn *m* 1. tuvalet (temizlenme, yıkanma, tıraş olma, süslenme vb. için) 2. tuvalet (temizlik, bakım için gerekli şeyler)

tewzîn *l/gh* tuvalet olmak (temizlenmek, yıkanmak, tıraş olmak, süslenmek vb. için)

texbî *m* plastik

texcik *n* raf, mutfak rafı

texç *m* ufak düzlükler

texe *m* deste, demet * **texeya giya** ot demeti

texel *m* mangal

texe lê xistin *l/bw* baltalamak

texer, texere *m* mangal

texilandin (I) *m* caydırma

texilandin (II) *m* erteleme, tehir etme

texilandin (I) *l/gh* caydırmak

texilandin (II) *l/gh* erteleme, tehir etmek

texilandî (I) *rd* caygın

texilandî (II) *rd* ertelenmiş olan

texilîn (I) *m* cayma, vazgeçme

texilîn (II) *m* ertelenme

texilîn (I) *l/gh* caymak, vazgeçmek

texilîn (II) *l/gh* ertelenmek

texilker *rd* caydırıcı

texilkerî *m* caydırıcılık

texir *bnr* texîr

texirandin *m* tehir etme, erteleme

texirandin *l/gh* tehir etmek, erteleme

texirandî *rd* tehirli, ertelenmiş olan

texirîn *m* tehir olma, ertelenme

texirîn *l/gh* tehir olmak, ertelenmek

texir kirin *bnr* texîr kirin

texisidandin *m* kaydırma

texisidandin *l/gh* kaydırmak

texisidîn *m* kayma

texisidîn *l/gh* kaymak

texîr *m* tehir, erteleme

texîrbûn *l/gh* tehir olma, ertelenme

texîr bûn *l/gh* tehir olmak, ertelenmek

texîr kirin *m* tehir etme, erteleme

texîr kirin *l/gh* tehir etmek, ertelemek

texîrkirî *rd* tehirli, ertelenmiş olan

texlîd *n* 1. çeşit, tür * **kaxizên ji her texlîdî**

her çeşitten kâğıt 2. çeşit (canlıların bölünmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik) 3. *rd* çeşit, türlü * **her camîyek bi texlîdeki ye** bu camilerin her biri başka çeşittir ~ **bi** ~ türlü türlü ~ ~ çeşit çeşit, türlü türlü, enva türlü (enva çeşitli veya enva çeşit)

texlîtpirî *m* ifrat

texm *m* 1. düzey, seviye 2. hiza 3. semt * **bi wê texmê de neçûn** semtine uğramamak

texmîn *m* 1. tahmin (yaklaşık olarak değerlendirmek, oranlama) 2. tahmin (kestirme) ~ **ên hewayê metor** hava tahmini

texmînî *rd* tahminî

texmînkâr *rd* tahmin edici

texmînkârî *m* 1. tahmin edicilik 2. kestirim

texmînkêr *rd* tahmin edici, tahmin eden

texmînkêrî *m* 1. tahmin edicilik 2. kestirim

texmînkirin *m* 1. tahmin etme 2. tahmin etme, kestirme

texmîn kirin *l/gh* 1. tahmin etmek 2. tahmin etmek, kestirmek

texmînkirî *rd* tahmin edilmiş olan

texpaş *m* erteleme

texpaşkirin *m* erteleme

texpaş kirin *l/gh* ertelemek

texrîf *m* tahrîf, bozma, kalem oynatma

texrîfat *m* tahrifat

texsî *m* taksi

texsîp *m* milliyet

texsîpvan *nd/nt* milliyetçi

texsîr (I) *m* esirgeme ~ **kirin** esirgemek ~ **ne-kirin** esirgememek

texsîr (II) *m* 1. taksir, kusurda bulunma 2. *liq* taksir (doğan kusurlu durum)

texsîrat *m* taksirat

texsîrkirin *m* 1. esirgeme (bir şeyi yapmaktan veya vermektan kaçınma) 2. esirgeme (olumsuz biçimde; feda etmekten kaçınma)

texsîr kirin *l/gh* 1. esirgemek (bir şeyi yapmaktan veya vermektan kaçınmak) * **ew tîştê ku we jê texsîr kir, ez nastînim** ondan esirgediğimizi ben almanın 2. esirgemek (olumsuz biçimde; feda etmekten kaçınmak) *

mirov ji bo welatê xwe canê xwe texsîr na-ke insan yurdu için canını esirgemez

texsîs *m* tahsis, ayırma

texsîsat *m* tahsisat

texsîsatê mestûre *nd* tahsisatı mesture, örtülü ödenek

texsîskirin *m* 1. tahsis etme, ayırma 2. tahsis etme, bağlama (bir iş veya kimse için ayırma)

texsîs kirin *l/gh* 1. tahsis etmek, ayırmak 2. tahsis etmek, bağlamak (bir iş veya kimse için ayırmak) * **min jê re mehanî texsîs kir** ona aylık bağladım

texsîskirî *rd* tahsisli, tahsis edilmiş olan

texsît *bnr* teqşît

texşûş *m* düşünceye dalma

text *n* 1. taht (hükümdarların oturduğu büyük süslü koltuk) * **textê şah** şahın tahtı 2. taht (hükümdarlık makamı) 3. tahta 4. tahta (tahtadan oluşmuş yüzey) 5. tahta (kara tahta, okullarda) 6. altlık, tabla (soba, mangal gibi şeylerin altına konulan altlık) 7. yatma tahtası (üzerinde yatılan tahta) 8. sofa tahtası 9. dağlık veya engebeli arazide düzlük yer 10. *rd* tahta (tahtadan yapılmış) ~ **ê çokê** diz kapağı, ayna (atlarda) ~ **ê damayê** dama tahtası ~ **ê nan danîn** sofa (veya sofrayı) kurmak ~ **ê şetrencê** (an jî **kişikê**) satranç tahtası

texte *n* 1. tahta 2. tahta (tahtadan oluşmuş yüzey) ~ **yek jê kêm e** bir tahtası eksik

textebend *n* 1. sıra, oturak, bank 2. sıra (okul sırası, üzerine oturan oturak)

textebî *zo/n* tahta kurusu

textedar *rd* tahtalı

textekawîs *bnr* textekawus

textekawûs *zo/n* ak karınca, termit (Termes)

textekod *der/m* duba

textenan *n* sofa tahtası

textepa *n* payitaht

textepoş *m* tahtapoş, taraça

textereş *n* karatahta

texterewan *m* tahtirevan

textexoş *m* teneşir

textetraş *n* keser

texteveroj *nd/nt* marangoz

texteyê cedwelê *nd* çizgilik

textê eniyê *nd* alın kemiği

textê kotanê *nd* pulluğun döküm levhası

textê lambeyê *nd* lâmbalık

textê miriyan *nd* teneşir

textê nan *nd* hamur tahtası

textê razanê *m* yataklık

textê reş *nd* kara tahta

textik *n* tahta, tahtacık ~ **ê çokê** diz ağuşağı

textikê eniyê *nd* alın kemiği

textikî *rd* tahtavari

textûn *rd* tahta, ahşap (tahtadan yapılmış)

text û pay *nd* paytaht

texyîrkirin *m* tağyir etme, denşirme

texyîr kirin *l/gh* tağyir etmek, denşirmek

texzel *bot/a* sarmaşık

teya *m* terketme

teyaqûz *m* teyakkuz
teyar (I) *m* 1. eve yakın bahçe 2. susuz bahçe
 3. aile bahçesi
teyar (II) *rd* sığ (göl, deniz, akarsu vb. için)
teyare *m* tayyare, uçak
teyaresazî *m* uçak sanayisi
teyaş *n* yağ
teyax *m* 1. dayanma 2. direnç
teyaxdan *m* dayanma, direnme
teyax dan *l/gh* dayanmak, direnmek
teyaz *rd* sığ
teybîr *bnr* tedbîr
teyemûm *ol/m* teyemmüm
teyfe *nd/ht* tayfa
teyfik *m* 1. tabak (yiyecek koymaya yarar az derin veya yayvan kap) 2. *rd* tabak (bir tabağın alacağı miktar) ~a **dirêjokî** kayık tabak ~a **masiyan** balık tabağı (balık koymaya yarayan kap) ~a **mezîn** servis tabağı
teyifikalês *rd* tabak yalayıcısı
teyfûn *m* tayfun
teyifî *bnr* tayifi
teyinandin *m* sıkıştırma
teyinandin *l/gh* sıkıştırmak
teyînîn *m* sıkışıp kalmak
teyînîn *l/gh* sıkışıp kalmak
teyîş *m* parlama, parıldama
teyîsan *m* parlama, parıldama
teyîsandin *m* 1. parıldatma, parlatma, ısıldatma 2. kamıştırmak (göz için)
teyîsandin *l/gh* 1. parıldatmak, parlatmak, ısıldatmak 2. kamıştırmak (göz için)
teyîsandi *rd* 1. parıldatmış 2. kamıştırılmış (göz için)
teyîşîn *l/gh* 1. parıldama, parlama, parıldayış, parlayış, ısılama, ısıldama 2. kamışma (göz için)
teyîşîn *l/gh* 1. parıldamak, parlamak, ısılmak, ısıldamak 2. kamışmak (göz için)
teyîşandin *m* bayıltma, kendinden geçirme
teyîşandin *l/gh* bayıltmak, kendinden geçirmek
teyîşandi *rd* baygın, kendinden geçmiş
teyîşîn *m* 1. bayılma, kendinden geçme 2. aşırı üşüme
teyîşîn *l/gh* 1. bayılmak, kendinden geçmek 2. aşırı üşümek
teyizân *m* sendeleme
teyizandin *l/gh* sendeletmek
teyizandin *m* sendeletme
teyizandi *m* sendeletilmiş olan
teyizîn *m* 1. sendeleme 2. başını alıp gitme
teyizîn *l/gh* 1. sendelemek 2. başını alıp gitmek
teyîd *m* teyit, doğrulama
teyîdbûn *m* teyit olma, doğrulanma
teyîd bûn *l/gh* teyit olmak, doğrulanmak
teyîdbûyî *m* teyit olmuş, doğrulanma
teyîdbûyîn *m* teyit oluş, doğrulanış
teyîdker *rd* teyit edici, doğrulayıcı

teyîdkirin *m* 1. teyit etme, doğrulama (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarına) 2. teyit etmek, dorulama (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapma)
teyîd kirin *l/gh* 1. teyit etmek, doğrulamak (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarmak) 2. teyit etmek, dorulamak (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapmak)
teyîdkirî *rd* teyitli, doğrulanmış
teyîk *m* gizli plan, oyun
teyîsandin (I) *m* süsleme
teyîsandin (II) *m* parlatma, parıldatma, ısıldatma
teyîsandin (I) *l/gh* süslemek
teyîsandin (II) *l/gh* parlatmak, parıldatmak, ısıldatmak
teyîsandi *rd* süslü, süslenmiş olan
teyîşîn (I) *m* süslenme
teyîşîn (II) *m* parlama, parıldama, ısıldama
teyîşîn (I) *l/gh* süslenmek
teyîşîn (II) *l/gh* parlamak, parıldamak, ısıldamak
teyîsok *rd* parıldayan
teyîsokî *rd* parıldayan
tey kirin *l/gh* gitmek
teylanî *rd* uzun boylu, dalyan gibi * **xortekî**
teylanî dalyan gibi bir genç
teyme *ol/m* teyemmüm
teyname *m* uzun olup sıkıştırılmamış keçe (r. Hazım)
teyp *m* teyp
teyr zo/n 1. kuş 2. kartal 3. *mec* çok becerikli
 ~ **bi refê xwe mirov bi koma xwe** re herkes dengi dengine ~ **û teba** (an jî **teval**) kuşlar, (*mec* börtü böcek) * **bila bibe xurê teyr û tevalan** kuşlara yem olsun ~ **û tûr** (an jî **tûl**) ~ **û tîlûr** (an jî **tîrûd**) ~ **ek jî ser dilê yekî firin** aniden ürkmek ~ **ê bêper nayê firandin** kanatsız kuş uçurtulmaz ~ **ê kelax** leş kargası ~ **ê ku goşt bixwe, nikulê wî kêr e** et yi-yen kuşun kakası eğri olur ~ **ê kur** leşyeyici bir kuş ~ **ê sebaşî** çok güzel ve mavi bir kuş ~ **ê xerîb tu û van deran** (an jî **hûn û van deran**) hangi rüzgar seni (veya sizi) buraya attı ~ **ê (yekî) xwendin** kuşu ötmek.
teyrê baz zo/nd şahin
Teyrê Enqe *nd* Anka kuşu
teyrê sîmir zo/nd 1. simurg 2. *mec* yiğit
teyrê tawîs zo/nd tavus kuşu (Pavo)
teyrik *m* 1. dolu * **teyrikê lê daye** dolu vurmuş 2. ruam, sakağı, mankafa (hastalık)
teyrik *n* 1. kuş 2. kuş biçiminde kadın süs takısı ~ **li daran hêwirîn lê îşev ew neseqirî** (acidan, sızidan) hiç durmadı ~ **ê dewletê** devlet kuşu, talih kuşu ~ **ê sîdûdê** talih kuşu * **her teyrik bi refê xwe** re herkes kendi den-
 giyle hareket etmeli

teyrikê bihuştê *zo/nd* cennet kuşu (Paradisea apoda)

teyrikê cenetê *zo/nd* cennet kuşu (Paradisea apoda)

teyrikê dunikul *zo/nd* hüthüt kuşu

teyrikê silemanî *zo/nd* hüthüt

teyrikî *rd* çalık (yan yan giden hayvan) * hespê teyrikî çalık at

teyrikîbûn *m* çalık olma

teyrikî bûn *l/gh* çalık olmak

teyrok *nd/m* 1. dolu, iri dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli, saydam buz parça durumunda yağış türü) 2. ~ **barîn** (an jî **hatin**) dolu yağmak ~ **li werzê** (**yekî**) **xistin** aksilikler hep birini bulmak ~ **lê xistin** 1) dolu vurmak 2) hayvanın ani ölümü ~ **vedan** dolu dinmek

teyrokî *rd* ruam, sakağı, mankafa

teyrokîti *m* mankafalık

teyrvan *dir/n* kuşbaz, kuşçu

teyrvanî *m* kuşçuluk

teys (I) *m* ani şok, darbenin yarattığı ilk şok

teys *m* 1. pırlıltı, parlaklık 2. ışıltı * **teysa çavên di wê** gözlerinin ışıltısı

teysok *m* ateş böceği (Lainpyris noctiluca)

teytok *m* seksek

teyxûn *zo/nd* doğan kuşu

teyzi *m* süzölmüş şire

tez *m* 1. tez * **teza** doktoriyê doktora tezi 2. tez, sav 3. *man* tez, sav

tezed *m* 1. tezat, karşıtlık 2. *wj* tezat

tezahurat *m* tezahürat

tezan *m* donma

tezandîn *m* 1. dondurma, soğutma 2. titretme (soğuktan) 3. uyuşturma

tezandîn *l/gh* 1. dondurmak, soğutmak 2. titretmek (soğuktan) 3. uyuşturmak

tezandî *rd* dondurulmuş

teze *rd* 1. taze (bozulmamış, bayatlanmamış, solmamış olan) * **penêrê teze** taze peynir 2. taze (diñç, yıpranmamış, yorulmamış) * **bûka ter û teze** taze gelin 3. *mec* taze, yeni (son zamanı geçmemiş) * **hewadîsa teze** taze havadis 4. taze, körpe, yaş, yeşil (kuru olmayan, kendi canlılığını yetirmemiş) * **fasûliyeyên teze** taze fasulye * **mêweyên teze** yeşil meyve

* **xiyara teze** körpe hıyar * **fasûliyên teze** yeşil fasulye 5. körpe (hayvan için; yetişmekte olan) 6. körpe (genç, yeni yetişmiş) 7. *mec* genç (gelişmekte olan, kısa bir geçmişi olan) * **dewleteke teze** genç bir devlet 8. *nd* taze (genç kadın) 9. *mec* çıtır kız ~ **ji diya xwe bûn** anadan (yeni) doğmuş dönmek (veya anadan yeni doğmuş gibi olmak)

tezebûn *m* 1. tazelenme 2. tazeleşme, gençleşme (bir kuruluş genç üyelerle yenileşme)

teze bûn *l/gh* 1. tazelenmek 2. tazeleşmek, gençleşmek (bir kuruluş genç üyelerle yenileşmek)

tezebûyîn *m* tazeleniş

tezekirin *m* 1. tazeleme 2. tazeleme (bozulduğu düşünülen bir bağ veya inancı yeniden yapma) 3. gençleştirme (bir kuruluşu genç üyelerle canlandırma)

teze kirin *l/gh* 1. tazelemek * **ava qerqefê teze kir** sürahideki suyu tazeledi 2. tazelemek (bozulduğu düşünülen bir bağ veya inancı yeniden yapmak) * **mehra xwe teze kir** nikahını tazeledi 3. gençleştirmek (bir kuruluşu genç üyelerle canlandırmak)

tezekirî *rd* tazelenmiş olan

tezemûn *man/n* tazammun

tezene *m* tezene, mızrap

tezero *zo/m* sülün (Phasianus colchicus)

tezeti *m* 1. tazelik 2. tazelik, körpelik

tezeyî *m* 1. tazelik 2. *rd* körpecik

tezhîp *m* tezhip, yaldızlama

tezhîpkar *nd/nt* tezhipçi

tezhîpkarî *mt* tezhipçilik

tezînk *bnr* tevzî

teziye *m* taziye

tezî (I) *m* çifte, tekme (at, eşek vb. için) ~ **dan** çifte atmak

tezî (II) *rd* 1. soğuk * **ava tezî** soğuk su 2. uyuşuk

tezîbûn *m* 1. donma 2. uyuşma

tezî bûn *l/gh* 1. donmak 2. uyuşmak

tezîker *rd* dondurucu

tezîm *m* 1. donma, soğuma 2. titreme (kaslar hızlı küçük kasılmalarla sarsılma) 3. uyuşma

tezîn *l/gh* 1. donmak, soğumak 2. titremek (kaslar hızlı küçük kasılmalarla sarsılmak) 3. uyuşmak

tezînk *m* 1. uyuşma, keçeleşme, keçelenme (vücutun bir yerinin uyuşup duyarlılığı azalması) 2. narkoz

tezînkâr *nd* uyuşturucu, uyuşturan

tezînkêr *rd* uyuşturucu, uyuşturan

tezkere *bnr* teskere

tezmîn *m* tazmin, zararı ödeme

tezmînat *m* tazminat ~a **qîdemiyê** kıdem tazminatı

teztezînk *m* 1. uyuşma, keçeleşme, keçelenme (vücutun bir yerinin uyuşup duyarlılığı azalması) 2. kramp ~ **girtin** kramp tutmak

teztezok *zo/m* kerkenez (Falco tinnuculus)

tezwîr *m* tezwîr (yalan karıştırma, dolandırma, hile karıştırma)

tezwîrkâr *nd* sahte evrak düzenleyen

tezyîn *m* tezyîn, süsleme

tê (I) *m* Kürt alfabesinin yermi dördüncü harfi

tê (II) *h* ta * **tê ji Stenbolê ve em di ber didin** ku dengê wê bibirin ta İstanbul'dan beri o-

nu susturamadık ~ **ew bi xwe** ta kendisi

tê (III) *rd* geçerli (çocuk oyunları gibi oyunlarda)

tê *rd* 1. gelen 2. *m* gelme (yetişme) * **ew ji malbateke baş tê** iyi bir aileden gelme ~ **gotin** ku rivayet olunur ki

tê (IV) *m* fiilden fiil türetme öneki batmak ~ **ketin gumanê** (an *jî şikê*) kuşkulananmak ~ **xistin gumanê** (an *jî şikê*) kuşkulandırmak, gönül bulandırmak

tê (V) *m* üçüncü tekil bükünlü şahıs zamiri *tê de* 1) *c* bunda 2. *h/d* içre, içinde, dahil (içinde olmak üzere) * **roj jî tê de, bû pênc roj ku çûye** bu gün de dahil, gideli beş gün oldu ~ **de asê bûn 1)** sıkışmak 2) kısılmak ~ **de asê kirin** kısırmak * **me diz di ber qatîyan de asê kir** hırsız tavan arasına kısırdık ~ **de bi cih bûn 1)** yerine oturmak (iyi yerleşmek) 2) içine yerleşmek, yerleşe bilmek 3) içine sığmak, sığışmak, sığmak, sıkışmak, tıksımak * **em şêst kes di erebeyê de bi cih bûn** atmış kişi arabaya tıksıttık 4) suçu ispat olmak, suçu sabit olmak, suçu ispatlanmak 5) yer edinmek, nakşolmak ~ **de bi cih kirin 1)** içine yerleştirmek 2) yerleştirmek, iskan etmek 3) içine sığdırmak, sığdırmak, sığıştırmak, aldırarak * **we ev çend têkber çawa di vê odeya biçû-çik de bi cih kirin?** bu kadar eşyayı bu odaya nasıl aldırдыңız? 4) suçunu ispat etmek, (birine) yaptıklarını itiraf etmek ~ **de birîn vekirin** yarık açmak, yarmak ~ **de çûn xwarê 1)** saplanmak, batmak 2) saplanıp kalmak, batıp kalmak * **di berfê de çû xwarê** kara saplandı ~ **de dan bicihkirin** temellendirmek, kalıcılık kazandırmak ~ **de dek û dolab hebûn** altı yaş olmak (bir işin) ~ **de gevizîn** içinde yüzünmek ~ **de hatin asêkirin 1)** sıkıştırılmak 2) kısırılmak ~ **de hatin bicihkirin 1)** yerleştirilmek 2) sığdırılmak ~ **de hatin kirin** batırılmak * **qelem di hibirdankê de hate kirin** kalem hokkaya batırıldı ~ **de (tiştek) heyê** bunda bir iş var, işin içinde iş var ~ **de karîger bûn** (bir işte) aktif rol oynamak ~ **de kirin vir** yalanını yüzüne vurmak ~ **de kirtik çêkirin** kertik açmak ~ **de neçûn** yenilir (ya da yenir) yutulur gibi değil (çok ağır söz) ~ **de qilopiloyek hebûn** (bir şeyde) bit yeniği olmak ~ **de pêçiya (yekî) hebûn** (bir işte) parmağı olmak ~ **de tiliya (yekî) hebûn** (bir işte) parmağı olmak ~ **de tune par e ez bikimê kul û jehr e** amcamla dayım hepsinden aldım payım ~ **de wînda bûn** içinde kaybolmak (giyisi çok büyük gelmek) ~ **de xenê bûn** içinde yüzünmek ~ **xêr neman** (bir şeyden) hayır kalmamak * **salek du sal bi şûn de di xanî de xêr namîne** bir iki yıl sonra, evden bir hayır kalmaz ~ **de xêr tune** (ir şeyde) iş yok (tiştek) ~ **de xurîn** rahat kıçına ~ **re derbas bûn** içinden geçmek * **di nav bajêr re derbas bû** araba şehrin içinden geçti erebe ~ **re hatin bihartin** (an *jî derbaskirin*) -e geçirilmek * **dezî di kuriya derziyê re hate bihartin** iplik iğne deliğinden geçirildi ~ **re hatin kirin** *l/tb* sokulmak

tê anîn der *l/bw* 1. anlamak (birinin duyula-

rını, isteklerini, düşüncelerini seze bilmek) 2. fark etmek, ayırmak 3. kesip (veya kestirip) atmak, kesin olarak çözmek 4. çikarmak, kestirmek (hatırlamak) * **min tê anî der bê dixwaze çi bike?** ne yapmak istediğini çıkardım

têba (I) *m* 1. korku 2. çocukları doğduğu halde ölen kimsenin büyüğü olduğu inancı ~ **li ser hebûn** üzerinde korku var ~ **hilanîn** (an *jî birîn*) büyüğü bozmak

têba (II) *m* varis, ordubozan

têbar (I) *m* 1. kutu, sandık 2. kasa (para veya değerli eşya saklanan çelik kasa) 3. sandık

têbar (II) *m* seviye

têber *nd/rd* tüketici

têberî *m* tüketicilik

têbihurîn (I) *m* 1. cayma, vazgeçme 2. vazgeçme, geçine 3. gerileme (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçme) 4. affetme, bağışlama

tê bihurîn (II) *l/ngl* içinden geçme, yarma

tê bihurîn (I) *l/ngl* 1. caymak, vazgeçmek * **binêre, divê tu ji biryara xwe nebihurî** bak, kararından caymamalısın 2. vazgeçmek, geçmek * **ez di karê bihurîm, gene ez sermiyanê xwe xelas bikim** ben kârdan geçtim, bari sermayeyi kurtarayım 3. gerilemek (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçmek) * **camêr carekê di xwestinên xwe nabihure** adam isteklerinden bir türlü gerilemiyor 4. affetmek, bağışlamak

tê bihurîn (II) *l/ngl* içinden geçmek, yarmak

têbinî *m* 1. dipnot, kenar yazısı 2. dibnot, uyarı 3. not ~ **navisandin** not düşmek

têbinîgirtin *m* not alma, not etme

têbinî girtin *l/g* not almak, not etmek

tê birin *l/g* yenmek * **xewê zor tê bir** uykuyu yendi

têbîn *m* not

têbîner *nd/nt* notist

têbîr *m* not

têbor *nd/nt* 1. vazgeçici 2. affedici, bağışlayıcı

têborî *m* 1. vazgeçilmiş 2. affedilmiş, bağışlanmış

têborîn (I) *m* 1. cayma, vazgeçme 2. vazgeçme, geçime, feragat 3. gerileme 4. affetme, bağışlama

têborîn (II) *m* içinden geçme, yarma

tê borîn (I) *l/ngl* 1. caymak, vazgeçmek * **binêre, divê tu ji biryara xwe nebihurî** bak, kararından caymamalısın 2. vazgeçmek, geçmek * **ez di karê bihurîm, gene ez sermiyanê xwe xelas bikim** ben kârdan geçtim, bari sermayeyi kurtarayım 3. gerilemek (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçmek) * **camêr carekê di xwestinên xwe nabihure** adam isteklerinden bir türlü gerilemiyor 4. affetmek, bağışlamak

tê borîn (II) *l/ngl* içinden geçmek, yarmak

têborîfî *m* affedicilik, bağışlayıcılık

têcîr *nd/nt* 1. tacir, tüccar 2. celep, sürekcî (koyun, keçi, sığır gibi kesilecek hayvanların ticaretini yapan kimse) ~ê **mêşinan** koyuncu

têcîrî *m* 1. tüccarlık 2. celeplik, sürekcilik

têcîrman *bnr* tercüman

têçespan *m* izlenim

têçespankar *nd/nt* izlenimci, empersiyonist

têçespankarî *m* izlenimcilik, empersiyonizm

têçûn (I) *m* 1. kanma, yanılma 2. içeri girme (bir iş veya alış verişte zarar etme) 3. *bz* fire, fire verme 4. yenilme

têçûn (II) *m* sızma, akma (içinden sızma)

tê çûn (I) */lgh* 1. kanmak, yanılmak 2. içeri girmek (bir iş veya alış verişte zarar etmek) 3. fire vermek * **gava ku titûn hişk dibe tê diçe** tütün kuruyunca fire veriyor 4. yenilmek

tê çûn (II) */lgh* sızmak, akmak (içinden sızmak) * **av tê çûye** içinde su sızmış

têçûyî *rz/m* satır başı boşluğu ~*ya hilawistî* a-sılı paragraf

têçûyîn (I) *m* 1. kanış, yanılış 2. içeri giriş (bir iş veya alış verişte zarar etme) 3. fire veriş 4. yeniliş

têçûyîn (II) *m* sızış, akış (içinden sızma)

têdan (I) *m* 1. sürme (bir maddeyi bir yüzey üzerine yayma, serpmek, dökme) 2. çekinme, sürme 3. bulama 4. bulaştırma, sivaştırma 5. geçirme, bulaştırma 6. sürme (bir şeyi bastırarak diğer bir şey üzerinden geçirme) 7. gezdirme, sürme (sürterek, değdirerek hareket ettirme) 8. ovma 9. ovuşturma (bir şeyi bastırarak başka bir şey üzerinden geçirme)

têdan (II) *m* sayma (para verip alına)

tê dan (I) */lgh* 1. sürmek (bir maddeyi bir yüzey üzerine yaymak, serpmek, dökme, çalmak) * **kolanya tê dan** kolanya sürmek * **melhem di birîne da** yaraya melhem sürdü * **boyax di caxan da** parmaklıklara boya sürdü 2. çekinmek, sürmek * **kil di çavên xwe dane** sürmeler çekinmiş gözlerine 3. bulamak * **masî di arvan da** balığı una buladı 4. bulaştırmak, sivaştırmak 5. geçirmek, bulaştırmak * **arsîma xwe di min da** nezleyi bana geçirdi 6. sürmek (bir şeyi bastırarak diğer bir şey üzerinden geçirmek) * **destên xwe bi lez di hev dan** ellerinini hızlı hızlı birbirine sürüttü 7. gezdirmek, sürmek (sürterek, değdirerek hareket ettirmek) 8. ovmak * **têş baş di binê beroşê bide** tencerenin dibinin telle iyice ov 9. ovuşturmak (bir şeyi bastırarak başka bir şey üzerinden geçirmek)

tê dan (II) */lgh* saymak (para verip almak)

tê dan hildan */lb* daldırtmak

tê dan hilkişandin */lb* daldırtmak

tê dan kirin */lb* daldırtmak

têdayî *m* 1. sürülmüş (bir maddeyi bir yüzey üzerine yayma, serpmek, dökme) 2. bulaştırılmış, sivaştırılmış 3. geçirilmiş, bulaştırılmış

têdayîn (I) *m* 1. sürüş (bir maddeyi bir yüzey üzerine yayma, serpmek, dökme) 2. çekinme, sürüş 3. bulayış 4. bulaştırış, sivaştırış 5. geçiriş, bulaştırış 6. sürüş (bir şeyi bastırarak diğer bir şey üzerinden geçirme) 7. gezdiriş, sürüş (sürterek, değdirerek hareket ettirme) 8. ovuş 9. ovuşturuş (bir şeyi bastırarak başka bir şey üzerinden geçirme)

têdayîn (II) *m* sayış (para verip alma)

tê de c 1. bunda 2. -da/de, içinde 3. *h/d* içre, içinde, dahil (içinde olmak üzere) * **îroj jî tê de, bû pênc roj ku çûye** bu gün de dahil, gidelim beş gün oldu ~ **çûn xwarê** batmak ~ **pêçiya (yekî) hebûn** (bir işte) parmağı olmak ~ **tîliya (yekî) hebûn** (bir işte) parmağı olmak

têdeasêbûn *m* 1. sıkışma, tıklıma, takılıp kalma, çakılıp kalma 2. köşeye sıkışma

tê de asê bûn */bw* 1. sıkışmak, tıklılamak, takılıp kalmak, çakılıp kalmak 2. köşeye sıkışmak

têdeasêman *m* 1. takılıp kalma 2. mahsur kalma

tê de asê man */bw* 1. takılıp kalmak 2. mahsur kalmak

têdeavêtin *m* 1. sızdırma, kaçırma 2. fişkırtma

tê de avêtin */bw* 1. sızdırmak, kaçırma 2. fişkırtmak * **av tê de diavêje** içinden su fişkırtıyor

têdebicîhbûn *m* 1. yerine oturma (iyi yerleşme) 2. içine yerleşme, yerleşebilme 3. içine sığma, sığışma, sığma, sıkışma, tıklama 4. suçu ispat olma, suçu sabit olma, suçu ispatlanma 5. yer edinme, nakşolma

tê de bi cîh bûn */bw* 1. yerine oturmak (iyi yerleşmek) 2. içine yerleşmek, yerleşebilme 3. içine sığmak, sığışmak, sığmak, sıkışmak, tıklamak * **em fêst kes di erebeyê de bi cîh bûn** atmış kış arabaya tıktı 4. suçu ispat olmak, suçu sabit olmak, suçu ispatlanmak 5. yer edinmek, nakşolmak

têdebicîhbûyîn *m* 1. yerine oturuş (iyi yerleşme) 2. içine yerleşiş, yerleşebilme 3. içine sığma, sığışma, sığma, sıkışma, tıklama 4. suçu ispat olma, suçu sabit olma, suçu ispatlanma 5. yer edinme, nakşolma

têdebicîhkîrin *m* 1. içine yerleştirme 2. yerleştirme, iskan etme 3. içine sığdırma, sığdırma, sığıştırma, aldırma 4. suçunu ispat etme, (birine) yaptıklarını itiraf etirme

tê de bi cîh kirin */bw* 1. içine yerleştirmek 2. yerleştirmek, iskan etmek 3. içine sığdırmak, sığdırmak, sığıştırmak, aldırma * **we ev çend tîkber çawa di vê odeya biçûçik de bi cîh kirin?** bu kadar eşyayı bu odaya nasıl aldırınız? 4. suçunu ispat etmek, (birine) yaptıklarını itiraf etirmek

têdebihurîn *m* 1. içinden geçme (yol veya akarsu için; içinden geçme) 2. sığma, alma 3. işleme (soğuk, çivi vb. içinden geçme) 4. *mec* işleme

tê de bihurîn *l/bw* 1. içinden geçmek (yol veya akarsu için; içinden geçmek) * **gava ku em diçin malê em di kuçeya we de dibihurîn** e-ve giderken sizin sokaktan geçeriz 2. sığmak, almak * **ev kira te ne di aqil û ne jî di mantîqekî de nabihure** senin bu yaptığın ne akla ne de mantığa sığar 3. işlemek (soğuk, çivi vb. içinden geçmek) * **mix di vî darî de nabore** bu ağaca çivi işlemiyor * **serma tê de nabore** soğuk işlemiyor 4. *mec* işlemek * **gule tê de nabore** kurşun işlemiyor

tê de birîn vekirin *l/bw* yara açmak, yarmak
tê de borîn *l/bw* 1. içinden geçmek (yol veya akarsu için; içinden geçmek) * **gava ku em diçin malê em di kuçeya we de diborîn** e-ve giderken sizin sokaktan geçeriz 2. sığmak, almak * **ev kira te ne di aqil û ne jî di mantîqekî de nabore** senin bu yaptığın ne akla ne de mantığa sığar 3. işlemek (soğuk, çivi vb. içinden geçmek) * **mix di vî darî de nabore** bu ağaca çivi işlemiyor * **serma tê de nabore** soğuk işlemiyor 4. *mec* işlemek * **gule tê de nabore** kurşun işlemiyor

têdebûn (I) *m* 1. içinde olma, bulunma (bir yerde olma) 2. oturma, ikamet etme 3. (bir işte) yer alma (ayrılan yerde durma, bulunma)

têdebûn (II) *m* 1. banma 2. yatma (bir özellik kazanmak için bir şeyin içinde bekleme) 3. yüzme (herhangi bir durumun en aşırı derecesinde bulunma)

tê de bûn (I) *l/bw* 1. içinde olmak, bulunmak (bir yerde olmak) 2. oturmak, ikamet etmek * **em di xaniyê wê de bûn** evinizde oturyorduk 3. (bir işte) yer almak (ayrılan yerde durmak, bulunmak)

tê de bûn (II) *l/bw* 1. banmak 2. yatmak (bir özellik kazanmak için bir şeyin içinde bekleme) * **tîrşîn di sirkê de ye tursu sirkede** yatıyor 3. yüzmek (herhangi bir durumun en aşırı derecesinde bulunmak) * **di nav hebûnê de ye bolluk** içinde yüzüyor

têdebûyîn (I) *m* 1. içinde oluş, bulunuş (bir yerde olma) 2. oturuş, ikamet ediş 3. (bir işte) yer alış (ayrılan yerde durma, bulunma)

têdebûyîn (II) *m* 1. banış 2. yatış (bir özellik kazanmak için bir şeyin içinde bekleme) 3. yüzüş (herhangi bir durumun en aşırı derecesinde bulunma)

tê de cemidandin *l/bw* suçu birinin üstüne yikmak

tê de cih girtin *l/bw* (bir işte) yer almak

tê de cih stendin *l/bw* (bir işte) yer almak

têdeçûn (I) *m* 1. batma (saplanma) 2. saplanma (saplanıp kalma)

têdeçûn (II) *m* 1. içinden geçme (yol, akarsu vb. için; içinden geçme) 2. -den geçme (yol olarak kullanma) 3. -den geçme, yürünme 4. işleme (soğuk, çivi vb. içinden geçme) 5. sızma, sızdırma, kaçırma (sıvı, su vb.) 6. *mec* işleme

tê de çûn (I) *l/bw* 1. batmak (saplanmak) 2. saplanmak (saplanıp kalmak) ~ **xwarê** içine batmak * **strî di destê min de çûye**, tu dikarî jê derxî? elime diken batmış, onu çıkarabilir misin?

tê de çûn (II) *l/bw* 1. içinden geçmek (yol, akarsu vb. için; içinden geçmek) * **erebe tê de çû** araba içinden geçti 2. -den geçmek (yol olarak kullanmak) * **gava ku em diçin malê em di kuçeya we de diçin** eve giderken sizin sokaktan geçeriz 3. -den geçmek, yürünmek * **mirov nikare di nav heriyê de biçe** çamurda yürünmez 4. işlemek (soğuk, çivi vb. içinden geçmek) * **mix di vî darî de naçe** bu ağaca çivi işlemiyor * **serma tê de naçe** soğuk işlemiyor * **ba tê de naçe** rüzgâr işlemiyor 5. sızmak, sızdırmak, kaçırma (sıvı, su vb.) * **gaz di heste de diçe** çakmak gaz kaçırıyor * **av di cêrê de çûye** testi su kaçırması 6. *mec* işlemek * **gule tê de naçe** kurşun işlemiyor

tê de derbas bûn *l/bw* 1. -den geçmek (yol veya akarsu için; içinden geçmek) 2. -den geçmek (yol olarak kullanmak) * **gava ku em diçin malê em di kuçeya we de derbas dibin** eve giderken sizin sokaktan geçeriz 3. işlemek (soğuk, çivi vb. içinden geçmek) * **mix di vî darî de derbas nabe** bu ağaca çivi işlemiyor * **serma tê de derbas nabe** soğuk işlemiyor 4. *mec* işlemek * **gule tê de naçe** kurşun işlemiyor

tê de derketin *l/bw* 1. (biriyle) karşılaşmak 2. (biriyle) karşı karşıya gelmek 3. bir kimse- nin gizlice yaptığı bir şeyin sonradan onun tarafından yapıldığı ortaya çıkmak

tê de dîtîn *l/bw* (birine) nazı geçmek

tê de gevizîn *l/bw* içinde yüzmek, parmak yalamak

tê de hatin bicihkirin *l/tb* sığdırılmak

tê de hatin hilkişandin *l/tb* daldırılmak

tê de hatin rakirin *l/tb* daldırılmak

tê de havil neman *l/bw* çaresiz kalmak, hiç bir çıkar yolu olmamak

têdehilanîn *m* sığdırma, sığıştırma

tê de hilanîn *l/bw* sığdırma, sığıştırma

têdehilhatin *m* sığışma, sığma

tê de hilhatin *l/bw* sığışmak, sığmak * **pênc kes çawan dê di vî xaniyî de hîlbên?** beş kişi bu eve nasıl sığılır?

têdehilhatî *rd* sığışmış

tê de hiştin *l/bw* 1. (birini bir şeye) gark etmek (bir şeyi birine bol bol vermek) 2. boğmak (bir kimseyi bir şeyin fazlasına erdirmek veya uğratmak) * **bûk di zêran de hiştibûn** gelini altına boğmuşlardı 3. sınıfta bırakmak **tê de hîn bûn** *l/bw* (bir şeyde) beceri kazanmak, üzerinde pratik etmek * **ev camêr jî hatiye di me de hîn dibe** adam da gelmiş üzerimizde pratik yapıyor

tê de hok kirin *l/bw* kalaylamak (çok sövmek)
têdekirin *m* 1. (içine) daldırma 2. bandırma, banma 3. etme (belgisiz sıfatlarla; kötülükte bulunma)

tê de kirin *l/bw* 1. (içine) daldırmak 2. bandırmak, banmak * **ez nanê xwe di rîçalê de dikim û dixwim** reçele ekmeğimi banar yerim 3. etmek (belgisiz sıfatlarla; kötülükte bulunmak) * **xwesûya wê pir tê de kir** kaynası ona çok etti

têdeman *m* 1. -e kalma, sıkışıp kalma, mahsur kalma 2. arada kalma, şaşırıp kalma, ortada kalma (güç durumda veya iki şey arasında kalma) 3. başı sıkılma (bunalma) 4. kalma, takma, sınavını başarmama 5. gark olma (bir şeyden bol miktardan olma) 6. yüzme (herhangi bir şeyle üzeri kaplanma)

tê de man *l/bw* 1. -e kalmak, sıkışıp kalmak, mahsur kalmak 2. arada kalmak, şaşırıp kalmak, ortada kalmak (güç durumda veya iki şey arasında kalmak) 3. başı sıkılmak (bunalmak) 4. kalmak, takmak, sınavını başarmamak * **di sinifê de maye** sınıfta kalmış 5. gark olmak (bir şeyden bol miktardan olma) 6. yüzme (herhangi bir şeyle üzeri kaplanmak) * **pirtûk di tozê de mane** kitaplar toz içinde yüzyörlar

têdemayîn *m* 1. -e kalış, sıkışıp kalış, mahsur kalış 2. arada kalış, şaşırıp kalış, ortada kalış (güç durumda veya iki şey arasında kalma) 3. başı sıkılma (bunalma) 4. kalış, takma, sınavını başarmama 5. gark oluş (bir şeyden bol miktardan olma) 6. yüzüş (herhangi bir şeyle üzeri kaplanma)

tê de neçûn *l/bw* 1. işlememek * **mix tê de naçe çivi** işlemiyor 2. içine sinmemek

tê de neman *l/bw* çok zayıflaşmak (zayıflaştırmış olmak) * **tiştek tê de nemaye** çok zayıflaştırmış

têderanîn *m* 1. fark etme, anlama, sezme 2. kestirme, tahmin etme

tê deranîn *l/gh* 1. fark etmek, anlamak, sezmek 2. kestirmek, tahmin etmek

tê de rast kirin *l/bw* (birine) sucunu kabul ettirmek

tê derketin *l/bw* 1. çıkagelmek * **tê bîra te li mêrgê boxeyek di me derketibû** hatırlar mısın çayırda bir boğa çıkagelmişti 2. karşılaşmak

tê de rûniştin *l/bw* 1. yerine oturmak (iyi yerleşmek) 2. (bir yerde) oturmak, ikamet etmek

têderxistin *m* 1. anlama, farkına varma 2. anlama (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilme) 3. anlama, bilme, farkına varma 4. ayımsama 5. çakma, sezme, sezinleme, anlama, fark etme, varma (bir şeyi iyice anlama veya duyma) 6. çözme (bilmece çözme, bir şeyin cevabını bulma, bir bilmeceyi, işlemi halletme) 7. duyma (nesneler

re dokunarak onların fiziki durumlarından bilgi edinme) 8. duyumsama 9. hissetme, farkına varma 10. karine ile anlama, sözün gelişinden anlama 11. kestirme, tahmin etmek 12. çıkarma (anlama, ne olduğunu bilme) 13. çıkarma (hatırlama)

tê derxistin *l/gh* 1. anlamak, farkına varmak * **min tê derxist ku fehm nake, min dengê xwe birî** farkına vardım ki anlamıyor, sesi mi kestim 2. anlamak (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilme) 3. anlamak, bilmek, farkına varmak * **ez hatim, te tê dernexist?** ben geldim, bilemedin mi? * **ez ji pûrta çivikan tê derdixim ku ew ji kîjan avhewayî hatine** tüylerinin renginden bilirim, kuşların hangi iklimden geldiklerini 4. ayımsamak 5. çakmak, sezmek, sezinlemek, anlamak, fark etmek, varmak (bir şeyi iyice anlamak veya duymak) * **di meseleyê derxist** meselenin sırrına vardı * **ez dibêjim qey di meseleyê derxist** galiba olayı çaktı 6. çözmek (bilmece çözmek, bir şeyin cevabını bulmak, bir bilmeceyi, işlemi halletmek) * **me tê derxist ku kê ev tişt kirîye** bu işi kimin yaptığını çözdük 7. duymak (nesnelere dokunarak onların fiziki durumlarından bilgi edinmek) 8. duyumsamak 9. hissetmek, farkına varmak * **me tê derdixist ku nexweş e** hasta olduğunu hissediyorduk 10. karine ile anlamak, sözün gelişinden anlamak 11. kestirmek, tahmin etmek 12. çıkarmak (anlamak, ne olduğunu bilmek) * **min tê derxist ku têkiliya di navbera wan çî ye** aralarındaki ilişkiyi çıkardım 13. çıkarmak (hatırlamak) * **min tê dernexist ev kî ye?** bu kim, çıkaramadım?

têderxistinok *m* bilmece

têderxistok *m* bilmece

tê de şaş bûn *l/bw* arada kalmak, şaşırıp kalmak, ortada kalmak (güç durumda veya iki şey arasında kalmak)

tê de şîn hatin *l/bw* (içinde, üzerinde) yeşermek, fişkırmak (bitkiler için; toplu halde, gür olarak yetişmek) * **li vê erda ziwa giya çawan tê de şîn hatine** bu kuru toprakta nasılda otlar fişkırmış

têdexistî *m* içindekiler, münderecat (bir kitap, dergi, gazete vb. nin içinde bulunan konular veya kapsadığı şeyler) * **li beşa têdexistî ya pirtûkê binêre** kitabın içindekiler bölümüne bak

têdeyî *rd* içinde, munderiç

tê de vala kirin *l/bw* boşaltmak (bir silahta ne kadar mermi varsa hepsini arka arkaya patlatmak) * **şarjorek tê de vala kir** bir şarjörü boşalttı

tê de xeniqandin *l/bw* 1. (bir şey içinde) boğdurmak 2. (birini bir şeye) gark etmek (bir şeyi birine bol bol vermek)

tê de xeniqîn *l/bw* 1. (bir şey içinde) boğulmak 2. gark olınak (bir şeyden bol miktardan olınak) 3. yüzmek (herhangi bir durumun en aşırı derecesinde bulunmak) * **di nav hebûnê de xerîqiye** bolluk içinde yüzüyor

tê de xerq bûn *l/bw* (içinde) gark olınak

tê de xurîn *l/bw* batmak (tedirgin etmek) * **pe-reyên wî tê de dixurên** paraları ona batıyor

tê fikirandin *l/gh* 1. (üzerine) düşündürmek 2. (üzerine) yoğunlaştırmak, (üzerine) konsantre olmak

têfikirî *rd* konsantre

têfikirîn *m* 1. düşünme (akıldan geçirme, göz önüne getirme) 2. düşünüp taşınma, muhakeme yürütme (iyice düşünme) 3. konsantre olma, yoğunlaşma 4. *psi* konsantrasyon, dikkat toplama 5. kendini toparlama, kendini toplama (bir konuda dikkatini yoğunlaştırma) 6. ölçünme 7. gözden geçirme

tê fikirîn *l/gh* 1. düşünmek (akıldan geçirmek, göz önüne getirmek) 2. düşünüp taşınmak, muhakeme yürütme (iyice düşünmek) 3. konsantre olmak, yoğunlaşmak * **di projeyê nû difikire** yeni bir proje üzerine yoğunlaşıyor 4. kendini toparlamak, kendini toplamak (bir konuda dikkatini yoğunlaştırmak) 5. ölçünmek 6. gözden geçirmek * **careke din di biryara xwe bifikire** kararını gözden geçir

têfiran *m* abartı, abartma, mubalağa

tê firandin (I) *m* korkutup sindirme

tê firandin (II) *m* abartma, mübalağa etme

tê firandin (I) *l/gh* korkutup sindirmek

tê firandin (II) *l/gh* abartmak, mübalağa etmek

têfirandî *rd* abartılı, abartmalı

tê gan *l/gh* sikkemek

têger *bj/rd* bulaşıcı, bulaşkan, geçici * **nexweşîna têger** geçici hastalık

tê gerandin (I) *m* bulaştırma, sıvaştırma, geçirme

tê gerandin (II) *m* sataştırma

tê gerandin (I) *l/gh* bulaştırmak, sıvaştırmak, geçirmek

tê gerandin (II) *l/gh* sataştırmak

têgerandî *rd* bulaştırılmış, sıvaştırılmış

têgeriyayî *rd* bulaşık, bulaşmış olan

têgerî *m* bulaşıcılık, bulaşkanlık, geçicilik

têgerîn (I) *m* 1. bulaşma, sıvaşma 2. bulaşma (istemeyerek veya rastlantı sonucu bir işe karışma) 3. bulanma 4. bulaşma, sırayet etme 5. bulaşına, tutulma 6. (birinin) tepesinde bitme (rahatsız etmek) 7. yürüme (bir yere gelme, bir yere ulaşma)

têgerîn (II) *m* sataşma (sarkıntılık etmek)

tê gerîn (I) *l/gh* 1. bulaşmak, sıvaşmak * **bo-yaxa krawat di gomlek geriyaye** kravatın boyası gömleğe bulaşmış 2. bulaşmak (istemeyerek veya rastlantı sonucu bir işe karışmak) * **ji ku de ev kar di min geriya** bu işe

ben nerden bulaştın 3. bulanmak * **ez di heriyê gerîm** çainura bulandım 4. bulaşmak, sırayet etmek 5. bulaşmak, tutulmak * **di belaya qumarê geriya** kumar belâsına tutuldu 6. (birinin) tepesinde bitmek (rahatsız etmek) 7. yürümek (bir yere gelmek, bir yere ulaşmak)

* **av di guliyan geriyaye** dallara su yürüdü

tê gerîn (II) *l/gh* sataşmak (sarkıntılık etmek)

têgerîner *rd* bulaştırıcı

têgih *m* 1. kavram, terim 2. anlam ~ê (**yekî**) **fi-reh** e mezhebi geniş

têgiha *rd* kavrayışlı

têgihan *m* 1. kavrayma (anlama, algılama) 2. anlama, anlayış, feraset 3. idrak, anlayış, akıl erdirmesi 4. *psi/fel* algı, idrak 5. *psi* anlık, müdrike, entelekt

têgihandin (I) *m* kavuşturma

têgihandin (II) *m* 1. kavratma 2. anlatma (inandırma, belirtme) 3. erginleme

tê gihandin (I) *l/gh* kavuşturmak

tê gihandin (II) *l/gh* 1. kavratmak 2. anlatmak (inandırmak, belirtmek) 3. erginlemek

têgihandî (I) *rd* kavuşturulmuş

têgihandî (II) *rd* 1. kavratılmış 2. anlatılmış (inandırılmış) 3. erginletilmiş

têgihanî *m* 1. anlayışlılık 2. *psi/fel* anlıkçılık

têgihbar *rd* anlamlı, anlamlandırılabilir

têgihbar kirin *l/gh* anlamlandırılabilir kılmak

têgihdar *rd* 1. kavramlı 2. anlamlı

têgihêştin *bnr* têgihîştin

têgihîn *m* 1. anlama 2. kavrama, kavrayış, algılama, idrak etme 3. anlama, farkına varma, sezme, sezinleme, çakma 4. *mec* özümleme, özümseme

tê gihîn *l/gh* 1. anlamak 2. kavramak, algılamak, idrak etmek 3. anlamak, farkına varmak, çakmak, sezme, sezinlemek, bakmak * **ez tê gihîştim ku fehm nake, min dengê xwe birî** sezdim ki anlamıyor, sesimi kestim 4. *mec* özümlemek, özümseme

têgihînî *m* 1. anlayış, feraset 2. kavrayış

têgihîştandin *m* 1. kavratma, algılatma 2. anlatma (inandırma, belirtme) 3. erginleme

tê gihîştandin *l/gh* 1. kavratmak, algılatmak 2. anlatmak (inandırmak, belirtmek) 3. erginlemek

têgihîştin *m* 1. anlama 2. *fel* anlama (bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görme) 3. kavrama, algılama, idrak etme 3. anlama, farkına varma, sezme, sezme, sezinleme, çakma 4. anlayış, feraset 5. *mec* özümleme, özümseme

tê gihîştin *l/gh* 1. anlamak 2. kavramak, algılamak, idrak etmek 3. anlamak, farkına varmak, sezme, sezinlemek, çakmak * **ez tê gihîştim ku fehm nake, min dengê xwe birî** çıktım ki anlamıyor, sesimi kestim 4. *mec* özümlemek, özümseme

têgihîştî *rd* 1. kavrayışlı, anlayışlı, ferasetli, idrak sahibi (kavramış, anlamış) 2. anlayışlı, düşünceli 3. akli ermiş, müdrik 4. bilinçli (kendi etkinliğinin farkında olan) 5. ergin, reşit 6. *fel* algılayıcı 7. *mec* beyin (bilgisi, eğitimi düşüncesi yüksek düzeyde olan kişise) * **koça têgihîştîyan** beyin göçü

têgihîştîbûn *m* 1. kavrayışlılık, anlayışlılık 2. anlayışlılık, düşüncelilik 3. erginlik, reşitlik 4. bilinçlilik 5. kavrayışlı olma, anlayışlı olma 6. erginleşme, reşit olma

têgihîştî bûn *l/gh* 1. kavrayışlı olmak, anlayışlı olmak 2. erginleşmek, reşit olmak

têgihîştîbûyîn *m* 1. kavrayışlı oluş, anlayışlı oluş 2. erginleşiş, reşit oluş

têgiştî *bnr* têgihîştî

têgin *m* 1. kavram, terim 2. *fel* kavram (nosyon, mefhum) ~a **biçûk** *man* küçük terim

têgînûn *m* kavramlaşma

têgîn bûn *l/gh* kavramlaşmak

têgînûyîn *m* kavramlaşış

têgînî *rd* kavramsal

têgînîbûn *m* kavramsallaşma

têgînî bûn *l/gh* kavramsallaşmak

têgînkâr *nd/nt* kavramcı

têgînkârî *m* kavramcılık

têgînnasî *m* terminoloji

tê hatin dan *l/tb* 1. sıvanmak 2. yakılmak * **hine** *tê hatin dan* kına yakıldı

tê hatin gihîştin *l/tb* kavranılmak, algılanmak

tê hatin hilanîn *l/tb* azarlanmak, terslenmek

tê hatin hildan *l/tb* daldırılmak

tê hatin kirin *l/tb* konmak (koymak işi yapmak)

tê herîn *l/gh* 1. kanmak, yanılmak 2. içeri girmek (bir iş veya alış verişte zarar etmek) 3. yenilmek

têhev *m* toplam, yekûn

tê hêwirîn *m* (içinde) barınma, konaklanma

tê hêwirîn *l/gh* (içinde) barınmak, konaklanmak

têhilanîn (I) *m* 1. diklenme, dikleşme, dikelme (birine karşı ters bir davranışta bulunma, karşı gelme, kafa tutma) 2. (birine) çıkışma, öfkelenme 3. çemkirme, çıkış, çıkış yapma (beklenilmeyen bir sırada sert konuşma) 4. (birini) azarlama, tersleme, fena yapma

têhilanîn (II) *m* sığdırma

tê hilanîn (I) *l/gh* 1. diklenmek, dikleşmek, dikelmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak) * **min ji camêr re tiştek negot ji, ha min dît ku di min hilanî** adama bir şey demedim de, birden bana dikleşti 2. (birine) çıkışmak, öfkelenmek 3. çemkirme, çıkış yapmak (bir tartışmada, karşı düşencede olanları alt etmek için sert davranışta bulunmak) 4. (birini) azarlamak, terslemek, fena yapmak

tê hilanîn (II) *l/gh* sığdırmak

têhilbûn *m* çıkışma

tê-hilbûn *l/gh* çıkışmak

têhildan (I) *m* 1. bandırma, banma 2. daldırma

3. sığdırma, sokma (içine veya arasına girmesini sağlama) 4. eşeleme,deşme, kazma
têhildan (II) *m* 1. diklenme, dikleşme, karşı gelme (birine karşı ters bir davranışta bulunma, kafa tutma) 2. (birine) çıkışma 3. çemkirme, çıkış yapma (bir tartışmada, karşı düşencede olanları alt etmek için sert davranışta bulunma) 4. (birini) azarlama, tersleme 5. dürtme (uyarma)

tê hildan (I) *l/gh* 1. bandırmak, banmak * **ez nanê xwe di rîçalê hildidim û dixwim** reçele ekineğimi banar yerim 2. daldırmak 3. sığdırmak, sokmak (içine veya arasına girmesini sağlamak) 4. eşelemek,deşmek, kazmak * **mişkê kor tê hildaye** köstebek eşelemiş

tê hildan (II) *l/gh* 1. diklenmek, dikleşmek, karşı gelmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, kafa tutmak) 2. (birine) çıkışmak 3. çemkirme, çıkış yapmak (bir tartışmada, karşı düşencede olanları alt etmek için sert davranışta bulunmak) 4. (birini) azarlamak, terslemek 5. dürtmek (uyarmak)

têhildayî *rd* 1. bandırılmış 2. sığdırılmış

têhilhatin *m* sığma

tê hilhatin *l/gh* sığmak

têhilkişandin *m* daldırma

tê hilkişandin *l/gh* daldırmak

têhilnehatî *rd* sığmamış olan

têhizirîn *m* 1. düşünme (aklından geçirme, göz önüne getirme) 2. düşünüp taşınma, ölçünme (iyice düşünme) 3. gözden geçirme

tê hizirîn *l/gh* 1. düşünmek (aklından geçirmek, göz önüne getirmek) 2. düşünüp taşınmak, ölçünmek (iyice düşünmek) 3. gözden geçirmek * **careke din di biryara xwe bi-hizire** kararını gözden geçir

têhînan *m* çıkarsama

têhînan *l/gh* çıkarsamak

têhînanîndar *fel/rd* tümden gelimli

têhînanîndarkî *rd* tümden gelimce

têhînanîndarî *fel/m* tümdengelim, dedüksiyon

têhînanînder *rd* 1. zaneden, tahmin eden 2. *fel/înat* tümden gelimli

têhn *m* 1. ısı 2. hararet, sıcaklık * **têhna rojê** güneşin harareti 3. *m* su içme ihtiyacı, hararet 4. azıcık su 5. *rd/mec* ılık ~a **xwe veşîkandin** 1) susuzluğunu gidermek 2) mura-dına kavuşmak (veya ermek)

têhnatî *m* susuzluk

têhnayî *m* susuzluk

têhnûn (I) *m* ılınma

têhnûn (II) *m* susama

têhn bûn (I) *l/gh* ılınmak

têhn bûn (I) *l/gh* susamak

têhnik *m* 1. su içme ihtiyacı, hararet 2. azıcık suda olsa yardım ~ **dan** yardım etmek

têhnî *rd* susanmış olan

têhnîbûn *m* susama

têhnî bûn *l/gh* susamak

têhnîkirin *m* susatma

têhnî kirin *l/gh* susatmak

têhnîkirin *m* iltima, iltıstırma

têhn kirin *l/gh* iltıtmak, iltıstırmak

têhnşîrî *rd* ılık (sıcaklığı süt ılıklığında)

têje *nd/nt* yavru

têjik *nd/nt* 1. yavru * **têjika pisîkê** kedi yavru-
su 2. *bot* kuzu (bir meyve veya sebzeye biti-
şik olan küçük meyve veya sebze) 3. sürgün
(ağaç sürgünü) 4. *mec* yavru (bir şeyin kü-
çüğü) * **xaniyekî mîna têjika serayê** ye sa-
ray yavrusu ev ~ **lê xistin** sürgün vermek ~ **a**
pisîkê kedi yavrusu ~ **ê mar jî ji mar e** yıla-
nın yavrusuda yılanıdır ~ **ê maran bêjehrî**
nabe yılan yavrusu zehirsiz olmaz ~ **ê şêr**
aslan yavrusu

têjikanîn *m* yavrulama

têjik anîn *l/gh* yavrulamak

têjikderxistin *m* yavrulama

têjik derxistin *l/gh* yavrulamak

têjikkirin *m* yavrulama

têjik kirin *l/gh* yavrulamak

têjikmar *n* yavru yılan

têjî *nd/nt* 1. yavru 2. kedi yavrusu

têk (I) *c* şahıs zamiri

têk (II) *nd* içinde

têk (III) *rd/h* 1. hep, tümünden 2. birlikte, beraber

têkber (I) *n* eşya ~ **ên spî** beyaz eşya ~ **ên**
xemlê süs eşyası

têkber (II) *rd* 1. yenici, yenen, mağlûp eden 2.
galip, muzafer

têkberane *h* galipçe, muzaferane

têkberdar *rd* eşyalı

têkbirin (I) *m* 1. bozma 2. tahrip etme, kırma
3. iflas ettirme

têkbirin (II) *m* 1. yenme, utma (çocuk oyun-
larında) 2. yenme, yengi, mağlûp etme 3.
yenilgiye uğratma, bozguna uğratma, hakla-
ma, alt etme

têk birin (I) *l/gh* 1. bozmak * **aramiya**
herêmê têk nebîn bölgenin huzurunu boz-
mayın 2. tahrip etmek, kırmak 3. iflas ettir-
mek

têk birin (II) *l/gh* 1. yenmek, utmak (çocuk o-
yunlarında) 2. yenmek, mağlûp etmek *
min ew di leyîstikê de têk bir oyunda onu
yendim 3. yenilgiye uğratmak, bozguna uğ-
ratmak, haklamak, alt etmek

têkbirî *rd* 1. yenik, mağlûp, bozguna uğratılmış
olan 2. *m* zafer kazanma, muzaferiyet

têkçûn *m* 1. yenilme, utulma 2. yenilgi, mağ-
lûbiyet, enilme, mağlûp olma, kaybetme 3.
yenilgiye uğrama, bozgun, özguna uğrama,
alt olma 4. yenilme (kendisiyle başa çıkıl-
mayacak nitelikte olma) 5. yenilme (güçsüz,
çaresiz kalma) 6. kırılma (etksi azalma) 7.

yatma (olumsuz veya başarısız bir sonuç al-
ma) 8. *bz* iflas, iflas etme 9. iflas etme, dibe
vurma (düşünce, iddia, tez kimse vb. yenil-
giye uğrama, değeri düşme)

têk çûn *l/gh* 1. yenilmek, utulmak 2. yenil-
mek, mağlûp olmak, kaybetmek * **em di şer**
de têk çûn savaşı kaybettik 3. yenilgiye uğ-
ramak, bozguna uğramak, alt olmak 4. yenil-
mek (kendisiyle başa çıkılmayacak nitelikte
olmak) 5. yenilmek (güçsüz, çaresiz kalmak)
6. kırılmak (etksi azalmak) 7. yatmak (olum-
suz veya başarısız bir sonuç almak) * **taxîm**
îsal têk çû takım bu sene yattı 8. iflas etmek,
dibe vurmak 9. iflas etmek, dibe vurmak (düş-
ünce, iddia, tez kimse vb. yenilgiye uğra-
mak, değeri düşmek)

têkçûyî *rd* 1. yenilmiş, utulmuş olan 2. yenik,
mağlûp 4. bozguna uğramış, sınık 5. yenil-
miş (güçsüz, çaresiz kalmış olan) 4. kırılmış
(etksi azalmış) 5. iflas etmiş, dibe vurmuş ~
hesibandîn yenik saymak

têkçûyîn *m* 1. yeniliş, utuluş 2. yeniliş, mağlûp
oluş, kaybediş 3. yenilgiye uğrayış, bozguna
uğramış, alt oluş 4. yeniliş (kendisiyle başa
çıkılmayacak nitelikte olma) 5. yeniliş (güç-
süz, çaresiz kalma) 6. kırılış(etksi azalma) 7.
yatis(olumsuz veya başarısız bir sonuç alma)
8. iflas ediş 9. iflas ediş (düşünce, iddia, tez
kimse vb. yenilgiye uğrama, değeri düşme)

têkda *bm* têkde

têkdan (I) *m* 1. karıştırma 2. karıştırma (kur-
calama) 2. karıştırma (kurcalama, bir şeyi
ortaya çıkarmaya çalışma)

têkdan (II) *m* 1. bozma 2. bozma (sesizliği
bozma) 3. bozma (cihaz ve benzeri şeyleri
kendisinden beklenen işi yapmayacak du-
ruma getirme) 4. bozma, tahrif etme, kalem
oyunlatma 5. sabotaj, sabote etme, baltalama,
6. yıkma 7. bozguna uğratma, haklama, yen-
me 8. *lşk* çökertme

têkdan (III) *m* toplama, devşirme

têk dan (I) *l/gh* 1. karıştırmak 2. karıştırmak
(kurcalamak) 2. karıştırmak (kurcalamak,
bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışma)

têk dan (II) *l/gh* 1. bozmak * **wî peyman têk**
da sözleşmeyi bozdu bozmak 2. bozmak *
dengê bilûrê bédengiyê têk da kaval ses-
sizliği bozdu 3. bozmak (cihaz ve benzeri
şeyleri kendisinden beklenen işi yapmaya-
cak duruma getirmek) 4. bozmak, tahrif et-
mek, kalem oynatmak 5. sabote etmek, bal-
talamak 6. yıkmak 7. bozguna uğratmak,
haklamak, yenmek 8. *lşk* çökertmek

têk dan (III) *l/gh* toplamak, devşirmek

têkdayî (I) *rd* 1. karıştırılmış 2. karıştırılmış
(kurcalanmış)

têkdayî (II) *rd* 1. bozuk 2. tahrif edilmiş ka-
lem oynatılmış 5. sabote edilmiş 6. bozguna
uğratılmış 8. *lşk* çökertilmiş

têkdayî (III) *rd* toplanık, devşirilmiş

têkdayîn (I) *m* 1. karıştırık 2. karıştırış (kurcalayış) 2. karıştırış (kurcalayış, bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışma)

têkdayîn (II) *m* 1. bozuş 2. bozuş (sesizliği bozma) 3. bozuş (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirme) 4. bozuş, tahrif ediş, kalem oynatış 5. sabote ediş, baltalayış 6. yıkış 7. bozguna uğratış, haklayış, yeniş 8. *lşk* çökertiş

têkdayîn (III) *m* toplayış, devşiriş

têkde *c* 1. hepsi, tümü 2. *rd/h* tamamen, tümünden, cümlesi, bütün, tüm

têkder *nd/rd* 1. bozucu 2. baltalayıcı, sabotajcı, sabote edici

têkderî *m* 1. bozuculuk 2. baltalayıcılık, sabotajcılık

têkel *rd* 1. karışık (saf olmayan) 2. karışık (karışmış olan) 3. karma, katışık, muhtelit * **taxima** **têkel** karma takım 4. karmaşık 5. *kîm* karmaşık, kompleks 6. katıntı * **zimanekî** **têkel** katıntı bir dil

têkelang *kîm/m* karışım

têkelayî *m* katışmaç

têkelbûn *m* 1. karışma 2. karmaşıklık 3. katışıklık 4. *lgh* 1. karışmak 2. karmaşılaşmak

têkel bûn *lgh* 1. karışmak 2. karmaşılaşmak 3. katışıklık 4. *lgh* 1. karışmak 2. karmaşılaşmak

têkelek *kîm/m* karışım, mahlût

têkelêk *kîm/m* karışım

têkelî *m* 1. karışıklık 2. karmalık 3. katışıklık 4. *kîm* bileşim, terkip * **di** **têkelîya avê de hidrojen û oksîjen** **heve** suyun bileşiminde oksijenle hidrojen vardır ~ **pê hatin kirin** karışılmak

têkelkirin *m* 1. karıştırma, katma (içine katma) 2. karma (birbirine katma)

têkel kirin *lgh* 1. karıştırmak, katmak (içine katmak) 2. karmak (birbirine katmak)

têketan *m* 1. girme, girim, giriş * **di her cara têketana min a fakulteyê de min ew didît** fakülteye her girişimde onu görürdüm 2. giriliş 3. *bz* girdi, giriş (çıktı karşısı) 4. dalma (girme)

têketin *m* 1. girme (dışarıdan içeriye girme) 2. girme (yer alma, katılma) 3. girme, sokulma, sokuluş 4. dalma (girme) 5. çıkma (bir yere taşınma) 6. vurma (etkisi bir yere kadar uzanma, sokulma, yansıma, aksetme)

tê ketin *lgh* 1. girmek (dışarıdan içeriye girmek) * **têkeve hundir** içeriye gir * **têketiye avê** suya girmiş 2. girmek (yer almak, katılmak) * **têketiye şer** savaş girmiş 3. girmek, sokulmak * **têkete binê lihêfê** yorganın altına sokuldu 4. dalmak (girmek) 5. çıkmak (bir yere taşınmak) * **ez dê hemen têkevim daîreye ke apardimanê** hemen bir apartmana dairesine çıkacağım 6. vurmak

(etkisi bir yere kadar uzanmak, sokulmak, yansımak, aksetmek) * **tav tê ketiye hundir** güneş içeri vurmuş ~ **(cihekî)** 1) dalmak (bir yere, içine girmek) * **polis, di dest wan de çek, tê ketin hundir** polisler ellerinde silâhlarla içeriye daldılar 2) boylamak * **ew jî tê kete hepsê** o da hapsi boyladı ~ **hundir** içeri girmek, ayak basmak,

têketname *m* girimlik, giriş belgesi

têkêl *bwr* tétel

têkêl kirin *bwr* tétel kirin

têkil *rd* 1. karışık 2. karma, katışık 3. *m* karışma, müdahale ~ **û pêkil** karmakarış ~ **a (wî) û (me) tevî hev kirin** bizi (ona) bulaştırmanın ~ **î axaftinê** (an jî **xeberdanê**) **bûn** söze karışmak ~ **î bi tehl û tîrşê xelkê nekirin** etliye sütüleye karışmamak ~ **î (yekî) bûn** 1) (birine) takılmak 2) (birine) karışmak, müdahale etmek * **têkilî min nebin** bana karışmayın 3) dokunmak, ilişmek (tedirgin etmek, sataşmak) * **têkilî min nebin** bana ilişmeyin ~ **î gotinê bûn** söze karışmak ~ **î (...)** **kirin** -e karışmak (müdahalede bulunmak) (yek) ~ **î (...)** **kirin** (birini) karıştırmak * **wî têkilî vî tiştî mekin** onu bu işe karıştırmayın ~ **î xwe nekirin** kendine bulaştırmamak

têkilandin *m* karışma (müdahalede bulunma)

têkilandin *lgh* karışmak (müdahalede bulunmak)

têkilatî *m* 1. ilişki 2. karışma, müdahale 3. karışım 4. katkı, alaşım

têkilayî *m* 1. ilişki 2. karışma, müdahale 3. karışım ~ **ya xwe û (yekî) tevî hev kirin** (birine) bulaşmak

têkilbûn *m* 1. karışma, katılma, katışma 2. karışma, müdahale etme

têkil bûn *lgh* 1. karışmak, katılmak, katışmak 2. karışmak, müdahale etmek

têkilbûyî *rd* karışmış olan

têkilbûyîn *m* 1. karışış, katılış, katışış 2. karışma, müdahale ediş

têkildar *rd* 1. ilgili, alâkalı, alâkadar 2. ilişkili, methaldar 3. ilgili, dair 4. *d* ait

têkildarbûn *m* 1. ilgilenme, alâkalanma, alâkadar olma 2. ilgilenme (bir şeye karşı merak duyma) 3. ilgilenme (bir konu üzerinde çalışma, uğraşma, bir şeyi çekici bulma)

têkildar bûn *lgh* 1. ilgilenmek, alâkalanmak, alâkadar olmak * **bi nexweş re têkildar dibe** doktor hastayla ilgileniyor 2. ilgilenmek (bir şeye karşı merak duymak) * **hevalê min bi dahênanên nû re têkildar di-**

be arkadaşım yeni buluşlarla ilgileniyor 3. ilgilenmek (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulmak)

têkildarbûyîn *m* 1. ilgileniş, alâkalanış, alâkadar oluş 2. ilgileniş (bir şeye karşı merak duyma) 3. ilgileniş (bir konu üzerinde çalışma, uğraşma, bir şeyi çekici bulma)

têkildarî *m* 1. ilgi, alâka 2. ilgililik 3. ilgilenme, alâkalanma, alâkadar olma

têkildarkirin *m* 1. ilgilendirme, alâkalandırma, ırgalama, alâkadar etme 2. ilgilendirme (ilişkin olma) 3. ilgilendirme (elverişli, uygun bulma)

têkildar kirin *l/gh* 1. ilgilendirmek, alâkalandırmak, ırgalamak, alâkadar etmek * **min têkildar dîke ku ew çi dîke** ne yaptığı beni ilgilendiriyor 2. ilgilendirilmek (ilişkin olmak) * **bir-yareke ku karkeran têkildar dîke** işçileri ilgilendiren bir karar 3. ilgilendirmek (elverişli, uygun bulmak) * **xebatên we me têkildar di-kun** çalışmalarınız bizi ilgilendiriyor

têkilek *kim/m* karışım

têkilêk *bnr* têkilek

têkilhev *rd* 1. karışık (ayrı nitelikteki şeylerden oluşmuş) * **seleteya têkilhev** karışık salata 2. karışık (karışmış olan) 3. karışık (saf olmayan) 4. karışık, karma 5. *kim* karmaşık, kompleks 6. karmakarış, karman çorman 7. katkılı

têkilhevbûn *m* 1. karışma (düzensiz, dağınık olma) 2. karma (birbirine katma) 3. karmaşma 4. *biy/fiz* geçişme, tedahül etme

têkil hev bûn *l/bw* 1. karışmak (düzensiz, dağınık olmak) 2. karmak (birbirine katmak) 3. karmaşmak 4. geçişmek, tedahül etmek

têkilhevbûyîn *m* 1. karışış (düzensiz, dağınık olma) 2. karma (birbirine katma) 3. karmaşma 4. *biy/fiz* geçişme, tedahül ediş

têkilhevî *m* 1. karışıklık (ayrı nitelikteki şeylerden oluşma) 2. karışıklık (karışmış olan) 3. karışıklık, karmakarışıklık, karman çormanlık 4. dağınıklık 5. geçişim, tedahül (birbirinin içine girme)

têkilhevbûn *m* 1. karışıklık olma 2. karman çorman olma

têkilhevî bûn *l/gh* 1. karışıklık olmak 2. karman çorman olmak

têkilhevîkirin *m* karman çorman etme

têkilhevî kirin *l/gh* karman çorman etmek

têkilhevîkirin *m* karıştırmak, karıştırış

têkilhev kirin *l/gh* karıştırmak

têkilhevîkirî *rd* katışık, karıştırılmış

têkilî *m* 1. ilişki * **piştî ku berf bariya têkilî**

bi gundan re hate birin kar yağınca köylerle ilişki kesildi 2. ilişki, alış veriş 3. ilgi, ilinti 4. karışma, müdahale ~ **binûtî birin** ilişkiyi tümden kesmek, kapıları kapamak ~ **danîn** ilişki kurmak ~ **jê birin** alış veriş kesmek ~ **nîşan dan** ilgi göstermek ~ **pê kirin** müdahale etmek ~ **pê nekirin** seyirci kalmak ~ **pê re danîn** ilişki kurmak, münasebette bulunmak, kontak kurmak ~ **pê re hebûn** ilişkisi olmak ~ **pê re kirin** ilişkide bulunmak, münasebette bulunmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~ **pê re neman** ilişkiyi kalmamak ~ **saz kirin** ilişki kurmak ~ **ya nav-**

kesîn sos kişilerarası ilişki ~ **ya nêzik** yakın ilişki ~ **ya (...)** **pê hebûn** ilgisi olmak, işi olmak, karışmak * **têkilîya belediyan bi van tîştan heyê** bu işlere belediye karışır ~ **ya (yekî) pê ketin** alâkadar etmek ~ **ya xwe jê birin** (an jî **qut kirin**) -den ilişkisini (veya ilgisini) kesmek, alâkayı kesmek ~ **ya xwe kirin nav axaftinê** söze karışmak ~ **ya xwe pê nekirin** (bir şeyi, kimseyi) kendi halinde bırakmak, karışmamak ~ **yên hestî** duygusal ilişkiler ~ **yên hestyarî** duygulu ilişkiler ~ **yên hilberinê** üretim ilişkileri

têkilîbûn *m* 1. karışma, müdahale etme 2. ilişme, rahat bırakınama

têkilîbûn *l/gh* 1. karışmak, müdahale etmek 2. ilişmek, rahat bırakmamak

têkilîdanîn *m* ilişki kurma

têkilî danîn *l/gh* ilişki kurmak

têkilîdar *rd* ilgili

têkilîhevbûn *m* 1. karışma (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılma) 2. karmaşma (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum alma) 3. karınma 4. (birbirine) karışma, (birbirine) girişme 5. karışma (ayrıt edilmeme)

têkilî hev bûn *l/bw* 1. karışmak (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak) 2. karmaşmak (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum almak) 3. karınmak 4. (birbirine) karışmak, (birbirine) girişmek 5. karışmak (ayrıt edilmemek)

têkilîhevîkirin *m* 1. (birbirine) karıştırmak 2. (birbirine) katma, katıştırmak 3. karmaşırtma (karmaşık hale getirme) 4. karıştırmak (ayrıt edememek, tam olarak seçememek)

têkilî hev kirin *l/bw* 1. (birbirine) karıştırmak 2. (birbirine) katmak, katıştırmak 3. karmaşırtmak (karmaşık hale getirmek) 4. karıştırmak (ayrıt edememek, tam olarak seçememek)

têkilîn *m* 1. karışma, müdahale etme 2. ilişki de bulunma 3. karışma, kapışma

têkilîn *l/gh* 1. karışmak, müdahale etmek 2. ilişkide bulunmak 3. karışmak, kapışmak * **qet natêkilîn hev** hiç birbirine karışmıyorlar, kapışmıyorlar

têkilî nava hev kirin *l/bw* 1. (birbirine) karıştırmak 2. (birbire) katmak, katıştırmak 3. karıştırmak (ayrıt edememek, tam olarak seçememek)

têkilîpêbûn *m* takılma (kızdırma, üzme amaçlıyla sözle birine takılma)

têkilî pê bûn *l/bw* takılmak (kızdırmak, üzme amacıyla sözle birine takılmak)

têkilî pê hebûn *l/bw* ilgili olmak

têkilîpêker *nd/ht* müdahaleci, müdahil, karışan

têkilîpêkerî *m* müdahalecilik, müdahillik

têkilîpêkirin *m* 1. karışma, müdahale etme,

dahletme 2. ilgilenme, devreye girme 3. karışma (ilgilenme, el atma) 4. karışma, ilişme, rahat vermeme

têkilî pê kirin *l/bw* 1. karışmak, müdahale etmek, dahletmek * **têkilî bi meseleyê mekin** meseleye karışmayın 2. ilgilenmek, devreye girmek 3. karışmak (ilgilenmek, el atmak) * **ez dê çawan karibim têkilî bi bernavên xelkê bikim?** ben başkaların soy adlarına nasıl karışabilirim? 4. karışmak, ilişmek, rahat vermemek

têkillîpêkirî *rd* müdahale edilmiş olan

têkilî pê nekirin *l/bw* 1. karışmak, müdahale etmek 2. karışmamak, ilgisiz davranmak 3. karışmamak, dışında kalmak 4. dışlamak

têkilî pê re danîn *l/bw* (biriyile) ilişki kurmak

têkilî xwe kirin *l/bw* kendine bulaştırmak

têkilker *tek/m* karıştırıcı

têkilkirin *m* 1. karıştırma, dahletme 2. karıştırma, katma

têkil kirin *l/gh* 1. karıştırmak, dahletmek 2. karıştırmak, katmak

têkilkirî *rd* 1. karıştırılmış 2. katkılı

têkilnebûyî *rd* ilişilmez

têkilnebûyînî *m* ilişilmezlik

têkilpêker *nd/nt* karışan

têkirin *m* 1. koyma (yerleştirme, sokma, bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirme) 2. koyma (bir kimseyi işe yerleştirme) 3. koyma (bırakma, içeri salma) 4. koyma, katma (içine koyma, ekleme) 5. sokma, sokuş (içine veya arasına girmesini sağlama)

têkirin *l/gh* 1. koymak (yerleştirmek, sokmak, bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek) * **pisingê. têke vir** kediye buraya koy 2. koymak (bir kimseyi işe yerleştirmek) * **ez hatim tu hûn min têkî kar benî** işe koymanız için geldim 3. koymak (bırakmak, içeri salmak) 4. koymak, katmak (içine koymak, ekleme) * **ma hûn xwê ténakin xwarinê?** yemeğe tuz koymuyor musunuz? 5. sokmak (içine veya arasına girmesini sağlamak) * **vê jî têkê** bunu da sok ~ **sindokan** sandıklamak, sandığa koymak

têkneçûnî *m* yenilmezlik

têkneçûyî *rd* yenilmez

têkniyan *m* çiftleşme, cima (insanlarda)

têk niyan *l/gh* çiftleşmek (insanlarda)

têkoşan *m* mücadele, savaşım

têkoşer *nd/nt* 1. mücadelecî, savaşımçı 2. milîtan ~ê **çekdar** komitacı

têkoşerî *m* mücadelecilik ~ya **çekdarî** komitacılık, silâha dayanan mücadelecilik

têkoşîn *m* 1. mücadele, mücadele etme, savaşım 2. uğraşma, savaş 3. savaş (bir şeyi ortadan kaldırmak, yok etmek için girişilen mücadele) * **têkoşîna bi weremê re** veremle savaş ~ **dan** mücadele vermek, savaşım vermek ~ **kirin** mücadele etmek, savaşım vermek

tê koşîn *l/gh* 1. mücadele etmek 2. uğraşmak (bir işi başarmaya çalışmak) * **em pir bi dijmin re tê koşîn** düşmanla çok uğraştık

têkoşîndan *m* mücadele etme

têkoşîn dan *l/gh* mücadele etmek

têkoşîndar *rd* mücadelecî

têkoşîndayîn *m* mücadele ediş

têkoşînkirin *m* mücadele etme

têkoşîn kirin *l/gh* mücadele etmek

têkra *bnr* têkre

têkre *h* 1. birlikte 2. toplam

têk re çûn *l/bw* suratı asılmak

têkrefiroş *nd/nt* toptancı

têkrefiroşî *m* toptancılık

têkşikan *m* 1. yenme, mağlûp etme, bozgun, hezime 2. tahrip olma, bozulma

têkşikandin *m* 1. yenme, yengi, mağlûp etme, mağlûbiyet, yenilgiye uğratma, bozguna uğratma, hezimete uğratma 2. *mec* ezme, yenme 3. tahrip etme, bozma

têk şikandin *l/gh* 1. yenmek, mağlûp etmek, yenilgiye uğratmak, bozguna uğratmak, hezimete uğratmak * **dijmin têk şikandine** düşmanı bozguna uğratmışlar 2. *mec* ezmek, yenmek * **me dijmin têk şikand** düşmanı ezdik 3. tahrip etmek, bozmak * **erebe têk şikandine** arabayı tahrip etmişler

têkşikandî *rd* 1. yenik, mağlûp, yenilgiye uğramış, bozgun 2. tahrip, tahrip edilmiş

têkşikani *m* yengi, mağlûbiyet, bozgunluk

têkşikestîn *m* 1. yenilme, mağlûp olma, yenilgiye uğrama, bozguna uğrama 2. tahrip olma, bozulma

têk şikestin *l/gh* 1. yenilmek, mağlûp olmak, yenilgiye uğramak, bozguna uğramak 2. tahrip olma, bozulmak

têkşikestî *rd* 1. yenik, mağlûp, yenilgiye uğramış, bozguna uğramış olan 2. tahrip, tahrip edilmiş

têkşikiyayî *rd* bozguna uğramış, yenilmiş

têkşikîn *m* 1. yenilgiye uğrama, bozgun yeme, bozguna uğrama 2. tahrip olma, bozulma

têk şikîn *l/gh* 1. yenilgiye uğramak, bozgun yemel bozguna uğramak * **artêşa ku li ser tixûbê têk şikiya bêserî** ma hudutta bozguna uğrayan ordu başsız kaldı 2. tahrip olmak, bozulmak

têkşikîner *rd* tahripkâr

têkşikînerî *m* tahripkârlık

têkûz *bnr* tekûz

têk ve h birlikte

têk ve çûn *l/gh* birlikte gitmek

têl (I) *m* 1. tel (târlu metallerden yapılmış kopya karşı dirençli ince uzun-nesne) 2. *rd* tel (bu nesneden yapılmış olan) * **qefesa têl tel kafes** ~ **kirin** tel çekmek * **me bexçe têl kir** bahçeye tel çektik ~ **kişandin** tel çekmek * **me têl kişande dora bexçe** bahçeye tel çektik ~ **tê re hatin kirin** tellenmek ~ **tê re ki-**

rin tellemek ~ ~ tel tel ~a direhî (an jî direk) dikenli tel ~a rêsayî (honandî an jî vehonayî) tel örgü ~ên deng ses kırıları (veya telleri)
têl (II) *m* 1. tel (telgrafın kısaltması) 2. telefon ~ kirin 1) tel çekmek 2) telefon etmek ~ şandin tel çekmek, telgraf göndermek
têla bemê *mzk/nd* bam teli
têla direhî *nd* dikenli tel
têla direk *nd* dikenli tel
têla rêsayî *nd* dikenli tel
têla vehonayî *nd* *nd* tel örgü
têlbirûsk *m* telgraf
têldirik *m* dikenli tel
têldolab *m* tel dolabı
têlfeon *m* telefon ~ kirin telefon etmek
têlik *m* telcik
têlî *m* kızığın yük tutmaya yarayan üst yan kavisli çubukları
têlî hev kirin *l/bw* telefonlaşmak
têlkirin (I) *m* tel çekme
têlkirin (II) *l/gh* telefon etme
têl kirin (I) *l/gh* tel çekmek
têl kirin (II) *l/gh* telefon etmek
têlkirî *rd* telli, tel takılmış veya süsleniş
têlokî *rd* telsi
têlsincik *m* dikenli tel
têl şandin *l/gh* tellemek
têl vekirin *l/gh* telefon açmak
têlxane *m* telefon yeri, telgrafhane
têm (I) *m* nem
têm (II) *m* 1. tem, tema 2. *mzk* tema
têmpil *m* mabed
têmtêl *m* 1. durum, hâl 2. kılık kıyafet 3. boy-pos, endam
tên *bnr* tēhn
tēnandin *m* sikme
tē nandin *l/gh* sikmek
tēn bûn *bnr* tēhn bûn
tēnebor *rd* vazgeçilmez, mübrem
tēnegihîştî *rd* 1. anlayışsız, idraksız, bîdrak 2. anlayışsız, düşüncesiz, dar kafalı
tēnegihîştîbûn *m* 1. anlayışsızlık, idraksızlık 2. anlayışsızlık, düşüncesizlik, dar kafalık
tēneper *rz/rd* geçişiz
tēniyan *m* 1. sikme 2. düzme
tē niyan *l/gh* 1. sikmek 2. düzmek
tēniştin *m* 1. işleme, içinden geçme 2. *mec* aklı başına gelme, dersini alma
tē nîştin *l/gh* 1. işlemek, içinden geçmek * şû-jîn tē nîştin şûvaldiz işlemeydi 2. *mec* aklı başına gelmek, dersini alınak * kirêdarê berê ew çend pere jê xwarin hê tēnenîştîye eski kiracılar o kadar parasını yediler ama hâlâ aklı başına gelmemiş
tēnşîr *rd* ılık (sıcaklığı süt kıvamında)
tēntêl *bnr* tēmtêl
tê perandin *m* geçirme
tê perandin *l/gh* geçirmek

têper *rz/rd* geçişli * lêkera têper geçişli fiil
têperbar *rz/rd* geçişli * lêkera têperbar geçişli fiil
têpergeh *m* geçiş yeri
têperî *rd* geçmiş (geçme işini yapmış olan)
têperîn *m* 1. geçme 2. transit
tê perîn *l/gh* geçmek
tê pinîn *l/gh* dövmek, vurmak
têpînk *m* mayın
têpûr (I) *m* tabure
têpûr (II) *m* tepir (kıldan veya kamıştan yapılmış elek)
têpûrkirin *m* tepirleme
têpûr kirin *l/gh* tepirlemek
têr (I) *n* (r kalın okunur) harar, büyük çuval ~a arvan 1) un hararı 2) başa belâ şey, başa dert olacak olan ~a arvan e, çi qas lê dixî dûman dide vurdukça tozumak ~a xewê uykucu ~ek dünyanın ... -1, bir sürü * tērek pere zêha kir dünyanın parasını harcadı
têr (II) *rd* 1. tok (açlığını gidermiş) 2. *mec* tok (sevgi, sevecenlik, başarı veya para mal gibi şeyleri elde etmiş kiinse) 3. dolgun (ekin taneleri için) 4. doygun, doymuş 5. *h* doyasıya ~ bi halê birçuyan, sax bi halê nexweşan nizanin tok acın, sıhatlı ise hasta halinden anlamaz (yek) ~ kutan (birini) doyasıya dövmek ~ ~ 1) doya doya 2) uzun uzun ~ û bîr doyasıya * tēr û bîr lê mēzê kir ona doyasıya baktı ~ û sertêr kana kana ~a dilê xwe doyasıya, doya doya ~ û ~ doya doya ~ û tîjî çok dolu (her hangi bir konuda bilgili olan) ~ û tîjî bûn çok dolu olmak (her hangi bir konudabilgi sahibi olmak)
têr (III) *m* 1. yetme, kağı gelme 2. *rd* yeter 3. *rd* temiz (iyice, adamakılı, çok anlamlarını verir) * tēr lê xistine bir temiz dayak atmışlar 4. *h* iyice, iyicene, yakinen, sıkı * tēr cîlan li xwe bike sıkı giyin 5. *h* kemigine (kemiklerine) kadar * tēr şilopilo bûbû kemiklerine kadar ıslanmıştı 6. *h* üzüm üzüm * wê tēr dikesirîne onu üzüm üzüm üzüyor ~ baş 1) iyice, iyicene, bir güzel * tēr baş fêm nekîr ku min çi xeber da ne konuştuğumu iyice anlamadı 2) bir temiz, adanıklı, adam gibi * vê derê tēr baş paqij bike burayı adam gibi temizle (yek) ~ behicandin komalık etmek (çok sinirlendirmek) ~ fikirîn iyice tartarak düşünmek, teraziye vurmak ~ kenin katıla katıla gülmek ~ kêf kirin bayram etmek (veya yapmak) ~ kutan yice dövmek (veya ezinek), doyasıya dövmek ~ rokirin û pîvan hesaplamak kitaplamak ~ û sertêr ziyadesiyle ~ û sertêra xwe *h* ziyadesiyle * min tēr û sertêra xwe ji xwarinê xwar ziyadesiyle o yemeği yedim oldum ~ û ~ katıla katıla ~a carekê 1) içimlik, bir seferlik * tēra carekê qehweya me maye bir içimlik kahvemiz kalmış 2) kıymıklık (bir de-

fada kıyılacak miktarda olma) ~a dilê (yekî)... evire çevire * têra dilê xwe lê da evire çevire dövdü ~a dilê (yekî) danê Allah yarattı dememek ~a dilê xwe 1) doyasıya, doya doya 2) gönlünce 3) adamakıllı * mêrik têra dilê xwe şil bû adamcağız adamakıllı islandı 4) ziyadesiyle 5) uzun uzun (uzun süre) ~a dilê xwe lê xisîtn doyasıya dövmek, kıyasıya dövmek ~a dirûtinê dikiş payı ~a gezekî bir ısırımı ~a hevîrekî yoğurum * eger têra hevîrekî hevîrê te hebe bir yoğurum hamurun varsa ~a xwe istediği kadar, kendine yeter derecede, ziyadesiyle * têra xwe genim bir kendine yeter derecede buğday götürdü (yek) ~a xwe hebûn göründüğü gibi olmamak ~a xwe heyê! az değil! * tu têra xwe heyî, di mizawirîyê de kes di ser te re nîn e sen de az değilsin, muziplikte üstüne yoktur ~î (...) kirin 1) yetmek, kafi gelmek, yeter olmak (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olmak) * ev pere têrî kirina pirtûkê nake bu para kitabı almaya yetmez 2. yetmek, dayanmak, karşılamak, denk gelmek, yetişmek, gitmek * nan têrî zarokan nake ekmecek çocuklara dayanmıyor * pere têrî we nake para size yetmiyor * ev hafin têrî mesrefên me nake bu gelir masrafımızı karşılayamaz * ev pere têrî me dike bu para bize yetişir * ev komir sê mehan têrî me dike bu kömür bize üç ay gider ~î (tişteki) kirin -e yetmek, -e karşılamak * mehaniya wî têrî lazmatîyên wan nake maaşî ihtiyâçlarını karşılamıyor ~î (...) nekirin (bir şey) yetmemek, az gelmek, eksik gelmek

-têr (IV) r/z/m pür (önek olarak) * têrtelaş pür-telaş

têra dilê xwe h 1. doyasıya, doya doya 2. gönlünce 3. adamakıllı * mêrik têra dilê xwe şil bû adamcağız adamakıllı islandı 4. ziyadesiyle * min têra dilê xwe nan bir ekmeği ziyadesiyle götürdüm 5. uzun uzun (uzun süre)

têrahî (I) m tokluk

têrahî (II) m kafi, yeterli

tê ramandin l/gh 1. (üzerinde) düşündürmek 2. (üzerine) yoğunlaştırmak

tê ramîn l/gh 1. düşünmek (aklından geçirmek, göz önüne getirmek) 2. düşünüp taşınmak (iyice düşünmek) 3. (bir şey üzerinde) yoğunlaşmak

têrandin m doyurma

têrandin l/gh doyurmak

têrandî rd doyurulmuş olan

têrav rd bol sulu, bol sulanmış

têravî rd suya doygün

têra xwe h 1. yeterince * te ev kar têra xwe dirêj kir sen bu işi yeterince uzattın 2. ziyadesiyle * ez têra xwe memnûn bûm ziya-

desiyle memnun oldum 3. doyasıya * min têra xwe bavê xwe nedît doyasıya babamı göremedim 4. eni konu * gava ku wê li zan-koyê dixwend, bavê wê êdî têra xwe zengîn bû o üniversitede okurken, babası eni konu zengindi

têra xwe hebûn l/bw 1. göründüğü gibi olmak 2. becerikli olmak, işini iyi bilir olmak têra xwe kirin l/bw becerikli olmak, işini iyi bilir olmak

têrayî m yeterlik, kafi

têrayî m tokluk

têr baş h 1. iyice * vê derê têr baş dîzane burayı iyice biliyor 2. pir, iyice, adamakıllı * têr baş dîzane, lê nabêje iyice bilir de, söylemez * pir söyledi iyice söyledi 3. güzelce, iyice * jinik derdor têr baş malaştibû kadın etrafı güzelce süpürmüştü 4. oldukça 5. pek âlâ, pek iyi 6. hakkıyla * kar têr baş kirîye işi hakkıyla yapmış 7. sıkıca 8. rd pek iyi, parlak (göze çarpan, başarılı)

têrbez rd çok yağlı hayvan

têrbis rd geliş güzel sulama

têrbûn m 1. doyma 2. mec doyma (yeter bulma) 3. doyma, tatmin olma (bir ihtiyacını yeteri kadar karşılama) 4. tatmin olma (cinsel isteklerini giderme) 5. doyunma, doyulma ~ jê re tune doymak nedir bilmez 6. tokluk ~ jê re tune bûn doymak nedir bilmez ~a gur tune, tu çî qas gur têr bikî berê wê li mîsinê ye kurta güven olmaz, ne kadar doyursan da gözü koyunda olur

têr bûn l/gh 1. doymak * ez têr bûm, tişteki din naxwazim doydum, başka bir şey istemem 2. mec doymak (yeter bulmak) 3. doymak, tatmin olmak (bir ihtiyacını yeteri kadar karşılamak) * ax ji av têr bû toprak suya doydur 4. tatmin olmak (cinsel isteklerini gidermek) 5. doyunmak, doyulmak * bi ev çend xwarin mirov têr dibe? bu kadar yemekle doyulur mu?

têrbûnî m 1. doyum 2. psî doyum, tatmin 3. psî doygünluk 4. doyum, tatmin (cinsel tatmin) ~ya cinsî cinsel tatmin

têrbûyî rd 1. doymuş, tatmin olmuş olan 2. kîm/rd doymuş, meşbu

têrbûyîn m 1. doyuş 2. mec doyuş (yeter bulma) 3. doyuş, tatmin oluş (bir ihtiyacını yeteri kadar karşılama) 4. tatmin oluş (cinsel isteklerini giderme) 5. doyunma, doyuluş

têr candar rd/h capcanlı

têrdek m çökelek süzeği

tê re nd -den, içinden

tê re bihurîn l/bw 1. -den geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) * ta bi zorekê di kuriya derziyê re bihurî iplik iğne deliğinden zor geçti 2. içinden geçmek * erebe di nav bajêr re bihurî araba şehrin içinden geçti 3. gelip geçmek

tê re bûn *l/bw* batırılmak

têreçûn (I) *m* 1. -den boşalma, akma (dışarıya akma, dökülme) 2. -den sızma, kaçma 3. sızıma, sızdırma

têreçûn (II) *m* 1. -den geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) 2. içinden geçme, uğrama 3. işleme 4. batma, sançma, saplanma, saplanış 5. saplanma (batıp kalma) 6. yeme, kaşıma, dalama (elbise vb. şeyleri için)

tê re çûn (I) *l/bw* 1. -den boşalmak, akmak (dışarıya akmak, dökülmek) * av di dewlê re diçe kova akıyor 2. -den sızmak, kaçmak * hilm û gulm di sîtilê re diçe kazandan islim kaçıyor 3. sızmak, sızdırmak * av tê re diçe su sızıyor

tê re çûn (II) *l/bw* 1. -den geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) * ta bi zorekê di kûriya derziyê re bihurî iplik iğne deliğinden zor geçti 2. içinden geçmek, uğramak * di nav bajêr re diçe araba şehrin içinden geçiyor 3. işlemek * serma tê re naçe soğuk işlemiyor 4. batmak, sançmak, saplanmak * striyê gulê wê tê re here gülün dike-ni sancar 5. saplanmak (batıp kalmak) 6. yeme, kaşımak, dalmak (elbise vb. şeyleri için)

têrederbasbûn *m* 1. -den geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) 2. içinden geçme, uğrama 3. gelip geçme

tê re derbas bûn *l/bw* 1. -den geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) 2. içinden geçmek, uğramak * erebe di nav bajêr re derbas bû araba şehrin içinden geçti 3. gelip geçmek

tê re derbas kirin *l/bw* 1. -den geçirmek (bir yandan sokup öte yandan çıkarmak) 2. içinden geçirmek, uğramasını sağlamak

têrederxistin *m* 1. -den çıkarma 2. -den uzatma

tê re derxistin *l/bw* 1. -den çıkarmak 2. -den uzatmak (başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek) * serê xwe di derî re derxist kapıdan başını uzattı

tê re hatin kirin *l/tb* geçirtilmek

têrek *rd* ehil, yeterli

têreker *rd* sokuçu

têrekirin *m* 1. -den geçirme, geçirme 2. takma (iğne, yüzük gibi şeyler için) 3. batırma, saplama, saplayış, sokma, sokuş (iğne, bıçak, çakı vb. için) 4. batırma, bandırma, banma 5. sokuşturma (dar bir yere zorla veya iterek sokma) 6. çalkalama, çalkama (sudan sarsarak geçirmek veya suyu çarparak bir şeyi temizleme) 7. dürtme (uyarma)

tê re kirin *l/bw* 1. -den geçirmek, geçirmek * ji min xwest ku ez jê re ta di kûriya derziyê re bikim, ipliği iğneye geçirmemi istedi 2. takmak (iğne, yüzük gibi şeyler için) * ez dikarim ben di derziyê re bikim ipliği

iğneye takabilirim 3. batırmak, saplamak, sokmak (iğne, bıçak, çakı vb. için) * kêr di zebeşê re kiribû û wisa disekînî bıçağı karpuza sokmuş öylece bekliyordu 4. batırmak, bandırmak, banmak * ez nanê xwe di rîçalê re dikim û dixwim reçele ekmeğimi banar yerim 5. sokuşturmak (dar bir yere zorla veya iterek sokmak) 6. çalkalama, çalkamak (sudan sarsarak geçirmek veya suyu çarparak bir şeyi temizlemek) * te firaq di avê re kirin? tabakları suda çalkaladın mı? 7. dürtmek (uyarmak) * tiliya xwe tê re dikir parmağıyla onu dürtüyordu

têrekirî *rd* 1. -den geçirilmiş 2. takılmış, takılı (iğne, yüzük gibi şeyler için) 3. batırılmış, saplanık, saplı, sokulu (iğne, bıçak, çakı vb. için) 4. batırılmış, bandırılmış 5. sokuşturulmuş (dar 6. çalkalama, çalkama (sudan sarsarak geçirmek veya suyu çarparak bir şeyi temizleme) 7. dürtme (uyarma)

têrekî *m* yeterli

têremaş *br* tırmaş

têrgiya *rd* bol otlu

têrgoşt *rd* 1. bol etli 2. etli (eti çok olan) * miha têrgoşt etli koyun

têrik *m* dolu * têrik lê xistiye dolu vurmuş

têriwanî *m* teori ~ya hev kêşan denklem teorisi

têrî *m* 1. tokluk 2. doyum, tatnin (bazı istekleri giderme)

têrîkirin *m* 1. yeterli kıfayet 2. yetme, kafi gelme, yeter olma (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olma) 3. yetme, çıkışma, gitme, yetişme, karşılama

têrî kirin *l/gh* 1. yetmek, kafi gelmek, yeter olmak (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olmak) * ev pere têrî kirina pirtûkê nake bu para kitabı almaya yetmez 2. yetmek, çıkışmak, gitmek, yetişmek, karşılamak pereyê min terî nekir ku ez vê bikirim param bunu almaya çıkışmadı * ev komir sê mehan têrî me dike bu kömür bize üç ay gider * ev pere têrî me dike bu para bize yetişir

têrîkirî *rd* yeterli

têrîn *l/ngh* doyulmak

têrinekir *rd* yetersiz

têrinekirin *m* yetersizlik

têrîtî *m* doygunluk

têrî xwe *h* ziyadesiyle, yeterince ~ hebûn kendine yeter olmak ~ kirin kendine yetmek

têrker (I) *rd* 1. doyurucu (doyurma özelliği bulunan) 2. mec doyurucu, tatminkâr, tatmin edici (inandırıcı, yeterli) * min jî pîrsa xwe re bersîveke têrker nestend soruma doyurucu bir cevap almadım

têrker (II) *rz/m* tümleş ~a daçekdar ilgeçli tümleş ~a daçekê *rz* edat tümleci ~a hevpar (an jî hevpişk) ortak tümleş ~a hokerî zarf tümleci ~a navdêrê *rz* isim tümleci ~a ne-

yekser *rz* dolaylı tümleş ~a neyekser a lêkerê *rz* dolaylı fiil tümleci ~a rewşîn *rz* dumsal tümleş ~a yekser *rz* dolaysız tümleci, düz tümleş ~a yekser a lêkerê *rz* dolaysız fiil tümleci

têrkerî *m* 1. doyuruculuk 2. *mec* doyuruculuk, tatminkârlık,

têrkirin (I) *m* 1. doyurma (açlığını giderme) 2. *mec* doyurma, tatmin etme (yeterli olma) 3. tatmin etme (karşısındakinin cinsel isteklerini giderme)

têrkirin (II) *m* 1. yetme, kafi gelme, yetirme (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olma) 2. karşılama, denk gelme

têr kirin (I) *l/gh* 1. doyurmak (açlığını gidermek) 2. *mec* doyurmak, tatmin etmek (yeterli olmak) * ev kar min têr nakin bu işler beni doyurmuyor 3. tatmin etmek (karşısındakinin cinsel isteklerini gidermek)

têr kirin (II) *l/gh* 1. yetmek, kafi gelmek, yetirmek (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olmak) * ev pere têr nake ku em xanî bikirin bu para ev almaya yetmez yetirmek * pere têr kir parayı yetirdi 2. karşılamak, denk gelmek

têrkirî *rd* 1. doyurulmuş, tatmin edilmiş olan 2. tatmin edilmiş (cinsel istekleri giderilmiş olan)

têr kîp *h* sıkıca

têr lê dan *l/bw* suyunu çıkarmak, haşat etmek (çok dövmek)

têr lê xistin *l/bw* suyunu çıkarmak, haşat etmek (çok dövmek)

têrmal *rd* zengin, varşıl, varlıklı

têrmane *rd* çok anlamlı

têrmaş *n* 1. çav (at, eşek gibi hayvanların erkeklik organı) 2. *argo* yarak, penis

têrnan *rd* tok, doymuş olan

têrnebû *rd* doyumşuz, tatminsiz

têrnebûn *m* doymazlık

têrnebûnî *m* doyumşuzluk, tatminsizlik

têrnebûyî *rd* doyumşuz, tatminsiz

têrnekirin *m* yetmeme, yetmezlik

têrnekirina dil *bj/nd* kalp yetmezliği

têrnexwer *rd* doymaz

têrnexwerî *m* doymazlık

têrnivîn *m* güzel uyku çekme

têr nivîn *l/gh* doyasıya yatmak, güzel uyku çekmek

têrnîgar *rd* bol şekilli

têrnîqaş *rd* bol tartışmalı

têrpaq *rd* apak, pirupak

têrpaqîj *rd/h* 1. tertemiz, apak, ak pak 2. pırıl pırıl * her der têr paqîj e her taraf pırıl pırıl 3. pırıl pırıl (kusursuz, eksigi olmayan) * mirovekî paqîj e pırıl pırıl bir insan (*mec*)

têrpel *rd* bol yapraklı

têr pihêt *h* sıkıca

têr razan *l/gh* doyasıya yatmak, güzel uyku çekmek

têr ronahî *bnr* têronayî

têr ronayî *rd* 1. bol ışıklı 2. bol aydınlıklı

têr ronî *rd/h* 1. apaydın 2. pırıl pırıl * serê si-beheke têr ronî pırıl pırıl bir sabah

têr ronîbûn *m* 1. apaydınlık, apaydın olma 2. pırıl pırıl olma

têr ronî bûn *l/bw* 1. apaydın olmak 2. pırıl pırıl olmak

têr şîdandî *h* sıkıca, sıkı sıkıya

têrtemîz *rd* 1. tertemiz, temiz pak 2. *rd* tertemiz (lekesiz, günahsız) 3. *rd/h* pırıl pırıl

têrtêre *zo/m* bukalemun (Chamaeleo chamaeleon)

têrtîrs *rd* korku dolu

têrtûj *rd* çok keskin

têrwate *rd* çok anlamlı, derin anlamı olan

têr xerab *rd/h* besbeter

têrxew *rd* doyasıya uyumuş, uykuya doymuş

têrxewbûn *m* uykusunu alma

têrxew bûn *l/gh* uykusunu almak

têrxewî *rd* doyasıya uyumuş, uykuya doymuş

têrxewîbûn *m* uykusunu (almış) olma

têrxewî bûn *l/gh* uykusunu (almış) olmak

têr xew kirin *l/bw* güzel uyku çekmek

têr xizan *rd* sersefil, çok sefil olan

têrxîz *rd* bol kumlu, kumlu

têrxur *rd* 1. tok 2. toy

têrxurî *m* 1. tokluk 2. toyluk

têrxwarin *m* 1. doyma 2. doyma (bir ihtiyacı-nı yeteri kadar karşılama)

têr xwarin *l/gh* 1. doymak * min têr xwar, tiştêkî din naxwazim doydum, başka bir şey istemem 2. doymak (bir ihtiyacı yeteri kadar karşılamak) * axê av têr xwar top-rak suya doydur

têrxwar *rd* 1. tok 2. toy

têrxwarî *rd* 1. tok 2. doymunluk

têrxwarîbûn *m* 1. tokluk 2. toyluk

têrxwarîfî *m* 1. tokluk 2. doymunluk

têrxwer *rd* 1. tok 2. toy

têrxwerî *rd* 1. tok 2. toyluk

têr xweşik *hrd/h* 1. pek güzel, çok güzel 2. parlak (yüzü güzel olan oğlan) * kurikekî

têrxweşik bû parlak bir çocuktu 3. güzelce, iyice * jinik derdor têr xweşik malaştîbû

kadın etrafı güzelce süpürmüştü

têşîkîn *m* yelkeneri suya indirme (kabul etmek)

tê şîkîn *l/gh* yelkeneri suya indirmek (kabul etmek)

têştîxwer *m* sabah yemi, sabah otlatılması (mal davar için)

têtî (I) *bnr* tûti

têtî (II) *m* geçerlilik (oyunlarda)

tê vedan (I) *l/gh* 1. sokmak (yılan, böcek vb. için) 2. *mec* ihbar etmek

tê vedan (II) *l/gh* sürmek, ajotin

têvek *m* bağlaşma

têvek danîn *l/gh* bağlaşmak

tê vekirin */gh* 1. takmak (iğne, yüzük gibi şeyler için) * **ez dikarim ben di derziyê vekim** ipliği iğneye takabilirim 2. iliştmek 3. (el, ayak, vb.) geçirmek, giymek * **şalê xwe didime te lê lingê xwe tê ve meke** pantolonumu sana veriyorum ama ayağına geçirme

têvel *rd* çeşitli, muhtelif

têvelî *m* muhteliflik

têvil *bnr* têvel

têw *rd* 1. geçerli (oyunlarda) 2. kabul (geçerli) * **ev jimar têw e** bu sayı kabul

têwalandin *m* bulaştırma, başına sarma

tê walandin */gh* bulaştırmak, başına sarmak

têwalîn *m* bulaşma

tê walîn */gh* bulaşmak * **ez tê waliyame nikarim jê derkevîm** bir kere bulaşmışım, çıkmıyorum

têwerandin *m* etrafını sarma

tê werandin */gh* etrafını sarmak

têwerbûn *m* 1. uçma (yüksek yerden düşme, yuvarlanarak düşme) 2. üzerine fırlama, atılma, çullanma

tê werbûn */ngh* 1. uçmak (yüksek yerden düşmek, yuvarlanarak düşmek) 2. üzerine fırlamak, atılmak, çullanmak * **gur tê werbû berxikê** kurt kuzuya çullandı

têwerbûyîn *m* 1. uçuş (yüksek yerden düşme, yuvarlanarak düşme) 2. üzerine fırlama, atılış, çullanış

têwerdan (I) *m* 1. çalkalama 2. çalkalama, çalkama (sudun sarsarak geçirme veya suyu çarparak bir şeyi temizleme)

têwerdan (II) *m* kucaklaşma, sarılma

tê werdan (I) */gh* 1. çalkalamak 2. çalkalamak, çalkamak (sudun sarsarak geçirmek veya suyu çarparak bir şeyi temizlemek) * **te fîraq di avê werdan?** tabakları suda çalkaladın mı?

tê werdan (II) */gh* kucaklaşmak, sarılmak

tê wergerîn */ngh* dokunmak, yaramamak * **tê wergeriyo zikkim olsun**

têwerhatin *m* sarma, sarıpsarmala, etrafını sarma

tê werhatin */gh* sarmak, sarıpsarmalak, etrafını sarmak

têwerkirin (I) *m* 1. üzerine fırlama, atlama, üstüne kapaklama 2. üstünü örtme, üstüne atma

têwerkirin (II) *m* (bir yerden) yuvarlatma

tê werkirin (I) */gh* 1. üzerine fırlamak, atlama, üstüne kapaklamak 2. üstünü örtmek, üstüne atmak * **lihêfê tê werke** yorgani üstüne at

tê werkirin (II) */gh* (bir yerden) yuvarlatmak

têwkirin *m* sayma (geçer tutma)

têw kirin */gh* saymak (geçer tutmak)

têx *m* 1. tınaz (savrulmak için hazırlanan dövülmüş ekin yığını) 2. harmanda samandan ayrılmış hububat yığını ~ **mor kirin** tane yığını

nını mühürleme, tane yığını ölçüm, bölüşmeye hazır hale getirilmesi ve kutsanması için özel şekil verme işlemi

têxe *m* duvar perde

têxistin *m* 1. koyma (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirme) 2. koyma, giyme 3. koyma (bir kimseyi işe yerleştirme) 4. koyma (bırakma, içeri salma) 5. koyma (katma, ekleme) 6. sokma, sokuş (içine veya arasına girmesini sağlama)

tê xistin */gh* 1. koymak (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek) * **têxe navê** içine koy * **pisingê têxe vir** kediyi buraya koy 2. koymak, giymek 3. koymak (bir kimseyi işe yerleştirmek) * **ez hatim ku tu min têxî kar** beni işe koymamız için geldim 4. koymak (bırakmak, içeri salmak) 5. koymak (katmak, ekleme) * **ma xwê têxistine xwarinê?** yemeğe tuz koymuşlar mı? 6. sokmak (içine veya arasına girmesini sağlamak) * **vê jî têxê** bunu da sok ~ **dengdanê** oylamaya koymak

têxistî *m* 1. içindekiler, münderecat (bir kitap, dergi, gazete vb. nin içinde bulunan konular veya kapsadığı şeyler) * **li beşa têxistî ya pirtûkê binêre** kitabın içindekiler bölümüne bak 2. dizin

têxş *m* odun, ağaç istifi

têz (I) *m* 1. ağaç külü ve zeytin yağı içeren kuru üzüm yapımında kullanılan özel su 2. çakmaklı tüfeklerde ateşleme fitili

têz (II) *m* barut

tê zan */gh* kaynamak (kaynağından doğmak, çıkmak) * **av tê dizê** içinden su kaynıyor

têzav (I) *m* ağaç külü ve zeytin yağı içeren kuru üzüm yapımında kullanılan özel su

têzav *m* kezzap

têzke *m* fitil (dinamit vb. ateşlemede kullanılan kaytan biçiminde tutuşucu madde)

têzkedar *rd* fitilli (dinamit gibi patlayıcılar için) * **topa têztedar** fitilli top

Th kîm Th (toryum'un kısaltması)

tîbab *n* 1. miktar 2. epey, bir sürü * **tebabek nan xwar** bir sürü ekmem yedi

tîbabek *n* epey, bir sürü, bir yığın

tîbal *rd/h* top yekûn, toplu olarak, eksiksiz olarak

tîbar *bnr* toz û tîbar

tîbaret *nd* 1. yaratık 2. haydut gibi (insana korku veren iri yarı kimse)

tîberk *bnr* teberik

tîbêk *m* arka çıkma, iltimas,

tîbil *bnr* tîbl

tîb *m* tıp, tebebat ~ **a dadî** (an jî edlî) adlî tıp

tîbare *m* karık

tîbî *rd* tîbbî, tıpla ilgili

tîbl *m* parmak * **tîbla xwe bikêşe şadewo** parmak bas şahit

tîbtiv *m* su (çocuk dilinde)

ticaret *m* 1. ticaret, tecim (türlü ürün ve mal satıp alma) 2. ticaret (kazanım amacıyla yapılan alım satım etkinliği) 3. ticaret (bu etkinlikle ilgili bilim)

ticaretgeh *m* ticaretg h, tecim evi

ticaretxane *m* ticarethane, tecim evi

ticar  *rd* 1. ticar , tecimsel 2. t cardan alışve-riş sonundan alınan ağa payı

tif *m* 1. tükürük 2. *b* t h ~ *kirin* dev  hev bir-birinin ağzına tükürmek (bir sorunda, bir o-layda sözleşmiş gibi, ağız birliği yapanlar i-Çin) ~ *kirin nav * içine tükürmek ~ * i hey li te* tuh sana, yuh sana

tifal *rd* 1. t fil 2. *mec* zavallı

tifaq (I) *m* 1. kaza 2. olay, hadise ~ *j  qewi-m n* 1) elinden kaza çıkmak 2) birinden k -tülük gelmek ~ *ji dest * (yek ) *qewim n* e-linden kaza çıkmak ~ *a ji nişka ve* (an ji ne-d t ) görünmez kaza

tifaq (II) *m* birlik, itifak (birleşmi, bir arada olma durumu, vahdet) * *tifaqa neteweya me pir gir ng e* milletimizin birliği çok  -neunlidir ~ *  kirin* birlik oluşturmak ~ *a mi-rovan  iya werdiger ne* insanlar birlik ol-dumu dağları bile devirir

tifaqdar *rd* birlikli, itifaklı

tifaqkirin *m* kaza yapma

tifaq kirin *l/gh* kaza yapmak

tifaqkiri *rd* kazalı (kaza ge iriniş olan)

tifdank *m* tükürük kabı

tifik *m* 1. ocak 2. ocağın  n kısmı

tifikş n *rd* ş n ocaklı (dumanı tütün, işleri yo-lunda olan)

tifil *rd* t fil, küçük  ocuk

tifing *bnr* tiving

tifiqandin *m* 1. kaza yapma 2. olay çıkarma

tifiqandin *l/gh* 1. kaza yapmak 2. olay çıkarmak

tifiq n *m* 1. kaza olma 2. olay olma

tifiq n *l/gh* 1. kaza olmak 2. olay olmak

tifi *b* tu, t h ~ *hey* tu sana ~ *li te be* tuh sana

tifikirin *m* tükürme

tif kirin *l/gh* tükürmek

tifl *bnr* tifil

tifre *m* tavra,  alıml, kurum

tifri (I) *m* koza

tifri (II) *m* kav, yılan kavı

tifs  *bnr* tepsi

tiftifandin *m* bezeme, süsleme

tiftifandin *l/gh* bezemek, s slemek

tiftifin *m* bezenme, s slenme

tiftifin *l/gh* bezemek, s slenmek

tiftikandin *m* bezeme, s sleme, s sleyip p s-leme

tiftikandin *l/gh* bezemek, s slemek, s sleyip p slemek

tiftik n *m* bezenme, s slenme, s sleyip p s-lenme

tiftik n *l/gh* bezemek, s slenmek, s sleyip p slenmek

tiftik *m* tiftik

tif  *b* tuh ~ *li te be* tuh sana

tih l (I) *m* b   r

tih l (II) *ant/m* 1. dalak ~ *a reşdalak*

tih lgir dan *m* 1. k pleme 2. dalak büyütme (s tmadan dolayı)

tih l gir  dan *l/bw* 1. k plemek 2. dalak b -y tmek (s tmadan dolayı)

tih lrab n *m* k pleme

tihn *bnr* t hn

tihn şik *m* boyun ağrısı

tihok *bot/m* 1. dardağan (Milium e usum) 2. dardağan (bu ağacın yemişi)

tihtavik *bot/m* nane (Mentha piperita)

tih k *n* kaymak (s t n ve yoğurdun yüzeyinde zar durumunda toplanan yağlı katman)

tije *rd* 1. dolu (boş karşı) 2. dolu (bir yerde sayıca çok) * *li  iya kew tije ne* dağa kek-lik dolu 3. dolu (boş yeri yok, her yeri tutul-muş) * *erebeya tije* dolu araba 4. dolu (iş, uğraş, olay vb. için; çok olan) 5. dolu (ateş-li sil hlar için, içinde atılacak mermisi olan)

* *deman  tije ye, hay j  be* tabanca dolu-dur, dikkat et 6. dolgun ( fke, kızgınlık gibi duygularla dolu) * *ji mift  tür tije ye* m ft -ye karşı adamakıllı dolgundu 7. dolgun, e-vinli (ekin taneleri için) 8. dolgun, etli * *ew keçik ji xwişka xwe tijetir e* bu kız kız kar-deşinden daha dolgun 9. *mec* dolu (birikim-li) 10. dolu, yüklü * *v  car * bernameya *me tije ye* programımız bu sefer çok yüklü 11. içli (sebze ve meyveler için) 12. Çalı gibi (sık sık ve sert sa  ve sakal) 13. tıklım t k-l m * *hundir  dukan  ji eşyayan tije b * dükkanın içerisi tıklım tıklım eşya dolu 14. tıklım tıklım ( ok kalabalık) 15. buğulu bu-đ l * * av n w  y n ş n tije b n* mavi gözle-ri buğulu buğulu idi ~ *ye heta bi dev re* ağ-zına kadar, imanına kadar, t ka basa

tijeb n *m* 1. dolma 2. dolma (bir yere iyice ya-yılma, kaplama) 3. dolma (bir yerde pek çok kimse toplanma) 4. dolma (sabrı tükenip  f-kesi taşacak duruma gelme) 5. kaplama (duygular için, doldurma)

tije b n *l/gh* 1. dolmak 2. dolmak (bir yere i-yice yayılmak, kaplamak) * *birk bi dev re tije av b * havuz ağzına kadar su ile doldu 3. dolmak (bir yerde pek çok kimse toplan-mak) * *meydan bi mirovan tije b * meydan insanla doldu 4. dolmak (sabrı tükenip öfke-si taşacak duruma gelmek) 5. kaplamak (duygular için, doldurmak) ~ *  di ser de qe-lib n* dolup taşmak

tijeb y  *rd* 1. dolmuş olan 2. yüklü (bir şeyden y zerinde çok bulunan) * *min ew di rewşeke tijeb y  de d t* onu sitem yüklü bir şekilde gördüm

tijeb y n *m* 1. doluş 2. doluş (bir yere iyice yayılma, kaplayış) 3. doluş (bir yerde pek

çok kimse toplanış) 4. doluş (sabrı tükenip öfkesi taşacak duruma gelme) 5. kaplayış (duygular için, dolduruş)

tije-fehm *rd* 1. idrak sahibi, anlayışlı 2. zeki, keskin zekâlı

tijeker *rd* doldurucu

tijekirin *m* 1. doldurma (dolu duruma getirme) 2. doldurma (bildirge, çizelge, fiş gibi basılı kâğıtların boş yerlerini tamamlama) 3. *mec* doldurma, kurma (birini başkası için kötü düşünecek duruma getirme, kurma (başkalarına karşı öfkelenendirme) 4. doldurma (ses, koku için; yayılıp kaplama) 5. doldurma (belli bir süreyi kaplama, alına) 6. kaplama, sarma, boğma 7. dolum

tije kirin *l/gh* 1. doldurmak (dolu duruma getirmek) 2. doldurmak (bildirge, çizelge, fiş gibi basılı kâğıtların boş yerlerini tamamlamak) * **cihê vala yên fatûrayê tije bike** faturanın boş yerlerini doldur 3. *mec* doldurmak, kurmak (birini başkası için kötü düşünecek duruma getirmek, kurmak (başkalarına karşı öfkelenendirmek) * **ez baş pê bawer im ku wê şevê jina wî ew tije kiriye** o gece, karısının onu doldurduğuna eminim 4. doldurmak (ses, koku için; yayılıp kaplamak) * **bêhna xwarinê ode tije kiriye** odayı yemek kokusu doldurmuş 5. doldurmak (belli bir süreyi kaplamak, almak) 6. kaplamak, sarmak, boğmak * **roniya ampûlê ode tije kiribû** ampulün ışığı odayı tamamen boğmuştu

tijekirî *rd* dolu, doldurulmuş olan

tijetî *m* doluluk

tijî *bnr* tije

tijî bûn *bnr* tije bûn

tijî-fehm *bnr* tije-fehm

tijî kirin *bnr* tije kirin

tijîti *bnr* tijetî

tijîtijok *bot/m* bir tür ot

tiktenê *rd* yapayalnız

tik û tenê *rd/h* yapayalnız

tik (I) *m* tıklar

tik (II) *rd* 1. dik 2. amudî

tika *m* rica ~ jê kirin (birinden) ricada bulunmak (veya birinden rica etmek) ~ **kirin** rica etmek

tikadar *nd/nt* ricacı

tikakar *nd/nt* ricacı

tikakarî *m* ricacılık

tikaker *nd/nt* ricacı

tikakerî *m* ricacılık

tikakirin *m* 1. rica etme 2. dileme, istihdam etme

tika kirin *l/gh* 1. rica etmek 2. dilemek, istihdam etmek * **ez tika dikim ku muemle-leyên pêdivî bên kirin** gerekli işlemlerin yapılmasını dilerim

tikandin (I) *m* 1. tıklatma 2. tıkırdama

tikandin (II) *m* germe

tikandin (I) *l/gh* 1. tıklatmak 2. tıkırdamak

tikandin (II) *l/gh* germek * **defê zêde netikîne** tu dê biqetîni daholu fazla germe kopartacaksn

tikandî *rd* gergin

tikane *h* dikine, dikme, amut, dik durumda

tikatî *m* dikey

tikayî *m* ricalık

tiketîk (I) *m* kahkaha ~ **jê çûn** kahkaha atmak

tiketîk (II) *m* tıklar tıklar

tikfîr *m* helikopter

tikîn (I) *m* 1. tıklatma 2. tıkırdama

tikîn (II) *m* gerilme

tikîn (I) *l/gh* 1. tıklatmak 2. tıkırdamak

tikîn (II) *l/gh* gerilmek * **zikê wî tikiyaye** karnı gerilmiş

tikîni *m* tıktır

tikîni jê anîn *l/bw* tıkırdatmak

tikîni jê birin *l/bw* tıkırdatmak

tikîni jê çûn *l/bw* tıkırdamak

tikî tarî *rd* kapkaranlık

tikî tenê *rd* yapayalnız

tikm *m* doruk

tiktenê *rd* yapayalnız

tiktik *bnr* tiketik

tiktikandin *m* tıklatma

tiktikandin *l/gh* tıklatmak

tiktikîn *m* tıklatma

tiktikîn *l/gh* tıklatmak

tiktikok *zo/m* ağaçkakan (Picus)

til (I) *biy/n* bez, gudde

til (II) *erd/n* 1. tepe * **derketibû serê til û dikir** gazî tepeye çıkıp bağıırıyordu 2. höyük, kurgan, tümsek

til (III) *n* 1. göbek 2. alt karın ~ göbek vermek

til (IV) *m* parmak

til (V) *m* tane * **tila tirî** üzüm tanesi

til (VI) *m* dalma ~î (...) **kirin** -e dalmak * **min xwe tilî golê kir** göle daldım

tila çav *ant/nd* göz bezesi

tilam *m* belâ * **em ketine tilama wî** onun belâsına düşmüşüz

tilandin *m* yuvarlama

tilandin *l/gh* yuvarlamak

tilank *m* bayır, imiş aşağı

tilbe kirin *l/gh* uğramak, sığınmak

tildan *m* göbek verme

til dan *l/gh* göbek vermek

tildank *m* yüksük

tilexink *m* toprağı kaymış yamaç

tilêr *m* araba kasası

tilh *m* yuvarlak beze

tilif *m* tortusu, telve

tilifandin *m* telef etme

tilifandin *l/gh* telef etme

tilifîn *m* 1. telef olma 2. küçük çocuk ölme

tilifîn *l/gh* 1. telef olmak 2. küçük çocuk ölmek

tilihk *m* yüksük

tilik (I) n 1. tepe, tepecik * **tilikê darê** ağacın tepesi 2. höyük 3. uç, doruk * **tilikê çiyê** dağ doruğu 4. ibik * **tilikê dîk** horoz ibiği

tilik (II) m 1. parmak, parmakcık 2. yüksük

tilik (III) n cingil, şingil, salkımcık (küçük üzümlük salkımı) * **tilikê tirî** üzüm şingili

tilik (IV) m öbek ~ ~ öbek öbek

tilim n 1. tulum (göğüs ve pantolon bölümü) bitişik giysi) 2. *mzk* tulum

tilimê xewê uyku tulumu

tiling m kancık

tilism m tilsim

tilismat m tilsim

tilismavî rd tilismvarî

tilismî rd tilsimli

tilixandin m kokuşturma

tilixandin l/gh kokuşturmak

tilixîn m kokuşma

tilixîn l/gh kokuşmak

tiliya beranekê nd baş parmak

tiliya beranî nd baş parmak

tiliya biçûk m küçük parmak, serçe parmağı

tiliya dirêj ant/nd orta parmak

tiliya eşhedê nd şahadet parmağı, işaret parmağı

tiliya girdekê nd baş parmak

tiliya gusîrkê nd adsız parmak, yüzük parmağı

tiliya îşaretê nd işaret parmağı, şahadet parmağı

tiliya mezin ant/nd baş parmak

tiliya navîn ant/nd orta parmak

tiliya nişandanê nd işaret parmağı

tiliya nişandekê nd işaret parmağı

tiliya nişanê nd gösterme parmağı

tiliya qiliçê nd küçük parmak

tiliya xanimê nd kedi dili (bir tatlı türü)

tiliya zeynebê nd bir tür üzüm

tilî m 1. parmak (hem el hem de ayak parmakları için) 2. parmak, inç, pus (uzunluk ölçüsü için) 3. parmak (3 cm kadar olan uzunluk ölçüsü için) 4. parmak (el parmağının eni kadar) * **gere meriv şivikê du tilî kin bike** değneği iki parmak kısaltmalı 5. *rd* parmak (koyu sıvılara daldırıp çıkarılınca parmağa bulaşan miktar) * **tiliyek hingiv** bir parmak bal 6. *mec* parmak (bir işe karışmış olma ilgisini) * **tiliya wê di vî tiştî de heyê** onun bu işte parmağı var ~ **avêtin (yekî) argo** (birini) parmaklamak ~ **alastin** küçük çıkar elde etmek ~ **bêhn kirin** parmağını koklamak, tahminde bulunmak ~ **lê xistin** (an jî **dan**) (bir yere) parmak basmak (imza yerine) ~ **pê danan** benzerleri arasında birine karar vermek ~ **pê re xwarin** iştahla yemek ~ **rakirin** parmak kaldırmak, söz hakkı istemek ~ **tê re kirin** parmağını daldırmak (veya batırmak), parmaklamak * **tiliya xwe di hingiv re kir** balı parmaklardı ~ ~ parmak parmak ~ **û pêçiyên (yekî) mîna mûmên rêti ne kalem** parmaklı ~ **ya babelîçkê** yüzük parmağı

~ **ya beranekê** (an jî **beranê**) baş parmak ~ **ya beranê ya pê** ayak baş parmağı ~ **ya beranî** baş parmak ~ **ya biçûk** küçük parmak, serçe parmağı ~ **ya (yekî) di her qulî de bûn** bin tarakta bezi olmak ~ **ya (yekî) di karekî de hebûn** (bir işte) eli olmak ~ **ya (yekî) di kuştinxwaziyê de hebûn** suikasta parmağı olmak ~ **ya di qulan de** her şeye burnunu sokan ~ **ya di qulan de wê rojek mar pê vede** her işe burnunu sokanın başına mutlaka bir iş gelir ~ **ya dirêj** orta parmak ~ **ya eşhedê** şahadet parmağı, işaret parmağı ~ **ya girdekê** baş parmak ~ **ya gusîlkê** yüzük parmağı, adsız parmak ~ **ya (yekî) hilpekîn** parmağı kanamak ~ **ya îşaretê** şahadet parmağı ~ **ya ku bikeve qulan wê mar pê vede** her işe burnunu sokanın başına mutlaka bir iş gelir ~ **ya ku di qulan de be wê mar pê vede** her işe burnunu sokanın başına mutlaka bir iş gelir ~ **ya ku şe'r** (an jî **şerfet**) **jê bike xwîn jê nayê** şeriatın kestiği parmak acınaz ~ **ya mezin** baş parmak ~ **ya mezin a pê** ayak baş parmağı ~ **ya navîn** orta parmak ~ **ya nişandekê** (nişanê an jî **nişandanê**) işaret parmağı ~ **ya qiliçê** küçük parmak ~ **ya şimşalî** kalem parmak ~ **ya (yekî) tê de hebûn** (bir işte) parmağı olmak, rolü olmak, (bir işte) eli olmak * **tiliya wî di mirina Ahmed de heyê** Ahmet'in ölümünde onun eli var ~ **ya (yekî) tê de heyê** (bir işte) parmağı var ~ **ya xwe bilind kirin** parmak kaldırmak, parmağını kaldırmak ~ **ya xwe di çav re nake** çok tembel olma ~ **ya xwe lê hilkirin** birini tehdit etmek ~ **ya xwe lê xistin** (an jî **dan**) (bir yere) parmak basmak (imza yerine) ~ **ya xwe pê nekirin** parmağını bile kıpırdatmamak (veya oynatmamak) ~ **a xwe pê re xwarin** parmaklarını (birlikte) yemek ~ **ya xwe tê re kirin** parmaklamak * **tiliya xwe di hingiv re kir** balı parmaklardı **li ser** ~ **ya xwe zizikandin** avucunun içine almak ~ **yek** bir parmak (parmak ucuyla alınan iniktar veya parmak ucuyla alarak) * **tiliyek hingiv bide min, ez li tehma vî binêrim** bir parmak bal ver de, tadına bakayım ~ **yên (yekî) mîna mûmên rêti ne** kalem parmaklı ~ **yên xwe pê re xwarin** iştahla yemek ~ **ya zeynebê** bir tür üzüm

tilîdirêj (I) rd 1. uzun parmaklı 2. *mec* hirsız

tilîdirêj (II) m gelin parmağı (üzüm türü)

tilîfir rd muşır ve cesur

tilîfirî b parmağı kırılısıca (anlamında beddua)

tilîfîsk m fiske

tilîk m parmak (hem el hem de ayak parmakları için) ~ **li qûnê ketin** (biri) fitili almak

tilîka babelîçkê nd yüzük parmağı

tilîka beranê nd baş parmak

tilîka dirêj nd ortancı parmak

tilîka eşhedê nd şahadet parmağı

tilîka îşaretê nd işaret parmağı, şahadet parmağı

tilika mezin *nd* baş parmak
tilika navîn *ant/nd* orta parmak, ortancı parmak
tilika qiliçê *nd* küçük parmak, serçe parmağı
tilika qereqûçkê *nd* serçe parmağı
tilikêş *lşk/m* tetik ((ateşli silahları ateşlemek için çekilen küçük manivelâ)
tilik tê re kirin *l/bw* parmağını daldırmak (veya batırmak), parmaklamak
tilîlî *m* zılgıt
tilîlîkirin *m* zılgıt çekme
tilîlî kirin *l/gh* zılgıt çekmek
tilînivîs *m* daktilo
tilîniğarî *m* parmak izi
tilîpantk *m* fiske
tilîper *bot/m* eğrelti otu (*Dniopteris filix-mas*)
tilîpisk *bnr* pîrepindik
tilîrakirin *m* 1. parmak kaldırma, söz hakkı isteme 2. tehdit etme
tilî rakirin *l/gh* 1. parmak kaldırmak, söz hakkı istemek 2. tehdit etmek
tilîşewîfî eklemek ve pekmez şerbeti ile yapılan bir tür tatlı
tilîşimşatî *rd* kalem parmaklı
tilî tê re kirin *l/bw* parmağını daldırmak (veya batırmak), parmaklamak
tilîvank *m* yüksük
tilm (I) *erd/h* 1. tepe 2. tümsek, höyük
tilm (II) *m* 1. popo, kaba (kuyruk sokumunun iki yanındaki şişkin yer) 2. kalça, kaba et
tilm (III) *m* buğday için 24 kilo, arpa için 20 kiloya tekabül eden bir tahıl ölçüsü birimi
tilmezin *rd* iri göbekli
tilmik *m* tepecik, höyük
tilmist *n* cingıl, şingil, salkımcık (küçük üzüm salkımı)
tilmix *n* tırmık
tilmqûn *m* popo
tilnrm *rd/nt* sakar (kimse)
tilnrmî *m* sakarlık
tilol (I) *m* balçık
tilol (II) *m* yuvarlanma
tilolbûn *m* yuvarlanma
tilol bûn *l/gh* yuvarlanmak
tilolbûyîn *m* yuvarlanış
tilolek *m* muhallebi
tilolik *m* muhallebi
tilolkirin *m* yuvarlatma
tilol kirin *l/gh* yuvarlatmak
tilolok *m* muhallebi
tiloqanî *bnr* qilopanî
tilor (I) *ant/m* 1. kalça 2. popo, kış
tilor (II) *m* balçık, sulu çamur
tilor *m* yuvarlanma
tilorbûn *m* yuvarlanma
tilor bûn *l/gh* yuvarlanmak
tilorbûyîn *m* yuvarlanış
tilorkirin *m* yuvarlama
tilor kirin *l/gh* yuvarlamak
tilormezin *rd* iri kalçalı, kıcı büyük

tilotêzik *m* fiskiye
tilotêzk *m* fiskiye, su püskürtme borusu
tilp *m* tortu, telve
tilpekî *m* tökezleme, tökezme
tilpekîbûn *m* tökezleme, tökezme
tilpekî bûn *l/gh* tökezlemek, tökezlemek
tilpeyvîn *m* peltek konuşma
tilpik *m* tapa ~a **kor** kör tapa
tilq *bnr* dilq
tilqe *m* perende, takla ~ **avêtin** takla atmak, perende atmak
tilsim *m* tılsım
tiltik *m* uç (bir şeyin uç kısmı) * **tiltika dara** sêvê dalın en uc noktası
tiltilandin *m* sallama
tiltilandin *l/gh* sallamak
tiltilîn *m* sallanma
tiltilîn *l/gh* sallanmak
tiltivîk *zo/m* kumru (*Streptopelia*)
tilûr (I) *m* popo, kalça, kış
tilûr (II) *bnr* teyr û tilûr
tilûrî *zo/nd* bir tür kuş
tilwar *m* tırpan
tilyak *bnr* tıryak
tilyak *m* uyuşturucu (uyuşturucu maddeleri için)
tilyakfiroş *nd/nt* uyuşturucu satıcısı
tilyakfiroşî *m* uyuşturucu satıcılığı
tim (I) *rd* sürekli, daim, daima, hep, sürekli olarak * **tim tu dikî** hep sen yapıyorsun * **ez tim li te diramim** hep seni düşünüyorum ~ **hesinê xwe kutan** dediğim dedik ~ **jê hatin xeberdan** der oğlu der ~ **û car** sıralı sırasız ~ **û daim** sürekli olarak, biteviye, bitevi ~ **û** ~ sürekli, sık sık, durmaksızın ~ **û** ~ **çêlek nayê dotin, her gotin nayê gotin** herşey her zaman söylenilmez
tim (II) *n* isteme ~ê **(yekî) li ser (...)** hebûn birini istemek, ona meyilli olmak ~ê **(yekî) yek kişandin** birini istemek, ona meyilli olmak
tima *rd* 1. aç gözlü 2. cimri, var yemez
timabûn *m* cimrileşme
tima bûn *l/gh* cimrileşmek
timabûyîn *m* cimrileşiş
timahî *m* 1. aç gözlülük 2. cimrilik ~ **fenahî** ye aç gözlülük fenalıktır
timahîkirin *m* pintilik etme
timahî kirin *l/gh* pintilik yapmak
timakar *rd* temahkâr
temahkarî *m* temahkârlık
timam *bnr* tamam
timanî *rd* sürekli, daim, ebedi
timatî *m* 1. aç gözlülük 2. cimrilik ~ **di ber her tiştî de dibe di bir zanîne de nabe** her şey için cimrilik olur da bilgi (veya bilim) için olmaz ~ **kirin** cimrilik etmek
timatîk *bnr* otomatik
timayî (I) *m* 1. aç gözlülük 2. cimrilik ~ **bi meriv gû dide xwarin** keçiyi yardan uçuran

bir tutam ottur ~ kêmahî (an jî kêmayî) ye
 az tamah çok ziyan getirir
timayî (II) *rd* daimî
time *h* daima
timik (I) *h* 1. sürekli, daima 2. sürekli olarak, sık sık * **gundî hema timik li hev dixistin** köylüler sık sık kavga ediyorlardı
timik (II) *n* hotoz
timikî *m* 1. süreklilik 2. *h* sıkça, sürekli olarak * **ez û ew em timikî rastî hev dihatin** onunla sıkça karşılaşırdım
timiksor *rd* kırmızı hotozlu
timî *rd* 1. daimî, sürekli, kalıcı 2. *h* temelli, sürekli olarak 3. *m* süreklilik
timîbûn *m* daim olma
timî bûn *l/gh* daim olmak
timîkirin *m* daim etme (veya eyleme)
timî kirin *l/gh* daim etmek (veya eylemek)
timşet *m* hal, görünüş, tavır
timtêl *m* 1. hâl, durum, vaziyet 2. fizik (kişinin fiziki görünüşü) 3. kılık, kıyafet
timur *ant/m* tümör
timzindî *rd* ölümsüz, sonsuza dek yaşayan
tin *m* çömme
tinawir *rd* 1. canlı, canlı varlık 2. canevar
tinaz *n* alay (bir şeyle eğlenme, onu küçümseme) ~ **kirin** alay etmek ~ **ên xwe pê kirin** (biriyle) alay geçmek, alaya almak, tiye almak, (birini) makaraya almak ~ **î (yekî) kirin** (birini) taklit ederek tiye almak
tinaza sergirtî *nd* istihza, gizli alay
tinaza veşarî *nd* istihza, gizli alay
tinazewer *rd* alaylı
tinaziya reş *nd* kara mizah
tinazî *m* alay (bir şeyle eğlenme, onu küçümseme) ~ **pê kirin** kıtıra almak ~ **ya reş** kara mizah ~ **yên xwe pê kirin** (biriyle) alay etmek, (birini) alaya almak
tinazker *rd* alaycı, alaylı (küçümseyen, alay eden)
tinazkerî *m* alaycılık
tinazok *rd* alaycı, alaylı (küçümseyen, alay eden)
tinazokî *rd* alaysı
tinaz pê kirin *l/bw* (birini) alaya almak, tiye almak, gırgıra almak (veya getirmek), (biriyle) alay etmek, dalga geçmek, eğlenmek * **divê mirov tinazan bi bi kesî neke** insan kimseyle eğlenmemeli
tinazwer *rd* alaylı
tind *m* çömelme
tindbûn *m* çömme
tind bûn *l/gh* çömmek
tind dan *l/gh* çömmek
tindik *m* çömelme
tind kirin *l/gh* çömmek
ting (I) *m* tıngır ~ **û ming** tıngır mıngır
ting (II) *n* kazık
ting (III) *m* çöplük, çöp yeri, fişıklık, süprün-

tülük, mezbele, kemrelik
tingandin *m* tıngırdatma, dımbırdatma
tingandin *l/gh* tıngırdatmak, dımbırdatmak
tingeting *m* 1. zımbırtı (telli bir çalgıyı acemi-ce çalarak çıkarılan çirkin ses) 2. *h* tıngır tıngır ~ **kirin** 1) tıngırdamak 2) tıngır mıngır etmek
tingeting jê anîn *l/bw* tıngırdatmak
tingetingkirin *m* tıngırdatma, zımbırdatma
tingeting kirin *l/gh* tıngırdatmak, zımbırdatmak
tingijandin *bnr* tengijandin
tingijîn *bnr* tengijîn
tingî *m* 1. tıngırtı 2. gök gürlemesi ~ **û ringî** gök gürlemesi
tingîn *m* 1. tıngırdama 2. *fiz* tını, tınnet
tingûn *l/gh* tıngırdamak
tingûnî *m* tıngırtı, zımbırtı (telli bir çalgıyı acemice çalarak çıkarılan çirkin ses)
tingûnî jê anîn *l/bw* tıngırdatmak
tingûnî jê hatin *l/bw* tıngırdamak
tingûnîkirin *m* tınlama, dımbırdatma
tingûnî kirin *l/gh* tınlamak, dımbırdatmak
tingting *m* dımbırdama
tingtingkirin *m* dımbırdatma
tingting kirin *l/gh* dımbırdatmak
tinî *mzk* tını
tinîni *b* oynarken, oynasırken çıkarılan hoşkudidası
tintêl *bnr* timtêl
tinuj *m* çömme
tinuj dan *l/gh* çömmek
tip (I) *m* pıt (çok küçük bir nesnenin bir şey üzerine düştüğünde çıkardığı ses)
tip (II) *bnr* tıp
tipa *m* tapa, tıpa
tipakêş *m* tirbuşon
tipetip *h* pıt pıt, patıd patır
tipik *m* nokta
tipîpeng *rd* dapdar
tipîpengok *rd* dapdaracık
tipîşk *bnr* peşk
tiprast *rd* dimdik
tiptal *rd* bomboş, tamtakır * **rê êvaran tiptal** e yol akşamları bomboş oluyor
tiptarî *rd* 1. kapkaranlık 2. kopkoyu
tiptazî *rd* çırcıplak, çırılçıplak, dımdızlak
tiptazîti *m* çırcıplıklık, çırılçıplıklık
tiptemam *h* tıpatıp
tiptenê *rd/h* yapayanlız
tipteng *rd* dapdar
tiptengok *rd* dapdaracık
tiptenha *rd* ıpsız
tiptenik *rd* ipince
tipteze *rd* tapteze
tiptije *rd* dopdolul
tiptipîn *m* pıt pıt etme
tiptipîn *l/gh* pıt pıt etmek * **dilopê baranê ditiptipîn** yağmur damlaları pıt pıt ediyorlardı

tiptîk *rd* dimdik
tiptûj (I) *rd* apacı
tiptûj (II) *rd* sipsivri * **pênûsên ku serê wan**
tiptûj in ucları sipsivri kalemler
tipûnû *rd* yepyeni
tipûtal *rd* bomboş
tipûtenê *rd/h* yapayanlız
tipxane *m* eczane
tiq *m* tik
tiqal *m* kabuk (hayvanı dıştan saran örtü, kav-
 kırı) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~ê
 (...) **jê kirin** kabuğunu soymak
tiqalîk *mat/m* daire (bir çemberin içinde kalan
 düzlem parçası)
tiqetiq *m* kahkaha, kıkırdama ~ **jê çûn** kahka-
 ha atmak
tiqetiqkirin *m* kıkırdama
tiqetiq kirin *l/gh* kıkırdanmak
tiqul *m* 1. ağırlık, yük 2. *rz* vurgu
tiqtiq *m* kalıkaha ~ **jê çûn** kahkaha atmak
tiqûtenê *rd/h* yapayanlız
-tir (I) *h* daha * **mezintir** daha büyük
tir (II) *m* uçurum
tir (III) *m* 1. osuruk (seslice olanı) 2. yellenme,
 carta ~ **di devê (yekî)** de **nese kinî** ağzında
 bakla ıslanmamak ~ **jê berdan** *argo* (birini)
 sıkıştırmak (köseye sıkıştırmak) ~ **li ku das**
li ku dam üstünde saksığan, vur beline kaz-
 mayı ~ **pê ketin** osurmaya başlamak ~ **şe-**
qandin çok sesli osurmak ~ **tê de nese kinî**
 ihtiyarlaşmış olmak ~ **a (yekî) hatin** osurası
 gelmek ~ **ek û deh tir li ba tirekan yek e** ya-
 lancılar için az veya çok yalan atmaz pek ön-
 nemli değil, utanmak nedir bilmemek ~ **ên**
guran jê berdan *argo* (birini) fena halde sı-
 kıştırmak ~ **ên (yekî) li cihê germ hatin** ço-
 ban kulübesinde padişah rüyası görmek
tirab *m* toz, tozan
tirabêl *m* tozan
tiraf *m* 1. ateş külü 2. ak kor, dinleme halinde-
 ki kor ateş a **mîrmor** sıcak ateş küzü
tirafbûnî *m* ak korluk
tirafe *m* köz
tiral *rd* tembel ~ ~ tembel tembel
tiralane *rd/h* tembelce
tiralbûn *m* tembelleşme
tiral bûn *l/gh* tembelleşmek
tiralbûyîn *m* tembelleşiş
tirale *bnr* tiral
tiralî *m* tembellik ~ **kirin** tembellik yapmak
tiralîbûn *m* tembelleşme, miskinleşme
tiralî bûn *l/gh* tembelleşmek, miskinleşmek
tiralkirin *m* tembelleştirme
tiral kirin *l/gh* tembelleştirmek
tiralxane *m* miskinler tekesi
tiran *rd* alaycı, şakacı
tirandin *l/gh* (*argo*) sikmek, düzmek * **biti-**
rînê 75 parçala 74
tirane *m* 1. şaka, lâtife 2. alay (bir şeyle eğlen-

me, onu küçümseme) 3. parodi, komedi ~
kirin 1) şaka yapmak, lâtife yapmak 2) alay
 etmek ~ **pê kirin 1)** (birine) şaka etmek 2)
 (biriyle) alay etmek ~ **ên xwe pê kirin** (bi-
 riyle) alay etmek (veya geçmek), (birini) a-
 laya almak
tiranebaz *nd/nt* şakacı
tiranebazî *m* şakacılık
tiraneke *nd/nt* 1. şakacı, lâtifeci 2. alaycı 3.
 komik
tiraneke *rd* 1. şakacılık 2. alaycılık 3. komiklik
tirane kirin *m* 1. şaka yapma, lâtife yapma 2.
 alay etme
tirane kirin *l/gh* 1. şaka yapmak, lâtife yap-
 mak 2. alay etmek
tiranevîs *nd/nt* parodi yazarı
tiranepêker *nd/nt* 1. şakacı, lâtifeci 2. alaycı
tirane pê kirin *l/bw* 1. (biriyle) alay etmek,
 dalga geçmek, (birini) alaya almak, gırgıra
 almak (veya getirmek), tiye almak 2. (biri-
 yle) eğlenmek * **divê mirov tiraneyan bi bi**
kesî neke insan kimseyle eğlenmemeli
tirane *rd* I. şakavari 2. komik
tirar *n* 1. kap kakac 2. tas
tirarek *bnr* tedarik
tiraş *bnr* traş
tirat *m* yarış, yarışma ~ **kirin I)** yarış etmek 2)
 yarışma yapmak ~ **pê dan kirin** yarıştırmak
tiratker *nd/nt* yarışçı, yarışmacı
tiratkerî *m* yarışçılık, yarışmacılık
tiratkirin *m* yarışma, yarış yapma
tirat kirin *l/gh* yarışmak
tirawî *m* kangren
tirawîbûn *m* kangrenleşme
tirawî bûn *l/gh* kangrenleşmek
tîrb *m* 1. türbe 2. mezar ~ **a wurşedar** mozele
tîrbe *m* türbe
tîrbis *rd* gelişi güzel sulama
tîrbît *rd* tanış, tanıdık
tîrbuşon *m* tirbuşon
tîrçik *m* çifte (at, katır ve eşeğin arka ayakla-
 rıya vuruşu, tekme)
tîrçik avêtin *l/gh* çifte atmak
tîrdevk *rd* boşboğaz, çanak ağızlı (saklaması
 gereken şeyleri söyleyiveren, sır saklama-
 yan)
tîrdevkî *m* 1. boşboğazlık 2. *rd* çanak ağızlı,
 ağzında bakla ıslanmayan ~ **bûn** ağzında
 bakla ıslanmamak ~ **kirin** boşboğazlık etmek
tîrdîn *rd* 1. delişmen, deli bozuk, delice, zı-
 pır 2. dangalak
tîrdînîk *rd* 1. delişmen, deli bozuk, delice, zı-
 pır 2. dangalak
tîrdînîkî *rd/h* 1. delişmence, deli bozukça, zı-
 pırca 2. dangalakça
tîrdînîktî *m* 1. delişmenlik, deli bozukluk, zı-
 pırlık 2. dangalaklık ~ **kirin 1)** delişmenlik
 yapmak, zıpırlık yapmak 2) dangalaklık
 yapmak

tirdîni *rd/h* 1. delişmence, zıdırca 2. dangalakça
tirdînk *bnr* tirdînik
tirdînkî *rd/h* 1. delişmence, deli bozukça, zıdırca 2. dangalakça
tirdînikî *m* 1. delişmenlik, deli bozukluk, zıdırılık 2. dangalaklık ~ **kîrin** 1) delişmenlik yapmak, zıdırılık yapmak 2) dangalaklık yapmak
tiredîn *rd* 1. delişmen, hoppa, zıdır 2. dangalak 3. salak, kaba adam, yol iz bilmez kimse
tiredînik *rd* 1. delişmen, hoppa, zıdır 2. dangalak
tiredînikî *rd/h* 1. delişmence, deli bozukça, zıdırca 2. dangalakça
tiredîni *rd/h* 1. delişmence, deli bozukça, zıdırca 2. dangalakça 3. *m* delişmenlik, dangalaklık 4. salaklık
tiredînbûn *m* 1. zıdırlaşma 2. dangalaklaşma 3. salaklaşma
tiredîni bûn */hgh* 1. zıdırlaşmak 2. dangalaklaşmak 3. salaklaşmak
tiredînbûyîn *m* 1. zıdırlaşış 2. dangalaklaşış 3. salaklaşış
tiredîni *m* 1. delişmenlik, deli bozukluk, hoppalık, zıdırılık 2. dangalaklık ~ **kîrin** 1) delişmenlik yapmak, hoppalık etmek (veya yapmak), zıdırılık yapmak 2) dangalaklık yapmak
tiredînk *bnr* tiredînik
tiredînkî *rd/h* 1. delişmence, deli bozukça, hoppaca, zıdırca 2. dangalakça 3. salakça
tirehol *rd* zirdeli, zıdır
tireholî *m* zirdelilik, zıdırılık
tîrek *rd* 1. osurgan, yelli, çok yellenen 2. *argo* kabadayı, caka satan kimse
tîrekî *m* osurganlık
tîreq *nd* tirak
tîretir *h* 1. tıngır mıngır (yavaş düzenli bir biçimde yol alındığını belirtmek için kullanılır) 2. *argo* zar zor (bir işin veya durumun zor olduğunu anlatmak için)
tîrevir *nd* saçma sapan
tîrevirî *m* saçma sapanlık
tîrê *nd* zanetne * **jî te tîrê** zanediyorum ki
tîrf *rd* 1. taze 2. körpe (bitki için) 3. körpe (genç, yeni yetişmiş)
tîrfî *m* 1. taze 2. körpelik
tîrfîti *m* 1. taze 2. körpelik
tîrfokî *rd* 1. tazeye 2. körpece, körpecik
tîrgir *rd/argo* kibirli
tîrh *bnr* terh (III)
tîrhêw *nd/rd* zirva
tîrhêwî *m* zirvalık
tîrhik *bnr* terhik
tîrik *m* kornişon (turşuluk hıyar)
tîrimbêl *m* otomobil
tîrinc *bot/m* 1. turunc (Citrus aurantium amara) 2. turunc (bu ağacın portakala benzeyen, suyu acımtırak meyvesi)

tirince *bnr* derence
tirincî *n* 1. turuncu 2. *rd* turuncu (bu renkten olan)
tirincîbûn *m* turunculaşma
tirincî bûn */hgh* turunculaşmak
trincîkirin *m* turunculaştırma
trincî kirin */gh* turunculaştırmak
tirincû *bnr* tirincî
tîrix *bj/m* ishal
tîrixandin *m* biktırma
tîrixandin */gh* biktırmak
tîrixandî *rd* biktırılmış olan
tîrixî (I) *rd* bikkın
tîrixî (II) *rd* ishali
tîrixîbûn *m* ishal olma
tîrixî bûn */hgh* ishal olmak
tîrixîn *m* bıkma, usanma
tîrixîn */hgh* bıkmaq, usanmaq
tîrixînî *m* bikkınlık
tîriyê maran *bot/nd* ayı üzümü (Arbutus uva ursi)
tîriyê mezrome *nd* misket üzümü
tîriyê pêçîdirêj *nd* gelin parmağı (üzüm türü)
tîriyê rovi *bot/m* it üzümü, köpek üzümü
tîriyê sincêrî *nd* Kürt üzümü
tîriyê xumrî *nd* kınalı yapımcaık
tîrî (I) *m* dolu (yağış için)
tîrî (I) *bot/h* üzüm ~ **bixwe li rez mepirse** üzümünü ye de bağıni sorma ~ **bûn helaw** üzüm erismek ~ **li ~ dinêre dipije** üzüm düzme baka baka kararır ~ **yê belawela** dimyat zümü (seyrek ve yuvarlak taneli bir çeşit üzüm) ~ **yê çavga** tilki kuyruğu (üzümü) ~ **yê çivikan** kuş üzümü ~ **yê dehlî** keçi yemişi ~ **yê dims** ağdalık üzüm ~ **yê eşqir** çavuş üzümü ~ **yê havigeh** bir çeşit üzüm ~ **yê hese-nî** uzun taneli bir tür üzüm ~ **yê maran** ayı üzümü (Arbutus uva ursi) ~ **yê mezrome** misket üzümü ~ **yê nikulqîjak** (zeytî) bir çeşit üzüm ~ **yê pelhûrk** bir çeşit üzüm ~ **yê pêçî-dirêj** gelin parmağı (üzüm türü) ~ **yê qerqûş** kuru üzüm yapılan bir üzüm çeşidi ~ **yê reşik** bir çeşit üzüm ~ **yê rovi** it üzümü, köpek üzümü ~ **yê sêrek** (an jî şivanan) bir çeşit üzüm ~ **yê sincêrî** Kürt üzümü ~ **yê sorik** bir çeşit üzüm ~ **yê xumrî** kınalı yapımcaık
tîrîçîn *nd/nt* üzüm devşiricisi
tîrîçînî *m* üzüm devşiriciliği
tîrîfiroş *nd/nt* üzümcü (satan)
tîrîfiroşî *m* üzümculük
tîrîj *bnr* tîrêj
tîrîn *b* zor, biraz zor * **tîrîn e tu dikarî** zor yaparsın
-tîrîn *h* en (sonuna eklendiği sıfatların en üstün derecede olduğunu gösterir) * **mezintî-rîn** en büyük
tîrîqurêf *nd/nt* üzüm devşircisi
tîrîqurêfî *m* üzüm devşirciliği
tîrîşk *m* işın

tirîşke *m* şimşek, çakın, çakım
tirîşkemasî *zo/m* torpil balığı (Raia torpedo)
tirîşm *m* tılsım
tirit *m* tirit (bir yemek türü)
Tirk *nd/nt* Türk
Tirkandin *m* Türkleştirme
Tirkandin *l/gh* Türkleştirmek
Tirkandî *rd* Türkleştirilmiş olan
Tirkanî *rd* Türk usûlü
tirkanî *m* vücudu titreterek oynanan bir raks
Tirkatî *m* Türklük
Tirkbûn *m* 1. türkleşme 2. Türklük
Tirk bûn *l/gh* Türkleşmek
Tirkbûnî *m* Türklük, Türk oluş
Tirkewarî *rd/h* Türklere özgü
tirker *rd* osurgan
tirkirin *m* osurma
tir kirin *l/gh* osurmak
Tirkistan *m* Türkistan
Tirkistanî *nd/nt* Türkistanlı
Tirkiye *m* Türkiye
Tirkî *m* Türkçe
Tirkîaxêv *nd/nt* Türkçe konuşan
Tirkîbêj *nd/nt* Türkçe söyleyen sanatçı
Tirkîbûn *m* Türkçeleşme
Tirkî bûn *l/gh* Türkçeleşmek
Tirkîkirin *m* Türkçeleştirme
Tirkî kirin *l/gh* Türkçeleştirmek
tirkîn *m* kütürtü (yürek sesi için) ~ **jê çûn** pıt pıt atmak (korku ve heyecan gibi sebeple kalbi fazla çarpmak) ~ **ji nava (yekî) çûn** beyninde şimşekler çakmak, sarsılmak, kafasından şimşek çakmak ~ **pê ketin** yüreği küt etmek
Tirkînivîs *nd/nt* Türkçe yazarı
Tirkînivîsî *m* Türkçe yazarlığı
Tirkînî *m* Türklük
tirkînî *m* kütürtü ~ **ji dilê (yekî) çûn** yüreği küt etmek ~ **ji nava (yekî) çûn** içi cız etmek
Tirkîparêz *rd* Türkçeci (Türk dilini savunan, koruyup kollayan)
Tirkîparêzî *m* Türkçecilik
Tirkîtî *m* Türkçülük
Tirkîzan *nd/nt* 1. Türkolog 2. Türkçe bilen
Tirkîkirin *m* Türkleştirme
Tirk kirin *l/gh* Türkleştirmek
Tirkkîrî *rd* Türkleştirilmiş kimse
Tirkman *nd* Türkmen
Tirkmanî *m* Türkmence
Tirkmen *bnr* Türkmen
Tirknas *nd/nt* Türkolog
Tirknasî *m* Türkoloji
Tirkolog *nd/nt* Türkolog
Tirkolojî *m* Türkoloji
Tirkperest *rd/nt* koyu Türkçü
Tirkperestî *m* koyu Türkçülük
Tirkwarî *rd/h* Türkvarî
Tirkzan *nd/nt* Türkolog
Tirkzanî *m* Türkoloji

tirlêç *m* verimsiz tarla
tirlî *zo/m* bir tür kuş
tirmaz *n* yaşlı koç (maz tırmaz oluyor)
tirmix *m* tırmık (kabartılmış toprağın taşı, çöpünü ayaklamak için kullanılan seyrek dişli, tarak biçiminde araç)
tirmixkirin *m* tırmıklama, taraklama
tirmix kirin *l/gh* tırmıklamak taraklamak (bağ, bahçe toprağının yüzünü tarakla düzeltmek)
tirnal *rd* genç, güzel
tirnînî *b* 1. şımanay, çifte telli 2. *m* düğün türkü küsü makamı
tirodanî *zo/m* Hint bülbülü
tiroît *ant/m* kalkın bezi
tirok *rd* avanak
tirokî *rd* avanakça
tirokîfî *m* avanaklık
tirol *rd* tembel
tirole *rd* tembel ~ ~ tembel tembel
tirolebûn *m* tembelleşme
tirole bûn *l/gh* tembelleşmek
tirolebûyîn *m* tembelleşiş
tirolekirin *l/gh* tembelleştirmek
tirolekirin *m* tembelleştirme
tirolefî *m* tembellik ~ **kirin** tembellik
tirone *nd/nt* zıprı
tironetî *m* zıprılık
tiror *m* yuvarlanma
tirorbûn *m* yuvarlanma
tiror bûn *l/gh* yuvarlanmak
tirorkirin *m* yuvarlatma
tiror kirin *l/gh* yuvarlatmak
tiroş *bnr* tirüş
tirotî *rd* 1. rezil 2. alay konusu olmuş olan 3. reddedilmiş kimse
tirotibûn *m* 1. rezil olma 2. alay konusu olma 3. reddedilme
tirotî bûn *l/gh* 1. rezil olmak 2. alay konusu olmak 3. reddedilmek
tirotîkirin *m* 1. rezil etme 2. alay konusu etme 3. redetme
tirotî kirin *l/gh* 1. rezil etmek 2. alay konusu etmek 3. redetmek
tirotîfî *m* 1. rezillik, rezalet 2. alay konusu olma hali veya durumu 3. reddedilmişlik
tiroviro *rd* 1. saçma sapan 2. eftin püften, derme çatma (değersiz gereçlerle özensiz yapılmış) * **xaniyekî tiroviro** derme çatma bir ev 3. yaramaz (şey) ~ **peyivî** (axivîn, qise kirin an jî xer dan) saçma sapan konuşmak
tirovirofî *m* 1. saçma sapanlık 2. eftin püftenlik, derme çatmalık 3. yaramazlık
tirozî *bot/m* acur
tirp (I) *bot/m* 1. turp (Raphanus sativus) 2. turp (bu bitkinin etli, yenilen kökü)
tirp (II) *m* tortu
tirpan *m* tirpan
tirpankêş *nd/nt* tirpancı (tirpanla ekin biçen kimse)

tirpankêşî *m* tirpancılık

tirpankirin *m* tirpanlama

tirpan kirin *l/gh* tirpanlamak

tirpankirî *rd* tirpanlanmış olan

tirs *m* 1. korku * **ji ber tirs** **ji dizan ez rana-**
kevim hırsız korkusuyla yatmıyorum 2. kor-
ku (kaygı, üzüntü) * **ji ber tirs** **ku wê şaşî**
bike... yanlış yapar korkusuyla ... 3. *psi* kor-
ku ~ **berdana dilan** korku salmak ~ **dî (yekî)**
firandin (birine) gözdağı vermek (korkut-
mak, sindirmek) ~ **dijminê aqil e** korku aklın
düşmanıdır ~ **ew bûn** korkulmak, kaygı duy-
mak * **tirs ew e ku firtûne rabe** fırtınanın çı-
kacağından korkuluyor ~ **firandin** terör estir-
mek ~ **jê girtin** -den korkmak, -den korkuya
kapılmak ~ **jê re çêbûn** korkuya kapılmak,
paniğe kapılmak * **têgihîşt ku ez dê pê re ne-**
çim, tirs jê re çêbû kendisiyle gelmiyeceği-
mi anlayınca paniğe kapıldı ~ **ketin nava**
(yekî) (birinin içine) korku düşmek ~ **kirin**
ser (...) terör estirmek ~ **kirin zikê (yekî)**
korku saçmak (veya salmak) ~ **kirin zikê**
xwe korkuya kapılmak ~ **lê çêbûn** korkuya
kapılmak ~ **lê firandin** (birine) gözdağı ver-
mek (korkutmak, sindirmek) ~ **lê ketin** kor-
kuya kapılmak ~ **lê peyde bûn** korkuya ka-
pılmak ~ **li balê tune bûn** korku nedir bilme-
mek ~ **li her derî heye** korku dağları bekler
(veya aşırır) ~ **li ser (yekî) bûn** (an *ji hebûn*)
(biri) panikatağa benzer bir hastalığa sahip
olmak ~ **şikandin** korkuyu yenmek ~ **tê fi-**
randin (birini) aşırı bir şekilde korkutmak,
terör estirmek ~ **û suhn** (an *ji saw*) korku, a-
şırı korku ~ **a (yekî) jê ew bûn** -den korkusu
olmak ~ **a ji bilndiyê bj** yükseklik korkusu ~ **a**
ji cihê girtî bj kapalı yer korkusu ~ **a ji nûje-**
niyê psi yenilik korkusu ~ **a kabûs ketin ser**
(yekî) kâbus basmak (veya çökmek) ~ **a (wî)**
ketin serê (birinden) korkmak ~ **a (yekî) şî-**
kandin korkusunu gidermek ~ **a xwe kirin**
dilê (yekî) hôt demek (birine) göz dağı ver-
mek ~ **a xwe kirin ser (yekî)** (birine) turnak
göstermek, korku vermek (veya salmak) **ji**
~ **an bi binê xwe de kirin** korkudan altına et-
mek **ji** ~ **an li qula mişkan gerîn** kaçacak de-
lik aramak

tirsandin *m* 1. korkutma 2. korkutma, ürküt-
me (kaygıya düşürme) 3. ürkütme, ürkütüp
kaçırma

tirsandin *l/gh* 1. korkutmak * **ew têr baş tir-**
sandine onu iyice korkutmuşlar 2. korkut-
mak, ürkütmek (kaygıya düşürmek) * **ev**
qewmîn me ditirsîn bu gidişat bizi kor-
kutuyor * **axaftina vî zîlamî min ditirsîne**
bu adamın konuşmaları beni ürkütüyor 3.
ürkütmek, ürkütüp kaçırma

tirsandî *rd* korkutulmuş

tirsane *h* korkuca, korkuluca, korku verici bir
şekilde

tirsda *rd* korku verici, korkunç (korku veren,
dehşete düşüren)

tirsdan *m* korku verme

tirs dan *l/gh* korku vermek

tirsdar *rd* korkulu

tirsder *rd* 1. korkutucu 2. korku verici, kor-
kunç (korku veren dehşete düşüren)

tirsder *bnr* tirsder

tirsehêz *rd* korkunç (korku veren, dehşete dü-
şüren)

tirsehêzbûn *m* korkunçlaşma

tirsehêz bûn *l/ngh* korkunçlaşmak

tirsehêzî *m* korkunçluk

tirse *rd* korkak

tirse *m* korkaklık

tirsfirandin *m* korku salma, terör estirme

tirs firandin *l/gh* korku salmak, terör estirmek

tirsik *rd* korkak

tirsikî *m* korkaklık

tirsîyar *rd* korku sahibi olan

tirsîyayî *rd* korkmuş (kimse)

tirsîn *m* 1. korkma 2. korkma, ürkme (kaygı
duyma, endişe etme) 3. korkma (çekinme,
sakinma) 4. *mec* ürperme

tirsîn *l/ngh* 1. korkmak * **ji gurîna ewr û es-**
man ditirse gök gürültüsünden korkuyor 2.
korkmak, ürkemek (kaygı duymak, endişe et-
mek) * **ez ditirsim ku baran bibare** korka-
rım ki yağmur yağacak 3. korkmak (çekin-
mek, sakinmak) * **ji bavê xwe pir ditirse**
loma di derî re bi tirsîn li bavê xwe mêze
kir babasından çok korkuyor, o yüzden ka-
pıdan babasına çekine çekine baktı 4. *mec*
ürpermek * **netirse ji ava guregûr** (an *ji bi-*
deng) **bitirse ji ava nermik** (bêdeng) ses-
siz, sinsî olan insanlardan çekin

tirsîner *rd* korkutucu

tirsînerî *m* korkutuculuk

tirsînok *bnr* tirsok

tirskar *nd/rd* terorist, tedhişçi

tirskarî *m* terorizm

tirsker *rd* korkutucu

tirs lê firandin *l/bw* (birine) korku salmak

tirsîfirandî *rd* korkutulmuş olan

tirsnak *rd* 1. korkulu 2. tehlikeli, vahim 3.
korkutucu, korku verici, korkunç, müthiş,
dehşetli (korku veren, dehşete düşüren)

tirsnakbûn *m* 1. korkunçlaşma 2. vahimleşme

tirsnak bûn *l/ngh* 1. korkunçlaşmak 2. vahim-
leşmek

tirsnakî *m* 1. korkunçluk 2. vahimlik

tirsnezan *rd* korkusuz, korku nedir bilmeyen

tirsnezani *m* korkusuzluk, korku nedir bilmeme

tirsnok *rd* korkak

tirsok (I) *bot* kuzu kulağı ~ **a kuvî yaban kuzu**
kulağı

tirsok (II) *rd* 1. korkak 2. ürkek

tirsokane *h* korkakça

tirsoke *rd* korkak, korkakça

tirsokî *m* korkaklık ~ **kirin** korkaklık etmek
 tirsonek *rd* korkak
 tirsonekane *h* korkakça
 tirsonekî *m* 1. korkaklık 2. *rd* korkakça ~ **kirin** korkaklık etmek
 tirsonekîbûn *m* korkaklaşma
 tirsonekî bûn *l/gh* korkaklaşmak
 tirsonektî *m* korkaklık
 tirsoyî *rd* korkak
 tirsoyîtî *m* korkaklık
 tirsşkandin *m* korkuyu yenme
 tirs şkandin *l/gh* korkuyu yenmek
 tirsşkandî *rd* korkuyu yenmiş kimse
 tirstiştî *rd* korku dolu
 tirstirsok *rd* korkak
 tirstirsokî *m* korkaklık
 tirsyar *rd* 1. korkak 1. korkulu, korku sahibi
 tirsyarî *m* 1. korkaklık 1. korkululuk
 tirsyarkî *rd/h* korkakça
 tirş (I) *n* maya, hamur mayası * **tirşê hevîr** hamur mayası ~ **kirin** mayalamak
 tirş (II) *rd* 1. ekşi (ekşi olan şey) 2. *nd/nt* ekşi (bu tadı veren şey) * **tirşa vê xwarinê zêde lê şikiyaye** bu yemeğin ekşisi fazla kaçmış ~ **e eynî simaq (an jî limon)** e limon gibi ekşi
 tirşa çûçê *bot/nd* yoğurt mayası yapımında kullanılan, çiği kaynatılarak yenen ilkbaharda yetişen bir ot
 tirşa gayan *bot/nd* bir tür kuzu kulağı
 tirşahî *m* ekşilik
 tirşandin *m* ekşitme
 tirşandin *l/gh* ekşitmek
 tirşandî *rd* ekşitilmiş
 tirşayî *m* ekşilik
 tirşbûn *m* 1. ekşime (ekşi duruma gelme) 2. ekşime (mayalanma) 3. sirkeleşme 4. ekşime, turşu olma (yiyecek bozulma)
 tirş bûn *l/gh* 1. ekşimek (ekşi duruma gelmek) 2. ekşimek (mayalanmak) * **hevîr tirş bûye** hamur ekşidi 3. sirkeleşmek 4. ekşimek, turşu olmak (yiyecek bozulmak) 5. inek gibi hayvanların süt sağımının bitmesi
 tirşbûyî *rd* 1. ekşimiş 2. mayalı
 tirşbûyîn *m* 1. ekşiyiş 2. ekşiyiş (hamur için) 3. sirkeleşme 4. ekşiyiş, turşu oluş (yiyecek bozulma)
 tirşeqîn *rd/argo* osurgan, fazla osuran
 tirşesîr *m* yoğurt mayası
 tirşesîrîn *rd* ekşintirak, mayhoş
 tirşesîrînî *m* mayhoşluk
 tirşik (I) *bot/m* kuzu kulağı, ekşimik (Rumex acetosa) ~ **a berxikan** kuzu kulağı tirşika ga bir tür kuzu kulağı ~ **a gayan** iri yapraklı ekşimik (yaprakları sarma olarak da kullanılır)
 tirşik (II) *m*
 tirşik (III) *m* 1. türlü yemeği 2. güveç yemeği ~ **a firingiyan** domates türlü, güveç yemeği ~ **a kartolan** patates türlü (veya yemeği) ~ **a kundiran** kabak türlü ~ **a (yekî)**

xwarin mürüvvetini görmek
 tirşika zerecan *bot/nd* kuzu kulağı (Rumex acetosa)
 tirşikxur *argo/rd* çıkarıcı
 tirşiya bejikan *bot/nd* acur turşusu
 tirşiya rengan *bot/nd* kuzu kulağı
 tirşî (I) *bot/m* kuzu kulağı ~ **ya rengan** kuzu kulağı
 tirşî (II) *m* ekşilik
 tirşî (III) *m* turşu ~ **ya balıcanan (an jî baca-nan)** patlıcan turşusu ~ **ya bejikan** acur turşusu ~ **ya isotan** biber turşusu
 tirşîn *m* turşu ~ **a bejikan** acur turşusu ~ **a isotan** biber turşusu
 tirşînfiroş *nd/nt* turşucu (satan kimse)
 tirşînfiroşî *m* turşuculuk
 tirşînkâr *nd/nt* turşucu
 tirşînkârî *m* turşuculuk
 tirşînza *m* oksijen
 tirşkirin *m* 1. ekşitme 2. mayalama
 tirş kirin *l/gh* 1. ekşitmek 2. mayalamak
 tirşkirî *rd* ekşili
 tirşkole *rd* ekşimsi
 tirşo *bnr* tirşok
 tirşok *bot/m* kuzu kulağı (Rumex acetosa)
 tirşoka kovî *bot/nd* yaban kuzu kulağı
 tirşokî *rd* 1. ekşimsi, ekşice 2. kekrece
 tirşonekî *rd* ekşimsi
 tirşoq *bot/m* kuzu kulağı (Rumex acetosa) ~ **a keran** bir tür kuzu kulağı
 tirşoqî *rd* 1. ekşimsi 2. eprilmiş olan
 tirşoqîbûn *m* eprime
 tirşoqî bûn *l/gh* eprimek
 tirşoya ga *bot/nd* bir tür kuzu kulağı
 tirşoya keran *bot/nd* bir tür kuzu kulağı
 tirşoya nalik *bot/nd* kuzu kulağı (Rumex acetosa)
 tirşûk *bnr* tirşok
 tirşûn *m* turşu
 tirt *b* beğenmeme nidası
 tirtirandin *argo/m* küstürne
 tirtirandin *l/gh* (argo) küstürmek
 tirtire *n* 1. hödük, kaba saba kimse 2. adam azmanı, çam yarması, izbandot, zebellâ
 tirtirik *m* argo/m motorsiklet
 tirtirin *argo/m* küsme, darılma
 tirtirîn *l/gh* (argo) küsinek, darılmak
 tirtirok *m* 1. zimbirtı (çirkin ses çıkaran şey) 2. zırlıtı * **wê tirtiroka di destê xwe de** deyne elindeki o zırlıtyı bırak
 tirtironek *m* yılan hikayesine dönen olay
 tirtironî *rd* hödük * **ji ava gurguranî, ji mêrê**
 tirtironî metirse çağırın bağırandan çekinme
 tirtirokê badayî *nd* burma tatlısı
 tirtovirto *nd* saçma sapan
 tirtûl *zo/m* tirtûl ~ **ketin (...)** tirtullanmak
 tirtûlî *rd* tirtûlsı
 tirûmte *zo/nd* bir tür av kuşu

tirtûn *m* yoğurda çörek veya ekmek doğranarak hazırlanan basit bir geleneksel yemek
tirûşkandin *m* ıslanma
tirûşkandin *l/gh* ıslanlamak
tirûske *m* ıslın
tirûskepîv *m* ıslınölçer
tirûskîn *m* ıslınlanma
tirûskîn *l/gh* ıslınlanmak
tirûskîner *fiz/rd* ıslınlayıcı
tirûş *m* 1. dayanma, dayanım, direnç 2. *fiz* direnç 3. direşme, sebat, tahammül, katlanma 4. *mec* cesaret * **tirûş nekîr ku destê xwe hilhi-** ne karşı gelmeye cesaret etmedi ~ **kirin** 1) direnç göstermek 2) tahammül etmek, katlanmak, sebat etmek (veya göstermek) ~ **a (yekî)** **ji kar e tune bûn** sıkıntıya gelememek ~ **a (yekî)** **şikîn** direnci kırılmak
tirûşdar *rd* 1. dayanıklı, dirençli 2. dayanıklı, direşken, inetin, metanetli, sebatlı
tirûşdarî *m* 1. dayanıklılık, dirençlilik 2. dayanıklılık, dayanırlık
tirûşî *m* 1. dayanma, direnç 2. dayanıklılık, dayantı, dayanma, direnç, metanet ~ **kirin** metanet göstermek
tirûşker *rd* 1. direngen 2. *mec* cesaret edici
tirûşkirin *m* 1. dayanma, direnç gösterme 2. dayanma (tutunma, karşı durma) 3. dayanma (zarar görmeme, varlığını koruma) 4. sabretme, sabır gösterme 5. *mec* cesaret etme
tirûş kirin *l/gh* 1. dayanmak, direnç göstermek 2. dayanmak (tutunmak, karşı durmak) * **vî qumaşî pir tirûş kir** bu kumaş çok dayandı 3. dayanmak (zarar görmemek, varlığını korumak) * **ev keştî li ber firtûneyê dikare tirûş bike?** bu gemi fırtınaya dayanabilir mi? 4. sabretmek, sabır göstermek 5. *mec* cesaret etmek
tirxan *rd* 1. atıl, boş, işsiz 2. gururlu
tirxel *rd* yürümeyecek durumda olan insan veya hayvan
tirxes *n* iğdiş edilmiş öküz
tirxî *rd* bezgin
tirxîti *m* bezginlik
tiryak *m* uyuşturucu (madde)
tiryakfiroş *nd/nt* uyuşturucu satıcısı
tiryakî *rd* 1. tiryakî, müptelâ (afyon, tütün, çay gibi maddelere alışmış kimse) 3. *mec* tiryakî, düşkün (bir şeye çok alışmış olan) ~ **yê morfînê morfinoman**
tiryakîbûn *m* tiryakî olma, düşkün olma
tiryakî bûn *l/gh* tiryakî olmak, düşkün olmak
tiryakîti *m* 1. tiryakilik, müptelâlık 2. tiryakilik, düşkünlük
tis (I) *rd* oyun dışı kalan oyuncu
tis (II) *m* tıs (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
tisandin *m* tıslatma
tisandin *l/gh* tıslatmak
tise *rd* hakir, pis

tisetis *h* 1. tıs tıs 2. nefes nefese
tisî *rd* yavan, katıksız, kuru (katıksız, yanında başka bir şey olmayan yiyecek, zırtlak) * **nanê tisî** yavan (veya kuru) ekmek ~ **man** katıksız kalmak
tisîbûn *m* yavanlaşma
tisî bûn *l/gh* yavanlaşmak
tisîbüyîn *m* yavanlaşış
tisîkirin *m* yavanlaştıрма
tisî kirin *l/gh* yavanlaştırmak
tisîman *m* katıksız kalma
tisî man *l/gh* katıksız kalmak
tisîni *m* tıslama, tıs, tıslayış (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
tisîn *l/gh* tıslamak
tisîti *m* yavanlık
tişabet *rd* biçimsiz, çirkin, tipsiz
tişbe *h* sanki
tişî tişî *b* eşek çağırma ünlemi
tişt *n* 1. şey 2. nesne (belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi, maddesi olan her türlü cansız varlık) 3. *fel* nesne, obje 4. eşya ~ **anîn serê (yekî)** (birine) iş etmek ~ **berî nava hev dan** halt karıştırmak ~ **bêeyb nabe** dikensiz gül olmaz ~ **bi gotinê nabe, kirinek ji hezar gotinî çêtir** e lâfla peynir gemisi yürümez ~ **bi (yekî) kirin** yapmak (iyilik veya kötülükte bulunmak) * **ew bi we tiştê nake** o size bir şey yapmaz ~ **bi (yekî) qedîn** iş (birinde) bitmek ~ **bi serê bûkê de kirin** saç kılmak (veya saç atmak) ~ **biçûk e, tu ew qas mezin dikî** iğne deliğinden Hindistan'ı seyretmek ~ **di bin de hene** boş değil, birşeyler saklıyor ~ **di dest de neman** elde avuçta (bir şey) kalmamak ~ **dilop bi dilop tê ba hev** damlaya damlaya göl olur ~ **ji bin çengê xwe derxistin** ağzındaki baklayı çıkarmak ~ **ji xwe re kirin** bar kendi kendine sorun yartmak ~ **nabe** zararı yok, ziyanı yok ~ **nemaye ku nekiriye** yapmadığı kalmamak ~ **pê nebûn** tuzu kuru olmak ~ **qewimandin** mesele çıkarmak ~ **serûbinê hev kirin** gümrükten mal kaçırır gibi ~ **şor kirin** olayı büyütmek ~ **tê de neman** çok zayıflamak ~ **û erd bûn wekî hev** toprak ile yeksan olmak ~ **û erd wekî hev kirin** toprak ile yeksan etmek ~ **û mişt eşya**, öteberi ~ **û teba** öteberi, eşya ~ **a pîs pislik şey** (bayan için) (yeki) ~ **ek anîn** aceleye dara getirmek, aceleye getirmek ~ **ek avêtin** ber devê (...) köpeğin ağzına kemik atmak ~ **ek avêtin** **nav çavê (yekî)** bir şeyi kızarak iade etmek ~ **ek bi erdê ve cûn** boşa gitmek ~ **ek dan** **destê (yekî)** 1) eline birşey vermek 2) *mec* (birine) bir cevap vermek (olur veya olmaz anlamında) ~ **ek di çavê (yekî) de xuya nekirin** niyeti belli olmamak ~ **ek di (yekî) de neçûn** zülmü kabul etmemek ~ **di nav dilê (yekî) de qetîn** yüreği yarılmak ~ **ek di serê**

(yekî) de tune bûn sepette pamuğu olma-
mak ~ek gotin 1) bir şey söylemek (veya
konuşmak) 2) bir şey söylemek (belirtmek,
anlatmak, ifade etmek) ~ek hatin serê (ye-
kî) 1) başına bir şeyler gelmek (huyu, duru-
mu, tutumu değişmek) 2) başına birşey gel-
mek, başına bir hal gelmek, bir şeyler (veya
bir şey) olmak (ölmek) * eger tiştek bê serê
wê, ez dê te jê berpirs bigirim ona bir şey
olursa, senden sorarım ~ek jê re nehiştin 1)
demediğini bırakmamak (veya komamak),
söylemediğini bırakmamak 2) (birinin) üs-
tüne başına etmek ~ek ji hev re nehiştin
(birbirine) demedik birşey bırakmamak,
(birbirine) ağır sözler söylemek ~ek ketin a-
qilê (yekî) kafasından şımşek çıkmak, bey-
ninde şımşekler çıkmak (kafasında bir dü-
şünce belirmek, zihninde birden bir düşünce
doğmak) ~ek ketin mêjiyê (yekî) beyninde
şımşekler çıkmak (kafasında bir düşünce
belirmek, zihninde birden bir düşünce doğ-
mak) ~ek ketin serê (yekî) 1) kafası almak
2) kavramak, anlamak (yek) ~ek kirin serê
(yekî) (biri başkasının) aklına koymak * te
çima ev tişt kirin serê zarok? sen niye bu
şeyleri çocuğun aklına koydun? ~ek kirine
şûna (tiştekî dî) yerine ikame etmek, yerine
koymak ~ek lê kê m tune bûn 1) hiçbir ek-
siğı olmamak 2) kusursuz olmak ~ek li berê
bûn başına birşey gelmek ~ek li pêşiya (ye-
kî) hebûn (biri) olay çıkarmak, (biri) kaza
yapma riski olınak ~ek li ser dilê (yekî) tu-
ne bûn safdilli olmak ~ek nabe bir şey ol-
maz, örneini yok ~ek nehiştin veriştirmek
~ek nehiştin, paqij kirin silip süpürmek (ne
var ne yok hepsini yemek) ~ek neketin kîsê
(yekî) kesesine bir şey girmemek ~ek neke-
tin kîsikê (yekî) kesesine bir şey girmemek
~ek nemaye ku pê re nekirin etmediğini
bırakmamak (veya koınamak) ~ek nemaye
ku tê de nekirin etmediğini bırakmamak
(veya komamak) ~ek pê bûn 1) bir şeyler
(veya bir şey) olmak, bir hal olmak (huyu,
durumu, tutumu değişmek) * di van demên
da wî de tiştek pê bû son zamanlarda ona
bir şeyler oldu 2) bir şeyler (veya bir şey) ol-
mak (bayılır gibi olmak, birden fenalık gel-
mek) 3) başına bir hal (veya şey) gelmek (ö-
lüm ihtimalini bildirmek için kullanılır), bir
şeyler (veya bir şey) olmak (ölmek) * eger
tiştek pê bibe, ez dê te jê berpirs bigirim
ona bir şey olursa, senden sorarım ~ek pê
hatin 1) bir şeyler (veya bir şey) olmak
(huyu, durumu, tutumu değişmek) * di van
demên da wî de tiştek pê hat son zaman-
larda ona bir şeyler oldu 2) bir şeyler (veya
bir şey) olmak (bayılır gibi olmak, birden
fenalık gelmek) 3) bir şeyler (veya bir şey)
olmak (ölmek) * eger tiştek pê bê, sedem

tu yî ona bir şey olursa, sebep sensin ~ek pê
nehiştin hiçbir şeyini bırakmamak ~ek pê
re gotin 1) (birine) birşeyler söz vermek 2)
(birine) adak adamak ~ek qelaptin ser (tiş-
tekî dîtir) işi (bir şeye) vurmak ~ek tê de
hebûn ucunda bir şey olmak ~ek tê de heye
(bir şeyin) aması var ~ek û erd bûn yek (an
jî mîna hev) yerle bir (veya yeksan) olmak
~ek û erd kirin yek (an jî mîna hev) yerle
bir (veya yeksan) etmek (yek) ~ek wekî be-
nişt cûtin (birinin) ağzına sakız olmak ~ek
wekî rehme tune merhamet gibisi yok ~ekî
bêserûqûn kirin ite ot, ata et vermek ~ekî
dilşewat e yürekler acısı ~ekî guherî kirin
yenilik yapmak ~ekî hêja (bir şey) dişe do-
kunur * min li bernameyê nihêrt tiştekî
hêja tê de tune bû programa baktım, dişe
dokunur bir şey yoktu ~ekî hindik küçük
çapta ~ekî ku tu bibêji ê, tune üzümün çö-
pü armudun sapı var demek ~ekî (me) li hev
neman alacağı vereceği kalmamak ~ekî me
teví hev tune bûn alıp vereceği olmamak *
çiyê min û wê dibe ku teví hev hebe? onun
benimle ne alıp vereceği olabilir? ~ekî min
li nav tiştan tune bana göre hava hoş ~ekî
pak (bir şey) dişe dokunur * min nivîsar
xwend, tê de tiştekî pak nîn e yazıyı oku-
dum, dişe dokunur bir şey yok ~ekî sax û
saxlem tê de neman elle tutulacak tarafı
(yanı) kalmamak ~ekî (yekî) tê de tune bûn
o tarakta bezi olmamak ~ekî xerîb bir âlem
(kendine özgü bir niteliği olan) * ev gund
tiştekî xerîb e bu köy bir âlem ~ê bedewa
şîrîn e bedava sirke baldan tatlıdır ~ê bere-
dayî (an jî bêkêr) hesabandin Karamusal
(veya Karamürsel) sepeti sanınak ~ê bi nêvî
jê neke hêvî ortaklaşa şeyden pek umutlu
olma, anlamında ~ê bûye qewimiye olan bi-
ten (veya olup biten) * haya min ji tiřtê bû-
ye qewimiye heye olan bitenden haberdar-
rım ~ê cihêz sandık eşyası ~ê çû mede dû
av avlanmış tav tavllanmış, geçmişe inazi,
yenmişe kuzu derler ~ê daleqandî çav tê de
beliqandî ortalıkta olan eşyada başkalarının
da göz hakkı vardır ~ê di dest de eldeki ~ê
fîtarê iftariye ~ê hevnegirtî yamalı bohça
~ê hêvişandî ne ji xwedîyan re ye tamah-
kârın malını başkaları yer ~ê hûr pûr ufak
tefek eşyalar ~ê kesnedîtî görülmedik şey
~ê kesnekirî eski köye yeni âdet ~ê kesne-
kirî kirin kıldığı koz (veya ceviz) kırkı (ve-
ya bini) aşmak ~ê kesnekirî meke 1) eski
köye yeni âdet getirme 2) herkesin geçtiği
köprüden sen de geç ~ê ku bê serê me em
dê bikişînin başa gelen çekilir ~ê ku (...)
bîr nebîrê akıla gelmedik ~ê ku bû mede
dû av avlanmış tav tavllanmış, geçmişe ma-
zi, yenmişe kuzu derler ~ê ku dest dike dê
û bav nake ağaca dayanma kurur, adama

(jasana) dayanma ölü ~ê ku em jê tirsıyan bû aklıma gelen başıma geldi ~ê ku ez dix-wazim bibêjim ne ew e demem o deme de-ğil ~ê ku hatin aqilê (yekî) kirin aklına ge-lenı yapmak ~ê ku hate milê (yekî) gücü yettiğince ~ê ku hatin milê (yekî) gücü yet-mek ~ê ku hatin milê (yekî) kirin dişini tır-nağına takmak, dişiyile tırnağıyla ~ê ku ha-tin qeweta (yekî) gücü yettiğince ~ê ku ha-tin qeweta (yekî) kirin dişini tırnağına tak-mak, dişiyile tırnağıyla ~ê ku havînê îcab kir zivistanê bikire aba vakti yaba, yaba vakti aba ~ê ku hesab nekiribe hesaba gel-mez ~ê ku hûn ê pê neynin mebêjin büyük lokma ye, büyük söz söyleme ~ê ku îşê me pê neketibe, min çi jê ye beni sokmayan yı-lan bin yıl yaşasın ~ê ku jê ditirsiya hate şerê (wî) korktuğu başına gelmek (veya korktuğuna uğramak) ~ê ku jî hayê de bê wê di hayê de jî here haydan gelen huya gi-der ~ê ku li ber dest e elde bulunan ~ê ku mirov bîra wî nabe te serê mirov akıla gel-meyen başa gelir ~ê ku mirov jê direve tê digere ekmedigin yerde biter ~ê ku mirov jê ditirse ew çêdibe sakınılan göze çöp ba-tar ~ê ku nebûn kirin halt karıştırmak ~ê ku negotin gotin demediğini bırakmamak (veya komamak) ~ê ku nehate aqılan akıla gelmedik * zilma ku nehate aqılan pê re kirin akıla gelmedik zulum yaptılar ~ê ku tu bixwazî yok yok (ne istersen var) ~ê ku we bi destê rastê, da bila yê çepê nebîne sağ elin verdiğini sol elin görmesın ~ê ku zerrara wî ji min re tune be, eleqeyra min çi jê ye bana dokunmayan (veya beni sokma-yan) yılan bin yıl yaşasın ~ê ku zû tê, zû jî diçe çabuk parlayan çabuk söner ~ê li ber dest eldeki ~ê mayî alt tarafı, geriye kalanı ~ê nayê bîra mirov akıla gelmez ~ê nayê hiş akıla gelmez ~ê ne di ser de weka gira-ra av di berda pişmiş aş (soğuk) su kat-mak (herşeyi baştan konuşmak lazım) ~ê ne ji ser de, wekî girara av di ber de berda pişmiş aş (soğuk) su katmak ~ê nelirê ki-rin kirdığı koz (veya ceviz) kırkı (veya bini) aşmak ~ê netişt olmayacak * tiştên negtişt gotin olmayacak sözler söyledi ~ê pîs pislik şey (erkek için) ~ê şîrin piştî tîrîn tatlılar yemekten sonra yenilmesi ~ê ters tim rastî (...) hatin aksilikler hep birini bulmak ~ê veşarî xweyî jê nexwarî tamahkârın malı başkasına nasip olur ~ê wisa çênabe! öyle şey (veya öyle yağma) yok! ~ê wisa ka di-be! ne münasebet! ~ê wisa (wilo an jî welê) nabe! öyle şey (veya öyle yağma) yok ~ê xwe ji mala xwe qedandin kendi yağıyla kavrulmak * em ne hewcedarî kesî ne, em tiştê xwe ji mala xwe diqedînin biz kimse-ye muhtaç değiliz, kendi yağımızla kavrulu-

yoruz ~ê xwarinê ağza koyacak bir şey ~ê zû tê, zû diçe hızlı sağanak tez geçer ~ên bêbînî asılsız şeyler ~ên ku em jê tirsıyan bûn oldu olanlar ~ên mezin gotin büyük (söz) söylemek ~ên nuwaze kirin harikalar yaratmak ~ên xwe ji bin kayê derxin be-ra ber bir iş yapılırken gizli saklı bir şey olma-malı, herşeyi konuşmak lazım

tiştanok *m* bilmece

tişte *m* 1. nesne (belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi, maddesi olan her türlü cansız varlık)

2. *fel* nesne, obje

tiştên av *rz/nd* ismi meful

tiştêyî *rd* 1. nesnel, objektif 2. *fel* nesnel, objektif

tiştêyî *m* 1. nesnellik, objektiflik 2. objektivizm

tiştê kesnedî *nd* görülmedik şey

tiştê kesnekirî *nd* şapılmadık şey

tiştê nedîtî *rd* olmadık

tiştê netişt *rd* olmadık

tiştê têberî *nd* tüketim maddeleri

tiştik *n* 1. şey, şeycik 2. bilmece ~ miştik 1) a-bur cubur şeyler 2) öteberi ~ê pîs bok (kaba konuşmada hor görülen, tiksnilen) ~ên bere-dayî ipe sapa gelmeyen (veya gelmez)

tiştîl *bnr* tiştîr

tiştîr *m* çevîş (dişi)

tiştok *m* saklambaç

tiştokê *nd* bir oyun adı

tiştonek *nd* şeycikler

tit *b* hoş, hade ordan

titan *m* iş ayakkabısı

titaq *n* kabza, karasaban kabzası

titik (I) *m* 1. oyuncak 2. cici, şey, sevimli şey (çocuk dilinde)

titik (II) *m* teneke

titûn *bot/m* 1. tütün (Nicotiana tabacum) 2. tü-tün (bu bitkinin kurutulup kıyılarak sigara biçiminde veya pipoyla içilen yaprağı) ~ çandîn (an jî danîn) tütün ekmek ~ li erdê xistin tütün ekmek ~a nerm yavaş tütün ~a nêrgileyê nargile tütünü

titûndank *m* tütün kesesi

titûnfiroş *nd/nt* tütüncü (satan kimse)

titûnfiroşî *m* tütüncülük

titûr *zo/m* meşe yapraklarını yiyip kurutan bir böcek

tivanc *m* 1. sancı 2. acı, ızdırıp 3. sızı (kaslar için) ~ girtin 1) sancılamak, ızdırıp çek-mek 2) dersini almak, ağzı yanmak ~a xwe girtin dersini almak, ağzı yanmak * min ti-vanca xwe girt ben dersimi aldım

tivandin *m* 1. ütüleme 2. kızartma

tivandin *l/gh* 1. ütülemek 2. kızartmak

tivandî *rd* ütülü

tivanok *m* ütü

tivaq *bnr* tifaq

tivêk *m* bağlaşma, ittifak

tivêkdanî *rd* ittifak yapmış olan

tivêkdanîn *m* ittifak yapma
tivêk danîn *l/gh* ittifak yapmak
tivêl *n* yüz hatları ~**ên** (yekî) **gir bûn** yüz hatları kaba olmak
tivik *bnr* tifik
tivil *n* 1. kabuk 2. yılan kovu
tivinc *bnr* tivanc
tiving *m* tüfek ~**avêtin** (an jî **berdan**) tüfek atmak veya sıkamak ~ **li ser ling** (**bar**) **bûn** ateş etmek üzere olmak ~ **spartin hev** tüfek çatmak ~ **teqandin** tüfek sıkamak veya patlatmak ~**ên wan bipaç bûn** kavgaları ciddi olmamak
tivingavêj *nd/nt* tüfek kullanıcısı
tivingavêtin *m* 1. tüfek atma (veya sıkma) 2. tüfek kullanma
tiving avêtin *l/gh* 1. tüfek atmak (veya sıkamak) 2. tüfek kullanmak
tivingdank *m* tüfeklik (tüfeklerin konulduğu yer)
tivingdar *rd* tüfekli
tivingdaz *nd/nt* tüfek kullanan
tivingdazî *m* tüfek kullanına
tivingfiroş *nd/nt* tüfekçi (satan kimse)
tivingfiroşî *m* tüfekçilik
tivinghilgir *nd/nt* tüfek kullanan
tivinghilgirî *m* tüfek kullanına
tivingir *nd/nt* tüfek kullanan
tivingirî *m* tüfek kullanma
tivingker *nd/nt* tüfekçi
tivingkerî *m* tüfekçilik
tivingsaz *nd/nt* tüfekçi (tüfek tamir eden kimse)
tivingsazî *m* tüfekçilik
tivingvan *dir/n* tüfekçi (askeri sınıftan, tüfek işleriyle uğraşan kimse)
tivingxane *m* tüfekhane
tivîqandin *m* karşılatma, tesadüf ettirme
tivîqandin *l/gh* karşılatmak, tesadüf ettirmek
tivîqîn *m* karşılaşma, tesadüf etme
tivîqîn *l/gh* karşılaşmak, tesadüf etmek
tivr bot/n 1. turp (Raphanus sativus) 2. turp (bu bitkinin etli, yenilen kökü) ~**a derewîn** acırga
tivirg *zo/m* üveyik (Streptopelia turtur)
tivirik *rd* semiz, besili, etine dolgun (insan ve hayvan için)
tivirk *bnr* tivirik
tivîlk *zo/m* üveyik (Streptopelia turtur)
tivrik (I) *bot/m* 1. turp (Raphanus sativus) 2. turp (bu bitkinin etli, yenilen kökü)
tivrik (II) *m* çapa
tivrikkirin *m* çapalama
tivrikkirin *l/gh* çapalamak
tivrok *bot/m* bir bitki adı
tivriş *b* at çağırma
tivş *bnr* tevş
tivşal *m* döverek liflere ayırma
tivşal kirin *l/gh* döverek liflere ayırmak
tivşeber *n* 1. küçük, yassı, sivri ağızlı taş 2. kaydırak (yassı kaygan çakıl)

tivşik *n* 1. küçük, yassı, sivri ağızlı taş 2. kaydırak (yassı kaygan çakıl)
tivtîlik *bot/m* bir bitki
tiwan *m* erk, kudret
tiwana *rd* kadir (gücü yeter)
tiwandar *rd* kadir, kudretli
tiwane *erk*, yetke
tiwê *b* buzağı kovma ünlemi
tiwêj *m* sav, iddia
tiwêjer *nd/nt* savcı
tiwêjerî *m* savcılık
tiwê kirin *l/gh* buzağı kovmak
tiwêtiwê *b* buzağı çağırma ünlemi
tiwêtiwê kirin *l/gh* buzağı çağırma
tiwîjandin *m* 1. iddia etme 2. tahkik etme, gerçeğini tanıtlama
tiwîjandin *l/gh* 1. iddia etmek 2. tahkik etmek, gerçeğini tanıtlamak
tiwîsî *m* azık
tiwîşû *m* azık
tix (I) *m* tiğ
tix (II) *m* harmanda samandan ayrılmış hububat yığını ~ **mor kirin** tane yığını mühürleme, tane yığını ölçüm ve bölüme hazırlama getirilmesi ve kutsanması için özel şekil verme işlemi
tix (III) *rd* pic
tixa (I) *h* yazık
tixa (II) *n* ergenlik çağına gelmemiş Ermeni çocuğu
tixêrik *m* çocuk doğunca verilen hediye
tixis *rd* 1. gürbüz 2. olgun (şişmana yakın, balık etinde) * **laşekî tixis** dolgun bir vücut
tixisbûn *m* gürbüzleşme
tixis bûn *l/gh* gürbüzleşmek
tixisî *m* gürbüzlük
tixisîbûn *m* dolgunluk
tixiskî *rd* dolgunca
tixiskîbûn *m* dolgunlaşma
tixiskî bûn *l/gh* dolgunlaşmak
tixiskîbûyîn *m* dolgunlaşış
tixî *rd* rezil
tixîfî *m* rezillik
tixîrik *n* erkek çocuğun doğumunda verilen çeşitli hediyeler
tixmer *rd* herşeyi yemeyen kimse, yemede seçici davranan kimse
tixtixandin *m* gıdıklama
tixtixandin *l/gh* gıdıklamak
tixtixîn *m* gıdıklanma
tixtixîn *l/gh* gıdıklanmak
tixûb *n* 1. sınır (komşu il, ilçe, köy veya kişilerin topraklarını birbirinden ayıran çizgi) 2. sınır (iki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi) ~ **kişandin** sınır çekmek ~ **rast kirin** sınır çekmek (veya belirlemek) ~**ê xortan tune** gençlerin sınırı yoktur (asiliği belirtir) ~**ê xurtan nîn e** güçlüler için sınır yoktur

tixûbdanî *rd* 1. sınırlanmış (sınırı belirlenmiş)
2. sınırlanmış (belli bir sınır içinde bırakılmış, belirlenmiş)
tixûbdanîn *m* 1. sınırlama (sınırını belirleme)
2. sınırlama (belli bir sınır içinde bırakma, belirleme)
tixûb danîn *l/gh* 1. sınırlamak (sınırını belirlemek)
2. sınırlamak (belli bir sınır içinde bırakmak, belirlemek)
tixûbdar *rd* 1. sınırlı (sınırı olan, bir sınırla ayrılmış olan) 2. *bz* sınırlı, limited
tixûbdarbûn *m* sınırlanma
tixûbdar bûn *l/gh* sınırlanmak
tixûbdarkirin *m* sınırlandırma
tixûbdar kirin *l/gh* sınırlandırmak
tixûbdarkirî *rd* sınırlandırılması
tixûbderî *rd* sınırdışı edilmiş olan
tixûbderîbûn *m* sınırdışı olma
tixûbderî bûn *l/gh* sınırdışı olmak
tixûbderîbüyî *rd* sınırdışı olmuş olan
tixûbderîbüyîn *m* sınırdışı oluş
tixûbderîkirin *m* sınırdışı etme
tixûbderî kirin *l/gh* sınırdışı etmek
tixûbderîkirî *rd* sınırdışı edilmiş olan
tixûbker *rd* sınırlayıcı
tixûbkirin *m* sınırlama
tixûb kirin *l/gh* sınırlamak
tixûbkirî *rd* 1. sınırlı 2. sınırlı (mahdutlu hale getirilmiş)
tixûbparêz *nd/nt* sınır muhafızı
tixûbparêzî *m* sınır muhafızlığı
tixûm (I) *n* an (iki tarla arasındaki sınır)
tixûm (II) *n* 1. tohum 2. *mec* ırk
tixûmperest *nd/nt* ırkçı
tixûmperestî *m* ırkçılık
tixûn *m* dokunma ~î (yekî) *bûn* -e dokunmak
tixwîb *bnr* tixûb
tiyane *m* tencere
tiyar *bnr* teyar
tiyatro *m* 1. tiyatro (drama, komedi gibi edebî türlerin oynandığı yer) 2. tiyatro (bu türleri izleyiciler önünde oynama sanatı) 3. tiyatro (oyun yazma sanatı) 4. tiyatro (yazılış oyunların tümü)
tiyatroyer *nd/nt* tiyatrocü
tiyatroyerî *m* tiyatrocülük
tiyatroyan *nd/nt* tiyatrocü (tiyatro işleten kimse)
tiyatroyanî *m* tiyatrocülük
tiyen (I) *m* oylum
tiyen (II) *m* hacim
tiyîfî *m* kayınlık, kayınçılık
tiz (I) *m* eski tüfeklerde fitil
tiz (I) *m* fit, kışkırtı (birini başkasına karşı kışkırtma) (yek) ~ *kirin* (birine) fit vermek (veya sokmak)
tizane *rd* alaylı
tizbî *m* tespih ~ *kişandin* tespih çekmek
tizbîh *nd* mezarın üzerine uzunlamasına dizilen küçük taş dizisi

tizik (I) *m* makat, anüs, şerç, büzük
tizik (II) *rd* soyтары
tizikandin *m* kızdırma, kızıştırma
tizikandin *l/gh* kızdırmak, kızıştırmak
tizirûg *zo/m* sülük (Hirudo medicinalis)
tizkirin *m* 1. fitleme, kışkırtma, kışkırtış 2. pohpohlama 3. kızdırma, kızıştırma 4. dürtme (ucu sivri bir şeyle hafifçe itme)
tiz kirin *l/gh* 1. fitlemek, kışkırtmak 2. pohpohlamak 3. kızdırmak, kızıştırmak 4. dürtmek (ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek)
tizkirî *rd* kışkırtılmış, kızdırılmış
tizo mizo *h* estek köstek ~ *kirin* estek köstek etmek
tizork *zo/m* sülük (Hirudo medicinalis)
Tî kîm *Ti* (Titan'ın kısaltması)
-tî *rz/m* isimden isim yapım soneki * **hevalîr** arkadaşlık
tî (II) *lşk/m* *ti* * işaretare tiyê *ti* işaretareti
tî (III) *b* hayret ifadesi
tî (IV) *n* kayın, kayın birader, kayınço (kadına göre kocasının erkek kardeşi)
tî (V) *rd* susak (susuz, susamış olan) (yek) ~ *birin* *ser avê* ~ *anîn* (birine) külahını ters giydirmek ~ *û birçî* aç susuz ~ *û birçî* *man* aç susuz kalmak ~ *yê* (tişteki) *bûn* susamak, özlemek (çok istemek)
tîbaq *n* tezad
Tîbetî *nd/rd* Tibetli
Tîbetkî *m* 1. Tibetçe (Tibet dili) 2. *h* Tibetlere yaraşır bir biçimde
tîbûn *m* susama
tî bûn *l/gh* susamak
tîbûnî *m* susaklık, susuzluk
tîbüyî *rd* susuz (susamış olan)
tîbüyîn *m* susayış
Tîcanî *nd/rd* Ticanî (Kuzey Afrikada kurulmuş bir tarikat ve bu tarikata mensup kimse)
Tîcanîfî *m* Ticanilik
tîdhi *tîdhi* *b* köpek kovma ünlemi
tîfil *bnr* şilik
tîfo *bj/m* tifo, kara humma
tîftik 1. tiftik 2. *rd* tiftik (bundan yapılmış olan)
tîfûs *bj/m* tîfûs
tîhiştin *m* susatma, susuz bırakma
tî hiştin *l/gh* susatmak, susuz bırakmak
tîhiştî *rd* susatılmış, susuz bırakılmış olan
tîj (I) 1. sivri 2. keskin
tîj (II) *m* çentik ~ *lê xistîn* çentik atmak
tîj (III) *bnr* tîş
tîjav *m* sel
tîj bûn *bnr* tîj bûn
tîjik *n* 1. sivri, sivrice 2. keskin, keskince 3. kıymık 4. üvendir
tîjîkî *rd* 1. sivrice 2. keskince
tîjîkî bûn *m* sivrileşme
tîjîkî bûn *l/gh* sivrileşmek
tîjîkîkirin *m* sivrileştirme
tîjîkî kirin *l/gh* sivrileştirmek

tjlk *m* ışın

tj kirin *bnr* tj tj kirin

tjtj *bnr* tjtjtj

tjtjtjok *rd* sivri uçlu

tık (I) *m* bir halay türü

tık (II) *bj/m* tık

tık (III) *rd* 1. dik (eğik olmayan) * tık sekiniye dik durmuş 2. dik (eğimi dike yakın) * hevrâzê tık dik yokuş 3. dik (yatık durmayan, sert) * porê tık dik saç 4. dik (ses için; kalın, tok) 5. dik (bakış için; sert) * awirê tık dik bakış 6. *mat* dik (birbirine dikey olan doğrulardan oluşmuş) (tişte) ~ danin demek (dikine koymak) ~ sekinin dik durmak, dimdik durmak, dikilip durmak (veya kalmak) ~ ~ dik dik ~ ~ nihêrtin (an jî mêze kirin) dik dik bakmak ~ a hişkolekî kazık gibi (dimdik ve sert)

tıkane *rd/h* 1. dikçe 2. *mat* dikey

tikanekî *h* dikine

tikanî *rd* dikey

tıkbûn *m* 1. diklenme, dikleşme (yokuş bir duruma gelme) 2. dikelleme, dikilme

tık bûn *l/ngl* 1. diklenmek, dikleşmek (yokuş bir duruma gelmek) * rê jî nişka ve tık bû yol birden dikleşti 2. dikelmek, dikilmek

tıkbûyîn *m* 1. dikleniş, dikleşiş (yokuş bir duruma geliş) 2. dikeliş, dikiliş

tıkçûn *m* 1. dik gitme 2. başının dikine gitme (kimsenin öğüdünü dinlememe, kendi bildiğini yapma)

tık çûn *l/ngl* 1. dik gitmek 2. başının dikine gitmek (kimsenin öğüdünü dinlememek, kendi bildiğini yapma)

tike (I) *n* helik (duvar örülürken büyük taşların arasına konulan küçük taşlar)

tike (II) *n* 1. tike (et, ekme, peynir vb. için) 2. dürüm, dürmaç

tikegoşt *m* et tikesi, kuş başı

tikekirin *m* doğrama (eti keserek parçalama)

tike kirin *l/gh* doğramak (eti keserek parçalamak)

tikekirî *rd* doğranık, doğranmış olan

tiker *rd* susatıcı

tikgoşe *mat/rd* dikgen

tikirin *m* susatma

tî kirin *l/gh* susatmak

tikirî *rd* susatılmış, susuz bırakılmış olan

tikî *rd/h* dikçe

tikîti *m* diklik

tikkirin *m* dikleştirme

tık kirin *l/gh* dikleştirmek

tikkirî *rd* dikleştirilmiş

tikkî *h* dikine

tiktikî *rd* diken diken, dikleşmiş, dik duruma gelmiş (saç, kıl vb. için)

tîl (I) *rd* kurnaz

tîl (II) *m* zıpzip, misket, bilye * listika tîlan misket oyunu

tîla *ant/m* beze, gудde

tîlawet *m* tilâvet

tîlolek *m* bir tatlı adı

tîlolîk *m* muhallebi

tîlotê *m* fiskiye

tîlotêzik *m* fiskiye, fişkırık

tîltîlok *nd/nt* 1. kikirik (zayıf, ince ve uzun boylu) 2. sıska, debil, zayıf yapılı 3. mumya (çok zayıf kimse), solucan gibi (soluk ve zayıf kimse)

tîltîlokî *rd* 1. kikirikçe 2. siskaca, debilce 3. cimbakuka, cılızca, çelimsiz, hıra

tîltîlokîbûn *m* siskalaşma

tîltîlokî bûn *l/ngl* siskalaşmak, siskası çıkmak

tîltîloktî *m* 1. kikiriklik 2. siskalık, debillik

tîm *m* 1. takım, grup 2. *sp* takım * tîma sporê spor takımı 3. *lşk* tim ~ a parêziyê eskort

tîmal *bnr* tîmar

tîmar (I) *dîr/m* tîmar

tîmar (II) *m* 1. sağaltım, sağaltma (hastaya bakma) 2. tedavi (yara bakımı) 3. tîmar (binek hayvanların kıllarını, derisini temizleme) 4. ıslah 5. *mec* tedip uslandırma ~ bûn 1) tîmar olmak, tedavi olmak, sağalmak 2) ıslah olmak ~ kirin 1) tîmar etmek, tedavi etmek, sağaltmak 2) ıslah etmek ~ a hespan maneş ~ a taybetî özel bakım veya tedavi

tîmarbûn *m* 1. tîmar olma, tedavi olma, sağalma 2. ıslah olma

tîmar bûn *l/ngl* 1. tîmar olınak, tedavi olmak, sağalmak 2. ıslah olmak

tîmarbûn *rd* 1. tîmar oluş, tedavi oluş, sağalış 2. ıslah oluş

tîmargeh *m* tîmarhane, ıslah evi

tîmaristan *m* tîmarhane, ıslah evi

tîmarker *nd/nt* tîmarcı, sağaltıcı

tîmarkirin *m* 1. tîmarlama, tedavi etme, sağaltma 2. kaşağılama 3. ıslah etme 4. tedip etme, uslandırma, yola getirme

tîmar kirin *l/gh* 1. tîmarlamak, tedavi etmek, sağaltmak 2. kaşağılamak 3. ıslah etmek 4. tedip etmek, uslandırmak, yola getirmek

tîmarkirî *rd* 1. tîmarlı, tedavi edilmiş 2. tîmarlı (tîmar edilmiş hayvan)

tîmarxane *m* 1. tîmarhane, akıl hastahanesi 2. ıslah evi, ıslahane

tîmik *rd* kasis

tîmsal *n* tîmsal

tîmseh *zo/m* 1. tîmsah (Crocodylus) 2. *rd* tîmsah (bu hayvanın derisinden yapılan)

tîmûs *ant/m* tîmûs, özden

tîn *m* 1. ısı 2. hararet, sıcaklık * tîna rojê güneşin harareti 3. nüfûz, etki * ağır tîna xwe dayê ateş onu etkiledi ~ dan ısı vermek ~ di (tişteki) de çûn ısınmaya yüz tutmak ~ ketin (tişteki) (bir şey) ısınmak, ısınmaya yüz tutmak ~ a cesta ajelan diriksel (veya diril) ısı ~ a (...) şikîn (bir şeyin) etkisi kırılmak * tîna sermayê şikiya soğuğun etkisi kırıldı ~ a xwe

dan hev birbirine alışmak ~a xwe şikandin
susuzluğunu gidermek ~a xwe vekuştin susuzluğunu gidermek
tîna germbûnê *fiz* ısınma ısısı
tînatî *m* susuzluk
tînayî *m* susuzluk
tîndan *m* ısı verme
tîn dan *l/gh* ısı vermek
tîndar *rd* 1. ısı 2. hararetli * **agirekî tîndar** hararetli bir ateş
tîndayî *rd* ılık
tîndêr *kîm/m* ısı veren, ekzotermik
tînegerm *rd* ılık
tînegermî *rd* 1. ılıcak, ılıkça 2. aşılama (soğuga sıcak, sığağa soğuk su katılarak elde edilmiş su) * **ava tînegermî** aşılama su
tînegermîbûn *m* ılınma, ılıma, ılıklaşma
tînegermî bûn *h/gh* ılınmak, ılmak, ılıklaşmak
tînegermîkirin *m* 1. ılandırma, ıltına, ılıklaştırma 2. aşılama (soğuga sıcak, sığağa soğuk su katma)
tînegermî kirin *l/gh* 1. ılandırmak, ıltmak, ılıklaştırmak 2. aşılama (soğuga sıcak, sığağa soğuk su katarak su elde etmek)
tînegermîti *m* ılıklik
tînegermoyî *rd* ılıkça
tîner *m* tiner, inceltici
tînerkêş *nd/nt* tinerci, tiner bağımlısı kimse
tînet (I) *m* maneviyat
tînet (II) *fiz/m* tînet, tını
tîngerm *bnr* tînegerm
tîngir *kîm/rd* endotermik
tînik (I) *m* ısı
tînik (II) *ant/m* 1. soluk borusu 2. gırtlak, imik * **bi tînika wî girt** imiğinden tuttu
tîniqandin *m* aşırıc derecede susatma
tîniqandin *l/gh* aşırıc derecede susatmak
tîniqandî *rd* aşırıc derecede susamış kimse
tîniqîn *m* aşırıc derecede susama
tîniqîn *l/gh* aşırıc derecede susamak * **ez tîniqîm** ben çok susadım
tînî (I) *rd* 1. ısı 2. m sıcaklık
tînî (II) *b* oynarken, oynayırkana bir nida (çocuk dilinde)
tînî (III) *m* susama, susuzluk ~ya xwe kuştin (an jî vekuştin) susuzluğunu gidermek
tînîbûn *m* susanma
tînî bûn *l/gh* susanmak
tînîbûyîn *m* susanış
tînnerm *rd* yumuşak başlı kimse
tînok *rd* susak (susayan, susamış olan)
tînokî *rd* 1. susakça 2. susak, hararetli * **filan kes zehf tînokî ye av vedixwe venaxwe tîr nabe** adam o kadar hararetli bir türlü suya doymuyor
tînokîbûn *m* susanma
tînokî bûn *l/gh* susanmak
tînokîti *m* susaklık

tînokîbûyîn *m* susanış
tînoş *rd* susak (susayan, susamış olan) ~a (yekî) şikestin susuzluğu gitmek ~a (yekî) xwe şikandin (an jî vekuştin) susuzluğu gidermek
tînoşbûn *m* susama
tînoşî bûn *l/gh* susamak
tînoşîbûyîn *m* susayış
tînoşîkirin *m* susatma
tînoşî kirin *l/gh* susatmak
tînoşîti *m* susaklık, susuzluk ~ya xwe şikandin susuzluğunu gidermek
tînoşkî *rd* 1. susakça 2. susak, hararetli
tînoyî *rd* ılıkça
tînoyîbûn *m* ılıklaşma
tînoyî bûn *l/gh* ılıklaşmak
tînoyîkirin *m* ılıklaştırma
tînoyî kirin *l/gh* ılıklaştırmak
tînpîv *fiz/m* ısıölçer, kalorimetre
tînpîvî *m* ısı ölçümü, kalorimetri
tînsar *rd* soğukça
tînstîn *rd* ısıılan
tînşikestî *rd* 1. ılık 2. ılımlı
tînşikên *rd* susuzluk giderici, hararet giderici, kandırıcı (içme isteğini giderici)
tînşikênî *m* kandırıcılık
tînşikînok *rd* susuzluğu giderici, hararet giderici
tînşîr *rd* ılık
tînşîrî *rd* ılıkça
tîntêçûn *m* ısınma, ısınmaya yüz tutma
tîntê çûn *l/bw* ısınmak, ısınmaya yüz tutmak
tîp (I) *m* harf ~ **û ziwa** yazı tura ~a **biçûk** küçük harf ~a **dubare** şedde ~a **girdek** büyük harf ~a **hürdek** küçük harf ~a **kelijandinê** *rz* kaynaştırma harfî ~a **navbirê** *rz* kaynaştırma harfî ~en **gotik** gotik harfler
tîp (II) *m* 1. tip * **du leyvzanê di eynî tîpî** de aynı tipte iki oyuncu 2. *mec* tip (ilgi çekici, değişik kimse) 3. *şw/wj* tip (oyun karakteri)
tîp (III) *m* 1. ekip, grup * **tîpeke tiyatroyê ya jî deh kesan pêkhafî** on kişilik bir tiyatro ekibi 2. takım, grup 3. öbek, küme, grup (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü) 4. *mzk* grup, topluluk (müzik grupları için) * **tîpa muzikê** müzik grubu 5. *lşk* grup, deste, takım 6. *lşk* kol, devriye 7. *lşk* tugay ~a **mehterê** mehter takımı
tîp (IV) *m* dalga * **gumîna tîpan e tî dalgaların sesi** var
tîpa dubare *nd* şedde (aynı karakterin iki kez yazılma durumu)
tîpa girdek *nd* büyük harf
tîpa hürdek *nd* küçük harf
tîpa navbir *nd* kaynaştırma harfî
tîpandin *m* dikte etme, harfî harfine yazma
tîpandin *l/gh* dikte etmek, harfî harfine yazmak
tîpa ravekirinê *nd* harfî tarif
tîpguherîn *m* 1. çeviri, transkripsiyon 2. transliterasyon, harf çevirisi ~ **kirin** 1) transkribe etmek 2) harf çevirisi yapmak

tıpguhêr *nd/nt* 1. çevriyazı yapan 2. harf çevriri yapan kimse
tıpguhêrî *m* 1. çevriyazı, transkripsiyon 2. transliterasyon, harf çevirisi ~ **kirin** 1) transkribe etmek 2) harf çevirisi yapmak
tıpguhêrikirin *m* 1. transkribe etme 2. transliterasyon yapma, harf çevirisi yapma
tıpguhêrî kirin *l/gh* 1. transkribe etmek 2. transliterasyon yapma, harf çevirisi yapma
tıpguhêz *nd/nt* 1. çevriyazı yapan 2. harf çevirisi yapan kimse
tıpguhêzî *m* 1. çevriyazı, transkripsiyon 2. transliterasyon, harf çevirisi ~ **kirin** 1) transkribe etmek 2) harf çevirisi yapmak
tıpguhêzikirin *m* 1. transkribe etme 2. transliterasyon yapma, harf çevirisi yapma
tıpguhêzî kirin *l/gh* 1. transkribe etmek 2. transliterasyon yapma, harf çevirisi yapma
tıpguhêzikirî *rd* 1. transkribe edilmiş 2. harf çevirisi yapılmış olan
tıpguhêzî *m* 1. çevriyazı yapma 2. transliterasyon yapma, harf çevirisi yapma
tıpguhêzker *nd/nt* 1. çevriyazı yapan 2. harf çevirisi yapan kimse
tıpîk *rd* tipik
tıpnivîs *m* daktilo
tıpograftî *m* tipografi
tıpolojî *m* tipoloji
tıprêz *nd/nt* dizgici, dizici, dizmen, mürettip
tıprêzgeh *m* dizgi yeri, mürettiphane
tıprêzî *m* 1. dizgi, dizim 2. dizgicilik, mürettiplik ~**ya** (....) **kirin** dizmek * **mîn tıprêziya nivîsarên pirtûkê kir** kitabın yazılarını dizdim
tıprêzikirin *m* dizim, dizme (basım evinde harfleri yan yana getirerek yazı düzenleme)
 * **tıprêzikirina pirtûkê kuta bû** kitabın dizimini bitti
tıprêzî kirin *l/gh* dizmek (basım evinde harfleri yan yana getirerek yazı düzenlemek)
tıprêzikirî *rd* dizili, dizilmiş
tıprêzî *m* dizgicilik, mürettiplik
tıprêzker *nd/nt* dizgici, dizici, dizmen
tıprêzkerî *m* dizgicilik, dizicilik, dizmenlik
tıprêzkirin *m* dizme (basım evinde harfleri yan yana getirerek yazı düzenleme)
tıprêz kirin *l/gh* dizmek (basım evinde harfleri yan yana getirerek yazı düzenlemek)
tıprêzخانه *m* dizgi yeri, mürettiphane
tıptîpî *h* 1. grup gurup 2. kamp kamp
tıptîpîbûn *m* 1. gruplaşma, gruplara ayrılma 2. kamplaşma
tıptîpî bûn *l/gh* 1. gruplaşmak, gruplara ayrılmak 2. kamplaşmak
tıptîpîkirin *m* gruplandırma
tıptîpî kirin *l/gh* gruplandırmak
tıpwergêr *nd/nt* 1. çevriyazı yapan 2. harf çevirisi yapan kimse
tıpwergêrî *m* 1. çevriyazı, transkripsiyon 2.

transliterasyon, harf çevirisi ~ **kirin** 1) transkribe etmek 2) harf çevirisi yapmak
tıqetîq (I) *h* dos doğru
tıqetîq (II) *m* kahkaha ~ jê çûn kahkaha atmak ~ **pê ketin** kahkahayı patlatmak
tıqetîq jê çûn *l/bw* kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
tıqetîq kirin *l/gh* kahkaha atmak
tıqîn *m* kahkaha ~ ketin (yekî) kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
tıqîn jê çûn *l/bw* kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
tıqîn pê ketin *l/bw* kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
tıqtîq *m* kahkaha ~ jê çûn kahkaha atmak
Tîr ast/m Merkür
tîr (I) *m* 1. ok (yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk) 2. ok (yön göstermek amacıyla belli yerlere konulabilen, oka benzeren işaret) 3. ok (bazı âletlerde veya araçlarda düz ve uzun bölüm) 4. dingil, ok demir 5. **mat** ok 6. **mec** anî keskin sancı dayanılmaz sancı * **tîr kete pişta mîn** sırtına acı bir sancı girdi ~ **avêtin** ok atmak ~ **avêtin kêlekê** böğrü sancımak ~ **jî kevan derketin** ok yaydan çıkmak ~ **jî kevan pekîn** ok yaydan çıkmak ~ **û kevan kemane**, burgu ~ **û pişk** (an jî **peşk**) yazı tura ~ **û pişk avêtin** yazı tura atmak, kura çekmek ~ **a dilan** kara sevdâ ~ **a dilan lê ketin** kara sevdâya tutulmak, merak getirmek ~ **a eşqê gönül belâsî** ~ **a eşqê lê ketin** kara sevdâya tutulmak, sevdalanmak ~ **a kevanê** fevri olan kimse ~ **ên cencerê** harman döğme makinasının dişli kolları
tîr (II) *m* oklava, ince oklava ~ **a êriştêyê** yufka ekmeği ve erişte hamuru açmada kullanılan oklava
tîr (III) *rd* 1. koyu (sulu karşıtı) * **dewê tîr** koyu ayran * **motê tîr** koyu pekmez 2. yoğun (sıvılar için) 3. tıkrız, katı (yoğunluğu çok fazla) 4. ağdalı, kıvamlı 5. **kîm** konsantre ~ **a avê** suyun derin olduğu yer
tîr (IV) *m* taife
tîr (V) *m* uzun ve ince tarla parçası
tîraj *m* tiraj
tîrak *m* asabiyet, sinir
tîrakî *rd* sinirli, asabi
tîrakîbûn *m* asabîleşme
tîrakî bûn *l/gh* asabîleşmek
tîrakî *m* asabîlik, sinirlilik
tîran *n* 1. tiran 2. *rd/mec* tiran, despot
tîrar *m* 1. tas 2. *rd* tas (bir tasın alacağı miktarda olan)
tîrat *şn/m* tirat
tîrave *bj/m* kanser
tîravebûn *m* kanserleşme
tîrave bûn *l/gh* kanserleşmek
tîravenasî *m* kanser bilimi, kanseroloji

tîraveyî *rd* kanserli
 tîravêj *nd/nt* okçu, ok atıcısı
 tîravêjî *sp/m* okçuluk, ok atıcılığı
 tîrawî *bj/m* kangren
 tîrawîbûn *m* kangrenleşme
 tîrawî bûn *l/gh* kangrenleşmek
 tîrawîbûyî *rd* kangrenli
 tîrawîbûyîn *rd* kangrenleşme
 tîrbaran *m* oklama (üstüne ok yağdırma) ~ ki-
 rin oklamak, üstüne ok yağdırmak
 tîrbaz *nd/nt* okçu
 tîrbazî *m* okçuluk
 tîrbuşon *m* tîrbuşon
 tîrbûn *m* 1. koyulaşma 2. yoğunlaşma, tekasüf
 etme 3. tıkızlaşma 4. ağdalanma, ağdalaşma
 5. kîm derişme, konsantrasyon
 tîr bûn *l/gh* 1. koyulaşmak 2. yoğunlaşmak,
 tekasüf etmek 3. tıkızlaşmak 4. ağdalanmak,
 ağdalaşmak * rîçal tîr bû reçel ağdalandı 5.
 kîm derişmek
 tîrbûnî *m* 1. koyuluk 2. yoğunluk 3. tıkızlık 4.
 derişiklik
 tîrbûyî *rd* 1. koyulaşmış 2. yoğunlaşmış 3. tı-
 kızlaşmış 4. ağdalı, ağdalaşmış olan 5. kîm
 derişik
 tîrbûyîn *m* 1. koyulaşış 2. yoğunlaşış, tekasüf
 ediş 3. tıkızlaşış 4. ağdalanış, ağdalaşış 5.
 kîm derişme
 tîrcimoq *rd* uzun boylu
 tîrdan *m* sancıma, zonklama
 tîrdan *l/gh* sancımak, zonklamak
 tîrdayîn *m* sancıyış, zonklayış
 tîrdank *m* okluk, sadak
 tîre (I) *m* 1. tire (kısa çizgi) 2. mat giriş
 tîre (II) *sos/m* boy, kabile, klân
 tîredar *n* oklava
 tîrekî *mat/n* köşegen
 tîrekirin *m* tireleme
 tîre kirin *l/gh* tirelemek
 tîremar *zoh* ok yılanı
 tîrenan *n* yufka ekmek
 tîrendaz *nd/nt* okçu
 tîrerast *rd* dümdüz
 tîrevan *nd/nt* okçu
 tîrevanî *m* okçuluk
 tîrêj *m* ışın ~a rojê güneş ışını ~a roniyê *fiz* 1-
 şık ışını ~a kesê û sor 1) gökkuşağı 4) *fiz*
 tayf ~a tavê güneş ışını ~ên alfayê *fiz* alfa 1-
 şınları ~ên betayê *fiz* beta ışınları ~ên enfr-
 rûjê enfraruj ışınları ~ên gamayê *fiz* gama 1-
 şınları ~ên gerdûnî (an jî kozmîk) *fiz* koz-
 mik ışınlar ~ên x'ê x ışınları
 tîrêja roniyê *fiz/nd* ışık ışını
 tîrêja rontgenê *nd* röntgen ışını
 tîrêjdan *m* ışın yayma
 tîrêj dan *l/gh* ışın yaymak
 tîrêjdar *rd* ışınlı
 tîrêjdarî *m* ışınlılık
 tîrêjdayî *rd* ışın yaymış olan

tîrêjdayîn *m* ışın yayış
 tîrêjder *rd* ışın yayıcı
 tîrêjên rontgenê *fiz/nd* röntgen ışınları
 tîrêjgerîn *biy/m* fotokinezi
 tîrêjî *rd* ışınsal
 tîrêjk *m* ışın
 tîrêjkar *rd* ışınlayıcı
 tîrêjkirin *m* ışınlama
 tîrêj kirin *l/gh* ışınlamak
 tîrêjkirî *rd* ışınlamış
 tîrêjn *m* ışın
 tîrêjnas *nd/nt* ışınbilimci, radyolog
 tîrêjnasiyî *rd* ışınbilimsel, radyolojik
 tîrêjnasi *m* ışınbilim, radyoloji
 tîrêjpîv *m* ışınlöçer, radyometre
 tîrêjpîvî *m* ışın ölçümü, radyometri
 tîrêjstêr *ast/m* akan yıldız, meteor
 tîrêjtav *m* güneş ışını
 tîrêjzan *nd/nt* ışınbilimci, radyolog
 tîrêjzaniyî *rd* ışınbilimsel, radyolojik
 tîrêjzani *m* ışınbilim, radyoloji
 tîrênc *bnr* tîrêj
 tîrgeh *m* yoğunlaştırma yeri, deriştirme yeri
 tîrêjdar *rd* ışınlı
 tîrheta *m* güneş ışın
 tîrhewcar *n* saban oku
 tîrik (I) *m* 1. ok, küçük ok 2. ok (yön göster-
 mek amacıyla belli yerlere konulabilen, oka
 benzeyen işaret) 3. ok (bazı âletlerde veya a-
 raçlarda düz ve uzun bölüm) 4. kara saban
 oku 5. mat ok
 tîrik (II) *m* ağızlık, sigaralık, sigara ağızlığı
 tîrik (III) *m* ince oklava, küçük oklava (ek-
 mek açmada kullanılan oklava)
 tîrik (IV) *m* 1. akrep (saatin iki ibresinden kü-
 çüğü) * tîrika saatê saatin akrebi 2. ibre *
 tîrika jimêrkerê sayaçın ibresi ~a saatê sa-
 at oku
 tîrika cixareyê *nd* sigaralık, sigara ağızlığı
 tîrika erebeyê *nd* arış, araba oku
 tîrika tevnê *nd* mekik (dokuma tezgahlarında)
 tîrî (I) *nd/m* 1. dolu (yuvarlak ve düzensiz bi-
 çimli saydam buz parça durumunda yağış
 türü) 2. *m* yıldırım
 tîrî (II) *m* 1. koyuluk 2. yoğunluk 3. kıvam,
 koyuluk ~ya rehayî salt yoğunluk
 tîribûn *m* kıvamlanma
 tîrî bûn *l/gh* kıvamlanmak
 tîrk *m* 1. akrep (saatin iki ibresinden küçüğü)
 2. ibre
 tîrke *m* ibre * tîrkeya jimêrkerê sayaçın ibresi
 tîrker (I) *kîm/rd* 1. yoğunlaştırıcı 2. *fiz* yoğunlaş
 tîrker (II) *nd/nt* okçu (ok yapıp satan)
 tîrkerî *m* okçuluk
 tîrkevan *n* ok takımı
 tîrkêş *nd/nt* okçu (okçuluk sporunu yapan
 kimse)
 tîrkêşî *sp/m* okçuluk
 tîrkirin (I) *m* oklama, okla vurma

tîrkirin (II) *m* 1. koyulaştırma (sıvı şeyler için) 2. terbiye yapma (bazı yemeklerin suyunu koyulaştırma) 3. yoğunlaştırma
tîr kirin (I) *l/gh* oklamak, okla vurmak
tîr kirin (II) *l/gh* 1. koyulaştırmak (sıvı şeyler için) 2. terbiye yapmak (bazı yemeklerin suyunu koyulaştırmak) 3. yoğunlaştırmak
tîrkirî *rd* 1. koyulaştırılmış 2. yoğunlaştırılmış olan
tîrkom *m* insanların odaklandığı nokta
tîrmar *n* ok yılı
tîrmeh *m* temmuz (yılın 31 gün süren yedinci ayı)
tîrnişan *m* ok işareti
tîroid *ant/intiroit*
tîroj *m* ışın, ışık hüzmesi
tîrojîk *m* ışın, ışınıcı
tîrok *m* 1. küçük ok 2. ok biçiminde çubuk
tîrokalsitonîn *m* tirokalsitonin
tîroksîn *m* tiroksin
tîroşk *bnr* tîrojîk
tîrpîv *m* yoğunluk ölçer
tîrvan *nd/hî* 1. okçu (ok yapıp satan) 2. okçu (okçuluk sporunu yapan kimse)
tîrvanî *m* 1. okçuluk 2. *sp* okçuluk
tîryak *bnr* tîryak
tîsmask *bot/m* su kenarlarında yetişen, acımsı bir tada sahip yenilebilir bir bitki
tîş (I) *b* 1. davara seslenme nidası 2. keçi sürme nidası
tîş (II) *m* 1. çatlak, yarık (kayadaki, taştaki çatlak) 2. çatlak (herhangi bir şeyin yarılma ve çatlama sonucu oluşmuş parçası) 3. yırtmaç 4. lime, yırtık parça 5. parça, uzun ince parça * **axa we çar tîş kirin** toprağımızı dört parça ettiler ~ **bûn 1)** çatlamak, yarılmak * **mirov zebes diavêje nav avê tîş dibe** insan karpuzu suya attı mı yarıyor 2) yırtılmak, çatlamak, çatlaklar oluşmak ~ **kirin 1)** çatlatmak, yarmak 2) yırtmak ~ **lê ketin 1)** parçalanmak 2) yarılmak ~ **lê vebûn** çatlamak, yarılmak ~ **û bertîş** lime lime ~ **û bertîşî bûn** lime lime olmak, paçavraya dönmek ~ **û rîtol** yırtık pırtık ~ **û rîtolê (yekî) li ba bûn** hırtlambası çıkmak ~ **û teliş** yırtık pırtık ~ **û teliş li ba bûn** yırtık pırtıkları savurulmak, hırtlambası çıkmak ~ **û telişê (yekî) li ba bûn** yırtık pırtıkları savurulmak
tîşik (I) *bnr* tîjîk
tîşik (II) *m* 1. lime 2. dilim, parça (ince uzun parça) * **tîşîkek zebes bide min** bana bir dilim karpuz ver 3. yırtmaç
tîşk *m* entarilere dikilmiş muska şeklindeki parça
tîşkirin *m* 1. yarma 2. yırtma
tîşkirin *l/gh* 1. yarmak 2. yırtmak
tîşlêketin *m* çatlama, yarılma (ağaç ve taşların çatlaması)
tîşlêketin *l/bw* çatlamak, yarılmak (ağaç ve

taşların çatlaması)
tîşort *n* tişört
tîşqilandin *m* sataştırma
tîşqilandin *l/gh* sataştırmak
tîşqilîn *m* sataşma
tîşqilîn *l/gh* sataşmak
tîştîş *h* 1. yarık yarık 2. lime lime, sırim sırim
tîştîşî *rd* 1. yarık yarık olmuş, çatlak çatlak olmuş 2. lime lime olmuş, sırim sırim olmuş 3. paramparça
tîştîşîbûn *m* 1. yarılma, yarık yarık olma 2. lime lime olma, sırim sırim olma
tîştîşî bûn *l/ngh* 1. yarılmak, yarık yarık olmak 2. lime lime olmak, sırim sırim olmak
tîştîşîkirin *m* 1. yarma, yarık yarık etme 2. lime lime etme, sırim sırim etme (bez, kumaş parçası için) 3. paçavraya çevirme
tîştîşîkirin *l/gh* 1. yarmak, yarık yarık etmek 2. lime lime etmek, sırim sırim etmek (bez, kumaş parçası için) 3. paçavraya çevirmek
tîştîşkî *h* 1. çatlak matlak, yarık marık 2. lime lime, sırim sırim
tît *rd* süslü, şık ~ **kirin** süslemek, güzelleştirmek (beden için) ~ **û vît** süslü püslü (kadın) ~ **û vît kirin** süsleyip püslemek
tîtal (I) âdet, töre * **rewîşt û tîtalên zewacê** evlilik âdetleri
tîtal (II) *rd* 1. yakışıklı, şık 2. atletik (vücudu gelişmiş, biçimli, güzel yapılı genç) ~ **ê xor-tan** filinta gibi
tîtalak *m* uç (yaprak için)
tîtalek *m* yaprak ucu
tîtalî *m* 1. yakışıklılık 2. *rd* atletik (vücudu gelişmiş, biçimli) * **kesekî tîtalî bû** atletik biriydi
tîtal kirin *l/gh* güzelleştirmek (beden için)
tîtan *kim/m* tîtan (kısaltması Ti)
tîtav *zo/m* sülün (Phasianus colchicus)
tîtbûn *m* 1. süslenme, süslenip püslenme 2. süslenme (beden için)
tît bûn *l/gh* 1. süslenmek, süslenip püslenmek 2. süslenmek (beden için)
tîte *m* süs
tîtik (I) *rd* 1. süslü, süslü püslü, şık 2. yakışıklı
tîtik (II) *m* 1. oyuncak 2. cici (şey) 3. *rd* oynak
tîtik (III) *m* cam
tîtik (IV) *rd* üstü başı yırtık pırtık
tîtikandin *m* süsleme, güzelleştirme
tîtikandin *l/gh* süslemek, güzelleştirmek
tîtikandî *rd* süslemiş, güzelleştirmiş olan
tîtikbûn *m* üstü başı yırtık pırtık olma
tîtik bûn *l/ngh* üstü başı yırtık pırtık olmak
tîtikên rengîn *nd* konfeti, küçük kâğıt parçacıkları
tîtikîn *m* süslenme, güzelleştirilme
tîtikîn *l/ngh* süslenmek, güzelleştirilmek
tîtikkirin *m* süsleme, süsleyip püsleme
tîtik kirin *l/gh* süslemek, süsleyip püslemek * **xwe tîtik kir** kendini süsleyip püsledi
tîtlewêskî *rd* çıt kırıldım

tîtlewêskîbûn *m* çit kırıldım olma
tîtlewêskî bûn *l/gh* çit kırıldım olmak
tîtlmehesî *rd* süslü püslü
tîtlmehesîbûn *m* süslenip püslenme
tîtlmehesî bûn *l/gh* süslenip püslenmek
tîtirmehesî kirin *m* süsleyip püsleme
tîtirmehesî kirin *l/gh* süsleyip püslemek
tîtirwask *zo/m* yağmur kuşu (Charadrius fluvi-
 alis)
tîfî (I) *m* araba (çocuk dilinde)
tîfî (II) *zo/ht* dudu
tîtkirin *m* 1. süsleme, süsleyip püsleme 2. gü-
 zelleştirme, süsleme (beden için)
tît kirin *l/gh* 1. süslemek, süsleyip püslemek
 2. güzelleştirmek, süslemek (beden için)
tîtolek *m* başın tepesi
tîtraqûşî *rd* avanak, alık, bön, budala
tîtraqûşîbûn *m* avanaklaşma, alıklaşma, bön-
 leşme
tîtraqûşî bûn *l/gh* avanaklaşmak, alıklaş-
 mak, bönleşmek
tîtraqûşîfî *m* avanaklık, alıklık, bönlük
tîvêl *n* yüz hatları ~**ên** (yekî) gir **bûn** yüz hat-
 ları kaba olmak
tîvil (I) *zo/m* serçe (Passer domesticus)
tîvil (II) *n* zar * **tîvilê pîvazê** soğan zarı
tîwtîw *b* köpek çağırma ünleini
tîx (I) *n* kılıç
tîx (II) *m* hat ~**a** badayı burmalı hat ~**a** rast
 düzgün hat, doğru hat ~**a** şikeste kırık hat
 ~**a** vîç (an jî xwar) eğik hat ~**ên** hevsû denk
 hatlar
tîxdar *rd* 1. hatlı 2. hat hat taranmış saç
tîxtîxê *rd* hat hat şeklinde olan
tîz (I) *bnr* naz û tîz
tîz (II) *m* çifte (hayvan çiftesi)
tîz (III) *bnr* tûj
tîz (IV) *m* kaçamak (bir şeyden kaçınma yolu)
tîz (V) *m* ustura
tîz (VI) *rd* tîz
tîzav *m* sülfürik asit
tîzbûn *m* tizleşme
tîz bûn *l/gh* tizleşmek
tîzek *rd* 1. alingan, darılgan, kırılğan (kolay ve
 çabuk gücenen) 2. küseğen 3. osuruğu cinli
 4. sulu gözlü zırtlak
tîzekî *rd* 1. alinganca, darılganca, kırılğanca 2.
 küseğence 3. osuruğu cinlice 4. sulu gözlü
 zırtlakça
tîzekîfî *bnr* tîzekfî
tîzekfî 1. alinganlık, darılganlık, kırılğanlık 2.
 küseğenlik 3. osuruğu cinlilik 4. sulu gözlü
 zırtlaklık
tîzik (I) *rd* 1. alingan, darılgan, kırılğan (kolay
 ve çabuk gücenen) 2. küseğen 3. osuruğu
tîzik (II) *m* çifte (hayvan çiftesi) ~ **avêtin** çif-
 te atmak, kış atmak (hayvan çifte atmak) *
bidî tîzikan nedî tîzikan tê bidî heqê dîzi-
kan uçarı kaçarı yok (bu işi yapacaksın)

tîzikandin *m* 1. darıltma, gücendirme 2. gocu-
 n-
 durma
tîzikandin *l/gh* 1. darıltmak, gücendirmek 2.
 gocundurmak
tîzikandî *rd* 1. darıltılmış, gücendirilmiş olan
 2. gocunmuş olan
tîzikî *rd* *rd* 1. darıltılmış, gücendirilmiş olan 2.
 gocunmuş olan
tîzikîn *m* 1. alınma, darılma, gücenme (her-
 hangi bir şeyden dolayı birine kırılma) 2.
 gocunma
tîzikîn *l/gh* 1. alınmak, darılmak, gücenmek
 (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılmak)
 * **jî ber ku gotinên min li hesabê wî nehat,**
tîzikî söylediklerim hoşuna gitmedi diye da-
 rıldı 2. gocunmak
tîziqandin *m* gocundurma
tîziqandin *l/gh* gocundurmak
tîziqîn *m* gocunma
tîziqîn *l/gh* gocunmak
tîzmar *zo/n* 1. yer solucanı (Lumbricus terres-
 tris) 2. solucan (yağmurdan sonra topraktan
 çıkan solucan) 3. küçük yılan, yılan yavrusu
 4. *mec* farkına varılması güç genç düşman
tîzmask *bot/m* bir çeşit pancar
tîzok *rd* 1. alingan, darılgan, kırılğan (kolay ve
 çabuk gücenen) 2. çabuk gocunan
tîzokî *rd* alinganca, darılganca, kırılğanca
tîzokî *m* alinganlık, darılganlık, kırılğanlık
Tl kîm Tl (talyunê'ın kısaltması)
Tm kîm Tm (tulyum'un kısaltması)
to *n* 1. kaymak (sütün ve yoğurdun yüzeyinde
 zar durumunda toplanan yağlı katman) 2.
 kaymak (yağınur ve selden sonra toprağın
 üzerinde kalan özlü tabaka) 3. *mec* kaymak
 (bir şeyin en iyi ve seçkin bölümü) ~**yê** (tîş-
 tekî) jî xwe birin (an jî hîlanîn) (bir şeyin)
 kaymağını alınak ~**yê** ser beroşê dixwe çok
 seçici ve bencil kimse
tobe *m* 1. tövbe 2. tövbe, aman (bir suçun ba-
 gışlanmasının istendiğini anlatır) * **tobe, ez**
careke din nakim aman, bir daha yapmam
 ~ **be** hiç yok, yok oğlu yok ~ **estexfurelah**
 tövbe estegfurullah
tobedar *rd* tövbeli
tobekar *rd* tövbekâr
tobekarî *m* tövbekârlık
tobekirin *m* tövbe etme
tobe kirin *l/gh* tövbe etmek
tobekirî *rd* tövbeli, tövbe etmiş olan
tobeşikên *rd* tövbesini bozan kimse
tod *zo/n* baykuş
tof (I) *bnr* tov
tof (II) *m* belâ ketin ~**a** (yekî) 1) belâsına düş-
 mek, ağına düşmek 2) tongaya basmak (ve-
 ya düşmek)
tof (III) *m* 1. öbek, küme, grup (aynı yerde bu-
 lunan kimse veya nesneler bütünü) 2. ekip,
 takım * **dê tofek li ber vê bînahiyê rawes-**

te bu binayı bir takım bekleyecek 3. *lşk* grup
4. bölüm, kısım (kol, dal) 5. *lşk* bölüm ~a
hejmaran mat birimler bölümü ~ên peyvan
rz söz öbekleri

tofan *m* 1. tufan * **tofana** Nuh Pexember Nuh
tufanı 2. tufan (şiddetli yağmur veya yağış,
sağanak) * **tofana teyrokê** dolu sağnağı 3.
mec fırtına (güç atlatılan kötü durum) 4.
mec belâ

tofanî *rd* tufanca

tofên peyvan *rz/nd* söz bölükleri

tofikî *rd* grupvarî

tofikîbûn *m* gruplaşma

tofikî bûn *l/ngħ* gruplaşmak

tofil *bnr* tovil

tofiroş *nd/nt* kaymakçı (satan kimse)

toftofi *h* 1. öbek öbek, küme küme 2. grup
grup

toftofibûn *m* 1. öbek öbek olma 2. gruplaşma,
gruplara ayrılma

toftofi bûn *l/ngħ* 1. öbek öbek olmak 2. grup-
laşmak, gruplara ayrılmak

toftofikirin *m* 1. öbek öbek etme 2. gruplandır-
ma

toftofi kirin *l/gh* 1. öbek öbek etmek 2. grup-
landırmak

tog (I) *rd* sürtük, düşük ahlâklı kadın

tog (II) *rd* köpek ve tazıdan olan melez hayvan

togirtin *m* kaymaklanma, kaymak bağlama
(veya tutma)

to girtin *l/gh* kaymaklanmak, kaymak bağla-
mak (veya tutmak)

tohmet *m* töhmet

tok (I) *m* 1. gerdanlık 2. tasma

tok (II) *m* kalemtraş

tok (III) *m* teker çemberi

tok (IV) *n* kaymak

tok (V) *n* Çiğdem, soğan vb. bitkilerin tanesi

tokel *m* şekil

tokme *h* tümü, hepsi, olduğu gibi * **dinya tok-**
me *ewr* e dünya olduğu gibi bulut

tokme girtin *l/gh* hepsini kaplamak

toksikolog *nd/nt* toksikolog

toksikoloji *m* toksikoloji

toksikoman *rd* toksikoman

toksikomanî *m* toksikomani

toksîn *m* toksin

tokyo *m* tokyo (bir tür terlik)

tol (I) *m* öç, intikam ~ **girtin** öç almak, inti-
kam almak ~ **hılanîn** öç almak ~ **hildan** öç
almak ~ **vekirin** öç almak, intikamını almak
~ **stendin** öç almak ~ **xwestin** kan istemek
(öldürülen birinin öcünü istemek) ~a **xwe**
hılanîn (an jî **hildan**) intikamını almak,
hınç (veya hınçını) almak ~a **xwe jê hılanîn**
-den öcünü almak, intikamını almak ~a **xwe**
jê rakirin (stendin an jî **hılanîn**) -den öcünü
almak ~a **xwe jê vekirin** -den öcünü al-
mak ~a **xwe rakirin** öcünü almak, intikamını

almak ~a **xwe stendin** (an jî **girtin**) öcünü
almak, intikamını almak ~a **xwe wergir-**
tin öcünü almak, intikamını almak

tol (II) *m* kilağı, zağ

tol (III) *rd* sürtük, yosma, çapkın kadın

tol (IV) *n* 1. melez köpek 2. kısa tüylü köpek
3. *argo* delikanlı

tol (V) *m* yuvarlanma

tolajo *rd* kin güdücü, intikamcı

tolajotî *m* kin güdücülük, intikamcılık

tolam *m* kıvrılma (köpekler için)

tolam girtin *l/gh* kıvrılmak (köpekler için)

tolan *m* köpek yuvası

tolaq *m* dolak

tolaz *rd/nd* 1. aylak 2. çapkın, hovarda, zam-
para 3. *argo* genç delikanlı ~ **bûn** çapkın ol-
mak ~ê **bêkêr** mahale çapkını

tolazane *h* çapkınca, hovardaca

tolazbûn *m* çapkınlaşma

tolazbûyîn *m* çapkınlaşma

tolazî *m* çapkınlık, hovardalık, zamparalık ~
kirin çapkınlık yapmak, hovardalık etmek,
zamparalık etmek, fındık kırmak

tolazîbûn *m* hovardalaşma

tolazî bûn *l/ngħ* hovardalaşmak

tolazkî *rd/h* çapkınca, hovardaca

tolazok *rd/h* çapkın, hovarda

tolazokî *rd/h* çapkınca, hovardaca

tolbav *argo/m* sürtük, yosma

tolbaz *nd/nt* öç alıcı, intikamcı

tolbazî *m* öç alıcılık, intikamcılık

tolbûn (I) *m* 1. sürtüklük, yosmalık 2. yosma-
laşma

tolbûn (II) *m* yuvarlanma

tol bûn *l/ngħ* yuvarlanmak

tolbûyîn *m* yuvarlanış

tole (I) *n* zağar

tole (II) *m* öç, intikam

tole (III) *m* aşüfte, sürtük, yosma, zilli (kadın)

toleme *bj/m* dolama

tolerans *m* 1. tolerans, hoş görü, müsamaha 2.
tek tolerans

tolevan *n* zağarcı

tolevanî *n* zağarcılık

tolexwaz *nd/nt* intikamcı, intikam alma yanlısı

tolexwazî *m* intikamcılık, intikam alma yanlısı
olma

tolgir *nd/nt* intikamcı

tolgîrî *m* intikamcılık

tolgirtin *m* öç alma, intikam alma

tol girtin *l/gh* öç almak, intikam almak

tolgîrtî *rd* öç almamış, intikam almış olan

tolgîn *bot/m* sardunya (Geranium)

tolhılanîn *m* öç alma, intikam alma

tol hılanîn *l/gh* öç almak, intikam almak

tolhildan *m* öç alma, intikam alma

tol hildan *l/gh* öç almak, intikam almak

tolhildanî *h* öç alırcasına

tolhilder *nd/nt* intikamcı

tolhilderi *m* intikamcılık
tolhilîn *rd* öç alıcı
tolik bot/m ebe gümece (Malva siyivestris)
tolikvan *m* ebegümece toplamaya çıkan
tol jê hildan *l/bw* -den öç almak
tol kirin *l/gh* yuvarlamak
tolkirin *m* yuvarlama
tolme *m* dolina (yemeği)
tolpe *m* köpek yemeği
tolstendin *m* öç alma, intikam alma
tol stendin *l/gh* öç almak, intikam almak
tolstîn *rd* öç alıcı
toltaji *n* 1. tazyıla köpeğin birleşmesinde meydana gelen yavru 2. *argo* baldırıçıplak, lümpen
tolti *m* aşüftelik, yosmalık
tolvedan *m* öç alına, intikam alma
tol vedan *l/gh* öç almak, intikam almak
tolvedar *rd* öç alıcı
tolveker *rd* öç alıcı
tolvekirin *m* öçalma, intikam alma
tol vekirin *l/gh* öçalmak, intikam almak
tolwarî *h* intikamvari
tolwergir *nd/nt* intikamcı
tolwergirî *m* intikamcılık
tolwergirtin *m* öç alma, intikam alma
tol wergirtin *l/gh* öç almak, intikam almak
tolwergirtî *rd* öç almış, intikam almış olan
tom (I) *m* belâ * **ketin toma (yekî)** belâsına düşmek
tom (II) *m* mide fesadı
tomar (I) *m* tomar
tomar (II) *m* 1. tac 2. tacın etrafındaki puşu
tomar (III) *m* 1. kayıt (bir yere mal ederek deftere geçirme) 2. kayıt (bir yazının, bir hesabın tarih, numara vb. nin veya kopyasının bir yazılı bulunması) 3. kayıt (ses veya resmi, manyetik bant üzerine geçirme işlemi) 4. tescil ~î (...) **bûn** -e kaydolmak ~î (...) **kirin** -e kaydetmek, -e yazmak, kayda geçirmek (bir yere kaydetmek) * **zarok tomarî dibistanê kirin** çocuğu okula yazdılar
tomarbûn *m* 1. kaydolma 2. tescil olma
tomar bûn *l/ngh* 1. kaydolmak 2. tescil olmak
tomarbûyîn *m* 1. kaydoluş 2. tescil oluş
tomargeh *m* stüdyo, kayıt stüdyosu
tomarik *m* perçem, tepelik (saç tepeliği)
tomarkar *nd/nt* kaydedici, mukayyit
tomarkarî *m* kaydedicilik, mukayyitlik
tomarker *nd/nt* 1. kaydedici, mukayyit 2. *fiz/m* imleç, kaydedici
tomarkerî *m* kaydedicilik, mukayyitlik
tomarkirin *m* 1. kaydetme (yazma) 2. kaydetme (herhangi bir şeyi bir yere mal etme, bir şeyin tarih, numara veya adını bir deftere geçirme) 3. kaydetme (hatırlamak için not etme) 4. kaydetme (sesi veya resmi manyetik bant üzerine geçirme) 5. kaydetme (sıcaklık, basınç gibi bir niceliğin değişkenliğini tespit etme) 6. tescil etme

tomar kirin *l/gh* 1. kaydetmek (yazmak) 2. kaydetmek (herhangi bir şeyi bir yere mal etmek, bir şeyin tarih, numara veya adını bir deftere geçirmek) * **roj bûyîna lawikê tomar kiriye?** çocuğun doğumunu kaydetmiş mi? 3. kaydetmek (hatırlamak için not etmek) 4. kaydetmek (sesi veya resmi manyetik bant üzerine geçirmek) * **denge min tomar kire band** sesimi kasete kaydetti 5. kaydetmek (sıcaklık, basınç gibi bir niceliğin değişkenliğini tespit etmek) 6. tescil etmek
tomarkirî *rd* 1. kayıtlı, kaydedilmiş 2. sicilli, tescilli
tomarname *m* kütük * **tomarnameya xwen-devanan** öğrenci kütükleri
tomast *n* bir tür tulum peyniri
tomat *m* afet, belâ
tomate *m* domates
tomatik *m* otomatik silâh
tomav *fizy/m* atmık, bel suyu, meni
tombak *m* 1. tombak 2. *rd* tombak (bundan yapılmış şey)
tombala *m* tombala
tombalakar *nd/nt* tombalacı
tombalakarî *m* tombalacılık
tombekî *bot/m* tainbeki (Nicotiana persica)
tomerî *h* 1. toptan 2. *rd* toplu (hep bir arada) * **peymangirêdana tomerî** toplu sözleşme
tomerîfiroş *nd/nt* toptancı (toptan satan)
tomerîfiroşî *m* toptancılık
tomet (I) *m* 1. töhmet, kabahat 2. ayıp, utanç 3. bahane, gerekçe
tomet (II) *mm* müsibet
tomij *br* tamijî
tomik (I) *m* belâ * **ez ketim tomika te senin** belâna bulaştım ~ **bi ser de hatin** başına bir belâ gelmek
tomik (II) *n* 1. yem (tavuk, kuş yemi) 2. tuzak yemi
tomofil *m* otomobil
tomografi *m* tomografi
tompiz *n* 1. topuz, güz 2. *rd* tombul, tombalak * **zilamekî tompiz** tombul bir adam 3. tombul (dolgun, etli)
tompizkî *h* tombulca
tompizkîbûn *m* tombullaşma
tompizkî bûn *l/ngh* tombullaşmak
tompizkîti *m* tombulluk
ton (I) *m* ton (ağırlık birim)
ton (II) *mzk/h* 1. ton (insan veya çalgı seslerinin yükseklik veya alçaklık derecesi) 2. ton (konuşmada sesin duyguları belirtecek biçimde çıkması) 3. *rz* ton, titrem ~a **derbirînê** anlatım tonu~ **vebêjanê** anlatım tonu
tonaj *m* tonaj
tonalîte *mzk/m* tonalite
tone *nd/rd* 1. maskara 2. maskara (rezil, haysiyetsiz)
tonebûn *m* maskara olma

tone bûn */lgh* maskara olmak

tonekirin *m* maskara etme

tone kirin */lgh* maskara etmek

tong *bnr* tog (I)

tonî (I) *rd* tonluk

tonî (II) *m* somuna benzer yassı ekmek

tonîk *m* 1. tonik (organları uyaran ve güçlendiren ilâç) 2. tonik (bazı içkilere katılan sıvı madde) 3. tonik (cilt bakımında kullanılan boya ve yüze sürülen losyon)

tonilato *der/m* tonilâto

tonilatoyî *rd* tonilâtoluk

top (I) *m* top (oyun topu) ~ *ajotin sp* top sürmek ~ *dan* top vermek ~ *û tevda* derli toplu * *hundir pir paqij û top û tevda* ye içeri derli toplu ~ *a berfê* kar topu

top (II) *lşk/m* top (gülle veya şarapnel atan büyük ateşli silâh) ~ *û tiving* top tüfek (turlü silâhlar) ~ *a berbalafir* anti uçak topu ~ *a beyabanê* sahra topu ~ *a cihanê li dora serê* (yekî) zivirîn başı dönmek ~ *a çaphûr* küçük çaplı top ~ *a fitarê* iftar topu

top (III) *n* top, ferde (kumaş, kâğıt gibi şeylerin belli miktardaki bağı) * *topek qumaş* bir ferde kumaş ~ *ê qumaş* askı (yeni yapılan yapıların çatısına ev sahibi tarafında usta için veya düğün arabalarına düğün sahibi tarafında asılan kumaş topu)

top (IV) *m* asma kilit ~ *kirin* asma kilitle kilitlemek

top (V) *m* dürüm, dürmaç

top (VI) *m* nakışlı kilim

topa *beyabanê lşk/nd* sahra topu

topa *çapgir lşk/nd* büyük çaplı top

topa *çaphûr lşk/nd* küçük çaplı top

topa *destan sp/m* el topu

topa *devbadayî lşk/nd* ağzı daralan top

topa *devbirî lşk/nd* kesik ağızlı top

topa *dêrxane lşk/nd* uzun menzilli top

topa *hewanê lşk/nd* havan topu

topan *bnr* tapan

topanî *m* top oyunu

topa *qafikan nd* yedikule, bir çocuk oyunu

topavêj *lşk/m* topçu

topavêjî *m* topçuluk

topavêtin *m* 1. top atma 2. top atma (veya topu atma), iflas etme

top *avêtin /lgh* 1. top atmak 2. top atmak (veya topu atmak), iflas etmek

topayî *m* 1. okuntu 2. düğünden önce düğüne davet için davul eşliğinde her evi dağıtılan elma

topaz *m* topaz (değerli taş)

topbaran *lşk/m* top ateşine tutma

topbarankirin *m* top ateşine tutma, topa tutma

topbaran kirin */lgh* top ateşine tutmak, topa tutmak

topbûn *m* 1. toplanma 2. toplanma (matematikte) 3. top olma (yığın durumuna getirme)

top bûn */lgh* 1. toplanmak 2. toplanmak (matematikte) 3. top olmak (yığın durumuna getirme)

topbûyîn *m* toplanış

topder *sp/nd* pasçı, topçu, pas veren

topegavan *m* beyzbol

topek *rd/nt* kibirli, mağrur

topekî *m* kibirlilik, mağrurluk ~ *kirin* kibirlilik yapmak

topele *m* topak

topeleberf *m* kar topu

topenan *m* bir oyun adı

topenanê *bnr* topanan

topgirtin *m* 1. top tutma 2. topu bloke etmek

top girtin */lgh* 1. top tutmak 2. topu bloke etmek

topik (I) *m* 1. topuz (bir şeyin elle tutulabilen çıkıntısı) 2. topuz, kundak (saç için) * *topika por* saç kundağı 3. tomar (topun içini silmekte kullanılan ucu fırçalı çubuk) ~ *öbek* öbek, küme küme, salkım salkım

topik (II) *rd* toparlak, kürevî ~ *a lambayê* lamba karpuzu

topik (III) *rd* 1. tombiş 2. tonton

topik (IV) *m* kuş tuzağı

topik (V) *bot/m* tepecik

topika *jinan nd* fındık kurdu gibi

topika *por nd* at kuyruğu

topikbûn *m* göbeklenme (marul, lâhana için; yaprakları büyüyüp sıklaşma)

topik bûn */lgh* göbeklenmek (marul, lâhana için; yaprakları büyüyüp sıklaşmak)

topikî (I) *rd* 1. toparlak, toparlacık, tombul, tombiş 2. tıkrız, tıknaz * *ew zîlamê topikî* hate mala me o tıknaz adam bize geldi 3. toplu, topluca (vücutça biraz dolgun) 4. altın topu (güzel ve tombul çocuk)

topikî (II) *rd* 1. yumru, yumuk, (şişkin, kabarıklık, yuvarlak biçimli) 2. göbekli (marul ve lâhana için)

topikî (III) *h* dertop ~ *bûn* dertop olmak ~ *kirin* dertop etmek

topikîbûn (I) *m* 1. toplasma (top durumuna gelme) 2. toparlaklaşma 3. tıkrızlaşma, tıknazlaşma

topikîbûn (II) *m* 1. yumrulanma, yumrulma 2. göbeklenme (marul, lâhana için; yaprakları büyüyüp sıklaşma)

topikî bûn (I) */lgh* 1. toplasmak (top durumuna gelmek) 2. toparlaklaşmak 3. tıkrızlaşmak, tıknazlaşmak

topikî bûn (II) */lgh* 1. yumrulanmak, yumrulamak 2. göbeklenmek (marul, lâhana için; yaprakları büyüyüp sıklaşmak)

topikîbûyîn (I) *m* 1. toplasma (top durumuna gelme) 2. toparlaklaşış 3. tıkrızlaşış, tıknazlaşış

topikîbûyîn (II) *m* 1. yumrulanış, yumrulayış 2. göbekleniş (marul, lâhana için; yaprakları büyüyüp sıklaşma)

topikîti (I) *m* 1. toparlaklık 2. tıkrılık, tıknazlık
topikîti (II) *m* yumruluk
topikkirin *m* 1. toparlaklaştırma 2. tıknazlaştırma 3. kundaklama, kundaklayış
topik kirin *l/gh* 1. toparlaklaştırma 2. tıknazlaştırma 3. kundaklamak (saçları toplayarak bağlamak)
topikkiri *rd* kundaklı (toplanık saçlı)
topiktopikî (I) *rd* 1. toptop 2. toparlak, tombul, tombiş
topiktopikî (II) *rd* yumuk yumuk
topisk *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına ilâştirip birdenbire ilâriye fırlatarak yapılan vuruş) ~ **lê dan** (an jî **xistin**) fiskelemek, fiske vurmak
topîn *m* zıbarma
topîn *l/gh* zıbarmak
topkêş *der/m* 1. topçeker 2. topçeker (top çeken hayvan veya araç)
topkîrin *m* 1. toplama, toplayış 2. toplama (matematikte) 3. toplama (bir araya getirme, düzene sokma) 4. top etme (yığın durumuna getirme)
top kirin *l/gh* 1. toplamak 2. toplamak (matematikte) 3. toplamak (bir araya getirmek, düzene sokmak) * **porê xwe top kir û kire binê şewqeyê** saçlarını toplayıp şapkanın altına koydu 4. top etmek (yığın durumuna getirmek)
topkîri *rd* toplu, toplanmış olan
top teqîn *l/gh* 1. top patlamak 2. *mec* patlamak (gizli kalması istenilen veya beklenmedik bir olay ansızın ortaya çıkmak)
topeyz *m* oyun topu
topograf *nd/nt* topograf
topografya *m* topografya
topolojî *m* topoloji
topolojik *rd* topolojik
toptop *rd* toparlak, tombalak
toptopik *m* 1. toparlak, toparlakça 2. yuvarlama (küfte vb. için)
topxane *der/m* 1. tophane 2. tophane (topçu askerlerin eğitildiği yer)
toq (I) *n* 1. tasma * **toqê kûçikê** köpek tasması 2. halka, çember 3. kağıt tekerlek çemberi ~ê (yekî) **ji stûyê xwe derxistin** (birinin) borcunu ödemek
toq (II) *m* 1. toka, saç tokası 2. broş 3. boyuna takılan zincir
toq (III) kabarma ~ **avêtin** kabarıp dökülmek * **dîwar toq avêtîye** duvar kabarmış
toqan *m* dehşet, yıldı, panik
toqandin *m* 1. dehşete düşürme, yıldırma, panîge verme 2. sindirme
toqandin *l/gh* 1. dehşete düşürmek, yıldırma, panîge vermek 2. sindirmek
toqandiyane *h* yılginca
toqandî *rd* 1. yılgin 2. sinik, sindirilmiş, korkutulmuş

toqandibûn *m* yılginlık
toqavêtin *m* kabarıp dökülmek
toq avêtin *l/gh* kabarıp dökülmek * **dîwar toq avêtîye** duvar kabarmış
toqavêtî *rd* kabarıp dökülmüş olan
toqbûn *m* çemberlenme
toq bûn *l/gh* çemberlenmek
toqe *m* toka ~ **ya por** saç tokası
toqekirin *m* tokalama
toqe kirin *l/gh* tokalamak
toqet *m* takat ~ **kirin 1)** takat etmek 2) *mec* cesaret etmek
toqil (I) *bnr* tovil
toqil (II) *bnr* teql û toqil
toqîn *m* 1. yıldı, dehşet, terör, tedhiş 2. dehşetlenme, dehşete düşme, panikleme, yılma 3. sinme
toqîn *l/gh* 1. dehşetlenmek, dehşete düşmek, paniklemek, yılmak 2. sinmek
toqîndar *rd* dehşetli, tedhişli
toqîner *nd/nd* terorist, tedhişçi
toqînerî *m* teroristlik, tedhişçilik
toqlanî *m* 1. takla, taklak 2. tepetaklak, tepetaklak ~ **bûn** tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak) ~ **kirin** tepetaklak etmek (veya devirmek)
toqlanibûn *m* tepetaklak olma, tepetaklak gitme (veya yuvarlanma)
toqlanî bûn *l/gh* tepetaklak olmak, tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak)
toqlanibûyîn *m* tepetaklak oluş, tepetaklak gidiş (veya yuvarlanış)
toqlanîdan *m* 1. takla atma (veya kılma) 2. tepetaklak olma, tepetaklak gitme (veya yuvarlanma)
toqlanî dan *l/gh* 1. takla atmak (veya kılmak) 2. tepetaklak olmak, tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak)
toqlanîkirin *m* tepetaklak etme
toqlanî kirin *l/gh* tepetaklak etmek
tor (I) *n* 1. dağ 2. bayır aşağı
tor (II) *m* 1. ağ * **tora masîyan** balık ağı 2. ağ, şebeke * **tora agahiyê** bilgi ağı * **tora ragihanê** haberleşme şebekesi * **tora ragihanê** iletişim ağı 3. *sp* ağ, file ~ **avêtin (...)** ağ atmak (veya bırakmak) * **ji bo ku masîyan bigire tor avêtîye** deryayê balık avlamak için denize ağ atmış ~ **berdan (...)** ağ atmak (veya bırakmak) ~ **kîşandin** ağ çekmek, ıgırıp çekmek ~ **li serê (yekî) gerandin** (birinin) başına çorap örmek, deke düşürmek ~ **a zanariyê** (an jî **ragihanzaniyê**) bilîşim ağı
tor (III) *bot/m* 1. göbek bağı 2. tevek (kavun, karpuz, domates vb. için) 3. iplik (fasulye gibi sebzelerin veya bazı meyvelerin lifi) 4. büyük demet bağı
tor (IV) *rd* 1. toy, torlak, işe alışık olmayan 2. toy, (gençliği sebebiyle görgüsüz ve beceriksiz olan) 3. aylak, avare, başıboş (işsiz,

boş gezen) ~ ~ 1) toy toy 2) aylak aylak ~ ~
ji xwe re gerin işsiz güçsüz dolaşmak, hay-
 mana beygiri gibi dolaşmak ~ ~ **a (yekî) bûn**
 keyif sürmek, keyif (birinin) keyfi olmak ~
û bor 1) aylak, avare **2)** çok toy ve yabani ~
û bor bûn 1) arpası çok gelmek, azınak **2)**
 pinekleme (hiç bir iş yapmadan oturmak)

tor (V) m tünec

tor (VI) rd yeşil, sarı arası renk; yeşilden çık-
 mış ama biçme çağına gelinmiş arpa ve
 buğday rengi * **genim hîna tor e meçine**
 buğday daha tam sararmamış biçme

tor (VII) mat/m tor

tora avê nd su şebekesi

tora çav ant/nd ağ tabaka, retina

tora masiyan nd balık ağı

torandin m 1. batırma **2.** çuvalanma, kaybetme

torandin l/gh 1. batırmak **2.** çuvalanmak,
 kaybetmek

torane h toyca ~ **borane** toyca

toranî rd 1. aylak, avare, başıboş (işsiz, boş
 gezen) **2.** tembel ~ ~ 1) aylak aylak **2)** tem-
 bel tembel

toranîbûn m 1. aylaklaşma **2.** tembelleşme

toranî bûn l/gh 1. aylaklaşmak **2.** tembelleş-
 mek

toranîbûyîn m 1. aylaklaşış **2.** tembelleşiş

toranîkirin m 1. aylaklaştırma **2.** tembelleştirme

toranî kirin l/gh 1. aylaklaştırmak **2.** tembel-
 leştirmek

toranîftî m 1. aylaklık **2.** tembellik ~ **kirin 1)**
 aylaklık etmek **2)** tembellik etmek

toraq m çökelek ~ **a baborî** bir tür değerli çö-
 kelek

toraqdark m çökelek sözme torbası

tora ragihandinê nd iletişim ağı

tora ragihanzanîyê nd bilişim ağı

torayî m toyluk

tora zanariyê nd bilişim ağı

torbe m torba ~ **tije kirin** altını pisletmek ~
morbe sandık sepet (eşya için)

torbik n torbacık

torbûn m toylanma

torbûn l/gh toylanmak

tordan m çuvalanma, kaybetme

tor dan l/gh çuvalanmak, kaybetmek

tore (I) rd maskara

tore (II) m 1. töre * **ji toreya bavê xwe der-**
ketiye âdet dışına çıkmış **2.** edeb, terbiye **3.**
 edebiyat, yazın ~ **ya dab û nêrîtan** davranış
 töresi, adabımuaşeret

tore (III) rd toy (gençliği sebebiyle görgüsüz
 ve beceriksiz olan)

tore (IV) m tür, çeşit

tore (V) bnr türe

torebûn m maskaralaşma, maskara olma

tore bûn l/gh maskaralaşmak, maskara ol-
 mak

torehez nd/nt edebiyat dostu

torehezî m edebiyat dostluğu

torekî ant/rd ağsı

torenenas fel/m töretanımaz, immoral

torenenasî fel/m töretanımazlık, immoralizm,

torenkî rd tuhaf, garip

toreparêz rd töreci

toreparêzî m törecilik

torero n torero, boğa güreşçisi

toretanî zo/nd bir kuş

torevan (I) nd/nt edebiyatçı, yazıncı

torevan (II) nd/nt ağcı (ağla balık avlayan)

torevanî m edebiyatçılık

toreyî rd 1. törel (töreye uygun) **2.** törel, töre-
 sel (töreyle ilgili) **3.** edebî, yazınsal

toreyîftî m törellik

torezan nd/nt törebilimci

torezanî m töre bilin

torf m turba (az çok kömürleşmiş bitkilerden
 oluşan yakıt)

torgî m uçkur (şalvarlarda kullanılan uçkur)

torik m 1. bıyık, asma bıyığı (asma gibi bitki-
 lerde, sarılıp tutunmaya yarayan sürgün) *

torika mēwē asma bıyığı **2.** iplik (fasulye gi-
 bi sebzelerin veya bazı meyvelerin lifi)

torim m deve yavrusu

torin (I) dir/rd 1. soylu, asil **2.** soylu, asil (iyi
 tanınmış, köklü bir aileden gelen)

torin (II) nd/nt torun

torinî m soyluluk, asalet, asillik

torî zo/h çakal (Canis aureus)

torî (II) zo/m su kenarlarında yaşayan bir kuş

torî (III) m toyluk

torik zo/h çakal (Canis aureus)

torin nd 1. asil, asılzade soylu **2.** güzellik, ya-
 kışıklı

torinî m 1. asillik, asilzadelik, soyluluk **2.** gü-
 zellik, yakışıklılık

toriftî m toyluk

torkî m bel bağı, m uçkur (şalvarlarda kullanı-
 lan uçkur)

torlî m dolu (yağış türü)

tormoz m fren

tormozkirin m frenleme

tormoz kirin l/gh frenlemek

tornado erd/m tornado

torne m torna

tornekar nd/nt tornacı

tornekarî m tornacılık

tornekirin m tornalama

torne kirin l/gh tornalamak

tornekirî rd tornalı, tornalanmış

tornevida m tornavida

tornîstan der/nd tornistan ~ **kirin** tornistan et-
 mek

toros; torosk bot/m yuvarlak acur

torpîdo der/m torpido, torpidobot

torpîl m 1. torpil **2.** mec torpil (kayıncı, arka)

torpîlavêj der/m 1. torpido, torpidobot **2.** tor-
 pil atıcısı

torpilkirin *m* torpilleme
torpıl kirin *l/gh* torpillemek
torqı *rd* hafifmeşreb
torqıtı *m* hafifmeşreblik
torş *m* kaydırak (kaydıracağı oyunu)
tort *m* tortu, çökelti
torte tortu (eritilmiş tereyağının altında kalan tortu)
tortor (I) *bot/m* bir yabani üzüm türü
tortor *rd* aylak, avare (işsiz, boş gezen) ~ ~ aylak aylak ~ ~ **gerin** aylak aylak gezmek
tortore *rd* aylak, avare, başıboş (işsiz, boş gezen, boş oturmayı seven, boş gezineyi seven)
tortoreti *m* aylaklık, avarelik, başıboşluk
tortoretikirin *m* aylaklık etme
tortoreti kirin *l/gh* aylaklık etmek
tortoreyi *m* aylaklık, avarelik,
tortori (I) *bot/m* bir tür üzüm
tortori (II) *rd* aylak, avare, işsiz güçsüz
tortorik (I) *ant/m* rektum, göden, göden bağırsağı
tortorik (II) *zo/n* çakal (Canis aureus)
tortortı *m* aylaklık, avarelik, başıboşluk
tortxwarı *rd* tortucu, her şeyin kötüsünü, dip-te kalanıyla yetinen
torum *nd* torum (deve yavrusu)
tor û bor *rd* toy, cahil
tor û borı *m* toyluk
torvan *nd/nt* ağcı (ağla balık avlayan)
torvanı *m* ağcılık
torxe *zo/m* çayır kuşu, tarla kuşu, toygır (Ala-uda arvenis)
toryûm kım/m toryum (kısaltması (Th)
tosil *n* ters (at, katır tersi)
tosı *bot/m* hoş kokusu olan dikenli bir ot
tosklaw *n* sihirbazlık aleti
tost *n* tost
toş (I) *m* an, lahza
toş (II) *m* felaket, musibet
toş (III) *m* birkaç kişiyle oynanan bir taş oyunu
toşbi *ant/m* bez, salgi bezi ~**ya** tîfê tükürük bezi ~**ya** tîroîdê tiroid bezi ~**ya** zençelokê tiroit bezi
toşil *n n* 1. kabuk * **toşilê darê** ağaç kabuğu * **toşilê zebeşe** karpuz kabuğu 2. zar * **toşilê pîvazê** soğan zarı
toşır *n* süt kaymağı
toşpi *bnr* toşbi
tot (I) *m* beceriksiz kadın (alayla)
tot (II) *m* çömelme, çömme ~**a xwe dan** çömmek
tot (III) *zo/nd* baykuş
totak (I) *zo/nt* duduk
totak (II) *rd* soğuk, sıcak davranmayan
totalek *m* merak
totalışk *m* ortada kalan, yapılmayan iş, yarım kalmış iş
totalitarizm *m* totalitarizm
totaliter *rd* totaliter, bütüncül

totaliteri *m* totaliterlik, bütüncüllük
totang *zo/nt* 1. duduk 2. zavalı
totani *zo/nd* bir tür kuş
totbûn *m* 1. apışma, çömelme, çömme 2. kıvrılma (dar bir yere büzülerek yatma)
totbûn *m* 1. yuvarlanma 2. itilme
tot bûn *l/gh* 1. apışmak, çömelmek, çömmek 2. kıvrılmak (dar bir yere büzülerek yatmak)
tot bûn *l/gh* 1. yuvarlanmak 2. itilmek
totbûyın *m* 1. apışma, çömeliş, çömme 2. kıvrılış (dar bir yere büzülerek yatma)
totbûyın *m* 1. yuvarlanış 2. itiliş
totdan *m* çömme
tot dan *l/gh* çömmek
totdayın *m* çömme
totem *sos/m* totem, ongün
totemîti *m* totemizm, totemcilik
totemîzm *sos/m* totemizm, totemcilik, ongüncülük
totemti *m* totemcilik, totemizm
toterik (I) *bnr* poçax
toterik (II) *m* tekerlek
totevedan *m* çömelme
tote vedan *l/gh* çömmek
totik (I) *zo/nt* duduk
totik (II) *n* kafa
totik (III) *bot/m* hatmi çiçeğine benzer ve bo-yu yarım metre kadar olan bir bitki
totik (IV) *m* 1. börek 2. delikli tandır ekmeği
totik (V) *m* çömelme
totikdan *m* çömme
totik dan *l/gh* çömmek
totikdayı *rd* çömmük
totikdayın *m* çömme
totikvala *rd* kafasız, boş kafalı, kof kafalı, kurru kafa, saman kafalı (akılsız kafa)
totikvalatı *m* kafasızlık, boş kafalılık, kof kafalılık, kuru kafalık, saman kafalılık
totikvedan *m* çömme, çömelme
totik vedan *l/gh* çömmek, çömmek
totikvedayı *rd* çömmük
totikvedayın *m* çömelme
totilê cinan *nd* küçük ekme, büyük poğaça
totirne *nd/rd* izbandut, uzun boylu ve iri
totirvan *bnr* notirvan
toti *zo/m* duduk
totik *m* düdük
totikvan *nd/nt* düdükçü
totkanı *m* diz kırarak çökme
totkirin (I) *m* çömelme
totkirin (II) *m* 1. yuvarlama, yuvarlatma 2. itme
tot kirin (I) *l/gh* çömmek
tot kirin (II) *l/gh* 1. yuvarlamak, yuvarlatmak 2. itmek
toto (I) *n* kafa * **ez di totoyê te de lê bixim?** kafandan vurayım mı?
toto (II) *sp/m* toto
totok *zo/m* bir tür kuş
totolo *m* yuvarlanma

totolobûn *m* yuvarlanma, yuvarlanış

totolo bûn *l/gh* yuvarlanmak

totolokirin *m* yuvarlama

totolo kirin *l/gh* yuvarlamak

toŧya *bnr* tûtya

toŧ *n* 1. tohum 2. *mec* atmık, sperm 3. *mec* tohum, soy, nesil, döl 4. *mec* tohum (ortaya bir sonuç çıkaran, bir sonucun ortaya çıkmasına sebep şey) ~ *avêtin* tohum atmak, tohum serpmek ~ *birandin* soyunu kurutmak ... ~ *bûn* bire ... vermek * *ev zeviya me deh toŧ* e bu tarlamız bire on veriyor ~ *reşandin* tohum ekmek ~ê *belkî hêşin nabe* iş belkiyle olmaz ~ê (...) *birandin* soyunu kurutmak ~ê *pirpirê* çok olan, çok biten şey için

toŧbîber *n* biber tohumu

toŧçin *nd/nt* tohum serpen, eken

toŧdank *m* tohumluk, tohum yeri

toŧdar *rd* tohumlu

toŧdarbûn *m* tohumlanma

toŧdar bûn *l/gh* tohumlanmak

toŧe *bnr* tobe

toŧek *rd* bol tohumlu

toŧê *kinfan nd* çedene, çetene

toŧê xursî *nd* tütün cinsi

toŧfiroş *nd/nt* tohumcu (satan-kimse)

toŧfiroşî *m* tohumculuk

toŧil *ant/m* 1. zar * *toŧila hêkê* yumurta zarı 2. *biy* çeper, zar 3. *bot* zar, kütikül * *toŧila pî-vazê* soğan zarı 4. kabuk * *toŧila fîringiyê* domates kabuğu * *toŧila darê* ağaç kabuğu

toŧila derve *bot/nd* dış zar

toŧila duyemîn *bot* ikinci zar

toŧila mêjî *nd* beyin zarı

toŧila navê *bot/nd* iç zar

toŧila tenik *nd* ince zar

toŧilik *bot/n* başçık, haşefe

toŧilî *ant/rd* 1. zarsı 2. *bot* zarsı

toŧî *m* atmık

toŧisot *n* biber tohumu

toŧkirin *m* tohumlama, tohum ekme

toŧkirin *l/gh* tohumlamak, tohum ekmek

toŧkiri *rd* tohum serpilmiş olan

toŧrind *nd/nt* asilzade, soylu

toŧrindî *m* asilzadelik, soyluluk

toŧxerdel *m* hardal tohumu

tox (I) *n* aşık kemiğinin çukur kısmı

tox (II) *m* tasma

tox (III) *m* bayrak

tox (IV) *nd* mat ve kapalı renk

toxavk *m* süt kaymağı, krema (sütün yüzünden toplanan yağlı katman)

toxim *n* 1. tohum 2. *mec* tohum (soy sop, döl, nesil) 3. *mec* tohum (ortaya bir sonuç çıkaran, bir sonucun ortaya çıkmasına sebep şey)

toximavêtin *m* tohum ekme, ekim

toxim avêtin *l/gh* tohum ekmek

toximdar *rd* tohumlu

toximdarbûn *m* tohumlanma

toximdar bûn *l/gh* tohumlanmak

toximfiroş *nd/nt* tohumcu (satan kimse)

toximfiroşî *m* tohumculuk

toximkirin *m* tohumlama

toxim kirin *l/gh* tohumlamak

toxm *bnr* toxim

toxmav *m* sperma, sperm

toz *m* 1. toz 2. toz (çok küçük parçacıklara bölünmüş herhangi bir madde) * *toza kerkîtê* kükürt tozu 3. *argo* beyaz (uyuşturucu madde) 4. *rd* toz (toz durumunda olan) ~ *girtin* 1) toz kapmak, tozlanmak 2) tozunu almak (veya atmak, silmek veya silkelemek) ~ *hildanî* toz almak (tozunu temizlemek) ~ *hildan* tozunu almak (veya atmak, silmek veya silkelemek) ~ *jê weşandin* tozunu almak (veya atmak, silmek veya silkelemek), dövmek, hırpalamak ~ *rakirin* toz koparmak ~ *û dûman* toz duman ~ *û dûman berî nava hev dan* 1) tozu dumana katmak 2) tozu dumana katmak (ortalığı alt üst etmek) ~ *û dûman rakirin* tozu dumana katmak ~ *û telaz* toz duman, toz toprak ~ *û tibar* (an jî *tubar*) süprüntü ~ *û xebar* (an jî *xebr*) toz duman ~ *û xewar* toz duman, toz toprak ~ *û xubar* toz toprak, toz duman ~ *û xwelî* toz toprak ~ *a diranan* diş tozu, diş parlatma tozu ~ *a hesfî* kemik tozu ~ *a sabûnê* sabun tozu ~ *a zimpereyê* zımpara tozu

toza kulîlkan *bot/m* çiçek tozu, polen

toza spîkirinê *kîm/nd* kireç kaymağı

tozan *m* 1. tozan 2. toz toprak karışımı esen rüzgâr ~ *a berfê* toz toprak karışımı esen rüzgâr

tozbûn *m* tozarma, tozlaşma

toz bûn *l/gh* tozarmak, tozlaşmak

tozbûyîn *m* tozariş, tozlaşış

tozdar *rd* tozlu

tozek *rd* birazcık, azıcık

tozfiroş *nd/nt* uyuşturucu satıcısı (argo)

tozger *nd/nt* tozcu

tozgirtin *m* tozlanma

toz girtin *l/gh* tozlanmak

tozgirtî *rd* tozlu, tozlanmış olan

tozhildan *m* toz alma (eşyalar üstündeki tozu alma)

toz hildan *l/gh* toz almak (eşyalar üstündeki tozu almak)

tozik *n* 1. toz 2. tozuntu 3. zere, toz zeresi ~ *a mirinê* ölü toprağı

tozika kulîlkê *bot* çiçek tozu

tozikî *rd* tozlu, tozluca

tozil *m* toz, ufak toz ~ *dûman* toz duman

tozî *m* dilim

tozîn *rd* tozdan

tozkêş *rd* 1. toz çekici 2. *m* elektrik süpürgesi

tozmij *rd* 1. toz emici 2. *m* elektrik süpürgesi

tozqal *m* zere

tozqedran *m* hasat bitim zamanı

tozrakirin *m* tozuma, tozutma
 toz rakirin *l/gh* tozumak, tozutmak
 trafik *m* trafik
 trafo *m* trafo
 trahom *m* trahom
 trajediyane *h* trajedik
 trajedi *wj/şn* trajedi, ağılatı
 trajedînivîs *nd/nt* trajedi yazarı
 trajedyä *m* tragedya
 trajik *rd* trajik
 trajikomedî *m* trajikomedî
 trajikomik *m* trajikomik
 trake *zo/m* trake
 trakit *m* trakit
 traktor *m* traktör
 traktorvan *nd/nt* tratörücü
 trampet *m* trampet, trampete
 trampetjen *nd/nt* trampetçi
 trampetjenî *m* trampetçilik
 tramplen *m* tramplen
 tramvey *m* tramvay
 transandantal *fel/m* transandantal
 transandantalizm *fel/m* transandantalizm, deney üstüçülük
 transatlantik *m* transatlantik
 transeksuel *rd* transeksüel, dönme
 transeksuelli *m* transeksüellik, dönmelik
 transfer *sp/m* transfer
 transformasyon *psi/m* transformasyon, dönüşüm
 transformator *fiz/m* transformatör, dönüştürücü
 transformîst *rd/nd* transformîst, dönüşümcü
 transformizm *fel/m* transformizm, dönüşümcülük
 transfüzyon *m* transfüzyon, kan aktarımı
 transistor *m* transistor
 transit *m* transit ~ derbas bûn transit geçmek
 transkripsiyon *m* transkripsiyon, çevriyazı
 transkripsiyoner *nd/nt* transkripsiyoner, çeviri yazıcı
 transliterasyon *m* transliterasyon, harf çevirisi
 transplantasyon *bi/m* transplantasyon organ nakli, organ aktarımı
 transport *m* transport
 trapez *m* trapez
 trapezvan *nd/nt* trapezci
 trapezvanî *m* trapezçilik
 traş *m* 1. traş (saç, sakal traş etme) 2. traş (traş zamanı gelmiş saç veya sakal) 3. yontma ~a serî saç traşı
 traşbûn *m* traş olma
 traş bûn *l/gh* traş olmak
 traşbüyî *rd* traş edilmiş, traş olmuş
 traşbüyîn *m* traş oluş
 traşkirin *m* 1. traş etme, traşlama, yülüme 2. yontma, traş etme (taş vb.)
 traş kirin *l/gh* 1. traş etmek, traşlamak, yülüme 2. yontmak, traş etmek (taş vb.)

traşkirî *rd* 1. traşlı 2. yontma, yontuk * pênûsa-traştî yontuk kalem
 traşnebüyî *rd* sakallı, sakal traşı olmamış olan
 traştin *m* 1. traşlama, traş etmek (saç, sakal gibi) 2. traşlama, yontma (taş vb.)
 traştin *l/gh* 1. traşlamak, traş etmek (saç, sakal gibi) 2. traşlamak, yontmak (taş vb.)
 traştî *rd* 1. traşlı, traş edilmiş (saç, sakal gibi) 2. traşlı, yontuk
 travers *m* travers
 traverten *jeo/m* traverten
 travma *m* travma
 travmatolojî *bi/m* travmatoloji
 trebzän *m* bir tür lastik ayakkabı
 trembêl *m* araba
 tren *bnr* trê
 trençkot *m* trençkot
 treyler *m* treyler
 trê *m* tren ~a banliyo banliyö treni ~a lezgîn sürat katarı
 trêna bar *nd* marşandiz
 trêna motordar *nd* mototren
 tribûn *m* tribün ~a şerefê şeref tribünü
 trigonometrij *m* trigonometri
 trigonometrik *rd* trigonometrik
 triko *m* triko
 trikosefal *zo/m* trikosefal
 trikotaj *m* trikotaj
 trikotajker *nd/nt* trikotajcı
 trikotajkerî *m* trikotajcılık
 trilojî *wj/m* triloji, üçleme (bir yazarın konu ve fikri yapı olarak birbirini izleyen üç eseri)
 trilyon *m* 1. trilyon (bin milyar) 2. trilyon (bu sayının adı)
 trio *mzk/m* 1. trio, üçlü 2. trio, üçlü (bu parçayı çalan üç kişilik müzik grubu)
 tripoli *m* tripoli
 triportor *m* triportor, üç teker
 triptik *m* triptik (otomobiller için verilen geçici gümrük belgesi)
 trişin *zo/m* trişin (Trichinella spiralis)
 triton *kim/m* triton
 trityûm *kim/m* trityum (kısaltması T)
 trolleybus *m* trolleybûs
 trom *as/m* tromp
 trombon *mzk/m* trombon
 trombonjen *nd/nt* tromboncu
 trombonjenî *m* trombonculuk
 trompet *mzk/m* trompet
 trompetjen *nd/nt* trompetçi
 trompetjenî *m* trompetçilik
 tropika *erd/m* tropika
 tropikal *erd/rd* tropikal
 tropizm *biy/m* tropizm, doğrulum
 troposfer *m* troposfer
 trost *m* tröst
 troyka *m* troyka
 truk *m* trük
 trup *m* trup

trûmpe *m* tulumba

tu (I) *h* 1. hiç (olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştirir) 2. hiç (soru cümlelerinde belirsiz zamanı belirtir) * **hûn tu çûne nêçîrê?** hiç ava gittiniz mi? 3. hiç (bir soruya açık bir cevap verilmek istenmediğinde cevap cümlesinin başına getirilir) * **te çi dît -tu ne gördün?** -hiç 4. tek (yalnız bir) * **tu kesek nîn e** tek bir kişi yok 5. *rd* hiçbir * **Nevîn ji tu mirovî re kîn nekudirandibû** Nevîn hiçbir insana kin gütmemişti 6. *rd* hiçten (çok değersiz, önemsiz) ~ **agir bêdû nîn e** dumansız hiçbir ateş yok ~ **car 1)** asla 2) hiçbir vakit, hiçbir zaman, bir günden bir güne, ömrü billâh ~ **cara Xwedê** ömrü billâh, hiçbir vakit ~ **çêrek nema ku kirin** ağzına geleni söylemek ~ **fırqeke me ji hev nîn e** (an *ji tune*) yoktur birbirimizden farkımız ~ **heyatek nêdan hev** hayatı birbirine zindan etmek ~ **ji destan nehatin** elden bir şey gelmemek ~ **ji hiç de** * **dersên wê tu ji ne baş in** dersleri hiç de iyi değil ~ **kar û îşê Xwedê nake** işsiz güçsüz, aylak aylak dolaşiyor ~ **kes hiç kimse, kimsecik** * **îro yekşem e, li kuçeyan tu kes nîn e** bugün pazar, sokaklarda hiç kimse yok ~ **kes bi qandî dê li ser mirov naşewite** ana gibi yâr olmaz, Bağdat gibi diyar olmaz ~ **kes ji xêrê naçe dêrê** hiç kimse boş yere birşeyler yapmaz, mutlaka çıkarı içindir ~ **kesî c** hiçbir (olumsuz cümlelerde “bir tanesi bile” anlamında kullanılır) ~ **nîn e hiç yok** ~ **pirxêlî tune ku dû tê re dernekevê** hiç tûtmeyen baca yok ~ **qulek nehiştin** (an *ji neman*) lî gerin delik deşik aramak ~ **serê meêşe destmalê ne-avêje** ağırmıyan başını bağlama ~ **se ji kiloran nareve** hiç bir it kemikten kaçmaz ~ **tişt jê fehm nekirin** (bir şeyden bir şey) anlamamak ~ **tişteki vesarî yê (yekî) tune bûn** gizlisi saklısı olmamak

tu (II) *c* sen (bükünsüz hali) * **bes tu bixwaze** yeter ki sen iste ~ **barê hêkan lê bikî nali-ve** eski tavrını değiştirmek ~ **beranê bisko bûyayî tu dê li ber derê bavo bûyayî** becerikli olsaydın elaleme çalışmazdın ~ **berê (yekî) bi ku de bikî nabêje na** başına vur, ağzından lokmasını al elinden ~ **bêminet î** geleni ardına koma ~ **bêminet î ji bavê xwe de elinden geleni ardına koma** ~ **bi axaftin î** sözünü kesiyorum!, kusura bakma ~ **bi erda reş de herî yere batasica** (veya yere bat-sın) ~ **bi esehiya (...)** nizanî kazın ayağı öyle değil! ~ **bi kê re rabî rûnî tu dê kurme wî hilînî** körle yatan şaşı kalkar ~ **bi ku de biavêjî weqî çar tuxt e** okka her yerde dört-yüz dirhem ~ **bi qedrê** (an *ji xatirê*) Xwedê

bikî Allah aşkına ~ **bi qurbana wî şîrê spî bibî** seni bunun (...) hatırı için bağışlıyorum * **dayê tu bi qurbana şîrhe spî bibî ku te daye min** anne seni bu ak süt için bağışlıyorum ~ **bi serê pozê (wî) bigirî ruh dide** bur-nunu sıksan canı çıkacak ~ **bi wî Xwedayî bikî** Allahı (veya Allahını) seversen ~ **bi xe-ber î** sözünü kesiyorum!, kusura bakına ~ **bi xeberdan î** sözünü kesiyorum!, kusura bakma ~ **bi xêr (û xweş) hatî** hoş geldin ~ **bi xêr hatî -xêrdar bî** hoş geldin -hoş bulduk ~ **bi Xwedayê xwe bikî** Allahı (veya Alla-hını) seversen ~ **bi Xwedê bikî 1)** Allah aş-kına * **tu bi Xwedê bikî, xwe ji pêşiya min hilîne** Çekil karşımdan, Allah aşkına 2) Al-lahı (veya Allahını) seversen ~ **biavêjî avê** su içinde, sokağa atsan * **tu vê biavêjî avê jî bi pênc milyon dike** bunu sokağa atsan beş milyon eder * **tu biavêjî avê ev pirtûk pênc milyon dike** bu kitap su içinde beş milyon eder ~ **biavêjî ber se** (an *ji kûçikê*) **jî naxwe** köpeğe atsan yemez ~ **biavêjî ber se (kûçikê), se (kûçik) naxwe** ite atsan ye-mez ~ **bihêjî ha ha** deyinca ~ **biçî erş tu dê werî ser tejê reş** tilkinin dönüp dolayışp ge-leceği yer kürkü dükkandır, bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge, sonunda yakalanırsın çekirge (veya üçüncüsünde avucu-ma düşersin çekirge) ~ **bidî kûçikê** (an *ji se*) **jî naxwe** köpeğe atsan yemez ~ **bidî kûçikê** (an *ji se*), **kûçik (se) naxwe** ite atsan yemez ~ **bidî tîzan (tîzikan) nedî tîzan (tîzikan) tû dê bidî heqê dîzikan** (an *ji barê gûzan*) bu işin uçarı kaçarı yok ~ **bigirî negirî edî venagere** ağlamak para etmez ~ **(wî) bihêle** bırak ki (saymasak, hesaba katmasak) ~ **bihiş î bê hiş î** aklın başında mı? ~ **bilind baz dayî nizm ketî** yaya kaldın tatar ağası ~ **bûyî pîra paşiya koçê** geçti Bor'un pazarı sür eşeğini Niğde'ye (veya geçti Bor'un pa-zarı) ~ **çavê min bî!** gözünün yağını yiye-yim! ~ **çi biçînî, di kodikê de wê dibînî** ne ekersen onu biçersin ~ **çi biçînî, tu dê wî bi-çînî** (an *ji hilînî*) ne ekersen onu biçersin ~ **çi bikî tûr, tu dê wî derînî** ne ekersen onu biçersin ~ **çi bixwazî 1)** ne istersen 2) tatlısı tuzlusu (değişik, bol ve çok yiyeceğin bu-lunduğu sofrâ) ~ **çavê min bî** gözünün yağı-nı yiyeyim ~ **çi çax bibêjî ha, hazir e** ha de-yince ~ **çi dibêjî b** efendim (anlaşılmayan bir sözü tekrarlatmak veya karşındakinin ne düşündüğünü sormak için söylenir) * **ev çi tişt e yawo, tu çi dibêjî?** bu olacak iş de-ğil, efendim? ~ **çi diçî û tê, wî tînî rastê** ne diye ikide bir onu gündeme getiriyorsun ~ **çi li hev digolîbînî** lâfi geveleme ~ **çi qas lê**

dinêrî hê bi xweşikîya wê dihesî baktıkça alır (güzelliği birdenbire göze çarpmayan) ~ **çi qas li dinyayê bîmînî tu dê ji xwe re ecêban bibînî** dünyanın ucu uzundur ~ **çi têxî beroşê tu dê wî bixwî ne** ekersen onu biçersin ~ **çîma nîtirî yî?** niye suratın asık? ~ **çîma xeman dixwî?** tasası sana mı düştü? ~ **delalê berdîlê xwe veşêrî** sevdiğin ölsün ~ **derdê giran nebînî dert görmeyesin ~ yê çi bikî!** ne olacak! * **tu yê çi bikî, gula taxê** ne olacak kenarın dilberi ~ **dê êdî çi bikî** ne yaparsın ki (veya ne yapmalı ki) ~ **dê herî û herî jî** tıptış tıptış yürümek (isteristemez bir yere gitmek veya ayrılmak) ~ **dê min ji xwe re bibînî** önüne dikilmek (karşısındakine engel olmak istendiğinde söz ve davranışıyla göstermek) ~ **di gorê de nesitirî** mezarda bile rahat yüzü görmeyesin ~ **di nav xweşiyê** (an ji xêrê) **de bî hoş bulduk * tu bi xêr hatî -tu di nav xweşiyê de bî -hoş geldin -hoş bulduk ~ di nav xêrê de bî sefa** (veya sefalar) bulduk ~ **dîaxivî** (dipeyivî an ji qise dikî) **tu nîzanî tu çi dibêjî** akım derken bokum demek ~ **dibêjî** demek * **tu dibêjî ji niha û pê de dê were?** bundan sonra gelir mi dersin? ~ **dibêjî hema bila ji kulekê de bê bikeve devê min** armut piş ağzıma düş! ~ **dibêjî qey 1)** sanki **2)** benzeinek, sanısını uyandırmak * **tu dibêjî qey vî zîlamî ara q vexwariye** bu adam rakı içmişe benziyor ~ **dibêjî qey avo** (an ji sidê) **ye mekik** gibi ~ **dibêjî qey bi per û bask e, difire** kuş kanadıyla gitmek ~ **dibêjî qey bînahiyên te kê m bûne** şeşi beş görmek ~ **dibêjî qey boxçeya ji parçeyan e** parçalı bohça gibi ~ **dibêjî qey cin û perî jê re tîştan dibêjin** cin fikirlilikli olmak ~ **dibêjî qey cin û perî lê xisitîn** cin çarpmışa dönmek ~ **dibêjî qey çivîk e** kuş gibi (çok eline, ayağına çabuk) ~ **dibêjî qey Decal li pey e** kelle götürür gibi ~ **dibêjî qey dikê qoqo ye** horoz gibi (kabadayca davranan erkekler için kullanılır) ~ **dibêjî qey eşqîya ye** eşkiya gibi ~ **dibêjî qey hevrişîm e** ipek gibi (çok ince, parlak ve yumuşak) ~ **dibêjî qey eynî hêkek** (an ji sêvek) **bûne, te ew di nav de kiriye du cihan** bir elmanın yarısı o, yarısı bu ~ **dibêjî qey eynî qutî ye** kutu gibi (küçük fakat kullanışlı ve şirin) ~ **dibêjî qey ê serê çîya ye** dağdan inme, eşkiya gibi ~ **dibêjî qey hemam e** hamam gibi, halvet gibi (çok sıcak yer) ~ **dibêjî qey gotîne (wî) ji nava qûranê** derketine çok yerinde sözler sarfetmek ~ **dibêjî qey gûza hindê xwariyê** çok berak ve güçlü sese sahip olmak ~ **dibêjî qey heşr û nîzam e** kıyamet kopmak (bir

yerde çok gürültü ve telâş olmak) ~ **dipêjî qey hêk pê re ye** yerinde durmak nedir bilmeyen ~ **dibêjî qey ji ber xelayê filitîye** kıtlıktan çıkmış gibi (yemek) ~ **dibêjî qey ji bo hev çêbûne** birbiri için yaratılmış olmak ~ **dibêjî qey ji çîya de hatiye** dağdan inme ~ **dibêjî qey ji esmanan de hatiye xwarê 1)** gökten zembille mi indi (Tanrının özel olarak gönderdiği, saygınlık görmesi gereken kişi mi?) **2)** gökten zembille mi indi (uğraşınadan, didinmeden, kendiliğinden mi türedi?) ~ **dibêjî qey ji pozê şeytên ketiye** afacan, piç fırlama, yaramaz ve zeki çocuk ~ **dibêjî qey ji xelayê filitîye** kıtlıktan çıkmış gibi (yemek) ~ **dibêjî qey ji xelayê hatiye** kıtlıktan çıkmış gibi (yemek) ~ **dibêjî qey kerametê (te) hene** abdala malum olur ~ **dibêjî qey kerametên we hebûn** keramet buyurdunuz (veya keramette bulundunuz) ~ **dibêjî qey kiloyek derman** (an ji boyax) **di xwe daye** boyacı küpüne girmiş gibi ~ **dibêjî qey kuliyan piyê te xwariye** kağı gibi gitmek ~ **dibêjî qey li çîya mezin bûye** dağda büyümüş ~ **dibêjî qey li esmanan nîskan tov dike** kazık yutmuş gibi ~ **dibêjî qey (filan kes) makîne ye** makine gibi adam ~ **dibêjî qey malê** (an ji cotgeha) **bavê wî ye** babasının (veya babalarının) çiftliği ~ **dibêjî qey minare ye** minare gibi ~ **dibêjî qey nûrî ye** ölü gibi ~ **dibêjî qey monik di dest û piyên (wê) de tune** bûn eline ayağına üşenmemek ~ **dibêjî qey navika wan bi hev ve ye** göbeği biriyle bağlı (veya beraber kesilmiş) ~ **dibêjî qey navoka hev birîne** aralarından su sızmamak ~ **dibêjî qey nîskan li esman tov dike** oklava (veya baston) yutmuş gibi ~ **dibêjî qey rewta helhelê ye** fasulye sığı gibi ~ **dibêjî qey şeytan e** şeytanın kış bacağı (veya art ayağı) ~ **dibêjî qey te hêk** (an ji sêv) **di nav de kiriye du cihan** bir elmanın yarısı o, yarısı bu ~ **dibêjî qey te pereyê** (an ji perekê) **xwe tê daye** bahşış (veya beleş) atın dişine bakılmaz ~ **dibêjî qey tu pêlî hêkan dikî** kağı gibi gitmek ~ **dibêjî qey xwelî pê de hatiye** bêngîngirin üstüne ölü toprağı serpilmiş gibi ~ **dibêjî qey werîşê sixrê ye** yallı gibi (veya Arabin yallıslığı gibi) ~ **dibêjî qey Xwedê (yekî) li ber beravê daye** anasından doğduğuna bin pişman (çok tembel, üşüngeç) ~ **dibêjî qey Xwedê (wî) li kuçeyê daye** göbeği sokakta kesilmiş ~ **dibêjî û pê naynî** adamakla mal tükenmez ~ **didî pêşiyê bi gezan tê, tu didî pey bi refesan tê** önüne geleni kapar, ardına geleni teper ~ **dilê min î?** keyfimin kahyası mısın? ~ **dixwazî ku...** ister misin? * **tu dix-**

wazî ku niha bavê te çûbe malê ister misin şimdi baban eve gitmiş olsun ~ dipeyîvî tu nizanî tu çi dibêjî akım derken bokum demek ~ dîzik î qey tu bipelişî! (arkasında veya sırtında) yumurta küfesi yok ya! ~ Eysîk î, bi xwe şîk î buluttan nem kapan ~ ezîzê berdîlê xwe veşêrî sevdiğin ölsün ~ fîtîkê lê bixî wê xwîn ji rûyê (wî) biavêje yanagından kan damlamak ~ fîtîkê li rûyê (yekî) bixî xwîn jê tê yüzünden kan damlamak ~ geriyayî geriyayî te ev dît bula bula bunu (onu, bir şeyi, bir kimseyi) bulmak (en kötü şeyi seçmek) ~ hatî ağır? ateş almaya mı geldin?, ce demeye mi geldin? ~ her bişî a-ferin, çok yaşa, aşk olsun ~ her hebî! var ol, sağ ol, berhudar ol! ~ herî erş tu herî ferş tu dê werî ber gunîkê reş bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge, sonunda yakalanırsın çekirge (veya üçüncüsünde avucuma düşersin çekirge) ~ herî ser tenesoyê (an jî mevşenê) tenesire gelesin ~ heta bibêjî istediğin kadar, oldukça ~ hewcedarî min î sen bana muhtaçsın ~ heyî ~ seni gidi seni (veya seni seni) ~ hezar salî bî dünya durdukça durasın ~ hezar xêrî ji bazara xwe bibînî! bildiğinden şaşma! ~ hê dûrî çem î tu xwe hildidî dereyi görmeden paçaları sıvamak ~ ins î an jî cins î in misin, cin misin ~ jê xeydan î, radîbî xedrê digihîni xwe gâvura kızıp oruç yemek (veya bozmak) ~ ji ba bavê xwe ve bêmint î elinden geleni ardına koma ~ ji çi birevî tu dê di wî bigerî istemediğin neyse o başına gelsin ~ ji gerê têyî ez ji gerefenê têm sen giderken ben biliyordum ~ ji gerê têyî ew ji gerefenê tê tereciye tere satmak ~ ji kerê de bikevî *argo* Allah belanı versin ~ ji sola xwe re dibêjî müsterih ol, benden lâf çıkmaz ~ karê ber xwe bike işine bak! (sen karışma) ~ keran li ba keran girê bidî ji hev hînî fis û tiran dibin *argo* üzüm üzüm baka baka kararır ~ kevir biavêjî çiravê wê peşkê bêne te yılanı dokunursan sana sokar ~ kezeba xwe bidî ber bayê kur hênîk nebe dermdine derman bulamıyasan ~ kêr lê bixî xwîn jê nayê kaskatı kesilmek, donup kalmak ~ kîjan kevirî bilind dikî di binî de ye hangi taşı kaldırırsan, altından çıkar, bin tarakta bezi olmak (her işe karışır) ~ ku ez ji te re bibêjim efendime söyleyeyim ~ kur bî bi bavê xwe de baban ôle (kadınlar birbirine bedduada bulundukları zaman söylerler) ~ lê! 1) bak! (şaşma anlatır) 2) bak! (küçümsemeyi bildirir) * tu li aqîlê mêrik adamın aklına bak 3) bak bak! (şaşma bildirir) 4) bak sen ha! 5) a (acıma, üzülmeye, şaşmayı bildirir) * tu lê çi qas xweşîk e a ne güzel ~ lê

binêre! 1) işe bak 2) bak bak! (şaşma bildirir) * tu lê binêre, çi qewimiye, haya me jê nîn e bak bak neler olmuş da habermiz yok 3) vay anasını! (veya vay canına) ~ li ba kê bimînî tu dê kurmê wî hilîni kır atın yanından duran ya huyundan ya suyundan ~ li ber guleyan herî kurşunlara gelesin ~ li ber serê (yekî) li defê bixî jî hişyar nabe davul çalsan işitmez (uykusu çok ağır) ~ li defê bixî jî deng naçê davul çalsan işitmez (çok ağır) ~ li hikmeta Xwedê binêre Allahın hikmetine (veya işine) bak ~ li işê xwe binêre! 1) işine bak! (görevini, işini sürdür) 2) işine bak! (sen karışma) ~ li işê Xwedê binêre Allahın işine bak ~ li karê (işê) xwe binêre! 1) işine bak! (görevini, işini sürdür) 2) işine bak! (sen karışma) ~ li ku mala bayan li ku daha çok var ~ li me kêmbûyî! bir sen eksiktin! ~ li mezelan razêyî tu dê xewnan jî bibînî körle yatan şaşı kalkar ~ li sihûda (an jî şansê) me (binêre) aksi tesadüf (e bak) ~ li telê (wî) binêre, ~ li kurm û tebetê (wî) binêre bacak kadar boyu var türlü türlü huyu var ~ li telê xwe nanêrî saçına başına bakmadan ~ li vî alî bixî, aliye dinê dide berê kafasına vur, ekmeğini elinden al ~ li vî karî (işî) işe bak! ~ li xwarina tirî digêrî an li kuştina rezvan? niyletin üzüm yemek mi veya bağcıyı öldürmek mi? ~ lome anîn ser her tiştî üzümün çöpü armudun sapı var demek ~ mûyekî jê bikişîni di şûnê de dê don biavêjeçok semiz, yağlıtavlı olmak ~ nabêjî 1) meğer, meğerse * tu nabêjî, ew zîlam diz bûne! meğer adamlar hırsızlarmış * tu nabêjî polis in meğer polislermiş 2) öyle, demek öyle * tu nabêjî wisan e? niye öyledir demiyor-sun? ~ nebînî çêtir e 1) görmesen iyi olur 2) görme! (aşırılık anlatır) * tu xanî nebînî çêtir e, wê dilê te pê bişewite evi görme, i-çin yanar ~ negihîyê (an jî negihîyê)! yetişme (veya yetişmemesi) ~ nekî ez nekim îcar wê kî bike? sen ağa ben axa koyunları (veya inekleri) kim sağa? ~ nemirî heta roja te tê varol, çok yaşa, bravo ~ nizanî mala dawetê kîjan e, te ra kiriyê kevcîyê xwe hariçten gazel okumak veya atmak (bir konuşmaya yersiz ve zamansız katılmak) ~ nizanî mala dawetê ku der e, tu radîkî kevcîyê xwe çizmeden yukarı çıkmak ~ nizanî mala dawetê li ku ye tu radîkî kevcîyê xwe! abacı kebeci ara yerde sen necî? ~ patika xwe dibînî tu (wî/wê) nabînî enseni gürsen bile istediğini göremezsın ~ pêlî çavê min bike hoş geldin ~ pîr û kal bî pîr ol ~ qet xêrê (ji xwe) nebînî boyu (bosu) devrilsin (veya devrilesi) ~ qey ji me re jî nadî gotinê bize de mi lolo?

~ rast dibêjî? sahî mi, esah mi, öyle mi ~
rûn birêjî rûn tê hilanîn! bal dök de yala!
 (bir yerin çok temiz olduğunu anlatır) ~ **sax**
 ez bi silamet sen sağ ben selâmet ~ **sebra**
Xwedê bike sen dur hele ~ **sing dikutî** ev ci-
 har **diavêjê** cevabı hazır olmak ~ **ter nebî**
 gebe kalmıyasan ~ **teyr î ez xak im** sen ba-
 na muhtaçsın ~ **tiştan ew qas mezin dikî**
 habbeyi kubbe yapmak ~ **û van deran?** han-
 gi rüzgâr seni attı? ~ **û Xwedê** Allahımı se-
 versen ~ **wan bikî coniyekî bikutî jî wê**
xwîna her kesî li aliyekeî here ikisini bir ka-
 zana koysalar kaynamazlar ~ **were** belki * **tu**
were bixeyde! belki küser! ~ **xeber didî tu**
nizanî tu çi dibêjî akım derken bokum de-
 mek ~ **xêr jê nebînî!** haram olsun! ~ **xêrek**
ji bazara xwe bibînî bildiğinden şaşma! ~
xêrekê jî wî aqilê xwe bibînî (şaka) aklınla
 bin yaşa ~ **Xwedayê xwe bihebînî** Allahı
 (veya Allahını) seversen ~ **Xwedê** Allahına,
 Allah aşkına ~ **xweliyê biavêjî nakeve** erdê
 ığne atsan yere düşmez ~ **xweş** sizlere ömür,
 başınız sağ olsun ~ **xweyê xwarîna xwe yî,**
te çi jê ye üzümünü ye de bağıni sorma ~ **yê**
çi bikî! ne olacak! * **tu yê çi bikî, gula taxê**
 ne olacak kenarın dilberi ~ **yê herî û herî jî**
 tıptı tıptı yürümek (isteristemez bir yere git-
 mek veya ayrılmak) ~ **zanî** Allah selâmet
 versin (keyfin bilir)

tual *m* tual, tuval

tualet *m* 1. tuvalet (süslü kadın elbisesi) 2. tu-
 valet (kademgeh, abdesthane)

tubar *m* türap, toprak, toz

tuberkulîn *m* tüberkülin

tuberkuloz *bj/m* tüberküloz

tu car *h* asla, hiçbir zaman

tucar *nd/nt* tüccar ~ê **qozeyan** kozacı

tucarî *m* tüccarlık

tuf *m* tûf

tufal *rd* tifil

tufek *m* tüfek

tufeng *m* tüfek

tufî hey *b* yuh sanha, tuh sana

tuh *b* yazık (kınama anlatır) * **tuh ji te re ya-**
 zık sana

tuhafiye *m* tuhafiye

tuhafiyefiroş *nd/nt* tuhafiyeci (satan kimse)

tuhafiyefiroşî *m* tuhafiyecilik

tuhmer *bot/m* bir üzüm türü

tuk *n* kaymak, yoğurt kaymağı gibi

tu kes *h* hiçkimse, kimsecik

tu kesî *c* hiçbirisi (olumsuz cümlelerde "bir ta-
 nesi bile" anlamında kullanılır)

tular *m* hol

tulbend *bnr* dolbend

tule *bnr* tüle

tu lê b 1. bak sen 2. *b* a (üzülme, acıma ve şaş-
 mayı bildirir) 3. *h* oha (kaba kimseler için)

tulumbe *m* tulumba

tulumbevan *n* tulumbacı

tulumbevanî *m* tulumbacılık

tuîât *şn/m* tuîât ~ **kirin** tuîât yapmak

tuîûreşk *bot/m* kara erik

tulyûm *kîm/m* tulum (kısaltması Tm)

tum *n* tarla etrafında bırakılıp ekilmeyip bitim
 alanları olarak bırakılan bakımlı otlak

tumarî *m* 1. tomar 2. *h* bütün olarak, yekpare

tumî *m* 1. tomar 2. *h* bütün olarak, yekpare

tumur *ant/m* tümür

tun (I) *n* şömine

tun (II) *n* tabakalanmış tulum

tunap *n* çadır bağlanan organ

tund *rd* 1. sert (hırçın, öfkeli, hiddetli) 2. sert
 (titizlikle uygulanan, sıkı) 3. sıkı, katı (ilke-
 lerine çok bağlı, hoşgörüsü olmayan) 4. kes-
 kin (etkili, sert) 5. şedit, şiddetli ~ **û şîp şî-**
 detli ve keskin

tundbûn *m* 1. sertlenme, sertleşme 2. keskin-
 leşme (etkili olma, sert olma) 3. şiddetlenme
 4. *mec* şiddetlenme, kızsıma, ateşlenme

tund bûn *l/gh* 1. sertlenmek, sertleşmek 2.
 keskinleşmek (etkili olmak, sert olmak) 3.
 şiddetlenmek 4. *mec* şiddetlenmek, kızış-
 mak, ateşlenmek

tundbûyîn *m* 1. sertleşiş, sertleşiş 2. keskinle-
 şiş (etkili olma, sert olma) 3. şiddetleniş 4.
mec şiddetleniş, kızsışı, ateşleşiş

tunderê *m* radikal yol, radikal çözüm

tundira *erd/m* tundra

tundî *m* 1. sertlik, katılık 2. keskinlik 3. şiddet
 4. *fîz* şiddet, yegînlîk

tundkar *nd/nt* 1. şiddetçi 2. radikal, köktenci

tundkarî *nd/nt* 1. şiddetçilik 2. radikallık,
 köktencilik

tundkirin *m* 1. sertleştirme 2. keskinleştirme
 (etkili kılmak) 3. şiddetlendirme 4. *mec* şid-
 detlendirme, kızsırtma, ateşlendirme

tund kirin *l/gh* 1. sertleştirmek 2. keskinleş-
 tirmek (etkili kılmak) 3. şiddetlendirmek 4.
mec şiddetlendirmek, kızsırtmak, ateşlen-
 dirmek

tundkirî *rd* 1. sertleştirilmiş 2. keskinleştiril-
 miş 3. şiddetlendirilmiş

tundmend *rd* radikal

tundmendî *m* radikalizm

tundraw *nd/rd* 1. köklü, kesin 2. radikal, kök-
 tenci

tundrawî *m* radikalizm, köktencilik

tundrew *bnr* tundraw

tundrewî *bnr* tundrawî

tune *nd* 1. yok (bulunmayan, mevcüt olmayan
 nesne, kimse) * **li vir kes tune** burada kim-

se yok 2. yok (yasaklanmış olan, yasak) * a-raq, cixare tune! içki, sigara yok! 3. *mec* sikkilik (kimse) 4. *mec* zayıf, sıska (çok zayıf kimse) 5. *mec* iktidarsız (cinsel açıdan) ~ bûn bixwin aç, yokluk içinde bolunmak ~ hesab kirin hiçlemek

tunebûn *m* 1. yok olma 2. imha olma, zail olma 3. gelmeme (tahamül etmememe, dayanmama) 4. yokluk, yok (varlık karşıtı), yok * **ji tunebûnê çi dertê** yoktan ne çıkar 5. hiçlik 6. darlık, sıkıntı (geçim darlığı) 7. yokluk, kıtlık, açlık ~ **bi (yekî) de hatin** dara (veya sıkıntıya) düşmek (geçim için) ~ **bi xwe de anîn** sürekli yokluktan dem vurmak ~ **nedan** zeval vermemek * **Xwedê zewalê nede kesekî** Allah kimseye zeval vermesin ~ **pê de hatin** dara düşmek (geçim darlığı için) **ji ~ê çêtir e** kısa günün kârı

tune bûn *l/gh* 1. yok olmak 2. imha olmak, zail olmak 3. gelmemek (tahamül etmememe, dayanmamak) * **ji sermayê re tune ye, tafilê nexweş dikeve** birazcık üşütmeye gelmiyor, hemen hastalanıyor

tunebûnî *m* yoksuzluk

tunebûyîn *m* 1. yok olma 2. imha olma, zail olma 3. gelmeme (tahamül etmememe, dayanmama)

tunehî *m* 1. yokluk 2. yokluk, darlık, sıkıntı (geçim darlığı) 3. *fel* hiçlik

tuneker *rd* 1. yok edici 2. *rd* imhacı, mahvedici

tunekerî *m* 1. yok edicilik 2. imhacılık

tunekirin *m* 1. yok etme 2. hiçe sayma 3. yok etme, imha etme

tune kirin *l/gh* 1. yok etmek 2. hiçe saymak 3. yok etmek, imha etmek

tunetî *m* yokluk (varlık karşıtı)

tuneyî *m* 1. yokluk (varlık karşıtı) 2. *fel* hiçlik

tung *m* mühür

tunge *m* çile (iplik kangalı) * **tungeya ta** iplik çilesi

tungsten *kîm/m* tungsten (kısaltması T)

tuqilandin *m* tartma (bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışma)

tuqilandin *l/gh* tartmak (bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışmak)

tunqilîn *m* tartılma

tunqilîn *l/gh* tartılmak

turban *m* türban

turbedar *nd/nt* türbedar, türbeci

turbedarî *m* turbedarlık, türbecilik

turbîn *m* türbin

ture (I) *m* tura

ture (II) *n* perçem

turgor *biy/m* turgor

turinc *bot/m* 1. turunc (Citrus aurantium amara) 2. turunc (bu ağacın portakala benzeyen,

suyu acımtırak meyvesi)

turincî *n* 1. turuncu 2. *rd* turuncu (bu renkten olan)

turiş *m* cesaret

turişdar *rd* cesur

turişkirin *m* cesaret etme

turiş kirin *l/gh* cesaret etmek

turîst *nd/rd* turist

turîstîk *rd* turistik * **otela turîstîk** turistik hotel

turîzm *m* turizm

turîzma navxweyî *nd* iç turizm

turm *nd* torum (deve yavrusu)

turne *m* beyaz sarık

turnûva *m* turnuva

turt *m* avlu

turta *m* turta

turunc *bnr* turunc

tustik *m* minyon tipli kadın lakabı

tut *m* diskalifiye

tutbûn *m* diskalifiye olma

tut bûn *l/gh* diskalifiye olmak

tutbûyî *rd* diskalifiye olmuş olan

tutbûyîn *m* diskalifiye oluş

tutik (I) *n* kafa tepesi

tutik (II) *rd* peltek (dilini dişlerinin arasına alırlar gibi konuşan ve bu yüzden *s*, *z* gibi sesleri kusurlu söyleyen)

tutikî *rd* peltekçe

tutikîbûn *m* peltekleşme

tutikî bûn *l/gh* peltekleşmek

tutikîbûyîn *m* peltekleşme

tutkirin *m* diskalifiye etme

tut kirin *l/gh* diskalifiye etmek

tutkirî *rd* diskalifiye edilmiş

tutmanc *bnr* pişrük

tutmedar *rd* sindirim güçlülüğü olan

tutmeyî *m* sindirim güçlüğü

tutuk *m* çömme, çömelme

tutû *m* sebzeli çorba

tuvalet *m* tuvalet

tuvik *b* koyun kovma ünlemi

tuwan *m* kudret

tuwana *rd* kadir

tuwanc *m* ima

tuwancbûn *m* ima olma

tuwanc bûn *l/gh* ima olmak

tuwancker *rd* ima edici

tuwanckirin *m* ima etme

tuwanc kirin *l/gh* ima etmek

tuwandar *rd* kudretli, kudret sahibi

tuwandarî *m* kudret, güç

tuwêm *h* acaba

tux *rd/nt* kibirli, kurumlu, kuruntulu, mağrur

tuxbûn *m* kibirlenme, kurumlanma, bübürlenme

tux bûn *l/gh* kibirlenmek, kurumlanmak, bübürlenmek

tuxaf *rd* tuhaf, yabansı
tuxle *m* tuğla
tuxlefiroş *nd/nt* tuğlacı (satan kimse)
tuxlefiroşî *m* tuğlacılık
tuxleker *nd/nt* tuğlacı (imal eden kimse)
tuxlekerî *m* tuğlacılık
tuxm (I) *n* çeşit, tür
tuxm (II) *bnr* toxim
tuxmav *m* atmık, sperm
tuxme *rd* güçlü, sağlam
tuxmer *rd* yemekleri seçen, her şeyi yemeyen
tuxt (I) *m* 250 (veya 325) gr bir tartı birimi *
 ku de biavêjî kîlo çar tuxt e okka her yerde dörtyüz dirhem
tuxt (II) *rd* geri zekâlı
tuxtî *m* geri zekâlılık
tuxûm *n* 1. tohum 2. *mec* döle
tuxyan *m* isyan
tû (I) *bot/m* 1. dut 2. dut (bu ağacın meyvesi)
tû (II) *m* 1. tükürme 2. *b* tuh ~ **kîrin** tükürmek ~ **kîrin** (yekî) (birine) tükürmek ~ **kîrin** devê hev (û dîn) ağız birliği etmek, birbirinin ağızına tükürmek (bir sorunda, bir olayda sözleşmiş gibi, ağız birliği yapanlar için) ~ *li te be* tuh sana
tû (III) *m* sigil
Tûba *m* Tuba (ağacı)
tûba *mzk/m* tuba (bir nefesli çalgı)
tûde *n* ahali, halk
tûdevan *nd/nt* halkçı
tûdevanî *m* halkçılık
tûerd *m* çilek
tûf *n* sünger taşı
tûfrenğî *bot/m* 1. çilek (*Fragaria vesca*) 2. çilek (bu bitkinin meyvesi)
tûfrenğîfiroş *nd/nt* çilekçi (satan kimse)
tûfrenğîfiroşî *m* çilekçilik
tûhîk *bnr* tihok
tûhîşk *m* çemiç, dut kurusu
tûj (I) *rd* 1. acı (biber acısı) * **îsota** **tûj** acı biber 2. keskin (içecek ve yiyecekler için) 3. acı, keskin (hoşa gitmeyen) 4. acı, keskin (şiddetli, etkili, sert) * **sermaya** **tûj** acı söğük * **îroj** **taveke** **tûj** heye bugün keskin bir güneş var * **dengekî** **tûj** acı ses 5. keskin, tiz, cırlak, yırtık (ses için) * **ji der de dengekî** **tûj** **ê jinan dihat** dışardan keskin bir kadın sesi geliyordu * **dengekî** **tûj** **e** yırtık bir ses 6. acılı (acı katılmış olan) 7. delici, etkileyici * **awirê** **tûj** delici bakış 8. yakıcı (keskin güneş ışınları) 9. yırtıcı (tiz ve yüksek ses)) * **xwedî sewteke** **tûj** **e** yırtıcı bir sese sahip 10. koyu (bazı nitelikleri için; aşırı) * **dîndarê** **tûj** koyu dindar 11. sert, köktenci ~ **axiftin** pek söylemek ~ **bûn lê nihêrtin** gözle yemek (göz değdirmek), so-

luk almadan (izlemek veya bakmak) * **tûj bûbû lê dinihêrt** soluk almadan izliyordu ~ **e wêkî sîrmokê** zehir gibi (bir şeyin çok acı olduğu anda söylenir) ~ **lê nihêrtin** gözle yemek (bir şeye çok istekle ve dikkatle bakmak) ~ ~ **sert sert** ~ ~ **lê nihêrtin** sert sert bakmak
tûj (II) *rd* 1. sivri 2. sivri (ucuna doğru gittikçe incelen) 3. keskin (çok kesici, iyi kesen) * **kêra** **tûj** keskin bıçak 4. güçlü, kuvvetli, keskin (görevini iyi yapan) * **çavên wê yên tûj hene** kuvvetli gözleri var 5. *mec* sivri (aşırı) * **mirovekî** **tûj** **e** sivri bir adam
tûjandin *m* soruşturma, tahkikat, tahkik etme * **dadgeha** **tûjandinê** tahkikat mahkemesi
tûjandin *l/gh* soruşturmak, tahkik etmek
tûjayî *m* 1. acılık 2. keskinlik, sertlik 3. *mec* koyuluk
tûjbez *nd* hızla sürme (at vb. için)
tûjbûn (I) *m* 1. acılanma, acılaşıma (biber acısı gibi) 2. acılaşıma (konuşma için; kırıcı, sert bir durum alma) 3. *mec* keskinleşme, sertleşme (etkili olma, sert olma) 4. *mec* koyulaşıma (aşırılma) 5. sivrilik, aşırılık 6. yakıcılık (güneş ışınlarının keskinliği) * **tûj-bûna tavê** güneşin yakıcılığı
tûjbûn (II) *m* 1. sivrilleşme, sivrilme 2. keskinleşme (aletler için)
tûjbûnî (I) *m* 1. acılık 2. *mec* keskinlik (etkili olma) * **tûjbûniya dengê wê** sesinin keskinliği
tûjbûnî (II) *m* 1. sivrilik 2. keskinlik
tûj bûn (I) *l/gh* 1. acılanmak, acılaşımak (biber acısı gibi) * **rûn tûj bû** yağ acılaştı 2. acılaşımak (konuşma için; kırıcı, sert bir durum almak) 3. *mec* keskinleşmek, sertlenmek (etkili olmak, sert olmak) 4. *mec* koyulaşımak (aşırılma)
tûj bûn (II) *l/gh* 1. sivrilleşmek, sivrilmek 2. keskinleşmek (aletler için)
tûjbûyî *rd* 1. acılaştı 2. keskinleşmiş, sertleşmiş
tûjbûyî *rd* 1. sivrilleşmiş 2. keskinleşmiş olan
tûjbûyîn (I) *m* 1. acılanış, acılaşış (biber acısı gibi) 2. acılaşıma (konuşma için; kırıcı, sert bir durum alma) 3. *mec* keskinleşiş, sertleşiş (etkili olma, sert olma) 4. *mec* koyulaşıma (aşırılma)
tûjbûyîn (II) *m* 1. sivrilleşiş, sivrilme 2. keskinleşiş (aletler için)
tûjek *m* kama (iki ağzı keskin ucu sivri bıçak)
tûjik (I) *bnr* tûzik
tûjik (II) *rd* 1. sivri 2. sivri (ucuna doğru gittikçe incelen) ~ **dan** (tişteki) dürtüklemek, dürtüklemek
tûjîkî *rd* 1. sivrice 2. keskince

tûjikûbûn *m* sivrileşme, sivrilme
tûjikî bûn *l/gh* sivrileşmek, sivrilmek
tûjikûbûyî *rd* sivrileşmiş
tûjikûbûyîn *rd* sivrilmiş
tûjikûkirin *m* sivrileştirme, sivrilme
tûjikî kirin *l/gh* sivrileştirmek, sivriltmek
tûjikûkiri *rd* sivrileştirilmiş, sivrilmiş
tûjikokî *rd* sivrice
tûjî *m* 1. acılık 2. *mec* sertlik, keskinlik, haşinlik ~ya (tışteki) **jê birin** acısını çıkarmak (tat için; acılığını yok etmek) * **tûjiya pîvazê jê birin** soğanın acısını çıkardılar
tûjî (II) *m* 1. sivrilik 2. keskinlik
tûjîtî (I) *m* 1. acılık 2. sertlik, keskinlik 3. koyuluk 4. yakıcılık (güneş ışınlarının keskinliği) * **tûjîtîya tavê güneşin yakıcılığı**
tûjîtî (II) *m* 1. sivrilik 2. keskinlik
tûjker (I) *rd* acılaştırıcı
tûjker (II) *rd* 1. sivriltici 2. keskinleştirici 3. *nd/ht* bileyici
tûjkerî *m* bileyicilik
tûjkirin (I) *m* 1. acılaştırma, acıtma (acılık verme) 2. *mec* sertleştirme 3. koyulaştırma (aşırılma)
tûjkirin (II) *m* 1. sivrileştirme, sivrilme 3. keskinleştirme 3. bileme 4. *mec* keskinleştirme (etkili kılma)
tûj kirin (I) *l/gh* 1. acılaştırmak, acıtmak (acılık vermek) * **îsota tûj xwarin tûj kir** acı biber yemeği acıttı 2. *mec* sertleştirmek 3. koyulaştırmak (aşırılma)
tûj kirin (II) *l/gh* 1. sivrileştirmek, sivriltmek 3. keskinleştirmek 3. bilemek 4. *mec* keskinleştirmek (etkili kılma)
tûjkiri (I) *rd* 1. acılı (acı katılmış olan) * **şor-beya tûjkiri** acılı çorba 2. acılaştırılmış
tûjkiri (II) *rd* 1. sivriltmiş, sivrileştirilmiş 2. keskinleştirilmiş 3. bilenmiş olan
tûjok *rd* 1. sivri 2. keskin
tûjokî (I) *rd* 1. sivrice 2. keskince
tûjokî (II) *rd* acımsı, acımtırak (biber acısı gibi acılar için)
tûk (I) *bnr* tek tûk
tûk (II) *n* kaymak ~ê **şîr** süt kaymağı
tûk (III) *m* budak (dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm) * **tûkek li darê nîn e** ağaçta bir tek budak bile yok ~ **lê tune** mum gibi, düzgün
tûk (IV) *m* tükürük ~ **kirin** tükürmek ~ **kirin navê** içine tükürmek ~ **a mirov tû bike erdê êdî nakeve devê mirov** ok yaydan (veya yayından) çıkmak (bi) ~ê **şîl kirin** tükürüklemek ~ **î devê hev kirin** *argo* yüz göz olmak
tûk (V) *n* tüy
tûka dimdim *zo/nd* hüthüt kuşu

tûkdank *m* tükürük kabı
tûkê şîr *nd* süt kaymağı
tûkil (I) *rd* zor (zor kanat)
tûkil (II) *n* 1. kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) 2. kabuk (hayvanı dıştan saran örtü, kavkı) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~ê (...) **jê kirin** kabuğunu soyamak
tûkilgirtin *m* kabuklanma
tûkil girtin *l/gh* kabuklanmak
tûkirin *m* tükürme
tû kirin *l/gh* tükürmek
tûl (I) *m* 1. tül 2. *rd* tül (bu dokumadan yapılmış perde)
tûl (II) *ast/m* 1. boylam 2. *mat* uzunluk 3. uzunlamasına yapı gösteren nesne biçimi
tûl (III) *bnr* teyr û tül
tûl (IV) *bnr* tol (I)
tûl (V) *n* kaniş (köpeği)
tûl (VI) *m* tozan
tûl (VII) *m* 1. atlama, sıçrama, kalgıma 2. *hoplama*
tûldan *m* 1. atlama, sıçrama (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılma) 2. *hoplama*, *zıplama*
tûl dan *l/gh* 1. atlamak, sıçramak, kalgımak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak) 2. *hoplamak*, *zıplamak*
tûldayîn *m* 1. atlayış, sıçrayış, kalgıma (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılma) 2. *hoplayış*, *zıplayış*
tûle *n* 1. kaniş (köpeği) 2. melez köpek 3. zağar, av köpeği 4. *argo* sıska, ufak tefek kimse 5. *mec* haylaz
tûlekî *rd/argo* sıska, siskaca (kimse)
tûleamar *zo/n* kobra (Naja)
tûlezer *bot/m* yüksük otu (Digitalis purpurea)
tûlêm *zo/m* ayı balığı, fok (Phoca)
tûlik (I) *rd* dar
tûlik (II) *m* doruk, zirve
tûlûreş *m* kara erik
tûm (I) *erd/n* 1. tepe * **derketibû serê tûm û dikir gazî** tepeden çıkıp bağırıyordu 2. höyük, tümsek, tümbe 3. öbek, yığın * **tûmê giya** ot öbeği * **tûmê berfê** kar yığını
tûm (II) *n* 1. çalı, çalılık 2. maki akdeniz bitki örtüsü
tûm (III) *n* 1. tel (saç teli için) 2. perçem, yele
tûm (IV) *m* tevek, köken (kavun, karpuz, kabağ gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları) * **tûma zebeşê** karpuz teveği
tûm (V) *rd* bütün
tûman (I) *m* tuman, don
tûman (II) *m* ikmal, bütünleme

tûmandar *rd* 1. bütünlemeli, ikmallı 2. mükemmel
tûmandarî *m* 1. bütünlemelilik, ikmallılık 2. mükemeliyet
tûmande *rd* mükemel
tûmandin *m* ikmal etme, bütünleme
tûmandin *l/gh* ikmal etmek, bütünlemek
tûmandî *rd* ikmal edilmiş olan
tûmask *bot/m* yenilir bir bitki
tûmbext *rd* sadık, doğruluktan şaşmayan, müstakim
tûmik (I) *erd/h* 1. tümsek, tümбек, höyük 2. öbek, yığm
tûmik (II) *n* at perçemi
tûmik (III) *n* çalı, çalılık
tûmiki *rd* tümseklî
tûmikâbûn *m* tümselme
tûmiki bûn *l/gh* tümselmek
tûmîn *m* ikmal olma
tûmîn *l/gh* ikmal olmak
tûmwer *rd* olgunluk sahibi kimse
tûn *rd* hüznü, mahzun
tûnc *n* 1. tunç, bronz 2. *rd* tunç (tunçtan yapılmış olan) 3. *rd* tunç, bronz (koyu kırmızı renkten olan)
tûncik *n* 1. kakül, zülûf 2. perçem
tûncin *rd* tunçtan olan
tûnel *m* tünel
tûng *n* künk, bûz
tûnik *m* tepelik, kırkma (ucu kesilip alınmış ütüne bırakılan saç)
Tûnisî *nd/rd* Tunuslu
tûnî *nd/rd* 1. bütün, bütünü, tüm, tümü, topu, tamam, tamamı 2. bütün bütün (parçalanmamış)
tûnîbûn *m* tümlenme
tûnî bûn *l/gh* tümlenmek
tûnikirin *m* tümleme
tûnî kirin *l/gh* tümlemek
tûntirîsk *bnr* tûntirûsk
tûntirûsk *rd* bodur, tıknaz
tûntirûski *rd* bodurca
tûp *n* tüp
tûpdank *m* tüplük
tûpişk *bnr* düpişk
tûr (I) *bnr* teyr û tûr
tûr (II) *bnr* tar û tûr
tûr (III) *n* 1. torba 2. küçük omuz çantası ~ê avê su kesesi ~ê gû baş belâsı (kaba)~ê (yekî) tije yedağarcığı yüklü ~ê xwe rêtin dağarcıkta bir şey kalmamak
tûr (IV) *n* sürgün, fide ~ avêtin sürgün vermek
tûr (V) *rd* savurgan, tutumsuz, müsrif
tûr (VI) *m* soy, nesil * tûra me zêde kırıye soyumuzu çoğaltmış
tûr (VII) *m* tur, dolaşma ~ avêtin *sp* tur atla-

mak ~ derbas kirin *sp* turu geçmek
Tûran *nd* Turan
tûrandin *m* kızdırma
tûrandin *l/gh* kızdırmak
tûrandî *rd* kızdırılmış
Tûranî *nd/rd* 1. Turancı 2. Turanî, Turanlı
Tûranîti *m* Turancılık
tûrçing *m* perçem
tûre (I) *m* tevek, köken (kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları)
tûre (II) *m* tuğra
tûre (II) *rd* 1. asabî, sinirli 2. öfkeli 3. sinir, asabiyet
tûrebûn *m* 1. asabîleşme, sinirlenme 2. öfkelenme
tûre bûn *l/gh* 1. asabîleşmek, sinirlenmek 2. öfkelenmek
tûrebûyîn *m* 1. asabîleşiş, sinirleniş 2. öfkeleniş
tûredar *rd* asabî, sinirli
tûrekin *m* 1. asabîleştirme, sinirlendirme 2. öfkelenendirme
tûre kirin *l/gh* 1. asabîleştirmek, sinirlendirmek 2. öfkelenendirmek
tûrenas *nd/nt* sinir bilimci, asabiyeci, nörolog
tûrenasî *bj/m* sinir bilimi, nöroloji
tûreş *m* böğürtlen
tûreşik *bnr* tûreşk
tûreşk *m* böğürtlen (böğürtlen bitkisinin yemişi)
tûretî *m* asabîlik, sinirlilik
tûreyî *rd* sinirsel
tûreyîti *m* asabîlik, sinirlilik
tûrg *n* çakal
tûrhe *n* sülük dal
tûrik *n* 1. torba 2. *mec* dağarcık (bilgi) * **çi di tûrikê wî de hebû, tevde gotin** dağarcığın da ne varsa hepsini söyledi (di) ~ê (yekî) **de tiştek neman** dağarcıkta bir şey kalmamak ~ê **kayê kof, fos** ~ê (yekî) **tije ye** dağarcığı yüklü ~ê **xwe daweşandin** eteğindeki taşı dükmek, ne varsa söylemek ~ê **xwe rêtin** dağarcıkta bir şey kalmamak ~ê **xwe vala kirin** 1) sayıp dökmek, eteğindeki taşı dükmek, saçılıp dökülmek (içindeki söylemek) 2) bûlbûl kesilmek
tûrikê nivistinê *nd* uyku tulumu
tûrişk *n* 1. sepet gibi dal örne konstrüksiyonu içerden ve dışardan çirişle sıvayıp elde edilen bir çeşit soğuk seramik kap (ekseri boya yolla yapılan kaplarda yağ biriktirilir) 2. *mec* şişman
tûrî *m* savurganlık, tutumsuzluk
tûrlipîşt *rd* dilenci
tûrne *m* turne
tûrnîke *m* turnike
tûrnûsol *kim/m* turnusol

tûrqu *rd* müsrif
tûrsele *zo/m* kaplumbağa
tûrtela *rd* tarumar
tûrtirk *n* böğürtlen
tûrtûr *bot/m* ufak taneli bir üzüm türü
tûrûtela *rd* tarumar
tûrûtelabûn *m* tarumar olma, darmadağın olma
tûrûtela bûn *l/gh* tarumar olmak, darmadağın olmak
tûrûtelabûyîn *m* tarumar oluş, darmadağın oluş
tûrûtelakirin *m* tarumar etme, darmadağın etme
tûrûtela kirin *l/gh* tarumar etmek, darmadağın etmek
tûstik *bnr* xirtik
tûsû *bot/m* bir tür ot
tûş (I) *m* 1. tuş (piyano, org, daktilo gibi aletlerin parmak vurulan yerleri) 2. tuş (yağlı boya ressamlığında fırçanın tuale sürülüş biçimi) 3. *sp* tuş (güreşte) 4. *sp* tuş (eskrimde)
tûş (II) *nd* duçar, rast gelme ~î (...) **bûn** rastlamak, rast gelmek, karşılaşmak, maruz kalmak ~î (**tîstekî**) **hatin** 1) rast gelmek, düş gelmek 2) çatmak (üzücü olaylarla karşılaşmak) ~î (**tîstekî**) **kirin** (bir şeye) maruz bırakmak, uğratmak
tûş (III) *m* sefer, kez * **li yek tûşî avêtiye** bir seferde yere sermiş
tûş (IV) *m* an, lahza
tûşandin *m* duçar etme, maruz bırakma, uğratmak
tûşandin *l/gh* duçar etmek, maruz bırakmak, uğratmak
tûşbûn *m* 1. rastlama, rastgelme 2. uğrama, maruz kalma
tûş bûn *l/gh* 1. rastlamak, rastgelmek 2. uğramak, maruz kalmak
tûşbûyîn *m* 1. rastlayış, rastgelış 2. uğrayış, maruz kalış
tûşe *n* azık
tûşemî *bot/m* 1. ahu dudu *Rubus idaeus*) 2. ahu dudu (bu bitkinin yemişi)
tûşatî *rd* rastgele
tûşî *bnr* düşî
tûşibûn *m* rastlaşma
tûşî bûn *l/gh* rastlaşmak
tûşîhev bûn *m* 1. rastlaşma 2. çarpışma 3. birbirinin ırzına geçme, birbirini düzme (daha çok çocuklar için söylenir)
tûşî hev bûn *l/bw* 1. rastlaşmak 2. çarpışmak 3. birbirinin ırzına geçmek, birbirini düzmek (daha çok çocuklar için söylenir)
tûşîhevhatin *m* 1. rastlaşma 2. çarpışırma
tûşî hev hatin *l/bw* 1. rastlaşmak 2. çarpıştırmak
tûşîn *m* 1. duçar olma, maruz kalma, rast gelme, uğrama 2. iki ucun bir birine rast gelmesi
tûşîn *l/gh* duçar olmak, maruz kalmak, rast

gelmek, uğramak
tûşkirin (I) *m* tuş etme, tuşa getirme
tûşkirin (II) *m* maruz bırakma, uğratma
tûş kirin (I) *l/gh* tuş etmek, tuşa getirmek
tûş kirin (II) *l/gh* maruz bırakmak, uğratmak
tûşkirî *rd* tuş olmuş olan
tûşmî *bnr* tûşemî
tûştûr *bnr* tiştûr
tût (I) *zo/h* baykuş
tût (II) *m* çelik çomak oyunu
tût (III) *m* araba (çocuk dilinde)
tût (IV) *rd* 1. cascavlak, çıplak 2. takır ~ **û fena bûn** varlığı bitmek, darmadağın olmak ~ **û rût 1)** cascavlak (baş için, çok saçsız, çok tüysüz) 2) cascavlak * **devereke tût û rût** cascavlak bir alan 3) dımdızlak (elindeki her şeyini, imkanlarını yitirmiş) 4) tam takır ~ **û rût kirin** soyup soğana çevirmek ~ **û rût man 1)** cascavlak kalmak 2) dımdızlak kalmak ~ **û rût 1)** cascavlaklık, kellik 2) tam takırlık
tût (V) *m* çömelme ~ **bûn** çömelmek ~ **vedan** çömelmek
tûtak *mzk/m* düdük
tûtal *m* yuvarlanma, tepe taklak olma
tûtalibûn *m* yuvarlanma, tepetaklak olma
tûtalî bûn *l/gh* yuvarlanmak, tepetaklak olmak
tûtandin *m* çömelme
tûtandin *l/gh* çömelmek
tûtbûn *m* çömelme
tût bûn *l/gh* çömelmek
tûtbûyî *rd* çömelik vaziyette
tûtbûyîn *m* çömeliş
tûteber *zo/n* bülbül (*Luscinia megarhynchos*)
tûtetût *h* düdüt
tûtê *erdê* *bot/m* 1. çilek (*Fragaria vesca*) 2. çilek (bu bitkinin meyvesi)
tûtfrengî *bnr* tûtfrengî
tûtik (I) *mzk/m* düdük
tûtik (II) *m* kovan.
tûtik (III) *rd* açık sarı
tûtik (IV) *m* incir çekirdeği
tûtik (V) *n* tam olgunlaşmamış salatalık ve acur
tûtik (VI) *zo/h* dudu, papağan
tûtik (VII) *zo/m* tavuk (*Gallus*) ~ **di xew de gilgilê sor dibîn** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **di xew de lext dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **a avî** su tavuğu ~ **a birçî di xewna xwe de gilgilan** (lext an jî **garisan**) **dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **a birçî xwe di enbara garis de dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **a gêjok seme tavuk ~ a reş e tim nexweş e mec** kara tavuk misali her zaman hasta ~ **a sere** üç yaşında tavuk ~ **ên nû rabûn hêkê sor kirin** çağlamadan çatlamak

tûtika avî *zo/nd* su tavuğu (Fulica atra)
 tûtikê beriyê *zo/nd* kesik kesik öten ötücü bir kuş
 tûtikfiroş (I) *nd/nt* düdükçü (satan kimse)
 tûtikfiroş (II) *nd/nt* tavukçu (satan kimse)
 tûtikfiroşî *m* tavukçuluk
 tûtikvan *nd/nt* tavukçu
 tûtikvanî *m* tavukçuluk
 tûtirik *bot/m* böğürtlen
 tûtirîsk *rd* bodur, tıknaz
 tûtirk *m* böğürtlen
 tûtirûk *m* böğürtlen
 tûtirwask *zo/m* kuyruksallayan, yont kuşu (Motacilla)
 tûtiya *m* gözleri aydınlatmak için halk hekimliğinde kullanılan bir ilaç
 tûtiya evîndar *zo/nd* muhabet kuşu (Melopsittacus undulatus)
 tûtiyê beriyê *zo/nd* kesik kesik öten ötücü bir kuş
 tûtî *zo/nd* 1. dudu, papağan 2. *mec* dudu, papağan
 tûtî evîn *zo/m* muhabbet kuşu (Melopsittacus undulatus)
 tûtîgelan *zo/nd* papağanlar
 tûtîk *mzk/m* düdük
 tûtîn *m* apışma, çömelme
 tûtandin *l/ng* apışmak, çömelmek
 tûtîfî *m* papağanlık
 tûtme *rd* hiç bulunmayan, tükenmiş olan
 tûto *n* erkek çocuk
 tûtû (I) *m* kapuska
 tûtû (II) *m* kuş (çocuk dilinde)
 tûtû (III) *m* 1. tavuk (çocuk dilinde) 2. *b* bili bili (tavuk gibi kümes hayvanlarını çağırma için çıkarılan ses)
 tûtûk *m* dilli düdük
 tûtûk *mzk/m* düdük
 tûtya (I) *nd* kuş sütü (bulunmayan şey anlamında)
 tûtya (II) *m* tutya, çinko (kısaltması Zn)
 tûvil *bnr* tovil

tûvilk *bnr* tovil
 tûwik *bnr* tûwîk
 tûwîjandin *bnr* tiwîjandin
 tûwîk *n* 1. kaymak (sütün ve yoğurdun yüzeyinde zar durumunda toplanan yağlı katman) 2. kaymak (yağmur ve selden sonra toprağın üzerinde kalan özlü tabaka) 3. *mec* kaymak (bir şeyin en iyi ve seçkin bölümü) ~yê (tişteki) jî xwe birin (an jî hilanîn) (bir şeyin) kaymağını almak
 tûwikfiroş *nd/nt* kaymakçı
 tûwikgirtin *m* kaymaklanma, kaymak bağlama (veya tutma)
 tûwik girtin *l/g* kaymaklanmak, kaymak bağlamak (veya tutmak)
 tûx *m* merdane (türlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç)
 tûxavk *n* süttten ayrılan yağ
 tûxle *m* tuğla ~ya agir ateş tuğlası
 tûxre dîr/m tuğra, tura ~ kîşandin tuğra çekmek ~ lê xistin tuğra çekmek
 tûxrekêş *n* tuğrakeş
 tûxrekêşî *m* tuğrakeşlik
 tûya keran *bot/nd* kara dut
 tûya reş *bot/nd* kara dut
 tûya şemî *bot/nd* 1. ahu dudu Rubus idaeus) 2. ahu dudu (bu bitkinin yemişi)
 tûyê laxik *bot/nd* bir dut türü
 tûz *m* bet, beniz ~ û reng benz
 tûzerikî *bnr* dûterkî
 tûzik (I) *ant/m* zar
 tûzik (II) *bot/m* su teresi (Nasturium officinale)
 tûzik (III) *rd* serseri, işe yaramaz ~ê pîsê heram serseri, işe yaramaz, murdar kimse
 tûzikfiroş *nd/nt* teresi, su teresi satan
 tûzî *n* dilim * tûzî bi tûzî xiyar jê dîke hıyarı dilim dilim kesiyor
 twîd *nd* tüvit (bir tür kumaş)
 twîj *bnr* tûj
 twîst *m* 1. tvist 2. tvist (bu dansın müziği)

U

u, U Kürt alfabesinin yirmi beşinci harfi olup fonetik olarak kısa bir ünlü ve mahreç olarak orta çıkışlıdır

U *kîm* U (uranyum'un kısaltması)

ubor *bnr* abor

ucret *m* ücret

ucûd *ant/m* vücut

uf *b* of, puf (bezginlik, usanç belirtir)

ufe *m* ruam, sakağı

ufeuf *h* pofur pofur, fosur fosur ~a (yekî) **bû** pofurdayıp durmak

ufeufkirin *m* puflama

ufeuf kirin *l/gh* puflamak

ufandin *m* fosurdatma

ufandin *l/gh* fosurdatmak

ufare *bnr* efare

ufin *m* fosurdama, pofurdama, puflama

ufin *l/gh* fosurdamak, pofurdamak, puflamak
~ **û fişîna (yekî) bûn** pofurdayıp durmak, fosurdayıp durmak

ufînî *m* fosurtu, pofurtu ~ **kirin** oflamak

ufînkirin *m* pofurdama

ufin kirin *l/gh* pofurdama

ufkirin *m* uflama

uf kirin *l/gh* uflama

ufo *m* ufo, uçan daire

ufqî *mat/rd* yatay

ufteuft *m* öksürüp tıksırmak ~a (yekî) **bûn** öksürüp tıksırmak

uhrewî *rd* uhrevî

ulema *n* ulema

ulematî *m* ulemalık

ulih *zo/h* kartal

ulser *bj/m* ülser

ulteult *bnr* kuxekux

ultîmatom *m* ultîmatom

ultînî *m* öksürtü **kirin** ~ öksürüp tıksırmak

ultramodern *nd* ultramodern

ultrason *m* ultrason

ultraviyole *m* ultraviyole, mor ötesi

ulûfe *m* ulûfe

uman *erd/m* umman, okyanus

umêd umut

umet *m* ümmet

umetparêz *rd/nd* ümmetçi

umetparêzî *m* ümmetçilik

umetperwer *rd/nd* ümmetçi

umetperwerî *m* ümmetçilik

umetxwaz *rd/nd* ümmetçi

umetxwazî *m* ümmetçilik

umîd *m* 1. umut, ümit 2. umut, ümit (bu duyguyu veren kimse veya şey) * **tek umîdeke me heye ku ew jî serokê me ye** tek bir umudumuz var oda başkanımızdır ~ **dan** umut vermek ~ **jê birîn** (bir kimseden veya şeyden) umut kesmek ~ **kirin** umut etmek, ümit etmek

umîdewar *bnr* umîdwar

umîdwarbûn *m* umutlanma

umîdwar bûn *l/gh* umutlanmak

umîdwarkirin *m* umutlandırmak

umîdwar kirin *l/gh* umutlandırmak

umîdwar *rd* umutlu

umîdxwaz umutlu

umî *rd* ümmî, okuyup yazması olmayan

umr *n* ömür

umre *ol/m* umre

umûd *m* 1. umut 2. umut (bu duyguyu veren kimse veya şey) * **tek umûdeke me heye tek bir umudumuz var** ~ **dan** umut vermek ~ **kirin** umut etmek, ümit etmek ~ **pê re çêbûn** (birinde) ümit uyanmak

umûdwarbûn *m* ümitlenme

umûdwar bûn *l/gh* ümitlenmek

umûdwarkirin *m* ümitlendirme

umûdwar kirin *l/gh* ümitlendirmek

umûdwar *rd* ümitli

umûm *rd* umum, bütün, tüm

umûmî *rd* umumî, genel (herkesin yararlanabileceği (yer, nesne)
umûmxane *m* umumhane, genelev
umur *m* umur ~a **qulingê ye ku Murad rabû** kimin umrunda ki?
unce *bot/m* yonca
uncûr *bot/m* acur
unda *bnr* winda
ungirîn *m* danılmak
ungirîn *l/gh* danılmak
unîforma *m* 1. üniforma 2. üniforma (silahlı kuvvetlerde resmi giysi)
unîte ünite, birim * **unîteya pêşîn a dersê** dersin birinci ünitesi
unîter *rd* üniter
unîversal *rd* üniversal, *rd* evrensel
unîversîte *m* üniversite
unîversîtevanî *rd* üniversiteli
unsûr *m* unsur
unwan *n* ünvan
uqbet *m* akibet
Urdûnî *rd/nd* Ürdünlü
Urfe *m* 1. bir kürt makamı 2. oda
ure *m* üre
uremî *bj/m* üremi
urf *n* örf * **urf û adet** örf ve adet
urfe *m* oda
urfi *rd* örfi
urfişî *rd* göbekli (argo)
urkiyet *m* soy, nesil * **ji urkuyetê ev kur hebû** soyundan bu erkek çocuk vardı
urolog *nd/nt* ürolog, bevlileyici
urolojî *bj/m* üroloji, bevliye
urteurt *h* homur homur
urteurt kirin *m* homurdanma (ayı için)
urteurt kirin *l/gh* homurdanmak (ayı için)
urtîker *m* ürtiker
urtîn *m* homurdanma (ayı için)
urtîn *l/gh* homurdanma (ayı için)
urtîni *m* homurtu
urtîni kirin *l/gh* homurdanmak (ayı için)
uryan *rd* üryan
urûsî *m* çerçevesi pencere

urz *m* ırz ~ê (yekî) **birin** (birini) terslemek ~ê (yekî) **şikandin** (birinin) onurunu kırmak
usa, usan *bnr* wisa, wisan
usiq zo/m 1. jaguar ve leopar gibi kedigillerden hayvan 2. *mec* süslü, güzel görümlü * **wekî uşiq e çok** süslü ve güzel biri
usivî *bot/m* daha çok bulgur ve döğme yapımında kullanılan bir güzlük buğday türü
uskuf *m* yüksük
uskure *m* 1. üsküre, tas 2. *rd* tas (bir tasın alaçağı miktarda olan)
uslûb *m* 1. üslûp, biçem 2. *wj* üslûp
ustad *n* üstat
ustadî *m* üstatlık
ustibî *m* üstüpü
ustrî *bnr* strî
usûl *m* 1. usul, tarz 2. usul, yol yöntem ~ **pê a-nîn** adeti yerine getirmek, adet yerini bulsun diye ~a **Almanan** Alman usulü
uşur *m* öşür
ûşaq *mzk/m* uşak (makamı)
uşiq *bnr* oşiq
utîfk *n* cingil, şingil, salkımcı (küçük üzüm salkımı) * **cirdikê goşî** üzüm şingili
utîn *bnr* êtûn
utopîk *rd* ütöpik
utopîst *nd/nt* ütöpist, ütopyacı
utopya *m* ütopya
utre *rd* komik, göldürücü
uxrewî *rd* uhrevî
Uzbek *nd/rd* Özbek
Uzbekî *m* Özbekçe
uzr *m* özür ~ê **xwe xwestin** özür dilemek (yaptığı bir yanlışlıktan dolayı bağışlanmasını istemek)
uzrdar *rd* özürlü
uzirxwestin *m* özür dileme
uzir xwestin *l/gh* özür dileme
uzrxwestî *rd* özür dilemiş olan
uzw *n* uzuv, organ
uzwî *rd* uzvî, organik
uzwiyet *m* uzviyet, organizma

û, Û Kürt alfabesinin yirmi altıncı harfi olup ses bilimi bakımından uzun ünlü ve ön çıkışlıdır

û g 1. ve * **ez tēm û vî karî jî dikim** geliyorum ve bu işi de yapıyorum **2.** ile (cümle içinde aynı görevde bulunan iki öğeyi birbirine bağlar) * **dê û bavê wî hatin** annesi ile babası geldiler * **hatin û çûna wan bû yek** gelmeleri ile gitmeleri bir oldu ~ **ê** hel hele, daha daha (karşısındakini söylemeye isteklendirmek) * **û ê, bibêje wekî din çi bûye** hele hele, söyle daha ne olmuş ~ **hîna** (karşıt anlamlı cümleleri pekiştirerek bağlar) * **salewext geriyaye û hîna rabûye li kar digere** bütün yıl gezmiş de şimdi iş bulmaya kalkışmış ~ **wekî din h** vesaire

ûcax m ocak, dergah

ûcb m 1. gerekçe, bahane, vesile, için * **bi ûc-ba vî tiştî** bu vesileyle **2.** -den dolayı, münasebetiyle * **ez ji ûc-ba te hatim vir** senden dolayı buraya geldim

ûcbet m münasebet, -den dolayı

ûcdan bnr wijdan

ûçik n yen, elbise yeni

ûd (I) m ısrar

ûd (II) m öd

ûd (III) m tütksü, odun

ûd (IV) mzk/m ut (ut çalgısı)

ûdçêker nd/nt utçu, ut yapan kimse

ûdçêkerî m utçuluk

ûdfiroş nd/nt utçu, ut satan kimse

ûdfiroşî m utçuluk

ûdf nd/nt udî, utçu

ûdjen nd/nt utçu, udî

ûdjenî nd/nt udîlik

ûdkiriu m ısrar etme

ûd kirin l/gh ısrar etmek

ûf b uf

ûfeûf m uflama puflama

ûha bnr wiha

ûjdan bnr wijdan

Ûkranyayî nd/rd Ukranyalı

ûlag bnr welaq

Ûlah nd Ulah

Ûlakî m Ulahça, Ulah dili

ûlan b ulan

-ûle bnr ole

ûlî bnr olî

ûlo bnr wiha

ûltra rd ultra, öte, ötesi

ûlûhiyet m ulûhiyet

ûqelet rd ukalâ

ûqeletî m ukalâlık

ûqeleyane rd/h ukalâca

ûr (I) ant/h işkembe

ûr (II) bj/h ur

ûrandin m ulutma

ûrandin l/gh ulutmak

Ûranûs ast/m Uranus

ûranyûm kîn/m uranyum (kısaltması U)

ûreûr m ağlayış

ûrfireh rd 1. obur **2.** göbekli (argo)

ûrik ant/h 1. işkembe **2.** mide (argo) **3.** göbek (argo)

Ûrim nd Rum

ûrîn m uluma

ûrîn l/gh ulumak

Ûris nd Rûs ~**ên gewr** beyaz Rus

Ûrisat m Rusya

Ûrisî m Rusça

Ûriskî m 1. Rusça **2.** rd/h Ruslara yaraşır bir biçimde

ûrkulî m ülser

ûrmax bot bir tür ot

ûrt m ocak (bazı deyimlerde, ev, aile, soy) *

ûrt û ocaxa wan temirî ocakları söndü ~ **û ocaxê (yekî) ji dinyayê birandin** soyunu sopunu kurutmak ~ **û ocaxê (yekî) kor bûn**

ocağı kör olmak ~ **û ocaxê** (yekî) temartin
ocağını sündürmek ~ **a** (an jî ocaxa) bav **û**
kalan baba ocağı, aile ocağı

ûrtkor *rd* kör ocak (çocuksuz aile)

ûskere *m* üsküre, tas

ûstad *n* ustaz

ûstêrk *bnr* stêre, malnivînk

ûstûrî *bnr* stro

ûsturlap *m* usturlap

ûşaq *mzk/m* uşak (makamı)

ûşî *m* salkım

ûşt *m* 1. neden, sebep 1. bahane, gerekçe, vesi-
le * **bi ûştâ vî tiştî** bu vesileyle

ût *m* umut ~ **û umûd** umut

Ûtarîd *ast/m* Utarit

ûtî *m* 1. ütû (ütû aracı) 2. ütû, ütûleme ~ **kirin**
ütûlemek

ûtîker *nd/nt* ütücü

ûtîker *m* ütücülük

ûtîkirin *m* ütûleme

ûtî kirin *l/gh* ütûlemek

ûtîkirî *rd* ütûlû, ütûlenmiş olan

ûtînekirî *rd* ütûsüz

ûy *b* vay (ağrı, acı gibi duyguları anlatır)

Ûygurkî *m* Uygurca

Ûyxurî *m* Uygurca

ûz *rd* geveze, şımarık

ûzîfî *m* gevezelik, şımarıklık

ûzelik *m* bezek, süs

ûzeûz *m* uluma * **ûzeûza guran** kurt ulamaları

ûzîn *m* uluma

ûzîn *l/gh* ulumak

ûzîni *m* uluma ~ **jê çûn** ulamak

V

v, V Kürt alfabesinin yirmi yedinci harfi olup ses bilimi bakımından ötümlü sızıcı dudaksı ünsüzleri gösterir

V kîm V (vanadyum'un kısaltması)

va h işte * **va ye pirtûk** işte kitap

vac m mantık

vaca bnr vajî

vaca bûn bnr vajî bûn

vaca kirin bnr vajî kirin

vacdar rd mantıklı

vacdarî m mantıklılık

vace bnr vajî

vace kirin bnr vajî kirin

vagîna ant/m döl yolu

vagon m vagon ~ **restorant** vagon restoran ~ **a binivîn** yataklı vagon ~ **a bixwarin** yemekli vagon

vagona xwehej m drezin

vagonet m vagonet

vaj (I) m hata, yanlış

vaj (II) rd makûs, ters çevrilmiş

vaja rd 1. ters (gerekli olan duruma karşıt olarak) 2. *n* ters (bir şeyin içe gelen yanı, arkası) * **vajaya goreyê** çorabın tersi

vaja vaja h 1. ters ters 2. paytak paytak

vajbawer nd/nt hurafeci

vajbawerî m hurafe

vajbawerîti m hurafecilik

vajdeng m aksiseda

vajên m yanlışlık

vajgûn rd benzer, benzeş

vajgûnîti m benzerlik, benzeşlik

vajiyê asimilasyonê rz/m disimilasyon

vajî rd 1. ters (gerekli olan duruma karşıt olarak) 2. *n* ters, ters yüz (bir şeyin içe gelen yanı, arkası) * **vajiyê goreyê** çorabın tersi 3. makus, ters 4. aksi, bilakis 5. bastıbacak (ayakları içe veya dışa dönük) 5. *nd/nt* paytak (bacakları çarpık olan) ~ **î (tişteki)** aksine

vajîbûn m ters yüz olma, ters döndürülme, tersine çevrilme

vajî bûn l/gh ters yüz olmak, ters döndürülme, tersine çevrilmek

vajîbûyîn m ters yüz oluş, ters döndürülüş, tersine çevriliş

vajîgûn rd ters (gerekli olan duruma karşıt olarak)

vajîkirin m ters yüz etme, tersine çevirme, ters döndürme

vajî kirin l/gh ters yüz etmek, tersine çevirmek, ters döndürmek

vajîkirî rd tersyüz edilmiş, tersine çevirilmiş olan

vajîna ant/m vagina, vajina

vajîti m 1. terslik, makûsiyet 2. terslik, aksilik

vajîvajî rd 1. apışak (bacaklarını ayırarak yürüyen) 2. *m* apışak (bacakları aç-a yürüme)

vala rd 1. boş (içinde kimse bulunmayan) * **xanî vala ye, kes tê de tune** ev boş, içinde kimse yok 2. boş, şenliksiz, gayri meskûn 3. açık, boş * **dî kaxiz de cihekî vala nîn e** kâğıtta açık yer yok 4. boş, açık (görevlisi olmayan, münhal) * **eger kadroyeke vala hebûya min dê tu bikira kar** boş kadro olsaydı seni işe alırdım * **kadroya vala tune** açık kadro yok 5. boş (yapılacak işi olmayan) 6. kavuk (içi boş şey) 7. *mec* boş, abes, gereksiz 8. *mec* kuru (etkisi ve sonucu olmayan) * **sozên vala** kuru vaatler 9. *mec* boş, köf (bilgisiz kimse) 9. *mec* ölü (yaşanılmayan, hareketsiz) * **bajarê vala** ölü şehir ~ **derketin** boş çıkmak ~ **hiştin** boş bırakmak ~ **jê derketin** -den eli boş çıkmak ~ **man** boşta kalmak ~ **yî (tişteki) kirin** -e aktarmak, -e boşaltmak

valabûn m 1. boşalma 2. boşalma, tahliye olma 3. *fiz* boşalma 4. elde avuçta (bir şey) kalmama 5. boşanma (dertlerini veya yakınmalarını anlatma)

vala bûn l/gh 1. boşalmak 2. boşalmak, tahliye olmak 3. elde avuçta (bir şey) kalma-

mak 4. boşanmak (dertlerini veya yakınmalarını anlatmak)
valabûyî *rd* boşalmış olan
valabûyîn *m* 1. boşalış 2. boşalış, tahliye oluş 3. elde avuçta (bir şey) kalmama 4. boşanış (dertlerini veya yakınmalarını anlatma)
valahiştin *m* boş bırakma
vala hiştin *l/gh* boş bırakmak
valahiştî *rd* boş bırakılmış (boş olan)
valahî *m* 1. boşluk 2. *fiz* mekân 3. *fiz* boşluk (içinde hiç bir cisim bulunmayan uzay, feza) ~*ya guhê navîn* *ant* orta kulak boşluğu ~*ya hewayê fiz* hava boşluğu ~*ya malzarokê* rahim boşluğu ~*ya poz* (dîfin an jî *bêvil*) burun boşluğu ~*ya sing* *ant* göğüs boşluğu, göğüs kovuğu ~*yên poz* (dîfin an jî *bêvil*) burun boşlukları
valak *m* vakum
valaker *nd/nt* boşaltıcı
valakirin *m* 1. boşaltma, boşaltım 2. boşaltma, tahliye etme * **valakirina malê du rojan a-jot** evin tahliyesi iki gün sürdü 3. boşaltma, boca etme 4. boşaltma (bir silâhta ne kadar mermi varsa hepsini arka arkaya patlatma) 5. kotarma, boşaltma (pişmiş bir yemeği başka kaba boşaltma)
vala kirin *l/gh* 1. boşaltmak 2. boşaltmak, tahliye etmek * **dukan vala kirin** dükkanı boşaltılar 3. boşaltmak, boca etmek 4. boşaltmak (bir silâhta ne kadar mermi varsa hepsini arka arkaya patlatmak) 5. kotarmak, boşaltmak (pişmiş bir yemeği başka kaba boşaltmak)
valakirî *rd* boşaltılmış olan
valaman *m* boş kalmak
vala man *l/gh* boş kalmak * **xanî vala ma** ev boş kaldı
valamayî *rd* boş kalmış olan
valamayîn *m* boş kalış
valatî *m* 1. boşluk 2. *fiz* boşluk (içinde hiç bir cisim bulunmayan uzay, feza)
valayî *m* 1. boşluk 2. *mec* boşluk, gedik 3. *fiz* mekân 4. boşluk (içinde hiç bir cisim bulunmayan uzay, feza)
vale (I) *m* yazma (baş örtüsü)
vale (II) *m* vale, bacak (oyun kâğıtlarında)
valêz *n* valiz
valik *m* şalvar
vals *m* 1. vals (bir tür salon dansı) 2. vals (bu dansın müziği) 3. *mzk* vals (bazı besteciler tarafında yalnız çalınmak için hazırlanmış beste türü)
vamitan *m* 1. esneme, esneyiş 2. gerilim
vamitandin *m* 1. esnetme 2. germe
vamitandin *l/gh* 1. esnetmek 2. germek
vamitandî *rd* 1. esnetilmiş 2. gerilmiş olan
vamitanî *rd* gerilimli
vamitayî *n* gerili
vamitî *rd* gergin, gerili

vamitîbûn *m* gerginleşme
vamitî bûn *l/gh* gerginleşmek
vamitîkirin *m* gerginleştirmek
vamitî kirin *l/gh* gerginleştirmek
vamitîn *m* 1. esneme (bir cisim bir etki ile biçim değiştirme) 2. gerilme
vamitîn *l/gh* 1. esnemek (bir cisim bir etki ile biçim değiştirmek) 2. gerilmek
vamitîfî *m* gerginlik
vamitok *rd* 1. esnek 2. gergin
vamitokî *rd* 1. esnekçe 2. gergince
vamitoyî *rd* 1. esnek, elâstik * **kaûçik cîsmekî** *vamitoyî* ye kauçuk esnek bir cisimdir 2. gergin
vamitoyîbûn *m* 1. esnekleşme 2. gerginleşme
vamitoyî bûn *l/gh* 1. esnekleşmek 2. gerginleşmek
vamitoyîbûyîn *m* 1. esnekleşiş 2. gerginleşiş
vamitoyîkirin *m* 1. esnekleştirme 2. gerginleştirme
vamitoyî kirin *l/gh* 1. esnekleştirmek 2. gerginleştirmek
vamitoyîfî *m* 1. esneklik, elâstikiyet 2. gerginlik
vampir *nd/nt* vampir
vamtoyî *bnr* vamitoyî
-van *rz/m* isimden isim türetme soneki * **aşvan** değirmenci
van *c* bunlar (işaret zamiri) * **ez van naxwazim** ben bunları istemiyorum e ~ **çendan** bu aralar, bu sıralar, bu yakınarda * **ez van çendan nexweş bûm** bu ara hastaydım ~ **derên hanê** buralar * **navên wan heta van deran jî belav bûye** onların adı buralara kadar yayılmış ~ **kersaxên hanê** kıyı bucağı ~ **rojan bu günlerde**, bu sıralarda, bu yakınarda * **di van rojan de te qet ew dît?** bu yakınarda onu hiç gördün mü? (*filan kes*) ~ **virên ku tu dikî hişk bêxwê ne atma** Recep, din kardeşiyiz
vanadyûm *kim/m* vanadyum elementi (kısaltması V)
Vandal *nd/dîr* 1. Vandal (miladın başlangıç yıllarında yaşamış ve Roma İmparatorluğu ile yaptığı savaşlarda acımasızlığı ile ün yapmış bir doğu Germen halkı) 2. *mec* vandal
vandalizm *m* vandalizm
vandaltî *m* vandallık, vandalizm
vanîl *bnr* vanilya
vanilya *bot/m* 1. vanilya (*Vanilla planifolia*) 2. vanilya (bu bitkinin meyvesi)
vanîlator *m* 1. vantilâtör 2. vantilâtör (motorlu taşıtların iç havasını değiştirmeye yarayan düzen)
vantrîlok *rd* vantrilok, karnından konuşan
vantûz *m* vantuz, çekmen ~ **lê xistîn vantuz çekmek**
vapor *bnr* vapûr
vapûr *m* vapur ~**a çeman** ırmak vapuru
vapûrvan *nd/nt* vapurcu

vapûrvanî *m* vapurculuk
var *rd* seyrek
varalêz *m* kırbaç ile kırbaç sapını birbirine bağlayan sırm
vardiya *m* 1. vardiya (gemilerde beklenen nöbet) 2. vardiya (gemide nöbet yeri) 3. vardiya (nöbetleşe çalışma)
vardiyavan *nd/nt* vardiyacı
vardiyavanî *m* vardiyacılık
varê *rd* sapa * mala me li dereke varê ye evimiz sapa bir yerde
varêti *m* sapalık
varik *m* piliç (tavuğun küçüğü, erginleşmemiş tavuk) ~a mezin yarka
varika mezin *nd* bulada
varî (I) *m* seyreklik
varî (II) *m* arazi olma, kaytarma
varîbûn *m* arazi olma, kaytarma
varî bûn *l/gh* arazi olmak, kaytarmak
varîbûyîn marazi oluş, kaytarış
varîs *bj/m* varis
varîşandin *bnr* verişandin
varîşîn *bnr* verîşî
varmilandin *m* erteleme
varmilandin *l/gh* ertelemek
varmilandî *rd* ertelenik, tehirlî
varmilîn *m* ertelenme
varmilîn *l/gh* ertelenmek
varqilîn *bnr* veaqrilîn
vartan vartan *m* 1. fart furt, farta furta 2. virt, diline dolama ~ kirin fart furt (ya da farta furta) etmek
vartayî *rd* ishali
vartîvar *m* 1. temmuzda kutlanan bir murat şenliği 2. koyun kırpma şenliği (23 temmuzda, Rumî takvimine göre de 10 temmuzda, Van ve Bitlis yöresi bu deyimini kullanmakta)
varto *bj/m* ishal
vartoyî *rd* ishali
vartoyîbûn *m* ishal olma (hayvanlar için)
vartoyî bûn *l/gh* ishal olmak (hayvanlar için)
vartoyîkirin *m* ishal etme
vartoyî kirin *l/gh* ishal etmek
varyant *m* 1. varyant (ikinci derecedeki yol) 2. wj varyant * varyanta duyemîn a Memê Alan Memê Alan'ın ikinci varyantı
varyasyon *biy/m* 1. varyasyon, değişim 2. mzk çeşitleme
varyaz *m* balyoz
varyete *m* varyete
vaşiq *n* çakıldak (koyunların kuyruk aralığına altındaki kılırlara yapışıp kuruyan pislik)
vatiniyî *rd* görevsel
vatini *m* 1. görev, vazife 2. fizy görev (bir organ veya gözenin yaptığı iş) 3. rz görev (bir cümlede bir dil birimin öbür birimlerle ilişkisi aracılığıyla getirdiği iş) 4. mat görev (bir değer diğer değerlerle olan ilişkisi) ~ girtin (an jî stendin) görev almak ~ girtin ser xwe görev

almak ~a xwe domandin vazife görmek
vatîndar *rd* görevli, vazifeli
vatîndarbûn *m* görevlenme
vatîndar bûn *l/gh* görevlenmek
vatîndarbûyîn *m* görevleniş
vatîndarî *m* görevlilik
vatîndarkirin *m* görevlendirme, vazifelen-dirme
vatîndar kirin *l/gh* görevlendirmek, vazife-lendirmek
vatînihez *rd* görevsever
vatînihezî *m* görevseverlik
vatka *m* vatka
vavêrker *m* belirteç
vavêrkirin *m* belirtme
vavêr kirin *l/gh* belirtmek
vavêrkirî *rd* belirtilmiş olan
vawêj *m* davranış
vawêr *m* ayırma
vawêrkar *ped/nd* ayırtman
vawêrkarî *m* ayırtmanlık
vawêrkirin *m* ayırt etme
vawêr kirin *l/gh* ayırt etmek
vawêrkirî *rd* ayırtedilmiş olan
vayîn *m* isteme
vayîn *l/gh* istemek
vazelin *m* vazelin ~ kirin vazelinlemek
vazelin *tê dan* *l/bw* vazelinlemek
vazo *m* vazo
ve rz/d bir art edat * bi pêş ve ileriye doğru
ve - rz/m fiilden fiil ve isimden isim türetme ö-neki * vekirin açmak * vexwarin içmek * ve-ber ürün
veanî *rd* 1. geri getirilmiş 2. bükük, eğilmiş olan
veanîn *m* 1. geri getirme 2. bükme, eğme 3. eğme (sert bir cismi bükme)
veanîn *l/gh* 1. geri getirmek 2. bükmek, eğ-mek 3. eğmek (sert bir cismi bükmek) * stû-na di bin kêran de vebîne merteğin altında-ki sütunu eğ
veaqrilandin (I) *m* ayırdına vardiırma, farkına vardiırma
veaqrilandin (II) *m* oyalama
veaqrilandin (I) *l/gh* ayırdına vardiirmek, far-kına vardiirmek
veaqrilandin (II) *l/gh* oyalamak
veaqrilîn (I) *m* ayırdına varma, farkına varma
veaqrilîn (II) *m* 1. oyalanma 2. takılma (bir yere ilişip veya dokunup kalma)
veaqrilîn (I) *l/gh* ayırdına varmak, farkına varmak
veaqrilîn (II) *l/gh* 1. oyalanmak 2. takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)
veava *m* yapılanma, yeniden yapılanma
veavabûn *m* 1. yapılanma, yeniden yapılanma 1. düzenlenme, ıslah edilme, iyileşme
veava bûn *l/gh* 1. yapılandırılmak, yeniden yapılandırılmak 1. düzenlenmek, ıslah edil-mek, iyileşmek

veavabûyîn *m* 1. yapılanış, yeniden yapılanış
1. düzenleniş, ıslah ediliş, iyileşme
veavakirin *m* 1. yapılandırma, yeniden yapılandırma, yeniden inşa etme 2. düzenleme, ıslah etme, iyileştirme
veava kirin *l/gh* 1. yapılandırmak, yeniden yapılandırmak, yeniden inşa etmek 2. düzenlemek, ıslah etmek, iyileştirmek
veber *m* ürün
veberdêr *nd/nt* yatırımcı
veberdêrî *m* yatırımcılık
veberhênan *bz/m* 1. yatırım, plâsman, envestisman 2. yatırma, envestisman ~ **kirin** yatırım yapmak
veberhêner *nd/nt* yatırımcı
veberhênerî *m* yatırımcılık
vebestan *m* 1. bağlama 2. bağlanım
vebestandin *m* 1. bağlama 2. kuşanma
vebestandin *l/gh* 1. bağlamak 2. kuşanmak
vabeste *m* vabeste (bir şeyin arkasında bağlı, birine bağlı)
vabestebûn *m* vabeste olma (birine) bağlı olma
vabeste bûn *l/gh* vabeste olmak, (birine) bağlı olmak
vebestî *rd* 1. bağlı 2. kuşanık 3. gözetim altında olan
vebestibûn *m* 1. bağlı olma 2. gözetim altında olma
vebestî bûn *l/gh* 1. bağlı olmak 2. gözetim altında olmak
vebestîn *m* 1. bağlama 2. kuşanma 3. gözetime alma, göz altına alma
vebestîn *l/gh* 1. bağlamak 2. kuşanmak * **şûr û tîran** vebeste kılıç ve oklarını kuşan 3. gözetime almak, göz altına almak
vebestîner *rd* bağlayıcı
vebestîî *m* 1. bağlılık, bağlı olma durumu 2. kuşanıklık
vebestxwaz *rd* geçici tutuklu
vebestxwazî *m* geçici tutukluluk
vebeşandin *m* paylaşırma, bölüştürme
vebeşandin *l/gh* paylaştırmak, bölüştürmek
vebeşîn *m* paylaşılma, bölüşülme
vebeşîn *l/gh* paylaşılma, bölüşülme
vebestandin *m* bölüştürme, paylaşırma
vebestandin *l/gh* bölüştürmek, paylaştırmak
vebeştîn *m* bölüşülme, paylaşılma
vebeştîn *l/gh* bölüşülme, paylaşılma
vebeyan *m* 1. aksetme, yansıtma 2. aksetme, yansıtma, belli etme
vebeyandin *m* 1. aksetme, yansıtma 2. aksetme, yansıtma, belli etme
vebeyandin *l/gh* 1. aksetmek, yansıtma 2. aksetmek, yansıtma, belli etmek
vebeyî *m* 1. yansı 2. tepke, refleks 3. *rd* tepkisel
vebeyîn *m* 1. akis, yansıma 2. aksedilme, yansıma, belli edilme
vebeyîn *l/gh* 1. aksedilmek, yansımak 2. aksedilmek, yansımak, belli edilmek

vebeyînbar *rd* yansımali
vebeyîndar *rd* 1. akisli, yansımali, yansıtmalı
2. tepkeli, refleksli
vebeyînî *rd* 1. yansımali 2. tepkesel
vebeyînger *m* yansıtıcı, yansıtıcı
vebeyînkî *rd* yansıtmalı
vebêj *nd/nt* 1. anlatıcı 2. *m* anlatım
vebêjan *m* anlatım
vebêje *wj/m* anlatı
vebêjer *nd/nt* anlatıcı
vebêjerî *m* anlatıcılık
vebêjî *m* 1. anlatı, anlatma, anlatış 2. *wj* anlatma 3. anlatıcılık 4. *rd* naklî (nakle dayanan, anlatılan, söylenen gerçek)
vebihuj *m* eriyik
vebihujandin *m* eritme
vebihujandin *l/gh* eritmek
vebihujîn *m* erime
vebihujîn *l/gh* erimek
vebihujîner *rd* eritici
vebijandin *m* silkinme
vebijandin *l/gh* silkinmek
vebijark *m* secenek, alternatif, şık
vebijartin *m* 1. seçme 2. ayırma (seçme) 3. ayıklama 4. düzenleme (çeki düzen verme)
vebijartin *l/gh* 1. seçmek 2. ayırmak (seçmek)
* **min ji bo pirtûkê wêne vebijartin** kitab için resimler ayırdım 3. ayıklamak 4. düzenlemek (çeki düzen vermek)
vebijêr *rd* 1. seçici 2. ayıklayıcı
vebijêrak *rd* seçmeli, seçmece
vebijêrî *m* 1. seçicilik 2. ayıklayıcı 3. *rd* seçmeli
vebijandin *m* çözme, eritme
vebijandin *l/gh* çözmek, eritmek
vebijîn *m* çözülme, erime
vebijîn *l/gh* çözülmek, erimek * **cemed vebijî** buz çözüldü
vebir 1. kesme, kesinti 2. *rd* kesin, kat'î
vebiran *m* kesinti * **vebirana avê** su kesintisi
vebirandin *m* 1. kesme 2. kıyım yapma, kıyımdan geçirme
vebirandin *l/gh* 1. kesmek 2. kıyım yapmak, kıyımdan geçirmek
vebirbûn *m* 1. kesinleşme 2. *hiq* kesinleşme (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girme)
vebir bûn *l/gh* 1. kesinleşmek 2. *hiq* kesinleşmek (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girme)
vebirbûyî *rd* kesinleşmiş
vebirbûyîn *m* kesinleşiş
vebirî *rd* 1. kesilmiş, kesik 2. kesin, kat'î
vebirîn *m* 1. kesme, biçme 2. kesme, kıyım 3. kesme (kesip ayırma) 4. (birbirinden) ayırma, bölme 5. kesme (görültü veya sesi kesmek) 6. pazarlığı kesinleştirme
vebirîn *l/gh* 1. kesmek, biçmek 2. kesmek (kesip ayırmak) 3. (birbirinden) ayırmak, bölmek, ayırmak * **xanî vebirîne** evi böl 4.

kesmek (görültü veya sesi kesmek) 5. pazarlığı kesinleştirmek
vebirîtin *m* kesme
vebirîtin *l/gh* kesmek
vebirîti *m* 1. kesinlik 2. *fel* kesinlik
vebirkirin *m* kesinleştirme
vebir kirin *l/gh* kesinleştirmek
vebirkirî *rd* kesinleştirilmiş
vebirûsandin *m* parıldatma
vebirûsandin *l/gh* parıldatmak
vebirûsîn *m* parıldama
vebirûsîn *l/gh* parıldamak
vebirûstin *m* parıldatma, ısıldatma
vebirûstin *l/gh* parıldatmak, ısıldatmak
vebişirandin *m* gülümsetme
vebişirandin *l/gh* gülümsetmek
vebişirîn *m* gülümseme, gülümseyiş
vebişirîn *l/gh* gülümsemek
vebizav *m* 1. tepki, reaksiyon 2. tepkinme ~
 nîşan dan tepki göstermek
vebizavdar *rd* tepkili
vebizavî *rd* tepkisel
vebizivîn *m* 1. tepki gösterme 2. tepkime
vebizivîn *l/gh* 1. tepki göstermek 2. tepkimek
vebizivîner *rd* tepkici, reaksiyoner
vebîn *m* 1. bulma 2. görme
vebîner *nd/nt* bulucu, kaşif
vebîniyi *rd* bulgusal
vebîni *m* bulgu
vebîr *m* belek, hafıza
vebîrandin *m* anımsatma, hatırlatma
vebîrandin *l/gh* anımsatmak, hatırlatmak
vebîrîn *m* anımsama, hatırlama
vebîrîn *l/gh* anımsamak, hatırlamak * **ez vedibîrim** anımsıyorum
vebrok *m* yuvarlak kek
vebuhandin *m* belirtme, tayin etme
vebuhandin *l/gh* belirtmek, tayin etmek
vebuhijandin *m* eritme
vebuhijandin *l/gh* eritmek
vebuhijandî *rd* eritilmiş
vebuhijî *rd* eriyik
vebuhijîn *m* erime
vebuhijîn *l/gh* erimek
vebuhtin *m* belirtme, tayin etme
vebuhtin *l/gh* belirtmek, tayin etmek
vebûn *m* 1. açılma, açılım 2. açılma, çözülme 3. açılma (genişleme, bollaşma) 4. açılma, açılış (kuruluşlar için; ilk kez veya yeniden işe başlama) 5. açılma (renkler için; koyuluğunu yitirme) 6. açılma (sis, duman, karanlık için; dağılma, yoğunluğunu yitirme) 7. açılma (gereken güce ulaşma) 8. patlama (görünür duruma gelme, ortaya çıkma, yeşerme) 9. *ast* açılım
vebûn *l/gh* 1. açılmak * **derî vebû** kapı açıldı * **rê vebûye** yol açılmış * **dikan vebûbû** dükkan açılmıştı 2. açılmak, çözülmek * **porên wê yên reş û dirêj vebûbûn û xwe**

berdabûn ser milên wê uzun siyah saçları çözülmüş, beline doğru uzanmıştı 3. açılmak (genişlemek, bollaşmak) * **sola wî vebû** a-yakkabısı açıldı 4. açılmak (kuruluşlar için; ilk kez veya yeniden işe başlamak) * **naven-da çandê vebû** kültür merkezi açıldı 5. açılmak (renkler için; koyuluğunu yitirmek) * **rengê perdeyê vebûye** perdenin rengi açılmış 6. açılmak (sis, duman, karanlık için; dağılma, yoğunluğunu yitirmek) * **dinya vebû** hava açıldı 7. açılmak (gereken güce ulaşmak) * **hesp li rê vebû** at yolda açıldı 8. patlamak (görünür duruma gelmek, ortaya çıkmak, yeşermek) * **bûtikên darê vebûn** ağacın tomurcukları patladı
vebûnî *m* 1. açılma, açılım 2. çözgünlük
vebûyî *rd* 1. açık 2. açılmış olan 3. çözgün, çözüük
vebûyîn *m* 1. açılış, açılma 2. açılış, çözülüş * **vebûyîna girêkê** düğümün çözülüşü 3. açılış (genişleme, bollaşma) 4. açılış (kuruluşlar için; ilk kez veya yeniden işe başlama) 5. açılış (renkler için; koyuluğunu yitirme) 6. açılış (sis, duman, karanlık için; dağılma, yoğunluğunu yitirme) 7. açılış (gereken güce ulaşma) 8. patlayış (görünür duruma gelme, ortaya çıkma, yeşerme)
vecelidandin *m* 1. celâllendirme, öfkelen-dirme, hiddetlendirme 2. açma (sıkılganlığını, utangaçlığını giderme)
vecelidandin *l/gh* 1. celâllendirmek, öfkelen-dirmek, hiddetlendirmek 2. açmak (sıkılganlığını, utangaçlığını gidermek)
vecelidîn *m* 1. celâllenme, tersinme, hiddet-lenme 2. cebelleşme, becelleşme
vecelidîn *l/gh* 1. celâllenmek, tersinmek, hiddet-lenmek 2. cebelleşmek, becelleşmek
vecemandin *m* toplama
vecemandin *l/gh* toplamak
vecemandî *rd* toplanık, toplanmış olan
vecemiyayî *rd* toplanık, toplanmış olan
vecemîn *m* toplanma
vecemîn *l/gh* toplanmak
veciniq *m* ürkü, irkilti
veciniqandin *m* 1. ürkütme, irkiltme 2. (bir u-yarı veya heyecan sonucu) sıçratma
veciniqandin *l/gh* 1. ürkütmek, irkiltmek 2. (bir uyarı veya heyecan sonucu) sıçratmak
veciniqandî *rd* 1. ürkütülmüş, irkiltilmiş 2. (bir uyarı veya heyecan sonucu) sıçratılmış
veciniqî *rd* 1. ürkek, ürkmüş 2. belinlemiş olan
veciniqîn *m* 1. ürkmek, irkilmek 2. ürkmek, huy-lanma 3. belinleme, benildeme (aniden ve korkuyla kalkıp çevresine bakınma) 4. sıçrama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürke-rek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma)
veciniqîn *l/gh* 1. ürkmek, irkilmek 2. ürkmek, huylanmak 3. belinlemek, benildemek

(aniden ve korkuyla kalkıp çevresine bakınmak) 4. sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak) * gava ji nişka ve deng lê hate kirin ji ci hîh xwe veciniqî aniden seslenince yerinden sıçradı

veciniqîner *rd* ürükücü

veciniqoyî *rd* ürkek

veciniqoyîti *m* ürkeklik

veciqîner *rd* irkiltici

vecinq *m* ürkü, irkilti

vecûn *m* çiğneme

vecûtin *m* çiğneme (yemek için)

vecûtin *l/gh* çiğnemek (yemek için)

veçemandin *m* eğme

veçemandin *l/gh* eğmek

veçemandî *rd* eğik, eğilmiş olan

veçemiyayî *rd* eğik, eğilmiş olan

veçemîn *m* eğilme

veçemîn *l/gh* eğilmek

veçerixandin *m* 1. dönderme 2. sökme (örülmüş şeylerin için)

veçerixandin *l/gh* 1. döndermek 2. sökmek (örülmüş şeylerin için)

veçerixîn *m* 1. dönme 2. sökölme (örülmüş şeylerin için)

veçerixîn *l/gh* 1. dönmek 2. sökölme (örülmüş şeylerin için)

veçewsan *m* baskı

veçewsandin *m* baskı uygulama, eziyet etme

veçewsandin *l/gh* baskı uygulamak, eziyet etmek

veçewsîn *m* baskıya uğrama, eziyet görme

veçewsîn *l/gh* baskıya uğramak, eziyet görmek

veçêbûn *m* 1. düzenlenme, yapılanma 2. düzenlenme, tanzim olma

veçê bûn *l/gh* 1. düzenlenmek, yapılanmak 2. düzenlenmek, tanzim olmak

veçêbûyîn *m* 1. düzenleniş, yapılanış 2. düzenleniş, tanzim oluş

veçê kirin *l/gh* 1. düzenleme, yapılandırma 2. düzenleme, tanzim etme

veçêkirin *l/gh* 1. düzenlemek, yapılandırmak 2. düzenlemek, tanzim etmek

veçêkirî *rd* 1. düzenlenmiş, yapılandırılmış 2. düzenlenmiş, tanzim edilmiş

veçêrandin *m* otlatma

veçêrandin *l/gh* otlatmak

veçêrîn *m* otlanma

veçêrîn *l/gh* otlanmak

veçinandin (I) *m* 1. biçme 2. yolma

veçinandin (II) *m* 1. dokuma 2. örme, gözeme (kumaştaki veya başka bir şeydeki deliği örerek kapatma)

veçinandin (I) *l/gh* 1. biçmek 2. yolmak

veçinandin (II) *l/gh* 1. dokumak 2. örmek gözemek (kumaştaki veya başka bir şeydeki deliği örerek kapatmak) * mîn qulika li ser

çoka xwe veçinand pantolonum diz kısmındaki deliği ördüm

veçînî *rd* 1. dokulu, dokunmuş olan 2. örük, gözeli

veçînîn (I) *m* 1. biçme 2. yolma (ot, çimen gibi şeyleri yerden koparma)

veçînîn (II) *l/gh* 1. dokuma (tezgahta kumaş yapma) 2. örmek, gözemek (kumaştaki veya başka bir şeydeki deliği örerek kapatma) 3. işleme, nakşetme 4. *mec* sakınma

veçînîn (I) *l/gh* 1. biçmek 2. yolmak (ot, çimen gibi şeyleri yerden koparmak)

veçînîn (II) *l/gh* 1. dokumak (tezgahta kumaş yapmak) 2. örmek, gözemek (kumaştaki veya başka bir şeydeki deliği örerek kapatmak) 3. işlemek, nakşetmek 4. *mec* sakınmak

veçirandin *m* 1. yırtma 2. yolma 3. ditme, birbirinden ayırma 4. çözme, sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma) 5. cırmıklama 6. paralama 7. *mec* iğdiş etme

veçirandin *l/gh* 1. yırtmak 2. yolmak * porê xwe veçirand saçlarını yoldu 3. ditmek, birbirinden ayırmak * hiriyê ji hev veçirine keçeyi dit 4. çözmek, sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak) 5. cırmıklamak 6. paralamak 7. *mec* iğdiş etmek

veçirandî *rd* 1. yırtık 2. yoluk 3. ditilmiş, birbirinden ayrılmış olan 4. çözükle, sökük (örülmüş şeyin örgüsü ayrılmış olan) 5. cırmıklanmış 6. paralanmış

veçirikandin *m* delirtme

veçirikandin *l/gh* delirtmek

veçirikîn *m* delirme

veçirikîn *l/gh* delirmek

veçiriyayî *rd* 1. yırtık 2. yoluk 3. ditilmiş, birbirinden ayrılmış olan 4. çözükle, sökük (örülmüş şeyin örgüsü ayrılmış olan)

veçirîn *m* 1. yırtılma 2. yolunma 3. ditilme 4. çözükle, sökölme (örülmüş şeyin örgüsü birbirinden ayrılma) 5. cırmıklanma 6. paralanma

veçirîn *l/gh* 1. yırtılmak 2. yolunmak * porê wê veçiriyabû saçları yolunmuştu 3. ditilmek 4. çözülmek, sökölme (örülmüş şeyin örgüsü birbirinden ayrılmak) 5. cırmıklanmak 6. paralanmak

veçirkandin *bnr* veçirikandin

veçûrikandin *m* çayırılmaya neden olma (hayvan, yediği çayırda hastalanma)

veçûrikandin *l/gh* çayırılmaya neden olmak (hayvan, yediği çayırda hastalanmak)

veçûrikîn *m* çayırlama (hayvan, yediği çayırda hastalanma)

veçûrikîn *l/gh* çayırlamak (hayvan, yediği çayırda hastalanmak)

vedan (I) *m* 1. eşme, eşeleme 2.deşme, deşeleme 3. kazı, kazma (herhangi bir araçla toprağı açma, kuyu, çukur, yol vb. açma) 4. açma (kazarak veya eşeleyerek açma)

vedan (II) *m* 1. çakma (şimşek ve çakmak aleti için) 2. sançma, saplama
vedan (III) *m* dinine (kar, yağmur için; kesilme, yağması durma)
vedan (IV) *m* 1. kurma (yayı veya zembereği germe) 2. kurma (tuzak vb. için düzene kurmak)
vedan (V) *m* ayırma
vedan (I) *l/gh* 1. eşmek, eşelemek * **bi şivikê erd vedida** değnekle toprağı eşiyordu 2.deşmek, deşelemek * **beraz ketine zeviyê û tevide vedane** domuzları tarlayı deşelemiş 3. kazmak (herhangi bir araçla toprağı açmak, kuyu, çukur, yol vb. açmak) * **bir vedan** kuyu kazmak 4. açmak (kazarak veya eşeleyerek açmak)
vedan (II) *l/gh* 1. çakmak (şimşek ve çakmak aleti için) * **birûskê veda** şimşek çaktı 2. sançmak, saplamak
vedan (III) *l/gh* dinmek (kar, yağmur için; kesilmek, yağması durmak) * **baran vedabû** yağmur dinmişti
vedan (IV) *l/gh* 1. kurmak (yayı veya zembereği gerinek) 2. kurmak (tuzak vb. için düzene kurmak) * **kon veda** çadır kurdu
vedan (V) *l/gh* ayırmak * **pezê xwe vedaye** davarını ayırmış
vedandin *m* kurma (tuzak vb. için)
vedandin *l/gh* kurmak (tuzak vb. için)
vedandî *rd* kurulu (zembereği kurulu)
vedayî (I) *rd* 1. deşik 2. kazılı * **gora vedayî** kazılı mezar
vedayî (II) *rd* kurulu * **konê vedayî** kurulu çadır
vedayîn (I) *m* 1. eşiş, eşeleyiş 2. deşiş, deşele-yiş 3. kazış, (herhangi bir araçla toprağı açma, kuyu, çukur, yol vb. açma) 4. açış (kazarak veya eşeleyerek açma)
vedayîn (II) *m* 1. çakış (şimşek ve çakmak aleti için) 2. sançma, saplayış
vedayîn (III) *m* dinış (kar, yağmur için; kesilme, yağması durma)
vedan (IV) *m* 1. kuruş (yayı veya zembereği germe) 2. kuruş (tuzak vb. için düzene kurmak)
vedeng *m* ses şiddeti
veder *m* 1. dış 2. dıştalama, tecrit, soyutlama ~ **kirin** tecrit etmek
vederbûn *m* 1. çıkma, dışa çıkma 2. dıştalanma, tecrit olma,
veder bûn *l/gh* 1. çıkmak, dışa çıkmak 2. dıştalanmak, tecrit olmak
veder dan *m* dışa verme
veder dan *l/gh* dışa vermek
vederî *m* dıştalama, tecrit
vederkirin *m* 1. çıkarma, çıkarış (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlama, çıkmasına sebep olma) 2. dışa atma, çıkarma 3. dışa vurma 4. dışa verme, atma 5. dışarı atma, kov-

ma (bir yerden sürüp çıkarma) 6. dıştalama, tecrit etme 7. sürgün etme
veder kirin *l/gh* 1. çıkarmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) 2. dışa atmak, çıkarmak 3. dışa vurma 4. dışa vermek, atmak * **aqil veder kir** akıl attı 5. dışarı atmak, kovmak (bir yerden sürüp çıkarmak) 6. dıştalamak, tecrit etmek 7. sürgün etmek
vederkirî *rd* 1. çıkarılmış 2. dışa atılmış, çıkarılmış 3. dışa vuruk 4. dışa verilmiş, atılmış 5. dışarı atılmış, kovulmuş (bir yerden sürüp çıkarma) 6. dıştalanmış, tecrit edilmiş 7. sürgün, sürgün edilmiş olan * **kesê vederkirî** sürgün kimse
vedir *rd* * sorik nexweşîneke vedire kızamık bulaşıcı bir hastaliktır
vedirîn *m* bulaşma
vedirîn *l/gh* bulaşma
vedirûn *l/gh* dikmek
vedirûn *m* dikme (elbise dikme)
vedirûtin *m* 1. dikme 2. yolma
vedirûtin *l/gh* 1. dikmek 2. yolmak * **porê xwe vedirût** saçlarını yoldu
vedirûtî *rd* 1. dikik, dikilmiş olan 2. yoluk
vediyar *rd* aşikâr, açık seçik
vedizîn *m* 1. çalma 2. gizlenme, saklanma, saklanış
vedizîn *l/gh* 1. çalmak 2. gizlenmek, saklanmak * **xwe jê vedize** ondan saklan
vedia *hiq/m* vedia
vedîtin *m* 1. bulma, görme 2. bulma, keşfetme (ortaya çıkarma) 3. buluş, keşif (ortaya çıkarma) 3. buluş, keşif (var olduğu bilinen bir şeyin ortaya çıkarılması) * **vedîtina Amerîkayê** Amerikanın keşfi 4. bulgu, delil
vedîtin *l/gh* 1. bulmak, görmek 2. bulmak, keşfetmek (ortaya çıkarmak) * **ez lê dixebîtim sira cewhera vê hêzê vebînim** şu kuvvetin, cevherin sırrını bulmağa çalışıyorum 3. bulgulamak
vedîtî *rd* bulunmuş, keşfedilmiş olan
vedor *m* 1. süreli, periyot * **weşana vedor** süreli yayın 2. devre, periyot 3. **fiz** periyot, devir
vedorî *rd* periyodik
veêxistin *bnr* vêxistin
vefirandin *m* 1. uçurma 2. içe doğru kırma
vefirandin *l/gh* 1. uçurmak 2. içe doğru kırma
vefirîn *m* 1. uçma 2. içe doğru kırılma
vefirîn *l/gh* 1. uçmak 2. içe doğru kırılmak
vegehte *rd* itiraf etmiş olan
vegehtin *m* itiraf etme
vegehtin *l/gh* itiraf etmek
veger *m* 1. dönüş * **ez li ser riya vegerê a malê me** eve dönüş yolundayım 2. dönüm ~a li aliye ters ters dönüş ~a û'ye u dönüşü
vegeran *m* 1. dönüş, dönme 2. ricat, geri çekilme 3. **fel** kayıtm, rucû

vegerandin *m* 1. döndürme, geri döndürme 2. çevirme, geri çevirme, iade etme 3. çevirme (yolundan alıkoyma, yoldan döndürme) 4. dönüştürme 5. yalancı gebeliğe dönüştürme 6. vazgeçirme, caydırma

vegerandin *l/gh* 1. döndürmek, geri döndürmek 2. çevirmek, geri çevirmek, iade etmek * **pereyên wî vegerandin** parasını çevirdi 3. çevirmek (yolundan alıkoymak, yoldan döndürmek) * **heval em li rê vegerandin û birin mala xwe** arkadaş bizi çevirip evine götürdü 4. dönüştürmek 5. yalancı gebeliğe çevirmek 6. vazgeçirmek, caydırmak

vegerandî *rd* döndürmüş, çevirilmiş olan

vegerbend *wj/m* terci-ibent

vegerdar *rd* dönüşlü

vegerdarî *m* dönüşlülük

vegerok *rd* dönüştürücü

vegeriyayî *rd* 1. dönük, dönmüş olan 2. dönek

vegerîn *m* 1. dönme, dönüş, geri dönme (geri gelme, geri gitme) 2. dönülmeye 3. tersinme, rücu etme 4. dönme (-e yönelme) 5. dönme (inanç, din veya düşüncesini değiştirme) 6. dönüşme, değişme 7. kayıta (bir şeyi yapmaktan vazgeçme) 8. iyileşme, iyileşmeye başlama ~a **waran** yuvaya dönüş

vegerîn *l/gh* 1. dönmek, geri dönmek (geri gelmek, geri gitmek) * **çû û careke din vegeriya** gitti, tekrarda dönmedi 2. dönülmek * **êvarê divê em vegerin malê** akşama eve dönülece 3. tersinmek, rücu etmek 4. dönmek (-e yönelmek) 5. dönmek (inanç, din veya düşüncesini değiştirmek) 6. dönüşmek, değişmek 7. kayıtmak (bir şeyi yapmaktan vazgeçmek) 8. iyileşmek, iyileşmeye başlamak * **li ser vê îlacê vegeriya** bu ilaç üzerine iyileşmeye başladı * **vegere!** geri dön!

vegerînbar *rd* 1. dönüşlü 2. iadeli

vegerîner *rd* 1. döndürücü 2. dönüştürücü

vegermalik *wj/m* terci -i bendin ardına getirilen beyit

vegerok *rd* 1. dönerli 2. *rz* dönüşlü

vegerokî *rz/m* dönüşlülük

vegerol *rd* mürtet

vegerolî *m* mürtetlik

vegeş *rd* diri, şen, neşeli

vegeşbûn *m* dirileşme, dirilme (bitkin, pörsümüş veya solmuşken tekrar diri hale gelme)

vegeş bûn *l/gh* dirileşmek, dirilmek (bitkin, pörsümüş veya solmuşken tekrar diri hale gelmek)

vegeşbûyîn *m* dirileşiş, diriliş (bitkin, pörsümüş veya solmuşken tekrar diri hale gelme)

vegeşkirin *m* diriltme

vegeş kirin *l/gh* diriltmek

vegevîzan *m* ağnama, ağınma, debelenme

vegevîzandin *m* ağnatma, debelendirme

vegevîzandin *l/gh* ağnatmak, debelendirmek

vegevîzîn *m* ağnama, ağınma, debelenme (çırpınma, tepinme, kımıldama)

vegevîzîn *l/gh* ağnamak, ağınmak, debelenmek (çırpınmak, tepinmek, kımıldamak)

vegêr *nd/nt* anlatıcı

vegêrîn *m* anlatma

vegêrîn *l/gh* anlatmak

vegijandin *m* itişirme, itiştirip kakıştırmak

vegijandin *l/gh* itişirmek, itiştirip kakıştırmak

vegijîn *m* itişme, itişip kakışma

vegijîn *l/gh* itişmek, itişip kakışmak

vegindirandin *m* yuvarlatma

vegindirandin *l/gh* yuvarlatmak

vegindirîn *m* yuvarlanma

vegindirîn *l/gh* yuvarlanmak

vegir (I) *bj/rd* bulaşıcı, geçici * **nexweşîna vegir** geçici hastalık

vegir (II) *rd* 1. işgalcı 2. fatih, fetheden

vegîrî (I) *m* 1. bulaşıcılık, geçicilik 2. *rd* bulaşıcı özeliği olan

vegîrî (II) *m* işgal, istila

vegirker *nd/nt* işgalcı

vegirkerî *m* işgalcılık

vegirtin (I) *m* 1. işgal etme, tutma, kapma 2. fethetme 3. istila etmek, kaplama, tutma 4. tutma (bez, örtü vb. şeyleri gerekerek tutma) 5. germe (gergin bir şeyle örtme) 6. kurma, çadır kurma ~a **qûnax** konaklama

vegirtin (II) *m* örme (saç, yele gibi şeyler için, birbirine dolayarak örme, örük örme)

vegirtin (III) *m* kapma, bulaşma (hastalık vb. için)

vegirtin (I) *l/gh* 1. işgal etmek, tutmak, kapmak 2. fethetmek 3. istila etmek, kaplamak, tutmak 4. tutma (bez, örtü vb. şeyleri gerekerek tutma) 5. germek (gergin bir şeyle örtmek) 6. kurmak * **em dixwazîn kon vegirin** çadır kurmak istiyoruz

vegirtin (II) *l/gh* örmek (saç, yele gibi şeyler için, birbirine dolayarak örmek, örük örmek) * **keçikê ji kêfa dilê xwe re porê xwe vegirtibû** kız saçlarını bir güzel örmüştü

vegirtin (III) *l/gh* kapmak, bulaşmak (hastalık vb. için)

vegirtî (I) *rd* 1. işgal edilmiş, tutulmuş 2. istila edilmiş, kaplanmış 3. kurulu * **çadîra vegirtî** kurulu çadır

vegirtî (II) *rd* örülü (örülmiş saç vb. için)

vegirtî (III) *rd* kapmış, bulaşmış (hastalık vb. için)

vegirtox *nd/nt* 1. işgalci 2. istilacı

vegirtoxî *m* 1. işgalcilik 2. istilacılık

vegirtyar *nd/nt* işgalci

vegirtyarî *m* işgalcilik

vegizgizandin *m* 1. çekiştirme 2. çekip yolma, saç çekme

vegizgizandin *l/gh* 1. çekiştirmek 2. çekip yolmak, saç çekmek * **porê xwe vegizgizand** saçını çekti

vegizgizîn *m* 1. çekiştirilme 2. çekip yolunma, saç çekilme
vegizgizîn */lgh* 1. çekiştirilmek 2. çekip yolunmak, saç çekilmek
vegotin *m* 1. anlatma, anlatış 2. anlatım 3. *wj* anlatma, hikâye etme, hikâyeleme
vegotin */lgh* 1. anlatmak (bir konu üzerinde açıklamada bulunmak, bilgi vermek) * **tiştên ku heta serê sibehê fikirîbû xwest ji bavê xwe re jî vebêje** sabaha kadar düşündüğü şeyleri babasına da anlatmak istedi 2. *wj* anlatmak, hikâye etmek, hikâyelemek
vegotinbêj *nd/nt* anlatımcı
vegotinbêjî *m* anlatımcılık
vegottinnas *nd/nt* anlatım bilimci
vegottinnasî *m* anlatım bilim
vegotî *rd* anlatılmış olan
veguhartin *m* 1. değiştirmek (başka bir biçime sokma, değişikliğe uğratma) 2. dönüştürme 3. evirme, taklip etme (yapısını değiştirmek)
veguhartin */lgh* 1. değiştirmek (başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak) 2. dönüştürmek 3. evirmek, taklip etmek (yapısını değiştirmek)
veguhartî *rd* 1. değiştirilmiş 2. dönüştürülmüş 3. evirilmiş, taklip edilmiş
veguhastin *m* 1. aktarma, nakletme 2. iletme, ulaştırma, ulaşım (götürme, intikal ettirme) 3. *lşk* ulaştırma 4. aktarma (bir yerden, bir kaptan başka bir kaba geçirme) 5. aktarma (bir şeyin yolunu, yönünü değiştirmek) 6. *fiz* iletme (elektrik akımı, ısı, gaz vb.yi bir yerden başka bir yere götürme) 7. taşıma (boru, kanal, vb. sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere taşıma) 8. göçerme (bitkileri yerinden çıkarıp başka yere dikme) 9. değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinme veya kullanma) 10. berdel halindeki gelinleri götürme ~ **a hewayî** havada nakil ~ **tomerî** (an jî **komelî**) toplu taşıma ~ **a xwîne bj** kan aktarımı
veguhastin */lgh* 1. aktarmak, nakletmek 2. iletme, ulaştırmak (götürmek, intikal ettirmek) 3. aktarmak (bir yerden, bir kaptan başka bir kaba geçirmek) 4. aktarmak (bir şeyin yolunu, yönünü değiştirmek) 5. *fiz* iletme (elektrik akımı, ısı, gaz vb.yi bir yerden başka bir yere götürmek) 6. taşımak (boru, kanal, vb. sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere taşımak) 7. göçermek (bitkileri yerinden çıkarıp başka yere dikmek) 8. değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak) 9. berdel halindeki gelinleri götürmek
veguhastina komelî *nd* toplu taşıma
veguhastina tomerî *nd* toplu taşıma
veguhastin hev */lgh* iletmişmek
veguhastî *rd* 1. aktarılmış, nakledilmiş 2. iletmiş, ulaştırılmış 3. değiştirilmiş
veguhastok *rd* değişken

veguhastokî *rd* değişken
veguhaz *m* 1. aktarma, nakil 2. aktarma, transfer 3. iletim 4. *fiz* iletim (iletken şeylerden ısı ve elektrik geçmesi)
veguhazî *m* aktarma, nakil
veguber *m* dönüştürüm, tahvil
veguberan *m* 1. değişim 2. dönüşüm 3. *jeo* başkalaşım
veguberandin *m* 1. değiştirme 2. dönüştürme 3. başkalaştırma
veguberandin */lgh* 1. değiştirmek 2. dönüştürmek 3. başkalaştırmak
veguberandî *rd* 1. değiştirilmiş 2. dönüştürülmüş 3. başkalaştırılmış
veguberî *rd* 1. değişmiş 2. dönüşmüş olan 3. başkalaşmış
veguberîn *m* 1. değişme, değişim 2. dönüşme, dönüşüm 3. *psî* dönüşüm 4. başkalaşma
veguberîn */lgh* 1. değişmek 2. dönüşmek 3. başkalaşmak
veguberînî *rd* 1. değişimsel 2. dönüşümsel
veguberînparêz *rd/nd* dönüşümcü, transformist
veguberînparêzî *m* dönüşümcülük, transformizm
veguhêran *m* 1. değişim * **veguhêrana civa-kî** sosyal değişim 2. dönüşüm
veguhêrîn *m* 1. değişme 2. dönüşme 3. evirme, taklip olma
veguhêrîn */lgh* 1. değişmek 2. dönüşmek 3. evirilmek, taklip olmak
veguhêrîner *rd* 1. değiştirici 2. dönüştürücü
veguhêz *m* 1. aktarma, aktarım, nakil 2. aktarma, devir, devretme * **jî erebeyê veguhêza mal bo wagonê** malın arabadan vagona devri 3. iletim, iletme, ulaşım 4. *fiz* iletim (iletken şeylerden ısı ve elektrik geçmesi) ~ **î** (...) **kirin** -e aktarma yapmak
veguhêzan *m* 1. aktarma, aktarım, nakletme 2. iletme, ulaştırma, ulaşım ~ **kirin** aktarma etmek
veguhêzanî *rd* 1. aktarma, aktarmalı * **trena veguhêzanî** aktarmalı tren * **ez bi veguhêzanî hatim** aktarmalı geldim 2. iletimli
veguhêzbar *fiz/rd* iletken
veguhêzbarî *fiz/m* iletkenlik
veguhêzer *nd/rd* 1. aktarıcı, aktaran, nakleden 2. iletici, ulaştırıcı
veguhêzerî *m* 1. aktarıcı 2. ileticilik, ulaştırıcı
veguhêziya wesleyan *bj/nd* organ nakli, organ aktarımı
veguhêzî *m* 1. aktarım, aktarma, nakil * **am-yarên veguhêziyê** nakil vasıtaları 2. ulaşım, aktarma, iletme 3. intikal 2. *fel* çıkarsama 4. *rd* nakli (taşıma ile ilgili olan) ~ **kirin** aktarma etmek ~ **ya wesleyan** *bj* organ nakli, organ aktarımı
veguhêzîn *m* 1. aktarılma, nakledilme 2. aktarılma, iletme, ulaştırılma 3. değişme
veguhêzîn */lgh* 1. aktarılmak, nakledilmek 2.

aktarilmek, iletilmek, ulaştırılmak 3. değışmek
vegühêzkar *nd/nt* 1. aktarıcı, aktarmacı, nak-
 leden 2. nakliyecî, nakliyatçı, taşımacı
vegühêzkarî *m* 1. aktarıcılık, aktarmacılık 2.
 taşımacılık, nakliyecilik, nakliyatçılık
vegühêzker *bnr* vegühêzkar
vegühêzkerî *bnr* vegühêzkarî
vegühirandin *m* 1. değıştirme (başka bir biçime
 sokma, değışikliğe uğratma) 2. dönüştürme
vegühirandin *l/gh* 1. değıştirmek (başka bir
 biçime sokmak, değışikliğe uğratmak) 2.
 dönüştürmek
vegühirandî *rd* 1. değıştirilmiş 2. dönüştürül-
 müş
vegühirî *rd* 1. değışmiş 2. dönüşmüş
vegühirin *m* 1. değışme (başka bir biçim veya
 duruma girme) 2. dönüşme
vegühirin *l/gh* 1. değışmek (başka bir biçim
 veya duruma girmek) 2. dönüşmek
vegühizî *rd* 1. aktarılmış 2. değışmiş 3. dönüş-
 müş olan
vegühizîn *m* 1. aktarılmak 2. aktarılmaya, iletil-
 me, ulaştırılmaya 3. değışme (başka bir biçim
 veya duruma girme) 4. değışme (yerine baş-
 ka şey veya kimse gelme) 5. dönüşme
vegühizîn *l/gh* 1. aktarılmak 2. aktarılmaya, ile-
 tilmek, ulaştırılmak 3. değışmek (başka bir bi-
 çim veya duruma girmek) 4. değışmek (yerine
 başka şey veya kimse gelmek) 5. dönüşmek
vegühizîner *rd* 1. aktarıcı 2. transformatör
vegühostin *bnr* vegühastin
vehan *m* 1. örme 2. *wj* kurgu
vehandin *m* 1. örme 2. *wj* kurgulama (edebi-
 yatta)
vehandin *l/gh* 1. örme 2. kurgulamak (edebi-
 yatta)
vehandî *rd* 1. örülü 2. *wj* kurgulu, kurgulanmış
vehatin (I) *m* 1. gelme, dönme 2. dönme, dö-
 nüşme 3. (içe doğru) eğilme, bökülme
vehatin (II) *m* 1. doğma (gök cisimleri için) 2.
 çakma (şimşek çakma)
vehatin (III) *m* çıkışma
vehatin (IV) *m* döl tutma
vehatin (I) *l/gh* 1. gelmek, dönme 2. dönmek,
 dönüşmek 3. (içe doğru) eğilmek, bökülmek
vehatin (II) *l/gh* 1. doğmak (gök cisimleri i-
 çin) * *ne êvarê datê ne sibêhê vetê* ne ak-
 şam batıyor ne sabah doğuyor 2. çakmak *
birûşk vehatin şimşek çakmak
vehatin (III) *l/gh* çıkışmak
vehatin (IV) *l/gh* döl tutmak * *mih vehatiye*
 koyun döl tutmuş
vehatî *rd* 1. gelmiş, dönmüş 2. eğik, bükük
vehejandin *m* sallama
vehejandin *l/gh* sallamak
vehejandî *rd* salınmış olan
vehejîn *m* sallanma, sallanış, salınış, salınma
vehejîn *l/gh* sallanmak, salınmak (kıvılda-
 mak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duru-

ma gelip yerinden oynamak)
vehelandin *m* eritme
vehelandin *l/gh* eritmek
vehelandî *rd* eritilmiş, erimiş durumda olan
vehelîn *m* erime
vehelîn *l/gh* erimek
veher *m* onarım, tamir
veheran *m* onarma
veherandin *m* onarma, tamir etme
veherandin *l/gh* onarmak, tamir etmek
veherandî *rd* onarılmış, tamir edilmiş olan
veherîn *m* onarılmaya, tamir olma
veherîn *l/gh* onarılmak, tamir olmak
veherîner *nd/nt* tamirci
veherînerî *m* tamircilik
vehes *m* 1. dinlenme, mola 2. ara (bir filmde,
 bir oyunda dinlenme süresi) 3. *sp* ara, mola
 (takımların oyun sırasında aldıkları birer da-
 kikalık dinlenme süresi)
vehesan (I) *m* 1. dinlenme 2. rahatlatma, sakin-
 leştirme, yatıştırma 3. rahatlatma, kurtulma
vehesan (II) *m* 1. duyma 2. duyumsama, far-
 kına varma
vehesandin (I) *m* 1. dinlendirme 2. rahatlat-
 ma, kurtarma
vehesandin (II) *m* 1. duyma, işitme 2. duyum-
 sama, farkına varma
vehesandin (I) *l/gh* 1. dinlendirmek 2. rahat-
 latmak, sakinleştirmek, yatıştırmak 3. rahat-
 latmak, kurtarmak * *min ew jê vehesandin*
 onu ondan kurtardım
vehesandin (II) *l/gh* 1. duymak, işitmek 2. du-
 yumsamak, farkına varmak
vehesandî *rd* dinlenik, dinlendirilmiş
vehesiyayî *rd* dinlenik, dinlendirilmiş
vehesgeh *m* dinlenme yeri
vehesî *m* dinlenme, mola
vehesîn (I) *m* 1. dinlenme, soluklanma 2. ra-
 hatlatma, sakinleşme, yatışma 3. rahatlatma,
 kurtulma
vehesîn (I) *l/gh* 1. dinlenmek, soluklanmak 2.
 rahatlatmak, sakinleşmek, yatışmak 3. rahat-
 latmak, kurtulmak * *em ê kengê ji van zalim-
 man vehesîn?* bu zalimlerden ne zaman
 kurtulacağız?
vehesandin (II) *l/gh* 1. duymak, işitmek 2. du-
 yumsamak, farkına varmak
vehesîner *rd* 1. dinlendirici 2. rahatlatıcı, sa-
 kinleştirici, yatıştırıcı
vehewan *m* 1. barındırma 2. *man/m* içlem
vehewandin *m* 1. barındırma 2. içirme, ihtiva
 etme 3. toplama 4. *mec* sakinleştirme
vehewandin *l/gh* 1. barındırmak 2. içermek,
 ihtiva etmek 3. toplamak * *zarokan li dora*
xwe vedihevine çocukları etrafına topluyor
 4. *mec* sakinleştirmek
vehewandî *rd* 1. barındırılmış 2. içermiş, ihti-
 va etmiş 3. toplanmış 4. *mec* sakinleştirilmiş
 olan

vehewîn *m* 1. barınma (yaşamak için uygun yer bulma) 2. içirme, ihtiva etme 3. toplanma 4. *mec* sakinleşme
vehewîn *m* 1. barınma (yaşamak için uygun yer bulma) 2. içirme, ihtiva etme 3. toplanma 4. *mec* sakinleşme
vehewîn *l/gh* 1. barınmak (yaşamak için uygun yer bulmak) 2. içermek, ihtiva etmek 3. toplanmak * gelek mirov lê vehewiyan birçok insan başına toplandı 4. *mec* sakinleşmek
veheyirandin *m* hayrete düşürme, şaşkına çevirme
veheyirandin *l/gh* hayrete düşürmek, şaşkına çevirmek
veheyirîn *m* hayret etme, şaşakalma
veheyirîn *l/gh* hayret etmek, şaşakalmak
vehêlan *m* 1. terk etme 2. geride bırakma
vehêlan *l/gh* 1. terk etmek 2. geride bırakmak
vehêlayî *rd* 1. terk edilmiş 2. geri de bırakılmış olan
vehêrandin *m* öğütme
vehêrandin *l/gh* öğütmek
vehisandin *m* 1. duyurma 2. işittirme
vehisandin *l/gh* 1. duyurmak 2. işittirmek
vehisîn *m* 1. duyma 2. işitme
vehisîn *l/gh* 1. duymak 2. işitmek
vehiştin *m* 1. terk etme 2. geride bırakma
vehiştin *l/gh* 1. terk etmek 2. geride bırakmak
vehîştî *rd* 1. terk edilmiş 2. geri de bırakılmış olan
vehîn *m* 1. örülme 2. *wj* kurgulanma
vehîn *l/gh* 1. örülmek 2. *wj* kurgulanmak
vehon *m* 1. örme, örgü 2. doku (bir bütünün yapısı ve özeliği) * **vehona zimên** dilin dokusu
vehonan *m* 1. örme 2. örgü 3. *wj* kurgu
vehonan *l/gh* örnek
vehonandin *m* 1. örme 2. dokuma (tezgahta kumaş yapma) 3. *wj* kurgulama 4. *mec* uydurma
vehonandin *l/gh* 1. örmek 2. dokumak (tezgahta kumaş yapmak) 3. *wj* kurgulamak 4. *mec* uydurmak
vehonandî *rd* 1. örülü 2. dokulu, dokunmuş olan 3. *wj* kurgulu 4. *mec* uyduruk * **virên vehonandî** uyduruk yalan
vehûner *rd* 1. kurgucu 2. uydurukçu
vehrik zo/in kurt
vehûn *bnr* vehon
vehûnandin *bnr* vehonandin
vehûnandî *bnr* vehonandî
vejan (I) *m* diriliş
vejan (II) *rd* avanak, enayi
vejandin *m* diriltme
vejandin (I) *l/gh* diriltmek
vejandin (II) *bnr* vejandin
vejandî *rd* diriltilmiş
vejanî *m* avanaklık, enayilik
vejart *m* istisna
vejartin *m* 1. düzeltme 2. düzeltme, toplama
vejartin *l/gh* 1. düzeltmek * **vê derê vejîne**

burayı düzelt 2. düzeltmek, toplamak

vejartî *rd* istisnâ

vejen (I) *m* 1. enerji, erke (maddede var olan ve ısı, ışık biçiminde ortaya çıkan güç, erke) 2. enerji (organizmanın etkin gücü) 3. enerji, takat 4. *mec* enerji (manevi güç) ~a **dendikî** nükleer enerji

vejen (II) *m* 1. çakıntı * **vejena birûskê** şimşek çakıntısı 2. refleks

vejendin *m* çakma (şimşek, ve çakmak aleti için)

vejendin *l/gh* çakmak (şimşek, ve çakmak aleti için) * **tu dê heste venejenî!** çakmağı çakmayacaksın!

vejenî *rd* enerjik

vejenîn *m* pırıldama

vejenîn *l/gh* pırıldamak

vejetalizm *m* vejetalizm

vejetarîzm *m* vejetarizm

vejetaryen *nd/nt* vejetaryen, et yemez

vejetaryenî *m* vejetaryenlik, et yemezlik

vejetasyon *bot/m* 1. vejetasyon 2. *bj* vejetasyon

vejên *bnr* vejîn

vejîyandin *m* 1. diriltme 2. *psî* uyandırma

vejîyandin *l/gh* 1. diriltmek 2. *psî* uyandırmak

vejîyandî *rd* diriltilmiş

vejî *bnr* vaji

vejîn *m* 1. dirilme, diriliş (canlanma) 2. diriliş (dinî inanışlara göre ölümden sonra dirilme) ~a **piştî mirinê** ölümden sonra dirilme, basubadelmewt

vejîn *l/gh* dirilmek (öldüğü sanılan şey canlılık kazanmak)

vejînbar *rd* dirilebilen

vejîner *rd* diriltici, diriltlen

vejînker *rd* diriltici

vekayîn *m* geviş, geviş getirme, gevme

vekayîn *l/gh* geviş getirmek, gevme

veker *rd* 1. açıcı 2. *m* açacak

veketandin *m* yatırma

veketandin *l/gh* yatırmak

veketin (I) *m* 1. uzanma 2. yatma (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanma) 3. pusuya yatma

veketin (II) *m* açılma

veketin (III) *m* üreme, çoğalma

veketin *l/gh* 1. uzanmak * **mar li ber min veketiye** yılan önümde uzanmış 2. yatmak (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanmak) 3. pusuya yatmak

veketin (II) *l/gh* açılmak

veketin (III) *l/gh* üremek, çoğalmak

veketî *rd* uzanık, uzanmış olan

vekêşan *m* 1. çekilme, çekilim 2. gerilme 3. *fiz* gerilim

vekêşan anîn *xwe l/bw* gerinmek

vekêşandin *m* 1. çekme 2. germe

vekêşandin *l/gh* 1. çekmek 2. germek * **têlê zêde venekêşîne** **tu dê biqetînî** teli fazla germe kopartacaksın

vekêşanî *rd* gerilimli

vekij *rd/nt* kibirli, ukala

vekijî *m* kibirlik, ukalalık

vekirandin *m* fethetme

vekirandin *l/gh* fethetmek

vekirbar *rd* açılıbalır

vekirê *m* 1. açar, açacak 2. *nd* açan (açma işini yapan)

vekirin *m* 1. açma, açış (bir şeyi kapalı durumdan kurtarma) 2. açma (gözler için) 3. açma (bir çeyin kapağını veya örtüsünü kaldırma) 4. açma (sarılmış, katlanmış, örtülmüş veya iliklenmiş şeyleri bu durumdan kurtarma) 5. açma (oyarak veya kazıyarak çukur, delik oluşturma) 6. açma (tıkali bir şeyi bu durumdan kurtarma) 7. açma (çevresini genişletme) 8. açma (birbirinden uzaklaştırma) 9. açma, çözme (dügümü veya dolaşmış bir şeyi çözme) 10. açma, açış (bir kuruluşu, bir iş yerini işler duruma getirme) 11. açılış (yeni bir yapının, yerin veya kuruluşun çalışmaya başlaması) 12. açma (bir aygıtı, bir düzeni vb. lerini çalışır duruma getirme) 13. açma (alış veriş başlatma) 14. açma (rengin koyuluğunu azaltma) 15. açma (yakışma, güzel gösterme) 16. açma (bir konu ile ilgili konuşma) 17. açma (utangaçlığını giderme) 18. açma (görünür duruma getirme) 19. açma (bir konuyu, düşünceyi açık duruma getirme, mevzuyla anlaşılır hale getirme) 20. açma, çözme (saç için; bağlı şeyler için) 21. dinme, durulma (kar, yağmur için; kesilme, yağması durma) 22. açılma (sırrını, üzüntüsünü, sorunlarını birine söyleme) ~a (..) **kirin** açılışını yapmak

vekirin *l/gh* 1. açmak (bir şeyi kapalı durumdan kurtarmak) * **derî ji min re vekirin** kapıyı bana açtılar 2. açmak (gözler için) 3. açmak (bir çeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak) * **perdeyê veke** perdeyi aç 4. açmak (sarılmış, katlanmış, örtülmüş veya iliklenmiş şeyleri bu durumdan kurtarmak) * **pakêtê veke** paketi aç * **serê wê vekirin** başını açtılar 5. açmak (oyarak veya kazıyarak çukur, delik oluşturmak) 6. açmak (tıkali bir şeyi bu durumdan kurtarmak) * **borî vekirin** boruyu açtılar 7. açmak (çevresini genişletmek) * **divê dora bîrdariyê bê vekirin** anıtın etrafını açmak lazım 8. açmak (birbirinden uzaklaştırmak) * **milên xwe vekirin** kollarını açtı 9. açmak, çözmek (dügümü veya dolaşmış bir şeyi çözmek) * **girêk vekirin** düğümü açmak 10. açmak (bir kuruluşu, bir iş yerini işler duruma getirmek) * **dibistan vekirin** okul açtılar 11. açmak (bir aygıtı, bir düzeni vb. lerini çalışır duruma getirmek) * **radıyoyê veke em hinek li stranan guhdarî bikin** radyoyu aç biraz türlü dinleyelim 12. açmak (alış veriş başlatmak) * **pi-**

yaseya **titûnê vekirin** tütün piyasasını açtılar 13. açmak (rengin koyuluğunu azaltmak) * **rengê ve boyax hinek veke** bu boyanın rengini biraz aç 14. açmak (yakışmak, güzel göstermek) * **vî rengî ode vekir** bu renk odayı açtı 15. açmak (bir konu ile ilgili konuşmak) * **wê devê mijarê vekir** konuyu o açtı 16. açmak (utangaçlığını gidermek) 17. açmak (görünür duruma getirmek) * **singê xwe vekiriye** göğsünü açmış 18. açmak (bir konuyu, düşünceyi açık duruma getirmek, mevzuyla anlaşılır hale getirmek) 19. açmak, çözmek (saç için; bağlı şeyler için) * **sola wî veke** ayakbaısını çöz 20. dinmek, durulmak (kar, yağınur için; kesilmek, yağması durmak) * **baranê vekir** yağmur dindi * **berfê vekiribû û hewa ji nişka ve vebûbû** kar durulmuş, hava birden açılmıştı 21. açılmak (sırrını, üzüntüsünü, sorunlarını birine söylemek) * **jinika reben derdê xwe ji kesî re venake** kadıncağz hiç kimseye açılmıyor

vekirî *rd* 1. açık, açılmış 2. açık (kapalı karşıtı) * **deriyê vekirî** açık kapı 3. açık (engelsiz) * **rê vekirî ye** yol açık 4. açık (örtüsüz, çıplak) * **serê vekirî** açık baş 5. açık (işler durumunda olan) * **dikana vekirî** açık dükkan 6. açık (her türlü düşünceyi hoşgörüyle karşılayabilen, etkisinde kalabilen) * **keseî wîsa bû ku ji her ramanê re vekirî bû** her çeşit düşünceye açık bir kimseydi 7. açık (renk için; koyu olmayan) * **keskê vekirî** açık yeşil 8. açık, aşkar, açık seçik, belli 9. açık (kitap, resim, film vb. için; sevimse sahnesini bütün çıplaklığıyla anlatan) * **filmekî vekirî** açık bir film 10. açık (kapalı olmayan yer) 11. açık (sıvılar için, yoğun ve koyu olmayan) * **çaya vekirî** açık çay 12. dekolte, açık * **piraniya jinan vekirî bûn** kadınların çoğu dekolteydi 13. çözümlü 14. uçuk (açık renk) ~ **gotin** (an jî aşkera kirin) açık söylemek (veya belirtmek) ~ **li aziyê** kabak gibi, hertarafı açık

vekirîbûn *m* açıklık

vekirîti *m* 1. açıklık 2. açıklık seçiklik

vekirox *m* 1. açacak 2. *nd* açan, açıcı (açma işini yapan) ~a **pirtûkan** kitap açacağı

vekiş *rd* 1. kibirli, havalı 2. şımarık

vekişan *m* 1. çekilme, çekiliş 2. çekiliş, geri çekilme 3. *jeo* çekilme (suların gerilemesi) 4. çekilme, istifa 5. *lşk* çekilme, ricat 6. *sp* çekilme (karşılamayı bırakma)

vekişandin *m* 1. çekme 2. çekme, geri çekme 3. çekme, istifa etmesini sağlama 4. germe

vekişandin *l/gh* 1. çekmek 2. çekmek, geri çekmek 3. çekmek, istifa etmesini sağlamak 4. germek * **têlê zêde venekişîne tu dê bi-qetînfî** teli fazla germe kopartacaksın

vekişandin *rd* 1. çekik 2. çekik, geri çekilmiş 3. gerili

vekişner *rd* çekici

vekişiyayî *rd* 1. çekik, çekilmiş, fariğ 2. gerili
vekişî *m* 1. kibirlilik, havalılık 2. şımarıklık

vekişîn *m* 1. çekilme 2. çekilme (kendini geri veya yana çekme) 3. çekilme, geri çekilme 4. çekilme, istifa etme 5. *lşk* çekilme, geri çekilme, gerileme, ricat 6. çekilme, geri çekilmek (katılmamak, vazgeçmek) 7. gerileme, geriye çekilme 8. gerilme 9. *jeo* çekilme (suların gerilemesi) 10. *sp* çekilme (karşılamayı bırakma)

vekişîn *l/gh* 1. çekilmek 2. çekilmek (kendini geri veya yana çekmek) * **ca tu ji navê vekîşe ez dizanim çi dikim** hele sen aradan çekil, ben ne yapacağımı bilirim 3. geri çekilmek * **cûbû li şênîyên gund digeriya, ku ji gund vekîşiyabûn** köyün geri çekilen ahalisini bulmaya çıkmıştı 4. çekilmek, istifa etmek 5. *lşk* çekilmek, geri çekilmek, ricat etmek * **dijmin vekîşiya düşman çekildi** 6. çekilmek, geri çekilmek (katılmamak, vazgeçmek) * **ez ji pêşbaziye vekîşim** yarışmadan çekildim 7. gerilemek, geriye çekilmek * **vekîşiya û lê nihêrt** gerileyip baktı 8. gerilmek

vekişkişandin *m* çekirtme

vekişkişandin *l/gh* çekirtmek

vekişkişîn *m* çekme

vekişkişîn *l/gh* çekmek

vekit *m* izah, açıklama

vekitandin *m* izah etme, açıklama

vekitandin *l/gh* izah etmek, açıklamak

vekitîn *m* izah edilme, açıklanma

vekitîn *l/gh* izah edilmek, açıklanmak

vekitî *rz/m* imla, yazım ~**ya denganiyê** (an *ji fonetîkê*) sesçil yazım

vekitandin *m* 1. dikte etme 2. imla etme 3. heceleme

vekitandin *l/gh* 1. dikte etmek 2. imla etmek 3. hecelelemek

vekitandî *rd* 1. dikte (dikte edilmiş) 2. hecelenmiş olan

vekitê *bnr* vekit

vekitiyayî *rd* 1. dikte (dikte edilmiş) 2. hecelenmiş olan

vekitîn *m* 1. dikte edilme 2. imla edilme 3. hecelenme

vekitîn *l/gh* 1. dikte edilmek 2. imla edilmek 3. hecelenmek

vekolan *m* 1. kazma, eşme 2. araştırma (bilim veya sanatta ilgili olarak yapılan yöntemli çalışma) 3. inceleme, tetkik ~ **kirin** inceleme yapmak

vekolan *l/gh* 1. kazmak, eşmek 2. araştırmak, eşmek

vekolandin *m* 1. kazma, eşme 2. yontma 3. araştırma (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapma) 4. araştırma, soruşturma 5. inceleme, tetkik etme

vekolandin *l/gh* 1. kazmak, eşmek 2. yontmak 3. araştırmak (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak) * **pewîst e ku ji aliyê zanistî ve li ziman bê vekolandin** dili bilimsel yoldan araştırmak lazım 4. araştırmak, soruşturma 5. incelemek, tetkik etmek
vekolandî *rd* 1. kazılı, eşenmiş 2. yontulu 3. araştırılmış 4. incelenmiş, tetkik edilmiş

vekoler *nd/nt* 1. araştırmacı 2. soruşturucu 3. incelemeci, inceleyici

vekolerî *m* 1. araştırmacılık 2. soruşturuculuk 3. incelemecilik, inceleyicilik

vekolîn *m* 1. araştırı 2. inceleme, tetkik 3. *wj* inceleme (bir bilim veya sanat konusunu her yönüyle geniş bir biçimde açıklayan eser veya yazı) ~ **kirin** inceleme yapmak

vekolîner *nd/nt* 1. araştırmacı, araştırmacı 2. incelemeci, inceleyici

vekolînerî *m* 1. araştırmacılık, araştırmacılık 2. incelemecilik, inceleyicilik

vekolînkirin *l/gh* araştırma (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapma)

vekolîn kirin *l/gh* araştırmak (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak)

vekolînkirî *rd* araştırılmış olan

vekotin inceleme

vekotin *m* kemirme

vekotin *l/gh* kemirmek

vektor *mat/m* 1. vektor 2. *fîz* vektör

vekujandin *m* söndürme

vekujandin *l/gh* söndürmek

vekujîn *m* söndürüm

vekujînbar *rd* söndürülebilir

vekujxane *m* mezbaha

vekuştin *m* 1. öldürme 2. söndürme 3. giderme (susuzluğunu giderme)

vekuştin *l/gh* 1. öldürmek 2. söndürmek 3. gidermek (susuzluğunu gidermek) * **tînîya xwe vekuşt** susuzluğunu giderdi

vekutan *m* 1. dövme 2. vurma

vekutan *l/gh* 1. dövmek 2. vurmak

veleqitandin *m* kıpırdatma

veleqitandin *l/gh* kıpırdatmak

veleqitandî *rd* kıpırdatılmış

veleqitî *rd* kıpırdaşmış, kımıldamış

veleqitîn *m* kıpırdama, kıpırdanma, kıpırdaşma, kımıldama

veleqitîn *l/gh* kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kımıldamak

velerizandin *m* 1. titretme 2. dalgalandırma

velerizandin *l/gh* 1. titretmek 2. dalgalandırmak

velerizîn *m* 1. titreme 2. dalgalanma

velerizîn *l/gh* 1. titremek 2. dalgalanmak

veleyîstandin *m* ırgalama, ırgama, oynatma (yerinden kımıldatma, hareket ettirme, sarsma) 2. burkma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme) 3. kanırtma (büküp zorlayarak yerinden oynatma) 4. aşırı derecede korkutma (şoke etme)

veleyîstandin /lgh 1. ırgalamak, ırgamak, oynatmak (yerinden kimıldatmak, hareket ettirmek, sarsmak) * **kes nikare vî gurzî jî cihê wî veleyîzîne** kimse bu gürzü yerinde oynatmaz 2. burkmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek) 3. kanırtmak (büküp zorlayarak yerinden oynatmak) 4. aşırı derecede korkutmak (şoke etmek)

veleyîstin m 1. ırgalanma, oynama (kimıldama, hareket etme) 2. oynama (sarsılma, yeri değişme) 3. burkulma 4. debelenme 5. çok korkma, şoke olma (korkudan yerinde durmama)

veleyîstin /lgh 1. ırgalanmak, oynamak (kimıldamak, hareket etmek) * **kevir jî cihê xwe veneleyîst** taş yerinde oynamadı 2. oynamak (sarsılmak, yeri değişmek) * **dî bîvelerzê de bîna veleyîst** depremde yapı oynadı 3. burkulmak 4. debelenmek 5. çok korkmak, şoke olmak (korkudan yerinde durmamak)

veleyîstî rd 1. ırgalanmış, oynanmış (kimıldanmış) 2. oynanmış (sarsılmış, yeri değişmiş) 3. burkuk, burkulma 4. şoke, şoke olmuş, şok geçirmiş

velezandin bnr vezelandin

velezîn bnr vezelîn

velîbax m et, hamur, patates, peyaz peynirden yapılan bir yemek

velîşk m şok

velîstandin m 1. ırgalama, ırgama, oynatma (yerinden kimıldatma, hareket ettirme, sarma) 2. burkma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek) 3. kanırtma (büküp zorlayarak yerinden oynatma) 4. aşırı derecede korkutma (şoke etme)

velîstandin /lgh 1. ırgalamak, ırgamak, oynamak (yerinden kimıldatmak, hareket ettirmek, sarsmak) * **kes nikare vî gurzî jî cihê wî velîzîne** kimse bu gürzü yerinde oynatmaz 2. burkmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek) 3. kanırtmak (büküp zorlayarak yerinden oynatmak) 4. aşırı derecede korkutmak (şoke etmek)

velîstandî rd 1. ırgalanmış, oynatılmış (yerinden kimıldatılmış) 2. burkulmuş (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmüş) 3. kanırtılmış 4. aşırı derecede korkutulmuş (şoke edilmiş)

velîstin m 1. ırgalanma, oynama (kimıldama, hareket etme) 2. oynama (sarsılma, yeri değişme) 3. burkulma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek) 4. debelenme 5. (korkuyla) sıçrama 6. çok korkma, şoke olma, şok geçirme (korkudan yerinde durmama)

velîstin /lgh 1. ırgalanmak, oynamak (kimıldamak, hareket etmek) * **kevir jî cihê xwe veneleyîst** taş yerinde oynamadı 2. oynamak

(sarsılmak, yeri değişmek) * **dî bîvelerzê de bîna veleyîst** depremde yapı oynadı 3. burkulmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek) 4. debelenmek 5. (korkuyla) sıçramak 6. çok korkmak, şoke olmak, şok geçirmek (korkudan yerinde durmamak)

velîstî rd 1. ırgalanmış, oynanmış (kimıldanmış) 2. oynanmış (sarsılmış, yeri değişmiş) 3. burkuk, burkulma 4. şoke, şoke olmuş, şok geçirmiş

velobûn (I) m devrilme

velobûn (II) m denetlenme

velo bûn (I) /lgh devrilmek

velo bûn (II) /lgh denetlenmek

velobûyî rd devrik, devrilmiş olan

velobûyîn (I) m devriliş

velobûyîn (II) m denetleniş

velokar nd/nt denetçi, denetimci, denetleyici

velokarî m denetçilik, denetimcilik, denetleyicilik

velokirin (I) m 1. devirme 2. ağızdan boşaltma

velo kirin (II) m denetleme

velokirin (I) /lgh 1. devirmek 2. ağızdan boşaltmak

velo kirin (II) /lgh denetlemek

velokirî rd denetimli

velorandin m 1. ninni söyleme 2. sallayıp uyutma 3. terennüm etme

velorandin /lgh 1. ninni söylemek 2. sallayıp uyutmak 3. terennüm etmek

velorîn (I) m 1. ninni söyleme 2. sallayıp uyutma 3. terennüm etme

velorîn (II) m denetim

velqutan kîm/m evirtim

velqutandin m 1. çevirme (öteki yüzünü görünüre duruma getirme) 2. evirtme

velqutandin /lgh 1. çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê velqutandin** defterin sayfalarını çevirdi 2. evirtmek ~ **du aliyan** evirmek çevirmek

velqutandî kîm/rd evirtik

velqutîn m 1. evirme 2. devrilme, devriliş

velqutîn /lgh 1. evirmek 2. devrilmek

vema nd ardil

vemalandin (I) m çemreme, sıvama (kol veya paça için; yukarıya çekikip toplama veya kıvrıma)

vemalandin (II) m silme (bir şeyin ıslaklığını giderme)

vemalandin (I) /lgh çemremek, sıvamak (kol veya paça için; yukarıya çekikip toplamak veya kıvrırmak) * **dawa xwe vemaland** eteğini çemredi

vemalandin (II) /lgh silmek (bir şeyin ıslaklığını gidermek) * **xwêdana li eniya xwe vemaland** alındaki teri sildi

vemalandî (I) rd çemrenik, sıvalı (paça, kol vb. için, yukarıya çekikip kıvrılmış olan) *

milên wê vemalandî ne kollar sıvalı
vemalandî (II) *rd* silinik, silinmiş olan
vemalaştin (I) *m* çemreme, sıvama (kolları veya etekleri toplama)
vemalaştin (II) *m* 1. silme (bir şeyin ıslaklığını giderme) 2. siline (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini alma) 3. süpürme 4. sıyırma (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma)
vemalaştin (I) *l/gh* çemremek, sıvamak (kolları veya etekleri toplamak) * **pî vemalaştine** kolları sıvamış * **dawa xwe vemalaşt** eteğini çemredi
vemalaştin (II) *l/gh* 1. silmek (bir şeyin ıslaklığını gidermek) * **xwêdana li eniya xwe vemalaşt** alındaki teri sildi 2. silmek (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini almak) 3. süpürmek 4. sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyarak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak)
vemalaştî (I) *rd* çemrenik, sıvalı (kol veya etek için)
vemalaştî (II) *rd* 1. silinik 2. süpürülmüş 4. sıyırık, sıyırılmış
vemalaştin bûr vemalaştin (II)
vemalîn (I) *m* çemrenme, sıvanma (kol ve paça için)
vemalîn (II) *m* silinme
vemalîn (I) *l/gh* çemrenmek, sıvanmak (kol ve paça için)
vemalîn (II) *l/gh* silinmek
vemaltin *m* çemreme, sıvama
vemaltin *l/gh* çemremek, sıvamak (kolları, etekleri toplamak veya kıvrırmak)
veman *m* 1. kalma 2. arta kalma 3. geri kalma (çağdaşlarının ve yaşıtlarının düzeyine gelememe) 4. gecikme * **deh deqîqe vemana trenê heyê** trenin on dakika gecikmesi var
veman *l/gh* 1. kalmak 2. arta kalmak 3. geri kalmak (çağdaşlarının ve yaşıtlarının düzeyine gelememek) 4. gecikmek
vemandin *m* 1. geciktirme 2. geri kalmasını sağlama
vemandin *l/gh* 1. geciktirmek 2. geri kalmasını sağlamak
vemandî *rd* geciktirilmiş olan
vemanî *rd* gecikmeli
vemayî *rd* 1. kalmış 2. arta kalmış 3. *m* bakiye
vemayîn *m* 1. kalış 2. arta kalış 3. geri kalış 4. gecikiş
vemeşandin *m* yürütme
vemeşandin *l/gh* yürütmek
vemeşîn *m* yürüne
vemeşîn *l/gh* yürümek
vemêj *m* 1. emme 2. soğurma
vemêjayî *rd* soğurulmuş, absorbe
vemêjbar *rd* soğurulabilir
vemêjbarî *m* soğurulabilirlik

vemêjandin *m* 1. emzirme 2. soğurtma, absorbe etme
vemêjandin *l/gh* 1. emzirmek 2. soğurtmak, absorbe etmek
vemêjîn *m* 1. emme 2. soğurma
vemêjîn *l/gh* 1. emmek 2. soğurmak
vemêjok *rd* 1. emici 2. soğurgan, soğurucu
vemêjokî *m* soğurganlık, soğuruculuk
vemidandin *m* kaykılma
vemidandin *l/gh* kaykılmak
vemidîn *m* kaykılma
vemidîn *l/gh* kaykılmak
vemijartin *m* seçme
vemijartin *l/gh* seçmek
vemijartî *rd* seçili
vemîran *m* sönmek
vemîrandin *m* 1. söndürme 2. *mec* soğutma (hevesini kırma)
vemîrandin *l/gh* 1. söndürmek 2. *mec* soğutmak (hevesini kırmak)
vemîrandî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
vemîrandîbûn *m* 1. sönükleşme 2. sönüklük
vemîrandîbûn *l/gh* sönükleşmek
vemîrî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
vemîrîbûn *m* sönükleşme
vemîrîbûn *l/gh* sönükleşmek
vemîrîn *m* 1. sönme 2. soğuma, hevesi geçme
vemîrîn *l/gh* 1. sönmek 2. soğumak, hevesi geçmek * **ji kar carekê vemîriye** bir kere işten soğmuş
vemîrîner *rd* söndürücü
vemîritin *m* sönme
vemîritin *l/gh* sönmek
vemîritî *rd* sönük
vemîrker *rd* söndürücü
vemîrok *rd* sönük
vemîrtin *m* söndürme
vemîrtin *l/gh* söndürmek
vemişte *m* tampon
vemiştin (I) *m* çemreme, sıvama (kol veya paça için; yukarıya çekerek toplama veya kıvrırma)
vemiştin (II) *l/gh* silme
vemiştin (III) *l/gh* 1. emme, soğurma, soğuruş 2. *fiz* soğurma, massetme
vemiştin (I) *l/gh* çemremek, sıvamak (kol veya paça için; yukarıya çekerek toplamak veya kıvrırmak)
vemiştin (II) *l/gh* silmek
vemiştin (III) *l/gh* emmek, soğurmak
vemiştî (I) *rd* çemrenik, sıvalı (kol veya paça için)
vemiştî (II) *rd* silinik, silinmiş
vemîtandin *m* 1. pusmasını sağlama 2. donup kalmasını sağlama
vemîtandin *l/gh* 1. pusmasını sağlamak 2. donup kalmasını sağlamak
vemîtîn *m* 1. pusma 2. donup kalma
vemîtîn *l/gh* 1. pusmak 2. donup kalmak

vemîn *m* 1. kalma 2. geri kalma, gecikme
vemîn *l/gh* 1. kalmak 2. geri kalmak, gecikmek
vemîştin *m* fişkırmak
vemîştin *l/gh* fişkırmak
venandin (I) *m* 1. dikme, dik koyma (bir cismi dik olarak durdurma) 2. dikme (tarımda)
venandin (II) *l/gh* 1. kurma (yayı veya zembereği germe) 2. kurma, tezgah kurma (tuzak vb. için) 3. pusuya yatma
venandin (I) *l/gh* 1. dikmek, dik koymak (bir cismi dik olarak durdurmak) * **dolabê vene** dolabı dik koy 2. dikmek (tarımda) * **dar venandin** ağaç diktiler
venandin (II) *l/gh* 1. kurmak (yayı veya zembereği germek) 2. kurmak, tezgah kurmak (tuzak vb. için) * **daf venand** tuzak kurdu 3. pusuya yatmak, * **xwe li berê venandiye** onun için pusuya yatmış
venandî (I) *rd* dikili
venandî (II) *rd* kurulmuş
venasî *m* tanıma, tanıyış
venasîn *m* 1. tanıma, tanıyış 2. tanıma, itiraf etme 3. keşif, keşif etme (gizli olan bir şey hakkında geniş bilgi edinme) 4. *lşk* keşif
venasîn *l/gh* 1. tanımak 2. tanımak, itiraf etmek 3. keşif etmek (gizli olan bir şey hakkında geniş bilgi edinmek)
venekirin *l/gh* ardı arası kesilmemek * **ev çend roj in ku baranê venekiriye** bir kaç gündür yağmurun ardı arası kesilmedi
venenihartî *rd* denetimsiz
veneşişandin *m* nakışlama
veneşişandin *l/gh* nakışlamak
venexan *m* muayene
venexandin *m* muayene etme
venexandin *l/gh* muayene etmek
venexîn *m* muayene edilmek
venexîn *l/gh* muayene edilmek
venexwendî *rd* çağrısız, davetsiz
venexwendibûn *m* çağrısız olma, davetsiz olma
venexwendîtî *rd* çağrısızlık, davetsizlik
venêr *nd/nt* 1. denetçi, denetimci, denetleyici, kontrolör 2. *sn* denetçi (film dağıtımçıya verilmeden önce son bir kez inceleyen) 3. denetçi, yoklamacı, muayeneci 4. gözlemci, gözleyici
venêran *m* 1. denet, denetim, denetlem, kontrol 2. *sn* denet (filmin dağıtımçıya verilmeden önce incelenmesi) 3. bakı, teftiş ~ **pêk anîn** (an jî **kirin**) denetleme yapmak
venêrankirin *m* denetleme yapma, teftiş etme
venêran kirin *l/gh* denetleme yapmak, teftiş etmek
venêrgeh *ast/m* gözlem evi
venêrî *m* 1. denetçilik, denetleyicilik, kontrolör 2. gözlemcilik, gözleyicilik 3. bakı, teftiş
venêrîn *m* 1. denetleme, kontrol etme, teftiş

etme 2. gözetleme, gözetim (gözetme işi) 3. gözetim, himaye 4. yoklama (bir topluluğun üyelerinin tam olarak bulunup bulunmadığını öğrenmek için yapılan sayma işlemi) 5. yoklama (bakma, gözden geçirme) ~ **pêk anîn** (an jî **kirin**) denetleme yapmak
venêrîn *l/gh* 1. denetlemek, kontrol etmek, teftiş etmek 2. gözetlemek 3. gözetlemek, himaye etmek 4. yoklamak (bakmak, gözden geçirmek)
venêrîtî *m* 1. denetçilik, denetleyicilik, kontrolör 2. gözlemcilik, gözleyicilik
venihartin *m* 1. denetleme, kontrol etme 2. gözetleme 3. yoklama (bakma, gözden geçirme)
venihartin *l/gh* 1. denetlemek, kontrol etmek 2. gözetlemek 3. yoklamak (bakmak, gözden geçirmek)
venihartî *rd* denetimli, kontrollu
venihêr *nd/nt* 1. denetçi, denetimci, denetleyici 2. *sn* denetçi (film dağıtımçıya verilmeden önce son bir kez inceleyen) 3. denetçi, yoklamacı, muayeneci 4. gözlemci, gözleyici
venihêrgeh *m* gözlemevi
venihêrî *m* 1. denetçilik, denetleyicilik, kontrolör 2. gözlemcilik, gözleyicilik
venihêrtin *m* 1. denetleme, kontrol etme 2. gözetleme 3. yoklama (bakma, gözden geçirme)
venihêrtin *l/gh* 1. denetlemek, kontrol etmek 2. gözetlemek 3. yoklamak (bakmak, gözden geçirmek)
venihêrtî *rd* denetimli
venihêrvan *nd/nt* gözleyici
venihêrvanî *m* gözleyicilik
venij *m* yapışma
venijandin *m* yapıştırma
venijandin *l/gh* yapıştırmak
venijandî *rd* yapışık, yapıştırılmış olan
venijiyayî *rd* yapışık, yapışmış olan
venijîn *m* yapışma
venijîn *l/gh* yapışmak (yapışıcısı olan veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalmak) * **kaxiz venijiye** kâğıt yapışmış
venijok *m* 1. yapışıcı 2. tutkal
veniştin *m* 1. konma 2. tüneme 3. menzil tutma
veniştin *l/gh* 1. konmak 2. tünemek 3. menzil tutmak
veniştêk *m* tünek
veniştêgeh *m* 1. konak (konaklanan yer) 2. konak, menzil 3. tünek
veniştin *m* 1. konma, konuş 2. tünekleme, tüneme 3. menzil tutma
veniştin *l/gh* 1. konmak 2. tüneklemek, tünemek 3. menzil tutmak
veniştî *rd* 1. konmuş 2. tünemiş olan
venivîsandin *m* yazdırma
venivîsandin *l/gh* yazdırmak

venivîsîn *m* yazma
venivîsîn *l/gh* yazmak
venîgaş *m* imgeleme
venîgaşî *psîl/m* imgelem
venîgaşkirin *m* imgeleme
venîgaş kirin *l/gh* imgelemek
venîn *m* çizme
venîn *l/gh* çizmek * xêz venîn çizgi çizmek
venîştgeh tüneme yeri, konaklama yeri
venîştîn *bnr* venîştin
venûrîn *m* bakma, gözleme
venûrîn *l/gh* bakmak, gözlemek
Venûs *ast/m* Venüs, Çoban Yıldızı, Çulpan,
Ak Yıldız
venûsandin *m* yapıştırma
venûsandin *l/gh* yapıştırmak
venûsîn *m* yapışma
venûsîn *l/ngh* yapışmak
venûsînk *m* yapıştırıcı
venûsk *m* yapıştırma
vepal *m* itekleme
vepal dan *m* itekleme
vepal dan *l/gh* iteklemek
vepaldayîn *m* itekleyiş
veparîn *m* ısrar etmek, üstelemek
veparîn *l/gh* ısrar etme, üsteleme
vepejikandin *m* silkeleme, silkeleyiş
vepejikandin *l/gh* silkelemek
vepejikîn *m* silkelenme
vepejikîn *l/ngh* silkelenmek
vepejilandin *m* silkeleme
vepejilandin *l/gh* silkelemek
vepejilîn *m* silkelenme
vepejilîn *l/ngh* silkelenmek
vepekandin *m* fırlatma
vepekandin *l/gh* fırlatmak
vepekîn *m* fırlama
vepekîn *l/ngh* fırlamak
veperimandin *m* şişindirme
veperimandin *l/gh* şişindirmek * şêr xwe ve-
perimand û weris qetqetî kir aslan şişini
organı parçaladı
veperimîn *m* şişinme
veperimîn *l/ngh* şişinmek
veperandin *m* geçirme
veperandin *l/gh* geçirmek
veperîn *m* geçme
veperîn *l/ngh* geçmek * em tê veperîn içinden
geçtik
vepesiran *m* sakinleşme, yatışma, teskin
vepesirandin *l/gh* 1. sakinleştirmek, yatıştır-
mak, teskin etmek 2. dinlendirme (bazı yi-
yecek ve içeceklerin tadını artırmak, kolay
pişmesini sağlamak gibi sebeplerle bir süre
bekletmek) 3. demleme (pilav vb. için) 4.
mec söndürme (tutku ve duygular için; ya-
tıştırma, etkisiz duruma getirme)
vepesirandin *m* 1. sakinleştirme, yatıştırma,
teskin etme 2. dinlendirme (bazı yiyecek ve

içeceklerin tadını artırmak, kolay pişmesini
sağlamak gibi sebeplerle bir süre beklet-
mek) 3. demlemek (pilav vb. için) 4. *mec*
söndürmek (tutku ve duygular için; yatıştır-
mak, etkisiz duruma getirmek)
vepesirandî *rd* sakin, teskin edilmiş olan
vepesirî *rd* 1. sakin, teskin olmuş olan 2. dem-
lenmiş (pilav vb. için)
vepesirîn *m* 1. sakinleşme, yatışma, teskin ol-
ma, sakin olma, sakin duruma gelme (çoşku,
sinir, korku için; etkisi azalma) 2. yatışma,
sükûnet bulma 3. dinlenme (bazı yiyecek ve
içeceklerin tadını artırmak, kolay pişmesini
sağlama gibi sebeplerle bir süre bekletme)
4. demlenme (pilav vb. için) 5. *mec* sönme
(tutku ve duygular için; yatışma, etkisiz du-
ruma gelme)
vepesirîn *l/ngh* 1. sakinleşmek, yatışmak, tes-
kin olmak, sakin olmak, sakin duruma gel-
mek (çoşku, sinir, korku için; etkisi azal-
mak) 2. yatışmak, sükûnet bulmak 3. dinlen-
mek (bazı yiyecek ve içeceklerin tadını ar-
tırmak, kolay pişmesini sağlamak gibi se-
beplerle bir süre bekletmek) 4. demlenmek
(pilav vb. için) 5. *mec* sönmek (tutku ve
duygular için; yatışmak, etkisiz duruma gel-
mek)
vepesirîner *nd/rd* sakinleştirici, yatıştırıcı, tes-
kin edici * îlacên vepesirîner yatıştırıcı i-
lâçlar
vepêçan *m* sarma
vepêçandin *m* 1. sarma 2. sarma, kapatma 3.
sarma, kuşatma
vepêçandin *l/gh* 1. sarmak 2. sarmak, kapat-
mak * me ev rûpel vepêçand biz bu sayfa-
yı kapattık 3. sarmak, kuşatmak
vepêçîn *m* 1. sarılma 2. kapatılma 3. sarılma,
kuşanma
vepêçîn *l/ngh* 1. sarılmak 2. kapatılmak 3. sa-
rılmak, kuşanmak
vepiçirandin *m* 1. ditme (yün, pamuk, vb. yi
tellerle ayırarak kabartma) 2. sağma (yumak
durumundaki bir şeyi çözüp açma)
vepiçirandin *l/gh* 1. ditmek (yün, pamuk, vb.
yi tellere ayırarak kabartmak) 2. sağmak
(yumak durumundaki bir şeyi çözüp açmak)
vepiçirandî *rd* 1. ditiilmiş 2. sağılmış olan
vepiçirîn *m* 1. ditiilme 2. sağılma, sağılış
vepiçirîn *l/ngh* 1. ditiilmek 2. sağılmak
vepirnixandin *m* irkiltme, ürkütme
vepirnixandin *l/gh* irkiltmek, ürkütme
vepirnixîn *m* irkilmek, ürkme
vepirnixîn *l/ngh* irkilmek, ürkme
vepirsîn *m* 1. sorma, soruşturma 2. sorgu 3.
sorgulama, sorgu yapma
vepirsîn *l/gh* 1. sormak, soruşturmak 2. sorgu-
lamak, sorgu yapmak
vepirsîner *nd/n* 1. soruşturmacı 2. sorgucu
vepirsînerî *m* 1. soruşturmacılık 2. sorguculuk

vepirtikandin *m* yolma
 vepirtikandin *l/gh* yolmak
 vepirtikandî *rd* yoluk
 vepirtikîn (I) *m* yolunma
 vepirtikîn (II) *m* hoplama, zıplama
 vepirtikîn (I) *l/gh* yolunmak
 vepirtikîn (II) *l/gh* hoplamak, zıplama
 vepûn *m* travma
 veqedimandin *m* duraksatma
 veqedimandin *l/gh* duraksatmak
 veqedimîn *m* duraksama
 veqedimîn *l/gh* duraksamak
 veqelaştin *m* yarma, ikiye ayırma
 veqelaştin *l/gh* yarmak, ikiye ayırmak
 veqelişin *m* yarılma
 veqelişin *l/gh* yarılmak
 veqerpiçandin *m* ağnatma, debeletme
 veqerpiçandin *l/gh* ağnatmak, debeletmek
 veqerpiçin *m* ağnama, debelenme
 veqerpiçin *l/gh* ağnamak, debelenmek
 veqetan *m* 1. ayrılma 2. ayrılık, ayrılış 3. ayrılık (birinden uzak düşme) * **veqetan nîvê mirinê** ye ayrılık ölümün yarısıdır ~a **cih** yer ayırma
 veqetandek *rz/m* 1. takı, harfi tarif, tanım edatı 2. *kîm* ayıraç ~a **pirsyarkî** *rz* soru takısı
 veqetandin (I) *m* 1. ayırma (bir yeri bir engelle bölme, fasletme) 2. ayırma (birbirinden uzaklaştırma) 3. ayırma (seçme) 4. ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozma) 5. ayırma (tahsis etme) 6. ayırma, hasretme
 veqetandin (II) *m* koparma
 veqetandin (I) *l/gh* 1. ayırmak (bir yeri bir engelle bölme, fasletmek) 2. ayırmak (birbirinden uzaklaştırmak) 3. ayırmak (seçmek) * **mîn ji bo pirtûkê wêne veqetandin** kitab için resimler ayırdım 4. ayırmak (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak) * **jinik ji şûyê wê veqetandin** kadını kocasından ayırdılar 5. ayırmak (tahsis etmek) 6. ayırmak, hasretmek * **hemû wextên xwe jixwendinê re veqetandin** bû bütün vaktini okumaya hasretmişti
 veqetandin (II) *l/gh* koparmak
 veqetandî (I) *rd* 1. ayırık, ayrılmış olan 2. ayırı 3. ayırılı
 veqetandî (II) *rd* kopuk
 veqetandok *m* ayıraç
 veqetek *kim/m* ayıraç, miyar
 veqetiyayî (I) *rd* 1. ayrı 2. ayırık, ayrılmış olan 3. ayırışık
 veqetiyayî (II) *rd* kopuk, kopmuş olan
 veqetîn (I) *m* 1. ayrılma, ayrılış 2. ayrılma (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) 3. ayırım (tefiik) 4. ayrılık 5. hicran, ayrılık
 veqetîn (II) *m* 1. kopma 2. kopukluk
 veqetîn (I) *l/gh* 1. ayrılmak 2. ayrılmak (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşmak)

veqetîn (II) *l/gh* kopmak
 veqetînek *kim/m* ayıraç, miyar
 veqetîner *rd* 1. ayırıcı * **pergala veqetîner a rengan** renk ayırıcı aygıt 2. *fiz* ayıran 3. *m* ayırmaç
 veqetînî *m* 1. ayrılık 2. ayırışıklık
 veqetînxwaz *nd/nt* ayrılıkçı
 veqetînxwazî *m* ayrılıkçılık
 veqêrandin *m* yankılatma
 veqêrandin *l/gh* yankılatmak
 veqêrardî *rd* yankılatılmış
 veqêrîn *m* yankılanma
 veqêrîn *l/gh* yankılanmak
 veqîtîn *m* ters dönmek
 veqîtîn *l/gh* ters dönmek
 veqîrandin *m* yankılatma
 veqîrandin *l/gh* yankılatmak
 veqîrîn *m* yankılanma
 veqîrîn *l/gh* yankılanmak
 vequltandin *m* evirtme
 vequltandin *l/gh* evirtmek
 vequtan *m* 1. dövme 2. vurma 3. çırpma
 vequtan *l/gh* 1. dövmek 2. vurmak 3. çırpma * **kew çengê xwe vequta** keklik kanatlarını çırpı
 verabûn *m* saklanma
 vera bûn *l/gh* saklanmak
 verabûyîn *m* saklanış
 verakirin *m* saklama
 vera kirin *l/gh* saklamak
 verakirî *rd* saklı, saklanmış olan
 verast *m* gerçek, hakikat * **gera dinyayê ya li dora rojê verast e** dünyanın güneş etrafında döndüğü gerçek
 verastin (I) *m* geciktirme
 verastin (II) *m* düzeltme, yoluna koyma
 verastin *l/gh* geciktirmek
 verastin (II) *l/gh* düzeltmek, yoluna koymak
 verastî *m* gerçeklik, hakikat
 verastker *nd/nt* düzenleyici, düzenleyen, aranjör
 verastkerî *m* düzenleyicilik, aranjörlük
 verastkirin *m* 1. düzenleme, tanzim etme 2. düzenleme, aranje
 verast kirin *l/gh* 1. düzenlemek, tanzim etmek 2. *mzk* düzenlemek, düzenleme yapmak, aranje etmek
 verastkirî *rd* 1. düzenlenmiş, tanzim edilmiş 2. düzenlenmiş, aranje edilmiş olan
 verdêne *m* oklava
 veren *m* törpü
 verenandin *m* törpüleme
 verenandin *l/gh* törpülemek
 verenandî *rd* törpülü, törpülenmiş olan
 veresandin *m* 1. çözme (örülü bir şeyi açma) 2. koparma, çözme 3. kapıyı sonuna kadar açma (iki kanatlı kapı için)
 veresandin *l/gh* 1. çözmek (örülü bir şeyi açmak) 2. koparmak, çözmek 3. kapıyı sonuna kadar açmak (iki kanatlı kapı için)

veresîn *m* çözülme, açılma
veresîn *l/gh* çözülmek, açılmak
verestîn *m* fişkırma ~a **xwîne** kanama geçirme
verestîn *l/gh* fişkırmak
vereş *m* kusmuk, kusuntu, kusuk
vereşan *m* 1. kusma 2. kusmuk, kusuk ~a (**ye-ki**) hatin kusar gibi olmak
vereşana reş *nd* kara kusmuk
vereşandin (I) *m* kusturma
vereşandin (II) 1. sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma) 2. tarama
vereşandin (I) *l/gh* kusturmak
vereşandin (II) *l/gh* 1. sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak) 2. taramak
vereşandî (I) *rd* kusmuş, kusturulmuş olan
vereşandî (II) *rd* sökük, çözüc (örülü şeyler için)
vereşang *m* kusmuk, kusuntu, kusuk
vereş *m* kusmuk, kusuntu, kusuk
vereşîn (I) *m* kusma ~a **serxweşan** sarhoş kusması
vereşîn (II) *m* sökülme, çözüne
vereşîn (I) *l/gh* kusmak
vereşîn (II) *l/gh* sökülmek, çözülmek * **goreya wî** vereşiye çorabı çözüldü
vereşîner *rd/nd* kusturucu * **îlaca vereşîner** kusturucu ilaç
vereşok *rd* kusucu
verevandin *m* kaçırma
verevandin *l/gh* kaçırarak
verevandî *rd* kaçırılmış
verevîn *m* 1. kaçma 2. dağılma
verevîn *l/gh* 1. kaçmak 2. dağılmak * **dîwan verevî** diövan dağıldı
verê *m* 1. yollama 2. yolculama, yolcu etme, uğurlama ~ **kirin** 1) yollamak 2) postalamak 3. yolculamak (**yek**) ~ **kirin** postalamak
verêbûn *m* 1. yollanma 2. yolculanma, uğurlanma
verê bûn *l/gh* 1. yollanmak 2. yolculanmak, uğurlanmak
verêbûyîn *m* 1. yollanış 2. yolculanış, uğurlanış
verêj (I) *m* 1. kavrama 2. kavram, terim 3. içerme
verêj (II) *m* 1. eser, yapıt, kitap 2. türeme
verêj (III) *m* atık
verêje *m* elbise dolabı
verêjfiroş *nd/nt* kitap satıcı
verêjkirin *man/m* içermek
verêj kirin *l/gh* (*man*) içermek
verêker *rd/nd* 1. yollayıcı 2. yolculayıcı, uğurlayıcı
verêkirin *m* 1. yollama 2. yolculama, yolcu etme, uğurlama, uğurlayış
verê kirin *l/gh* 1. yollamak 2. yolculamak, yolcu etmek, uğurlamak
verêkiri *rd* 1. yollanmış 2. uğurlanmış olan
verêr *rz/m* yazım, imla
verêsandîn *m* eğirmek

verêsandîn *l/gh* eğirmek
verêstîn *m* eğirme
verêstîn *l/gh* eğirmek * **riya emrê me verêrêse** ömrümüzün yolunu eğiriyor
verêstîn *bnr* verêtin
verêtin *m* 1. dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma) 2. boşaltma 3. serpmek (saçma) 4. akma (bir yere akma, dökülme)
verêtin *l/gh* 1. dökmek (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) 2. boşaltmak 3. serpmek (saçmak) 4. akınak (bir yere akmak, dökülmek)
verêti *rd* dökük, dökülmüş olan
verêxistin *m* düzenleme, reorganizasyon
verê xistin *l/gh* düzenlemek, tanzim etmek
verêxistî *rd* düzenlenik, reorganize
verihoj *m* 1. kazma 2. oyma
verihojîn *m* kazınma
verihojîn *l/gh* kazınmak
verihostîn *m* 1. kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) 2. oyma
verihostîn *l/gh* 1. kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) 2. oymak
verihostî *rd* 1. kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma) 2. oyma
verihotin *bnr* verihostîn
verijandin *m* 1. dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma) 2. boşaltma
verijandin *l/gh* 1. dökmek (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) 2. boşaltmak
verijandî *rd* dökük, dökülmüş olan
verijîn *m* dökülme
verijîn *l/gh* dökülmek
verisandin *m* çözme (örülü bir şeyi açma)
verisandin *l/gh* çözmek (örülü bir şeyi açmak)
veristin *m* çözme (örülü bir şeyi açma)
veristin *l/gh* çözmek (örülü bir şeyi açmak)
veristî *rd* çözük
veristox *rd* çözücü
veristoxî *m* çözücülük
verişandin *m* çözme, sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)
verişandin *l/gh* çözmek, sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak)
verişişayî *rd* çözük, sökük
verişîn *m* çözülme, sökülme
verişîn *l/gh* çözülmek, sökülmek
verîsandîn *m* çözme, sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)
verîsandîn *l/gh* çözmek, sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak)
verîsandî *rd* çözgün, çözük, sökük (örgüleri sökülmüş olan)

verisandibûn *m* çözgünlük

verisikandin *m* çözmek, sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)

verisikandin *l/gh* çözmek, sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak) * **dixwaze qazax**

verisikîne kazağı sökmek istiyor

verisikandî *rd* çözü, sökük (örgüleri sökül-müş olan)

verisikî *rd* çözgün, sökük

verisikîbûn *m* çözgünlük

verisikîn *m* çözüme, sökülme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)

verisikîn *l/gh* çözülmek, sökülme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak)

verisiyayî *rd* çözü, sökük

verisîn *m* çözüme, sökülme

verisîn *l/gh* çözülmek, sökülme

verişandin *bnr* verisandin

verişîn *bnr* verisîn

verîtin *m* tehlikede olma, yıkıma doğru gitme

verîtin *l/gh* tehlikede olmak, yıkıma doğru gitmek

vernîk *m* vernik ~ **tê dan** verniklemek, vernik sürmek

vernîkkirin *m* vernikleme

vernîk kirin *l/gh* verniklemek

vernîktêdan *m* vernikleme, vernik sürme

vernîk tê dan *l/bw* verniklemek, vernik sürmek

veroşk *rd* kusan, kusma özeliği olan

veroştin *m* 1. kazıma (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) 2. oyma 3. kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak) 4. *mec*deşme

veroştin *l/gh* 1. kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) 2. oymak 3. kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak) 4. *mec*deşmek * **werin hundirê min verojin û dilê min jê derînin** gelin içimi deşip yüreğimi çıkarın

verot *m* 1. kazıma (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) 2. kazıma (kesici bir araç kullanarak silme, çıkarma) 3. oyma

veroter *m* 1. kazıyıcı 2. silgi

verotin *m* 1. kazıma (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) 2. kazıma (kesici bir araç kullanarak silme, çıkarma) 3. oyma, içini kazma 4. tarama (taş tarama, biçme)

verotin *l/gh* 1. kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) 2. kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak) * **bi derziyê nivîs verîhot û jê bir yazıyı** iğneyle kazıyıp çıkardı 3. oymak, içini kazmak 4. taramak (taş taramak, biçmek)

verqilîn *bnr* veaqılîn

verş *m* kusmuk, kusuntu, kusuk

verşandin *m* çözmek, sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)

verşandin *l/gh* çözmek, sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak)

verşandî *rd* çözü, sökük (örgüleri sökül-müş olan)

verşî *m* kusmuk, kusuntu, kusuk

verşîn *m* çözüme, sökülme

verşîn *l/gh* çözülmek, sökülme

verûtin *m* 1. yolma 2. kazıma, tırmalama

verûtin *l/gh* 1. yolmak 2. kazımak, tırmalamak * **ser çavê xwe verût** yüzünü tırmaladı

verûtî *rd* yoluk

ververoşk *m* sistire

vesandin (I) *m* işgal etme, zaptetme

vesandin (II) *m* söndürme

vesandin (I) *l/gh* işgal etmek, zaptetmek

vesandin (II) *l/gh* söndürmek

vesandî *rd* sönük

vesaz *m* 1. düzenleme, tanzim 2. yapılandırma

vesazbûn *m* 1. düzenlenme, tanzim olma 2. yapılandırılma, yeniden yapılanma

vesaz bûn *l/gh* 1. düzenlenmek, tanzim olmak 2. yapılandırılmak, yeniden yapılanmak

vesazkirin *m* 1. düzenleme, tanzim etme 2. yapılandırma, yeniden yapılandırma

vesaz kirin *l/gh* 1. düzenlemek, tanzim etmek 2. yapılandırmak, yeniden yapılandırmak

vesazkirî *rd* 1. düzenlenmiş, tanzim edilmiş 2. yapılandırılmış, yeniden yapılandırılmış

vesehî *m* 1. arama, kontrol etme 2. tarama

vesehîker *rd* 1. arayıcı, kontrol edici 2. tarayıcı 3. *m* tarayıcı * **vesehîkera kompîturê** bilgisayar tarayıcısı

vesehîkirin *m* 1. arama, kontrol etme 2. tarama

vesehî kirin *l/gh* 1. aramak, kontrol etmek 2. taramak

vesekinandin *m* duraksatma

vesekinandin *l/gh* duraksatmak

vesekînîn *m* duraksama

vesekînîn *l/gh* duraksamak

vesendin *bnr* vesandin

veser *m* 1. ek, ilave 2. ilave, ek (eklenmiş parça)

veserandin *m* 1. ekleme, ilave etme 2. ilhak etme

veserandin *l/gh* 1. eklemek, ilave etmek 2. ilhak etmek

veserbûn *m* eklenme, ilave olma

veser bûn *l/gh* eklenmek, ilave olmak

veserkirin *m* ekleme, ilave etme, ulama

veser kirin *l/gh* eklemek, ilave etmek, ulamak

veserkirî *rd* ekli, ilâveli, ilâve edilmiş

vesih *m* dinleme

vesihe *m* istirahat, dinlenme

vesihan *m* dinleme, istirahat

vesihandin *m* dinlendirme, istirahat ettirme

vesihandin *l/gh* dinlendirmek, istirahat ettirmek

vesihîn *m* dinleme, istirahat etme, mola verme

vesihîn *l/gh* dinlemek, istirahat etmek, mola vermek

vesînor *n* 1. sınır (bellirli) 2. sınır, limit
vesînordar *rd* 1. sınırlı (sınırlanmış, belirlenmiş, belirli) 2. sınırlı (kısıtlı) 3. *bz* limited

vesînorker *rd* sınırlayıcı

vesînorkirin *m* sınırlama (belli bir sınır içinde bırakma, belirleme)

vesînor kirin *l/gh* sınırlamak (belli bir sınır içinde bırakmak, belirlemek)

vesînorkirî *rd* sınırlı (sınırlanmış, belirlenmiş, belirli)

vesta *m* sönmeyen ateş

vestiyer *m* vestiyer

vestiyervan *nd/ht* vestiyerci

vestiyervanî *m* vestiyercilik

vestran *m* yağrum

vestrandin *m* 1. yağurma 2. elle şekil verme

vestrandin *l/gh* 1. yağurmak 2. elle şekil vermek

vestrandî *rd* yağruk, yağrulmuş olan

vestrîn *m* yağrulma

vestrîn *l/gh* yağrulamak

veşandin *m* 1. atama 2. delege gönderme

veşandin *l/gh* 1. atamak 2. delege göndermek

veşandî *rd* atanmış olan

veşar *m* sır, giz

veşare *rd* 1. gizil 2. *m* define

veşarende *rd* 1. saklayıcı 2. gizleyici

veşarendefî *m* 1. saklayıcılık 2. gizleyicilik

veşargeh *m* saklama yeri, zula

veşarî *rd* 1. saklı 2. saklı, gizli (mesture, başkalarından gizlenen, gizli tutulan) * **tu tiştê min ê ku jê veşarî ye nîn** e benim ondan saklı hiç bir işim yok * **peymanê veşarî** gizli anlaşma 3. gizli (görünmez, belli olmaz durumda olan) 4. gizli (niteliği anlaşıl-mayan, bilinmeyen) * **hêzên veşarî** gizli kuvvetler 5. *rd* kapalı (gizli, saklı) ~ **hiştin** (bilgiyi, haberi, olayı) gizli tutmak

veşarîbûn *m* 1. saklılık 2. saklılık, gizlilik

veşarîfî *m* 1. saklılık 2. saklılık, gizlilik

veşarker *rd* 1. saklayıcı 2. gizleyici

veşarnok *m* saklambaç

veşartin *m* 1. saklama, saklayış (elinde bulundurma, tutma) 2. saklama, gizleme, gizleyiş (kaybolmaması için gizli bir yere koyma) 3. saklama, muhafaza etme (muhafaza altına alma) 4. saklama, gizleme (gizli tutma, duymama, bilerek ve isteyerek bir olguyu haber vermeme) 5. saklama, alıkoyma, ayırıp saklama (birine vermek için ayırma) 6. saklama, gizleme, örtme, kamufle etme 7. *mec* saklama, gizleme, örtme 8. gömme, defnetme 9. gömme (birinin cenaze törenine katılmak veya cenazeyi kaldırmak)

veşartin *l/gh* 1. saklamak (elinde bulundurma, tutmak) * **pirtûkên xwe yên dibistanê veşartine** okul kitaplarını saklamış 2. saklamak, gizlemek (kaybolmaması için gizli bir

yere koymak) * **pereyên xwe di qaseyê de vedişere** paraları kasaya saklıyor 3. saklamak, muhafaza etmek (muhafaza altına almak) 4. saklamak, gizlemek (gizli tutmak, duyurmamak, bilerek ve isteyerek bir olguyu haber vermeme) * **hîna jî xeberê jê vedişêrin** haberi hâlâ ondan saklıyorlar 5. saklamak, alıkoymak, ayırıp saklamak (birine vermek için ayırmak) * **min ev pênuş ji bo te veşartibû** bu kalemi senin için saklamış-tım * **ev pirtûk ji te re veşartibû** bu kitabı senin için alıkoymuş 6. saklamak, gizlemek, örtmek, kamufle etmek 7. *mec* saklamak, gizlemek, örtmek * **bes e yawo, tu tim ey-bikên wê vedişêrî** yeter ya, sen hep onun suçlarını örtüyorsun 8. gömmek, defnetmek 9. gömmek (birinin cenaze törenine katılmak veya cenazeyi kaldırmak)

veşartinok *m* saklambaç

veşartî *rd* 1. saklı 2. gizli, saklı 3. saklı, mah-fuz 4. saklanmış, masun 5. gömük, gömülü, defnedilmiş olan 5. *m* sır, giz ~ **girtin** (bilgi-yi, haberi, olayı) gizli tutmak ~ **ya xwe ji ke-san re mede der, paşê dost ji dostan re dibêjin** sırrını kimseye açıklamak

veşartîbûn *m* 1. saklılık 2. gizlilik 3. masuni-yet, saklanmış olma durumu

veşartok *m* saklambaç

veşelandin *m* 1. soyma (elbiselerini çıkarma) 2. soyma, soygun yapma

veşelandin *l/gh* 1. soymak (elbiselerini çıkar-mak) * **xwe veşeland û nivîst** soyunup yat-tı 2. soymak, soygun yapmak * **barên de-waran veşelandin** hayvanların yüklerini soydular

veşelandî *rd* 1. soyuk (elbiselerini çıkarmış) 2. soyuk (soyguna uğramış olan)

veşelîn *m* 1. soyulma 2. soyulma (soyguna uğ-rama)

veşelîn *l/gh* 1. soyulmak 2. soyulmak (soygu-na uğramak)

veşewitandin *m* 1. yakma 2. sancıtma

veşewitandin *l/gh* 1. yakmak 2. sancıtmak

veşewitîn *m* 1. yanma (insan vücudunun kar veya kimyasal maddelerle teması sonucu yanma) 2. sancıma

veşewitîn *l/gh* 1. yanmak (insan vücudunun kar veya kimyasal maddelerle teması sonu-cu yanmak) * **ji ber berfê tiliyê wê veşewi-tîne** kardan dolayı parmakları yanmış 2. sancımak

veşêr *m* gizlem

veşêran *m* 1. saklama, saklayış 2. gizleme, gizleyiş

veşêrîner *rd* 1. saklayıcı 2. gizleyici

veşidandin *m* sıkma

veşidandin *l/gh* sıkamak

veşidîn *m* sıkılma

veşidîn *l/gh* sıkılmak

veşikandin *m* 1. kırma 2. giderme
 veşikandin *l/gh* 1. kırmak 2. gidermek *
 tēhna xwe veşikand susuzluğunu giderdi
 veşikîn *m* 1. kırılma 2. geçme, giderilme
 veşikîn *l/gh* 1. kırılmak 2. geçmek, giderilmek
 * tēhna min veşikiya susuzluğum geçti
 veşirîn *m* 1. saklanma, saklanış 2. gizlenme, gizleniş
 veşirîn *l/gh* 1. saklanmak 2. gizlenmek
 veşirtî *bnr* veşartî
 veşronek *m* saklambaç
 veşûrîn *bnr* veşirîn
 veşûstin *m* yıkama, iyice yıkama
 veşûstin *l/gh* yıkamak, iyice yıkamak
 vetelandin *m* uzandırma
 vetelandin *l/gh* uzandırmak
 vetelîn *m* uzanma
 vetelîn *l/gh* uzanmak
 vetemirandin *m* söndürme
 vetemirandin *l/gh* söndürmek
 vetemirandî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
 vetemirî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
 vetemirîbûn *m* sönükleşme
 vetemirî bûn *l/gh* sönükleşmek
 vetemirîn *m* sönme
 vetemirîn *l/gh* sönmek
 vetemirîner *rd* söndürücü
 vetemirîti *m* sönüklük
 veteqilandin *m* tartma (elle tartmak gibi)
 veteqilandin *l/gh* tartmak (elle tartmak gibi)
 veteqilîn *m* tartılma
 veteqilîn *l/gh* tartılmak
 veter *mat/m* hipotenüs
 veterîner *nd/nt* veteriner, baytar
 veterînerî *m* veterinerlik, baytarlık
 veterîsandin *m* sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)
 veterîsandin *l/gh* sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)
 veterîsîn *m* sökölme
 veterîsîn *l/gh* sökölme
 vetevit *h* kimil kimil * vitevit ketiyê dikele kimil kimil kaynıyor
 vetewandin *m* bükmek, eğme
 vetewandin *l/gh* bükmek, eğmek
 veteşandin *m* 1. sallama 2. sendeletme, yalpalatma
 veteşandin *l/gh* 1. sallamak 2. sendeletmek, yalpalatmak
 vetewişîn *m* 1. salınma, sallanma, salınış (yürürken sallanarak yürüme) 2. sendeleme, yalpalama, yalpalayış
 vetewişîn *l/gh* 1. salınmak, sallanmak (yürürken sallanarak yürümek) 2. sendelemek, yalpalamak
 vetewîn *m* bükölme, eğilme
 vetewîn *l/gh* bükölme, eğilme
 vetewş *m* salınım, salıntı
 veteşandin *m* sersemletme

vetewşandin *l/gh* sersemletmek
 vetewşîn *m* sersemleme, sersemleşme
 vetewşîn *l/gh* sersemlemek, sersemleşmek
 veteyişîn *m* bir hal olma
 veteyişîn *l/gh* bir hal olmak
 vetiresîn *m* nekahet
 vetîre *m* 1. sürec 2. fel görüngü
 veto *m* veto
 vetobûn *m* veto olma
 veto bûn *l/gh* veto olmak
 vetobûyîn *m* veto oluş
 vetokirin *m* veto etme
 veto kirin *l/gh* veto etmek
 vetûrî *m* 1. geleneksel, klâsik 2. basma kalıp
 vetûrîbûn *m* gelenekselleşme, klâsikleşme
 vetûrî bûn *l/gh* gelenekselleşmek, klâsikleşmek
 vetûrîkirin *m* gelenekselleştirme, klâsikleştirme
 vetûrî kirin *l/gh* gelenekselleştirmek, klâsikleştirmek
 vewejartin *m* 1. seçme 2. ayıklama
 vewejartin *l/gh* 1. seçmek 2. ayıklamak
 vewejartî *rd* 1. seçilmiş 2. ayıklanmış
 vewerandin *m* gösterm (görülmesini sağlama, görmesine yol açma)
 vewerandin *l/gh* göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak)
 vewerîn *m* görülme
 vewerîn *l/gh* görülme
 vewestan *m* 1. durma 2. duraksama 3. ara, ara verme (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi)
 vewestandin *m* 1. durdurma 2. duraksatma 3. ara vermek
 vewestandin *l/gh* 1. durdurmak 2. duraksatmak 3. ara vermek
 vewestandî *rd* 1. durdurulmuş 2. duraksatılmış 3. ara verilmiş
 vewestîn *m* 1. durma (hareketsiz kalma, yürümez olma) 2. durma (bir yerde bir süre oyalanma, eğleşme, dinlenmek için durma) 3. duraklama, duraksama 4. ara verme
 vewestîn *l/gh* 1. durmak (hareketsiz kalmak, yürümez olmak) 2. durmak (bir yerde bir süre oyalanmak, eğleşmek, dinlenmek için durmak) * niha li cihê ku tren lê vediwes-tin me dipê trenlerin durduğu yerde şimdi bizi bekler 3. duraklamak, duraksamak 4. ara vermek
 vewestî *rd* 1. duruk 2. duraksamış 3. ara verilmiş
 veweşan *m* silkelenme, silkinme
 veweşandin *m* 1. silkeleme 2. sallama 3. fırlatma, fırlatma 4. savurma (darbe indirme)
 veweşandin *l/gh* 1. silkelemek 2. sallamak * kêlendî veweşand tırpan salladı 3. fırlatmak, fırlatmak 4. savurmak (darbe indirmek)
 veweşandî *rd* silkelenik
 veweşartin *m* tercih etme
 veweşartin *l/gh* tercih etmek
 veweşiyayî *rd* silkelenmiş

veweşin *m* 1. silkelene, silkinme 2. sallama 3. sallanma (kıvıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama) 4. fırlanma 5. savurma (darbe indirme)

veweşin *l/gh* 1. silkelenmek, silkinmek 2. sallamak 3. sallanmak (kıvıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) 4. fırlanmak 5. savurmak (darbe indirmek)

vexebitandin *l/gh* çalıştırmak

vexebitîn *l/gh* çalışmak

vexeniqandin *m* boğma

vexeniqandin *l/gh* boğmak

vexeniqandî *rd* bodurulmuş olan

vexeniqî *rd* boğulmuş olan

vexeniqîn *m* boğulma

vexeniqîn *l/gh* boğulmak

vexer *m* ölme, hayata gözlerini yumma ~a xwe ya dawî kirin ölmek

vexewirandin *m* içi geçmesine neden olma, iç baygınlık geçirmesine sebep olma

vexewirandin *l/gh* içi geçmesine neden olmak, iç baygınlık geçirmesine sebep olmak

vexewirîn *m* iç bayılma

vexewirîn *l/gh* iç bayılmak

vexewisandin *l/gh* uyanık olduğunu belli etmemesini sağlamak

vexewisandin *l/gh* uyanık olduğunu belli etmemesini sağlamak

vexewisandî *rd* uyanık olduğunu belli etmemesine neden olunan kimse

vexewisî *rd* uyanık olduğunu belli etmeyen kimse

vexewisîn *m* uyanık olduğunu belli etmeme

vexewisîn *l/gh* uyanık olduğunu belli etmemek

vexeyidandin *m* darıltma, gücendirme

vexeyidandî *rd* darıltılmış, gücendirilmiş olan

vexeyidandin *l/gh* darıltmak, gücendirmek

vexeyidî *rd* darıltmış olan

vexeyidîn *l/gh* darılmak, gücenmek (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılmak)

vexeyidîn *m* darılma

vexêr *nd* uğur, uğurlama

vexêrkir *rd/nd* uğurlayıcı

vexêrkirin *m* uğurlama, uğurlayış

vexêr kirin *l/gh* uğurlamak

vexêrkirî *rd* uğurlanmış olan.

vexirandin *m* eğleme, oyalama

vexirandin *l/gh* eğlemek, oyalamak * **van karan ez vexirandim**, loma ez di wextê xwe de nehatim bu işler beni eğledi de, vaktinde yetişmedim

vexirîn *m* eğlenme, oyalanma

vexirîn *l/gh* eğlenmek, oyalanmak

vexistin (I) *m* sökmek, çözmek (örülü şeyler için)

vexistin (II) *m* 1. beri tarafa düşürme 2. düşürmek (düşmesine yol açma)

vexistin (I) *l/gh* sökmek, çözmek (örülü şeyler için) * **goreyê vexe** çorabı sök

vexistin (II) *l/gh* 1. beri tarafa düşürmek 2. düşürmek (düşmesine yol açmak)

vexistî *rd* düşürülmüş

vexumîn *m* müşevveş olma

vexumîn *l/gh* müşevveş olmak

vexuravk *nd* içmeler

vexurbar *rd* içilebilir

vexurik *m* içecek, içit, içki ~ên **serxweşker** sarhoş edici içkiler

vexurika têkel *nd* kokteyli içki

vexurk *m* içecek, içki

vexurkî *rd* içkili (içkili bir şekilde)

vexuyan *m* 1. belirti 2. **fiz** görüntü 3. **sı/tv** görüntü

vexuyandin *m* belirtme, görünmesini sağlama

vexuyandin *l/gh* belirtmek, görünmesini sağlamak

vexuyan girtin *l/gh* görüntülemek, görüntü almak

vexuyîn *m* belirme, görünme

vexuyîn *l/gh* belirme, görünmek

vexwar *rd* içen, içici

vexwarin *m* 1. içme 2. içme (bir şey sıvıyı içine çekme, emme) 3. içme, kullanma (alkol vb. şeyler için) 4. içme, alma 5. içme, atma 6. içim, içiş * **vexwarina çayê xweş e** çayın içimi (veya içişi) iyi

vexwarin *l/gh* 1. içmek 2. içmek (bir şey sıvıyı içine çekmek, emmek) * **erdê av vexwar** toprak suyu içti 3. içmek, kullanmak (alkol vb. şeyler için) * **şüyê wê zehf vedixwe** kocası çok içiyor 4. içmek, almak * **ji bo ku ez li tehma wê binêrim min qurtke vexwar** tadına bakmak için bir yudum aldım 5. içmek, atmak * **ez dizanim ku min piyalek vexwariye** bir kadeh attığımı biliyorum

vexwarkî *h* içmece, içilir şekilde

vexwazî *m* alacak, metlup

vexwendin *m* 1. okuma 2. çağırma, davet etme 3. çağırma, davet etme (birinin bir şeye uymasını isteme)

vexwendin *l/gh* 1. okumak * **ez vî kaxizî vexwînim?** bu kâğıdı okuyayım mı? 2. çağırma, davet etmek 3. çağırma, davet etmek (birinin bir şeye uymasını istemek) * **ez we vedixwînîm nezaketê** sizi nezakete davet ediyorum

vexwendî *rd* çağırılı, davetli

vexwendname *m* çağırılık, davetiye

vexwendok *nd/nt* çağırıcı

vexwer *nd/nt* içkici, içici

vexwerandin *m* 1. (bir şeye) çekme, kendine çekme 2. oyuna getirme

vexwerandin *l/gh* 1. (bir şeye) çekmek, kendine çekmek 2. oyuna getirmek * **heta tu wî vexwerinî xapekê** bir oyuna girene kadar

vexwerbar *rd* içilir

vexwerî *m* içkicilik

vexwestin *m* 1. isteme 2. dileme 3. çağırma, davet etme

vexwestin /lgh 1. istemek 2. dilemek * **uzrê xwe**
vexwest özr diledi 3. çağırmaq, davet etmek
vexwestî rd 1. istenmiş 2. çağırılı, davetli
vexwîn m çağırılma, davet edilme
vexwîner nd/nt çağırıcı, davetçi
vexwînerî m çağırıcılık
vexwînî hev bûn /bw kaynaşmak (uyuşmak, yakın ilişki kurmak)
veytûn m ateş ocağı
vezandin m gevşetme, sündürme
vezandin /lgh gevşetmek, sündürmek
vezanîn m tahmin, tahmin etme (yaklaşık olarak değerlendirme, oranlama)
vezanîn /lgh tahmin etmek
vezar m seslendirme
vezarker nd/nt seslendirici
vezarkirin m seslendirme
vezar kirin /lgh seslendirmek
vezel bnr vezele
vezelan m 1. esneme, esneyiş 2. gerilme, gerilim
vezelandin m 1. esnetme 2. germe, uzatma 3. *mec* uzandırma, yatırma
vezelandin /lgh 1. esnetmek 2. germek, uzatmak * **têlê zêde venezelîne tu dê biqetînî** teli fazla germe kopartacaksın * **ben vezeland** ipi uzattı 3. *mec* uzandırmak, yatırmak
vezelandî rd 1. esnetilmiş 2. gergin 3. yatık, yatmış olan kimse
vezelandîbûn m gerginleşme
vezelandî bûn /lgh gerginleşmek
vezelandîtî m 1. gerginlik 2. yatıklık
vezelandokî rd gergince
vezelanî rd gerilimli
vezelayî rd gerili
vezele n kazak
vezelîn m 1. gerilme 2. gerilme 3. *sp* gerilme (kasların son uzama gücü ile vücudun bütün bölümlerinde oluşan gergin durum) 4. uzanma
vezelîn /lgh 1. esnemek (bollaşıp genişlemek) 2. gerilmek 3. uzanmak * **piçek vezeliya û pişt ra rabû** biraz uzandı sonra kalktı
vezelîner ant rd/nd gerici (bir organı germeye yarayan kas)
vezelok rd esnek
vezelokî rd esnekçe
vezelokîbûn m esnekleşme
vezelokî bûn /lgh esnekleşmek
vezelokîbüyn m esnekleşiş
vezelokîkirin m esnekleştirmek
vezelokî kirin /lgh esnekleştirmek
vezenî rd elastik
vezenîtî m elastikiyet
vezikandin m fişkirtma
vezikandin /lgh fişkirtmak
vezikîn m fişkırma
vezikîn /lgh fişkırmaq * **xwîn ji lingê min vedizikî** ayağımdan kan fişkırıyordu
veziliyayî rd gergin
veziliyayîbûn m gerginleşme

veziliyayî bûn /lgh gerginleşmek
vezinandin m çözme (örülü bir şeyi açma)
vezinandin /lgh çözmek (örülü bir şeyi açmak)
vezinandî rd çözükmek
vezinîn m çözülmek
vezinîn /lgh çözülmek
vezivartîn m iade etme, geri çevirme
vezivirandin /lgh iade etmek, geri çevirmek
vezivirîn m geri dönme
vezivirîn /lgh geri dönmek
veziyayî rd çözükmek
vezîn m gevşeme, sünme
vezîn /lgh gevşemek, sünmek
vê c 1. bu (dişil tekil için) * **ez vê naxwazim, ez wê dixwazim** bunu istemem, şunu isterim 2. bunu * **eger vê bide min ez dê jê bigirim** bunu bana verse alırım ~ **de beride**, bu tarafta ~ **derê** buraya, burası * **berê waliyekî qelew yê vê derê hebû** eskiden buranın şışman bir valisi vardı ~ **êvarê** 1) bu akşam 2) akşam akşam * **vê êvara hanê xirecirê dernexe** akşam akşam mesele çıkarma ~ **gavê** 1) şimdi, şimdiki * **ciwanên vê gavê** şimdiki gençler 2) şu an, şu anda 3) *h* biraz önce, yeni ~ **sibehê** bu sabah ~ *û wê* şunu bunu ~ **zivistana hanê** kışın, kış günü
vêca *h* artık, daha
vêç nd/rd 1. paytak (bacakları çarpık olan) 2. bastıbacak (ayakları içe veya dışa dönük) 2. it elli ~ **avêtina gavan** paytak adım
vêç (II) rd fahiş * **gotinên vêç** fahiş sözler
vêçîtî m 1. paytaklık 2. bastıbacaklık
vêdrok m kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)
vê derikê *b* ahacık
vêga bnr *vê* gavê
vê gavê rd/lh 1. şimdiki * **ciwanên vê gavê** şimdiki gençler 2. şimdi * **vê gavê em dê peyameke hîn xweş bibihîzin** şimdi daha güzel bir haberi duyacağız 3. biraz önce, yeni
vê hêlê rd beriki * **mala li vê hêlê** beriki ev
vêhisan bnr vêsihan
vêhisandin bnr vêsihandin
vêhisîn bnr vêsihîn
vêk bnr vêkra
vêkdan m toplama
vêk dan /lgh toplamak
vêketin m 1. tutuşma, yanma (ateş durumuna geçme) 2. yanma (ısı, ışık veren veya başka amaçlar sağlayan şeyler, alev yaklaştırılarak veya özel düzenlerine dokunarak etkinliğine geçirme)
vêketin /lgh 1. tutuşmak, yanmak (ateş durumuna geçmek) * **êzing vêketin** odunlar yandı 2. yanmak (ısı, ışık veren veya başka amaçlar sağlayan şeyler, alev yaklaştırılarak veya özel düzenlerine dokunarak etkinliğine geçirmek) * **lemba vêket** lamba yandı
vêketî rd yanık

vêkketin *m* yekvücut olma
vêk ketin *l/gh* yekvücut olmak
vêkra *bnr* vêkre
vêkre *h* beraber, birlikte, bir arada 2. hep beraber, hep birlikte, hep birden 3. hepsi
vêkxistin *m* örgüt
vêkxistin *l/gh* toplamak, bir araya getirmek
vêkxistî *rd* örgütlü
vêl *rd* yayvan, yalpık, yayık
vêlbûn *m* yayvanlaşma
vêl bûn *l/gh* yayvanlaşmak
vêlbûyîn *m* yayvanlaşış
vêleme *m* boş boş dolaşma
vêlik *rd* yayvan, yalpık
vêlikî *rd* yayvansı
vêlikîbûn *m* yayvanlaşma
vêlikî bûn *l/gh* yayvanlaşmak
vêlikîti *m* yayvanlık
vêlî *m* yayvanlık
vêloki *rd* yayvansı, yayvanca
vên *bnr* vîn
vêrast *bnr* verast
vêrik (I) *m* sicim, çarık dikmede kullanılan iplik
vêrik (II) *rd* babacan, akrabaya düşkün
vêrikî *m* babacanlık, akrabaya düşkünlük
vês *m* dinlenme, mola ~a **xwe girtin** yorgunluğunu almak, mola vermek
vêsan *m* 1. dinlenme, mola 2. dinlenme (kanun gereğince çalışmaya ara verilen süre) 3. tatil (eğlenmek, dinlenmek amacıyla çalışmaksızın geçirilen süre)
vêсандin *m* 1. dinlendirme 2. *mec* dindirme 3. söndürme
vêсандin *l/gh* 1. dinlendirmek 2. *mec* dindirmek 3. söndürmek * **lamba vêsand** lambayı dinlendirdi
vêсандî *rd* 1. dinlendirilmiş 2. sönük (ateş, ışık vb. için)
vêсандîbûn *m* 1. sönükleşme 2. sönüklük
vêсандî bûn *l/gh* sönükleşmek
vêsa *xwe girtin* *l/bw* dinlenmek
vêsdar *rd* dinlendirici
vêseh *bnr* vêsîh
vêsgirtin *m* dinlenme
vês girtin *l/gh* dinlenmek
vêsgirtî *rd* dinlenmiş, istirahat etmiş olan
vêsih *m* 1. dinlenme, mola 2. *rz* durak (cümle sonundaki nokta) 3. *mkz* durak, es (bir ölçü uzunluğunda susma) 4. *rz* durak, es (konuşmada, anlamın gerektirdiği biçimde kelimeler arasındaki ses kesintisi)
vêsihan *m* dinlenme, mola
vêsihandin *m* dinlendirme
vêsihandin *l/gh* dinlendirmek
vêsihandî *rd* dinlendirilmiş
vêsihî *rd* dinlenmiş, istirahat etmiş olan
vêsihîn *m* 1. dinlenme 2. duraklama (hareket durumundaki bir şey, kısa bir süre için durma veya arada bir durma) 3. duraksama, du-

raklama (teredüt etme, ses çıkarmama)
vêsihîn *l/gh* 1. dinlenmek 2. duraklamak (hareket durumundaki bir şey, kısa bir süre için durmak veya arada bir durmak) 3. duraksamak, duraklamak (teredüt etmek, ses çıkarmamak)
vêsiyayî *rd* dinlenmiş, istirahat etmiş olan
vêsin *m* 1. dinleme, istirahat etme, mola verme 2. duraklama 3. 3. ara (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi) 4. *sp* ara, mola (takımların oyun sırasında aldıkları birer dakikalık dinlenme süresi) 5. sönme
vêsin *l/gh* 1. dinlemek, istirahat etmek, mola vermek 2. duraklamak 3. sönmek
vêsiner *rd* 1. dinlendirici 2. söndürücü
vêsta *h* şimdi
vêşûlar *rd* paspal
vêşûlarî *m* paspallık
vêt *rd* yayvan
vêtbûn *m* 1. yayvanlaşma 2. şapka ve take benzeri başlıklar yıkanma sonucu derinlenmesine çekilme
vêt bûn *l/gh* 1. yayvanlaşmak 2. şapka ve take benzeri başlıklar yıkanma sonucu derinlenmesine çekilmek
vêtik *rd* 1. yayvan 2. düz (yayvan, altı derin olmayan)
vêtikî *rd* yayvansı
vêtikîbûn *m* yayvanlaşma
vêtikî bûn *l/gh* yayvanlaşmak
vêtikîti *m* yayvanlık
vêtikkirin *m* yayvanlaşturma
vêtik kirin *l/gh* yayvanlaştırmak
vêtin *m* 1. isteme 2. gerekme, gereklilik
vêtin *l/gh* 1. istemek 2. gerekmek
vêtokî *rd* yayvansı, yayvanca
vêxistin (I) *m* 1. yakma, tutuşturma 2. yakma (ışık vermesini sağlama) 3. uyandırma (çıra, lâmba, soba gibi ışık veren şeyler için)
vêxistin (II) *m* 1. çıkarma (giysi, ayakkabı çıkarma) 2. soyma (birinin giysilerini çıkarma) 3. takıp asma (çiviye vs gibi)
vêxistin (I) *l/gh* 1. yakmak, tutuşturmak * **ci-gareya xwe vêxist** sigarasını yaktı 2. yakmak (ışık vermesini sağlamak) * **roniyê vexe** ışığı yak 3. uyandırmak (çıra, lâmba, soba gibi ışık veren şeyler için)
vêxistin (II) *l/gh* 1. çıkarmak (giysi, ayakkabı çıkarmak) * **sola xwe vexe** ayakkabısını çıkar 2. soyamak (birinin giysilerini çıkarmak) 3. takıp asmak (çiviye vs gibi)
vêxistî (I) *rd* yanık * **elektrik vêxistiye** elektrik yanık
vêxistî *rd* soyuk
viçûd *m* vücut
viç *rd* boş ~ **û vala** bomboş, tamtakır ~ **bûn** tamtakır olmak
viçik *m* sümük * **ez viçika bêvîla xwe pê pa-qij nakim** sümüğümü bile onunla silmem

videvid *m* yerinde durmama, tedirginlik ~ **ketin** (**yekî**) hop oturup hop kalkmak
vij (I) *rd* boş ~ **vala kirin** 1) boşaltmak 2) dağıtıp saçmak
vij (II) *m* telaş
vijag *m* kura, yazı tura ~ **kişandin** kura çekmek, yazı tura atmak
vijik *bj/m* ishal
vijikî *rd* ishali
vijikî bûn *l/gh* ishal olmak
vijoke *rd* ishali
vijoker *rd* ishali * **golikeke vijoker garaneke** dilewitîne bir tane ishali buzağın koca nağırı kirletir
vikîvala *rd* bomboş
vikûvala *rd* bomboş
vil *rd* yumuşak
vilq *rd* tıknefes, yorgun
vilû *rd* ishali * **mozika vilû** ishali buzağı
vilvilandin *m* dalgalandırma
vilvilandin *l/gh* dalgalandırmak
vilvilîn *m* dalgalanma
vilvilîn *l/gh* dalgalanmak
vin *m* genizden konuşma
vindandin *m* durdurma
vindandin *l/gh* durdurmak
vindandî *rd* durdurulmuş olan
vindiyayî *rd* durmuş olan
vindîn *m* durma
vindîn *l/gh* durmak
vinevin (I) *m* genzek genzek
vinevin (II) *m* vızrtı * **vinevina bayê rûzgâr** vızrtısı
vingeving *m* vin vin, vınlama
vingevingkirin *m* vınlama
vingeving kirin *l/gh* vınlamak
vingên *bnr* vıngîn
vingîn *m* vınlama
vingîn *l/gh* vınlamak
vingînî (I) *m* vızılta
vingînî (II) *m* vınlama
vingînî jê anîn *l/bw* vınlamak
vingînî jê cûn *l/bw* vınlamak
vingînî jê hatin *l/bw* vınlamak * **vingînî ji guhê min diçe** kulağım vınıyor
vingîvala *rd* bomboş
vingok *rd* genzek
vingokî *rd* genzekçe ~ **axiftin** genizden konuşmak
vingûvala *rd* bomboş
vinik (I) *n* burun
vinik (II) *m* topaç
vinvin *rd* genzek
vinvinê *rd* genzek (bayan)
vinvinîn *m* genizden konuşma
vinvinîn *l/gh* genizden konuşmak
vinvino *rd* genzek (erkek)
vinvinok *rd* genzek
vinvinokî *rd* genzekçe

vipî vala *rd* bomboş,
vipvala *rd* bomboş, tamtakır * **rê êvaran vipvala** ye yol aşamları bomboş oluyor ~ **bûn** tamtakır olmak
viq *m* gık
viqîvala *rd* bomboş
vir (I) *nd/c* bura, burası * **berê waliyekî qelewê vir hebû** eskiden buranın şişman bir valisi vardı ~ **de û wir de** 1) sağa sola 2) ötesi berisi ~ **de û wir de avêtin** havaya savurmak ~ **de û wirdeya vî tiştî tune** bu işin ötesi berisi yok ~ **de wê de** 1) sağa sola * **vir de wê de meçe** sağa sola gitme 2) ötesi berisi * **vir de û wir de em nizanîn** bu işin ötesi berisi yok ~ **de wê de weşandin** sağa sola savurmak ~ **de wê de tune!** 1) aması maması yok! 2) (bir kimsenin, bir durumun) şakası yok * **virde wirdeya vê nexweşînê tune** bu hastalığın şakası yok ~ **de wir de** sağa sola ~ **de wir de avêtin** saçıp savurmak
vir (II) *m* 1. yalan (aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söylenen söz) 2. *rd* yalan (uydurma, gerçeği olmayan) ~ **derketin** yalan çıkmak ~ **kirin** yalan atmak (veya kıvrırmak) ~ **lê kirin** (birine) iftirada bulunmak ~ **sêwî ye, berî bi ku de kirine çûye, lê dawîya wê bihost û çar tîlî ye** yalancının mumu yatıysa kadar yanar ~ **tê tune** hilaf yok ~ **û derew** yalan, yalanlar ~ **û vîç** yalan dolan ~ **û viz** yalan dolan ~ **a bêxwê** kuyruklu yalan ~ **a biqemçik** kuyruklu yalan ~ **a (yekî) derketin** yalanı çıkmak, yalancı çıkmak ~ **a ser virê** katmerli yalan ~ **a (yekî) tê de bi cih kirin** yalanını yakalamak (veya tutmak) ~ **a (yekî) tê de man** yalanı ortaya çıkmak ~ **ên dinyayê kirin** çok yalan atmak ~ **ên dinyayê li bafê hene** yalancının teki (çok yalan atan kimse) ~ **ên qirase iri lâf**
vir (III) *rd* aralıklı, seyrek
vira *nd/c* 1. bura, burası, buranın 2. *b* ahacık
viray *nd* ikide bir
virç *bnr* gil û virç
virçik *m* ferç, vulva
virçiq *rd* cırık
virçiqî *m* cırıklık
virdîvirdî *rd* 1. dalgalı (dalga dalga görülen) 2. dalga dalga, ebru ebru
virek *nd/nt* 1. yalancı 2. palavracı, martavacı 3. kıtırçı (çok yalan söyleyen kimse) ~ **derketin** yalancı çıkmak (**yek**) ~ **derxistin** (birini) yalancı çıkarmak
viरेktî *m* 1. yalancılık 2. palavracılık, martavacılık
virevir *h* fırıl fırıl
virê *nd* bura, burası, buranın
virên *m* vızrtı
virik (I) *m* sulu yemek
virik (II) *m* ishal
viritandin *m* 1. dara düşürmek 2. ocağı sö-

dürme (yok olmasına neden olma)
viritandin /lgh 1. dara düşürmek 2. ocağını söndürmek (yok olmasına neden olmak)
viritûn m 1. dara düşme, tehlike içinde olma 2. ocağı sönmek
viritûn /lgh 1. dara düşmek, tehlike içinde olmak 2. ocağı sönmek
virîk rd cıvık
virker rd/nd 1. yalancı 2. üçkâğıtçı~ **derketin** yalancı çıkmak
virkerî m 1. yalancılık 2. üçkâğıtçılık
virkirin m 1. yalan söyleme 2. martaval atma (veya okuma)
vir kirin /lgh 1. yalan söylemek 2. martaval atmak (veya okumak)
virkirî rd yalan söylemiş olan
vir lê kirin /bw (birine) iftirada bulunmak
virnik bnî virnî
virnî rd 1. geç doğmuş, geç yetişmiş olan 2. geç büyüyen, büyümesi geciken, gelişmiş (insan, bitki ve hayvan) ~ **maye** az gelişmiş (gelişmesi gecikmiş olan)
viroke rd ishali
viroker rd yalancı
vir pekandin /lgh yalan söylemek, mantarlamak
virtikî rd kıvrır zıvır
virtiqûnî rd/argo ishal kimse
virtûvala rd bomboş
virtoqî rd cıvık (kimse)
virtoqîbûn m cıvıklaşma
virtoqî bûn /lgh cıvıklaşmak
virtoqîkirin m cıvıklaştıрма
virtoqî kirin /lgh cıvıklaştırmak
virtoqîti m cıvıklık
virtuoz mzk/nd virtüöz
virtuoztî m virtüözlük
virtûvala rd bomboş
virûvî n pişirilmiş yağlı et
virvir h fir fir
virvirandin m 1. savurma (havaya savurma) 2. savurma (rüzgâr bir şeyi alt üst etme, havaya kaldırma, dağıtma) 3. savurma (bir şeyi alıp fırlatma) 4. saçma, saçalama, serpmek 5. fırlatma, fırlatma
virvirandin /lgh 1. savurmak (havaya savurmak) * **pere virvirandin** para savurmak 2. savurmak (rüzgâr bir şeyi alt üst etmek, havaya kaldırmak, dağıtmak) 3. savurmak (bir şeyi alıp fırlatmak) 4. saçmak, saçalamak, serpmek 5. fırlatmak, fırlatmak
virvire rd/argo atıcı, yalancı
virviretî m atıcılık, yalancılık
virvirîn m 1. savrulma, savruluş 2. saçalanma 3. fırlanma
virvirîn /lgh 1. savrulmak 2. saçalanmak 3. fırlanmak
virvirok (I) m topaç
virvirok (II) m seyrek dokunmuş kumaş
virxûn m kağın

vitevit m yerinde rahat duramama, kıvrınma ~ **ketin** (yekî) 1) kıvrım kıvrım kıvrınmak (yalvarma veya sıkıntı gibi bir sebeple çok kıvrınmak) 2) tedirgin olmak ~ **lê ketin** kıvrım kıvrım kıvrınmak
vitevit jê çûn /bw tedirgin olmak
vitês m vites ~ **guhartin** vites değiştirmek
vitik rd/m hoppa, kaynaşık, oynak, kıpırdak, köçek (davranışları ağır başlı olmayan, ağırbaşlı olmayan kadın) ~ **û sivik terelelli**, hoppa
vitikî rd/h 1. hoppaca, oynakça (ağır başlı olmayacak bir biçimde) * **keçikeke vitikî ye** oynakça bir kız 2. **rd köçek** (ağır başlı davranışları olmayan kimse)
vitiktî m hoppalık, kıpırdaklık, oynaklık (ağır başlı olmamama durumu)
vitrin m 1. vitrin (mağazala ve dükkanlarda mal sergilemek için hazırlanan yer) 2. vitrin (içine konulan eşyaların görünmesi için yapılan camlı dolap)
vitvitandin m 1. kıpırdatma 2. telaşa düşürme 3. kıvrım kıvrınmasına neden olma
vitvitandin /lgh 1. kıpırdatmak 2. telaşa düşürmek 3. kıvrım kıvrınmasına neden olmak
vitvitik m telaş, endişe, yerinde duramama
vitvitûn m 1. kıpırdama, kıpırdanma, kıpırdaşma, kimildama, kıpırşma 2. kurtlanma (rahat oturmayıp sabırsızlık ve telhaş gösterme) 3. telaşa düşme
vitvitûn /lgh 1. kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kimildamak, kıpırşmak 2. kurtlanmak (rahat oturmayıp sabırsızlık ve telhaş göstermek) 3. telaşa düşmek
vitvito rd kurtlu (yerinde rahat durmayan)
vitvitok rd 1. içi tez, tez canlı 2. oynak, kıpırdak 3. kurtlu (yerinde rahat durmayan)
vitvitokî m 1. oynaklık, kıpırdaklık 2. kurtluk (yerinde rahat durmama)
vixîne m savaş meydanında erkek çığılığı
viyadûk m viyadük
viyan m 1. isteme 2. istenç, irade 3. **psi** istenç, irade (davranışlarla ilgili tepilerden bir bölümünü tutup ötekileri eyleme dönüştürme gücü)
viyan /lgh 1. istemek 2. dilemek
viyanî rd iradî
viyer nd/nt 1. isteyici, isteyen, arzulayan 2. istekli, talip
viyola mzk/m viyola
viyolajen nd/nt viyolacı
viyolîn mzk/m viyolîn
viyolînjen nd/nt viyolîn çalan kimse
viyolonîst nd/nt viyolonist
viyolonşel mzk/m viyolonşel
viyolonşelist nd/nt viyolonşelist
viyolonşeljen nd/nt viyolonşelist
viz (I) h fir
viz (II) m viz
viz (III) m dönme

viz (IV) m usanma

vizbûn (I) m 1. dönme (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etme) 2. yan çizme

vizbûn (II) m usanma

viz bûn (I) l/gh 1. dönmek (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etmek) 2. yan çizmek

viz bûn (II) l/gh usanmak

vizbûyîn (I) m 1. dönüş (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etme) 2. yan çiziş

vizbûyîn (II) m usانیş

vizek rd yan çizen

vizeviz h 1. fır fır, fırıl fırıl 2. viz viz, vizir vizir ~ **kirin** viz viz etmek

vizên bnr vizîn

vizik (I) zo/nd arı, sinek

vizik (II) m topaç

vizikandin m 1. fişkırma 2. püskürtme

vizikandin l/gh 1. fişkürtmek 2. püskürtmek

vizikên malan zo/nd ev sineği (Musca domestica)

vizikîn m 1. fişkırma 2. püskürme

vizikîn l/gh 1. fişkürmek * **ava zela jê divizikî** berak su fişkırıyordu 2. püskürmek

viziqandin m fişkürtma

viziqandin l/gh fişkürtmak

viziqîn m fişkırma

viziqîn l/gh fişkürmek

vizîn m vızıldama, vızlama

vizîn l/gh vızıldamak, vızlamak

vizînî m vızıltı

vizînî jê anîn l/bw vızıldatmak, vızlatmak

vizînî jê çûn l/bw vızıldamak, vızlamak

vizînî jê hatin l/bw vızıldamak

vizkedar rd tepkili

vizkirin döndürmek, etrafından döndürmek

vizkirin (I) m döndürme (dönmesini veya etrafında dönmesini sağlamak)

vizkirin (II) m usandırma

viz kirin (I) l/gh döndürmek (dönmesini veya etrafında dönmesini sağlamak)

viz kirin (II) l/gh usandırmak

vizok rd kaytarıcı

vizvızandin m vızıldatma

vizvızandin l/gh vızıldatmak

vizvızîn m vızıldama

vizvızîn l/gh vızıldamak

vî c 1. bu (eril tekil için) * **vî deriyî bidin min** bu kapıyı bana verin 2. **c** bunu * **eger vî bide min ez dê jê bigirim** bunu bana verse alırım ~ **alî beri, beriki** (önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olan) * **mala li vî alî** beriki ev ~ **kerî di vê bihurê re derbas bike** gel de çık işin içinden ~ **û wî şunu** bunu

vîbriyon m vibriyon

vîç bnr vir û vîç

vîç m cik (kuş sesi)

vîçevîç m 1. cik cik 2. **h** şakır şakır (kuş sesleri için) 3. cıvıl cıvıl (cıvıltı ile ötüşerek) ~ **kirin** cıvıldamak

vîçevîçkirin l/gh şakımak (kuşlar için)

vîçevîç kirin l/gh şakımak (kuşlar için)

vîçîn m şakıma

vîçîn l/gh şakımak (kuş şakımak)

vîçînî m şakırtı (kuş şakırtısı için)

vidanjor m vidanjör

vide m vida

videkirin m vidalama

vide kirin l/gh vidalamak

videkirî rd vidalı, vidalanmış

video m video

videoteyp m videotteyp

vîdo m vido (oyunda kazanılan parayı iki katına çıkarma)

Vietnamî nd/rd 1. Vietnamlı (Vietnam halkından olan kimse) 2. Vietnamlı (Vietnama özgü veya ilgili)

vîjav m distribütör (su tevzih aleti)

vîjik m ishal, amel

vîjikî rd ishal, ishali (olan)

vîjikîbûn mishal olma

vîjikî bûn l/gh ishal olmak

vîjikîkirin m ishal etme

vîjikî kirin l/gh ishal etmek

vîjok rd ishali, ötürüklü, sıçırgan

vîjoker rd ishali, ötürüklü, sıçırgan

vîkont n vikont

vîkontes m vikontes

vîla m villâ

vîlang nd bir eğirme aracı

vîlk m komple

vîn m 1. istenç, irade * **min bi vîna xwe ev kar kir** kendi irademle bu işi yaptım 2. **psî** istenç, irade (davranışlarla ilgili tepilerden bir bölümünü tutup ötekileri eyleme döndürme gücü, bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü) 3. isteme, dileme 4. gerekme

vîn l/gh 1. istemek, dilemek 2. istemek (görmek istediğini bildirmek) * **min divê ez te bibînîm** seni görmek istiyor 3. istemek (gerek olmak) * **ji bo pêşveçûna welêt xebat divê** yurdun ilerlemesi için çalışmak ister 4. gerekmek * **ji bo zewicînê pere divê** evlenmek için para gerekiyor

vînbaz rd âşık, tutkun, vurgun

vînbazî m tutkunluk, vurgunluk

vînc m vînc

vîndar rd iradeli, istençli

vînî rd iradî, ihtiyarî, isteğe bağlı * **bêvînî** gayri ihtiyarî

vînpârêz fel/nd iradeci, istenççi

vînpârêzî fel/m iradecilik, istenççilik

vînxurt rd güçlü iradeli

vîra der/b vira

vîraj m viraj

vîrgul m virgöl

vîrik (I) *mzk/m* düdük ~ **pif kirin** düdük çalmak, öflemek

vîrik *bj/m* ishal, ötürük, sürgün, amel * **vîrika wî heye** sürgünü var ~ **avêtin** sürgün gitmek, ishal olmak ~ **reşandin** sürgün gitmek, ishal olmak

vîrikî *rd* ishali, ötürüklü, sıçırgan

vîrikîbûn *m* 1. ishal olma, sürgün olma, ötürme 2. *argo* makineyi bozma

vîrikî bûn *l/gh* 1. ishal olmak, sürgün olmak, ötürmek 2. *argo* makineyi bozmak

vîrikîkirin *m* 1. ishal etme, sürgün etme 2. *argo* makineyi bozdurma

vîrikî kirin *l/gh* 1. ishal etmek, sürgün etmek 2. *argo* makineyi bozdurmak

vîrikîti *m* ötürüklülük, sıçırganlık

vîrûs *m* virüs

vîrvîro *rd/ht* gürültücü

vîrvîrok *nd/ht* gürültücü

vîrvîrokî *m* gürültücülük

vîskoz *m* viskoz

vîskozite *m* viskozite

vît *rd* 1. dik (yatık durmayan, sert) 2. dikik 3. kalkık (dik durumda ucu yukarıya doğru olan)

vîtamîn *biy/m* vitamin

vîtbûn *m* 1. dikelme, dikilme 2. kalkıklık

vît bûn *l/gh* dikelmek, dikilmek

vîtbûyî *rd* dikelmiş, dikleşmiş

vîtbûyîn *m* dikeliş, dikiliş

vîtevît *m* horoz sesi

vîtik (I) *mzk/m* düdük

vîtik (II) *m* 1. alındı, makbuz 2. pusula

vîtik (III) *rd* dikik

vîtkirin *m* dikleştirme

vît kirin *l/gh* dikleştirmek

vîtkirî *rd* dikleştirilmiş

vîtrîn *m* vitrin

vîzandin *m* vızıldama

vîzandin *l/gh* vızıldamak

vîze *m* 1. vize (bazı resmî kâğıtlara "görölmüş-tür" anlamında konulan işaret ve bu işareti koyma işi) 2. vize (bir ülkeye girmek veya bir ülkeden çıkmak için yetkili makamlardan alınması gerekli izin) 3. *ped* vize (üniversite ve yüksek okullarda yarı yıl içinde yapılan sınav) ~ **girtin** (an jî **stendin**) vize

almak

vîzevîz *m* vızır vızır

vîzîn *m* vızıldama ~a **meşkê şil e** baktiki pa-puç pahalı (herhangi bir durum veya girişilen işin sonunda zararlı çıkma ihtimali bulunduğunda söylenir)

vîzîn *l/gh* vızıldamak

vîzînî *m* vızıltı

vîzite *m* 1. vizite (hekimin hastanedeki hastaları dolaşıp yoklaması) 2. vizite (bir muayene için hekime ödenen ücret)

vîzon *zo/m* 1. vizon (Mustela vizon) 2. *rd* vizon (bu hayvanın kürkünden yapılmış şey)

vîzvîjik *zo/m* çobanaldatan, keçisağan (Caprimulgus europeus)

vîzvîzik *zo/m* ağustos böceği

vokal *nd* vokal

volan *m* volân, düzen teker

vole *sp/m* vole

voleybol *m* voleybol

voleybolbaz *nd/ht* voleybolcu

volkan *jeo/m* volkan, yanardağ

volkanîk *rd* 1. volkanik (volkanla ilgili) 2. volkanik (içinde volkan bulunan) * **araziye**

volkanîk volkanik arazi

volontarîst *fel/nd* volontarist, iradeci, istenççi

volontarîzm *fel/m* volontarizm, iradecilik, istenççilik

volt *m* (fizikçi Volta'nın adından) volt (kısaltması V)

volta *m* 1. volta (bir halatı bir yere bir kez dolaştırma veya babalara yöntemince sarma)

2. volta (zincirin demire veya iki zincirin birbirine dolaşması) 3. volta (geminin rüzgâra karşı için sağa sola zikzak yapması) 4. *argo* volta (bir aşağı bir yukarı dolaşmak) ~ **avêtin** volta atmak

voltaj *fiz/m* voltaj, gerilim

voltajdar *fiz/rd* gerilimli

voltametre *fiz/m* voltametre

voltamper *fiz/m* voltamper

voltmetre *fiz/m* voltmetre

votka *m* votka

vulgarîze *rd* vulgarize * **weşanên vulgarîze** vulgarize yayınlar

vusat *fel/m* vüsat

W

w, W Kürt alfabesinin yirmi sekizinci harfi olup ses bilimi bakımından ötümlü sürekli dudaksı ünsüzleri gösterir

W *fiz* W (Watt'ın kısaltması)

W *kim* W (wolfram'ın kısaltması)

wa *n* borç

wa *b* 1. ya (bir şeyi onaylamada, 'evet' anlamında kullanılır) 2. ey, hey * **wa** *gundîno* ey köylüler 3. bre * **Wa** *Xelîl* bre Halil 4. *h* gerçekten, öyle-mi, esah mı 5. işte * **wa** *ye pîrtûk* işte kitap

wabeste *m* kayırma, iltizam

wabestekirin *m* kayırma

wabeste kirin *l/gh* kayırmak

wac *m* kahr

wacandin *m* kahrlandırmak, kederlendirme

wacandin *l/gh* kahrlandırmak, kederlendirmek

wacgirtin *m* kahrılanma

wac girtin *l/gh* kahrılanmak

wacib *ol/rd* 1. vacip 2. vacip, gerekli ~ **bûn** vacip olmak ~ **kirin** vacip kılmak, gerekli kılmak

wacîn *m* kahrolma

wacîn *l/gh* kahrolmak

wackirin *m* kahretme

wac kirin *l/gh* kahretmek

wacok *rd* kendini kahreden

wad *bnr* wehd

wadar *rd* borçlu

wade *n* vade

wadedar vadeli

wafir *n* ahlâk

wagir *nd/nt* borç alan, borçlu

wagirtin *m* borçlanma, ödünç alma

wagirtin *l/gh* borçlanmak, ödünç almak

wahe *m* vaha

wahê *nd* şarkı, türkülerde ara nağme olarak söylenen söz

wahr *m* kız kardeş

waiz *ol/h* vaiz

waiztî *m* vaizlik

wajger *nd/nt* başvurucu, müracaatçı

wajgerî *m* başvuru, müracaat

wajgerîn baş vurmak, müracaat etmek

waj gerîn *l/gh* başvurmak, müracaat etmek

wajîgûn *rd* ters, uğursuz

wajîgûnî *m* terslik, uğursuzluk

wajînî *m* çılgılık ~ **jê cûn** çılgılık atmak ~ **pê ketin** çılgılığı basmak

wajûn *rd* ters

wajûnbext karabahtlı

wak *d* 1. gibi, -e benzer 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde

wakîna *rd/li* böyle

wakîno *rd/h* böyle

wal *b* misket oyununda ben birinciyim anlamında bir deyim

wala *bnr* bala û wala

wale *rd* sersem

walefî *m* sersemlik

walgerandin *bnr* wergerandin

walgerîn *bnr* wergerîn

walince *m* erik

walî *nd/nt* vali, ilbay

walîde *m* valide

walîde siltan *m* valide sultan

walandin *m* dolama

walandin *l/gh* dolamak

walîn *m* dolanma

walîn *l/gh* dolanmak

walîfî *m* 1. valilik (vali olma durum) 2. valilik (valinin görevi) 3. valilik (valilik makamı ve bu makama bağlı resmi dairelerin tümü)

wam *n* borç

wamdar *rd* 1. borçlu 2. *mec* borçlu (bir yüküm altında bulunan) 3. borçlu (bir şeyi bir başkasının yardımıyla yapmış olan) ~ **bûn** borçlu olmak ~ **derketin** borçlu çıkmak

wamdarbûn *m* 1. borçlanma 2. *mec* borçlanma (manevî bir yükümlülük altına girme)

wamdar *bûn* *l/gh* 1. borçlanmak 2. *mec*

borçlanmak (manevî bir yükümlülük altına girmek)

wamdarbûyîn *m* borçlanış

wamdarderketî *rd* borçlu çıkmış olan

wamdarî *m* borçluluk

wamdarkirin *m* 1. borçlandırma 2. *mec* borçlandırmak (manevî bir yükümlülük altına sokmak)

wamdar kirin *l/gh* 1. borçlandırmak 2. *mec* borçlandırmak (manevî bir yükümlülük altına sokmak)

wamdarkirî *rd* borçlandırılmış olan

wamstendin *m* borç alma

wam stendin *l/gh* borç almak

wamstendî *rd* borçlu

wan *c* 1. onlar (bükünlü halde) * **wan ez dîtîm** onlar beni gördü * **em ji wan xweş in** onlardan memnunuz 2. şunlar (işaret zamiri, bükünlü halde) * **tu wan hespan dibînî?** Şu atları görüyor musun? ~ **çawan nîna kir tu wisan govend bigire** sen de onlar gibi hareket et, sende onlara uy, anlamında bir deyim ~ **hînî hev kirin** (birbirine) haşır neşir etmek ~ **li hev anîn** aralarını bulmak, arayı yapmak ~ **li hev keys kirin** aralarını bulmak, ara bulmak ~ **xeraban** geçmişi kandıllı (veya kınalı) * **hewce nake mirov dilê xwe bi wan xeraban bişewitîne** o geçmişi kınalılara acımaya gelmez

wane (I) *m* vana ~*ya ewlekariyê* güvenlik vana

wane (II) *m* 1. ders (bir konuda öğretmenin öğrenciyi sınıfta belirli bir sürede verdiği bilgi) 2. ders (bul bilginin aktarımı için ayrılan süre) * **pênc deqe maye ku wane bigede** dersin bitmesine beş dakika var 3. ders (öğrencinin öğrenmek zorunda olduğu bilgi) * **sibehê ji waneya matematikê ezmûna min heye yarın matematik dersinden sınavım var**

wanêbêj *nd/nt* okutman

wanêbêjî *m* okutmanlık

wanek *m* nesne (belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi, maddesi olan her türlü cansız varlık)

wanekî *rd* nesnel, objektif

wanî *rd/h* böyle, öyle ~ **hatiye wê** ~ **ji here** böyle gelmiş böyle gider

wanîko *rd/h* böyle

wapor *m* vapor

waporşer *nd* savaş gemisi

waqandin *m* cıyaktatma, viyaklatma

waqandin *l/gh* cıyaktatmak, viyaklatmak

waqewaq *h* cıyak cıyak, viyak viyak ~ **kirin** cıyak cıyak etmek, viyak viyak etmek

waqif *bnr weqf*

waqîn *m* cıyıklama, viyaklama, vakvaklama, vaklama

waqîn *l/gh* cıyıklamak, viyaklamak, vakvaklamak, vaklamak

waqînî *m* cıyıklama, vaklama ~ **kirin** cıyıklamak

waqînîkirin *m* cıyıklama

waqînî kirin *l/gh* cıyıklamak

waqûr *rd* vakur, ağır başlı

waqurî *m* vakurluk, ağır başlılık

waqwaq *m* 1. vakvak 2. vakvak (çocuk dilinde ördek)

-war *rz/m* ad yapım soneki * **şalwar** şalvar (şal, pantolondor)

war *n* 1. yurt, memleket (insanın üzerinde doğup büyüdüğü, yaşadığı yer) 2. memleket, ocak * **warê bav û kalan** baba ocağı 3. yurt, diyar (kimi nitelik veya değerleri taşıyanların çok bulunduğu yer) * **ev gund warê pêhlewana** *e* bu köy pehlivanlar yurdu 4. memleket (iklim ve üretim bakımında ele alınan bölge) 5. yurt, ana vatan (bir şeyin ilk kez yetiştiği, görüldüğü yer, bir şeyin çok yetiştiği yer) * **warê titûnê Amerika** *ye* tütünün ana vatanı Amerika'dır 6. yurt (bir grup insanın oturduğu, yetiştirildiği veya bakıldığı yer) * **warê zarokan** çocuk yurdu 7. yurt (kalacak, barınacak yer) * **warê xwendekaran** öğrenci yurdu 8. yurt (toplu olarak bir iş öğretilen yer) * **warê dirûtinê** dikiş yurdu 9. yurt (hastalıkların tedavi edildiği yer) 10. yurt (yürüklerin yazın veya kışın oturduğu yer) 11. konalga (konak yeri) 12. yayla 13. yuva (bazı kötü nitelikli kimselerin çok bulunduğu veya barındığı yer) * **warê dizan** hırsızlar yuvası 14. yuva, yatak (bir şeyin çok bulunduğu yer) * **warê şêran** aslan yatağı 15. *mec* beşik (bir şeyin doğup geliştiği yer) * **warê mirovahiye Mezopotamya** uygarlığın beşiği Mezopotamya 16. alan (bir konu ve çalışma çevresi) * **di warê hunerê de xebatan dike** sanat alanında çalışmalar yapıyor 17. sahne * **ji warê siyasetê vekîşiya** politika sahnesinden çekildi 18. *mec* döl, soy, zürriyet * **ez bêwar im benim zürriyetim yok** 19. *mec* evlât * **tu ji war î?** sen de evlât mısın? ~ **danîn** konaklamak ~ **ew war e, bihar ne ew bihar e** durum çok değişik, anlamında bir deyim ~ **û mijarên pêwendiyê** ilgi alanı ~ **û wêr** yer yurt ~ **ê bav û kalan** baba ocağı (veya yurdu), ana yurt ~ **ê bînahiya xwe zêde kirin** ufkunu genişletmek ~ **ê diz û keleşan** kurtlar sofrası ~ **ê (yekî) hêşîn bûn** erkek evlâdı olmak, soyu devam etmek ~ **ê kar û bar** iş alanı ~ **ê (yekî) reş bûn** zürriyeti olmamak, soyunu sürdürecekt biri olmamak ~ **ê (yekî) reş e zürriyetsiz** sulbsuz ~ **ê (yekî) şîn bûn** zürriyeti devam etmek, erkek evlâdı olmak ~ **ê (yekî) şîn kirin** (erkek) çocuk sahibi olmasını sağlamak ~ **ê te reş be** soyun kurusun ~ **ê te şîn be** evin şenlensin, çocuk çocuk sahibi olası ~ **ê têkiliyê** ilgi alanı

warbês *m* kamyon
wardar *m* demografya
wardarîn *rd* demografik
wardozî *m* yurt davası
wareste *rd* 1. kurtulmuş, rahat 2. doygun, müstağni 3. sorumsuz (sorumlu olmayan) ~ **bûn** sorumsuz olmak
warestebûn *m* 1. doygun olma, müstağni olma 2. sorumsuz olma
wareste bûn *l/hgh* 1. doygun olmak, müstağni olmak 2. sorumsuz olmak
warestebûyîn *m* 1. doygun oluş, müstağni oluş 2. sorumsuz oluş
warestetî *m* 1. doygunluk 2. sorumsuzluk
waresteyane *h* 1. doygunca 2. sorumsuzca
wareş *rd* zürriyetsiz (evli olupta erkek çocuğu olmayan erkek) ~ **bûn** zürriyeti olmamak, soyunu sürdürcek biri olmamak
wareşî *m* zürriyetsizlik
warê hewayî *hiq* hava sahası
wargeh *n* 1. yurt, mekân 2. konaklama yeri, kamp 3. üs, geçici konaklama yeri 4. yurt (bir grup insanın oturduğu, yetştirildiği veya bakıldığı yer) * **wargehê zarokan** çocuk yurdu 5. yurt (kalacak, barınacak yer) * **wargehê xwendekaran** öğrenci yurdu ~a **lêxweyîkirinê** bakım yurdu, darulaceze
wargehvan *nd/nt* kampçı
wargehvanî *m* kampçılık
warguhastin *m* yurt değiştirme
warguhêzî *m* tehcir
warguhêzî *rd* tehcir edilmiş, göç ettirilmiş olan
warguhêzibûn *m* tehcir olma, göç etme
warguhêzî bûn *l/hgh* tehcir olmak, göç etmek
warguhêzîkirin *l/hgh* tehcir etme, yer değiştirme, göç ettirme
warguhêzî kirin *l/hgh* tehcir etmek, yer değiştirmek, göç ettirmek
warîhandin *bnr* werihandin
warîhîn *bnr* werihîn
warîdat *m* varîdat, gelir, gelirler
warîl *m* 1. varîl 2. varîl (bir varîlin içine alacağı madde miktarı)
warîn *m* çığlık
warînî *m* çığlık ~ **jê cûn** çığlık atmak ~ **pê ke-tin** çığlığı basmak
warkor *rd* körocak, zürriyetsiz (çocuksuz aile)
warkorî *m* körocaklık, zürriyetsizlik
warnîşîn *nd/nt* yaylada yaşayan
warnîş *nd* sakîn (bir yerde oturan kimse, sekene)
warnû *nd* yeni yurt
waroş *m* varoş
warpayîz *nd* sonbaharda konaklanan yer
warreş *rd* 1. körocak (çocuksuz aile) 2. *mec* körocak (çocuğu olupta babasının yerini tutmayan, beceriksiz)
wartan *m* afra tavra * **çi wartan wartana te ye?** ne afra tavra yapıyorsun?
warunda *bnr* warwinda

warwinda *rd* 1. körocak (çocuksuz aile) 2. *mec* körocak (çocuğu olupta babasının yerini tutmayan, beceriksiz)
warxan *m* kat (daire)
warxweş *rd* 1. şen yer 2. şen ocak (evi yurdu canlı, şen olan)
warzan *rd* yurt bilen
wasat *rd* vasat, orta
wasatî *rd* ortalama
wasewas *m* vesvese, işkil, kuruntu ~ **jê re çêbûn** işkillenmek
wasewasdar *rd* vesveseli, işkilli
wasewas kirin *l/hgh* evhamlanmak
wasî *nd/nt* 1. vasi (bir yetimin veya akılca zayıf, hasta birinin malını yöneten kimse) 2. vasi (ölen bir kimsenin vasiyetini yerine getirmekle yükümlü kimse)
waswas *m* vesvese, işkil
waswasdar *rd* vesveseli, işkilli, kuruntulu
waswase *m* vesvese, kuruntu, işkil, evham ~ **peyvîn** sayıklamak
waswasedar *rd* vesveseli, kuruntulu
waswasek *rd* vesveseli, kuruntulu
waswasî *rd* kuruntucu
waswaso *bnr* waswasok
waswasok *rd* vesveseli, işkilli, evhamlı, kuruntucu
waş *n* domuz
waşe *zo/m* atmaca, alıcı kuş
wat *fiz/m* vat ~ **saet** vat saat
watav *bnr* vatov
wate *m* 1. anlam, mana 2. *man* anlam (bir önermenin, bir tasarının, bir düşüncenin veya eserin anlatmak istediği şey) **bi ~ya tam a peyvê** kelimenin tam anlamıyla
watebar *rd* anlaşılır
watedar *rd* anlamlı
watedarî *m* anlamlilik
watedarkirin *m* anlamlandırma, manalandırma, ifadelendirme
watedar kirin *l/hgh* anlamlandırmak, manalandırmak, ifadelendirmek
watenasîyî *rd* anlam bilimsel
watenasî *rz/m* anlam bilimi, semantik
wateya rayekî *nd* kök anlam
wateyî *rd* anlamsal
watezanî *rz/m* anlam bilimi, semantik
watov *rd/h* böyle
wavartin *m* ayıklama (birbirinden ayırma)
wavartin *l/hgh* ayıklamak (birbirinden ayırmak) * **dexl û dan jî hev wavêre** hububatları birbirinden ayıkla
wavartî *rd* ayıklanmış olan
waver *rd* ayıklayıcı
waweyla *b* vaveylâ
waweylê *b* vaveylâ, yazık, vah, heyhat, eyvah
wawik *zo/n* 1. çakal (Canis aureus) 2. *argo* çakal ~ê ber (devê) çeman mezar kaçkını (çok zayıf kimse)

wawî, wawîk *bnr* wawik
 wax *b* 1. vah 2. aman (şaşma anlatır) ~ û şîvan
 ah vah, matem
 waxîn *bnr* axîn û waxîn
 waxwax *b* 1. vah vah 2. pes (şaşmayı anlatır)
 waxwaxkirin *m* 1. vahvahanma 2. pes etme
 (ancak bu kadarı olur deme)
 waxwax kirin *l/gh* 1. vahvahanmak 2. pes et-
 mek (ancak bu kadarı olur demek)
 wayîk *m* uğur, meymenet
 waz *m* nazariye, teori
 wazbûn *m* vazgeçme
 waz bûn *l/gh* vazgeçmek
 wazewaz *m* ses gürültüsü
 WC WC (water closet'in kısaltması)
 we (I) *c* siz (bükünlü hali) * we ew ji min re
 anîbû siz onu bana getirmişsiniz (ji) ~ ne
 çêtir be sizden iyi olmasın ~ qeder şunca ~
 rast got keramet buyurdunuz (veya kera-
 mette bulundunuz) ~ sikerata mewtê xelas
 kiriye ku hûn dikenin ne öyle gülüyorsunuz,
 tuzun mu kuru senin? ~ tam li navê xist ke-
 ramet buyurdunuz (veya keramette bulun-
 dunuz)
 we (II) *h* öyle * we ye öyledir ~ bûn öyle ol-
 mak ~ kirin öyle yapmak * we neke öyle
 yapma
 wead *n* vaat
 weadkirin *m* vaat etme
 weadkirin *l/gh* vaat etmek
 weadkirî *rd* vaat edilmiş, mevut
 weaz *ol/m* vaaz
 weazdan *m* vaaz etme, vaaz verme
 weaz dan *l/gh* vaaz etmek, vaaz vermek
 weazdar *rd* vaazcı
 weazdayîn *m* vaaz ediş, vaaz veriş
 weba *m* veba
 webal *n* vebal
 webûn *m* 1. sanma, zanretme 2. öyle olma
 we bûn *l/gh* 1. sanmak, zanretmek * ji wan
 we ye öyle sanıyorlar 2. öyle olmak
 wec (I) *n* yüz, surat, çehre
 wec (II) *m* yarar, fayda
 wecd *m* vecit
 wecdar *rd* yararlı ~ bûn yararlı olmak
 wecdarbûn *m* yararlanma
 wecdar bûn *l/gh* yararlanmak
 wecdarbûyîn *m* yararlanış
 wecdarkirin *m* yararlandıрма
 wecdar kirin *l/gh* yararlandırmak
 wecgirtin *m* faydalanma
 wec girtin *l/gh* faydalanmak
 wech *n* 1. yüz, çehre, surat 2. vecih, yön, veçhe
 wecîbe *m* vecibe
 wecîz *rd* veciz
 wecîze *m* vecize, öz deyiş
 weç *m* sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)
 wed *n* vakit
 weda *m* veda

wedanî *m* aht
 wefa *m* vefa
 wefadar *rd* vefalı, vefakâr
 wefadarî *m* vefalılık, vefakârlık
 wefakar *rd* vefakâr, vefalı
 wefakarî *m* vefakârlık, vefalılık
 wefat *m* vefat ~ kirin vefat etmek
 wefatkirin *m* vefat etme
 wefat kirin *l/gh* vefat etmek
 wefd *m* heyet, kurul ~a rawêjiyê istişare heyeti
 wefid *bnr* wefd
 wefitandin *m* vefat etmesine neden olma
 wefitandin *l/gh* vefat etmesine neden olmak
 wefitîn *m* vefat etmek
 wefitîn *l/gh* vefat etmek
 weh *b* 1. a (şaşma bildirir) 2. olur mu 3. ya (bir
 şeyi onaylamada, 'evet' anlamında kullanı-
 lır) 4. ne garip ki
 weha *bnr* wiha
 wehamet *m* vahamet
 wehc *m* hararet (susama, susuzluk) * çay,
 wehca meriv dişikêne çay, harareti giderir
 ~a (yekî) şikandin hararet kesmek (veya
 söndürmek) ~a (yekî) pir bûn hararet bas-
 mak (çok susamak) ~a (yekî) rabûn hararet
 basmak (çok susamak) ~a (yekî) rakirin
 hararet vermek ~a xwe şikandin susuzluğu-
 nu gidermek
 wehcar *n* alet, araç
 wehcdar *rd* hararetili
 wehcdarbûn *m* hararetlenme
 wehcdar bûn *l/gh* hararetlenmek
 wehcdarbûyîn *m* hararetleniş
 wehcdarkirin *m* hararetlendirme
 wehcdar kirin *l/gh* hararetlendirmek
 wehd *m* 1. vaat * ka soz û wehdê te? hani söz
 ve vaadin? 2. ahit, ant ~ be 1) tövbeler olsun
 (veya tövbeler tövbesi 2) hiç yok, yok oğlu
 yok ~ be ji bo derman ji tune katresi yok ~
 kirin vaat etmek ~a xwe anîn cih vaatini
 tutmak (veya vaadinde durmak) ~a Xwedê
 be 1) tövbeler olsun (veya tövbeler tövbesi
 2) üstüme iyilik sağlık (üstüne, üstünüze
 sağlık, üstüne sağlık veya üstünüze şifalar
 (şaşma, şaşkınlık belirtmek için)
 wehdaniyet *m* vahdaniyet
 wehdanî *m* vahdanî
 wehdet *m* vahdet
 wehdetê wicûd *fel* varlık birliği
 wahdetul wicûd *nd* vahdeti vücut
 wehdkirin *m* ahdetme
 wehd kirin *l/gh* ahdetmek
 wehirandin *m* israf etme
 wehirandin *l/gh* israf etmek
 wehirandî *rd* israf edilmiş olan
 wehirîn *m* israf olma
 wehirîn *l/gh* israf olmak
 wehî *ol/m* vahiy ~ dahatin (an ji hatin) vahiy
 inmek

wehîd *rd* 1. vahit, yalnız, tek 2. vahit, benzeri olmayan 3. tek, kimsesiz, yalnız (olan kimse) ~ **bûn** kimsesiz olmak, yalnız olmak

wehîm *rd* vahim

wehm *m* 1. vehm (gerçekte var olmayan) 2. vehm, kuruntu 3. *psî* kuşku, işkilenme duygusu

wehmkirin *m* kuşkulanma, işkilenme

wehm kirin *l/gh* kuşkulanmak, işkilenmek

wehriş *m* karar

wehrişdan *m* kararlaştırma, karar verme

wehriş dan *l/gh* kararlaştırmak, karar vermek

wehş *zo/h* 1. domuz 2. *mec* domuz, hınzır (hain, aksi, ters, inatçı, katı yürekli, gaddar) ~ **ekî** **weka** (**yekî**) **tune bûn** (biri) domuzun teki olmak ~ **ên** (**yekî**) **tune bûn** (biri) çok zengin olmak

wehşet *m* vahşet

wehşetzar *m* vahşetin yaşandığı yer

wehşiyane *rd/h* 1. vahşice 2. yırtıcıca

wehşî *zo/rd* vahşî, yabani (evcil olmayan hayvan)

wehşîbûn *m* vahşileşme, yabanileşme

wehşî bûn *l/ngh* vahşileşmek, yabanileşmek

wehşîbûyîn *m* vahşileşiş, yabanileşiş

wehşîn *rd* vahşî, yabani

wehşînf *rd* 1. vahşî 2. vahşice 3. yırtıcı (başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan) 4. *mec* çok iri, irice * **kevîrê** **wehşînf** irice taş 5. *mec* büyük, aşırı * **virê** **wehşînf** **dike** çok büyük alanlar atıyor

wehşîfî *m* 1. vahşilik 2. domuzluk, hınzırlık (hainlik) ~ **kirin** domuzluk yapmak, hınzırlık etmek ~ **ya** (**yekî**) **pê girtin** domuzlaşmak

wehşkî *rd/h* vahşice

wehşîfî *m* 1. vahşilik 2. domuzluk, hınzırlık (hainlik) ~ **kirin** hınzırlık etmek

wejartin *m* ayıklama

wejartin *l/gh* ayıklamak

wejartî *rd* ayıklanmış olan

wejen *m* geri tepme

wejenî *m* savurma

wejenok *rd* geri tepici

wek *d* 1. gibi, -e benzer 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde 3. -e olarak * **wek** **mamos-te** öğretmen olarak 4. gibi, -e yakışır biçimde ~ **ava** **ji devê cêr bê baran barîn** bardaktan boşanırcasına yağmur yağmak ~ **bîzmarê** **ji bin kondera yekî derketî bûn** hiç özülmemek, değersiz saymak ~ **bîra kûr bûn** derya gibi olmak ~ (....) **bûn** gibi olmak ~ (tiştektî) **hatin** gibi gelmek * **ew berê** **ji min re** **wek** **merîvekî** **biaqlî dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **hev derketin** başa baş gelmek ~ **îmana xwe zanîn** dini gibi bilmek, adı gibi bilmek (veya emin olmak) ~ **ji kûz birije baran barîn** bardaktan boşanırcasına yağmur yağmak ~

ji sewîl de bê baran barîn bardaktan boşanırcasına yağmur yağmak ~ **kefa destê xwe zanîn** adı (veya ismi) gibi bilmek ~ (...) **kirin** gibi yapmak ~ **kûçikê ku xwe di xweyê xwe bide** kedi gibi birine sınışmak ~ **nanê sêlêye, ne berê (wî) heye ne pišta wî** omurgasızın teki olmak (güvenilmez, riyakar olmak) ~ **nîmûne** örneğin, meselâ ~ **nîmûne dîtin** örneklemek ~ **nîmûne pejirandin** örneklemek

weka *bnr* wekî

wekal *n* vekil

wekalet *m* vekâlet ~ **kirin** vekâlet etmek

wekaletname *m* vekâletname

wekanî *h* böyle

wekat *rd* 1. belirgin, bariz, açık 2. kesin, katî

wekatbûn *m* 1. belirginleşme 2. kesinleşme

wekat bûn *l/ngh* 1. belirginleşmek 2. kesinleşmek

wekatbûnî *m* belirlenim

wekatbûyî *rd* 1. belirginleşmiş 2. kesinleşmiş

wekatbûyîn *m* 1. belirginleşiş 2. kesinleşiş

wekatî *m* 1. belirginlik 2. kesinlik 3. *fel* kesinlik

wekatkirin *m* 1. belirleme 2. belirginleştirme 3. kesinleştirme

wekat kirin *l/gh* 1. belirlemek 2. belirginleştirmek 3. kesinleştirmek

wekatkîrî *rd* 1. belirginleştirilmiş, belirlemiş olan 2. kesinleştirilmiş

weke *bnr* wekî

wekehev *rd* 1. eşit 2. beraber, eşit

wekehevbûn *m* 1. eşit olma 2. beraber kalma, eşitlenme

wekehevbûn *l/ngh* 1. eşit olmak 2. beraber kalmak, eşitlenmek

wekehevî *mat/rd* özdeş

wekehevbûn *m* 1. özdeşleşme 2. *mat* özdeşlik

wekehevî bûn *l/ngh* özdeşleşmek

wekehevîkirin *m* özdeşleme, özdeşleştirme

wekehevî kirin *l/gh* özdeşlemek, özdeşleştirmek

wekexwe *rd* özgün

wekê *n* vakit * **wekê ez li Şamê bûm** şamda olduğum vakit

wekhev *rd* 1. eşit * **ev her du bar** **wekhev** **in** bu iki yük eşit 2. eşit (aynı haklardan yararlanan, aynı düzeyde olan) * **her kes li ber qanûnan** **wekhev** *e* herkes kanun önünde eşittir 3. *mat* eşit

wekhevbûn *m* eşitlenme ~ **a şev û rojê ast** gün-tün eşitliği, ekinoks

wekhev bûn *l/ngh* eşitlenmek

wekhevbûyîn *m* eşitleniş

wekhevğirtin *m* 1. eşit tutma, nispet etme 2. oranlama

wekhev girtin *l/gh* 1. eşit tutmak, nispet etmek 2. oranlamak

wekhevğirtî *rd* 1. eşit tutulmuş, nispet edilmiş 2. oranlanmış

wekheviya dengan *wj/nd* cinas

wekheviya nêvî *wj/nd* cinası nakış

wekheviya tevî *wj/nd* cinası tam

wekhevî *m* 1. eşitlik (iki şey veya daha çok şeyin eşit olması durumu, denklik) 2. eşitlik (kanunlar yönünde ayırım olmaması durumu) 3. sos eşitlik insanları arasında ayırım bulunmaması durumu) 4. *mat* eşitlik

wekhevîxwaz *nd/nt* eşitçi, eşitlikçi

wekhevîxwazî *m* eşitçilik, eşitlikçilik

wekhevkirin *m* eşitleme

wekhev kirin *l/gh* eşitlemek

wekilandin *m* tekrarlamak, tekrar etme

wekilandin *l/gh* tekrarlamak, tekrar etmek * *gotina wê wekiland* sözünü tekrarladi

wekilandî *rd* tekrarlı, tekrarlanmış olan

wekilî *rd* tekrarlanmış olan

wekilîn *m* tekrarlanma

wekilîn *l/gh* tekrarlanmak

wekî *d* 1. gibi, -e benzer * **zilemekî** **wekî şêr** aslan gibi bir adam 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde * **wekî min bikin** benim gibi yapınız 3. gibi, takım * **ramanên** **wekî** **wê** bunun gibi bir takım düşünceler 4. gibi, -e yakışır biçimde * **wekî mirovan bixwaze** insan gibi iste 5. gibi, kadar * **spas dikim, mîna ku min stendibe** teşekkür ederim, almış kadar oldum 6. gibi, bu kabilden, çeşidinden 7. g madem * **wekî ku hûn bawer nakin hûn bi xwe werin** madem inanmıyorsunuz kendiniz gelin 8. eğer * **wekî ez bêm** eğer gelirsem 9. *h* şöyle (aşağı yukarı, o yolda) 10. tam (uygun olarak, aynı, tıpkı) ~ **agir kelfin** ateş gibi yanmak * **canê wî wekî** **agir dikele** vücudu ateş gibi yanıyor ~ **agir û barûdê** ne kedi ile köpek gibi (birbirleriyle geçinmemek) ~ **agir û barûdê** ye barut fıçısı (gibi) ~ **agirê pûş** saman alevi gibi ~ **ala** (an jî **beyreq**) bayrak gibi ~ **aşîte** (an jî **şepêyê**, **berfendeyê**, **basûyê**) **pê de hatin** çığ gibi büyümek ~ **av derbas bûn** (an jî **bihurîn**) su gibi akmak (zaman için) ~ **av hatin** su gibi akmak (yiyecek, etmek vb. için) ~ **av lê çûn** su gibi bilmek (veya okumak) ~ **ava kewserê** ye kevser gibi ~ **axa û began dewrana xwe derbas kirin** paşa gibi yaşamak ~ **axayan bûn** bey (veya paşa) gibi yaşamak ~ **axayan di nav hebûnê de bûn** kont gibi yaşamak ~ **barûdê gotin gulp û pê ketin** bomba gibi patlamak (birden öfkelenmek) ~ **bayê rûzgâr** gibi, yel gibi ~ **bayê bezê** hızlı bir şekilde ~ **bayê birûskê** hızlı bir şekilde ~ **behr** e derya gibi (çok bilgili kimse) ~ **belgîrekî** ye aygır gibi ~ **benîşt** akızcı gibi (ayrılmak bilmez, yapışkan) ~ **benîşt cûtin** ağızda sakız gibi çiğnemek * **ev çî ye tu wekî benîşt dicûyî û dibêjî** bu nedir ağızda sakız gibi çiğneyip duruyorsun? ~ **beqekî** bakla kadar (bit, pire gibi küçük bö-

cekleri çin) ~ **berê** eskisi gibi * **ez jî vir mîna berê hez nakim** burayı eskisi gibi sevmiyorum ~ **berê dewan** (an jî **berdewam**) **kirin** 1) eskisi gibi devam etmek 2) sürüp gitmek ~ **berfendeyê** (an jî **aşîte**, **şepêyê**, **basûyê**) **pê de hatin** çığ gibi büyümek ~ **berfê** ye kar gibi ~ **beroxek** **ava kelandî bi canê** (yekî) **de hatin xwarê** tepesinden (veya başından) kaynar su dökmek ~ **bişbil** *h* 1) **bûlbûl** gibi 2) şakır şakır * **wekî bişbil bi** **Kurdî dipeyîve** şakır şakır Kürtçe konuşuyor ~ **bişbilan axivîn** (peyivîn an jî **xeber dan**) **bûlbûl** gibi konuşmak * **jinik mîna bişbilan bi** **Fransizkî** **diaxe** kadın **bûlbûl** gibi Fransızca konuşuyor ~ **bişbilan xwendin** **bûlbûl** gibi okumak ~ **birayê Xîço** **gotin** **bûlbûl** gibi söylemek, itiraf etmek ~ **birayan** kardeş kardeş (erkek kardeş için) ~ **birayê biçûk çûn** tıpsı tıpsı yürümek (isteristemeyen bir yere gitmek veya ayrılmak) ~ **birq û birûskê** şimşek gibi ~ **birûskê** yıldırım gibi ~ **biyaniyan** (an jî **xerîban**) **sekinîn** yabancısı gibi durmak ~ **bişbika çavê xwe jê hez kirin** gözünün bebeği gibi sevmek ~ **boça bêrê** kazık gibi olmak ~ **bomba biteqe** bomba gibi patlamak (bir olay birden ortaya çıkarak herkesi şaşırtmak) ~ **boxekî** ye boğa gibi (çok güçlü görünen, vücudu gelişmiş delikanlı) ~ (...) **bûn** gibi olmak ~ **canê xwe jê hez kirin** (birini veya bir şeyi) canı (gibi) sevmek ~ **cenaze** cenaze gibi ~ **cenaze xwe dirêj kirin** kalıp gibi serilmek (yorgunluktan ötürü) ~ **cêran** testi gibi (büyük ve sarkık meme) ~ **conegayê kel lê bûn bihar** baharı başına vurmak ~ **çengek av ku jî behrê here** testi kırılrsa da kulpu elde kalır ~ **çerm** e post gibi ~ **çî?** ne gibi? ~ **çipikê** ye keklik gibi (galımlı, hareketli) ~ **çira şîr** süt gibi * **porê wî weka çira şîr bû** beyaz saçları süt gibiydi ~ **çirikê** çörten gibi ~ **çiyayekî** 1) dağ gibi (veya kadar), dağlar gibi (veya kadar) çok büyük, çok iri, çok güçlü * **xortekî** **wekî çiyayekî** dağ gibi delikanlı 2) dağ gibi (veya kadar), dağlar gibi (veya kadar) pek çok * **wekî çiyayekî firaqên qirêjî li berê lod bûn** dağ gibi bulaşık önüne yığıldı ~ **çûçikê** **qupikê** her yek bi **cihekî** **de revîn çil** yavrusu gibi dağılmak ~ **darikê nav tirafê** fesat, arabozcu, her şeyi maydanöz kimse ~ **dawetê** ye bayram havası ~ **decal li pey** be yangından (veya gümrükten) mal kaçırır gibi ~ **defê werimî ye** (an jî **vezelandî**) davul gibi (gergin) ~ **dehşika destê gavanan** **hema filitî** *meç* ayakbaşı kaçmak ~ **den-dika şîrê** ye turp gibi (sağlığı yerinde) ~ **deq** e aslan gibi (sağlıklı) ~ (yekî) **derketin** dediği çıkmak ~ **dermanê ku tu biavêjî** **çavê kor** tam biçilmiş kaftan ~ **devê çirane** **baran barî** bardaktan boşanırcasına

yağmur yağmak ~ **deveya ku ji semerê xwe dixwe** hazırdan yemek ~ **deveyê pelixîn** lök gibi oturmak ~ **devê cilêtê birîn** bıçak gibi kesmek (çok keskin olmak) ~ **devê kêrê birîn** bıçak gibi kesmek (çok keskin olmak) ~ **devê meşkê baran hatin xwarê** bardaktan boşanırcasına yağmak ~ **dewaran** e hayvan gibi ~ **dêw** dev gibi ~ **di dawet û dilanê de bûn** düğün bayram etmek ~ **dilê (yekî) lebat kirin** (birinin) nabzına göre şerbet vermek ~ **din (an jî dî)** 1) başka, -den başkası, başkaca, geri * **rastiya wê ev e, wekî din xeberoşk** in gerçeği budur, gerisi masal 2) geri (son, sonuç) * **tu vî tiştî ji min re bihêle, wekî din meraq meke** sen işi bana bırak, gerisini düşünme 3) daha daha ~ **din na, tenê ku dibêje Xwedê yek e jê bawer dikim** Allah bir dediğinden başka sözüne inanılmaz ~ **din nabe** şüphe yok ~ **dinyane-dîtiyan** mal bulmuş (Mağribî) gibi ~ **diya bûka bêcihêz ketin mitaleyan** arpacı kumrusu gibi düşünmek ~ **diya bûka bêcihêz li hev çûn û hatin** deli dana (lar) gibi dönmek ~ **dizan** hırsız gibi ~ **dîkê elok xwe gij kirin** hindi gibi kabarmak ~ **dîkê qoqo bi tenê man** guguk gibi kalmak (veya oturmak) ~ **dîkê spî (yek) derxistin rastê** (birini) aklamak ~ **dînan** deli gibi, delicesine * **wekî dînan ji keçikê hez dike** kızı delicesine seviyor ~ **dînan (cil an jî xîşr) bi xwe de kirin** deli saraylı (gibi) takip takıştırmak ~ **dîwarekî** ye kapı gibi ~ **dost kar bike, wekî dijmin bixwe** çalışırken canı gönülden çalış, yerken çekinmeden ye ~ **dûpişkê bi binê piyên mirov vedan (û pûrta serî weşandin)** yılan gibi sokmak ~ **erzûhalê** arzuhâl gibi (veya kadar) ~ **eskeran** asker gibi ~ **e-yikû** sanki ~ **eynik (an jî neynik)** e ayna gibi (dündüz ve parlak) ~ **(tiştêkî) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re wekî merivekî bîaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **ga kirin orîn** danalar gibi bağırarak (veya böğürmek) ~ **gamêşê ketin û ranebûn** manda gibi yayılmak ~ **gamêşekî xwarin xwarin** manda gibi yemek ~ **gamêşekî ye boğa** gibi (çok güçlü görünen, vücudu gelişmiş delikanlı) ~ **geran** balyoz gibi (yumruk veya kol için) ~ **gêjan** sersem gibi ~ **gêjan li dora xwe çûn û hatin** dolap beygiri gibi dönüp durmak ~ **gilok tortop** * **li ber nivîna bûbû mîna gilok** yatağının dibinde tortop olmuştu ~ **gul derbas kirin** gül gibi geçinmek (pek geniş olmayan bir imkânla rahat, sıkıntısız yaşamak) ~ **gul ji hev hez kirin** gül gibi geçinmek, gül gibi yaşamak (çok iyi anlamak, geçinmek) ~ **gule (yekî) girtin** bıçak gibi saplanmak (sancı, ağrı birden ve güçlü olarak gelmek) ~ **guleya devê tivingê** ye ardından sapan taşı ye-

tişmez ~ **guleyê ye gülle** gibi (ağır) ~ **gulê (yek) xweyî kirin 1)** gül gibi bakmak (geçimini para sıkıntısı olmadan sağlamak) 2) gül gibi bakmak (iyi, temiz bakmak) * **wekî gulê zaroka xwe xweyî dike** çocuğuna gül gibi bakıyor ~ **gur êriş kirin (xwarinê)** aç kurt gibi (yemek, üşüşmek veya saldırmak) ~ **guran birçî bûn** kurt gibi acıkmış olmak ~ **guran dirêjî (xwarinê) kirin** aç kurt gibi (yemek, üşüşmek veya saldırmak) ~ **gur-zekê bilek** gibi (saç için, gür) ~ **(tiştêkî) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re wekî merivekî bîaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **hecacê ku li E-refayê bê şêlandin** Arafatta soyulmuş hacıya dönmek ~ **hesin (zexm)** demir boku gibi ~ **heriyê ye çamur** gibi (ekmek için, iyi pişmemiş) ~ **hestî ye kemik** gibi ~ **heşr û mehşerê ye** mahşer gibi ~ **hev derketin** eşit çıkmak, birbirine denk çıkmak, pata çıkmak ~ **hev in loma li hev geriyan** e huyu huyuna suyu suyuna (uygun) ~ **hewma masiyan** balık istifi (çok sıkışık olarak bir yere dolmak) ~ **heykel** heykel gibi (hareketsiz, duygusuz) ~ **heyva çardeşevî** gün gibi açık (çok açık, çok belli) ~ **heyva çardeşevî ye 1)** ayın ondördü gibi, ay parçası (gibi) 2) görünen köy kılavuz istemez, ay aydın, hesap belli ~ **hişîkekî** değnek gibi (çok zayıf ve ince) ~ **hineyê kına** gibi ~ **hingekî** taş gibi, sağlığı ve gücü yerinde ~ **hingiv e** bal gibi (pek tatlı) ~ **hîrçan e** ayı gibi (kaba, anlayışsız) ~ **hîrçekî** ayı gibi (iri) ~ **îmana xwe bi fikra (yekî) zanîn** düşüncesini okumak ~ **îmana xwe zanîn** dini gibi bilmek * **wê wekî îmana xwe dizanibû ku ew ne yekî saxlem e** onun sağlam biri olmadığını dini gibi bilirdi ~ **jehr e 1)** zehir gibi, ağı gibi 2) zehir gibi (çok becerikli, usta) * **ajo wekî jehr e** zehir gibi şoför ~ **ji hêkekê bin** yarım elmanın yarısı o, yarısı bu ~ **ji ser kerê de ketin** eşekten düşmüş karpuzla dönmek ~ **kabê wiş e** çok çevik ~ **kariban** kehribar gibi ~ **kavir e** sağlıklı, koç gibi (dinç yaşlılar için) ~ **kaxizên îşkambîlê li dû hev ketin** iskam bil kâğıdı gibi devrilmek ~ **kela miqilkê ye** içindekini hemen söyleyiveren ~ **kela şîr çûn** kuş gibi uçup gitmek (çok kısa sürmek, geçmek) * **zeman wekî kela şîr e** diçe zaman kuş gibi uçup gidiyor ~ **kelekê ye 1)** kale gibi (büyük ve sağlam yapı) 2) kale gibi (kendisine güvenilen, güçlü kimse) ~ **keran eşek** gibi ~ **keran gerîn** saka beygiri gibi (amaçsız dolaşanlar için söylenir) ~ **keran xebitîn** it gibi çalışmak ~ **keran xwarin argo** davargibi yemek ~ **keran xwe avêtin erdê argo** semeri devirmek ~ **kerê guhê xwe dapêlî kirin** koyun kaval dinler gibi dinlemek ~ **kerê ku bikeve çamûrê û niza-**

nibe rê bi ku de ye iki arada bir derede (kalmak) ~ **kerê (yek) kutan** eşek sudan gelinceye kadar dövmek ~ **kesê ku xerab xuya** (an jî **xonê dike ye** at hırsızı gibi ~ **kevîr e 1**) taş gibi (çok sert) **2**) çakı gibi (canlı ve aktif) ~ **kevîrê** (an jî **kuçê**) **ku tu li nav çamûrê bixî** çamura atılan taş misali gib ~ **kewê ku wê lext kirin** yemle tuzağa düşürülen keklik misali ~ **kihêl at** gibi (iri kadın) ~ (...) **kirin 1**) gibi yapmak **2**) (birinin) nabzına göre şerbet vermek ~ **koxik** bodrum gibi (basık tavanlı yapılar için) ~ **koxikê ye** geçekundu gibi ~ **ku 1**) **h** örneğin **2**) âdetâ **3**) mademki * **wekî ku hûn bawer nakin hûn bi xwe werin** madem inanmıyorsunuz kendiniz gelin ~ **ku...** benzemek, sanısını uyandırmak * **wekî ku vî zilamî ara q vexwarî ye** bu adam rakı içmişe benziyor ~ **ku (yek) agir berde barûdê** yaraya tuz biber ekme ~ **ku ava sar bi ser de hatin kirin** soğuk duş etkisi yapmak ~ **ku bawîşk bên (yekî)** kuş gibi uçup gitmek (çok kısa sürmek, geçmek) * **min carek bala xwe dayê ku sal wekî ku bawîşk hatibin min,** gûne bir baktım ki seneler kuş gibi uçup gitmiş ~ **ku ber û malê hev bin etle tırnak gibi** ~ **ku bikin halê miriyan h** öldüresiye ~ **ku (wî) danî be eliyê koymuş gibi** * **qebanoza li di refikê de wekî ku min bi xwe danî be,** min hemen ew dît raftaki kavanozu elimle koymuş gibi hemen buldum ~ **ku hê nû (yek) ji diya xwe bûn** anadan (yeni) doğmuşa dönmek (veya anadan yeni doğmuş gibi olmak) ~ **ku ji diya xwe bûbe** anadan doğma, çırilçıplak (yek) ~ **ku ji haca şerîf bê li hêviyê sekinîn** (birini) hacı bekler gibi beklemek ~ **ku ketîbe xewa temarê** üzerine ölü toprağı serpilmiş gibi uyumak ~ **ku mû ji nava mast bê kişandin** tere yağından kıl çeker gibi * **wekî tu mûyekî ji nava mast bikişî nî ji vî karî xelas bû** tere yağından kıl çeker gibi bu işten kurtuldu ~ **ku pêlî hekan bike** öküz arabası gibi (çok yavaş kimse) ~ **ku qet (...)** be görmediğine dönmek, görmemişe dönmek (başında geçmemiş gibi olmak) ~ **ku siwar li pey bin** atlı kovalarcasına ~ **ku tê fehmkirin** anlaşılan ~ **ku tu cêrek av lê bikî su** gibi terlemek ~ **kundan kukumav** gibi ~ **kundan hizinîn** kukumav gibi düşünüp durmak ~ **kutekî ye** direk gibi (sağlam yapı, iri yapı) ~ **kûçikan** (an jî **seyan**) köpek gibi (cihek) ~ **lana moriyan e** (bir yer) karınca yuvası gibi kaynamak ~ **lana mozeqirtikan lê derbûn** mantar gibi yerden bitmek ~ **leglegê stû zirav kirin** boynu armut sapına dönmek ~ **lehiyê jê cûn** (an jî **kişin**) sel gibi akmak (sıvılar için) ~ **lematekî lâpa** gibi ~ **leşkeran** (an jî **eskeran**) asker gibi ~ **Leyla û Mecnûn in** iki ahab çavuşlar (şa-

ka yolu ile, sürekli beraber olan ve birbirinden ayrılmayan kimseler için söylenir) ~ **(yekî) lê xistin** (birinin) nabzına göre şerbet vermek ~ **lota kerê** eşek şakası ~ **makîne bûn** makineli gibi (peşpeşe, hızlı hızlı konuşan kimse) ~ **makîne ye** mitralyöz gibi ~ **mala dawetê ye** düğün evi gibi ~ **mala li barkirinê** çarşamba pazarı gibi (her şey karmakarışık ortada olan yer) ~ **mar yılan** gibi ~ **mar cûn** yağ gibi kaymak (araba, taşıt sarsmadan hızlı gitmek ~ **melekan e** melek gibi ~ **Memê Alan helin** Kerem gibi sevmek (veya yanmak) ~ **Memo li serê dîn bûn** Kerem gibi sevmek (veya yanmak) ~ **merivan** (mirovan an jî **însanan**) **1**) adam gibi (terbiyeli, akıllı, uslu) **2**) adam gibi (adamlığa, insanlığa yaraşır yolda) **3**) insan gibi **4**) **h** adamca, adamcasına (cihek) ~ **mêşan zehî dan** arı kovani gibi işlemek ~ **mêşin e** kuzu gibi ~ **minareyekê** minare gibi (yekî) ~ **minareyekê** minare kırması ~ **mircan in** inci gibi (küçük, temiz, güzel ve düzgün) ~ **diranên wê wekî mircan in** inci gibi dişleri ~ **miriyeân ölü** gibi ~ **miriyê ku serê (wî) li hedan** (an jî **tabûtê**) ketin başı taşa değmek ~ **mirîşka** (an jî **tûtika**) birçî di **xewna xwe de gilgilan dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **mirovan** (merivan an jî **însanan**) **1**) adam gibi (terbiyeli, akıllı, uslu) **2**) adam gibi (adamlığa, insanlığa yaraşır yolda) **3**) insan gibi **4**) **h** adamca, adamcasına ~ **misk û emberê** mis gibi * **hewaye ke xweş wekî bêhna misk û emberê** mis gibi bir hava ~ **misqaleke berê rojê jê hez nekirin** günahı kadar sevmemek ~ **mînak** örneğin, örnek olarak * **di axaftina xwe de li ser gelek mijaran rawestiya, wekî mînak bi dûvdirêjî ji ziman behs kir** konuşmasında bir çok konuya dokundu, örnek olarak dilden uzun söz etti ~ **moriyekê** bit kadar (çok küçük) ~ **mozeqirtikê li pey bûn** (birine) pervane olmak ~ **mû 1**) kıl gibi **2**) bıçak gibi (ince) **3**) tüy gibi (çok hafif) ~ **mû ye** kıl gibi ~ **navê xwe zanîn** adı (veya ismi) gibi bilmek ~ **mûm û şîma ye** mum gibi (sararıp solmak, zayıflanmak) ~ **mûma rêttî** mum gibi, dimdik ~ **nal û bizmar bûn** aralarından su sızmamak (cihek) ~ **navê xwe zanîn** (bir yeri) ezbere bilmek ~ **neynokê** tırnak kadar ~ **nîmûnê** örneğin, örnek olarak * **di axaftina xwe de li ser gelek mijaran rawestiya, wekî nîmûne bi dûvdirêjî ji ziman behs kir** konuşmasında bir çok konuya dokundu, örnek olarak dilden uzun söz etti ~ **nokekî ye** mercimek kadar ~ **palasa Haliyan li erdê pehn bûn** maça beyi gibi kurulmak ~ **palasekî** çarşaf kadar ~ **pelê cixareyê** sigara kağıdı gibi (çok ince) ~ **pereng** kor gibi ~ **peraniyan** kurtlar

gibi ~ **peykeran** e heykel gibi (çok güzel vücut ~ **pênc pêçiyên xwe (cihekî) zanîn** (bir yeri) avucunun içi gibi bilmek ~ **pisîkê li ser çar lingan sekinîn** kedi gibi dört ayak üstüne düşmek ~ **pisîkê li ser her çar lepan ketin** kedi gibi dört ayak üstüne düşmek ~ **pisîkê xwe melûsankî kirin** süt dökmüş kedi gibi olmak (veya süt dökmüş kediye dönmek) ~ **pisîkê ye kedi** gibi ~ **pizot** (an jî **pereng**) kor gibi ~ **pola** demir boku gibi (çok güçlü, çok kuvvetli) ~ **porê keçelan** e mısır püskülü gibi ~ **pûtan** put gibi ~ **qalib li ser (yekî) rûniştin** kalıp gibi oturmak ~ **qedene** kadana gibi (iri yarı kadın) ~ **qelineka** ser sêlê natebite yerinde duramamak ~ **qencekî Xwedê xuya bûn** sureti haktan görünmek ~ **qetran** katran gibi ~ **qijnîkê jê nebûn** (an jî **neqetîn**) kene gibi yapışınak ~ **qiyamet** derya gibi (pek çok) ~ **qolekî ye kû** tük gibi (çok şişman) ~ **qula** gur avuç içi kadar (pek küçük, dar yer) ~ **resm** e resim gibi ~ **roviyan** tilki gibi ~ **ruh** canım (çok güzel, çok değer verilen) * **kincê xwe yê wekî ruh qirêjî kiriyê** canım elbisesini kirletmiş ~ **seradê ye kalbur** gibi (delik deşik) ~ **serê bêçav devê (yekî) jî hev çûn** pişmiş kelle gibi sırtmak ~ **seyan** köpek gibi ~ **sêlekê ye** at nalı kadar ~ **sila gamêşê lâpa** gibi * **tu çi xwe wisa wekî sila gamêşê berî erdê didî** sende kendini lâpa gibi bırakma ~ **sîngêr** süngür gibi ~ **sîrkut** tokmak gibi (tıkız etli) ~ **sotikê agir bûn** gibi yanmak * **canê wî wekî sotikê agir** e vücudu ateş gibi yanıyor ~ **stûnekî** direk gibi (sağlam yapılı, iri yapılı) ~ **saxê dal** gibi, ince uzun yapılı ~ **şepêyê** (an jî **aştê**, **berfendeyê**, **basûyê**) **pê de hatin** çığ gibi büyümek ~ **şêran** aslan gibi, aslanlar gibi ~ **şîrê pêsîra diya** te li te **xweşî helal** be ananın ak sütü gibi helâl olsun ~ **şorbe** ye çorba gibi (pek sulu) ~ **tas** tas gibi, dümdüz ~ **tas** e tabak gibi (dümdüz ve açık yer) ~ **taviyê biharê stêrk jî çavê (yekî) de hatin** **xwarê** göz yaşlarına boğuldu ~ **teniya bi don** çam sakızı gibi ~ **terezîyê bûn** eşit durumda olmak ~ **term** e ceset gibi ~ **term xwe avêtin** leş gibi serilmek ~ **termê mexil** e gâvur ölüsü gibi ~ **terpasekî ye** kazık kadar ~ **tertân** e kerpiç gibi (çok sert ve kuru) ~ **tiyekî here** ser avê **bûn** çok istekli olmak, teşne olmak ~ **tîra jî kevan veresiyayî** yaydan çıkmış ok gibi ~ **topê kirin gumîn** top gibi gürmek ~ **tu jî vî diwarî** (an jî **kevirî**) **re bibêjî** ayağa kaval çalmak ~ **tûtîka birçî di xewna xwe de gil-gilan dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **vê** (an jî **vî**) 1) bu gibi, bu kabil 2) **b** hakeza ~ **we** ye ferman sizin ~ **werdekan bi rê de çûn** (an jî **meşîn**) badi badi yürümek (veya gitmek, koşmak) ~ **wê** gibisinden,

-e benzer, kabilinden ~ **wisan** e 1) madem öyle 2) bununla beraber * **min got, wekî wisan** e **ez dê careke din bibêjim** ben söyledim, bununla birlikte tekrar söyledim ~ **xelêkê zincîrê** zincir gibi (art arda sıralanmış şey) ~ **xerîban** (an jî **biyaniyan**) **sekinîn** yabancı gibi durmak ~ **xewnê şevan** rüya gibi ~ **xeyalan** hayal meyal * **ew roj weka xeyalan tê ber çavê min** o günleri hayal meyal hatırıyorum ~ **Xocê Xizir li hawara (yekî) hatin** hızır gibi yetişmek ~ **xuriya agir kelîn** alev alev yanmak * **canê wê wekî xuriya agir dikeliya** vücudu yalaz yalaz yanıyordu ~ **xwe 1)** kendi gibi 2) kalıp gibi ~ **xwe bûn** eşek kuyruğu gibi ne uzar ne kısalmır ~ (an jî **mîna**) **xwe kirin** bildiğini yapmak ~ **xwe man** (bir iş) uykuda olmak ~ **xwe ye** o yolda ~ **Xwedê** Allah için, doğrusu ~ **Xwedê li hawara (yekî) hatin** hızır gibi yetişmek ~ **Xwedê ye** ölüm Allah'ın emri (tehlike anında "ölümü bile göze alıyorum, ölümden korkmuyorum" söylenen söz) ~ **xweliyê** kum gibi ~ **xweliyê hatin** sel gibi akmak (insanlar için) ~ **xweli hatin** su gibi akmak (bol bol para gelmek) ~ **xweli kişîn** sel gibi akmak (insanlar için) ~ **xwişkan** (xwehan an jî **xwengan**) kardeş kardeş (kız kardeş için) ~ **zarokan** (an jî **sebiyan**) e 1) çocuk gibi (yetenekleri gelişmemiş, çocuk kalmış) * **zilamekî wekî zarokan** e çocuk gibi adam 2) çocuk gibi (kolay kanan, kolay inanan) ~ **zarokan** (an jî **sebiyan**) **kêf kirin** çocuk gibi sevinmek ~ **zarokan** (an jî **sebiyan**) **şad bûn** çocuk gibi sevinmek ~ **zefêranê zer** e safran gibi ~ **zehîr** e zehir gibi (çok becerikli, usta) * **ajo wekî zehîr şofôr** zehir gibi ~ **zêr altın** gibi ~ **zîpikan hêstirên (yekî) hatin** **xwarê** boncuklanmak göz yaş dökmek)

wekî bilbil h 1) bülbül gibi 2) şakır şakır * **weka bilbil bi Kurdî dipeyîve** şakır şakır Kürtçe konuşuyor

wekî din nd 1. -den başkası, geri * **rastiya wê ev e, wekî din xeberoşk in** gerçeği budur, gerisi masal 2. geri (son, sonuç) * **tu vî tiştî jî min re bihêle, wekî din meraq meke** sen işi bana bırak, gerisini düşünme

wekîhev rd eşit

wekîhevbûn m eşitleşme

wekî hev bûn l/bw eşitleşmek

wekîhevbûyîn m eşitleşme

wekîhevgirtin m eşit tutma

wekîhev girtin l/gh eşit tutmak

wekîhevkirin m eşitleştirme

wekî hev kirin l/bw eşitleştirmek

wekî ku h 1. -e gibi, benzer 2. faraza * **wekî ku haya jê tune bûye ku ev tişt hatiye kirin, hûn çi dihiizirin?** faraza sizin haberiniz olmadan bu iş yapıldı, ne düşünüyorsunuz?

3. *h* âdeta 4. *d* üzere * **wekî ku berê jî hati-bû diyarkirin** daha önce belirtildiği üzere

5. örneğin

wekîl *nd/nt* vekil ~ê **serok** (an jî **serek**) başkan

vekili ~ê **silavan bûn** selâm söylemek

wekîlandin *bnr* wekilandin

wekîldar *nd/nt* müvekkil

wekîldarî *m* müvekkillik

wekîlê dozê *nd* dava vekili

wekîlkirin *m* vekil etme

wekîl kirin *l/gh* vekil etmek

wekîltî *m* vekillik ~ **kirin** vekillik etmek

wekîl xerç *n* vekilharç

wekî me *h* bizceleyin

wekî mînak *h* örneğin, söz gelişi

wekî nimûne *h* örneğin, söz gelişi

wekîno *bnr* vakîno

wek mînak *h* örneğin, meselâ

wek nimûne *h* örneğin, meselâ

wekok *m* örnek, misal

wekyekî *man/m* andırış, analogi

wel *bnr* wel weled

weladet *m* velâdet, doğum

welam (I) *bnr* olam

welam (II) *n* cevap

welaq *nd* gölük (at, eşek, beygir, katır gibi yük taşıyan ve binilen hayvan)

welat *n* 1. ülke, vatan, yurt (bir devletin egemenliğinde bulunan toprakların tümü) 2. ülke, yurt, memleket (insanın üzerinde doğup büyüdüğü, yaşadığı yer) 3. ülke (herhangi bir özelliği yönünden düşünülen bölge) * **ez li welatên paşvemayî digerim** dünyanın gelişmemiş ülkelerini geziyorum 4. memleket (iklim ve üretim bakımında ele alınan bölge) * **welatekî sar** soğuk memleket 3. memleket (bir ülkede yaşayan bireylerin tümü) * **ew bîbîka çavê welat e** o memleketin göz bebeğidir ~ **xweş e, bi welatiyan** memleket üzerinde yaşayan insanlarla güzel ~ê **bav û kalan** ana vatan ~ê **me çi jê** (an jî ~ê **çimejê**) ne âlâ memleket ~ê **xerîb û xurbetê** gurbet eli ~ê **xerîban û xurbetê** yad eller ~ê **xerîban û xurbetê** ~ên **bêblok** bağlantısız ülkeler ~ên **cîhana sêyemîn** üçüncü dünya ülkeleri

welatderî *m* sınır dışı, hudut dışı

welatderîbûn *m* sınır dışı olma, hudut dışı olma

welatderî bûn *l/gh* sınır dışı olmak, hudut dışı olmak

welatderîkirin *m* sınır dışı etme, hudut dışı etme

welatderî kirin *l/gh* sınır dışı etmek, hudut dışı etmek

welatevîn *rd/nd* yurtsever

welatevînî *m* yurtseverlik

welatê serek *nd* başülke

welatfiroş *nd/nt* hain, ülkesine ihanet eden

welatfiroşî *m* hainlik, ihanet, ülkesine ihanet etme

welatger *nd/nt* seyyah (ülkeleri, memleketleri gezen)

welatgerî *m* seyyahlık

welathez *rd/nd* yurtsever

welathezane *h* yurtseverce

welathezî *m* yurtseverlik

welatî *nd/nd* 1. vatandaş, yurttaş 2. memleketli, hemşeri 3. *rd* vatânî, yurtsal, yurtla ilgili 4. *rd* mülkî

welatîbûn *m* vatandaşlık, yurttaşlık

welatînî *m* vatandaşlık, yurttaşlık

welatîfî *m* 1. vatandaşlık, yurttaşlık 2. memleketlilik, hemşerilik

welatparêz *rd/nd* yurtsever, vatansever, vatanperver

welatparêzane *h* yurtseverce

welatparêzî *m* yurtseverlik, vatanperverlik, vatanseverlik

welatparêzî *h* yurtseverce

welatperest *nd/nt* (aşırı) yurtsever, vatansever

welatperestî *m* (aşırı) yurtseverlik, vatanseverlik

welatperwer *rd/nd* yurtsever, vatansever, vatanperver

welatperwerane *h* yurtseverce

welatperwerî *m* yurtseverlik, vatanperverlik, vatanseverlik

welayet *m* 1. velâyet, valilik 2. *pîs* yetke

welçek *m* 1. ölçek 2. *rd* ölçek (herhangi bir ölçek miktarında olan) * **du welçek** benim i-ki ölçek buğday

wele *bnr* weleh

weled *n* 1. velet 2. velet (çocukları paylarken kullanılır) ~ê **zinyayê** veledi zina

weledî *m* veladet, doğum

weleh *nd* vallahi ~ **xêra Xwedê** oh ne güzel, oh kebab,

welêhî *nd* vallahi

welêhîn *nd* vallahi, valhahi de ~î **Xwedê** Al-hahuma

welêw *b/h* welew

welê *h/rd* 1. öyle (onun gibi, ona benzer) * **tîştekî welê nîn e** öyle bir şey yok * **ew dîn e, ez naxwazim welê bîm** o dellidir, ben öyle olmak istemem 2. öyle (o yolda, o biçimde, o tarzda) * **tu çi welê tîral tîral digerî** öyle tembel tembel gezip dolaşma 3. *b* öyle (içinde "ne", "nasıl" gibi sorular bulunan cümlelerin sonuna geldiğinde, o cümleden anlatılan şeyin hoş karşılanmadığını anlatır) * **ew çi kar e welê!** o nasıl iş öyle! 4. *rd* öylesi * **ev ne mirovekî welê ye** bu adam öylesi bir adam değil 5. *d* denli, kadar, derece * **welê germ bû ku...** o derece sıcak oldu ki.. ~ ~ öyle öyle

welên (I) *m* üsteleme, sözle üstüne gitme

welên (II) *m* melodi, ezgi

welhasil *g* velhasil ~ê **kelam** velhasılkelâm, kısacası

welidandin *m* doğurma
welidandin *l/gh* doğurmak
welidandî *rd* doğmuş, doğurulmuş olan
welidî *rd* doğmuş
welidîn *m* 1. doğma 2. doğum, doğuş
welidîn *l/gh* doğmak (dünyaya gelmek) * **zaro** **welidî** çocuk doğdu
welî *n* veli,
welî *nd/nt* 1. veli (bir çocuğun her türlü durum ve davranışlarından sorumlu kimse) 2. veli (eren, evliya, ermiş)
welîaht *n* veliaht
welînîmet *nd/nt* velinimet
welîttî *m* 1. velilik 2. velilik, ermişlik
welo *bnr* wilo
welwele *m* velvele ~ **rakirin** velveleye vermek
wel weled *n* torunun torunu ~ê (yekî) **rabûn** torunun torunu gelse de
wenaq *bj/m* difteri, kuş palazı
weng, **wengî** *bnr* wanî
wenî *bnr* wanî
wens *m* ip
weqa *m* vaka
weqaet *bnr* wuqeat
weqanivîs *dîr/n* vakanüvis
weqanivîsî *dîr/n* vakanüvislik
weqar *m* vakar, onurlu olma
weqayî *rd* vakayî
weqayîname *m* vakayiname
waqenûser *dîr/n* vakanüvis
weqf *m* vakıf ~ **ava kirin** vakıf kurmak ~ **danîn** vakıf kurmak
weqfkirin *m* vakfetme
weqf kirin *l/gh* vakfetmek
weqfname *m* vakifname
weqî *m* 1. okka 2. *rd* okka (herhangi bir okka miktarında olan) ~ **li her derê çar tuxt e okka** her yerde dört yüz dirhem
weqîyî *rd* okkalık * **rûnê du weqîyî** iki okkalık yağ
weqûr *rd* vakur, ağır başlı
weqweq *zo/m* guguk (Cuculus canorus)
wer *rd/l* öyle
-wer *rz/m* fiilden fiil türetme öneki * **wergerandin** çevirmek, döndürmek 2. isinden isim veya sıfat türetme soneki * **hunerwer** hunerli, mahir
wer- *rz/m* isimden isim veya sıfat türetme soneki * **hunerwer** hunerli, mahir
werandin (I) *m* getirtme (emir kipinde ve gelecek zamanda kullanılır)
werandin (II) *m* 1. dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürme, tüy, kıl, yaprak gibi) 2. saçma, serpmek 3. yağdırma
werandin (III) *m* 1. kucaklaşma 2. dolama 3. katlama
werandin (I) *l/gh* getirtmek (emir kipinde ve gelecek zamanda kullanılır)
werandin (II) *l/gh* 1. dökme (üstünde bulu-

nan bir şeyini düşürmek, tüy, kıl, yaprak gibi) * **daran pelên xwe werandibûn û mabûn tazî** ağaçlar yapraklarını dökmüş, çıplak kalmışlardır 2. saçmak, serpmek 3. yağdırmak
werandin (III) *l/gh* 1. kucaklaşmak 2. dolamak * **destê xwe li stûyê wê werand** elini boynuna doladı 3. katlamak
werandî *rd* dökük
werandibûn *m* döküklük
weranîn *m* 1. geçirme, (birbirine) geçirme, takma 2. dolama, kucaklama, sarılma
weranîn *l/gh* 1. geçirmek, (birbirine) geçirmek, takmak 2. dolamak, kucaklamak, sarılmak
werar *m* 1. evrim, gelişim, tekamül 2. *biy/mat* açınım, inkişaf
werarbûn *m* 1. gelişme, tekamül etme 2. *biy* açınma, gelişme
werar bûn *l/gh* 1. gelişmek, tekamül etmek 2. *biy* açınmak, gelişmek
werarbûna kîmyewî *bot/m* kimya doğruluğu, şimiotropizm
werarbûyîn *m* 1. gelişme, tekamül ediş 2. *biy* açınma, gelişme
werardan *m* gelişme
werar dan *l/gh* gelişmek
werardayî *rd* gelişkin
werardayîn *m* gelişme
werarî *m* 1. gelişme, gelişim 2. açınma
werarkirin *m* 1. geliştirme 2. evrim geçirme, gelişme, tekamül etme 3. açındırma
werar kirin *l/gh* 1. geliştirmek 2. evrim geçirmek, gelişmek, tekamül etmek 3. açındırmak
weraset *m* veraset
weraz *n* suçu (su tevzi eden kimse)
werazî *m* suçluluk
werbêj *m* seçme
werbêjkirin *m* seçme
werbêj kirin *l/gh* seçmek
werbûn *m* 1. aşma, gözden kaybolma 2. batma (güneş, ay vb. için) 3. yuvarlanma, yuvarlanış 4. tepetaklak gitme (veya yuvarlanma)
werbûn *l/gh* 1. aşmak, gözden kaybolmak * **mih wer bûne çûne paş çiyê** koyunlar dağı aşip gitmişler 2. batmak (güneş, ay vb. için) * **roj wer bû** güneş battı 3. yuvarlanmak 4. tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak)
werçerx *m* 1. dönem, devre (belli özellikleri olan zaman parçası) 2. dönem (bir çağ içinde belli özellikleri olan sınırlı zaman süresi) 3. dönem, devre (yasama meclisinin iki seçilişi arasındaki zaman süresi) 4. dönüm * **xala werçerxê** ya şer savaşın dönüm noktası 5. devir, çevrim
werçerxan *m* dönem, devre
werçerxî *rd* 1. dönemsel 2. çevrimsel
werçûn *m* öteye doğru gitme
werçûn *l/gh* öteye doğru gitmek

werd *nd* gül veya çiçek
werdan (I) *m* çalkalama
werdan (II) *m* tahvil etme
werdan (I) *l/gh* çalkalamak * **av di derdanê**
 werde kabı suyla çalkala
werdan (II) *l/gh* tahvil etmek
werdek *m* ördek (Anas) ~a **biyanî** (an jî **kûvî**)
 yaban ördeği, yeşilbaş ~a **avî** sudan çıkmayan kimse ~a **golan** göl ördeği, suna ~ê **nêr**
 erkek ördek
werdeka kovî *zo/nd* yaban ördeği (Anas bosc-has)
werdekmeş *m* ördek yürüyüşü, paytak paytak yürüme
werdê *m* vakvak (çocuk dilinde ördek)
were (I) *b* gel ~ **vî mirîyî jî vê gora hanê der-xe** gel de deveye hendek atlat
were (II) *rd* 1. öyle (onun gibi, ona benzer) * **tiştêkî were tune** öyle bir şey yok * **ew dîn e, ez naxwazim were bim** o dellidir, ben öyle olmak istemem 2. *h* öyle (o yolda, o biçimde, o tarzda) * **tu çi wer tiral tiral dige-rî** öyle tembel tembel gezip dolaşma 3. *b* öyle (içinde "ne", "nasıl") gibi sorular bulunan cümlelerin sonuna geldiğinde, o cümleden anlatılan şeyin hoş karşılanmadığını anlatır * **ew çi kar e were!** o nasıl iş öyle!
werêk *rd* seyrek (sık karşıtı)
werem *bj/m* verem, tüberküloz
weremî *bj/rd* veremli
weremîbûn *m* verem olma
weremî bûn *l/gh* verem olmak
werenî *m* biçme
wereq (I) *m* 1. varak (yazılı kâğıt) 2. varak (altın, gümüş veya başka madenleri döverek oluşturulan ince yaprak) 3. para, lira * **ev çend wereq e?** bu kaç lira?
wereq (II) *m* şavk
wereqe *n* 1. varaka 2. kâğıt para
wereqeker *nd/nt* varakçı
wereqekirin *m* varaklama
wereqe kirin *l/gh* varaklamak
wereqekirî *rd* varaklı, varakla yapılmış olan
werest *m* sıyrılma, kurtulma
werê *bnr* welê
werêç *m* etki, tesir
werêçbûn *m* etkilenme
werêç bûn *l/gh* etkilenmek
werêçdar *rd* etkili, tesirli
werêçkirin *m* etkileme, tesir etme
werêç kirin *l/gh* etkilemek, tesir etmek
werêçkirî *rd* etkilemiş olan
werfirandin *m* 1. öteye doğru kırma 2. uçurma
werfirandin *l/gh* 1. öteye doğru kırmak 2. uçurmak
werfirîn *m* 1. öteye doğru kırılma 2. uçma
werfirîn *l/gh* 1. öteye doğru kırılmak 2. uçmak
werg *bnr* werge
werga *d* 1. gibi, -e benzer 2. gibi, imişçesine, benzer biçimde 3. gibi, -e yakışır biçimde *

werga mirovan bixwaze insan gibi iste

werganî *bnr* werga

werge *rd* 1. öyle (onun gibi, ona benzer) * **tiştêkî werge nîn e** öyle bir şey yok * **ew dîn e, ez naxwazim wege bim** o dellidir, ben öyle olmak istemem 2. *h* öyle (o yolda, o biçimde, o tarzda) * **tu çi werge tiral tiral dige-rî** öyle tembel tembel gezip dolaşma 3. *b* öyle (içinde "ne", "nasıl") gibi sorular bulunan cümlelerin sonuna geldiğinde, o cümleden anlatılan şeyin hoş karşılanmadığını anlatır * **ew çi kar e werge!** o nasıl iş öyle!

werger *m* 1. çeviri, tercüme (dilden dile aktarma) 2. çevire, çevirme (bir dilden başka bir dile çevrilmiş yazı veya kitap) * **berheme-ke ku wergera ji zimanê Kurdî ye** Kürtçe-den çevirme bir eser

wergeran *m* 1. çevirme, çevirim 2. çeviri, çevirim, tercüme 3. devirme 4. alabora olma 5. gün dönümü (gece ile gündüzün eşit olduğu dönem)

wergerandin *m* 1. çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) 2. evirme, tersine çevirme 3. çevirme, tercüme etme (bir dilden başka bir dile aktarma) 4. çevirme, dönüş-türme (bir durumdan başka bir duruma getirme) 5. devirme, yıkma 6. alaşağı etme 7. çevirme (hile, dolap, dalevere dürist olma-yı davranışlar yapma) 8. evirme ~a **hikû-metê** hükümeti devirme, hükümet darbesi

wergerandin *l/gh* 1. çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê wergerandin** defterin sayfalarını çevirdi 2. evirmek, tersine çevirmek 3. çevirmek, tercüme etmek (bir dilden başka bir dile aktarmak) * **min berhem ji Kurdî wergerand** Tirkî eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim 4. çevirmek, dönüştürmek (bir durumdan başka bir duruma getirmek) * **dixwazîn dêrê wergerînîn bikin** camî kiliseyi camiye çevirmek istiyorlar 5. devirmek, yıkmak * **me dar wergerand** ağacı devirdik * **min dar wergerandibû** ağacı yıkmıştım 6. alaşağı etmek * **ji ser text wergerandin** tahtan alaşağı ettiler 7. çevirmek (hile, dolap, dalevere dürist olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawan li hesabê wê hat wisan wergerand** sözü işine geldiği gibi çevirdi 8. evirmek (tiştêk) ~ **pereyan** paraya çevirmek

wergerandî *rd* 1. çevrik, çevrili 2. çevrili, tercümeli (çevrilmiş, tercüme edilmiş olan) 3. çevrilmiş, dönüştürülmüş 4. devrik (yıkılmış, dik durumunu yitirmiş) * **darên wergerandî** devrik ağaçlar 5. *kim* evirtik

wergerandîbûn *m* 1. çevrîklilik 2. çevirililik, tercüme 3. devrîklilik

wergerandok *nd/nt* çevirmen

wergerandokî *m* çevirmenlik

wergerankirin *m* çeviri yapma, tercüme etme
wergeran kirin *l/gh* çeviri yapmak, tercüme etmek

wergeriyayî *rd* 1. çevrik, çevrili 2. devrik (yıkılmış, dik durumunu yitirmiş) 3. yatık (çevrilmiş, devrik)

wergerî *m* çevrıntı, karıntı (gemi için)

wergerîn *m* 1. çevrilme (öteki yüzü görünür duruma gelme) 2. evrilme, tersine çevrilme 3. çevrilme, tercüme olma 4. çevrilme, dönüştürülme (bir durumdan başka bir duruma gelme) 5. devrilme, yıkılma, devriliş 6. alaşağı olma 7. alabora olma 8. yığılma, yıkılma (yere düşme) 9. (çevrilip) burkulma

wergerîn *l/gh* 1. çevrilmek (öteki yüzü görünür duruma gelmek) 2. evrilmek, tersine çevrilmek 3. çevrilmek, tercüme olmak 4. çevrilmek, dönüştürülmek (bir durumdan başka bir duruma gelmek) 5. devrilmek, yıkılmak 6. alaşağı olmak 7. alabora olmak 8. yığılmak, yıkılmak (yere düşmek) * **bi ser cendek de wergerî** cesetin üstüne yığıldı 9. (çevrilip) burkulmak * **piyê min wergeriya** ayağım burkuldu

wergerk *m* inkılâp

wergerker *nd/nt* çevirmen

wergerkerî *m* çevirmenlik

wergerkirin *m* tercüme etme

werger kirin *l/gh* tercüme etmek

wergerkirî *rd* tercümeli

wergerok *nd/nt* inkılâpçı

wergerokî *m* inkılâpçılık

wergerwan *bnr* wergêr (II)

wergêr (I) *m* toprağın (veya tarlanın), altüst edilip havalandırılması ve ekime hazır hale getirilmesi işlemi ~a **yegîsn** bir kere altüst edilmiş nadas ~a **duğîsn** iki kere altüst edilmiş nadas

wergêr (II) *nd/nt* çevirici, çevirmen, mütercim, tercüman

wergêran *m* çeviri, tercüme

wergêrî *m* çeviricilik, çevirmenlik, mütercimlik, tercümanlık ~ **kirin** tercümanlık yapmak

-wergir *rz/m* isim yapım soneki * **xelatwer-girê** isal bu senenin ödül alıcısı

wergir *nd/nt* 1. alıcı (kendisine bir şey gönderilmiş kimse) 2. iktibas eden 3. *fiz/m* alıcı, almaç (bir elektrik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren cihaz) * **wergira radyoyê** radyo alıcısı

wergirî *m* 1. kapsam (şümul) 2. *man* kapsam, kaplam

wergirîdar *man/rd* kaplamalı

wergirîtf *m* 1. alıcılık 2. *fel* alırlık

wergirox *nd/nt* alıcı

wergiroxî *m* alıcılık

wergirtin (I) *m* 1. alma 2. alma (kendine ulaştırılma, iletilme) 3. alma, iktibas etme 4. alma (örtme, koyma) 5. kaplama, istila etme (her yanını örtme)

wergirtin (II) *m* 1. giyme, giyiş, giyinme, giyiniş 2. giyim

wergirtin (I) *l/gh* 1. almak 2. almak (kendine ulaştırılmak, iletilmek) * **nûçe wergirtin**

haber almak 3. almak, iktibas etmek 4. almak (örtmek, koymak) 5. kaplamak, istila etmek (her yanını örtmek)

wergirtin (II) *l/gh* giymek, giyinmek * **qet palto wernagire** hiç palto giymiyor

wergirtin nav xwe *l/bw* kapsamak

wergirtî (I) *rd* 1. alınmış 2. alıntı, alınma, iktibas

wergirtî (II) *rd* 1. giyinik 2. *mec* kapalı, örtülü **werguhartin** *l/gh* alt üst ederek değiştirmek, aktarmak, nakletmek

werguhastin *m* 1. aktarma, hakletme 2. değiştirme

werguhastin *l/gh* 1. aktarmak, hakletmek 2. değiştirmek

werguherandin *l/gh* alt üst ederek değiştirmek

werguhêzî *m* aktarma, nakletme

werhatin *l/gh* çevrenmek

weribandin *m* 1. çarpıklaştırma 2. eğiltme, eğritme 3. yamultma

weribandin *l/gh* 1. çarpıklaştırmak 2. eğiltmek, eğritmek (çarpık duruma getirmek) 3. yamultmak

weribandî *rd* 1. çarpık 2. çarpık, abraş * **dev û lêvên weribandî** çarpık ağız ve dudak 3. yamuk

weribîn *m* 1. çarpıklasma, çarpılma, çarpık olma, eğrilme 2. yamulma

weribîn *l/gh* 1. çarpıklasmak, çarpılmak, çarpık olmak, eğrilmek 2. yamulmak

werihan *m* döküm * **werihana pelan** yaprak dökümü

werihandin *m* dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürme, tüy, kıl, yaprak gibi)

werihandin *l/gh* dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürmek, tüy, kıl, yaprak gibi) * **gulê pelên xwe werihandiye** gül yapraklarını dökmüş

werihandî *rd* dökük

werihayî *rd* dökük

werihî *rd* dökük

werihîbûn *m* döküklük

werihîn *m* dökülme

werihîn *l/gh* dökülmek

werimandin *m* 1. şişirme (şiş hale sokma) 2. *mec* abartma 3. *argo* hamile bırakma

werimandin *l/gh* 1. şişirmek (şiş hale sokmak) 2. *mec* abartmak 3. *argo* hamile bırakmak

werimandî *rd* şiş, şişkin, şişik

werimandîbûn *m* şişkinlik

werimî *rd* şiş, şişkin

werimîn *m* 1. şişme 2. şişme (vücudun bir yeri; içine yabancı bir meddenin girmesiyle veya başka etkiyle gerilme, kabarma) 3. şişme, kabarma, kabariş (genişleme)

werimîn *l/gh* 1. şişmek 2. şişmek (vücudun bir yeri; içine yabancı bir meddenin girmesiyle veya başka etkiyle gerilmek, kabarmak) * **ji ber girinê çavên wê werimîne** ağlamaktan gözleri şişmiş 3. şişmek, kabarmak (genişlemek)

werin *b* gelin ~ **diyarê kenekenê** (an jî **hire-tîqê**) kakhaha tufanını seyredin
weriqandin *m* parlatma
weriqandin *l/gh* parlatmak
weriqîn *m* parlama
weriqîn *l/gh* parlamak
werisandin *m* yapıştırma
werisandin *l/gh* yapıştırmak
werisandî *rd* yapışık (yapıştırılmış olan)
werisîn *m* yapışma
werisîn *l/gh* yapışmak (yapışıcısı olan veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalmak)
weritandin *m* berbat etme, berbat eyleme (kötü duruma getirme)
weritandin *l/gh* berbat etmek, berbat eylemek (kötü duruma getirmek)
weritandî *rd* berbat edilmiş, berbat eylenmiş olan
weritî *rd* berbat olmuş olan
weritîn *m* berbat olma
weritîn *l/gh* berbat olmak
werivandin *m* süzme
werivandin *l/gh* süzmek
werivandî *rd* süzme, süzölmüş olan
werivîn *m* 1. süzölme, süzölüş 2. **kîm** çökeltme 3. sölpüme
werivîn *l/gh* 1. süzölmek 2. çökeltmek 3. sölpümek ~ **binî** çökeltmek
weriyayî *rd* dökük, dökülmüş olan
werîn *m* 1. dökölme 2. serpilme
werîn (I) *l/gh* 1. dökölmek 2. serpilmek
werîn (II) *l/gh* 1. gelmek 2. getirmek (kural-sız bir fiil olup sadece emir kipinde ve gelecek zamanda kullanılır)
weris *n* 1. organ (kıldan örölme halat) 2. kalçete ~ **di cihê zirav de diqete** ip inceldiği yerde kopar ~ **jê hilçinandin** ipi çözmek (ilgisini kesmek) ~ **lê gihan milan** sıkışmak ~ ~ **sırım sırım ~ek lî nava (yekî) nehatin girêdan** (biri) çok şişman olmak ~ **ê kin û dirêj lî hev megirin** ilişkilerde aza çoğa bakmamak lazım (**bi**) ~ **ê (yekî) mirov nîkare dakeve binê birê** (birinin) ipiyle kuyuya inilmez ~ **ê rizî** ipi çürük (güvenilmez kimse) ~ **ê xwe jê hilçinandin** (an jî **hilçinandin**) ipi koparmak, ipi çözmek (ilişkisini kesmek), selâmı sabahı kesmek
werketin *m* öteye doğru düşme
werketin *l/gh* öteye doğru düşmek
werkirin *m* 1. atma (birine doğru atma) 2. fırlatma 3. savurma (rüzgâr bir şeyi alt üst etme, havaya kaldırma, dağıtma) 4. alabora etine 5. serpmek 6. saçma, yağdırma 7. üstüne atma, üstünü örtme
werkirin *l/gh* 1. atmak (birine doğru atmak) 2. fırlatmak 3. savurmak (rüzgâr bir şeyi alt üst etmek, havaya kaldırmak, dağıtmak) 4. alabora etmek 5. serpmek * **ax bî ser çavê wî de werkirin** gözlerine toprak serpti 6. saç-

mak, yağdırmak * **werkirina kevîran** taş yağdırmak 7. üstüne atmak, üstünü örtmek * **şar pê de werkirin** şalı üstüne attı
werkişandin *m* çekme
werkişandin *l/gh* çekmek
werkutan *m* 1. dövme 2. dövme, ezme
werkutan *l/gh* 1. dövmek 2. dövmek, ezmek
werin *m* 1. şiş, şişlik 2. şişik, hastalıktan dolayı oluşan şişme
werinî *rd* şiş
werinî *m* verum (bir şarap türü)
werpekandin *m* 1. fırlatma, fırlatış (bulunduğu yerden dışarı atma) 2. sıçratma
werpekandin *l/gh* 1. fırlatmak (bulunduğu yerden dışarı atmak) 2. sıçratmak
werpekîn *m* 1. fırlatılma 2. sıçratılma
werpekîn *l/gh* 1. fırlatılmak 2. sıçratılmak
werpêçandin *m* sarmak, etrafını sarma
werpêçandin *l/gh* sarmak, etrafını sarmak
werpêçîn *m* sarılma, etrafı sarılma
werpêçîn *l/gh* sarılmak, etrafı sarılmak
werpixandin *m* şişirme
werpixandin *l/gh* şişirmek
werpixandî *rd* şişik
werpixîn *m* şişme
werpixîn *l/gh* şişmek
werqanîk *m* sapan, kuş lastiği
werqilandin *m* çelmeleme, çelme takma
werqilandin *l/gh* çelmelemek, çelme takmak
werqilîn *m* çelmelenme, çelme takılma
werqilîn *l/gh* çelmelenmek, çelme takılmak
werqîl *m* 1. yük hayvanlarıyla odun ve yük taşımada kullanılan bir araç 2. yükün bir tarafı yükü
wersel *n* organ, uzuv
wersele *n* 1. parça 2. adele, kas
werşeq *zo/m* vaşak (Lynx lynx)
werşî *n* salkım
wert *n* 1. soy sop, zürriyet 2. **sos** nesil, kuşak 3. çoluk çocuk
werv *m* süzüntü
werz (I) *m* mevsim
werz (II) *n* 1. çeper, sebze bahçesi 2. meyve bahçesi 3. bostan (kavun, karpuz tarlası) 4. tarım 5. tarım alanı
werza *n* 1. çeper, sebze bahçesi 2. meyve bahçesi 3. bostan (kavun, karpuz tarlası)
werzandin *m* su tevzih etme
werzandin *l/gh* su tevzih etmek
werzane *h* mevsimlik (bir mevsim süresince)
werzanî *m* 1. manevra 2. manevra (hareket, giriş geliş)
werzanîkirin *m* manevra yapma
werzanî kirin *l/gh* manevra yapmak
werze *m* mevsim
werzeba *n* 1. mevsim rüzgarı 2. kuzeydoğu rüzgarı
werzegir *nd/nt* toprak sahibi
werzevan *nd/nt* 1. bostancı 2. tarımcı
werzevanî *m* 1. bostancılık 2. tarımcılık
werzewan *nd/nt* antremancı, idmançı

werzwerî *m* antreman, idman ~ **kirin** antreman yapmak, idman yapmak
 werzwerkirî *rd* idmanlı
 werzwernekirî *rd* idmansız
 werzeyî *rd* 1. mevsinlik (bir mevsim süresince) 2. mevsimsel
 werzêr *nd/nt* ekici
 werzêrî *m* ekicilik
 werzî *h* 1. mevsinlik 2. *rd* mevsimlik (ilkbahar ve sonbaharda giyilen)
 werzîmend *rd* gayretli
 werzîmendî *m* gayret
 werzîmendîtî *m* gayretlilik
 werzîş *m* spor
 werzîşhez *nd/rd* sporsever
 werzîşhezi *m* sporseverlik
 werzîşî *rd* sportif
 werzîşkar *nd/nt* sporcu
 werzîşkarî *m* sporculuk
 werzîşperwer *nd/rd* sporsever
 werzîşperwerî *m* sporseverlik
 werzîşvan *nd/nt* sporcu
 werzîşvanî *m* sporculuk
 werzîşyar *nd/nt* sporcu
 werzîşyarî *m* sporculuk
 werzkar *nd/nt* tarımcı
 werzkarî *m* tarımcılık
 werzmend *nd/nt* idman yapan
 werzmendî *m* idman
 werzwer *nd/nt* antremancı, idmançı
 werzwerî *m* antreman, idman
 werzyar *bnr* werzîşyar
 wesa *bnr* wisa
 wesait *m* vesait, taşıt
 wesaitfiroşe *nd/nt* taşıtçı, taşıt satan kimse
 wesan *m* fırsat
 wesandin *m* uyarma, ikaz etme, haberdar etme
 wesandin *l/gh* uyarmak, ikaz etmek, haberdar etmek
 wesanger *nd/nt* fırsatçı
 wesayet *m* vesayet, vasilik
 weselam *b* vesselâm
 wesem *m* makyaj
 wesemker *nd/nt* makyajcı
 wesemkerî *m* makyajcılık
 wesemkirin *m* makyaj yapma
 wesem kirin *l/gh* makyaj yapmak
 wesf *n* vasıf, nitelik
 wesfan *m* nitelenme, niteleyiş
 wesfandin *m* vasıflandırma, niteleme
 wesfandin *l/gh* vasıflandırmak, nitelemek
 wesifandî *rd* nitelendirilmiş
 wesfdan *m* nitelendirme
 wesf dan *l/gh* nitelendirmek
 wesfdar *rd* vasıflı, nitelikli, kaliteli * **elemanê**
 wesfdar kaliteli eleman
 wesfdayîn *m* nitelendiriş
 wesfin *m* 1. vasıflanma, nitelenme, niteleniş 2. *rz* niteleme
 wesfin *l/gh* vasıflanmak, nitelenmek
 wesfinî *rd* nitel

wesif *bnr* wesf
 wesifandin *bnr* wesfandin
 wesifin *bnr* wesfin
 wesil *rd* layik * **tu wesilê** serokatîyê yî sen başkanlığa layiksin
 wesile *m* vesile
 wesin *m* uyarılma, ikaz edilme
 wesin *l/gh* uyarılmak, ikaz edilmek
 wesîqe *m* vesika, belge
 wesîqedar *rd* vesikalı (genel evde çalışmak için elinde resmî kâğıdı bulunan kadın)
 wesîte *m* vasıta
 wesle *ant/n* 1. organ 2. parça 3. lime 4. borchük ~ ~ bölük borchük
 weslewesle *rd* paramparça ~ **bûn** paramparça olmak ~ **kirin** paramparça etmek
 wesleyî *rd* organik
 wesme *bot/m* çivit otu (İndigofera)
 wesn *bnr* pesn û wesn
 wesp *m* elverişlilik
 west (I) *bnr* xwest û west
 west (II) *m* 1. yorgunluk 2. yorulma 3. *mec.* zahmet, emek * **westa min** beredayî çû emeğim boşa gitti ~ **girtin** dinlenmek ~ **a xwe danîn** soluklanmak ~ **a xwe girtin** soluklanmak, dinlenmek
 westa (I) *nd/nt* 1. usta, , yapıcı (yapı ustası) 2. usta (sanat öğreticisi) 3. usta (zanaatçılar için san) * **westa Mihemed** Mehmet usta 4. *rd* usta (becerikli, mahir) 5. (mec) usta (akıl veren veya öğreten)
 westa (II) *rd* yorgun
 westa *h* şimdi
 westabûn *m* yorgunluk
 westan (I) *rd* 1. duruk 2. *fiz* duruk
 westan (II) *m* yorulma
 westandin *m* 1. yorma 2. apıştırmak (hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmama)
 westandin *l/gh* 1. yormak 2. apıştırmak (hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmamak)
 westandî *rd* yorgun, argın, yorulmuş olan
 westandîbûn *m* yorgunluk, argınlık
 westandox *rd* yorucu
 rawestanetî *m* durukluk
 westankar *rd* yorucu
 westar *rd* durağan, sabit (yerinden oynamayan, yer değiştirmeyen) ~ **bûn** sabit olmak
 westarbûn *m* durağanlaşma, sabitleşme
 westar bûn *l/gh* durağanlaşmak, sabitleşmek
 westarbûyîn *m* durağanlaşış, sabitleşiş
 westarî *m* durağanlık, sabitlik
 westarkirin *m* durağanlaştırma, sabitleştirme
 westar kirin *l/gh* durağanlaştırmak, sabitleştirmek
 westatî *m* yapıcılık
 westa xwe danîn *l/bw* soluklanmak, dinlenmek, istirahat etmek
 westa xwe girtin *l/bw* soluklanmak, dinlenmek
 westayî *rd* yorgun
 weste *rd* yorgun

westgeh *m* durak, istasyon (tren, tramvay, otobüs gibi genel taşıtların durduğu yer)
westgirtin *m* dinlenme
west girtin *l/gh* dinlenmek
westgirtî *rd* dinlenmiş, istirahat etmiş olan
westirandin *m* durağanlaştırma, sabitleştirme
westirandin *l/gh* durağanlaştırmak, sabitleştirmek
westirandî *rd* durağanlaştırılmış, sabitleştirilmiş olan
westirî *rd* durağanlaşmış, sabitleşmiş olan
westirîn *m* durağanlaşma, sabitleşme
westirîn *l/ngh* durağanlaşmak, sabitleşmek
westiyan *m* yorgunluk
westiayî *rd* yorgun, argın ~ **û ji pertavketî** yorgun argın
westiayîbûn *m* yorgunluk, argınlık
westî *rd* yorgun
westîn *m* 1. yorulma 2. apışma (hayvan yorgunluktan çökürme) ~a **xwe berdan** soluklanmak, dinlenmek
westîn *l/ngh* 1. yorulmak 2. apışmak (hayvan yorgunluktan çökürmek)
westîner *rd* yorucu
weswese *m* vasvase, kuruntu
wesweseker *rd* vasvaseli, evhamlı
weswesetî *m* vasvaselik, kuruntuluk
wesweseyî bûn *l/ngh* hulyalaşmak
wesweseyî kirin *l/gh* hulyalaştırmak
wesyet *m* vasiyet ~ **kirin** vasiyet etmek
wesiyetder *rd* vasiyet eden kimse
wesyetname *m* vasiyetname
weş (I) *m* 1. an, lâhza * **weşa ku derbasî hun-dir bû** içeriye geçtiği an 2. mühlet * **weşek rawestiya** bir mühlet durdu 3. *nd* az, az şey
weş (II) *m* 1. darbe (vuruş, çarpış) * **weşek li serê wê da başına** bir darbe vurdu 2. hız, sürat * **bi weş hat** hızlı geldi ~ **danîn (yekî)** (birine) darbe vurmak (veya indirmek)
weş (III) *m* 1. davranış 2. durum, tavır, tutum, vaziyet * **ez li weşa wê mêze dikim ku ...** durumuna bakıyorum da... 3. gidişat 4. ahenk * **ez li weşa vê helbestê dinêrim gele-kî** xweş e şiirin ahengine bakıyorum çok güzel
weş (IV) *m* 1. döküm, döküş 2. silkme
weşan *m* 1. yayım, neşir 2. yayın, neşriyat ~ **kirin** yayın yapmak ~a **periyodik** periyodik yayın ~ **pê kirin** (bir şeyle) yayım yapmak ~a **radıyoyê** radyo yayını ~a **rasterast** naklen yayın ~a **rastexo** (an jî **rastewxo**) naklen yayım, canlı yayım ~a **vedorî** (an jî **periyodik**) periyodik yayım ~a **yekser** naklen yayım, canlı yayım ~a **zindî** canlı yayım
weşanbar *rd* yayınlanabilir
weşandin (I) *m* 1. yayımlama (televizyon, radyo aracılığıyla) 2. yayımlama, neşretme (kitap, gazete, dergi gibi şeyleri basma, dağıtma)
weşandin (II) *m* 1. dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürme, tüy, kıl, yaprak gibi) 2.

silkeleme, silkeleyiş, silkme 3. çırpma (hızla ve kesik kesik silkeleme) 4. çırpma 5. dokuma (ağacın meyvelerini sırkıla vurarak indirme) 6. savurma 7. fırlatma 8. vurma 9. savurma, saçıp savurma, paraya para deme-me (boşuna harcama veya bol para harcaması) 10. arındırmak (ruhu tutkularla temizlemek) 11. silinti (bitkilerde çiçek düşürme durumu)

weşandin (I) *l/gh* 1. yayımlamak (televizyon, radyo aracılığıyla) 2. yayımlamak, neşretmek (kitap, gazete, dergi gibi şeyleri basmak, dağıtmak) * **kovareke hunerî diweşîne** bir sanat dergisini yayınlıyor

weşandin (II) *l/gh* 1. dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürmek, tüy, kıl, yaprak gibi) * **mirîşk pûrta xwe diweşîne** tavuk tüyünü döküyor * **daran pelên xwe weşandibûn û mabûn tazî** ağaçlar yapraklarını dökmüş, çıplak kalmışlardı 2. silkelemek, silkmek * **potê sifreyê di pacyê de weşand** sofrâ bezini pencereden silkti 3. çırpamak (hızla ve kesik kesik silkelemek) * **döşek weşandin** döşegi çırpamak 4. çırpamak * **zeytûnan diweşîne** zeytinleri çırpıyor 5. dokumak (ağacın meyvelerini sırkıla vurarak indirmek) 6. savurmak 7. fırlatmak * **kevçî weşandê** kasıfı ona fırlattı 8. vurmak * **pê biweşîne** onunla vur 9. savurmak, saçıp savurmak, paraya para dememek, saçılıp dökülmek (boşuna harcamak veya bol para harcamak) 10. arındırmak (ruhu tutkularla temizlemek)

weşandî (I) *rd* yayımlanmış (gazete, dergi, kitap gibi)

weşandî (II) *rd* dökük

weşandîbûn *m* döküklük

weşanek *m* yayım, neşir (herhangi bir eserin radyo ve televizyon aracılığıyla dinleyiciye, seyirciye ulaştırılması)

weşanger *nd/nt* 1. yayımcı 2. yayıncı

weşangerî *m* 1. yayıncılık 2. yayıncılık

weşangêr *bnr* weşanger

weşank *m* döküm, yaprak dökümü

weşankar *nd/nt* 1. yayımcı, editör 2. yayıncı

weşankarî *m* 1. yayımcılık, editörlük 2. yayıncılık

weşanvan *nd/nt* yayıncı

weşanxane *m* yayım evi

weşbest *nd/nt* şair

weşbeste *m* şiir

weşek (I) *zo/m* vaşak

weşek (II) *h* 1. bir an, biraz (kısa bir süre için)

2. azıcık (süre için) ~ **bi şûn de** birazdan

weşek (III) *nd/nt* 1. çırpıcı * **weşekê zeytûnan** zeytin çırpıcısı 2. silkeleyici

weşek (IV) *m* normal ürün alma

weşek (V) *nd/nt* şirînlık yapan

weşekî *m* 1. çırpıcılık 2. silkeleyicilik

weşfer *rd* belîğ, belâgatlı, belâgatı olan

weşik *n* salkım
weşiyayî *rd* dökük * **porê weşiyayî** dökük saç
weşiyayîbûn *m* döküklük
weşî *n* 1. salkım 2. başak
weşîn (I) *m* 1. yayımlanma, intişar etme 2. yayımlanma
weşîn (II) *l/gh* 1. dökülme 2. saçalanma 3. kopma (çok ağırma) 4. *fel* arınma (günahlardan arınma, ruh tutkularından temizlenme)
weşîn (I) *l/gh* 1. yayımlanmak, intişar etmek 2. yayımlanmak
weşîn (II) *l/gh* 1. dökülmek 2. saçalanmak 3. kopmak (çok ağırma) * **tîliya min tê biweşe** parmaklarım koptu 4. *fel* arınmak (ruh tutkularından temizlenmek)
weşînek *m* 1. yayım, neşir (herhangi bir eserin radyo ve televizyon aracılığıyla dinleyiciye, seyirciye ulaştırılması) 2. yayın, neşriyat, bülten
weşîner *nd/nt* 1. yayımcı, editör 2. yayıncı
weşînerî *m* 1. yayımcılık, editörlük 2. yayıncılık
weşker *rd* iyileştirici, iyileştiren
weşkirin *m* iyileştirme
weşkirin *l/gh* iyileştirmek
weşn *m* 1. davranış, hareket * **ez li weşna wî** dinêrim li xweşa min nayê hareketlerine bakıyorum da hoşuma gitmiyor 2. tutum, tavır
wet *bnr* çol û wet
wetal *bnr* betal wetal
weten *m* vatan, ülke
wetenhez *rd/nd* yurtsever
wetenhezi *m* yurtseverlik
wetenî *rd* vatanî, yurtsal
wetenperwer *nd/nt* vatanperver
wetenperwerî *m* vatanperverlik
weto *bnr* welê
wetrê *m* sanma, zannetme
wetrê bûn *l/gh* sanmak, zannetmek * **ma ji te wetrê ku wisan e?** sen öyle mi olduğunu sanıyorsun?
wexer *m* 1. gezi, seyahat 2. sefer
wexerkirin *m* göçme, vefat etme
wexer kirin *l/gh* göçmek, vefat etmek
wexêr *rd* öğursuz
wexiran *m* 1. erteleme 2. geciktirme
wexirandin *m* 1. erteleme 2. geciktirme
wexirandin *l/gh* 1. erteleme 2. geciktirmek
wexirandî *rd* 1. tehirlî, ertelenmiş 2. geciktirilmiş olan
wexirîn *m* 1. ertelenme 2. gecikme
wexirîn *l/gh* 1. ertelenmek 2. gecikmek
wexm *bj/m* 1. ödem 2. kötü koku 3. uyuşukluk ve gevşeklik hali
wexmî *m* gizli yer, zula
wext *n* 1. vakit (bir iş veya oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre) * **wextê min çavên xwe vekirin saat ji dozdehan derbas dibû** gözümü açtığım vakit saat on ikiyi geçiyordu 2. vakit, çağ, zaman (bu sürenin belli bir parçası) * **wextê nîvro**

öğle vakti * **wextê xewê hat** uyku zamanı geldi 3. vakit, çağ (yaşamın bir parçası) * **ji zû ve me wextê xortaniyê li dû xwe hişt** delikanlılık çağını çoktan aştık 4. vakit, saat (bir işe ayrılmış veya bir iş için alınmış saatler, zaman) * **wextê xwarinê** yemek vakti (veya saati) 5. vakit, zaman (belirlenmiş an, tespit edilmiş olan zaman) * **nika wextê çûyînê ye** şimdi gitme vakti 6. vakit, ara, aralık, sıra * **ez wî wextî nexweş bûm** o ara (veya aralık) hastaydım 7. yaş (hayatın çeşitli evrelerinden her biri, çağ) * **ji wextê xortaniya xwe ve dixebite** genç yaşından beri çalışıyor 8. çağ, zaman, mevsim (herhangi bir ekimin yapıldığı veya bir ürünün yetiştiği dönem) * **wextê gulan** gül zamanı * **wextê firingiyan** domates zamanı 9. zaman, mevsim (bazı atmosfer olaylarının en çok belirdikleri zaman) * **wextê baranê** yağmur mevsimi 10. zaman, mevsim (herhangi bir şeyin etkinlik dönemi, sezon) * **wextê şanogeriye** dest pê dike tiyatro mevsimi başlıyor 11. dönem, devir * **wextê împaratoriye** imparatorluk zamanı 12. üzeri * **li wextê nîvro were** öğle üzerleri gel 13. *mec* çağ, vakit (bir şeyin uygun, elverişlilik zamanı) * **niha ne wextê zewacê ye** şimdi evlilik çağı değildir 14. *h* tam (sırasında, a-nında) * **wexta ku wê biketa mîxazeyê deng lê kir** tam mağazaya gireceği zaman arkasından seslendi ~ **bêwext** zamanlı zamansız ~ **bi ser xistin** süreyi aşmak ~ **çûn** vakit geçmek ~ **ji xwe re çêkirin** vakit kazanmak ~ **kar kirin** zaman kazanmak ~ **teng bûn** vakit daralmak ~ **û zeman ketin navê** gel zaman git zaman ~ **ekî 1**) bir ara, bir aralık (kısır süre) 2) bir ara, bir vakit (veya bir vakitler), bir zaman (veya bir zamanlar) * **wextekî ew ji di nav têkosînê de maye** bir vakitler o da mücadele içerisinde bulunmuş ~ **ê azanê ezan vakti ~ê bangê ezan vakti ~ê (wî) be ne wextê (wî) be** sıralı sırasız ~ **ê berxanînê** kuzulama dönemi ~ **ê birîna pez** kırkım mevsimi ~ **ê (...)** bûn 1) yeri olanak (sırası, uygun zamanı olmak) 2) oturmak (bir işi yapmaktaki olmak, bir işe başlamak üzere olmak) * **niha wextê xwarinê ye** şimdi sofraya oturma saati ~ **ê (yekê) bûn** doğumuna bir kaç gün kalmak ~ **ê cotan** çift zamanı ~ **ê (tişteki) çûn 1)** (bir şeyin) zamanı geçmek 2) (bir şeyin) zamanı geçmek (mevsimi geçmek) ~ **ê das û tarê** ekin biçme zamanı ~ **ê gulan** gül zaman ~ **ê gulan gul tîn çûn** her şey kendi mevsiminde güzel olur ~ **ê (tişteki) hatin** sırası düşmek, sırası gelmek ~ **ê (yekî) hatin 1)** vakti gelmek, zamanı dolmak 2) emrihak vaki olmak, vadesi gelmek, veya yetmek (eceli gelmek) ~ **ê (tişteki) hatin û çûn** zamanı gelip çatmak * **wextê wê hat û çû** zamanı geldi çattı ~ **ê (yekî) hebûn** vakti olmak ~ **ê kamilbûnê ol-**

gunluk çağı (veya yaşı) ~ê karantînayê karantina süresi ~ê ku g vaktaki ~ê ku hewce kirin yeri gelmek, zamanı gelmek ~ê nîvro öğle vakti ~ê paydosê hatin paydos borusu çalmak ~ê pelweşînê yaprak döküm zamanı ~ê qemika mexrebê kaşık çalımı (ortalığın kararmaya başladığı zaman) ~ê ser rezan bağ bozumu zamanı ~ê sernermiya kesekî eşref saati ~ê şivan kaşık çalımı (ortalığın kararmaya başladığı zaman) ~ê (yekî) teng bûn zamanı kısıtlı olmak ~ê (yekî) tune bûn vakti olmamak ~ê (yekî) tune ye ku serê xwe bixurîne başını kaşımaya vakti olmamak (veya başını kaşıyacak vakti olmamak), kafasını kaşıyacak vakti olmamak ~ê vala boş zaman ~ê xewa xwe ji bîr kirin (çocuk, bebek) sırasını kaybetmek ~ê xwe beredayî derbas kirin vaktini boşa geçirmek, vakit öldürmek ~ê xwe derbas nekirin vaktini şaşmamak ~ê xwe pê derbas kirin zaman öldürmek ~ê xwe şaş nekirin vaktini şaşmamak ~ê zivistanê kış dönemi ~ên berê evvelleri

wexta *d* üzere * wexta êvar bibe akşam olmak üzere

wextbêj *nd* muvakkit (güneşe bakarak namaz vaktini söyleyen kimse)

wextê esrê *h* ikindiyin

wextê mehseran *nd* bağ bozum zamanı

wextê pelweşînê *nd* yaprak dökümü

wextê pezbirê *nd* kırkım mevsimi

wey *b* 1. vay (şaşma anlatır) 2. amanın 3. bak sen 4. bilmem * wey min nedît, wey min nizanibû bilmem görmedim, bilmiyordum ... 5. o * wey hûn bî xêr û xweşî hatin o hoş geldiniz, sefalar getirardiniz 6. be hey * wey Rono te çima welê kir? be hey Rono niye öyle yaptın?

weyaxûd *g* veyahut

weyîn *nd* doğru olan

weyl *b* 1. weyl, yazık 2. vay ~a elî vay sen mi sin ~a xêr be! çok yaşa (hapşırıldığında söylenen söz)

weylê *b* seslenme, hayıflanma ünlemi (kadın için)

weylik *b* 1. weyl, yazık 2. tuh, yuf ~li ruhê te be ervahına yuf olsun ~li wî ku! vaysen misin?

weylo *b* seslenme, hayıflanma ünlemi (erkek için)

weylok *m* ağıt

weyn *m* oyun, desise, düzen, fend, hile

weynek *rd* oyunbaz

weyneki *m* oyunbazlık

weynekti *m* oyunbazlık

weynê *şn/m* aktris

weynêti *şn/m* aktrislik

weynkirin *m* oyun yapma, rol kesme

weyn kirin *l/gh* oyun yapmak, rol kesmek

weyşî *m* salkıml

weytî *b* yazık

weywele *m* velvele

weywey *b* amanın amanın

wez (I) *m* durum

wez (II) *m* esim, esinti

weza *rd* 1. nahif, cılız, zayıf, çelimsiz 2. yağsız, derimsi et kısmı

wezabûn *m* zayıflama

weza bûn *l/gh* zayıflanmak

wezabûyîn *m* zayıflayış

wezakirin *m* zayıflatma

wezakirin *l/gh* zayıflatmak

wezan *m* esme

wezandin *m* estirme

wezandin *l/gh* estirmek

wezaret *m* vezaret, vezirlik, bakanlık ~a darayî maliye bakanlığı ~a edaletê adalet bakanlığı ~a hundirkariyê içişleri bakanlığı ~a turizmê turizm bakanlığı

wezaretxane *m* başbakanlık

wezayokî *rd* nahifçe, zayıfça

wezdar *rd* esintili

wezinandin *m* tartma, tartış

wezinandin *l/gh* tartmak

wezinandî *rd* tartılı, tartılmış

wezinîn *m* tartılma

wezinîn *l/gh* tartılmak

wezîyet *m* 1. vaziyet, durum 2. vaziyet, konum ~a xwe şaş nekirin kılını kıpırdatmamak (veya oynatmamak) ~a xwe xera nekirin istifini bozmamak

wezîfe *m* 1. vazife, görev 2. fizy görev (bir organ veya gözenin yaptığı iş) 3. rz görev (bir cümlede bir dil birimin öbür birimlerle ilişkisi aracılığıyla getirdiği iş) 4. mat görev (bir değer başka değerlerle olan ilişkisi) ~ berdewam kirin vazife görmek ~ girtin görev almak ~ girtin ser xwe görev almak ~ stendin görev almak ~ zanîn vazife etmek ~ya dawî son görev (veya vazife) * ji bo wî wezîfeya xwe ya dawî bi cih anî ona karşı son görevini yerine getirdi ~ya xwe kirin görevini layikiyle yerine getirmek, ifa etmek ~ya xwe pêk anîn (an ji anîn cih) görevini layikiyle yerine getirmek, ifa etmek

wezîfedar *rd* vazifeli, görevli, ödevli

wezîfedarbûn *m* vazifelenme, görevlenme

wezîfedar bûn *l/gh* vazifelenmek, görevlenmek

wezîfedarî *m* görevlilik

wezîfedarkirin *m* vazifelendirme, görevlendirme, ödevlendirme

wezîfedar kirin *l/gh* vazifelendirmek, görevlendirmek, ödevlendirmek

wezîfedarkirî *rd* görevlendirilmiş olan

wezîfehez *rd* görevsever

wezîfehezî *m* görevseverlik

wezîfeşinas *rd* vazifeşinas, ödevcil

wezîfeyî *rd* görevsel

wezîn *m* esme, esiş

wezîn *l/gh* esmek * li derve bayekî dijwar diweze dışarda felaket bir rüzgâr esiyor

wezîr *nd/nt* 1. vezir, bakan 2. vezir (satrançta önemce ikinci gelen taş, ferz) ~ê aboriyê e-konomî bakanî ~ê avakirin û bichihkirinê (an jî avadanî û cihwarkirinê) imar ve işkan bakanî ~ê bazirganiya derveyî dış ticaret bakanî ~ê bazirganiyê ticaret bakanî ~ê berevaniya neteweyî milli savunma bakanî ~ê berê eski bakan, eski vezir, sabik vezir ~ê çandê kûltûr bakanî ~ê dadiyê (an jî edaletê) adalet bakanî ~ê darayî maliye bakanî ~ê daristanîyê orman bakanî ~ê dervekarîyê dışişleri bakanî ~ê dewletê devlet bakanî ~ê enerjîyê enerji bakanî ~ê geşt û guzarê turizmin bakanî ~ê hawirparêziyê çevre bakanî ~ê hêvotina neteweyî milli eğitim bakanî ~ê kar û xebatê (an jî bazara kar) çalışma bakanî ~ê karên derveyî (an jî dervekarîyê) dışişleri bakanî ~ê karên hundirîn içişleri bakanî ~ê kulturê kûltûr bakanî ~ê parastina neteweyî milli savunma bakanî ~ê perwerdehiya neteweyî milli eğitim bakanî ~ê ragihandinê ulaştırma bakanî ~ê tenduristîyê sağık bakanî ~ê turizmê turizm bakanî

wezîrê ezem *dr/n* weziri azam

wezîrgeh *m* başbakanlık (başbakanın makamı)

wezîrî *m* vezirlik, bakanlık ~ya geşt û guzarê turizm bakanlığı ~ya bazirganiyê (an jî bazirganî) ticaret bakanlığı ~ya dadê adalet bakanlığı ~a darayî maliye bakanlığı ~ya karên hundirîn içişleri bakanlığı

wezîrxane *m* bakanlık (bakanın yönetimindeki kurumların tümü, nezaret, vekâlet)

wezn *m* 1. tartı (ağırlık) 2. *wj* vezin, ölçü ~a heceyî *wj* hece vezni

wezne *m* vezne

weznedar *nd/nt* weznedar, wezneci

weznedarî *m* 1. weznedarlık, weznecilik 2. weznedarlık (banka ve büro gibi yerlerde weznenin bulunduğu yer)

weznxwar *wj/rd* bozuk ölçülü

wezre *bnr* werze

wezreba *bnr* werzeba

wê (I) *c* 1. o (bükünlü halde, dişil için) * *wê* ev got o bunu söyledi 2. o (iki veya daha çok şeyden, daha önce sözü geçeni gösterir) * *ez wê nizamim ez te dizanim* ben onu bilmem, seni bilirim 3. onu (o zamirinin belirtme durumu) * *wê bibîne û ji min re bîne* onu bul bana getir 4. *rd* o (uzakta olan veya hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirtir) * *tu wê jinikê nas dikî?* o kadını tanırmısın? ~ *carê* 1) o sefer 2) o zaman ~ *cihê* ku mîrat (xopan an jî kanbax) bibe adı batası yer (veya adı batasıca yer) ~ *çaxê* o anda ~ *de* öte ~ *dera* ku xopan (an jî kanbax) bibe adı batası yer (veya adı batasıca yer) * *ez naçim wê dere ku xopan bibe* adı batasıca yere gitmem ~ *derê* 1) ora * *hewayaya wê derê çawan* e? oranın havası nasıl? 2) *c* şurası (bükünlü hal için) * *dîmena wê derê hîn*

bêhtir xweş e şurasının manzarası daha güzel ~ *fehmê kirin* akıl etmek ~ *gavê* o anda, o vakit, o zaman ~ *gotina xwe ji bîr meke* bal mumu yapıştırmak (unutulmaması için işaret edip dikkat çekmek) ~ *hingê* (an jî *heyne*) o sırada ~ *navê* o ara, o esnasında, iken

wê (II) *c* 1. şu (bükünlü halde işaret zamiri, dişil için) * *li ber wê malê* şu evin önünde 2. şu, şunu (biraz uzakta olan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılan gösterme sıfatı) * *hûn dikarin careke din wê bibêjin?* şunu bir daha söyler misiniz? 3. şurası (üzerinde durulan, konuşulan konuyu açıklayıcı, tamamlayıcı olarak kullanılır) * *hûn wê ji bîr mekin ku nezanî rê dide gelek felaketan* şurasını unutmayın ki bilgisizlik her türlü felâkete yol açar

wê (III) *rz/m* gelecek zaman eki (Türkçedeki cak/cek) ~ *çi be!* ne olacak! * *wê çi be, gula taxê* ne olacak kenarın dilberi ~ *mêr bê kuştin!* kan çıkar! ~ *xwîn birije!* kan çıkar! **wê** (IV) *b* hayret belirtmede kullanılan ünlem *wêbê m* gelecek, ati (daha gelmemmiş yaşanacak zaman; istikbal)

wê *de rd* 1. öte * *wêde here* öteye git 2. *nd* öte ~ *avêtin* çürüğe çıkarmak

wê derê *nd* 1. ora * *hewayaya wê derê çawan* e? oranın havası nasıl? 2. *c* şurası (bükünlü hal için) * *dîmena wê derê hîn bêhtir xweş* e şurasının manzarası daha güzel

wêdetir *rd* öte * *zilamekî ji kerê jî wêdetir* e eşekten de öte bir adam

wêg *b* hayret belirtmede kullanılan ünlem

wêgez *m* bir tür süs ağacı

wêje *m* edebiyat, yazın ~ya gel (gelêrî an jî xelk)

wj halk edebiyatı ~ya klasik klâsik edebiyat

wêjedost *nd/nt* edebiyat dostu

wêjedostî *m* edebiyat dostluğu

wêjehez *nd/nt* edebiyatsever, edebiyat dostu

wêjehezî *m* edebiyatseverlik

wêjekar *nd/nt* edebiyatçı, yazıncı

wêjekarî *m* edebiyatçılık, yazıncılık

wêjenas *nd/nt* edebiyatçı, edebiyat bilimci

wêjenasî *m* 1. edebiyat bilim 2. edebiyatçılık

wêjenivîs *nd/nt* edebiyatçı, yazıncı (edebiyat yazarı)

wêjenivîsî *m* edebiyatçılık, yazıncılık

wêjer *nd/nt* edebiyatçı, yazıncı

wêjerî *m* edebiyatçılık, yazıncılık

wêjevan *nd/nt* edebiyatçı, yazıncı

wêjevanî *m* edebiyatçılık, yazıncılık

wêjeyî *rd* edebî, yazınsal

wêjezan *nd/nt* edebiyatçı, edebiyat bilimci

wêjezanî *m* 1. edebiyat bilim 2. edebiyatçılık

wêl (I) *rd* sürüden ayrılmış hayvan

wêl (II) *b* sevinç çığlığı, sevinçte ünlem

wêlî *rd* akraba

wêlîtî *m* akrabalık

wênandin *m* resmetme

wênandin *l/gh* resmetmek

wênandî *rd* resmedilmiş, resimli
wênce *zo/m* yonca (*Trifolium*)
wêne *n* 1. resim (her türlü resim) 2. şekil (bir konuyu açıklamaya yarayan resim) * **dî vê pirtûkê de gelek wêne hene** bu kitapta bir çok şekil var 3. fotoğraf 4. *wj* portre 5. *wj* imge, imaj ~ **çêkirin** resim yapmak ~ **kişandin** resim çekmek (veya çıkarmak), fotoğraf çekmek ~ **yê (kesekî) çêkirin** resmini yapmak ~ **yê (yekî) girtin** fotoğrafını almak ~ **yê pêûsrejî** *rd* kara kalem (çalışma) ~ **yê wesîqeyê** vesikalık fotoğraf (veya resim) ~ **yên li ser diwaran** duvar resmi
wêneçêker *nd/nt* ressam
wêneçêkerî *m* ressamlık
wêneçêş *bnr* wênêkêş
wêneçîrok *m* çizgi roman
wênedank *m* resimlik
wênedar *rd* resimli
wênedarkirin *m* resimleme
wênedar kirin *l/gh* resimlemek
wênedest *nd* el çizimi
wêneger *nd/nt* fotoğrafçı
wênegerî *m* fotoğrafçılık
wênegir *m* 1. fotoğraf makinesi 2. *nd/nt* kameraman
wênegirê dilî *bj/nd* kardiyoğraf
wênegirî *m* kameramanlık
wênekar *nd/nt* 1. ressam 2. resimci, fotoğrafçı
wênekarî *m* 1. ressamlık 2. resimcilik, fotoğrafçılık
wênêkêş *nd/nt* 1. resimci, fotoğrafçı 2. resimci, nakkaş 3. kameraman 4. *m* fotoğraf makinesi
wênêkêşan *m* 1. resim çekme 2. resmetme, nakkaşlık
wênêkêşî *m* 1. resimcilik, fotoğrafçılık 2. kameramanlık ~ **ya binê avê** su altı fotoğrafçılığı
wênêkêşxane *m* fotoğrafhane, fotoğraf evi
wênekirin *m* resmetme
wêne kirin *l/gh* resmetmek
wênekirî *rd* resimli
wênenivîs *m* resim yazı, hiyeroglif
wêneroman *m* fotoroman
wênesaz *nd/nt* 1. ressam 2. portreci
wênesazî *m* 1. ressamlık 2. ressamlık (resim yapma sanatı) 3. resim (resim sanatı)
wênevan *nd/nt* ressam
wêneya birûskî *nd* telefotograf
wêneyê daxkirinê *nd* dağlama resmi
wêneyê dilî *bj/nd* kardiyoğraf
wêneyokî *rd* resimsi
wêqîn *bnr* wîqîn
wêr (I) *bnr* war û wêr
wêr (II) *m* 1. tükeniş 2. *bz* iflas ~ **kirin** 1) tükenmek 2) iflas etmek,
wêr (III) *bnr* wêra
wêra *rd* cesur
wêrabûn *m* cesurlaşma
wêra bûn *l/gh* cesurlaşmak
wêran (I) *m* cesaret, cesaret etme
wêran (II) *rd* viran, yıkık, yıkkın, harap ~ **bûn**

viran olmak, harap olmak ~ **kirin** viran etmek, harap etmek, viraneye çevirmek
wêranbûn *m* viranlaşma, viran olma, haraplaşma
wêran bûn *l/gh* viranlaşmak, viran olmak, haraplaşmak
wêranbûyîn *m* viranlaşış, viran oluş, haraplaşış
wêrandin *m* cesaretlendirme, yiğitlendirme, yüreklendirme
wêrandin *l/gh* cesaretlendirmek, yiğitlendirmek, yüreklendirmek
wêrane (I) *h* cesurca
wêrane (II) *m* 1. virane harabe 2. harabe, yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı) ~ **bûn** virane olmak
wêranetî *m* viranelik, haraphık
wêranekar *m* viranlık, virane yer
wêranî *m* viranlık, haraplık
wêrankar *rd* tahripkâr, tahrip edici, yıkıcı
wêrankarî *m* tahripkârlık, yıkıcılık
wêrankarane *h* tahripkârlıkça
wêranker *nd/nt* 1. tahripkâr, yıkıcı 2. yıkımacı, yıkıcı 3. *m* destroyer (bir tür savaş gemisi)
wêrankerî *m* 1. tahripkârlık, yıkıcılık 2. yıkımacılık, yıkıcılık
wêrankirin *m* viran etmek, tahrip etmek
wêran kirin *l/gh* viran etmek, tahrip etmek
wêratî *m* cesurluk
wêregan *rd* tembel, dağınık (genellikle kadınlar için söylenir)
wêrek *rd* cesur, cesaretli, (yürekli, yüreği pek)
wêrekane *h* cesurane, cesurca
wêrekî *m* cesaret, cesurluk, cesaretlilik, yüreklilik
wêris *nd/nt* varis, mirasçı
wêristî *m* vesayet
wêrî *m* cesaret
wêrîn *m* cesaret etme, yiğitlenme, yiğitleşme, yürekleme
wêrîn *l/gh* cesaret etmek, yiğitlenmek, yiğitleşmek, yürekleme
wêrîner *rd* cesaretlendirici
wêritî *m* cesaret
wêrkirin *m* iflas etme
wêr kirin *l/gh* iflas etmek
wêrt *n* 1. soy sop, zürriyet 2. *sos* nesil, kuşak 3. çocuk çocuk
wêrtasa *b* lanet olası
wêrtaz *rd* virane
wêseh *bnr* vêseh
wêstgeh *bnr* westgeh
wicdan *bnr* wijdan
wicûd *m* 1. vücut 2. vücut, var olma, varlık
widas *bnr* midas
wiha *rd/h* böyle, böylesi, böylesine ~ **dikî dê dimire** ~ **dikî bav dimire** doluya koyuyor olmuyor boşa koyuyor dolmuyor ~ **hatiye wê ~ jî here** böyle gelmiş böyle gider ~ **reng** böyle, bu şekilde
wijdan *n* 1. vicdan 2. *mec* insaf
wijdandijûn *rd* insafsız, mürevetsiz
wijdanen *h* vicdanen

wijdanî *rd* vicdanî

wijdanpak *rd* insafî

wilam *m* cevap

wilayet *m* 1. vilâyet, il 2. vilâyet, valilik

wilf *m* eğilim

wilo *rd* 1. öyle (onun gibi, ona benzer) * **tişteki**

wilo nîn e öyle bir şey yok * **ew dîn** e, ez **naxwazim wilo bim** o dellidir, ben öyle olmak istemem 2. *h* öyle (o yolda, o biçimde, o tarzda) * **tu çi wilo tiral tiral digeri** öyle tembel tembel gezip dolaşma 3. *b* öyle (içinde "ne", "nasıl" gibi sorular bulunan cümlelerin sonuna geldiğinde, o cümleden anlatılan şeyin hoş karşılanmadığını anlatır) * **ew çi kar e wilo!** o nasıl iş öyle! 4. *rd* öylesi * **ev ne miroveki wilo ye** bu adam öylesi bir adam değil 5. *rd/h* şöyle * **niviseke hema wilo** şöyle bir yazı 6. *b* hakeza ~ **ferz bikin h faraza** * **wilo ferz bikin ku haya we jê tune bûye ku ev tişt hatiye kirin, hûn çi dihezirin?** faraza sizin haberiniz olmadan bu iş yapıldı, ne düşünüyorsunuz? ~ ~ öyle öyle ~ **ye ya** öyle ya

wilû lûlû *nd* gulu gulu

win (I) *bnr* hûn

win (II) *rd* winda

winbûn *bnr* windabûn

win bûn *bnr* winda bûn

winda *rd* 1. kayıp, yitik * **eyşayê winda** kayıp eşya 2. kayıp, zayı 3. meçhul ~ **bûn** kaybolmak, yitmek ~ **kirin** kaybetmek, yitirmek

windabûn *m* 1. kaybolma, yitme, yitim 2. kaybolma (görünür olmaktan çıkma) 3. kaybolma, yitme (sahip olunan bir şey elden çıkma) 4. (bir kimse) kayıplara karışma 5. uçup gitme ~ **a fonksiyonê** fonksiyon yitimi ~ **a vînê psî** irade kaybı, istenç yitimi

winda bûn l/gh 1. kaybolmak, yitmek 2. kaybolmak (görünür olmaktan çıkmak) * **şûyê wê di vê tariyê de winda bûbû** kocası bu karanlıkta kaybolmuştu 3. kaybolmak, yitmek (sahip olunan bir şey elden çıkmak) 4. (bir kimse) kayıplara karışma 5. uçup gitmek

windabûna vînî psînd istenç yitimi, irade kaybı, abuli

windabûnî *m* yitiklik

windabûyî *rd* kayıp, yitik (kaybolmuş olan)

windabûyîn *m* 1. kayboluş, yitiş 2. kayboluş (görünür olmaktan çıkma) 3. kayboluş, yitiş (sahip olunan bir şey elden çıkma) 4. (bir kimse) kayıplara karışma 5. uçup gidiş

windakar *nd/ht* kaybedici

windakirin *m* 1. kaybetme, yitirme 2. kaybetme, yitirme (bazı nitelik veya özelliklerin yok olması durumuna uğrama) 3. kaybetme, yitirme (ölümle kaybetme) 4. (yolunu) yitirme, kaybetme 5. kaybetme (yenilme), yenilgi (barışsızlığa uğrama) ~ **a serê (yekî) xwestin** (birinin) başını istemek ~ **a xwîn** kan kaybı

winda kirin l/gh 1. kaybetmek, yitirmek * **min pêûsa xwe winda kir** kalemimi kaybettim (veya yitirdim) * **dirav winda kiriyê**

para kaybetmiş 2. kaybetmek, yitirmek (bazı nitelik veya özelliklerin yok olması durumuna uğrama) 3. kaybetmek; yitirmek (ölümle kaybetmek) 4. (yolunu) yitirmek, kaybetmek * **min li daristanê riya xwe winda kir** ormanda yolunu yitirdim 5. kaybetmek (yenilmek)

windakirî *rd* kaybedilmiş olan

windatî *m* kayıplık

windayî *m* 1. kayıp 2. kayıp, zaiyat * **windayîyên di şer de** savaşta zaiyat * **dan** kayıp vermek

winî *bnr* wanî

wir (I) *nd* 1. ora 2. öte ~ **de wê de** ötede beride ~ **de wê de ye** sağlam ayakkabı değil

wir (II) *rd* (r kalın okunur) şaşı, yılık

wirane *h* şaşıca, yılıkça

wirbûn *m* şaşılaşma

wir bûn l/gh şaşılaşmak * **çavên wî xêl bûbûn** gözleri şaşılaşmıştı

wirbûyîn *m* şaşılaşış

wird (I) *ol/h* virt ~ **kışandin** evrat çekmek

wird (II) *rd* ufak

wirdkar *nd/ht* inceleyici, mudekkik

wirdkêş *rd* virt çeken, sofı kimse

wire *m* azim

wiredar *rd* azimli

wirewir *m* kurbağa sesi

wirêne *m* sayıklama (istediği, özlediği bir şeyden sürekli söz etme)

wirênêkirin *m* sayıklama (istediği, özlediği bir şeyden sürekli söz etme)

wirêne kirin l/gh sayıklamak (istediği, özlediği bir şeyden sürekli söz etmek)

wirge *bnr* werge

wirî *m* şaşılık

wirwiranînd *m* saçma, serpm

wirwiranînd l/gh saçmak, serpmek

wirwirîn *m* 1. saçılma, serpilme 2. aşağıya sarkılıp sallanma

wirwirîn l/gh 1. saçılmak, serpilmek 2. aşağıya sarkılıp sallanmak

wirya *bnr* wurya

wisa *bnr* wisan

wisan *rd* 1. öyle (onun gibi, ona benzer) * **tişteki wisan nîn** e öyle bir şey yok * **ew dîn** e, ez **naxwazim wisan bim** o dellidir, ben öyle olmak istemem 2. *h* öyle (o yolda, o biçimde, o tarzda) * **tu çi wisan tiral tiral digeri** öyle tembel tembel gezip dolaşma 3. *rd* öyle (içinde "ne", "nasıl" gibi sorular bulunan cümlelerin sonuna geldiğinde, o cümleden anlatılan şeyin hoş karşılanmadığını anlatır) * **ew çi kar e wisan!** o nasıl iş öyle! 4. *rd* öylesi * **ev ne miroveki wisan** e bu adam öylesi bir adam değil 5. *b* hakeza 6. *rd/h* şöyle * **niviseke hema wisa** şöyle bir yazı 7. *d* denli, kadar, derece * **wisan germ bû ku...** o derece sıcak oldu ki... ~ **bi xwe fexr** gerine gerine ~ **dixuyê ku...** *h* öyle anlaşıyor ki, besbelli ~ **e ya** öyle ya ~ **hesab bikin h faraza** *

wisa hesap bikin ku haya jê tune bûye ku ev tişt hatiye kirin, hûn çi dihezirin? faraza sizin haberiniz olmadan bu iş yapıldı, ne düşünüyorsunuz? ~ jî yine de ~ ku şöyle ki ~ **kutan** ku ker cendekê (yekî) nekişîne eşek sudan gelinceye kadar dövmek ~ **pir** h öylesine (çok fazla) ~ **tê xuya ku...** öyle anlaşıyor ki, besbelli ~ ~ öyle öyle ~ **werimîne** öyle şişmişler ki ~ **xuya** ye anlaşılan ~ **xweş** bal gibi (şüpheye yer bırakmadan, çok iyi, adamakıllı) * **hema wisan xweş jî ev kar çêdibe** bal gibi de bu iş olur ~ **xweş kirin** yağlayıp ballamak ~ **xweş wê bibe ku tu nizam çî...** bal gibi ~ **ye lê** öyle ya

wiskî *m* viski

wistênî *m* suskunluk

wistî *bnr* stû

wiş *b* 1. a (şasma bildirir) 2. abu, abo

wişemiş (I) *zo/nd* kırmızı kurt

wişewiş *m* 1. söylenti (olacak veya olmuş bir şey üzerine yapılan konuşmalar) * **wişewişek ketiye nav mîlet ku agirbest qediyaye** ateşkesin bittiği yolunda halk arasında bir söylenti var 2. durum, belirti, duyum 3. telâş ~ **bi guhê yekî ketin** (birşeyler) duymak veya işitmek ~ **çêbûn** telaşa vermek ~ **jê re çêbûn** telaşa vermek ~ **ketin nava (yekî)** telaşa kapılmak

wişk *m* kahkaha

wişkowişko *m* kahkaha

wişk wişk *b* agucuk

wişmiş *bnr* mişmiş

wişne *bot/m* 1. vişen (Cerasus vulgaris) 2. vişne (bu ağacın meyvesi)

wişwişandin *m* sendeletme

wişwişandin *l/gh* sendeletmek

wişwişîn *m* sendeleme

wişwişîn *l/gh* sendelemek

wiy *b* abo

wize *m* 1. enerji, erke (maddede var olan ve ısı, ışık biçiminde ortaya çıkan üç) 2. enerji (organizmanın etkin gücü) 3. *mec* enerji (manevi güç) 4. performans, efor ~ **ya gerdîleyî** atom enerjisi ~ **ya livînî** fizik kinetik enerji

wizedar *rd* enerjili

wizedarkirin *m* enerjilendirme

wizedarkirin *l/gh* enerjilendirmek

wizejimêr *m* elektrik sayacı

wizeyî *rd* enerjik

wizwizkî *rd* tiz * **bi dengekî wizwizkî** got tiz bir sesle söyledi

wî (I) *b* a 1. (şasmayı bildirir) * **wî tu li vir bûyî?** a sen burada mıydın? 2. vay (şasma anlatır) ~ **bavo** abu, abo * **wî bavo ev çi ye?** abu bu da ne? * **wî bavo ev çi ye?** abu bu da ne? ~ **dayê!** b 1) aney!, wiş 2) anam!, vay anam vay!

wî (II) *c* 1. o (bükünlü halde, eril için) * **wî ev got** o bunu söyledi 2. o (iki veya daha çok şeyden, daha önce sözü geçeni gösterir) * **ez filan bêvan nizanîm ez wî dizanîm** şunu bunu bilmem onu bilirim 3. *rd* o (uzakta o-

lan veya hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirtir) * **tu wî mêrikî nas dikî?** o adamı tanır mısm? 4. onu (o zamirinin belirtme durumu) * **wî bibîne û ji min re bîne** onu bul bana getir ~ **aliyê deryayê** denizaşırı * **welatên wî aliyê deryayê** deniz aşırı ülkeler ~ **alî** 1) öbür taraf 2) öte taraf, öte yaka * **wî aliyê cem** ırmağın öte yakası ~ **cihê ku mîrat bibe** adı batası (veya adı batasıca) ~ **hesabî bike** öyle düşünki ~ **nabin ber golikan** jî değersiziz teki, işe yaramazın teki

wî (III) *c/rd* 1. şu (bükünlü halde, eril için) * **tu wî zîlamî dibînî?** şu adamı görüyor musun? 2. şu (biraz uzakta olan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılan gösterme sıfatı) * **hûn dikarin careke din wî bibêjin?** şunu bir daha söyler misiniz? 3. şunu (şu zamirinin belirtme durumu için) 4. şurası (üzerinde durulan, konuşulan konuyu açıklayıcı, tamamlayıcı olarak kullanılır) * **hûn wê ji bîr mekin ku nezanî rê dide gelek felaketan** şurasını unutmayın ki bilgisizlik her türlü felâkete yol açar

wîç (I) *m* seçenek

wîç (II) *rd* uyumsuz

wîçandin *m* şakıma

wîçandin *l/gh* şakımak

wîçanok *rd* ötücü

wîçewîç *m* 1. ötüşme 2. *h* cıvıl cıvıl (cıvıltı ile ötüşerek) 3. şakır şakır (kuş sesleri için) ~ **kirin** cıvıldamak ~ **a (çûkekê)** bûn makara çekmek, sürekli ütmek

wîçewîçkirin *m* cıvıldama, vıcırdama

wîçewîç kirin *l/gh* cıvıldamak, vıcırdamak

wîçîn *m* cıvıldama, ötme, şakıma (kuşların şakıması için)

wîçîn *l/gh* 1. cıvıldamak, ötmek, şakımak (kuşların şakıması için) * **çivîk li ser darê daniye diwîçe** kuş ağaca konmuş ötüyor 2. ötünek (böcekler için)

wîçînî *m* cıvıltı, şakırtı, ötüş (kuş şakırtısı için) ~ **kirin** cıvıldamak

wîçînîkirin *m* cıvıldama

wîçînîkirin *l/gh* cıvıldamak

wîçwîç *b* kuş kovma nidası

wîçwîçok *rd* ötücü * **çûkên wîtwîtok** ötücü kuşlar

wîldan *nd* cennet çocukları

wîlewîl kuş sesleri

wîlwîl *m* oğultu

wîlwîlok *rd* tiz sesle çağırıp bağırان

wînî *bnr* wani

wîqandin *m* 1. cıyıklatma 2. viyaklatma

wîqandin *l/gh* 1. cıyıklatmak 2. viyaklatmak

wîqewîq *h* 1. cıyık cıyık 2. viyak viyak ~ **kirin** cıyıklatmak

wîqewîqkirin *m* cıyıklatma

wîqewîq kirin *l/gh* cıyıklatmak

wîqîn *m* 1. cıyıklama 2. viyaklama

wîqîn *l/gh* 1. cıyıklatmak 2. viyaklatmak

wîqîn *m* cıyıklama
wîqînî *m* cıyıklama ~ **kirin** cıyıklamak
wîqînîkirin *m* cıyıklama
wîqînî kirin *l/gh* cıyıklamak
wîrewîr *m* 1. vırıldama, vırıldanma 2. hayhuy, şamata, görültü 3. ötme, ötüş 4. *h* vır vır 5. *h* bicır bicır (sürekli ve çok konuşmak için kullanılır) 6. *h* çan çan (sürekli ve yüksek sesle edilen gevezelik) 7. *h* geçimsizlik, zırlırlı ~ **kirin** geçimsizlik yapmak
wîrewîrkirin *m* 1. dırdırlanma 2. cıvılda 3. zırlılda, zırlıdanma
wîrewîr kirin *l/gh* 1. dırdırlanmak 2. cıvıldamak 3. zırlıdamak, zırlıdanmak
wîrîn *m* 1. cıvılda (insanlar için) 2. vırıldama, vırıldanma, vırlama 3. dırlanma 4. sızlanma
wîrîn *l/gh* 1. cıvıldamak (insanlar için) 2. vırıldamak, vırıldanmak, vırlamak 3. dırlanmak 4. sızlanmak
wîrînî *m* 1. cıvıltı (insanlar için) 2. vırılta 3. geçimsizlik, zırlı ~ **kirin** cıvıldamak
wîrînîkirin *m* cıvılda
wîrînîkirin *l/gh* cıvıldamak
wîrwîr *h* çan çan (sürekli ve yüksek sesle edilen gevezelik)
wîrwîro *rd* 1. vırvırıcı 2. velveleci
wîrwîrok *nd/nt* 1. vırvırıcı 2. dırdırıcı 3. gürültücü, farfara, farfaracı 4. dilli düdük (çok konuşkan kimse) 5. zırlak
wîrwîrokî *m* 1. vırvırıcılık 2. dırdırıcılık 3. gürültücülük, farfaracılık 4. zırlaklık
wîsal *m* kavuşma
wîst *m* istenc, irade
wîstgeh *bnr* wêstgeh
wîş *b* 1. abu 2. hoş
wîşe *m* kelime, sözcük
wîşesazî *m* söz dizimi
wîşî *n* salkım
wîtandin *m* öttürme
wîtandin *l/gh* öttürmek
wîtanî *m* ötüş
wîtewî *m* 1. ötüşme, ötüş 2. *h* cıvıl cıvıl (cıvıltı ile ötüşerek) ~ **kirin** cıvıldamak
wîtewîtkirin *m* cıvılda
wîtewîtkirin *l/gh* cıvıldamak
wîtîn *m* 1. cıvılda 2. ötme (kuş ve böcekler için)
wîtîn *l/gh* 1. cıvıldamak 2. ötmek (kuş ve böcekler için) * **çivîk** **çiqas** **xweş** **diwîtîn** kuşlar ne güzel ötüyor
wîtînî *m* 1. cıvıltı 2. ötüş, ötme ~ **kirin** cıvıldamak
wîtînîkirin *m* cıvılda
wîtînî kirin *l/gh* cıvıldamak
wîtwî *m* 1. ötüşme, ötüş 2. *h* cıvıl cıvıl (cıvıltı ile ötüşerek)
wîtwîtandin *m* öttürme
wîtwîtandin *l/gh* öttürmek
wîtwîtîn *m* ötme
wîtwîtîn *l/gh* ötmek * **çûk** **diwîtwîte** kuş ötüyor

wîtwîtok *rd* ötücü * **çivîkên** **wîçwîçok** ötücü kuşlar
wîz *m* viz
wîze *m* vize
wîzewîz *h* viz viz ~ **kirin** viz viz etmek
wîzên *bnr* wîzîn
wîzîn *m* 1. vızıldama, vızıldanma, vızılama 2. uğuldama (rüzgâr sesi için) 3. uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olma)
wîzîn *l/gh* 1. vızıldamak, vızıldanmak, vızılama 2. uğuldamak (rüzgâr sesi için) 3. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olma)
wîzînî *m* 1. vızılta 2. uğultu ~ **jê çûn** 1) vızıldamak, vızıldamak 2) uğuldamak ~ **jê hatin** 1) vızıldamak 2) uğuldamak ~ **kirin** 1) vızıldamak 2) uğuldamak
wîzînîkirin *m* 1. vızıldama 2. uğuldama (rüzgârın uğuldaması için) 3. uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olma)
wîzînî kirin *l/gh* 1. vızıldamak 2. uğuldamak (rüzgârın uğuldaması için) 3. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
wîzwîzk *zo/m* ağustos böceği
woçar *m* ruhsat
wolfram *kîm/m* volfram elementi (kısaltması W)
wonandin *m* örme
wonandin *l/gh* örmek
wonîn *m* örülme
wonîn *l/gh* örülme
wuc *m* ihtiyaç
wuçan *m* poz (resim ve fotoğrafta duruş) ~ **dan** poz vermek ~ **gîrtin** poz çekmek
wum *rd* uğur
wuqeat *bnr* wuquât
wuquât *m* vukuât ~ **ji dest** (yekî) derketin e-linden kaza çıkmak
wurşe *m* debdebe, görkem, gösteriş, ihtişam, tantana
wurşedar *rd* 1. debdebeli, görkemli, gösterişli, ihtişamlı, muhteşem 2. havâlı * **kincekî**
wurşedar havâlı bir elbise
wurşedarane *h* gösterişlice, görkemlice
wurşedarî *rd* gösteriş, ihtişam, görkem
wurya *rd* 1. uyanık 2. uyanık, tetik, etikte, sak, müteyakkız 3. ihtiyatlı 4. açık göz
wuryabûn *m* 1. uyanık olma, tetik olma 2. ihtiyatlı olma
wurya bûn *l/gh* 1. uyanık olmak, tetik olmak 2. ihtiyatlı olmak
wuryaker *rd* uyarıcı
wuryatî *m* 1. uyanıklık 2. tetiklik, uyanıklık 3. açık gözlük, açık gözlülük
wuryayî *m* 1. uyanıklık 2. tetiklik, uyanıklık 3. açık gözlülük 4. ihtiyat
wurz *bot/m* sedir ağacı (Cedrus)
wusa *bnr* wusan
wusan *bnr* wisan
wusat *fel/m* uzam
wuzûh *wj/m* açıklık
wûnandin *bnr* wonandin
wûnîn *bnr* wonîn

X

x, **X** Kürt alfabesinin yirmi dokuzuncu harfi olup ses bilimi bakımından damaksılar ve gırtlaksılar ünsüzleri gösterir

x *mat* 1. **x** (genellikle bilinmeyen bir niteliği gösterir) 2. **x** (Romen rakamlarında 10) 3. **x** (belirsizliği gösterir) * **mîrxa x di dema x'ê de bay x x** tarihinde

xa (I) *bnr* xwe

xa (II) *bnr* xweh

xacirgan *m* sacayağı

xaç ol/m haç ~ **avêtin avê** suya haç atmak ~ **çêkirin** haç çıkarmak ~ **derxistin** haç çıkarmak ~ **kirin** haç çıkarmak

Xaça Sor *nd* Kızılhaç

xaça tewandî *nd* gamalı haç

xaça xwar *nd* gamalı haç

xaçdar *rd* haçlı

xaçepirs *m* bulmaca

xaçerê *m* 1. kavşak 2. dört yol

xaçerêk *m* kavşak

xaçerêz *m* bulmaca, çengelli bulmaca

xaçerêzk *m* bulmaca, çengelli bulmaca

xaçeya lêkdanê *nd* çarpım tablosu

xaçhebîn *rd* haçlı (Hristiyan)

xaçhilgir *rd* haçlı (Hristiyan)

xaçirgan *m* 1. ocak eşiği, sacayağı, sacayak 2. maltız (bir tür mangal)

xaçirgat *m* ocak eşiği, sacayağı, sacayak

xaçirk *n* toprak üzerine konulan demir

xaçkî *m* çaprazlama

xaçok *rd* haçlı

xaçparêz *rd* haçlı, ehlişalip (Hristiyan)

xaçperest *rd* haçlı, ehlişalip (Hristiyan)

xaçperestî *m* haçlılık (Hristiyanlık)

xaçrê *m* kavşak

xaçringan *m* ocak eşiği, sacayağı

xadim *n* hademe, hizmetçi

xadimî *m* hademelik, hizmetçilik

xaf (I) *m* bilgi, haber

xaf (II) *m* aldatmaca

xaf (III) *bnr* xav

xafik (I) *ant/m* böğür

xafik (II) *m* lâstik (ayakkabı yüzü)

xafil *rd* gafil, aymaz ~ **bûn** gafil olmak (**yek**)

~ **girtin** (birini) gafil avlamak ~ **hatin girtin** gafil avlanmak (**yek**) ~ **kirin** (birine) külah giydirmek ~ **ê pê di avê de** aymaz, kurbanlık koyun (gibi)

xafilandin *m* yanıltma

xafilandin *l/gh* yanıltmak

xafilda *h* aniden

xafilî *m* gafillik, ayınlazlık

xafilîn *m* yanıltma

xafilîn *l/gh* yanıltmak

xafilqeda *m* beklenmeyen, görülmeyen kaza, aniden oluveren kaza

xafilî *m* gafillik ~ **kirin** gafillik etmek

xafilxeda *m* görülmeyen kaza

xaftila *h* 1. birden, durup dururken rapaddak, şakkadak, şappadak, şıppadak, şırakkadak 2. *rd* anî, fevrî * **tevgerên xaftila** fevrî hareketler

xaftilatî *m* fevrilik

xag *rd* ham (yenecek kadar olgun olmayan meyve ve sebze)

xagî *m* hamlık (meyve ve sebze için)

xaîle *m* gail (sıkıntı, dert, üzüntü)

xaîn *bnr* xayîn

xak *m* 1. toprak 2. toprak (ülke) * **ev xak a me ye, cihê xerîban tê de nîn e** bu topraklar bizimdir içinde yabancılara yer yok ~ **kişandin** toprak çekmek

xakan *n* hakan

xakanî *m* hakanlık

xakî *rd* 1. karasal 2. toprak (topraktan yapılmış olan) 3. *nd* hakî, toprak rengi 4. *rd* hakî (bu renkten olan)

xakîsar *rd* topraktan, değersiz

xaknas *nd/nt* pedolog, toprak bilimci

xaknasî *m* pedoloji, toprak bilim

xaknîgar *m* coğrafya

xakparêz *nd/nt* yurtsever

xal (I) *n* dayı (annenin erkek kardeşi) ~ **Xidiro her ro li viro** bir yere sürekli takılan için söylenir ~ **xwarizayan radikin ap biraziyan winda dikin** dayıların yeğenlerini sevdiğlerini, amcaların ise yeğenlerini kıskandıklarını anlatan bir ata sözü ~ **an xwest ap an neda** dayılar istedi amcalar vermedi ~ **ê nehelal üvey dayı ~ê Remedan e, mal çûye maye ken û xeberdan e** hay hayı gitmek vay vayı kalmak

xal (II) *m* 1. ben (çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı) * **li rûyê wê ecêbek xal hebûn** yüzünde bir sürü ben vardı 2. benek, nokta 3. *mat* nokta 4. nokta (bazı harflerin başına konulan ufak işaret) 5. *rz* nokta (cümlelerin bittiğini anlatmak için konulan küçük benek) 6. *ast* leke (güneş ve ay gibi cisimlerin üzerindeki lekeler için) ~ **danîn** noktalamak (yazıda noktalamaya işaretlerini yerli yerine kullanmak) ~ **hatin danîn** noktalanmak ~ **a destpêkê** çıkış noktası ~ **a destpêkirinê** hareket noktası (bir işe başlamak, bir sorunu çözmek için başlangıç olarak alınan nokta) ~ **a girîng** püf noktası ~ **a memikê** ayla ~ **a ragirtinê** dayanak noktası (yapılarda bir bölümün ağırlığını taşıyan öge) ~ **a werçerxê 1)** dönüm noktası 2) *mec* kilometre taşı

xal (III) *bnr* xışr û xal

xal (IV) *m* 1. madde (yasa, sözleşme, antlaşma gibi metinlerde, her biri başlı başına bir yargı getiren ve çoğu kez rakamla belirtilen bölüm) 2. madde (sözlük ve ansiklopedilerde tanımlanan, anlatılan kelime, ad veya konulardan her biri) * **xala ferhengê ya zimên** sözlüğün dil maddesi 3. madde (ileri sürülen sorun) * **piştre em dê vê xalê vekolin** sonra maddeyi ileride inceleriz ~ **a demborî** (demkî an jî demekî) geçici madde

xala destpêkê *psi/nd* eşik

xala memikan *nd* ayla

xalan *nd* dayıgiller

xala nîrengiyê *nd* nirengi noktası

xala nîskokê *nd* odak noktası

xala payîzê *ast* güz noktası

xala sersûrmanê *rz/nd* ünlem işareti

xala werçerxê *nd* 1. dönüm noktası 2. *mec* kilometre taşı

xalbandî *m* noktalamaya işaretleri

xalbêhnok *rz/m* noktalı virgül

xalçê *rd* dayı tarafından asıl

xaldanîn *m* noktalamaya (yazıda noktalamaya işaretlerini yerli yerine kullanma)

xal danîn *l/gh* noktalamak (yazıda noktalamaya işaretlerini yerli yerine kullanmak)

xaldar *rd* benli

xaldur xuldîr *h* tangır tungur

xale *sn/m* ağıl, hale, ayla

xalebêhnok *rz/m* noktalı virgül

xalecot *rz/m* iki nokta üstüste

xalelêw *m* mart (ay)

xalepirs *m* soru işareti

xaleşanî *m* oktalama işareti

xalet *m* teyze

xaletê b teyze (anne yaşıtı kadınlara söylenen seslenme sözü)

xaleza *nd/ht* dayızade, dayı çocuğu

xalib *rd* galip

xalibî *m* galiplik

xalifandin *m* yanıltma, şaşırtma

xalifandin *l/gh* yanıltmak, şaşırtmak

xalifîn *m* yanıltma, şaşırtma

xalifîn *l/gh* yanıltmak, şaşırtmak

xalik (I) *ant/m* yan, böğür

xalik (II) *m* 1. ben (yüzdeki ben gibi) 2. benek, nokta 3. nokta ~ **a daringî** maddesel nokta ~ **a sifirê** sıfır noktası

xalika kore *ant/nd* kör nokta

xalim *m* 1. yenge (bir kimsenin dayısının eşi) 2. yenge (kendinden büyük kadınlara seslenme sözü)

xalimsemî *m* tun, köşe bucak, kıyı bucak, gizli yer di ~ **an de man** kıyıda köşede kalmak

xaling *rd* yoğun

xalingî *m* yoğunluk

Xalîq *n* Halik, Yaradan ~ **ê alemê** Alemleri Yaradan, Allah

xalis (I) *h* büsbütün

xalis (II) *rd* 1. halis, arı, saf (katıksız) 2. halis, temiz ~ **muxlis** halis muhlis

xalî (I) *m* halî * **li hundîr xalî raxistibû** içerde halî seriliydi

xalî (II) *bnr* xweli

xalî (III) *rd* 1. arı, saf (katıksız) * **ava xalî** saf su * **hingiv xalî** ye bal safır 2. kuru (katıksız, yanında başka bir şey olmayan yiyecek) * **ma bi çaya xalî zik têr dibe?** kuru çayla karın doyar mı?

xalî (IV) *rd* 1. ıssız, تنها 2. boş (içinde kimse bulunmayan) 3. çıplak (içinde gerekli eşya bulunmayan) * **menzela xalî** çıplak oda 4. boş, kimsesiz * **ez li kuçeyê xalî sekinîme** kimsesiz bir sokak ortasında durmuşum 5. boş, tehi * **riyeke xalî** tehi bir yol 6. *mec* ölü (yaşanılmayan, hareketsiz) * **barê xalî** ölü şehir ~ **man** ıssız kalmak

xalib *rd* galip

xalibiyet *m* galibiyet

xalibûn (I) *m* arınma

xalibûn (II) *m* 1. ıssızlaşma, tenhalaşma 2. boşalma

xalî bûn (I) *l/gh* arınmak

xalî bûn (II) *l/gh* 1. ıssızlaşmak, tenhalaşmak 2. boşalmak

xalibûnî *m* ıssızlık

xalibûyîn (I) *m* arınış

xalibûyîn (II) *m* 1. ıssızlaşış, tenhalaşma 2. boşalış

xaliç *erd/m* haliç, körfez
xaliçe *m* 1. halı, küçük halı 2. duvara asılan süs halısı
xalifiroş *nd/nt* halıcı (satan kimse)
xalifiroşi *m* halıcılık
xaliker *nd/nt* halıcı (imal eden)
xalikeri *m* halıcılık
xalişemt *m* 1. تنها yer 2. *m* tun, köşe bucak, kıyı bucak
xalîfî (I) *m* dayılık
xalîfî (II) *m* tenhalık, تنها olma durumu
xalkušte *m* Muş yöresine ait bir halk dansı
xalo *nd* 1. dayı (dayıya seslenme sözü) 2. dayı (yaşlı erkeklerle seslenme sözü)
xalojin *m* 1. yenge (bir kimsenin dayısının eşi) 2. yenge (kendinden büyük kadınlara seslenme sözü)
xalojinê *b* yenge (kadınlar için bir seslenme sözü)
xalojinî *m* yengelik
xalt *n* halt
xaltiyê *b* teyze (anne yaşıtı kadınlara söylenen seslenme sözü)
xaltî *m* 1. teyze 2. *b* teyze (anne yaşıtı kadınlara söylenen seslenme sözü) ~*ya* nehelal üvey teyze
xaltîk *m* 1. teyze 2. teyzecik
xaltikê *b* teyze (anne yaşıtı kadınlara söylenen seslenme sözü)
xalxal *rd* benek benek, benekli
xalxalik *zo/m* uğur böceği
xalxalîn *rd* benli benli, benekli benekli
xalxalk (I) *ant/m* dalak
xalxalk (II) *zo/m* uğur böceği (Coccinella septempunctata)
xalxalkî *rd* 1. benli, benekli 2. noktalı * **qumaşê xalxalkî** noktalı kumaş
xalxalok (I) *m* benek
xalxalok (II) *zo/m* uğur böceği, uç uç böceği, gelin böceği (Coccinella septempunctata)
xalxalok (III) *zo/m* zebra
xalxalokîbûn *m* beneklenme
xalxalokî *bûn* *l/gh* beneklenmek
xalxalotik uğur böceği (Coccinella septempunctata)
xalza *nd/nt* dayızade
xalzati *m* dayızadelik
xam *rd* 1. ham 2. torlak (henüz evcilleşmemiş, alışmamış hayvan) 3. ham (işlenmemiş madde) 3. ham, çiğ (kaba, yaşının gerektirdiği görgüye ve olgunluğa erişmiş olmayan) * **mirovêkî xam e** çiğ adam * **mirovê xam** ham adam 4. ham (idmansız) 5. acemi 6. *mec* yabancı * **tu ji min re xam tîyî** bana yabancı geliyorsun
xama *rd* 1. ergen 2. ergen, yetişkin (evlenme çağına gelmiş) 3. gelinlik (evlilik çağındaki kız) 4. yetişkin (kanunların belirttiği belli bir yaşı aşmış, toplumsal sorumluluklarının

bilincinde olan genç) ~ **bûn** serilip serpilme (gelişmek, evlilik çağına gelmek)
xamabûn *m* serilip serpilme (gelişme, evlilik çağına gelme)
xama bûn *l/gh* serilip serpilme (gelişmek, evlilik çağına gelmek)
xamar *rd* mest
xamatî *m* 1. ergenlik 2. yetişkinlik
xamberdîr *m* şişek (dişi olan)
xamberindir *m* şişek (dişi olan)
xambûn *m* 1. hamlama, hamlaşma 2. hamlama, hamlaşma, hamlanma, tutulma 3. çiğleşme (kaba davranışlarda bulunma) 4. acemileşme 5. hamlık (idmansızlık)
xam bûn *l/gh* 1. hamlamak, hamlaşmak 2. hamlamak, hamlaşmak, hamlanmak, tutulmak * **hingî li dukanê rûniştîye xam bûye** dükkanda oturma oturma hamlanmış 3. çiğleşmek (kaba davranışlarda bulunmak) 4. acemileşmek
xambûnî *m* hamlık
xamcanî *m* toy tay
xame (I) *bnr* xama
xame (II) *m* kalem
xamedank *m* kalemlik
xamek *bot/m* 1. leylak (Syringa vulgaris) 2. leylak (bu bitkinin çiçeği)
xamekî *rd/nd* açık mor
xamevan *nd/nt* kalemci, yazar
xameya zirîçî *nd* kurşun kalem
xamî (I) *m* kalem
xamî *m* 1. hamlık 2. torluk 3. acemilik 4. *mec* çiğlik (kaba, yersiz davranış) ~*ya* (*hesp*) **şikandin** gem almak ~*ya* **xwe şikandin** acemiliğini üstünden atmak
xamîm *bot/m* tere (Lepidium)
xamîn *m* bir yemek adı
xamîtî *m* 1. hamlık 2. torluk 3. acemilik 4. *mec* çiğlik (kaba, yersiz davranış) 5. *mec* anlamazlık ~ **kirin** 1) acemilik etmek 2) çiğlik yapmak ~ **kişandin** acemilik çekmek
xamkêsan *bot/m* yulaf (Avena sativa)
xamkî *h* 1. hamca 2. acemice
xamkok *m* büyük yün yumağı
xamoş *rd* 1. sessiz, suskun 2. sakin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan) 3. *dingin*, durgun 4. yatışmış
xamoşan *m* 1. ıssız, تنها 2. *rd* topluluktan kaçan
xamoşanbûn *m* 1. ıssızlaşma 2. topluluktan kaçma
xamoşan bûn *l/gh* 1. ıssızlaşmak 2. topluluktan kaçmak
xamoşanî *m* ıssızlık, tenhalık
xamoşbûn *m* 1. sesizleşme 2. sakinleşme 3. *dinginleşme* 4. yatışma
xamoş bûn *l/gh* 1. sesizleşmek 2. sakinleşmek 3. *dinginleşmek* 4. yatışmak
xamoşbûyîn *m* 1. sesizleşiş 2. sakinleşiş 3. *dinginleşiş* 4. yatışma

xamoşî *m* 1. sessizlik, suskunluk 2. sakinlik 3. dinginlik, durgunluk 4. yatışma
xamoşkirin *m* 1. sesezleştirme 2. sakinleştirmek 3. dinginleştirme 4. yatıştırma
xamoşkirin *m* 1. sesezleştirmek 2. sakinleştirmek 3. dinginleştirmek 4. yatıştırmak
xamox *m* ekine verilen ilk su
xampûl *bot/m* saçak kök
xamtiştîr *m* çeviş (dişi)
xamurkêsan *bot/m* yulaf (*Avena sativa*)
xamuz *m* ilk sulanan ekili yer
xamûş *bnr* xamoş
xamwerdek *m* 1. ham ördek 2. *mec* toy sevgili
xan (I) *m* 1. ev bark 2. han (yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yayan yapı) 3. han, konak, eğlek, kervansaray 4. han (büyük şehirlerde serbest mesleklerde çalışanların oda veya daire tutup çalıştıkları birkaç katlı yapı) ~ **û man** 1) hanüman, ev bark 2) *mec* sine, göğüs (kadın için) ~ **û manê bêkêr** berhane ~ **û seray** han, köşk saray ~ **û xerabe** yerle bir olma, harabeye dönme (**wekî**) ~ **a heft derî** hakuran kafesi gibi ~ **a xerabe** yıkık virane ev
xan (II) *dîr/hu* 1. han (hükümdar, hakan) 2. han (Osmanlı padişahlarını unvanlarından)
xan (III) *m* 1. sofra 2. yemek
xan (IV) *m* 1. perese, kerte, derece, aşama * **gere nehata vê xanê** iş bu pereseye gelmemeliydi 2. durum * **bîla te xwe neaniya wê xanê** kendini o duruma getirmeseydin
xanberingîr *bnr* xamberindir
xandar *n* hancı
xandarî *m* hancılık
xandin *bnr* xwendin
xandor *rd* ilk süttten kesilmiş
-xane *rz/m* isimden isim yapım soneki * **nexweşxane** hastahane
xane (I) *m* 1. hane, ev bark, konut 2. hücre (tutukluların veya hükümlülerin yalnız olarak kapatıldıkları küçük oda) 3. hane (bir bütünü oluşturan bölümlerden her biri, bölüm, göz) 4. *mat* hane (basamak) 5. *mzk* hane 6. uskuru, yiv (bir şey üzerindeki ince çizgi) 5. adım (teknolojide iki dişli arasındaki aralık) 7. yatak (silâhta) ~ **ya dehan** onlar hanesi ~ **ya sedan** *mat* yüzler hanesi ~ **ya yekan** birler hanesi
xane (II) *m* yüz, iki yüz demetli ot yığını
xanebelav dağınık hane
xanedan *dîr/nd* 1. hanedan (hükümdar veya devlet büyüğü gibi bir kişiye dayanan soy, büyük aile) 2. *rd* hanedan, soylu, asil, aristokrat (belli ve büyük bir soydan gelen) 3. soylu (iyi tanınmış, köklü bir aileden gelen) 4. *rd* hanedan (eli açık ve konuksever)
xanedanî *m* 1. hanadanlık 2. soyluluk, asillik, asalet 3. aristokrasi (aristokratların yönetimi) 4. aristokrasi (soylular sınıfı)

xanedanîfî *m* aristokratlık
xanedar *bnr* xandar
xanenişin *nd/rd* emekli
xanenişinbûn *m* emekli olma
xanenişin bûn *l/ng* emekli olmak
xanenişinî *m* emeklilik, tekaütlük
xanenişinî bûn *l/ng* emekli olmak, emekliye ayrılmak
xanenişinî kirin *l/gh* emekliye ayırmak (çıkarmak veya çıkartmak)
xaneqe *m* nakşebendî dergahı
xanesaz *nd/nt* konut yapıcısı
xanesazî *m* konut yapımı
xaneyî *rd* 1. haneli, hanelik * **gundê bîst xaneyî** yirmi haneli köy 2. *mat* haneli * **hejmareke du xaneyî** iki haneli sayı
xanezad *rd* asil, soylu (han soyundan olan)
xanezadî *m* asillik, soyluluk (han soyundan olma durumu)
xanê *bnr* xonê
xanê bûn *bnr* xonê bûn
xanê kirin *bnr* xonê kirin
xang (I) *bnr* xweng
xang (II) *rd* 1. ham, olmamış, olgunlaşmamış (yenecek kadar olgun olmayan meyve ve sebze) 2. yeşil (olmamış, ham meyve) * **arûngên xang** yeşil kaysı
xangeh *m* hanlık (hanın egemenliğindeki ülke)
xangî *m* hamlık (meyve ve sebze için)
xangozel *bot/m* yumru köklü bir bitki
xanik (I) *n* 1. ev, evcik 2. hücre (tutukluların kaldığı küçük oda) 3. evlerde meyvelerin saklandığı yer
xanik (II) *m* geniş ağızlı yayvan sepet
xanim 1. hanım (kız ve kadınlara verilen unvan) * **zarino rê ji xanimê re terîf bikin** çocuklar hanıma yolu tarif edin 2. bayan (bayan özel adları yerine kullanılır) * **xanim hûn çi vedixwin?** bayan ne içiyor sunuz? 3. hanım (karı, eş) * **xanima apê min Alî** Ali amcamın hanımı 4. *rd* hanım (kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan) * **jîneke pir xanim** e çok hanım bir kadın 5. hanım (toplumsal durumu, varlığı iyi olan, hizmetinde bulunan kadın) 6. hanım efendi 7. güzel, uyumlu ~ **û xatûn** 1) hanımcık (evine, çocuklarına işine gereği gibi bakan, çevresiyle uyumlu kadın, k:z) 2) hanımcık (böyle bir kadına veya kıza yaraşır davranış olan) ~ **yê komelî** toplu konut ~ **a malan** hanımcık 1) hanımcık (evine, çocuklarına işine gereği gibi bakan, çevresiyle uyumlu kadın, k:z) 2) hanımcık (böyle bir kadına veya kıza yaraşır davranış olan) ~ **a malê** küçük hanım ~ **a mezin** *nd* büyük hanım
xanim efendî *nd* hanımefendi
xanim efendîfî *nd* hanımefendilik
xanimî *m* hanımlık
xanimok *m* 1. hanımcık 2. bayancık

xanimokî *rd/h* hanımcaıkça
xanimreng *m* 1. erguvanî 2. *rd* erguvanî (bu renkten olan şey)
xanimtî *m* 1. hanımlık 2. hanımefendilik
xaniyê komelî *nd* toplu konut, sosyal konut
xaniyê stêrbîniyê *ast/m* gök evi, yıldızlık, yıldız evi, plânetaryum
xanî *n* 1. ev (yanlız bir ailenin oturabileceği biçimde yapılmış yapı) 2. ev, konut (bir kimse-nin veya ailenin içinde yaşadığı konut) 3. dam, toprak damlı ev 4. tandır evi, mutfakta denilir ~ **girtin** ev tutmak ~ **kirê kirin** ev tutmak ~ **mestîne cîran bistîne** ev alma komşu al ~ **qelaptin** dam aktarmak ~ **spî kirin** badana etmek (veya vurmak) ~ **şerbet kirin** badana etmek (veya vurmak) ~ **yekî biçûk û tengalokî** nohut oda, bakla sofa ~ **yê** (an jî **ûrta**) **bav û kalan** baba ocağı (veya yurdu) ~ **yê te bikulmîşe** (an jî **bikeve**) **motik jê nemîne** soyun sopun kususun
xanîber *n* kasır
xanîk *n* 1. ev, evcik 2. kulûbe (alçak gönüllük-le ev anlamında kullanılır)
xanîkok *n* ev, evcik
xanîng *n* ev
xankêş *nd* silâh kılavuzu
xannişin *m* hanlık (hanın yönetimideki ülke veya toprak)
xanordek *m* 1. bir tür ördek 2. *mec* sevgili
xantêl *m* ev telefonu
xanî *m* hanlık
xantol *rd* gevşek, hantal kimse
xanûman *n* 1. ev bark, hanûman 2. inalıkâne 3. *mec* sine, göğüs (kadın için) ~ **gerdenê sine**, göğüs (kadın için)
xanvanî *n* hancı
xanvanîfî *m* hancılık
xanxanî *m* derebeylik
xanxank *m* çizelge, cetvel
xanxerab *m* 1. viran ev 2. yerle bir olma, harabeye dönme 3. nesnenin, mekanın kötü bir durumuna düşmesi
xanxerab kirin */gh* viran etmek
xanxiraw *bnr* xanxerab
xanxwe *n* 1. ev sahibi 2. aile reisi
xap (I) *m* 1. folluk * **xapa mirîşkê** tavuk fol-luğu 2. tavşan, keklik yuvası
xap (II) *m* 1. bir düğüm çeşidi 2. tuzak kurma-da uygulanan ve çekince düğüm haline ge-len bir ip serme biçimi
xap (III) *n* yular
xap (IV) *m* 1. oyun, düzen, hile, tuzak, tonga (entrika, desise) * **bi xap ew birin û kuştin** onu oyuna getirip öldürdüler * **ew di xap te girtin**, tongaya getirip yakaladılar 2. oyun, düzen (güreşte hasmını yenmek için yapılan türlü biçimlerde şartıcı hareket) 3. aldanma, aldanış (**yek**) ~ **kirin** kapana sıkıştır-mak (birini düzenle ele geçirmek) 2) dalgın-

lıgına getirmek 3) (birine) kulâh giydirmek
xapan *m* aldanma, aldanış
xapandin *m* 1. kandırma, kandırış, aldatma, aldatış (beklenmedik bir davranışla yanıltma) 2. kandırma, aldatma (karşısındakinin dikkatsizliğinden, ilgisizliğinden, gereği gi-bi uyanık olmayışından yararlanarak kazanç sağlama) 3. kandırma, aldatma (birine veri-len sözü tutmama) 4. aldatma, yanıltma (bir şeyin görünürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı verme) 5. aldatma (karı veya koca; eşine sadakatsizlik et-me, ihanet etine) 6. aldatma (oyalama, avutma) 7. işletme (şaka ve birtakım yalanlarla sezdirmeden birini kandırma veya onunla eğlenme) 8. boynuzlama (kocasını başka er-kekle aldatma) 9. ayartma, kandırma 10. dolandırma 11. kazık atma, tokatlama (dolan-dırma) 12. kullanma (birinden veya şeyden amacına ulaşmak için yararlanma)
xapandin */gh* 1. kandırmak, aldatmak (beklen-medik bir davranışla yanıltmak) * **ev hevalên ha jî min ew xapandin** bu arkadaşları da ben kandırdım 2. kandırmak, aldatmak (karşısın-dakinin dikkatsizliğinden, ilgisizliğinden, gereği gibi uyanık olmayışından yararlanarak kazanç sağlamak) * **min ew di cinaqê de xapand** ladeste onu aldattım 3. kandırmak, aldatmak (birine verilen sözü tutmamak) * **he-val em xapandin, nehate civanê** arkadaş bi-zî aldattı, toplantiya gelmedi * **gote sibehê ez dê werim û ez xapandim** yarın gelirim diye atlattı 4. aldatmak, yanıltmak (bir şeyin görü-nürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı vermek) * **rengê vê sêvê mi-rov dixapîne** bu elmanın rengi insanı aldatı-yor 5. aldatmak (karı veya koca; eşine sada-katsizlik etmek, ihanet etmek) * **mêrik jina xwe dixapîne** adam karısını aldatıyor 6. aldatmak (oyalamak, avutmak) 7. işletmek (şaka ve birtakım yalanlarla sezdirmeden birini kandırmak veya onunla eğlenmek) 8. boy-nuzlamak (kocasını başka erkekle aldatmak) 9. ayartmak, kandırmak 10. dolandırmak * **têcirê pez ê ku hatibû gund ew xapandi-bûn** köye gelen hayvan tüccarı onları dolan-dırmaştı 11. kazık atmak, tokatlama (dolan-dırma) 12. kullanmak (birinden veya şeyden amacına ulaşmak için yararlanmak)
xapandî *rd* 1. aldatılmış, kandırılmış 2. yanıltılmış 3. işletilmiş 4. dolandırılmış
xapadox *rd* kandırıcı
xapadoxî *m* kandırıcılık
xapanok *rd* kandırıcı
xapexap *h* sinsice yaklaşma
xapik *n* yular
xapîkirin *m* dalga geçme (üzerinde durulması kereken işle ilgilenmeyerek başka işle uğ-raşma)

xapî kirin *l/gh* dalga geçmek (üzerinde durulması kereken işle ilgilenmeyerek başka işle uğraşmak)

xapîn *m* 1. aldanma, aldanış, kanma, kanış 2. aldanma, kanma (bir hileye, bir yalana kanma) 3. yanıma 4. sürçme, yanıma 5. dolandırılma 6. gabin (alış verişte)

xapîn *l/gh* 1. aldanmak, kanmak * **ez bi gotinên te yên şîrîn xapiyam** tatlı sözlerine aldandım * **ez bi gotina wî xapiyam** onun sözüne kandım 2. aldanmak, kanmak (bir hileye, bir yalana kanmak) 3. yanılmak 4. sürçmek, yanılmak 5. dolandırılmak

xapînek *nd/nt* 1. aldatıcı 2. kandırıcı 3. yanıltıcı

xapînekî *mt* 1. aldatıcılık 2. kandırıcılık 3. yanıltıcılık

xapîner *rd* 1. aldatıcı 2. kandırıcı 3. yanıltıcı

xapînok *nd/nt* 1. aldatıcı 2. kandırıcı, kandırıkçı 3. yanıltıcı 4. ayartıcı 5. hilebaz, hileci 6. kazıkçı, tokatçı 7. *m* bubi (tuzağı) ~ê **jînan** kadın avcısı

xapînokî *m* 1. aldatıcılık 2. kandırıcılık, kandırıkçılık 3. yanıltıcılık 4. ayartıcılık 5. hilebazlık, hilecilik 6. kazıkçılık, tokatçılık 7. kandırmaca

xapînokîti *m* 1. aldatıcılık 2. kandırıcılık 3. ayartıcılık

xapînosk *nd/nt* 1. aldatıcı 2. kandırıcı 3. ayartıcı 4. yanıltıcı 5. perdahçı (birini asılsız sözlerle kandıran kimse) 6. numaracı 7. *m* kandırık

xapînoskî *m* 1. aldatıcı 2. kandırıcılık 3. ayartıcılık 4. yanıltıcılık 5. numaracılık 6. *argo* perdahçılık

xapînoskî kirin *l/gh* dalga geçmek (üzerinde durulması kereken işle ilgilenmeyerek başka işle uğraşmak)

xapkirin *m* 1. aldatma, yanıltma (beklenmedik bir davranışla yanıltma) 2. ayartma, kandırma 3. ayarlama, ayartma 4. avlama (tuzağa düşürme, kurnazlıkla kandırma) 5. oyuna getirme

xap kirin *l/gh* 1. aldatmak, yanıltmak (beklenmedik bir davranışla yanıltmak) * **dijmin xap kirin û jî cihê ku qels hiştibû ve êrîş kirinê** düşmanı aldatıp zayıf bıraktığı yerden saldırdılar 2. ayartmak, kandırmak 3. ayarlamak, ayartmak 4. avlamak (tuzağa düşürmek, kurnazlıkla kandırmak) 5. oyuna getirmek

xapkirî *rd* 1. aldatılmış 2. kandırılmış 3. ayartılmış, ayarlanmış 4. avlanmış (tuzağa düşürülmüş, kandırılmış olan) 5. oyuna getirilmiş

xapo *bnr* xapok

xapok *nd/nt* 1. aldatıcı 2. kandırıcı, kandırıkçı 3. yanıltıcı 4. ayartıcı 5. hilebaz, hileci 6. dalavereci

xapokî *m* 1. aldatıcılık 2. kandırıcılık, kandi-

rıcılık 3. yanıltıcılık 4. ayartıcılık 5. hilebazlık, hilecilik 6. dalaverecilik

xaponek *zo/m* çobanaldatan kuşu

xapor *bnr* xapûr

xapûr *rd* 1. harap, yıkkın, viran 2. kullılmayan 3. *m* yıkma, kırıp dökme ~ **bûn** viran olmak

xapurbûn *m* haraplaşma

xapur *bûn* *l/gh* haraplaşmak

xapûrî *m* haraplık

xapûrkar *rd* tahripkâr, yıkıcı

xapûrkarî *m* tahripkârlık, yıkıcılık

xapûrker *bnr* xapûrkar

xapûrkerî *bnr* xapûrkarî

xapûrkirin *m* 1. viran etme 2. yıkma, kırıp dökme, tahrip etme

xapûr kirin *l/gh* 1. viran etmek 2. yıkmak, kırıp dökme, tahrip etmek

xapxap *m* 1. aldatma 2. kandırma

xapxapk *m* takunya

xapxapok (I) *zo/m* çobanaldatan (Caprimulgus europaeus)

xapxapok (II) *nd/rd* 1. aldatıcı 2. kandırıcı 3. dolandırıcı 4. düzenbaz, düzensi

xapxapokî *m* 1. aldatıcılık 2. kandırıcılık 3. dolandırıcılık 4. düzenbazlık, düzensicilik ~ **kirin** dolandırıcılık yapmak

xapxaponek *m* bir oyun adı

xaqan *dir/n* hakan

xar (I) *n* 1. diken 2. *rd* eğri ~ **û xes** çer çöp

xar (II) *m* 1. misket, bilye, zıpzıp * **leyîstika xaran** misket oyunu 2. bir tür bileyi taşı

xar (III) *m* 1. grup, kafiye * **xara siwaran hat** at kafilesi geldi 2. sürü * **xara mihan** koyun sürüsü 3. koşu, koşma, at koşusu ~a **siwaran** süvari kolu

xar (IV) *m* hücum, saldırı ~ **birin** (...) 1) çapmak (akın etmek, koşmak), -e saldırmak 2) koşturmak ~ **birin çekê** silâha yeltenmek ~ **birin tivingê** silâha yeltenmek ~ **dan hesp** at koşturmak

xaran *m* 1. koşu, yarış (at yarışı veya koşusu) 2. eşme (at için, hızlı gitme) ~a **hespan** at yarışları

xarana hespan *sp/nd* at yarışı

xarandin *m* 1. koşturma (at için) 2. yarıştırmak (atları yarıştırmak) 3. eştirme (at hızlı sürme, koşturma) 4. çapma (atı koşturma)

xarandin *l/gh* 1. koşturmak (at için) * **hesp xarand** at koşturdular 2. yarıştırmak (atları yarıştırmak) 3. eştirmek (at hızlı sürmek, koşturmak) 4. çapınak (atı koşturmak)

xarandî *rd* koşturulmuş

xarang *n* fırınlamacı (testi vb. için)

xarani *h* dörtñala

xarat *m* fırınlama (testi için)

xarbûn *m* sünme

xar bûn *l/gh* sünmek

xardan *m* koşturma (at için)

xar dan *l/gh* koşturmak (at için)

xardayî *rd* koşturulmuş
xardayîn *m* koşturma (at için)
xarder *nd/nt* koşucu
xarderî *m* koşuculuk
xardirop *bnr* gardirop
xardos *m* testere
xare (I) *m* misket, bilye
xare (II) *m* hare
xarek *m* saldırı, hücum
xaret *m* 1. gayret 2. haysiyet, namus ~ **û xîret** haysiyet ve namus ~ **û xîret jê re kirin pereyek** (birinin) onurunu beş paralık etmek ~ **û xîret kirin pereyek** şeref namusu ayaklar altına almak
xaric *h* hariç * **ew xaric**, **em dê tev bimînin o** hariç hepimiz kalacağız
xariciye *m* 1. hariciye, dışişleri (devlet yönetiminde dış işleri) 2. hariciye (ameliyatı veya tedaviyi gerektiren hastalıklarla ilgilenen hekimlik kolu) 3. hariciye (hastanelerde bu hastalıklarla ilgilenen bölüm)
xaricî *rd* 1. haricî, dışsal 2. hariç, yabancı ülke * **şekir ji xaricî dihat** şeker hariçten gelirdi
xarik (I) *m* yumuşak bir tür zımpara taşı
xarik (II) *m* gülle, zıpzıp
xarin *bnr* xwarin
xarî *m* diken
xarîk *m* kıldan yapılan bir tür ayakkabı
xarîn *m* 1. koşma (at koşına) 2. eşme (at hızlı gitme)
xarîn *l/gh* 1. koşmak (at koşturmak) 2. eşmek (at hızlı gitmek) * **hesp dixare** at eşiyor
xarîkulade *rd* 1. harikulâde, olağan üstü 2. *b* harikulâde, çok güzel
xarîz *m* unun yağda kavrulmasıyla yapılan bir aş
xarkirin *m* yıkma, yıkış
xar kirin *l/gh* yıkmak
xarore *m* kalabalık
xarşik *m* Ermeni kadın
xarûf *m* 1. çanak 2. kulplu tas 3. topraktan ge-niş ağızlı su kabı
xarûfiroş *nd/nt* çanakçı (satan kimse)
xarûfiroşî *m* çanakçılık
xarûfkî *rd* çanaksı
xarûk *m* 1. tabanı kıldan ve ketenden, iç yüzü kıldan ayakkabı 2. iş ayakkabısı
xarûker *nd/nt* çanakçı (imal eden kimse)
xarûkerî *m* çanakçılık
xarûxudir *rd* çarpık çurpuk, eciş bücüş
xarûz *m* bandırma (ipe geçirilmiş ceviz içi)
xarxarik *m* ördek (Anas)
xarxarok (I) *m* ovmaç (ovmaç yemeği)
xarxarok (II) *m* bilye, zıpzıp
xarxarokî *rd* zıpzıpsı
xarzî *bnr* xwarzê
xas (I) *rd* 1. mahsus, özgü 2. has, saf (katışık-sız) 3. has (iyi nitelikleri kendisinde toplamış kimse)

xas (II) *dîr/m* has (Osmanlılar döneminde bin akçeyi geçen dirlik)
xas (III) *bot/m* marul
xasar *bnr* xesar
xasbexçe *n* hasbahçe
xase (I) *n* 1. patiska 2. *rd* patiska (patiskadan yapılmış şey)
xase (II) *m* çok ince delikli albur
xase (III) *m* karakter, seciye
xasedar *rd* karakterli
xasekanî *bj/m* sarılık (hastalığı)
xasfiroş *nd/nt* marulcu (satar kimse)
xasiyet *m* hasiyet, özgünlük
xasî *rd* hadim
xasî (II) *bnr* xwesî
xasîl *m* hasıl
xasîfî *m* haslık
xaslet *n* haslet, huy
xasma *h* özellikle
xasmatî *m* özellik
xastin *bnr* xwestin
xasûk *rd* 1. kurnaz 2. kaçır sar 3. *mec* sinsi
xasûkane *h* 1. kurnazca 2. ustaca, kurnazlıkla
xasûkbûn *m* kurnazlaşma
xasûk bûn *l/gh* kurnazlaşmak
xasûkbûyîn *m* kurnazlaşış
xasûkî *rd* 1. kurnazca 2. *m* kurnazlık ~ **dî çavên (yekî) de kifş bûn** gözleri velfecri o-kumak
xasûkî kirin *l/gh* kaçışmak
xasûkî *m* kurnazlık
xasûktî *m* kurnazlık
xasxemis *nd* has giyecek
xaş (I) *h* çabuk
xaş (II) *bnr* xweş
xaşak *m* çer çöp
xaşandîn *m* 1. kaynar hale getirme 2. haşlama (suda kaynatarak pişirme)
xaşandin *l/gh* 1. kaynar hale getirmek 2. haş-lamak (suda kaynatarak pişirmek)
xaşandî *rd* 1. kaynar 2. haşlanmış olan 3. haş-la-ma, suda pişmiş * **goştê xaşandî** haşlama et
xaşey ant/m 1. zar * **xaşeya ser hûr** işkembe-nin üstündeki zar 2. *biy* morul 3. *zo* kapsül 4. duvak (bazı bebeklerin doğduğu zaman başlarını çevreleyen zar) 5. gömlek (me-meli hayvanlarda bağırsakları dıştan saran zar) 6. köreşe ~ **ya piş ant** ak ciger damarı zarı ~ **yên mêtî ant** beyin zarları
xaşedar *zo/rd* kapsüllü
xaşegirtin *m* buz bağlama
xaşey girtin *l/gh* buz bağlamak
xaşegirtî *rd* buz bağlanmış olan
**xaşekî ant/rd zarı
xaşelino *rd* obur
xaşeya duyem *bot* ikinci zar
xaşeya ewr *bj/nd* katarakt
xaşeya mêtî ant/nd beyin zarı
xaşeya tenik *nd* ince zar**

xaşêl *m* öğütülmüş buğday dan yapılan ve üzerine yağ dökülen yemek
xaşîk (I) *bot/m* bir darı türü
xaşîk (II) *ant/m* 1. kesecik 2. zar * **xaşîkê** *hêkê* yumurta zarı
xaşîl *m* ince bulgur, kurut ayrıntı ve yağ ile yapılan bir tür yemek
xaşî *n* harar
xaşîl (I) *bot/m* sütleğen (Euphorbia)
xaşîl (II) *m* lâpa
xaşîle *biy/n* çeper, zar
xaşîle *m* hasil
xaşîn *m* kayanamak üzere olma
xaşîn *l/gh* kayanamak üzere olmak
xaşker *rd* obur
xaşkerbûn *m* oburlaşına
xaşker bûn *l/gh* oburlaşmak
xaşkerbûyîn *m* oburlaşma
xaşkerî *m* oburluk
xaşlop *rd* abur cuburcu
xaşlopî *m* abur cuburculuk
xaşomaşo *m* duymamazlıktan gelme
xaşomaşobûn *m* duymamazlıktan gelme
xaşomaşo bûn *l/gh* duymamazlıktan gelmek
xaşrûg *m* doğum sancısı * **birû û xaşrûg tîn** *bizinê* keçiyi doğum sancısı tutuyor
xaşxaş *bot/m* haşhaş (Papaversomniferum)
xaşxaşîk *bot/m* haşhaş (Papaversomniferum)
xaşxaşk *bot/m* bir tür ot
xatem *m* hatem (mühür, üstünde yazı olan, mühür gibi kullanılan yüzük)
xatînî *m* ödev
xatir (I) *n* 1. hatir (gönül, kalp) * **zinhar, xatirê wî neşîkênî** sakın onun hatırını kırma 2. hatir (birine karşı duyulan sevgi, saygı) * **seba xatirê we min ev kar kir hatiriniz için bu işi yaptım ~ nedan (yekî) 1** (birinin) hatırını kırmak 2) yüzüne bakmamak, ilgilenmemek ~ **nezanîn** hatir gönül bilmecek (saymamak veya tanımamak) ~ **û qîmet** kadir kıymet ~ **û qîmet dan (yekî)** (birine) değer vermek ~ **ê cîraniyê** komşu hatırı ~ **ê der û cîraniyê** komşu hatırı ~ **ê (yekî) girtin** (birinin) hatırını saymak ~ **ê goran** ölmüşlerin hatırı ~ **ê (yekî) nehiştin** (birinin) hatırından çıkmamak ~ **ê (yekî) neşîkandin** (birinin) hatırından çıkmamak ~ **ê (yekî) şîkandin** (birinin) hatırını kırmak ~ **ê xatiran 1** hatırı sayılır 2) hatir için, hatir belâsı ~ **ê Xwedê** Allah aşkına
xatir (II) *n* veda ~ **xwestin 1**) veda etmek, vedalaşmak 2) Hakkın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek) ~ **ê xwe jê xwestin** (biriyle) vedalaşmak ~ **ê xwe xwestin** veda etmek
xatira *m* 1. hatıra, anı 2. hatıra, yadigar
xatirat *m* 1. hatırat, anılar 2. andaç
xatircem *rd* müsterih
xatirdîtin *m* yakınlık görme

xatir dîtin *l/gh* yakınlık görmek
xatirgîr *rd* saygılı, hatırşinas
xatirgîrî *m* saygı, hatırşinaslık
xatirnas *rd* hatırşinas, saygılı
xatirnasî *m* hatırşinaslık, saygı
xatirnezan *rd* değerbilmez
xatirnezanî *m* değerbilmezlik
xatirşinas *rd* hatırşinas, saygılı
xatirxwaz *rd* veda eden
xatirxwazî *m* veda
xatirxwestin *m* veda, vedalaşma
xatir xwestin *l/gh* vedalaşmak
xatirzan *rd* değerbilir
xatirzanî *m* değerbilirlik
xatîyê *b* teyze (anne yaşıtı kadınlara söylenen seslenme sözü)
xatî *m* teyze
xatîb *n* hatip
xatîbî *m* hatiplik
xatîk *m* teyze, teyzecik
xatîkê *b* teyze (anne yaşıtı kadınlara söylenen seslenme sözü)
xatocût *m* sekerek oynanan bir çocuk oyunu
xatûn 1. hatun, kadın 2. hatun, hanım (kız ve kadınlara verilen unvan) * **zarino rê jî xatûnê re terîf bikin** çocuklar hanıma yolu tarif edin 3. hatun (karı, eş, zevce) * **xatûna apê min** Ali Ali amcamın hanımı * **ev xatûna min** e bu benim hatunum olur 4. hanım (unvan olarak) 5. bayan (bayan özel adları yerine kullanılır) 6. *dîr* hatun (yüksek makamdaki kadınlara ve bey, han vb. eşlerine verilen unvan) 7. *rd* hatun (kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan) * **jîneke pîr xanîm û xatûn** e çok hanım bir kadın 8. hatun (toplumsal durumu, varlığı iyi olan, hizmetinde bulunan kadın) ~ **a malan 1** hanımcık (evine, çocuklarına işine gereği gibi bakan, çevresiyle uyumlu kadın, kız) 2) hanımcık (böyle bir kadına veya kıza yaraşır davranışı olan)
xatûna mezin *nd* büyük hanım
xatûnik *bot/m* bir tür ot
xatûnok (I) *bot/m* bir tür yaban armudu
xatûnok (II) *m* 1. hatun 2. hanımcık, bayancık
xatûnokî *rd/h* hanımcıkça
xatûnxa *m* hanım efendi
xav *rd* 1. çiğ (pişmemiş veya az pişmiş) * **goştê xav** çiğ et 2. çiğ (renk, için; gözü rahatsız eden, göze batan) * **rengê xav** çiğ ren 3. donuk, cansız göz 4. *meç* çiğ (yersiz ve yakışsız) * **gotîneke xav** çiğ bir söz 5. dişi (yumuşak, kolay işlenen maden) * **hesinê xav** dişi demir 5. taze * **şîrê xav** taze süt 6. kaba, inceliksiz ~ **û kelî** tatsız tuzsuz
xavbûn *m* 1. çiğleşme 2. çiğleşme (renk için) 3. tavlama
xav bûn *l/gh* 1. çiğleşmek 2. çiğleşmek (renk için) 3. tavlama

xavbûyîn *m* 1. çiğleşiş 2. çiğleşiş (renk için) 3. tavlamaş

xavendan *m* yarma

xavik (I) *n* 1. kaymak (sütün ve yoğurdun yüzeyinde zar durumunda toplanan yağlı katman) 2. kaymak (yağmur ve selden sonra toprağın üzerinde kalan özlü tabaka) 3. *mec* kaymak (bir şeyin en iyi ve seçkin bölümü) ~*yê* (tişteki) *ji xwe re birin* (an *ji hilanîn*) (bir şeyin) kaymağını almak

xavik (II) *ant/m* 1. zar 2. zar (ince perde veya örtü)

xavik(III) *m* süzülen herhangi bir şeyin artığı

xavik (IV) *m* 1. tülbent (kadın baş örtüsü) 2. kıvrak (ince tülbent)

xavikfiroş *nd/nt* tülbentçi (satan kimse)

xavikgirtin *m* kaymak bağlama (veya tutma)

xavik girtin *l/gh* kaymak bağlamak (veya tutmak)

xavikî *ant/rd* zarsı

xavikkirin *m* peçeceleme

xavik kirin *l/gh* peçeceleme

xavikkirî *rd* peçeli

xavil *m* tülbent

xavir *bot/m* halk hekimliğinde kökü basur hastalığında kullanılan bir bitki

xavişte *bnr* xawiste

xavî *m* çiglik

xavîset *m* haslet, huy

xavîfî *m* çiglik

xavkirin *m* 1. çiğleştirme 2. tavlama

xav kirin *l/gh* 1. çiğleştirmek 2. tavlamak

xavîlêcan *bot/m* havlıcan (Galanga officinalis)

xavnero *bnr* xewneroşk

xavûcav *m* dokuma (tezgahta dokunarak elde edilen kumaş)

xaw *m* çağ, vakit

xawe *m* çiftçilerden alınmış bir çeşit vergi

xawer *m* doğu, şark

xawik *bot/m* bir tür ot

xawişte *m* izdiham

xawiz *rd* ham (yerecek kadar olgun olmayan meyve ve sebze)

xawizî *m* hamlık (meyve ve sebze için)

xawî *rd* boş

xawîs *bnr* xayîs

xawuz *rd* boş

xax (I) *n* olgunlaşma * *hê nehatiye xaxê xwarinê* yeine çağına gelmemiş

xax (II) *n* 1. hoş karşılanmayan edim * *xaxên giran* ağır edimler 2. halt (uygunsuz söz söyleme veya iş yapma) 3. halt (uygun olmayan, beğenilmeyen şey) 4. dezgah, düzen 5. olay, belâ * *serê wî kete xax û bendê giran* başı derde girdi ~ *cirid* (kadın için) belânın alası ~ *kirin* 1) hoş karşılanmayan edimde bulunmak 2) halt etmek 3. *argo* naz etmek ~ *tê de kirin* herkese rezil etmek, bin pişman etmek ~ *û bend* olay, belâ ~ *û*

bendên giran büyük belâ ~ *û lelek* ilginç ve sıradışı edimler ~ *û lelek anîn serê* (yekî) (birini) yaptıklarından dolayı rezil edip pişman hale getirmek ~ *û lek tê de çêkirin* herkese rezil etmek, bin pişman etmek ~ *û pax* olay, belâ ~ *û paxê giran* büyük belâ

xaxam *ol/n* haham

xaxamî *m* hahamlık

xaxamtî *m* hahamlık

xaxamxane *m* hahamhane

xaxcîrîn *bnr* xaxgerîn

xaxger *rd* kötülükçü, şerir

xaxgerî *m* kötülükçülük

xaxî *m* rezalet

xaxkirin *m* rezalet çıkarma

xax kirin *l/gh* rezalet çıkarmak

xaxreş *rd* bedhah, kötü emelli

xaxreşî *m* bedhahlık

xaxûte *rd* yıkık dökük

xayandin *m* 1. çekme 2. sürdürme

xayandin *l/gh* 1. çekmek 2. sürdürmek

xaye *m* gaye, erek

xayedar *rd* gayeli, amaçlı

xayedarî *m* amaçlılık

xaying *bnr* xweh

xayîs *bnr* xayîs

xayîz *bnr* xayîs

xayî *bnr* xweyî

xayî kirin *bnr* xweyî kirin

xayîle *m* gaile (sıkıntı, dert, üzüntü)

xayîn *nd/rd* 1. hain (hiyanet eden) 2. hain (zarar vermekten, üzmetten veya kötülük yapmaktan hoşlanan kimse) 3. hain (kötü bir niyet taşıyan) 4. *mec* hain (hayırsız, bazen siyemli bir seslenme olarak kullanılıyor) * *xayîno, ma em bi hev re wisa peyivibûn?* xain, biz seninle böylemi konuşmuştuk? ~ ~ hain hain

xayînane *h* haince

xayînbûn *m* hainleşme

xayîn bûn *l/gh* hainleşmek

xayînbûyîn *m* hainleşiş

xayîngerîn *m* ihanet etme, hainlik yapma

xayîn gerîn *l/gh* ihanet etmek, hainlik yapmak

xayînî *m* hainlik ~ *kirin* ihanet etmek, hainlik yapmak

xayînkî *h* haince

xayîntî *m* hainlik, hiyanet ~ *kirin* hainlik etmek

xayîs *rd* 1. esrik (herhangi bir sebepten dolayı kendinden geçmiş, gayş olmuş) 2. dalgın (kendinden geçmiş) * *nexweş xayîs e* hasta dalgın 3. (bayılmış, kendinden geçmiş) ~ ~ dalgın dalgın

xayîsbûn *m* 1. esrime, gayş olma, kendinden geçme 2. dalgınlık 3. baygınlık

xayîs bûn *l/gh* 1. esrimek, gayş olmak, kendinden geçmek 2. dalgınlık 3. baygınlık

xayîsbûyîn *m* 1. esriyiş, gayş oluş, kendinden geçiş 2. dalgınlığına 3. baygınlaşış
xayîsî *m* 1. esriklik, gayşlık 2. dalgınlık 2. baygınlık
xayîsker *rd* esriten, gayş eden
xayîsketin *m* 1. esrime, gayş olma, kendinden geçme 2. baygınlaşma 3. dalma (hasta kendini bilmez duruma gelme)
xayîs ketin *l/gh* 1. esrimek, gayş olmak, kendinden geçmek 2. baygınlaşmak 3. dalmak (hasta kendini bilmez duruma gelmek)
xayîskî *rd/h* dalgınca
xayîsxistin *m* esritme
xayîs xistin *l/gh* esritmek
xays *bnr* xayîs
xays bûn *bnr* xayîs bûn
xays ketin *bnr* xayîs ketin
xaz (I) *bnr* gaz
xaz (II) *m* sarp dağ geçidi
xaz (III) *m* 1. çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) 2. *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) 3. hat, sınır 4. çember ~a **xwedê** Allah aşkına * **tu bi xaza Xwedê bikî** Allah aşkına, allahımı seversen
xaze *m* mecaz
xazedar *rd* mecazlı
xazeyane *h* mecazen
xazeyî *rd* mecazî
xazê *bnr* xwarzê
xazgînî *bnr* xwezgînî
xazik *m* 1. çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) * **xazik kişandin** ser **kaxiz** kâğıda çizgi çizmek 2. *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) ~ **kirin** çizgi çizmek
xazil *bnr* xwezil
xazirî *m* bir desen adı
xazî (I) *n* bir tür takı
xazî (II) *bnr* xwezî
xazî (III) *m* iç geçme, iç baygınlık
xazî (IV) *n* ketenden ucuz kumaş
xazî (V) *nd/rd* 1. gazi (İslâmlıkta düşmanla savaşmış veya savaşan kimse) 2. gazi (düşmanı yenen komutanlara veya şehirlere devlet tarafından verilen onur unvanı) 3. gazi (savaşta sağ ve zafer kazanmış olarak dönen kimse) ~yê **seqet** malûl gazi
xazilok çember
xazîfî *m* gazilik
xazkêş *m* cetvel
xaznak *rd* kurnaz
xaznûk *rd* 1. kurnaz 2. kaytarıcı
xazox *bnr* qazox
xazrin *bot/m* akbaldır
xazrîg *bot/m* bir tür bitki
xazûl *m* kirmen
Xe kîm Xe (Ksenon'un kısaltması)
xebar *bnr* toz û xebar
xebat *m* 1. çalışma * **min ji vê xebata wê ya**

li ser zimên hez kir bu dil üzerindeki çalışmasını sevdim 2. işçilik (işçi emeği, yapılış, niteliği) * **xebateke giran tê de heye** bunda çok işçilik var 3. iş * **ez li xebatê digirim** iş arıyorum ~a **bi nanoziko ji betaliyê çêtir e** boş gezmekten bedeva çalışmak yeğdir ~a **destê (yekî) bûn** (birisinin) kendi emeği olmak * **min bi xebata destê xwe ev kirîne** ben kendi emeğimle bunları satın almışım ~a **hevbeş ortak çalışma ~a komikî 1)** grup çalışması 2) **ped** küme çalışması ~a **komî** grup çalışması ~a **qadî** (an jî **meydanî**) alan çalışması ~a **serbest** serbest çalışma ~ên **ji bo melekeyan** zihin jimnastiği

xebatbar *rd* işler

xebatbarî *m* işlerlik

xebatberdan *m* iş bırakma, grev

xebat berdan *l/gh* iş bırakmak

xebatgeh *m* 1. atölye, işlik 2. büro

xebatger *bnr* xebatker

xebathez *rd* çalışkan, çalışıcı, çalışmayı seven

xebathezî *m* çalışkanlık, çalışıcılık

xebatkar *nd/nt* 1. çalışıcı, emekçi 2. çalışkan 3. gayretkes ~ê **birojanî** gündelikli ~ê **rojanî** gündelikçi

xebatkarbûn *m* proleterleşme

xebatkarbûyîn *m* proleterleşme

xebatkarî *m* 1. çalışıcılık, emekçilik 2. çalışkanlık 3. gayretkeslik ~ya **rojanî** gündelikçilik

xebatker *nd/nt* 1. çalışıcı, emekçi, icraatçı 2. çalışkan 3. gayretkes

xebatkerî *m* 1. çalışıcılık, emekçilik, icraatçılık 2. çalışkanlık 3. gayretkeslik

xebatkirin *m* çalışma yapma, çalışma

xebat kirin *l/gh* çalışma yapmak, çalışmak

xebatkiroş *bnr* xebatker

xebatxane *m* atölye, işlik

xeber (I) *m* küfür, sövğu ~ **gotin** küfretmek * **jê re xeber gotin** ona küfretti ~ên **(yekî) kirin** (birine) küfür etmek

xeber (II) *m* 1. söz, kavi, lâf, lâkırdı * **tu çi ma bi xebere min nakî?** niye lâfımı dinlemiyorsun? 2. haber, bilgi (bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık) * **xebere şagirt ji tiştêkî nîn e** çırağın bir şeyden haberi yok 3. haber (iletişim veya yayım organlarıyla verilen bilgi) * **ji televizyonê guhdarî li xeberên cihanê kirin** televizyondan dünya haberlerini izledi 4. söz, lâf ~ **dan** haber vermek ~ **dan (yekî)** (birine) haber vermek ~ **jê derneketin** haber çıkmamak ~ **gihandin (yekî)** 1) (birine) haber uçurmak 2) (birine) haber vermek 3) (birine) haber yetiştirmek (veya ulaştırmak) ~ **girtin** haber almak ~ **hi-nartin** 1) haber geçmek (teleks, telefon vb. ile yazışma iletimi yapmak) 2) haber göndermek ~ **jê girtin** -den haber almak ~ **jê hîlanin** (birinden veya bir şeyden) haber al-

mak, bilgi edinmek ~ **jê nehatin** (an jî **derneketin**) haber çıkmamak ~ **jê stendin** 1) -den haber almak 2) söz almak (kız ailesinden olumlu cevap almak) * **pêşî em ji bavê keçikê xeberekê bistûnîn** kızın babasından önce söz alalım ~ **neda, ku xeber da gotîna (wî) li cih bû** bir söyledi pir söyledi ~ **pê xistin** haber vermek, haberdar etmek, bilgilendirmek ~ **rê kirin** haber salmak (veya yollamak) ~ **stendin** haber almak ~ **şandin** 1) haber geçmek (teleks, telefon vb. ile yazışma iletimi yapmak) 2) haber göndermek ~ **verê kirin** haber salmak (veya yollamak) ~ **xeberê fîne lâf lîfî açar** ~a **bêbînî** asılsız lâf ~a **cemidî** kara haber ~a **(yekî) jê çêbûn** (bir şeyden) haberi olmak ~a **(yekî) jê** (an jî **pê) hebûn** bir şeyden haberi olmak ~a **malê û bajêr li hev nenihêrtin** evdeki pazar (veya hesap) çarşıya uymamak ~a **ne ji xêrê refatî li hev digere** kara (veya kötü) haber tez duyulur ~a **nexêrê** kara haber ~a **nexêrê zû belav dibe** kara haber tez duyulur ~a **ne xweş zû belav dibe** acı haber tez ulaşır ~a **(yekî) pê hebûn** -den haberi olmak, -den haberdar olmak ~a **(yekî) pê xistin** haberdar etmek, haber vermek ~a **sar** kara haber ~a **sar a cemidî** kara haber ~a **sar zû belav dibe** kara haber tez duyulur ~a **sar û cemidî jê re hatin** gözlerinde şimşek (veya şimşekler) çıkmak (özücü bir haberle sarsılmak) ~a (...) **stendin** bilgi edinmek * **mîn xebere hatîna te girt** geldiğini haber aldım ~a **te ye haklîsîn!** ~a **xêrê** 1) iyi haber, sevindirici haber, müjde, beşaret 2) müjdeli, muştulu ~a **vala dikeve qula dîwaran** boş lâf tesirsiz kalır ~a **xwe kirin yek** söz birliğine varmak ~**eke tehl bi barek hingiv re nayê xwarin** acı bir söz onca tatlı sözü bile unuttu ~**ên ne baş pis lākirdî** (veya söz) ~**ên pîs pis lākirdî** (veya söz) ~**ên xerab mîna tîran** in acı sözler ok gibidirler

xeberbazî *wj/m* cinas

xeberbezîn *rd* dedikoducu, haber yayan

xeberbezîni *m* dedikoduculuk

xeberbêj *nd/hu* 1. konuşmacı 2. habercî, ulak

xeberbêjî *m* 1. konuşmacılık 2. habercilik, ulaklık

xeberdan *m* 1. konuşma 2. konuşma (söylev verme, konuşma yapma, (dinleyicilere bilim, sanat, edebiyat gibi bir konuda bilgi vermek için yapılan konuşma) 3. konuşma (konuşma dili olarak kullanma) 4. konuşma (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatma) 5. konuşma (ilişki kurma veya ilişkiyi sürdürme) 6. konuşma (belli bir biçimde söyleme) 7. *mec* konuşma (şık ve zarif görünme) 8. sohbet 9. lâf, söz * **der barê vê yekê xebardan ne heqê me ye** bu konuda söz bize düşmüyor ~ **anîn rûyê xwe** kendi-

ne lâf getirmek ~ **çêbûn** konuşma olmak, konuşulmak ~ **hatin rûyê (yekî)** (birine) söz gelmek, söz (veya lâf) işitmek, lâf yemek ~ **jê hatin stendin** (biri) konuşmaktan kesilmek ~ **jê re nîn e!** (an jî **tune!**) söz yok! ~ **jê vebûn** -den söz açılmak ~ **kirin** konuşma yapmak ~ **li hev gerandin** lâf taşımak ~ **li ser serê çêbûn** lâf olmak ~ **mayê serê** söz götürmez ~ **pê de kirin** konfersans çekmek ~ **pê neketin** 1) konuşmaktan kesilmek 2) söz (birine) söz (veya lâf) düşmemek ~ **û gotinên (yekî) xweş in** sözü sohbeti yerinde ~ **xebardanê zêde dike** lâf lîfî açar ~a **destpêkê** (an jî **destpêkirinê**) açış konuşması, başlama konuşması ~a **(wî) di beriya (wî) de ye** içinden (veya içten) pazarlıklı ~a **vekirinê** açış konuşması ~a **xwe dirêj kirin** 1) konuşmasını uzatmak 2) sözü uzatmak ~a **xwe qedandin** söze son vermek ~a **xwe ser û binê hev kirin** sözü dağıtmak ~a **zehf bêvir, malê zehf bêheramî çênabe** fazla lâf yalansız, çok mal da haramsız olmaz ~**ên (yekî) xweş in** (biri) söz ehli

xeber dan *l/gh* 1. konuşmak * **zarok hîna xeber nade** çocuk daha konuşmıyor 2. konuşmak (söylev vermek, konuşma yapmak) * **ez dê vê heftiyê di civînê de xeber bidim** bu hafta toplantıda konuşacağım 3. konuşmak (konuşma dili olarak kullanmak) * **zimanê Kurdî xweş xeber dike** Kürtçeyi güzel konuşuyor 4. konuşmak (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatmak) * **mirovên lal bi îşaretan bi hev re xeber dikan** dilsizler işaretlerle birbirleriyle konuşuyorlar 5. konuşmak (ilişki kurmak veya ilişkiyi sürdürmek) * **em bi kesên li qata jêre re xeber didin** alt kattakilerle konuşuyoruz 6. konuşmak (belli bir biçimde söylemek) * **di qirika xwe de xeber dide** genizden konuşuyor 7. *mec* konuşmak (şık ve zarif görünmek) * **sola wî xeber dide** ayakkaşı konuşuyor

xebardanhez *rd* konuşkan

xebardanhezî *m* konuşkanlık

xebarder *nd/hu* 1. habercî, ulak 2. *rd* haberdar

~ **bûn** haberdar olmak ~ **kirin** haber etmek

xebardarbûn *m* haberdar olma

xebarder bûn *l/gh* haberdar olmak

xebardarî *m* habercilik, ulaklık

xebardarkirin *m* haberdar etme

xebarder kirin *l/gh* haberdar etmek

xebardarkirî *rd* haberli * **ku em jê xebarder kirîbûna me dê xwe amade bikira** haberli olsaydık hazırlanırdık

xeberdayî *rd* konuşmuş olan

xeberdayîn *m* 1. konuşma 2. konuşma (söylev verme, konuşma yapma) 3. konuşma (konuşma dili olarak kullanma) 4. konuşma (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak

anlatma) 5. konuşma (ilişki kurma veya ilişkiyi sürdürme) 6. konuşma (belli bir biçimde söyleme) 7. *mec* konuşma (şık ve zarif görünüme)

xeberdizok *argo/nd* casus

xeberdizokî *argo/m* casusluk

xeberdok *nd/nt* haberci, ulak

xeberdokî *m* habercilik, ulaklık

xeberdox *nd/nt* 1. sözcü 2. haberci, ulak

xeberdoxî *m* 1. sözcülük 2. habercilik, ulaklık

xebergerin *nd/nt* dedikoducu, lâf taşıyıcısı

xebergerinî *m* dedikoduculuk, lâf taşıyıcılığı

xeberguhêz *nd/nt* 1. lâf taşıyıcı, boşboğaz (saklaması gereken şeyleri söyleyiveren, sır saklamayan) 2. muhbir, haberci

xeberguhêzî *m* 1. lâf taşıyıcılığı, boşboğazlık 2. muhbirlik ~ **kirin** boşboğazlık etmek

xeberî *m* habercilik

xebername *m* 1. belleten 2. sözlük, lügat

xebernedan *m* 1. konuşmama 2. sessiz kalma, sükut ~ **ji qebûlkirinê tê** sessiz kalmak onaylamaktır, sükut ikrardan gelir

xeberok (I) *m* 1. lâf, söz 2. hikaye, mesel

xeberok (II) *nd/nt* küfürbaz

xeberokî *nd/nt* küfürbazlık

xeberoşk *m* 1. masal 2. *mec* masal (boş ve yalan söz) ~ **gotin** hikâye anlatmak * **ji me re**

xeberoşk gotin em li urzê wî ketin bize hikâye anlatmaya başladı onu tersledik

xeberoşkbêj *nd/nt* masalcı (masal anlatan)

xeberoşkbêjî *m* masalcılık

xeberoşkî *rd* masalımsı

xeberxweş *rd* hoşsohbet, tatlı sözlü

xeberxweşî *m* hoşsohbetlik, tatlı sözlülük

xebis *m* cevizli helva

xebitandin *m* 1. çalıştırma 2. çalıştırma, işletme, işletiş (işlemesini sağlama) 3. çalıştırma, kullanma (bir hizmette bulundurma) 4. kullanma (araç veya alet işletme, yönetme)

xebitandin *l/gh* 1. çalıştırmak 2. çalıştırmak, işletmek (işlemesini sağlamak) * **makîne**

xebitandin makineyi işletmek * **ez vê kargehê dixebitînim** bu işyerini ben işletiyorum 3. çalıştırmak, kullanmak (bir hizmette bulundurma) * **diya xwe wekî koleyan dixebitînin** analarını esir gibi kullanıyorlar 4. kullanmak (araç veya alet işletmek, yönetmek) * **makîne xweş dixebitîne** makinayı güzel kullanıyor

xebitandî *rd* 1. çalıştırılmış 2. çalıştırılmış, kullanılmış, mustaamel

xebitîn *m* 1. çalışma (bir şeyi oluşturma veya ortaya çıkarma için emek verme) 2. çalışma (iş veya görevi olma) 3. çalışma (iş üzerinde bulunma) 4. çalışma (makine veya aletler için, işe yarar veya işler durumda olma) 5. çalışma (bir işi yapma, gerçekleştirmek için çaba harcama) 6. çalışma (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek verme) 7. çalış-

ma, işleme (durağan durumdan hareketli duruma geçme) 8. çalışma, işleme, işleyiş (iyi çalışma, müşterisi bol olma) 9. işleme (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirme) 10. çalışma, didinme

xebitîn *l/gh* 1. çalışmak (bir şeyi oluşturmaya veya ortaya çıkarmaya için emek vermek) * **ez ji bo vê berhemê sê salan xebitîm** bu eser için üç yıl çalıştım 2. çalışmak (iş veya görevi olmak) * **heval di fabrikayê de dixebite** arkadaş fabrikada çalışıyor 3. çalışmak (iş üzerinde bulunmak) * **ez dizanîm ku ew li daîreyeke fermî wekî wergêr û bi rojane dixebite** onun resmi bir dairede mütercim olarak yevmiye ile çalıştığını biliyorum 4. çalışmak (makine veya aletler için, işe yarar veya işler durumda olmak) * **plan-ye dixebite?** planya çalışıyor mu? 5. çalışmak (bir işi yapmak, gerçekleştirmek için çaba harcamak) * **pir lê xebitî ku mar bi-kuje** yılanı öldürmek için çok çalıştı 6. çalışmak (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek vermek) * **zarok li dera xwe dixebite** çocuk dersine çalışıyor 7. çalışmak, işlemek (durağan durumdan hareketli duruma geçmek) 8. çalışmak, işlemek (iyi çalışmak, müşterisi bol olmak) * **dukan xweş dixebite** dükkan iyi işliyor 9. işlemek (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirmek) 10. çalışmak, didinmek

xebitîner *nd/nd* 1. çalıştırıcı, belletici 2. işletmeci

xebitînerî *m* 1. çalıştırıcılık 2. işletmecilik

xebînet *b* yazık

xebîs (I) *m* çörek türünde bir tatlı

xebîs *rd* 1. habis, kötü, alçak 2. habis, kötücül (bazı hastalıklar veya urlar için) * **taya xebîs** habis sıtma

xebîsî *m* habislik

xebr *bnr* toz û xebr

xebs *m* Allah tarafından celandırarak kılık değiştirilmesini sağlama ~ **pê de hatin** Allah tarafından cezalandırılıp dönüşmek * **legleg meriv bûyê xebîs pê de hatiye** leyale insanmış Allah tarafından leyale dönüşmüş

xebtbar *rd* çalışan, işleyen * **erebeya ku bi benzinê xebtbar e** benzinle çalışan araba

xebtûkoş *m* 1. didinme, mücadele 2. uğraş

xebtûkoşî *m* 1. didinme, mücadele etme 2. uğraşma

xebtûkoşîkirin *l/gh* 1. didinmek, mücadele etmek 2. uğraşmak

xebtûkoşîkirin *m* 1. didinme 2. uğraşma

xebtûkoşîkirin *l/gh* 1. didinmek 2. uğraşmak

xebxeb *m* 1. gerdan (şişmanlarda çene altındaki tombulluk) 2. küpe (bazı hayvanların boynlarının iki yanında sarkan deri uzantıları) * **xebxebên dik** horozun küpeleri

xebxebk *bnr* xebxeb

xecil *m* utanma, çekinme
xecilkirin *m* utanma, çekinme
xecil kirin *l/gh* utanmak, çekinmek
xecicok *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
xexecok (I) *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
xexecok (II) *zo/m* kurlangıç (Hirundo)
xedar rd 1. gaddar (zalim, kıyıcı) **2.** ağır (tehlikeli, korkulu, vahim) * **nexweşe xedar** ağır hasta * **birindarê xedar** ağır yaralı **3.** habis, kötücül (bazı hastalıklar veya urlar için) **4.** ölümcül * **birîneke xedar** ölümcül bir yara ~ **bûn gaddar** olmak
xedarane h gaddarca
xedar bûn *l/gh* gaddar olmak
xedarî m gaddarlık (zalimlik, kıyıcılık) ~ **kirin** gaddarlık yapmak
xedeb m 1. gazap **2.** tipi, fırtına
xedeme nd/nt hademe
xedemetî m hademelik
xeden bnr xedeng (I)
xedeng (I) *m* ağaçtan ok
xedeng (II) *m* serum
xedir bnr xedr
xedr m gadir, kıyı ~ **lê bûn** gadre uğranmak
xedrkirin m gadretme
xedr kirin *l/gh* gadretmek
xedrlêbûn m gadra uğrama
xedr lê bûn *l/bw* gadra uğramak
xedrlêbûnî m mağduriyet
xedrlêbûyî rd mağdur
xedrlêkirin m gadretme
xedr lê kirin *l/bw* gadretmek
xedrî m gadirlik
xef rd 1. gizli saklı **2.** saklı (başkalarından gizlenen, gizli tutulan)
xefandin m gizleme, saklama
xefandin *l/gh* gizlemek, saklamak
xefar rd gaffar (bağışlaması, ayıpları örtmesi olan Allah)
xefbûn m 1. gizlenme, saklanma **2.** göze görünmeme (kendisi var olduğu halde göz onu görememe)
xef bûn *l/gh* **1.** gizlenmek, saklanmak **2.** göze görünmemek (kendisi var olduğu halde göz onu görememek)
xefe m gam, dert
xefgeh m saklanma yeri
xefik m tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen)
xefikvedan m tuzak kurma
xefik vedan *l/gh* tuzak kurmak
xefil h aniden, görünmeden
xefirandin m 1. bağışlama **2.** saklama, koruma, esirgeme
xefirandin *l/gh* **1.** bağışlamak **2.** saklamak, korumak, esirgemek * **Xwedê te bixefirîne** Allah seni korusun
xefirandî rd 1. bağışlanmış **2.** korunmuş
xefirîn m 1. bağışlanma **2.** saklanma, korun-

ma, esirgenme
xefirîn *l/gh* **1.** bağışlanmak **2.** saklanmak, korunmak, , esirgenmek
xefiye nd/nt hafiye, detektif
xefiyetî m hafiye, detektiflik
xefî rd 1. hafi, gizli **2.** *nd/nt* hafiye, gizli polis
xefîbûn m görünmez olma
xefî bûn *l/gh* görünmez olmak
xefîkirin m görünmez kılma
xefî kirin *l/gh* görünmez kılmak
xefîti m 1. gizlilik **2.** hafiye
xefsk m 1. kapan, tuzak **2.** hile, düzen ~ **danîn** kapan kurmak
xefker rd gaffar
xefkirin m 1. saklama, gizleme **2.** saklama (kaybolunması için gizli bir yere koyına)
xef kirin *l/gh* **1.** saklamak, gizlemek **2.** saklamak (kaybolunması için gizli bir yere koymak)
xefkirî rd saklı, saklanmış olan
xeflet m gaset, dalgı, aymazlık
xefnêr nd/nt 1. hafiye **2.** casus
xefnêrî m 1. hafiye **2.** casusluk
xefs m kıtlık
xefs lê bûn *l/bw* kıtlığa girmek
xefî m yas çadırı
xefstan n kaftan ~ **ê sê hîçik** üç etek
xefxefok m saklambaç
xefzan nd/rd kâhin
xefzanî m kâhinlik
xekendor bot/m geniş yapraklı, dikenli bir ot
xel nd/rd 1. hain (zarar vermekten, üzmekten veya kötülük yaptıktan hoşlanan kimse) **2.** hain (kötü bir niyet taşıyan) **3.** sinsi **4.** habis (kötücül) * **taya xel** habis sıtma ~ **bûn sinsi** olmak ~ ~ hain hain ~ ~ **lê nihêrtin 1)** cin cin bakmak (kurnazca bakmak) **2)** sinsi sinsi bakmak, ters ters bakmak
xela m 1. kıtlık (kuraklık, savaş gibi sebeplerle ürünün yetişmemesi ve bundan doğan açlık) **2.** kıtlık (yiyecek maddelerinde görülen darlık) **3.** kıtlık, yokluk * **xelaya mêran** erkekek kıtlığı ~ **rabûn** (bir şeyin) kıtlığına kıran girmek * **tu dibêjî qey ji ber xelayê filitiye** kıtlıktan çıkmış gibi (yemek) ~ **û cêla** ölüm kalım * **sala xela û celayê** ölüm kalım yılı **ji ~ya mirovan re** adam kıtlığında (veya yokluğunda) **ji ~yê filitîn** kıtlıktan çıkmak
xeladîtî rd kıtlığı görmüş kimse
xelag bnr xela
xelam m azil
xelamur m ateş cemresi
xelan m 1. bulurma **2.** bulantı (içi geçme)
xelandin (I) m 1. burma, burkma **2.** bükme, eğme **3.** devirme, yığma
xelandin (II) m 1. burma, içinin geçmesine neden olma (mide, bağırsak sancıtma) **2.** burmak (üzme, sıkıntı verme)

xelandin (III) *m* yıkma

xelandin (I) *bnr* helandin

xelandin (II) *l/gh* 1. burmak, burkmak 2. bük-mek, eğmek 3. devirmek, yığmak

xelandin (II) *l/gh* 1. burkmak, içinin geçinesi-ne neden olmak (mide, bağırsak sancıtmak)
* **dilê mirov dixelînîn** insanın içini buru-yorlar 2. burnak (üzmek, sıkıntı vermek)

xelandin (III) *l/gh* yıkmak

xelandî *rd* burkuk, burkulmuş olan

xelane *h* 1. haince * **awirên wî yên xelane he-ne** onun haince bakışları var 2. sinsice

Xelaq *rd* Yaradan, Yaratıcı

xelas *m* 1. kurtuluş, kurtulma 2. bitme, bitim 3. bir işin bitiminde verilen şey

xelasbûn *m* 1. kurtulma 2. kurtulma (istenme-yen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimse-den, bir yerden, bir durumdan uzaklaşma) 3. kurtulma (doğurma) 4. bitme 5. bitme, tü-kenme 6. bitme (sona erme, tamamlanma) 7. dolma (süre, hesap tamamlanma)

xelas bûn *l/gh* 1. kurtulmak * **gava dîtîn ku ez ji destê wan xelas bûme kêf kirin** elle-rinden kurtulduğumu görünce sevindiler 2. kurtulmak (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir du-rumdan uzaklaşmak) * **ji bo ku ji bin ban-dora wî xelas bibe, hewl dida xwe** onun et-kisinden kurtulmak için çaba harcıyordu 3. kurtulmak (doğurmak) 4. bitmek 5. bitmek, tükenmek 6. bitmek (sona ermek, tamamlanmak) 7. dolmak (süre, hesap tamamlan-mak) * **qewlê wî xelas bû, malnîşîn bû** su-resi doldu emekliye ayrıldı

xelasbûyîn *m* 1. kurtuluş 2. kurtuluş (istenme-yen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimse-den, bir yerden, bir durumdan uzaklaşma) 3. kurtuluş (doğurma) 4. bitiş * **piştî xelasbûyî-na leyistikê were mala** me oyunun bitişin-den sonra bize gel 5. bitiş (sona eriş, tamamlanış) 6. dolma (süre, hesap tamamlanma)

xelasbûyî *rd* 1. kurtulmuş, vareste 2. bitmiş, tükenik 3. bitmiş olan, tamamlanmış olan

xelasek *m* 1. bitim, bitiş (bir işin bitimi) * **şe-va xelasekê** bitiş gecesi 2. bir şey yapıp bi-tirilince verilen şey

xelasi *m* 1. kurtuluş 2. kurtulma, iyileşme ~**ya (yekî) nîn e** onmaz, iyileşme ihtimali olmayan

xelasîk *m* 1. kurtuluş 2. *bnr* xelasok

xelasîxwaz *nd/ht* kurtuluşçu

xelasîxwazî *m* kurtuluşçuluk

xelaskar *nd/ht* kurtarıcı

xelaskarî *m* kurtarıcılık

xelasker *nd/ht* 1. kurtarıcı 2. bitirici, bitiren 3. mezun, bitiren * **xelaskerê vê dibistanê** bu okulun mezunları

xelaskerî *m* 1. kurtarıcılık 2. bitiricilik

xelaskirin *m* 1. kurtarma, kurtarım, kurtarış (bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya

zor durumdan uzaklaştırma) 2. kurtarma (kurtulmasını sağlama) 3. kurtarma (kazan-durma, yeniden ele geçirme) 4. kurtarma (ceza almasını önleme) 5. kurtarma (bir kimseye zarar gelmesini önleme) 6. kurtar-ma (olumsuz olarak; bir şeyin değerini kar-şılama) 7. kurtarma, idare etme (alış ve-rişte; el vermek, kurtarma) 8. geçme 9. bitir-me, bitiriş 10. bitirme, tüketme, harcayıp tü-ketme 11. bitirme, tamamlama

xelas kirin *l/gh* 1. kurtarmak (bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan u-zaklaştırmak) * **ew ji fetisandinê xelas kir** onu boğulmaktan kurtardı 2. kurtarmak (kurtulmasını sağlamak) 3. kurtarmak (ka-zandırmak, yeniden ele geçirmek) * **xanî ji barimteyê xelas kiriye** evi rehineden kur-tarmış 4. kurtarmak (ceza almasını önle-mek) * **ancax parêzerek dikare te xelas bi-ke** ancak bir avukat seni kurtarabilir 5. kur-tarmak (bir kimseye zarar gelmesini önle-mek) * **me karibû ew bi şertekî ji vî malê rizî xelas bikira** onu bir şartla bu çürük maldan kurtarabilirdik 6. kurtarmak (olum-suz olarak; bir şeyin değerini karşılamamak) * **ev pere min xelas nake** bu para beni kur-tarmaz 7. kurtarmak, idare etmek (alış verişte; el vermek, kurtarmak) * **ez bi vê fiyetê nikarim bidim, xelas nake o** fiyata vere-mem, kurtarmıyor (ya da idare etmez 8. geç-mek * **gula derî xelas kir** kurşun kapıyı geçti 9. bitirmek 10. bitirmek, tüketmek, harcayıp tüketmek 11. bitirmek, tamamlamak * **xanî xelas kir** evi tamamladı

xelaskirî *rd* 1. kurtarılmış 2. bitirilmiş olan

xelas nebûn *l/gh* bitmek tükenmek bilmemek

xelasok *m* 1. bitim (bitme işi) 2. son (bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi) 3. bir işin bitimi sonunda verilen şey ~**a (tişteki) dîtîn** sonunu almak

xelat (I) *der/hd* baderna ~ **avêtin ba (yekî)** çı-ma vermek ~ **dirêjî (yekî) kirin** çıma ver-mek

xelat (II) *m* 1. ödül, mükâfat 2. hediye, arma-ğan 3. düğüne davet için gönderilen hediye 4. ödül, armağan * **xelata aştiyê ya navne-teweyî** uluslararası barış ödülü * **xelata no-belê** nobel armağanı 5. armağan (bir bilim adamının emek verdiği dalda onu anmak i-çin hazırlanan bilimsel eser) 6. söz kesme, nişanlama ~ **dan** ödül vermek ~ **dan (yekî)** (birine) ödül vermek ~ **danîn** söz kesmek, nişan yapmak ~ **girtin** (an jî **stendin**) ödül almak, mükâfat almak ~ **kirin** armağan et-mek ~ **wergirtin** ödül almak, mükâfat al-mak

xelatdanîn *m* 1. söz kesme, nişanlama 2. söz kesildikten sonra gelin adayına götürülen hediyeler

xelatgir *nd/nt* ödül alıcısı, ödül almış olan
xelatgirtî *rd* ödüllü, ödül almış olan
xelatik *bnr* xelat (II)
xelatî *m* kılık
xelatkirin *m* 1. ödüllendirme, mükâfatlandırma 2. söz kesme, nişanlama
xelat kirin *l/gh* 1. ödüllendirmek, mükâfatlandırmak 2. söz kesmek, nişanlamak
xelatkirî ödüllendirilmiş
xelatvan *n* çımacı
xelatvanî *m* çımacılık
xelbûn *m* hainleşme
xel bûn *l/gh* hainleşmek
xelbûyîn *m* hainleşme
xele (I) *m* hare
xele (II) *m* tespit
xelef (I) *rd* halef, ardıl
xelef (II) *m* telâfi ~ *lê* **vegerandin** telâfi etmek
xelef (III) *m* yalan, yanlış ~ **gotîn** yalan söylemek, yanlış anlatmak
xelefî *m* haleflik, ardılık
xelek (I) *m* taşlık ve ekilip biçilmeyen tarla parçası
xelek (II) *m* 1. halka (çeşitli metallere ya da tahtadan yapılmış çember) 2. halka (çember biçiminde çeşitli nesnelerden yapılmış tuturma aracı) 3. halka (değerli metallere yapılan çember biçimindeki süs eşyası) * **xeleka zêr a di guhê wê de** kulağındaki altın halka 4. halka (su gibi sıvılar içine katı bir nesnenin düşmesiyle oluşan, gittikçe büyüyerek açılan çembere benzeyen biçim) * **di avê de xelek çêbûn** suda halkalar oluştu 5. halka (çember biçiminde dizilmiş topluluk) 5. çift boyunduruğu ile karasabanı birleştiren halka 6. asma kilit toka takımı 7. bukile, saç lulesi * **xeleka por** saç lulesi 8. bakla (bir zinciri oluşturan halka veya parçalardan her biri) 9. bilezik (motor pistonları için, uçları açık demir halka) 10. mec yüzük 11. dizi (herhangi bir bakımdan bir bütünü oluşturan şeylerin tümü, seri) 12. dizi, bölüm (bir filmin veya programın peşpeşe gelen bölümlerinden her biri) * **xeleka fîlm** filmin bölünü ~ **bi** ~ bukile bukile ~ ~ 1) halka halka 2) kıvrım kıvrım 3) bukile buklu ~ ~î kıvrır kıvrır ~ ~î **bûn** bukile bukile olmak
xelekdar *rd* halkalı
xelekî *rd* 1. halkalı, halkavî (halka biçiminde olan) * **di guhê wê de guhareke**
xelekî kulağında halkalı bir küpe 3. lüle lüle, bukile bukile
xelekîbûn *m* 1. halkalanma 2. lüle lüle olma, bukile bukile olma
xelekî bûn *l/gh* 1. halkalanmak 2. lüle lüle olmak, bukile bukile olmak
xelekîbûyîn *m* 1. halkalanış 2. lüle lüle oluş, bukile bukile oluş
xelekîkirin *m* 1. halkalama 2. lüle lüle yapma

xelekî kirin *l/gh* 1. halkalamak 2. lüle lüle yapmak
xelekokî *rd* 1. halkamsı, halkavî (halka biçiminde) 2. bukile, lüle lüle (saçları lüle lüle olan)
xelekoyî *rd* 1. halkalı (halka biçiminde olan) 2. halkamsı
xelekoyîbûn *m* halkalanma
xelekoyî bûn *l/gh* halkalanmak
xelekoyîbûyîn *m* halkalanış
xelekoyîkirin *m* halkalama
xelekoyî kirin *l/gh* halkalamak
xelekvan *nd/nt* halkacı
xelekvanî *m* halkacılık
xelek xelekî *rd* 1. halka halka 2. kıvrım kıvrım, kıvrır kıvrır 3. lüle lüle
xelêl *rd* eşitsiz
xelêlûk *m* gerdan (çene altı için)
xelendor *bot/m* bir tür ot
xelendûr *m* doğumdan sonraki ilk süt
xelenêr *rd* azgın (cinsi olarak)
xelenêrî *rd* azgın, azgınca (cinsel istekleri aşırı olan)
xelenêrîbûn *m* azma, azgınlaşma (cinsel duyguları artma, cinsel istekleri aşırılaşma)
xelenêrî bûn *l/gh* azmak, azgınlaşmak (cinsel duyguları artmak, cinsel istekleri aşırılaşmak)
xelenêrîbûyî *rd* azgınlaşmış (cinsel istekleri aşırılaşmış olan)
xelenêrîbûyîn *m* azış, azgınlaşış (cinsel duyguları artma, cinsel istekleri aşırılaşma)
xelenêrîkirin *m* azıtma, azgınlaştırma
xelenêrî kirin *l/gh* azıtmak, azgınlaştırmak
xelenêrîfî *m* azgınlık (cinsel için)
xeleng *bot/m* süpürge otu
xelet *rd* yanlış, galat ~ **ê** **meshûr** galatimeshur ~ **ên** **rastnivîsê** imla yanlış
xeletayî *m* yanlışlık
xeletê *hîs* *psi/m* yanlışsama
xeletî kirin pot kırmak
xeletî *m* 1. yanlışlık 2. yanıltı ~ **kirin** hata etmek (veya işlemek)
xeletkirin *m* 1. yanlış yapma 2. şaşıрма (doğru, gerçek ve gerekli olanı ayırt edemiycek duruma gelme)
xelet kirin *l/gh* 1. yanlış yapmak 2. şaşırmak (doğru, gerçek ve gerekli olanı ayırt edemiycek duruma gelmek)
xelêxwar *rd* eğri büğrü
xelêxwarî *rd* eğri büğrücük
xelêyan *m* galeyana
xelêf *ant/m* etene, meşine, döl eşi, son, plâ-santa (kısrak için)
xelêtk *m* it ve tazi ipi
xelif *rd* saçmacı
xelifandin *l/gh* saçmalamak
xelifî *nd* saçma, saçmalık, abes
xelifîn *m* saçmalama

xelifin *l/gh* saçmalamak

xelik *n* küçük taş

xelindor *m* ilk süttten yapılan mayasız peynir

xeliqandin (I) *m* boğma

xeliqandin (II) *m* kilitleme, kapatma

xeliqandin (III) *m* yaratma

xeliqandin (I) *l/gh* boğmak

xeliqandin (II) *l/gh* kilitlemek, kapatmak

xeliqandin (III) *l/gh* yaratmak

xeliqandî (I) *rd* boğuk, boğmuş

xeliqandî (II) *rd* kilitli, kapalı

xeliqandî (III) *rd* yaratık

xeliqîn (I) *m* boğulma

xeliqîn (II) *m* kilitlenme, kapatılma

xeliqîn (III) *m* yaratılma

xeliqîn (I) *l/gh* boğulmak

xeliqîn (II) *l/gh* kilitlenmek, kapatılmak

xeliqîn (III) *l/gh* yaratılmak

xelis *m* helezon

xelitandin *m* 1. yanıltma 2. şaşırtma 3. aldatma (beklenmedik bir davranışla yanıltma) 4. aldatma (bir şeyin görünürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı verme)

xelitandin *l/gh* 1. yanıltmak 2. şaşırtmak * **tu li vir disekini û min dixelitinî** sen burda durup beni şaşırtıyorsun 3. aldatmak (beklenmedik bir davranışla yanıltmak) 4. aldatmak (bir şeyin görünürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı vermek)

xelitin *m* 1. yanıltma 2. şaşırtma 3. aldanma

xelitin *l/gh* 1. yanıltmak 2. şaşırtmak 3. aldanmak

xelitîner *rd* 1. yanıltıcı 2. şaşırtıcı

xelî (I) *m* 1. hainlik 2. sinsilik ~ **kirin** hainlik etmek

xelî (II) *rd* burkuk, burkulmuş olan

xeliş *m* haliç

xelife *n* 1. halife * **xelffeyê dînê Îslamê** İslam halifesi 2. vekil (tarikatlarda)

xelifetî *m* halifelik, hilafet

xelîle *mzk/m* zil (parmağa takılan zil)

xelîlok *bot/m* mantar

xelîloşk *m* mantar

xelîn (I) *m* 1. burkulma (burkına işine konu olma) 2. çıkma (yerinden oynama) 3. yığılma, yıkılma, devrilme 4. kepme

xelîn (II) *l/gh* 1. içi bayılma, kıyınma, kazınma, burkulma (açlıktan midesi kazınma) 2. içi geçme 3. burkulma (üzülme, sıkıntı çekmek)

xelîn (I) *bnr* helîn

xelîn (II) *l/gh* 1. burkulmak (burkma işine konu olmak) 2. çıkmak (yerinden oynamak)

* **mêrik ketibû û milê wî ji cih xeliyabû** adam düşmüş, kolu çıkmıştı 3. yığılmak, yıkılmak, devrilmek * **dar xeliyane** ağaçlar devrilmiş * **bejna te bixele** boyun posun devrile 4. kepme

xelîn (III) *l/gh* 1. içi bayılmak, kıyınmak, kazınmak, burkulmak * **dilê min dixele** içim

kıyınıyor (açlıktan midesi kazınmak) 2. içi geçmek * **dilê mirov dixele** insanın içi geçiyor 3. burkulmak (üzülme, sıkıntı çekmek)

xelis *m* helezon

xelît *m* 1. baruthane 2. fişeklik

xelîtik *m* 1. bele bağlanan deriden para cüzdanı 2. fişeklik

xelîtik *bnr* xelîtik

xelfz *rd* pis

xelk *n* 1. halk (aynı ülkede yaşayan, aynı uryukta olan insan topluluğu) 2. halk (aynı soydan gelen, aynı ülkelerin uyruğu olarak yaşayan insan topluluğu) * **xelkê Kurd** Kürt halkı * **xelkê Asûrî** Asuri halkı 3. halk (bir ülke içerisinde yaşayan değişik soylardan insan toplulukların her biri) * **xelkên Hindîstanê** Hindistan halkları 4. halk (belli bir bölgede veya çevrede yaşayanların bütünü) * **xelkê gund** köy halkı * **xelkê taxê** mahalle halkı 5. halk (yöneticilere göre bir ülkedeki yurttaşların bütünü) * **divê em ji xelk re rajedariyê bikin** halka hizmet etmemiz lazım 6. halk (aydınların dışında kalan topluluk) * **yekî ji nav xelk bû** halktan biriydi 7. halk (kitle) 8. halk (el alem, yabanci) * **xelk çi dibêje bila bibêje ji min re çi** halk nederse desin bana ne ~ **û alem el âlem, dünya âlem, el gün, yedi kat el** * **xelk û alem dê ji me re çi bibêje?** el âlem bize ne der?) * **wê xelk û alem ji wî tiştî re çi bibêje?** bu işe el âlem ne der? ~ **ê mêr di kuştin bizgûriyan hûr dişûştin** el âlem ne yapıyor sen ne yapıyorsun ~ **ê wê derê oralî** * **hûn jî, xelkê wê derê ne?** siz de oralî mısınız? ~ **ê xerib** yad eller

xelkino *b* ey ahali, ey halk

xelkzan *nd/nt* halk bilimi

xelzanî *m* halk bilim

xelmaş *bnr* xilmaş

xelpeng *m* evden dama çatıya çıkış, veya evden ahura iniş geçiti

xelq *m* yaratma

xelqandin *m* kilitleme

xelqandin *l/gh* kilitlemek

xelqandî *rd* kilitli

xelqbûn *m* yaratılma

xelq bûn *l/gh* yaratılmak

xelqe *m* halka

xelqekirin *m* halkalama

xelqe kirin *l/gh* halkalamak

xelqîn *m* kilitlenme

xelqîn *l/gh* kilitlenmek

xelqkirin *m* yaratma

xelq kirin *l/gh* yaratmak

xeltomelto *rd* karmakarışık

xelûz *m* kömür

xelwet *m* halvet

xelwetgeh *m* halvethane

xelwetî *nd/ht* 1. halvetî (ibadetlerini tenhada yapan bir tarikat) 2. halvetî (bu tarikattan olan kimse)

xelwetnîşîn *rd* halvette oturan, munzevî

xelwetxane *m* halvethane

xelxel *m* gürültü, patırtı

xelxele *m* kaygı, tedirginlik

xem (I) *m* abla

xem (II) *m* 1. gam, tasa, kaygı 2. dert, gam * **ku dibe êvar xemên wî radibîn** akşam oldu mu derdi tepir 3. hüzün 4. umur * **qet ne xema wî** hiç umrunda değil 5. *mec* dert (sorum, kaygı) 6. *mec* amaç ~ **kişandin** gam çekmek ~ **nake!** sorun değil! dert değil! ~ **nekişandin** gam etmemek ~ **nexwarin** gam etmemek ~ **nîn e!** dert değil! ~ **revandin** efkâr dağıtmak ~ **û xiyal** gam, dert ~ **xwarin** 1) gam çekmek, tasa etmek (veya çekmek) 2) umursamak ~a **(yekî) dan jîbîrkirin** eğlemek, avutmak ~a **kê kî ye** kim kime dum duma ~a **(yekî) nebûn** görmediğine dönmek, görmemiş dönmek (başında geçmemiş gibi olmak) ~a **(tişteki) nekirin** umursamamak, rahatına bakmak ~a **(yekî) nîn e** hiç umrunda değil ~a **quling e ku Mûrad rabûye** hiç, onun umrunda mı ki, anlamında bir deyim ~a **(yekî) revandin** eğlemek, avutmak, teselli etmek (veya vermek) ~ **wî ne tu kes e** ona göre hava hoş ~a **Xîdirê gava benê çaroxê ye** çok önemsiz bir şeyi kendine dert etmek ~a **(tişteki) xwarin** tasasını çekmek ~a **(yekî) xwarin** (biri için) endişelenmek ~a **xwe pê revandin** avunmak ~**ên (yekî) rabûn** efkârlanmak, tepmek, depreşmek * **ku bû êvar xemên wî radibîn** akşam oldumu dertleri tepir ~**an mexe!** kaygılanma!, merak etme! ~**ên xwe dan ber serê xwe** muradına ermek ~**ên xwe daqurtandin** acısını içine atmak ~**ên xwe ji hev re gîlî kirin** dertleşmek ~**ên xwe revandin** efkâr dağıtmak * **ca em herin qasek xemên xwe birêvîn** biraz gidip evkâr dağıtım

xemafirin *rd* gam verici

xemam *bwr* xımain

xemari *m* meyhane

xemav *m* mürekkep

xemaz *rd* gammaz

xemazî *m* gammazlık

xembar *rd* 1. gamlı, kaygılı, tasalı 2. hüzünlü, efkârlı, üzgün, üzüntülü 3. endişeli, düşünceli 4. acılı, acıklı, kederli, dertli (acısı olan kimse) ~ **bûn** 1) gamlı olmak 2) üzülmek, üzgün olmak, mahzun olmak ~ **kirin** üz-mek, üzüntü vermek, mahzun etmek

xembarbûn *m* 1. gamlanma 2. üzüleme

xembar bûn *l/gh* 1. gamlanmak 2. üzülmek

xembarbûyîn *m* 1. gamlanış 2. üzülüş

xembarî *m* 1. gamlılık 2. hüzünlülük, üzgünlük, mahzunluk 3. endişelilik, düşüncelilik

4. acılıklılık, dertlilik, kederlilik

xembarkirin *m* 1. gamlama 2. üzme

xembar kirin *l/gh* 1. gamlamak 2. üzmek

xembûn *rd* merama erdiren

xemcivîn *rd* gam verici

xemd *bwr* xewn

xemdar *rd* 1. gamlı, kaygılı, tasalı gailili * **çi seriyekî min î xemdar heye** ne gailili başım var 2. hüzünlü, efkârlı, üzgün, üzüntülü 3. endişeli, düşünceli 4. acılı, acıklı, kederli, dertli (acısı olan kimse)

xemdarbûn *m* 1. gamlanma 2. efkârlanma, hüzünlenme 3. üzüleme

xemdar bûn *l/gh* 1. gamlanmak 2. efkârlanmak, hüzünlenmek 3. üzülmek

xemdarbûyîn *m* 1. gamlanış 2. efkârlanış, hüzünleniş 3. üzülüş

xemdarbûyîn *m* gamlanma

xemdarî *m* 1. gamlılık 2. efkârlılık, hüzünlülük, üzgünlük

xemdarkirin *m* 1. gamlendirme 2. efkârlandırma, hüzünlendirme 3. üzme

xemdar kirin *l/gh* 1. gamlendirmek 2. efkârlandırmak, hüzünlendirmek 3. üzme

xemder *rd* 1. gam verici, kaygı verici 2. esef verici

xemdîde *rd* gamlı, dertli

xemegurî *zo/m* bukaletum

xemerûk *m* şekerleme

xemexur *zo/m* kertenkele

xemgirtin *m* 1. gamlanma 2. hüzünlenme, üzüleme 3. dertlenme

xem girtin *l/gh* 1. gamlanmak 2. hüzünlenmek, üzülmek 3. dertlenmek

xemgirtî *rd* 1. gamlı 2. hüzünlü, üzgün 3. dertli

xemgîn *rd* 1. gamlı, kaygılı, tasalı 2. efkârlı, üzgün, üzüntülü, melûl 3. dertli ~ **bûn** 1) gamlanmak 2) üzgün olmak, mahzun olmak 3) üzülmek ~ **kirin** 1) gamlandırmak 2) üz-mek 3) üzüntü vermek, mahzun etmek ~ ~ üzgün üzgün ~ ~ **lê mêze kirin** üzgün üzgün bakmak

xemgîn bûn *m* 1. gamlanma 2. efkârlanma, efkâr basma, hüzünlenme 3. üzüleme 4. dertlenme

xemgîn bûn *l/gh* 1. gamlanmak 2. efkârlanmak, efkâr basmak, hüzünlenmek 3. üzülmek 4. dertlenmek

xemgîn bûyîn *m* 1. gamlanış 2. efkârlanış, efkâr basma, hüzünleniş 3. üzülüş 4. dertleniş

xemgînî *m* 1. gamlılık 2. efkârlılık, hüzün, üzgünlük, mahzunluk

xemgînker *rd* 1. gamlandırıcı, kaygılandırıcı 2. hüzünlendirici 3. üzücü

xemgînkirin *m* 1. gamlandırma, kaygılandırma 2. efkârlandırma, hüzünlendirme 3. üzme

xemgîn kirin *l/gh* 1. gamlandırmak, kaygılandırmak 2. efkârlandırmak, hüzünlendirmek 3. üzme

xemgînkirî *rd* 1. gamlandırılmış 2. hüznendirilmiş olan

xemgîr *rd* 1. gamlı, kaygılı 2. efkârlı, üzgün, melûl, üzüntülü 3. dertli ~ **bûn** 1) gamlanmak, kaygılanmak 2) üzgün olmak üzgün durumda olmak, mahzun olmak ~ **kirin** üzüntü vermek, mahzun etmek

xemgîrbûn *m* 1. gamlanma, kaygılanma 2. efkârlanma, hüznlenme, mahzun olma 3. üzülmeye

xemgîr bûn *l/gh* 1. gamlanmak, kaygılanmak 2. efkârlanmak, hüznlenmek, mahzun olmak 3. üzülmek

xemgîrbûyîn *m* 1. gamlanış, kaygılanış 2. efkârlanış, hüznleniş, mahzun oluş 3. üzüüş

xemgîrî *m* 1. gamlılık 2. efkârlılık, hüznülük, üzünlük, mahzunluk 3. dertlilik

xemgîrkin *l/gh* 1. gamlandırma, kaygılandırma 2. efkârlandırma, hüznlendirme 3. üzme

xemgîr kirin *l/gh* 1. gamlandırmak, kaygılandırmak 2. efkârlandırmak, hüznlendirmek 3. üzmek

xemguzîn *rd* gamları seçen

xemik *bnr* xem

xemilandin *m* 1. süsleme 2. süsleme (söz oyunları ile güzelleştirme) 3. bezekleme, bezeme 4. donatma, donama (birinin giyimini sağlama) 2. donatma, süsleme (göz alıcı şeyler kullanarak gösterişli duruma getirme) ~a aloz (an jî girift) as girişik bezeme ~a wan eynî wekî leyistina zarokan e bayram koçu gibi

xemilandin *l/gh* 1. süslemek 2. süslemek (söz oyunları ile güzelleştirmek) 3. bezeklemek, bezemek 4. donatmak, donamak (birinin giyimini sağlamak) 2. donatmak, süslemek (göz alıcı şeyler kullanarak gösterişli duruma getirmek) * **hemû becxê bi kûlîlkan xemiland** bütün bahçeyi çiçeklerle donattı

xemilandî *rd* 1. süslü, süslenmiş olan 2. bezekli, bezeli, bezemeli (bezeklenmiş, bezenmiş olan 3. donatımlı, donanmış

xemilîn *m* 1. süslenme, süsleniş 2. bezenme, bezeniş 3. donanma, donanış 4. allanma

xemilîn *l/gh* 1. süslenmek 2. bezenmek 3. donanmak 4. allanmak

xemilîner *rd/nd* süsleyici

xemilînok *rd* 1. süsleyici 2. donatıcı

xemir *m* mor rengi

xemirok *m* bir tür şekerleme

xemkêş *nd/rd* 1. gam çeken, çilekeş 2. dert çeken

xemkêşî *m* 1. gam çekme, çilekeşlik 2. dert çekme

xemkirin *m* 1. gam çekme 2. efkârlanmak

xem kirin *l/gh* 1. gam çekmek 2. efkârlanmak 3. umursama

xemkişandin *m* 1. gam çekme 2. efkârlanma 3. umursamak

xem kişandin *l/gh* 1. gam çekmek 2. efkârlanmak

xeml *m* 1. süs 2. süs, bezek, bezgi 3. süs (süsleme veya süslenme işi) * **miriyê xeml û kêrsimê ye** süsü düşkün 4. süs (anlamı güzelleştiren) 5. süs, cıcık ~ **û forsa xwe nişanî** (yekî) **kirin** boy göstermek, gösteriş yapmak ~ **û meml** süs püs ~ **û xêz** 1) süs, süs püs * **xeml û xêza malê** evin süsü 2) zinet eşyası, süs eşyası ~a **xwe danîn** 1) örtüsünü atmak 2) **mec** doğum yapmak

xemla bûkaniyê *nd* gelinlik

xemla bûkê *nd* 1. gelin süsü 2. gelin bezeği

xemla dergûşê *nd* eşek sırtı

xemlgeh *m* güzellik salonu

xemlî *rd* tezyini, bezemeyle, süslemeyle ilgili

xemlkar *nd/nt* 1. süslemeci 2. bezeyeci

xemlkarî *m* 1. süslemecilik 2. bezeyecilik

xemlker *nd/nt* 1. süslemeci 2. bezeyeci

xemlkerî *m* 1. süslemecilik 2. bezeyecilik

xemlkirin *m* 1. süsleme 2. bezeme

xeml kirin *l/gh* 1. süslemek 2. bezemek

xemlkirî *rd* 1. süslü 2. bezeli

xemnak *rd* 1. gamlı, tasalı 2. efkârlı, hüznlü, üzüntülü 3. üzücü 4. dertli 5. esef verici

xemnakkûn *m* 1. gamlanma 2. efkârlanma, hüznlenme, yeis bürünme 3. üzülmeye 4. ertlenme

xemnakkûn *l/gh* 1. gamlanmak 2. efkârlanmak, hüznlenmek, yeis bürünmek 3. üzülmek 4. ertlenmek

xemnakkûyîn 1. gamlanış 2. efkârlanış, hüznleniş, yeis bürünme 3. üzüüş 4. ertleniş

xemnakkî *m* 1. gamlılık, tasalılık 2. efkârlılık, hüznülülük, üzünlülük

xem nekirin *l/gh* 1. gam etmemek 2. sorun olmamak, dert olmamak * **xem nake** sorun değil, bir şey değil

xemnexus *rd* 1. gamsız, kaygısız, tasasız 2. umursamaz, aldırılmaz, lâkayt 3. geniş yürekli, karnı geniş

xemnexusane *h* 1. gamsızca, kaygısızca, tasasızca, 2. umursamazca, kayıtsızca

xemnexusî *m* 1. gamsızlık, tasasızlık, kaygısızlık 2. umursamazlık, aldırılmazlık, kayıtsızlık,

xemnexuskî *rd* 1. gamsızca, kaygısızca, tasasızca, 2. umursamazca, kayıtsızca

xemok *rd* 1. gamlı 2. efkârlı, hüznlü

xemokî *rd* 1. gamlıca 2. efkârlıca, hüznlüce

xemoş *bnr* xamoş

xemr *m* 1. şarap 2. şarap rengi ~a **şadimanî** mutluluk şarabı

xemrev *rd* gamsız, kaygısız

xem revandin *l/gh* gamları, dertleri kovmak

xemrevî *m* gamsızlık, kaygısızlık

xemrevînî *m* 1. avunç, avuntu 2. *rd* gam kaçırarak, dert kaçıran, dert götüren 3. *mec* yarış sevgili

xemrevînk *bnr* xemrevîn
xemrevînok *rd* 1. gam kaçırın, dert kaçırın 2. *mec* yar, sevgili yar, sevgili * **were ba min** xemrevînokê yanıma gel sevgili
xemrik *m* şarabî, açık mor rengi
xemrî *m* 1. şarabî, mor 2. eflâtun 2. *rd* eflâtun (bu renkten olan)
xemrîyî *rd* eflâtunî
xemrok *bot/m* bir tür ot
xemsar *rd* 1. gamsız, tasasız, kaygısız 2. umursamaz 3. ihmalkâr, ihmalcı
xemsarî *m* 1. gamsızlık, tasasızlık, kaygısızlık 2. umursamazlık 3. ihınalkârlık, ihmâl ~ **ki-rin** ihmâl etmek
xemsarîtî *rd* ihmalcılık, ihmalkârlık
xemse *bnr* xemze
xemş *nd/nt* bala (ceylan yavrusu)
xemşok *m* hikaye, masal
xemtan *bnr* xeftan
xemûş *bnr* xamoş
xemxe *bnr* qewxe
xemxor *bnr* xemxur
xemxur *rd* 1. gamlı, tasalı 2. dertli, dertkeş 3. üzülen, herkese üzülen, herkese acıyan
xemxurî *m* 1. gamlılık 2. dertkeşlik 3. üzülme
xemxwar *rd* 1. gamlı, tasalı 2. dertli, dertkeş 3. üzülen
xemxwarin *m* 1. gamlanma, tasalanma, kaygılanma, endişelenme 2. efkârlanma 3. acılanma, üzülme 4. umursama
xem xwarin *l/gh* 1. gamlanmak, tasalanmak, kaygılanmak, endişelenmek 2. efkârlanmak 3. acılanmak, üzülme 4. umursamak
xemxwarî *m* 1. gamlılık 2. dertkeşlik 3. üzülme
xemze *m* gamze
xena *m* kına
xenam *m* nem
xenaq *rd* 1. boğucu (boğma özeliği olan) 2. boğucu (solunumu güçleştiren) 3. *bj/m* boğak, anjin 4. *m* idam (asıp boğarak idam etme)
xenas *rd* yetersiz olma, yetkin olmayan
xenc *m* naz, nazik
xencal *m* hançer
xencelîş *bnr* xencelîşk
xencelîşk *bot/m* 1. yer elması (Helianthus tuberosus) 2. yer elması (bu bitkinin besin olarak yararlanılan kök sapı)
xencer *m* hançer ~ **lê bixî tê de naçe** bir şey işlememek (sağlam kumaş için) ~ **lê xistin** (an jî **dan**) hançerlemek ~ **a duban** bir tür hançer ~ **a xîço** 1) ağaçtan yapılma kama, yalancı bıçak 2) *mec* iş görmez silâh
xencere *m* hancere, ses kırışları (veya telleri)
xencerhingêv *nd/nt* hançer kulanıcısı
xencer lê ketin *l/bw* hançerlenmek
xencî *bnr* xeynî
xendal *m* gonca
xendan *rd* güleş, gülen
xende *m* gülüş

xendegaz *bnr* carûd
xendek *m* hendek
xendelîş, **xendelî** *zo/m* bir bülbül türü
xendeq *m* 1. hendek 2. su yatağı, meclâ 3. *lşk* siper
xendik *m* küçük hendek
xendiqandin *m* boğma
xendiqandin *l/gh* boğmak
xendiqandî *rd* boğdurulmuş olan
xendiqî *rd* boğulmuş olan
xendiqîn *m* boğulma
xendiqîn *l/gh* boğulmak
xendiqok *rd* 1. boğucu (boğma özeliği olan) * **sêva xendiqok** boğucu elma 2. boğucu (solunumu güçleştiren) 3. *bj/m* boğak
xendî *nd* -den hariç, gayri
xene *bot/m* 1. kına ağacı (Lawsonia inermis) 2. kına * **şeva xenayê** kına gecesi
xenek *bnr* henek
xeneqîtik *bj/m* boğmaca
xeneqûtik *bnr* xeneqîtik
xeneqûtîkî *nd/rd* boğmacalı
xeneqokî *nd/rd* boğmacalı
xeneqoyî *rd* 1. boğucu (boğma özeliği olan) 2. boğucu (solunumu güçleştiren)
xenequt *m* bademcik
xeneqûtik *bj/m* boğmaca
xenê *rd* gani ~ **bûn** gani olmak
xenêbûn *m* gani olma
xenê bûn *l/gh* gani olmak
xenêke *m* kil
xengel (I) *m* mantıya benzer bir yemek adı
xengel (II) *rd* kıvrıkcık
xengel (III) *rd* sünepe, sümsük, şapşal
xengeli *m* sünepelik, sümsüklük, şapşallık
xengerkî *m* toprağın veya hamurun sertleşip su emmesi
xeniqandin *m* boğma
xeniqandin *l/gh* boğmak
xeniqandî *rd* boğdurulmuş olan
xeniqî *rd* boğulmuş olan
xeniqîn *m* boğulma
xeniqîn *l/gh* boğulmak
xeniqîner *rd* boğucu
xeniqok *rd* 1. boğucu (boğma özeliği olan) 2. boğucu (solunumu güçleştiren)
xenî *rd* 1. gani, zengin 2. gani, bol
xenî bûn *l/gh* bolluk içinde yüzmek
xenîşko *m* boğmaca
xenîp *bnr* xenîm
xenîke *m* boyunduruğun boyun çubuğu bağı
xenîm *nd* çarpan ~ **ê xwe bi çavê serê xwe dîtî** Azrailini görmek ~ **ê xwe dîtî** Azrailini görmek ~ **î (yekî) bûn** (birini) çarpmak * **Xwedê xenîmî te be!** Allah seni çapsın!
xenîmet *m* ganimet
xenîtî *m* 1. ganilik, zenginlik 2. ganilik, bolluk
xenoq *bj/m* 1. boğmaca 2. gırtlak * **bi xenoqa wî girt** gırtlığına yapıştı 3. *rd* boğucu, bu-

ruk (tadı kekre olan)
xenûqe *m* گردانlık
xenzik *m* kiler
xenzirandin *bnr* kızirandin
xenzirîn *bnr* kızirîn
xepar *m* 1. eşeleme 2. çapa (çapalama işi)
xepare *m* 1. eşme, eşeleme 2. çapa, çapalama 3. toprağı eşeleyerek yabancı otlardan arındurma
xepari *m* çapa (çapalama işi)
xeparker *nd/nt* çapacı
xeparkerî *m* çapacılık
xeparkirin *m* 1. eşme, eşeleme 2. çapalama
xepar kirin *l/gh* 1. eşmek, eşelemek 2. çapalamak
xeparkirî *rd* 1. eşelenmiş 2. çapalı (çapalanmış yer)
xepartin *m* 1. eşeleme 2. çapalama
xepartin *l/gh* 1. eşelemek 2. çapalamak
xepartî *rd* 1. eşelenmiş 2. çapalı (çapalanmış yer)
xepeng (I) *m* evden dama çatıya çıkış, veya evden ahura iniş geçiti
xepeng (II) *n* kepenek (keçeden çoban üstlüğü)
xepik *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) ~ **danîn** tuzak kurmak
xepiran *m* eşeleme
xepirandin *m* 1. eşeleme, eşme 2.deşme 3. çapalama
xepirandin *l/gh* 1. eşelemek, eşmek * **bi şîvikê** *erd dixepirand* değnekle toprağı eşiyordu 2.deşmek 3. çapalamak
xepirandî *rd* 1. eşelenmiş 2.deşilmiş 3. çapalı (çapalanmış yer)
xepirî *rd* *rd* 1. eşelenmiş 2.deşilmiş 3. çapalı (çapalanmış yer)
xepirîn *m* 1. eşelenme 2.deşilme 3. çapalanma
xepirîn *l/gh* 1. eşelenmek 2.deşilmek 3. çapalanmak
xera *rd* yıkık, virane ~ **bike ji nû ve çêke** sil baştan
xerab (I) *rd* 1. kötü (insan için; iyi niteliklere sahip olmayan) * **bertîl tişteki** *xerab* e rüşvet kötü bir şeydir 2. kötü (korku, endişe veren) * **mirov dê ji vî niyeta wî ya xerab re çi bibêje?** onun bu kötü kastına ne demeli? 3. kötü (kaba ve kırıcı) * **gotinên xerab ji keçikê re gotine** kıza kötü lâflar etmiş 4. kötü (kişi veya toplum üzerinde olumsuz etkileri olan) 5. kötü, fena (davranışları toplumun ahlâk anlayışına uymayan) * **jineke xerab** fena kadın kötü 6. kötü (zararlı, tehlikeli) * **ramana xerab** kötü düşünce ~ **fikirin** kötü kötü düşünmek 7. olumsuz (yıkıcı düşünceleri olan, zarar veren) 8. fena, bitik (durumu kötü olan) * **halê me xerab** e halimiz bitiktir 9. *argo* duman, kötü * **halê me xerab** e halimiz duman 10. yaramaz * **tişteki xerab nîn** e yaramaz bir durum yok 11. kötü, serseri, haylaz 12. çapkın 13. alçak,

karactersiz, ayarı bozuk 14. kalitesiz 15. *mec* sapık 16. kötücül (hastalık) ~ **dîtin qenc bi bir anîn** gelen gideni aratır ~ **ji xwe re hesab kirin** kötüye çekmek ~ **lê hatin** 1) beklendiği gibi çıkmamak 2) işi ters gitmek ~ **razan** ters (veya sol) tarafından kalkmak * **mirov dibêje qey tu îşev xerab razayî?** sen bugün sol tarafından mı kalktın?

xerabat *m* meyhane
xerabbajar *n* yıkık kent, virane şehir, harabe
xerabcîh *n* örenlik, virane yer
xerab çûn *l/gh* (bir iş veya durum) tersine gitmek
xerabdîtînî *m* kötümseme
xerab dîtîn *l/gh* kötümsemek
xerabe (I) *m* 1. harabe, ören, virane 2. *rd* harabe, viran, yıkık 3. *mec/rd* ölü (yaşanılmayan, hareketsiz) * **bajarê xerabe** ölü şehir ~ **bûn** virane olmak
xerabe (II) *rd* 1. arızalı 2. bozuk * **radyoya xerabe** bozuk makine 3. kurada 4. haleldar ~ **bûn** haleldar olmak
xerabebûn *m* 1. arızalılık 2. bozukluk
xerabemal *rd* yıkık, virane ev
xeraberez *rd* terkedilmiş bağ
xerabetî *m* bozukluk
xerabeyî *m* yıkıklık
xerabezar *m* harabe yeri, örenlik, viranlık
xerabiyetî *m* kötülük
xerabiyetî kirin *l/gh* kötü gözle bakmak
xerabî *m* 1. kötülük * **ew xerabiyê bi kesî nake** o kimseye kötülük etmez 2. kötülük, fenalık 3. haylazlık, serserilik 4. çapkınlık 5. *mec* sapıklık 6. hâlel bi ~ **çûn** (yekî) canına kastetmek ~ **gihandin** (yekî an jî tişteki) -e hâlel getirmek ~ **hatin ser** (yekî) hâlel gelmek * **em hez nakin ku xerabî bê ser te sana hâlel gelmesini istemiyoruz** ~ **ji** (yekî) **nehatin** (birinden) kötülük gelmemek ~ **kirin** 1) kötülük etmek (veya kötülük yapmak) 2) fenalık etmek **bi** ~ **nêzikayî tê dan** kötüye kullanmak * **bi xerabî nêzikayî di niyeta min ya baş daye** iyi niyetimi kötüye kullanmış ~ **pê kirin** (birine) kötülük etmek (veya yapmak), (birine) kötülüğe bulunmak ~ **ya** (yekî) **dan windakirin** (birinin) kötülüklerini örtbas etmek ~ **ya** (yekî) **lê bûn qenci** kahir yüzünden lütfu uğramak **li** ~ **ya** (yekî) **rabûn** (birinin) kötülüğüne kalkışmak ~ **yên** (yekî) **ji qencyên** (yekî) **bêhtir** **bûn** yaptığı hayır ürktüğü kurbağaya değmemek
xerabîbûn *m* çürüklük
xerabîkar *nd/nt* 1. müfsit, kötülük edici 2. karıştırıcı
xerabîkarî *m* 1. müfsitlik, kötülük edicilik 2. karıştırıcılık
xerabîker *nd/nt* 1. müfsit, kötülük edici 2. karıştırıcı

xerabîkerî *m* 1. müfsitlik, kötülük edicilik 2. karıştırıcılık

xerabîkirin *m* kötülük etme, irtikâp

xerabîxwaz *rd* nüfsit, kötülük isteyen, karıştırıcı

xerabîxwazî *m* müfsitlik, karıştırıcılık

xerabkar *rd* 1. kötü, kötü işler yapan kimse 2. yıkıcı

xerabmal *rd* 1. virane ev 2. evi barkı yıkık kimse, perişan 3. *b* be hey evi yıkılası

xerabok *rd* yıkık,

xerabokî *rd* yıkıkça

xerabtîr *rd* beter ~ **bûn** beter olınak ~ **kirin** beter etmek

xerabtîrin *rd/h* besbeter

xerabtîrkirin *m* besbeter etme, fenalaştırma

xerabtîr kirin *l/gh* besbeter etmek, fenalaştırmak

xerabû *rd* bozuk, çürük ~ **derketin** cılk çıkınak

xerabûn (I) *m* 1. yıkılma 2. bozulma

xerabûn (II) *m* 1. bozulma (cihazlar için) 2. bozulma, arızalanma 3. bozulma (iyi ve değerli niteliğini yitirme) 4. bozulma (yiyecek için yenilmeyecek duruma gelme) 5. turşu olma (yiyecek bozulma, ekşime) 6. çürüme (sebze ve meyve için) 7. *mec* bozulma, vücuttan düşme, zayıflanma (sağlığını yitirip zayıflanma, hastalık ve benzeri durumlardan kilo kaybına uğrama) 8. bitme (çok yorulma, güçsüz kalma) 9. (iş veya durumu) berbat olma, duman olma 10. kötüleşme, fenalaşma (durumu gittikçe ağırlaşma) 12. kötüleme (niteliği bozulma) 13. kötüleşme (kötü yola düşme) 14. *mec* sakatlanma (bozulma) 15. *mec* soysuzlaşma 16. (araba) tutma 17. bozukluk

xera bûn (I) *l/gh* 1. yıkılmak * **xanî** xera bû ev yıkıldı 2. bozulmak

xera bûn (II) *l/gh* 1. bozulmak (cihazlar için) 2. bozulmak, arızalanmak 3. bozulmak (iyi ve değerli niteliğini yitirmek) 4. bozulmak (yiyecek için yenilmeyecek duruma gelmek) 5. turşu olmak (yiyecek bozulmak, ekşime) 6. çürümek (sebze ve meyve için) 7. *mec* bozulmak, vücuttan düşmek, zayıflanmak (sağlığını yitirip zayıflanmak, hastalık ve benzeri durumlardan kilo kaybına uğrama) * **dî nava du rojan de zerhimî**, **xera bû**, **nema** iki gün içinde sarardı, bozuldu, bitti 8. bitmek (çok yorulmak, güçsüz kalmak) 9. (iş veya durumu) berbat olmak, duman olmak 10. kötüleşmek, fenalaşmak (durumu gittikçe ağırlaşmak) 12. kötülemek (niteliği bozulmak) 13. kötüleşmek (kötü yola düşmek) 14. *mec* sakatlanmak (bozulmak) 15. *mec* soysuzlaşmak 16. (araba) tutmak * **jî erebeyan xera bûm** araba beni tuttu

xerabûyî *rd* 1. bozuk * **makîneya xerabûyî** bozuk makine 2. bozuk (yiyecekler için) 3.

bozuk (görevini yapmayacak durumda olan organlar için) 4. çürük, ezgin (sebze ve meyveler için) 5. bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan) 6. çalılık (kendi renginden olmayan) 7. *mec* soysuzlaşmış ~ **derketin** falso çıkmak

xerabûyîkirin *m* çürütme (sebze ve meyve için)

xerabûyî kirin *l/gh* çürütme (sebze ve meyve için)

xerabûyîn (I) *m* 1. yıkılış 2. bozuluş

xerabûyîn (II) *m* 1. bozuluş (cihazlar için) 2. bozuluş, arızalanış 3. bozuluş (iyi ve değerli niteliğini yitirme) 4. bozuluş (yiyecek için yenilmeyecek duruma gelme) 5. turşu olma (yiyecek bozulma, ekşime) 6. çürüyüş (sebze ve meyve için) 7. *mec* bozulma, vücuttan düşme, zayıflanma (sağlığını yitirip zayıflanma, hastalık ve benzeri durumlardan kilo kaybına uğrama) 8. bitme (çok yorulma, güçsüz kalma) 9. (iş veya durumu) berbat oluş, duman oluş 10. kötüleşme, fenalaşma (durumu gittikçe ağırlaşma) 12. kötüleme (niteliği bozulma) 13. kötüleşme (kötü yola düşme) 14. *mec* sakatlanma (bozulma) 15. *mec* soysuzlaşma 16. (araba) tutma

xerabûyî *m* bozukluk

xerabûyo *b* yıkılası

xerac *m* 1. haraç (Osmanlı devrinde toprak sahiplerinden devletçe alınan vergi) 2. haraç (Osmanlılar devrinde gayri müslümlerden devletçe alınan vergi) 3. haraç (bir yerden, bir kimseden zorla alınan para) ~ **girtin** haraç almak ~ **û ser xerac** haracın haracı ~ **xwarin** haraç yemek

xeracdar *rd* haraçlı

xeracgir *dîr/h* haraççı

xeracgirî *dîr/m* haraççılık

xeracxur *nd/nt* harac yıyıcı

xeracxurî *m* harac yıyıcılık

xerad *bnr* xirat

xeraf *m* balık tutmaya yarayan saplı sepet biçiminde ağ

xerakarî *nd/nt* 1. bozucu 2. yıkıcı

xerakarî *m* 1. bozuculuk 2. yıkıcılık

xeraker *nd/nt* 1. bozucu 2. yıkıcı, yıkmacı 3. yıkımcı

xerakerî *m* 1. bozuculuk 2. yıkıcı yıkıcılık, yıkmacılık 3. yıkımcılık

xerakirin *m* 1. bozma (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirme) 2. bozma (bir yerin, bir şeyin düzenini karıştırma) 3. bozma (dokunma, zarar verme) 4. bozma (biçimini ve kullanılışını değiştirme) 5. bozma, dağıtma (bırakma, kurulu bir düzeni bozma) 6. bozma (oruç, namaz vb. için) 7. bozma, tahrif etme, kalem oynatma 8. bozma (kızlığını giderme) 9. yıkma 10. yıkma, kırıp dökme, tahrif etme 11. yakma (yıkına, zarara yol açma,

büyük zarar verme) 12. kötüleştirme, kötüleştirme 13. *mec* sakatlama, bozma 14. soldurma, alma

xera kirin *l/gh* 1. bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenen işi yapmayacak duruma getirmek) * **zarok leyistoka xwe xera kir** çocuk oyuncağını bozdu 2. bozmak (bir yerin, bir şeyin düzenini karıştırmak) * **kes naşê yekîtiya me xera bike** kimse birliğimizi bozamaz 3. bozmak (dokunmak, zarar vermek) * **xwarinê mîdeya min xera kir** yemek midemi bozdu 4. bozmak (biçimini ve kullanılışını değiştirmek) * **kincên kevn xera dîkir ji me re çêdikir** eski elbiseleri bozup bize yapıyordu 5. bozmak, dağıtmak (bırakınak, kurulu bir düzeni bozmak) * **karê xwe xera kir** işini bozdu 6. bozmak (oruç, namaz vb. için) 7. bozmak, tahrif etmek, kalem oynatmak 8. bozmak (kızlığını gidermek) * **keçik xera kirine** kıızı bozmuşlar 9. yıkmak 10. yıkınak, kırıp dökmek, tahrif etmek 11. yakmak (yıkıma, zarara yol açmak, büyük zarar vermek) * **wî mala min xera kir** o evimi yaktı 12. kötüleştirmek 13. *mec* sakatlamak, bozmak 14. soldurmak, almak * **tavê rengê perdeyan xera kirin** güneş perdelerin rengini aldı ~ **rihet e, avakirin zor e** bir deli kuyuya bir taş atmış kırk akıllı çıkaramamış

xerakirî *rd* 1. bozulmuş olan 2. bozma (kızlığını gidermiş olma) 3. yıkık, yıkılmış olan 4. dağıtılmış olan (kurulu bir düzen için) 5. kötüleştirilmiş

xerakirox *nd/nt* yıkıcı, yıkmacı
xerakiroxî *m* yıkıcılık, yıkmacılık
xeram (I) *m* eda, nazlı yürüyüş
xeram (II) *m* kayalık geçit
xeram (III) *m* 1. emek 2. karşılık
xerar *m* cılk, irinlenmiş olan
xerarî *bnr* xera
xerat *m* sürgü * **xerata derî** kapı sürgüsü
xeratik *m* sürgü * **xeratika derî** bikişine kapı sürgüsünü çek
xeratok *m* bozma (bağ veya bostanın son ürününü toplama) * **çûn xeratoka rezan** bağ bozumuna gittiler

xerav *bnr* xera
xerav bûn *bnr* xera bûn
xerav kirin *bnr* xera kirin
xerb *m* garp, batı
xerbeng *bot/m* çöpleme (Helleborus)
xerbilandin *m* dolandırma (dolaştırma)
xerbilandin *l/gh* dolandırmak (dolaştırmak)
xerbilandî *rd* dolanık, dolanmış olan
xerbilî *rd* 1. dolanık, dolanmış 2. çapaşık
xerbilîbûn *m* çapaşıklaşma
xerbilî bûn *l/gh* çapaşıklaşmak
xerbilîn *m* 1. dolanma (bir şeyin çevresine sarılma) 2. çapaşma

xerbilîn *l/gh* 1. dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak) 2. çapaşmak
xerbilîfî *m* çapaşıklık
xerbitandin *m* çapaşık hale getirme
xerbitandin *l/gh* çapaşık hale getirmek
xerbitîn *m* çapaşıklaşma, çapaşma
xerbitîn *l/gh* çapaşıklaşmak, çapaşmak
xerbî *rd* garbî, batılı
xerboqe *m* kement
xerc (I) *m* 1. harc, masraf (harcanan para) 2. harç (resmî işlemlerde devlet veznesine ödenen para) 3. harçlık 4. haraç (Osmanlı devrinde toprak sahiplerinden devletçe alınan vergi) 5. haraç (Osmanlılar devrinde gayri müslümlerden devletçe alınan vergi) 6. haraç (bir yerden, bir kimseden zorla alınan para)
xerc (II) *m* 1. harç (yapılarda kullanılan harç) * **ji bo lêkirina dîwar xerc lazîm e** duvar örmek için harc lazîm 2. harç (bir yemeğin yapılmasında kullanılan, tat veren maddelerin tümü) * **xerca kufteyan** köfte harcı ~ **lê dan xistin** harç vurdurmak
xercane *m* harçlık, cep harçlığı
xercbar *rd* harcanabilir
xercbûn *m* harcanma
xerc bûn *l/gh* harcanmak
xercbûyîn *m* harcanış
xercdar *rd* harçlı (yapılması için harç ödenen)
xercelat *rd* acele eden
xercerê *m* harcarah, yolluk, yol harcı, yol parası
xercgir *dir/m* haraççı
xercgirî *dir/m* haraççılık
xercilandin *m* oyalama
xercilandin *l/gh* oyalamak
xercilandî *rd* oyalanmış olan
xercilî *rd* oyalanmış olan
xercilîn *m* oyalanma
xercilîn *l/gh* oyalanmak
xercî (I) *n* harç (giysi dikilirken kullanılan tamamlayıcı veya süsleyici şeyler)
xercî (II) *m* harçlık
xercîkirî *rd* harçlı * **kincê bixercî** harçlı elbise
xercînekirî *rd* harçsız
xerckirin *m* 1. harcama, harcaş 2. harcama (bir şey yapmak için kullanma, tüketme) 3. harcama, kullanma 4. *mec* harcama
xerc kirin *l/gh* 1. harcamak 2. harcamak (bir şey yapmak için kullanmak, tüketmek) * **ji bo vê avahiyê me deh ton hesin xerc kir** bu binaya on tond emir harcadık 3. harcamak, kullanmak * **av xerc kirin** su kullanmak 4. *mec* harcamak * **cihê beredayî mêrik xerc kirin** adamı boş yere harcadılar
xerckirî (I) *rd* harcanmış olan
xerckirî (II) *rd* harçlı * **dîwarê xerckirî** harçlı duvar
xerclêxistin *m* sıvama (harcı bir yere vurma)
xerc lê xistin *l/bw* sıvamak (harç vurma) * **xerc li dîwar xistiye** harcı duvara sıvamış

xerclêxistî *rd* sıvalı, sıva vurulmuş olan

xerç *bur* xerc

Xerçeng *ast/m* Yengeç

xerdel *bot/m* hardal (*Brassicainigra*)

xerdiqandin *m* boğma

xerdiqandin *l/gh* boğmak

xerdiqî *rd* boğulmuş olan

xerdiqîn *m* boğulma

xerdiqîn *l/gh* boğulmak

xere *n* yumuşak taştan duvar

xered *m* gaye, amaç

xerek *m* su, taş vb. hayvanla taşımada kullanılan askı

xerend *erd/m* kanyon

xerez *m* garaz ~ **û merez tê de hebûn** (birinde) herşey mevcûd olınak

xerezdar *rd* garazlı

xerezî *m* garazlık

xerezkar *rd* garazkâr, gillügişli

xerezkarî *m* garazkârlık, gillügişlilik

xerêf *m* sümüğün kurumuş halı

xergeh *m* küçük çadır

xergele *n* hergele

xergoş *m* tavşan

xeribandin *m* çürütme (sebze ve meyve için)

xeribandin *l/gh* çürütme (sebze ve meyve için)

xeribandî *rd* çürük (çürütülmüş olan)

xeribîn *m* çürüme (sebze ve meyveler için)

xeribîn *l/gh* çürümek (sebze ve meyve için)

xericandin (I) *m* 1. harcama 2. sarfetme

xericandin (II) *m* saptırma

xericandin (III) *m* 1. fırınlama (ısıda kurutma) 2. pişirme (ısı etkisiyle belli bir kullanıma elverişli duruma getirme, çömlek, testi, tuğla pişirme gibi) 3. *mec* pişirme (eğitme)

xericandin (I) *l/gh* 1. harcamak 2. sarfetmek

xericandin (II) *l/gh* saptırmak

xericandin (III) *l/gh* 1. fırınlamak (ısıda kurutmak) 2. pişirmek (ısı etkisiyle belli bir kullanıma elverişli duruma getirmek, çömlek, testi, tuğla pişirmek gibi) 3. *mec* pişirmek (eğitmek)

xericandî (I) *rd* 1. harcanık, harcanmış 2. sarfedilmiş olan

xericandî (II) *rd* saptırılmış

xericandî (III) *rd* 1. fırınlı, fırınlanmış * **texteyê xericandî** fırınlanmış tahta 2. pişkin (testi, çömlek, tuğla vb. için)

xericîn (I) *m* 1. harcanma 2. sarfolma

xericîn (II) *m* 1. sapma 2. gözden kaybolup gitme, aşma 3. savuşma

xericîn (III) *m* 1. fırınlama 2. pişme (ısıtma sonucu belirli bir kullanıma uygu duruma gelme) 3. pişme (eğitilme) 4. kaşarlanma (bir işte tecrübe kazanma)

xericîn (I) *l/gh* 1. harcanmak 2. sarfolmak

xericîn (II) *l/gh* 1. sapmak * **ji rê xericîn** yoldan saptı 2. gözden kaybolup gitmek, aşmak 3. savuşmak

xericîn (III) *l/gh* 1. fırınlamak 2. pişmek (ısıtma sonucu belirli bir kullanıma uygu duruma gelmek) * **dîzik xericiye** güveç pişmiş 3. pişmek (eğitilmek) 4. kaşarlanmak (bir işte tecrübe kazanmak)

xerici *rd* 1. fırınlı, fırınlanmış olan 2. pişkin (olgun, tecrübesi olan) 3. kaşarlı (tecrübeli)

xericibûn *m* pişkinlik, olgunluk

xerifandin *m* 1. saptırmak 2. bunatma

xerifandin *l/gh* 1. saptırmak 2. bunatmak

xerifandî *rd* 1. sapık (tavır ve davranışları geleneklerden, törelerden ayrı olan) 2. bunak

xerifandibûn *m* 1. sapıklık 2. bunaklık

xerifiyane *h* 1. sapıkça 2. bunakça

xerifî *rd* 1. sapık (tavır ve davranışları geleneklerden, törelerden ayrı olan) 2. bunak

xerifbûn *m* 1. sapıklık 2. bunaklık

xerifîn *m* 1. saptırma, saptırış 2. çiğleşme (kaba davranışlarda bulunma) 3. bunama, bunayış 4. aptallaşma

xerifîn *l/gh* 1. saptırmak 2. çiğleşmek (kaba davranışlarda bulunmak) 3. bunamak 4. aptallaşmak * **her diçe dixerive, bi qasî kerekî ye bi xwe de gû dike** gittikçe aptallaşıyor, eşek kadar ama hâlâ altını pisletiyor

xerifîtî *m* 1. sapıklık 2. bunaklık

xerifok *rd* 1. sapık 2. bunak

xerifokî *rd* 1. sapıkça 2. bunakça

xeriman *m* 1. yıkım 2. kullanılmaz hale sokma

xerimandin (I) *m* 1. yıkma, yıkış 2. yarma veya tıkağa suretiyle kullanılmaz hale sokma

xerimandin (II) *l/gh* 1. yıkmak * **diwar xerimandibû** duvarı yıkmıştı 2. yarmak veya tıkağa suretiyle kullanılmaz hale sokmak

xerimandin (II) *l/gh* ödemek, tazmin etmek * **cirm xerimandin** hasırını ödediler

xerimandî (I) *rd* 1. yıkık 2. kullanılmaz hale sokulmuş olan

xerimandî (II) *rd* ödenmiş, tazmin edilmiş olan

xerimîn (I) *m* yıkılma

xerimîn (II) *l/gh* ödenme, tazmin olma

xerimîn (I) *l/gh* yıkılmak

xerimîn (II) *l/gh* ödenmek, tazmin olmak

xerip *m* öküz tükürüğü

xeriqandin (I) *m* 1. bayılma 2. kendinden geçirme

xeriqandin (II) *l/gh* 1. (suya) batırma, gark etme 2. *mec* gark etme (çok iyi bir duruma, mutluluğa kavuşturma)

xeriqandin (I) *l/gh* 1. bayılmak 2. kendinden geçirmek

xeriqandin (II) *l/gh* 1. (suya) batırmak, gark etmek 2. *mec* gark etmek (çok iyi bir duruma, mutluluğa kavuşturmak)

xeriqandî (I) *rd* baygın, bayıltılmış olan

xeriqandî (II) *rd* gark olmuş olan

xeriqî *rd* baygın, bayılmış olan

xeriqîn (I) m 1. bayılma 2. bayılma, kendinden geçme (bir şey karşısında çöşkuya kapılma, duygulanma) 3. baygınlık

xeriqîn (I) l/gh 1. (suda) gark olma 2. *mec* gark olma (çok iyi bir duruma, mutluluğa kavuşma)

xeriqîn (I) l/gh 1. bayılmak 2. bayılmak, kendinden geçmek (bir şey karşısında çöşkuya kapılmak, duygulanmak) * **em ji kenan xeriqîn** gülmekten bayıldık

xeriqîn (I) l/gh 1. (suda) gark olmak 2. *mec* gark olmak (çok iyi bir duruma, mutluluğa kavuşmak)

xerîqîner rd bayılıcı

xerîşandin m sürtmek (insan teni için)

xerîşandin l/gh sürtmek (insan teni için)

xerîş m sürtünme (insan teni için)

xerîş l/gh sürtünmek (insan teni için)

xerîtan m tüketim, tüketme işi

xeritandin (I) m 1. tüketme 2. bozma (bağ veya bostanın son ürününü toplama) 3. kökten bitirme, kökünü kurutma

xeritandin (II) m teyelleme, teyel yapma (veya atma)

xeritandin (III) m 1. (ağaç) yontma 2. kazıma 2. sıyırma (kazıyarak, silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmama) 4. *mec* kazıklama (alışverişte aldatma)

xeritandin (I) l/gh 1. tüketmek 2. bozmak (bağ veya bostanın son ürününü toplamak) * **me rez xeritand** bağı bozduk 3. kökten bitirmek, kökünü kurutmak

xeritandin (II) l/gh teyellemek, teyel yapmak (veya atmak)

xeritandin (III) l/gh 1. (ağaç) yontmak 2. kazımak * **binê beroşê xeritand** tencerenin dibini kazıdı 2. sıyırmak (kazıyarak, silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmamak) 4. *mec* kazıklamak (alışverişte aldatmak)

xeritandî (I) rd 1. tüketilmiş 2. bozulmuş olan (bağ veya bostanın son ürününün toplanmış olması)

xeritandî (II) rd teyelli, teyellenmiş

xeritandî (III) rd 1. yontuk, yontma 2. kazıklanmış, kazık yemiş olan (alışverişte aldatılmış)

xeritûn m 1. tükenme 2. bozulma (bağ veya bostanın son ürünü toplanma) 3. kökten bitirileme

xeritûn (II) m teyellenme

xeritûn (III) m 1. (ağaç) yontulma 2. kazınma 3. sıyırma 4. *mec* kazıklanma, kazık yeme

xeritûn l/gh 1. tükenmek * **tû xeritûn** dutlar tükendi 2. bozulmak (bağ veya bostanın son ürünü toplanmak) 3. kökten bitirilmek

xeritûn (II) l/gh teyellenmek

xeritûn (III) l/gh 1. (ağaç) yontulmak 2. kazınmak 3. sıyırılmak 4. *mec* kazıklanmak, kazık yemek

xerîtîner nd/ht tüketici

xerîtînerî m tüketicilik

xerixandin m sürüklemek

xerixandin l/gh sürüklemek

xerixandî rd sürüklenmiş

xerixûn m sürüklenme

xerixûn l/gh sürüklenmek

xerîb rd/nd 1. yabancı (aileden, çevreden olmayan) 2. yabancı (tanınmayan, bilinmeyen) * **müşteriyê xerîb** yabancı müşteri 3.

yabancı (yad eller, tanınmayan, bilinmeyen yer) * **ji bo me ev der cihekî xerîb e** bizim için buralar yabancı yerler 4. yabancı (belli bir yere veya kimseye özgü olmayan) * **ere-**

beyên xerîb nikarin li vir park bikin yabancı arabalar buraya park etmez 5. yabancı (başka bir milletten olan, başka bir milletle ilgili olan) 6. elgin (gurbette olan) 7. yabancı (aynı türden, aynı çeşitten olmayan) * **dî**

nav rûn de tiştêkî xerîb heye yağın içinde yabancı madde var 8. garip, tuhaf 9. garip, ilginç 10. *mec* garip, dokunaklı, hüzn veren

11. *mec* değişik * **xwarineke xerîb xwar** değişik bir yemek yedi ~**dîtin** yabancı görmek (veya tutmak) (**yek**) ~ **hesibandin** (bi-

rini) yabancı saymak (veya tutmak) ~ **kirin** (an jî **stendin**) yabana gitmek (kız yabancılarla evlenmek) ~ ~ garip garip (üzgün bir biçimde) ~**ê (tiştêkî) bûn** (anjî **nebûn**) (bir şeyin) yabancı olması (veya olmamak)

xerîbane h 1. yabancıca 2. garipçe, tuhafça

xerîbbûn m 1. yabancılaşma (tanınmaz, bilinmez hale gelme) 2. sos yabancılaşma 3. gariplik, tuhaflaşma

xerîb bûn l/gh 1. yabancılaşmak 2. sos yabancılaşmak 3. gariplik, tuhaflaşmak * **kênê wê jî xerîb bûbû** gölmeside gariplik-

mişti

xerîbbûyîn m 1. yabancılaşış (tanınmaz, bilinmez hale gelme) 2. sos yabancılaşma 3. gariplik, tuhaflaşma

xerîb dîtin l/gh gariplik

xerîbdîtin m gariplik

xerîbdost rd 1. sokulgan (kısa sürede insanlarla kaynaşık dost olabilen, kendini çabuk sevdiren) 2. yabancı dostu (yabancılarla yardım eden kimse)

xerîbdostî m 1. sokulganlık 2. yabancı dostluğu

xerîbistan m gurbet eli

xerîbî m 1. yabancılık 2. gurbet, gurbetlik, yad eller * **xerîbî kişandin** gurbet çekmek 3. gariplik, tuhaflık ~ **bî (yekî) de hatin** gariplik basmak * **li cihên dîn xerîbî bî min de tê** başka yerlerde bana bir gariplik basıyor ~ **kirin** yabancılık çekmek ~ **kişandin** gurbet çekmek (**tê de**) ~ **kişandin** (bir yer veya işte) yabancılık çekmek

xerîbîkirin m yabancılama, yabancılık duyma (veya çekme)

xerîbî kirin *l/gh* yabancılamak, yabancılık duymak (veya çekmek)
xerîbî kişandin *l/gh* yabancılık çekmek
xerîbîftî *m* yabancılık
xerîbkirin *m* yabancılaştırma
xerîb kirin *l/gh* yabancılaştırmak
xerîbo *bot/m* bir tütün bitkisi türü
xerîbok *bot/m* hayvan yemi olarak da kullanı-lar bir ot türü
xerîdar *nd/nt* satın alıcı, müşteri
xerîdarî *m* satın alıcılık, müşterilik
xerîk (I) *bj/m* çiçek hastalığı
xerîk (II) *rd* 1. meşgul (bir işle uğraşan, iş görmekte olan) 2. meşgul (çalışır, kullanılır durumda olan, dolu) ~ **bûn** meşgul olmak ~ **kirin** meşgul etmek
xerîkandin *m* 1. uğraştırma, meşgul etme 2. o-yalama
xerîkandin *l/gh* 1. uğraştırmak, meşgul etmek 2. oyalamak
xerîkbûn *m* 1. uğraşma, meşgul olma 2. oya-lanma
xerîk bûn *l/gh* 1. uğraşmak, meşgul olmak 2. oyalanmak
xerîkbûyîn *m* 1. uğraşma, meşgul oluş 2. oya-lanış
xerîkî *m* uğraşı, meşgale
xerîkîn *m* 1. uğraşmak, meşgul olma 2. oya-lanma
xerîkîn *l/gh* 1. uğraşmak, meşgul olma 2. o-yalanmak
xerîkîftî *m* meşguliyet
xerîkkirin *m* 1. uğraştırma, meşgul etme 2. o-yalama
xerîk kirin *l/gh* 1. uğraştırmak, meşgul etmek 2. oyalamak
xerîmet *bnr* xenîmet
xerîq *bnr* xerik (II)
xerîte *m* harita
xerîtesaz *nd/nt* haritacı
xerîtesazî *m* 1. haritacılık (haritacı olma durum) 2. haritacılık (haritaların yapım yöntemi)
xerîtok *n* yonga
xerîv *bnr* xerîb
xerîw *bnr* xerîb
xerkendaz *m* ateş küreği
xerman (I) *m* hale, ağıl, ayla (ayın çevresinde görülen ışık halkası)
xerman (II) *m* 1. harman (tanelerin başaklar-dan ayırma işi) 2. harman (bir çok çeşitten birer parça alıp yeni birleşim oluşturma işi)
 * **xermana titûnê** tütün harmanı
xermanan *m* 1. temmuz (ay) 2. harman mev-simi
xermankirin *m* harmanlama
xerman kirin *l/gh* harmanlamak
xermankirî *rd* harmanlı, harmanlanmış olan
xermanvan *nd/nt* harmancı
xermanvan *m* harmancılık

xermel *bot/m* ıtırılı bir bitki
xermişandin *m* sıyırma
xermişandin *l/gh* sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, kopar-mak veya üzerini hafifçe yırtmak)
xermişandî *rd* sıyrık
xermişîn *m* sıyırılma
xermişîn *l/gh* sıyırmak
xernûb *bot/m* bir cins yabani ot
xernûf (I) *bot/m* 1. harnup, keçi boynuzu (Ca-ratonia siliqua) 2. keçi boynuzu (bu ağacın yemişi)
xernûf *bot/m* dikenli bir ot türü olup bahar sonlarında kurur
xerpen *bot/m* karaca ot
xerpeng *m* iç merdiven
xerpiş *m* kavga
xerpişandin (I) *m* 1. kavga ettirme 2. cırmık-lama
xerpişandin (II) *m* saklamak
xerpişandin (I) *l/gh* 1. kavga ettirmek 2. cır-mıklamak
xerpişandin (II) *l/gh* saklanmak
xerpişandî *rd* saklı, saklanmış olan
xerpişîn (I) *m* 1. kavga etme 2. abanma, üstü-ne abanma 3. üstüne çıkma (cinsel ilişkide bulunmak için)
xerpişîn (II) *m* saklanma
xerpişîn (I) *l/gh* 1. kavga etmek 2. abanmak, üstüne abanmak 3. üstüne çıkmak (cinsel i-lişkide bulunmak için)
xerpişîn (II) *l/gh* saklanmak
xerpişt *m* payanda ~ **kirin** berê payanda vur-mak ~ **li berê xistin** payanda vurmak
xerpiştîkirin *m* payandalama
xerpişt kirin *l/gh* payandalamak
xerq *m* gark, suya batma
xerqbûn *m* (suda) gark olma, batma (bir sıvı-nın üstünde iken içine gömülme)
xerq bûn *l/gh* (suda) gark olmak, batmak (bir sıvının üstünde iken içine gömülmek)
xerqbûyîn *m* gark oluş, batış
xerqe (I) *erd/m* girdap, burgaç
xerqe (II) *m* hırka
xerqkirin *m* gark etme, batırma (sıvının veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açmak, batmasını sağlama)
xerq kirin *l/gh* gark etmek, batırmak (sıvının veya yumuşak bir maddenin içine gömülme-sine yol açmak, batmasını sağlamak)
xerqkirî *rd* gark edilmiş, batırılmış olan
xert *m* kepek
xertok *m* tencere dibindeki yanmış yemek
xerûze *m* kavun
xerwal *m* köz üzerinde pişirilen bir ekmek çe-şidi
xerwar *m* büyük çuval
xerxandin *m* boğma
xerxandin *l/gh* boğmak

xerxere *m* gargara ~ **kirin** gargara yapmak
 ~ya **mirinê** sekarat
xerxirandin *m* sürüklemek
xerxirandin *l/gh* sürüklemek
xerxirîn *m* sürüklenme
xerxirîn *l/gh* sürüklenmek
xerxişî *rd* dağınmak
xerxişibûn *m* dağılına (parçalanarak yayılma, uflanma)
xerxişî bûn *l/gh* dağılmak (parçalanarak yayılmak, uflanmak)
xerxişibûyîn *m* dağılış (parçalanarak yayılma, uflanma)
xerxitandin *m* sürtme
xerxitandin *l/gh* sürtmek (bir şeyi bastırarak diğer bir şey üzerinden geçirmek)
xerxiştin *m* sürtünme
xerxiştin *l/gh* sürtünmek
xerxot *rd* 1. harabe 2. eski püskü, eskimiş olan
xerxote *bnr* xerxot
xerz (I) *m* 1. *ant/biy* yumurta (kadın) 2. *ant* ke-secik 3. havyar, balık yumurtası
xerz (II) *m* koru, koruluk
xerz (III) *m* fidan, yeni dikilmiş ağaç
xerz (IV) *m* yuvarlak kuyu taşı
xerz (V) *m* dalyasan (sarıklarm omuz üzerine dökülen ucu)
xerzane *bot/m* bir tütün bitkisi türü
xerzdank *ant/biy* yumurtalık
xerze *ant/biy* yumurtalık
xerzeba *m* bir yel adı
xerzerê *ant/m* yumurtalık kanalı
xerzik *m* üzüm verme çağına yeni girmiş bağ
xerzîkrêvî *bot/m* tarlalarda yetişen bir bitki
xes (I) *m* marul ~a **xurpûşkî** *bot* kıvrıcık
xes (II) *m* hadım etme
xesan *m* eneme, iğdiş etme, hadım etme
xesandin *m* eneme, hadımlaştırma, hadım etme, iğdiş etme, burma
xesandin *l/gh* enemek, hadımlaştırmak, hadım etmek, iğdiş etmek, burmak * **ev nêrî xesandine** bu tekeyi burmuşlar
xesandî *rd* enek, iğdiş, hadım, buruk (burulmuş olan)
xesandibûn *m* eneklik, iğdişlik, hadımlık
xesar *m* 1. hasar, zarar 2. çepel (ürüne karışmış yabancı madde, özellikle tahıl için) ~ **dan (yekî)** -e hasar vermek, zarar vermek ~ **dîtin** hasar görmek ~ **gihandin** (...) -e hasar vermek ~ **jê çênêbûn** zararsız olmak * **xesar ji vî zîlamî çênabe** bu adam zararsız ~ **kirin** hasar etmek, zarar etmek
xesardar *rd* 1. hasarlı 2. çepelli (içinde sap, çöp, taş, toprak gibi yabancı madde bulunan) * **genimê xesardar** çepelli buğday
xesardarî *m* 1. hasarlılık 2. çepellilik
xesardîtin *m* hasar görme
xesar dîtin *l/gh* hasar görmek
xesardîfî *rd* hasarlı * **erebeya xesardîfî** hasar-

lı araba
xesaret *m* zaiyat, zarar
xesarkar *nd/nt* hasar veren, zararlı
xesarkirin *m* zarar etme
xesar *kirin* *l/gh* zarar etmek
xesarkirî *rd* hasarlı, hasara uğramış kimse
xesarok *rd/ndt* 1. hasar verici, hasar veren 2. baka kör (çok dikkatsiz kimse) 3. sakar (kimse)
xesarokî *rd* 1. hasar verici 2. sakarca
xesarokîbûn *m* sakarlaşıma
xesarokî bûn *l/gh* sakarlaşımak
xesaroktî *m* 1. hasar vericilik 2. sakarlık
xesas *nd/nt* hadım işlemini yapan kimse
xesa xurpûşkî *bot/nd* kıvrıcık
xesifandin *m* eneme, iğdiş etme, hadımlaştırma
xesifandin *l/gh* enemek, iğdiş etmek, hadımlaştırma
xesifandî *rd* enek, iğdiş, hadım
xesifandibûn *m* eneklik, iğdişlik, hadımlık
xesifîn *m* 1. enenme, iğdiş edilme, hadım olma 2. beter bir duruma düşme 3. ekili alan yabancı otlarla istila edilme
xesifîn *l/gh* 1. enenmek, iğdiş edilmek, hadım olmak 2. beter bir duruma düşmek 3. ekili alan yabancı otlarla istila edilmek
xesirandin *m* hasara sokma (veya uğratma), hasar verme, zarara sokma (veya uğratma)
xesirandin *l/gh* hasara sokmak (veya uğratmak), hasar vermek, zarara sokmak (veya uğratmak)
xesirandî *rd* hasara uğratılmış olan
xesirî *rd* zarar görmüş, zarara uğramış olan
xesirîn *m* hasara uğrama, zarar etme, zarara uğrama
xesirîn *l/gh* hasara uğramak, zarar etmek, zarara uğramak
xesiyok *m* kaynanacık
xesî (I) *m* kaynana
xesî (II) *bot/m* marul
xesîl *bot/h* 1. hasır otu, kiliz 2. hasır (yaygı) * **xesîlek kirî anî malê** bir hasır satın alıp eve getirdi
xesîn *m* enenme, iğdiş olma, hadım olma
xesîn *l/gh* enenmek, iğdiş olmak, hadım olmak
xesîs *rd* hasis, cimri
xesîsbûn *m* cimrileşme
xesîs bûn *l/gh* cimrileşmek
xesîsbûyîn *m* cimrileşiş
xesîsî *m* hasislik, cimrilik ~ **kirin** hasislik etmek, cimrilik etmek
xesm *nd/nt* hasım
xesma *h* bilhassa, özellikle
xesmane *h* hasmane
xesok *rd* iğdiş
xesp *m* gasp
xespker *rd* gasp edici, gasıp
xespkirin *m* gaspetme
xesp kirin *l/gh* gaspetmek
xesrik *m* ağzı büyük bir tür sepet

xest *kûm/rd* derişik
xestbûn *kim/m* derişme
xest bûn *kûm l/gh* derişmek
xestbûnî *m* derişiklik
xestbûyî *kim/rd* derişik
xeste *rd* hasta
xestehal *rd* hasta halli
xestexane *m* hastahane, hastane
xestexanok *m* klinik
xestgeh *m* yoğunlaştırma yeri
xestî *rd* yoğun
xestker *kîm/rd* yoğunsturucu
xestkîrî *kîm/rd* derişik
xestkîrîbûn *m* derişiklik
xesû *m* kaynana, kayın valide
xesûftî *m* 1. kaynanalık (kaynana olma durumu) 2. kaynanalık (kaynanalara yaraşır davranış) ~ **kîrîn** kaynanalık etmek
xeş, **xeşe** *m* kilim gibi yaygıları ilmek suretiyle yapılan ve tütün, pamuk vb. taşımada kullanılan geçici büyük çuval
xeşandin *m* doldurma
xeşandin *l/gh* 1. doldurmak 2. doldurmak (patlican, biber, mûmbar gibi şeyleri doldurmak için)
xeşandî *rd* doldurulmuş (patlican, biber, mûmbar gibi şeyleri için)
xeşat *nd* haşat
xeşe *bnr* xeş
xeşeb *m* burgu, delgi, matkap
xeşeba nîran *nd* iğdemir
xeşebkîrîn *m* burgulama
xeşeb kîrîn *l/gh* burgulamak
xeşebkîrî *rd* burgulu, burgulanmış olan
xeşebnekîrî *rd* burgusuz, burgulanmamış olan
xeşebvan *nd/nt* matkapçı
xeşîrandîn *m* haşat etme
xeşîrandîn *l/gh* haşat etmek
xeşîrîn *m* haşat olma
xeşîrîn *l/gh* haşat olmak
xeşîl *bot/m* sütleğen otu
xeşîm (I) *m* 1. kör delik (evlerde gizli geçit olarak kullanılır) 2. labirent
xeşîm (II) *nd/nt* 1. acemi 2. acemi, çaylak, bilinçsiz, cahil (deneyimsiz, tecrübesiz) 3. toy (gençliği sebebiyle görgüsüz ve beceriksiz olan) 4. toy, işe alışık olmayan 5. torlak (yabani, henüz evcilleşmemiş, alışmamış hayvan)
xeşîmbûn *m* acemileşme
xeşîm bûn *l/gh* acemileşmek
xeşîmî *m* 1. acemilik 2. acemilik, çaylaklık, bilinçsizlik, cahillik 3. toyluk 4. torlaklık ~ **kîrîn** cahillik etmek
xeşîmtî *m* 1. acemilik 2. toyluk ~ **kîrîn** acemilik etmek ~ **kîşandin** acemilik çekmek
xeşîmkar *rd* acemi
xeşîmkî *h* acemice
xeşîmok *rd* acemi
xeşîmtî *m* 1. acemilik 2. toyluk

xeşîn *m* dolma
xeşîn *l/gh* dolmak
xeşm *m* hışım, öfke
xet *m* 1. hat, çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) 2. hat, yazı (herhangi bir harf düzeninde biçim ve sanat bakımında özellik gösteren tür) * **xetên îtalîk** İtalik yazı 3. yazı (metal paraların üzerinde değeri yazılan yüzü) * **şêr û xet** yazı tura 4. çizî (saban demirinin toprakta bıraktığı iz) 5. karık (sabanla açılan iz) 6. yol (uzun çizgi) * **xetên qumaş** kumaşın yolları 7. hat (yol, geçek) * **xeta rêhesîn** demir yolu hattı * **xeta otobusê** otobüs hattı 8. hat (elektrik akımı taşıyan tel veya kablo sistemi) * **xeta elektrîkê** elektrik hattı 9. hat (tv, telefon, telgrafla iletişimi sağlayan yol) 10. hat (sınır) * **xeta bergirîyê** savunma hattı 11. *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) 12. *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) ~ **kîşandin** hat çekmek ~ **û nivîst** muska ~ **û xal** çizgi ve nokta ~ **a agir lşk** ateş hattı (veya boyu) ~ **a avê der** su kesimi (veya su hattı) ~ **a cot** saban izi (çift sürüşte saban çizgisi) ~ **a fel ji gayê pîr** e balık baştan kokar ~ **a kersaxê** *erd* kıyı dili ~ **a kor** kör hat ~ **a qaleyê** kale çizgisi ~ **a rê** yol hattı ~ **a simbêl** rast **kîrîn** bıyık doldurmak ~ **a teng a rêhesîn** dar hat ~ **a xwar ji gayê pîr** e balık baştan kokar ~ **ên derveyî** dış hatlar * **erkedarên ku di xetên derveyî de dixebitîn** dış hatlarda çalışan görevliler ~ **ên kofî** kufî yazısı ~ **ên reyhanî** güzel ve zarif bir yazı türü ~ **ên şevkorkî** okunaklı olmayan el yazısı
xeta *m* 1. hata, yanlışlık 2. hata (isteyerek ya da bilmeyerek yapılan yanlış) 3. hata (suç, kusur) 4. yanlış 5. *fel* yanlış, hata 6. *argo* falso * **hîna xetayeke wî li me çenebûye** bana karşı bir falsosu olmadı ~ **kîrîn** 1) hata etmek (veya işlemek) 2) yanlışmak 3) *argo* falso yapmak
xeta borîyê *nd* boru hattı, paylayn, boru yolu
xetadar *rd* hatlı
xetakîrîn *m* 1. hata etme (veya işleme) 2. yanlışma 3. *argo* pot kırma 4. falso yapma
xeta kîrîn *l/gh* 1. hata etmek (veya işlemek) 2. yanlışmak 3. *argo* pot kırmak 4. falso yapmak
xeta kutabûnê *nd* finiş, bitiş çizgisi
xeta lûleyan *nd* boru yolu
xetandin *m* üretme, imal etme (ekonomik bir etkinlik sonucu elde etme)
xetandin *l/gh* üretmek, imal etmek (ekonomik bir etkinlik sonucu elde etmek)
xeta şikeste *nd* eğik bir tür yazı biçimi
xeta trenê *m* demiryolu
xetdar *rd* çubuklu (kumaştaki düz çizgi için) * **qumaşê xetdar** çubuklu kumaş

xetenêr *m* yanyana bulunan üç su arkından ortadaki
xeter *bnr* xetere
xeterbar *rd* tehlikeli
xetere *m* 1. tehlike 2. tehlike (gerçekleşme ihtimali bulunan fakat istenmeyen durum) 3. tehlike, korku * **li riyan xetere** nema yollarda korku kalmadı ~ **li dû xwe hiştin** tehlike atlamak
xeterî *m* vahamet
xeterîk *m* meşale
xeternak *rd* 1. tehlikeli 2. vahim 3. tehlikeli, kritik, riskli
xeternakî *m* 1. tehlikelilik 2. *rd/h* tehlikelice
xeterok *rd* netameli (başına sık sık kaza gelen)
xetertir bûn *l/gh* vahamet kesp etmek
xetêl *m* kaytarma, arazi olma
xetêlbûn *m* kaytarma, arazi olma (işten kaçma)
xetêl bûn *l/gh* kaytarmak, arazi olmak (işten kaçmak)
xetên hundirû *nd* 1. iç hat, içhatlar 2. iç hat(yurt içi iletişimi)
xetên navxweyî *nd* 1. iç hat, içhatlar 2. iç hat(yurt içi iletişimi) * **ji ber firtûneyê xetên navxweyî** naşixulîn fırtına yüzünden iç hatlar çalışmıyor
xethesin *m* ray (tren, tramvay gibi taşıtlarda tekerleklerin üzerinde hareket ettiği demir yol)
xetik *m* 1. karık (sabanla açılan iz) 2. çizgi (saban demirinin toprakta bıraktığı iz) 3. evlek (tarlanın tohum ekmek için saban iziyle bölünen bölümlerinden her biri)
xetikkirin *m* evlekleme
xetik kirin *l/gh* evleklemek
xetirk *m* çira, meşale
xetîle *bnr* xetîre
xetîr *m* meşale
xetîre *m* 1. çira (çam gibi reçinelî ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü) 2. çiralık 3. meşale
xetîrek *m* meşale
xetîş *rd* 1. soysuz, dejenere 2. *m* asil bir atın asil olmayan bir kısırakla çiftleşmesi ~ **bûn** dejenere olmak ~ **kirin** dejenere etmek
xetîşbûn *m* soysuzlaşma, yozlaşma, dejenere olma, dejenereleşme
xetîş bûn *l/gh* soysuzlaşmak, yozlaşmak, dejenere olmak, dejenereleşmek
xetîşbûyî *rd* soysuzlaşmış, yozlaşmış, dejenere olmuş olan
xetîşbûyîn *m* soysuzlaşmış, yozlaşma, dejenere oluş, dejenereleşme
xetîşî *m* soysuzluk, yozluk
xetîşitî *m* soysuzluk, yozluk
xetîşkirin *m* soysuzlaştırma, yozlaştırma, dejenere etme
xetîş kirin *l/gh* soysuzlaştırmak, yozlaştırmak, dejenere etmek
xetîşkirî *rd* soysuzlaştırılmış, yozlaştırılmış,

dejenere, dejenere etirilmiş
xetkar *nd/nt* hattat
xetkarî *m* hattatlık
xetkêş *nd/nt* 1. çizimci, hattat 2. *m* cetvel
xetkêşan *m* 1. çizim, dizayn 2. *mat* çizim
xetkêşî *m* çizimcilik, hattatlık
xetkirin *m* çizme
xet kirin *l/gh* çizmek
xetkirî *rd* çizili
xetkişandin *m* çizgileme
xet kişandin *l/gh* çizgilemek
xetm (I) *bnr* xitm
xetm (II) *m* mühür
xetme (I) *m* harman döverken öküzlerin buğday yemelerini engellemek için çene altına bağlanan çubuk
xetme (II) *m* onay
xetmebûn *m* onaylanma
xetme bûn *l/gh* onaylanmak
xetmebûyîn *m* onaylanış
xetmekirin *m* onaylama
xetme kirin *l/gh* onaylamak
xetmekirî *rd* onaylı
xetmenebûyî *rd* onaysız, onaylanmamış olan
xetre *m* Rumî takvimine göre 14 şubatta (mîladi 27 şubat), halk akşamleyin yaktığı ateş eşliğinde dans ederek eğlenir. İnanişâ göre bu kutlamayla insanlar gunahlarından arınır. Bitlis yöresinde bu güne xetre ad verilir.
xetxetî *rd* 1. çizgili 2. yarık yarık, çatlak çatlak toprak gibi 3. çubuklu, çizgili elbise (kumaştaki düz çizgi için) * **qumaşê xetxetî** çubuklu kumaş
xetxetokî *h* çizgili çizgili
xevat *bnr* xebat
xever *bnr* xeber
xevitîn *bnr* xebitîn
xevtan *bnr* xeftan
xew *m* 1. uyku * **xewa xweş** iyi uyku * **xewa zivistanê** kış uykusu * **xewa mirinê** ölüm uykusu 2. *mec* uyku (gaflet, aymazlık) ~ **bî çavan ketin** gözüne uyku girmek ~ **bî çavê (yekî) neketin** 1) gözüne uyku girmemek, kirpiği kirpiğine değmemek 2) sabahı bulmak (veya sabahı etmek) ~ **lê çûn** 1) uyku zamanını kaçırmak 2) uykusunu tam almamış olmak ~ **lê gerîn** uykusu kaçmak ~ **lê firîn** uykusu kaçmak ~ **lê tewirîn** uykusu kaçmak ~ **li xwe heram kirin** uykusuz kalmayı göze almak ~ **nehatin çavê (yekî)** 1) gözüne uyku girmemek 2) sabahlamak ~ **neketin çavan** uyku gözüne girmemek ~ **neketin çavên (yekî)** gözlerine uyku girmemek (veya gözlerini uyku tutmamak) ~ **nekirin** 1) uyku tutmamak, göz yummamak, hiç uymamak 2) sabahlamak (bütün geciyi uyumadan geçirmek) ~ **pê girtin** uyku basmak (veya bastırmak) ~ **a (yekî) anin** uyku vermek (veya getirmek) ~ **a birîndaran tê ya**

birçiyan nayê aç olanı uyku tutmaz ~a **giran** derin uyku, ağır uyku ~a **(yekî) hatin** uykusu gelmek, uyku basmak ~a **(yekî) herimîn** uykusu açılmak (veya dağılmak) ~a **kêrgoşkê** tavşan (veya kuş) uykusu ~a **(yekî) lê cûn** uykusunu almamış olmak ~a **mirinê** ölüm uykusu ~a **mirinê ketin çavê (yekî)** (birini) ölüm uykusu tutmak ~a **(yekî) nehatin 1)** (birini) uyku tutmamak 2) uykusu kaçmak (kaygılanmak, tedirgin olmak) ~a **neşikandî** deliksiz uyku ~a **(yekî) pê girtin** (birini) uyku tutmak (veya basmak) ~a **pisikê** tavşan uykusu ~a **(yekî) revandin** uykusunu dağıtmak ~a **(yekî) revîn** uykusu açılmak (veya dağılmak) ~a **Rostemî** ağır ve uzun uyku ~a **sivik** hafif uyku ~a **(yekî) şikandin** uykusunu bölmek ~a **(yekî) şikîn** uykusu delinmek, uykusu bölünmek ~a **şîrîn** tatlı uyku ~a **tamarê** ağır uyku ~a **xefletê** gaflet uykusu ~a **xwe stendin** (an jî **girtin**) uykusunu almak ~e **hingane** doyasıya bir uyku

xewa giran *nd* 1. derin uyku, dal uyku 2. *h* mışıl mışıl

xewa kûr *nd* derin uyku, dal uyku

xewan (I) *rd* görünen, aşikâr olan

xewan (II) *m* yatma

xewandin *m* uyutma, yatırma

xewandin *l/gh* uyutmak, yatırmak

xewaq *n* çömlekçi

xewaqî *m* çömlekçilik

xewar (I) *bnr* toz û xewar

xewar (II) *rd* uykucu, uyku tulumu (çok uyuyan kimse)

xeware *rd* uykucu

xewarî *rd* uykuculuk

xewarîbûn *m* pinekleme

xewarî bûn *l/gh* pineklelemek

xewarîbûyîn *m* pinekleyiş

xewas *nd/nt* dalgıç, balık adam, kurbağa adam

xewasî *m* dalgıçlık

xewa şîrîn *nd* 1. tatlı uyku 2. *h* mışıl mışıl

xewa temarê *nd* derin uyku, dal uyku

xewatîn *nd* xatûn'un çoğlu

xewder *rd* uyku verici

xewer *bnr* xeber

xewet *bnr* xêbet

xewf *bnr* xof

xewge *m* karyola

xewgeh *m* yatakhane

xewger *nd/nt* uyur gezer

xewgeran *m* uykuda gezme, uykuda dolaşma

xewger *m* uyur gezerlik

xewgerok *rd* uyur gezer

xewgerokî *m* uyur gezerlik

xewgêr *bnr* xewger

xewgiran *rd* uykusu ağır (veya derin) kimse

xewgirtî *rd* uykulu, uyku tutmuş olan kimse

xewherimî *rd* 1. uykusu kaçmış olan 2. gece

kuşu (gece uyuyamayan) 3. *m* uyku bozukluğu, uykusuzluk çekme ~ **bûn** uykusu kaçmak, uykusuzluk çekmek

xewherimîbûn *m* 1. uykusu kaçma 2. uyku tutmama 3. sabahı bulma, sabahı etme (sabaha kadar uyumama)

xewherimî bûn *l/gh* 1. uykusu kaçmak 2. uyku tutmamak 3. sabahı bulmak, sabahı etmek (sabaha kadar uyumamak)

xewherimîkirin *m* uykusunu kaçıрма

xewherimî kirin *l/gh* uykusunu kaçırmak

xewherimîfî *m* uyku bozukluğu, uykusuzluk çekme

xewhêner *rd* uyutucu

xewik *m* uyku

xewiran *m* 1. ezilme (açlık sıkıntısı duyma) 2. ezginlik (açlıktan dolayı)

xewirandin *m* 1. ezdirmeye (açlıktan) 2. burma (mide, bağırsak sancıma) 3. iç geçirtme, bayıltma

xewirandin *l/gh* 1. ezdirmek (açlıktan) 2. burmak (mide, bağırsak sancımak) * **vê xwarinê dilê min xewirand** bu yemek midemi burdu 3. iç geçirtmek, bayıltmak

xewirandî *rd* 1. ezik (açlıktan) 2. burkuk, burkulmuş olan 3. bayıltılmış olan

xewirî *rd* 1. burkuk, burkulmuş olan 2. bayıltmış olan

xewirîn *m* 1. ezilme (açlık sıkıntısı duyma) 2. burulma (sancıma, ağrıma) 3. bayılma, iç bayılma, içi geçme, kazınma (içi bayılma) 4. kıyınma, kıyılma (ezilir, kıyılır gibi olma) 5. burkulma (üzüntü duyma) 6. oyulma

xewirîn *l/gh* 1. ezilmek (açlık sıkıntısı duymak) * **dilê min dixewire, ez qedehek şîr vexwim** içim eziliyor bir bardak süt içeyim 2. burulmak (sancımak, ağrımak) * **rûviyên min dixewirîn** barsaklarım buruluyor 3. bayılmak, iç bayılmak, içi geçmek, kazınmak (içi bayılmak) * **jî birçînan dilê min dixewire** açlıktan midem kazınıyor 4. kıyınmak, kıyılmak (ezilir, kıyılır gibi olmak) * **dilê min xewirî** içim kıydı 5. burkulmak (üzüntü duymak) * **gava ez vê rewşa wê dibînim dilê min dixewire** bu halini görünce içim burkuluyor 6. oyulmak * **birîna wî xewirîye** yarası oyulmuş

xewirîner *rd* 1. bayıltıcı, iç bayıltıcı 2. burkucu

xewisandin *l/gh* uyutmak

xewisandin *m* uyutma

xewisandî *rd* uyuk, uyumuş durumda olan

xewisî *rd* uyuk, uyumuş

xewisîn *m* uyuma, uyuyuş

xewisîn *l/gh* uyumak, uyunmak

xewixandin *m* incitme, acı verme

xewixandin *l/gh* incitmek, acı vermek

xewixîn *m* incinme

xewixîn *l/gh* incinmek

xewîn *m* 1. uyuma, uyuyuş 2. *rd* uykulu

xewîn *l/gh* uyumak, oynamak
xewîner uyutucu
xewînk *rd* uykucu
xewker *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
xewkirin *m* uyuma, uyuyuş
xew kirin *l/gh* uyumak, oynamak
xewlam *n* uşak
xewlamî *m* uşaklık
xewle *rd* 1. تنها, ıssız 2. *mec* gizli * giliya min a **xewle** benim gizli şikayetim 3. inziva
xewlebûn *m* 1. tenhalaşma 2. inzivaya çekilme
xewle bûn *l/gh* 1. tenhalaşmak 2. inzivaya çekilmek
xewlecî *n* تنها yer
xewlekîrin *m* 1. tenhalaştırma 2. saklama 3. inzivaya çekme 4. bir köşeye çekip konuşma, özel görüşme
xewle kirin *l/gh* 1. tenhalaştırmak 2. saklamak 3. inzivaya çekmek 4. bir köşeye çekip konuşmak, özel görüşmek
xewleq *m* bez üzerine işlemeli olarak cep şeklinde dikilen süs, hem de ıvır zıvırların konulduğu yer
xewlexane *m* manastır
xewn *m* düş, rüya ~ **dîtin** düş görmek, rüya görmek ~a (**yekî**) **rast derketin** rüyası çıkmak ~a **xerab** korkulu rüya ~a **xwe gîlî kirin** rüyasını anlatmak
xewnak *rd* uykulu, uykusu bastırılmış olan
xewname *m* rüya tabirleri kitabı
xewnandin *m* dinlendirici sulama, gece sulaması
xewnandin *l/gh* dinlendirerek sulamak, gece sulaması yapmak
xewndar *rd* rüyalı
xewnedar *nd/nt* rüyacı, rüya tabircisi
xewnekîrin *m* sabahlama (bütün geciyi uyumadan geçirme)
xew nekîrin *l/gh* sabahlamak (bütün geciyi uyumadan geçirmek)
xewnereşk *m* kâbus, karabasan
xewnerojk *m* düş
xewneroşk *bnr* xewnerojk
xewnexav *m* ham hayal
xewnjin *m* hayal
xewnkar *rd* hayalci
xewnperest *rd* rüyalara inanan
xewnzan *nd/nt* düş bilimci
xewnzanî *m* düş bilim
xewo *m* uykü (çocuk dilinde)
xewok *rd* uykulu, mahmurlu
xewoke *rd* uykucu
xewokî *rd* 1. uykuluca, mahmurluca 2. uykuluca, hastalık halini almış uykucu kimse
xewokîbûn *m* pinekleme
xewokî bûn *l/gh* pineklemek
xewokîbûyîn *m* pinekleyiş
xewr *m* çok derin çukur
xewrar *m* bir tür kete
xewre *m* kül çöreği, gömme, kömbe

xewrebez *m* gücünde olma
xewreş *rd* aymaz
xewreşî *m* aymazlık
xewreviyayî *rd* uykusu kaçmış olan kimse
xewrevî *rd* uykusu kaçmış
xewrevîn *rd* uykü kaçırın
xewrevînî *m* uykü kaçırma
xewroj *bnr* xeberoşk
xewroşk *bnr* xeberoşk
xewsivik *rd* hafif uykulu, sak, uykusu hafif
xewsivikî *m* hafif uykululuk, saklık
xewş (I) *rd* zağar, pis
xewş (II) *bnr* kewş
xewşab *bnr* xeşeb
xewşikandî *rd* uykusu bölünmüş olan
xewşikandîbûn *m* uykusu bölünme
xewşikandî bûn *l/gh* uykusu bölünmek
xewşîrîn *rd* tatlı uykulu
xewt *m* akıl, bilinç
xewtandin *m* büyük bir işin üstesinden gelme, bitirme, kotarma
xewtandin *l/gh* büyük bir işin üstesinden gelmek, bitirmek, kotarmak
xewtelî *rd* uykü sersemi
xewtelîbûn *m* uykü sersemi olma
xewtelî bûn *l/gh* uykü sersemi olmak
xewtelîkirin *m* uykü sersemi yapma
xewtelî kirin *l/gh* uykü sersemi yapmak
xewtin *m* uyuma, uyuyuş
xewtin *l/gh* uyumak, oynamak
xew ve çûn *l/bw* uykuya dalmak
xewx *bnr* xox
xewxane *m* yatakhane
xewxe *m* bozulma
xewxilmaş *rd* uykulu
xewxilmaşî *m* uykululuk
xewyar *m* havyar
Xeya ol/m Gayya
xeyal *m* hayal, düş (Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey) * **çî-rokeke berhema xeyalê** hayal ürünü bir hikaye ~ **dîtin** hayal görmek ~ **ji xwe re çêkirin** hayal (veya düş) kurmak ~ **kirin** hayal etmek ~ê **ku (yek) kirin tev çûn** hayalleri suya düşmek ~ên (**yekî**) **bi avê de çûn** hayalleri suya gitmek ~ên **tewşîk** hamhayal
xeyalane *h* hayalca
xeyalbaz *rd/nd* hayalci, hayalperest
xeyalbazî *m* hayalcılık, hayalperestlik
xeyaldar *rd* hayallı, hulyalı
xeyalebaz *bnr* xeyalbaz
xeyalebazî *bnr* xeyalbazî
xeyalet *m* 1. hayalet (gerçekte var olmadığı halde bazen görüldüğü sanılan cin, peri, hortlak gibi görüntüler) 2. hayalet (gerçekte var olmadığı halde görüldüğü sanılan şey, görüntü) * **xeyaletên ku qet ji pêş çavên min naçin hene** gözümün önünden geçmeyen hayaletler var

xeyalên zanistî *nd* bilim kurgu, kurgubilim
xeyalfîreh *rd* hayal etme gücü geniş olan
xeyalî *rd* hayalî, düşsel
xeyalker *rd/nd* hayalci
xeyalkerî *m* hayalcılık
xeyalkirin *m* hayal etmek
xeyal kirin */lgh* hayal etmek
xeyalkirî *rd* hayal edilmiş olan, muhayyel
xeyalperest *nd/rd* hayalperest, hayalci, düşçü
xeyalperestî *m* hayalperestlik, hayalcılık, düş-
 çülük
xeyan *m* harman ortasındaki direk etrafına
 toplanan buğday yığını
xeyb (I) *m* gaip (* **dengek ji xeybê** gaipten bir
 ses)
xeyb (II) *m* 1. gaybet, gıybet, kovculuk 2. de-
 dikodu ~ **kirin** 1) kov etmek, kovlamak 2)
 dedikodu etmek (veya yapmak) ~ **û xûb**
 kov, kovlama ~ **û xûba (yekî) kirin** (birini)
 kovlamak ~ **a (yekî) hatin kirin** yerip çekiş-
 tirilmek ~ **a (yekî) kirin** 1) (birini) kovla-
 mak, gıybet etmek, (birini) çekiştirmek (bir
 kimsenin kötü taraflarını sayıp dökmek) 3)
 arkadan söylemek, ayağına ip takmak
xeybane *rd/lh* gaibane, görünmez
xeybanebûn *m* görünmez olma
xeybane bûn */lgh* görünmez olmak
xeybanekirin *m* görünmez kılmak
xeybane kirin */lgh* görünmez kılmak
xeybanî *rd* gaipten olan
xeybantî *m* gaiplik
xeyberî *rd* gaib kimse
xeybet (I) *m* gaybet, gıybet, kovculuk
xeybet (II) çadır
xeybker *nd/nt* 1. gıybetçi, kovcu 2. dedikoducu
xeybkerî *m* 1. gıybetçilik, kovculuk 2. dediko-
 duculuk ~ **kirin** dedikoduculuk etmek (veya
 yapmak)
xeybkirin *m* kovlama, çekiştirme, yerme, kö-
 tüleme (bir kimsenin kötü taraflarını sayıp
 dökmek)
xeyb kirin */lgh* kovlamak, çekiştirmek, yer-
 me, kötülemek (bir kimsenin kötü tarafla-
 rını sayıp dökmek)
xeybok *nd/nt* kovcu, çekiştirici (bir kimsenin
 kötü taraflarını anlatan kimse)
xeybokî *m* kovculuk, çekiştiricilik
xeybone *bnr* xeyberî
xeybzana *rd* gaibi bilen
xeyd *m* 1. küsme, küskünlük 2. dargınlık 3. dar-
 ılımaca ('darılmak olmaz, sakın darılma'
 anlamında) ~ **a xwe kirin** alınganlık yapmak
 ~ **a xwe lê kirin** (birine) alınganlık yapmak
xeydan *rd* küs, küskün, dargın, gücenik ~ **bûn**
 küskün olmak, dargın olmak
xeydanbûn *m* küslük, küskünlük, dargınlık,
 güceniklik
xeydanî *m* küslük, küskünlük, dargınlık, güce-
 niklik

xeydkar *rd* gönül kıran
xeydok *rd* 1. küseğen, darılğan, alıngan 2. çıt-
 kırıldım, kırılğan (kolay ve çabuk gücenen)
xeydokî *rd/h* 1. küseğence, darılğanca, alıngan-
 ca 2. çıtkırıldımca, kırılğanca
xeydokîtî *m* 1. küseğenlik, darılğanlık, alıngan-
 lık 2. çıtkırıldımlık, kırılğanlık
xeyibandin *m* 1. yok etme, varlığını ortadan
 kaldırma 2. köreltme (soyunun bitmesine se-
 bepe olma)
xeyibandin */lgh* 1. yok etmek, varlığını orta-
 dan kaldırmak 2. köreltmek (soyunun bit-
 mesine sebep olmak)
xeyibandî *rd* 1. yok edilmiş 2. körelmiş (soyu
 tükenmiş olan)
xeyibî *rd* körelmiş (soyu tükenmiş olan)
xeyibîn *m* 1. yok olma, varlığı ortadan kalkma
 2. körelme (soyu tükenme)
xeyibîn */lgh* 1. yok olmak, varlığı ortadan
 kalkmak 2. körelmek (soyu tükenmek)
xeyidandin *m* 1. küstürme 2. darıltma, gücen-
 dirme
xeyidandin */lgh* 1. küstürmek 2. darıltmak,
 gücendirmek
xeyidandî *rd* 1. küs, küskün 2. dargın, darıltıl-
 mış, gücendirilmiş olan
xeyidî *rd* 1. küskün 2. dargın, gücenik, darıl-
 mış olan 3. kızmış
xeyidîbûn *m* 1. küskünlük 2. dargınlık, güce-
 niklik
xeyidîn *m* 1. küsme 2. alınma, darılma, gücen-
 me, kırılma 3. kızma (öfkelenme, sinirlen-
 me) 4. bozulma, içlerleme
xeyidîn */lgh* 1. küsmek * **kergoşk ji çiya xe-
 yîdiye haya çiya ji çiya tune ye** tavşan dağ-
 ға küsmüş dağın haberi olmamış 2. alın-
 mak, darılmak, gücenmek, kırılmak (her-
 hangi bir sebepten ötürü gücenip ilgiyi kes-
 mek) * **ji ber ku min bi gotina wê nekir,**
xeyidî dediğini yapmadığım için darıldı 3.
 kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek) * **xeyidî**
ji tira seyîdî tavşan dağа küsmüş de dağın
 haberi olmamış 4. bozulmak, içlerlemek * **li**
ser gotina ku jê re hate gotin xeyidî kendi-
 sine söylenen söze bozuldu
xeyirandin *m* solmasına neden olma veya sol-
 masını sağlama
xeyirandin */lgh* solmasına neden olmak veya
 solmasını sağlamak
xeyirîn *m* solma (rengini yitirme, rengi uçma)
xeyirîn */lgh* solmak (rengini yitirmek, rengi
 uçmak)
xeyîdandin *bnr* xeyidandin
xeyîdîn *bnr* xeyidîn
xeyîrandin *m* 1. ezdirme (açlıktan) 2. burma
 (mide, bağırsak sancıma) 3. iç geçirtme, ba-
 yıltma
xeyîrandin */lgh* 1. ezdirmek (açlıktan) 2. bur-
 mak (mide, bağırsak sancımak) * **vê xwa-**

rinê dilê min xewirand bu yemek midemi burdu 3. iç geçirtmek, bayıltmak
keyîrandî rd 1. burkuk, burkulmuş olan 2. bayılmış olan
keyîrî rd 1. burkuk, burkulmuş olan 2. bayılmış olan
keyîrîn m 1. ezilme (açlık sıkıntısı duyma) 2. burulma (sancıma, ağrıma) 3. iç bayılma, içi geçme, kazanma 4. kıyınma, kıyılma (ezilir, kıyılır gibi olma)
keyîrîn l/gh 1. ezilmek (açlık sıkıntısı duymak) 2. burulmak (sancımak, ağrınak) * **rûviyên min dixewirin** barsaklarım buruluyor 3. iç bayılmak, içi geçmek, kazanmak 4. kıyınmak, kıyılmak (ezilir, kıyılır gibi olmak) * **dilê min keyîrî** içim kıydı
keyîtandin m 1. teyelleme 2. *mec* haşat etme
keyîtandin l/gh 1. teyellemek 2. *mec* haşat etmek
keyîtîn m 1. teyellenme 2. *mec* haşat olma
keyîtîn l/gh 1. teyellenmek 2. *mec* haşat olmak
keylî rd/h haylî
keynî h 1. hariç * **keynî wê, em dê tev bimînin** o hariç hepimiz kalacağız 2. *d* -dan/-den başka, -den gayri
keyntirandin m küstürme, darıltma (argoda)
keyntirandin l/gh küstürmek, darıltmak (argoda)
keyntirîn m küsme, darılma (argoda)
keyntirîn l/gh küsmek, darılmak (argoda)
keyret m gayret
keyrî nd 1. diğer, başka, gayri 2. gayri (sıfatların başına getirilerek olmayan anlamını verir) * **keyrî muslim** gayrimüslüm ~ **exlaqî** gayri ahlâkî
keyrî menqûl nd/rd gayri menkul, taşınmaz
keyrî mewqûf rd tutuksuz
keyrî Muslim rd gayri Müslim
keyrî şexsî rd kişilik dışı
keyrî tabîî rd olağan dışı
keyrîş m duymamazlık
keyset m özellik
keysîyet m karakter, seciye
keysîyetnav rz/h sıfat
keyt m teyel
keytandin m teyelleme
keytandin l/gh teyellemek
keyzan bnr xêzan
xez m 'xezal'ın kısaltması
xeza ol/in gaza (islam dinine göre kutsal savaş)
xezakirin l/gh gaza yapmak, kutsal savaş yapmak
xezal (I) m meyva ve buğdayın olgunluğa yüz tuttuğu dönemde görülen kızılık
xezal (II) zo/m 1. ceylan (Gazelle dorcas) 2. ceylan, ahu (güzel, narin kadın) * **wekî xezalan** ceylan gibi * **eynî xezal e** ceylan gibi **ji ~ê bezatir tune ye zêdeyî risqê xwe naxwe** kısmetinde ne varsa kaşığında o çıkar

xezalê m bir oyun
xezaliye m bir tür kumaş
xezalok m ceylancık
xezam m hazan
xezaz nd/nt ipekçi
xezazî m ipekçilik
xezeb m gazap, öfke ~a **Xwedê** Allahın gazabı
xezebdar rd 1. gazaplı 2. zalim
xezebnak rd gazaplı, öfkeli
xezel wj/m 1. gazel 2. *mzk* gazel
xezeliyat m gazeliyat
xezelxwîn nd gazelhan, gazel okuyan
xezelxwînî m gazelhanlık
xezibandin m gazaplandırma, kızdırma, öfkelen-dirme, hiddetlendirme
xezibandin l/gh gazaplandırmak, kızdırmak, öfkelen-dirmek, hiddetlendirmek
xezibîn m gazaplanma, mızıma, öfkelenme, hiddetlenme
xezibîn l/gh gazaplanmak, kızmak, öfkelenmek, hiddetlenmek
xezik (I) nd kızıl çizgili keçi ve böyle görüntüsü olan keçi yavrusu
xezik (II) m bere, ezik (herhangi bir şeyde görülen çizik)
xezîne m 1. hazine (altın, gümüş, mücevher gibi değerli eşya yığını, büyük servet) 2. hazine (değerli şeylerin saklandığı yer) 3. hazine (gümülü veya saklı iken bulunan değerli şeylerin bütünü) 4. hazine (devlet malı, parası veya bunların saklandığı yer) 5. hazine (kaynak) * **xezîneya zanebûnê** bilgi hazinesi ~ya **dewletê** devlet hazinesi ~ya **peyvan** (an jî **bêjeyan**) *rz* sözcük hazinesi, söz dağarcığı
xezînedar nd/nt hazinedar
xezînedarî m hazinedarlık
xezîneger nd/nt defneci
xezînegerî m defnecilik
xezne m 1. hazine, hazne (altın, gümüş, mücevher gibi değerli eşya yığını, büyük servet) 2. hazine (değerli şeylerin saklandığı yer) 3. hazine (gümülü veya saklı iken bulunan değerli şeylerin bütünü) 4. hazine (devlet malı, parası veya bunların saklandığı yer) 5. hazne, depo 6. hazne, döl yatağı 7. namlu içi 8. hazine (kaynak) * **xeznaya zanebûnê** bilgi hazinesi
xeznedar nd/nt hazinedar
xeznedarî m hazinedarlık
xezûr n kayın baba, kayın peder, kaynata
xezûran n kayın babagiller, kayın pedergiller
xezûranî m kayın babalık, kayın pederlik
xezûrantî m kayın babalık, kayın pederlik
xezûrgelan n kayın babagiller, kayın pedergiller
xezûrtî m , kayın pederlik, kaynatalık
xezwe m gazve
xêbet m otağ, otak, çerge
xêbetvan nd otakçı, çergeci

xêbetvanî *m* otakçılık, çergecilik

xêc *bnr* xûç

xêl (I) *rd/lh* 1. hayli 2. *m* an, lahza, süre, biraz

* xêleke *din* were biraz sonra gel * xêlek

şaswaz *m* biraz şaşkın oldu

xêl (II) *m* boy, kabile, aşiret

xêl (III) *m* gelin alayı, düğün alayı,

xêl (IV) *m* şaşılama

xêlbûn *m* şaşılama

xêl bûn *l/gh* şaşılasmak * çavên wî xêl bûn gözleri şaşılasmıştı

xêlbûyîn *m* şaşılama

xêlek *h* 1. epey, epeyi, epeyce 2. biraz (kisa bir süre için) * xêlek maye ku bigihîjîn bajêr şehre ulaşmalarına biraz kalmış

xêlêfk *m* arı kovani

xêlîf *rd* yanlış

xêlî (I) *m* gelin alayı, düğün alayı, gelin alıcı

xêlî (II) *der/m* yelken ~ vekirin yelken açmak ~ bi keştîyê ve kirin yelken dikmek, yelken takmak

xêlî (III) *rd* hayli

xêlî (IV) *m* şaşılık

xêlî (V) *m* 1. duvak 2. peçe 3. yaşmak 4. *mec* peçe (bir şeyi gizlemek için üzerine çekilen örtü)

xêlî dagerandin *l/gh* duvağı kaldırmak

xêlîdakirin *m* 1. peçeleme 2. yaşmaklama

xêlî dakirin *l/gh* 1. peçelelemek 2. yaşmaklamak

xêlîfiroş *nd/m* duvakçı (duvak satan)

xêlîkirin *m* 1. duvaklama 2. yaşmaklama

xêlî kirin *l/gh* 1. duvaklamak 2. yaşmaklamak

xêlîkîrî *rd* 1. duvaklı 2. peçeli 3. yaşmaklı

xêlîreş *rd* kara yaşmaklı

xêlîvan *nd/m* 1. duvakçı 2. baş örtücü 3. *rd* düğün alayına katılan kimse

xêlîvan *nd/nd* yelkenci

xêlîvanî (I) *nd* gelin alıcı

xêlîvanî (II) *m* yelkencilik

xêlîvekirin *m* yelkenleme

xêlî vekirin *l/gh der* yelkenlemek

xêr (I) *h* hayır, yok

xêr (II) *m* 1. hayır (iyilik, karşılık beklemeden yapılan yardım) 2. hayır, sevap 3. *mec* verim, semere (istenilen sonuç) 4. *rd* hayır (iyi, yararlı, faydalı) * xebera xêrê ye însalah hayır haberdır inşallah 5. iyi (uğurlu, hayırlı, iyilik getiren) * xebera xêrê iyi haber 6. saye * bi xêra wî onun sayesinde ~ be? hayırdır? ~ be însalah hayırdır inşallah (şaşma ve merak veren olgular karşısında anlatılır) ~ bijî! çok yaşa! (hapşırıldığında söylenen söz) ~ e? 1) hayırdır? 2) ne oluyor? 3) b hayırla ~ e, ev li dora me dide çeçlebas-kan düğün değil, bayram değil, eniştem be-ki niye öptü? ~ e his ji we biriyaye! saat başı galiba! ~ e însalah hayırdır inşallah (anlatılan bir rüyayı hayıra yormak için kullanılır) ~ guneh 1) sevabı günahı 2) hayır mıdır sevap mıdır ~ jê bibînî hayırını gör ~ jê dî-

tin hayırını görmek ~ jê hêvî nekirin hayır beklememek ~ jê nedîtîn hayırını görmemek ~ ji nefa canê xwe nedîtîn kendinden hayır görmemek ~ ji xwe nedîtîn kendinden hayır görmemek ~ lê çûn fîlûsü ahmere muhtaç olmak ~ lê veanîn şükretmek ~ li bazara te be bildiğinden şaşma! ~ li te barî kevir û kuçik li me barî neye uğradığıma şaşırdım ~ nekirin kar etmemek ~ tê de nehiştin zehir zıkım etmek ~ tê de neman 1) hayıyı gitmek vay yayı kalmak 2) (bir şeyden) hayır kalmamak * salek du sal bi şûn de xêr di xanî de namîne bir iki yıl sonra, evden bir hayır kalmaz 3) tadı tuzu kalmamak (veya tadı tuzu bozulmak) ~ tê de tune (bir şeyden) hayır yok ~ û bereket bet bereket ~ û bereket tê de neman beti bereketi kalmamak (veya kaçmak) ~ û bêr 1) bet bereket 2) verim, semere (istenilen sonuç) ~ û bêr tê de neman beti bereketi kalmamak (veya kaçmak) ~ û şer hayır ve şer ~ û şerê (yekî) di binê (yekî) de bûn tuvaletini altına yapan (yatalak hastalar için) ~ û şerê (yekî) di nav dest û piyên (...) de bûn tuvaletini altına yapan (yatalak hastalar için) ~ û xêrat hayrat ~ û xêrat kirin hayır işlemek ~ û xweşî li te barî, kevir û kuçik li min barî neye uğradığıma şaşırdı ~ xeber ona göre hava hoş ~ xwarin ölü yemeğini yemek ~ a bi guneh kirin ettiği hayır, ürküttüğü kurbağaya değmemek ~ a (yekî) dan (birinin) lokmasını dökmek ~ a destê çepê li yê rastê nabe kimsenin kimseye hayrı yok ~ a (tişte-kî) dîtîn mükafatını görmek ~ a (yekî) gihîştî (yekî dîtîr) hayır dokunmak ~ a (tişte-kî) jê re tune bûn (birinin) aleyhine olmak ~ a (yekî) jê re tune bûn hayır gelmemek * êdî xêra wê ji we re tune ye artık ondan size hayır gelmez ~ a kesî ji kesî re tune kimseden kimseye hayır yok (veya gelmez) ~ a (yekî) nexwestin (birine) rahmet okumamak ~ a vî destî ji vî destî re tune kimseden kimseye hayır yok (veya gelmez) (bi) ~ a xelema xwe debara xwe kirin kalemiyle yaşamak (veya geçinmek) ~ a Xwedê 1) Allah'ın bir lütfü 2) Allah için ~ eke temam kirin iyi bir sevap işlemek ~ ê ji bazara xwe bibîne bildiğinden şaşmasın ~ ê qet nebîne damarı kurusun

xêranî *m* iyilik

xêrat (I) *m* otak, çerge

xêrat (II) *m* 1. hayrat (hayre'nin çoğulu) 2. hayrat (halkın yararlanması için yapılan çeşme, han, köprü gibi yapılara verilen ad) 3. *rd* hayrat (sevap kazanılmak için yapılmış olan)

xêratxane *m* 1. hayır evi 2. düşküner evi 3. yuva (kimsesiz ve yomsullara yardım etmek ve onları barındırmak amacıyla açılan yer) * xêrat-

xaneya ketî û bêkesan düşkünler yuvası
xêrbend *m* yer altı zindanı
xêr bîjî! çok yaşa! (hapşırıldığında söylenen söz)
xêrdar *rd* hayırlı (yararı, hayrı olan)
xêr di hev dan *l/bw* hayırlaşmak (pazarlıkta anlaşıttıktan sonra birbirine hayır dilemek)
xêrdîn *m* hayrını görme ~a te tune be boyu (bosu) devrilsin (veya devrilesi)
xêrdoş *nd/nt* barışçı, bağdaştırıcı
xêrdoşî *m* barışçılık, bağdaştırıcılık
xêrendar *rd* hayırlı ~ bî hoş bulduk
xêrebebûn *m* 1. dalma 2. alıklaşma, aptallaşma 3. alık alık bakma, aval aval bakma, ağzını açma, aptalca bakma, öküz gibi bakma
xêreve bûn *l/gh* 1. dalmak * **mêrikê kal ji zû de rojnameya xwe qedandibû û xêreve bûbû li kuçeyê temaşe dikir** ihtiyar gazetesini çoktan bitirmiş, sokağı seyre dalmıştı 2. alıklaşmak, aptallaşmak 3. alık alık bakmak, aval aval bakmak, ağzını açmak, aptalca bakmak, öküz gibi bakmak
xêrebebûyî *rd* 1. dalmış olan 2. ağzı açık ayran delisi 3. *mec* boş (anlamsız) * **bi çavên xêrebebûyî hinek li dorhêlê fedkirî** boş gözlerle etrafa biraz baktı
xêrebebûyîn *m* 1. dalış 2. alıklaşma, aptallaşma 3. alık alık bakma, aval aval bakma, ağzını açma, aptalca bakma, öküz gibi bakma
xêreveçûn *m* dalma
xêreve çûn *l/gh* 1. dalmak
xêreveçûyî *m* dalgın, dalmış olan
xêreveçûyîn *m* dalış
xêrevekirin *m* 1. dalmasına neden olma 2. alıklaşturma, aptallaştırma
xêreve kirin *l/gh* 1. dalmasına neden olmak 2. alıklaştırmak, aptallaştırmak
xêrgele *m* izdiham
xêrhatin *m* hoş gelme ~ **tê dan** (birine) hoş geldin demek ~a sar û bêxwe isteksiz karşılama
xêrik *m* hayır (iyilik, karşılık beklemeden yapılan yardım)
xêrî (I) *nd* -den başka, -den gayri ~ (yekî) birinden hariç
xêrî (II) *m* baca
xêrî (III) *bot/m* hatmi çiçeği (Althaea oëcinalis)
xêrkar *rd/nt* hayirserver
xêrkarî *m* hayirserverlik
xêrker *rd/nt* hayirserver
xêrkerî *m* hayirserverlik
xêrnediyo *b* ölesin!
xêrnedî *rd* hayır görmemiş olan
xêrnedît *rd* hayır görmemiş kimse
xêrnedîtiyo *b* ölesin!
xêrnedîti *rd* hayır görmemiş kimse
xêrnexwaz *rd* 1. kötücül, kötülükçü, şerir, bedhah, kötülük isteyen 2. gönlü kara, fena kalpli 3. insaniyetsiz, mürüvvetsiz 4. hasım, düşman (birinin kötülüğünü isteyen, ondan

nefret eden, ona zarar vermek isteyen)
xêrnexwazî *m* 1. kötülükçülük, bedhahlık 2. gönlü karalık, fena kalplılık
xêrperest *rd/nt* hayirserver
xêrperestî *m* hayirserverlik
xêrsayî *m* selamlama
xêrûdêro *nd* el âlem
xêrxax *rd* hayirhah
xêrxaxî *m* hayirhahlık
xêrxwah *bnr* xêrxax
xêrxwaz *nd/nt* iyilikçi, iyiliksever, iyicil, hayirserver, hayirperver, hayirhah (iyilik isteyen, barışçıl kimse) 2. iyi kalpli (veya yürekli) 3. yardımsever 4. özgeci
xêrxwazî *m* 1. iyilikçilik, iyilikseverlik, hayirserverlik, hayirperverlik 2. iyi kalplılık, iyi yüreklilik 3. yardımseverlik 4. özgecilik
xêrxwazok *nd/nt* özgeci
xêrxwazokî *rd* özgecil
xêrzik *m* küçük bağ
xêş (I) *m* ödeşme
xêş (II) *m* 1. çevre 2. çevre, akraba
xêt *rd* 1. alık, aptal, avanak, bön, salak, sersem 2. kaçık, çatlak (bazı davranışlarını delice olan) 3. *b* bön, alık, aptal (küçümseme belirtten seslenine) * **xêfê min cihê te bi aşkera-yî min ji te re got** aptal, senin yerini açıkça söyledim ben ~ ~ mel mel, bön bön
xêtik (I) *bot/m* şeytan tersi (Ferula assa-foetida)
xêtik (II) *nd/nt* 1. alık, aptal, avanak, bön, salak, sersem, budala, şapşal, zekâca geri 2. kaçık, çatlak (bazı davranışlarını delice olan) 3. *b* bön, alık, aptal (küçümseme belirtten seslenme)
xêtikane *h* 1. alıkça, aptalca, bönce, salakça, şapşalca, budalaca 2. kaçıkça, çatlakça
xêtikî *m* 1. alıklık, aptallık, avanaklık, bönlük, budalalık, şapşallık 2. kaçıklık, çatlaklık, delilik 3. *rd/h* alıkça, aptalca, bönce, salakça, şapşalca, budalaca 4. *rd/h* kaçıkça, çatlakça ~ **bûn** aptal olmak ~ **kirin** aptallık etmek
xêtikîbûn *m* 1. alıklaşma, aptallaşma, şapşallaşma, budalalaşma 2. kaçıklaşma 3. kaçıklık
xêtikî bûn *l/gh* 1. alıklaşmak, aptallaşmak, şapşallaşmak, budalalaşmak 2. kaçıklaşmak
xêtikîbûyîn *m* 1. alıklaşma, aptallaşma, şapşallaşma, budalalaşma 2. kaçıklaşma 3. kaçıklık
xêtikîkirin *m* alıklaşturma, aptallaştırma
xêtikî kirin *l/gh* alıklaştırmak, aptallaştırmak
xêtiktî *m* 1. alıklık, aptallık, avanaklık, bönlük, budalalık, şapşallık 2. kaçıklık, çatlaklık ~ **kirin** avanaklık etmek
xêtirmend *rd* 1. avanak, dangalak 2. gerzek 3. enayi dönbeleği
xêtirmendî *m* 1. avanaklık, dangalaklık 2. gerzeklik
xêft *m* 1. alıklık, aptallık, avanaklık, bönlük,

budalalak, şapşallık 2. kaçıklık, çatlaklık ~ **kirin** aptallık etmek
xêitî *m* 1. alıklık, aptallık, avanaklık, bönlük, budalalak, şapşallık 2. kaçıklık, çatlaklık
xêtkî *rd/h* 1. alıkça, avanakça, bönce 2. enayice, enayicesine
xêtok *bot/m* selâm otu (Levisticum)
xêt xêt *h* mel mel, bön bön ~ **lê mêze kirin** mel mel bakmak
xêv (I) *m* 1. hafıza, bellek 2. bellek, hafıza (bilgisayar belleği için)
xêv (II) *rd* 1. alık, aptal, avanak, bön, salak 2. beysiz, akılsız, düşüncesiz 3. kaçık, çatlak
xêve *rd* turfanda
xêvet *n* otak, çerge ~ **vedan** otak kurmak
xêvik *rd* 1. alık, aptal, avanak, bön, salak, budala 2. beysiz, akılsız, düşüncesiz 3. kaçık, çatlak
xêvikane *h* 1. alıkça, aptalca, bönce, salakça, şapşalca, budalaca 2. kaçıkça, çatlakça
xêvikî *m* 1. alıklık, aptallık, avanaklık, bönlük, budalalak, şapşallık 2. kaçıklık, çatlaklık, delilik 3. *rd/h* alıkça, aptalca, bönce, salakça, şapşalca, budalaca 4. *rd/h* kaçıkça, çatlakça
xêvikîbûn *m* 1. alıklaşma, avanaklaşma, budalalaşma 2. kaçıklaşma
xêvikî bûn */ngh* 1. alıklaşmak, avanaklaşmak, budalalaşmak 2. kaçıklaşmak
xêviktî *m* 1. alıklık, aptallık, avanaklık, budalalık 2. kaçıklık ~ **kirin** aptallık etmek
xêvî *m* 1. alıklık, aptallık, avanaklık, bönlük, budalalak, şapşallık 2. kaçıklık, çatlaklık, delilik
xêvkî *rd/h* 1. alıkça, aptalca, bönce, salakça, şapşalca, budalaca 2. kaçıkça, çatlakça 3. enayice, enayicesine
xêvok *rd* 1. alık, aptal, avanak, bön 2. kaçık
xêvokî *rd* 1. alıkça, aptalca, avanakça, bönce 2. kaçıkça ~ **bûn** aptal olmak
xêvokîbûn *m* 1. alıklaşma, avanaklaşma, budalalaşma 2. kaçıklaşma
xêvokî bûn */ngh* 1. alıklaşmak, avanaklaşmak, budalalaşmak 2. kaçıklaşmak
xêvokîkirin *m* alıklaştırmak, aptallaştırmak
xêvokî kirin */gh* alıklaştırmak, aptallaştırmak
xêvî *m* 1. alıklık, aptallık, avanaklık, budalalık 2. kaçıklık ~ **kirin** aptallık etmek
xêvan *rd* mülhem
xêvanbûn *m* mülhem olma, içine doğma
xêvan bûn */gh* mülhem olmak, içine doğmak
xêvelal *rd* zihni açık
xêvelalî *m* zihin açıklığı
xêwet *bnr* xêbet
xêwxe *rd* pejmürde
xêxik *bot/m* 1. yaban eriği 2. bir tür meyve kuru
xêz (I) *bnr* xeml û xêz
xêz (II) *m* 1. çizgi, çıkık 2. çizgi, hat 3. çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) *

xêz kişandin ser kaxiz kâğıda çizgi çizmek
* **xêz kirin** çizgi çizmek 4. *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) 5. eğri (bir olayın şiddetindeki azalış veya çoğalışları gösteren çizgi) 6. çember 7. *mat* çember ~ **dan kişandin** karalamak ~ **kirin** çizmek, çiziktirmek ~ **kişandin ser** (...) çizmek, geçersiz kılmak, karalamak (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak) * **divê ku mirov xêz bikişîne ser her du rêzên dawîyê** son iki satırı karamalı * **xêz bikişîne ser vê nivîsarê** bu yazıyı çiziniz ~ ~ yol yol çizgili ~a **filan** kutsal çember, kutsal daire (içine giren kişiye dokunulmaz, başkası tarafından çember çizgisi bozulmadan dan içinden çıkılmayacağına inanılan eski bir inanış) ~a **hîmî** (an jî **serek**) *mat* ana çizgi ~a **şikandî** *mat* kırık çizgi xêz ~a **Xwedê** Allah aşkına ~**ên hevhesû** (an jî **parallel**) paralel çizgiler
xêzan (I) *m* sonbahar, güz
xêzan (II) *bnr* xizan
xêzan (III) *m* 1. aile 2. aile, eş * **ev xêzana min** e bu benim eşim 3. aile (aynı soydan gelen kimseler zinciri) 4. aile (temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu) * **xêzana ziman** dil ailesi
xêza navbir *mat/nd* ortay
xêzandin *m* 1. çizme 2. çizme (çizgi halinde bereleme) 3. çizme, geçersiz kılma
xêzandin */gh* 1. çizmek 2. çizmek (çizgi halinde berelemek) 3. çizmek, geçersiz kılmak
xêzanî *rd* 1. ailesel, ailevî 2. akrabalık ~**ya zimanan** dil akrabalığı
xêzanname *m* aile belgesi, aile cüzdanı
xêza pîvanekê *nd* ölçek çizgisi
xêzbûn *m* 1. çizilme 2. çizilme, karalanma
xêz bûn */ngh* 1. çizilmek 2. çizilmek, karalanmak
xêzbûyîn *m* 1. çiziliş 2. çiziliş, karalanış
xêzdan *m* 1. çizme 2. çizim
xêz dan */gh* çizmek
xêzdar *rd* çizgili
xêzeçîrok *m* çizgiroman
xêzefilm *n* çizgi film
xêzek *rz/m* 1. çizgi 2. konuşma çizgisi ~a **dirêj** *rz/m* uzun çizgi ~a **kurt** tire (kısa çizgi)
xêzekurt *m* kısa çizgi
xêzeroman *m* çizgi roman
xêzik *m* 1. çizik, cızıık 2. çizinti (ufak sıyrık) 3. çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) * **xêzik kişandin ser kaxiz** kâğıda çizgi çizmek * **xêzik kirin** çizgi çizmek 4. çentik, küçük oyuk 5. hat, yazı 6. *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) 7. eğri (bir olayın şiddetindeki azalış veya çoğalışları gösteren çizgi) * **xêzika germa-hiyê** sıcaklık eğrisi ~ **avêtin** (tiştekî) çetele çekmek (veya tutmak) ~ **kirin** çizmek, çı-

ziktirmek ~ **kişandin ser** (...) karalamak (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak) ~ **li (tişteki) xistin** çetele çekmek (veya tutmak) ~ **a hendesî** (an jî **geometrik mat** geometrik çizim ~ **ên dest** (an **destan**) el ayas çizgileri

xêzika axaftinê *nd* konuşma çizgisi

xêzika filan *bnr* xêza filan

xêzika xwar *nd* eğik çizgi

xêzikî *rd* çizgisel

xêzikkirin *m* çiziktirme

xêzik kirin *l/gh* çiziktirmek

xêzikkirî *rd* 1. çizili 2. çizinti (bir yazıda üzeri çizilmiş yer)

xêzikkişandin *m* 1. çizgi çekme 2. üstüne çizgi çekme, karalama

xêzik kişandin *l/gh* 1. çizgi çekmek 2. üstüne çizgi çekme, karalama

xêzikok *m* tire (kısık çizgi)

xêzimok *bot/m* hindiba (*Cichorium endivia*)

xêzîn (I) *l/gh* çizilmek

xêzîn (II) *rd* çizgili * **deftera xêzîn** çizgili defter

xêzkar *nd/nt* çizer

xêzkarî *nd/nt* çizerlik

xêzker *rd* çizici

xêzkêş *nd/nt* çizimci

xêzkêşî *m* çizimcilik

xêz kirin *m* 1. çizme, çizgileme, çiziktirme 2. çizme (çizgi halinde bereleme) 3. çizme, karalama, geçersiz kılma (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılma) 4. yazılama, karalama, karalayış (taslak olarak yazma veya çizme)

xêz kirin *l/gh* 1. çizmek, çizgilemek, çiziktirmek 2. çizmek (çizgi halinde berelemek) 3. çizmek, karalamak, geçersiz kılmak (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak) * **divê ku mirov her du rêzên dawiyê xêz bike** son iki satırı karamalı 4. yazılmak, karalmak (taslak olarak yazmak veya çizmek) * **min hema wisan wêne xêz dikir** öylesine resim karalıyordum

xêz kirî *rd* 1. çizili 2. karalı (çizilmiş)

xêzkişan *m* 1. çizim, dizayn 2. **mat** çizim

xêzkişandin *m* 1. çizgileme 2. karalama, karalayış

xêz kişandin *l/gh* 1. çizgilemek 2. karalamak
xêzkişandî *rd* 1. çizili, çizgi çekilmiş 2. karalı (çizilmiş)

xêzkok *m* tire

xêz lê kişandin *l/bw* çizmek, geçersiz kılmak * **xêz li vê nivîsarê bikişîne** bu yazıyı çiziniz

xêzliv *m* hareket hatı

xêz venîn *l/gh* çizmek, çizgi çizmek

xêzxêzî *rd* çizgili

xêzxêzîbûn *m* çizgilenme

xêzxêzî bûn *l/gh* çizgilenmek

xêzxêzî *rd* çizgili

xêzxêzkîbûn *m* çizgilenme

xêzxêzkî bûn *l/gh* çizgilenmek

xêzxêzok *rd* çizgili

xêzxêzokî *rd* çizgili çizgili

xêzxêzokîbûn *m* çizgilenme

xêzxêzokî bûn *l/gh* çizgilenmek

xibeyr *bot/m* 1. iğde 2. iğde (bu ağacın yemişi)

xibir *m* mürekkep

xibirdank *m* mürekkep hokkası

xibirkirin *m* mürekkepleme

xibir kirin *l/gh* mürekkeplemek

xibre *m* kırılan beher koyundan bir bütün olarak alınan yün

xiç *m* çizgi

xiçik *n* cüce

xiç *n* çocuksu kabadayı

xiçvîçandin *m* baştan savma

xiçvîçandin *l/gh* baştan savmak

xiçvîçandî *rd* 1. baştan savma 2. derme çatma (gelişigüzel toplanmış, aralarında uygunluk bulunmayan)

xiçxiç *b* büyükbaş hayvanlarına su verilirken kullanılan ünlem

xiçxiçkirin *l/gh* büyükbaş hayvanları su içmeye teşvik etmek

xida *m* gıda

xidam *n* hademe

xidamî *m* hademelik

xidamebî *nd* 21 ocaktan başlayarak 4 şubata kadar süren kışın en soğuk dönemi

xidiryas *nd* hidrellez

xidîk (I) *m* damak

xidîk (II) *m* 1. gıdıklanma 2. huylanma

xidîkîbûn *m* gıdıklanma 2. huylanma

xidîkî bûn *l/gh* 1. gıdıklanma 2. huylanmak

xidîq *m* 1. gıdıklama 2. huylanma ~ **a (yekî) a-**

nîn gıdıklamak ~ **a (yekî) hatin** gıdıklanmak

xidîqandin *m* 1. gıdıklama 2. huylandırma

xidîqandin *l/gh* 1. gıdıklamak 2. huylandırmak

xidîqîbûn *m* 1. gıdıklanma 2. huylanma

xidîqî bûn *l/gh* 1. gıdıklanmak 2. huylanmak

xidîqîn *m* 1. gıdıklanma 2. huylanma

xidîqîn *l/gh* 1. gıdıklanmak 2. huylanmak

xidmet *bnr* hizmet

xidmetkar *bnr* hizmetkar

xidok *m* gıdıklanma

xidokî *m* 1. gıdıklanma 2. kamaşma (diş için)

xidokîbûn *m* 1. gıdıklanma 2. kamaşma (diş için)

xidokî bûn *l/gh* 1. gıdıklanmak 2. kamaşmak (diş için)

xidokîbûyîn *m* 1. gıdıklanış 2. kamaşma (diş için)

xidokîkirin *m* 1. gıdıklama 2. kamıştırma (diş için)

xidokî kirin *l/gh* 1. gıdıklamak 2. kamıştırmak (diş için)

xidûd *m* burun otu

xidûqî *m* 1. gıdıklanma 2. huylanma

xidûqîbûn *m* 1. gıdıklanma 2. huylanına
xidûqî bûn *l/gh* 1. gıdıklanmak 2. huylanmak
xidûqîbûyîn *m* 1. gıdıklanış 2. huylanış
xidûqîkirin *m* 1. gıdıklama 2. huylandırma
xidûqî kirin *l/gh* 1. gıdıklamak 2. huylandırmak
xidûr *bot/m* öz suyu halk ehekimliğinde göze damlatılan sarı çiçekli bir bitki
xidxidîk *m* gıdıklama
xifş *nd/nt* bala (ceylan yavrusu) * **xifşa** **xezan** ceylan yavrusu
xiftan *n* kaftan
xij *rd* kaygan
xijbûn *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. sürç, sürçme (yürürken dengesini bozma) 4. sürüklenme 5. sıyırılma
xij bûn *l/gh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) 3. sürçmek (yürürken dengesini bozmak) 4. sürüklenmek 5. sıyırılmak
xijbûnî *m* kayganlık
xijbûyîn *m* 1. kayış (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayış (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. sürçme (yürürken dengesini bozma) 4. sürükleniş 5. sıyırılış
xijende *nd/rd* sürüngen
xijendefî *m* sürüngenlik
xijik *m* ufak dolu ~ **e cihê berfê çêdike** dolu yağar kar tutması için
xijikandin *m* 1. kaydırma 2. sürüklemek
xijikandin *l/gh* 1. kaydırmak 2. sürüklemek
xijikandî *rd* 1. kaydırılmış 2. sürüklenmiş
xijikîn *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. sürüklenme 4. sürünme
xijikîn *l/gh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) * **zarok bi taxokên xwe dixijikîn** çocuklar kızaklarıyla kayıyorlar 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) 3. sürüklenmek 4. sürünmek
xijiqandin *m* 1. kaydırma, kaydırış 2. sürüklemek, sürükleyiş, sürüme
xijiqandin *l/gh* 1. kaydırmak 2. sürüklemek, sürüme * **lingê xwe bi erdê re dixijiqand** ayağını yerden sürüklüyordu
xijiqandî *rd* 1. kaydırılmış, kayık (bir yana kaymış) 2. sürüklenmiş
xijiqîn *m* 1. kayma, kayış 2. sürüklenme, sürükleniş

xijiqîn *l/gh* 1. kaymak 2. sürüklenmek
xijileg *bnr* xijilek
xijilek *m* odun kömürü
xijilekî *rd* kömür, kömür gibi
xijilekîbûn *m* kömürleşme
xijilekî bûn *l/gh* kömürleşmek
xijilekîbûyîn *m* kömürleşiş
xijilekîkirin *m* kömürleştirme
xijilekî kirin *l/gh* kömürleştirmek
xijkirin *m* kaydırma, kaydırış 2. sürüklemek, sürükleyiş 3. sürüme
xij kirin *l/gh* 1. kaydırmak 2. sürüklemek 3. sürümek
xijkirî *rd* 1. kaydırılmış 2. sürüklenmiş
xijok *rd* kaygan, kaypak
xijokbûn *m* kayganlık, kaypaklık
xijokî *rd* kayganca, kaypakça
xijokîbûn *m* kayganlaşma, kaypaklaşma
xijokî bûn *l/gh* kayganlaşmak, kaypaklaşmak
xijokîbûyî *rd* kayganlaşmış, kaypaklaşmış
xijokîbûyîn *m* kayganlaşma, kaypaklaşma
xijokîtî *m* kayganlık, kaypaklık
xijxijok *nd/m* dolu, küçük dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) ~ **barîn** (an **jî hatin**) dolu yağmak
xikîxalî *rd* bomboş
xil (I) *n* yumruk büyüklüğünde toparlakça taş
xil (II) *m* atlama, sıçrama ~ **dan** atlamak, sıçramak
xila *m* örtü (yatak örtüsü gibi)
xilaf *m* 1. hilaf, yalan 2. **mec** çelişki ~ **nebe** hilaf olmasın ~ **tê tune** hilaf yok
xilafet *m* hilaf, yalan
xilal *m* kurdan
xilamî *bnr* xinamî
xilas *bnr* xelas
xilas bûn *bnr* xelas bûn
xilas kirin *bnr* xelas kirin
xilat *bnr* xelat
xilav *m* lâv
xilaz *bnr* xelas
xilb *h* ekseriyetle
xilbe (I) *rd* kalabalık, çok
xilbe (II) *m* 1. harabe 2. harabe, yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı)
xilç *n* 1. dikeç 2. kazgıç 3. **argo** penis
xilçik *n* 1. kazgıç 2. **argo** penis
xildan *m* atlama, sıçrama (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılma)
xil dan *l/gh* atlamak, sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak)
xildayîn *m* atlayış, sıçrayış
xilde *kıraşma*
xildekirin *m* kıpraşma
xilde kirin *l/gh* kıpraşmak
xilelêti *hilekârlık*

xilepor *rd* karışık
xileporî *m* karışıklık, karmaşa
xileport *m* kargaşa
xileportî *m* kargaşalık
xilexwar *rd* zikzak
xilexwarî *rd* zikzaklı
xilêfk *m* rahim
xilf (I) *n* hayvan memesi
xilf (II) *m* kolay çözölen düğüm
xilê *rd* bücür (erkek)
xilênke *zo/nd* kın kanatlı
xilêre *m* meşale
xilfik *m* 1. gerdan (şişmanlarda çene altındaki tombulluk) 2. gıdı, gıdık 3. gığı (çocuk dilinde) 4. sakak
xilik (I) *n* 1. helik (duvar örölürken büyük taşların arasına konulan küçük taşlar) 2. ara dolgu molozu
xilik (II) *rd* güdük, bodur (kimse)
xilik (III) *m/largo* göbek (argo) ~ **berdan** göbek bağlamak (veya göbek salıvermek)
xilik (IV) *m* kilden kap veya bakraç
xilikandin *m* kaydırma
xilikandin *l/gh* kaydırmak
xilikandî *rd* kaydırılmış
xilikî *rd* güdükçe ~ **man** güdük kalmak
xilikîbûn *m* güdükleşme
xilikî bûn *l/gh* güdükleşmek
xilikîbûyîn *m* güdükleşiş
xilikîn *l/gh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek)
xilikîfî *m* güdüklük
xilindor *m* yeni doğum yapmış hayvan sütünden yapılan ağnız
xilincer (I) *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
xilincer (II) *zo/m* bir tür kertenkele
xiliqandin *m* kilitlemek
xiliqandin *l/gh* kilitlemek
xiliqîn *m* kilitletme
xiliqîn *l/gh* kilitletirmek
xilisandin *m* kaydırma
xilisandin *l/gh* kaydırmak
xilisîn *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme)
xilisîn *l/gh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek)
xiliskan *m* kaydırak, kaykay
xiliyayî *rd* çıkık (yerinden çıkmış kemik veya organ)
xilîn *m* çıkma (yerinden çıkma)
xilîn *l/gh* çıkmak (yerinden çıkmak)
xilîsk *rd* kaygan
xilîske *m* kızak

xilîskî *h* kayganca
xilîskîfî *m* kayganlık
xilk *m* kilit, asma kilit
xilman *nd* cennet çocukları
xılmaş *rd* 1. uykulu (uyku sersemi olarak) 2. uyur uyanık ~ê **xewê** uykulu uykulu
xılmaşbûn *m* 1. uyuklanma, imızganma 2. donup kalma
xılmaş bûn *l/gh* 1. uyuklanmak, imızganmak 2. donup kalmak
xılmaşînî *rd* uyuşuk, miskin
xılmaşkirin *m* uykuya daldırma
xılmaş kirin *l/gh* uykuya daldırmak
xilmet *rd* kelepircik, kullanılış
xilmetkirin *m* kullanma
xilmet kirin *l/gh* kullanmak
xilmiş *bnr* xılmaş
xilok *bot/m* özellikle tarlalarda yetişen ve do-yurucu bir özelliğe sahip bir tür bitki
xiloluk *h/rd* sulu sephen
xiloluk (I) *m* ekşili yuvarlak köfte
xilolîk (II) *m* küçük dolu
xilondir *bot/m* dikenli bir ot
xilope *rd* 1. kibar (davranış, düşünce, duygu bakımında nazik olan kimse) 2. kibar (şık, seçkin)
xilopilo *rd* karışık kurşuk
xiloq *m* 'ketin xiloqa canê xwe' (can derdine düşmek) deyiminden geçer
xilor (I) *bot/m* siyah taneli tohumu olan bir bitki
xilor (II) *m* 1. dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) 2. kırı (ufak ve sert taneli kar) ~ **barîn** (an jî **hatin**) dolu yağmak
xilorîg *bnr* xilorîk (I)
xilorîk (I) *m* yuvarlama çorbası, tırşmanç aş
xilorîk (II) *m* 1. ebe bulguru (sert ve ufak taneler halinde yağan kar) 2. kırı (ufak ve sert taneli kar) 3. küçük dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) ~ **barîn** (an jî **hatin**) dolu yağmak
xilorvan *rd* toparlak
xiloxafî *m* yarı örölmüş halı
xiloxavî *rd* çiğ
xiloxe *rd* gevşek (sıkı veya gergin olmayan)
xiloxebûn *m* gevşeme
xiloxe bûn *l/gh* gevşemek (sertlik ve gerginliği bozulmak)
xiloxebûyîn *m* gevşeyiş
xiloxekirin *m* gevşetme
xiloxe kirin *l/gh* gevşetmek
xiloxeyî *rd* gevşekçe
xiloxwaro *rd* eğri büğrü
xiloz *m* ağaç kömürü
xilpak *rd* ikinci el mobilya
xilpîçk *m* kazgıç
xilq *m* asma kilit
xilqandin *m* kilitleme
xilqandin *l/gh* kilitlemek

xilqandî *rd* kilitli, kilitlenmiş
xilqet *m* hilkat, yaratılış
xilqewşandin *m* 1. tepsî vel bir kaptaki kuru biber vb. şeyleri hafif silkeleme 2. çuvalı iyice doldurma
xilqewşandin *l/gh* 1. tepsî vel bir kaptaki kuru biber vb. şeyleri hafif silkelemek 2. çuvalı iyice doldurmak
xils *n* cingıl, şingıl, salkımcık (küçük üzüm salkımı)
xilsik (I) *n* cingıl, şingıl, salkımcık (küçük üzüm salkımı)
xilsik (II) *zo/m* 1. kursak 2. kursak (kuş kursağı şişirilip kurutularak yapılan veya ona benzetilen şişkin şey)
xilt (I) *rd* karışık (karma yenecek, eşya vb. için)
xilt (II) *rd* sahte, hileli
xilt (III) *m* telve * **xilta qehweyê** kahve telvesi
xilt (IV) *zo/n* 1. köstebek (Talpa) 2. *mec* sinsî, hin ~ê **kor** kör köstebek
xilt (V) *m* bir tür cilt hastalığı
xiltan *bot/m* kürdan olarak kullanılan bir dikenli bitki
xilte (I) *m* kurum (odun, kömür kurumu)
xilte (II) *nd* sahtelikle şekil verilmiş nesne
xilte (III) *m* 1. telve, tortu, çökelti 2. *kîm* çökel, çökelti, topot
xiltebûn *m* tortulanma
xilte bûn *l/gh* tortulanmak
xiltebûyîn *m* tortulanış
xiltegiştin *m* kurumlanma
xilte girtin *l/gh* kurumlanmak
xiltegiştî *rd* kurumlu (kurumu olan, kurum tutmuş olan)
xiltê kor *zo/n* kör köstebek, yer sıcanı
xiltî *m* sahtelik, yapmacılık
xiltkirin *m* karma, karıştırma
xilt kirin *l/gh* karmak, karıştırmak
xilûsan *rd* bodur
xilûsankî *rd* 1. bodur, ufak tefek 2. bodurca
xilûxe *rd* kof
xilûxebûn *m* koflaşma
xilûxe bûn *l/gh* koflaşmak
xilûxetî *m* kofluk
xilûxalî *rd* bomboş
xilûxwar *rd* 1. eğri büğrü, büküm büküm 2. yalan dolan
xilûxwarî *m* 1. eğri büğrülük 2. yalan dolanlık
xilwet *m* halvet
xilxal *m* halhal
xilxilandin (I) *m* 1. dağıtma 2. un ufak etme, tuz buz etme
xilxilandin (II) *m* kıpırdatma
xilxilandin (I) *l/gh* 1. dağıtmak 2. un ufak etmek, tuz buz etmek
xilxilandin (II) *l/gh* kıpırdatmak
xilxilandî *rd* kıpırdatılmış
xilxile *m* taşlık yer
xilxilîn (I) *m* 1. dağılma 2. un ufak olma, tuz

buz olma
xilxilîn (II) *m* kıpırdama, kıpırdanma, kıpırdaşma, kımıldama, kıpırdaşma
xilxilîn (I) *l/gh* 1. dağılmak 2. un ufak olmak, tuz buz olmak
xilxilîn (II) *l/gh* kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kımıldamak, kıpırdaşmak
xilxilok (I) *rd* aptal, bön
xilxilok (II) *nd/m* dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) ~ **barîn** (an *ji hatin*) dolu yağmak
xilyayî *rd* çıkık (yerinden çıkmış olan kemik vb. için)
ximam *rd* 1. giren 2. puslu, sisli 3. bulanık (açık seçik görünmeyen) 4. zayıf * **çavên wê**
ximam in gözleri zayıf 5. muğlak ~ **ditin** çatal görmek (bir şeyi net görmemek) ~ **girtin ser çav** ak basmak
ximambûn *m* 1. girenleme 2. puslanma, pusarma, sislenme
ximam bûn *l/gh* 1. girenlemek 2. puslanmak, pusarmak, sislenmek
ximambûyîn *m* 1. girenleyiş 2. puslanış, pusarış, sisleniş
ximamî *rd* 1. puslu, pusarik 2. muğlaklık
ximamîbûn *m* puslanma, pusarma
ximamî bûn *l/gh* puslanmak, pusarmak, puslanış
ximamîbûyîn *m* puslanış, pusarış
ximamîkirin *m* puslandırma
ximamî kirin *l/gh* puslandırmak
ximandin *m* gümbürdetme
ximandin *l/gh* gümbürdetmek
ximaş *rd* uyur uyanık
ximaşbûn *m* uyuklanma, ımızganma
ximaş bûn *l/gh* uyuklanmak, ımızganmak
ximav *m* mürekkep
ximavdank *m* mürekkep hokkası
ximavfiroş *nd/nt* mürekkepçi
ximavkar *nd/nt* mürekkepçi
ximavkirin *m* mürekkepleme
ximav kirin *l/gh* mürekkeplemek
ximavkîrî *rd* mürekepli, mürekep sürülmüş olan
ximbik *rd* hımbıl, uyuşuk, tembel
ximbil *rd* hımbıl, uyuşuk, tembel
ximbilî *m* hımbıllık, uyuşukluk
xime *m* çadır
ximexim *h* gümbür gümbür ~a (**cihekî**) **bûn** (bir yer) arı kovani gibi işlemek
ximik *m* plan
ximîn *m* gümbürdeme
ximîn *l/gh* gümbürdemek
ximîre *m* uğra, kepek (un elendikten sonra e-lek üstünde kalan kabuk kırıntıları) ~ **pê werkirin** uğralamak
ximş (I) *m* bala, ceylan yavrusu
ximş (II) *m* kepeç
ximxim *ant/m* 1. boğaz 2. boğaz (şişe, testi, güğüm gibi kaplarda ağza yakın dar bölüm)
 * **ximxima** *cêr* testinin boğazı

ximximandin *m* 1. iyice pişirme 2. yakma (karartma)
ximximandin *l/gh* 1. iyice pişirmek 2. yakmak (karartmak) * **li ber tavê canê xwe ximximand** güneşte vücudunu yaktı
ximximik *m* gerdan (şişmanlarda çene altında ki tombulluk)
ximximîn *m* iyice pişme (pişirilen patetes, et vb. için)
ximximîn *l/gh* iyice pişmek (pişirilen patetes, et vb. için)
ximximik (I) *m* burunun iki tarafındaki en aşağı kısım
ximximik (II) *m* gıdı, gıdık
xinamî *nd/hnt* dünür
xinamîti *m* dünürlük
xinc (I) *m* sümkürme ~ **kirin** sümkürmek
xinc (II) *m* hınç
xincik *m* 1. bağ evi 2. küçük baş hayvanların kışladıkları yer 3. kulübe
xincik *bnr* xincik
xinckirin *m* sümkürme
xinc kirin *l/gh* sümkürmek
xindirandin *m* yuvarlama
xindirandin *l/gh* yuvarlamak
xindirandî yuvarlatılmış
xindirîn *m* yuvarlanma, yuvarlanış
xindirîn *l/gh* yuvarlanmak * **tekelek dixindire** tekerlek yuvarlanıyor
xindor *m* hayvanların ilk çiğ sütü
xingal *m* 1. kangal (halka biçimindeki bağ) 2. bukle * **porê wê yê xingal ê xweşik** heyecan çok güzel bukleli saçları var 3. dalga, kıvrık saç * **porekî wê yê xingali hebû** dalgalı bir saçı vardı 4. saç lulesi * **xingalê por** saç lulesi 5. kıvrım ~ **bi** ~ bukle bukle ~ **xingali** kıvrım kıvrım, kıvrır kıvrır * **porên xingali** kıvrım kıvrım saçlar ~ **xingali bûn** bukle bukle olmak
xingali *rd* 1. kangalı 2. bukleli 3. dalgalı, kıvrıklı, kıvrımlı saç 4. kıvrımlı, ondüle 5. kıvrımlıca
xingalibûn *m* kangallanma
xingali bûn *l/gh* kangallanmak
xingalikirin *m* kangallama
xingali kirin *l/gh* kangallamak
xingalkî *rd* 1. kıvrıkça 2. kıvrım kıvrım, büküm büküm (saç)
xingalok *m* 1. kangal 2. bukle 3. saç lulesi
xingalokî *rd* 1. kangalı 2. bukleli, kıvrımlı saç 3. kıvrık, kıvrık, kıvrıkça (küçük küçük kıvrımları olan) 4. lüle lüle (saçları lüle lüle olan) 5. dalgalı, dalgalıca (kıvrımlı saç) * **porekî wê yê xingalokî hebû** dalgalı bir saçı vardı
xingalokibûn *m* 1. kıvrıkklanma 2. kıvrılma (kıvrık bir duruma gelme)
xingalokî bûn *l/gh* 1. kıvrıkklanmak 2. kıvrılmak (kıvrık bir duruma gelmek)

xingalokibûyîn *m* 1. kıvrıkklanış 2. kıvrılış (kıvrık bir duruma gelme)
xingalokîti *m* kıvrıklık
xingalxingali *rd* 1. kıvrım kıvrım 2. dalga dalga, dalgıca (saç)
xingar *bnr* xingali
xingarî *bnr* xingali
xingavtin *m* 1. vurma 2. değdirmeye
xingavtin *l/gh* 1. vurma 2. değdirmek
xingavti *rd* vuruk
xingil *rd* kıvrık (küçük küçük kıvrımları olan)
xingilandin *m* yuvarlama
xingilandin *l/gh* yuvarlamak
xingili (I) *rd* aksak, aksakça
xingili (II) *rd* kıvrıkça
xingilibûn *m* kıvrıkklanma
xingili bûn *l/gh* kıvrıkklanmak
xingilibûyîn *m* kıvrıkklanış
xingilîn *m* 1. yuvarlanma 2. aksama, sallanma
xingilîn *l/gh* 1. yuvarlanmak 2. aksamak, sallanmak
xingirandin *m* yuvarlama
xingirandin *l/gh* yuvarlamak
xingirîn *m* yuvarlanma, yuvarlanış
xingirîn *l/gh* yuvarlanmak
xingirkî *h* sallana sallana
xinis *nd/rd* 1. hain (hiyanet eden) 2. hain (zarar vermekten, üzmetten veya kötülük yapmaktan hoşlanan kimse) 3. hain (kötü bir niyet taşıyan) 4. sinsî, içten hesaplı ~ **bûn** sinsî olmak ~ ~ hain hain
xinisane *h* haince
xinisbûn *m* hainleşme
xinis bûn *l/gh* hainleşmek
xinisbûyîn *m* hainleşme
xinisi *m* 1. hainlik, ihanet 2. sinsilik ~ **kirin** hainlik etmek (veya yapmak)
xiniskar *rd* ihanetçi
xiniskarî *m* ihanetçilik
xiniskî *h* 1. haince 2. sinsice
xinistî *m* 1. hainlik 2. sinsilik ~ **kirin** hainlik etmek
xiniz *bnr* xinis
xinîzî *bnr* xinisî
xinîti *rd* 1. hain 2. sinsî, içten hesaplı
xinûsî *m* bir tür yayık
xinxink *ant/m* burun içi kıkırdaklar
xinzîr *nd/hnt* 1. hınzır, domuz (Sus scrofa domestica) 2. mec hınzır (katı yürekli, gaddar) 3. mec domuz (hain, aksi, ters, inatçı)
xinzîrî *m* hınzırlık ~ **kirin** hınzırlık etmek
xiplak *nd* çürümüş ahşaptan yapı malzemesi
xipûxweş *rd* dipdinc, capcanlı
xipîxali *rd* ıpsız
xipxal *rd* ıpsız
xipxip kirin *l/gh* orta yerde kaybetmek
xipxuya *rd* apaçık
xipxuyatî *m* apaçıklık
xipxweşik *rd* güpgüzel

xir (I) *ant/n* yarak, penis, sik
xir (II) *m* hır, kavga gürültü ~ **û gir** kavga gürültü
xir (III) *rd* tıkrı
xir (IV) *rd* yuvarlak
xir (V) *rd* lâçka, yalama ~ **bûn** yalama olmak
xirab *bnr* xerab
xirabafon *m* gramofon
xirac *m* garaj
xiram (I) *m* 1. taştaki delik 2. ortalık yerde kaya
xiram (II) *rd* hürmetli, saygılı
xiram (II) *m* kibir, kurum, büyükleme, tekebbür
xiramet *m* 1. ziyan 2. ödeme, tanzim
xiramet kirin *l/gh* tanzim etmek
xiramî *m* hürmet, saygı
xiran *m* 1. aldanma 2. ayartı
xirandin (I) *m* yıkma, yıkış
xirandin (II) *m* 1. aldatma, aldatış (bir şeyin görünürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı verme, yanıltma) 2. aldatma, kandırma, kandırış 3. ayartma, baştan çıkarma 4. *mec* tavlama (çıkarları için birini kandırma) 5. *argo* tavlama (kandırıp elde etme)
xirandin (III) *m* horlama, horul horul uyuma
xirandin (I) *l/gh* yıkamak
xirandin (II) *l/gh* 1. aldatmak (bir şeyin görünürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı vermek, yanıltmak) * **rengê vê sêvê mirov dixirîne** bu elmanın rengi insanı aldatıyor 2. aldatmak, kandırmak 3. ayartmak, baştan çıkarmak * **wî keç xirand** o kızı ayarttı 4. *mec* tavlamak (çıkarları için birini kandırmak) 5. *argo* tavlamak (kandırıp elde etmek)
xirandin (III) *l/gh* horlamak, horul horul uyumak
xirandî (I) *rd* yıkık
xirandî (II) *rd* 1. aldatılmış kandırılmış 3. ayartılmış olan
xirar (I) *bnr* xwîn û xirar
xirar (II) *n* harar, geri (iri büyük çuval)
xirat *nd/nt* inarangoz, doğramacı, dülgere
xiratî *m* inarangozluk, doğramacılık, dülgelik
xiratxane *m* marangozhane
xirav *bnr* xerab
xirawmal *bnr* xerabmal
xirb *rd* 1. kaba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsü) 2. hain, güvenilmez kimse
xirbe *m* 1. harabe 2. harabe, virane, yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı) 3. kalıntı, enkaz
xirbedar *m* harabelik
xirbende *m* 1. bozuntu 2. bozuntu (kendinde bulunması gereken nitelikleri taşımayan) 3. *rd* bozuk (cihaz için) 4. külüstür 5. haleldar ~ **bûn** haleldar olmak
xirbezar *m* harabelik
xirbok *m* kör düğüm

xirboqî *m* 1. kör düğüm 2. *mec* kör düğüm (çözülmesi güç sorun) 3. karışık saç, birbirine giriniş keçeleşmeye yüz tutmuş saç
xirbûn (I) *m* 1. toplanma 2. yuvarlanma
xirbûn (II) *m* 1. lâçkalaşma, yalama olma 2. bozulma
xir bûn (I) *l/gh* 1. toplanmak 2. yuvarlanmak
xir bûn (II) *l/gh* 1. lâçkalaşmak, yalama olmak 2. bozulmak * **nifte xir bûye** kilit bozulmuş
xirbûyîn (I) *m* 1. toplanış 2. yuvarlanış
xirbûyîn (II) *m* 1. lâçkalaşış, yalama oluş 2. bozuluş
xircir *m* hırgür ~ **kirin** hırgür çıkarmak
xirç (I) *n* 1. kazgıç 2. 'y' biçimli ağaçtan çatal (odun, çalı çırpı, ot vs. taşımada taşıma çatalı)
xirç (II) *m* ısıрма ~ **kirin** iyice ısırmak (dişleri geçirerek ısırmak)
xirçe (I) *m* kapıya vurulan uzunca sürgü
xirçe (II) *m* kavun
xirçîn *m* cart
xirç kirin *l/gh* iyice ısırmak (dişleri geçirerek ısırmak)
xirde *m* hurda
xirdefiroş *nd/nt* hırdavatçı
xirdefiroşî *m* hırdavatçılık
xirdewat *m* hırdavat
xirdûxam *rd* hurdahaş ~ **kirin** hurdahaş etmek
xireber *n* çakıl
xirecir *m* 1. hırgür, hırıltı 2. gürültü, patırtı, şamata 3. gürültü, karışıklık (birçok kimsenin karıştığı kavga) * **di nav karkeran de xirecîrek derket** işçiler arasında gürültü çıktı 4. arbeye, dağdağa 5. zırlı (hoşa gitmeyen müzik veya can sıkıcı çalgı) ~ **çêkirin** zırlı çıkarmak ~ **derxistin** 1) hırgür çıkarmak, patırtı çıkarmak, şamata etmek (veya koparmak) 2) zırlı çıkarmak 3) kargaşa çıkarmak ~ **kirin** hırgür çıkarmak, şamata etmek (veya koparmak) ~ **rakirin** şamata koparmak ~ **xistin** (cihekî) (bir yeri) patırtıya (veya gürültüye) vermek ~ **a beredayî** kuru gürültü
xirecir çêkirin *l/gh* gürültü çıkarmak (etmek, koparmak veya yapmak)
xirecirkirin *m* aytışına, atışma, ağız dalaşı (veya kavgası) yapma
xirecir kirin *l/gh* aytışmak, atışmak, ağız dalaşı yapmak, münakaşa yapmak
xired *m* 1. sebep 2. bilgelik
xiredî *rd/h* bilgece
xiredmend *rd/nd* bilge
xiredmendî *m* bilgelik
xirek (I) *m* çocuk el arabası
xirek (II) *rd* bol, geniş
xirek (III) *rd* lâçka, yalama ~ **bûn** yalama olmak
xirekbûn *m* lâçkalaşma
xirek bûn *l/gh* lâçkalaşmak

xirekbûyîn *m* laçkalaşma
xirekî *m* lâçkalık
xirekkirin *m* laçkalaştırma
xire kirin *l/gh* lâçkalaştırmak
xirepiş *m* kedi hırlaması
xirevebûn *m* toplanma
xireve bûn *l/gh* toplanmak
xirevekirin *m* toplama
xireve kirin *l/gh* toplamak
xirexav *rd* 1. alık, aptal, budala, aval, bön 2. anlayışsız, mankafa
xirexavan *rd* aptal, budala
xirexavane *h* alıkça, aptalca, budalaca
xirexavî *m* 1. alıklık, aptallık, budalalık 2. alıkça, aptalca, budalaca
xirexavîbûn *m* alıklaşma, aptallaşma, bönleşme, budalalaşma
xirexavî bûn *l/gh* alıklaşmak, aptallaşmak, bönleşmek, budalalaşmak
xirexavîkirin *m* aptallaştırma
xirexavî kirin *l/gh* aptallaştırmak
xirexavîti *m* 1. aptallık, bönlük, budalalık 2. mankafalık
xirexavkî *h* enayice, enayicesine
xirexavok *rd* 1. alık, aptal, budala, aval, bön 2. anlayışsız, mankafa
xirexavokî *rd* alıkça, aptalca, bönce ~ **bûn** aptal olmak
xirexavtî *m* 1. aptallık, bönlük, budalalık 2. mankafalık ~ **kirin** aptallık etmek
xirexir *h* 1. har, har güre (gürültülü olarak) 2. harhur (karışıklık ve anlaşmazlık) 3. hırlı hırlı 4. gır gır (sürekli ve usanç verici ses çıkarma) 5. haldır haldır * **xirexira makîneyê** ye dişixule makine haldır haldır çalışıyor 6. himhim (sesleri genizden çıkararak) 7. horul horul * **xirexira wî** ye **radîzê** horul horul uyuyor 8. takır takır, tıkrır tıkrır 9. homur homur (taşıt, alet vb. için) ~ **jê çûn** homurdamak
xirexirî *m* himhimlik
xirexirkirin *m* 1. hırıldama 2. horlama 3. homurdamak (taşıt, alet vb. için) 4. hırlama 5. patırtı yapma
xirexir kirin *l/gh* 1. hırıldamak 2. horlamak * **tu di xewê** de xirexir dikî? sen uykuda horluyor musun? 3. homurdamak (taşıt, alet vb. için) 4. hırlamak 5. patırtı yapmak
xirê *m* özleşme * **fasulî xirê bûye**, **li hev gerîyaye** fasulyeyel özleşmiş, iyice pişmiş
xirêdan *m* özleşme
xirê dan *l/gh* özleşmek
xirêf (I) *m* 1. tortu, çökelti 2. bal, pekmez vb. nin tortusu
xirêf (II) *m* kurum (odun, kömür kurumu)
xirêfek *m* ziyafet
xirêfgirtin *m* kurumlanma, kurumlanış
xirêf girtin *l/gh* kurumlanmak
xirêfgirtî *rd* kurumlu (kurum tutmuş olan)
xirê m delikli taş

xirêqetî *bnr* firîqetî
xirêz *zo/m* bir tür asalak sinek (yumurtalarını et, kulak ve göze koyar)
xirge *m* hırka
xirihandin *bnr* xirandin (II)
xirihîn *bnr* xirîn (II)
xirik *m* daire
xirikandin (I) *m* kaydırma
xirikandin (II) *m* 1. sürüklemek, sürükleyiş 2. sürüme
xirikandin (I) *l/gh* kaydırmak
xirikandin (II) *l/gh* 1. sürüklemek 2. sürümek
xirikandî (I) *rd* kaydırılmış
xirikandî (II) *rd* sürüklenmiş
xirikî *m* hıçkırık (çok yemek yeme veya diğer sebeplerden dolayı boğazdan çıkan ve düzgün aralıklarla tekrarlanan ses) ~ **anîn** (yekî) hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırtmak ~ **hatin** (yekî) hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırtmak ~ **pê girtin** hıçkırık tutmak
xirikîn (I) *m* kayma, ayağı kayma
xirikîn (II) *m* sürüklenme
xirikîn (I) *l/gh* kaymak, ayağı kaymak
xirikîn (II) *l/gh* sürüklenmek
xirikîner *rd* sürükleyici
xirimandin *m* 1. delik deşik etme 2. gelişigüzel kazma
xirimandin *l/gh* 1. delik deşik etmek 2. gelişigüzel kazmak
xirimîn *m* 1. delik deşik olma 2. gelişigüzel kazılma
xirimîn *l/gh* 1. delik deşik olmak 2. gelişigüzel kazılmak
xirindol *bnr* xilindor
xiringê *m* 1. kargaşa, kaos 2. izdiham
xirink *m* güzel, alımlı kadın
xiriqandin *m* sürüklemek
xiriqandin *l/gh* sürüklemek
xiriqandî *rd* sürüklenmiş
xiriqîn *m* sürüklenme
xiriqîn *l/gh* sürüklenmek
Xiristîyan *rd* Hristîyan
Xiristîyanbûn *m* hristîyanlaşma
Xiristîyanî *m* Hristîyanlık
Xiristîyankirin *m* Hristîyanlaştırma
Xiristîyankirî *rd* Hristîyanlaştırılmış olan
xiritandin *m* kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma)
xiritandin *l/gh* 1. kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) 2. kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak)
xiritandî *rd* kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma)
xiritîn *m* kazınma
xiritîn *l/gh* kazınmak
xiriyayî *rd* yıkılmış
xiriyayî *rd* 1. aldatılmış, kandırılmış 2. ayartılmış

xirîdar *nd/nt* alıcı, müşteri ~ **dîtin** alıcı bulmak
xirîdarî *m* alıcılık
xirîgenk *rd* ağlanaktan katılan
xirîn (I) *m* 1. yıkılma 2. yığılma 3. yuvarlanma
xirîn (II) *m* 1. aldanma, aldanış, kanma, kanış 2. aldanma (bir hileye, bir yalana kanma) 3. ayartılma
xirîn (III) *m* 1. hırlama, hırıldama, hırıldayış, horlama, horuldama 2. takırdama, tıkırdama 3. hırıltı
xirîn (I) *l/gh* 1. yıkılmak * **xanî xiriya** ev yıkıldı 2. yığılmak 3. yuvarlanmak
xirîn (II) *l/gh* 1. aldanmak, kanmak * **ez bi gotina wî xiriya** onun sözüne kandım 2. aldanmak (bir hileye, bir yalana kanmak) 3. ayartılmak
xirîn (III) *l/gh* 1. hırlamak, hırıldamak, horlamak, horuldamak 2. takırdamak, tıkırdamak ~ **ketin** (**yekî**) horlamaya başlamak ~ **pê ketin** horlamaya başlamak
xirînî *m* 1. hırıltı, horultu 2. homurtu (taşıt, alet vb. için) 3. takırtı, tıkırtı ~ **jê anîn** takırdatmak ~ **jê hatin** takırdamak
xirînî jê anîn *l/bw* tıkırdatmak
xirînîkirin *m* hırlama, horlama
xirînî kirin *l/gh* hırlamak, horlamak * **tu di xewê de xirînî dikî?** sen uykuda horluyor musun?
xirîn pê ketin *l/bw* horlamaya başlamak
xirîq *m* nefes ~ **a mirinê** son nefes
xirîxalî *rd* bomboş
xirîxopan *rd* viran
xirîxopan kirin *l/gh* viran etmek
xirkenaz *bnr* carûd
xirkirin (I) *m* 1. lâçkalaştırma 2. bozma (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenen işi yapmayacak duruma getirme)
xirkirin (II) *m* 1. toplama 2. yuvarlama
xir kirin (I) *l/gh* 1. lâçkalaştırmak 2. bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenen işi yapmayacak duruma getirmek)
xir kirin (II) *l/gh* 1. toplamak 2. yuvarlamak
xirkirî (I) *rd* 1. lâçka, lâçkalaştırılmış olan 2. bozulmuş olan
xirkirî (II) *rd* toplanık, toplanmış olan
xirmal *rd* cakalı
xirman *rd* dalgın ~ ~ dalgın dalgın
xirmanbûn *m* dalgınlaşma
xirman bûn *l/gh* dalgınlaşmak
xirmanbûyîn *m* dalgınlaşma
xirmanî *m* dalgınlık
xirmankirin *m* dalgınlaştırma
xirman kirin *l/gh* dalgınlaştırmak
xirmankî *rd/h* dalgınca
xirmaş *bnr* xılmaş
xirmexirm *h* takır tukur
xirmîçandin *m* tırmalama, çimdikleme
xirmîçandin *l/gh* tırmalamak, çimdikleme
xirmîçûk *m* çimdik ~ **avêtin** (**yekî**) çimdik at-

mak (veya basmak)
xirmûşek *m* çimdik
xirnaq *m* çişik (tavşan yavrusu)
xirneşêr *n* aslan yavrusu
xirnik *bot/m* dikenli bir ot
xirnik (II) *m* 1. çişik, göcen (tavşan yavrusu) 2. *argo* bodur, cüce
xirnikanîn *m* eniklenme
xirnik anîn *l/gh* eniklenmek
xirnob *bnr* xirnûf
xirnofe *bot/m* halk hekimliğinde kullanılan bir bitki
xirnok *bnr* xirnûk
xirnûf *bot/m* harnup, keçi boynuzu
xirnûk *bot/m* harnup, keçi boynuzu
xirocir *bnr* xirecir
xirofe *bnr* xirnofe
xirom (I) *bnr* tıraş
xirom (II) *m* ot bağı
xiroş *m* 1. heyecan 2. telâş ~ **peroş** heyecan
xiroşdar *rd* 1. heyecanlı 2. telâşlı
xiroşî *m* 1. heyecan 2. telâş
xiroşme *m* kışkırtma, tahrik
xiroşmebûn *m* tahrik olma
xiroşme bûn *l/gh* tahrik olmak
xiroşmeker *rd* kışkırtıcı, tahrik edici
xiroşmekirin *m* 1. kışkırtma, tahrik etme 2. tahrik etme (cinsel duygularını artırma)
xiroşme kirin *l/gh* 1. kışkırtmak, tahrik etmek 2. tahrik etmek (cinsel duygularını artırmak)
xirp (I) *rd/h* anî, aniden * **got xirp û çû** aniden çekip gitti
xirp (II) *h* hart ~ ~ hart hart * **bîhokê xirp**
xirp gez dike ayvayı hart hart ısıyor
xirp (II) *rd* kaba
xirpanî (I) *m* bir halay adı
xirpanî (II) *rd* hırpanî, kaba saba, süflî, hoyrat
xirpanîbûn *m* süflileşme
xirpanî bûn *l/gh* süflileşmek
xirpanîtî *m* hırpanîlik, süflîlik, hoyratlık ~ **kirin** hoyratlık etmek
xirpe *m* bir grup tarafından bir kişiye yapılan saldırı
xirpek *bot/m* hayvan yemi için kullanılan bir tür ot
xirpexirp *h* hart hurt, kırt kırt
xirpik *ant/m* kıkırdak, kıkırdak doku
xirpişandin (I) *m* 1. kavga etirme, cidal etirme 2. saklama
xirpişandin (II) *m* koyma, sokma, takma
xirpişandin *l/gh* 1. kavga etirmek, cidal etirmek 2. saklamak
xirpişandin (II) *l/gh* koymak, sokmak, takmak * **gustîk xirpişande tiliya wê** parmağına yüzüğü koydu
xirpişîn (I) *l/gh* 1. kavga etmek, cidal etmek 2. saklanmak
xirpişîn (II) *l/gh* sokulmak, **takılmak**
xirpîn *m* takırtı, tıkırtı, kütürtü

xirpîni *m* takırtı, tıktırtı, kütürtü * **xirpîniya** pê ayak tıktırtısı
xirpo *b* hırpo
xirpoke *rd* kütür kütür (olan)
xirpûk *bot/m* yulaf (Avena sativa)
xirpûş *m* kıvrım
xirpûşki *rd* 1. kıvrıcık (küçük küçük kıvrımları olan) * **zarokeki porxirpûşki hat** kıvrıcık saçlı bir çocuk geldi 2. kıvrımlı, ondüle, kıvrır kıvrır 3. kıvrık, kıvrışık 4. kıvrıcıkça
xirpûşkibûn *m* 1. kıvrıcıklaşma 2. kıvrılma (kıvrıcık bir duruma gelme)
xirpûşki bûn *l/gh* 1. kıvrıcıklaşmak 2. kıvrılmak (kıvrıcık bir duruma gelmek)
xirpûşkibûyî *rd* 1. kıvrıcıklanmış 2. kıvrılmış (kıvrıcık bir duruma gelmiş)
xirpûşkibûyîn *m* 1. kıvrıcıklaşış 2. kıvrılış (kıvrıcık bir duruma geline)
xirpûşkikirin *m* kıvrıcıklaştıрма
xirpûşki kirin *l/gh* kıvrıcıklaştırmak
xirpûşkîti *m* kıvrıcıklık, kıvrıklık
xirpxirp *h* hart hurt, kirt kirt
xirpxirpandin *m* anıştırma, dolaylı anlatma
xirpxirpandin *l/gh* anıştırmak, dolaylı anlatmak
xirpxirpîn *m* anıştırılma
xirpxirpîn *l/gh* anıştırılmak
xirpxirpkirin *m* anıştırma, dolaylı anlatma
xirpxirp kirin *l/gh* anıştırmak, dolaylı anlatmak
xirqe *m* hırka
xîrs *m* büyü, sihir
xîrsker *nd/ht* büyücü
xîrskerî *m* büyücülük
xîrş *rd* kısır, doğurgan olmayan
xîrş û xal *nd* değerli takılar
xirt (I) *m* yıl halkası
xirt (II) *m* uçurluk, uçkur * **destê te di ber xirta te de ye** elin hep uçkurunda
xirt (III) *h* 1. gurt, tıktır 2. hart ~ hart har
xirtan *m* takırtı
xirtandin *m* takırdatma
xirtandin *l/gh* takırdatmak
xirtawûg *m* soluk borusu
xirteboz *rd* hırtaboz
xirtebozî *m* hırtabozluk
xirteşî *rd* çapkın
xirteşîti *m* çapkınlık
xirtexirt *h* 1. hart hurt 2. hatır hatır (sert şeyler kesilir, yenilir, koparılırken çıkan ses) 3. gurt gurt * **teneke bi xirtexirt birî** tenekeyi gurt gurt kesiverdi 4. takır takır, tıktır tıktır 5. *m* tıktırtı, takırtı
xirtexirtkirin *m* 1. hart hurt etme 2. takırtı yapma, tıktırtı yapma
xirtexirtkirin *l/gh* 1. hart hurt etmek 2. takırtı yapmak, tıktırtı yapmak
xirtî (I) *m* boğaz, soluk borusu * **destê xwe kire xirtika wî hema mabû ku wê bikuje** boğazına sarılıp nerdeyse onu öldürecekti

xirtik (II) *bj/m* difteri, kuş palazı
xirtik (III) *m* 1. hiyar, salatalık 2. kabak 3. biber, patlıcan vb, gibi sebzelerin çok küçük hali
xirtik (IV) *m* kazımık * **xirtike binê beroşê** tencere dibinin kazımığı
xirtik (V) *m* taşlık tepelik yer
xirtikî *rd* difterili
xirtîn *m* takırdama, tıktırdama
xirtîn *l/gh* takırdamak, tıktırdamak
xirtînî *m* 1. takırtı, tıktırtı 2. hırıltı ~ **jê anîn ta-kırdatmak** ~ **jê hatin** takırdamak ~ **ya minê** son nefes (ölüm)
xirtînî jê anîn *l/bw* tıktırdamak
xirtoçe *m* kargaşa
xirtok *m* kazımık
xirtol, **xirtole** *m* 1. derinti, güruh (değersiz, a-şağı görülen topluluk) 2. it topluluğu 3. yığılaşma
xirtûj *rd/argo* çapkın, kazanova
xirtûjî *m* çapkınlık, kazanovalık
xirûcir *m* 1. hurgür 2. gürültü, patırtı, şamata 3. ağız dalaşı ~ **derxistin** patırtı çıkarmak
xirûxalî *rd* bomboş, tam takır * **odeya xir û xalî** tamtakır oda ~ **bûn** tamtakır olmak
xirûxir *h* takır tukur
Xirvat *nd* Hırvat
Xirvatki *m* 1. Hırvatça, Hırvat dili 2. *rd/h* Hırvatlara yaraşır bir biçimde
xirvebûn *m* toplanma
xirve bûn *l/gh* toplanmak
xirvebûyîn *m* toplanış
xirvekirin *m* toplama
xirve kirin *l/gh* toplamak
xirwe *m* çıkar
xirwebaz *nd/ht* çıkarıcı
xirwebazî *m* çıkarıcılık
xirx *m* hırka
xirxal (I) *m* halhal
xirxal (II) *n* teker
xirxalk *m* halhal, halhalcık
xirxe *m* hırka
xirxilandin *m* kıpırdama
xirxilandin *l/gh* kıpırdatmak
xirxilîn *m* kıpırdanma
xirxilîn *l/gh* kıpırdanmak
xirxindûk *bot/m* bir ot türü
xirxipandin *m* saklama
xirxipandin *l/gh* saklamak
xirxipandî *rd* saklı, saklanmış olan
xirxipîn *m* saklanma
xirxipîn *l/gh* saklanmak
xirxir (I) *rd* gevrek * **kevîrê xirxir** gevrek taş
xirxir (II) *h* 1. harıl harıl, hırıl hırıl 2. *m* hırıldı 3. koşuşturma ~ **li qirika (yekî)** ketin horlamak, hırıldılar çıkarmak ~ **a sing** göğüs hırıltısı
xirxirandin *m* sürükleme
xirxirandin *l/gh* sürüklemek

xirxirandî *rd* sürüklenmiş
xirxire *rd/argo* iri yarı
xirxirîn *m* sürüklenme
xirxirin *l/gh* sürüklenmek
xirxirk (I) *m* 1. bir tür çocuk oyuncağı 2. çocuk el arabası
xirxirk (II) *rd* kırık, dükkük (el, ayak, kemik için)
xirxirker (I) *rd* horlayan
xirxirkirin (I) *m* 1. horlama 2. hırlama
xirxirkirin (II) *m* koşuşturma
xirxir kirin (I) *l/gh* 1. horlamak 2. hırlamak
xirxir kirin (II) *l/gh* koşuşturmak
xirxirkî *rd* gevrekçe
xirxirkîtî *m* gevreklik
xirxiro *rd/nt* gürültücü
xirxirok (I) *rd/nt* gürültücü
xirxirok (II) *rz/rd* hışiltılı
xirxirok (III) *nd* ufak tefek öteberi
xirxirpök *m* uzun taneli, kırı kırı olan bir üzüm türü
xirxop *rd* hoppa
xirxope *rd* 1. yıkık dükkük 2. dandik
xirz *bnr* xerz (I)
xis *bnr* xîz
xisar *bnr* xesar
xisardar *bnr* xesardar
xisardarî *bnr* xesardarî
xisik *m* dolu (yaşı türü olarak)
xisil *bnr* xesil
xisim *bnr* xism
xislet *m* haslet, karakter, seciye
xisletdar *rd* hasletli, karakterli
xislik *n* cingil, şingil, salkımcık (küçük üzüm salkımı)
xism *nd/nt* 1. hısımlık, akraba (kan veya evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler) 2. dünür 3. *mec* akraba (oluşma yönünden aynı kaynağa dayanan şeyler) 4. *mec* akraba (biri diğerinin sonucu olan şeyler) ~ **û lêzim** hısımlık ve yakınlık, taallukat ~ **û mirov** hısımlık akraba ~ **ên nêz** yakın akraba
xismanî *m* 1. hısımlık, akrabalık 2. dünürlük
xismîkar *nd/nt* yakın çevresinde çalışan, hizmet yapan kimse
xizmaî *m* 1. hısımlık, akrabalık 2. dünürlük ~ **ya dûr** uzak akrabalık
xismîti *m* 1. akrabalık 2. dünürlük
xismîti *m* 1. hısımlık, akrabalık 2. dünürlük
xispal *rd* atıl, tembel
xisran *m* hüsrân
xist *m* tuğla
xistin *m* 1. düşürme, düşürüş (düşmesine yol açma) 2. düşürmek (taş, solucan vb. vücuttan dışarı atma) 3. düşürme (iskat etme) 4. düşürme (-e uğratma) 5. düşürme (zayıf bırakma, gücünü azaltma) 6. düşürme, indirme (değerini, fiyatını indirme) 7. alçaltma (değerini düşürme) 8. koyma (bir şeyi başka

bir şeyin içine yerleştirme) 9. koyma (bir kimseyi işe yerleştirme) 10. koyma (bırakma, içeri salma) 11. koyma (katma, ekleme) 12. giyme
xistin *l/gh* 1. düşürmek (düşmesine yol açmak) * **min ew ji ser darê xist** onu ağaçtan düşürdüm * **bixe çavê xwe** gözüne koy 2. düşürmek (taş, solucan vb. vücuttan dışarı atmak) 3. düşürmek (iskat etmek) * **desteya wezîran xist** bakanlar kurulunu düşürdü 4. düşürmek (-e uğratmak) * **te ew xiste talûkeyê** onu sen tehlikeye düşürdün 5. düşürmek (zayıf bırakmak, gücünü azaltmak) * **êşa jirav diya min tam xistibû** verem anemmi iyice düşürmüştü 6. düşürmek, indirmek (değerini, fiyatını indirmek) * **naxwaze fiyeta malê xwe bixîne** malın fiyatını düşürmek istemiyor * **min deh milyon lîreyê din jî xist, dîsa nekirî** on milyon lira daha indim almadı 7. alçaltmak (değerini düşürmek) * **ev çend jî mêrik mexîne** adamı bu kadar da alçaltma 8. koymak (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek) * **dirav xiste berîka xwe** parayı cebine koydu 9. koymak (bir kimseyi işe yerleştirmek) * **ez hatim hûn min bixine kar** beni işe koymanız için geldim 10. koymak (bırakmak, içeri salmak) * **min naxin hundirû** beni içeri koymuyorlar 11. koymak (katmak, ekleme) * **ma xwê xistine xwarinê?** yemeğe tuz koymuşlar mı? 12. giymek * **sola xwe bixe lingê xwe** ayakkabını giy ~ (...) 1) sokmak, koymak, düzmek 2) koymak, atmak (yerleştirmek, koymak) 3) vurmak (bağlamak, takmak, koymak) * **kelemçe xistine destên wî** ellerine kelepçe vurmuşlar ~ **ber (...)** kaptırmak, kıstırmak (vücudun herhangi bir organı, bir kaza sonucunda makine tarafından ezilmek veya koparılma) * **destê xwe kirîye ber makinêyê** elini makineye kaptırması ~ **ber (kesekî)** taktırmak, kuşatmak (silâh vb. için) ~ **ber (tişteki)** sıkıştırmak, kıstırmak * **destê xwe xiste ber pencereyê** elini pencereye sıkıştırdı ~ **ber efûyê** af kapsamına almak ~ **ber hev** (birbirinin) yerine saymak, hesaba mahsup etmek ~ **ber xwe** (silâh) takmak ~ **berê 1)** kaptırmak (vücudun herhangi bir organı, bir kaza sonucunda makine tarafından ezilmek veya koparılma) 2) kapsamına almak * **ji ber ku tawanbarên ramanê jî bixin ber efûyê, dixebite fikir** suçlularını da af kapsamına alması için çalışıyor 3) yernine saymak ~ **bin emrê (yekî)** (birinin) buyruğuna sokmak (**yek**) ~ **bin kêrê** bıçak altına yatırmak, ameliyat etmek ~ **bin kontrolê** kordon altına almak ~ **bin mahiyeta xwe** mahiyetine almak ~ **bin mehra xwe nikâhına** almak ~ **bin mineta (yekî)** (birine) muhtaç etmek ~ **bin muke-**

leftiyê yükümlendirmek ~ **bin nîr** boyunduruk altına almak, boyunduruka vurmak ~ **bin pişkininê** (an jî **kontrolê**) denitim (veya kontrol) altına almak ~ **bin temînatê** teminat altına almak, güven altına almak, sigortalamak ~ **bîra (yekî)** (birine) hatırlatmak ~ **boşê** boşa almak (motorlu araçlar için) ~ **cih 1** yerine koymak 2) yerleştirmek (yerine koymak) * **keremîtan dixê cihê wan** kiremitleri yerine yerleştiriyor ~ **cihê (yekî)** yerine koymak * **mîn ew xiste şûna wî** onu onun yerine koydum ~ **coş û perošê** heyecana düşürmek, heyecanlandırmak ~ **dafê (dafikê an jî faqê) 1** kapana düşürmek (veya kıstırmak) 2) kapana sıkıştırmak (birini zor durumda bırakmak) 3) faka bastırmak (aldatmak) (**yek**) ~ **dafikê 1** (birini) tuzağa düşürmek 2) **argo** dalgaya getirmek ~ **dengdanê** oya koymak (veya sunmak), oylamaya koymak (veya oylamaya sunmak) ~ **dest** eline tutuşturmak (karşısındakinin isteyip istemediğini düşünmeyip ansızın vermek) * **jînikê name xiste destê wî** kadın eline mektubu tutuşturdu (**yek**) ~ **dewrê** (birini) araya koymak (bir kimsenin aracılığına baş vurmak) ~ **erdê 1** yere düşürmek 2) yere yuvarlamak, devirmek * **bi pêpaşkekê zîlam xiste erdê** bir çelmeyle adamı yere yuvarladı 3) yere sermek (yenmek) 4) yere vurmak (kötü bir duruma sokmak) ~ **faqê 1** kapana düşürmek (veya kıstırmak) 2) kapana sıkıştırmak (birini zor durumda bırakmak) ~ **fîrotinê** satışa sunmak ~ **geranê** (an jî **têdawulê**) tedavüle çıkarmak ~ **gerewa hev** (birbirinin) yerine saymak ~ **gumanê** kuşkulandırmak, şüpheye düşürmek (**yek**) ~ **guman û wasewasan** (birini) vesveselere düşürmek, (birinin) zihnini bulandırmak (**yek**) ~ **gunehan** (birini) günaha sokmak ~ **halê culandin** (an jî **leqandinê**) devirmek ~ **hereketê 1** harekete geçirmek 2) harekete getirmek, canlandırmak ~ **hesarê** çember içine almak (veya çembere almak) ~ **heyecanê** heyecana düşürmek ~ **hişê xwe** kafasına koymak ~ **hundir 1** içeri almak, içeri sokmak * **jî xeynî saeta ziyaretê kesî naxin hundir** hastaneye ziyaret saati dışında kimseyi sokmazlar 2) sokmak (yasak bir malı gizlice getirmek veya götürmek) * **malê qaçax xistine hundirê welêt** ülkeye kaçak mal sokmuşlar ~ **jêrçaviyê** gözetim altına almak ~ **kar işe** koynak (**yek**) ~ **kemînê** (birini) pusuya düşürmek ~ **koda ribabê** dile düşürmek, teşhir etmek ~ **komayê** komaya sokmak ~ **kuçe û kolanan** sokaklara düşürmek ~ **meriyetê** yürürlülüğe koymak ~ **mista xwe** avuçlamak ~ **nav (tiştêkî)** gömmek, batırmak * **serê xwe xiste nav çarşeva diya xwe** annesinin çarşafına kafasını gömdü ~

nav dest û lingan ayaklar altına almak ~ **nav du kevaneyan** parantez içine almak ~ **nav dunikê** (an jî **dunikan**) turnak içine almak ~ **nav heyecanê** heyecanlandırmak ~ **nav kevaneyê** (kevaneyan an jî **parantezê**) paranteze almak ~ **nav teqereqê** gürültüye getirmek (veya boğmak) ~ **nav zerfê** zarflamak ~ **nava xwe** araya almak, ortaya almak ~ **navbera xwe** araya almak ~ **navê 1** katıştırmak, katmak 2) sokuşturmak, sokmak (belli etmeden kötü bir malı vermek) * **mêrik sêvên xerabûyî jî xistiye navê** adam çürük elmaları da sokmuş 3) sokuşturmak, sokmak (konuşma sırasında bir sözü, soruyu veya düşüncüyü söyleyivermek) * **mêrik gotinên nebaş dixiste navê** adam kötü sözlerini araya sokuyordu 4) kapsamına almak (veya alınmak) 5) tabi tutmak * **em we tevan dixin nava wî qanûnî** hepinizi bu kanuna tabi tutuyoruz 6) gizlice sokmak, sızdırmak (**yek**) ~ **navê** (an jî **dewrê**) (birini) araya koymak (bir kimsenin aracılığına baş vurmak) (**yek**) ~ **paşila xwe 1** (birini) koynuna almak 2) (birini) koynuna almak (biriyle sevişmek için yatmak) (**yek**) ~ **paxila xwe 1** (birini) koynuna almak 2) (birini) koynuna almak (biriyle sevişmek için yatmak) ~ **pazarê** (an jî **piyaseyê**) 1) sürmek (mal ve eşya için) 2) pazara sürmek (yasal olmayan yolla piyasaya para çıkarmak) ~ **pêşîrtengiyê** dara düşürmek ~ **pêşiyê** öne almak (veya alınmak) ~ **qafê xwe** kafasına koymak ~ **qefesê** kafase koymak (**yek**) ~ **qilqalê** (birini) tedirgin etmek ~ **rekehê** (an jî **qefesê**) kafase koymak ~ **reqabetê** rekabete sokmak ~ **rê** yola koymak ~ **rêzê** sıraya koymak, sıralamak * **dosya xistin rêzê** dosyaları sıraladı ~ **rojêvê 1** gündeme almak 2) gündeme getirmek, güncellik kazandırmak ~ **sepetê** sepetlemek, sepete koymak ~ **ser (...)** 1) katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) * **av xistin ser sirkeyê** sirkeye su katmak 2) eklemek ~ **ser notayan** notaya geçirmek ~ **ser rê** yola düşürmek, yola koymak ~ **ser zimanê xwe** diline pelesenk etmek, ezberlemek ~ **serê** ilave etmek, eklemek ~ **serê (yekî) 1** (birine) kavratmak 2) başına geçirmek (bir şeyi öfkeyli birinin başına vurmak) * **beroş xiste serê wî** tencereyi başına geçirdi ~ **serê rê** yola düşürmek ~ **serê xwe** kafasına koymak ~ **sindoqan** sandığa koymak, sandıklamak ~ **stûyê (yekî)** (bir olayı birine) mal etmek ~ **şeklekî** (bir) şekle sokmak (veya koymak) ~ **şikê** (an jî **şupheyê**) şüpheye düşürmek ~ **şûna (yekî an tiştêkî)** -e yerine koymak * **ez nexistim şûna mirovan** beni adam yerine koymadılar ~ **şûnê** -e yerine koymak (yitirilen, elden çıkan bir şeyin ben-

zerini veya eşini sağlamak) ~ **telaşê** telâşa düşürmek ~ **teleyê** kapana düşürmek (veya kıştırmak) ~ **tengasiyê** dara düşürmek (maddi anlamda sıkıntıya sokmak) ~ **tengavê** dara düşürmek ~ **tevgerê** 1) harekete geçirmek 2) harekete getirmek, canlandırmak ~ **tûrikan** (an jî **torbeyan**) torbalamak ~ **wasewasê** kuruntuya düşürmek ~ **xesarê** zarara sokmak (veya uğratmak) ~ **xwarê** 1) düşürmek, aşağıya düşürmek 2) aşağı almak (**yek**) ~ **zerarê** 1) (birini) zarara sokmak 2) (birinin) başını nâra yakmak

xistin ber hev *l/bw* 1. çakıştırmak (söz ile yarıştırmak) 2) (birbirinin) yerine saymak (borç alacak için)

xistin ber xwe *l/bw* takmak, kuşanmak * **de-mançe xistiye ber xwe û çûye** tabancayı

xistin binçav *l/gh* göz altına almak

xistin binçavan *l/gh* gözlem altına almak

xistin binçaviyê *l/gh* gözetim altına almak

xistin dengdanê *l/gh* oya koymak (veya sunmak), oylamaya koymak (veya oylamaya sunmak)

xistin fihristê *l/gh* fihristlemek

xistin gumanê *l/gh* işkillendirmek, şüpheye düşürmek

xistin hereketê *l/gh* 1. harekete geçirmek 2. harekete getirmek, canlandırmak

xistin hev *l/gh* çakıştırmak

xistin jêrcaviyê *l/gh* gözetim altına almak

xistin karîgeriyê *l/gh* yürürlüğe konmak

xistin qiyaleyê *l/gh* gölgelendirmek (hayvanları gölgede dinlendirmek)

xistin qutiyan *l/gh* kutulamak

xistin rayavêtinê *l/gh* oylamaya koymak (veya oylamaya sunmak)

xistin şikê *l/gh* şüpheye düşürmek

xistin şupeyê *l/gh* şüpheye düşürmek

xistin tengavê *l/gh* dara düşürmek

xistin tevgerê *l/gh* 1. harekete geçirmek 2. harekete getirmek, canlandırmak

xistin wasewasê *l/gh* işkillendirmek

xistin xesarê *l/gh* zarara sokmak (veya uğratmak)

xistin xewê *l/gh* uyutmak

xistin xwarê *l/gh* düşürmek, aşağıya indirmek

xistin zararê *l/gh* zarar sokmak

xistî *rd* 1. düşürülmüş 2. devrik (iktidardan edilmis, darbe ile makamından edilmis) * **serokwezîrê xistî** devrik başbakan 3. alçaltılmış (değeri düşürülmüş)

xistox *rd* düşürücü

xistoxî *m* düşürücülük

xisûs *m* husus

xisûsî 1. özel 2. *h* mahsus, özel olarak, bilhas-sa * **xisûsî jî bo vê ez hatim vir** buraya mahsus bunun için geldim

xisyan *m* hadım, iğdiş etme

xiş (I) *m* 1. ebe bulguru (bulgur iriliğinde ya-

ğan kar) 2. dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) * **xiş bariya** dolu yağdı

xiş (II) *m* 1. hesabına gelme, razı olma * **ev bazar li xiş min neçû** bu pazarlık hesabıma gelmedi 2. danışıklık ~ **a xwe kirin yek** uzlaşmak

xiş (III) *m* kırılma, hurdahaş olma ~ **û xal 1** hurdahaş, un ufak 2) argın yorgun ~ **î (yekî) kirine** öldüresiye dövmek, kemiklerini kırmak

xişan *m* bir yemek adı

xişandin *m* hışırdama

xişandin *l/gh* hışırdamak

xişbûn *m* kırılma, hurdahaş olma

xiş bûn *l/gh* kırılmak, hurdahaş olmak

xişeber *n* çakıl taşı

xişexiş *h* 1. hışır hışır 2. takır takır

xişexişî *m* hışırlık

xişexişkirin *m* haşırdama, hışırdama

xişexiş kirin *l/gh* haşırdamak, hışırdamak

xişik *m* ebe 1. bulguru (bulgur iriliğinde yağın kar) 2. dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) ~ **barîn** (an jî **hatin**) dolu yağmak

xişikandin (I) *m* kaydırma

xişikandin (II) *m* sürüklenme, sürükleyiş, yerde sürüklenme, sürüme

xişikandin (I) *l/gh* kaydırmak

xişikandin (II) *l/gh* sürüklemek, yerde sürüklemek, sürümek

xişikandî (I) *rd* kaydırılmış

xişikandî (II) *rd* sürüklenmiş

xişikîn (I) *m* kayma

xişikîn (II) *m* sürüklenme, yerde sürüklenme

xişikîn (I) *l/gh* kaymak

xişikîn (II) *l/gh* sürüklenmek, yerde sürüklenmek

xişikinok *rd* kaygan

xişikinokî *rd* kayganca

xişilank *m* süngen izi

xişir (I) *n* 1. çakıl * **kevir û xişir** taş ve çakıllar 2. akarsu ile akıp giden buzlar

xişir (II) *n* 1. takı, kuyum, ağırlık, süs (ziynet eşyası) * **xişirên xwe bi xwe ve kirine û hatiye dîlanê** takılarını (veya ağırlığını) takıp düğüne gelmiş * **xişirên bûkê** gelinin takıları 2. cıngıl (boncuk, gümüş veya altın para ile yapılmış başlığa veya giysiye takılan süs) ~ **bi xwe ve kirin** takıştırmak ~ **û henbel** bir süs takısı ~ **û xal** takı, ziynet, değerli takılar ~ **ên jinan** asım takım, takıntı, kadın takıları

xişirandin *m* 1. haşat etme, hurdahaş etme, un ufak etme 2. doğrama (odun doğrama)

xişirandin *l/gh* 1. haşat etmek, hurdahaş etmek, un ufak etmek 2. doğramak (odun doğramak)

xişirandî *rd* 1. haşat, hurdahaş, un ufak 2. doğranık

xişirbûn *m* 1. haşat olma, hurdahaş olma, un ufak olma 2. doğranma

xişir bûn *l/gh* 1. haşat olmak, hurdahaş olmak, un ufak olmak 2. doğranmak (odun doğranmak)

xişirfiroş *nd/nt* kuyumcu

xişirfiroşi *m* kuyumculuk

xişirîn *m* 1. haşat olma, hurdahaş olma, un ufak olma 2. doğranma (odun doğranma)

xişirîn *l/gh* 1. haşat olmak, hurdahaş olmak, un ufak olmak * **ez pir xişirîme** ben haşat olmuşum 2. doğranma (odun doğranma)

xişirkirin *m* 1. haşat etme, hurdahaş etme, un ufak etme 2. doğrama (odun doğrama)

xişir kirin *l/gh* 1. haşat etmek, hurdahaş etmek, un ufak etmek 2. doğramak (odun doğramak) * **êzingan xişir bike** odunları doğra

xişivandin *m* (içini) burma

xişivandin *l/gh* (içini) burmak * **hesreta wî dilê min dixişiwîne** onun hasreti içimi buruyor

xişivîn *m* (içini) burulmak

xişivîn *l/gh* (içini) burulmak

xişik (I) *m* ebe bulguru, dolu

xişik (II) *m* hapşırık ~a (yekî) **hatin** hapşırık

xişim *rd* acemi, cahil

xişin (I) *m* 1. takırdama 2. şakırdama * **xişîna şûran** kılıç şakırdaması

xişin (II) *m* hışırdanma, hışıldama

xişin *l/gh* hışırdanmak, hışıldamak

xişinî (I) *m* 1. hışırtı, hışıltı 2. *rz* hışıltılı ~ **kirin** hışırtı yapmak

xişinî (II) *m* 1. takırtı 2. şakırtı * **xişîniya şûran** kılıç şakırtısı ~ **jê anîn** 1) takırdamak 2) şakırdamak ~ **jê hatin** 1) takırdanmak 2) şakırdanmak

xişînkirin *m* 1. hışırdama, hışıldama 2. takırdama

xişin kirin *l/gh* 1. hışırdamak, hışıldamak 2. takırdamak

xişir *rd* kaygan

xişirî *m* kayganlık

xişk *bnr* hişk

xişke *m* 1. kızak 2. *rd* kaygan

xişkirin *m* kırma

xiş kirin *l/gh* kırmak

xişm *m* hışım

xişmêlo *rd* kokuşuk

xişmêlobûn *m* kokuşma

xişmêlo bûn *l/gh* kokuşmak

xişok (I) *rd* kaygan

xişok (II) *nd/rd* sürüngen

xişoke *nd/rd* sürüngen

xişokî *m* sürünme (sürüngenlerin bacakları olmaksızın bir yüzeyde ilerlemesi)

xişol *m* kurumuş ufak mayıs kırıntısı

xişor *m* yarı sönmüş ateş

xişr *bnr* xişir (II)

xişrûk (I) *m* sivilce

xişrûk (II) *rd* yarı kavruk

xişt (I) *n* 1. diş (çark, testere, tarak gibi çentikli şeylerdeki çıkıntılarının her biri) 2. ucu sivri * **çiyayê xişt û bilind** sivri ve yüce dağlar

xişt (II) *m* şiş (bir ucu sivri, demir veya ağaçtan, bazen silâh gibi kullanılabilen ince uzun çubuk) ~ **lê c'an** (an jî **xistin**) şişlemek

xişt (III) *nd* karo (iskambil oyunlarında)

xişt (IV) *m* tuğla

xiştandin *m* tatbik etme, uygulama

xiştandin *l/gh* tatbik etmek, uygulamak

xiştûn (I) *m* 1. şişlenme 2. diklenme

xişt bûn (II) *m* sivrilme

xiştûn (I) *l/gh* 1. şişlenmek 2. diklenmek *

mûyê serê wî xişt bûn saçları diklendi

xişt bûn (II) *l/gh* sivrilmek

xişte *m* cetvel

xişteya lêkdanê *nd* çarpım tablosu

xisteya rakêşanan *nd* skorbord

xişteya xûlî *nd* periyodik cetvel

xiştîfiroş *nd/nt* tuğlacı (satan kimse)

xiştîfiroşî *m* tuğlacılık

xiştik (I) *bot/m* kaba tüylü fig

xiştik (II) *rd* fingerdek

xiştik (III) *nd* cingil ~ **miştik** incik boncuk

xiştik (IV) *rd* kabak (kısa boynuzlu hayvan) *

bizina qiloexiştik kabak boynuzlu keçi

xiştik (V) *m* 1. şiş 2. süngü 3. tahta birleştirme kaması

xiştikî *rd* fingerdeke

xiştikîkirin *m* fingerdeme

xiştikî kirin *l/gh* fingerdeme

xiştîn *m* hışırdama

xiştînî *m* hışırtı ~ **kirin** hışırtı yapmak

xiştînkirin *m* hışırdama

xiştîn kirin *l/gh* hışırdamak

xişte *nd/nt* tuğlacı (imal eden kimse)

xiştekerî *m* tuğlacılık

xiştikirin (I) *m* şişleme

xiştikirin (II) *m* sivriltme

xişt kirin (I) *l/gh* şişlemek

xişt kirin (II) *l/gh* sivriltmek

xiştikîrî (I) *rd* şişletilmiş olan

xiştikîrî (II) *rd* sivriltilmiş olan

xişûk *m* kayma, kayak

xişûxal *rd* 1. hurdahaş, haşat 2. *mec* argın yorğun

xişxiş *m* hışırtı

xişxişandin *m* hışıldatma, hışırdatma

xişxişandin *l/gh* hışıldatmak, hışırdatmak

xişxişîn *m* hışıldama, hışırdama

xişxişîn *l/gh* hışıldamak, hışırdamak * **ê**

xelkê pişpişî yê me xişxişî el aleminki sus pus oldu bizimki hışırdadı

xişxiş *m* 1. çingırak (çocuk oyuncağı) 2. çingırak (teflere takılan zil) 3. cingil (boncuk, gümüş veya altın para ile yapılmış başlığa veya giysiye takılan süs)

xişxişok (I) *bot/m* bir bitki adı (tohumları çingırağa benzer)

xişxişok (II) *m* çingirdak (çocuk oyuncuğu)
xişxişokanê *m* kaykay, kayma (oyunu)
xit (I) *m* hat
xit (II) *nd/nt* bebe
xitê *nd* kız bebek
xitêr *bnr* xetîre
xitik *zo/m* bildirici
xitim *bnr* xitm
xitiman *m* tikanma
xitimandin *m* 1. tıkama 2. tıkama (yol, su, ge-
 çit vb. geçilmez duruma getirme)
xitimandin *l/gh* 1. tıkamak 2. tıkamak (yol,
 su, geçit vb. geçilmez duruma getirmek)
xitimandî *rd* tıkalı, tikanık
xitimandibûn *m* tikanıklık
xitimî *rd* tikanık, tikanmış olan
xitimîn *m* tikanma
xitimîn *l/gh* tikanmak * **qulika tûp xitimiye**
 tûpün deliği tikanmış
xitî *bnr* bejlik
xitîre *m* meşale
xitm *m* hatim (Kuran'ı başından sonuna kadar
 okuma) ~ **kirin** hatim indirmek, hatmetmek
 ~ **xwendin** hatim sürmek (bitirmek için Ku-
 ran'ı okumaya devam etmek)
xitmkirin *m* 1. hatmetme 2. hatmetme, aktar-
 ma; devirme, devretme (baştan sona değin
 okuma)
xitm kirin *l/gh* 1. hatmetmek 2. hatmetmek,
 aktarmak, devirmek, devretmek (baştan so-
 na değin okumak) * **ji bo ku ji meseleyê**
serwest bibe li malê bi rojan kitêb xitm
kirin meseleyi anlayabilmek için günlerce
 kitaplar devirdi
xito *n* erkek bebek
xitxiti *h* hat hat ~ **kirin** hat hat etmek
xiwar (I) *bnr* giwar
xiwar (II) *rd* saf olmayan, içinde çer çöp olan
 (daha çok tahıl tanesi için)
xiwet *m* otağ, otak
xiwîk *bnr* xûgî
xiyaban *m* yaban
xiyal *bnr* xeyal
xiyanet *m* 1. hiyanet, ihanet, hainlik 2. hıyanet
 (vefasızlık, kandırma, güveni kötüye kullan-
 ma) ~ **lê hatin kirin** ihanete uğramak ~ **ki-**
rin ihanet etmek
xiyanetî *m* ihanetlik
xiyanetkar *nd/nt* ihanetçi
xiyanetkarane *h* ihanetçice
xiyanetkarî *m* ihanetçilik
xiyar (I) *bot/m* 1. hıyar, salatalık (Cucumis sa-
 tivus) 2. hıyar (bu bitkinin ürünü) ~ **a glr hê**
dî bin têrê de ye işin cılkı sonra çıkar ~ **a şî-**
dandî (an jî **teze**) badem gibi (taze ve gev-
 rek salatalık)
xiyar (II) *m* kayar (nalbantçılıkta)
xiyara deryayê *zo/nd* deniz hıyarı (Holothuri-
 on)

xiyara keran *nd* yaban hıyarı
xiyara pîsikan *nd* bir tür yaban hıyarı
xiyarkirin *m* kayarlama
xiyar kirin *l/gh* kayarlamak
xiyarok (I) *bj/m* hıyarcık, hıyarcıl
xiyarok (II) *m* çapraz bir şekilde boyna takılıp
 salatalığa benzer üç tane silindir birbirine
 bağlı, kulplu ve gümüşten kurusları olan bir
 kadın aksesuarı
xiyarok (III) olgunlaşmamış erik, kaysı
xiyaroka berran *nd* kasık çatlağı
xiyaroka zîv *nd* çavrazlama boyundan koltuk
 altına gelecek şekilde takılan ve salatalığa
 benzer gümüşten bir kadın takısı
xiz *m* çelmik, kes (iri saman)
xizag *m* hızar, bıçkı (karşılıklı iki sapı olan ve
 iki kişi tarafından kullanılan büyük testere)
xizagkêş *nd/nt* hızarıcı
xizagkêşî *m* hızarıcılık
xizak *m* hayvan tarafında çekilen bir tür kızak
xizan *rd/nd* 1. yoksul, fakir 2. sefil 3. fakir (ye-
 tersiz) **zimanekî xizan** fakir bir dil ~ **têr ki-**
rin aç doyurmak ~ **ê ber dîwarê mizgeftê**
 Medine dilencisi
xizanbûn *m* yoksullaşma, fakirleşme
xizan bûn *l/gh* yoksullaşmak, fakirleşmek
xizanbûyîn *m* yoksullaşma, fakirleşme
xizane *m* kasa (para veya değerli eşya sakla-
 nan çelik kasa)
xizanî *m* 1. yoksulluk, fakirlik 2. sefillik 3. fa-
 kırılık (yetersizlik) * **xizaniya ziman** dilin
 fakirliği
xizankirin *m* yoksullaştırma, fakirleştirme
xizan kirin *l/gh* yoksullaşmak, fakirleştirmek
xizanman *m* yoksul kalmak, fakir kalmak
xizan man *l/gh* yoksul kalmak, fakir kalmak
xizanmayî *rd* yoksul kalmış kimse
xizanmayîn *m* yoksul kalış, fakir kalış
xizanak *rd* 1. yoksul, fakirce 2. sefil
xizanokî *rd* 1. fakirce 2. sefillce
xizek *m* kızak
xizêm *m* hızman
xizêmok (I) *bot/m* yabanî marol, hindibaba
xizêmok (II) *mzk/m* Kürt müziğinde makam
xizêşor *rd* sarkık hizmalı
xizim *bnr* xism
xizimî *bnr* hismî
Xizir *n* Hızır
xizm *bnr* xism
xizme *bnr* xizêm
xizmet *m* 1. hizmet 2. hizmet (bakım, özen) *
ji vî bexçeyî re pir xizmet dîvê bu bahçe
 çok hizmet ister 3. *mec* kullanılmış, kelpir,
 eski ~ **a dewletê** devlet hizmeti ~ **a giştî** (an
 jî **gelemperî**) *hiq* kamu hizmeti ~ **a leşke-**
riyê (an jî **eskeriyê**) askerlik hizmeti ~ **a paş**
lşk geri hizmet
xizmetbûn *m* 1. hizmet yapılma 2. *mec* kulla-
 nılma, kullanılmış olma

xizmet bûn *l/gh* 1. hizmet yapılmak 2. *mec* kullanılmak, kullanılmış olmak * **ev kinc xizmet bûye** bu elbise kullanılmış
xizmetbûnî *m* kullanılmış olma
xizmetbûyî *rd* kullanılmış, eski * **saeta xizmetbûyî** kullanılmış saat
xizmetbûyîn *m* 1. hizmet yapılma 2. *mec* kullanılma, kullanılmış olma
xizmetdar *rd* 1. hizmetli 2. hizmetkâr
xizmetguzar *m* hizmetçi, hizmetkâr, hizmetle uğraşan
xizmetguzarî *m* 1. hizmet, çalışma 2. hizmetkârlık
xizmetkar *nd/nt* hizmetçi, hizmetkâr ~ê **gelemperî** kamu personeli
xizmetkarî *m* hizmetçilik, hizmetkârlık
xizmetker *nd/nt* hizmetçi
xizmetker *m* hizmetçilik
xizmetkirin *m* 1. hizmet etme 2. kullanma
xizmet kirin *l/gh* 1. hizmet etmek 2. kullanmak * **kincên xwe xizmet dike hîna dide xelkê** elbiselerini kullanıp daha sonra başkalarına veriyor
xizmetkirî *rd* 1. eski, kullanılmış eşya, kelepir 2. baştan kalmış, baştan kalma (başkası tarafında kullanılmış)
xizmûk (I) *bot/m* kış figi
xizmûk (II) *m* 1. çalkantı (kalbur yardımıyla ayrılan çer çöp) 2. çelmik, kesmik (başaklarla karışık iri saman)
xizne *m* 1. hazine 2. hazne 3. hazne (silâh hazinesi) 4. döl yolu ~ya **çekê** silâh hazinesi 5. göbek taşı (hamamlarda ortada bulunan mermer)
xiznedar *n* hazineci
xizok *rd* 1. boğunuk (ses) 2. astım hastalığı
xizrok *m* bir tür iri dolu
xizxizok *m* ufak taneli dolu
xîc (I) *n* 1. çakıl 2. helik (duvar örülürken bütük taşların arasına konulan küçük taşlar, ara dolgu molozu) 3. toprağa gömülü taş
xîc (II) *n* akma, akındırık, reçine ağaç sakızı
xîc (III) *nd* ağız (yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü) * **şîrê xîc** ağız sütü
xîc (IV) *m* çizgi
xîçandin *m* çizme
xîçandin *l/gh* çizmek
xîc bûn *bnr* xîj bûn
xîçek (I) *h* biraz
xîçek (II) *rd* kumsal (kumlu toprak)
xîçekî *rd* 1. çakılımsı 2. çakıllı * **erda xîçekî** çakıllı toprak 3. taş gibi (iyi pişmemiş sert bulgur, pilav) * **savar xîçekî ye, baş nepiji-yaye** bulgur taş gibi iyice pişmemiş
xîçê *m* azık
xîçik (I) *n* 1. çakıl 2. kum (armut, ayva gibi bazı meyvelerin etli bölümlerindeki sert tanecikler) 3. kum (vücuttaki bezlerin, özellikle böbreğin ürettiği ince ve katı tanecikler)

xîçik (II) *m* çizgi
xîçik (III) *m* tutuşturmalık (ufak odun parçası) * **hinek xîçik bîne em pê sobayê pêxîn tso-bayî** tutuşturmak için biraz tutuşturmalık odun getir
xîçkêş *m* cetvel
xîçkirin *m* çakıllama
xîç kirin *l/gh* çakıllamak
xîçkirî *rd* çakıllı, çakıllık
xîdînî *m* çatırtı
xîge *n* matara
xîj *n* 1. çakıl 2. çığ ve sel sonucu oluşan taş birikintisi
xîj (II) *m* akma, akındırık, ağaç sakızı, reçine
xîj (III) saldırma, saldırı xîj ~î (yekî) **kirin** (birine) saldırmak
xîj (IV) *m* kayma ~ **bûn** 1) kaymak 2) sürüklenmek
xîjbûn *m* 1. kayma 2. kızaklama, kızak yapma (taşıt, fren görevini yerine getirdiği halde duramayıp kayma) 3. sürüklenme
xîj bûn *l/gh* 1. kaymak 2. kızaklamak, kızak yapmak (taşıt, fren görevini yerine getirdiği halde duramayıp kaymak) 3. sürüklenmek
xîjekî *rd* çakıllı * **erda xîjekî** çakıllı toprak
xîjkirin *m* 1. kaydırma 2. sürüklenme
xîjkirin *m* üstüne yürüme, saldırma
xîjkirin *l/gh* 1. kaydırmak 2. sürüklemek
xîjkirin *l/gh* üstüne yürümek, saldırmak
xîjok *rd* kaygan, kaygın
xîjxîj *m* kaykay
xîjxîjker *nd/nt* kaykaycı
xîlaf *m* 1. hilaf 2. çelişki
xîlafet *m* hilafet
xîlafetparêz *nd/nt* hilafetçi, hilafet yanlısı
xîlik (I) *m* hindi ibiği
xîlik (II) *n* 1. önlük 2. yamalı bir tür aba * **ku ez eba li xwe nekim, xîlik li ber min digere** eğer aba giymesem 'xilik' onu giymem için can atar 3. sofra bezi
xîlik (III) *bot/m* yenilen bir bitki
xîlîk *n* küçük taş
xîlok (I) *bot/m* deve tabanı (Phlodentron)
xîlok (II) *m* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)
xîlok (III) *n* küçük taş
xîlolîk *bot/m* deve tabanı (Phlodentron)
xîm *n* 1. temel taşı, yapı taşı, esas 2. temel (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 3. temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) 4. *mec* temel, esas (bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler) ~ **danîn** temel atmak ~ **girtin** temel tutmak ~ **pê dan girtin** temelleştirmek ~ **vedan** temel atmak ~ê **ser cemedê** (an jî avê) temelsiz, kof
xîmdar *rd* temelli
xîmdarbûn *m* temellenme
xîmdar bûn *l/gh* temellenmek

xîmdarbûyîn *m* temelleniş

xîme *m* otağ, otak

xîmenişîn *nd* çadırın sakini, çadırdaki yaşayan, göçebe

xîmgirtin *m* temellenene, temelleşme

xîm girtin *l/gh* temellenmek, temelleşmek

xîmgirtî *rd* temelleşmiş olan

xîn *bnr* xîncî

xîncî *d* -dan/-den başka

xînkirin *m* sümükürme

xîn kirin *l/gh* sümükürmek

xîp *m* diken

xîret *m* 1. gayret, çaba 2. azim 3. *mec* namus ~ barnedan tahammül etmemek ~ dan (yekî) gayret vermek ~ di serê (yekî) de lê xistin gayrete gelmek ~ hatin (yekî) gayretlenmek ~ kirin 1) gayret etmek, uğraşmak 2) gayret almak, himmet etmek 3) cesaret göstermek ~ qebûl nekirin tahammül etmemek, katlanmamak ~ û xaret namus ~ û xaret kirin pereyekî (birinin) namusunu namusunu beş paralık etmek ~ xwe diavêje xwînê berî erdê didin kadın araya girdi mi kan davası biter ~ a (yekî) bar nedan 1) gayretine dokunmak 2) içi götürmek, vicdanına sığdıramamak, onuruna yedirememek ~ a (yekî) bînpê bûn namusu ayaklar altına düşmek ~ a (yekî) jê re barnedan (bir şeye) can dayanmamak ~ a (yekî) lê xistin gayrete gelmek ~ a mirov bar nedan kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmek (çirkin bir şey karşısında rahatsız olmak) ~ a (yekî) tehemûl nekirin onuruna yedirememek

xîret barnedan *l/gh* tahammül etmemek, katlanmamak

xîretdar *rd* gayretli, çaba gösteren

xîretdarî *m* gayretlilik

xîretkar *rd* gayretkeş

xîretkarî *m* gayretkeşlik

xîretkêş *rd* 1. gayretkeş 2. gayretkeş (kayırın, yan tutan)

xîretkêşî *m* gayretkeşlik

xîret lê xistin *l/bw* gayretlenmek

xîretmend *rd* gayretli

xîretmendî *m* gayretlilik

xîrok *m* bir tür hastalık

xîsikandin *m* hıçkırtma

xîsikandin *l/gh* hıçkırtmak

xîsikîn *m* hıçkırtma

xîsikîn *l/gh* hıçkırtmak

xîsk *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ anîn (yekî) hıçkırtmak ~ anîn xwe hıçkırtmak ~ hatin (yekî) hıçkırık tutmak ~ jê cûn hıçkırtmak ~ pê girtin hıçkırık tutmak

xîş (I) *rd* kof

xîş (II) *m* 1. hesap 2. silme ~ kirin silmek, ödemek * deynê xwe xîş kir borcunu sildi

xîş (III) *m* 1. saldırı, saldırış 2. hamle ~ kirin 1) saldırmak 2) hamle etmek (veya yapmak)

~ kirin (yekî) (birine) saldırmak ~î (yekî) kirin (birine) saldırmak, üzerine saldırmak ~î ser çavê (yekî) kirin (birine) sözle saldırmak

xîş (IV) *m* kayma

xîşan *m* iri yarmadan yapılan pilav

xîşbûn (I) *m* silinme (borç için)

xîşbûn (II) *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme)

xîşbûn (I) *l/gh* silinmek (borç için)

xîş bûn (II) *l/gh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek)

xîşik *m* ebe bulguru, dolu

xîşir *n* çakıl taşı

xîşîn *m* hışırta

xîşîngeh *m* kaygan yer

xîşk *m* 1. çizgi, hat 2. çember ~ a filan kutsal çember, kutsal daire (içine giren kişiye dokunulmaz, başkası tarafından çember çizgisi bozulmadan dan içinden çıkılmayacağına inanılan eski bir inanış)

xîşkirin (I) *m* kaydırma

xîşkirin (II) *m* saldırma

xîşkirin (III) *m* silme

xîş kirin (I) *l/gh* kaydırma

xîş kirin (II) *l/gh* saldırma

xîş kirin (III) *l/gh* silmek * deynê xwe xîş kir borcunu sildi

xîtab *m* hitap

xîtabet *m* hitabet

xîtab kirin *l/gh* hitap etmek

xîte *m* plân

xîtik (I) *m* sümük

xîtik (II) *bot/m* bir ot adı

xîtik (III) *m* becerme (mahvetme, alay yoluyla) * te çi xweş xîtik kir, ne güzel becerdin

xîtirmeheşî *m* göze girmek için çabalama

xîtirmeheşî kirin *l/gh* göze girmek için çabalamak

xîtok *bot/m* ot türü

xîtxîtkî *rd* tırtırlı ~ bûn tırtırlı olmak ~ kirin tırtırlı etmek

xîvanok *bot/m* çiğdem

xîvet *m* otağ, çerge, çadır

xîz (I) *bnr* xêz

xîz (II) *m* 1. kum 2. kum (vücuttaki bezlerin, özellikle böbreğin ürettiği ince ve katı tanecikler) ~ a bejahiyî karasal kumul ~ a gir iri kum

xîz (III) *n* çakıl

xîz (IV) *m* çelmik, kesmik (başaklarla karışık iri saman)

xîz (V) *m* kayma ~ bûn kaymak

xîzar kirin *l/gh* tahta biçmek

xîzar *m* 1. hızar, biçki (karşılıklı iki sapı olan ve iki kişi tarafında kullanılan büyük testere) 2. hızar, şerit (büyük marangoz şeriti)

xîzarfiroş *nd* hızarıcı, bıçkıcı (satan kimse)
xîzarker *nd/nt* hızarıcı
xîzarkerî *m* hızarıcılık
xîzarkêş *nd/nt* hızarıcı, bıçkıcı
xîzarkêşî *m* hızarıcılık, bıçkıcılık
xîzarkî *h* boydan kesme
xîzarsaz *nd* hızarıcı, bıçkıcı (imal eden kimse)
xîzarvan *nd* hızarıcı, bıçkıcı
xîzarxane *m* bıçkı evi, bıçkıhane
xîzek (I) *m* 1. kumluk 2. kumsal (kumlu toprak) * **erda xîzek** kumlu toprak
xîzek (II) *rd* kaygan
xîzek (III) *rd* 1. hışılıtlı 2. pürüzlü (ses için)
xîzekî (I) *rd* kayganca
xîzekî (II) *rd* 1. hışılıtlıca 2. pürüzlüce (ses için)
xîzekîbûn (I) *m* kayganlaşma
xîzekîbûn (II) *m* pürüzlenme
xîzekî bûn (I) *l/gh* kayganlaşmak
xîzekî bûn (II) *l/gh* pürüzlenmek (ses için)
xîzekîbûyîn (I) *m* kayganlaşma
xîzekîbûyîn (II) *m* pürüzlenme (ses için)
xîzexîz *h* 1. hırıl hırıl 2. hımhım (sesleri genizden çıkararak)
xîzexîzî *m* hımhımlık
xîzexîzkin *m* hırıldama
xîzexîz kirin *l/gh* hırıldamak
xîzfiroş *nd/nt* kumcu (satan kimse)
xîzfiroşî *m* kumculuk
xîzgeh *m* kumluk yer
xîzistan *m* 1. kumla 2. çöllük, kumluk * **wela-teki xîzistan** çöllük bir ülke
xîzî *bot/rd* kumcul
xîzîn *m* 1. hırıldama, hırıldayış 2. buğultulu, pürüzlü ses
xîzînî *m* 1. hırılta, hışılıtlı 2. hımhunluk
xîzînî jê çûn *l/bw* hırlamak
xîzînîkirin *m* hırlama
xîzînî kirin *l/gh* hırlamak
xîz kêlan *l/gh* havanda su dövmek
xîz lê reşandin *l/bw* kumlamak
xîzokî *rd* astımlı
xîzor *m* kurun (odun, kömür kurumu)
xîzorgirtin *m* kurumlanma, kurumlanış
xîzor girtin *l/gh* kurumlanmak
xîzorgirtî *rd* kurumlu (kurum tutmuş olan)
xîzxîz *h* 1. hırıl hırıl 2. hımhım (sesleri genizden çıkararak)
xîzxîzok *rd* 1. hışılıtlı, hırılıtlı 2. hımhım (sesleri genizden çıkararak konuşan) 3. çatallı, pürüzlü (ses için)
xîzxîzokî *rd* 1. hışılıtlıca, hırılıtlıca 2. hımhımca 3. çatallıca, pürüzlüce (ses için) * **dengê xîzxîzokî** çatallıca ses 4. *m* hımhımlık (hımhım olma durumu)
xo *bnr* xwe
xoce (I) *m* dişi ayı
xoce (II) *n* 1. hoca (Müslümanlıkta din görevlisi) 2. hoca (öğretmen)
xocetî *m* hocalık ~ **kirin** hocalık etmek

Xocê Xizir *n* Hızır
xocihî *bnr* xwecihi
xodgam *rd* hodkam, bencil
xodgamî *m* hodkamlık, bencillik
xodik *m* ayna
xodîka koqiz *nd* dev aynası
xodîkkirî *rd* aynalı, ayna takılmış olan
xodreste *rd* kendi kendini yetiştirilmiş
xodxwa *rd* açgözlü
xof *m* 1. korku 2. ürküntü, yıldı 3. *psî* korku ~ **jê girtin** -den korkmak, -den korkuya kapılmak ~ **jê re çêbûn** korkuya kapılmak ~ **kirin zikê** (yekî) (birine) korku saçmak (veya salmak) ~ **kirin zikê xwe** korkuya kapılmak ~ **kişandin** korku vermek ~ **lê çêbûn** korkuya kapılmak ~ **lê ketin** korkuya kapılmak ~ **kirin dilê** (yekî) 1) (birinin) içine korku salınak (birine) ürperti vermek ~ **a xwe kirin ser** (yekî) korku vermek
xofdar *rd* 1. korkulu, korku dolu 2. korku verici
xofkêş *rd* korku dolu
xoftijî *rd* korku dolu
xogî kirin *l/gh* numara yapmak,
xogir *bnr* xegir
xol (I) *n* yem (hayvan yiyeceği)
xol (II) *m* dönem, devre
xol (III) *m* toprak, kül
xolav *bnr* xulav
xolîbûn *m* huylanma
xolî bûn *l/gh* huylanmak
xonax *bnr* qonax
xonçe (I) *n* yastağaç, yemek sofrası, senit (hainur tahtası) ~ **danîn** sofra (veya sofrayı) kurmak
xonçe (II) *m* gonca, tomurçuk
xonçe (III) *n* okuntu
xonçikê zîv *nd* üç dört yapışık parçadan oluşan, açılıp kapanan gümüşten bilezik
xone *n* erkek kedi
xonê *rd* açık, belli, görünen
xonêbûn *m* 1. görünme (görülür duruma gelme) 2. görünme (izlenim uyandırma) 3. gözükme
xonê bûn *l/gh* 1. görünmek (görülür duruma gelmek) 2. görünmek (izlenim uyandırmak) 3. gözükmek
xonêbûyîn *m* 1. görünüş (görülür duruma gelme) 2. görünüş (izlenim uyandırma) 3. gözüküş
xonêkirin *m* 1. görünme, belirme 2. gösterme
xonê kirin *l/gh* 1. görünmek, belirme 2. göstermek
xong (I) *m* yıkım
xong (II) *bnr* xweng
xongîn *m* çiseleme
xongîn *l/gh* çiselemek
xonpal *rd* lüle, kıvrımlı
xopan *m* 1. harabe, ören, viran 2. harabe, yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı) 3. unmaz 4. ge-

dik, eksik dişli 5. kullanılmayan ~ **bûn** viran olmak

xopanbûn *m* haraplaşma, viraneleşme
xopan bûn *l/gh* haraplaşmak, viraneleşmek
xopanbûyîn *m* haraplaşma, viraneleşme

xopandin *m* virane etme
xopandin *l/gh* virane etmek
xopanî *m* haraplık, yıkınlık

xor (I) *ast/m* güneş

xor (II) *nd* hor

xor (III) *m* tevek, köken (kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları) ~ **jê çûn** tevekleenmek

xora *rd* sinsi, kinci

xorak *m* fırınlanmış kap kakac

xorasanî *m* horasanî (hoca kavuğu)

xorbûn *rd* hor gören

xorbînî *m* hor görme

xordan *m* tevekleenme

xor dan *l/gh* tevekleenmek

xore (I) *m* mikrop

xore *m* aşağılatma, hor görme, tahkir

xorebûn *m* aşağılanma

xore bûn *l/gh* aşağılanmak

xoredar *rd* mikropçu

xoredarbûn *m* mikropplanma

xoredar bûn *l/gh* mikropplanmak

xorekirin *m* aşağılama, hor görme, tahkir etme

xore kirin *l/gh* aşağılamak, hor görmek, tahkir etmek

xorik *m* cüzam

xorim *m* bağlanmış ot demeti yığını

xorist *m* doğa, tabiat

xoristî *rd* 1. doğal, tabii 2. doğal (tabiatın düzenine ve gereklerine uygun) 3. doğal (kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış)

xorom *m* bağ dan iki kat daha büyük ekin demeti

xoroz *zo/n* horoz

xorperest *nd/nt* güneşe tapan

xorperestî *m* güneşe tapma

xort *rd* 1. genç (yaşı ilerlememiş olan) 2. genç (gençlikteki özelliklerini koruyan, dinç) 3. genç (zihin bakımında yeterince gelişmemiş, toy) 4. delikanlı 5. üvey evlat ~ **bifirin bawer bîkin bî xwe de birîn jî** gençtir ne yapsa yeridir ~ê **bibejn û bal** boylu poslu delikanlı ~ê **destbihene** muradını almamış genç

xortan *nd* gençlik (genç insanların tümü)

xortanî *m* 1. gençlik (genç olma durumu) * **ax gidi xortanî** hey gidi gençlik 2. gençlik (insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi) 3. gençlik (genç bir kimsenin tutumu) * **ez xortaniya xwe datînim ber şemûgê û dikevîm hundirû** gençliğimi kapının önüne koyup içeri giriyorum 4. delikanlılık 5. delikanlılık (insanın delikanlı olduğu çağ)

xortankî *rd/h* 1. gençlikçe 2. delikanlıca

xortayî *m* 1. gençlik (genç olma durumu) 2. gençlik (insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi) 3. gençlik (genç bir kimsenin tutumu) 4. delikanlılık

xortbûn *m* 1. gençleşme (genç görünme) 2. gençleşme (yeniden gençlik ve canlılık kazanma)

xort bûn *l/gh* 1. gençleşmek (genç görünmek) 2. gençleşmek (yeniden gençlik ve canlılık kazanmak)

xortim *m* 1. hortum (fîl hortumu gibi) 2. hortum (tulumba veya musluklara takılan genellikle plâstikten uzun boru) ~ **lê kirin** hortum sıkamak

xortî *m* 1. gençlik 2. delikanlılık

xortîn *rd* genççe

xortînî *m* 1. gençlik 2. delikanlılık

xortkirin *m* 1. gençleştirme (yeniden gençliğine ve dinçliğine kavuşturma) 2. gençleştirmek (genç gösterme)

xort kirin *l/gh* 1. gençleştirmek (yeniden gençliğine ve dinçliğine kavuşturmak) 2. gençleştirmek (genç göstermek)

xorto *b* hey genç, delikanlı

xortom *bnr* xortim

xortxapîn *rd* gönül ayırtıcı, fettan

xortxapînî *m* gönül ayırtıcılığı, fettanlık

xortxapînkî *rd/h* gönül ayırtıcı bir biçimde, fettanca

xortxapînok *rd* gönül ayırtıcı, fettan

xortxapînosk *rd* gönül ayırtıcı, fettan

xortxapînoskbûn *m* fettanlaşma

xortxapînosk bûn *l/gh* gönül ayırtıcılılaşmak, fettanlaşmak

xortxapînoskî *rd/h* gönül ayırtıcı bir biçimde, fettanca

xortxapînoskî *m* gönül ayırtıcılığı, fettanlık

xos (I) *rd* sert

xos (II) *bot/m* sepetçi söğüdü

xost *m* bir sihirbazlık aleti

xoş *bnr* xweş

xoşav *m* hoşaf, komposto

xoşdivî *nd/nt* sevgili (sevgi ve saygı duyulan)

xoşebîr *rd* unutkan

xoşebîrî *m* unutkanlık

xoşewîst *metlup*

xoşewîst *nd/nt* 1. sevgili, sevdiceğim 2. aziz, sevgili (sevgi ve saygı duyulan)

xoşewîstane *rd* yarca, dostça

xoşewîstî *m* 1. sevgi 2. azizlik

xoşî *bnr* xweşî

xoşkîn *m* hoşkin, iskambil oyunu

xoşnaz *rd* nazenin

xoşnûd *rd* hoşnut ~ **bûn** hoşnut olmak ~ **kirin** hoşnut etmek

xoşnûdî *m* hoşnutluk ~ **ya xwe nişan dan** hoşnutluk getirmek

xoşnûdkirin *m* hoşnut etme, tatmin etme

xoşnûd kirin *l/gh* hoşnut etmek, tatmin etmek
xoşnûdkirî *rd* hoşnut edilmiş olan
xoşrîg *m* 1. sivilce 2. bebeklerin başlarında çıkan bir tür yara
xot dan *l/gh* bir şeye son sesini vermek bir şeyin sesini son safhaya getirmek
xotan *zo/m* pelikan
xotik *rd* kamburlu
xotîk *n* sığa
xovan *rd* ılık
xovanbûn *m* ılınma
xovan bûn *l/gh* ılınmak
xovankirin *m* ılıklaştırma
xovan kirin *l/gh* ılıklaştırınmak
xovîn *rd* egoist
xox bot/m 1. şeftali (Persica vulgaris) 2. şeftali (bu ağacın meyvesi) ~**ên felqokî** yarma şeftali
xoxe *m* çürüme
xoxebûn *m* çürüme
xoxe bûn *l/gh* çürümek
xoxik *m* 1. iri pelit meşesi 2. kartlaşmış ağaç gövdesi
xoxte *m* sıfır
xoy *bnr* xwê
xoydank *bnr* xwêdank
xoyetî *rd* şahsî * **malê xoyetî** şahsî mal
xoyisandin *m* kaytarma (işten kaçma)
xoyisandin *l/gh* kaytarmak (işten kaçmak)
xoyisîn *m* kaytarılma
xoyisîn *l/gh* kaytarılmak
xoyrat *m* 1. hoyrat 2. xoyrat (tek başına söylenen bir ezgi)
xoz *m* yuvarlak meşe palamudu
xozan *nd* 1. hozan 2. anız, firez (ekin biçildikten sonra tarlada kalan köklü sap) 3. anız, anızlık (ekin biçildikten sonra sürülmemiş tarla) 4. malaz (sürülmemiş, ot бүрүнmüş toprak) ~ **berdan** tarlayı ekmeden bir yıl boş bırakmak ~ **rakirin** anız bozmak
xozge *h* keşke
xu *bnr* xû
xu *bnr* xwe
xubar (I) *m* 1. çift sürerek tohum serme işlemi 2. erken sürülüp sonra hohum atılmış toprak
xubar (II) *m* toz, çok ince toz
xubarî *m* yağmur öncesi tohum ekme
Xuda *n* Rab, Allah, Yaradan ~**yê min** Rabim
xudan *nd/nt* 1. sahip, iye, malik (herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan) 2. sahip, ehil (herhangi bir niteliği olan kimse) 3. sahip (bir iş yapmış, üstlenmiş veya bir eser ortaya koymuş kimse) 4. sahip (koruyan, arka çıkan, gözetken kimse)
xudanî (I) *m* sahiplik, iyelik
xudanî (II) *rd* rabbanî
xudan kirin *bnr* xwedî
xudansoz *rd* sözünün eri

xudanxêr *rd* hayır sahibi
xudanxêrî *m* hayır sahipliği
xudayî *nd* çekirdeği acı kaysı, kaysı piçi
xudbîn *rd* hodbin, bencil ~ **bûn** bencil olmak
xudbînûn *m* bencilleşme, bencil olma
xudbîn bûn *l/gh* bencilleşmek, bencil olmak
xudbînûbûyî *rd* bencilleşmiş, bencil olmuş olan
xudbînûbûyîn *m* bencilleşme, bencil olma
xudbînî *m* hodbinlik, bencillik
xudbînîkî *h* bencilce
xudexud *m* 1. yerinde duramama, sabırsızlanma 2. can atma ~ **ketin (yekî)** (biri) yerinde duramamak, sabırsızlanmak
xudê *bnr* xwedê
xudgêran *m* öz yönetim
xudir *rd* çalık * **dev û pozê wî** xudir e ağzı burnu çalık
xudîk *m* ayna
xudkam *rd* hodkâm, bencil, egoist ~ **bûn** bencil olmak
xudkambûn *m* bencilleşme, bencil olma
xudkambûyî *rd* bencilleşmiş, bencil olmuş olan
xudkambûyîn *m* bencilleşme, bencil oluş
xudkam bûn *l/gh* bencilleşmek, bencil olmak
xudkamî *m* hodkâmlik, bencillik ~ **kirin** bencillik etmek
xudkar *n* hünkar
xudkarî *m* hünkarlık
xudmuxtâr *rd* özerk, otonom
xudmuxtârî *m* otonomi, özerklik, muhtariyet
xudmuxtârîxwaz *nd/nt* otonomici
xudmuxtârîxwazî *m* otonomicilik
xudpesend *rd* kendini beğenen
xudpesendî *m* kendini beğenme
xudreste *bnr* xudriste
xudriste *rd* alaylı (gerekli okul eğitimini görmeden, kendi kendini yetiştirmiş olan kimse)
xuduk *rd* kanadı kırık
xudxudandin *m* yerinde duramama, sabırsızlanma
xudxudandin *l/gh* yerinde duramamak, sabırsızlanmak
xufexuf *m* uğultu * **xufexufa** bayê rüzgâr uğultusu
xuh *bnr* xweh
xuhermend *m* hükümet
xujikandin *m* akımını sağlamak
xujikandin *l/gh* akımını sağlamak
xujikîn *m* cereyan etme
xujikîn *l/gh* cereyan etmek
xukî *bnr* xûgî
xul *rd* sönük
xulbûn *m* sönük olma
xul bûn *l/gh* sönük olmak
xulam *n* uşak (erkek hizmetçi) ~**ê (yekî) bûn** (birine) kurban olmak (nezaket sözü olarak) ~**ê we (be)** köleniz, köleleri * **xulamê we** be kurê min e oğlum köleniz
xulambûn *m* uşak olma

xulamçe *n* 8 ila 12 yaş arası çocuk
xulamî *m* uşaklık
xulamok *n* uşak, uşakçık
xulampare *n* kulampara, oğlançı
xulampareti *m* kulamparalık, oğlançılık
xulamti *m* uşaklık
xulandin *m* fişıldatma, fişirdatma
xulandin *l/gh* fişıldatmak, fişirdatmak
xulase *m* 1. hulâsa, özet 2. hulâsa, öz, özüt 3. *sn* özet 4. *h* özcesi, bilhassa, hassaten ~*ya* gotinê sözün kısası
xulasekirin *m* özetleme
xulase kirin *l/gh* özetlemek
xulav *m* küllü su
xulb *m* çok dallı ağaç
xulbet *bnr* xurbet
xulçan *m* bir oyun ismi
xulçik *m* ocak
xule *m* devre, dönem
xulek *m* 1. dakika (bir saatlik zamanın altmışta biri) 2. *mat* dakika (bir derecenin altmışta biri) 3. dakika (an, zaman)
xulekjimar *m* yelkovan
xulekjimêr *m* yelkovan
xulexul *h/m* 1. fiş fiş, harıl harıl 2. ötüş (ötme sesi) ~ **kirin** fişıldamak, fişirdamak ~*a* **baranê bûn** bardaktan boşanırcasına yağmak
xulexulkirin *m* harıldama
xulexul kirin *l/gh* harıldamak
xulf *m* yapraklı dal
xulêfik *m* küçük dolu
xulfik *m* küçük yapraklı dal
xuliqandin *m* yaratma, yaratış
xuliqandin *l/gh* yaratınak
xuliqandî *rd* 1. yaratık 2. yaratılmış olan
xuliqîn *m* yaratılma, yaratılış
xuliqîn *l/gh* yaratılmak
xuliqîner *rd* yaratıcı
xuliqînerî *m* yaratıcılık
xulî *bnr* xwelî
xulîbûn *m* kızma
xulî bûn *l/gh* kızmak
xulîn *m* 1. fişıldama, fişirdama 2. topluca akıp gitme
xulîn *l/gh* 1. fişıldamak, fişirdamak 2. topluca akıp gitmek
xulîni *m* 1. fişilti, fişurtı 2. harıltı
xulke *m* dakika
xulkoyî *rd* somurtkan
xulkoyîti *m* somurtkanlık
xulmaş *bnr* xilmaş
xulmêçek *m* harmanda bağış olarak verilen zahire
xulolîk *bnr* xilolîk
xulorîk *bnr* xilolîk
xuloxwar *rd* eğri büğrü
xulpik *m* nehrin veya gölün en derin noktası
xulq *m* 1. halk, yaratma 2. *n* huy, yaradılış 3. karakter, seciye ~ **kirin** halk etmek, yaratmak

~*a* (**yekî**) **kirin** (birini) yaratmak ~*ê* (**yekî**) **teng bûn** 1) daralmak (sıkışmak, bunalmak) 2) sabrı taşmak (veya tükenmek) 3) sinirlenmek, asabî olmak ~*ê* (**yekî**) **nehatin xwarinê** 1) sevimsiz olmak 2) çirkin olmak ~*ê* **şîrîn** güzel yaradılış, güzel huy ~*ê* **yekî şîrîn** e güzel yaradılışlı, güzel huylu ~*ê* **xwe teng kirin** 1) sabırsızlık etmek 2) sinirlenmek

xulqbûn *m* yaratılma
xulq bûn *l/gh* yaratılmak
xulqiyet *m* yaradılış
xulqkirin *m* yaratma
xulq kirin *l/gh* yaratmak
xulqşîrîn *rd* güzel yaradılışlı, güzel huylu
xulqşîrînî *m* güzel yaradılışlılık, güzel huyluluk
xulqteng *rd* asabî, sinirli ~ **bûn** asabileşmek
xulqtengî *rd* asabîlik, sinirlilik
xulqtengîbûn *m* asabileşme
xulqtengî bûn *l/gh* asabileşmek
xulqtengîbûn *m* asabileşme
xulûbat *m* canlı varlık * **lê xulûbatek tune bû** orda tek bir canlı yoktu
xulwet *bnr* xelwet
xulxul *h/m* 1. fiş fiş, harıl harıl 2. ötüş (ötme sesi) ~ **kirin** fişıldamak, fişirdamak ~*a* **baranê bûn** bardaktan boşanırcasına yağmak
xulxulandin *m* 1. ötme, banlama (horoz çin) 2. gırtlak yapmak
xulxulandin *l/gh* 1. ötmek, banlamak (horoz çin) * **dîk dixulxuland** horoz ötüyordu 2. gırtlak yapmak
xulxule (I) *m* gargara ~ **kirin** gargara yapmak
xulxule (II) *rd* palavracı (haddinden fazla yapılan atan, sözüne güvenilmez kimse)
xulxulekirin *m* gargara yapma
xulxule kirin *l/gh* gargara yapmak
xulxuleti *m* palavracılık
xulxulîn *m* 1. banlama (horoz ötme) 2. çağıldama
xulxulîn *l/gh* 1. banlamak (horoz ötmek) 2. çağıldamak * **kanî dixulxulî** çeşme çağılıyordu
xulxulkirin *m* harıldama
xulxul kirin *l/gh* harıldamak
xulya *m* hülya
xum *rd* 1. eğri 2. iki katlı
xumale *rd* götürü
xumalî *rd* 1. şahsî, zatî 2. yerli (yurt içinde yapılan veya bir yurdun özgün niteliklerini taşıyan) 3. ısmarlama elbise
xumalîk *m* sırta taşınabilen büyük testi
xumam *bnr* ximam
xumandin *m* gümletme
xumandin *l/gh* gümletmek
xumane *m* ortaklaşa alına iâşe
xumar (I) *bnr* qumar
xumar (II) *m* humar (uyku sersemliği)
xumarbaz *bnr* qumarbaz

xumarbazî *bnr* qumarbazî
xumare *bnr* xwemale
xumarî *rd* mahmurîlu, sarhoş, mest
xumarxane *bnr* qumarxane
xumbere *lşk/m* humbara, el bombası
xumbere *m* kumbara
xumberevan *n* humbaracı (asker)
xumberevane *m* humbarahane
xum *m* 1. eğilme 2. iki bükülü olma
xumbûn *m* 1. eğilme 2. iki büküm (veya kat) olma
xum bûn *l/gh* 1. eğilmek 2. iki büküm (veya kat) olmak
xumdarî *m* temayül, bir tarafa eğilme, ineyletme
xumegur *m* bukaletun
xumexum *m* 1. uğultu 2. çağlama
xumexumkirin *m* 1. uğuldama 2. çağlama
xumexum kirin *l/gh* 1. uğuldamak 2. çağlama
xumiran *m* erginleşme
xumirandin *m* erginleştirme
xumirandin *l/gh* erginleştirmek
xumirîn *m* 1. erginleşme 2. olgunlaşan meyve kızarma 3. ateş sönerək kül tutma
xumirîn *l/gh* 1. erginleşmek 2. olgunlaşan meyve kızarmak 3. ateş sönerək kül tutmak
xumîn *m* 1. uğuldama, homurdanma 2. çağlama, çağlayış (suların köpürerek ve ses çıkarak akması) 3. gümbürdeme
xumîn *l/gh* 1. homurdanmak, uğuldamak 2. çağlamak (su köpürerek ve ses çıkarak akması) 3. gümbürdemek
xumînî *m* 1. uğultu, homurtu 2. gümbürtü 3. görültü (gök görültüsü için) ~ **jê çûn** uğuldamak ~ **jê hatin** uğuldamak ~ **kirin** uğuldamak ~ **ya ewran** gök görültüsü
xumînîkirin *m* 1. uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olma) 2. çağlama (su köpürerek ve ses çıkarak akması)
xumînî kirin *l/gh* 1. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak) 2. çağlamak (su köpürerek ve ses çıkarak akması)
xumkirin *m* 1. eğme 2. iki kat yapma
xum kirin *l/gh* 1. eğmek 2. iki kat yapmak
xumpil (I) *bnr* xampûl
xumpil (II) *m* perçem, tutam
xumrî (I) *nd* yapıncak, kınalı yapıncak
xumrî *nd* 1. eflâton, şarabî 2. *rd* eflâton, şarabî (bu renkten olan)
xumş *nd/hnt* bala (ceylan yavrusu)
xumşîn *rd* çivit rengi
xumûmat *rd* lekesiz, saf ~ **lê negeriyaye** su katılmamış (bozulmamış olan)
xumxum *m* 1. homurtu, uğuldama 2. çağıldama
xumxumandin *m* kıvamına getirme
xumxumandin *l/gh* kıvamına getirmek
xumxumandî *rd* kıvamında, kıvamına getirilmiş olan

xumxumî *rd* kıvamlı
xumxumîn (I) *m* kıvamlanma, kıvamını bulma, kıvamına gelme
xumxumîn (II) *m* harıldama
xumxumîn (I) *l/gh* kıvamlanmak, kıvamını bulmak, kıvamına gelmek
xumxumîn (II) *l/gh* harıldamak
xunaf *m* 1. hazım 2. özümleme, özümlenme
 3. *biy* özümleme
xunaftin *m* özümleme
xunaftin *l/gh* özümlemek, özümsemek
xunaq *bj/m* farenjit
xunav *m* 1. çise, çisenti 2. çiy, şebnem ~ **a hûr** **bî ne agirekî gur bî çisenti** ol, harlı ateş olma
xunavbarîn *m* çiyleme
xunav barîn *l/gh* çiylemek
xunavgirtin *m* çiy tutma
xunav girtin *rd* çiy tutmak
xunavgirtî *rd* çiy tutmuş, şebnemli * **gula xunavgirtî** çiy tutmuş gül
xunçe *m* gonca
xunçereng *rd* gonca renkli
xundegeh *bnr* xwendegeh
xundekar *n* hünkâr
xundekarî *m* hünkârlık
xundin *bnr* xwendin
xundirandin *m* yuvarlamak
xundirandin *l/gh* yuvarlamak
xundirîn *m* yuvarlanma
xundirîn *l/gh* yuvarlanmak
xundi *bnr* xwendî
xundkar *bnr* xunekar
xundor *bnr* xindor
xunif *m* yarama
xunifandin *m* 1. sindirme, sindiriş, hazmetme 2. özümleme, özümseme
xunifandin *l/gh* 1. sindirmek, hazmetmek 2. özümlemek, özümsemek
xunifîn *m* 1. yarama 2. sindirilme, hazmedilme 3. özümleme, özümlenme
xunifîn *l/gh* 1. yaramak 2. sindirilmek, hazmedilmek 3. özümlemek, özümlenme
xunivîn *m* çiseleme
xunivîn *l/gh* çiselemek
xunkar *n* hünkâr
xunkarî (I) *m* hünkârlık
xunkarî (II) *m* yedi okkalık tartı birimi
xur (I) *m* (r kalın okunur) kaşıntı ~ **ketin** (yekî) kaşınmak, gidişmek ~ **a** (yekî) **hatin** gidişmek ~ **a** (...) **şikandin** kaşıntısını gidermek ~ **a** **xwe bî destê xwe bişikîne** kendi işini kendin gör
xur (II) *n* yem * **bû xurê guran** kurtlara yem oldu
-xur (III) *rz/m* art ek olup, isimden isim yapmada kullanılır ve yiyci anlamını verir * **bertilxur** rüşvetçi, rüşvet yiyci
xur (IV) *rd* layık, liyakat
xur (V) *rd* yuvarlak

xurab *m* kara karga
xurabî *m* kurabiye
xurafe *m* hurafe
xurafeperest *nd/nt* hurafeci
xurafeperestî *m* hurafecilik
xurandin *m* 1. kaşıma 2. yeme (batma, dalama, çizme)
xurandîn *l/gh* 1. kaşımak 2. yemek (batmak, dalamak, çizmek) (**yek**) ~ **xwe** 1) kalp kazanmak (veya fethetmek) 2) kendine çekmek, kendine alıştırmak (kandırmak maksadıyla)
xurandî *rd* kaşınık, kaşınmış olan
xurayî *rd* beleş
xurbejan *m* aşınım
xurbejandin *m* aşındırma
xurbejandin *l/gh* aşındırmak
xurbejîn *m* aşınma
xurbejîn *l/gh* aşınmak
xurbeşk *zo/m* porsuk (Meles)
xurbet *m* gurbet, gurbetlik, yad eller
xurbetî *rd* 1. elgin, garip (gurbette yaşayan) 2. *m* gurbet * **cûye xurbetiyê** gurbete gitmiş
xurbilandin *m* karıştırmak
xurbilandin *l/gh* karıştırmak
xurbilîn *m* karışma
xurbilîn *l/gh* karışmak
xurc *n* heybe
xurce *n* heybe
xurcezin *m* heybe, eyer üstüne atılan heybe
xurcîk *m* heybe
xurcîkîroş *nd/nt* heybeci (satan kimse)
xurcîkvan *nd/nt* heybeci
xurç *n* dikeç, kazgıç
xurçîk *bnr* xurcîk
xurd (I) *m* pay
xurd (II) *m* yem
xurde (I) *rd* 1. hurda, hırdavat 2. hurda (işe yaramayacak derecede bozulup sakatlanmış, zarar görmüş) * **dî bin wî de erebeyeye xurde hebû** altında bir tane hurda bir araba vardı 3. *m* hurda (eski maden parçası) 3. *rd* karışık * **giyayê xurde** karışık ot 4. oyun, desise, hile
xurde (II) *n* 1. helik (duvar örülürken büyük taşların arasına konulan küçük taşlar) 2. moloz
xurde (III) *rz/m* ek (kelime üretmek veya kelimenin görevini belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler)
xurdebêj *rz/m* ek
xurdebîn *m* mikroskop
xurdebînî *rd* mikroskobik
xurdefiroş *nd/nt* hurdacı (satan kimse)
xurdefiroşî *m* hurdacılık
xurdegeh *nd* hurdalık
xurdek *m* saçma (avda kullanılan fişeklerin içine konulan türlü boylardaki yuvarlak kurşun tanesi)
xurdekar *nd/nt* hurdacı
xurdekar *m* hurdacılık
xurdeker *nd/nt* hurdacı

xurdekerî *m* hurdacılık
xurdekir *nd/nt* hurdacı, demirci (hurda demir satın alan)
xurdekîrî *m* hurdacılık, demircilik
xurdekîrîn *m* para bozma
xurde kirin *l/gh* para bozmak
xurdemenî *m* yiyecek, gıda
xurdepaş *rz/m* sonek
xurdepêş *rz/m* önek
xurdexaş *rd* hurdahaş
xurdexaşbûn *m* hurdahaş olma
xurdexaş bûn *l/gh* hurdahaş olmak
xurdexaşkirin *m* hurdahaş etme
xurdexaş kirin *l/gh* hurdahaş etmek
xurdîk (I) *m* hurda
xurdîk *n* 1. helik (duvar örülürken büyük taşların arasına konulan küçük taşlar) 2. balast (taş kırıkları) 3. moloz, mucur ~ **ên mermer** mermer parçaları
xure *rd* 1. obur 2. yiyci 3. iştahlı
xurebûn *m* oburlaşma
xure bûn *l/gh* oburlaşmak
xurebûyîn *m* oburlaşma
xurek (I) *rd* kaşınan
xurek (II) *m* yiyminti, yiyecek ~ **ên hevîrî** hamur işi ~ **ên jî hevîr** hamur işi
xurekpêj *nd/n* aşçı
xurekpêjî *m* aşçılık
xurekzan *nd/nt* diyetisyen
xurekzanî *m* diyetisyenlik
xuremî *m* balya
xuretî *m* 1. oburluk 2. yiycilik
xurexur *h* 1. gurul gurul 2. gur gur 3. gürül gürül 4. fiş fiş ~ **jê çûn** guruldamak 2) gürüldemek ~ **kirin** 1) guruldamak 2) gürüldemek 3) fişildamak, fişirdamak
xurexurkirin *m* 1. gurlama, guruldama 2. gürüldeme
xurexur kirin *l/gh* gurlamak, guruldamak 2. gürüldemek
xurf *m* tutam, deste * **xurfek giya** bir tutam ot
xurfe *m* oda
xurêc *ant/h* bez, gудde
xurêl *bot/m* tarlada yetişen bir bitki
xurêr *bot/m* tohumu mercimek tanesi büyük-lüğünde zararlı bir ot
xurge *m* bohça
xurican *m* akma (yıldız vb. için)
xuricandin *m* üşürme
xuricandin *l/gh* üşürmek
xuricîn *m* 1. üşüşme 2. yığılma (çok sayıda birikme, toplanma) 3. ağma, akma (yıldız vb. için) 4. gözden kaybolma 5. gök gürleme
xuricîn *l/gh* 1. üşüşmek * **tev li me xuricîn** hepsi başıma üşüştü 2. yığılmak (çok sayıda birikmek, toplanmak) * **gel xuriciye vir** halk buraya yığılmış 3. ağmak, akmak (yıldız vb. için) 4. gözden kaybolmak 5. gök gürlemek

xurifandin *bnr* xerifandin

xurifandî *bnr* xerifandî

xurifiyane *bnr* xerifiyane

xurifi *bnr* xerifi

xurifîn *bnr* xerifîn

xurifîtî *bnr* xerifîtî

xurifokî *bnr* xerifokî

xurik (I) *zo/nd* güve (Tinea pellionella)

xurik (II) *m* 1. gıda, besin, yiyecek 2. ben (olta ve tuzağa konulan yem) 3. ben (kuşun yavrusuna taşıdığı yem) ~ **û vexurik** yeme içine ~ **xwarin** yiyecek yemek

xurimandin *m* 1. delme 2. delikdeşik etme (bir şeyin her yanında delikler açma)

xurimandin *l/gh* 1. delmek 2. delikdeşik etmek (bir şeyin her yanında delikler açmak)

xurimandî *rd* delik, delikdeşik

xurimî *rd* delikdeşik

xurimîn *m* delikdeşik olma (bir şeyin her yanında delikler oluşma)

xurimîn *l/gh* delikdeşik olmak (bir şeyin her yanında delikler oluşmak)

xuriravan *m* tezahür

xuris *m* yağda kavrulmuş un

xurist *bnr* xwerist

xuriş *m* gıda, erzak

xuriyî *rd* çöpur

xurî (I) *bj/m* çiçek, çiçek hastalığı ~ derxistin (an ji **deranîn**) çiçek çıkarmak

xurî (II) *m* 1. alev, yalaz, alaz, yalım, yalın 2. kor (ateş durumuna gelmiş odun veya kömür parçası) ~ **pê ketin** alev almak

xurik *bj/m* çiçek hastalığı

xurikî *m* gıdıklama ~ **ya (yekî) anîn** (birini) gıdıklamak ~ **ya (yekî) hatin** (biri) gıdıklanmak

xurîn (I) *m* 1. kaşınma, kaşınış 2. *mec* kaşınma (kötü bir karşılık gerektiren davranışlarda bulunma)

xurîn (II) *m* aşınma

xurîn (III) *m* 1. yıkılma 2. çökme (bulunduğu düzeyden aşağıya inme, çukurlaşma) 3.

xurîn (IV) *m* 1. güürldeme 2. çıkışma ~ **jê çûn** güürldemek

xurîn (V) *rd* kahvaltısız, kahvaltı yapmamış olan ~ **bûn** kahvaltısız olmak

xurîn (I) *l/gh* 1. kaşınmak 2. *mec* kaşınmak (kötü bir karşılık gerektiren davranışlarda bulunmak) * **wisan xuya dike ku canê te dixurê** anlaşılan sen kaşınıyorsun

xurîn (II) *l/gh* aşınmak * **serçoka wî xuriya** ye dizi aşınmıştı

xurîn (III) *l/gh* 1. yıkılmak * **bajarê Batmanê bi ser min de xuriya** Batman kenti üzerine yıkıldı 2. çökmek (bulunduğu düzeyden aşağıya inmek, çukurlaşmak)

xurîn (IV) *l/gh* 1. güürldemek 2. çıkışmak * **heke yek ji we lê bixure wê bitirse û bici-file** eğer biriniz ona çıkışsa korkup titreme-ye başlar

xurînî (I) *m* gurultu ~ **kirin** gurultu yapmak

xurînî (II) *m* kahvaltı, kahvaltı öncesi atıştırma ~ **kirin** kahvaltı etmek (veya yapmak), birşeyler artıştırmak ~ **şikandin** kahvaltı yapmak, birşeyler artıştırmak ~ **xwarin** kahvaltı etmek (veya yapmak) ~ **ya serê sibehê** sabah kahvaltısı

xurînîkirin *m* gurlama, guruldama

xurînî kirin *l/gh* gurlamak, guruldamak

xurînî xwarin *l/gh* kahvaltı yapmak

xurî pê ketin *l/bw* alerjisi olmak

xurîsorik *bj/m* su çiçeği

xuriş *m* gıda

xurîfik *m* gıdıklama, huylanma ~ **hatin** (**yekî**) gıdıklanmak, huylanmak ~ **a (yekî) anîn** (birini) gıdıklamak ~ **a (yekî) hatin** (biri) gıdıklanmak, huylanmak ~ **a (yekî) jê çûn** iç gıcıklamak, huylanmak ~ **a (yekî) jê hatin** den huylanmak

xurk *zo/m* güve

xurmandin *l/gh* gümbürdetmek, güml etmek, gürl etmek

xurmandin *m* gümbürdetme, gümbürdeyiş, gürl etme, gürl etme

xurme (I) *m* bir tatlı türü

xurme (II) *m* hurına * **weka xurmeyê** nar gibi (iyice kızarmış)

xurmexurm *h* 1. gümbür gümbür, gürl gürl 2. homur homur

xurmeyî *rd* hurma rengi, kestane rengi

xurmêçek *m* her üründe dağıtılmak üzere geriye bırakılan ürün

xurmiçandin *m* kaşıma

xurmiçandin *l/gh* kaşımak

xurmiçîn *m* kaşınma, kaşınış

xurmiçîn *l/gh* kaşınmak

xurmîn *m* 1. gümbürdeme, gürl etme, gürl etme 2. homurdanma ~ **jê çûn** güürldemek

xurmîn *l/gh* 1. gümbürdeme, gürl etme, gürl etme 2. homurdanmak

xurmînî *m* 1. gümbürtü 2. homurtu

xurmînîkirin *m* homurdanma

xurmînî kirin *l/gh* homurdanmak

xurnik *bot/m* 1. keçi boynuzu (Caratonia siliqua) 2. keçi boynuzu (bu ağacın yemişi)

xurnik *bot/m* kişniş

xurnûp *bot/m* tarlalarda yetişen bir bitki

xurofaş *nd/nt* piç (anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk)

xurok *rd* yiyici

xuroş *m* 1. coşma, coşku * **hate coş û xurûşê** coşkuya geldi 2. coşma, taşma,

xuroşbûn *m* 1. coşma 2. taşma (öfke, sabırsızlık veya heyecan yüzünde)

xuroş bûn *l/gh* 1. coşmak 2. taşmak (öfke, sabırsızlık veya heyecan yüzünde)

xurpûşok *rd* kıvrıcık (küçük küçük kıvrımları olan)

xurpûşokî *rd* kıvrıcıkça, kıvrık

xurpüşokîbûn *m* kıvırcıklanma
xurpoşokî bûn *l/gh* kıvırcıklanmak
xurpüşokîbüyîn *m* kıvırcıklanış
xurpüşokîkirin *m* kıvırcıklaştırma
xurpüşokî kirin *l/gh* kıvırcıklaştırmak
xurpüşokîti *m* kıvrıklık
xursende *nd/ut* gıda alıcısı
xurşîd *m* güneş
xurt *rd* 1. güçlü, kuvvetli (gücü olan) * **yekî xurt e** kuvvetli bir biri 2. güçlü, kuvvetli (çok sert, etkili) * **bayekî xurt** kuvvetli bir rüzgâr 3. güçlü, kuvvetli (saygın, nüfuzlu) 4. güçlü, dişli, zorlu, ensesi kalın * **xurto xurtiya xwe dike qelso tu doza çi dikî?** bu adam zorlu peki sana ne oluyor? 5. güçlü (nitelikleri ile etki yaratan, etkili) * **berhemek xurt** güçlü eser 6. tavlı, semiz, gödeş 7. etli (eti çok olan) * **miha** xurt etli koyun ~ **û zexm** güçlü kuvvetli (çok güçlü, çok dayanıklı kimse)
xurtandin *m* güçlendirme, kuvvetlendirme, sağlamlaştırma, pekiştirme, takviye etme
xurtandin *l/gh* güçlendirmek, kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak, pekiştirmek, takviye etmek
xurtandî *rd* sağlamlaştırılmış, güçlendirilmiş, kuvvetlendirilmiş, pekiştirmeli
xurtane *h* güçlülük, kuvvetlice
xurtaneyî *h* güçlülük, kuvvetlice
xurtayî *m* 1. güçlülük 2. sağlamlık, peklik
xurtbûn *m* 1. güçlenme, kuvvetlenme 2. sağlamlaşma, berkime, pekişme, pekleşme 3. tavlama, semirme, semizleme, toplanma, şişmanlama
xurt bûn *l/gh* 1. güçlenmek, kuvvetlenmek 2. sağlamlaşmak, berkime, pekişmek, pekleşmek 3. tavlama, semirmek, semizlemek, toplanmak, şişmanlamak
xurtbüyîn *m* 1. güçleniş, kuvvetleniş 2. sağlamlaşma, berkime, pekişme, pekleşme 3. tavlama, semirir, semizleme, toplanma, şişmanlama
xurtevên *rd* sağlanı irade
xurtî *m* 1. güçlülük 2. kuvvet (dayanıklı olma durumu) 3. zorbalık 4. semizlik, tav (hayvanlarda)
xurtîner *rd* güçlendirici
xurtker *rd* 1. güçlendirici, kuvvetlendirici 2. sağlamlaştırıcı 3. semizleştirici
xurtkirin *m* 1. güçlendirme, kuvvetlendirme 2. sağlamlaştırma, berkitme, pekleştirme, pekiştirme, talikim 3. semirtme
xurt kirin *l/gh* 1. güçlendirmek, kuvvetlendirmek 2. sağlamlaştırmak, berkitmek, pekleştirmek, pekiştirmek 3. semirtmek
xurtkirî *rd* 1. güçlendirilmiş, kuvvetlendirilmiş 2. sağlamlaştırılmış, pekiştirmeli, berkitilmiş 3. semirtilmiş
xurto *rd* güçlü ~ **tu xurtiya xwe dikî, qelso tu daweya çi dikî** kraldan çok kralcı olmak

xurûfat *nd* hurufat
xurûme *m* tanzim
xurûr *m* gurur, benlik
xurûrdar *rd* gururlu
xurxurik *m* bir kurabiye çeşidi
xus *m* üğütölmüş buğday, çiris ve yağdan yapılan yemek
xusar (I) *bnr* xesar
xusar (II) *m* kırağı
xusik *m* kırağı
xusl ol/m gusûl ~ **li ser xwe hilanîn** gusletmek
xuslxane *m* gusûlhane
xuslgirtin *m* gusûl alma
xusl girtin *l/gh* gusûl almak
xuslgirtî *rd* gusûl almış olan
xusikirin *m* gusletme
xusl kirin *l/gh* gusletmek
xuspa *n* tarlaları yabancı hayvanlardan koruyan kimse
xustîre *m* rende
xusûsiyet *m* hususiyet, özellik
xusûsî *rd* 1. hususî, özel (yanlız bir kişiye, bir şeye ait veya ilişkin) * **bêhneke xusûsî ya gelyazê heye** kirazın özel bir kokusu var 2. hususî, özel (resmî karşıtı)
xuş *m* haşır ~ **û guş** haşır huşur
xuşan *m* sürünüş
xuşandin (I) *m* süründürme
xuşandin (II) *m* 1. hışırdatma 2. fişıldatma, fışırdatma
xuşandin (I) *l/gh* süründürmek
xuşandin (II) *l/gh* 1. hışırdatmak 2. fişıldatmak, fışırdatmak
xuşandî *rd* süründürölmüş
xuşende *nd/rd* süröngen
xuşexuş *h* 1. haşır haşır, hışır hışır 2. şakır şakır (yağmur sesi vb. gibi) 3. çağıl çağıl, fiş fiş * **av bi xuşexuş diherike** su çağıl çağıl akıyor * **xuşexuşa avê ye diherike** su fiş fiş akıyor ~ **kirin** fişıldamak
xuşexuşî *m* hışırlık
xuşexuşkirin *m* 1. hışırdama 2. çağıldama 3. fişıldama
xuşexuş kirin *l/gh* 1. hışırdamak 2. çağıldamak 3. fişıldamak
xuşik *rd* kayak, kaygan
xuşikandin (I) *m* cereyan etme
xuşikandin (II) *m* süröndürme
xuşikandin (I) *l/gh* cereyan etmek
xuşikandin (II) *l/gh* süröndürmek
xuşikandî *rd* süröndürölmüş
xuşikîn (I) *m* cereyan etme
xuşikîn (II) *m* 1. sağılma, sağılış, akma (süröngenler için) 2. sürönmek (karnı üzerinde sürönererek ilerleme)
xuşikîn (I) *l/gh* cereyan etmek
xuşikîn (II) *l/gh* 1. ağılmak, akmak (süröngenler için) 2. sürönmek (karnı üzerinde sürönererek ilerlemek)

xuşılandin *m* süründürme
xuşılandin *l/gh* süründürmek
xuşılandî *rd* süründürülmüş
xuşılin *m* sürünme
xuşılin *l/gh* sürünmek (karnı üzerinde sürünerek ilerlemek)
xuşıtandin *m* kaydırma
xuşıtandin *l/gh* kaydırmak
xuşıtin *m* kayma
xuşıtin *l/gh* kaymak
xuşıl *bot/m* pekmezin beraklaşması için içine konulan bitki
xuşin (I) *m* 1. ağılma, akma (sürüngeleler için) 2. sürünme (karnı üzerinde sürünerek ilerleme) 3. yığılma
xuşin (II) *m* 1. hışırdama 2. çağıldama, çağıldayış 3. fişıldama, fişirdama 4. şakırdama
xuşin (I) *l/gh* 1. ağılmak, akmak (sürüngeleler için) 2. sürünmek (karnı üzerinde sürünerek ilerlemek) * **mar xuşıya çü** yılan sürünerek gitti 3. yığılmak * **tev xuşıyan ber reşmala Faris Axa** hepsi Faris Ağanın çadırına yığıldı
xuşin (II) *l/gh* 1. hışırdamak * **cam xuşıya** cam hışırdadı 2. çağıldamak 3. fişıldamak, fişirdamak 4. şakırdamak
xuşinî *m* 1. haşırtı, hışılta, hışırtı 2. rz hışılta 3. çağılta 4. fişılta, fişirtı * **ji dûr ve jî dengê xuşîna deryayê tê** uzaktan da denizin fişiltisi duyuluyor 5. şakırtı (yağmur ve su şakırtısı için) 6. şangırtı * **xuşîna camê** cam şangırtısı ~ **kirin** hışırtı yapmak
xuşinîkirin *m* 1. haşırdama, hışırdama 2. çağıldama
xuşinî kirin *l/gh* 1. haşırdamak, hışırdamak 2. çağıldamak
xuşink *m* sürüngele
xuşinkirin *m* 1. haşırdama, hışırdama 2. çağıldama
xuşin kirin *l/gh* 1. haşırdamak, hışırdamak 2. çağıldamak
xuşinok *m* sürüngele
xuşrûk *m* küçük sivilceli hastalık
xuşûş *m* ikircik, ikircim ~ **jê re çêbûn** teredüte düşmek
xuşuşandin *m* serpmek
xuşuşandin *l/gh* serpmek * **baran dixuşuşîne** yağmur serpiyor
xutbe *m* hutbe
xutbexwîn *n* hutbe okuyan
xutî *nd* yakın akraba
xutxut *m* söylenme
xutxutkirin *m* söylenme
xutxut kirin *l/gh* söylenmek
xuya *rd* 1. belli, aşikâr 2. açık, aşikâr, belirgin, bariz, ayan 3. belli, malûm 4. görünür, görünen, zahir, besbelli ~ **bûn** belli olmak ~ **ne-xuya** ilginç salgın
xuyabûn *m* 1. görünme (görülür duruma gelme) 2. görünme, gözükme 3. görünme (izle-

nim uyandırma) 4. görülme 5. belirme 6. belirginleşme, barizleşme 7. anlaşılma, belli olma, beyan olma, ortaya çıkma, (bir durum) açığa çıkma 8. sökme (gelmeye başlama) 9. boy gösterme
xuya bûn *l/gh* 1. görünmek (görülür duruma gelmek) 2. görünmek, gözükme 3. görünmek (izlenim uyandırmak) 4. görülme 5. belirme * **ji pişt ewr roj xuya bû** bulutun arkasında güneş belirdi 6. belirginleşme, barizleşme 7. anlaşılma, belli olmak, beyan olmak, ortaya çıkmak, (bir durum) açığa çıkmak 8. sökme (gelmeye başlamak) * **erebevan di derî re xuya bû** arabacı kapıdan söktü 9. boy göstermek * **hat xuya bû û çû** gelip biraz boy gösterip gitti hat
xuyabûnî *m* 1. görünüş 2. bellilik
xuyabûyî *rd* 1. belirmiş, beyan olmuş 2. belirginleşmiş olan
xuyabûyîn *m* 1. görünüş (görülür duruma gelme) 2. görünüş, gözüküş 3. görünüş (izlenim uyandırma) 4. görülüş 5. beliriş 6. belirginleşme, barizleşme 7. anlaşılma, belli olma, beyan olma, ortaya çıkma, (bir durum) açığa çıkma 8. sökme (gelmeye başlama) 9. boy gösterme
xuyahî *m* görünürlük
xuyak *mat/m* görüntü
xuyakirin *m* 1. görünme (görülür duruma gelme) 2. görünme (izlenim uyandırma) 3. gözükme 4. gösterme 5. belirginleştirme 6. beyan etme, belirtme 7. belirtme, tayin etme 7. (bir şeyi) açığa vurma (gizli bir durumu ortaya çıkarma)
xuya kirin *l/gh* 1. görünmek (görülür duruma gelmek) 2. görünmek (izlenim uyandırmak) * **ji min re hinek westiyayî xuya dikir** bana biraz yorgun görünüyordu 3. gözükme 4. gösterme 6. belirginleştirmek 6. beyan etmek, belirtmek * **min ramanên xwe xuya kirin** ben düşüncelerimi belirttim 7. belirtmek, tayin etmek 7. (bir şeyi) açığa vurma (gizli bir durumu ortaya çıkarmak)
xuyakirî *rd* 1. belirli 2. belli, muayen 3. belli başlı 4. belirtilmiş, beyan edilmiş 5. belirginleştirilmiş olan
xuyakirîbûn *m* bellilik
xuyan *rd* malum
xuyandin *m* 1. görünmesini sağlama 2. belli etme, belirtme 3. gösterme
xuyandin *l/gh* 1. görünmesini sağlamak 2. belli etmek, belirtmek 3. göstermek
xuyane *rd* görünen
xuya nebûn *l/gh* göze görünmemek (kendisi var olduğu halde göz onu görememek)
xuyanek *m* 1. görünüm 2. fiz görüntü 3. fel görüngü 4. sn/tv görüntü
xuyanekdar *rd* görünümlü
xuyang *m* 1. görünüm, görünüş 2. görüntü,

manzara 3. *fiz/m* 4. görüntü 5. *sn/tv* görüntü *sn/m* tablo ~a **xapînok** aldatici görünüş
xuyangeh *m* 1. cihannuma, mazhar 2. teceli-gâh (bir şeyin görüldüğü yer)
xuyanggîr *rd* görüntüleyici, görüntüleyen
xuyanggirtin *m* görüntüleme
xuyang girtin *l/gh* görüntülemek
xuyani *rd* 1. ileri gelen, seçkin, eşraf 2. kalbur üstü 3. kaymak tabakası (veya takımı)
xuyaniñbûn *m* 1. görünme (görülür duruma gelme) 2. görünme (izlenim uyandırma) 3. belirme 4. seçkinleşme
xuyaniñ bûn *l/gh* 1. görünmek (görülür duruma gelmek) 2. görünmek (izlenim uyandırmak) 3. belirme 4. seçkinleşmek
xuyaniñbûyîn *m* 1. görünüş (görülür duruma gelme) 2. görünüş (izlenim uyandırma) 3. beliriş 4. seçkinleşme
xuyaniñkirin *m* belirtme
xuyaniñkirin *l/gh* belirtmek
xuyaniñkirî *rd* belirtilmiş olan
xuyaniñtî *m* 1. görünürlük
xuyaniñtî *m* seçkinlik, eşraflık
xuyayî *nd/rd* görünen, örünüş
xuyîn *m* 1. görünme (görülür duruma gelme) 2. görünme (izlenim uyandırma) 3. gözükme 4. belirme
xuyîn *l/gh* 1. görünmek (görülür duruma gelmek) 2. görünmek (izlenim uyandırmak) 3. gözükmek 4. belirme
xû (I) *bnr* xûy
xû (II) *m* ter
xûb *bnr* xeyb û xûb
xûc *m* 1. abla (büyük kız kardeş) 2. abla (büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın)
xûcê *m* abla (teklifsiz konuşmalarda)
xûcîfî *m* ablalık ~ **jê re kirin** (birine) ablalık etmek (veya yapmak) ~ **kirin** ablalık etmek
xûço *b* abla (çocuk dilinde)
xûdan *m* terleme
xû dan *l/gh* terlemek
xûdayîn *m* terleyiş
xûde *lşk/m* 1. miğfer 2. tolga
xûgî *m* haraç (bir yerden, bir kimseden zorla alınan para) ~ **avêtin ser (yekî)** haraca bağlamak ~ **jê stendin** 1) birinden) haraç almak 2) (birini) haraca kesmek ~ **jê xwarin** (birini) haraca kesmek ~ **stendin** haraç almak ~ **xwarin** haraç yemek
xûgîdar *rd* haraçlı
xûgîxur *nd/nt* haraççı
xûgîxurî *m* haraççılık
xûk *bnr* xûgî
xûl *m* 1. kambur (insanlar için) 2. *rd* kambur (kamburu olan) 3. *rd* kamburlu 4. eğik, meyilli ~ **bûn** 1) kamburlaşmak 2) eğilmek 3) büküm büküm olmak ~ 1) kambur etmek 2) iki büküm etmek

xûlbûn *m* 1. kamburlaşma, beli çökme 2. iki büküm olma 3. iki büküm olma (saygı gösterme) 4. eğilme (insan için, iş yaparken belini bükme)
xûl bûn *l/gh* 1. kamburlaşmak, beli çökmek 2. iki büküm olmak 3. iki büküm olmak (saygı göstermek) 4. eğilmek (insan için, iş yaparken belini bükme) * **xûl bû erde dest bi kar kir** yere eğilip çalışmaya başladı
xûlbûnî *m* kamburluk
xûlbûyîn *m* 1. kamburlaşma, beli çökme 2. iki büküm oluş 3. iki büküm oluş (saygı gösterme) 4. eğiliş (insan için, iş yaparken belini bükme)
xûlk *rd* somurkan
xûlkayî *m* somurtkanlık
xûlke *m* makara
xûlkin *m* 1. kamburlaştırma 2. iki büküm etme 3. eğdirme
xûl kirin *l/gh* 1. kamburlaştırmak 2. iki büküm etmek 3. eğdirmek
xûl kirî *rd* kamburlaştırılmış
xûn *bnr* xwîn
xûnrîj *bnr* xwînrîj
xûnî *bnr* xwîni
xûnxwar *bnr* xwînxwar
xûr kirin *l/gh* toplamak
xûs *m* ince kar örtüsü
xûsar *m* kırağı
xûset *m* huy
xûsik *m* kırağı ~ **barîn** kırağı yağmak ~ **ketin** kırağı düşmek ~ **lê xistin** (an jî dan) kırağı çalmak (veya vurmak ~ **ya serê sibehê** sabah kırağı
xûsî *m* 1. kırağı 2. ince kar örtüsü
xûşil *bot/m* bir tür bitki
xûşk *bnr* xwişk
xûştire *m* köstere (tahta rendesi)
xûşûlik *bot/m* sarı ve bol sütlü bir ot türü
xût *h* sadece, yalnız ez * **hema xût seva wî hatim** sadece onun için geldim
xûy *n* 1. huy, mizaç, yaradılış (insanın yaradılış ve özelliklerinin tümü, haslet, karakter) 2. huy (iç güdü durumunu almış alışkanlık) 3. âdet, alışkı, alışkanlık * **kirina vî tîştî ji xwe re kirîye xûy** bunu yapmaya kendine âdet edinmiş * **me ji xwe re kirîye xûy, piştî nîvro em bi tombela dileyîzin** alışkı edinmişiz, öğleden sonra tombala oynuyoruz ~ **jê neçûn** damarına (veya damarlarına) işlemek ~ **ketin qafê (yekî)** damarına (veya damarlarına) işlemek ~ **û tebiêt** huy ve yaradılışı ~ **û tebiêtê (yekî)** huyu suyu ~ **ê golikê xwe zanîn** malını iyi tanımak ~ **ê (yekî)** **jê neçûn** huyundan vazgeçmemek ~ **yê pîs** kötü huy ~ **ê şîrî heta pîrî** yedisinde neyse yetmişinde de o olmak, arlı arından, huysuz huyundan vazgeçmez, huy canın altındadır ~ **ê xwe terikandin** huyundan vazgeçmek ~ **ê** (an jî te-

bîetê *xwe xweş kirin* huyunu düzeltmek
xûybaş *rd* iyi huylu, mizaçlı
xûybaşî *m* iyi huyluluk, mizaçlılık
xûyek *m* mizaç, yaradılış
xûygir *nd/nt* mizaçgir (herkesin nabzına gören şerbet veren)
xûygirî *m* mizaçgirlik
xûygirtin *m* âdet edinme, şartlanma
xûy girtin *l/gh* âdet edinmek, şartlanmak
xûygartî *rd* şartlanmış
xûy jê girtin *l/bw* -den gıcık kapmak
xûykirin *m* 1. huylanma 2. nefret etme
xûy kirin *l/gh* 1. huylanmak 2. nefret etmek
xûylêxistin *m* kuşkulandırma, pirelendirme
xûy lê xistin *l/bw* kuşkulandırmak, pirelendirmek
xûynepak *rd* 1. huysuz 2. kötü yaradılış, kötü huylu, tiynetsiz 3. karakersiz, seciyesiz ~ **bûn** huysuz olmak
xûynepakane *rd/h* huysuzca
xûynepakbûn *m* huysuzlaşma
xûynepak bûn *l/gh* huysuzlaşmak
xûynepakî *m* 1. huysuzluk 2. tiynetsizlik ~ **kirin** huysuzluk etmek
xûynepakîbûn *m* huysuzlanma, huysuzlaşma
xûynepakî bûn *l/gh* huysuzlanmak, huysuzlaşmak
xûynerm *rd* yumuşak huylu
xûynermî *m* yumuşak huyluluk
xûynexweş *rd* huysuz, tabiatsız
xûynexweşî *m* huysuzluk, tabiatsızlık
xûyperî *rd* peri huylu
xûypak *nd/rd* 1. huylu, iyi huylu, uysal, mülâyim * **ew ji bavê xwe xûypaktir** e o babasından daha iyi huylu birisi 2. faziletli, erdemli 3. karakterli, seciyeli
xûypakî *m* 1. iyi huyluluk, uysallık, mülâyimlik 2. fazilet, erdem, erdemlilik 3. karakterlilik, seciyelilik
xûy pê ketin *l/bw* huylanmak
xûysar *rd* soğuk insan
xûyzerab *rd* kötü huylu
xûyzerabî *m* kötü huyluluk
xûyxweş *rd* iyi huylu
xûyxweşî *m* iyi huyluluk
xûz *m* 1. kambur (insanlar için) 2 *rd* kambur (kamburu olan) ~ **mûzî** kambur zambur (veya kambur kambur) 3. eğik, eğinik, eğilimli, meyil * **pozê çiyê bi ser deştê de xûz** e dağın burnu oyaya doğru eğik
xûzan *bnr* xozan
xûzbûn *m* 1. kamburlaşma 2. iki büküm olma 3. eğilme (insan için, iş yaparken belini bükme)
xûz bûn *l/gh* 1. kamburlaşmak 2. iki büküm olmak 3. eğilmek (insan için, iş yaparken belini bükmek)
xûzbûnî *m* kamburluk
xûzbûyîn *m* 1. kamburlaşma 2. iki büküm oluş 3. eğiliş (insan için, iş yaparken belini bükme)

xûzîk *m* 1. kambur (insanlar için) 2 *rd* kambur (kamburu olan) 3. eğik, eğinik, eğimli, meyilli ~ **mûzîkî** kambur zambur (veya kambur kambur)
xûzîkî *rd* kamburumsu
xûzî *m* 1. kamburluk 2. eğim, eğiklik
xûzîkirin *m* 1. kamburlaştırma 2. iki büküm etme 3. eğme
xûz kirin *l/gh* 1. kamburlaştırmak 2. iki büküm etmek 3. eğmek
xwa *nd* 1. Allah, Tanrı 2. sahip
xwahr *m* kız kardeş, baci
xwak *m* kız kardeş, baci
xwan (I) *n* han, hükümdar
xwan (II) *m* sofra
xwan (III) *rd* görünen
xwançe *m* yastağaç, yemek sofrası, senit (hamur tahtası) ~ **danîn** sofra (veya sofrayı) kurmak
xwandin *bnr* xwendin
xwanende *bnr* xwînende
xwang *bnr* xweng
xwanî *m* sofra
xwar (I) *rd* 1. (bir şeyin alt bölümü) 2. aşağı (bir yere göre daha alçak yerde olan) * **taxa xwarê** aşağı mahalle 3. alt (birkaç şeyden yere yakın olanı) * **qata xwarê** alt kat
xwar (II) *rd* 1. eğri (doğru, düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, yamuk) * **riya xwar** eğri yol 2. eğik, eğri, yatık (yatay veya düşey olmayan, bütünüyle bir yana eğilmiş olan) * **maseya xwar** eğri masa 3. eğinik, eğik, meyil 4. çalık (verev kesilmiş kumaş) 5. sahtekâr, dürüst olmayan * **nanê rastan çavê xwaran** dürüstün ekmeği sahtekârın gözü 6. saf olmayan, içinde çer çöp olan (daha çok tahıl tanesi için) ~ **lê mêze kirin** -e eğri (veya eğri gözle) bakmak ~ **û çiv** eğri bûğrû ~ **û çiv dan** xwe yan çizmek ~ **û jêr** üç aşağı beş yukarı ~ **û jor 1)** aşağı yukarı 2) aşağı yukarı, tahminen, takriben 3) üç aşağı beş yukarı 4) şöyle böyle ~ **û pêçik 1)** eğri bûğrû 2) yan çizme ~ **û pêçik dan** xwe yan çizmek ~ **û vajî** çarpık çurpuk ~ **û vîç** (vîço an jî vîçko) yamuk yumuk, eğri bûğrû ~ **û xudîr** çarpık çurpuk ~ **î (...)** **bûn** -e eğilmek * **xwarî** kevir **bû** taş almak için eğildi ~ **î deştê** (yekî) **bûn** (birinin) elini öpmek için eğilmek, eğilip birinin elini öpmek ~ **î secdeyê bûn** secdeye varmak (veya kapanmak)
xwarbar *rd* yenilir
xwarbarî *m* yenirlik
xwarbûn *m* 1. eğilme 2. eğilme (insan için, iş yaparken belini bükme) 3. bükülme 4. boyunun bükme (bitki için; canlılığını yitirme) 5. yatma, eğilme 6. eğrilme, yamulma 7. yatkinlaşma
xwar bûn *l/gh* 1. eğilmek * **ji ber bayê**, gu-

liyên darê xwar bûne rûzgârdan ağacın dalları eğilmiş 2. eğilmek (insan için, iş yaparken belini bükmek) * xwar bû silav da eğilip selam verdi 3. bükülmek 4. boynunu bükmek (bitki için; canlılığını yitirmek) 5. yatmak, eğilmek * depr ji ber bayê tev xwar bûn ekinler rûzgârdan dolayı yattı 6. eğilmek, yamulmak 7. yakınlaşmak

xwarbûyin m 1. eğiliş 2. eğiliş (insan için, iş yaparken belini bükme) 3. bükülüş 4. boynunu bükme (bitki için; canlılığını yitirme) 5. yatma, eğiliş 6. eğiliş, yamulma 7. yakınlaşma

xwardeçûn jeo/m çöküntü

xwar de cûn l/bw çökmek

xwardeçûyî rd çökkün, çökük

xwardeçûybûn m çöküklük

xwardeçûyîn m çöküş

xware rd obur

xwarejêr h aşağı yukarı, üç aşağı beş yukarı

xwarik (I) n süt dişi ~ rast kirin süttten kesmek

xwarik (II) m 1. sürfile (seyrek ve çapraz di-
kiş) 2. çapraz şekilli süs veya nakış ~ avêtin
(...) sürfile yapmak ~ kirin sürfile yapmak

xwarik (III) m bir tür yazma

xwarik (IV) m eğri

xwarika hemgermê nd eş sıcak eğrisi

xwarika izobarê erd/nd eş basınç

xwarika izohîpsê nd eş yükselti eğrisi

xwarika izotermê nd eş sıcak eğrisi

xwarikî rd eğirice

xwarikî kirin l/gh taraklamak (yılankavi çiz-
giler boyamak)

xwarin m 1. yeme, yiyim (yemek işi) * kes ji bo xwarinê nan bi dest naxe, ew hê doza çi dike! kimse yemeye ekmek bulamıyor daha ne istiyor! 2. yeme (yemek yeine, karın doyurma işi) * piştî xwarinê me çay ji vexwar yemekten sonra çay da içtik 3. yemek, aş (yemmek için pişirilip hazırlanmış yiyecek, aş) 4. yemek (günün belli saatlerinde yenilen besin) 5. yemek (çağrılar veya konukları yemekle ağırlama) 6. iâşe, boğaz * dê xwarina karkeran li ser me be işçilerin boğazı bizden olacak ~ bi (yekî) de neçûn 1) iştahı kapanmak 2) boğazından gitmemek ~ bi (yekî) de neçûn xwarê boğazına dizilmek ~ bi jartîn (an jî neqandin) yemek seçmek ~ boyandin boğazına dikkat etmek (yiyeceğine içeceğine özen göstermek) ~ dan yemek vermek ~ dan (yekî) (birine) yemek yedirmek ~ di ber (yekî) de neçûn boğazından gitmemek ~ di devê (yekî) de bûn herî û di qirika (yekî) de neçûn xwarê boğazına dizilmek ~ di devê (yekî) de bûn wekî herî (bir yiyecek) ağzında büyüme ~ di qirika (yekî) de man boğazına durmak ~ gend û gû, şuştin reng û rû yemek yemekle tavaletle çıkarsın, yıkanmakla yüzün gözün açılır ~ hûr hûr xeberdan kûr kûr ye-

meği yavaş yavaş sohbeti derin derin yapmak lazım ~ lê cûn fûlûsü ahmere muhtaç olmak ~ lê ketin yemek dokunmak ~ li ser (yekî) bûn (biri) çok iştahlı olmak, çok obur olmak ~ neqandin yemek seçmek ~ pê de neçûn boğazından gitmemek ~ pê de neçûn xwarê iştahı kapanmak (veya kesilmek) ~ tê de hebûn para dönmek ~ têr cûtin sakal oynatmak ~ xwarin yemek yemek ~ a avşoqî bulaşık suyu gibi (yemek) ~ a ber (yekî) xwarin ağzındaki lokmasını yemek ~ a bi-qatix katıklı aş ~ a bitehm lezzetli yemek ~ a bitehm û lezet lezzetli yemek ~ a çêjdar lezzetli yemek ~ a êvarê akşam yemeği ~ a êvarê bihêlin sibehê, lê karê êvarê nehêlin sibehê akşamın işini sabaha (veya yarına) bırakma ~ a malê ev yemeği ~ a nîvro (an jî navrojê) öğle yemeği ~ a paşîvan sahur yemeği, sahurculuk ~ a sereke baş yemek ~ a şev-nivistî bayat yemek ~ a tehmxwêş lezzetli yemek ~ a (yekî) tê de hebûn (birinin) çıkarı olmak ~ a (yekî) tê de tune be kes ber di (yekî) de nayê boş torba ile atutulmaz xwarin ~ a xwe xwarin 1) yemeğini yemek 2) mec harap olmak ~ ek kirin ber dilê xwe atıştırmak, açlığını gidermek (içinin geçmesini azaltmak için birşeyler atıştırmak) * he-ta ku xwarin hazir dibe, xwarinek bike ber dilê xwe yemek hazırlanmaya kadar biraz yemek atıştır ~ eke xerîb ağız değişikliği

xwarin l/gh 1. yemek (ağızla çiğneyerek yutmak) * xwarinê zû dixwe yemeği çabuk yiyiyor 2. yemek (ısırmak) * spiyan milê zarok xwarine bitler çocuğun kolunu yemiş 3. yemek (hakkı olmayan ve kendisine yasak edilmiş bir şeyi kabul etmek) * malê heram dixwe haram yiyiyor * bertîl xwarin rüşvet yemek 4. yemek (harcamak, tüketmek, bitirmek) * hebûna xwe tev di qumarê de xwar varlığını kumarda yedi 5. yemek (yasal yoldan cezalandırılmak) * ceza xwar ceza yedi 6. yemek (birine alacağını vermemek) * pereyê mîrik xwar adamın parasını yedi 7. yemek (birisine para harcamak) * jî-nikan jê gelek pere xwarine kadınlar onun parasını çok yemişler 8. iç etmek (sahibine bildirmeden zimetne geçirmek) * hem pereyê mîrik xwaribû û bi ser de ji çêrî wî dikir adamın parasını iç etiği gibi bir de ona sövüyordu 9. yemek (sürekli üzme, tedirgin etmek) * vî derdî ez xwarim, nehiştîm bu dert beni yedi bitirdi 10. çektirmek * wê dixwîn ona çok çektiyorlar 11. yemek (kaşıdırmak, batmak, dalamak) 12. yemek, aşındırmak, kemirmek * kezab ji mermer dixwe kezab mermeri yiyiyor * zeng hesin dixwe pas demiri kemiriyor 13. kemirmek (bir şeyin içine işleyerek onu harap etmek)

14. ısırmak, dalamak (kumaş vb. maddeler tene değdiğinde acıtmak) * **ev qazak canê min dixwe** bu kazak beni ısıyor 15. yenmek (tutmak, bastırmak) * **ji bo ku ez hêrsa xwe bixwim, min pir li ber xwe dâ** öfkemi yenmek için çok çabaladım 16. alıak (ilâç almak) * **ez îlac dixwim** ilâç alıyorum 17. geçmek (bir duruma uğramak, konu olmak) * **me lêdan xwar** dayaktan geçtik 18. kurmak (tavla oyununda) 19. yutmak (tam ve doğru söylememek) * **hin kêteyan dixwe** bazı heceleri yutuyor ~ **hel kirin** yiyip bitirmek (yemeği yiyip bitirmek) ~ **û hêran** yiyip bitirmek * **mêrê wê, wê dixwe û di hêre** kocası onu yiyip bitiriyor ~ **vexwarin** yiyip içmek * **bixwe paşê bişêkirîne** minnet duy * **bixwe şîfa ye** Lokman hekimin ye dediği * **bixwe wekî mêran rabe weke şêran** çekinmeden ye, üşenmeden çalış * **dixwaze ku em bicîn û bikin devê wî** ağzına verilmesini beklemek (veya istemek) * **dixwim nan û avê hilnayim mineta mala bavê** ne sakala minnet ne bıyığa * **dixwim nan û avê min mineta kesî navê** ne sakala minnet ne bıyığa * **mexwe lê binêre** yemede yanında yat * **nexwe hemû teaman hîn jê nîrov dibin goristanan** herşey yenilmez, dikkatli ol * **xwaro genîyo, dawo keniyo** senden fazlasını başkalarına vermeyi unutmama, anlamında bir deyim * **xwaro genî, dawo kenî** senden fazlasını başkalarına vermeyi unutmama, anlamında bir deyim

xwarinbar *rd* yenilir
xwarinbijêr *rd* yemek seçen
xwarinbijêrî *m* yemek seçme
xwarinçêker *nd/nt* aşçı
xwarinçêkerî *m* aşçılık
xwarindank *m* besleme çantası
xwarindev *m* günlük yiyecek-içecek, tayın
xwaringeh *m* 1. yemekhane 2. yemek salonu, aşhane, lokanta
xwarinî *m* azık
xwarinneqîn *rd* yemek seçen
xwarinneqînî *m* yemek seçme
xwarinpêj *nd/n* aşçı, ahçı
xwarinpêjî *m*
xwarinpêjî *m* 1. aşçılık, ahçılık 2. mutfak (yiyecekleri hazırlama sanatı)
xwarinxane *m* yemekhane
xwarinxur *rd* obur
xwarinxurî *m* oburluk
xwarinxwer *rd* obur, yiyici, çok yiyen
xwarinxwer *m* oburluk, yiyicilik
xwarinxweş *rd* yiyimli
xwarîş *m* erzak
xwarî *m* 1. eğiklik 2. yamukluk
xwarîbûn *m* süzülme (göz için)
xwarî bûn *l/gh* süzülme (göz için)
xwarîfajik *m* elbise parçalarını birleştiren dikiş

xwarkirin *m* 1. eğme (düz olan bir şeyi eğik duruma getirme) 2. eğme, bükme (sert bir cismi bükme) 3. eğdirme 4. eğiltme, eğritme 5. *mec* devirme, yatırma, yıkma (bir tarafa eğme)

xwar kirin *l/gh* 1. eğmek (düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek) * **serê xwe xwar kir careke din dest bi giriyê kîr** başını eğdi tekrar ağlamağa başladı 2. eğmek, bükmek (sert bir cismi bükmek) 3. eğdirmek * **yarê kofiya xwe xwar meke, ez dê lê bixim herim** eğdirme yar fesini, kalkar giderim 4. eğiltmek, eğritmek 5. *mec* devirmek, yatırmak, yıkmak (bir tarafa eğmek) * **şewqa xwe xwar kir** şapkasını devirdi

xwarkirî *rd* 1. eğik 2. bükülmüş, eğilmiş olan
xwardeş *rd* eğri yürüyüşlü
xwaro *rd* alçak
xwarok *rd* obur
xwarokî *rd* eğrice (az eğri olan)
xwaromaro *rd* 1. eğri büğrü, yamuk yumuk 2. *h* kıvrıla kıvrıla
xwaropêsko *rd* yılankavi
xwarotî *m* alçaklık
xwarovîçiko *bnr* xwarovîçko
xwarovîçkî *rd* 1. eğri büğrü 2. kıvrımlı
xwarovîçko *rd* eğri büğrü, yamuk yumuk
xwarovîçobûn *m* eğrilme, eğri büğrü olma
xwarovîço bûn *l/gh* eğrilmek, eğri büğrü olmak
xwarovîçko *rd* 1. eğri büğrü, yamuk yumuk, çarpık çurpuk 2. zikzak 3. yampiri, yılankavi ~ **çûn zikzak** yaparak gitmek
xwarovîçkobûn *m* yamrulma
xwarovîçko bûn *l/gh* yamrulamak
xwarovîçkokî *h* yampirice
xwarovîçkotî *m* yampirilik, paytaklık
xwarovîçkoî *rd* zikzaklı
xwarox *rd* obur
xwaroxî *m* oburluk
xwarpêçî *rd* zikzaklı
xwarpêçk *rd* zikzak
xwarser *rd* eğik başlı
xwarûpêç *rd* eğri büğrü
xwarûpêçk *m* zikzaklı dikiş
xwarûvîç *rd* eğri büğrü, yamru yumuru
xwarûvîçkî *rd* 1. eğri büğrüce, yamru yumuruca 2. çarpıkça
xwarûvîçko *rd* eğri büğrü, yamru yumuru
xwarûxîç *rd* eğri büğrü
xwarûxudîr *rd* 1. eğri büğrü 2. yampiri
xwarûxudîrane *h* yampirice
xwarûxudîrî bûn *l/gh* yamrulamak
xwarûxudîribûn *m* yamrulma
xwarûxudîrtî *m* yampirilik
xwarzan *n* yeğengiller
xwarzê *nd/nt* yeğen, hemşirezade (kız kardeşin çocuğu)
xwarzêfî *m* yeğenlik

xwas *rd* 1. yalın, çıplak 2. yalın ayak
xwasila *bnr* gebol
xwasî *m* 1. yalın, çıplak * **lingê wî xwasî bû** ayağı yalındı 2. yalın ayak olma hali
xwaşîl *bot/m* sütleğen (Euphorbia)
-xwaz *rz/m* 'xwestin' fiilinden sıfat ve isim yapım soneki * **belaxwaz** belâcı * **azadîx-waz** özgürlükçü
xwaz *m* isteme
xwaza *rd* isteyen, isterikli
xwaze *m* mecaz
xwazker *rd* talip
xwazmanî *rd* mecazî
xwazûk *rd* 1. isterikli 2. *mec* dilenci
xwazûkî *rd* 1. isteriklice 2. *mec* dilencice
xwazûktî *m* 1. isteriklilik 2. *mec* dilencilik
xwe- *rz* öz, oto örnek olarak * **xwegeran** özyönetim * **xwerexne** özeleştir
xwe *c/m* 1. kendi, öz, nefis * **dîwê ku mirov tenê li xwe nefikire** insan yalnız nefisini düşünmemeli * **xwe bigire** kendini kolla * **hay ji xwe be** kendine dikkat et 2. kendi (kişiler üzerinde direnilerek durdurulduğunda söylenir) * **bîla ew bi xwe bê** kendisi gelsin 3. kendi (bir işte başkalarının etkisi bulunmadığını anlatır) * **min bi xwe kir** ben kendim yaptım 4. kendi (kendisi, kendileri, o ve onlar yerine) * **gelo ew bi xwe ne li mal in?** kendileri evde yoklar mı? 5. kendi (iyelik zamiriyle) * **ev mala min bi xwe ye** bu kendi evim * **ramana me bi xwe** kendi düşüncemiz ~ **amade kirin** 1) kendini hazırlamak 2) çemrenmek, paçaları sıvamak ~ **anîn bîra (yekî)** andırmak ~ **anîn çekirînê** dövmeyi hak etmek, aranmak, kaşınmak ~ **anîn çêran** küfür yemişi hak etmek ~ **anîn gotinan** lâf yemişi hak etmek ~ **anîn lêdanê** dövmeyi hak etmek, aranmak, kaşınmak ~ **anîn lêxistinê** dövmeyi hak etmek, aranmak, kaşınmak * **te xwe tam anîye lêxistinê** sen aranıyorsun âdeta ~ **avêtin (cihekî)** (bir yere) kendini atmak, (bir yere) kapağı atmak ~ **avêtin (tişteki)** -e atlamak (binmek) * **ez dixwazim xwe biavêjim keştîyekê û herim** gemiye atlayıp gitmek istiyorum ~ **avêtin (yekî)** 1) (birine) ricada bulunmak 2) (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) ~ **avêtin agir** kendini ateşe atmak ~ **avêtin avê** 1) suya girmek 2) suya atlamak ~ **avêtin ber bextê (yekî)** (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) ~ **avêtin bext û tora (yekî)** (birinin) bahtına sığınmak, (birine) sığınmak ~ **avêtin bext û namûsa (yekî)** (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) ~ **avêtin bext û tora (yekî)** (birinin) bahtına sığınmak, (birine) sığınmak ~ **avêtin bextê (yekî)** (birinin) bahtına sığınmak, ocağına düşmek, (birine) sığınmak ~ **avêtin der û dawê (yekî)** eteğine

düşmek (veya sarılmak), eline eteğine sarılmak ~ **avêtin derê (yekî)** (birinin) dergahına sığınmak ~ **avêtin dexeleta (yekî)** (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) ~ **avêtin dextê (yekî)** (birine) sığınmak ~ **avêtin erdê** kendini yere atmak ~ **avêtin her du piyan** köstek vurmak (göreste) ~ **avêtin hêşata (yekî)** (birine) sığınmak ~ **avêtin kerî û lalîtiyê** kendini sağurlığa vermek (veya vurmak) ~ **avêtin lingê hemberê xwe** çift dalma (güreşte) ~ **avêtin mehdera (yekî)** (birinin) şefaatine sığınmak ~ **avêtin meydanê** meydana atılmak ~ **avêtin nav (tişteki)** lâfa atılmak ~ **avêtin nav agir** kendini ateşe atmak ~ **avêtin nav dest û piyên (yekî)** ayaklarına kapanmak ~ **avêtin navê** lâfa atılmak, ortaya atılmak ~ **avêtin nav rastê** meydana atılmak ~ **avêtin pê dalmak (güreşte)** ~ **avêtin pêşîra (yekê)** ocağına düşmek ~ **avêtin pêş** öne atılmak ~ **avêtin pêşîyê** öne atılmak ~ **avêtin piştê (yekî)** ardılmak, sırtına asılmak ~ **avêtin rastê** meydana atılmak ~ **avêtin ser (...)** -e abanmak, üzerine atlamak ~ **avêtin ser (tişteki)** yüklenmek (kendi ağırlığını başka bir şey üzerine vermek, bedeniyle abanmak) ~ **avêtin ser cîla (yekî)** eşığına yüz sürmek ~ **avêtin ser der û dawê (yekî)** eteklemek ~ **avêtin ser dest û piyên (yekî)** ayağına düşmek, eteğine düşmek (veya sarılmak), eline ayağına kapanmak (sarılmak veya düşmek), (birinin) dizlerine kapanmak ~ **avêtin ser siya piştê** yan gelip yatmak, yan gelmek ~ **avêtin serê** 1) -e abanmak, üzerine çullanmak 2) -e kapanmak (yüzü, gövdesi bir yere gelecek biçimde eğilmek) * **xwe avête ser kurê xwe** çocuğunun üstüne kapandı ~ **avêtin sîperê** 1) siperlenmek 2) (bir şeyi veya yeri) siper almak ~ **avêtin talûkeyê** tehlikeye atlamak, kendini tehlikeye atmak ~ **avêtin stûyê hev** (birbirine) sarılmak ~ **avêtin tor û bextê (yekî)** 1) (birine) sığınmak, eteğine yapışmak (veya sığınmak), eşığına yüz sürmek 2) koltuğunun altına sığınmak ~ **avêtin xaret û xîretên (yekî)** (birine) sığınmak, ayağına düşmek ~ **avêtin xetereyê** tehlikeye atlamak, kendini tehlikeye atmak ~ **behicandin** tatlı canını sıkmak ~ **berdan destê düze** inmek ~ **berdan ser çakan** (an jî ejnûyan) dizlerinin üstüne çökmek, diz üstüne çökmek ~ **berdest kirin** birine teslim olmak ~ **bi ber ba xistin** (birine) aldırmaq ~ **bi (yekî) de rûçikandin** varını yoğunu birine vermek, sahiplenmek ~ **bi (yekî) re daxistin** (biriyle) boy ölçmek ~ **bi dest re** (an jî ve) **berdan** teslim olmak (bir kadın bir erkeğe kendini vermek) ~ **bi diyarî (yekî) xistin** birine uğramak ~ **bi erdê re kaş kirin** sürünmek (sürünerek ilerlemek) ~

bi heft avan şuştin kendini ak pak etmek ~ bi heft û nîvan girê dan iki dirhem bir çekirdek (çok güzel ve özenli giyinmek) ~ bi kar û bar kirin 1) hazırlığını yapmak, hazırlanmak 2) çemrenmek, paçaları sıvınmak ~ bi (yekî) re daxistin (birisiyle) boy ölçüşmek ~ bi keyso meysor kirin kılığına çeki düzen vermek ~ bi paş ve kişandin geri çekilene ~ bi ser de dadan -e abanmak ~ bi ser hev dan sıkışmak (dar bir yere zorlaşmak) ~ bi ser hev de dan sığışmak ~ bi ser û guh kirin çulu düzmek veya düzeltmek (maddi durumu iyileşmek) ~ bi ~ kendi kendine ~ bi (tişteki) zanîn kendini fasulye gibi nimetten saymak ~ bi zimanê xwe dan dest kendini ele vermek ~ bi zimanê xwe dan girtin kendini ele vermek ~ bi zorekê avêtin (cihekî) (kendini) dar atmak * mîrikê reben xwe bi zorekê avête malê zavallı adam, kendini dar eve attı ~ bi zorekê jê avêtin -den dar kaçınak (istemediği bir çevreden kendini dışarı atmak) ~ bi zorekê avêtin cihekî û ruhê xwe xelas kirin canımı (bir yere) zor atmak ~ bidin alî b savulun, açılın, destur ~ bikim çend parçe kaç parça olayım ~ biqelêşe g/h ancak (olsa olsa, en çok, daha çok, güçlükle) * ev pênuş xwe biqelêşe pênc milyon lira dike bu kalem ancak beş milyon lira eder ~ boyax kirin boyanmak, boya kullanmak (makyaj yapmak) ~ cidi kirin ciddileşmek, takınmak ~ çeng kirin üzerine atlamak ~ çengî kirin üzerine atlamak, -e saldırmak ~ dadana bi ser de abanma ~ dakirin avê suya girmek ~ dan (cihekî) çekilmek (bir yere, bir duruma geçmek) * xwe daye goşe kôşeye çekilmiş ~ dan (karekî) kendini kaptırmak (uğraşmaya başladığı bir işten kendini kurtaramamak) 3) yumulmak, girişmek, saldırmak ~ dan (tişteki) 1) (bir şeye) kendini vermek (vurmak veya çalınak) * xwe daye xebatê kendini çalışmaya vermiş 2) dayanmak (bütün gücünü kullanarak bir işi yapmak) * bi hemî hêza xwe ve, xwe dan erebeyê bütün güçleriyle arabaya dayandılar 3) sarılmak (büyük bir istekle kendini vermek) * piştî ku derbasî pola duduyan bû hîn bêhtir xwe da dersên xwe ikinci sınıfa geçince daha fazla derslerine sarıldı ~ dan (tişteki) 1) üstüne kapanmak, aralıksız çalışmak 2) kendini vakfetmek ~ dan alî 1) (bir kimse) kayıplara karışmak 2) argo toz olınak, gözden kaybolmak ~ dan alî Xwedê kendini dine vermek ~ dan banî yukarı tarafa çekilmek ~ dan belayê belâ aramak, belâsını aramak ~ dan ber (tişteki) 1) başında durmak, nöbetini tutmak 2) -e yanaşmak (gemi, vapur gibi; iskeleye, kıyıya varmak) ~ dan ber barê (yekî) (birine) yardımcı olmak, yardım et-

mek, (birine) destek çıkmak ~ dan ber bêhna (yekî) (birinin) ağız kokusunu çekmek ~ dan ber hev ölçüşmek * were em xwe bidin ber hev ka kî dirêj e kî kin e gel ölçüşelim, kim uzun kim kısaymış ~ dan ber periyê kôşeye oturmak (kız için, gelin olmak) ~ dan ber sîberê gögelenmek ~ dan ber tavê güneşlemek, güneşlenmek, güneş banyosu yapmak ~ dan bin barê xwar-muhtaca yardım elini uzatmak ~ dan çiya 1) dağa çıkmak 2) dağa çıkıp ona sığınmak ~ dan dest 1) kendini ele vermek 2) yakayı ele vermek ~ dan diyar 1) seyretmek, izlemek 2) uzaktan bakmak (veya seyirci kalmak) ~ dan dîn kendini dine vermek ~ dan ecibandin varlık göstermek ~ dan erdê küsmek, küsüp gelmemek ~ dan fesadiyan kendini fesada vermek ~ dan kêleka (yekî) 1) (birinin) yanına oturmak 2) (birinin) yanında yer almak, saf tutmak ~ dan nivîsandin kendini yazdırmak (veya kaydetmek) ~ dan nişandin kendini göstermek * bêdeng nemînin, ca xwe bidin nişandin haydın susmayın, kendinizi gösterin bakalım ~ dan piştâ (yekî) (birine) arka çıkmak ~ dan qunc kenara çekilmek ~ dan rê yola koyulmak ~ dan ser (tişteki) 1) -e kapanmak (yüzü, gövdesi bir yere gelecek biçimde eğilmek) 2) kendini bırakmak (çevreyle ilişkisini keserek yalnız bir konuyla ilgilenmek) ~ dan ser behra aqil 1) düşünceye dalmak 2) dalıp gitmek ~ dan ser bextê (yekê) kızın bahtına mani olmak ~ dan ser pozê (tişteki) ilişmek (bir şeyin kenarına kısa bir süre için oturmak) * xwe da ser pozê sedrê sedire köşeden ilişti ~ dan ser serê (yekî) başına dikilmek (birinin yanında uzaklaşmamak, u-no denetim altında bulundurmak) ~ dana tavê güneş banyosu yapmak ~ dan ser (yekî) 1) (birini) kayırmak, arka çıkmak 2) (birine) sahip çıkmak, kollamak 3) üstüne saldırmak ~ dan serê sıkı çalışmak, asılmak ~ danîn ser (...) -e konmak * çivîk xwe danî ser guliyê darê kuş ağacının dalına kondu ~ danîna li kerîtiyê dumamazlıktan gelme ~ danîna li nezaniyê bilmemezlikten gelme ~ danîna li xamiyê bilmemezlikten gelme ~ di avê de kirin suya dalmak ~ di ber (...) de edem kirin saçını süpürge etmek ~ di ber (...) de pûç kirin saçını süpürge etmek ~ di ber her tiştî re kirin kendini ilgilendirmeyen işlere karışan ~ di ber (tişteki) re kirin sokulmak, sokuşmak ~ di ber re kirin 1) sokulmak, sokuşmak 2) söze atılmak, ortaya atılmak ~ di ber tiştên mezin re kirin başından büyük işlere girişmek (veya kalkışmak) ~ di (yekî) dan 1) sürtünüp durmak 2) (birinin) burnuna girmek ~ di kewara garis û dowlê de dîtin kendini darı ambarında

görmek ~ **di mirovan dan** yüze gülmek (sevimli görünmeye çalışmak) ~ **di nav re kirin** sokuşmak ~ **di rûyê (yekî) de nexistin** hayır diyememek, söylenmesi gereken şeyi zamanında söylememek ~ **di ser re avêtin** üstünden atlamak ~ **dirêjî (tişteki) kirin 1** -e uzanmak 2) -e saldırmak ~ **ditin nedîtin 1** kendini bildi bileli 2) kendini bilmek (kendisinin ve çevresinin bilincine varmak) ~ **di-kirin rûnê ser nan** yağcılık yapmak ~ **dûri civatê dan** kendini topluluktan ayrı durmak ~ **eyan kirin 1** kendini ayan beyan etmek 2) (kendi) maskesini atmak ~ **fedayî (...) kirin 1** kendini birine feda etmek 2) -e adanmak (kendini bir şey uğruna feda etmek) ~ **gewz kirin** çulu düzmek veya düzeltmek (maddi durumu iyileşmek) ~ **giran kirin** kendini ağır satmak ~ **gihandin (tişteki) 1** (bir şeye) ulaşmak 2) -e ulaşmak (elde etmek, erişmek) ~ **girê da bi heft û nîvan** iki dirhem bir çekirdek (çok güzel ve özenli giyinmek) ~ **giro miro kirin** sinirlenmek, dikketlenmek ~ **givaştin ser hev** büzülmek ~ **(tişteki) hesabandin 1** kendini birşey saymak 2) geçinmek, taslamak * **ew jî xwe şair dihesibîne** o da şair geçiniyor ~ **hewaguhêzî kirin** hava değiştirmek (iklimi değişik bir yere gidip bir süre oturmak) ~ **hêlekan kirin** sallanmak (salıncak, hamak v. de kendini sallamak) ~ **hilanîn li erdê xistin 1** zıplamak 2) tepki gösterip kabul etmemek, red etmek ~ **hîn kirin** kendini alıştırarak ~ **hînî (...) kirin** kendini (bir şeye veya kimseye) alıştırmak ~ **jê bi zor û kutek filitandin 1** (birinden) kendini zor belâ kurtarmak 2) (bir yere) kendini dar atmak ~ **jê bi zorekê xelas kirin** (birinden) kendini zor belâ kurtarmak ~ **jê dan paş** adımını geri almak (başladığı bir işten geri dönmek) ~ **jê dûr êxistin** -den uzak durmak ~ **jê dûr girtin** kendini bir şeyden uzak tutmak ~ **jê filitandin 1** -den kendini kurtarmak 2) başından atmak (yapılması güç bir işi yapmaktan kurtulmak) 3) ayağının bağını çözmek (serbest davranmasını engelleyen ilişkilere son vermek) 4) **argo** satmak * **eger ku ez karibim xwe jê bifilitînim ez dê werim ba we** onu satabilsen size geleceğim 5) pösteyi kurtarmak (hoş olmayan bir durumdan kurtulmak) ~ **jê hêvîşandin** (birinden) sakınmak, korumak ~ **jê himet nekirin** -den sakınmamak ~ **jê nedan paş** (bir iş yapmaktan, birinden) geri kalmamak ~ **jê nekirin** -den ilişkisini kesmemek, selâmi sabahı kesmemek ~ **jê piştrast kirin** eşeğini (veya atını) sağlam kazığa bağlamak ~ **jê re hazir kirin 1** -e kendini hazırlamak 2) **mec** soyunmak ~ **jê re kirin erd** (an jî ax û xwelî) (birine) çok saygı göstermek, varını yoğunu ona peşkeş çekmek ~ **jê re kirin**

sîper (bir şeye veya kimseye kendini) siper etmek ~ **jê rihet kirin 1** -den kurtulmak 2) safra atmak ~ **jê şûstin** için içinden çıkmak (veya sıyrılmak) ~ **jê xelas kirin 1** -den kendini kurtarmak 2) ayağının bağını çözmek (serbest davranmasını engelleyen ilişkilere son vermek) 3) pösteyi kurtarmak (hoş olmayan bir durumdan kurtulmak) 4) için içinden çıkmak (veya sıyrılmak) 5) safra atmak ~ **ji adet derxistin 1** açılıp saçılmak (kadın için; çok açık saçık giyinmeye başlamak) 2) paskalya yumurtası gibi (yüzüne çok alık sürenler için) ~ **ji balê nedan alî** başma dikilmek (birinin yanında uzaklaşmamak, uno denetimi altında bulundurmak) ~ **ji ber çavan dan alî** göze görünmemek (ortaya çıkmamak, ortalıkta dolaşmamak, saklanmak) ~ **ji ber (yekî) çep kirin** (birinden) saklanmak ~ **ji ber dan alî** -den kaçınmak ~ **ji ber (yekî) dan alî** (birinden) kaçmak ~ **ji ber pozê (yekî) nedan alî** burnundan ayrılmamak * **bila nebêjin ku bî şev û roj xwe jî ber pozê keçikê nade alî** demesinler ki gece gündüz kızın burnundan ayrılmıyor ~ **ji ber (...) weşandin** -den çekilmek ~ **ji berê dan alî** -den buca buca kaçmak ~ **ji binê eba dernexistin** gerçek kişiliğini ortaya çıkarmamak, gerçek kişiliğini dışa vurmamak ~ **ji bir kirin 1** unutmak 2) dalmak 3) yozlaşmak, assimile olmak, özünden uzaklaşmak ~ **ji cihê xwe neleqandin** kılını kıpırdatmamak (veya oynatmamak) ~ **ji dil dan (tişteki)** (bir şeye) kendini tam vermek ~ **ji erka (peyvir an jî vatîniya) xwe kirin** görevden ayrılmak ~ **ji gunehan weşandin 1** arınmak (ruhun tutkularından temizlenmesi) 2) günah çıkarmak (Hristiyanlarda) ~ **ji (cihekî) kirin** (bir yerden) elini ayağını kesmek (veya çekmek) ~ **ji mesrefê nedan paş** masraflardan kaçınmamak ~ **ji mêran girtin** erkekten kaçmak, örtünmek, saklanmak (kadın için) ~ **ji dîn û îman kirin 1** kendini dinden imandan etmek 2) yalan yere yemin etmek ~ **ji dû nedan alî** peşini bırakmamak, peşinden ayrılmamak ~ **ji nav millet dan alî** bir köşeye çekilmek ~ **ji navê dan alî** aradan çekilmek ~ **ji nivîskariyê re hazir kirîye** yazarlığa soyunmak (yek) ~ **ji qata mêran hesabandin** kendini adaman saymak ~ **ji reha qûnê şidandin** var gücüyle bağırarak, kışına zor vermek ~ **ji rê berne-dan yolu** takip etmek, belli bir yöne gitmek ~ **ji tiştên nepak bêrî kirin** tezkiyesini düzeltmek (ahlâhça kötü tanınmışken durumunu düzeltmek) ~ **ji Xwedê kirin** (birinin) günahını almak, yalan yere konuşmak ~ **kêmî (yekî) dîtin** -den kendini aşağı görmek * **Nevîn tim xwe kêmî mirovan dîtibû** Nevîn insanlardan kendini hep aşağı gör-

müştü ~ kirin (cihekî) -e kapanmak * xwe kiriye hundir û misêwa dîxebite eve kapanmış, habire çalışıyor ~ ax û xweli aşırı saygı göstermek ~ kirin ber çavê (yekî) (birinin) damarına girmek ~ kirin ber devê (yekî) burnunun dibine sokulmak ~ kirin ber loman adının kötüye çıkmasına sebep olmak ~ kirin binê deyn borca girmek, borç altına girmek ~ kirin bîra (yekî) kendini hissettirmek (yek) ~ kirin cihê merivan (an jî mirovan) kendini adam yerine koymak ~ kirin çav satmak (bir kimse kendini olduğundan daha değerli göstermek) ~ kirin çavên (hevalan) kendini satmak (kendisinde olmayan iyi nitelikleri varmış gibi göstermek) ~ kirin çavên (yekî) (birinin) gözüne girmek ~ kirin çincîla (yekî) (birine) sığınmak, (birinin) şefaatine sığınmak ~ kirin dar kendini kasmak ~ kirin dilan kalbine girmek ~ kirin dilê (yekî) kalbine girmek ~ kirin hevalê (yekî) 1) kendini başkasıyla bir tutmak 2) (birinin) düzeyine inmek ~ kirin kurîşk büküm püklüm olmak, sık olmak ~ kirin mesrefê masrafa girmek ~ kirin nav dest û piyan kendini alçaltmak ~ kirin nav tîştan söze atılmak ~ kirin nav xeberdanê söze atılmak ~ kirin qalîkê xwe (kendî) kabuğuna çekilmek ~ kirin quncekî telandin köşeye sinmek ~ kirin reşê (yekî) kendine ... süsü vermek ~ kirin rê yola koyulmak ~ kirin rûnê ser nan kendini sevdirmek ~ kirin şorbeşra ber nexweşan süslenip püslenmek (kadınlar için) ~ kirin şûna kiroxan alıcı kılığına girmek ~ kirin sîperê siperlenmek ~ kirin weka pirê sp köprü kurtmak ~ kişandin hev büzüşmek ~ kur û kem kirin (kendi) saçını başını yolmak ~ kureve kirin (yekî) ardılmak, sırtına asılmak ~ kutan ber devê (yekî) (birinin) burnuna girmek ~ lewitandin 1) kendini barmak 2) işi yüzüne gözüne bulaştırmak ~ lê dananîn oralı olmamak (veya oralı bile olmamak) ~ lê kirin xweyî saphiplenmek ~ lê nekirin xweyî 1) oralı olmamak (veya oralı bile olmamak) 2) görmezlikten gelmek ~ li avê xistin suya vurmak ~ li (wî) alî nekirin xweyî o tarafı olmamak ~ li ber (...) girtin dayanmak (yetişmek, yeter olmak) * nan xwe li ber zarokan nagire etmek çocuklara dayanmıyor ~ li ber (...) negirtin dayanmamak ~ li ber qaleyê bi rêz kirin sp baraj kurtmak (veya yapmak) ~ li berê ker kirin kulak kesilmek ~ li berê pehn kirin kurtmak (sofraya rahatça oturmak) * xwe wisan li ber xwarinê pehn kiribû qet mepirse yemeğe öyle kurulmuştu ki hiç sorma ~ li berê xweş kirin 1) (herhangi bir şeye) kurulmak 2) kurulmak (sofraya rahatça oturmak) * xwe li ber xwarinê xweş kir yeme-

ğe kuruldu ~ li bêdengiyê danîn kendini se-sizliğe vermek ~ li bêfehmiyê danîn anla-mazlıktan gelmek ~ li bihurê (yekî) xistin (birine) nazı geçmek ~ li (yekî) danîn yüzü-ne gülmek (dostluk göstermek, alakalan-mak) ~ li deng girtin sesi takip etmek ~ li dengê (yekî) girtin (birinin) sesi takip et-mek ~ li dîntiyê (an jî dîniktîyê) danîn kendini delillile vurmak ~ li eksê danîn ina-ta binmek ~ li erdê pehn kirin serilip ser-pilmek, serilip yatmak ~ li erdê raxistin se-rilip serpilmek ~ li (yekî) girtin eteğine ya-pışmak (veya sığınmak) ~ li ingê danîn ina-dı tutmak ~ li ker û laliyê danîn kendini sa-ğırlığa vurmak (veya vermek) ~ keregêjiyê danîn kendini aptallığa vurmak ~ li keriyê danîn 1) kendini sağırığa vermek, kendini duymamazlığa vermek 2) duymamazlıktan gelmek, oralarda olmamak, o tarafı olma-mak ~ li kerî danîn 1) kendini sağırığa ver-mek, kendini duymamazlığa vermek 2) sesi-ni çıkarmamak ~ li kerîtiyê (an jî kerîftî) danîn 1) kendini sağırığa vermek, kendini duymamazlığa vermek 2) duymamazlıktan gelmek, oralarda olmamak 3) kendini piş-kinliğe vurmak ~ li kêlek quraftin bel kır-mak ~ li kubariyê danîn kırılıp dökülmek (kibar görünmeye çalışmak) ~ li mêrariyê danîn erkeklenmek ~ li nazikiyê danîn kır-ılıp dökülmek (kibar görünmeye çalışmak) ~ li nebîhîstinê (an jî nesehkîrinê) danîn i-şitmemezlikten gelmek ~ li nedîtinê danîn 1) görmezlikten gelmek, görmezden gelmek 2) (bir şeye) gözünü yumınak ~ li nexwe-şinê danîn hastalık taslamak ~ li nezaniyê danîn 1) kendini cahillığa vurmak 2) bil-mezlikten gelmek 3) kendini dirhem dirhem satınak (çok nazlı davranmak) ~ li pêş ney-nîkê şûtik û lehtik kirin (ayna önünde) süslenip püslenmek ~ li piyan girtin 1) a-yakta durmak 2) basmak (küçük çocuklar i-çin ayakta durabilmek) ~ li qubedetiye dan-nin kabadayılık taslamak ~ li ser kêlekê avêtin yanlamak (keyfince yaşamak) ~ li ser lingan girtin basmak (küçük çocuklar i-çin ayakta durabilmek) ~ li ser siya piştê avêtin yan gelip yatmak, pinekleme ~ li serê hûr kirin (birine) toz kondurmak ~ li serê neqaîl kirin (birine) toz kondurma-mak ~ li serê kuştin (birine) toz kondurma-mak ~ li tîştan werkirin balıklama atlamak (bir işe, duruma veya harekete sonucunu dü-şünmeden girişmek) ~ li tîştên mezin qira-se kirin büyük oynamak (büyük bir tehlike-yi göze alarak bir işe girişmek) ~ li vî alî li wî alî quraftin bel kırmak, salına salına git-mek ~ li xanî danîn bilmezlikten gelmek ~ li xewa kêrgoşkan danîn tavşan uykusuna yatmak (rovîyê fenek e) ~ li xewê danîn til-

ki uykusuna yatmak ~ **makyaj kirin** mak-yajlanmak ~ **mebehicîne!** patlama! ~ **melû-sankî kirin** ezilip büzülmek ~ **nas dike** kendini bilen (veya bilir) ~ **mezin hesabandin** (kendini) dev aynasında görmek ~ **mezin kirin** (kendini) dev aynasında görmek ~ **nedan berê** -den kaçınmak ~ **nedan zorê** (an jî **zehmetê**) sıkıntıya gelememek (yek) ~ **nedîtin** ne olduğunu bilmemek ~ **nespartin tiştêkî** (bir şeye) yüzü olmamak (bir şeye dayanamamak) ~ **nîşan dan 1)** kendini göstermek **2)** boy göstermek * **xwe piçek da nîşan dan û çû** gelip biraz boy gösterip gitti hat **3)** yoklamak (ara sıra etkisini göstermek) * **li gorî ku ez derman jî dixwim, dîsa jî êşa min xwe nîşan dide** ilaç aldığım halde ağrılarım yine beni yokluyor **4)** sivril-mek ~ ... **nîşan dan** (kendine veya herhangi bir şeye) ... süsü vermek ~ **nû kirin 1)** kendini yenilemek **2)** çulu düzmek veya düzeltmek (giyim kuşamını yenilemek) ~ **paqij xweyî kirin** kılıfına çeki düzen vermek ~ **pê de rûçikandin** varını yoğunu birine vermek, sahiplenmek **pê mijûl kirin** -e oyalanmak, eğlenmek, egleşmek ~ **pê papo kirin** -e oyalanmak ~ **pê re gihandin** yardımına koşmak ~ **pêşan dan** gövde gösterisi yapmak ~ **pihêt girtin** sıkı durmak ~ **pir mezin dîtin** kendini dev aynasında görmek ~ **qet tune kirin** kendini hiçleştirmek ~ **quncifandin** ser hev ezilip büzülmek, büzülüp oturmak (veya kalmak) ~ **qure qure kirin** kurum kurum kurulanmak (veya kurulmak) ~ **qurus kirin** avucuyla su içmek için eğilmek ~ **radest** (an jî **teslîm**) kirin teslim olmak ~ **ranegirtin stêrk kirin xwarê** göz yaşlarına engel olamamak (veya yaşlarını tutamamak) ~ **rihet kirin** içini dökmek, rahatlatmak ~ **seriyek hesab kirin** kendini bir şey sanmak ~ **serwer** (an jî **zal**) kirin kendini egemen kılmak ~ **serxweş kirin** kafayı tutsülemek ~ **spartin** (...) -e yaslanmak, dayanmak ~ **spartin (cihekî)** kaynağını almak * **rayeyeke ku xwe naspêre qanûnan** kaynağını yasadan almayan bir yetki ~ **spartin (yekî) 1)** (birine) sığınmak **2)** (birine) teslim olmak **3)** yaslanmak, dayanmak ~ **şaş neki-rin** soğuk kanlılığını bozmamak, tetiğini bozmamak ~ **şidand** tabana (veya tabanlara) kuvvet ~ **şidandin 1)** kendini kasmak **2)** tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak ~ **tên-ya kirin** halvet olmak ~ **tev mede!** davranma!, kumildama! ~ **tê re avêtin** -den atlamak (yüksek yerden alçak yere kendini bırakmak) * **xwe di pencereyê re avêt** pencereden atladı ~ **tê re berî xwarê dan** -den atlamak (yüksek yerden alçak yere kendini bırakmak) * **xwe di pencereyê re berî xwarê** da pencereden atladı ~ **tiştêk hesab kirin**

(an jî **hesibandin**) kendini birşey saymak ~ **vala kirin** boşalmak, içini dökmek, rahatlamak ~ **vede!** savul! ~ **vir de wir de kirin 1)** kıvrıp durmak **2)** kıvrırmak (uydurup söylemek) ~ **vir de û wir de nedan** kıvrırmama ~ **wekî term dirêj kirin** leş gibi serilmek ~ **winda kîr** açtı ağzını yumdu gözünü ~ **winda kirin 1)** kendini kaybetmek **2)** dünyayı gözü görmemek (ölçülü davranamamak) ~ **wê de bide!** (an jî **bidin**) savul! (veya savulun!) ~ **xistin ber çavê (yekî)** (birinin) damarına girmek ~ **xwarin** kendi kendini yemek (veya kendini yemek) ~ **xweş firotin** kendini satmak (kendisinde olmayan iyi nitelikleri varmış gibi göstermek) ~ **ya li mêrekî çê ya jî li çiyayekî asê bigirin** ya yiğit mert birine ya da geçit vermez bir dağa sığınan ~ **zal kirin** kendini egemen kılmak ~ **zana kirin** derinleşmek (bilgisini genişletmek) ~ **zane** kendini bilen (veya bilir) ~ **zerî (yekî) kirin** (birinin) üstüneveya üzerine atlamak

xwealastin m yalanma, yalanış

xwe alastin l/gh yalanmak

xweamadekirin mbw 1. hazırlanma, kendini hazırlama **2.** davranma (bir işi yapmaya hazır olma, hazırlanma)

xwe amade kirin l/bw 1. hazırlanmak, kendini hazırlamak **2.** davranmak (bir işi yapmaya hazır olmak, hazırlanmak)

xweanîn m kendini ifade etme

xwe anîn l/gh kendini ifade etmek

xwe aqilmend dîtin l/bw akıllı geçinmek

xwearastin m bezenme, donanma, süslenme

xwe arastin l/gh bezenmek, donanmak, süslenmek

xwearastî rd bezenik, donanmış, süslenmiş

xweavêtin m 1. kendini atma, atlama (belli bir yükseklikte aşırma) **2.** atılma **3.** *spdalîş*, plonjon ~ **a bi çetiran 1)** paraşüt ile atlama (paraşüt kuesinde atlama) **2)** *lşk* paraşüt ile atlama (taktik amaçlarla belli bir bölgeye havadan inme veya bir tehlikeneden kurtulmak için uçaktan paraşütle atlama) **a bi dar sp** sıırıkla atlama ~ **a bi nîze sp** sıırıkla atlama **xwe avêtin l/gh 1.** kendini atmak, atlamak (belli bir yükseklikte aşırma) **2.** atılmak **3.** atılmak * **jî cihekî ev çend bilind mirov xwe navêje** bu kadar yükseklikten atlanılmaz

xweavêfî rd kendini atmış, atlanmış olan

xwebadan m 1. kıvrırma (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme) **2.** süzülme (uyumlu ve salınarak yürüme)

xwe ba dan l/bw 1. kıvrırmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme) **2.** süzülme (uyumlu ve salınarak yürüme)

xwebadayîn m 1. kıvrırış (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme) **2.** süzülüş (uyumlu ve salınarak yürüme)

xwebalastin *m* 1. yalanış, yalanma 2. karşı cinse ilgi duymaya başlayan bir kimse kendisine çeki düzen vermeye başlama

xwe balastin *l/gh* 1. yalanmak 2. karşı cinse ilgi duymaya başlayan bir kimse kendisine çeki düzen vermeye başlamak

xwe banyo kirin *l/bw* banyo yapmak

xwebawer *rd* kendine güvenen

xwebawerî *m* öz güven

xwe belek kirin *l/bw* 1. kendini belli etmek 2. ortaya çıkmak

xwebengî *rd* kendine âşik

xweber *rd* kendiliğinden, otomatik (insan için; irade dışında yapılan davranış)

xweberî *m* kendiliğindenlik, otomatiklik

xweberda *nd/rd* hovarda

xweberdan *m* 1. süzülme, süzülüş (kuş için; havada lerleme) 2. kendini salma, vidaları gevşeme 3. (cinsel) organını dikleme 4. yalan atma

xwe berdan *l/bw* 1. süzülme (kuş için; havada lerlemek) 2. kendini salmak, vidaları gevşemek 3. (cinsel) organını diklemek 4. yalan atmak

xweberdatî *m* hovardalık

xweberevanî *m* öz savunma, kendini savunma

xwe berhev kirin *l/bw* toparlanmak

xwe berojk kirin *l/bw* güneşlemek, güneşlenmek

xweberhêvotî *m* öz öğrenimli

xweberî *m* öz devim, otomasyon

xweberîbûn *m* otomatikleşme

xweberî bûn *l/gh* otomatikleşmek

xwebertî *m* öz devinim, otomatizm

xwebexşandîbûn *bj/nd* öz bağışıklık

xwebexşîn *m* kendini feda etme, kendini adama

xwebexşkirin *m* kendini feda etme

xwe bexş kirin *l/bw* kendini feda etmek

xwebêçekkirin *m* silâhsızlanma

xwe bêçek kirin *l/bw* silâhsızlanmak

xwebêçekkîrî *rd* silâhsızlanmış olan

xwebêj *m* anlam, mana

xwebêjî *rd* anlamsal

xwebêşîlehkirin *m* silâhsızlanma

xwe bêşîleh kirin *l/bw* silâhsızlanmak

xwebêşîlehkîrî *rd* silâhsızlanmış olan

xwebêçekkirin *m* silâhlanma

xwe bi çek kirin *l/bw* silâhlanmak

xwe bi çepeve kirin *l/bw* 1. sapmak, yolunu değiştirmek 2. birilere görünmemek için yolunu değiştirmek

xwe bi dest re berdan *l/bw* teslim olmak (bir kadın bir erkeğe kendini vermek)

xwebidestreberdayî *rd* teslim olmuş olan (bir kadın bir erkeğe kendini vermiş olma)

xwe bi kar û bar kirin *l/bw* hazırlanmak, hazırlık yapmak

xwe bi keramet kirin *l/bw* keramette bulunmak

xwebikeyskirin *m* 1. kendine çeki düzen ver-

me 2. toparlanma 3. kendini toparlama, kendini toplama (herhangi bir konuda eskiden kötü olan durumunu düzeltme)

xwe bi keys kirin *l/bw* 1. kendine çeki düzen vermek 2. toparlanmak 3. kendini toparlamak, kendini toplamak (herhangi bir konuda eskiden kötü olan durumunu düzeltmek)

xwe bi paş ve kişandin *l/bw* geri çekilmek

xwe bi ser de dadan *l/bw* abanmak

xwe bi ser hev de dan *l/bw* sıkışmak (yer açmak için)

xwe bi serî kirin *l/bw* yuva kurmak, evlenmek

xwe bi xwe h 1. kendi kendine (bir kimseyle dayanışmaksızın, ilgisi, ilişkisi olmadan) *

mîrovek xwe bi xwe dikare li serê çiya bi-jî? bir kimse kendi kendine dağ başında yaşayabilir mi? 2. kendi kendine (yalnız başına) 3. kendi kendine (başkasının ortaklığı ve yardımı olmadan) *

em dê xwe bi xwe bi-parêzin biz kendi kendimizi koruyacağız 4. kendi kendine (kendiliğinden) ~

berî nava xwe dan kendi kendini yemek (veya kendini yemek) *

xwe bi xwe berî nava xwe dabû û gotibû ez dê çawa ji binê vî qerzî derkevim borcun altından nasıl kalkacağım diye kendi kendini yiyip durmuştu

xwebixwetî *m* kendi kendiliğindenlik

xwebizdobadokirin *m* kırıma, kıvrıla kıvrıla yürüme

xwe bizdobado kirin *l/bw* kırıtmak, kıvrıla kıvrıla yürümek

xwebîn *rd* bencil, egoist ~

bûn bencil olmak

xwebînbûn *m* bencilleşme, bencil olma

xwebîn bûn *l/gh* bencilleşmek, bencil olmak

xwebînbûyîn *m* bencilleşiş, bencil oluş

xwebînî *m* bencillik ~

kirin bencillik etmek

xwebînkî *h* bencilce

xweboyaxkirin *m* boyanma, makyajlanma

xwe boyax kirin *l/bw* boyanmak, makyajlanmak

xwebûlkirin *m* domalma

xwe bûl kirin *l/bw* domalmak

xwebûlkîrî *rd* domalmış vaziyette

xwebûn *m* 1. kendi olma 2. benlik, özlük, kendi olma 3. *rd* bağımsız

xwe bûn *l/gh* kendi olmak

xwebûnî *fel/m* kendilik

xwecarîkirin *m* durulanma

xwe carî kirin *l/bw* durulanmak

xwecemidandin *m* üşütme (soğuk alma, üşüyüp hasta olma)

xwe cemidandin *l/gh* üşütmek (soğuk almak, üşüyüp hasta olmak)

xwecih *rd/nd* 1. yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse)

2. *rd* yerli (taşınmayan, başka bir yere götürülmeyen) * **dolaba xwecih** yerli dolap 3. yerleşik, mütemekkin (bir yerin yerlisi olmuş)

4. *nd* sakin (bir yerde oturan kimse, sekene)

xwecihî *rd* yerli (belli bir bölgede yetişen) *
 mêweya xwecihî yerli meyve
 xwecihbûn *m* yerlileşme
 xwecihî bûn *l/gh* yerlileşmek
 xwecivandin *m* 1. toplanma 2. toparlanma
 xwe civandin *l/gh* 1. toplanma 2. toparlanmak
 xwecî *bnr* xwecih
 xweçemandin *m* bükünme
 xwe çemandin *l/gh* bükünmek
 xweçengkirin *m* üzerine atlama
 xwe çeng kirin *l/bw* üzerine atlamak * *ji lep-*
ra ji cih xwe çeng kirê aniden yerinden ü-
 zerine atladı
 xweçerixandin *m* çark çevirme
 xwe çerixandin *l/gh* çark çevirmek
 xweçerxkirin *m* çark çevirme
 xwe çerx kirin *l/bw* çark çevirmek
 xweçêkirin *m* süslenip püslenme, makyaj yapma
 xwe çêkirin *l/gh* süslenip püslenmek, makyaj
 yapmak
 xweçijî *m* aşırı sinirlenme
 xweçirandin *m* yırtınma, yırtınış (çok çaba
 sarfetinek)
 xwe çirandin *l/gh* yırtınmak (çok çaba sarfet-
 mek)
 xweçivandin *m* bükünme
 xwe çivandin *l/gh* bükünmek
 xweçivçivandin *m* kıvrırma (yan çizme)
 xwe çivçivandin *l/gh* kıvrırmak, yan çizmek
 Xweda *n* 1. Allah, Tanrı, Yaradan 2. *b* Allah,
 Allahım! ~ nehebandin yadsımak, Allah'ı
 tanımamak ~yê (yekî) *li* seriya *me ye* Allah
 var (veya Allahı var) * Xwedayê wê *li* seri-
 ya *me ye ew karekî wiha nake* Allah var,
 böyle bir işi o yapmaz
 xwedabanû *m* tanrıça
 xwedaber *m/argo* yosına, sürtük
 xwedadan *m* kayma, kayak yapma
 xwe dadan *l/gh* kaymak, kayak yapmak
 xwe dadan bi ser de *l/bw* -e abanmak
 xwedadar *rd* inanç sahibi
 xwedahebîn *rd* Yaradancı, teist, Allaha inanan
 xwedahebînî *fel/m* Yaradancılık, teizm
 xwedahî *bnr* xwedayî
 xwedakirin (I) *m* tanıştırtırma
 xwedakirin (II) *m* 1. kendini atma, atlama 2.
 kayak yapma
 xwe dakirin *l/gh* 1. kendini atmak, atlamak 2.
 kayak yapmak
 xwedalastin *m* yalanma, yalanış
 xwe dalastin *l/gh* yalanmak
 -xwedan *rz/m* önek olarak kullanılır * *xwe-*
danmal mal sahibi
 Xwedan (I) *n* Rab, Allah
 xwedan (II) *nd/ht* 1. sahip, iye, malik (herhan-
 gi bir şey üstünde mülkiyeti olan) 2. sahip,
 ehil (herhangi bir niteliği olan kimse) 3. sa-
 hip (bir iş yapmış, üstlenmiş veya bir eser
 ortaya koymuş kimse) 4. sahip (koruyan, ar-

ka çıkan, gözeten kimse) ~ ezmûn (an jî tec-
 rûbe) bûn tecrûbesi olmak ~ê sebrê mîrê
 Mîsrê sabreden dervîş muradına ermiş ~ê
 xêrê 1) hayır sahibi 2) hayırsever
 xwedan *m* kendini verme
 xwe dan *l/gh* kendini vermek
 xwe dan alî *l/bw* 1. çekilmek (kendini geri ve-
 ya yana çekmek) * *ji navê xwe bide alî* ara-
 dan çekil 2. göze görünmemek (ortaya çık-
 mamak, sortalıkta dolaşmamak, saklanmak)
 3. savulmak, kaçılmak * *xwe bidin alî, ere-*
be tê kaçılın, araba geliyor 4. köşeye sinmek
 xwedanas *nd/ht* tanrı bilimci
 xwedanasî *m* tanrı bilimi
 xwe dan banî *l/bw* yukarı tarafa çekilmek
 xwe dan belayê *l/bw* belâ aramak, belâsını a-
 rınmak
 xwe dan ber *l/bw* 1. (bir şeyi) kabul etmek,
 yanaşmak 2. sorumluluk almak 3. (bir şeyi)
 üstlenmek
 xwe dan ber baran *l/bw* yardım etmek, yar-
 dımcı olmaya çalışmak
 xwe dan ber bayê *l/bw* rüzgârlanmak
 xwe dan ber bêhna hev *l/bw* birbirinin ağız
 kokusunu çekmek
 xwe dan ber hev *l/bw* ölçüşmek (boy bakı-
 mında ölçüşmek) * *were em xwe bidin ber*
hev, kî dirêj e, kî kin e dê xuya bibe gel öl-
 çüselim, kim uzun kim kısa belli olur
 xwe dan berdan *l/bw* kendini boşatmak
 xwe dan berê *l/bw* 1. yanı başında durmak,
 nöbet tutmak 2. yanaşmak 3. ön ayak olmak
 xwedan *ext rd* baht sahibi
 xwedanbûn *m* 1. iyesi olma, sahip olma 2. i-
 yelik, sahiplik
 xwedan bûn *l/gh* iyesi olmak, sahip olmak
 xwedanbûn *m* iyelik, sahiplik
 xwe dan der *l/bw* 1. kendini belli etmek, orta-
 ya çıkmak 2. oluşmak, tezahür etmek
 xwedanderî *m* 1. kendini belli etme, ortaya
 çıkma 2. oluşma, tezahür
 xwedaneber *m* 1. (bir şeyi) kabul etme, yanaş-
 ma 2. sorumluluk alma 3. (bir şeyi) üstlenme
 xwedanê xêrê *rd/ht* 1. hayır sahibi 2. hayırsever
 xwedanfazîlet *rd* fazilet sahibi, faziletli
 xwe dan fêzan *l/bw* kibirlenmek
 xwedanhesp *rd* 1. at sahibi 2. atlı
 xwe dan hev *l/bw* 1. toparlanmak 2. toplan-
 mak, kendini toparlamak (kendine çeki dü-
 zen vermek) * *hema dima ku min bigota,*
lê car din min xwe dida hev söyler gibi o-
 luyordum, sonra kendimi topluyordum 3.
 kendini toparlamak, kendini toplamak (her-
 hangi bir konuda eskiden kötü olan durumun-
 u düzeltmek) 4. toparlanmak (ekonomik
 durumunu düzeltmek) 5. toparlanmak, hazı-
 rola geçmek 6. güç birliğine varmak 7. ka-
 panmak (kendini kapatmak)
 xwedaniya hevbeşî *nd* ortak mülkiyet

xwedanî (I) *m* sahiplik, maliklik
xwedanî (II) *m* hakaniyet
xwedanîn (I) *m* 1. kendini (kapıp) koyu verme
 2. kendini dine verme
xwedanîn (II) *m* 1. alçalma (yüksekten aşağıya doğru inme) 2. konma (kuş, kelebek, uçak vb. için, bir yere inme) 3. iniş yapma
xwe danîn (I) *l/gh* 1. kendini (kapıp) koyu vermek * **piştî ku pê hisiya keçîk zewiciye, jî jiyanê sar bû û xwe danî** kızın evlendiğini duyduktan sonra hayattan soğudu, kendini koyu verdi 2. kendini dine vermek
xwe danîn (II) *l/gh* 1. alçalmak (yüksekten aşağıya doğru inmek) * **çivîk geh bilind dibû û geh jî xwe datanî** kuş bir yükselip bir alçalıyordu 2. konmak (kuş, kelebek, uçak vb. için, bir yere inmek) 3. iniş yapmak
xwe danîna li nebihîstîne *nd* iştîmezlik
xwe danîna li nesehkirinê *nd* iştîmezlik
xwedankesatî *rd* kişilik sahibi, kişilikli
xwedankirin *m* besleme
xwedan kirin *l/gh* beslemek
xwedankitêb *rd* kitap sahibi, semavî dinlerden birine mensup olan
xwedankur *rd* erkek çocuk sahibi
xwe dan mîstdan *l/bw* kendini ovalatmak
xwe dan nîşan *l/bw* 1. kendini göstermek 2. varlık göstermek
xwe dan nîşandan *l/bw* 1. kendini göstermek 2. kendini göstermek * **bêdeng nemînin, ca xwe bidin nîşandan** haydın susmayım, kendinizi gösterin bakalım
xwe dan paçkirin *l/b* öptürmek
xwedanparêz *nd/nt* Allaha inanan
xwe dan paş *l/bw* geri çekilmek, arkaya çekilmek
xwedanperest *fel/nd* teist
xwedanperestî *fel/m* teizm
xwe dan pêş *l/bw* öne atılmak
xwe dan pişt *l/bw* arka çıkmak
xwe dan qiyaleyê *l/bw* gölgelenmek (hayvanlar için, gölgede kendini dinlendirmek)
xwedanqudret *rd* kudret sahibi
xwe dan qunc *l/bw* (bir) köşeye çekilmek
xwe dan ramûsandin *l/b* öptürmek
xwe dan revê *l/bw* kaçmaya yeltenmek
xwe dan rê *l/bw* yola koyulmak
xwedanrêz *rd* hatırı sayılır (kimse) ~ **û ihtîram** hatırı sayılır
xwedansebir *rd* sabırlı
xwe dan serê *l/bw* sıkı çalışmak, asılmak,
xwedan sêwîk *rd* üçüzlü
xwe dan siyê *l/bw* gölgelenmek
xwedansoz *rd* sözünün eri
xwedanşeref *rd* şeref sahibi, şerefli, onurlu
xwe dan tavê *l/bw* güneşlemek, güneşlenmek
xwe dan tenahiye *l/bw* inzivaya çekilmek
xwe dan tenêhiyê *l/bw* izdivaya çekilmek
xwedanuma *rd* Allahı gösteren

xwedanxêr *nd* 1. hayır sahibi 2. hayır sever
xwedanxêrbûn *m* sevap kazanma
xwedanxêr bûn *l/gh* sevap kazanmak
xwedanxêrî *m* 1. hayır sahipliği 2. hayırseverlik
xwedanxîret *rd* gayret sahibi
xwedanyatî *m* sahiplik
xwedanzarok *rd* çocuk sahibi
xwedanzewq *rd* ehli zevk
xwedaparêz *nd/nt* Tanrı tanır, Allaha inanan
xwedaparêzî *m* Allaha inanma
xwedaperest *rd* yaradancı, teist, tanrı tanır
xwedaperestî *m* yaradancılık, teizm
xwedatî *m* 1. tanrılık, ulûhiyet 2. hakaniyet
xwedawend *n* 1. ilâh 2. *m* ilâhe, tanrıça
xwedawendbûn *m* ilâhlaşma
xwedaweşandin *m* silkinme (üstünü silkme)
xwe daweşandin *l/gh* silkinmek (üstünü silkme)
Xwedawo *b* Allah!, Allahım! * **Xwedawo ev çi ye hatiye serê me?** Allahım bu nedir başımıza gelen?
xwedayetî *m* tanrıçılık
xwedayî *rd* 1. ilâhî, tanrısal, lâhutî 2. haklı * **gotîneke xwedayî** haklı bir söz 3. *rd/nd* hakperest, haksever 4. *m* hakaniyet * **divê mirov riya xwedahiye bernede** insan hakkaniyetten ayrılmamalı 5. *h* hakka
xwedayîftî *m* 1. tanrısalılık 2. ulûhiyet 3. hakseverlik
xwedbîn *rd* hodbin, bencil
xwedbînî *m* hodbinlik, bencillik
xweder *m* 1. doğa, tabiat 2. doğa, tabiat (insan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal güzelliklerini koruyan, genellikle şehir dışı kesim) 3. *rd* özgün, orijinal
xwederî *rd* 1. doğal, tabii 2. doğal (tabiatın düzenine ve gereklerine uygun) 3. doğal (kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış)
xwe derman kirin *l/bw* 1. ilâçlanmak, dermanlar sürünmek 2. boyanmak, makyajlanmak
xwedestî *rd* sunî, yapay, yapma
xwe deşarj kirin *l/bw* boşalmak (derdini, sıkıntısını birine anlatarak ferahlatmak)
Xwedê *n* 1. Allah; Tanrı, Yaradan 2. *mec* Allah (bazı isim tamlamalarında geçer) * **tîralê Xwedê** Allahın tembeli * **gayê Xwedê** Allahın öküzü 3. *b* Allah, Allahım ~ **agah** Allah bilir ~ **alîkariyê bi (...)** bike Allah selâmet versin (yolda güçlük içinde bulunanlara iyi dilek sözü olarak söylenir) ~ **ava bike** 1) ziyade olsun 2) teşekkürler ~ **ayîkan nahêle** ah yerde kalmaz ~ **ayîkê (yekî) jê stendin** ahi çıkmak ~ **bedena te hêşîn** (an jî ter) bike Allah sana bir evlât nasip eylesin ~ **bela xwe bidê** Allah belâsını versin ~ **berreketa Xelîl İbrahîm bide** Allah Halil İbrahim bereketi versin ~ **berreketa xwe bike emrê te** (an jî **we**) ömrüne bereket ~ **berreketa xwe bike emrê wan** sürüsüne bereket ~

berekata xwe bikê (an jî **têkê**) 1) Allah (bin bir) bereket versin, Allah bereket versin 2) Allah ziyade etsin ~ **berekata xwe têkê** sürüsüne bereket ~ **bextê te bi reş bike** Allah bahtını karartsın ~ **bextê wê spî bike** Allah bahtından güldürsün ~ **bi destê wî re anîn** Allah işini rast getirmek ~ **bi (yekî) re be** Allah yardımcısı olsun ~ **bi pî û baskê we re be** Allah size yardımcı olsun ~ **(yekî) bi rehma xwe şad bike** 1) Allah gani gani rahmet eylesin 2) Allah rahmet eylesin ~ **bi te de bibarîne** Allah sana gani gani versin ~ **bi xêr bigerîne** 1) Allah hayırlı etsin (veya kulsın) 2) Allah kabul etsin ~ **bide** 1) Allah versin (iyi bir şey geçirenlere memnuniyet bildirnek için, bazen de takılına ve şaka için söylenir) 2) Allah versin (dilenciye savmak için söylenir) ~ **bibe qebûlê** Allah kabul etsin ~ **bibexişîne** Allah bağışlasın ~ **bibêje herê** Allah yardım eder, terslik çıkmazsa ~ **bide** Allah versin ~ **bigihîne ruhê (yekî)** canına değmek * **Xwedê bigihîne ruhê bavê** te babanın canına değsin ~ **bihêle** Allah bağışlasın ~ **bike qismet** Allah kismet ederse ~ **bikim** Allah vere de * **Xwedê bikim, baran nebare!** Allah vere de, yağmur yağmasa! ~ **bikim zêdeyî nekeve mala te** soyun sopun kurusun ~ **bila qehra xwe li wan bike** Allah hepsini kahretsin ~ **bimbarek bike** Allah mübarek etsin ~ (...) **bistîne** Allah canını alsın ~ **bistrîne** 1) Allah esirgesin (korusun veya saklasın) 2) maazallah ~ **bixefirîne** 1) Allah bağışlasın 2) maazallah ~ **canê sax bide** ecel aman verirse ~ **canê (yekî) stendin** (an jî **girtin**) Allah canını almak ~ **canê te bistîne** Allah canını alsın ~ **carekê jê re gotiye ê** Allah yürü ya kulum demiş ~ **çavê me nede destê tu kesî** Allah sağ gözü (veya eli) sol göze (veya ele) muhtaç etmesin ~ **çawan kiribe awayê Wî ye** 1) Allahın dediği olur 2) oluruna bırakmak ~ **çawan kiribe weka Xwedê ye** ölüm Allah'ın emri (tehliden anında "ölümü bile göze alıyorum, ölümden korkmuyorum" söylenen söz) ~ **çêkirin** yoluna girmek * **meraq neke wê xwedê çêke** merak etme her şey yoluna girecek ~ **çêtir zane** Allah daha iyisini bilir ~ **çi çêkiribe weka Wî ye** iş olacağına varır ~ **çi kiribû nisfê** Allah ne verdiyse ~ **çiya dibîne berfê lê dibarîne** (an jî **berfê dide serê**) 1) Allah dağına göre kar verir 2) Allah müstahakkını verir ~ **da ser emrihak vaki olmak** ~ **(yek) dan doğmak** ~ **dawiya vî (wî) bi xêr bigerîne** Allah sonunu hayır etsin ~ **daye, bi kêla heq daye** Allah ziyadesiyle vermiş ~ **daye nesîb jî pê re ye** ağılda oğlak doğsa ovada ot biter ~ **daye Xwedê bihêle** Allah bağışlasın ~ **dêrd dane derman jî dane** Allah dert vermiş dermanını da

~ **dêrd daye derman jî pê re** Allah dert vermiş dermanını da beraber vermiş ~ **dêrd nade ser dar û devîyan, dide ser însanan** dert insana mahsustur ~ **derdan nîşan nedê** Allah acısını unutturmasın ~ **derdan nîşanê (te) mede** Allah dert göstermesin ~ **derdan nîşanî we mede** ellerin dert görmesin ~ **derê rehîmê lê veke** acil şifalar dilemek ~ **deriyek vekirin yek girtin** hayır da şer de Allahtandır ~ **dê û bav jî serî kê m neke** Allah dört gözden ayırmasın ~ **dost be** Allah yardım eder, terslik çıkmazsa ~ **du tiştan bi hev re nade feqîran; ku yekê dide yê din jî distîne** Allah ne yaptığını şüphesiz en iyi bilendir ~ **dûrî (yekî) dan** yaka ısırmak ~ **ef û mexfûret bike** 1) Allah taksiratını affetsin 2) toprağı bol olsun ~ **(yekî) efû bike** Allah taksiratını affetsin ~ **emanetê xwe jê stendin** (an jî **xwestin**) canını almak, ruhunu almak ~ **emr nedan (yekî)** ömrü vefa etmemek ~ **emrekî dirêj dan** ömrü vefa etmek ~ **emrê (yekî) bi ser emrê (yekî din) bixe** sizlere ömür ~ **emrê dirêj bide** 1) Allah uzun ömürler versin 2) Allah gecinden versin 3) ecel aman verirse ~ **emrê te dirêj bide** 1) Allah uzun ömürler versin 2) dünya dukça durasın ~ **emrên dirêj bide** Allah ömürler versin ~ **êdî pê zanibe bê çi qas e ne** kadar olduğunu artık Allah bilir ~ **hafiz b allaha** ısmarladık ~ **heq şahid e** 1) Allah seni (veya sizi) inandırır 2) Allah şahittir, Allah şahidim olsun ~ **heye** Allah var (veya Allahı var) * **Xwedê heye, ew karekî wiha nake** Allah var, böyle bir işi o yapmaz ~ **heqan bi heq dike** Allah kimseye kimsenin hakkını yedirmez ~ **heqan li vê dinyayê safî dike** hak yerini bulur (veya hak yerde kalmaz) ~ **heqan nahêle** hak yerini bulur (veya hak yerde kalmaz) ~ **heqilevd e** hak yerini bulur (veya hak yerde kalmaz) ~ **heye xem tune-ye, mirin heye rev tune-ye** Allah var gam yok, ölüm hakktır kaçış yok ~ **hez bike** 1) Allah kismet ederse 2) Allah yardım eder, terslik çıkmazsa 3) Allahın izniyle ~ **hezar salî bike** Allah bağışlasın ~ **hinekî din jî bidê** Allah daha fazlasını versin ~ **hiş û aqil bide** Allah akıl fikir versin (veya Allah akıllar versin) ~ **hifz û muhafize bike** Allah esirgesin (veya saklasın) ~ **hifza (me) jê bike** üstüne iyilik sağlık (üstüne, üstünüze sağlık, üstüne sağlık veya üstünüze şifalar) ~ **hifza me ji wan bike** iyi saatte olsunlar (cin ve perilerden söz edilirken kullanılır) ~ **işê te li hev bîne!** rastgele!, pazar ola! ~ **işê we li hev bîne!** rastgele! ~ **jê razî mübarek** (kızılan, şaşılın kimse veya şeyler için şaka yolu ile söylenir) ~ **jê razî be** 1) Allah kendisinden razı olsun, Allah hoşnut olsun 2) Allah selâmet versin (birinden pek yana ol-

mayan bir söz söyleneceği zaman söylenir) * **Xwedê jê razî be, aqlê Ahmet nagihîje vî karî** Allah selâmet versin, Ahmet'in bu işe aklı ermez 3) sağ olsun (sitem yoluyla) 4) kulağı (veya kulakları) çınlasin ~ **jê re li hev anîn** eğrisi doğrusuna gelmek ~ **jê re nehêle** (an jî bihêle) Allah cezasını vermesin (veya Allah cezasını versin) ~ **jê stendin** Allah cezasını vermek ~ **jê xweş be 1)** Allah birinden hoşnut olsun 2) sağ olsun (sitem yoluyla) * **Xwedê jê xweş be, lê dîsa ya xwe kir** sağ olsun, beni dinlemedi kendi bildiğini yaptı ~ **jê xweş bûn** Allah (birinden) hoşnut olmak ~ **ji dê û bav mehrûm neke** Allah dört gözden ayırmasın ~ **ji du deriyan deriyekî lê veke** Allah iki iyilikten birisini versin (ağır hasta için; ya ölsün kurtulsun ya iyileşsin) ~ **(yekî) jî guh û çav kirin** Allah birini sağır ve kör etmek ~ **ji heqê te bê der** Allah hakkından çıksın ~ **ji qeza û belayê muhafîze bike** Allah kazadan belâdan saklasın ~ **(yekî) jî serê (...)** kêm neke Allah eksik etmesin (Allah yokluğunu göstermesin) ~ **ji te razî be** Allah senden razı olsun ~ **ji te (an jî we) razî be** eksik olma (veya olmayın) ~ **ji te xweş be** Allah senden razı olsun ~ **ji vî derdî mezintir derd nîşanî (yekî) nede** Allah acısını unutturmasın ~ **kar li hev anîn** Allah işi rabst getirmek ~ **karê (yekî) li hev anîn** Allah işini rast getirmek ~ **karê (yekî) li hev bîne** Allah versin (iyi bir şey geçirenlere memnuniyet bildirmek için, bazen de takılma ve şaka için söylenir) ~ **karê (yekî) li hev neanîn** işi aksı gitmek ~ **karê te li hev bîne** Allah işini rast getirsin ~ **ked û heda (yekî) beredayî nebe** Allah emeklerini eline vermesin ~ **ked û kûspa (yekî) jî nîşîbê (...)** nebe Allah emeklerini eline vermesin ~ **kerîm e** Allah kerim ~ **kemahiya te** (an jî we) nede eksik olma (veya oymayın) ~ **kêmahiyê nede** Allah eksikliğini göstermesin (pek gerekli olan bir şeyin kusuru anlatılırken, böyle de olsa varlığına şükredildiğini anlatır) * **Xwedê kêmahiyê nede, lê nan jî gelek reş in** Allah eksikliğini göstermesin ama, ekmecek pek siyah ~ **kêmasiya dostê wisan nede** Allah böylesi dostları eksik etmesin ~ **kêmasiya (yekî) nede 1)** Allah eksik etmesin (Allah yokluğunu göstermesin) 2) Allah eksik etmesin (birinin yaptığı bir hizmet anılırken onun için teşekkür yollu söylenir) ~ **kir ku Allahtan** (iyi ki) * **baranê dest pê kir, Xwedê kir ku min sîwana xwe bi xwe re anîbû** yağmur başladı, Allahtan şemsiyemi yanıma almışım ~ **lê bê rehîmê 1)** Allah şifalar versin 2) acil şifalar dilemek 3) Allah selâmet versin (yolda güçlük içinde bulunanlara iyi dilek sözü olarak söylenir) ~ **lê**

bixe Allah canını alsın ~ **lê hatin rehîmê 1)** Allah birini esirgemek (veya korumak) 2) Allah (birine) şifalar vermek ~ **lê xistin** Allah (birini) çarpmak ~ **li (...)** **bê rehîmê 1)** Allah şifalar versin 2) Allah selâmet versin (yolda güçlük içinde bulunanlara iyi dilek sözü olarak söylenir) ~ **li gora dilê her kesî bidê** Allah herkesin gönlüne göre versin ~ **li gora dilê (yekî) didê** Allah dağına göre kar verir ~ **li gora heqê (...)** **bidê** Allah müstahakkımı versin ~ **li halê rebanan tê rehîmê** garip kuşun yuvasını Allah yapar ~ **li hev bîne** Allah kısmet ederse ~ **li min bixe** (an jî bide) ellerim yanıma gelsin ~ **li piştê te be** Allah yardımcım olsun ~ **li rûyê yekî mêze kirin 1)** birinin) işi rast gitmek 2) Allah birine acımak ~ **me jê dîr bide** üstüme iyilik sağlık, üstüne veya üstünüze sağlık, üstüne sağlık veya üstünüze şifalar (kötü bir durumdan söz ederken, konuşanın dinleyene söylediği bir iyi dilek sözü) ~ **me jî qeweta gavan û ronaya çavan neke** Allah sağ gözü (veya eli) sol göze (veya ele) muhtaç etmesin ~ **me muhtacî nemerdan neke** Allah sağ gözü (veya eli) sol göze (veya ele) muhtaç etmesin ~ **mer kir serê argo** emrihak vaki olmak ~ **mezin e** Allah büyüktür ~ **miradê** (an jî mirazê) **wê bike** Allah bahtından güldürsün (evlenecek kız için) ~ **miyaser bike** Allah tamamına erdirsin (veya eriş-tirsin) ~ **mubarek bike 1)** Allah mübarek etsin (kutlu olsun) 2) Allah mübarek etsin (onaylanmayan bir durumda alay yolu söylenir) ~ **muhafîze bike** Allah korusun (veya saklasın) ~ **nede şermê** Allah utandırmasın ~ **neke 1)** Allah etmesin 2) Allah göstermesin (Allah kötü bir durumla karşılaşmaktan kurusun) 3) Allah vermesin (bir şeyin olmaması dileğini anlatır) * **Xwedê neke, ku ew here çû ji min** Allah vermesin, gitse yandım ~ **(yekî) neke nav dest û piyan** Allah son gürlüğü versin ~ **neyne serê bavkuştîyê me** Allah düşmanıma vermesin ~ **neyne serê gurê serê çiya** Allah düşmanıma vermesin ~ **neyne serê neyarê me** Allah düşmanıma vermesin ~ **nîşan nede 1)** Allah aratmasın 2) Allah göstermesin ~ **nîşanî (yekî) nede** Allah göstermesin ~ **nok dane yê bédîran** at var, meydan yok ~ **nokan dayê yê bédîran** kimi köprü bulamaz geçmeye kimi su bulamaz içmeye ~ **pê de birêje** Allah ziyadesini versin, Allah bol bol versin ~ **pê de rêtin** çok zengin olmak ~ **pê re be** Allah yardımcıları olsun (ji) ~ **pê ve kesî nedîtin** dünya yüzü görmemek (kapalı bir yerde sürekli kalmak) ~ **qebûl bike** Allah kabul etsin ~ **qehr û xezeba xwe lê bike** Allah kahretsin ~ **qehra xwe lê bike** Allah kahretsin ~ **qewetê bide** te koluna kuvvet ~ **reh-**

ma xwe lê bike 1) Allah rahmet eylesin, rahmet olsun canına 2) toprağı bol olsun ~ **rihetiyê bide** Allah rahatlık versin ~ **rihetiyê bide (yekî)** Allah selâmet versin (uzaktaki tanıdıklar anılırken söylenir) ~ **ruhan nestîne nastîne** Allah öldürmedi mi öldürmüyor ~ **ruhê (yekî) bistîne** Allah canını alsın ~ **ruhê (yekî) stendin** (an jî girtin) Allah canını almak ~ **ruhê min bistîne** 1) Allah canımı alsın 2) elleriün yanıma gelsin ~ **sebrê bide** Allah ecir sabır versin ~ **selametiye bide** Allah selâmet versin (yola çıkanlar için; 'Allah kazadan, belâdan korusun' anlamında söylenir) ~ **selametiye bide (yekî)** Allah selâmet versin (uzaktaki tanıdıklar anılırken söylenir) ~ **stara xwe bide serê** Allah kurusun ~ **strandin** Allah korumak (veya esirgemek) ~ **(yek) strandin** Allah birini korumak ~ **şîfa jê re bişîne** acil şifalar dilemek ~ **şîfaya xêrê jê re bişîne** Allah şifalar versin ~ **te bihêle** 1) Allah seni korusun 2) el öpenlerin çok olsun 3) su gibi aziz ol! ~ **te hezar salî bike** dünya dukça durasın ~ **te jê xwedî** (an jî xweyî) bike Allah seni (birinden, birşeyden) korusun ~ **te xweyî bike** Allah seni bağışlasın, Allah seni korusun ~ **teala Allahü teala** ~ **tevî karê te be** Allah işini rast getirsin ~ **van rojan careke din bi wê bide dîtin** Allah tekrarına erdirsin ~ **vî canî neke axa sar** eğer ölmesem, ömrüm yeterse ~ **wan bi hev re pîr û kal bike** Allah bir yastıkta kocatsın ~ **wekal be** Allah seni inandırısın ~ **wekîl (be)** 1) Allah seni (veya sizi) inandırısın 2) Allah şahidim olsun ~ **wekîl e** Allah seni inandırısın ~ **wê bi miradê wê şad bike** Allah bahından güldürsün ~ **wî bihêle** sağ olsun (sitem yoluyla) ~ **wî jî dergêh û dîwanên xwe avêtiye** Allah (birini) dergâhından atmak ~ **wî jî ser serê zarokên wî kê m neke** Allah (birini) çocuklarının başından eksik etmesin ~ **xewna (yekî) li ser xêrê gerandin** Allah rüyasını hayırlı kılmak ~ **xêr bike** hayırdır inşallah ~ **xêra te mezin bike** Allah hayrını kabul etsin ~ **(yekî) xwedî** (an jî xweyî) bike 1) Allah bağışlasın 2) Allah korusun (veya saklasın) ~ **xweşî û rihetiyê bide** Allah dirlik düzenlik versin ~ **xweyî kirin** Allah korusun ~ **yek e qezî yek e** söz bir Allah bir ~ **zane** Allah bilir (belli değil) * **Xwedê zane wê kengê bê ne zaman geleceğı** Allah bilir ~ **zanibe** 1) Allah bilir (belli değil) 2) Allah derim ancak ~ **zêde bike** 1) Allah artırsın 2) Allah ziyade etsin, ziyade olsun, kesenize bereket 3) bereketli ola! (yemek yemekte olanlara veya ürünlerini devşirenlere iyi dilek sözü olarak söylenir) ~ **zêdeyî vî neyne serê (yekî)** 1) Allah betlerinden saklasın (veya esirgesin) 2) Allah eksikliğini göstermesin

(pek gerekli olan bir şeyin kusuru anlatılırken, böyle de olsa varlığına şükredildiğini anlatır) * **Xwedê zêde bike, lê nan jî gelek reş in** Allah eksikliğini göstermesin ama, ekmekler pek siyah

xwedêbûn *m* tanrılaşma

xwedêbûyîn *m* tanrılaşma

xwedêdan *m* 1. doğum, veladet 2. doğum günü ~ **a (yekî) hatin bîra (yekî)** beşigini sallamak * **ez çawa wê nas nakim, xwedhedana wî tê bîra min** onu nasıl tanımam, beşigini sallamışım

xwedê hafiz *b* allaha ısmarladık

xwedêgiravî *h* 1. sözde, güya, sözünün ona 2. iş olsun diye 3. *rd* olacak * **ev kesê ku xwedêgiravî hevalê min e** arkadaşım olacak adam

Xwedêhebîn *rd* Allaha inanan kimse

Xwedêhez *rd* Allaha inanan, Allahı seven kimse

xwedêhişt *rd* yaramaz, baş belâsı

xwedêjêstendî *rd* yaramaz, baş belâsı

xwedêlêxistî *rd* yaramaz, baş belâsı

xwedênas *nd/nt* tanrı tanır

xwedênasî *nd/nt* tanrı tanırlık

xwedênenas *nd/nt* 1. tanrıtanımaz, ateist 2. *mec* allahsız, Allahtan korkmaz, acımasız, kâfir (zalim)

xwedênenasî *m* 1. tanrıtanımazlık, ateizm 2.

Allahtan korkmazlık, acımasızlık, zalimlik

xwedênetirs *rd* Allahtan korkmaz

xwedêperest *nd/nt* tanrı tanır

xwedêperestî *nd/nt* tanrı tanırlık

xwedêtirs *nd/nt* tanrı tanır

Xwedêwo *b* 1. Allah!, Allahım! * **Xwedêwo ev çi ye hatiye serê me?** Allahım bu nedir başımıza gelen? 2. aman Allahım

xwedêyo *b* 1. Allah!, Allahım! 2. aman Allahım

Xwedêzan *nd/nt* 1. tanrı tanır 2. inançlı

xwedêzanî *m* tanrı tanırlık

Xwedêhebîn *nd/nt* Allaha inanan, tanrı tanır

Xwedêhehişt *rd* yaramaz, baş belâsı

xwe di avê re kirin *l/bw* suya dalmak, çimmek

xwe di ber re kirin *l/bw* 1. sokulmak, sokuşmak 2. kalkışmak, yeltenmek (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) 3. söze atılmak, ortaya atılmak 4. işgüzarlık etmek 5. *mec* çalmak (bir fırsattan yararlanarak başkasının hakkı olan bir şeyi ele geçirmek)

xwe di hev dan *l/bw* (birbirine) sürtmek, sürünmek

xwedirandin *m* yurtınma, yurtınış

xwe dirandin *l/gh* yurtınmak

xwedirêjkirin *m* 1. uzanma, serilip serpilme 2.

yatma (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanma) 3. yayılma (sere serpe kurulum) 4. gerilme 5. uzanma (vücudunu yöneltme veya vücuduyla birlikte kolunu uzatma)

xwe dirêj kirin *l/bw* 1. uzanmak, serilip serpilmek 2. yatmak (bir yere veya bir şey üze-

rine boylu boyunca uzanmak) 3. yayılmak (sere serpe kurulumak) 4. gerilmek * **di pal-kursiyê xwe de xwe dirêj kiribû û bi rûyekî bîşîrî li min fedikirî** koltuğunda şöyle bir gerilmiş, yüzüme gülümseyerek bakıyordu 5. uzanmak (vücudunu yöneltmek veya vücuduyla birlikte kolunu uzatmak) * **careke din xwe dirêjî paceyê eta xwe kir** ablasının penceresine bir daha uzandı

xwe di ser re çeng kirin *l/bw* üzerinden atlamak

xwe di ser re zer kirin *l/bw* üzerinden atlamak

xwe di ser ve çeng kirin *l/bw* üzerinden atlamak

xwedixkirin *m* asabîleşme, hırçınlaşma

xwe dix kirin *l/bw* asabîleşmek, hırçınlaşmak

xwedî *nd/nt* 1. sahip, iye, malik (herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan) 2. sahip, ehil (herhangi bir niteliği olan kimse) * **xwedî a-gahî** bilgi sahibi 3. sahip (bir iş yapmış, üstlenmiş veya bir eser ortaya koymuş kimse) * **xwediyên dîlanê** düğün sahipleri 4. sahip (koruyan, arka çıkan, gözetken kimse) 5. *rd* haiz * **wesfên ku tu xwediyê wan î** senin haiz olduğun vasıflar ~ **aqlê selîm** sağduyulu ~ **desthilat** iktidar sahibi ~ **gelek dostikan bûn** kucaktan kucağa dolaşmak ~ **gotin** söz sahibi ~ **gotina xwe bûn** 1) sözünün eri olmak 2) (kendi) sözünü tutmak ~ **huner** 1) hüner sahibi 2) sanat sahibi ~ **kar û bar** iş güç sahibi ~ **kêf û zewqê** zevki selim sahibi ~ **mal û mîlk** mal mülk sahibi ~ **peyva xwe bûn** sözünün eri olmak ~ **qelemeke** (....) **bûn** (herhangi bir nitelikte) kalemi olmak * **xwedî qe-lemeke pîr xurt** e çok güçlü bir kalemi var ~ **yê destê xwe nebûn** eline hakim olamamak (gücünü, kuvvetini hesaba katmamak, vurdugunu devirmek) ~ **yê doxînê** *argo* uçkur sahibi ~ **yê fisê bi xwe dihişê** suç işleyen suçunu bilir ~ **yê gotina xwe bûn** sözünün eri olmak ~ **yê gotina xwe** ye sözüne sadık, sözüne sahip ~ **yê îmzeyê** imza sahibi ~ **yê kar** iş sahibi ~ **yê kar û iş** iş güç sahibi ~ **yê kar û iş bûn** işi gücü olmak ~ **yê mirî kor** e ölü sahibi hiçbir şeyin farkında olmaz ~ **yê peyva xwe bûn** sözünün eri olmak ~ **yê roja xwe bûn** fırsatçı olmak ~ **yê sebrê mîrê Mîsrê** sabreden derviş muradına ermiş ~ **yê sebrê mîrê** (an jî **mîlûkê**) **Mîsrê** ye sabreden derviş muradına ermiş ~ **yê sozê xwe** ye sözüne sadık, sözüne sahip ~ **yê xanî** ev sahibi

xwedîbext *rd* güvenilir

xwedîbûn (I) *m* 1. iyesi olma, sahip olma 2. iyelik, sahiplik

xwedîbûn (II) *m* 1. beslenme 2. yetişme

xwedî bûn (I) *l/gh* iyesi olmak, sahip olmak

xwedî bûn (II) *l/gh* 1. beslenmek 2. yetişmek

xwedîbûyî *rd* beslenmiş olan

xwedîbûyîn *m* 1. besleniş 1. yetişme

xwedîgiramî *rd* saygın

xwedîgotin *rd* söz sahibi

xwedîheq *rd* hak sahibi

xwedîhuner *rd* 1. hüner sahibi, marifetli 2. sanat sahibi

xwedîk *m* ayna

xwedîkar *nd* iş sahibi

xwedîkarin *rd* muktedir

xwedîker *nd/nt* 1. besleyici 2. yetiştirici 3. bakımcı ~ **ê mirîşkan** tavukçu, tavuk besleyen kimse

xwedîkerê çiçekan *nd/nt* çiçekçi

xwedîkerê hespan *nd* atçı

xwedîkerê kulîlkan *nd/nt* çiçekçi

xwedîkeriya hespan *m* atçılık

xwedîkerî *m* 1. besleyicilik 2. yetiştiricilik 3. bakımcılık

xwedîkesayetî *rd* kişilikli, şahsiyetli

xwedîkirin *m* 1. besi 2. besleme (yiyecek ve içeceğini sağlama) 3. besleme (yedirme) 4. besleme (semirtme) 5. besleme, yetiştirme 6. *mec* yetiştirme (çocuk besleme, gelişip büyümesine özen gösterme) 7. *mec* büyütmek 8. bakım, bakım yapma * **divê dê xwedîkirina zarokan** **xweş zanibin** anneler çocuk bakımını iyi bilmeli ~ **a kergoşkan** tavşancılık ~ **a kurmê qozan** ipek böcekçiliği

xwedî kirin *l/gh* 1. beslemek (yiyecek ve içeceğini sağlamak) 2. beslemek (yedirmek) * **ez dê bi destê xwe wî xwedî bikim** onu elimle besleyeceğim 3. beslemek (semirtmek) 4. beslemek, yetiştirmek * **hesp xwedî kirin** at beslemek * **em ajalan xwedî di-kin** biz hayvan yetiştiriyoruz 5. *mec* yetiştirmek (çocuk beslemek, gelişip büyümesine özen göstermek) 6. *mec* büyütmek 7. bakım, bakım yapmak * **paqîj xwedî dike** temiz bakıyor (yek) ~ **kirin** yedirip içirmek * **xwedî bike bi nanê xwe berde canê** besle kargayı oysun gözünü * **xwedî bike canê xwe berde malê xwe** besle kargayı oysun gözünü

xwedîkirina dewaran *m* sığırıcılık

xwedîkirî *rd* 1. besli 2. bakımlı

xwedîlêderketin *m* -e sahip çıkma

xwedî lê derketin *l/bw* -e sahip çıkmak

xwedîmaf *rd* hak sahibi

xwedîmal *rd* mal sahibi

xwedîmeaş *rd* maaş sahibi, aylıklı

xwedînamûs *rd* namus sahibi, namuslu

xwedî nav *rd* 1. isim sahibi 2. imza sahibi, ün sahibi, şöret sahibi (bazı sanat ve meslek kollarında sağlam bir yeri olan, değerini her zaman kabul ettirmiş kimse) 3. imza sahibi (gazete, dergi gibi yayımlarda adını kullanarak yazan kimse)

xwedînekirin *m* bakımsızlık * **dî nav vê xwedînekirinê** de şik tê de heye ku zarok baş be bu bakımsızlık içinde çocuğun iyi olacağı şüpheli

xwedînfûz *rd* nüfuz sahibi, nüfuzlu, güç sahibi

xwedînişan *rd* 1. işaretli 2. belirli * **îroj roje-ke** **xwedînişan** *e* bugün belirli bir gün
xwedînomînokirin *m* dellenne
xwe dînomîno kirin *l/bw* dellenne
xwe dîtin *l/gh* kendini bulmak (maddî ve ruhî konularda durumunu düzeltmek)
xwedîpar *rd* pay sahibi
xwedîqedir *rd* değerli
xwedîqusûr *rd* şaibeli
xwedî raye *rd* yetki sahibi
xwedîrehm *nd/nt* 1. acıyan, merhamet eden 2. iyilik perisi
xwedîsebî *rd* çocuk sahibi, çocuklu
xwedî şîyan *rd* muktedir, kudret sahibi
xwedî şuhret *rd* şöhret sahibi
xwedîtecrûbe *rd* tecrübe ssahibi, tecrübeli ~ tecrübe sahibi olmak, tecrübesi olmak
xwedîtî *m* iyelik, sahiplik
xwedîxaç *rd* haçlı, Hristiyan
xwedîzarok *rd* çocuk sahibi, çocuklu
xwedkam *nd/nt* hodkam, bencil
xwedkamî *m* hodkamlık, bencillik
xwedkar *rd* otomatik
xwedkarî *m* otomatiklik
xwedkarîbûn *m* otomatikleşme
xwedkarî bûn *l/gh* otomatikleşmek
xwednivîs *m* dolma kalem
xwedza *m* esin, ilham
xweedilandin *ms* süslenip püslenme
xwe edilandin *l/gh* süslenip püslenmek
xweefsirandin *m* üşütme (soğuk alma, üşüyüp ahasta olma)
xwe efsirandin *l/gh* üşütmek (soğuk almak, üşüyüp ahasta olmak)
xweewdalokîkirin *m* kendini acındırma
xwe evdalokî kirin *l/bw* kendini acındırmak
xweevsartin *m* üşütme (soğuk alma, üşüyüp hasta olma)
xwe evsartin *l/gh* üşütmek (soğuk almak, üşüyüp hasta olmak)
xweewiqandin *m* 1. kendini avutma 2. oyalanma, eğlenme, eğlenme 3. sallanma (vaktini boş ve yararsız işlerle uğraşarak geçirme, savsaklama)
xwe ewiqandin *l/gh* 1. kendini avutmak 2. oyalanmak, eğlenmek, eğlenmek 3. sallanmak (vaktini boş ve yararsız işlerle uğraşarak geçirmek, savsaklamak)
xweewle *rd* kendine güvenen
xweewleyî *m* öz güven
xwefeqîrokîkirin *m* kendini acındırma
xwe feqîrokî kirin *l/bw* kendini acındırmak
xwe ferz kirin *m* kendini dayatma (kendi isteğini yaptırmakta direntme)
xwe ferz kirin *l/bw* kendini dayatmak (kendi istediğini yaptırmakta direntmek)
xwefilitandin *m* 1. kendini kurtarma 2. başını kurtarma (geçimini sağlayacak bir duruma gelme)

xwe filitandin *l/gh* 1. kendini kurtarmak 2. başını kurtarmak (geçimini sağlayacak bir duruma gelmek)
xwefirikandin *m* kıvrırma (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme)
xwe firikandin *l/gh* kıvrınmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek)
xwefiroş *nd/nt* işbirlikçi, hain
xwefiroşî *m* işbirlikçilik, ihanet
xwe gal kirin *l/bw* zıplayıp uzanmak
xwegehînk *nd/nt* oportünist
xwegehînkî *m* oportünizm
xwe gemirandin *l/gh* yataкта kıvrınmak
xweger *rd* öz itmeli, otomatik, mekanik
xwegerî *m* öz itme
xwegerîn *m* otonomi
xwe germ dadan *l/bw* kendini sıcak tutacak şekilde giyinmek
xwegertî *m* otomatizm
xwegevizandin *m* ağınma
xwe gevizandin *l/gh* ağınmak
xwegevzikkirin *m* ağınma
xwe gevzik kirin *l/bw* ağımmak
xwegêrîn *m* özyönetim
xwegihandin *m* 1. ulaşma 2. kendini yetiştirme
xwegihandin *l/gh* 1. ulaşmak 2. kendini yetiştirmek
xwegihandî *rd* kendini yetiştirmiş
xwegijkirin *m* 1. şişirme (bazı böcekler saldırıya uğradıklarında bütün uzantı ve eklentilerini, düşmanını korkutup ürkütecek biçimde yayarak genişletme) 2. gurklama (erkek hindi kabarmak) 3. diklenme, kabadayca davranma, horozlanma 4. gerdan kırma (büyük- lük taslar bir durum alma)
xwe gij kirin *l/bw* 1. şişirmek (bazı böcekler saldırıya uğradıklarında bütün uzantı ve eklentilerini, düşmanını korkutup ürkütecek biçimde yayarak genişletmek) 2. gurklamak (erkek hindi kabarmak) 3. diklenmek, kabadayca davranmak, horozlanmak 4. gerdan kırmak (büyük- lük taslar bir durum almak)
xwegijkirî *rd* 1. şişinik 2. diklenmiş, babalanmış olan
xwegijomîjokirin *m* diklenme, kabadayca davranma
xwe gijomîjo kirin *l/bw* diklenmek, kabadayca davranmak
xwegilokkirin *m* çöreklenme (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanma)
xwe gilok kirin *l/bw* çöreklenmek (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanmak)
xwegir *rd* kendine hakim, soğukkanlı, direngen
xwegiramî *m* öz saygı
xwegirankirin *m* 1. (kendini) naza çekme, nazlanma 2. kendini dirhem dirhem satma (çok nazlı davranma) 3. mırın kırmak etme
xwe giran kirin *l/bw* 1. (kendini) naza çekmek,

nazlanmak 2. kendini dirhem dirhem satmak (çok nazlı davranmak) 3. inırın kırın etmek

xwegirêdan *m* 1. kendini bağlama 2. giyinip kuşanma, kuşanma 3. takma, kuşanma (silâh vb. kuşanma)

xwe girê dan *l/bw* 1. kendini bağlamak 2. giyinip kuşanmak, kuşanmak * **ji bo dîlanê xwe girê dabû** düğüne gitmek için kuşanmıştı 3. takmak, kuşanmak (silâh vb. kuşanmak)

xwegirêdayîn *m* 1. giyinip kuşanış 2. kuşanış

xwe giro miro kirin *l/bw* sinirlenmek, diklenmek

xwegirtin (I) *m* 1. kendini tutma, tutunma 2. kendini tutma, kendine hâkim olma 3. tutunma (kendine bir yer sağlama) 4. tutma (denetimi ve yetkisi altına alına) 5. huzunu alma 6. sıkı durma 7. kendini toparlama, kendini toplama (durumunu düzeltme) 8. yükünü tutma, zenginleşme, köşeyi dönme (zengin olma) 9. *mec* frenleme 10. alışma, şartlanma

xwegirtin (II) *m* 1. örtünme (kadın, erkeğin görünmesi için başını ve yüzünü örtmesi) 2. kapanma, çarşafa girme 3. gelinlik etme (veya tutma)

xwe girtin (I) *l/gh* 1. kendini tutmak, tutunmak 2. kendini tutmak, kendine hâkim olmak 3. tutunmak (kendine bir yer sağlamak) * **rewşa wê gelek baş e, xwe li wê girtiye** durumu gayet iyi, orada tutunmuş 4. tutmak (denetimi ve yetkisi altına almak) * **bi zorekê karibû du salan xwe li desthilatiyê bigire** iki yıl zor kendini iktidarda tutabildi 5. huzını almak 6. sıkı durmak * **xwe bigire va ez hatim** sıkı dur ben geliyorum 7. kendini toparlamak, kendini toplamak (durumunu düzeltmek) * **berê halê wî ne xweş bû, nika xwe girtiye** adamın durumu iyi değildi, şimdi kendini toparlamış 8. yükünü tutmak, zenginleşmek, köşeyi dönmek (zengin olmak) 9. *mec* frenlemek 10. alışmak, şartlanmak * **carek xwe wer girtiye nagu-hire** bir kere alışmış, değişmez

xwe girtin (II) *l/gh* 1. örtünmek (kadın, erkeğin görünmesi için başını ve yüzünü örtmesi) * **keçik bû pazdeh salî xwe girt** kız on beş yaşına gelince örtündü 2. kapanmak, çarşafa girmek * **xwe ji mêrik digire** adamdan kapanıyor 3. gelinlik etmek (veya tutmak) * **bûka me hîna ji xwe digire** bizim gelin hâlâ gelinlik ediyor

xwegirtî (I) *rd* 1. tutunmuş, oturmuş, güçlenmiş olan 2. bağımlı, tabi 3. sığıntı 4. cimri 5. içine kapanık ~**yê (yekî) bûn** (birine) tabi olmak

xwegirtî (II) *rd* 1. örtük 2. kapalı, çarşafli

xwegirtbûn *m* 1. oturmuşluk 2. cimrilik 3. içine kapanıklık

xweguherandin *m* kendini değiştirme

xwe guherandin *l/gh* kendini değiştirmek

xweguherîn *m* kendini değiştirme

xweguher *rd* değiştirin

xweguhêr *rd* kendi kendini değiştiren

xweguhêzok *rd* kendini değiştiren, kendini aktaran

xwegunokîkirin *m* acındırma

xwe gunokî kirin *l/bw* acındırmak

xweguvaştin *l/gh* kendini sıkma, sıkınma

xwe guvaştin *l/gh* kendini sıkamak, sıkınmak

xweguvaştî *rd* sıkınmış olan

xweh *m* 1. kız kardeş 2. kız kardeş (yaşça küçük olan) 3. *mec* kız kardeş (aralarında çok değer verilen ortak bir bağ bulunanlardan her biri)

xweha dilovaniyê *m* hemşire

Xwe hafiz *b* allaha ısmarladı

xwehay *rd* temkinli, kendini bilen

xwehaybûn *md* temkinli olma

xwehay bûn *l/gh* temkinli olmak

xwehayî *m* temkin

xwehazirkirin *m* 1. kendini hazırlama, hazırlanma 2. toparlanma (bir işi, bir hareketi yapmaya hazır duruma gelme)

xwe hazir kirin *l/bw* 1. kendini hazırlamak, hazırlanmak 2. toparlanmak (bir işi, bir hareketi yapmaya hazır duruma gelmek)

xwehebîn *rd* kendini seven

xwehebînî *m* kendini sevmek

xwehefidandin *m* korunma

xwe hefidandin *l/gh* korunmak

xwehejandin *m* salınma (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilme)

xwe hejandin *l/gh* salınmak (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek)

xwehekandin *m* kendini sürtme, sürtünme

xwe hekandin *l/gh* kendini sürtmek, sürtünmek

xwehemamkirin *l/bw* hamam yapma, banyo alına, yıkanma

xwe hemam kirin *l/bw* hamam yapmak, banyo alınak, yıkanmak

xwehemidandin *m* korunma

xwe hemidandin *l/gh* korunmak

xwehermend *m* hükümet

xwehesikandin *m* (kendine) bulaştırma

xwe hesikandin *l/gh* (kendine) bulaştırmak

xwehesikandî *rd* 1. (kendine) bulaştırmış olan 2. badanalı (yüzüne çok pudra veya boya sürmüş kadın)

xweheyîrî *rd* şaşkın

xwehez *rd/nt* 1. özsever, narsist 2. *mec* kariyerist

xwehezi *m* 1. özseverlik, narsistlik 2. *mec* kariyerizm

xwehêlkirin *m* sallanma (salıncak, hamak v. de kendini sallama)

xwe hêl kirin *l/bw* sallanmak (salıncak, hamak v. de kendini sallamak) * **were em herin parkê hinek xwe hêl bikin** gel parka gidip salıncakta sallanalım

xwehênikkirin *m* serinlenme

xwe hênîk kirin *l/bw* serinlenmek
xwehêsakirin *m* dinlenme
xwe hêsa kirin *l/bw* dinlenmek
xwehêsirokîkirin *m* kendini acındırma, kendini zavallığa verme
xwe hêsirokî kirin *l/bw* kendini acındırmak, kendini zavallığa vermek
xwehêvişandin *m* 1. kendini koruma, korunma 2. sakınma, çekinme
xwe hêvişandin *l/gh* 1. kendini korumak, korunmak 2. sakınmak, çekinmek
xwehêvotin *m* öz öğrenim
xwehêvotî *rd* öz öğrenimli, otodidakt
xwehik *m* kız kardeş
xwehilavêtin *m* 1. zıplama 2. tepinme (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunma) 3. *sp* uzun atlama
xwe hilavêtin *l/gh* 1. zıplamak 2. tepinmek (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunmak)
xwehilavêtina bilind *sp/nd* yüksek atlama
xwehilçinandin *m* çemrenme (kolları veya etekleri sıvama, toplama)
xwe hilçinandin *l/gh* çemrenmek (kolları veya etekleri sıvamak, toplamak)
xwehildan *m* 1. zıplama, oynama 2. çemrenme (kolları veya etekleri sıvama, toplama)
xwe hildan *l/gh* 1. zıplamak, oynamak * **li ber daholê xwe rind hildida** dahil önünde iyi zıplıyordu 2. çemrenmek (kolları veya etekleri sıvamak, toplamak)
xwehilkutandin *m* tepinme (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunma)
xwe hilkutandin *l/gh* tepinmek (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunmak)
xwehilpekandin *m* fırlama, zıplama
xwe hilpekandin *l/gh* fırlamak, zıplamak
xwehing *m* kız kardeş
xwehisîn *m* farkına varma (kendini fark etme)
xwehîtiya dilovaniyê *m* hemşirelik
xwehjin *m* baldız
xwehk *m* kız kardeş
xwehmêr *m* görünme
xwehr (I) *m* kız kardeş
xwehr (II) *bnr* xwar (II)
xwehr bûn *bnr* xwar bûn
xwehremend *m* hükümet
xwehrî *bnr* xwarî
xwehşîr *n* süt kardeşi (kız için)
xwejarkirin *m* zayıflama, kilo verme
xwe jar kirin *l/bw* zayıflamak, kilo vermek
xwe jê avêtin *l/bw* (bir yerden) kendini atmak
xwe jê berdan *l/bw* 1. -den aşağıya atlamak 2. -den boşatmak (kadın için)
xwe jê bernedan *l/bw* (birini) yalnız bırakmak
xwe jê dan berdan *l/bw* (kocasından) kendini boşatmak
xwe jê dan paş *l/bw* 1. -den uzak durmak 2. -den

geri çekilmek, geri durmak 3. alakayı kesmek
xwe jê dizîn *l/bw* 1. (birinden) saklanmak 2. (birini) atlatmak
xwejêdûrdan *m* 1. -den uzak durma 2. -den kaçınma, imtina, imtina etme 3. -den geri durma, sakınma 4. -e mesafeli yaklaşma
xwe jê dûr dan *l/bw* 1. -den uzak durmak 2. -den kaçınmak, imtina etmek * **xwe ji tiştên xeternak dûr dide** tehlikeli işlerden kaçınıyor 3. -den geri durmak, sakınmak 4. -e mesafeli yaklaşmak
xwe jê dûr girtin *l/bw* 1. -den uzak durmak 2. -den kaçınmak, imtina etmek * **xwe ji tiştên xeternak dûr dide** tehlikeli işlerden kaçınıyor 3. -den geri durmak, sakınmak
xwejêdûrkirin *m* 1. -den uzaklaşma 2. -den kaçınma, imtina etme 3. -den geri durma, sakınma 4. -e mesafeli yaklaşma
xwe jê dûr kirin *l/bw* 1. -den uzaklaşmak 2. -den kaçınmak, imtina etmek * **xwe ji tiştên xeternak dûr dike** tehlikeli işlerden kaçınıyor 3. -den geri durmak, sakınmak 4. -e mesafeli yaklaşmak
xwejêfilitandin *m* 1. -den kurtarma 2. sırtından atma (başından savma) 3. kösteği kırma (bağlı bulunduğu yerle ilişkisini kesme)
xwe jê filitandin *l/bw* 1. -den kurtarmak 2. sırtından atmak (başından savmak) 3. kösteği kırmak (bağlı bulunduğu yerle ilişkisini kesmek)
xwejêgirtin *m* 1. -den uzak durma 2. -den uzak kaçma 3. ilişkisini kesme 4. kaçma, kaçgöçe uyma (kadınların erkeklerle görünmemeleri, onlarla oturup konuşmamaları)
xwe jê girtin *l/bw* 1. -den uzak durmak 2. -den uzak kaçmak 3. ilişkisini kesmek 4. kaçmak, kaçgöçe uymak (kadınlar için) * **bûk xwe ji xezûrê xwe digire** gelin kayın babasından kaçıyor
xwejêkirin *m* -den ilişkisini kesme, selâmı sabahı kesme
xwe jê kirin *l/bw* -den ilişkisini kesmek, selâmı sabahı kesmek * **xwe ji me kir** bizimle selâmını sabahını kesti
xwejêparêz *rd* -den sakınan
xwejêparêzî *m* -den sakınma
xwe jê re danîn *l/bw* (birine) boyun eğmek
xwe jê re eşandin *l/bw* -e ilgilenmek
xwe jê rihet kirin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) kurtulmak, başından atmak
xwe jê safî kirin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) kurtulmak
xwe jê şûştin *l/bw* 1. (bir şeyden) el ayak çekmek 2. yüze çıkmak, üste çıkmak
xwe jê şûştî derxistin *l/bw* zeytin yağı gibi üste çıkmak
xwe jê vedan *l/bw* 1. (birinden) sakınmak, korumak 2. çekimser davranmak
xwe jê vedizîn *l/bw* 1. (birinden) saklanmak 2. (birini) atlatmak

xwe jê weşandin *l/bw* ilişkisini tümünden kesmek
xwejibîrker *rd* unutkan
xwejibîrkirin *m* 1. unutuna (bir şeyi yapamaz duruma gelme) 2. dalma, kendinden geçme 3. kulakları paslanma (çoktan beri müzik dinlememiş olma) 4. yozlaşma, assimile olma, özünden uzaklaşma
xwe ji bîr kirin *l/bw* 1. unutmak (bir şeyi yapamaz duruma gelmek) 2. dalmak, kendinden geçmek 3. kulakları paslanmak (çoktan beri müzik dinlememiş olmak) 4. yozlaşmak, assimile olmak, özünden uzaklaşmak
xwejiçekekirin *m* silâhsızlanma
xwe ji çek kirin *l/bw* silâhsızlanmak
xwejiçekkirî *rd* silâhsızlanmış olan
xwe ji dest dan *l/bw* teslim olmak
xwejimêr *m* bilgisayar, kompüter
xwe ji para dan *l/bw* geri durmak
xwejişilehkirin *m* silâhsızlanma
xwe ji şileh kirin *l/bw* silâhsızlanmak
xwejişilehkirî *rd* silâhsızlanmış olan
xwejiyan *m* öz yaşam
xwejîn *m* öz yaşam
xwejînenîgariyî *rd* otobiyografik
xwejînenîgarî *m* özyaşam öyküsü, otobiyografi
xwejînname *m* otobiyografi
xwejînnameyî *rd* otobiyografik
xwe jîr dîtin *l/bw* akıllı geçinmek
xwe jîrik dîtin *l/bw* akıllı geçinmek
xwekam *fel/hd* ben içinci
xwekamîti *fel/m* ben içincilik
xwekarkirin *m* kendini hazırlama, hazırlanma
xwe kar kirin *l/bw* kendini hazırlamak, hazırlanmak * **siwaran xwe kar kirin** süvariler hazırlandılar
xwekaşkirin *m* sürünme
xwe kaş kirin *l/bw* sürünmek * **li ser zikê xwe me xwe kaş kir û emî xelas bûn** karnımız üstünde sürünerek kurtulduk
xwekerkirin *m* 1. kendini sesizliğe verme 2. sesini çıkarmama, suspus olma 3. içine kapanma (veya içine çekilme)
xwe ker kirin *l/bw* 1. kendini sesizliğe vermek 2. sesini çıkarmamak, suspus olmak 3. içine kapanmak (veya içine çekilmek)
xwekerkirî *rd* suspus, suspus olmuş olan
xwe keyso meyso kirin *l/bw* süslenip püslenmek
xwekêmdîtin *m* kendini aşağı görme, kendini küçümseme
xwe kêmdîtin *l/bw* kendini aşağı görmek, kendini küçümsemek
xwekêmdîtinî *psi/m* aşağılık duygusu
xwekêşandin *m* tartınma, tartılma
xwe kêşandin *l/gh* tartınmak, tartılmak
xwe kibarî kirin *l/bw* kostaklanmak
xwe kil û kilçîn kirin *l/bw* süslenip püslenmek

xwekipkirin *m* kendini kasma
xwe kip kirin *l/bw* kendini kasmak
xwe kirin dar *l/bw* kasılmak, kendini kasmak
xwe kirin girê *l/bw* büzülmek
xwe kirin girêk *l/bw* büzülmek, soğuktan kendini büzmek
xwe kirin kom *l/bw* 1. toplanmak 2. kürmek (hayvanlar için; sıcakın veya soğukun etkisiyle birbirine sokulup toplanmak)
xwe kirin rê *l/bw* yola koyulmak
xwekişandin *m* tartınma, tartılma
xwekişandin *l/gh* tartınmak, tartılmak
xwekişîşandin *m* diklenme, dikleşme (birine karşı ters bir davranışta bulunma, karşı gelme, kafa tutma)
xwe kişîşandin *l/gh* diklenmek, dikleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak)
xwe kîse kirin *l/bw* keselenmek
xwekokandin *m* 1. süslenme, süsleniş (kendini süsleme) 2. bezenme
xwe kokandin *l/gh* 1. süslenmek (kendini süslemek) 2. bezenme
xwekokandî *rd* süslenmiş
xwekokkirin *m* süslenme, süsleniş (kendini süsleme)
xwe kok kirin *l/bw* süslenmek (kendini süslemek)
xwe kolanî kirin *l/bw* kolonyalanmak
xwekontrol *psi/m* öz denetim
xwekuj *rd* intihar eden, müntehir, kendini öldüren
xwekujane *rd/h* intiharvari
xwekujî *m* intihar
xwekurkirin *m* (kendi) saçını başını yolma
xwe kur kirin *l/bw* (kendi) saçını başını yolmak
xwekuştin *m* 1. kendine kıyma, canına kıyma, kendini öldürme, intihar etme 2. canına kıyma (gücünden fazla iş görerek kendini fazla yorma)
xwe kuştin *l/bw* 1. kendine kıymak, canına kıymak, kendini öldürmek, intihar etmek 2. canına kıymak (gücünden fazla iş görerek kendini fazla yormak)
xwekuştî *rd* intihar etmiş, müntehir, kendini öldürmüş olan
xwe kutan hev *l/bw* 1. (birbirine) sokulmak 2. kürmek (hayvanlar için; sıcakın veya soğukun etkisiyle birbirine sokulup toplanmak)
xwelepel *m* yarı sünmüş ateş
xweleqandin *m* debelenme (çırpınma, tepinme, kımıldama)
xwe leqandin *l/gh* debelenmek (çırpınmak, tepinmek, kımıldamak)
xweletandin *m* pusma (bir şeyi kendine siper edereksaklanma)
xwe letandin *l/gh* pusmak (bir şeyi kendine siper edereksaklanmak)

xwelewlebandin *m* salınma (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilme)

xwe lewlebandin *l/gh* salınmak (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek)

xwelezandin *m* çabuklaşma, tezleşme

xwe lezandin *l/gh* çabuklaşmak, tezleşmek

xwe lê avêtin *l/bw* kendini yere atmak

xwe lê bi keys kirin *l/bw* kurulmak (sofraya rahatça oturmak)

xwe lê dananîn *l/bw* 1. tanımazlıktan gelmek 2. arka (veya sırt) çevirmek

xwe lê danîn *l/bw* 1. aşinalık göstermek 2. -e gelmek * **xwe li keriyê danîn** duymamazlıktan gelmek 3. vurmak (olduğundan başka biçimde görünmek) * **xwe li dînîtiyê danî-** ye kendini deliliğe vurmuş

xwelêder *nd* savaşta birbirine saldıran süvariler

xwelêgeran *m* sarılış (birine sarılma)

xwelêgerandin *m* -e sarılma (birbirini kucaklama)

xwe lê gerandin *l/bw* -e sarılmak (birbirini kucaklamak)

xwelêgiri *rd* sığıntı

xwelêgirtin *m* 1. tutunma (tutup bırakmama, sarılmak veya asılma) 2. (birine) sığınma (güvenme, yardım isteme veya umma) 3. -e bağlanma, umut bağlama

xwe lê girtin *l/bw* 1. tutunmak (tutup bırakmak, sarılmak veya asılmak) 2. (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) 3. -e bağlanmak, umut bağlamak

xwelêgirtî *rd* sığıntı

xwe lê gur kirin *l/bw* dört elle sarılmak, işe koyulmak

xwe lêk dan *l/bw* göreşmek

xwe lê kirin xweyî *l/bw* 1. -e sahiplenmek, sahip çıkmak 2. orali olmak, ilgi göstermek

xwe lê lefandin *l/bw* sarmalanmak

xwelêpêçan *m* sarılma, sarılış (birine sarılma)

xwelêpêçandin *m* 1. sarmalanma 2. sarılma (birini kucaklama)

xwe lê pêçandin *l/bw* 1. sarmalanmak 2. sarılmak (birini kucaklamak)

xwe lê qewimandin *l/bw* (bir şeye) girişmek

xwe lê qirase kirin *l/bw* (bir şeye) girişmek, yeltenmek

xwe lê rakışandin *l/bw* -e diklenmek

xwe lê şibandin *l/bw* kendini benzetmek, benzemeye çalışmak

xwe lê telandin *l/bw* 1. pusuya yatmak 2. sin-sice yaklaşmak 3. çaktırmadan seyretmek

xwelêweranîn *m* kucaklama

xwe lê weranîn *l/bw* kucaklamak

xwelêxistin *m* 1. (kendini bir şeye) vurma, (bir şeye) çarpma, değme 2. (bir şeye) girişme 3. kendini kaydetme

xwe lê xistin *l/bw* 1. (kendini bir şeye) vur-

mak, (bir şeye) çarpmak, değmek 2. (bir şeye) girişmek * **xwe li kar xist** işe girişti 3. kendini kaydetmek

xwelêxweşkirin *m* yaranına

xwe lê xweş kirin *l/bw* yaranmak

xwe li avê xistin *l/bw* suya vurup geçmek

xwe li ber girtin *l/bw* 1. dayanmak, dayanabilmek 2. üstlenmek

xwe li ber xistin *l/bw* orali olmamak

xwe li berê pehn kirin *l/bw* 1. (herhangi bir şeye) kurulmak 2. kurulmak (sofraya rahatça oturmak)

xwe li berê xweş kirin *l/bw* 1. (herhangi bir şeye) kurulmak 2. kurulmak (sofraya rahatça oturmak) * **xwe li ber xwarinê xweş kîr** yemeğe kuruldu

xwe li bêxîretiyê danîn *l/bw* kendini gayretsizliğe vermek

xwe li bomikîtiyê danîn *l/bw* kendini aptallığa vurmak

xwe li deng girtin *l/bw* sesi takip etmek

xwe li eksê danîn *l/bw* inada binmek

xwe li êrdê danîn *l/bw* 1. yere inmek 2. iniş yapmak

xwe li erdê xistin *l/bw* zıplınmak

xwe li evdaliyê danîn *l/bw* aptallığa vurmak

xwe li hembêza hev dan *l/bw* kucaklaşmak

xwe li hev gij kirin *l/bw* diklenmek, dikleşmek, restleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak)

xwe li hev rakışandin *l/bw* diklenmek, dikleşmek, restleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak)

xwe li hev şaş kirin *l/bw* 1. şaşkınlaşmak 2. lâfını şaşırarak

xwe li hev weranîn *l/bw* kucaklaşmak

xwe li ingê danîn *l/bw* inatlaşmak

xwe li kar kirin *l/bw* hazırlanmak

xwe li ker û laliyê danîn *l/bw* kendini sağır-ığa vurmak

xwe li keregêjiyê danîn *l/bw* kendini aptallığa vurmak

xwe li keriyê danîn *l/bw* 1. kendini sağır-ığa vermek, kendini duymamazlığa vermek 2. duymamazlıktan gelmek, oralarda olmamak

xwe li kerî danîn *l/bw* kendini sağır-ığa vermek, kendini duymamazlığa vermek

xwe li kerîtiyê danîn *l/bw* 1. kendini sağır-ığa vermek, kendini duymamazlığa vermek 2. duymamazlıktan gelmek, oralarda olmamak

xwe li kibariyê danîn *l/bw* kibarlık taslamak

xwe li korbûnê danîn *l/bw* kendini görme-mezliğe vermek

xwe li lalîtiyê danîn *l/bw* kendini dilsizliğe vermek

xwe li mêraniyê danîn *l/bw* erkeklik taslamak

xwe li mirîkî danîn *l/bw* ölü numarası yapmak

xwe li mirîfî danîn *l/bw* ölü numarası yapmak

xwe li naziyan danîn *l/bw* kendini naza çekmek
xwe li nebihîstinê danîn *l/bw* iştmezlîğe getirmek (veya iştmezlîkten gelmek)
xwe li nenasîyê danîn *l/bw* tanımazlıktan gelmek
xwe li nexweşînê danîn *l/bw* kendini hastalığa vurmak
xwe li nezaniyê danîn *l/bw* 1. kendini cahillîğe vurnak 2. anlamazlıktan gelmek, bilmezlenmek, bilmezlikten gelmek 3. kendini dirhem dirhem satmak (çok nazlı davranmak)
xwe li pê negirtin *l/bw* 1. ayakta duramamak 2. o duvar senin, bu duvar benim
xwe li ser lîngan girtin *l/bw* 1. ayakta durmak (veya durabilmek) 2. basmak (küçük çocuklar için ayakta durabilmek) ~
xwe li serê pehn kirin *l/bw* kurulmak (sofraya rahatça oturmak)
xwe li serserkî berdan *l/bw* balıklama atlamak
xwe li stûyê hev dan *l/bw* (birbirine) sarılmak
xwe li xamiyê danîn *l/bw* 1. anlamazlıktan gelmek 2. oralarda olmamak
xwe li xamî danîn *l/bw* 1. anlamazlıktan gelmek 2. oralarda olmamak
xwe li xêvoktiyê danîn *l/bw* kendini aptallığa vurmak
xwe li xirexavtiyê danîn *l/bw* kendini aptallığa vurmak
xweliya qewaq nd arı kil
xweliya sor nd et toprak, höllük
xwelî m 1. toprak 2. kül, ateş külü 3. kül (yanmış bir yapının kalıntısı) 4. *m* milduyu (en çok bağlarda görülen bir bitki hastalığı) 5. *rd* toprak (topraktan yapılmış olan) * **xaniyê ku banê wan xwelî ye** toprak damlı evler ~ **di destan de bûn zêr** hangi işe girişirse başarılı olmak, çok şanslı olmak ~ **kîşandin** toprak çekmek ~ **li (yekî)** yazık (kınama anlatır) ~ **li (yekî)** be yazıklar olsun ~ **serê (te)** yazık (kınama anlatır) * **xwelî li serê te** 1) yazık sana, yuh sana 2) yere batasica (veya yere batsın) ~ **li ser kurê te be!** küller başında paralensin! ~ **li serê (yekî) bûn** küller başına olmak ~ **ya ber agirê mirov ji goşt û birincê xelkê çêtir** e insan kendi külünü e-
lin hiç bir şeyiyle değiştirmemeli ~ **ya adarê çêtir e ji cehê kewarê** mart geldi mi, kıtlık bitti demektir ~ **ya fisek tozan** ~ **ya gîl kil** toprak ~ **ya heft gundan li pozê pozbilin-**
dan kurumlu olana bin lanet olsun ~ **ya pos-**
posî tozan ~ **ya sorik nd** et toprak
xwelîdank m 1. küllük, kül tablası, tabla, sigara tablası 2. küllük (külün konulduğu yer)
xwelîk m 1. toprak, kül 2. milduyu (en çok bağlarda görülen bir bitki hastalığı)
xwelîkirin m topraklama
xwelî kirin *l/gh* topraklamak
xwelîkirî rd topraklanmış olan
xwelîliser b 1. yazık, yuh sana (kınama anlatır)

2. yere batasica (veya yere batsın) 3. aptal
xwelîliser b yere batasica (veya yere batsın)
xwelîreng nd toprak rengi
xwelîreşkî rd koyu toprak renkli
xwelîser b 1. yazık (kınama anlatır) * **tu xwelîser î** yazık sana 2. yere batasica (veya yere batsın)
xwelîşork m 1. ateş külü 2. küllü su
xwelolibandin m salınma (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilme)
xwe lolibandin *l/gh* salınmak (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek)
xwe loqandin m kırıtma, kıvrıma (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme)
xwe loqandin *l/gh* kırıtma, kıvrıma (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek)
xwelûçikandin m 1. kıvrıma (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme) 2. tırıs tırıs gitmek (utanmış, mahcup bir biçimde)
xwe lûçikandin *l/gh* 1. kıvrıma (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek) 2. tırıs tırıs gitmek (utanmış, mahcup bir biçimde)
xwelûfikirin m liflenmek
xwe lûf kirin *l/bw* liflenmek
xwelûfikkirin m liflenme, keselenme
xwe lûfik kirin *l/bw* liflenmek, keselenmek
xwelûsikandin m 1. kıvrıma (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme) 2. süzülme, süzülüş (uyumlu ve salınarak yürüme) 3. yüze gülmek (sevimli, alımlı görünme)
xwe lûsikandin *l/gh* 1. kıvrıma (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek) 2. süzülme (uyumlu ve salınarak yürümek) 3. yüze gülmek (sevimli, alımlı görünmek)
xwemakyajkirin m boyanma, makyajlanma
xwe makay kirin *l/bw* boyanmak, makyajlanmak
xwemal rd 1. özel, hususî, şahsî, kişiye özel (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **eş-yayê xwemal** hususî eşya 2. değgin, ait
xwemalbûn m ait olma
xwemal bûn *l/gh* ait olmak
xwemalaştin m silinme (kendini silme)
xwe malaştin *l/gh* silinmek, kendini silmek
xwemale rd 1. özel, hususî, şahsî, kişiye özel, kendine özel (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **ez dê vî deveyî xwemale xweyî bikim** bu deveyi kendime özel besleyeceğim 2. değgin, ait
xwemalî m 1. özel 2. aidiyet, ilişkinlik
xwemalîbûn m 1. özelleşme 2. *mec* özümlenme, özümlenme 3. aidiyet, ilişkinlik
xwemalî bûn *l/gh* 1. özelleşmek 2. *mec* özümlenme, özümlenme
xwemalîbûyîn m 1. özelleşme 2. *mec* özümlenme, özümlenme 3. aidiyet, ilişkinlik

xwemalikirin *m* 1. özelleştirme 2. *mec* özümleme, özümseme
xwemali kirin */gh* 1. özelleştirmek 2. *mec* özümlemek, özümsemek
xwemalikiri *rd* özelleştirilmiş
xwemalin *rz/m* iyelik zamiri * **cınavkên xwemalin** iyelik zamirleri
xwe meriv hesabandin */bw* 1. kendini adamdan sayınak 2. kendini beğenmek
xwe mezin kirin */bw* büyülenmek
xwe mijûl kirin */bw* oyalanmak, avutmak
xwemirês *rd* nefis, pek hoş
xwemistdan *m* ovalanma, ovunma
xwe mist dan */bw* kendini ovalanmak, ovunmak
xwemistdayîn *m* ovalanma, ovunuş
xwemitkirin *m* suspus olma
xwe mit kirin */bw* suspus olmak
xwemitkiri *rd* suspus, suspus olmuş olan
xwemîrî *rd* demirbaş (bir yerde kullanılan, bir yere kayıtlı olan, bir görevliden diğerine teslim edilen eşya)
xwe mueyne kirin */bw* bakınmak (muayene olmak)
xwe mûr kirin */bw* surat asmak
xwenas *rd* kendini bilen (veya bilir)
xwenasî *m* kendini bileme
xwenasîn *m* 1. kendini tanıma 2. kendini bilme (aklı ve muhakemesi yerinde olma) 3. kendini bilme (balığ olma) 4. kendini bilme (durum ve onuruna yakışacak biçimde davranma) 5. kendini bulma (kişilik kazanmak)
xwe nasîn */gh* 1. kendini tanımak 2. kendini bilmek (aklı ve muhakemesi yerinde olmak) 3. kendini bilmek (balığ olmak) 4. kendini bilmek (durum ve onuruna yakışacak biçimde davranmak) 5. kendini bulmak (kişilik kazanmak)
xwenasker *rd* kendini bilen (veya bilir)
xwenaskirin *m* 1. kendini tanıma 2. kendini bilme (aklı ve muhakemesi yerinde olma) 3. kendini bilme (balığ olma) 4. kendini bilme (durum ve onuruna yakışacak biçimde davranma) 5. kendini bulma (kişilik kazanma)
xwe nas kirin */bw* 1. kendini tanımak 2. kendini bilmek (aklı ve muhakemesi yerinde olmak) 3. kendini bilmek (balığ olmak) 4. kendini bilmek (durum ve onuruna yakışacak biçimde davranmak) 5. kendini bulmak (kişilik kazanmak)
xwençe (I) *n* yastağaç, yemek sofrası, senit (hamur tahtası) ~ **danîn** sofra (veya sofrayı) kurmak
xwençe (II) *m* gonca, tomurcuk
xwençe (III) *m* okuntu
xwenda *bnr* xwende
xwendane *bnr* xwendeyane
xwende *rd* 1. okur yazar 2. okumuş 3. öğrenimli, eğitilmiş, tahsilli

xwendebûn *m* 1. okur yazarlık 2. okumuşluk
xwendegeh *m* okul
xwendegeha pêşîn *nd* ilk okul
xwendeger *bnr* xwendekar
xwendekar *nd/nt* öğrenci ~ê **bijîşkiyê** tıp fakültesi öğrencisi, tıbbiyeli ~ê **danê sibehê** sabahçı (öğrenci) ~ê **danê êvarê** öğlenci (öğrenci)
xwendekarî *m* 1. öğrencilik 2. öğrenim * **xwendekariya xwe ya bilind kuta kiriyê** yüksek öğrenimini tamamlamış
xwendemend *nd/nt* inceleyici, araştırmacı
xwendemendî *m* inceleme, araştırma
xwendevan *nd/nt* 1. okuyucu, okur 2. öğrenci
xwendevanî *m* 1. okuyuculuk 2. öğrenci
xwendewar *nd/nt* 1. okur, okur yazar 2. eğitilmiş, öğrenimli, tahsilli
xwendewarî *m* 1. okur yazarlık 2. eğitimlilik
xwendewer *bnr* xwendewar
xwendeyane *h* 1. okur yazarca 2. eğitimlice, tahsillice
xwendin *m* 1. okuma (yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümlüyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirme) 2. okuma (bu biçimde yazılmış olan bir metni iletme istediği şeyleri öğrenme) 3. okuma (bir konuyu öğrenmek için okulda bir öğretmen yanında veya yazılı şeyler üzerinde çalışma, öğrenim görme) 4. öğrenim * **xwendina xwe ya bilind kuta kiriyê** yüksek öğrenimini tamamlamış 7. okuma (şiir, kitap v.b. şeyleri okuma) 5. ötmek (kuş ve böcekler için) 6. söyleme 8. okuma, davet etme, çağırma ~ **û nivîsandin** 1) okuma yazma 2) okuma yazma yetimi ~ **a îlmanî** bilimsel öğrenim
xwendin */gh* 1. okumak (yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümlüyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek) 2. okumak (bu biçimde yazılmış olan bir metni iletme istediği şeyleri öğrenmek) * **ez ji nivîsaran kerixîme, rêzek jî naxwînim** yazılardan bıkmışım, tek satır bile okumuyorum 3. okumak (bir konuyu öğrenmek için okulda bir öğretmen yanında veya yazılı şeyler üzerinde çalışmak, öğrenim görmek) 4. okumak (şiir, kitap v.b. şeyleri okumak) * **pir xweş helbestan dixwîne** çok güzel şiir okuyor 5. ötmek (kuş ve böcekler için) * **bîlbîlî ser darê daniye dixwîne** bîlbîl ağaca konmuş ötüyor 6. söylemek * **eger hûn ji me re helbestekê bixwînin em dê kêfxweş bibin** bize bir şiir söyleyiniz memnun oluruz 7. okumak, davet etmek, çağırma ~ **û pif kirin dora (yekî)** okuyup öflemek
xwendina pêşîn *nd* ilk öğrenim
xwendinbar *rd* okunabilir
xwendengeh *m* okul ~ **a amadeyî** lise ~ **a bijîşkiyê** tıp okulu ~ **a çandiniyê** ziraat okulu ~ **a navîneyî** ortaokul ~ **a pişesaziye** teknik okul

xwendinname *m* diploma

xwendiyar *nd/nt* okutman, lektör

xwendiyarî *m* okutmanlık, lektörlük

xwendî *rd* 1. okumuş, okur yazar 2. eğitimli, öğrenimli, tahsilli 3. çağrılı, davetli, düğün davetlisi * **xwendayê dawetê** düğün çağrılısı

xwendîbûn *m* 1. okumuşluk 2. çağrılı olma, davetli olma

xwendîfî *m* çağrılılarca toplanan düğün yardım parası (yemek yenildikten sonra)

xwendkar *n* hünkâr

xwendkarî *m* hünkârlik

xwendox *nd/nt* okuyucu

xwendoxî *m* okuyuculuk

xwenegirtin *m* 1. kendini tutamama 2. hızını alamama (hızla gidişini yavaşlatamama) 2. hızını alamama (öfkesinin yenememe)

xwenegirtin *l/gh* 1. kendini tutamamak 2. hızını alamamak (hızla gidişini yavaşlatamamak) * **erebeyê xwe negirt li dîwar qelibî** araba hızını alamadı duvara tosladı 2. hızını alamamak (öfkesinin yenememek)

xwenenas *rd* kendini bilmeyen

xwenenasî *rd* kendini bilmemezlik

xwenenaskirî *h* kendini tanımamış olan

xwenepixandin *m* 1. şişinme 2. gururlanmak, kabarmak, kasılmak, şişinmek

xwenepixandin *l/gh* 1. şişinmek 2. gururlanmak, kabarmak, kasılmak, şişinmek

xwenezan *rd* 1. kendini bilmez, kaba, nobran 2. sözünü bilmez

xwenezanî *m* 1. kendini bilmezlik, kabalık, nobranlık 2. sözünü bilmezlik

xweneqail kirin *l/bw* hoşnutsuzluk göstermek

xwenerazî kirin *l/bw* hoşnutsuzluk göstermek

xwenexweşokî kirin *l/bw* sayrımsamak

xweng *m* 1. kız kardeş 2. kız kardeş (yaşça küçük olan) 3. *mec* kız kardeş (aralarında çok değer verilen ortak bir bağ bulunanlardan her biri)

xwengê *b* 1. kardeş, bacı (teklifsiz konuşmalarda) 2. kardeşlik (seslenme sözü olarak) * **ma tu çî yî xwengê!** sen nesen be kardeşlik! 3. abla (kendinden büyük hanımlar için seslenme sözü)

xwengî *rd* görünen 2. *fiz/m* görüntü 3. *sn/tv* görüntü ~ **bûn** görünmek ~ **kirin** göstermek

xwengîbûn *m* 1. görünme (görülür duruma gelme) 2. görünme (izlenim uyandırma)

xwengî bûn *l/gh* 1. görünmek (görülür duruma gelmek) 2. görünmek (izlenim uyandırmak)

xwengîn *bnr* xwengî

xwengîtî *m* kız kardeşlik

xwenixamtin *m* 1. örtünme (kendi üzerine bir şey örtme) 2. örtünme, tesettür etme (kadın, erkeğin görmemesi için başını ve yüzünü örtmesi)

xwe nixamtin *l/gh* 1. örtünmek (kendi üzerine

bir şey örtmek) 2. örtünmek, tesettür etmek (kadın, erkeğin görmemesi için başını ve yüzünü örtmesi) * **keçik bû pazdeh salî xwe nixamt** kız on beş yaşına gelince örtündü

xweniyas *bnr* xwenas

xwe niyas kirin *bnr* xwe nas kirin

xwe nizm kirin *l/bw* 1. kendini alçatma 2. alçalma (yüksekten aşağıya doğru inme)

xwe nizm kirin *l/bw* 1. kendini alçatmak 2. alçalmak (yüksekten aşağıya doğru inmek) * çivik geh bilind dibû û geh ji xwe nizm dikir kuş bir yükselip bir alçalıyordu

xwenîşandan *m* 1. kendini gösterme 2. bakınma (muayene olma) 3. ortaya çıkma (biri kendini gösterme) 4. gösteri, nümayiş

xwe nîşan dan *l/bw* 1. kendini göstermek 2. bakınmak (muayene olmak) 3. ortaya çıkmak (biri kendini göstermek)

xwenîşander *nd/nt* gösterici, nümayişçi

xwe nixumandin *l/gh* 1. örtünmek (kendi üzerine bir şey örtmek) 2. örtünmek (kadın, erkeğin görmemesi için başını ve yüzünü örtmesi) * **keçik pazdeh salî bû xwe nixumand** kız on beş yaşına gelince örtündü 3. bürünmek * **diya min xwe bi çarşebê nixumandiye** annem çarşafa bürünmüştü

xwenûkirin *m* kendini yenileme

xwe nû kirin *l/bw* kendini yenilemek

xwepapokirin *m* 1. kendini avutma 2. oyalanma, eğleşme, eğlenme

xwe papo kirin *l/bw* 1. kendini avutmak 2. oyalanmak, eğleşmek, eğlenmek * **eger tu dixwazî bi min re bêyî, xwe papo bike ku heta havîn tê** eğer benimle gelmek istersen, eğlen de yaz olsun gidelim

xwepaqijî *m* temizlik (kendini temiz tutma için)

xwepaqijîkirin *m* 1. temizlenme, kendini temizleme 2. silinme, kendini silme

xwe paqij kirin *l/bw* 1. temizlenmek, kendini temizlemek 2. silinmek, kendini silmek

xwe parastin *m* kendini savunma, korunma

xwe parastin *l/gh* kendini savunmak, korunmak

xweparçekirin *m* parçalanma

xwe parçe kirin *l/bw* parçalanmak

xweparêz *rd* kendini savunan, sakınan

xweparêzî *m* 1. kendini savunma, sakınma 2. öz savunma

xweparêzker *rd* kendini savunan

xweparêzkirin *m* 1. imsak etme, nefesine hakim olma 2. rejim yapma

xwe parêz kirin *l/bw* 1. imsak etmek, nefesine hakim olmak 2. rejim yapmak

xwepehnikirin *m* kurulma (sofraya rahatça oturma)

xwe pehn kirin *l/bw* kurulmak (sofraya rahatça oturmak)

xweperest *nd/nt* 1. benci, öz sever 2. bencil, egoist ~ **bûn** bencil olmak

xweperestane *h* 1. bencice, öz severce 2. bencilce

xweperestbûn *m* bencilleşme

xweperest bûn *l/gh* bencilleşmek

xweperestî *m* 1. bencilik, öz severlik . bencilik ~ **kirin** bencilik etmek

xweperestkî *rd/h* 1. bencice, öz severce 2. bencilce

xweperitandin *m* 1. paralanma, kendini paralamak 2. kendini paralamak (çok çaba ve özen gösterme)

xwe peritandin *l/gh* 1. paralanmak, kendini paralamak 2. kendini paralamak (çok çaba ve özen göstermek)

xweperwerdeyî *m* öz öğrenim

xwepesend *rd* benci, kendini beğenmiş

xwepesendî *m* bencilik, kendini beğenmişlik

xwepesndan *wj/m* falıriye

xwepevjilandin *m* 1. silkelenme, silkinme 2. debelenme (çırpınma, tepinme, kımıldama)

xwe pevjilandin *l/gh* 1. silkelenmek, silkinmek 2. debelenmek (çırpınmak, tepinmek, kımıldamak) * **çavê min bi kûsiyê ku li erdê li serpiştê xwe dipevjiland ket** gözümdü, yerde ters yüz edilmiş debelenen kaplumbağaya ilişti

xwepêaşkirin *m* (bir şey ile) avunma

xwe pê aş kirin *l/bw* (bir şey ile) avunmak

xwepêçan *m* 1. sarınma 2. örtünme (kadın, dışarı çıkıldığında kendini adamakılı örtme) 3. çarşafa girme

xwe pêçan *l/gh* 1. sarınma 2. örtünmek (kadın, dışarı çıkıldığında kendini adamakılı örtmek) 3. çarşafa girmek

xwepêçandin *m* 1. sarınma 2. örtünme 3. çarşafa girme

xwe pêçandin *l/gh* 1. sarınmak 2. örtünmek 3. çarşafa girmek

xwe pê dan helalkirin *l/bw* helallığını almak

xwe pê dan hisandin *l/bw* kendini hissettirmek

xwe pê dan xweşkirin *l/bw* (birine) yaranmaya çalışmak, şebeklik yapmak

xwepêgirtin *m* 1. -e tutunma (tutup bırakmama, sarılmak veya asılma) 2. tutunma 3. yükünü tutma, zenginleşme, köşeyi dönme (zengin olma) 4. (birine) sığınma (güvenme, yardım isteme veya umma)

xwe pê girtin *l/bw* 1. -e tutunmak (tutup bırakmamak, sarılmak veya asılmak) 2. tutunmak * **xwe bi wan girt** onlara tutundu 3. yükünü tutmak, zenginleşmek, köşeyi dönmek (zengin olmak) 4. (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak)

xwe pê ji bir kirin *l/bw* (bir şeyle) oyalanmak, avunmak

xwe pê mijûl kirin *l/bw* (bir şeyle) oyalanmak, avunmak

xwe pê papo kirin *l/bw* 1. (bir şeyle) oyalan-

mak, avunmak 2. kımıkım etmek (bir işi ağır ağır yapmak)

xwe pê re gihandin *l/bw* (birinin) yardımına ulaşmak

xwe pê re gotin *l/bw* (birine) küfür ederken kendini katarak pis küfür etmek

xwe pê re qusandin *l/bw* (biriyle) boy ölçmek

xwepêşan *m* gösteri, nümayiş

xwepêşandin *m* gösteri, nümayiş ~a **asmanî** hava gösterisi

xwepêşandar *nd/nt* gösterici

xwepêşander *nd/nt* gösterici, nümayişçi

xwepêşandêr *bnr* xwepêşander

xwe pê şîrin kirin *l/bw* (birinin) damarına girmek

xwe pê ve daleqandin *l/bw* -e asılmak (bir yere tutunup sarkmak)

xwe pê ve girtin *l/bw* (birine) sığınmak

xwepêxweşkirin *m* yaltaklanma, yaranma

xwe pê xweş kirin *l/bw* yaltaklanmak, yaranmak

xwepişkinan *psi/m* öz denetim

xwe pişkinandin *l/gh* kendini denetlemek

xwepitkirin *m* suspus olma

xwe pit kirin *l/bwh* suspus olmak

xwepitkîrî *rd* suspus, suspus olmuş olan

xwepizkirin *m* böbürlenme

xwe piz kirin *l/bw* böbürlenmek

xwepîjkirin *m* sere serpe uzanma

xwe pîj kirin *l/bw* sere serpe uzanmak

xwe pis kirin *l/bw* 1. adını kötüye çıkarmak 2. nane yemek (uygunsuz bir iş yapmak, yakışsız bir davranışta bulunmak)

xwe pis xistin *l/bw* 1. adını kötüye çıkarmak 2. nane yemek (uygunsuz bir iş yapmak, yakışsız bir davranışta bulunmak)

xwepûçkirin *m* suspus olma, kendini sesizliği verme

xwe pûç kirin *l/bwh* suspus olmak, kendini sesizliği vermek

xwepûçkîrî *rd* suspus, suspus olmuş olan

xwepûşikirin *m* duvaklanma

xwe pûşî kirin *l/bw* duvaklanmak

xweqelaptin *m* 1. dönmek (kendini bir yandan bir yana çevirmek) 2. takla, takla atma (uçak vb. için) uzunluğuna veya yanlanmasına dönme hareketi)

xwe qelaptin *l/gh* 1. dönmek (kendini bir yandan bir yana çevirmek) * **dî nav nivînan de hetanî serê sibehê xwe geh li vî alî û geh jî li wî alî qelapt** yataktaki sabaha kadar dönüp durdu 2. takla atmak (uçak vb. için) uzunluğuna veya yanlanmasına dönme hareketi)

xweqelaştin *m* yırtınma, yırtınış

xwe qelaştin *l/gh* yırtınmak

xweqelizandin *m* 1. pusma 2. tüyme, süzme (sessiz, gizlice ve kaçıyormuş gibi gitme) 3. kaçamak yapma

xwe qelizandin *l/gh* 1. pusmak 2. tüymek, süzmek (sessiz, gizlice ve kaçıyormuş gibi

gitmek) 3. kaçamak yapmak
xwe qil kirin *l/bw* zıplamak
xwe qilopanî kirin *l/bw* perende atmak, takla atmak (veya kılmak)
xwe qiloz kirin *l/bw* takla atmak (veya kılmak)
xweqışkirin *m* yırtınma, yırtınış
xwe qîş kirin *l/bw* yırtınmak
xwe qof kirin *l/bw* büzüşmek, sinmek
xwequncifandin *m* bükünmek (ağırdan, sancıdan kıvrınma)
xwe quncifandin *l/gh* bükünmek (ağırdan, sancıdan kıvrınmak)
xwequpkirin *m* gurlama (erkek hindi kabarma)
xwe qup kirin *l/bw* gurlanmak (erkek hindi kabarmak)
xwequraftin *m* 1. kırıma, kıvrıma (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürüme) 2. salınma (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilme) 3. süzülme, süzülüş (uyumlu ve salınarak yürüme) 4. kasılma, gerilme
xwe quraftin *l/gh* 1. kırıtmak, kıvrıtmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek) 2. salınmak (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek) 3. süzülme (uyumlu ve salınarak yürümek) 4. kasılmak, gerilmek
xwequirekirin *m* 1. kasınma, kurumlanma 2. büyülenme 3. gururlanma, kabarması, şişirme 4. kasılma, gerilme
xwe qure kirin *l/bw* 1. kasınmak, kurumlanmak 2. büyülenmek 3. gururlanmak, kabarmak, şişirmek 4. kasılmak, gerilmek
xwer rz/m art ek olup, isimden isim yapmada kullanılır * **goştwer** et yiyici, etçil
xweragir rd 1. direngen 2. dirençli 3. güvenilir
xweragirtî m direnme, direniş
xweragirtin *m* 1. dayanma, kendini tutma, cebrinefs (kendine hâkim olma) 2. dayanma, direnme, tutunma (mukavemet etme) 3. dayanma (tehamül etme, güç bir duruma katlanma) 4. 4. kendini tutma, itidalini muhafaza etme 5. sabretme, sabır gösterme 6. bastırma (giderme) ~a **birçibûnê** açlık grevi
xwe ragirtin *l/gh* 1. dayanmak, kendini tutmak (kendine hâkim olmak) 2. dayanmak, direnme, tutunmak (mukavemet etmek) * **dijmîn tenê karî du rojan li ber artêşa me xwe ragire** düşman ordumuzun karşısında ancak iki gün dayanabildi * **li hemberî êrişê xwe ranegirt** saldırı karşısında tutunamadı 3. dayanmak (tehamül etmek, güç bir duruma katlanmak) * **piştî ku di navberê de hinek wext derbas bû, fermande xwe ranegirt, dest bi gotinê kir** aradan biraz geçince, komutan dayanamadı, söze başladı 4. kendini tutmak, itidalini muhafaza etmek 5. sabretmek, sabır göstermek 6. bastırmak (gidermek) * **pariyek nan bixwe, xwe ragi-**

re bir lokma ekme yiyip açlığını bastır
xweragirtî rd 1. dayanmış, kendini tutmuş 2. dayanmış, direnmiş 3. sabretmiş, sabır göstermiş olan
xwerakişandin *m* diklenme, dikleşme (birine karşı ters bir davranışta bulunma, karşı gelme, kafa tutma)
xwe rakişandin *l/gh* diklenmek, dikleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak)
xweranandin *m* uzanma
xwe ranandin *l/gh* uzanmak
xwerandî bnr xurandin
xweranegirtin *m* 1. dayanamama 2. kendini alamama 3. kendini tutamama 4. yüzüne duramama, dayanamama 5. kendini tutamama, nefesine hâkim olmama
xwe ranegirtin *l/gh* 1. dayanamamak 2. kendini alamamak 3. kendini tutamamak * **ji ber strana dilşewat kesî xwe ranegirt, tev giriyan** acıklı türküden dolayı kimse kendini tutamadı, herkes ağladı 4. yüzüne duramamak, dayanamamak 5. kendini tutamamak, nefesine hâkim olmamak
xwerapêçandin *m* kuşanma, takma
xwe rapêçandin *l/gh* kuşanmak, takmak (silâh vb. kuşanmak)
xwerastkirin *m* 1. doğrulma (oturan veya yatan bir kimse için; dik duruma gelme, toparlanma) 2. kendini düzeltme 3. davranışını düzeltme, yola gelme 4. **mec** doğrulma (yeniden güçlenme)
xwe rast kirin *l/bw* 1. doğrulmak (oturan veya yatan bir kimse için; dik duruma gelmek, toparlanmak) * **ji ser cihê xwe, xwe rast kir û li me fekirî** yattığı yerden doğrulup bize baktı 2. kendini düzeltmek 3. davranışını düzeltmek, yola gelmek 4. **mec** doğrulmak (yeniden güçlenmek) * **îflas kiribû, lê di demeke kin de xwe rast kir** iflas etmişti, ama kısa zamanda yine doğruldu
xwerd bnr xurt
xwerd *m* yiyinti, yem
xwerdemenî m yiyecek, gıda
xwere rd 1. obur 2. yiyici,
xwerebaz rd güçlü
xwerebazî m güç
xwerebenokîkirin *m* kendini acındırma, kendini garibanlığa vurma
xwe rebenokî kirin *l/bw* kendini acındırmak, kendini garibanlığa vurma
xwerek (I) rd obur
xwerek (II) m yiyecek, yemek
xwerenedîk rd erincek, üşengeç, üşengen
xwerenedîtin m üşengeç
xwerenedîtî rd üşengeç, üşengen
xweretî m yiyicilik
xwerexne m özeleştirî, otokritik ~ **dan** özeleştirî vermek

xerexnekirin *m* özeleştirî yapma
xerexne kirin *l/gh* özeleştirî yapmak
xwereyî *m* 1. oburluk 2. yiycilik
xwerêvebirin *m* özyönetim
xwerh *bnr* xur
xwerhatin *l/gh* depresmek * **derd û kulên min xwerhatin** derterin yine depreşti
xwerihetkirin *m* 1. boşalma (derdini, sıkıntısını birine anlatarak ferahlama) 2. içini boşaltma
xwe rihet kirin *l/bw* 1. boşalmak (derdini, sıkıntısını birine anlatarak ferahlamak) 2. içini boşaltmak
xwerihetkiri *rd* içini boşalmış, kendini rahatlatmış olan
xwerist *m* 1. doğa, tabiat 2. doğa, tabiat (insan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal güzelliklerini koruyan, genellikle şehir dışı kesim)
xweristiyanê *h* doğa
xweristî *rd* 1. doğal, tabii 2. doğal (tabiatın düzenine ve gereklerine uygun) 3. doğal (kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış)
xweristîbûn *m* doğallaşma, tabiileşme
xweristî bûn *l/ngh* doğallaşmak, tabiileşmek
xweristîfî *m* doğallık, tabiiyet
xweristyarî *m* doğa bilimi
xwerîn *bnr* xurîn (I)
xwerîs *m* yağda kavrulmuş un aş
xwermend *m* hükümet
xwerok *rd* 1. yiyci 2. obur
xwerokî *rd* 1. yiycice 2. oburca
xwerokîfî *m* 1. yiycilik 2. oburluk
xwerû *rd* 1. arı, saf, katıksız, halis 2. sade, saf, katıksız, katışıksız, tabii * **şîrê xwerû** katıksız süt * **ava xwerû ya mîweyan** tabii meyve suları 3. sek, katıksız * **vexurika xwerû** sek içki 4. arı, duru (dil) 5. sade, yalın (söz, yazı için) 6. yalınç (birleşik olmayan, yalnız bir maddeden olan, karışık olmayan, basit) 7. *fel* salt, arı
xwerûbêj *rd* belâgatli
xwerûbêjî *m* 1. belâgat 2. retorik (söz sanatlarını inceleyen bilgi dah) 3. *wj* belâgat (düzgün anlatım sanatı)
xwerûbêjki *rd/h* belâgatlı bir şekilde
xwerûbûn *m* 1. arılaşma, özleşme 2. arınma 3. yalınlaşma, sadeleşme
xwerû bûn *l/ngh* 1. arılaşmak, özleşmek 2. arınmak 3. yalınlaşmak, sadeleşmek
xwerûbûyîn *m* 1. arılaşma, özleşme 2. arınış 3. yalınlaşma, sadeleşiş
xwerûker *rd* arıtcı, özleştirmeci
xwerûkerî *m* arıtcılık, özleştirmecilik
xwerûkirin *m* 1. arılama, arılaştırma, özleştirme 2. arıtma 3. yalınlaştırma, sadeleştirme
xwerû kirin *l/gh* 1. arılamak, arılaştırmak, özleştirmek 2. arıtmak 3. yalınlaştırmak, sadeleştirmek

xwerûkiri *rd* 1. arılaştırılmış 2. arıtılmış 3. sadeleştirilmiş olan
xwerûsker *m* striptizci
xwerûskirin *m* soyunma, striptiz
xwe rûs kirin *l/bw* soyunmak
xwerûskiri *rd* soyunuk, soyunmuş olan kimse
xwerûtî *m* 1. arılık, saflık 2. sadelik
xwerûyî *m* 1. arılık, saflık 2. sadelik
xwesabûnkirin *m* sabunlanma, sabunlanış
xwe sabûn kirin *l/bw* sabunlanmak
xwe seh kirin *l/bw* aranmak (kendi üstünü aramak)
xwe seqîrandin *l/gh* 1. (bir şeyden) kendini kurtarmak, rahatlatmak 2. kendini dinlemek (yalnız, sakin kalmak)
xweser (I) *rd* özgü, has, mahsus * **tenêfî xweserî** **Xwedê** ye yalnızlık Allaha özgüdür * **taybetiyeke xweserî pîxemberan** peygamberlere has bir özellik 2. kendine özgü 3. yalnız başına, kendi başına 4. *fel/sos* saltık (kendi başına var olan, başkasına bağlı olmayan) 5. *fel* öze * **kenîn rewşeke xweserî mirovan** e gülmek insana öze bir durumdur 6. *mec* kendine üzgün, orijinal 7. *h* sürekli, habire * **xweser lê dixist** habire vuruyordu ~î (yekî an jî tişteki) **bûn** (bir şeye, kimseye) özgü olmak ~î **xwe** kendine has ~î **xwe** ye nevi şahsına münhasır
xweser (II) *rd* özerk, otonom
xweserbûn *m* özerkleşme
xweser bûn *l/ngh* özerkleşmek
xweserbûyî *rd* özerkleşmiş olan
xweserbûyîn *m* özerkleşiş
xweserî (I) *m* özgümlük
xweserî (II) *m* 1. özerklik, otonomi 2. *fel* özerklik
xweserîbûn *m* özerkleşme
xweserî bûn *l/ngh* özerkleşmek
xweserî kirin *l/gh* özerkleştirmek
xweserîfî *m* özelik
xweserkirin *m* özerkleştirme
xweser kirin *l/gh* özerkleştirmek
xweserkiri *rd* özerkleştirilmiş olan
xweserşûrkirin *m* yükünmek
xwe serşûrî kirin *l/bw* yükünmek
xwesertî *m* özgümlük
xwe sil kirin *l/bw* 1. sinirlenmek, kızmak 2. bozuntuya vermek
xwesirandin *m* üşütme (soğuk almak, üşüyüp hasta olma)
xwe sirandin *l/gh* üşütmek (soğuk almak, üşüyüp hasta olmak)
xwe sist kirin *l/bw* 1. kendini rahat bırakmak, kendini gevşetmek 2. kendini bırakmak (gevşek, rahat bir biçimde kalmak)
xwesî *m* kaynana, kayın valide, hanımınne
xwesîti *m* 1. kaynanalık (kaynana olma durumu) 2. kaynanalık (kaynanalara yaraşır davranış) ~ **kirin** kaynanalık etmek

xwesparî *m* 1. dayanma 2. teslimiyet

xwespartin *m* 1. dayanma (bir yere yaslanma, kendini dayama) 2. dayanma (bir şeyin üzerine kurulmuş olma) 3. tevekkül etme, kendini (bir kimseye) havale etme 4. teslim olma

xwe spartin *l/gh* 1. dayanmak (bir yere yaslanmak, kendini dayamak) * **xwe spartibû** **dîwêr û li derdorê mêze dikir** duvara dayanmış etrafı bakıyordu 2. dayanmak (bir şeyin üzerine kurulmuş olmak) * **divê aza-diya welêt xwe bispêre hêza neteweyê** yurdun özgürlüğü ulusun gücüne dayanmalı 3. tevekkül etmek, kendini (bir kimseye) havale etmek 4. teslim olmak

xwespartî *rd* 1. dayanık, yaslanık 2. teslim olmuş olan

xwespêr *nd/nt* 1. müvekkil 2. teslimiyetçi

xwespêrî *nd/nt* 1. müvekkillik 2. teslimiyetçilik

xwest *m* istek, dilek ~ **û west** istek, dilek

xwestek *m* 1. istek (bir şeye duyulan eğilim) * **me li gor xwesteka we ew tişt anî cih** tam isteğinize göre o işi yaptık 2. istek (yerine getirilmesi başkasından istenilen, beklenilen şey, talep) 3. istek, dilek, meram 4. istek, heves 5. *rd* istiyen, istekçi 6. *argo* otlakçı ~ **rûreş in heval parîxweş in** istiyenin bir yüzü kara vermeyenin iki yüzü kara

xwestekar *rd* 1. istekli 2. talip

xwestekarî *m* isteklilik

xwestekî *m* 1. istekçilik 2. *argo* otlakçılık

xwestin *m* 1. istek arzu 2. isteme (istek duyma, arzulama) 3. isteme (bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söyleme, dileme) 4. isteme (görmek istediğini bildirme) 5. isteme (evlenmek dileğinde bulunma) 6. dileme (biri için bir dilekte bulunma)

xwestin *l/gh* 1. istemek (istek duymak, arzulamak) * **xwest ku li ser sedreyê rûnê** divana oturmak istedi 2. istemek (bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek, dilemek) * **jê alîkarî xwestin** ondan yardım istediler 3. istemek (görmek istediğini bildirmek) * **dixwaze te bibînesenî** görmek istiyor 4. istemek (evlenmek dileğinde bulunmak) * **keça cîranê wan jê re xwestine** komşunun kızını istemişler 5. dilemek (biri için bir dilekte bulunmak) ~ ... **gotin** demek istemek * **min fêm nekîr ku tu bî vê hevoka xwe dixwazî çî bibêjî** bu cümleyle ne demek istediğini anlayamadım ~ **rûreşiyek e nedan du rûreşî** ye isteyen bir yüzü vermeyenin iki yüzü kara * **dixwaze kil bike lê kor dike** kaş yapayım derken göz çıkarmak * **dixwazî bibêjî çî ne demeye** (hangi anlama) **yanê tu dixwazî bibêjî çî?** sözü ne demeye getiriyorsun? * **dixwe nanê me direye li ber derê xelkê** ekmeğimizi yer elin kapısında havlar * **nexwestin çav bî serî kirin** 1) birinin yüzünü görmek istememek 2) birinden a-

şırı dereceden kıskanmak, çekememek

xwestinî *rz/nd* istek (isteme kipi)

xwestî *nd/rd* 1. sözlü (evlenmek için birine söz vermiş olan) 2. nişanlı

xwestîk *nd/rd* sözlü, nişanlı

xwestok *rd* 1. isteriklik, talepkâr 2. (dilenci gibi) hep isteyen

xwestrandin *m* korunma

xwe strandin *l/gh* korunmak

xwe sujde kirin *l/bw* yükünmek

xwesuxreyî *m* selfservis

xwesû *m* kaynana, kayın valide hanımanne

xwesûng *bnr* xwesû

xwesûtî *m* 1. kaynanalık (kaynana olma durumu) 2. kaynanalık (kaynanalara yaraşır davranış) ~ **kirin** kaynanalık etmek

xweş *rd* 1. iyi, esen (salim sağlıklı, sağlam, sıhhatli) * **hûn xweş in?** iyi misiniz? * **bî kêf û xweş bimînîn** şen ve esen kalınız 2. güzel (iyi, hoş, lezzetli) * **değê xweş** güzel ses, hoş bir ses * **xwarineke xweş** güzel yemek 3. güzel (iyi anlamında) * **karekî xweş** güzel bir iş 4. güzel (iyi, beklenilen) * **fîr-sendeke xweş** güzel bir fırsat 5. güzel (soyluluk ve ahlâkî üstünlük uyandıran) * **hes-tên xweş** güzel duygular * **rabûn û rûniş-tinên xweş** güzel hareketler 6. güzel (görgü kurallarına uygun olan) 7. güzel (hava için; sakın ve hoş) * **hewayeke xweş** güzel bir hava 8. güzel (okşayıcı, kandırıcı, aldatıcı) * **sozdanên xweş** güzel vaatler 9. iyi * **rûyê diya min xweş nayê bîra min** annemin simasını iyi hatırlamıyorum 10. tatlı (insanı çeken, göze kulğa hoş gelen, rahatlatan dinlendiren, sevindiren) * **xewa xweş** tatlı uyku 11. kibar (şık, seçkin) * **cilekî xweş** kibar bir elbise 12. koyu (derin, harareti) 13. ak, rahat, sıkıntısız * **tu rojên xweş bibînî**, ak günler göresin 14. iyi (maddi açıdan) * **halê wî xweş e** durumu iyi 15. mübarak (beğenilen, sevilen şeyler için söylenir) 16. ömür (çok hoş giden) * **tu mirovekî pir xweş î** sen ömür bir adamsın 17. *h* güzel (hoşa giden, beğenilen) * **xweş peyivî** güzel konuş- 18. *h* tatlı, tatlılıkla (sinirlendirmeden, hoş gidecek biçimde) 19. *h* esaslı * **di civînê de xweş peyivî** toplantıda esaslı konuştu 20. *h* şakır şakır (tısteki) ~ **a lihev û bikeys** eli yüzü düzgün * **festîvaleke xweş a lihev û bikeys** eli yüzü düzgün bir festival ~ **bî hev re derbas kirin** gül gibi geçinmek (veya yaşamak) ~ **bûn sağ** olmak ~ **çûn iyi** gitmek (bir iş yolunda olmak) ~ **lê bî keys bûn** yaşamak, güzel durmak ~ **lê çûn** su gibi bil-nemek (veya okumak) ~ **û bês 1** i di dişli, yağlı ballı 2) al takke ver külah (aralarında senli benli ilişkiyi sürdürerek) (dinya, her der) ~ **û tav e** günlük güneşlik ~ **wîçandîn** dem çekmek (kuşlan güzel ötmek) ~ **xeber**

e, lê min jê ne bawer e sözler iyi hoş da, i-şin olacağına inanasım gelmiyor ~ **kirin** ballandıra ballandıra ~ **bûna rojê ji serê si-behê ve diyar e** perşembenin gelişi çarşam-badan belidir

xweşab *bnr* xweşav

xweşaheng *rd* güzel uyum

xweşahengî *m* güzel uyumluluk

xweşahî *m* güzellik, hoşluk

xweşandin *m* hoş etme

xweşandin *l/gh* hoş etmek

xweşav *m* hoşaf, komposto

xweşawaz *rd* 1. güzel sesli 2. *m* güzel ses, gü-zel saund

xweşaxivîn *m* 1. güzel konuşma, cerbeze 2. düzgün konuşma

xweşayî *m* güzellik, hoşluk

xweşbahane *wj/m* hüsnü talil

xweşbano *m* leydi

xweşbejî *m* hitabet sanatı

xweşbeste *m* güzel beste, güzel ezgi

xweşbext *rd* şanslı

xweşbextane *nd* iyi ki, ne mutlu, ne mutlu ki, şükür

xweşbextî *m* şanslılık, saadet

xweşbez *rd* iyi koşucu

xweşbêhn *m* güzel koku

xweşbêjî *m* fesahet, retorik, güzel konuşma

xweşbêş *nd* hoşbeş ~ **kirin** hoşbeş etmek

xweşbîn *nd/nt* 1. hoşgörücü, hoşgörülü, müsama-hakâr, müsamahalî 2. iyimser

xweşbînane *h* iyinserce

xweşbînî *m* 1. hoşgörü, müsamaha, anlayış (hoş görme, halden anlam) 2. iyimserlik (her şeyi iyi olarak değerlendiren tutum veya kişilik özelliği) 3. iyimserlik (her şeyi en iyi yanından gören, her durumda bir çıkış yolu uman dünya görüşü) 4. iyimserlik (insanlığın ilerlemesine, bütün durum ve şartların iyiye gideceğine inanan öğretilerin genel adı)

xweşbînîkirin *m* hoş görme

xweşbînî kirin *l/gh* hoş görmek

xweşbînîti *bnr* xweşbîntî

xweşbîntî *m* hoşgörülük, müsamahakârlık, anlayışlılık

xweşbûn *m* 1. hoşlaşma 2. tatlılaşma 3. güzel olma 4. iyileşme, sağalma, salâh olma 5. kıvamına gelme 6. düzelme (hava için; soğuk ve yağış azalma) 7. kızışma, koyulaşma (hızlanma, hareketlenme, hararetili hale gelme) 8. alevlenme, yalazlanma 9. *mec* alevlenme (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelme) 10. *mec* ağdalaşma 11. hoşluk 12. * **behsa xweşbûna film dikir** filmin güzel güzelliğini anlatıyordu

xweş bûn *l/gh* 1. hoşlaşmak 2. tatlılaşmak 3. güzel olmak 4. iyileşmek, sağalmak, salâh olmak 5. kıvamına gelmek 6. düzelmek (ha-

va için; soğuk ve yağış azalmak) * **dinya xweş bû** havalar düzeldi 7. kızışmak, koyulaşmak (hızlanmak, hareketlenmek, hararetili hale gelmek) * **leyistik xweş bû** oyun kızıştı koyulaşmak * **sohbeta wan xweş bû** sohbetleri koyulaştı 8. alevlenmek, yalazlanmak 9. *mec* alevlenmek (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelmek) * **mesele her çû xweş bû** sorun gittikçe alevlendi 10. *mec* ağdalaşmak * **sohbeta wan xweş bû** sohbetleri ağdalaştı

xweşbûnî *m* nefaset, nefis olma durumu

xweşbûyîn *m* 1. hoşlaşma 2. tatlılaşma 3. güzel olma 4. iyileşme, sağalma, salâh olma 5. kıvamına gelme 6. düzelme (hava için; soğuk ve yağış azalma) 7. kızışma, koyulaşma (hızlanma, hareketlenme, hararetili hale gelme) 8. alevlenme, yalazlanma 9. *mec* alevlenme (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelme) 10. *mec* ağdalaşma

xweşcivat *rd* hoşsohbetli

xweşçêjn *rd* leziz

xweşçêjnî *m* lezzet

xweşçêkirî *rd* eksiksiz, güzel yapılmış olan

xweşçîn *rd* biçilmesi kolay

xweşçûn *rd* rahvan * **hesp xweşçûn** e at rahvandır

xweşdaber *m/argo* yosma, sürtük

xweşdar *rd* iltifatlı

xweşdarî *m* iltifat, izzeti ikram

xweşdarî *m* izzeti ikram

xweşdarîkirin *m* iltifat etme

xweşdarî kirin *l/gh* iltifat etmek

xweşdeng *rd* güzel sesli

xweşdil *rd* hoş, saf, gönül dostu

xweşdivî *rd* 1. sevgili (sevgi ve saygı duyulan) 2. sevgili, dost

xweşdîtin *m* hoşgörme

xweşdoş *rd* kolay süt veren veya sütü rahat sağılan hayvan

xweşek *nd/nt* 1. yaltak, yaltakçı 2. ağız kavafı 3. yılışık, yıvışık 4. yüze gülücü 5. yağcı ~ **bûn** tatlı dilli olmak

xweşekirin *m* taranma

xweşe kirin *l/bw* taranmak

xweşekî *m* 1. yaltaklık, yaltakçılık 2. ağız kavafılığı 3. yılışıklık, yıvışıklık 4. şirinlik, yüze gülücülük 5. yağcılık ~ **kirin** 1) yaltakçılık etmek, yaltaklık etmek 2) yağcılık yapmak 3) şirinlik yapmak

xweşekîkirin *m* 1. yalakalık etme 2. yaranma

3. yılışma 4. şirinlik yapma, yağcılık yapma

xweşekî kirin *l/gh* 1. yalakalık etmek 2. yaranmak 3. yılışmak 4. şirinlik yapmak, yağcılık yapmak

xweşexweş *h* 1. güzel güzel * **zarok li kuçeyê ji xwe re xweşexweş** dileyizin çocuklar sokakta güzel güzel oynuyorlar * **xweşexweş pê re xeber da** onunla güzel güzel konuştu

2. cıtır cıtır (çocuklar içirn, kolaylıkla ve tatlı tatlı konuşmak)
xwe şêlandin */gh* soyunmak
xweşêlandin *m* soyunma, soyunuş
xweşgo *rd* belîğ
xweşgotin *m* iltifat, kompliman (gönül okşayıcı söz)
xweşgotinî *m* 1. iltifat 2. güleriyüzlülük, tevccüh
xweşgotinî kirin */gh* iltifat etmek
xweşhal *rd* 1. hoşnut, mutlu 2. memnun 3. iyi hallı (maddi olarak) ~ **bûn** hoşnut olmak ~ **kirin** hoşnut etmek
xweşhalî *m* 1. hoşnutluk, mutluluk 2. memnunluk, memnuniyet 3. iyi hallilik ~**ya xwe nîşan dan** 1) hoşnutluk getirmek 2) memnuniyet göstermek
xweş hatin */ngh* zevkli gelmek * **dibistan ji min re xweş tê** okul bana zevkli geliyor
xweşhatinî *rd* sevindirici
xweşhelal *rd* helal ü hoş ~ **be** helal ü hoş olsun
xweşidandin *m* 1. sıkınma, kendini sıkma (kendini zorlama) 2. kendini kasma 3. sıkı durma 4. dişini sıkma (darlığa, sıkıntıya dayanma, katlanma) 5. tabanlara kuvvet
xwe şidandin */gh* 1. sıkınmak, kendini sıkı-mak (kendini zorlamak) 2. kendini kasmak 3. sıkı durmak 4. dişini sıkmak (darlığa, sıkıntıya dayanmak, katlanmak) 5. tabanlara kuvvet demek
xweşidandî *rd* 1. sıkınmış 2. kendini kasmış olan
xweşik *rd* 1. güzel, hoş 2. güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşla giderek hayranlık uyandıran) 3. *m* güzel (güzel kız veya kadın) 4. güzellik kraliçesi 5. cıcık, güzel ~ **a delal** güzelim * **çi bi serê vê xaliya xweşik a delal hatiye?** bu güzelim haliya ne olmuş böyle? ~ **güzel güzel** * **xweşik xweşik ji xwe re bileyizin** kendinize güzel güzel oynayın ~ **a cihanê** (an jî dinyayê) dünya güzeli ~ **bûna** (tışteki) derketin rastê (bir şeyin) yüzü açılmak
xweşikahî *m* güzellik
xweşikane *rd/h* güzelce, hoşça
xweşikati *m* güzellik
xweşikayane *h* tatlıca
xweşikayî *m* 1. güzellik 2. güzellik * **ne gotinên sirt lê xweşikayî dikare wî bîne rê** onu sert sözler değil güzellik yola getirir 3. iyilik (iyi olma durumu) 4. *h* tatlı, tatlılıkla (sinirlendirmeden, hoşla gidecek biçimde) ~ **lê nehatin** güzellikten anlamamak
xweşikbûn *m* 1. güzelleşme, güzel olma 2. güzellik 3. güzellik (güzel olan bir şeyin niteliği) ~ **ne bi pereyan e** güzellik parayla değil
xweşik bûn */ngh* güzelleşmek, güzel olmak
xweşikbûyî *rd* güzelleşmiş olan
xweşikbûyîn *m* güzelleşiş

xweşikî *m* 1. güzellik 2. güzellik (güzel olan bir şeyin niteliği) 3. zerafet 4. *h* güzelce ~**ya rû yüz** güzelliği
xweşikker *rd* güzelleştirici
xweşikkirin *m* güzelleştirme
xweşik kirin */gh* güzelleştirmek
xweşikkirî *rd* güzelleştirilmiş olan
xweşikok *rd* güzalcik
xweşikî *m* güzellik
xwe şivile kirin */bw* yoldan sapmak
xweşiwist *bnr* hoşewist
xweşî *m* 1. hoşluk, güzellik 2. esenlik, dirlik, sağlık, sıhhat, iyilik, (sağlığı yerinde olma durumu) * **Xwedê xweşiyê bide** Tanrı esenlik versin 3. iyilik (iyi olma durumu) 4. sağlık (vücudun iyi veya kötü olması durumu) 5. dirlik düzenlik 6. erinç, huzur * **tu xweşî ji taxê re nehiştin** mahallenin huzurunu kaçırdılar 7. hoşlanma 8. *fel* haz 9. *psî* haz, hoşlanma 10. yağışsız, bulutsuz gök yüzü 11. *mec* sıcaklık (sevgi, içtenlik ve sevimlilik) 12. bolluk, refah ~ **dan** (yekî) (birine) haz vermek ~ **ji canê xwe dîtin** salâh bulmak, iyileşmek ~ **ji** (yekî) **re nehiştin** huzurunu kaçırmak ~ **nedîtin** dirlik yüzü görmemek ~ **û selametî** iyilik sağlık (veya iyilik güzellik) ~ **yek ji xwe nedîtin** rahat yüzü görmemek **dî ~yê de bûn** afiyet üzere olmak
xweşîn *bnr* xuşîn
xweşîperest *rd* hazzı
xweşîperestî *fel/m* 1. hazzılık, hedonizm 2. *ab* hazzılık, hedonizm
xweşîş *m* ikircik, ikircim
xwe şîş kirin */bw* pike yapmak
xweşîtayî *m* 1. güzellik, hoşluk 2. esenlik, dirlik, sağlık, sıhhat, iyilik 3. dirlik düzenlik
xweşîwîst *rd* iyimser
xweşîwîstî *m* 1. iyimserlik (her şeyi iyi olarak değerlendiren tutum veya kişilik özelliği) 2. iyimserlik (her şeyi en iyi yanından gören, her durumda bir çıkış yolu uman dünya görüşü) 3. iyimserlik (insanlığın ilerlemesine, bütün durum ve şartların iyiye gideceğine inanan öğretilerin genel adı)
xweşkelam *rd* söz ehli
xweşker *rd* iyileştirici
xweşkeys *h* tam fırsatı
xweşkêş *rd* 1. iyi çeken * **kuleka pixeriyê xweşkêş e** söminenin bacası iyi çekiyor 2. sağlam, güçlü
xweşkirin *m* 1. güzelleştirme 2. tatlılaştırma, tat verme (hoşa giden bir durum yaratma) 3. ballandırma 4. kızıştırma, koyulaştırma (hareketlendirme, hızlandırma, hararetili hale getirme) 5. alevlendirme 6. *mec* alevlendirme (etkisini, şiddetini artırma) 7. kabartma (toprağı yumuşatma) 8. terbiyelemek (yemekler için)
xweş kirin */gh* 1. güzelleştirmek 2. tatlılaştı-

mak, tat vermek (hoşa giden bir durum yaratmak) 3. ballandırmak * **gava ku dipeyi-ve wisan xweş dike ku mirov nikare xwezîya pê neyîne** konuşurken öyle ballandırıyor ki, imrenmek elde değil 4. kızıştırmak, koyulaştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak, hararetili hale getirmek) * **govendê xweş bikin** halayı kızıştırın 5. alevlendirmek 6. *mec* alevlendirmek (etkisini, şiddetini artırmak) * **şer xweş kir** çatışmayı alevlendirdi 7. kabartmak (toprağı yumuşatmak) 8. terbiyelemek (yemekler için)

xweşkiri *rd* 1. güzelleştirilmiş 2. tatlılaştırılmış, tat verilmiş 3. *mec* kızıştırılmış, koyulaştırılmış (hareketlendirilmiş, hızlandırılmış, hararetili hale getirilmiş) 5. terbiyeli (yemekler için)

xweşkîrox 1. güzelleştirici 2. tatlılaştırıcı 3. *mec* kızıştırıcı

xweşkî *rd/h* 1. hoşça 2. güzellikle

xweşnaz *rd* zarif, nazenin

xweşkok *rd* 1. güzel, güzelsicik 2. güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşça giderek hayranlık uyandıran) 3. cici 4. *m* güzel

xweş lê çûn *l/bw* 1. zoranmadan ilerlemek 2. epey mesafe almak

xweşlênêrî *m* özenli bakım

xweş lê nêrîn *l/bw* 1. iyi bakmak 2. güzel bakım yapmak, özenli bakım yapmak

xweş lê xistin *l/bw* konuşturmak (müzik araçgî güzel kullanmak)

xweşlibat *rd* nasıl davranmasını gerektiği bilen

xweşlihev *rd* uyumlu, güzel bir uyumu olan

xweş listin *l/gh* 1. güzel oynamak 2. oyun çıkarmak

xweşmerd *rd* mert

xweşmeriv *rd* hoş insan

xweşmêr *rd* rahvan

xweşmêr *rd* 1. yiğit, has 2. *rd/nd* centilmen, kibar (davranış düşünce, duygu bakımında nazik olan kimse) * **ew kesekî xweşmêr e, gotinên wisa nake** o pek kibar, öyle sözler söylemez 3. nazik (başkalarına karşı saygılı davranan) ~ **pir in li dûrî şer in** savaşta uzak duran yiğit çok olur (iş başa düştü mü kaçacak delik ararlar, anlamında)

xweşmêrane *h* centilmence, kibarca

xweşmêrî *m* 1. yiğitlik 2. centilmenlik, kibarlık

xweşmêrkî *rd/h* centilmence, kibarca

xweşmirov *rd* hoş insan

xweşmîsal *m* güzel örnek

xweşnav *n* güzel ad

xweşnebin *rd* hoşgörüsüz, anlayışsız

xweşnebinî *m* hoşgörüsüzlük, anlayışsızlık

xweşnedîtîn *m* yadırgama

xweş nedîtîn *l/gh* yadırgamak

xweş nehatin dîtîn *l/b* yadırganmak

xweşnewa *m* güzel ezgi

xweşnîşîn *rd* isteği sonucu yerleşmiş kimse

xweşnivîs *m* 1. güzel yazı, kaligrafi 2. *rd* güzel yazı yazan, hattat, kaligraf

xweşnivîsî *m* 1. yüzel yazma 2. güzel yazı, kaligrafi, hattatlık 3. güzel yazı sanatı

xweşniyaz *wj/m* methiye

xwe şor û tor kirin *l/bw* şık giyinmek

xweşpergîn *rd* iyi karşılayan

xweşpergînî *m* iyi karşılama, hüsnükabul

xweşperwer *rd* terbiyeli, nazik

xweşpeyivîn *m* iyi konuşma, cerbeze, retorik

xweşpeyv *rd* düzgün ve iyi konuşan, natıkalı

xweşraxistî *rd* iyi döşeli

xweşreng *rd* güzel renkli

xweşreqas *rd* iyi dans eden

xweşrîng *bot/m* sütleğen (Euphorbia)

xweşsihbet *rd* hoşsohbet

xweşsihbefî *m* hoşsohbetlik

xweşsiruşt *rd* güzel huylu, iyi huylu, iyi tabiatlı

xweşsiruştî *m* güzel huyluluk, iyi huyluluk, iyi tabiatlılık

xweşsohbet *rd* hoşsohbet, sözü sohbeti yerinde

xweşşeref *rd* şerefli

xweştebiet *rd* iyi tabiatlı, hoş tabiatlı, iyi huylu

xweştehm *rd* leziz

xweştevger *rd* 1. edepli 2. *m* güzel davranış

xweştevgerî *m* edep ~ **kirin** edebini takınmak

xweştirîn *rd* enfes

xweşûbêş *rd* 1. candan, içli dışlı 2. *h* senli benli ~ **bûn** 1) içli dışlı olmak, samimî olmak 2) senli benli olmak

xweşûbêşî *m* içli dışlılık, samimîlik

xweşûbêştî *m* içli dışlılık

xwe şûş kirin *l/gh* 1. kanat çırpmadan uçmak, süzülme 2. el ve ayak oynatmadan yüzmek

xweşûştin *m* yıkanma, yunma

xwe şûştin *l/gh* yıkanmak, yunmak * **min îro xwe têrpaqij şûşt** bugün tertemiz yıkandı * **xwe şûştîye paqij kîrîye** yununuş arınmış (veya yıkanmış)

xweşûştî *rd* yıkanık

xweşwafir *rd* güzel ahlâklı, iyi ahlâklı

xweşwafirî *m* güzel ahlâklılık, iyi ahlâklılık

xweşxan *bnr* xweşxwan

xweşxanim *rd* tam anlamıyla hanım efendi ~ **e, xag xag meşîya** hanım efendi gibi salına salına yürüdü.

xweşxwazî *m* lütuf

xweşxilqet *rd* güzel yaradılışlı

xweşxulqetî *m* güzel yaratılışlılık

xweşxûy *rd* güzel huylu, iyi huylu

xweşxûyî *m* güzel huyluluk, iyi huyluluk

xweşxwan *rd* 1. güzel okuyan 2. güzel öten * **bilbilê xweşxwan** güzel öten bülbül 3. okunaklı, iyi okunabilen şey 4. *m* şiir

xweşxwanî *m* inşat (bir edebi eseri güzel okuma)

xweşxweşok *rd* yaltak, yaltakçı

xweşxweşokî *m* yaltakçılık, yaltaklık ~ **kirin** yaltakçılık etmek, yaltaklık etmek
xweşxwîn *rd* 1. güzel okuyan 2. işlek, okunaklı (yazı)
xweşxwînî *m* 1. güzel okuma 2. işleklik, okunaklılık
xweşziba *rd* iyi terbiyeli
xwetazîker *rd* 1. soyunan 2. *m* striptizci
xwetazîkerî *m* striptizcilik
xwetazîkirin *m* 1. soyunma, soyunuş 2. dökülüp saçılma (soyunma) 3. striptiz
xwe tazî kirin *l/bw* 1. soyunmak 2. dökülüp saçılmak (soyunmak)
xwetehtekar *psi/rd* öz ezer, inazoşist
xwetehtekarî *psi/m* öz ezerlik, mazoşizm
xwetehtekirin *m* kendine eziyet etmek
xwetehtîkirin *m* 1. kendini incitme 2. suratını asma (veya ekşitme)
xwe tehl kirin *l/bw* 1. kendini incitmek 2. suratını asınak (veya ekşitmek)
xwe tehlotirşo kirin *l/bw* suratını asmak (veya ekşitmek)
xwetehtmsarkirin *m* gıcıklık yapma
xwe tehmsar kirin *l/bw* gıcıklık yapmak
xwetelandin *m* 1. pusma (bir şeyi kendine siper ederek saklanma) 2. pusuya yatma
xwe telandin *l/gh* 1. pusmak (bir şeyi kendine siper ederek saklanmak) 2. pusuya yatmak
xweteqilandin *m* kendini tartma, tartınma
xwe teqilandin *l/gh* kendini tartmak, tartınmak
xwetevdan *m* 1. davranma 2. kımıldama, kımıldanma, kıpraşma 3. bastırma (giderme)
xwe tev dan *l/bw* 1. davranmak 2. kımıldamak, kımıldanmak, kıpraşmak 3. bastırmak (gidermek) * **parîyek nan bixwe, xwe tev bide** bir lokma ekmek yayı açılığını bastır * **xwe tevmede!** kımıldama!
xwetevdayîn *m* 1. davranış 2. kımıldayış, kımıldanış, kıpraşma
xwe tev ger kirin *l/bw* örgütlenmek, organize olmak
xwetevgerkirî *rd* örgütlü, organizeli
xwe tewandin *l/gh* bükünmek
xwetêdan *m* 1. kendini sürtme, sürtünme, sürtünüş 2. sifinme (bir yere sürtünerek kaşınma) 3. sürünme (geçerken değme) 4. kendine sürme, bulaşma (istenmeyerek bir maddeye sürülme) 5. kalkışma, yeltenme (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişme) 6. etek öpme (yaltaklanma)
xwe tê dan *l/bw* 1. kendini sürtmek, sürtünmek * **boxe xwe di darê dide** boğa ağaca sürtünüyor 2. sifinmek (bir yere sürtünerek kaşınmak) 3. sürünmek (geçerken değmek) * **xwe di boyaxê da** boyaya süründü 4. kendine sürmek, bulaşmak (istenmeyerek bir maddeye sürülme) * **xwe di xwînê daye** kana bulaşmış 5. kalkışmak, yeltenmek (ye-

tenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) 6. etek öpmek (yaltaklanmak)
xwetêdayîn *m* 1. kendini sürtme, sürtünüş 2. sifinme (bir yere sürtünerek kaşınma) 3. sürünüş (geçerken değme) 4. kendine sürme, bulaşma (istenmeyerek bir maddeye sürülme) 5. kalkışma, yelteniş (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişme) 6. etek öpme (yaltaklanma)
xwe tê de pûç kirin *l/bw* bir yerde suspus olmak
xwe têk birin *l/bw* oyun vermek
xwe tê re avêtin *l/bw* -den atlanılmak
xwe tê re kirin *l/bw* -e sokuşmak
xwetêrkirin *m* kendini doyurma
xwe têr kirin *l/bw* kendini doyurmak
xwetêwerkirin *m* 1. -e abanma 2. (üstüne veya üzerine) atılma 3. -e atlama (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişme) 4. kesip biçme (zorbalıkla korkutma)
xwe tê werkirin *l/bw* 1. -e abanmak 2. (üstüne veya üzerine) atılmak * **kûçik heman xwe di diz werkir** köpek hırsıza hemen atıldı 3. -e atlamak (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) 4. kesip biçmek (zorbalıkla korkutmak)
xwetê zerkirin *bw* 1. -e abanmak 2. (üstüne veya üzerine) atılmak
xwetirûş fîz/m öz direnç
xwe tîrîrmehesî kirin *l/bw* süslenip püslenmek
xwe tut kirin *l/bw* pur dikkat kezsilmek
xwevalakirin *m* 1. boşalma, boşalmış 2. boşalma, kendini boşaltma (derdini, sıkıntısını birine anlatarak ferahlama)
xwe vala kirin *l/bw* 1. boşalmak 2. boşalmak, kendini boşaltmak (derdini, sıkıntısını birine anlatarak ferahlamak) * **min derdên xwe jê re gilî kir û min xwe vala kir** derdimi ona söyleyerek kendimi boşalttım
xweveçûn *m* 1. kendinden geçme 2. sızma 3. *mec* utanma
xwe ve çûn *l/bw* 1. kendinden geçmek 2. sızmak 3. *mec* utanmak
xweveçûyîn *bj/m* letarji
xwevedan *m* 1. kaçınma, sakınma 2. savulma
xwe vedan *l/gh* 1. kaçınmak, sakınmak 2. savulmak
xwevedizîn *m* 1. -den saklanma 2. aşma (görmüden gitme, saklanma)
xwe vedizîn *l/gh* 1. -den saklanmak 2. aşmak (görmüden gitmek, saklanmak)
xwevekirin *m* 1. saçılma, açılım * **pêwistiya vî welatî bi xwevekirinê** bu ülkenin açılım yapması gerekiyor 2. saçılma, açılıp saçılma (kadın için; çok açık saçık giyinmeye başlama)
xwe vekirin *l/gh* 1. saçılmak 2. saçılmak, açılıp saçılmak (kadın için; çok açık saçık giyinmeye başlamak)

xwevekişandin *m* 1. geri çekilme 2. çekilme (kendini geri veya yana çekme) 3. hava atma, caka satma

xwe vekîşandin *l/gh* 1. geri çekilmek 2. çekilmek (kendini geri veya yana çekmek) * **tu ji navê xwe vekîşîne** sen aradan çekil 3. hava atmak, caka satmak

xwevemalandin *m* çemrenme (kolları veya etekleri sıvama, toplama)

xwe vemalandin *l/gh* çemrenmek (kolları veya etekleri sıvamak, toplamak)

xwevemitandin *m* gerinme

xwe vemitandin *l/gh* gerinmek

xweveşartin *m* 1. saklanma 2. gizlenme, gizlenilme, saklanma 3. tesettür etme, örtünme (kadın için)

xwe veşartin *l/gh* 1. saklanmak * **li cihekî ku xwe lê veşêre digere** saklanacak yer arıyor 2. gizlenmek, gizlenilmek, saklanmak * **di nav devîyan de xwe veşart** çahıların arasına gizlendi * **ma mirov wîsan li rastê ji xwe vedîşêre?** öyle ortalık yerde de insan gizlenilir mi? 3. tesettür etmek, örtünmek (kadın için)

xweveşartî *rd* 1. saklanmış 2. gizlenmiş 3. tesettürlü, örtünlü

xweveşûştin *m* yıkanma, yıkanış

xwe veşûştin *l/gh* yıkanmak

xwevetewîşandin *m* salınma (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilme)

xwe vetewîşandin *l/gh* salınmak (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek)

xweveweşandin *m* 1. silkinme 2. kırıtmak

xwe veweşandin *l/gh* 1. silkinmek 2. kırıtmak

xwevezelandin *m* uzanma, gerilme

xwe vezelandin *l/gh* uzanmak, gerilmek * **di palkursiyê xwe de xwe vezelandibû** û **bi rûyekî bişirî li min fedîkirî** koltuğunda şöyle bir gerilmiş, yüzüme gülümseyerek bakıyordu

xweweşandin *m* 1. silkinme 2. masrafa girme, masraflardan kaçınmama

xwe weşandin *l/gh* 1. silkinmek (üstünü silmek) 2. masrafa girmek, masraflardan kaçınmamak

xwewezinandin *m* tartınma

xwe wezinandin *l/gh* tartınmak

xwewindakirin *m* 1. kendini kaybetme (öfke yüzünde ne yaptığını bilmeme) 2. aklı başından gitme 3. başı dönme (para veya mevki sebebiyle şaşırıp şımarma) 4. itidalini kaybetme, şirazedan çıkma 5. zilzurna sarhoş olma

xwe winda kirin *l/bw* 1. kendini kaybetmek (öfke yüzünde ne yaptığını bilmemek) 2. aklı başından gitmek 3. başı dönmek (para veya mevki sebebiyle şaşırıp şımararak) 4. iti-

dalini kaybetmek, şirazedan çıkmak 5. zilzurna sarhoş olmak

xwe windakirî *rd* 1. kendini kaybetmiş 2. gök kandel (kendini bilmeyecek kadar sarhoş)

xwexapîn *rd* kendini kandıran

xwe xaşomaşo kirin *l/gh* duymamazlıktan gelmek

xwexeffkirin *m* kendini gizleme, gizlenme

xwe xef kirin *l/bw* kendini gizlemek, gizlenmek

xwexemilandin *m* süslenme, bezenme, süsleniş, bezeniş

xwe xemilandin *l/gh* 1. süslenmek, bezenmek, kendini süslemek

xwexemilandî *rd* süslenmiş, bezenmiş

xwe xeyrîş kirin *l/bw* duymamazlıktan gelme

xwexêlîkirin *m* 1. duvاكلanma 2. *mec* duvاكلanma (gelin olma)

xwe xêlî kirin *l/bw* 1. duvاكلanmak 2. *mec* duvاكلanmak (gelin olmak)

xwexijikandin *m* sürüklenme

xwe xijikandin *l/gh* sürüklenmek

xwexijkirin *m* sürüklenme

xwe xij kirin *l/bw* sürüklenmek

xwexirîkandin *m* sürüklenme

xwe xirîkandin *l/gh* sürüklenmek

xwexistin *m* 1. kendini düşürme 2. alçalmak (insan için; değeri azalma)

xwe xistin *l/gh* 1. kendini düşürmek 2. alçalmak (insan için; değeri azalmak) * **ez ew qas jî xwe naxînim** bu kadar da alçalmam

xwexizmetî *m* selfservis

xwexûrandin *m* kendini kaşımak * **xwe dixurîne** kendini kaşıyor

xwe xûrandin *l/gh* kendini kaşımak * **xwe dixurîne** kendi kaşıyor

xwexwarin *m* 1. içini yeme, kendini yiyip bitirme 2. kendini paralamak (çok çaba ve özen gösterme) 3. yasa gömülme

xwe xwarin *l/gh* 1. içini yemek, kendini yiyip bitirmek * **jî her vî derdî ez xwe dixwim** bu derten dolayı kendimi yiyip bitiriyorum 2. kendini paralamak (çok çaba ve özen göstermek) 3. yasa gömülme

xwe xwaromaro kirin *l/bw* kıvrılmak (eğrilip bükülme)

xwexwaz *rd/nd* 1. benlikçi 2. bencil, hodpendsend, kendini beğenmiş ~ **bûn** bencil olmak

xwexwazane *h* bencilce

xwexwazbûn *m* bencilleşme, bencil olma

xwexwaz bûn *l/gh* bencilleşmek, bencil olmak

xwexwazbûyî *m* bencilleşme, bencil oluş

xwexwazî *m* 1. benlikçilik 2. bencillik, hodpendsendlik, kendini beğenmişlik

xwexwazkî *rd/h* bencilce

xwe xweşikî kirin *l/bw* 1. kendini güzelleştirmek 2. kendini sevdimmek

xwexweyîkirin *m* 1. kendini besleme 2. kendi bakımını yapma

xwe xweyî kirin *l/bw* 1. kendini beslemek 2. kendi bakımını yapmak
xwexweyker *biy/rd* öz beslenen, kendi beslek, ototrof
xwexweykerin *m* öz beslenme, ototrofi
xwexweykerî *biy/m* öz beslenme, ototrofi
xwey (I) *m* tuz
xwey (II) *rd* 1. sahip 2. haiz * **wesêfn ku tu xweyê wan î** senin haiz olduğun vasıflar ~ (tişteki) olan * **bavek kû xweyî pênc zarokan e** beş çocuğu olan bir baba ~ **gûnehê (yekî) bûn** günahı boynuna ~ê **dawetê dîgûn** sahibi ~ê **fielê bi fêşkêxwe** zâne suçlu suçunu bilir ~ê **keysa xwe bûn** fırsatını koalamak
xwey (III) *rz/m* sahiplik anlamını veren bir önek * **xweyzarok** çocuk sahibi, çocuklu
xweyadan *rd* besinli
xweyagah *rd* bilgi sahibi
xweyagahî *rd* malumat sahibi
xweyajal *rd* hayvan sahibi
xweyaqil *rd* akıl sahibi
xweyaqlê selim *rd* sağduyulu
xweyarazî *rd* toprak sahibi, topraklı
xweybajarok *rd* ilçe sahibi, kazalı * **bajarekî xwey sê bajarok** üç kazalı bir il
xweybandor *rd* etkili ~ **bûn** etkili olmak
xweybaristan *rd* tahamül sahibi, tahamüllü
xweybasîret *rd* sağgörülü
xweybastanî *rd* gelenekli
xweybande *rd* köleli
xweybext *rd* sözüne güvenilen, sözünün eri
xweybîrdozî *nd/nt* mefkûreci
xweybîrdozîtî *m* mefkûrecilik
xweycariye *rd* halayıklı
xweycêrî *rd* halayıklı
xweycêwîk *rd* ikiz sahibi, ikizli
xweyçand *m* kültürlü
xweydamezrawe *rd* kurumlu (inüesseseli)
xweyderd *rd* dert sahibi
xweydest *rd* elli (eli olan) * **yekî xweydestekî mezin bû** kocaman xweydilbêjî *rd* önsézili
xweydilî *nd/nt* 1. düğüncü (düğün sahibi) 2. düğüncü (düğüne çağırılanlar) 3. gelin alayı (erkeklerden oluşan)
xweydilîtî *m* düğüncülük
xweydinî *nd/nt* 1. düğüncü (düğün sahibi) 2. düğüncü (düğüne çağırılanlar) 3. gelin alayı (erkeklerden oluşan)
xweydinîtî *m* düğüncülük
xweyedeb *rd* edepli
xweyehliyetname *rd* ehliyetli
xweyerd *rd* topraklı, toprak sahibi
xweyerebe *rd* araba sahibi, arabalı
xweyeymarîş *rd* tecrübe sahibi
xweyeymarîş bûn *l/ngh* tecrübesi olmak
xweyeyzmûn *rd* tecrübe sahibi, tecrübeli
xweyeyzmûn bûn *l/ngh* tecrübe sahibi olmak,

tecrübeli olmak
xweyê nav *rd* 1. imza sahibi, ün sahibi (bazı sanat ve meslek kollarında sağlam bir yeri olan, değerini her zaman kabul ettirmiş kimse) 2. imza sahibi (gazete, dergi gibi yayımlarda adını kullanarak yazan kimse)
xweyfazilet *rd* fazilet sahibi, faziletli
xweyferaset *rd* feraset sahibi, ferasetli
xweyfikir *rd* düşünce sahibi, düşünceli * **yekî xweyfikrekî xerab** kötü düşünceli biri
xweyfikirbûn *m* düşüncelilik
xweygir *rd* delişmen ~ **bûn** delirmek, delilikler yapmak
xweygotin *rd* söz sahibi
xweyhebûn *rd* varlıklı
xweyhemiyet *rd* hamiyetli
xweyheq *rd* hak sahibi
xweyhewa *rd* havalı * **meçe wî cihê ku xwe-dî bêhneke mirar û xweyhewaye** **giran** e o murdar kokulu, ağır havalı yere gitme
xweyheywan *rd* hayvan sahibi
xweyhêçan *rd* tecrübe sahibi, tecrübeli
xweyhêçan bûn *l/ngh* tecrübe sahibi olmak, tecrübesi olmak
xweyhêz *rd* güç sahibi
xweyhiş *rd* bilinç sahibi, bilinçli
xweyhîmet *rd* himetli
xweyhuner *rd* sanat sahibi
xweying *bnr* xweng
xweyî *nd/nt* 1. sahip, iye, malik (herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan) 2. sahip, ehil (herhangi bir niteliği olan kimse) 3. sahip (bir iş yapmış, üstlenmiş veya bir eser ortaya koymuş kimse) * **xweyê berhemê** eserin sahibi 4. sahip, haini (koruyan, arka çıkan, gözetken kimse) 4. *rd* haiz * **wesêfn ku tu xweyî wan î** senin haiz olduğun vasıflar ~ **mal û milkan** mal mülk sahibi ~ **gotina xwe bûn** sözünün eri olmak ~**yê sozê xwe bûn** (kendi) sözünü tutmak ~**yê aş û dîngan** e han hamam sahibi ~**yê col û cobalan** e han hamam sahibi ~**yê fisê bi xwe dihesa** suçlu suçunu bilir ~**yê kar û bar** iş güç sahibi ~**yê keysa xwe bûn** bulanık suda balık avlamak (karışık durumlardan yararlanarak kendi çıkarını düşündürmek) ~**yê mal û milkan** e han hamam sahibi ~**yê roja xwe ye** eyyam efendisi (veya ağası)
xweyibûn *m* 1. beslenme 2. geçinme 3. iyelik, sahiplik
xweyibûn *m* 1. beslenme 2. geçinmek
xweyibûyî *rd* beslenmiş olan
xweyibûyîn *m* 1. besleniş 2. geçiniş
xweyiker *nd/nt* 1. besleyici 1. yetiştirici 3. bakımıcı ~ê **mihan** koyuncu, koyun besleyicisi
xweyîkirin *m* 1. besleme (yiyecek ve içeceği ni sağlama) 2. besleme (yedirme) 3. büyütme (yetiştirme, bakma) 4. geçindirme, doyurma (yaşamasını sağlama) 6. besleme (se-

mirtme) 5. besleme, yetiştirme 7. üretme (aynı türden canlıları çoğaltma) 8. bakım yapma, bakımını yapma 9. koruma
xweyî kirin *l/gh* 1. beslemek (yiyecek ve içeceğini sağlamak) 2. beslemek (yedirmek) * ez dê bi destê xwe wî xweyî bikim onu elimle besleyeceğim 3. büyütmek (yetiştirmek, bakmak) * çar zarok xweyî kirine dört çocuk büyütmüş 4. geçindirmek, doyurmak (yaşamalarını sağlamak) * ev erd bi milyon mirov xweyî dikin bu topraklar milyonlarca insan doyuruyor 6. beslemek (semirtmek) 5. beslemek, yetiştirmek * hesp xweyî kirin at beslemek 7. üretmek (aynı türden canlıları çoğaltmak) 8. bakım yapmak, bakımını yapmak * bexçe xweyî nekirine bahçeye bakım yapılmamış 9. korumak * Xwedê zarokên wê xweyî bike Allah çocuklarını korusun * Xwedê te xweyî bike Allah seni korusun * xweyî bike canê xwe berde malê xwe besle kargayı oysun gözünü
xweyîkirina kindiran *nd* kendircilik
xweyîkirina kinfan *nd* kenevircilik
xweyîkirina kurman *nd* ipek böcekçiliği
xweyîkirî *rd* 1. besili 2. bakımlı 3. tımarlı (ağaç, toprak vb. için bakımı yapılmış olan) 4. korunmuş
xweyîman *rd* iman sahibi, inançlı, inanlı
xweyîmtiyaz *rd* imtiyazlı, ayrıcalıklı
xweyîn *m* benlik
xweyîng *m* kız kardeş
xweyînsaf *rd* insafılı
xweyînsafî *m* insafıllık
xweyîstikrar *rd* istikrar sahibi, istikrarlı
xweyîteqat *rd* itikatlî, itikat sahibi
xweyîtîbar *rd* itibar sahibi
xweyîtî *m* 1. iyelik, sahiplik 2. bakım ~ya navê xwe kirin adına leke getirecek şeylerden sakınmak
xweyîtîlêkirin *m* 1. sahip çıkma 2. bakım yapma
xweyîtî lê kirin *l/bw* 1. sahip çıkmak 2. bakım yapmak
xweyîjin *rd* evli barklı (erkek için)
xweykar *rd* iş sahibi, iş güç sahibi
xweykarîn *rd* güç sahibi, kudret sahibi
xweyker *nd* 1. besleyici 2. yetiştirici 3. bakıcı ~ê bîzr tohumcu (yetiştiren kimse) ~ê kurme qozan ipekçi (ipek böcekçiliği yapan)
xweykeramet *rd* kerametli
xweykerem *rd* kerem sahibi
xweykerê dermaleyan *nd* besici
xweykerê kurman ipekçi (ipek böcekçiliği yapan)
xweykerê mêşan *nd/ht* balcı (bal arılarını besleyip balcılık yapan kimse)
xweykerê nûberan *nd/nt* turfandacı
xweykerê riwekan *nd* bitkici, bitki yetiştirici

xweykerê tov *nd/nt* tohumcu (yetiştiren kimse)
xweykerê zeytûnan *nd/nt* zeytin ekicisi
xweykeriya bîzr *m* tohumculuk
xweykeriya dermaleyan *m* besicilik
xweykeriya kurman *nd* ipekçilik, ipek böcekçiliği
xweykeriya kurme qozan *m* ipekçilik
xweykeriya masîyan *m* balıkçılık
xweykeriya mêşên hingiv *m* balcılık
xweykeriya riwekan *nd* bitkicilik
xweykeriya tov *m* tohumculuk
xweykeriya zeytûnan *m* zeytincilik, zeytin ekiciliği
xweykesatî *rd* şahsiyetli, kişilikli
xweykesatîbûn *m* kişileşme
xweykesatî bûn *l/gh* kişileşmek
xweykesayetî *rd* şahsiyetli
xweykêmasî *rd* şaibeli
xweykirî 1. bakımlı
xweykirî *rd* 1. besili 2. bakımlı 3. büyütülmüş, yetiştirilmiş olan
xweykole *rd* köleli
xweykurm *rd* tabiatlı * mirovekî xweykurmekî baş iyi tabiatlı biri
xweykûçik *rd* köpek sahibi, köpekli
xweyliyaqet *rd* liyakat sahibi
xweymadalya *rd* madalya sahibi
xweymaf *rd* hak sahibi
xweymal *rd* mal sahibi
xweymantiq *rd* mantıkçı
xweymeaş *rd* maaşlı
xweymebest *rd* gayeli, maksatlı
xweymehanî *rd* aylıklı, maaşlı
xweymeziyet *rd* meziyetli
xweyn *bnr* xwîn
xweynamûs *rd* namus sahibi ~ e başı dimdik (onurlu)
xweynamûsî *m* namusluluk
xweynav *rd* isim sahibi
xweynêrît *rd* görenekli
xweynîşane *rd* madalya sahibi
xweypeyker *rd* heykelli
xweypêhisî *rd* duyumlu
xweypîşe *rd* meslek sahibi
xweyprensîp *rd* prensip sahibi, prensipli
xweyqabiliyet *rd* yetenek sahibi, yetenekli
xweyqaf *rd* kafalı ~ê berê eski kafalı
xweyqafatî *m* kafalılık ~ya berê eski kafalılık
xweyqapan *rd* fiyakacı
xweyqedr *rd* 1. hatırlı, itibarlı, hatırı sayılır 2. nimetşinas
xweyqendîl *rd* kandilli
xweyqewet *rd* güç sahibi
xweyqudret *rd* kudret sahibi
xweyregez *rd* prensip sahibi, prensipli
xweyrehm *rd* merhametli
xweyrewîşt *rd* karakterli, seçiyeli
xweyrex *rd* fişeklik sahibi, fişeklikli
xweyrêzik *rd* kurallı

xweyruh *rd* ruhlu * **yekî xweyruhekî** nazik
ince ruhlu biri
xweyrûmet *rd* onur sahibi, onurlu
xweyrûmetî *m* onurluluk
xweysazî *rd* kurumlu (müesseseli)
xweysebir *rd* sabır sahibi, sabırlı
xweysebî *rd* çocuk sahibi, çocuklu
xweysemî *rd* ihtiyatkâr
xweysendîka *rd* sendikali
xweysermaye *nd/nt* sermaye sahibi
xweysermiyan *nd/nt* sermaye sahibi
xweysinet *rd* meslek sahibi
xweysoz *rd* sözünün eri
xweyşexsiyet *rd* şahsiyetli, kişilikli
xweyşexsiyetbûn *m* kişileşme
xweyşexsiyet bûn *l/gh* kişileşmek
xweyşîyan *rd* kudret sahibi
xweyşuhret *rd* şöhrat sahibi, şöretli
xweytasarûf *rd* tasaruf sahibi
xweytasarûfî *m* tasaruf sahibi olma durumu
xweytebîet *rd* tabiatlı * **mirovekî xweytebîe-**
tekî baş iyi tabiatlı biri
xweytecrûbe *rd* tecrübe sahibi, tecrübeli
xweytehamûl *rd* tahammüllü, götürümlü
xweytiwan *rd* kudret sahibi
xweytî *m* 1. sahiplik 2. bakım * **li herêmê têr**
xweytî nehatiye kirin bölgeye yeterince ba-
kım yapılmamış
xweytîkirin *m* bakma (bir şeyin gelişmesi veya
iyi bir durumda kalması için emek verme)
xweytî kirin *l/gh* bakmak (bir şeyin gelişmesi
veya iyi bir durumda kalması için emek ver-
mek) * **pir kal e, lê baş li xwe xweytî kiri-**
ye çok yaşlı, fakat kendine iyi bakmış
xweytîkirî *rd* bakımlı
xweytîlêbûn *m* bakım yapılıma
xweytî lê bûn *l/bw* bakım yapılmak
xweytîlêkirin *m* bakım yapma, bakımını yapma
xweytî lê kirin *l/bw* bakım yapmak, bakımını
yapmak * **xweytî li herêmê nekirine** bölge-
ye bakım yapmamışlar
xweytîlênekirin *m* ihmal etme
xweytî lê nekirin *l/bw* ihmal etmek
xweytîmar *dr/hd* tımarlı (tımara sahibi kimse)
xweytîxane *m* bakım evi
xweytorpîl *rd* torpilli (arkası olan, kayırcısı
olan kimse) * **zîlam xweytorpîl e** adam tor-
pilli
xweywicdan *rd* vicdanlı, vicdan sahibi
xweywijdan *rd* vicdan sahibi, vicdanlı,
xweyxatir *rd* hatırlı
xweyxêr *nd* hayır sahibi ~ **û xêratan** hayır sa-
hibi
xweyxislet *rd* karakterli
xweyxîret *rd* gayretli
xweyxûy *rd* tabiatlı * **mirovekî xweyxûyekî**
baş iyi tabiatlı biri
xweyzanebûn *rd* bilgi sahibi
xweyzanîn *rd* bilgi sahibi

xweyzarok *rd* çocuk sahibi, çocuklu
xwey zar û zêç *rd* çoluk çocuk sahibi
xweyzewq *rd* ehlizevk, zevk sahibi
xwez *m* istek
xweza *m* 1. doğa, tabiat 2. doğa, tabiat (insan
eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal
güzelliklerini koruyan, genellikle şehir dışı
kesim)
xwezakar *rd* isterikli
xwezakî *rd* doğasal
xwe zal kirin *l/bw* kendini eğemen kılmak
xwezan *rd* ağır başlı, kendini bilen (veya bilir)
xwezandin *m* imrendirme
xwezandin *l/gh* imrendirmek
xwezanîn *m* 1. kendini bilme (aklı ve muhake-
mesi yerinde olma) 2. kendini bilme (balığ
olma) 3. kendini bilme (durum ve onuruna
yakışacak biçimde davranma)
xwe zanîn *l/gh* 1. kendini bilmek (aklı ve mu-
hakemesi yerinde olmak) 2. kendini bilmek
(balığ olmak) 3. kendini bilmek (durum ve
onuruna yakışacak biçimde davranmak)
xwezayî *rd* 1. doğal, tabii 2. doğal, tabii (tabi-
atın düzenine ve gereklerine uygun) 3. do-
ğal, tabii (kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış)
xwezayîbûn *m* doğallaşma, tabiileşme
xwezayî bûn *l/gh* doğallaşmak, tabiileşmek
xwezayîbûyî *rd* doğallaşmış olan
xwezayîbûyîn *m* doğallaşma, tabiileşme
xwezayîkirin *m* doğallaştırma
xwezayî kirin *l/gh* doğallaştırmak
xwezayîkirî *rd* doğallaştırılmış olan
xwezayîfî *m* doğallık, tabiilik
xwezbar *rd* istekli, rağbetli
xwezdar *rd* istekli, arzulu
xwezdarî *m* isteklilik
xwe zefî kirin *l/bw* kindini zayıflatmak, kilo
vermek (zayıflamak)
xwezer *rd* isteyen, isterikli
xwe zer kirin *l/bw* atlamak (üzerine atlamak)
xwezêfandin *m* kısınma
xwe zêfandin *l/gh* kısınmak
xwezêfandî *rd* kısınmış olan kimse
xwezgîn *bnr* xwezgînî
xwezgînîk *bnr* xwezgînî
xwezgînî *nd/nt* 1. görücü. dünür (kız isteme-
ye gitme) 2. talipli (evlenmek isteyen ve bu
istegini bildiren erkek) ~ **hatin** görücü git-
mek ~ **yê (yekê) çêbûn** talip çıkmak (veya
talibi çıkmak)
xwezgînîfî *m* görücülük, dünürlük
xwezîk *h* keşke
xwezîka *h* keşke
xwe zikkêşk kirin *l/bw* karın üstü sürünmek
xwezil *h* 1. keşke 2. *m* öykünme, özenme ~ **bi**
derve kirî lê ne bi hundîr kirî dışı kalaylı
içi alaylı ~ **a xwe (yekî) pê hatin** (biri) öy-
künmek

xwezila *h* keşke

xwezila xwe pê anîn *l/bw* öykünmek

xwezilok *nd/nt* 1. isterikli 2. öykünmeci, özen-tili *bi* ~î *lê nihêrtin* kedi cigere bakar gibi bakmak

xwezilokî *rd* 1. isteriklice 2. öykünmecice, özen-tilice

xwezirtikandin *m* 1. dayılanma, efelenme 2. zart zurt etme 3. yüksek perdeden konuşma, abartılı konuşma

xwe zirtikandin *l/gh* 1. dayılanmak, efelenmek 2. zart zurt etmek 3. yüksek perdeden konuşmak, abartılı konuşmak

xwe ziwa kirin *l/bw* kurulanmak * **xwe ziwa nekir**, *cil wergirtin* kurulanmadan giyindi

xweziyok *rd* isterikli

xwezî (I) *ant/m* 1. yutak 2. tükürük ~ *ziwa bûn* nutku tutulmak ~*ya (yekî) di ber de man* küçük dilini yutmak * *eger ew min wiha bibîne dê ji şaşwaziyê xweziya wê di ber de bimîne* beni böyle görse şaşkınlıktan küçük dilini yutar ~*ya xwe kirin xwarê* yutkunmak ~*ya xwe daqulandin* 1) yutkunmak 2) tükürüğünü yutmak ~*ya xwe daqurtandin* 1) yutkunmak 2) tükürüğünü yutmak

xwezî (II) *h* keşke

xwezî (III) *m* 1. gıpta, imren, imrenti, öykünme 2. istek, dilek, heves ~ *ez çêlikê guran bûma ne ku ez biçûkê birayan bûma* keşke bir kurt yavrusu olsaydımda kardeşlerin küçüğü olmasaydım ~ *kirin* hevesine düşmek * *pir xwezî dikir ku bibe doktor doktor olma hevesine düşmüştü* ~ *pê anîn* 1) gıpta etmek, öykünmek 2) heves etmek ~ *pê hatin kirin* imrenilmek ~*ya me bi wê xwînê ku şev di ser re derbas be keskin sirke kûpûne zarar (sinirler yatışsın diye söylenir)* ~*ya xwe bi yê (berê) anîn* (eskisini) aratmak ~*ya xwe lê anîn* öykünmek ~*ya xwe pê anîn* gıpta etmek, özenmek, öykünmek

xwezîfirandin *m* kırıtmak

xwe zîfirandin *l/gh* kırıtmak

xwezîk *h* keşke

xwezîkar *rd* istekli

xwezîkarî *m* isteklilik

xwezînok *nd* talepkâr

xwezîpêanîn *m* 1. gıpta etme, imrenme, imrenme, öykünme, özenme, özenç 2. aratma, arzu etme

xwezî pê anîn *l/bw* 1. gıpta etmek, imrenmek, imrenmek, öykünmek, özenmek * *ez xweziya xwe bi vê jêhatîbûna wê tînim* onun bu çalışkanlığına imreniyorum * *her kes xweziya xwe pê tîne* herkes ona özeniyor 2. aratmak, arzu etmek * *tu dikî ku ez xwezî bi wan rojan bînim* bana o günleri aratıyorsun

xwezî pê bûn *l/bw* aratmak, arzu etmek

xwe zîç kirin *l/bw* diklenmek, kendini dikleş-tirmek

xwezî pê hatin *l/bw* imrenmek, öykünmek *

xweziya min bi vê jêhatîbûna wê tê onun bu çalışkanlığına imreniyorum

xwezkar *nd/nt* 1. istekli, talip 2. *rd* isterikli

xwezlok *rd* isterikli, snop

xwezok *nd/nt* 1. istekli, talip 2. *rd* isterikli, sterik 3. *mec* dilenci

xwezûr *n* kayın baba, kayın peder, kaynata

xwezûrtî *m* kayın babalık, kayın pederlik, kaynatalık

xwezyar *nd/nt* 1. istekli, talip 2. gönüllü, istekli

xwezyarî *m* 1. isteklilik 2. gönüllülük

xwê (I) *m* 1. tuz 2. *kîm* tuz ~ *lê şikandin* tuzunu kaçırmak ~ *lê şikestin* (an *jî şikîn*) tuzu kaçmak ~ *ya hemû giraran* herşeye meydanoz

xwê (II) *m* ter ~ *tê* de avêtin ter boşanmak

xwêber *m* hayvanların tuzu yemeleri için konulduğu yer

xwêçeker *nd/nt* tuzcu, tuz imal eden

xwêçekerî *m* tuzculuk

xwêdan (I) *bnr* xwêdin

xwêdan (II) *m* 1. ter 2. terleme 3. terleme (bir şeyin üzerinde buhar olarak yoğunlaşma) 4. terleme (bıyık çıkmaya başlama) 5. terleme (bir iş yaparken yorulma, emek harcama, güçlükler çekme) ~ *dan* terlemek ~ *dan bûn wekî* av su gibi terlemek ~ *di canê (yekî) de avêtin* ecel teri dökmek ~ *di qûna (yekî) re avêtin* kışına kadar terlemek, çok zorlanmak ~ *lê ketin* terlemek (içindeki suyu ter biçiminde sızdırmak) ~ *lê sar* (an *jî ziwa*) *bûn* terini soğutmak (dinlenmek) ~ *pê ketin* terlemek ~ *pê xistin* terletmek (sıkıntıya düşürmek, çokça yormak) ~ *rêtin* (an *jî rijandin*) ter dökmek ~ *tê de avêtin* 1) ter boşanmak, ter dökmek 2) terletmek (bi) ~*a eniya xwe qezenc* (an *jî heq*) *kirin* alın teri ile kazanmak (emek) ~*a eniyê* alın teri ~*a eniyê rêtin* alın teri dökmek ~*a (yekî) lê sar bûn* teri soğutmak ~*a pê* (an *jî ling*) ayak teri (ayak parmakları arasından çıkarn pis kokulu salgı) ~*a sekratê* ecel teri ~*a xwe pariyek ziwa kirin* ter alıştırmak ~*a xwe li xwe ziwa kirin* terini soğutmak ~*a xwe ziwa kirin* terini kurutmak (di) ~*ê de bûn av man* kan ter içinde (kalmak) (di) ~*ê de man* kan ter içinde (kalmak), su içinde kalmak

xwê dan *l/gh* 1. terlemek 2. terlemek (bir şeyin üzerinde buhar olarak yoğunlaşmak) * **cam xwê dane** camlar terlemiş 3. terlemek (bıyık çıkmaya başlamak) 4. terlemek (bir iş yaparken yorulmak, emek harcamak, güçlükler çekmek)

xwêdandan *m* 1. terleme 2. terleme (bir şeyin üzerinde buhar olarak yoğunlaşma) 3. terleme (bıyık çıkmaya başlama) 4. terleme (bir iş yaparken yorulma, emek harcama, güçlükler çekme)

xwêdan dan *l/gh* 1. terlemek 2. terlemek (bir

şeyin üzerinde buhar olarak yoğunlaşmak) *
cam xwêdan dane camlar terlemiş 3. terlemek (bıyık çıkmaya başlamak) 4. terlemek (bir iş yaparken yorulmak, emek harcamak, güçlükler çekmek)
xwêdandayî rd terli, terlemiş olan
xwêdandayîn m 1. terleyiş 2. terleyiş (bir şeyin üzerinde buhar olarak yoğunlaşma) 3. terleyiş (bıyık çıkmaya başlama) 4. terleyiş (bir iş yaparken yorulma, emek harcamak, güçlükler çekme)
xwêdander rd terletici
xwêdanî m tuzla (davarlara kırdan tuz verilen taşlık düz yer)
xwêdank (I) m tuzla (davarlara kırdan tuz verilen taşlık düz yer)
xwêdank (II) m tuzluk (tuz konulan kab)
xwêdarî erd/m tuzluluk
xwêdayî rd terli, terlemiş olan
xwêdayîn m terleyiş
xwêdîn m tuzla (davarlara kırdan tuz verilen taşlık düz yer)
xwêfiroş nd/nt tuzcu (satan kimse)
xwêfiroşî m tuzculuk
xwêhez rd tuzcul
xwêkar m madeni tuz
xwêker rd tuzlayıcı
xwêkirin m tuzlama
xwê kirin l/gh tuzlamak
xwêkirî rd 1. tuzlu, tuzlanmış olan 2. m tuzlama (tuzlanarak hazırlanan)
xwêl rd eğri, bükü * **çima stûyê te xwêl e** boynun niye eğri?
xwêlêkirin m tuzlama, tuz serpme
xwê lê kirin l/bw tuzlamak, tuz serpme
xwêlîn m tuzla
xwêrik m güve
xwêy bnr xwê
xwêya kevir mîn/nd kaya tuzu
xwêya limonê nd limon tuzu, limon tozu
xwî bnr xwe
xwîh bnr xweh
xwîhik bnr xwehik
xwîjikandin m akımını sağlama
xwîjikandin l/gh akımını sağlamak
xwîjikîn m akma
xwîjikîn l/gh akmak
xwîlav m küllü su
xwîlêr bo/m bir bitki adı
xwîlliqandin bnr xuluqandin
xwîr bnr xur
xwîrc m heybe
xwîrcik m heybe, küçük heybe
xwîrde m yiyecek
xwîrîn bnr xurîn (V)
xwîrînî bnr xurînî (II)
xwîrt bnr xurt
xwîsî (I) ant/m yutak ~ **daqurtandin** yutkunma ~ **ya xwe daqurtandin** yutkunmak

xwîsî (II) m kırağı
xwîşîş m tereddüt, ikircik ~ **jê çêbûn** tereddüt de düşmek
xwîşîşbûn m tereddüt etme
xwîşîş bûn l/gh tereddüt etmek
xwîşk m 1. kız kardeş 2. kız kardeş (yaşça küçük olan) 3. *mec* kardeş (aralarında çok değer verilen ortak bir bağ bulunanlardan her biri) ~ **û bira li hev rûniştin, giliyê xwe ji hev re gotin** gaziñen **xwe hiştin, bira tim ji xwîşkan re hazir û dar û pişt in** baci ve kardeş bir araya gelip şikayetleri bırakıp dertleştiler, kardeşler her daima bacılarına hazır ve de hamidir, anlamında bir deyim ~ **û birayê axretê** ahiret kardeşi ~ **û birayên hev ên hur** öz kardeş ~ **a axretê** ahretlik ~ **a şîr sût** kardeşi (kız için)
xwîşka dilovaniyê m hemşire
xwîşka nehela nd üvey kız kardeş
xwîşkedibistan m kardeş okul
xwîşkejin m baldız
xwîşkepartî m kardeş parti
xwîşkê b 1. abla (kendinden büyük hanımlar için seslenme sözü) 2. kardeş (teklifsiz konuşmalarda) * **oxur be xwîşkê** güle güle kardeş 3. kardeşlik (seslenme sözü olarak)
xwîşkîfî m kardeşlik
xwîşkîtiya dilovaniyê m hemşirelik
xwîşkin m baldız
xwîşkmarî rd üvey kız kardeş
xwîşkmarîfî rm üvey kız kardeşlik
xwîşkza nd/nt yeğen (kız kardeş çocuğu)
xwîyanî bnr xuyani
xwîzî biy/m salgi
xwîzî m kırağı
xwî bnr xuy
xwî kirin bnr xuy kirin
xwîl bnr xwêl
xwîn m 1. kan 2. *mec* kan (soy) * **ew jî, ji xwîna min e** o da benim kanımdan 3. *hiq* kan akçesi * **bavê wî xwîna kurê xwe stend** babası oğlunun kan akçesini aldı ~ **avêtin** kan kusmak ~ **bel kirin** kan fışkırmak ~ **berdan** kan almak ~ **berî erdê dan** kan dökmek (ölüme yol açmak, cana kıymak) ~ **bi xwe de anîn** elini kana bulamak (veya bulaştırmak) ~ **bi xwîne nayê şûştin, ~ bi avê tê şûştin** kanı kanla yumazlar, kanı suyla yularlar, ölümlü oç alınmaz ~ **cemisîn** kan pıhtılaşmak ~ **çendek birin** kan gövdeyi götürmek ~ **çûn** kan boşalmak ~ **dan 1)** kan vermek (hastaya, yararlıya kan aktarmak) 2) kan vermek (kan nakli için kan aldirmek) ~ **di canê (yekî) de gerîn** benzine kan gelmek ~ **di dev û poz de avêtin** ağızından, burnundan kan fışkırmak ~ **gewde birin** kan gövdeyi götürmek ~ **guhastin** kan değiştirmek (**di navbera wan de**) ~ **hebûn** (aralarında) kan olmak ~ **herikîn 1)** kan akmak 2) kan ak-

mak (kanlı çarpışma olmak) ~ **jê anîn** kanatmak ~ **jê berdan** -den kan almak (bir damardan bir miktar kan çekmek veya akıtmak) ~ **ji çivîkekê (an jî çûkekê) neanîn** karıncayı bile ezmemek ~ **jê çûn 1** (birinden) kan gitmek (büyük aptestini ederken kan gelmek) **2**) kan kaybetmek ~ **jê girtin** -den kan almak (bir damardan bir miktar kan çekmek veya akıtmak) ~ **jê hatin** -den kan gelmek, kanamak ~ **jê kişîn** -i kan kaybetmek ~ **ji canê (yekî) kişîn** benzinde kan kalmamak ~ **ji qelema (yekî) hatin** (an jî **niqûtin**) kaleminden kan damlamak ~ **ji xwe berdan** kan vermek (vücutundaki fazla kanı akıtmak) ~ **ketin** (...) kanlanmak (bir organda kan birikmek) * **xwîn ketiye çavê wê** gözü kanlanmış ~ **ketin canê (yekî) kanlanmak** (kanı çoğalmak) ~ **ketin canê (yekî) yüzüne kan gelmek** ~ **ketin çavê (yekî) 1** gözünü hırs bürümek (çok öfkelenmek) **2**) gözünü kan bürümek (adam öldürecek kadar öfkelenmek) ~ **ketin çavên (yekî) 1** gözlerini (veya gözünü) kan bürümek **2**) gözleri kan çanağına dönmek (veya gözleri kanlanmak) ~ **ketin mêjiyê (yekî) 1** (birini) kan boğmak (beynine kan hücumuyla ölmek) **2**) kanı başına çıkmak (sıçramak veya toplamak) ~ **ketin nav canê (yekî)** (vücudunun bir yerine) kan oturmak ~ **kişandin** kan çekmek (yakınlık duymak) ~ **kişîn (cihekî, canê mirov)** kan yürümek ~ **laş birin** kan gövdeyi götürmek, (kan) dere gibi akmak ~ **laş hilanîn** kan gövdeyi götürmek ~ **li canê (yekî) gerîn** kanlanmak (kanı çoğalmak) * **vê havînê pariyeke xwîn li canê kurik geriyabû** çocuk bu yaz kanlanmış canlanmıştı ~ **li erdê ye** hasadını kaldırmamış olmak ~ **li serê (yekî) xistin 1**) kanı başına sıçramak (veya beynine çıkmak) **2**) kanı başına çıkarmak (veya sıçramak veya toplamak) ~ **mîstîn** kan işlemek ~ **mîz kirin 1**) kan işlemek **2**) *mec* kan fişkırmak ~ **pê de hatin** elinden kan çıkmak ~ **pijiqîn** kan fişkırmak ~ **rêtin** (an jî **rijandin**) **1**) kan akıtmak (kurban kesmek) **2**) kan dökmek (ölüme yol açmak, cana kıymak) ~ **rijîn 1**) kan akmak **2**) kan akmak (kanlı çarpışma olmak) **3**) kan çıkmak (cinayet işlenmek, kan dökülmek) ~ **rijîn erdê 1**) kan akmak (kanlı çarpışma olmak) **2**) kan olmak (insan öldürülme) ~ **sekinandin** (rawestandin an jî **bestandin**) kanamayı durdurmak ~ **tê de avêtin** kan fişkırmak ~ **û mêji li hev qelibîn** kanı başına sıçramak (veya beynine çıkmak) ~ **û xîrar** kan revan **dî nav ~ û xîrarê de maye** kan revan içinde ~ **û zehir li hev qelibîn** zehir zıkkım olmak, birbirine karışmak ~ **verestîn** kan boşalmak, kanama geçirmek ~ **vereşîn** kan kusmak ~ **wekî çem herikîn** (kan) dere gibi akmak ~

werivîn (...) kanlanmak (bir organda kan birikmek) ~ **winda kirin** kan kaybetmek ~ **xwestin** kan istemek (öldürülen birinin öcünü istemek) ~ **a (yekî) bûn av** kanı sulanmak ~ **a esmeran şîrîn e** beyazın adı esmerin tadı ~ **a (yekî) fîr kirin** (birinin) kanına ekmek doğramak ~ **a hev fîr kirin** kanlı bıçaklı olmak ~ **a (yekî) ji (yekî) ne sortir bûn** (birinden) daha değerli olmamak ~ **a (yekî) kelîn** kanı kaynamak ~ **a (yekî) ketin serê** (birine) kanı kaynainak * **xwîna min** kete serê ona kanım kaynadı ~ **a (yekî) lê kelîn** (birine) kanı ısınmak, içi ısınmak * **xwîna wan zû li hev keliya** kanları birbirine çabuk ısındı (**li**) ~ **a (yekî) mijîn** (bir şeyin) kanını emmek ~ **a sar cinayet ~ a sor 1** al kan, kızıl kan **2**) kan kırmızı (üstün, yaman) (**dî**) ~ **a sor de gevizîn** al kanlara boyanmak ~ **a (yekî) tehl bûn** sevimsiz olmak, antipatik olmak, sevimsizleşmek ~ **a xwe kirin kevçî 1** (kendi) kanına susamak, eceli gelmiş olmak **2**) belâsını aramak ~ **a xwe kirin stûyê (yekî)** belâsına armak ~ **a zêde jê çûn** dem dökmek (kadınlar ay başında çok kan yitirmek) ~ **a (yekê) zêde çûn** (birinden) kan gitmek (kadınlarda aybaşı çok kanlı olmak) ~ **a (yekî) ziwa bûn 1**) kanı kurumak (çok usanmak) **2**) kanı sulanmak ~ **a (yekî) ziwa kirin** (birinin) kanını kurutmak (canından bezdirmek) (**dî**) ~ **ê de gevizîn** kana belenmek, kana boyanmak (veya bulanmak) (**dî**) ~ **ê de mewicîn** al kanlara boyanmak (**dî**) ~ **ê de sor bûn** kana boyanmak (veya bulanmak) (**ji**) ~ **ê re xwîn xwestin** kana kan istemek

xwînar bûn *l/gh* kanama geçirmek
xwîna paqij biy/nd temiz kan
xwîna pîs ant/nd kirli kan
xwîna reş ant/nd kirli kan
xwînariya hundirîn nd iç kanama
xwînariya mêjî bi/nd beyin kanaması
xwînarî m kanama ~ **ya hundirîn** iç kanama
~ **ya mezin** büyük kanama
xwîna spî ant/nd lenf, lenfa
xwînav m 1. serum **2.** sulanmış kan **3.** göz yaşı
xwînbar rd kanlı
wînbera pişikê nd akciğer atardamarı
xwînbera sereke m aort
xwînberdan m kan alma
xwînbestî m kanamayı durdurma
xwînbiha m 1. diyet **2.** fidyeye, kurtarmalık
xwînbijîn rd saf kan
xwînbir m kan kesici
xwînbirak nd/nt kan kardeşi
xwînbûn m kanama
xwîn bûn *l/gh* kanamak
xwîncûn m kan boşalma
xwîndar rd 1. kanlı (kan bulaşmış) **2.** kanlı (kanı olan) * **goştê xwîndar** kanlı et **3.** kanlı (kan dökülmesine sebep olan) * **şerekî**

xwîndar kanlı bir savaş 4. kanlı, kan davalı, katil (istiyerek kan dökmüş olan) 5. kanlı (kanlanmış olan) 6. kanlı (kanı yoğun olan, demevî)

xwîndarbûn *m* kanlanma (kan bulaşma)

xwîndar bûn *l/gh* kanlanmak (kan bulaşmak)

xwîndarî *m* 1. kanlılık 2. kan davası

xwîndarkirin *m* kanlandırma

xwîndar kirin *l/gh* kanlandırmak

xwînder *rd* kan verici (o grubu)

xwîndîtîn *m* ay başı, âdet

xwîn dîtîn *l/gh* ay başı olmak, âdet olmak

xwîndîtî *rd* âdetli

xwînende *nd/nt* 1. okuyucu 2. okuyucu (şarkı, türkü okuyan kimse) 3. okuyucu (dügüne çağrı yapan kimse)

xwînendetî *m* 1. okuyuculuk 2. hanendelik, okuyuculuk, şarkıcılık, türkücülük 3. okuyuculuk (okuntuları dağıtma işi)

xwîner *nd/nt* 1. okur, okuyucu 2. okuyucu 3. m okuyucu * xwînera *optik* optik okuyucu

xwînerî *m* okuyuculuk

xwînerîtî *m* okuyuculuk

xwînewar *rd* kanlı

xwînewî *rd* kanlı, demevî

xwînmîzk *m* koyunlarda görülen bir hastalık

xwîse *m* ekili alandaki çatlak

xûn *bnr* xwîn

xûnrîj *bnr* xwînrîj

xûnî *bnr* xwînî

xûnxwar *bnr* xwînxwar

xwînfir *rd* kan içici, kana susamış olan

xwînfirbûn *m* kana susama

xwînfirî bûn *l/gh* kana susamak

xwînfirîbûyîn *m* kana susama

xwîngeran *m* kan dolaşımı

xwîngerîn *m* kan dolaşımı

xwîngerm *rd* 1. sıcak kanlı * ajalên xwîngerm sıcak kanlı hayvanlar 2. sıcak kanlı, sevecen, cana yakın, (şirin, sempatik) 3. adamcıl, munis

xwîngermî *m* 1. sıcak kanlılık 2. sıcak kanlılık, cana yakınlık, sevecenlik, sempati 3. adamcılık

xwîngermî *bnr* xwîngermî

xwîngêr *nd/nt* intikamcı

xwîngêrî *m* intikamcılık

xwîngir *rd* kan alıcı (a grubu)

xwîngiran *rd* ağır kanlı, hantal

xwîngiranî *m* ağır kanlılık, hantallık

xwînguhastin *bj/m* kan aktarımı

xwînguvastînî *bj/m* hipertansiyon

xwînhêner *m* toplar damar ~a şîpilkê *ant* ak ciger damarı

xwînhênera pişikê *ant/nd* akciğer damarı

xwînhênera sereke *ant/nd* ana toplar damar

xwînhindik *rd* anemik

xwînhindikî *m* anemi

xwînî *rd* 1. demevî, kanla ilgili 2. kan davalı *

ev xwîniyê min e bu benim kan davalım 3. nd/nt kanlı, katil (istiyerek kan dökmüş olan, katil) ~ bûn düşman sahibi olmak

xwînbûn *m* kanama

xwînî bûn *l/gh* kanamak * destê min xwînî bû elim kanadı

xwînbûyî *rd* 1. kanamış olan 2. kanlı (kanlanmış olan)

xwînbûyîn *m* kanayış

xwînikirin *m* kanatma

xwînî kirin *l/gh* kanatmak

xwînikirî *rd* kanatılmış

xwînîti *m* 1. kan davalılık 2. kan davası

xwînjehrî *m* kan zehirlenmesi

xwîn jê berdan *l/bw* -den kan aldirmek

xwînjêçûn *m* kanama, kan kaybetme, kanama geçirme

xwîn jê çûn *l/bw* kanamak, kan kaybetmek, kanama geçirmek

xwînjêçûyî *rd* kanama geçirmiş olan, kan kaybetmiş olan

xwîn jê hatin *l/bw* kanamak * ji birinê xwîn tê yara canıyor

xwînjêkişîn *m* kanama, kan kaybı

xwîn jê kişîn *l/bw* kanamak * ji birinê xwîn dikişe yara canıyor

xwîn ji ber çûn *l/bw* kanaması olmak, kanmak

xwîn ji xwe berdan *l/bw* kan vermek

xwînkêş *bj/m* aspiratör

xwînkirin *m* kanatma

xwîn kirin *l/gh* kanatmak

xwînkîşîn *m* kanama

xwînkîşandin *m* kan çekme

xwîn kişandin *l/gh* kan çekmek

xwîn laş hilanîn *l/bw* kan gövdeyi götürmek

xwîn lê kelin *l/bw* kanı kaynamak

xwîn lê qusîn *l/bw* kanı kaynamak

xwînmîciqî *rd* kanı çekilmiş olan

xwînmîciqîn *m* kanı çekilme

xwînmîciqîn *l/gh* kanı çekilmek

xwînmîj *rd* 1. kan emici 2. nd/nt vampir

xwînmîjî *m* kan emicilik

xwînmîjok *rd* 1. kan emici 2. zo/m sülük

xwînmîze *m* kan işeme

xwînnas *nd/nt* kan bilimci, hematolog

xwînnasî *m* kan bilimi, hematoloji

xwînnêşrîn *rd* sevimsiz

xwînnêşrînî *m* sevimsizlik

xwînpak *rd* 1. saf kan 2. asil, soylu

xwînpare *biy/m* oğulcuk, kan pıhtısı

xwînpêstên *bj/m* kan basıncı, tansiyon ~a zêde yüksek tansiyon

xwîn pê de hatin *l/bw* 1. cinayet işlemiş olmak 2. üstü başı kan olmak

xwîn qusîn *l/gh* kan oturmak

xwînrêj *rd* kan dökücü, kana susamış olan

xwînrêjiya mêjî *nd* beyin kanaması

xwînrêjî *m* kan dökücülük

xwînrêtin *m* kan dökme

xwîn rêtin *l/gh* kan dökmek
xwînrîj *rd* 1. kan dökücü, kanlı (kan dökülmesine sebep olan) 2. kanlı (isteyerek kan dökmüş olan, katil)
xwînrîjî *m* kan dökücülük
xwînrîjandin *m* kan dökme
xwîn rijandin *l/gh* kan dökmek
xwînrîjandî *rd* kan dökmüş olan
xwînsar *rd* 1. soğuk kanlı, serin kanlı, itidalî 2. sevimsiz ~ **bûn** soğuk kanlı olmak
xwînsarbûn *m* 1. soğuk kanlı olma, serin kanlı olma 2. sevimsizleşme
xwînsar bûn *l/gh* 1. soğuk kanlı olmak, serin kanlı olmak 2. sevimsizleşmek
xwînsarî *m* soğuk kanlılık, serin kanlılık, itidal 2. soğukluk, sevimsizlik ~ **ya xwe winda kirin** itidalini kaybetmek
xwînsarîkirin *m* ağırsama
xwînsarî kirin *l/gh* ağırsamak
xwînsarîtî *m* soğuk kanlılık
xwînsivik *rd* cana yakın, sıcak kanlı, **sempatik**, tecz canlı
xwînsivikî *m* sıcak kanlılık, cana yakınlık, sempati, tez canlılık
xwînsor *rd* kan kırmızı
xwînsorî *biy/m* hemoglobîn
xwînsîrîn *rd* cana yakın, sıcak kanlı, sevimli, sempatik
xwînsîrîn bûn *m* sevimlileşme
xwînsîrîn bûn *l/gh* sevimlileşmek
xwînsîrînî *m* sıcak kanlılık, cana yakınlık, sevimlilik, sempati
xwînsîrinkirin *m* sevimlileştirme
xwînsîrin kirin *l/gh* sevimlileştirmek
xwîntal *bnr* xwîntehl
xwîntehl *rd* sevimsiz, itici, antipatik
xwîntehlbûn *m* sevimsizleşme
xwîntehl bûn *l/gh* sevimsizleşmek

xwîntehlî *m* sevimsizlik, iticilik
xwîntewrînek *bj/m* kurdeşen
xwîntêgerîn *m* 1. kanlanma (kan bulaşma) 2. kanlanma (kanı çoğalma) 3. yüzüne kan gelme
xwîn tê gerîn *l/bw* 1. kanlanmak (kan bulaşmak) 2. kanlanmak (kanı çoğalmak) 3. yüzüne kan gelmek
xwîntêzan *bj/m* kan basımı
xwînveguhêzî *bj/m* kan aktarımı
xwînverisîn *m* kanama, kanama geçirme
xwînverestîn *m* kan boşalma, kanama geçirme
xwînverestînbir *m* kan kesici
xwînvexur *rd* kan içici, hunhar
xwînvexurî *m* kan içicilik
xwînvexurîtî *m* kan içicilik
xwînwerivîn *m* kanama ~ **a mêjî** *bj* beyin kanaması
xwînxur *rd* kan içici
xwînxwar *rd* kan içici, hunhar
xwînxwarane *h* hunharca
xwînxwarî *m* kan içicilik
xwînxwaz *rd/bj* hemofil
xwîsar *m* kırağı
xwîsik *m* kırağı
xwîsî *m* kırağı ~ **barîn** kırağı yağmak ~ **ketin** kırağı düşmek ~ **lê xîstîn** (an jî **dan**) kırağı çalmak (veya vurmak)
xwîsîlêdayî *rd* kırağılı
xwîsîlêxistî *rd* kırağılı
xwîzik *n* şeytan
xwîşewîst *nd/nî* 1. aziz, sevgili, habib 2. istenilen
xwûrê *n* heybe
xwûşkî *m* kurumuş ufak mayıs kırmıtsı
xwûs *rd* söz dinlemeyen, umırsamaz
xwûsî *m* söz dinlememe, umırsamazlık

Y

y,Y Kürt alfabesinin otuzuncu harfi olup ses bilimi bakımından ön damaksız ünsüzleri gösterir ve *yê* diye okunur

Y *kîmY* (İtiryum'un kısaltması)

y *mat y* (bilinmeyen ikinci niceliği gösterir)

ya (I) b 1. ya (birtakım duyguları güçlendirmek için cümlelerin başında veya sonunda kullanılır) * **Ya Xwedê! Bimeşe ya mubarek** Ya Allah! Yürü ya mübarek **2.** ya (bir şeyi onaylamada 'evet' anlamında kullanılır) **3.** deme! ('gerçek mi', 'yok canım' gibi şaşma anlatır) **4.** yapma! **5.** öyle mi, yok ya ~ **Rebî** ya Rebbî ~ **Xwedê** ya Allah

ya (II) g 1. ya (birinden birinin olacağı sanılan iki iş için kullanılır) * **ya tê ya nayê** ya gelir ya gelmez **2.** ya (birinden birinin seçilmesi gereken durumlarda kullanılır) * **ya tu yê bikî ya tu yê cirma wî bidî** ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli **3.** ya (bir düşüncenin karşıtı düşünülürken kullanılır) * **tu dibêjî ez dê bigihimê, ya ku tu negihiyê?** yetişirim diyorsun, ya yetişemezsen? **4.** ya (ayrı cins öğelerden biri ötekilerden üstün görüldüğünde kullanılır) * **fîrtûne lê xist şikand, hilweşand, ya ew ziyana ku da daran?** fırtınakırdı, döktü,yıktı, ya o ağaçlara verdiği zarar? **5.** ya (hikaye vb. zamanlardan sonra gelerek anlamı güçlendirir) * **min xwaribû ya yemiştım** ya 6. ya...ya, veya, ya...yahut (cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır) * **çil pêncî kes ya hene ya tune ne kırk elli kişî kadar ya var ya yoktur** 7. -ki, ilgi eki (a şeklinde de kullanılır) * **ya êvarê akşamkî * goga min sor e, lê ya te?** benim topum kırmızı ya seninki? **8.** *g* veya * **pêtêx ya zebeş kavun veya karpuz** **9.** *rz* belirsiz dişil tekili gösterir ~ **aryanekî kêm ya yekî zêde** akacak kan damarda durmaz ~ **çoyek li erdê ya yek li hewa** hiç fark etmez ~ **dilan nayê milan** insanın her isteği yerine gelmiyebilir ~ **din** (an ji dîtir) **1) rd**

diğer **2.** *h* başkası ~ **em dê bidin ~ em dê bistîn** ya devlet başa ya kuzgun leşe ~ **Elo kir ya Welo kir** gelen ağam giden paşam, gelen paşam giden ağam (benim için fark etmez) ~ **Elo ya Welo xwar** kim yerse yesin, benim için fark etmez ~ **exlaqê bavê ~ exlaqê xalê** ya huyundan ya suyundan ~ **hewlûwela h lâhavle ~ Hesen keçel ~ Keçel Hesen** ha Hoca Ali ha Ali Hoca ~ **ji text e ya ji bext e** ne çıkarsa bahtımıza ~ **ji text ~ ji bext** iki seçenekten birini tercih etme veya etme durumunda kalma ~ **jî g** ya da, veyahut * **tu, ez ya jî hinên din** sen, ben veyahut başkaları ~ **kelemekî tûj ya têrek mewij** ya devlet başa ya kuzgun leşe ~ **li ber mal û mêran bûn** evlenecek yaşta olmak (kız için) ~ **mêran bûn** evlenecek yaşta olmak (kız için) ~ **te c** senin ~ **têrek mewij ya kelemekî tûj** ya devlet başa ya kuzgun leşe ~ **tîr dibînî de ye** kokusu sonra çıkar ~ **tu dê derbas bikî ~ ji tu dê herî** ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli ~ **tu dê dil hilînî** ya **gurçikê yârdan mî geçersin, serden mî?** ~ **we c** sizin ~ **xwe kirin** yer birleşmek, itifak etmek ~ **xwe li çiyayekî asê ya li merêkî çê bigire** ya bir mert birine ya da sarp bir dağa sığın

yaban m yaban (insan yaşamayan ıssız yer)

yabanî rd 1. vahşi (hayvan) **2.** yabancı, yabancı (ilkel bir durumda yaşayan insan) **3.** *bot* yabancı, yabancı (bitkiler için)

yabik n babacık

yabo b babaya seslenme sözü

yabok n 1. baba, babacık **2.** *mec* çerçî

yaboyî rd yabancı

yaboyîbûn m 1. yabancılaşma (tanınmaz, bilinmez hale gelme) **2.** *sos* yabancılaşma

yaboyî bûn l/gh 1. yabancılaşmak **2.** *sos* yabancılaşmak

yaboyîkirin m yabancılaştırma

yaboyî kirin l/gh yabancılaştırmak

yaboyfî *m* yabancılık

yad *m* 1. yâd, anma (birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etme) 2. anma (ölmüş bir insanı hatırlamak için yapılan tören)

yadaşt *m* 1. anı, hatıra 2. *wj* anı, hatıra (yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türü)

yadaştname *m* anı, hatırat (anı eseri)

yadaştıvîs *nd/nt* anıcı, anı yazarı

yadest *rd* lâdes

yadê *b* 1. ana (anneye seslenme sözü) 2. yaşlı kadınlara saygılı bir seslenme sözü) 3. *nd* analık (ana yerini tutan veya ana kadar yakınlık gösteren kadın)

yadik *m* anacık

yadîgar *m* yadigar, hatır, andaç 2. yadigar, anmalık

yadkirin *m* anma

yad kirin *l/gh* anmak

yadkirî *rd* anılmış

yadnîvîs *nd/nt* anıcı, anı yazarı

yadwer *m* anı

yadwerî *m* anma, hatıra

yafa *nd* yafa (portakal türü)

yafta *m* yafta

yah *b* vay be

yahê *b* yihu...

yahû *b* 1. yahu 2. yahu (rica yoluyla söylenir)

Yahudî *nd/rd* Yahudi

Yahudîfî *m* Yahudilik

Yahudîbûn *m* 1. Yahudileşme 2. Yahudilik

Yahudîkî *rd/h* Yahudice, Yahudilere yaraşır bir biçimde

yal (I) *erd/h* yamaç

yal (II) *m* it yemeği

yal (III) *n* yele

yali *m* yalı

yam *bnr* heyam

yaman *rd* 1. yaman 2. *argo* duman, kötü

yan *bnr* *ya* (II)

yan *m* sedir, kerevet

yane (I) *m* sıra, bank

yane (II) *m* 1. klüp * **yaneya** *sedrencê* satranç klübü * **yaneya** *şevê* gece klübü * **yaneya** *werzîşê* spor klübü 2. klüp (herhangi bir yerde toplumsal, kültürel, ekonomik yönlerden tanıtma görevini üstlenen kuruluş) * **yaneya** *mamosteyan* öğretmenler klübü ~ **ya** *şevê* gece klübü ~ **ya** *werzîşê* (an *jî* *sporê*) spor klübü

yanewan *nd/nt* klüpcü

yanewanî *m* klüpcülük

yanê *g* 1. yani 2. *h* öyle ise * **yanê**, ev kar çênabe? öyle ise şimdi bu iş olmayacak mı?

yaq *zo/m* yak (Bos grunniens)

Yaqûdî *m* Yakutça

yaqût *jeo/m* 1. yakut 2. *rd* yakut (yakuttan yapılmış veya yakutla süslenmiş)

Yaqût *nd* Yakut (bir Türk topluluğu adı)

yaqûta binevîşî *jeo/nd* ametist

yaqûta hinarî *jeo/m* grena

yaqûta mor *jeo/nd* ametist

yaqûta şîn *nd* gök yakut, safir

Yaqûtî *m* 1. Yakutça 2. *rd/h* Yakutlara yaraşır bir biçimde

yar *nd/nt* 1. yar, sevgili (sevilen, âşık olunan kimse) * **min** *vara xwe nedîtiye* yarımı görmemişim 2. yar, dost * **çar yarên pêxember** peygamberin dört sevgili dostu (yani dört halife) 3. dost (erkek veya kadının evlilik dışı ilişki kurduğu kimse) 4. *m* dost, metres 5. *argo* zamazingo ~ **girtin** kapatmak (bir kadınla nikâhsız yaşamak) ~ **a min lêv-gir e ji tuneyî çêtir e** hiç yoktan iyidir ~ **a nejidil** geçici sevgili, dalga

waran *dîr/nd* 1. yâran 2. *nd/nt* yaren

yarane *h* yarence

yarani *m* 1. yarenlik, muhabet 2. şaka ~ **bûn, bûn bera** şaka iken kaka olmak (veya şakayı kakaya çevirmek) ~ **kirin** 1) yarenlik yapmak 2) şaka yapmak, şakalaşmak ~ **pê kirin** (birine) şaka etmek

yaranişer *rd* şakacı

yaranişerî *m* şakacılık

yaranişirin *m* 1. yarenlik etme, muhabet etme 2. şaka yapma, şakalaşma

yarani kirin *l/gh* 1. yarenlik etmek, muhabet etmek 2. şaka yapmak, şakalaşmak

yarda *m* yarda (İngiliz ölçü birimi, yaklaşık 91 cm)

yarhezok *mzk/m* bir düğün türküsü makamı

yarik *nd/nt* 1. yar, sevgili 2. sevdiceğim 3. *m* sevgili, metres, gaco * **ez bi xwe re yarikê nagerinim** ben gaco taşımam

yarikî *m* metreslik

yariyane *h* dostça, dostane

yarî (I) *m* 1. şaka, lâfite 2. nükte 3. yarenlik ~ **bi** (yekî) **kirin** (birinin) (birine) muziplik etmek ~ **bûn, bûn bera** şaka iken kaka olmak (veya şakayı kakaya çevirmek) ~ **di xwe de bihartin** şaka kaldırmak, şakaya gelmek ~ **di xwe de nebihartin** şaka kaldırmamak, şakaya gelmemek ~ **kirin** şaka yapınak, lâfite yapmak ~ **marî** (an *jî* ~ **marî me got lê**) şaka maka (veya şaka maka derken) ~ **pê hatin kirin** muzipliğine uğramak ~ **pê kirin** 1) (birine) şaka etmek 2) (biriyle) şakalaşmak 3) (birine) muziplik etmek

yarî (II) *m* yardım

yarî (III) *m* 1. oyun 2. oyun (bedence ve kafaça yetenekleri geliştirmek amacıyla yapılan, çevikliğe dayanan her türlü yarışma) * **yariyên olimpiyadê** olimpiyat oyunları ~ **dan** oyun vermek ~ **leyîstin** (an *jî* **listin**) oyun oynamak ~ **qezenc kirin** oyun almak

yarîdedan *m* yardım

yarîder *nd/nt* yardımcı

yarîderî *m* yardımcılık

yarîgeh *m* 1. stadyum 2. *sp/m* saha, oyun sa-

hası, oyun alanı,
yarîker (I) rd 1. şakacı **2.** şaka yapmaktan hoşlanan, muzip
yarîker (II) nd/nt oyuncu
yarîkerî (I) m 1. şakacılık **2.** muziplik
yarîkerî (II) m oynunculuk
yarîkirin (I) m şaka etme
yarîkirin (II) m yardım yapma
yarîkirin (III) m oynamak
yarî kirin (I) l/gh şaka etmek
yarî kirin (II) l/gh yardım yapmak
yarî kirin (III) l/gh oynamak
yarkok bot/m havuç (Daucus carota)
yarması zo/m yunus balığı
yarmetî m yardım ~ **dan** yardım vermek, yardımda bulunmak ~ **kirin** yardım yapmak, yardım etmek ~ **pê dan** yardımda bulunmak ~ **ya komalî** sosyal yardım ~ **ya xêrxwazî** insanî yardım
yarmetîdan m 1. yardım etme **2.** yardım verme, yardımda bulunma
yarmetî dan l/gh 1. yardım etmek **2.** yardım vermek, yardımda bulunmak
yarmetîder rd/nd yardımcı ~ **bûn** yardımcı olmak
yarmetîderî m yardımcılık
yarperest rd sevdiğine düşkün kimse
yartî m dostluk
yarxwaz rd canantalep, sevgilini isteyen
yasa m kanun ~ **ya danînkî** pozitif hukuk ~ **ya tawankariyê** (an ji sizadanê) ceza yasası
yasadan nd/nt kanun koyucu
yasazan nd/nt kanun bilgini
yasemîn bot/m 1. yasemin (Jasminum) **2. rd** yasemin (bu ağaççıktan yapılmış olan)
yasîn m yasîn (Kuran'un bir surelerinden biri)
yaşiq bîr berdûv
yat m yat
yatvan nd/nt yatçı
yatvanî m yatçılık
yawan m yaban (insan yaşanmayan ıssız yer)
yawanî rd 1. yabanî **2. bot** yabanî, yabanıl (bitkiler için)
yawe m abes, saçına, safsata
yawebêj rd/nd saçmacı, safsataçı
yawebêjî m safsatacılık
yawer nd/nt 1. yaver, yardımcı **2.** yaver (emir subayı)
yawerî m yaverlik, yardımcılık
yawerîfî m yaverlik, yardımcılık
yawerîtkirin m yardımcılık yapma
yawerîtkirin l/gh yardımcılık yapmak
yawertî m yaverlik
yawetî m abeslik, saçmalık
yawo b yahu * **yawo ev zîlam kî ye?** ya bu adam kim?
yaxir n yar, uçurum
yaxî nd/nt asi, isyankâr
yaxîbûn m asileşme

yaxî bûn l/gh asileşmek
yaxîbûyî rd asileşmiş olan
yaxîbûyîn m asileşme
yaxîkirin m asileştirme
yaxî kirin l/gh asileştirmek
yaxîkirî rd asileştirilmiş olan
yaxîtî m asilik, isyankârlık ~ **kirin** asilik etmek
yaxme m 1. yağma, talan, çapul **2. rd** yağma (çapul sonucu elde edilmiş olan) ~ **bûn 1)** yağmalanmak **2. mec** batmak, berbat olmak ~ **kirin 1)** yağma etmek, talan etmek **2) mec** batırmak, berbat etmek ~ **ye!** yağma yok
yaxmebûn m yağmalanma
yaxme bûn l/gh yağmalanmak
yaxmebûyîn m yağmalanış
yaxmeker rd yağmacı
yaxmekerî m yağmacılık
yaxmekirin m yağmalama
yaxme kirin l/gh yağmalamak
yaxnî m yahni
yaxurî (I) rd eğreti
yaxurî (II) h hema öylesine, hiç neden yokken
yaxûd g yahut veyahut
yazdeh nd/rd onbir
yazdehem rd onbirinci
yazdehemîn rd onbirinci
Yb kîmYb (İterbiyum'un kısaltması)
ye rz -dur/-dir, -dur/-dür, -tur/-tir, -tur/-tür (birinci tekil şahıs için, kelime sesliyle biterse)
* **rizî ye** çürük-tür
yedek (I) m entari üstüne giyilen bir tür yelek
yedîemîn nd/nt yediemin
yegah mezk/m yegâh (makamı)
yegane rd yegâne, biricik, tek
yeganeфіroş nd/rd tekelci
yeganeфіroşî m 1. tekellilik **2. m** tekell, monopol
yeganeфіroştî m tekellilik
yeh b deme, deme ya:
yeh yeh b keçi kovma ünlemi
yek m 1. bir (sayıların ilki) **2.** bir (bu sayıyı gösteren rakam; 1, I) **3. rd** bir (bu sayı kadar olan) * **tenê yek zîlam** sadece bir adam **4.** bir (herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösterir, Kürtçe'de bazen de **-ek** art eki ile bu durum oluşturulur) * **jinîkek li we digere** bir kadın sizi arıyor **5.** bir (tek) * **Xwedê yek e** Allah birdir **6.** bir (birleşik) * **em tev yek in, em nikarin ji hev biqetîn** hep biriz, ayrılmayız **7.** bir (eş, aynı bir boyda) * **telê van pê nûsan yek e** bu kalemlerin boyu biridir **8.** bir (ortaklaşa olan, bir olan) * **beriya me tevan yek e** bizim kesemiz birdir **9.** bir (değer, önem bakımlarından birbirinden farksız, birbirine eşit, birbirine benzer) **10.** bir belirtilenin hor görüldüğünü bildirir) * **ew bi xwe wextekî erebevanekî dera hanê bû** kendisi vaktiyle arabacının biri idi **11. c** biri, birisi (bir tanesi) * **ez yekî vîrek im ben** yalancının biriyim **12.** biri, birisi (bilinme-

yen bir kimse) * **ez dibêjim qey li ser darê yek hebû** ağaçta sanki birisi vardı 13. *rd* birer * **her yekî şekîrek bide wan** onlara birer şeker ver 14. bazen * **yek şevan xwêdan dide yek şevan jî nade** bazı geceler terliyor bazen de terlemiyor ~ **berî (yekî) dan** (birine) fitlemek ~ **bi kêfa dilê xwe ye** paşa gönlü bilir ~ **bi ~ 1)** bire bir * **ev derman ji kuxukê re yek bi yek e** bu ilâç öksürüğe bire birdir 2) bire bir (istenildiği gibi, uygun) 3) teker teker 4) harfiyen 5) harfi harfine * **gotinên wî yek bi yek rast in** söyledikleri harfi harfine doğru ~ **bûn wekî marê reş** (biri) afaroze edilmek ~ **caran 1)** bazen 2) arada bir ~ **dan ber telan** (birine) ateş püskürtmek ~ **dan leqandin** (birinin) ağzını yoklamak ~ **dest nakute** bir elin nesi var ~ **di qaqa Xwedê de birin** (birini) bıkırtıp usandırmak ~ **dora gûyê xwe sênc kirin** çok pinti ve temahkâr olmak ~ **got qaz yek got bîlbil** birbirlerinin yapıp etmelerini sorun yapmak ~ **gû dîke gûyê xwe dixwe** çok pinti ve temahkâr olmak ~ **gûyê xwe hişk kirin û xwarin** çok pinti ve temahkâr olmak ~ **hêja ye hezarî hezar ne hêja ye yekî** bin işçi, bir başçı ~ **jê nemîne** köküne kibrit suyu ~ **ji aqil birin** (birini) sözle kandırıp şaşırtmak ~ **ji bo Xwedê Allahın bir kulu ~ ji min yek jî wî** bir ondan bir benden ~ **ji paşîya êlê girtin** çingene gibi olan, çok çirkin ve kara kuru olmak ~ **ji yekî xerabtir e** al birini, vur ötekini (veya birine) ~ **ji yêdî din cihê kirin** ayrı tutmak ~ **jî bir de * tu, ew, yek jî ez sen, o, bir de ben ~ kirin agir û berî xwe dan** besle kargayı oysun gözünü ~ **kirin çil-kew** son sürat ardına vermek ~ **kirin pere-yek** (birini) beş baralık etmek ~ **li hil e yek li mil e, yek di zik de pilewile** biri eşikte biri beşikte ~ **li vir xistin ~ li wir xistin** damdan çardağa atlamak ~ **ne dev e neziman, ~ ne dîn e ne îman** biri kendini savunamaz durumda diğeri zalimin teki ~ **nebirin ber golikan jî** bir kimse hiç bir şeye yaramamak ~ **pê dimire, ~ jî ji bo wê dimire** biri yer biri bakar kıyamet ondan kopar ~ **pîs kirin** onurunu ayaklar altına almak ~ **qertel e li pey beratê ye** (biri) leş kargası ~ **qeyd kirin** (birinin) gemini çekmek, sınırlandırmak ~ **sale** bir yaşında ~ **serkele bû îro bûye qûş** şah iken şahbaz olmak ~ **sî û dudo mzk** bir otuz ikilik ~ **xwedî kirin ji serê (yekî din) re** (birinin) baş belası için (birini) yetiştirmek ~ **xwedî kirin ji serê xwe re** besle kargayı oysun gözünü ~ **yek e, dudo komek e** birlikten güç doğar ~ **yek e dudo qewet e** birlikten güç doğar ~ **a (wî) nebe dudo sebeb olan sebpsiz kalsın ~ a (yekî) nebûn dudo 1)** iki ucunu bir araya getirememek 2) iki yakası bir araya gelmemek ~ **a xwe gotin**

hê duduyê hevalan gotin iğneyi kendine çuvaldızı başkasına batırmak ~ **e giloverik inci gibi** (küçük, temiz, güzel ve düzgün) ~ **e tevkutayî etine dolgun biri ~ î ciwan** gençten * **xwediyê xanî yekî ciwan bû** ev sahibi gençten bir adandı ~ **î da yekî rezek, wî nedayê hebûbek (tirî)** baba oğluna bir bağ bağışlamış, oğul babaya bir salkım üzüm vermemiş ~ **î dîn** (an jî **dîtir**) başkası, başka biri ~ **î fiştore** çam yarması ~ **î girê ser xwe re** ense kulak yerinde ~ **î ku deng diçê bila bi alî min de bê** (an jî **were**) söz anlayan beri gelsin ~ **î li ser eniya xwe bûn** dediğim dedik biri olmak ~ **î nav nava tune bû, çû rît ser ferşê kaniyê** meşhur olmak için gidip çeşme taşına sıçtı ~ **î şaxînî** dal gibi, ince uzun yapılı ~ **î telaşî mêran** çam yarması ~ **î teldirêjî** boyluca biri

yekaheng rd tekdüze, monoton

yekahengbûn m tek düzeleşme

yekaheng bûn l/gh tek düzeleşmek

yekahengî m tek düzelik, monotonluk

yekalî rd 1. tek taraflı, tek yanlı 2. tekyönlü, tek cephe

yekalîfî m tek taraflılık, tek yanlılık

yekan mat/nd birler, birler basamağı

yekane rd 1. yegâne, biricik 2. *n* birli, birlik 3. *n* dikme (tek çocuk)

yekanî rz/rd tekil

yekkite rz/nd tek heceli

yekanîfî m tevhit (tek Tanrıçılık)

yekatî m birlik, vahdaniyet

yekaxaftin m monolog

yekayek h birer birer

yekbar erd/nd eş basınç

yekbarist erd/nd eş basınç

yekber rd bir sefer yavrulması olan

yek bi yek rd 1. bire bir * **ev derman ji kuxukê re yek bi yek e** bu ilâç öksürüğe bire birdir 2. bire bir (istenildiği gibi, uygun)

yekbûn m 1. birleşme (ayrı iken tek bir duruma gelme) 2. birlik (birleşmiş, bir arada olma durumu, vahdet) * **yekbûna neteweya me pir girîng e** milletimizin birliği çok önemlidir 3. tevhit, bir olarak bakma 4. tevhit (tek Tanrıçılık) ~ **a mal û mulkê jin û mêr** mal birliği

yek bûn l/gh birleşmek (ayrı iken tek bir duruma gelmek)

yekbûnî m 1. birleşme, birlik 2. birlik, tamlık

yekbûyî rd 1. birleşik, birleşmiş * **neteweyên yekbûyî** birleşmiş milletler 2. yek vucût

yekbûyîn m birleşme (ayrı iken tek bir duruma gelme)

yekcar h 1. birden, büsbütün, bütünüyle, tamamen, tümünden 2. hepten, tamamıyla 3. temelli

yekcure rd tek cins

yek çar mzk/nd bir dörtlük

yekçav rd tek göz, gözlük (sokur (bir gözü kör)

yekdemîn *rd* eşzamanlı
yekdeng *nd* tek ses
yekdengi *mzk/m* 1. tek sesli 2. oybirliği
yekdengî *m* tek seslilik
yekderb *rd* tek darbeleri
yekderbo *rd* 1. bir darbeden isabe: etiren 2. *mec* söz ~ **zanîn** iç yüzünü bilmek
yekdest *rd* 1. tek elli 2. müttehid, birlik durumuna gelmiş, birleşik, birlik olmuş
yekdestî *m* 1. tek ellilik 2. ittifak, birleşme, birlik kurma, bir olma 3. tekel, inhisar, monopol 4. *mec* tekel (bir şeye tek başına sahip çıkma)
yekdestîbûn *m* tekelleşme
yekdestî bûn *l/gh* tekelleşmek
yekdestîbûyî *rd* tekelleşmiş olan
yekdestîbûyîn *m* tekelleşme
yekdestîkirin *m* tekelleştirme
yekdestî kirin *l/gh* tekelleştirmek
yekdestîkirî *rd* tekelleştirilmiş olan
yekdevî *rd* danışıklı
yekdil *rd* tek yürek
yekdû *nd* birbirini
yeke (I) *m* 1. birim, ünite 2. birim (bir niceliği ölçmek için kendi cinsinden örnek seçilen değişmez parça) * **yekeya dirêjahiyê metre** ye uzunluk birimi metredir 3. birim (herhangi bir kuruluştaki alt bölümlerden her biri) ~ **ya kêsanê** tartı birimi ~ **yên giraniyê** ağırlık birimleri
yeke (II) *mzk* dört dörtlük
yekedeng *rz/m* ses birimi, fonem
yekejimar *rz/rd* tekil
yekejimarî *rz/mtekillik*
yekejimar *bnr* yekejimar
yekem *rd* 1. birinci (bir sayısının sıra sıfatı) 2. birinci (zaman, yer, sıra bakımından başkalarından önce gelen) 3. *nd* birinci (sırada, önem sırasında en üstün olan kimse)
yekemî *m* birincilik
yekemîn *rd* 1. birinci (bir sayısının sıra sıfatı) 2. birinci (zaman, yer, sıra bakımından başkalarından önce gelen) 3. *nd* birinci (sırada, önem sırasında en üstün olan kimse)
yekemînî *m* birincilik
yeketeşe *rz/m* biçim birim, morfem
yekeya demê *ast* zaman birimi
yekeya deng *rz/nd* ses birimi, fonem
yekeyek *rd* 1. birer 2. *h* teker teker
yekêk *rd* birlik (bir taneden oluşmuş, bir tane alabilen)
yekgavê *m* uzun atlama
yekgirtî *rd* 1. yekpare 2. üniter 3. birleşik, birleşmiş * **neteweyên yekgirtî** birleşmiş milletler 4. standart * **zimanê yekgirtî** standart dil 5. *m* birlik (bağlılık, benzerlik, bağlantı)
yekgirtîxwaz *nd/nt* 1. birlikçi 2. birleştirici
yekgirtîxwazî *m* 1. birlikçilik 2. birleştiricilik
yekgîsnî *m* aktarma (sürülmemiş tarlayı ilk kez sürme)

yekgîsnî kirin *l/gh* aktarmak (sürülmemiş tarlayı bir kez sürmek)
yekgotîn *nd* söz birliği, ağızbirliği
yekgotînî *sn/m* monolog
yekhejmar *rz/rd* tekil
yekhejmarî *rz/m* tekillik
yek heşt *mzk/nd* bir sekizlik
yekhêlî *rd* 1. tek taraflı, tek yanlı 2. tekyönlü, tek cepheli
yekhêlî *m* tek taraflılık, tek yanlılık
yekhucreyî *biy/rd* tek hücreli, bir gözeli
yekîne *lşk/m* 1. birlik, ünite * **yekîneya leşkerî** askeri birlik (veya ünite) 2. kıta ~ **yên çetirbazan** (an *jî* **paraşûtbaz**) paraşüt birlikleri ~ **yên zirxdar** *lşk* zırhlı birlik
yekînek *rz/m* birim, ünite
yekîneya nîşangir *lşk* vurucu güç
yekîneyên pêşdar *lşk* öncü birlikler
yekîneyên serîkêş *lşk* öncü birlikler
yekîneyên zirxdar *lşk* zırhlı birlik
yekînî *rz/rd* tekil
yekîtiya dangan *nd* oy birliği
yekîtiya heyfînê *fel* varlık birliği
yekîtiya rayan *nd* oy birliği
yekîtiya Xwedê *nd* vahdaniyet
yekîti *m* 1. birlik (birleşme, bir arada olma durumu, vahdet) * **yekîtiya neteweya me pîr girîng** e milletimizin birliği çok önemlidir 2. birlik (bağlılık, benzerlik, bağlantı) * **pêkanîna yekîtiya zimên pêwîst** e dilbirliğini sağlamak lazım 3. birlik (belli bir topluluğun yararlarını korumak üzere kurulmuş dernek) * **yekîtiya nivîskaran** yazarlar birliği ~ **çeki-rin** birlik oluşturmak, birlik yapmak ~ **pêk anîn** birlik sağlamak ~ **ya dil** gönül birliği
yekîttîgir *nd/nt* birlikçi
yekîttîgirî *m* birlikçilik
yekîttîparêz *rd/nd* birlikçi, birlikten yana
yekîttîparêzî *m* birlikçilik, birlikten yana olma
yekîttîxwaz *nd/nt* birlikçi, birlik yanlısı, birlikten yana
yekîttîxwazî *m* birlikçilik, birlikçi yanlısı olma
yekjimar *rz/rd* tekil
yekjîmî *rd* tek eşli, monogam (erkek için, tek karılı, tek eşli olan)
yekjîmî *sos/m* tek eşlilik, monogami
yekjînkî *h* tek eşlice
yekker *rd* 1. yekpare 2. üniter
yekkerbûn *m* bütünleşme
yekker bûn *l/gh* bütünleşmek
yekkere *bnr* yekker
yekkerî *rd* bir bütün
yekkîrin *m* birleşme
yekkîrinî *m* birleştirme
yekkîte *rz/rd* tek heceli
yeklayan *rd* tek taraflı, tek yanlı
yeklebe *bnr* kevirê qewetê
yeklibî *rd* birlik (bir taneden oluşmuş, bir tane alabilen) * **cezweya yeklibî** birlik cezve

yekling *m* tek ayak, halay türü
yekmal *rd* tekev
yekmend *nd* 1. birli 2. *mzk* birlik (en büyük değerdeki nota, dört dörtlük)
yekmêrî *rd* tek eşli, monogam (kadın için, tek kocalı, tek eşli olan)
yekmêrîtî *sos/rd* tek eşlilik, , monogami
yekmêrkî *h* tek eşlice
yeknesak *rd* 1. tekdüze, monoton 2. basit, dümdüz * *jiyaneke wê ya yeknesak heyê* dümdüz bir yaşantısı var
yeknesakbûn *m* tek düzeleşme
yeknesak bûn *l/ng* tek düzeleşmek
yeknesakî *m* tek düzelik, monotonluk
yeknetewe *nd* tek millet
yeknîjad *rd* soydaş, ırkdaş
yeknof *rd* tek cins
yeknofî *m* tek cinslik
yekoyek *bnr* yeko yeko
yeko yeko *rd* 1. birer birer * *bi tiliya xwe dar yeko yeko hejmartin* parmağıyla ağaçları birer birer saydı 2. bir bir 3. teke tek 4. *h* teker teker ~ ~ birer ikişer * *kevokên ku ji dengê trenê bizdiyabûn yeko yeko dest bi firînê kirin* güvercinler trenin sesinden ür-küp birer ikişer uçmaya başladı
yekpare *rd* 1. yekpare 2. üniter
yekparebûn *m* bütünleşme
yekpare bûn *l/ng* bütünleşmek
yekperest *fel nd/rd* birici, monist
yekperestî *felin* biricilik, monizm
yekqat *rd* 1. tek katlı 2. yalın kat
yekrengî *rd* 1. tek renkli 2. *mec/m* uyum
yekrexî *rd* tek yönlü, tek cepheli * *ez naxwazim bi wêjeyên yekrexî bixapim* tek cep-heli edebiyatlara aldanmak istemiyorum
yekroje *rd* bir günlük
yekrû *rd* 1. tek yüzlü, riyasız (saf, temiz kim-se) 2. halis, dost 3. astarlı
yekrûtî *m* tek yüzlülük, riyasızlık (saflık, temizlik)
yeksal, yeksale *rd* bir yıllık, bir yaşında
yeksan *rd* 1. eşit * *ev her du bar yeksan in* bu iki yük eşit 2. eşit (aynı haklardan yararlanan, aynı düzeyde olan) * *her kes li ber qanûnan yeksan e* herkes kanun önünde eşitir 3. *mat* eşit
yeksanbûn *m* eşitlenme
yeksan bûn *l/ng* eşitlenmek
yeksanbûyîn *m* eşitleniş
yeksane *fîz/m* denge (birbirini ortadan kaldıran güçlerin sonucu olma durum)
yeksangirtin *m* oranlama
yeksan girtin *l/g* oranlamak
yeksanî *m* 1. eşitlik (iki şey veya daha çok şeyin eşit olması durumu, denklik) 2. eşitlik (kanunlar yönünde ayırım olmaması durumu) 3. *sos* eşitlik (insanlar arasında ayırım bulunmaması durumu) 4. *mat* eşitlik

yeksanîhevbûn *m* eşitleşme
yeksanî hev bûn *l/bw* eşitleşmek
yeksanîhevbûyîn *m* eşitleşme
yeksanîhevkirin *m* eşitleştirme
yeksanî hev kirin *l/bw* eşitleştirmek
yeksanîxwaz *nd/nt* eşitlikçi, eşitçi
yeksanîxwazî *m* eşitlikçilik, eşitçilik
yeksankirin *m* eşitleme
yeksan kirin *l/g* eşitlemek
yekser *h* 1. doğruca, direkt (dolaylı olmaya-rak, doğru olarak, hiçbir yerde durmadan) 2. *rd* dolaysız, direkt, doğrudan, doğrudan doğruya (aracısız) 3. *l* dosdoğru 4. *h* birden, tümünden, bütünüyle, tamamen
yeksimî *rd/zo* tek tırnaklı
yek sî û dudo *mzknd* bir otuz ikilik
yeksû *rd* 1. eşit 2. tek taraflı
yekşane *rd* tek hücreli
yekşaneyî *rd* tek hücreli
yekşanik *rd* tek hücreli * *candarên yekşanik* tek hücreli canlılar
yekşanikî *rd* tek hücreli
yek şazdeh *mzk/nd* bir on altılık
yekşem *m* pazar (haftanın birinci günü, cümartesi ile pazartesi arası olan gün) * *fro ro-ja yekşemê ye* bugün pazar günü
yek şêst û çar *mzk/nd* bir altmış dörtlük
yekşûyî *rd* tek eşli, monogam (kadın için, tek kocalı)
yekşûyîtî *m* tek eşlilik, monogami
yekta *rd* 1. yekta, eşsiz, tek 2. yegâne, biricik 3. yalın kat, tek katlı 4. *n* dikme (bir evde aileyi sürdürecekt tek çocuk)
yektase *m* bir darbuka türü
yektayî 1. eşsizlik, emsalsızlık 2. tek katlılık
yektelaşî *bot* bir çenekliler
yekteple *m* bir darbuka türü
yekteplî *m* bir tür darbuka
yektî *m* vahdet
yekûderbo *bnr* yekderbo
yekûn *m* yekûn, toplam, tutar, mevcut * *yekû-na dibistanê* okulun mevcudu
yekvend *rd* birleşik
yekvendî *m* birlik
yekwateyî *mat/rd* identik
yekxane *rd* tek hücreli
yekxwedatî *m* monoteizm
yekxwedayî *nd/rd* tek tanrıci, monoteist
yekxwedayîtî *m* tek tanrıcilık, monoteizm
yekzan *rd* Allahı bilen, Allah tek bilen
yekziman *nd* 1. tek dil 2. *rd* tek dilli
yekzimanî *m* tek dillilik
yekzînî *n* bir yaşında at
yelah *b* yallah, yürü ~ *kirin* yallah etmek
yela yela *b* ala ala
yelmûm *m* 1. çıra (çam gibi reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü) 2. çiralık 3. meşale
yeman *rd* 1. yaman (güç, etiki veya beceri i-

çin; alışılmışın dışında olan) 2. yaman, bitirim 3. yaman (kötü korkulan)
yemanbûn *m* yamanlaşma
yeman bûn *l/gh* yamanlaşmak
yemanbûyîn *m* yamanlaşma
yemanî *m* yamanlık, yavuzluk
Yemenî *nd/rd* Yemenli
yemenî *m* yemeni
yemyam *rd* 1. yamyam 2. yamyam, vahşi
yemyamî *m* yamyamlık
yen *n* yen (Japon para birimi)
yendo *m* saplı tencere
yendok *m* büyük derince kepçe
yenîçerî *dir* yeniçeri
yeqîn *m* 1. inanma 2. kanı ~ **bûn** inanmak, kanaat getirmek
yeqînî *m* 1. kanaat, inanma 2. kanı ~ **ya xwe pê anîn** kanaat getirmek
yeqînkirin *m* inanma, kanaat etme
yeqîn kirin *l/gh* inanmak, kanaat etmek
yer *bnr* ewk
yeşim *mîn/m* yeşim
yevyazî *h* tercihen
yewmiye *m* yevmiye, gündelik
Yewnan *nd/rd* 1. Yunan, Grek 2. Yunan (Yunanlara özgü) * **muzîka Yewnan** Yunan müziği
Yewnanistan *m* Yunanistan
Yewnanistanî *nd/rd* Yunanistanlı
Yewnanî *nd/rd* 1. Yunanlı, Grek 2. *m* Yunanca, Grekçe
Yewnankî *m* 1. Yunanca 2. *rd/h* Yunanlara özgü, Yunanlara yaraşır şekilde
yexsîr *bnr* êsir
yexsîrî *bnr* êsirî
yexte *n* iğdiş edilmiş at
yextirme *n* savaşta ganimet olarak alınan at
yextiyar *bnr* ihtiyar
yextiyarî *bnr* ihtiyarî
Yezd *bnr* Yazdan
Yezdan *n* Allah, Tanrı, Yaradan
yezdanbûn *m* tanrılaşıma
yezdanbûyîn *m* tanrılaşıma
Yezdanhez *rd* Allaha inanan
yezdanî *rd* 1. tanrısai, lâhutî 2. kutsal (tanrıya adanmış olan, tanrısai olan)
yezdanîti *m* tanrılık, ulûhiyet
yê *rz* 1. eril tekil iyelik eki * **yê min** benimki 2. -ki, ilgi eki * **şekîrê min** sor e, lê **yê** te? benim şekerim kırmızı ya seninki? 3. tamlamada belirsiz kimseyi gösterir * **yê ber di-**

bistanê okul çağındaki ~ **destê xwe bide ber guhê xwe, dizane wê çî bibêje** elini kuşağına götürün kimse ne diyeceğini bilir ~ **din** (an jî dîtir) 1. diğer, diğeri * **tu na, bila yê din bê** sen değil diğeri gelsin 2. başkası ~ **elimî jî yê cehimî** xerabtır e huylu huyundan vazgeçmez ~ **ku nizane bireqise dibêje erd ne rast** e oynamayı bilmeyen yerim dar der ~ **ku sîr nexwe bêhn jê nayê** ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ **te c senin ~ we c sizin**
yêdek *rd* yedek (gerektiğinde kullanılmak için fazladan bulundurulmuş, ayrılmış olan) * **kilîda yêdek** yedek anahtar ~ **çêkirin** yedeklemek
yêdekî *m* yedeklik
yêdektî *m* yedeklik
yêgane *rd* yegâne, biricik
yêkdû *nd* birbiri
yêkve *nd* birbiri
yêlek *n* yelek
yên *rz* 1. her iki cinsin çoğul iyelik eki * **ên me mezin in** bizimkiler büyük 2. -ki, ilgi eki * **gogên min sor in, lê yên te?** benim toplarım kırmızı ya seninki? 3. tamlamada belirsiz çoğulu gösterir ~ **berê** eskiler (eski çağ insanları, eski kuşaklar, bizden önce)
yêr *bnr* ewk
yêxir *n* yılki at
yêxsîr *bnr* êsir
yêxtir *n* yılki at
yêz *rd* kalitesiz, verimsiz (hayvanlar için)
yêzîd *nd/rd* yezit (Muaviye'nin oğlu Yezitten; nefret edilenler için kullanılan bir sövgü sözü)
Yêzîdî *nd* Yezidî
Yêzîdîtî *m* Yezidîlik
Yêzîdtî *m* yezitlik
yîlxî *m* kalabalık
yoga *m* yoga
yogî *nd/nt* yogi
yom *nd* 1. uğur, kut 2. *rd* uğur (bu nitelikte olduğuna inanılan şey)
Yûgoslav *nd/nt* Yugoslav
Yûgoslavyayî *nd* Yugoslavyalı
Yûnan *nd/rd* 1. Yunan, Grek 2. Yunan (Yunanlara özgü) * **muzîka Yûnan** Yunan müziği
Yûnanistan *m* Yunanistan
Yûnanistanî *nd/rd* Yunanistanlı
Yûnanî *nd/rd* 1. Yunanlı 2. *m* Yunanca
Yûnankî *m* 1. Yunanca 2. *rd* Yunanlara özgü, Yunanlara yaraşır şekilde

Z

z, Z Kürt alfabesinin otuz birinci harfi olup ses bilimi bakımından ötümsüz sızıcıdışsel ünsüzleri gösterir ve *zê* diye okunur

za (I) *bnr* ziwa

za (II) *m* kazanc

-za (III) *rz/m* isimden isim yapım soneki * *xwarza* yeğen (kız kardeşten olan çocuk i-çin)

zaba *bnr* zava

zabed *n* sülale bağı

zabit *nd* zabit

zabita *nd/nt* 1. zabıta, kolluk 2. zabıta * **zabı-tayê şaredariyê** belediye zabıtası

zabitan *nd* zabitan

zabîti *m* zabîtlîk

zaboq *n* 1. çıkmaz sokak 2. tarla, bahçe sınırlarının arasındaki yol

zac *m*zac

zad (I) *m* 1. gıda, yiyecek 2. tahıl, zahire 3. buğday

zad (II) *n* 1. oğul, evlat, zade 2. isimden isim türetme soneki * **şêrzad** aslan yavrusu

zadan *m* tevlid, doğurma

zade *n* 1. oğul, evlat, zade 2. isimden isim türetme soneki * **heramzade** haramzade (piç)

zadegan *nd/nt* zadegân, soylu, asil, asilzade, aristokrat

zadeganî *m* 1. soyluluk, asalet, asillik, asilzadelik 2. aristokrasi (aristokratların yönetimi) 3. aristokrasi (soylular sınıfı)

zadeganî *m* soyluluk, asalet, asillik, asilzadelik

zadetî soyluluk, asalet, necabet

zadik (I) *m* 1. azık 2. *ant* taşlık

zadîk (II) *m* paskalya

zadîk *m* *bnr* zadîk (II)

zadika hêksorê *nd* paskalya

zaef *m* zaaf

zafer *m* 1. zafer, başarı, utku (savaşta kazanılan başarı) 2. zafer, başarı (bir yarışma veya uğraşışta, çaba sonucu elde edilen başarı)

zaferan *m* safran

zafername *m* zafername, zaferler kitabı

zag (I) *m* yalçın kaya

zag (II) *bnr* zak

zagon *m* kanun, yasa

zagona bingehî *nd* anayasa

zagonî *rd* kanunî, yasal

zagonîbûn *m* kanunlaşma, yasalaşma

zagonî bûn *l/gh* kanunlaşmak, yasalaşmak

zagonîbüyî *rd* kanunlaşmış

zagonîbüyîn *m* kanunlaşma, yasalaşma

zagonîkirin *m* kanunlaştırma, yasalaştırma

zagonî kirin *l/gh* kanunlaştırmak, yasalaştırmak

zagonîkirî *rd* kanunlaştırılmış

zahid *rd* zahit, kendini dine vermiş sofu, kaba sofu

zahir *rd* 1. zahir, açık, belli, aşîkar (gizli olmayan, ortada olan) 2. *m* görünüş, zevahir

zahîrî *rd* 1. zahîrî 2. yapmacık

zahirperest *rd* görüne önem veren

zaiyat *m* zaiyat, kayıp ~ **dan** zaiyat vermek, kayıp vermek ~ **dan (yekî)** (birine) zaiyat vermek

zail *rd* zail

zak *n* ağız (ilk sütten yapılr)

zakolan *m* çok derin kuyu, dipsiz kuyu

zal *rd* 1. eğemen, hükümran 2. üstün

zalbûn *m* eğemen olma

zal bûn *l/gh* eğemen olmak

zalim *nd/nt* 1. zalim 2. *mec* zalim, insafsız

zalimane *h* zalimane, zalimce

zalimayî *m* zalimlik

zalimbav *rd* zalim, insafsız

zalimbûn *m* 1. zalimleşme 2. *mec* gâvurlaşma, kafirleşme (acımasız davranmaya başlama)

zalim bûn *l/gh* 1. zalimleşmek 2. *mec* gâvurlaşmak (acımasız davranmaya başlamak)

zalimî *m* zalimlik ~ **kirin** 1) zalimlik yapmak 2) gâvurluk etmek ~ **ya (yekî) pê girtin** gâvurluğu tutmak

zalimti *m* zalimlik, kıyıcılık ~ **kirin** zalimlik yapmak
zalı *m* egemenlik
zalı kirin *bnr* zarî kirin
zalq *bnr* zeliqok
zalût *bot/m* 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak
zalve *m* taklit (sesini taklit etme)
zalvekirin *m* taklit etme (sesini taklit etme)
zalve kirin *l/gh* taklit etmek (sesini taklit etmek)
zamar *nd* uzak akraha
zambarîş *m* süslü yastık
zaminder *nd/nt* kefil ~ **nîşan dan** kefil göstermek
zaminderî *m* kefillik
zamînî *m* kefalet
zamîr *rz/m* zamir, adil
zamzîlik *m* buz sarkıtı
-zan (I) *rz/m* bilir ve bilinci anlamını veren sonek * **zimanzan** dil bilimci
zan *m* 1. doğma, doğurma 2. doğum
zan *l/gh* doğmak, doğurmak
zana *nd/nt* 1. bilgin, bilen, bilici 2. bilge 3. *rd* bilgiç, bilgili 4. *mec* bilgiç (bilgisiz olduğu halde bilgili görünmek isteyen, bilgili geçinen kimse) 5. *mec* uyanık ~**yê dîni** din alimi, din adamı ~**yê fîqhê** fakih
zanadar *rd* bilinçli, bilinci olan
zanadarbûn *m* bilinçlenme
zanadar bûn *l/gh* bilinçlenmek
zanadarbûyîn *m* bilinçleniş
zanadarbûyî *rd* bilinçlenmiş olan
zanadarî *m* 1. bilinçlilik 2. dirayet
zanahî *bnr* zanayî
zanakî *rd/h* 1. bilgince 2. bilgece 3. bilgiççe
zanarî *m* bilişim, informatik
zanarîsaz *nd/nt* bilişimci
zanarîsazî *m* bilişimcilik
zanatî *m* 1. bilginlik 2. bilgelik 3. bilgiçlik, allâmelik 4. *mec* uyanıklık ~ **kirin** allâmelik taslamak
zanav (I) *m* 1. kimlik (birinin belirli bir kimse olmasını sağlayan şartların bütünü) * **jineke ku zanava wê nayê zanîn** kimliği bilinmeyen bir kadın 2. kimlik (herhangi bir nesneyi belirlemeye yarayan özelliklerin bütünü) * **balafira ku zanava wê nediyar e** kimliği belirsiz uçak 3. kimlik, hüviyet
zanav (II) *fel/rd* özdeş
zanavî (I) *rd* kimliksel
zanavî (II) *fel/m* özdeşlik
zanayane *h/rd* bilgece, hakimane
zanayî *m* 1. bilginlik 2. bilgelik, hikmet 3. bilgiçlik 4. bilgi
zandar (I) *nd* hayvan yetiştiricisi
zandar (II) *rd* bilgili
zandarbûn *m* bilgilene

zandar bûn *l/gh* bilgilenecek
zandarbûyî *rd* bilgilenecek olan
zandarbûyîn *m* bilgilenecek
zandarî (I) *m* hayvancılık
zandarî (II) *m* 1. bilgi, malûmat (insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütünü) 2. bilgi (öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek) * **bavê wê, der barê raboriya malbata xwe de gelek zandarî dabûnê** babası ailelerinin geçmiş hakkında bir çok bilgi vermişti 3. bilgilendirme ~**ya tenduristiye** sağlık bilgisi
zandarîdan *m* bilgi verme
zandarî dan *l/gh* bilgi vermek
zandarîdayîn *m* bilgi veriş
zandarkirin *m* bilgilendirme
zandar kirin *l/gh* bilgilendirmek
zandarkirî *rd* bilgilendirilmiş olan
zandin *m* doğurma
zandin *l/gh* doğurmak
zandor (I) *m* 1. karlık (kar kuyusu) 2. derin uçurum
zandor (II) *bnr* zandûr
zandûr *m* 1. dönem, devre (belli özellikleri olan zaman parçası) 2. dönem (bir çağ içinde belli özellikleri olan sınırlı zaman süresi) 3. dönem, devre (yasama meclisinin iki seçilişi arasındaki zaman süresi) 4. dönem (bir yıl içindeki iki ayrı öğretim süresi) 5. *sp* devre
zandûrî *rd* dönemsel
zane *nd/nt* 1. bilgin 2. bilge 3. *rd* bilgiç, bilgili
zanebûn *m* 1. bilme 2. bilinçlenme, bilinçlilik 3. bilinç 4. bilgi * **zanebûna wî ji hunerê nîn e** sanattan bilgisi yok ~ **kela ye nezanîn bela ye** bilgiçlik güçlülüktür, cahillik belâdır ~**a dîni** din bilgisi ~**a ku ez dizanim** bildim bileli (veya bildik bileli)
zanebûn *m* bilinçlenme, uyanma
zane bûn *l/gh* bilinçlenmek, uyanmak
zanebûyî *rd* bilinçlenmiş olan
zanebûyîn *m* bilinçleniş, uyanış
zanedar *rd* bilinçli, bilinci olan
zanedarbûn *m* bilinçlenme
zanedar bûn *l/gh* bilinçlenmek
zanedarbûyîn *m* bilinçleniş
zanedarbûyî *rd* bilinçlenmiş olan
zanedarî *m* 1. bilinçlilik 2. dirayet
zanedarkirin *m* bilgilendirme
zanedar kirin *l/gh* bilgilendirmek
zanedarkirî *rd* bilgilendirilmiş olan
zanekirin *m* bilgilendirme
zane kirin *l/gh* bilgilendirmek
zanekirî *rd* bilgilendirilmiş olan
zanewer *rd* bilgili, bilgiç
zanewerî *m* bilgillik, bilgiçlik
zang (I) *erd/m* 1. geçit, kanyon 2. kayalık 3. ormandaki kuytu, çalı dehlizi
zang (II) *m* radevu
zangeh *m* doğum evi, doğumhane

zangoç *n* 1. zangoç 2. çan * **zangoçê dêrê** kili-
lise çanı ~ **lê dan** (an jî **xistin**) çan çalmak
zangoçî *m* zangoçluk
zangor (I) *m* 1. karlık (kar kuyusu) 2. derin u-
çurum
zangor (II) *n* kayalık, yuvarlak, düzgün ol-
mayan taşlar
zanist *m* 1. bilim, ilim 2. bilim (belli bir konu-
yu bilme isteğinden yola çıkan, belli bir a-
maca yönelen bir bilgi edinme ve yöntemli
araştırma süreci) ~a **civakî** sosyal bilim ~ên
belanî pozitif bilimler ~ên **pozîtîf** pozitif bi-
limler ~ên **surîştî** doğal bilimler
zanista aborî *nd* ekonomi bilimi, iktisat bilimi
zanista civakî *nd* sosyal bilim
zanista diyardetiyê *fel/m* fenomenoloji
zanista mîşevanîyê *m* ormancılık (ormanların
yetistirilmesi ve bakımını konu alan bilim)
zanista pirtûkxanevanîyê *nd* kitaplık bilimi
zanista sincê *m* töre bilimi
zanistane *h* bilimselce
zanistêgeh *m* üniversite
zanistîn *m* bilme
zanistîn *l/gh* bilmek
zanistiyane *h* bilimselce
zanistî *rd* bilimsel, ilmi
zanistîbûn *m* 1. bilimselleşme 2. bilimsellik
zanistî bûn *l/gh* bilimselleşmek
zanistîbûyîn *m* bilimselleşme
zanistîkirin *m* bilimselleştirmek
zanistî kirin *l/gh* bilimselleştirmek
zanistîkirî *rd* bilimselleştirilmiş olan
zanistîtî *m* bilimsellik
zanistkî *rd/h* bilimselce
zanîş *bnr* zanîş
zanîşwer *bnr* zanîşwer
zanîn *m* 1. bilme (bir şeyi anlamış veya öğren-
miş olma) 2. bilme (bir bilim veya sanat da-
lında yeterli olma) 3. bilme (bir iş yapmaya
alışmış olma, elinden gelme) 4. bilme (san-
ma, var sayma, farz etme) 5. bilme, tanıma
(sorumlu tutma) 6. bilme (inanma) 7. bilme
(işine gelme, uygun bulma) 8. bilme (olum-
suz olarak kullanıldığında şaşma, duraksa-
ma, tereddüt anlamını verir) 9. bilme, tanıma
(daha önce görmüş olmak, ilişkisi bulunma)
10. tanıma (bilip ayırma, seçme, ayırt etme)
11. bilim 2. (insan zekâsının çalışması sonu-
cu ortaya çıkan düşünce ürünü) 12. bilgi *
zanîna wî jî hunerê nîn e sanattan bilgisi
yok 13. *fel* bilgi, hikmet (genel olarak ve ilk
sezi durumunda zihnin kavradığı temel dü-
şünceler) ~a **ser sing** ilmi sedir (sözlü ola-
rak taşınan bilgi)
zanîn *l/gh* 1. bilmek (bir şeyi anlamış veya öğ-
renmiş olmak) * **em qîmeta şairên xwe ni-**
zanin kendi şairlerimizin değerini bilmiyo-
ruz 2. bilmek (bir bilim veya sanat dalında
yeterli olmak) * **kes vî zimanê** me **yê delal**

nizane û naxwîne bu güzel dilimizi kimse
bilmez, okumaz 3. bilmek (bir iş yapmaya
alışmış olmak, elinden gelmek) * **baş bi**
rojnamegeriyê dizane gazeteciliği iyi bilir
4. bilmek (sanmak, var saymak, farz etmek)
* **min tu dost dizanibû** seni dost biliyor-
dum 5. bilmek, tanımak (sorumlu tutmak) *
ez filan bêvan nizanîm, ez te dizanîm ben
onu bunu bilmem, ben seni bilirim * **ez te**
dizanîm ne yekî din ben seni tanımam, baş-
kasını değil 6. bilmek (inanmak) * **ez diza-**
nîm ku wî tîstekî wiha nekîriye bilirim o-
nun böyle bir şey yapmadığını 7. bilmek (i-
şine gelmek, uygun bulmak) * **dizane mal**
bikire, lê nizane pere bide! mal almasını
bilir de, parasını verneyi bilmiyor! 8. bil-
mek (olumsuz olarak kullanıldığında şaşma,
duraksama, tereddüt anlamını verir) * **niza-**
nîm, we qet ceriband? bilmem, hiç denedi-
niz mi? 9. bilmek, tanımak (daha önce gör-
müş olmak, ilişkisi bulunmak) * **ew van de-**
ran dizane buraları tanıyor 10. bilmek, tanı-
mak (bilip ayırmak, seçmek, ayırt etmek)
(**yek**) ~ **ku berê gotina (wî) diçe ku** (bir
kimse) lâfını bilmek ~ **mala şeytan li ku ye**
şeytanın yattığı yeri bilmek * **nizam gur li**
kîjan çiyayî miriye? hangi dağda kurt öl-
dü? * **nizam kîjan** (an jî **çend, kî, çi, çawa**)
bilmem hangi (veya bilmem kaç, kim, nasıl,
ne) **nizam kî tê, diçe pêşwaziya wî** bilmem
kim geliyormuş da karşılamaya gidiyormuş
* (**yek**) **nizanibû ku çî hate serê** (wî) neye
uğradığını bilememek * **nizane çi dibêje** sö-
zünü bilmez * **nizane ku çi dike** yaptığını
bilmemek * **nizane mala dawetê kîjan e,**
radike kevçî bayram haftasını mangal tah-
tası anlamak * **nizane mala dawetê kîjan e,**
vartan vartana wî ye Ahfeş'in keçisi gibi
başını sallamak * **nizanîm** (an jî **nizam**) yok
* **nizam kaxizê wê tune bûye, nizam hib-**
re ne baş bûye... yok kâğıdı kalmamış, yok
mürekebi iyi değilmiş... * **nizanîm mîna**
(**wekî an jî bîna...**) gibilerden **gotinên mîna**
ez dê berat bikim, nizanîm celat bikim, ki-
rin asarım keserim gibilerden lâflar etti *
nizanîm rihefti ye canîm en iyisi bir şeyi
bilmiyeceksin ki başın rahat olsun anlamın-
da bir deyim * **nizanîn du gotin li hev anîn**
iki sözü (lâfı veya lâkırdıyı) bir araya getire-
memek * **nizanîn jî (yekî) çawa bikin yere**
göge koymamak (veya koyamamak)

zanînbar *rd* bilinebilir

zanîngeh *m* üniversite ~a **cengê harp** okulu

zanîngehî *rd* üniversiteli

zanîngehvanî *rd* üniversiteli (üniversite öğ-
rencisi)

zanînnasî *fel/m* bilgi kuramı, epistemoloji

zanînzanî *m* bilgi işlem

zanîstan *m* fakülte

zanîstgeh *bnr* zanistgeh

zanîş *m* 1. bilgi, malumat (öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek) 2. *fel* bilgi (genel olarak ve ilk sezi durumunda zihnin kavradığı temel düşünceler)

zanîşk *m* bilnece, muama

zanîşkdar *rd* bilmeceli

zanîşwer *rd* bilgili

zanîşwerî *m* 1. bilgililik 2. bilgilenme 3. maarif, bilgi

zanîtî *m* 1. bilgililik 2. bilgiçlik

zanko *m* üniversite

zanmend *rd* bilgili

zanmendî *m* bilgilendirme

zanoske *bnr* zanko

zanyar *nd/nt* 1. bilim adamı, bilimci, âlim 2. bilgin

zanyarane *h* 1. âlimce, bilim adamına yararışır bir biçimde 2. bilgince

zanyarê derûnî *nd* psikolog

zanyarê fenî *nd* fen bilgini

zanyarê gelêrî *nd/nt* folklorcu

zanyarê kitêbxanevanîyê *nd/nt* kitaplık bilimci

zanyariya gelêrî *nd* halk bilgisi

zanyariya siruştê *nd* doğa bilgisi

zanyariya zimên *nd* dilbilim

zanyariyên fenî *nd* bilgisisi

zanyarî *m* 1. bilim adamlığı, âlimlik 2. bilginlik 3. bilgi, melûmat (insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütün) 4. bilgi (öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek) * *bavê wê, der barê raboriya malbata xwe de gelek zanyarî dabûnê* babası ailelerinin geçmişi hakkında bir çok bilgi vermişti 5. *fel* bilgi, malumat * *zanyariya wî ji hunerê nîn e* sanattan haberi yok ~ *bi dest xistin* malumat edinmek ~ *dan* bilgi vermek, malumat vermek ~ *girtin* (an jî *stendin*) bilgi almak, malumat almak ~ *ya nêzike man* yaklaşık bilgi

zanyarîdan *m* bilgi verme

zanyarî dan *l/gh* bilgi vermek

zanyarîtî *fel/m* bilincilik, ilimcilik

zaq (I) *m* iki ev arası boşluk

zaq (II) *zo/m* saksagan (Pica pica)

zar (I) *n* 1. dil (insanların düşüncüklerini ve duyduklarını için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan) 2. şive, söyleyiş özelliği 3. üslup ~ *û ziman dil, lisan (bî) ~ û ziman bûn* dile gelmek (jî) ~ *û zimanê (yekî) seh kirin* dilinden anlamak (li ser) ~ *û zimanan e dile (veya dillere) destan ~ û zimanê (tişteki) hebûya û biaxivîya (xerber bida an jî qise bikira)* dili olsa da söylesen ~ *û zimanê (yekî) hatin girêdan* ağzı dili bağlanmak ~ *ê hal h* görünüşte, görünen biçimiyli * *li zarê hal yekî baş e* görünüşte iyi birisi ~ *ê şîrin* tatlı dil ~ *ê şîrin pîvaza tûj*

dike hingivîn tatlı dil yılanı deliğinde çıkarır ~ *ê xweş derdixê jî qulê marê reş* tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~ *ê xweş jî qulê derdixê marê reş* tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır

zar (II) *m* kara çarşaf

zar (III) *nd* çocuk, evlât * *zarên me hatin* çocuklarınız geldi ~ *û zerb* çoluk çocuk ~ *û zêç 1* çoluk çocuk, kız kızan, döl dös * *ev çendîn sal in ku ez tenê ji bo zar û zêçên xwe dixebitim* bunca senedir ben sadece çocuk çocuğum için çalışıyorum 2) çoluk çocuk (bir işte gereken tecrübeyi kazanmamış yaşça küçük kimseler, gençler) ~ ~ (yekî) çêbûn çoluğa çocuğa karışmak ~ *û zêrç bnr* zar û zêç

zar (IV) *ant/m* 1. zar 2. zar * *zara tewlayê* tavla zarı ~ *avêtin* zar atmak ~ *girtin* zar tutmak ~ *hatin* zar gelmek ~ *a hîledar* hileli zar

zar (V) *m* 1. avaz, yüksek ses 2. inleme, sızlama

zaraba *bnr* zarava

zarandin *m* inletme

zarandin *l/gh* inletmek

zarava *m* 1. lehçe, diyalekt 2. şive, söyleyiş özelliği 3. üslup

zaravanas *nd/nt* lehçe bilimci, diyalektolojist

zaravanasî *m* lehçe bilim, diyalektoloji

zaravaparêz *nd/nt* lehçeci

zaravaparêzî *m* lehçecilik

zaravazan *nd/nt* lehçe bilimci, diyalektolojist

zaravazanî *m* lehçe bilim, diyalektoloji

zaravok *rz/m* ağır

zarawa *bnr* zarava

zarbêj *rd* söyleyen, konuşan, hatip

zarçors *rd* sivri dilli, patavatsız

zarçorsî *m* sivri dillilik, patavatsızlık

zardev *rd* şifahen, sözlü

zardevî *rd* sözel, şifahen

zare *bnr* zar (I)

zareba *bnr* zarava

zarebar *m* inilti, bağır

zareve *m* 1. taklit (sesini taklit etme) 2. *sn* seslendirme, dublaj ~ *yî (yekî) kirin* (birini) sesle taklit etmek

zareveker *nd/nt* 1. taklitçi (sesini ve davranışlarını taklit etme) 2. *sn* seslendirici, sözlendirici, dublajcı

zarevekerî *m* 1. taklitçilik 2. *sn* seslendiricilik, sözlendiricilik, dublajcılık

zarevekirin *m* 1. taklit etme (sesini ve davranışlarını taklit etme) 2. seslendirme, sözlendirme, dublaj etmek (veya yapmak) 3. *psî* e-kopraksi, yansıca

zareve kirin *l/gh* 1. taklit etmek (sesini ve davranışlarını taklit etmek) 2. seslendirmek, sözlendirmek, dublaj etmek (veya yapmak) 2. dublajlı, dublajı yapılmış olan

zarevefî *m* ses taklidi yapma

zarezar *m* 1. ah ü zar 2. *h* zari zari
zarê *adem nd* adem oğlu
zarêş *m* 1. dil hastalığı 2. diş eti hastalığı
zargotin *m* 1. sözlü edebiyat 2. folklor
zargotinî *rd* 1. sözlü edebiyatla ilgili 2. folklorik
zargotinzan *nd/nt* folklorist
zargotinzanî *m* sözlü edebiyat bilimi, folklor
zargotî *rd* sözlü, oral, folklorik
zarhişk *rd* sivri dilli, keskin dilli
zarhişkî *m* sivri dillilik, keskin dillilik
zarik (I) *m* giriş (bir yapıda girip geçilen yer, methal) * **zarika** *xanî gelek teng e* evin girişi pek dar
zarik (II) *m* kazan
zarik (III) *n* çocuk, evlât ~ **û zêçik** çoluk çocuk
zarino *b* çocuklar
zariyokî *rd/h* çocuğumsu
zarî (I) *nd/nt* 1. çocuk, evlât (küçük yaştaki oğlan veya kız) 2. çocuk, evlât (soy bakımında oğul veya kız, döl, soy) * **zariyê egîdan** yiğitlerin evladı 3. çocuk (bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan) 4. *mec* çocuk (büyüklerle yakışmayacak biçimde düşüncesizce davranan kimse) * **sî salî ye, lê hîna jî zarî ye** otuz yaşında ama hâlâ çocuk 5. çocuk (büyükler arasında daha az yaşlılar için) 6. çocuk (küçümseme yoluyla; belli bir işte tecrübesi ve yeteneği olmayan kimse) 7. *n eş* (kocaya göre karısı) 8. aile ~ **anîn** çocuk dünyaya getirmek ~ **anîn dinyayê** çocuk dünyaya getirmek ~ **çêbûn** çocuk doğmak (veya olmak) ~ **jê çêbûn** (birinden) çocuk doğmak ~ **jê hebûn** (birinden) çocuğu var olmak ~ **ji ber çûn** çocuk düşürmek ~ **ji ber ketin** çocuk düşürmek ~ **ji ber xwe kirin** çocuk aldirmek ~ **mezin** (an jî *xweyî*) **kirin** çocuk yetiştirmek ~ **û nevî** oğul uşak ~ **yê hêwiyê** kuma çocuğu ~ **yên biçûk fêkî** ne çocuklar evin neşesidir ~ **yên mêrîn** erkekler * **wekî zariyên xwe** evlât gibi (veya evlâdı gibi) **wekî zariyên xwe li çiçekan dinêrt** evlâdı gibi çiçeklerine bakıyordu
zarî (II) *m* taklit (sesini taklit etme) (bi) ~ (ye-kî) **kirin** 1) (birini) taklit etmek 2) taklidini yapmak
zarî (III) *m* 1. ah ü zar 2. acı, ıstırap ~ **kirin** ah ü zar etmek
zarîf *rd* zârif, yepelek
zarîffî *m* zâriflik
zarîker *nd/nt* taklitçi (birinin ses ve davranışlarını taklit eden)
zarîkerî *m* taklitçilik
zarîkirin (I) *m* 1. taklit etme, yansılama (sesini ve davranışlarını taklit etme) 2. *psî* yansıca, ekopraksi
zarîkirin (II) *m* feryat figan eyleme, figan etme
zarî kirin (I) *l/gh* taklit etmek, , yansılamak (sesini ve davranışlarını taklit etmek)

zarî kirin (II) *l/gh* feryat figan eylemek, figan etmek
zarîn *m* 1. zırlama, ağlama 2. figan, inleme, inleyiş ~ **jê çûn** 1) sızlamaya başlamak 2) inlemeye başlamak
zarîn *l/gh* 1. sızlamak, ağlamak * **hema karî wî ew e dizare** işi gücü zırlamak 2. inlemek
zarînkirin *m* inleme
zarîn kirin *l/gh* inlemek
zarîtî *m* 1. çocukluk (çocuk olma durumu) 2. çocukluk (insan hayatının bebeklik ile ergenlik arasındaki dönemi) 3. çocukluk (çocukça davranış) ~ **kirin** 1) çocukluk etmek (çocukça davranışlarda bulunmak) 2) çocukluk etmek (gereği gibi düşünmeden tecrübesizce davranmak) ~ **ya (yekî) pê girtin** çocukluğu tutmak
zarkeçî *m* kızlık zarı
zarkî *rd* sözlü
zaro *bnr* zarû
zarok *nd/nt* 1. çocuk (küçük yaştaki oğlan veya kız) 2. çocuk, evlât (soy bakımında oğul veya kız, döl, soy) * **zarokê egîdan** yiğitlerin evladı 3. yavru, yavrucak 4. çocuk (bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan) 5. *mec* çocuk, bebeklik (büyüklerle yakışmayacak biçimde düşüncesizce davranan kimse, yaşına yakışmayan davranışlarda bulunan) * **sî salî ye, lê hîna jî zarok e** otuz yaşında ama hâlâ çocuk 6. çocuk (büyükler arasında daha az yaşlılar için) 7. çocuk (küçümseme yoluyla; belli bir işte tecrübesi ve yeteneği olmayan kimse) 8. uşak ~ **anîn** 1) çocuk getirmek 2) çocuk dünyaya getirmek, doğum yapmak ~ **anîn dinyayê** çocuk dünyaya getirmek ~ **ber bi oxur bûn** kafası görünmek (doğum başlangıcı için) ~ **bi êşkan mezin dibin** çocuklar düşse kalka büyür ~ **bi ketin û rabûnê mezin dibin** çocuklar düşse kalka büyür ~ **çêbûn** çocuk olmak (veya doğmak) ~ **çêkirin** çocuk yapmak ~ **fêkiyê malan in** çocuklar evin neşesidir ~ **jê çêbûn** (birinden) çocuğu olmak ~ **jê hebûn** (birinden) çocuğu olmak ~ **jê re çêbûn** anne olmak, çocuk sahibi olmak ~ **ji ber çûn** çocuk düşürmek ~ **ji ber ketin** çocuk düşürmek ~ **ji ber xwe kirin** çocuk aldirmek ~ **ji ber çûn** çocuk düşürmek ~ **ji ber ketin** çocuk düşürmek ~ **ji ber xwe kirin** çocuk aldirmek ~ **ketin xizneyê** kafası görünmek, kanala girmek (doğum başlangıcı için) ~ **marok** çoluk çocuk ~ **mezin kirin** çocuk büyütme (veya yetiştirme) ~ **xweyî** (an jî *xwedî*) **kirin** çocuk yetiştirmek ~ **a keçin** kız çocuğu ~ **a qîzîn** kız çocuğu ~ **ekî topikî yê li ser xwe** nur topu gibi (çocuk) * **jê re zarokêkî topikî yê li ser xwe çêbû** nur topu gibi bir erkek çocuğu oldu ~ **ê ber pêsîrê** emzik çocuğu, süt

çocuğu ~ê ber şîr sût çocuğu, emzik çocuğu, anasının körpe kuzusu, agucuk ~ê ber dil (an jî dilan) kucak çocuğu ~ê ber diwaran köprü altı çocuğu ~ê bêamad erken doğmuş çocuk ~ê bêdê navika xwe bi xwe jê dike kimi kimsesi olmayan kendi işini kendi görmeli ~ê bêxweyî sahihsiz, kimsesiz çocuğu ~ê biçûk fêkî ne çocuklar evin neşesidir ~ê (yekî) çêbûn çocuğu olmak ~ê (yekî) çênebûn (an jî nebûn) kısır olmak ~ê do (an jî duh) dünkü çocuk (deneyi az, toy) ~ê helal hiq nesebi sahih ~ê jiberçûyî cenini sakıt ~ê kuçelanî sokak çocuğu ~ê kurîn erkek çocuk ~ê mektebê mektep çocuğu ~ê milan kucak çocuğu ~ê ne helal hiq nesebi gayri sahih ~ê ser bêjingê bebek ~ê sinetkîrî sünnet çocuğu ~ê biçûk fêkî ne çocuklar evin neşesidir * wekî zarokên xwe evlât gibi (veya evlâdı gibi)

zarokane *h* çocukça, ebekçe

zarokanî *m* çocukluk

zarokanîn *m* (çocuk) doğurma

zarok anîn *l/gh* (çocuk) doğurmak * jinik razaye zarokeke keçin anîye dinyayê kadın bir kız çocuğunu doğurmuş

zarokatî *m* 1. çocukluk, evlâtlık * jî zarokatiyê red kir evlâtlıktan reddetti 2. çocukluk (insan hayatının bebeklik ile ergenlik arasındaki dönemi) 3. çocukluk (çocukça davranış) ~ kirin 1) çocukluk etmek (çocukça davranışlarda bulunmak) 2) çocukluk etmek (gereği gibi düşünmeden tecrübesizce davranmak) ~ya (yekî) pê girtin çocukluğu tutmak

zarokayî *m* 1. çocukluk (çocuk olma durumu) 2. çocukluk (insan hayatının bebeklik ile ergenlik arasındaki dönemi) 3. çocukluk (çocukça davranış) ~ kirin 1) çocukluk etmek (çocukça davranışlarda bulunmak) 2) çocukluk etmek (gereği gibi düşünmeden tecrübesizce davranmak) ~ya (yekî) pê girtin çocukluğu tutmak

zarokevîn *rd* çocuksever

zarokevîni *m* çocukseverlik

zarokhez *rd* çocuk sever

zarokhezî *m* çocuk severlik

zarokino *b* çocuklar

zarokî *m* 1. çocukluk (çocuk olma durumu) 2. çocukluk (insan hayatının bebeklik ile ergenlik arasındaki dönemi) 3. çocukluk (çocukça davranış) ~ kirin 1) çocukluk etmek (çocukça davranışlarda bulunmak) 2) çocukluk etmek (gereği gibi düşünmeden tecrübesizce davranmak) ~ya (yekî) pê girtin çocukluğu tutmak

zarokîni *m* çocukluk

zarok jî ber çûn *l/bw* çocuk düşürmek

zarokkî *rd/h* çocukça

zaroknas *nd/nt* çocuk bilimci

zaroknasî *m* çocuk bilimi, pedoloji

zaroknêr *nd/nt* çocuk bakıcı

zaroknêrî *m* çocuk bakıcılık

zaroktayî *m* çocukluk

zaroktî *m* 1. bebeklik (bebek olma durumu) 2.

bebeklik (yeni doğan yavrunun yetişkinlerin

bakımına sürekli bağımlı olduğu dönem) 3.

bebeklik (bebek gibi davranışlarda bulun-

ma) ~ kirin bebeklik etmek

zaroktîkirin *m* bebekleşme

zaroktî kirin *l/gh* bebekleşmek

zarokwar *rd* çocuksu

zarokwarî *rd/h* 1. çocukça 2. çocuğumsu 3. *m*

çocukluk, çocukça davranış ~ kirin 1) ço-

cukluk etmek (çocukça davranışlarda bulun-

mak) 2) çocukluk etmek (gereği gibi düşün-

meden tecrübesizce davranmak)

zarokwarîni *m* çocuksuluk

zarokxane *m* yuva, kreş, çocuk yuvası

zarong *bnr* zarok

zaroyokî *rd* çocuksu

zaroyokîni *m* çocuksuluk

zarşîrîn *rd* tatlı dilli, bal dudaklı, hoş sohbet, çok sözlü

zarşîrîni *m* tatlı dillilik, bal dudaklılık

zarû *nd/nt* 1. çocuk (küçük yaştaki oğlan veya

kız) 2. çocuk, evlât (soy bakımında oğul ve-

ya kız) 3. çocuk (bebeklik çağı ile ergenlik

çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan

insan) 4. *mec* çocuk (büyüklerle yakışmaya-

cak biçimde düşüncesizce davranan kimse)

* sî salî ye, lê hîna jî zarû ye otuz yaşında

ama hâlâ çocuk 5. çocuk (büyükler arasında

daha az yaşlılar için) 6. çocuk (küçümseme

yoluyla; belli bir işte tecrübesi ve yeteneği

olmayan kimse) 7. *n* eş (kocaya göre eşi) 8.

n aile, biziuki (kocaya göre eşi) * zarûyê

me ne li mala wan e? bizimkiler sizde mi ~

anîn çocuk dünyaya getirmek ~ anîn din-

ayayê çocuk dünyaya getirmek ~ bûn çocuk

doğmak ~ çêbûn çocuk olmak (veya doğ-

mak) ~ jê çêbûn (birinden) çocuğu olmak ~

jê hebûn (birinden) çocuğu var olmak ~ jî

ber çûn çocuk düşürmek ~ jî ber ketin ço-

cuk düşürmek ~ jî ber xwe kirin çocuk al-

dırmak

zarûret *m* zaruret * zarûret bi xebatê heye

çalışma zarureti var

zarûrî *rd* zarurî

zar û zêc *nd* 1. çoluk çocuk, döl dös * ev çen-

dîn sal in ku ez tenê ji bo zar û zêcên xwe

dixebitim bunca senedir ben sadece çoluk

çocuğum için çalışıyorum 2. çoluk çocuk

(bir işe gereken tecrübeyi kazanmamış yaş-

ça küçük kimseler, gençler) ~ (yekî) çêbûn

çoluğa çocuğa karışmak

zarve *bnr* zareve

zarveker *bnr* zareveker

zarvekerî *bnr* zarevekerî

zarve kirin *bnr* zareve kirin
zarvekirî *bnr* zarevekirî
zarxweş *rd* tatlı dilli (veya sözlü), dilli, cerbeze-
 li, çok sözlü ~ **e lê ne ji dil e** gülerken ısıır
zarxweşî *m* tatlı dillilik (veya sözlülük), dilli-
 lik, cerbezilik, çok sözlülük
zarzar *bnr* zarezar
zat *n* 1. zat, kişi 2. kendi öz 3. özlük (görevli
 kimse)
zâtî *rd* 1. zâtî, kendine özgü 2. zâtî, şahsî, özel
 (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) *
nameya zâtî özel mektup
zâtîk *m* bir Hristiyan bayramı
zatûlcenp *bj/m* satlıcan
zatûre *bj/m* zatüre
zaûzê *m* üreme, tenasül (nesil yetiştirerek üreme)
zaûzêkirin *m* üreme
zaûzê kirin *l/gh* üremek
zav *n* mezhep
zava *n* 1. damat, güvey (düğün sırasında evle-
 necek olan kişi) 2. damat (bir kızın ailesin-
 den olan büyüklere göre kızın kocası) 3. e-
 nişte ~ **siya diriyê** ne damatlar ağacın göl-
 gesi gibidirler ~ **wek siya striyê** ne damat-
 lar ağacın gölgesi gibidirler ~ **yê li ser malê**
 iç güvey, iç güveyi, iç güveyisi ~ **yê li ser**
hezûran seyê ber tenûran iç güvey olanın
 durumum sokak köpeklerinkine benzer
zavanî *m* zıfaf
zavatî *m* 1. damatlık, güveylik 2. damatlık,
 güveylik * **cilê zavatîyê** güveylik elbise
zavayê navmalê *n* iç güvey, iç güveyi, iç gü-
 veyisi
zavoq *bnr* zaboq
zavzêxane *m* doğum evi
zaw *zaw* **û zê** deyiminde geçer ~ **û zê** çocuk
 çocuk * **ev çendîn sal in ku ez tenê ji bo**
zaw û zêyên xwe dixebitim bunca senedir
 ben sadece çocuk çocuğum için çalışıyorum
 ~ **û zêyên (yekî) çêbûn** çocuğa çocuğa ka-
 rışmak
Zawe *ast/m* Merkür
zawer *m* akıl
zawirandin *m* ussallaştırma, rasyonelleştirme
zawirandin *l/gh* ussallaştırmak, rasyonelleş-
 tirmek
zawirî *rd* ussal, rasyonel
zawirîn *m* ussallaşma, rasyonelleşme
zawirîn *l/gh* ussallaşmak, rasyonelleşmek
zawiye *m* 1. zawiye (küçük tekke) 2. zawiye, a-
 çı ~ **ya navendê** merkez aç
zawor *m* öğütülmüş, kırılmış arpa
zax (I) *m* kilağı
zax (II) *m* takat * **zax bi min re nema** bende
 takat kalmadı
zax (III) *kim/m* 1. sülfat 2. şap
zax (IV) *rd* 1. çizik 2. *m* çizgi, hat, iz ~ **kirin**
 çizmek
zax (V) *n* dağ

zaxav *m* sülfürük asit
zaxbûn *kim/m* sülflatlaşma, sülflatlanma
zaxe (I) *m* oyuk (dağlardaki oyuk)
zaxe (II) *rd* moralsiz
zaxêl *m* çizik, çizilme * **destê min zaxêl bûye**
 elim çizilmiş ~ **bûn** çizilmek ~ **kirin** çizmek
zaxik *rd* çizgili, çizik, çiziktirilmiş
zaxir *bnr* zaxor
zaxkirin *m* sülflatlama
zaxkirin *m* zağlama
zax kirin (I) *m* çizme
zax kirin (II) *m* 1. sülflatlama 2. şaplama (bir
 şeyi şaplı su ile ıslatma)
zax kirin (III) *m* zağlama
zax kirin (I) *l/gh* çizmek
zax kirin (II) *l/gh* 1. sülflatlamak 2. şaplamak
 (bir şeyi şaplı su ile ıslatmak)
zax kirin (III) *l/gh* zağlamak
zaxon *bnr* zagon
zaxor *m* 1. oyuk (dağlardaki oyuk) 2. güçlük-
 le yürünebilen taşlık yer
zaxorî *m* başa bağlanan ipekli örtü
zayan *m* doğum * **zayaneke rihet** kolay bir
 doğum
zayana bêamad *nd* erken doğum
zayangeh *m* doğum evi, doğumhane
zayanxane *m* doğum evi, doğumhane
Zayda dîn *nd* deli Raziye (delice davranışlar-
 da bulunan kız veya kadın)
zayek *rd* doğurgan
zayend *biy/m* 1. cinsiyet, cinslik 2. *biy* şey 3.
 seks ~ **a navdêran** *rz* isimlerin cinsiyeti
zayendar *rd* eşeyli
zayendarî *m* eşeylilik
zayende *m* 1. cinsiyet 2. *biy* gamet
zayendedar *rd* 1. cinsiyetli 2. gametli
zayendekirin *m* erotize etme
zayende kirin *l/gh* erotize etmek
zayendekirî *rd* erotize edilmiş olan
zayendguhîrî *rd* transeksüel
zayendguhîrî *m* transeksüellik
zayendî *rd* 1. cinsel, cinsî, seksüel 2. cinsiyet
 3. eşeysel
zayendibûn *m* seksileşme, seksüelize olma
zayendî bûn *l/gh* seksileşmek, seksüelize ol-
 mak
zayendibûyîn *m* seksileşme, seksüelize olma
zayendîkirin *m* seksileştirme, seksüelize etme
zayendî kirin *l/gh* seksileştirmek, seksüelize
 etmek
zayendîkirî *rd* seksileştirilmiş olan
zayendîtî *m* cinsellik
zayendkî *rd/h* seksice
zayendnas *nd/nt* cinslik bilimci, seksolog
zayendnasî *m* cinslik bilimi, seksologji
zayendok *rd* doğurgan
zayendzan *nd/nt* cinslik bilimci, seksolog
zayendzanî *m* cinslik bilimi, seksolojî
zayî (I) *rd* doğmuş

zayî (II) *rd* kayıp, zayî ~ **bûn** yitmek, kaybolmak ~ **kirin** yitirmek, kaybetmek
zayîçe *m* zayîçe
zayîn *m* 1. doğma, doğuş (dünyaya gelme) 2. doğurma, yavrulama 3. kaynama (yerden çıkma), akma (sıvı maddeler için; bir yerden çıkma) 4. doğum * **zayîneke rihet** kolay bir doğum 5. doğum (bir kimsenin doğduğu yıl) 6. milat
zayîn *l/gh* 1. doğmak (dünyaya gelmek) 2. doğurmak, yavrulamak 3. kaynamak (yerden çıkmak), akma (sıvı maddeler için; bir yerden çıkmak)
zayînandin *m* doğurma
zayînandin *l/gh* doğurmak
zayînbar *rd* doğurgan
zayînbarî *m* doğurganlık
zayîndar *rd* 1. doğumlu, tevellütlü 2. doğurgan
zayîngeh *m* doğum yeri
zayînî *rd* 1. doğumsal 2. miladî
zayînname *m* doğum belgesi
zayînxane *m* doğumhane
zayîş *ast/m* burç
zayok *rd* 1. doğurgan 2. verimli
zayokî *m* 1. doğurganlık 2. *rd/h* doğurganca
zayokîbûn *m* doğurganlaşma
zayokî bûn *l/gh* doğurganlaşmak
zayokîbûyîn *m* doğurganlaşış
zayokîkirin *m* doğurganlaşturma
zayokî kirin *l/gh* doğurganlaştırmak
Zazakî Kürtçenin Kirmanckî (Kirdkî, Dimilki) lehçesi
Zazik *m* cam bilye
Zazî Kirmanc (Kird, Dimili, Zaza; Kürtçenin Kirmanckî lehçesini konuşan kimse)
zeamet *dîr/m* zeamet
zeb *rd* katı, sert
zeba *rd* yuvarlak ve yumuşak
zebal *n* hamal
zebandin *m* recmetme, taşlama
zebandin *l/gh* recmetmek, taşlamak
zebanî *ol/h* 1. zebanî (cehennem bekçisi) 2. zebanî (çirkin, korkunç, iri yarı kimse)
zebarî *m* fakire yardım
zebaş *bnr* zebeş
zebelah *m* emlak
zebeleh zebellâ (çok iri yarı kimse)
zebende *rd* bol (kıt karşısı)
zeber (I) *m* ayaz, kuru soğuk (hava ve gece için; soğuk)
zeber (II) *m* yukarı, üst (arapça alfabesinde)
zeberik *m* ayaz, kuru soğuk (hava ve gece için; soğuk)
zebeş *bot/m* 1. karpuz (Citrullus vulgaris) 2. karpuz (bu bitkinin meyvesi) 3. karpuz (karpuz biçiminde yuvarlak ve iri şey)
zebeşfiroş *nd/nt* karpuzcu (karpuz satan kimse)

zebeşfiroşî *m* karpuzculuk
zebeşhêjmêr *nd/nt* cimri, pinti
zebeşkî *h* karpuz gibi yere çalma
zebirandin *m* biktırma, usandırma
zebirandin *l/gh* biktırmak, usandırmak
zebirîn *m* bikma, usanma
zebirîn *l/gh* bıkma, usanmak
zebledar *rd*
zeblek *ant/m* adale, kas
zeblekdar *rd* adaleli, kaslı
zeblekî *biy/rd* kasıl, adaleli
zebloq (I) *ant/m* kalm bağırsak
zebloq *rd* 1. açık seçik 2. saydam, şeffaf
zeblot *ant/m* kolon
zeblota *berwarkî* *ant/nd* çapraz kolon
zeblota dakêşayî *ant/nd* inik kolon
zeblota hilkişiyayî *ant/nd* kalkık kolon
zebra *zo/m* zebra (Equus zebra)
zebt (II) *m* 1. zabıt, tutanak 2. zapt ~ **çêkirin** tutanak tutmak ~ **girtin** tutanak tutmak
zebtîye *m* zabtiye
zebtî *nd/nt* kolluk ~ **yê bejik** kır bekçisi
zebtname *m* zabıtname, tutanak belgesi
zebtûrept *m* zabıturapt
zebûn *rd* 1. mahkûm 2. tutsak, esir ~ **kirin** esir almak
zebûn *rd* 1. âciz, güçsüz, zayıf 2. düşkün (büyük geçim sıkıntısına düşmüş) 3. perişan, ezilen
zebûnî (I) *n* zebanî ~ **yê ber derê celmeyê cehennem** zebanisi
zebûnî (II) *nd/nt* değirmene buğday öğütmeye götüren kimse
zebûnî (III) *m* 1. âcizlik, güçsüzlük, zaaf 2. düşkünlük 3. perişanlık
zebûnîbûn *m* düşkünleşme
zebûnî bûn *l/gh* düşkünleşmek
zebûnkuj *rd* güçsüze, zayıfa acımayan, kenden zayıfa gücü yeten
zebûr *n* değirmene buğday götüren kimse
Zebûr *m* Zebur (Allah tarafından Hz. Davut'a indirildiğine inanılan kutsal kitap)
zebze *m* sebze, göveri, göğerti
zebzedank *m* sebzelik (buzdolaplarında sebze konulan yer)
zebzeşfiroş *nd/nt* sebzeci, zerzevatçı (sebze satan kimse)
zebzeşfiroşî *m* sebzecilik, zerzevatçılık
zede *m* 1. arıza 2. özür, defolu
zedebûn *m* 1. arızalanma 2. zedelenme
zede bûn *l/gh* 1. arızalanmak 2. zedelenmek
zededar *rd* 1. arızalı 2. özürlü, defolu
zedekirin *m* 1. arızalama 2. zedeleme
zedekirin *l/gh* 1. arızalamak 2. zedelemek
zeferan *bot/m* 1. safran (Crocus sativus) 2. safran (bu bitkinin tozu)
zefran *ant/h* 1. safra, öd 2. acı, zehir gibi şey
zeft *bnr* zift
zeftkar *bnr* ziftkar

zeftkarî *bnr* ziftkarî

zeftker *bnr* ziftker

zeftkerî *bnr* ziftkerî

zeft kirin *bnr* zift kirin

zeger *m* tabya

zegerek (I) *bot/h* 1. keten (Linum usitatissimum) 2. keten dokuma

zegerek (II) *m* susam

zegir *n* çakıl, ufak taş parçası

zegirkî *rd* çakılımsı

zegr *m* şiş ~ li xwe xistin kendini şişlemek

zehir *rd* ucube

zehf *rd* 1. çok (sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımdan büyük ve aşırı olan; az karıştı) * *îro karê me zehf e* bu gün işimiz çok 2. fazla 3. çok, geniş * *navçeyê ku xweyî karistanên zehf e* geniş iş alanlarına sahip bir ilçe 4. ziyade 5. *h* çok (sayı, güçlük, süre vb. bakımından aşırılık bildirir) * *ez dibêjim qey zehftir ez ji diya xwe hez dikim* sanırım, anamı daha çok seviyorum ~ *ajotin* uzun sürmek ~ *biekl* çok lezetli, ballı börek ~ *di ser de derbas nebû* (an *ji ne-çû*) çok geçmeden ~ *dom kirin* uzun sürmek ~ *hatin* (bir şey) çok gelmek (gereğinden fazla gelmek) ~ *in bêmaf in* çokturlar hiç bir hakka sahip değiller ~ *kêf kirin* çok sevinmek ~ *ne ajot* çok geçmeden (tiştek) ~ ~ çok çok * *ev kar zehf du saet biajo* bu iş çok çok iki saat sürer

zehfatî *m* 1. çokluk 2. çoğunluk

zehfayî *m* 1. çokluk 2. çoğunluk, ekseri

zehferan *bot/m* 1. safran (Crocus sativus) 2. safran (bu bitkinin tozu) 3. safra, öd, safra kesesi öz suyu 4. kustuktan sonra ağızdan gelen yeşilimsi ve acı sıvı 5. acı, zehir gibi şey

zehferanî *bûn* */l/gh* aşırı yemek dokunmak

zehfbûn *m* çoğalma

zehf bûn */l/gh* çoğalmak

zehfdîtin *m* çoksama

zehf dîtin */l/gh* çoksamak

zehên *m* doğum

zehfiyet *m* 1. çokluk 2. bolluk

zehfî *m* çokluk

zehfîstî *m* çokluk

zehfmaneyî *rd* çok anlamlı

zehfmaneyîstî *m* çok anlamlılık

zehfwateyî *rd* çok anlamlı

zehfwateyîstî *m* çok anlamlılık

zehî (I) *m* oğul (bey denilen bir dişi arıyla kovanndan çıkan arı topluluğu) ~ *dan* oğul vermek ~ *girtin* oğul çıkarmak

zehî (II) *m* ayak dönmesi

zehî (III) *m* 1. evli kız 2. evli kızın baba evine el öpmeye geliş eylemi

zehî (IV) *rd* acaip

zehî (V) *m* 1. harcama 2. ziyan 3. zayı

zehîbûn *m* 1. harcanma 2. ziyan olma 3. zayı olma

zehî bûn */l/gh* 1. harcanmak 2. ziyan olmak 3. zayı olmak

zehîbûyîn *m* 1. harcanış 2. ziyan oluş 3. zayı oluş

zehîdan *m* oğullanma

zehîdan */l/gh* oğullanmak

zehîdayîn *m* oğullanış

zehîkirin *m* 1. harcama 2. ziyan etme 3. zayı etme

zehî kirin */l/gh* 1. harcamak 2. ziyan etmek 3. zayı etmek

zehîr *m* zehir, ağı ~ *dan* (yekî) (birine) zehir vermek ~ *kirin xwarina* (yekî) aşına zehir katmak ~ *xwarin* zehir içmek * *eynî zehîr e* 1) zehir gibi (çok acı) * *îsot eynî zehîr e* birer zehir gibi 2) zehir gibi (çok soğuk hava) * *hewa wekî zehîr e* zehir gibi hava

zehîrxwarî *rd* zehir içmiş olan

zehl *m* nefret

zehl kirin *m* nefret etme

zehl kirin */l/gh* nefret etmek

zehloyane *rd/h* gıcıkça

zehloyî *rd/nd* (argo) gıcık

zehloyîstî *m* gıcıklık ~ *kirin* gıcıklık yapmak

zehman *m* mezarlık

zehmet *rd* 1. zahmet 2. *m* zahmet, sıkıntı, meşakkat 3. zahmet, güç, müşkül (ağır ve yorucu emekle yapılan) * *hînbûna nivîsa kevn karekî zehmet e* eski yazıyı öğrenmek güç bir iş 4. zahmet, çileli, güç (yapılması zor, çetin) * *karekî zehmet* çileli bir iş ~ *bûn* zahmet olmak ~ *dan xwe zahmete* girmek veya zahmete katlanmak ~ *dan* (yekî) 1) (birine) zahmet vermek 2) (birini) zahmete sokmak ~ *dîtin* zahmet görmek, çile çekmek, emek çekmek ~ *kirin* zahmet etmek ~ *kişandin* zahmet çekmek, çile çekmek ~ *nebe* zahmet olmasa ~ *pê re dîtin* zahmetini görmek ~ *û qurs* zahmet ve çetin ~ *a* (yekî) *tê de hebûn* çorbada tuzu (veya maydanozu) olmak * *ka ez jî hinek alî te bikim, qet nebe bila zehmeta me jî tê de hebe* ben de sana yardım edeyim, hiç olmasa çorbada biraz tuzumuz da olsun ~ *a* (wî) *tê kişandin* kahrı çekilir ~ *ên tengiyê mec* doğum sancısı (yeni bir duruma geçilirken çekilen sıkıntılar)

zehmetayî *m* zahmet, güçlük

zehmetbûn *m* zahmetleşme, zorlaşma, güçleşme

zehmet bûn */l/gh* zahmetleşmek, zorlaşmak, güçleşmek

zehmetbûyîn *m* zahmetleşiş, zorlaşma, güçleşiş

zehmetdar *rd* zahmetli

zehmethenase *m* göğüs darlığı, soluk darlığı

zehmetî *m* zahmet, zorluk, güçlük, meşakkat, çile ~ *derxistin* zorluk çıkarmak ~ *kişandin* zorluk çekmek, meşakat çekmek, çile çekmek ~ *ya* (tişteki) *kişandin* 1) zahmetini çekmek 2) külfete katlanmak

zehmetkêş *rd/nt* emekçi

zihmetkêşî *m* emekçilik

zihmetkirin *m* zahmetleştirme, zorlaşturma, güçleştirme

zihmet kirin *l/gh* zahmetleştirmek, zorlaştırmak, güçleştirmek

zihmetkirî *rd* güçleştirilmiş olan

zehr (I) *m* kibrit suyu

zehr (II) *m* 1. üslup 2. taklit, yansılama (ses veya davranışlarını taklit etme)

zehrân *m* safra, öd

zehrker *nd/nt* taklitçi

zehrkerî *m* taklitçilik

zehrkirin *m* taklit etme, yansılama

zehr kirin *l/gh* taklit etmek, yansılama

zehter *m* bir yemek adı

zeif *rd* 1. zayıf (insan ve hayvan için) 2. zayıf (kişilik ve ruhsal yönde gerektiği kadar güçlü olmayan) 3. zayıf (etkisi, enerjisi ve yoğunluğu az olan) * **roniyeke zeif** zayıf bir ı-şık * **dengekî zeif** zayıf bir ses ~ **bûn** zayıflamak, vücuttan düşmek, çöpe dönmek ~ **kirin** zayıflatmak ~ **ketîn** zayıf düşmek

zeifbûn *m* zayıflama

zeif bûn *l/gh* zayıflatmak

zeifbûyîn *m* zayıflayış

zeifî *m* 1. zayıflık 2. zafiyet

zeifkirin *m* zayıflatma

zeif kirin *l/gh* zayıflatmak

zeifok *rd* zayıf, sıska

zeifokî *rd* zayıfça, siskaca, çöpten çelebi

zeiftî *m* zayıflık ~**ya** akıl akıl zayıflığı

zeka *m* zekâ, anlayış ~**ya** **giştî ped** genel zekâ

zekat ol/m zekât ~ **dan** zekât vermek

zekem *bj/m* nezle, dumağı, ingin, nevazil ~**a** biharê saman nezlesi

zekembûyî *rd* nezleli

zekemî *rd* 1. nezleli 2. *m* inginlik

zekembûn *m* nezle olma

zekemî bûn *l/gh* nezle olmak

zekembûyîn *m* nezle oluş

zelal *rd* 1. duru, berrak * **ava zela** duru su * **aveke zela** berrak bir su 2. berrak, billûr (pürüzsüz ve berrak ses) * **dengekî wî yê zela** **heye** berak bir sesi var 3. aydın, vazih (kolayca anlaşılacak söz veya yazı) 4. net (iyi duyulan ses) 5. *mec* bilirgin 6. *mec* aydınlık * **gotineke zela** aydınlık bir söz

zelalbûn *m* 1. durulaşma, durulma, berraklaşma 2. belirginleşme 3. billûrlaşma, netlik kazanma 4. duruluk, berraklık

zelal bûn *l/gh* 1. durulaşmak, durulmak, berraklaşmak 2. belirginleşmek 3. billûrlaşmak, netlik kazanmak

zelalbûyî *rd* duru, durulaşmış olan

zelalbûyîn *m* 1. durulaşış, duruluş, berraklaşış 2. belirginleşiş 3. billûrleşiş, netlik kazanış

zelalî *m* 1. duruluk, berraklık 2. netlik (ses için) 3. *wj* açıklık, vuzuh 4. belirginlik

zelalkirin *m* 1. durultma, berraklaştırma 2. be-

lirginleştirme 3. *mec* aydınlaştırma 4. temize çıkma, kabahatını yok etme

zelal kirin *l/gh* 1. durultmak, berraklaştırmak

2. belirginleştirmek 3. *mec* aydınlaştırmak

4. temize çıkmak, kabahatını yok etmek

zelalkirî *rd* 1. durultulmuş, berraklaştırılmış 2.

belirginleştirilmiş 3. aydınlatılmış olan (olay)

zelandin (I) *m* 1. durultma 2. dinlendirme (durultmaya bırakma) 3. çökeltme

zelandin (II) *l/gh* kaydırmak * **li ser cemedê zeland** buz üzerinde kaydirdı

zelandin (I) *l/gh* 1. durultmak 2. dinlendirmek (durultmaya bırakmak) * **av zelandiye** su dinlendirmiş 3. çökeltmek

zelandin (II) *l/gh* kaydırmak * **li ser cemedê zeland** buz üzerinde kaydirdı

zelandî *rd* 1. duru, durultulmuş (duru duruma getirilmiş) * **ava zelandî** duru su 2. dinlendirilmiş (su için)

zelane *rd* sade, gösterişsiz, mütevazı

zelate *m* salata

zele *m* sile

zelefûnk *zo/m* yusufçuk kuşu (Tudtur auritus)

zelilandin *m* 1. arıtma 2. durultma

zelilandin *l/gh* 1. arıtmak 2. durultmak

zelilandî *rd* 1. arıtılmış 2. durultulmuş

zelilî *rd* 1. arı, arıtılmış 2. duru, durulaşmış olan

zelilîn *m* 1. arılaşma 2. durulaşma, durulma

zelilîn *l/gh* 1. arılaşmak 2. durulaşmak, durulmak

zeliqandin *m* 1. yapıştırma 2. tutuşturma (yapıştırma)

zeliqandin *l/gh* 1. yapıştırmak 2. tutuşturmak (yapıştırmak)

zeliqandî *rd* 1. yapışık 2. tutuşturulmuş, takılı (yapıştırılmış şeyler için)

zeliqandibûn *m* 1. yapışıklık 2. yapışık olma

zeliqandox *m* yapıştırıcı, yapışkan

zeliqîn *m* 1. yapışma (yapıştırıcı veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalma) 2. yapışma (aralık bırakmayacak biçimde üzerine dokunma)

zeliqîn *l/gh* 1. yapışmak (yapıştırıcı veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalma) * **kaxiz zeliqiye** kâğıt yapışmış 2. yapışmak (aralık bırakmayacak biçimde üzerine dokunmak) * **kinc bi canê wê ve zeliqî** elbise vücuduna yapıştı

zeliqok *rd* 1. yapıştırıcı, yapışkan 2. yapışkan (toprak için) 3. bulaşkan 4. sırtışık

zeliqokî *rd* 1. yapışkanca 2. yapış yapış 2. bulaşkanca 4. sırtışıkça

zeliqokîbûn *m* yapışkanca olma

zeliqokî bûn *l/gh* yapışkanca olmak

zeliqoktî *m* 1. yapışkanlık 2. bulaşkanlık 3. sırtışıklık

zeliqonk *bnr* zeliqok

zeliqonki *bnr* zeliqokî
zeliqonkti *bnr* zeliqokti
zeliqoq *bnr* zeliqok
zeliqoyî *rd* 1. yapışıcı, yapışkan 2. yapışkan (toprak için) 3. bulaşkan 4. sınaşık
zeliqoyiti *m* 1. yapışkanlık 2. bulaşkanlık 3. sınaşıklık
zelitandin *m* sıyırma, sıyırış
zelitandin *l/gh* sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak)
zelitandi *rd* sıyrık
zeliti *rd* sıyrık
zelitin *m* sıyırılma
zelitin *l/gh* sıyırmak
zeliyayî *rd* 1. duru (duru duruma gelmiş) * **ava** **zeliyayî** duru su 2. dinlendirilmiş (durulmaya bırakılmış) * **ava** **zeliyayî** dinlendirilmiş su
zelî *rd* duru, durulaşmış olan
zelil *rd* zelil, hakir, hor, alçak (aşağılanan, hor görülen) ~ **bûn** zelil olmak
zelilane *h* zelilce, alçakça
zelin (I) *m* 1. durulma, durulaşma, berraklaşma 2. çökme (bir sıvı içinde erimiş katı bir madde sıvının dibine çökme)
zelin (II) *m* kayma
zelin (I) *l/gh* 1. durulmak, durulaşmak, berraklaşmak 2. çökmek (bir sıvı içinde erimiş katı bir madde sıvının dibine çökmek)
zelin (II) *l/gh* kaymak
zelinge *m* kaygan yer
zeloq *rd* yapışkan
zeloqanik *rd* yapışkan
zeloq zo/m saka kuşu
zelq (I) *m* saği (kuş veya kümes hayvanı tersi)
zelq *m* yapışma
zelqkirin *m* çımkırma
zelq kirin *l/gh* çımkırmak
zelqok *bnr* zeliqok
zelû *zo/m* sülük
zelûl (I) *rd* 1. hüznü, hazine 2. üzgün 3. perişan ~ **bûn** üzümek ~ **kirin** üzümek
zelûl (II) *rd* 1. ölgün, ölü, sönük (ışık için) 2. cılız (ışık için) 3. soluk, solgun 4. bulanık (bakış için; donuk, anlamsız, fersiz) ~ **bûn** cılızlaşmak
zelûl bûn (I) *m* perişan olma, güç duruma düşme
zelûlbûn (II) *m* 1. körelme (ateş ve ışık için, sönecek duruma gelme) 2. sönükleşme 3. kararma (ışık için)
zelûl bûn (I) *l/gh* perişan olmak, güç duruma düşmek
zelûl bûn (II) *l/gh* 1. körelmek (ateş ve ışık için, sönecek duruma gelmek) 2. sönükleşmek 3. kararmak (ışık için)
zelûlbûyî *rd* 1. körelmiş (ateş ve ışık için, sönecek duruma gelmiş olma) 2. sönükleşmiş olan

zelûlbûyîn *m* 1. köreliş (ateş ve ışık için, sönecek duruma gelme) 2. sönükleşiş 3. kararış (ışık için)
zelûlî (I) *m* 1. hüznü, hazine 2. üzgünlük 3. perişanlık, zorluk, acılı yaşam
zelûlî (II) *m* 1. ölgünlük, sönüklük (ışık için) 2. cılızlık (ışık için) 3. solukluk, solgunluk 4. bulanıklık (bakış için)
zelûlkirin *m* 1. sönükleştirme 2. karartma (ışık için)
zelûl kirin *l/gh* 1. sönükleştirmek 2. karartmak (ışığı kısmak)
zelûlkirî *rd* 1. sönükleştirilmiş 2. karartılmış (ışık için)
zelûlok *rd* 1. ölgün 2. sönük 3. soluk
zelûlokî *rd* 1. ölgünce 2. sönükçe 3. solukça
zelût *rd* 1. dazlak 2. cascavlak (baş için, çok saçsız, çok tüysüz) 3. palaz 4. *mec* züğürt, çulsuz
zelûtî *m* 1. dazlaklık 2. cascavlaklık (baş için) 3. palazlık
zelzele *m* zelzele, deprem, yer sarsıntısı
zem (I) *m* zem, yerme, kötüleme (bir kimseyi kötüleme) ~ **kirin** zemmetmek, kötülelemek ~ **a** (yekî) **kirin** aleyhinde konuşmak
zem (II) *m* zam ~ **bûn** zam olmak ~ **kirin** zam yapmak ~ **hatin** (tişteki) (bir şeye) zam gelmek ~ **rabûn** zam gelmek
zem (III) *m* ötre
zem (IV) *m* kabile
zem (V) *m* kutsal Laleş suyu
zeman *n* 1. zaman 2. vakit 3. çağ, mevsim * **zemanê gulân** gül zamanı 4. zaman (bir işe ayrılmış veya bir iş için ayrılmış saatler) * **zemanê xewê hat** uyku zamanı geldi 5. zaman (bir süre ile ilgili durum ve şartlar) * **rastî zemanekî nebaş hat** kötü bir zamana rast geldi ~ **çûn** zaman geçmek ~ **dan** (yekî) (birine) zaman vermek ~ **derbas kirin** (an jî bihartin) zaman geçirmek ~ **di ser** (bûyerekê) **derbas bûn** (bir olayın) arası soğumak ~ **ê** (tişteki) **bihurîn** 1) (bir şeyin) zamanı geçmek 2) (bir şeyin) zamanı geçmek (mevsimi geçmek) ~ **ê** (tişteki) **çûn** 1) (bir şeyin) zamanı geçmek 2) (bir şeyin) zamanı geçmek (mevsimi geçmek) ~ **ê** (tişteki) **derbas bûn** 1) (bir şeyin) zamanı geçmek 2) (bir şeyin) zamanı geçmek (mevsimi geçmek) ~ **ê** (...) **hatin** 1) zamanı gelmek 2) zamanı dolmak ~ **ê** (yekî) **xwarin** zamanını almak
zemandan *m* zaman verme, süre tanıma
zeman dan *l/gh* zaman vermek, süre tanımak
zemandayîn *m* zaman verme, süre tanıma
zemanê *nd* zamane (yakınma ve hafifseme yoluyla) * **zarokê zemanê** zamane çocuğu
zemanî *rd* gün görmüş (iyi yaşamış)
zemandend *m* halay
zembeli *m* 1. önemli geçit 2. önemli yolcular-dan alınan ayakbasta parası

zembelik *m* buz sarkıtı

zembelik *m* 1. buz sarkıtı 2. *jeo* dikit. sarkıt

zembeliq *m* buz sarkıtı

zembeloq *m* bağırsak

zembelûk *m* buz sarkıtı

zembeq *bot/m* zambak (*Lilium candidum*)

zembere (I) *mzk/m* çift kamıştan üflemeli bir çalgı

zembere (II) *m* musluk

zemberek *m* 1. zemberek * **zembereka** saatê saat zembereği 2. zemberek (kapılara takılan yaylı kapama düzeneği) 3. *dîr* zemberek (hayvan sırtında taşınabilen küçük top) 4. *dîr* zemberek (çelik veya pirinçten yapılmış ok) ~ **sist bûn** zembereği boşalmak (veya boşanmak)

zemberekavêj *dîr/n* zemberekçi

zemberekdar *rd* zemberekli

zemberîş *m* yastık, süslü yastık

zembîl *m* zembil, sepet

zembîlfiroş *nd/nt* zembilci, sepetçi (satan kimse)

zembîlfiroşî *m* zembilcilik, sepetçilik

zembîlkar *nd/nt* zembilci sepetçi (imal eden)

zembîlkarî *m* zembilcilik, sepetçilik

zembîlok *m* küçük sepet

zembûr *bot/m* kekik (*Thymus vulgaris*)

zembûrek *m* 1. ibik, emzik (ibrik, çaydanlık testi gibi kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı) 2. fiske

zemherî *m* zemheri

zemherîr *m* karakış

zemitandin *m* şişirme

zemitandin *l/gh* şişirmek

zemîtn *m* şişme (soğuktan ötürü)

zemîtn *l/gh* şişmek (soğuktan ötürü)

zemîn *m* 1. zemin, taban, yer 2. zemin (kumaş, süslü kâğıt, halı, yer muşambası, tablo gibi desenli nesnelerde, biçimlerin üzerinde yer aldığı renk) * **xaliya ku zemîna wê şîn** e zemini mavi bir halı 3. zemin (yer yüzü) 4. zemin, zemin kat ~ **amadekirin** 1) zemin hazırlamak 2) yatırım yapmak (ilerde bir çıkar elde için ortam hazırlamak) ~ **xweş kirin** zemin hazırlamak, ortam yaratmak

zemîndar *rd* ahali, yerli halk

zemînî *rd* zeminle ilgili, yerle ilgili

zemînkêşî *fiz/m* yer çekimi

zemînzan *nd/nt* kozmolojist

zemînzanî *m* kozmoloji

zemker *nd/nt* kötileyici, yermeci, yergici * **min gelek caran bersiv nêdan rexneyên zemker ên der heqê helbestên min de şîrlerim** için yazılan kötileyici tenkitlere çoğu zaman cevap vermedim

zemkirin (I) *m* 1. zemmetme, çekiştirme, kötüleme, kötileyiş (kötü sözler söyleme) 2. hicvetme, yeme

zemkirin (II) *m* zam etme (veya yapma)

zem kirin (I) *l/gh* 1. zemmetmek, çekiştirmek,

kötülemek (kötü sözler söylemek) 2. hicvetmek, yermek

zem kirin (II) *l/gh* zam etmek (veya yapmak)

zemkirî *rd* zamli, bindirimli

zemp *bnr* zeft

zemq *m* zamk, yapıştırıcı ~ **kirin** zamklamak

zemqê şîrîn *bot/nd* günlük ağacı (*Styrax*)

zemqkirin *m* zamklama

zemqkirin *l/gh* zamklamak

zemqkirî *rd* zamk, zamlanmış olan

zemre *m* kutsal Laleş suyundan bir katre

zemrete *bnr* zemre

zemt *bnr* zeft

zemt kirin *bnr* zeft kirin

zemûme *m* takoz ~ **dan ber** (erebeyê) takozlamak

zemzelêq *m* buz sarkıtı

zemzelîq (I) *m* buz sarkıtı

zemzelîq (II) *m* reçine, ağaç sakızı

zemzelûh *m* bir meyve ismi

zemzem *ol/m* zemzem

zemzeme *m* terenüm

zemzîlok *m* salıncak

zen *m* zan, sanı ~ **birin** (...) 1) sanmak 2) kuşku beslemek (veya kuşku duymak) ~ **kirin** 1) zan etmek 2) var saymak

zena *m* çeşme

zenane *rd* 1. zayıf 2. nazik

zenanok *rd* 1. zayıf 2. ölgün * **roniya zenanok** ölgün ışık 3. solgun (ışık ve insan benzi için) 4. donuk (canlılığı az olan, durgun) * **miroveki zenanok** donuk bir adam

zenanokî *rd/h* 1. zayıfca 2. ölgünce * **roniya zenanokî** ölgünce ışık 3. solgunca (ışık ve insan için) 4. donukça (canlılığı az olan, durgun)

zenanokîbûn *m* 1. zayılaşma 2. ölgünleşme 3. solgunlaşma 4. donuklaşma

zenanokî bûn *l/gh* 1. zayılaşmak 2. ölgünleşmek 3. solgunlaşmak 4. donuklaşmak

zenanokîbûyîn *m* 1. zayılaşma 2. ölgünleşme 3. solgunlaşma 4. donuklaşma

zenanokîkirin *m* 1. zayıflaştırma 2. ölgünleştirme 3. solgunlaştırma 4. donuklaştırma

zenanokî kirin *l/gh* 1. zayıflaştırmak 2. ölgünleştirmek 3. solgunleştirmek 4. donuklaştırmak

zenanokîfî *m* 1. zayıflık 2. ölgünlük 3. solgunluk 4. donukluk

zenbelîş *bnr* zembeliş

zenbûr *bnr* zembûr

zencefil *bot/m* 1. zencefil (*Zingiber officinale*)

2. zencefil (bu bitkiden elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz) *m*

zencefla şamî *bot/nd* andız otu (*İnula*)

zencere *zo/m* kız böceği (*Libellula depressa*)

zenci *nd/rd* zenci, siyahî

zencîr *bnr* zincîr

zencîre *bnr* zincîre

zençelok *ant/m* tiroit

Zend *bnr* Zendavesta

zend (I) *m* 1. sürgü (kapı sürgüsü) 2. ağaçtan anahtarın kilidi

zend (II) *ant/h* 1. bilek * zendê pê ayak bileği 2. ön kol 3. bukağılık (hayvanın ayağına bukağı vurulacak yer, bilek) ~ û baz bilek ~ û bend bilek ~ û bend ba dan kolları sıvamak ~ û bend hildan kolları sıvamak, sıvanmak (bir işe girişmek) ~ û bend hilkirin kolları sıvamak, sıvanmak (bir işe girişmek) ~ û bend pêçan kolları sıvamak ~ û bendên xwe hildan kolları sıvamak, sıvanmak (bir işe girişmek)

zendane *m* bileklik, savaş bilekliği

Zendavesta *m* Zerdüşlük dininin kutsal kitabı

zendbayî *rd* kolları sıvalı

zendhildayî *rd* kolları sıvalı

zendhilkirî *rd* kolları sıvalı

zende *m* ibret ~ girtin ibret almak ~ stendin ibret almak

zendegani *m* yaşam, hayat

zendegir *rd* ibret alıcı

zendegirtin *m* ibret alma

zende girtin */gh* ibret almak

zendegirtî *rd* ibret almış olan

zendek *m* bileklik

zendeman *m* 1. ibret alma 2. kalakalma (güç durumda kalma)

zende man *m* 1. ibret almak 2. kalakalmak (güç durumda kalmak)

zendemayî *rd* 1. ibret almış olan 2. kalakalmış olan

zendemayîbûn *m* ibret alma

zendemayî bûn */hgh* ibret almak

zendemayîn *m* 1. ibret alış 2. kalakalix (güç durumda kalış)

zenden *m* bileklik

zendepiv *nd/nt* gelin alayının geleceğini haber veren kimse

zendeq *ant/h* öd

zendezîrx *m* zırhlı bileklik

zendik *n* 1. bilek 2. kolluk, kolçak (ceket veya gömleğin kolları kirlenmesin diye kola takılan eğri kolluk)

zendîle *m* bakteri

zendîlezan *nd/nt* bakteriyolog

zendîlezanî *m* bakteriyoloji

zendîlok *m* bakteri

zendîq *rd* zindık

zendkin *nd* kısa kollu gömlek

zendore *m* tabii taş kuyu

zene *nd* zene

zenetî *m* zennelik

zeng (I) *mzk/sp* *m* gonk

zeng (II) *rd* soylu ~ û zêrîn soylu (iyi tanınmış, köklü bir aileden gelen)

zeng (III) *m* şiş

zeng (IV) *m* 1. zil, çalpara 2. çan 3. kapı çanı

zeng (V) *m* 1. pas (su içinde ve nemli havada metallerin, özellikle demir yüzeyinde oksitlenme sonucu oluşan madde) 2. pas (bazı asalak mantarların çeşitli bitkilerde oluşturduğu portakal sarısı veya kahve rengi lekeler, bu lekelerden ileri gelen hastalık) 3. bot/*m* 1. buğday pası (Puccinia graminisi) 4. buğday pası (bu mantarın buğday ve benzer bitkilerde oluşturduğu hastalık) * îsal zengê li debra me xist bu sene buğday pası ekine musallat oldu ~ avêtin (tişteki) pas tutmak ~ girtin pas tutmak ~ jê kirin pas açmak ~ a dilê xwe rêtin içini boşaltmak, istediğini söylemek ~ a hesin demir pası ~ a mirinê ölümün soluk rengi ~ a mirinê avêtin diranê (yekî) rengi sararıp solmak ~ a mirinê lê ketin sararıp solmak

zenga diranan *nd* pesek

zengal *n* cingil, şingil, salkımcık (küçük üzüm salkımı)

zengar *m* 1. pas, demir pası 2. bakır pası soyundan göztaş

zengarbûn *rd* paslanma, pas tutma

zengarbûyî *rd* pas tutmuş olan

zengargirtin *m* paslanma, pas tutma

zengar girtin */gh* paslanmak, pas tutmak

zengagirtî *rd* paslı, pas tutmuş olan

zengarî *rd* paslı

zengarîbûn *m* paslanma

zengarî bûn */hgh* paslanmak

zengarîbûyîn *m* paslanış

zengarîkirin *m* paslandırma

zengarî kirin */gh* paslandırmak

zengarok *m* pas

zengarokî *rd* paslıca

zengelok *m* Âdem elması

zengelor *m* Âdem elması

zengelorik *m* Âdem elması

zengelork *bnr* zengelorik

zengelûk *bnr* zengilok

zengelûr *bnr* zengelor

zenggirtin *m* paslanma, pas tutma

zeng girtin */gh* paslanmak, pas tutmak

zenggirtî *rd* paslı, pas tutmuş olan

zengil (I) *n* bir tür tava böreği

zengil (II) *n* çingirak, çingirdak, çan ~ê şer 1) savaş çanı 2) kavga kaşağısı (kavga arayan, kavga çıkartan kimse) 3) yiğit, kahraman

zengilandin *m* 1. kurutmak 2. iyileştirme

zengilandin */gh* 1. kurutmak 2. iyileştirmek

zengildar *rd* çingiraklı

zengilê canfelat *nd* cankurtaran çanı (veya düdüğü)

zengilfiroş *nd/nt* çingirakçı (çingirak satan kimse)

zengilfiroşî *m* çingirakçılık

zengilik *m* çingirak, çingirdak

zengilin */hgh* 1. kurumaya yüz tutmak * erd

zengiliye toprak kurumaya yüz tutmuş 2. i-

yileşmeye yüz tutmak * **birin zengiliye** ya-
ra iyileşmeye yüz tutmuş
zengilok (I) *ant/m* soluk borusu
zengilok (II) *n* çingirak, küçük çingirak
zengilok (III) *m* lokma tatlısı, tulumba tatlısı
zengilok (IV) *zo/m* saka kuşu (Carduelis car-
duelis)
zengilor *ant/m* soluk borusu, Âdem elması
zengilorik Âdem elması
zengilork *ant/m* adamcık kemiği
zengilvan *nd/nt* çingirakçı
zengilvanî *m* çingirakçılık
zengilxane *m* çan kulesi
zengilzava *bot/m* bir karışa yaklaşan boyu, u-
fak yaprakları olan ve daha çok pişirilerek
yenilen bir bitki
zengirandin *bnr* zengilandin
zengirîn *bnr* zengilîn
zengî (I) *nd/rd* zenci
zengî *bnr* zengü
zengin *rd* 1. zengin, gönç, varsıl * **malbateke**
zengîn zengin bir aile 2. zengin (yararlı ve-
ya kendisinden beklenen, istenilen nitelik-
leri çok olan) * **zımanekî zengîn** zengin bir
dil 3. zengin (verimli) * **siruşteke zengîn**
zengin bir doğa ~ **bûn** zengin olmak ~ **kirin**
zengin etmek ~ **ê dema şer** harp zengini
zengînbûn *m* 1. zenginleşme, zenginleme,
varsıllaşma 2. zenginleşme, palazlama, pa-
lazlanma
zengin bûn *l/gh* 1. zenginleşmek, zenginle-
mek, varsıllaşmak 2. zenginleşmek, palaz-
lanmak, palazlamak
zengînbûyîn *m* 1. zenginleşiş, zenginleyiş,
varsıllaşma 2. zenginleşiş, palazlayış, palaz-
lanış
zengînlî *m* zenginlik, gönçlük, varsıllık
zengînkir *rd* zenginleştirici
zengînkirin *m* zenginleştirme
zengîn kirin *l/gh* zenginleştirmek
zengîntî *m* zenginlik
zengnegir *rd* paslanmaz
zengoç *bnr* zangoç
zengo *m* 1. üzengi 2. *ant* üzengi kemiği
zengogirtin *m* atın üzengisini tutana verilen
hediye
zengoyî *rd* mantarlı, mantar hastalığına yaka-
lanmış bitki
zengozêrîn *rd* altın üzengili
zengule *m* bir müzik makamı
zengû *m* 1. üzengi 2. *ant* üzengi kemiği 3. ke-
mer * **zengûya pê** ayak kemeri 4. ayağın
yanlaması, yarım ayak * **xanî deh pê û zen-
gûyek** e ev on adım ve yarım ayaktır ~
avêtin xafika hesp üzengilemek ~ **lê dan**
(an jî xistin) üzengilemek ~ **li xafikê xistin**
üzengilemek ~ **ya fireh çanak** üzengi ~ **ya**
pê ağız
zengûber *n* büyük taş

zengûkirin *m* üzengileme
zengû kirin *l/gh* üzengilemek
zengûn *bnr* zengin
zengûr *m* ima
zengûya pê *nd* ağız
zengxwarin *m* paslanma
zengxwarin *l/gh* paslanmak
zengxwarî *rd* paslı, paslanmış olan
zenî *ant/m* çene
zenkirin *m* 1. zannetme, sanma 2. belleme
zen kirin *l/gh* 1. zannetmek, sanmak 2. belle-
mek * **min zen kiribû ku tu mirovekî baş**
î seni iyi bir insan bellemiştim
zenûn *rd* 1. zayıf (etkisi, enerjisi ve yoğunluğu
az olan) * **roniyeke zenûn** zayıf bir ışık 2.
ölgün, ölü, sönük (ışık için) * **roniya zenûn**
ölgün ışık 3. cılız, kısık (ışık için) 4. kör (az
aydınlık veren) * **qendîla zenûn** kör kandil
5. solgun, soluk (ışık ve insan benzi için) 6.
donuk, mat (canlılığı az olan) * **stêrkên ze-
nûn** donuk yıldızlar 7. donuk, fersiz (göz i-
çin; canlılığı olmayan) * **bi çavên zenûn li**
min dimêziya donuk gözlerle bana baki-
yordum ~ **bûn** cılızlaşmak ~ **eynî weka mûm**
e Meryem Ana kandili gibi ~ ~ donuk donuk
* **zarokelî jîr, gilover ku xwe bi diya xwe**
ve zeliqandibû, zenûn zenûn li min di-
nihêrt zeki ve yuvarlak yüzlü bir çocuk, a-
nasına sarılmış donuk donuk bana bakıyordu
zenûnbûn *m* 1. zayılaşma 2. ölgünleşme, sö-
nükleşme 3. solgunlaşma 4. donuklaşma 5.
kararma, kısılma (ışık için) 6. kararma (ateş
için, sönmeye yüz tutma) 7. fersizleşme 8.
körelme (ateş ve ışık için, sönecek duruma
gelme)
zenûn bûn *l/gh* 1. zayılaşmak 2. ölgünleş-
mek, sönükleşmek 3. solgunlaşmak 4. do-
nuklaşmak 5. kararmak, kısılmak (ışık için)
6. kararmak (ateş için, sönmeye yüz tutmak)
7. fersizleşmek * **ronî her diçû zenûn dîbû**
ışık gittikçe fersizleşiyordu 8. körelmek (a-
teş ve ışık için, sönecek duruma gelmek)
zenûnbûyî *rd* 1. zayılaşmış 2. ölgünleşmiş,
sönükleşmiş 3. solgunlaşmış 4. donuklaşmış
5. kararmış, kısılmış (ışık için) 6. kararmış
(ateş için) 7. fersizleşmiş 8. körelmiş (ateş
ve ışık için)
zenûnbûyîn *m* 1. zayılaşma 2. ölgünleşme, sö-
nükleşiş 3. solgunlaşma 4. donuklaşma 5.
kararış, kısılmış (ışık için) 6. kararış (ateş için,
sönmeye yüz tutma) 7. fersizleşiş 8. köreliş
(ateş ve ışık için, sönecek duruma gelme)
zenûnî *m* 1. zayıflık 2. ölgünlük, sönüklük (ı-
şık için) 3. cılızlık, kısıklık (ışık için) 4. sol-
gunluk, solukluk 5. donukluk (canlılığı az
olma hali) 6. fersizlik
zenûnibûn *l/gh* 1. zayıflaşma 2. ölgünleşme,
sönükleşme 3. solgunlaşma 4. donuklaşma
5. fersizleşme

zenûnî bûn *l/gh* 1. zayıflaşmak 2. ölgünleşmek, sönükleşmek 3. solgunlaşma 4. donuklaşmak 5. fersizleşmek

zenûnikirin *m* 1. zayıflaştırma 2. ölgünleştirme, sönükleştirme 3. solgunlaştırma 4. donuklaştırma 5. fersizleştirme

zenûnî kirin *l/gh* 1. zayıflaştırmak 2. ölgünleştirmek, sönükleştirmek 3. solgunlaştırmak 4. donuklaştırmak 5. fersizleştirmek

zenûnkirin *m* 1. zayıflaştırma 2. ölgünleştirme, sönükleştirme 3. solgunlaştırma 4. donuklaştırma 5. fersizleştirme 6. kısma, kısık (ışığını azaltma)

zenûn kirin *l/gh* 1. zayıflaştırmak 2. ölgünleştirmek, sönükleştirmek 3. solgunlaştırmak 4. donuklaştırmak 5. fersizleştirmek 6. kısma (ışığını azaltmak)

zenûnkiri *rd* 1. ölgünleştirilmiş 2. kısık, kısalmış (ışığı azaltılmış)

zenûnok *rd* 1. zayıf 2. ölgün, sönük * **roniya** **zenanok** ölgün ışık 3. solgun, soluk (ışık ve insan için) 4. donuk (canlılığı az olan) 5. kısık (ışık için)

zenûnokî *rd/h* 1. zayıfça 2. ölgünce * **roniya** **zenanokî** ölgünce ışık 3. solgunca, solukça (ışık ve insan için) 4. donukça (canlılığı az olan, durgun) 5. kısıkça (ışık için)

zenûnokîkirin *m* 1. zayıflaştırma 2. ölgünleştirme 3. solgunlaştırma 4. donuklaştırma 5. kısma (ışığını azaltma)

zenûnokî kirin *l/gh* 1. zayıflaştırmak 2. ölgünleştirmek 3. solgunlaştırmak 4. donuklaştırmak 5. kısma (ışığını azaltmak)

zenûnokîti *m* 1. zayıflık 2. ölgünlük 3. solgunluk 4. donukluk

zepitandin (I) *m* olgunlaştırma

zepitandin (II) *m* şişirme

zepitandin (I) *l/gh* olgunlaştırmak

zepitandin (II) *l/gh* şişirmek

zepitîn (I) *m* olgunlaşma, kemale erme

zepitîn (II) *m* 1. şişme (soğuktan şişme) 2. soğuk ısırma

zepitîn (I) *l/gh* olgunlaşmak, kemale ermek

zepitîn (II) *l/gh* 1. şişmek (soğuktan şişmek) 2. soğuk ısırma

zeplîn (Ferdinand von Zeppelin adından) *m* zeplin

zeptî *dîr/n* 1. salma (kolluk eri) 2. zaptiye

zeptûrept *m* zapturapt, disiplin, sıkı düzen

zeqen *m* çene

zeqetîk *zo/m* bir tür sarıca arı

zeqif *m* dik eğim

zeqil *bot/m* 1. muşmula (Mespilus germanica) 2. muşmula (bu bitkinin yemişi)

zeql *bnr* zirç

zeqnebût *bnr* zeqnepûrt

zeqnepûr *bot/m* cehennemde olduğuna inanılan zehirli bir bitki

zeqnepûrt *bot/m* zakkum, ağa ağacı (Nerium

oleander)

zeqt *bnr* zext

zeqtandin *bnr* zextandin

zer (I) *n* yar, uçurum

zer (III) *n* 1. sarı 2. *rd* sarı (bu renkten olan) ~

û çilmisokî *bûn* sararıp sararıp solmak ~ **û**

zerhimî *rd* ölüğ ~ **û zerpilî** kül gibi (bet, be-

niz için; çok solgun) ~ **û zerpilî** *bûn* (yüzü,

rengi veya benzi) kül kesilmek ~ **û zû man**

sararıp kalmak ~ **ê beloq** limon sarısı, kaz a-

yağı (açık turuncu renk) ~ **ê girtî** koyu sarı

~ **ê kestene** kestane rengi ~ **ê kesteneyî** kesta-

ne renginden olan ~ **ê kildayî** altın işlemeli

~ **ê meseyan** limon sarısı, kaz ayağı (açık tu-

runcu renk) ~ **ê pehtî** 1) limon sarısı 2) *rd* li-

mon sarısı (bu renkten olan) ~ **ê pembeyî** 1)

kavun içi 2) *rd* kavun içi (bu renkten olan)

~ **ê porteqalan** 1) portakal rengi 2) *rd* porta-

kal rengi (bu renkten olan) ~ **ê qirêjokî** 1)

kirli sarı, kaz boku 2) *rd* kirli sarı, kaz boku

(bu renkten olan) ~ **ê qîç** zırtlak sarı ~ **ê vekî-**

rî açık sarı ~ **ê zela** turna gözü gibi (duru sa-

rı) ~ **ê zirhimî** sapsarı

zer (III) *m* saldırmak ~ **î** (..) **kirin** - e saldırmak

* **pisikê zerî nan kir** kedi kemeğe saldırdı

zerafet *m* zerafet

zerahî *m* sarılık ~ **ya tavê** güneşin ilk ışıkları

zerandin *m* sarartma

zerandin *l/gh* sarartmak

zeraq *n* 1. güneşin ilk ışıkları, güneş ısıyı 2. 1-

şıltı 3. kızılık (güneş doğarken oluşan kızıl-

lık) * **bi zeraqê serê sibê derketim** *rê* sa-

bah kızılığında çıktım yola ~ **ê tavê** güneşin

ilk ışıkları ~ **ê tavê avêtin** tan yeri ağarmak

~ **ê tavê dan** güneş ışınları görünmek ~ **ên**

tavê güneşin ilk ışıkları

zeraq *m* 1. mazgal 2. aydınlatma deliği, kü-

çük pencere 3. duvarda ışık almak için açıl-

an küçük delik

zerar *m* zarar, dokunca ~ **dan** (yekî) 1) (biri-

ne) zarar vermek 2) can yakmak (bir kimseyi

büyük zarara sokmak) 3) canını yakmak

(bir kimseyi sıkıntı ve zora sokmak) 4) zai-

yat verdirmek 5. çepel (ürüne karışmış ya-

bancı madde, özellikle tahıl için) ~ **dan** (tiş-

tekî an jî **kesekî**) halel vermek, zeval ver-

mek * **şer zarar da aboriyê** savaş ekonomi-

ye halel verdi ~ **dîtin** 1) zarar görmek 2) za-

riyat vermek ~ **gihandîn** (kesekî an, jî **tişte-**

kî) 1) zarar verdirmek (zarar görmesini sağ-

lamak) 2) ihlâl etmek ~ **gihiştin** (tişteki an

jî **kesekî**) zarar görmek ~ **jê dîtin** 1) -den

zarar görmek 2) -den zararlı çıkmak 3) ok-

kanın altına gitmek ~ **kirin** zarar etmek ~ **lê**

xistin zarara sokmak, zarar vermek ~ **nake**

zararı yok, ziyarı yok ~ **a** (yekî) **gihiştin**

(yekî) 1) (birinden) zarar gelmek 2) zararı

dokunmak ~ **a** (tişteki) **gihiştin** (yekî) 1) za-

rarı dokunmak 2) ucu (herhangi birine) do-

kunmak ~a (yekî) ji kara (yekî) bêhtir bûn yaptığı hayır ürküttüğü kurbagaya değmek ~a (yekî) ji kara (yekî) bêhtir hatin astarı yüzünden pahalı olmak ~a (yekî) ji (yekî) re hebûn (birine) zevalı olmak ~a (yekî) ji (yekî) re tune bûn zararı olmamak ~ (yekî) kirin (birine) zarar vermek (maddi olarak) ~a (tişteki) kişandin acısını çekmek ~a (yekî) li (yekî) bûn (birine) zararı dokunmak ~a (yekî) li (yekî) ketin (birinden) zarar gelmek * zerara me li kesekî nakeve bizden kimseye zarar gelmez ~a (wî) nagi-hije moriyê karınca ezmez (veya incitmez) ~a (wî) tune zararı yok, ziyarı yok, önemsiz ~eke giran (an jî mezin) ağır kayıp ~ê ne-dan moriyê jî karıncayı bile ezmemek (veya incitmemek)

zeraram *rd* ziyankâr, her türlü zararı veren

zeraramî *m* ziyankârlık

zerardan *m* 1. zarar verme 2. ihlâl etme

zerar dan *l/gh* 1. zarar vermek 2. ihlâl etmek

zerardar *rd* 1. zararlı, dokuncalı 2. zehirli (zararlı duygu ve düşünce)

zerardayîn *m* 1. zarar veriş 2. ihlâl ediş

zerarde *rd* zarar verici, zaran veren

zerardetî *m* zarar vericilik

zerardîtî *rd* zarar görmüş, zarara uğramış olan

zerargihayî *rd* zarar görmüş, zarara uğramış olan

zerarmend *rd* zararlı

zerarmendî *m* zararlılık

zerarok *nd/nt* 1. ziyankâr 2. sakar (kimse) 3.

bakar kör (çok dikkatsiz kimse) 4. netameli

(başına sık sık kaza gelen)

zerarokî *rd* 1. ziyankârca 2. sakarca

zerarokîbûn *m* 1. ziyankârlaşma 2. sakarlaşma

zerarokî bûn *l/gh* 1. ziyankârlaşmak 2. sakarlaşmak

zeraroktî *m* 1. ziyankârlık 2. sakarlık

zeratî *m* sarılık

zerav *rd* 1. kaynatılmış ateş küllü su 2. kaynar

(çok sıcak)

zeravîbûn *m* haşlanma (elbiseleri sıcak suda kaynatma)

zeravî bûn *l/gh* haşlanmak (elbise kaynatılmak)

zeravkirin *m* haşlama (elbise kaynatma)

zerav kirin *l/gh* haşlamak (elbise kaynatmak)

zerayî *m* 1. sarılık 2. sarartı ~ya tavê güneşin ilk ışıkları, gün ışıması

zerb (I) *mzk/m* vurmali çalgı

zerb (II) *m* darb ~ lê ketin darbelenmek, darbe yemek

zerban *zo/m* kokarca (Mustela putorius)

zerbav *nd* hasırdan örülmüş şey

zerbek *m* darbe, vuruş

zerbîdest *rd* üstün, güçlü

zerblêketin *m* darbelenme

zerb lê ketin *l/bw* darbelenmek

zerblêketî *rd* darbelenmiş

zerbûn (I) *m* başaşağı düşme

zerbûn (II) *m* 1. sarılama, sararma 2. (yaprak) sararma, gazelleme 3. sararma (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solma)

4. erişme, erme, olgunlaşma 5. ala sulu olma

(domates gibi sebzeler için) 5. haşlanma

(kaynar su vb. dökülmek veya daldırılma)

zerbûyî *rd* sararmış olan

zerbûyîn (II) *m* 1. sarılama, sararış 2. (yaprak) sararış, gazelleme 3. sararış (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solma)

4. erişme, erme, olgunlaşma 5. ala sulu oluş (domates gibi sebzeler için) 5. haşlanış

(kaynar su vb. dökülmek veya daldırılma)

zer bûn (I) *l/nhg* başaşağı düşmek

zer bûn (II) *l/gh* 1. sarılaşmak, sararmak 2. (yaprak) sararmak, gazelleme 3. sararmak

(korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solmak) 4. erişmek, ermek, olgunlaşmak *

heta ku debr zer nebe, nayên çinandin e-kinler erineden biçilmez 5. ala sulu olınak

(domates gibi sebzeler için) 5. haşlanmak

(kaynar su vb. dökülmek veya daldırılmak)

zerbxwarin *m* darbe yeme

zerb xwarin *l/gh* darbe yemek

zerbxwarî *rd* darbeleri, darbe yemiş olan

zerçav *rd* elâ göz

zerçinik *bot/m* sonbaharda çimenlik yerlerde biten ot

zerçûbe *bot/m* Hint safranı

zerd *bnr* zer (II)

zerdafi *m* zıkkım

zerdali *bot/m* mışmış

zerdav *ant/h* safra, öd

zerde (I) *bot/m* 1. kayısı (Prunus armeniaca)

2. kayısı (bu bitkinin meyvesi)

zerde (II) *m* yumurta sarısı

zerde (III) *m* zerde (pirinç peltesi)

zerdeçal *bot/m* zerdeçal (Curcuma longa)

zerdek *zo/m* sarı asma (Oriolus oriolus)

zerdal *m* zerdali

zerdele *bot/m* 1. kayısı (Prunus armeniaca) 2.

kayısı (bu bitkinin meyvesi)

zerdelik *bnr* zerdeli

zerdelî *bot/m* 1. zerdali (Armaniaca vulgaris)

2. zerdali (bu bitkinin meyvesi) 3. kayısı

zerdelok *zo/m* kanarya (Serinus canaria)

zerdelû *m* zerdali, kayısı

Zerdeştî *nd/rd* 1. Zerdüşti (bu dinden olan) 2.

Zerdüşti (bu dinle ilgili olan)

Zerdeştîfî *m* Zerdüştcülük

zerdeta *m* sarı humma

zerdele *zo/m* sarı asma (Oriolus oriolus)

zerdik (I) *m* 1. sarılık 2. yumurta sarısı

zerdik (II) *rd* sarışın, sarı

zerdole *zo/m* kanarya (Serinus canaria)

zerdolek *zo/m* kanarya (Serinus canaria)

Zerdüşti *n* Zerdüşti

Zerdüşti *nd/rd* 1. Zerdüşti (bu dinden olan) 2.

Zerdüşti (bu dinle ilgili olan)

Zerdüştitî *m* Zerdüşçülük

zere (I) *m* tozan

zere (II) *rd* sarımsı, sarımtırak

zere (III) *m* uçurum

zereç *m* kar tavuğu

zeredî *m* tahtadan yapılan ve dikine duran sandık biçiminde tahıl ambarı

zerek *bj/m* 1. sarılık (hastalığı) 2. baharda koyunların yakalandığı bir hastalık

zeremar *rd* sinsi, kinci kimse

zerende *rd* zehirli

zereng (I) *rd* 1. zeki, akıllı 2. külyutmaz

zereng (II) *m* taç

zerengî *m* kapasite

zerepive *m* ölçü

zereqe *m* mazgal

zererek *bot/n* keten (*Linum usitatissimum*)

zereta *m* sarı humma

zereve *rd* sarıca, sarımsı, sarımtırak

zerevêbûn *m* 1. sararma, sararmaya yüz tutma 2. haşlanma (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılma)

zereve bûn */lgh* 1. sararmak, sararmaya yüz tutmak 2. haşlanmak (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılmak)

zerevêbûyî *rd* sararmış olan

zerevêbûyîn *m* 1. sararış, sararmaya yüz tutma 2. haşlanış (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılma)

zerevekirin *m* 1. sarartma 2. haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökme veya bir şeyi kaynar suya daldırma)

zereve kirin */lgh* 1. sarartmak 2. haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak)

zerevekirî *rd* sarartılmış olan

zerezîp *n* zebellâ

zerê beloq *nd* limon sarısı, kaz ayağı (açık turuncu renk)

zerê kestene *nd* kestane rengi

zerê kesteneyî *rd* kestane renginden olan

zerê kildayî *rd* altın işlemeli

zerê maseyan *nd* limon sarısı, kaz ayağı (açık turuncu renk)

zerê pehtî *nd* 1. kaz boku, ördek gagası 2. *rd* kaz boku, ördek gagası (bu renkten olan)

zerê pembeyî *nd* 1. kavun içi 2. *rd* kavun içi (bu renkten olan)

zerê porteçalan *nd* 1. portakal rengi 2. *rd* portakal rengi (bu renkten olan)

zerê qirêjokî *nd* 1. kirli sarı 2. *rd* kirli sarı (bu renkten olan)

zerêle *zo/m* kanarya kuşu

zerêşk *bot/m* amberbaris, sarı çalı (Berberis vulgaris)

zerf *m* 1. zar (mektup zarfı gibi) 2. *rz* zerf

zerfeşan *rd* 1. altın saçıcı 2. altın kakmalı

zerfet *m* geleneksel bir Kürt yemeği

zerfetî *m* geleneksel bir Kürt yemeği

zerfkirî *rd* zarflı, zarfa konulmuş olan

zerg *m* 1. şiş 2. mızrak ucu

zerge *m* 1. şiş, süngü 2. mızrak ucu

zergkirin *m* şişleme

zerg kirin */lgh* şişlemek

zergon *rd* 1. sarı renkli 2. sarı benizli

zergul *m* sarı gül

zergulî *m* sararık

zergulîbûn *m* tahıl sararmaya başlama

zergulî bûn */lgh* tahıl sararmaya başlamak

zergûn *bnr* zergon

zergûz *bot/m* yaban cevizi

zerhimandin *m* 1. sarartma (korku, heyecan gibi sepeplerle renginin solmasına sebep olunma) 2. soldurma

zerhimandin */lgh* 1. sarartmak (korku, heyecan gibi sepeplerle renginin solmasına sebep olunmak) 2. soldurmak

zerhimandî *rd* 1. sarartılmış olan 2. soluk, solgun

zerhimî *rd* 1. sararmış olan 2. soluk, solgun, rengi uçuk 3. solgun, saz benizli (kimse)

zerhimîbûn *m* sapsarı kesilmek (veya olma)

zerhimî bûn */lgh* sapsarı kesilmek (veya olmak)

zerhimîn *m* 1. sarılaşıma, sararma, sararış 2. sararma (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solma) 3. solma, soluş (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme) 4. benzi atma (veya uçma)

zerhimîn */lgh* 1. sarılaşımak, sararmak 2. sararmak (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solmak) 3. solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek) 4. benzi atmak (veya uçmak)

zerhimok *rd* 1. soluk, solgun 2. solgun, saz benizli (kimse) 3. sarartma

zerhimokî *rd* 1. solukça, solgunça 2. saz benizlice

zerhimokîfî *m* 1. solukluk, solgunluk 2. saz benizlilik

zerifandin *m* kabartma

zerifandin */lgh* kabartmak

zerifandî *rd* kabartılmış

zerifîn *m* kabarma

zerifîn */lgh* kabarmak

zerik (I) *m* 1. tas 2. maşrapa 3. kazan 4. *rd* tas, maşrapa (bir tasın veya maşrapanın alacağı miktarda olan)

zerik (II) *n* düğü (en ince bulgar)

zerik (III) *m* bir erik türü

zerik (IV) *bj/m* sarılık (hastalığı) * **nexweşîna** **zerikê** sarılık hastalığı ~ **birîn** sarılığı kesmek (tedavi etmek) ~a **reş** hebatit B ~a **zer** hebatit A

zerik (V) *m* yumurta sarısı ~a **hêkê** yumurta sarısı

zerik (VI) *rd* 1. sarı, sarıca 2. sarışın
zerika destan *nd* el taşı
zerikandin *m* 1. sarartma 2. sarartma (korku, heyecan gibi sepeplerle renginin solmasına sebep olunma) 3. soldurma
zerikandin *l/gh* 1. sarartmak 2. sarartmak (korku, heyecan gibi sepeplerle renginin solmasına sebep olunmak) 3. soldurmak
zerikandî *rd* 1. sarartılmış 2. soldurulmuş olan
zerikî (I) *rd* sarılık hastası
zerikî (II) *rd* 1. sarıca. sarımsı, sarımtırak 2. sarışınca
zerikîn *m* 1. sararma, sararış, sarılaşıma 2. sararma (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solma) 3. solma
zerikîn *l/gh* 1. sararmak, sarılaşımak 2. sararmak (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solmak) 3. solmak
zerikok *rd* 1. sarımsı, sarımtırak 2. solgun, soluk (kimse)
zerikokî *rd* 1. sarımsıca, sarımtırakça 2. solgunca, solukça
zeriqandin (I) *m* ışıldatma, parıldatma
zeriqandin (II) *m* 1. çöğdürme (ileriye doğru fıskırtma) 2. seyirtme
zeriqandin (I) *l/gh* ışıldatmak, parıldatmak
zeriqandin (II) *l/gh* 1. çöğdürmek (ileriye doğru fıskırtmak) 2. seyirtmek
zeriqîn (I) *m* 1. ışılama, ışıldama, ışıldayış parıldama, parıldayış 2. tan yeri ağarma 3. güneş doğma
zeriqîn (II) *m* 1. çöğme 2. seğirme
zeriqîn (I) *l/gh* 1. ışılama, ışıldama, parıldama 2. tan yeri ağarmak 3. güneş doğmak
zeriqîn (II) *l/gh* 1. çöğmek 2. seğirmek
zeriqîngeh *m* güneşin doğduğu yer
zeriya rojê *nd* gün batımı
zerî (I) *m* gün batımı
zerî (II) *m* 1. sarılık 2. *bj* sarılık (hastalığı)
zerî (III) *m* 1. sarışın (kız), sarışın dilber, güzel kız 2. kız (kız oğlan kız, ergen, bakire)
zerîf (I) *rd* zarîf
zerîf (II) *m* uçurum
zerîfxane *m* çok sarp mağara
zerîk *m* tas, maşrapa
zerîle *zo/m* kanarya (Serinus canaria)
zerîn (I) *bot/m* zerrin, fulya (Narcissus jonquilla)
zerîn (II) *rd* 1. sarı, sarıca 2. sarışınca
zerînî *rd* sarımsı, sarımtırak
zerîpûş *m* panzer
zerîşk *bot/m* kadın tuzluğu
zerk *m* zerk ~ **kirin** zerketmek ~î (yekî an jî tiştêkî) **kirin** (birine veya bir şeye) zerk etmek
zerketav *m* gün batımı
zerkirin (I) *m* 1. sarartma 2. haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırma)

zerkirin (II) *m* 1. saldırma 2. üzerine atlama
zer kirin (I) *l/gh* 1. sarartmak 2. haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırma) * **nok zer kirin** nohut haşlamak
zer kirin (II) *l/gh* 1. saldırmak 2. üzerine atlamak
zerkî (I) *bj/m* sarılık (hastalığı)
zerkî (II) *rd* sarımsı
zerkkirin *m* zerketme
zerk kirin *l/gh* içitmek
zerkok *rd* sarışın
zerkokî *rd* sarışınca
zerkoktî *m* sarışınlık
zermemik *m* meme, göğüs
zermêş *zo/m* eşek arısı
zernîx (I) *bot/m* sıçan otu, zurnik
zernîx (II) *kîm/m* arsenik (kısaltması As)
zero *rd* sarımsı
zerokî *rd* 1. sarıca 2. *nd* nohudî (kirli veya donuk sarı renk)
zerole *zo/m* saka kuşu (Carduelis carduelis)
zeromero *rd* sarı marica
zerone *bnr* zerole
zeroq *rd* acele yürüyen kimse
zerp *m* darbe (vuruş, çarpış) * **zerpek li serê wê** da başına bir darbe vurdu * **derbê deynê zerbê mexwe** darbeyi vur ama darbeyi de yeme ~ **danîn (yekî)** (birine) darbe vurmak (veya indirmek) ~ **xwarin** darbe yemek
zerpe *rd* güçlü kuvvetli kimse
zerpedest *m* kaba kuvvet
zerpiçandin *m* benzi sarartma, rengi soldurma
zerpiçandin *l/gh* benzi sarartmak, rengi soldurmak
zerpiçî *rd* benzi sararmış, rengi solgun
zerpiçîn *m* benzi sararma, rengi solma
zerpiçîn *l/gh* benzi sararmak, rengi solmak
zerpilandin *m* sarartma
zerpilandin *l/gh* sarartmak (korku, heyecan gibi sepeplerle renginin solmasına sebep olunmak)
zerpilandî *rd* sarartılmış olan
zerpilî *rd* sararıp solmuş, sararmış olan
zerpilîn *m* sararıp solma, sararma (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solma)
zerpilîn *l/gh* sararmak (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solmak)
zerpkirin *m* 1. basmak, baskı yapmak 2. *mat* çarpmak
zerp kirin *l/gh* 1. basmak, baskı yapmak 2. *mat* çarpmak
zerplêdan *m* darbeleme, darbe vurma (veya indirme)
zerp lê dan *l/bw* darbelemek, darbe vurma (veya indirmek)
zerplêdayî *rd* darbeli, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
zerplêxistin *m* darbeleme, darbe vurma (veya indirme)

zerp lê xistin *l/bw* darbelemek, darbe vurmak (veya indirmek)
zerplêxistî *rd* darbeleri, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
zerpodest *rd* güçlü (şiddeti çok olan)
zerpodestî *m* güçlülük
zerq *bnr* zeraq
zerqef *zo/m* eşek arısı
zerqetav *m* gün batımı
zerqîtin *m* tandıra vurulan ekmeğin tümünden yere düşme
zerqîtin *l/gh* tandıra vurulan ekmeğin tümünden yere düşmek
zerqoyî *rd* ısıtılı, hafif ısıldayan
zertar *n* altın renkli iplik
zertav *m* şafak
zertik *bot/m* aspir, papağan yemiği
zerû *bnr* zelû
zerya *m* deniz
zeryaçe *erd/m* göl
zeryavan *nd/ht* denizci
zeryavanî *m* denizcilik
zerzanîq *bnr* zirnazîq
zerzeng *m* 1. taç (soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık) 2. taç (gelinin başına takılan süs) 3. çelenk
zerzepalî *rd* sapsarı ~ **bûn** sapsarı kesilnek (veya olmak)
zerzepalbûn *m* sararıp solma
zerzepalî **bûn** *l/gh* sararıp solmak
zerzepalikirin *m* sararıp soldurma
zerzepalî kirin *l/gh* sararıp soldurmak
zerzeqî *m* kısrılık
zerzewat *nd* zerzevat, sebzevat, göğerti
zerzewatfiroş *nd* sebzevatçı (satan kimse)
zerzewatfiroşî *m* sebzevatçılık
zerzilandin *m* yıkmak, yıkış
zerzilandin *l/gh* yıkmak
zerzilîn *m* yıkılma, yıkılış
zerzilîn *l/gh* yıkılmak
zerzîqî *rd* güzel, kusursuz şey
zerzonik *bnr* zirnazîq
zerzûl *bnr* zirzûl
zetim *bnr* zeft
zetim kirin *bnr* zeft kirin
zeval *nd* baş belâsı
zeve *bnr* zava
zeviyane *m* tarla vergisi, toprak vergisi
zevî *m* tarla ~ **ajotin** tarla sürmek ~ **ajotin kirin** *mêjî* tarlayı çok iyi bir şekilde sürmek ~ **cot kirin** tarla sürmek ~ **çêkirin** tarla açmak ~ **gîrnûg gerandin** tarlada pıtırak bitmek ~ **rakirin** tarla sürmek ~ **ya çiltûkê** çeltik tarlası ~ **ya hevbeşî** kolektif çiftlik
zevîçakkirin *m* toprak reformu
zevîçîn *nd/ht* ekici
zevîçînî *m* ekicilik
zevîdar *rd* arazi sahibi

zevîkok *m* küçük tarla
zevînas *nd/ht* jeolog
zevînasîyî *rd* jeolojik
zevînasî *m* jeoloji
zevînî *rd* yersel
zevîpîv *nd/ht* yer ölçmecisi
zevîpîvî *m* yer ölçümü
zevîpîvîti *m* yer ölçmecilik
zevîsazî *m* toprak düzenlemesi
zevîzar *m* emlak
zevîzarfiroş *nd/ht* emlakçı
zevîzarfiroşî *m* emlakçılık
zevlek *ant/m* adale, kas
zewac *m* 1. evlenme 2. evlilik ~ **carek e mirin** **carek e** evlilik bir sefer, ölüm bir seferdir ~ **li ber tune bûn** (biri) evlenmeyi hiç düşünmemek ~ **li hev bûn** nikah düşmek
zewaca derveyî *nd* dış evlilik
zewaca navxweyî *nd* iç evlilik
zewacik *m* evlilik
zewackirin *m* evlilik yapma
zewac kirin *l/gh* evlilik yapmak
zewade *m* azık, nevale, yolluk (yolculukta yenmek için hazırlanan yiyecek) ~ **yê axretê kirin** (an jî **çêkirin**) ahiretini yapmak (veya zenginleştirmek)
zewahir *m* zevahir, görünüm
zewal *m* 1. zeval, yok olma 2. zevallılık * **megrî şîn zewal e** ağlama yas zavallılıktır ~ **dan (yekî) -e** zeval vermek
zewalî *rd* zevalî
zewanî *bnr* zebanî
zewar *n* kaya
zewat *nd* zevat
zewc *m* evlilik
zewce *m* zevce
zewç *n* zevç
zewd *m* angarya
zewêdî *n* geceleyen sırayla çobana eşlik eden kimse
zewêr *m* süs, bezek
zewicandin *m* evlendirmek, everme
zewicandin *l/gh* evlendirmek, evermek
zewicandî *rd* evli, evlendirilmiş olan
zewicî *rd* evli
zewicîn *m* evlenme, evleniş
zewicîn *l/gh* evlenmek
zewîti *bnr* zeyitî
zewîzar *bnr* zevîzar
zewlek *m* damar
zewlîn *m* ceza
zewq *m* 1. zevk * **mirovekî xwedî zewq** zevk sahibi bir adam 2. zevk (beğeni) 3. zevk (hoşa giden ve eğlendiren şey) 4. zevk, eğlence (eğlenceli ve hoşça vakit geçiren şey) 5. *mec* zevk, ezet, tat (hoşa giden durum) * **min zewqek ji vê pirtûkê negirt** bu kitapta tat bulamadım ~ **jê girtin** -den zevk almak, (bir şeyin) zevkini çıkarmak, zevklenmek ~

jê girtin -den zevk almak, (bir şeyin) zevki-
nî çıkarmak, zevklenmek ~ û sefa zevkü se-
fa ~a herî bilind zevki selim

zewqdar *rd* zevkli

zewr (I) *bnr* aşkı

zewr (II) *rd* dönen

zewreq *der/m* kayık

zewzek *rd* zevzek, açgözlü

zexam *nd/n* güreşçi

zexamî *sp/m* güreş ~ kirin güreş tutmak

zexamîkirin *m* güreşme, güreş tutma

zexamî kirin *l/gh* güreşmek, güreş tutmak

zexel (I) *nd* gizli sıtma

zexel (II) *nd/rd* 1. hain (zarar vermekten, üz-
mekten veya kötülük yapmaktan hoşlanan
kimse) 2. sinsi, kalp * **merivê zexel** kalp a-
dam 3. kaçınırsar, kaytarıcı, mıymıntı 4. dal-
gacı (işe gereken önem ve dikkati gösterme-
yen) 5. tembel, haylaz ~ **bûn** sinsi olmak

zixelane *h* 1. haince * **awirên wî yên zixela-**
ne hene onun haince bakışları var 2. sinsicce
3. tembelce

zixelbûn *m* 1. hainleşme 2. sinsicleşme, kalp-
laşma 3. tembelleşme

zixel bûn *l/gh* 1. hainleşmek 2. sinsicleşmek,
kalplaşmak 3. tembelleşmek

zixelbûyîn *m* 1. hainleşiş 2. sinsicleşiş, kalpla-
şış 3. tembelleşiş

zixelî *m* 1. hainlik 2. sinsiclik, kalplık 3. kaçın-
sarlık, kaytarıcılık, mıymıntılık, kaçamak
(bir şeyden kaçınma yolu) 4. dalgacılı 5.
tembellik ~ **kirin** 1) hainlik etmek 2) tem-
bellik yapmak

zixelîbûn *m* 1. hainleşme 2. sinsicleşme 3. tem-
belleşme

zixelî bûn *l/gh* 1. hainleşmek 2. sinsicleşmek
3. tembelleşmek

zixelîkirin *k* 1. sinsiclik etme 2. kaçınırsana,
kaçamak yapma 3. dalga geçme (üzerinde
durulması kereken işle ilgilenmeyerek baş-
ka işle uğraşma) 4. tembellik etme

zixelî kirin *l/gh* 1. sinsiclik etmek 2. kaçınırs-
amak, kaçamak yapmak 3. dalga geçmek (ü-
zerinde durulması kereken işle ilgilenmeye-
rek başka işle uğraşmak) 4. tembellik etmek

zixelok *rd/nd* 1. sinsi 2. kaytarıcı 3. dalgacı (i-
şe gereken önem ve dikkati göstermeyen) 4.
tembel

zixelokî *rd* 1. sinsicce 2. kaytarıcıca 3. dalgacı-
ca 4. tembelce

zixeloktî *m* 1. sinsiclik 2. kaytarıcılık 3. dalga-
cılık 4. tembellik

zexem *m* ense kökü ~a **stû** boyun ~a **stû stûr**
kirin *argo* ense yapmak

zexer *n* zagar (bir cins av köpeği)

zexferan *bnr* zehferan

zexim *bnr* zexim

zeximandin (I) *m* 1. berkitme, pekiştirme,
sağlamlaştırma, güçlendirme, kuvvetlendir-

me (güçlenmesini sağlama) 2. takviye etme
zeximandin (II) *m* semirtme

zeximandin (I) *l/gh* 1. berkitmek, pekiştir-
mek, sağlamlaştırmak, güçlendirmek, kuv-
vetlendirmek (güçlenmesini sağlamak) 2.
takviye etmek

zeximandin (II) *l/gh* semirtmek

zeximandî (I) *rd* 1. berkitilmiş, sağlamlaştırıl-
mış, güçlendirilmiş, kuvvetlendirilmiş 2.
takviye edilmiş olan

zeximandî (II) *rd* semirtilmiş olan

zeximî (I) *rd* berkitilmiş, sağlamlaşmış olan

zeximî (II) *rd* semiz, semirgin

zeximibûn *m* semizleşme

zeximî bûn *l/gh* semizleşmek

zeximîn (I) *m* berkime, sağlamlaşma, güçlenme
zeximîn (II) *m* 1. semirme, semizleme, etlen-
me, şişmanlanma, semen peyda etme 2. ge-
lişine, büyüme (şişmanlanma) 3. adam olma
(şişmanlanma)

zeximîn (I) *l/gh* berkimek, sağlamlaşmak,
güçlenmek

zeximîn (II) *l/gh* 1. semirmek, semizlemek,
etlenmek, şişmanlanmak, semen peyda et-
mek 2. gelişmek, büyüme (şişmanlanmak)
3. adam olmak (şişmanlanmak)

zexîre *m* zahire

zexîrevan *nd/nt* zahireci

zexîrevanî *m* zahirecilik

zexlûdan *n* zahire

zexm *rd* 1. berk, sağlam, muhkem 2. sağlam,
dayanıklı (kolay bozulmaz, yıkılmaz) * **sola**
zexm sağlam ayakkabı 3. sağlam, güçlü, iri
yarı 4. sert, granit gibi ~ **çêkirin** sağlam
yapmak

zexmandin *bnr* zeximandin

zexmane *h* berkçe, sağlamca

zexmayî *m* 1. berklik, sağlamlık 2. sağlamlık,
dayanıklılık 3. sağlamlık, güçlülük 4. sertlik

zexmbûn *m* 1. berkime, kavileşme, pekleşme,
sağlamlaşma 2. güçlenme, kuvvetlenme 3.
sertleme (direnci artma)

zexm bûn *l/gh* 1. berkimek, kavileşmek, pek-
leşmek, sağlamlaşmak 2. güçlenmek, kuv-
vetlenmek 3. sertlemek (direnci artmak)

zexmbûyîn *m* 1. berkime, kavileşme, pekleş-
me, sağlamlaşma 2. güçleniş, kuvvetleniş 3.
sertleme (direnci artma)

zexme (I) *m* eğer ile üzengiye birbirine bağla-
yan kayış

zexme (II) *n* parça et (kemiksiz iri et parçası)
* **zexmeyê goşt** et parçası

zexmik *m* üzengi kayışı

zexmî *m* 1. berklik, sağlamlık 2. sağlamlık,
dayanıklılık 3. sağlamlık, güçlülük 4. sertlik

zexmkirin *m* 1. berkitme, kavileştirme, pe-
kiştirme, sağlamlaştırma, sağlamlama 2.
sağlamlaştırma, kuvvetlendirme, perçinle-
me, güçlendirme, tahkim etme (güçlenmesi-

ni sağlama) 3. sağlamlaştırma, tespit etme 4. sertleştirme
zexm kirin /lgh 1. berkitmek, kavileştirmek, pekiştirmek, sağlamlaştırmak, sağlamlamak 2. sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek, perçinlemek, güçlendirmek, tahkim etmek (güçlenmesini sağlamak) 3. sağlamlaştırmak, tespit etmek 4. sertleştirme
zexmkırî rd 1. berkitilmiş, sağlamlaştırılmış, pekiştirmeli 2. muhkem, kuvvetlendirilmiş, sağlamlaştırılmış, stabilize (sağlamlaştırılmış)
zexmkî rd/h sağlamca
zexmtî m 1. berklîk, sağlamlık 2. sağlamlık, dayanıklılık 3. sağlamlık, güçlülük 4. sertlik
zext m 1. üvendere 2. bizlengiç 3. *mec* baskı ~ **dan** baskı yapmak veya uygulamak ~ **dan ser (yekî)** (birine) baskı uygulamak ~ **kirin** dürtmek ~ **lê kirin** -e baskı uygulamak
zextandin m 1. dürtme (ucu sivri bir şeyle hafifçe itme) 2. nodullama 3. *mec* dürtme (tahrik etme) 3. dürtme (uyarma)
zextandin /lgh 1. dürtmek (ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek) 2. nodullamak 3. *mec* dürtmek (tahrik etmek) 3. dürtmek (uyarmak)
zexter bot/m zahter (Tymus longicaulis)
zextezext m dürtüleme
zextezextkirin m dürtükleme, dürtükleşme, dürtüştürme
zextezext kirin /lgh dürtüklemek, dürtükleşmek, dürtüştürmek
zextik m 1. dürtme 2. bizlengiç ~ **dan (yekî)** dürtüklemek, dürtükleşmek ~a (yekî) **tê de bûn** burnunu her şeye sokmak ~a (yekî) **tê de hebûn** bir şeyden parmağı olmak
zextikdan m dürtükleme, dürtükleşme
zextik dan /lgh dürtüklemek, dürtükleşmek
zextikdayîn m dürtükleyiş, dürtükleşiş
zextî m 1. dürtme 2. baskı
zextîn m nodullama
zextîn /lgh nodullamak
zextkirin m 1. bizleme 2. dürtme (ucu sivri bir şeyle hafifçe itme)
zext kirin /lgh 1. bizlemek 2. dürtmek (ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek)
zext lê kirin /bw baskı uygulamak
zext lê xistin /bw 1. dürtmek 2. bizlemek, nodullamak 3. dürtmek, kıskırtmak
zeyî (I) m oğul verme (bal arıları için) ~ **dan** oğul vermek
zeyî (II) m 1. evlenmiş kız (ailenin evli kız veya kızları) 2. evlenmiş kızm baba evine ilk el öpmeye geliş eylemi * **keça wan hatîye zeyî** kızları el öpmeye gelmiş
zeyîdan m oğul verme
zeyî dan /lgh oğul vermek
zeyîtî m yeni evlenmiş kızın baba evine el öpmeye için gelmesi, el öpme eylemliliği
zeyt m zeytin yağı
zeytî (I) bot/m bir üzüm türü

zeytî nd 1. zeytin yağı ile ilgili 2. yağlı boya
zeytûn bot/m 1. zeytin (Olea europea) 2. zeytin (bu ağacın meyvesi) 3. *rd* zeytin (zeytin ağacından yapılmış şey) * **maseya ji dara zeytûnê** zeytin masa
zeytûnfiros nd/nt zeytinci, zeytin satıcısı
zeytûnfiroşî m zeytincilik, zeytin satıcılığı
zeytûnî rd zeytunî
zeytûnkir nd/nt zeytinci, zeytin alıcısı
zeytûnkırî m zeytincilik, zeytin alıcılığı
zeytûnokî rd zeytinsi
zê (I) m akarsu
zê (II) m doğum
zê (III) m oğul (bey denilen bir dişi arıyla kovanndan çıkan arı topluluğu) ~ **dan** oğul vermek
zê (IV) bnr zeyî (II)
zêç (I) bnr zar û zêç
zêç (II) m zifir (tütün dumanının bıraktığı yağlı kir)
zêd m yurt, konaklama yeri
zêdahî bnr zêdayî
zêdan m oğullanma, oğul verme
zê dan /lgh oğullanmak, oğul vermek
zêdayî m fazlalık
zêdayîn m oğullanış, oğul veriş
zêde rd 1. fazla, ziyade (gereğinden, alışılmış-tan çok) * **îsal zêde baran barî** bu yıl fazla yağmur yağdı 2. fazla (artmış olan) * **nanê we yê zêde heyê?** fazla ekmeğiniz var mı? 3. fazla (gereksiz, yersiz) * **zêde qîse mede** fazla konuşma 4. yüksek (normal değerlerin üstünde olan) * **miziya zêde** yüksek ücret 5. artık (daha çok, daha fazla) * **malê zêde** artık mal 6. üstü, üzeri (artan geriye kalan bölüm)* **bila ê zêde ji te re be** üstü sana kalsın 7. aşır (gereğinden çok olan) * **pir zêde cixareyê dikişîne** sığarayı aşırı içiyor ~ **pê de çûn** aşırı gitmek 8. yoğun, fazla 9. nafîle (fazladan kılınan namaz ve tutulan oruç) 10. *h* çoğu ~ **bûn** fazlalaşmak, ziyadeleşmek ~ **dan ber xwe** açılmak (işini gereğinden veya götürebileceğinden geniş tutmak) ~ **dan navê** düm düz gitmek ~ **man** fazla kalmak ~ **neajot** çok geçmeden ~ **pê de çûn 1)** fazla kaçırarak (gereğinden fazla konuşmak, aşırıya kaçmak) 2) ifrata kaçmak, ölçüyü kaçırmak 3) dozunu kaçırarak, ileri gitmek (veya varmak), kantarın topunu kaçırarak, çizmeyi aşmak 4) açılmak (işini gereğinden veya götürebileceğinden geniş tutmak) * **ji ber ku mêrik zêde pê de çû îflas kir** adam fazla açılınca iflas etti ~ **pê de neçûn** çoğu zarar, azı karar (aşırıya kaçmamalı) ~ **xwarin** fazla kaçırarak (yemeği fazla yemek) ~ **1)** fazladan 2) bol bol 3) gani gani * **Xwedê zêde zêde bide te** Allah sana gani gani versin ~ **yî hewcedariyê** lüzumundan fazla ~ **yî pêwistiye** lüzumundan fazla ~ **yî pozê** (an jî

bêvila) **xwe neditîn** burnunun ucunu göre-memek ~**yî qeweta (yekî) bûn** 1) gücünü aşmak 2) el ermez, güç yetmez ~**yî xwe dan milê xwe** başından büyük işlere girişmek (veya kalkışmak) ~**yî xwe xwarin** yemeği kaçırarak, fazla yemek

zêdebahî *m* artı değer

zêdebar *rd* 1. artan 2. *nd* üstelik ~ **bûn** artmak

zêdebarî *ab/in* artık değer

zêdebayî *m* artım

zêdebeledî *psi/m* aşırı belem

zêdebûn *m* 1. fazlalaşma, artma, çoğalma 2. artma (değeri yükselme) 3. çoğalma, üreme 4. büyüme (sayıca artma) 5. çoğalma, nemalanma (faiz için) 6. yükselme (fiyat artma, çoğalma) 7. yükselme (güçlenme, şiddetlenme) 8. kabarma (niceliği artma) * **zêdebûna mesrefan** masrafların kabarması 9. *mec* azışma, kızışma, ateşlenme, tırmanma 10. *mec* alevlenme (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelme) 11. *mec* katmerleşme 12. *biy* bölünme ~**a biha** fiyat artışı ~**a bizayendî** eşeyli üreme ~**a gelheyê** nüfus patlaması ~**a heq** ücret artışı, zam görme ~**a miziyê** ücret artışı

zêde bûn *l/gh* 1. fazlalaşmak, artmak, çoğalmak 2. artmak (değeri yükselmek) * **bihayê erseyê zêde bû** arsanın fiyatı artı 3. çoğalmak, üremek * **di nava şeş heft mehan de keriya biçûk zêde bû** altı yedi ay içinde küçük sürü üredi 4. büyümek (sayıca artmak) 5. çoğalmak, nemalanmak (faiz için) 6. yükselmek (fiyat artmak, çoğalmak) * **bihayê erseyan zêde bû** arsa fiyatları yükseldi 7. yükselmek (güçlenmek, şiddetlenmek) * **xurexura nêrgeleyen zêde dibû** nargile gututuları yükseliyordu 8. kabarmak (niceliği artmak) * **mesref zêde bûn** masraflar kabardı 9. *mec* azışmak, kızışmak, ateşlenmek, tırmanmak * **devjenka wan her çû zêde bû** ağızdalaşı gittikçe ateşlendi 10. *mec* alevlenmek (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelmek) 11. *mec* katmerleşmek 12. *biy* bölünmek

zêdebûnî *m* 1. fazlalaşma, çoğalma, artış 2. üreme, çoğalma

zêdebûyî *rd* 1. fazlalaşmış, artmış, çoğalmış olan 2. üremiş, çoğalmış olan

zêdebûyîn *m* 1. fazlalaşış, artış, çoğalış 2. artış (değeri yükselme) 3. çoğalış, üreyiş 4. büyüme (sayıca artma) 5. çoğalış, nemalanış (faiz için) 6. yükseliş (fiyat artma, çoğalma) 7. yükseliş (güçlenme, şiddetlenme) 8. kabarış (niceliği artma) * **zêdebûyîna mesrefan** masrafların kabarışı 9. *mec* azışma, kızışma, ateşleniş, tırmanış 10. *mec* alevleniş (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelme) 11. *mec* katmerleşme 12. *biy* bölünüş

zêdedîtîn *m* çoğumsama

zêde dîtîn *l/gh* çoğumsamak

zêdegavî *m* tecavüz, hakkına tecavüz etme

zêdegoyî *m* abartı

zêdehelan *fiz/m* aşırı erime

zêdehestyarîtî *psi/m* aşırı duygu

zêdehî *m* 1. fazlalık, bolluk 2. fazlalık, çokluk

~**ya gelheyê** nüfus fazlalığı ~**ya (tişteki) jê kirin** kabasını almak (biçim verilecek bir maddenin gereksiz bölümlerini almak)

zêdek *mat/m* 1. artı (toplama işleminde + işareti adı) 2. *rd* artı, pozitif (sıfırdan büyük, önünde + bulunan sayı)

zêdekarî *m* 1. fazlalaştırma 2. çoğaltma

zêdeker *rd* 1. fazlalaştırıcı, artırıcı, çoğaltıcı 2. artırıcı, çoğaltıcı

zêdekirin *m* 1. fazlalaştırma, artırma, çoğaltma, çoğaltım 2. çoğaltma, teksir etme 3. artırma, çoğaltma 4. artırma (fiyat artırma) 5. artırma, yükseltme (değerini olduğundan daha çok gösterme) 6. çoğaltma, nemalandırma 7. *mec* artırma (herhangi bir davranışta ileri gitme) 8. *mec* alevlendirme, ateşlendirme, kızıştırma 9. *mec* tırmandırma

zêde kirin *l/gh* 1. fazlalaştırmak, artırmak, çoğaltmak 2. çoğaltmak, teksir etmek 3. artırmak, çoğaltmak * **eger em bi vî terhî mesrefan bikin, em dê deynê xwe zêde bikin** böyle masraf yapmaya devam edecek olursak borçlarımızı çoğaltacağız 4. artırmak (fiyat artırmak) * **fiyet li ser me zêde kir û mal kirî** fiyatı artırıp malı aldı 5. artırmak, yükseltmek (değerini olduğundan daha çok göstermek) 6. çoğaltmak, nemalandırmak 7. *mec* artırmak (herhangi bir davranışta ileri gitmek) * **te bêdebiya xwe heycar zêde kir** sen edepsizliği adamakıllı artırdın 8. *mec* alevlendirmek, ateşlendirmek, kızıştırmak 9. *mec* tırmandırmak

zêdekirî *rd* 1. fazlalaştırılmış, çoğaltılmış, artırılmış olan 2. artırılmış (fiyat vb. için) 3. artımlı (pişince şiştiği için miktartı artmış gibi görünen) * **birincê zêdekirî** artımlı pirinç

zêdeman *m* 1. fazla kalma 2. artma, arta kalma

zêde man *l/gh* 1. fazla kalmak 2. artmak, arta kalmak * **xwarin zêde ma** yemek artı

zêdemayî *m* 1. fazla kalmış 2. artmış, arta kalmış olan

zêdemayîn *m* 1. fazla kalış 2. artış, arta kalma

zêder *rz/m* harfi tarif

zêdero *m* abartı

zêderoyî *rd/nd* abartıcı, abartmacı

zêderoyîkirin *m* abartma

zêderoyî kirin *l/gh* abartmak

zêderoyîkirî *rd* abartılı

zêderoyîftî *m* abartıcılık, abartmacılık

zêdetir *rd/h* 1. -den fazla, daha çok * **di dewra komarê de ji bîstî zêdetir serhildan çêbûne** cumhuriyet devrinde yermiden fazla

isyan patlak vermiş 2. çoğu * zêdetir min zevî dikola tarlayı çoğu ben bellerdim
zêdetirbûn *m* fazlalaşma
zêdetir bûn *l/gh* fazlalaşmak
zêdetirbûyîn *m* fazlalaşma
zêdetir fiyet *nd* baş fiyat
zêdetirîn *rd* 1. azamî, maksimum, en fazla 2. ekseri 3. *nd* tavan (bir şeyi değerlendirmede kabul edilen en yüksek seviye veya fiyat) ~ **fiyet** tavan fiyatı
zêdetirkirin *m* fazlalaştırma
zêdetir kirin *l/gh* fazlalaştırmak
zêdefî *m* 1. fazlalık 2. çoğalma, artma 3. çoğalma, üreme 4. artırma, zam 5. aşırı 6. *rd* doğmuş çocuk * **zêdeyiyê** **we bi dê ûbav mezin** bibe çocuğunuz analı babalı büyüün
zêdeyîtî *m* 1. fazlalık 2. çokluk 3. aşırılık
zêdî *m* üç günlükten gelinin baba evine el öpmeye gitmesi
zêf *m* sövgü, küfür ~ **kirin** sövmek, küfretmek
zêfan *m* 1. kısıntı, kısıt 2. kısıtlama
zêfandin *m* 1. kısıtlama 2. kısma, pintilik yapma
zêfandin *l/gh* 1. kısıtlamak 2. kısmak, pintilik yapmak
zêfandî *rd* kısıtlı
zêfandibûn *m* kısıtlılık
zêfanî *m* kısıtlama
zêfankar *rd* kısıtlayıcı
zêfankarî *m* kısıtlayıcılık
zêfankirin *m* kısıtlama yapma
zêfan kirin *l/gh* kısıtlama yapmak
zêfankirî *rd* kısıtlı, kısıtlanmış olan
zêfankiribûn *m* kısıtlılık
zêfîndar *rd* kısıtlı
zêfîndarî *m* kısıtlılık
zêfîner *rd* kısıtlayıcı
zêfînerî *m* kısıtlayıcılık
zêfkirin *m* sövme, küfretme
zêf kirin *l/gh* sövmek, küfretmek
zêha *m* harcama
zêhabûn *m* 1. harcanma 2. israf olma
zêha bûn *l/gh* 1. harcanmak 2. israf olmak
zêhabûyîn *m* 1. harcanış 2. israf oluş
zêhakar *nd/nt* 1. harcaıcı, tüketici 2. israfçı
zêhakarî *m* 1. harcaıcılık, tüketicilik 2. israfçılık 3. israf
zêhaker *bnr* zêhakar
zêhakerî *bnr* zêhakarî
zêhakirin *m* 1. harcama 2. harcama, tüketme (bir şey yapmak için kullanma) 3. israf etme
zêha kirin *l/gh* 1. harcamak 2. harcamak, tüketmek (bir şey yapmak için kullanmak) * **ji bo vê avahiyê** **me deh ton hesin zêha kir** bu binaya on tond emir harcadık 3. israf etmek

zêhn *m* 1. zihin, entelekt 2. zihin, belek, hafıza
zêhniye *m* zihniye, entelektüalizm
zêhntûj *rd* keskin zekâlı, sivri zekâlı
zêhntûjî *m* keskin zekâlılık, sivri zekâlılık
zêkitik *zo/m* bir tür sarı arı
zêl *m* dilim ~ **jê vêxistin** (birini) haşatmek, fena benzetmek
zêlak *bnr* av û zêlak
zêlat *m* düz alan, ova
zêlî *bnr* zêlû
zêlû *zo/m* sülük (Hirudo medicinalis) ~ **avêtin canê xwe** sülük vurma
zêlûfîroş *nd* sülükçü (satan kimse)
zêmag *erd/m* güzey (az güneş alan, gülgeli kuzey yamaç)
zêmak *m* nesil, kuşak
zêmar (I) *nd* yılan deliği
zêmar (II) *m* 1. ağıt, sağı 2. *wj* ağıt, eleji
zêmarbêj *nd/nt* ağıtçı, sağıucu
zêmarbêjî *m* ağıtçılık, sağıuculuk
zêmarxwîn *nd/nt* mersiyeahan
zêmarxwînî *m* mersiyeahanlık
zên *m* zihin, bellem
zêndan *m* 1. dikkat etme 2. -e bakma
zên dan *l/gh* 1. dikkat etmek 2. -e bakmak
zêndî *zo/m* haşere
zênî *ant/m* çene
zêntûj *rd* sivri zekâlı
zêr (I) *m* gözleme
zêr (II) *m* tiz teli
zêr (III) *kim/h* 1. altın (kısaltması Au) 2. *rd* altın (altından yapılmış) 3. altın (altından yapılmış sikke) 4. *mec* altın (niteliği iyi olan, üstün nitelikte olan, değerli) * **mêrekî** **wekî** **zêr** e altın gibi adam 5. *mec* dürüst, sağlam (kimse) ~ **bidin destê zêrnasan** her şeyi işin ehline bırakın ~ **birîn** altın kesmek (çok para kazanır olamak) ~ **bû, bû paxer** 1) altın adı pul oldu, kız adı dul oldu 2) altın adını bakır etmek ~ **dî dest de dibe paxer** altın tutsa toprak olur (veya altına yapışsa elinde bakır kesilir) ~ **girtin** altın almak ~ **hûr kirin** 1) altın bozmak 2) altın satın almak ~ **li sûkan winda nabin** iyilik yap denize at, balık bilmezse halik bilir ~ **û emanet** takı, a-sım takım ~ **û maret** takı ~ **û zeber kirin** bellemek ~ **û ziber** 1) asım takım takı, kadınların ziynet eşyası 2) süs püs, zinnet eşyası ~ **zane zor zane, devê tivinga mor zane** çivi çiviye söker ~ **zingar nagire** işleyen demir pas tutmaz ~ **ê eynî zêr** som altın ~ **ê kildayî** altın işlemeli ~ **ê sor kızıl** (altın) ~ **ê xalis** saf altın ~ **ê zer** som altın * **eynî zêr** e elmas gibi (çok dürüst ve değerli kimse)

zêra *g* zira, çünkü

zêran *m* 1. incinme 2. ezilme (baskıdan ötürü)
zêrandin *m* 1. acıtma, incitme 2. azap verine, eziyet etme, baskı yapmak 3. eteleme beteleme

zêrandin *l/gh* 1. acıtmak, incitmek 2. azap vermek, eziyet etmek, baskı yapmak 3. etelemek betelemek
zêrandî *rd* 1. acıtılmış, incinik, incitilmiş olan 2. ezik, ezilmiş, eziyet görmüş olan
zêrane *h* altın gibi
zêrav *kîn/m* 1. altın suyu 2. yıldız 3. *rd* yıldız (bu madde ile yapılmış süs)
zêravî *rd* yıldızlı
zêravîkirin *m* yıldızlama
zêravî kirin *l/gh* yıldızlamak
zêravîkirî *rd* yıldızlı, yıldızlanmış olan
zêravker *nd/nt* yıldızcı
zêravkerî *m* yıldızcılık
zêravşan *m* altın suyula süsleme
zêrbazin *n* altın bilezik
zêrbenî *m* altın gerdanlık
zêrcam *m* tepsi
zêrc (I) *bnr* zêç
zêrc (II) *m* sağ (kuş tersi)
zêrdirû *m* altın işleneli elbise
zêrebom *m* iklim
zêrefşan *rd* altın saçan
zêrek *bnr* zîrek
zêrevan *nd/nt* 1. gözcü, gözlemci, gözetleyen 2. bekçi, nöbetçi 3. gözcü (sınavda sınavın kurallara uygun bir biçimde yapılmasını sağlayan kimse) ~ê *xetê* hat bekçisi
zêrevangeh *m* gözetleme yeri
zêrevanî *m* gözcülük, gözlemcilik
zêrevank *tek/hn* monitör
zêrfiroş *nd/nt* altıncı, altın satıcısı
zêrfiroşî *m* altıncılık, altın satıcılığı
zêrger *nd/nt* 1. altın işleyen 2. kuyumcu
zêrgerî *m* 1. altın işleme 2. kuyumculuk
zêrgo *n* altın küpe
zêrgupik *m* altın gonca
zêrhat *nd* erken olgunlaşan incir
zêrhelî *rd* altın kaplama
zêrhelîkirin *m* altın kaplama
zêrhelî kirin *l/gh* altın kaplamak
zêrhelîkirî *rd* altın kaplamalı
zêrik (I) *m* ince bulgur
zêrik (II) *bot/m* zehirli bir ot türüdür (hayvan yemi olarak kullanılır, ama kurutup ıslattıktan sonra)
zêringer *bnr* zêringer
zêriyayî *rd* ezik
zêrî (I) *bnr* zehî
zêrî (II) *rd* altunî
zêrîn (I) *rd* 1. altın, zerrin (altından yapılmış) * *saeta zêrîn* altın saat 2. altın gibi (altına benzeyen), altın özeliğine sahip 3. altunî, zerrin (altın rengi)
zêrîn (II) *m* 1. incinme 2. ezilme (baskı görme)
zêrîn *l/hgh* 1. incinmek 2. ezilmek (baskı görmek)
zêringer (I) *bot/m* düğün çiçeği (Ranuncus)
zêringer (II) *nd/nt* 1. altın işleyen 2. kuyumcu

zêringerî *m* 1. altın işleme 2. kuyumculuk
zêrînkemer *rd* altın kemerli
zêrîntac *m* altın tac
zêrkar *nd/nt* 1. altın işleyen 2. kuyumcu, sarraf
zêrkarî *m* 1. altın işleme 2. altın kakma 3. kuyumcu, sarraf
zêrker *nd/nt* 1. altın işleyen 2. kuyumcu, sarraf
zêrkerî *m* 1. altın işleme 2. altın kakma 3. kuyumcu, sarraf
zêrkêş *rd* altın kaplamalı
zêrkêşî *m* altın kaplama
zêrkîlkirin *m* altın kaplama
zêr kil kirin *l/bw* altın kaplamak
zêrkîlkirî *rd* altın kaplamalı
zêrkîrî *rd* altın kaplamalı
zêrkişandî *rd* altın kaplamalı
zêrkoler *nd/nt* altın arayıcısı
zêrnas *nd/nt* sarsaf, altın tanıyan
zêrnîgar *rd* altın işlemeli
zêrperest *rd* altın düşkünü
zêrperestî *m* altın düşkünlüğü
zêrreşîn *rd* altın saçan
zêrtöz *m* altın tozu
zêrûbem *m* alçalıp yükselen şarkı sesi
zêrze kapıyı kilitlemeye yarayan halka
zêrzemîn *bnr* jêrzemîn
zêrzewat *m* zerzevat, sebze, göveri
zêst *m* izafe
zêstanî *bnr* zistanî
zêtûn *bnr* zeytûn
zêv *bnr* zêf
zêve *m* el öpme
zêve kirin *l/gh* el öpmeye gitmek
zêvistanî *m* doğum sonucu ölmek
zêw (I) *rd* bedîî, güzellik ölçülerine uyan, gözü gönlü okşayan, beğenilen
zêw (II) *m* 1. zaviye (nakşebendi) 2. yatır 3. murat şenliği
zêwar *m* doğum yeri
zêwe *m* zaviye
zêwek *m* murat şenliğinde verilen yemek
zêwik *m* dargeçit (su, nehir gibiler için)
zêwirandin *m* terennüm etme
zêwirandin *l/gh* terennüm etmek
zêwirîn *m* terennüm edilme
zêwirîn *l/hgh* terennüm edilmek
zêwî (I) *m* inilti
zêwî (II) *zo/m* siyah, ince, uzun küçük bir böcek
zêwr *m* toyaka, gergi
zêwrdan *m* gergileme
zêwr dan *l/gh* gergilemek
zêz iriyarı, kocaman kimse
zêz *rd* iri, iri yarı, iri kıyım, iri yapılı
ziba *rd* nefis
zibar *n* çöp (tüm çöp)
zibare *bnr* zibil ü zibare
zibare (II) *sos/m* imece ~ya *hev kirin* kubaşmak (imece ile iş yapmak)
zibaretî *h* imece olarak

zibeq *m* dolu veya ter tanesi
ziber *bnr* zêr û ziber
zibil *m* hayvan gübresi, kemre ~ **û zibare** kemre ve çer çöp ~ **a germ** ateş gübresi ~ **a heywanan** doğal gübre ~ **a kîmyewî** kimyasal gübre ~ **a madenî** madenî gübre ~ **a sar** sığır gübresi ~ **a siruştî** doğal gübre ~ **a xwe-zayî** doğal gübre
zibildank *m* 1. gübrelik 2. çöplük, çöp yeri
zibilgeh *m* gübrelik (hayvan göbresinin atıldığı yer)
zibilkirin *m* gübreleme, fişkilama, kemreleme
zibil kirin *l/gh* gübrelemek, fişkilamak, kemrelemek
zibilkirî *rd* gübreli, gübrenilmiş olan
zibîn *bnr* zibûn
zibûn *m* zıbm
zicaciye *m* 1. zücaciye 2. *rd* zücaciye
zicêf *m* pençe
zicêfkirin *m* pençeleme (ayakkabıya pençe vurma)
zicêf kirin *l/gh* pençelemek (ayakkabıya pençe vurma)
ziç (I) *zo/m* kene, sakırğa
ziç (II) *bnr* zîrç
ziç (III) *m* diklenme
ziçbûn *m* 1. dikleşme, diken diken olma 2. diklenme, dikleşme (birine karşı ters bir davranışta bulunma, karşı gelme, kafa tutma)
ziç bûn *l/gh* 1. dikleşmek, diken diken olmak * **mûyê canê min ziç bûn** tüylerim dikleşti 2. diklenmek, dikleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak)
zid *rd* zıt, karşıt
zidiyet *m* zıddiyet, zıtlık, karşıtlık
zidi *m* zıtlık, karşıtlık
zidîti *m* zıtlık, zıddiyet
zifirandin *m* şişirme, kabartma
zifirandin *l/gh* şişirmek, kabartmak
zifirandî *rd* şişik, kabarık
zifirî *rd* şişmiş, kabarmış olan * **destê kalo yê zefokê zifirî** ihtiyarın zayıf kabarmış elleri
zifirîn *m* şişme, kabarma, kabarış (genişleme)
zifirîn *l/gh* şişmek, kabarmak (genişlemek) * **destê kalo yê zefokî û zifirî** ihtiyarın zayıf kabarmış elleri
zift *m* 1. zapt 2. zaptetme 3. ele geçirme, işgal etme 4. tutma, hâkim olma 5. kaplama, örtme ~ **kirin** (1) zaptetmek * **malê wê zift kirine** malını zapt etmişler 2) işgal etmek 3. zaptetmek (zor kullanarak engellemek) * **bi zorekê gel zift kirin** halkı zor zapt ettiler 4. kaplamak, örtmek * **giya rê zift kirine** yolları ot kaplamış * **ewran rûyê esman zift kir** bulutlar gökyüzünü örttü
ziftbûn *m* zapt edilme
zift bûn *l/gh* zapt edilmek
ziftbûyî *rd* zapt edilmiş

ziftbûyî *rd* zapt edilmiş
ziftî *n* zabıt
ziftî *n* zabtiye
ziftkar *nd/nt* 1. zaptedici 2. işgalci
ziftkarî *m* 1. zaptedicilik 2. işgalcilik
ziftker *bnr* zeftkar
ziftkerî *bnr* zeftkarî
ziftkirin *m* 1. zaptetme 2. ele geçirme, işgal etme 3. alma (bir yeri savaşla ele geçirme) 4. kaplama, kuşatma, örtme, sarma, yayılma
zift kirin *l/gh* 1. zaptetmek 2. ele geçirme, işgal etmek 3. almak (bir yeri savaşla ele geçirmek) 4. kaplamak, kuşatmak, örtmek, sarmak, yayılmak * **giya rê zift kirine** yolları ot kaplamış * **ewran rûyê esman zift kir** bulutlar gökyüzünü örttü
ziftkirî *rd* 1. zapt edilmiş 2. ele geçirilmiş 3. kaplamış, kuşatmış, örtmüş olan
zigre *n* çakıl, küçük çakıl
zigurd *rd/nd* 1. zügürt, yoksul 2. zügürt, meteliksiz, çulsuz ~ **bûn zügürt** olmak ~ **man zügürt** kalmak
zigurdbûn *m* zügürtleme, zügürtleşme
zigurd bûn *l/gh* zügürtlemek, zügürtleşmek
zigurdbûyî *m* zügürtleyiş, zügürtleşiş
zigurdî *m* 1. zügürtlük, yoksulluk 2. zügürtlük, meteliksizlik, çulsuzluk
zigurdman *m* zügürt kalma, tırlama
zigurd man *l/gh* zügürt kalmak, tırlamak
zigurdmayî *m* zügürt kalış, tırlama
zih (I) *m* 1. zih (giysilerin kol, yaka, etek vb. kenarlarına dikilen şerit veya kaytan) 2. zih (sayfa çevresine çizilen çizgi) ~ **kirin zihlamak**
zih (II) *m* vajina, dölyolu (hayvanlar için)
ziha *m* ejderha
zihar *nd* 1. hiç değilse, en azında 2. olabilir, her halde
zihêker *rd* savurgan
zihêkerane *h* savurganca
zihêkerîti *m* savurganlık ~ **kirin** savurganlık yapmak
zihîn *psi/m* zihin
zihkirin *m* zihlama
zih kirin *l/gh* zihlamak
zihniyet *m* zihniyet
zihnî *rd* zihinsel
zihor (I) *m* atık madde
zihor (II) *bnr* zixur
zihurik *bot/m* zararlı bir ot
zik *n* 1. karın * **lingê xwe bi şid li zikê hêsp xist** ayağını hızla atın karına vurdu 2. karın (döl yatağı, rahim) * **min tu neh meh di zikê xwe de xweyî kir** seni dokuz ay karımda taşıdım 3. göbek (yağ bağlanmış şişman karın) * **zik mezin kirîye** göbek büyümüş 4. karın (bazı şeylerde; şiş ve içi boş bölüm) * **zikê şûşeyê** şişenin karını 5. *mec* karın, mide * **zikê wî birçî ye** karını aç 6. *mec* karın (iç, gönül, kafa, akıl) * **ez çi za-**

nim çi di zikê wê de heyê ben onun karnın-dakini ne bileyim 7. *mec* boğaz (yiyeceği, iç-çeceği sağlanan kimse) 8. *mec* boğaz (yeme içme) * *hevalê min yekî ku miriyê zikê xwe ye* arkadaşım boğazına düşkün biridir 9. iç (kabuğu olan veya dışı kabuk duru-munda bulunan yiyeceklerde kabuğun sardı-ğı bölüm) * *zikê nên* ekmek içi 10. iç (bir yerin merkezi, ortası, içi) * *ez ji zikê Far-qînê me* ben Silvan'ın içindenim 11. do-ğum, çocuk doğurma * *çend zik aniyê?* kaç çocuk doğurmuş? ~ *anîn* doğurmak * *du zik aniyê* iki sefer doğurmuş ~ *berdan* gö-bek bağlamak (veya göbek salıvermek) ~ *bi pişt ve zeliqîn* kemikleri sayılmak, aşırı de-recede zayılanmak ~ *çelqandin* göbek çal-kamak (veya çalkalamak) ~ *çêrandin* *argo* otlanmak (yemek yemek) ~ *dagirtin* kendi-ni doyurmak ~ *ji ber devê (yekê) çûn* karnı ağzına varmak (veya burnunda olmak), ha-mile olmak ~ *ji ber kişîn* göbek bağlamak (veya göbek salıvermek) ~ *ji ber (yekî) ki-şîn 1* (biri) göbek bağlamak, göbeklenmek 2) gazdan karnı şişmek ~ *lê dirandin* göbe-ğini çatlatmak ~ *lê dirîn* göbeği çatlatmak * *heta me da fehmkirin zik li me diriya* ona anlatana kadar karnımız çatladı ~ *lê weri-mandin* karnını şişirmek ~ *li ber dev bûn* karnı ağzına varmak (veya burnunda ol-mak), hamile olmak ~ *mezin kirin* göbek büyümek ~ *têr kirin* karnı doymak ~ *tije kirin* karnını doymak *ji ~ û bejna xwe bi-rîn* dişinden, tırnağından artırmak * *gelek mirov bi pereyên ku ji zik û bejna xwe bi-rîne*, *li van guhdarî dike* bir çok insan di-şinden, tırnağından artırdığı para ile bunla-rı dinliyor *ji ~ û piştê bûn* katıla katıla gül-mek ~ *zikak e dike û nake tu namûsê na-ke* mide düşkünlüğünü anlatan bir deyim ~ *ekî têr yek birçî* aç açına ~ *ê (yekî) berî erdê dan* karnını deşmek ~ *ê (yekî) bi erdê re çûn* karnı yerde sürüklenmek ~ *ê biçûk* göbek altı ~ *ê (yekî) birçî ye* karnı aç ~ *ê (ye-kî) çêbûn* göbeklenmek, göbek bırakmak ~ *ê (yekî) çûn* ishal olmak ~ *ê (yekî) daketin* a-cıkılmış olmak ~ *ê (yekê) hatin ber devê wê* karnı ağzına varmak (veya burnunda olmak) ~ *ê (yekî) jê têr e* (bu sözlere) karnım tok ~ *ê (yekî) kirin kûzînî* karnı zil çalmak ~ *ê (ye-kî) kirin qurequr* karnı zil çalmak ~ *ê (yekê) li ber devê wê bûn* karnı burnunda olmak ~ *ê (yekê) li berê bûn* karnı burnunda olmak ~ *ê (yekî) qelaştin* karnını yarmak ~ *ê (yekê) şiqîfîn* doğumu yaklaşmak, doğumu-na birkaç gün kalmak ~ *ê (yekî) têr bûn* kar-nı doymak ~ *ê têr hay ji yê birçî tune* tok a-cın halinden anlamaz ~ *ê (yekî) têr e* karnı tok ~ *ê têran mala şêran* insan tok oldu mu, ev reisi de cömert olur ~ *ê (wî) têr piştê (wî)*

qewîn e karnı tok sırtı pek ~ *ê (yekî) tije bûn* dertli olmak, dolu olmak ~ *ê wan têr be, bejna wan nû be* akşam ahıra sabah ça-yıra (hayatta yiyip içip yatmakta başka kay-gıları olmayanlar için söylenir) ~ *ê (yekê) werimandin* karnını şişirmek ~ *ê wê li ber devê wê ye* karnı burnunda ~ *ê (wê) li berê ye* karnı burnunda ~ *ê xwe bel kirin* tika ba-sa yemek ~ *ê xwe dan berê* *argo* doyasıya yemek yemek ~ *ê xwe hilavêtin* göbek at-mak (dansöz ve çengiler için) ~ *ê xwe ji he-ramiyê birandin* haram yemekten uzak dur-mak (ji) ~ *ê xwe kêm kirin* dişten artırmak ~ *ê xwe repisandin* tika basa yemek ~ *ê xwe şidandin* içkembesini şişirmek ~ *ê xwe têr kirin* karnını doymak, boğazını doymak ~ *ê xwe tije derd û kul kirin* endine dert edin-mek ~ *ê (yekî) yek têr dehê birçî bûn* çok çok fakir olmak ~ *ê zarokan tije xeberdan e* *devê wan nagere* söylenecek çok şey var a-ma dilim dönmüyor ~ *ê (yekî) zer kirin* (bi-rini) usandırmak ~ *o çalo ambaro, dixwe naxwe înkaro* doymak nedir bilmemek ~ *o têro embaro dixwe naxwe înkaro* doymak nedir bilmemek ~ *o têro milo şêro* karnı tok ise, kollar daha bir istekle çalışır

zikak m sokak

zikat bnr zekat

zikbel rd iri karınlı, göbekli

zikbelik rd iri karınlı, göbekli

zikbende rd/argo iri göbekli

zikberdan m göbek bağlama (veya göbek sa-lıverme), göbeklenme

zik berdan lgh göbek bağlamak (veya göbek salıvermek), göbeklenmek

zikberdayî rd göbekli

zikberoş rd/argo iri göbekli

zikbirçî rd 1. abazan, karnı aç olan 2. aç (gözü doymaz, haris) ~ *têr dibin lê çavbirçî têr nabin* aç olan doyar da aç gözlüler doymaz

zikbirçîbûn m karnı açlığı

zikbirçîtf m abazanlık, karnı aç olma durumu

zikbûn m dik bakma

zikbûn l/gh dik bakmak

zikçal rd/argo obur

zikçûn m ishal olma

zikdagirtî rd/argo hamile

zikdan m bel verme (duvar gibi dik şeyler i-çin, dışa doğru kamburlaşma)

zik dan lgh bel vermek (duvar gibi dik şeyler için, dışa doğru kamburlaşmak) * *dîwar zik daye* duvar bel vermiş

zikdanan m doğum yapma

zik daran lgh doğum yapmak

zikdanandî rd doğum yapmış olan

zikdayî rd 1. bel vermiş olan (duvar gibi dik şeyler için, dışa doğru kamburlaşması duru-mu) 2. kambur (yapı ve eşyada dışarı doğru bel verme, eğilme)

zikdayîn *m* bel veriş (duvar gibi dik şeyler içîn, dışa doğru kamburlaşma)
zikkêdîk *zo/m* bir tür balık
zikê biçûk *ant/nd* karıncık
zikêş *m* 1. karın ağrısı 2. *bj* kolera 3. ishal 4. bağırsak enfeksiyonu
zikêşî *rd* 1. koleralı 2. ishallı
zikêşibûn *m* ishal olma
zikêşî bûn *l/gh* ishal olmak
zikêşibûyîn *m* ishal oluş
zikîfîreh *rd* 1. göbekli 2. *argo* obur
zikgir *argo/rd* gururlu kaba kimse
zikgirî *m* küsme, darılma
zikgirtin *m* küsme, darılma
zik girtin *l/gh* küsmek, darılmak
zikin *rd* sinsî, kindar kimse
zikir *ol/n* zikir ~ **kirin** zikir etmek
zikirdar *rd* zikreden
zikirkirin *m* zikretme
zikir kirin *l/gh* zikretmek
zikirxane *m* zikir yapılan yer
zikkêşk *m* karın üstü sürünme
zikkêşkê *m* karın üstü sürünme
zikkêşkî *h* yüz üstü, yüzükoyun
zikkîşkî *h* yüz üstü, yüzükoyun
zikmak *m* batın, göbek
zikmakî *rd/h* 1. doğuştan (doğumla beraber, yaradıhtan) 2. doğumsal * **nexweşînên dilan** *ên zikmakî* doğumsal kalp hastalıkları
zikmar *rd* sinsî, kinci kimse
zikmayî *bnr* zikmakî
zikmeşkî *h* yüz üstü, yüzükoyun
zikmezîn *rd* göbekli, karınlı
zikmezinkirin *m* 1. göbek büyütme, göbek bağlama, göbeklenme 2. göbek büyütme, hamile olma
zik mezin kirin *l/bw* 1. göbek büyütme, göbek bağlamak, göbeklenmek 2. göbek büyütme, hamile olmak
ziknixî *nd* bir ailenin ilk doğan çocuğu
ziko *n* karın (çocuk dilinde)
zikopişt *m* katıla katıla gülme
zikopiştobûn *l/gh* katıla katıla gülme, gölmekten yerlere yıkılma
zikopişt bûn *l/gh* katıla katıla gülme, gölmekten yerlere yıkılmak
zikopiştokirin *m* kırıp geçirme (herkesi gülmekten katılma)
zikopişt kirin *l/gh* kırıp geçirmek (herkesi gülmekten katılmak) * **bi yariyên xwe her kesî ji kenan zikopişkto dike** şakalarıyla herkesi kırıp geçiriyor
zikperest *rd/argo* midesine düşkün
zikpir *argo/rd* hamile
zikqelêş *rd* karın deşen
zikreş *rd/nt* kısıkanç, güncü, hasetçi ~ **bûn** kısıkanç olmak
zikreşbûn *m* hasetlenme
zikreş bûn *l/gh* hasetlenmek

zikreşî *m* çekememezlik, çekemezlik, kısıkançlık, günü, hasetlik, haset ~ **kirin** kısıkançlık yapmak, kıskanmak, çekememek, haset etmek
zikreşîkirin *m* günüleme, kıskanma
zikreşî kirin *l/gh* günülemek, kıskanmak
zikreşîti *m* kısıkançlık, güncülük, hasetlik
ziktêr (I) *rd* (r kalın okunur) 1. karınlı, göbekli, iri göbekli 2. obur
ziktêr *rd* karnî tok ~ê **çavbirçî** tok evin aç kedisi
ziktêrî *m* tokluk
ziktîje *rd* hamile
ziktîlêfî *rd* şişkin karınlı
ziktîrş *rd* obur
ziktîrşî *m* oburluk
ziktorbe *rd* 1. karınlı, göbekli 2. obur
zikûza *m* aile
zikxilt *rd* sinsî, açık yürekli olmayan
zikxîrik *m* karın üstü sürüklenme
zikzebeş *rd* iri göbekli
zikzer *rd* bıkınlık veren kimse
zikzikandin *m* çöğdürme (ileriye doğru fişkırtma)
zikzikandin *l/gh* çöğdürmek (ileriye doğru fişkırtmak)
zikzikîn *m* çöğme
zikzikîn *l/gh* çöğmek
zil (I) *bot/n* 1. hasır otu, saz, kiliz, kofa (Typha) 2. *rd* hasır, saz (bu bitkiden yapılmış olan)
zil (II) *rd* kaba, iri adam
zil (III) *rd* kaygan
zil (IV) *m* vadi, geçit
zil (V) *m* 1. kısık bakış * **çavê xwe zil kiriye** gözlerini kısmış bakıyor 2. *rd* dimdik (dik-katlı, ısrarlı bakış)
zil (VI) *rd* kalın, yoğun * **ava zil** kalın su
zîlam 1. adam (erkek kişi) * **ev zîlamê bişew-qe kî ye?** bu şapkalı adam kim 2. adam, uşak (birinin yararlandığı, kullandığı kimse) * **zîlamên aliyê din pîr in** karşı tarafın adamları çoktur 3. adam (birinin sözünü dinleyen, nazını çeken kimse, kayırıcı) * **ev zîlamê min e, li gotîna min guhdarî dike** o benim adamımdır benim sözümü dinler 4. adam (koca, eş, bey, er, erkek) * **zîlamê min li benda min e, divê ez herim** adamım benim bekliyor, gitmem lazım ~ê **dozê** dava adamı ~ê **xerab** kötü adam
zîlamok *rd/nd* adamecik, adamcağız
zîlamtî *m* adamlık * **ev tîştê ku hûn dikîn ne zîlamtî ye** bu yaptığınız adamlık değil
zîlandin *m* kaydırma
zîlandin *l/gh* kaydırmak
zîlek *nd* sazlık, kofalık, sazlık yer
zîlf *n* zülûf
zîlfet *m* bir yemek adı
zîlêfdîk *bot/m* bir bitki adı

zilik (I) *m* (I kalın okunur) kovan
zilik (II) *m* 1. hasır, saz, kiliz, kamışçık 2. kür-
dan 3. *mec* hiçlik, değersiz
zilikokî *rd* kamışsı
zitim *bnr* zilm
zitimzer *bot/m* bir bitki adı
zilinbo *m* kudret helvası
zilandar *bot/m* kökü halk hekimliğinde kurt-
laşmış hayvan yaralarının sağaltmasında
kullanılan ve acımsı bir tadı olan bir bitki
zilink *m* kâse
zilistan *m* sazlık, kofalık
zilitandin *m* sıyrına
zilitandin *l/gh* sıyırmak
zilitin *m* sıyrılmak
zilitin *l/gh* sıyrılmak
zilin *m* kayma
zilin *l/gh* kaymak
zilipind *zo/m* kız böceği
zilkirin *m* kaydırına
zil kirin *l/gh* kaydırınak
zilkirî *rd* kaydırılmış
zilm *m* zulüm, kıyğı, acımasızlık ~ **đitin** zu-
lüm görmek ~ **kirin** zulmetmek ~ **û zor** 1)
eza cefa 2) acı kuvvet * **zilm û zora xwe nî-**
şan da acı kuvvetini gösterdi ~ **û zor đitin**
zulüm görmek ~a (yekî) **erd û esman tijî**
kirin zulmü çekilmez olmak ~a **gawirî** gâ-
vur eziyeti ~a (yekî) **hatin heta qirikê** zul-
mü çekilmez olmak
zilmat *bnr* zulûmat
zilmdar *nd/nt* zalim
zilmdarî *m* zalimlik
zilmet *m* zifiri karanlık
zilmkar *nd/nt* zalim
zilmkarî *m* zalimlik
zilm kirin *m* zulmetme, baskı yapma
zilm kirin *l/gh* zulmetmek, baskı yapmak
zilmlebûn *m* (biri) zulme uğrama
zilm lê bûn *l/bw* (biri) zulme uğramak
zilmlebûyî *rd* mazlum, zulme uğramış kimse
zilmlebûyîn *m* zulme uğrayış
zilmlekirin *m* -e zulmetme, zulüm yapma,
baskı uygulama
zilm lê kirin *l/bw* -e zulmetmek, zulüm yap-
mak, baskı uygulamak
zilmlekiri *rd* mazlum, zulme uğramış kimse
zilopî *m* tulumba tatlısı
ziloq *rd* dimdik (dikkatli, ısrarlı bakış) ~ ~ bön
bön bakış
zalore *zo/m* gri renkte bir kuş türü
zilq *m* kuş gübresi, kanatlı hayvan dışkı
zilqit *m* sızı
zilqitandin *m* 1. sızlatma 2. zonklatma
zilqitandin *l/gh* 1. sızlatmak 2. zonklatmak
zilqitandî *rd* sızlatılmış
zilqitîn *m* 1. sızlama 2. zonklama
zilqitîn *l/gh* 1. sızlamak 2. zonklama
zilqitk *zo/m* eşek arısı

zilqok *rd* bulaşkan
zilqokî *m* bulaşkanlık
zilûk *m* 1. hasır (saz dan yapılmış yaygı) 2. *rd*
hasır (tamamı veya bir kısmı hasırdan olan)
~a **esîl** hasır yaygı
zilûke *m* kibrit çöpü
zilûkfiroş *nd/nt* hasırcı (satan kimse)
zilûkfiroşî *m* hasırcılık
zilûkker *nd/nt* hasırcı
zilûkkerî *m* hasırcılık
zilûkkirin *m* hasırlama
zilûk kirin *l/gh* hasırlamak
zilûkkirî *rd* hasırlı
zilûm *m* küçük ark
zilûmat *m* zulmet, zifiri karanlık, alaca karanlık
zilût *bnr* zelût
zilx *m* zırh
zilxit *m* zilgit
zilyed *m* ziyet
zilyedî *m* ziyetlik
zilzilandin *m* 1. kızdırma 2. zarar verine, incit-
me
zilzilandin *l/gh* 1. kızdırmak 2. zarar vermek,
incitmek
zilzilandî *rd* 1. kızdırılmış 2. zarar verilmiş,
incitilmiş olan
zilzilif *zo/m* bir kuş
zilzilin *m* kıзма (öfkelenme, sinirlenme)
zilzilin *l/gh* kızmak (öfkelenmek, sinirlen-
mek)
zimag *erd/m* güzey (az güneş alan, gülgeli ku-
zey yamaç)
zimak (I) *bnr* zimag
zimak (II) *m* zifiri karanlık
ziman *n* 1. dil (tat alma organı) 2. dil (insanla-
rın düşündüklerini ve duyduklarını beldir-
mek için kelimelerle veya işaretlerle yaptık-
ları anlaşına, lisan) * **ez ji zimanê wê fehm**
nakim ben onun dilini anlayamıyorum 3. dil
(bir çağa, bir yazara özgü söz dağarcığı ve
söz dizimi) * **zimanê Yaşar Kemal** Yaşar
keinal'ın dili 4. dil (belli durumlara, meslek-
lere, konulara özgü dil) * **zimanê bijîşkiyê**
tıp dili 5. *mec* dil (düşünce ve duyguları bil-
dirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı)
* **zimanê muzikê** müziğin dili 6. *mzk* dil
(bazı üflemeli çalgılarda titreşerek ses çıkā-
ran kısım) 7. dil (birçok âletin uzun, yassı ve
çoğu hareketli bölümleri) * **zimanê tera-**
ziyê terazinin dili 8. *argo* anahtar ~ **bi dora**
lêvê nexistin gıkı çıkmamak * **mêrik ew**
çend pê de qîriya bariye ziman bi dora
lêvê nexist adam o kadar ona bağırıp çağır-
dı gıkı çıkmadı ~ **bi qûnê ve kirin** *argo* ağ-
zının payını vermek ~ **bigû** dili uzun (inciti
sözler söyleyen) ~ **di hîfzê de bûn** diline
pek (veya sahil) olmak ~ **dirêjî (...)** **kirin** -e
lâf atmak (sözle sataşmak) * **zimandirêjî ji-**
nan diken *dikin* kadınlara lâf atıyorlar ~ **hem dost**

e hem neyar e dil hem dosttur hem de düşman ~ **jê re kin** e (birine karşı) boynu eğri ~ **ji dev kişandin** başkalarını konuşamaz hale getirmek ~ **ji dev de kişîn** dili bir karış dışarı çıkmak (veya sarkmak) ~ **kılîta dilan** e dil kalbin anahtarıdır ~ **kirin 1** lâf yapmak 2) birine karşı dilini uzatmak ~ **lê aliqîn** dili takılmak ~ **lê qut kirin 1** (birinin) dilini kesmek 2) (birinin) konuşmasını engellemek ~ **li ber hev şidandin** (birbirine karşı) lâfi e-veleyip gevelemek ~ **li dora lêvê nexistin** gıkmı çıkarmamak, cevap veremez olmak ~ **ne kaş e ne kendal** e dilin kemiği yok ~ **ne-qelibîn** dil sürçmesi * **zimanê min neqelîbî, hûn li min megirin** dilim sürçtü kusurumu bağışlayınız ~ **pê re hişk bûn** ağzı kurumak (bir konuyu çok söylemek sebebiyle ondan bıkmak) ~ **rihet** e dile kolay (anlatması kolay ama yapılması veya katlanması çok güç) ~ **sor e, pêşîyê ne gelfî ye ne zihor** e dilin kemiği yok ~ **wekî lastîk e li her alî digere** dilin kemiği yok ~ **ekî dirêj di dev de ye** dili kılıçtan keskin ~ **ekî lihû** (an jî **hilû**) **di devê (yekî) de bûn 1** tatlı dilli olmak 2) ağzı lâf (veya lâkırdı) yapmak ~ **ekî pîs di devê (yekî) de bûn 1** ağzı bozuk olmak 2) dili kılıçtan keskin olmak ~ **ekî pîs di devê (yekî) de ye 1** ağzı bozuk 2) dili kılıçtan keskin ~ **ekî xweş di devê (yekî) de bûn** ağız kullanmak ~ **ê argo** argo dili ~ **ê Arî Arî** dili ~ **ê axaftinê (peyîftinê** an jî **xeberdanê**) konuşma dili ~ **ê bav û kalan** (an jî **bavkalan**) ana dili ~ **ê (yekî) ber bi zimanekî din ve cûn** dili (başka bir dile) çalmak ~ **ê (yekî) bi qasî terikê kerê dirêj bûn** argo kürek kadar (veya papuç kadar) dili olmak ~ **ê biçûk ant/nd** küçük dil ~ **ê biqertaf rz** ekli diller ~ **ê birî seriyê seqirî** dili pek olanın başı rahattır ~ **ê (yekî) biteql e** dili tutuk (serbestçe, kolayca konuşamayan) ~ **ê (yekî) biweşe! 1** dili ensesinden çekilsin! 2) ağzından yel alsın ~ **ê çêkirî** yapay dil ~ **ê çivîkan** (an jî **çivîkê**) kuş dili ~ **ê çûçikan nd** kuş dili ~ **ê çûçikê bo** yenilen bir bitki ~ **ê dayikê** (dê an jî **maderî**) ana dili * **zimanê me yê dayikê Kurdî** ye ana dilimiz Kürdcedir ~ **ê devkî** konuşma dili ~ **ê (yekî) di hîfza (yekî) de bûn** diline sağlam olmak, ketum olmak ~ **ê (yekî) di hîfza (wî) de ye** ağzı pek (veya ağzı sıkı), sıkı ağızlı ~ **ê dirêj bela serê xweyê xwe ye** dili uzun olanın başı dertten kurtulmaz, anlamında bir deyim ~ **ê (yekî) dirêj bûn 1** dili uzamak 2) papuç kadar dili olmak * **zimanê wê pir dirêj e** papuç kadar dili var ~ **ê dirêj darkolkê serê xweyê xwe ye** bülbulün çektiği dili belâsı ~ **ê dirêj e-dûyê (bela)** serfî ye dili uzun olanın başı dertten kurtulmaz, anlamında bir deyim (jî) ~ **ê (yekî) fehî kirin** (an jî **têgihîştin**) dilin-

den anlamak ~ **ê gel rz** halk dili ~ **ê gelêrî** halk dili ~ **ê (yekî) gerîn** dili dönmek ~ **ê (yekî) giran bûn 1** dili ağırlaşmak 2) dili do-laşmak (korku, heyecan, hastalık, utangaçlık, sarhoşluk vb. gibi sebeplerle ne söyleyeceğini şaşırarak) * **ji ber ara qê zimanê wî giran bû** içkiden dolayı dili dolaşmaya başladı ~ **ê (yekî) girtî ye** ağzı pek (veya ağzı sıkı) ~ **ê hal hal dili ~ ê (yekî) hatin girtin** dili tutulmak (herhangi bir sebepten dolayı konuşamaz olmak) ~ **ê helbestê** şiir dili ~ **ê hev girtî** standart dil ~ **ê hevpar** (an jî **muşterek**) müşterek dil, ortak dil ~ **ê (yekî) heye bihostek** (birinde) dil bir karış ~ **ê (yekî) heye heft helebî** dili papuç kadar, dili bir karış ~ **ê (yekî) hişk bibe!** dili kurusun! ~ **ê (yekî) hişk nebûn** çenesi güçlü olmak ~ **ê (yekî) hî-nî (tiştêkî) bûn** dili alışmak (bir sözü çok kullanmaktan dolayı o söze alışmak) ~ **ê (yekî) jê hatin stendin** konuşma yeteneğini kaybetmek ~ **ê (yekî) kin bûn** kabahatlı (veya suçlu) olmak (bu durumundan dolayı birine karşı konuşamaz olmak) ~ **ê (yekî) kin e** kabahatlı (veya suçlu) olma (bu durumundan dolayı birine karşı konuşamaz olma) ~ **ê (yekî) kirin xuldexuld** dili tutulmak, konuşamaz olmak ~ **ê (yekî) kirê xwestin** ağızına (veya diline) kira istemek ~ **ê kirkîrokê ant** gırtlak kapağı ~ **ê (yekî) kişandin** susturup ağzının payını vermek ~ **ê (yekî) kurt e** kabahatlı (veya suçlu) olma (bu durumundan dolayı birine karşı konuşamaz olma) ~ **ê (yekî) lal bûn** dili tutulmak (herhangi bir sebepten dolayı konuşamaz olmak) ~ **ê (yekî) lê qelibîn** dili alışmak (bir sözü çok kullanmaktan dolayı o söze alışmak) ~ **ê (yekî) lê vebûn** dili açılmak (herhangi bir sebeple konuşamayan bir kimse konuşmaya başlamak) ~ **ê (yekî) li hev gerîn** dili birbirine dolanmak, dili tutulmak, konuşamaz olmak ~ **ê (yekî) li paş hev ketin** kekelemek ~ **ê mirov dibe emelê (bela)** serê mirov bülbulün çektiği dili belâsı ~ **ê (yekî) ne di hîfza (yekî) de bûn** dili durmamak, ağızda bakla islanmamak (söylenmeyecek şeyleri söylemek) ~ **ê (yekî) ne di hîfza (yekî) de ye** ağzı gevşek ~ **ê (yekî) ne hevalê (yekî) bûn 1** ağzı gevşek olmak 2) boşboğaz olmak (jî) ~ **ê (yekî) neflîtin** (an jî **xelas nebûn**) dilinden kurtulamamak ~ **ê (yekî) negerîn** dili dönmek, ağzı dil vermek ~ **ê (yekî) nese-kinîn 1** dili durmamak (sürekli konuşmak) 2) gevezelik etmek ~ **ê nivîskî** yazı dili ~ **ê pelte û lalome** peltek dil ~ **ê pexşanê** nesir dili ~ **ê (yekî) pê nese-kinîn** boşboğazlık etmek ~ **ê pêştî** sade ve arı dil ~ **ê pêvekî** bitişken dil ~ **ê sor e, hestî tê de nîn e** dilin kemiği yok ~ **ê sor e, pêştî ne gelfî ye ne zihor** e dilin kemiği yok ~ **ê sorik e** dilin kemiği

yok ~ê sorsorkê (an jî kirkirokê) *ant* gırtlak kapağı ~ê şîrîn tatlı dil, gönül alıcı söz ~ê şîrîn jî xelkê re, pariyê şîrîn jî xwexwetiyê re tatlı dil her zaman el alem için, tatlı lokma da yakınlar olmalı, anlamında bir deyim ~ê taybet özel dil ~ê tewangbar bükünlü dil ~ê tîr tîm birçî ye tok dil her zaman açtır ~ê (yekî) weşîn çenesini bağlamak (bir kimsenin ölümünü istemek) ~ê xelkê rz halk dili ~ê (yekî) xerabe ye dili bozuk ~ê xesiyê *bot* atlas çiçeği, kaktüs, kaynana dili (Cactus) ~ê xwe bi hişkeve nekirin konuşmaması gerektiği halde konuşmak ~ê xwe bîrîn dilini kesmek (veya kesip oturmak) ~ê xwe di hîfza xwe de girtin ağzını sıkı (veya pek) tutmak ~ê xwe girtin ağzını sıkı (veya pek) tutmak (bi) ~ê xwe hatin girtin diliyle tutulmak (veya yakalanmak) ~ê xwe jê bike kapa çenenî ~ê xwe jê kirin cihê xwe çêkirin dilini kesmek (veya kesip oturmak) (bi) ~ê xwe karîn (an jî nekarîn) dilini tutmak (veya tutamamak) (bi) ~ê xwe (yek) kuştin diliyle sokmak ~ê xwe ragirtin (an jî ranegirtin) dilini tutmak (veya tutamamak) (ji) ~ê xwe re saxlem bûn 1) diline sağlam olmak (saklanacak konuları açığa vurmamak) 2) diline sağlam olmak (kötü söz söylemekten kaçınmak) (bi) ~ê xwe sûcê xwe dan dest diliyle tutulmak (veya yakalanmak) (bi) ~ê xwe şihîtn sürç ü lisan etmek (bi) ~ê xweş bi dora (yekî) ketin alttan (veya aşağıdan) almak ~ê (yekî) xweş bûn ağız kullanmak ~ê yekgirtî (an jî hevçirtî) standart dil ~ê yekkîte tek heceli dil ~ê zarokan çocuk dili ~ê (yekî) zêr e sır küpü ~ên Germetik Germetik diller ~ên Îranî İranî diller ~ên Îskandinâv İskandinav dilleri (Germen dillerinin kuzey kolundaki dillere verilen ad ~ên Latînî Latin dilleri ~ên Semîtik Semitik diller ~ên Slavîk Slav dilleri ~ên lîzim (an jî xêzan) rz akraba diller ~o leqo seriyo teqo dili pek olmayanın başı rahat olmaz ~o kurto, sero vehesawo diline sahip olanın başı ağrımaz

zimanazîn *m* dilbilgisi, gramer ~ya hevberkî (an jî berawirdî) karşılaştırmalı dil bilgisi

zimanazîne *bnr* zimanazîn

zimanbaz *nd/nt* lafazan

zimanbazî *m* lafazanlık

zimanbazîkirin *m* lafazanlık yapma

zimanbazîkirin *l/gh* lafazanlık yapmak

zimanbigû *rd* ağzı bozuk

zimanbigûtî *m* ağzı bozuk olma

zimançepel *nd/nt* ağzı bozuk, yanlış, kayış dili, dili uzun, dili zifir (inciti sözler söyleyen)

zimançepelî *m* ağzı bozukluk, yanlışlık

zimançepelîkirin *m* yanlışlama

zimançepelî kirin *l/gh* yanlışlamak

zimandar *rd* dilli

zimandin *m* inletme, inildetme

zimandin *l/gh* inletmek, inildetmek

zimandirêj *rd/nt* 1. dili uzun (saygisızca karışık veren kimse) 2. dili uzun (inciti sözler söyleyen) ~ bûn kürek kadar (veya papuç kadar) dili olmak

zimandirêjbûn *m* 1. dili uzama 2. kürek kadar (veya papuç kadar) dili olma 3. ağzı lâf (veya lâkirdî) yapma

zimandirêj bûn *l/gh* 1. dili uzamak 2. kürek kadar (veya papuç kadar) dili olmak 3. ağzı lâf (veya lâkirdî) yapmak

zimandirêjî *m* dil uzatma, sataşma

zimandirêjîkirin *m* dil uzatma, sataşma

zimandirêjî kirin *l/gh* dil uzatmak, sataşmak

zimanê biçûk *ant/nd* küçük dil

zimanê biqertaf *rz/nd* ekli diller

zimanê çivikan *nd* kuş dili

zimanê çivîkê *nd* kuş dili

zimanê çûçikan *nd* kuş dili

zimanê çûçîkê *bot/m* yenilen bir bitki

zimanê fîrmî *nd* resmî dil

zimanê ga *bot/nd* hodan

zimanê make *nd* ana dil

zimanê resmî *nd* resmî dil

zimanê seg *bot/nd* köpek dili

zimanê xesiyê *bot/nd* atlas çiçeği, kaktüs, kaynana dili (Cactus)

zimanfelîte *rd* gevşek ağızlı, boşboğaz

zimanfelîtetî *m* gevşek ağızlılık, boşboğazlık

zimanfilitî *rd* 1. gevşek ağızlı, boşboğaz 2. ağzı bozuk

zimanfilitîbûn *m* 1. gevşek ağızlılık, boşboğazlık 2. ağzı bozuk olma

zimanfilitandî *rd* ağzı bozuk

zimanfilitandîbûn *m* ağzı bozuk olma

zimanfîs *rd* dil özürüsü (kekeme gibi)

zimangêz *rd* keskin (etkileyici)

zimangiran *rd* dili tutuk, kekeme

zimangiranî *m* dil tutukluğu, kekemelik ~ lê ketin dilini (veya dillerini) yutmak

zimangiranîbûn *m* kekemeleşme

zimangiranî bûn *l/gh* kekemeleşmek

zimanhez *nd/rd* dilsever

zimanhezi *m* dilseverlik

zimanhîlî *rd* tatlı dilli

zimanîk *ant/* diltic

zimanî *rd* dilse

zimankin *rd* (birine karşı) boynu eğri

zimankinbûn *m* (birine karşı) boynu eğri olma

zimankin bûn *l/gh* (birine karşı) boynu eğri olmak

zimankinî *m* (birine karşı) boynu eğri olma

zimankuj *rd* 1. dili katleden, kötü kullanan 2. dilin kaybolmasına sebep olan, dili ortadan kaldıran * **polîtîkayên zimankuj** dili ortadan kaldıran politikalar

zimankujî *m* dil kırımı

zimankurt *rd* diline pek, boşboğaz olmayan ~

temendirêj in gereksiz yere konuşmayan, dedikodu yapmayan kimse rahattır
zimankurtî m diline pek olma
zimanlihû nd/nt ağız kavafı, perdahçı (birini asılsız sözlerle kandıran kimse)
zimanlihûti m perdahçılık
zimanнас nd/nt dil bilimci, dilci
zimannasiyi rd dil bilimsel
zimanнасі m 1. dil bilimi, lengüistik 2. dilbilimcilik ~ya **diyakronik rz** art zamanlı dil bilimi
zimanнасіti m dil bilimcilik, dilcilik
zimanok (I) zo/m çoban aldatan kuşu
zimanok (II) ant/m 1. dilci, küçük dil 2. kilit dili, kilit dilciği 3. kurbağacık (pencere kaidinin alt kısmına vurulan tutacak) 4. kama (marangozlukta) 5. horoz (silâhta)
zimanoka kilitê m pericik, kilit dili
zimanperwer nd/rd dilsever
zimanperweri m dilseverlik
zimanpis nd/nt ağız bozuk kimse, kayış dili, küfürbaz
zimanpisi m ağız bozukluğu, küfürbazlık
zimanqend rd tatlı dilli
zimanreq rd sivri dilli, patavatsız
zimanreqî m sivri dillilik, patavatsızlık
zimanreş nd/nt 1. ağız bozuk, küfürbaz 2. iftiracı kimse
zimanreşi m 1. ağız bozuk olma, küfürbazlık 2. iftiracılık
zimanşayik rd lafazan
zimanşikeşti rd konuşamaz durumda olan
zimanşîrin rd tatlı dilli (veya sözlü) ~ e lê ne jî dil e gülerken ısırr
zimanşîrinî m tatlı dillilik (veya sözlülük)
zimanşit rd lafazan
zimantal rd ağız bozuk
zimantali m ağız bozuk olma
zimantûj rd sivri dilli, keskin dilli
zimantûji m sivri dillilik, keskin dillilik
zimanxûng bot/m dil kanatan, yapışkan otu
zimanxweş rd 1. tatlı dilli 2. zarif (hoşa giden bir biçimde konuşan)
zimanxweşi m 1. tatlı dillilik 2. zariflik (hoşa giden bir biçimde konuşma)
zimanxwînk bot/m dil kanatan, yapışkan otu
zimanzan nd/nt 1. dil bilimci, dilci 2. *mec* lafazan
zimanzanist m dil bilim
zimanzanî m 1. dil bilimi, lengüistik 2. dilbilimcilik 3. *mec* lafazanlık ~ **kirin** lafazanlık yapmak ~ya **hevberkî** (an jî **berawirdî**) karşılaştırmalı dil bilimi
zimanzanîn m dil bilim
zimanzanîti m dil bilimcilik, dilcilik
zimanzelal rd dili sade ve anlaşılır olan
zimanzêde rd dili uzun
zimanzêr rd ağız kilitli, ağız kenetli (sır saklayan kimse)

zimar bnr sayî
zimara m cehennemdeki en derin yer
zimba m zimba, delecik ~ **kirin** zimbalamak
zimbadar rd zimbalı
zimbakirin m zimbalama
zimba kirin l/gh zimbalamak
zimbakîrî rd zimbalı, zimba ile delinmiş olan
zimbe bnr zimba
zimbelîş bnr nazbalîfık
zimbi loq m 1. bumber (büyük ve küçük baş hayvanların kalın bağırsağı) 2. bumber (bu bağırsağa kiyma, ciğer pirinç veya bulgur doldurularak yapılan yemek)
zime erd/m güzey (az güneş alan, gülgeli güzey yamaç)
zimet m zimmet
zimezim zın zing
zimêl bnr simêl
zimhêr m 1. zahire, kışık gıda ve erzak (un ve bulgurluk zahire) 2. buğday * **hêrana**
zimhêr buğday ütü 3. ekin 4. bütçe
zimistan bnr zivistan
zimîn m 1. inildeme, inildeyiş, inleme, inleyiş (gür, öğultulu, yankılı ses çıkarma) 2. uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olmak gibi) 3. zonklama 4. dış sızlama
zimîn l/gh 1. inildemek, inlemek (gür, öğultulu, yankılı ses çıkarmak) 2. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak gibi) 3. zonklamak 4. dış sızlamak ~ **ketin (cihekî)** zonklanmak
zimînî m 1. inilti 2. uğultu ~ **jê çûn** uğuldamak ~ **jê hatin** uğuldamak ~ **kirin** uğuldamak
zimînî jê çûn l/bw inildemek, inlemek
zimînî kirin l/gh uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
zimnî rd 1. zunnî 2. *mant* içerik
zimpere m zımpara
zimperekirin m zımparalama
zimpere kirin rd zımparalamak
zimperekîrî m zımparalı, zımparalanmış olan
zîmrûd n 1. zümrüt (süs taşı için) 2. *rd* zümrüt (bu taştan yapılmış oyun) 3. *rd* zümrüt (zümrüt renginden, yeşil)
zîmrûdî rd zümrüdi
zimtan bnr zivistan
zimûn bnr ezîmûn
zimzik m yumruk
zimzim m her ayağa iki kere basıp sekine yürüyüşü
zimzimandin m uguldatma
zimzimandin l/gh uguldatmak
zimzime m uğultu
zimzimîn m uğuldama
zimzimîn l/gh uğuldamak
zimzimkî m sekmeli ve hata yapıta tekme cezalısı bir çocuk oyunu
zinaqî rd tıknefes
zinaqîbûn m tıknefes olma

zinaqibûn *l/gh* tiknefes olmak
zinaqikirin *m* tiknefes etme
zinaqi kirin *l/gh* tiknefes etmek
zinar *n* kaya
zinarin *bot/m* bir tür kaya çiçeği
zinav *m* küçük pınar
zinc (I) *bot/m* iğde
zinc (II) *m* 1. kümes 2. üstü kapalı ağıl
zincar *m* bakır çalığı ~ **lê ketin** bakır çalığı kapmak
zincarî *rd* çalgın (uzun zaman bakır bir kapta kalan, tadı bozulmuş yemek)
zincaribûn *m* bakır çalma
zincarî bûn *l/gh* bakır çalmak (bakır kaptaki yemek bakır tuzları ile zehirli duruma gelmek)
zincaribûyî *rd* bakır çalma olmuş olan
zincaribûyîn *m* bakır çalma
zincarok *rd* çalgın
zincarokî *rd* çalgınca
zincik *m* sığa çiftesi veya teknesi
zincîr *m* 1. zincir (birbirine geçişli bir sıra metal halkadan oluşan bağ) 2. zincir (hükümlülerin eline, ayağına vurulan demir bağ, pranga) ~ **kirin** zincirlemek (**yek**) ~ **kirin** (birini) zincire vurmak, zincir (birine) vurmak (**bi**) ~ **zincîrê** (**yek**) **girê dan** (birini) demire bağlamak ~ **a patinajê** patinaj zinciri
zincîrane *h* zincirleme
zincîrbend *rd* zincire vurulmuş, bağlanmış olan
zincîre *m* 1. dizi, seri (herhangi bir bakımdan bir bütünü oluşturan şeylerin tümü) 2. silsile, zincirleme, müteselsil 3. dizi (yazı, tv, sinema vb. için)
zincîreçiya *erd/n* sıra dağ, dağ silsilesi
zincîrefilm *m* dizi film
zincîrekirin *m* dizileme
zincîre kirin *l/gh* dizilemek
zincîrekirî *rd* dizilenmiş
zincîrenivîsar *m* dizi yazı
zincîrenivîs *m* yazı dizisi
zincîrkirin *m* zincirleme, demirleme
zincîr kirin *l/gh* zincirlemek, demirlemek
zincîrkirî *rd* zincirli, zincire vurulmuş, zincirlenmiş (kinse)
zincîrkî *h* zincirleme, müteselsil
zinç *m* kulübe
zinçîr *bnr* zincîr
zindar *bnr* zinar
zinde *bnr* zinde
zindegan *m* işkence yapma
zindegan kirin *l/gh* işkence yapmak
zindik *bnr* zitik
zindî *rd* 1. diri, canlı, sağ, (yaşayan, berhayat (yaşamakta olan, hayatta olan) 2. canlı * **weşana zindî** canlı yayın
zindîbax *n* hayvanat bahçesi
zindî kirin *l/gh* canlandırmak * **têkilîyên xwe** **zindî kirin** ilişkilerini canlandırdılar

zindikuj *rd* yaşayarı öldüren kimse
zindîlok *m* köken, menşe
zindîq *rd* zındık, sapkın
zindîqî *m* zındıklık, sapkınlık
zindîqibûn *m* zındıklaşma, sapkınlaşma
zindîqî bûn *l/gh* zındıklaşmak, sapkınlaşmak
zindîqîtî *m* zındıklık, sapkınlık
zindîtî *m* dirilik, canlılık
zindîzanîn *m* dirim bilim, biyoloji
zine *m* üstü örtülü küçük hayvan baranağı
zinê *m* zina ~ **kirin** zina etmek
zinêkar *m* zina yapan
zing *h* 1. zink, zingadək 2. *m* tın, tınlama sesi 3. tıngır 4. rap * **erebe got zing û li ber min sekinî** araba rap diye önünde durdu
zingandîn *m* 1. zangırdatma, zingırdatma 2. tangırdatma 3. çingırdatma
zingandin *l/gh* 1. zangırdatmak, zingırdatmak 2. tangırdatmak 3. çingırdatmak
zingandî *rd* 1. zangırdatmış, zingırdatmış 2. tangırdatmış 3. çingırdatmış
zingar *bnr* zengar
zingar girtin *bnr* zengar girtin
zingarî *bnr* zengari
zingezing *h* 1. zangır zangır 2. zingil zingil, zingir zingir 3. tangır tangır, tıngır tıngır 4. çingır çingır * **zingezing jî dengê wê diçe** sesi çingır çingır ötüyor 4. *m* zimbirtî ~ **jê anîn** 1) zangırdatmak, zingırdatmak 2) çingır çingır inletmek ~ **jê çûn** 1) zangır zangır ötmek 2) çingır çingır ötmek ~ **jê hatin** 1) zangır zangır ötmek 2) çingır çingır ötmek ~ **kirin** zangırdamak, zingıldamak, zingırdamak
zingezing jê anîn *l/bw* zangırdatmak
zingezingkirin *m* 1. zangırdama, zingıldama, zingırdama 2. çingırdama
zingezing kirin *l/gh* 1. zangırdamak, zingıldamak, zingırdamak 2. çingırdamak
zingil *bnr* zengil (II)
zingilandin *m* gebertme, zıbartma (hayvanlar için)
zingilandin *l/gh* gebertmek, zıbartmak (hayvanlar için)
zingilîn *m* geberme, zıbarına (hayvanlar için)
zingilîn *l/gh* gebermek, zıbartmak (hayvanlar için) * **kûçik zingiliye** it gebermiş
zingirandin *bnr* zengilandin
zingirîn *bnr* zengilîn
zingîn *m* 1. zangırdama 2. tangırdama, tıngırdama, tınlama 3. çingırdama ~ **jê çûn** 1) zangırdamak 2) tangırdamak, tıngırdamak, tınlamak 3) çingırdamak 4) mec zetonu düşmek
zingîn *l/gh* 1. zangırdamak 2. tangırdamak, tıngırdamak, tınlamak 3. çingırdamak
zingîni *m* 1. zangırtı, zingırtı 2. tangırtı, tıngırtı 3. çingırtı ~ **jê anîn** 1) zangırdatmak, zingırdatmak 2) tıngırdatmak 3) çingırdatmak ~ **jê birin** 1) zangırdatmak, zingırdatmak 2)

tingirdatmak 3) çingirdatmak ~ **jê hatin** 1) zangirdamak, zingirdamak 2) tingirdamak 3) çingirdamak ~ **kirin** 1) zığırdamak, zingıldamak 2) tingirdatmak 3) çingirdatmak
zingîni jê hatin *l/bw* 1. zangirdatmak, zingirdatmak 2. tingirdamak 3. çingirdatmak
zingînikirin *m* 1. zangirdama, zingirdama, zingıldama 2. tingirdama 3. çingirdama
zingîni kirin *l/gh* 1. zangirdamak, zingirdamak, zingıldamak 2. tingirdamak 3. çingirdamak
zingingandin *m* zangirdatma, zingirdatma, zingıldatma
zingzingandin *l/gh* zangirdatmak, zingirdatmak, zingıldatmak
zingzingin *m* zangirdama, zingirdama, zingıldama
zingzingin *l/gh* zangirdamak, zingirdamak, zingıldamak
zinhar *h* zinhar, sakın
zintar *m* bir tür bağırsak hastalığı
zintari *m* dizanteri
zintilî *rd* beti benzi soluk kimse
zintot *rd* 1. iri 2. iri yarı kimse 3. iri yazı
zinya *m* zina ~ **kirin** zina etmek
zinzilandin *m* hâlden düşürme, hâlsiz düşürme
zinzilandin *l/gh* hâlden düşürmek, hâlsiz düşürmek
zinzilin *m* hâlden düşme, hâlsiz düşme
zinzilin *l/gh* hâlden düşmek, hâlsiz düşmek
zipik *m* buğu ~ **dan** buğu tutmak * **cam zipik** **daye** cam buğu tutmuş ~ **tê de avêtin** terlemek (içindeki suyu ter biçiminde sızdırmak)
zipikê avê di cêr de avêtine testi terlemiş ~ **tê re avêtin** buğulandırmak * **ew çend zelal e ku, zipik di piyaleyê de neavête mirov pê dernedixist ku av tê de heye** o kadar duru ki bardağı buğulandırmaya içinde su olup olmadığı anlaşılmayacak ~ ~ domur domur (boncuk iriliğinde) * **zipik zipik xwêdanê tê de avêtiye** domur domur terlemiş ~ **ê xwêdanê di eniya (yekî) de avêtin** ecel teri dökmek ~ **ê xwêdanê tê de avêtin** ter boşanmak
zipikdan *m* 1. buğumlaşma 2. terleme
zipik dan *l/gh* 1. buğumlaşmak * **ava di qe-dehê de tev zipik daye** bardaktaki su buğulaştı 2. terlemek (içindeki suyu ter biçiminde sızdırmak)
zipikdayî *rd* 1. buğulu, buğulaşmış olan * **cam zipikdayî** buğulu cam 2. terli
zipikdayîn *m* 1. buğulaşmış 2. terleyiş (içindeki suyu ter biçiminde sızdırma)
zipikgirtin *m* buğulanma
zipik girtin *l/gh* buğulanmak * **camên qehweyê zipik girtibûn û derve nedihate xuyakirin** kahvenin camları buğulanmış, dışarı görünmüyordu
zipikgirtî *rd* buğulu, buğulanmış olan
zipilî *rd* beyazımsı

zipîziwa *rd* kupkuru
zipîzelal *rd* dupduru
zipîzer *rd* sapsarı
ziptî *bnr* zeptî
zipzelal *rd* dupduru
zipzelût *rd* damdazlak
zipzer *rd* sapsarı ~ **bûn** sapsarı kesilmek (veya olmak)
zipzindî *rd* dipdiri, capcanlı
zipzirav *rd* ipince
zipziwa *rd* kupkuru ~ **bûn** kupkuru olmak ~ **kirin** kupkuru etmek ~ **man** kupkuru kalmak
ziq (I) *nd* hapt ~ **kirin** hapt etmek
ziq (II) *rd* dik (bakış için; sert) (**yek**) ~ **bûn** (birinde) hoşafın yağı kesilmek ~ **bûn lê nihêrtin** (birine veya bir şeye) dik dik bakmak (**yek**) ~ **kirin** söyleyecek söz, verecek karşılık veya yapacak bir şey bulamayacak duruma düşürmek
ziqaq *m* sokak
ziqawle *zo/m* yağmur kuşu (Charadrius fluvi-alis)
ziqbûn *m* çivilenme
ziq bûn *l/gh* çivilenmek * **çavê wê ziq bûbûn li derî dinêhertin** gözleri kapıya çivilenmişti
ziqil *m* kireç
ziqim *m* zıkkım (zehir, ağrı) ~ **e kötû**
ziqimandin *m* zıkkımlatma
ziqimandin *l/gh* zıkkımlatmak
ziqimîn *m* zıkkımlanma
ziqimîn *l/gh* zıkkımlanmak
ziqitandin *bnr* zilqitandin
ziqitîn *bnr* zilqitîn
ziqkirin *m* hapt etmek, ağzının payını verme, susturma, cevap veremez duruma getirme
ziq kirin *l/gh* hapt etmek, ağzının payını vermek, susturmak, cevap veremez duruma getirmek
ziqnebût *m* zıkkım (içki, sigara gibi zararlı şeylerin etkisini belirtmek için) * **vê ziqnebûtê venexwe** bu zıkkımı içme
ziqtandin *m* bizleme
ziqtandin *l/gh* bizlemek
ziqûm *bot/m* zakkum (Nerium oleander)
ziqûzir *bnr* zirnazîq
ziqziqandin *m* celallendirme
ziqziqandin *l/gh* celallendirmek
ziqziqîn *m* celallenme
ziqziqîn *l/gh* celallenmek
zir- *rz/m* üvey, sahte, takma anlamlarını veren bir önek * **zirbav** üvey baba * **zirdest** takma el
zir (I) *m* tav (tarla, toprak için) * **bexçe** hatiye
zirê bahçe tava gelmiş
zir (II) *m* zırlama, anırma, anırış * **zira kerê e-şegîn** zırlaması
zir (III) *rd* 1. sert * **hewayeke zir** sert bir hava * **porê zir** sert saç 2. sert (hırçın, öfkeli, hiddetli)

zir (IV) rd 1. üvey 2. melez 3. piç (bir şeyin küçüğü aslına benzemeyeni) 4. *bot* yabancı, yabancı (bitkiler için) 5. sahte, takma * *zir-diran* takma diş ~ *serxweş* kör kötük

zir (V) m zirh

ziraet n ziraat, tarım ~ê *bejî* kuru tarım

ziraf n ince bağirsak

zirai rd zirai, tarımsal

zirandin m 1. anırtma 2. zırlatma

zirandin l/gh 1. anırtmak 2. zırlatmak

ziraq bnr zeraq

zirar bnr zerar

zirarok bnr zerarok

zirav (I) rd 1. ince (kendi cinsinde olanlara göre dar ve uzun olan, kalınlığı az olan, silindirik şeyler için) * *minareya* *zirav* ince minare * *şiva* *zirav* nice değnek * *benê* *zirav* ince iplik 2. ince (ses için, tiz, pes karıştı) * *dengê* *zirav* ince ses 3. ince, yağsız ~ (ses için) inceden inceden

zirav (II) ant/n (z ve r kalın okunur) 1. öd, saf-ra 2. *mec* cesaret, yürek, yüreklilik (herhangi bir şeyden çekinmeme, korkmama) * *ew* *zirav pê re tune* onda o yürek yok ~ *dan* (*yekî*) (birine) yürek vermek, yüreklendirmek ~ *di nava* (*yekî*) *de neman* ödü kopmak ~ *divê* yürek ister ~ *lê bizdandin* ödünü koparmak ~ *nekirin lê nihêrtin* yüzüne bakamaz olınak (korkudan) ~ *pê ve neman* ödü bokuna karışmak ~ê (*yekî*) *anîn ber devê* (*wî*) yüreğini ağzına getirmek ~ê (*yekî*) *bizdîn* ödü kopmak ~ê (*yekî*) *di devê* (*yekî*) *de bûn* 1) yüreği ağzına gelmek 2) yüreği ağzında olmak ~ê (*wî*) *hatin ber devê* (*yekî*) canı ağzına gelmek, kalbi ağzına gelmek ~ê (*yekî*) *hatin devê* (*yekî*) canı ağzına gelmek ~ê (*yekî*) *jê qetûn* -den ödü kopmak ~ê (*yekî*) *pelîşîn* ödü bokuna karışmak ~ê (*yekî*) *qalind kirin* yüreklendirmek ~ê (*yekî*) *qetandin* 1) ödünü koparmak 2) fincancı katırlarını ürkütmek ~ê (*yekî*) *qetûn* ödü kopmak ~ê *sih* bir akciğer hastalığı ~ê (*yekî*) *teqandin* ödünü patlatmak ~ê (*yekî*) *teqîn* ödü patlamak ~ê *xwe kirin* devê *xwe* canını dişine takmak ~ê *xwe qalind kirin* cesaretini toplamak, cesaret etmek

ziravbûn m inceltme, tizleşme

zirav bûn l/gh 1. inceltmek 2. tizleşmek

ziravbûnî m inceliş

ziravbûyîn m inceltme, inceliş

ziravdar rd 1. safralı 2. *mec* yürekli, cesur

ziravek rd incecik, narın

ziravik (I) (z ve r kalın okunur) *ant/n* öd, saf-ra ~ *lê bizdandin* ödünü koparmak

ziravik (II) rd 1. incecik, narın (silindirik şeyler için) 2. yırtık (cırlak, tiz, keskin ses) * *dengekî* *ziravik* e yırtık bir ses 3. *mec* dağ geçidi ~a *piştê* bel omurgası çizgisi

ziravî m incelik, zerafet

ziravkirin (I) m inceltme, inceltiş

zirav kirin (II) m cesaret etme

zirav kirin (I) l/gh inceltmek

zirav kirin (II) l/gh cesaret etmek

ziravkîroşkî rd deve yürekli

ziravok rd incecik (silindirik şeyler için)

ziravokî rd 1. incecikçe (silindirik şeyler için)

2. incemsi

ziravpaye rd nazik, nezaketli

ziravpisîk rd ıslak karga (sıçan)

ziravqetiyayî rd ödü kopmuş (veya patlamış) olan

ziravqetî rd ödü kopmuş (veya patlamış)

ziravqetîbûn m ödü kopma (veya patlama)

ziravqetî bûn l/gh ödü kopmak (veya patlamak)

ziravqetkî rd ödü kopmuş olan

ziravtenik rd ödleik

ziravwelaq rd deve yürekli

zirawî m merak

zirawî kirin m merak etme

zirawî kirin l/gh merak etmek

zirbapîr n üvey dede

zirbar rd 1. kör ocak 2. mirastan mahrum kimse

zirbav n övey baba, babalık

zirbavî m üvey babalık

zirbe m sürü (yurtıcı hayvan sürüsü) * *zirbe-yek* *gur di vîr reçû* bir kurt sürüsü burdan geçti

zirbeqle bot/m acı bakla (*Lupinus termis*)

zirberaz n yaban domuzu

zirbira rd üvey erkek kardeş

zirbratî m üvey erkek kardeşlik

zirbîn m mercek

zirbûn (I) m melezleşme

zirbûn (II) m sertleşme

zir bûn (I) l/gh melezleşmek

zirbûn (II) l/gh sertleşmek

zirbûra n üvey kayınço

zircatîr bot/m sıçan kulağı

zirç (I) rd ahmak

zirç (II) bnr zirç

zirçav n takma göz

zirçepoz rd ahmak

zirçîk (I) m deri kabuğu ~ *dan* kapuklanmak

zirçîk (II) m sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)

zirçî m sonbaharda yeşeren çimen

zirdayîk m üvey anne

zirdest n takma el

zirdê m üvey ana

zirdêfî m üvey annelik

zirdîran n takma diş

zirehpûş bnr zirîpûş

zireng rd çevik

zirengî m çeviklik

zirek rd ahmak

ziremar n iri yılan

ziret *m* zürriyet, soy sop, döl ~a (yekî) qelandin (an jî birandin) soyunu kurutmak ~a (yekî) birin li dinyayê soyu kurumak ~a hev birandin birbirinin soyunu kurutmak

zirevan *bnr* zêrevan

zirewa *m* merak

zirewadar *rd* meraklı

zirewadarbûn *m* meraklanma

zirewadar bûn *l/gh* meraklanmak

zirewadarbûyîn *m* meraklanış

zirewadarkirin *m* meraklandırma

zirewadar kirin *l/gh* meraklandırmak

zirewlad *n* üvey evlât

zirezir *h* zir zir, zîrl zîrl * **jî sibehe heta hevarê zirezira wî ye digirî** bütün gün zir zir ağılar ~ **kirin** zırlamak

zirezirkirin *m* zırlama, zırladama, zırlanma

zirezir kirin *l/gh* zırlamak, zırladamak, zırlanmak

zîrfet *m* kömbe

zirê (I) *m* zîrh

zirê (II) *m* kıvam (toprak için)

zirê (III) *m* zevk

zirêç *bnr* zirîç

zirêdan *m* zevk verme

zirê dan *l/gh* zevk vermek

zirêdar *rd* zirhlî

zirêdarbûn *m* zirhlanma

zirêdar bûn *l/gh* zirhlanmak

zirêkirin *m* zirhlandırma

zirê kirin *l/gh* zirhlandırmak

zirêkirî *rd* zirhlî

zirêlêkirin *m* zirhlandırma

zirê lê kirin *l/bw* zirhlandırmak

zirên *bnr* zirîn

zirênêkirî *rd* zirhsız

zirêpûş *m* 1. zirh 2. *rd* zirhlî (savaş araçları için) * **erebeya zirêpûş** zirhlî araba

zirêpûşbûn *m* zirhlanma

zirêpûşî bûn *l/gh* zirhlanmak

zirêpûşbûyîn *m* zirhlanış

zirêpûşîkirin *m* zirhlandırma

zirêpûşî kirin *l/gh* zirhlandırmak

zirêpûşîkirî *rd* zirhlî

zirêx *m* zirh

zirêya destî *nd* kol bağı

zirfistîq *bot/m* 1. yerfistîğı (Arachis hypogaea) 2. yerfistîğı (bu bitkinin tohumu)

zirgêjnok *bot/m* 1. baldıran, baldırgan (Conium maculatum) 2. baldıran (bu bitkiden çıkarılan zehir)

zirgêtk *zo/m* eşek arısı

zirgîzêr *bot/m* yaban havucu (Pastinaca sativa)

zirgûrt *bnr* zigurd

zirhêjîr *bot/nd* yabanî incir

zirhimok *rd* solgun

zirhimokî *rd* solgunca

zirhinar *m* yabanî nar

ziricxane *m* sarnîç

zirih (I) *bnr* ziruh

zirih (II) *n* zirh ~ **kirin** zirhlandırmak

zirihpûş *m* 1. zirh (savaş gemilerinin veya bazı savaş araçlarının dışına kaplanılan çelik levha) 2. *rd* zirhlî * **erebeya zirihpûş** zirhlî araba 3. *m* zirhlî (zirhlî savaş gemisi) ~ **bûn** zirhlanmak ~ **kirin** zirhlandırmak

zirihpûşî *rd* zirhlî

zirihpûşîbûn *m* zirhlanma

zirihpûşî bûn *l/gh* zirhlanmak

zirihpûşîkirin *m* zirhlandırma

zirihpûşî kirin *l/gh* zirhlandırmak

zirik *bot/m* sıçan kulağı

zirinc *kim/m* 1. kurşun (kısaltması Pb) 2. *rd* kurşun (kurşundan yapılmış olan)

zirincî *nd* 1. kurşunî 2. kurşunî (bu renkten olan)

ziring *b* 1. zang, zing 2. *m* zingirtî

ziringandin *m* zangırdatma, zingırdatma, zingıldatma

ziringandin *l/gh* zangırdatmak, zingırdatmak, zingıldatmak

ziringîn *m* zangurdama, zingırdama, zingıldama

ziringîn *l/gh* zangırdamak, zingırdamak, zingıldamak

ziringînî *m* zangırtı, zingırtı ~ **jê anîn** zangırdatmak ~ **jê birin** zangırdatmak

zirîqîn *l/gh* ışıldamak, güneş doğmak * **roj zirîqî** güneş doğdu

zirîqîn (II) *bnr* zûriqîn

zirîşk *bot/m* diken üzümü

zirî (I) *bnr* zîro

zirî (II) *bot/m* deve dikenî (Silybum marianum)

zirî (III) *m* tabak (bardak altlığı gibi)

zirî (IV) *m* sertlik

zirî (V) *m* zira (dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü)

zirî (VI) *rd* zirhlî

zirîç *kim/m* 1. kurşun (kısaltması Pb) 2. *rd* kurşun (kurşundan yapılmış olan) ~ **helandin** kurşun dökmek

zirîçdar *rd* kurşunlu

zirîçfiroş *nd/nt* kurşuncu (kurşun satan kimse)

zirîçfiroşî *m* kurşunculuk

zirîçkirin *m* kurşunlama (kurşun dökme veya kurşunla kaplama)

zirîç kirin *l/gh* kurşunlamak (kurşun dökmek veya kurşunla kaplamak)

zirîçkirî *rd* kurşunlu (kurşunla örtülü veya kaplamalı) * **camîya ku qubeya wê zirîçkirî** ye kubbesi kurşunlu cami

zirîçxame *m* kurşun kalem

zirîfet *bnr* ziraet

zirîh *m* arış, iriş (kolun dirsekten parmaklara kadar olan bölümü)

zirîhpoş, zirîpûş *bnr* zirihpûş

zirîn *k* 1. anırma 2. zırlama, zırıldama, zırıldanma
zirîn *l/gh* 1. anırmak 2. zırlamak, zırıldamak, zırıldanmak
zirînc *bnr* zirîç
zirîngîn *fiz/m* seselim, resonans
zirîni *m* 1. anırtı 2. zırlıtı ~ **kirin** zırlamak
zirîpoş *bnr* zirîpoş
zirk *m* ağaç külü ve zeytin yağı içeren kuru üzümlü yapımında kullanılan özel su
zirkar *nd/nt* kalpazan, sahtekâr
zirkarî *m* kalpazanlık, sahtekârlık
zirkeş *m* üvey kız, evlâtlık
zirkêtk *zo/m* hamam böceği (*Blattaorientalis*)
zirkirin (I) *m* melezleme
zirkirin (II) *m* sertleştirme
zir kirin (I) *l/gh* melezlemek
zir kirin (II) *l/gh* sertleştirmek
zirkur *n* üvey evlât, oğulluk, evlâtlık (erkek çocuk için)
zirîng *n* takma ayak
zirm *b* rap (birdenbire durmak)
zirmak *m* üvey ana
zirmele *n* gerçek imam olmayan
zirmend *bot/m* peynire de katılan bir bitki
zirmêxik *bot/m* yabancı karanfil
zirmil *n* takma kol
zirmzirm *h* rap rap
zirnazîq *m* çöğüncek, tahtarevali
zirne *mzk/m* zurna ~**ya Enisê Mirtiv** (an jî Mitrib) *li ber yasîna Hafîz Fethula* dam üstünde saksağan, vur beline kazmay
zirnehîp *rd* iri kıyım, iri yapılı
zirnejen *nd/nt* zurnacı (zurna çalan kimse)
zirnejenî *m* zurnacılık
zirnevan *nd/nt* zurnacı (zurna çalan kimse)
zirnevanî *m* zurnacılık
zirnexweş *rd* bezgin
zirnezok *m* tahtarevali
zirniqalî *rd* hâlden hâle girmiş, ezilip acı duymuş olan
zirniqalîbûn *m* çok kötü duruma düşme
zirniqalî bûn *l/gh* çok kötü duruma düşmek
zirniqalîkirin *m* çok kötü duruma düşürme
zirniqalî kirin *l/gh* çok kötü duruma düşürmek
zirniqandin *m* morarmaktan sonra şişmesine neden olma
zirniqandin *l/gh* morarmaktan sonra şişmesine neden olmak
zirniqandî *rd* morarmadan sonra şişmiş olan
zirniqî *rd* morarmadan sonra şişmiş olan
zirniqîn *m* morarmadan sonra şişme
zirniqîn *l/gh* morarmadan sonra şişmek
zirniyazok *bnr* zirnazîq
zirnîx *m* kükürt
zirova *m* ezgi
zirp *lşk/m* birlik
zirparsû *n* serbest kaburga
zirpere *n* sahte para

zirpê *n* takma ayak
zirpik *m* sivilce
zirping *bot/m* bir tür yemlik
zirpî *rd* iri yarı, iri kıyım
zirpîn *m* bir darbeden dolayı çıkan ses
zirpor *n* takma sağ
zir poşman *rd* bin pişman
zirpûng *bot/m* yabancı yarpuz
zirqetêk *zo/m* kakalak
zirqetik *bnr* zirqetk
zirqetk *zo/m* kakalak
zirqîtik *zo/m* hamam böceği (*Blattaorientalis*)
zirqîz *m* üvey kız
zir serxweş *rd* küsküttük
zirşemamok *bot/m* yabancı şamama
zirşer *n* dansıklı dövüş
zirt *m* palavra, martaval, blöf, kuru sıkı (aldatıcı ve caydırıcı söz) ~ **dan xwe** palavra sık-mak ~ **kirin** palavra atmak ~ **li hev kirin** (birbirine) palavra sıkınak ~ **lê kirin** -e hava atmak ~ **û fort** palavra, blöf ~ **û fort kirin** avurt satmak, avurt zavurt etmek (korkutucu büyük sözler söylemek) ~ **û ketin** *argo* has-talanmak ~ **û ~ h** zirt **zirt ~ ên** (yekî) şikan-din bülöfünü ortaya çıkarmak ~ **ên** (yekî) şik-estîn su koyu vermek ~ **ên** vala kirin avurt satmak, avurt zavurt etmek ~ **ên xwe** dan-dayılanmak
zirtaboz *bnr* zirteboz
zirtajî *n* av tazısı
zirtçov *rd* zirzop
zirtan *m* taslama
zirt dan *l/gh* taslamak
zirtdayîn *m* taslama
zirteboxe *nd/rd* iri yarı, hırbo, hayvanımsı kimse
zirteboxetî *m* hırboluk
zirteboz *rd* zirtapoz, kaba saba (kimse)
zirtebozî *m* zirtapozluk
zirték *nd/nt* palavracı, martavalcı, blöfçü
zirtékî *m* palavracılık, martavalcılık, blöfçülük
zirtemêr *rd* iri kıyım, iri yapılı
zirtezirt *h* 1. zirt zirt 2. hot zot 3. *m* zart zurt 4. fart furt, farta furt ~ **kirin** 1) zart zurt etmek 2) fart furt (ya da farta furt) etmek
zirtikandin *m* 1. palavra atmasını sağlama 2. dikleştirme, dayıltna
zirtikandin *l/gh* 1. palavra atmasını sağlamak 2. dikleştirmek, dayılatmak
zirtikandî *rd* dikleştirilmiş
zirtikîn *m* 1. palavra atma, boş boş böbürlenme 2. dayılanma, diklenme, dikleşme (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelme, kafa tutma)
zirtikîn *l/gh* 1. palavra atmak, boş boş böbürlenmek 2. dayılanmak, diklenmek, dikleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak)

zirtılı *rd* 1. altı parmak 2. *m* yalancı parmak
zirtilandin *m* benzi sarartma
zirtilandin *l/gh* benzi sarartmak
zirtilîn *m* benzi sararma
zirtilîn *l/gh* benzi sararmak
zirtire *nd* izbandot
zirtivir *bot/m* yabanî turp
zirtker *rd* palavracı, övüngen
zirtkerî *m* palavracılık, övüngenlik
zirtkirin *m* blöf yapma, martaval atma (veya okuma)
zirt kirin *l/gh* blöf yapmak, martaval atmak (veya okumak)
zirtö *rd* zirtapoz, kaba saba (kimse)
zirtöçö *rd* hödük
zirtok *rd* palavracı, övüngen
zirtoke *rd* palavracıca, övüngen
zirtoker *rd* palavracı, övüngen
zirtokî *m* palavracılık, övüngenlik
zirtol *m* kilağı
zirtole (I) *rd* aylak, başı boş kimse
zirtole (II) *rd* palavracı, övüngen
zirtolek *rd* palavracı, övüngen
zirtoletî *m* palavracılık, övüngenlik
zirtolik *bot/m* yabanî ebe gümesi (Malva sylvestier)
zirtonek *rd* palavracı, blöfçü
zirtonekî *rd* palavracılık, blöfçülük
zirtoyî *rd* palavracı
zirtûle *rd* aylak, başı boş kimse
zirtxane *m* oyun alanı, arena
zirufandin *m* zayıflatma (hayvanlar için)
zirufandin *l/gh* zayıflatmak (hayvanlar için)
zirufîn *m* zayıflanma (hayvanlar için)
zirufîn *l/gh* zayıflanmak (hayvanlar için)
zirûf *n* durum, hâl
zirwend *bot/m* peynire katılan bir ot
zirx *n* zirh ~ **kirin** zirhlendirmek
zirxandin *m* zirhlendirme
zirxandin *l/gh* zirhlendirmek
zirxdar *rd* zirhlî
zirxepoş *rd* 1. zirhlî 2. *m* panzer
zirxepûş *bnr* zirxepoş
zirxesû *m* üvey kayın valide
zirxezûr *n* üvey kayın peder
zirxîtik *zo/m* kara fatma (Carabus)
zirxkirin *m* zirhlendirme
zirxkirin *l/gh* zirhlendirmek
zirxkirî *rd* zirhlî
zirxlêkirin *m* zirhlendirme
zirx lê kirin *l/bw* zirhlendirmek
zirxnekirî *rd* zirhsiz
zirxweh *rd* üvey kız kardeş
zirxweng *rd* üvey kız kardeş
zirxwesû *m* üvey kaynana
zirxwişk *rd* üvey kız kardeş
zirxwişkî *m* üvey kız kardeşlik
ziryan *m* 1. kar fırtınası 2. poyraz (kuzeydoğudan esen rüzgâr)

zirz *rd* 1. sert * **porê zirz** sert saç 2. sert (etkili)
zirzbûn *m* sertleşme
zirz bûn *l/gh* sertleşmek
zirze kirin *l/gh* sürgülemek
zirze (I) *m* reze, menteşe
zirze (II) *m* sürgü, sürgü kolu ~ **kirin** sürgülemek
zirzek *rd* 1. kısır (döl vermeyen, öreme imkanı olmayan) 2. kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan)
zirzekirin *m* sürgüleme
zirze kirin *l/gh* sürgülemek
zirzekî *rd* keskince
zirzeq *rd* kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan)
zirzeqbûn *m* kısırlaşma
zirzeq bûn *l/gh* kısırlaşmak
zirzeqbûyî *rd* kısırlaşmış
zirzeqbûyîn *m* kısırlaşış
zirzeqkirin *m* kısırlaştırma
zirzeq kirin *l/gh* kısırlandırmak
zirzeqkirî *rd* kısırlandırılmış
zirzêq *bnr* zirzeq
zirzêr *rd* sahte altın
zirzilandin *m* 1. çökerme, çökertme, çürütme (insan için; dinçliğini yitirmesine sebep olma) 2. yıpratma, örseleme
zirzilandin *l/gh* 1. çökmek, çökertmek, çürütmek (insan için; dinçliğini yitirmesine sebep olmak) 2. yıpratmak, örsellemek
zirzile *m* asma kilit toka takımı
hîlhilîn *m* 1. kağşama, dökülme (eskime, dağılmaya yüz tutma) 2. kağşama, farıma (çok yaşlanma, kocama) 3. kağşama, tiritlenme, tiritleşme (güçsüzleşme, gevşeme, zayıflama)
hîlhilîn *l/gh* 1. kağşamak, dökülmek (eskimek, dağılmaya yüz tutmak) 2. kağşamak, farımak (çok yaşlanmak, kocamak) 3. kağşamak, tiritlenmek, tiritleşmek (güçsüzleşmek, gevşemek, zayıflamak)
zirzir *h* zir zir, ziril ziril
zirzirok *rd* zirlak
zirzirokî *m* zirlaklık
zirzî *m* sertlik
zirzkirin *m* sertleştirme
zirz kirin *l/gh* sertleştirmek
zirzop *rd* zirzop
zirzopbûn *m* zirzoplaşma
zirzop bûn *l/gh* zirzoplaşmak
zirzopbûyîn *m* zirzoplaşış
zirzopî *m* zirzopluk ~ **kirin** zirzopluk etmek
zirzûl *bot/m* bir tür kuş ~ **li xwe pêçan** ne kadar aç perişan varsa etrafına toplamak
zist *rd* 1. çirkin 2. çirkef, iğrenç
zistan (I) *bnr* zivistan
zistan (II) *m* lağusa
zistane *rd/h* çirkince
zistanî *rd* lağusalı kadın

zistbûn *m* çirkinleşme
zist bûn *l/gh* çirkinleşmek
zistbûyîn *m* çirkinleşiş
zistdîtîn *m* çirkinseme
zist dîtîn *l/gh* çirkinsemek
zistî *m* çirkinlik
zistkarî *hiq/h* kabahat (hafif suç)
zistkirin *m* çirkinleştirme
zist kirin *l/gh* çirkinleştirmek
zişt *bnr* zist
zivar (I) *m* dilim ~ **zivarî** lime lime ~ **zivarî** kirin lime lime etmek, paramparça etmek (bez ve kumaş gibi) * **çermê canê min zivar zivarî kirin** derimimi lime lime ettiler
zivar (II) *nd/rd* 1. yoksul, fakir 2. zavallı
zivarbûn *m* yoksullaşma
zivar bûn *l/gh* yoksullaşmak
zivarbûyîn *m* yoksullaşış
zivarî *m* 1. yoksulluk, fakirlik 2. zavallılık 3. alçaltı, zillet
zivarîker *rd* alçaltıcı
zivarkirin *m* yoksullaştırma
zivar kirin *l/gh* yoksullaştırmak
zivartin *m* 1. çevirme (bir şeyin yönünü değiştirmek) 2. çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) 3. çevirme (yolundan alı koyma, yoldan döndürme) 4. çevirme (geri gönderme) 5. çevirme, geri döndürme 6. çevirme (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapma) 6. çevirme, çeviri (bir dilden başka bir dile aktarma, tercüme etme)
zivartin *l/gh* 1. çevirmek (bir şeyin yönünü değiştirmek) * **berê wê zivartin** yönünü çevirdi 2. çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê zivartin** defterin sayfalarını çevirdi 3. çevirmek (yolundan alı koymak, yoldan döndürmek) * **heval em li rê zivartin û birin mala xwe** arkadaş bizi çevirip evine götürdü 4. çevirmek (geri göndermek) * **pereyên wî zivartin** parasını çevirdi 5. çevirmek, geri döndürmek 6. çevirmek (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawa li hesabê wê hat wisa zivart** sözü işine geldiği gibi çevirdi 6. çevirmek (bir dilden başka bir dile aktarmak, tercüme etmek) * **min berhem ji Kurdî zivart Tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim
zivartî *rd* 1. çevrik 2. çevrili, dönük * **piştâ wê li min zivartî bû** sırtı bana dönüktü
zivarto *m* çeviri
ziverzînî *m* bir kılıç türü
zivêl *m* sırım
zivêr *rd* 1. bezgin, bıkkın 2. sıkkın
zivêrbûn *m* 1. bezme, bıkkıma, usanma 2. sıkılma (can sıkıntısı duyma) 3. kızmaya 4. rahatsız olma 5. gına gelme
zivêr bûn *l/gh* 1. bezmek, bıkmak, usanmak 2. sıkılmak (can sıkıntısı duymak) * **ji tenû-**

bûnê zivêr bûm yarınlıktan sıkıldım 3. kızmak 4. rahatsız olmak 5. gına gelmek
zivêrbûyî *rd* 1. bezgin, bıkkın, usangan 2. bezmiş, bıkmış, usanmış 3. sıkılmış 4. kızmış 5. rahatsız olmuş olan
zivêrbûyîn *m* 1. beziş, bıkiş, usaniş 2. sıkılış (can sıkıntısı duyma) 3. kıızı 4. rahatsız oluş 5. gına geliş
zivêrî *m* 1. bezginlik, bıkkınlık 2. gına, bıkkıma, usanma, usanç 3. rahatsızlık ~ **kirin** usanç vermek
zivêrk *m* hortum fırtınası
zivêrker *nd/rd* 1. bezdirici, biktirici, usandırıcı 2. sıkıcı, bunaltıcı 3. rahatsız edici * **germên zivêrker dest pê kirin** rahatsız edici sıcaklar başladı 4. sırtışık
zivêrkerî *m* 1. biktiricilik, biktiricilik, usandırıcılık 2. sıkıcılık, bunaltıcılık 3. rahatsız edicilik 4. sırtışıklık
zivêrkirin *m* 1. bezdirme, biktirme, usandırma, bıkkınlık verme 2. sıkma, sıkıntı verme, can sıkma 3. kızdırma 4. rahatsızlık verme, taciz etme 5. germe, sinirlendirme (uyuz etme)
zivêr kirin *l/gh* 1. bezdirmek, biktirmek, usandırmak, bıkkınlık vermek 2. sıkmak, sıkıntı vermek, can sıkmak * **ez we zêde zivêr nekim dawî li gotinê xwe bînim** sizi fazla sıkmadan sözlerime son veriyorum 3. kızdırmak 4. rahatsızlık vermek, taciz etmek 5. germek, sinirlendirmek (uyuz etmek) * **payîna li benda encamên ezmûnan ez zivêr kirim** sınav sonuçlarını beklemek sinirlerimi gerdi
zivêrkirî *rd* 1. bezdirilmiş, biktirilmiş 2. sıkılmış, sıkıntı verilmiş 3. kızdırılmış 4. rahatsız edilmiş 5. sinirlendirilmiş
ziving *m* 1. mesken, ocak, yaşam ortamı 2. kışlak, kışkık 3. meskûn mağara
zivir (I) *rd* 1. pürüzlü, taneli, grenli 2. sert (kumlu olan şeylere söylenir)
zivir (II) *rd* 1. sert (saç için) * **porê zivir** sert saç 2. sert (kolay dayanılmayan, etkili) * **hewayaya zivir** sert hava 3. ısırtıcı (sert soğuk için) 4. acı, keskin (şiddetli) * **sermaya zivir** acı soğuk
zivir (III) *m* 1. çeviri 2. dönüş 3. *sp/m* dönüş (oyuncunun ayağını yerden kesmeden yaptığı dönme hareketi)
ziviran *m* 1. çevirim 2. dönme, geri dönme
zivirandin *m* 1. çevirme (bir şeyin yönünü değiştirmek) 2. çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) 3. çevirme, evirme 4. çevirme (yolundan alı koyma, yoldan döndürme) 5. çevirme, geri gönderme 6. çevirme, döndürme, geri döndürme 7. çevirme (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapma) 8. çevirme, tercüme etme (bir dilden başka bir dile aktarma) 9. döndürme (dönmesini sağlama)

zivirandin /lgh 1. çevirmek (bir şeyin yönünü değiştirmek) * **berê wê zivirandibû** yönünü çevirmişti 2. çevirmek (öteki yüzünü görünürlüğüne getirmek) * **pelên defterê zivirandin** defterin sayfalarını çevirdi 3. çevirmek, evirmek 4. çevirmek (yolundan alı koymak, yoldan döndürmek) * **heval em li rê zivirandin û birin mala xwe** arkadaş bizi çevirip evine götürdü 5. çevirmek, geri göndermek * **pereyên wî zivirandin** parasasını çevirdi 6. çevirmek, döndürmek, geri döndürmek 7. çevirmek (hile, dolap, dalevere dürist olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawa li hesabê wê hat wisan zivirandin** sözü işine geldiği gibi çevirdi 8. çevirmek, tercüme etmek (bir dilden başka bir dile aktarmak) * **min berhem ji Kurdî zivirandin** Tirkî eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim 9. döndürmek (dönmesini sağlamak) * **çerxa biçûk a mezin dizivirandin** küçük çark büyüğü döndürüyordu

zivirandî rd 1. çevrik 2. çevrili, dönük 3. rz dönüşlü 4. çevirilmiş 5. döndürülmüş, geri çevrilmiş

zivirandibûn rz/m dönüşlülük

ziviranok m 1. dönemeç 2. girdab

zivirbûn m sertleşme

zivir bûn /lgh sertleşmek * **hewa zivir bû** hava sertleşti * **porê min zivir bû** saçlarım sertleşmiş

zivirek m 1. dönemeç 2. fız dönec

zivirî (I) m sertlik * **zivirîya por** saçın sertliği

zivirî (II) rd 1. çevrik 2. dönük 3. çevrilmiş 4. dönmiş

zivirîn m 1. çevrilme 2. geri çevrilme 3. dönme, dönüş (kendi eksenini veya başka bir şey etrafında hareket etme) 4. dönme, dönüş, geri dönme, geri gelme (geri gitme) 5. dönme (-e yönelmek) 6. dönülmek 7. dolanma (bir şeyin çevresinde dönme) 8. tersinme, rücu etme

zivirîn /lgh 1. çevrilmek 2. geri çevrilmek 3. dönmek (kendi eksenini veya başka bir şey etrafında hareket etmek) 4. dönmek, geri dönmek, geri gelmek (geri gitmek) 5. dönmek (-e yönelmek) 6. dönülmek * **êvarê divê em bizivirîn** malê akşama eve dönülecek 7. dolanmak (bir şeyin çevresinde dönmek) * **dê ji par re lê bizivirîya û ji dûr ve derdor raçav bikira** arkadan dolanıp, uzaktan çevreyi gözetleyecekti 8. tersinmek, rücu etmek * **bizivire!** geri git!

zivirîngeh m döngü

zivirînok m dönemeç

zivirk m girdap

zivirkirin m sertleştirme

zivir kirin /lgh sertleştirmek * **vê sabûnê porê min zivir kir** bu sabun saçlarımı sertleştirdi

zivirok rd 1. döner, dönel 2. m dönemeç 3. döngü

zivironek m dönemeç

zivistan m 1. kış (kuzey yarım küre için; aralık ayının 22'sinden başlayıp martın 21'ine kadar süren yılın en soğuk mevsim) 2. **mec** kış (çok soğuk hava) ~ **dest pê kirin** kış başlamak, kış basmak ~ **e cilik star e** kışın insan sırtını pek tutmalı ~ **girtin ser (...)** -e kış basmak ~ **kur bûn** kış yapmak ~ **derbas kirin** (bihurandin an jî bihartin) kışlamak ~ **li (derekê) bihartin** (an jî derbas kirin) (bir yerde) kışı geçirmek ~ **nabe bihar, bihar nabe zivistan** ne kış bahar ne de bahar kış olur ~ **û qiyamet** kış kıyamet ~ **xedar bûn** kış yapmak ~ **a xwe lê derbas kirin** (bihurandin an jî bihartin) (bir yerde) kışı geçirmek, kışlamak ~ **a kur** karakış ~ **a navîn** şubat ayı ~ **a paşîn** ocak ayı ~ **a pêşî** aralık ayı ~ **ê** kışın, kış günü

zivistançîn m kışlık ekin

zivistane rd kışlık, kışa özgü

zivistanê h kışın

zivistangeh m kışlık (kışın oturlan yapı)

zivistanî bûn kışı sıcak yerlerde geçirmek, malê koçeran diçûn beriyê zivistanî dibûn

zivistanî rd 1. kışlık, kışla ilgili 2. kışlık, kışa özgü * **kincê zivistanî** kışlık elbise

zivistan kirin /lgh kışlamak

zivistankî rd/h 1. kışlık, kışa özgü 2. kış gibi, kışa yaraşır bir biçimde * **baranê zivistankî dayê** yağmur kış gibi yağmaya başlamış **zivîrik zo/m** yaban bal arısı (uzun ince belli, gri beyaz çigilidir)

zivîrok bnr zivirok

zivq m tavan (ev tavanı)

zivir m 1. döngü 2. dönüş, geri gelme 3. dolam 4. **mat** dönme

zivrayî m 1. sertlik, katılık 2. kuruluk * **zivraya dev** ağız kuruluğu

zivrik bot/m tarlada yetişen bir bitki

zivrok bnr zivirok

zivronek bnr zivironek

zivt bnr zift

zivtan bnr zivistan

zivziv zo/m kırk ayak

ziwa rd 1. kuru (suyu, nemi olmayan) * **canê wê pir ziwa ye** cildi çok kuru 2. kuru (yağış almayan veya üzerinde bitki olmayan) * **erdên ziwa û hişk** kuru topraklar 3. kuru (salgısı olmayan) * **kuxikeke hişk û ziwa** kuru bir öksürük 4. kuru (katıksız, yanında başka bir şey olmayan yiyecek) * **nanê ziwa** kuru ekmek 5. kurak (yağışsız) * **em saleke bi zivayî derbas dikin** kurak bir yıl geçiriyoruz 6. kurak (toprak için; nem tutmayan, çorak) ~ **behicîn** çatır çatır çatlamak (çok kıskanmak) * **gava ku ez dîtîm ziwa behicî benî** görünce çatır çatır çatladı ~ **bûn se-**

kinîn buz kesilmek (şaşılacak, üzülecek bir durum karşısında donakalmak) ~ **gotîn û qelişîn** çatır çatır çatlamak (çok kıskanmak) ~ **jê filitîn** hiç zarar görmeden kurtulmak, dört üstüne düşmek (**yek**) ~ **kirin** iliğini kemirmek (sümürmek) ~ **teqîn** çatır çatır çatlamak (çok kıskanmak)

ziwabûn *m* 1. kuruma (ıslaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelme) 2. kurulanma 3. kuruma, körelme, suyu çekilme (akarsu, göl, vb. için, susuz kalma) 4. kaskatı kesilme, donup kalma, taşlaşma

ziwa bûn *l/gh* 1. kurumak (ıslaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek) * **cil ziwa bûn** çamaşırlar kurudu 2. kurulanmak 3. kurumak, körelmek, suyu çekilmek (akarsu, göl, vb. için, susuz kalma) * **kanî ziwa bûn** pınar kurumuş 4. kaskatı kesilmek, donup kalmak, taşlaşmak

ziwabûnî *m* kuruluk

ziwabûyî *rd* 1. kurumuş 2. kurulanmış

ziwabûyîn *m* 1. kuruyuş (ıslaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelme) 2. kurulanış 3. kuruyuş, köreliş, suyu çekilme (akarsu, göl, vb. için, susuz kalma) 4. kaskatı kesiliş, donup kalış

ziwahî *bnr* ziwayî

ziwaker *bnr* ziwaker

ziwaker *rd* 1. kurutucu 2. *nd/ht* kurutucu (kurutma işini yapan)

ziwakerî *m* kurutuculuk

ziwakirin *m* 1. kurutma (suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirme) 2. kurulama 3. kurutma (suyun kesilmesini sağlama) 4. kurutma (cılız duruma getirme, zayıflatma) 5. *mec* kurutma (uğursuzluk getirme, yok etme)

ziwa kirin *l/gh* 1. kurutmak (suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirmek) * **dixwazin avzêmkê ziwa bikin** bataklığı kurutmak istiyorlar 2. kurulamak * **porê xwe ziwa kir** saçlarını kuruladı 3. kurutmak (suyun kesilmesini sağlama) * **ava newalê ziwa bikin** derenin suyunu kurutun 4. kurutmak (cılız duruma getirmek, zayıflatmak) 5. *mec* kurutmak (uğursuzluk getirmek, yok etmek)

ziwakirî *rd* kurutulmuş olan

ziwakirok *kim/m* kurutaç

ziwan (I) *m* acı, eza

ziwan (II) *bot/m* bir tür bitki

ziwandin *m* kurutma

ziwandin *l/gh* kurutmak

ziwandî *rd* kurutulmuş

ziwanok *bnr* ziyanok

ziwanokî *bnr* ziyanokî

ziwar *bnr* zivar

ziwatirî *m* çağırarak, bağırarak yardım isteme

ziwatî *m* 1. kuruluk 2. kuraklık

ziwayî *m* 1. kuruluk 2. kuraklık

ziwer *m* mücevher

ziwil *bnr* zibil

ziwîw *zo/m* tenya

zix *rd* haşin

zix *rd* 1. sert (yumuşak karşıtı) 2. sert, haşin

zixbûn *m* haşinleşme

zix bûn *l/gh* haşinleşme

zixindar *bot/m* halk hekimliğinde ilaç olarak kullanılan bir bitki

zixî *m* 1. sertlik 2. haşinlik

zixkirin *m* haşinleştirme

zix kirin *l/gh* haşinleştirmek

zixrik *n* çakıl

zixt *bnr* zext

zixtandin *bnr* zextandin

zixtik *bnr* zextik

zixtîn *bnr* zextîn

zixt kirin *bnr* zext kirin

zixur (I) *erd/n* 1. argıt, aşıt, geçit, derbent, dağ geçidi, dağ boğazı 2. belen, bel (dağ sırtlarındaki çukur yer) 3. vadi 4. kısık, klüz

zixur (II) *n* çakıl, çakıl taşı

zixurik *n* çakıl

zixurkî *rd* çakılımsı

zixûr *n* çakıl taşı

zixûrkirî *rd* çakıllık

zixwîr *n* çakıl taşı

ziya (I) *n* ejderha, ejder (büyük yılan)

ziya (II) *bnr* ziwa

ziya (III) *m* ziya, ışık, aydınlık

ziyadar *rd* aydınlık, ziyadar

ziyade ziyade ~ **be ziyade** olsun ~ **bûn** fazla-laşmak, ziyadeleşmek

ziyafet *m* ziyafet, şölen ~ **dan** ziyafet vermek şölen çekmek ~ **durist kirin** ziyafeti çekmek (veya vermek) ~ **kirin** ziyafeti çekmek (veya vermek) ~ **rast kirin** ziyafeti çekmek

ziyamar *n* ejderha, ejder (büyük yılan)

ziyan *m* 1. ziyan, zarar, hasar, dokunca 2. zaiyat, kayıp 3. mahzur * **ziyana wî nîn** e mahzuru yok 4. ekin, firez (yeni çıkmaya başlamış ekin) 5. ekinlik, ekenek ~ **berî qezencê** ye zarar kazançtan önce gelir ~ **bûn** 1) ziyan olmak (boş yere harcanmak) 2) ziyan etmek, zarar etmek ~ **dan** zaiyat veya kayıp vermek ~ **dan** (**yekî**) 1) (birine) zarar vermek 2) can

yakmak (bir kimseyi büyük zarara sokmak) 3) (birine) zaiyat verdim ~ **dîtin** 1) zarar görmek 2) zaiyat vermek ~ **gihandin** (tişteki an jî kesekî) 1) -e zarar vermek 2) hanel vermek * **şer ziyan gihande** aboriyê savaş ekonomiyê hanel verdi ~ **gihiştin** (...) 1) zarara uğramak 2) (bir şey) zarar görmek ~ **jê dîtin** 1) -den zarar görmek 2) -den zararlı çıkmak 3) okkanın altına gitmek ~ **jibartin**, zararlı ödemek, tazmin etmek ~ **kirin** 1) ziyan etmek (boş yere harcamak) 2) ziyan etmek, zarar etmek ~ **lê ketin** zarara uğramak,

zarar etmek ~ **pê gihandin** zarara uğratmak
~ **pê gihîştin** zarara uğramak ~ **xwarin** zaiyat vermek ~ **a can** can kaybı ~ **a giyanî** can kaybı ~ **a raçînkî** *bj* doku bozukluğu ~ **eke giran** (an *jî mezin*) ağır kayıp

ziyandan *m* 1. zarar verme 2. ihlâl, ihlâl etine
* **ziyandana maêf mirovan** insan hakları ihlâli

ziyan dan *l/gh* 1. zarar vermek 2. ihlâl etmek
ziyandar *rd* 1. zararlı, dokuncalı 2. zarar veren, zarar verici 3. zararlı, yıkıcı 4. mahzurlu 5. zehirli (zararlı duygu ve düşünce)

ziyandarbûn *m* zararlılaşma, muzırlaşma
ziyandar bûn *l/gh* zararlılaşmak, muzırlaşmak

ziyandarî *m* 1. zararlılık 2. muzırluk
ziyandayîn *m* 1. zarar veriş 2. ihlâl ediş

ziyandîtî *rd* zarar görmüş, zarara uğramış olan
ziyangihayî *rd* zarar görmüş olan

ziyankar *rd* ziyankâr, zararlı, zara veren, zarar verici

ziyankarî *m* ziyankârlık, zararlılık

ziyankar *rd* ziyankâr, zararlı,

ziyanok *rd* 1. zarar verici, zaran veren *
kêzikê ziyankar zarar verici böcekler 2. şakar (kinse) 3. muzır, yaramaz kimse

ziyanokî *rd* 1. zarar vericice 2. şakarca 3. muzırca

ziyanokîbûn *m* sakarlaşma

ziyanokî bûn *l/gh* sakarlaşmak

ziyanokîbûyîn *m* sakarlaşma

ziyanoktî *m* sakarlık

ziyar *m* 1. keskin bakış 2. *rd* pur dikkatli kimse

ziyaret *m* 1. ziyaret, görüş, görüşme * *ji ziyareta dostan hez dikin* dost ziyaretlerini severler 2. ziyaret (bir yeri görmeye gitme) 3. ziyaret, ziyaretgah ~ **kirin** ziyaret etmek ~ **a nexweşan** hasta ziyareti

ziyaretgeh *m* ziyaretgâh

ziyaretkar *nd/nt* ziyaretçi

ziyaretkarî *m* ziyaretçilik

ziyaretkirin *m* ziyaret etmek

ziyaret kirin *l/gh* ziyaret etmek

ziyaretparêz *rd* ziyaretlere önem veren

ziyaretvan *rd* ziyaretçi

ziyaretvanî *m* ziyaretçilik

ziyîn *m* ipi makaraya (veya yumağa) sarma

ziyîn *l/gh* ipi makaraya (veya yumağa) sarmak
zîzk bot/m İran sarımsağı

zî (I) *bot/m* kara çalı (Paliurus spinosa)

zî (II) *mzk/m* bir müzik aleti

zî (III) *m* 1. ince iplik 2. eğrilmiş ipin bökülüp burularak kahın ip yapılma işlemi

zîba *rd* 1. güzel ve çekici 2. yakışıklı

zîbade *m* terbiye

zîbadebûn *m* terbiye olma

zîbade bûn *l/gh* terbiye olmak

zîbadebûyî *rd* terbiye olmuş olan

zîbadebûyîn *m* terbiye oluş

zîbadeker *nd/nt* terbiyecisi

zîbadekirin *m* terbiye etme

zîbade kirin *l/gh* terbiye etmek

zîbadekirî *rd* terbiye edilmiş olan, eğitilmiş

zîbadetî *m* eğitim, terbiye

zîbal bot/m 1. greypfrut (Citrus decumane) 2. greypfrut (bu bitkinin meyvesi)

zîbatî *m* 1. güzellik 2. yakışıklılık

zîbeq kîm/m cıva (kısaltması Hg)

zîbeqdar *rd* cıvalı

zîç (I) *rd* dik (insanlar için, eğik olmayan) ~ **sekinîn** dik durmak

zîç (II) *m* daha dışkı olmamış mayıs (hayvan dışkısı)

zîç (III) *rd* sarımsı bir renk

zîç (IV) *m* çapak (göz çapağı)

zîçbûn *m* dik olma

zîç bûn *l/gh* dik olmak

zîçgirtin *m* çapaklanma

zîç girtin *l/gh* çapaklanmak

zîçik *n* 1. çelik (kısa kesilmiş dal) 2. kazık

zîçîrk *m* bir tür ot

zîde *m* imtiyaz

zîfaf *m* zîfaf, gerdege girme

zîfirandin *m* kırıtma

zîfirandin *l/gh* kırıtma

zîft *m* zift ~ **kirin** ziftlemek

zîftkirin *m* ziftleme

zîft kirin *l/gh* ziftlemek

zîftîn *rd* zift, ziftten

zîgot biy/m zigot

zîha *bnr* ziya (I)

zîhaf *wj/m* zihaf

zîhîn *m* zihin, bellem

zîhniyet *m* zihniyet

zîhnî *rd* zihinsel, zihnî

zîk *m* bal mumu sürülmüş ip

zîl (I) *mzk/m* zil

zîl (II) *rd* tiz

zîl (III) *m* askerî araç

zîl (VI) *bot/m* 1. ayak otu 2. oğulcuk 3. filiz (yeni sürmüş körpe ve küçük yaprak) ~ **avêtin** uç vermek ~ **dan** 1) filizlenmek, cücüklenmek * **pîvazan zîl** da soğanlar cücüklendi 2) uç vermek (bitki için)

zîlal *rd* şeffaf

zîlalbûn *m* şeffaflaşma

zîlal bûn *l/gh* şeffaflaşmak

zîlalkirin *m* şeffaflaştırma

zîlal kirin *l/gh* şeffaflaştırmak

zîlan (I) *m* zivana (bir kilit dilinin yerleşmesi için açılan delik)

zîlan (II) *m* sert ve kuru yel

zîlç *bnr* zilç

zîlçik *ant/m* bızır, dilak, klitoris

zîldan *m* 1. filizlenme, cücüklenme 2. çimlenme

zîl dan *l/gh* 1. filizlenmek, cücüklenmek 2. çimlenmek

zîldar *rd* filizli

zıldayî *rd* 1. filizlenmiş, cücüklenmiş 2. çimlenmiş olan
zıldayîn *m* 1. filizleniş, cücükleniş 2. çimleniş
zîle *m* sile, tokat
zilebend *m* bir takı türü
zilet *m* zillet, alçaltı, hor görülme
zilik *ant/m* bızır, dılak, klitoris
zilk *m* filiz
zılke *m* 1. kayma 2. kayak ~ **vadan** 1) kaymak 2) kayak kaymak
zilo *bnr* zîro
zıl vedan *l/gh* kayak kaymak
zıl xilt *rd* sinsi
zıl xiltî *m* sinsilik
zîn (I) *n* 1. eyer 2. yaş belirtir (at yaşı için kullanılır) * **hesp du zînî ye** at iki yaşında ~ **avêtin ser pišta hesp** eyer kapatmak (veya kapamak), (hayvana) eyer vurmak ~ **dan ser pišta hesp** eyer kapatmak (veya kapamak), (hayvana) eyer vurmak ~ **li kêçê kirin** çok acele etmek, telaşa vermek
zîn (II) *m* 1. zihin 2. *psî* zihin ~ vekirin zihin açmak ~ **a (yekî) jê re hebûn** su gibi ezberlemek ~ **a (yekî) vebûn** zihni açılmak
zîna *m* zina ~ **kirin** zina etmek
zînakar *nd/nt* zina yapan, zinacı
zînaker *nd/nt* zina yapan, zinacı
zînat *m* zulüm
zînatker *rd* zalim
zîndan *m* 1. zindan 2. *mec* zindan (çok karanlık ve sıkıntılı yer) * **eynî zîndan** e zindan gibi * **wekî zîndanê** zindan gibi ~ **e kuyu gi** (derin ve karanlık yer)
zîndanî *rd* zindanda tutuklu olan
zîndanvan *n* zindancı
zîndar *rd* canlı
zînde *rd* 1. diri, canlı, yaşayan 2. zinde, dinç
zîndeber *rd* canlı, canlı varlık
zînde bûn *m* 1. dinçleşme, dincelme 2. iyileşme, salâh olma, sağlığı yerinde olma
zînde bûn *l/gh* 1. dinçleşmek, dincelmek 2. iyileşmek, salâh olmak, sağlığı yerinde olmak
zînde bûyîn *m* 1. dinçleşiş, dinceliş 2. iyileşme, salâh olma, sağlığı yerinde olma
zîndedi jî *m* antibiyotik
zîndekirin *m* dinçleştirme
zînde kirin *l/gh* dinçleştirmek
zîndekî *rd* biyolojik
zîndetî *m* dinçlik
zîndewar *rd* diri, dirimli
zîndewarî *m* 1. dirilik 2. dinçlik
zîndewer *rd* 1. diri, canlı, dirimli 2. dinç 3. *m* dirim kurgu
zîndewerane *rd* dirice
zîndeweri yî *rd* dirimsel
zîndewerî *rd* 1. dirim kurgusal 2. *m* dirimlik
zîndewerzan *nd/nt* dirim bilimci, biyolog
zîndewerzani yî *rd* dirim bilimsel, biyolojik
zîndewerzanî *m* dirim bilim, biyoloji

zînekar *bnr* zinêkar
zînet *n* zîynet, takı, süs (zîynet eşyası)
zînevîrç *bnr* zîrnazîq
zînewer *rd* canlı
zînê kotanê *nd* pulluğun karık tekerleği
zînhar *b* zînhar
zînî (I) *m* tümsek
zînî (II) *rd* zîhnî, zîhinsel
zînker *n* 1. eyerci 2. saraç
zînkerî *m* 1. eyercilik 2. saraçlık
zînkirin *m* eyerleme
zîn kirin *l/gh* eyerlemek
zînkirî *rd* eyerli
zîno *m* dalak
zînû *bnr* zîno
zîotî *n* zîoti (Polonya para birimi)
zîp (I) *m* pervane
zîp (II) *nd* 1. Rumî takvimine göre Şubat ayının son haftası ile Mart ayının ilk iki haftasına (21 gün) verilen ad. İlk haftaya Çarşema Reş ya da Qere çarşema serê zîpan denilir. Efsaneye göre Şahmaran ilk haftada baba evine ziyarete gidiyor. Hava güzel ve açıkça, Şahmaran terlikle bu ziyareti gerçekleştirir ve o sene yılanlar çok olur; hava yağmurlu ise Şahmaran eteklerini topladığı için kendisinden yılanlar dökülme dediği için o sene yılanlar az olur. Sıtmalılar, romatizmalılar ziyaretlere gitmekte, saç uçları kesilmekte (Kürçe de buna zîpkirin denilir), eski eşyalar atılmakta, hepsi kendilerinde hastalık vb. şeylerin kalmaması umuduyla yapılmakta 2. kimi bölgelerde ise 20 Şubat 3 Mart arası uğursuz sayılan günlere verilen ad
zîpe *m* iki tür zîpe var, Rumî takvimine göre Şubat ayının son dört günü Şubat zîpeleri, Mart'ın ilk dört günü de Mart ayayının zîpeleri olarak kabul edilir. Bu dönemde soğukların etkisi kırılmaya başlar, ağaçlara su yürür ve baharın gelişiminin işaretleri belirmeye başlar
zîpedar *nd* Rumî takvimine göre Şubat'ın son haftası ile Mart'ın ilk iki haftasında devam eden üç haftalık dönem
zîper (I) *ant/m* adale
zîper (II) *m* ense
zîperdasî (I) *rd* yeşilimtırak
zîperdasî (II) *zo/m* uskumru (Scomber scombrus)
zîpik (I) *bj/m* sıraca
zîpik (II) *nd/m* dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) * **zîpik bariya** dolu yağdı ~ **barîn** (an jî **hatin**) dolu yağmak ~ **vedan** dolu dinmek ~ **ên sar avêtin** (yekî) soğuk ter dökmek (veya soğuk ter basmak) ~ **ên xwêdanê avêtin** (yekî) boncuk boncuk terlemek ~ **ên xwêdanê tê de avêtin** boncuklanmak, terlenmek

zîpik (III) *nd* 1. iki tür zîpik var, Şubat ayının son dört günü Şubat'ın, Mart'ın ilk dört günü de Mart ayının zîpikleri olarak kabul edilir (Rumî takvimine göre). Bu dönemde soğukların etkisi kırılmaya başlar, ağaçlara su yürür ve baharın gelişinin işaretleri belirmeye başlar 2. Rumî takvimine göre 26 Şubatta başlayıp 5 Mart'ta bitiyor ve, esen rüzgarları bereketli olarak kabul ediliyor

zîpirandin *m* kısa kısa, kesik kesik kırpma

zîpirandin */gh* kısa kısa, kesik kesik kırmak

zîpirandî *rd* kısa kısa, kesik kesik kırılmış

zîpke *m* sivilce

zîpkedar *rd* sivilceli

zîpkirin */gh* Rumî takvimine göre Şubat ayının son haftası ile Mart ayının ilk iki haftasında insanlar hem kendilerinin saç uclarından hem de hayvanlarının tüylerinden biraz keserek "zîp, rîp, jan, jû,êş, elem, tawî, bawî tev çûn bi ava çem de" deyip kendilerini ve hayvanlarını kaza ve belâlardan korumak için yerine getirdikleri bir adet

zîpzîpe *bot/m* su sümbülü

zîq (I) *rd* 1. dik bakış 2. *m* dik bakına, gözünü bir şeye dikme * **zîq bûye lê dinêre** gözünü dikmiş bakıyor 3. bakışını alamama, dona kalma ~ **bûn** dona kalmak

zîq (II) *m* inat, ayak direme, zıtlasma * **ketiye zîqa min** bana zıt gidiyor

zîq (III) *m* 1. gıcirtı 2. *b* gıy ~ ~ 1) gıcır gıcır 2) gıy gıy (keman vb. çalgıların çıkardığı sesleri anlatmak için kullanılır)

zîqan *m* gıcırdama, gıcırdayış

zîqandin *m* gıcırdatma

zîqandin */gh* gıcırdatmak

zîqbûn *m* dona kalma

zîq bûn */lgh* dona kalmak

zîqezîq *h* 1. gıcır gıcır 2. gıcırdama ~ **kirin** gıcır gıcır etmek

zîqîn *m* gıcırdama

zîqîn */lgh* gıcırdamak

zîqînî *m* 1. gıcirtı 2. *b* zink

zîr (I) *bnr* jîr

zîr (II) *nd* en tiz perde

zîr'a *m* zira (dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü)

zîrc *m* sağ (kuş tersi)

zîrçkanî *m* çimkırma

zîrc kirin */gh* çimkırma

zîre *bot/m* 1. kimyon Cuminum cyminum) 2. kimyon (bu bitkini tohumundan elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz)

zîrek *rd* 1. zeki, anlîklî, zeyrek * **heywana herî zîrek meymûn** e en zeki hayvan maymundur 2. akil adam 3. zeki (çabuk kavrayan) * **xwendekar ke zîrek** zeki bir öğrenci 4. uyanık, bitirî ~ **bûn** zeki olmak

zîrekkirin *m* akıllanma

zîrek kirin */gh* akıllandırmak

zîrektî *m* 1. zekilik, zeyreklik, zekâvet 2. uyanıklık

zîrepûş *m* 1. zırhlı 2. panzer

zîreyî *rd* kimyonî (renk)

zîrfon *bnr* zîrfûn

zîrfûn *bot/m* 1. ıhlamur 2. ıhlamur (bu ıtırli bitkinin kurutulmuş çay olarak içilen çiçeği)

zîrih *bnr* zîruh

zîrik *bnr* jîrik

zîrkon *min/m* 1. zirkon 2. *kîm* zirkon

zîrkonyûm *kîm/m* zirkonyum elementi (kısaltması Zr)

zîro *zo/m* sülük (Hirudo medicinalis) ~ **avêtin canê xwe** sülük vurmak

zîrofiros *nd* sülükçü (satan kimse)

zîruh *m* canlı, zihayat (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık, hayvan) ~ **jî hev birandin** birbirinin kökünü kurutmak

zît *m* çifte, depik (at, katır ve eşeğin arka ayaklarına vuruşu, tekme)

zîtavêtin *m* çifte atma

zît avêtin */gh* çifte atmak

zîtek *rd* 1. çifteli (çifte atan hayvan) 2. satışkan (rahat durmayan)

zîtik *m* çifte, tekme (at, katır, eşek vb. nin arka ayaklarına vuruşu) ~ **avêtin** çifte atmak (veya vurmak), tekme atmak, kış atmak (hayvan çifte atmak) ~ **lê hatin xistin** tekmelemek ~ **avêtin (yekî)** (birine) çifte atmak, çiftelenmek ~ **avêtin hev (û din)** tepişmek

zîtikavêtin *m* çifte atma, çifteleme, tekmeleme

zîtik avêtin */gh* çifte atmak, çiftelemek, tekmelemek

zîtik avêtin hev */bw* çiftleşmek

zîtikdan *m* 1. çifte atma, çifteleme 2. *argo* zıplama

zîtik dan */gh* 1. çifte atmak, çiftelemek 2. *argo* zıplamak

zîtiklêxistin *m* tepme (hayvan ayağıyla vurma)

zîtik lê xistin */bw* tepmek (hayvan ayağıyla vurma)

zîtin *m* eğirme

zîtin */gh* eğirmek

zîtirk *m* 1. çifte, tekme (at, katır, eşek vb. nin arka ayaklarına vuruşu) 2. *argo* zıplama ~ **dan** 1) çifte atmak 2) *argo* zıplamak

zîtkanî *m* çifte, tekme (at, katır, eşek vb. nin arka ayaklarına vuruşu)

zîtok *rd* 1. çifteli (çifte atan hayvan) 2. satışkan (rahat durmayan)

zîtol *m* 1. paçavra 2. lime

zîtolzîtolî *m* 1. paçavra 2. *h* lime lime

zîtolzîtolîbûn *m* 1. paçavraya dönme 2. lime lime olma

zîtolzîtolî bûn */lgh* 1. paçavraya dönmek 2. lime lime olmak

zîtolzîtolîkirin *m* 1. paçavraya dönderme 2. lime lime etme

zitolzitolî kirin *l/gh* 1. paçavraya döndermek
 2. lime lime etmek
zîv (I) *zo/n* bağırsak solucanı
zîv (II) *n* 1. gümüş (kısaltması Ag) 2. *rd* gümüş (gümüşten yapılmış olan)
zîval *m* 1. paçavra parça 2. yırtık pırtık elbise
zîvane *rd* gümüşsü
zîvar *bnr* zivar (I, II)
zîvdar *rd* gümüşlü
zîvê Alman *nd* Alman gümüşü, yeni gümüş
zîvê kildayî *nd* gümüş işlemeli
zîvfiroş *nd/nt* gümüşçü (gümüş satan)
zîvgulik *m* gümüş püskül
zîvhelî *rd* gümüş kaplama
zîvhelîkirin *m* gümüş kaplama
zîvhelî kirin *l/gh* gümüş kaplamak
zîvirandin *bnr* zivirandin
zîvî *rd* gümüşü, gümüşü
zîvîbûn *m* gümüşleşme, gümüşleşme
zîvî bûn *l/gh* gümüşleşmek, gümüşleşmek
zîvîn *rd* 1. gümüş (gümüşten yapılmış olan) *
 tepsiya **zîvîn** gümüş tepsi 2. günüşsü
zîvkar *nd/nt* gümüşçü
zîvkarî *m* 1. gümüşçülük 2. gümüş işleme
zîvker *nd/nt* gümüşçü
zîvkerî *m* gümüşçülük
zîvkevan *n* gümüş yay
zîvkildan *m* gümüş kaplama
zîv kil dan *l/bw* gümüş kaplamak
zîvkildayî *rd* gümüş işlemeli
zîvkirî *rd* gümüşlü (gümüşle süslenmiş olan)
zîvmasî *zo/n* gümüş balığı (Atherina presbyter)
zîvranok *bnr* zivranok
zîvronek *bnr* zivironek
zîvzîve *zo/m* çıyan (Scolopendra)
zîwan (I) *m* çil (çoğunlukla yüzde oluşan kahve renkli benekler)
zîwan (II) *bot/m* delice (buğdayda bulunan yabancı ot)
zîwan (III) *rd* sert (esnekliği az olan, kolayca eğilip bükülmeyen)
zîwanak *m* çil (çoğunlukla yüzde oluşan kahve renkli benekler)
zîwandin (I) *m* 1. katılaştırma, sertleştirme 2. pekiştirme
zîwandin (II) *m* inletme
zîwandin (I) *l/gh* 1. katılaştırmak, sertleştirmek 2. pekiştirmek
zîwandin (II) *l/gh* inletmek
zîwandî *fiz/rd* katılaştırılmış
zîwane *m* 1. zivana (iki ucu açık küçük boru) 2. zivana (bir kilit dilinin yerleşmesi için açılan delik) 3. geçirme (marangözcülükte)
zîwanî *m* katılık, sertlik
zîwan miyandaw *bot/nd* delice otu
zîwanokî *rd* 1. çilli 2. çillice * **serçav zîwanokî hebû li balê** çilli bir çocuk vardı yanında zarokekî
zîwanokîbûn *m* çillenme

zîwanokî bûn *l/gh* çillenmek
zîwar *rd* yoksul
zîwarî *m* yoksulluk
zîweleq *bot/m* erguvan (Cercis siliquastrum)
zîwer (I) *n* ziynet (gümüşten olan)
zîwer (II) *m* 1. güzelleştirme, süsleme, tecmil 2. *rd* yakışıklı
zîwerî *m* yakışıklılık
zîwerkirin *m* güzelleştirme, tecmil etmek
zîwer kirin *l/gh* güzelleştirmek, tecmil etmek
zîwerkirî *rd* güzelleştirilmiş olan
zîwir *n* elle atılabilen taş
zîwîn (I) *fiz/m* katılaşma, sertleşme (bir madenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp)
zîwîn (II) *m* inleme, inleyiş, ağlayıp mırıldanma
zîwîn (I) *fiz* *l/gh* katılaşmak, sertleşmek (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etmek)
zîwîn (II) *l/gh* inlemek, ağlayıp mırıldanmak
zîxan *m* civciv
zîxank *m* civciv
zîxt *m* diken
zîz (I) *rd* 1. hassas, duygun, içli (çabuk duygulanan) 2. duygusal (duygunun aşırı etkilediği kimse) 3. alingan, kırılğan (çabuk parlayan, küsen, darılan, tepki veren kimse) 4. dokunaklı, yanık (ses için)
ziz (II) *m* (ekseni etrafında) dönme ~ **bûn** ek-seni etrafında dönmek
zîzan *bot/m* kara çayır (Lolium)
zîzbûn (I) *m* 1. duygulanma 2. duygusallaşma 3. acılaşma (dokunaklı bir duruma gelme)
zîzbûn (II) *m* ek-seni etrafında dönme
zîz bûn (I) *l/gh* 1. duygulanmak 2. duygusallaşmak 3. acılaşmak (dokunaklı bir duruma gelmek) * **değê wê zîz bû** sesi acılaştı
zîz bûn (II) *l/gh* ek-seni etrafında dönmek
zîzbûyî *rd* duygulanmış olan
zîzikandin (I) *m* 1. duygulandırma 2. darıltma, gücendirme
zîzikandin (II) *m* döndürme
zîzikandin (I) *l/gh* 1. duygulandırmak 2. darıltmak, gücendirmek
zîzikandin (II) *l/gh* döndürmek * **ew li derdora xwe dizîzikand û pê dileyîst** onu etrafında döndürüp onunla oynuyordu
zîzikandî *rd* 1. duygulandırılmış 2. darıltılmış, gücendirilmiş olan
zîzikî *rd* 1. duygulanmış 2. darılmış, gücünmüş olan
zîzikîn (II) *m* ek-seni etrafında dönme, etrafında hızlı bir şekilde dönme
zîzikîn (I) *l/gh* 1. duygulanma 2. darılma, gücenme (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılma)
zîzikîn (II) *l/gh* ek-seni etrafında dönmek, etrafında hızlı bir şekilde dönmek

zîzikîn (I) *l/gh* 1. duygulanmak 2. darılmak, gücenmek (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılmak)

zîzî *m* 1. hassaslık 2. duygusallık (duygu ve duyumların ağır basması sonucu aşırı bir biçimde etkilenme durum)

zîzîsk *zo/m* ağustos böceği

zîz kirin *l/gh* ekseni etrafında döndürmek

zîzok *m* bir oyun adı

Zn kîm Zn (çinko'nun kısaltması)

zo (I) *h/g* ancak * **em zo digihîjîn wan** biz onlara ancak yetiştiriz

zo (II) *rd* 1. çift (nesneler için; birbirini takmamlayan iki tekten oluşan) 2. çifte (ikisi bir arada bulunan veya ikili) 3. bazen üçlü birim olarak a kullanılır * **zoyek gûz** üç ceviz

zobîn *m* bir çeşit mızrak

zobûn *m* çiftleşme (bir şey tek ikin bir tanesinin katılımıyla çift hale gelmesi)

zo bûn *l/gh* çiftleşmek (bir şey tek ikin bir tanesinin katılımıyla çift hale gelmesi)

zobûyîn *m* çiftleşme (bir şey tek ikin bir tanesinin katılımıyla çift hale gelmesi)

Zodyak *ast/m* Zodyak

zof *zo/m* bir sürüngen hayvan

zokirin *m* 1. çiftleme, çiftleştirme (çift hale getirme) 2. eşleme (benzer iki şeyi bir araya getirme)

zo kirin *l/gh* 1. çiftlemek, çiftleştirmek (çift duruma getirmek) 2. eşlemek (benzer iki şeyi bir araya getirmek)

zol (I) *m* dilim (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça) ~ **bi** ~ dilim dilim

zol (II) *n* taban (ayağın alt yüzü)

zolak *m* 1. kesit 2. dilim (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça) ~ **bi** ~ dilim dilim

zolakkirin *m* dilimleme

zolak kirin *l/gh* dilimlemek

zolakkirî *rd* dilimlenmiş

zolek *bnr* zol (I)

zolik (I) *m* dilim

zolik (II) *rd* başıboş

zolikî *m* başıboşluk

zom (I) *m* kabile

zom (II) *m* 1. kom, yayla evi 2. oba (göçebelilerin konak yeri) 3. kamp

zome (I) *m* büyük kaya

zome (II) *m* oba (göçebelilerin konak yeri)

zomet *m* iftira

zomevan *nd/nt* yaylacı

zomevanî *m* yaylacılık

zomî *nd/nt* yaylacı

zomp *n* balyoz ~ **lê dan** (an jî xistin) balyozlamak

zompe *n* sopa (sopayla yapılan vurma) * **bi zompan lê xistin** sopa atmak (veya çekmek)

zompîr *rd* işe yaramaz iriyarı niteliksiz kimse

zona *bjk/m* zona

zonp *n* balyoz

zonpe *n* sopa

zoolog *nd/nt* zoolog, hayvan bilinci

zoolojî *m* zooloji, hayvan bilimi

zoospor *biy/m* zoospor

zooteknî *m* zootehni

zope *n* sopa

zoq (I) *m* gözünü dikme, gözünü sonuna kadar açma ~ **bûn lê nihêrtin** gözünü (veya gözlerini) bir şeye dikmek ~ **ne tişt e, lê kevîrê** Memo li pişt e haktan çıkarım ama neyleyim ki arkası güçlü

zoq (II) *m* fırlama

zoqbûn (I) *m* gözleri dikip bakma

zoqbûn (II) *l/gh* fırlama (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapma)

zoq bûn (I) *l/gh* gözleri dikip bakmak

zoq bûn (II) *l/gh* fırlamak (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapmak)

zoqbûyîn (I) *m* gözleri dikip bakma

zokbûyîn (II) *m* fırlayıp (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapma)

zoqim *m* don (havanın sıcaklığın sıfırdan aşağı inmesiyle suların buz tutması)

zoqkirin (I) *m* gözlerini dikip bakma

zoqkirin (II) *m* fırlatma (yerinden oynatıp dışarıya doğru çıkıntı yapmasını sağlamak)

zoq kirin (I) *l/gh* gözlerini dikip bakmak

zoq kirin (II) *l/gh* fırlatmak (yerinden oynatıp dışarıya doğru çıkıntı yapmasını sağlamak)

zor (I) *rd* 1. çok (az karşıtı) * **zor spas** çok teşekkürler 2. mükemmel, tam * **ew sazbedekî zor e** o mükemmel bir sazci 3. kızıl (aşırı derecede olan) ~ **ciwan 1)** çok güzel 2) nefis

zor (II) *zo/nd* zehirli ve sürüngen bir hayvan

zor (III) *m* 1. zor, güç (cebir) 2. zor, baskı (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu) * **zoreke pir mezin li ser me heye** üzerimizde büyük bir zor ve baskı var 3. kuvvet (dayanıklı olma durumu) 4. sıkıntı, meşakkat 5. *rd* güç, müşkül (ağır ve yorucu emekle yapılan) * **hînbûna nivîsa kevn karekî zor e** eski yazıyı öğrenmek güç bir iş 6. *rd* güç, çetin (yapılması zor olan) 7. *rd* zor (sıkıntı veya güçlülükle yapılan) * **xebateke zor** zor bir çalışma 8. *rd* müthiş, dayanılmaz * **sancoyeke zor** müthiş bir sancı 9. zahmetli * **karê zor** zahmetli iş 10. *rd* zahmetli (sıkıntı veren) 11. *rd* amansız, çekışmeli * **maçeke zor** çekışmeli bir maç 12. *rd* korkunç (güçlü, şiddetli) * **êşeke zor** korkunç bir ağrı 13. *rd* koyu (derin, hararetli) * **dî nav van de gengeşiyek zor derket** aralarında koyu bir tartışma çıktı 14. *rd* kuvvetli, (inandırıcı, çok etkileyici) * **intên zor** kuvvetli inatlar 15. *rd* zor, güç, yaş * **îşê me zor e** işimiz yaş 16. zorlu, zor, yeğin (güç yapılan) * **em dî qonaxên gelek zor de derbas bûn** çok zorlu safhalardan

geçtik 17. sıkı (zorlayıcı durum) * **dît ku zor e reviya** sıkıyı görünce kaçtı 18. *rd* demir leblebi (başarılması güç iş) 19. *rd* yaman, demir leblebi (başarılması güç kimse) 20. *b* müthiş (şaşılabilecek şey) * **hêzeke zor** müthiş bir kuvvet 21. *b* zor (zor yaparsın) * **tu dê hinek zor karibî bikî** biraz zor yaparsın ~ **bela zar zor ~ çûn ser (yekî)** baskıya maruz kalmak ~ **dan (tiştêkî) 1)** (bir şeye) kuvvet vermek (bir konuya çok önem vermek) * **zor da matematikê, dersên xwe yên din negihandê** matematiğe kuvvet verince diğer derslerini yetiştirmede 2) ...-e kuvvetle (herhangi bir şeye ağırlık verildiğinde) * **zor dan îlacan îlaça kuvvet ~ dan (yekî) 1)** cebretmek * **bi înadeke welê dibêje ku zorê dide we da ku hûn ji pê bawer bikin** sizi de inanmaya cebretmek isteyen bir inatla söylüyor 2) baskı uygulamak, zorlamak, üstüne düşmek, yüklenmek, taziyik etmek 3) (bir kimseyi) ağır basmak 4) sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak) * **gava me zor dayê hemû tişt gotin** sıkıştırmak hepsini söyledi ~ **dan ser (...)** baskı uygulamak ~ **dan ser (yekî)** (birinin) gırtlığına basmak ~ **dan serê 1)** zorlamak, baskı uygulamak 2) sıkıştırmak ~ **dan xwe** kendini sıkmak (kendini zorlamak) * **ji rika wan re min zor dida xwe û xwe dişad dida nîşandana** onlara inat, kendimi sıkıyor, neşeli görünmeye çalışıyordum ~ **fendê xera dike** zor oyunu bozar ~ **gihandin (...)** 1) zorlamak 2) incitmek 3) ezmek * **bar zor gihandê heywan** yük hayvanı ezdi ~ **gihîştin (yekî) 1)** zorlanmak 2) darda kalmak (zor duruma düşmek) ~ **gizêrê radike 1)** çivi çiviye söker 2) zor oyunu bozar ~ **û tehb dîtin** güçlük çekmek ~ **û zehmetî çekirin** marazlık etmek ~ **û zerp** kaba kuvvet, baskı, zulüm ~ **h zar zor ~ zorê dikişîne** çivi çiviye söker ~ **a (karekî) birin** kök sökmek ~ **a (yekî) birin 1)** yenmek, mağlûp etmek, üstün çıkmak (veya gelmek) 2) bastırmak (üstünlüğünü göstermek) * **di xasûkiyê de zora hevalê xwe** bir kurnazlıktan arkadaşını bastırdı ~ **a (yekî) çûn** yenilmek (güçsüz, çaresiz kalmak) (li) (li) ~ **a (yekî) çûn** ağına gitmek, ağır gelmek, gücüne gitmek * **ev gotin pir li zora min çûn** bu sözler bana çok ağır geldi ~ **a (yekî) lê bûn** (birine) zor (veya baskısı) olmak ~ **a xwe dan (tiştêkî)** zorlamak, baskı uygulamak * **bi şev zora xwe dane derî** geceleyin kapıyı zorlamışlar ~ **a xwe dan ser (yekî)** baskı uygulamak (li) ~ **ê qirase kirin** zora koşturmak (zorluk, güçlük çıkarmak)

zorahevbirin m (birbirini) yenme, yenişme
zora hev birin l/bw (birbirini) yenmek, yenişmek
zorahevnebirin m yenişememe
zora hev nebirin l/bw yenişememek
zorahî bnr zorayî

zoran (I) rd hükümrân, egemen (sözünü geçiren, üstünlük kazanan)
zoran (II) m güreş
zoranbarî m güreş türküsü
zoranbaz nd/n güreşçi
zoranbazî m güreşçilik
zoranbazkirin m güreşme
zoranbazî kirin l/gh güreşmek
zorandin m zorlama
zorandin l/gh zorlamak
zorane h 1. zorluca 2. amansızca
zoranî (I) m hükümrânlık, egemenlik
zoranî (II) sp/m güreş ~ **hatin girtin l/tb** güreşilmek ~ **kirin** güreş tutmak
zorayî m 1. zorluk * **zorayiya vî karî nîn e** bu işin zorluğu yok 2. güçlük, çetinlik, sıkıntı, meşakkat * **me bi rê de gelek zorayî kişand** yolda çok sıkıntı çektik 3. sıkı (zorlayıcı durum) * **zorayî dît reviya** sıkıyı görünce kaçtı ~ **dîtin 1)** zorluk çekmek 2) güçlük çekmek, sıkıntı çekmek ~ **kişandin** zorluk çekmek, meşakkat çekmek
zorbaş nd/nt 1. zorba, zorlu, despot * **Xwedê ji heqê zorbaşan dertê zorlunun** hakkından Allah gelir 2. *n* belâlı (yolsuz kadınların zorba dostu) 3. eli sopalı
zorbaşane h zorbaca
zorbaşî m zorbalık
zorbaz nd/nt 1. zorba, zorlu, zorbalık yapan 2. terorist, tedhişçi 3. güçlü, tuttuğunu koparan
zorbazane h zorbaca
zorbazî m 1. zorbalık 2. tedhişçilik 3. tedhiş
zorbazîfî m terorizm, tedhişçilik
zorbazû rd güçlü pazulu
zorbe m çoğunluk
zorbêj rd/nt boşboğaz, geveze (sır saklayan, çenesi düşük)
zorbêjî m boşboğazlık, gevezelik
zorbir rd galip, yenen
zorbirin m yenme
zor birin l/gh yenmek
zorbirî m 1. yengi, galibiyet 2. *rd* yenik, mağlûp ~ **hesibandin** yenik saymak
zorbirîkirin m yenme
zorbirî kirin l/gh yenmek
zorbûn m 1. zorlaşma, güçleşme (ağırlaşma) 2. zorlaşma, yeğinleşme 3. kızışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şidetlenme) 4. fenalaşma 5. koyulaşma (hararetili hale gelme) ~ **a debarê** geçim sıkıntısı (veya geçim zorluğu)
zor bûn l/gh 1. zorlaşmak, güçleşmek (ağırlaşmak) * **mercên jîyanê her diçe zor dibin** yaşam şartları gittikçe ağırlaşıyor * **xwe debarkirin her diçe zor dibe** geçinmek gittikçe zorlaşıyor 2. zorlaşmak, yeğinleşmek 3. kızışmak (zorlu, sert ve kızışık bir durum almak, şidetlenmek) 4. fenalaşmak * **karên me zor bûn** işlerimiz fenalaştı 5. koyulaşmak (hararetili hale gelmek)
zorbûyîn m 1. zorlaşış, güçleşiş (ağırlaşma) 2.

zorlaşış, yeğînleşme 3. kızışma (zorlu, sert ve kızışik bir durum alma, şidetlenme) 4. fenalaşma 5. koyulaşma (hararetili hale gelme)
zorciwan *rd* harikulade, çok güzel
zordan *m* 1. zorlama 2. sıkıştırma (zorlama, köşeye sıkıştırma)
zor dan *l/gh* 1. zorlamak 2. sıkıştırmak (zorlama, köşeye sıkıştırmak)
zordaner *rd* zorlayıcı
zordanî *m* 1. zorlama 2. baskı
zor dan xwe *l/bw* sıkınmak
zordar *nd/nt* 1. zorba, zorlu 2. zalim, baskıcı 3. güçlü, kuvvetli 4. güçlü (şiddeti çok olan) 5. *n* belâhî (yolsuz kadınların zorba dostu) 6. bütüncül, totaliter
zordarane *h* zorbaca
zordarî *m* 1. zorbalık, tahakküm 2. baskı, zulüm ~ **kirin** zorbalık yapmak
zordarîfî *m* bütüncüllük, totaliterlik
zordayî *rd* 1. zorlanmış 2. sıkıştırılmış (zorlanmış, köşeye sıkıştırılmış)
zordayîn *m* 1. zorlama 2. sıkıştırma (zorlama, köşeye sıkıştırma)
zordest *nd/nt* 1. zorba, zorlu, zorbalık yapan, tahakküm eden * **Xwedê ji heqê zordestan dertê** zorlunun hakkından Allah 2. baskıcı
zordestane *h* zorbaca
zordestî *m* 1. zorbalık, tahakküm 2. baskıcılık 3. baskı ~ **kirin** 1) zorbalık yapmak 2) baskı yapmak
zordîtin *m* güçsünme
zor dîtin *l/gh* güçsünmek
zoreg *m* güreş
zoregvan *n* güreşçi
zoregvanî *m* güreşçilik
zorekî *rd/h* zorbaca
zorewar *rd* zorlu, güçlü (şiddeti çok olan)
zorewarî *m* zorluluk, güçlülük
zorewer *rd* zorlu, güçlü (şiddeti çok olan)
zorewerî *m* zorluluk, güçlülük
zorga *m* düveyi zorla çiftleştirme
zorgihandî *rd* 1. zorlanmış 2. incinmiş olan
zorgihîştî *rd* 1. zorlanmış 2. incinmiş olan
zorgirî *m* müzayedede
zorî *m* zorluk, güçlük, meşakat
zorkar *nd/nt* zorba
zorkarî *m* zorbalık
zorker *nd/nt* 1. zorba, zalim 2. baskıcı 3. *rd* zorlayıcı, zorlayan
zorkerane *h* zorbaca, zalimane, zalimce
zorkerî *m* 1. zorbalık, zalimlik 2. baskıcılık
zorkêş *rd* ezilen, zahmet çeken, zahmetkeş
zorkêşî *m* ezilme, zahmet çekme
zorkirin *m* 1. zorlaştırma, güçleştirme 2. koyulaştırma (hararetili hale getirme)
zor kirin *l/gh* 1. zorlaştırmak, güçleştirmek 2. koyulaştırmak (hararetili hale getirmek)
zorkirî *rd* zorlaştırılmış, güçleştirilmiş olan
zorlêbûn *m* 1. zorlanma 2. baskı görme, baskıya maruz kalma
zor lê bûn *l/bw* 1. zorlanmak 2. baskı görmek,

baskıya maruz kalmak
zorlêbûyî *rd* mazlum, baskıya maruz kalmış olan
zorlêhatin *m* zorlanma
zor lê hatin *l/bw* zorlanmak
zorlêhatî *rd* zorlanmış olan
zorlêker *rd* zorlayıcı, zorlayan
zorlêkirin *m* 1. zorlama 2. baskı yapma 3. ezme
zor lê kirin *l/bw* 1. zorlamak 2. baskı yapmak 3. ezmek * **bar zor li heywan kir** yük hayvanı ezdi
zorlêkirî *rd* baskı görmüş olan, ezilen
zornax *m* 1. sürgü (kapı sürgüsü) 2. sürme
zornaxkirin *m* 1. sürgüleme 2. sürmeleme
zornax kirin *l/gh* 1. sürgülemek 2. sürmelemek
zornaxkirî *rd* sürgülü
zornebirî *rd* yenilmez
zornebirtî *m* yenilmezlik
zornex *m* geçirme
zorperest *rd* zor kullanmayı seven
zorpes *m* baskı, zulüm
zortirkirin *m* fenalaştırma, ket vurma
zortir kirin *l/gh* fenalaştırmak, ket vurmak
zorzan *nd/nt* bilge, filosof
zorzane *rd/nd* bilgin
zorzanî *m* düşünbilim
zot (I) *m* kazgıç
zot (II) *m* ulama, ulanı ~ **kirin** ulamak
zotik *ant* anüs, büzük ~ **a (yekî) derxistin** *argo* suçugunu çıkarmak (çok yormak)
zotkirin *m* ulama
zot kirin *l/gh* ulamak
zotkirî *rd* ulama
zov *zo/h* kırkayak (Julus terrestris)
zox (I) *m* dikkörtgen kesilmiş deri parçası
zox (II) *m* irin
zoxav *m* irin
zozan *n* yayla
zozanî *nd/nt* yaylacı
zozanvan *nd/nt* yaylacı
zozanvanî *m* 1. yaylacılık 2. yaylacılık (koyun ve siğir sürülerinin yazın yaylaya çıkarılması)
Zr kîm Zr (zirkonyum'un kısaltması)
zucaciye *m* zücaciye
zuha *bnr* ziwa
zuhaker *bnr* ziwaker
Zuhal *ast/m* Zühâl, Satürn
zuhim *m* iç yağı
zuhr (I) *m* 1. sır (bazı nesnelere parlaklık vermek, dış etkilere kurumak için vurulan birtür vernik) 2. sır (aynaların arkalarına ve kaplama metal eşyanın yüzüne sürülen ince metal tabaka)
zuhr (II) *m* esinti
Zuhre *ast/m* Zühre, Çoban Yıldızı, Çulpan, Venüs
zuhrkirin *m* sırlama
zuhr kirin *l/gh* sırlamak
zuhrkirî *rd* sırlı, sırlanmış olan
zuhumandî *m* soldurma
zuhumandin *l/gh* soldurmak
zuhumandî *rd* soluk, solgun

zuhumî *rd* soluk, solgun
zuhumîn *m* solma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme)
zuhumîn *l/gh* solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek)
zuhûr *m* zuhur, ortaya çıkma
zusak *m* sokak
zul *m* zûl ~ **dîtin** zûl saymak
zulf *n* zülûf
zulfi *m* çeviz içi, fındık, kuru üzüm ve undan yapılan bir tür tatlı
zulmat *m* zifiri karanlık
zulmet *m* karanlık
Zulqerneyn *nd* Büyük İskender
zumre *m* zumre
zupe *rd* snop
zurafe *zo/m* zûrafa (Giraea camelopardalis)
zurbe (I) *m* kilit
zurbe (II) *m* sürü (yurtçı, vahşi hayvan sürüsü)
zure bot/m 1. kimyon (Cuminum cyminum) 2. kimyon (bu bitkinin tohumundan elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz)
zurifîn *l/gh* doğum yapmış hayvanın rahmi üşümek
zurik *rd* büzük * **dev zurik** ağzı büzük
zurriyet *m* zürriyet
zurî *zo/m* solucan
zurnax *m* oluk (değirmen oluğu için)
zurpe *m* kalabalık
zurze *m* kilit
zurzekirin *m* kilitleme
zurze kirin *l/gh* kilitlemek
zurzekirî *rd* kilitli, kilitlenmiş
zuşt *m* kötü fiil
zuştkar *rd* kötü, alçak, habis
zuştkarî *m* 1. habislik 2. kabahat
zuwa *bnr* ziwa
zuxur *bnr* zixur
zuxurik *bnr* zixurik
zû *h* 1. er, erken 2. çabuk, hızlı (seri olarak konuşma) * **awayekî wî yê axaftinê yê zû he-bû** onun çabuk bir konuşma tarzı vardı 2. acele, çabuk olarak, tez, tez olarak 3. pek * **jî bo ku zû çû loma reht bû** pek gittiği için yoruldu 4. *rd* acil, ivedili, hızlı * **zû dimeşîyan** hızlı yürüyorlardı 5. *b* çabuk * **zû vî karî bike** çabuk bu işi yap 6. *rd* eski, geçmişteki * **ev dimenekî zû ye** bu eski bir görüntü * **ev bûyer zû ye** bu olay eski ~ **ajotin** hızlı sürmek, uçurmak ~ **berketî nebûn** jetonu geç düşmek ~ **bi** ~ kolay kolay ~ **bi** ~ **neecibandin** dazlamak ~ **bike** çabuk ol ~ **birin** hızlı sürmek, uçurmak ~ **bibire tiliya kul, bila nexweşî neyê dil** insan kendini kötü şeylerden arındırmalıdır, anlamında bir deyim ~ **cûn** 1) hızlı gitmek 2) sel gibi akmak (zaman için) ~ **de** nice, uzun süreden beri ~ **dereng** er geç ~ **hatin** 1) hızlı gelmek 2) çabuk gelmek, tez gelmek ~ **serwext nebûn** jetonu geç düşmek ~ 1) çabuk çabuk 2) hızlı hızlı ~ **zûka** çabuk çabuk

zûajo *rd* süre (çok çabuk süren)
zûajotin *m* hızlı sürme, uçurma
zû ajotin *l/gh* hızlı sürmek, uçurmak
zûajotî *m* süreklilik
zûberced *nd* zücaciye
zûbeyanî *nd/nt* sabahçı
zûbez *rd* hızlı giden, ekspres
zûbirin *m* hızlı sürme, uçurma
zû birin *l/gh* hızlı sürmek, uçurmak
zûbîn *rd* çabuk gören, kıvrak zekâlı
zûbîrbir *rd* keskin zekâlı
zûbîrbirî *m* keskin zekâlılık
zûbûn *m* ivedileşme
zû bûn *l/gh* ivedileşmek
zû de *rd/h* nice, uzun süreden beri
zûderketî *rd* erkenci (erken çıkan meyve, sebze)
zûfir *m* jet uçağı
zûfirok *m* jet uçağı
zûger *m* dönemeç
zûgîhîn *rd* hızlı eriştirici
zûgotînok *m* tekerleme
zûhel *rd* sindirimi kolay olan (yiyecek)
zûhîlbijartin *m* erken seçim
zûhrewî *rd* zührevî
zûka *h* 1. acele, tez olarak, çabucak 2. erkence 3. hızlıca
zûkanî *h* 1. acele, çabucak 2. erkence 3. hızlıca 4. *rd* ivedi, acil
zûkatî *m* 1. acelelik, ivedilik 2. çabukluk 3. hızlılık 4. ivinti
zûkayî *m* 1. acelelik, ivedilik 2. çabukluk 3. hızlılık 4. ivinti 5. *fiz* ivme
zûkirin *m* 1. acele etme 2. çabuklaştırma, tezleme 3. ivedileştirme, ivme 4. *fiz* ivme
zû kirin *l/gh* 1. acele etmek 2. çabuklaştırmak, tezlemek 3. ivedileştirmek, ivmek
zûkirî *rd* 1. acele edilmiş, acele olarak yapılmış 2. çabuklaştırılmış olan
zûkîn *m* gözünü dikme, bakışını dikme
zûkîn *l/gh* gözünü dikmek, bakışını dikmek
zûl *m* 1. dilim (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça) * **zûla zebeşê** karpuz dilimi 2. sıyrıntı (bir bezden elle koparılmış uzunca parça) ~ **bi** ~dilim dilim ~ **a saetê ast** saat dilimi ~ **ek** 1) bir dilim 2) bir karış (çok az) * **zûlek erdê me** hey bir karış toprağımız var
zûlam *bnr* zılam
zûlan *m* ayrıntı, detay
zûlandin (I) *m* ayrıntılandırma, detaylandırma
zûlandin (II) *m* dilimleme
zûlandin (I) *l/gh* ayrıntılandırmak, detaylandırmak
zûlandin (II) *l/gh* dilimlemek
zûlandiş (I) *rd* 1. ayrıntılandırılmış, detaylandırılmış 2. *m* ayrıntı, tafsilat
zûlandî (II) *rd* dilimlenmiş
zûlik *m* dilim, dilimcik (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça)
zûlkirin *m* dilimleme
zûl kirin *l/gh* dilimlemek

zûlkirî *rd* dilimlenmiş

zûlmat *m* zulmet

zûlzûlî *h* dilim dilim

zûlzûlbûn *m* dilim dilim olma

zûlzûlî bûn *l/gh* dilim dilim olmak

zûlzûlîkirin *m* dilim dilim etme

zûlzûlî kirin *l/gh* dilim dilim etmek

zûm *m* zum

zûmeş *rd* yürük

zûmeşî *m* yürüklük

zûmre *m* zûmre

zûng *jeo/m* krater

zûr (I) *rd* 1. taşlık (yer) 2. ağaçsız yer

zûr (II) *m* 1. kısık bakış 2. *rd* dimdik (dikkatli, ısrarlı bakış) ~ **bûn** baka kalmak, keskin bakmak ~ **bûn lê nihêrtin** bakakalmak, gözünü alamamak, seyre dalmak, gözle yemek (göz değdirmek) ~ **bûn li (tişteki) nihêrtin** gözünü (veya gözlerini) bir şeye dikmek

zûrandin *m* ulutma

zûrandin *l/gh* ulutmak

zûrbûn *m* 1. dikilme (göz belli bir noktaya uzun süre bakma) 2. çivilenme 3. baka kalma (bir noktaya bakıp kalma)

zûr bûn *l/gh* 1. dikilmek (göz belli bir noktaya uzun süre bakmak) 2. çivilenmek * **çavê wê zûr bûbûn li derî dinêhertin** gözleri kapıya çivilenmişti 3. baka kalmak (bir noktaya bakıp kalmak)

zûrbûyî *rd* bir noktaya bakıp kalmış kimse

zûrbûyîn *m* 1. dikiliş (göz belli bir noktaya uzun süre bakma) 2. çivileniş 3. baka kalış (bir noktaya bakıp kalma)

zûrçik *m* 1. çim, çimen 2. sürgün (bir, bitkide yeni süren filiz)

zûrezûr *m* 1. ulama 2. ahü zar, ağlayıp sızlama (mec)

zûrik (I) *bot/m* yaban maydanozu

zûrik (II) *m* çimen

zûrik (III) *rd* 1. büzüük * **devê wî zûrik e** ağzı büzüük 2. kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan) 3. sivri (ucuna doğru gittikçe incelen) * **serê zûrik** sivri kafa

zûrik (IV) *zo/m* toy (Otis tarda)

zûrikandin (I) *l/gh* ulutmak (rüzgâr sesi için)

zûrikandin (II) *bnr* kızırاندin

zûrikî *rd/h* 1. büzüükçe 2. kısıkça 3. sivrice

zûrikîbûn *m* 1. büzükleşme 2. kısılma (göz için) 3. sivrileşme, sivrilme

zûrikî bûn *l/gh* 1. büzükleşmek 2. kısılmak (göz için) 3. sivrileşmek, sivrilme

zûrikîbûyîn *m* 1. büzükleşiş 2. kısılış (göz için) 3. sivrileşiş, sivrilış

zûrikîkirin *m* 1. büzükleştirmek 2. kısıklaştırmak 3. sivrileştirmek, sivriltme

zûrikî kirin *l/gh* 1. büzükleştirmek 2. kısıklaştırmak 3. sivrileştirmek, sivriltmek

zûrikokî *rd* 1. büzüükçe 2. kısıkça 3. sivrice

zûrikî *m* 1. büzüklük 2. kısıklık 3. sivrilik

zûriqandin *m* 1. gözlerinin dikilmebsine neden olma 2. baka kalmasını sağlama

zûriqandin *l/gh* 1. gözlerinin dikilmebsine neden olmak 2. baka kalmasını sağlamak

zûriqîn *m* 1. dikilme (göz belli bir noktaya uzun süre bakma) 2. çivilenme 3. baka kalma (bir noktaya bakıp kalma)

zûriqîn *l/gh* 1. dikilmek (göz belli bir noktaya uzun süre bakmak) 2. çivilenmek * **çavê wê zûriqîbûn li derî dinêhertin** gözleri kapıya çivilenmişti 3. baka kalmak (bir noktaya bakıp kalmak)

zûrîn *m* uluma

zûrîn *l/gh* ulumak (köpek, kurt, çakal gibi)

zûrîkirin *l/gh* 1. kısma (göz için; biraz kapama) 2. kurnıştırma 3. surat asma

zûr kirin *l/gh* 1. kısmak (göz için; biraz kapamak) 2. kurnıştırmak 3. surat asmak

zûtîn *m* yakma

zûtîn *l/gh* yakmak

zûtir *h/g* en erken, ancak * **balafir zûtir si-behê dikare bê** uçak ancak yarın gelebilir

zûtirkê *h* daha çabuk, çarçabuk

zûtî *m* çabukluk, tezlik

zûv *zo/m* bir tür böcek

zûx *m* kurumuş sümük

zûxal *m* 1. dilim (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça) 2. sıyrıntı (bir bezden veya deriden elle koparılmış uzunca parça) ~ **bî** ~ dilim dilim

zûxalkirin *m* dilimleme

zûxal kirin *l/gh* dilimlemek

zûxalkirî *rd* dilimlenmiş

zûxav *m* 1. akıntı (hastalık sebebiyle vücudun bir yerinden sulu madde akması) 2. suyu 3. kan revan, irin

zûxûr *n* taşlık, kayalık yamaç

zûxwen *rd* çabuk okuyan

zûxwer *rd* obur, çok çabuk yiyen

zûzandin *m* göz kısma, göz kısıp bakma

zûzandin *l/gh* göz kısma, göz kısıp bakmak

zûzax *bnr* zûzbax

zûzayî *rd* prematüre, erken doğmuş

zûzbax *bot/m* öğütülerek ve tuz karıştırılarak yenilen bir tür yaban sarmısağı

zûzik *bnr* zûzbax

zûzika *h* palas pandiras

zûzû *h* çabukça, çarçabuk

zûzûka *rd/h* 1. acele acele, alelacele, acilen, ivedilikle 2. çarçabuk, çabucacık, çabucak, çabukça 3. hızlı, lâhzada, süratla, hızlı hızlı 4. apar topar 5. bir koşu 6. hemencecik ~ (tişte) **xwarin** atıştırmak * **zûzûka tiştin**

xwarin û çû bir şeyleri atıştırıp çıktı

zûzûkan *m* tipış tipış yürüme

zwîrî *zo/m* sülük

